CONSILIORVM EMINENTISSIMI IVRIS INTERPRETIS

PAVLI DE CASTRO

Volumen Primum.

QVAE PLVRIVM IVRISCONSVLTORVM Adnotationibus fuerunt iampridem locupletata.

Hac nouissima uerò editione ab innumeris erroribus, quibus ob temporis uetustatem, omnia excedentem, & librariorum iniuriam deprauata comperiebantur, M. D. LEONARDI à LEGE Iurifcon. Mantuani ad publicam iurisperitorum utilitatem summo studio uindicata,

Additionibus eiusdem, Nouis rerum notabilium summis, ac decisiuo inde repertorio fœliciter aucta.

VENETIIS,
Apud Io. Baptistam Somascum, & fratres.
M D LXX.

OCTAVIO SANCTACRVCIO
ILLVSTR. AC REVEREN.
SANCTISSIMI D. N.
PII V. PONTIFICIS MAX.
VTRIVSQVE SIGNATVRAE REFERENDARIO.

Io. Baptiſta Somaſcus S. P. D.

QVAE duę res me potisſimum ad libros typis excudendos incitarunt, Octaui ornatisſime, cum ut de re litteraria bene mererer, tum ut hac ratione viros clarisſimos affari mihi liceret: hoc tempore mihi videntur vſu veniſſe. nam & Pauli Caſtrenſis, iuriſconſulti præſtantisſimi, reſponſa ita expreſſa comperient qui in iure dicundo, & in reſpondendo ſunt occupati, vt nihil nos pigeat vel impenſæ, vel laboris: & tibi dicantur, quem ego rerum præclare abs te geſtarum magnitudini adductus ita colo, vt ex omni nobilitate neminem maiore venerer obſeruantia. ex quo enim Ludouici Buccaferrei, optimi philoſophi, in libros Ariſtotelis de anima commentarios in tuo nomine emiſi, ac tu me in fidem tuam accepiſti: nunquam deſtiti cogitare, quonam te munere in altero philoſophię genere, quod in actione totum eſt poſitum, cuiuſmodi ſunt reſponſa prudentium, afficere poſſem, vt omnes meo beneficio intelligerent, te in omni diuinarum, atque humanarum rerum cognitione præſtare. quam ad rem eſſe hæc Pauli Caſtrenſis reſponſa, quæ Conſilia vocantur, accommodata exiſtimaui. quanquam huius mei adminiculi nihil omnino indigentem te eſſe omnes norunt: quippe qui iam inde vſque ab adoleſcentia, & ita deinceps virtutum omnium dederis documenta maxima: ac te in rebus diuinis adminiſtrandis, humanisque tractandis ita geſſeris, vt non tam ſingularem præſtantiam tuam, & animi magnitudinem cuncti mortales laudent, quam ſummam æquitatem, prudentiam, innocentiam, abſtinentiamque admirentur. quam ob rem minime mirum videri ſapientibus ſolet, quod Italia, atque adeo Vrbs ip-

ſa te colat, cum & Germania, & Hiſpania, & Luſitania maximè ſuſpiciat: & tanquam numen quoddam ab hoc Italo cœlo ad illas prouincias diuinitus miſſum veneretur. nec, mea quidem ſententia, fieri aliter poteſt: à bonis enim, vt prudentiſsimi homines prodiderunt, boni procreantur. quod in tua familia illuſtriſsima perpetuo curſu cognitum eſt: in qua tot clari viri floruerunt, vt non ad vnam domum nobilitandam, ſed ad vrbem ipſam, atque etiam cunctam Italiam illuſtrandam ſatis eſſe iudicentur. ſed tantum abeſt, vt tu a gentilibus tuis vllam decoris partem petendam tibi duxeris, ut præter nomen, nihil inde ad tuam laudem deriuare uolueris: ac tu potius ſtirpi tuæ ſplendorem attuleris, quam charitatem nominis inde conciliandam tibi eſſe iudicaris. quod certe es cumulatiſsimè conſequutus. Sed mihi non eſt propoſitum hoc loco laudes tuas oratione perſequi. tantum te mirum in modum rogo, hoc munuſculum libenter accipias, & me in tuo ære eſſe ſcias.

Vale, Venetijs, Nonis Iunij M D L X X.

PRIMA PARS
CONSILIORVM
PAVLI DE CASTRO.

Quibus nouißime præter cæteras M. D. LEONARDI à LEGE Iurisc on. Mantuani accesserunt Additiones, Noua rerum notabilium summa, atque decisionum eiusdem repertorium.

SVMMARIA.

1. *Gesta per eum qui me sciente & patiente negotia mea gerit teneor ratificare, ac si mandatum dedissem.*
2. *Contractus non solum, sed qualibet pacta in eis apposita, maximè cum non redundent in meum damnum, sed sunt communia, ratificare teneor.*
3. *Ratificare uideor contractus, cum rationes compono, uel quid aliud ago, propter quod uideor consentire contractui.*
4. *Locatio si facta sit ad certum tempus per talem gerentem negotia mea, & ego pensiones recipiam, & pactis appositis aquiescam, finito tempore locationis ille qui conduxit uidetur a me tacitè reconductus, non a gestore meo. quod nos.*

CONSILIVM I.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Si ille Nerius sciente [a] & patiente domina Francisca gerebat ipsius dominæ Franciscę negotia, possessiones locabat, & alia faciebat quæ consueuerunt facere factores generales seu institores, ut ab ipsa dña præpositus; & perinde est, ac si habuisset a d. domina mandatum. Et ideo gesta per eum, seu ɔ̄ctus per eum celebratos debet ipsa dña ratos & rata hr̄e, nec ɔ̄hentes decipiantur. text. est in l. j. §. magistrum. ff. de exerc. & l. ii. ff. quod cum eo. †Sequitur ergo, ꝙ cùm d. domina non possit uenire ɔ̄ ɔ̄ctum istum per d. Nerium celebratum, non pt ēt uenire ɔ̄ aliquod pactū in dicto ɔ̄ctu apposituŭ, qa a quo remouet genus, remouet quælibet eius species. C. de transa. l. si causa cognita. & ibi no. facit. l. j. §. quod ait. ff. de alea. & l. j. in fi. de suis & legi. & l. fi. C. de usuris rei iudi. Potissimè, qa in tali pacto, de quo præmittitur, uidetur ꝙ expensas uini, frumēti, & carnium deberet dictus Andreas facere de suo proprio. Sed expensæ salis, olei, & lignorum fierent super ipso hospitio. Tale enim pactum satis commune est, & potius tendit in utilitatem locantis, seu d. dominæ quàm ipsius Andreæ. vnde tanquam commune pactum & æquum satis uidetur cadere sub generali mandato d. Nerii, quod ex patientia d. dominę resultat, ut s̄. dixi, cùm non appareat eam euidenter lædi. ar. l. tutor. ff. de iureiuran. cum ibi no. ¶ †Præterea posito ꝙ ea, quæ supra dixi, cessarent, saltem illum contractum uidetur d. domina ratificasse, eo quia faciebat singulis annis reddi rationem lucri a dicto Andrea, & sic uidetur approbasse contractum usque ad tempus locationis factæ per dictum Nerium & ultra illud tempus ipsa uidetur de nouo rem locasse. ff. loca. item quæritur. §. qui impleto. unde usque ad tempus locationis factæ per Nerium dicitur locatio facta ab ipso Nerio. Sed ab ipso tempore citra uidetur facta ab ipsa domina. ut d. §. magistrum. Ex quo igitur dicta domina nullam fecit querimoniam de dictis expensis, salis, olei, & lignorum, cùm faciebat sibi reddi rationem administrationis, uidetur consensisse dicto pacto. ar. ff. de prob. l. proculam. Nec ferenda est, si dicat se ignorasse pactum prædictum. †Nam ex quo sciuit dictum contractum societatis & ipsum approbauit, præsumitur sciuisse omnia, quæ in dicto contractu interuenerunt. ar. ff. de transac. l. non est ferendus. l. alteri. in fi. de reg. iur. maximè quia tanto tempore passa est & nunquam in redditione rationis controuersiam mouit, ut dixi per dictam l. proculam. Ad prædicta facit, quia dicta domina debet dictum ɔ̄ ctum uel in totum approbare uel in totum reprobare. ff. de admi. tut. l. cum quæritur. de bonis lib. l. nam. & l. si ita. in fin. de ope. lib. ¶ Concluditur ergo, ꝙ d. domina non potest molestare dictū And. super dictis expensis salis, olei, & lignorum. ¶ Nec ob. ꝙ dicat se non interfuisse dicto contractui, uel sciuisse dictum pactū, [a] & de dictis expēsis non fecisse mentionem, nam sufficit ꝙ ea post facto approbauit faciendo sibi rationem annuatim reddi, quia p hoc uidetur sciuisse dictum pactum & ratificasse ut dictum est.

SVMMARIA.

1. *Statutum loquens de iusta causa, qualiter possit intelligi ut excusetur quis a pœna statuti.*
2. *Opinio qualiter cedat ueritati.*
3. *Locatio facta a prælato qualiter etiam ualeat ut successor illi stare teneatur.*
4. *Inno. dictum in c. grauis. de deposi. qualiter intelligatur.*
5. *Declaratio successoris prælati ꝙ uelit infringere uel non stare locationibus prædecessoris, an requiratur.*
6. *Successor qualiter teneatur ad debita eius prædecessoris.*
7. *Differentia quæ sit inter contractum latum a prælato cum consensu superioris, & sine consensu.*
8. *Contractus facti a conuentu cum autoritate superioris uno eodem monasterio creato prælato expirant. sed si datus defensor, tunc contractus firmi stant.* [b]

CONSILIVM II.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis [b] oībus suprascriptis & ponderatis uidetur in hoc facto fore quandam æquiuocationem. Sciendum est enim, ꝙ iustā causa detentionis quantum ad propositum, potest dici dupliciter. Primò, respectu ueritatis & iustitiæ. Secundò, respectu credulitatis & opinionis. †Primo modo diceretur iste primus conductor habere iustam causam detētionis, si haberet tale ius, ꝙ esset potior illo secundo conductore in tantum, ꝙ in re conducta deberet sibi præferri & obtinere in causa præcepti, ita quòd non teneretur disgomberare, & isto modo intelliguntur statuta communis Florentiæ loquentia de tali iusta causa detentionis, ut patet in statuto supra primo loco relato, sub rubrica de disgomberando ibi. & tunc si apparuerit &c. secundùm quod debet intelligi aliud statutum sequens seu reformatio de hoc loquens. ff. de legi. l. nam & posteriores. ¶ Secundo uero modo. s. quo ad opinionem & credulitatem posset dictus primus conductor habuisse iustam causam detentionis, licèt non foueret iustitiam in causa præcepti, nec haberet tale ius quod deberet præferri secundo conductori, putabat tamen se habere ex aliqua iusta causa, sicut uidemus in eo qui non fouet iustitiam in causa principali, tamen habuit iustam causam litigandi propter aliquam iustam & rationabilem causam, quæ ipsum induxit ad hoc credendum. l. qui solidum. §. etiam. ff. de leg. 2. l. quod te. ff. si cer. pet. Prima igitur iusta causa detinendi faceret ipsum obtinere in causa præcepti, & absolui a præcepto de disgomberando. Secunda uero solum excusaret eum a pœna statuti, & ab expen. litis. De primo patet per dicta statuta. De secundo patet per dictas leges, & per l. si uehenda. §. idem iuris. ff. ad legem rhodi. de iact. ¶ In proposito igitur, cùm iste primus conductor dicat se habuisse iustam causam detinendi tempore tenutæ datæ secundo conductori, eo quia conduxerat ab abbate & capitulo & non constabat sibi alium abbatem uel gubernatorem fuisse, nec alteri fuisse poderia illa locata, fateor quòd ipse potest dicere hoc accipiendo iustam causam secundo modo, scilicet quo ad opinionem & credulitatem, dummodo iste secundus conductor non reddiderit ipsum primum conductorem certiorem de iure suo & sui autoris. s. ostendendo sibi bullam domini Bartholomei, & instrumentum locationis sibi factæ, quod facere debuit ad constituendum dictum primum conductorem in malafide & auferendum iustam

[a] ¶ Sciente. scilquid in dubio uide Cor. in ɔ̄s. 2 . inci. in hac. nu. 2. & a. 1 ar. Facit quod hr̄ per Bal. in ɔ̄sil. 386. in 5 part. ꝙ si tu locas hodie aliquā rem nomine meo, & ego habeo ratum, ꝑsumeris retro possedisse noi: meo.

[b] ¶ Visis. Ad j. consulta: an successor teneat stare locationi ꝑdecessoris sui uide Bal. in ɔ̄sil. 475. in 1. par. & in ɔ̄sil. 484. in 3. part. ubi ponit quid qn̄ locet ad nō modicū tēpus. uel ad modicū in præiudiciū successoris. Et adde quod hr̄ p d Mar. So. ɔ̄s. 31. inci. Ex his. uec si. 3. ꝑdicta. in 1. parte. quotiensc ꝙ locator non h̄ius ꝑprū, sed ad uitam, morte ipsi eatiguitur locatio. Et ibidē uide nōnulla ad materiā, an & qn̄ successor teneat stare locationi ꝑdecessoris tā de iure cōi ꝙ si cōtū ɔ̄cessa ꝑtās a sū no pō. Et adde eā dē Paul. de Ca. j. in ɔ̄s. 4. nu. 4. & Bal. in ɔ̄sil. 255. i 2. p.

causam det entionis, C. quæ reapig obli. poss. l. nomen. in uerbo certior fact us. & no. per Bar. in l. non solum. §. morte. ff. de oper. no. nunc. facit dictam causam. de cle. ¶ Ista ergo iusta causa, quia iustè credebat se non teneri ad disgomberandum, excusat eum a pœna statuti contra non disgomberantem infra decem dies per tura supra allega. Item & ab expensis litis usque quo dicta dubia & instrumentum fuerint ostensa [a], postea non, quia tunc incipit habere iniustam causam, ut no. Barto. ff. depositi. l. si quis inficiatus. de iudic. l. desttinsic. & de tali iusta causa non intellexeruot statuta supra relata. si bene inspiciatur. ¶ Si uerò accipiamus iustam causam primo modo, uidelicet quo ad ueritatem & iustitiã causæ principalis, ita q iste primus conductor debeat obtinere in causa præcepti tanquam sit potior isto secundo conductore, dico q talem iustam causam ipse non habet, nec habebat tempore datæ tenutæ, uel facti præcepti, quantumcunque ipse crederet cõtrarium iusta ratione ductus, quia re uera nullum fouebat ius dictis temporibus. nam locatio sua uel erat finita statim mortuo abbate, uel fuit finita per locationem factam a nouo abbate, ut ĩ. ostendam. ¶ Et licet primus conductor hoc iustè ignoraret, tamen quantum ad obtinendum in causa præcepti hęc credulitas non attenditur, sed ueritas. 2 † Nam in his quæ fundantur super ueritatem, reperta ueritate cedit opinio ueritati. 8. dist. c. ueritate. extra de frigidis. c. fraternitate. ff. pro emptore. l. 2. §. si sub conditione. in casu autem nostro ad hoc, ut quis obtineat in causa præcepti propter iustam causam detinendi tempore tenutæ & pręcepti, debet talis iusta causa esse fundata super ueritate & iustitia detentoris, ut patet per statuta. & sic opi. non attenditur sed ueritas. ¶ Videndum est de ista ueritate, quæ locatio sit potior. Et breuiter uisis & consideratis dictis doctorum scribentium super hac materia, reduco me ad talem distinctionem. 3 † Videlicet quòd aut locatio est facta per eum qui non est prælatus, puta per canonicum de re suæ præbendæ, & tunc finitur eo mortuo indistinctè, ut no. Innocen. in cap. fina. ne pręla. uices suas. ¶ Aut est facta per prælatum habentem administrationem, tunc aut interuenerunt ista duo, scilicet autoritas superioris, aut utilitas ecclesiæ, puta indigebat ecclesia refectione uel alia expensa propter quod utile uel necessarium fuit locare ad aliquod tempus [b], & recipere pecuniam ante, & tunc non est dubium q contractus ualet. Item transit in successorem, nec finitur morte locantis. Item successor tenetur stare colono, nec potest reuocare contractum, quia magis uidetur gestus cum ecclesia, quàm cum persona, est tamen uerum, quòd si in modo locationis esset aliqua læsio, puta quia potuisset locari pro pluri uel maiori pensione, tunc ecclesia restituitur in integrum. & hic casus est in c. j. de in integrum rest. & not. per Barto. in authen. qui rem. C. de sacrosan. ec. & authen. si quas ruinas. ¶ Aut ista duo defecerunt, quia nec interuenit autoritas superioris, nec utilitas uel necessitas ecclesiæ, & tunc ualet in uita locantis tantum, & eo mortuo finitur. ut in cap. 2. ne præla. ratio est, quia uidetur contractus magis gestus cum persona, quàm cum ecclesia, & pro iure, quod ipse prælatus habet. Vnde cùm iua eius finietur morte, sic & locatio, & hæc probantur in c. ueniens. & c. de cætero. de transact. facit c. ex multiplici. & quod ibi no. de decimis. Cùm enim prælatus æquipatetur usuario uel fructuario. iuxta no. in cap. præsenti. de off. præ. lib. 6 sequitur q locatio facta per eum finitur eo mortuo ipso iure, sicut finitur locatio facta per usufructuarium. ff. loca. l. si quis domum. §. hinc subiungi. facit de stipu. ser. l. seruus communis medii. §. cum seruus. nam cum locatio prædicta dependeat ex iure locationis, sequitur q finito iure locationis finitur ius conductoris. quia regula est quòd finito iure datoris ex causa necessaria finitur ius acceptoris. ff. de pigno. l. ex uectigali. de in diem adiecti. l. 2. §. sed marcellus. & ibi no. Si igitur hoc est in contractibus habentibus causam instantaneam, q si non interuenit autoritas superioris, dicuntur temporales tanquam facti cum persona, & non cum ecclesia, ut dicto cap. ueniens. cum aliis supra allega. idem & fortius in habentibus causam successiuam, qui habent concomitantiam temporis, & ideo secundum ueritatem temporis uariantur. argum. in d. l. seruus communis. §. cum seruus. de stipu. seru. Aut interuenit alterum tantum de dictis duobus, & tunc quantum ad uitam locantis non est dubium, quòd durat. Nam si ambobus deficientibus ualet ut dictum est, fortius altero tantum. ¶ Sed si quæritur an transeat ad successorem, refert. Aut deficit autoritas superioris, & subest tamen utilitas ecclesiæ, in quam dicta pecunia est conuersa, & tunc non transit ad successorem directò, quia non potuit antecessor obligare successorem per seipsum, cùm sit sibi post eum par. argumen. de elect. c. innotuit. ff. de pœnis. l. fin. l. puto. §. fina. tamen per indirectum transit, quia non poterit successor reuocare, nisi restituta pecunia conuersa in utilitatem ecclesię. argumen. ff. de rei uend. l. empt. ff. de condi. indebi. l. si in area. extra de rest. in integrum. cap. j. in fin. cum simi. Isto ergo timore forte ductus cogetur causatiue ad standum conductori ne habeat sibi restituere pecuniam, et dicetur noua locatio ex nouo cõsensu reformata. argum. ff. loca. l. item quæritur. l. qui impleto. de lega. 3. l. j. §. j. quia prima fit ipso iure extincta ex defectu potestatis locantis, quia non potuit locare ad maius tempus, quàm ipse esset usurus per dictam l. fina. ff. de pęnis. Si uerò deficit utilitas ecclesię, interfuit tamen autoritas superioris, tunc uidetur quòd non transeat in successorem, sicut nec aliæ alienationes perpetuæ ualent nisi subsistente tali solennitate, etiam si legitima causa utilitatis uel necessitatis subsistat. iuxta no. per glo. in cap. primo. de restitutio. in integrum. & in c. quę in ecclesiarum. de constitu. & per Ioan. Andr. in cap. hoc consultissimo. de rebus ecclesiæ non alien. lib. sexto. in nouella. licèt alii contradixerunt, tamen contrarium puto, quia locatio ad modicum tempus non est tanti præiudicii, sicut alienatio perpetua; & ideo puto probabiliter dicendum, quòd quando interuenit autoritas superioris mero iure transeat in successorem. argumen. dicti cap. ueniens. de transact. tamen poterit successor petere in integrum restitutionem, & hęc sola erit causa iusta, quòd contractus propter dictam autoritatẽ factus, est transmissibilis non existente aliqua euidenti utilitate ecclesiæ. & ita intelligo istam materiam ¶ His igitur peroratis, quæ sunt necessaria ad casum nostrum; dico quòd cùm in prima locatione facta per abbatem & conuentum non interuenerit autoritas uel confirmatio superioris abbatis qui habet in hoc apostolicam autoritatem. iuxta not. per Innocen. in cap. statutum. de transact. & per glo. in clem. monasteriorum. de rebus ecclesi. non alie. finita fuit ipso iure mortuo dicto abbate, qui non potuit ultra tempus suum locare, nec per seipsum obligare successorem p glo. c. 2. de præca. & per cap. de cætero. de transact. cum aliis ĩ. allegatis, maximè cùm ista pecunia ante recepta non appareat conuersa in utilitatem ecclesiæ, & sic nec directè nec per indirectum cogitur iste successor stare colono; non enim apparet in quem usum necessarium illa pecunia propius recepta fuerit conuersa, nec extant aliquæ præsumptiones, ex quibus debeamus hoc dicere. iuxta l. fina. ff. de exerci. 4 ¶ † Nec obstat quod uot. Innoc. in cap. grauis. de deposi. ubi dicit quòd excepto mutuo & deposito. non cogitur quis ostendere, quòd in utilitatem ecclesiæ pecunia sit conuersa. Nam uerum est de directo. Sed præsum. aliquæ debent saltem esse quòd ita sit, quod hic non sunt. ¶ Præterea illud dictum est verum, quando contractus fit ab habente potestatem contrahendi; sed quando fit ab eo qui non habet potestatem contrahendi, tunc non tenetur ecclesia, nisi probetur uerè & de directo fuisse pecuniam conuersam in utilitatem ecclesiæ [c].

¶ Item quòd utilitas sit perpetua. Item quòd duret uersa. ita no. Innocen. in c. q quibusdam. de fideiusso. circa finem. ¶ In proposito igitur ille abbas habuit potestatem locandi & pensionem recipiendi pro tempore uitæ suæ. Sed pro tempore successoris non. ¶ Quatenus ergo percipit pro tempore successoris seu currente post eius mortem, dico quòd tanquam perceptum a non habente potestatem, non potest dici uersum in utilitatem dicti monasterii, nisi verè probetur. per Innocen. & alios modernos in d. ca. q quibusdam. ¶ Præterea quod plus est, potius est præsumẽdum in contrarium, scilicet q ille abbas perceperit illam pecuniam in fraudem & damnum successoris, ex quo uoluit præuenire in recipiendo pecuniam pro toto tempore ab ipso initio contra solitũ morem, si alia iusta causa non appareat. argum. ad hoc optimum. ff. loca. l. & hæc distinctio. §. cum fundus. & quod not. in l. penult. ff. de usufru. leg. per glo. facit. l. filiæ. sol. mat. & quod habetur in c. si. de renun. lib. 6. & per Bar. in l. iubemus. C. de sacrosan. eccle. & quod not. in l. sub condi. ff. de condi. insti. ¶ Concluditur ergo, quòd cùm dicta locatio esset ipso iure finita per mortem abbatis locantis, non præstabat iustam causam detinendi tempore præcepti intelligendo iustam causam quo ad ueritatem iustitię, non quo ad opi. 5 ¶ † Præterea posito quòd ipso iure non fuisset finita,

a ¶ Ostensa. uide tamẽ Bar. in l. de pupillo. § q procu. in j. op. & clarius in no. de ope. no. nun. ubi dicit hoc esse uerum, qñ instrũm ostẽdatur in publica forma in iudicio, & detur copia ut deliberari possit, nã si postea nulla causa allegetur, iusta q instrũm, licet instrũm negetur uerũ, non obstat, imo releuat procuratorẽ uñdentem ia le instrũm ab omni satisdatione de rato, perinde ac si ipse dñs talẽ actum faceret, secus nec ro ex sola ostensione instrũ extra iudicial qs ibi nõ reddit ius certum, si negetur instrũm uerũ, quia multa cõtra instrũm obiici possunt.

b ¶ Tẽpus. Et nũquid ad longum tẽpus, uide Ale. in consil. 63. p totum. in 1. par. & in cõsil 79. in 4. col. ea. par.

c ¶ Vtilitatẽ ecclesiæ. Et quo & qualiter probari debeat, uide Alex. in consil. 4. in 3. col. in 3. par. & ad de Corn. in consi. 71. in cip. q non ualeat. nu. 2. in 3. par.

finita, sed requireretur declaratio voluntatis successoris, ꝙ tamẽ puto falsum per ea quæ dicta sunt, tñ adhuc idem est, quia satis vr̃ declarasse intentionem suam successor, ex quo alteri locauit. Nã ex quo uoluit ꝙ iste secundus hr̃et, per cõns uoluit ꝙ primus non haberet. ar. ff. de procu. l. pomponius. §. 2. in fin. maximè quia magis vr̃ habere affectionem ad locationem factam per eum, quàm ad factam per antecessorem. ar. eius qđ not. in l. iu. in prima charta. ff. de legati. l. de quibus. imo plus est facto declarare quàm uerbo. extra de ap. c. dilecti. & c. audiam. cum igitur tempore tenutæ datæ & etiam percepti uoluntas prædicta successoris erat declarata in rei ueritate, ꝙ nolebat stare primæ locationi per secundam locationem ab eo factam, constat ꝙ uel prima locatio erat finita ipso iure per mortem locantis, quod est uerius ut dictum est, uel fuit finita per secundam locationem, & sic tempore percepti non habebat primus conductor iustam causam detinendi, licet crederet se hinc ex aliqua iusta causa, & sic sequitur ꝙ licèt posset excusari a pœna statuti contra non disgomberantes infra decem dies; non tamen debet obtinere in causa percepti, quia potentiua est 6 ius secundi conductoris, quàm primi. ¶ † Non ob. his quæ dicta sunt. c. 2. de solu. quia uerum est, ꝙ successor tenetur ad debita prædecessoris pro ecclesiæ utilitate contracta, ut ibi. non tamen sequitur ꝙ dispositio seu cõtractus facti super rebus ecclesiasticis trãseant in successores, nisi secundum ea quæ dicta sunt. Isti. n. sunt casus diuersi. ¶ Item non ob. quod no. in glo. 16. q. j. c. possessio- 7 nes. † Nam uerum est, ꝙ prælatus ecclesiæ sine consensu superioris potest concedere rem ecclesiæ ad modicum tempus. s. quousque ipse uiuat. & ualet contractus, ut in illa gl. secus si concede- a ret in perpetuum vel ad magnum tempus, quia tunc ipso iure nõ ualet ab ipso initio, & in hoc est differentia inter concessionem perpetuam & temporalem, quia prima est nulla ab ipso initio, facit quòd no. per Bar. in auth. qui rem. C. de sa. san. ec. circa fi. secunda uerò ualet ab initio & durat in uita prælati concedentis. Et ita intelligitur d. gl. Sed si quæritur an transeat in successorem. dicendum est ut dixi s̃. eo. modo. Respondeo ad cle. monasteriorum. in fin. ꝙ prædicta locum habet quantum ad locationem illam fa- 8 ctam per abbatem diffinitiuam s̃. † Quantum uerò ad illam quæ facta fuit mortuo abbate per conuentum & abbatem superiorẽ, vr̃ res minus dubia hic. quia cùm negotia conuentus & prælati regularis ut plurimum sint cõia, non potest uacante monasterio conuentus aliquem contractum facere super bonis cõibus; quia quod omnes tangit &c. c. ad hæc. in fi. de off. arch. sed debet expectari, ꝙ successor creetur, si de proximo uerisimile est quòd detur. ar. ff. de iudi. l. si longe. & quod ibi no. uel si nimis differatur, debet creari defensor, qui unà cum conuentu contrahat. arg. ff. de cur. bo. dan. per totum. & ita no. Inn. in c. j. ne sede uac. & est text. in c. j. de re. ec. non alie. li. 6. quod in casu nostro factum non fuit, & sic quod gestum fuit vr̃ inualidum, ut d. c. j. posito autem quod ualeat, tñ durat solum monasterio uacante, sed creato successore expirat, per ea quæ dicta sunt. Nec ob. ꝙ interuenit hic aucto. superioris. nam ipse non interuenit per modum præstantis autoritatem, sed per modum prælati principaliter disponentis, vñ cum dispositio singularium monasteriorum principaliter non pertineat ad eum, sed ad singulares prælatos & abbates eorum. iuxta no. de iud. c. cum deputati. per Inn. sequitur ꝙ non interuenientibus singularibus prælatis uel aliis tenentibus eorum locũ ut sunt defensores, non ualet quod ab illo generali prælato factum est.

S V M M A R I A.

1. *Rescriptio generalis papæ facta ad supplicata generaliter debet intelligi, ut comprehendat priuilegiatos, si mentio de eis in supplicatione facta sit, nec ex eo, ꝙ in aliqua parte rescriptionis fiat mentio de aliquo ordine habente priuilegium super nunciis & procurationibus, intelligitur tali priuilegio derogatum, sed tantum rescriptum quantum supplicatum.*
2. *Mens papæ colligitur ex præfatione eius.*
3. *Verba licet ad immediatè præcedentia debeant referri, tamen ad alia præcedentia in quibus, maior iuris ratio, referri possunt.*
4. *Rescriptum continens ius commune faciens mentionem de priuilegio habente clausulam derogatoriam illud non tollit, & talis interpretatio est fienda.*
5. *Intellectus ad c. cum ord. nem. de rescr.*
6. *Clausula, ꝙ sublata sint omnia priuilegia in contrarium sub quacunque forma uerborum concepta, non intelligitur sublatum priuilegium in quo est clausula, ꝙ illi non intelligatur derogatum nisi sint expressa nomina omnium monasteriorum suorum, ut habent cartusienses.*
7. *Iurisdictionem extendi ut de persona ad personam.*
Papa si scribit. ꝙ alias priuilegiatus tractatur ad onera ut alii clerici, intelligitur ꝙ cogi possit per iudicem cleri.

CONSILIVM III.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quoniam additione non indiget plenitudo. 96. di. c. bene quidem. post tam plenam discussionem & examinationem factam per eximium decretorum doctorem do. Lau. pauca restant ad confirmationem dictorũ suorum, aliquid addam. ¶ Et primò circa primum dubium considero, ꝙ rescriptum domini Bonifacii directum archiepiscopo Ia- 1 nu. uoluit tria. ¶ † Primum, ꝙ bona ordinis cartusiensis describerentur in libro, sicut bona aliorum ordinum. quod patet, quia in petitione seu narratione facta pro parte cleri, fiebat expressè mẽtio de dicto ordine, ꝙ recusabant soluere & contribuere cũ aliis, & quia ex hoc insurgebant querelæ, ideo petitum fuit de salubri remedio prouideri. Sequitur ergo ꝙ rescriptio generalis seu prouisio facta per papam cum omnibus conuocatis, debeat fieri descriptio bonorum &c. Intelligenda est etiam de ordine cartusien. & eius bonis; quia talis debet esse uel intelligi generalis uel indeterminata responsio, qualis præcessit interrogatio uel petitio ut ff. de interrog. actio. l. si defensor. §. qui interrogatus. facit quod no. Cy. C. commo. l. pen. in penul. col. & per Bar. in l. si is qui. §. utrum. ff. de reb. dubiis. ¶ Potuerunt ergo bona ipsius ordinis describi, nec ex ista parte bullæ uel rescripti derogatum fuit alicui priuilegio dicti ordinis concesso ab vrbano, quia illud loquitur quantum ad onus soluendum pro nunciis & legatis. Hic uerò quantum ad facultatem describendam, quia casus sunt diuersi. igitur &c. ad. ff. de calum. l. pe. ff. de don. inter ui. & ux. l. si maritus. ff. ad carb. l. de bonis. in prin. benè in hoc dixit præfatus dom. Lau. ¶ Secundum quod uoluit d. rescriptum, est ꝙ omnes soluerent pro rata eis contingente oneribus occurrentibus, & sic etiã dictus ordo cartusiæ, quod patet. Nam in narratione prædicta dicitur, ꝙ recusabant soluere & petitum fuit prouideri. Igitur papæ prouisio super hoc intelligitur facta, ꝙ soluant per dicta superiua, & quia talia sunt subiecta, qualia prædicta demonstrant. ff. de 2 uino tri. & oleo leg. l. fi. §. cui dulcia. ¶ † Item patet in præfatione facta per papam dum dicit. nos igitur attendentes ꝙ onera pro facultatibus &c. ex qua præfatione colligitur eius mens, ꝙ uoluit fratres dicti ordinis sustinere dicta onera unà cum aliis. ar. l. fin. 3 ff. de hære. inst. cum si. ¶ † Item patet circa fi. ibi. certam & rationabilem æstimationem iudicis. secundum quam in procurationibus seu prouisionibus soluant &c. quæ uerba licet ad ordinem mendicantium, de quibus immediatè fecerat mentionem, uidebatur referri, tamen etiam ad alios, de quibus præmiserat in quibus erat maior ratio, referuntur. arg. extra de ap. c. secundo requiris. 3 ¶ † Et aduertendũ, ꝙ papa uult ꝙ soluant & contribuant in procurationibus legatorum apostolicorum & nunciorum, a quibus dictus ordo cartusiæ per priuileg. vrbani erat immunis. Vnde cũ de dicto ordine facta fuerit specialis mentio in dicto rescripto de dictis procurationibus legatorum & nunciorum apostolicorũ videtur ex hoc solo sublatum priuilegium dicti ordinis per vrbanum concessum, ut in c. cum ordinem. de rescri. Contrarium dico, ꝙ ea sola parte rescripti sicut nec ea præcedenti derogatum est dicto priuilegio habenti clausulam derogatoriam, & hoc p3 quia dictum rescriptum est de iustitia & continet ius commune, igitur non tollit priuilegium, nisi de ipso faciat expressam mentionem. C. de iusti. co. confir. l. j. §. si quæ uero pragmaticæ. de rescri. c. j & ibi no. per gl. ¶ † Inquantum verò d. rescriptum loquitur de dictis procurationibus legatorum, debet intelligi & referri quo ad alios ordines non habentes super eis priuilegium. & inquantum facit mentionem de dicto ordine cartusiæ debet intelligi ut soluat, in quibus non est priuilegiatus. ¶ Nec obstat cap. cum ordinem. ubi uidetur, ꝙ sufficit fieri mentionem de ordine tantum, quia illud c. diuersimode intelligitur. Nam secundum aliquos ille ordo habebat priuilegium, ne cogeretur ad decimas per rescriptum, nisi de ipsius ordine faceret mentionem. vnde sufficit sola mentio ordinis. Sed in casu nostro habet priuilegium, ne cogatur nisi fiat mentio de omnibus locis ipsius ordinis, quod est plus. ¶ Præterea hoc rescriptum potest taliter intelligi, quod non derogat priuilegio, ut supra ostendi. igitur &c. argu-

a ¶ Ia perpatuum. Non qaid ãt res eccl. in perpetuum sine licentia superioris locari possit & qualiter, uide Ale. in cõs. 72. in 8. co. in 1. par. Et adde ꝙ res alienari dẽ si ad longũ tpa locat. ut p Cor. in cõs. 262. incip. licet. nu. 4. in 3. part. & ad I. di. uide ẽt Bal. in cõs. 327. in 4. par.

men. C. de inoffic. testamen. l. si qñ. & l. 1. si aduersus dotem. cum si. ¶ Concludo ergo, ꝙ ex hac sola secunda parte rescripti, per quam uoluit omnes ordines teneri ad soluendum in procurationibus legatorum & aliis oneribus, non est derogatum d. priuilegio, imo quantum ad ordinem cartusiæ debet intelligi quo ad illa onera, in quibus non habebat priuilegium. & in hoc etiam sine dubio bene dixit idem egregius doct. D. Lauren. ¶ 5 † Est & tertium quod uoluit d. rescriptum, vẓ ꝙ sublata essent omnia priuilegia in contrarium loquentia sub quacunque forma verborũ, & in hoc est maior dubitatio an per hanc clausulam sit derogatũ d. priuilegio. ¶ Et uidetur ꝙ sic. Nam hæc clausula, non obstantium. debet referri ad omnia superiora tam ad actum præscriptionis, quam ad actum soluendi; & sic uoluit, ꝙ omnia priuilegia cõcessa de non soluendo illa, de quibus fecerit mentionem, scilicet procurationes legatorum &c. essent sublata. si sic est, sequitur ꝙ quantumcunque in dicto priuilegio sint fortes & difficiles clausulæ, tamen sit sublatum, licèt de omnibus locis dicti ordinis non sit facta mentio in d. rescripto. ¶ Et hoc primò per rationem, quam ponit Fede. de Sen. in consi. 46. circa fi. vẓ ꝙ cùm papa nõ possit sibi uel successori legem imponere a qua non liceat recedere, si diceremus ꝙ oporteat facere mentionem de omnibus nominibus monasteriorum dicti ordinis, de quibus cauetur in d. priuilegio vrbani, sequitur quòd cum hoc sit difficile nimis habere nomina omnium monasteriorum, sublata esset potestas papæ saltẽ per indirectum reuocandi dictum priuilegium, quod non est dicendum, sicut dicemus quòd quis non potest sibi etiam per indirectum auferre liberam testamenti factionem donando omnia bona pręsentia & futura. c. 1. de pac. ¶ Ne igitur hoc sequatur, dicendum uidetur ꝙ ad reuocationem dicti priuilegii non requiratur expressa mentio omnium monasteriorum, licèt in eo sic caueatur, sed sufficiat generalis reuocatio omnium priuilegiorum sub quacunque forma uerborum. per clem. j. in fin. de sepul. cum aliis alleg. per Fede. in d. consi. ¶ Ad idem facit determinatio gl. in l. si quis. in prin. testa. de lega. 3. in uersi. nemo. & seq. quòd licèt in primo testamento ponatur clausula, quòd non possit reuocari per secundum nisi tali solennitate adhibita etiam si in secundo sint uerba derogatoria illius clausulæ, quod nihilominus reuocabitur per secundum, licèt uerba derogatoria primi non sint singulariter expressa. sic & in proposito cum in priuilegio dicti ordinis sit apposita clausula, quod non tollatur per alia rescripta nisi faciant mentionem omnium monasteriorum &c. hoc non nocebit, quominus tolli possit etiam si de illis non fiat mentio, sed sufficere debet mentio gñalis omnium priuilegiorum sub quacunq. forma verborum concessorum. & ita forte intellexit primus consulens. ¶ His tñ non obst. teneo cum d. Lau. ꝙ non sit sublatum hac rõne. Nam quando prima dispõ continet uerba derogatoria, non tollitur per secundam, nisi de ipsa facta fuerit specialis mentio in secunda. ut in l. si quis. in prin. testa. ff. de le. 3. Ad propositum priuilegium cartusiensium continet uerba derogatoria, & in hoc rescripto non fuit de illo facta mentio, cùm in secondo dr̃ non obstantibus quibuscunque priuilegiis sub quacunque forma uerborum concessis. hic enim sit mentio de priuilegiis, non autẽ de verbis derogatoriis in genere uel in spẽ, ideo non sufficit. & ita fuit in casu nostro. Sed mentio specialis diceretur, si dictũ fuisset non obstantibus aliis priuilegiis & quibuscunque uerbis derogatoriis in eis appositis; ista enim sufficeret, & ita loquuntur ea quæ supra allegata sunt, sed in casu isto de uerbis derogatoriis nulla fuit mentio facta. igitur &c. Tertio modo potest fieri mentio specifica & singularis, puta in casu nostro, si in isto rescripto fuissent expressa nomina omnium monasteriorum dicti ordinis, & ista non requiritur, licèt in illo priuilegio sic dicatur, ne resultet absurditas de qua præmisi, vẓ ꝙ propter difficultatem exprimendi uideantur manus papæ ligatæ, & ablata potestas illud priuilegium reuocandi. ¶ Tripliciter ergo potest fieri mentio. s. generaliter, & ista non sufficit quando præcedunt uerba derogatoria. & ita fuit in casu nostro. ¶ Item specialiter. s. faciendo mẽtionem de uerbis derogatoriis in genere, & ista sufficit, non tamẽ facta fuit in casu nostro. ¶ Tertio singulariter faciendo mentionẽ de omnibus locis, prout ibi dicitur, & ista non fuit necessaria.

¶ Nec obst. prædictis clem. 1. de sepul. quia ibi loquitur cum secunda dispositio facta fuerit per modum legis generalis. unde cũ sit fauorabilis & motu proprio fiat largius interpretanda est, ut sufficiat generalis mentio, secus in his quæ fiunt ad postulationem alterius. arg. eorum quæ no. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. ¶ Ex prædicta uidentur determinari per Cy. C. quãdo imperator in pu. & uidu. l. unica. ubi uidetur casum nostrum determinare. ad idem quod not. Fede. in consi. 225. & quod habetur de exces. præla. c. 1. lib. 6. in nouella. de do. & contu. c. 2. de confir. uti. cap. bonæ. ¶ Ex prædictis remanet primum dubium solutum, quod cartusienses non tenentur uigore dicti rescripti ad onera procurationum legatorum & nunciorum aliter, quã priuatenerentur, cùm eorum priuilegium non sit reuocatum per rescriptum. ¶ Quantum ad secundum dubium respondeo, ꝙ cartusiẽ. tenentur ad alia onera & expensas, a quibus non sunt exempti secundũ ęstimationẽ & descriptionem factã in d. libris de bonis eorum, dummodo sint onera necessaria toti clericatui imposita per superiorem uel alio modo, si uerò essent onera uoluntaria, quæ sibiipsi ordinasset clerus puta pro faciendo unum festum quolibet anno, tunc ordo cartusiæ, qui in hoc nunquam consentisset, non teneretur, quia alteri per alterum &c ff. de regu. iur. l. non debet. de pact. l. si unum. §. ante omnia. cum si. & quod not. in c. cum omnes. de consti. in glo. ¶ 6 † Quantum ad tertium dubium dico certum esse, quòd uigore exemptionis factæ per do. Bonifacium de ordine cartusiæ a iurisditione omnium ordinariorum non potest dictus ordo dicere se exemptum a potestate dictorum capitaneorum, tum quia papa intellexit de ordinariis iuris ut sunt episcopi & alii ecclesiarum prelati. de off. or. cum ad ecclesiarum. nõ de istis qui potius dicunt ordinarii facti ad executionem; unde ab eis nõ cadit exemptio. ¶ Sed si quæramus, an ex alia causa possent declinare potestatem eorum. Videtur ꝙ sic, quia dicti capitanei habent ex consuetudine potestatem eorum, igitur non extenditur ad alios quam eos, in quos eam exercuerunt. iuxta not. per Inn. in c. dilect. de capel. mo. & per Cy. in l. j circa fi. de emãn. lib. Sed ibi cartusienses nunquam exercuerunt, ut ponitur in pũcto, igitur &c. In contrarium facit quod idem no. Inn. in c. fin. de offi. arch. ubi uidetur dicere, ꝙ quo ad actum iuris consuetudo extenditur de persona ad personam. Breuiter puto, ꝙ cũ in onerib. ad quæ dictus ordo tenetur, intentio Papæ fuit fratres dicti ordinis exequare aliis quo ad descripti. bonorum, & quo ad hoc ut compellerentur soluere, secũdum ea quæ dicta sunt, similiter credendum est, ꝙ uoluerit eos exequare quo ad subiectionem & cõpulsionem dictorum capitaneorum, sine qua non posset deueniri ad solutionem, quia qui uult unum, uult & alium sine quo ad illud non peruenitur. ff. de acq. hære. l. illud. & l. nec is. §. hæres. & de iuris. om. iud. l. 2. de procu. ad rem mobilem. & l. ad legatum. Frustra enim Bonifacius uoluisset, ꝙ bona eorum describerentur & cogerentur soluere nisi etiam uoluisset ꝙ dicti capitanei eos cogerent cum alium superiorem non habeant; unde dispendiosum esset ad papam in omni casu recurrere. per consequens credendum est, ꝙ circa hoc uoluerit laudabilem consuetudinem cleri obseruari, ut sumptus euitentur. ar. C. de anno. tribu. l. pro locis. & mediterraneæ. & quod ibi not. & ut ipsius prouisio non esset clusoria. ff. ne quid in loco publico. l. fi. esset enim nisi essent q. eam executioni mandarent. l. 2. §. post originem. de iusti. & iure. ff. ¶ Concludo ergo, ꝙ fratres dicti ordinis subsunt dictis capitaneis quantum ad alia onera, quæ subire tenentur non ratione cõsuetudinis tantum, quia illa non extenditur de persona ad personam, ut s̃. dixi. sed ex tacita uoluntate papæ, qui sicut uoluit bona eorum describi & eos teneri ad soluendum in casibus in quibus non habent priuileg. uidetur etiam uoluisse quod cogi possint ꝑ illos per quos alii coguntur, ut sic idem clerus diuerso iure non censeatur in hoc, cùm in aliis eodem iure censeantur in hoc mixtura. extra de deci. c. cum in tua. & in iuribus allegatis per præfatum d. Lauren.

SVMMARIA.

1. *Alienationes perpetuæ possunt expleri per duas partes præsentium consentientium.*
2. *Absentes uocantur solum in tribus ca[illegible]bus, de quibus hic.*
3. *Locatio facta ad nouennium non dicitur facta ad longum tempus, nec ad non modicum.*
4. *Locatio ita finitur per locationem sicut per mortem.*
   Scriptura non requiritur a[illegible] esse [illegible].
5. *Ratificat o reponit illum cui est res locata in quo erat ante resignationem rei locatæ, & fingitur noua locatio.*

6 *Conductores primi semper sunt præferendi alijs eodem pretio.*
7 *Mandatum habens ad unum potest aliud facere, in quo est maior ratio, unde habens mandatum ad locandum potest primos conductores confirmare.*

CONSILIVM IIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Circa primum dubium de quo dubitatur, respondeo quod ex quo fuerunt præsentes duæ partes fratrum imo, & consentientes, vt dr in instro syndicatus, hoc sufficit, nec necesse est vocare absentes. 1 † Nam in perpetuis alienationibus non est necesse vocare absentes,[a] si duæ partes sunt præsentes, & maior pars illarum duarum partium consentiat, vt no. C. de sacrosan. eccle. Auth. hoc ius porrectum. per gl. & doct. & in c. si. de maio. & obe. fortius in simplici locatione, & 2 etiam qñ ipsæ duæ partes cõsentiunt, vt fuit i casu nostro. ¶† In tribus enim tantum est necesse vocari absentes. s. in causa electionis. ¶Item in receptione in canonicum. ¶Item in cessatione a diuinis, in alijs non est necesse, si duæ partes sunt præsentes, vt 3 no. gl. in c. præsentium. de test. li. vj. super verbo ipsorũ. ¶† Ad secundum verò dico, quod locatio facta ad nouem annos non dicitur ad longum tempus vel ad non modicum, imo dicitur ad modicum, & sic non continetur sub nomine perpetuæ alienationis[b] nec est prohibita, tunc autem dicitur ad longum vel ad non modicum, quando fit ad x. ann. vel ultra, quod dicitur longum tempus. C. de præscri. longi tempo. in rubro & nigro. & per totum. ff. de fideicom. §. aristo. & ita tenent cõiter[c] doctores vtriusq; iuris, vt no. per gl. & Bar. in l. j. §. quod aũt. ff. de superfi. & per Bal. in l. iubemus. C. de sacro sanc. eccl. per glo. & alios canonistas in cle. monasteriorũ. de reb. eccle. non alien. ¶Ex his infertur ad tertium dubium. Videlicet quod i sydicatu. 7. primo loco descripto facto in personam fratris Thomasij & fratris Petri venit ista locatio facta ad nouem annos tanquam facta ad non magnum tempus. Patet etiam quòd locatio facta Rosso per dictos syndicos non potest ex dictis capitulis impugnari, vel dici finita. ¶Est idẽ per omnia dicendum de locatione facta per dictum Russum Giãnozo Gianfiglazi & Martino ser Gini. 4 ¶† Sed ex alio capite dici dictas locationes fore finitas per resignationem domini Antonij hospitalarij, sicut finitæ fuissent per eius mortem, nec successor cogeretur vel cogitur stare locationi,[d] quia dominus Antonius nec locare potuit, nec mandare quod locaretur vltra tempus suæ administrationis. arg. ff. de pœ. l. fin. de postu. l. puto. §. fi. & ita no. in cap. fin. ne præla. vices suas. & videtur casus in c. j. de preca. nisi interuenisset autoritas superioris, quæ contractum tẽporalem reddit perpetuum vt in c. veniens. & in ca. decætero. de transact. quæ hic non fuit. ¶Breuiter licet ista sint uera de iure communi in casu nostro non habent obstare, quia vt ponitur in puncto, Tebaldus syndicus domini Antonij de pinis successoris habens simile mandatum ad locandum bona hospitalis cuicunq; personæ sibi placeret ratificauit & approbauit dictas locationes factas Rossu & per Rossum Giãnozo eo modo & forma, quibus factæ erant, & etiam de nouo fecit, vt patet ex articulis deductis per dictum Giannozum & ex attestationibus receptis super eis, quæ bene videntur concludere. Nec nocet, quòd inde non fuerit confectum instrumentum, ex quo per testes probatur, quia res contractos non geritur in instrumentis vel ex instrumentis, sed voluntate partium instrumenta fiunt ad probationem rei gestæ, vnde licet deficiat potest res gesta per testes probari. C. de proba. l. cum res. & l. proprietatis. de fideiuss. l. j. & l. sicut iniquanũ. 5 ¶† Posito igitur, quod dictę locationes fuissent finitæ per dictã resignationem, tamen fuerunt renouatæ per dictam ratificationem tanq̃ ex noua & recenti voluntate. arg. ff. loca. l. item quæritur. §. qui impleto. de bono. pos. sm tab. l. qui ex liberis. §. testamento. ibi dum dicit. voluntas quæ defecerat iudicio recenti dedisse videtur &c. & de nouo. ff. de precar. l. in rebus. §. fina. facit de lega. tertio. l. j. §. j. ibi dum dicit. quasi nunc date. ¶Ex his potest responderi ad illud quod posset obijci, videlicet quòd ille Tebaldus habebat mandatum ad locationes faciendas de nouo, nõ autem ad ratificandum veterem, igitur &c. cum fines mandati sint custodiendi. ff. mandati. l. diligenter. ¶Nam respondetur, quòd ista ratificatio dicitur noua locatio, si prima fuit ipso iure finita per remotionem domini Antonij ab administratore.

6 ¶† Prærerea si dictus Tebaldus virtute sui mandati poterat locare alijs multo fortius primis locatoribus, quia isti sunt præferendi, quando non minus offerunt, quam alij, imo videtur, quòd tunc non possit res eis auferri. C. de locatione prædiorum ciuilium. l. congruit. & l. fina. circa fin. in quibus videtur casus. 7 ¶† Nam habens mandatum ad vnum potest etiam facere aliud, in quo sit maior ratio, & in quo conditio domini non deterioratur. ff. de acquiren. hæredita. l. si quis mihi bona. §. iussus. ¶Item non obst. si dicatur, quòd non apparet istum Tebaldum habuisse plenam notitiam de pactis & conditionibus primæ locationis, igitur eius ratificatio non tenet, argu. C. plus valet. quod agitur l. fina. ¶Nam quòd apparet ex dictis testium vt ipse ratificauit cum omnibus pactis conditionibus & modis, quibus facta erat, & sic perinde est ac omnia sciuisset. argum. ff. de testamen. mili. l. qui iure militari. Ad prædictorum confirmationem facit consuetudo, quæ allegatur in puncto, in quo dicitur quòd ille Rossus tenuit illa bona longis temporibus in locationem, & quod nullus hospitalarius vnquam venit contra pẽdente termino nouem annorum. Nam ea quæ consueta sunt, debent seruari. ff. de ædil. edic. l. quod si nolit. §. qui assidua. de aqua pluu. arc. si prius. §. recte. ¶Concluditur ergo dictum Giannozum in dictis pasturis fore pręferẽdum ei cui dominus Antonius nouus rector locauit post ratificationem factam per dictum Tebaldum de prima locatione, quia non potuit idem Dominus Antonius rescindere primam locationem factam suo mandato. argo. ad hoc. ff. mands. l. si mandassem. & sic primos est præferendus. argu. ff. locat. l. in operis.

[a] ¶ Absentes. Vide Bal. i cõs. 184. i 3. p. & Fel. in c. cũ oẽs. circa med. 13 col. de cõs.

[b] ¶ Alienatione. Vas d. Alex. de Imo. in cõ. 10. in 2. col. i j. pt. & in locatio rerũ eccle. vsq; vel p nouẽniũ no fieri possit. vide Bal. in cõs. 391. in v. pt. & do. Ale. & Im. cõsil. 68. p tot. in j. pt. & in cõsil. 72. in 8. col. e. pt. & in cõsi. 64 per to. in s. pt. & in cõs. j. in 3. col. in 3. parte.

[c] ¶ Et ita tenẽt cõiter. Adde Dec. in cõs. 214 inci. in cã. i j. vol. vbi & de tali locatione ad longũ tps. idẽ iudicatur qd de alienatione, vel uẽditione. Nã phibita alienatione vel venditione talis locatio vr phibita vt no. Bald. in authẽ. ei q. col. pe. ver. vlterius q̃ro. C. de bo. au. iud. pos. Et ideo si fit de uenditione facta per emphiteotam debet solui laudemiũ. l. fi. C. de iure emp. iui pariter de locatiõe facta ad lõg. tẽp. debet laudemiũ. vt cõcludit Ale in cõs. 161. inci. vi fis. col. 2. in 2. vol. & se fest & seqẽ Dec. in pal leg consil. H. F.

[d] ¶ Locationi. Adde eundẽ Pau. i. in consil. 2. p totũ. & qd ibidem dictũ fuit.

SVMMARIA.

1 *Implendum post aditam hæreditatem non potest dici factum conditionale, sed modale rationibus de quibus hic colligitur modus.*
2 *Conditio, & verba quando obliquantur ut seruetur mens testatoris.*
3 *Incapacitas quæ efficiatur in implenda conditione.*
4 *Hæredi non implendi conditionem cum incapax est legatarius legati, an imputari possit.*
5 *Spurio legari potest pro alimentis per patrem.*
6 *Spurii in legato etsi non sit dictum pro alimentis, inspicitur indigentia, ut si indiget, hæres mandatum testatoris implere teneatur, si non indiget, non implendo non incidit in pœnam.*
7 *Substitutio si sit facta uni, si decessit sine liberis, & deinde alia prædictis liberis descendentibus similiter sine liberis, an liberis non natis tempore mortis testatoris intelligatur facta substitutio.*
8 *Substitutio quando est facta per nomina collectiua requiratur mors omnium.*

CONSILIVM V.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Quicquid dicatur veritas est, quòd institutio istius Eliæ & filiorum non redditur conditionalis ex illo onere emendi fundum, sed potius modalis. 1 † Nam illud quod venit complendum post emolumentum acquisitum, & sic post aditam hæreditem, non facit conditionem, sed modum, vt ff. de condi. & demon. l. cum tale. §. Titium & no. Bar. eo. tit. l. quibus diebus. §. termilius. ratio est euidens, quia cõditio implenda est, antequam possit adire. l. qui hæredi. §. fina. e. titu. Et si consistit in dando, implenda est de bonis hæredis. Nos autem loquitur in eo, quod est adimplendum post aditam hæreditatem & de bonis hæreditarijs, vnde impossibile est, quòd faciat conditionem, quia esset implicare contradictionem, sic est in casu nostro, quia testator legauit filio suo naturali. ccc. de quibus voluit emi fundum, & sic voluit quòd illa. ccc. soluerẽtur de bonis suis, necessarium ergo fuit quòd prius adiretur hæreditas, alias institutus non poterat de bonis hæreditarijs soluere. facit. l. si uerò non remun. §. fina. ff. mand. & quod not. in l. huiusmodi. in princip. de leg. j. & de leg. ij. l. Lucius. §. a te. cum igitur intẽtio testatoris fuerit, quòd hæres primò acquireret hæreditatem, deinde fundum de bonis hæreditatis emeret, patet quòd noluit institutionem facere conditionalem. ¶Præterea verba dicunt, quod ematur prędium per infrascriptum hæredem &c. & sic ista qualitas requiritur in emente, videlicet quòd sit hæres tempore quo emit, quia qualitas iuncta verbo debet adesse secundum tempus verbi. l. in delictis. §. extraneis. ff. de noa. facit. l. si in diem. in prin. de condi. & demon. de auro & argen. lega. l. 2. de testam. milit. l. Titius. Præterea testator dixit, quod dictus Elias institutus teneatur & debeat &c. infra duos annos &c. ex quo igitur voluit impetuum teneri, & si sic est, sequitur quod additio non suspenditur ex illo onere, & per consequens non facit eam conditionalem, quia tunc suspenderetur, nec posset adire antequam impleretur. facit d. l. qui hæredi. ¶Preterea in themate proponitur, quod

Elias decessit post aditam hæreditatem non empto prædio, igitur emptio prædij non habuit aditionem suspendere, quia tunc falsum esset, q decessisset post aditam hæreditatem non empto prædio. ¶ † Nec ob. illa verba testatoris sub dicta com. &c. quia exponuntur sub dicto modo vel onere. l. Mæuia de manum. test. ¶ Item non obst. q si non emeret, ipsum priuauit, & in illum casum instituit societatem, & sic cum verbum, instituit, sit directũ, videtur voluisse conferre priuationem ante aditam hæreditatem. Nam post aditam non potest directò priuari, nec in aliũ per priuationem hæreditatis directò conferri, vt no. Bar. in l. patet. in fi. ff. de hære. instit. & sic videtur illud onus suspendere aditionem. ¶ Nam dico illud verbum, instituit, debet obliquari, vt saluentur illa verba, & mens testatoria, de quibus. s. dixi. l. ex facto. in prin. & l. Scæuola. ff. ad Treb. ¶ † Ex quibus concludo pluribus alijs omissis, q fundamentũ illud, videlicet q quomodocunq; ille illegitimus filius sit incapax, tamen prædium erat emendum, quia talis incapacitas non inspicitur in implemento conditionis in. l. Mæuium. de condi. & demon. quoniam procederet, si istud onus debuisset impleri ante aditam hæreditatem, quia fuisset per modum conditionis appositum, sed quia hoc non est sic, ideo tale fundamentum non placet. Nec etiam placet aliud, videlicet quod emi debuit vt posset peruenire ad societatem, in quam debebat peruenire, si ille decederet infra. xxv. annos, nam illum casum nõ substituit societatem sed infra scriptos hæredes, vt patet in themate. hoc autem erat etiam si non substituisset, quia pro non scripta remanent apud hæredem sine onere quando non fuit datus substitutus alius vel cõiunctus, hic autem neuter alius datus fuit, vnde ridiculum est dicere, q hæres debuit emere vt ad ipsum rediret. hoc enim non fuit necesse, præsupposito q ille sit incapax, cum totum apud hæredẽ remaneat ex legis dispositione. nescio ad quid illud sit dictum. tunc posset hoc procedere, si fuisset dictum, q illo moriente infra. xxv. annos perueniret fundus ad quendam tertium, vel ad societatem non existente hærede. ¶ † Sequitur ergo ex prædictis, q præsupposito q legatum. &c. & onus de emendo prædium, sit inutile ratione incapacitatis legatarij, nil potest imputari hæredi, cur non impleuit, & sic non incidit in pœnam priuationis per l. j. de his quę pœnæ no. & idem videtur, si esset inutile pro parte & pro parte valeret. nam non ea hoc incideret in pœnam, ex quo non tenebatur formaliter implere, licet enim alio modo teneretur lege disponente, si tamen non impleuit non incidit in pœnam. arg. l. multa. ff. de condit. & demon. & l. in testamento. ¶ Sed videamus an ita sit, quod inutile. ¶ † Super hoc aliàs in simili casu consultus dixi & dico, q filio etiã spurio potest pater relinquere alimenta vel fundũ ad alimenta, quousq; viuat. & hæc est cautela quam dat Bar. in l. fi. de his qui. vt indig. per c. cum haberet. de eo qui dux. in matri. quã pol. per adul. nam & seruus est capax talis legati. ff. de ali. lega. l. seruos. ¶ † Videndum est igitur, cum in casu nostro testator non expresserit, q relinqueret pro alimentis, an dictus filius esset talis q non indigebat alimentis, vt quia erat aliunde diues vel industriosus, quia tunc istud relictum non censeretur factum causa alimentorum, aliàs si indigebat, secus, quia præsumitur relictum factum secundum qualitatem & exigentiam personę, cui fit. arg. ff. de vso & hab. l. plenum. §. æquitij adde. de transact. l. cum hij. §. si in annos. Igitur si casus sit, quod propter qualitatem personæ filij legatum censeretur factum gratia alimentorum, dictus hæres debuit emere prædium, prout testator disposuit, quod permansurum fuisset apud filium quousq; viueret ad vsum & ad commodum eius, & postea rediisset ad hæredem. Si igitur hæres non fecit, tali casu potuit priuari hæreditate, & sic esset deuoluta ad ipsam societatem, non quidem ipso iure, nec directò, quia qui semel fuit hæres non potuit desinere esse hæres, sed iure fideicom. prout determinat Bart. in. l. paterfa. testamento. §. fin. ff. de hære. instit. & l. vxorem. §. hæres. de leg. iij. Hæres enim si de iure non potuerit implere mandatum testatoris faciendo dominium ipsius filij, saltem in eo modo quo potuit, implere debuit. ff. de cõdit. instit. l. mulier. t. scilicet emendo fundum ad vsum alimentorum, quia fieri potuit vt dixi. ¶ Eo vero casu, quo non censeretur relictum causa alimentorum, non incidisset hæres in pœnam ea hoc capite. ¶ Sed videndum est, an ex alio capite. s. substitutionis deuoluta sit hæreditas ad societatẽ. Et videtur, q non. ¶ † Pro cuius euidentia sciendum, q societas fuit dupliciter substituta. s. Eliæ instituto si decederet sine liberis. Item filijs dicti Eliæ, si & ipsi sine liberis decederent, & sic fuerunt duæ substitutiones diuersæ, & diuersis personis factæ. ¶ Quantum ad primam certum est, q illa expirauit, ex quo Eliæ decessit cum liberis. ff. de leg. t. l. filiusfamil. §. cum quis. sicq; dictus Elias hæreditatem, de qua agitur, transmisit ad suos liberos pro æquali portione, si decederet intestatus. ¶ Videndum est de secunda facta liberis Eliæ, & certè ista potest intelligi dupliciter facta. Vno modo q censeatur facta eo casu, quo dicti liberi seu filij Eliæ habuissent hæreditatem ex institutione de ipsis facta, quod fuisset si dictus Elias non vixisset tempore mortis testatoris, nam tunc filij Eliæ tunc nati erant instituti, & ipsis facta fuit dicta substitutio, si decederent sine liberis &c. hoc satis patet ex verbis testamenti, dum primò instituit dictos liberos Eliæ, si Elias non viuat, deinde dicit, q si dictus Elias vel dicti filij, quod potest intelligi sic, videlicet dictus Elias eo casu quo institutio de ipso facta locũ habeat, quia viuat tempore mortis, vel dicti filij, scilicet eo casu quo institutio de ipsis facta locum habeat, quia aliàs tempore mortis meæ non superuiuat, & ipsi filij sint iã nati, decesserint sine liberis &c. referendo singula singulis, & secundum hunc intellectum talis substitutio non habuit locum in casu isto. Nam cum Elias superuixerit testatori, & fuerit hæres, non habuit locum institutio facta de liberis eius vel per primã vulgaris substitutio, & per consequens nec substitutio fideicommiss. facta dictis liberis eo casu quo ex substitutione vel institutione prædicti haberent hæreditatem. ¶ Secundo modo potest intelligi dicta substitutio fideicommiss. facta liberis etiam eo casu, quo dicti liberi non habeant hæreditatem ea prædicta institutione vel substitutione vulgari, sed habeant alio modo ex dispositione legis præter voluntatem testatoris, sicut est in casu nostro. Nam cum Elias superuixerit, & habuerit hæreditatem expressa voluntate defuncti de reddendo postea & transmittendo ad liberos, non dicuntur liberi eius habere dictam hæreditatem ex voluntate defuncti, sed ex dispositione legis, si Elias decessit intestatus, vel ex dispositione ipsius Eliæ, si decessit testatus, vt no. in. l. Lucius. ff. de hæred. instituen. ¶ Tunc ad propositum si fuit intentio testatoris substituere dictam societatem dictis liberis Eliæ, eo casu quo contingeret eos habere suam hæreditatem ex eius dispositione & voluntate expressa, fortius eo casu quo haberent præter eius voluntatem & dispositionem, sicut est in casu nostro, vt l. Publius. §. Titius. ff. de condit. & demonst. ¶ Et si prædilexit societatem extraneis hæredibus dictorum filiorum, credendum est quòd qualitercunq; sua hæreditas deueniat ad dictos filios liberos Eliæ, dictus testator velit quòd post eorum mortem sine liberis magis deueniant sua bona ad dictam societatem, quàm ad extraneos hæredes liberorum. arg. eius quod not. Bart. in l. Gallus. §. nunc de lege. ver. etiã. de libe. & posthu. ¶ Tunc ergo dico sic præsupposito, quòd istis liberis Eliæ fuerit facta dicta substitutio isto casu, quo non habuerunt bona ex expressa voluntate defuncti. ¶ Item præsupposito quòd conditio istius substitutionis euenisset, quia omnes liberi Eliæ decessissent sine liberis, adhuc non videtur quòd hæreditas sit ad societatem deuoluta, quia dicta substitutio si facta fuerit, vel censcatur, non videtur valere, quia cùm liberi prædicti non habuerint bona primi testatoris ex eius dispositione tacita vel expressa, vt dictum est & probatur in l. Lucius. s. alleg. de hæredi. instit. non potuit eis fieri substitutio fideicommissaria, quæ est grauamen. l. si sic. ff. de lega. iij. coniuncta. l. cohæredis. §. cum filiæ. de vulg. substit. & sic ex nullo capite substitutionis videtur societas posse venire. ¶ Breuiter Bart. in d. l. sed si sic. de leg. iij. & in l. Centurio. de vulg. & pupil. determinat hoc vltimo casu contrarium, videlicet q siue dicamus substitutionem prædictam censeri factam primo instituto sub conditione si decesserit sine liberis vel eius liberi sine liberis, q præsumitur in dubio. l. codicillus. de vsufr. leg. siue dicamus, q fuerit facta ipsis liberis, nihilominus valet, quia cùm tunc testator ipsos liberos grauauerit per dictam substitutionem, videtur tacitè voluisse ad eos bona deuenire vt valeat substitutio. arg. ad hoc. l. deniq; §. interdum. de pecu. lega. & alio. de alimen. lega. ¶ Sequendo igitur istam opinionem esset dicendum, quòd dicta substitutio censeatur facta non solum filijs qui essent nati tempore mortis defuncti sed etiam omnibus alijs natis postea, ad quos aliquid de bonis dicti testatoris deuenerunt, & illa dictio, dicti eius filij, &c. non restingat

gat ſubſtitutionem ad illos tantum, quia erant nati tempore mortis, ſed referatur ad omnes, vt ſic non faciat propriam relationem, ſed ſimplicem, vt ibi dum dicit, mulier damnauit quæ ſaluauit. nam relatiuum, quæ, nõ refertur ad illam mulierem in ſpecie, quæ damnauit, ſed ad mulierem in genere, vt no. in l. Iulius. ff. de hære. inſti. ſic hic intelliguntur prædicti. ſ. filij omnes, non illi tantum qui eſſent nati tempore mortis, ideo enim dixit, prædicti, quia de filijs fecerat mẽtionẽ, & talis impropriatio fit interdum, vt ſaluetur mẽs teſtatoris, & tollatur abſurditas. l. eas cauſas. & ibi no. de condi. & demon. Eſſet aũt abſurditas dicere, quod in dubio magis illis quã iſtis videatur ſubſtituiſſe, cũ illo plus dixerit per d. l. publius. Dicamus ergo quod iſta ſubſtitutio facta de ſocietate cenſeatur & facta iſtis liberis Eliæ in caſu iſto, quo habent hæreditatem primi teſtatoris non ex expreſſa inſtitutione vel ſubſtitutione. Item ꝙ ex hoc cenſeantur habẽre ex tacita mente defuncti. Item quod dicta ſubſtitutio valet not. per Bar. vt ṡ. Item ꝙ cenſeatur facta omnibus filijs ſupradictis ſi deceſſerint ſine liberis. ¶ †Nunc eſt videndum an conditio dictæ ſubſtitutionis extiterit vel quatenus, & quatenus ſit ex ea deuoluta hæreditas ad ſocietatem. Et hoc ſi bene recolo alias conſultus dixi & dico ſic, quòd quantũ ad portiones ipſius Franciſci & gerij, qui primò deceſſerunt ſine liberis, non videtur extitiſſe cõditio, quia ſubſtitutio fuit facta cum expreſſione nominis collectiui. ſ. omnes, dixit. n. ꝙ ſi oẽs liberi &c. vt patet in themate. ſi enim verba teſtamenti ſic ſtant, tunc per mortem primorum decedentium ſine liberis non extitit caſus ſubſtõnis, cum ſupereſſent alij qui ex præſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum excludebant, inter quos videtur voluiſſe reſeruare legitimã ſucceſſionem, vt l. pe. C. de impu. & alijs ſubſt. & operatur appoſitio illius dictionis, oẽs, quæ eſt collectiua, ſicut dictio, vterq; vel ambo. no. in l. ſi pluribus. de leg. ij. l. hoc articulo. ff. de hær. inſt. licet aũt illa. l. pe. de impu. & ali. ſubſti. loquatur in deſcendentibus, idem tñ eſt in illis trãſuerſalibus, in quos veriſimile eſt teſtõrẽ habuiſſe affectionem, & magis voluiſſe bona ſua remanere apud eos quouſq; aliquis eorum ſupereſſet, q̃ deuenire ad ſocietatẽ penitus extraneam. ar. l. cum acutiſſimi. C. de fideiuſ. portiones ergo eorum primò decedentium deuenerunt ad ſupſtites equaliter, ſi ab inteſtato deceſſerunt. ¶ Poſtea deceſſit Iacob. ſuperſtite filio & hoc dicendum, ꝙ in portione iſtius tam in illa quã originaliter habuit, q̃ in alijs quas habuit poſt mortem priorum, ſimiliter non habuit locũ ſubſtõ, quia deficit conditio, cũ deceſſerit cum liberis. reſtat nunc portio vltimi morientis. ſ. Vgolini, tam in illa quam originaliter habuit per mortẽ Eeliæ, quia erat quarta ſi erant quatuor filij, q̃ etiã in illis, quæ ad eum peruenerunt ab inteſtato per mortem priorum decedentium. iuxta ea quæ ſupradicta ſunt, in quibus omnibus dico ſubſtitutionẽ factã de dicta ſocietate locũ ſibi vendicare, quia conditio ſubſtõnis extitit; cum deceſſerit ſine liberis, & non ſuperſunt alij qui ex præſumpta voluntate defuncti excludant ſubſtõnẽ, ut eſt tex. in l. hæredes mei. §. cũ ita. ff. ad Treb. Si ergo ſocietas vult venire ex capitẽ ſubſtõnis ad iſta bona, non video ꝙ poſſit niſi ad illa, quę erant apud d. Vgonem vel ex ſucceſſione patris vel fratrũ, non ad illa, quæ erant apud Iacob. decedentem cum filio. de illa vero filia fœmina Eliæ non videtur teſtator voluiſſe, ꝙ ſubſtitutũ excludat, cum ad ea non habuit affectionem, ſed ad maſculos tantũ. ¶ Cõcludo ergo primò ꝙ dicta ſocietas vult venire ad dicta bona ex primò capite priuationis propter moram hæredis commiſſum in non emendo prædium. ita demum poteſt, ſi illud relictum fuit, vel cenſeatur factum gratia alimentorum, ꝙ qualiter ſit ex qualitate legatarij præſumitur, vt ṡ. oſtendi. alias non poteſt cum legatum non valeat, nec onus & ſic non incurrit hæres pœnã ex non implendo voluntatem defuncti per ea quæ dicta ſunt in j. parte. Secundò concludo, ꝙ ſi ſocietas vult venire ex capite ſubſtitutionis, poteſt ſolum venire ad illa quæ reperta fuerant eſſe apud Vgonem tam ex ſucceſſione Eliæ, q̃ fratrum. ad illa verò q̃ eſſent apud dictam filiam fœminã ex ſucceſſione Eliæ vel apud illum Iacobum decedentem cum filio nõ poteſt. & ita recolo ꝙ alias in ſimili conſultus reſpondi, ſed nunc aliquãtulum plenius proteſtans, quod cũ apud me non remanſerit copia primi conſilij ex caſu, & ſic videre non potuerim, non intendo ab illis deuiare niſi quatenus alias in facto proponeretur.

S V M M A R I A.

1 Iudex quando tenetur ſequi conſilium ſapientis. & 2.

2 Conſilium ſapientis ſi ſit petitum vltra formam datam a ſtatuto, an poſſit iudex de conſenſu partium ſequi ipſum conſilium extra formam obtentum, & concludit ꝙ non.

CONSILIVM VI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Pro declaratione eius quod quæritur, ſciendum eſt ꝙ tres ſunt cauſæ petendi & concedendi conſilium ſapiẽtis. Nam interdum petitio & conceſſio conſilij ſapientis fit, & mittitur autoritate ſtatuti, interdum conſenſu partium, interdum neutro. Primum tunc habet locum, cum ſm formam & infra tempora ſtatuti. Et tunc habet quatuor effectus. Primus, quia iudex primò tenetur & neceſſitatur mittere propter mandatum ſtatuti, quia quod præcipit imperator, neceſſe eſt fieri, vt dicunt canones. Secundus effectus eſt, quia ſi nõ mittit, poteſt puniri, & tenetur parti ad intereſſe. Tertius eſt, quia ſi mittit, tenetur ſequi conſiliũ. Quartus eſt, quia ſi ſequitur, excuſatur, etiam ſi malum ſit conſiliũ, ne decipiatur auctoritate legis. ff. commoda. l. ſi in cõmodato. §. ſicut, in fin. C. de his qui ve. æta. impetra. l. j. & in cle. j. de rerum permu. poteſt tamen a ſentẽtia lata ſecundũ tale conſiliũ appellari. [a] C. de appella. l. j. & ibi no. ¶ †Secundo uero caſu quando mittitur, & fit ſolo conſenſu partium, puta ſi ſtatutũ de hoc non diſponit, ſed tantũ, partes conſentiunt, tunc videndum eſt qualiter. Nã ſi conſentiunt quòd iudex requirat conſilium ſapientis dũtaxat, tunc iudex nõ tenetur ſequi conſiliũ, & ſi ſequitur, nõ excuſatur, ſi eſt malum. ſi verò conſentiunt ꝙ requirat conſilium & ſm ipſum ferat ſententiam, tunc ſi quidẽ ipſum ſequatur, excuſatur a malo propter conſenſum partium, vt l. ſi conuenerit. ff. de re iudicat. & ibi per Bar. niſi conſilium eſſet euidenter iniquũ, quia de tali non videtur partes intellexiſſe, quòd ipſum ſequatur, vt no. Bart. in l. j. §. ſi plures. ff. de inſtito. & hoc idem de quo in ſuperiori caſu. Si verò non vult ſequi, dico quòd iſto caſu nõ cogitur per l. qualem. ff. de arb. Et ſic in hoc eſt differentia, vtrum fiat auctoritate ſtatuti, quia tunc tenetur ſequi, quia ſic ſtatutum mandat. ſi cõſenſu partium tantum, & tunc non tenetur ſequi, non enim poſſunt partes cogere iudicem ad dandam ſententiam certo modo. & ita intelligo; l. qualem. quæ allegatur pro contraria in l. ſi conuenerit. dicitur contrarium ſi bene inſpiciatur, ſed bene dicitur, quòd iudex poteſt dare ſententiam ſecundũ voluntatem partium. Dico ergo, quòd ſi ſequitur conſilium, bene excuſat per d. l. ſed ſequi non tenetur. quod etiã patet, quia non tenetur mittere ad requiſitionem partium ſi non vult, & ſtatutum non arctat, & ſi mittit, poteſt miſſionem reuocare. vt no. Bar. ff. de appel. l. ad principem. ſi ergo non neceſſitatur ad mittendum vel ad expectandum, ergo nec ad ſequendum, & ita ſm prædicta intelligo, quod no. canoniſtæ in c. ſi pro debilitate. de offic. de lega. de elec. c. cum in veteri. & in regula, nullus ex conſi. per Io. And. in mer. Dico etiã quod iſto caſu, ſi iudex ſequitur conſilium, poteſt ab eius ſententia appellari, licet de voluntate partiũ requiſiuerit, vt l. j. §. j. & ibi per Bar. in fi. ff. de appel. ¶ Tertio verò caſu, cùm non interuenerit autoritas ſtatuti, partiũ conſenſus, tunc clarũ eſt, ꝙ nihil aliud operatur niſi quãdã informationẽ vel inſtructionẽ iudicis reſpectu verò partiũ nihil, quia nec tenet ſeq. nec excuſat ſi ſequit. ¶ Nunc videndũ eſt in caſu noſtro, primò vtrũ petitio iſtius cõſilij & cõceſſio mittenti & foueant autoritate ſtatuti, vt ſic iudex teneat ſeq, & ſi ſequit, excuſet. An neutro, & ſic nec teneat ſequi, nec ſi ſequit excuſet. ¶ Circa primũ, ſi nos conſideramus primã requiſitionẽ & conceſſionẽ, clarũ eſt ꝙ non mittitur nec fouet autoritate ſtatuti, qđ non fuit factũ ſm formã & infra tẽpora ſtatuti, cũ igit ſtatutũ diſponat, ꝙ certa forma & tẽpore petat conſilium, clarũ eſt, ꝙ extra illã formã vel tempus diſpoſitio ſtatuti nõ extendit. ff. de leg. 2. l. ſtatulib. §. ſtichũ. de lib. agno. l. j. §. ſi mulier. cõiuncto prin. facit. l. cũ prætor. de iud. C. de procu. l. ſi maritus. cũ ſi. ſtatutum ergo qđ mandat iudici, vt ferat ſñiam ſm conſiliũ, debet intelligi de illo cõſilio, qđ ſm formã & infra tps declaratũ ab illo ſtatuto fuerit petitũ & conceſſum. ¶ Si verò conſideramus pronunciã factã per dñm capitaneũ die. xvj. mẽſis Decemb. vr̃ dicendũ ꝯrium. ſ. ꝙ dicat & cenſeat facta auct. ſtatuti, & miſſa. Nã ita cõtinet in d. pnũciatione, ſ. dictã miſſionẽ factam

¶ Appellatio. Sed quid ſi ſtatuto caueat, ꝙ a cõſilijs ſapientis appellare non poſſit, & clericus quã appellare uelit an poſſit. vi Cor. in 187. incip. in hac. nu. 52. & 13 in 4. pt.

factam in dictum consultorem fuisse & esse legitimam & debito modo & ipe factam & valere & tenere consilio standū esse, ac si infra legitimum & deb tum tempus petitum concessum fuisset. Cūm igitur res iudicatæ pro veritate habeantur. l. si res iudicata. ff. de re iudi. & post eam nihil quæritur. ff. eo. tit. l. post rem. & ea quæ semel decisa sunt in vno iudicio non debeant amplius in dubium verti. l. si quis cum totum. §. si ancillam. ff. de excep. rei iud. videtur ꝙ omnia cōtenta in dicta pronunciatione debeant reputari pro veris, & perinde sit, ac si in rei veritate ita fuissent, prout in pronunciatione dr̄. paria ergo sunt ista, videlicet quia infra tēpus statuti vere fuerit consilium petitum & concessum & s̄m formam eius, vel quod perinde habeatur, ac si ita esset, licèt veritas sit in ꝯtrium, sicut in si. dicimus, ꝙ paria sunt, aliquē esse talem ciuem, vel haberi pro ciue, licet re vera non sit. iuxta no. per Bar. ff. de adult. l. si maritus. & l. si is qui. de vsuca. Sed certè ista procederent si coram capitaneo fuisset de hoc mota quæstio per partes & ipse seruatis seruandis sic pronunciasset, talis. n. pronunciatio diceretur tunc s̄nia, & transisset in rem iudi. Nam tunc capitaneus assumpsisset sibi partes iudi. quæ sunt, vt de litibus & quæstionibus motis coram eo causa cognita pronunciet. C. de sen. ex peti. l. 3. Sed nō ita fuit hic. Nam nulla lite mota coram eo super hoc, sed solum præsupposito pro constanti, ꝙ infra tempora statuti & s̄m formam non erat petit. Capitaneus volens talē petitionem & concessionem, licet nullam, validare & roborare de volūtate & consensu partium procuratorum vtriusq; partis, sic pronunciauit, vnde dico pro hoc non sufficit ad dictā validitatem etiam interueniente partium consensu. ita determinat gl. in fi. C. de trāsac. l. si diuersa. in fi. gl. quæ dicit, sententia lata contra sententiam etiam de consensu partium non valet, nec dicit, nisi de hoc fuisset quæstio coram iudice, an prima sententia lata fuerit vel nō, & iudex seruatis seruandis pronunciasset. In casu igitur nostro nō dr̄ ista pronunciatio esse sententia diffinitiua, quæ non fertur sine processu & alijs solennitatibus iuris licet de consensu partium. iuxta no. in c. de causis. de offi. deleg.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante ꝙ appellatio infra octo dies debeat iudici præsentari, & aliquis appellauerit viua voce saluo iure appellandi in scriptis, tempus currere incipit a die interpositæ primæ appellationis, non autem secundæ interpositæ in scriptis, rationibus & iuribus de quibus hic.*

2 *Appellationum geminatio super eodem facta non videtur inducere pluralitatē appellationum, nec per secundam, tertiā, quartā tolluntur effectus quos prima secum trax t.*

CONSILIVM VII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In dubio[a] præfati excellentissimi doct. recolēdę memoriæ satis bene referunt, qui in lecturis suis scripserunt super dicto dubio, & maximè Bart. in l. cum procurator. in. §. si dn̄s. ff. de oper. no. nun. † vbi licet diuersis temporibus interponantur duæ appellationes, & ambæ tn̄ infra tempora appellandi vna tn̄ est appellatio, cū secūda facta est sub commemoratione factæ prius per illa verba saluo, sibi iure appellandi in scriptis &c. prout fuit ista secunda appellatio. pro hoc. l. vnum. ff. de testa. † geminatio autem appellationum super eodē facto non vr̄ inducere pluralitatem appellationum, nec per secūdam, tertiam, siue quartam tolluntur effectus, quos prima dicta appellatio secum traxit, sicut est extinxisse vel suspendisse pronūciatum. l. j. in fi. ad tertu. & l. furti. de his qui no. infa. vel effectum tituli nil nouari appellatione pendente. ff. nil no. ap. pen. & c. venientes. de ap. & quod ibi not. de iure. vel effectum cursus fatalium ad prosequendum appellationem. & hoc quod not. in c. dilecto. de ap. in nouella in vltima gl. & sic est in s̄nia & alijs dispositionibus, vt iteratio sit superuacua & nulla, si ea ea non augeat effectus. l. j. ff. qn̄ prouo. non est ne. l. stipulatio. §. diuus. vt leg. no. caue. & l. si creditori. de leg. 1. ille ergo qui a s̄nia diffinitiua vel grauamine sæpius appellat, vr̄, sæpius loqui, nō sæpius appellari, quia prima vt diai traxit secum suum effectum, & sic intelligitur. c. locatrius. 33. q. j. & c. bone. de ap. in verbo plures. statutum ergo, quo cauetur quod debeat appellari infra. x. dies & appellatio præsentari infra octo dies iudici appellationis a die appellationis interpositæ computandos &c. debet intelligi de præsentatione primæ appellationis, quæ fuit propria & vera appellatio quo ad omnes effectus vt dixi, non autem a die secundę vel vlterioris. licet. n. interpositæ infra decem dies, quia talis iteratio est quædam inepta & superflua verborum multiplicatio, quæ non solet alterare substantiam vel ordinationem legis. l. pediculis. §. Labeo. de auc. & arg. leg. & sic est verisimile intellexisse statutum, dum dicit appellate, & subdit quam appellationem &c. & sic loquit̄ de vna appellatione, & de prima. arg. l. boues. §. hoc sermone. de verb. sig. & c. non potest. de præben. lib. 6. Et confirmatur hoc, quia terminus octo dierum ad præsentandum appellationem, est præfixus a statuto, & statim post appellationem interpositam incipit currere, appellare ergo iterū ab eadem s̄nia non potuit interrumpere cursum dictorum octo dierum ad præsentandum appellationē & dare sibi nouum, quia in x. diebus decies appellando singulis diebus esset in potestate sua extinguere cursum temporis iam inchoati, & pluries principiū sibi dare in præiudiciū aduersarij, cui est ius quæsitū ex prima appellatione quo ad terminum ad prosequendum eā, ergo eo inuito non pōt ab ea recedere. c. ab eo. de elect. lib. 6. & l. si post mortem. §. fi. de ꝯtra. Cū. n. duæ sint prouisiones super eodē, quarum vna per prius operatur, q̄ altera qui potuit vna vti & est vsus ab vsu alterius est exclusus.[b] l. si fundum. §. si ab impubere. de leg. 1. legis namq; siue statuti ordinatio in momento operatur effectum suum nec alia prouisio hominis pōt eā alterare siue mutare. vnde dicit lex quod nō est amplius pro hærede gerere quippe iam hæredi. &c. ff. de hære. insti. l. si liber homo. §. Titius. pro hoc quod scribitur in c. 1. de consti. lib. 6. in fi. in illa. q. vtrū si iudex statuat aliū terminū q̄ præfixum in illo. c. caueatur. videatur recessum ab illa prouisione. & tenet̄ quod nō, quia præfixio iudicis reperit iam causam deuolutam per illud. c. vnde lex, quæ est principaliter agēs, velocius operat̄ q̄ iudex eius minister, quicquid agit agit̄ in virtute. l. facit l. post mortē. de leg. 1. ¶ Per prædicta dico quod id quod dicit Ioā. And. in d. c. cū bonæ. quod si quis sæpius appellauit est vtile, quia non a prima sed a secunda incipit cursus t̄pis ad prosequendū appellationē, non vr̄ probabile, nā ꝯ hoc faciunt & vrgent prædictæ rationes, nec vr̄ protestatio nec reseruatio de qua in dicta appellatione aliquid operari ꝯ statuti deuolutionē & termini præfixionē, quia non pōt ea vtraq; parte vti prima & secunda vt probaui, protestatio ergo siue reseruatio nihil prodest. c. vt quis duas de elect. lib. 6. Ex quo etiā pōt colligi decisio, ꝙ sicut ibi electus a diuersis habet electionē quā ex eis eligat, ita volēs appellare habet electionem, an in scriptis, an in voce. C. de appel. l. litigatoribus. Electa ergo via appellandi viua voce videtur exclusus a via appellandi in scriptis. l. quod in hæredem. §. eligere. de tribu. & l. j. de fur. nec reseruatio redeundi ad aliam viam aliquid operatur, vt d. c. vt quis duas. dominus tamen Bal. in l. appellatione. C. de appellat. tenet ꝙ ad inducendā desertionem, per lapsum anni computetur annus ex tempore secundæ appellationis, non ex tempore primæ. Sed opi. Bart. in d. l. procurator. §. si dominus. videtur probabilior & eam sequor in l. j. §. libelli. ff. de appellat. vt etiam ibi scripsi postquam per primam appellationem sententia est rescissa & ad superiorem deuoluta, ex ea debent fatalia habere principia sua. & ad illam debet haberi relatio quo ad desertionem, sicut quo ad tractum retro & alios effectus, de quibus. s̄. dixi.

a ¶ In dubio. Ad istā cōsult p Pau. de Cast vide Old. in cōsil. 3. idē ꝯsuluit. & latius & copiosius p Bal. in cōsi. 430. l. 1. p.

b ¶ Exclusus. Hæc eadē verba habet p Old. in d. cōsi. a in princip.

c Grauari. Adde idē p d. Bar. Sa ci. in cōsil. 301. inci. vide bal. ver. sed in contrarium. ibi. non. n. dēt, in 2. p. vbi & in versi. confirmat ista r̄nsio. dicit ꝙ collecte de iure cōi īponunt ciuibus & ien lia p reb' exñt bus ī alieno territorio & ī illo loco si fuerit collecta imposita. p qua materia vide & q̄ habentur per eū in cōsi. 129. inci p̄ stāntissimi. versi. circa primū primo. in prima part. & p Bal. in consi. 138. in j. parte.

S V M M A R I A.

1 *Pater si est comitatensis & bona sint sibi ascripta tanquam comitatensi, filij vero sint ciues, patre mortuo debet fieri descriptio in æstimo ciuitatis & præstantiæ ciuitatis præstandæ iuribus de quibus hic.*

2 *Successoris ex persona conditio obligationis non debet immutari.*

CONSILIVM VIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Ista bona paterna nouiter ad ser Nicolaum & Antoniū ꝑuenientia forent iam eis descripta in libro præstantiarum ciuitatis Florentiæ, & pro ipsis præstantias soluerunt vt ciues, nullum esset dubium quod non deberent nunc in nouo æstimo comitatus poni. Nec ad hunc finē vt bis pro eisdem soluant, scilicet vt ciues ex prima descriptione & vt comitatenses ex secunda, cùm pro eisdem non debeant duplici onere grauari.[c] ff. de leg. 2. l. Titia. §. qui in vita & quod no. glo. C. de mulie. & in quo loco. l. nec etiam. ad hunc finem vt per hanc secundam descriptionem æstimi recedatur a prima descriptione præstantiarum, quia cùm communitas floren, primam viam descriptionis elegisset, illa sola sibi parere deberet. ff. qd̄ metus causa. l. mulier. in fi. nec posset ad aliam redire, quæ cū prima concurrere non pōt. arg. C. de fur. l. j. de pactis. l. rescriptū. §. si pacto.

&o.l.qđ.in hæredem.§.eligitur.de tribu.de opti.le.l.apud aosidium.cum si.& ad hæc tendunt ea q̃ scripta suot. s̃.maximè p primos caimios consultores. ¶Si verò dicta bona non sunt adhuc dictis ser Nicole & Antonio descripta in libro præstantiarom ciuitatis, nec adhoc pro ipsis solueruot præstantias ut ciues, sed potius a tpe mortis patris soluerunt uetus æstimum comitatus ex conuentione habita cum fratribus, ut proponitur, cùm nunc de nouo æstimo comitatus, quæritur an in eo debeant describi prout hactenus in oeteribus fuerunt descripta, an uerò potius a sint describenda in libro præstantiarum ciuitatis. hic est casus noster, de quo præsentialiter q̃ritur. hic.n.agitur de descriptione fienda de nouo in quo libro fieri debeat, nunc.n.quod fiat io utroq;, sed in altero non dr̃ q̃ bis debeat soluere pro eisdem rebus. ad rõnes prædictorum doctorum tendnut, sed semel tm̃, dubitatur tñ qualiter. An tanquam ciues attenta persona ipsorum, an tanquam comitatenses attenta persona patris & aliorum aotecessorum. ¶ Et vr̃, q̃ ipsi a tanto tpe habitaueruot io ciuitate & fueroot tractati & præstantiati ut ciues, & nunquam ut comitatini ut proponitur, hoc idem sit obseruãdũ quo ad alia bona aliũde quæsita uel quæ hñt in ciuitate quo ad tps futurum. Cæterum bona de quibus agitur, vñr describenda in æstimo comitatus, sicut hactenus fuerunt apod parentes, & sic trãslatio fienda oõ sit, 2 ut C.de testa. l.testamenta oĩa. † Nã es persona successuris ↄdõ obl'onis non debet immutari.ff.de uerb.obli.l.2.§.his igitur. Et hæres potest conoeniri obi & defunctus poterat non obstaote quocunque proprio priuilegio.ff.de iodi.l.hæres absens.io ptin. Item pn text.qui vr̃ in fi.determinare.C.de agri. & censi.l.cũ sci b mus.§.illud. Item per reformationem nouiter editam, ne aliqua sequatur absurditas, qđ pro his bonis soluant tanqoam comitatenses prout parentes eorum soluerunt, & ẽt ipsi a tpe mortis patris & pro alijs aliunde quæsitis soluant ot ciues, ꝓut ipsi hactenus soluerunt, cũ diuersitas ex diuersitate bonorum & cãrum ꝓcedat.ff.de opti.le.l.si pur⁹.§.qui doos.& quod ibi no. ¶ His nõ obstantibus dico ꝯrium..s.qđ non sunt describenda in æstimo comitatus, sed in libro præstantiarum cioitatis, nec amodo debent ꝓ eis soluere ot comitatenses, sed ut ciues.& probat̃ sic. Isti ser Nicola & Antonios licet nati sint ex parentibus comitateosibos, tñ cines semper fuerunt.l.q ex oico.ff.ad munici. s̃.p alios alleg. habebant tñ istam qualitatem, qa nooerãt ciues puri & meri, sed cum ista qualitate.s.qa comitatenses, ex qoa ↄdõ ipsorum determinata reddebat̃ aliter q̃ sit ↄdõ ciuium simplicium; poterat ergo ciuitas florentiæ a principio & semper uti iure illo cuiusdam quasi seruitutis, quod habebat in eos & tractare eos & talliare ot c comitatenses, si uoluisset. Sed cum ounquam fecerit imo eos recepit ad habitationem ciuitatis, nec onquã talliauit eoa ut comitatenses a 20. annis & ultra, ot ꝓponit̃, sed potius ut ciues ad 9. annos citra ius illud, qđ in eos habebat tanquã in comitatenses, ꝑdidit locũ tpis nõ usu, & ipsi ab illo nexo liberati suot, & solũ retinuit ius qđ in eis habebat, ut in simplicibus ciuibus, qoo tm̃ iure ciuitas circa ipsos vsa fuit. hoc ꝓbat̃. ff.de aqua plu. arc.l.si prius.in prin.quẽad.ser.amit.l.si quis alia. & l.si cõem.§.1. C.de long.tẽp.ꝑscrip.q.ad liber.ꝓcla.nõ li.l.2.in fi.tõc arguo, ea quo ipsi ser Nicola & Antonius quo ad eorum personas reputant ꝓ puris & meris ciuibus p dictam tractationẽ de ipsis ut ciuibus, non ut de comitatiuis ot dixi &c.& oĩa bona eis obuenientia debent eodem iure censeri tanquã.s.bona ciuium, non taoquã comitatensium. quod ꝓbat̃, qa bona tanquã accessoria seq debent ꝯrium personæ tanquam principalis.ff.de pecu.le.l.1.2.& 3. Secundò, qa unius hois vnicum debet esse p̃rimonium, & nõ plura.ff.de excu.tu.l.iuris peritos.§.cum ordi.oisi sit miles, q potest hr̃e plura. item illud unicum p̃rimonium debet esse uoisorme oõ diuerso iure censeri.ff. de usu.cũ q. Sed si aliud diceremus, q dictum sit, seqneret̃ oel qđ idẽ homo haberet duo p̃rimooia, uel haberet uoicum qđ duplici & diuerso iure cẽseret̃.s.tanquã ciuis & tanquã comitatensis qđ esse nõ debet.de decimis.c.cũ in tua. Sequeret̃ q̃ una cadẽ ꝑsona censeret̃ ut ciuis, & ut comitatensis, qđ ẽt esse nõ debet p dicta iura. Ad idem facit, q̃ patrimonium est quid vr̃e quod recipit augmentum. Sed iuris est de augmento, qđ erat de ipso vr̃i coi sit.ff.de fun.instru.l.pe.de pac.dota.l.inter socerum.§.cõ inter.C.de iure do.l.ẽt & qđ ibi no.ff.de pig.act.l.si cõuenerit.§.si nuda.& qđ ibi ẽt no. p doc. Et sic iusta bona nouiter obuenientia debeat eodem iure censeri quo prima, & describi nbi erant alia descripta. Ad idem facit, qa si bona faciunt transitum de persona non priuilegiata ad personam priuilegiatam, sequuntur ꝯrium illius personæ, ad quam trãseunt. extra de iurepatro.c.1.lib.6.ff.de iure fisci.l.fiscus.de decimis.c.1.in fin. cle. Võ pater ex rebus, q̃ si alicui ciui florentino obuenirẽt bona existeotia in territorio senensi, deberet per illis imponi collecta uel præstantia quæ sunt bona personalia pro rebus imposita in ciuitate floren. ubi est persona non in ciuitate senarum ubi sunt a bona. [a] ar.l.magis puto.§.illud quæri.ff.de reb.curũ.& ista ẽ cõis opi. Consuluit ẽt vir recollendæ memoriæ Fede.de se.in ↄsi.146. q̃ si monasterio existenti in diœcesi floreotioa obuenerint bona in diœcesi aretina, q̃ dicta bona dñr esse in diœcesi florentina, ubi est principale monasterium. & idem de quibuscunque bonis alibi situatis, ut sic eiusdem mooasterij patrimonium non censeatur diuerso iure. de priuile.c.quia circa.12. q.2. c.cognouimus. igitur eadem rõne pro boois obuenientibus ciuibus debent cõtribuere in ciuitate, ubi sunt personæ, non io comitatu obi sunt bona. Nam dignum est, ut qui cum alijs ciuibus similem uiam susceperunt, similem sentiant in legibus disciplinam. de sta. mo. c. recolentes. non ergo debent ser Nicola. & Ant. contribuere cum comitatiuis, a quibus translati sunt ad ciuitatem per loogi tpis cursum & patientiam, ut disi; & sic nil hñt io cõe cum eis & eorom consortio. 11.q.3.c.si quis translatus.16.q.1.ne pro cuiuslibet.de primi.c.pe.& qđ no.eo.c.seq.q.1.c.3.sed ciuibus, cum quibus similem uitam gessit, & semꝑ gesseruot.ar.in d.c.recolentes. ¶Nec obstant ꝯria. Et primò nõ ob. quod ab antiquo sic fuerũt b præscripta.& sic antiquitas vr̃ obseruanda. [b] nam uerom est, si res esset io eodem statu & rebus sic habentibus, alias secus.ff.de lo. l.cum quis.in prin.& l.si cum cornelius.de cond.ob cãm.l.quod seruus.& ibi no.de confir.uti.l.utilitatem. & in confirmando. Sed hic res noo sunt in eisdem terminis, nam antiqnitus fuerunt descripta in comitatu, quia domini possessores erant comitatiui, sed nunc sunt ciues meri.& sic ea quo personarom conditio fuit immutata, itañ etiam rerum cunuenit immutari. C.de impo.luc. de script.l.1.in fi.lib.10.in auth.de ede.titu.§.ad hæc. Et comitatensia etiam dicta bona per mutationem personarum & oooorum dominorum esse desierunt & inceperunt, ut sic dicam esse ciuilia.arg.ff.de acqui.hære.l.per procu.§.fi.de inoffi.testa.l.fin. ¶Item non obst. q̃ ea persona hæredis noo immutatur conditio obligationis, oam uerum est de obligatione cootracta contra defunctum, sed nos loquimur de ↄtrahenda cootra hæredem, qualiter debeat coatrahi & certè inspecta persona sua, nõ defuncti, c cuius personam io hoc hæres oon representat, [c] quia non ob. hæredi. ¶ Item oon ob. quod per plores annos soluit æstimum. Nã nnn sequitur, quod in futurum soluere cogatur. C.de pact.l.si certis annis. Soluit uoluntariè, & sic ooo præiudicat in futurũ. C.de excu.tu.l.uoluntarie. consensus.n.tacitè, qoi ex actibus aliquibus colligitur, ultra illos actus uires non ostendit. C.ne usoc pro mari.l.fi.ff.de iti.actuq; priua.l.1.§.iulius. facit de legat. 2. l. lucius.§.testator.si ser.uen.si cum proprijs.de oper. liber. l.operis nooimpositis. ¶ Item non ob. l.cum scimus.§.illud.de agri. & censi. nam ibi loqnitur de qoodam seruitio naturali, quod debebatur a patre ascriptitio & filijs suis. vnde si illud præstatur a patre solo, uel cum aliquibus ex filijs, ab alijs autem filijs per lõgissimum tempos noo fuit præstitum oec fuit petitum, quia noo expediebat ea quo pater iotegraliter præstabat, certè non præiudicabitur domino de prædij quominus patre prædicto ascriptitio mortuo possit ad prædium reuocare illos filios, qui nunqnã præstiteruut, & ita dicitur ibi. sed casus noster est dioersus, quia non agitur de seruitio reali, sed personali, quod propter res imponitur, ut not.doct.io l.rescripto.§.fin. ff.de mun. & hono. Et sic debent uariari s̃m narietatem personarum. oon enim agitur de reuocando istos ad commitatum, sed de modo generaudi ipsos pro rebus nuoiter obuentis. ¶ Item oon obst. reformatio: nã illa locum baberet si Vannozius hodie uiueret habitaret & præstantiaretur Floren. nam ea hoc noo euitaret æstimum comitatus, & hoc uult reformatio, sed ex quo mortuus est & bona sua deuenerunt ad istos qui suut ciues, non loquitur reformatio, dum dicit q̃ persooa esistens in æstimo comitatus, quia isti non sunt in æstimo, sed pater; nec inquantum dicit de partita. Nam respundeo prout.s̃.per alios est responsum & sic stamus iuri cõmuni quod est ut s̃.disi.

a ¶Bona. Vide Cor. in cõsi.81.inci. circa. ꝓ toũ. in 4. parte. ubi ponit nun quid forenses posidẽtes bona in districtu mundani possint cogi ad collectas per homines de mundano.

b ¶ Obseruãda. Facit quod hr̃ in consi. 337. in 1 parte. q̃ antiquitas dat authoritatem & fidem.

c ¶ Non representat. Adde d. Bart. Sozi. in ↄsi. 41. inci. in ꝑsenti. uer. confirmat̃ ista conclusio. in 2. parte. q̃ onus qñ ponitur rei non hæreditati cõtẽplatione ꝑsonæ. tũc ad quẽcunque transit cũ onere.

SVM-

SVMMARIA.

1 *Electione acquiritur ius absenti, cum ad acceptandum officiũ uel illud ad quod eligitur potest cogi, quia etiam in uoluntarijs acquiritur ius.*

2 *Offic. e priuatur quis censetur per sententiam latam super crimine, licèt mentio non fiat, quando per sententiam imponitur pœna continens maximam uel mediam capitis diminutionem.*

Hoc consiliũ ita imperfectum esse in ueteribus etiam codicibus deprehendimus.

CONSILIVM IX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Præmitto, ꝙ in dicto officio statim facta dicta electione fuit quæsitum ius de eo etiam ante acceptationem, cum ad ipsum suscipiendum potuisset cogi, ut expressè no. Bar. ff. de dã. inf. l. absenti. fortius post acceptationẽ, postq̃ etiam in uoluntarijs ius acquirit. de pra ben. c. si tibi absenti. lib. 6. cũ alia confirmatio non requiratur. Videnda ergo sunt duo. Primum est, posito ꝙ in dicta sñia nõ fuisset facta mentio de officijs, utrum de iure cõi ex sola sñia lata super crimine censeretur priuatus dicto officio. Secundò quid iuris sit, attentis verbis dictæ sñiæ. ¶ † Circa primum sciendum est, ꝙ si la-
2 ta esset sñia super crimine cũ impositione talis pœnæ, q̃ maximã uel mediam capitis diminutionem inferret, puta mortis naturalis uel ciuilis, per quam perdatur ciuitas & libertas, uel sola ciuitas; tunc non est dubium, ꝙ eo ipso censeretur, licet expressè dcm̃ non esset oĩbus officijs, etiam quæ tunc haberet de publico. & est rõ duplex. Prima, quia per tales pœnas status hominis totaliter consumitur. ff. de uari. cogn. l. cognitionum. §. consumitur. & sic non remanet subiectum, in quo directa officia præexistant. fundantur enim in statu ciuili, qui consumptus est. igitur &c. ff. de pœnis. l. quod ad statum. & l. qui ultimo. quod ui aut clam. l. nam origo. Secunda ratio, quia,

SVMMARIA.

1 *Creditores unius banniti non possunt petere sibi satisfieri in bonis aliunde existentibus, ubi si cum bona confiscata non sint sufficientia.*

2 *Fiscus tenetur satisfacere creditoribus condemnati de bonis confiscatis in loco cõdemnationis.*

ALLEGATIONES.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Licet illi qui contraxerunt cum Nicolao Bergamino Ferrariæ cẽseant habuisse respectum ad totum patrimoniũ, quod d. Nicolaus ubique habebat. ff. de Pecul. l. hinc quæritur. §. potest, circa medium, quia non nisi unum patrimonium habere dicebatur, licèt in diuersis locis haberet bona. l. iure peritus. §. cum omnibus. ff. de excus. tuto. in
1 fin. † Attamen intelligitur hoc ordine successiuo, ut per prius ad bona existentia Ferrariæ, maximè quia plura erãt, & ꝙ de illis primo loco satisfieret. Secundò ad existentia Venetijs, ut de illis satisfieret in solidum alijs non sufficientibus ut d. §. pôt. uer. certe. De tribut. l. procuratoris. §. si plures. De testa. mil. l. si certarum. §. 1. & sm eundem ordinem intelligitur ɔ̃cta hypothecaria, si qd debitum erat cum hypotheca bonorum: Cum illa regulentur secundum ordinem personalis actionis quæ est principalis. l. 1. §. fi. C. cõmu. delega. l. & si non sint. §. perueniamus. & l. cũ aurum. in
2 fi. ff. de aur. & arg. leg. & in regula accessorium. de reg. iur. † Vñ cum bona confiscata Ferrariæ sint sufficiẽtia, fiscus ille debet soluere, nec habendus est recursus ad bona existentia Venetijs. l. si tutoris. C. ad l. iul. de ui. Laus Deo omnipotenti. Et ita dico & iuris esse censeo ego Paulus de Castro. I. V. D. ideo me subscripsi & sigillo meo consueto signaui.

¶ Suscriptio.

¶ Ego Antonius Rosellus. I. V. D. ac sacri Concistorij D. Papæ aduocatus, & pauperum, ordinariam regens cathedram Iuris Canonici de mane in felici studio Paduano arbitror præfactã sñiam D. Pauli Doctoris eximij recipi posse. Nam qñ aliquis est damnatus pro aliquo delicto ex quo. de iure cõi bona uenirent publicanda, tunc quælibet ciuitas, quæ habet iura fiscalia, pôt dici procurator in rem suam fisci, nam ad suam utilitatem utuntur iure fiscali. hoc no. Bar. in l. 1. C. de sum. Trin. & fi. cath. in fin. ita ꝙ ex concessione principis tacita uel expressa distinctę vñr istę bursę fiscales modos. Sic in pluribus tutoribus, qñ diuersæ sunt administrationes per diuersas regiones prius conuenitur quisque de his quæ contingunt in sua regione. l. fi. C. de Auct. præst. facit. l. 2. §. si plures. uer. quod si per regiones. ff. De custo. bon. dam. facit. l. 2. C. si ex plur. tut. & l. C. de peric. tut. ad hoc. l. si qñ. la 2. C. de bon. uac. lib. 10. ubi est expressum. facit. l. fi. C. de Auct. præstã. Et ita iuris esse dico unde me subscripsi & sigillo meo consueto signaui.

SVMMARIA.

1 *Pignoris & hypothecæ ius extinguitur, si res hypothecata alij uendatur & traditur, & illam quietè & pacificè possideat spacio 10. annorum prædicto titulo, maxime cum habens hypothecam & emptor sunt in eodem territorio.*

2 *Forensis possidens bona in aliquo territorio potest uti statuto illius territorij disponente circa præscriptionem, nisi statutum specificè disponat in personas subditas.*

3 *Possessio tam ciuilis quàm naturalis transfertur per simplex constitutum.*

Possessio ciuilis tantum transfertur per constitutum autem precario, & non censetur appositum per notarium nisi mos sit notario apponere.

3 *Constitutum cum precario licet non præiudicet habenti ius hypothecæ, tamen sibi præiudicatur per negligentiam, cum scit rem ab alio possessam & tacet. & idem est si est uocatus, cum omni casu amittit suam ualorem quam habet negligendo, nec lapso dicto tempore posset recusare amissam possessionem plus enim habeat creditor quàm si haberet pactum ingrediendi propria authoritate.*

5 *Clausula, quorum bonorum &c. si reperiatur in instrumento, quando censeatur apposita clausula intrandi propria authoritate.*

6 *Clausula cuius principium non est appositum in protocollo non censetur per notarium apposita. & 5.*

7 *Fideiussor uenditoris potest suscipere in se iudicium pro inter esse suo aduersus prætendentes ius hypothecæ.*

8 *Officium iudicis implorare potest ille qui pacificè possedit titulo & bona fide spacio debito, ut silentium imponat aduersario.*

Præscriptio non interrumpitur per comminationem datam habenti ius hypothecæ super hypothecata sed lit. contest. requiritur.

9 *Præscriptio non interrumpitur per litis contestationem factam cum principalibus contra possessorem, non enim litis contestatio porrigit effectum extra personas cum quibus fit.*

CONSILIVM X.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Si uera sunt, quæ in themate proponuntur, ꝙ iste Antonius tenuit & possedit dictum castrum spacio 10. anno. & ultra pacificè & quietè ex dicto titulo emptionis non expedit p singula dubia sñ. scripta dis-
1 currere. † Nam cum partes sint in eadem prouincia. i. in eodẽ territorio, tàm actria q̃ possessor, & sic p pñtibus reputantẽ. ut in l. fi. & qđ ibi no. C. de præscrip. longi temp. Certum est, ꝙ spacio tãti tpis omne ius pignoris & hypothecæ competens alijs dñabus super dicto castro fuit extinctum. C. si aduer. l. 1. & 2. & p ɔ̃ñs oĩs ficta possessio competens ex constituto & omnis licentia ingrediendi, posito ꝙ sub dictis principijs clausularum comprehenderentur sibi fuit sublatæ tanquam accessoria principali extincto. ut in regula iuris. Et cum hæc sit dispositio iuris cõis competit & prodest Anto. in curia senensi, licet non sit senensis uel de senensium territorio, quia ius cõe oĩbus patet. ff. de pœnis. l. capi-
2 talium. §. ad statuas. † Quinimo dico, ꝙ si dictum castrum est in territorio senensi, licet dictus Anto. sit forensis, pôt allegare præscriptionem orientem ex statuto senensi, cùm in hoc seruandum sit statutũ loci, ubi res situata ẽ, ex quo agiẽ de iure ipsius rei. C. de ædi. priua. l. an in totum. & no. Bar. in l. cunctos populos. in 1. q. principali. ami. in qua tractat de his, q̃ non sunt ɔ̃ctus nec delicta, nisi statutum disponeret solum in personis senensium ciuiũ. C. de testa. l. fi. & l. si non speciali. ff. de iure fis. & l. si attẽto cum si. ¶ Posito aũt, ꝙ prædicta cessarent, & ꝙ dictum ius pignoris uel hypothecæ non sit extinctum præscriptione, videndum est subsequenter quid de possessione. Et hic uidendum est primò, an ex dictis clausulis protocollis abbreuiatis possit dici translata posses-
3 sio in dictas dñas, & quę. ¶ † Et bñ puto, ꝙ sub illa clausula, quorum &c. contineatur constitutum simplex, per quod tàm ciuilis q̃ naturalis possessio censetur translata. l. ꝙ meo. ff. de acq. poss. & sic ex tunc d. Nicola. tanquam procurator vr̃ possedisse p dictis dñabus. Nanq; cl'a simplicis constituti consueuit cõiter ab omnibus notarijs apponi. igitur &c. iuxta no. per Bar. in l. Gall'. §. idem credendum. ff. de lib. & posthu. ¶ Constitutum verò non simplex, sed cum precario, per quod transfertur ciuilis, & remanet naturalis. ut l. qui pignoris. de acqui. pos. & no. Bart. eo. tit. l. interdum. non puto contineri, nisi notarius ille consueuisset in suis instr̃is eam apponere, quia ut plurimum non apponiẽ. igitur &c. l. nam ad ea. ff. de legi. & sic rñsum est ad primum, & ad secundum dubium, uel quæsitum. ¶ Secundò videndum est, posito ꝙ oĩs possessio fuisset translata per simplex constitutum, uel ciuilis tantum per constitutionem precariam, utrum hodie durent. ¶ Et hoc dico ꝙ non, nam posito ꝙ oĩs possessio fuisset translata,

translata, dico ꝙ ex quo postea filij dicti D. Nicolai, q̄ uidebãtur possidere ꝓcuratorio noĩe dictarum dñarum, uendiderunt & uere tradiderunt d. Anto. dictum castrum, statim dictas dñas priuauerunt omni possessione. ff. de acqui. pos. l. 3. §. quod si seruus. & no. eo. tit. l. peregre. §. q̃bus. per Bar. C. cõia de usuca. l. j. & de acquir. pos. l. fin. per gl. tradidisse autem vr̃ seu præsumitur, ex quo præcessit uenditio, & in possessione reperitur dictus emptur. ff. de rei uen. l. quædam mulier. & ibi no. C. de acqui. possess. l. minus instructus. ¶ Licèt ergo per simplex constitutum contentum in 5 instr̃o venditionis dicti castri non fuerint dictę dñæ priuatę possessione, quia illa est ficta traditio. l. quanuis. §. 1. ff. de acqui. pos. tñ per ueram traditionem subsequutam bene fuerunt priuatæ, ꝑ iura. s̃. alleg. & ita debet intelligi & limitari quod no. Bar. in l. cel-
4 sus. ff. de usuca. in 3. col. ¶ † Si uerò dicamus, ꝙ fuerit constitutũ non simplex, sed cum precario, & sic fuerit translata ciuilis, & remansit naturalis, tunc non solum per ueram sed etiam per fictam b traditionem non factam in instr̃o traditionis. s. constituendo se emptoris noĩe possidere, vr̃ ipsas dñas dicta possessione ciuili priuasse, & eam unà cum naturali, quæ erat apud dictos venditores, in emptorem transtulisse. ꝑ gl. quæ est in l. interdum. §. fin. de acqui. pos. quæ ẽt vr̃ tenere Bar. in d. l. celsus. in 3. col. ¶ Sed ueritas est, ꝙ isto casu, cùm apud dictas dñas esset ciuilis tm̃, apud uenditores naturalis, & quilibet possideret suo iure. s. dictæ dñæ 6 ꝓ iure pignoris ciuiliter, & dicti uenditores iure precario naturaliter, posito ꝙ ad eos precarium fuisset transmissum, quod certe nec per fictam traditionem factam in emptorem nec per uerã fuisset translata, nisi naturalis possessio quæ apud uẽditores fuisset, per gl. quæ est in l. 1. circa fi. ff. vsufr. quẽad. ca. in gl. fi. & l. 3. §. vñ vi. ff. de ui & ui ar. quæ incipit. retinuit ergo. & no. Bar. & melius in l. creditores. in fi. 4. q̃õnis; ibi melius loq̃tur q̃ in l. celsus. quo ad hunc passum. & sic remansisset ciuilis penes dictas dñas, q̄ nec per ueram nec per fictam traditionem fuisset translata in emptorem nec abdicata a dictis dñabus. ¶ Sed ex alio capite dico, ꝙ isto casu dñæ perdiderunt dictam ciuilem per negligentiam, cùm sciuerunt naturalem translatam in dictum emptorem, qui non recognoscebat eas nec precario ab eis tenebat, & sic interuersa fuit possessio, & statim uel incõtinenti non recuperauerũt. nam per negligentiam commissam in non recuperando naturalẽ occupatam per tertium incõtinenti perditur ciuilis. ff. de ac. pos. l. quanuis saltus. & eo. tit. l. si de eo. §. si forte. in fi. & ibi expresse per Bar. quinimo etiam si nõ fuisset per alium occupata, sed post mortem D. Nicolai stetisset uacans per. 10. an. perdidissent dictę
a dñæ dictam ciuilem per negligentiam tanti tp̃is. [a] l. furtum. §. 1. ff. de vsuc. & no. per Bar. in d. §. si forte. & per gl. in l. si id quod. in priu. de acqui. pos. & l. 1. de ser. fugit. C. & l. licet. C. de acq̃r. poss. 7 ¶ Concluditur ergo ex prædictis. Primò, ꝙ si in dictas dñas fuit translata ciuilis & naturalis possessio per simplex constitutum, ꝙ tunc per ueram traditionem factam dicto Anto. fuerunt priuatæ ambabus & translatę in dictum emptorem. per d. l. 3. §. quod si seruus. de acqui. pos. non aũt per fictam q̄ resultat ex constituto contento in instr̃o uenditionis l. quanuis. eo. tit. ¶ Secundò concludo, ꝙ si in dictas dñas fuit translata ciuilis tm̃ & remansit naturalis per constitutionem precariam, ꝙ tunc nec per ueram traditionem nec per fictam fuerunt dictæ dñæ priuatæ dicta ciuili, sed solum fuit in emptorem translata naturalis. per gl. s̃. alle. Sed per negligentiam primam commissam in non recuperando naturalem tm̃ fuit ciuilis amissa, per not. in d. §. si forte per Bart. quousq; tm̃ uixisse d. Nicolaus talis negligentia non posset imputari si ipse continue possedisset, & possessionem nõ interuertisset, quia cum precario ab eis possideret, nulla negligentia eis imponi posset. C. de præscrip. an. l. malè igitur. ¶ Ex his ẽt dico, quod id ꝙ no. Bar. in d. l. creditores. in fi. 4. q. ubi dicit, qñ in creditorẽ fuit translata possessio per constitutum simplex, uel cum precario, plus iuris sibi competit ꝫ singularem successorem, q̃ competeret per solam licentiam ingrediendi, q̄a tunc põt ipsum ẽt resistentem repellere ꝓ defensione suæ possessionis. Dico ꝙ hoc ꝓcedit, cum incontinenti, postq̃ in singularem successorem possessio est translata, hoc uult facere; nam tunc vr̃ possessionem sibi interuersam recuperare, qđ sibi licet incontinẽti. l. q. possessionẽ. ff. de ui & ui. ar. alias si ex interuallo, hoc nõ posset; q̄a ĩ oẽm ca-
8 sum perdidisset oẽm possessionem s̃m ea q̃. s̃. dixi. & sic ex interuallo non posset propria authoritate ꝫ resistentem uiolenter recuperare. ff. de ui & ui ar. l. 3. §. cum igitur. ¶ Concluditur ergo, ꝙ cùm in casu nr̃o d. dña Testina fuerit priuata oĩ possessione, ꝑ ea q̃ dicta sunt, nullo modo põt se iuuare uirtute constituti contenti sub dicto principio clausulæ, vꝫ quorum &c. qualecunq; fuerit dictum constitutum. & sic remanet discutiendum solum de licentia ingrediẽdi. ¶ Præsupposito igitur, ꝙ ius pignoris ista dña non perdiderit, sed tm̃ possessionẽ, q̃ritur an dictum ius pignoris possit exequi ꝫ singularem successorem uirtute licentiæ seu pacti de ingrediendo. ¶ † Et hic uidendum est, primò an sub illa clausula, quorum &c. contineatur talis licentia quod est tertium dubium in ordine. Et certè puto ꝙ nõ. nam istæ sunt clę diuersæ. s. ꝙ debitor constituat se possidere noĩe creditoris, & ꝙ concedat eis licentiam ingrediẽdi propria authoritate. qđ patet; quia sub diuersis or̃onibus & diuersis uerbis principalibus comprehendunt. iuxta no. Bar. in l. 1. §. coniũcti. & l. in repetendis. de leg. 3. cum igitur dixit, quorum &c. sub illa dictione &c. [b] comprehendunt oĩa, quæ restant ad perfectionem unius or̃onis. l. cũ pr̃. §. cũ imperfecta. ff. de leg. 2. q̃ sunt ista vꝫ, quorum bonorum possessionẽ cõstituit se noĩe dicti talis creditoris tenere, quousq; corporalem possessionem fuerit adeptus. totum hoc contineret sub illa dictione, &c. quod aut subijci solet, q̃ accipiendi & retinendi sua propria authoritate licentiam & authoritatem concessit &c. † hæc est cl̃a, q̃ sub illa non comprehendit, sed ita demum censetur fuisse apposita, si principium eius in ꝓtocollo reperit. s. quam &c. consueuerunt. n. notarij principia cuiuslibet cl̃æ apponere. & illa, cuius principium non est appositum, non censet interuenisse. per ea q̃ no. in d. l. gallus. §. idem credendum. & d. §. cum imperfecta. ¶ Posito uerò, ꝙ cõprehenderet dicta lnĩa sub dicts cl̃a, q̃ritur an possit exerceri ꝫ istum Anto. singularem successorem. ¶ Et hic bр̃ dico, ꝙ ex isto capite, ꝙ ipse sit singularis successor, non puto dictam dñam excludendam ab usu dictæ licẽtiæ, cum ipsa fuerit orta ante alienationem; eo q̄a debitum erat liquidum & determinatum, & sic transit ꝫ quẽcunq; singularem successorem s̃m cõem opin. a qua pro nunc non recedo, & sic sit rñsum ad quartum quæsitum. ¶ Et ex alio puto, ꝙ uti non possit, q̄s d. Antonius de facto resistit, non dico ꝙ sola uoluntas ꝫria d. Antonij repellat dictam dñam a dicto usu, sicut nec sola uoluntas debitoris, sed uoluntas cum facti resistentia, ne sit cã maioris tumultus, qđ pacto induci non põt. ff. de reg. iur. l. non est singulis. & no. Bar. in d. l. creditores. in 4. q. prin. post princ. Nec igitur uirtute possessionis põt ingredi. d. dña sua authoritate, quia nullam habet, nec uirtute licentiæ, quia non apparet ex protocollo fuisse data, & si quæ data fuit non põt exerceri ꝫ resistentem de facto, ut ex prædictis apparet. ¶ † Nunc ad sextum quæsitum uenio, ĩ quo dicit, ꝙ dicti fideiussores pñt in se iudiciũ suscipe inuito actore non aĩo nouandi ut liberetur possessor, sed tãquam ꝓcuratores in rem suam. s. ꝓ suo interesse, & ut in eos fuit executio sniæ, cùm ipsi de euictione teneant. ꝑ l. sed & si lege. §. item si rem distraxit. in fi. ff. de peti. hære. & expresse & clarè per Bart. & post Dy. in l. solutionem. & iudicium. ff. de solu. eadẽ. n. rõ est in eis, q̃ in uenditore, hoc tñ dico cum limitatione ibi per eos notata. & hoc mõ ueniendo vr̃ eis permissum posse opponere exceptionem præscriptionis statutariæ ex persona ꝓpria, licèt ipsi Antonio non competeret per tex. in l. eadem qđ. §. & gñaliter. in fi. ff. msn. & per ꝓcur. ad exhibendum. §. 1. ff. rem ra. ha. & ibi expresse per Bar. & sic sit rñsum ad 6. & 7. quæsitum. ¶ Nunc obs. si dicat qđ dicta iura loquuntur cum agit ad pecuniam, & sic æque fieri põt executio in defensores, sicut in principalem, sed in ꝓposito agitur & parter ad rem, & sic executio sniæ non posset fieri in dictos defensores non possidentes, vñ non vr̃ admittendum. nã dico licet agatur hypothecaria actione, intentio actricis nõ est simpliciter in consequendo rem, sed pecuniam sibi debitam. hoc est ẽt lata snĩa super rem hypothecariam ꝫ debitorem uel possessorem soluendo id, qđ debetur, liberatur a restõne rei & a snĩa. ff. đ pign. l. si fundus. § si plures. & §. in uendicatione. Sed ad hoc pñt se obligare dicti fideiussores, ꝙ lata snĩa super hypothe. soluent qđ debent alteri, alias rem restituent, & sic habebit actrix intentionem suam, igit ad dictam defensam pñt uenire, & iudicium tãquam ꝓcurator in rem suam suscipere, nõ tñ aĩo nouandi & excep. ex sua persona opponere ꝓut s̃. ꝓbatum est. Pau. doctor. Ex prædictis patet rñsio ad ultimum quæsitum. † Nam si uera sunt q̃ præmittuntur, ꝙ iste Anto. possederit. 10. annis pacificè titulo & bona

a ¶ Tpis. Adde idem ꝑ d. Barth. fo 21. in cons. 47. inci. primo pr̃is. uer. postremo cir pri. in 1. parte.

b ¶ Dictione &c. Quę aũt includat dictio &c. uide Cor. in ꝯs. 52. incip. hac. nu. 6. & seq. in 2. parte.

& bona fide, & sic ius hypothecæ sit extinctum præscriptione p ut. si aduer. credi. & per ꝯñs etiam possessio, & licentia si qua competebat tanquam accessoria, ut dixi in prima parte. Tunc remediũ habet possessor, ut iudicis imploret auxilium, per quod petat p̃dicta sic declarari per cãs prædictas, dictæ dñæ seu aduersariæ super prædictis perpetuum silentium imponi per diffinitiuã sententiam, ut probatur ex no. ff. de liber. l. aurelius. §. centum. de fideinsf. l. si contemnat. ¶ Nec nocet dictæ præscriptioni, quod forte ante lapsum decẽnij dicta dñs uel eius procurator fuit immissus in tenutam dicti castri in contumaciam filiorum & nepotum dicti dñi Nicolai ut asseritur mihi oretenus, licèt in puncto dicatur, ꝙ post lapsum dicti decennij hoc fuit. Nam dico, ꝙ etiam si ante lapsum decennij data fuit dicta tenuta, tñ non vr̃ interrupta præscriptio super hypothecaris. ff. pro hr̃de. l. 2. in prin. ¶ Est n. necessè, ꝙ cõtestetur lis super ipsa actione, de cuius præscriptione agitur. C. de rei uen. l. motæ litis. & no. per Bar. in l. 2. §. fi. ff. p empto. & l. fi. in prin. de eo per quem fac. est. cum agatur de interrumpenda præscriptione longi temporis, quæ partim fauorabilis, partim odiosa est. C. de edic. di. adri. tol. l. edicta. circa fi. Sed hic super hypothecaria non proponitur fuisse litem motam, & per ꝯñs nec litis contest. ꝯ dictum possessorem, sed solum datã tenutam in contumaciam debitorum principalium. † Nõ posito ꝙ ꝯ ipsos principales debitores fuisset lis contest. super hypothe. non fuisset interrupta præscriptio ꝯ possessorem, cùm contestatio sit ciuilis interruptio, quæ non porrigit effectum suum vltra personas inter quas fit, ut no. in l. cum notissimi. §. sed & si quis. C. de præscrip. 30. ann. ¶ Sed hic neque ꝯ principales debitores fuit facta contestatio neque ꝯ possessorem, sed tm̃ in contumaciam concessa tenuta, quæ nec interrumpit præscriptionem rõne interruptæ possessionis, quia non fuit intentio iudicis priuare possessione illum, qui uocatus non fuit ad iudicium, ut no. Inno. in c. qm̃ frequenter. ut lit. non contest. in gl. super verbo nominare, q incipit. si aũt non noĩaret &c. & tetigit Bart. in l. peregrè. §. quibus explicitis. ff. de acqui. pos. in fi. & et si dicamus, ꝙ missus ex primo decreto ẽt hypothecaris possideat, interrupta quin non est, quia ex quo ille possidebat non fuit uocatus ut proponitur, non fuit priuatus possessione ut dixi, & sic nec isti dominæ fuit possessio acquisita, nec etiam potest dici quod fuerit interrupta ex superuenienti mala fide, quia ex tali actu non inducitur mala fidei etiã de iure cão. ff. p emp. l. pe. & ibi per Bar. ¶ Cõcluditur ꝙ siue dicta tenuta fuerit data post lapsum decennij, ut ponitur in puncto, præscriptio non fuit interrupta, cùm esset iã completa, & sic ius pignoris erat extinctum, & omnis possessio & licentia hoc etiam ante lapsum decennij, cum lis non proponitur contestata ꝯ possessorem & hypotheca, potuit dicta præscriptio interrumpi, ut dictum est; & per ꝯñs in omnem casum p cedit, quod dixi, ut possit iudicis officium implorari, qui hoc declaret & perpetuũ imponat silentium. ¶ Posito verò, ꝙ ius pignoris non esset extinctum, saltem possessio si qua competebat dictæ dominæ uirtute constituti, fuit amissa tàm per ueram traditionem d. Antonio factã, q̃ per fictam, q̃ etiam per negligentiã dictæ dñæ, ut s. plenè dixi. & per ꝯñs posset dictus Anton. petere similiter hoc declarari, & possessionem sibi cõfirmari iudicis decreto. C. ad carbo. l. 1. & ibi no. per Bar. & ff. eod. l. 3. §. missum. & per eundem aduersariæ suæ inhiberi ne ad dictam possessionem accedat. C. de transac. l. si super possessione. ff. de offi. pcur. cæsa. l. fi. C. quod cum eo. l. si seruus. per Iaco. de Are. & quod no. Inn. de prob. c. in præsentia. de insti. c. cum uenisset. Potest etiã dictus possessor pendente lite super prædictis declarationibus fiendis petere aduersariæ inhiberi, ne lite pendente utatur dicta licentia, si quam prætendit habere de ingrediendo, quia cùm lex super iure hypothecæ sit præiudicialis ad dictam licentiam, ea pendente cauere debet, ne ipsa licentia utatur. per l. pen. ff. de aqua quoti. & æsti. facit. l. si prius. de ope. no. nun. & quod not. Inno. in c. cum uenisset. de insti. Ex quibus omnibus patet responsum ad ea q̃sita, & potissimè ad ultimũ, in quo de lana & lacte qritur, &c.

a ¶ Tenerentur. Adde tamen do. Barth. soz. in cōsi. 93. inci. circa. uersi circa secundam. circa fi. in 1. parte. ꝙ licet dos mortua filia in matrimonio debeat ad patrem reuerti. tñ cõsuetudo approbat ꝙ uadat ad filios filiæ.

S V M M A R I A.

1. *Dos soluto matrimonio morte uiri existens bus liberis cui sit restituenda, & an ualeat pactum quod remaneret ceteris liberis, uel maritum prædecedentem, & an debeat esse patris, uel filiæ actio de dote, & quomodo.*
2. *Dos recuperata per patrem d[illegible] efficitur patrimonio patris, nec tenetur illam [illegible] secundo marito.*
3. *Dos cum [illegible] arbitrio alimenta, [illegible] indicantur secus si promittuntur centum & ultra id quod arbitrabitur iudex, quia ipso non arbitrante sit nullum est arbitrium.*
4. *Dotem soluendi qui fuerunt in mora, siue mulier siue pater sit, tenentur marito ad usuras propter alimenta, nisi datus sit terminus ad soluendum.*
5. *Hæredes mariti tenentur restituere illud plus, quod ex dote perceperunt ultra alimenta.*

CONSILIVM XI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visu dicto libello & contentis in eo, considero ꝙ actores in hac cã sunt filij dñæ Franciscinæ nati ex Egilio, & petunt a Gẽtile auo materno tria, s. residuum dotis specificatæ, vc3. 450. de. 9. Item id quod restabat specificandum, quod esse dicunt. 200. Item alimenta utriusque summæ supradictæ non solutæ, quæ dicunt esse. 10. pro centenario. Et si bene perscrutemur in omnibus prædictis malè & ineptè petunt, & ex narratis & contentis in libello apparet, ꝙ succũbere debent, ꝙ sic ostendam. ¶ Inquantum petunt residuum octingentorum non solutorum, dico ꝙ hoc malè petũt; aut hoc enim petunt ad hunc finem, ut eis remaneat, & tanquam habentibus ius in dicto residuo; aut ut restituant eorum matri. † Primum facere non pñt, quia postquam mr̃imonium est solutum morte uiri superstite uxore & liberis, dos prædicta etiam si esset integraliter soluta, non deberetur, ẽt si esset factum pactum de hoc; qđ pactum tanquã ꝯ publicam utilitatem reprobatur, imo tenerent dicti filij hæredes patris etiam restituere nõ obstante quocunq; pacto ad hoc, ut ea eis possit eorum mater iterum nubere. ff. de pact. dota. l. 2. ff. eo. tit. l. 3. in quibus est casus, & sic non pñt dicti filij nunc agentes dicere se ius aliquod habere in dicta dote ex persona seu facto patris, nec ẽt ex persona matris tanquam eius hæredes, cum adhuc uiuat. ff. pro hære. l. t. non ergo pñt etiam petere, ut sibi retineant eam, & si haberent, restituere tenerent. Aut eam petunt ut restituant matri eorum, ad cuius commodum debet restitui. & tunc istud possent, si hoc expressè dicerent in libello, & etiam narrarent aliqua ex quibus appareret ipsam dotẽ fore restituendam ipsi matri filięq; Gentilis, & non ipsi gentili qui eam promisit. ¶ Hoc autem ꝙ dos data a patre restituatur filiæ, & non patri, tunc est uerum, qñ actio de dote foret effecta ppria ipsius filiæ per consolidationem uel donationem. Consolidat autem, cùm filia effecta est sui iuris per emancipationem, uel p mortem patris. C. de rei uxo. actio. §. videamus. & tunc sine dubio posset ab istis filijs peti, non ut sibi retinerent, sed ut matri restituerent, cui restituere tenerent.ᵃ casus est in l. si socer. §. lucius. ff. sol. mat. nec possent repelli tunc per excep. dolo facis, cùm nõ ipsi a quo peterent, sed alteri. s. eorũ matri essent restituri, ut ibi dr̃. ¶ Idem si actio dotis esset effecta propria filię per donationẽ patris, puta quia filia stipulata fuit sibi soli restitui, quibus casib⁹ vr̃ pater idem donare, & vz donatio iusta no. ff. sol. ma. l. post dotem. & Bar. in 4. q. prin. & l. si eum dotem. in princ. ff. fami. ercis. l. pompo. filadelphus. ¶ Sed extra dictos casus licet actio de dote pfectitia sit cõis patris & filiæ, tñ solus pr̃ habet exercitium, & solus põt eam petere & exigere, nisi filia ꝯdicat, & cãm habeat iustam ꝯdicendi. ff. solu. mat. l. 2. §. quod si in patris. & ibi no. glo. & l. si cum dotem. §. eo autem tpe. ¶ In casu igitur nostro, cum isti non dicant in libello se petere ut matri restituant; nec, si dicerẽt, narrãt aliquid, ex quo appareat ipsi matri fore restituendam rõne exercitij, quod habet in actione de dote, sequitur ꝙ pñt ab eo dicti agentes repelli per excep. dolo facis, & petere quod si soluissem, mihi essetis nũc & incontinenti restituturi, ut d. §. lucius. a ꝯtrio sensu. ¶ Quinimo põt dictus Gentilis ab eis petere. 350. quæ in libello narrantur soluta ut ea reseruet pro secundo matrimonio, si contingat filiam eius iterum nubere, uel si non nubat, remaneant in suo patrimonio inter cunctos eius liberos diuidẽda. casus est in l. fi. C. cõia utriusq. iud. † vbi dr̃, ꝙ talis dos recuperata per patrem efficitur de patrimonio ipsius patris. & idem iudicatur de ipsa, quod de alijs rebus patris; quia mortuo patre diuiditur inter filiam & alios filios, eiusdemq; fratres eius p portionibus hæreditarijs, nec est præcipua ipsi filiæ nisi alij fratres eius tantundem ex simili cã fuissent de substantia patris lucrati; uel nisi extraneus foret a patre institutus; etiam si filia non nubat iterum. Si verò nubat, tunc habes auth. quis. C. de rei uxo. ac. ubi vr̃, quòd non licet patri qui dotem recuperauit diminuere prioris dotis mensuram, nisi patrimonium eius sit diminutum.

Ex

Ex qua aũt patet, ꝙ pr̃ est ille q̃ recuperat & non filia; qđ patet si diminueret patrimoniũ eius, non teneretur tantũde dare. Itẽ patet, ꝙ nõ tenet̃ dare in scđo illã eãdẽ quã dedit in primo, sed sufficit qđ det tantundẽ uel æquiualentẽ, ut ibi colligit̃ sm̃ doc. ¶ Patet igitur, qđ si iste Gentilis integrã dotem soluisset, soluto nunc matrimonio per mortem uiri foret remãsura, etiam si expressum pactum foret in contrarium appositũ; ex quib. sequitur dictos agẽtes malè & ineptè agere, & ipsos per excep. doli fore repulsos, quinimmo etiã ipsus fore cõpellẽdos ad restituendũ, id quod eorum pater uel auus percepit. s. 350. si Gentilis uult. ¶ Sed dicet aliquis, cõmuniter hodie in instrumentis dotalibus maritus promittit restituere dotem mulieri, uel coi de iure debet restitui soluto matrimonio; igitur uidetur, ꝙ actio dicatur propria ipsius mulieris, & sibi soli debet restitui, & non patri per consequens cessant prædicta; & per hoc. l. gaius. & quod ibi no. Bar. ff. sol. mat. ¶ Respondeo illud ꝓcedere, qñ ipsa mulier daret dotem, vel alius in cuius potestate nõ erat; sed qñ dat̃ a patre, in cuius erat potestate, tunc talis promissio intelligitur sm̃ ordinẽ iuris, qui est ut restituat patri nisi in his casibus, in quibus per consolidationẽ actio esset effecta mulieris, ita determinat Bar. in l. uxorẽ. §. testõ. de leg. 3. & pater in l. post dotẽ. sol. ma. in 3. lec. ¶ Itẽ dicere iura dicunt, quod dos est ꝓprium patrimoniũ mulieris. ff. de mino. l. 3. §. licet vtrum & de bonis & pr̃imonio patris vr̃ discessisse. ff. ad. l. falc. l. pater filiã. in princip. & ibi no. de colla. dotis. l. fi. in fi. & sic videtur quòd dos ista debeat esse penes illã dñam Franciscbinã. ¶ Respõdeo, iura illa loquũtur cõstãte matrimonio, & etiã eo soluto in casibus, in quibus actio de dote est propria mulieris, iuxta ea quæ supra dixi. Sed qñ pater soluto matrimonio recuperauit, vel habet ius recuperandi, tunc dicitur dos redisse in patrimoniũ patris, & de ipso patrimonio effecta; nec est amplius patrimoniũ mulieris. tex. est in d. l. fi. C. cõia utri. iudi. in pluribus locis ipsius legis. sed in hoc habet ipse Gentilis pater ius recuperandi ut dixi. igitur nõ debet dici patrimoniũ ipsius dñæ, & per consequens apud eã nõ debet esse, sed apud eius patrẽ, ut eam sibi conseruet si nubat iterum; uel si non nubat sit cõis inter ipsam & alios eius fratres, ut in d. l. fi. coniuncta. d. auth. sed quãuis. nec ẽt põt isti agentes dicere, ꝙ apud eos debeat esse ista dos, eo quia matri ꝓstant alimẽta. nã hoc faciunt uolũtarie: põt. n. dicere Gentilis, ad me pertinẽt alimenta q̃a pr̃, & uolo dotẽ esse apud me. Itẽ licet pleræq; mulieres mortuo marito remaneãt cũ liberis cũ dotibus suis, nec redeant ad patrẽ, uel si redeant, retinent sibi dotes suas tanq̃ proprias; certè hoc fit uolentibus & patiẽtibus, sed ex hoc non immutatur iuris dispositio, q̃ uult ꝙ pr̃ possit recuperare dotẽ; ꝑ consequens si soluta nõ erat, nõ põt ab eo peti ꝑ rõnes iã dictas. Cõcludit ergo, qđ quantũ ad primũ isti agẽtes ineptè & iniustè petũt. ¶ Quãtum ad sm̃ dũ petũt. 200. Flor. pro supplemento dotis idẽ est dicendũ & fortius triplici rõne. Prima, q̃a si non pñt petere residuũ summæ specificatæ uidelicet octingẽtorũ flor. casibus & rõnibus suprascriptis, multo minus summã non specificatã eisdẽ rationib.

3 † Secundò ꝙ cũ ille tertius, in cuius arbitrio fuit declaratio commissa, non declarauerit, ꝑinde est ac si nulla mentio de hoc augmento fuisset facta; quia non debet recedi a ꝑsona. ff. de uer. obl. l. si quis arbitratu. ¶ Nec ob. ꝙ ista declaratio fuit cõmissa sup cõtractu iam perfecto. igitur &c. l. domũ. & l. suæ rei. cum l. seq. ff. de contrah. emp. & qđ no. Bar. in d. l. si quis arbitratu. & qđ hr̃ in l. 3. C. de dotis promis. Nã aduertendũ ad talẽ regulã, quæ est uerissima. Quandocũq; incertitudo cõmissa in arbitrio tertii est talis, q̃ si non esset cõmissa, non uitiaret dispositionẽ si ueniret declaranda arbitrio iudicis, tali casu si est commissa in tertium, & ille non declarat, receditur a persona ad iudicem [a]; ita loquuntur illa iura, & ita loquitur Bart. qui super eis se fundat, si bene inspiciatur; & ita esset in casu nostro, si fuisset incertitudo commissa super tota dote, ꝑuta quia promisisset dotem quam talis declarasset. Tunc enim illo non declarante fieret declaratio per iudicem. ratio quia si in illũ tertiũ non esset declaratio cõmissa, sed simpliciter dos ꝓmissa, non esset nulla promissio ratione incertitudinis, imo fieret declaratio per iudicẽ secundũ facultatẽ promittentis, & conditionẽ ꝑsonarũ, & hoc fauore dotis, & ne mulier indotata remaneat; ut l. cũ post. §. gener. ff. de iure do. & l. 3. C. de dotis ꝓmis. & quod no. in l. quidam testõ. ff. de leg. 2. & idem ubi est incertitudo circa accessoria. l. si in emptione. in princ. & l. domum. ff. de cõtrahẽ. emp. ¶ Sed quando certa quantitas dotis fuit promissa, deinde aliud plus, prout talis declarauerit, sicut fuit in casu nostro, dico ꝙ in declaratione illius pluris non receditur a persona. ratio est; quia si illa declaratio non fuisset commissa in tertium, sed simpliciter fuissent promissa 80. & ultra seu plus non ualeret promissio nisi in 80. non autem in illo pluri incerto, tunc enim cessat ratio. l. 3. ff. de dotis promis. & dicti §. gener. s. fauore dotis, & ne indotata remaneat. satis enim remanet dotata in 80. maximè si conditio personæ non plus exposcat. cum igitur talis incertitudo uitiaret, si non fuisset in alterius arbitrium commissa sequitur quod si fuit commissa & ille non arbitretur, non receditur a persona; quia censetur potius commissa super actu fiendo, quã super iã facto. nam quo ad illam summam declarandam ita principalis esset dispositio, sicut super iam declarata, & sic non ob. l. domum cum aliis allegatis per Bar. in l. si quis arbitratu. quę loquuntur, cum est incertitudo super aliquibus accessoriis rei, super qua principaliter fuit contractus celebratus. ¶ Tertio dico, quod isti non possunt petere dictam summam non declaratam ex alio capite; quia cũ proponatur ꝙ pr̃ mulieris. s. Gentilis esset de maiori & nobiliori stirpe seu progenie, quã maritus, ꝓsumẽdũ est, ꝙ dicta ꝓmissio quatenus excessit summam. 80. q̃ erat cõgrua dicto marito, fuerit ficta & simulata. ar. eius qđ no. per gl. & doc. C. de dotis ꝓmis. l. si uoluntatis. & hoc de primo & secundo petitis in dicto libello.

4 ¶ † Quantum ad tertium quod petitur, uidelicet alimenta, dico ꝙ quatenus petuntur 10. pro cẽtenario de summa doctorum, quæ ut dicũt ueniebãt ꝑ illũ declaranda, sine dubio malè petũt, q̃a illa nec fuit declarata, nec uenit declarãda ut dixi, & si nõ debetur principale nec eius accessoria; nunquã cũ illa 200. fuerũt debita, ex quo declaratio nõ fuit facta. Sed inquantũ petunt̃ 10. pro centenario de summa 450. flor. quæ restabant soluendi de octingentis, tunc aduertẽdũ. nã quatenus petuntur pro tp̃e post solutum matrimonium, sine dubio male petuntur. nam cum ex tũc illa quãtitas 450. flor. si fuisset iã ꝑ Gentilẽ soluta, fuisset in casu restitutionis eidẽ Gentili, ut patet ex supradictis. non põt dici Gentilis fuisse in mora soluendi a tempore soluti matrimonij, ex quo etiam si soluisset, recuperare debuisset a dicto tempore siue usuræ dotis siue alimenta petuntur ratione moræ. l. insula. §. usuras. sol. mat. & qđ infra dicam. sed non fuit in mora Gẽtilis sol. matri. ut dixi. igit̃ &c. ¶ Quatenus aũt petuntur pro tp̃e currente matrimonio durante adhoc, idem dico qđ peti nõ possunt, qđ sic ostenditur. tunc est uerum, qđ contracto matrimonio & marito sustinente onera matrimonii mulier & eius pr̃ dicũtur in mora eo ipso qđ dotẽ nõ soluũt; q̃a ipsis fuit ĩpletus cõtractus ex parte mariti. iuxta no. ff. so. matri. l. de diuisionis. uel etiã lapso biẽnio in extraneo promittente. l. fi. §. ꝓterea. C. de iure do. Quãdo ipse maritus alium terminum uel dilationem in dote soluenda non apposuit, tũc eñ est uerum, qđ eo ipso qđ maritus sustinet onera, & sic ĩplet cõtractũ ex ꝑte sua mulier uel eius pr̃ constituitur in mora nõ soluendo sine aliqua interpellatione. ar. C. de ac. emp. curabit. & ex tunc tenentur ad usuras loco alimẽtorũ. uel si fuit extraneus promittens cõstituit̃ in mora lapso biẽnio, si faciat mentionem. ¶ Sed in casu nostro nil faciũt ad propositum dicta iura; quia qñ maritus dat alium terminum uxori uel patri uel extraneo promissori, iura illa non habent locũ; immo tunc non incidunt in moram, nisi lapso termino apposito per maritum. ff. si cer. pe. l. lecta. §. sed cum fortes. nec interim currunt usuræ, ut ibi. & qđ no. Cy. C. de ꝑci. impr. offe. l. quotiens. in. 5. q. uidetur enim tũc maritus recedere a ꝓuisione legis, igit̃ &c. C. de do. ꝓmis. l. fi. & cõstat ꝙ hoc facere põt. s. maiorẽ dilationem dare ad soluendũ dotem, quàm lex det. l. si marito. §. 1. ff. soluto matrimo. ¶ Sed in casu nostro isti Gentili ad soluẽdum residuum dotis fuit datus ille terminus, quem ille tertius declarasset. Modo sic est, qđ si ille declarasset terminum, quatenus ille terminus durasset, non fuisset Gentilis in mora, quòd retardasset solutionem nõ ex dolo uel culpa sua, sed ex uoluntate mariti, qui consensit in dilatione & termino, vt d. §. sed cum fortes. Idem ergo est, si non declarauit ille tertius terminum. nam cum maritus potuerit a iudice petere illum astringi ad declarandum hoc non petendo uel petere negligendo, dicitur tacite consensisse, qđ dictus Gentilis tantum plus habeat de termino ad soluendum, quantũ est illud qđ currit in negligendo petere declarationem. arg. ff. q. ea cau. maio. l. ab hostibus. §. sed qđ simpliciter. in fi. Negligentia enim commissa in non faciẽdo declarari terminum, cùm posset, cõputatur in termino; vt sic tantus terminus censeatur, quãtus est ille qui fuerit declaratus; & quantum

[a] ¶ Ad iudicem. Facit ꝙ habetur per d. Bar. Soci. in cons. inci. in præsenti, uersi. postremo. circa medium. in 2. pte. et in d. l. si quis arbitratu. de uer. ob. nu. 14. ꝙ si uendatur fundum pro 100. pacto apposito quod si apparuerit fundum emphyteoticum fore diminutio pretii arbitrio Titii quod Titio mortuo ad iudicem recurratur.

& quantū est tēpus, qđ in negligentia cucurrit, ad qđ facit quia negligētia cōmissa in uno nocet in alio, ad qđ p illud deucnit. C. de his quia non dño l. si. Sed constat, ꝙ nisi terminus declaretur, & incipiat, non potest finiri nrgligētia cōmissa in faciendo declarari; sed si in faciendo inripiat, uī commissa in faciendo finiri, & p consequens ronsentieodo ꝙ non incipiat, uī cōsensisse quod nō finiat; totus ergo tempus currens in negligendo facere terminum declarari, uidetur esse de termino, & per consequens illo durante non fuit Gentilis io mora. Ad quod etiā facit, qa idem est censendum de termino appellationis interponendæ, quod de tempore appellationis interposito, ut sicut in hoc secundo nil debet inuocari; ita nec in primo per quod peruenitur ad hoc secundū. vt in c. nō solū. de ap. li. 6. Dico igitur, quod sicut Gentilis non fuisset in mora durante termino, si terminus fuisset declaratus; & sic non teoeretur ad alimenta, qua ratione murę ueniunt: ut d. l. lecta. §. sed com sortea. Ad hoc ratio qoia non retardaret solutionem ex dolo nel culpa, sed ea uoluntate mariti, & sic non potest maritus ei tetardationem imputare. facit l. si tibi mandauero. §. t. ff. man. ita nec potest dici fuisse in mora, quousque relatio termini fuit facta uel per Illū cui fuit cōmissa, nel per iudicē, quia rùm potuerit maritus petere derlarari termioū, & nō fecit, uidetur consensisse tacite quod tantum plus habeat ultra terminum declarandum, quātum fluxit in negligendo ipsum farere declarari p iura & rōnes. supra alleg. ¶ Ea qbus omnibus cōcludiī, primo qđ isti male, iniustè, ineptè petunt illa tria q̄ petunt. Itē qđ si Gentilis uult, potest ab eis petere ut restituant 350. de dote soluta. & offerre filiæ suæ dare alimenta. & qđ ad domum suam redeat, si uult, & cum filiis non stet sub spe dotis, quæ non debet esse apud illos, sed apud se. Itē coocludēdum uī, qđ emolumēta & redditus percepti ex illis possessionibus, quarum tenutam habuerunt iam sunt, ut dī, an. 13. transcendunt summam alimentorum interim dictę dñę pstitorū cōputatis, 350. flor. solutis. qđ quatenus transcendunt alimenta attenta cōditione personæ restituenda sint dicto Gentili. licet em̄ fructus dotis quantūcūque ampli & excedētes onera matrimonii cedāt lucro mariti & licet in recōpēsatioōē, qa si nulla esset dos debent onera subire. hoc est uerū cōstāte matrimonio. † Sed eo soluto cū dos & omne eius emolumētū tedire debeat ad patrem, si hæredes mariti retardant soluere, eatenos deducūt, quatenus onera sustinuerūt. Sed qđ excedit restituere tenētur, & hor est subtile & uerissimum, unde si sufficirbāt qnquaginta ad alimenta uiduæ, & illi perceperunt centum restituant quinquaginta. Et ea his apparet, quod isti agentes melius fecissent si litem istam non monissent. potius enim dormiētem contra se eacitarunt, sumptibusque se manibus uexauerunt, cum obtinere spem non oalrrent. ff. de inoffi. testa. l. t. Laus deo.

SVMMARIA.

1. *Citatio adeo legitimat citati personam. quod nihil opponi potest. quia necessarius reus & stimulatos est; ideo tutor citatus non potest repelli ex eo quod non fecerit inuentarium, nec satisdederit.*
2. *Pronunciatio iudicis legitimando personam facit illam haberi pro tali.*
3. *Procurator ante omnia debet legitimare personam suam & ostendere mandatum nec sufficit ipsum produxisse in causa principali diuersa a secunda.*
4. *Mandatum habens in principali non intelligitur habere mandatum ad accessorium, cum principale potest expediri absque accessorio.*
5. *Mandatum habens in una instantia non extenditur ad aliam: sicut habens mandatum ad appellandum non potest appellationem prosequi.*
6. *Iudex coram quo productum fuit mandatum uel alia acta, si deficiat coram successore de nouo producenda sunt.*
7. *Mandatum præsumitur reuocatum. Propter longitudinem temporis.*

CONSILIVM XII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Tota [a] disputatio istius processus, ut uideo, uertiī super legitimatione personarum; uidendū est ergo, uttum legitimaę sint personę istorum, quæ ueniunt in facti iudicio. Et incipiam a persona Ioannis & Guarnerii citatorum, quia hoc breuius expeditur. Et quo ad hoc eorum persona satis est legitima duplici de causa. ¶ Prima, quia pars aduersa fecit eos nominatim citari tanquā tutores, ut patet ea processu. ¶ † Sed regula est, quod quandocunque aliquis nominatim citatus est, si ipse comparet, habet legitimam psonā stādi io iudicio, cū sit reus necessarius & stimulatos ipsa citatione, q̄ ipsum arctat [b], sacrre nō pōt quominus cōpareat. igiī rōparēdo, legitime cōparet; qa ipsa ritatio legitimat ipsum, & ita colligiī ea glo. looo. in c. cū inter. de exceptio. q̄ dirit. qđ fit oecessarius eo ipso qđ citatus rōparuit, qa & tūc psonā suā in iudicio legitimasse nī. Exceptio ergo, q̄ opponiī dictis Ioanni & Guarnerio; uidelicet qđ ipsi nō fecerūt inuctar. ū, nec satisdrderūt &c. pcederet si citatio non esset facta de persona ipsorū, sed de persona hęredū uel filiorū defuncti; tūc enim ipsi comparentes ad illorū defensam deberēt legitimare personā eorum; sed ex quo fecerūt noīatim citari, hoc ipso sunt legitimati. ¶ † Secunda ratio est, quia etiā si dicti filii uel hęredes fuissent citati, tamē ex quo iudex, corā quo præsens causa vertitur, pronūtiauit dictos Ioannē & Guarnerium habere legitimā personam tanquam ueros tutores & curatores illorū dicitur eorū psona legitimata ex dicta pnunciatione. ff. ꝙ fal. tut. auto. l. t. §. idē pomp. ubi casus. & no. doc. in l. licet C. de pac. & in spe. de excep. §. nūc vidēdum restat. uer. in sum. & hoc est clarū. ¶ Nunc uidendum est de persona Mānini agentis & petētis procuratorio & syndirario noīe capituli & conuentus monasterii sanctę Marię ordinis. S. Clarę & sororis Ioannę olim Laurę de massa monialis dicti mooasterii: † a quo petitum fuit, quòd produceret mādatū suū, & non pduxit. Et hoc dico, qđ eius psona nō debet legitima reputari, & qđ iudex tanq̄ non habentē mādatū pōt & debet eū repellere, cum nec plenè nec semiplenè pbauit de mandato. iuxta ea q̄ plenè no. in l. t. C. de procu. & hoc dupliri ratione. ¶ Prima est de iure cōi; quia cū ipse alleget se habere mādatū; & sic eo utiī, & in eo se fundat, debuit illud edere iudici, & etiā parti copiam ipsius facere, vt posset deliberare an eū eo vellet in iudicio cōsistere, uel nō. vt est tex. in l. t. §. edēda sunt oia. ff. de edē. ¶ Secunda rō ē de iure municipali, quo cauetur, ut infra tertiā diē teneatur eahibere mandatum, alias habeatur pro non prorura. Nec ob. id quod allegatur in cōtrariū, uidelicet ꝙ mādatū ipsius semel fuit productum in causa principali & pronunciatum fuit esse legitimum; unde nō uidetur necessaria alia productio. nam imo est necessaria alia productio & legitimatio duplici ratione. ¶ Prima, quia causa ista diuersa est omnino a causa principali. nam & in causa principali agebatur de rondemnando uel absoluendo super negotio principali. Sed in ista causa ooo agitur a condemnatione uel absolotione, sed de taaatione expensarū, quę est penitus diuersa, qđ patet; quia pōt fieri post tempus instantię statutę super facto principali, quod nō esset, si essrt eadem causa. facit quod hī in l. terminato. C. de fruc. & lit. expen. & l. hæredes palam. §. sed si notā. ff. de test. Ex quo igitur causæ istæ sunt diuersæ oon sufficit productio facta in prima; quia possibile est quod habeat legitimum & suffiriēs mandatū, & tantum ad istam causam, sed ad futuram se non extendebat iuxta no. ff. de procura. l. omnium. unde legitimatio quæ fuit facta in prima causa & reperitur in actis eius, dicit & declarat ipsum posse stare & legitimam personā habere in causa illa. Ista autem est diuersa, quia de diuersa hic agitur, ut dixi. igitur illa legitimatio in hac causa oon prodest. ar. ff. de dam. infer. l. damni. §. labioi. † Nec ob. si dicatur, ex quo habebat mandatum in illa, q̄ erat principalis; ergo censeī habere ēt io ista, q̄ est accessoria. Nā dico, qđ istud pcederet in tali accessoria, sine qua principalis nō posset eapediri. ita loquiī. l. ad rē mobilē. l. ad legatū. ff. de pcu. l. 3. ff. de iur. om. iudi. Sed in casu nostro illa principalis potuit expediri sine ista accessoria, & ita eapedita fuit; igitur nouū mandatū requiriī io ista. ¶ † Secunda ratio est, posito ista causa esset eadem cū prima, non tñ potest negari, qn sit diuersa instantia; uñ possibile est, ꝙ mandatum illud ad istā instantiam se oon extendebat, puta si fuit simplr factū; sicut uidemus io cā principali, & appellatiōis. licet enim sit eadem cā, tñ quia instantiæ sunt diuersæ, pcur. simplr constitutus censetur habere mandatū solū quo ad instantiā causæ principalis; hinc est, ꝙ licet possit appellari non tñ pōt appellatiooē psequi, nisi expresse contineatur in mādato; uel nisi sit datus ad lites psentes & futuras, ut plenè no. per doc. C. de pcura. l. inuitus. de appel. l. si actor. sic in proposito, cum possibile sit mandatū istius fuisse sufficiens in illa causa uel instantia, & ad istā ooo extēdi; nō sequiī, nec est bona consequentia. semel fuit in illa productū & legitimatū, ergo ooo est necesse amplius produci, vel legitimari. ¶ Præterea est & tertia ratio, posito quòd mandatum illud se earenderet ad hanc causam uel instantiam, tamē necesse fuit se adhuc illud producere duplici ratione. ¶ † Prima, quia hic est nouus iudex, qui illud mādatum nō uidit, & sic iustè pōt illud ignorare; uñ non ualeret, qđ ageret eo nō uiso. ar. ff. qbus ex cau. in pos. ea. l. hęc aūt. §. non defendi. ideo necesse est de nouo produri. ita determinat Bar. in l. is apud quē. C. de eden. per glo. ibi positā. per quā gl. ipse dicit, ꝙ quotiens pronunciatur iudex nouus in causa, debent de nouo pduci [c] omnia acta & actitata corā antecessore, als nō ualet quod ageret suus successor,

a ¶ Tota. Vide infra. in consi. 16. ubi dictum in eadem causa cōsultū fuit per eundem Pau.

b ¶ Quæ ipsum arctat. Vide Lodo. Ro. in consi. 310. inci. ut clarius reddatur. i uers. secūdo quod quamuis vbi quod illegitima citatio una cum notitia subsecuta ita arctat citatū sicut citatio legitima, ‹ aliud est no. in cle. causam. ad fin. de elect.

c ¶ Producī. Vide omnino Bal. in consi. 21. in 3. parte.

successor, qui iuste potest ignorare facta coram antecessore. hic est etiam, ꝙ licet acta facta in una causa faciant aliquando fidem in alia. iuxta no. in l. gesta. C. de reg. iur. tamen semper fit eorum productio. quis enim dubitabat, ꝙ licet quis habeat mandatum in una, tamen necesse est illud producere, alias sibi non prodest. d. l. 1. §. edenda sunt omnia. ff. de eden. ¶ † Secunda rō est, quia cū

7 sint elapsi iam quatuor anni a tempore primæ litis, licet dictum mandatum se extenderet ad hanc causam, præsumptio est ꝙ mandans reuocauerit propter longitudinis interuallum. ar. ff. de cōfir. tuto. l. in confirmando. ¶ Concluditur ergo, ꝙ iste Mãninus debuit mandatum suum producere in ista causa, nec sufficit produxisse in prima tum quia ista est diuersa ab illa; tum quia si non esset diuersa causa, diuersa tamen est instantia; sic mādatum illud potuit producere, & esse sufficiens in illa, & non in ista, tum etiā quia si sufficiens esset in ista, nihilominus producendum erat, qa etiam mandatum sufficiens, quo quis usurus est debet produci, maximè iudici qui illud alias non uidit. unde sequitur ꝙ cum nō fuerit productum in termino statuti, & sic censendum est pro non procuratore, debet dictus Ioannes & Guarnerius absolui ab obseruatione iudicij, & ille Mãnin' qui temerè ipsos uocari fecit, in expensas condemnari. Præterea etiam si fuisset productum mandatum, vhcisti absoluendi. nam iste Manninus dedit unam cedulam, in qua ipse narrat ꝙ iste Ioannes & Guarnerius nō habent legitimam personam standi in iudicio, eo quia istud iudiciū est cum hæredibus buttigi, & ꝙ non constat filium Butugi cœpisse hæreditatem &c. cui cedulæ quatenus facit ꝫ ipsum, ē stādū in l. cum precum. C. de lib. cau. cum igitur fateatur istam litem esse ꝫ hæredem Buttigi, & hæres non est citatus, sed isti tutores filij, non uideo ꝙ aliqua snīa dari possit in fauorem istius Mannini. Nam ꝫ hæredes buttigi non, quia non fuerunt citati. l. de unoquoq; ff. de reg. iur. ꝫ filium buttigi uel istos tutores nō, qa ipse Manninus asserit, ꝙ ille non adiuit hæreditatem, igitur non potuit eum conuenire nec per ꝯñs tutores eius. l. necessarijs. ff. de acqui. hæredi. Rectus ergo ordo erat, ꝙ iste Manninus faceret citari per generale proclama omnes & singulos hæredes & honorum possessiones Buttigi, & tunc si filius Buttigi comparuisset cum tutoribus suis asserendo se esse hæredem, potuisset cum eo securè agere. l. fi. ff. de inter. actio. cum autem hoc non fecerit, sed fecit istos citari ut tutores filij & hæredes Buttigi, & prima in cedula quam dat asserit illum non adisse hæreditatem. sequitur ꝙ semetipsum condemnat confitendo illud, quod suam destruit intentionem, & per quod citati debent absolui; stat ergo ꝙ cautius litem agat.

S V M M A R I A.

1. *Religiosus an & quando possit esse executor testamenti, & an licentia data religioso per superiorem probari possit per sigillum uel subscrip. notarii de quibus dub. tebatur.*
2. *De licentiis, quæ non tendunt in præiudicium alicuius, creditur asserenti.*
   Licen. ad faciendo aliquid & per literas potest concedi.
3. *Executores si sunt sex, mortuis tribus alii tres exequuntur.*
4. *Executores an possint constituere procur. ante lit. contest.*
5. *Substitutio facta de pauperibus, si omnes filii decesserint in pupillari ætate an euanescat, si moriantur uiuo testatore & c.*
6. *Verba ista, si hæredes erunt, an sint de substantia pupillaris substitutionis, & quid operentur.*
7. *Testamentum usurarii, in quo substituti sunt pauperes non annullatur ob cautionem non præstitam, & si incertæ sunt personæ, quibus restitutio fieri debet.*

CONSILIVM XIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ ¶ Super primo dubio sciendum est ꝙ c. religiosus. de testa. lib. 6. potest in tribus casibus indubitabilibus locū habere. Primus est in simplici religioso nullam habente administrationem uel superioritatem. Secundus in religioso existente priori claustrali, s. in eodem monasterio, in quo est Abbas maior, de quo in c. cum ad monasterium. §. prior. de stat. mo. isti enim sunt verè claustrales habitu & actu. Tertius in priore misso per Abbatem extra monasterium, ad aliquem locum, in quo non est conuentus, sed tantum bona, & sic habet administrationem erga bona, non erga personas. de quo scribunt glo. ꝙ non debet stare solus in prioratu, sed debet habere socium sui ordinis. de quo no. in c. ne in agro. §. ad hæc. de sta. mo. in cle. in glos. sæpius dicit qui etiam uere claustralem, ut ibi no. Et isti sunt tres casus indubitabiles. Est & quartus indubitabilis pro altera parte, vꝫ quia illud c. non habet locum in religioso, qui esset perpetuo institutus ad curam animarum in aliqua parochiani ecclesia, quia ille dicitur a monasterio plenè trāslatus, & licet sit religiosus, tamen non est sub obedientia Abbatis, nec habet aliquod cōe cum monasterio, ideo dicitur habere uelle & nolle. 16. q. 1. c. ne pro cuiuslibet. cum si. & quod not. in d. §. sæpius. vnde sine licentia Abbatis potest esse executor. Restat quintus casus dubitabilis, s. an locum habeat in priore conuentuali misso extra monasterium ad regendum aliquem conuentum fratrum, sicut est prior Montis oliueti prope Senas. Et vr̄ ꝙ sic, & ꝙ non possit esse executor sine licentia Abbatis; nam & ipse dr̄ claustralis, eo quia reuocatur ad claustrum pro libito Abbatis, licet ut plurimum consueuerint esse annales. ad quod facit quod hr̄ in cle. 1. de supplen. negl. præl. facit cle. 1. de testa. ibi. etiam si prælatus fungatur officio &c. non ergo potest dici habere uelle uel nolle, ex quo pro libito reuocatur. ¶ Contrarium dico; nam licet hoc respectu possit dici claustralis, quia reuocari potest ad claustrum, tñ plus iuris habet q̄ claustralis merus & purus, ut in cle. & si principalis. de rescrip. vnde & difficilius tales pioratus conceduntur, ut in cle. ne in agro. §. cæterū. de test. reg. Præterea & si repelleretur ex isto capite quia claustralis, tñ ex alio debet admitti, quia concessa est sibi generalis administratio, ergo potest omnia ibi facere, quæ posset Abbas excepta immobilium alienatione. in cle. monasteriorum de re. ec. non alie. coniuncta. l. procuratorum. ff. de procura. & per consequens posset uni religioso illius conuentus licentiam concedere tale officium exercere. quod patet, quia immediate superior eam concedit. ut ibi no. vnde monachus alicuius prioratus ipse prior, qui est immediate superior, concedit, non Abbas; & si ita est, absurdum esset ꝙ ipse qui habet alijs hanc licentiam concedere, haberet eam ab Abbate pro se petere, ut concederetur. arg. ff. de edē. l. si quis ex argentarijs. & quod no. gl. C. de epis. & cler. l. cum clericis. in glo. no. &c. qui bene faciunt. Præterea si ipse haberet pro se licentiam petere, non posset alijs eam præbere; esset. n. hæc ferè confusio. C. de legit. tuto. l. fi. consequens est falsum, igitur & antecedens. Præterea ex quo Abbas ipsum ibi posuit, uidetur ꝙ tacitè licentia tali concessa uideatur. ff. de iudi. l. si longus. §. si filius. esset enim dispendiosum licentiam Abbatis, qui forte longe abest, in talibus exquirere, & sic pias deficientium uolūtates detractare, igitur &c. arg. C. de anno. & tribu. l. pro locis. & l. mediterraneo. unde pp distantiam superioris aliqua conceduntur, quæ alias non concederentur. de tempo. ordi. c. cū nullus. lib. 6. bene facit. l. positu. in prin. C. de his qui ad ecc. confu. & ita reperio consultum per d. Grig. de cal. ꝙ illud. c. religiosus. non habet locum in priori conuentuali ratione administrationis q̄ habet. ¶ Circa secundum dubium non vr̄ insistendum pp ea quæ dicta sunt. † Sed posito, ꝙ prædicta cessarent, & ꝙ requireret licen-

2 a tia, utrum dicta licentia probetur per literas, de quarum sigillo[a] uel subscriptione notarij dubitatur. Et videtur ꝙ non, ex quo sigillum uel notariatus negantur. iuxta not. in spe. de instru. edi. § restat videre. ver. illud autem notandum. Sed ego intelligo illud dictum procedere, cum ageret de præiudicio alterius, puta si cōtra me producitur instrumentum debiti, & ego nego illum fuisse notarium. Sed in casu nostro non uideo, ꝙ hoc tendat in præiudicium alicuius; non enim agitur de ipso officio executionis, quia illud non est per literas istas, sed per testm̄ fuit concessum, agitur de licentia Abbatis qui si non interuenisset, in solius Abbatis derogationem tenderet, non alterius; unde ex quo ergo ꝙ Abbas ipse non contradicit, cuius principaliter interest eius licētiam requiri, non possint alij, quorum non interest, hoc obijcere, postq̄ ostendunt literæ in forma solēni, & personæ pducētes non sunt suspectæ, imo fidedignæ tam ea eo ꝙ sunt religiosi, & non præsumunt immemores suæ salutis; q̄ ex eo, qa non q̄rūt in hoc eorū cōmodū, sed potius tendūt ad subsidū onus parum & meritorū; vñ satis est eis credendū, nisi ꝫ pbetur. & ita intelligo qd̄ idē Spe. not. in d. §. restat. in uersi. sed qd̄ si pducit. cuius dicta bñ faciunt. non. n. de facili p̄sumendū est istos falsò fabricasse dictas literas. ar. C. ad legē iul. repe. l. fi. circa fi. & qd̄ no. Bar. in l. ad monendi. de iureiur. ¶ Ad p̄dicta bñ facit gl. q̄ est in cle. 1. de priuil. q̄ incipit. sed nunqd. q̄ uult ꝙ de talibus licentijs, q̄ non tendunt in p̄iudicium alterius sit credēdū asserenti. ad p̄dicta facit. c. post cessionē. de pbati. ff. de publica. l. si publicanus. §. de rebus. & qd̄ ibi no. Illud ꝯstat talē licētiā posse p literas ꝯcedi. ff. de decu. l.

a ¶ Sigillo. An sigillo stādū sit. Vide Bal. in ꝯs. 464. in 1. parte. Et an probet. vide p eum in ꝯs. 354. in 3. parte.

cu. l. honores. in fi. & no. Bar. in l. si qs mihi bona. §. iussum. in fi. de acq. hære. & p doc. in l. cũ nõ solũ. §. necessitat. C. de bo. q̃ libe. & in auth. cã q̃ fit cũ monacho. C. de epis. & cle. per Pe. Cy. & Bal. ¶ Ex his sequit̃ q duplici capite pñt isti priores officiũ hoc exercere. 3 †Circa tertiũ dubiũ, quo q̃rit̃, an tres executores superstites possint exeq mortuis alijs trib⁹. & hic nullũ facio dubiũ q sic, ex quo tot sũt supstites, quot iã mortui, qa viget hoc p c. si. de testa. li. 6. s. ne uolũtatẽ testõris ĩpedire uel differri cõtingat, p quã rõnẽ qdã ↄsueuerũt dicere idẽ eẽ, ẽt si plures sint mortui q̃ supstites, licèt alij ↄ, ut Lapus Abbas. sed de casu nr̃o nullus dubitat. 4 ¶ †Circa quartum, an dicti executores possint constituere procuratorem ad repetendum occupata ante lit. conte. Vr̃ q non, sed debeat actorem constituere cum decreto iudicis. C. de procur. l. neque. & quod ibi per Cy. hanc q. mouet Spe. n ti. de instr. edic. §. nunc uero aliqua. uer. sed ante lit. conte. & arguit pro & contra. Io. An. ibi in addi. tenet q tales executores ad pias causas possint procura. constituere, quia non dicuntur meri executores; consequantur enim meritum quo ad Deum, sed oẽs tenent q executores non meri, cum habeant actionem noĩe proprio, pñt constituere. Et hanc partem teneo per rõnẽ Spec. & aliorum factam p hac parte. quia tales executores constituti prout fuerunt in casu nostro, loco hæredum hñr. l. nulli. & l. si quis ad declinandam. de ep. & cle. & sic uideretur ex persona ipsorum & noĩe proprio habere actionem licet ad commodum pauperum. facit quod per Spe. uo. e. §. uer. item pone q aliquis. & l. j. de bo. ma. cum si igitur &c. l. j. ff. de procur. 5 ¶ †Venio nunc ad quintum dubium, quod plus est in pondere & vñr oĩa, quę dicta sunt superflua, quia substõ facta de pauperibus expirauit, quia cùm facta fuerit sub condõne, si oẽs filii decederẽt in pupillari ætate, sine dubio fuit pupillaris. Cum igitur mortui fuerint uiuo testatore, dicta substõ expirauit, a tam quo ad pupillarem expressam, q̃ quo ad tacitam uulgarem. ff. de rapti. l. q si filius. ubi est casus ẽm Dy. q ẽt tenet Bar. eo casu, quo pr̃ tñ uixit post mortẽ filiorum, q potuit testm̃ mutare, & sibi prouidere, & non fecit, vr̃. n. velle q substitutus non hẽat; casus est ẽm eum in l. tractabatur. ff. de testa. mili. & ita no. per eũ in l. lex cornelia. circa. fi. ff. de uul. & pup. subst. & l. j. eo. ti. dũ tractat de tacita uulgari; & sic vr̃ q ista bona non sint inter pauperes distribuenda. Sed aduertendum subtiliter & diligenter, q istud esset uerum, si ista fuisset talis pupillaris quæ continet uulgarem omnino tacitam & interpretatiuam, puta si testator dixisset isto modo, filios meos instituo, & si hęredes erunt & in pupillari ætate decesserint, uolo q bona distribuantur &c. prout aliqñ solet fieri, ut in l. 1. §. j. ff. de uul. & pup. Licet enim ista uerba, si hæredes erunt, non sint de substantia pupillaris substõnis; quia ad ipsam sufficit dicere, si decesserint in pupillari ætate, ut no. Bart. in d. l. j. tñ aliqñ illa uerba ponuntur & tunc operantur hoc; quia faciunt, q illa est merè pupillaris substõ, quo ad uerba & mentem, nec aliquo modo quo ad mentem uel uerba continet uulgarem, quia vulgaris concipitur, si hæres non erit; sed hic fuit dictum, si hæres erit. Sed bene est uerum, q ex legis interpretatione in tali pupillari continetur tacita vulgaris, quæ neque ex verbis nec ex mente testatoris colligitur, sed inducitur a iure per interpretationem; quia interpretatur ius, q si testator de hoc cogitasset. s. q nõ adiret, de tali casu prouidisset. vñ ista dr̃ vulgaris omnino tacita, non ex verbis vel mente vera testatoris procedens, sed ex interpretatione iuris & mente coniecturata. de qua loquitur. l. iã hoc iure. de vulga. & pup. Dico ergo, q illa l. quod si filius. & dictum Cy. & Bar. debeant intelligi de tali tacita; quia ista totaliter depẽdet a pupillari expressa, quia ex ea resultat ista coniecturatio. meritò igitur ex tacita pupillari expressa extinguitur ista tacita vulgaris ab ea dependens. Sed in casu nostro fuerunt aliter verba cõcepta, quia testator institutis filiis, dixit si contingat omnes mori in pupillari ætate, volo q bona mea distribuantur inter pauperes &c. non. n. apposuit illa verba, si hæredes erunt. Ex quo infero, q illa verba si omnes filii decesserint in pupillari ætate, sunt ita gñalia q de sui natura & significatu possunt intelligi tam ante aditam hæreditatem, q̃ post; possunt. n. filii decedere in pupillari ætate post aditam hæreditatem; vnde si decessissent post aditam hęreditatem, fuisset tñ pupillaris. Si verò decedant ante aditã, tũc respectu bonorum defuncti dr̃ vulgaris facta sub illa duplici conditione, si decesserint in pupillari ætate, & ante aditam hæreditatem; vnde cum isti decesserint in vita testatoris, & sic necessariò añ aditã hr̃ditatẽ, locũ hʒ substõ vulgaris, q̃ quidẽ non dr̃ oĩno tacita, cũ ex verbis testõris possit colligi; sed dr̃ expssa verbis gñalibus; sicut videmus in illa q̃ ↄtinet̃ in cõpendiosa. nã si testator dicit, qñcunq; filius meus decesserit talẽ substituo, talis substõ cõphendit vulgarem, si decedat añ aditã hr̃ditatẽ, & dr̃ expressa verbis generalibus ẽm omnes, ut not. Bart. in l. j. & l. centurio. ff. de vul. & pup. idem & ea quæ continentur in reciproca, vt no. doct. in l. precibus. Sic & in proposito, si dico, si filius meus decesserit in pupillari ætate, talem substituo, quia verba possunt intelligi. s. ante aditam hæreditatem. possunt etiã intelligi, si decedat post aditam hr̃ditatem, & tũc erit uulgaris in bonis testatoris hæreditate. Vñ dico, q in casu nr̃o duplex substõ fcã fuit, & utraq; expressa uerbis gñalibus, s. vulgaris & pupillaris; vñ cum decesserit uiuo testatore, fateor q expirauit pupillaris, qa filiusfa. nõ potest hr̃ hr̃dem ea testa. sed uulgaris nõ expirauit, quia illa est expressa, & non dependet ex pupillari, nec ex interpretatione, sed stat p se æque principal̃r, & colligitur tàm ex uerbis q̃ mente, & iõ locũ habet, qa expressa uulgaris locũ sibi uẽdicat mortuo instituto in uita testatoris. ut est casus in l. thais. §. splendoforus. ff. de fideicõ. liber. l. 1. §. 2. C. de cadu. tol. & no. Bar. in l. 1. de uulg. & pup. dum tractat de scdo effectu substõnis uulgaris. Concludẽdo dico, q p mortẽ dictorũ pupillorum, licèt expirauerit dicta substõ pauperũ quo ad pupillarem, non tñ expirauit quo ad uulgarem, cum fuerit uulgaris expressa oriens ex uerbis testatoris ualentibus importare, & p ↄñs ex mente, nõ aũt fuit tacita inclusa in expressa uulgari; illa. n. bene expirasset, & in illa loquit̃. l. q si filius. ad dictũ Dy. & sic ista bona uel sint inter pauperes distribuenda uirtute uulgaris expressæ uerbis tñ gñalibus. ¶ Restat nũc ultimũ, utrũ si pbetur q testator fuerit vsurarius manifest⁹, vitiet̃ dicta substõ, si cautionẽ non pstitit. Vr̃ q sic ᵃ per c. q̃q̃. de usuris. lib. 6. Nã relicta ad pias causas non vñr habere priuilegiũ ↄ formam illius. c. Sed aduertendum diligenter, q illa cautio debet præstari & introducta fuit in fauorem eorum, quibus fienda est restõ, si ergo nõ expedit eis q pstetur, non est præstanda. arg. ff. ad carbo. l. 3. §. duæ causæ. Restõ aũt ista fienda erat personis, a quibus erant extortæ, si erant certæ, alias pauperibus. de vsuris. c. cum tu. de ludi. c. cum sit. Dico igit̃, q si testator substituisset alios, q̃ pauperes, tunc sine dubio non ualeret testm̃; ex quo cautio non est præstita; quia saltem constat q pauperum intererat cautionem præstari, quibus fienda erat restõ incertorum. & ita pcedet. c. q̃q̃. Sed ex quo fuerunt substituti pauperes, quibus fiẽda erat restõ, dico q ille qui uult impugnare testm̃, habet articulare & pbare q erãt psonæ certæ, quibus restitutio ueniebat fiñda, & quarum intererat cautionem præstari, quo pbato testm̃ apparebit nullum. Sed si hoc non probetur, præsumuntur omnia incerta, & sic pauperibus distribuenda. Cum igitur pauperes sint substituti, dico q non uitiatur substitutio triplici rõne. Prima, quia statutum, qd̃ est in fauorem, redundaret in eorum odiũ, qd̃ non est dicendum. d. §. duæ causæ. Secunda, qa & si usurarius ille cauisset, & sic ius fuisset acquisitum pauperibus ipsis. postea succedentibus, ius illud extingueret̃ iàm quo ad principalẽ cautionem, q̃ quo ad fideiussores, ex quo creditor debitori succedit. ff. de fideiu. l. hr̃des a debi. §. q si stipulator. & q plene not. C. de pac. l. debitori. Tertiò, q ex tali cautione nõ possent pauperes cõsequi nisi quatenus reperiret̃ in facultatibus & non ultra, ut d. c. q̃q̃. sed cum illas hẽant ex substõne, non expedit amplius q̃rere. Et hæc pcederent maxime tenendo opi. Archi. qui dixit usurariũ posse p se & suos executores distribuere incerta, de qua p Io. an. in c. fi. de testa. lib. 6. in nouella. Sed tenendo opi. Hostien. qui dixit ↄtrium & dixit debere distribui per Epm̃, dico etiam prædicta pcedere quantum ad hoc ut substitutio facta de pauperibus ualeat, ne irritetur rõne cautionis non præstitæ p rõnes, quas dixi, sed inquãtũ cõstituit executores ad noĩandum, nõ potuisset, sed fienda esset noĩatio per Epm̃, & sic dicta opin. Host. nõ ↄdiceret prædictis. Honestius est, ex quo testator tales idoneos executores constituit, q Ep̃s eos non impediat, sed potius in eis assĩstat ẽm opin. aliorum. de quibus omnibus in d. c. fi.

a ¶ Videtur q sic. Sed ab extra q̃ro, nũqd sententia lata ↄ hæredem institutũ in testamento vsurarij manifesti præiudicet in substõibus eius filijs ãcitatis adueniẽte casu dictarũ substõnũ? uide Bald. in cõs. 334. in 2. parte. Item nũqd possit substituere filio impuberi & dare tutorẽ uel codicillos facere, uide per eum in cõs. 311. ea. parte. Item quid si talis usurari⁹ non præstita cautione testm̃ condidit, postea infor mat⁹ de iuris dispõne misit ad episcopum, & dum misisset ad ep̃m & obtulisset cautionem mortuus sit, an præstita ista cautione per hæredes, testamentum recõualescat. uide p eũ in cõs. 57. in 5. parte. Item nũqd si caueat in manib⁹, vel corã locũtenẽte, vel uicario sacerdote vel parochiano, an ualeat. uide p eũ. in cõs. 28. i 3. pte.

S V M M A R I A.

1 *Substitutio facta hoc modo, quia rogauit dictas filias institutas ut post earum mortem restituerent hæreditatem hæredi sancti Michaelis, in quo casu dictã societatem hæreditatem institutis. non expectata morte omnium filiarum societas succedit morienti sine liberis.*

Intellectum ad l. hæredes me. §. cum ita. his uide. & 2.

Filii

1 *Filii quãdo ponuntur in conditione tacita uel expressa, nihil uidetur eis relictũ.*

CONSILIVM XIIII.

1 2 IN CHRISTI NOMINE AMAN. ¶ Si contingat ᵃ dictã do. Lisam, q̃ nõ habet filios, nec hr̃e sperat, vltimo loco decedere sine filijs, sciiicet post dominam Margaritam, nulli dubium quòd eius portio deueniet ad societatem prædictam iure fideicommissi non obstante quòd Margarita prius decessisset cũ filljs, q̃ filij hoc casu nõ excluderẽt dictã societatẽ a portione vltimi moriẽtis sine liberis, vt est casus in l. hr̃des mei. §. cũ ita. ff. ad treb. Nã ẽt si testator substituisset dictã societatẽ post mortẽ oĩm filiarũ, & sic sub expressione noĩa collectiui, & sub ista ꝯdõne expressa, si oẽs decederẽt sine liberis, tñ vltima decedẽs sine liberis haberet in eia portionẽ, & locũ haberet substitutio posito ꝙ oẽs aliæ decessissent cũ liberis, & sic in earũ ꝑsona defecisset ꝯditio; ex quo tñ extaret ꝑsona vltima, vẽdicaret sibi locũ substitutio, qa nõ extaret ꝑsona, q̃ ex ꝓsumpta volũtate defuncti substitutũ excluderet; vt habet in d. §. cũ ita. Fortius in casu nr̃o, in quo ꝯdõ illa non fuit expressa, & in quo facta fuit substitutio sine expressione noĩs collectiui; sed simplr̃ post mortẽ, & sic cẽset cuilibet ꝑ se factã. l. lucius. §. gaio. c. ti. vñ posito ꝙ illa ꝯdõ, si decesserint sine liberis, subintelligat̃ vt infra dicã, tñ cũ in singulis intelligat̃ substitutio diuersa & de ꝑ se, nõ facit deficere substitutionẽ, nisi in eius ꝑsona, in quo deficit ꝯdõ. vt no. in d. §. cũ ita, facit. l. pe. ff. de iniusto testa. & hoc est clarũ, Sed si cõtingat ipm prius decedere, q̃ dñam Margaritã, & postea. D. Margaritã vltimò decedere cũ liberis; tũc dubitat̃ de tribus quæ colligũtur ex q̃sito. v̄. formato. Primo, an d. liberi. D. Margaritæ excludãt dictã societatẽ. Scd̃o, si excludãt, quo iure excludũt, an ex eo ꝙ dicti videant̃ substituti filiabus ꝑdictis. Tertiò, in q̄ portione, an in portione dñæ Margaritæ, & sic in quinta cũ eẽnt quinque filiæ æqualr̃ institutæ; an ẽt in portionibus oĩum aliarũ ꝑdecedentiũ, & sic in tota hæreditate. ¶ Circa primũ dico indubitanter, filios ꝑdictos excludere societatẽ; qa in substitutione facta post mortẽ dictarũ filiarũ de dicta societate subintelligit̃ tacita ꝯdõ, si decesserint sine liberis. C. de fideicõ. l. cũ acutissimi de institu. & substi. l. gñalr̃. ff. de ꝯdi. & de. l. anus. Nec in ꝯtriñ facit aliqd cõditio ꝑsonæ substitutæ. s. dictæ societatis, & sic piæ cãæ, vt patet ex. d. l. anus. Nam qs vni ex filijs post mortẽ substituat aliñ filium, nihilominus subintelligit̃ illa cõditio, si ille decesserit sine liberis. vt. d. l. cũ anus. Idẽ & fortius si substituat ecclesiã, monasterium, vel aliã piã cãm ad quã habere ꝓsumit̃ tãtã affectionẽ, q̃tã ad alterũ filiũ ᵇ; & ita ẽt determinat Bar. in d. l. cũ acutissimi. vbi dicit post Ric. Mal. ꝙ si qs post mortẽ filij iubet cõstrui monasterium de bonis suis, subintelligit̃ ista cõditio, si filius decesserit sine liberis. ¶ Quantum ad scd̃m dico, ꝙ dictæ filiæ. D. Margaritæ excludẽt dictã societatẽ; eo qa faciẽt deficere conditionẽ, sub qua societas fuit substituta. Cũ. n. in dicta substitutione subintelligat̃ tacita ꝯditio. si filiæ decesserint sine liberis, vt dixi, vna earũ decedẽte sine filijs, in ipam & eius portionẽ deficit condõ sub qua societas vocata fuit, ẽt si filiæ ꝑdictæ non extiterint hæredes matri eius. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. cũ qs. C. de natu. libe. auth. licet. nõ aũt dicẽdũ est, ꝙ excludant societatẽ ex eo, qa uidcãtur substitu. filiabus præcedentibus. † Nam qñ filii ponunt̃ in ꝯdõne tacita vel expressa, nihil vr̃ eis relictũ, vt no. glo. ff. de hær. inst. l. lucius. & per Bar. in l. & si sic. de leg. 3. non ergo põt dici, ꝙ dicti filii fuerint substi. sed ꝙ faciãt deficere condõnẽ, sub qua fuit substituta societas. ¶ Venio nũc ad tertiũ, in quo dico ꝙ decedente dicta. D. Margarita cũ filiis excluditur dicta societas sine dubio quo ad portionẽ illius dñæ q̃ fuit originalr̃ qnta pars totius hr̃ditatis, cũ eẽnt quinque filiæ æqualr̃ institutæ. Sed quo ad quatuor portiones aliarũ sororũ prædecedentium sine liberis, an excludatur, maius est dubium, super quo alĩs cõsultus q̃ plurimũ dubitaui. Nũc aũt recogitãs fortius dico & puto veritatẽ dicere, ꝙ attentis verbis substitutionis societas prædicta nõ excluditur quo ad illas, sed debẽt ad eã deuenire, qđ sic ostẽditur, substitutio stat in isto mõ, vez qa rogaui dictas filias institutas, ꝙ post earũ mortẽ restituerẽt hr̃ditatem societati orti. S. Michaelis, in quo casu d. societatem hr̃dem instituit, q̃ substitutio sine dubio fuit fideicõ. & illa verba directa, videlicet ꝙ illo casu dictã societatẽ hr̃dẽ instituit, cum nõ possint valere iure directo, obliquant̃. l. ex facto. in prin. & l. scęuola. ff. ad trebellia. ¶ Ite dico, ꝙ tot fuerunt substitutiones, quot erant filiæ; nã vnaquæque earum vr̃ de per se fuisse rogata de restituendo portionẽ suam post mortẽ suã sub tacita cõditione, si decesserit sine liberis; statim ergo ꝙ vna mortua fuit sine liberis, vẽdicat sibi locũ substõ in portione sua, & potuit societas portionẽ illã petere, & simılr̃ moriente postea scd̃a, idẽ potuit facere; & sic de singulis. vñ dico, ꝙ hodie posset dicta societas petere portiones triñ filiarũ, q̃ sine liberis decesserũt ab istis superstitibus, q̃ sunt hr̃des earũ, cũ ẽt potuerit hoc facere statim post mortẽ singularũ in singulis earũ portionibus; & idẽ facere poterit in portione D. Lisæ postea sine liberis decedẽtis. casus est in l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. ꝑ quẽ iste casus determinat̃. Et licet societas hucusq; tacuerit, qa forte credidit ꝙ portiones ꝑdecedẽtiũ deuenerint ad superstites, & ꝙ substitutio in illis nõ uẽdicauerit sibi locũ; re tñ vera nõ ita fuit, imo statim post mortẽ singularũ in sua quaq; portione substitutio locũ habuit, vt. d. §. gaio. ¶ Restat rñdere ad duo, ex qbus hoc qđ dixi, magis declarabit̃. Et primo, nõ vr̃, qđ dixi, ꝓcedere, eo qđ testator d. filias institutas inuicẽ substituit, cuius reciprocæ substitutiõis vigore vr̃ ꝙ portiones prædecedẽtiũ deuenerint ad superstites, nõ aũt ad societatẽ q̃ censet̃ ea hoc substituta moriẽti. i. cũ oẽs decesserint, nõ aũt singulis earũ, tũc. n. illud eẽt verũ, si eas non substituisset inuicẽ; sed ea quo substituit, vr̃ superstites ꝑdixisse in portionibus ꝑdecedentiũ. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ istud eẽt verũ, si talis substitutio reciproca fuisset facta per ista verba, ꝙ qñcunq; decessissent, eas inuicẽ substituisset, tunc. n. ꝑꝑ illa verba, qñcunq; decessissent, talis substitutio reciproca continuisset fideicõ. ꝯ quas q̃libet earũ decedens vr̃ fuisse rogata deferre superstitibus portionẽ suã, & nõ ipsi societati. iuxta no. ꝑ Bar. in l. lucius. ff. de vulg. & pup. in fi. primæ col. ibi dum dicit, qñq; ᵇ cõtinet sex substitutiones &c. Sed in casu nr̃o cũ simplr̃ inuicẽ substituerit sine cõmemoratione mortis, dico ꝙ talis substitutio nõ cõprehẽdit fideicõ. sed vulgares tñ qa vr̃ testator voluisse, ꝙ si aliqua earũ nõ sit hæres, aliæ sint hr̃des. Nõ aũt vr̃ voluisse, ꝙ si sint hr̃des, & postea decedãt, ꝙ restituãt superstitibus. ita determinat expresse Bar. post Dy. in d. l. lucius. in vl. col. ver. q̃ro verum hæc substitutio breuiloqua facta per hæc verba vos inuicẽ substituo contineat fideicõ. &c. ꝓbat in l. iam hoc iure. eo. ti. ibi. in vulgarẽ tñmodo &c. Cũ igitur filiæ q̃ predecesserunt, fuerint hr̃des, expirauit d. substitutio reciproca quoad vulgarẽ. l. post aditã. C. de impu. & ali. sub. nec remansit quo ad fideicõ. q̃ nunq̃ fuit in ea cõprehẽsa. Et iõ ipsis postea decedẽtibus non venerũt superstites ex dicta substitutione, sed dicta societas, vt sic concludamus aliqua earũ nõ existẽte hr̃de, nõ erant aliæ vulgariter substitutæ per fideicõ. sed sola societas. facit qđ no. Bar. in l. cẽturio. e. ti. in 7. vel. 8. col. ver. sed op. ad ꝑdicta, & vr̃ ꝙ substitutio cõpendiosa &c. ¶ Scd̃ò vr̃ obstare his q̃ dixi, qa licet prædecedẽtes mortuæ sint sine liberis, tñ nõ vr̃ habere locũ substitutio facta de societate, ea quo suꝑsunt aliæ duæ, q̃ ea ꝓsumpta volutate defuncti d. societatem excludunt, cẽsei. n. testator voluisse inter eas seruare ius legitimæ successionis, vt sic supstites habeãt portionẽ ꝑdecedentiũ saltẽ ab intestato. C. de impu. & aliis substi. l. pe. ꝑ Bar. vr̃ hoc tenere in l. hr̃des mei. §. cũ ita. ff. ad treb. in distinctione. Sed certe. l. illa pen. nihil facit qa loquit̃ in pupillis, cui facta fuit substitutio pupillaris sub expressione noĩs collectiui, puta si ambo decesserint in pupillari. tũc. n. fateor ꝙ vno ꝑdecedẽte in pupillari ætate substitutio locũ nõ habet, tũ ꝑꝑ dictũ verbũ collectũ, si ambo, qđ reqrit ꝯcursum amborũ, tũ ẽt qa cũ ꝑdecedens in pupillari ætate nõ possit facere testm̃, necessariò eius hr̃ditas lgĩa deuoluẽda est ad superstitẽ, tãq̃ ad ꝓximiorem ab intestato; vñ ad tale ius legitimũ qđ necessariò euenturũ est vr̃ testator habuisse respectũ, & voluisse ipsum inter eos ꝯseruari, ex quo vsus est verbo collectiuo. si ambo, vel si vtraq; &c. & ita loquit̃ illa. l. pe. ¶ Sed casus noster est diuersus in duobus. ¶ Primò, qa in ista substitutione nõ fuit appositũ nomẽ collectiuũ, & sic nõ requirit̃ ex vi verborũ qđ in oium persona existat cõditio. Item loquimur in substitutione fideicõ. facta maioribus, inter quos vel quas ius legitimæ substitutionis necessario locũ nõ habet; licet. n. aliq̃ ꝑdecedãt sine liberis, nõ sequit̃ ꝙ hr̃ditas earũ ab intestato & iure legitimo necessariò deuenire debeat ĩ supstites, cũ possint ꝑdecedẽtes test. facere, & alios hr̃des instituere. Vñ nõ vr̃ testator nõ habuisse respectũ vel cogitasse de eo iure, qđ necessariò nõ est euẽturũ, & sic nõ possum dicere, ꝙ vr̃ inter istas voluisse reseruare ius legitimæ

a ¶ Si contingat. ad huius consilii materiam uide dñm Alexãd. de Ima. I cõs. 55. I II. co. in 1. parte. & in consi. 107. in 3. col. in 4. parte. ubi ponit quomodo & quando testator substituendo uideatur sub stituere ultimo morienti. & an & quãdo tunc uideãtur inuicẽ substituti. & uide eũ in cõsi. 93. in 5. colũ. cum seq. in 3. parte.

b ¶ Filiũ. Vide d. Alex. de Imo. in consi. 94. in 3. parte.

timæ successionis, & sic dico q istæ superstites nõ excludunt so- 3 cietatẽ ex psumpta voluntate defuncti.† & quòd illud sit verum expresse patet ex notatis p Bar. in d.l.pe.C.de impu. & alijs sub- sti. vbi in substõne facta duobus filijs dicit fiendã esse dr̃iam, an facta sit cum expressiõe noĩs collectiui, si ambo, vel vterq; &c. nã tunc non est uis inter directã fideicõ. an vero sit facta sine expres- 1 sione talis noĩs, & tunc est dr̃ia inter directã vulgarẽ ex vna parte, & fideicõ. seu pupillarem ex altera, nam in prima qa agit de vno a effectu.i. de vna successione, requiritur concursus in persona am borum, alter non admittitur substitutus. l. quãuis. eo. ti. ¶ Secdo casu non reqrit concursus imo existente conditione in persona vnius primi morientis, licet alter superuiuat, admittitur substi- tutus pupillaris vel fideicõ. qa in talibus substõnibus agit de di- uersis effectibus. ¶ Ecce ergo q Bar. ibi expresse vult, q si duo- bus filijs facta fuit substõ fideicõ. sine expssione noĩs collectiui, puta post mortẽ eorũ sicut fuit in casu nr̃o, vel si decesserint sine liberis vno eorũ pdecedẽte sine liberis licet aliter superfit, substõ locũ sibi vendicat: nec põt dici q superstes ex psumpta volunta te defuncti substitutũ excludat, ex quo nomẽ collectiuũ nõ fuit appositũ. ¶ Ex qbus dictis determinat casus nr̃ & rñdetur ad id qd idẽ Bar. in d.§.cũ ita. & dico q ibi non bñ loquitur, sed me- 4 lius loquit in d.l.pe. †. Sed licet alias mihi visum fuerit q in d. §.cũ ita. non bñ loqueret, tñ p pauctoritatẽ eius non fui ausus ɔ dicere sibi. Sed postea cũ vidi ipsum in d.l.pe. in qua ɔriatur ei quod in d.§. dixit, firmius dico q ista est veritas vt sic concludã, q cũ ista substitutio facta fuerit post mortẽ illarũ simplr sine ex- pssione noĩs collectiui, locũ sibi vendicauit in psonis & portioni bus earũ q iam mortuæ sunt incontinẽti post mortẽ earũ per d. §. gaio. Nun obstante q adhuc supsint duę: qa nõ põt dici q il- læ excludant societatẽ ex psumpta voluntate defuncti ex quo no men collectiuũ nõ fuit appositũ. per ea q no. Bar. in d.l.pe.C.de 2 impu. & alijs substi. reiecto eo qd idẽ no. in d.§.cũ ita. maxime in distinctiõe sua. Nec ẽt dici põt, q voluerit inter eas seruare ius lriæ successionis, cũ illud necessario locum non habuerit: eo qa cum essent maiores poterant testari: & alios instituere, & sic de tali iure non testari, non vr̃ testator cogitasse. Itẽ nõ ob. l. si is qui et. §. sed si pr̃. ff. de re. du. quẽ Bart. allegat in d.§. cum ita, quia ibi loquit in substõne vulgari, in qua est alia rõ, q in fideicõ. vt ibi no. p eũ. Præterea sequeret absurdũ si aliud diceremus. nã si qs hñs duos filios quos hæredes instituit, rogaret vnũ, ut post eius mor tẽ restitueret hr̃ditatem, talis substitutus haberet non solũ istã ta citã ɔdõnem si decesserit sine liberis, vt l. cũ accutissimi. sed ẽt istã si decesserit sine fratre; qa si decederet superstite fratre, talis fra- ter ex psumpta uoluntate defuncti me substitutum excluderet, si verum esset qd dicit Bar. in §. cũ ita. sed illud est falsum & ridicu lusum dicere, cũ hoc nõ reperiã nisi in filijs eius cui facta est sub stitutio vt excludãt substitutũ, ut d.l. cũ accutissimi. & l. cũ auus. de fratre aũt nec tex. nec gl. nec doc. aliqd dñt, & quia illud dictũ Papiniani fuit mirabile vt refert Impator in d.l. cũ accutissimi. non extendã ipsum ultra terminos eius. ¶ Cõcludo igitur omis- sis pluribus q dici possent, q portio illius D. Margaritæ si dece- det cum liberis, non debebit ad societatẽ deuenire; quia liberi facient deficere tacitã ɔdõnem, q inerat in substõne sibi facta.

¶ Secdò, q portio illius D. Lisæ si decedat sine liberis deueniet ad societatem, siue decedat post Margaritam de quo nõ est du- bium, siue decedat ante sicut dicam in sequenti. ¶ Tertiò cõclu- du q portiones earũ, q iã pdecesserunt sine liberis, ptinent ad so cietatem pdictã & pñt eat nunc petere, & ẽt potuerunt atpe quo mortuę fuerunt, licet ex benignitate non petierint, & hoc p d.l. lucius. §. Gaio. ff. ad treb. nõ obstãte qd supsint adhuc istæ duæ q nullo modo substitutionem excludunt; nec ex ui uerborum, qa non fuit apposita dictio collectiua; nec ex præsumpta volunta- te defuncti, quia in casu nostro locum non habet per not. per Barto. in d.l. pen. C. de impu. & ali. subst. quicquid ipse dixit in d. §. cum ita, nec uirtute substitutionis reciprocæ; quia illa com- prehendit vulgarem tantum, quæ expirauit per additionem ut di ctum est.

S V M M A R I A.

1 *Bona subiecta restitutioni sunt obligata mulieri pro dote restituenda, etiam si mulier pron deris sibi de fideiussore.*

2 *Priuilegium auth. res quæ. C. com. de leg. transit in ipsum fideiussorem cui mo- bes iura cessit, rationibus & iuribus de quibus hic.*

CONSILIVM XV.

IN Christi nomine Amen. ¶ Circa ea q supius plenis simè tacta sunt p suprascriptos eximios doc. nõ in- sistã, qa superfluũ esset; solũ tẽdã ad declarãdũ tria sup qbus ut dr̃ de pñti insistit.† Primũ est q a text. in auth. res. C. cõia de le. & in cor. vñ sumit. dicit q res subiectę restõi pñt alienari & obligari in cã dotis, si ltĩma nõ sufficiat. Ex cũ i casu nr̃o tpe ɔcti mr̃imonij & receptę dotis ltĩma & trebellia nca illius. B. grauati, erat dimidia suæ tertiæ, sufficiebat ad do- tem & eius quãtitatẽ, postea vero dicta dimidia consumpta fuit in cãm captiuitatis dicti B. & p eius redẽptione, qrit uti ũ altera dimidia q erat in cã restõnis remãserit obligata, vt sic hodie per hypot. possit auocari p dictã mulierẽ a fideicõ. fratre mariti, & quãtũ ad portionẽ tangentẽ illũ. C. q cũ d. B. se obligauit, quę est dimidia illius dimidiæ, & sic quarta pars totius tertiæ partis tãgẽ tis psonã B. Nulli dubiũ cũ ipse obligauerit se & sua pñtia & fu- tura & sic venit illa quarta in obl'one, vt s. tactũ est p alios. Restat solũ dubiũ de altera dimidia illius dimidiæ tãgentis psonã. D. q se ad dictã dotem nõ obligauit. Et vr̃ q illa nõ sit obligata. nã ex quo tpe ɔcti mr̃imonij & dotis receptę legi. & treb. sufficiebat, vr̃ q hypotheca p dote restituenda q tunc tpis ɔcta fuit, vt not. in l. assiduis. C. qui po. in pi. ha. solũ fuerit ɔcta illa dimidia q suf- ficiebat ad ltimã & treb. Altera vero dimidia q subiacebat restõi, remansit libera ab hypotheca q ɔtrahebat ex dispõne dictæ auth. pp tex. ipsius qui uult obl'onẽ ɔtrahi, si ltima & treb. nõ sufficit. vbi ergo sufficit, nõ ɔhit. Si ergo dimidia illa sufficiens ad ltimã & treb. sit consumpta, vr̃ hoc debere nocere ipsi mulieri q hẽbat ius suũ solum in illa dimidia arg. C. de pig. acti. l. pignus. nõ autẽ debet nocere fideicõ. qa cũ ab initio in portione sibi restituẽda nõ fuerit hypotheca ɔtracta † nõ ɔtrahit ex postfacto pp supue nientem casum. arg. ff. de fur. l. serui & filij. post princ. ibi neq;. n. &c. nulli. n. dubiũ q si qs p debito rem unam tñ mihi obligat, illa perẽpta, licet remaneat mihi psonalis actio, nõ tñ alia res sua mihi ex hoc obligat nisi expressè & de nouo obliget, vt ẽt patet ex d.l. pignus. p hoc bene facit. l. in quãtitate. in uer. & ex aduer- so. ff. ad l. fal. vbi hr̃ q si tpe mortis testõris tñ supererat in hæ- reditate deductis legatis qd sufficiebat ad quartã falcidiæ, & sic le gata nõ ueniebãt diminuenda p falcidiã. puta hẽbat c. in bonis, legauit. 75. licet postea ante aditã hr̃ditatẽ illa. 25. non legata pe- reant, illud nõ nocet legatarijs, sed hr̃di; & sic non debẽt legata de falcari pp superuenientẽ casum, ex quo a principio assumpserit sibi talẽ statũ. & sic in pposito cũ portio subiecta restõni a prin- cipio nõ fuerit obligata sed assumpserit sibi statũ & ɔdõnẽ vt nõ dẽat defalcari pp dotem eo qa ltĩma & treb. sufficiebat, vr̃ q ille status sp duret, & ex postfacto pp supueniẽtẽ casum nõ imutet. ¶ His nõ obstãtib' ɔtrariũ dico. nã pmissio illius auth. quãtũ ad dotẽ restituẽdã fcã est i fauorẽ mulierũ ne suis dotibus defraudẽ tur. nõ ergo debet ispici tps dotis datæ vt sciat an ltĩma sufficiat, sed tps restõis eius, alias. n. elusoria eẽt legis pmissio qd nõ est dicẽ dũ. ff. ne q d i loco pu. l. fi. Quid. n. pdesset mulieri, si legi. & treb. sufficiẽs est ad restõnẽ dotis ɔstãte mr̃imonio, cũ tũc agere ñ pos sit, si eo soluto cũ restõ fiẽda ẽ nõ est sufficiẽs. Certè nihil, iõ dico tps restõis ispiciẽdũ ad hoc vt pmissio legis effectũ hẽat. Nec ob- stãt incõtrariũ allegata. Nã dico nõ solũ illa dimidia q sufficiens erat ad quartã & treb. fuit obligata p dote pure & simplr, sed ẽt altera q subiacebat restõi itelligit fuisse obligata sub ɔdõe, si pria nõ sufficeret tpe restõis fiẽdæ. Promissio. n. illius auth. fcã est p do te restituẽda. debet ergo itelligi si ltĩma sufficiẽs erit tpe restõis dotis. ar. l. i delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. Itẽ nõ ob. l. i quãti- tate. ad l. fal. nã solũ colligit ex eo qd ibi dr̃ i tex. qa si illud qd su perat i hr̃ditate deductis legatis perit añ aditã hr̃ditatẽ, est qd im putet hr̃di postea adeũti, cũ adeat post dãnũ & post casum iã oc- cursũ: sed in casu nr̃o nõ est qd imputet mulieri q dedit dotẽ añ casum, si postea casus fortuit' euenit quẽ ipsa cogitare nõ dẽbat. Preterea ibi tractat de lucro captãdo, hic de dãno uitãdo, igit &c. C. de ɔdi. l. fi. p hoc facit, qd ẽt fructus pcepti ex re subiecta restõ ni ɔputari debẽt i dotẽ, & excludũt diminutionẽ fideicõ. vt. l. mu lier. §. cũ pponeret. ad treb. & tñ si cõsũpti sunt nõ dolosę p gra- uatũ, nõ ɔputant nec ĩpediũt diminutionẽ, ut ibi determinat Bar. idẽ ergo i ltĩma q sine dolo cõsũpta est. Præterea si aliqd de hr̃di tate perijt añ cõdõnẽ fideicõ. toti hr̃ditati pire debet, non solũ ei portioni q debet grauato p ltĩma & treb. sed ei qd venit restituẽ-

dum

dū. ar. l. titius. ff. ad treb. & sic adueniēte postea cōdōne de eo qđ tunc reperitur legitima & treb. sic in proposito vt debeat con siderari tempus restitutionis, & de eo quod tunc reperitur in bo nis litis & treb. sit detrahenda, q̄ consideratur ex tpe quo detrahit, & si illa non sufficiet pro residuo, erunt alia bona obligata. & hoc

2 de primo. ¶ † Sedō p̄sentialr dubitat, cū in casu nro mulier ista sibi prospexerit per fideiussores, per quod sibi plenè cōsultū fuit, qđ in fi. apparuit, quia ab vno ipsorū, videlicet. I. dotem suā conse cuta fuit, verū p hoc cesset prouisio illius auth. vt sic dicamus bo na subiecta restitutioni, quatenus non fuerunt expsse obligata, nō cadere in hypothecam, & sic in dictum. l. fideiussorem, & cessiona rium; mulier. n. d. l. cessit hypothecam ꝯ fideicō. & indubitanter verum potuerit cedi, & cesset dispō. d. auth. ita q̄ ea perere non possēt; & certe vt dicendum, q̄ prouisio d. auth. cesset tripliei rōe. Prima quia illa fuit in subsidium introducta, videlicet ne si aliud diceretur, mulieres suis dotibus defraudenē, vt habetur in cor. vñ similiter. vt ergo, qñ sibi aliūde consultū est, prout est in casu nro, q̄ cesset illa prouisio; quia cessat rō, ob quā fuit introducta. ar. ff. de eo per quem fac. eft. l. si in ptin. &. §. plane. & tunc tantum locū habeat, cum aliunde non posset esse mulieri consultum. de. l. c. j. l. plane. la scda. in. §. j. in fi. Scdō ad idē, qa prouisio illius auth. est ca traordinaria; qd patet, q̄ ordinariè & regulariter bona subiecta restitutioni nō pñt alienari vel obligari, quin existente casu restitu tionis resoluatur alienatio, & ob. l. fi. cōia de le. Sed i fauorē, & pri uilegium dotis spālter statutum fuit contra illa auth. negari non potest q̄ illa spālis ꝓuisio ꝯ regularē cursum & ordinarium nō sit extraordinaria; q̄ a oē, qđ non est de ordinario cursu, est extra or dinē; dēt ergo cessare, ex quo ꝓuisum fuit de fideiussoribus, quo rum prouisio est ordinaria. ar. ff. de no. oper. nun. l. in prouinciali. Tertiō ad idem, prouisio illius auth. est ꝓuisio legis, dēt ergo ces sare, ex quo prouisum est de fideiussoribus, q̄ est prouisio hois. C. de pac. cōuen. l. fi. ff. de vul. & pup. l. cum ex filio. §. filio. ¶ His non obstantibus dico ꝯtrium, q̄ prouisio illius auth. non dēt cessare, li cet mulier ad maiorē sui cautelā sibi ꝓspexerit de fideiussoribus.

¶ Primō per tex. ff. de manu. l. cām. §. puellā. vbi bene probatur.

¶ Scdō, quia non adhibuit fideiussores, ut aliquid diminueret, & rolleret de iure suo, sed potius vt adde ret; igitur non dēt operari diminutionem, sicut nec eꝫ. l. cum tale. §. fi. ff. de condit. & de. ff. de adi. leg. l. legata inutiliter. ¶ Tertiō, quia abundans cautela non dēt nocere, sed prodesse. C. de test. l. test\|m. ¶ Quartō, q̄ a ea q̄ dubi tationis cā adhibentur, ius eōe non lædunt. ff. de reg. iu. l. quæ dubi tationis. ff. mandati. l. q̄ mutuā. ¶ Quintō, ex multis remedijs pro securitate & cautela inuētis pōt quis uti quo vult, per hoc ꝓ iudicatur alijs. ff. pro so. l. cum duobus. §. idē rōdu. ff. de ocntre in spi. l. j. §. qđ ergo ver. sed finge. ¶ Sextō, q̄ a contemplatione & re spectu iuris qđ ista mulier habebat sup bonis subiectis restitutio ni, fideiussores pdictos adhibuit, q̄ forte se alter non obligassent. l. stipulatus. & qđ ibi no. ff. de fideic. ¶ Nec obstant in ꝯtrium alle gata. nā quo ad primum dico, q̄ prouisio illius auth. licēt possit dici facta in subsidium & defectum aliarum ꝓuisionum legalium, qđ patet, quia nō cōpetit nisi in defectum litis, & trebell. & et fra ctum; tñ nō reperit, q̄ fuerit facta in defectum prouisionis ꝓpriē ipsius mulieris; nec subest eadem rō, nā qñ sufficit litis & trebel. æ quum est, q̄ de illa satisfiat, & non de alio; sed qñ nō sufficit, non esset æquum, q̄ satisfieret de bonis fideiussoris, & fideiussori po stea non remaneret regressus ꝯ aliquem; vñ positis his duobus, iu stius est q̄ fideicō. patiatur hoc dānum, cum illa bona semel fue rint mariti grauati & pris eius, q̄ patiatur ipse fideiussor, ad quē nil pertinet de negotio, & qui intercedendo liberalitate est vsus; non est æquum ipsum ex sua liberalitate periclitari. ¶ Itē non ob. scdm; quia etsi dicamus prouisionem illius auth. fore extraor dinariā, pōt tñ ꝯcurrere cum ordinaria, qñ competunt ꝯ diuersas ꝑsonas. C. si tutor vel cura. interue. l. ēt. ¶ Itē non ob. tertium, q̄ a prouisio legis tñ cessat per ꝓuisionē hois, qñ facta super eodē & ten dunt in oibus ad idē cum prouisione legis, & ita loquuntur illa iura, secus qñ tendit ad aliud; vt. d. l. cām. §. puelli. ff. de manu. hic āt ꝓuisio illius auth. tendit ad obligationē realē, quo ad bona su biecta restitutioni & ꝯ fideicō. Sed ꝓuisio fideiuss. tendit quo ad obligationē personalem, & quo ad ipsum fideiuss. vel bona sua; & sic non sunt superfluæ, sicut qñ tendunt ad idē, nā bñ fateor posse dici, q̄ quo ad illum fideicō. qui cōsēnsit se & sua obligauit, cesset prouisio illius auth. quia ex quo portio sua est obligata ex obliga tione expressa ipsius fideicō. non est necesse dicere, q̄ sit obligata

ex tacita & ex dispōne d. auth. quia tēdunt ad idē, & esset supflua, q̄ a p expssum cessat tacitum; & hoc de scdō. ¶ Tertiō principālr instatur & dubitatur de p̄senti, an priuilegium seu prouisio illius auth. q̄ fuit introducta fauore mulierum ne remaneant indotatæ, trāsire possit in istum fideioss. cessionarium. Et vī q̄ quasi sit pri uilegiū ꝑsonale, & quia cā & rō q̄ uigēt in ꝑsona mulieris, cessant in persona cessionarij. igif &c. ¶ Cōtrariū est verum triplici rōe. Prima, cessio pdicta facta fuit ex necessitate. Scda, quia ius cōpe tens ex dispositione d. auth. fuit in esse formatum añ cessionē fa ctur &c. Et ex his duabus rōnibus, vel q̄ altera istarum concurrit, determinat Bar. in. l. post dotē. ff. so. ma. cir. fi. & l. j. C. de priui. do tis. trāsire in fideicō. priuilegium mulieris. Tertia rō, quia illa quæ sunt transmissibilia in hæredes, sunt cessibilia. Lex pluribus. ff. de admi. tu. sed ius hypothecæ cōpetens ex dispōne illius authē. sine dubio transmittitur in hæredes mulieris; igitur &c. ¶ Nec obst. contraria, quia locum hñt in his, q̄ non sunt in esse producta, uel q̄ sunt merè personalia, quod non est hic. ¶ Et ex his concludit nō obstantibus quibuscunq; obiectis mulierē istā fouere iustitiam.

S V M M A R I A.

1 *Mandatum producendum in causa principali non prodest in taxatione expensarum producendum; De hoc n. de etiam supra in Cons. 3.*

2 *Procurator constitutus a generali ministro vel conseruatore alicuius ordinis vel ab aliis non dicitur procurator conuentus, sed persona generalis, sicut procurator constitutus a tutore vel curatore post litem contest. dicitur ipsius tutoris & curatoris.*

3 *Taciturnitas per decennium videtur acquiescere sententiæ, nec potest fieri taxatio expensarum indebitarum.*

4 *Decidio elapso termino præf. suntur solliciter acta & vera ea, de quibus fit mētio.*

5 *Appellatio non præsumitur nisi quatenus appareat ex actis.*

6 *Appellationi indutæ per simpliciter bene vel male appellatum pronunciare, sufficit.*

7 *Sententiā continere non pellens condemnationem vel absolutionem, sufficit.*

8 *Diffinitiuam, non excludit exculpellens.*

9 *Sententiam si dicat quod index debeat nisi vel condemnare in expensis, sine ter minare causam infra certū tēpus, nam si id non facit sola non infirmatur, sed ipso contrahentibus si statutū prohiberet nec iudices absoluere tot ab expēsis, vel ne aliter mensā terminis præferret, quia tunc nulla sen-tētia; quia plus imper tat prohibitio, quam præceptū, & plus negatio, quam affirmatio; & statutum de quo in principio debet intelligi, ut iudices habere iusti oris causa litigādi, etiā si in statuto esset verbum, semper tamen fact debet intelligi.*

10 *Expensæ cum non veniunt ex contractu iudiciali vel officio iudicis, attenditur iusta causa litigandi, secus si ex contractu extraiudiciali.*

11 *Sententia de se nulla transactis x. diebus accepit a se robur, & mittitur execu tioni, si autem fit nulla elapsis x. diebus, si nō opponatur sumet robur a statuto disponente, q̄ sententia mittatur executioni elapsis x. diebus.*

12 *Sententia diffinitiua requirit ordinem iudiciarium, & non valet contra aliam fine nouo processu.*

13 *Nullitas venit in causa appellationis.*

CONSILIVM XVI.

N Christi nomine. Amen. ¶ Si pōderarē tura ea quæ aliās per me clarè & uerè scripta sunt su per hac cā, nō expediret sup his nouis dubijs labora re. † Nam re uera mandatum iste deberet mandatum suum ostendere, postquam per alteram partem fuit hoc petitum, nec sufficit ostendisse litimationem factam in prima cā, quia possibile est, q̄ mādatum suum fuit sufficiens in illa, & tñ non est in ista; quia est cā noua. nā lata snīa mādatū illud potuit ex pirasse; & ad hunc nouum articulum, sicut est taxatio, nō censetur habere mandatum nisi de nouo detur; sicut uidemus in fi. q̄ pcu ratoris sine nouo mandato lata snīa non pōt petere ipsam execu tioni mandari, vel actionem indicati intentare. ff. de procu. l. si ꝑ curator meus. & ibi expresse per Bar. l. titio ergo illa fuit opera ta quo ad illā cām; sed quo ad istā, quæ nondum erat, non fuit de il lo mandato disputatum, ergo nec litmatio se ad hāc extendit. arg. C. de iudi. l. licet. de transac. l. si de certa. cum simi. non producēdo ergo mandatum, dēt & debuit repelli, prout in alio consilio ple nè deduxi, & hæc est ueritas. Verumtñ posito, q̄ mandatum illud foret productum, nō ut sufficere ex alio capite. nam ipse in oibus actibus uenit tanq̄ procurator capituli & conuentus talis mona sterij, & tñ re uera non fuit nec esse potuit. ¶ † Primo, ut asserit, non fuit constitutus ab ipso capitulo & conuentu, sed a generali fratrum minorum generali conseruatore & protectore ordinis S. Claræ. Posito ergo, q̄ ille potuisset eum constituere, tñ non dēt dici procurator capituli & cōuentus, sed potius ipsius generalis, sicut uidemus in similibus, q̄ non dr ꝓcurator pupilli uel adul ti, nisi qñ cōstitutus est ab ipso pupillo uel adulto cum autoritate tutoris & curatoris, cæterum si ab ipso tutore & curatore post li tem contestatam diceretur procurator tutoris & curatoris, & de

a ¶ Si ponde raretur. Vi de j. in con si. 1 q. vbi etiā in ea dem causa per eundē consultum fuit.

Elias decessit post aditam hæreditatem non empto prædio, igitur emptio prædij non habuit aditionem suspendere, quia tunc falsum esset, ꝙ decessisset post aditam hæreditatem non empto

2 prædio. ¶ † Nec ob. illa verba testatoris sub dicta com. &c. quia exponuntur sub dicto modo vel onere. l. Mæuis de manum. test. ¶ Item non obst. ꝙ si non emeret, ipsum priuauit, & in illum casum instituit societatem, & sic cum verbum, instituit, sit directũ, videtur voluisse conferre priuationem ante aditam hęreditatem. Nam post aditam non potest directò priuari, nec in aliũ per priuationem hæreditatis directò conferri, vt no. Bar. in l. pater. in fi. ff. de hære. instit. & sic videtur illud onus suspendere aditionem. ¶ Nam dico illud verbum, instituit, debet obliquari, vt saluentur illa verba, & mens testatoris, de quibus. ꝫ. diai. l. ex facto. in prin.

3 & l. Scæuola. ff. ad Treb. ¶ † Ex quibus concludo pluribus alijs omissis, ꝙ fundamentũ illud, videlicet ꝙ quomodocunq; ille illegitimus filius sit incapax, tamen prædium erat emendum, quia talis incapacitas non inspicitur in implemento conditionis in. l. Mæuium. de condi. & demon. quoniam procederet, si istud onus debuisset impleri ante aditam hæreditatem, quia fuisset per modum conditionis appositum, sed quia hoc non est sic, ideo tale fundamentum non placet. Nec etiam placet aliud, videlicet quod emi debuit vt posset peruenire ad societatem, in quam debebat peruenire, si ille decederet infra. xxv. annos, nam illum casum nõ substituit societatem sed intra scriptos hæredes, vt patet in themate. hoc autem erat etiam si non substituisset, quia pro. non scripta remanent apud hæredem sine onere quando non fuit datus substitutus alius vel cõiunctus, hic autem neuter alius datus fuit, vnde ridiculum est dicere, ꝙ hæres debuit emere vt ad ipsum rediret. hoc enim non fuit necesse, præsupposito ꝙ ille sit incapax, cum totum apud hæredẽ remaneat ex legis dispositione. nescio ad quid illud sit dictum. tunc posset hoc procedere, si fuisset dictum, ꝙ illo moriente infra. xxv. annos perueniret fundus ad

4 quendam tertium, vel ad societatem non existente hærede. ¶ † Sequitur ergo ex prædictis, ꝙ presupposito ꝙ legatum. ccc. & onus de emendo prædium, sit inutile ratione incapacitatis legatarij, nil potest imputari hæredi, cur non impleuit, & sic non incidit in pœnam priuationis per l. j. de his quę pœnæ no. & idem videtur, si esset inutile pro parte & pro parte valeret. nam non ex hoc incideret in pœnam, ex quo non tenebatur formaliter implere, licet enim alio modo teneretur lege disponente, si tamen non implenit non incidit in pœnam. arg. l. multa. ff. de condit. & demon.

5 & l. in testamento. ¶ Sed videamus an ita sit, quod inutile. ¶ † Super hoc aliàs in simili casu consultus dixi & dico, ꝙ filio etiã spurio potest pater relinquere alimenta vel fundũ ad alimenta, quousq; viuat. & hæc est cautela quam dat Bar. in l. fi. de his qui. vt indig. per c. cum haberet. de eo qui dux. in matri. quã pol. per adul.

6 nam & seruus est capax talis legati. ff. de ali. lega. l. seruos. ¶ † Videndum est igitur, cum in casu nostro testator non expresserit, ꝙ relinqueret pro alimentis, an dictus filius esset talis ꝙ non indigebat alimentis, vt quis erat aliunde diues vel industriosus, quia tunc istud relictum non censeretur factum causa alimentorum, aliàs si indigebat, secus, quia præsumitur relictum factum secundum qualitatem & exigentiam personę, cui fit. arg. ff. de vsu & hab. l. plenum. §. æquitij adde. de transact. l. cum hij. §. si in annos. Igitur si casus sit, quod propter qualitatem personæ filij legatum censeretur factum gratia alimentorum, dictus hæres debuit emere prædium, prout testator disposuit, quod permansurum fuisset apud filium quousq; viueret ad vsum & ad commodum eius, & postea rediisset ad hæredem. Si igitur hæres non fecit, tali casu potuit priuari hæreditate, & sic esset deuoluta ad ipsam societatem, non quidem ipso iure, nec directò, quia qui semel fuit hæres non potuit desinere esse hæres, sed iure fideicom. prout determinat Bart. in l. paterfa. testamento. §. fin. ff. de hære. instit. & l. vxorem. §. hæres. de leg. iij. Hæres enim si de iure non potuerit implere mandatum testatoris faciendo dominium ipsius filij, saltem in eo modo quo potuit, implere debuit. ff. de cõdit. instit. l. mulier. 1. scilicet emendo fundum ad vsum alimentorum, quia fieri potuit vt dixi. ¶ Eo vero casu, quo non censeretur relictum causa alimentorum, non incidisset hæres in pœnam ex hoc capite. ¶ Sed videndum est, an ex alio capite. s. substitutio-

7 nis deuoluta sit hæreditas ad societatẽ. Et videtur, ꝙ non. ¶ † Pro cuius euidentia sciendum, ꝙ societas fuit dupliciter substituta. s. Eliæ instituto si decederet sine liberis. Item filijs dicti Eliæ, si & ipsi sine liberis decederent, & sic fuerunt duæ substitutiones diuersæ, & diuersis personis factæ. ¶ Quantum ad primam certum est, ꝙ illa expirauit, ex quo Elias decessit cum liberis. ff. de leg. 1. l. filiusfamil. §. cum quis. sicq; dictus Elias hæreditatem, de qua agitur, transmisit ad suos liberos pro æquali portione, si decederet intestatus. ¶ Videndum est de secunda facta liberis Eliæ, & certè ista potest intelligi dupliciter facta. Vno modo ꝙ censeatur facta eo casu, quo dicti liberi seu filij Eliæ habuissent hæreditatem ea institutione de ipsis facta, quod fuisset si dictus Elias non vixisset tempore mortis testatoris. nam tunc filij Eliæ tunc nati erant instituti, & ipsis facta fuit dicta substitutio, si decederent sine liberis &c. hoc satis patet ex verbis testamenti, dum primò instituit dictos liberos Eliæ, si Elias non viuat, deinde dicit, ꝙ si dictus Elias vel dicti filij, quod potest intelligi sic, videlicet dictus Elias eo casu quo institutio de ipso facta locũ habeat, quia viuat tempore mortis, vel dicti filij, scilicet eo casu quo institutio de ipsis facta locum habeat, quia aliàs tempore mortis meæ non superuiuat, & ipsi filij sint iã nati, decesserint sine liberis &c. referendo singula singulis, & secundum hunc intellectum talis substitutio non habuit locum in casu isto. Nam cum Elias superuixerit testatori, & fuerit hæres, non habuit locum institutio facta de liberis eius vel per prius vulgaris substitutio, & per consequens nec substitutio fideicommiss. facta dictis liberis eo casu quo ex substitutione vel institutione prædicti haberent hæreditatem. ¶ Secundo modo potest intelligi dicta substitutio fideicommiss. facta liberis etiam eo casu, quo dicti liberi non habeant hæreditatem ex prædicta institutione vel substitutione vulgari, sed habeant alio modo ea dispositione legis præter voluntatem testatoris, sicut est in casu nostro. Nam cum Elias superuixerit, & habuerit hæreditatem expressa voluntate defuncti de reddendo postea & transmittendo ad liberos, non dicuntur liberi eius habere dictam hæreditatem ex voluntate defuncti, sed ex dispositione legis, si Elias decessit intestatus, vel ex dispositione ipsius Eliæ, si decessit testatus, vt no. in. l. Lucius. ff. de hæred. instit nen. ¶ Tunc ad propositum si fuit intentio testatoris substituere dictam societatem dictis liberis Eliæ, eò casu quo contingeret eos habere suam hæreditatem ea eius dispositione & voluntate expressa, fortius eo casu quo haberent præter eius voluntatem & dispositionem, sicut est in casu nostro, vt l. Publius. §. Titius. ff. de condit. & demonst. ¶ Et si prædilexit societatem extraneis hæredibus dictorum filiorum, credendum est quòd qualitercunq; sua hæreditas deueniat ad dictos filios liberos Eliæ, dictus testator velit quòd post eorum mortem sine liberis magis deueniant sua bona ad dictam societatem, quàm ad extraneos hæredes liberorum. arg. eius quod not. Bart. in l. Gallus. §. nunc de lege. ver. etiã. de libe. & posthu. ¶ Tunc ergo dico sic præsupposito, quòd istis liberis Eliæ fuerit facta dicta substitutio isto casu, quo non habuerunt bona ex expressa voluntate defuncti. ¶ Item præsupposito quòd conditio istius substitutionis euenisset, quia omnes liberi Eliæ decessissent sine liberis, adhuc non videtur quòd hæreditas sit ad societatem deuoluta, quia dicta substitutio si facta fuerit, vel censeatur, non videtur valere, quia cùm liberi prædicti non habuerint bona primi testatoris ex eius dispositione tacita vel expressa, vt dictum est & probatur in l. Lucius. ꝫ. alleg. de hæred. instit. non potuit eis fieri substitutio fideicommissaria, quæ est grauamen. l. si sic. ff. de lega. iij. coniuncta. l. cohæredis. §. cum filiæ. de vulg. substit. & sic ex nullo capite substitutionis videtur societas posse venire. ¶ Breuiter Bart. in d. l. sed si sic. de leg. iij. & in l. Centurio. de vulg. & pupil. determinat hoc vltimo casu contrarium, videlicet ꝙ siue dicamus substitutionem prædictam censeri factam primo instituto sub conditione si decesserit sine liberis vel eius liberi sine liberis, ꝙ præsumitur in dubio. l. codicillus. de vsufr. leg. siue dicamus, ꝙ fuerit facta ipsis liberis, nihilominus valet, quia cùm tunc testator ipsos liberos grauauerit per dictam substitutionem, videtur tacitè voluisse ad eos bona deuenire vt valeat substitutio. arg. ad hoc. l. deniq; §. interdum. de pecu. lega. & alio. de alimen. lega. ¶ Sequendo igitur istam opinio. esset dicendum, quòd dicta substitutio censeatur facta non solum filijs, qui essent nati tempore mortis defuncti sed etiam omnibus alijs natis postea, ad quos aliquid de bonis dicti testatoris deuenerunt, & illa dictio, dicti eius filij, &c. non restrin-

gat

gat ſubſtitutionem ad illos tantum, quia erant nati tempore mortis, ſed refertur ad omnes, vt ſic non faciat propriam relationem, ſed ſimplicem, vt ibi dum dicit, mulier damnauit quæ ſaluauit. nam relatiuum, quæ, nõ refertur ad illam mulierem in ſpecie, quæ damnauit, ſed ad mulierem in genere, vt no. in l. Iulius. ff. de hære. inſti. ſic hic intelligunsur prædicti. ſ. filij omnes, non illi tantum qui eſſent nati tempore mortis, ideo enim dixit, prædicti, quia de filijs fecerat mẽtionẽ, & talis impropriatio fit interdum, vt ſaluetur mẽs teſtatoris, & tollatur abſurditas. l. eas cauſas. & ibi no. de condi. & demon. Eſſet aũt abſurditas dicere, quod in dubio magis illis quã iſtis videatur ſubſtituiſſe, cũ illo plus dixerit per d. l. publius. Dicamus ergo quod iſta ſubſtitutio facta de ſocietate cenſeatur & facta iſtis liberis Eliæ in caſu iſto, quo habent hæreditatem primi teſtatoris non ex expreſſa inſtitutione vel ſubſtitutione. Item ꝙ ex hoc cenſeantur habẽte ex tacita mente defuncti. Item quod dicta ſubſtitutio valet not. per Bar. vt ſ. Item ꝙ cenſeatur facta omnibus filijs ſupradictis ſi deceſſerint ſine liberis. ¶ 8 †Nunc eſt videndum an conditio dictæ ſubſtitutionis extiterit vel quatenus, & quatenus ſit ex ea deuoluta hæreditas ad ſocietatem. Et hoc ſi bene recolo alias conſultus dixit & dico ſic, quòd quantũ ad portiones ipſius Franciſci & gerij, qui primò deceſſerunt ſine liberis, non videtur extitiſſe cõditio, quia ſubſtitutio fuit facta cum expreſſione nominis collectiui. ſ. omnes, dixit. n. ꝙ ſi oẽs liberi &c. vt patet in themate. ſi enim verba teſtamenti ſic ſtant, tunc per mortem primorum decedentium ſine liberis non extitit caſus ſubſtõnis, cum ſupereſſent alij qui ex præſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum excludebant, inter quos videtur voluiſſe reſeruare legitimã ſucceſſionem, vt l. pe. C. de impo. & alijs ſubſt. & operatur appoſitio illius dictionis, oẽs, quæ eſt collectiua, ſicut dictio, vterq; vel ambo. no. in l. ſi pluribus. de leg. ij. l. hoc articulo. ff. de hær. inſt. licet aũt illa. l. pe. de impu. & ali. ſubſt. i. loquatur in deſcendentibus, idem tñ eſt in iſtis trãſuerſalibus, in quos veriſimile eſt teſtõrẽ habuiſſe affectionem, & magis voluiſſe bona ſua remanere apud eos quouſq; aliquis eorum ſupereſſet, q̃ deuenire ad ſocietatẽ penitus extraneam. ar. l. cum acutiſſimi. C. de fideiuſ. portiones ergo eorum primò decedentium deuenerunt ad ſuperſtites equaliter, ſi ab inteſtato deceſſerunt. ¶ Poſtea deceſſit Iacob. ſuperſtite filio & hoc dicendum, ꝙ in portione iſtius tam in illa quã originaliter habuit, q̃ in alijs quas habuit poſt mortem priorum, ſimiliter non habuit locũ ſubſtõ, quia deficit conditio, cũ deceſſerit cum liberis. reſtat nunc portio vltimi morientis. ſ. Vgolini, tam in illa quam originaliter habuit per mortẽ Eeliæ, quia erat quarta ſi erant quatuor filij, q̃ etiã in illis, quæ ad eum peruenerunt ab inteſtato per mortem priorum decedentium. iuxta ea quæ ſupradicta ſunt, in quibus omnibus dico ſubſtitutionẽ factã de dicta ſocietate locũ ſibi vendicare, quia conditio ſubſtõnis extitit, cum deceſſerit ſine liberis, & non ſuperſunt alij qui ex præſumpta voluntate defuncti excludant ſubſtõnẽ, ut eſt tex. in l. hæredes mei. §. cũ ita. ff. ad Treb. Si ergo ſocietas vult venire ex capite ſubſtõnis ad iſta bona, non video ꝙ poſſit niſi ad illa, quę erant apud d. Vgonem vel ex ſucceſſione patris vel fratrũ, non ad illa, quæ erant apud Iacob. decedentem cum filio. de illa vero filia fœmina Eliæ non videtur teſtator voluiſſe, ꝙ ſubſtitutũ excludat, cum ad ea non habuit affectionem, ſed ad maſculos tantũ. ¶ Cõcludo ergo primò ꝙ dicta ſocietas vult venire ad dicta bona ex primò capite priuationis propter moram hæredis commiſſam in non emendo prædium. ita demum poteſt, ſi illud relictum fuit, vel cenſeatur factum gratia alimentorum, ꝙ qualiter ſit ex qualitate legatarij præſumitur, vt ſ. oſtendi. alias non poteſt cum legatum non valeat, nec onus & ſic non incurrit hæres pœnã ex non implendo voluntatem defuncti per ea quæ dicta ſunt in j. parte. Secundò concludo, ꝙ ſi ſocietas vult venire ex capite ſubſtitutionis, poteſt ſolum venire ad illa quæ reperta fuerant eſſe apud Vgonem tam ex ſucceſſione Eliæ, q̃ fratrum. ad illa verò q̃ eſſent apud dictam filiam fœminã ex ſucceſſione Eliæ vel apud illum Iacobum decedentem cum filio nõ poteſt. & ita recolo ꝙ alias in ſimili conſultus reſpondi, ſed nunc aliquãtulum plenius proteſtans, quod cũ apud me non remanſerit copia primi conſilij ex caſu, & ſic videre non potuerim, non intendo ab illis deuiare niſi quatenus alias in facto proponeretur.

SVMMARIA.

1 *Iudex quando teneatur ſequi conſilium ſapientis. & 2.*
2 *Conſilium ſapientis ſi ſit petitum vltra formam datam a ſtatuto, an poſſit iudex de conſenſu partium ſequi ipſum conſilium extra formam obtentum, & concludit ꝙ non.*

CONSILIVM VI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ 1 †Pro declaratione eius quod quæritur, ſciendum eſt ꝙ tres ſunt cauſæ petendi & concedendi conſilium ſapiẽtis. Nam interdum petitio & conceſſio conſilij ſapientis fit, & mittitur autoritate ſtatuti, interdum conſenſu partium, interdum neutro. Primum tunc habet locum, cum ſm formam & infra tempora ſtatuti. Et tunc habet quatuor effectus. Primus, quia iudex primò tenetur & neceſſitatur mittere propter mandatum ſtatuti, quia quod præcipit imperator, neceſſe eſt fieri, vt dicunt canones. Secundus effectus eſt, quia ſi nõ mittit, poteſt puniri, & tenetur parti ad intereſſe. Tertius eſt, quia ſi mittit, tenetur ſequi conſiliũ. Quartus eſt, quia ſi ſequitur, excuſatur, etiam ſi malum ſit conſiliũ, ne decipiatur auctoritate legis. ff. commoda. l. ſi in cõmodato. §. ſicut, in fin. C. de his qui ve. æta. impetra. l. j. & in cle. j. de rerum permu. poteſt tamen a ſentẽtia lata ſecundũ tale conſiliũ appellari. ª C. de appella. l. j. & ibi no. ¶ 2 †Secundo uero caſu quando mittitur, & fit ſolo conſenſu partium, puta ſi ſtatutũ de hoc non diſponit, ſed tantũ, partes conſentiunt, tunc videndum eſt qualiter. Nã ſi conſentiunt quòd iudex requirat conſilium ſapientis dũtaxat, tunc iudex nõ tenetur ſequi conſiliũ, & ſi ſequitur, nõ excuſatur, ſi eſt malum. ſi verò conſentiunt ꝙ requirat conſilium & ſm ipſum ferat ſententiam, tunc ſi quidẽ ipſum ſequatur, excuſatur a malo propter conſenſum partium, vt l. ſi conuenerit. ff. de re iudicat. & ibi per Bar. niſi conſilium eſſet euidenter iniquũ, quia de tali non videtur partes intellexiſſe, quòd ipſum ſequatur, vt no. Bart. in l. j. §. ſi plures. ff. de inſtito. & hoc idem de quo in ſuperiori caſu. Si verò non vult ſequi, dico quòd illo caſu nõ cogitur per l. qualem, ff. de arb. Et ſic in hoc eſt differentia, vtrum fiat auctoritate ſtatuti, quia tunc tenetur ſequi, quia ſic ſtatutum mandat. ſi cõſenſu partium tantum, & tunc non tenetur ſequi, non enim poſſunt partes cogere iudicem ad dandam ſententiam certo modo. & ita intelligo. l. qualem, quæ allegatur pro contraria in l. ſi conuenerit. dicitur contrarium ſi bene inſpiciatur, ſed bene dicitur, quòd iudex poteſt dare ſententiam ſecundũ voluntatem partium. Dico ergo, quòd ſi ſequitur conſilium, bene excuſat per d. l. ſed ſequi non tenetur. quod etiã patet, quia non tenetur mittere ad requiſitionem partium ſi non vult, & ſtatutum non arctat, & ſi mittit, poteſt miſſionem reuocare. vt no. Bar. ff. de appel. l. ad principem. ſi ergo non neceſſitatur ad mittendum vel ad expectandum, ergo nec ad ſequendum, & ita ſm prædicta intelligo, quod no. canoniſtæ in c. ſi pro debilitate. de offic. de lega. de elec. c. cum in veteri. & in regula, nullus ex conti. per Io. And. in mer. Dico etiã quod iſto caſu, ſi iudex ſequitur conſilium, poteſt ab eius ſententia appellari, licet de voluntate partiũ requiſiuerit, vt l. j. §. j. & ibi per Bar. in fi. ff. de appel. ¶ Tertio verò caſu, cùm non interuenerit autoritas ſtatuti, partiũ conſenſus, tunc clarũ eſt, ꝙ nihil aliud operatur niſi quãdã informationẽ vel inſtructionẽ iudicis reſpectu verò partiũ nihil, quia nec tenet̃ ſeq nec excuſat̃ ſi ſequit̃. ¶ Nunc videndũ eſt in caſu noſtro, primò vtrũ petitio iſtius cõſilij & cõceſſio mittent̃ & foueant̃ autoritate ſtatuti, vt ſic iudex teneat̃ ſeq, & ſi ſequit̃, excuſet̃. An neutro, & ſic nec teneat̃ ſequi, nec ſi ſequit̃ excuſet̃. ¶ Circa primũ, ſi nos conſideramus primã requiſitionẽ & conceſſionẽ, clarũ eſt ꝙ non mittitur nec fouet̃ autoritate ſtatuti, qđ non fuit factũ ſm formã & infra tẽpora ſtatuti, cũ igit̃ ſtatutũ diſponat, ꝙ certa forma & tẽpore petat̃ conſilium, clarũ eſt, ꝙ extra illã formã vel tempus diſpoſitio ſtatuti nõ extendit. ff. de leg. 2. l. ſtatolib. §. ſtichũ. de lib. agno. l. j. §. ſi mulier. cõiuncto prin. facit. l. cũ prætor. de iud. C. de procu. l. ſi maritus. cũ ſi. ſtatutum ergo qđ mandat iudici, vt ferat ſñiam ſm conſiliũ, debet intelligi de illo cõſilio, qđ ſm formã & infra tps declaratũ ab illo ſtatuto fuerit petitũ & conceſſum. ¶ Si verò conſideramus pronunciã factã per dñm capitaneũ die. xvj. mẽſis Decemb. vr̃ dicendũ ꝯrium. ſ. ꝙ dicat̃ & cenſeat̃ facta auct. ſtatuti, & miſſa. Nã ita cõtinet̃ in d. ꝓnũciatione, ſ. dictã miſſionẽ

factam

¶ Appellari. Sed quid ſi ſtatuto caueat̃, ꝙ a cõſilio ſapientis appellare non poſſit, & clericus qdã appellare velit an poſſit. vi Cor. in 187. incip. in hac. nu. 12. & 13 in 4. pt.

factam in dictum consultorem fuisse & esse legitimam & debito modu & ipe factam & valere & tenere consilio standu esse, ac si infra legitimum & deb tum tempus petitum concessum fuisset. Cum igitur res iudicatæ pro veritate habeantur. l. si res iudicata. ff. de re iudi. & post eam nihil quæritur. ff. eo. tit. l. post rem. & ea quæ semel decisa sunt in vno iudicio non debeant amplius in dubium verti. l. si quis cum totum. §. si ancillam. ff. de excep. rei iud. videtur quod omnia cõtenta in dicta pronunciatione debeant reputari pro veris, & perinde sit, ac si in rei veritate ita fuissent, prout in pronunciatione dr. paria ergo sunt ista, videlicet quia infra tẽpus statuti vere fuerit consilium petitum & concessum & sm formam eius, vel quod perinde habeatur, ac si ita esset, licèt veritas sit in contrarium, sicut in si. dicimus, quod paria sunt, aliquẽ esse talem ciuem, vel haberi pro ciue, licet re vera non sit. iuxta no. per Bar. ff. de adult. l. si maritus. & l. si is qui. de vsuca. Sed certè ista procederent si coram capitaneo fuisset de hoc mota quæstio per partes & ipse seruatis seruandis sic pronunciasset, talis. n. pronunciatio diceretur tunc snia, & transisset in rem iudi. Nam tunc capitaneus assumpsisset sibi partes iudi. quæ sunt, vt de litibus & quæstionibus motis coram eo causa cognita pronunciet. C. de sen. ex peri. l. 2. Sed nõ ita fuit hic. Nam nulla lite mota coram eo super hoc, sed solum præsupposito pro constanti, quod infra tempora statuti & sm formam non erat petit. Capitaneus volens talẽ petitionem & concessionem, licet nullam, validare & roborare de voluntate & consensu partium procuratorum vtriusq; partis, sic pronunciauit, vnde dico pro hoc non sufficit ad dictã validitatem etiam interueniente partium consensu. ita determinat gl. in fi. C. de trãsac. l. si diuersa. in fi. gl. quæ dicit, sententia lata contra sententiam etiam de consensu partium non valet, nec dicit, nisi de hoc fuisset quæstio coram iudice, an prima sententia lata fuerit vel nõ, & iudex seruatis seruandis pronunciasset. In casu igitur nostro nõ dr ista pronunciatio esse sententia diffinitiua, quæ non fertur sine processu & alijs solennitatibus iuris licet de consensu partium. iuxta no. in c. de causis. de offi. deleg.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante quod appellatio infra octo dies debeat iudici præsentari, & aliquis appellauerit viua voce saluo iure appellandi in scriptis, tempus currere incipit a die interpositæ primæ appellationis, non autem secundæ interpositæ in scriptis, rationibus & iuribus de quibus hic.*

2 *Appellationum geminatio super eodem facto non videtur inducere pluralitatẽ appellationum, nec per secundam, tertiã, quartã tolluntur effectus quos prima secum traxit.*

CONSILIVM VII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶In dubio[a] præfati excellentissimi doct. recolẽdę memoriæ factis bene referunt, qui in lecturis suis scripserunt super dicto dubio, & maximè Bart. in l. cum procurator. in §. si dñs. ff. de oper. no. nun. vbi licet diuersis temporibus interponantur duæ appellationes, & ambæ tñ infra tempora appellandi vna tñ est appellatio, cũ secũda facta est sub commemoratione factæ prius per illa verba saluo, sibi iure appellandi in scriptis &c. prout fuit ista secunda appellatio. pro hoc. l. vnum. ff. de testa. † geminatio autem appellationum super eodẽ facto non vr inducere pluralitatem appellationum, nec per secũdam, tertiam, siue quartam tolluntur effectus, quos prima dicta appellatio secum traxit, sicut est extinxisse vel suspendisse pronũciatum, l. j. in fi. ad tertu. & l. furti. de his qui no. infa. vel effectum tituli nil nouari appellatione pendente. ff. nil no. ap. pen. & c. venientes. de ap. & quod ibi not. de iure. vel effectum cursus fataliũ ad prosequendum appellationem. & hoc quod not. in c. dilectu. de ap. in nouella in vltima gl. & sic est in snia & alijs dispositionibus, vt iteratio sit superuacua & nulla, si ea ea non auget effectus. l. j. ff. qñ prono. non est ne. l. stipulatio. §. diuus. vt leg. no. caue. & l. si creditori. de leg. 1. ille ergo qui a snia diffinitiua vel grauamine sæpius appellat, vr, sæpius loqui, nõ sæpius appellari, quia prima vt dixi traxit secum suum effectum, & sic intelligitur. c. lotarius. 33. q. j. & c. bone. de ap. in verbo plures. statutum ergo, quo cauetur quod debeat appellari infra. x. dies & appellatio præsentari infra octo dies iudici appellationis a die appellationis interpositæ computandos &c. debet intelligi de præsentatione primæ appellationis, quæ fuit propria & vera appellatio quo ad omnes effectus vt dixi, non autem a die secundę vel vlterioris. licet. n. interpositæ infra decem dies, quia talis iteratio est quædam inepta & superflua verborum multiplicatio, quæ non solet alterare substantiam vel ordinationem legis. l. pediculis. §. Labeo. de aur. & arg. leg. & sic est verisimile intellexisse statutum, dum dicit appellare, & subdit quam appellationem &c. & sic loquit de vna appellatione, & de prima. arg. l. boues. §. hoc sermone. de verb. sig. & c. non potest. de præben. lib. 6. Et confirmatur hoc, quia terminus octo dierum ad præsentandum appellationem, est præfixus a statuto, & statim post appellationem interpositam incipit currere, appellare ergo iterũ ab eadem snia non potuit interrumpere cursum dictorum octo dierum ad præsentandum appellationẽ & dare sibi nouum, quia in x. diebus decies appellando singulis diebus esset in potestate sua extinguere cursum temporis iam incboati, & pluries principiũ sibi dare in præiudiciũ aduersarij, cui est ius quæsitũ ex prima appellatione quo ad terminum ad prosequendum eã, ergo eo inuito non põt ab ea recedere. c. ab eo. de elect. lib. 6. & l. si post mortem. §. fi. de contra. Cũ. n. duæ sint prouisiones super eodẽ, quarum vna per prius operatur, q̃ altera qui potuit vti a vti & est vsus ab vsu alterius est exclusus.[b] l. si fundum. §. si ab impubere. de leg. 1. legis nanq; siue statuti ordinatio in momento operatur effectum suum nec alia prouisio hominis põt eã alterare siue mutare. vnde dicit lex quod nõ est amplius pro hærede gerere quippe iam hæredi. &c. ff. de hære. insti. l. si liber homo. §. Titius. pro hoc quod scribitur in c. 1. de constit. lib. 6. in fi. in illa. q. vtrũ si iudex statuat aliũ terminũ q̃ præfixum in illo. c. caueatur. videatur recessum ab illa prouisione. & tenet quod nõ, quia præfixio iudicis reperit iam causam deuolutam per illud. c. vnde lex, quæ est principaliter agẽs, velocius operatr q̃ iudex eius minister, quicquid agit agit in virtute. l. facit l. post mortẽ. de leg. 1. ¶Per prædicta dico quod id quod dicit Ioã. And. in d. c. cũ bonæ. quod si quis sæpius appellauit est vtile, quia non a prima sed a secunda incipit cursus tpis ad prosequendã appellationẽ, non vr probabile, nã contra hoc faciunt & vrgent prædictæ rationes, nec vr protestatio nec reseruatio de qua in dicta appellatione aliquid operari contra statuti deuolutionẽ & termini præfixionẽ, quia non põt ea vtraq; parte vti prima & secunda vt probaui, protestatio ergo siue reseruatio nihil prodest. c. vt quis duas de elect. lib. 6. Ex quo etiã põt colligi decisio, quod sicut ibi electus a diuersis habet electionẽ quã ex eis eligat, ita volẽs appellare habet electionem, an in scriptis, an in voce. C. de appel. l. litigatoribus. Electa ergo via appellandi viua voce videtur exclusus a via appellandi in scriptis. l. quod in hæredem. §. eligere. de tribu. & l. j. de fur. nec reseruatio redeundi ad aliam viam aliquid operatur, vt d. c. vt quis duas. dominus tamen Bal. in l. appellatione. C. de appellat. tenet quod ad inducendã desertionem, per lapsum anni computetur annus ex tempore secundæ appellationis, non ex tempore primæ. Sed opi. Bart. in d. l. procurator. §. si dominus. videtur probabilior & eam sequor in l. j. §. libelli. ff. de appellat. vt etiam ibi scripsi postquam per primam appellationem sententia est rescissa & ad superiorem deuoluta, ea ea debent fatalia habere principia sua, & ad illam debet haberi relatio quo ad desertionem, sicut quo ad tractum retro & alios effectus, de quibus. s. dixi.

S V M M A R I A.

1 *Pater si est comitatensis & bona sua sibi ascripta tanquam comitatensi, filii vero sint ciues, patre mortuo debet fieri descriptio in æstimo ciuitatis & præstantiæ ciuitatis præstanda rationibus de quibus hic.*

2 *Sine fortis ex persona conditio obligationis non debet immutari.*

CONSILIVM VIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Ista bona paterna nouiter ad ser Nicolaum & Antoniũ prouenientia forent iam eis descripta in libro præstantiarum ciuitatis Florentiæ, & pro ipsis præstantias soluerunt vt ciues, nullum esset dubium quod non deberent nunc in nouo æstimo comitatus poni. Nec ad hunc finẽ vt bis pro eisdem soluant, scilicet vt ciues ex prima descriptione & vt comitatenses ex secunda, cùm pro eisdem non debeant duplici onere grauari.[c] ff. de leg. 3. l. Titia. §. qui in vita & quod no. glo. C. de mulie. & in quo loco. l. nec etiam. ad hunc finem vt per hanc secundam descriptionem æstimi recedatur a prima descriptione præstantiarum, quia cùm communitas floren. primam viam descriptionis elegisset, illa sola sibi patere deberet. ff. qđ metus causa. l. mulier. in fi. nec posset ad aliam redire, quæ cũ prima concurrere non põt. arg. C. de iur. l. j. de pactis. l. rescriptũ. §. si pacto.

a ¶In dubio. Ad istũ cõsult. p Pau. de Cast. vi de Old. in cõsil. 1. idẽ ꝯsultantẽ. & latius & copiosius p Bal. in cõsi. 401. 1. p.

b ¶Exclusus. Hæc eadẽ uerba habes p Old. in d. cõsi. a in princip.

c Grauari. Adde idẽ p d. Bar. So ci. in cõsil. 2. inci. vi debat. ver. sed cõtrarium ibi. non. n. dẽt, in s. p vbi & in uersi. confirmat ista ꝯclusio, dicis quod collecta de iure cõi ipon untur ciuibus & incolis p rebus existentibus in alieno territorio si in illo loco sit fuerit collecta iposita. p qua materia vide & q̃ habentur per eũ in cõsi. 19. incip. præstantissimi. versi. circa primũ pri mo. in prima part. & p Bal. d. in consi. 138. in j. parte.

&o.l.qđ. in hæredem.§.eligitur.de tribu.de opti.le.l.apud aufidium.cum si.& ad hæc tendunt ea q̃ scripta sunt. s̃.maximè p primos eximios consultores. ¶ Si verò dicta bona non sunt adhuc dictis ser Nicole & Antonio descripta in libro præstantiarum ciuitatis, nec adhuc pro ipsis soluerunt præstantias ut ciues, sed potius a tpe mortis patris soluerunt uetus æstimum comitatus ex conuentione habita cum fratribus, ut proponitur, cùm nunc de nouo æstimo comitatus, quæritur an in eo debeant describi prout hactenus in ueteribus fuerunt descripta, an uerò potius a sint describenda in libro præstantiarum ciuitatis. hic est casus noster, de quo præsentialiter q̃ritur. hic.n.agitur de descriptione fienda de nouo in quo libro fieri debeat, nunc.n.quod fiat in utroq;, sed in altero non dr̃ q bis debeat soluere pro eisdem rebus. ad rõnes prædictorum doctorum tendunt, sed semel tñ, dubitatur tñ qualiter. An tanquam ciues attenta persona ipsorum, an tanquam comitatenses attenta persona patris & aliorum antecessorum. ¶ Et vr̃, q ipsi a tanto tpe habitauerunt in ciuitate & fuerunt tractati & præstantiati ut ciues, & nunquam ut comitatiui ut proponitur, hoc idem sit obseruãdũ quo ad alia bona aliũde quæsita uel quæ hñt in ciuitate quo ad tp̃s futurum. Cæterum bona de quibus agitur, vñr describenda in æstimo comitatus, sicut hactenus fuerunt apud parentes, & sic trãslatio fienda nõ sit, ut C.de testa. l.testamenta oĩa. † Nã ex persona successoris ꝯdõ obl̃onis non debet immutari.ff.de uerb.obli.l.a.§.his igitur. Et hæres potest conueniri ubi & defunctus poterat non obstante quocunque proprio priuilegio.ff.de iudi.l.hæres absens.in prin. Item p n text.qui vĩ in fi.determinare.C.de agri. & censi.l.cũ scimus.§.illud. Item per reformationem nouiter editam, ne aliqua sequatur absurditas, qđ pro his bonis soluant tanquam comitatenses prout parentes eorum soluerunt, & ẽr ipsi a tpe mortis patris & pro alijs aliunde quæsitis soluant ut ciues, ꝑut ipsi hactenus soluerunt, cã diuersitas ex diuersitate bonorum & cãrum ꝑcedat.ff. de opti.le.l.si pur°.§.qui duos.& quod ibi no. ¶ His nõ obstantibus dico ꝯrium..s.qđ non sunt describenda in æstimo comitatus, sed in libro præstantiarum ciuitatis, nec amodo debent ꝑ eis soluere ut comitatenses, sed ut ciues.& probat̃ sic. Isti ser Nicola & Antonius licet nati sint ex parentibus comitatensibus, eñ ciues semper fuerunt.l.q ex uico.ff.ad munici. s̃.p alios alleg. habebant tñ istam qualitatem, q̃a non erãt ciues puri & meri, sed cum ista qualitate.s.q̃a comitatenses, ex qua ꝯdõ ipsorum determinata reddebat̃ aliter q̃ sit ꝯdõ ciuium simplicium; poterat ergo ciuitas florentiæ a principio & semper uti iure illo cuiusdam quasi seruitutis, quod habebat in eos & tractare eos & talliare ut c comitatenses, si noluisset. Sed cum nunquam fecerit imo eos recepit ad habitationem ciuitatis, nec unquã talliauit eos ut comitatenses a 20. annis & ultra, ut ꝑponit, sed potius ut ciues ad 9. annos citra ius illud, qđ in eos habebat tanquã in comitatenses, ꝑdidit locũ tpis nõ usu, & ipsi ab illo nexu liberati sunt, & solũ retinuit ius qđ in eis habebat, ut in simplicibus ciuibus, quo tñ iure ciuitas circa ipsos vsa fuit. hoc ꝑbat̃. ff.de aquæ plu. arc.l.si prius.in prin.quẽad.ser.amit.l.si quis alia. & l.si cõem.§.1. C.de long.tẽp.p̃scrip.q.ad liber.ꝑcla.nõ li.l.2.in fi.tũc arguo, ex quo ipsi ser Nicola & Antonius quo ad eorum personas reputant ꝑ puris & meris ciuibus p dictam tractationẽ de ipsis ut ciuibus, non ut de comitatiuis ut dixi &c.& oĩa bona eis obuenientia debent eodem iure censeri tanquã.s.bona ciuium, non tanquã comitatensium. quod ꝑbat̃, q̃a bona tanquã accessoria seq debent ꝯrium personæ tanquam principalis.ff.de pecu.le.l.1.2.& 3. Secundò, q̃a unius hõis vnicum debet esse p̃rimonium, & nõ plura.ff.de excu.tu.l.iuris peritos.§.cum ordi.nisi sit miles, q potest hr̃e plura. item illud unicum p̃rimonium debet esse uniforme nõ diuerso iure censeri.ff. de usu.cũ q. Sed si aliud diceremus, q dictum sit, sequeret̃ uel qđ idẽ homo haberet duo p̃rimonia, uel haberet unicum qđ duplici & diuerso iure cẽseret̃.s.tanquã ciuis & tanquã comitatensis qđ esse nõ debet.de decimis.c.cũ in tua. Sequeret̃ q una eadẽ p̃sona censeret̃ ut ciuis, & ut comitatensis, qđ ẽt esse nõ debet p dicta iura. Ad idem facit, q patrimonium est quid vĩe quod recipit augmentum. Sed iuris est de augmento, qđ erat de ipso vĩi cui sit.ff.de fun.instru.l.ꝑe.de pac.dota.l.inter socerum.§.cũ inter.C.de iure do.l.ẽt & qđ ibi no.ff.de pig.act.l.si cõuenerit.§.si nuda.& qđ ibi ẽt no. p doc. Et sic iusta bona nouiter obuenientia debent eodem iure censeri quo prima, & describi ubi erant alia descripta. Ad idem facit, q̃a si bona faciunt transitum de persona non priuilegiata ad personam priuilegiatam, sequuntur ꝯrium illius personæ, ad quam trãseunt. extra de iurepatro.c.1.lib.6.ff.de iure fisci.l.fiscus.de decimis.c.1.in fin.cle. Vñ patet ex rebus, q si alicui ciui florentino obueniret̃ bona existentia in territorio senensi, deberet per illis imponi collecta uel præstantia quæ sunt bona personalia pro rebus imposita in ciuitate floren. ubi est persona non in ciuitate senarum ubi sunt a bona. [a] ar.l.magis puto.§.illud quæri.ff.de reb.eorũ.& ista ẽ cõis opi. Consuluit ẽt vir recollendæ memoriæ Fede.de se.in ꝯsi.146. q si monasterio existenti in diœcesi florentina obuenerint bona in diœcesi aretina, q dicta bona dñr esse in diœcesi florentina, ubi est principale monasterium. & idem de quibuscunque bonis alibi situatis, ut sic eiusdem monasterij patrimonium non censeatur diuerso iure. de priuile.c.quia circa.1 a. q.a. c.cognouimus. igitur eadem rõne pro bonis obuenientibus ciuibus debent cõtribuere in ciuitate, ubi sunt personæ, non in comitatu ubi sunt bona. Nam dignum est, ut qui cum alijs ciuibus similem uiam susceperunt, similem sentiant in legibus disciplinam. de sta. mo. c. recolentes. non ergo debent ser Nicola. & Ant. contribuere cum comitatiuis, a quibus translati sunt ad ciuitatem per longi tpis cursum & patientiam, ut dixi; & sic nil hñt in cõe cum eis & eorum consortio. 1 1.q.3.c.si quis translatus. 16.q.1.ne pro cuiuslibet.de priui.c.pe.& qđ no.eo.c.seq.q.1.c.3.sed ciuibus, cum quibus similem uitam gessit, & semp gesserunt.ar.in d.c.recolentes.

¶ Nec obstant ꝯria. Et primò nõ ob. quod ab antiquo sic fuerũt b præscripta.& sic antiquitas vr̃ obseruanda.[b] nam uerum est, si res esset in eodem statu & rebus sic habentibus, alias secus.ff.de lo. l.cum quis.in prin.& l.si cum cornelius.de cond.ob cãm.l.quod seruus.& ibi no.de confir.tuto.l.utilitatem. & in confirmando. Sed hic res non sunt in eisdem terminis, nam antiquitus fuerunt descripta in comitatu, quia domini possessores erant comitatiui, sed nunc sunt ciues meri.& sic ex quo personarum conditio fuit immutata, statũ etiam rerum conuenit immutari. C.de impo.luc. de script.l.1.in fi.lib.10.in auth.de ede.titu.§.ad hæc. Et comitatensia etiam dicta bona per mutationem personarum & nouorum dominorum esse desierunt & inceperunt, ut sic dicam esse ciuilia. arg.ff.de acqui.hære.l.per procu.§.fi.de inoffi.testa.l.fin.

¶ Item non obst. q ex persona hæredis non immutatur conditio obligationis, nam uerum est de obligatione contracta contra defunctum, sed nos loquimur de ꝯhenda contra hæredem, qualiter debeat contrahi & certe inspecta persona sua, nõ defuncti, c cuius personam in hoc hæres non repræsentat, [c] quia non ob. hæredi. ¶ Item non ob. quod per plures annos soluit æstimum. Nã non sequitur, quod in futurum soluere cogatur. C.de pact.l.si certis annis. Soluit uoluntariè, & sic non præiudicat in futurũ. C.de excu.tu.l.uoluntarie. consensus.n.tacitè, qui ex actibus aliquibus colligitur, ultra illos actus uires non ostendit. C.ne uxor pro mari.l.fi.ff.de iti.actuq; priua.l.1.§.iulius. facit de legat.2.l. lucius.§.testator.si ser.uen.si cum proprijs.de oper. liber. l.operis non impositis. ¶ Item non ob. l.cum scimus.§.illud.de agri. & censi. nam ibi loqnitur de quodam seruitio naturali, quod debebatur a patre ascriptitio & filijs suis. vnde si illud præstatur a patre solo, uel cum aliquibus ex filijs, ab alijs autem filijs per lõgissimum tempus non fuit præstitum nec fuit peritum, quia non expediebat ex quo pater integraliter præstabat, certè non præiudicabitur domino de prædij quominus patre prædicto ascriptitio mortuo possit ad prædium reuocare illos filios, qui nunquã præstiterunt, & ita dicitur ibi. sed casus noster est diuersus, quia non agitur de seruitio reali, sed personali, quod propter res imponitur, ut not.doct.in l.rescripto.§.fin. ff.de mun. & hono. Et sic debent uariari s̃m uarietatem personarum. non enim agitur de reuocando istos ad commitatum, sed de modo generandi ipsos pro rebus nouiter obuentis. ¶ Item non obst. reformatio: nã illa locum haberet si Vannozius hodie uiueret habitaret & præstantiaretur Floren. nam ex hoc non euitaret æstimum comitatus, & hoc uult reformatio, sed ex quo mortuus est & bona sua deuenerunt ad istos qui sunt ciues, non loquitur reformatio, dum dicit q persona existens in æstimo comitatus, quia isti non sunt in æstimo, sed pater; nec inquantum dicit de partita. Nam respondeo proui. s̃. per alios est responsum & sic stamus iuri cõmuni quod est ut s̃. dixi.

a ¶ Bona. Vide Cor. in cõsi.81.in ci. circa. p totũ. in 4. parte. ubi ponit nunquid forenses possidẽtes bona in districtu mundani possint cogi ad collectas per homines du mundano.

b ¶ Obseruãda. Facit quod hr̃ in consi. 337. in 1 parte. q antiquitas dat authoritatem & fidem.

c ¶ Non repræsentat. Ad de d. Bart. Sozi. in ꝯs. 247. inci. in p̃senti. uer. confirmat̃ ista conclusio. in 2. parte. q onus quod ponitur rei non hæreditati cõ templatione p̃sonæ. sed ad quẽcunque transit cũ onere.

SVMMARIA.

1 *Electione acquiritur ius absenti, cum ad acceptandum officiũ uel illud ad quod eligitur potest cogi, quia etiam in uoluntarijs acquiritur ius.*

2 *Officio priuatus quis censetur per sententiam latam super crimine, licèt mentio non fiat, quando per sententiam imponitur pœna continens maximam uel mediam capitis diminutionem.*

Hoc consiliũ ita imperfectum esse in ueteribus etiam codicibus deprehendimus.

CONSILIVM IX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Præmitto, quod in dicto officio statim facta dicta electione fuit quæsitum ius de eo etiam ante acceptationem, cum ad ipsum suscipiendum potuisset cogi, ut expressè no. Bar. ff. de dã. inf. l. absenti. fortius post acceptationẽ, postquam etiam in uoluntarijs ius acquiritẽ. de præben. c. si tibi absenti. lib. 6. cũ alia confirmatio non requiratur. Videnda ergo sunt duo. Primum est, posito quod in dicta sñia nõ fuisset facta mentio de officijs, utrum de iure cõi ex sola sñia lata super crimine censeretur priuatus dicto officio. Secundò quid iuris sit, attentis uerbis dictæ sñiæ. ¶ † Circa primum sciendum est, quod si lata esset sñia super crimine cũ impositione talis pœnæ, quæ maximã uel mediam capitis diminutionem inferret, puta mortis naturalis uel ciuilis, per quam perdatur ciuitas & libertas, uel sola ciuitas; tunc non est dubium, quod eo tẽpe censeretur, licet expressè dẽm non esset oĩbus officijs, etiam quæ tunc haberet de publico. & est rõ duplex. Prima, quia per tales pœnas status hominis totaliter consumitur. ff. de uari. cogn. l. cognitionum. §. consumitur. & sic non remanet subiectum, in quo directa officia præexistant. fundantur enim in statu ciuili, qui consumptus est. igitur &c. ff. de pœnis. l. quod ad statum. & l. qui ultimo. quod ui aut clam. l. nam origo. Secunda ratio, quia.

SVMMARIA.

1 *Creditores unius banniti non possunt petere sibi satisfieri in bonis aliunde existentibus, nisi cum bona confiscata non sint sufficientia.*

2 *Fiscus tenetur satisfacere creditoribus condemnati de bonis confiscatis in loco condemnationis.*

ALLEGATIONES.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Licet illi qui contraxerunt cum Nicolao Bergamino Ferrariæ cẽseant habuisse respectum ad totum patrimoniũ, quod d. Nicolaus ubique habebat. ff. de Pecul. l. hunc quæritur. §. potest, circa medium, quia non nisi unum patrimonium habere dicebatur, licèt in diuersis locis haberet bona. l. iure peritus. §. cum omnibus. ff. de excus. tuto. in

1 fin. † Attamen intelligitur hoc ordine successiuo, ut per prius ad bona existentia Ferrariæ, maximè quia plura erãt, & quod de illis primo loco satisfieret. Secundò ad existentia Venetijs, ut de illis satisfieret in solidum alijs non sufficientibus ut d. §. põt. uer. certe. De tribut. l. procuratoris. §. si plures. De testa. mil. l. si certarum. §. 1. & sm eundem ordinem intelligitur constituta hypothecana, si qd debitum erat cum hypotheca bonorum: Cum illa regulentur secundum ordinem personalis actionis quæ est principalis. l. 1. §. fi. C. cõmu. delega. l. & si non sint. §. peruentamus. & l. cũ aurum. in

2 fi. ff. de aur. & arg. leg. & in regula accessorium. de reg. iur. † Vñ cum bona confiscata Ferrariæ sint sufficiẽtia, fiscus ille debet soluere, nec habendus est recursus ad bona existentia Venetijs. l. si tutoris. C. ad l. iul. de ui. Laus Deo omnipotenti. Et ita dico & iuris esse censeo ego Paulus de Castro. I. V. D. ideo me subscripsi & sigillo meo consueto signaui.

¶ Subscriptio.

¶ Ego Antonius Rosellus. I. V. D. ac sacri Concistorij D. Papæ aduocatus, & pauperum, ordinariam regens cathedram Iuris Canonici de mane in felici studio Paduano arbitror præfactã sñiam D. Pauli Doctoris eximij recipi posse. Nam qñ aliquis est damnatus pro aliquo delicto ex quo. de iure cõi bona uenirent publicanda, tunc quælibet ciuitas, quæ habet iura fiscalia, põt dici procurator in rem suam fisci, nam ad suam utilitatem utuntur iure fiscali. hoc no. Bar. in l. 1. C. de sum. Trin. & fi. cath. in fin. ita quod ex concessione principis tacita uel expressa distinctę uĩr istę bursæ fiscales modos. Sic in pluribus tutoribus, qñ diuersæ sunt administrationes per diuersas regiones prius conuenitur quinque de his quæ contingunt in sua regione. l. fi. C. de Auct. præst. facit. l. 3. §. si plures. uer. quod si per regiones. ff. De custo. bon. dam. facit. l. 3. C. si ex plur. tut. & l. C. de peric. tut. ad hoc. l. si qñ. la 2. C. de bon. uac. lib. 10. ubi est expressum. facit. l. fi. C. de Auct. præstã.

Et ita iuris esse dico unde me subscripsi & sigillo meo consueto signaui.

SVMMARIA.

1 *Pignoris & hypothecæ, ius extinguitur, si res hypothecata aliũ uendatur & tradatur, & illam quietè & pacifice possideat spatio 10. annorum prædicto titulo, maximè cum habens hypothecam & emptor sunt in eodem territorio.*

2 *Forensis possidens bona in aliquo territorio potest uti statuto illius territorij disponente circa præscriptionem, nisi statutum specificè disponat in personas subditas.*

3 *Possessio tam ciuilis quàm naturalis transfertur per simplex constitutum.*

Possessio ciuilis tantum transfertur per constitutum autem precarie, & non censetur appositum per notarium nisi mos sit notarij apponere.

3 *Constitutum cum precario licet non præiudicet habenti ius hypothecæ, tamen sibi præiudicatur per negligentiam, cum scit rem ab alio possessam & tacet. & idem est si est notatus, circa omnes casus amittit ipsam rem quam habet negligendo, nec lapso dicto tempore posset recuperare amissam possessionẽ. cui plus iuris habeas creditor quàm si haberet pactum ingrediendi propria authoritate.*

5 *Clausula, quorum bonorum &c. si reperiatur in instrumento, quando censeatur apposita clausula intrandi propria authoritate.*

6 *Clausula cuius principium non est appositum in protocollo non censetur per notarium apposita. & 5.*

7 *Fideiussor uenditoris potest suscipere in se iudicium pro interesse suo aduersus prætendentes ius hypothecæ.*

8 *Officium iudicis implorare potest ille qui per fisõ possedit titulo & bona fide spatio debito, ut silentium imponat aduersario.*

Præscriptio non interrumpitur per tenutam datam habenti ius hypothecæ super hypothecaria sed lit. contest. requiritur.

9 *Præscriptio non interrumpitur per litis contestationem factam cum principalibus contra possessorem, non enim litis contestatio porrigit effectum extra personas cum quibus fit.*

CONSILIVM X.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Si uera sunt, quæ in themate proponuntur, quod ille Antonius tenuit & possedit dictum castrum spacio. 10. anno. & ultra pacificè & quietè ex dicto titulo emptionis non expedit per singula dubia. sũ. scripta dis-

1 currere. † Nam cum partes sint in eadem prouincia. i. in eodẽ territorio, tàm actria quàm possessor, & sic pro pñtibus reputantẽ. ut in l. fi. & qd ibi no. C. de præscrip. longi temp. Certum est, quod spacio tãti tẽpis omne ius pignoris & hypothecæ competens alijs dñabus super dicto castro fuit extinctum. C. si aduer. l. 1. & 2. & per qñs oĩa ficta possessio competens ex constituto & omnis licentia ingrediendi, posito quod sub dictis principijs clausularum comprehenderentur sibi sunt sublatæ tanquam accessoria principali extincto. ut in regula iuris. Et cum hæc sit dispositio iuris cõis competit & prodest Anto. in curia senensi, licet non sit senensis uel de senensium territorio, quia ius cõe oĩbus patet. ff. de pœnis. l. capi-

2 talium. §. ad statuas. † Quinimo dico, quod si dictum castrum est in territorio senensi, licet dictus Anto. sit forensis, põt allegare pręscriptionem orientem ex statuto senensi, cùm in hoc seruandum sit statutũ loci, ubi res situata ẽ, ex quo agiẽ de iure ipsius rei. C. de ædi. priua. l. an in totum. & no. Bar. in l. cunctos populos. in 1. q. principali. ami. in qua tractat de his, quæ non sunt contractus nec delicta, nisi statutum disponeret solum in personis senensium ciuiũ. C. de testa. l. fi. & l. si non speciali. ff. de iure fis. & l. si attẽto cum si. ¶ Posito aũt, quod prædicta cessarent, & quod dictum ius pignoris uel hypothecæ non sit extinctum præscriptione, uidendum est subsequenter quid de possessione. Et hic uidendum est primò, an ex dictis clausulis procollis abbreuiatis possit dici translata posses-

3 sio in dictas dñas, & quę. ¶ † Et bẽ puto, quod sub illa clausula, quorum &c. contineatur constitutum simplex, per quod tàm ciuilis quàm naturalis possessio censetur translata. l. quod meo. ff. de acq. poss. & sic ex tunc d. Nicola. tanquam procurator uĩ possedisse pro dictis dñabus. Nanq; clausula simplicis constituti consueuit cõiter ab omnibus notarijs apponi. igitur &c. iuxta no. per Bar. in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & posthu. ¶ Constitutum verò non simplex, sed cum precario, per quod transfertur ciuilis, & remanet naturalis. ut l. qui pignoris. de acqui. pos. & no. Bart. co. tit. l. interdum. non puto contineri, nisi notarius ille consueuisset in suis instrũis eam apponere, quia ut plurimum non apponiẽ. igitur &c. l. nam ad ea. ff. de legi. & sic responsum est ad primum, & ad secundum dubium, uel quæsitum. ¶ Secundò uidendum est, posito quod oĩs possessio fuisset translata per simplex constitutum, uel ciuilis tantum per constitutionem precariam, utrum hodie durent. ¶ Et hoc dico quod non. nam posito quod oĩs possessio fuisset

translata,

translata, dico ꝙ ex quo postea filij dicti D. Nicolai, q uidebãtur possidere ꝓcuratorio noĩe dictarum dñarum, uendiderunt & uere tradiderunt d. Anto. dictum castrum, statim dictas dñas priuauerunt omni possessione. ff. de acqui. pos. l. 3. §. quod si seruus. & no. eo. tit. l. peregre. §. qbus. per Bar. C. cõia de usuca. l. j. & de acquir. pos. l. fin. per gl. tradidisse autem vr̃ seu præsumitur, ex quo præcessit uenditio, & in possessione reperitur dictus emptor. ff. de rei uen. l. quædam mulier. & ibi no. C. de acqui. posses. l. minus instructus. ¶ Licèt ergo per simplex constitutum contentum in instr̃o venditionis dicti castri non fuerint dictę dñæ priuatę possessione, quia illa est ficta traditio. l. quanuis. §. 1. ff. de acqui. pos. tñ per ueram traditionem subsequutam bene fuerunt priuatæ, ꝑ iura. s̃. alleg. & ita debet intelligi & limitari quod no. Bar. in l. celsus. ff. de usuca. in 3. col. ¶ † Si uerò dicamus, ꝙ fuerit constitutũ non simplex, sed cum precario, & sic fuerit translata ciuilis, & remansit naturalis, tunc non solum per ueram sed etiam per fictam traditionem non factam in instr̃o traditionis. s. constituendo se emptoris noĩe possidere, vr̃ ipsas dñas dicta possessione ciuili priuasse, & eam unà cum naturali, quæ erat apud dictos venditores, in emptorem transtulisse. ꝑ gl. quæ est in l. interdum. §. fin. de acqui. pos. quæ ẽt vr̃ tenere Bar. in d. l. cellus. in 3. col. ¶ Sed ueritas est, ꝙ isto casu, cùm apud dictas dñas esset ciuilis tm̃, apud uenditores naturalis, & quilibet possideret suo iure. s. dictæ dñæ ꝓ iure pignoris ciuiliter, & dicti uenditores iure precario naturaliter, posito ꝙ ad eos precarium fuisset transmissum, quod certe nec per fictam traditionem factam in emptorem nec per uerã fuisset translata, nisi naturalis possessio quæ apud uẽditores fuisset, per gl. quæ est in l. 1. circa fi. ff. vsufr. quẽ ad. ca. in gl. fi. & l. 3. §. vñ vi. ff. de ui & ui ar. quæ incipit. retinuit ergo. & no. Bar. & melius in l. creditores. in fi. 4. qõnis; ibi melius loq̃tur q̃ in l. celsus. quo ad hunc passum. & sic remansisset ciuilis penes dictas dñas, q̃ nec per ueram nec per fictam traditionem fuisset translata in emptorem nec abdicata a dictis dñabus. ¶ Sed ex alio capite dico, ꝙ isto casu dñæ perdiderunt dictam ciuilem per negligentiam, cùm sciuerunt naturalem translatam in dictum emptorem, qui non recognoscebat eas nec precario ab eis tenebat, & sic interuersa fuit possessio, & statim uel incõtinenti non recuperauerũt. nam per negligentiam commissam in non recuperando naturalẽ occupatam per tertiũ incõtinenti perditur ciuilis. ff. de ac. pos. l. quanuis saltus. & eo. tit. l. si de eo. §. si forte. in fi. & ibi expressè per Bar. quinimo etiam si nõ fuisset per alium occupata, sed post mortem D. Nicolai stetisset uacans per. 10. an. perdidissent dictę dñæ dictam ciuilem per negligentiam tanti tp̃is.[a] l. furtum. §. 1. ff. de vsuc. & no. per Bar. in d. §. si forte. & per gl. in l. si id quod. in priu. de acqui. pos. & l. 1. de ser. fugit. C. & l. licet. C. de acqr. poss. ¶ Concluditur ergo ex prædictis. Primò, ꝙ si in dictas dñas fuit translata ciuilis & naturalis possessio per simplex constitutum, ꝙ tunc per ueram traditionem factam dicto Anto. fuerunt priuatæ ambabus & translatę in dictum emptorem. per d. l. 3. §. quod si seruus. de acqui. pos. non aũt per fictam q̃ resultat ex constituto contento in instr̃o uenditionis l. quanuis. eo. tit. ¶ Secundò concludo, ꝙ si in dictas dñas fuit translata ciuilis tm̃ & remansit naturalis per constitutionem precariam, ꝙ tunc nec per ueram traditionem nec per fictam fuerunt dictæ dñæ priuatæ dicta ciuili, sed solum fuit in emptorem translata naturalis. per gl. s̃. alle. Sed per negligentiam primam commissam in non recuperando naturalem tm̃ fuit ciuilis amissa. per not. in d. §. si forte per Bart. quousq; tm̃ uixisse d. Nicolaus talis negligentia non posset imputari si ipse continue possedisset, & possessionem nõ interuertisset, quia cum precario ab eis possideret, nulla negligentia eis imponi posset. C. de præscrip. an. l. malè igitur. ¶ Ex his ẽt dico, quod id ꝙ no. Bar. in d. l. creditores. in fi. 4. q. ubi dicit, qñ in creditorẽ fuit translata possessio per constitutum simplex, uel cum precario, plus iuris sibi competit ꝫ singularem successorem, q̃ competeret per solam licentiam ingrediendi, q̃a tunc põt ipsum ẽt resistentem repellere ꝓ defensione suæ possessionis. Dico ꝙ hoc ꝓcedit, cùm incontinenti, postq̃ in singularem successorem possessio est translata, hoc uult facere; nam tunc vr̃ possessionem sibi interuersam recuperare, qđ sibi licet incontinẽti. l. q. possessionẽ. ff. de ui & ui. ar. alias si ex interuallo, hoc nõ posset; q̃a ĩ oẽm casum perdidisset oẽm possessionem ſm ea q̃. s̃. dixi. & sic ex interuallo non posset propria authoritate ꝫ resistentem uiolenter recuperare. ff. de ui & ui ar. l. 3. §. cum igitur. ¶ Concluditur ergo, ꝙ cùm in casu nr̃o d. dña Testina fuerit priuata oĩ possessione, ꝑ ea q̃ dicta sunt, nullo modo põt se iuuare uirtute constituti contenti sub dicto principio clausulæ, vcȝ quorum &c. qualecunq; fuerit dictum constitutum. & sic remanet discutiendum solum de licentia ingrediẽdi. ¶ Præsupposito igitur, ꝙ ius pignoris ista dña non perdiderit, sed tm̃ possessionẽ, q̃ritur an dictum ius pignoris possit exequi ꝫ singularem successorem uirtute licentiæ seu pacti de ingrediendo. ¶ † Et hic uidendum est, primò an sub illa clausula, quorum &c. contineatur talis licentia quod est tertium dubium in ordine. Et certè puto ꝙ nõ. nam istæ sunt clę diuersæ. s. ꝙ debitor constituat se possidere noĩe creditoris, & ꝙ concedat eis licentiam ingrediẽdi propria authoritate. qđ patet; quia sub diuersis orõnibus & diuersis uerbis principalibus comprehendunt. iuxta no. Bar. in l. 1. §. coniñcti. & l. in repetendis. de leg. 3. cum igitur dixit, quorum &c. sub illa dictione &c.[b] comprehendunt oĩa, quæ restant ad perfectionem unius orõnis. l. cũ pr̃. §. cũ imperfecta. ff. de leg. 2. q̃ sunt ista vcȝ, quorum bonorum possessionẽ cõstituit se noĩe dicti talis creditoris tenere, quousq; corporalem possessionem fuerit adeptus. totum hoc contineret sub illa dictione, &c. quod aut subijci solet, q̃ accipiendi & retinendi sua propria authoritate licentiam & authoritatem concessit &c. † hæc est clā, q̃ sub illa non comprehendit, sed ita demum censetur fuisse apposita, si principium eius in ꝓtocollo reperit. s. quam &c. consueuerunt. n. notarij principia cuiuslibet clæ apponere. & illa, cuius principium non est appositum, non censet interuenisse. per ea q̃ no. in d. l. gallus. §. idem credendum. & d. §. cum imperfecta. ¶ Posito verò, ꝙ cõprehenderet dicta lnĩa sub dicta clā, q̃ritur an possit exerceri ꝫ istum Anto. singularem successorem. ¶ Et hic bř dico, ꝙ ex isto capite, ꝙ ipse sit singularis successor, non puto dictam dñam excludendam ab usu dictæ licẽtiæ, cum ipsa fuerit orta ante alienationem; eo q̃a debitum erat liquidum & determinatum, & sic transit ꝫ quẽcunq; singularem successorem ſm cõem opin. a qua pro nunc non recedo, & sic sit rñsum ad quartum quæsitum. ¶ Et ex alio puto, ꝙ uti non possit, q̃a d. Antonius de facto resistit, non dico ꝙ sola uoluntas ꝫria d. Antonij repellat dictam dñam a dicto usu, sicut nec sola uoluntas debitoris, sed uoluntas cum facti resistentia, ne sit cã maioris tumultus, qđ pacto induci non põt. ff. de reg. iur. l. non est singularis. & no. Bar. in d. l. creditores. in 4. q. priu. post princ. Nec igitur uirtute possessionis põt ingredi d. dña sua authoritate, quia nullam habet, nec uirtute licentiæ, quia non apparet ex protocollo fuisse data, & si quæ data fuit non põt exerceri ꝫ resistentem de facto, ut ex prædictis apparet. ¶ † Nunc ad sextum quæsitum ueniο, ĩ quo dicit, ꝙ dicti fideiussores pñt in se iudiciũ suscipe inuito actore non aĩo nouandi ut liberetur possessor, sed tãquam ꝓcuratores in rem suam. s. ꝓ suo interesse, & ut in eos fuit executio sñiæ, cùm ipsi de euictione teneant. ꝑ l. sed & si lege. §. item si rem distraxit. in fi. ff. de peti. hære. & expressè & clarè per Bart. & post Dy. in l. solutionem. & iudicium. ff. de solu. eadẽ. n. rõ est in eis, q̃ in uenditore, hoc tñ dico cum limitatione ibi per eos notata. & hoc mõ ueniendo vr̃ eis permissum posse opponere exceptionem præscriptionis statutariæ ex persona ꝓpria, licèt ipsi Antonio non competeret per tex. in l. idem qđ. §. & gñaliter. in fi. ff. man. & per ꝓcur. ad exhibendum. §. 1. ff. rem ra. ha. & ibi expressè per Bar. & sic sit rñsum ad 6. & 7. quæsitum. ¶ Nunc obs. si dicat qđ dicta iura loquuntur cum agit ad pecuniam, & sic æque fieri põt executio in defensores, sicut in principalem, sed in ꝓposito agitur & parter ad rem, & sic executio sñiæ non posset fieri in dictos defensores non possidentes, vñ non vr̃ admittendum. nã dico licet agatur hypothecaria actione, intentio actricis nõ est simpliciter in consequendo rem, sed pecuniam sibi debitam. hoc est ẽt lata sñia super rem hypothecariam ꝫ debitorem uel possessorem soluendo id, qđ debetur, liberatur a restõne rei & a sñia. ff. đ pign. l. si fundus. § si plures. & §. in uendicatione. Sed ad hoc pñt se obligare dicti fideiussores, ꝙ lata sñia super hypothe. soluent qđ debent alteri, alias rem restituent, & sic habebit actrix intentionem suam, igit ad dictam defensam pñt uenire, & iudicium tãquam ꝓcurator in rem suam suscipere, nõ tñ aĩo nouandi & excep. ex sua persona opponere ꝓut s̃. ꝓbatum est. Pau. doctor. Ex prædictis patet rñsio ad ultimum quæsitum. † Nam si uera sunt q̃ præmittuntur, ꝙ iste Anto. possederit. 10. annis pacificè titulo & bona

[a] ¶ Tp̃is. Adde idem ꝑ d. Barth. sozi. in cons. 47. inci. primo pñtis. uer. postremo cir pri. in 1. parte.

[b] ¶ Dictione &c. Quæ aũt includat dicto &c. uide Cor. in ꝯs. 51. inci. in hac. nu. 6. & seq. in 2. parte.

& bona fide, & sic ius hypothecæ sit extinctum præscriptione p l. si aduer. credi. & per ɔ̃ns ét possessio, & licentia si qua competebat tanquam accessoria, ut dixi in prima parte. Tunc remediũ habet possessor, ut iudicis imploret auxilium, per quod petat prædicta sic declarari per cás prædictas, dictæ dñæ seu aduersariæ super prædictis perpetuum silentium imponi per diffinitiuã sententiam, ut probatur ex no. ff. de liber. l. aurelius. §. centum. de fideius. l. si cum tenuat. ¶ Nec nocet dictæ præscriptioni, quod forte ante lapsum decẽnij dicta dña uel eius procurator fuit immissus in tenutam dicti castri in contumaciam filiorum & nepotum dicti dñi Nicolai ut asseritur mihi oretenus, licèt in puncto dicatur, ꝙ post lapsum dicti decennij hoc fuit. Nam dico, ꝙ etiam si ante lapsum decennij data fuit dicta tenuta, tñ non vr̃ interrupta præscriptio super hypothecaria. ff. pro hñde. l. a. in prin. ¶ Est n. necessè, ꝙ cõtestetur lis super ipsa actione, de cuius præscriptione agitur. C. de ret uen. l. motæ litis. & oo. per Bar. in l. a. §. fi. ff. p empto. & l. fi. in prin. de eo per quem fac. e. l. cum agatur de interrumpenda præscriptione longi temporis, quæ partim fauorabilis, partim odiosa est. C. de edic. di. adri. tol. l. edicta. circa fi. Sed hic super hypothecaria non proponitur fuisse litem motam, & per ɔ̃ns nec litis contest. ꝯ dictum possessorem, sed solum datæ

9 tenutam in contumaciam debitorum principalium. † vñ posito ꝙ ꝯ ipsos principales debitores fuisset lis contest. super hypothec. non fuisset interrupta præscriptio ꝯ possessorem, cùm contestatio sit ciuilis interruptio, quæ non porrigit effectum suum vltra personas inter quas fit, ut no. in l. cum notissimi. §. sed & si quis. C. de præscrip. 30. ann. ¶ Sed hic neque ꝯ principales debitores fuit facta contestatio neque ꝯ possessorem, sed tm̃ in contumaciam concessa tenuta, quæ nec interrumpit præscriptionem rõne interruptæ possessionis, quia non fuit intentio iudicis priuare possessione illum, qui uocatus non fuit ad iudicium, ut no. Inno. in c. qm̃ frequenter. ut lit. non contest. in gl. super verbo nominare. q̃ incipit. si aũt non notaret &c. & tetigit Bart. in l. peregrè. §. quibus explicitis. ff. de acqui. pos. in fi. & ét si dicamus, ꝙ missus ex primo decreto ét hypothecaria possideat, interrupta qui non est, q̃a ex quo ille possidebat non fuit uocatus ut proponitur, non fuit priuatus possessione ut dixi, & sic nec isti dominæ fuit possessio acquisita, nec etiam potest dici quod fuerit interrupta ea superueniente mala fide, quia ex tali actu non inducit mala fides etiã de iure can. ff. p emp. l. pe. & ibi per Bar. ¶ Concluditur ꝙ siue dicta tenuta fuerit data post lapsum decennij, ut ponitur in puncto, præscriptio non fuit interrupta, cùm esset iã a completa, & sic ius pignoris erat extinctum, & omnis possessio & licentia siue etiam ante lapsum decennij, cum lis non proponitur contestata ꝯ possessorem & hypotheca, potuit dicta præscriptio interrumpi, ut dictum est; & per ɔ̃ns in omnem casum p cedit, quod dixi, ut possit iudicis officium implorari, qui hoc declaret & perpetuũ imponat silentium. ¶ Posito verò, ꝙ ius pignoris non esset extinctum, saltem possessio si qua competebat dictæ dominæ uirtute constituti, luit amissa tàm per ueram traditionem d. Antonio factã, q̃ per fictam, q̃ etiam per negligentiã dictæ dñæ, ut s. plenè dixi. & per ɔ̃ns posset dictus Anton. petere similiter hoc declarari, & possessionem sibi cõfirmari iudicis decreto. C. ad carbo. l. e. & ibi no. per Bar. & ff. eod. l. 3. §. mittim. & per eundem aduersariæ sitæ inhiberi ne ad dictam possessionem accedat. C. de transac. l. si super possessione. ff. de offi. pcur. cæsa. l. fi. C. quod cum eo. l. si seruus. per Iaco. de Are. & quod no. Inn. de prob. c. in præsentia. de resti. c. cum uenisset. Potest etiã dictus possessor pendente lite super prædictis declarationibus sicodis petere aduersariæ inhiberi, ne lite pendente utatur dicta licentia, si quam prætendit habere de ingrediendo, quia cùm lex superente hypothecæ sit præiudicialis ad dictam licentiam, ea pendente carere debet, ne ipsa licentia utatur. per l. pen. ff. de aqua a quot. & æsti. facit. l. si prius. de ope. no. nun. & quod not. Inno. in c. cum uoissset. de iostit. Ex quibus omnibus patet responsum ad ea q̃sitã, & potissimè ad ultimũ, in quo de laoa & lacte q̃rit, &c.

a ¶ Tenerentur. Adde tamen do. Barth. soz. in cõs. 93. inci. circa. uersi. circa secundam. circa fi. in 2. parte. ꝙ licet dos mortua filia in matrimonio debeat ad patrem ꝯ suetu. tñ io suetudo approbat ꝙ uadat ad filios filiæ.

S V M M A R I A.

1. *De soluto matrimonio morte uiri ex stitis [illegible] liberis cui sit restituenda, & an ualeat pactum quod remaneret penes liberos, uel maritum prædecedentem, & an debeat esse patris, uel filiæ actio de dote, & quomodo.*

2. *Dos recuperata per patrem debet esse in patrimonio patris, nec tenetur illam [illegible] secundo marito.*

3. *Dos cum promittitur arbitrio alicuius, in [illegible] [illegible] promittuntur centum & ultrà id quod arbitrab[itur] titius, quia ipso non arbitrante finitum est arbitrium.*

4. *Dotem soluendi qui fuerunt in mora, siue mulier siue pater sit, tenentur marito ad usuras propter alimenta, nisi datus sit terminus ad soluendum.*

5. *Hæredes mariti tenentur restituere illud plus, quod ex dote perceperunt ultra alimenta.*

CONSILIVM XI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso dicto libello & contentis in eo, considero ꝙ actores in hac cã sunt filij dñæ Franciſchinæ nati ex Egilio, & petunt a Gẽtile auo materno tria, s. residuum dotis specificatæ, vcz. 450. de. 9. Item id quod restabat specificandum, quod esse dicunt. 200. Item alimenta utriusque summæ supradictæ non solutæ, quæ dicunt esse. 10. pro centenario. Et si berè perscrutemur in omnibus prædictis malè & ineptè petunt, & ex narratis & contentis in libello apparet, ꝙ succũbere debent, ꝙ sic ostendam. ¶ Inquantum petunt residuum octingentorum non solutorum, dico ꝙ hoc malè petãt; aut hoc enim petunt ad hunc finem, ut eis remaneat, & tanquam habentibus ius in dicto residuo; aut ut restituant eorum matri. † Primum facere non pñt, quia postquam mr̃imonium est solutum morte uiri superstite uxore & liberis, dos prædicta etiam si esset integraliter soluta, non deberetur, ét si esset factum pactum de hoc; qđ pactum tanquã ꝯ publicam utilitatem reprobatur, imo tenerent dicti filij hæredes patris etiam restituere nõ obstante quocunq; pacto ad hoc, ut ex ea possit eorum mater iterum nubere. ff. de pact. dota. l. 2. ff. eo. tit. l. 3. in quibus est casus, & sic non pñt dicti filij nunc agentes dicere se ius aliquod habere in dicta dote ex psona seu facto patris, nec ét ex persona matris tanquam eius hæredes, cum adhuc uiuat. ff. pro hære. l. e. non ergo pñt etiam petere, ut sibi retineant eam, & si haberent, restituere tenerent. Aut eam petunt ut restituant matri eorum, ad cuius commodum debet restitui, & tunc istud possent, si hoc expressè dicerent in libello, & etiam narrarent aliqua ex quibus appareret ipsam dotẽ fore restituendam ipsi matri filiæq; Gentilis, & non ipsi gentili qui eam promisit. ¶ Hoc autem ꝙ dos data a patre restituatur filiæ, & non patri, tunc est uerum, qñ actio de dote foret effecta ꝓpria ipsius filiæ per consolidationem uel donationem. Consolidat aũt, cùm filia effecta est sui iuris per emancipationem, uel p mortem patris. C. de rei uxo. actio. §. videamus. & tunc sine dubio posset ab istis filijs peti, non ut sibi retinerent, sed ut matri restituerent, cui restituere tenerent.ª casus est in l. si socer. §. lucius. ff. sol. mat. nec possent repelli tunc per excep. dolo facis, cùm nõ ipsi a quo peterent, sed alteri. s. eorũ matri essent restituri, ut ibi dr̃. ¶ Idem si actio dotis esset effecta propria filię per donationẽ patris, puta quia filia stipulata fuit sibi soli restitui, quibus casibus vr̃ pater idem donare, & vz donatio. iuxta no. ff. sol. ma. l. post dotem. & Bar. in 4. q. prin. & l. si cum dotem. in princ. ff. fami. ercis. l. pompo. filadelphus. ¶ Sed extra dictos casus licet actio de dote ꝓprietaria sit cõis patris & filiæ, tñ solus pr̃ habet exercitium, & solus põt eam petere & exigere, nisi filia ꝯdicat, & cùm habeat iustam ꝯdicendi. ff. solu. mat. l. 2. §. quod si in patre. & ibi no. glo. & l. si cum dotem. §. eo autem tpe. ¶ In casu igitur nostro, cum isti non dicant in libello se petere ut matri restituant; nec, si dicerẽt, narrãt aliquid, ex quo appareat ipsi matri fore restituendam rõne exercitij, quod habet in actione de dote, sequitur ꝙ pñt ab eo dicti agentes repelli per excep. dolo facis, & petere quod si soluissem, mihi essetis nũc & incontinenti restituturi, ut d. §. lucius. a ꝯrio sensu. ¶ Quinimo põt dictus Gentilis ab eis petere. 350. quæ in libello narrantur solutæ ut ea reseruet pro secundo matrimonio, si contingat filiam eius iterum nubere, uel si non nubat, remaneant in suo patrimonio inter cunctos eius liberos diuidẽda. casus est in l. fi. C. cõis utriusq. iud. † vbi dr̃, ꝙ talis dos recuperata per patrem efficitur de patrimonio ipsius patris, & idem iudicatur de ipsa, quod de alijs rebus patris; quia mortuo patre diuiditur inter filiam & alios filios, eiusdemq; fratres eius ꝓ portionibus hæreditarijs, nec est præcipua ipsi filiæ nisi alij fratres eius tantundem ea simili cã fuissent de substantia patris lucrati, uel nisi ea extraneus foret a patre institutus; etiam si filia non nubat iterum. Si uerò nubat, tunc habes auth. quis. C. de rei uxo. ac. ubi vr̃, quòd non licet patri qui dotem recuperauit diminuere priorẽ dotẽ incolutam, nisi patrimonium eius sit diminutum.

Ex

Ex quo aũt patet, ꝙ pr̃ eſt ille q recuperat & non filia; qđ patet ſi
diminueret patrimoniũ eius, non teneretur tantũde dare. Itẽ pa-
tet, ꝙ nõ tenet dare in ſcđo illá eádẽ quá dedit in primo, ſed ſuffi-
cit qđ det tantundẽ uel æquiualentẽ, ut ibi colligit ſm doc. ¶ Pa-
tet igitur, qđ ſi iſte Gentilis integrá dotem ſoluiſſet, ſoluto nunc
matrimonio per mortem uiri foret remãſura, etiam ſi expreſſum
pactum foret in contrarium appoſitũ; ex quib. ſequitur dictos agẽ
tes malè & ineptè agere, & ipſos per excep. doli fore repulſos,
quinimmo etiá ipſos fore cõpellẽdos ad reſtituendũ, id quod eo-
rum pater uel auus percepit. ſ. 350. ſi Gentilis uult. ¶ Sed dicet ali
quis, cõmuniter hodie in inſtrumentis dotalibus maritus promit-
tit reſtituere dotem mulieri, uel cui de iure debet reſtitui ſoluto
matrimonio; igitur uidetur, ꝙ actio dicatur propria ipſius mulie
ris, & ſibi ſoli debet reſtitui, & non patri per conſequens ceſſant
prædicta; & per hoc. l. gaius. & quod ibi no. Bar. ff. ſol. mat. ¶ Re-
ſpondeo illud ꝓcedere, qñ ipſa mulier daret dotem, vel alius in cu
ius poteſtate nõ erat; ſed qñ dat a patre, in cuius erat poteſtate,
tunc talis promiſſio intelligitur ſm ordinẽ iuris, qui eſt ut reſti-
tuat patri niſi in his caſibus, in quibus per conſolidationẽ actio eſ
ſet effecta mulieris, ita determinat Bar. in l. uxorẽ. §. teſtõ. de leg.
3. & patet in l. poſt dotẽ. ſol. ma. in 3. lec. ¶ Itẽ dicere iura dicunt,
quod dos eſt ꝓpriũ patrimoniũ mulieris. ff. de mino. l. 3. §. licet
vtrum & de bonis & pãtrimonio patris vr̃ diſceſsiſſe. ff. ad. l. falc. l.
pater filiá. in princip. & ibi no. de colla. dotis. l. fi. in fi. & ſic videtur
quòd dos iſta debeat eſſe penes iſtá dñam Franciſchiná. ¶ Reſpõ
deo, iura illa loquũtur cõſtãte matrimonio, & etiá eo ſoluto in ca-
ſibus, in quibus actio de dote eſt propria mulieris, iuxta ea quæ
ſupra dixi. Sed qñ pater ſoluto matrimonio recuperauit, vel habet
ius recuperandi, tunc dicitur dos rediſſe in patrimoniũ patris, &
de ipſo patrimonio effecta; nec eſt amplius patrimoniũ mulieris.
tex. eſt in d. l. fi. C. cõia utri. iudi. in pluribus locis ipſius legis. ſed
in hoc habet ipſe Gentilis pater ius recuperandi ut dixi. igitur nõ
debet dici patrimoniũ ipſius dñæ, & per conſequens apud eá nõ
debet eſſe, ſed apud eius patrẽ, ut eam ſibi conſeruet ſi nubat ite-
rum; uel ſi non nubat ſit cõis inter ipſam & alios eius fratres, ut
in d. l. fi. coniuncta. d. auth. ſed quãuis. nec ẽt pñt iſti agentes dice
re, ꝙ apud eos debeat eſſe iſta dos, eo quia matri pſtant aliméta.
ná hoc faciunt uolũtarie: põt. n. dicere Gentilis, ad me pertinẽt ali
menta qa pr̃, & uolo dotẽ eſſe apud me. Itẽ licet pleræq; mulieres
mortuo marito remaneát cũ liberis cũ dotibus ſuis, nec redeant
ad patrẽ, uel ſi redeant, retinent ſibi dotes ſuas tanq̃ proprias; cer
tè hoc ſit uolentibus & patiẽtibus, ſed ex hoc non immutatur iu-
ris diſpoſitio, q̃ uult ꝙ pr̃ poſsit recuperare dotẽ; ꝑ conſequens ſi
ſoluta nõ erat, nõ põt ab eo peti ꝑ eões iá dictas. Cõcludit ergo,
qđ quantũ ad primũ iſti agẽtes ineptè & iniuſtè petũt. ¶ Quãtum
ad ſm dũ petũt. 200. Flor. pro ſupplemento dotis idẽ eſt dicendũ
& fortius triplici rõne. Prima, qa ſi non pñs petere reſiduũ ſum-
mæ ſpecificatæ uidelicet octingẽtorũ flor. caſibus & rõnibus ſu-
praſcriptis, multo minus ſummá non ſpecificatá eiſdẽ rationib.

3 † Secundò ꝙ cũ ille tertius, in cuius arbitrio fuit declaratio com-
miſſa, non declarauerit, ꝑinde eſt ac ſi nulla mentio de hoc aug-
mento fuiſſet facta; quia non debet recedi a pſona. ff. de uer. obl.
l. ſi quis arbitratu. ¶ Nec ob. ꝙ iſta declaratio fuit cõmiſſa ſup cõ-
tractu iam perfecto. igitur &c. l. domũ. & l. ſuæ rei. cum l. ſeq. ff. de
contrah. emp. & qđ no. Bar. in d. l. ſi quis arbitratu. & qđ hr̃ in l. 3.
C. de dotis promiſ. Ná aduertendũ ad talẽ regulá, quæ eſt uериſsi-
ma. Quandocũq; incertitudo cõmiſſa in arbitrio tertii eſt talis, q̃
ſi non eſſet cõmiſſa, non uitiaret diſpoſitionẽ ſi ueniret declaran-
da arbitrio iudicis, tali caſu ſi eſt commiſſa in tertium, & ille non
a declarat, receditur a perſona ad iudicem [a]; ita loquuntur illa iura,
& ita loquitur Bart. qui ſuper eis ſe fundat, ſi bene inſpiciatur; &
ita eſſet in caſu noſtro, ſi fuiſſet incertitudo commiſſa ſuper tota
dote, puta quia promiſiſſet dotem quam talis declaraſſet. Tunc
enim illo non declarante fieret declaratio per iudicem. ratio quia
ſi in illũ tertiũ non eſſet declaratio cõmiſſa, ſed ſimpliciter dos ꝓ-
miſſa, non eſſet nulla promiſſio ratione incertitudinis, imo fieret
declaratio per iudicẽ ſecundũ facultatẽ promittentis, & conditio
nẽ pſonarũ, & hoc fauore dotis, & ne mulier indotata remaneat;
ut l. cũ poſt. §. gener. ff. de iure do. & l. 3. C. de dotis ꝓmiſ. & quod
no. in l. quidam teſtõ. ff. de leg. 2. & idem ubi eſt incertitudo cir-
ca acceſſoria. l. ſi in emptione. in princ. & l. domum. ff. de cõtrahẽ.
emp. ¶ Sed quando certa quantitas dotis fuit promiſſa, deinde
aliud plus, prout talis declarauerit, ſicut fuit in caſu noſtro, dico
ꝙ in declaratione illius pluris non receditur a perſona. ratio eſt;
quia ſi illa declaratio non fuiſſet commiſſa in tertiam, ſed ſimpli-
citer fuiſſent promiſſa 80. & ultra ſeu plus non ualeret promiſſio
niſi in 80. non autem in illo plori incerto, tunc enim ceſſat ratio.
l. 3. ff. de dotis promiſ. & dicti §. gener. ſ. fauore dotis, & ne indo-
tata remaneat. ſatis enim remanet dotata in 80. maximè ſi con-
ditio perſonæ non plus expoſcat. cum igitur talis incertitudo ui-
tiaret, ſi non fuiſſet in alterius arbitrium commiſſa ſequitur quod
ſi fuit commiſſa & ille non arbitretur, non receditur a perſona;
quia cenſetur potius commmiſſa ſuper actu fiendo, quá ſuper iá fa
cto. nam quo ad illam ſummam declarandam ita principalis eſſet
diſpoſitio, ſicut ſuper iam declarata, & ſic non ob. l. domum cum
aliis allegatis per Bar. in l. ſi quis arbitratu. quę loquuntur, cum eſt
incertitudo ſuper aliquibus acceſſoriis rei, ſuper qua principali-
ter fuit contractus celebratus. ¶ Tertio dico, quod iſti non poſ-
ſunt petere dictam ſummam non declaratam ex alio capite; quia
cũ proponatur ꝙ pr̃ mulieris. ſ. Gentilis eſſet de maiori & nobilio
ri ſtirpe ſeu progenie, quá maritus, pſumẽdũ eſt, ꝙ dicta ꝓmiſſio
quatenus exceſsit ſummam. 80. q̃ erat cõgrua dicto marito, fuerit
fictitia & ſimulata. ar. eius qđ no. per gl. & doc. C. de dotis ꝓmiſ. l.
ſi uoluntatis. & hoc de primo & ſecundo petitis in dicto libello.

4 ¶ † Quantum ad tertium quod petitur, uidelicet alimenta, dico ꝙ
quatenus petuntur 10. pro cẽtenario de ſumma ducẽtorum, quæ ut
dicũt ueniebát ꝑ illũ declaranda, ſine dubio malè petũt, qa illa nec
fuit declarata, nec uenit declarãda ut dixi, & ſi nõ debetur princi-
pale nec eius acceſſoria; nunquá eñ illa 200. fuerũt debita, ex quo
declaratio nõ fuit facta. Sed inquantũ petunt 10. pro centenario
de ſumma 450. flor. quæ reſtabant ſoluendi de octingentis, tunc
aduertẽdũ. ná quatenus petuntur pro tꝑe poſt ſolutum matrimo-
nium, ſine dubio male petuntur. nam cum ex tũc illa quãtitas 450.
flor. ſi fuiſſet iá ꝑ Gentilẽ ſoluta, fuiſſet in caſu reſtitutionis fiendę
eidẽ Gentili, ut patet ex ſupradictis. non põt dici Gentilis fuiſſe in
mora ſoluendi a tempore ſoluti matrimonij, ex quo etiam ſi ſol-
uiſſet, recuperare debuiſſet a dicto tempore ſiue uſuræ dotis ſiue
alimenta petuntur ratione moræ. l. inſula. §. uſuras. ſol. mat. & qđ
infra dicam. ſed non fuit in mora Gẽtilis ſol. matri. ut dixi. igit &c.
¶ Quatenus aũt petuntur pro tꝑe currente matrimonio durante
adhuc, idem dico qđ peti nõ poſſunt, qđ ſic oſtenditur. tunc eſt ue
rum, qđ contracto matrimonio & marito ſuſtinente onera matri-
monii mulier & eius pr̃ dicũtur in mora eo ipſo qđ dotẽ nõ ſoluũt;
qa ipſis fuit ĩpletus cõtractus ex parte mariti. iuxta no. ff. ſo. matri.
l. de diuiſionis. uel etiá lapſo biẽnio in extraneo promittente. l. fi. §.
ꝓterea. C. de iure do. Quãdo ipſe maritus alium terminum uel di-
lationem in dote ſoluenda non appoſuit, tũc eñ eſt uerum, qđ eo
ipſo qđ maritus ſuſtinet onera, & ſic iplet cõtractũ ex ꝑte ſua mu
lier uel eius pr̃ conſtituitur in mora nõ ſoluendo ſine aliqua inter
pellatione. ar. C. de ac. emp. curabit. & ex tunc tenentur ad uſuras
loco alimẽtorũ. uel ſi fuit extraneus promittens cõſtituit in mora
lapſo biẽnio, ſi faciat mentionem. ¶ Sed in caſu noſtro nil faciũt ad
propoſitum dicta iura; quia qñ maritus dat alium terminum uxori
uel patri uel extraneo promiſſori, iura illa non habent locũ; immo
tunc non incidunt in moram, niſi lapſo termino appoſito per mari
tum. ff. ſi cer. pe. l. lecta. §. ſed cum ſortes. nec interim currunt uſu-
ræ, ut ibi. & qđ no. Cy. C. de pci. impr. offe. l. quotiens. in. 5. q. uide
tur enim tũc maritus recedere a ꝓuiſione legis, igit &c. C. de do.
ꝓmiſ. l. fi. & cõſtat ꝙ hoc facere põt. ſ. maiorẽ dilationem dare ad
ſoluendũ dotem, quàm lex det. l. ſi marito. §. 1. ff. ſoluto matrimo.
¶ Sed in caſu noſtro iſti Gentili ad ſoluẽdum reſiduum dotis fuit
datus ille terminus, quem ille tertius declaraſſet. Modo ſic eſt, qđ
ſi ille declaraſſet terminum, quatenus ille terminus duraſſet, non
fuiſſet Gentilis in mora, quòd retardaſſet ſolutionem nõ ex dolo
uel culpa ſua, ſed ex uoluntate mariti, qui conſenſit in dilatione &
termino, vt d. §. ſed cum ſortes. Idem ergo eſt, ſi non declarauit il-
le tertius terminum. nam cum maritus potuerit a iudice petere il-
lum aſtringi ad declarandum hoc non petendo uel petere negli-
gendo, dicitur tacite conſenſiſſe, qđ dictus Gentilis tantum plus
habeat de termino ad ſoluendum, quantũ eſt illud qđ currit in ne
gligendo petere declarationem. arg. ff. q. ex cau. maio. l. ab hoſti-
bus. §. ſed qđ ſimpliciter. in fi. Negligentia enim commiſſa in non
faciẽdo declarari terminum, cùm poſſet, cõputatur in termino; vt
ſic tantus terminus cenſeatur, quãtus eſt ille qui fuerit declaratus;
& quantum

a ¶ Ad iudi-
cem. Facit ꝙ
habetur per
d. Bar Soci.
in conſ inci.
in præſenti,
uerſi. poſtre-
mo. circa me
dium. in 2.
par. et in d. l.
ſi quis arbi-
tratu. de uer.
ob. nu. 14. ꝙ
ſi uendatur
fundum pro
100. pacto ap
poſito quod
ſi appareret
fundũ emphy
teoticum fie
ret diminu-
tio pretii ar
bitrio Titii
quod Titio
mortuo ad
iudicem re-
curratur.

& quantū est tēpus, qđ in negligentia cocurrit, ad qđ facit quia ne
gligētia cōmissa in uno nocet in alio, ad qđ p illud deuenit. C. de
his quia non dño l. fi. Sed constat, q nisi terminus declaretur, & in
cipiat, non potest finiri negligētia cōmissa in faciendo declarari;
sed si in faciendo incipiat, uī commissa in faciendo finiri, & p con
2 sequens consentiendo q non incipiat, uī cōsensisse qood nō finiat;
totus ergo tempus currens in negligendo facere terminum decla
rari, uidetur esse de termino, & per consequens illo durante non
fuit Gentilis in mora. Ad quod etiā facit, qa idem est censendum
de termino appellationis interponendæ, quod de tempore appel-
lationis interposito, ut sicut in hoc secundo nil debet inuocari; ita
nec in primo per quod peruenitur ad hoc secundū. vt in c. nō solū.
de ap. li. 6. Dicen igitur, quod sicut Gentilis non fuisset in mora du
rante termino, si terminus fuisset declaratus; & sic non teneretur
3 ad alimenta, qua ratione morę ueniunt: ut d. l. lecta. §. sed cum
sortes. Ad hoc ratio quia non retardaret solutionem ex dulo uel
culpa, sed ea uoluntate mariti, & sic non potest maritus ei retarda
tionem imputare. facit l. si tibi maodauero. §. 1. ff. man. ita nec po-
test dici fuisse in mora, quousque relatio termini fuit facta uel per
illū cui fuit cōmissa, uel per iudicē, quia cùm potuerit maritus pe-
tere declarari terminū, & nō fecit, uidetur consensisse tacite quod
tantum plus habeat ultra terminum declarandum, quātum fluxit
in negligendo ipsum facere declarari p iura & cōnce. sopra alleg.
¶ Ex qbus omnibus cōcludiī, primo qđ isti male, iniustè, ineptè pe
tunt illa tria q petunt. Itē qđ si Gentilis uult, potest ab eis petere
ut restituant 350. de dote soluta. & offerre filiæ suæ dare alimenta.
& qđ ad domum suam redeat, si uult, & cum filiis non stet sub spe
dotis, quæ non debet esse apud illos, sed apud se. Itē concludēdum
uī, qđ emolumēta & redditus percepti ex illis possessionibus, qua
rum tenutam habuerunt iam sunt, ut dī, an. 13. transcendunt sum
mam alimentorum uiterim dictę dñę pstitorū cōputatis, 350. flor.
solutis. qđ quatenus transcendunt alimenta attenta cōditione per
sonæ restituenda sint dicto Gentili. licet em̄ fructus dotis quan-
tūcūque ampli & excedētes onera matrimonii cedāt lucro mariti
& licet in recōpēsationē, qa si nulla esset dos debent onera subire.
5 hoc est uerū cōstāte matrimonio. † Sed eo soluto cū dos & omne
eius emolumētū redire debeat ad patrem, si hæredes mariti retar-
dant soluere, eatenus dedocūt, quatenus onera sustinuerūt. Sed qđ
excedit restituere tenētur, & hoc est subtile & uerissimum, unde si
sufficiebāt quinquaginta ad alimenta uidoæ, & illi perceperunt cen-
tum restituant quinquaginta. Et ex his apparet, quod isti agentes
melius fecissent si litem istam non mouissent. potius enim dormiē
tem contra se excitarunt, sumptibusque se manibus uexauerunt,
cum obtinere spem non ualerent. ff. de inoffi. testa. l. 1. Laus deo.

SVMMARIA.

1 *Citatio adeo legitimat citati personam quod nihil opponi possit, quia necessarius reus & stimulatus est; ideo tutor citatus non potest repelli ex eo quod non fecerit inuentarium, nec satisdederit.*
2 *Pronunciatio iudicis legitimando personam facit illam haberi pro tali.*
3 *Procurator ante omnia debet legitimare personam suam & ostendere mandatum nec sufficit ipsum produxisse in causa principali diuersa a secunda.*
4 *Mandatum habens in principali non intelligitur habere mandatum ad accessorium, cum principale potest expediri absque accessorio.*
5 *Mandatum habens in una instantia non extenditur ad aliam: sicut habens mandatum ad appellandum non potest appellationem prosequi.*
6 *Iudex coram quo productum fuit mandatum uel alia acta, si deficiat coram successore de nouo producenda sunt.*
7 *Mandatum præsumitur reuocatum. Propter longitudinem temporis.*

CONSILIVM XII.

a ¶ Tota. Vide infra. in consi. 16. ubi iterum in eadem causa cōsultū fuit per eundem Pau.

b ¶ Quæ ipsum arctat. Vide Ludo. Ro. in consi. 260. incī. ut clarior reddatur. i uers. secundo quod quamuis ubi quod illegitime citatio una cum notitia subsecuta ita arctat citatū sicut citatio legitima, casus est uo. in cle. causam. ad fin. de elect.

c ¶ Producti. Vide omnino Bal. in consi. 21. in 3. parte.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Tota a dispu-
tatio istius processus, ut uideo, uertit soper legitimatione
personarum; uidendū est ergo, utrum legitimatę sint per-
sonę istorum, quæ ueniunt in facti iodicio. Et incipiam a perso-
na Ioannis & Guarnerii citatorum, quia hoc breuius expeditur.
Et quo ad hoc eorum persona satis est legitima duplici de causa.
¶ Prima, quia pars aduersa fecit eos nominatim citari tanquā tuto
1 res, ut patet ex processo. ¶ † Sed regula est, quod quandocunqoe
aliquis nominatim citatus est, si ipse comparet, habet legitimam p
sonā stādi in iudicio, cū sit reus necessarius & stimulatus ipsa cita-
b tione, q ipsum arctat b, facere nō pōt quominus cōpareat. igiī cō-
parēdo, legitime cōparet; qa ipsa citatio legitimat ipsum, & ita col
ligiī ea glo. Inno. in c. cū inter. de exceptio. q dicit, qđ sit necessa-
rius eo ipso qđ citatus cōparuit, qa & tūc psonā suā in iudicio le-
gitimasse uī. Exceptio ergo, q opponiī dictis Ioanni & Guarnerio;
uidelicet qđ ipsi nō fecerūt inuētar. ū, nec satisdederūt &c. pcede
ret si citatio non esset facta de persons ipsorū, sed de persona hęre
dū uel filiorū defuncti; tūc enim ipsi comparentes ad illorū defen-
sam deberēt legitimare personā eorum; sed ex quo fecerūt noia-
2 tim citari, hoc ipso sunt legitimati. ¶ † Secunda ratio est, quia etiā
si dicti filii uel hęredes fuissent citati, tamē ex quo iudex, corā quo
præsens causa vertitur, pronūtiauit dictos Ioannē & Guarnerium
habere legitimā personam tanquam ueros tutores & curatores il
lorū dicitur eorū psona legitimata ea dicta pnunciatione. ff. q fal.
tut. auto. l. 1. §. idē pomp. ubi casus, & no. doc. in l. licet C. de pac. &
in spe. de excep. §. nūc uidēdum restat. uer. in sum. & hoc est clarū.
¶ Nunc uidendum est de persona Manini agentis & petētis procu
ratorio & syndicario noīe capituli & conuentus monasterii sanctę
Marię ordinis. S. Clarę & sororis Ioannę olim Laorę de massa mo-
3 nialis dicti monasterii: † a quo petitum fuit, quòd produceret mā
datū suū, & non pduxit. Et hoc dico, qđ eius psona nō debet legiti
ma reputari, & qđ iudex tanq̄ non habentē mādatū pōt & debet cū
repellere, cum nec plenè nec semiplenè pbauit de mandato. iuxta
ea q plenè no. in l. 1. C. de proco. & hoc doplici ratione. ¶ Prima
est de iure cōi; qoia cū ipse alleget se habere mādatū; & sic eo utiī,
& in eo se fundat, debuit illud edere iodici, & etiā parti copiam ip
sius facere, vt posset deliberare an cū eo vellet in iudicio cōsistere,
uel nō. vt est tex. in l. 1. §. edēda sunt oia. ff. de edē. ¶ Seconda rō ē de
iure municipali, quo cauetur, ut infra tertiā diē teneatur exhibere
mandatum, alias habeatur pro non procura. Nec ob. id qood alle-
gatur in cōtrariū, uidelicet q mādatū ipsius semel foit productum
in caosa principali & pronunciatum fuit esse legitimum; unde rō
uidetur necessaria alia productio. nam imo est necessaria alia pro-
ductio & legitimatio duplici ratione. ¶ Prima, quia causa ista di-
uersa est omnino a causa principali. nam & in causa principali age
batur de condemnando uel absoluendo super negotio principali.
Sed in ista causa non agitur a condemnatione uel absolutione, sed
de taxatione expensarū, quę est penitus diuersa, qđ patet; quia pōt
fieri post tempus instantię statutę super facto principali, quod nō
esset, si esset eadem causa. facit quod hī in l. terminato. C. de fruc.
& lit. expen. & l. hæredes palam. §. sed si notā. ff. de test. Ex quo igi
tur causæ istæ sunt diuersæ non sufficit productio facta in prima;
quia possibile est quod habeat legitimum & sufficiēs mandatū, &
tantum ad istam causam, sed ad futuram se non extendebat iuxta
no. ff. de procura. l. omnium. unde legitimatio quæ fuit facta in pri
ma causa & reperitur in actis eius, dicit & declarat ipsum posse
stare & legitimam personā habere in causa illa. Ista autem est di-
uersa, quia de diuersa hic agitur, ut dixi. igitur illa legitimatio in
4 hac causa non prodest. ar. ff. de dam. infec. l. damni. §. sabini. † Nec
ob. si dicatur, ex quo habebat mandatum in illa, q erat principalis;
ergo censet habere ē in ista, q est accessoria. Nā dico, qđ istud p-
cederet in tali accessoria, sine qua principalis nō posset expediri.
ita loquiī. l. ad rē mobilē. l. ad legatū. ff. de pcu. l. 3. ff. de iur. om. iu
di. Sed in casu nostro illa principalis potuit expediri sine ista ac-
cessoria, & ita expedita fuit; igitur nouū mandatū requiriī in ista.
5 ¶ † Secunda ratio est, posito ista causa esset eadem cū prima, non
tñ potest negari, qn sit diuersa instantia; uñ possibile est, q manda
tum illud ad istā instantiam se non extendebat, puta si fuit simplr
factū; sicut uidemus io cā principali, & appellatiōis. licet enim sit
eadem cā, tñ quia instantiæ sunt diuersæ, pcur. simplr constitutus
censetur habere mandatū solū quo ad instantiā causæ principalis;
hinc est, q licet possit appellari non tñ pōt appellationē pseq, nisi
expresse contineatur in mādato; uel nisi sit datus ad lites psentes
& futuras, ut plenè no. per doc. C. de pcura. l. inuitus. de appel. l. fi
actor. sic in proposito, cum possibile sit mandatū istius fuisse suffi-
ciens in illa causa uel instantia, & ad istā non extēdi; nō sequiī, nec
est bona consequentia. semel fuit in illa productū & legitimatū, er
go non est necesse amplius produci, vel legitimari. ¶ Præterea est
& tertia ratio, posito quòd mandatum illud se extenderet ad hanc
causam uel instantiam, tamē necesse fuit se adhuc illud producere
6 duplici ratione. ¶ † Prima, quia hic est nouus iudex, qui illud māda
tum nō uidit, & sic iustè pōt illud ignorare; uñ non ualeret, qđ age
ret eo nō uiso. ar. ff. qbus ex cau. in pos. ea. l. hęc sūt. §. non defendi.
ideo necesse est de nouo produci. ita determinat Bar. in l. is apud
quē. C. de eden. per glo. ibi positā. per quā gl. ipse dicit, q quotiens
c prononciatur iudex nouus in causa, debent de nouo pduci c om
nia acta & actitata corā antecessore, als nō ualet quod ageret suus
successor,

successor, qui iuste potest ignorare facta coram antecessore. hic est etiam, ꝙ licet acta facta in una causa faciant aliquando fidem in alia, iuxta no. in l. gesta. C. de reg. iur. tamen semper fit eorum productio. quis enim dubitabat, ꝙ licet quis habeat mandatum in una, tamen necesse est illud producere, alias sibi non prodest. 7 d. l. 1. §. edenda sunt omnia. ff. de eden. ¶ † Secunda rõ est, quia cũ sint elapsi iam quatuor anni a tempore primæ litis, licet dictum mandatum se extenderet ad hanc causam, præsumptio est ꝙ mandans reuocauerit propter longitudinis interuallum. ar. ff. de cõfir. tuto. l. in confirmando. ¶ Concluditur ergo, ꝙ iste Mãninus debuit mandatum suum producere in ista causa, nec sufficit produxisse in prima tum quia ista est diuersa ab illa; tum quia si non esset diuersa causa, diuersa tamen est instantia; sic mãdatum illud potuit producere, & esse sufficiens in illa, & non in ista, tum etiã quia si sufficiens esset in ista, nihilominus producendum erat, quia etiam mandatum sufficiens, quo quis usurus est debet produci, maximè iudici qui illud alias non uidit. unde sequitur ꝙ cum nõ fuerit productum in termino statuti, & sic censendum est ꝓ non procuratore, debet dictus Ioannes & Guarnerius absolui ab obseruatione iudicij, & ille Mãnin⁹ qui temerè ipsos uocari fecit, in expensas condemnari. Præterea etiam si fuisset productum mandatum, uñr isti absoluendi. nam iste Manninus dedit unam cedulam, in qua ipse narrat ꝙ iste Ioannes & Guarnerius nõ habent legitimam personam standi in iudicio, eo quia istud iudiciũ est cum hæredibus buttigi, & ꝙ non constat filium Buttigi cœpisse hæreditatem &c. cui cedulæ quatenus facit ꝯ ipsum, ē stãdũ in l. cum precum. C. de lib. cau. cum igitur fateatur istam litem esse ꝯ hæredem Buttigi, & hæres non est cũ alias, sed isti tutores filij, non uideo ꝙ aliqua sñia dari possit in fauorem istius Mannini. Nam ꝯ hæredes buttigi non, quia non fuerunt citati. l. de unoquoq;. ff. de reg. iur. ꝯ filium buttigi uel istos tutores nõ, quia ipse Manninus asserit, ꝙ ille non adiuit hæreditatem, igitur non potuit eum conuenire nec per ꝯñs tutores eius. l. necessarijs. ff. de acqui. hæredi. Rectus ergo ordo erat, ꝙ iste Manninus faceret citari per generale proclama omnes & singulos hæredes & bonorum possessiones Buttigi, & tunc si filius Buttigi comparuisset cum tutoribus suis asserendo se esse hæredem, potuisset cum eo securè agere. l. fi. ff. de inter. actio. cum autem hoc non fecerit, sed fecit istos citari ut tutores filij & hæredes Buttigi, & prima in cedula quam dat asserit illum non adisse hæreditatem. sequitur ꝙ semetipsum condemnat confitendo illud, quod suam destruit intentionem, & per quod citati debent absolui; stat ergo ꝙ cautius litem agat.

S V M M A R I A.

1 *Religiosus an & quando possit esse executor testamenti, & an licentia data religioso per superiorem probari possit per sigillum uel subscrip. notarij de quibus dubitabatur.*

2 *De licentijs, quæ non tendunt in præiudicium alterius, creditur asserenti.*

Licentia faciendo aliquid & per literas potest concedi.

3 *Executores si sunt sex, mortuis tribus alij tres exequuntur.*

4 *Executores an possint constituere procur. ante lit. contesta.*

5 *Substitutio facta de pauperibus, si omnes filij decesserint in pupillari ætate an euanescat, si moriantur uiuo testatore & c.*

6 *Verba ista. si hæredes erunt. an sint de substantia pupillaris substitutionis, & quid operentur.*

7 *Testamentum usurarij, in quo substituti sunt pauperes non annullatur ob cautionem non præstitam, cũ incertæ sunt personæ, quibus restitutio fieri debet.*

CONSILIVM XIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ ¶ Super primo dubio sciendum est ꝙ c. religiosus. de testa. lib. 6. potest in tribus casibus indubitabilibus locũ habere. Primus est in simplici religioso nullam habente administrationem uel superioritatem. Secundus in religioso existente priori claustrali, s. in eodem monasterio, in quo est Abbas maior, de quo in c. cum ad monasterium. §. prior. de stat. mo. isti enim sunt verè claustrales habitu & actu. Tertius in priore misso per Abbatem extra monasterium, ad aliquem locum, in quo non est conuentus, sed tantum bona, & sic habet administrationem erga bona, non erga personas. de quo scribunt glo. ꝙ non debet stare solus in prioratu, sed debet habere socium sui ordinis. de quo no. in c. ne in agro. §. ad hæc. de sta. mo. in cle. in glos. sæpius dixi quod etiam uere claustralem, ut ibi no. Et isti sunt tres casus indubitabiles. Est & quartus indubitabilis pro altera parte, ve; quia illud. c. non habet locum in religioso, qui esset perpetuo institutus ad curam animarum in aliqua parochiani ecclesia, quia ille dicitur a monasterio plenè trãslatus, & licet sit religiosus, tamen non est sub obedientia Abbatis, nec habet aliquod cõe cum monasterio, ideo dicitur habere uelle & nolle. 16. q. 1. c. ne pro cuiuslibet. cum si. & quod not. in d. §. sæpius. vnde sine licentia Abbatis potest esse executor. Restat quintus casus dubitabilis, s. an locum habeat in priore conuentuali misso extra monasterium ad regendum aliquem conuentum fratrum, sicut est prior Montis oliueti prope Senas. Et vĩ ꝙ sic, & ꝙ non possit esse executor sine licentia Abbatis; nam & ipse dr̃ claustralis, eo quia reuocatur ad claustrum pro libito Abbatis, licet ut plurimum consueuerint esse annales. ad quod facit quod hr̃ in cle. 1. de supplen. negl. præl. facit cle. 1. de testa. ibi. etiam si prælatus fungatur officiu &c. non ergo potest dici habere uelle uel nolle, ex quo pro libito reuocatur. ¶ Contrarium dico; nam licet hoc respectu possit dici claustralis, quia reuocari potest ad claustrum, tñ plus iuris habet q̃ claustralis merus & purus, ut in cle. & si principalis. de rescrip. vnde & difficilius tales prioratus conceduntur, ut in cle. ne in agro. §. cæterũ. de test. reg. Præterea & si repelleretur ex isto capite quia claustralis, tõ ex alio debet admitti, quia concessa est sibi generalis administratio, ergo potest omnia ibi facere, quæ posset Abbas excepta immobilium alienatione. in cle. monasteriorum de re. ec. non alie. coniuncta. l. procuratorum. ff. de procura. & per consequens posset uni religioso illius conuentus licentiam concedere tale officium exercere. quod patet, quia immediate superior eam concedit. ut ibi no. vnde monachus alicuius prioratus ipse prior, qui est immediate superior, concedit, non Abbas; & si ita est, absurdum esset ꝙ ipse qui habet alijs hanc licentiam concedere, haberet eam ab Abbate pro se petere, ut concederetur. arg. ff. de edẽ. l. si quis ex argentarijs. & quod no. gl. C. de epis. & cler. l. cum clericis. in glo. no. &c. qui bene faciunt. Præterea si ipse haberet pro se licentiam petere, non posset alijs eam præbere; esset. n. hæc ferè confusio. C. de legit. tuto. l. fi. consequens est falsum, igitur & antecedens. Præterea ex quo Abbas ipsum ibi posuit, uidetur ꝙ tacitè licentia tali concessa uideatur. ff. de iudi. l. si longus. §. si filius. esset enim dispendiosum licentiam Abbatis, qui forte longe abest, in talibus exquirere, & sic pias deficientium uolũtates detractare, igitur &c. arg. C. de anno. & tribu. l. pro locis. & l. mediterraneo. unde ꝓp distantiam superioris aliqua conceduntur, quæ alias non concederentur. de tempo. ordi. c. cũ nullus. lib. 6. bene facit. l. positi. in prin. C. de his qui ad ecc. confu. & ita reperio consultum per d. Grig. de cal. ꝙ illud. c. religiosus. non habet locum in priori conuentuali ratione administrationis q̃ habet. ¶ Circa secundum dubium non vĩ insistendum ꝓp ea quæ dicta sunt. † Sed posito, ꝙ prædicta cessarent, & ꝙ requireret licen-2 tia, utrum dicta licentia probetur per literas, de quarum sigillo[a] uel subscriptione notarij dubitatur. Et videtur ꝙ non, ex quo sigillum uel notariatus negantur. iuxta not. in spe. de instru. edi. § restat videre. ver. illud autem notandum. Sed ego intelligo illud dictum procedere, cum ageret de præiudicio alterius, puta si cõtra me producitur instrumentum debiti, & ego nego illum fuisse notarium. Sed in casu nostro non uideo, ꝙ hoc tendat in præiudicium alicuius; non enim agitur de ipso officio executionis, quia illud non est per literas istas, sed per testm̃ fuit concessum, agitur de licentia Abbatis qui si non interuenisset, in solius Abbatis derogationem tenderet, non alterius; unde ex quo ergo ꝙ Abbas ipse non contradicit, cuius principaliter interest eius licẽtiam requiri, non possint alij, quorum non interest, hoc obijcere, postq̃ ostendunt literæ in forma solẽni, & personæ ꝓducẽtea non sunt suspectæ, imo fidedignæ tam ex eo ꝙ sunt religiosi, & non præsumunt immemores suæ salutis; q̃ ex eo, quia non q̃rũt in hoc eorũ cõmodũ, sed potius tendũt ad subeũdũ onos parum & meritoriũ; vñ satis est eis credendũ, nisi ꝯ ꝓbetur. & ita intelligo qđ idẽ Spe. not. in d. §. restat. in uersi. sed qđ si ꝓducit. cuius dicta bñ faciunt. non. n. de facili ꝓsumendũ est istos falsò fabricasse dictas literas. ar. C. ad legẽ iul. repe. l. fi. circa fi. & qđ no. Bar. in l. admonendi. de iureiur. ¶ Ad ꝑdicta bñ facit gl. q̃ est in cle. 1. de priuil. q̃ incipit. sed nunq̃d. q̃ uult ꝙ de talibus licentijs, q̃ non tendunt in ꝑiudicium alterius sit credẽdũ asserenti. ad ꝑdicta facit. c. post cessionẽ. de ꝓbati. ff. de publica. l. si publicanus. §. de rebus. & qđ ibi no. Illud ꝯstat talẽ licẽtiã posse ꝑ literas ꝯcedi. ff. de decu. l.

[a] ¶ Sigillo. An sigillo standũ sit. Vide Bal. in ꝯsi. 464. in 3. parte. Et ao probet. vide ꝓ eum in ꝯs. 354. in 3. parta.

eu.l.honores.in fi.& no. Bar.in l.si qs mihi bona.§.iussum . in fi. de acq.hære.& p doc.in l.cũ nõ solũ.§.necessitat.C.de bo.q̃ libe. & in auth.eã q̃ fit cũ monacho.C.de epis.& cle.per Pe.Cy.& Bal. ¶ Ex his seqtur q duplici capite pñt isti priores officiõ hoc exercere. 3 †Circa tertiũ dubiũ,quo q̃rit,an tres executores superstites possint exeq mortuis alijs trib'.& hic nullũ facio dubiũ q sic, ex quo tot sũt supstites,quot iã mortui,qa viget hoc p c.si.de testa.li.6.s.ne uolũtatẽ testõris ĩpedire uel differri cõtingat,p quã rõnẽ qdã ɔsueuerũt dicere idẽ eẽ, & si plures sint mortui q̃ superstites,licèt alij ɔ,ut Lapus Abbas.sed de casu nřo nullus dubitat. 4 ¶ †Circa quartum,an dicti executores possint constituere procuratorem ad repetendum occupata ante lit.conte. Vř q non,sed debeat actorem constituere cum decreto iudicis. C.de procur. l. neque.& quod ibi per Cy.hanc q.mouet Spe. n ti.de instr.edic.§. nunc uero aliqua.uer.sed ante lit.conte.& arguit pro & contra. Io.An.ibi in addi.tenet q tales executores ad pias causas possint procura.constituere,quia non dicuntur meri executores; consequantur enim meritum quo ad Deum,sed oẽs tenent q executores non meri,cum habeant actionem noĩe proprio,pñt constituere. Et hanc partem teneo per rõnẽ Spec.& aliorum factam ꝓ hac parte.quia tales executores constituti prout fuerunt in casu nostro,loco hæredum hñr.l.nulli.& l.si quis ad declinandam.de ep. & cle.& sic uideretur ex persona ipsorum & noĩe proprio habere actionem licet ad commodum pauperum.facit quod per Spe. no.e.§.uer.item pone q aliquis.& l.j.de bo.ma.cum si.igitur &c. l.j.ff.de procur. 5 ¶ †Venio nunc ad quintum dubium, quod plus est in pondere & vñr oĩa,quę dicta sunt superflua,quia substõ facta de pauperibus expirauit,quia cùm facta fuerit sub condõne, si oẽs filii decederẽt in pupillari ætate,sine dubio fuit pupillaris. Cum igitur mortui fuerint uiuo testatore,dicta substõ expirauit, a tam quo ad pupillarem expressam, q̃ quo ad tacitam uulgarem. ff.de capti.l.q si filius.ubi est casus ꝯm Dy.q ẽt tenet Bar. eo casu,quo př tñ uixit post mortẽ filiorum,q potuit testm̃ mutare, & sibi prouidere,& non fecit,vř.n.velle q substitutus non hẽar; casus est ꝯm eum in l.tractabatur.ff.de testa.mili.& ita no.per eũ in l.lex cornelia.circa.fi.ff.de uul.& pup.subst.& l.j.eo.ti. dũ tractat de tacita uulgari;& sic vř q ista bona non sint inter pauperes distribuenda.Sed aduertendum subtiliter & diligenter , q istud esset uerum,si ista fuisset talis pupillaris quæ continet uulgarem omnino tacitam & interpretatiuam, puta si testator dixisset isto modo,filios meos instituo,& si hęredes erunt & in pupillari ætate decesserint,uolo q bona distribuantur &c. prout aliqñ solet fieri,ut in l.1.§.j.ff.de uul.& pup.Licet enim ista uerba, si hæredes erunt,non sint de substantia pupillaris substõnis; quia ad ipsam sufficit dicere,si decesserint in pupillari ætate,ut no. Bart.in d.l.j.tñ aliqñ illa uerba ponuntur & tunc operantur hoc;quia faciunt,q illa est merè pupillaris substõ,quo ad uerba & mentem, nec aliquo modo quo ad mentem uel uerba continet uulgarem, quia vulgaris concipitur,si hæres non erit;sed hic fuit dictum , si hæres erit.Sed bene est uerum, q ex legis interpretatione in tali pupillari continetur tacita vulgaris,quæ neque ex verbis nec ex mente testatoris colligitur,sed inducitur a iure per interpretationem;quia interpretatur ius,q si testator de hoc cogitasset.s.q nõ adiret,de tali casu prouidisset.vñ ista dř vulgaris omnino tacita , non ex verbis vel mente vera testatoris procedens , sed ex interpretatione iuris & mente coniecturata.de qua loquitur.l.iã hoc iure.de vulga.& pup.Dico ergo, q illa l.quod si filius.& dictum Cy.& Bar.debeant intelligi de tali tacita;quia ista totaliter depẽdet a pupillari expressa,quia ex ea resultat ista coniecturatio. meritò igitur ex tacita pupillari expressa extinguitur ista tacita vulgaris ab ea dependens.Sed in casu nostro fuerunt aliter verba cõcepta,quia testator institutis filiis,dixit si contingat omnes mori in pupillari ætate,volo q bona mea distribuantur inter pauperes &c.non.n.apposuit illa verba,si hæredes erunt. Ex quo infero , q illa verba si omnes filii decesserint in pupillari ætate , sunt ita gñalia q de sui natura & significatu possunt intelligi tam ante aditam hæreditatem,q̃ post;possunt.n. filii decedere in pupillari ætate post aditam hæreditatem; vnde si decessissent post aditam hęreditatem,fuisset tñ pupillaris.Si verò decedant ante aditã,tũc respectu bonorum defuncti dř vulgaris facta sub illa duplici conditione,si decesserint in pupillari ætate,& ante aditam hæreditatem; vnde cum isti decesserint in vita testatoris, & sic necessariò añ aditã hřditatẽ,locũ hꝫ substõ vulgaris,q̃ quidẽ non dř oĩno tacita,cũ ex verbis testõris possit colligi;sed dř expssa verbis gñalibus;sicut videmus in illa q̃ ɔtinet in cõpendiosa.nã si testator dicit,qñcunq; filius meus decesserit talẽ substituo,talis substõ cõphendit vulgarem,si decedat añ aditã hřditatẽ,& dř expressa verbis generalibus ꝯm omnes,ut not.Bart.in l.j.& l.centurio. ff. de vul.& pup.idem & ea quæ continentur in reciproca,vt no. doct. in l.precibus.Sic & in proposito, si dico, si filius meus decesserit in pupillari ætate , talem substituo , quia verba possunt intelligi.s.ante aditam hæreditatem.possunt etiã intelligi , si decedat post aditam hřditatem,& tũc erit uulgaris in bonis testatoris hæreditate. Vñ dico,q in casu nřo duplex substõ fcã fuit,& utraq; expressa uerbis gñalibus,l. vulgaris & pupillaris; vñ cum decesserit uiuo testatore,fateor q expirauit pupillaris,qa filiusfa.nõ potest hř hřdem ex testa.sed uulgaris nõ expirauit , quia illa est expressa,& non dependet ex pupillari, nec ex interpretatione , sed stat p se æque principaľr,& colligitur tàm ex uerbis q̃ mente, & idõ locũ habet, qa expressa uulgaris locũ sibi uẽdicat mortuo instituto in uita testatoris.ut est casus in l.thais.§.splendoforus.ff. de fideicõ.liber.l.1.§.2.C.de cadu.tol.& no.Bar. in l.1.de uulg.& pup.dum tractat de scdo effectu substõnis uulgaris.Concludẽdo dico, q p mortẽ dictorũ pupillorum , licèt expirauerit dicta substõ pauperũ quo ad pupillarem , non tñ expirauit quo ad uulgarem,cum fuerit uulgaris expressa oriens ex uerbis testatoris ualentibus importare,& p ɔñs ex mente,nõ aũt fuit tacita inclusa in expressa uulgari;illa.n.bene expirasset, & in illa loquit.l. q si filius.ad dictũ Dy.& sic ista bona uel sint inter pauperes distribuenda uirtute uulgaris expressæ uerbis tñ gñalibus. ¶ Restat nũc ultimũ,utrũ si ꝓbetur q testator fuerit vsurarius manifest', a vitiet dicta substõ,si cautionẽ non pstitit. Vř q sic per c.q̃q̃.de usuris.lib.6.Nã relicta ad pias causas non vñr habere priuilegiũ ɔ formam illius.c.Sed aduertendum diligenter,q illa cautio debet præstari & introducta fuit in fauorem eorum, quibus fienda est restõ,si ergo nõ expedit eis q pstetur,non est præstanda.arg. ff.ad carbo.l.3.§.duæ causæ.Restõ aũt ista fienda erat personis,a quibus erant extortæ,si erant certæ,alias pauperibus . de vsuris. c.cum tu.de iudi.c.cum sit . Dico igit , q si testator substituisset alios,q̃ pauperes,tunc sine dubio non ualeret testm̃;ex quo cautio non est præstita ; quia saltem constat q pauperum intererat cautionem præstari , quibus fienda erat restõ incertorum . & ita ꝓcedet.c.q̃q̃.Sed ex quo fuerunt substituti pauperes,quibus fiẽda erat restõ,dico q ille qui uult impugnare testm̃,habet articulare & ꝓbare q erãt psonæ certæ,quibus restitutio ueniebat fiẽda,& quarum intererat cautionem præstari,quo ꝓbato testm̃ apparebit nullum.Sed si hoc non probetur,præsumuntur omnia incerta , & sic pauperibus distribuenda. Cum igitur pauperes sint substituti,dico q non uitiatur substitutio triplici rõne . Prima , quia statutum,qđ est in fauorem,redundaret in eorum odiũ, qđ non est dicendum.d.§.duæ causæ. Secunda,qa & si usurarius ille cauisset,& sic ius fuisset acquisitum pauperibus ipsis.postea succedentibus, ius illud extingueret tàm quoad principalẽ cautionem,q̃ quo ad fideiussores,ex quo creditor debitori succedit.ff. de fideiu.l.l.hřdes a debi.§.q si stipulator . & q plene not. C.de pac.l.debitori. Tertiò, q ex tali cautione nõ possent pauperes cõsequi nisi quatenus repcrirẽt in facultatibus & non ultra , ut d.c. q̃q̃.sed cum illas hẽant ex substõne, non expedit amplius q̃rere. Et hæc ꝓcederent maxime tenendo opi.Archi. qui dixit usurariũ posse p se & suos executores distribuere incerta,de qua p Io. an.in c.si.de testa.lib.6.in nouella.Sed tenendo opi. Hostien.qui dixit ɔrium & dixit debere distribui per Epm, dico etiam prædicta ꝓcedere quantum ad hoc ut substitutio facta de pauperibus ualeat , ne irritetur rõne cautionis non præstitæ p rõnes , quas dixi,sed inquãtũ cõstituit executores ad noĩandum,nõ potuisset, sed fienda esset noĩatio per Epm,& sic dicta opin.Host.nõ ɔdiceret prædictis . Honestius est , ex quo testator tales idoneos executores constituit,q Eps eos non impediat,sed potius in eis assistat ꝯm opin.aliorum.de quibus omnibus in d.c.si.

a ¶ Videtur q sic . Sed ab extra q ro, nũqd sententia lata ɔ hæredem institutũ in testamento vsurarij manifesti præiudicet in substõibus eius filijs & citatis aduenientẽ ea sa dictarũ substõnũ ? uide Bald. in cõs 334. in 1. parte. Item nũqd possit substituere filio impuberi & dare tutorẽ uel codicillos facere,uide per eum in cõs.311.ea. parte.Item quid si talis usurari' non præstita cautione testm̃ condidit, postea infor mat' de iuris dispõne missit ad episcopum, & dum misisset ad epm & obtulisset cautionem mortuus sit , an præstita illico cautione per hæredes, testamentum recõualescat. uide p eũ in cõs. 57. in 5. parte. Item nũqd si caueat in manib',vel corã loctenẽte, vel uicario sacerdote vel parochiano , an ualeat.uide p eũ. in cõs. 58.i 3.pte.

S V M M A R I A.

5 Substitutio facta hoc modo,quia rogauit dictas filias institutas ut post earum mortem restituerent hæreditatem hori sancti Michaelis,in quo casu dictã societatem hæreditatem instituit,non expectata morte omnium filiarum societas succedit morienti sine liberis.

Intellectum ad l.hæredes mei.§.cum ita. hic uide.& 2. b

Filii

1 *Filii quãdo ponuntur in conditione tacita uel expressa, nihil uidetur eis relictũ.*

CONSILIVM XIIII.

1 a IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Si contingat ᵃ dictã do. Lisam, q̃ nõ habet filios, nec hr̃e sperat, vltimo loco decedere sine filijs, scilicet post dominam Margaritam, nulli dubium quòd eius portio deueniet ad societatem prædictam iure fideicommissi non obstante quòd Margarita prius decessisset cũ filijs, q̃ filij hoc casu nõ excluderẽt dictã societatẽ a portione vltimi morientis sine liberis, vt est casus in l. hr̃edes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. Nã ẽt si testator substituisset dictã societatẽ post mortẽ oĩm filiarũ, & sic sub expressione nois collectiui, & sub ista ꝯdõne expressa, si oẽs decederẽt sine liberis, tñ vltima decedẽs sine liberis haberet in eis portionẽ, & locũ haberet substitutio posito ꝙ oẽs aliæ decessissent cũ liberis, & sic in earũ ꝑsona defecisset ꝯditio; ex quo tñ extaret ꝑsona vltima, vẽdicaret sibi locũ substitutio, qa nõ extaret ꝑsona, q̃ ex ꝓsumpta volũtate defuncti substitutiõ excluderet; vt habet in d. §. cũ ita. Fortius in casu nr̃o, in quo ꝯdõ illa non fuit expressa, & in quo facta fuit substitutio sine expressione nois collectiui; sed simplr̃ post mortẽ, & sic cẽsetur cuilibet ꝑ se factã. l. lucius. §. gaio. e. ti. vñ posito ꝙ illa ꝯdõ, si decesserint sine liberis, subintelligat̃ vt infra dicã, tñ cũ in singulis intelligat̃ substitutio diuersa & de ꝑ se, nõ facit deficere substitutionẽ, nisi in eius ꝑsona, in quo deficit ꝯdõ. vt no. in d. §. cũ ita. facit. l. pe. ff. de iniusto testa. & hoc est clarũ. Sed si cõtingat ipm̃ prius decedere, q̃ dñam Margaritã, & postea D. Margaritã vltimò decedere cũ liberis; tũc dubitat̃ de tribus quæ colligũtur ex q̃sito. s̃. formato. Primo, an d. liberi. D. Margaritæ excludãt dictã societatẽ. Scd̃o, si excludãt, quo iure excludũt, an ex eo ꝙ dicti videant̃ substituti filiabus ꝑdictis. Tertiò, in q̃ portione, an in portione dñæ Margaritæ, & sic in quinta cũ cẽnt quinque filiæ æqualr̃ institutæ; an ẽt in portionibus oĩum aliarũ ꝑdecedentiũ, & sic in tota hæreditate. ¶ Circa primũ dico indubitanter, filios ꝑdictos excludere societatẽ; qa in substitutione facta post mortẽ dictarũ filiarũ de dicta societate subintelligit̃ tacita ꝯdõ, si decesserint sine liberis. C. de fideicõ. l. cũ acutissimi de institu. & substi. l. gñalr̃. ff. de ꝯdi. & de. l. anus. Nec in ꝯriũ facit aliqd cõditio ꝑsonæ substitutæ. s. dictæ societatis, & sic piæ cãæ, vt patet ex. d. l. anus. Nam qs vni ex filijs post mortẽ substituat aliũ filium, nihilominus subintelligit̃ illa cõditio, si ille decesserit sine liberis. vt. d. l. cũ anus. Idẽ & fortius si substituat ecclesiã, monasterium, vel aliã piã cãm ad quã habere ꝓsumit̃ tãtã

b affectionẽ, q̃tã ad alterũ filiũ ᵇ; & ita ẽt determinat Bar. in d. l. cũ acutissimi. vbi dicit post Ric. Mal. ꝙ si qs post mortẽ filij iubet cõstrui monasterium de bonis sois, subintelligit̃ ista cõditio, si filius decesserit sine liberis. ¶ Quantum ad scd̃m dico, ꝙ dictæ filiæ. D. Margaritæ excludẽt dictã societatẽ; eo qa faciẽt deficere conditionẽ, sub qua societas fuit substituta. Cũ. n. in dicta substitutione subintelligat̃ tacita cõditio, si filiæ decesserint sine liberis, vt dixi, vna earũ decedẽte sine filijs, in ipam & eius portionẽ deficit condõ sub qua societas vocata fuit, ẽt si filiæ ꝑdictæ non extiterint hæredes matri eius. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. cũ qs. C. de natu. libe. auth. licet. nõ aũt dicẽdũ est, ꝙ excludant societatẽ ex eo, qa uideãtur substitu. filiabus præcedentibus.

2 † Nam qñ filii ponunt̃ in ꝯdõne tacita vel expressa, nihil vr̃ eis relictũ, vt no. glo. ff. de hær. inst. l. lucius. & per Bar. in l. & si sic. de leg. 3. non ergo põt dici, ꝙ dicti filii fuerint substi. sed ꝙ faciãt deficere condõnẽ, sub qua fuit substituta societas. ¶ Venio nũc ad tertiũ, in quo dico ꝙ decedente dicta D. Margarita cũ filiis excluditur dicta societas sine dubio quo ad portionẽ illius dñæ q̃ fuit originalr̃ qnta pars totius hr̃ditatis, cũ cẽnt qnq; filiæ æqualr̃ institutæ. Sed quo ad quatuor portiones aliarũ sororũ prædecedentium sine liberis, an excludatur, maius est dubium, super quo als cõsultus q̃ plurimũ dubitaui. Nũc aũt recogitãs fortius dico & puto veritatẽ dicere, ꝙ attentis verbis substitutionis societas prædicta nõ excluditur quo ad illas, sed debẽt ad eã deuenire. qd̃ sic ostẽditur, substitutio stat in isto mõ, vz qa rogaui dictas filias institutas, ꝙ post earũ mortẽ restituerẽt hr̃ditatem societati orti. S. Michaelis, in quo casu d. societatem hr̃dem instituit, q̃ substitutio sine dubio fuit fideicõ. & illa verba directa, videlicet ꝙ illo casu dictã societatẽ hr̃dẽ instituit, cum nõ possint valere iure directo, obliquant̃. l. ex facto. in prin. & l. sceuola. ff. ad trebellia. ¶ Ite dico, ꝙ tot fuerunt substitutiones, quot erant filiæ; nã vnaquæque earum vr̃ de per se fuisse rogata de restituendo portionẽ suam post mortẽ suã sub tacita cõditione, si decesserit sine liberis; statim ergo ꝙ vna mortua fuit sine liberis, vẽdicat sibi locũ substõ in portione sua, & potuit societas portionẽ illã petere, & similr̃ moriente postea scd̃a, idẽ potuit facere; & sic de singulis. vñ dico, ꝙ hodie posset dicta societas petere portiones triũ filiarũ, q̃ sine liberis decesserũt ab istis superstitibus, q̃ sunt hr̃des earũ, cũ ẽt potuerit hoc facere statim post mortẽ singularũ in singulis earũ portionibus; & idẽ facere poterit in portione D. Lisæ postea sine liberis decedẽtis. casus est in l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. ꝑ quẽ iste casus determinat̃. Et licet societas hucusq; tacuerit, qa forte credidit ꝙ portiones ꝑdecedẽtiũ deuenerint ad superstites, & ꝙ substitutio in illis nõ vẽdicauerit sibi locũ; re tñ vera nõ ita fuit, imo statim post mortẽ singularũ in sua quaq; portione substitutio locũ habuit, vt. d. §. gaio. ¶ Restat rñdere ad duo, ex qbus hoc qd̃ dixi, magis declarabit̃. Et primo, nõ vr̃, qd̃ dixi, ꝓcedere, eo qd̃ testator d. filias institutas inuicẽ substituit, cuius reciprocæ substitutiõis vigore vr̃ ꝙ portiones prædecedẽtiũ deuenerint ad superstites, nõ aũt ad societatẽ q̃ censet̃ ex hoc substituta moriẽti. i. cũ oẽs decesserint, nõ aũt singulis earũ, tũc. n. illud eẽt verũ, si eas non substituisset inuicẽ; sed ex quo substituit, vr̃ superstites ꝑdilexisse in portionibus ꝑdecedentiũ. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ istud eẽt verũ, si talis substitutio reciproca fuisset facta per ista verba, ꝙ qñcunq; decessissent, eas inuicẽ substituisset, tunc. n. ꝑꝑ illa verba, qñcunq; decessissent, talis substitutio reciproca continuisset fideicõ. ꝯ quas q̃libet earũ decedens vr̃ fuisse rogata deferre superstitibus portionẽ suã, & nõ ipsi societati. iuxta no. ꝑ Bar. in l. lucius. ff. de vulg. & pup. in fi. primæ col. ibi dum dicit, qñq; ᵇ cõtinet sex substitutiones &c. Sed in casu nr̃o cũ simplr̃ inuicẽ substituerit sine cõmemoratione mortis, dico ꝙ talis substitutio nõ cõprehẽdit fideicõ. sed vulgares tm̃ qa vr̃ testator voluisse, ꝙ si aliqua earũ nõ sit hæres, aliæ sint hr̃des. Nõ aũt vr̃ voluisse, ꝙ si sint hr̃des, & postea decedãt, ꝙ restituãt superstitibus. ita determinat expresse Bar. post Dy. in d. l. lucius. in vl. col. ver. q̃ro vtrum hæc substitutio breuiloqua facta per hæc verba vos inuicẽ substituo contineat fideicõ. &c. ꝓbat̃ in l. iam hoc iure. eo. ti. ibi. in vulgarẽ tm̃modo &c. Cũ igitur filiæ q̃ predecesserunt, fuerint hr̃des, expirauit d. substitutio reciproca quoad vulgarẽ. l. post aditã. C. de impu. & ali. sub. nec remansit quo ad fideicõ. q̃ nunq̃ fuit in ea cõprehẽsa. Et iõ ipsis postea decedẽtibus non venerũt superstites ex dicta substitutione, sed dicta societas, vt sic concludamus aliqua earũ nõ existẽte hr̃de, nõ erant aliæ vulgariter substitutæ per fideicõ. sed sola societas. facit qd̃ no. Bar. in l. cẽturio. e. ti. in 7. vel. 8. col. ver. sed op. ad ꝑdicta, & vr̃ ꝙ substitutio cõpendiosa &c. ¶ Scd̃ò vr̃ obstare bis q̃ dixi, qa licet prædecedẽtes mortuæ sint sine liberis, tñ nõ vr̃ habere locũ substitutio facta de societate, ex quo supsunt aliæ duæ, q̃ ex ꝓsumpta voluntate defuncti d. societatem excludunt, cẽset̃. n. testator voluisse inter eas seruare ius legitimæ successionis, vt sic supstites habeãt portionẽ ꝑdecedentiũ saltẽ ab intestato. C. de impu. & aliis substi. l. pe. ꝑ Bar. vr̃ hoc tenere in l. hr̃des mei. §. cũ ita. ff. ad treb. in distinctione. Sed certe. l. illa pen. nihil facit qa loquit̃ in pupillis, cui facta fuit substitutio pupillaris sub expressione nois collectiui, puta si ambo decesserint in pupillari. tũc. n. fateor ꝙ vno ꝑdecedẽte in pupillari ætate substitutio locũ nõ habet, tũ ꝑꝑ dictũ verbũ collectũ, si ambo, qd̃ reqrit ꝯcursum amborũ, tũ ẽt qa cũ ꝑdecedens in pupillari ætate nõ possit facere testm̃, necessariò eius hr̃ditas lgĩa deuoluẽda est ad supstitẽ, tãq̃ ad ꝓximiorem ab intestato; vñ ad tale ius legitimũ qd̃ necessariò euenturũ est vr̃ testator habuisse respectũ, & voluisse ipsum inter eos ꝯseruari, ex quo vsus est verbo collectiuo. si ambo, vel si vtraq; &c. & ita loquitur illa. l. pe. ¶ Sed casus noster est diuersus in duobus. ¶ Primò, qa in ista substitutione nõ fuit appositũ nomẽ collectiuũ, & sic nõ requirit̃ ex vi verborũ qd̃ in oium persona existat cõditio. Item loquimur in substitutione fideicõ. facta maioribus, inter quos vel quas ius legitimæ substitutionis necessario locũ nõ habet; licet. n. aliq̃ ꝑdecedãt sine liberis, nõ sequit̃ ꝙ hr̃ditas earũ ab intestato & iure legitimo necessariò deuenire debeat ĩ supstites, cũ possint ꝑdecedẽtes test. facere, & alios hr̃des instituere. Vñ nõ vr̃ testator nõ habuisse respectũ vel cogitasse de eo iure, qd̃ necessariò nõ est euẽturũ, & sic nõ possum dicere, ꝙ vr̃ inter istas voluisse reseruare ius legitimæ

> a ¶ Si contingat. ad huius consilii materiam uide dñm Alexãd. de Imo. i cõs. 55. i. ii. co. in 1. parte. & in consi. 107. in 3. col. in 4. parte. ubi ponit quomodo & quando testator substituendo uideatur substituere ultimo morienti. & an & quando tunc uideãtur inuicẽ substituti. & uide eũ in cõsi. 92. in 5. colũ. cum seq. in 3. parte.

> b ¶ Filiũ. Vide d. Alex. de Imo. in consi. 94. in 3. parte.

timæ successionis, & sic dico q̄ istæ superstites nō excludunt so-
3 cietatē ex p̄sumpta voluntate defuncti.† & quòd istud sit verum
expresse patet ex notatis p Bar. in d.l.pe.C.de impu.& alijs sub-
sti. vbi in substōne facta duobus filijs dicit fiendā esse drīam, an
facta sit cum expressiōe noīs collectiui, si ambo, vel vterq; &c. nā
tunc non est uis inter directā fideicō. an veru sit facta sine expres- 1
sione talis noīs, & tunc est drīa inter directā vulgarē ex vna parte,
& fideicō. seu pupillarem ex altera. nam in p̄ima q̄a agiṫ de vno a
effectu. i. de vna successione, requiritur concursus in persona am-
borum, aliter non admittitur substitutus. l. quāuis. co. ti. ¶ Scđo
casu non req̄rit concursus imo existente conditione in persona
vnius primi morientis, licet alter superuiuat, admittitur substi-
tutus pupillaris vel fideicō. q̄a in talibus substōnibus agiṫ de di-
uersis effectibus. ¶ Ecce ergo q̄ Bar. ibi expresse vult, q̄ si duo-
bus filijs facta fuit substō fideicō. sine exp̄ssione noīs collectiui,
puta post mortē eorū sicut fuit in casu nr̄o, vel si decesserint sine
liberis vno eorū p̄decedēte sine liberis licet aliter supersit, substō
locū sibi vendicat: nec pōt dici q̄ superstes ex p̄sumpta volunta-
te defuncti substitutū excludat, ex quo nomē collectiuū nō fuit
appositū. ¶ Ex q̄bus dictis determinaṫ casus nr̄ & r̄ndetur ad id
qđ idē Bar, in d.§.cū ita. & dico q̄ ibi non bn̄ loquitur, sed me-
4 lius loquiṫ in d.l.pe.†. Sed licet alias mihi visum fuerit q̄ in d.
§.cū ita. nō bn̄ loqueret̄, tn̄ pp auctoritatē eius non fui ausus
ꝯdicere sibi. Sed postea cū vidi ipsum in d.l.pe. in q̄us ꝯriatur ei
quod in d.§.dixit, firmius dico q̄ ista est veritas vt sic concludā,
q̄ cū ista substitutio facta fuerit post mortē istarū sim̄r sine ex-
p̄ssione noīs collectiui, locū sibi vendicauit in p̄sonis & portioni
bus earū q̄ iam mortuæ sunt incontinēti post mortē earū per d.
§.gaio. Non obstante q̄ adhuc sup̄sint duę: q̄a nō pōt dici q̄ il-
læ excludant societatē ex p̄sumpta voluntate defuncti ex quo no-
men collectiuū nō fuit appositū. per ea q̄ no. Bar. in d.l.pe.C.de 2
impu.& alijs substi. reiecto eo qđ idē no. in d.§.cū ita. maxime in
distinctiōe sua. Nec ēt dici pōt, q̄ voluerit inter eas seruare ius
lūæ successionis, cū illud necessario locum non habuerit: eo q̄a
cum essent maiores poterant testari: & alios instituere, & sic de
tali iure non testari, non vr̄ testator cogitasse. Itē nō ob. l. si ia qui-
ec.§. sed si pr̄.ff. de te.du. quē Bart. allegat in d.§.cum ita. quia ibi
loqui̇ in substōne vulgari, in qua est alia rō, q̄ i fideicō. vt ibi no.
p eū. Præterea sequereṫ absurdū si aliud diceremus. nā si q̄s hn̄s
duos filios quos hæredes instituit, rogaret vnū, ut post eius mor
tē restitueret h̄ditatem, talis substitutus haberet non solū istā ta
citā ꝯdōnem si decesserit sine liberis, vt l. cū accutissimi. sed ēt istā
si decesserit sine fratre; q̄a si decederet superstite fratre, talis fra-
ter ex p̄sumpta voluntate defuncti me substitutum excluderet, si
verum esset qđ dicit Bar. in §.cū ita. sed istud est falsum & ridicu
losum dicere, cū hoc nō reperiā nisi in filijs eius cui facta est sub
stitutio vt excludāt substitutū, ut d.l. cū accutissimi. & l. cū auus.
de fratre aūt nec tex. nec gl. nec doc. aliq̄d dicit, & quia illud dictū
Papiniani fuit mirabile vt refert Imperator in d.l. cū accutissimi.
non extendā ipsum ultra terminos eius. ¶ Cōcludo igitur omis-
sis pluribus q̄ dici possent, q̄ portio illius D. Margaritæ si dece-
det cum liberis, non debebit ad societatē deuenire; quia liberi
facient deficere tacitā ꝯdōnem, q̄ inerat in substōne sibi facta.
¶ Scđò, q̄ portio illius D. Lisæ si decedat sine liberis deueniet
ad societatem, siue decedat post Margaritam de quo nō est du-
bium, siue decedat ante sicut dicam in sequenti. ¶ Tertiò cōclu-
do q̄ portiones earū, q̄ iā p̄decesserunt sine liberis, ptinent ad so
cietatem p̄dictā & p̄nt eas nunc petere, & ēt potuerunt a t̄pe quo
mortuę fuerunt, licet ex benignitate non petierint, & hoc p d.l.
lucius.§.Gaio.ff. ad treb. nō obstāte qđ sup̄sint adhuc istæ duæ q̄
nullo modo substitutionem excludunt; nec ex ui uerborum, q̄a
non fuit apposita dictio collectiua; nec ex præsumpta volunta-
te defuncti, quia in casu nostro locum non habet per not. per
Barto. in d.l.pen.C.de impu.& ali. subst. quicquid ipse dixit in d.
§.cum ita, nec uirtute substitutionis reciprocæ; quia illa com-
prehendit vulgarem tantum, quæ expirauit per additionem ut di
ctum est.

S V M M A R I A.

1 *Bona subiecta restitutioni sunt obligata mulieri pro dote restituenda, etiam si mulier prouiderit sibi de fideiussore.*
2 *Priuilegium auth. res quæ. C. com. de leg. transit in ipsum fideiussorem vel mulier iura cessit, rationibus & iuribus de quibus hic.*

CONSILIVM XV.

IN Christi nomine Amen. ¶ Circa ea q̄ supius plenis
simè tacta sunt p suprascriptos eximios doc. nō in-
sistā, q̄a superfluū esset; solū tēdā ad declarādū tria
sup q̄bus ut dr̄ de p̄sti insistiṫ.† Primū est q̄a text.
in auth. res. C. cōia de le. & in cor. vn̄ sumit. dicit q̄ res subiectę
restōi p̄nt alienari & obligari in cā dotis, si lēima nō sufficiat. Et
cū i casu nr̄o t̄pe ꝯctū m̄rimonij & receptę dotis lēima & trebellia
nica illius. B. grauati, erat dimidia suæ tertiæ, sufficiebat ad do-
tem & eius quātitatē, postea vero dicta dimidia consumpta fuit
in cām captiuitatis dicti B. & p eius redēptione, q̄rit utrū altera
dimidia q̄ erat in cā restōnis remāserit obligata, vt sic hodie per
hypot. posit auocari p dictā mulierē a fideicō. fratre mariti, &
quātū ad portionē tangentē illū. C. q̄ cū d. B. se obligauit, quę est
dimidia illius dimidiæ, & sic quarta pars totius tertiæ partis tāgē
tis p̄sonā B. Nulli dubiū cū ipse obligauerit se & sua p̄ntia & fu-
tura & sic venit illa quarta in oblōne, vt s. tactū est p alios. Restat
solū dubiū de altera dimidia illius dimidiæ tagentis p̄sonā. D. q̄
se ad dictā dotem nō obligauit. Et vr̄ q̄ illa nō sit oblig ata. nā ex
quo t̄pe ꝯctū m̄rimonij & dotis receptę legi. & treb. sufficiebat,
vr̄ q̄ hypotheca p dote restituenda q̄ tunc t̄pis ꝯcta fuit, vt not.
in l. assiduis. C. qui po. in pi. ha. solū fuerit ꝯcta illa dimidia q̄ suf-
ficiebat ad lēimā & treb. Altera vero dimidia q̄ subiacebat restōi,
remansit libera ab hypotheca q̄ ꝯtrahebat ex dispōne dictæ auth.
pp tex. ipsius qui uult oblōnē ꝯtrahi, si lēima & treb. nō sufficit.
vbi ergo sufficit, nō ꝯbit. Si ergo dimidia illa sufficiens ad lēimā
& treb. sit consumpta, vr̄ hoc debere nocere ipsi mulieri q̄ hēbat
ius suū solum in illa dimidia arg. C. de pig. acti. l. pignus. nō autē
debet nocere fideicō. q̄a cū ab initio in portione sibi restituēda
2 nō fuerit hypotheca ꝯtracta † nō ꝯtrahit ex postfacto pp supue
nientem casum. arg. ff. de fur. l. serui & filij. post princ. ibi neq;. n.
&c. nulli. n. dubiū q̄ si q̄s p debito rem unam tm̄ mihi obligat,
illa perēpta, licet remaneat mihi p̄sonalis actio, nō tn̄ alia res sua
mihi ex hoc obligat nisi expressiē & de nouo obligeṫ, vt ēt patet
ex d.l. pignus. p hoc bene facit. l. in quātitate. in uer. & ex aduer-
so. ff. ad l. fal. vbi hr̄ q̄ si t̄pe mortis testatoris tm̄ supererat in hæ-
reditate deductis legatis qđ sufficiebat ad quartā falcidiæ, & sic le
gata nō ueniebāt diminuenda p falcidiā. puta hēbat c. in bonis,
legauit. 75. licet postea ante aditā h̄ditatē illa. 25. non legata pe-
reant, illud nō nocet legatarijs, sed h̄di; & sic non debēt legata de
falcari pp superuenientē casum, ex quo a principio assumpserūt
sibi talē statū. & sic in p̄posito cū portio subiecta restōni a prin-
cipio nō fuerit obligata sed assumpserit sibi statū & ꝯdōnē vt nō
dēat defalcari pp dotem eo q̄a lēima & treb. sufficiebat, vr̄ q̄ ille
status sp duret, & ex postfacto pp supuenientē casum nō imuteṫ.
¶ His nō obstātib' ꝯtrariū dico. nā p̄uisio illius auth. quātū ad
dotē restituēdā fcā est i fauorē mulierū ne suis dotibus defraudē
tur. nō ergo debet ispici t̄ps dotis datæ vt sciaṫ an lēima sufficiat,
sed t̄ps restōis eius, alias. n. elusoria eēt legis p̄uisio qđ nō est dicē
dū. ff. ne q̄d i loco pu. l. si. Quid. n. p̄desset mulieri, si legi. & treb.
sufficiēs est ad restōnē dotis ꝯstā te m̄rimonio, cū tūc agere n̄ pos
sit, si eo soluto cū restō fiēda ē nō est sufficiēs. Certè nihil, iō dico
t̄ps restōis ispiciēdū ad hoc vt p̄uisio legis effectū hēat. Nec ob-
stāt incōtrariū allegata. Nā dico nō solū illa dimidia q̄ sufficiens
erat ad quartā & treb. fuit obligata p dote pure & simpl̄r, sed ēt
altera q̄ subiacebat restōi itelligiṫ fuisse obligata sub ꝯdōe, si p̄ria
nō sufficeret t̄pe restōis fiēdæ. Prouisio. n. illius auth. fcā est p do
te restituēda. debet ergo itelligi si lēima sufficiēs erit t̄pe restōis
dotis. ar. l. i delictis.§. si extraneus. ff. de noxa. Itē nō ob. l. i quāti-
tate. ad l. fal. nā solū colligiṫ ex eo qđ ibi dr̄ i tex. q̄a si illud qđ su
perat i h̄ditate deductis legatis perit an̄ aditā h̄ditatē, est qđ im
puteṫ h̄di postea adeūti, cū adeat post dānū & post casum iā oc-
cursū: sed in casu nr̄o nō est qđ imputet mulieri q̄ dedit dotē an̄
casum, si postea casus fortuit' euenit quē ipsa cogitare nō dēbat.
Preterea ibi tractaṫ de lucro captādo, hic de dāno uitādo, igiṫ &c.
C. de ꝯdi. l. fi. p hoc facit, qđ ēt fructus pcepti ex re subiecta restō
ni ꝯputari debēt i dotē, & excludūt diminutionē fideicō: vt. l. mu
lier.§. cū p̄poneret. ad treb. & tn̄ si cōsūpti sunt nō dolosę p gra-
uatū, nō ꝯputant nec ipediūt diminutionē, ut ibi determinat Bar.
idē ergo i lēima q̄ sine dolo cōsūpta est. Præterea si aliq̄d de h̄di
tate perijt an̄ cōdōnē fideicō. toti h̄ditati p̄re debet, non solū ei
portioni q̄ debet grauato p lēima & treb. sed ei qđ venit restituē-
dum

dũ.ar.l.titius.ff.ad treb.& sic adueniẽte postea cõdõne de eo qđ tunc reperitur legitima & treb.sic in proposito vr̃ vt debeat considerari tempus restitutionis,& de eo quod tunc reperitur in bonis ltĩa & treb.sit detrahenda,q̃ consideratur ex tpe quo detrahit̃, & si illa non sufficiet pro residuo,erunt alia bona obligata. & hoc de primo. ¶ † Scđò pñcipalr̃ dubitat̃, cũ in casu nr̃o mulier illa sibi prospexerit per fideiussores,per quod sibi plenè cõsultũ fuit, qđ in fi.apparuit;quia ab vno ipsorũ,videlicet.I.dotem suã consecuta fuit,verũ ꝓ hoc cesset prouisio illius auth. vt sic dicamus bona subiecta restitutioni,quatenus non fuerunt exp̃sse obligata,nõ cadere in hypothecam,& sic in dictum.I.fideiussorem,& cessionarium; mulier.n.d.I. cessit hypothecam ꝯ fideicõ. & indubitanter verum potuerit cedi , & cesset dispõ.d.auth. ita ꝙ ea petere non posset;& certe vr̃ dicendum,ꝙ prouisio d.auth.cesset triplici rõe. Prima quia illa fuit in subsidium introducta , videlicet ne si aliud diceretur,mulieres suis dotibus defraudent̃,vt habetur in cor. vñ sumitur.vr̃ ergo,qȯ sibi aliũde consultũ est,prout est in casu nr̃o, ꝙ cesset illa prouisio;quia cessat rõ,ob quã fuit introducta.ar.ff. de eo per quem fac.est.l.fi.in prin.& .§.plane.& tunc tantum locũ habeat, cum aliunde non posset esse mulieri consultum. de.le.j.l. plane.la scđa.in.§.j.in fi.Scđò ad idẽ,qa prouisio illius auth.est extraordinaria;qđ patet , qa ordinariè & regulariter bona subiecta restitutiõi nõ pñt alienari vel obligari,quin cadente casu restitutionis resoluatur alienatio,& ob.l.fi.cõia de le.Sed ĩ fauorẽ,& priuilegium dotis spãliter statutum fuit contra illa auth. negari non potest ꝙ illa spãlis ꝓuisio ꝯ regularẽ cursum & ordinarium nõ sit extraordinaria;qa oẽ,qđ non est de ordinario cursu,est extra ordinẽ;dẽt ergo cessare,ex quo ꝓuisum fuit de fideiussoribus,quorum prouisio est ordinaria.ar.ff.de no.oper.nun.l.in prouinciali. Tertiò ad idem,prouisio illius auth.est ꝓuisio legis, dẽt ergo cessare,ex quo prouisum est de fideiussoribus,q̃ est prouisio hoĩs.C. de pac.cõuen.l fi.ff.de vul.& pup.l.cum ex filio.§.filio.¶ His non obstantibus dico ꝯrium,ꝙ prouisio illius auth.non dẽt cessare,licet mulier ad maiorẽ sui cautelã sibi ꝓspexerit de fideiussoribus.

¶ Primò per tex.ff.de manu.l.cãm.§.puellã. vbi bene probatur.

¶ Scđò,quia non adhibuit fideiussores,ut aliquid diminueret, & tolleret de iure suo,sed potius vt adderet;igitur non dẽt operari diminutionem,sicut nec eꝯ.l.cum tale.§.fi.ff.de condit. & de.ff.de adi. leg.l.legata inutiliter. ¶ Tertiò , quia abundans cautela non dẽt nocere,sed prodesse.C.de test.l.testm̃. ¶ Quartò,quia ea q̃ dubitationis cã adhibentur,ius cõe non lædunt.ff.de reg.iu.l.quæ dubitationis.ff.mandati.l.q mutuã. ¶ Quintò,ex multis remedijs pro securitate & cautela inuẽtis põt quis uti quo vult,nec per hoc p̃iudicatur alijs.ff.pro so.l.cum duobus.§.idẽ rñdit.ff.de uentre in spi.l.j.§.qđ ergo ver.sed finge. ¶ Sextò,qa contemplatione & respectu iuris qđ ista mulier habebat sup bonis subiectis restitutioni,fideiussores p̄dictos adhibuit,q forte se aliter non obligassent. l.stipulatus.& qđ ibi no.ff.de fideic.¶ Nec obstant in ꝯrium allegata.nã quo ad primum dico,ꝙ prouisio illius auth. licet posit dici facta in subsidium & defectum aliarum ꝓuisionum legalium, qđ patet,quia nõ cõpetit nisi in defectum ltĩæ,& trebell.& ẽt fructuum;tñ nõ reperit̃,ꝙ fuerit facta in defectum prouisionis ꝓpriè ipsius mulieris;nec subest eadem rõ,nã qñ sufficit ltĩa & trebel.æquum est,ꝙ de illa satisfiat,& non de alio;sed qñ nõ sufficit, non esset æquum,ꝙ satisfieret de bonis fideiussoris, & fideiussori postea non remaneret regressus ꝯ aliquem;vñ positis his duobus,iustius est ꝙ fideicõ.patiatur hoc dãnum,cum illa bona semel fuerint mariti grauati & prius eius,q̃ ꝙ patiatur ipse fideiussor,ad quẽ nil pertinet de negorio,& qui intercedendo liberalitate est vsus; vñ non est æquum ipsum ex sua liberalitate periclitari. ¶ Itẽ non ob.scđm;quia etsi dicamus prouisionem illius auth.fore extraordinariã,põt tñ ꝯcurrere cum ordinaria, qñ competunt ꝯ diuersas ꝓsonas.C.si tutor vel cura.interue.l.ẽt. ¶ Itẽ non ob.tertium, qa prouisio legis tñ cessat per ꝓuisionẽ hoĩs factã super eodẽ & tendentẽ in oĩbus ad idẽ cum prouisione legis , & ita loquuntur illa iura,secus qñ tendit ad aliud;vt.d.l.cãm.§.puellã.ff.de manu. hic ãt ꝓuisio illius auth.tendit ad obligationẽ realẽ,quo ad bona subiecta restitutioni & ꝯ fideicõ. Sed ꝓuisio fideiuss. tendit quo ad obligationẽ personalem,& quo ad ipsum fideiuss.vel bona sua;& sic non sunt superfluæ,sicut qñ tendunt ad idẽ,nã bñ fateor posse dici,ꝙ quo ad illum fideicõ.qui cõsensit se & sua obligauit, cesset prouisio illius auth.quia ex quo portio sua est obligata ex obligatione expressa ipsius fideicõ. non est necesse dicere,ꝙ sit obligata ex tacita & ex dispõne d.auth.quia tẽdunt ad idẽ,& esset superflua, qa ꝓpter expressum cessat tacitum;& hoc de scđo. ¶ Tertiò principalr̃ instatur & dubitatur de pñti,an priuilegium seu prouisio illius auth.q̃ fuit introducta fauore mulierum ne remaneant indotatæ, trãsire possit in istum fideiuss.cessionarium. Et vr̃ ꝙ quasi sit priuilegiũ ꝓsonale,& quia cã & rõ q̃ uigẽt in ꝓsona mulieris,cessant in persona cessionarij.igit̃ &c. ¶ Cõtrariũ est verum triplici rõe. Prima,cessio p̄dicta facta fuit ex necessitate. Scđa, quia ius cõpetens ex dispositione d.auth.fuit in esse formatum añ cessionẽ,igitur &c. Et ex his duabus rõnibus,vel ꝙ altera istarum concurrit, determinat Bar.in l.post dotẽ.ff.so.ma.cir.si.& l.j.C.de priui.dotis.trãsire in fideicõ.priuilegium mulieris.Tertia rõ,quia illa quæ sunt transmissibilia in hæredes,sunt cessibilia.l.ex pluribus.ff.de admi.tu.sed ius hypothecæ cõpetens ex dispõne illius authẽ. sine dubio transmittitur in hæredes mulieris; igitur &c. ¶ Nec obst. contraria,quia locum hñt in his,q̃ non sunt in esse producta , uel q̃ sunt merè personalia,quod non est hic. ¶ Et ex his concludit̃ nõ obstantibus quibuscunq; obiectis mulierẽ istã fouere iustitiam.

S V M M A R I A.

1. *Mandatum productum in causa principali non prodest in taxatione expensarum productarum; De hoc uide etiam supra.in Cons. 2.*
2. *Procurator constitutus a generali ministro uel conseruatore alicuius ordinis uel conuentus,non dicitur procurator conuentus,sed ipsius generalis;sicut procurator constitutus a tutore uel curatore post litem contest.dicitur ipsius tutoris & curatoris.*
3. *Tacens per decennium uidetur acquiescere sententiæ,nec potest fieri taxatio expensarum indubitatarum.*
4. *Decendio elapso omnia præsumuntur solenniter acta & uera eo,de quibus fit mentio.*
5. *Appellatio non præsumitur nisi quatenus appareat ex actis.*
6. *Appellationis iudex si æquipollens bene uel male appellatum pronunciaret, sufficit.*
7. *Sententiã continere æquipollens condemnationis uel absolutionis, sufficit.*
8. *Dictio,tantum,non excludit æquipollens.*
9. *Statutum si dicat ꝙ iudex debeat uictum uictori condemnare in expensis, fiur terminare causam intra certũ tẽpus,nam si id non faciat sñia non infirmatur,sed ipse punietur,si non statutũ prohiberet ne uictus absolueretur ab expẽsis,uel ne ultra mensem sententia proferret,quia tunc nulla sententia;omnia plus importat prohibitio,quàm præceptũ,& plus negatio,quàm affirmatio; & statutum de uicto quem ipso debet intelligi,nisi uictus haberet iustam causam litigãdi, etiã si in statuto esset uerbum, semper,quia sanè debet intelligi.*
10. *Expensæ quæ ueniunt ex contractu iudiciali uel officio iudicis , attenditur iusta causa litigandi;secus si ex contractu extraiudiciali.*
11. *Sententia de re uel de transactis x.diebus accepit a se robur, & mittitur executioni;si autem sit nulla elapsis.x diebus.si nõ opponatur,sumit robur a statuto disponente,ꝙ sententiæ mittantur executioni elapsis.x.diebus.*
12. *Sententia diffinitiua requirit ordinem iudiciarium, & non ualet contra aliam sine nouo processu.*
13. *Nullitas nouis in causa appellationis.*

CONSILIVM XVI.

IN CHRISTI NOMINE: AMEN. ¶ Si põderarẽtur a ea quæ aliàs per me clarè & uerè scripta sunt super hac cã,nõ expediret sup his nouis dubijs laborare.† Nam re uera minimus iste deberet mandatum suum ostendere,postquam per alteram partem fuit hoc petitum,nec sufficit ostendisse ltimationem factam in prima cã,quia possibile est,ꝙ mãdatum suum fuit sufficiens in illa,& tñ non est in ista;quia est cã noua.nã lata sñia mãdatũ illud potuit expirasse;& ad hunc nouum articulum,sicut est taxatio,nõ censetur habere mandatum nisi de nouo detur;sicut uidemus in si.ꝙ ꝓcurator actoris sine nouo mandato lata sñia non põt petere ipsam executioni mandari,uel actionem iudicati intentare.ff.de procu.l.si ꝓcurator meos.& ibi expresse per Bar.l.tiatio ergo illa fuit operata quo ad illã cãm;sed quo ad istã,quæ nondum erat,non fuit de illo mandato disputatum,ergo nec ltimatio se ad hãc extendit.arg. C.de iudi.l.licet.de transac.l.si de certa.cum simi.non producẽdo ergo mandatum,dẽt & debuit repelli,prout in alio consilio plenè deduxi,& hæc est ueritas. Veruntñ posito,ꝙ mandatum illud foret productum,nõ ur̃ sufficere ex alio capite.nam ipse in oĩbus actibus uenit tanq̃ procurator capituli & conuentus talis monasterij,& tñ re uera non fuit nec esse potuit. ¶ † Primo, ut asserit̃, non fuit constitutus ab ipso capitulo & conuentu , sed a generali fratrum minorum generali conseruatore & protectore ordinis S.Claræ.Posito ergo ꝙ ille potuisset eum constituere, tñ non dẽt dici procurator capituli & cõuentus, sed potius ipsius generalis, sicut uidemus in similibus,ꝙ non dr̃ ꝓcurator pupilli uel adulti,nisi qñ cõstitutus est ab ipso pupillo uel adulto cum autoritate tutoris & curatoris,cæterum si ab ipso tutore & curatore post litem contestatam diceretur procurator tutoris & curatoris , & de

a ¶ Si ponderaretur. Vide §.in consi.10.j. vbi etiã in eadem causa per eundẽ consultum fuit.

ipſius tutoris & curatoris bonis debebit cauere, & ſibi tenebitur de mala adminiſtratione. iuxta ea q̄ hn̄r in l. neque. C. de procu. rō eſt in promptu; qa negotium pertinet ad pupillū & ad adultū quo ad utilitatē, ſed ad tutorem quo ad curā & ſollicitudinem; iō cōſtitutus a tutore & curatore dr̄ procurator ipſius tutoris & curatoris, tanq̄ conſtitutus in negotio, q̄ ad ipſum tutorem & curatorē ptinet cura & ſollicitudo. ¶ Sic in ꝓpoſito, cum moniales non eſſent pn̄tes, qm̄ procurator ille fuit cōſtitutus ab illo gn̄ali, n̄ potuit dici procurator earum, ſed ipſius gn̄alis ratione curæ & ſollicitudinis; nō ergo debuit uenire tanq̄ procurator capituli & conuentus, cū non eſſet ab ipſo conuentu cōſtitutus. Præterea cū illud monaſterium ſit dirutum, ut dr̄, vr̄ illud collegium diſſolutum, & bona ipſius applicata ordini ſanctæ Claræ, iuxta no. in l. ſi. de colle. illi. n̄ ergo pōt dici ꝓcura. illius capituli & cōuentus, q iā diſſolutus eſt. ¶ In his tn̄ non curo multū inſtare, quia dilatoria ſunt; iō ueniamus ad merita cauſæ poſito pro cōſtanti q̄ mandatū

3 eſſet ſufficiens. † Vr̄ dicendum, q̄ nullo poſſit mō obtinere in hac cā, qa n̄ fouet iuſtitiam, quod ſic oſtēditur ex, licet ille Vernergus fuerit condēnatus in expenſis, ab illa tn̄ ſn̄ia ipſe appellauit, & p iudicem appellationis ſeu ex grauatione fuit abſolutus, a qua abſolutione nō fuit appellatū, nec de nullitate dictū ī. decem dies, a & ſic tranſiuit in rem iudicatā. Non ergo cadit uel fieri pōt taxatio ſuper expenſis, q̄ non ſunt debitæ. ar. ff. de act. empti. l. ſi ſeruā. §. ſi modus. ibi. n̄ pōt æſtimari bonitas &c. & de acqui. re. do. l. adeo. §. ſi

4 cuius. ibi. & q uicinum p̄dium &c. ¶ † Reſtat nunc r̄ndere ad aliqua q̄ ꝯ dictam ſn̄iam opponuntur. Et primò non ob. dum dr̄ q̄ non conſtat de appellatione, & q̄ ad inſtantiam partis fuerit lata ſn̄ia &c. quia dico, q̄ poſtq̄ tranſiuit tp̄s appellandi, ſeu dicēdi de nullitate, non pn̄t iſta opponi, quia p̄ſumunt oīa ſolenniter acta, b & oīa de quibus fit mentio in ipſa ſn̄ia, præſumūtur uera. b ut no.

5 Inn. in c. bonæ de elec. ſuper uerbo p̄ſumuntur, † tunc & poſſent illa opponi, ſi fuiſſet appellatum, quod n̄ præſumeretur, niſi quatenus ex actis appareret. & ita intelligit. c. qm̄ ꝯ falſam. de proba. & ibi per Inno. & c. cum in iure. de offi. dele. ¶ Item opponitur ꝯ dictam ſn̄iam, ex eo quia non pronunciatur de iniuſtitia primæ ſententiæ, nec de iuſtitia appellationis, quod vr̄ neceſſe, ut l. eos. C. de appel. & ſic dicitur non ualere ipſo iure, & iſtam cauſam alle-

6 gat Lauren. poteſtas maſſę qui contra illam pronūtiauit. † Sed iſta non eſt bona allegatio, nam licèt iudex appellationis non pronūtiet benè uel malè appellatum uel pronunciatum, ſi tm̄ ponit uerba æquipollentia, & idem importantia, ſufficit; puta ſi iudex primæ cauſæ condēnauit, iudex appellationis abſoluit, nam per hoc uidetur pronuntiare male iudicatum, & bene appellatum, quia iſta ſunt æquipollentia. Hoc probat primò. l. præſes. coniun-

7 ctis gl. non. n. C. de ſen. † nam licet ſn̄ia debeat continere condēnationē uel abſolutionē, ut ibi dr̄ in tex. ſufficit q̄ contineat æquipollens, & ibi in gl. non. n. refert q̄ ex æquipollentibus fiat. l. mulier. ff. ad treb. Itē probat in caſus legum. ff. iudicatum ſolui. l. cū apud ff. de mino. l. emilius. in quibus habet, q̄ cum iudex primus abſoluiſſet, iudex app̄ſonis condēnauit; nec aliquid dr̄, q̄ ꝓnunciauerit ſuper iuſtitiam uel iniuſtitiam appellati. & tamē ualet. ¶ Nec ob. l. eos. de app. dum dicimus, q̄ iudex appellationis debet tantū iu-

8 ſtam uel iniuſtam pronunciare &c. † nam illa dictio, tm̄, non excludit quin poſſit pronunciari per alia uerba idem importantia, ut dixi; ſed ſolum importat, ut ipſe non poſſit ſe exonerare remittendo cauſam ad ſuperiorem, ut ibi dr̄ in prin. Malè ergo fecit Laur.

9 dum ꝓnūciauit illam ſn̄iam nullam ex iſto capite. ¶ † Item opponitur tertio, q̄ dicta ſn̄ia uidetur lata contra formam ſtatuti dicētis, q̄ iudex in ſua ſn̄ia debeat uictum uictori condemnare in expēſis, & ſic dr̄ q̄ eſt nulla tanq̄ continens expreſſum iuris errorem. Sed certè iſtud non eſt uerum. nam dictū ſtatutū continet p̄ceptū factum iudici, nec aliquod dr̄ ſi ꝯtrium fiat. Dico ergo, q̄ licèt iudex non ſeruet dictum præceptū, ſn̄ia ꝑpea non eſt nulla, ſicut uidemus in ſi. Si ſtatutum dicit, q̄ iudex debeat terminare cauſam ī. menſem. Nam licèt iudex non ſeruet præceptum, ſed terminet eam poſt menſem, ualet ſn̄ia, licèt ipſe ueniat puniendus; ut not. p doc. in l. properandum. C. de iud. in prin. p l. 1. C. ut oēs tā ciui. q̄ mili. Secus eſt, ſi ſtatutum ꝓhiberet condēnatum in principali abſolui ab expenſis; talis enim prohibitio bene redderet abſolutionem nullam. C. de legi. l. non dubium. Ratio diuerſitatis eſt; quia plus importat ꝓhibitio q̄ præceptū; ſicut plus importat negatio, q̄ affirmatio. iuxta no. per gl. ff. de cond. & demon. l. hoc genus. & in c. cum dilecti. de conſue. q̄ incipit. ſuſpēſus. Nec dr̄ iſta ſententia continere iuris errorē, tunc. n. eſſet hoc uerum, ſi diceret iſto mō, vcʒ. Et qa victus victori non debet in expenſis cōdēnari, iō abſoluimus &c. ſed hoc nō fuit dictū. Præterea ſtatutū p̄dictū dēt ſanè intelligi. ſ. niſi euidēter appareat, q̄ habuit iuſtā cām litigādi. Pono igit, q̄ te conuenio ex ꝯtu pr̄is tui, certū eſt q̄ tu habes iuſtā cām litigādi, quouſq; tibi oſtēdā inſtr̄m, pone ergo q̄ in fine cāæ oſtēdo inſtr̄m, tu hoc vides, cedis liti & condēnaris, debebis ne condemnari in expenſis virtute d. ſtatuti? Dico q̄ non, & ſi ſtatutum hoc expreſſe diceret, eſſet iniquū, nō ergo dicēdū q̄ voluerit hoc dicere. q. di. c. erit aūt. ¶ Nec ob. qđ dicit, ſemp, nā quātūcunque

10 preciſè loquatur, dēt ſanè intelligi. ar. c. ex parte. de off. dele. † Itē non ob. ſi dicat, q̄ virtute d. ſtatuti ueniunt expēſæ iure actionis, & ſic non dēt attendi iuſta cā litigandi. iux. no. in l. ſi mulier. ff. de leg. 2. Nam iſtud eſt verū, qn̄ venirent expenſæ iure actionis nn̄ētis ex ꝯtu extraiudiciali, vel ex teſtō, ſecus ſi ex iudiciali, uel ubi q̄ ſuccedat in locū officij iudicis. ita no. expreſſè p Bald. in auth. gn̄aliter. C. de epiſc. & cler. Sed hæc diſpoſitio ſtatuti cum facta ſit certa iudici, ſuccedit loco officij iudicis, ſicut & ſtipulatio iudicialis, igit̄ dēt attendi an habuit iuſtam cām litigandi. Non ergo pōt dici ſn̄ia nulla, licèt victum victori non condemnet in expenſis,

11 qa pōt ſubeſſe iuſta cā, q̄ p ſtatutum non excluditur. † Præterea poſito, q̄ fuiſſet nulla, tn̄ debebat ī. x. dies de nullitate opponi, alias ſtatutum vult q̄ habeat executionem, ut patet in ſtatuto ſub Rubrica de ſententijs executioni mittendis. uirtute cuius ſtatuti dico, q̄ qn̄ eſt ſn̄ia de ſe valida, tranſactis. x. diebus efficitur irreuocabiliter valida, & mittitur executioni virtute ſuæ validitatis. Sed qn̄ eſſet de ſe nulla, tranſactis. x. diebus, ſi non allegetur nullas, recipit vires ab ipſo ſtatuto, & ex virtute ſtatuti mittit executioni, licut dr̄ in ſimili in ſn̄ia arbitri. C. de arbitris. l. cum antea. poſt prin. ibi. ſed ēt actori ex nr̄o noīe &c. Cum dico ergo, q̄ licèt de iure cōi qn̄cunque de nullitate poſſit opponi, tn̄ virtute d. ſtatuti non pōt opponi niſi ī. x. dies, quibus tranſactis ſn̄ia validatur ab ipſo ſtatuto, & executioni mandatur, & ſic fruſtra opponitur de tali nullitate. Nam ex quo vult q̄ poſt decem dies executioni mandetur, vult q̄ valeat, ſi non fuit de nullitate oppoſitum. ¶ Ex quibus omnibus concluditur, q̄ cum illa ſententia, quæ condemnauit in expenſis fuit reuocata, & illa reuocatio trāſiuit in rem iudi. quia valuit, & poſito q̄ a prin. non ualuiſſet, per lapſum. x. dierum reconualuit, dico q̄ fruſtra nunc petitur taxatio expenſarum, quæ debitæ nō ſunt vt dixi. Ex his ēt patet, q̄ ſententia illius Lauren. qui reuocauit ſn̄iam Chriſtofori, fuit nulla & nugatoria. quod patet, nam illa eadem die, qua fuit porrecta petitio ſuper taxatione, fuit lata illa ſn̄ia, & ſic nullo ordine iudiciario ſeruato. vn̄ tanq̄ diffinitiua non potuit ualere, & ſic inquātum condemnauit in integrum ad ſoluendas illas expenſas & reuoca-

12 uit ſn̄iam Chriſtofori, dico q̄ non valuit, † quia talis fuit diffinitiua pronuntiatio, q̄ non potuit ualere ſine iudiciario ordine in tam modico tp̄e. de reſt. in integ. c. cum ex literis. tum ēt qa diffinitiua ꝯ diffinitiuam non ualet ſine nouo proceſſu. l. j. C. qn̄ prouo. non eſt neceſſe. tum ēt quia fuit petita taxatio, & ipſe ultra petita reuocauit illam ſn̄iam Chriſtofori, & condemnauit ad ſoluendū,

13 vn̄ imprudenter fecit. † Præterea fuit ab eo appellatum, & per ex grauatorem fuit reuocata, & pronuntiata nulla, cōſtat. n. q̄ in cā appellationis uenit nullitas. l. carmelia pia. de inreptr. cum ſi. Ex quibus oībus concluditur, q̄ iſte Mannimus non pōt aliquo modo obtinere in iſta cauſa, etiā ſi mandatum ſufficiens haberet, & q̄ ille qui ſibi fauet & conſulit, aut fingit & ſimulat, ut pecunias ab eo extorqueat, aut q̄ agit & ignorat ſicut imperiti, quod ſatis ex modo procedendi colligere potui.

a ¶ Dies. Vide do. Alc. & de Imo. in conſ. 135. in 2. col. in 2. parte vbi ponit quō & qn̄ qs dicatur acquieſcere ſn̄iæ. & an p lapſum 2. dierum ad appellādum.

b ¶ Vera. Vide d. Alex. & Imo. l vl. col. 14 par.

SUMMARIA.

1. *Statuto ſtante, quid poteſtas teneatur & poſſit inquirere infra. 4. menſes de tali delicto, & alio ſtatuto diſponente quod uſque ad triennium poſſit de inceſtu cognoſcere, poterit cognoſci uigore huius ſtatuti ultimi & tempus currit a tempore, quo non continuatur inceſtus.*
2. *Confeſſio facta ad inquiſitionem ſuper toto tollit omnes defectus inquiſitionis.*
3. *Confeſſio criminis purgat omne uitium, & exceptio quod non interuenit accuſator uel quod cauſa debuit remitti ad eccleſiaſticum, omnes iſtæ per ſuiſtentiam tem remittuntur.*
4. *Iudex non debet ſupplere de facto, ubi eius ſuppletio tendit ad impunitatem criminis, de quo conſtat.*
5. *Crimen quando eſt occultum, non currit tempus officiali, qui habet inquirere ex forma ſtatuti, maximè cum de facili notitia haberi non potuiſſet.*
6. *Falſitatē bullæ, ex qua ſequutus fuit inceſtus, poteſt iudex ſecularis cognoſcere.*

CON-

CONSILIVM XVII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Ptās ſcriptus no hēt in ſindicatu ſuo dubitare de p̄dictis obiectis, ꝓut. ĩ. clerè demonſtrabit̄. † 1 Vidēdum ē ergo primò, utrū inq̄ſitio ſup dictis obiectis debuerit fieri. ĩ. tpa ſtatuti antiq̄ .ſ. quatuor mēſiū, uel. ĩ. tpa ſtatuti noui; & hic recurrēdum eſt ad theoricā doctorū, quā refert Bar. in l. oēs populi, de iuſt. & iure. in 4. q. pricipali. q̄ hēt, ꝙ ſi ſtatutū ptinet ad litis ordinationē, inſpicit ſtatutū uigēs tpe quo lex ordinat. C. de fi. inſtr. l. cōparationes. in fi. ſi ad litis deciſionē & tūc inſpicit ſtatutū qđ uigebat eo tpe, quo cā ex qua ueniebat fiēda, deciſio fuit orta. Statutū aūt p̄ſens tā vetus q̄ nouū non pertinent ad litis ordinationē, qa non dant formam ſup lite, ſed ptātem iudicis limitant ad certum tps. Item nec vr̄ ptinere ad litis deciſionē, nihil. n. ſtatuunt ſup pœna imponenda, ſed ſuper tpe quo formandus ſit ꝓceſſus, & ſi dicat̄ dicta ſtatuta inducūt p̄ſcriptionē, per quam p̄ſcribitur impunitati & ueniūt ad abſolutoria ſerēda, & ſic ur̄ attendi tps veteris ſtatuti quo uigēte cā iam cucurrerat tps. 4. menſium. & ſic p̄ſcriptum erat impunitati; uñ nouū ſtatutū nunc uī̄ ſe extēdere ad crimina quorum impunitati iā p̄ſcriptum erat, ſed ad hoc ꝓbabiliter dici pōt ꝙ illud poſſet ꝓcedere, ſi ſtatutum loqueret̄ in rem, dicendo ꝙ de crimine non poſſet cognoſci ultra quatuor mēſes, ſicut & lex antiq̄ dicebat ꝙ de falſo nō poſſet cognoſci ultra. 20. annos. C. de fal. l. q̄rela. tūc fateor, ꝙ cū vigēte primo ſtatuto mēſes. 4. cucurrerint p̄ſcriptū &c. Sed ſi bñ ſtatuta iſta iſpiciant̄ nō loquunt̄ in rē, ſed in pſonā; dñt. n. ꝙ ptās teneatur & poſſit. ĩ. certū tps ꝓcedere, & ſic non tendunt ad p̄ſcribendū principaliter impunitati, ſed ad ligandum manus ptātis; lʒ quo tpe uiguit antiquum ſtatutum lapſis. 4. menſibus fuerint manus ptatis ligatæ. Nunc tñ ꝯdito nouo ſtatuto ligamē illud reſolutum fuit p cām ſucceſſiuam, & ſic ca tpe variatur; cātur. n. quo ad originē & ꝓgreſſū a primo ſtatuto, quo ſublato tollit̄ & ipm ligamē. ar. C. de epiſ. & cle. l. ſerui ſi dñorum. in fi. & qđ ibi per Bar. ſecus in his quæ ꝓduxerunt effectum perfectum. l. 2. §. 1. ff. de excu. tu. Præſcriptio aūt impunitatis dicet effectus perfectus inducens exceptionem, & ille non tolletur p ꝯñs ſtatutum, ſed ligamen manuum poteſtatis nō eſt effectus in eſſe perfectè productus, ſed cām habens ſucceſſiuā ideo ſublatus fuit ſublata cauſa quæ ipſum ligamen conſeruabat, & ſic dicēdum vr̄ ſtatuta noua debere ſeruari, ſ̄m q̄ tempus triennij, quo ad procedendum ſuper crimine inceſtus, dicitur non fore adhuc lapſum; quia cū inceſtus fuerit cōtinuatus, debuit tps prædictum computari a fine non a principio. ff. ꝙ vi aut clam. l. ſ p. §. annus. & a fine continuati inceſtus nondum eſt triennium, ſc a tempore falſitatis commiſſæ non ſolum trienniū, ſed decennium lapſum dr̄, iō quo ad hoc inueſtigatio præſens ſuperflua eſſet. ¶ Concluditur ergo, ꝙ cum tempora ſtatuti noui ſint ſeruanda non ueteris, dicta inquiſitio ſaltem quo ad inceſtum ſine dubio fieri potuit, & ſic nō poteſt in ſindicatu opponi, ꝙ ĩ. tempora ſtatuti non fuerit facta. ¶ Nūc ad alia procedendum eſt, & poſito ꝙ prædicta ceſſarent, & ꝙ tempora tā veteris q̄ noui ſtatuti lapſa forent quo ad ſui curſum, adhuc defenditur poteſtas a prædictis obiectis, quod ſic oſtenditur, Nam aut ille inquiſitus nihil oppoſuit de dictis obiectis, aut oppoſuit & eis non obſtantibus fuit condemnatus. Primo caſu nullam iniuſtitiam fecit ſibi poteſtas, etiam ſi dictæ exceptiones verè ſibi competebant; quia uidetur eis renuntiaſſe non opponendo ſiue poſſēt opponi ad proceſſum, ſiue ad merita cauſæ, iura sūt vulgata. † 2 Præterea ſi fuit confeſſus contenta in inquiſitione, tollit̄ oīs defectus proceſſus; † 3 quia confeſſio criminis purgat omne vitium; iuxta ea quæ no. Bar. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſto. reorum. & per Inn. in c. qualiter & q̄n. de accu. & eſt caſus in c. 1. eo. ti. lib. 6. & no. in c. piſanis. de reſti. ſpol. uī̄ enim quodammodo ꝓrogaſſe iuriſdictionem iudicis inquirendi ꝙ fieri potuit, Nam cum rōne perſonæ & cauſæ poteſtas haberet ſuper hac iuriſdictionē de mero iure poſitiuo, ꝙ ex lapſu tēporis ligatum eſſet eius exercitiū; potuit dictus inquiſitus omittendo exceptionem prædictam ligamen illud diſſoluere. iuxta no. per Bald. in l. ſi qui ex conſenſu, de epiſ. audi. & idem in alia exceptione, quòd non interuenit accuſator, uel ꝙ cauſa debuit remitti ad forum eccleſiaſticum; omnes enim iſtæ per confeſſionem & taciturnitatem remittunt̄. nam cum per ꝯfeſſionem effectum fuerit crimen notoriū[a] non fuit neceſſarius accuſator. ut in c. euidentia. de accu. & ibi no. & l. ea qđē. C. de accu. Quinimo etiam ſi cōſtitit de crimine, aliter quàm per cōfeſſionē, ex quo tñ omiſit dictas exceptiōes opponere, iuſtè potuit cōdēnari; qa crimina undecūq; claruerint, puniēda ſunt. 24. q. 3. c. ecce. & caſus eſt de hoc in c. 2. de accuſationibus ibi. ¶ Nec obſt. ſi dicat̄, ꝙ ptās potuit defenſiones Rei quærere & ipſo reo tacēte; ut l. ſi nō defendant̄. ff. de pœn. Nā licēt potuerit, nō tñ cogebat̄. ff. de iud. l. nō q̄cq̄d. † 4 Præterea lex illa loquit̄ de defenſionibus tendētibus ad conſeruandā innocētiā, ꝙ publicè utile eſt facere ne indefenſi condēnent̄. ff. de pœ. l. abſentē. ſed iſte erat nocēs, & defenſiones ſupradictæ tēdebāt ad impunitatē criminū, qđ eſt odiū. l. ſi a reo. §. qđ uulgo. ff. de fideiuſ. uñ iudex nō debet ita ſupplere de facto ꝯ utilitatē publicā. Cōcludit ergo, ꝙ ſi dictas exceptiones omiſit opponere, iuſtè potuit condēnari ſi uerè conſtiterit de crimine p cōfeſſionē, ſiue alio mō, tanq̄ eis fuerit renunciatū; & ſic cū nullā iniuſtitiā fecerit, non pōt in ſindicatu dubitare; qa qđ legitimè factū eſt &c. C. de adul. l. Gracc'. Si uerò dictas exceptiones oppoſuit & ptās eas nō admiſit, adhuc idē dico, ꝙ hoc facere potuit & debuit. qđ ſic oſtendit, nā q̄tū ad p̄ſcriptionē temporis dico, ꝙ illa nō cōpetebat; † 5 qa cū crimina iſta fuerint occulta, nō cucurrit tps officiali. ff. qđ ui aut clā. l. ſemper. §. ſed ſi is locus. de calū. l. anniī. & qđ no. Bar. in l. gña. de infa. ſed qa Bar. uī̄ de hoc dubitare in l. fi. ff. ſi q̄s. teſta. li. eſſe iuſ. ideo aduertēdum, ꝙ non oīs ignorātia cōſeruat hoc ius ptāti. Nā quædā ſunt crimina, quæ p diligentē inquiſitionē & inueſtigationē potuiſſent in notitiā ptātis deuenire; qs non fuerūt ita occultè . cōmiſſa, quin facta inquiſitione gñali criminū potuiſſent reperiri, & tūc ſi iudex omiſit talē inquiſitionē facere, uel fecit ſed minus diligēter, ignorantia nō impediret tēpora ſtatuti currere; qa cū potuerit facere ut ſciret, hr̄ pro ſciente. ar. in l. q pōt. de reg. iu. facit c. fi. de elec. talis enī ignorātia nō eſt fundata ſup iuſta cā, & in hoc caſu nō ſumus de p̄ſenti. Quædā uerò ſunt crimina ita occultè cōmiſſa, ꝙ faciliter nō potuiſſent in notitiā deuenire per gñalē inquiſitionem, de qua loquit̄. l. cōgruit. de of. p̄ſi. & ad q̄ñā iudices tenent, ſicut ſunt crimina de q̄bus agit̄ de præſenti; † 6 nā falſitas illarū bullarū ſecretiſsimè cōmitti potuit, & ex illa ſequutus fuit iceſtus, & tūc ignorantia p̄ſeruat ius; qa fundata eſt ſuper iuſta & rōnabili cā. ut in l. ſemper. §. ſi is. ꝙ ui aut clā. qui hoc probat. Iſta diſtinctio ꝓbatur ex cōiunctione illarū duarum. ll. quæ vr̄ contrariæ, ſ. ex l. pen. & fi. ſi quis teſta. lib. eſſe iuſ. ſi bene inſpiciātur. Nam lex penult. probat primum membrum diſtinctionis, lex ultima probat ſecundū, & ſ̄m prædictā diſtinctionē intelligendū eſt quod no. Bal. in l. fi. C. de dolo, quæ diſtinctio eſt æqua & rationabilis. ¶ Quantum ad aliam exceptionem, ꝙ non potuit procedi niſi ad petitionem perſonarum conſentarū in alio, dicendum eſt ēt ꝙ illa potuit ſperni; qa ſtatutū illud debet intelligi in terminis ſuis & caſibus ibi expreſsis, de quibus iſte nō eſt; ideo remanemus in diſpoſitione alterius ſtatuti permittentis de omnibus maleficijs poſſe inquiri. C. de epiſ. & cler. l. ſi quis in hoc genus. & no. Bar. in l. 3. §. ſi puto. C. de adul. ¶ Quantum ad tertiam exceptionem, ſ. ꝙ debuerit remitti ad curiam eccleſiaſticam, ſimiliter potuit ſperni ſi fuit oppoſita, quia illud debet fieri cum agitur de re ſpirituali, ſcilicet de fœdere matrimonij. c. tuam. de or. cog. C. de ſacroſan. ecc. l. omni nouatione & quod no. Bar. in l. Titia. ff. ſol. mat. ſed hic non erat de hoc quæſtio. nam ex eo ꝙ iſte fabricauit falſam diſpoſitionem, fatebatur ſe non potuiſſe contrahere ſine ipſa, ſicut ille qui producit abſolutionem uidetur fateri ſe fuiſſe excommunicatum. ut no. in c. uenerabilem. de ele. agebatur ergo ſolum de punitione iſtorum criminum, quæ conſtabāt fuiſſe perpetrata, de quibus nō eſt dubium ſecularem iudicem poſſe cognoſcere & punire. c. ad falſariorum. extra de crimi. fal. & ibi not. facit quod not. in c. cum ſit generale, de foro compe. ¶ Concluditur ergo, ꝙ etſi dictæ exceptiones fuiſſent oppoſitæ per inquiſitum, potuerunt ſperni, & ſic non iniuſtè poteſtas ad condemnationem proceſſit; per conſequens non debet in ſindicatu timere & hæc quantum ad illas quæ reſpiciunt proceſſum.

a Notoriū Adde dom. Pe. phi. cor. in conſ. 55. inc. uidetur in litera S. in 4 part. & nūquid ſpōte confitenti delictum credatur, uide Bald. in conſil. 479. in 5. parte. dicit tamē d. Pet. phi. cor. in conſi. 361. incipit. uiſis. in litera I. in tertia parte ꝙ confitēs delictum ſpōte dicit̄ leſus.

S V M M A R I A.

1. *Fur qui furatur taſcam cum duobus millibus denarijs, ſi fuit punitus ſolum pro mille, & deinde conſtet ꝙ fuerint duo millia, non poteſt amplius puniri; quia unicum furtum eſt. ſed grauius ratione ſummæ maioris, & maximè cum in inquiſitione dictum fuit, furatus eſt taſcam cum mille & ultra.*
2. *Dictio, & ultra prolata a lege refertur ad modicum, ſecus ſi ſit prolata ab homine.*
3. *Similiter an agere poſſit is, cui reſtituta fuerunt mille a fure, cum tamē poſt cōdemnationem conſtiterit de duobus millibus ſibi in illo furto ablatis.*

CONSILIVM XVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶†Nõ uideo, ꝙ illa uerba & ultra poſita in ſnĩa poſsint aliqd ĩportare, poſito ꝙ re uera ſurat⁹ fuiſſet ultra mille libras, nec ut criminaliter poſsit amplius puniri, nec ut ipſorũ uirtute poſſit in plus cõueniri ciuiliter. primũ patet, qa cũ de iſto furto fuerit ſemel punitus, criminaľr nõ dẽt amplius puniri, ne ſepius de einſdẽ & eodẽ hoĩs delicto q̃raẽ. ff. nau. cau. ſta. l. 3. §. fi. de ſepul. uio. l. ſepulchri uiolati nñ ſicut in prin. nõ dẽret amplius de eodẽ delicto criminaľr moleſtari. l. ſi cui. §. ijſdẽ. ff. de accu. ita & poſtq̃ fuit cõdẽnatus, & pœnã ſoluit. ff. de execu. rei iud. l. ſi qs cũ totũ. §. planẽ. & qđ ibi no. ¶ Nec obſt. ſi dicaẽ, iſte fuit punitus ꝓ mille tñ ſubtractis, ſi ergo poterit ꝯſtare ꝙ ſubtraxit duo millia, punietur iterũ ꝓ alijs mille, de qbus nõ fuit punitus, quaſi prima pęna nõ fuerit ſufficiẽs. iux. no. p gl. in c. at ſi clerici. de iud. in glo. pen.

a Nã ſciẽdũ eſt, ꝙ iſtud fuit unicũ tñ furtũ & nõ plura [a], cũ ꝓponaẽ ꝙ fuerit furatus taſcã pecuniæ ſeu pecuniã in taſca. ut ꝓbaẽ. ff. de uer. ob. l. ſcire debemus. poſt prin. & l. 3 in dicta taſca fuiſſet maior q̃titas, q̃ illa q̃ fuit expreſſa; tñ ex hoc nõ mutareẽ ſubſta furti, qa illa q̃ differũt ẽm plus & minus, nõ differũt in ſubſta. ff. de fun. inſtr. l. fi. unicũ ergo & idẽ fuit furtũ, ſibi fuerint ibi mille tñ libræ, ſiue plus eſt tñ unicũ; ꝙ ſi plus fuit, diceretẽ fuiſſe grauius, qa q̃to maior fuit q̃titas in ſacco tanto grauius fuit furtũ; ſic ergo maior q̃titas eſt q̃dã qualitas q̃ reddit furtũ grauius, nõ aũt diuerſificat ſubſtantiã; hoc p̃ſuppoſito clara eſt rñſio ad ꝯriũ. Nã qñ qualitas quæ reddit delictũ grauius, fuit ſpecificata & intẽtata in inquiſitione, ſi nõ fuit ꝓbata, nec ẽm eã fuit impoſita pœna maior, ſed ſimpliciter punitus tanq̃ ſi qualitas illa abfuiſſet, tunc idẽ delictũ non pot iterũ intentari ratione illius qualitatis. ut ꝓbatur in l. p̃tor edixit. §. 1. ff. de iniurijs. Sed ſi illa qualitas intentata non fuiſſet, bñ poſſet iterũ intentari. ita expreſſe colligiẽ ex ſubtiliter no. p Bar. in l. ſenatus. ff. de accuſ. Nunc ad ꝓpoſitũ in inquiſitione fuit expreſſe dictum, ꝙ in illa taſca erant mille libræ & ultra, ea hoc qđ dixit & ultra, patet ꝙ illa qualitas aggrauans delictum fuit expreſſe intentata, non tñ fuit reperta, & ſic non fuit pro ipſa punitus; non ergo debet iterũ idẽ furtum in iudiciũ refricari rõne illius p d. l. p̃tor. §. 1. de iniurijs. q̃ ſic intelligit Bar. in d. l. ſenatus. Sed ſi non fuit intentata in inquiſitione, ſed ſolum fuiſſet dictum ꝙ in dicta taſca erant mille libræ, nec dixiſſet & ultra, tunc rõne illius qualitatis omiſſæ poſſet dici, ꝙ iterum eodẽ crimine poſſet inquiri ẽm determinationẽ Bar. in d. l. ſenatus. ex cuius dictis caſus noſter determinatur. Patet ergo ꝙ appoſitio illius uerbi, & ultra, facta in inquiſitione potius prodeſt huic inquiſitioni, quàm noceat. Et ſi dicatur tu dicis, ꝓ illa qualitas non fuit reperta, certè imo fuit qa condemnatus fuit ad reſtitutionẽ mille librarũ & ultra, quo fuiſſet condemnatus ultra mille, ſi non fuit repertum, & ſic ceſſare uidentur quæ prædicta ſunt. Sed rñ. ſi uere fuiſſet repertũ, ꝙ ultra mille libras ibi fuiſſent, declaratum fuiſſet quantum ultra. Sed qa non fuit declaratum, perinde eſt ac ſi nõ fuiſſet repertum; quia paria ſunt non eſſe, uel non fuiſſe ultra, & neſciri uel inde apparere

2 quantum. ff. de contrahen. emp. l. in lege. & l. rutilia polla. †Item ſi

b dicatur illa dictio, & ultra, ſaltem refertur ad modicum [b]. ut l. hęc adiectio. de uer. ſi. & l. & ſi poſt tres. ff. ſi quis cau. & quod ibi no. Rñ. illud eſt uerum, qñ profertur a lege; quia tunc supereſt miniſter legis, ſ. iudex a cuius arbitrio mittitur eius declaratio. ar. l. 1. de iure deli. Sed qñ profertur ab hoĩe puta a teſte, uel a iudice in ſententia, tunc nihil importat, cum de ſe non poſsit intelligi, nec ſupereſt alius qui habeatur qui poſsit declarare. ita expreſsè determinat Cy. poſt Iacob. de Are. in l. ſi quis in ſuo. C. de inof. teſt. pro qua determinatione facit qđ no. in fi. in l. mutũ. §. ſub conditione. ff. de tutelis. Patet igiẽ ꝙ dicta uerba, & ultra, appoſita in ſnĩa cũ ſint incerta, nihil importãt; qa nec pñt certificari p ſe, nec p relationẽ acta. C. de ſen. q̃ ſine cer. quanti. l. 3. & perinde eſt, ac ſi non fuiſſent appoſita. Præterea ẽt ſi diceremus, ꝙ aliquid importarẽt & ꝙ uideretur condemnatus non ſolum in mille, ſed ẽt in eo qđ erat ultra, adhuc haberemus dicere ꝙ iterum criminaliter nõ poſſet inquiri; quia tunc illa pœna, quæ ſibi fuit appoſita, ſ. de libris quingentis, non ſolum cenſetur impoſita pro furto mille librarũ, ſed ẽt pro eo quod fuit ultra, & ſic amplius puniri non debet de illo ultra. ¶ Concluditur ergo ꝙ iſte non põt amplius accuſari, uel inquiri, ſeu etiam puniri de iſto furto, poſito ꝙ diceretur in illa taſca fuiſſe ultra mille libras; qa uel fuit punitus ſemel criminaliter de eo ꝙ fuit ultra. Si dicamus illud uerbum appoſitum in ſentẽtia aliquid operari, & ſic amplius nõ dẽt, ut in iurib⁹ primo loco allegatis, uel ſi punitus non fuit, ſaltem illa qualitas q̃ habebat agrauare pœnã, fuit in inquiſitione expreſſa, & ſic cũ ſemel fuit intentata non põt amplius intentari, per ea quæ dicta ſunt. Et hęc quantũ

3 ad pœnam criminalem. † Si verò q̃riẽ an poſsit ciuiliter conueniri ultra mille libras per partem, quæ paſſa fuit furtum. Rñ. uirtute dictorum uerborum ſeu dictæ ſnĩæ nõ poteſt conueniri; qa cùm illa uerba ſint incerta nec pñt certificari p relationẽ ad acta, non põt dicta ſnĩa aliquid operari ultra mille libras. ut d. l. 3. C. de ſen. q̃ ſine certa quanti. nec operanẽ ẽt in modico pluri. no. p Cy. in d. l. ſi quis in ſuo. C. de inof. teſt. & ſic habentur ꝓ non appoſitis q̃tum ad acquirendum aliquod ius parti; ſed ſi uellet pars ipſum ciuiliter conuenire de eo qđ habuit ultra mille, & poſſet hoc ꝓbare, nõ uideo quĩ ſibi deberet hoc denegari, quia ſnĩa iſta parti potuit ꝓdeſſe in illis mile. iuxta ea q̃ no. in l. interdum. §. q̃ fur. ff. de fur. nõ aũt nocere in eo ꝙ fuiſſet ultra. ſecus eſſet ſi pars petijſſet vltra mille, & nõ ꝓbaſſet niſi de mille; qa tũc in reſiduo debuiſſet abſolui. l. actor. C. de ꝓb. & tãq̃ definite abſolute in eo ꝙ eſſet vltra, nõ poſſet amplius cõueniri. de cã poſ. & proprie. c. cum eccleſia. circa fi. ſed quia ipſe non egit, ſed iudex ex officio inquiſiuit, ſi non reperijt ultra mille, non debet ius factum nocere aliquid. de reg. iur. l. non debet alteri &c.

a ¶ Nõ plura. Adde do. Bar. ſoci. in conſil. 63. incipiẽ. in preſenti. uerſ. ſed ſi diuerſa. circa fi. in prima parte. ꝙ qñ delictũ reperitur pręparatoriũ ad alterũ ſecundũ naturam actus, ut amplexus ad libidinem tunc attenditur ſolũ actus principalis & finalis, ſecus quando reperitur pręparatoriũ non ſecundum naturam actus, ſed contingenter.

b ¶ Refertur ad modicum. Vide Pet. de Ancha. in c. litteræ. I vj. not. de dila. ubi q potest referri ad magnam ſummam ſi talis probetur intẽtio proferentis. H. F.

c ¶ Standũ. Adde. d. Alexa. de imo. in cõſil. 42. in ult. col. in 4. parte. & in conſilio 46. in fi. 6. col. in prima parte.

SVMMARIA.

1 *Captura facta de aliquo qualiter debeat iuſtificari.*

An ſufficiat quòd iudex uiderit inſtrumentum debiti oculo mentis. & nu. 2.

2 *Scire quis dicitur id quod uehementer opinatur.*

3 *Scriptura ſuſpecta, qualiter iuſtificari debeat.*

4 *Inſtrumenta confecta a notario infami qualiter tollerantur.*

5 *Teſtis an poſſit eſſe frater profratre.*

6 *Legatarius in teſtamento an poſſit teſtis adhiberi.*

CONSILIVM XIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Supradictæ exceptiones ſatis cauilloſæ uidentur, ꝓut. ĩ. in ſingulis oſtendetur capio primã q̃ vr̃ fundari in l. ꝓperãdũ. §. & ſi quidẽ C. de iu. poſt medium. §. ibi dum dicit acta apud ſe acta cõſpicere &c. qđ ibi no. p Bar. & p eũdẽ ĩ l. multũ. ff. de cõd. & demõ. l. hæc aũt. §. nõ defendi. ff. q ex cau. i poſ. ea. ibi. cõſtaret liq̃re q̃ &c. & p gl. in l. ſulcinius. §. 2. e. ti. in gl. no. duo. ibi dum dicit. itẽ ꝙ ꝯſtat de debito &c. & p Bar. in l. ex hac. C. de eroga. mili. an. li. 12. in l. nemo carcere. ubi expſsè hoc volunt in ſeqſtratione & captura periculi, quaſi prius ſit facta fides de debito. ¶ Sed certè ñ

1 eſt vera, & tolliẽ ex trib. † Primò ex eo qđ. ſ. in themate p̃mittiẽ, videlicet ꝙ in actis cõtinetur uiſis inſtr̃is &c. ex qbus apparet indi-

c cẽ inſtr̃a debiti vidiſſe, qa dictis uerbis eſt ſtandũ [c], & ꝓbatur qa aſſerunt illo inſtanti cũ potuerint interuenire. vt no. C. de fi. inſt. & iure haſtæ fiſca. li. 10. p Bart. & p eundẽ in d. §. & ſi qdẽ q dicit hãc eſſe cautelã, vt ſnĩa non poſsit impugnari ex iſto capite, ꝙ acta non fuerint viſa, vcȝ ꝙ in ea dicaẽ uiſis actis &c. qa crediẽ illis uerbis &c. Scđo tolliẽ dcã exceptio, qa & ſi hoc ñ ꝯtineret ĩ actis uiſis. ſ. uiſis inſtr̃is &c. tñ p̃ſumiẽ in dubio vidiſſe. p tex. in c. bonæ memoriæ. in §. porro. de ele. vbi dr̃ ꝙ ꝓ his, q̃ a iudice ſunt acta p̃ſumitur ꝙ oĩa fuerint ritè celebrata pp iudiciariam authoritatẽ. & iſta ſunt verba formalia tex. ſi ergo hoc req̃ritur in dubio interueniſſe præſumitur niſi ꝯrium ꝓbetur vt ibi. & in c. præſentiã. de ꝓb. non. n. præſumitur, ꝙ iudex omittat facere q̃ ſibi incumbunt. vt l. 2. C. de of. ciui. iu. & qui negat actũ iudicis ritè fuiſſe celebratum, dẽt hoc ꝓbare. ff. de ꝓb. l. ab ea parte. §. fi. qđ eſt regulare vt ille qui ſe fundat in negatiua ad aliqd impugnandum, debeat eã ꝓbare. vt in d. l. hoc iure. de ver. ob. & ibi plenè p Bar. & p Inn. in c. ſuper his. de acc. Sed hoc ꝓbare difficillimũ eſt, nec. n. ſufficit ꝙ in actis nõ contineaẽ ꝙ uiderit, niſi directè vel indirectè ꝓbetur, ꝙ non viderit, nam poſsibile eſt ꝙ viderit, & tñ notarius obmiſit hoc in actis ponere; probationes autẽ debent neceſſario concludere. l. nõ hoc. uñ cognati. ¶ Tertiò tollitur dicta exceptio; quia poſito ꝙ non uiderit inſtrumentum debiti adhuc dici & attentari poteſt, ꝙ ex hoc captura non ſit vitioſa ꝙ pluribus modis oſtẽditur. ¶ Primo quia re vera dictum inſtr̃m extabat, prout apparuit ex productione poſtea facta in termino dato ad probandum & iuſtificandum. Item præſumendum eſt, ꝙ iudex ita crediderit, ſcilicet ꝙ extaret ſed ipſum non viderit. neque enim credendum eſt ita fatuus, ꝙ ſi non crediſſet extare inſtrumentum conceſ-

ſiſſet

fuisset captura etiam, iste.n. fuisset dolus in iudice, q non præsumit, & ipse etiam iudex sic putate extare, licet ipsu nõ uiderit, perinde est ac si uidisset, qa sua opi. cõcurrebat cũ ueritate, & sic habetur p per fecta scientia, quæ pet inspectionem habetur. ut hoc habetur in l. cum quidam. in ver. toriens agitur de ver. obl. & ibi no. & ac qui. hat. ¶ † Præterea scire quis dr id qd vehementer opinatur. C. de iura. calum. l. 2. §. q obseruari. in ver. sciétes. côiũcto q postea subdit ibi, q quisq; rñ credit &c. & ibi ea presũ p Bar. Ex quo igi tur iudex opinabatur instrum extare, q præsumitur ex diai, pinde est ac si vere sciuisset p veram oculorum inspectionem. ¶ Præ terea ex quo veritas postea apparuit, q extabat p ipsius instrumé ti productionem, ois dnbietas q prius fuisset, euacuat, & perinde est ac si nuñq fuisset, qa reperta ueritate cedũt oía veritati. 8. dist. c. veritate. de trigedis. c. fraternitatis. in fi. facit. l. quædã. ff. de rebus dubijs. ibi bonus tex. Cõcludit ergo q quis si habuerit iudex no titiá dicti instri per sensum corporeũ & p inspectioné oculorum, tñ dr habuisse notitiá p intellectum p p dno simul ꝯcurrétia. s. q sic erat rei veritas q debitũ & instrũm extabat, & quia iudex sic ve hemêter putabat; hæc aũt notitia intellectualis æquiparat notitiæ sensuali, vt ex supradictis iuribus colligit, & qa sic in fi. videmus q demõstratio fit interdũ ad intellectũ, sicut ad oculũ. ff. de op. no. nun. l. 1. in prin. ¶ Præterea cõfirmo pdicta, nã videre vel nõ vide re instrm debiti nõ est illud qd dabat iurisdictionê iudici, sed con cernebat exercitiũ iurisdictionis, nã iurisdictioné habebat ex ele ctione côis Senatũ. verũ et impartitur & exercere solet, cũ sibi có stat de debito. nam quoties iudex non ignorat se iudicem, vel id qd principaliter dat sibi iurisdictionê, licet ignoret adminicula, vel & ea quibus iurisdictio excitatur vel impertitur, nõ ppca red dit nullum id qd agit. ff. de iud. l. 2. §. 1. & est theorica Bari. in d. l. multum, de cond. & demon. hic aũt sciebat se iudicem & suam ele ctioné, nõ ergo redditur captura uitiosa licet ignoranet instrm. ¶ Præterea quoties uidemus, q iudices instante ipse instantiæ cũ plene acta non potuerint videre vel examinare, ferunt sñias isto modo, uidelicet cõdemno talem si venit condemnãdus, & absol uo si venit absolvẽdus, & tenet talis sñia. ut no. Bar. in l. cũ fuerit. C. de sen. & tñ nõ uidit vel examinauit acta. paria. n. sunt nullo mo dovidisse vel vidisse imperfecte sine examinatione, ar. l. quoties. ff. qui satisd. cog. nõ ergo uitiatur actus indicis, ex hoc q nõ vidit scripturas. Et per hoc rñdetur ad l. properandum. in §. & si quidé. licet enim debeat iudex videre acta cum sñiam dat, non tamen ibi dicitur, q sñia sit nulla, licet nõ viderit, imo ꝯrium apparet ex no tatis in d. l. cum. C. de sen. sufficit. n. q non discrepet ab actis, sic & hic actus iudicis seu concessio capturæ nõ discrepabat a veritate debiti & instri, qa re vera capi poterat ex tanto debito; igĩ nõ no cet q non viderit, ex quo veritas postea apparuit. Et eodẽ modo rñdetur ad l. hæc aũt. §. nõ defendi. quibus ex cau. in pos. eat. Item ad gl. q est in l. sulcinius. §. 1. an. q illa gl. dicit debere adhibere ali qualem cãæ cognitionem cũ tenuiter cõceditur, aľs nõ valet. Notã dum qa non requirit gl. q iudex uideat instrm, sed q adhibeat ali qualem cãæ cognitioné, q consistit in multis; unde non sequit nõ uidit instrm, ergo nõ adhibuit aliqualẽ cãæ cognitionem, potuit n. esse, q aliunde tantá fidem habuit, q ipsum ad perfectã creduli tatem adduxit, & ista dr sufficiens pbatio quoties iudex ex pluri bus corã eo gestis deducit ad perfectam fidem. iuxta no. per Bar. in l. admonendi. de iureiu. Captura nõ inferebat ppetuũ seu ple num pindiciũ, eo qa nõ statur in terminis capturæ sed venit iusti ficãda postq facta est p stilũ curiæ senẽsis, & si non iustificatur statĩ reuocat, & nullũ attulit grauamẽ vel satis parũ, si vero iustificatur cõfirmatur. ¶ Sequitur ergo, q in ipso actu capturæ non requirit exacta fides debiti, sicut requirit cũ fit vẽditio bonorum vel cõ cessio in solutum ex secundo decreto, illa. n. fiunt ut perpetuo du rent, iõ requirit plena pbatio debiti per instrm vel testes, q quo ad quid dr summaria, quia parte absente fit, sed quo ad aliud dici tur plenaria, quia plena probatio requiritur, & in his terminis lo qtur gl. in d. l. sulcinius. §. 2. an gl. no. duo si bene inspiciatur. Sed captura q fit ex instro debiti nõ fit ad hũc finem, ut postq facta é iustificetur, & si reperiatur iusta remaneat firma, aľs retractetur, quia ergo fit sub hac spe seu conditione, ut postq facta est, iustifi cetur, & ita stilus curiæ approbat, dico q illa causæ cognitio non est de necessitate adhibenda ab ipso initio cum fit, sed sufficit q adhibeatur postea, & si non iustificetur condemnabitur qui fecit cam fieri ad omne interesse, & sic captus ille sus conseruetur, non sic in sedo decreto qd interponitur si ut iustificetur postq est in terpositum, quia scustra interponeretur, iõ necesse est q iustifice tur ante. s. cum fit, & hoc uult illa gl. & in hac cõsideratione vr mi hi multum consistere medullam huius negotij. Ad prædicta be ne facit qd no. p gl. & doc. in l. consentaneum. C. quom. & qñ iu. ubi dicunt, q iudex ordinarius potest aliquem capere personali ter, quoties vult, uel quoties sibi vr, non ergo pōt primus act capturæ impugnari, ex eo q non vidit instrm, sufficit. n. q sibi sic visum fuerit, & q sic voluerit, postq iste actus primus in sua volũ tate vel arbitrio relinqtur, ut ibi habetur vñ nõ pôt sibi aliqua qõ referri. iuxta no. in c. statutum. §. assessorem. de resc. li. 6. p gl. & i l. nulli. de epis. & cle. post prin. ibi p sus cõscientia. &c. p Bal. sed actus secundus. s. retẽtio posset bñ impugnari, si nõ iustificetur ca ptura, & hæc vr mihi ipsa veritas & ita approbat practica, quã tñ multi defendere nesciunt ab obiectis, sed ex pdictis apparet clara defensio. ¶ Cõcludit ergo, q sufficit instrm debiti fuisse pductũ post capturã i termino dato ad pbadũ, nec pôt ipugnari ex eo q plus si fuerit pductum, tũ qa stilus curiæ approbauit q iustificat postq é facta. Vñ si fuit necesse iustificare prius, qa de iure cõi iu dex capere potuit p suo libito si sibi vr, licet nõ retinere nisi iusti ficetur, ea qbus remanet euacuata prima obiectio. † Venio ad secundã de suspitiõe instri vel ptocolli, q vr fundari in l. iubemus. C. de pb. vbi dr, q producens scripturã suspectã adhibere dẽt ei fi dẽ, si p testes & indicia pbet, aľs nõ facit fidẽ. & cõcordat. l. 1. eic ca prin. C. de iuram. calu. Sed rñ. q Spe. intelligit illa iura, qñ scri ptura est ẽ suspecta rõne alicuius rasuræ vel interlineaturæ posi tæ in loco suspecto, aľs si aliq suspiciones adsint tñ, valet, licet ꝫ pbetur, nec p solã suspicionem cessat. ita no. in Spe. de instr. edi. §. 2. ver. & no. q tabellio. p vnã quasi columnam añ fi. §. sed hic nõ pponitur subesse rasura uel aliqua uituperatio, sed quoddam in teruallũ chartarum, qd nõ est de illis defectibus q habeant ipsam reddere suspectã: vt patet eo. tit. in §. instrm publicũ. p discursum totius. §. vñ cum hic nõ allegẽt aliquid de ptentis. in d. §. stãdum est sibi. vt idem Spe. expresse nõ. in §. restat. post prin. eo. ti. ibi & breuiter creditur instrõ &c. ¶ Illud. n. qd allegatur de interuallo chartarum, potius suspitioné bomiuis inducit, q iuris. † Itẽ aliud, qd allegatur q ille notarius multotiens errauit in suis instris, ad hoc non nocet, quia posito q ita esset, tñ instra facta p cum ualẽt qnonsque fuerit ab officio notariatus depositus, qd hic nõ dr fa ctum, ita determinat idẽ Spe. in d. §. instrm. Item opponitur, q ta bellio ibi &c. hoc uerũ q licet tabellio &c. & et Bar. consulun in consi. qd incipit. similr Ioannes. & hoc pp publicam vtilitatem ex quo tolleratur in os. idem no. Spe. in d. §. restat. uer. qd si tabellio item aliud qd allegatur, vcꝫ q mulrotiens cõsueuit facere instra discordãtia a protocollo, similr nõ nocet; nam ex hoc nõ redderẽ tur suspecta ptocolla, sed potius instra, quia qñ illud accidit, stat ptocollo tãquã magis originali, vt no. Bar. in l. sempronius. ff. de le. 2. v ñ si nõ producitur protocollum, frustratoria est ista impu gnatio, q ipsum non tangit. † Venio ad 3. e. ac. & dico q licet in illo instro vel ptocollo sit scriptus p teste ille Bartholomeus fra ter stipulatoris, in quem remissa fuit declaratio dotis, non ex hoc uitiatur. nam aut diceret uitiari ea eo q ille sit frater stipulatoris, & hoc est falsum, qa frater pôt testificari p fratre iuxta ea quæ ple nẽ notantur p Bar. in l. qui testã. ff. de testa. Præterea hic non testi ficatur ipse Bartholome', sed instrm notarii, qd facit fidẽ et mor tuis testibus ad hoc qd plené no. in l. fi. C. de fideiuss. & l. hæredes palam de testam. p Bar. Aut diceretur uitiari ex eo q in illum fuit remissa declaratio, & tunc similiter non potest hoc dici, quia nũc non agitur de probando illam remissionem sibi factam, sed agi tur de probando promissionem factam Martino, unde cum illa promissio sit res principalis illius instrumenti, & illa non sit fa cta Bartholomeo, sed Martino, nõ prohibetur Bartholomeus es se testis, licet sibi fuerit incidenter facta remissio seu commissa de claratio, sicut uidemus † q legatarius potest esse testis in testamẽ to, in quo non relinquitur sibi principaliter, sed incidenter. iuxta no. in l. dictantibus. C. de testa. facit quod no. in Spe. in d. §. instru mentum. uersi. quid ergo si testator. Et ex prædictis remanent, sub latæ, dictæ nouæ exceptiones nouiter datæ super aliis duabus ul timis satis recolo me scripsisse, ideo me ulterius non extendo.

SVMMARIA.

1 *Dominus non potest obligare subditos pro eius debito cum non habeat administra tionem bonorum singularium personarum.*
2 *Iurisdictio quo ad alienos actus non extenditur ad alios.*

3 *Dominus non potest deducere iura nec actiones suorum subditorum in iudiciũ absque mandato, nec obligare, nec eorum bona alienare.*
4 *Deputati ad administrationem ciuitatis non possunt bona obligare nisi habito mandato & probata uersione.*
5 *Princeps cũ facit bellũ uel nubit filiã, nõ dẽs uexare ciues sed de suo exponere.*
6 *Dominus non posset facere per legem q ex contractu facto per ipsum subditi eius essent obligati.*
7 *Legẽ q pôt facere contrahendo absque solennitate requisita uidetur illã tollere.*
8 *Episcopi & inferiores domini non possunt statuere contra ius commune.*
9 *Legem qui non potest facere, similiter non potest facere contractum qui habeat uim legis.*
10 *Dominus potest transferre in alium ius quod habet in subditos eis inuitis.*

CONSILIVM. XX.

IN Christi nomine Amen. ¶ In cã istorum de Cerreto vr̃ di cendum ipsos fore relaxandos tanquam indebite captos pluribus rationibus. † Et primò, quia nõ uideo qualiter dominus Camerini potuerit obligare homines de Cerreto, nisi appareat de ipsorum uoluntate, uel quod pecunia mutuo recepta fuerit conuersa in eorum utilitatem, polito q probatum esset ipsum fore dominum dicti castri, & illos fore sibi subditos, quod sic ostenditur. Nam superioritas de qua testes deponunt concerni solam ea quæ pertinent ad iurisdictionẽ & partes eius merum & mixtum imperium, & simplicem iurisdictionem dum dicunt q dictus dominus consueuit mittere officiales qui faciunt executiones ciuiles & criminales. Item concernit custodiam dicti castri, dum dicunt q mittit castellanos, nõ au rem concernit administrationem bonorum singularium personarum, quia de actibus concernentibus administrationem prędictam testes nihil deponunt; licet ergo dictus dominus consueuerit facere illa q̃ concernunt iurisdõnem non propterea sibi competunt ea q̃ concernunt administrationẽ. Nã ex frequentia & consuetudine uel exercitio aliquorum actuũ non acquirit̃ ius nisi super illis actibus, quos q̃s exercere consueuit. ff. de iti. 2 actuq; priua. l. j. §. si q̃s hoc iterdicto. uer. iuliaous. † & ibi expresse p Bar. q dicit per illum tex. q ille q exercenit certos actus iurisdõnis, in illis tm̃ dr̃ præscribere, non in alijs, quos ooo exercui, se cus est q̃n haberet ex concessione superioris q̃a tunc exercendo unum retinet oẽs. hoc ẽt no. glo. in c. cum contingat. de deci. Sed obligare psonas singulares pro debito pecuniario ptinet ad administrationem eorum seu patrimonij non aũt ad actũ iurisdõnalem; vñ cum non sit probatum eidem dño competere talẽ administrationem, dicendum ẽt q facere non potuit talẽ obligationẽ. ¶ Sunt. n. distincti administratores quidã sup iurisdõnibus, & iste est dñs Gentilis & sui officiales; qdã super administrationẽ bonorũ, & isti sunt consules dicti castri, a tota cõitate deputati. Ne igitur reip. turbent officia vnusquisq; q ad se pertinet exercere dẽt, & non occupare quod est alterius. C. de testa. l. consulta.

3 ¶ † Præterea dñs Camerini rõne suæ superioritatis non potest in iudiciũ deducere iura & actiones cõpetentes hoibus de Cerreto sine ipsorũ mãdato, ut in c. auctoritate. in fi. de priuile. li. 6. ergo nec eorũ bona alienare, qa ista iudicantur ad paria. ut. l. ait prætor. post prin. ff. de iure delib. ergo nec eos obligare, qa ex obligatione sequit̃ alienatio bonorũ. vñ phibita alienatione phibetur ẽt obligatio per q̃ peruenitur ad eã. ut est casus in l. j. & l. ad resoluendũ. C. de pdi. mi. ¶ † Præterea uideo q ẽt illi qui deputati fuerunt ad administrandũ bona, pñt ex mutuo obligare cõitatẽ aliq̃ uel singulares psonas, nisi pecunia pueñ conuersa in illorũ vtilitatem, uel expressum dederint de hoc mandatũ. ut l. ciuitas. ff. si cer. pe. & in auth. hoc ius porrectũ. C. de sacrosa. ec. nec sufficit asserere in instro q utilitate cõitatis sit recepta, nisi alterũ de illis pbetur. ut no. p doc. in dictis locis. q̃to minus poterit ille q nõ est deputatus ad administrandũ sed ad iurisdõnalia exercẽda. facit. c. dilecti. de mai. & ob. uer. cũ nõ pt obligare capĩn uel ecclĩã sine illorũ consensu, & ipso iure non ualet. idẽ in tutore nisi appareat utilitatẽ pupilli & in rẽ eius fit cõuersa. facit qd' plenè no. in l. ei qui. C. qd' cũ eo. ¶ † Præterea sequeret̃ absurditas magna, qđ quotiens dñs Camerini indigeret pecunijs p suis pprijs negotijs reciperet eã mutuõ, & obligaret subditos, qđ esset iniquum & fieret 3 id qđ no. in d. l. neminem. C. de sacrosan. eccl. ubi dicunt, q q̃n pnceps aliq̃s vult facere guerram dẽt eam facere sine piudicio subditorum; & si vult maritare filiam, sibi non debet per hoc grauare expendat de suo. C. de sta. & ima. l. ij. in fi. de of. pro con. l. obseruari. in princi. & 10 auth. de colla. §. ad hæc iubemus. de of. p̃s. l. l. illicitas. §. ne potẽtiores. de lucris aduocato. l. j. li. 12. de pascu. priua. l. j. li. 11. Sed si posset obligare subditos, rõne suæ superioritatis, manifestè sequeret̃ 3riñ. dicẽdũ est q isti nõ potuerunt capi tanq obligati, nisi fuerit ostensum q dictus dñs habuerit mãdatũ ad eos obligãdum; qđ cũ nõ fuerit factũ, sunt relaxandi. ¶ Præterea ꝑlatus dñs nõ pt eis inuitis transferre in alterum ius qđ in illis hẽt. ut not. in l. inuitus. ff. de fideicõ. liber. de. phi. seu. alie. p fedc. ꝑtrea ducatus. multominus facere pt id qđ in eis non habet, s. eos personaliter obligare. Nec ob. si dicat̃ ex quo habet in illis iurisdõnẽ, pt facere legem, sed 3ctus illius, q pt facere legẽ, habeatur p lege. ut. l. cæsar. ff. de publica. de dona. l. donationes. Respõ. uerũ est circa ea q̃ sibi competunt, s. circa exercitium 6 iurisdõnis. l. j. ff. si q̃s ius di. nõ obtẽp. sed circa ea q̃ sibi cõpetunt rõ pt facere; hoc aũt sibi nõ cõpetit, vñ nõ posset ipse dñs Camerini facere hoc per legẽ, uidelicet q ex 3ctu suo uel ex mutuo p ipsum recepto subditi sui essent obligati, qa lex ista esset ambitiosa & nociua, & sic tanq iniuslis rejciẽda, cum de esse legis sit q principaliter tẽdat in utilitatẽ subditorũ, nõ in damnũ. 4. dis. c. erit 7 aũt. igitur si nõ posset hoc facere p legem, nec p 3ctũ. ¶ † Præterea si bñ inspiciant leges illæ loquunt̃ de illo q pt facere legem 3 in cõmune, & circa ea de qb. pt dispensare ut in princeps, q pôt tollere solẽnitates iuris, faciat 3ctũ sup rebus sine solẽnitatibus; nã ualet & vr̃ solẽnitates iuris tollere qd' facere pt, ut ibi. & l. 8 oim. C. de testa. Sed dñs Camerini nõ ẽ talẽ q derogei iuri cõi, † sic inferior legẽ superioris tollere non pt, ut in cle. ne romani. de ele. sicut nec epi possunt facere constitutionem derogantem iuri cõi, ut no. in. c. 3. de maio. & obe. Et in hoc differunt isti magistratus seu superiores perpetui ab uniuersitate ciuitatis aut castri, quia uniuersitas pôt facere statutum contra ius commune, & in ipsiusmet præiudicium. l. omnes populi. de iusti. & iu. sed tales magistratus perpetui non possunt facere legem in præiudicium subditorum nec contra ius commune, sicut nec epi, maxime quia talem superioritatem hẽt dictus dñs in dicto castro, uel expressa concessione romanæ ecclesiæ, uel ex tacita, & in tali generali concessione nõ ueniũt illicita. l. 3. §. si pcur. qđ' q sq; iur. b 9 ¶ † Dico igitur ad ppositum, q inquantũ dictus dominus obligauit semetipsum bene posset ẽm illa iura obligari; quia talis 3ctus habet uim legis, qa factus super his quę ad se pertinent ut dictis iuribus. Sed inquantum obligauit subditos, dico q ille non est; contractus; quia subditi non potuerunt obligari sine ipsorum consensu expresso per nuncium, uel epistolam, uel per instrm. l. consensu. de act. & obli. & ibi no. non ergo pt dici q habeatur p lege ille contractus, qui non est contractus; duplicem. n. contractum facere uoluit. Vnum per quem semetipsum obligauit, & il le ualuit, & pôt dici prima facie q habeatur pro lege quantũ ad ea super qbus pôt facere legem, ut q subditi non impugnẽt dictum 3ctum inquantum ipse dñs seipsum obligauit. Alium per quem obligauit subditos, & iste non ualuit cum contractus fundetur in consensu qui hic non fuit quo ad subditos; igitur nõ habetur pro lege 3ctus qui non est. ¶ Præterea hoc est cõntra iura, q subditi sine ipsorum consensu ab alio obligentur; igitur ipse dñs non posset 3riam legem super hoc facere, ut dictum est, & p hoc tolli pt q' no. Bar. i. l. ciuitas. ff. si cer. pe. nam loquitur in ipsa uniuersitate, nã ciuitas quæ pt facere legem in sui pńdicium propter consensum omnium qui in ea interueniũt, merito 3ctus factus per eam habet vim legis in eorum similiter præiudicium, sed nos loquimur in superiore, qui non pt facere legem in præiudicium subditorũ, & in sui propriam utilitatẽ; igitur nec 3ctus eius in hoc uim legis habet. Item nõ obstat si dicatur, q p delictum dicti dñi denegãtis facere iusticiã possent capi eius subditi. 23. q. 2. c. dñs noster. igitur pter 3ctum. nã hæc consequẽtia tollitur per no. per doc. in. l. iubemus nullã. C. de sacrosa. ec. ubi dicunt, q licẽt delictum plati noceat ecclĩæ, nõ tñ nocet eius cõtractus, & sic plus potest delictum ad nocendum subditis q̃ contractus. ratio ibi ponitur per doc. Ex quibus cõcluditur, q illi nõ potuerunt capi tanq obligati ex cõtracto dñi Camerini. ¶ Præterea posito q prædicta cessarent non uidetur probata superioritas eo modo quo requiritur, nam actus de quibus deponunt testes sunt indifferentes, & ita possunt conuenire recommendatis sicut subditis. nam & habentes terras recommendatas mittunt ad eas officiales, ut patet in multis terris recommendatis communi Florentiæ; non ergo sequitur, ille consueuit mittere officiales, igitur sunt eius subditi. l. non hoc. C. unde cogna. ¶ †. Præterea ille qui fecit eos capi, non potest uenire iure cesso eo modo

a ¶ Subditorum. Vide Bal. in con sil. 483. in prima par.

b ¶ In generali cõcessione Add per d. Pet. Phil. Cor. in §l. 23. inc. de plu ribus per totũ in 2. parte. Et quis nõ censetur concedere in speciali concessione q specialiter non esset cẽsurus. p eundẽ cõs. 83. circa. in fine ea & in 4. parte.

modo quo venit;qa cum ille q cessit, se fefellerit, & fuerit iudicatus cessans, cedere non potuit constante statuto cōis Floren. Itē ad ꝯfirmationem eorum q̄ primo loco dixi, bene fecit qđ alibi dñt doc. vcȝ ꝙ ciuitas pōt per gn̄alem legem auferre vni priuato rem suam, non per spālem. rō est, quia in l. gn̄ali cōsentiūt simul oēs, vñ si postea casus accidat ꝙ unus tangatur vel lædatur non pōt conqueri, cùm simul consenserint. l. in diem. ff. de aqua plu. arc. sed in l. spāliter facta ꝯ vnum, ille nō consensit, iō sibi nō ꝑiudicat. l. si priuatus. ff. qui & a quibus. In proposito verò, hoies castri Cerreti vndiq; consenserunt, vñ quo ad eos diceretur lex ista spālis; quia paria sunt exprimere vnum tm̄, quo ad uuum, vel oēs in gn̄e quoad singulos. l. si duo. ff. de admi. tut. sicut ergo D. Camerini non potuit solum hoiem Cerreti obligare ꝑ suū ꝯctū vel legem, ita nec oēs simul; qa sicut ibi non consensit ille in illa spāli obligatione, ita in illa gn̄ali nullus consensit, vñ iure unius dr̄ spālis; gn̄alis aūt esset si oēs consensissent obligari, & postea cōtingeret vnū capi, tūc non posset ille reluctare, cùm simul cōsenserit. d. l. in diē. ¶ Præterea si dicimus istos obligatos, quæro qua actione teneātur. Aut. n. dicis certi ꝯdōne ex mutuo, & hoc est falsum; qa cum mutuum ꝯhat re non pōt ex eo obligari ille, ad quē res non ꝑuenit verè vel interpretatiuè. iuxta ea q̄ habentur in. l. eadem. ff. de duobus reis. Aut dicis ea stipulatu & idem cū in ea reqratur ꝑsentia partium vel saltem iussus. l. 1. in prin. vet. si q s. de ver. obl. & isti nec fuerunt ꝑsentes nec alius eorū iussu promisit, sed ipse dñs sine iussu. Aut dicis eos teneri actione ex lege qua si ꝓmissio facta per D. Camerini vim legis habeat, & adhuc est falsum, qa ipse dñs non posset hanc legem facere, ꝙ ꝓ mutuo recepto ꝑ eū vel per cōitatem Camerini teneantur illi de Cerreto, cū illud sit ꝯ ius cōe ꝙ alter ꝓ altero teneat. C. ne filius ꝓ parte. & ne vxor ꝓ marito ꝑ totū. & ipse dñs rarò pōt facere legem q̄ sit ꝯ ius cōe; sicut nec eps posset, ut s. dictum est; princeps aūt vt imperator vel papa q tenet ibi tpalem iurisditionē, bene posset facere de plenitudine ptātis, sicut facit ꝙ dñs teneatur ex ꝯctu serui de peculio & simi. Itē vna cōitas inter seipsos bene posset hoc facere ꝙ ꝓ ꝯctu vnus alteri teneatur, qa in hoc consentiunt oēs de cōitate, & sic magis obligant ex consensu ꝓprio q̄ alieno facto leges aūt dicentes ꝙ ꝯctus illius, q pōt facere legem, habeat pro lege, loquunt quantū ad personam ipsius ꝯhentis. Itē quantum ad hoc ut censeat dispensatum super solennitate omissa, si est talis q possit dispensare. Item quantum ad hoc vt subditi nō possint venire ꝯ ꝯctum vel pacta facta super eo, vt. d. l. cæsar. tō. est, quia illa pñt fieri per legem, sed contrahendo vr̄ legem super his facere; sed ꝙ ille qui pōt facere legē, possit aliū obligare contrahendo, hoc non dñt illa iura, nec rō dictat, cum per. l. illud fieri non possit. Nam uirtus legis consistit in quatuor. s. imperare, vetare, ꝑmittere, & punire. l. legis virtus. ff. de legi. non aūt in obligando alterum vel contrahendo pro ipso. Illud. n. magis pertinet ad ꝓcuratorē seu administratorem alterius, q̄ ad legis latorem, bene tñ fateor, ꝙ lex pōt alterum obligare, si faciat contra legis præceptum. Aut dicis eos teneri actione in factum tanq̄ pecunia ad eos peruenerit. l. si me & titium. ff. si cer. pet. illud nō est probatum, ergo &c. Per puncta ergo tōnis demonstratiuè ostenditur istos non fore obligatos, & iō cum fuerint capti tanq̄ obligati ex falsa cā veniunt relaxandi, ut in iuribus vulgaribus &c.

S V M M A R I A.

1 *Reformationes plures florētinæ uidebātur contrariæ; & in cōsilio habetur ꝙ illa non dicuntur contraria, quæ cum distinctione duci possunt ad concordiā.*

2 *Statutum uel generalis prouisio non refertur ad prouisum specialiter uel statutum.*

3 *Offitia quæ debentur ciuibus an debeantur comitatensibus latè hic uide.*

CONSILIVM XXI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Primū dubiū oritur ex tribus statutis. s. descriptis, quorū vnum ualet positum in libro statutorum dñi capitanei quod loquit de x. annis. Aliud positū in statutis artis iudicum & notariorum, quod loquitur de quinque annis, sed reformatio loquitur de. xx. annis, & sic videntur inter se contraria. Sed non dñtur contraria illa, quæ pñt cum aliqua distinctione deduci ad concordiam, ut in prima constitutione. C. §. quibus. ff. de legi. l. nam & posteriores. ff. qui satisd. cog. l. sciendum. cōiuncta. auth. offeratur. C. de lit. conicst. & quod ibi not. & quod not. Cy. de fide instr. l. scripturæ. & Bar. in consti. ad reprimendam super uer. non obstantibus. promptum est. n. leges legibus concordare. C. de inoffi. do. l. j. de elec. cum expediat. lib. 6. ¶ Considerandū est itaque, ꝙ primum statutum loquens de x. ann. est gn̄ale tam quo ad personas, q̄ quo ad officia. Primū patet, quia loquitur de personis constitutis in quacunq; arte nō solum iudicum & notariorum, sed ēt aliorum. Secūdū patet, qa licèt in principio loquat de officio consulis, postea subdit gn̄aliter obseruandum in quibuscunque officialibus cōis florentiæ, vt patet in eo. ¶ Secundū vero statutum de v. annis est spāle quo ad personas non notariorum tm̄, sed gn̄ale quo ad oīa officia cōis Floren. ¶ Tertia reformatio est spālis quo ad personas notariorū. Item spālis quo ad officia notariatus tm̄ vt in ea patet, & ista loquitur de an. xx. Itē

2 considerandum est scdō, ꝙ regula iuris † ꝙ gn̄alis prouisio vel statutum non refertur ad ea de qbus specialr̄ prouisum vel statutum est. ff. de pœnis. l. sanctio legum. C. de silentiarijs. l. decurionibus. ff. de ver. obl. l. stipulationes cōmodissimum. & l. doli clā. ff. de uul. & pup. l. alimenta. §. basilice. & l. stichus nutriens. & regula est ēt, ꝙ gn̄i ꝑ spēm derogat. ᵃff. de le. 3. l. vxorem. §. fœlicissimo. cum si. ¶ His præmissis dicta statuta q̄ videtur cōtraria, reducūtur ad concordiam cum ista distinctione, aut loquimur de notarijs, aut de alijs constitutis in alijs artibus. primo casu aut volunt habere officia notariatus, & tūc seruanda est reformatio noua facta in 1404. vcȝ vt debeant ipsi uel eorum consortes aut parentes soluisse ꝑstantias per. a x. ann. als repelluntur, ut in ipsa habetur, nec hēt locum tunc primum uel ꝯm statutum loquentia de alijs personis uel officijs tpalibus; qa cum loquat gn̄aliter quo ad personas & officia ut in primo, uel quo ad officia, ut in secundo, non extenduntur ad hunc casum in quo spāliter est prouisum per reformationem, uel posito ꝙ a principio extenderentur cū fuerunt condita, postea per hanc reformationem fuerūt scripta, & iste casus spālis fuit a gn̄alitate dictorum statutorum exemptus, ut in iuribus. s. all. Reqritur ēt ultra prædicta contenta in dicta reformatione, ꝙ tales notarij sint ciues oriundi de ciuitate Floren. ꝑ sex menses, uel ꝙ sint tales q pro ciuibus oriundis habeātur, ut sunt illi de S. Geminiano & de S. Miniato postq̄ habitauerunt in ciuitate Flo. per sex menses, ut patet in pactis fa-

3 ctis tpe submissionis eorū, als nō admittentur. † Posito. n. ꝙ aliquis forensis stetisset hic per. xx. an. & soluisset ꝑstantias non ꝓpterea esset effectus ciuis, nec deberent huic officia consueta ciuibus assignari, licèt ex hoc dici posset incola uel municeps. l. 1. ff. ad munici. Et hæc procedunt præsupposito ꝙ d. officia notariatus concedantur ciuibus originarijs tm̄, uel ex consuetudine uel ex statuto, tunc. n. reformatio supradicta dēt suppleri ꝯm dictā consuetudinem. Si uerò consueta sunt concedi ciuibus simplr̄ tunc cum oēs comitatenses sint ciues. ff. ad muni. l. q ex uico. ut no. in l. 1. c. ti. ꝑ Bar. possent dicta officia consequi notarii comitatenses; ēt illi q non habentur pro ciuibus originarijs, ut sunt illi de monte cauo & de carmignano, ꝯm ꝙ patet ex eorum submissionibus. & idem in alijs dummō onera cōis sustinuerunt per an. a x. ꝯm d. reformationē, uel ipsi, uel eorum parentes, aut consortes; nec curo si non soluerunt ꝑstantias ut ciues, uel reformatio sic dicteт, sed sufficit ꝙ soluerunt æstimum sicut comitatēses, nā & illa sunt onera cōis; & qđ operant præstantiæ in ciuibus, operat æstimum in comitatensibus, ut sic uerba sint intelligenda ꝯm qualitatē ꝑsonarū. l. plenū. §. eqtij. ff. de usu & ha. Si uerò non reperiret ꝯsuetudo introducta ut magis ciuibus q̄ alijs soluentibꝰ ꝑstantias d. officia tribuerent, tūc ēt oēs forenses matriculari & q ꝑstantias ꝑ. xx. an. soluissent, licet ciues nō essent, possent ad d. officia assumi ꝯm tenorem reformationis, & ꝑdicta cum notarii petūt officia notariatus cōis Flo. ut d. est. Si uerò petāt se admitti ad alia officia, tūc refert aut loqmur de officio ꝯsulatus ut sint ꝯsules artis suæ, aut de alijs. Primo casu loquit statutū antiquū positū in uol. statutorū dñi capitanei, qđ reqrit quatuor. s. ꝙ sit guelfus. Itē ꝙ deuotus S. Ro. eccl. itē ꝙ oriundus de ciuitate uel comitatu, & sic nō reqrit ꝙ sit originarius ciuis uel talis q ꝓ originario habeat, sed sufficit ꝙ sit ciuis simplr̄. s. de comitatu, & in hoc differt a ꝑcedēti. itē quarto reqrit ꝙ fuerit habitator uel allibratus ipse & antecessores sui in ciuitate Fl. p. x. an. & hic aduertēdū qa loqtur alternatiuè. s. habitator uel allibratus, quorū alterū pōt esse siue altero, & sic alterum vr̄ sufficere. l. si hæredes plures. in fi. ff. de cond. inst. Item dicit allibratus quod pertinet ad comitatenses, non ꝑstantiatus qđ ꝑtinet ad ciues, sed ꝯm qualitatē ꝑsonarum sunt uerba exaudienda ut. s. dixi. ¶ Sufficit ergo ꝙ si est ciuis fuerit præstantiatus per annos. a. si comitatensis, fuerit

a ¶ Derogat. Vide Bal. in consil. ccexxx. & in consil. cclvsi. in v. parte ubi ponit an & qū generi ꝑ spēm derogetur. & adde eundem in cōsil. cccexci. in 1. pte ꝙ licet spēs deroget generi. tñ gn̄alis dispositio non tollitur in totum.

rit allibratus uel pstantiatus, & hoc importat significatio dictorũ
uerborũ, a quibus nõ est recedendũ. l. pspex. ff. q & a qbus. & l. 1. §.
li is q naui. ff. de exerc. actio. l. cõstitutionib. ff. ad munic. Si uerò
quærimus de alijs officijs, de qbus spãliter nõ est puisum, tũc repu
gnat statutũ pdictũ dñi capitanei. in uers. & idẽ intelligat. & fiat de
omnibus & singulis officialibus &c. p qd ur requiri decenniũ, &
oĩa q. s. dicta sunt. ¶ Et aliud statutũ artis iudicũ & notariorũ, in
quo requirunt alia diuersa. s. q habitauerit p 5. an. continuos cũ
sua familia in ciuitate Florẽ. & subierit onera cõis p dictũ tps rea
liter & psonaliter, & qd fuerit de scriptis in libro pstãtiarũ; nec ap
paret ex uerbis dicti statuti, q requirat ut sit oriũdus de ciuitate
uel comitatu. ¶ Vidẽdũ est ergo, qd statutũ sit obseruãdũ in isto
casu. nã utrunq; est gñale quo ad officia. Rñdeo, puto q in psonis
notariorũ sit seruãdũ statutũ artis notariorũ, qa illud spãliter lo-
quit in psonis eorũ; aliud aũt statutũ sit seruãdũ in psonis aliorũ
nõ notariorũ, q illud est gñale quo ad psonas oĩum; & sic restrin
git p istud spãle quo ad notarios. Nec ob. si dicat q statuta iudicũ
& notariorũ fuerunt approbata in his in qbus nõ repugnãt statu
tis & reformationibus cõis Floren. sed in isto casu repugnat, & sic
nõ ur hoc seruãdũ, sed illud. Nã hic pcedet si diceret de his q non
repugnãt i gñe uel specie; sed qa illa uerba nõ fuerũt apposita, de-
bet intelligi de his q repugnãt simplr & totalr qd non posset cũ
distinctione iuuari, nõ aũt de his q repugnãt fm qd, & q pñt cum
distinctione iuuari, ut sunt ista quorũ unũ pt intelligi i psonis no
tariorũ tñ, aliud in alijs. Hoc patet, qa sic uidemus in si. q cla de-
rogatoria pcedẽtiũ debet intelligi mõ. s. de pcedẽtib' oĩno ꝯrijs,
nõ de his q pñt cũ distinctione iuuari. ut no. expsse Bar. in ꝯsti. ad
reprimẽdũ. sup uerbo nõ obstãtibus. & allegat in Auth. de suc. ab
intest. circa prin. & qd ibi no. in gl. C. & cõia de suc. itaq;. idẽ ergo
in cla derogatoria sequẽtiũ est ista posita in dicta ꝯfirma. p q irri-
tant statuta pcedẽtibus ꝯria, qa eadẽ est rõ. ff. de son. l. 1. & hæc di-
cta sint quo ad psonas notariorũ. ¶ Quantũ uerò ad psonas alio-
rũ existẽtiũ in alijs artibus seruãdũ est statutũ dñi capitanei, q lo
quit de annis x. & de alijs ibidẽ requisitis, qcunq; officia petãt siue
ꝯsulatus siue alia. de quib' oĩbus remanet declaratũ primũ dubiũ,
& ꝯclusio finalis est q ad hoc ut notarij tã ciues q forẽses, possint
hr e officia notariatus, requirunt ea q ꝯtinent in reformatione su-
pradicta loquẽte de an. xx. ¶ Venio nũc ad fm dubiũ qd orit prin
cipalr ex reformatione antiqua facta in 1379. q loquit de ann. 30.
& ex alijs loquẽtibus de alijs tẽporibus. Circa qd aduertẽdum, q
reformatio pdicta edita in 1379. est spãlis quo ad qd; qa loquitur
tñ in psonis uallis nebulæ & de illis. 12. terris, & nõ de alijs aliarũ
terrarũ; & quo ad qdã alia est gñalis, qa nõ loquit de notarijs tñ,
sed de qbuscunq;. Itẽ nõ loquit de officio notariat' tñ, sed de quo
cunq;. Reformatio uerò noua facta in 1404. est gñalis qtũ ad lo-
ca un sint notarij, loquit. n. de notarijs undecunq; pueniẽtibus. s.
de ciuitate uel de quacũq; parte comitatus, & sic in hoc ista ẽ gña
lior illa, sed in alijs est spãlior, qa ista loquit de notarijs illa de q-
buscunq;, ista noua reformatio nõ fuit posita tota in pũcto; qa in
prima parte loquit de existẽtibus, in alia de maioribus artibus, &
uult q p 30. an. dẽant soluisse. itẽ alij de alijs minoribus p an. 25.
ultima pars loquit de notarijs q p 20. an. debẽt soluisse, & hæc tñ
ultima q est spãlis ad notarios & officia notariatus fuit extẽsa. pri
ma uero & scda pars q gñalis est quo ad psonas & reformationẽ.
Itẽ ista de offõ notariatus, illa de qbuscunq; officijs. Si ergo quærit, q
sit seruãda, qdã infingit pplexitas; ur. n. q prima quasi spãlis in p-
sonis aliarũ terrarũ seu partiũ, & p ista noua tanq gñalior in hoc
sit seruãda in notarijs existẽtibus de ciuitate, uel de alijs terris co
mitatus. cꝯ ur seruãda ista noua reformatio quo ad psonas nota-
riorũ, qa de ipsis spãliter puidet. prima uerò seruet quo ad perso
nas aliorũ q nõ sunt notarij &c. ad alia officia q notariatus. super
hoc passu, qñ sunt duæ leges uel statuta, quorũ unũ sit spãlius alte
ro quo ad qd, & quo ad aliud, q gñalius sit seruãdũ. Bar. in d. ꝯsti
tutione ad reprimẽdã. dicit cõsiderãdũ, q utrunq; statutũ cẽsetur
factũ p aliquã utilitatẽ pub. uel priuata. uidẽdũ est ergo ubi uer
tat maior utilitas & illud est seruãdũ fm hãc doctrinã. ꝯsiderandũ
q ambæ reformationes istæ factæ sunt in fauorẽ cõis Florẽ. ut in
utilitatẽ pecuniariã, dũ uolũt q qs nõ admittat ad officia nisi tãto
tpe soluerit onera terræ. Maior aũt utilitas resultat ex prima, q lo
quit de maiori tpe q ex scda, & sic dr prima secundanda in ꝯriũ, qa
plures inducunt ad subeũdũ onera cõis, si sciẽt se fore habiles post
xx. an. ad officia q si post 30. anu. & sic maior utilitas resultabit ex
secũda, qa plures cõfluent. Itẽ qa plures habilitabunt ad guberna

tionẽ reipubli. quod est publicũ utile. ff. de bo. dã. l. cũ rõ. §. si plu
res, ibi. cũ ampliari Imperium boĩum adiectiõe potius q pecunia
rum copia malim &c. Itẽ qa hæc secunda & noua reformatio ẽ spã
lior prima i duobus, licet in uno gñalior. Sed prima est spãlior;
secunda in uno tñ in duobus gñalior; debet ergo seruari secunda
tanq magis spãlis, qa per modicũ aditum uni ex partibus reduci-
tur ea ad imparitatẽ, & facit illud pponderare alteri. Præterea ista
secunda est posterior & inter pares uel cõcurrentes rõnes poste-
rior attẽditur. ut no. Bar. in dicta extrauag. Et per dictas rõnes te
neo hanc ultimã opi. ut ꝯcludamus sic. Aut loquimur in notarijs
illarũ. 12. terrarũ, aut in alijs. ¶ Primo casu distinguo per oĩa, put
distinxi. s. in pcedenti dubio uz aut uolunt officia notariatus &
seruanda est reformatio, tanq spãliter prouidens in notarijs & in
officijs notariatus, nõ uetus tanq gñalior in his duobus & per rõ-
nes quas dixi. Aut alia officia petunt q notariatus, & tunc aut lo-
qmur in alijs officijs q consulatus, & seruandũ est statutum artis
iudicũ & notariorũ quod spãliter prouidet in notarijs. Aut de of
ficio consulatus, & seruandũ est statutum dñi capitanei loquẽs de
x. ann. per rõnes supradictas. Si uero loquimur de alijs qui nõ sũt
notarij & sunt de terris illis, tũc aut uolunt consequi officia in ci
uitate Floren. & seruanda est reformatio edita in 1379. quæ lo-
quitur de annis 30. nec curo q sint illa officia, utrũ sint officia cõ
munis uel alia, quia reformatio gñaliter loquitur de officijs non
restringendo se ad officia cõis, & sic etiam officia consulatus non
potuerunt habere illi qui non sunt notarij; nisi steterint per 30.
annos & ibi dicitur, secus in his qui sunt notarij; uel melius dici
põt, q cum de officio consulatus spãliter sit prouisum per statu-
tum dñi capitanei non magis quo ad notarios q quo ad alios in
quibuscunque personis, seruandum est quo ad officium consula-
tus dictũ statutũ dñi capitanei, sed quo ad alia officia seruanda est
reformatio pdicta quo ad alios qui sunt de terris illis. Si uerò non
requirit de officijs notariatus uel alijs, sed de alijs priuilegijs &
immunitatibus competentibus. ciuibus originarijs ciuitatis Flo-
ren. tunc seruanda sunt pacta facta in submissionibus supradicta-
rum terrarum. & ideo discurrendo per singula considero q illi
de Carmigniano & de monte Catino non fuerunt recepti ad illã
ciuilitatẽ q habent originarij ciues, & ad illã q habent comitaten
ses; ideo nunq eam sortiuntur, ẽt si per mille annos starent in ciui
tate Floren. quia uerũ est dicere q non sunt originarij ciues, nec
pro originarijs fuerunt recepti, nec per dictã habitationẽ simpli-
cem possent præscribere dictam ciuitatem nisi fuissent tractati &
reputati ut originarij per longum tps, quia tunc pscriberentur. ar.
C. de pscri. lon. tẽp. q p liber. l. 1. & 2. Itẽ præterq ad officia, qa si
habitarent per sex an. in ciuitate acquirerent illã ciuilitatem ex di
cta reformatione antiqua & fm cõtenta in ea; quo ad alia uero re
putarentur ut ciues simplices non originarij sed comitatenses, qa
quo ad illa nec uirtute pactorũ sunt originarij, quia hoc non dicũt
pacta; nec uirtute reformationis, qa illa loquit in officiis tñ, nec
ẽt si per quinquaginta annos uel ultra habitassent, ut dictũ est s.
¶ Quantũ uerò ad illos de S. Geminiano dicendũ est, q illi acqui
rũt ciuilitatẽ illã quã habent originarii ciues & ẽt illa priuilegia
& immunitates postq habitauerint in ciuitate Floren. per sex mẽ
ses, quia ita continent pacta ipsarũ, ut patet ex inspectione ipsorũ
locorũ. nõ quantũ ad officia in quibus alia tpa requiruntur, sed
quo ad alias imunitates. ¶ Quãtũ uero ad illos de S. Miniato fm
pacta ipsorũ semper & oĩ tempore hñr tanquam ueri & origina-
rii ciues quo ad oẽs fauores & priuilegia, ẽt absque eo q habitent
aliquo tempore in ciuitate Floren. præterquã quo ad officia re-
spectu ipsorum non habentur pro originariis nuousque habita-
uerunt p sex menses, ut patet in pactis eorũ, & sic ad officia cõsue
ta dari tñ originariis non possent eligi nisi habitassent per sex mẽ
ses & tunc. n. possent uirtute pactorũ per quæ potuit derogari sta
tutis præcedentibus de maiori tpe disponentibus. ff. de pact. l. qd
dictũ. sed per reformationẽ postea factam in 79. excluduntur nisi
habitauerint per 30. an. quia dicta terra sancti Miniati est de illis.
12. terris contentis in dicta reformatione, an tamen dicta reforma-
tio fieri poterit de iure contra illos de sancto Miniato & contra
pacta habita cum eis, non disputo, quia & si dicatur de iure nõ ua
lere, quia non potest cõitas uenire ꝯ contractum & pacta sua ut in
c. 1. de pb. & qd ibi no. & qd no. Cyn. in l. digna uox. ff. de legi. &
Bar. in l. oẽs populi. & l. qd semel. ff. de decre. ab or. fa. tñ de facto
credo q seruet, nec est dispntandũ de ipsa postq facta est, sed fm
ipsum est uidendum quid importet, non autem an ualeat. 4. dr in
illis.

a ¶ testificari pro fratre. An frater inuitus uel uolens admittatur contra fratrem. ꝯ. i. de omnino Panor. in c. literas. l. 3. col. sup gl. 2. de psum. & uide Fe. in c. in literis an. co. §. uers. facit. 6. de testi.

istis. Ex quibus omnibus lucidare patet oẽs constitutiones, statuta, & submissiones, de quibus in puncto p̃mittitur; & nil remanet in eis, quod ad ꝓpositum faciat, indiscussum; q̃ ideo tã in longũ ꝓ ꝓduxi, ut uideat diuersitas casuũ q̃ ea p̃dictis colligunt, & q̃ ingerunt difficultatẽ & obscuritatẽ in casibus, de quibus q̃rit, unde remanẽt casus p̃dicti clari, & in cõcordantia reducta q̃ ad inuicẽ discordantia uidebant per dictas distinctiones & subdistinctiones. ¶ Posset aũt p̃dictis obijci, q̃ in submissione facta p illos de S. Miniato fuit actũ, q̃ q̃tum ad officia consueta ciuibus Floren. conferri nõ habeant ꝓ ciuibus originarijs nisi habitauerint Florẽtiæ per sex mẽses; postq̃ ergo habitauerũt p dictum tp̃s, uĩ actũ q̃ ad alia officia possunt eligi; & si ita est, uĩ q̃ reformatio facta in 404. non extendit ad notarios de S. Miniato, cũ in illis sp̃aliter fuerit aliter ordinatũ p dicta pacta facta in eorũ submissione, q̃ pacta uim legis hñt. ff. de publi. l. Cæsar. & sic quo ad notarios illius castri uĩ sufficere, q̃ habitauerunt p sex mẽses, non aũt uĩ requiri q̃ soluerũt p̃stantias p 20. annos; nã reformatio q̃ gñaliter loqnit de notarijs, non extẽdit ad illos de q̃bus sp̃aliter erat ꝓuisum. ¶ Præterea cõitas Florentiæ nõ debuit nec potuit de iure uenire ꝯ pacta sua facta cũ illis de S. Miniato. iux. no. p Cy. in d. l. digna uux. C. de legi. & alijs. s̃. allega. & sic uel dicta reformatio facta in 404. non cõprehendit illos, uel si comprehendit non tenet de iure quo ad illos. ¶ Sed ista non obstant, & ad primũ r̃ndetur, q̃ licet prouisio contenta in submissione facta de illo castro sit sp̃alis in uno, vez quo ad hoĩes illius castri & non alterius, tñ in duobus est gñalis. s. q̃ñ non loquitur de notarijs tm̃, sed de oĩbus. Item non loquit de officio notariatus tm̃, sed de quolibet officio; prouisio uero dictæ reformationis facta in 404. licet sit gñalis, derogat primæ. per l. manumisso. ff. de pecu. le. & de leg. 3. l. uxorem. §. codicillis. & per ea quæ in præcedentibus dixi. ¶ Quantum ad secundum respondetur, q̃ ista reformatio facta in 403. non est nec censeri debet cõtra pacta facta inter cõe Florẽ. & illud castrum S. Minia. quinimo pacta illa debent intelligi & limitari secundum dictam reformationem. nam intentio dictorum paciscentium fuit, q̃ hoĩes dicti castri non essent habiles ad officia consueta ciuibus originarijs assignari, nisi postq̃ habitassent Floren. per 6. menses; tunc autem essent habiles. s. eo mõ quo sunt alij ciues originarij, non aliter, uel ultra q̃ sint originarij. istud enim quòd sint ultra q̃ originarij, nec petitum p̃sumitur ab illis de castro illo, quia fuisset p̃sumptuosa petitio, nec ẽt præsumitur fuisse concessum a cõe Floren. quæ nõ præsumitur plus dixisse extraneos q̃ suos arg. C. de fideius. l. cum acutissimi. cum si. Sed certum est, q̃ omnis habilitas ad officia quæ iam habent uel habebant ciues ueri & originarij [a] intelligebatur, & limitabatur s̃m constitutiones & reformationes cõis factas & fiendas, igitur & eodẽ mõ dicendũ q̃ habilitas hoĩum dicti castri. q̃ p dicta pacta cõsequebant, debet intelligi s̃m leges postea fiendas. ad hoc no. in cle. statutũ. de ele. p gl. ne melioris conditionis sint illi q̃ ueri & originarij ciues, & sic ueri & originarij ciues subijciunt oĩbus legibus & reformationibus futuris p cõe Floren. ita & illi de illo castro, & sic p ꝯñs sicut ciues ueri & originarij q̃ tunc erãt, uel p̃terea nascent non p̃nt consequi officia notariatus nisi s̃m formã dictæ reformationis, ita nec illi de illo castro. Ista. n. reformatio nõ fuit edita solum ꝯ hoĩes illius castri; q̃a tunc posset dici q̃ ueniret ꝯ pacta facta cũ eis, sed fuit facta gñaliter ꝯ oẽs notarios undecunq; oriũdos de ciuitate uel comitatu, & sic potiꝰ limitat pacta q̃ rumpat, secus posset dici de reformatione facta in 379. q̃ loquit de annis 30. nã illa fuit sp̃aliter facta ꝯ homines illius castri & illarũ terrarũ, & sic posset dici de iure nõ tenere quotiens ꝯdicit pactis, sed q̃tũ ad ꝓpositũ non est curandũ de ipsa; q̃a ut s̃. dixi quantũ ad notarios & officia notariatus nõ est seruãda illa, sed alia facta in 404. ¶ Concludit ergo breuiter, q̃ notarij siue sint de ciuitate, siue de comitatu, ẽt si de illis 12. terris uel castris. s̃. nominatis, non p̃nt consequi bñficia notariatus nisi soluerint p̃stantias per annos 20. secundum formam dictæ nouæ reformationis non obstantibus q̃buscunq; alijs statutis loquentibus de alijs tẽporibus; q̃a debent intelligi in alijs p̃sonis uel in alijs officijs, & ẽt non obstantibus quibuscunq; pactis factis in submissionibus eorum, quæ pacta debent intelligi s̃m dictam reformationẽ. ¶ Secundò concluditur, q̃ postquã soluerint dictas p̃stantias per annos 20. possunt habere dicta officia non obstante dicta reformatione facta in 79. quæ loquitur de annis 30. quia similiter debet intelligi de alijs personis & alijs officijs, & hoc dummodo adsint aliæ qualitates requisitæ. s. q̃ sint ciues ueri & originarij. uel pro ueris & originarijs habeantur, licet per dictum tp̃s. 20. anno. in dicta ciuitate non habitauerint; quia hoc non requiritur ex forma dictæ reformationis per quæ patet r̃nsum plenè ad primum & ad sc̃d̃m quæsitum. ¶ Restat nunc declarare ultimum q̃situm in quo uĩ prima facie dicendum, q̃ habentes illa priuilegia non possint consequi officia, q̃ sic ostenditur. non. n. dĩ q̃ sint ciues, sed q̃ gaudeant beneficijs & priuilegijs ciuiũ; officia vero ñ uidentur concedi in beneficiũ, q̃a beneficium non confertur in inuitum, sed ista officia publica sic. ff. de mune. & ho. l. si q̃s magistratus. Item nec in priuilegium; quia ꝓprie priuilegium est ꝯ ius cõe. ut C. de inst. co. confir. §. si q̃ verò pragmaticæ. & §. seq. & ibi no. sed hæc officia cõceduntur de iure cõi. vt in d. l. si q̃s magistratu. de mune. & ho. p totum. ¶ Contrarium dico, officia cõis possunt conferri in beneficium cum ex eis resultet vtilitas p p quam hodie solẽt ẽt impetrari. sed beneficium dĩ beniuola actio gaudiũ tribuens habenti ut in c. obertus de orto. de feudi cogni. Sed nulli dubium officia tribuere gaudium, honorem, & lucrũ. Nec obs. q̃ cõferuntur in inuitum. nam verum est si cõitas uellet astringere, sed non consueuit. imo per reformationes astringitur certus terminus ad accipiendũ vel repudiandũ, & sic ex cõsuetudine mutarunt naturam. vt l. 1. §. bestias. ff. de postu. Hoc p̃supposito dico q̃ habentes talia priuilegia non sunt melioris conditionis q̃ illi q̃ sũt veri ciues originarij, sic non p̃nt dicta officia notariatus habere nisi soluerint præstantias. p 20. annos s̃m formam dictæ reformationis, sicut nec ipsi veri originarij. & hoc duplici ratione [b] prima quia fictio[b], seu figura vel vmbra, nõ potest plus operari q̃ veritas. ff. de lib. & posth. l. filio quẽ pater. sed quia dicta priuilegia concessa sunt ad similitudinem eorum q̃ habẽt veri & originarii ciues; igitur & s̃m cõem qualitatem inherẽtẽ ciuibus & ciues veri habent cum illa conditione vel qualitate. ar. l. in testa. ff. de cõdi. & demon. & hæc dicta sufficiunt.

a ¶ Ciues ueri & originali. Ad de per do. Phi. corn. in cõs. 171. incipi. in hac. in litera. R. in 4. parte.

b ¶ Fictio. Fictio quãdo potest habere locum. Add per do. Phi li. decium in cons. 63. col. 4.

S V M M A R I A.

1 *In hoc consilio concluditur, q̃ stante reformatione q̃ ex omnibus scripturis priuatis in quibus partes se subijciunt officio mercantiæ soluatur gabella, sicut si essent publica instrumenta nisi in duobus casibus. s. cum essent factæ ex causa ueræ mercantiæ. Et cum esset facta declaratio per dictos officiales, q̃ esset facta ex causa mercantiæ. Et inueniatur scriptura talis tenoris. Che ditto Bartolameo a Zouanne donessene prestare al ditto Zouanne fiorini sette millia per tre anni, e per uso de ditti dinari che debano godere le paghe de fiorini sedeci millia, e restituendo li sette millia che me sia restituiti li dinari di monte. Et super his uerbis sit declaratum per officiales, q̃ sit mercantia, tamen teneatur ad solutionem gabellæ, quia uerba contractus important mutuum & contractum usurarium, quod cadere non potest in contractu ueræ mercantiæ. Et q̃ fuerit mutuum et contractus usurarius probatur per iura & rationes de quibus hic. & nu. 2. 3. & 4.*

3 *Index cum facit decreta præiudicialia, pars est uocanda.*

4 *Declaratio propriè fit super dubio.*

5 *Declaratio siue confessio contraria ei quod est notorium, & manifestè apparet de contrario, est nulla tanquam continens expressum iuris errorem, nam si ex uerbis scripturæ apparet mutuum, & per iudicem declaretur q̃ sit uenditio talis sententia est nulla.*

CONSILIVM. XXII.

1 IN *Christi nomine Amen* ¶ † Visa quadã scriptura priuata facta inter Ioãnem d. Bartholomei Pãtiatichi ex parte una, & Bartholomeum Peruzi & Ioãnẽ dominici giungni & socios ex altera, uisa ẽt quadã reformatione facta ad requisitionem uniuersitatis mercantiæ, q̃rit an contrahentes. s̃. dicti teneãtur soluere gabellã de ꝯtu celebrato p eos & contento in dicta scriptura, an vero excusentur a solutione dictæ gabellæ rõne dictæ reformationis. Et breuiter ad utrãq; partem allegatur dicta reformatio. in ver. & insuper q̃ ex oĩbus alijs scripturis &c. ¶ Primò namq; allegatur ad partem affirmatiuam q̃ soluere teneant gabellã; quia in d. versi. & insuper q̃ ex oĩbus. disponitur q̃ ex omnibus scripturis priuatis, in quibus p̃tes se subijciunt officio mercãtiæ, soluat gabella sicut si essent instrumenta publica nisi in duobus casibus, s. cum essent factæ ex causa veræ mercãtiæ, & inter mercatores. Item cum super ea esset facta declaratio per dictos officiales, q̃ essent factæ ex causa veræ mercantiæ, cum hoc verteretur in dubium, si p istam scripturam partes se subiecerunt officio mercãntiæ nec aliquis de casibus exceptuatis existit, vt ĩ. patebit in cõtrarium; quia nõ solum unus, sed ambo casus exceptuati existunt. Nam primus dicitur existere, eo quia dicitur articulatum & probatum; q̃a super pecunijs montis exercentur, & fiunt mercantiæ. Itẽ q̃ dictus Bartholomeus & Ioãnes a certo tẽpore citra exercuerunt talem mercantiam, & sic existit pri-

stit primus casus, qa ex cã mercantiæ & inter mercatores. Itẽ exi-
stit secundus, qa sic fuit declaratũ per officiales mercãtiæ, qa pro
cessit ea uera mercantia, & non simulata, quæritᷣ quid iuris. ¶ Bre
uiter ergo teneo primã partẽ, ꝙ debeat solui gabella de q̃titate se
ptẽ milliũ flore. q̃ recipit d. Io. a d. Barth. & socijs tãq̃ sibi uere mu
tuata, ꝑ dictã reformationẽ & cõtẽtis in dicto uers. postq̃ fuit de
hoc cõfecta priuata scriptura, in qua partes se subiecerũt officio
ꝑdicto. Restat nũc solũ rñdere ad ea quæ faciunt & allegant in ꝯ-
riũ, qbus sublatis remanebit cõclusio uera. ¶ Et primo non obst.
dũ dr̄ ꝙ ista scriptura priuata est cõfecta ex cã ueræ mercantiæ, &
sic existit primus casus exceptuatus. Nã si uerũ uolumus fateri &
nõ cauillare. ff. ad exhi. l. pe. lippis uel monoculis appareret ꝯrũ;
a qa ea inspectione illius scripturæ luculẽter apparet, † ꝙ iste fuit
ꝯctus mutui, in quo ꝓpriẽ non cõsistit mercãtia uel actus mercã
tiæ. cõclusio est Bar. in l. lega. in prin. ff. de leg. 3. per l. in eum. in
prin. ff. de iust. Dictus. n. Ioannes acquisiuit mutuo dicta septẽ mil
lia flore. a dictis Bartho. & socijs, & ꝓ merito uel usuris cõcessit
& assignauit sibi emolumẽta sexdecim milliũ quos habebat in mõ
te & pagas quas inde ꝑcipiebat, & ita sonãt uerba dictæ cedulæ cui
cũque habẽti discretionẽ & intellectũ. ¶ Et qa ueritati oia cõso-
nãt, ꝙ ista fuit ueritas, patet ex uerbis & cõtẽtis in dicta cedula,
fuit. n. actũ. che el dicto Bartholomeo & Zoãne douessero ꝑstare
al ditto Zoãne fiorini sette millia trecẽto e noue ꝑ tre anni. q̃ uer
ba qs ignorat mutuũ importare, cũ, præstare, in uulgari idẽ sit qd
mutuari, in latino. Ad idẽ qa fuit actũ ꝙ post tres annos deberet
restituere tãtundẽ, qd est de natura mutui. l. 2. in prin. & ibi plene
no. ff. si cer. pe. Itẽ fuit actũ, ꝙ dicti mutuãtes deberẽt hr̄e. 16. mil
lia q̃ ille habebat in mõte, & ex eis gaudere & pagas inde ꝑcipere
ꝑ dictũ tps triũ annorũ quo finito redirent libere ad dictũ. Ioã. q̃
uerba qd aliud importãt, q̃ ꝙ pro dicto mutuo recipiãt dicti mu
tuãtes emolumentũ dictæ pecuniæ mõtis, & sic manifeste apparet
ꝯctũ istũ fore usurariũ, & nullũ debere sortiri priuilegiũ exẽptio
nes gabellæ, ut patet in dicta reformatione q̃ principaliter fuit im
petrata & facta ꝑꝑ fraudẽ usurariorũ, & ista est ueritas cui locus
esse debet. ff. de ꝓb. l. fi. in fi. Si qua alia uerba foret in dicta scri-
ptura, q̃ aliter uideãtur sonare, fuerũt apposita ad palliandum, &
sic est ꝑsumendũ postq̃ de intẽtione partiũ apparet manifestẽ. ar.
ff. de cõdi. insti. l. si qs sub cõditione. & quod ibi no. & de noua. l.
doli. §. diuersum. & ꝙ no. can. in c. ad nr̄am. de emp. & uendi. ubi
dñt ꝙ clausulæ appositæ in ꝯctibus usurarijs ꝑsumunᷣ fraudulen
tes. si igiᷣ iste fuit ꝯctus mutui non põt dici mercãtia. ut no. Bar. s̄.
& sic nõ extat hic primus casus exceptuatus, nec obstant attesta-
tiones receptę, qa nihil faciunt ad ꝓpositũ; dicũt. n. ꝙ super pecu
nijs montiũ fiũt mercãtiæ emẽdo & uendẽdo, certẽ in ista cedula
nõ continetᷣ emptio & uẽditio, sed mutuũ ut ex ipsa apparet, & sic
nõ inferunt ad casum nostrũ; posito. tñ. ꝙ sup dictis pecunijs exer
ceretᷣ ꝓpriẽ mercantia, istud deberet intelligi qñ qs emeret & po
stea reuẽdẽdo lucrareᷣ, hoc aũt nõ fuit hic factũ; qa isti Bartholo
mæus & socij nõ emerũt illa. 16. millia, qd patet qa nulla fit men-
tio in cedula de ꝑtio, nã illa septẽ r õ dederũt pro ꝑtio ut in ea pa
tet, & sine ꝑtio nõ est emptio. ff. loca. l. 2. ¶ Præterea cũ fuerit a-
ctũ, ꝙ post tres annos restituerenᷣ illa. 7. dictis Bartho. & socijs
& eꝯ illa. 16. millia illi Io. posito ꝙ usi fuissent uerb. emptiõis &
uẽditionis diceretᷣ & ꝑsumeretᷣ uẽditio simulata ex tali pacto rẽ-
solutoria cõcurrẽtibus alijs ꝑsumptionibus usurariæ prauitatis.
ar. d. c. ad nr̄am. de emp. & uẽ. ff. d manu. l. cui. §. si ab ignoto. ¶ Prę
terea fm theologos nõ est licitũ emere pecuniã mõtis ꝓ cõsequẽ
do lucrũ illarũ ꝑstationũ, q̃ opi. & plures iuristẽ tenẽt & habẽt in
rõnẽ. Nã licet illi q coacti fuerunt soluere eã, licitẽ possint ali-
qd annuatim ꝑcipere, nõ tñ licitũ est emptori in quo cessat illa rõ
coactionis, & subest sola rõ cupiditatis & lucri. igiᷣ &c. arg. eius
qd no. in l. fi. post prin. C. de insti. do. igiᷣ nõ est licitũ emere ꝓ ta
li lucro illicito cõsequẽdo, & si ita est nõ est iste ꝯctus priuilegia-
tus occasiõe mercãtię; qa reformatio loquiᷣ de mercãtia licita, ista
uero est illicita posito ꝙ eẽt mercãtia, qd negaᷣ. ¶ Cõcludiᷣ ergo
3 ꝙ ꝯctus cõprehẽsus in d. cedula nõ est de sui natura uel forma ꝯ-
ctus mercãtię, qa nõ cõtinet emptionẽ & uẽditionẽ uel ꝑmutatio
nẽ, sed est ꝯctus ueri & apti mutui cũ amissione usurariæ prauita
tis, & sic ex isto capite nõ excusaᷣ quominus ex dicta pecunia mu
tuata vꝫ septẽ millia. ccc. soluaᷣ gabella rõne dictæ cedulæ uel
priuatæ scripturæ. Nec ob. ꝑdictis, si dicaᷣ ꝙ hic sit q̃dã permuta
tio pecuniarũ, in qua ꝑmutatione cõsistit actus mercãtiæ, nam di
co ꝙ ista nõ fuit ꝑmutatio, tũ qa his uerbis nõ fuerunt usi con-
trahẽtes sꝫ potiꝰ uerbis importãtibus mutuũ, tũ qa ꝑmutatio nõ
fit de q̃titate ad q̃titatẽ, uel de spem ad quãtitatẽ, sed de specie cer
ta ad spẽ certã. l. 1. ff. de rerũ ꝑmuta. & no. in l. 2. ff. si cer. pe. at hoc
uel ex utraq; pte interuenit q̃titas ut q̃titas; uel si qs diceret ꝙ illa
q̃titas mõtis interuenisset ut spẽs. ar. l. si certos nũmos. ff. de leg. 1.
tñ q̃titas septẽ negari ñ põt ꝙ interuenerit ut q̃titas, & sic nõ põt
dici ꝑmutatio. ¶ Et qa ꝯctus de qbus dubitaᷣ, dẽt noiari ab illis
qbꝰ magis adaptanᷣ. l. naturalis. §. pe. ff. de ꝑsc. uer. l. 1. §. si qs seruũ
dep. dici põt ꝙ illa. 7. 300. fuerũt mutuata, & hoc ẽ clarũ, illa ve-
ro. 16. mõtis fuerũt pignorata cũ pacto ꝙ mutuãtes lucrarẽt fru
ctus dicti pignoris, pactũ sine dubio reddit ꝯctũ usurariũ. extra
de pig. c. illo nos & ibi no. ¶ Fructꝰ aũt dicti pignoris ñ solũ cõsi
stunt in pagis ꝑcipiẽdis durãte dicto termino, sed ẽt in ptãte ven-
dẽdi dictã q̃titatẽ mõtis cõcessa eisdẽ mutuãtib. ꝑter solitũ cursũ
& usũ, ea qua uẽditione ꝑcipiᷣ cõmodũ, ꝓinde. n. est, ac si ꝓ cẽtũ
quæ mihi mutuasses, dedissem, pignori uineam cum pacto ꝙ lu-
craueris fructus, & ꝙ posses eã uẽdere & sup eã negotiari, dũmõ
restituta pecunia restitueres eãdẽ rẽ redẽptã vel æqualentẽ, & sic
habebis duplex cõmodũ. s. fructuũ & negationis sup ex fiẽdæ. Et
lꝫ hoc cõmodũ negatiõis sit incertum, qa ita poteris ꝑdere sicut
lucrari in vẽdendo & redimẽdo, nõ tñ tolliᷣ quin reddat ꝯctũ vsu
rariũ, qa ipm cõsequeris occasiõe rei meæ & ex ꝑmissione mea, si
ne qua ñ posses uẽdere, & æstimaᷣ quãtũ põt ualere dictus dubius
euẽtus. ar. eorũ q̃ no. ꝑ gl. & doc. ff. ad treb. l. lucius. §. fi. facit. C. d
usur. l. si ea pactione. & l. si ea l. & qd no. in l. si pater puellę. C. de
inof. test. lꝫ forte posset dici, ꝙ rõne istius emolumẽti ñ posset di
ci ꝯctus vsurarius, qa ipm ñ ꝯsequunᷣ isti ex ipsa re. i. pecunia pi-
gnorata, nec aliqd deperit ea hoc recipiẽti mutuũ, sed ꝯsequũtur
hoc ea eorũ industria, lꝫ occasiõe dictę pecunię sine dãno recipiẽ
tis mutuũ, & sic ñ vr̄ usura. ar. ff. ad l. fal. l. si hæres institutus qcqd
tñ sit, illud mutuũ ñ fuit gratuitum eo mõ quo dẽt eẽ, iuxta illud
mutuũ dãtes nihil inde sperãtes. sed factũ fuit sub spe duplicis cõ
modi. s. pagarũ recipiendarũ, & istud reddit ipm formaᷣr usura-
a riũᵃ. Itẽ emolumẽti negociatiõis ꝯcessæ & lꝫ istud ñ redderet for
maᷣr usurariũ ꝑꝑ eãm dictã, saltẽ tñ mẽtaliter reddit, qa non ex
charitate ꝓcessit. Præterea ẽt ex hoc poterat resultare damnũ illi
Ioãni pãciatichi, pñt. n. dicti mutuãtes post uẽditionẽ factã volun
tate illius, & sic ualidã emptore posset recuperare, cũ vẽditiõi ꝯsẽ
serit. l. mr̄. C. de rei vẽ. nec a vẽdẽtibus si essent ñ soluẽdo, & sic nõ
sine periculo dicti Ioannis ꝑcipere hẽnt dicti mutuãtes cõmodũ
dictæ negotiationis, uñ cessat qd. s̄. dixi, & vr̄ vsura sine tñ sit ꝯctꝰ
vsurarius siue nõ ꝯstat ꝙ est ꝯctus mutui, & ꝑ ꝯñs nõ mercãtiæ, &
sic uenit soluẽda gabella. ¶ Fateor tñ in vẽditionibus & emptioni
bus, quas facerẽt dicti mutuãtes de dicta pecunia mõtis fm lniã &
ptãtẽ eis datã, bñ posset dici ꝙ exerceaᷣ actus mercãtiæ & ad hoc
bene possent ꝓduci testes recepti, si pure uellemus sustinere ꝙ su
per dicta pecunia mõtis fuit mercãtia, tñ hoc nihil ad ꝓpositum,
qa nos agimus de ꝯctu celebrato inter Bartholomeũ & socios ex
pte una, & istũ Ioãnẽ Panciatichi ea altera, q nõ ẽ negotiator. Sꝫ
ex una pte mutuũ, ex altera uel sic dicã pignoratitiũ uel eius simi
lis ur̄, & sic gabella debeᷣ uirtute dictæ scripturæ & uigore dictæ
reformationis, ut dictũ est. Ex qbus ꝯcluditur ꝙ primus casus ex
ceptuatus in dicta reformatione non extat in casu nostro. ¶ Re-
stat tunc uidere de secundo. dr̄. n. ꝙ ꝑ officiales mercantiæ fuit
declaratum dictam scripturam priuatã fore & eẽ ea cã veræ & nõ
simulatæ mercãtiæ, & sic extat secũs casus exceptuatus in dicta re-
formatione, in quo casu nõ dꝫ solui gabella ex dicta scriptura pri
uata, debemus. n. stare dictæ declaratiõi, qa dicti officiales hñt ptã
tẽ eã faciẽdi ex dicta reformatiõe. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ ñ ob. & ꝙ
dicta declaratio nil releuat, & nihil vꝫ, nel iᷣportat pluribꝰ d cãis.
Prima quia solum fuit facta ad instãtiã dictorum ꝯhentiũ. nõ ap
paret ꝙ gabellarij fuerint requisiti ut uenirẽt & allegarẽt ea quæ
faciebant ꝓ cõi & ꝓ gabella, & sic nihil vꝫ. ff. de adop. nam ita di-
uus. cũ si. ꝑsumiᷣ ei obreptitia, qa facta fuit ad postulationẽ unius
temporis tm̃ per modũ uoluntariæ iurisdictionis, non ꝯtentiosæ,
3 & sic ñ ꝑiudicat ñ uocatis. facit. c. signã. de testi. & c. albericꝰ. † vbi
hr̄ ꝙ ps est vocanda, cum iudex talia decreta ꝑiudicialia interpo-
nit, alias non ꝑiudicat ñ uocatis, forte ei dicta declaratio fuisset fa
cta, si gabellarij fuissent requisiti, & iura sua allegassent. arg. C. de
ar. si in tres. C. si ꝑ vĩ uel alio mõ. l. fi. & ꝙ de tali declaratione, quę
fuerat ad postulationem ꝯhentiũ tm̃, pꝫ ex uerbis suis, dũ dicit de
aliquo si reuocareᷣ in dubium, utrum ipa obligatio uel scriptura
&c. nõ aũt dr̄ reuocari in dubiũ, nisi qñ eã at ꝯdictor; hoc aũt nõ
estitit.

a Vsurariũ. Adde do. Pet. Phili. Cor. consi. 44. inci. in hac in lite ra. n. in secunda par.

extitit. Præterea d. declarationi tunc locus est, cũ res est dubia, secus cũ est certa; q̃a cum in uerbis nulla sit dubitatio, declarationi locus non est. l. ille aut. & in l. j. §. cũ in uerbis. ff. de le. 3. tunc. n. non debet sub colore ambiguitatis cõmitti declarationi. C. de le. l. 2. Sed hic ex inspectione cedulæ res est clara, q̃ nõ est 3ctus mercantiæ sed mutui, licet ex pacto vendendi pecuniã montis concessi posset sequi actus mercantiæ; tñ 3ctus iste celebratus in dicta scriptura ex seipso apparet, q̃ nõ est mercantia; iõ non debuit 3mitti declarationi.

4 † Nã semp declaratio propriè loquẽdo fit sup dubio. l. hr̃des palã. §. sed si notũ. ff. de testa. al's non diceret ꝓpriè declaratio, sed potius noua constitutio vel correctio vt not. ff. de ori. iur. l. j. in gl. & l. j. §. q operas. ad treb. verba vero reformationis debent intelligi ꝓpriè in l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. gest. & sic de illa declaratione q̃ fieret sup re dubia non de illa, q̃ fit sup re certa & clara, sicut est ista; q̃a potius est correctio. Præterea id qd̃ ex inspectione scripturæ apparet, dr̃ notoriũ. vt. no. Inno. de appel. c. ex rõne.

5 † Declaratio ergo ista, cũ sit 3ria ei, qd̃ manifestè apparet ex scriptura, dr̃ nulla; sicut si iudex d̃clararet q̃ potior prior non esse in loco, in quo est talis declaratio, ibi snĩa esset ipso iure nulla; sicut et̃ si iudex cõdẽnaret aliquẽ ꝓ homicidio 3misso in psonam titij, qui titius apparet uiuus, talis snĩa nõ teneret, q̃a nõ cõuenit naturalibus. vt no. gl. in si. C. de cõfes. l. j. & p. l. 3fessionib. ff. de ios err og. act. Præterea cũ ista declaratio se referat ad dictã scriptã, qd̃ patet q̃a incorta est in ipsa & ex ipsa scripta apparet 3rium eius qd̃ declarat, dico q̃ talis declaratio tanq̃ cõtinẽs expressum iuris errorẽ est nulla. C. de sen. q̃ si. cer. quãti. l. j. ver. si calculi. & l. si expressim. de appel. Sicut si iudex visa scriptura, in qua cõtineret, q̃ ego mutuauerim titio centũ, declararet q̃ ille eẽt 3ctus venditionis, certũ est dictam snĩam & declarationẽ fore nullã ꝑp errorẽ iuris; q̃a verba habẽt certũ significatũ a iure, quẽ iudex non põt alterare vel mutare. ff. de leg. j. l. si qs in fundi vocabulo. facit. l. 2. ff de vsufr. earũ rerũ q̃ vsu 3su. Declarãdo igit̃ q̃ 3ctus 3tẽtus in dicta scripta sit 3ctus mercãtiæ, expssus est error iuris; q̃a ibi 3tinent verba & 3ctus mutui, q̃ mutuũ nõ est mercãtia. vt no. Bar. in d. l. legatis. & pinde est acsi declararẽt mutuũ eẽ negociationẽ, qd̃ est falsum. Ex qbus oibus seq̃tur prima cõclusio vera, q̃ nõ obstãtibus obiectis in contrarium ex isto contractu debetur gabella.

S V M M A R I A.

1 *Dos si commissa est arbitrio alicuius declaranda, quando oriatur obligatio ad eã.*

2 *Dos antequam declaretur, & antequam an instrumentum sit liquidum, an ex eo possit sequi captura personæ.*

CONSILIVM XXIII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Solet aromatũ esse natura, vt lõge magis cõtrita redoleãt, & sic veritas q̃to magis cõteritur & oppugnatur tãto clarior expulsis nebulis in lucẽ ꝓgredit̃. Cũ itaq; mag. Mar. veritatẽ & iustitiã foueat in hoc iudicio, ꝓ qua satis al's abũdeq; scriptũ extiterat, nõ tñ defuerũt depugnatores. Sed Deo gr̃as referamus. Nã nisi fallor ex verbis & allegationibus ipsius iudicis motæ nitẽtis suã snĩam defensare, taliter apparet hæc veritas, q̃ nõ põt nisi quodam quasi rubore negari.

1 † Ante ergo, q̃ r̃ndeamus ad id qd̃ principal'r q̃ritur, videlicet q̃ sint partes iudicis appl'onis sup vtraq; parte snĩæ, videndũ est q̃ fuerunt fundamẽta ipsius & motiua iudicis ꝓferẽtis; & q̃a hoc nõ possumus melius scire, q̃ ex ore ipsi⁹, idcirco credamus in hoc his q̃ scribit ipse iudex in suis allegationibus. In prima igit̃ parte suarũ allegationũ, in qua nitit̃ defensare primã partẽ snĩæ dicit si bñ percipio, q̃ fundamentum dictæ primæ partis sententiæ in qua reuocat & irritat capturã fuit fundatũ sup falsa cã, eo q̃a fuit debita ꝓ quãtitate quadringentorũ florenorũ cõtẽta in petitione tãq̃ debita, & tñ re vera nõ erat debita. Et si ita esset q̃ eẽt debita, verũ diceret allegãs per iura sua, & per ea q̃ notant̃ in l. fulcinius. §. 2. qbus ex cau. in pos. ea. in gl. no. duo. ¶ qd̃ aũt nõ esset debita ꝓbat ipse sic. Nã pater istius Petri ꝓmisit quantitatẽ incertã, videlicet quã declararet qdã tertius, & ita extat instr̃m ꝓmissionis ꝓductũ. Nã in ipso nulla fit mentio de quãtitate quadringentorum, sed solũ de illa q̃ declararetur; & sic 3tinet quãtitatẽ incertam, & non liquidã, & q̃ nunq̃ fuit liq̃da in iudicio, nec liq̃dari potuit, cũ ille tertius nũq̃ declarauerit, vel saltẽ nõ. ĩ. terminũ, ĩ. quẽ poterat. Sequitur ergo, q̃ nõ poterat peti executio ex eo s̃m Bal. vel saltẽ nõ cũ effectu s̃m Bar. q̃a saltẽ post petitionẽ vel post capturã factam debuit liq̃dari. p not. in l. j. ff. de pecu. videlicet q̃ ille tertius declarauerit dictã quãtitatẽ quadringentorũ, qd̃ factũ & probatũ nõ fuit, nec fieri potuit nec peti s̃m opi. Bal. in l. j. ff. de le. 2. vel licet potuerit peti & concedi s̃m Bar. non tñ potuit ꝓsistere, ea quo nõ fuit iustificata, & hæc ꝓbat p sua iura & rõnes & autoritates bñ p vnũ folium, & vltra vsq; ad ver. trãseo ergo. Et in hoc 3sistit effectus suorũ verborũ. Sed aduertẽdũ, q̃a ipse bene diceret, & oĩa verba sua bñ ꝓcederent, si solũmodo fuisset ꝓductũ in iudicio tã a principio cũ captura fuit petita, q̃ ex postfacto ꝓ ipa iustificãda instr̃m illud continẽs incertã q̃titatẽ, & nullum aliud, per qd̃ appareat illud fuisse liquidatũ ad hoc bñ tenderẽt allegationes suæ. Sed hic ꝓductum fuit vnã cũ illo et̃ illud continẽs quantitatẽ certã. s. quadringentorũ declaratã per partes & solutã, de qua solutione 3stat p confessionẽ ipsius mariti cõtentam in dicto sc̃do instr̃o. Hæc aũt declaratio facta per partes succedit loco declarationis illius tertij, vel et̃ iudicis; & sic ex hoc sc̃do instr̃o liquidatum fuit primũ, & declaratũ fuit dictam quantitatẽ. cccc. forte debitam vt. ĩ. patebit. igitur illud fundamentũ est falsum, & sic snĩa in illa pte tanq̃ lata ex falsa cã dẽt per iudicem appl'onis retractari. iuxta no. in l. si is ad quẽ. ff. de acq. hære. & p Inno. in c. cũ Bertol. de re iudica. & per Ioan. An. in c. qm̃ 3 falsum. de ꝓba. Captura tanq̃ concessa ex vera cã, & ex vero debito dẽt confirmari. ¶ Qd̃ aũt ista declaratio partium successerit loco declarationis illius tertij & et̃ iudicis satis al's ostensum est. ¶ Dicit et̃ iste idem iudex in secũda parte allegationũ suarũ, q̃ incipit in ver. ea quo concluditur.

2 † Tenet hoc expsse & manifeste, q̃ alia declaratio nõ est necessaria, & concludit dictũ Petrũ esse obligatum, & per hoc sustinet sc̃dam partẽ suæ snĩæ; & hic est cõsiderãdum. Tu fateris ipsum Antoniũ esse obligatũ, quæro ex quo instr̃o; certè ex solo primo nõ, q̃a illud continet incertã quantitatẽ & nondum declaratã nec solutã, vñ nõ pt ex illo solo teneri, cùm cõpromissio ibi 3tẽta conditionẽ tacitã habeat, si declararet̃ & soluat̃ quantitas declarata. Si vero dicis, q̃ tenetur ex sc̃do instr̃o continẽte confessionem. cccc. receptorum, tunc necesse est dicere, q̃ iõ hoc sit, q̃a per hoc secundum instr̃m & confessionẽ contentã in eo seu solutionẽ, q̃ ex hac ꝓbat̃, fuerint impletæ cõditiones supradictæ cõtentæ in primo; videlicet si declararetur quãtitas & si postq̃ declarata fuit solueretur; q̃a igit̃ p hoc sc̃d̃m instr̃m declarat̃ & solutio facta apparet, impletæ sunt 3dõnes ṗdictæ, & sic iste Petrus ẽ obligatus ex ꝓmissione cõtenta in primo instr̃o, & purificata per sc̃d̃m instr̃m; ergo ex primo solo instr̃o esset obligatus Petrus vt dixi, si nõ extaret sc̃d̃m per qd̃ purificatur primũ, nec ex solo sc̃do, si nõ extaret primum, q̃a in isto sc̃do 3tinet̃ 3fessio tñ viri de. cccc. receptis, non aũt cõtinet̃ ꝓmissio illorũ, qui e3 vltra verũ se obligauerunt, necesse est ergo dicere, q̃ si Petrus est obligatus vt dicis, tam ex primo instr̃o cõtinente ꝓmissionem sũ obligatus, q̃ ex sc̃do purificãte & liquidãte primũ, & si ita est, manifeste seq̃tur, q̃ fundamentum primæ partis snĩæ falsum est, q̃a dicta quantitas quadringentorum est debita. Quomodo ergo ꝓcedit, quod dicit dictus collateralis q̃ istud debitum quadringentorũ ꝓ quo Petrus captus fuit, non erat verum debitũ, cũ dicat Petrũ eẽ obligatũ, & eẽ nõ põt obligatus nisi ad illa. cccc. vt dixi; quomõ ergo nõ est debitũ, si Petrus est ad illa obligatus. Certè ista sunt repugnãtia. Præterea declarãdo aliquãtulũ id qd̃ al's cõsulẽdo scripsi, dico aduertendũ eẽ ad vnũ, in quo cõsistit tota fallacia huius negotij. Nã illi, q̃ oppugnãt partẽ magistri Martini & iuuãt Petrũ, principal'r se fundãt in hoc q̃ obl'o patris Petri depẽdebat a declaratione illius tertij, q̃ nunq̃ fuit facta, & sic nõ extitit cõd'o sibi inhærens; & licet recedatur a prima quo ad maritũ, ñ dẽt recedi quo ad eius fideiussores. Ego alias dixi & dico & credo ueritatem dicere, sicut Deus est, q̃ licet pr̃ Petri ꝓmiserit restituere dotẽ declarãdã p illum tertium, tñ obl'o sua ñ dependebat a dicta decl'one fiẽda, sed a solutione dotis. hoc probo sic. Declaratio illius tertij, si facta fuisset, ñ erat cã immediata ipsius obligationis dotis restituendæ, sed ipsa solutio dotis; sola. n. declaratio non fecisset oriri dictã obligationem dotis restituendæ, nec obligasset maritum & alios q̃ pro eo promiserunt ad hoc, si dos non fuisset soluta; ipsa ergo solutio cõiuncta promissione ipsorũ facit eum oriri, igit̃ ab ipsa solutione tanq̃ a cã proxima dependebat dicta obligatio; non ergo curandum est de cã remota, sicut enim illa causa remota extitisset, ut quia declaratio facta fuisset, & nõ fuisset orta dicta obligatio, si non extitisset causa proxima, uidelicet ipsa solutio dotis; & sic econuerso posito q̃ illa causa remota nunquã extitit, quia declaratio non fuerit facta, tamen ex quo extitit

sistit cã proxima, q̃ facit eam oriri & in esse produci, ut q̃a dos fuit soluta dicendũ ipsam fuisse ortã, ut sicut illud q̃d non pôt esse ex cã in esse pducenda, si extat ñ sit cã impediẽdi, si ñ extat. Pro cuius ulterior declaratione cõsiderãdũ est, q̃ in instrõ primo dotali duę cõprehendebãt obligationes. Vna erat obligatio soceri de dote dãda, q̃ talis declararet. Altera mariti & aliorum obligatorum pro eo de eadẽ restituẽda. Prima ergo facieut, q̃ declaratio illius tertij hẽet determinare utrãq; obligationẽ, & q̃ utraq; obligatio depẽderet ex illa obligatione, q̃ ñ facta uĩ facere vtranque obligationẽ titubare. Sed certè sic recte cõsideramus ordinẽ & pgressum rõ ita est ordo. s. est ille, q̃ primo fiat declaratio, q̃ facta certificabit in q̃tum socer teneat̃, ñ dico q̃ purificetur obligatio soceri, q̃a ipse erat pure obligatus ẽt ante declarationẽ. ar. l. i. ff. de le. 2. sed declarat q̃titas, q̃ primo erat incerta hoc facto. Sequitur tertio in ordine, q̃ dos dẽat solui fm dictã declarationẽ. Quarto sequit̃ in ordine, q̃ soluta dote maritus incipiat obligari, & ẽt alii p eo ad id q̃d solut̃ & ñ in plus uel minus. Ex quo ergo sequitur, q̃ declaratio illius tertii est immediata cã certificãdi obligationẽ soceri de dote dãda. Solutio uero dotis postea facta ẽ immediata cã faciẽdi oriri obligationẽ mariti, & partis eius de dote restituenda, & sic obligatio dotis dandæ pcedit in ordine obligationẽ dotis restituẽdæ, Tunc dico, q̃ l3 in instrõ non specificetur ille ordo, sed utraq; ps se obliget ad dotẽ declarandã p illum tertium, dico q̃ istæ pmissiones dẽnt intelligi fm dictũ ordinẽ intrinsecũ. ar. ff. de hær. inst. l. cũ in test. §. hæc uerba de pecu. le. l. q̃dã in testõ. Cum ergo obligatio dotis dandæ pcedat in ordine, dico q̃ dicta declaratio fiẽda p tertiũ uenit principaliter ad determinationẽ illius, ñ aũt alterius. s. dotis restituẽdæ, q̃ est p posterius duplici rõne. Prima q̃a sp fit determinatio eius, q̃ se hẽt p prius, ñ aũt q̃d se hẽt p posterius. ar. l. q̃ libertis. §. hæc uerba. ff. de uul. & pup. Scda q̃a inspicienda ẽ sp cã proxima, q̃ magis influit q̃ cã remota, uel ut pprius loquar aliqua cã magis dẽt determinare subiectum pximum, in quo magis influit, q̃ remotum. ar. eorum q̃ no. in l. 3. §. ex plurimis. de acqui. pos. in gl. no. duas regulas. Hoc ẽt dicit. d. collateralis. in suis allegationib. l. l3. §. ex obligatio. ff. de pc. Subiectum aũt proximũ illius declarationis fiẽdæ erat obligatio soceri dotis dadæ ad quam declarandã ueniebat; ñ aũt obligatio dotis restituendæ, q̃a nõ poterat uenire nec ad illius originẽ, nec ad illius declarationẽ; q̃ patet, q̃a ipa obligatio dotis, restituendæ oritur ex ipsa solutiõe dotis^a, non ex declaratione ut dixi. Itẽ declarat ex q̃titate soluta non ex declarata p tertiũ, cum non plus oriat̃, q̃ sit solutum. Cum igit̃ dicta declaratio quo ad nullum effectum influat in obligationem dotis restituendę, ñ est dicendũ q̃ ad illius determinationẽ ueniat sed solũ dotis dandæ in qua influit effectũ declarationis: & sic uerba illa, promitto restituere dotẽ declarandã p talẽ, recipienda sũt sano intellectu, uidelicet pmitto restituere dotẽ q̃ soluet̃, q̃ solutio fieri dẽt fm declarationem talis pnt actũ est; ñ dico q̃ me obligem ad dotem declarandã, sed ad dotẽ soluendã, q̃ uerisimile ẽ solui fm declarationem, l3 ergo nõ fuerit sequuta declaratio, nõ est uis ex quo fuit sequuta solutio; q̃a ad illã me obligaui, & q̃a illa declaratio non determinat obligationẽ meã sed obligationem soceri; unde rõnes oẽs q̃ fiunt p pdicto Petro cessant in casu nr̃o; sed haberent locũ, si ageret̃ de dote danda, puta si ꝯtraret matrimonium & dos ñ eẽt soluta, nec ille tertius declarasset, maritus aũt si uellet recurrer̃ ad declarationẽ iudicis, tũc posset dubitare. Primò utrũ eẽt recedẽdũ a psona. & dicendũ est q̃ sic in casu isto, l3 aľs realiter. ꝯ. l. si q̃s arbitratu, de uer. ob. tex. est cũ gl. in l. 2. C. de dotis pmis. rõ est q̃ aľs assignaui, q̃a hęc incertitudo, si non esset alteri cõmisso declarãda, non uitiaret pmissionẽ; ut in §. gene. ergo illo nõ arbitrãte recurrit̃ ad iudicẽ p doctrinam Bar. in l. si q̃s arbitratu. Scdò posset dubitari posito, q̃ a psona fideiussorũ datorum p socerũ, uĩ q̃ ñ, q̃a se subiecerũt sniæ certæ psonæ, igit̃ &c. l. cũ ap. sp ff. iud. solu. ¶ Contrariũ dico q̃a nõ subiecerũt se sniæ illius tertii tanq̃ ipsius singularis psonæ, sed tanq̃ boni uiri, sp. n. hoc inest, ut dicit tex. in l. hæc uẽditio. ff. de ꝯtrah. emp. & l. in proposita. ff. pro socio. quod ergo a iudice declarabitur, qui est bonus uir, censetur ab illo tertio declaratum, & sic fideiussores tenẽtur, quia in omnem casum & causam uidentur intercessisse, quę ex natura negotii pcedit. ff. de uerb. obl. l. si seruum. §. nunc uideamus. & l. mora rei. & quod no. in l. q̃ro. ff. loca. Lex aũt cum apud. loquitur quando submisit se sententiæ certi & determinati iudicis, & hoc casu procederent allegata pro Petro; In casu uero nostro, cum agitur de dote restituenda, cuius absolutio non determinatur ab illa declaratione nõ cadunt ista. Et posito q̃ ab illa declaratiõe determinaretur, dixi alias & probaui q̃ declaratio partium successit loco illius fiẽdæ per illum tertiũ, nec est alia declaratiõe opus, & hoc idem expsse tenet pfatus. d. collateralis in secunda parte allegationum suarum ad quã ueniamus, & incipit in ver. transeo ergo. in qua scda pte allegationum præfatus d. col. volens defensare secundã partẽ sniæ, format primò vnũ dubiũ, in quo multũ laborat, & est tale. Cum maritus & illi qui pro eo se obligauerunt, constituerunt se soluturos dotẽ declarandã p illũ tertium, in qua constitutione inest confessio dotis receptæ, quõ pôt dicta tacita confessio stare, cum ex forma ipsius appareat non esse receptã; eo q̃a sit de dote in futurũ declaranda, & sic tanq̃ continens repugnãtiã & expressum errorẽ non valet; imo est falsa, nisi dicamus q̃ videat recepisse in dotẽ naturã debitoris soceri, q̃d ex declaratione fiẽda sequitur. arg. not. tex. in l. pe. §. si vir. ff. sol. mat. per Bar. post Iaco. de Are. tñ de hoc ipse dubitat, & multa verba dicit, & q̃ hoc dubiũ p rõnẽ fuit tactum. Sed cum reuerẽtia loquẽdo non expediuit tñ su p hoc laborare, q̃tũ fecit, & iõ alij non tetigerãt; q̃a nec tangi meruit duplici rõne. Prima, q̃a nego q̃ sub illo constituto cõtineatur tacita confessio dotis receptæ, imo continetur sola pmissio de restituẽdo dotẽ, q̃ recipiet̃ fm declarationẽ illius; & hoc iõ, q̃a ex forma ipsius constituti apparet vt dicis, dotem non esse receptã tunc cũ factũ fuit, vñ nõ cõtinet id q̃d nõ pôt, & q̃d est ꝯ ipsius naturã; pmissionẽ vero ꝯtinet vt dixi, q̃a nulla est repugnantia. Cõstat aũt q̃ cõstituere se soluturũ, idẽ est q̃d promittere per stipulationẽ. vt in rub. de cõsti. pecu. Scda rõ est & ista est euidentior, posito q̃ contineret tacitè, vel q̃ expsè fuerint cõfessi se recepisse dotẽ declarandã, adhuc non ob. opp. & dubiũ formatũ p ipm; tũc. n. pcederet, si fuisset actũ. & petita captura solũ virtute illius instri, in quo d. promissio & confessio de dote declaranda continet̃, tũc rectè procederent verba sua. Sed hoc fuit actum, & petita captura ẽt virtute alterius instri, in quo continet̃ confessio de quadringentis solutis, & sic de dote recepta & declarata. vñ idem d. colla. post lõgã disceptationẽ de hoc perpẽdit in ver. vñ mõ q̃ro. in quo ver. ipse illuminatus pgreditur in lucẽ veritatis, & concludit p mag. Mart. eo mõ & forma quo & cõsulẽtes p eodẽ concluserunt. dicit namq; in d. ver. q̃ confessio secuta inter magistrum Martinum & magistrum Paulum eius generum pdest ꝯ illos, q̃ susceperũt in se obligationẽ quo ad finalẽ declarationẽ fiẽdã per iudicẽ, qua declaratione iudicis amodò non est opus, postq̃ ptes ipsæ per earum cõfessionẽ declarauerunt, & hoc per rõnẽ; q̃a non refert q̃d ex equipollentibus fiat, vbi effectus modi expressi est necessarius ad effectũ actus. p no. in l. gallus. §. & quid si tñ. de libe. & posth. hic autẽ pmissa fuit dos incerta, q̃ incertitudo poterat declarari vel p partes, vel per electum ab eis, vel per iudicem, expsso vno istorũ alij videtur expressi, quia declaratio q̃ est effectus expressionis, necessaria erat ad promissionẽ. vt in d. §. no. Hic aduertendũ, quia ista fuit vna de principalibus rõnibus allegatis in consilio reddito p mag. Mart. ad probandum, q̃ declaratio partiũ succedebat loco declarationis fiẽdæ per illum tertium de qua rõe pfatus. d. colla. transfatus est, q̃a eã nõ gustauerat, nunc verò eam ponit pro suo fundamẽto. Vnde dicere possumus lapidẽ quẽ reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. Tenet ergo euidenter præfatus. d. colla. alias q̃ nõ sit amodò necessaria illa declaratio iudicis, ex quo emanauit dicta confessio inter partes, quæ declarauit. Intelligo de confessione quadringentorum receptorum. nã illa est, quæ declarat, non alia de dote declarãda, q̃a illa nõ declarat, ex quo sequitur q̃ ipse est in opi. qui consultauerunt p mag. Mar. uidelicet q̃ declaratio facta p ptes sufficiat, q̃ ẽt ipe expsse specificat in ver. nec dicat aliquis. vbi respondẽdo ad opi. q̃ fieri posset, q̃ ex transactione partiũ finiatur cõpromissum; dicit q̃ est finitum eo fine q̃ ptinet ad pfectionẽ. s. quo ad declarationis effectum; quia cũ cõpromissum & arbitrium collatum in illũ tertium tenderet ad declarationẽ, & secuta sit declaratio a partibus, finitum. i. impletũ, & pfectũ est illud cõpromissum, & sic dicta declaratio haber̃ p declaratione illius tertij. Sed certè consulentes pro Mart. nihil aliud pdicãt, & in hoc stat tota vis. Ex quo ergo vos. d. iudex estis in ista opinione animã nr̃am tollitis & datis nobis latorẽ. Præterea vos dicitis ibidem in uer. concluditur ergo &c. q̃d. d. Petrus est obligatus, & si ita est oportet dicere q̃ ad illa. 400. declarata per partes ad alia non potest esse obligatus, & si ita est, ergo illa. 400. sunt debita. Quomodo ergo pronunciastis capturam nullã, eo q̃a captus p q̃titate non debita uel nõ declarata, ista sunt adeo ꝯtra, q̃ probatione non

a ¶ Dotis. Facit q̃d habetur per do. Bar. Socin. in cõs. 207. incip. in cã eo. Antonc. i. uer. sed ad hoc rãdet. & i cõs. 170. inc. in præsenti uer. confirmantur pmissa. in secunda parte. q̃ filia dñ dotaia q̃ñ traditur dos, q̃a cõtractus dotis est contractus qui re perficit̃ licet nõ incipiat a traditiõe sed a promissiõe & pmissio non dicatur contractus nec sit contractus nominat'.

ne nō egent, nō pudeat ergo corrigere & in melius emendare ꝙ ꝑperā gestū. ext. de accu. c. qualr. ¶ Ex hꝯ repilogo ꝯclōnes infrascriptas. ¶ Prima cōclō ꝙ declaratio cōmissa in illū tertiū nō hēbat determinare vel limitare oblōnes mariti & obligatorū ꝓ eo de dote restituenda, cum in eā dicta declaratio nullū effectū influeret, nec effectū originis, nec declarationis. Nā ambos effectus ꝓdictos recipere hēbat dicta oblō a solōne dotis & a quātitate q̄ vere soluebat. Ex hoc seqtur correlariū, ꝙ si nō hēbat eā determinare nec aliquē effectū in eā influere, ꝙ licet dicta declaratio facta nō fuerit, nō nocet magro Martino, quominꝯ orta fuerit oblō tā ꝯ gnūm q̄ ꝯ obligatos ꝓ eo, postq̄ ipse vere soluit dotē vc3. 400. q̄ solutio est q̄ influit in oblōnem dotis restituendæ tā effectum originis, qa facit eā nasci cū prius nata nō esset, q̄ & certitudinis q̄ reddit eā. ¶ Scda principalis cōclō est ꝙ dicta declaratio fienda ꝑ tertiū veniebat principalr ad determinationē oblōnis dotis dādæ ex parte soceri antequā dos eēt soluta, qa cū socer esset obligatus ad dotē incertā, dicta declaratio hēbat eam certificare, & sic ad illius determinationem veniebat in quā influebat effectū declarationis & tāquā in subiectū magis ꝓximū. Ex hoc sequit̄, ꝙ oīa iura & rōnes q̄ allegant̄ ꝓ Petro, possent proprie ꝓcedere si nūc agerēt de dote danda, q̄ ꝯ cōstaret mrīmoniū & dos nō esse soluta ꝑ socerū & ille nō declarasset tūc ꝓprie cedet̄ dubiū, an recederet a ꝑsona tā respectu principalis q̄ fideiussoris, qa deficiēte dicta declaratione videtr̄ titubare oblōnes q̄ determinabātur ab ea, nō aūt ꝓcedunt in casu nr̄o in quo agitur de oblōne dotis restituendæ q̄ ab ea declaratione nō determinabatur, cū ab ipsa nullū effectū sortiretur, & sic eū nō poterat dare esse vel substātiā, nō posit eam tollere. ¶ Tertia cōclō est ꝙ posito quòd dicta oblō dotis restituendæ determinaretur a dicta declaratione, tn̄ non nocet licet facta nō fuerit, postquā fcā fuit a partibus q̄ succedit loco illius, & in hac conclōne est ēt idē. d. collate. ¶ Ex ꝓdictis sequitur rn̄sio ad q̄situ, quòd partes iudicis applōnis sunt ꝓnunciare malè fuisse ꝓnunciatū ꝑ iudicē causæ principalis, inquātū reuocauit & irritauit capturā, & ꝓnunciare capturā illā valuisse & tenuisse & potuisse fieri & eā valere & tenere; & illū fuisse & esse detinēdū quousq; soluerit, ī altera vero pte faciēte ꝓ magro Martino cōfirmare, allegationes aūt ꝑlati. d. collateralis factæ in cōtrariū tollunt̄ ꝑ alias allegationes eiusdē factas ꝓ substētatione secūdæ partis, & per ea q̄ supra dixi.

SVMMARIVM.

1 *Statuto uel reformatione disponente, quòd si in uno casu augeatur pretium pannorum, in alio diminuatur, an contra eum qui cepit augere, possit agi, uel expectari diminutio.*

CONSILIVM XXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Dubitatio istiꝯ negocij consistit in hoc. Nā si dictus Augustinus vno & eodem cōtextu creuisset pretium in quibusdam pannis & in quibusdam tantundem diminuisset, nullum esset dubium quòd licite hoc fecisset, & deberet gaudere beneficio dicti statuti. Idem esset si non eodē contextu, sed primo accreuisset in quibusdam antequam diminueret ex alijs, notum tn̄ fecisset officiali ꝙ ideo augebat in illis, quia intendebat diminuere tantundē in alijs, tunc. n. cōstaret, ꝙ nō malitiosè auxisset in illis, sed aīo seruandi statutum, in hijs duobus casibus sine dubio locum hēret dispō statuti permittentis pretia in quibusdam crescere, dūmodo in alijs tantundem diminueret. Sed nos sumus in 3. casu, quòd iste Augustinus nec eodem contextu hoc fecit, nec officiali notum fecit, cur pretiū illorum pānorum augebat & sic non constat quo aīo illud fecerit, an ex eo quòd vellet de alijs diminuere tantundē & tunc fuisset animus bonus, an ex eo ꝙ non intenderet hoc facere, sed potius fraudem committere & tunc fuisset animus malus, & sic nō ꝓdesset beneficio statuti, quia dolus & fraus patrocinari non debet. In dubio autē præsumi vr̄ cō-

1 tra eum, quòd habuerit malum animum † eo quia facit actum de se ꝓhibitū. s. ponendo maius ꝑtium q̄ sibi constiterit. hæc. n. est falsitas. ff. de falsis. l. 1. §. qui in rōnibus. vbi vr̄ tex. glo. t. quæ cū sit de sui natura ꝓhibita, vr̄ dolosè commissa. i. non aīo diminuendi tantundem de alijs. arg. C. de iniurijs. l. si non conuitij. Et sic tanquam ex delicto perfecto & perpetrato vr̄ puniendus pœna ordinaria statuti, & quòd non prodit sibi nunc dicere, quòd uult de alijs pannis perficiendis diminuere, qa illa esset quædam pœnitentia delicti iam perfecti & consumati, quæ non solet a pœna releuare. ff. de furtis. l. qui ea mente. vel saltem vr̄ delictum inchoatū licet nō ꝑfectū qa ex duobus ꝑficit̄, vc3 si maius ꝑtiū apponatur in qbusdā & hoc est vnū, & de alijs nil diminuatur & hoc est aliud, licet hoc ꝯm adhuc nō extiterit, tn̄ extitit primū ex quo vr̄ maleficiū inchoatū, ex qua inchoatione solet apponi pœna saltē extraordinaria. ff. de extraord. crimi. l. j. §. fi. nō ergo vr̄ iste impunis. Præterea id qd̄ nūc iste offert, vc3 se uelle tantūdē de alijs diminuere, vr̄ offerre nō spōtanea & libera uolūtate, sed timore inquisitionis formatę cōtra eū, & sic sibi nō vr̄ ꝓficere ꝑ ea q̄ no. in c. de hoc aūt. de simo. in gl. s. sup uerbo. iniuri. ¶ His nō obstātibus vr̄ cōtrariū dicēdū est, ꝙ iste August. excusetur offerēdo velle diminuere de alijs, quātū auxit in istis. Et ad hoc oñdēdū tollamus primo obiecta q̄ nō faciūt ad casum nr̄m, nā id qd̄ primo loco dicit vc3, ꝙ istud delictū vr̄ ꝑfectū ex hoc solo ꝙ immutauit veritatē, certè illud ꝓcederet si statutū de quo. s. nō extaret, & sic inniteremur solū iuri cōi, qd̄ uult ī talibus nō mutari veritatē, & ꝙ talis mutatio hoc ꝑmittit, vc3 apponere maius ꝑtiū in uātagiatis, dūmō tātūdē diminuatur de alijs. cessat ergo ius cōe ꝓhibens veritatē mutare ex quo statutū ꝑmittit, & sic nō obst. ar. §. q in rōnibus. nec ēt. l. q ea mēte. qa hic nō fuit delictū cōsumatū. Itē nec obst. fin, qa nec ēt sniatū vr̄: nā id qd̄ s. dicit in cōtrariū, ꝓcederet si statutū inciperet a ꝓhibitionē loquēdo negatiuè puta si diceret ꝙ nulli liceret apponere maius ꝑtiū sub certa pœna nisi &c. tūc. n. apponēdo maius ꝑciū inciperet ab actu ꝓhibito, & sic saltē videret̄ delictū inchoasse & loqueret̄ qd̄ s. dicit. Sed statutū istud nō sic loqt̄, dicit. n. che sia licito a chi li hauera ꝯprati crescere li ꝑtij &c. se ueramēte &c. Ecce ergo ꝙ nō loqt̄ ꝓhibitiuē, sed ꝑmissiuè. Itē nō negatiuè sed affirmatiuè. Tūc ergo arguo sic. Iste actꝯ crescēdi ꝑtia nō est ꝓhibitus imo ꝑmissus ex forma statuti, dūmō sequat̄ diminutio ī alijs. Iste ergo Augu. augēdo ꝑtia dictorū pānorū nō incœpit ab actu ꝓhibito, sed ꝑmisso, & sic nō pōt dici delictū ꝑfecisse nec inchoasse, licet aūt ille actus non fuit ꝓhibitus prima facie, & quo ad verba, futurus tn̄ euētus hēbit declarare si fuerit licitus vel nō, qa si seqt̄ diminutio in alijs, remanebit licitus in affectu, sicut fuit in verbis. aīs si nō sequat̄ diminutio, declarabit̄ extūc fuisse, illicitos a principio. sic dicit lex in sim. ff. de vsu fruc. l. sed & si qd stipulet̄. §. j. in ver. Iulianus. ibi, numerationem ꝑtij declaratā. & de iure fisci. l. 3. §. qn̄ aūt. ad sille. l. si ea hr̄d stus. d̄ stipu. seru. l. si seruus meuij. §. seruus capto. in fi. §. se. facit ext. de frigidis. c. fraternitatis in fi. ¶ Cū igit̄ stet in d. August. vtrū velit diminuere de alijs vel nō, & sic reddere primū actū licitū vel illicitū, dicēdū est ꝙ dictus officialis nimis festinauit inchoare inqsitionē supradictā, cū sibi nō cōstaret adhuc dictū actū fuisse illicitū & ꝑ ꝯns illū deliqsse: ex quo seqt̄ ꝙ d. Augu. offerēdo qd̄ offert, euitat ob quā cām crescebat ꝑtia illorū. Nā hāc necessitatem notificādi nō īponit sibi statutū, sed remittit solū in ꝑsonā suam, vt ex eius verbis apparet. ¶ Nec obst. dū dicit, ꝙ ꝑsumit̄ malo aīo fecisse, nā illud est verū in his q̄ sunt d̄ gn̄e ꝓhibitorū, & ita loqt̄ l. si nō cōuitij. Sed iste actus augēdi ꝑtia est de gn̄e ꝑmissorum ex forma statuti, vt dicit, & sic potiꝯ ꝑsumit̄ aīus bonus q̄ malus. ff. ꝓ so. l. merito. Potissim qa cōuenit naturę negotij. ff. de test. l. ob carmē. §. si testes. nā dr̄ ꝙ pāni qbus auxit ꝑciū, sunt vātagiati, & alij quos nōdū recepit disuātagiati, ī quo casu ꝑmittit̄ augere ꝑtiū ex forma statuti. Pręsumēdū est ergo, ꝙ illa intētione & aīo auxerit, vt de alijs diminuat; qa hoc cōuenit naturæ negotij &c. & qa hoc est vt dicit. §. si testes. ibi credēdū est ꝙ naturę negotij &c. & qa hæc est benignior interpretatio. l. si ꝑses. ff. de pœnis.

SVMMARIA.

1 *Compromissum si factum sit super litibus, quæstionibus, & controuersijs, causis, & differentijs, quæ uertebantur occasione dominæ. C. quid ueniat in tali compromisso.*
2 *Compromissum uale an sit speciale.*
3 *Clausula. De omni eo & toto intelligatur esse lis. super quo fuit pronunciatum, quid operetur.*
4 *Redditio rationis an ueniat per clausulā. De oī & toto eo intelligatur esse lis. &c.*
5 *Arbiter an possit laudare, & dicere. Condemno te ad reddendam rationem, & casu quo non reddes, adiudico totam hæreditatem T. cui ratio reddenda erat, sicut tertia hæreditatis pertineret condemnato.*

CONSILIVM XXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ licet satis copiosè scriptum sit pro utraque parte super isto negotio, reducam tamen me ad duo breuia in quibus stat iudicio meo tota substantia & medulla, omissis superfluis.

¶ Primū ī quo cōsistit dubitatio primi articuli est, qa cum istud

compromissum

cõpromissum factũ fuerit sup litibus & quæstionibus & cõtrouersijs, q̃ vertebant inter partes noĩe & occasione hæreditatis dñæ Catherinæ, & cuiusdam scripturæ sup diuisione hæreditatis pdictæ factæ sine dubio dictum compromissum vr̃ spẽale quo ad illã hæreditatẽ tñ, & q̃stiones inde orientes q̃ possunt esse plures. f sup hæreditate diuidẽda. Item super fructibus ab altera tñ perceptis. Item super sumptibus per vnum tãtum factis. Item sup dolo & culpa ɔmissis. C. de eo q̃ pro tu. l. pe. Quas oẽs quæstiones compromissum hoc cõplectitur; iõ dictũ fuit gñaliter de oĩbus litibus &c. Et hoc respectu fuit gñale, sed inquantum se restringit ad lites vertentes occasione dictæ hæreditatis totum fuit speciale; & si ita est nõ vr̃ venire in eo redditio rõnis tutelæ; q̃a illa non descendit ex hæreditate dñæ Catherinæ, vel occasione ipsius; sed ex hæreditate paterna & auita dictorũ fratrum & nepotũ, q̃ fuit ab illis tanq̃ tutoribus administrata ab ipsius occasione. Vñ superflua relinquit disceptatio tacta de occasione vel cã proxima & remota; vna ergo spẽs expssa nõ includit alterã penitus diuersam & separatã, nec eã ad se trahit. ff. de ser. rusti. prædi. l. si domus. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. in princi. † Nec vr̃ obstare clausula illa generalis, videlicet q̃ de omni eo & toto &c. Nam vr̃ restringenda ad spẽãa. ꝫ. expressa. tex. est in l. quotiẽs. C. fami. ercis. Et si dicatur secũm, si non adderet aliã spẽm, nihil operaretur. Rñdeo in. o in multis, & in hoc vr̃ mihi q̃ deficiat scriptura aliorũ; nam dico, q̃ in multis operatur, et si non addat; tollit. n. quoddam dubium, qđ poterat oriri ex pcedentibus verbis compromissi; fuit. n. factum compromissum de litibus, quæstionibus, & controuersijs, causis, & differentijs &c. q̃ verba intelligunt, qñ est aliqs articulus sup quo inter partes fuit processum ad ɔtestationem, & tũc proprie dicitur lis. Vel quando ad libelli oblationẽ, & citationẽ, & tunc dicit propria cã vel q̃stio. Vel qñ ad cõtẽtionẽ extraiudicialẽ, & tunc dr̃ controuersia; vt hæc habenẽ ex no. in l. cãs vel lites. C. de transac. fini. regũ. l. 3. ad treb. l. lucius. §. tres hæ̃des. ¶ Mõ posset cẽ, q̃ arbitri pronunciarent super aliquo articulo, in quo per nullũ prædictorum fuit processum, & de quo nunq̃ fuit inter ptes aliqua disceptatio, & sic posset obijci ꝫ laudũ, qđ non tenet eo q̃ cõpromissum factũ fuit de litibus & cõtrouersijs. Itẽ super isto vero nnnq̃ fit lis vel cõtrouersia, nec aliqua disceptatio inter partes, & sic vr̃ q̃ non valeat & si articulus ille pertineret ad hanc hæreditatẽ. Hoc. n. non sufficit, nisi ẽt sup eo fuerit cõtrouersia inter partes & cõtentio. Ad hoc tollẽdũ fuit apposita illa clausula, p q̃ releuat pars ab onere pbandi, vt sic psumatur fuisse controuersia, & contentio eo ipso qđ super illo fuit iudicatũ; non ergo addit illa clausula spẽm nouam litis, sed super speciebus expressis dubitationem tollit. Breuiter his non obstantibus dicendum vr̃ verius, q̃ hic articulus reddẽdæ rationis cadat in isto cõpromisso, nõ virtute dictæ clausulæ per ea q̃ dicta sunt, sed virtute alterius quæ immediate subijcitur videlicet, & ea & id totũ in psenti cõpromisso venisse & veniat &c. ex qua clausula manifestẽ apparet, q̃ ptes nõ solum noluerunt compromittere de litibus & articulis orientibus occasione dictæ hæreditatis, sed & de illis articulis super quibus fuerit pronunciatum, & de oĩbus intelligatur fuisse lis & q̃stio; & perinde est, ac si a principio dictũ fuisset, cõpromittit de quæstionibus oriẽtibus ex hæreditate dñæ Catherinæ, & ẽt de oĩbus articulis, sup q̃bus fuerit ɔnunciatũ, vt patet ex copula & apposita in dicta clausula, dũ dicit, & ea & id totũ &c. q̃ copula solet adijcere aliqđ nouũ. l. ea tñ adiectio. de l. 3. mõ si ita fuisset a principio cõpromissum vt dixi, clarũ cẽt q̃ istud nõ eẽt cõpromissum spẽale tñ, imo partim spẽale quo ad spẽcificata, & partim gñale quo ad nõ spẽcificata; sed prima p arbitros pnũciãda, secũta ergo ɔnũciatione pinde est, acsi a principio fuisset specificatũ i cõpromisso id, qđ in laudo cõtinet. l. asse toto. ff. de hære. inst. ff. de le. 3. l. vnũ ex familia i prin. Præterea adhuc vr̃, q̃ clausula illa, q̃ de omi eo & toto [a] &c. habeat illud importare. Nam intelligẽdo eo mõ quo. ꝫ. dixi, vr̃. q̃ i casu nr̃o nõ haberet aliqđ importare. Nã hic factũ fuit cõpromissum de q̃stionibus q̃ erãt pc cõpromisũ, & de eis q̃ orient eo durãte. Mõ licet sit possibile, q̃ arbitri ɔnũcient sup aliquo articulo ptinente ad hæreditatẽ dñæ Catherinæ, de quo añ cõpromissum nunq̃ fuit inter partes disceptatũ, tñ nõ vr̃ possibile, q̃ saltem durãte cõpromisso disceptatio nõ fuerit, vel contẽtio inter partes. Cũ ergo ista veniãt virtute primorũ verborũ dico q̃ dicta clausula, q̃ de omi eo & toto, nõ posset in casu nr̃o operari illum effectũ, de quo. ꝫ. dixi; q̃a dubiũ illud est sublatũ p verba præcedẽtia; oportet ergo q̃ aliqđ nouũ addat illa clausula, & sic cõcludo d. articulũ rõnis reddẽdæ venire in cõpromisso, & arbitros pdictos fuisse sup illo dispositiuẽ ɔnunciatos, fortius ergo poterũt in vim ɔdõnis resolutiuæ appõere. & hoc de primo. ¶ † Circa secdm passum, dubitatio consistit in hoc videri meo. Nã posito q̃ hic articulus reddendæ rõnis non veniret in hoc cõpromisso, & sic dispositiuẽ non potuisse ɔnũciare, si ɔnunciassent isto mõ; videlicet q̃ rõnẽ redderent, & si nõ redderet ɔdẽnasset eos ad pœnã, neutra ɔnunciario teneret nec super rõne reddẽda nec super pœna; q̃a neutra cadit in cõpromisso. vt l. nõ distinguemꝰ. §. de off. de arb. & l. qđ tñ. in fi. sed intentio istorũ arbitrorũ erat ista, s. condẽnare istos ad reddẽdã rõnem, vt patet ex verbis eorũ appositis. i ꝫ. c. & si nõ redderẽt, loco pœnæ totã hæreditatẽ adiudicare illis nepotibus & priuare illos eorũ tertia, vt patet ex resolutiua quã fecerũt in casu nr̃o, i quo rõ redderet, & sic fuit eorũ intẽtio nil immutare de diuisione hæreditatis factã inter eos in casu quo Lucas & Iacobus rationem redderent; s aũs loco pœnæ totã illis adiudicare. verũ vidẽtes hoc non posse facere p directũ, fecerunt per indirectũ, & sic p fraudẽ; vñ inspecta eorũ intentione, q ex laudo colligitur, perinde est, ac si condẽnassent Lucam & fratrẽ ad reddendã rationem; & in casu quo non redderet, eos priuassent d. hæreditate & totã adiudicassent nepotibus, quo casu nõ valeret pronunciatio eorum; nec super principali tanq̃ nõ cadente in compromisso; nec super pœna per. d. l. qđ tñ. & ita fuit dr̃ aꝫs per plures cõsultũ in simili, inter quos ego recolo fuisse & consultũ habeo. Ea quæ non pñt directõ fieri, nec ẽt per indirectum, & per fraudẽ. l. hæres meus. §. fi. de ɔdi. & demõ. & qđ no. eo. titu. cũ tale. §. si arbitri. p verba. & concludamus sic, q̃ ista adiudicatio iõ dicat nulla, q̃ facta fuit in fraudem pœnæ, & sic si expsse fuisset pœna f appositã, non valeret p no. in d. l. qđ tñ. p doc. ita & si apposita fit dispositiuẽ, in fraude tñ. Sed aduertendum, q̃a pdicta procedcrẽt, qñ id qđ loco pœnæ fuit appositũ, directẽ vel inditectẽ nullo mõ caderet in cõpromisso, ita q̃ sup eo posset ɔnunciari dispositiuẽ; ita loqtur. l. qđ tñ. §. fi. & ita fuit cã casus sup quo fuit cõsultum si bñ inspiciat. Sed in casu nr̃o ista adiudicatio hæreditatis, quã volumus dicere fuisse fraudulẽter apposita loco pœnæ, cadebat in cõpromissum; q̃a expsse dr̃ in eo q̃ arbitri possint eã adiudicare vni eorũ, vel pluribus, vt in eo patet; vñ clarũ est q̃ illi potuissent eã istis nepotibus, purẽ & simpliciter adiudicare, si voluissent ex potestate eis data; ergo & ɔdõnẽ ad idẽ vel modificationẽ. ff. de lit. inst. l. videamns. §. sed an iudex & l. in actiõibus. 2. rñ. Quia & iudex in sua snia põt apponere ɔdõne [b] in adiudicatione, igit similr potuerũt ex purẽ factã resoluere sub ɔdõne, cũ habeãt potestatẽ ex cõpromisso reuocãdi ex toto indicata; ergo & reformãdi, vel ɔdõnaf reuocandi. ff. de pac. l. iurisgẽ. §. adeo. ibi dũ dr̃ põt totũ tollere, cũ nõ & reformare. ¶ Plus dico, q̃ si arbitri pdicti ɔdẽnassent istos ad reddendã rõnẽ & in casu, q̃ nõ reddiderunt loco pœnæ adiudicassent totã hæreditatẽ istis nepotibus, licet nõ valeret illa ɔdẽnatio quantũ ad hoc vt possent cogi reddere rõnẽ; si ponamus i cõpromisso illud nõ cadere, ad qđ cogi posset, si valeret. l. q. romæ. §. flauius heręnius. ff. de verb. ob. tñ valene quãtũ ad effectũ ɔdõnis, quã adijcit ad adiudicationẽ, & ipsa adiudicatio valeret, si rõ nõ redderet; q̃a ista sunt diuersa, & se non ɔtigũt, vñ viciato vno nõ viciat alterũ. l. j. §. trebatius. ff. de aqua quot. & æstiua. ¶ Dico ergo cõcludendo, q̃ isti arbitri ex ptãte adiudicãdi eis expsse data, potuerũt pure & simpliciter adiudicare totã hæreditatem istis nepotibus; & hoc est clarũ, nec aliqs faceret hic dubiũ, & hic nõ est casus noster. ¶ Itẽ potuerũt adiudicare ɔditionaf. s. si illi nõ reddiderint rõnẽ vt ꝫ. dictũ est. & iste sic nõ est casus noster. ¶ Itẽ tertio dico, q̃ potuerũt adiudicare pecuniaf, videlicet si primõ ɔdemnassent ad reddendã rõnẽ, & si nõ reddiderint, adiudicauerint; tũc. n. licet nõ valnerit ɔdẽnatio qñtũ ad effectũ dispositiuũ, & sic nõ posset dici pœna incipere a pcedẽti dispõne, potuit tñ valere q̃ũ ad effectũ ɔditionalẽ, & colligit. ff. de cõd. & dem. l. iñcta. l. seruo alieno. §. fi. d. l. j. & ꝫ. dixi. & sic dicat pœna incipere a pcedẽti pc l. valeret ẽt ipa adiudicatio, q a psupposita ptãte adiudicãdi, vt dixi, qualitercunque fecerint eam, valet nec video causam, quare non valeat, & iste similiter non est casus noster. ¶ Item dico quartõ ex prædictis, q̃ si oĩa prædicta verba sunt, sequitur necessario determinatio in casu nostro, vbi fuit facta adiudicatio purẽ & resoluta sub con-

---

a ¶ Toto. vide d. Ale. de Imo. in cons. 66. in 2. col. in 5. par.

b ¶ Conditionem. Anautem senten tia cond. nalis tene at. Vide d. Pet. Phili. Cor. in cõ. 6. 161. inci. pro euiden tia. in litera 2. in 4. par.

sub cõditiõe q utraq; ualuit tã adiudicatio q̃ resolutio. Primũ pa tet i ptãte q̃ hẽnt ut dixi. ¶ Nec obstat qđ primo loco apposui, q facta fuit in fraudẽ pœnæ. Nam ut, s̃. dixi, si ea presse fuisset facta pœ naliter & directè ualuisset; ergo & si indirectè, fuit, q d obstat quo minus ualeat. ¶ Nec ob. l. q d tñ. ibi in fi. q a de pœna nõ fuerat cõ- promissum. ¶ Item nõ ob. determinatio a's facta, q a & ibi de q̃ti- tate illa cõdẽnationis nõ fuerat expresse cõpromissum nec subse- rat alia cã ɔdẽnationis, nisi fraus q̃ fiebat loco pœnæ; hic uerò fuit expressè cõpromissum de adiudicatione. ¶ Item nõ obst. l. auge- rius; q a nil facit ad ꝓpositũ pluribus rõnibus. Prima q a illa loq̃t de appositis in modũ cõditionis q̃ reijciuntur si sunt talia q̃ p modũ dispositionis nõ potuissent apponi. Sed nos q̃rimus de adiudica- tione hẽditatis, q̃ fuit apposita p modum dispositionis & apponi potuit ut dixi, vñ nil ad ꝓpositũ; posset. n. induci q̃tum ad factum reddẽdæ rõnis, sed nos de illo nõ q̃rimus, sed de adiudicatiõe an vi tiet. Præterea ibi loq̃tur de ꝓhibitis, q̃ sicut non pñt dispositiuè ita nec conditionaliter opponi; nos loquimur de nõ prohibitis, licèt de nõ pmissis. s. de articulo rõnis reddẽdæ q nõ est ꝓhibitus, licèt nõ fuerit in cõpromisso contentus, & sic nõ pmissus. Modò in ta- libus regula est qđ licet dispositiuè nõ possint opponi, ut l. seruo alieno. §. fi. de le. j. pñt tñ apponi conditionaliter. l. meuius. de cõ- di. & demon. poterat ergo adiudicatio fieri sub conditione si non redderetur rõ, sicut sub qualibet alia conditione nõ prohibita, ut, s̃. dixi. Præterea ibi uitiat conditio, nõ principalis dispositio, ideo nil ad effectũ illa. l. ¶ Vltimò nõ ob. iura loquẽtia de onere appo- sito grauato; q a nil faciũt ad ꝓpositũ, nã loquunt ẽm uerũ intelle ctũ quando pcedit dispõ turpis uel impossibilis de iure uel de facto, tunc. n. nõ ualet adiectũ loco pœnæ. Sed hic ẽt pcessit dispositio de reddendis rõnibus, licet esset inualida eo q a in cõpromisso nõ cõ prehenditur, tñ non ẽ impossibilis uel reprobata a iure. Et si dicat ergo non dẽt puniri si eã non implet, ex quo est inualida; & sic ui- detur qđ adiudicatio hẽditatis, q̃ censetur facta loco pœnæ nõ ua let, nec punitur ille q nõ implet dispõnẽ inutilem q̃ implere nõ re ferest. Rñ. imo ualet, non tanq̃ dispõ pœnalis cum præcessit dispõ inualida, sed tanq̃ dispõ de p se & sub conditione facta & ex ptãte dictis arbitris attributa. Præterea & aliter pœna pt incipere uel a pcedenti dispõne, uel a pcedenti conditione. l. ita stipulatus. ff. de uer. obl. In casu nostro si arbitri cõdẽnassent ad reddendam ratio nem & in eius defectũ adiudicassent hẽditatẽ, dico q si prima cõ demnatio ualeret, sequens adiudicatio hẽditatis facta loco perso- næ diceret incipere a pcedenti dispõne, & cõmitteretur illo inter pellato de reddendo rõnem & existente in mora, ut. d. l. ita stipula tus. si uero dicamus eam non ualere q̃tum ad dispõnem, nihilomi- nus ualet quo ad conditionem, & tunc dr incipere a pcedenti con ditione, & committitur cũ desinit posse reddere eadẽ. l. ita stipula tus. si igitur ita esset, si latum fuisset laudũ mõ pdicto p quẽ appare ret adiudicationẽ pdictã fuisse factã pœnalr & directò, & sic i oẽm casum ualeret, idẽ erit in casu nostro si uolumus qđ ista adiudica tio tanq̃ fraudulenter facta in locũ pœnæ resoluat in dispositionẽ directam, & perinde sit ac si cõdẽnassent ad redendã rõnem, & in eius defectum pœnã adiudicationis apposuissent. dico. n. qđ sicut ualuisset dispõ pœnalis de adiudicatiõe, ita prima dispõ ualuisset. Quo casu diceretur incipere a pcedenti dispositione, si uero non quo casu diceretur incipere a præcedenti conditione ita ibi.

S V M M A R I A.

1. *In hoc consilio continetur q in libello non est necesse facere mentionem de tpe legati facti & petiti, & tamen si fiat necesse habet probare, nisi sit clausula nõ se astringit &c. & 2.*
2. *Testium dicta non reducuntur ad concordiam cum dicto patris quãdo prima facie discordarent.*
3. *Dictio, ultra, prolata a teste qualiter intelligatur.*
4. *Tempus, quando sit de substantia actus.*

CONSILIVM XXVI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Certum est qđ dñs Florentius nõ habebat in suo libello necesse facere mẽtionẽ de tpe d. legati facti; uidelicet de anno, mense, uel q a tps actus ge sti necessario inest ipsi actui & hẽt cõcomitantiã cũ eo, nec erat alterius naturæ legatũ prædictum, si factũ, fuisset uno tẽ- pore q̃ altero, imo eiusdẽ. l õ tale tempus adijcere in libello uel positionibus superuacuũ fuisset. ut no. Inn. de re iud. c. abbate sa ne. sup uerbo donationis. & Bar. in l. libellorũ. ff. de accu. Et si non fuisset appositũ similiter non necesse erat, q testes super ipo depo nerent, ut no. in Spec. de teste. §. iam de interrogatorijs. uersi. itẽ de tpe. & per Inn. de accu. c. qualiter & qñ. & per gl. in. l. ob carmẽ. de test. in. §. fi. Qñ. n. talis naturæ est actus gestus uno tpe, qualis, esset si esset gestus alio tpe, tunc tps nõ dr esse de substantia actus quantũ ad finẽ agendi. Et hoc cum disputandum est de ipo actu tñ. Sed si disputaretur de tpe ipsius actus propter fortẽ pscriptio nem, tunc tps est de substantia. a idem si pp aliam cãm q̃ uariaretur ex tpe. C. de proba. l. matrem tuã. ff. de neg. ge. l. cum actũ. In pro- posito legatum istud talis est naturæ, si factum fuerit eo tpe quod in libello & positionibus expressum fuit qualis esset si fuisset fa- ctum alio tpe, nec ex diuersitate tẽporum diuersificaretur cõdi- tio eius. Item in casu nr̃o agitur solum de ipso legato. s. an factum fuerit uel non. de tpe uerò qñ factum fuerit uel non principalr nõ agitur quantum ad agentem, ideo supfluò ipsum tps in suo libel- lo adiecit, & ẽt supfluò de ipo articulauit. ¶ Videndum est ergo, an ex quo sic fecit, necesse habeat ꝓbare. & vr̃ q sic q a vr̃ se astrin xisse ad ipsius probationem. ut in c. licet cãm. de proba. & ita vr̃ de terminare Bar. in. l. is qui reus. ff. de publi. iudi. ẽm Ricar. malũ. q sic determinauit per. l. habebat. in prin. ff. de insti. & per gl. in l. pã tonius. §. rei perduellionis. ff. de acqui. hære. & per Cy. in l. j. C. qui accu. non pos. facit qđ no. Inno. & Hostien. in. c. proposuit. de cle. excõi. Breuiter istud esset uerum, si non fuisset in libello apposita protestatio, non astringens se nisi ad ea q̃ sufficiunt ad uictoriam suæ causæ & c. sic. n. procedunt allegationes supradictæ. Sed qñ ta- lis clausula apponitur, non astringitur ad probandum, ideo qđ su perfluò fuit appositum. ut no. Bar. in. l. diu'. ff. de re. iu. q sic intelli git. c. licet. de proba. in quo fundata est opi. supradicta. Per qđ di co, q cũ dñs Florentius dictum tps superfluò apposuerit in suo li bello & articulis, ut. s̃. dixi per clausulam. s̃. dictam non astringẽs & c. appositã in utroq; releuat approbatio ipsius. Et sic ɔcludit, q licèt testes sui nõ deposuerũt de d. tpe, nõ ppea dẽt succũbere, imo dẽt obtinere; q a in ꝓbãdo legatũ sunt ɔtestes. Cõcor. n. tñ in loco q̃ in ɔtestibus, & in tpe nõ discordãt. Dicti. n. q legatũ fuit fa ctũ iam elapsi sunt anni. 1 o. & ultra. Cõstat aũt qđ si factũ fuit. 402. de mense Apri. prout dcm̃ fuit in libello & articulis, uerũ est dice re qđ a tpe depositionis testiũ elapsi erãt anni. x. & vltra. Et sic põt dicta dictorũ testiũ se referri ad tps expressum in libello & cõcorda ri cũ eo. ¶ 2 † Nec ob. qđ no. Inn. de offi. dele. c. cõsuluit. & Bar. in. l. 2. §. fi. si cer. pe. qui dñt q d. testiũ non reducunt ad cõcordiã cũ dcõ patris; q a id est uerũ, qñ prima facie discordarẽt, sed hic nõ discor dant. nã dicere q hoc legatũ fuit factũ i. 402. de mẽse Apr. ꝓut di xit actor, & q fuit factum iã sunt elapsi. x. anni & vltra sicut dñt te stes, ista non sunt ɔ̃ria, imo cõcordant: q a si primũ dictũ actoris ẽ uerũ, necessariò seq̃t q ẽt ẽm dictũ est ẽt uerũ. Et sic interpretabi- mur in dubio cõcordare depositiões testiũ cũ dicto patris, ex quo põt congruè concordare. ¶ Dicet aliquis, imo non vr̃ posse ɔcor- dare: 3 † nã illa dictio, & vltra, posita in depositione testiũ vr̃ referri ad modicũ tps. ff. de verb. sig. l. hæc adiectio. ff. si qs cau. l. & si post tres. qđ ẽ paucorũ dierũ vt ibi. Sed si factũ fuit istud legatũ eo tpe, quo dr̃ in libello, nõ est modicũ tps vltra x. annos, imo est annus & vltra, & sic nõ ẽ modicũ, qđ refert ad aliquos dies tñ, vt. d. l. & si post tres. hic aũt lapsi sunt plures mẽses & annus, vñ nõ pt diri mo dicũ, per ɔñs vr̃ q dictũ testiũ discordet a dicto patris; & si ita est, vr̃ qđ dñs Florentius dẽat succũbere. Nã istud legatũ potuit bis- fieri. Primo. n. fieri potuit tpe apposito in libello, & tũc fuisset ul- tra. 10. ann. nõ parum, sed satis; & istud fuit petitũ. Itẽ potuit fieri scdo p annũ post, & tũc fuisset factũ ultra. 10. ann. parũ, seu p pau cos dies, & istud nõ fuit petitũ. Cum igit testes nõ deposuerint su per primo qđ petitũ fuit, sed sup scdo qđ petitũ nõ fuit, vr̃ succũ bere actor; q a qđ petijt non ꝓbauit; qđ aũt probauit, nõ petijt. ar. C. si qs alteri vel sibi. l. multũ. extra de offi. dele. cũ sup. sicut in eo qui intentauit in libello mutuũ naturale & ꝓbauit de ciuili. iuxta no. in l. 2. in fi. ff. si cer. pet. ¶ Sed ad hoc rn̄. & dico uerũ esse, q illa dictio, & vltra, refert ad modicũ tps, seu ad paucos dies qñ ꝓfertur a lege; sed qñ ꝓfert ad hoĩe vt a teste, nil releuat, nec refert plus ad modicũ tps q̃ ad magnũ, vt no. Cy. C. de inoffi. test. l. si quis in suo. ¶ Sed diceret si nihil importet ista dictio, & vltra, cum ꝓfertur a teste, seq̃tur qđ in casu nr̃o nil ꝓderit actori, qđ testes illã dictio- nẽ, & vltra, apposuerint i suis dictis; & sic erit adhuc maior discor dantia inter tps appositũ in libello per partẽ, quia sunt anni. 11. & vltra & tps expressum a testibus quia sunt tñ. a. ¶ Sed rñ. verũ est, q illa dictio, & vltra, nihil prodest, nec aliquid operatur cum a te- stibus apponit qñ ageretur de probando id tps vltra, v. g. dico q ego possedi rẽ talẽ. x. annis continuè & complete, testes deponunt

a ¶ Substantia. Adde d. bar. consi. in cõs. 145. incip. elegãter. secunda ratio. cũ uers. seq. in. 2. parte. & in cõs. 151. uer. præterea ad hoc in principio. ea. parte.

q ergo nouē annis & ultra, vel nouē cum dimidio & vltra. Certe nō ꝓbant intentionē meam; quia hic agitur de probatione integri decēnij; testes aūt non deponūt de integro decēnio clarē. vnde qa dubia probatio non releuat probantē. c. in pñtia de proba. succū bo. Sed in casu nr̄o D. Florentius principr̄ intendir probare legatum sibi factū, non aūt quo factum fuit; quia cū id nō fuerir sibi necesse apponere I libello vel articulis, nec ēt voluit astringi ad ipsū probationē ꝑ illam protestationem vt dixi. Solum. n. apposuit id tps, vt denotaret qn̄ factū fuit, & vt libellus suus esset clarior, & ad uersarius suus redderetur certior an vellet cedere vel contēdere, n vt se astringeret, vt patet in dicta ꝓtestatione. Cū igit testes dicāt, q istud legatū factū fuit iā sūt elapsi. x. anni & vltra, lz illa dictio & vltra nihil releuet quātū ad hoc vt p ipsū appositū, pbet id tps, qđ i libello fuit appositū quo casu loquit qđ. ſ. dixi in ɔriū, & qđ not. Cy. in d. l. si qs in suo, tñ eleuat & ꝑportat hoc; qa facit q dictū eorū nō intelligitur limitatiue tm̄. x. annis, quia tūc discordarent a dicto partis, primō declarat q ēt vltra. x. annos, & sic pōt cū dicto partis concordare. ¶ Concluditur igitur, q dicti testes sunt cōcordes & contestes inter se, qa concordant in loco & in contestibus. Item in spe non discordant, & sic probant legatum factum. ¶ Item ecōludo, q dictum eorum non discordat a dicto partis seu actoris, imo possunt concordare; qa tempus expressum ab actore in libello & tps expressum a testibus, partim specifice dū dixerunt de. x. annis, partim confusē dum dixerunt, & vltra, non sunt ɔria, imo pñt con cordare, & sic esse verum & idem tps. ¶ Tertiō ex his concludo, q hic non pōt obijci d. Do. Florentio q ipse vnū legatū petierit, & aliud probauerit; quia imo cum dicta testiū possint congrue intel ligi de eo legato qđ petitum fuit, debebunt de eo intelligi, & non de alio; vt sic dictum eorum concordet cū dicto partis, ex quo non sunt contraria prima facie, imo concordant. ¶ †Quartō cōcludo, q licēt per dispositiones testiū non fuit probatum tps in libello ex pressum specificē & sufficienter, tñ hoc non nocet actori, cùm id tps non esset de substantia suæ petitionis, nec fuit appositū vt se ad id restringeret, sed potius vt libellum clariorem faceret & reum redderet certiorem, prout ex suis protestationibus apparet. Et sic q probāt dicti testes legatum factū. Itē illud qđ fuit petitū. ¶ Nunc restat videre vnū, quia dr̄ q nō apparet illos testes fuisse rogatos, vtrum ex hoc reddatur itud legatum nullum. Rñ. non, cùm sit ad pias causas, & sic ois solēnitas iuris ciuilis est in eo repromissa ꝑm cōem opi. per c. cum esses. & c. relatū. de test. & l. 1. C. de sacros. ec. vbi plene per Bar. & ita expressē determinat ipse Bar. in d. l. j. in vl. q. princi. in quo tractat de his q concernunt solēnitatē in. ſ. arti. seu quæst. vbi tractat an requiratur solēnitas testium in fi. ipsius. q. vbi dicir ista verba videlicet. Itē aduertendū, q ēt nō requirit q testes sint rogati et dictis capitulis. Bar. Est. n. ista solēnitas iuris ciuilis, cùm regulariter nō reqrat. ff. de testi. l. ad fidē. & in legatis ad pias causas sufficiunt ea quæ sunt de iure gentium. ar. l. j. de testa. mili.

SVMMARIA.

1. *Vis quid sit, quid violentia, habet in hoc consilio. & nu. 3.*
2. *Violenter quid factum esse dicatur.*
3. *Violentia qualiter & quot modis inferatur. & 4.*
4. *Affectus an reputetur pro effectu.*

CONSILIVM. XXVII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa inquisitione facta ɔ Benedictum & Baldassarē supradictū & snia condēnato ria subsecuta, ac ēt statuto posito sub rub. de ex bānitis rebanniendis, dico vnā cùm suprascripto eximio legū doctore D. Torello, vz q dicti cōdēnati habita pace cū pso na offensa & solutis tribus solidis ꝑ libra debēt gaudere bñficio, qa re verā n sūt cōdēnati ꝑ violentia cōpulsiua uel ablatiua, quo casu n gauderent eodē statuto dr in parte exceptiua; sed sūt cōdē nati ꝑ attētatione violēta, inter q lōga est drīa. Nā sciendū est q drīa lōga est inter ista tria, ſ. vim, uiolētiā, & actū, vi seu uiolenter factū. † Vis. n. est qdā impetus. ff. q metus cā. l. 2. & sic est actus pñ deratus per est in agēte, ex quo impetu pñt multa mala seq in pa tiēte, vz dāni datio, iniuria, vulnerū illatio, & mens, qbus subse cutis ex parte patiētis dr̄ violētia. ¶ Et sic violētia ɔstat ex duob', s ex actu agētis q dr̄ vis, & effectu ꝑsūpto i patiēte, pbant ista in tex. C. ad. l. iul. de vi. & violētiā & si bō ɔsiderēt tex. cū gl. verbū il lud vim appropriat agenti, sed verbū uiolētiā tam agēti quàm pa tienti. Probatur etiam per rationem, quia violentia est nomen verbale. Deriuatur enim a violo, seu uiolento, uel ab isto parti cipio violenter uiolenti addita a & fit violentia, ꝑm qđ dicūt grā matici, nō natura nominū uerbaliū est, qa significatum habēt ex parte agētis & patiētis. vt. C. de ꝓcur. l. j. in gl. j. ¶ Ad hoc ergo vt ꝓpriè dicat violētia, requiruut duo, vz vt vis q est actus agētis in ferat psonæ. Hinc est, q crimē violentiæ dr̄ crimē psonale. vt not. ff. de fur. l. itaq; fullo. & plene p Bar. in. l. licitatio. ſ. qđ illicite. de publi. Sed ō requirit, q effectus istius uis sit secutus in psona pa tiente. iuxta ea q habent in d. l. j. qn̄ multa. & l. si qs & sic fundū. C. ad. l. iul. de vi. in qbus hoc colligit iu textu, qa verò effectus pos sūt esse diuersi, idcirco nomē istud pōt multipl r diuersificari. Nā interdū sit uiolētia corpori, & tūc cadere pōt iu violētiā duplicē, ſ. ablatiuā, vt cū res mobilis uiolenter de manu aufert, vt in tit. vi bono. rapto. Item in expulsiuā, vt cùm quia uiolenter expellitur de possessione rei immobilis, vt in ti. de vi & vi ar. Ambæ. n. dictæ violentiæ inferunt corpori, vn̄ dicunt malefìciū psonale, vt no. in. d. ſ. q illicite. Interdum uiolentia infert aīo, vt quādo ea met' inferi, est. n. drīa. iter istā & ꝑcedētes duæ sūt violētiæ cisæ, cum inferunt corpori, quo casu possibile est q nō, tamen in ferunt aīo. vt in. c. sacris. & qđ ibi no. extra qđ me. cā. Scđo vero casu uiolentia non est pcisa, sed causatiua, quia patienti timorem infert, q timor est passio aīæ, ea quo timore cōsentit actui volens vim vitare, & ista dr̄ violentia cōpulsiua, ꝑ qu ā de nolēte efficitur volens. ff. qđ me. cau. l. si mulier. ſ. pen. & d. c. sacris. Sic ergo cōclu dit, q qñ vis infert psonæ, & effectus est subsecuta, tūc ꝓpriè dr̄ violētia vel cōpulsiua vel ablatiua vel alijs modis ꝑm diuersos ef fectus, & dr̄ maleficiū psonale. Si vero vis nō infert personæ, sed exercet sup aliquo actu, vt cū qs uioléter frangit vnū ostium seu domū, tūc ꝓprie nō dr̄ violentia, q patet, qa cū violētia dicat cri men in psonā nel psonale vt dixi, ista verò uis nō exercetur in ꝑ sona sed in re. Costio uel domo; sequit qđ nō dr̄ uiolētia, † qa quæ carent effectu carent uoie. C. de ferijs. l. a nullo. Ista uerò uis seu uiolētus actus caret uiolētia psonali, qa nō fit psonæ; q iniuria pso nalis est effectus uiolētiæ, ergo carebit noie, qa nō appellabit uio lentia, sed actus ui seu uiolenter factus, & ad hoc bñ facit id qđ ha bet in ti. ff. qđ ui aut clam. in rubro. & nigro. ¶ † Nūc ad ꝓpositū oēs actus uiolēti, de qbus fit mētio in inquisitione pfata, si bñ inspi ciant, fuerunt gesti circa res ipsas. ſ. circa domū, ostia domus, & ca mere. Sed circa psonā mulierū uel uiri nullus actus uiolentiæ ge stus fuit, nec circa corpus, nec circa aīam, nec. n. dr̄ qđ ipsa mulier fuerit p dictos inqsitos capta p psonā & uiolēter cognita, quo ca su fuissent uiolētia pcisa, & potuisset dici uiolētia ablatiua, eo q p uim sa pudicitia fuisset sibi ablata, sicut & qñ res uiolenter de ma nibus aufert; nec ēt q illa dña uiolentia cōsēserit, quo casu fuisset uis cōpulsiua & haberet locū exceptio posita in statuto in ambobus p dictis casibus, sed dr̄ q ostia p uim & uiolentiā fregit. certe ista ñ fuit ꝓprie uiolentia ut dixi, sed fuit actus violēter gestus. Et sic de bent itelligi uerba inquisitionis. ſ. ꝑm subiectā materiā. arg. l. si uno. in prin. ff. loca. ff. de usur. l. si stipulatus. de iuteiur. l. sed & si posset sori. ſ. sed & si rerū. Ipsa uerò mulier in sua psona nil passa fuit nec pcisā nec cātiuā uiolētiā. ¶ Cū ergo statutū eaccipiat cōdēnatos pro violentia compulsiua uel ablatiua, & uerba statuti sunt pro prie intelligenda. l. 3. ſ. hæc uerba. ff. de nego. gest. ꝓptriè uerò loquendo actus pdicti, de qbus in inquisitione & cōdemnatione fit mentio nō dñr uiolentia, sed magis uiolenter gesti, seu uiolenta attentatio. Dicendū est pdictos dānatos n debere carere cōmodo statuti. ¶ Dicet aliquis, licet isti nō itulerint uiolētiā psonæ isti' mulieris, tamen habuerūt animū inferendi; ad hunc. n. animū illue accesserunt & oia cōtenta in inquisitione fecerunt, ut uiolenter eā cognoscerent; licet ergo nō sit secutus effectus, tamen affectus cū opere subsecuto ꝓ effectu reputat in grauioribus. l. si qs cū telo. C. de sica. & l. si qs nō dicā rapere. C. de epi. & clc. Et sic uidenī istā cōdemnati ꝓ uiolentia cōpulsiua uel ablatiua, qua inferre intende bant, perinde ac si intulissent ex quo hunc animum habuerunt. ¶ Respondeo tripliciter. ¶ Primò q si bene inspiciatur inquisitio, iudex in eo non intentauit illam violentiam personalem quā isti intendebant inferre, sed solum illos actus uiolentos quos intulerunt qui non sunt propriè uiolentia, sed violenta atten tatio ut dixi. non ergo possunt dici condemnati pro violentia q nou fuit in inquisitione intentata. ¶ Secundo dico, quòd nec po tuit intentari. Nam licèt de iure communi puniatur animus cum opere subsecuto, tamen secus est ex forma statutorū in quo solus animus cū opere non inspicitur nec punitur, sed effectus, ut not. Bartol. in. l. 1. ſ. diuus ff. de sica. Sed inquisitiones quæ hodie fiū manrur

a ¶ Violētia. Et nunquid dicat uiolē tia cōmitti si fine resiſte sta. uid do petr. phili. cor. in cōs̄ a 107. lci. de pluribus 1 litera. t. in fecū da par te.

manẽ per rectores regulariter oẽs ſunt fundatæ in ſtatutis cũ de iure cõi nõ pmittan̄r.iuxta ea q̃ hñtur in.l.2.§.ſi publico.de adul. ¶ Tertio dico, ꝙ nec debuit iudex illã uiolẽtiã intentare. nã principalis intentio & animus p̃dictorũ non fuit uiolentiã inferre ſed adulterare, & ſic noluerũt cõmittere crimen violẽtiæ, ſed adulterii. Poſito igit̃ ꝙ eã uiolẽter cognouiſſent; non tñ debebat inq̃ri ꝯ eos de uiolentia, ſed de adulterio, qđ principaliter cõmittere intendebant.l.uerũ.ff.de fur. Conſtat.n. ꝙ uoluntas & propoſitũ diſtinguunt maleficia.l.& iniuriæ eã in prin. ff.de fur. Et principale propoſitũ inſpicit̃.l.ſi qs nec cãm.in prin.ſi cer.pe.& ſic dico, ꝙ ſi violenter eã cognouiſſent, cõmiſiſſent ſolũ crimen adulterij, non crimen violentiæ. Itẽ dictũ adulteriũ rõne uiolentiæ, quæ adeſſet tanq̃ qualitas, redderet̃ grauius.l.j.C.de rapt. vir. poſt prin. ff.de quæſti.l.ſi qs viduã. Ex rõ nõ deberet inquiri de uiolentia, quia illa fuiſſet cõfuſa cũ adulterio ſubſecuto ad qđ pperrandũ tẽdebat, ſicut in ſimili dr̃ de inſulto & homicidio, ut no.in l. qui de crimine.C.qui accu.non poſ.& p Bar.in.l.nunq̃ plura.ff.de priua.deli. Sed deberet inquiri de adulterio. Itẽ & nunc, ex quo nõ eſt ſecutũ adulteriũ, non debuit inquiri de uiolentia ſupradicta, ad quã p̃dicti nõ intendebant, ſed ſolũ de attentatione adulterij uiolenta, quę attentatio ex iſta qualitate uiolentiæ reddit̃ grauior, & ita cẽſetur iudex feciſſe, videlicet q̃a nõ cenſet̃ inquiſiuiſſe de uiolentia tanq̃ de crimine, ſed tanq̃ de qualitate huius criminis ſcilicet attentationis adulterij. ¶ Cõcluditur ergo p̃dictos non fuiſſe cõdẽnatos ꝑ violẽtia cõpulſiua vel ablatiua, cũ dictæ violentiæ non fuerint in inquiſitione intẽtatæ, ſed ſolũ uiolenta attentatio vel actus uiolẽter geſti, q̃ nõ ſunt propriè uiolentia. ¶ Itẽ cõcluditur, ꝙ nec potuit iudex nec debuit ꝯ p̃dictos procedere ſup crimẽ uiolẽtiæ, ẽt ſi fuiſſet uerè ſubſecuta cũ adulterio, cũ tale crimen uiolentiæ nõ intẽderẽt cõmittere ſed adulteriũ, & ſic ſuper adulteriũ tñ potuit & debuit inquirere ſi ſecutũ fuiſſet, nõ ſuper uiolentia quæ cũ ipſo fuiſſet cõfuſa, ut ſupra dictũ eſt. ¶ Tertiò dico, ꝙ cùm nõ ſit ſecutũ adulteriũ quicq̃d dicãt verba inīæ uel inquiſitionis, tñ iſti cẽſentur cõdẽnati pro violenta attentatione adulterij ut dixi, & ſic ꝑ maleficio adulterij nõ pfecto ſed initiato.l.j.ẽ ſi.de extraor. Nõ aũt ꝑ uiolentia reali uel pſonali, ut ſic iſta ſeu uiolẽtia nõ ueniat in iſta inquiſitione noĩaliter, ſed aduerbialiter, inter quæ eſt differentia. iuxta no.in.l.j.ff.de rei uẽ. Ex q̃bus cõcluditur vnà cum p̃fato dño Torello iſtos debere gaudere beneficio pacis & ſtatuti.

S V M M A R I V M.

1 *Subſtitutio pupillaris directè facta in teſtamento non poteſt adimi in codicillis in quibus ſit facta alia ſubſtitutio. ſed tenẽtur ſubſtituti in teſtamento reſtituere hæreditatem ſubſtitutis in codicillis iure fideicom.*

CONSILIVM XXVIII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Viſo teſtõ Iacob quõdam Venturę & Vulterris, in quo hæredẽ ſibi uniuerſalẽ inſtituit Victorẽ eius filium pupillum, & ſi decederet in pupillari ætate ſubſtituit ſibi pupillariter ſer Actauianũ fratrẽ carnalẽ dicti teſtatoris, ac ẽt Antoniũ, Dñicum, Petrũ, & Michaelẽ filios dicti ſer Actauiani ꝑ ęquali portione. Viſis ẽt codicillis poſtea p eundẽ factis in quibus eidẽ Victori filio ſuo in dictũ caſũ ſubſtituit vnà cũ p̃dicto ſer Actauiano & filijs dñam Angelã ſororẽ dicti teſtatoris vna cũ filijs eius ꝑ vna parte, & dictũ ſer Actauianũ vna cum filijs eius cõtẽtis in dicto teſtõ ꝑ alia parte, q̃ritur ſi cõtingat caſus dictæ ſubſtõnis, q̃a filius ĩ pupillari ætate moriatur, an dicta dña Angelã ſubſtituta in codicillis admittatur ad ſucceſsionẽ impuberis vna cum dicto ſer Actauiano & filijs ſubſtitutis ĩ teſtõ, & qualiter & ꝑ qua parte diuidãt hæreditatẽ pupilli adinuicẽ. ¶ Ad qđ breuiter reſpõdetur nõ ſtãdo in ſupfluis allegationibus, ꝙ hæreditas dicti pupilli in caſu p̃dicto ptinet inſolidum iure directæ pupillaris ſubſtitutionis ad dictum ſer Actaui.& filios ſubſtitutos in teſtõ æquali. ſ. ad quãlibet eorum ꝑ quinta parte cũ. 5. ſint pſonæ, ſ. ſer Actauian⁹ pater, & quatuor filij, ad quos uoluit teſtator æqualiter & uiriliter ptinere p̃dictã hæreditatẽ. Tum q̃a ſic dixit expreſſe, tum q̃a oẽs p ꝓpria noĩa noĩauit, & ſic uiriles portiones uoluit eos hr̃e. ff.ad tre. l.nõnunq̃.ff.de leg.j.l.ſeru⁹.§.ſi. cum cõcor. ĩ q̃dẽ ſubſtõ directa nõ potuit mero iure reuocari ĩ codicillis, in q̃bus nec adimi põt hæreditas a ſcriptis ĩ teſtõ, nec alijs directo dari, vt. C.de his q̃bus vt indignis, l.hæreditas. de iure codicil.l.3. cum ſi. ¶ Verum q̃a dicta dña Angela fuit ſubſtituta ĩ codicillis ĩ vna parte. i. in vna dimidia.ff.de uer.ſig.l.nomen filiarum.§.portiones: quæ ſubſtõ nõ potuit iure directo ualere nec reuocare ſubſtitutionẽ factã in teſtõ, dicẽdum eſt ꝙ trahitur ad fideicõmiſſum, vt dicti ſer Actauianus & filij cẽſeãtur rogati de reſtituẽdo dimidiã partẽ dictæ hæreditatis, ſ. q̃libet eorũ dimidiam ſuæ quintæ dictæ dñæ Angelæ & filijs ei⁹ iure fideicõ. vnã dimidiã dicta dña Angela diuidet cũ filijs ei⁹ hoc modo, q̃a ipſa habebit vnã dimidiã illius dimidię, & filij eius aliã dimidiã, poſtq̃ nõ fuerũt noĩati p noĩa ꝓpria, ſed p collectiua.ff.de vſufr.accre.l.ſi q̃s titio. & no.in.l.ſi.C.de impube.& alijs ſubſt. facit qđ no.in auth.cã quæ fit cũ monacho. C. de epi. & cle. p gl.& doc. ¶ Quòd hoc ſit verũ, & ꝙ hæc interpretatio fieri debeat, eſt tex.cũ gl.ff.de leg.3.l.cũ q̃s decedens. §. ſcia. vbi vr̃ quaſi caſus. Nã ibi inſtitutio facta in teſtõ reuocabat̃ pro parte in codicill.& alius inſtituebat̃, & dr̃ ibi ꝙ valet reuocatio iure fideicõmiſſi. Ad idẽ.l.ſceuola.ff.ad treb. vbi eſt ẽt caſus, licet.n.ibi ſit diuerſitas in facto, tñ eſt idẽ in ſubſtãtia; ſolũ.n.differt caſus noſter ab illo; q̃a ibi in teſtõ nullus fuit ſubſtitutus & ſic hr̃ditas pupilli puenit ad matrẽ eius ab inteſtato, q̃ prima reſtituere tenet̃ ſubſtitutis in codicill. ¶ In caſu uero noſtro fuerunt dati ſubſtituti in teſtõ, & ſic ad eos deuoluit̃ hæreditas nõ ab inteſtato. ut dr̃ in.l. ſceuola. ſed ex teſtõ uirtute ſubſtitutionis. & in hoc eſt dr̃ã. Sed q̃n teneant reſtituere dimidiã ſubſtitutis in codicil. ſic ſi ab inteſtato ſuccederẽt, nõ eſt rõ in ꝯriũ, cũ in hoc inſpiciat̃ uolũtas teſtatoris q̃ uoluit ſubſtitutos habere oĩno dimidiã, q̃ locũ habet qualitercũque ſuccedat̃ pupillo ſiue ex teſtõ, ſiue ab inteſtato, co tñ modo quod ſeruari põt.ſ.iure fideicõmiſſi. ¶ Sed quærit̃ an de dicta dimidia ſic reſtituẽda detrahet̃ trebellianica. Rñdeo nõ, q̃a apud ſubſtitutos ĩ teſtõ remanet alia dimidia, q̃ eſt pluſq̃ quarta, cũ habeãt iure inſtõnis & ex uoluntate defuncti cõputatur in quartam. l. in quarta.ff.ad.l.fal.uerſi.ſed in fideicõmiſſa. ¶ Cõcluditur ergo, ꝙ ſubſtituti in teſtamento totam hęreditatem pupilli habebunt iure directo & dimidiam reſtituent ſubſtitutis in codicillis integraliter & ſine diminutione trebellianicæ.

S V M M A R I A.

1 *Præteritio lineæ maternæ ita reddit teſtamentum nullum, ſicut paternæ.*
2 *Clauſula codicillaris operatur effectum ſuum, quando teſtamentum eſt nullum ex cauſa præteritionis.*
3 *Quartæ duæ an poſſint detrahi.*
4 *Trebellianica an detrahatur de relictis ad pias cauſas.*
5 *Nepotes an computent in eorum legitimam dotẽ matris quã habuerũt ab auo. et 6.*
6 *Legitima quid ſit.*

CONSILIVM XXIX.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Circa primũ q̃ſitũ dicendũ eſt, teſtamentũ prædictũ fore nullũ pp p̃teritionẽ dictorũ nepotũ: quia p̃teritio lineæ maternæ reddit hodie teſtm̃ nullũ q̃n fit ſine expſsione cauſæ, ſicut olim reddebat p̃teritio paterna vel eius lineæ, per tex.in auth. ut eum de appel.cog.§.aliud quoq; capitulũ. vbi dicitur quòd nõ licet parentibus præterire vel exhæredare ſine cauſa &c. Et hoc expreſſe tenet Bar.in.l.filio p̃terito.ff.de iniuſto teſtõ. ſup ſecũda parte. Et no.in Auth.de hæred.& falci.§.exhæredatos. p gl.& hoc eſt clarũ. 2 ¶ † Quantũ ad ſcđm quæſitũ rñdet̃, ꝙ clauſula codicillaris operatur effectum ſuum, q̃n teſtm̃ eſt nullũ ex cauſa p̃teritionis. ut no. Bart.in.l.ſ. ff.de iure codi. in quinta quæſtione reprobatis gloſsis, quæ ꝯriũ tenuerũt, & ſic licet inſtituti nõ poſsint hãbere bona iure directo habebunt iure fideicõ. ff. de iniuſto teſti. l.poſthumus. §.ſi paganus.&.l.ex ea ſcriptura.§.ſi.de teſt.ff.ad trebel.l.ſi quis priorem.cum ſimi. ¶ Quantum ad tertium quæſitum cũ q̃ritur an duæ quartæ poſsint detrahi;[a] videlicet lr̃ima & trebellianica. De legitima nõ eſt dubiũ, cũ teſtator nõ poſsit eam auferre filijs etiã ſi inſtituat ad piam cauſam, ut in Auth. ſi qua mulier. C.de ſacroſanc.ecc. ¶ De trebellianica uerò quantum ad primum inſtitutum cui fienda eſt reſtitutio purè, cõſtat aduerſus eum non poſſe detrahi vna cum legitima. iuxta no.in.l.quamq̃. C. ad.l. fal. & in. c. Raynutius. &. c. Raynaldus. de teſtam. ¶ Quantum uerò ad hoſpitale, cui fienda eſt reſtitutio, poſt mortem primi inſtituti, maius eſt dubium. 4 † Nam quæſtio eſt antiqua & trutinata, an de fideicommiſſo relicto ad piam cauſam detrahatur trebellianica[b]. Et licèt Bart. teneat quòd non in.l. marcellus.ff. ad trebel. & Bal. idem in.l.ſi quis ad declinandã. C.de epiſ.& cle. tñ alij q̃ plures contra. Inter quos Io.an.& Arch. & de modernis doctoribus dominus Franciſcus de rampouibus hoc conſuluit dicens, quòd fundamentũ. Bar.& aliorum tenentiũ ſuã partem non eſt bonum, quia dicunt ꝙ ſicut in relictis ad pias cauſas ceſſat falcidia, ut in auth.

a ¶ Poſſit detrahi. De detractione duarũ quartarũ uidelicet legitimæ & trebellianicæ & clauſula codicillari. vid. Guido. papæ ſ. q̃õnibus ſuis. in .q. 5. 3. ſcl. de detractione. & phi. cor. in 3ſil. 46. uol. ſ. hac cõſultatione. in co. pe. ver. deueniendo aũt ad ſecundum. in. 2. uol. Henri. Ferran.

b Trebellianica. Vide. d. pet. phi. cor. in 3ſi. 93. ſcilicet in litera. C. & in 3ſ. 68 l cip. in hac. in litera. l. in 3. parte

anth. similiter. C. ad. l. fal. & in corpore unde sumitur. ita dēt cessare trebellianicæ ꝑ dictā. l. marcellus. Nā dicit ipse ꝙ falcidia non cessat, nisi qñ hæres est in mora pp plectendā eius contumaciā, ut patet in corpore Auth. vñ dicta auth. sumit. Ita nec trebellianica debet cessare nisi in casu moræ & cōtumaciæ hæredis. ¶ Quicqd sit ꝓ certo incentiuo textuū fuit ꝙ trebellianicæ detrahatᷣ, ut patet in l. si qs ad declinandā. vbi dat cōsiliū ꝙ ad declinandā trebellianicam quis instituat pauperes Christi directò, quia tunc nullus erit q possit eā detrahere, nō autē instituat aliquē specialē hæredē & roget ipm de restituendo pauperibus; qa tūc ille detraheretᷣ. Et ad hoc principaliter emanauit cōsiliū illius. l. si bene inspiciatᷣ, vñ vr ibi casus ꝯ Bar. hoc idē uoluit. c. si pater. de testa. lib. 6. Et huic opinioni possemus inhærere maximè cū canonistæ hoc teneant, qbus in hoc ꝯ eos vr credendū. Verū si partē alterā tenere uolum᷒ restat vnū dubiū ultimū, qd est difficilius omnibus supradictis;

5 †an vꝫ dicti nepotes debeant sibi cōputare in eorū legitimā dotē maternā, cū hic agatᷣ de successione aui materni. Et in hac dñs Bar. consuluit ꝙ sic, & idē firmauit in lec. sua in l. in quarta. ff. ad. l. fal. Bal. vt ab eo audiui in scholis semp tenuit ꝯrium, & dicebat se habuisse hāc qōnē cū Bar. & obtinuisse, & ita firmat ipse in l. illā. C. de collatio. Fūdamētū tñ Baldi nō placet, qa ipse fūdat se i huc ꝙ nepotes sūt dñi dictę dotis ex successiōe materna dudū anteq̃ au᷒ moreretᷣ, vñ non possunt fieri dñi ex alia cā, nec sibi mutare causā dominij. Nā istud procederet eo casu quo dos fuisset donata filię uel ex eo ꝙ filia fuisset stipulata uoluntate patris, uel pater sibi filiæ simpliciter uel sibi in unū casū tm̄, tunc filia in dote prædicta haberet hæredē & ꝓcedet dictū Baldi, qđ ēt ipse Bar. fatetᷣ. Sed si ponimus, ꝙ dos non fuerit donata filiæ fundamentū Baldi nō ꝓcedit qa tunc filia nō habet hæredē in dicta dote. vt. l. nupta. ff. sol. ma. Et hoc casu loquitur Bar. Breuiter in casu nostro cōsidero, ꝙ hodie cōiter in instrumentis dotalibus qñ pater dat dotē pro filia stipulatᷣ ipsi filiæ reddi. Si igitᷣ instrumētū dotis de qua loquimur, stat isto mō ꝙ pater stipuletur filiæ dotē restitui, clarū ēt ꝯm Bar. ꝙ dos ꝓdicta nō cōputatur nepotibus in legitima quo ad successionē aui; qa non haberent eam ab auo, sed a matre ipsorū, nec de patrimonio aui sed matris cui fuit acquisita iure donationis, iuxta ea q̃ no. Bart. in. l. post dotem. sol. ma. in. 4. q. Ideo non deberet cōputari. l. sanctius. §. repletionē. C. de inoffi. test. Et in hoc tam Bar. ꝙ Bal. concordant. Si uero ponamus, ꝙ pater non fuerit stipulatus filię, sed simpliciter vel sibi aut filiæ, qbus casibus vr stipulatus ordine successiuo, ut no. Bart. in l. uxore. §. testō. de le. 3. & l. post dotē. so. ma. in. 3. lec. & sic nō possit dici dos filię donata. Tūc restat dubiū in quo Bar. dicit esse cōputādū nepotibus i legitimā. Et fundamētū suū principale est hoc; qa dicti nepotes habēt dictā dotē principaliter ab ipso auo. Nā de iure cōi necessario est opinio Bal. ꝙ dos reuertitur ad auū non obstāte ꝙ ex filia remanserint nepotes, licet de cōsuetudine seruetur opi. Martini ꝙ remaneat apud nepotes. Consuetudo ergo ꝓdicta aufert ab auo & euellit de suo patrimonio & tribuit nepotibus. Igitur ipsi nepotes habent immediate ab ipso auo & eius patrimonio mediante dispōne ꝯsuetudinis, q̃ ęqpollet dispōni ipsius aui. ar. l. si ob cām. ff. de cui. cōiuncto. d. §. repletionē. Certè parcat mihi reuerētia tāti uiri fundamentū istud est minus ꝑfectū. Nā fateor ꝙ hñt ab auo & ex patrimonio aui immediate, vt ipse dicit; sed hoc nō sufficit imo requiritur aliud vꝫ ꝙ nō habuerint ꝑfectę in uita aui, sed cōsequātur ꝑfectè in eius morte, alias uero id qđ ꝑfectè filius cōsequitur a patre in uita patris, ita ꝙ alia mors patris nō sit necessaria, non cōputatur in legitimā nisi, sit expresse dictū. Hoc patet in donatione quā pr̄ facit filio emācipato uel existēti in ptāte pp benemerita qbus casibus statim ualet. Non. n. cōputatur in legitimam nisi sit dictū. ut. l. si qñ. C. de inof. te. Et hoc ēt idem Bar. tenet in d. l. in quarta. & refert Accursiū sic fecisse, & est ratio, qa tūc statim exit & euellitur de patrimonio patris ꝑfectè, ita ꝙ tpe mortis in eo nō

6 reperitur. †Cōstat aūt ꝙ legitima est tertia pars eius qđ reperitur tpe mortis. l. cū q̃ritur. C. de inof. te. & no. i. l. j. C. de inof. dona. ergo illud qđ ñ repitur in patrimonio tpe mortis sed euulsū p donationē ualidā, nō cōputatur in legitimā. Secus est in dote & donatione pp nuptias nō donatis. Illæ. n. etsi dicatur pr̄imoniū filiorū, nō tñ penitus exiuerūt de pr̄imonio patris pp cōionē q̃ pater l ēt in eis; & spem q̃ hēt recuperādi mortua filia. Merito mortuo patre uiuēte filia dēt ipa filia legitimā sibi cōputare, qa reperit eā adhuc in pr̄imonio patris. Et idem in nepote ex filia de iure cōi si non esset cōsuetudo, q̃ disponit apud nepotes remanere, & iste est casus. in. l. qm̄ nouella. q̃ ingt̄ de nepotibus loquitᷣ intelligitᷣ attenta dispōne iuris cōis, ꝯm quā dos mortua filia statim debuit restitui patri. & sic eo postea moriente reperitᷣ in eius patrimonio. Et ita ꝓcedūt oēs rationes Bar. Sed ꝑsupposita consuetudine q̃ statim mortua filia tribuit dotē ꝓdictam nepotibus ꝑfectè dictū suū & deriuatio nō ꝓcedit, qa statim & dudū añ mortē aui effecti fuerūt dicti nepotes dñi dictæ dotis ꝑfectè nō ex successione mr̄is, vt dicit Bal. qa dos ipa nunq̃ ꝑfectè fuit matris ex quo nō erat dotata, ideo in ea habuit hæredē, sed ex cōsuetudine ꝓdicta. & iccirco nō dēs dictis nepotibus in legitimam cōputari quo ad successionē aui; cuius in eius patrimonio tpe mortis nō fuit reperta, sic nō cōputaretur donatio eis facta nisi fuisset dictū. Et ista opi. vr mihi ipa veritas, qcqd Bar. dicat. ¶ Vt cōcludam᷒ ꝙ siue pater ꝓdictus stipulatus fuit ꝓdictam dotē restitui filiæ nō computetur ipsis nepotibus in legitimam ēt ꝯm opi. Bar. siue nō fuerit eam stipulatus illi, adhuc nō computetur ꝑ rationes. s. tactas, qcqd Bar. dicat sustinendo in hoc opi. doctoris mei, qui semp & ubiq; ꝯri᷒ fuit eidē Bar. in hoc passu; ꝑ aliud tñ fundamentū vt dixi. ¶ Cōio. n. inter patrē & filiam durat in tali dote, quousq; viuit filia, sed ea mortua cū filijs dissoluitᷣ ꝓpter dictam cōsuetudinē, q̃ dictam dotē aufert auo, & tribuit nepotibus ex eodem matrimonio, & sic non reperitur in patrimonio aui tempore mortis, ergo &c.

S V M M A R I A.

1 *Substitutio facta si sine filiis masculis decesserit, debet intelligi de ueris non fictis.*
2 *Legitimatus an excludat substitutum.*
3 *Dispensatio qualiter sit stricti iuris, & an extendatur, & sublato radice omnes effectus ex ea sublati sunt.*
4 *Testamentum patris an præteritione filii legitimati ita sit sicut legatum.*
5 *Legitimatio proprie non est de filiis eorum inter quos non poterat esse matrimonium, lege diuina prohibente sed dispensante.*
6 *Illegitimum aliquem esse cum narrantur principi perfunctoriè & princeps dicat qualitercūq; et ex quocūq; coitu nato uidetur cogitasse de oībus, et oēs tollere.*

CONSILIVM. XXX.

IN Christi nomine Amen. Sup pūcto isto pr̄a subtiliter. & copiosè scripta sunt tam ꝑ alios q̃ per suprascriptū egregiū consultorē. Ego aūt q̃ breuius potero iā gā illa sola ī qbus principr̄ versatur dubitatio mea

1 †Præmittēs primò, ꝙ in uerbis illis appositis ī substōne, videlicet si decesseris sine filijs masculis, testator censetᷣ intellexisse de filijs ueris, & nō fictis. ar. C. de his q ueniā ætā. impetra. l. fi. de nup. l. sācimus. Dñr aūt ueri illi q nascunt & suscipiuntur ꝯm naturā, ficti uero q suscipiūtur ꝯm iuris dispositionē. Nā primi pñt suscipi citra fraudē substituti, si uerò possēt cū fraude suscipi, ideo de illis testator sensisse nō vr. ff. de lega. 2. l. si ita qs in fi. ¶ Ex hoc dico, ꝙ filij legitimi & naturales ideo substitutū excludūt; qa sunt ueri filij. i. naturaliter suscepti, & sic sine fraude, nō aūt ex hoc ꝙ sint legitimi. Nā ista qualitas nō est illa, q̃ faciat eos admitti cū magis tēdat ad fictionē vꝫ vt faciat eos filios ꝯm legē, sicut sūt ꝯm naturā, de qua testator nō cogitauit, q̃ tēdat ad ueritatē, qa illa resultat solū ex naturali natiuitate. Opatur ergo dicta qualitas legitimitatis, qa facit ꝙ ueritas & naturalitas ī eis uigēs, tāq̃ nō impedita ab aliquo accidēti sed existēs ī suo uigore substitutū excludit. Cæterū ipsa naturalis & ueritas filiationis est illa q̃ excludit non legitimatas, sicut ī sīli dicit tex. i. l. pater ex ꝓuincia. ī fi. ff. de manu. uin.

2 †Ex hoc ēt dico, ꝙ filij nō legitimè nati & postea legitimati ideo substitutū ꝯm oēs excludūt, [a] qa ueri filij sūt. i. naturaliter suscepti, nō ex eo ꝙ pp legitimationē dñr legitimi. Talis. n. legitimatio solū opatur hoc, qa tollit īpedimētū accidētale qđ īpediebat ipam naturalitatē & ueritatē existētē in filijs substitutū excludere & cū obūbrabat, quo sublato ꝑsonalitas ipsa & ueritas ꝑ seipsam substitutū excludit absq; qualitate legitimitatis. Añ vero q̃ legitimētur, talis naturalitas offuscata & īpedita a dicto accidētali defectu ñ pōt opari suū effectū, eo ꝙ fili᷒ spuri᷒ lꝫ sit uerus fili᷒, tñ nō hr̄ ꝓ filio iuris fictione, nec dēt uocari filius, & sic nec hr̄e dēt effectus ueri filij; ut. C. de ferijs. l. nullo cōiūcta auth. ex cōplexu. C. de ince. nup. & sic sicut ñ hēt quo ad succedēdū. l. spuri᷒. ff. vñ cog. ita nec quo ad excludendū. ¶ Ex his īfero tria ad ꝓpositū. qđ lꝫ iste Bernard᷒ ñ fuerit ꝯm veritatē legitimat᷒ ꝑ papā, sed solū fuit secū dispēsatū quo ad certos actus, & sic re vera ñ possit dici legitimus, sed ad īstar legitimi redactus, quo ad ea sup qōnib᷒ fuit secū dispēsatū, & sic nō sumus in terminis qōnis terminatæ cōiter per doctores. de qua per Io. an. in addi. Spe. de succe. ab intes. Attamē hoc solū qđ nō pōt dici legitimatus nō impedit ipsum substitutū ī excludere dūnō ꝑ talē dispēsationē sublata sint ea quæ īpediebant

a ¶ Excludunt. Vid. d. alex. de imo. in ꝯsi. a. & in ꝯsi. 25. l. j. parte. & do. pe. ph. cor. in ꝯsil. j. in 3. parte.

quid in filio ad omnia fas..

bāt naturalitatē & ueritatē filiationis existētē in eo dictū effectū exclusionis operari. ¶ Vidēdū est ergo de hoc an dicta dispēsatio sit talis, quæ tollat defectū uel impedimentū quod impediebat uerā naturalitatem existentem in dicto Andrea substitutū excludere. Et hic breuiter tria sunt quæ faciunt mihi dubiū. ¶ † Primum est natura dispensationis, quæ est stricti iuris & nō extenditur ultra casus super qbus cōcessa fuit. facit c. nō pōt. de pben. lib. 6. de filijs psbyte. c. fi. Cōstat autem ꝙ ortus illegitimus in eo vigens plura impedimenta inferebat. s. ꝙ non poterat succedere parentibus nec cōsanguineis, nec ad dignitatem poterat admitti, & isti defectus reperiunt sublati per dispensationem. Item erat aliud, qa nō excludebat suistitutionē factā patri suo si decederet sine liberis, vt no. Bar. in. l. ex facto. §. si qs rogatus. ff. ad treb. & ille nō reperitur expsse sublatus p dictā dispensationē, vñ vr̄ ꝙ remaneat, cū ēt remaneat radix vñ descendit dictū impedimentū. s. ortus illegitimus, ut patet in. d. c. fi. de. fi. psby. lib. 6. Propterea. n. ipsū ortū illegitimū nō tollit, sed eo nō obstāte dispensat in qbusdā, per quā n̄ obstantiā nō tollit radicē sed aliquos eius effectus. arg. io cle. j. de pben. vñ sublatis qbusdā remanent alij nō sublati. ff. de condi. fur. l. si pro fure. in prin. & quod no. in. l. si duo. §. idē iul. ff. de iureiur. Secus si fuisset sublata radix ipsam, qa tūc sił & oēs effectus ex ea orientes, vt. d. §. idē Iulianus. facit l. si domus. ff. de ser. vr. prædi. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. in princi. Sed aduertendum est subtiliter & diligēter, ꝙ dictus Bernardus añ dispēsationē impediebatur excludere substitutū nō ppter ortū illegitimū immediatè, sed ppter effectus supra dictos pcedētes ex dicto ortu. nā ex eo ꝙ erat illegitimus, sequebatur ꝙ nō poterat succedere patri, & ex eo ꝙ succedere nō poterat, sequebatur sił ꝙ nec substitutū excludebat, ita ꝙ ortus illegitimus pducebat impedimētum succedendi imediatè, & ex dicto impedimēto succedendi sequebatur aliud. s. ꝙ substitutū nō excludebat, & hoc ultimū pcedebat a primo mediante secūdo. Sicut dicimus in ꝯctu. ff. obligatione & actione. l. licet. §. ea obligatio. ff. de pcur. l. certi ꝯdi. in. pri. ff. si cer. pe. & de cā mediata & īmediata, ut no. ī. l. 3. §. ex pluribus. ff. de acq. poss. ī gl. Quod hoc sit verū patet, nā posito ꝙ ipse fuisset legitimus & naturalis, si tñ fuisset talis q non potuisset pr̄i succederēt vt deportatus uel frater minor, nō exclusisset substitutū; ut no. Bar. in. l. filius. §. cū qs. in fi. de le. j. Solus ergo ortus illegitimus nō pducebat istū effectū sed impotentia succedēdi ex eo oriēs, q̄ nō solum in illegitimis, sed ēt in legitimis dictum effectum operatur. Sublata igitur dicta impotētia succedēdi p dispensationē sublatū est id quod sequebat̄ ex ea, vcʒ ꝙ substitutū non excludebat. Sicut sublata obligatione, q̄ est immediata cā actionis tolletē actio, lʒ remaneat ꝯtus qui factū est & tolli nō pōt, & est cā mediata. ¶ Nec ob. ꝙ dispensatio est stricti iuris. Nā nō est adeo stricti iuris, qn concessa sup uno extendat̄ ad id qđ ex illo sequit̄, ut. no. ī glo. ī c. qa in tm̄. de pben. Itē ex eo ꝙ erat illegitimus & reprobatus a iure, sequebat̄ alius effectus, vcʒ qa nō debebat uocari filius, ut in auth. ex cōplexu. Et ex hoc postea sequebat̄ alius. s. ꝙ nō excludebat substitutū, ut no. doc. in. §. si qs rogatus. qa substitutus nō excludebatur nisi p filiū. Sed ille primus effectus est sublatus p dispensationē, quia cū p illā concedantur sibi ea q̄ cōpetūt filijs. s. ius succedēdi parētibus & cognatis; p ꝯñs ēt & nomē filij cēsēt eū restitutū, arguēdo a ꝯrio sensu. Sicut. n. ille q nō hēt nomē nō hēt ēt effectū, sic & eꝯ q hēt effectū hr̄e dēt & nomē, ut ꝯriorū sit eadē disciplina. C. de serijs. l. nullo cōsū cta. l. si. de le. 3. Prima ideo carebat noīe, qa reprobatus a iure & odiosus imo ad grām redactus postq̄ princeps q. s. ius est ipm ad grām & dispēsatonē recepit, p quā ēt remāsisse vr̄ & ad grām reintegrasse. ff. de adimē. leg. l. qđ si iterū. de leg. 2. l. luci⁹. §. lucius titius damā. cū si. Si ergo p dictā dispēsationē restitutum fuit sibi nomē filij, ergo & effectus ex eo resultās. s. ꝙ tāq̄ filius excludere posit substitutū, ut. d. l. ꝙ si iterū & qa ex nullo alio impediebatur excludere, nisi qa filius nō poterat dici añ dispēsationē, licèt re uera filius esset, ergo sublata cā tollitur effectus, ut q̄ ex vna radice pcedūt ea sublata tollātur. ar. ff. qđ vi aut. clā. l. nā. origo. C. de rnp. l. si. ¶ Cōcluditur ergo ꝙ lʒ non sit sublatus defect⁹ natalīū uel ortus illegitimus p dictā dispēsationē, attñ sunt sublati duo effectus ex qbus oriebatur impedimētū excludēdi substitutū, & p ꝯñs & ipsū impedimētū sublatū est, & sic excludet ac si uerè legitimatus fuisset, de quo nō est dubiū s̄m doc. ¶ Dicet aliqs lʒ effectus fuerit habilis ad succedēdū ab intestato p dictā dispensationē, attñ nō succedit ex quo factū est testm̄, & alius institutus & ipse pteritus, vñ nec ex testō, nec ab intestato, nec ꝯ testm̄ admittitur, cū in hoc casu fuerit secū dispēsatū. Rñdeo ñ est uis, sufficit. n. ꝙ fuerit redditus habilis ad succedēdū ab intestato, lʒ. n. iudicio patris pteritus fuerit exclusus, nō tamē obstat quominus substitutū excludat, sicut si fuisset legitimus & naturalis, & fuisset exhæredat⁹ nā excluderet nihilomin⁹; ut no. gl. ī l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. & per doc. in. d. l. filiusfa. §. cū quis. de leg. j. ¶ † Cogitaui etiā vnū qđ dicā nō determinando sed tangēdo, vcʒ ꝙ subtiliter cōsiderādo posset dici testm̄ patris dicti Bernardi fore nullū rōne pteritionis ipsius, & sic ipsū ab intestato succedere, qđ sic ostēditur. Certū est, ꝙ pteritio filij legitimati reddit testm̄ nullū, ut no. Iac. de bel. in Auth. qui mo. nat. effi. sui. nā cū in ea reperiatur oīa iura legitimorū pōt dici legitimus, & sic debet instituí uel exhæredari, sicut si fuisset legitimè natus, & sicut uidemus ī filio adoptiuo s̄m iura antiqua, licet hodie secus. C. de adop. l. cū in adoptiuus. §. sed ne articulū. Itē certū est, ꝙ legitimatio facta de illo qui natus fuit ex illis inter quos nō poterat esse matrimoniū lege diuina phibēte nō est ppriè legitimatio nec restō natalium, sed dispēsatio, qa cū ibi nō potuerit a principio inter illos esse ueritas matrimonij, nec ēt imago pōt fingi. l. j. C. de lit. lib. tol. & ita tenent canonistæ in. c. p venerabilē. & ita reperio consultum fuisse per collegium. Bon. in qōne valde ardua in qua ēt Baldus & frater eius dominus Per. cōsuluerunt in ciuitate Perusij. Tunc ergo nō est differētia inter legitimationē & dispensationē[a] nisi in hoc, qa legitimatio sumitur p quadā vniuersali remotione obstaculorum & impedimētorum orientium ex ortu illegitimo, remanente tamen ipso ortu. Sed dispensatio dicetur in quibusdā articulis tm̄, nō in oībus, ut ī c. fi. de filijs psby. vt sic dicam⁹ ꝙ dispensatio uniuersalis assumat sibi hoc spāle nomen, quia appellat̄ legitimatio. i. habilitatio vniuersalis ad oīa iura legitimorum. Si verò non fiant vniuersaliter, sed ī quibusdā tm̄ casibus, dicetur dispensatio retento noīe generali, cum oīs legitimatio sit dispensatio, nō ꝯtra, sicut in trāsactione, & iur̄ dicimus. ff. de iureiur. l. 2. per neutrā. cum tollitur defectus natalium. Tunc ergo arguo sic, si pteritio legitimati reddit testm̄ nullū s̄m Iac. de bel. legitimatio facta de illo qui natus est ex illis inter quos nō poterat esse mr̄imoniū lege diuina phibēte, nil aliud est q̄ vniuersalis dispēsatio; vt dixi. Seqtur, ꝙ sicut ille cum quo uniuersaliter dispēsatū est, & sic dr̄ legitimatus, si fit pteritus, reddit testm̄ nullū. Idē vr̄ dicendū de illo cū quo dispēsatū est spāliter, vt possit ab intestato succedere. Probo aūt hāc cōsequētiā. nā legitimatus simplr̄ pp nihil aliud dēt institui uel exhæredari, aliter testm̄ est nullū, nisi q̄a effectus est habilis ad succedēdū ab intestato pr̄i suo. Nā princeps q ipm ad hoc habilitat, vr̄ ipm habilitare s̄m cōditionē suę psonæ, vʒ tanq̄ filiū. arg. ff. de mili. tes. l. ex militari. in principio. ff. de vsu & habi. l. plenū. §. eq̄ij. & vr̄ voluisse, ꝙ ipse tractet̄ a patre suo tanq̄ filius, & sic ipsū instituat uel exhæredet. l. qdā cū filiū. Si igitur hoc est, qñ ista potētia succedendi & habilitas restituetur p gñalē dispōnē, q̄ dr̄ legitimatio s̄m. Iac. de bel. Idē & multo fortius erit, qñ restituetur p spālem dispōnem, illa potentius debet operi q̄ gñalis. ff. de iiur. l. itē apud. ¶ Cū ita in casu nostro p spālem dispōnem habilitas illa fuerit restituta dicto Bernardo tanq̄ filio. Item cū p hoc actū uideatur ut tanq̄ fili⁹ succedat patri. ꝯditio autem filij hęc est ut instituatur uel exhæredetur, seqtur ꝙ cum hoc factum nō fuerit, testm̄ est nullum. Nec obstat si dicatur p actum legitimationis redigeretur in ptāte patris, sed p istā spālē dispensationē nō, & sic nō vr̄ bona æquiparatio. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ ī ista drīa nō est hodie curāda, nisi quādo pteritio sit cum cā, tūc. n. bene distinguitur, an filius erat in ptāte, & testm̄ est nullum. An nō, & tunc secus. sed quādo fit sine cā, & tunc indistinctè pteritio ascendentium reddit testm̄ nullum etiā si a matre uel eius linea q̄ non habet in ptāte, & etiā si fuerit filius emācipatus. p tex. in Auth. vt eum de ap. cog. §. aliud quoq; capitulum. & no. gl. in Auth. de hæredi. & fal. §. exhæredat⁹. ff. de min. l. si filius. & p Bar. in. l. filio pterito. de iniusto tes. Cōcludendo ergo vr̄ dictū testm̄ fore nullū ea pteritione dicti Ber. & sic ñ tm̄ tāq̄ successibilis patri suo substitutū excludet, sed etiā tāq̄ uerè & realiter succedens ab ītestato. & hoc ut dixi magis tangendo q̄ determinando p nunc dico, quia hoc de non q̄ritur in puncto. † ¶ Venio nunc ad sc̄dm qđ facit rem dubiā, quia vr̄ ꝙ dispensatio pdicta nō teneat, cum in ea nō fiat mentio de defectibus illegitimatis, vʒ ꝙ ex ligato & ligata & ēt ex attinente nat⁹, sed generaliter & psunctoriè fuit narratū ipsum fore illegitimum, vñ vr̄ dolosè subticuisse. ar. ff. de euic. l. q libertatis. §. fi. de ac. emp. l. j. & l quæro. Poterat. n. uerificari in una causa tātum illegitimitatis, unde pticeps

[a] ¶ Et dispēsationem. Vide. d. pe. phi. cor. in cōsilio. 93. in. 2. parte.

vnam tantum causam censetur uoluisse remouere non plures, qa duplex defectus difficilius tollitur. C. de adopt.l.penul. §.si uero pater.de rap.uir.l.1.in Auth.de cõsan.& vte.fra. §.de adul.l. uirũ palàm.§.duos.ff.de quæs.l.si qs niduá.ad hoc optime. ff.de in ius uocá.sed si ac.§.patronum.de pecu.leg.cum dñs.& sic vr̃ fuisse dispẽsatio surreptitia. Et ita reperio fuisse cousultũ p Oldra. in ꝯsilio.166.Sed certè iura supradicta & determinatio Oldr. procedeteni,qñ unus defectus fuisset expressus, & alij fuissent suppressi, tunc fateor ꝙ ad expressum tm̃ uideretr̃ princeps habuisse respectum.facit.c.cũ pro causa.de sen.exeom. ¶ Sed in casu nostro nullus fuit expressus,& princeps usus fuit uerbis gñalibus,vez qualitercunq; & ex quocũq; coitu nato &c.& sic implicite vr̃ cogitasse de oĩbus defectibus q essent in eius origine uel esse possent quos oẽs tollere uoluit. Vñ posito ꝙ ignorauerit q & quales essent, tñ ex quo fuit istius ꝓpositi oẽs tollere si sciuisset, dico ꝙ oẽs sunt sublati.casus est.ff.de milita.test.l. qui iure militari. potuit. n. de aliquo in aliquibus cogitari gñaliter, licet nõ specialiter.C.de trãsa.l.sub ƥtextu specierũ.in fi.vbi hoc bõ ꝓbatur.Concludo igitur ex nĩbus p̃dictis vnà cũ suprascripto egregio doctore dño Gaspare dictum Bernardum excludere substitutionem præfatam.

S V M M A R I A.

1. *Captura alicuius iustificanda causa,quæ requirantur,consilio hoc habentur.*
2. *Tutor potuerit capi ex productione inuentarij,si bona immobilia dicantur deteriorata,uel fructus consumpti nec aliter appareat.*
3. *Tutoris si bona sint hypothecata alij an talis hypotheca habeat nocere pupillo.*
4. *Capturam & fugæ suspitionem,an euitet ille qui possidet multa bona mobilia.*
5. *Nobilis ex quo quis dicatur & uiuens honorificè an possit dici esse in casu impletaliter quod possit allegari suspectus.*

CONSILIVM XXXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Clarum vr̃ ꝙ dictus Franciscus nec iustè captu fuit,nec iustè detinetur [a] duplici de causa.Primò pp d.effectum probationis debiti.Scdò pp defectũ probationis suspitionis fugæ. ¶ Circa primum notãdum, ꝙ Bartholomeus nõ probauit debitũ aliter q̃ p productionem instrumenti,quo apparet de assumptione tutelæ & inuentarij facti per dictũ Franciscũ,ex quo dicit apparere triplex debitum. Primũ duorũ milliũ ducentorum quinquaginta septẽ florenorũ,in quibus tenebat̃ eidem Bartholomeo hæreditas Iacobi patris dicti Frãcisci. Scdò debitũ oĩum rerũ immobiliũ descriptarũ in dicto inuẽtario,quas cũ ad ipsius Frãcisci manus puenissent, tenebat̃ dicto Bartholomeo restituere & reassignare in eodẽ statu,qđ adhuc nõ fecit. Tertiò debitũ oĩum fructũ & redditnũ pceptorũ ex eis. Et fatet̃ dictus Bartholomeus in fine primi capitul. suæ petitionis,se pro tũc nõ hr̃e alias ꝓbationes ĩ prõptu de p̃dictis,q̃ dictũ inuentariũ. ¶ Itẽ notãdũ ꝙ dñs Ang. de perusio,quẽ aduocati vtriusq; partis allegant, dicit in.l. nemo carcerẽ.ꝙ circa debitũ reqrit̃ talis ꝓbatio,q̃ si facta esset parte præsẽte nõ sufficeret ad cõdẽnationẽ. Et sic respectu numeri testiũ uel ĩstrũtorũ dẽt esse plenaria licet respectu modi,qa recipit̃ parte absente dicat̃ sũmaria.iuxta no.C.de iud.l.iudices.p Cy.& Ia.bu.Ex eo uero qđ no.Bar.in.l.p hãc.C.de ero.mili.an.li.12.vr̃ reqri ꝓbatin p publicũ instrũm.Neutra tñ istarũ opi.vr̃ vera; qs cũ nõ agat̃ de pleno & finali p̃iudicio;eo qa p̃stita cautione relaxat̃, vr̃ ꝙ sufficiat semiplena ꝓbatio.s.p unũ testẽ ꝓut idẽ Bar.no. in sñi.in.l. si qs a liberis.§.si uel parens.ff.de lib.ag.&.l.j.de p̃to.stip.& in extrauag. ad reprimendã.sup verbo sũmariè. Nã & idẽ.d.Ang.in.d.l.nemo. ꝙ in suspitione fugæ sufficit ꝓbatio p iurm a prin. sed ex postfacto reqrit̃ exacta ꝓbatio. ¶ Quãcunq; aũt opi.teneamus,dico circa primũ debitũ ꝙ allegat̃.s.duorũ milliũ ducẽtorũ florenorũ,ꝙ p dictũ inuẽtariũ tutelæ nec plene nec semiplene ꝓbat̃, cũ nõ simpliciter ponat̃ sed sub duplici cõditione.s.si uerũ esse reperiat̃, & sic nõ fatetur se teneri nisi aliter appareat ueritas debiti,vñ nõ sufficiebat dicta cõfessio cõditionalis,vel si aliter de debito cõstaret. arg.C.de sen.q̃ sine cer.quãti.l.fi.de fal.cau.ad iec. leg.l.3.p quas.ll.& sic cõsuluit Fed.de se.in cõs.62.qđ si qa mãdat restitui vsuras quas apparebit eũ extorsisse,nõ ꝯuincitur p hoc vsurarius,nisi aliter ꝓbetur eũ extorsisse,cũ nõ simpliciter fateatur sed sub ꝯditione,si ꝓbatũ fuerit,& licèt in illis legibus ñ fuerit exp̃ssa nec ex rõne illarum apparet.hoc aũt,ꝙ præfatum debitum esset uerum, nullo alio modo probatum est, q per productionem dicti inuentarij.Item censetur positum dictũ debitum in dicto inuentario tutelæ sub alia cõditione, scilicet si hæreditas dicti Iacobi sit soluendo, cùm ipse narret se adiuisse dictã hæreditatem cum beneficio inuẽtarij,& sic nõ tenebatur ultra uires hęreditarias. vñ dictũ debitũ poterat esse vacuũ & inane dicta hæreditate nõ existente soluẽdo,& ipse posuit ipm in dicto inuentario tale quale erat, & per ꝯñs cõditionaliter,si hęreditas Iacobi soluẽdo erat.hoc aũt onus ꝓbãdi incũbebat dicto Bartholomeo creditori esse soluẽdo,vt.l. fi.§.licẽtia.C.de iure delib.ꝙ ñ fecit nec plenè,nec semiplene. Defecit ergo p̃fat⁹ Bartholome⁹ ĩ his duob⁹, qa debuit ꝓbare ueritatẽ dicti debiti aliter q̃ p dictũ ĩuẽtariũ, itẽ hæreditatẽ dicti Iacobi fuisse soluẽdo tpe quo adita fuit,qđ facere potuit vł p testes uł p ꝓductionẽ ĩnẽtarij facti p dictũ Frãciscũ in aditiõe dictæ hæreditatis,in quo esset descripta tot bõa q̃ sufficiãt ad dictũ debitũ. vt dicto.§.licentia. Hæc autem etiam semiplene non probauit; ergo ĩpetratio capturæ nulla tanquam facta ꝓ debito nullo , uel nullã cã subsistẽte.iuxta no.ĩ sñi.ff.q.ex cau.ĩ pos.eatur.l.fulcini⁹.§.2.& p gl.& qđ no.Bar.C.cõi.vel epi.l. iudex.&.l.meminerit.C.vñ vi. facit qđ no.Inn.ĩ.c.dilecto.de ver.sig.circa mediũ magnę glo. ibi imo plus dici posset &c. ¶ Circa scdm vero debitũ qđ allegatur, dico idẽ & multo magis, qa nõ solũ ꝓbatũ ñ fuit ; sed dico ꝙ nec est debitũ qđ pz. Nã cũ oĩa bõa descripta ĩ dicto ĩuẽtario sint ĩmobilia,vt ex eo patet , clarũ & ĩdubitatũ est,ꝙ si eẽt ĩ eodẽ statu nõ deteriorata,ñ cadebat ĩ eis alia restõ uel oblatio fiẽda p dictũ Frãciscũ,cũ ĩmobilis p se pateãt & possĩt p dictũ Bartholomeũ apphẽdi & occupari ꝓpria autoritate cũ sint sua & a se possideant, & p p̃fatũ Frãciscũ ei nõ ꝯdicet̃.vñ cũ finita sit tutela & administratio nõ arctabat̃ aliter offerre,ut hr̃.C.qñ & qbus & quar. pars de bo.li.t o.l.2.& ibi no.p Bar.& ĩ auth.dos data.C.de dona.añ nup. & no.in.l.acceptã.C.de usur.ĩ.j.gl.Pro rebus.n.p̃dictis restituẽdis cũ possessio sit apud dñm Bartholomeũ , nõ est sibi ꝓdita actio. ff.ubi pos.l.j.§.iterdictũ aũt.Si uero esset deteriorata,teneretur dictus Frãciscus ad æstimationẽ deteriorationis si sui culpa obuenisset,q̃ esset magis quãtitatis q̃ rerũ seu specierũ.l.3.§. si reddita. ff. cõmo.cũ simi.& qđ no.ĩ l.in hãc. de tritica.hoc aũt ꝙ deteriorata sint culpa Frãcisci.nec ꝓbatũ fuit in ĩpetratione capturæ, nec allegatũ, nec ẽt p̃sumitur, ergo &c. arg.l.si adulterium cum incestu. §.idẽ polloni.ff.de adul.cũ ibi no. Nec ẽt nũc dicitur per affirmatiua verba,sed cõditionaliter.dicitur.n.ꝙ possibile est,ut sint deteriorata. Sed certè hoc nõ sufficit ad cõcludendum ipsum Franciscũ esse ĩ hoc debitorẽ,nisi allegeẽ q̃ sint deteriorata,& in quo , & ẽt ꝓbet̃. Sed certè nec hodie post capturã ista sufficerent, cũ in impetratione capturæ non fuerit hoc allegatũ,& captura non põt iustificari ex nouis causis ; [b] sicut nec app̃lo ab interlocutoria, ut cle.appellãti.de ap.& patet in l.1.§.hæc uerba.ff.ne uis fiat ei.ff.de tutori.& cura.da.ab his.l.seiæ egressæ. & l. tutor petitus.ubi decretum interpositũ ex falsa cã non ualet; ergo non põt ex alia cã iustificari licet in diffinitiua aľr dicat̃.ff.qđ cũ eo.l.titianus.& qđ no.in l.si is ad quẽ.ff.de acq.hær. Nec ob.p̃dictis qđ alleg. p aduocatũ Barth.vez ꝙ tutor in inuentario tenet̃ ponere latera & confinia &c. Nã hoc non fit ad istũ finita , ut tutela arctet̃ ad reassignãdum,sed ut sciri posit si deteriorant̃ in quantũ deteriorent̃. Nam & ob istum finem ponitur ẽt in inuentario æstimatio rerum . C. de magistr.conuenien.l.fi.& ita apparet.tex.no. p Bart.in l.tutor q repertorium.de admi.tu.facit.l.si inter uirũ.C.de iure do. ¶ Cõcludo ergo , ꝙ allegatio huius debiti nõ fuit sufficiẽs ad capturã impetrandã,ex quo nõ fuit propositũ,& allegatũ, & ẽt probatum bona p̃dicta fore deteriorata culpa d.Fran. ¶ † Præterea posito ꝙ tutor teneretur restituere & assignare bona immobilia;tñ ob hoc debitum capi non põt,cùm pro ipsis nõ possit allegari suspectus. Nam si pp possessionẽ suarũ rerum immobiliũ euitat capturam. ut l.si creditores.de priuil.cred.& l.sciẽdum.q satisd.cog. & pp possess.rerum immobiliũ q̃ petunt̃, cum sit cautum creditori , & pp fugam non põt damnificari. ¶ Quãtum ad tertium debitũ,qđ alleg.s.de fructibus perceptis ex d.rebus.dico ꝙ licet hoc allegatum in impetratione capturæ , nullo tñ modo ẽt semiplenè fuit ꝓbatũ,cũ p inuentariũ de hoc non cõstat, & nulli testes sup hoc uel alia recepti sunt. Cũ ergo possibile sit,ꝙ p̃fatus Franc. nullos fructus pcepit,debebat d.Barth.aliquos testes inducere, cuos quibus ꝓbare debebat id qđ est cã suæ intentionis . ff. ne qs eum qui in ius uoca.est ui exi.l.pe.§.deesse . de ꝓba.l.2.& qđ no.in l.hoc iure.de uer.ob.per doc. Patet ergo ex prædictis nullum debitum fuisse ꝓbatum , ob qđ potuerit iste capi, & sic capturam nullam per no.in d.l.nemo. ¶ † Secundò principaliter dico posito , ꝙ per d.inuentarium probatum esse debitum dictorum duorum milliũ ducẽtorum florenorum,super quo pars altera videtur principaliter

[a] ¶ Detinet Que autẽ requirantur. ad hoc ut captus retineat & sic ripositur. vi de Bal. in ꝯsi.3.8.in 2. parte. & in ꝯsil.318. in.4.parte. & in consi. 285.ij.parte. & qua pena puniatur faciens aliquem capi inutile , & iudex qui iniuste detinet. ui de p eũ in ꝯsilio 21. in 2.parte.

[b] ¶ Casus. Ad de idẽ tenentẽ. Bal. in.d. cõsil. 19.in.4.parte.

ter se fundare; qa maiorē hēt colorē; tū adhuc defecit captura ex eo q̄ n̄ est ꝓbata suspitio p⁹ capturā ro mō, quo tradit̄ p doctores. Nā illa q̄ faciūt debitorē suspectū; est paupertas; dr̄ āt paupertas n̄ possidere tot mobilia q̄ sufficiūt ad debitū. vt d. l. si creditores de priuil. cred. Sed iste Franciscus possidet tot q̄ sufficiūt vt asserii esse cuidēs; & ēt altera ps nō negat, nec sunt in loco piculoso vt p hoc posset dici pinde hri, ac si nō possidet̄. Solū āt allegat altera ps ad ꝓbandū deterio rōnē cōditiōis & paupertatē, qđ dict⁹ Frāciscus obligauit oīa bona sua alteri post debitū tutelæ ꝯctū. Sed illud est manifeste friuolū, qa talis obligō seu hypothecatio nullo mō nocet dicto Bartholomeo, qđ patet. Nā aut ista bona fuerūt hæreditaria. s. Iacobi pr̄is dicti Frācisci, & tūc cū ēt debitū dictorū bonorū nullū sit hæreditariū, qa ipse Iacobus dr̄ habuisse & hr̄e de bonis istius Bartholomei dictā pecuniā, poterit p̄latus Bartholomeus impetrare separationē dictorū bonorū aduersus creditores hæredis. ff. de separatio. l. 1. §. 1. & 2. sicq; dicta hypothecatio erit nulla. Aut dicta bona nō fuerūt hæreditaria, sed acqsita p ipm Frāciscū hæredē; tn̄ dicta hypothecatio licet valeat n̄ p̄iudicat dicto Bartholomeo; qa ipse prior in tpe, & hēt tacitā hypothecā. ff. de admi. tu. l. ꝓ offi. & qđ hr̄ in l. diuortio. in fi. de neg. ge. & dicta bona non exiuerūt patrimoniū dicti Frācisci respectu dn̄ij. Nec ob. l. 2. cū gl. ff. q̄ in frau. credi. de qua facit magnū festū ad uocatus alterius ptis; qa cū reuerētia nihil facit. ibi eñ loquit̄ cū p hypothecā fraudātur creditores, q̄ est qñ oēs essent cyrographarij & sine hypotheca, quo casu pariter admitteent̄, ut l. priuilegia. de priui. credi. Ipse uero debitor hypothecauit vni quo casu p̄ferret̄ cæteris cyrographarijs, si nō hypothecasset in fraudē. C. de bonis auto. iudi. pos. l. 4. ff. de tribu. l. ꝓcuratoris. §. si plures ver. plane. & §. sed est q̄situ. vers. qd tn̄. si vero facta sit in fraudē reuocat. ut d. l. 2. ff. q̄ in frau. cre. Sed in casu nostro cū dictus Bartholomeus hēret hypothecā priorē tpe nō potuit fraudari ex dicta hypotheca post cōcessa nec dānū pati eum ius suū sibi auferri nō potuerit. l. sticū. in fi. de noua. cū si. Præterea si esset facta in fraudē posset reuocari, ut d. l. 2. & sic esset ibi ꝯsultū. Tūc ergo locus est capturæ. q̄ est remediū subsidiariū, & ꝯ ius cōe. l. ob æs. C. de ac. & ob. extra de iureiu. c. ex rescripto. cū alterū remediū nō supest. ar. l. in ꝓuinciali. ff. de ope. no. nun. Tūc aūt deficit oē aliud remediū cū dissipauit bona taľr q̄ nō reperiunt, vt qa erāt mobilia.

4 † Nā ut dn̄t doctores in l. sciēdū. ff. q satisd. cog. ēt ille q possidet multa mobilia & reputat̄ legalis euitat satisdationē, de iudi. sisti. eodē mō euitat capturam; ut tenet dn̄s Angelus in d. l. nemo carcerē. Tūc ergo si alienauit & dissipauit dicta bona fraudant̄ creditores ēt hypothecarij, eū de facili oecultēt̄. Idē est si alienauit imobilia & creditores sint cyrographarij ita qđ ideo eis n̄ remanet regressus ꝯ possessores. Si uerò sint hypothecarij p alienationē bonorū immobiliū, nō fraudant̄ creditores; cū ꝯ quēlibet possessorē habeāt regressum. Et ideo nō vr̄ q̄ tūc locus sit capturæ, arg. optimū ad hoc qđ no. Bar. in l. fi. C. de sen. pas. & l. imperator. ff. ad Treb. & no. p eūdē in l. si ꝯstante, ff. sol. mat. in prin. ubi similē distinctionē facit in patre dissipante bona filij, an p hoc auferat̄ sibi administrō. Et s̄m dictam distinctionē vr̄ dr̄e intelligi. d. l. si creditores. hoc tn̄ dico saluo saniori iudicio. In ꝓposito āt ꝯstat manifeste dictū Bartholomeū fraudatū nō esse ex dicta hypothecatione; q̄ uel est nulla uel sibi nō p̄iudicat; ergo nō potuit pp hoc Frāciscū tāq̄ depauperatū facere capi tanq̄ sibi aliter nō esset cōsultū. ad hoc. ff. q̄ in frau. cre. l. ait p̄tor. §. 1. ubi ita demū fit reuocatio p illud dictū si euentū damni fraus habuit. idē nr̄ in captura.

5 † Nec ēt ob. qđ iste Frāciscus dr̄ esse de claro gñe & qđ vult viuere honorifice & p hoc cōcludit̄ per alterā partē qđ p̄t dici esse in casu inopiæ. Nā hęc est una trufa & nō meret̄ rñsum; attamē rn̄det̄ qđ & si hoc esset uerū ista cā subsistebat a principio assumptæ tutelæ; & iudex sciēs hoc decreuit sibi tutelā ad petitionē Bartholomei; vn̄ dicta cā sublata ur̄, & ꝯ ipm dispēsatū, nec ex postfacto deteriorauit cōditionē suā; nec est effectus dissipator, uel maior expensor q̄ prius esset, ergo &c. argum. d. l. si creditores. uer. plane. ff. de dam. infec. l. qui bona. §. de illo, ff. ut in pos. leg. l. siue a suo. in fi. coniuncta. l. quidam consulebat. ff. de re iud. in fi. & l. idē vulpia. §. sunt & alij. de excu. tu. & C. si ser. aut liber. l. prǽses. & qđ ibi no. per Bar. Nō ergo potest nunc refricari causa super qua dispensatum fuit. argu. extra de fil. presby. c. ex tua. Ex quibus omnibus concluditur dictum Franciscum relaxandum esse, tum quia indebite captus, tū quia & si captura tenuisset, non est iustificata ut debuit.

S V M M A R I A.

1 *Proprietarius de gratia & æquitate tenetur rem locatam finita locatione alicui de genere illo relocare non de rigore iuris. & n. 2.*

2 *Opinio Bar. non est uera qu d possit appellari si non relocat iuribus & rationibus de quibus hic.*

CONSILIVM XXXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Proprietarius finito tpe locatiōis tenet̄ relocare in p̄sonā alicuius de gñe primi ꝯductoris magis de quadā benignitate & æquitate, q̄ de scripto rigore iuris, qđ patet. Nā in locatione tpali finito tpe locatiōis tenet̄ ꝓ eadē mercede potius eidē q̄ alteri extraneo locare; a & hoc de æqtate. ut dicit tex. in l. ꝯgruit & l. fi. in fi. C. de loc. p̄dio. ciui. li. 11. Eodē mō in locatiōe q̄ fit vsq; in certā gñationē, ea finita tenet̄ alijs de eodē gñe de eodē æqtate relocare postq̄ relocāda est quasi illi q sunt de eodē gñe ꝓ eodē reputēt̄. ar. de iniur. l. lex corne. in prin. & li. cau. l. t. 2. & 3. & qđ no. in l. ut vim. ff. de iust. & iu. in gl. q̄ incipit fori. ibi dū dicit affectionē cōsiderari. & C. de rap. vir. l. 1. i gl. q̄ incipit hoc epo nulla. n. obiectio ciuilis vel naturalis oriēs ex ꝯctu, uel quasi ex legis dispōne reperit̄, q̄ ipm de rigore ad hoc astringat, cū nulla lex hoc dicat; sed sola æqtas. ut ar. d. l. ꝯgruit. Hoc ēt patet i c. 2. de feudis. ubi si feudatari⁹ cadit a feudo pp alienationē factā dn̄o inconsulto, p̄t dn̄s filiū, uel cōsanguineū eius inuestire de eodē. Nota qa dicit, p̄t & sic eius ptāti nō necessitati subijcit̄. l. nō q eqd. ff. de iud. C. qūo & qñ iud. l. 1. Et si hoc est cū cecidit a feudo pp alienationē, idē est cū propter lapsum tpis uel finitā gñationē. Hoc ēt uult tex. in l. 1. §. permittit̄, ff. de aqua quot. & æsti. Dicit n. tex. qđ impetrabile illud ius ab eo q succedit in re illa, & gl. dicit de facili, qa princeps facilius concedit successori q̄ uni extraneo, nō tn̄ p̄t dici q̄ princeps ibi teneatur ex aliqua p̄cisa necessitate, quasi sit obligat⁹, cū sit legib. solutus. ff. de legi. l. princeps. Et hoc vult & sentit ibi gl. q̄ incipit, dn̄t quidā. & qđ ibi dr̄ in fi. esse quandā iniuriā, si ille nō impetrauerit; nō ex eo dr̄ q̄ princeps sit obligatus & necessariò teneat̄ cōcedere, sed ex eo qđ æqtas suadens illi ꝯcedi offendit̄.

2 † Vn̄ p p̄dicta male vr̄ sentire Bar. qđ a tali iniuria possit appellari. Et q̄ si esset inferior a principe posset cogi p superiorē. nā hoc ibi nullo mō ꝓbat̄ imo gl. ꝯriū innuit. ¶ Itē gl. 2. in c. bonæ. de postu. p̄la. qđ ipsi allegāt dicit oppositū; quod actū, quē qs semel de grā, & volūtariè fecit, nō cogit̄ iterato facere. Ad hoc. l. uolūtarie. C. de excu. tu. cū si. ¶ Alia vero gl. eiusdē c. q̄ incipit. ad hoc. n. vr̄ facere ꝓ eis, dū dicit, qđ si p̄ntatio patroni laici admittat̄ fit ei grā; si repellatur fit ei iniuria. Sed si bene inspiciatur, c. pastoralis, de iur. pat. qđ allegat gl. facit ꝓ eo qđ dixi qa ibi dr̄ q̄ si p̄latus nō recipiat talē p̄ntationē & alteri conferat tenet collatio. Præterea ibi p̄latus nō hēt ita potēs ius in collatiōe beneficiorū, sicut hēt ꝓprietarius in locatiōe rei suæ. Item patronus laicus, qa fundauit uel dotauit ecclesiā plus iuris hēt in p̄ntando, q̄ hēat cōductor in impetrādo relocationē. Illius. n. facto & opere extat ecclesia, q̄ nō extat sic facto ꝯductoris licet extet res cōducta. arg. ff. q po. in pig. h. l. interdū. cū l. se. Itē quā expresse fortificāt iuspatrona. ut hoīes inducāt ad ædificandū, uł dotandū ecclesias, nō sic in iure impetrādi relocationē; qa in eo cessat dicta ratio publicæ utilitatis, sed uiget sola rō priuatæ utilitatis; ergo &c. arg. C. de cad. tol. §. pe. cōiuncta. l. 2. C. de bo. quæ lib. ibi perspiciendū est. n. ¶ Cōcludo ergo q̄ tale ius impetrandi relocationē nō est tale, q̄ arctet necessariò dominū, sed facit ut æquitate suadēte facilius inclinetur ad relocādū eidē, uel alteri de suo genere q̄ extraneo, & sic magis p̄cibus impetratur q̄ iure cōi cōcedatur. ad hoc. C. de neces. ser. l. pe. §. illo. ff. de iust. & iur. & l. 2. §. 1. ibi dum dicit hoc non peti sed concedi solere, &c. ita hic solet sic concedi; nō tamen ex necessitate petitur & impie facit dominus si extraneum præferat. unde ex his sequitur q̄ præfatus proprietarius potest renouare dictā locationē in personā tam prædictorū consobrinorū q̄ cuginorū, licet sint disparis gradus. pro hoc optime facit; qa si qs est rogatus relinquere fundum in familiam potest eligere quem vult de familia.

a ¶ Locare. Vide dom. Bar. Soz. I cōsi. 281. incip. in causa Bernardi. uer. 1. cū uers. seq. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Statuto canente, quod in duobus casibus tantum fiat executio legatorum hæreditate non adita, s. ad pias causas, & cum assignatur terminus ad instantiā creditorum, non poterit etiam fieri missio in possessionem ex primo uel secundo decreto.*

2 *Hæreditatis aditio potest fieri clausis tabulis, habita tamen notitia; institutionis per literas, uel per fāmam, uel aliter.*

3 *Rebelles & banniti a ciuitate non præsumuntur scire quæ sunt in ciuitate, quia eorum conuersatio prohibita, & talia scire non præsumuntur.*

4 *Procuratorem constituens tanquam hæres alicuius an præsumatur habere notitiã testamenti, & non est bona argumentatio de notitia mortis ad notitiam testi.*

CONSILIVM. XXXIII.

1 IN Christi nomine Amen ¶ † Statutũ lucanũ vult, ꝙ in duobus tñ casibus fiat executio legatorũ hẽditate nõdũ adita, s. cũ ille uel illi qbus fuit delata hæreditas requisiti ad petitionẽ legatariorũ, ꝙ eã adeant, cessauerunt adire infra mẽsẽ a die reqsitionis, quo casu disponit legata peti ac si hæreditas fuisset adita. ¶ Et notandum, qa vr velle, ꝙ p talẽ requisitionẽ & cessationẽ nõ propterea censeaĩ hæreditas adita, ꝙ cqd de iure cõi dicaĩ, cùm assignaĩ terminus ad instantiã creditorũ hæreditariorũ. ff. de acq. hære. l. qnãdiu. la. 2. cũ ibi no. sed dicit pinde deberi, ac si esset adita, qđ forte intelligendũ est, cũ constat ꝙ fuerit repudiata, tunc. n. cũ de iure cõi legata irritenĩ. l. cã quã. C. de fideicõ. talis reqsitio nõ faceret ea ualere. Debet ergo intelligi, cũ nõ cõstat de aditione vel repudiatione, prout in sequẽti casu quẽ subjcit, vt. l. j. §. fi. ff. vt in pos. leg. ¶ Scđs casus est cũ fuerunt instituti pauperes Christi, quo ẽt casu licet non cõstet de aditione, vel nõ fuit facta reqsitio vult ea deberi, qđ ẽt debet intelligi nisi fuerit repudiata, puta p epm q est pater pauperũ, q sicut pater adire põt. l. si quis ad declinandã. C. de epis. & cle. ita & repudiare. l. his pater. ff. de acq. hære. exceptis his duobus casibus. Statutũ pdictũ uult ꝙ iacente hæreditate legata non debeanĩ, sicut uult ẽt ius cõe. l. si nemo. ff. de testi. & d. l. j. in fi. vt in pos. leg. vbi casus est de oĩbus quasi supra dictis. Sicut ergo extra dictos duos casus legata nõ debenĩ hæreditate iacẽte, ita nec locus est missioni in possessionẽ ex primo & secundo decreto ex eo capite, qa nõ soluuntur, cũ solui nõ debeãt, ad talẽ missionẽ requiriĩ ꝙ per hæredẽ cesset in soluendo. Iacente aũt hæreditate nõ dr̃ cessare. vt est casus e. ti. vt ĩ pos. lig. l. is cui. §. cessatis. ver. certè. Licet possit fieri missio ex eo ꝙ non caueĩ, ut cùm legata sunt in diẽ uel sub conditione. l. j. §. nõ exigit. eo. ti. & in. §. fi. eiusdẽ præal. leg. ¶ Missio aũt in possessione seu tenuta apprehẽsa in casu isto ex primo & scđo decreto facta fuit ex eo, ꝙ hæres receperat, & nõ seruauerat &c. sm formã statuti lucani, & sic pp cessationẽ in soluendo. Itẽ facta fuit iacente hæreditate dñæ Giluitiæ ut pbabo. Itẽ extra dictos duos casus, quibus pmittitur a statuto, ergo nõ ualuit, & tanq̃ obreptitia debet reuocari, qa occasione debiti pro tunc nõ ueri. ff. ne uis fiat ei. l. 1. §. hæc uerba. ¶ † Quod aũt nõ esset adita pbatur. Nã ut institutus possit adire requiritur notitia testamẽti. ff. de acqui. hære. l. si is ad quẽ. circa fi. & l. pater quotiẽs. & l. si qs mihi bona. §. aliter atq;. qđ est intelligendũ non de pfecta notitia puta ꝙ interfuerit vel viderit testm̃, sed sufficit ꝙ p literas amicorũ uel publicam famã pceperit vel ex relatu alicuius, cũ possit adire clausis tabulis. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. & ita determinat Bar. in. l. is põt ff. de acqui. hære. circa mediũ. in uer. sum expeditus de primo. §. ¶ In casu aũt nostro non apparet aliquod pdictorũ interuenisse, nec literas amicorũ, nec publicã famã, uel ꝙ ei fuerit dictum assertiuè de testamento, vt pponitur. † Nec ẽt psumuntur pdicta vł eorũ aliquod, tum qa sunt facti, & sic nõ præsumuntur. l. quæcũq;. de publi. tñ qa in dubio præsumitur ignorãtia. l. verius. ff. de proba. tum quia Ioannes institutus erat absens & rebellis a ciuitate Lucana ut assereĩ, & sic existentes in ciuitate non præsumuntur sibi scripsisse, cùm esset eis prohibitũ habere conuersationem cũ eo. arg. l. ad missionem. §. qui deficiũt. ff. de capi. dimi. Et in dubio quæ prohibita sunt, non præsumuntur facta. l. si pater. ff. de priuil. cre. & c. qq̃. de ritu nupt. ¶ Ex quibus sequitur quòd aditio, quæ resultare videĩ ex cõstitutione procuratoris facta a Ioanne tanq ab hærede suæ matris, alio non probato nõ tenet, ut probatur in d. l. pater. ff. de acqui. hær. ¶ † Nec ob. quod idem Bar. no. in d. l. is potest. uers. expeditus de theorica &c. ubi dicit, ꝙ si ille qui asserit suã aditionẽ non ualere, eo qa nõ erat certus de morte, si reperiaĩ fecisse aliquem actum tanq̃ hæres psumitur habuisse notitiam de morte. Nec distinguit illo casu, aut fuerit præsens, uel absens. Ita uideĩ in pposito, ꝙ cũ Ioannes fecerit duo procuratoria tanq̃ matris hæres præsumatur habuisse notitiam testamenti, sine qua non poterat adire. Nã dico aliud esse in mortis notitia, sine qua nullatenus põt credere se posse adire, cùm sciens non habeat hæredẽ. Vñ eo ipso, ꝙ qs facit actũ ptinentẽ ad aditionem, credit ipm̃ illum mortuũ, & psumiĩ scire id qđ credit. Aliud est in notitia testamenti, sine qua põt credere se posse adire, puta si credat ꝙ intestatus decesserit; vñ non sequiĩ uoluit adire hæreditatẽ, & credidit se posse adire; ergo ex testõ. ¶ In dubio. n. magis ẽ credendum, ꝙ unicus filius uoluit adire ab intestato q̃ ex testõ, prima cã sibi fauorabilior est. Non ergo est bona argumentatio de notitia mortis ad notitiam testi, ut sic dicam ꝙ primam censeatur habuisse; qa sine ea nullo mõ poterat credere posse adire. secũdam non, qa & sine ea poterat credere posse adire. s. ab intestato. Ex qbus concludo, ꝙ cum pdicta pllõ pcuratorum sit pbata a d. alio non probato, pfata tenuta & datio in solu. tanq̃ facta iacente hẽditate, & sic pro legato nondum debito non ualuerunt, & pñt reuocari; tñ d. Ioan. restitutos possessionibus, illarum possessionum pretium qđ illi soluerunt quatenus fuit uersum in utilitate d. Ioan. hæredis restituere; quia cum Ioan. hodie uelit esse hæres, & sic tanq̃ hæres petit se immitti, apparet illud legatum esse debitum & legatarium transmisisse ad suos hæredes, licèt decesserit ante aditam hæreditatem, cùm esset purus, & sic dies excesserat a tpe mortis. l. j. §. in nouissimo. C. de cad. tol. ¶ Pretium aũt solutũ ab emptoribus illi legatario cessit in liberationem d. Ioã. hæredis a d. legato usq; ad concurrentem quantitatem legati, iõ est illis emptoribus restituendum & ipsi debent restituere possessiones. ff. de rei uen. l. emptor. in prin. Maxime hoc dico, qa pro d. legato habebat legatarius ius hypothecæ in bonis hæreditarijs. l. 1. & 2. C. com. de leg. qđ ius fuit confirmatũ aditione secuta, q̃ retrotrahiĩ. l. hẽs qñq;. ff. de acq. hære. & sic a principio censeĩ habuisse tale ius. Cõsueuerũt aũt uenditores in instrõ uen. cedere oẽ ius, qđ hñt uel habituri sunt in re uel pro re, & sic emptores sunt cessionarij, si instrm̃ stet in forma pdicta. ff. de euic. l. si res. in fi. & sic uẽditores hñt ius retẽtionis pro d. iure hypothecæ cesso qđ habuisset ipse legatarius. facit. l. in crẽditore. ff. de euic. & C. qđ me. cã. l. 3. & quod ibi no. in gl. sup ner. reddito. ¶ Quod aũt dixi aditionẽ retrotrahi, uerum est q̃tum ad confirmandũ legata quorũ ualiditas dependebat ab aditione secutura. l. codõnes quæ extrinsecus. ff. de condi. & demon. Non quantum ad ualidandum tenutam & dationem & solutionem, quæ ab ipso initio fuerunt nullæ, nec habuerunt dependentiam ab aditione sed debebant fundari in uero debito tunc tpis præexistente, ut l. 1. §. ne hæc uerba. ff. ne uis fiat ei. & hic non existebat in ueritate, licet prima fingatur extitisse, quod non sufficit. facit. l. omnia quæ. ff. de regul. iur. & in regula quæ ab initio. eo. ti. lib. vj.

SVMMARIA.

1 *Abbatis & conuentus confessio in qua confitentur se habuisse & recepisse quicquid eis habebatur &c. annaleat maxime quãdo cõstat ꝙ non fuit gratuita, licet auctoritas superioris non interuenerit nec probetur uersum in utilitatẽ monasterii.*

2 *Abbatis & conuentus confessio an præiudicet monasterio, & concludit quod præiudicet, sicut confessio tutoris nocet pupillo.*

3 *Legatum si factum sit filio intra ꝗnsitutionis an ius pendẽdi illud uel petendi supplementum legitimæ si erat monachus transiit in monasterium episcopo etiam ignorante, nec per ingressum monasterii tollitur suitas, & monasterium habetur loco sui hæredis, unde hæreditatem paternam non gratam filius monachus ignorans transmittit, & abbas potest expedire legatum sibi factum.*

CONSILIVM XXXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Ego Paulus de castro utriusque iuris doctor puto iuris esse, prout supra cõclusum & cõsultum est per eximium decretorũ doctorẽ dominũ Stephanũ, ea ratione potissime, † quia ista nõ vr̃ fuisse gratuita liberatio seu quietatio, tũc. n. nõ ualeret in piudiciũ monasterij tanq̃ ambitiosa. ar. C. de transac. l. præses. ff. qđ ui aut clam. l. prohibere. §. plane. de pac. l. imperatores. C. si maior fac. ra. hab. l. fi. §. cũ aũt donationes. Sed fuit necessaria & debita de iure, eo ꝙ recipiũt id qđ eis debebaĩ & sic sublata erat oĩs obligatio. Inst. q. mo. tol. ob. in prin. ff. de sol. l. pput quisq;. & sic tenebanĩ facere instrm̃ qetationis & liberatiõis. C. de fideiu. inst. l. plures apocis. & ibi no. p doc. de lib. cau. l. sicut. & Bart. in. l. 3. §. nũc de effectu. ff. de li. leg. p qđ instrm̃ debitores nõ liberabanĩ, sed liberati eẽ declarabanĩ. s. ex solutione iã facta. C. de sol. l. inductũ. & ꝗd. ex. l. dissolute. Qđ aũt hoc sit uerũ, patet ex tenore instri in quo pfati abbates & ꝯuetus cõfessi fuerũt se habuisse qcquid eis debebaĩ occasione dicti legati seu legitimæ debitæ ex psona dicti dñi Frãcisci monachi. Qđ quidẽ si uerũ fuit nulli dubium, quod hæredes dicti Roberti fuerunt ipso iure liberati, licet in tali solutione facta abbati & conuentui non interuenit autoritas superioris dicti ordinis, sicut cum soluitur pupillo cum auctoritate

citatem tutoris, iuxta q plenè no. in l. ait prætor. §. pœnitẽ. ff. de mino. ita tenet Inn. expssè in c. grauis. de deposito. post prin. Dicit tñ ecc'iam uel monasterium restituendum, si pecunia non esset conuersa in utilitatem eius, qd' tñ non præsumitur qñ facta sit solutio prælato & capitulo simul. ut no. in auth. hoc ius porrectũ. C. de sacrosan. eccl. In gl. fi. vbi p doc. & qd' not. in l. ciuitas. ff. si cer. pe. ¶ Sic ergo dico d. hæredes liberatos ꝓsupposito, ꝙ uerè soluerint d. abbati & cõuentui totum qd' eis debebatur. quod ẽt tenet Bal. alleg. Inn. in d. auth. hoc ius porrectum. Hẽt. n. liberam administrationem, & sic recipere pñt, quod eis debetur seu monasterio. ¶ Nunc ergo restat solum uidere utrum d. solutio ꝓbetur p confessionem d. abbatis & conuentus, & certè si notarius in d. instrõ attestaretur de solutione facta se pñte, clara essent quæ. s. dixi per no. in l. si ex cautione. C. de non nu. pe. per gl. sed ipse attestatur solum de confessione. † Quærit ergo an d. confessio habeatur pro ueritate in præiudicium monasterij. Et hic breuiter dic non stando in argumentis, ꝙ qñ confessio prælati tendit ad obligandum eccl'iam uel monasterium, ut si facta est de eo ꝙ non consistit in facto ipsius prælati, tunc non nocet, si facta fuit voluntariè; & tunc habent locum ea q no. in l. certum. §. sed an ipsos. ff. de confes. p gl. & doc. C. de confes. l. 1. 15. q. p Cy. l. 1. §. sed si mutuam. si quid in frau. patro. Si uerò d. confessio tendit ad liberationem, & consistit in facto proprio, ut cũ confitent sibi solutum per qd' liberãtur debitores, dico ꝙ fidem facit, & pro ueritate habetur, & sic ꝓbat. Ad hoc adduco tex. expssum cum gl. ff. de admini. tut. l. lucius. §. tutores. ubi apocæ tutoris in qbus confitet se recepisse a debitoribus pupilli probant uerè ꝯ pupillum, licèt Barto. sequendo alios destruat illum tex. cum gl. Dicit. n. ꝙ imo illæ apocæ continebant ueram solutionem factam tutori. Item dicit ꝙ si continerent confessionem non probarent ꝯ d. pupillum p d. §. si mutuam. p no. in d. l. certũ. ff. de cõfes. ¶ Sed de primo dicto suo ego nõ curo; qa cùm ibi essent apocæ priuata manu scriptæ non refert an cõtineat confessionem uel numerõnem ueram. teat. est ſm eundem Bar. in l. si non singuli. C. si cer. pe. & ibi p eundem. Si ergo eo casu quo contineret numerõnem, puta si diceret ego talis tutor recepi a tali debitore tm̃, probarent ueram numerõnem ſm eundẽ Bar. in d. §. tutores. ergo & idem dẽt esse, si dicet confiteor me recepisse, p ea q idẽ no. in d. l. si nõ singuli. ¶ Itẽ de scdo dicto eius in d. §. tutor. non curo; qa iura per eum alleg. & quæ ꝯ alleg. loquunt cũ alterum dictorum duorum deficit, uel qa confessio non tendit ad obligandũ, uel qa facta sup eo qd' in facto tutoris non ꝯsistebat. Alias illis duobus concurrentibus ꝓcedit qd' dixi. ¶ Pro primo facit. l. qd si minor. §. restõ. ff. de mino. ubi fauorabilior ẽ solutio, q fit a debitore pupilli, qa fit ex necessitate & tendit ad liberandũ, q̃ illa q fit a creditore mutuante, qa fit ex uoluntate & tendit ad obligandum. facit. l. arrianus. ff. de act. & ob. Neq;. n. sicut sunt arctandi debitores uolentes soluere ut habeant q̃rere autoritatẽ superioris, sed dẽt sufficere ꝙ soluãt ei uel eis quibus est cõmissa administratio, ne decipiantur legis autoritate. C. de his q ueniam æta. impe. l. 1. & in c. licèt. de rer. pmu. non sic sufficit ei qui uolũtariè soluit, ut obliget hoc. ff. de dam. infec. l. cũ postulassem. §. fin. ¶ † Pro scdo uerò facit. l. q̃ro. §. fi. ff. de ædil. edic. ubi ẽt seruo creditur de eo qd' cõsistit in facto suo, ẽt in ꝑiudicium dñi, nisi dñs probet ꝯrium; ut no. p gl. or. l. 2. ff. si ex nox. can. aga. in glo. q incipit. ad qd si stetur. in fi. Pro hoc adduco gl. or. q hoc vr̃ voluisse in ꝑlato & capl'o, ẽt qñ confitentur aliqd qd' in eorum facto consistat, stetur eorũ confessioni ꝯ eccl'iam; ut no. in c. dudum. il. 2. de elec. in gl. q incipit ius nouum. cir. fi. Hoc ẽt uoluit Cy. C. de cõfes. l. 1. 16. q. in fi. Vbi ẽt largè vr̃ loq̃, ꝙ qñ ꝑlatus cum capitulo confitentur, indistinctè ualeat ꝯfessio ẽt ad obligandum in his q non depẽdent a facto ꝓprio, & q̃ hẽt iure cõi ꝯ eccl'iam licet possit eccl'ia in integrũ restitui de iure spãli, sicut in confession. facta in minore. xxv. ann. ¶ Concludo ergo, ꝙ cõfessio ꝯtenta in d. instrõ ꝓbat uerè & realiter fuisse satisfactum & solutum d. abbati & conuentui, q̃cqd occasione d. lagati seu litteræ eis debebatur, & hr̃ ꝓ ueritate. Item ꝙ ꝑsumitur conuersum in utilitatem d. monasterij. Itẽ ꝙ monasterium non põt uenire ꝯ d. confessionem, nisi uel probãdo contrarium, qd' esset impossibile. l. actor. C. de prob. uel bñficium restõnis ꝓbando pecuniam non fuisse conuersam in utilitatem ecclesiæ, si uerè facta fuit, quo casu restituetur aduersus solutionem, uel ẽt aduersus confessionem inconsultè factam, si aliter de numerõne nõ apparet. Tps aũt restõnis puto ꝙ lapsum sit, ſm qd' ꝑcipio ex narratis in puncto. s. quadriennium a die confessionis

4 factæ: ut in cle. 1. de in integ. rest. ¶ † Illud aũt constat, ꝙ ius petẽdi d. relictum factum iure instõnis fuit acqsitum monasterio etiã absq; alia cognitione; qa cum consistat in certa q̃titate hẽt uim legati q̃tum ad oẽs proprietates legati. l. quotiens. C. de hære. insti. & p Bar. ff. e. l. ex facto cõiuncta. l. cum pr̃. §. surdo. ff. de leg. 2. Si'r & ius petenti supplemẽtum cum ꝓ illo competat condictio ex l. C. de inoffi. test. l. sancimus. & l. oĩno. q cum sit actio ꝑsonalis, statim fuit acquisita monasterio ex ꝑsona monachi ẽt ignorantis. facit qd no. in l. cum hæredes. §. item quæro. ff. de acq. pos. p gl. & l. 1. de his q sunt sui uel alie. iur. Nec est curãdum ꝙ monachus postea mortuus fuerit, ẽt si aliter nõ agnouisset legatum; nam illud ꝓcederet in uera instõne q facta fuisset in quota hr̃ditatis. arg. l. ꝓpria rerũ. ff. ad l. fal. & l. cum ꝓponas. C. de hære. inst. Sed certe nec nec tunc q̃tum ad casum nr̃m esset de hoc curandum, cum tractet de hr̃ditate pr̃na; q iure suitatis acqrit filio ẽt ignoranti & p ipm monasterio, cum p ingressum religionis ius suitatis non soluatur ſm oẽs p l. Deo nobis. C. de epi. & cle. ergo &c. Inst. d. hære. quali. & diffe. §. sui. Transmittit' nãq; pr̃na hr̃ditas ẽt ad extraneos hr̃des. ff. de acq. hær. l. uentre. cum ibi plene no. fortius ad monasterium, qd loco sui hr̃dis hr̃. in Auth. de san. epis. §. sed hoc pñti. Sed nec de hoc est disputandum; qa ẽt in uita d. monachi fuit acquisita ipsi monacho ipsi iure, & statim ipso monasterio. Ad hoc. ff. de acq. hærd. l. qui in aliena. §. interdum. Solum ergo uidendum est ꝑsupposita acquisitione facta monasterio, licet repudiabiliter potuerint ꝑfati abbas & conuentus liberare ꝑfatos hr̃des mõ supradicto, in quo dico ut. s. scripsi. Nam ex d. instrõ non probatur repudiatio d. legati, illa. n. esset gratuita. & licet Fede. de Senis consuluerit eam ualere ut supra tactum est per d. Stephanum, contrarium tamen vr̃ uerius per l. præsens. C. de trans. cum alijs. supra alleg. sup quo de præsenti non insisto, sed dico ex d. instrõ probari solutionem totius eius quod debebatur, & hoc sufficit de præsenti pro securitate & liberatione dictorum hæredum.

a ¶ Nocet. Adde Bal. in consil. 444. in 4o parte.

S V M M A R I A.

5 *Ep scopi, abbates, & alii prælati qualiter possunt agere sine consensu capituli in his quæ pertinent ad eorum administrationem, & procuratorem constituere consilio isto continetur, tamen ardua expedire non possunt.*

CONSILIVM XXXV.

IN Christi nomine Amen. ¶ Cum elegãtissime fuerit allegatum & consultum per excellentiss. decretorũ doc. D. Gasparem ita ꝙ res est denumerata taliter, ꝙ aliam dinumerõnem adijcere frustra esset, idcirco corroboro subscribendo. † Nam licet epi & abbates & alij ꝑlati possint agere sine consensu capituli ᵇ n se uel p procuratorẽ ẽt p ꝓcurationem añ li. contest. in his q ptinent ad suam administrationẽ; ut no. in d. c. edoceri. de iura. cal. e. pe. & fi. de ꝓcu. c. fi. in cle. quia quo ad actiones mouendas non sunt simplices & meri ministratores, sed hñt administrõnem cũ cõmodo & utilitate & ꝑtẽdũt ius ꝓpriũ ipsius ꝑlaturæ, qd' ẽ ius reale uel corpale, quale ius non ꝑtendunt tutores uel curatores. quo ad alienationẽ uerò ꝓhibitam æquiparanẽ tutoribus. de dona. c. 2. Et hodie epi & oẽs ꝑlati, qui ꝓmouentur in curia, iurant non alienare inconsulto papa. ut plenè no. in c. ut sup. de reb. eccl. non alie. Et ex his patet id qd' dicit Cõpostellanus, ꝙ abbates & alij ꝑlati & alij pñt agere sine consensu capituli, siue sint diuisa bona, siue non, quia sunt bonorum oĩum administratores ac fructuarij o num oĩum. c. c di. c. c. nisi equis. iõ hẽat administratorem bonũ, uel nisi sit directo diuisa administrõ inter eos, uel aliter de ꝯsuetudine, uel ex ꝯstõne sit introducta ꝓ qua pte agat. Itẽ requirit ꝯsensus capit. in arduis negotiis. de maio. & obe. c. humilis. Itẽ ubi uellet cõstituere ꝓcuratorẽ, uel officialẽ gñalẽ ꝑpetuũ. Nã non põt ꝑlatus sine cap. In proposito ergo nr̃o, cùm sit arduũ, ut supra p ꝑfatum D. Gasparẽ est oñsum, iõ absq; capit. dicto frater Anselmus reuocari non põt p procuratorem generalem. facit quod nn. Fede. in consi. 207. Cõcludo idem qd' supra consultum est per D. præfatum Gasparem.

b ¶ Capitula. Quid autem prælati agere possint sine cõsensu capituli. uide do. Alexã. de imo. in consi. 106. in 4. col. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Soluendi alternatiue uni uel eius socijs facultatem habente, soluendo totum uni eorum, uel partem uni & partem alteri, liberatus est.*

2 *Qui non recepit, debet agere contra eum qui plus debito recepit.*

CONSILIVM. XXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Satis clara apparet res ista, & iõ paucis uerbis est uidẽdum. † Nã cũ actum fuerit, ꝙ præfatus Gerardus solueret d. pecuniam d. Rolãdo, seu dictis

etis suis sociis, ut patet ex instr̄o pacis, clarū est q̄ si totū soluisset d. Rolando, fuisset liberatus, & eodē mō si socijs suis. per l. eū qui ei s. §. qui sibi. ff. de uer. obl. & l. uero procuratori. ff. de solut. eodem mō si partem soluit Rolando, partē alijs socijs, fuit ab oībus liberatus. p l. qui hoīem. §. j. de sol. hæc. n. facultas soluendi concessa dicto Gerardo ex forma ꝯctus sibi auferri non poterat. e. tit. de sol. l. aliud. & l. fi. † Agant ergo hæredes d. Rolandi ꝯ alios socios, si non receperunt portionem integram tangentem d. Rolando, qd̄ facere p̄nt iuxta ea quæ plenè no. in l. iu l. §. 1. ff. de uer. obl. & l. 1. C. de duobus reis. p Cy. & p gl. & Bar. in d. l. q hoīem. §. j. de sol. nō aūt dāt agere ꝯ soluēte q fuit liberatus. facit l. solutā. ff. de solu. in ver. sed & si iussu. & de uer. ob. l. fi. §. cū mihi. & qd̄ ibi no. vñ sublata erat oīs obligatio & actio; ergo &c. l. si pupilli. §. uideamus. ff. de neg. gest. ff. de admi. tut. l. quotiens. §. si t pali. cum simi.

S V M M A R I V M.

1 *Citatus ad locum non tutum nō tenetur comparere, & resistere potest iudici, qui si promittat non notificare aduentum inimicorum citato ualet talis promissio, & importat promissionem interesse si non notificetur.*

CONSILIVM XXXVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Antonius non tenebatur obedire dicto potestati in eūdo ad locū non tutū, [a] ut. l. sed sciendum. ff. ad treb. & ibi no. p glo. & doc. ext. de appel. c. ex par. & de re iu. c. pastoralis. in cle. b Vñ poterat eidē p̄tāti resistere tanq̄ p̄cipienti iniustum, [b] & id qd̄ ad eius officium non pertinebat. iux. ea q̄ plenè no. p gl. in l. nō vr̄ data. §. qui iussum. ff. de reg. iur. & per Dy. in c. quod quis mandato. e. ti. lib. 6. & per Cy. l. 1. circa fi. C. vñ ui & per Bar. l. prohibitū. C. de iure fisci. li. 10. & de meta. l. denoiū. Et per ꝯñs potuit licite recipere ab eo promissionē de notificando sibi aduentū inimicorū, cū al's sine tali promissione nō esset iturus. ff. de uer. obl. l. utrū turpē. in fi. & l. a titio. q̄ promissio importat promissionem interesse si non significent. ff. de euic. l. si ita quis. ff. de re iu. l. si quis ab alio. Nā & sine promissione vr̄ eū teneri si compulit dictū. Quia talis accessus erat ordinatus ad casum ex quo guerra imminebat, & ipse Antonius aliter nō fuisset iturus nisi compulsus; ergo &c. arg. eorum q̄ no. Cy. C. ad l. iul. de ui. l. si quis ad se fundum. in fi. 2. q. & Inn. in c. sicut. de iureiu. in fi. magnæ gl. & glo. in l. inter cās. §. nō oīa. ff. mā. Multo ergo magis tenet si promisit notificare aduentum. ar. d. l. si ita qs. de euict. circa fi. quasi uideat̄ in se suscepisse periculum. ar. ff. man. l. si non remunerandi. §. si tibi mādauero. in fi. Nā si tibi mādo q̄ ad alienā utilitatē ptinet, teneor mādati si al's nō eras gesturus. e. ti. l. si nō remunerādi. §. si tibi mandauero. Nec fuit excusat' d. ptās ex eo q̄ mādauerit illi Petro filio Molēdinarij, q̄ iret & denunciaret ex quo ille hoc nō fecit. Nā cum hoc onus incumbaret illi p̄tāti, negligentia mandatarij reputatur negligentia p̄tātis. l. si procuratorem. §. si tutores. ff. man. & plene p Bar. in l. cum filius. ff. de uer. ob. & l. 1. si quis ius di. non ob. in §. si procurator. Nam dictus Petrus non tenebatur ire per easdem rationes supra tactas. & ideo non tenetur ipse sed dictus potestas.

a ¶ Ad locū non tutū. Et de citatione facta p Imperatorē in loco nō tuto, uel ad locū nō tutum, uel si est inimicus citati an arctet citatū. uide late per Old. in cō si. 43. inci. quæ utrum citatio facta. Et an pp periculum mortis citatus ad locum pestiferum neat̄ cōparere. unde Phil. corn. in consil. 131. inci. in hac consultatione. in 2. col. uer. ubi et deduxi in 4. uol. H. F.

b ¶ Iniustū. Adde Ange. in con si. 272.

S V M M A R I V M.

1 *Ecclesia diruta cui homines alicuius oppidi dabant decimas ob sacramenta quæ ab illa percipiebant, & ipsi de illis dabant episcopo, non possunt amplius peti ab episcopo a possessoribus bonorum dictæ decimæ, & eo maxime quia etiam cū dictum oppidum fuerit destructum, ita q̄ nec manet ipsa ecclesia, nec homines qui dabant decimas.*

CONSILIVM XXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Dico dictū emptorem & d. bona non posse a præfato D. Ep̄o pro dictis decimis & pro alijs iuribus ep̄alibus molestari, imo ius quod habebat præfatus D. ep̄s contra d. ecclesiam, ipsa destructa fuit extinctū, q̄ sic patet. Nam præfatus D. ep̄s non habebat ius immediate contra laicos possessores bonorum prædictorum, sed contra ipsam ecclesiam super decimis quas ipsa ecclesia & rector ipsius percipiebat a dictis possessoribus dictorum bonorum. Ita q̄ ius percipiendi decimas a dictis laicis principaliter competebat dictæ ecclesiæ & rectori ipsius, ut patet. 16. q. 1. c. de decimis, ubi hr̄ q̄ decimæ sunt soluendæ baptismalibus ecclesijs, de quibus quidem decimis perceptis per dictam ecclesiam debebat̄ ep̄o quarta pars, ut in c. de quarta. de præscrip. & alia ep̄alia debebant̄ immediate ep̄o ab ipsa ecclesia. x. q. 3. p totum. Non aūt debebat̄ immediate ab ipsis laicis possessoribus. Constat aūt q̄ laici tenebantur ad decimas dictæ ecclesiæ & dicti rectoris rōne ministerij diuini, qd̄ d. rector eis impendebat. 15. q. 1. c. de his. ¶ Cum igitur d. ecclesia sit destructa, & nullus sit ibi rector, q̄ ministret diuina obsequia, ac ēt sit destructum castrum, & nulli sint ibi homines quibus ministrent, ꝯñs est dicere q̄ dictæ decimæ de dictis possessoribus non debent, nec ipsi ecclesiæ q̄ nulla est, & q̄a nō exhibentur illa pp q̄ sunt dandæ, nec ēt ipsi ep̄o qui ante destructionem non habebat ius ꝯ laicos & eorum bona sed contra ecclesiam & rectorem in his q̄ p̄cipiebant ab ipsis laicis. Iura. n. ipsius ecclesiæ unà cum ipsa ecclesia & castro p̄empta sunt, cū defecerit utrūque extremum. s. illud cui debebant̄. ar. ff. ut leg. no. caue. l. post q̄. in prin. & de sol. & illud a quo debebatur, & ēt cā ob q̄ debebatur. ar. ff. ut leg. no. caue. l. post q̄. in prin. & de sol. l. Stichū. in fi. prin. Item & ius ep̄i qd̄ super iuribus parochialibus ecclesiæ erat fundatum. ar. ff. qui. mo. usufr. amit. l. repeti. §. rei. & de ser. ur. p̄d. l. seruitutes. §. si subla. cū concor. ¶ Decimæ. n. q̄ imponebantur d. ecclesiæ per dictum ep̄m imponebantur pp decimas, quas ipsa ecclesia recipiebat a laicis si igitur nullas recipit ecclesia nullæ debēt̄ ep̄o. ar. ad hoc. ff. ad l. fal. l. pe. in fi. Non. n. successit ep̄s d. ecclesiæ nec in iuribus eius, quod patet; quia non successit in onere, ergo nec in iuribus quæ propter onera debebantur. arg. ff. de adimen. leg. l. filio. §. mris suæ. quod aūt non successerit in onere, patet, q̄a onus propter quod decimæ debebantur parochiali ecclesiæ erat ministratio sacramentorum hoibus dicti castri, qui cum hodie nulli sint, nulla est sacramentorum ministratio; ergo &c.

S V M M A R I V M.

1 *Appellari non potest a sententia qua pronunciatur aliquem mittendum fore in possess. ex l. edictū. C. de edi. di. adri. cum apparuit cōtradictor & repulsus fuerit eius actibus & iuribus de quibus hic. ubi etiam habes quod sibi non placet opi. cano. quod appellari possit a momentanea possessione, quia talis appellatio non impedit executionem.*

CONSILIVM XXXIX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Quòd a sententia latā per d. p̄tātem Lucanum s̄m consi. egregij viri D. Barth. de Perusio in fauorem Ioan. diuerti, q̄ in effectu cōtinet d. Ioan. fore mittendum in possessionem bonorum maternorum ex l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. non possit appellari per alterā partem contra q̄ lata est, q̄ comparuit & contradixit immissioni & repulsa fuit sua cōtradictio, probatur, imo est casus. C. quorum app. non reci. in l. quisquis. ubi nō pōt appellari, ne scriptus hæres in possessionem mittatur. Item probatur in l. vnica. C. si de momē. pos. fue. app. Itā hoc exp̄sse determinat Bar. in terminis nr̄is in d. l. edicto. in vl. co. post prin. ubi dr̄ q̄ ēt q̄si cōparuit ꝯdictor, ꝯdictio eius fuit repulsa, nō dēt postea audiri nec per uiam q̄relæ nec app̄lonis aduersus immissionē vel pronunciationē de immittendo. Et nondum, quia ipse indistinctè loquit̄ de quocunq; ꝯdictore, & tñ in p̄cedentibus fecerat mentionē de cōtradictore qui allegabat titul. & possessionem post mortē defuncti, & allegabat ēt dñium, puta ex p̄scriptione. Vñ cum postea simplr̄ dicat ꝯdictorem, cuius ꝯdictio fuit repulsa, non esse audiendum, intelligo de illo qui allegauit cām proprietatis, de quo ipse idē. s. dixerat. ¶ Hoc ēt p̄batur rōne. Nā vt ipse idē Bar. in d. l. dicit istud possessoriū ē summaria executio; q̄a mittit̄ executioni, cū p p̄ductionē scripturæ appet notoriū, iō sūmarie p̄cessit & sine libello, sicut ēt hic fuit & non solū respectu ordinis iudiciarij, sed ēt respectu p̄bationum vr̄ summariū. iux. no. per eundē Bart. in l. 1. quorum bonorū. & in d. l. edicto. in a͞npe. col. in prin. Sed regula est, q̄ snia lata in cā summaria super aliquo incidēti non facit p̄iudicium in illo, quominus possit postea illud moueri in iudicio ordinario. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. si super rebus. ff. de lib. ag. l. si quis a liberis. §. si uel parēs. de his qui sunt sui uel alie. iur. l. si index. Et ad p̄positū, q̄ snia lata in cā possess. non faciat p̄iudiciū in cā proprietatis, est casus in l. cōi. §. fi. ff. de exc. rei iud. facit. c. cū ecclīa. & c. cū super. de cā pos. & propric. Igitur cū aduersario D. Ioánis remaneat salua cā proprietatis in ordinario iudicio nō p̄ appellare s̄m cōem intellectū. d. l. unice. C. si de momē. pos. ¶ Ex quibus tolli͛ obiectio q̄ fieri poterat. s. q̄ illud nō fuit merū iudiciū possess. sed habuit admixtā cām proprietatis. Nā uerū est incidēter sed principalr̄ sola cā possess. fuit in iudicio & nos inspicere debemus quod principale agitur, & ab illo fit denoiatio. ff. de in integ. rest. l. nō solū. in fi. & no. in l. si q̄s nec cām. ff. si cer. pet. & l. non uere. ff. quib. ex cau. ma. ¶ Itē de illo incidenti non fuit plene & ordinarie cognitum, & sic remanet saluū in iudicio ordinario ut dixi. ¶ Ex quibus ēt tollitur quod obiici posset de notatis

in l. ij.

in l.2.ff.de appel.ubi plura dicit de intellectu. d.l.1. C.si de mo. pos.& inter alia dicit, quod qñ non remanet saluum ius uicto, pôt appellari. Sed certè hic remanet saluum ut dixi. ¶ Item dicit.d.l.pos se habere alium intellectum, ve3 quod possit appellari in cã momentarie possessionis, sed appellõ non impedit executionem sniæ, qd d.fuit originaliter canonistarũ, ut no. Archi.2.q.6.§.sunt quorũ. & Bal.in l.2.C.de epi.au. Nam hoc d.non placet per d.l.quis .C. quorũ appel.nõ recip.ubi expressè phibet. Itẽ dicit quod de iure canonico bene pôt appellari. Sed de hoc non curo, qa sumus in foro ciuili & in terris imperij & non agit de euitatione pcti, & sic leges sunt seruandæ. iua.no.in c.2.de reg.iur.lib.6. & in c. cum esses.& c.relatum.de test.& C.de sacrosan.l.pe. ¶ Sed idem Bart.in d.l.2.dicit unum qd facit ad propositum nrm, ve3 quod tunc appellari non pôt, cum fert snia p petente se immitti, & ꝯ occupatorẽ bonorum, qa non vr sibi fieri iniuria, si possessio in pristinũ statũ reducat, secus si ferretur ꝯ petentem q non haberet aliud auxiliũ. Sed hic lata fuit pro petente & ꝯ occupatorem, & ꝯ istũ q habuit cãm ab occupatore, q nõ dẽt esse melioris ꝯdõnis q̃ eius autor occupans.ff.ad vell.l.fi.§.j.in fi.vñ sicut si lata fuisset ꝯ autorẽ istius. s.venditorem, non potuisset appellare ẜm Bart. ibidem; ita & si ꝯ eius successorem ad quem translatum fuit ius & possessio affecta d.uitio. Ad hoc.ff.de pig.l.si superatus.§.fi.& qd not. in l.p̃sens. C.e.ti.p gl.& l.dñium.ff.qd iussu.& Dy.in cons.quod incipit.q. dã tisius & alij cõplices.ex quibus concludo non posse appellari.

SUMMARIA.

1 *Grassiæ appellatione quid ueniat.*
2 *Frugum appellatione quid comprehendatur.*
3 *Annonæ appellatione quid includatur.*
4 *Venalium appellatione quid intelligatur.*

CONSILIUM. XL.

IN Christi nomine Amen ¶ Istud nomẽ grassia nõ memini me in iure legisse, sed poti' ẽ vocabulũ ab usu loquendi introductum; sicut in simili no.de uerbo podere.ff.de aur.& arg.leg.l.si ita.in fi. per Bart. de reb.dub.l.j.in fi.per eundem. ¶ † Quærentibus ergo significatum eius.& quæ sub dicto vocabulo continent, si aliter de consuetudine non apparet recurrendum est ad illa uocabula iuris, quibus illud assimilat magis. Sicut de ꝯctibus innoĩatis dicimus.ff.cõmo. l. cũ q.§.1.ff.depo.l.1.§.si quis seruum.ff.de prescr.uerbis.l.naturalis & l.si gratuitam.§.1. ¶ In iure vero reperio hæc vocabula qbus adaptat.s.fruges. Itẽ annona. Itẽ venalia. ¶ De primo habetur in l.frugem.ff.de ver.sig. vbi dr † quod appellatione frugum continẽtur fructus terræ, ut frumentum, legumina, vinum, ligna. ¶ Item de scdo habet.C.de ero.mil.an.l.1. lib.xij. † vbi dr quod cõtinent panis, uinum, acetum, lardum, [a]carnes. Et in l.2. vbi dr quod cõtinent paleę. Et in l.prouinciarum. vbi dicitur quod continetur fœnum terræ. in l.septem diebus. vbi habetur in glos. quod ꝯtinent ligna. Vidẽtur ẽt ꝯtineri oĩa vsualia quæ ad pondus vel mensuram vẽdunt.ff.de extraor.cri.l.annonam.§.fi. Et huic vocabulo magis adaptat grassia q̃ alicui qd reperiam. Nã sicut hodie videmus deputari officiales ꝯ defraudantes grassiam, nimis carò, uel non ad iustũ pondus vendentes, ita & olim fiebat contra fraudantes annonam: vt d.l.annonã & ff.ad l.iul.de anno. p totũ.de offi.pfec. vrb.l.j.§.cura carnis. C.de epi.audi.l.j. ¶ † De tertio vocabulo.s.venaliũ hr in l.fi.§.itẽ epi.ff.de munc.& hono. Sunt.n.illa q̃ pp̃s quotidianũ victũ usui iungunt. vñ vt largius loquar puto illa dici proprie venalia q̃ in cõi foro vt plurimum tenentur ad vendẽdum, vt sunt redditus & fructus necessarij ad vsum, in qbus nõ est aliqd artificij admixtũ. Vñ & coria, linum, lana, & siĩa continent. calciamenta verò & pãni lanei qbus non est admixtum artificium potius applone mercium puto ꝯtineri q̃ venalium simplicium; licet.n.& talia vẽdant & ẽt panni lanei, tñ pp artificium assumũt sibi aliud spãle nomẽ; vñ debent differri ab illis quibus non est admixtum artificium, q̃ remanent sub gñali noĩe venalium.ar.ff.de supel.le.l.j. ¶ Pôt & dici quod interdũ vnum vocabulum ponit pro altero, ve3 quod applone mercium contineant ẽt venalia qbus artificium nõ sit mixtũ, vt coria, linum, & simi. ẜm cõsuetudinẽ patriæ.ar.ff.de act.emp. l.veteres.ff.de vsufr.l. q.gñali.§.vxori.tñ propriè loquendo vr distinctio fiẽda. ¶ Dico ergo q̃tum ad propositum, quod cum hoc uocabulum, grassia, sit latissimum ꝯprehendit oĩa q̃ applone frugũ, seu annonæ, seu venalium continent, & p ꝯñs illa de qbus q̃rit.s. ligna, paleæ, fœnũ. p.l.2̃.alle. in qbus vr hæc qõ determinari. Pro quo facit ẽt consuetudo stantium ad portas; qa vt mihi asserit talia ponunt & describunt loco grassiæ, q̃ consuetudinem pp̃s scit & tolerat, & sic inducit cõem vsum loquendi, ẜm quem d.vocabulum dẽt intelligi, tunc qa a cõi vsu est inductum ut dixi: ergo &c. arg.ff.de præt.stip.l.in prætorijs.ff.de uer. ob.l.in conuentionalibus. tum qa reformatio de qua in puncto hoc dicit expssè; ergo &c.l.1.§.si is qui.ff.de exercito. tum qa & si non diceret, tñ de iure est quod in exaudiendis sermonibus & verbis legum potẽtissimus est vsus loquendi.[b] ff.de leg.3.l.librorum.§.quod tamen Crassius.

¶ Et ita dico & consulo ego Paulus de castro utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Quidã lapus ser Io.fuit constitutus procurator a D. Bartholomea sua matre, & a D. Apollonia eius uxore in ptãte ppria constituta cũ cõsensu ppinquorũ ẜm formã statuti ad faciẽdũ.j.scriptã oblationẽ & oĩa j.scripta, put patet in instr̃o mãdati inde cõdito qd vobis trãsmittit. ¶ Postea Lapus p̃dictus ut pcurator p̃dict' & suo noĩe fecit oblationem opere d.Ia. de qbusdam bonis in instr̃o oblationis contentis cum pacto quod iste deputaret ad gubernationẽ cuiusdã hospitalis, & cũ pacto quod ipsi oĩa bona p̃dicta toto tpe uitæ suæ usufructent, & uxor eius post mortem Lapi usufructuaret, & alijs prout in instr̃o continet. ¶ Lapus p̃dictus habuit d.hospitale, & illud tenuit tpe uitæ suæ, & ibi stetit cũ mr̃e & uxore ut sibi placuit. Et eo mortuo uxor eius d.bona tenuit & fructũ pcepit. Et ẽt nunc pcipit ¶ Tpe transacto post mortem d. Lapi d.D. Apollonia eius uxor dicit oblationem non tenuisse, q.n ipsa possit ꝯ bona oblata reficere dotes suas. Et dicit quod in eodẽ instr̃o se non potuit obligare unà cum uiro, ita quod d. oblatio de iure non subsistit. ¶ Rñdet quod nõ fuit simplex donatio, sed fuit cessio pp q̃ plura bñficia consequtur uterq; iuxta formam statuti. Et in utilitatem d.mulieris cessit ex qbus d.oblatio subsistit. ¶ Itẽ ipsa uxor[a] in instr̃o p̃dicto & ex conuentione facta inter d.Lapum d. noĩbus & inter d. operarios consequitur usumfructum omnium bonorum, & alia. ¶ Item dr, quod mulier consentiens alienationi bonorũ de consensu duorum propinquorum ex forma statuti nullo modo potest postea contrauenire, quod statutum uobis transmittitur. Quibus uisis quæritur quid iuris.

a ¶ Vinũ. adde Ful. in consil. xvi. post prin.

b ¶ Loquendi. adde eũdẽ Pau. in consil. 48. nu.3.

SUMMARIA.

1 *Statuto stante quòd mulier possit renunciare hypothecæ quam habet in bonis uiri cum consensu duorum propinquorum, si renunciat sibi præiudicat, nec requiritur quòd supersint alia bona uiri.*
2 *Mulier non potest se obligare pro uiro, sed bene ambo possunt se obligare eodem instrumento.*
3 *Dotalis res immobilis data in dotem inæstimata licitè non potest alienari nec a uiro consentiente uxore nec econtra, tamen ubi uxor donat pro anima uiro consentiente, ualet maximè reseruando sibi usumfructũ, per quẽ euitatur inopia.*

CONSILIUM. XLI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Visis & cõsideratis oĩbus de quibus in suprascripto puncto, dico quod si dos consistebat in pecunia, ut qa pecunia fuit data, uel data fuerunt bona æstimata tali æstimatione q̃ faciat emptionẽ, qd in dubio p̃sumit. C.de iure do.l.quotiens.& no.e.tit.l. inter uirũ.talis donatio ualet, nec pôt reuocari per d.dñam, eo qa facta de bonis mariti in qbus uxor habebat hypothecã, cui hypothecæ poterat uxor indistinctè renũciare ex forma statuti pistorieñ.sub rub.de consensu p̃stito a muliere, & nõ pôt uenire ꝯ uenditionem seu alienationem bonorum uiri cui ipsa cõsensit, ut hr in d.statuto. Nã hic interuenerunt illa q̃ requirunt ex forma d.statuti.s.instr̃m publicũ & consensus duorũ ꝯsanguineorũ pximorũ, ut ex tenore ipsi' apparet. Nec ob. quod mulier tũc pôt renũciare iuri hypothecæ qñ sup̃sunt alia bõa uiri, ex qbus possit sibi de dote satisfieri. C.ad vell.l.iubemus.& l.ẽt aĩs secus ut ibi not. p doc.& p auth.siue a me.e.ti.& no.in l.meuia.§.j.ff.so. ma. p Ia.de Are.& Bar. Et hic non remanserunt alia, qa oĩa bona donauit. Nã dico quod illud ẽ uerũ de iure cõi. Sed statutũ p̃dictũ dẽt ẽt intelligi eo casu quo alia bona nõ remanẽt, aĩs eẽt sup̃fluũ, qd est dicendũ, si aliqs sanus intellectus pôt ei dari.ff.ad muni.l.j.§.fi.& ibi not. Nã ut s. dixi qñ remanẽt alia bona, ẽt de iure cõi posset renũciare. ut d.l. iubemus.& sic nõ fuisset necessariũ d.statutũ. Itẽ non ob. quod mulier nõ possit in eo.instr̃o se obligare cũ uiro, qa hoc nullo iure caueĩ, & multi ĩ hoc decipiunt. † Bñ ẽ uerũ quod hodie iure Auth.uxor
2 pôt se obligare p uiro, nec ĩ eo.instr̃o, nec in diuersis, & ipo iure nõ ualet oblõ.ut ĩ auth.si q̃ mulier.C.ad vel. Sed hic nõ obligauit se p uiro, sed p seipsa, qa ipsa uoluit donare, sicut & uir. Et posito quod renun-

ꝙ renunciando videret se obligare ad non petendum ꝓ uiro donante. ſm no. in d.l. meuia. §.1. ff. solu.mat. tñ per d. statutum hoc ꝑmittit: ergo &c. † Si verò dos ↄsistebat in illis rebus donatis, qa fuerunt datæ in dote æstimatæ, tunc non ualuisset donatio; quia res dotales immobiles alienari non possunt, nec a uiro consentiẽte uxore, nec ecõuerso. C. de rei ux. act. §. & cum l. de fundo dota. per totũ. Inst. qbus alie. licet in prin. & C. ad uelle. auth. siue a me. & ibi no. ff. de iu. do. l. fi. ubi casus ſm Bart. Licet quidã dicant ab uxore volẽte viro posse alienari. per l. si ꝑdiũ. C. de iure do. a ↄtrio sensu. qd' tenet ibi Cy. sed Bar. ↄ nisi ꝓ utilitate mulieris. ut d.l. fi. ff. e. ti. ubi dicit esse casum. Posset tñ dici ꝙ qñ uxor donat ꝓ aĩa ualeat si uir cõsentiat, qa satis uertit utilitas ipsius uxoris. Nam si ꝓ utilitate tꝑali & trãsitoria põt. ut d.l. fi. forti' ꝓ ꝑpetua & æterna qa aĩa ꝑferẽda ẽ corꝑi. C. de sa. san. ecc. l. sancimus. Potissimè ĩ casu nr̃o, in quo sibi reseruauit usumfructũ toto tꝑe uitæ suæ. & sic consuluit aĩæ & corꝑi simul. Et cessat cã ꝓhibitionis alienationis, vcʒ ne in repentinã deducat inopiã &c. ut d. §. & cũ lex. C. de rei uxo. act. Non. n. põt timere inopiã illo casu, ex quo donatio respectu cõmodi non sortit effectũ nisi post eius mortẽ. Quinimo lucrari põt si bona ꝑdicta ualebãt satis ultra dotẽ, seu erãt alia bona donata ultra ipsa bona dotalia; qa ipse maritus donans de oĩbus reseruauit usumfructũ sibi & uxori suæ, & matri, & uoluit ꝙ si ipse ꝑdecederet remanerẽt insolidũ apud ꝑdictas uel superuiuẽtẽ ex eis. Vñ cõcludendũ est d. donationẽ indistinctè ualere, siue dos cõsisteret in pecunia, siue in d. rebus donatis, ex quo d. utilitas cẽset pro utilitate dictorũ donãtiũ facta, qa facta pro aĩa. ꝑ d.l. fi. ff. de iure do. ↄiũcta. d.l. sancimus. C. de sac. san. ec. & his q̃. s̃. dixi. Nec aliqua alia causa allegatur ex qua d. donatio reddatur nulla. ¶ Et ita dico & cõsulo ego Paulus de castro utriusq; iuris doctor & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

¶ Sequitur consilium super petitione reductionis ad arbitrium boni uiri in ciuitate Castelli agitata.

S V M M A R I A.

1. *Causa non dicitur terminata ex eo quòd iudex dixerit compromittendum.*
2. *Reductio ad arbitrium boni uiri habet uim appellationis.*
3. *Tempus præfixum a statuto instantiæ succedit loco triennii dati a lege.*
4. *Appellatio quominus prosequatur si per iudicem stat, non currit tempus.*
5. *Instantiæ tempus quomodo & quando currat.*
6. *Statutum quãdo loquitur in rẽ, & quãdo in personã quæ differẽtia sit notãda.*

CONSILIVM. XLII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa quadã ↄdictiõe & petitione reductionis ad arbitrium boni uiri facta per Nicolaũ pauluzij cecbi uiue de ciuitate Castelli de quodã tertio laudo lato inter ipm Nicolaũ ex parte una, & quendam Anto. & Christoforum ex parte altera sup mutatione quorundã bonorũ. † Visa ẽt pronũciatione iudicis, ꝙ cã deberet iterũ cõpromitti. Visa ẽt protestatione postea facta per d. Nicolaũ, ꝙ eã ↄdictionis deberet expediri ĩ. tꝑs ꝑfixũ a statuto, ne d. tꝑs in eius ꝑiudicium curreret. Viso ẽt statuto ciuitatis Castelli sub rubrica de arbitris & laudis &c. Ac ẽt ꝑsupposito ꝙ quatuor menses ꝑfixi a d. statuto super ↄdictionibus laudorũ expediendis lapsi sunt, & ꝙ d. cã nõ fuit aliter expedita q̃ per d. pronũciationẽ, qa nõ fuit secutũ cõpromissum nec laudũ ſm d. pronunciationẽ. Dubitat utrum d. tertium laudũ latũ ↄ d. Nicolaũ remanserit firmũ ꝑp lapsum d. tꝑis. An uerò duret adhuc cã d. ↄdictionis, & vr̃ ꝙ firmũ remãserit; qa statutũ ꝑdictũ. hoc dicit exp̃sse circa fi. quod si reclamans non fecerit terminari ĩ. d. tꝑs laudũ remaneat firmũ. Constat aũt ꝙ uõ dr̃ terminata d. cã per d. pronunciationẽ, ꝙ dẽat cõpromitti. ff. de arb. l. nõ distinguemus. §. q̃situ. ubi casus. ¶ Contrariũ tñ puto uerius. s. ꝙ cã petitionis d. reductionis adhuc duret, & ꝙ laudũ ꝑdictũ non remanserit firmũ, licet cã non sit adhuc expedita ĩ. d. tꝑs tali rõne. † Nã petitio d. reductioni abẽt vim cuiusdam appellõnis.[a] d.l. non distinguemus. §. cũ quidã. in fi. ff. de arb. † & sic tꝑs ꝑfixum a statuto instantiæ succedit loco tꝑis legalis. s. triẽnij. ut uo. in l. properandũ. in prin. C. de iud. & in addi. Spe. ti. de offi. deleg. §. restat. uet. quid si statuto. & in ti. de appel. §. nunc breuiter. ver. licet aũt. facit optimè. l. in ↄtibus. in fi. prin. C. de non nu. pe. ibi dum dicit, licet biennium pro quinquennio &c. ¶ † Sed in tꝑe appellõnis prosequẽdæ hoc est, ꝙ si ꝑ iudicẽ steterit quominus cãm expediat, ipso iure non currit. C. de temp. app. auth. item si appellõne. in verbo nullũ ꝑiudiciũ. & in corpore vñ sumit. Et ita ibi intelligit Iac. Butr. & Bal. idem tenet Iac. in l. properandum. §. sinaũt utraq;. Idẽ tenet expressè gl. ordi. & ẽt Io. an. in c. ex rõne de app. Licẽt gl. in d. auth. itẽ si appellõne. dicat ꝙ ipso iure currit tꝑs sed restituit. & idem uult ibi Bar. & in l. arbitrio. §. dolo cuius. ff. de dolo. Sed Iac. But. & Bal. dñt, ꝙ illud esset verum in tꝑe actionis intentandæ. Ita loquitur. l. sed & si ꝑtorem. in priu. ff. qui. ex cau. maio. ubi gl. se fundat. ¶ † Sed in tꝑe instantiæ distinguitur aliter, quia aut loquimur de prima instantia per cuius peremptionem non perimit ius, & illud currit sine spe restõnis, nisi in subsidium. d.l. properandũ. §. fi. & no. in d. §. sinaũt utraq;. per Cy. Aut loquimur in instantia cãæ appellõnis, per cuius peremptionem perimitur totum ius, & tunc sistat per iudicẽ ipso iure, non currit tꝑs, ut d. auth. item si appellõne. Si uerò per tertium, tunc loquit. l. arbitro. §. dolo cuius. Præterea ẽt si opinio gl. in d. auth. esset uera in eundẽ tñ resultat effectum; qa Bar. intelligit ꝙ talis restõ peti possit de plano & sine libello. Et ẽ simpl'r & sine aliquo processu concedenda; quia notum est iudici, ꝙ ꝑp suum defectum cã non est expedita. ¶ Nunc ergo ad propositum cã istius contradictionis licẽt non fuerit expedita ĩ. tꝑs quatuor mensium præfixum a statuto, non tñ stetit per d. Nicolaum qui semper petijt cum instantia, ẽt post d. pronunciationem ut expediretur. s. tꝑs & protestatus fuit ꝙ per eum non stabat. Igitur sibi nõ currit per ea q̃ d. sunt, & ꝑ ea quæ no. expresse Bal. in auth. item si appellõne. circa fi. Cum steterit per iudicem, q. noluit eam expedire, sed pronunciauit cãm esse compromittendã: ut d. §. quæsitum. ¶ Præterea statutum dicit, ꝙ si appellans uel contradicens non fecerit decidi uel terminari infra quatuor menses, ꝙ tunc laudum remaneat firmum. ¶ † Notandum ergo ꝙ statutum non loquitur in rem, dicendo si cã non fuerit expedita &c. tunc. n. videretur ꝙ per quemcunque staret quominus expediretur, laudum remaneret firmum. argu. l. si seruum. §. non dixit. ff. de acq. hære. sed loquitur in persona dicendo si non fecerit decidi &c. quæ uerba debent intelligi si sunt in mora uel in negligentia faciendi, ut no. per Bar. ff. de const. pecu. l. si duo. §. ait prætor. per illum tex. facit quod no. in l. fideiussor obligari. §. fi. ff. de fideius. ¶ Sed iste Nicolaus per quem non stetit non dr̃ fuisse in mora seu negligentia. l. quod te. ff. si cer. pe. & per ↄñs dici non põt ipsum non fecisse decidi uel terminari, & sic cessat statutum. Sic ẽt dñt doct. de tꝑe appellationis, ꝙ appellans ducat cãm usq; ad conclusionem, & post conclusionem adhuc petat sñiam ferri, & tunc si non feratur, qa per eum non stat, sed per iudicem, tꝑs nõ currit; ut uo. in cle. sicut appellõnem. de ap. & habetur in decisionibus rotæ. ¶ Concludo ergo laudum prædictum non remansisse firmum, causamq; supradictæ contradictionis durare, quousq; uel per iudicem uel per arbitros fuerit terminata, nisi recusasset facere compromissum, ut post negligentiam & moram eius ẽt post compromissum tꝑs laberetur. ¶ Et ita dicendum de iure vr̃ mihi Paulo de castro utriusque iuris docto. & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

S V M M A R I A.

1. *Diuisio dum fieret unus in ea deuolutum constituit se in nomine alterius possidere, quæritur modo an debuerit intentare possessorium uel petitorium.*
2. *Sententia lata in possessorio an præiudicet in petitorio, & si sumus in possessoriis habentibus causam mistam.*
3. *Appellari possit a tali sententia.*
4. *Sententia ut dicatur merè possessoria quod non præiudicat in proprietate quæ requirantur; & quando iudicium ordinarium præiudicet extraordinario, & qualiter sit agendum, & procedendum.*

CONSILIVM XLIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Vr̃ dicendum d. causam non esse mere possessoriam, sed mixtam ex possessione & proprietate, prout in quibusdam possessoriis contingit. ff. de interdic. l. 2. §. quædam. Nam si d. scriptura & diuisio in ea contenta essent ualida possessoriũ prædictum non competeret agenti, cum ipse fundet se in d. scriptura & diuisione, in qua dicit aduersarium constituisse se ipsius agentis noĩe possidere, per quod translata fuit in ipsum agẽtẽ possessio. l. quod meo. ff. de acq. poss. & sic poterat eum propria autoritate deijcere resistentẽ. iux. uo. ff. de acq. poss. l. clam. §. qui ad nundinas. ff. de ui & ui arma. l. cũ fundum. sed urbanius agere uolens iudicis suiam explorauit. C. de pignori. l. 3. ¶ Cum igitur dicta cõstitutio de possidendo noĩe agentis facta fuerit propter diuisionem & pro ipsius executione, si diuisio esset nulla, non mereretur executionem, & sic cessaret possessorium. Habuit ergo necessariò d. agens se fundare super proprietatem. i. quod ius habebat in bonis dictis & proprietatem ipsorũ propter dictam diuisionẽ & per

[a] ¶ Appellõnis. Adde Bal. in cõ. fi. 344. in 3. parte. q' equiparat appellationi a diffinitiua s.

& per ɔ͂is ẽt in adipiſcenda corpali tenuta cum poſſeſſione ꝓut iuris eſt, in ſe diceř a principio tranſlata ex d. diuiſione, ad cuius poſſeſſionis executionẽ tendebat adeptio dictæ corpalis tenutæ. Et iõ fuit diſceptatum, & neceſſarium fuit diſceptare de ualidita te d. ſcripturæ & diuiſionis, poſitio ꝙ haberet altiorem indaginem. † Nec ob. l. 2. C. de edic. diui adria. tol. qa loquitur in mere poſſeſſorio adipiſcendæ, in quo agens non hẽt neceſſe fundare ſe in proprietate defuncti, ſed in ſola poſſeſſione tp̃e mortis; iõ ibi diſtinguiř, an habeat altiorem indaginem qõ ꝓprietatis q̃ refert, an non. Sic in mere poſſeſſorio retinẽdæ uel recuperãdæ, ut agẽs de proprietate nullam habeat facere mentionem, ſed de poſſeſſione tm̃, & de turbatione & ſpoliatione. Et iõ in illis non admittiř executio ꝓprietatis tanq̃ impertinens, cum agens non ſit dñs. Si tñ fuit uel erat poſſeſſor; aut qualiſcunq; in interdicto recuperandæ, aut ille reſpectu aduerſarij in interdicto retinendæ debeat obtinere. iux. plene no. in l. ſi de ui. ff. de iud. & d. l. 2. C. de edic. diui adr. tol. ¶ Sed in caſu nr̃o non põt obtinere in poſſeſſorio niſi habeat ius in petitorio, & ſic ex quo fuit pronuntiatum ꝓ agente ſuper poſſeſſorio vř pronuntiatum ſup petitorio ſine quo illa ſtare non põt, ꝑ ɔ͂ñs d. ſcripturam & diuiſionem tenere ꝑ ea q̃ no. maxime ꝑ Bar. in l. 1. in 2. col. C. de ord. iud. Et ſic d. ſñia faciat præiudicium in cã proprietatis, & ſi tranſiret in rẽ iudicatam, non vř ꝙ poſſet poſtea allegari nullitas ꝑ uiam agendi; ita determinat Bar. in iſtis poſſeſſorijs habentibus cãm proprietatis admiſtam in l. naturalř. §. nihil cõe. ff. de acq. poſ. in 3. col. ver. pro declaratione huius lec. q̃ro &c. Licet ſecus in merè poſſeſſorijs. l. & an eandẽ. §. fi. de exec. rei iud. iuncto. d. §. quædam. † Et ſi ita eſt ſequiř ꝙ potuerit appellari, & ꝙ appellatione pendente non debebit ſñia executioni mãdari, ſicut ſi lata fuiſſet expreſsè ſup ꝓprietatem ſeu ſup ualiditatẽ d. ſcripturæ & diuiſionis. ff. nil noua. ap. pen. per totum & de ap. non ſolum. li. 6. ¶ Ad p̃dicta facit de neg. geſt. l. ſinaũt. §. de compen. l. qđ in diem. §. 1. ubi ſi illud qđ ꝑ uiam exceptionis fuit ꝓpoſitum & reprobatum, non põt ꝓponi poſtea ꝑ uiã actionis. Sed hic propoſita fuit inualiditas huius ſcripturæ & ꝑmutationis ꝑ uiã actionis & reprobata fuit, qa ea non obſtante pronuntiatum fuit ꝓ agente, & ſic factum eſt plenum p̃iudicium ſup nullitate p̃dicta, ut nec ꝑ uiã agendi poſſit proponi. † Non ergo põt dici d. cã merè poſſeſſoria, ex quo ſñia ſup ea lata facit p̃iudiciũ in cã proprietatis. ¶ Breuiter his non obſtantibus ɔ̃riũ dico. Pro cuius euidentia notandũ eſt, ꝙ p̃dicta locũ haberent tribus concurrentibus. Primum ꝙ iudiciũ principale ſup quo incidens fuit deciſum expreſsè uel tacitè fuerit ordinarium. Scđm ꝙ de ipſo incidenti fuerit plene cognitum. Tertiũ ꝙ per viam agendi proponaĩ ad eundem finem, ad quem fuit propoſitum ꝑ uiam excipiendi, & quodcunq; iſtorum deficiat non procedunt. Si. n. iudicium principale eſt extraordinarium, ſñia lata ſup incidenti non facit p̃iudicium in alio iudicio. l. a diuo pio. §. ſi ſup rebus. ff. de re iu. & hoc no. Bar. in l. q. romæ. §. duo fratres. ff. de uer. ob. in v. op. Idẽ ſi fuiſſet ordinarium. ſed de incidenti non fuiſſet plene cognitũ. ut d. l. ſinaũt. §. fi. & d. l. qđ in diem. §. 1. in primo dicto ipſius. & expſsè ꝑ Bar. in l. 1. C. de or. iu. circa med. uer. breuiter ergo reaſſume &c. ubi hoc tenet ꝑ. l. ſi qs a liberis. §. ſi uel parens. ff. de lib. agno. & de his q ſunt ſui uel alie. iur. l. pe. Idẽ ſi fuiſſet ordinariũ & plenè cognitum de incidenti, tñ nunc ꝑ uiam agendi proponereť ad alium finem quàm primo fuerit propoſitum ꝑ uiam excipiẽdi. l. vendicantem. in fi. cum l. ſeq. ff. de euic. & Bar. in d. l. 1. de ord. iud. uel inualiditate d. ſcripturæ & diuiſionis fuiſſet plenè cognitum; attñ deficit primum & ultimum, qa iudicium principaliter motũ ꝑ hunc agentem fuit extraordinarium. qđ patet, qa non fuit datus libellus, nec lis cõteſtata, nec fuit neceſſarium. iux. not. ꝑ Bar. in l. creditores. C. de pig. in v. q. prin. & ꝑ ɔ͂ñs non põt dici ordinarium fuiſſe ꝑ ea q̃ no. exp̃ſsè Bal. in l. 2. C. de epi. aud. circa fi. ibi. ultimo q̃riť. ubi hoc tenet ꝑ. l. liberis. §. fi. ff. de lib. cau. & l. fi. ff. de officio ꝓcu. cæſaris. Qđ maximè dicit verum, qñ petens nõ agit ad poſſeſſionẽ iuris, ſed ꝑ moleſtiam facti; ſicut hic egit ꝓ adipiſcenda tenuta facti, nun poſſeſſionẽ iuris q̃ plus adeptus fuerat ꝓ cõſti. ꝓcarij Igiť d. pronuntiatio ꝓ actore nõ facit plenum p̃iudiciũ ſup inualiditate d. ſcripturæ & ꝑmutationis ẽt in ea contentæ; qn in alio ordinario iudicio moueri poſſint. & hoc ẽt patet qa cã d. nullitatis eſt de ſe ordinaria quo ad duo. ſ. quo ad plenariã cognitionẽ & quo ad ordinẽ iudiciariũ. l. iudices. C. de iud. cũ afferat plenũ p̃iudiciũ, ut ibi no. & qđ no. Bar. in extrauag. ad reprimẽdã. ſup uerbo ſummariè. Et ſi principaliter mota fuiſſet niſi ordo iudiciarius ſeruatus fuiſſet, licèt plenè de ipſa cognitum fuiſſet non ualeret ſñia lata ſup ea ẽt exp̃ſſa. C. de ſen. l. ꝓlatã. Multominus ea mota incidenter lata ſñia tacite ſup ea, ſicut eſt in caſu nr̃o non põt dici ualere quo ad plenũ p̃iudicium ſup d. nullitate principaliter mouenda; qa non põt plus operari tacitũ q̃ exp̃ſſum, & acceſſoriũ q̃ principale. Vř ergo in caſu nr̃o ꝓnũtiatũ ſup ualiditate iſtius ſcripturæ & diuiſionis ſolũ quo ad finẽ & effectũ iſtius iudicij poſſeſſorij principaliter intẽtati, ut actor adipiſcať corpalẽ tenutã, & nõ ulterius. ſicut cũ ꝓnuntiať ſup alimẽtis ĩ fauorẽ illius q ſe filiũ aſſerit, qa ſup filiatione vř ꝓnuntiari ſolũ quo ad finẽ alimẽtorũ. ut d. l. ſi qs a liberis. §. ſi uel parens. & d. l. pe. ff. de his q ſunt ſui uel alie. iur. Vñ põt in alio ordinario iudicio ꝓponi de filiatione ut ibi. Itẽ dico ꝙ hic deficit ultimũ, qa cã nullitatis principaliter intendenda tendit ad aliũ finem q̃ iſta, in qua lata eſt ſñia, cũ in iſta ſolũ de adeptione corpalis tenutæ tractauerit actor, licet in ualiditate d. ſcripturæ & diuiſionis ſe fundauerit; & non potuit plus ɔ͂ſeq ꝑ ſñiam, q̃ ipſe petierit. l. fi. C. de fideicõ. lib. l. ut fundus. cõi di. Sed nõ petijt plusq̃ d. tenutã. & poſito ꝙ plus petijſſet, nõ ſoluit datũ in plus, & ſic plus ɔ͂ſeq nõ potuit obſtãtibus d. ſtatutis & decretis in cauſis. Cã ergo nullitatis principaliter mouẽda in ordinario iudicio ſalua remãſit, & ꝑ cã poterit annullari hæc ꝓnũtiatio de corpali tenuta & eius effectus, ꝑ ɔ͂ñs cenſeť ꝓnuntiatio facta ſup momentanea poſſeſſ. Vñ uel non potuit appellari, uel ſi potuit, talis appellatio nõ ſuſpẽdit executionẽ d. ꝓnũtiatiõis, maximè qa eſt interlocutoria. ꝑ ea q̃ no. doc. in l. 1. C. ſi de momen. poſ. & l. 2. ff. de ap. reci. ꝑ Bar. & l. 2. C. de epiſ. aud. per Bald. ſeparata eſt. n. cã ꝓprietatis a cã poſſeſſionis. l. naturali. §. nihil cõe. & l. ꝑ myſterij. ff. de acq. poſ. & põt cã ꝓprietatis moueri ad finẽ & ad effectũ ſuimet. Itẽ ad finẽ & ad iuſtificationẽ poſſeſſorij, & hoc ſcđo caſu cenſeť mota fuiſſe in caſu nr̃o; qm̃ agẽs nõ allegauit ualiditatẽ d. ſcripturæ & diuiſiõis ad finẽ ut ſuper ea ꝓnũtiareť, ſed ſolũ ad finẽ ut tenutã corpalẽ adipiſcereť, qđ patet; qa ſimpľr & de plano & ſine libello hoc petijt implorando iudicis officiũ. Sed ſi primũ uoluiſſet libellũ, dediſſet, & ordinarie ꝓceſſiſſet. Non ergo in plus extendiť effectus ipſius iudicij & ꝓnuntiationis, q̃ reſpectu corporalis tenutæ, q̃tũcunq; de ualiditate ſcripturæ & diuiſionis prædictæ fuerit plene diſceptatum. ar. no. in l. j. C. ſi plures una ſñia. ¶ Ex qbus oĩbus concludo ut. ſ. ꝙ uel appellari non potuit, uel executio nõ eſt retardanda, quod ultimum ſm̃ omnea clarum eſt. ¶ Et ita conſulo ego Paulus de caſtro utriuſque iuris doctor, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1. *Statuto terræ Prati cauente quòd notarius non matriculatus in dicta terra & non ſubditus non poſſit conficere inſtrumenta de certis cõtractibus, inter quos numeratur tranſactio, & ſi fiant nõ ualeant, talis notarius nõ poterit cõficere inſtrumenta cõpromiſſi nec laudi, quia ueniunt appellatione tranſactionis.*
2. *Inſtrumenta licet non ualeant, tamen per teſtes probari poteſt quod actum eſt, niſi ſcriptura requireretur.*
3. *Contractus in ſtatuto poteſt capi pro inſtrumento.*
Statutum requirit duplicem qualitatem non ſufficit una.
4. *In ſtatuto paria ſunt continens ſpecifice & equipollenter.*
5. *Subditus qualiter quis poſſit dici. Nec quis dicitur ſubditus licet ſortiatur ibi forum aliqua de cauſa.*
6. *Statuta terræ inferioris approbata per ſuperiorem an dicantur terræ ſuperioris.*

CONSILIVM. XLIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Vř dicẽdũ d. cõpromiſſũ & laudũ ualere pluribus rõnibus. Prima, qa in ſtatuto. ſ. relato nulla fit mentio de inſtrõ compromiſſi & laudi, ſed aliorũ ibi expreſſorũ. † Igiť ultra illa nõ extẽdiť ꝓhibitio. ar. ff. de teſt. mili. l. qđ cõſtitutũ, & ar. ff. de ſer. ur. præd. l. ſi domus. ff. de aqua plu. arc. l. ſi prius. ĩ qbus patet ꝙ in ſeparatis de uno ad aliud nõ inferiř. ff. de carbo. l. de bo. & quod ibi no. Itẽ per ꝓhibitionẽ aliquorũ uideř cætera permitti. ff. de teſta. mili. l. tribunus. ff. de iud. l. cum prætor. in princ. ſicut eɔ̃. C. de ꝓcu. l. maritus. Scđa rõ qa per p̃ſatũ ſtatutũ vř ſolũ uitiari inſtrm̃ ꝑfectũ a notario ibi nõ matriculato, nõ aũt actus de quo inſtrm̃ cõficiť, cũ ſubſtãtia ei⁹ nõ depẽdeat ex inſtrõ ſed ꝓbatio. Et iõ ſi põt cõprobari cõpromiſſum & laudũ ꝑ teſtes ẽt deſcriptos in tali inſtrõ q̃q̃ inualido, vř ꝙ ſufficiat. ar. C. de ꝓb. l. cũ res de fi. inſtr. l. 1. cũ pluribus aliis eiuſdẽ tit. iũcta. l. fi. ff. de reb. cre. & qđ in ſimi. no. de teſt. l. domitius. Qđ aũt ſic ſenſerit d. ſtatutũ patet; quia cũ in prin. dicat, ꝙ nõ poſſit uel debeat fieri aliquis ɔ̃ctus, ſubiicit inter alia teſtm̃, ꝓteſtationia, & ſimi. Cõſtat aũt ꝙ teſtm̃ non eſt ɔ̃ctus. l. uerba ɔ̃xerunt. de uerbo. ſign. nec appellatio, nec proteſtatio,

a ¶ Quod ſufficiat. ad de eudem Pau. in cõſil. iiii. nu. vi.

tio, q̄ dependent ex volūtate unius, & ꝯctus ex uoluntate duorum. ff. de pac. l. 1. Igitur d. statutum sumpsit hoc nomen ꝯctus p hoc nomen instr̄m, aľs non fuisset congrua locutio d. statuti, qḋ vitare debemus. l. p¹autius. ff. de auro & ar. leg. pp ꝙ interdū una dictio vel nomen sumitur pro altera. l. eas cās. & ibi no. ff. de cōd. & demon.

2 † Constat aūt ꝙ si d. statutum fuisset usum, hoc uerbo, instr̄m, dicendo ꝙ nullus possit conficere instr̄m de infrascriptis &c. & ꝙ instr̄a non ualeat &c. licet vitiareť instr̄m, non uitiaretur actus, dummō posset p testes probari, nisi actum fuisset qḋ fieret in scriptis, & non aľr; qa tunc cum scriptura esset de substantia, uitiata illa uitiareť actus. l. ꝯctus. ff. de fide instr. iuncta. d. l. cum res. cum alijs simi. Patet ēt in fine d. statuti dum dicit, possit præfata instr̄a cōficere &c.

3 Ex † quo patet, ꝙ in superioribus assumpsit ꝯctus pro instr̄is; qa ex sequentibus ꝑcedentia declaranť. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. 1. ¶ Tertia rō qa d. notarius, postq̄ erat notarius ptātis erat sibi subditus, hinc est ꝙ de delicto p eū commisso poterat per d. ptātem puniri. ff. de pœn. l. si qs forte. §. si quos comitum. igiť tunc uarba statuti uerificareni in eo; ergo & statuti dispō; sicut eꝫ ubi cessant uerba statuti cessat & iuris dispō. l. hos accusare. §. oibus. de accu. de ap. in fi. l. 4. §. totiens. ¶ Quarta rō quia statutum terræ prati vř ꝯriari statuto Florētino seu artis notariorum ciuitatis Flo. qḋ pmittit mřiculatos in d. arte posse cōficere instr̄a per totum territorium Flor. Statutum aūt prati vetat, nisi sit subditus illi ptāti, & sic non vř comprehendi sub gnāli confirmatione statutorū prati, in qua cōsueuit apponi cľa nisi sint ꝯria statutis cōis Flor. Et sic d. statutum prati non vř militare ꝯ gnāle statutum artis notariorum ciuitatis Flor. ¶ Breuiter his non obstantibus ꝯrium vř dicendum. s. ꝙ non valeat instr̄m, nec ēt compromissum vel laudum, postq̄ ut præsupponiť non erat subditus ptāti terræ prati, nec satisdedit, nec se subiecit, qa statutum copulatiuè requirit hoc simul cum alio ꝙ sit de collegio artis iudicum & notariorum Flo. uel terræ prati: ergo &c. ff. de ꝯ. li. insti. l. si hæredi plures. & quod plenè no. in l. si is q ducentorum. §. utrum. ff. de rebus du. Cum igiť non sufficiat hoc unū ex substantialibus requisitis, uitiať actus. ff. de transac. l. cum hi. §. si prætor. ff. de ntelis. & ra. dist. l. 1. §. ꝑterea. uer. utraq;. ff. de iti. actuq; pri. l. 3. §. hoc aūt a superiore. in fi. dum dicit, cæterum si desijt alterum &c. ff. quibus ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. cū hoc edictum. cum se. & qḋ no. Ioan. and. in regula sine culpa. de reg. iur. in mercu. circa prin.

4 Nec obstant allegata in contrarium. † Et primò nō obstat primū; qa licet in d. statuto nō ꝯtineať specificè de compromisso uel laudo, continetur tn̄ æquipollenter, qa fit ibi mentio de trāsactione, & constat, ꝙ ꝯpromissum de iure & de facto ut fieri cōsueuit, est quædā transactio, ut in auth. si contigerit. C. de iud. Et paria sunt contineri specificè & æquipollenter. l. iul. ff. de cond. & demō. iūcta. l. ut cum. & l. qui fundum. e. ti. Item in d. statuto contineť. uel alicuius obligationis &c. ꝙ uerbū obligationis est aptū comprehendere ꝯpromissum, in quo partes se obligant ad inuicem ad obseruantiā laudi, & ut plurimum per stipulationē, quo casu oritur actio ex cōpromisso. l. dic ꝑferre. in fi. ff. de arb. & ēt laudum qḋ ex forma statuti obligare solet, qa hēt uim snīæ diffinitiuæ, cum mittať executioni, & ex snīa oritur obligatio ciuilis & naturalis, ut no. Bar. in l. iul. ff. de ꝯd. inde. ¶ Item non obstat, qa tolliť per illum uer. statuti. Et ꝯctus ille non ualeat nec teneat &c. & posteà subijcit. & nulla fides ei deť &c. & sic utrunq; vř adnullare tam instr̄m, q̄ actum sup quo confectum est. sunt. n. uerba d. statuti apta comprehendere utrūq; & iō uerbis eius standum vř, l. 1. §. si is q nauē. de exer. Præterea posito ꝙ compromissum & laudū non redderenť nulla, sed solum instr̄m, difficile erit ꝓbare p testes, q forte nō bn̄ psit particulariter recordari da oib' cľis & particularitatibus compromissi & laudi. ¶ Item nō obst. tertiū, qa verum est ꝙ d. notarius poterat dici subditus ptāti prati respectu illius officij qḋ cū eo habebat, in quo si deliquisset potuisset ab eo puniri; ut ī §. si quos comitum. Nō sic de alijs delictis cōmisis extra illud officiū, ut ibi no. p Bar. Receptio uerò d. instr̄i compromissi nō pertinebit ad suum officium, qḋ cū ptāte habebat. qḋ patet, qa alius notarius potuisset de illo rogari qḋ non fuisset de ptinentibus ad illud officium. l. t. C. de spor. cū ibi no. Statutū aūt dēt intelligi de notario, q sit subditus simpľr, non ſm qd. ar. ff. de leg. 3. l. hoc legatum. item erat subditus ſm qd, & nō ꝑpetuò, sed tn̄ durante officio qḋ habebat cum ptāte. Vñ in eo non uerificanť uerba & mens statuti, q̄ fuit ꝙ esset taľr subditus, ꝙ posset ꝑpetuò puniri in terra prati & per ptātem eius, in casu quo delinqueret in cōfectione

5 instr̄i, qḋ hic non est. ¶ † Et si dicať eoipso ꝙ qs recipit instr̄m in terra prati, si in hoc delinquit, pōt qñcūq; ibidem puniri rōne delicti pp qḋ sortiť ibi forū, ut ī auth. qua in ꝑuincia. C. ubi de cri. agi. opor. Rñdeo, ꝙ hoc nō est uerum, qa recipiēdo instr̄m seu rogitū non ex hoc solo delinqt, nec pp hoc sortitur ibi forum, sed delinqueret, si postea aľr ꝯficeret q fuerit rogatus, & hoc posset facere extra terrā prati & eius territoriū, & sic ibi de tali falsitate non posset puniri, si non esset simpľr subditus ptāti d. terræ. Idcirco d. statutum voluit ꝙ simpliciter subditus, ad hoc ut in quocunque loco committeret postea falsitatem in d. rogitu publicando forte aľr q̄ fuerit rogatus, possit ibi rōne subiectionis ꝑcedit ꝯ eum. Hoc aūt fieri non posset in casu nr̄o, si notarius q fuit rogatus de d. cōpromisso & laudo in alio loco q̄ in terra prati uel eius districtu, committeret circa hoc falsitatē, qa rōne subiectionis, q̄ tunc erat, non cū illa expirauerit expirato officio qḋ tūc ibi habebat, nec rōne delicti alibi cōmissi. Non ergo uerificanť in isto mēr & uerba statuti ꝑdicti. Præterea licet rōne ꝯctus uel delicti sortiať qs forū in loco, non tn̄ ex hoc dř effici subditus illius loci, ut no. gl. in cle. 1. de so. cōp. sup uerbo subditorū. q̄ innuit id qḋ ī. dixi. s. ꝙ subiectio est illa q̄ aliquē simpľr subijcit alteri, & quo ad oīa nō aūt ſm qd, nō ergo hic dř ꝓpriè subditus.

6 ¶ † Quantū uerò ad quartū & ultimum rñdi pōt dupliciter. Primò, ꝙ si ptās conficiēdi instr̄a p totum territorium Florentinū data notarijs matriculatis in arte iudicū & notariorum ciuitatis Flo. ꝓcedat a statutis d. artis, non a statuto cōis Flo. tunc res est clara, qa posito ꝙ d. statuta artis p approbationē cōis Flo. possint dici statuta cōis Flor. C. de uete. iur. enu. l. 1. §. oīa. n. non tū principaľr & per prius, sed p posterius inspecta cā efficiente; qa cōe Flo. nō fecit d. statuta, sed ipsa ars, licēt cōe postea approbauerit. Sed cľa posita in confirmatione statutorum ciuitatis, quia bēt nisi sint ꝯtraria statutis ciuitatis Flo. &c. dēr intelligi de statutis dicti cōis in suo potiori significato. l. 1. §. in ꝑpetuum. ff. si ager uect. uel emph. petať. hoc est de factis a cōi Flo. & principaľr ꝓ ipso cōi, seu oibus hoibus d. cōis, non aūt de factis a quodam membro ipsius cōis, & ꝓ utilitate ipsius membri, sicut sunt ista statuta artis. dicta ergo approbatio se extendit ad d. statutum spāle prati, q̄tūcunq; sit ꝯtrarium statuto artis iudicū & notariorū ciuitatis Flo. qḋ non est ꝓpriè statutum cōis Flor. nec p prius, sed impropriè & p posterius, & sic d. cľa nil operať q̄tū ad ꝑsens propositum. ¶ Scdo rñdeť, posito ꝙ d. ptās data esset a statuto cōis Flo. adhuc idem vř, eo ꝙ d. statutum prati non vř ꝯtrarium statuto ꝑdicto Flor. qa pōt cum sub distinctione saluari simul cum eo, valet hoc mō, dum statutum Florē. dicit ꝙ matriculati in arte iudicum & notariorum ciuitatis Flor. possint recipere instr̄a p totum comitatum & territorium Flo. s. dummō recipientes in terra prati sint suppositi ptāti d. terræ, aut satisdando se supponant, put dicit statutum d. terræ, & sic nō erit ꝯtrarietas, ex quo sub distinctione pōt unū cū altero saluari. ut in 1. constī. C. §. quibus & exꝑssè p tex. in l. in exercendis. C. de fi. instr. ubi exꝑssè. h. d. qḋ non dř cōtrarietas d. casu, sed solum qñ nullo mō inuicem pñt saluari. Quid plura. cū d. statura terræ prati fuerint simpliciter approbata per cōe Florentię, ideo non remanet dubiū aliquod, quin d. compromissum & laudum sint nulla per supradicta. Ex quibus concludatur, ut superius dictum est.

¶ Et ita vř mihi Pau. de cast. utriusque iuris doctori fore de iure dicendū saluo saniori iudicio, & ad fidē me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Matrimonium contractum fuit sub conditione si dos solueretur infra certum tempus, in hoc consilio agitur de eius ualiditate.*

2 *Protestatio nuda qualiter tollitur per subsequentem actum contrarium; secus si sit nessitas aliqua instu causa, quea tunc non tollitur.*

Matrimonium non fuisse perfectum, quibus modis probetur.

3 *Iuramentum in supplementum probationis in præiudicium secundi matrimonij, non defertur.*

5 *Mulier an per cohabitationem præsumatur carnaliter cognita.*

CONSILIVM XLV.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Licēt per suprascriptum eximium consultorem satis plenè & sufficienter scriptū sit, pro maiori tn̄ dilucidatione huius negotij, & ut q̄renti satisfaciā, uisis & examinatis attestationibus in hac cā receptis possent contra suprascriptam determinationē opponi tripliciter.

1 ¶ † Et primò, quia conditio illa, si Christophorus solueret dotem infra certum tempus, fuit per dictū Philippum specificata cum patre & matre dictæ Catherinæ, ut patet ex dictis testium, & etiam

& ét suimet Philippi, quorum consensus non præiudicat filiæ in aliquo, nisi ét ipsa consentiat. de despon. impub. c. 1. in fi. libr. vj. Postea veró cùm protulit verba de præsenti, de quibus mater testificatur, illam condõnem non repetit, ut patet ex dicto matris prædictæ quæ de dicta condõne non facit mentionem; ergo vr̃ recessisse a dicta condõne & pure consensisse. per ea quæ not. gl. ordi. in c. tua nos. de spon. glo. 1. 2 † quæ tenet, ꝙ si quis protestetur coram aliquibus & contingat se contrahere per verba de præsenti cũ aliqua, ꝙ intentio sua est non consentire in eam, si postea contrahat non repetita dicta protestatione valet mr̃imonium; quia vr̃ a prima protestatione recessum ꝑ actum contrarium. l. cum plures. §. locator horrei. ff. locati. facit. l. si repetendi. C. de cõdi. ob cau. Nõ ergo põt Philippus se iuuare ex isto capite, ex quo tam magnum fundamentum vr̃ facere ꝓut apparet ex dictis testium suorum q dñt ipsum dixisse Christophoro, ꝙ credebat utranq; partem esse liberam postq̃ promissio non erat seruata. Et cauta vr̃ esse rñsio Christophori, qui dixit se ignorare, & qđ de hoc deberent interrogari mulieres domus; quasi dicat, qcqd fuerit rõcinatum inter nos; tñ, vt mihi asseritur & dñabus postea purè & liberè consensisti; & sic credo te ligatum. ¶ Sed ad hoc rñdetur dupliciter. Primò ꝑ ea quæ notant doct. in d. c. tua nos. super d. gl. qui dñt eam procedere, qñ protestatio fuit nuda & non uestita uestimento alicuius iustæ cãæ, & ita loqtur. §. locator horrei. ¶ Secus si ca iusta cã facta fuit puta rõne metus uel timoris, tunc. n. tolleret & impediret consensum in verbis postea subsequentibus in quo subsistit 4 substantia mr̃imonij, a & sine quo esse non põt, ut d. c. tua ét. in c. plãtum. qđ metus cã. licet non esset postea repetita. Ita tenet ibi D. Anto. de but. doc. solennis. Sed hic protestatio, q̃ resultat ex d. condõne, uestita erat uestimento iustæ cãæ. s. ut haberet dotem, sine qua non consueuerunt hoies ducere uxores ꝑ ꝓ onera matrimonij. C. de iure do. l. pro oneribus. vñ non censetur ab ea recessisse. vñ ét si dictum mr̃is ꝑdictæ deberet admitti quo ad semiplenã probationem, tñ eam in casu nr̃o non faceret; q̃a uerba de quibus mater prædicta attestaẽ, censentur fuisse dicta sub eadem condõne cum filia, cum qua dicta fuerunt cum pr̃e & mr̃e. arg. ff. de pac. l. itaq;. in fi. ff. de uer. sig. l. tria. §. idem rñdit. ubi dicta in præcedẽtibus censentur repetita in sequentibus. Cõstat aût in mr̃imonijs posse cõdõnẽ apponi, si non sit ꝯ substantiã mr̃imonij. extra de cõdi. appositi. ꝑ totũ. & ea nõ adimpleta mr̃imonium non ualeret; imo nec inducit ex eo impedimentũ iustitiæ publicæ honestatis. de sponsali. c. 1. li. 6. in. §. fi. hic aût impleta nõ fuit, ergo &c. Item dicta filia censetur habuisse notitiã de dicto rõcinio expressa cũ patre & matre. arg. in l. octaui. ff. vñ cogna. C. de in integ. resti. l. de tutela. & sic nõ p̃t dicere se fuisse deceptã. arg. C. de transac. l. cũ dominationis. ff. de act. emp. l. 1. §. fi. Scđò respondeo ex depositione ipsius matrismet, q̃ dicit in sua depositione dictũ Philippũ obtestatũ fuisse dictæ Catherinæ, qđ si contingeret pr̃em suum uelle ipsam alteri maritare, ꝙ ipsa non præstaret consensum. Certè ex hoc apparet ꝙ ipse per uerba quæ protulerat non habebat matrimonium ꝓ perfecto, al's non habuisset timere ꝙ pater eam alteri traderet. 3 † Nam ex uerbis & exterioribus cognoscũtur interiora. l. apud celsum. in prin. & quod ibi no. ff. de doli excep. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ff. quibus ex cau. in pos. ea. & ibi ét not. ergo cum ex hoc apparet, ꝙ non purè consensit, & ét ex præcedentibus nõ dẽt iudicari matrimonium, ut d. c. tua nos. in fi. qñ ex præcedentibus & sequentibus media declarantur. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. 1. ¶ Probatur ét hoc ex eo ꝙ ipsa mater & pater testificantur ꝙ qñ Christophorus requisiuit d. Philippũ de instrumento conficiendo, Philippus rñdit ꝙ volebat prius facere contẽtum quendam Nãnem, & si hoc non posset, educeret uno sero notarium, & dixit ꝙ tenerent ostium dispositum &c. ¶ Notandum ꝙ si matrimonium fuisset contractum indissolubiliter, nõ est credendum ꝙ Christoforus requisisset de instrumento, ex quo duntaxat ipse uenisset obligandus ad dotem imo non curasset; sed q̃a sciebat matrimonium nondum esse perfectum, desiderabat perfici in pñtia notarij & testium. ipse aût Philippus cum proposuisset notarium ducere & dare annulum, nõ habuit propositũ prius contrahere q̃ hoc fecisset; sicut apparet in simili de illis qui proponunt contrahere in scriptis, licẽt. n. proferant uerba de presenti; contractus tñ non est perfectus, quousq; scripta sint facta. C. de fide instr. l. contractus. Vnde in casu nr̃o uerba de quibus mater attestatur, ét si per duos testes probarentur, non uidentur induxisse matrimonium sed sponsalia de futuro, licẽt uerba fuerint de pñti, tum ꝑꝑ intentionem præcedentem, tum ꝑꝑ sequentia sicut in simili habetur. ut in c. j. de despon. impu. li. 6. quod ét patet ex uerisimilibus coniecturis; quia qñ matrimoniũ per uerba de præsenti & deliberatè contrahitur, solent parentes adesse & contrahi in ecclesia pñtibus notario & testibus q pluribus & dari annulus vñ cum illa non fuerint facta, apparet ꝙ deliberatè non vr̃ cõsensisse per illa uerba. ar. a cõiter accidentibus. arg. no. C. de arbi. l. 1. Nam ꝯ clandestina matrimonia præsumitur. de clande. despon. ꝑ totũ. & hoc de prima oppositione. 5 ¶ † Posito aût, ꝙ prædicta cessarent posset opponi scđo loco, ꝙ dictum istius matris faciat semiplenam probationem, quia licẽt sit aliqualis disparitas inter cõdõnem Philippi & Christophori, non tñ multum magna sed parua; q̃a uterq; plebeius & eandem artem exercens, & non excessiuẽ ditior Phillippus; ergo &c. ut no. gl. 3. c. super eo. de testi. & sic poterit deferri iur̃m in defectum probationis. ¶ Sed ad hoc rñdeẽ, ꝙ ét si semiplenam probationem faceret iur̃m, tñ prædictum non dẽt deferri, quia sicut in cã matrimoniali non defertur & ꝯ matrimonium de quo principaliter disputatur ſm Iac. But. & Bar. in l. 3. ff. de iureiu. Ita nec pro illo matrimonio, si in ꝯñtibus tendit ꝯ aliud matrimonium tunc ꝯctum, q̃a eadem est rõ. facit. c. sup eo. de eo q cogno. consan. uxo. suæ. vñ cum hoc constet iudici d. Philippum ꝯxisse aliud matrimonium ꝑ verba de pñti, non debet ét ipse consentiente deferre d. iur̃m d. Catherinæ, q̃a possent inuicẽ colludere in ꝑiudicium scđi mr̃imonij. ut in d. c. sup eo. ¶ Tertiò posset q's opponere, q̃a d. mater deponit ꝙ d. Philippus cõuersatus est cum d. Catherina dormiẽdo, qđ si verum esset ꝑsumereẽ eam cognouisse. ꝑ ea q no. in c. præterea. de testibus. iuxta illud. a iuuene & cupido credatẽ reddita uirgo? quasi dicat non. q̃ autoritatem allegare possumus. l. in tñ. in fi. ff. de rerum diui. & ꝑ ꝯñs sponsalia ꝑdicta transiuissent in mr̃imoniũ. de spon. c. is q. & c. ueniens. & ibi not. in dubio vr̃ hoc potius ꝑsumendum tanq̃ tutior pars. c. ei. c. iuuenis. ¶ Sed rñdeo non est tutior, ex quo tendit in ꝑiudiciũ scđi matrimonij. ar. dict. c. sup eo. ¶ Præterea pater d. Catherinæ dicit ꝯrium, q nõ minus ꝑsumitur scire q̃ mater. ar. C. de repudijs. l. consensu. §. sup seruis. & de ꝓba. c. 3. loco. & sic derogat d. mr̃is; q̃a licet deponat de negatiua, est tñ talia de qua præsumiẽ habere notitiam rõne coniunctionis, q̃a non potuisset fieri q̃n uerisimiliter habuisset aliq̃ notitiam uel ea uisu uel ralatu: ergo &c. ꝑ ea q̃ no. in l. 1. circa prin. ff. de iti. & actu. priua. ¶ Concludo ergo matrimonium prædictũ non fore probatum, & sic d. Philippum fore absoluendum. de clan. despon. c. 1. & 2. & ibi no. Sup dictis uerò aliorum testium non insisto, q̃a nullus deponit aliq̃d pertinens ad propositum, & per supra scriptum consultorem plenè responsum est dictis eorũ. ¶ Et ita dico & consulo ego Paul. de cast. utriusq; iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

a ¶ Matrimoniu. Ad de Bald. in cõs. 185. in 3. parte.

S V M M A R I A.

1 *Euictionis materia tractatur in hoc consilio, & an sufficiat cauere nuda cautione, & quando & quomodo sit præstanda. & 2.*

2 *Exceptio quæ obstat cedenti, obstat cessionario.*

CONSILIVM. XLVI.

1 *IN Christi nomine Amen.* ¶ † Sup eo qđ q̃riẽ utrum uisis sñijs latis in curia pt̃atis Senarum inter Christophorum & ser Ioan. de senis, & spãliter ultima lata per D. Troylum ac ét uisa porrectione libelli facta ꝑ tutricem pupillorum arengherij sup hypothecaria ꝯ d. ser Io. & sup bonis de quorũ euictione ꝑfatus Christos. teneẽ eidem ser Ioan. dare fideiussores de euictione tanq̃ de euictione imminẽte in limine ꝯctus ſm. l. si post factam. C. de euic. & ff. de peric. & cõmo. rei uen. l. pe. s. anteq̃ ꝯ d. ser Io. fiat executio instr̃i super quantitate seu æstimatione dictorum bonorum. ¶ Vr̃ dicẽdum d. Christophorum non teneri dare d. fideiussores, sed dũtaxat nuda cautione cauere triplici rõne. ¶ Prima, q̃a ipse non teneẽ, nisi quatenus ꝯdemnatus est, cùm ipse nõ dederit cãm d. ser Io. in dictis bonis, nec ét successit titulo uniuersali ei q dedit cãm, sed duntaxat singulari. s. cessionis, uñ & si ꝯ cedentem uel cã cui cedens fuit hæres, posset agi ut fideiussores darent, nõ sic ꝯ cessionarium. ff. de contrah. emp. l. fi. §. fi. Teneẽ ergo solum uirtute sñiarũ & quatenus in eis ꝯtineẽ. Sed in eis ꝯdẽnaẽ solũ ad cauẽdũ nuda cautione, ergo nõ plus teneẽ. ar. ff. de fideius. l. fideiussores. § aurelio. ibi dũ dicit. lecta subscriptione &c. & qđ no. C. de erro. aduoc. l. 2. in gl. fi. ¶ Scđò, q̃a non uẽ euictio imminere in limine ꝯctus, cum illa tutria renuntiauerit instantiæ & dationi dicti libelli, unde sicut si datus non fuisset, non essent fideiussores necessariò præstandi.

ff. de

ff.de fideiuss.euic.l.illud.in prin. & l.emptori.in prin.ita nūc post quam ei renunsiatum est.ar.C.de pac.l.postq̄ litẽ. ¶ Tertiò & fortius, q̄a tunc dr̃ euictio imminere in limine contractus, qñ lis mota fuit super emptione ante solutionem pretij, ut patet in legibus primo loco allegatis. Sed hic dudum ante huius litis principium pretium vr̃ fuisse solutum.s. cum data fuerunt illa bona in dotem æstimata tali æstimatione, quæ faciebat venditionem. Nam eodẽ instanti quo pretium fingitur, vr̃ fuisse solutum mulieri, & ab eadem fuisse d.ser Ioanni datum in dotem longa manu. ff. de dona. inter vir.& vxor.l.3.§.fi.ff.si cer.pet.l.singularia. Vñ ser Ioan. nõ tenetur ad pecuniam q̄ petit Christophurus tanq̄ ad pretium rerum, sed tanq̄ ad dotem in q̄ pretium fuit conuersum.l. si sponsalibus.§.1.de iure dotium. Nec tenet actione ex vendito, sed actione de dote seu ex stipulatu tacita vel expressa. Aut ergo ser Ioan. recusat soluere, & vult retinere tanq̄ pretium nondum solutum quousq; fideiussores dentur, a & non põt, nec aptè diceretur excipere cum desierit esse pretium per conuersionem in dotem ut dixi. Aut vult retinere tanq̄ dotem, & tunc ẽt vr̃ non posse, cum dotis retentio sit inhibita pp tales extrinsecas causas. C. de rei vxo. actio.l.1.§.taceat.cum seq. Aut si non fuit conuersum in dotem a prin. quia forte reseruauit sibi facultatem restituẽdi bona saltem perdita facultate restituendi ea.s.per litis contest.sup æstimatione fm.l.stipulatus fuero decẽ in melle.ff.de sol. fingit effectu aliter fuisse conuersum q̄ fuit dudum ante motam litẽ de euic.& sic erit idem qd̃ s̃.dixi, & ista rõ est fortis & difficilis. ¶ His tñ nõ obstantibus dicendum est ɔ̃rium.s.d.ser Ioan.non tenere ad soluendum dictam pecuniam, nec contra eũ debere fieri executionẽ, nisi datis sibi fideiussoribus non solum pro illa euictione super qua fuit lis mota per dictam turricem, sed pro quacunq; alia quæ fieri posset per dicta iura supra allegata, & per.l. fi.§.fi.ff.de rescin. vẽ. vbi est casus nr̃æ q̃õnis.& ẽt de eo q̄ quæsiuit glo.in d.l.pe.§.fi de peri.& com.rei ven.& nõ soluit fm Bar.ibidem.& l. j. §. stipulatio duple.ff.de præto.stip. ¶ Restat r̃ndere ad ɔ̃traria, ex quo dicta determinatio clarior apparebit; & primò non ob. primum, q̄a non dico q̄ xp̃oforus sit obligatus ultra q̄ in sententijs fuerit condemnatus. Sed dico q̄ cũ ser Ioan. sup fideiussoribus dandis possit se iuuare ope exceptionis, non aũt iure actionis, ut no.in d. l. 1.§. stipulatio.de præt.stip.per gl.& Bar. poterit excipere q̄ fideiussores dentur aut a xp̃ofo.aut ab illa q̄ sibi cessit iura.constat.n. q̄ & si xp̃of.ɔdẽnatus non esset ad cauendũ, nihilominus agens seu executionem petens posset repelli ea exceptione qua & cedens, vẓ 2 nisi cedens caueret, aut fideiussores daret, †cùm exceptio q̄ obstat cedenti obstet cessionario.ar.l.qd̃ his.§.non debeo.ff.de reg. iur. & no.Dy.in c.si q̄s in ius.lib.6.& Cy.C.de ɔpen.l.eius.& hoc casu si xp̃oforo non fuisset condemnatus, suffecisset sibi qd̃ ipsa cedẽs cauisset nondũ mota lite in limine contractus. Sed pp condemnationẽ non suffecisset sibi cautio cedentis, sed necesse habebat ipse cauere. mota verò lite sup fideiussoribus dandis licet non possit repelli ex sua p̃sona & rõne condemnationis de se factæ, põt tñ repelli ex p̃sona cedentis & ex disp̃õne iuris cõis, vẓ vt non debeat audiri nisi dent fideiussores, saltẽ ab ipsa cedente; sicut repelli posset ẽt nulla facta condemnatione de ipso, & hoc de primo. ¶ Quãtum ad fm r̃ndet, q̄ d.renuntiatio instantiæ non releuat christo. quominus dari debeant fideiussores. Casus est in d.l.fi.§.j.ff.de rescin.uen.ubi illæ q̄ mouerant litẽ fuerunt su patæ a venditore, & perpetuo exclusæ; & tñ venditor non auditr̃ nisi p̃stitis fideiussoribus. & rõ est, q̄a postq̄ lis est mota, p vnũ dãdi sunt nõ solum pp timorem illius, sed gñaliter pp oẽm aliam q̄ moueri posset; vñ ẽt si ista tutrix renuntiasset liti & cãæ, adhuc dandi essent pp suspitionẽ q̄ resultat ex motione litis facta p vnũ, q̄ ẽt alij debeãt mouere. Sed hic plus est, q̄a renunsiauit instantiæ tñ reseruato iure; vñ dandi sunt ẽt pp eandẽ litẽ q̄ põt resuscitari. Sed si renũtiasset liti & cãæ dandi essent non pp istã q̄ esset finita, sed p alias quæ moueri possent, & de q̄bus est suspitio pp istã.ut d.l.fi. §.fi.de rescin.ven. ¶ Ad tertium r̃ndet, q̄ emptor tunc pdit facultatẽ petẽdi fideiussores, qñ pretiũ añ litem motam uere soluit, tunc.n.nullum sibi ɔpetit remedium eo q̄a p talibus fideiussoribus dandis non ɔpetit ius agendi sed excipiendi & retinendi, ut nõ.in d.§. stipulatio. sed pretio uere soluto cessat retentio; ergo &c.l.& si in archa.in fin.ff.de cond. inde.nec.n.ɔpetit cõdõ indebiti, q̄a pretiũ erat debitũ. Sed in casu nr̃o posito q̄ pretium fuerit conuersum in dotem, non tñ fuit solutum uere sed fictæ, & adhuc vere penes ser Ioan.est, vñ põt sibi adhuc prospicere p retentionẽ. Nec obst. q̄ nec ut p̃tiũ põt retinere; q̄a desijt esse p̃tium. Nec ut dotem, ut l.1.§.taceat.de rei vx.act. Nam hoc fm nego. Nec ob.ille.§. cum seq. q̄a loquuntur qñ marito consulitur per alias uias & per modũ agendi, ut ex eis manifestè patet. Sed qñ per aliam viam non posset ɔsuli, tunc textus ille innuit a ɔ̃rio sensu, q̄ dos posset retineri. Sed in casu nr̃o vt dixi per aliam uiam q̄ retentioni, pro fideiussoribus dandis non consulit, ergo &c. Pro hoc facit qd̃ in simi. no.Bar.ff.de appel.reci.l.1.in fine primæ colũ. ubi licet in cã momentaneæ possessionis non possit appellari, hoc est uerum qñ p altã viã ɔsuli põt.s.agendo petitorio. secus si cõsuli nõ põt nisi p uiã retentionis, vt in casu dictæ.l.si in arch.& l.q̄ exc.§.si pars.de cond.inde.tũc.n. q̄a si succumberet in possessorio & traderet possessionẽ esset exclusus oĩ remedio, & pmittit sibi appellare, quod al̃s nõ pmitteret. ita & in casu nr̃o pmittat sibi retẽtio dotis quousq; dent fideiussores, q̄ al̃s nõ pmitterent postq̄ p eis dãdis alio remedio sibi cõsuli nõ põt. Facit.l.si nõ sorte.§.si cẽtũ.ff.de cõdi. inde.in fi.& qd̃ ibi no. ¶ Nec obst.si dicat, q̄ alio remedio põt cõsuli ut agat de euictione ɔ̃ cedentem & ɔ̃ cessionariũ, q̄a hic non sufficit.quid.n.si sunt tales, ɔ̃ quos agere frustra eẽt, put de facto est, q̄a est filiusfamilias, uel alia bona non habent ex q̄bus consuli posit agẽdo de euictione? ¶ Expedit ergo ser Ioan.habere fideiussores, al̃s nõ esset tutus. Ex q̄bus cõcludit d.executionẽ fiendã non esse nisi d.fideiussoribus datis. Nũc circa p̃dicta q̃rit. An possit ser Ioan.petere q̄ vxor ẽt d.xp̃ophori cedens caueat, nec aliter cogat soluere. Vr̃ qd̃ nõ, q̄a de ipsa nõ fit mẽtio in snĩjs sed de solo xp̃ophoro. Contrariũ dico, q̄a ipsa tenet cauere tãq̄ hr̃s p̃ris, de cuius bonis illa bona fuerũt habita p uxorẽ d. ser Io.in solutũm, & tanq̄ hr̃s mr̃is a qua d.ser Io.cãm habuit, & in quẽ iura q̄ habebat d. mr̃ ɔ̃ hr̃des primi mariti eadẽq; in suã filiã si cessa fuerunt put est moris.ff.de euic.l.si res, & tanq̄ hr̃s sui p̃ris, quo mediante est hr̃s sui p̃ris, & in tñ tenet ex causis p̃dictis, q̄ ẽt si snĩæ ɔ̃ xp̃ophorũ latæ nõ essent, potuisset xp̃ophorus repelli nisi fecisset eã cauere, & si hoc fecisset, nõ habuisset necesse ipse cauere, sed pp snĩas necesse hẽt ipse cauere, non tñ ex hoc tollit q̄n & ipsa cedẽs cauere habeat, q̄a snĩa nõ detrahit de iure d.ser Io.sed addit.iuxta plenè no.in l.1.C.de iud.nisi ergo caueat uterq;.s. xp̃ophorus uigore snĩarũ, & illa uigore iuris cõis tanq̄ hr̃s illorũ a q̄bus ser Io. cãm habuit mediate uel imediate soluere nõ cogit, & sic xp̃ophorũ repellere põt tam ex p̃sona ipsius xp̃ophori q̄ ex p̃sona uxoris eius, si neuter caueat, & si alter tñ, tũc ex p̃sona alterius nõ cauentis. ¶ Ex p̃dictis apparet qd̃ iuris sit i alio articulo, vẓ cũ hic mota fuerit q̃õ i limine ɔ̃ctus ut dixi, & sic sint dãdi fideiussores, utrũ xp̃ophorus dare possit uxorẽ suã & ecõuerso, & vr̃ qd̃ sic per. l. romanus appollis.& qd̃ ibi no.ff.de tut. & cur.datis ab his.& p l. oẽs.§.in hac.et l.2.C.de epis.& cle.vbi dũ dicit datis fideiussoribus &c.& qd̃ ibi no.p Bal. ¶ Breuiter ɔ̃riũ dico ex his q̄ dicta sunt, nã ẽt nulla mota cõtrouersia in limine ɔ̃ctus tenet q̄libet ex p̃dictis nuda cautione, & principalr̃ cauere d.ser Ioan. ut.s̃.dixi. pp mentionẽ aũt cõtrouersiæ dẽt eidẽ ser Io.maior cautio & plenior fieri q̄ prius.s.de fideiussoribus ultra obligationẽ principalẽ, ut in iuribus primo loco allegatis. Sed si alter istorũ posset alterum dare nõ plus cautũ esset ser Io. q̄ cẽt ẽt nulla cõtrouersia mota, ut patet ad sensum. Nec obst.i ɔ̃riũ allegatã, q̄a loquunt qñ pariter puidet ei cui p̃stat cautio seu fideiussio ex fideiussione consocij seu collegæ, sicut alterius extranei, vt si sunt duo tutores. nã alter p altero nõ tenet se obligare, si alter eorũ delinqueret sine dolo & culpa alterius, si ergo se obligat & est soluẽdo sufficit, ac si alius penitus extraneus fideiuberet. & idẽ in pluribus inq̄sitis de eodẽ maleficio. nã quilibet tenet ad pœnã pro seipso, & nõ p socio, ne duplici pœna puniat. Si ergo alter p altero fideiubet, sufficit ac si vnus extraneus. Sed in casu nr̃o nõ sic pariter puidetur, quia quilibet istorũ tanq̄ principalis tenetur se obligare p eadẽ euictiõe. vñ si se obligaret p se, & p altero fideiuberet, pro uno & eodem debitore eẽt principalis & fideiussor alterius, inter quos debet esse differentia.l.gñaliter.ff.de fideiusso. & non plus esset cautũ ser Ioan. q̄ si controuersia non esset mota. ergo &c. concludo ergo ut ex superioribus patet. ¶ Et ita dico & consulo Ego Pau. de Castro utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

SVMMARIVM.

Conuento statuto, q̄ filia nupta sine dotata non succedat patri extante masculo statutum debet intelligi de herede masculo eiusdem gradus cu ius est filia non de ulteriori, nec excludi ut talis filia per nepotem [illegible] ex masculo.

CON-

CONSILIVM XLVII.

1 IN Christi nominē Amen. ¶ † Proponitur in castro de Mōzono vigore statuti, quo cauetur ꝙ filia nupta seu dotata non succedat patri existente hærede masculo. Nūc quidā Saladinus decessit relicta quadā filia nupta & dotata noīe Catherina relicta quadā nepte ex filio ꝑdefuncto relicto ēt quodā agnato ex linea transuersali masculo, q̄ritur nunc, ad quē pertineat hæreditas d. Saladini, ꝓsupposito ꝙ decesserit intestatus, quia de testō dubitatur. de iure cōi clarū est ꝙ pertinet ꝓ dimidia ad d. Catherinā filiā ꝓ altera verò dimidia ad dictā neptē ex filio noīe Antoniā. C. de legi. hære. auth. in successione. sꝫ dubiū est pp dictū statutū. ¶ Et primò dubitat. verū pp dictū agnatū masculū excludant dictæ fœminæ, & vr̄ ꝙ saltē Catharina excludatur; q̄a ipsa erat dotata tpe delatę successionis, & verū est dicere ꝙ extabat alius hæres masculus. Nam quilibet agnatus existens infra gradū .ꝫ, quē possit admitti ad successionē pōt dici largo modo hæres habitu ēt si alius ꝑcedat in gradu, sicut videmus in suis hæredibus, quia non solū tenens primū locū dr̄ suus, sed ēt sequens rōne habitus & possibilitatis. l. suus quoque. in princ. & ibi hoc colligitur. ff. de hære. insti. vnde uerba statuti dicentis si nō extiterit hæres masculus, vel existente hærede masculo, possunt optimē intelligi. i. de quolibet agnato vl̄ cognato masculo ad succedendū ab intestato, si nō ꝑcedat in gradu ab alio q̄ a filia. Cū igit hic extet, locū habēt verba statuti, ergo & eiꝰ dispositio, vt iste agnatus dicere possit. ego existo q̄a sum hæres masculus; ergo tu Cathe. excluderis. Ↄtriū puto uerius, q̄a dico statutū debere intelligi de hr̄de masculo. i. de alio filio testōris existente in eodē gradu cū filia, sic. n. sic assumit & restringitur illud verbū hæres, qm̄ si largius assumeret sequeret incōueniens. vt l. ex facto. §. fi. & ibi no. ff. ad treb. ¶ Sed hic sequeret magna absurditas, ꝙ illa verba statuti intelligerent ita largè. s. ꝓ quolibet agnato vel cognato masculo apto ad successionē vel succedēdū; sic. n. agnatus vel cognatus decimi gradus, cui parū debita est hr̄ditas, excluderet filiā cui multū debita est, & de iure naturæ. l. scripto. ff. vnde liberi. l. cū rō. de bo. dā. & esset magna iniquitas. cū igitur istud statutū cōtineat odiū ͣ respectu filiæ, quā excludit, restringitur, vt quātominus possit odiū contineat, vcꝫ vt intelligatur d̄ hærede masculo eiusdē gradus cū ea, & sic de fratre eius, & ēt de descendentibus masculis ex eo, qui locū patris ingrediunt. Insti. de exhære. lib. §. posthumorū. Vn̄ filius ex eo nepos & ꝓnepos excludūt filiā fœminā, ꝓut disputādo tenuit Iac. But. quē ēt refert & tenet Bar. in l. liberorū. ff. de uerb. sig. in antep. col. ver. his ꝓmissis. non aūt intelligat de quolibet agnato masculo. de reg. iur. l. odia. cū simi. & per no. in d. l. ex facto. §. fi. ¶ Scd̄o dubitatur a dicta neptis excluserit d. Catherinā. Rn̄deo nō, q̄a licèt descenderit ex masculo, nō tn̄ est ipsa masculus, sed fœmina. Et sic deficit in ea qualitas requisita per statutū ad excludendū. Et ita determinat Bart. in d. l. liberorū. & in d. antep. col. uers. q̄ro pone retento eodē themate. & Cy. in l. 1. C. de adult. & Io. And. in addi. Spec. ti. de succes. ab intest super rubr. post mediū magnæ additionis in versi. similē q̄ōnem &c. Sic igit̄ cōcludo non ob. dicto statuto, ꝙ in casu nr̄o cessat cū cessant requisita per ipsum ad excludēdū filiā dictā hr̄ditatē delatā fuisse de iure cōi ꝓ vna dimidia ad d. Cath. ꝓ altera d. Anto. neptē, q̄ Anto. cū decesserit in pupillari ætate, transmittit suā dimidiā iure suitatis ad suū hæredē. l. ventre. cū ibi plene not. per Bar. ff. de acqui. hære. Eius aūt hæres est d. Cathe. non obstante ꝙ extiterit mater, vt dixi in alio consilio. Et ꝑdicta si non constat de testō d. Saladini. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. vtriusq; iuris doctor, & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

SVMMARIVM.

1 *Pupillus secundum communem vsum loquendi etiam dicitur intestatus decedere cum statutum loquitur de decedente ab intestato.*

CONSILIVM XLVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Præsupposito quodā statuto castri d' Monzono in partibus Lunæ quo cauet in effectu, ꝙ mulier nō succedat filio vl̄ filiæ ab intestato, sed succedat ille q̄ alias succederet si mr̄ nō extaret, ꝓponit ꝙ q̄dā puella noīe Anto. & neptis cuiusdā Saladini decessit ab intestato & in pupillari ętate relicta mr̄e sua, & relicta amita sua sorore quondā patris sui noīe Catherina vxore ser Ioā. q. ser Nicolosij de monte; q̄ritur nūc ad quē pertineat hæreditas dictæ puellæ, an ad eius matrē, an verò ad d. Catherinā eius amitā? & vr̄ ꝙ ad matrē non obstante dicto statuto; q̄a illud loquitur in decedente ab intestato; vnde non vr̄ habere locū in pupillo vel pupilla, q̄ ꝓprie non dr̄ ab intestato decedere. ff. de suis & legi. l. 1. in prin. Et verba statuti debent intelligi ꝓpriè, & non extendi ad impropriū significatū. l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. gest. maxime cū disponit aliquid ꝫ ius cōe, ꝓut est in casu nr̄o, ꝙ mr̄ excludat a luctuosa filij successione. ff. ad tertu. l. l. 1. & quasi per totū. C. de insti. & subst. sub condi. fac. l. fi. ꝓ quo facit qd̄ hr̄. C. de iure delibe. l. cū antiquioribus. in tex. & gl. per doc. qui vn̄t dicere, ꝙ successio in hæreditate pupilli non est ꝓpriè intestati nec testati, sed est tertia species, & sic non cōprehendit in statuto loquente de successione intestati. ar. l. si domus. ff. de ser. rusti. prædi. ¶ Bꝫ, q̄a iste passus satis est tritus & ruminatus p doc. antiquos & modernos, non multū insisto, sed referens ꝙ alias cōsului sequēdo opi. Bart. qui sic determinat in lect. & ēt pluries cōsuluit, vt hr̄ in cōsilio eiꝰ qd̄ incipit. in q̄ōne ꝑdicta &c. dico non obstātibus ꝑdictis matrē non succedere, sed amitā ꝑdictā pp dictū statutū, licet ei ꝓprie loquendo pupillus non posset dici decessisse, secus tn̄ est ꝑm cōem vsum loquendi q̄ in exaudiendis ēt statutorū sermonibus multū 1 operatᵇ. l. cū de lanionis. §. asinā. ff. de fun. instru. l. librorū. §. ꝙ tn̄ cassius. ff. de leg. 3. & ita determinat Bar. in d. l. 1. & ita ego alˀs cōsului, & plures alios vidi cōsulentes, licet quidā cōsuluerint ꝫ. Sed q̄a in consulendo temerariū vr̄ recedere a determinatione Bart. licet multa possent dici, ꝓ nūc tn̄ ꝯtentus sua determinatione; quā vt dixi alias consulendo tenui, concludo vt. s. nō insistēdo in alijs argumentis ꝓ nunc, cū rationes dictorum ꝓ & ꝫ satis sint notæ libros habentibus. ¶ Et ita dico & cōsulo ego Pau. de Cast. vtriusq; iuris doctor. Et ad fidem me subscripsi & sigillaui.

a ¶ Odium. An aūt tale statutū dicat esse odiosū an fauorabile vid. d. Ale. de Imo. in cons. 16. in 1. colu. in prima parte. & in cōs. 118. in 2. col. ea. parte. & in cōs. 7. in 3. & 4. col. in 2. parte. & in consi. 88. i 4. parte.

b ¶ Operat. Adde eundem Paulū s. in ꝯ. 40.

SVMMARIA.

1 *Statutis quibusdam disponentibus circa solutionem gabellæ, quorum unum disponebat ꝙ de laudo lato inter fratres non soluatur gabella. Alterū verò ꝙ de transactione soluatur gabella, an de laudo solui debeat, cōsiliū hoc habetur.*

2 *Laudum licet dicatur transactio, non tamen propriè est transactio.*

CONSILIVM XLIX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † In q̄ōne, quæ vertitur inter gabellariū cōis ciuitatis castelli ex pte vna, & quosdā iudęos ex altera, sup quodā ꝯctu celebrato p d. Iudęos in ciuitate Bononiæ, & q̄busdā alijs depēdētibus ab eo; verū inde debeat solui gabella. Visis cōsilijs hincinde redditis & quibusdā allegationibus ꝓ dictis iudæis satis plenis & ad propositū, visis ēt statutis dictæ ciuitatis, nec non dicto ꝯctu & alijs scripturis mihi transmissis, dico resecatis superfluis unū esse, ꝙ p alios scribentes tactū non fuit, ex quo colligit determinatio eius qd̄ quæritur. s. ꝓ dicto cōi & ꝫ dictos iudæos, vt soluere debeant gabellā. Pro cuius euidentia notandū primò ꝙ clarū est, ꝙ nō negatur per d. iudæos, q̄n inter eos fuerint magnæ ꝯtentiones & differentiæ super bonis q̄ habebant, quod ēt patet ex cōpromissis & laudis inter eos redditis. Sitr̄ clarū est, & in hoc aduertendum, ꝙ si nullū cōpromissum vel laudū latū & factū fuisset inter dictos iudæos, ex quibus dictæ cōtentiones fuissent sopitæ, sed solū emanasset inter eos dictus ꝯctus celebratus Bononiæ, nulli dubiū esset, quin ex eo tanq̄ ex transactione veniret soluenda gabella. qd̄ sic ostenditur. nā dictus ꝯctus cōtinet duo. s. assignationē portionum, videlicet vt vnus eorū habeat vnā tertiā oīm bonorū, & alter duas tertias, & in hoc dictus ꝯctus fuerit uera tranctio, q̄m per ipsum recesserunt partes a contentionibus, q̄ erant inter eos, videlicet quotā portionē deberet habere vnusquisq; ipsorū. ff. ꝓ socio. l. si non fuerit iuncta l. 1. ff. de transact. & C. eo. titu. l. 3. cum ibi nota. ¶ Secundò continet dictus ꝯctus societatem, inquantū dictæ partes dictas tertias cōicauerunt, & voluerunt inter eos durare societatem per quinquennium, & oīa iura q̄ infra dictum tēpus euenirent essent cōia ꝓ dictis portionibus, videlicet vt vnus tertiam aliter duas tertias haberet, sicut d̄ capitali. l. si id quod. ff. pro socio. potuissent enim statim recipere dictas portiones, & tunc fuisset sola transactio & diuisio. Sed non fecerunt, imo sponte post sedationem discordiæ & transactionem prædictam egerunt, vt starent in cōmunione, per quam & oīa lucra essent cōia. Et sic dictus ꝯctus fuit permixtus. s. ex transactione respectu bonorum q̄ tunc habebāt, inquātum declarauerunt ꝓ quota portione pertineret ad vnumquęq;, de quo vsq; tunc fuerat debitum seu dubiū inter eos & cōtētio. Itē ex societate quātum ad futura

lucra inde percipienda, & inquantũ voluerunt stare in cõmuni dictarũ portionũ per d[illegible] alibi dr̃ 3ctus permixtus. ff. de donat. l. aristo. & no. in l. [illegible] condi. ob cau. per Bart. Illi ergo q̃ ꝓ parte dictorũ iudæorũ scribentes dixerunt, illũ fuisse & esse 3ctũ societatis, de quo non est soluenda gabella inspecto tenore statutorũ, q̃ de hoc non loquuntur, vtique dixerunt in hoc; sed inquantũ voluerunt, ꝙ non esset 3ctus transactionis, non dixerunt verũ cũ reuerentia loquendo. Considerauerũt. n. solã vnã partẽ dicti 3ct⁹. s. inquantu voluerunt stare in cõione per 5. annos, & ꝙ oĩa lucra interim prouenientia essent cõia, non aũt considerauerunt alterã partẽ per quã cõtentiones q̃ fuerant inter eos sedabãtur, vt3 inquantu voluerunt vt bona q̃ tunc habebant pertinerent ꝓ vna tertia ad vnũ & ꝓ duabus ad alterũ, de quo vsq; tunc debuit esse contentio inter eos; q̃a forte quilibet eorũ aliter dicebat & asserebat, ut & illi q̃ ꝓ parte dicti cõis scribentes dixerunt istũ esse 3ctum transactionis, bene dixerunt; sed inquantũ vñr voluisse excludere 3ctũ societatis, non bene senserunt, q̃a non considerauerunt ambas partes, sed primũ tm̃. s. de bonis præsentibus ꝓ quota portione ad eos pertinerent. Et p̃dicta, vt dixi, ꝓcederent sine dubio si aliud cõpromissum & laudũ non emanasset inter partes ante dictũ 3ctum factũ Bononiæ, per quẽ dictæ contentiones q̃ inter eos erant, sedarentur; sed quia inter eos emanauerunt cõpromissa & lauda, & specialiter in anno 1412. quòd fuit per partes emologatum, per quod dictæ cõtentiones fuerunt sedatæ & terminatæ, & de quo poterat in promptu doceri, non vr̃ inter eos ex post potuisse cadere trãsactionẽ. C. de transac. l. si cã cognita. & qđ no. in l. post rẽ. ff. eo. tit. & l. eleganter. §. si post. de condi. indebi. maximẽ q̃a in societate contracta inter eos in castro sancti Miniati vñr asseruisse, ꝙ inter eos non erat amplius discordia, & hoc est qđ facit dubiũ, & in quo principaliter fundant se illi q̃ ꝓ parte dictorũ iudæorũ allegauerunt. Sed ad hoc r̃ndet per verba cõtenta in initio dicti contractus celebrati Bononiæ. Nã ibi post principium narrant partes qualiter inter eos emanauerunt certa cõpromissa, & lauda, & declarationes ad sedationẽ dictarũ discordiarũ. Et postea subditur, quibus oĩbus dicti fratres ex certa scientia derogauerunt &c. & sic patet ꝙ de cõi cõcordia recesserunt a laudatis & aliis gestis inter eos tanq̃ non plene dictas cõtentiones determinãtibus, & sic perinde habetur ac si p̃dicta laudata & gesta non fuissent. C. de trãsac. l. diuersa. Sed si dicta cõpromissa & laudo nullo modo interuenissent inter eos, clarũ esset vt. s. dixi, ꝙ ille contractus dici posset transactio; q̃s per eos terminatæ fuissent dictæ cõtentiones, ergo & nunc licet interuenerint postq̃ ab eis de cõi cõcordia recesserũt, & sic ꝓ n̄ factis hñr. ff. de pac. l. ab emptione, vnde remãserunt in contẽtionibus sicut erãt ante ipsa ꝯpromissa & lauda, meritò dici p̃t transactio, & sic debet solui gabella. Nec ob. ꝙ de laudis latis inter fratres nõ debet solui gabella ex forma statuti dictæ ciuitatis; q̃a illud statutũ non dẽt extẽdi vltra casũ quẽ exprimit, & in aliis seruãda est regula. ff. de postulã. l. ait prætor. Quia exceptio firmat regulã in non exceptuatis. l. nã qđ liquide. §. fi. de penu. lega. de vsufr. lega. l. generali. §. vxori. Regula vero tradit per dicta statuta ꝙ đ qualibet transactione soluat gabella. 2 †Cõstat aũt ꝙ laudũ licet dicat trãsactio ᵃ, vt in auth. de sen. iud. & C. de iudi. authẽ. si vero contigerit: non tñ ꝓprie est transactio, vt no. Bar. in l. fur. §. q iussu. ff. de infami. Igit̃ statutũ loquẽs de impropria non trahit ad ꝓpriã, sicut nec econuerso. l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. gest. & si dicat̃ de quanta summa soluat̃ dicta gabel. R̃ndeo đ illa, quã dicti fr̃es habebãt t̃pe dicti ꝯtract⁹ celebrati Bono. Nam de illa tm̃ erat ꝯtentio inter eos, ꝓ quota portione pertineret ad vnũquẽq; ipsorũ, & sic super illa tm̃ p̃t dici fuisse transactio facta, vt. s. dixi. & q̃a statutũ dicit ꝙ debeat solui de tota q̃titate deducta in contractu, & de illa negari non põt quin tota fuerit in contractu p̃dicto deducta; q̃a de tota erat contẽtio qualiter inter eos deberet diuidi, igĩ & tota soluenda est. Cæterũ de summa postea acquisita durãte t̃pe dictæ societatis non est soluenda; quia de illa nunq̃ fuit inter partes discordia qualiter deberet diuidi, cũ ante ipsam acquisitã declaratũ fuerit t̃pe dictæ societatis cõtractæ ꝙ ad vnũ ꝓ parte tertia, ad alterũ ꝓ duabus tertijs in qua declaratione s̃p perstiterunt, & sic super illa non p̃t dici fuisse factã transactionẽ, sed solũ societatẽ vt. s. dixi. De illa verò, quam habebant t̃pe dicti contractus, sic; q̃a illa dr̃ facta trãsactio postq̃ partes in dicto contractu asseruerunt se fuisse vsq; hic in discordia, cui narrationi statur contra eos. l. optimã. C. de contrahen. stipu. Nec ob. p̃dictus ꝯtractus fuit celebratus Bono. quia ad hoc respondetur per statutum dictæ ciuitatis, qđ vult nihilominus ipsos teneri, qđ quidem statutum sine dubio valet. C. đ commer. & merca. l. mercatores. & no. Bar. in l. cunctos populos. in 8. q. circa statuta punitiua. De alijs autem gestis per ipsos fratres circa executionẽ dicti 3ctus Bono. celebrati non est soluẽda gabella per ea quæ no. Bar. in l. fi. §. quotiens. ff. de publicanis.

a ¶ Transactio. Adde Bal. in cõs. 415. in par. & in cõsil. 463. ea. parte.

SVMMARIVM.

1 Ciues non tenentur ad onera quæ propriè conueniunt, licèt indictio sit facta per verba generalia.

CONSILIVM L.

IN Christi nomine Amen. ¶ 1 † Si dicta reformatio non esset, nulli dubiũ ꝙ dicti ciues tenerent̃ cõicare in dicto onere, tñ quia nominatim iniunctũ est comitatiuis. arg. ff. đ leg. 1. l. si fundũ sub ꝯdõne. §. si libertus. de leg. 1. l. legatorũ. §. q plures. & l. celsus. §. qđ alicuius. §. fi. ff. de condi. & demon. l. q̃ cõditio. §. at cũ. ad l. falcidiã. l. 1. §. id qđ ex substõne. in fi. cũ §. seq. Tñ q̃a congruit illa tm̃ generi personarũ. s. rusticis. arg. ff. de duobus reis. l. si id qđ ego. C. đ cadu. tol. §. sin autẽ in faciendo. versi. qđ. n. si iusserit. & de capi. ciui. l. 1. & C. ne rusti. ad vllũ. offi. aduo. l. 1. lib. 11. Reformatio aũt p̃dicta licet ḡnaliter loquat, ciuiliter tñ debet intelligi. ff. de seruit. l. sicut simplici. Nec debent eius verba captari. ff. ad exhiben. l. pen. sed taliter restringi debet, ꝙ q̃min⁹ posit obuiet iuri cõi & rõni. l. vt gradatim. §. & si lege. ff. de mune. & ho. C. de noxa. l. 3. extra de cõsue. c. cũ dilectus. Et sic cũ in casu quo appareat impositores onerum voluisse vtrũq; genus personarũ grauare. Aut qñ est dubiũ, quo casu sic p̃sumitur si onus inuentũ congruat vtriq; generi. Et sic in oneribus pecuniarijs originaliter & ex ipsa impositione. Quæ quidẽ onera possunt esse multiplicia, & ex multiplicib⁹ & diuersis causis emanatis & diuersarum qualitatũ & nominũ; ita ꝙ in eis & ad ea possunt oĩa verba dictæ reformationis adaptari, restringi, & verificari, dũ dñt. ꝓ quacũq; cã & cuiuscũq; qualitatis &c. Et tũc non nominabit iuri nec rõni, & aliquid operabit dicta reformatio. s. circa modũ distribuendi inter eos. Itẽ & circa participationem in casu quo est dubium de intentione imponentis. Nã & si sit tale pecuniariũ onus, qđ oĩbus conueniat, adhuc posset dubitari ꝓp diuersitatẽ causarum, vtrum voluerit grauare vnũ tm̃ genus vel ambo cum possint esse causæ respicientes ambo genera personarũ & respicientes alterũ tm̃ genus. Decidit ergo dicta reformatio, ꝙ non inspecta cã & non inspecta qualitate vel nominibus, quorũ nominũ q̃dã respiciunt & conueniunt ciuibus vt p̃stantiæ, quædã comitatẽsibus vt allibratus, vtrũq; genus p̃sonarũ teneat̃ participare pro rata. ¶ Cũ ergo possint oĩa p̃dicta uerba reformationis restringi ad talia onera vtriq; generi conuenientia, & nulla fit offensa iuris vel rationis debet fieri talis restrictio. argu. eorũ q̃ no. Bar. ff. de leg. 2. l. meuius. §. cũ qui. in fi. per l. eiusdẽ tit. legatorũ. §. qui plures. & de fun. instruc. l. q̃situ. §. fi. in 1. q. in qua tractat qñ genus & species cadunt inter personas grauatas. Non autem debent prædicta verba sic absurdè intelligi vt cõprehendat ẽt nnus qđ indicens voluit vni tm̃ generi dictarum personarum iniungere, & non alteri. Sic. n. reformantes sibi ipsis voluissent manus claudere, vt non possent imponere vni generi prædictorũ quin imponerent ẽt alteri, qđ nec potuerunt per modũ legis facere. de leg. 3. l. si quis in prin. Nec est verisimile sic eos voluisse. s. 3 se ipsos statuere. arg. eorum quæ notantur extra de iureiuran. c. petitio. 20. q. 5. c. de forma. C. de solu. l. inquisitio. ff. locati. l. qui insulam. §. fi. ¶ Sed hic ex qualitate oneris apparet, ꝙ genus tm̃ rusticorum voluerunt indicentes grauare; qñ imposuerunt onus personale & vile. ff. de mune. & ho. l. munerũ. post principio. Ergo aliud genus. s. ciuiũ non tenetur, quos indicentes grauare verisimiliter noluerunt. arg. eorum quæ habentur. ff. locati. l. si fundus. & qđ ibi no. in gl. imo & l. lucius. ff. de euic. in quibus apparet ꝙ si post venditionẽ & ante traditionẽ fundus venditus publicetur, hoc nocet soli venditori, quẽ publicans præsumitur voluisse damno afficere, postq̃ erat apud eum. Sed si post traditionem tunc erit emptionis, quia ipsum censetur voluisse afficere. nam iniuria facta vni vel grauamen non debet ad personam alterius extendi sed illi soli nocere. ff. de euic. si per imprudentiã. de fideiusso. l. exceptione. ¶ Concludo ergo cum alijs consultoribus ciues prædictos non teneri participare in dicto onere.

¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. vtriusq; iuris doctor. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

In hoc

SVMMARIA.

1 *Officiali alicuius dantur certa statuta & ordinamenta, secundum quæ debet regere officium quousque ei lex fuerit sibi tradita & notificata, aliter regere non tenetur quam sibi commissum sit, licet d. l. facta sit, quia ei notificanda est ut dictum fuit, & certum fieri debeat per constitutionem.*

2 *Constitutio noua quando liget, & quid in statutis & reformationibus.*

CONSILIVM LI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & pōderatis oibus s. dictis, vr̃ nobis doctorib. ĩ. scriptis assumptis p dictos dños Otto ad dicendū quid nobis vr̃ p ipsorum informatione, q notarij non hẽant quicq̃ remittere de eo q ultra quatuor florenos receperũt pp duo principaliter.

1 ¶ † Primò, quia cũ a cõi Florẽtiæ data essent certa statuta & ordinaméta dicto officio, s̃m q̃ dẽent regere dictũ offin̄ quousq; dicta lex facta in 1409. fuit eis tradita ad obseruantiã, & notificata pro parte cõis Florentiæ seu per deputatos ad hoc p dictũ cõe, nõ habebant necesse dictũ offin̄ & ꝯtingentia in eodẽ aliter regere uel gubernare, q̃ prius rexissent vel regere ꝯsueuissent, perinde acsi d. l. facta non fuisset, postq̃ manu commentariensis. i. officialis ad hoc deputati eã nondũ receperunt, nec tenebant aliunde recipere uel hẽe ea dare, & qcquid ꝯ tenorẽ eius fecerunt ex ptãte prius eis cõpetentis perinde ualidũ fuit, ac si ꝯ d. legẽ factũ non fuisset. Ita determinat in simi. p gl. & Bar. in l. cũ ꝓlatis. ff. de re iudi. iuncta l. in fraudẽ. §. quotiens. in fi. ff. de iu. fi. ibi. manu cõmentariensia & c. facit qđ no. Bar. in l. rella. C. de test. & Guil. de Cu. in l. repetita. C. de epi. & cle.

2 † Nec ob. auth. ut factæ nouæ const. ubi hr̃, q constĩo noua ligat post duo menses, & quod no. gl. super data. 6. li. q incipiant currere incontinenti ẽt añ publicationẽ. & Bar. in l. oẽs pop. qui dicit q prædicta locũ hñt in constõne principis gñali. Sed statuta & reformationes ligant adhuc ciuitas, si trãsiuit tm̃ tps, q uerisimile sit ea deuenisse in notitiã. Quia ṗdicta prædicta debent intelligi de legib. uel statutis cõcernentib. gñaliter oẽs & singulos, quia difficile esset auribus oĩm & singulorũ inculcare. Nõ loquimur de lege concernente tm̃ unũ offm̄ ciuitatis, cui facile fuisset notificare, vñ si debuit notificari & tradi ei. Sicut in simi. videmus, q qñ est certus aduersarius debet spẽaliter citari, alias sufficit gñalis citatio. de ele. c. fi. & ibi no. li. 6. vñ non tradendo dicto officio dictam l. vr̃ voluisse cõe Florentiæ q non seruetur adhuc, nec effectũ hẽat, sicut in si. videmus de carastru seu allibratu, quia licẽt factũ sit, & ẽt lex super eo quousq; tñ sit assignatum præsidibus & officialib. censetur uoluisse superior q non habeat effectũ. C. de apo. pub. l. 1. li. x. & ibi no. per Bar. Itẽ non ob. si dicatur, q dicti officiales cẽsentur habuisse notitiã, & sic amplius nõ erat eis notificanda. ar. l. 1. §. fi. ff. de act. emp. qa posito q censerentur habuisse notitiã, quod tñ non affirmo, nihilominus tradenda erat eis d. l. si nolebat cõe Florentiæ, q per eos seruaretur, postq̃ facile fuit tradere, vñ non sufficit sola scĩa, postq̃ aliud requirebatur. ff. de adult. l. denunciasse. in prin. & ibi no. per Bar. ¶ Secunda rõ principalis quæ nos mouet, est; quia dicti notarij q sub spe sex florenorũ accesserunt ad dictũ offm̄, & iustã cãm habuerunt dictã spem hñdi, & forte alias non acceptaturi, non debent remanere decepti & frustrati sine aliqua ipsorum culpa & defectu, ut dicit tex. optimè in simi. C. de pac. inter empto. l. fin. in fin. Facit l. si quis in conscribendo circa med. C. de pac. ff. de arbi. l. 3. §. 1. de exerc. l. 1. §. magistrũ. de inst. sed si pupillus. §. sed si alias. Quod autẽ habuerit iustã cãm patet ex duob. s. quia reperierunt ẽa consuetudinẽ esse in dicto officio, q notarijs statuebantur sex floreni, & non reperierunt aliquã legem in uolumine statutorũ dicti officij dictã consuetudinẽ immutantẽ, ergo & c. l. præcipimus. C. de ap. de testa. l. sancimus. Nec debebant esse curiosi in perquirendo, si aliqua. l. erat in ꝯriũ, cũ non tractarent de alio sibi obligando sed de excusando, imo fuisset eis imputandũ si multũ diligenter perquisiuissent, ita ut in mala fide constituti fuissent. gl. est or. in sim. ff. de euic. l. si dictũ. §. si cũ poterit. Præterea ẽt si aliquid posset eis imputari, põtẽt imputari cõitati qui potuit dictũ offm̄ certius facere de dicta reformatione, & non fecit. ff. p suo. l. si ancillã. in fi. prin. loc. l. itẽ quæritur. §. exercitu. de li. agno. l. 2. §. sed si maritus. Et sic culpa cũ culpa cõpensatur. l. itẽ si obstetrix. §. fi. ff. ad l. aqui. de cõpen. l. si ambo. & deterior est condõ agentis. ff. de ver. ob. l. si seruũ. §. sequitur. in fin. maximè quia fiscus. ff. de iu. fi. l. non puto. & si dicatur, ista non fuit negligentia fisci, sed suorũ administratorũ qui debuerunt dictã reformationẽ illius notificare & seruandã tradere. Rndeo, q negligentia administratoris nocet reipublicæ. C. de usuris. l. aduersus. & ibi no. Et confessio sibimet nocet. l. 2. §. fi. C. de quadr. præscr. & l. in ꝯtib. §. 1. de non nu. pec. & no. in l. procurator. §. fi. ff. de iu. fi. per Bar. Non sic in confessione ꝓcuratoris alicuius priuati. ff. de ꝯfes. l. centũ. §. sed an ipsos. & sic facilius per administratorẽ præiudicatur reipublicæ q̃ priuato. ¶ Prædicta quoq; ꝓcedunt ex eo q per dictam reformationem nõ fuit dictis officialib. restricta balia de expendendo 50. flo. ꝓ expediẽtibus dicti officij. Vnde cum potuerint, & infra metam suæ ptãtis fecerint, nihil est pp quod dici possit non ualuisse quod egerunt. Sed si eis fuisset ablata omnis ptãs expendendi, præterea ea quæ statutis & reformationibus essent expressa, tunc prædicta de quibus s̃. non sufficerent, quia saltẽ ex defectu ptãtis eorum nõn ualeret quod gerunt, cum ẽt eis ignorantib. potuisset ptãs auferri. ff. si cert. peta. l. eius qui. §. quas uero. de manu. uind. l. si pater. post prin. de conces. præb. c. 1. li. 6. Sed hic potuerunt expendere quinquaginta pro libito uoluntatis & taxatio quo ad dictos notarios non erat eis significata, & sic potuerunt uti potestate priori, meritò ualet quod egerunt.

SVMMARIA.

1 *Legitima quando quæritur quanta sit debita filio, non computantur fœminæ exclusæ per statutum, quibus si legetur, tale legatum computatur in legitimam filiæ & ipsam minuit. nu. 2. & 3.*

2 *Ius accrescendi q non habeat locum nisi in portionibus omnino deficientibus.*

3 *Mulier qua iter disponere possit de lucris habitis a primo marito.*

CONSILIVM LII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Supprimo ꝓnacto qũta sit lẽtima istius masculi an semis an triens totius hæreditatis non multum intendo insistere, quia superuacuũ esset, cum vtraq; pars in hoc concordet, q sit semis, licet in ꝯriũ faciat, quia parens non tenetur filiab. relinquere lẽtimã, qñ extant masculis, sed solis masculis. Igitur vr̃ attendẽdus duntaxat numerus masculorũ; quib. debetur lẽtima, non aũt vr̃ cõputandæ fœminæ quibus non debetur, quia vr̃ haberi ut extraneæ. Sed rñderi potest, q licet non teneatur relinquere fœminis; hoc tñ non fuit introductum per statutum in fauorem patris, sed filiorum masculorum. Igitur non debet inducere patris releuamen, quod esset si trientem duntaxat teneretur relinquere masculo non computatis fœminis in numero filiorum, quib. computatis, si non essent exclusæ teneretur in oẽs relinquere semissem, qđ facere non cogitarunt statuentes, sed solũ masculis prouidere, igitur operatur ipsorũ tm̃ masculorũ ꝓuisionem, videlicet in semissem, quem inter oẽs teneretur relinquere de iure cõi, relinquat masculis tm̃, sic. n. saluabitur mens statuti. ar. ad hoc. ff. de min. l. 3. §. sed verum. post princ. iuncta l. seruo alieno. §. testator. & l. si cui. §. pe. & fi. de le. 1. de le. 3. l. fideicommissa. §. interdum. de col. bo. l. 2. §. si duo. ff. de his quib. ut indi. l. post legatum. §. amittere. de liu. l. fi. & quod no. Bart. in l. vxorem. §. hæres. ff. de le. 3. Ea quibus omnibus apparet legem sic interpretandam esse, vt illi prosit cui statuens prodesse voluit, non illi cui non uoluit. hoc aũt statutũ parentib. prouidere noluit, vt dixi, ergo non releuantur parentes ea fœminarum exclusione, ut d. §. sed verum. & si hoc erit, necessariò sequitur, q lẽtima istius masculi erit semis. s. partim suo iure & ex persona sua, partim tanq̃ ablata fœminis per statutum & applicata sibi, non dico iure accrescendi de iure cõi, sed per tacitam adiudicationem resultantem ex dicto statuto, inter quæ lõga est drĩa, sicut patet in duobus cohæredibus vel collegatariis coniunctis, quia si alter alteri substitutus est per testatorem venire potest ex dicta substitutione & repudiare de iure accre. vt ff. de acqui. hæredi. l. si quis hæres. & ibi no. & d. l. si tu ex parte. & sic patet ꝓsunt viæ diuersæ. Nam ius accrescendi prouenit ex lege. 12. tabula. & de portione non deficiente. Hæc verò applicatio ꝓuenit a statuto & de portione non deficiente, sed ablata fœminis, & sic quamcunque partem teneamus, vel illam q in legitima locum habeat ius accrescendi. [a] per l. sine patronus. alias siue libertus. §. duobus. ff. de iure patro. & de bonis liber. l. communi liberto. siue illam q locum non habeat quam tenet Bar. per l. & proculo. de lega. 2. adhuc verum sit dicere dicto masculo deberi portiones legitimæ, quæ deberentur fœminis a iure communi postq̃ per statutum sunt exclusæ ipsius masculi fauore per iam dicta.

[a] ¶ Accrescẽdi. Adde Bal. in con si. 426. i 3. par. & Rapha Fulg. in cõs. 35. in medio

¶ His igitur præmissis descendo ad s̃m dubium, super quo vertitur de præsenti disceptatio inter partes; uidelicet an in dicto semisse debito masculo pro legitima computentur legata facta filiabus, vt sic tm̃ masculo diminuatur, & dictæ filiæ faciant in il-

lo parte masculo, & vř ꝙ non. primò, qꝛ masculus censet̃ ꝑ dictũ statutũ surrogatus in portione dictarũ filiarum ut. s̃. dixi, & sic loco ipsarũ debet in portionibus illarũ haberi. ff. ad tre. l. q quadringenta. ff. si qs ean. l. cũ q. §. q iniuriarũ cũ. si. Sed si fœminæ non fuissent exclusæ ꝑ statutũ debuissent habere portiones earũ sine aliquo onere de dicto semisse, seu dictus semis debuisset oĩbus filijs masculis & fœminis relinqui sine aliquo onere integer quoad ꝓprietatẽ et usumfructũ. ut in aut. nouissima. C. de inof. test. in cor. unde sumit & l. quoniã in prioribus. Igit̃ eodẽ mõ uidet̃ nũc debere relinqui soli masculo integer semis & in nullo diminutus.

¶ Præterea si filiæ nõ essent exclusæ ꝑ statutũ, non potuisset parẽs disponere nisi de uno semisse ꝓ libito uolũtatis, ut dicit̃ in Aut. de trien. & semis. post prin. per unã co. statutũ uerò excludẽs fœminas non censet̃ parẽtibus dare maiorẽ ptãtẽ q̃ prius haberet de iure cõmuni, cũ non sit factũ fauore parentũ ut s̃. dixi in primo ꝓducto, sed si diceremus dicta legata computari sequeretur oppositum, ꝙ parẽs nõ solũ de uno semisse posset disponere, sed etiam de alio debito ꝓ legitima, qꝛ cũ sit debitus masculo tantũ ꝑ statutũ excludẽs fœminas, ut. s. dixi, poterit de ipso disponere ẽt in fœminas, qđ nõ uidetur facere posse. ar. ff. de adop. l. si arrogator. §. sed an ĩpuber. in fi. qꝛ statutũ operaretur ultra mẽtem statuẽtiũ. Præterea si dicta legata cõputarẽtur, utilius esset masculo ꝙ dictę fœminæ haberẽtur ꝓ mortuis, & nõ cõputarẽtur in numero, qꝛ tũc haberet integrũ trientẽ, q̃ ꝙ putarẽtur ad finẽ, ut habeat semissẽ, postq̃ ipsũ semissẽ habet cõmunicare cũ fœminis, & sic parũ poterit sibi remanere. Cuius tñ ꝯriũ patet ex his q̃ dixi primo loco & sup primo passu, qꝛ in fauorẽ masculi, & ad hoc ut maior sit legitima eius, uꝫ semis dictę filię cõputãtur in numero, & ꝙ masculus ĩ earũ portione substitutus cẽsetur ex forma statuti, sed tenẽdo ꝙ legata facta fœminis cõputẽtur in dicto semisse, redundabit in odiũ masculi, qđ eẽ nõ dẽt. ar. ff. de legi. l. qđ fauore. sic ergo uidetur ex ꝑdictis, ꝙ legata facta dictis fœminis cẽseãtur facta de alio semisse de quo testatrix potuit dispõere, sicut si facta fuissẽt ꝑsonis extraneis, & ꝙ ñ habeãt in aliquo diminuere de semisse debito ꝓ ltĩma.

¶ Breuiter his nõ obstantibus dico ꝯriũ tali ratiõe. Nã siue dicamus portiones fœminarũ de dicto semisse accrescere masculo tanq̃ defectas ꝓpter statutũ excludẽs fœminas extante masculo, siue dicamus ad masculum debere deuenire nõ tanq̃ defectas sed tanq̃ ablatas fœminis & applicata sibi ꝭm ea q̃. s̃. dixi, neutrũ tñ istorũ dici põt, nisi eo casu quo filię per statutũ excludũtur, & quatenus excluduntur. ¶ † De primo patet, qꝛ ius accrescendi locũ nõ habet nisi in portionib' oĩno deficientibus. iuxta plenè no. in l. hmõi. §. si titio. ff. de lega. 1. & de inreintã. l. si duo. in princ. De secundo patet, qꝛ quod applicatur uni per ablationem ab altero nõ põt applicari, nisi quãdo & quatenus ab altero aufertur. ar. l. nec utilem. in fi. ff. qbus ex cau. maio. & de acq. pos. l. si me. in uacuam. sed per statutũ, de quo loqmur, filiæ nõ excluduntur extãte masculo, nisi cũ uoluntate pr̃is nõ habẽt in aliquo, & tunc essent uera & ꝓcederent. s̃. in cõtrariũ alle. s. qꝛ masculus haberet ĩtegrã semissem, parti iure suo, partĩ tanq̃ substitutus in portionibus fœminarũ. Cũ uero uoluntate parentis habent tunc nõ excluduntur a statuto, imo permittitur per ipm eis reliq, & quo ad id quod eis reliqtur, perinde censendũ est ac si dictũ statutũ nõ esset ĩ rerũ nã, cũ casus in quo fœminas excluder̃ intendit, nõ extet. s. ꝙ parens decesserit intestat', & nil eis reliq̃rit. s extat casus in quo non intendit excludere. s. qꝛ decessit testatus, & eis reliqt. vñ sumus in terminis iuris cõis, & in casu in quo a statuto nulla est inducta exclusio, ñ ergo põt dici portiõẽs fœminarũ defectas aut eis ablatas, & ꝑ ꝯña dici nõ põt masculũ ad eas quoquumõ uenire. s. per ius accrescẽdi, aut per surrogõe, nec põt cõq̃ri masculus, ꝙ statutũ hoc casu sibi nõ ꝓuidet, sed potius gr̃as agere ꝙ ꝓuidet in casu quo nil fœminis reliq̃ret. ar. C. de leg. ge. l. tutori. Nil. n. aufert masculo in hoc casu sed fœminas in suo iure ꝯseruat. & ꝙ ꝑdicta determinatio sit uera ꝓbat̃ per autoritatẽ Bal. q̃ uidet̃ in simili hoc determinare in l. pater filium. ff. de inof. test. in ult. char. uer. ulterius q̃ro hic supposito, ibi. sed si esset talis exhæredatus reus. ubi determinat ꝙ licèt exhæredatus habeat ꝓ mortuo, & nõ cõputet̃ in numero ut augeat ltĩmã & faciat eã trãsire de triente ad semissem, hoc ẽ uerum qñ sibi nil relictum est, aĺs dicit ipsum facere numerum & partẽ, si nõ repudiat. & alle. gl. ĩ Aut. de trien. & se. post prĩc. per unã columnã sup uerbo, triuncium. q̃ uidet̃ casum nostrũ determinare uoluisse, per q̃ patet responsio ad primũ ar. factũ in contrarium, qꝛ procederet filiabus omnino exclusis per statutum. Sed hic nõ sunt exclusæ qñ eis relinquitur. Et si dicatur, censetur eis relictũ ut extraneis. Rñdetur nõ esse uerũ, qꝛ statutũ permittens eis reliq, censetur uoluisse ꝙ relinquatur ut filiabus. ar. ff. de usu & hab. l. plenũ. §. equitij. de iniu. testa. l. si qs filio exhæredato. §. irritũ. de leg. 3. l. cũ filio. ff. de uer. obli. l. stipulatio ista. §. hi q. & per consequens censetur uoluisse, de relictũ factũ eis in ltĩma cõputetur. l. oĩmõ. C. de inof. test. ¶ Itẽ nõ ob. ar. secundo loco factũ in cõtrariũ, qꝛ ẽt stãte supradicta determinatione non dr̃ parens habere ptãtẽ disponendi, nisi de uno semisse pro libito uoluntatis & in quoscunq; de altero uerò semisse nõ dr̃ disponere ꝓ libito uoluntatis, cũ solũ inter filios & filias. ar. de sec. nup. l. fœminæ. † ubi mulier q̃ de lucris habitis a primo marito nõ põt disponere sed tenetur reseruare liberis ex illo, põt nihilominus inter ipsos liberos ex primo mr̃imonio disponere. facit. C. de fidei. l. uolũtatis. & patet clarius, qꝛ si nõ esset dictum statutũ, posset diuidere semissem unũ inter liberos æqualiter, sicut lex eis dat, & de altero disponere in quoscunq;. ut in d. Aut. de triẽ. & semis. §. t. statutũ aũt hoc facit ut illũ semissem quẽ inter liberos diuidere poterat & tenebatur, possit soli masculo relinquere, si hoc vult, & quãdo, nil vult, reliq̃re filiab', & ĩ hoc recedit a iure cõmuni, si uerò nõ vult totũ relinq̃re masculo, sed ẽt filiabus, tunc statutũ reseruat parentẽ in statu iuris cõis, ut possit unũ trientẽ æqualiter distribuere inter filios & filias, sicut poterat ante statutũ factũ, non ergo sequit̃ ex determinatione supradicta aliqđ incõueniens, uel iuri ꝯriũ, nec aliqua ptãs sibi parenti resultat ultra q̃ prius hr̃et, imo illa, q̃ habebat, illi reseruatur, & solũ eo casu quo nil uult relinquere filiabus datur sibi ptãs maior, q̃ a iure cõi hr̃et, non qñ vult filiabus relinquere. item non obest. vltimũ ar. s. ꝙ vtilius esset huic masculo hr̃e trientẽ totius hæreditatis sine onere, q̃ semissem cum dicto onere, quia nõ sequitur propterea ꝙ dictũ semissem debeat hr̃e integrum & sine onere. nã ẽt sibi esset utilius quo ad hoc ꝙ dictæ fœminæ non essent natæ, tñ ex quo natæ sunt non potest conqueri, quis inculparet naturã. l. maximũ uitiũ. C. de lib. p̃te. & si dicat̃ interp̃tatio hæc, ꝙ filiæ in hoc casu faciant numerũ, fit in fauorẽ masculi, ergo debet taliter fieri quod sibi ꝓsit, & sic non faciant secũ partẽ. Rñdeo, uerũ est eo casu quo statutũ uoluit fauere masculo in ꝑiudiciũ fœminarũ, ut qñ fœminis nil relinquitur, sed qñ ꝓuidere noluit, ut est cũ relinquitur eis, tunc faciunt numerũ ad cõmodũ earũ, quatenus eis relictũ est usq; ad portionẽ tangentũ quãlibet earũ de dicto semisse, non aũt ad cõmodũ masculi, & sic cessat dicta argumẽtatio q̃ est modici ualoris. ꝯcludo igitur legata facta dictis filiab. cõputari in dicto semisse debito ꝓ ltĩma dũmõ nulli earũ sit relictũ ultra portionẽ tangentẽ q̃libet earum de dicto semisse ꝓ ltĩma ꝙ possit uenire ꝭm uoluntatẽ defuncti, & ꝭm ipsam sperare & æquiparare filias extraneis, nego consequentiã quia alia est rõ in filiab. alia in extraneo, nã filię hñt spẽ de propinquo, extraneus nullã uel ualde remotã. iuxta no. per Bar. in l. is potest. ff. de acq. hær. l. quod seruus. ff. de cond. ob cau. l. qui romæ. §. duo fratres. per Bar. ff. de uer. ob. & masculus, qui uult legitimam transire de triente ad semissem pp fœminas, habet necessariò fateri de ipsis haberi considerationem ut de filiab. & non ut de extraneis, et si dicat, pars eorum mihi debetur. & rñdetur hoc esse uerum, qñ sunt exclusæ, sed hic non sunt exclusæ, ergo &c. Ex his puto satisfactum quæsitis quanta sit legitima, utrum semis, uel triens; quanta sit portio filij & filiarum, & an possit auferre aliquid a filiabus, & legata computentur in legitima. l. quoniam nouella. C. de inof. testa.

S V M M A R I A.

1 *Statutum ciuitatis d[illegible] ꝙ statuta debeant obseruari, ita demum si reperiantur in uolumine statutorum approbatorum capit statuta alicuius collegij ciuitatis nõ inclusa in alijs, quamd[illegible] sunt in statutis app[illegible] 4.*

2 *Verbum, reperiri, uerificatur in non palpabili ac inuisibili repertione, [illegible] uerbum, depr. hen. l.*

3 *Conditio an debeat impleri in forma specificã.*

C O N S I L I V M. LIII.

N Christi nomine Amen. ¶ † Statutũ s̃. ꝓ ximè relatũ loqtur de statutis & reformationib. cõis & ppl̃i seu ciuitatis pistorij, ut dẽant obſuari ita demũ si sint & reperiant̃ in uolumine statutorũ approbatorũ, sed statutũ cõis, qđ mãdat ſuari statuta collegij, est in uolu. statutorum approbatorũ, ut s̃. narrat̃, igit̃ illud dẽt obſuari uirtute ꝓximè ꝑcedẽtis statuti, sed illud ñ ꝑt ſuari nisi ſnẽt statuta collegij, qꝛ nihil aliud ꝯtinet, igit̃ & statuta collegij ſuãda sũt virtute s. ꝓximè statuti

statuti.arg.ff.de iurisd.om.iud.l.2.cū concor. Nec ob.ꝙ statuta collegij nō reperiunt inclusa in volumine statutorū approbatorū,cū hoc verbo,reperiri, videat significare corporalē visibilem seu palpabilē repertionē.arg.C.de fideius.l.si barsatorē.& qđ no. in l.1.in prin.ff.de acq.pos.per gl. & doc.& C.eo.l.licet. Nā suffi cit,ꝙ reperiat statutū cōis mandās ea seruari, & sic satisfactū est statuto ꝓximē p̄cedenti.l.2.§.1.ff. de iud. & multa in consequentia cōcedūtur,q̄ aliās & principalr̄ n̄ concederent.l.1.ff.de auth.tu to. Præterea ēt statuta collegij cēsent virtualiter contineri in volumine statutorū approbatorū,ex quo ibi cōtinet illud qđ mādat ea seruari.ar.ff.de hære.inst.l.asse toto de cōdi.& demō.l.si ita sen sero.đ leg.2.l.vnū ex familia.§.si de falcidia.ꝙ cuiusq; vniuer.no mi.l.itē eorū.§.si decuriones.& qđ no.in l.apertissimi.C. de iud.i vlti.gl.†Nec hoc repugnat significatui vocabuli,qa verbū reperi ri p̄t sumi ꝓ mētali repertione, sicut verbū dep̄rhēdi vt in simi. est tex.cū.gl.C.vbi sena.vel cla.l.1. & tn̄ valet reperiri æquipollē ter,quantū vere & realiter,vt patet in simi.ff. de ꝯdi. & demon.l. iul.iuncta l.meuius.eo.ti.& de statu libe.l.si peculiū. ¶†Nā cōdō debet impleri in forma specifica[a], & tn̄ sufficit ꝙ impleat in forma æquipollenti specificæ.facit l.mulier.ff ad treb. C. de insti. & subst.l.si mater.ff.mā.l.fi.& qđ no.Bar.in l.ab emptio.ff.de pac.Licet ergo statuta collegij explicite non contineantur in volumine statutorum approbatorū,continētur tn̄ implicitē, qđ tantūdem valet.ff.si ex noxa.cau.aga.l. fi. Concludo ergo non esse dandam fidē dicto instrumento,& ita videtur mihi Pau.de Cast.&c.

S V M M A R I A.

1 *Missus in possessionem perdit esse, si passus est possessorem colere,percipere fructus,& custodire,quia sibi ad ipsum spectant, & patiendo q alius faciat, amittit ius quod habet.& 2.3.& 4.*

2 *Negligentia commissa circa unum non nocet circa aliud penitus diuersum.*

3 *Possessio ciuilis perditur eo ipso q possidens scit naturalem possessionem occupatam,& negligit eam recuperare.*

4 *Possessio naturalis est diuersa a ciuili secundum communem opi.*

CONSILIVM LIIII.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶†Videtur dicendū,ꝙ dicta tenuta non sit perdita ex his q̄ in themate ꝓponunt. Nam aut dicemus,ꝙ sit perdita ex lapsu t̄pis, & falsum est; quia anteq̄ sit adepta,ad hoc vt perdat ius adipiscendi, requiritur lapsus biēnij a t̄pe ꝓnunciationis vsq; ad t̄ps realis amissionis, q̄ requirit.l.non est mirū.ff.de pig.act.iūcta l.fi.C.de bo.auth.iud. pos.ꝙ hic nō interuenit; vt patet ex themate. postq̄ verò adepta est,retinet ammodo,sicut ciuilis possessio.vt in §.si qs metu,alle. in themate.& sic nō perdit lapsu minoris t̄pis q̄ decēnij.l.furtū.§. fundū.ff.de vsuca.seu ex obliuione q̄ inducit ex lapsu decēnij. vt ibi no.& in l.licet.C.de acq.pos.ꝙ hic nō interuenit.Aut dicem[us] ꝙ sit perdita ex eo ꝙ immissus passus est possessorē colere & fructus p̄cipere,& tūc adhuc vr̄ falsū,qa hæc ꝑtinebāt ad ipm̄ possessorē si nolebat,& demū in eius negligētiā pertinebāt ad immissū. l.is cui.§.q legatorū.ff.vt i pos.le.& no.gl.ff.de bo.auth.iud.pos. l.p̄tor.in prin.in gl.q̄ incipit ad qđ tenet. & Spe.in ti.de primo decre.§.iā de effectu.ver.si qs excoller.vnde cū possessor potuerit illa facere inuito immisso n̄ p̄t dicto immisso patiētia imputari.iuxta ea q̄ plene no.in l.gaius.ff.de pig.act.p gl. & in multis alijs locis.& ꝓbat.ff.q.ad lib.ꝓcl.si licet.l.4.post mediū.ibi.sed & is &c. & ver.ꝙ si q dē &c. aut dicemus ꝙ sit ꝑdita ex eo ꝙ immissus passus est possessorē custodire fructus,qđ facere nō p̄t inuito immisso,cū custodia ꝑtineat ad eū, licet cultura & recollectio ꝑtineat
2 ad possessorē.vt d.§.q leg. & adhuc idē vr̄, † qa negligētia cōmissa circa vnū nō nocet circa aliud penit[us] diuersū.l.si prius.i prin.ff.đ aqua plu.ar.& l.itē.in prin.& qd ibi no.ff.de alie.iudi.& qđ not. Bar.in l.si seruus.ff.de vi bo.rap. Sed custodia fructuū est penitus diuersa ab ip̄a tenuta vt patet ad sensū. Est.n.effect[us] tenutæ, nō ipsa tenuta. Igit talis negligētia nocere nō dēt, nisi ipsa custodia in qua cōmissa est p dicta iura,nō in tenuta. ¶Br̄ his nō ob.ꝯriū vr̄ verius.nā fateor ꝙ ex primo.i.ex solo lapsu t̄pis nō est ꝑdita, ex scdo & tertio sic.s.si dictus immissus passus est d.possessorē colere,& p̄cipere fructus,& ēt custodire,qa dico ꝙ oīa ista ꝑtinebant ad immissū,& eo inuito nō poterat possessor ista facere. Igit patiētia sibi nocet.iux.no.in d.l.gaius.p gl.ff.de pig.act. & ꝓbat i d.
3 l.4.in fi.qbus ad lib.ꝓcla.nō licet.†Itē qa sic in simi. videmus, ꝙ
b possessio ciuilis ꝑdit[b] eo ip̄o qa possidēs scit naturalē possessionē occupatā,& negligit eam recuperare,qd facere poterat rōne ciuilis.vt no.in l.clā possidere.§.fi.ff.de acq.pos.Ita tenet Bar.i l.si đ eo.§.si forte e.ti.p illū tex.& p l.qđ in eo.i fi.e.ti.& p l.q̄nis.facit qđ no.Inn.in c.q̄relā.de elec.de in integ.res.c.2. Qđ aūt ꝑtineāt ista ad immissū clarū est de custodia fructuū p̄ceptorū. Sed đ cultura & recollectione ꝓbat.in l.in vēditione.§.1.ff.đ bo.auth.iud. pos.vbi dr̄ ꝙ immissus p̄t locare.¶Nec ob.§.q legatorū.qa ibi loq̄t de illo q fuit immissus ꝓ debito ꝯdōnali, vt i dic, tūc.n.bn̄ ꝑtinet cultura & recollectio ad debitorē,licet postq̄ euenisset dies vr̄ cōdō ꝑtineret ad immissū.ita tenet Dy.p illū.§.i fi.qnē refert Io. And.& ēt tenet in d.§.iā de effectu.ver.sed qa excolet.in addi.hoc ēt tenuit Iac.de Are.in d.l.p̄tor.in prin.đ bo.auth.iud.pos.qnē sequit Bar.ibidē.& ꝓbat in l.titia. ff. de sol. Nec ob.ista sūt diuersa ab ip̄a tenuta,qs fateor negari tn̄ n̄ p̄t q.n fuit effect[us] ei[us],& q.n virtute tenutæ possit illa cōseq.vn̄ cū fuerit negligēs i adipiscēdo &
4 ꝯsdo effectū tenutę,vr̄ ipsā tenutā hr̄e ꝓ derelicta.†Nā & naturalis possessio ē diuersa a ciuili s̄m cōm op.Dy.& aliorū doc.vt ip̄e disputādo tenuit in c.sine pos.de reg.iur.& Bar.in l.1.ff.de acqui. pos.in 2.q.tn̄ qs p̄t recuperari ꝓpria autori.mediāte ciuili.vt no. in d.l.clā possidere.§. fi. negligētia cōmissa i hoc facit ꝑdi ciuilē. vt no.in d.l.si de eo.§.j.ff.de acq.pos. Nec ob. ꝙ negligētis cōmissa in vno nō nocet in alio,qs r̄ndet dupl̄r.primò,qa verū est i alio iure reali qđ nō cōsistit in solo aīo,& ita loqnunt iura.s.alle. sed possessio ciuilis cōsistit in aīo,ió reputat fragilis,& cito & de facili ꝑdit,qa sola suspitiōe & pusillanimitate.facit l.si qs vi.§.dn̄ia.ff. đ acq.pos.& l.sz si nolit. q̄ suspitio & pusillanimitas satis colligit ex eo qđ patit aliū facere qđ ad se virtute illi[us] ꝑtinebat.qđ aūt i possessiōe dixi idē p oīa in tenuta q̄ solo aīo detinet.vt d.§. si qs metu. scd̄o r̄ndet,ꝙ illud ē verū ēt in penitus separatis, quorū vnū n̄ depēdet ab altero,ita loqnūt iura.s̄.in ꝯriū alle. sed naturalis possessio hēt d̄pēdētiā a ciuili,qđ pz qa sine aīo n̄ acq̄rit.l.3.đ acq.pos. & eodē mō cultura & recollectio fructuū hn̄t depēdētiā a tenuta qa sunt eius effectus,& regula est, ꝙ depēdētibus & cōnexis ē iudiciū.de cōsti.c.trāslato.& qd no.in q 6.hoc q̄ppe.facit.l.j.§.p̄terea đ sepa.ff.d ad.tu.l.ita ēt.§.si tutor.ff.đ edē.l.si qs ex argē.§. rōnē.in fi.cōcludi ergo,ꝙ si d.immissus sciuit & passus fuit d.possessorē colere possessionē & p̄cipere fruct[us] & custodire,ꝑdidit tenutā,& sic necesse hēt nouā tenutā adipisci, nec virtute primæ p̄t fieri p̄ceptū đ disgōberādo,& ꝓ hoc ē autoritas Ang.đ Per.i d.§. si qs metu.vbi vr̄ expsse hoc sētire,lz n̄ plenē đclaret.Et ita vr̄&c.

S V M M A R I V M.

1 *Hoc in consilio habetur de quadam restitutione fideicommissi quod fieri potenat vigore statuti.*

CONSILIVM LV.

IN *Christi nomine Amen.* ¶Bona de qb[us] agit n̄ erāt đ hr̄ditate Michae. sed Mat. primi testōris ex quo subiacebūt restōni,†qa p fideicōmissū vr̄ succedit primo
1 restōri nō hr̄de grauato,vt l.cu hr̄des.§.filiæ.ff.đ vul. & pu.& ex quo michael cōsūpserat tm̄, qđ sufficiebat ad lītimā & treb.& sic nil erat remāsurū de d.hr̄ditate Mat.seu d.bonis in ipsa hr̄ditate Mich.l.marcellus.§.res q̄.cū ibi no.ff.ad treb. ex quo forma statuti nō req̄rit restō in fideicōmisso vr̄i,imo ēt nō adita hr̄ditate paratā executionē hēt,vt p̄mittitur.& sic recta via & ipso iure mortuo d.hr̄de p̄dicta bona cēset euulsa ab hr̄ditate ipsius, sicut i casibus in q bus de iure cōi nō req̄rit restō.l.sancimus.C. ad treb. ex his seq̄t decisio clara,ꝙ p̄dicti Pau. & Ricus nō sunt effecti hr̄des d.Michaelis p apprehēsionē d.bonorū.nā statutū cōis Florē. sub rub.de hr̄dibus & hr̄ditate debitoris cōueniēdis.si bn̄ inspiciatur req̄rit ꝙ possederit vl̄ tenuerit bona, q̄ sint de hr̄ditate ipsius Mich.ad hoc vt efficiat qs hr̄s eius.dicit ei, q quocūq; mō tenuerit vl̄ possederit hr̄ditatē p̄dictā,siue bona ipsius hr̄ditatis vel possessiones immobiles ipsius tētas vel possessas per defunctū &c. Et sic sp refert se ad hr̄ditatē de qua agit,si bn̄ pōderent verba. Sed i casu nr̄o agit de hr̄ditate Michaelis an isti Pau. & Ricus sint ei implici, & tn̄ n̄ p̄supponit in pūcto ꝙ ipsi possederint aliq̄d de hæreditate ipsa,imo id totū qđ tenēt & possident est de hr̄ditate Mat. q̄ est penitus diuersa, & de qua nō agit. In illa.n.nō fateor ꝙ ipsi sunt impliciti,nō in ista. Nec ob. ꝙ ista bona fuerūt tēta & possessa p Mich.qa hic nō sufficit, sed req̄rit ēt ꝙ sint hr̄ditate ipsius Mic. vt patet ex verbo ipsi[us].s̄.notato,qđ refert ad verbū hr̄ditatē. Sed nō dn̄r ipsius hr̄ditatis,nisi illa in qbus hr̄ditas hēt dn̄iū vl̄ q̄si, vt patet ex l.itē vidēdū.in fi.cū l.se.ff.de peti.hr̄di.& posito ꝙ loqueret statutū de rebus simpl̄r possessis per illū de cuius hr̄ditate agit deberet intelligi de il.ia q̄ reputant hr̄ditaria licet non sint,vt

a ¶In forma specifica. Et quid in relictis ad pias cās & ꝓ libertate an debeat impleri in forma specifica.vide Ludou. Roman.l.si ita stipulatus essem abs te ff.de uerb.ob.in fine.

b ¶Perditur. Adde do. Bar.Soc.in cōs.47.ver. postremo circa principiū in 1.parte.

illa q̃ veniũt in petitione hẽditatis, vt sunt res alienæ respectu ter tij occupatoris. vt l. nõ tñ. de peti. hær. sed respectu dñi ipsarũ ñ. vt hẽs Mich. si qs alius appareret nõ posset p petitionẽ hẽditatis istas res auocare ab istis Pau. & Rico; sic nec res cõmodatas Mic. posset auocare & dño qui eas occupasset; ergo nec dñs occupãdo eas debet virtute huius statuti effici hẽs ei⁹, alĩ sequeret absurdissimũ, q̃ qs cogeret rẽ suã dimittere & pdere, si per cũ cuius hẽditas sibi delata est possidebat vel detinebat, qđ nõ est dicendũ. l. nã absurdũ. ff. de bo. lib. Vlterius dico statutũ pdictũ debere intelligi de illo qui pprix autoritate occupauit, qa factũ est ad obuiandũ fraudibus & malitijs illorũ qui sub aliquo extrinseco ptenso iure occupãt alienas hẽditates volẽtes hẽre cõmoda & recusare onera; sed si õ pprix autoritate sed iudicis hoc faciat, cessat oĩs suspitio, vt patet in insinuatiõe donationis. C. de do. l. datã iã. Cũ ergo isti autoritate cõis Flo. & curię suę hoc fecerint, ñ video qđ sit eis imputandũ, nisi cũ fideicõmissũ paternũ nõ omiserũt, si nolebant hẽdes Mich. fieri, qđ q̃ honestè eis dici possit, vnusquisq; diiudicet, facit in simi. tex. ff. đ inoff. test. l. posthumus. circa prin. ibi. q̃d ergo &c. & ibi. sed hic nemo &c. Per hoc ẽt facit, qa autoritas iu a dicis facit licitũ, qđ alias nõ est[a] l. ait ptor. §. pmittit. ff. de mino. C. de bo. auth. iudi. pos. l. fi. §. sin autẽ lit. in fi. Et verba statuti non sunt capiẽda. ff. ad exhibẽ. l. pe. sed ciuiliter intelligẽda, & taliter q̃ nõ sequat oĩmoda absurditas. ar. l. si cui. ff. de serui. esset aũt oĩmoda absurditas intelligere statutũ sic simpl̃r, vt si ille cuius hẽditas mihi delata est, possidebat rẽ meã, & ñ sic dare aliquẽ modũ, p 4 quẽ possim eã recuperare, q̃n inuitus efficiar eius hẽs, sed melior rõnabilior modus dari nõ pt, & per quẽ melius saluet mẽs statuti q̃ q̃ fiat autoritate curiæ, q̃ ĩspiciet & si sinet fraudẽ fieri ergo &c. & sic cõcludo pdictos Pau. & Ric. ñ esse effectos hẽdes d. Michael.

a ¶ Non est. Adde do. Alex. de imo. in cõsi. 79. in 1. parte.

S V M M A R I A.

1. *Banniti nostri temporis perdunt beneficia ciuitatum, non iuris communis, ideo pater bannitus succedit filio defuncto vna cum matre.*
2. *Fiscus non succedit in bonis postea quæsitis.*
3. *Fiscus licet succedat deportato, intelligitur in perfectè quæsitis.*
4. *Parentela quo ad effectum succedendi non potest probari per testes de auditu auditus.*
5. *Statuta loquentia de gradu intelliguntur secundum quod computatur de iure ciuili.*

CONSILIVM LVI.

1 IN Christi nomine Amen ¶ Super primo q̃sito dicẽdũ est hẽditatẽ dicti interfecti ptinere cõiter ad Cardũ ei⁹ patrẽ & ẽt ad dictã eius matrẽ, & ad quẽlibet eorum p dimidia. p auth. defuncto. C. ad ter. exclusis alijs agnatis vt ibi patet. Nec ob. q̃ d. Cardus est bãnitus, & sic vr̃ non posse succedere. arg. C. de hære. insti. l. 1. Vel si põt, vr̃ q̃ succedat in totũ exclusa matre pp statutũ cõis Floren. sub rubrica qualiter mulier ab intesta. succe. circa prin. Nã ad hæc duo r̃ndet per ea q̃ no. Bar. post Iac. de Are. in l. ex facto. §. ex facto. ff. ad treb. & in q. disputata per eũ, q̃ incipit, Lucanæ ciuitatis. vcʒ q̃ bãniti nr̃i tpia b non perdũt ea q̃ sunt de iure cõi[b]; sed illa tñ q̃ sunt de iure municipali illius ciuitatis ex qua sunt bãniti, sed ius succedẽdi filio cũ matre pr̃ hẽt de iure cõi, vt in d. auth. defuncto. C. ad tertu. ergo illud non perdidit. Ius vero excludendi matrẽ habet ex priuilegio statuti cõis Floren. a qua est banitus; ergo illud perdidit. Itẽ non ob. qđ abest & nescitur an viuat, vel non; quia præsumitur viuere vsq; ad ętatẽ centũ anno. nisi pbetur mortuus, vt no. in l. 2. §. si dubitetur. ff. quẽadmo. testa. ape. per glo. & Bar. & hic per l. fi. C. de sacrosan. eccl. ¶ Itẽ nõ ob. q̃ eius bona sunt confiscata, & sic vr̃ q̃ quatenus eũ tangit de dicta hæreditatẽ debeat in fiscũ deuenire, 2 † quia dicta cõfiscatio nõ se extendit nisi ad bona q̃ tunc tpe confiscationis habebat, nõ aũt ad post acq̃sita. vt est tex. in l. si tibi mãdauero. §. is cuius bona. ff. man. & de leg. 3. l. si deportati seruo & no. gl. ff. de condi. & demon. l. nam ad ea. Et si contingat patrẽ re- c pudiare vl̃ mori ante aditã hẽditatẽ, accrescet sua portio dictę matri. C. de cadu. tol. §. his ita diffinitis. & q̃ñ non petẽ. partes l. 1. cũ concor. Nã aũt applicabitur fisco per ea q̃ not. glo. in d. §. is cuius 3 bona. † q̃ dicit q̃ licet deportatus possit post deportationẽ acquirere, tñ illa post eius mortẽ deuenire debẽt in fiscũ. p l. 3. C. đ bo. pscrip. quia illud est verũ in perfectè acquisitis. Et sic pcederet, si d. Cardus adiret dictã hæreditatem; quo casu perfectè esset sibi acquisita & eius accrescendi foret extinctum. Sed si non adiit non dĩ acquisita. ff. ad l. fal. l. pretia rerum. circa mediũ. & sic non põt acquiri fisco p l. ex facto. §. iulius longinus. ff. de vulg. & pup. vel põt dici, q̃ si repudiaret trãsiret in fiscũ, quia psumeretur in fraudem eius repudiasse. per ea q̃ no. Bar. ff. ad sillenia. l. si sequens. si verò ignorans eam sibi delatã vel posse eam adiri decedat ea non adita, pcederet qđ. s. dixi; quia trãsibit ad mr̃em per ius accrescendi. nã tunc nullam fraudem aduersus fiscũ dici põt cõmisisse. arg. ff. de act. & obl. l. ex maleficijs. §. longe minus. C. de tabu. l. generali. ff. de infa. l. genero. cum si. Interim aũt tota dicta hẽditas erit apud matrẽ, & ex futuro euentu declarabitur quid iuris esse debeat. per ea q̃ not. in l. 2. ff. si pars heredi. peta. & Bar. in l. plane. §. si cõiunctim. ff. de leg. 1. in q. đ duobus institutis, vno purè alio sub conditione. ¶ Itẽ non ob. qđ hic dr̃ extare agnatũ infra octauum, qui excludit mr̃em pterq̃ a quarta parte hẽditatis & forma statuti. nã posito q̃ pbasset agnationẽ & ẽt gradum quẽ allegat, pcederet dicta allegatio si non extaret pr̃ qui agnatũ excludit, & sic habet concurrere cũ sola matre, sed hic extat pr̃, pp quẽ agnatus excluditur a succedendo cum eo, cũ pr̃ sit in potentiori gradu, nec per ɔ̃ñs potest vti ꝯ patrẽ beneficio dicti statuti qđ habet in excludendo mr̃em, q̃ñ illud habet pp fratrẽ, vnde ꝯ ipsum vti non põt. ff. de mino. l. si iudex circumuenio. si ergo pr̃ prædictus adeat de iure cõi, excluditur agnatus pdictus tã a concurrẽdo secũ, q̃ ab excludendo matrẽ, & sic mater habebit mediante prẽ qđ per se non posset. Si verò repudiaret vel non adiret, tunc mr̃ excluderet ab agnato, si ipse pbasset dictã consanguinitatẽ, vt hæc pbant expressè in simi. ff. ad ter. l. 2. §. si sit agnatus. & §. si sit ɔsanguinea. Sed in casu nostro iste agnatus non pbauit quod asserit, 4 † quia testes sui deponunt solũ de auditu. auditus quidẽ non sufficit hodie in pbanda consanguinitate, nisi concurrentibus multis de quibus in c. licet ex quadã. extra de testi. requirit. n. q̃ audiuerint a suis maioribus. i. antiquiorib⁹ q̃ nullus eorũ dicit exceptis duobus, q̃ dñt se audiuisse a mr̃e ipsorũ & a pluribus alijs de q̃bus non recordaut, certe non sufficit audiuisse ab uno tm̃ antiquiore, sed requiritur q̃ a pluribus antiquioribus, vt ibi hr̃. Isti autẽ non dñt q̃ alij plures a quibus audiuerint, fuerint siue sint antiquiores. Itẽ requirit, q̃ alli non sint infames, & q̃ de hoc interrogentur testes & deponant expressè ſm Host. & Io. And. ibidẽ. q̃ ibi factũ nõ fuit. Requirunt̃ ẽt plura alia circa dicta, q̃ ibi patẽt in secunda parte, quorũ nullũ hic interuenit, & sic eorũ depositio non pbat. nec ob. si dicat̃ q̃ ibi loquit̃, q̃ñ agit̃ de pbanda cõsanguinitate pp separationẽ matrimonij, hic verò pp effectũ successionis. Nã hæc allegatio põt retorqueri in ɔ̃riũ, vcʒ q̃ hic nullo modo admittat̃ testimoniũ de auditu auditus, quia secũda est q̃ testes debeant deponere de eo qđ vere sciunt. vt l. testiũ. C. de testi. & non admittat̃ testimoniũ de auditu auditus. ut ibi not. postea ꝯ hanc regulã & cõem formã iuris statutũ, q̃ q̃ñ agit̃ de matrimonio super consanguinitate, admitteret̃ tale testimoniũ. 35. q. 6. c. de parentela. postea per illud. c. licet ex quadã. fuit hoc limitatũ, q̃ ad hoc tale testimoniũ valeat, requirunt̃ ea. de quibus ibi in tex. & aliquo illorũ deficiente nõ valet, vt ibi no. per Host. & Ioã. And. sed q̃ñ agitur de effectu succedendi, non reperio vnq̃ fuisse statutũ q̃ parentelæ possit pbari dicto mõ, & ideo stabo cõi formæ & regulæ q̃ testes debeant deponere de veritate per ibi no. & in d. l. testiũ. Itẽ non ob. si dicat ibi loquitur de pbanda parentela vsq; ad quartũ gradũ. Nos loquimur de pbanda ea vsq; ad octauum gradum, qđ est difficilius, quia de antiquiori facto quærit, & ideo vr̃ admittendæ. arg. l. si arbiter. ff. de pba. & per Inn. de ver. sig. ueniens. & per Io. And. in d. c. licet ex quadã. & qđ not. Bal. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. & Inn. de iura. calũ. c. cæterũ. Nã respondetur, q̃ octauus gradus de iure ciuili est idẽ, qđ quartus de iure cano. igitur de iure ciuili quælibet persona facit 5 gradum, de iure verò cano. duæ faciunt vnũ gradũ. † Constat aũt statutũ Floren. quod loquitur de octauo gradu, debere intelligi ſm q̃ gradus assumitur de iure ciuili, cum loquatur quantum ad c effectũ succedendi[c]. 30. q. 5. c. ad apostolicam & ita tenuit Ia. But. disputando. & refert Bar. in l. fi. C. de succes. edic. & Io. And. in addi. Spec. ti. de succes. ab intest. §. 1. in fi. primæ addi. magnæ. nõ autem prout assumitur de iure cano. quia tunc octauus de iure canonico esset. 16. de iure ciuili, ad quem gradum nullo vnquam iure etiam antiquissimo pertinuit ius succedendi.

b ¶ Cõi. Vide do. Alex. imo. in consi. 26. in 1. col. in 1. parte. & in consi. 75. in 1. & in 4. colu. ea. par.

c ¶ Succedẽdi. Adde d. cor. in cõsi. 246. inc. vi. i tertia parte. ubi idem quod pau. de ca. hic. de quo et per eum in cõsi. 40. incip. in hac & in consi. 5 . . . inci. vi. & in consi. inci. i hac in 2. parte.

S V M M A R I A.

1. *Statutum excludens filiam propter masculum ab hæreditate materna, siue masculus adiuerit hæreditatem siue non, excludit filiam non solum propter fratrem, sed per quoscunque hæredes fratris ad quos ius adeundi transmittit. & 2 & 3.*
5. *Verbũ nullũ superfluũ apponi debet, si aliquis intellectus sanus possit ei dari.*

Statutum

3 Si nomen, q agnatus excludat matrem, an excludat auum maternum.

CONSILIVM LVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Primò vidē dū est de intellectu dicti statuti, si ponat q mr̃ decesserit relicto filio & filia & cōtingat filiū decedere nō adita hr̃ditate mr̃na, an filia remaneat exclusa. Et vr̃, q nō; q̃a si filius repudiasset hr̃ditatē p̄dicta filia admitteret, licet a principio fuisset exclusa. ff. ad ter. l. 2. §. sed si sint. ergo & eo mortuo hr̃ditate nō adita, q̃a p repudiāte hr̃. arg. C. de cadu. tol. §. in nouissimo. Nec ob. vr̃ statutū p̄dictū dū dicit, siue cōstet talē filiū adiuisse hæreditatē mr̃is, siue nō, q̃a p̄t intelligi sanè ita q nō ɜdicat. d. §. in nouissimo. vcʒ q̃n durat adhuc ptās adeundi, vt q̃a filius vult. Sed si mortuus est hr̃ditate non adita nō durat amplius ptās adeūdi. vt d. §. in nouissimo. ergo &c. Cōtrariū tñ vr̃ verius. Nā s̃m hæc dicta verba statuti nihil operarent; q̃a ēt si n̄ essent apposita, sed simplr̃ diceret, q existēte filio n̄ succedat filia, clarū est q quousq; filius viueret & posset adire, n̄ admitteret filia, sicut existēte primo gradu nō admittit̄ scd's. l. q̄diu. de acq. hær. C. vñ lib. l. 1. Statutū p̄dictū vr̃ filiā postponere. i. in sequēti gradu post filiū ponere, licèt de iure cōi sit in eo. gradu. Non expediuisset ergo dicta verba apponere, ne igit̄ frustra videant̄ apposita. ff. de leg. 1. c. si q̃n. ext.

2 de priui. l. si papa. †cū nullū verbū debeat esse superfluū. si alius intellect' sanus posit ei dari. ff. qd' met. cā. l. 1. ī prin. & ibi no. ad municip. l. j. in fi. cū ibi no. & qd' no. d' maio. & obe. c. solitę. sup verbo, tanq̄ dicendū est d. statutū p d. verba voluisse q ēt si filius decasserit hr̃ditate nō adita, p̄sarū ius adeūdi quātū ad exclusionē filiæ n̄ excludat̄, sed transmittat̄ ad hr̃des quoscūq; q possint adeūdo excludere filiā, sicut poterat filius. nā & a's ad hoc facit lex. C. de his q ante aper. tab. l. 1. ff. de acq. hær. l. si q's filiū. cū simi. Nec est hoc absonū dicere nec odiosū. Nā postq̄ statutū filio extāte filiā exclusit, q.c. q d dicat̄ q̄tū ad hoc an cōtineat odiū vr̃ fauorē, in quo plerīq; dn̄t quo ad filiū cōtinet fauorē, q̄tū verò ad filiā ɔtinet odiū. Inquātū tñ cēset p d. verba disposuisse q filius potētiā hāc adeūdi trāsmitteret ad suos hr̃des, nō nisi fauorē dici p̄t q inducat, sicut & oēs leges dicētes in q̄bus dā casibus hr̃ditatē nō aditā trāsmitti, de q̄bus in l. vētre de acq. hær. & sic vr̃ dicta interpretatio tanq̄ fauorabilis dāda esse d. statuto, ad hoc vt d. verba nō sint superflua, vt siue filius viuat, siue mortuus sit hr̃ditate non adita, si nō cōstat de repudiatiōe, filia sit exclusa, & q hr̃dibus filijs cōpetat ius adeundi vel repudiādi. vt d. l. si q's filiū. §. 1. ff. de acq. hær. ¶ Hoc ergo p̄suppo. restat scd'm dub. vcʒ q̃a statutū p p existentiā filij excludit filiam. De amita vero & alijs sequentibus seu posterioribus ad filiā nō loquit̄. An erit idē. Vr̃ q sic. Nā si filius trāsmittit hr̃ditatē matris nō aditā & potentiā adeūdi in p̄iudiciū sororis, q̄ excludit de iure sp̄āli & ex forma d. statuti, nō de iure cōi, cū sit in eodē gradu & pariter succesibili cū ea. vt l. maximū vitiū. C. de lib. præ. cū simi. s̃m ea q̄. s. dicta sunt. fortius debet tñ trāsmittere ī p̄iudiciū amitæ & aliorū existētium in posteriori gradu, quos excludit de iure cōi, q̃a potentius est ius cōe q̄ ius sp̄āle. vt in auth. d' n̄ alie. § q̃a verò verisimile. de testa. mili. l. eius militis. §. militia. &

3 no. in l. 1. C. si adu. vēdi. in fi. gl. ¶† Præterea vr̃ in simi. determinari. per Bar. in l. 2. §. vidēdū. ff. ad ter. in q. statuti dicētis, q agnatus excludat matrē, an excludat auū maternū. & determinat q sic, siue extat mr̃ siue nō per rōnē, q̃a statutū p̄dictū vr̃ vocare agnatū excludēdo auū. l. sermo legato. §. si testātor. de leg. 1. & ea virtute hac inclusiua & uocatiua necessariò alij excludunt̄. arg. ff. d' pcu. l. pōponius. §. si is. in fi. & notādū, q ipse loquit̄ q̃n agnatus excludens matrē nō posse per se excludere auū. nā de iure cōi auus p̄fertur agnato ex latere trāsuersali, vt in auth. defuncto. C. ad tert. sed mr̃ bene excludit auū. vnde cum agnatus excludat matrē excludentē auū, excludit & auū per regulā, si vinco vincentē &c. Et fuit hæc q̄ō Ricar. Malū. quā ēt tenet Io. And. in addi. Spec. ti. de succes. ab intesta. super rubrica de puella intest. ¶ Nostra aūt q̄ō de filio excludente filiā, q filius etiam per seipsum sine filia excluderet amitā, & sic fortior rō est in casu nostro, cùm potentius sit ius qd' q's habet per seipsum, q̄ alio mediante. l. si filius. §. erit rubrano. de fideicom. liber. & qd' no. in l. iul. in t. char. ff. de lega. 1. ¶ Br̃ super isto passu me vlterius in examinatione non extendo, quia mihi asscritur, q iudex causæ facit vim super primo dubio tantum & super intellectu dicti statuti, sed dico præsupposita determinatione Bar. p vera, de qua ad p̄sens non disputo, statutū p̄dictū recipiē intellectum de quo. s. dixi. Et ita vr̃ mihi Pau. de Cast. &c.

SVMMARIA.

1 *Substitutio facta de uxore & fraternitate, si omnes filii instituti decesserint sine filiis, quando habet locum si ultimò moriens decessit cum filia.*

2 *Verbum omnes, est dictio collectiua requirens concursum omnium, sicut dictio, uterque, & ambo.*

3 *Trebellianica an sit detrahenda ex fideicommisso uxoris, & societatis substitutorum.*

CONSILIVM LVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Viso dicto testō ponit̄ in facto, q oēs dicti filij masculi decesserunt siue filijs excepto vltimo moriente, q decessit relicta vna filia, q̄rit̄ nūquid substō facta de vxore & de fraternitate locū sibi vēdicet, & vr̃ q nō, q̃a cōdō sub qua facta fuit vcʒ si

2 oēs decesserint sine filiis n̄ extitit, †eo q̃a illa dictio collectiua oēs requirit cōcursū oīm sicut dictio vterq; vel ambo. C. de impu. & alijs substi. l. pe. q̃n incepit extare cōdō in p̄sona primorū morientiū. vt ibi secus si ī illis defecisset & extitisset in p̄sona vltimi. ff. ad treb. l. hr̃des mei. §. cū ita. qd' hic nō fuit, imo defecit, q̃a nō dr̃ decessisse sine filijs, q filiā fœminā reliquit, cū appl'one filiorū cōtineantur filiæ. ff. de testa. tu. l. si q's ita in prin. cū cōcor. ¶ Præterea si decessisset cū nepote ex d. filia, diceret̄ defecta cōdō. l. 1. C. de condi. inser. & ad treb. l. iubemus. §. finaūt is. Fortius si cū ea, q̃a filia p̄dicta p̄ficeret suo filio, & faceret cōdōnē deficere fortius sibi ipsi, q̃a p p qd' unūquodq; &c. C. de episc. & cle. auth. multomagis. br̃ ɜriū puto verius, nā p̄dicta pcederent si de alia mēte testōris n̄ posset apparere p cōiecturas, a's illa est seruāda. C. d' legi. l. cū q̃ō. in fi. de leg. 2. l. cū pponeret̄. de cōdi. & demō. l. i cōdōnib'. ¶ Sed hic cōstare p̄t ex eo q d. testator habebat filias fœminas, q̄bus tñ in euētū cōdōnis dictæ substōnis sub tutos p̄tulit, cū in casu quo oēs sine liberis decesserint, illas nō substituit, sed certā sūmā maiorē q̄ pri' eis reliq̄r & substituit vxorē & fraternitatē, si ergo substitutos p̄dilexit suis filiabus, forte credendū est, q plus dilexerit plē fœminā ex filio q̄ dr̃ sua mediāte filio, q̄ suā ppriā, q̄ est immediate sua, q̃a potēti' est ius cā immediata, q̄ in mediata, & in cā, q̄ ī causato. iux. no. in l. digna uox. C. d' legi. facit. l. pe. de cōd. ob tur. cau. ¶ Credēdū est ergo q dū substituit filijs si decesserint sine filius intellexerit. s. masculis, nec filias fœminas filiorū pl' dilexisse videat̄. q̄ filias fœminas suas. p quo facit optimè qd' no. Bar. ī l. fi. ff. ad treb. l. gallus. §. nūc de leg. ver. ēt. de libe. & posth. in ver. q̄ro tell Sr. post Ricar. Mal. in sua q. q̄ ēt refert Io. And. in add. Spe. ti. de test. sup rub. Cū ergo decesserint oēs sine filijs masculis extitit cōdō, p hoc ēt facit sūma æqtas, q̃a vt mihi asserū d. filius vltimò decodēs d. filiā suā hr̃dē vr̃em n̄ reliq̄t sed quosdā extraneos, & ipsā in certa tñ q̄titate instituit. si ergo diceremus eā excludere substitutos non obstāte q sit fœmina, similiter excluderet non obstante quòd nō esset hr̃s vniuersalis. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. cū q's. & no. in l. ex facto. §. fi. ff. ad treb. nec posset ipsa cōsequi bona primi testatoris ex eo qd' diceret̄ tacite substituta per illa verba si decesserint sine filijs. vt no. in l. lucius. ff. de hær. insti. qd' tenent cōiter oēs & Bar. in l. cēturio. de vul. & pup. & l. si sic. d' leg. 3. & sic d. filia nō p̄ficeret sibi, sed extraneis hr̃dibus filiorū, de q̄bus prim' testōr nunq̄ cogitasse vr̃, & excluderent̄ substituti q hūt volūtatē defuncti, q̄ rō licet p se nō sit sufficiēs vt patet in d. §. cū q's. vbi talis rigor tolerat̄, cōcurrēte tñ alia rōne de qua. s. satis vr̃ pōderanda ad mitigādū rigorē iuris pcedētē a verborū pprietate, q rigor debet de facili succūbere, vbi p aliquas cōiecturas p̄t cōstare d' intētione in ɜriū. vt in iuribus. s. alleg. & sic cōcludo d. substitutos posse ad fideicō. venire. si aūt q̄rat̄ q̄s ūeis debeat. rn̄det̄ q oīa bona excepta lēīma filiorū, q̄ nō cadit fideicō. sicut nec alia bona p

3 pria eorū. l. cohr̃di. §. cū filiæ. ff. de vulg. & pup. † De trebellianica verò an sit detrahēda, cōstat q quātū ad dimidiā hr̃ditatē tāgentē vxorē detrahēda est postq̄ fideicōmissū fuit cōdōnale. iux. no. in l. q̄q̄. C. ad l. fal. & in c. raynutius. & c. raynal. d' testa. Quantū vero

a ad dimidiā q̄ tāgit locū piū[a], sub iudice lis est q̃a Bar. vult qd' no. ī l. marcellus. ff. ad treb. sicut nec fal. C. ad l. fal. auth. sim'r. Io. And. ɜ in c. si pr̃. de testa. lib. 6. super quo nil aliud p nūc dico, sed pp opi. tātorū cōsulerē ptibus q sup hoc cōcordarēt. de mut. pe. c. 1.

a ¶ Locū piū. Vide Old. in cōs. 147. incipi. præsupposita consuetudine. & an & quando detrahatur. vi de omnino d. Bar. Soz. in consi. 77 circa. fin. 4. col. in 1. parte. & in cōsi. 144. inci. diligenter. circa fin. 2. col. & in cōsil. 116. in uer. postremo. in eadē parte.

SVMMARIA.

1 *Pater an possit conditionem apponere doti assignatæ filiæ, q si decedat absque filiis q dos reuertatur ad suos hæredes.*

2 *Maritus an possit renunciare statuto de lucro dotis. & 3.*

3 *Pater relinquens filio aliquid cum clausula, q amplius de bonis suis petere non possit, & filius simpliciter acceptat relictum, filio non præiudicat, quominus possit plus petere, si aliud ad legitimam non sufficit.*

CONSILIVM LIX.

IN Christi nomine Amen ¶ Pro pleniore responsione ad id, de quo quæritur, videnda sunt quatuor. † Primũ est, vtrũ d. Ioã. testator potuerit in legato prædicto facto filiæ vltimæ decedẽti pro dote apponere illã cõdõnẽ, vt dos reuertat ad suos hęredes si cõtigerit eã mori in matrimonio sine filijs. Ad qđ sine argumẽtis superfluis dicendũ est, q si virtute statuti Lucani fœminæ sunt exclusæ a successione pris extante masculo, prout per Italiã cõiter sunt statuta, & tũc potuit apponi; qa tunc nõ debet filiæ ltĩma, q est tertia pars vel dimidia eius qđ ab intestato debet. l. cũ quæri. & l. parẽtibus. C. de inoffi. test. Vnde si nihil ab intestato debet ex forma statuti, nulla pt esse ltĩma. per qđ determinat Bar. in l. titio centũ. §. titio genero. ff. de cõdi. & de mon. q dicto casu põt patere tali relicto cõdõnẽ apponere. s. si nupserit q̃ nõ relictĩ, & nisi extet non debet, sicut ergo põt apponere cõdõnẽ a principio & impeditiuã acquisitionis iã factę; quia ea dẽ est rõ, & si dicat licet dicto casu non cogat pr relinquere filiæ ltĩmã, cogit tñ eã dotare, & ita cõiter solẽt dicere statuta. Dotatio aũt esse nõ pt nisi sequat mrĩmoniũ. C. de dona. ante nup. l. fi. ff. de iure do. l. 3. Nimirũ si cõdõ a principio & impeditiua acquisitionis pt apponi, quia ẽt si nõ fuisset apposita a pre, tacitẽ inerat ex mente statuti: Nã disponẽdo q debeat dotari ea vi verborũ cẽset tacitè inesse condõ si nupserit. Sed postq̃ nupsit iã est impleta cõdõ q̃ inerat ex mẽte statuti, vñ soluto mrĩmonio sine liberis dos reuertat ad patrẽ vel eius hrẽdes, hoc nõ inest ex verbis vel mente statuti. Sic ergo vr, q ppetuò debeat esse apud mulierẽ vel hrẽdes eius, sicut ltĩma, cuius loco vr dicta dos succedere, postq̃ impleta est condõ. Non ergo vr, q pr aliqđ onus potuerit in dicta dote apponere seu resolutiuã cõdõnẽ, sicut nec in ltĩma. l. oĩa. & l. quõ. C. de inoffi. test. Br licet motiuũ sit bonũ non ob. quia dicta dotatio nõ inducat ad paria cũ ltĩma debita iure naturæ, qa ltĩma debet purè & perpetuã hẽt cãm, sed dotatio debet sub cõdõne si matrimoniũ cõhat & nõ hẽt cãm perpetuã, sed duraturã quousq; vivit filia & nubere põt. Post mortẽ verò eius nõ debet, & solutus est pr a dicta obligatione. Vñ pt agere seu disponere q post mortẽ filiæ redeat ad eũ vel eius hrẽdẽ, qđ pbat expresse. ff. de leg. 2. l. fi. §. pe. Nã ẽt de iure cõi pr cogit dotare filiã. l. qui libero. ff. de ritu nup. C. de dotis pmis. l. fi. ẽt si expedit plus dare q̃ sit ltĩma. C. cõia de lega. auth res q̃. & tñ uideo, q pt pr grauare filiã, vt dos q̃ sibi necessario tradidit, ad aliũ post eius mortẽ deueniat, vt d. §. pe. ¶ Si vero per statutũ filia fœmina non excluderet a successione pris pp existentiã masculi, tũc dicta cõditio resolutiua potuisset apponi, quatenus haberet vltra ltĩmã. vt no. Bar. in d. l. fi. §. pe. sm Dy. in l. a filia. ff. ad treb. & Cy. in l. j. §. videamus. C. de rei vxo. act. & refert Io. And. in addi. Spe. de instru. edi. §. vt aũt in addi. q̃ incipit. sed incipit alia qõ &c. & Bal. in l. qm̃ nouella. C. de inoffi. testa. & hoc de primo puncto. ¶ † Secundo videndũ est an maritus possit renunciare statuto de lucro dotis[a]. & vr dicendũ, q nõ; quia tale lucrũ debet sibi pp onera matrimonij. vt no. ff. de cond. ob tur. cãm. l. si donatarius. in fi. in vlt. vr pe. gl. sicut & fructus. C. de iure do. l. pro oneribus. Sed maritus non potest facere per pactũ ne lucret fructus dotis, ne dos sit apud ipsum sterilis. ff. de pac. do. l. cũ pater. & l. si conuenerit. Itẽ vr casus eo. ti. l. si liberis. vbi si maritus remittit pactũ declarãda dote, nõ ualet remissio sm lec. gl. ibidẽ. ¶ Br cõrium puto uerius. primò, quia pactũ, per qđ efficit cõditio mulieris melior, valet tanq̃ fauorabile sit doti. l. de die cũ seq. eo. ti. Sed hic est hmõi. ¶ Itẽ quia a principio cũ dos dat, põt dãs apponere legẽ quã vult. eo. ti. l. cum dos. in prin. C. de pac. l. legem. ¶ Item oĩa pacta sunt approbanda & seruãda in contractu dotis, nisi reperiantur expresse phibita. C. de rei vxo. act. §. illud. ¶ Nec ob. qđ primo dixi in contrarium. Nã licet non valeat pactum, q nullos fructus dotis lucret uir, quia esset oĩno inutilis dos, bene tñ valet ne certã partẽ lucret, vt pbat in l. quæris. de pac. dot. vbi ualet pactum appositũ ante nup. q vit de fructibus dotis soluat creditori mulieris. Nã per hoc non efficit vt uideatur indotata, sed vt minorem dotẽ censeatur habuisse. Sed constat, q hoc lucrũ dotis est pars fructuum, non autem omnes fructus, ergo &c. ¶ Item valet etiam, vt nullos fructus lucretur, sed omnes in dotem computet, si per hoc plus fuit in dotem datũ q̃ datum fuisset, quia sufficit q maritus habuerit vsumfructum. vt in d. l. si conuenerit. quæ est lex 4. de pac. dota. Sed hic fuit huiusmodi, quia plus reliquit pro dote huic filiæ. s. octingenta ne dictam cõdõnẽ resolutiuam apponeret, non ergo reddita fuit dos sterilis pp hoc pactũ. ¶ Itẽ nõ ob. l. si liberis. quia ibi constante mrĩmonio remisit maritus dcm̃ pactũ, ẽt non sponte, sed quadã necessitate cãtiua illata a muliere, q̃ inrgiũ cũ eo fecit & redire noluit, nisi pactũ lucri remitteret; vñ reddit nullum ne malitia mulieris sibi prosit, & de ipsa lucrũ sentiat, & det materia iurgandi. ar. c. ti. cõuenire. secus uero si an cõctum mrĩmonium, uel in ipso contractu & sponte. ar. d. l. quæris. ¶ Tertiò uidẽdum est, utrum d. Michael maritus recipiendo dotem pdictam mõ quo continet in instrõ dotali, uideat renunciasse d. statu. de lucro dotis, & assensisse condõni appositæ in d. legato. s. vt ea moriente in mrĩmonio sine liberis tota dos reuertat ad hæredes testãtoris. & vr q non. Primo pp uerba d. instri, quia pmisit restituere solũ in casu dotis restituendæ ex forma statuti, & sic magis dici põt q d. hæredes seu filius testãtoris sic patiendo promitti renunciauerint condõni pdictæ, qđ facere potuit. ar. ff. de leg. 1. l. nihil. §. oĩbus. † Scđo quia in simili uidemus, q si qs relinquat filio aliquid cũ cla, q amplius de bonis suis petere non possit, & filius simplr accepret relictũ, non pindicat sibi quominus plus possit petere, si illud non sufficit ad legitimam. C. de inoffi. test. l. si quã. §. fi. & quod ibi no. Bal. ac ẽt dotem mrnã. ut no. Bar. in l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. & Bal. C. de hære. ac. l. si adulta. ¶ Breuiter contrarium uero puto uerius. Nã ex quo in instrõ dotis est facta mentio de d. cõdõne, psumẽdũ est ipsum maritum habuisse notitiã de ea, & sibi fuisse pdictã. C. de contra. stip. l. optimam. & p cõña censetur d. condõni assensisse, ex quo expresse non contradixit. ff. ad mace. l. si filiusfa. ab intest. pfe. & qđ no. Bar. de consti. pe. l. Titius. in fi. facit el c. 1. de procur. De hoc vr casus in si. ext. de test. c. officij. ubi si aliqd relinqtur epõ a parochiano, ut illo solo debeat esse contentus, & eps simplr acceptauit, vr renunciasse residuo, & assensisse condõni pdictæ. Pro hoc ẽt tex. in l. cum ab uno. ff. de leg. 2. ubi si relinqtur uxori aĩo compensandi cum dote, dẽt uxor contentari aut iudicio defuncti aut actione de dote. & si sic eligit relictũ plus petere non põt, si hoc expresse fuit dcm̃; als esset secus. ut l. an pe. ff. de ali. leg. ibi. si non minus &c. facit qđ no. Bal. in l. si adulta. C. de hære. act. Nec ob. primum alleg. in contrarium, qa illa promissio fuit facta dictæ mulieri, p qua dabatur dos; vñ non nocet ipsi danti ad quẽ debebat reuerti propter formam statuti. ar. ff. de pac. dota. l. cũ dos. in fi. de pac. l. si unus. §. ante oĩa. Nec ob. q passus est, & tacuit d. filius dotans, talẽ promissionem fieri suæ sorori; qa per hoc sibi non pindicauit, ea quo actus non gerebatur secũ, & ipse sciebat ius suũ ubiq; durare. ff. quib. mod. pig. uel hyp. sol. l. sicut. §. non vr. & quia illa pmissio intelligit facta solum eo casu quo dos fuisset restituenda ipsi sorori, ut si mrĩmoniũ dissolueretur morte mariti, uel si ipse uergeret ad inopiam, non in casu quo ueniret restituenda ipsi dotanti sm formam testi, qa nõ potuit ipsi fri auferre ius cõpetens in dcm̃ casũ. ff. de sol. l. stichũ. §. fi. ff. de neg. ges. l. soluendo. & d. l. cũ dos. de pac. dota. Itẽ non obst. quod dixi scđo in contrariũ. s. de ltĩma, qa illa non põt pr auferre filio sine iusta cã ẽt exhrẽdando. ut in Auth. ut cũ de ap. cogno. §. aliud quoq; capitulũ c. mõ nec talem condõnem apponẽdo q plus petere non possit, ne una uia phiberetur, & alia pmitteretur. de reg. iu. c. cum quid una. lib. 6. Meritò talis adiectio hr p nulla; sed hic nõ tenebat iste fr, q sororẽ dotabat, tradere huic Michaeli sororẽ suã & ẽt d. dotẽ absq; d. cõdõne, si nolebat. Nã illo recusante accipere cũ d. cõdõne potuisset d. fr alteri eã tradere, q cũ d. condõne libẽter eam acceptasset. Debuit ergo d. Michael expresse contradicere si nolebat, als sibi imputatur non tradenti, qui d. condõnem sibi notam fecit ne remaneat deceptus. C. de pact. l. si quis in conscribendo. Præterea nec ipse pater tenebatur tam magnam dotem relinquere, forte si nolebat. unde cum contemplatione dictæ conditionis reliquerit, debet dictus maritus de dicta conditione contentari & etiam filia. arg. ff. de hæredi. instituen. l. qui uolebat. & de pac. dota. l. 4. circa medium. Concludo ergo dictum maritum uideri assensisse dictæ cõditioni sic simpliciter recipiendo, per ea quæ supradicta sunt.

¶ Quartò & ultimò uidendum est, posito quòd dictus Michael non uideretur dictæ conditioni assensisse sic simpliciter recipiendo, an nihilominus transiuerit in ipsum dos prædicta cum dicta conditione quæ sibi inerat, ut sic ad dotantem debeat redire non obstante dicto statuto. Respondeo sic. casus uidetur in capitu. nuper. extra de donationibus inter uirum & uxorem. ubi res datæ in dotem aut donationem propter nupt. transeunt

[a] ¶ Dotis. Vide do. Bar. Soz. in cõ. fi. 129. incipi. uiso per totũ. in 2. parte. ubi ponit quod si maritus licentiã & consensum præstauerit vxori qđ de tota sua dote testari possit; & eius ineb' renũciaunt, an is nõ obstantibus dimidiã dotis secundũ formã statutorũ recipere poterit & consensum & licentiã reuocare.

transfeunt cũ illa cã, q̃ ipsis inest. bñ facit. ff. de manumis. l. galus. l. fi. de ser. rusti. præ. l. via ↄstitui. §. si fundus. ff. de pig. act. l. si côuenerit. §. si fundus. Præfatum ergo statutum debet intelligi de reb᷒ non habentibus aliam conditionem ↄ̃riam. Ex quibus concludit dictam dotem debere totam redire ad hæredes dicti dotantis nõ obstante statuto prædicto de lucro dotis.

S V M M A R I A.

1. *Statutũ arctat litigantem alieno nomine ad faciendam mentionem de notario, qui confecit mandatum.*
2. *Acta possunt probari per testes, quia de necessitate non requiritur scriptura.*
3. *Præsumptio iuris est, in scriptura imperfecta quod fuerit dictum & specificatum illud quod deficit, si ex præcedentibus & sequentibus potest colligi.*
4. *Instrumentum si reperiatur scriptum & publicatum de Alexandri notarii Flo. hoc satis probat licet nomen notarii deficiat. & nu. 1.*
5. *Actum nihil uidetur cum aliquid superest ad agendum, si constat illud fuisse sponte omissum.*
6. *Errore quod omissum fuisse apparet ex præcedentibus & sequentibus uerbis scripturæ, pro expresso & scripto habetur.*

CONSILIVM. LX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Pro euidẽtia eius qđ q̃rit, ponderandũ est, ꝙ statutum. s̃. primo loco relatũ arctat litigantẽ alieno noĩe solũ ad faciendũ mẽtionẽ in ꝓductione & dimissione inst̃ri mãdati, cuius notarij manu sit publicatũ. non aũt arctat ad faciẽdũ hoc scribi in actis, ut patet ex eius inspectione, ex qua ẽt negatiua pôt ꝓbari. ut l. fi. & ibi no. C. de reb. credi. & iureiurã. ¶ Ex hoc infero, ꝙ si posset ꝓbari p testes uel alijs l̃timis modis, dictũ ser Iacobũ ꝓcuratorem fecisse mentionẽ expressam de noĩe ipsius notarij, sufficeret sine dubio, licẽt nihil reperiret scriptũ; & si uerba illa imperfecta. s. scriptum & publicatum de Alexandri notarij Florentini oĩno deficeret; 2 † qa licẽt de actis dẽat côfici scriptura, ut ĩ c. qm ↄ̃ falsam. de ꝓba. tñ adhuc si non fuit ↄfecta posset ꝓbari p testes, & ẽt per alia l̃tima documẽta, ut ibidẽ est tex. in fi. & ita ibi dicit Inno. expressè in ultima glossella. & Io. And. in nouella super uerbo ↄstiterit. Solum. n. uoluit illud capitulum obuiare, ne hẽat stari solo uerbo iudicis. Et ideo, ut facilior sit ꝓbatio actorum, mandat redigi in scriptis; non aũt requirit scripturã de necessitate, ut patet ex gl. q̃ est in c. 1. de censibus. lib. 6. q̃ istũ casum non ponit inter alios, in quibus scriptura requirit. est ẽt tex. cum gl. & de hoc ꝙ acta pñt ꝓbari p testes,[a] si non fuerunt scripta. ff. de ꝓba. l. quotiens. in fi. licẽt Bar. ibi dubitet. & ẽt patet ex c. sicut. de re iud. & no. in Spe. de sen. & re iud. §. iuxta. uersic. sed pone ꝙ publicatis. qđ maxime uerum est, qñ fuisset confecta scriptura & postea deperdita. C. de fide instru. l. emancipatione. & ibi p Cy. & l. emancipationibus. de adop. de bono. pos. s̃m tab. l. 1. §. semel. p Bar. Idem si per errorem fuit omissa scriptura, vt no. Cy. in l. errore. C. de testa. ¶ Nunc ad ꝓpositum si posset per testes ꝓbari ꝙ fuerit facta mentio de notario & eius noĩe vt dictum est, eodem modo pôt ꝓbari per alias species ꝓbationũ, quæ multæ sunt; ut ẽn Spec. de ꝓba. §. uidendum restat, quarũ vna est p̃sumptio violenta, seu iuris; vt hr̃. e. §. ver. quinto. & extra de præsum. per totum. C. de pericu. tuto. l. si tutor. & isti no. in fi. gl. & ff. de leg. 1. l. licet Imperator. C. de ꝓba. l. siue possidetis. cum ibi not. 3 ¶ † Sed in scriptura imperfecta præsumptio iuris est, ꝙ fuerit dictum & specificatum illud qđ deficit, si ex præcedentibus & sequentibus pôt colligi & ꝓpendi qđ sit illud. ff. de leg. 2. l. cum pr. §. cum imperfecta. & qđ no. Bar. in l. gallus. §. idem credendũ. de libe. & posthu. 4 ¶ † Sed in casu nr̃o ex illis verbis scriptum & publicatum, & ex eo qđ postea sequit de Alexandri notarij Floren. &c. satis apparet nomẽ notarij, qđ in medio deficit, fuisse specificatum; & ẽt apparet qđ sit illud. Primum patet, qa frustra dicta verba scriptũ & publicatum &c. cũ sequentibus fuissent apposita, cùm de se nihil importent sine noĩe notarij, & sic fatuè talibus verbis fuisset vsus, si nomẽ notarij nõ expressisset vt de se patet; hic aũt non p̃sumit. ar. C. de hære. insti. l. fi. Igit p̃sumendũ est, ꝙ de noĩe notarij fecit mentionẽ ne incidamus in hoc absurdũ. s. ꝙ fatuè dicta uerba apposuerit. ar. d. l. fi. Sed ẽt patet, qa in obscuris semp id accipiẽdũ est, qđ verisimilius est. ut regula in obscuris. de regu. iur. Sed illud est verisimile fuisse specificatum & non scriptum, cui qđ scriptũ est ↄgruit: vt d. l. cum pr. §. cũm impfecta. de leg. 2. De illo ergo notario præsumendum est fuisse factam mẽtionem, cui ↄgruit illa adiectio de Alexandri &c. & hoc sufficit, licẽt scriptũ non fuerit, qa statutum hoc nõ requirit, sed solum quod fiat mẽtio. Et ꝙ hæc fuerit facta probatur vt dixi per iuris præsumptionem, & p violentam ↄiecturam. Nec ob. ꝙ illa adiectiõ de Alexãdri possit ↄgruere pluribus. Nã si ꝓ parte ser Iacobi ostendit vnus, cui ↄgruat, p̃sumit esse ille; & ꝙ nullus alius sit q̃ ille, nisi ꝓbet ↄ̃riũ per partẽ alterã. p ea q̃ no. Bart. in l. si qs seruũ. §. si inter duos. ẽn fi. ff. de leg. 2. & l. demõstrario. ff. de ↄdi. & demõ. in pe. col. ante fin. ¶ Per p̃dicta apper clara r̃nsio ad oĩa q̃ possent in ↄ̃riũ dici. & primò ꝙ hic nõ fuerit seruata forma statuti, qa negaĩ, imo fuit seruata, licẽt nõ fuerit scripta, qđ nõ debet nocere, cũ scriptura non requiratur ex forma statuti ut dixi; ergo &c. l. si librarius. de reg. iur. Certè ẽt si req̃reret, tũc noceret, si tota scriptura fuisset omissa, sed ex quo nõ tota sed aliqua pars, & qdẽ maior fuit apposita, licẽt imperfectè, nõ bẽt nocere, ut patet ex tex. l. t. ff. de hære. insti. & qđ ibi no. Bar. q dicit, ꝙ ẽt in tẽstõ in scriptis uel in sñia in qua req̃rit scriptura, nõ nocet omissio unius uerbi, si ex alia parte scripturæ pôt colligi qđ sit illud, sed hic est huĩõi, vt dixi. ¶ Itẽ nõ ob. gl. in l. ambiguitates. C. de test. q̃ dicit ꝙ si omittaĩ solennitas debita p errorẽ uel imperitiã notarij uitiat actus, qa dico ꝙ hic non fuit omissa solẽnitas sed solũ scriptura, vt s̃. dixi. ¶ Item quia, & si scriptura foret necessaria, nõ fuit omissa tota, postq̃ fuerũt apposita verba de quibus. s̃. licet impfecta; ergo &c. p ea q̃ no. 5 Bar. in d. l. t. ff. de hære. insti. † Itẽ nõ ob. ꝙ nihil vr̃ actũ, cũ aliqd supest ad agẽdũ, vt l. fi. C. de his qbus ut indig. qđ verũ est, si apparet illud sponte fuisse omissum. l. fi. ff. de iure codicil. Sed hic non spõte, sed p errorẽ pstet omissum, nõ p ꝓcuratorẽ cui incũbebat dicta necessitas, sed p scriptorẽ, & sic nõ nocet. vt C. de erro. aduoca. l. 2. & posito ꝙ p ꝓcuratorem, adhuc nõ noceret, si ipsemet 6 scripturã p̃dictã defectuosam ↄfecit, † qa p expresso & scripto hr̃ id qđ p inaduertẽtiã & errorẽ apparet fuisse omissũ ex p̃cedẽtibus & seq̃ẽtibus verbis scripturæ p d. l. 1. & qđ ibi no. Bar. de hære. insti. Côcludo ergo dictã p̃tationẽ nõ uitiari ex omissiõe noĩs dicti notarij dictãq; appõnẽ ex hoc nõ dẽre dici desertam.

S V M M A R I V M.

1. *Ex hoc consilio elicitur ꝙ per generalem baliam concessam per Florentinos aliquibus officialibus qui officiales protestati sunt ꝙ non intendunt per eorum gesta inferre aliquod præiudicium cõi prato, non intelligi deinde derogatũ per clausulã derogatoriã eorũ pactis & conuentionibus quæ & quas habebant cum certis uillis quarum commune Florentiæ erat superior.*

CONSILIVM LXI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Satis clarũ vr̃ mihi ꝙ p ea q̃ gesta sunt p dictos officiales quinq; comitatus ad supplicationem d. Io. & And. s̃m ea q̃ p̃mittuntur in themate, nullũ sit factũ p̃iudiciũ côitati prati[a] in aliquo iure sibi côpetenti ↄ̃ dictas uillas vel uirtute statutorũ, vel sñiæ, aut pactorũ vigentiũ inter dictã côitatẽ & uillas p̃dictas pluribus rõnibus. ¶ Prima est, qa sic apparet de intẽtione dictorũ officialiũ in deliberatione scã p eos anno. 1419. dic. 18. mẽsis Nouembris in fi. vbi ꝓtestati sunt, ꝙ p ea q̃ egerunt, nõ intendebat aliqđ p̃iudiciũ inferre côi prati in pactis, q̃ hẽret cũ dictis uillis; ergo &c. Nã actus agentiũ nõ opant ultra intẽtionẽ ipsorũ l. nõ oĩs. ff. si cer. pe. q̃ intẽtio declaraĩ p tales ꝓtestationes. l. fi. ff. de hær. insti. de relig. & sump. fune. l. at si qs. §. pleriq;. q. mo. pig. vel hypo. sol. l. 3. §. 1. de lib. exhi. l. 3. §. pen. de aqua quoti. & æsti. l. pe. ibi. sine p̃iudicio &c. de tẽsta. tute. l. idẽ fiet. ibi. sine ullo litis p̃iudicio &c. C. de agri. & cen. l. litibus. §. hmõi. de bonis liber. l. si pr̃ exhæredato. ¶ Scđa est, quia & si diceret illã deliberationem esse diuersam & separatam ab approbatione dictorũ capitulorũ, in qua approbatione non ↄtinet dicta reseruatio sed potius clã derogatoria priuilegiorum & aliorum in ↄ̃rium facientium, ut ibi patet in fi. & in separatis de uno ad aliud non infertur. ff. de calum. l. fi. ff. de mino. l. pap. exuli. pôt dici, ꝙ ex modico interuallo tpis, qđ fuit inter unã & alterã, p̃sumat idem in una qđ in altera uoluisse. C. de usur. l. post rercutionẽ. sed & si hoc deficeret, subest scđa rõ principalis, qa non præsumunt dicti officiales uoluisse derogare pactis vigentibus inter prædictos, ut est casus in c. ex multiplici. de decimis. Nec etiam sententiæ latæ inter eos & iam diu obseruatæ. de restitu. spolia. c. audita. Nec alicui alteri consuetudini uel iuri competenti dictæ cõmunitati prati. l. 2. §. meritò. ff. ne quid in loco publi. extra de uerbo. sign. c. dilecto. cum simi. ex quo de prædictis nulla fuit facta mentio in illorum supplicatione, nec in ↄfirmatione prædictorum officialium. Nec obstat clausula derogatoria posita in fine, quia illa tollit priuilegia & conuentionem. Sed iura prædicta non competunt ex priuilegio sed ex conuentione vel ex sententia, quæ sunt ualde diuersa.

Nam

[a] ¶ Testes. Qualiter autem probentur uide Bald. in consi. 150. in 2 parte. ¶ Adde tu Sozi. in cõsi. 45. incip. eleganter & subtiliter. in pen. col. uer. cõfirmat hæc conclusio I 4. uolu. ubi ꝙ in quacunque cã, præter libellum & sñiam, acta possunt fieri sine scriptis. & probari per testes. H. F.

Nam priuilegia pñt tolli, cum pendeant ex uoluntate ꝯcedentis, non sic pacta uel cōuentiones. iuxta no. p Bar. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. & l. qđ semel. de decre. ab ordi. fa. iunctis his q̃ no tant. in c. 1. de resti. & de præscrip. c. ueniens. ¶ Tertia rō est, qa & si uoluissent dicti officiales derogare dictis pactis, sniæ, aut statutis, nō potuissent. Nam posito q̧ cōe Florent. tanquā princeps inter partes prædictas hoc facere potuisset, non tñ est credendū, q̧ talem ptātem uoluerit cōcedere dictis officialibus, ut possint alij præiudicare auferendo sibi ius q̃situ̇ p gñalē baliā eis ꝯcessā: vt no. Bar. in l. 1otiens. de pollicita. & l. ambitiosa. de decre. ab ordi. faci. p. d. l. 2. §. merito. & §. si qs a principe. ff. ne qđ in loco pu. ¶ Quarta rō est, qa & si potuissent hoc facere, debuit tñ ps cōis prati uocari de cuius p̃iudicio tractabaẗ, qđ cū factū ñ fuerit, nō valet. ff. de adop. nā ita diuus. de re iud. l. de unoquoq;. de nata. resti. l. 2. in fi. & l. fi. in prin. Forte. n. uocatū cōe prati cōparuisset, & illos in ꝯtriū sniam traxisset. l. si in tres. ff. de arbi. ¶ Quinta rō est, qa p̃dicti impetrantes debebant hēre spāle mādatū ab oībus uillis, i qbus impetrabant, qđ minime factū extitit, vt dr̃ in pūcto; nec p̃supponi ratihabitionē fuisse subsecutā; ergo &c. vt in c. nōnulli. de rescrip. Et qa ista satis vñr sufficere, cū res uideatur satis clara, ipsis contentus concludo gesta p dictos officiales nullum facere præiudicium communi prati in iuribus antedictis.

S V M M A R I V M.

1 *Fideiussor dotis si habet obligatum aliquem annuum redditum pro ipsa dote, & mulier illud exigat, tenetur compensare in dotem & exonerare fideiussorē.*

CONSILIVM LXII.

1 **I**N *Christi nomine Amen.* ¶ † Præsupposito vt dr̃ i pūcto, q̧ dictū creditū montis unà cū pagis inde debitis vel debendis fuerit hypothecatū d. Ioanni p dicta fideiussione dotis, sequiẗ q̧ dicta pecunia p dictis pagis soluta dictæ dñæ Tāciæ silr̃ fuit obligata. qđ patet, qa si fuisset soluta ipsi Ioanni, fuisset cōuersa in soł̃onem debiti, & si fuisset debita species a noīe debitoris, obłō q̃ nō potuisset ꝯuerti in debitū, loco pignoris remansisset, sicut ipsum nomē ex quo descendit. ff. de pig. act. l. si cōuenerit. in prin. Eadem ergo rōne, si debebaẗ pecunia & soluta fuit alteri q̃ illi cui nomen erat obligatū, & sic nō poterat cōuerti in ex soł̃onem debiti, debet succedere & remanere loco pignoris, & potuit quousq; extabat uendicari p hypothecariā. ff. de pig. l. si fundus. §. in uēdicationē. & l. cū tabernā. ff. si cer. pe. l. cum fundus. §. seruū tuum. versi. quo ad peculiares &c. Ipsa aūt consumpta sciente & malafide cōpetit d. Ioanni actio in factū vel ad exhiben. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. fi. ¶ Idem dico de pretio redacto ex uenditione capitalis dicti crediti, licēt. n. illud non fuerit obligatū, & sic nūquā potuit uendicari ēt cū extabat. ff. qui poti. in pig. habe. l. idemq;. §. 1. in fi. C. in qui. cau. pig. taci. ꝯhi. l. 3. Attñ si non daẗ regressus ad ipsum creditū venditū, qđ erat obligatū, put hic est, attenta natura & ꝯdōne denariorū montis in subsidiū datur ꝯ illū q percepit p̃tiū, si nō habuit cām onerosam; sicut cōtingit in eo q percepit p̃tium ex re mea, quam suo noīe vendidit pempta vel præscripta. ff. de neg. gest. l. fi. C. de rei ven. l. mr̃. ita determinat gl. ordi. ff. de distract. pig. l. 1. & Spe. in tit. de obl. & solu. §. 1. vers. itē pone. & facit. l. q a debitore. alias si a debitore. ff. q̃ in frau. credi. Nec in hoc est curandū q̧ consumpserit, cū dicta actio in factū seu ad exhibē. seu certi ꝯdictio gñalis, q̃ hoc casu cōpetit, sit actio p̃sonalis, & non daẗ ad illud idem corpus pecuniæ qđ redactū fuit ex pretio, sed ad tantūdē in gñe; ergo &c. l. incendiū. C. si cer. pe. facit ēt ad id qđ s̃. dixi de pagis, qa cūm pecunia p ipsis soluta descēdat ex obł̃one pagarū, debet esse obligata. ff. de pig. l. paulus. §. 1. C. q̃ res pig. obli. pos. l. 3. Debuit ergo dicta dña pecunias p̃dictas, cūm pertinerent ad dictum Ioannē, & hēret ius eas petendi vt dixi, cōuertere sibi in cām dotis, vt liberaret a se Ioannē, & ut sibi pficerent ex quo ad eū pertinebat; qđ si non fecit, hēbat d. Ioan. de iure cōi ꝯ ipsam petentē dotem ab eo ex fideiussione doli exceptionem, & poterat imputare sibi cur sibijpsi non soluisti, sed sciens alteri tradidisti, vel in alium usum filiorum tutorū ad quos non ptinebant ex quo non erat soluendo, consumpsisti. ar. ff. de neg. gest. l. debitor. Sed quia coactus fuit soluere, nec exceptionem hanc opponere potuit pp guarētigiā ex forma statuti, remansit sibi regressus ad dictam pecuniam primò receptā. iuxta no. ff. de cōdi. & demō. l. iul. verū debitorē. circa med. prīnæ gl. & qđ ibi no. Bar. facit. l. ex facto. §. fi. ff. de pœ. ꝯstat nanq; q̧ sibijsi soluere potuit dicta dña, licēt eēt tutrix. ff. de ꝯheu. empt. l. fistulas. §. fundum. & not. in l. singularia. si cer. pe. Et debuit ad denunciationē fideiussoris postquā ille hēbat ius repetendi ab ea dictā pecuniam modis qbus. s̃. dixi. non autē in alium vsum non utilem fideiussori cōuertere & ipm fideiussorē fraudare iure suo, qđ hēbat sup dicta pecunia. arg. ff. de solu. l. stichū. §. pe. Quod cū nō fecerit, interesse & dānū fideiussoris p̃dicti censeẗ fecisse, iō sibi debet imputari. vt est gl. ordi. in fine. ff. de fideius. l. si fideiussor creditori. in fi. gl. q̧ potissimè p̃sumitur ex rōne sanguinis, ex qua censeẗ mota, & pp affectionem quā deberet & prælegisse utilitatem filiorum cum dāno fideiussoris. ar. ff. de castren. pec. l. dotē. in fi. Insti. de suspec. tut. §. 1. i fi. Nec ob. tex. in d. l. si fideiussor creditori. de fideius. Nā fateor, q̧ huic dñæ non posset imputari, si ad denunciationem fideiussoris noluisset agere ꝯ filios & facere sibi solui, si dictus fideiussor renunciauerat bñficio excussiōis, seu ēt ex forma statuti illo careret, & hoc pbat illa l. sed bene debet sibi imputari si pecuniā dictorū filiorū pcepit in qua dictus fideiussor, seu ad quā hēbat ius agendi. & sic ad ipsum magis q̃ ad dictos filios ptinebat. qđ patet, quia posset a filijs extorquere, si extarent apud eos hodie; & ad denunciationē creditoris sibijpsi nō soluit, sed ad eam in aliū usum nō utilē fideiussori cōuertit. Primo nāq; casu suo iure utiẗ dūtaxat. C. de fide. l. nō rectè. vñ nemini facit iniuriā. vt in regula iuris. & hic fundaẗ illa. l. si fideiussor. Sed u casu re aliena vel ad fideiussorem spectante abutiẗ, qđ sibi nō pmittit. de reg. iur. l. non debet alteri p alterū &c. Itē nō ob. q̧ res q̃ erat principalr̃ obligata. s. nomen debitoris vr̃ extincta p soł̃onem; ergo &c. ar. l. fideicōmissaria. §. si rē. de leg. 3. & qđ no. in l. si sic. §. 1. de leg. 1. iūcta l. sicut. q. mo. pig. vel hypo. sol. qa dico, q̧ non censeẗ dictum creditū extinctū, ex quo pecunia inde recepta loco ipsius surrogaẗ, s̃m ea quæ dicta sunt. ff. de leg. 2. l. Imperator. §. si. cū l. seq. & seq. Præterea posito q̧ foret extinctū, hoc contigisset facto huius aduersariæ, & sic hr̃ p non extincto. ff. de uerb. obl. l. si seruum. circa princi. Itē nō ob. q̧ ex laudo lato inter istum fideiussorem & vnum de filijs debitoris non vr̃ posse agi ꝯ istam dñam, ꝯ quā non fuit latum, & cū qua non fuit compromissum; qa nō agiẗ ex laudo, sed ex iure reali acquisito p illud super debito montis vt poniẗ in puncto. Qđ ius reale transit in quēcunq; & ꝯ quēcunq; possessorem, ut l. si cōuenerit. §. si fundus. de pig. actio. de serui. ru. prædi. l. via. §. si fundus. & l. si fun. §. in uenditione. de pign. Nam ex ꝯctu pignoris cū uno celebrato agitur ꝯ quēcunq; possessorem rei pignoratæ; qa non agiẗ ex ꝯctu, sed ex iure reali q̃sito ex ꝯctu, & quia super dicto credito quæsitum fuit ius reale, qđ poterat ꝯ quēcunq; possessorem exerceri; eodem mō ꝯ quemcunq;, ad quem peruenit commodum ex dicto credito, cōpetit actio p̃sonalis. s. ad exhibēdū, vel in factū, q̃ succedit loco actionis realis quæ competeret si res extaret s̃m iam dictam. Item non ob. si dicatur, q̧ non uideaẗ imputandum huic dñæ si consumpsit in alimenta filiorum, quia cum essent non soluendo vt pponiẗ, non tenebantur vltra q̃ facere possent. l. ēt. in prin. ff. sol. ma. & sic fecit qđ debuit. Nam hoc pcederet, si dictus fideiussor non habuisset ius reale sup dicto credito montis, & sic dicta dña sibi soli p̃iudicasset. sed quia hēbat ut pponiẗ, & ēt hēbat ius super omni eo quod inde perciperet vt dixi, bene est sibi imputādum. Nam illud priuilegium, ne conueniatur ultra q̃ facere possit, non competebat dicto fideiussori ꝯ mulierem. l. uerum. §. 1. ff. pro soc. & per cōsequens nec dictis filijs ꝯ fideiussorem insolidum exactum, quia in ipso cessat ratio quæ uiget ꝯ mulierem. Ideo non debuit nec potuit dicta domina in præiudicium dicti fideiussoris, & in eo quod ad ipsum spectabat, dicto iuri inniti in fauorem filiorum prædictorū. ¶ Cōcluditur ergo sententiam ferendam esse pro dicto Ioanne, & contra dictam dominam Tanciam.

S V M M A R I A.

1 *Regalia omnia ueniunt in concessione Principis alicui facta, cum fuerint specificata aliqua, & subiecta clausula generali alijs iuribus & rationibus de quibus sup.*

2 *Beneficium interpretatur in præiudicium concedentis eo quòd non desinit esse beneficium, licet soluatur cuiquam census.*

3 *Territorio concesso omnia ueniunt merum & mixtum imperium & regalia.*

CONSILIVM LXIII.

1 **I**N *Christi nomine Amen.* ¶ † Quod dicti redditus salis ueniāt i ꝯcessione p̃dicta pbaẗ sex modis. Primò, ex natura ꝯcessionis. Secūdò, ex natura ꝯcessi. Tertiò, ex persona concedentium. Quartò, ex persona

eorum

eorũ q̃bus est facta ꝯcessio. Quintò, ex gñalitate verborũ. Sextò, ex cõparatione spãliter expressorũ. ¶ Primũ patet: quia hæc cõcessio dr̃ bñficiũ. 10. col. si de feu. fue. cõtro. c. bñficiũ. Et q̃ sit prima cã bñfi. amittẽ. in rubro & nigro. & de bñfi. fratris. & in multis locis illius tractatus feudorũ. † Sed bñficiũ largissimè interpretatur in ꝓiudiciũ concedentis & iuriũ suorũ.ᵃ ff. de cõsti. prin. l. bñficiũ. & ibi p Cy. extra de dona. cũ dilectus. & ibi p Inno. circa fi. C. de bonis vacã. l. 2. lib. 10. & ibi p Bar. & si dicat nõ põt dici bñficiũ, cũ nõ gratis fuerit cõcessum. sed ꝓ certo annuo censuo. Rñdeo, non p hoc minus dr̃ gratis fcã cõcessio, cũ illa quãtitas non ꝓ ꝓ̃tio soluat, sed in recognitionẽ superioritatis & directi dñij, qđ ꝯcedens apud se retinuit. p ea q̃ no. gl. & doc. ff. si q̃s omis. cã test. l. licet. facit. ff. de obseqjs. l. titius puerũ. ¶ † Scđm patet, qa cõcessum fuit territoriũ qđ est qđ vr̃e. l. pupillus. §. territorium. ff. de ver. sig. & cõprehendit oĩa iura eius. ff. de offi. ꝓfec. ur. l. 1. §. cũ urbẽ. ẽt illa q̃ p se non essent concessibilia. ff. de ꝯhen. emp. l. in modicis. de iurepatro. c. ex l̃ris. & qđ ibi no. p Inno. Hinc est q̃ licet merũ vel mixtũ impiũ in gñali demandatione seu cõcessione nõ veniat. de offi. eius cui mand. est iurisd. l. 1. §. in princ. & §. t. Venit tñ in vli, cũ conceditur territoriũ, fm Old. licet alij ꝯ. vt no. Io. and. in addi. Spec. tit. de iurisd. om. iud. §. 1. ad hoc de acqui. rerũ dom. l. q̃dã. de acti. emp. l. si mercedẽ. §. 1. ¶ Tertiũ patet, qa liberalitas principis propter eius dignitatem freno nõ subiacet. C. de donat. inter uirũ & uxo. l. pe. de dona. l. sancimus. §. exceptis. de agen. in rebus. l. hac saluberrima. li. 12. de bo. q̃ lib. l. cũ multa. in fin. extra de do. c. 1. ¶ Quartũ patet, qa fcã nobilissimus; ergo &c. ff. de iudic. l. & si susceperit. §. sed si ꝓponas. & qđ ibi no. & arg. ff. de auro & ar. leg. l. titia. §. fi. & in Auth. de nõ alie. §. si minus. ¶ Quintũ etiã patet, qa illa verba in dicta cõcessione apposita. s. emolumẽta fructuũ redditũ ꝓuẽtuũ & introituum &c. sunt adeo gñalia, q̃ oĩa cõprehendũt ẽt salis, seu salinarũ. ff. de usufru. l. usufructu legato. & l. itẽ si fundus. quasi p totã. l. de do. c. pastoralis. & qđ ibi p Inn. & in Spe. de lo. §. 2. in fi. & qđ no. gl. ff. de uer. sig. l. frugẽ. & l. fruct'. ¶ Sextũ & vltimũ sic patet, qa specificata q̃dã regalia, & q̃ si ꝯsueuerũt cũ gñalitate trãsire. s. merũ & mixtũ iperiũ, pedagiũ, & si. & subiecta clã gñali. s. quæcũq; alia quocũq; noie cẽseant. & sic veniunt oĩa alia similia æqualia, vel minora. de rescr. c. sedes. de ꝓcu. c. q̃ ad agẽdũ. lib. 6. ff. si q̃s cau. l. sed & si q̃s. §. q̃situ. & qđ ibi no. Nõ ergo hẽt obstare q̃ redditus salinarum sit de regalibus, quia & alia q̃ plura sunt, ut patet in tit. quæ sint regalia. 10. col. q̃ hic fuerunt specificata. nec est maior ratio ꝓhibita in redditu salinarum, q̃ in alijs; ergo &c. ff. de fome. l. 2. de iniust. test. l. 3. post prin. ad l. aquil. l. illud. cum si.

S V M M A R I A.

1 *Fideiussor ex cõfessiõe sibi a creditore de recepta facta agere põt cõtra principalẽ.*
2 *Instrumentum cum alio factum contra alium non præiudicat.*

CONSILIVM LXIIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Quæritur utrũ fideiussori repetẽti a debitore id qđ dicit se soluisse creditori, sufficiat ad ꝓbandũ quãtitatẽ solutã. & su° hoc Bar. in l. duobus. §. a fideiussore. ff. de iureiu. vr̃ tenere, sub dubio tñ forte, q̃ nõ pillũ tex. cũ gl. ex q̃bus apparet, q̃ fideiussori nõ sufficit solõ ficta q̃tũ ad hoc ut possit repetere a debitore, ut ibi no. gl. licet sufficiat quãtũ ad hoc ne possit cõueniri a creditore, vt ibi in tex. ¶ Br̃ ꝯtrium puto verius pluribus rõnib'. Primò, qa tunc illud ꝓcederet, qñ talis ficta solõ excluderet oĩno veram solonem, vt in casu illius. §. Cum fideiussor iurauit se nõ teneri, uel debitũ non esse ꝯctum, uel si liberatur per acceptilationẽ; tale. n. iur̃m & acceptilatio uim solonis hẽt, ut l. iusiurã. eo. tit. & de acceptila. l. si ex pluribus. & l. & per iusiurandũ. §. si fideiussori. & de li. leg. l. 3. §. nunc de effectu. excludunt oĩno veram solonem. q. n. iurauit uel acceptilatione facit se liberari, nõ asserit se soluisse, sed potius ꝯtriũ; qa solõ vera nõ fuit ei necessaria, imo altera ipsarũ fuisset superflua, & se inuicẽ nõ compariunt. Sed qñ ficta solõ includit uel includere est apta verã solonẽ, tunc secus est, qa sufficit ad repetẽdum.ᵇ tex. est cum gl. ff. mandati. l. inter causas. §. si in. & §. ꝑterea. de fideius. l. qui debitorem. p q̃ iura sic reperio fuisse cõsultum p d. Fran. tig. de pisis ꝯ Bar. sed in casu isto posito q̃ ꝯfessio prædicta nim fictæ solonis hẽret, nõ tñ excludit verã, nec ei ꝯriat, sed potius ĩcludit & ei simulat; ergo &c. ¶ Scđa rõ est, qa re uera cõfessio de soluto nõ est ficta solõ, sed est ꝓbatio ueræ solutionis. ff. depos. l. publia. in fi. seu relevatio a ꝓbatione ueræ solonis. iuxta no. p Ioan. and. super rubr. de confes. in nouella. Si ergo ꝓbat ueram solonem nõ põt dici ficta solutio, quia ueritas & fictio sil̃ non concurrunt, imo veritas offuscat fictionem qñ tendũt ad idem l. filio quam pr̃. ff. de lib. & posthu.ᵃ & sic ille tex. cũ gl. in d. §. a fideiussore. nõ faciunt ꝓ Bart. qa loquunt in iur̃o, qđ non ꝓbat veram solonem, sed inducit fictã quietationem & liberationẽ, & idem in acceptilatione, & important ui ucra solõ; vñ nõ fuerit necessaria, & p ꝯñs q̃ ñ interuenerit, cũ sit fictio nõ recipit ꝓbationẽ in ꝯriũ. iuxta no. in l. siue possidentis. C. de ꝓba. Nos uero loq̃mur in confessione de soluto, q̃ non tendit ad aliq̃d de nouo inducendũ sed ad declarandum & ꝓbandum inductum. i. liberationem inductã p veram solonem; & iõ quia uim ꝓbationis habet, recipit aliam ꝓbationem in ꝯrium, vt l. qualiter. C. de non nume. pec. & qđ no. eo. tit. l. si ex cautione. ¶ Tertia rõ est, quia dicta confessio ꝓdest debitori ꝯ creditorem agentem; ut possit eũ repellere p excep. solonis factæ a fideiussore, p quã debitor liberatur ope exceptionis, iuxta plenè no. ĩ l. pap. ff. mand. ff. de solu. l. stichũ. §. si mandato. l. modestinus. & ad ꝓbãdum solonem põt inducere instr̃m dictæ confessionis. qđ patet, qa confessio facta fideiussori ꝓdesse põt principali, qñ interest fideiussoris ut prosit, vt colligit. ff. de pac. l. hæredes. §. fi. ibi. & ĩ rem pacta &c. & l. fideiussoris. a ꝯrio sensu. Confessio aũt vim cõuentionis habet. l. tale pactum. eo. tit. & interest fideiussoris, vt ꝓsit debitori ad hoc ut facilius possit ab eo repetere; ergo ꝓderit ipsi fideiussori alias si non ꝓdesset, debitor esset de præda sollicitus, quia excluderet creditorem agentẽ virtute dictæ solutionis, & sic inquantum ad creditorem approbaret dictam confessionem, & in ea se fundaret; & q̃tũ ad fideiussorem reprobaret, dicẽdo q̃ non ꝓbet solonem, & sic ẽt ipsum excluderet, qđ non est dicendũ, vt tali mõ vtrũq; excludat cum ꝑda & lucro. l. si minoris. ff. de admi. tuto. & q̃ quantũ ad unũ approbet, quantũ ad aliũ reprobet. ff. de ope. liber. l. si ita stipulatio facta. in fi. ff. de ꝓcur. l. in causæ. in prin. Nec ob. l. pap. §. sed nec impuberis. ff. de inof. test. quia ibi variando ꝯ diuersos non ꝯrabat sibi, sed hic ꝯriat, si bene inspiciat, ergo &c. C. de sur. l. 1. cũ si. Et si dicat, dicta argumentatio non cõcludit, qa põt dici q̃ nec sibi ꝓsit ꝯ creditorem agentem, nec noceat quo ad fideiussorẽ, & sic cessabit argumentũ? Rñdeo, imo ex quo fideiussoris interest, vt ꝓsit ꝯ creditorem, ꝓdest sicut & sibijpsi fideiussori ꝓdesset, si conueniret a creditore. arg. d. l. & hr̃des. §. fin. ergo & nocebit quantum ad fideiussorem rõne prædicta. Nec poterit debitor huic proficuo renunciare in perniciem fideiussoris. ar. l. fi. ff. de pact. sicut nec econuerso. ff. manda. l. si fideiussor. post prin. ¶ Quarta rõ est quia prædictum instr̃m cõfessionis sine dubio prodest fideiussori ꝯ creditorem, & ꝓbaret ueram solutionem, vt d. l. publia. in fi. ergo & ꝓderit eidem ꝯ debitorem ad repetendum, licet non sit factum inter ipsum & debitorem, sed inter ipsum & creditorem, alias sequeretur q̃ etiam 2 si dictum instr̃m contineret unam solutionem, nõ probaret, † cũ instr̃m cum alio factum contra alterum non præiudicet, vt not. Cyn. ad uelleia. l. antiquæ. in 3. q. per l. fi. ff. de interro. actio. Consequens est falsum, quia si contineret ueram solutionem sine dubio faceret fidem ꝯ debitorem, licèt non esset cum eo factum, vt in c. 2. de fideiusso. vbi probatur. & ratio est, quia non sunt omnino extraneæ personæ, sed se inuicem contingũt in uno & eodem debito. iuxta not. in l. idem in duobus. ff. de pact. ergo & si continet confessionem, idem est ratione dictæ contingentiæ, quia nõ est maior ratio in uno casu q̃ in alio. Et prædicta uera sunt, si renunciatum est excep. non nume. pecun. vel si tempus opponendi transiuit, alias confessio non haberet robur. l. in contractibus. C. de non nume. pecu.ᵇ ¶ Concludo ergo vt ex prædictis apparet ꝓ dicto fideiussore.

ᵃ ¶ Suorum. Adde Ange. cõs. 17.

ᵇ ¶ Ad repetendũ. Adde q̃ hr̃r per do. Pe. phi. cor. in con. 157. in ci. licet. p totum. in 5. parte.

S V M M A R I A.

1 *Libellus contrarius, incertus, & ineptus, an & quando procedat.*
Libellus qualiter dicatur contrarius incertus & ineptus hic vide.
Sententia lata super libello inepto quod sit interlocutoria, & propter defectum probationis sit diffinitiua
2 *Actiones uel remedia contraria non solum copulatiuè, sed nec alternatiuè possunt simul intentari.*
3 *Libellus continens quòd maritus adulteratur & tenet concubinas, tendit ad separationem tori & plenam restitutionem dotis; & cum ponitur quòd vergit ad inopiam & uadit per mare, concluditur ad consignationem dotis; & cum ponitur quòd fuit expulsa de domo mariti uel male tractatur, uidetur petere alimenta. & nu. 4.*
Maritus qui non habet uxorem in seruitio sui culpa tenetur tamen ad alimenta, licet dos sit magna.

CON-

CONSILIVM LXV.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso quodã libello porrecto p dñam Andriolã filiã quódã Bonaguitæ de pesauro ꝫ & aduersus Frãciscũ Viti de dicta ciuitate maritũ eius sup restõne seu ꝯsignatione dotis, & sup iterusurio tpis pteriti, quo ñ sustinuit onera mrĩmonij; ac ẽt exceptionibus porrectis ꝫ ipsum, & attestationibus hincinde receptis; nec nõ his q̃ q̃plures solẽnes doct. ꝯsulẽtes sup eis diffusẽ scripserũt, sup eo ꝙ principalr q̃rit, vcꝫ q̃ sint partes iudicis ĩ absoluẽdo vł ꝯdẽnãdo paucis me expediã; tũ qa alij multa scripserũt, q̃ nõ expedit repetere; tũ qa ex ĩspectione actorũ res satis clara vr̃ paucis indigens verbis vel circũlocutionibus. † Teneo igit̃ vnã cũ alijs, ꝙ reus sit absoluẽdus ĩterlocutoriẽ pp defectũ libelli. Et posito ꝙ in libello nõ esset defectus, veniret absoluendus diffinitiuẽ pp defectũ ꝓbationũ. ꝙ aũt primò casu necessaria sit interlocutoria, & post eã reseruet̃ ius iterũ agendi, patet ĩ l. libellorũ. §. ꝙ si libelli. ff. de accu. si mes. fal. mo. di. l. 1. §. 1. extra de iudi. c. examinata. Et ꝙ scd̃o casu sit diffinitiua, & nõ reseruet̃, patet. C. de eden. l. q. accusare. iũcta gl. q̃ est in auth. q. semel. q̃uo & q̃n iud. q̃ incipit. s. citatio in fi. ff. de edẽ. l. argẽtarius. §. cũ aũt. vbi duplr̃ ꝓbat̃. ¶ Defectus aũt istius libelli ꝯsistit in tribus. s. in ꝫrietate remediorũ intẽtatorũ. Itẽ in incertitudine. Itẽ in ineptitudine quorũ quodlibet sufficit ad repulsam libelli. Primũ patet, qa ex narratis colligunt̃ aliquæ cãæ q̃ cõcludũt ad oĩmodã & plenã restõnẽ dotis & separationẽ tori, vt est ille q adulterat̃ & tenet cõcubinã. C. de repu. l. cõsensu. & qd̃ no. ĩ c. romana. de sent. excom. lib. 6. in gl. sup uerbo offensa. iũcto c. plerumq;. de dona. iter vir. & uxo. & 32. q. 6. p totũ. ¶ Quædã aliæ cãæ colligunt̃, q̃ concludũt ad restõnẽ nõ oĩmodã, sed ad ꝯsignationẽ dotis uirtute. l. vbi adhuc. C. de iureiur. vt est illa ꝙ sit effectus deterioris ꝯdõis post ꝯtrũ mrĩmoniũ, & ꝙ dubitat̃ de pditione dotis ĩ mari, q̃ cõsignatio nõ dr̃ restõ. vt no. Bar. ff. sol. mat. l. si q̃s sic stipulet̃. & l. si constãte. ĩ 2. q. prin. q. 5. Ista uerò se nõ cõpatiunt̃ ĩuicẽ. s. ꝙ fiat restõ & nõ fiat, seu ꝙ fiat plena & fiat nõ plena, sed semiplena. ff. de hæred. insti. l. si te solũ. q̃dã aliæ cãæ colligunt̃, q̃ cõcludũt solũ ad p̃stationẽ alimẽtorũ, nõ aũt ad aliquã p̃stationẽ dotis plenã vel semiplenã seu cõsignationẽ, vt ẽ illa ꝙ fuerit expulsa de domo mariti p̃cisè, vel pp malã trãsactionẽ, & ꝙ ipsa nõ intẽdit seq maritũ peregrinãtẽ. ¶ Istæ naq; cãæ, posito ꝙ sint veræ, nõ cõcludũt vt dẽat fieri restõ dotis vel cõsignatio, sed ꝙ dẽant p̃stari alimẽta, posito ꝙ nõ sit in seruitio viri. iuxta no. p Cy. C. de neg. gest. ꝙ in vxorẽ. & p Bar. in trac. alimẽtorũ. aõ fi. & qd̃ idẽ no. in l. si cũ dotẽ. §. sinaũt in seuissimo. so. ma. Quis ergo monoculus vel lippus nõ uideret ista eẽ inter se ꝫria. s. fieri hoc, & nõ fieri, sed aliud. ff. de manu. testa. l. stichus. imo si ergo attendimus narrationẽ libelli, cũ oĩa ista ponant̃ copulatiuè, potuit repelli rõne ꝫrietatis. C. de fur. l. 1. si ser. exre. l. 1. ff. q̃n appel. sit. l. pe. §. sed si alius. de appel. c. solicitudinẽ. in fi. cũ cõcor. ibi p gl. alleg. Si verò inspiciat̃ eõdõ, tũc vr̃ ꝙ nõ sit ꝫrietas; qa p̃dicta in ea diiũgunt̃, petit. n. dotẽ restitui vel cõsignari. Et sic vr̃ ꝙ ꝓcedat libellus tãquam si sub eõdõne defectus primi intentasse videat̃. ar. eorũ q̃ not. in l. 1. q̃n ꝓuo. nõ est necesse. ff. de inof. test. l. q. de inofficioso. ĩ fi. gl. extra de resti. in integ. c. cõstitutus. de re iud. c. abbate sanè. vbi ꝓcedit libellus, in quo dico rẽ ad me ptinere iure dñij vł quasi [b] licèt ista sint inter se ꝫria; qa p primũ dico me dñm, p s̃m dico me nõ dñm sed esse in cã acq̃rẽdi dñiũ, vt ibi no. in gl. Et hoc iõ, qa nõ copulatiuè, sed alternatiuè ꝓposui. Nec vr̃ debere nocere copulatiua ꝓposita in narratione, qa illa posita vr̃ ad significandũ ꝯcursum in origine istorũ remediorũ, q põt eẽ; licèt inter se ꝫsint, ꝯstãt naq; oẽs dictas causas posse veras eẽ in se, nõ tñ pñt simul in exercitiũ deduci. ff. cõmo. l. si seruus. & qd̃ no. ĩ d. l. 1. C. de fur. † Sed ad hoc r̃ndet̃, ꝙ remedia ꝫria vel actiones nõ solũ copulatiuè, sed nec alternatiuè possent ĩ & eodẽ libello deduci vel ĩtẽtari. ff. de inof. test. l. pap̃. §. si q̃s & irritũ. licet vnũ purè, aliud sub ꝯdõne sit. p ea q̃ no. in d. l. 1. C. q̃n ꝓuo. nõ est necesse. & d. c. cõstitutus. de in integ. rest. Ita dicit exp̃ssè Bar. ĩ d. §. si q̃s & irritũ. p illũ tex. Nec ob. c. abbate sanè. de re iud. li. 6. qa ibi magis de cõsuetudine admittit̃ ille libellus q̃ de iure, vt ibi no. in gl. Itẽ nõ ob. gl. ĩ l. q. de inofficioso. de inof. test. ĩ fi. qa ibi nõ erãt remedia ꝫria imo subalterna; qa vnũ erat p̃paratoriũ alterius. Vel si uolumus dicere dictũ Bartoli nõ ꝓcedere in d. §. si q̃s & irritũ. qa ibi nõ vr̃ ꝓbari, eo ꝙ ibi alternatiua nõ ponit inter remedia ꝫria, licet inter cõpatibilia vcꝫ irritũ & ruptũ. At inter p̃dicta, & inofficiosum, q̃ sunt ꝫria, ponit̃ copulatiua; vt sic dicam [c], ꝙ ꝫria remedia nõ pñt copulatiuẽ deduci, sed alternatiuẽ sic. R̃ndet̃ duplr̃. Primò, ꝙ imo irritũ & ruptũ sunt ꝫria; qa si erat irritũ p nõ aditionẽ, p̃supponit̃ ꝙ potuit adiri, & nõ fuit adita, sed si fuit ruptũ p aliud testm̃, nunq̃ adiri potuit, cũ ĩ uita testõris in q̃ p̃t cõtingere dicta ruptura ñ post mortẽ, nõ potuerit hr̃ditas adiri. ff. de acq. hær. l. q. hr̃ditate. & no. eo. tit. l. is primæ. p gl. Itẽ si fuit ruptũ natiuitate posthumi, simr̃ nunq̃ potuit adiri. d̃ acq. hær. l. uẽtre. ĩ prin. Et postq̃ eẽt irritatũ ex vna cã, nõ posset amplius rũpi ex alia. ff. de iniusto testa. l. nã & si sub ꝯdõne. §. 1. Scd̃o mõ r̃ndet̃, ꝙ & si rõ ꝫrietatis cessaret pp dictã alternatiuã, incidimus tñ in scd̃m defectũ. s. incertitudinis; qa libellus alternatiuus pp incertitudinẽ, nõ admittit̃ [c] regłr, nisi q̃ñ p̃cedit ob lr̃o alternatiua, vel q̃n actor reddit̃ incertus ca facto rei, ut Insti. de act. §. curare. & qd̃ ibi no. & l. 1. §. qd̃ ait. quorũ lega. Nõ. n. erat reus hic certus, qd̃ istorũ remediorũ vellet d. dña prius intẽtare, cũ sit̃ ambo nõ posset; ergo postq̃ fuit opposita exceptio, debet emẽdari vel declarari, ał's veniebat repellẽdus. C. de edẽ. l. edita. ibi spẽm futuræ litis demõstrat. l. demõstrare debet. ff. e. l. j. in prin. C. de anna. excep. l. fi. & qd̃ ibi not. Processus ergo factus sup eo nõ declarato pinde nõ valet, ac si fuisset repulsus a principio; qa reseruatio exceptionũ in calculo ferendæ sñiæ, q̃ solet fieri extra formã statuti, facit hẽri pinde ac si a principio fuisset examinata, & sup ea ꝓnũciatũ. ff. de dã. infec. l. p̃tor. §. si ꝯtrouersiã. Ad p̃dicta qd̃ no. gl. in l. j. §. si q̃s argẽtũ. ff. deposi. ff. de rei vẽ. l. itẽ põpo. §. fi. ¶ Nũc ergo uiso de duplici defectu. s. ꝫrietatis & incertitudinis, uidẽdũ est de tertia. s. ineptitudinis. Et ista si bñ ĩspiciat̃, colligit̃ in quolibet dictorũ remediorũ. † Et primo ĩ illo, quo vr̃ aget̃ ut fiat plena restõ dotis pp adulteriũ. Nã primò debuit agi ad separationẽ tori corã iudice eccł'iastico, vt in c. plerunq;. d̃ dona. iter uirũ. Qd̃ cũ factũ ñ fuerit, p̃postera & p ꝯñs inepta vr̃ fuisse petitio, sicut cũ agit̃ peti. hæred. anteq̃ agat̃ q̃rela, ut not. in l. q. de inofficioso. ff. de inof. testa. facit. C. de hr̃di. acti. l. ut debitũ. extra de ind. c. exhibita. ¶ Scd̃o in eo ꝙ intẽtauit remediũ. l. vbi adhuc. Nã nõ sufficiebat narrare ꝙ dictus maritus dotẽ p̃satã transtulerit de Pensauro Venetias, & ꝙ ipse mercatur est in mari, & põt pdere, sed req̃rebat̃ vt diceret, ꝙ iã incęperat aliq̃d pdere in mari, s̃m ea q̃ no. Bar. in l. si cõstãte. sol. mat. in 1. q. princi. q. 4. Et ita debet intelligi gl. q̃ est. eo. tit. l. 2. circa prin. in gl. q̃ incipit. dixit q̃ñ circa med. ibi. sed q̃ño &c. cũ ibi no. p Bar. q. vr̃ dicere, ꝙ q̃ñ res mariti sunt in loco piculoso vt in mari, p̃sumit̃ ꝙ efficiat̃ nõ soluẽdo. Nã est verũ si incepit, ał's secus p ea q̃ no. Bar. in d. l. si cõstãte. Itẽ narrari dẽbat, ꝙ post ꝯtrũ mrĩmoniũ incœpit mercari p mare, aut si prius ꝙ hoc ignorabat dicta dña, qd̃ cũ factũ nõ sit ñ ꝯcludit̃, qa si añ ꝯtrũ mrĩmoniũ sic faciebat ea sciente, qd̃ p̃sumit̃ ex quo cũ eo ꝯtrahebat. ff. de reg. iur. l. q. cũ alio. & qd̃ ibi no. Sciebat vel scire poterat hoc euenire posse, & sic ei nõ ꝓuidet̃ remedio dictæ. l. ar. ff. de dã. infec. l. q. bona. §. de illo. vt in poss. lega. l. si is a quo. §. fi. facit. ff. de iure dot. l. ꝓmittẽdo. §. si a debitore. C. de sponsa. l. fi. no. Cy. in d. l. ubi adhuc. ĩ 4. q. facit. ff. loca. si q̃s domũ. §. 1. Licet ergo dicat ꝙ ex mutatione dictæ dotis de Pẽsauro Venetias sit effectus deterioris cõdõnis &c. hoc nõ sufficit, qa de se ipso apparet esse falsum p p̃dicta. ¶ Tertiò inquãtũ exp̃ssit causas cõcludẽtes ad p̃stationẽ alimẽtorũ dũtaxat q̃ sũt duæ. s. ꝙ fuit ab eo expulsa denuò p suo ipso approbãte & ratificãte. Itẽ illa ꝙ ipsa nõ intẽdit ire Venetia sed stare in Pẽsauro inter suos. Istæ vñr satis cõcludentes. De prima patet ex notatis p Cy. in l. qd̃ in uxo. C. de neg. gest. De scd̃a patet, qa narrat ꝙ tpe cõtracti mrĩmonij maritus habitabat Pẽsauri, vñ poterat verisimr̃ credere ꝙ in futurũ debet habitare, licet prius habitasset Venetijs. ar. C. de ser. expor. l. moueor. ¶ Nec obstare vr̃ ꝙ narrat se iuisse postea cũ eo Venetias, p qd̃ vr̃ cõsensisse dictæ peregrinationi, qa p̃t r̃nderi ꝙ dictus cõsensus cũ sit tacit⁹ facto exp̃ssus ñ uerbis. C. de ꝯdi. inst. l. reprehẽdẽda. de lega. l. de q̃bus. nõ o̧patur nisi quatenus in eo p̃seuerat. p gl. ordi. q̃ est in cle. sæpe. de ver. sig. circa fi. q̃ incipit. vr̃ ꝙ p plurale. quæ est no. ad hoc. Actus. n. nostri uoluntarij non porriguntur vltra q̃ gerantur. C. de excu. tu. l. uoluntariæ. ne uxor ꝓ marito. l. fina. de tri. actuq; priua. l. 1. §. iulia & qd̃ not. Bar. in authen. qui rem. C. de sacrosan. eccle. circa fin. igitur &c. ff. de annu. leg. l. meuia. cum ibi no. per Bar. & per Cyn. in l. liberti libertæq;. de ope. liber. ¶ Breuiter posito ꝙ in prædicta narratione nõ esset ineptitudo, & ꝙ dictæ causæ concluderent ad petitionem alimentorum de quo tamen non disputo de præsenti, nihilominus deprehenditur

a ¶ Defectũ libelli. Ad de Bald. in consi. 338. in 5. par. c quod reus absoluendus est pp ineptitudinem libelli saluo iure semper agendi.

b ¶ Vel quasi. Qualiter autem talis libellus toleraretur. Vide. do. Pe. phi. cor. in cõs. 2. tne in cã. in princ. in 2. parte.

c ¶ Non admittitur. Vide Bald. in con. 25. in 1. par. & in cõs. 407. eadem parte.

prehendit inepitudo in ꝯclusione, qa nõ petuntur alimẽta cõde ceùa fm q̃titatẽ dotis & ꝯdõnẽ psonarũ. iuxta l. si cũ dotẽ. §. sinaũt in seuissimo. ff. so. ma. sed petitur integrũ interusuriũ dotis. s. decẽ ꝓ cẽtenario tã ꝓ tpe pterito quo nõ subiit onera mrimonij, q̃ ꝓ futuro, q̃ cõclo nõ ꝓcedit ex duplici capite. ¶ Primò, qa nõ narratur nec cõstat ꝙ dictus maritus traficauerit pecuniã dotalẽ tali mõ mercando, ꝙ tñ emolumẽtũ pceperit annuatim de ipsa. Licèt. n. mercator traficet pecuniã in mercantiis, possibile tñ est ꝙ dictã pecuniã dotalẽ alio mõ inuestiuerit puta in emptionẽ pdiorũ, q̃ non tñ correspondent. vñ posito ꝙ maritus, qui nõ sustinet onera mrimonij, teneretur restituere integros fructus dotis. ar. l. fi. 10 prin. ff. de doli exce. sol. ma. l. insulã. §. usuras. oporteret ꝓbare ꝙ tot fructus percepit quot hic, nec ꝓbaẽ nec deducitur. s. ꝙ ipse dictã pecuniã mercando traficauerit, & ꝙ tñ emolumentũ pceperit. s. 10. ꝓ centenario, ergo &c. l. non hoc. C. vñ cog. cum si. Constat namq; ꝙ rõne moræ & tanq̃ interusuriũ peti non põt, quia esset usura. ut no. Bar. in d. §. usuras. Sed posset & dẽret peti tanq̃ emolumentũ perceptũ & tanq̃ sine cã sit apud eũ cũ onera matrimonij pp quæ lucrari dẽret non sustinuerit. ff. de ne. ge. l. si qui. §. pe. & l. sinaũt. §. t. Sed tali mõ non petiit nec deduxit, ergo &c. Secundò quia non est uerũ ꝙ maritus non sustinẽs onera matrimonij teneatur restituere integros fructus dotis iã pceptæ. Quid. n. si dos esset multũ ampla, cuius fructus sufficerent ad alendũ tã uirũ q̃ uxorẽ. Nã puto ꝙ uxori statim separatæ sine sui culpa teneatur uir solũ ministrare expensas necessarias, ut in §. sinaũt in seuissimo. Residuũ uero retinere possit, quod patet, quia & cõ si fructus dotis non sufficerent, imo ẽt si nulla esset dos, teneretur tñ uir pstare integra alimenta, si uxor sine sui culpa non esset in seruitio uiri. ut no. in d. l. quid in uxorẽ. per Cy. ergo &c. si fructus excedunt alimenta, dẽt apud ipsum superfluum remanere, ut ꝯtriorũ eadẽ sit disciplina. ff. de le. 3. l. fi. Nec aliquid expressum reperio in ꝯtriũ, vñ stabo simplr dictis doc. qui dñt ipsum teneri ad alimenta non plus. ¶ Nec ob. l. fi. de doli exce. & d. §. usuras. quia fateor ꝙ maritus qui nõ sustinet onera, nõ põt repetere fructus dotis nõ receptæ ut ibi. Sed fructus dotis receptæ & a se pceptos nõ tenetur restituere, sed sola alimẽta pstare, ut dixi. Posito ergo ꝙ dictus maritus traficauerit dictã pecuniã & tñ emolumentũ pcepit, & ꝙ hæc oĩa forẽt in libello deducta, non tñ debuit peti totũ dictũ emolumentũ, qđ forte trãscendit onus alimẽtorũ, sed eõ decẽtia emolumẽta tã ꝓ pterito, q̃ ꝓ futuro. ut d. §. sinaũt in seuissimo. & sic dictus libell' ineptè cõcludit tã in isto art. q̃ in pcedenti, qa & cũ intentatur remediũ. l. ubi adhuc. non dẽret peti in integ. fructus dotis seu emolumentũ, qa qđ supestvltra alimẽta uxoris ptinet ad uirũ, ut no. Bar. in d. l. si ꝯstãte. in ul. col. uer. septimò q̃ro. Sic ergo cõcluditur dictã D. dẽre succũbere ex hoc capite. s. ex defectu libelli, pcessumq; sup eo agitatũ fore nullũ. ext. de emp. & uen. c. cũ dilecti. & quod no. Cy. C. ut q̃ desunt adno. partiũ. l. 1. & Ia. Bu. C. de ꝓce. l. licet. & Bal. C. de rei uẽ. l. domũ. & l. actori. in fi. de in. tu. facit. ff. si pars hẽdi. pe. l. nõ possumus. & quod no. in add. Spec. de act. seu peti. §. sequitur uidere. in magna addi. ¶ Restat nũc uidere de secundo art. s. de ꝓbationib. super quo nõ oportet insistere, tũ q. t, etsi sufficienter factæ eẽnt, nõ ꝓdessent, ex quo defectus est in fundamento. s. in libello, quo [a] ruente, oĩa ruũt q̃ sunt super eo fundata. ff. de aq. plu. ar. l. hacten'. in fi. cũ l. se. qđ in aut clã. nã origo. de exce. rei iud. l. egi. & expressè in spe. de of. iu. §. deseruit. uer. quid si iudex. ¶ Scđò, quia ut plenè ꝓsecuti sunt alij dñi cõsulentes p singulos testes, nõ est p eos [4] ꝓbatũ aliqđ de punctib. ad itẽtionẽ agẽtis. † Illud. n. qđ ptinet ad totalẽ restõnẽ dotis, nõ est ꝓbatũ. s. ꝙ Frãciscus adulteret, uel ꝙ teneret ꝯcubinas, saltẽ añ recessum uxoris ab eo ꝙ fuit necesse, ergo &c. ff. de ne. ge. cũ actũ. C. de ꝓb. l. matrẽ tuã. Et posito ꝙ esset ꝓbatum, nõ ꝓdesset ex alio, qa corã ecclesiastico iudice prius erat agẽdũ ad separationẽ tori. Silr id qđ ptinet ad restõnẽ nõ totalẽ sed ad ꝯsignationẽ dotis uirtute. l. ubi adhuc. nõ est ꝓbatũ. s. ꝙ Frãciscus post ꝯtctũ matrimoniũ inceperit male uti sua substãtia, posito ꝙ esset ꝓbatũ ꝙ traficat per mare. nã hoc nõ sufficit, nisi inceperit ibi pderꝰ ut dictũ est. ¶ Illud aũt qđ ptinet cã alimentorũ dũtaxat, puta ꝙ recesserit de domo mariti sine culpa & defectu suo, sed potius culpa & defectu mariti, ut quia expulsa aut male tractata, silr nõ est ꝓbatũ sed bñ vr saltẽ sufficienter adminiculatũ, licèt forte nõ directo ꝓbatũ ꝙ ipsa recessit furtim de domo mariti timore infamiæ, q̃ sibi dabaẽ ꝙ maritũ toxicauerat, & ꝙ uolebant eã tradere curiæ. vñ iustã habuit cãm recedendi ut sanguinẽ suũ defenderet. ff. de bon. eorum. l. 1. Nec ppea maritus fuit in culpa, si credidit his q̃ dicebant cũ se venenatũ sentiret & ita medici sibi asserebãt. Vñ non ꝓbata alr veritate, uterq; vr hẽre iustã rãm tam dicta D. de stando separata a marito. ar. de rest. spo. c. lras. q̃ ẽt dictus uir de non retinendo eã, si iustã cãm suspicandi habet. Quo quidẽ casu. s. qñ sine culpa utriusq; stant separati, daẽ ꝓ rła, ut si maritus habeat dotem, teneatur ei pstare alimẽta, uel sm q̃titatẽ dotis si mulier hẽt alia bona, uel integra alimẽta si nõ habet, ut no. Cy. in d. l. ut quæ desunt aduoca. partium.

SVMMARIA.

1. *Papa potest causam laicalem inter duos laicos committere licet non sint de temporali iurisdictione ecclesiæ, cum ei narrantur talia uera ex quibus potest iudex existere, scilicet oppressio, paupertas, & quod non potest consequi iustitiam a laicis.*
2. *Concilium licet sit inferior Papa, tamen potest talem causam committere simpliciter & de plano &c. licet legatus cardinalis non possit, quia sede uacante gerit uices papæ & ubi est uniuersalis ecclesiæ cum authoritate papæ est congregatum, & de pertinentibus ad fidem disponit.*
3. *Delegatus a concilio subdelegat alteri cum eadem clausula simpliciter &c.*
4. *Plebanatus in pluribus partibus est dignitas efficitur tam consuetudine quam constitutione.*
5. *Causæ profanæ ex quo expediuntur in ecclesia per ecclesiasticum iudicem, processus est nullus.*
6. *Ecclesia existens in suburbiis ciuitatis dicitur esse in loco insigni, adeo quod commissio fieri potest tali plebano ecclesia.*
7. *Citatio delegati & subdelegati an sit facienda ad omnes & singulos actus usque ad sententiam diffinitiuam inclusiuè, maximè cum in rescripto data sit potestas citandi per edictum.*
8. *Citatus contumax appellare non potest elapso tempore dato ad appellandum alio non apparente.*
9. *Delegatus cum clausula, appellatione remota, si subdelegat non in totum uices suas, retinet sibi iurisdictionem appellationis, ita quod ad ipsum non autem ad Papam appellatio debet interponi.*
10. *Appellatio alternatiua de iure cano. non ualet nisi infra 10. dies eligatur ad quẽ.*

CONSILIVM LXVI.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Dubia suprascripta multa sunt & q̃ plura uenirent plenius examinanda, tñ circa ipsa breuiter & potero pertractabo ut plurimũ per ꝯclusiones clarè ponendas. [1] † Et ueniẽs ad primum, prima facie vr dicendũ ꝙ quia iurisdõnes spũales & tpales sunt diuersæ. de iud. c. noui. qui fil. sint leg. c. p uenerabilẽ. & quia non intendit dñs papa mittere falcẽ in messem alterius. 6. q. 3. c. 1. electus uen. in primo ut probatur in iuribus prædictis. Et isti Daniel agens & ser Dñicus reus sunt laici nec de terris ecclesiæ, nec est alia cã spũalis, uel ecclesiastica, matrimonialis, decimalis, vsuraria, uel similis; sequitur ꝙ dñs papa prædictorũ non fuit iudex, vñ cõmittere non debuit & seu non potuit. [b] Tñ non obstan. prædictis dicendũ, ꝙ dñs Papa dictã cãm cõmittere potuit, & debuit ꝓut fecit attentis psuppositis & narratis multis aplicis andictis. Nã ad fundandũ primo loco iurisdõnẽ iudicis sufficit talia in libello narrari, quæ si essent uera, iudex talis corã quo petitur, traheretur iudex existeret. & no. in c. cũ sit. de fo. cõp. & quod no. In. in c. roma. §. ꝯtrahentes. super uerb. ꝯtrahib. e. ti. hodie li. 6. & gl. in cle. dispendiosam. de iud. super uer. usu. vbi dicit ad ꝓpositũ, ꝙ satis [a] est ꝙ forma petitionis ꝯcludat cãm esse usurariã vt ꝯueniri possit laicus corã iudice ecclesiastico sm formã illius cle. In casu aũt nostro in lris aplicis narraẽ ipsum Danielẽ per ipsum ser Dñicũ bonis ad eũ spectãtib. fuisse denudatũ, & diu sic extitisse, ita ꝙ oportuit eũ quasi mendicũ per aliena territoria euagari, iudicesq; ciuitatis Lucanæ ipsi Danieli iustitiã ministrare neglexerunt. Itẽ ꝙ in ciuitate Lucana pp potentiã ipsius ser Dñici ipm cõuenire securè nõ poterat. ¶ Ista. n. sunt talia; ex quib. infert iurisdõ dñi papæ ꝯ dictũ ser Dñicũ. 87. di. c. eos qui. de fo. cõp. c. ex parte. & p Inn. [b] de of. dele. c. significantib. Hic verò ꝯcurrũt plura. Quia iste Daniel est oppssus & quasi mẽdicus & extra patriã suã positus. Item spoliatus. Itẽ iudices seculares seu iudex secularis pp potentiam partis aduersæ neglexit facere iustitiã. Ex quib. cõcludiẽ iudicem ecclesiasticũ. s. Papã potuisse adiri, vt ꝓbãt iura superius alleg. & per doc. & quod no. in c. nouit. de iud. Itẽ quod dicit gl. in c. si clericus laicũ. de fo. cõp. ꝙ Papa, siue iudices seculares sint negligentes, siue non, concedit quotidie lras clericis ꝯ laicos, ad quod facit quod hr in c. fi. de in. & de rest. in inte. c. ꝯstitutus. Et quia talia Papæ iurisdõ faciliter ꝓrogatur cũ sit vicarius Iesu Christi, cuius est terra orbis terrarũ & uniuersorũ qui habitat in ea psal. 23. & de deci. c. tua. 13. q. 2. c. in ecclesiastico. Ad quod facit qđ no. Inn.

[a] Rosc. Ad de do. Pet. Phi. Corn. in consil. 277. incip. post. in 3. parte.

[b] ¶ Non potuit. Adde quæ habentur Pet. de Alexan. de Imo. in cõsil. 79. in 4. col. in prima par.

m ultrã plenè & bene in c.licet ex suspecto.de fo.comp. unde ostẽdit clare unde tanta papalis potestas procedat, ut ibi no. ¶ Concluditur ergo ꝙ dicta commissio per papam facta de causa præfata fieri potuit, ut facta fuit.

¶ † Ad secũdũ dub. quo q̃rit an cõciliũ sic potuerit successiue cõmittere ut fecit &c. Et circa istũ passũ uideret primò, ꝙ cõciliũ non potuerit, & maximè q̃a in literis concilij apponit illa clã. ꝙ simplr̃ & de plano &c. posset ꝓcedere talis iudex. Nã licèt dictã cõmissionẽ & delegationẽ Papa potuerit facere q̃s princeps & supmus ut l. & ĩ. ꝯcilia. de ele. c. significasti. unde cũ ꝯciliũ p conseq̃ns sit inferior Papa, & lex supioris p inferiorẽ tolli nõ poss. ut. in cle. ne romani. in prin. de ele. uĩ ꝙ ꝯciliũ cõmittere nõ potuerit, maximè cũ illa clã simplr̃ & de plano &c. Nã ẽt cardinalis legatus de latere missus, nisi hoc in sua legatione haberet in spãli mandato cãm cõmittere nõ posset cũ illa clã simplr̃ & de plano cũ illud spectet ad summũ principẽ, ut no. & ponit gl. in c. fi. de hære. li. 6. Sed p̃dictis nõ ob. dicẽdũ ꝙ ꝯciliũ gñale hoc potuit. nã ꝯciliũ gñale sede uacãte gerit uicẽ Papæ q̃a gerit uicẽ uñiã ecclæ maximè ex quo est cõgregatũ autoritate papæ ut fuit in ꝯcilio ꝯstã. facit. 16. di. c. 1. & 2. ubi de reuerẽtia & autoritate ex ipsorũ ꝯgregatione. 4. ꝯciliorũ pertractat. Si. n. sup his, q̃ spectant ad fidẽ disponit conciliũ gñale maxime talis autoritate congregatũ quanto magis de talibus inferiorib'. hoc ꝓbãt cano. 17. di. c. 1ña. & c. se. & c. cõcilia. cũ. §. se. Vnde cõcludit, ꝙ nõ solũ dictã cãm sic simplr̃ & de plano pertractãdã cõmittere potuit sed maiora, sicut fecit dicta sede apo. uacãte, & cũ esset autoritate Papæ primo p̃sidentis cõgregatũ, & q̃a gesta p ipsũ cõciliũ dñs nr̃ papa Martinus dr̃ approbasse, & q̃a conciliũ ꝓsequit ꝙ Ioannes papa fecerat & iã inceptũ erat ut uidelicet cã reassumeret' in eo statu & p illa formã ꝓcederet ꝓut p lr̃as apostolicas primò fuerat mãdatũ. Ex q̃bus infert ad dubiũ immediate elicitũ, uidelicet an licèt hoc potuerit ꝯciliũ, † nunq̃d abbas iudex delegatus sic datus a cõcilio potuerit hoc subdelegare. Et circa hoc nõ est standũ. Nã delegatus principis habet a iure ꝙ possit subdelegare iurisdõnẽ & p̃tẽ q̃ hẽt, ut C. de iud. l. a iudice. ext. de of. dele. c. pastoralis. & c. qm̃. nisi eẽt electa industria psonæ suæ, ut in d. c. qm̃. Sed cũ iura loquant gñaliter ꝙ possit cõmittere suas uices, intelligunt & debet intelligi de oi sua p̃tãte, q̃a q oẽ dicit nihil excludit de ma. & obe. c. solitæ. t 9. di. c. si romanoru. ergo totã iurisdõnẽ subdelegare uĩ posse si vult. Et sic cũ illa qualitate q̃ habet trãsfundit in subdelegatũ, nisi inquãtũ p̃iudicaret p̃tãti supioris. iuxta no. in c. sup qõnẽ. §. porro. de of. dele. uolũt ergo iura, ꝙ subdelegatus in cognoscẽdo & ꝓcedẽdo illã iurisdõnẽ habet, q̃ habet delegat', nisi in his q̃ sibi delegat' reseruasset vĩ reseruaret. ut in c. delegatus. de of. dele. li. 6. Et si ꝯtriũ diceret', seq̃ret absurdũ, uidelicet ꝙ delegatus sic datus a p̃p cũ clã simplr̃ & de plano &c. nõ posset uices suas subdelegare, qđ tñ ut ã. dixi cõcessũ est sibi a iure. Propo. Nã talis delegatus sic dat' nõ põt ꝓcedere ordine iuris nõ seruato nisi ptibus ꝯsentiẽtibus. ut in cle. sępe. de uer. sig. no. ꝓpe fi. ergo nõ posset subdelegare nisi ꝯsentiẽtibus parti. q̃a fm̃ op. ꝯtriã subdelegat' nõ posset cognoscere simplr̃ & de plano &c. sed seruato ordine iuris. sed delegatus illũ ordinẽ seruare nõ põt. nisi ut dictũ est partib' cõsentientib', ergo non põt subdelegare, q̃a sic p indirectũ & p aliũ faceret actũ, quẽ p se sine cõsensu partiũ facere nõ põt. Cõcludit ergo, ꝙ subdelegare potuit. nec. n. illa clã ꝙ simplr̃ & de plano &c. apponit p delegatũ & uirtute p̃tãtis, sed apponit a principe & autoritate principis mediãte delegato q̃ subdelegat, subdelegatus hoc facit ex dispositiõe iuris cõis uolentis delegatũ, cuius industria principalr̃ nõ est electa, posse subdelegare. Et sic eo mõ quo apud ipsũ delegatum cã erat tractãda & cognoscenda, sic apud subdelegatũ. ꝓbat optimè c. statutũ. §. in nullo quoq; de resc. li. 6. ¶ † Ad tertiũ dubium, quo dubitat an abbas potuerit subdelegare dicto. dño Christophoro, q̃a plebanus, cũ nõ uideat ꝙ sit in dignitate, q̃a si uerũ esset ꝙ nõ esset in dignitate, subdelegatio nõ ualuisset. p d. §. in nullo quoq; in d. c. statutũ. de rescr. li. 6. Sed ꝯtriũ est uerũ tã in facto q̃ in iure, nã in partibus tusciæ notoriũ hr̃, ꝙ plebanatus dignitas reputatur. Et oẽs dñi tanq̃ habentes dignitatẽ tales plebani uocantur. Et sic in cõmissionibus a sede apo. factis in ptibus tusciæ a tpe cuius contrarij memoria non existit obseruatum. Et dignitas non solũ dr̃ illa, q̃ à iure cõmuni recepit nomẽ dignitatis, sed ẽt illa q̃ ex cõstitutiõe uel cõsuetudine dignitas appellat. ut no. in c. 1. de cõsue. li. 6. maxime p Archi. Præterea hoc est de iure cõi q̃a plebanatus dr̃ & reputatur nisi ꝯtriũ ostendatur. hoc ꝓbat clare tex. in c. cũ ab ecclesiarũ p̃latis. de off. or. ubi fit mẽtio de plebano sancti Pangratij floren. dioc. q̃ simplr̃ sine alia qualitate uel determinatione dicit unde ꝓcedat sua iurisdictio. dicit r. tex. illũ hr̃e iurisdõnem. hñt. n. plebani capellas & clericos inferiores in suo plebanatu, qui quidẽ inferiores clerici in baptismate & nonnullis alijs ad plebanum hñt recurrere. Et multas hñt præeminentias tales plebani, & non simplr̃ vt alij rectores parochialium ecclesiarũ uocantur, sed sub noĩe dñi. ut ĩ. dixi. vñ iste subdelegatus non uocat simplr̃ p̃sbyter Christophorus plebanus &c. sed dr̃ & uocat dñs Christophorus plebanus. & ubi in quibusdã locis uocãt archipresbyteri, ut de of. archipres. c. ut singulariter qui dñr esse in dignitate. ut probari vr̃ in d. c. ut singulariter. in gl. ul. ibi. in partibus tusciæ vocantur plebani. Nec põt negari quin tales archip̃sbyteri & per ꝯñs plebani qui idẽ existunt, hẽant personatũ, ut in dictis iurib. & c. dudũ. de elec. Et talib. delegantur ẽt causæ a sede apo. ut in d. c. statutũ. circa prin. de rescr. li. 6. Præterea gl. in c. de liberatione. de of. del. li. 6. super uer. ecclesias. circa med. hoc sentit ꝙ plebanatus est dignitas. Præterea vbi sunt canonici in ecclesia ꝙ p̃lati non est dubiũ, ꝙ talis p̃latia, q̃ est in ecclesia collegiata, dr̃ hr̃e dignitatẽ. iuxta no. in c. quanto. de of. or. & in d. c. cũ ab ecclesiarũ. c. ti. ¶ † Ad quartũ dubiũ, an dicta cã quia ꝓphana potuerit agitari & tractari in ecclesia. Dicendũ ꝙ istud dubiũ est honestũ, sed non concludens ad nullitatẽ causæ uel iniustitiæ. Nam licet. c. decet. de imm. ec. li. 6. videatur innuere, ꝙ in ecclesijs causarum ẽt litigiorũ tumultus dẽat cessare, quia in pace factus est locus, & per ꝯñs eius cultus debet esse cũ debita ueneratione tranquillus & pacificus. & ponderandũ est ꝙ tex. dicit, decet, qđ verbũ importat honestatẽ non necessitatẽ. vñ pp hoc non diceretur snĩa nulla, quia licet hoc posset ꝓhiberi ne fiat, factũ tñ valet & tenet. sic ut no. in c. dici. uide 10. di. & in cle. 1. de iu. pa. postea text. ibi prohibent causas per iudices seculares ibi agitari, non aũt ꝓhibent agitari per iudices ecclesiasticos. vñ videmus, ꝙ iudices ordinarij ecclesiastici in ecclesia locis congruis & tpibus debitis ẽt cãs prophanas inter clericos & laicum & clericum audiunt. Ergo iudices delegati, qui uicem ꝓpriam gerunt, & maiores sunt ordinarij, vt de of. del. c. sane. idem potuerunt. & quia eis committitur respectu ecclesiarũ suarum seu dignitatum in quib. residere debent; ergo ibi audiant. in text. illo. in c. decet. ut dixi tollit dubium dum dicit iudicum secularium ꝓcessus. Præterea cãæ pauperum & oppressorum sunt causæ ecclesiasticæ, & de foro ecclesiastico, sicut. n. dicimus ꝙ p̃dia ecclesiarũ sunt res ecclesiæ, & qñ inuadunt vel rapiunt sunt de iudicio ecclesiastico, ut de fo. cõpe. c. cũ sit. sta. c. causæ pauperũ uel oppressorũ sunt de foro ecclesiastico. ut in d. c. significantibus. per Inno. & Ioan. An. de off. deleg. & in c. ea tenore. de fo. cõ. ¶ † Ad quĩtũ uidelicet ꝙ cognouit in illa ecclesia dioc. fesulan. q̃ nõ uĩ esse i loco insigni ualeat iudiciũ. Et uĩ ꝙ nõ. p ea q̃ habent in c. statutũ. §. sancim'. de resc. lib. 6. ¶ Ad hoc dicẽdũ, ꝙ ille dñs Christophorus subdelegat' erat dat' in dioc. fesul. ubi erat plebs sua, & sic fuit datus fm̃ dispositionẽ. §. in nullo quoq;. Et in dicta dioc. fesul. est dicta ecclesia, ubi dictus dñs Christo. posuit suũ tribunal, q̃ eccl. sia est iuxta ciuitatẽ Florẽtię, & cõfirmat taliter ꝙ ibi põt copia peritorũ haberi. unde satisfactũ ẽ illi. c. uolẽs ꝓuidere ptibus litigãtibus, ut possint hr̃e copiã ꝓcuratorũ aduocatorũ, & aliorũ in talibus peritorũ. & ita tenet gl. in d. c. statutũ. sup uer. locis, dicẽs ꝙ sufficit ꝙ ꝓpe illũ locum sint periti. hoc ꝓbat. Guil. Spec. de citatiõe. §. 1. uersi. sed q̃ loca. & gl. q̃ est in d. c. sup uer. ciuitatibus. dicit idẽ si in suburbijs. Et talis eccl̃ia dr̃ esse in suburbijs, cũ sic possit copia peritorũ haberi. Et sic sp seruatũ fuit in ciuitate Florẽ. in causis commissis a se ap. in dioc. fesu. Vñ a tali obseruãtia nõ est recedẽdũ. ff. de leg. l. minime. ¶ † Ad sextũ dubiũ, uidelicet an dictus iudex delegat' prim' & demũ subdelegatus sic ut ĩ. dr̃ datus potuerint citare ad oẽs & singulos actus &c. ẽt ad diffinitiuã snĩam inclusiue; ita ꝙ ad oia p̃fata sine alia citatione arctationis citatus uideat. ¶ Ad hoc dicẽdũ & respondẽdũ p no. p Io. An. post Inn. & alios in c. auditis. de proc. in c. consuluit. de of. del. & in c. cũ qui. de do. & cont. lib. 6. in gl. & super ea. vbi ꝯcludũt doc. ꝙ iudex datus ad cãm põt citare ad r̃ndendũ libello & successiuè ad oẽs & singulos actus vsq; ad snĩam inclusiue. Et talis sic citatus ex quo non comparent in primo actu, nec postea successiuè reputabit contumax; vnde poterit iudex procedere in cã ẽt ad sententiam diffinitiuam inclusiuè ipso ulterius non citato, & maxime fm̃ Hosti. ex quo in dicta citatione fuit apposita clausula comminatoria, illa videlicet. ꝙ si non

non venerit, tūc dictus iudex & ipsius cōtumacia non obstāte ꝓcederet ad actus ꝑdictos & ad sniam diffinitiuā ipso ulterius non citato. Et est rō, qa talis sic citatus videns formā citationis & ad qd citat, scit se ad oia citatū & iudicis intētionē e ū cōparēdo ꝑ se vel ltimū rnsalē nec se excusando vr totalr iudicē ꝯtēnere. Et est sīle, qd dicimus de illo q ab interlocutoria iudicis appellat & recedit. qa iudex q non defert applōni ꝓcedit ad ulteriora ipso ad actus singulos vlterius non citato. qa ille vr sic appellando uel recedēdo dicere & quasi ꝓtestari, ꝙ amplius corā illo cōparere nō vult; vō pt iudex ꝓcedere ad actus q in contumacia fieri pñt. vt ē in d.c.cū q.de do.& ꝯtu.lib.6.si licet ut ibi dicit gl. qs sit ꝯtumax in vno actu nō intelligat cōtumax in alio. Hoc est verū, qn sic citatus est ad unū actū, secus qn sic fuit citatus ad oēs. Et talis citatio ad oēs &c. maximē hēt locū qn sic ꝑ edicta qs eēt citandus eū ꝑ potentiā & timorē alr q ꝑ edicta difficilr citari posset, vel non posset. Quia tunc magis est excusabilis talis citatio gnālis; ne sic ꝑ singularis actibus sꝑ ꝑ edicta talis citatio fieri dēret vel oporteret. Et qa in partibus tusciæ in curijs ecclīasticis & sic seruat. Fuit ergo iste talr citatus tā ꝑ primū iudicē delegatū q defunctus est, q̄ postea ꝑ subdelegatū datū a scdo iudice; vn dicta arctauit citatū. ¶ Ad septimū dubiū attentis maximē narratis in illo, dicendū ꝙ licēt in incertis nō certus locus sit coniecturis. ff. de ver. obl. l. continuus. §. cū ita. Et in isto casu ꝑꝑ verba in literis apostolicis & sacri cōsilij apposita ꝙ ꝑ edictū. s. valeat citari. In quibus literis dr, ꝙ vult Papa ꝙ tales citationes sic de tali ꝑ edictum factæ ꝑ iudicē arctēt, ac si d. Dñico insinuante ꝑsonalr & pñtialr extitissent. Idē est de iure cōi dispositū, vt in cle. 1. de iudi. ibi. ac si ad eos ꝑsonalr ꝑuenissent &c. vn infert ꝙ ista nō solū est ꝑsumptio iuris, cui oino debet stari, nisi euidēter de ꝯtrio fuerit ostensum; sed est ꝑsumptio boīs & iudicis. s. dñi Papæ sic uolētis. Et forma literarū est attendenda. de rescri. c. cū dilecta. Et tenor priuilegiorū est attēdēdus. de priui. c. porro. vn ex quo in talibus locis insignibus & uicinis talia edicta fuerunt posita, insurrexit talis ꝑsumptio ꝙ ad ipsius ser Dñici notitiā ꝓlatio talis sniæ ꝑuenit. Et maximē ꝯcurrētibus tot & tātis de qbus. s. in formatione dubij & in pūcto ponunt; qa q̄ nō ꝓsunt singula multa iuuāt. de test. c. ꝑterita. de pigno. illo vos. & c. ad nrām. de emp. & ven. c. in qbus. ex diuersis actibus insurgit vna ꝑsumptio, ex qua inducit effectus de quo qrit. Ex qbus infert, ꝙ dictæ ꝓlationis sniæ d. ser Dñicus habuit notitiā & hēre oino ꝑsumit, nisi ꝓbaret ꝯtriū; vt qa in remotis ꝑtibus existebat tēpibus illis, vel aliud sīle. vt not. 17. q. 2. c. si qs icognitus. & q mri mo. accu. pos. c. cū i tua. ¶ † Ad nonū dubiū veniēdo, vez an dictus ser Dñicus vel eius ꝓcurator potuerit appellare sic, quasi post duos annos elapsos approbata sit dicta snia, cū asserat se prius ignorasse. Et bn̄ nō stando ꝑ ꝑdicta soluit dubiū ꝑfatū. qa iste nullatenus est audiēdus sic appellās, qa cū sit ꝑ edicta in locis publicis. vt s. tactū est. sic fuerit citatus, & hēat. vt s. dictū est, ac si ꝑsonalr fuisset inuētus & citatus, nō cōparens hr ꝓ manifesto vel saltē ꝓ vero cōtumace q nō appellat. vt in cle. vnica. de do. & cōtu. igit nō audiēdus. Itē qa a die ꝓlationis sniæ. s. 10. dies debet appellari q currūt de momēto ad momētū. a. q. 6. c. anteriorū. de re iud. c. ꝙ ad cōsultationē. de appel. c. concertationi. Iste ergo s. dictū tps nō appellauit. ergo nō est audiendus, nisi oñderet euidenter cām quare ad ipsum dictæ sniæ notitia venire nō potuit, vt s. dictū est; qa suæ assertioni ꝯ talē citationē ꝑ edicta & ꝑsumptionē iuris ꝙ ad eū ꝑuenerit, non stat. vt no. in d. cle. 1. de iud. ¶ † Ad nonū quo qrit, an quia dictus dñs Zanobius subdelegauerat d. dño Christophoro vices suas n̄ in totū, an potuerit appellari ad Papā omisso dño Zanobio iudice delega. ꝑfato. Ad istud vr primo dicendū, ꝙ sic; qa ad D. Papā appellat obmisso quolibet medio.[b] vt 2. q. 6. c. quotiens. & c. ad romanam. & no. in c. dilecti. de ap. Sed ꝯtriū vr dicendū & tenēdō in casu isto, qn. s. delegatus subdelegauit non in totū. Et maximē qn talis delegatus erat datus cū cla appel. remota & dico maxime cū clau. ap. re. ꝑ ea q̄ no. Io. and. in c. vt debitus. sup gl. ꝙ si delegatus subdelegat vices suas nō in totū, & contingat appellari a tali subdelegato, tunc non ad Papam, sed ad ipsum delegatum debet appellari. ut no. in c. sup qōnis. §. porro. in glo. maximē & sup ea. & eo. tit. subdelegatus. lib. 6. Cum ergo in casu nostro dñs Abbas de monte scalarū delegatus non in totum subdelegauerit d. dño Christophoro plebano dictā cām, q̄ erat sibi commissa cum cla ap. re. sequit ꝙ nullo mō debuit appellari ad Papā, sed ad ipsum dñm Abbatem delegatū; qd quia non fuit factum, talis applō est nulla. Et si Papa sciuisset, alteri nō cōmisisset. & est rō vt no. doc. in dictis locis, qs ille q appellat a tali iudice subdelegato ad Papā, non qrit aliud, nisi ꝙ talis delegatus agnoscat; qa Pape ꝑ se n̄ cognoscit vn frustra petit qd intus hēt. hēt. n. delegatū cuius iurisdō durat, quia subdelegauit nō in totū ergo ad illud accedat, ꝙ ad hoc nō licit appellādo ad Papā & non ad eūdē delegatū, nō ualuit appellare ad Papā. Et ut ꝑdicit, si Papæ de hoc fcā fuisset mētio, alteri non cōmisisset, cū non sit suæ intētionis facere ꝯ iu-

10 ris dispōnē. ¶ † Ad decimū & ultimū qsitū in quo qrit, an cū dicat ꝙ applō fuerit alternatiua, talis applō valuerit.[c] Et ad hoc aduertēdū, ꝙ licet de iure ciuili valeat applō alternatiua, tn de iure canoni. non valet nisi s. tps. 10. dierū, s. quos poterat appellare eligat talis appellās ad quē specifice & spāliter voluerit appellare, ut ista clare ꝓbant tā in gl. q̄ sup ea. de offi. deleg. c. sī is cui. & in reguls in alternatiuis. de reg. iur. lib. 6. in q. ibi posita. Cū ut s. in pucto i dubio ꝑfato formato dr ꝙ iste appellauit. die 12. maij. in dicta forma altera, & die 1. Iunij notificauit Danieli non asc eligendu ad quē appellere volebat. nec elegit ꝑdicta ad quē specialiter appellabat. Et ēt si tūc elegisset non iuuasset, quia erāt elapsi. 10. dies ut appet ex facto. nec releuat recursus quē postea d. ser Dñicus dr habuisse ad Papā. Cuius occasione D. Papa cōmisit auditori dictā applōnis cām, quasi sic uideat elegisse ad quē appellabat; qa istud non releuat, cū ut ꝑdicit hoc factū fuerit nedū post. 10. dies, sed ꝑ plura tpa. Et qa talis impetratio & tales literæ sic sup dicta applōne impetratæ fuerūt surreptitiæ, cū in illis de a ꝑdictis nulla fcā fuerit mētio, de rescri. c. sup lris. Ex quibus concludit ꝙ i dicta impetratione & rescriptione ad appellādū & cōmissione sic sup applōne auditori fcā; multa de quibus. s. ē tactū. fuerint tacita, q̄ dēbat exprimi, dicta cōmissio fuit surreptitia, & sic in nullū ꝑiudiciū dicti Danielis debet operari effectum.

¶ Volentis. Adde quæ habētur ꝑ Bal. in con. 351. in 5. parte.

SVMMARIA.

1. *Statuto disponente ꝙ instrumenta guarentigiata mittantur executioni, & stante statuto ꝙ in causa dotis procedatur summarie &c. procurator mulieris, qui petiit tenutam in bonis quondam mariti possessis per tertios possessores, tanquam perperam agens debet in expensis condemnari, ut de suo soluat. quia debebat offerre libellum super hypothecaria. maxime cum possessores id petiissent intendentes ostendere de potioribus iuribus.*
2. *Vendicatio quæcunque non præsupponit possessorem obligatum.*
3. *Statutum de guarentigia instrumentorum, non ligat nisi illos, qui comprehenduntur in instrumento.*

CONSILIVM. LXVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Viso quodā ꝓcessu uerboso & pleno uerbis inutilibus plusq̄ de substātia facto corā ptāte castri Mōtis sancti Sauini īter dñam Bartholomeā filiā D. Guidatij & vxorē olim Ioan. Diucini seu eius ꝓcuratorē petēt ex ptenna, & Guidonē Biāchi & Nānē eius filiū & Angelū Cioni & reos seu se defendentes eut ꝯdictores ex altera, de & sup adēptione tenutæ cuiusdā possessionis seu petiæ terræ quā ꝑdicti ꝯdictores asserūt se tenere & possidere titu. & bonafide, & ꝓtestati sunt nō dēre dari tenutā dictæ dñæ sup dicta petia terræ, ꝑfata uerō dña seu eius ꝓcuratore ꝯtriū asserēte & petēte sibi tenutā in ea dari uirtute instri guarētigiæ, qd hēt cōtra d. Io. olim eius maritū & eius bona, & asserente dictā petiā terræ fuisse d. quondā Ioannis eius mariti & sibi fore hypothecatā ꝓ dotibus suis; & se eē oībus alijs creditoribus potiorē, & posse eā a quolibet possessore auocare, sup eo ꝙ qrit q̄ sint vl eē debēt partes iudicis seu dicti dñi ptātis in sniando; visis oībus actis & actitatis & monumētis hinc inde ꝓductis & mihi trāsmissis Ego Pau. de cast. vtriusq; iuris doc. sup hoc assumptus a ꝑfato dño ptāte mōtis sancti Sauini de ꝯsensu partiū dico & cōsulo partes ipsius dñi ptātis eē in ꝓnūtiādo ꝓ pte dictæ dñæ seu[b] ꝓcuratore eius malè fuisse & eē ꝓcessum dictosq; & reos seu defensores aut ꝯtradictores fore & esse absoluēdos & eos absoluere e dicto ꝓcessu tāquā inordinato & inutiliter facto, partemq;[c] aduersam seu ꝓcur. eius suo noie in expēsis lītimē factis ꝯdēnandū. Eo qa iste dr magis fuisse defectus ꝓcuratoris q̄ dictæ dñæ, q̄ nō cēset in gnāli mādato sensisse vt dictus ꝓcurator supuacaneā & inordinatā litē moueret, & iō venit ipse ꝓcurator i expēsis cōdēnādus, & de sua bursa soluere debet. C. de admi. tu. l. nō ē ignotū. & no. i l. pe. de exec. sen. §. seq. ver. qd si ꝓcurator. & Bar. i l. 4. in prin. ff. de re iu. & l. 1. §. si ꝓcurator. si qs ius di. nō obtem. & l. q solidū. §. ēt. de legs. 2. ¶ Qd aūt dictus processus sit perperam factus, patet; qa postq illi ꝓtestati fuerunt, ꝙ in illa terra non

fierēt

¶ Medio. ui de Bald. in consi. 95. in 3. parte.

¶ Valuerit. Vide Bal. i cons. 320. i 4. parte. & do. Alex. & imo. in consi. 171. in 2. colū. in 2. parte.

ptoré. §. quoties. Qnimimo & si ex interuallo dedisset laudũ, idẽ videretur. s. q non noceret dicto cõi, nec probaret debitum inter dictum Ioan. & dictam Catherinã rõne cuius fuit facta adiudicatio. ff. de eui. l. si dictũ. §. si cõpromisero. ar. ff. ad velle. l. seia mancipia. ¶ Dico ergo breuiter sic, q si dictũ cõe inuestiuerat se de dictis bonis p dicto debito, qđ dr̃ esse. 25. floren. anteq̃ daretur dictum laudũ vel fieret dictũ cõpromissum, tunc põt cõe præfatum dictã dimidiã auocare; quia ius hypothecæ seu prætoriũ pignus acquisiuit ex hoc. ff. de pigno. act. l. nõ est mirum. C. de preto. pi. per totũ. ¶ Dico aũt, q poterit auocare dictã dimidiã dicto casu in totũ, nisi per dictam puellam probaret ipsum Io. esse suum debitoré ex causis cõtentis in dicto laudo, q a tunc reuocaret in totum, sed vt ad cõionem cum eadẽ puella veniret, vt probantur. ff. quæ in frau. credi. l. q aũt. §. sciendũ. Si verò dictum cõe non inuestiuerat se de dictis bonis ex dicta cã ante dictum laudũ latũ tunc aut dicta dña ñ probat debitũ qđ prætendit alio mõ q p dictũ laudum, & tunc idẽ, vt in totũ reuocet, quia laudũ pdictũ ibi nõ nocet, vt dictũ est. Sed si d. dña Catherina vellet de nouo pbare qualiter dictus Io. eius patruus erat debitor suus, eo q a dissipauerat bona rõia, put in dicto laudo ꝯtinet, & hoc pbaret alio mõ q p dictũ laudũ, tũc nihil posset dictũ cõe reuocare de d. dimidia tangente dictum Io. q a licuit dictæ dominæ vigilare & facere prius sibi solui, vt pbat in d. l. q aũt. §. sciendum. ff. q in fra. credi. ¶ Cõcludo ergo, q vnã dimidiã tãgentẽ prem suũ põt d. dña indubitãter defendere aduersus dictũ cõe, nisi pbaret pecuniã illã venisse in vtilitatẽ rõem, alterã verò dimidia tangentẽ dictũ Iuan. simile põt defendere in totũ, dũmõ duo cõcurrant. s. quod probet ipm Io. fuisse suum debitoré ex cã dictæ consumptionis alio modo q p dictum laudum. Scdõ qđ dictum cõe non fuisset inuestitum de dictis bonis ex causa, quã prætendit ante dictum laudum. Si verò deficit vtrunq; prædictorum vel primum tm̃, in nullo potest defendere. Sed si deficeret scdm, tm̃ quia cõe foret inuestitum, tamẽ ipsa dña probaret debitum, tunc reuocaret vnã dictam dimidiam pro parte tm̃, & sic ambo concurrerent, vt ex prædictis patet. Et sic aliquando in totum, aliquando pro parte, aliquando in nihilum reuocat.

S V M M A R I A.

1 *Ecclesiæ alicui regulari vel religiosi, ex eo q quis se dedicat cum pacto q possit stare in quocunq; habitu & acceptare officia ciuitatis, non dicitur facere professionem, sed põt aspirare ad bona sua si pacta non seruentur, q a potius sapit contractus quam dedicatio, & hoc dicitur ex præsenti consilio.*

2 *Verba obscura vel intellectum duplicem habentia declarantur ex adiunctis.*

CONSILIVM LXIX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Visa quadã cõmissione seu dedicatione facta p Lotariũ als blãchũ in ecclesia S. Marci de Flurẽtia se & oĩbus bõis rũ saluis & reseruationibus in ea ꝯtẽtis. Sup eo, q q̃rit an dictus Lotarius p cãsit vere pfessus religionẽ dicti ordinis, & sic possit ꝯuẽtus occupare oĩa bona sua ñ obstantibus reseruatiõibus pdictis, vt sic illæ vitient, & ñ vitiẽt, an vero eꝫ vitiẽt pfessiorẽ, & nõ vitient. Vr̃ dicẽdũ primã partẽ esse verã, q a ꝯuersi & dedicati ecclæ regularis cẽsent eo ipso pfessi oĩa substãtialia religiõis illius, vt no. gl. 26. q. 1. c. vt lex ꝯtinẽtiæ. ex quo seqtur, q reseruationes illæ posito q essent ꝫ substãtialia religionis, vitiant & ñ vitiãt, cùm nõ fuerint appositæ p viã ꝯdõnis, sed potius p viã modi seu ꝯuẽtiõis pstationis vel pacti, quorũ neutrũ hẽt suspẽdere actũ. Et idõ cõmissio & dedicatio q de sui natura pfessionẽ includit vt dixi, tãq̃ pure facta recipit essentiam & robur ad repellẽdũ modũ, ꝯuẽtionẽ, vel pstationẽ, seu reseruationẽ ꝯtrã professioni; ñ sic si p viã ꝯdõnis fuisset apposita, vt hęc habent & no. plenè. in c. fi. de ꝯdi. appo. p gl. & doc. C. de sacrosan. ecc. auth. ingressi. & ff. de vsu & habi. l. per seruũ. Qnimimo reseruatio bonorũ ẽt si ꝯditionalr facta fuerit, vr̃ q nõ habeat vitiare pfessionẽ q cquid in dictis iuribus no. fm Io. An. in d. c. fi. q a abdicatio bonorũ nõ est de originali substãtia pfessionis, sed additũ fuit p cõstõnẽ ecclæ sicut castitas in sacris ordinibus, vñ si q s reciperet sacrũ ordinem sub cõditione si poterit ꝯhere matrimoniũ reijceret conditio, & esset verè ordinatus. 28. distin. c. diaconi. ¶ Breuiter his nõ obstan. cõtrarium videtur dicendum. q nõ obstantibus dictis reseruationibus præfatus Lotarius non sit pfessus & sic bona nõ possunt occupari, si pacta non fuerint sibi seruata. Pro cuius euidentia notandum quod distinctiones quæ fiunt in dictis iuribus supra allega. procedũt & locum habent, quando constat de intentione q quis voluit profiteri uel purè, uel sub conditione, si reseruationes ualent. Tunc enim aut reseruatio est contra originalem naturam seu substantiam professionis, puta q nõ teneatur ad obedientiã, uel ad castitatem, & tunc est distinguendum. Aut sit reseruatio per modum conditionis, & uitiatur professio, ut d. c. fi. de cond. apposi. aut per uiam modi uel ꝯuentionis, & tunc econtra non uitiatur professio, sed modus uel conuentio, ut no. in d. l. per seruum. ff. de usu & habi. Si uerò non sit contra originalem naturã uel substantiam, ut est de retentione bonorum, & tunc indistinctè vitiatur reseruatio, & non professio. per Modernos doc. sequentes Ioan. Andr. in d. c. fin. Sed interdum non constat clare de intentione quòd uoluerit profiteri, ut cum quis dedicat se uel facit se conuersum alicuius ecclesiæ. Nam isti actus sunt indifferentes, & ita cadunt in non profitente siue in profitente. qđ patet, quia cadunt in ecclesia seculari, in qua non est dare professionem. ut not. in d. auth. ingressi. & d. c. ut lex continentiæ. Et tunc oportet ire per coniecturas. arg. l. si seruus plurium. §. fin. ff. de le. 1. Coniectura autem una ponitur per gl. in d. c. ut lex. uidelicet, q si dedicat se ecclesiæ seculari non intelligatur professus, sed dedicasse se secundum naturam illius ecclesiæ in qua non cadit professio. ar. ff. de iureiuran. l. sed si possessori. §. sed si rerum. loca. l. si uno. in princ. Si uero ecclesiæ regulari, tunc per eandem rationem intelligitur professus. Certè hoc ultimum recipit supletionem ut sit uerum si fecit ea quæ cadunt in professum, scilicet quia mutauit habitum & uitam, alias apparet quòd noluit pfiteri, & per consequens succedit regula q actus non operatur ultra intentionem agentis. ff. si cer. pe. l. non omnis. Sed in casu nostro iste Lotarius non mutauit habitum, imo ex pacto voluit posse stare in quocunque habitu uellet, & ita fecit, & etiam q posset acceptare officia communis, per quod patet quòd noluit renunciare seculo; ex quibus datur intelligi, qualiter utraq; pars intellexit illam dedicationem seu commissionem. Nam non uideretur uoluisse, q esset professio regularis sed simplex & nuda dedicatio eo modo, quo caderet in ecclesia seculari, & adhuc laxior propter officia. 2 † cum uerba obscura uel duplicem intellectum habentia ex adiunctis declarentur. ff. de leg. 3. l. quæsitum. de peti. hære. l. uerum. ff. de re. dub. l. 1. Et ita uidetur fuisse de mẽte Bald. in d. auth. ingressi. ubi in conuersis ecclesiæ regularis distinguit, an mutent vitam & habitum, vel non; & sic limitat & declarat glos. in d. cap. ut lex. Sed talis coniectura & limitatio non cadit, quando uerba sunt clara, quia dicat profiteor &c. & ideo tunc recurratur ad aliam distin. de qua primo loco dixi. ¶ Concludo ergo q in casu nostro non habemus disputare de illo arg. An reseruationes prædictæ uitient professionem uel uitientur ab ea; secundum q doc. tractant in dictis iuribus. Sed debe-a mus indistinctè dicere, q nõ variantur nec uitiant professionem quæ nunquam facta fuit, sed declarant eam nunquam fuisse factam; & de intentione tam fratrum quàm dicti Lotarij fuisse potius facere quendam contractum innominatum. s. do ut facias; seu facio ut des, vel do vt des; quo non impleto ex vna parte non tenetur alter implere. ff. de condi. ob causam. l. si. cum si.

a ¶ Reseruationibus Vide omnino quæ habentur per d. Bar. Soz. in consil. 63. inci. in præsenti. uers. circa quartã dubitationẽ. usque ad fi. cons. in prima par.

S V M M A R I A.

1 *Compromissum per ullam cautelam uerborum in eo appositorum siue dicatur q possit facere alte, & basse, & lædere in parua & magna quantitate, fieri põt quominus reductioni ad arbitrium boni uiri locus fiet; p'ut põt remoueri tacita q̃ expressa, & d. lus arbitratoris sumitur ex enormi læsione. Et arctando se ultima die termini ad ueniendum ad locum ubi arbitrari tenebatur non dato nec habito tempore ad uidendum iura partium.*

2 *Sententia arbitralis si non potest reduci ad arbitrium boni uiri, tamen per uiã supplicationis potest adiri superior qui de enormitate cognoscat, & cũ alius superior non est potest adiri papa qui per uiam denunciationis euãgelicæ procedat si sunt laici, & clerici uo minus aliqd occupet, neq; scandalũ nutriat.*

3 *Exceptio peremptoria est proponenda usq; ad finem uel conclusionem in cã alioquin se deficta derogat primæ. & idẽ est si fuit pposita, & cõtra eã pnũciatũ.*

4 *Testibus quantacunque dignitate existant non creditur absque iuramento.*

5 *Adiudicatio facta ecclesiæ de aliqua re non ualet prout tenuit aliam rem cũ nõ appareat de detentione alterius rei, nec cum non sit præsens qui acceptet.*

6 *Donatio de bonis regni non ualet nisi assẽtibus principibus & populis regni qa bonaiei non possunt transferri in aliũ. Nec si præsentes tacent in talibus donationibus, præiudicium afferunt successoribus, & non modo mandatum sed rogatio domini necessitatem importat.*

7 *Donatio facta in ecclesiam quando ualeat, & quid de donatione Constantini. Concludit etiam q Rex potest uenire contra donationem per ipsum factam.*

8 *Laudum si contineat talem clausulam quòd concordia stet semper firma, & si contingat oriri dissensiones, quod eligantur certi homines qui habeant illas*

terminare, si una pars contrauenias, quia non seruet clausulam, altera pars etiam potest contrauenire & petere restitutionem datorum ob dictam causam, etiam si altera pars uelit ex interuallo acquiescere & purgare moram, nec requiritur expressus consensus amborum partium in contrauenienda, sed mutua contrauentione receditur ab illa.

9 *Diuisio non parat titulum ad præscribendum. Titulus qui requiratur ad præscriptionem. & 10.*

10 *Error iuris non sufficit ad præscribendum etiam longissimo tempore.*

11 *Priuilegium concessum uni religioni, quod possint retinere bona acquisita debellando, ad alia non porrigitur.*

CONSILIVM. LXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Quia frustra disputaretur de aliis dubiis occurrentib. in hac ardua & põderosa cã, si ex clis & renũciationib. appositis in ultimo compromisso facto in regno Romanorũ non posset ad Papam ꝓ reformatione vltimæ sñiæ arbitralis cursus hri, idcirco incipiã ab hoc art. quo expedito secundus artic. erit, an visis & põderatis tenorib. cõpõnũ factarũ inter partes & ẽt duorũ laudorũ, quorũ vnũ tulerunt duo Reges. s. Vngariæ & Boemiæ iã est diu; aliud verò tulit Rex Romanorũ modernus in Buda modernis tẽporib. sit fundata intentio fratrũ s. dictis terris de quib. agitur. Et elisa intentio Regis Poloniæ, q̃ fundat in duab. sñiis delegatorũ apñcorũ latarũ in eius fauorẽ, uel non. Ex quo videbitur an vltima sñia arbitralis sit iniqua, uel non, quo ad dictũ Regẽ Poloniæ & quo ad dictas terras. ¶ Tertius articulus erit, verũ posito ꝙ intentio fratrũ non sit fundata ex prædictis duntaxat, an saltem sit fundata simul ex eis, & ex cursu tpis, & sit ex præscriptione. ¶ In quib. trib. artic. principalib. reuoluentur oĩa alia dubia facta, & q̃ fieri põt in hoc negotio. ¶ 1 † Venio ad primũ, & vr̃ dicendũ tanq̃ accessoria ꝙ non potuerit vel possit peti reductio ad arbitriũ boni viri, seu reformatio dictæ sñiæ pp duo ɔtenta in cõpromisso. s. pp illa verba de alto & basso &c. Itẽ pp expressam renunciationẽ petitionis pdictæ. Pro cuius euidentia notandũ, ꝙ qñ partes ꝓmittunt simpliciter stare laudo & vltra non ꝓcedunt, tunc est clarũ ꝙ inest tacita ɔdõ in cõpromissione. s. si erit æquum, & iõ si est iniquũ põt peti reductio. ff. de op. lib. l. si libertus ita loca. si in lege. in prin. ff. de iu. iu. c. quintauallis. Tunc aũt est æquũ qñ nõ lædit in magna quantitate, licet lædat in parua, quia hoc ultimũ est ei permissum. l. si de meis. §. recepisse. & qđ ibi no. ff. de arb. Sed si partes vlterius ꝓcedunt dicentes ẽt si fuerint læsæ in magna q̃titate, tunc cessat illa ɔdõ, si erit æquũ cũ ɔstet de intentione partiũ in ɔriũ. l. ille aut ille. §. cũ in verbis. de le. 3. & quia in incertis non certis &c. l. ɔtinuo. §. cũ ita. ff. de uer. ob. vñ tunc non põt peti reductio. Ita infert Io. An. fuisse disputatũ Bononiæ in add. Spec. ti. de arb. §. fi. hoc aũt viderent importare illa verba de alto & basso. Iõ dñt canonistæ, ꝙ impediunt reductionẽ. vt no. per eus in c. ꝓhumilis. de ma. & obe. Itẽ importat renunciationẽ reductionis, qm̃ est intelligenda eo casu quo esset excessus in magna q̃titate, ut aliquido peret. de le. 1. l. si qñ. cũ si. Et ita vr̃ fuisse de mente Ia. Bu. C. de arb. cũ antea. ut ibi refert Bal. ¶ Breuiter cõis opi. & obseruantia est in ɔtriũ. s. ꝙ ꝑ nullã cautelã verborũ appositorũ in compro2 misso fieri põt, quominus petat̃ reductio,[a] si laudũ alleget̃ iniquũ pp enormẽ læsionẽ, ut inquit Bal. in d. l. cũ antea. C. de arb. qđ ẽt tenuit & ɔsuluit Dy. ut ipse refert in l. quidã cũ filiũ. ff. de ver. ob. & in c. scienti. de re. in. in vj. quẽ sequit̃ Bar. in l. si societatẽ. §. arbitrorũ. ff. ꝓ socio. cuius rõ est, quia excessus in magna q̃titate cõtinet dolũ ꝓsumptũ. ff. ꝓ soc. l. vñ si neruæ. cui dolo ꝓsumpto in futurũ renũciari nõ põt ꝑ pactũ, nec põt remitti. ff. de pac. l. si vnus. §. illud. Ne arbitrator inducat̃ ad delinquẽdũ. ff. de pac. do. l. cõuenire. Itẽ quia renũciatio pdicta hẽt vim cuiusdã emologationis, q̃ nõ põt fieri añ latũ laudũ, ut d. l. cũ antea. Et qa non est credendũ ꝙ partes cogitauerũt arbitratorẽ de quo cõfidẽtiã habuerũt dr̃e eas enormiter lædere. ar. ff. de le. 2. l. vnũ ex familia. §. fi. q cquid in locis s. notatis dicat̃ in ɔtriũ. Non. n. plus operari dẽnt verba illa de alto & basso q̃ sunt dubia, q̃ expressa renũciatio. Nec plus operet̃ tacitus q̃ expressus cõsensus, ut no. ff. de pa. Itẽ quia in gl. quæ incipit, ut perpetuò. in fi. Sed expressa renũciatio nõ impedit, ergo &c. ¶ Constat aũt ꝙ dolus arbitri uerus uel ꝓsumptus reddat laudũ nullũ, uel annullandũ. C. de arb. l. 3. ff. eo. l. ita demũ. Hic ãt ꝓponitur læsio enormis & excessiua, quia non solũ partẽ magnã terrarũ, de quib. est contentio, dictis fratrib. adiudicauit dictus arbitrator, sed eas oẽs & integras, ergo &c. vt d. l. vnde si neruæ. cũ se. ff. pro so. ¶ Nec ob. ꝙ modernus Rex bis vel ter voluit dictas terras remanere apud dictos fratres, & ẽt eius pdecessor, quia verũ est cũ cõdõnib. appositis in concordiis factis ꝑ eos, non aũt ꝓsumit̃ sic uelle cũ aliis cõdõnib. in hoc laudo appositis. ar. ff. de iebus eo. l. 1. §. si defunctus. Et patet ẽt hoc, qa d. Rex in ꝓsequẽdo cõpromissum sp suã voluntatẽ expressit in ɔtriũ, vñ talis ꝓsumit̃ fuisse sua voluntas a prin. ff. ad mace. l. sed iul. §. ꝓinde. C. de na. liberis. l. cũ quis. ante fin. ¶ Deprehenditur ẽt dolus in arbitratore pñti, quia nimis se arctauit in veniendo ad locũ vbi ferenda erat sñia. s. usq; ad ultimã diẽ, pp qđ effectũ est, ꝙ partẽ Regis in suo iure non potuit audire, q̃ si fuisset audita, forte ipm in ɔtriã soĩa in2 clinasset. ff. de ar. l. si in tres, iun. l. 2. §. si quis tñ. ff. si quis cau. † Et sic talis sñia arbitralis tanquã lata sine plena causæ cognitione, & Rege inaudito nec facta sibi copiã iuriũ partis aduersæ, q̃ non potuerũt fieri ita modico spacio tpis. de rest. in inte. c. tũ ex lris. ff. quib. ex cau. ma. l. sed & si ꝑ ptorẽ. §. quotiẽs. cũ ibi nõ est nulla. C. de sen. ex peri. rec. l. 2. de sen. ex stip. & no. e. ti. l. ꝓbatã. nimia. n. celeritas in hoc casu reprehẽdenda est. ut not. gl. de ele. c. fi. li. 6. q̃ vr̃ hic fuisse, cũ ad ultimũ diẽ se arctauit arbitrator, ita ꝙ d. Rex tps nõ habuit iura sua plenius oñdendi. Sed & posito ꝙ obstantib. dictis verbis & clis nõ posset peti reductio ad arbit. boni viri, vr̃ tñ posse supplicari aduersus d. sñiam pp enormẽ læsionẽ. C. de pci. imp. of. l. si quis aduersus. cũ auth. ibi posita. Et ad papã, tũ qa nõ est dare aliũ superiorẽ. ar. ff. de tu. & cu. da. ab his. l. ubi absunt. de fo. cõp. c. licet ex suscepti. & qđ ibi no. Tum quia fratres aduersus quos sunt de eius foro. ff. de inof. test. l. si suspecta. in fi. Tũ qa ad ipm ꝑtinet ne dicti fr̃es ea iniusta sñia aliquid occupẽt. de im. ec. c. quia pleriq;. ꝑ Inn. Tũ quia ẽt si religiosi nõ essent sed laici, posset aduersus eos Papã adiri ꝑ uiam denunciationis euangelicæ, si peccauerit in te frater tuus &c. 2. q. 1. c. si peccauerit, de iud. c. nouit. Tũ qa ad ipsum ꝑtinet eripere oppssos, 24. q. 3. c. si qs de potẽtibus. de fo. cõp. c. ex pte. Et ad ipm ꝓ auxilio & oportuno remedio recurrat̃ de cũctis mundi partibus. 9. q. ult. c. cũcta ꝑ mũdũ. & c. principalẽ. Et ẽt ꝓuidere debet, ne dicti fratres sub religiõis specie crudelissimè tyrãnizent. Et ne cõtra uotũ ꝓpriæ professionis suffarcinati auro & argẽto apm pauperẽ simulatẽ seq uideant̃. 12. q. 2. c. socrates. Quodq; dictũ regẽ xpianissimũ licet neophiticũ nõ irritẽt, nec in desperatiõnẽ deducãt, cũ quo eẽt cautius & moderati⁹ agendũ ꝓpter fructũ bonũ q ex eius pace & tranqllitate seq põt in fide xpiana, ꝓut ab experẽtia uisum est seq. Et econuerso malũ ex ista rõne 12. q. 1. c. qa tua. 31. di. §. fi. qm̃ ad papã ꝑtinet ꝓuidere ne scãdalũ subsequebat̃ maxime in fide. 95. di. c. puenit. de re. iu. q scãdalizauerit. ¶ Cõcludo igit̃ sup hoc primo passu potuisse ad papã recurri ꝓ reformatione dictæ sñiæ, ipsumq; debere ex causis s. dictis iniq̃tatẽ dictæ sñiæ tollere, & pacẽ inter ptes pdictas ponere, scãdalũq; futurũ amouere. ¶ Venio nunc ad s̃m. Et ꝓsupposito fundamento Regis Poloniæ sup sñiis duabus dñorũ delegatorũ sedis apostolicæ maximè ultima tpe Benedicti Papæ quo ad dictas terras & prouincias, qđ ad ipsum & ad suum regnũ & coronã pertinet. & qđ infra partes regni sunt limites, quæ sñia trãsiuit in rẽ iud. q̃ritur de quatuor uel quinq;. ¶ Primò an dictæ sñiæ derogat̃ in aliquo per sñiam arbitralẽ duorũ Regum Vngariæ & Boemiæ latã prius per annos quatuor. ¶ Scdò, an ei deroget̃ ꝑ ɔcordiam & literã Regis kazimiri factã, post d. sñiam ꝑ alios annos 4. s. in 1443. ¶ Tertiò, an ei derogatur ꝑ ɔfirmationẽ factã a Rege moderno in anno. 404. ¶ Quartò, an ei deroget̃ ꝑ concordiam factam a rege moderno. 1411. apud thorũ quæ uocatur thorenensis. ¶ Quintò & ultimò, an ei derogetur per sententiam arbitralẽ latã Budæ ꝑ pñtem regem vngariæ, & nũc romanorũ. Si. n. ex pdictis uel aliquo pdictorum nõ derogaretur dictæ sententię iudiciũ delegatorũ, remanet dictum fundamentum Regis Poloniæ inconcussum. Et per ɔñs sequitur, ꝙ sñia Regis romanorũ ultima dictũ Regẽ excessiue & enormiter lædit, & per ɔñs est reformanda, ut s. dixi. ¶ Et quantum ad primum dicendũ est indubitanter ꝑ d. sñiam arbitralem dictorum Regũ in nihil derogari sentẽtiæ delegatorũ apostolicorũ postea subsecutæ. 3 Sed potius ecõuerso illi priori derogatur per posteriorẽ. † Nam si qua exceptio dictis fratribus cõpetebat ex illa arbitrali sñia, illa erat perẽptoria q̃ proponi debuit usq; ad sñiam diffinitiuam dictorum delegatorum seu usq; ad cõclusionem in cã, quod cũ factum nõ fuerit, perẽpta est. Nec põt nũc proponi ꝑ aliquẽ modũ. C. sen. res. non pos. l. perẽptorias. & qđ ibi per Cy. Aut si fuit proposita & ea examinata, fuit in contrarium pronunciatum, idem est. ff. de ne. ge. l. si autem. §. fi. de compen. l. quod in diem. §. si rationem

[a] ¶ Reductio. Adde Ange. in cons. 172. & ea & qualiter & quando peti possit. & vide do. Bart. Sozi. in consilio 220. incip. nisi. uersi. circa secundam difficultatẽ. in 2. par.

si rõnẽ. Sicq; valuit snĩa delegatorũ in p̃iudiciũ iuris dictorũ fratrũ si qđ habebant ex d. prima snĩa arbitrali & ip̃m abstulit. ff. đ re iud. l. p̃ses fami. er. l. cũ putarẽ. cũ li. q̃ sen. siue ap. rescin. l. 1. š prin. ext. de re iud. cũ inter uos. ¶ Præterea & si nõ esset d. snĩæ arbitrali. derogatũ per sniam dictorũ deleg. de directo, saltẽ iũ est derogatũ p indirectũ. idẽ declaratũ p illã arbitralẽ sniam nullũ ius fuisse q̃situ dictis fribus. ¶ Circa qđ aduertendũ ꝙ circa dictã terrã pomeraniæ d. arbitri duo faciũt, qa primò attestant̃ Regẽ Kazimirũ in eorũ p̃ntia eã donasse dictis fribus ob remediũ aiarũ. Et in hoc non stat̃ eorũ dicto, qa hoc nõ faciũt vt arbitri, sed vt testes,

4 † quibus non stat̃, nisi sint examinati a iudice cõpetẽti cũ iur̃o q̃tũcũq; magnæ & excellentis sint autoritatis. C. de testi. l. iurisiurã di. ext. eo. ti. c. in noĩe dñi. Et qa testibus & testimonijs credendũ

5 est. ff. de testi. l. 3. §. idẽ diuus. & §. sabino. & qđ ibi no. ¶ † Secũdo adiudicãt dictis fribus illã terrã eo iure & mõ, quo terræ culmo. & turonẽ. eisdẽ fribus per p̃genitores suos fuerunt donatæ & legatæ. Et vlterius ratificãt donatiunẽ & legationẽ p̃dictas eo iure & mõ quo fuerunt factæ. Certè talis adiudicatio terræ pomeraniæ non vr̃ hẽre vim duplici rõni. Primo qa facta virtute donatiõis quã asserũt factã in eorũ præsentia, vt ex eius snĩæ tenore patet, de qua donatione non cẽsent̃ partes t̃pe cõpromissi aliquid consensisse, cũ nõ esset in rerũ natura, qa cõpromissũ intelligit̃ de litib' q̃ tũc erãt, nõ de his q̃ post cõpromissũ nasci poterãt, & ex cã de futuro. đ refer. c. fi. ff. de dã. infec. l. q bona. §. si is q virtãs. & sic nullã censent̃ dedisse p̃tãtẽ super ea p̃nuntiãdi. ergo &c. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. de officio. Scđò non hẽt vim dicta adiudicatio, qa nõ fuit facta purè & simpl̃r, sed eo mõ & iure quo terra culmonẽ. & turonẽ. dictis fribus fuerant donatæ, de qua donatio facta fribus de dictis terris non apparet, ergo &c. ar. ff. de hr̃d. insti. l. 2. ver. aliter atq; & ver. p̃t aũt. de ꝯhẽ. emp. l. si qs fundũ. p qđ ẽt impugnatur cõfirmatio facta dictis fribus de d. terris, qa ñ cẽsent̃ uoluisse cõfirmare pure & simpl̃r, sed ita demũ si ita est ꝙ sint donatæ, & sic nullũ ius de nouo cõcedere, sed iã cõcessũ cõfirmare. de cõfir. vtil. vel inuti. c. cũ dilectus. facit qđ no. in c. abbate. de verb. sig. in gl. p hoc vr̃. ¶ Præterea nõ apparet, ꝙ in donatiõe p̃dicta fuerunt p̃ntes fr̃es vel aliquis q p eis receperit, & sic donatio fuit & est nulla, per gl. q̃ est. C. de sa. san. eccl. l. illud. qđ cõiter tenet̃. ¶ Nec ob. si dicat̃ fuerũt p̃ntes dicti reges, qm̃ ex tenore d. snĩæ nõ apparet, ꝙ ipsi p fribus receperint, vñ ex sola p̃ntia non fuit ius fribus acquisitũ, vt no. Cy. in auth. sacr̃a. in 10. q. & C. si aduer. vẽ. & Bar. in l. 1. de cõfes. is. C. in 4. & 6. col. & istud est bñ substãtiale & faciens ad p̃positũ. Sunt ẽt alia, p p̃ q̃ dicta donatio non est valida, ẽt si de ipsa apparet, & ẽt si cessarent p̃dicta de quib' in seq. ar. subijciã. ¶ Dico igit̃, ꝙ cũ per d. sniam delegatorũ pòstea subsecutã appareat dictas terras nõ p̃tinere ad dictos fr̃es iure donationis factæ a p̃decessoribus, p ꝯñs apparet illã cõfirmationẽ & adiudicationẽ factas mõ p̃dicto fore nullas, quasi deficiẽti cõdõe de p̃nti, sub qua factæ cẽsent̃ & sunt. l. cũ ad p̃ns. ff. si cer. pe. ¶ Circa scđm dicẽdũ est, ꝙ nec per cõcor. a Rege Kazimiro derogat̃ d. snĩæ delegatorũ. Primò per id qđ dixi in p̃ce. artic. qm̃ intẽtio d. Regis non vr̃ fuisse ius aliquod de nouo cõcedere dictis frib', sed id qđ prius asserebant se hr̃e cõfirmare, vt patet ex eius tenore, & maximè in ver. & licet adiectione nõ egeat plenitudo &c. Vñ cũ actus non operet̃ vltra intẽtionẽ agentis nõ cõstito qđ aliqđ ius prius haberẽt, nullũ ius acquisiuisse dr̃ p illã concordiã. ff. si cer.

6 pe. l. nõ oĩs. † Sed & posito ꝙ voluisset hoc facere, nõ tñ potuit sine cõsensu oĩm principũ & populorũ regni. per c. intellecto. de iureiu. & ar. 3. q. 2. c. non liceat Papæ, ẽt illorũ populorũ qui sunt in terris illis donatis, sine quorũ cõsensu non potuerunt in alios trãsferri. ff. de fideicõ. liber. l. inuitus. & qđ ibi no. & ar. de ac. em. l. Iucius. §. fi. Et qđ no. Host. i c. dilecti. đ maio. & obe. Est. n. istud ius publicũ totius regni. vnde qđ oẽs tãgit, debebat ab oĩbus cõprobari, vt in regula iuris. nõ ab vno tñ. ff. de pact. l. ius publicũ, & l. iurisgẽ. §. si paciscar. & l. si vn'. §. itẽ nec experiar. & plene not.

b in l. si quis in conscribendo. C. eo. ti. Ex occupatione. n. harũ terrarũ totũ regnũ lædit̃, & nouitatẽ sentit, ergo &c. ff. de aqua plu. arc. l. in concedendo. & l. in diẽ. ¶ Nec ob. literæ quorundã prælatorũ, qui asserunt se fuisse p̃ntes, quia non dñt ꝙ consenserint, nec ẽt p̃sumitur, cùm tractaretur de ip sorũ & totius regni p̃iudicio. arg. ff. de fur. l. qui vas. §. vetare. & C. de p̃cu. l. inuitus. de reg. iu. qui tacet. & l. gaius. de pig. act. ff. quib. mo. pig. vel hypo. solui. §. nõ vr̃. ¶ Itẽ non ob. literæ quarundã cõitatũ, q̃ obligãt se ad nõ iuuandũ regẽ imo ad resistendũ ei, si uoluerit uenire ꝯ, quia si bene inspiciatur, non vr̃ hoc sponte fecisse, sed quodãmodo coactè, quia dicunt de mãdato Regis se illud facere, cui non est verisi eos potuisse resistere. Et sic talis actus vel consensus poterat & põt rescindi iudicis officio. ff. qua. rer. act. ñ da. l. 1. §. q̃ onerãdæ. & plene no. C. de transac. l. interpositas. nã non solũ mandatũ superioris continet p̃ceptũ, & sic necessitatẽ importat, sed ẽt rogatio. vt no. ff. de iussu. l. 1. circa prin. in gl. q̃ incipit. ex hoc põt perpẽdi. secus in mandato alterius superioris. ff. de neg. ge. l. at qui natura. §. si libero. In vanũ ergo se iactant dicti fratres dicentes dictã concordiã fuisse vallatã consensu oĩm baronũ & cõitatũ regni, cũ sit falsissimũ, vt ex lr̃is eorũ patet. Plus dico, ꝙ si de cõsensu oĩm appareret per alias q̃ eas de quibus. š, vt mihi asserit̃, adhuc tñ non valuit dicta remissio in p̃iudiciũ posteriorũ illorũ cõsentientiũ qđ p̃batur. nã constitutio regni seu monarchiæ, q̃ dr̃ fuisse facta de iure gẽtiũ. ff. de iust. & iu. l. ex hoc iurisgen. nõ solũ fuit facta p illis qui consenserunt, sed ẽt p posteris eorũ. Licet ergo illi potuerint consentire in eorũ consentientiũ p̃iudiciũ. ff. de le. 1. l. nihil. §. oĩbus. C. de admi. tu. l. cũ q̃dã. nõ tñ poterunt consentire in p̃iudiciũ suorũ posterorũ, q posteri non erant habituri ab illis consentientibus, sed a primis p̃genitoribus q regnũ cõstituerunt & a iure gẽtiũ. tex. est no. de hoc in fi. ff. de interdic. & rele. l. 2. de ado. l. si arrogator. §. sed an impuberi. in fi. facit l. si post mortẽ. in fi. de ꝯ ta. & de pac. l. fi. Nõ. n. possunt parentes auferre posteris eorũ, qđ ipsi eis nõ dederunt, sed primi p̃genitores. ff. de sena. l. emancipatũ. in fi. Sed unionẽ regni ad tuendũ se dederũt vt dixi primi genitores regnũ cõstituentes, igitur ab alijs non potuit auferri.

7 facit. ff. de ritu nup. l. generali. in fi. † Itẽ non ob. ꝙ ista donatio facta fuit religiosis personis, & sic fauore piæ causæ vr̃ valere, q̃ al's nõ ualeret. ar. ff. de religio. l. sunt personæ. C. de sac. san. ecc. l. fi. in auth. de non alie. §. si minus. Nã dico, ꝙ istud potius facit in ꝯriũ. s. ꝙ nõ ualeat magis q̃ si facta fuisset alicui laico. Nã vt dixi, donatio p̃hibetur ex eo, ꝙ lædit totũ regnũ & oẽs regnicolas. Igit̃ eo magis debet esse nulla, ꝙ facta sit religiosis, aut ecclesiæ, q̃ cũ sit cultrix iustitiæ non patit̃ quicq̃ iniustũ in se aut in aliũ fieri. 10. col. de alie. feu. c. 1. §. 1. l. 2. Et nõ recipit elemosynas, quas quis facit de alieno, vel cũ alterius p̃iudicio, vt plenè no. in c. ex trãsmissa. de dici. & qđ no. in l. 2. §. 2. ff. de inoffi. test. C. de sacros. eccl. authẽ. si quã mulier. & eo. ti. l. 1. per Bar. & qđ no. Cy. C. de cõd. ob tur. cau. 2. l. cũ te. Præterea fit magna qõ, vtrũ valuerit donatio Cõstantini facta in ecclesiã romanã[a]. vt no. in proœ. fforũ. & C. & in auth. qñ oportet epis. in prin. & in cle. 1. de iureiu. Et finaliter vident̃ teuere, ꝙ qñ est donatio totaliter p̃priatiua; qa ecclesia cui donatura principe nõ recognoscit ipsum superiorẽ in terris donatis, tunc si facta est romanæ ecclesiæ valet, secus si alteri ecclesiæ inferiori, vt no. Ioan. And. in addi. Spe. ti. de iur. om. iu. & Bal. in p̃e. C. vbi ẽt determinat casum nr̃m ꝙ si Rex vl̃ Imperator donat terras regni ecclesiæ inferiori totaliter a se expropriãdo, non ualeat donatio. hoc idẽ determinat Spec. in ti. de instru. edi. §. nũc aũt. in fi. loquit̃ tñ, qñ regnũ enormiter læditur, & dicit ꝙ successor p̃t reuocare. Cũ ergo in casu nr̃o fuerit donatio totaliter expropriatiua, qa dicti fr̃es non recognoscunt d. Regẽ in superiorẽ in aliquo p dictis terris, & ex ea sequit̃ enormis læsio regni, p̃ut experientia docet, sequit̃ ꝙ non ualuit & p p̃ntẽ Regẽ potuit & p̃t reuocari, p̃ut expressè determinat Spe. & ẽt Bal. in locis. š. dictis. ¶ Vltra hæc ẽt p̃sumit̃ nõ sponte facta, ex quo per prius fuerat spoliatus. de rest. spo. c. sollicite. de renũ. c. super hoc. ¶ Itẽ dr̃, qa non p̃ducuntur per fratres originalia instr̃a huius donationis vel snĩæ, de qua. š. sed exemplaria, ergo &c. de fide instru. c. 1. ¶ Circa tertium. s. confirmationẽ factã a Rege moderno in anno 404. de concordia facta per Kazimirũ dicẽdũ est, ꝙ laborat eodẽ morbo quo illa; quia in ea deficit consensus regnicolarũ, & si adesset adhuc idẽ dicendũ, vt. š. dictũ est in præcedenti articulo. Videtur tñ plus in ista q̃ in illa, quia ꝯ illã iste poterat venire. sed cõtra suũ nõ vr̃ posse venire ne ueniat ꝯ factũ suũ[b]. ff. de adop. l. post mortẽ. de ser. rusti. p̃dio. l. p fundũ. extra de cle. coniu. c. diuersis fallacijs. in fi. de fil. p̃sby. c. veniens. Et idem Spe. in d. §. nunc aũt. in fi. dicit ꝙ successor illius regis qui alienauit, poterit venire ꝯ & reuocare q. d. non ille idẽ in pœnã eius. ¶ Sr̃ cõtrariũ est verũ. Nã cũ alienatio tendat in p̃iudicium totius regni non solius Regis, & econuerso reuocatio alienationis tẽdat in vtilitatẽ totius regni, nõ Regis tñ, ipse idẽ poterit uenire cõtra & reuocare. de reb. eccle. nõ alie. c. si qs p̃sbyterorũ. C. đ sa. sanc. eccl. l. iubemus. §. sanè. ¶ Nec ob. c. diuersis fallacijs. & c. veniẽs. š. alleg. qa loquunt̃ qñ reuocatio

[a] ¶ Romanã. Vide d. Al. de imo. in cons. 57. in 5. col. in 2. parte. ¶ Adde in Phi. Cor. I cons. 2. in 3. col. uer. 3. ex illo vr̃. l 3. uol. ubi dicit ꝙ de' & mund' approbat illã donationẽ. vñ de eius ualiditate non est disputãdũ cũ uideat̃ sp̃ũ Dei perpetrata. p̃ut dicit Bal. i p̃e feudorũ & cũ p̃batur. in c. fundamẽta đ ele. in 6. & in cle pastoralis de re iu. H. F.

[b] ¶ Sed. Vide tamẽ Bal. in consil. 375. in 5. parte.

tio tẽderet in vtilitatẽ solius reuocãtis, pota si vult reuocare tito
lũ beneficij quẽ cõcessit inhabili. Nã cõcedere beneficia in titulũ
est fructus dignitãtis illius, ad quẽ ꝑtinet collatio. de intepa. c. cõ
sultationibus. cũ ibi no. Si ergo scienter cõtulit inhabili, cõueniẽs
est ꝙ priuetᷣ hoc fructu, ne possit reuocare & alteri cõcedere. Nec
tẽdit hoc in ꝑiudiciũ beneficij, nisi ille alio mõ dissiparet eius bo
na, sed vẽdere seu alienare ꝓprietatẽ rerũ hoc non est fructus di-
gnitatis. Et iõ, qꝛ nõ posset reuocare, tendit in ꝑiudiciũ ecclesiæ
post ut dictis iuribus. Et ita forte uoluit gl. in d. c. diuersis. ubi soe
mat ꝯtriũ de d. c. si qs ꝑsbyterorũ. ¶ Nõ ob. d. Spe. qꝛ intelligo ip-
sum eo casu quo alienatio nõ scãdalizat nec dãnificat regnũ in ut
ta ipsius regis alienatis, tunc ꝑt dici ꝙ supsedeat vsq; ad successo
rẽ. Sed in casu nr̃o secus est ꝑꝑ immanitates & crudelitates dicto
rũ fratrũ. Sp. n. regnũ Poloniæ tribulatᷣ & lædit ab eis ꝑꝑ retẽtio
nẽ dictarũ terrarũ, vñ posito ꝙ Rex ꝑdictꝰ nõ posset venire ꝯ factũ
suũ suo noĩe, ꝑt tñ noĩe dignitatis suæ. i. regni & coronæ atq; re
gnicolarũ, quorũ est administrator potius q̃ dñs, q̃tũ ad tales alie
nationes. ext. de dona. c. 2. ¶ Circa quartũ. s. cõcordiã factã a Re-
ge moderno apud thorũ, q̃ dr̃ thorinẽ. dicẽdũ est vltra alia de qbꝰ
dictũ est in ꝑcedentibus articulis, q̃ ẽt hic locũ hñt. Et t iõ, qꝛ ꝓpo
nit ꝙ dicti fr̃es nec seruauerũt eã in his q̃ eis incũbebãt. Et iõ ꝑfa-
tus Rex potuit redire ad actionẽ quã prius hẽbat sup d. terris, po
sito ꝙ per illã cõcordiã fuisset remissa, & potuisset remitti, qꝛ sal
tẽ non fuit remissa ipso iure sed ope excep. cũ ꝑ talẽ remissionẽ ñ
fuerit dñiũ ipso iure trãslatũ in dictos fr̃es. C. de trãs. l. si ꝓ fundo
& l. siue apud. in fi. i qbꝰ est casus. & de pac. cũ ꝓponas. ff. de inof.
test. l. si instituta. in prin. ff. loca. l. q̃ro. §. inter locatorẽ. cũ fi. hr̃ er
go ꝓ nõ facta & uẽdicat sibi locũ regula illa, frãgenti fidẽ &c. &
alia, qđ frustra petit debitũ qđ debet nõ impẽdit. de reg. iur. c. fru
stra. lib. 6. de mutu. peti. c. j. & ibi no. ff. de ædil. edi. l. ediles. §. fi.

8 ¶ † Cõtra istud obiicitᷣ, & dr̃ ꝙ in illa cõcordia fuit apposita q̃dã
clã, q̃ sic cõtinet in effectu, ꝙ ad hoc vnio fœderis ꝑpetui ꝑ nullas
penitus dissensiões violetᷣ, sed stet sꝑ firma, ꝙ occurrẽtibus aliq-
bus dissensionibus inter ꝑtes debebãt ꝑ quãlibet partẽ eligi certi
hoĩes, q habebãt dictas dissensiones terminare. Vñ dr̃ ꝓ pte fra-
trũ & ẽt ꝑ Regẽ Roma. volẽtẽ iustificare suã sñiam, ꝙ ꝑꝑ d. clãm
licet dicti fratres nõ seruauerint ex ꝑte ipsorũ dictã cõcordiã, ni-
hilominus ꝑfatus Rex nõ ꝑt redire ad terras, quas semel spõte re
miserat, nec põt eas repetere, sed locũ fuit d. clæ, ut deberẽt eligi
certi hoĩes &c. quorũ loco fuit electus Rex Roma. ¶ Br̃ iste in-
tellectus esset oĩno absonus, vez ꝙ si dicti fr̃es non seruauerũt di
cto Regi ꝑdictã cõcordiã seu illa ad q̃ tenebantᷣ ꝓ pte sua, ꝙ Rex
teneretᷣ eis seruare. Nã ista esset claudicatio, q̃ reprobatᷣ in ꝯctibꝰ,
& ẽt in iudicijs. ff. qñ lice. ab emp. disce. l. 1. in fi. de acceptila. l. fi. d
ar. si cũ dies. §. pe. Et induceretur inæqualitas, qđ esse non debet.
C. de cõt di. l. pe. in fi. de fruc. & lit. expen. l. fi. ¶ Dic ergo, ꝙ con
sensus d. clæ non est iste. s. ꝙ una pars non seruat cõpositionẽ uel
transactionẽ, altera nihilominus teneatur seruare sed est iste. s. ꝙ
altera pars nec ꝑꝑ hoc, nec ꝑꝑ aliã quãcunq; & dissensionẽ de-
beat uenire ad arma & ius sibi dicere, sed ꝙ teneatur ille modus đ
quo ibi hr̃. Fuit nanq; intentio partiũ per illã clãm obseruare pa
cẽ, & obuiare strepitibus guerrarũ, non aũt conseruare trãsactio
nẽ & cõpositionẽ quo ad bona & iura partiũ aliter q̃ de iure con
seruetur. Sunt. n. ista diuersa. s. pax & transactio. Pax. n. pertinet ad
sedandas contentiones facti, quæ consistunt in strepitibus bello-
rum. Transactio vero pertinet ad sedãdas contentione iuris quæ
consistunt in strepitibus iudiciorum. Vnde quia dictæ partes ꝑꝑ
contentiones iuris non deueniebãt ad strepitum iudiciorũ sed
ad strepitũ bellorũ, uoluerunt partes per d. clãm huic obuiare &
ordinare, ꝙ deueniretur ad strepitũ iudiciorũ, ꝓut debet. ff. qđ
me. cã. l. extat. C. de iude. l. nullis. cũ si. Rex ergo Poloniæ in hoc
seruauit dictã clãm, quia cõpromisit in d. Regẽ Rom. corã quo li
coit sibi allegare iura sua, & dicere ꝙ cũ fratres ꝑdicti non serua-
uerint sibi compositionẽ illã in his q̃ eis incũbebãt, ꝙ oĩs remis-
sio & renunciatio terrarũ, quã ipse fecit cõtemplatione eorũ quæ
sibi ꝓmissa fuerunt, euanuit & annihilata est. Et ideo potuit pe-
tere vt condẽnaret eos ad restitutionẽ dictarum. Et ita fieri de-
buit. Non ut prout factum fuit. s. ꝙ illa concordia seruetur &c.
Nam sufficit Regi Poloniæ, ꝙ tpe præterito non fuit seruata per
fratres quantum ad hoc, vt recuperauerit ius suum super dictis
terris. Obseruatio autem, quæ fiet in futurum, non purgat cul-
pã & morã ꝑteritã. Tũ qꝛ res non est integra, tũ quia post lõgum
interuallum. ff. loca. si in lege. §. colonus. Et per ꝯñs nec auferre
dẽt ius q̃sitũ d. Regi ꝑꝑ dictã nõ obseruãtiã & morã. Cũ. n. d. Rex
nõ restauretᷣ ꝓ tpe ꝑterito, nec restaurari possit, sequitᷣ ꝙ mora
nõ ꝑt purgari, & per ꝯñs nec ius q̃situ Regi ex mora auferri. d. l. si
cũ dies. §. fi. cũ l. se. ff. de arbi. & de uer. ob. l. si ita q̃s. §. seia. ¶ Si aũt
d. fr̃es vltra inobseruãtiã ꝓmissorũ posuerunt manus ad arma, &
sic fecerunt ꝯ d. clãm, tunc licuit d. Regi vel pœnã petere si fuit ꝓ
missa, vel ẽt sine metu pœnæ ad arma ponere manus, qꝛ ꝑt dici ꝙ
ꝑ hoc rũpat pacẽ q̃ prius rupta fuerat per fr̃es, vt no. in addi. Spe.
super rub. de treuga & pa. in fi. qꝛ nõ potuerunt fr̃es se iuuare ex
d. clã, cũ ipsi eã offenderint. ut no. ff. de trãsa. l. q fidẽ. de leg. 2. cũ
pr̃. §. libertis. Et si ita cõtingit, vr̃ a d. clã recessũ cõi cõsensu par
tiũ, & ẽt a tota trãsactione, si ex utraq; parte cõtrauẽtũ est, & an-
nihilata est trãsactio. C. de trãs. l. si diuersa. ¶ Nec est uerũ, vt dr̃ ꝓ
altera, ꝙ requireretᷣ cõsensus expressus. ff. de pac. l. item. qꝛ & alia
sic ꝙ facto datᷣ uoluntas intelligi. ff. rẽ ra. ha. l. paulus rñdit. nõ tñ
verbis. C. de insti. & substi. sub condi. fac. l. reprehẽdẽda. & qđ non
refert, an facto exprimatᷣ, an verbis. ff. de leg. l. de qbus đ app. c. di
lectus. Tunc aũt fuisset necessarius expressus cõsensus, qñ nõ ap
pareret de tacito utriusq; partis, sed nullius, nec alterius tñ, vt si
fr̃es venissent ꝯ cõpositionẽ, & Rex ñ; tũc. n. ñ esset ab ea recessũ,
qꝛ posset adhuc Rex petere eã sibi seruari. Cũ sit in electione ꝑ-
tis uel petẽtis seruari pacta vl̃ petere pœnã. l. rescripto. §. si pacto.
ff. de pac. Sed qñ utraq; pars in oĩbus ꝯuenit, tunc cẽsentᷣ mutuo
consensu ab ea recessisse in oĩbus. ut d. l. si diuersa. quia paria deli
cta seu pares inobseruationes mutua cõpẽsatione tolluntᷣ. l. si am
bo. de cõpẽ. ¶ Cõcludo ergo d. sñiam thorinen. in nullo obstare
d. Regi sup repetitione dictarũ terrarũ ex duplici capite. Primò,
quia fr̃es nõ obseruauerunt cõcordiã, ꝑꝑ qđ Rex recuperauit oẽ
ius qđ remiserat, licet ex hoc solo nõ licuerit sibi manus ad arma
ponere ꝑꝑ d. clãm nisi fr̃es prius apposuissent. Nec ẽt concordia
fuit rupta ex hoc capite solo imo potuisset adhuc Rex petere eã
sibi seruari. ¶ Secũdò, qꝛ postq̃ Rex non elegit hanc uiã ut pete-
ret illos cogi ad obseruandũ, sed ẽt ipse nõ obseruauit, sed uenit
ꝯ; qđ ẽt potuit ꝓpter inobseruantiã illorũ. vt in iuribus. s. alleg.
censetᷣ dicta cõcordia rupta, & ab ea in oĩbus recessũ mutuo con-
sensu, ut d. l. si de certa. Et sic ẽt ab illa clã, de qua. s̃. dixi. ¶ Nunc
ad quintũ & ultimũ ueniendũ. s. ad sñiam latã in Buda, per quã cõ
firmatᷣ dicta concordia thorinen. & ẽt cõfirmatᷣ a dictis fr̃ibus di-
ctæ terræ nõ expresse sed per relationẽ ad dictã concordiã, exce-
ptis illis q̃ per d. sñiam, seu laudũ, vel aliud qđcunq; ferendũ, ali
ter vel alio modo fuerit declaratũ. Quã quidẽ sñiam dr̃ per Re-
gem Poloniæ fuisse emologatã saltẽ tacitẽ in prosequendo quæ-
dam in ea contenta corã quibusdã cõmissarijs deputatis per Re-
gẽ Roma. super alijs articulis seruatis, super quibus non tulerat
laudũ. Et quantũ ad istã parũ est insistẽdũ, si bene inspiciatur for
ma cõpromissi, cuius uirtute fuit latã d. sñia. Nã fuit in eo data po
testas laudandi. ꝯ. duos annos hoc mõ, vez ꝙ oẽs causæ, q̃ quoli-
bet possint per ipsũ D. Sigismundũ hac uice hic in Buda diffiniri,
siue ulteriori dilatione decidantᷣ &c. Reliq; autẽ notabiles diffi-
cultates, q̃ maiorẽ requirunt indaginẽ eorundẽ duorũ anno. dura
xat & durante spacio in Buda uel alibi per se uel aliũ terminentᷣ.
Deinde subiicitᷣ immediatè. Et nisi. ꝯ. terminum ꝑdictũ & locum
idem D. Sigismundus &c. sua arbitralẽ sñiam &c. tulerit hmõi cõ
promissum, oĩaq; in eo contenta uiribus non subsistant, nec ad ex
uel eorũ aliqua tenenda uel obseruanda astringantur &c. ¶ Hic
sunt verba cõpromissi formalia multũ ad propositũ ponderãda.
Nã d. clã. & nisi. referri non potest nisi ad ea q̃ restarent terminã
da post sñiam latã Budæ. Et uult, ꝙ eis non terminatis & non se-
cuta alia sñia nõ solũ cõpromissũ habeatᷣ ꝓ non facto quo ad illa,
sed ẽt quo ad terminata, alias nullius esset effectus d. clausola, qđ
non est dicendũ. de priui. c. si papa. cũ si. Constat. n. ꝙ ẽt sine dicta
clausula ꝑdictũ cõpromissũ ꝓ non facto hr̃ quantũ ad ea, q̃ resta-
bant terminanda nõ secuta terminatione. ꝯ. tꝑs compromissi. l. si
cũ dies. in prin. ff. de arbi. Ad hoc ergo ut aliquid operetᷣ, ꝙ nec
quo ad terminata ualeat, & ꝙ habeatur etiam quo ad illa pro nõ
facta. vt. ff. de arbi. l. labeo. in prin. ¶ Dico ergo, ꝙ cum Rex Ro-
manorum tunc in dicta sñia lata Budæ q̃plurima & principaliora
sibi reseruauerit, vt ex eius tenore patet, & potissimè reforma-
tionem limitationẽ cõcordiæ thorinen. quam pollicitus uidetur
se facturum in ea parte, qua cõfirmauit dictã concordiã thorinẽ.
exceptis tantũmodo his in quibus per dictã sñiam seu per aliã fe
rendã fuerit aliter uel alio modo declaratum. Et postea. ꝯ. termi-
num biennij prædictum nulla alia sententia uel arbitramentũ est,
sequitur

sequitur q illa q̃ facta fuerunt Budæ sniata & laudata, per id habentur ac si nullo mõ facta fuissent pp d.clam, de qua. 3. Et oĩs approbatio & ratificatio, quã fecisset dictus Rex, eodem mõ irrita facta est. Eo q a censet facta f.m forma compromissi & sub ea cõdõne si.3.dictum terminum biẽnij alta reseruata terminent. Po tuit enim Rex sperasse, & ita verisimile est q pfatus Rex Romanorũ taliter reformaret dictã cõcordiã thorunen. quo ad dictas terras, q tam ipse q regnũ suum nõ esset excessiue granarũ. arg.ff.de bo. hiberto.l.si vero.§.si seruo.ibi.qa pot dicere sperasse &c.& nisi sic credidisset d.sniam in aliquo nõ approbasset. Non secuta ergo ro formatione, vel alia snia, vel declaratione, d.snia & approbatio irrita facta est pp clam compromissi de qua.3. Nã ex futuro euẽtu plerunq; declaratur, q factum sit ualidũ vel non.ff.de reb.dub. l.quædã.de vsufr.l.sed & si quid.§.iurerdũ.de iu.l.si.l.3.§.qñ aũt. ad silla. si cahereda.de frigi.c.fraternita.in si. ¶ Vltra hoc posito q pdicta cessarẽt, pfata snia lata Budæ in ea parte qua confirmauit ɔcordiã thorinẽ.vr lata ex falsa cã, & sic vr nulla. vt not.ff. de acq.hæd.l.si is ad quẽ.per gl.& plenius & clarius per Bar. Quod aũt lata fuerit ex falsa cã falte in iure, patet qa ibi asserit, q in concordia facta apud thorũ continetur q puullas dissensiones violetur &c.& in hoc se fundat ad ipsam ɔfirmandã, cũ th hoc ibi ñ ɔtineat dispositiuẽ, sed in vim cãe. Et ad hoc, vt nõ violet, disponit qd siendũ sit in casu quo partes venirent ad aliquam discordiã. Sunt aũt ista diuersa. f.disponere q nõ violet, vel hoc omittere, & disponere & ordinare qd faciẽdum sit ne violetur. ad qd bñ facit qd no.in gl.c.si qs iusto.in vl.gl.de ele.li.6.q̃ q vt.ĩ.clare oñdi p̃fata cã nõ importat id, qd Rex Romanorũ in sua snia declarare rit importare. Licet n. voluerit, q paa violari nõ possit, nõ th voluit, q cõcordia & cõpositio quo ad bona & iura staret firma, si fratres cã ñ seruarẽt. ¶ Concludo ergo d. sniam latã Budæ dictis fratribus ñ pdesse, dictoq; Regi Poloniæ ñ nocere, nec derogare sniæ delegatorum pro suo regno latæ. ¶† Venio nunc ad tertiũ 9 & vltimũ dubiũ, vz posito q pdicta vel aliqd pdictorũ p se nõ sufficiant ad intẽtionẽ fratrũ fundandam, & ad elidendũ intento nẽ Regis fundatã in d.snia delegatorũ, an saltẽ sufficiant iuncta cũ cursu tpis, & sic an dederint iustã causam pscribẽdi, & an sit pscriptum. ¶ Circa qd breuiter notandum, q quãtum ad gesta p modernum Regem nõ est dubium, q pp illa non fuit pscriptum, qa a tpe illorum gestorũ nõ cõcurrit tm tps, qd sufficiat ad præscribendum. Nã primus actus.f.ɔfirmatio facta de cõcordia Kazimiri fuit factus in 404.& sic sunt.1 6.anni vel circa. Et si dicat imo videntur sufficere decem postq adest titulus & bona fides, quæ ex eo præsumitur. C. de pscrip.longi tpis.l. si.& per totũ. iuncto eo qd no. Bar.in l.cũ quærebat.in l.C.vñ vi.& qd not.in l. quicũq;. C.de ser.in glosella q̃ incipit maximẽ. Rñdeo nõ est verũ, tũ quia ab illo tpe citra pacificẽ nõ possiderunt, imo tpe magni conflictus, vt audio, Rex oẽs terras pdictas recuperauit, & sic naturalr interrupta fuit pscriptio. l.naturaliter.ff.de vsuca.& ex emanantibus compromissis, p q vr similr interrupta. C. de arbi. l. cum antea.§.pe.Tũ qa ad pscribendũ longo tpe requirit titulus validus, sed iste est inualidus, vt s. pbaui, q fratres sciebãt vel scire debebãt; qa cãæ inualiditatis ɔsistũt in iure plusq ĩ facto; ergo &c. vt ĩ d. l.si. ¶ Similr nõ est dubiũ dñ de snia arbitrali lata p Regẽ Vngariæ & Boemiæ, qa illa fuit sublata p sniam delegatorũ latã p quatuor annos post, & sic hr p ñ lata. Subest & alia rõ in casu pcedẽti, quare ñ habet locũ pscriptio lõgi tpis, qa terræ de qbus agit, fi fuerũt traditæ, f.dimissæ ex cã cuiusdã cõpõnis & trãsactiõis, vt sicut talis dimissio ñ sufficit ad trãslationẽ dñij. C.de transf. l. si p fundo.& l.siue apud acta.l si. ita nec ad talẽ pscriptionẽ lõgi tpis.gl. & or. notabilis de hoc. C. p empt.l.pe.& l.clauibus.de 3hẽ. empt. ¶ Restat ergo solũ dubiũ de ɔcordia facta p Kazimirũ, q̃ fuit facta 1343.& ea post dũi fratres tenuerũt lõgissimo tpe.l.30. vel 40.annis p suppositõ sine piudicio v ritatis, q pacifice & sine cõtrouersia. Et hic vr dicẽdũ, q pscripserint; nam silentio tanti tpis oẽ ius tollr, & 3 oẽm pentionẽ paratur excep. C. de pscri.30.an. l.sicut & l.oẽ.de anna.excep.l.j.ver.nemo. Itaq; posito.n. q ins eõe faciat 3 pscribẽtes, & p eo 3 quẽ pscribit, qa dictæ terræ dñr esse infra regnum Poloniæ & eius limites.de resti.spo. c.ad decimas.libr.vj.de offi.archi.c.dilecto, post prin.adest th titulus dictæ ɔcordiæ, q licet de se eẽt inualidos p supradicta, sufficit th ad pscriptionẽ lõgissimi tpis.de pscr.c.1.li.6.& qd no.eo.ti.c.si diligenti.& c.de quarta.p gl. ¶ Breuiter ĩnũ est dicẽdum triplici ratione. Prima, quia titulus hẽtur pro non titulo pp eius tenorem. Nam ille titulus iniustus & inualidus dr sufficere d. casu ad pscribendum, qui esset iustus & ualidus sufficeret ad plenũ ius transferendũ, ut patet ex gl.quæ est in d.c. si diligenti. Sed iste titulus non esset hmõi. Nam ex eius tenore patet, q noluit transferre ius aliqd, sed qd eis ɔpetebat ɔfirmare, ut s.diai. posito ergo q interuenisset ɔsensus oium regnicolarum, & q illud sufficeret ad transferendũ pleniũ ius; i casu tñ ũto d.ɔcordia pp eı' tenorẽ ñ sufficeret ad hoc; 10 ergo nec ad pscribendũ. facit l. clauibus.ff. de 3hen.emp. ¶† Secũda rõ est, qa error iuris non sufficit ad pscribendũ & lõgissimo tpe, quia non inducit bonã fidem, quæ hodie necessaria est de iure canonico in tali pscriptione. Ita tenet Cy.C.de psc.30.anno. l. si qs emptoris.§.1.pro emptore.l.uenditioni Sed iste titulus erat nullus, ut s.diai. Et si fratres credebant ipsum ualere errabant in iure ergo &c. ¶ Nec ob.gl.c.de quarta.& c.si diligenti. quia intelligo qñ erat titulus iniustus uel inualidus ex aliquo, qd ɔsistebat in facto & pscribens illud ignorabat. Nam in facto pbabilis est ignorantia. f.alieno. l.qq.ff.ad uelle. Et hoc dico, ut concordemus d.Cyn.in dictis locis cum dictis gl. Præterea malefidei est q 3 legum interdicta mercatur, ut in regula iuris. & C. de agri. & censi.l.quemadmodũ.& no.Dy.in r.possessor malefidei.de regu.iu.lib.6. Sed regi interdicitur alienare bona regni.ut in c.intellecto.de iureiur.ergo &c. ¶† Tertia & ult. ratio est, quia dicti fra- 11 tres uidentur incapaces omnis inquisitionis fiendæ a christianis propter ipsorum professionem & uotum. Licet enim per summos pontifices & imperatores fuerit eis concessum q terras, quas acquisiuerunt ab infidelibus possint sibi retinere, non tamẽ debet extendi dicta concessio ad alia q̃ contenta in eis. de priuil. c.porro. Nisi ergo ostendatur qualiter ipsorum religio sit instituta, & q possint habere in communi, uidetur dicendum, q nec in communi, nec in singulari possunt habere; quoniã constat eos esse professos, & per ɔñs paupertatem; igitur debent eam tenere tam in communi q̃ in singulari, nisi contrarium doceant. Quia uerba indefinitæ professionis ad oẽm modum hẽndi extendunt; sicut uerba gñalia, quibus indefinita æquiparantur. ff. de lc.3.l. si pluribus. de ele.c.ut circa.lib.6. Nisi aliud doceatur uel ex institutione regulæ uel ex priuilegijs. Ipsi autem nõ ostẽdunt nisi priuilegia, quæ concedunt eis in certis casibus, scilicet quando acquisiuerunt ab infidelibus eum potentia ipsorum debellando, q casus meruit præcipuum fauorem, ut no.glo.or.ff.de capti.l.antepe.unde non debet extendi ad alios casus. de præscri.c.auditis. in fi.de offi.archid.c.dilecto.in fi. Et f.m istam rationem etiam ex causa donationis retinere non possunt nisi ostendat capacitatem ordinis eorum, quod satis est ad propositum nostrum. ex quibus omnibus concluditur pro parte dicti Domini Regis, & contra dictos fratres cruciferos.

S V M M A R I A.

1 *Mulieri dicenti q bona merito, ad quæ agebat, erant ultima cum alimentationi con fessis, mememba omni probando, & hoc habetur ex hoc consilio.*

2 *Vnum a q missio in possessionem pro resi due dotis male petitur aliter non specifi cata quantitate, maximè, quia pro modica re non datur tenuta.*

Differo, resi duum, quid importet.

CONSILIVM LXXI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Sup primo dubio dicendũ est, q si p d.dñam non fuit alleg. in hoc processu ista bona de qbus agit fuisse ultima bona tpe quo alienationi ɔsensit, tunc est clarum q succumbere dẽt, licẽt re uera fuissent ultima bona, qa debuit hoc allegari, ut in l. vulgata.ff.de adul.l.si adulterium cũ incestu.§.idẽ pollioni. & ibi no.& quod no. Bar.in l.cum quid.si cer.pet.ff. Ea.n.q in iudicium non deducunt ad obtinendum sniam non proficiunt.ff. de iud. l. non põt uideri. q aũt non allegant in iudicium non deducuntur. Patet & quia fundata est intentio rei excipientis ex consensu d. dñæ, quem alleg. & probauit præstitum. C.ad vell.l. iubemus.& l. ẽt. Quod aũt dr ista fuisse ultima bona, pertinet ad replicationẽ, per q eliditur exceptio. ff.de pactis. l. si vnus.§. pactus. Sed constat, q cũm replicatio se habeat ad exceptionem eo modo quo exceptio ad actionem; sicut exceptio non prodest ad elidendum actionem, nisi sit proposita, ut not.in d.§.pactus.in gl.in opponendo.& per doct. ita nec replicatio ad elidendam exceptionem. facit quod no. Bar.in l.lecta.ff.si cer.pet.& l.eum qui ita. ff.de uer. ob.Si uerò fuit proposita per d.dñam q ista erant ultima bona, nõ tñ probatum, remanet dubium, quid iuris. Et vr ipsam debere obtinere, nec econuerso per partem suam fuerit probatũ plura tunc

fuisse seu alia q̃ ista.ff. de proba.l.cum lege.de iure delib.l.fi.§.li-
ceutia.& qđ no.Bar.in l.si constanter.ff.solu.ma. ¶ Breuiter dicẽ
dum,q̄ q̄n ille,q̄ [illegible]it,affirmat plura esse bona q̃ dicta per reum,
tũc reo neganti non incumbit onus probandi q̄ alia bona ñ sint
ꝑ regulã.l.actor.C.de proba.& ff.e.l.2. & ita loquitur l.cũ leg.ꝫ.
allega.cum alijs allega.Sed si eꝫ actor est ille qui negat alia bona
fuisse vt est iu casu nr̃o;qa mulier negat,reus asseuerat alia fuisse,
tũc qa actor fundat se in negatiua seu agendo seu replicãdo, con
stat incumbere sibi onus probãdi negatiuam,nõ reo affirmatiuã.
iuxta ea q̃ plene no.per Bar.in l.hoc iure.de verb. obl. & ꝑ Inno.
de accu.c.sup his.Sicut.n.reo incumbit onus probãdi exceptio-
nẽ siue id qđ est cã exceptiõis dã læ.ff.de ꝓba.l.in exceptionibus.
ff.de excep.l.j.Ita & actori replicationẽ seu id qđ est cã replicatio
nis ꝯcedẽdæ cũ procedãt ad paria,vt.ꝫ.dixi.Ex quo igr̃ ista dña ñ
ꝓbauit ista fuisse tũc vltima bona, vr̃ debere succũbere.C.de ꝓb.
l.matrẽ tuã.ff.de op.uo.nun.l.nõ solũ.§.sed vt ꝓbari.cum ibi no.
a Et hoc de primo dubio. ¶ †Sup scđõ vr̃ dicẽdũ nõ vitiari dationẽ
tenutæ ea hoc,q̄ fuerit petita & cõcessa ꝓ residuo dotis, ñ speci-
ficato quãtũ esset residuũ,q̄m appellatione residui totũ contine-
a tur[a].C.de hẽdi.insti.l.2.sicut appellatione partis interdũ.ff.de le.
3.l.vxori.in prin.facit.l.1.§.hæc verba.ff.si cui plusq̃ per l.falc.Si
ergo aliud nõ apparet,vr̃ cõcessa ꝓ tota dote. ¶ Breuiter ista rõ
facit potius in ꝯriũ.Nã ꝯstat q̄ ex proprio significatu & impor-
tantia verbi significat ẽt partẽ.Si ergo põt vtrũq; importare ver-
bũ,residuũ,s.totũ & partẽ,sequr q̄ est obscurũ,vel incertũ.ff.de
iure fisci.l.ita fidei.& per ꝯñs d.petitio non erat admittẽda tãq̃ in
certa;sicut.n.in libello,quẽ q̄s facit ꝓ diffinitiua obtinenda.dẽt
specificare an petat totũ,vel partẽ,& ẽt quotã.ff.de rei ven.l.si in
rem.& si detur libellus sine specificatione p̃dicta vel illo q̄ æq-
polleat,nõ dẽt amitti,& sñia lata nõ valet.C.de sen.q̃ sine cer.quã
ti.l.fi.Ita in petitione q̃ fit ꝓ obtinendo decreto.s.missionis. faci
lius.n.redditur nullum decretum,q̃ diffinitiua sñia,vt patet in l.j.
§.hæc verba.ne vis fiat ei.iuncta.l.cum potarẽ.fa.u.er.& qđ no.in
l.si his ad quẽ.ff.de acq.hær.Præterea cõstare debet liquidatio ꝑ-
tori saltẽ summariẽ de dicto debito,cũ tenutã concedit.ff.qui.ex
cau.in pos.eatur.l.hæc aũt.§.1.quõ ergo põt ꝯstare, si ignoratur
quãtitas,nam & posset esse residuũ dotis ita paruũ, q̄ si iudex sci
uisset tenutam,nõ concessisset,qa de oĩbus modicis non curret ꝑ
tor.l.scio.ff.de in integ.resti. Vr̃ ergo mihi dicendum ſm ea quæ
proponũtur,dictam dominam in hoc iudicio debere succumbere
potissimẽ propter pimam rationem. De alijs aũt dubiis ea cau-
sa nihil dico;quia quæ supradicta sunt,satis sufficere debent.

a ¶Continetur. Vide Fr. Are. in consi. 115. ad fi.7 col. & Ang. in consi.18.in 1.co.& d. Alex.3. de imo in ꝯsi. 25 14 par. & qđ ꝑ do Pe. Phili. Cor.in cõs. 33 inc.ni sa in 2.par. & in consi. 39. incipi. adeo. & in consi. 205. inci. [illegible] & 3 cõsi.205. inci. nidet in 4.par.

S V M M A R I A.

1 *Procurator constitutus a pluribus censetur constitutus ad lites quas unus habet cum altero.*

2 *Filius q̄ licet repudiauerit hæreditatem patris uel aliquam partem, arbiter tamen potest illi illam adiudicare.*

CONSILIVM XXXII.

1 *IN Christi nomine Amen.* ¶† Dubitatio
primi q̃siti cõ-
sistit iu hoc, valet Vtrũ dictus D. Autonius cẽsẽatur
ꝯstitutus ꝓcurator ad cõpromittẽdũ solũ & dũta-
xat ad lites,quas dicti ꝯstituẽtes hẽnt ꝯ alias psonas
seu cũ eis,ñ aũt quas inuicẽ hẽnt.An ẽt illas quas vnus ipsorũ hẽt
ꝯ alterũ.Et vr̃ primũ verius per l.licet.§.si plures.ff. de ꝓcur. per
quẽ vr̃,q̄ ẽt si expresse fuisset ꝯstitutus in illis quas inuicẽ hẽnt,ñ
valeret.Facit ẽt.l.q duos.eo.ti.vbi cõstituti sunt duo procurato-
res ab eodẽ cẽsentur ꝯstituti ad lites quas cõstituentes habent ꝯ
alium extraneum ,non quas ꝯ alterũ ex dictis ꝓcuratoribus. Et
iõ alter ab altero petere non põt,nisi expresse fuerit dictum. Fa-
cit ẽt illud vulgare,q̄ in generali locutione nõ cõprehenditur ꝑ
sona loquentis, C.de sol.l.inquisitio veritatis,cum si.& quod no.
in c.petitio.de iu.iu. Nec uidentur obstare illa uerba coniunctim
uel diuisim &c. Nã põt uerificari ẽt in litib. quas hñt cõtra alios,
ut patet ad sensum.& C.de consor.eiusdem li.l.1.& 2. ¶ Breuiter
his non obstantibus puto contrarium, s. q̄ tale mandatum exten
datur & comprehẽdat etiam lites quas alter ipsorũ habet uel hr̃e
põt contra alterum,& quod de illis possit dictus D. Anto facere
compromissum.Quia bene inspiciẽdo non uideo quid repugnet,
& cur non comprehendat, sicut alias, ergo &c.l.1.§. generaliter.
ff.de leg.præstan. Nec est dare rationem diuersitatis. ergo &c. ff.
de iniusto testa.l.3.post prin.de fu.ne.l.1.ad l. aquil.l.illud. cum
si.Nã quando in persona vnius cõcurrunt plura,q̃ possent esse in
personis diuersorũ,illud est censendum de vno q̄n cẽsendũ eẽt de
diuersis.ff.de his quibus vt indig.l.tutorẽ.Sed certum est, q̄ si di
cti cõstituentes fecissent diuersos ꝓcuratores modo quo.s.pos-
sent dicti procuratores inuicẽ comprommittere de causis, quas
constituentes habent inuicem, ergo & nunc dictus D. Antonius
procurator cõstitutus ab omnibus potest tanq̃ procurator dicti
presbyteri compromittere cum prædicto Mazzeo.Quia non mi-
nus dr̃ procurator dicti presbyteri,quòd fuerit etiam a Mazzeo
constitutos.Nec ob.q̄ minorem potestatem habet nomine dicti
presbyteri.ff.de procu.l.q proprio.§.fi.Quinimo vr̃ attenta ra-
tione prædicta,q̄ dictus procurator fungitur vice duorum seu
omnium constituentium.ff.de adop.l.si consul.& q̄ possit ipse so
lus compromittere causas, quas dicti constituentes inuicẽ ha-
bent,sicut possent plures ꝓcuratores singula singulis cõstituti.
ar.d.l.tutorem.de his qbus ut indig. Nec.n.obstat, q̄ in eodem
instr̃o constitutus est ab oĩbus,sed perinde est,ac si in diuersis in
strumentis quilibet eũ cõstituisset,quo casu nõ esse dubiũ q̄ pos-
set per dictã rationem & iura.C.si cer.pet.l.eo qđ u multis. & qđ
ibi no.Tot.n.cẽsetur instr̃a,quot sunt constitutiones diuersorũ.
ff.de verb.obli.l.scire debemus.Nec ob.l.licẽt.§.si plures. alleg.
in contrariũ;qa loquitur in procuratore dato ad litigandũ qui ñ
potest substituere vicem actoris & rei per rationem ibi assigna-
tã.Nos loquimur in dato ad cõpromittendũ,in quo cessat dicta
ratio.Præterea & si hic datus sit ad litigandum seu ad ꝓsequẽdũ
compromissum corã arbitro adhuc hoc facere poterit cum di-
cto Mazzeo principali ex altera parte;qa in hoc non sustinebit vi
cẽ actoris & rei,sed alterius tñ.s.dicti p̃sbyteri,& Mazzeus susti-
nebit alterã partem.Sed si ipse dominus Antonius solus vellet li
tigare corã arbitro noĩe vtriusq;,ñ posset ꝑ dictũ.§.si plures.& ꝑ
rõnem ibi assignatã.Bene tñ posset nomine vtriusq; cõpromitte-
re,vt dictum est.Item nõ ob.l.q duos.de procur.Nã tex.l.p̃cedẽ
tis in fi.dicit ꝯrium & ibi ꝑ glo.& doc.dantur plures solutiones
& distinctiones.Præterea casus sunt diuersi,nam aliud est quære
re,an si cõstituo duos procuratores,videar eis dare mandatũ de
agendo inuicem alter cõtra alterum meo nomine in eo qđ alter-
uter ipsorũ mihi debet.Aliud est q̃rere,si duo cõstituimus eũdẽ
ꝓcuratorẽ ad compromittendã cũ quacũq; psona,videatur vnus-
quisq; nostrum dedisse mandatũ de cõpromittendo etiam cum
altero nostrum,in quo nõ uideo rõnem quare nõ, ex quo genera
litas uerborũ est apta hoc cõprehendere.ar.ff.de leg.1.l. ab homi
nibus.in fi.prin.de lega.3.nõ aliter.Item nõ ob.qđ in generali ser
mone &c.qa fateor q̄ neuter vr̃ dedisse mãdatũ de cõpromitten
do noĩe suo cũ seipso ꝓut in li.no.ff.de cõd.inde.l.frater a fratre.
in fin.1.gl.magnæ. Facit.l.si q̄s ꝓ eo.§.1.ff.de solu. Sed bene cen-
sent dedisse mãdatũ de cõpromittendo suo nomine cũ altera man
dãte.Nã hoc nõ est cõprehendere psonã loquentis sed diuersam.
Item non ob.si dicat̃ q̄ ad compromittendũ requirit̃ spãle mãdu
tum,& non sufficit gñale.ff.de transa.l.transactionis placitum.Et
hoc vr̃ gñale,ex quo non exprimitur psona,& cã cũ qua & ea qua
fiat cõpromissum.ꝑ ea q̃ no.Cy.C.ẽt ꝑ ꝓcuratorẽ cãm in integrũ
resti.&c.Nã cõtrariũ est uerum,qa sufficit q̄ fuerit cõstitutus no
minatim ad cõpromittendũ,ut ex notatis per Bar.in l.si filius.ff.
de dona.de li.& posthu.l.titius. ¶ Concludo dictum.d.Anto.pos
se nomine dicti presbyteri & tanq̃ eius ꝓcurator cõpromittere
cum dicto Mazzeo altero ex cõstituentibus, sicut si ab eo non es
set cõstitutus, ut patet ex prędictis. ¶ Sup secundo quæsito duo
2 sunt quæ faciunt dubium. ¶ †Primum, quia dr̃ qđ dictus Maz-
zeus repudiauit hæreditatem paternã, ergo non vr̃ quod possit si
bi adiudicari,cum uideatur ꝑpetuo exclusus.C.de repu.hære.l. si
cut.in prin.in uerbo quærere non põt &c. Nam hæreditas siue te
stamentaria siue ab intestato dicitur obuenire per legem seu le-
gis dispõnem.ff.de uer. signi. l.lege obuenire. Qui igitur eã repu
diat legis dispõnem seu ꝓuisionem contemnit,& ꝑ cõsequens est
indignus eius beneficio.C.de iure delibe.l.fi.§.si uero postq̃. nec
uidetur esse in potestate arbitri facere hęredem illum q a legis di
spõne respuitur.ar.ff. de pac.l.si tibi.§. quædam,& l.si unus.§.pa-
ctus.uersi. sed si pactum. ¶ Sed dubium est, quia si dictus Maz-
zeus non repudiasset,non tamen ad ipsum pertinet tota hæredi-
tas paterna,sed per parte sibi tangente.C.de suis & legi.aut in suc
cessione.in uerbo æqualiter.Vñ nõ vr̃ ẽẽ in ptãte arbitri uel arbi
tratoris facere ipsum hæredẽ ultra portionẽ ipsũ tãgentẽ, cũ hoc
sit ĩ ptãte testõris vel legis, non aũt alterius,vt.ꝫ.dixi. ¶ Breuiter
his nõ obstãtibus contrariũ vr̃ dicendũ.s.qđ arbiter uel arbitra-
tur possit dicto Mazzeo adiudicare oĩa bõa paterna.Nec ob. qđ
primo

qđ primo loco dixi in ꝯriũ, qa repudiatio pñtæ hẽditatis non excludit filiũ ꝑcisè & simpl'r. eo. ti. l. fi. & l. si qs suus. ff. de iure deli. Itẽ qa põt esse dubiũ, an repudiatio valuerit, vel nõ, & super hoc dubio põt arbitrator pronunciare. ¶ Præterea non q̃rit an arbitrator posit d. Mazzeum facere hẽdẽ patris sui insolidũ, sed an ei posit adiudicare oĩa bona paterna, & ista sunt diuersa, vt pater in l. hẽditas. ff. de pet. hære. põt. n. esse, ꝙ quilibet sit hæres pro sua rata, & rñ oĩa bona pertineant ad unũ tñ virtute laudi, sicut hoc posset fieri virtute ꝑlegati. C. fami. er. l. quotiẽs. ff. de hẽre. inst. l. ex facto. Et licèt ibi dicat salua falcidia &c. tñ in casu nr̃o nõ sic, qa licet pr̃ filio auferre eã nõ posit, ipse tñ ꝑt & fecisse vr̃ dãdo largã ꝑtãtẽ arbitro. ꝑ qđ rñdet ad scd̃am obiectionẽ. ¶ Cõcludo igit d. arbitrũ adiudicare posse oĩa bona d. Maz. Nõ tñ dico, an hoc facere debeat, qa nõ q̃rit de iustitia sed ꝑtãte. Et cõstat valere snĩam ꝯ ius patris. l. cũ putarem. ff. fami. er. extra de re iudi. c. cũ inter vos.

SVMMARIA.

1 *Filia exclusa per statutum & nupta absque dote potest petere dotem secundum vires patrimonii tempore mortis patris, licet tempore matrimonii non essent facultates.*

2 *Filia acceptando legatum sibi factum cum hoc quod plus petere non possit & etiam faciendo quietationem generalem dicta de causa sibi non præiudicat, quominus petere possit supplementum legitimæ, vel dotem congruam. & 3.*

3 *Legatum factum a debitore creditori an valeat.*

CONSILIVM LXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Licet ista D. Lisa viuẽte patre suo postq̃ erat nupta nõ potuisset petere patrem ad se dotandũ iure actionis vel offõ iudicis s'm opi. doctorum, de qua per Bar. in l. obligarẽ. §. lege. ff. de actio. & obli. licet gl. ibi teneat ꝯriũ, de quo ad pñs non disputo. 1 † Post eius tñ mortẽ, cũ per statutũ ab eius successione excludaẽ, bene potuit hoc petere iure actionis ab hẽdibus patris, ad quos cõmodũ successionis ꝑuenit. ff. de libe. agno. l. si quis a liberis. §. itẽ rescriptũ. in fi. & q̃ no. Cy. C. de neg. ge. l. alimenta. in fi. tũ qa statutũ expresse disponit, ꝙ debeat dotari; ergo dat actio. ff. de acqui. rerũ do. l. statuas. in fi. tũ quia & si dispositiuè loqueret, intelligit ꝑ ipsa dote actionẽ tribueret. ff. de hære. insti. l. q uolebat filia exhæredare. & ibi per Bar. & qđ no. gl. ff. solu. ma. l. si socer. §. locus. Et erit ꝯdõ ex d. statuto. C. de peti. hær. l. fi. ver. postq̃ in fi. Et venit dotãda s'm facultatẽ & quãtitatẽ bonorũ q̃ erãt tpe mortis pr̃is, quo tpe excluso a succes. paterna cœpit ortũ assumere, & per ꝯñs ẽt ius petẽdi dotẽ. ar. ff. de auro & ar. le. l. 2. & de noxalib'. in delictis. §. si extraneus. Et ẽt statutũ de quo. ĩ. ẽt hoc expresse uult. Nec. n. præfata D. Lisa debet esse deterioris condõnis ꝙ nupta reperta est tpe mortis patris, q̃ si nupta non fuisset, ex quo dotata non erat vt ꝑponit. Cũ statutũ hoc solũ ponderet. s. si nõ erat dotata tpe mortis patris, nõ aũt si non erat nupta, vt ex uerbis ei' q̃ diligenter sunt consideranda apparet. Quid. n. si pr̃ ꝑp paupertatẽ non potuit eã dotare, prout de facto fuit in casu isto, nonne iniquũ esset, ꝑ auctis postea facultatibus ex hoc solo ꝙ nupta esset, excluderetur a beneficio statuti qđ est vt posit petere se dotari, cũ a successione excluditur. Cõtra intentionẽ nãq; patris hue ẽẽt. ar. ff. de mune. & ho. l. his honoribus. §. auctis. Si. n. non posset petere se dotari nec esset a successione intestati patris excludẽda. ar. ff. de inoffi. test. l. nihil. §. si cũ filius. Et hoc clarissimũ puto 2 de iure. † Sed uidendũ est scd̃o & fortius an perdiderit hoc ius petẽdi se dotari ex hoc qđ acceptauit legatũ sibi relictũ cũ hoc onere, vt nil plus petere posset in bonis fratribus legantis eiusdẽque a hẽdis & debitoris'. Quod. n. voluerit hoc dictus frater patet, qa reliquit sub conditione & onere ꝙ deberet d. dña facere finem & quietationẽ &c. patet ergo de sua intentione, ꝙ voluit hẽdes suos nõ posse molestari a d. dña, perinde ergo est, ac si cũ hoc onere reliquisset, ꝙ nil aliud petere posse. arg. ff. de leg. 3. l. fideicõmissa. §. hæc uerba. ibi, licèt non satis exprimant &c. Sed agnoscens legatũ tenetur agnoscere ẽt onus eidẽ iniunctũ. ff. de leg. 2. cum ab vno. & l. imperator. §. si certũ. & no. gl. expresè ad propositũ eo. ti. l. titia. §. qui inuita. bene facit. c. officij. de test. Posito ãt ꝙ ex sola agnitione legati continẽtis hoc onus non excluderẽ, saltẽ tamẽ ex sua q̃etatione, fine, seu liberatiõe ĝnaliter fcã vr̃ excludẽda. C. de pac. l. si quis in conscribendo. ff. e. l. pactũ inter hẽdẽ. Aliquid. n. plus vr̃ operari dicta liberatio q̃ simplex agnitio legati illud onus continentis. argu. ff. de lib. leg. l. si quis rationes. Nec quicq̃ vr̃ facere in ꝯriũ. l. si q̃n. §. fi. C. de inof. test. cum ibi no. per doc. qa loquitur in legitima, nos loquimur in dote quæ est alterius naturæ & qualitatis. qđ patet quia legitima debeẽ ꝑure. l. qm̃ in prioribus. de inof. tes. Sed ista dos licèt debita ex forma statuti, debeẽ sub conditione si nupserit, vt plenè no. Bar. in l. titio centũ. §. titiu genero. de condi. & demon. ¶ Posito ergo, ꝙ esset ista dos surrogata loco ltimæ, non tñ sapit eandem naturã, cũ sint res diuersæ, & diuersam naturã in se habeant. ff. de iure doti. l. cũ in fundo. §. si fundus. & qđ no. Bar. in l. 1. §. hæc actio. ff. si quis testa. liber. esse ius. in secundo membro distinctionis. ¶ His non obst. puto neutrũ prædictorũ obstare quominus d. D. Lisa posit petere supplementum dotis tali rõne satis clara & demonstratiua. Nã frater eius erat debitor suus, & tenebaẽ ad dictã dotẽ ex forma suprascripti statuti, vt suprascriptũ est. Non ergo potuit legãdo minus q̃ deberet, apponere aliquod onus in legato. ff. de dote prælegata. l. 2. §. idẽ iul. quærit. circa prin. de adop. l. si arrogator. §. sed an impuberi. Potissimè illud qđ plus petere non posset, sicut nec pater cũ reliquit minus ltima. in Auth. vt cũ de ap. cogno. §. cæterũ. Sicut. n. ltima est debita de iure cõi, ita & ista dos ex forma dicti statuti. Et non debet esse in ꝑtãte debitoris per talia verba se eximere ab obligatione in totũ uel ꝑ parte. ar. eorũ q̃ no. C. de nego. gest. l. alimenta per gl. 1. & doc. Cum ergo appositio dicti oneris non teneret ipso iure. ar. C. de inof. test. l. sancimus. in prin. & l. qm̃. d. dña simpliciter acceptando legatũ sibi non præiudicauit, quia non dr̃ acceptasse legatum cũ onere vel habens onus, quo casu loquunẽ iura allegata in ꝯriũ, sed legatũ non habens onus, qa paria sunt nõ habere vel inutile habere. ff. qui satis. cog. l. quotiẽs. Ad hoc optimè facit qđ no. Bal. in l. hac edictali. C. de secun. nup. in 4. col. uer. iuxta hoc sequitur alia. q̃ cuiusq; vni. noĩe. l. 1. §. quibus. in fi. de re. iur. l. nihil interest. Qđ puto verũ, ẽt scienter acceptasset rõne ꝑdicta, q̃ vtrobiq; locũ sibi uendicat. Nam sciebat ius suũ durare. ff. qui. po. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. non vr̃. Tunc aũt noceret scienter facta acceptatio qñ oneris impositio valeret, & potuisset fieri de iure, vt qñ quis relinquit illud ad qđ non tene3 tur. † Pro quorũ intelligentia notandũ, ꝙ qñ debitor legat creditori[b], si quidẽ sub nomine debiti, puta lego qđ debeo, vel centũ q̃ debeo, & tunc non valet nisi prout hr̃. l. si creditori. de leg. 1. cum l. seq. Si uerò non sub nomine debiti tunc valet, & tres sunt casus. Interdũ legat simpl'r, & tunc distinguiẽ. Aut erat debitũ necessariũ & cõpensari cũ debito vsq; ad concurrentẽ quantitatẽ. l. si cũ dotẽ. §. si pr̃. ff. solu. ma. Aut non erat necessariũ, & tunc cõsequiẽ creditor vtrũq;. l. 1. §. sciendũ. C. de rei vxo. act. Iterdũ legat non simpl'r, sed animo compensandi per hæc uerba. s. relinquo cõpensandi vel æquipollentia, & tunc indinstinctè fit cõpensatio vsq; ad concurrentẽ quantitatẽ & quatenus debitũ excedit põt peti, licèt legatũ fuerit simpl'r acceptatũ, & licet legatũ consistat in specie & debitũ in pecunia. ff. de ali. & cib. leg. l. antepenul. l. 1. ibi. si non minus &c. Interdũ apponit etiã alia uerba. s. dicẽdo, ꝙ plus petere non posit[c], & tunc si debitũ consistebat in pecunia & legatũ fuit species minoris valoris, vel econuerso, aut species ꝓ specie, & tunc simpl'r acceptando ꝑiudicat sibi, vt amplius petere nõ posit, quia tñ vr̃ suũ debitũ æstimare. l. imperator. §. si centũ. ver. enim vero. de leg. 2. Quolibet. n. istorũ casuũ satis operari põt legatũ, licet minus sit q̃ debitũ. de leg. 1. l. & si æquo. Si uerò debitũ consistebat in pecunia & legata fuit pecunia minor animo cõpensandi, & cũ dicta clausula ꝙ plus petere non posit. & iste est casus noster, tunc talis adiectio nõ tenet per rõnes superius assignatas, quia dictum legatum nõ importat aliquam vtilitatem, postquam est relictum aĩo cõpensandi, & ideo non potuit sibi onus adiici. l. filius. §. idẽ marcellus. de leg. 1. Et iõ simplex acceptatio legati ẽt scienter facta non excludit a petitione residui per ea q̃. s. dixi, nec ẽt a petitiõe alterius debiti si dictus frater ad aliud vltra dotẽ tenebaẽ. ¶ Nũc restat videre an saltẽ excludat d. dña ꝑp finẽ & quietationẽ generalẽ quã fecit. Hæc. n. est fortior q̃ simplex acceptatio. Rñde adhuc idẽ ꝙ non. Nã aut dicta dña credidit onus prædictũ. s. ꝙ plus non peteret, seu ꝙ finẽ & quietationẽ de oĩb' faceret potuisse a testatore apponi, cũ non posset ex quo debitũ dotis erat maius & ẽt certũ, & tunc dicta quietatio tanq̃ per errorẽ iuris facta põt retractari, vel petẽdo ꝙ se reponat in pristinam obligationẽ si prima obligatio erat ipso iure sublata, & non dico per conditionẽ indebiti cũ non fuerit fcã ex cã obligatoria sed cõditione sine cã vel ob cãm, sicut qa soluit cã implendæ cõdõnis, q̃ implere non tenebat. ff. de cõdi. inde. l. fi. in prin. & qđ ibi no. per gl. de cõdi. ob cãm. l. 1. §. si parendũ. iuncta l. si quis accepto tulerit. vel ope replicat si non fuit sublata. l. sub ꝑtextu. C. de transac.

a ¶ Et debitoris. Vide cõ 104. Corne in cons. 291. incip. circa protũ in 1. par.

b ¶ Creditori. Vide d cor in cõ si. 258. inc. quo ad primum in 3. parte.

c ¶ Non possit. Vide d. cor. in cõs. 224. 1. pte.

la prima. Hoc aũt qđ errauerit & crediderit tenere dictũ onus, p̃sumendũ est in dubio, cũ sit mulier in qua p̃sumitur iuris ignorãtia. l. cũ de indebito. de pba. & l. regula. de iuris & facti igno. Nec nocet illa verba si sunt in instro. s. sciens se ad infrascripta nõ teneri &c. vt no. per Bar. in l. fi. §. idẽ q̃lijt. de cõdi. inde. Aut sciebat dictũ onus nõ potuisse apponi, & nihilominus qetauit, & tũc q̃tũ ad alia debita q̃ dotẽ quietatio gñalis teneret. q̃tũ vero ad dotẽ, nõ, qa negari nõ pt, quin per sdictã sit surrogata loco ltimæ, q̃ debet de iure cõi, vt sicut ltima necessariò est dãda & sine iusta cã nõ pt auferri de iure cõi, ita & talis dos, vñ sicut in ltima nõ valet renunciatio nisi fit spãliter fcã, vel pprius loquendo gñalis renunciatio non extẽdit ad ltimã uel eius supplemẽtũ, vt d. l. si qñ. §. fi. C. de inof. test. & per Guil. de Cu. in l. de hit. ff. de trã fac. ita in doto, cũm sit eadẽ rõ. ¶ Nec obst. q̃ est alterius naturæ dos q̃ ltima, qa fateor in hoc q̃ ltima debet pure, dos verò sub cõditione si nubat, sed in alijs, in quibus nõ reperit expresse diuersitas, idẽ ius cẽsendũ est in vna qđ in altera. Cũ res surrogata loco alterius illius vice in oĩbus fungat, si pt, & suæ naturæ nõ 9riat. l. filiæ. §. titia. de cõdi. & de ext. vt lit. pẽ. e. ecclesia. Sed cõstat q̃ in hoc possunt esse eiusdẽ naturæ, licẽt nõ in illo. l. q̃ dos debeat pure sicut ltima, qa hæc 9rieñ naturæ dotis, q̃ est vt reqrat mĩmoniũ. C. de do. an nup. l. fi. ff. de iur. do. l. 3. ¶ Cõcludo ergo q̃ nec p acceptationẽ dicti legati, nec per gñalẽ quietationẽ, vel liberationẽ factã a dicta dña Lisa exclusa est a petitione supplementi dotis cõcedentis sm quãtitatẽ bonorũ, q̃ dictus pater habebat tpe mortis eius, computato tñ dicto legato in dote prædicta. C. vnde vir & vxor. auth. præterea. in fi. & d. l. si cum dotem. §. si pater solu. ma.

SUMMARIA.

1 *Alienatio rei ecclesiasticæ facta in casibus a iure non permissis non valet, licet superior asseras eam factam in casu permisso, quia sibi non creditur, admittitur tamẽ ille cui facta est cõcessio ad probãdum inflã causam alienationis. Dolus in vendita contractum nullum.*

2 *Sententia lata ex una causa falsa confirmari potest ex alia causa vera.*

3 *Decretũ & autoritas interposita habet vim interlocutoriæ, quæ non potest iustificari ex nouis actis.*

CONSILIVM LXXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In facto isto quatuor sunt principaliter viděda. † Primũ est, vtrũ alienatio rei ecclesiasticæ fcã ad vtĩã recipiẽtia in casu a iure permisso qui vñr esse tres, s. cũ imminet necessitas æris alieni exsoluendi. 10. q. 2. c. hoc ius porrectũ. vel vtilitas ecclesiæ. 12. q. 2. c. sine exceptione. de reb. ec. non alie. c. dudũ. circa fi. lib. 6. vel eũ sit in remuneratione benemerentiũ, vt not. C. de sacrol. eccl. l. iubemus. post prin. in gl. q̃ incip. an ergo. Etiã de immobilibus. vt no. gl. in Auth. de alie. & emphy. circa prin. & in e. relatũ. de testa. & no. in addi. Spe. rub. de reb. eccl. nõ alie. sit ipso iure nulla. An aũt valeat & sit necessaria restõ in integrũ. Et super hoc pasu vltra ea q̃ plene recitata sunt per suprascriptũ eximiũ cõsultorẽ, allego d. Bar. in auth. qui rẽ. C. de sacrosc. eccl. in verf. qro iuxta prædicta. vbi intelligit. c. 1. de rest. in integ. qñ est alienatio fcã in casu licito & permisso vt in aliquo de dictis tribus, & sic ecclesia nõ fuerit læsa in alienãdo sed in modo alienationis qñ fuerit data p minori ptio uel pensione q̃ dari posset vel deberet. Sed si fcã esset in casu non permisso & sic esset læsa in ipsa alienatione, tunc ipso iure nõ valeret alienatio sm cõ. per d. l. iubem⁹. in prin. Pro hoc qđ habemus in simili, q̃ si per dolũ quis fuit inductus ad vendendũ non valet venditio, cui dolus dedit cãm, secus si erat vẽditurus, sed per dolũ vendidit minus, quia talis dolus incidens nõ reddit 3ctũ nullũ, sed purgat per actionẽ ex eo 3ctu. l. elegãter. in prin. & ibi plene no. ff. de do. de ver. obl. l. si qs cũ aliter. Et p hoc ẽt quia sicut alienatio rei ecclesiasticæ regulariter phibet, sed in tribus casibus tñ de quibus. s. permittit, ita & alienatio pdij minoris regulariter pbibet, & invnõ tñ casu pmittit. s. cũ imminet æs alienũ, & tunc eũ iudicis decreto nisi pr permisisset. l. 1. §. 1. ff. de rebus eorũ. Mõ pone q̃ ere alieno non allegato, sed alia cã iudex pmisit alienationẽ, dicit lex eã ipso iure non valere, quia nõ passim distrahi iubera prætori tributũ est, sed ita demũ si vrgeat æs aliegũ. ff. de rebus eorũ. l. magis puto. §. fi. æs alienũ. vbi est casus huius. q. in rõne sui. Nã ordinario nõ passim tributũ est vt possit p mittere alienationẽ rei ecclesiasticæ, nisi in casibus de quibus. s. Cessantibus ergo illis nõ valet alienatio nec superioris autoritas eis interposita, vt d. §. si æs alienũ. in fi. Est & casus in d. c. dudũ. de rebus eccle. non alie. lib. 6. circa fi. ¶ Secundò videndũ est vtrum ex deductis & probatis corã dño tunc epo Florentino appareat aliqua de prædictis causis ex quibus alienatio fieri potest. Et bẽ clare dicendũ est, q̃ nõ, licet. n. in petitione narret eã q̃ vt ad hoc sufficiens. s. q̃ dictũ debitũ erat 3ctũ p eã & cõtrouersia mota illi psbytero Francisco super dicta ecclesia, iuxta eã q̃ hñr in c. vt pteritæ. de elec. eo. ti. c. cupientes. lib. 6. circa fi. per gl. Non tñ corã pfato epo pbauit, nec ex dictis scripturis apparet, q̃ eidẽ presbytero Francisco fuerit mota lis super dicta ecclesia, & q̃ indebite, & q̃ obtinuerit in causa, quæ oia requiruntur ad hoc vt ecclesia teneatur ad tales impensas, vt no. in dictis iuribus. Nec ẽt apparet, q̃ dictæ pecuniæ fuerunt necessariò vel vtiliter expensæ p defensione dictæ causæ. Nec certe verisimilẽ est, q̃ tot pecuniæ in tam modico tpe fuerint necessariæ. Et testes non sufficienter deponunt. Primus. n. deponit q̃ auditis partibus, quibus in hoc nõ est credendũ. ar. ff. de pba. l. qui testũ. Alij deponunt q̃ mutuarunt, sed non declarant q̃ p defensione dictæ causæ fuerunt dictæ pecuniæ expensæ. Quia ergo dubia pbatio non releuat probantem, ut in c. in præsentia. de pba. sequitur clare q̃ coram præfato dño epo non fuit sufficiens facta pbatio de aliqua dictarum causarum, & sic non debuit interponere suam autoritatẽ. ff. de trã fac. l. cum hi. §. si prætor. & d. §. si æs alienum. cum si. ¶ Tertiò videndũ est. Cũ præfatus dñs eps in sua p nunciatione declarauerit dictã alienationẽ debere & posse fieri tanquã pro euidenti necessitate ecclesiæ, verum hæc pronunciatio reddiderit dictã cãm assignatã nullã, & purgauerit oẽm defectũ. ¶ Ad hoc bĩ dicendũ est q̃ non, eũ ex inspectione gestorũ corã dño epo appareat 3riũ, vt s. dixi. Et prætoris factũ vel verba non possunt iuri publico derogare. ff. de feri. l. 1. §. Et ita expresse determinat Io. An. in add. Spe. super rub. de reb. eccl. non alie. in epo q̃ asserit se p benemeritis cõcessisse dicẽs. Ablit. n. q̃ in phibitis regulariter, certis vero casibus pmissis stat dicto dicẽtis casum esse permissũ, imo debet sufficere pbari. d. l. q. testĩũ. ff. de pb. de leg. 3. ex decedẽs. §. titia de castren. pe. li sorie. Hæc sunt verba sua. ¶ Ex quibus determinat id qđ qrit. s. q̃ non sufficit ipsum sic dixisse, q̃ dicta cã allegata concernebat necessitatẽ ecclesiæ, ex quo ex gestis corã eo hoc nõ apparet. facit de pba. qm̃ 3. ¶ Quartò viděndũ est positio ex dictis gestis tunc corã eo hoc nõ apparet, vtrũ si ille cui est facta cõcessio velit hodie hoc pbare, q̃ iusta & permissa causa re vera subsistebat, p quã potuit fieri dicta alienatio, licẽt de ipsa non fuerit fcã fides vt debuit pdicta alienatio & autoritatis interpositio valeat & sustentari posit. Et vr q̃ sic, † qa sñia lata ex vna cã falsa pt confirmari ex alia cã vera. ff. qđ cũ eo l. titianus, & ibi not. & no. in l. si is ad quẽ. de acq hær. ¶ In 3riũ facit, quia pdicta locũ hñt in sñia diffinitiua, nos loquimur in decreto seu autoritatis interpositione, q̃ hẽt vim interlocutoriæ. C. cõ. vel epi. l. 3. & l. interlocutio. cũ simi. q̃ interlocutoria nõ pot iustificari ex nouis actis. de ap. c. cordi. lib. 6. & co. tit. c. in cle. ¶ Bẽ vr in hoc mihi dicendũ, q̃ si causa p quam quis vellet iustificare decretum, esse omnino diuersa & extranea ab ea q̃ fuit specificata in ipsa interpositione, tunc non posset ex illa iustificari, quia iudex ad illã nullũ censet habuisse respectũ vel cõliderationẽ. casus est & ibi expressẽ patet ex notatis p Bar. in l. tutor si peritus. ff. de tuto. & cura. da. ab his facit. l. fere egressæ. co. ti. Sed si vero dicta cã non erat omnino diuersa, sed potius poterat includi sub causa allegata tunc coram priore, nõ tñ fuit tunc pbata vt debuit, & sic superior malefecit interponere autoritatẽ. Nunc verò vult q̃ pbare veritatẽ cãe tunc allegatæ p sustentando decretũ, & tunc vr q̃ hoc posit, & q̃ valeat, & q̃ ipse superior ad dictã cãm habuit respectũ, & quia forte erat sibi no. non exigit exactas pbationes, nunc vero facta pbationib⁹ videtur sufficere, quia decretum fuit fundatum super veritate causæ quam sufficit quandocunq; cõstare. de frigi. c. fraternitatis. & di. c. veritatis. facit. ff. qđ me. cã. l. fi. §. fi. de iur. & fac. ignor. l. regula. § qui ignorauit. Et esset recurrendũ ad rest. in integ. si in alia quo incidenti fuisset ecclesia læsa, ut in d. c. d. de resti. in integ. ¶

SUMMARIV.

Testamentum ad pias causas cum duobus testibus non valet, si testator dixerit quartio testes & nõcne in necessaria desiderari.

CONSILIVM LXXV.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa dicti facti narratione videtur dicendum, q̃ dictæ dominæ censeatur decessisse testata. Et quod eius voluntas dicatur fuisse perfecta, licet non scripta manu publici notarij, qđ non

qđ ñ hẽt nocere, si põt aliť ꝓbari.ff.de iure codi.l.fi.& not.in l.si is q.ff.de testa.p Bar.circa fi.& arg.C.de ꝓba.l.cũ res.Qđ hoc sit a verũ ꝓbať;† qa testm̃ ad pias cãs valet corã duobus testibus ẽt a nõ rogatis,vt in c.cũ oẽs.& in c.relatũ.de testa.& ibi no.maximè qñ fit a ꝯstituto in mortis articulo,ꝓut hic erat.C.de sac.sane.ec cle.l.1.ibi.liber sit seclus.& ibi no.p Bart.in vlti.q.dũmõ sit pfe ctũ ex parte uoluntatis.Alia namq; pfectio.s.soleunitatis nõ reqriť,ut dicti a iuribus not.Sed hic fuit hmõi,qa testatrix audita scriptura in qua tota eius dispõ & uoluntas ꝯtiocbať,& maximè hẽdis instõ,dixit eã sibi placere & ita disponere,ꝓut in ea cõtinebať,& aliqua addi fecit,ex quo apparet ꝙ eã habuit ꝓ pfecta,& ꝙ nihil amplius volebat addere vel detrahere.ar.ff.de testa.mili.l.tribunus.§.fi.de adi.leg.l.alumnæ.§.q filias.in fi.Et totũ hoc pt ꝓbari p duos testes q fuerunt pñtes,licet non rogati,qđ sufficit vt dixi.Nec nocet,ꝙ dicta dña ad interrogationem notarij rñdit b sic se nelle facere,[b] postq̃ poterat articulare loq,& erat sanæ mẽtis;ut no.p gl.& doc.C.de testa.l.iubemus.& q testa.fa.pos.l.hac consultis.§.at cũ humana.ff.de leg.3.pãplilo.§.ꝓpositũ.& no.in addi.spe.tit.de testa.§.in primis.¶ Itẽ non ob.l.si is q.ff.de testa.qa ibi fuit voluntas imperfecta,cũ testator nõ expsserit totũ qđ uolebat exprimere;hic secus.Itẽ non ob.l.fideicõmissa.§.j.cũ ibi no.ff.de leg.3.qa ibi loqniť in testõ,in quo reqriť solẽnis numerus testiũ,& ꝙ sint rogati,meritò licèt scriptura fuerit perfecta quo ad uolũtatẽ,si tñ nõ fuit lecta corã testibus,nõ est pfecta dispositio quo ad solẽnitatẽ vñ nec p testes põt ꝓbari,q nõ audierũt;nec p scripturã,qa nõ est solẽnis,hic uerò nõ reqrebať hoc.vñ nõ expediebat facere id qđ facere uolu t dictus notarius.s.ire p testibus;qa sufficiebãt illi q tunc erãt pñtes,& poterat corã illis recipere rogitũ.Qđ si non fecit p errorẽ vel imperitiã,nõ hẽt hoc infringere volũtatẽ iã pfectã,q alio mõ põt ꝓbari.ar.ff.fam.erc.l.si filia.in prin.C.de testa.l.errore.cum si.fuit.n.illa omissio eorũ q necessaria non erãt,vñ nõ hẽt vitiare.ff.de testa.l.hẽdes palã.in fi.prin.C.de rei uxo.post prin.Sicut nec ipsorũ adhibitio nocet.l.q extriosecus.de verb.obli.¶ Ex quo patet nõ hẽre obstare ꝙ dicta dña dixerit notario mittatis ꝓ testibus,& postea cũ ad eum eritis rogatus,eũm dispõ sua iã esset pfecta,cũ dixit sic volo facere,& sic facio;& illa rogatio notarij uel testiũ ñ reqrebať,postq̃ fuerũt saltẽ duo pñtes,licet nõ rogati.¶ Præterea scriptura pfecta quo ad uolũtatẽ,licèt non lecta corã testibus nec rogata a notariu,facit fidẽ inter liberos,inter quos non reqrit solẽnitas.C.de testa.l.hac cõsultis.§.ex im pfecto.sm Bar.q ita no.in d.l.fideicõmissa.§.1.de leg.3.& plenius in d.l.si is q de test.ergo & ad pias causas.qa isti casus æqparanť qão ad hoc,ut apparet ex notatis p Bar.in d.l.1.C.de sacro sanc.eccle.Vtroq;.n.casu relinquiť dispõ in meris terminis iurisgẽtiũ vel naturalis.l.1.de testa.mili.C.fami.erc.l.fi.¶ Nec vř ob.ꝙ dictã testatrix dixit se uelle differre vsq; ad horã uesperarũ &c.Nã cũ pcesserit dispõ pfecta,vt dictũ est,nõ secuta alia uolũtate seu dispõne pfecta p quã illa reuocetur,vř illa remanere firma quasi uideať ab illis uerbis recessisse & eorũ pœnituisse.ar.ff.de hære.insti.l.3.de leg.2.l.cum pf.§.fin.& uoluisse eadẽ dispõẽ decedeř,postq̃ eã ñ mutauit.vt no.ff.de exc.rei iud.l.athletæ.in gl.de sm tabu.q liberis.§.testõ.¶ Præterea si uoluisset ab illa dispõne recedere simplr & pure postq̃ erat pfecta et corã eisdẽ testibus nõ potuit p nudã uolũtatẽ siue recessũ;sed necesse hẽbat illã dispõnẽ facere sm Bart.q ita determinat in l.p[illegible]fa.testõ.ff.de hære.insti.p l.si certarũ.§.ii eodẽ.de testam.mil.nisi post pœnitentiã seu cũ pœnitentia lapsum esset decẽniũ a diẽ cõditæ uoluntatis.C.de testa.l.sancimus.& p eũdẽ Bar.in l.si iurẽ.ff.de leg.3.Ista sunt q satis vñr vrgere ꝓ ista parte.¶ Sed tñ ipsis nõ obstantibus puto ꝯtrariũ dicẽdũ,ꝙ ista dicať decessisse intestata,postq̃ nõ ob.qđ primò dixerat.s.sibi placere,& ꝙ ita faciebať.dixit postea ꝙ mitteret ꝓ testibus,& deinde dixit ꝙ volebať differre vsq; ad uesperas,& postea nulla alia dispõ secuta est;qa nõ est verũ ꝙ prima verba fuerit dispõ pfecta.Nam licet fuerit apta ad faciẽdã dispõnẽ pfectã,tñ nõ fecerũt;qa ex seqñtibus apparet ꝙ testatrix hoc noluit,sed cõtulit se & dictã dispõnẽ in tps rogitus,dũ voluit notarius & testes rogari;licet.n.hoc nõ reqreret si testatrix uoluisset,ex quo tñ uoluit dictã solẽnitatẽ adhiberi,apparet ꝙ nõ habuit illã dispõnem ꝓ pfecta,sed potius fuit q̃dã pparatio q̃ testm̃,ut inqt Io.and.in addi.Spec.in tit.de instru.edi.§.cõpẽdiose.circa fi.in addi.q incipit.si primũ testm̃ &c.ibi.sed fuit qõ de facto &c.p q̃ patent soluta q̃ primo loco allegata sunt in ꝯtriũ.Procederent.n.si dicta testatrix habuisset dictã uoluntatẽ ꝓ pfecta volẽs aliã solẽnitatẽ adhiberi;sed si nõ cẽt testm̃ ad pias causas,adhuc hoc nõ sufficere,quia non est in sua ptãte remittere solẽnitatẽ.l.nemo põt.ff.de leg.1.de lega.2.codicil.§.fin.Cum.n.fuerit in sua ptãte testari eum solennitate & sine,quã viã a elegerit,hæc sibi patere debuit.ff.qđ me.cã.l.si mulie.§.fi.Nec ob.ff.de testa.mili.l.similes qui destinauerat.

¶ Valet Vide d Cora.in con.166.inci.minime.per totũ in .parte.& d.Alexã.de imo.in consi.41.in 3 col.in prima pte

S V M M A R I A.

1. *Filium expulsum ex monasterio alere spectat a' patrem.*
2. *Filium alere quando ad matrem pertineat.*

CONSILIVM LXXVI.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Ad cõfirmationẽ eorũ q̃ supra scripta & consulta sunt adduco ꝙ in patre erga filiũ viget cã naturalis,sed in monasterio erga monachũ cã accidẽtalis,p quã cã naturalis ñ extinguiť.ff.de lib.& posthu.l.filio quẽ pf.ad munici.l.assumptio.Et si sibi ꝯcurrerẽt,pferreť naturalis.l.q hẽt.§.1.ff.de iuel.hic aũt ñ ꝯcurb rũt,† qa si staret in monasterio dẽret ali a monasterio pp operas quas ei impenderet.iuxta illud.Qui altari seruit de altari uiuere debet,de pbẽ.c.cũ sm.Et qa monasterio acqreret ẽt sicut seruus dño.ut no.in c.cũ olim.de priuile.p Inno.ergo & onus sustinere debet.ff.ꝓ so.l.cũ duobus.§.q dã sagitariã.in fi.& l.si igiť.Sed ipso expulso de monasterio forte tãquã inutili cessat utraq; cã,qa nec ei pstat operas,nec sibi acquirit,vt not.i Spe.de statu monac.§.1.uer.ali.Et iõ non debet inde alimẽta pcipere,sicut nec uxor nõ pstãs operã uiro.l.qđ in uxorẽ.cũ ibi plene no.p Cy.C.de neg.gest.& qđ no.in l.sicut.ff.de oper.lib.Redire ergo debet necessitas alimẽtãdi ad patrẽ in subsidiũ,cũ in eo duret & uigeat cã naturalis,q suberat añ ingressum monasterij,qa p ingressum non fuit extincta vt s.dixi.Vñ deficiẽte cã monasterij,ad qđ incœpit post ingressum primo loco ptinere onus alimentãdi,& ipso non 2 ualẽte se alimẽtare,põt in subsidiũ ad patrẽ redire,sicut in sili uidemus,ꝙ licet primo loco ptineat ad patrẽ q̃ ad matrẽ onus alendi filiũ,in subsidiũ tñ pre nõ existẽte vel nõ ualẽte redit necessitas ad matrẽ,& eius lineã.ff.de lib.agno.l.pe.& no.p Cy.in l.alimẽta.C.de neg.gest.& p Bar.in trac.alimẽtorũ.facit.l.si qs a liberis.§.itẽ rescriptũ.de libe.agno.& l.q filiũ.in fi.ff.de alimẽ.pu.pstã.& qđ nõ.gl.in l.cũ plures.ff.de admi.tu.in gl.q̃ incipit.sed qđ.hoc.n.est sanctius dicere q̃ ꝙ filiusfa.pereat,cũ non p p sui culpã hoc cõtigerit.ff.de vẽ.in pos.mit.l.1.§.1.Et in dubio,qđ minus captionis hẽt sequẽdũ est.ff.de reg.iur.l.quotiens nihil.circa fin.tit.Et ita dico & cõsulo ego Pan.de cas.utriusq; iuris doc.

¶ Facẽre.Nũquid sit testamentũ factum ad interrogationem alterius ualeat?vid.d.cor.in cõsi.73.inci.uisis.& in cõs.304.in..circa per totũ & in consi.319.incip.vř per totũ in 1.parte.

S V M M A R I A.

1. *Pater si facit praeceptum filiis de non alienando infra.30.annos sub pœna priuationis hæreditatis,quam uult deuenire in aliquem,tale praeceptum ualet etiam ad legitimam eis debitam quia dicitur prouisio filiorum non grauamen.& 2.*
2. *Bona prohibita alienari cùm alienantur,non quæritur quid legitima de singulis rebus detrahatur.*
3. *Substitutio facta sub duplici conditione celerior conseruat effectum suum,nec in' tertius admittitur.*
4. *Alienationes factæ contra prohibitionem non nudam testatoris reuocantur per eum ad quem transire debebant bona in casu contrauentionis.*
5. *Pars tercoheredum prohibitorum alienare an possint reuocari sicut propriæ.& concluditur quòd sic,quia prohibitio est potius realis quàm personalis.*
6. *Substitutio licet facta sit sub duplici conditione,unà si bona alienentur,alia si instituti dec esserint sine liberis,& eueniat casus primæ conditionis,tamen onus quod uidetur a hunclum substitutis est adimplendum,quoniam in re conceptum nec curatur quomodocunque conditio exi'tat.*
7. *Legatum factum filiis & hæredibus alicuius,requirit quòd sint filii & hæredes.*

CONSILIVM LXXVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Visis & cõsideraris omnibus diligenter,q̃ tanguntur in puncto,& ẽt uerbis testamenti dicti Nicola.super eo quod primo loco qriť,verũ societas sancti Michaelis i ortu possit venire ad dimidiam hæreditatis & bonorũ ex capite priuationis & ꝯuentionis factæ p filios in alienando bona ꝯ ꝓhibitionem testatoris ante.ætatem.30.anno.Vř dicendum,ꝙ sic,& ꝙ possit uenire iure directo.Nam si pater istituisset dictos filios in una dimidia q̃ sufficiebat eis ꝓ legitima.C.de inoffi.testa.auth.nouissima.& dictam societatem in altera dimidia,nihil esset de quo filij prædicti uel eorum successores,possent cõqueri,uel impedire dictam societatẽ ad suam dimidiam uenire.l.cũ quæriť.ff.e.l.papi.§.qñ autẽ quarta.sed ita vř fuisse hic;licet enim primo filios instituerit

instituerit insolidū, postea tñ in 6. caplo testi vr̄ instōnem ꝑdictā ꝓ una dimidia reuocare & in ea instituere dictā societatem sub ꝯdōne, si dicti filij fecerint aliquē ꝯctū alienationis, dum dicit ex nūc reliquit ꝯfacientib ua dimidiam &c. & alterā dimidiā reliqt societati &c. qđ uerbū, reliqt, importat instōnē, qñ est oppositū vniuersitati, [a] & alius nō est principalius institutus. ff. de hær. insti. l. his uerbis. in prin. & ibi no. Vñ cū hic in dictū casum alienationis nō sint principali[ter] instituti filij q̄ societas, imo pariter vtrisq; fuit relicta una dimidia, in qua fuit instituta societas sub dicta cōditione, & fuerit dictis filijs sub ꝯria ꝯdōne data. ff. de ꝯdi. & de. l. aliqñ. in fi. & l. qbus diebus. §. qdā titio. & qđ no. Bar. in l. paterfam. testō. in 1. q. ff. de hære. insti. Et sic iure directo tenebit dicta adoptio, & societas poterit venire tanquā directō hr̄s ꝓ dicta dimidia, & hēbit locū qđ no. l. 2. ff. si pars hr̄di. pe. p gl. de hære. insti. l. si q̄s ita scripseru. ꝑ Dy. de leg. 1. plane. §. si cōiunctim. p Bar. ¶ In ꝯriū facit, qa dicta priuatio fuit collata post aditā vel apphēsam hr̄ditatē, cū fuerit collata in casum quo alienauerit, quā alienationē nō nisi apprehēsa hr̄ditate facere poterant; ergo &c. arg. C. ad l. fal. l. fi. ff. de ꝯdi. & demō. l. pr̄ seuerinā. Et p ꝯns nō potuit valere nisi iure fideicōmissi, ut no. Bar. in d. l. pr̄fami. testa. in ult. q. ff. de hære. insti. qđ. n. ipse idē no. in 1. q. illius legis, ꝓcedit qñ adimeret sub ꝯdōne casuali, q̄ nō dependet a uoluntate instituti. sed qñ sub ꝯdōne q̄ ab eo depēdet, ut si molestauerit, si alienauerit &c. tunc tenet iure fideicōmissi, qa censet collata in ips aditæ hr̄ditatis post qđ non pōt desinere esse hæres. l. & sine. §. sed qñ pap. ff. de mino. Et si ita est, vr̄ ꝙ nō valeat dicta ademptio; qa rū ꝯe fideicommissum sit grauamē. l. cohr̄des. §. cū filiæ. ff. de vul. & pup. si ꝑcedit ꝑceptū nullū & improbatū tale grauamē factū in defectū dicti ꝑceptu nō ualet. de his q̄ pœnæ no. l. 1. ff. & C. sed hic est hmōi, qa ꝑceptū de nō alienādo usq; ad quātitatē ltīmē fuisse vr̄ nullū p l. qm̄ in prioribus. & l. oīmodo. C. de inof. test. Isti aūt añ ætatē. 30. anno. nō alienauerunt vltra ltīmā, sed intra, qđ facere potuerunt nō obstāte dicto ꝑcepto, & p ꝯns in nullā pœnam vr̄ incidisse, vt d. l. 1. de his q̄ pœnæ not. C. de adult. l. graccus. & sic ꝑ dictā alienationem factam ī ætatem. 30. anno. & ī ltīmā nō pōt dici dicta dimidia translata in societatē ꝑdictam & p ꝯns nec alienatio fcā ī dictam ætatem nec fcā post vr̄ ꝙ possit reuocari, quasi neutra fcā sit ꝯ ꝓhibitionē, qa fr̄da fcā fuit de bonis nō trāslatis in societatē ꝑdictā & ultra tps ꝓhibitionis. [2] ¶ † Nec ob. si dicat, ꝙ cū ltīma dēat de singulis rebus, ut l. scimus. §. repletionem. C. de inoffi. test. nō potuerunt dicti filij sibi eligere aliquas res ꝓ eorū ltīma nō cōsentientibus substitutis. ff. de leg. 1. l. nō ampli. §. fi. qa imo potuerant hoc facere alienādo, & res alienatæ cōputant in ltīmā ēt fideicōmissarijs & substitutis inuitis, vt no. doct. ff. ad treb. l. marcellus. §. res q̄ & qđ no. in l. in quarta. ff. ad l. falc. ¶ Bñ his non obstātibus dico ꝯriū. Nā fateor, ꝙ dicta ademptio tenet iure fideicōmissi, nō iure directo p ꝓxime allegata. Et qa in præcedētibus partibus testī ubi filr̄ ademit, apparet ꝙ mō ꝑdicto noluit adimere dum grauanit ꝯfacientē ꝙ noīe pœnæ darent & restituerent, q̄ sunt uerba obliqua. ff. q satis. cog. l. inter oēs. & qđ ibi no. Vñ credēdū est eodē mō intellexisse in uerbis. s̄. dictis. ar. ff. de lega. l. q filiabus. & si seruus pluriū. §. fi. cū si. de hære. insti. l. q nō mutabat. §. lucro. cū ibi no. Tñ dico nō esse verū, ꝙ dictū ꝑceptū sit nullū, & ꝙ reijciat de ltīma, qa nō ꝯtinet grauamē, cū non diminuat ltīmā re, loco, tp̄e, vel cā, quo casu loquont leges in ꝯriū allegatæ. sed cōtinet ꝓuisionē filiorū, quorū infirmitati pr̄ voluit ꝓuidere, ut ex eius tenore manifestè apparet &c. ff. de usor. l. fideicōmissi. §. pollidius. de leg. 2. l. si ita relictū. §. pegasus. qđ facere potuit, C. pro emptore. l. 2. cū ꝓ ipsis cōsiliū capere soleat. ff. de adul. l. nec in ea. Et iō non reijcit ēt hodie, vt no. doct. C. de inof. test. l. filijs mr̄em. ff. de uulg. & pup. l. cū ea filio. p Bar. de lib. & posth. l. multi nō note. Et posito ꝙ nō reddat alienationē factā vsq; ad uires ltīmæ nullā, fecit tñ dictos alienantes incidere in pœnam priuationis dictæ dimidiæ, quā pr̄ poterat eis sine aliqua illorū offensa auferre, & ualet ablatio ēt fcā in casum quo nō obseruauerint ꝑceptū factū in eorū fauorē, postq̄ testator declarauit ad quē deberet deuenire in dictū casum, qa nō dr̄ præceptum nudū dicto casu no. Cy. C. de cōdi. ob cau. l. ea. l. post mediū in distinctione. ¶ Nec ob. l. 1. de his quæ pœnæ nomi. qa ibi ꝑcessit ꝑceptū ꝓbrosum, & turpe, seu reprobatū, hic nō, vt ex ꝑdictis patet. Sicut ergo potuit pr̄ ꝑdictus filios ꝑdictos grauare in dicta dimidia sub quacūq; alia ꝯdōne, ita potuit sub ista, & nullam fecit eis iniuriā. Sed si nō declarasset ad quē dēret deuenire in dictū casum, potuisset eorū fauori renūciare, qa diceret nudū præceptū vsq; ad ltīmā. l. pr̄. §. iulius agrippa. de leg. 3. & plenè not. l. filius. §. diui. de leg. 1. Sed vltra ltīmā nō, qa exprimit cā, ꝓp quā ꝓhibuit. s. vt remaneat suæ posteritati. ¶ Cōcludo ergo dictā societatē posse uenire ad dictā dimidiā ex capite ꝑdicto. s. priuationis & cōuentionis, & ꝙ potuit incōtinēti post dictam alienationē, postq̄ illi fecerūt ꝯ ꝓhibitionē expressam. de leg. 2. l. cū pr̄. §. libertis. & qd ibi no. Ex hoc seqt ꝙ mortuis postea filijs oībus sine filijs nō fuit locus substōni factæ de dicta societate ꝓ una dimidia, & duabus alijs societatibus ꝓ altera dimidia; nā dicta substitutio debet intelligi facta eo casu, quo filij nō essent priuati ex capite ꝯuentionis, als cū integra dimidia, & sic totū qđ restabat vltra ltīmā deuenisset ad dictā societatem horti sancti Michaelis amplius p substōnem ꝑdictā ꝑuenire nō posset; sicut in sim. vr̄ in stiplōne fcā sub duplici ꝯdōne alternatiua. Nā si una illarū prior existat facit stiplōnē cōmitti, & altera postea existens amplius eā cōmitti nō facit, sed euanescit. ff. iud. sol. l. cū qrebat. vers. ecce. n. [3] † Sic hic societas fuit substituta sub duplici ꝯdōne, s. cū illi alienarent, item si decederent sine filijs, duabus ergo ꝑdictis cōdōibus in idē cōcurrētibus, celerior cōseruat effectū. ff. de uer. obli. si ita q̄s stipulet siue nauis. ¶ Nec est dicēdū, ꝙ ꝑ dictā ultimā substōnē uoluerit aliqd adimere dictæ societati de eo qđ ad eā ꝑuenisset uirtute primæ substōnis, & ex capite priuatō, nisi doceat ꝯriū ar. ff. de leg. 2. l. lurins. la. 1. ubi nō ꝑsumit mutatio uoluntatis. Et qa fcā fuit ultima substō quo magis admittat, nō quo minus; ergo &c. l. 3. §. si emancipatus. ff. de ꝯiab. de cōdi. & demō. cū tale. §. fi. & sic casu quo ex prima substōne non foret uocata, plus. n. eā dilexit testōr, q alias societates, qa illas in plures euentus substituit, illā uerò in unū tm̄, & sic credēdū est uoluisse ei p ultimam substōnē ꝓuidere, s. in casu quo ex prima nō esset uocata, nō aūt auferre. ar. ff. de cōdi. & demō. publius. §. titia. [4] ¶ † Ex his seqt, ꝙ alienationes factæ vltra ltīmā, ēt q̄ post. 30. annū factæ sunt, ꝓ[illegible] reuocari & spālr alienatio fcā de palatio existēte Florentiæ, licet fcā fuerit vni ex eis, cui testator voluit posse fieri post annū 30. & hoc iō qa ꝑp alienationē factā añ. 30. annū licet ī ltīmā, & sic licet de se sit ita irreuocabilis, incontinēti dicti filij inciderūt in pœnā priuationis dimidiæ, seu eius qđ erat ultra ltīmā ꝑ ea q̄ dicta sunt. Et si dicta dimidia cœpit esse in cā restōnis fiendæ dictæ societati, p ꝯns nō ualuit alienatio nō ꝑp ꝓhibitionē expressam testōris, qa illa expirauerat post trigesimū annū, sed ꝑp tacitam & legalē, q̄ est ꝙ res subiectæ restōni nō pōt alienari, vt l. marcellus. §. res q̄. ff. ad treb. & l. fina. & auth. res q̄. C. cōia de leg. q̄ tacita ꝓhibitio & legalis resultat ex eo qđ. p ann. 30. fcā fuit alienatio ꝯ ꝓhibitionē expressam, q̄ valebat & tenebat quārū ad hoc, vt faciēs ꝯ priuaret, eo ꝙ erat ultra ltīmā qđ spōte & ñ coactus testōr eis reliquerat. Et sic ꝓhibitio uoluntatis potuit eis auferre & de eo qđ spreuerunt cōsiliū & ꝓuisionē pr̄nā de nō alienādo. ¶ Nec ob. ei qđ dixi de alienatione palatij qđ testōr uoluit ipsum posse alienari post 30. annū isti cui fcā est alienatio, & iā fuit post annū. 30. qa istud esset uerū, si dicti filij p alienationē factā de alijs rebus añ annū. 30. nec incidissent in pœnā priuationis ꝑdictæ, tūc enim fuissent dn̄i irreuocabiles, & potuissent seruata forma data a testatore. Sed qa iā inciderāt, & sic erāt priuati, & p ꝯns non erāt dn̄i, aut si erāt tñ reuocabiles, qa societas potuisset eos incōtinēti cogere ad restituēdū q̄cqd hēbat vltra ltīmā alienatā, nō potuerūt in ꝑiudiciū societatis, cui iā q̄sitū erat ius in dictis uel ad dicta bona ꝑp ipsorū inobediētiā & ꝯuētionē, alienare, ut legibus. ī. alle. Et sic sane debet intelligi ꝑmissio testōris fcā de dicto palatio, ut post. 30. annū posset alienari certa forma seruata, qđ patet qa ī pluribus locis dicit, & sp repetit, saluis ꝓhibitiōibus ꝑdictis &c. vt det intelligere, ꝙ dictis ꝓhibitionibus & pœnalibus dispōnibus nō intēdit p aliquā alia dispōnē dicti testi derogare. Sed constat, ꝙ si postq̄ incidissent in pœnā priuatā possent in ꝑiudiciū societatis, cui iā q̄situ erat ius alienare, derogaret dictis ꝓhibitionibus, ergo &c. Ex qbus patet primū dubiū declaratū. ¶ Sup eo vero qđ scd̄o loco q̄rit in primo q̄sito, vcz an posito ꝙ ꝑdicti ꝯfecerint solū ꝓ parte sua, vel ēt duorū fratrum prædecedentium, quorū portiones ad eos deuenerāt ꝯfecerint, dico ꝙ istud q̄situ hēt duo puncta. ¶ Primū est, si dicti tres filij alienauerūt solū portiones fratrū prædecedētiū non proprias, an videantur ꝯfecisse. ¶ Scd̄m est, si alienauerunt ꝓprias non illas quas a fratribus habuerunt, vtrum per hoc priuati fuerint etiam illis.

¶ Circa primum vr̄ dicendum, ꝙ non; quia cum ꝓhibitio fuerit

directa

[a] ¶ Vniuersitati. Adde do Cor. in consi. 320. incipiente dubia in 4. parte.

directa ad psonas filiorũ, ut ex uerbis testamẽti patet, qlibet censet phibitus alienare suam partẽ, nõ partẽ cohæredis ar. ff. de le. 2. l. si fundus sub cõditione. §. si libertus. Et si ita est, seqĩ q ab illis pcedẽtibus nõ potuissent portiones illorũ alienari. Per alios tñ ad quos fm uoluntatẽ patris peruenerũt, uidẽtur alienari potuisse, quasi p transitũ ad eos exiuerint phibitione. text. uñr in l. pater filiũ. §. quindecĩ de lega. 3. Cõtrariũ dico, nã attenta causa phibitionis, q̃ testator expressit, s. qa uolebat dicta bona sua uenire ad suã posteritatẽ, & ea deficiẽte inde fieri q̃dã q. ĩ. disponebat, dicta phibitio dr potius fuisse realis q̃ psonalis, & perinde hr, ac si ĩ rẽ fuissent uerba cõcepta, uidelicet phibeo bona mea alienari &c. quo casu nec pprias portiões, nec q̃s a frib. habuissẽt, potuissẽt alienare. l. peto. §. fratre. de le. 2. & no. p do. ĩ d. §. q̃ndecĩ. Poti⁹ n. attendit ratio & cã decidẽdi, q̃ uerborũ cortex. ff. de lega. 2. l. cũ pater. §. dulcissimus. de leg. 3. l. nomẽ. §. fi. de acq. pos. si is q ani mo. p qd rñde ad §. libertus allegatũ in ɔ̃riũ, qa ibi causa grauaminis nõ extẽdebat ultra portionẽ cuiuslibet de p se & cõferebat dispositio in ips, quo qlibet suã partẽ habebat, & nõ partẽ cohæredis, meritò dispositio nõ trahit ultra quam habeat, sed hæc prohibitio cõprehendit utrũq; tps, ergo &c. ¶ Super scdo dicẽdũ est, q pdicti ɔ̃uenientes nõ solũ priuant portionibus ipsorũ, sed ẽt illis q̃ a fratribus hæredib⁹ puenerũt ad eos fm dispositionẽ testatoris. p l. scæuola. & qd ibi no. ff. ad treb. p q̃ dicit Bar. in fideicõmisso vñ uenire ẽt portionẽ, q̃ grauatus iur. fideicõmis. habuit a cohærede. Sed hic est fideicõmissum vle in casum cõtrauẽtionis restituendũ societati, ut ɔ̃. tetigi circa prin. p ea q̃ not. Bart. in l. pa

6 terfa. testõ. de hær. anst. in fi. ergo. &c. ¶ †Sup tertio quo q̃riĩ, an sit locus ɔ̃structioni monasterij, q̃ testator fieri mãdauit, si oẽs filij decederẽt sine liberis, & ẽt legatis relictis in dictũ casum. Vr q nõ, qa pdictã fuerũt collocata in tps substitutionis pdictæ q̃ locũ nõ habet postq̃ ex primo capite priuationis puenerũt bona ad societatẽ, ut s̃. dixi. Cũ ergo societas nõ habeat ea capite substitutionis, sed ex capite priuationis, qa nõ fuit grauata, nõ uĩ q teneat. Et hic est q interdũ interest nostra hẽre potius hæreditatẽ ex una substitutione, q̃ ex altera, qñ una est grauata nõ ex altera. ff. ffq. s omis. cã test. l. 1. §. si pponat. ad treb. l. recusare. §. titius. Cõtrariũ tñ puto, qa ista onera nõ fuerũt iniuncta societati tanq̃ substitutę sub illa cõditione, si decesserint sine filijs, sed fuerũt in rẽ cõcepta, qa testator mãdauit monasteriũ cõstrui in tali palatio, & talia bona sibi in dotẽ assignari, in quo oẽs filij decederẽt sine liberis. unde qñcũq; cõditio existat, debẽt de illis bonis fieri illa quæ disposuit testator penes quẽcunq; reperiant, & ex quocũq, capite testamenti ar. bonũ. ff. de adi. leg. l. 3. §. si titio eum ibi. no. p Bar. de iureiuran. l. si duo. §. iul. secus si fuisset iniunctum dictũ onus vltimæ substitutioni uel societati prædictæ uenienti ex illo capite.

7 ¶ †Super ultimo dico, q cum legatum factum fuerit sub duplici qualitate scilicet filiationis & hæreditariæ, dũ dixit filijs & hæredibus Nofrij, nõ sufficit q sint filij, nisi ẽt sint hæredes effectuales. Sic enim determinat Bar. in eo. q recepit emphiteusim p se & filijs & hæredibus. ff. de ope. libe. uel iusiurandi. §. si liberi. sic etiã sentit Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sacrosanc. eccle. circa mediũ in q. illa, quã plenè disputauit in uer. in cõtrarium &c. in primo articulo ad partem affirmatiuã. Et etiam Spe. in tit. de loca. §. nunc aliqua. uersi. 88. ibi dum dicit. admitti ergo debent filij ut filij, nõ ut hæredes, nisi fuisset expresse dictum &c. Vult enim, q qñ recepit p se & filijs et hæredibus, qd tunc debent esse hæredes uẽes, ad hoc ut admittantur, nec enim prodest nudũ nomen, sicut nec nocet. ff. ad treb. l. si sint. Nec ob. qd per eundẽ Bar. no. ff. de li. & post hu. l. gallus. §. nunc de lege. uersi. etiam. ubi dicit, q substitutio facta de titio & eius filijs & hæredibus fm rigorem uerborũ intelligitur facta de filijs tamẽ titij, & non de hæredibus tantũ. & ita uidetur hic in legato ubi reliquit Bartho. & eius filijs & hæredibus dictum palatium &c. Nam dico, q imo sua determinatio facit pro, quia quicquid sit de rigore uerborũ, ipse tantum dicit aliud esse secundum mentem testatoris, quando substitutio est facta filijs testatoris sub dicta conditione, si decesserũt sine liberis de titio & eius filijs & hæredibus. Dic enim q quicquid sit de rigore, non sufficit esse hæredes tantum titij, nisi sint etiam filij dicti titij, ne contingat dici q plus dilexerit hæredes extraneos titij, q̃ hæredes extraneos filij, qd non est credendum fm Rica. malis. in sua. q. disputata. ar. d. l. publicũ. §. titia de condi. & demon. uñ non est intẽtio sua dicere, q sufficiat aliquos esse filios titij tantum, licet non hæredes, ad hoc ut uocẽtur ex substitutione, sed intendit dicere, q imo nõ sufficit esse hrdes tñ, sed & filios, ne extranei hrdes titij pferant extraneis hrdibus filiorũ. Albi verò magis ad ppositum ubi q. hanc examinat. ff. de re. du. l. si ia q. du. §. virũ. in materia copulatiuæ. uersi. tertia limitatio est &c. tenet capsse q reqrat ɔ̃cursus utriusque qualitatis, s. qd sint filij titij. Itẽ q sint hrdes eius, ad hoc vt ad substõnem vocenĩ dicto casu. Sed in casu nrõ sic est, q legatũ factũ Nofrio & eius filijs & hrdibus fuit factum sub condõne si filij testõris decederẽt sine filijs, ergo in filijs Nofrij reqr iĩ ɔ̃cursus ambarũ qualitatũ p pdicta.

S V M M A R I A.

1. *Statuto cauente q captura irritetur, nisi infra tantum tempus incumbentia uerificentur, ille qui fecit aliquem capi, uel ipse detinuit propria autoritate p represalia, tenetur uerificare ea quæ asserit pro captura facta fine obtẽta.*
2. *Capere quenquam pro represalia quis non potest, cum adest copia iudicis, nisi in concessione hoc esset.*
3. *Authoritate propria quando quis posset aliquid facere, si facit per iudicem, tenetur sequi formam statutorum in illo actu.*
4. *Statutum de quo. ĩ. potius est seruandum in eo qui est obligatus pro debito alieno, quia mitius agendum.*
5. *Statutum porrigitur ad casum similem, ubi est eadem uel maior ratio, si non reperitur contra statutum a iure communi.*
6. *Verba indefinita extenduntur ad futura, in quibus est eadem ratio.*
   Priuilegia extenduntur ad familiares futuros substitutos loco eorum qui erant præsentes.
7. *Represaliæ debent concedi tam contra innocentes q̃ nocentes, cum non constat q fuerint delinquentes, sed cum constat debet fieri separatio; sicut dicitur de percusso a pluribus, Represaliæ non extenduntur ad filios postea natos.*

CONSILIVM LXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Sup eo qd primo loco q̃riĩ in puncto, clarũ vr & sine dubitatione quacũq; q ex quo d. Nicolaus nõ iustificauit capturã. ĩ. terminũ statuti uidelicet pbãdo se esse talẽ qualẽ asserebat. C. q acc. nõ pos. l. nõ ignorat. qd fiedũ est ẽt in summarijs iudicijs. C. de edic. di. Adr. tol. l. 2. & ibi p Bat. ĩ fi. & ẽt d. capiũ cẽ ministrũ, qd fiendũ erat, ea quo hoc asserebat, & in hoc fundabaĩ eius intentio. ff. ui bo. rap. l. ptor. §. docere. ue qs eũ q in ius noc. est. l. pe. §. docere d. captus dẽt relaxari, tũ qa statutũ hoc expsse dicit. ar. ff. de acq. hær. l. si seruũ. §. non dixit. a ɔ̃rio sensu. tñ qa & si nõ diceret expsè uideret dicere tacitè, ex quo statuit certũ terminũ ad probãdũ incũbentia, uidelicet q eo lapso & nõ facta pbatione, captura irriteĩ. C. de preci. imp. offe. l. uniuersa. & qd ibi no. & qd amplius nõ audiĩ. q mat. accu. nõ pos. c. cũ in tua. p Inn. C. q accu. nõ pos. l. si ea. ff. de accu. l. titia maximè post plures dies & longam negligẽtiam. ff. de uer. obl. l. si ita qs. §. sein. circa fi, uel si non sunt oĩa integra. ff. loc. l. si in lege. §. colonus. de op. lega. l. mancipiorum. Nec ob. q statutum vr intelligendũ solum eo casu, quo quis capi non põt propria autoritate, sed per iudicẽ. Sed pro represalijs, ut dicunt, põt capi propria autoritate. & sic statutum vr locum sibi non vendicare; nã cum statutum non distinguat, nec nos distinguere debemus. ff. de offi. præsi. l. 3. in fin. de

2 publ. l. de pretio. ¶ † Præterea non est uerum, q pro represalijs possit capi persona ppria authoritate, nisi cum non adest copia iudicis. l. ait ptor. §. si debitorem. ff. quæ in fran. cre. l. si alius. §. est alia. qd ui aut clã. uel nisi in concessione represaliarum hoc dicetur expressè; & hoc ne cesset cã tumultus. de reg. iu. non est singulis. fm Iac. de Bel. in auth. ut non fiant pi. & Bart. in tractatu rep-

3 saliarum. in 9. q. principali. q. 1. ¶ † Præterea & si propria authoritate d. Nicolaus potuisset istum capere, ex quo tñ non fecit, sed per iudicem, debuit seruare formã statuti. ut in simili no. Bar. in l. 3. C. de pig. in illo cui data est licentia ingrediendi propria autoritate. Nam si uolens urbanius agere iudicem pro hoc adiuerit, debet facere partem citari. per l. meminerit. C. unde ui. ut ipse ibi tenet in quinta. q. reprobando Iac. de Bel. Cum enim haberet duas uias, quam elegit illa sibi patere dẽt. ff. qd me. cã. l. si mulier.

4 §. fin. ff. de cur. fur. l. cuius bonis. de serui. l. si cui. ¶ † Præterea si statutum uendicat sibi locum in eo qui capitur p suo debito seu pro sua obligatione de quo non est dubium, fortius in eo qui p debito uel obligatione alterius, ut cum pro represalijs; qa cũ talimitius est agendũ, ut patet ex no. per Bart. ff. de incendi. rui. nau. l. ne qd. uersi. sed quæro nũc. cum uer. se. & fur. aduer. nau. l. j. ad l. cor. de sica. l. fi. in primo membro distinctionis. & patet in l. j. in fi. cum l. seq. ff. de his q deie. uel effu. iuncta. l. item mela. §. si plures ad l. aql. & sic faciens capi nõ minus est grauandus in faciẽdo

5 probationes de incumbentibus. ¶ † Præterea statutum porrigitur ad casum similem, vbi est eadem vel maior rõ, si nõ reperitur

tur ꝫ statutū a iure cōi.ff.de legi.l.de qbus.& no.Bal.in l.oēs populi.de inst.& iur.in q.illa an statuta recipiant interpretationē ex rem̄buā. ¶ Concludo ergo, ut ī. dixi est, dictū captū ex hoc capite fore relaxandū. ¶ † Sup eo uerò qd̄ qrit̄ scđo loco, facit dubiū, qa uerba indefinita extēdunt ad futura.ff.de serui.urb.pdi.l. si seruitus.extra de priui.c.qa circa.ēt in mā odiosa.ff.q qsq; iur.l.pē.§.illud non solū in fauo:abili.ff.de lib.& posthu.l.placet.maximè qñ substitu ūt seu succedūt loco psentiū.ff.de cōd.& demō.l.filiæ.§.titia.qa illorū uice fungi debeat.ff.de edē.qdā §.nihil.& qđ plene no.p Io.An.in sp̄ q sentit.de re.iu.in mer.in q.de habente priuilegiū p se & familiaribus.nā dicit extēdi ad familiares futuros nō additos, sed substitutos loco psentium.facit.c.ecclesia.ut lite pen. Sed filij postea nati succedunt loco parentū, q tunc erant r pe pcessarum represaliarū.l.ponebāt.ff.de iudi.Sic.n. conseruaī humanū genꝰ.ff.de usufr.l.uetus.in fi.cū l.seqꝫ.& se. ¶ Præterea maior rō v̄ in postea cōceptis & natis seu conceptis r pe cōcessarū represaliarū.C.de lib.& eorū li.l.manumissus.uer. si filijs ēt.& ff. de cut.l.a.§.in filijs.nec.sed,& si pater.de senato.l.emācipatū.§.fi.

¶ † Præterea op.Bart.q de facto seruat̄ fi.n eū.& minime sunt notanda &c.vult q pp delictum regentium ciuitatem possunt represaliæ concedi,& exerceri ꝯtra non regentes,& penitus innocētes subditos tñ dictæ cōitati, ut ipse no.in tractatu represaliarum.6.q.prin.q.4.& hoc principr p rōnē, qa dictæ cōitas habet ius superioritatis in eos,ergo &c.ff.de acq.hæ.l.p hrde.§.fi.qs tñ. Sed ista rō itā uiget in natis post concessionem represaliarum, sicut natis tunc,ergo &c.ff.ad l.aquil.l.illud.de fonte.l.1. ¶ Breuiter ergo nō damno opi.Bar.tot.& tantis rationib⁹ fulcitam & tanti uiri autoritate suboixā,ut patet unicuiq; legenti in loco ī.allegatu,potissimè qa ut ipse asserit,ita est q de facto seruat̄, & propter ordinem represaliarū q ꝫ iuris regulas ordinarias cōcedūt. C.ne filius p patre.& ne uxor p mari. peotū.bñ placet limitatio q facit Bal.in aut.mo.C.de ac.& obl.q nō reprehendit opi.Bar.si bñ inspiciatur. Sed limitat dicit.n.eā habere locū, qñ non cōstat q sint nocentes, & q innocentes,tunc.n.pp difficilē separationem concedi ꝯoēs.ar.ff.de usus.l.usufructuariū.§.si uinarijs.cū concor.ibi alle.in gl.Si ue-rò possent discerni,tunc non nisi ꝫ culpabiles deberēt cōcedi uel exerceri.ar.ff.de magist.conue.l.1.§.1. Pro hoc ultra Bal. allego qđ in si.hī.ff. ad l.aquil.ite mela.§.si plures. ubi si apparet cuius ictu q periJt,ille solus punit̄ de occiso. Sed si nō appareret, & plures percussissent,oēs tenentur,ut no.in l.fi.ff.de sic.in gl. & per Bar.licet ꝫ teneat gl.in d.§.ū plures,q reprobat̄ p do.in d.l.fi. Sed illi q tunc non erāt nati,non pñt esse nisi innocentes.& de hoc concordat.l.fi.qs in suo.§.legis.C.de inof.test.&c. Nec ob.primū arg. qa fateor q indefinita cōprehendit omnia psentia, & futura,in q-bus tñ sit eadē rō,alias secus,ut plenè no.in c. ut circa.de ele.li.6.in gl.q incipit omniū.& p Bar.in l.si pluribus.ff.de leg.2.Itē non ob.q delictū parentum potius nocet masculis q tānatis,qa in ea ꝫ su nostro non conceduntur represaliæ ꝫ filios per delictū parentū, sed ꝫ cōitatem & hoīes pp delictum ipsorum contra quos conceduntur,qa denegarunt iustitiā facere,nō ergo extendunt, ad illos,quos cōstat nō fuisse culpabiles. Sed si essemus in casu, in quo filij deberent puniri propter delictū parentū uel in priuatione honorum,uel alio mō,pcederet ꝫ.& sic nil ad ppositū,qa urdixi in casu nostro solū cōcedunt̄ pp delictū ipsorum, contra quos ꝯcedūtur. Et sic concludo dictas represalias nō potuisse exerceri contra natum post ipsarum concessionem, nec ex hoc solo quod sit innocens,ne damnem ex toto opi.Bar. sed ea eo quod constat ipsum innocentem sequendo opi. aliorum,& sic dictus captus ex duplici capite relaxandus est.

¶ Punctus quæstionis talis est.

¶ Simon petit licentiam capiendi uel saltem prædandi debitorem pro certa summa, prout in petitione & citatione continetur, quæritur an debeat soluere datiam uigore statutorum, quorum copia transmittitur. Et uidetur, q nun per rationes allegatas in scriptura defensionis Simonis. ¶ In contrarium allegatur, primò quia datia succedit loco sportularum quæ olim soluebantur, sed tales sportulæ soluebantur propter vexationem iudicis modo, faciendo quem citari,& disputando utrum debeat fieri captura uel non iudex uexatur,ergo debet solui. secus est quando sine litigio licentia cōceditur, & sic statutum intelligit & rationes Simonis. ¶ Scđō, quia si non solueretur qñ iudicio agitatur, esset dare materiam fraudandi datias, modo quilibet in petendo peteret licentiā capiendi,nec solueret datiam, & disputaret de debito, an sit ꝗrum uel non,& sine aliqua datia iudicium finiret̄, & debitum liqdaret̄, qđ esse non dēt, nec est de intentione statuti. ¶ Nos doc. infrascripti uisis suprascriptis in puncto, & petitione simonis, & rationibus alijs, actis, & agitatis in dicta causa capturæ, & prædę, & statutis, communicato consilio dicimus prout sequitur.

SUMMARIA.

1 *Statuto præcipiente q petens executionem contra obligatos per publicum instrumentum debeat soluere datiam, & subiungatur dum tamen pro licentia capiendi debitorem nulla prorsus datia soluatur, & aliquis obtinuit licentiam capiendi suum debitorem uel saltem prædam bonorum, q per hoc non tenetur ad soluendum datiam de quo in statuto, cum sequen.*

2 *Liquidatio & causa cognitio quando in executione requiratur, & quando non.*

3 *Exceptio debet esse de regula.*

4 *Argumentum ualet de datia ad sportulas.*

5 *Et captura de iure communi non est permissa.*

6 *Alternatiua una pars attrahit ad se partem alterius alternatiuæ.*

7 *Saltem est dictio subsidiaria.*

8 *Statutum quomodo intelligatur q si non soluerent datiam infra mensem teneantur ad duplum.*

9 *Mensis quando fit mētio in statuto, a quo tpore incipiat currere & concluditur q a tempore, quo non potest habere suam licentiā capiendi, nam licentia prædandi est concessa in subsidium non possendi capere.*

CONSILIUM LXXIX.

IN Christi nomine Amen ¶ † Pro pleniori declaratione eius quod qrit̄, tria sunt principr uidenda. Primum est utrū, pro petitione dictæ licentiæ capiēdi debitorem sit soluenda datia pp hoc solū, qđ in cōcessione dictæ lnīæ necessaria fuit liquidatio quorundā & disceptatio, an dicta captura esset ꝯcedenda, uel non. Et vř, q sic p ρd mam rōnem. ī.tactam iuncto.§.ne aūt laborū. in Auth. de iudi. Contra riū est uerum tali rōne satis clara & demonstratiua. Nam statutum de datia ponit primo regulam, q petens executionem contra obligatos per publicum instrm debeat soluere datiam. † Constat aūt q in executione interdum requiritur causę cognitiō & liquidatio, ut cum petitur super non liquido iuxta no. per Bar.in l.j.in fi.ff.de le.3.& l.3.iud.sol.& de sec.q iine cer.quan. l.1.de eden.l.1.in prin.l.admonendi. per Bar.ff.de iu.iu. Vel super eo, sup quo nō ēt pnunciatū.iuxta not.p Bar.in l.a diuo pio.§.in uendone.ff.de re iud.& quod no.gl.in l.intra utile.ff.de min. & qđ no.in l.meminerint.C.vñ vi. Interdū non requiritur causæ cognitio nec liquidatio, ut cū petitur super liquido & super re, sup qua lata est snīa.ut no.in dictis legib.p Bar. dicta ergo regula posita in statuto prædicto locū sibi uendicat utroq; casu, post quam in eo non distinguitur.ff.de of.præf.l.3.de publicia.l.de pitio. Deinde subnectitur immediate exceptio in d.statuto.s.dumtñ pro lnīa capiendi aliquem debitorē nulla prorsus datio solui debeat &c. † Constat autem q exceptio ad hoc ut sit bona & pertinens,debet intelligi eo & oi casu quo loquitur regula.alias esset derisuria.ff.de neg.gest.l.sed an ultro.§.j.ver.sed istā snīam &c.& plenè p Dy.de reg.iur.super rubr.circa fi.lib.6.& not.ff.e.tit.l.1. Siue ergo regula, q de petitione executionis soluat datia, dēt intelligi utroq; casu.siue requirat̄ cāe cognitio,siue nō. Ita & exceptio de captura psonæ, q ꝯstat esse uiam executiuā, siue cū in piunē pignora.ff.de re iud.l.a diuo pio.§.si pignora.C.de eae. rei iud.l.1.& 2. Nam & psona liberi hoīs interdum loco pignoris retinet.ff.de capti.l.in bello.§.si quis seruum. Nā exceptio licentiæ capturæ a datia est conformis iuri communi ꝫ quia datia iuri cōi non soluitur reipublicæ, cū l.non cauea.l.illā.C.de coll.bo. ergo est tenenda.c.cum dilecti.de consue.& l.fi.§. in computatione.de iur.delib. ¶ † Nec ob.rō prima ī.facta in ꝯrium, quia ista datia non succedit p ōtā loco sportularum, qa illæ dabant iudici.s. de leg.de iud.c.statutū.§.asses orem de rescrip.lib.6.c. cū ab ol specie.de ma.& obed. non aūt ordinario ut ibi not.l. 2.ff.si qs in ius voca.qualis est nr index.hæc uerò dño ciuitatis. Itē ille vbi iudicis labor imminebat.ut d.§. ne aūt laborū.ista ēt vbi non imminet, ut patet in d.statuto, q vult p petitione cuiuscunq; executionis soluī ēt ubi non uertit cāe cognitio. Igit̄ de illis ad istam non est bona argumentatio. Et alio iure censenda est ista datia, q sportulæ. ar.ff.de iu.dot.l.cum in fundo.§.si fundus. ¶ † Item non ob.scđa rō, q esset dare materiam fraudandi datias & c. Nam non omni ca sū pōt ex forma statuti peti licentia capiendi debitorem, sed ex causa duntaxat & de iure cōi conslat fieri non posse regulariter iuxta no.ff.ad l.iul.pce.l.cum eo. per Bar.l.1.C.qui bo. ce. pos. l. 3.§.tu-

a ¶ Super eo. Vide ad hoc quæ habētur per d. Pet. Phil. Cor.in cō. fi.177.inci. circa. p totum. in 4. part. & per Bal.in con fi.104.in 4. parte.

3.§.tutores.ff.de suspec.est.n.remediũ subsidiariũ de iure cõi.l.
a ꝑtissimi.in fi.ff.de iureiur. Petens ergo licẽtiã in casu nõ ꝑmis-
so nõ audiet, & sic nõ fraudabit datiã, qa si uolet ꝯseq̃ qđ sibi de
bet hẽbit ꝑuenire ad aliã uiã ordinariã, ꝑ quã soluet datiã, & liq
datio fcã sup tali casu erit noua, qnia ĩ ꝓcessu nullo.l.i.ff.si mes.
fal.mõ dixe.Insti.de oblig.ꝑ glo. Si uerò petat in casibus ꝑmissis
non dicet fraudare datiã, cum hoc faciat statuto ꝑmittente.ar.C.
6 de transf.l.cũ donationis. ¶ † Scđò uidendũ est an sit soluenda da
tia ꝓ petitione dictæ capturæ ex eo ꝙ cũ ea fuit adiuncta ẽt peti
tio ꝑdãdi.dũ dixit Simon in sua petitione.vel saltẽ ad ꝑdicta bo-
norũ suorũ &c. Et vr̃ ꝙ sic; qa ꝓ ꝑdatione soluẽda est datia tanq̃
ꝓ executione ꝑ regulã statuti de qua.s̃.dixi. Igit̃ ꝑp adiũctiunẽ
petitionis ꝑdæ vr̃ de tota petitione soluenda datia, q̃si reputetur
una sola petitio dẽat uniformiter cẽseri, & una pars alternatiuæ
attrahat ad se naturã alterius partis.ff.de aqua quoti.& æsti.l.i.§.
trebatius.de reb.du.l.i.de lib.leg.l.si is q duos. qa idẽ debet esse
iudiciũ de ꝯnexis.ff.de neg.gest.põpo. & l.cũ actũ. extra de ꝯsti.
c.translato.ff.de separa.l.i.§.ꝑterea. qa alternatiuæ est vnica pe-
titio, & unus actus.l.si ex toto.§.fi.ibi.qa vnũ &c.ff.de leg.j.cum
si. ¶ Cõtrarium dicendũ est, qa dictæ petitiones nõ dñr cõnexæ,
sed separatæ. Nã scđa petitio ꝑdandi censet̃ fcã in defectũ primæ
petitionis de capiẽdo. Illa.n.censet̃ prius fcã, & quousq; illa sit re
pulsa, nõ cẽset̃ fcã scđa. Igit nõ tã sociata q̃ sola reperit prima pe
7 titio capturæ.ff.q.poti.in pig.ha.l.2.in fi. † vt patet ex illa dictio
ne saltẽ q̃ importat vt in subsidiũ & in defectũ petitionis capturæ
cõcedat̃ ꝑda.C.de emẽda.ꝓpin.l.j.& no.ꝑ Bar.ff.de iure codi.l.j.
post prin. Alia est natura alternatiuæ, qa est dari optio.l.cũ illud.
qñ di.leg.ce. Alia est natura successiuæ occasionis, vbi nõ uenit se
cũda nisi deficiente prima. Bar.l.si expressim.ff.de app.Bal.l.i.C.
si plures una sen.no.in l.Gallus. vel si eẽt materia alternatiua pos
set elegire capturã, maximè cùm seruauerit sibi electionẽ nedũ
ẽt quæsitum sed commodũ ꝓcedendi, ut patet ex petitione. Separa
torũ aũt separata debet esse rõ, & de uno ad aliud nõ infert̃.ff.de
calũ.l.fi.ad carbo.l.de bonis.in princi. ¶ Prima nãq; petitio fuit
pura. Scđa uerò petitio de præda censet̃ facta sub ꝯdõne si prima
locum hẽre non possit ꝑp naturam dictæ dictionis, saltem. si er-
go põt esse locus primæ petitionis capturæ cessat scđa de præda.
& ꝑinde hr̃, ac si fcã nõ fuisset, qa deficit ꝯdõ sub qua fcã cẽset̃.l.
q hr̃di.in fi.ff.de condi.& demõ.ff.si cer.pe.l.pecuniam.ĩñ fi. ibi.
perinde est.n.&c.de pericu.& commo.rei uen. l.necessariò.§.i.
sed si facta non fuisset, nõ esset dubiũ ꝙ de sola petitione captu-
8 ræ non foret soluenda, vt s̃.dictũ est; ergo &c. ¶ † Tertiò vidẽdũ
est, si declaret̃ nõ esse concedẽdã capturã ꝑsonæ sed ꝑdiã. An ter
minus statuti de soluẽdo datiã ꝓ ꝑda uideat̃ cucurrisse d.Simo- a
ni, vt sic dẽat soluere duplũ ꝭm formã d.statuti. Sup hoc dicendũ
est, ꝙ nõ; qa nihil est sibi imputãdũ si non soluit ꝓ petitione præ b
dæ, cum nesciret an dictæ petitioni esset locus quousq; prima eẽt
repulsa. Sed incipit currere post dictã repulsionẽ. Hoc ꝓbat. C. c
de inoffi.l.ꝫ maiores.& ibi Bal.& Cy.ff.de adul.l.qnquẽniũ. qs 3
ordo in bono.poss.ser.l.2.§.venter.C.qui admitti ad bono.poss.
l.fi.ver.eo aditu. ¶ Ex quibus patet clara rñsio ad id de quo quæ-
rit̃, vt d.Simon ꝓ petitione dictæ capturæ soluere non teneat̃ da
tiam. Nã ẽt ꝓ petitione ꝑdandi quousq; discutit̃ de prima peti-
tione capturæ, & quousq; in defectũ ipsius primæ deueniret ad
scđam petitionẽ ꝑdandi, & ad eius declarationẽ; sed in casu isto
minus est assignatus terminus Simoni. Nam tres sunt casus, pro
cessus ordinarius; & de isto loquit̃ prin. statuti. ꝑda, sequela seq-
stri; & de ista loquitur in uersi. de sequestris præda &c. sed nullũ
sequestrum præambulat in casu nr̃o, ut loquitur uersi. & simili-
ter ubi nullus terminus est positus soluendi datiam.

S V M M A R I A.

1 *Prohibitæ res alienari possunt alienari pro restitutione dotis, non obstante ꝙ legitima & trebellianica forent consumpta, & non obstante ꝙ mulier promisisset sib. de fide uffere. & 2 & 3.*
2 *Pater non tenetur dotare filiam, quã d. ꝑ semel consumpsit dolo uel culpa eius.*
3 *Leg. ima si filio fuit assignata in uita patris, & ipse dolo uel culpa consumpsit, sibi amplius non debetur.*

CONSILIVM LXXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Quia ꝑ supraſcriptũ eximium consultorem plenissime scriptum est, paucis cõtentus ero. Et q̃dẽ super primo quæsito illud
1 vr̃ dubiũ facere; † quia expressa ꝓhibitio testatoria de non alienando, fortior est q̃ tacita & legalis, q̃ resultat ex eo ꝙ
res subiacet restõni. Prima.n.reddit alienationem ipso iure nul-
lam, & alienantẽ tanquã indignũ iudicio defuncti repellit reuo-
cãdo alienationẽ, quorũ neutrũ est in scđa. ut not. in l.cũ pr̃.§.li-
bertis.ff.de leg.2.in gl.& ꝑ doc.iũctis his q̃ no.in l.seruo legato.
in prin.de leg.i. Sed auth.res q̃.C.cõia de leg. & in corpore vñ su
mit̃, loquit̃ in rebus subiacentibus restõni, in quibus viget ꝓhibi
tio tacita & legalis. Nos loqmur in rebus expressè ꝓhibitis alie
nari, in q̃bus ñ hẽmus tex. expressum, qđ ex cã dotis cesset ꝓhibi
tio.ᵃ Sed hoc nõ obstãte dicẽdũ est idẽ ꝑ rõnẽ. s̃.tactã ꝑ dñm An-
tonium, qm̃ rõ fundamẽtalis illius cõsistit in obl̃one, qua pr̃ tene
tur & astringit filiũ nuptui collocare sicut filiã & dare ꝓ eo do-
nationẽ añ nup. sicut ꝓ filia dotem, & obligare sua bona ꝓ restõ
ne dotis, iuxta plenẽ no. in l.si cũ dotẽ.§.transgrediamur.ff.so.ma
tri.ꝑ Bar. siue dicamus illã esse obl̃onẽ, siue iudicis officiũ. iuxta
no. in l.obligamur.§.lege.ff.de acti.& obl. Vñ sicut non põt huic
obl̃oni vel astrictioni derogare subijciendo res suas restrictioni,
quominus ob dictas causas possit fieri diminutio, vt dictis iuri-
bus; ita nec ꝓhibendo earum alienationem, qa est eadem rõ, cum
non dẽat esse in ꝑtãte debitoris se ab obl̃one eximere.l.sicut.C.đ
act.& ob. ¶ Cum hoc ergo ꝓcedat ex defectu ꝑtãtis, nõ est fiẽda
dr̃ia inter casus prædictos. Sed qñ defectus nõ esset in ꝑtãte, tunc
esset fienda dicta dr̃ia. Ita loquunt̃ no. in d.§.libertis. Illud autem
ꝯstat, ꝙ illa obl̃o qua pater tenet̃ ad prædicta inheret bonis eius
& transit cum eis ad quemcunq; uadat, sicut illa quam tenet̃ ali-
mentare, cùm quasi ad paria iudicentur. iuxta no. in d.auth. res q̃.
ꝑ doc. iunctis his q̃ no. Cy. in l.alimenta. in fi.C.de neg.gest. ꝑ l.si
quis a liberis.§.item rescriptum.ff.de lib.agno. Et ideo sicut si pr̃
obligasset bona sua ꝓ restõnem dotis, filij non possent illam obli
gationem tollere prohibendo postea alienationem uel obl̃onẽ,
ita & si non obligauit eum ꝓ obligatis habeantur ex quo neces-
se habebat obligare. arg.ff.de dam.insec.l.si finita.§.eleganter. &
de euic.l.2.ubi ꝓmissio quæ necessariò fienda est, hr̃ pro facta. &
C.de fideicõ.l.si creditoris. vbi liberatio quæ necessariò fiẽda est,
silr̃ hr̃ ꝓ facta quo ad effectum exceptio. & hanc opi. firmat. Bar.
in l.filiusfa.§.diui.ff.de leg.i.in 2.q. ¶ Super secundo verò q̃sito
illud facit dubium, quia prouisio authẽ. res quæ.C.cõia de leg. &
in corpore vñ sumit̃, ut possit fieri diminutio fideicom. ob cãm
dotis dandæ uel restituendæ, ꝓcedit qñ lĩma & trebellianica nõ
sufficit ad hoc. Sed in casu nr̃o ꝓponitur, ꝙ ꝑe mortis testatoris
sufficiebat, & ꝙ postea d. Antonius eas consumpsit. Unde vr̃, ꝙ
non potuerit remanentia obligare. arg. eorum q̃ no.ff.sol.matr.l.
si cum dotem.§.1.per Bar. post Dy.& gl.C.de colla.auth. ꝙ locũ.
2 ibi siue mulieri possit imputari &c. † Licèt.n.pr̃ teneat̃ dotare fi-
liam totiens quotiens opus est.ff.pro soc.l.si socius. ꝓ filia tñ si fi
lia dotem semel consumpsit dolo vel culpa eius non sicᵇ ut dicit b
ibi Bar. Idem ergo vr̃ in casu isto, si sui culpa consumpsit lĩtimam
& treb.ᶜ vt sibi in residuo non subueniatur. Ad idẽ quod not. Bal.
3 in l.scimus.§.i.C.de inoffi.testa. qui dicit per dicta iura, † ꝙ si fi-
lio fuit assignata lĩtima in uita patris, & ipse dolo uel culpa con-
sumpsit, sibi amplius non debetur. & idem ipse no. in d.auth. ꝙ lo
cum. Pro hoc etiam qđ expressè no. Bar. in l.mulier.§.cum ꝓpo-
neretur.ff.ad treb. vbi dicit tunc demum non imputari, si cõsum
ꝑsit fructus qñ sine dolo & culpa consumpsit. Et ita etiam contin c
gebat punctus, super quo alias consultum fuit. s. ꝙ consumpse-
rat in cãm captiuitatis. Sed hic nulla præsupponitur causa, & sic
sine culpa non potest. ¶ Breuiter ista ꝓcederent si sibi soli culpo
so hoc noceret; ut esset si filia de restituendo grauata vel prohi
bita alienare post consumptionem legitimæ trebellianicæ vellet
fideicommissum diminuere ob causam dotis ab ea dandæ. Si au-
tem post dotem datam consumeret tantum de residuó ꝙ ad legi
timam & trebel. sufficeret, tunc extante casu restõnis fideicom
missi in uita ipsius filiæ non putarem dotem auferendam marito
ne propter culpam vxoris cogatur eam indotatam habere. Nec
ẽt ea mortua, si maritus ex forma statuti deberet dotem lucrari,
qa qđ a principio lĩmè factum fuerit, ex superueniente casu vel
culpa uxoris nõ debet irritari. ar.C.de admi.tu.l.sancimus. Et qa
status quem assumpsit a principio dos legitimè data, vt cederet
lucro uiri, nõ debet postfacto immutari. ff.de ver.ob. l.insulã in
biẽniũ. Et qa culpa unius alteri nocere nõ dẽt, cũ culpa suos dẽat
tenere autores. ar. ad hoc.ff.de neg. gest. l.ex duobus.ĩ fi.de alie.
iud.l.i.ĩ prin.de reg.iur.l.nõ debet. Sed in casu nr̃o culpa d. An-
tonij ꝯsumẽtis noceret uxori suæ, si ꝓcederẽt q̃ dixi. s̃. in ꝫriũ er
go &c. ¶ Præterea attenta ratione, quam dixi in primo articulo
præfatus

ᵃ ¶ Prohibitio. Vide Bal. in cõs. 423. in 4. parte. & in cons. 300. 1 3. parte.

ᵇ ¶ Sic. Et hoc idẽ habes per do. Bar. Sozi. in consi. 75. incipiẽ. circa uers. primo quia circa me. in 1. parte.

ᶜ ¶ Et trebellia. Vide Bal. in cõs. 184. in 4. parte.

præfatus Antonius potuit oĩa bona hr̃ditaria pr̃is obligare etiam
alienari uel obligari ꝓhibita, qa & pr̃ eius sic tenebat̃, eo qa sic
est tam de iure q̃ de cõsuetudine, ꝙ oĩa bona obligant̃. C.de rei
vxo.act.l.1.ergo &c.l.ꝙ si nollit.§.q assidna.ff.de edil. edi. Et si
ita est, sequit̃ ꝙ cõsumptio quorũdã bonorũ nõ tollit ius hypo-
thecæ ꝯsistẽs in alijs. ¶ Præterea iste nõ cõsumpsit aĩo subuertẽ-
di fideicõmissum; ergo &c. ff.ad treb.titius. q.ex cau.in pos.ea.l.
sulcinius.§.q d sit latiiare.de sta.li.l.nõ oẽ. ¶ Cõcludo ergo ñ ob-
stãre dictã ꝯsumptione ltĩmæ & trebellianicæ dicta bona remã-
sisse obligata. ¶ Sup ultimo verò q̃sito facit dubiũ, qa ea quo di-
cta mulier sibi ꝓuidit de fideiussore q dari potuit ex forma statu
ti Floren. nõ vr̃ ꝙ indigeret ꝓuisione dictæ auth.s.vt bona ꝓhibi
ta alienari fuerint sibi obligata; ergo &c. Sed ꝯriũ est verũ; qd.n.
si fideiussor lapsus eẽt facultatib'. Irẽ qa forte ñ fideiussisset nisi
sub spe ꝓuisiõis dictæ auth. & sub spe cessiõis fiedę.l.si stipulat'.
§.s.& qu no.ff.de fideins. & qa sup hoc pũcto ĩ alio ꝯsilio ꝑ me
olĩ reddito pr̃s rões adduxi; iõ me ad illa remitto q̃ sũt penes pt̃ẽ.

S V M M A R I V M.

1 *Assecurandæ nauis causa qui habuit decem, si petat se eximi a dicta securitate, & restituere decem; & ille cui facta est securitas dicat se facturum si possibile erit si inueniat æque idoneum, & reperiatur æque idoneus, & non eximatur a securitate, non potest tamen agere eo quia exemptus non fuerit; quia contractus innominatus est, & debebat sequi implementum; & quando liceat pœnitere.*

CONSILIVM LXXXI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso quodã ꝓcessu ĩ curia ptãtis Pisarũ inter Iacobũ olim Simonis Lãbertutij ciuis & mercatoris Pisani agentem & petentẽ se extrahi de quadã securitate fcã p eũ sup corpore
cuiusdã nauis, & se ab ea liberari ex parte vna, & Raphaelẽ de fur
narijs ciuem & mercatorem inuasem reũ & se defendẽtẽ ex alte-
ra. Visis & ꝯsideratis capitulis & positionibus hincinde datis, & rñ
sionibus factis ad eas, & dictis testiũ, vr̃ mihi clarè & sine dubita-
tione dicendũ dictũ Rapha. debere & debuisse a dicta petitiõe d.
Iacobi absolui; qa d. Iacobus nullũ ius habuit petẽdi nec habuit
id qd̃ petijt tali rõne. licet.n. multa fuerint & subtiliter allegata
hincinde, paucis tñ vr̃ agẽdũ, si p ostiũ in ouile intram'. ¶ Dico
ergo, ꝙ posito sed nõ cõcesso, ꝙ tota intentio & facti serica narra
ta p d. Iacobũ fuisset cõfessata & ꝓbata, vz ꝙ ipse reqsiuit Ra-
phaelẽ & rogauit vt eũ extraheret de dicta securitate, & ꝙ obtu-
lit separatũ restituere qnq; florenos quos ab eo receperat. Et ꝙ
d. Raphael dixit & pollicitus est se hoc facturum si sibi possibile
esset. i. si reperiret̃ alius æque idoneus q ueller loco Iacobi intra
re. & ꝙ postea fuisset repertus alius æque idoneus, & sic Raphael
potuit, sed noluit ꝓut Iacobus hæc oĩa vr̃ asserere attñ adhuc p
ṗdicta nõ est intẽtio Iacobi fundata, qd̃ sic oñdit. Nã posito ꝙ di
cta uerba fuerint hincinde ꝓlata aĩo & intentione obligãdi dictũ
Raphaelẽ ad hoc faciẽdũ, qd̃ tñ nõ est verũ ut ĩ. dicã, nihilominus ex eis resultat q̃dã ꝯuẽtio ĩnoĩata, vz do ut facias. i. dabo tibi
seu restituã. v. vt tu me liberes a securitate; vel facio vt des. i. li-
berabo te seu te extrahã mihi si mihi restitues qnq; q̃ a me habui
sti. tex. cũ gl. & ibi ẽt p doct. in l. si intra. ff. de pace. Neq;.n. habita
relatione verborum unius ad uerba alterius possumus appellare
alio mõ ꝯuẽtionẽ hãc nisi innoĩatã, cũ aliud elegãs nomẽ nõ ha-
beat. l. iurisgẽ. cũ ibi no. ff. eo. tit. ¶ Cõstat aũt ꝙ ex ꝯuẽtione ĩno-
minata nõ agit̃ nec orit̃ actio, nisi sequuto implemẽto ea una par
te, tũc orit̃ actio sibi, nõ alteri parti; vt ead ẽ l. iurisgẽ. §. 1. Vñ dici
mus dictã ꝯuẽtionẽ vestiri rei interuẽtu. ut no. e. l. §. qnimo. & tã
quã sit impleta ab una parte põt altera pars pœnitere, ẽt si ipsa im
pleuerat, & repetere implemẽtũ ex capite pœnitẽtia. ff. de cõdi.
ob cãm l. si pecuniã. & l. 3. §. 2. Nec sufficit ei, q nõdũ impleuit, of
ferre se paratũ uelle implere, quãtũ ad hoc ut actus ꝯsequat̃, uel
auferat alteri parti ptãtẽ pœnitẽdi, vt not. gl. mag. in d. l. iurisgẽ.
in prin. q̃ incipit. idẽ in alijs. in fi. Posito ergo, ꝙ dictus Raph. ꝓ-
misisset illũ extrahere de dicta securitate si aliũ reperiret, & posi
to ꝙ aliũ repierit, licuit sibi pœnitere ẽt si Iacob. obtulisset post
reptionẽ ṗdictã illa qnq; & ẽt ꝯsignaret & deposuisset, qd̃ tñ nõ
fecit, licet a prin. dixit se uelle facere. ¶ Sed certè si oblatio facta
post implemẽtũ ꝯdõnis appositæ in ꝓmissione Raphaelis, q̃ fuit
si erit mihi possibile, & postq incœpit esse possibile nõ ꝓdesset d.
Iac. ut hẽret actionẽ & vt dicto Raph. denegaret̃ ptãs pœnitendi
qa reqrit̃ qd̃ realr̃ impleuerit vt dictũ est, multominus oblatio
facta añ cõdõnis implemẽtum. i. anteq̃ inciperet esse possibile. &

hæc est dr̃ia inter ꝯctus & noĩatos & innoĩatos. Nam in primis li
cẽt hincinde ueniat aliqd implẽdũ, nascit̃ actio ẽt anteq̃ impleat
statim perfecto ꝯctu, licẽt obstet exceptio; & iõ sufficit oblatio,
qa in illis pœnitere nõ licet. ita loqr̃. l. iulia. §. offerri. & §. in ierlo
catorẽ. In allegatio. factis allegat lcc̃o in secundis actio nõ est na
ta añ reale implemẽtũ, & licitũ est pœnitere, qa ꝯctus nõdñ ẽ p-
fectus, iõ nõ sufficit oblatio. ¶ Ex quo infero, ꝙ si adhuc eẽt res
integra, qa nõdũ essent noua de pemptione nauis, & Raphael of
ferret se paratũ uelle Iaco. extrahere de dicta securitate, & pete-
ret & restitueret dicta qnq;. Iaco. aũt pœnitẽtia ductus recusaret
cogi nõ posset, eodẽ ergo mõ nec econuerso cogi põt dictus Ra-
pha. ad petitionẽ Iaco. Sed si Iacobus realr̃ dicta qnq; restituisset
pfectus esset ꝯctus ex parte sua, iõ posset agere ṗscript. verbis, vt
fieret sibi qd̃ cõuenit. C. de rerũ pmu. l. cũ precibus. in fin. & d. l.
iurisgen. §. 1. & §. & iõ puto. ff. de præscr. ver. ob eã rẽ hẽret ẽt ex-
cept. si ab eo peteret rõe dictæ securitatis. vt d. l. si intra. ff. de pac.
¶ Nec ob. illa l. in quãtũ dicit nõ posse agi sed excipi eo qd̃ s. ꝓ-
xime dixi in ꝯriũ, qa ibi soso fiebat ea necessitate ṗcedentis obla-
tionis; vñ nõ implet ꝯctũ, ut agi ex eo posit, sed exigi, vt no. eo.
tit. l. in traditionibus. p gl. & nihilominus ꝯctus innoĩatus est, ut
no. in d. l. si intra. p gl. & doc. Sed in casu nr̃o restõ illorũ quinq;
non fieret ea necessitate ṗcedentis oblationis, sed spõte cũ nullo
iure esset ad hoc obligatus, iõ impleuisset ꝯctũ ẽt quo ad agendũ
& ꝓdesset ĩ hoc agere, qa ubi primò tutus esset ope exceptionis,
secuta liberalitate p acceptilationẽ vel p aliũ suscipientem in se
oblõnem aĩo nouãdi, tutus esset ipso iure. iuxta ea q̃ hñt in l. 3. §.
nũc de effectu. de lib. leg. qd̃ ꝓdesset p ea q̃ no. ff. d̃ pac. l. si unus.
§. pactus. in gl. in opp. & C. de transa. l. vbi pactũ. Qd̃ aũt dr̃ posse
agi vt liberet, & tñ eẽt tutus excep. si ꝯctũ impleuisset, ꝓcedit ex
eo; qa ad sic faciendũ se obligasset Raph. p dictũ ꝯctũ innoĩatũ &
patiendo ipsum impleri alr̃s tutus excep. ea dispõe inter uiuos nõ
agit vt liberet̃ s. n. ea q̃ no. Bar. in d. §. nũc de effectu. ¶ Sed in casu
nr̃o cessant ṗdicta. qa Iacobus nõ impleuit ꝯctũ ex parte sua. s. rea
liter restituendo qnq;. vñ ꝯctus nõ dr̃ perfectus, nec sufficiẽs ad
agendum, nec ad excipiendũ, cũm liceat Raphaeli pœnitere.
¶ Posset qs dicere, ꝙ una pœnitentia nõ pmittit̃ nisi re integra,
nõ post rei pemptionẽ. ue l. 3. §. sed si stichus. & l. si pecuniam. §.
fi. de cõndi. ob cãm. Sed hic iã sunt noua, ꝙ nauis est pempta, vñ
nõ vr̃ ꝙ posit pœnitere nunc Raphael, postq̃ p prius nõ declara
uit se pœnitere. Sed rñdeo, ꝙ illud ꝓcederet si Iac. impleuisset ꝯ-
ctũ ex parte sua, & anteq̃ esset extractus de oblõne, vellet pœnite
re & repetere, tũc ꝓcedit qd̃ ibi dr̃. Sed nos sumus in alio casu,
qa q̃rimus de pœnitentia Rapha. ¶ Prædicta quoq; ꝓcedũt posi
to ꝙ stiplõ interuenerit in casu nr̃o, qd̃ est verũ. tñ qa uerba q̃ in
teruenerunt s̃m narrata p Iacobũ non sunt apta ad stiplõnem, in
qua requirit̃ interrogatio, puta ꝓmittis liberare vr̃ liberabis me
tu me, si tibi restituã qnq;? & rñdeo puta ꝓmitto vel liberabo. ff.
de uerb. obli. l. v. §. stiplõ. q̃ hic non interuenerunt; qa uerba Iaco
bi nõ fuerunt interrogatiua, sed desiderij sui expressiua. puta ego
vellẽ. ꝙ tu me extraheres de ista oblõne &c. & sic in psonam pri
mam ꝓlata. sed interrogatiua cõcipiunt̃ in psonam s̃m puta, vis
tu, vel promittis, vel liberabis &c. ¶ Item uerba ꝓlata a Rapha.
non fuerũt rñsiua, quia ubi non præcedit interrogatio, nõ cadit
rñsio. Sed fuerunt enunciatiua futuri euentus. s. ego te liberabo.
sta super me &c. per qd̃ dico ꝙ non fuit intentio sua se obligare
per stiplõnem vel pactum, cũm non fuerit vsus uerbo ꝓmissiuo
sed solũ polliceri voluit vel nunciare ꝙ hẽbat in aĩo. & posito ꝙ
hæc pollicitatio p partis pñriam & consensum diceret̃ habere
uim pacti, saltẽ cõstat ꝙ non uim stiplõnis, ẽt si uerbum ꝓmitto
interuenisset, quia de eo non cõstat p scripturã publicã vel priua
tã, quo casu importaret stiplõ. l. sciendũ. de uerb. obli. & C. de ꝯ-
hen. stipu. l. s. Sed per testes, quo casu secus. vt no. C. de usu. l. 1.
¶ Posito aũt ꝙ ĩteruenisset stiplõ ex pte Raph. tũc adhuc posset
dici ꝯctus innominatus habita relatione stipulationis ad pactũ,
quo se obligasset Iaco. ad restituendum quinque. iuxta plenè no.
in l. petens. C. de pac. Et haberet locum pœnitentia ex parte Iac.
qui se per pactum obligasset. Sed ex parte Rapha. qui se obli-
gasset per stipulationem secus, cũm sit ꝯctus nominatus. l. 1. in
fi. ff. de pac. in quo non habet locum pœnitentia. C. de act. & obl.
l. sicut. de rei ven. in simile. & quod no. Bar. C. de cõd. ob cãm. l. 2.
in fi. Vñ impleta cõditione vz ꝙ cœperit esse possibile, quia re-
pertus fuerit aliqs æque idoneus potuisset cogi Rapha. ad libe-
randum facta oblatione de quinque. ut l. iulia. §. offerri. de actio
empt.

empti. Et in hoc differet iste casus a praecedenti, quia quando non interuenit stipulatio, actio oritur ex implementu, vnde nisi implementum secutum sit, non est orta, nec sufficit oblatio. Sed quando interuenit stipulatio, actio orta est ex ipsa stipulatione ante ipsum implementum licet obstet exceptio, sed oblatio facit ut cesset exceptio & actio efficax constituatur. ¶ Aduertendum tamen quòd oblatio deberet esse facta congruo tempore ad hoc ut Raph. cstitueret in mora, s. ante noua de pemptione nauis, quo casu res esset integra, q̃ posset Raph. sua indẽnitate pvidere adhibẽdo idoneũ. sed si oblatio fieret post noua de pemptione nõ eẽt recipiẽda, qa fieret re nõ integra. i. p̃ quo sui sr indẽnitati nõ posset pvidere. l. si in lege. §. colonus. ff. loca. Vnde piculũ pemptionis ptineret ad Iaco, ratione asseuerationis, a qua nec liberat', nec p liberato habitus rõne morae cõmisse p Raph. q non diceret fuisse in mora, qa nõ tenebat sibi offerre, licet possibilitas sa puenisset, nec accedere ad domũ creditoris. iuxta plenẽ no. in l. tẽ illa. de cõst. pe. nec interpellatio & oblatio facta post noua d pemptione similiter ipsum in mora cõstituisset, vñ sicut in ξctu uẽditionis, si res uẽdita pempta eẽt sine culpa uẽditoris ante mora eius liberatus esset uẽditor a traditione rei, & nihilominus posset pretiũ nõdũ solutũ petere. ff. de peri. & cõmo. rei uẽ. l. necessario. in pri. ita hic liberatus esset Raph. ab eo q̃ pmisisset. s. a liberãdo postq nõ fuit in mora, qa nõ posset admodũ liberare sine suo damno. qd nõ fuit de partiũ intẽtione a pri. & posset petere qd si bi fuit pmisũ p securitate. ¶ Cõcludẽdo, ergo dico. d. Ia. excludi ab agẽdo ex tribus capitibus. Primò Rapha. nõ habuit intẽtionẽ se obligãdi, nec uerba q dicunt interuenisse de sui uã hoc importãt, ut se uoluerit obligare, postq̃ interrogatio Ia. nõ pressit, ut s. dixi. sed solum nudis uerbis censetur uoluisse polliceri uel dicere suam intentionem, inter quae longa est differentia. l. sciendum §. dictum. ff. de ędil. edir. ¶ Secundò, quia si dicamus quòd noluit se obligare, non tamen per stipulationẽ, sed per pactum, & tunc quia habita relatione uuius pacti ad alterum resultat contractus innominatus & nondum fuit impletus realiter per Ia. lici tũ est Raphaeli pęnitere & si res esset integra. i. nauis nõdum esset pempta, nec cogeret admittere oblationẽ iplementi p gl. d. Liunsgẽ. & alle. multo fortius ea pempta. p ea q̃ stati dicã. ¶ Tertiò, qa posito q interuenisset stipulõ ex parte Rapha. & q impleta fuit pditio sub qua facta fuit. s. qa fuit sibi pmissibile & als' fuisse p tus, nihilominus ex quo non fuit in mora liberãdi, qa post pmissionẽ nõ fuit iterũ iterpellatus cũ oblatiõe illorũ qnq; & nũc sũt noua de pemptione nauis, & sic non posset liberare sine suo damno, liberatus est a dicta pmissione de liberãdo, qa sic fuit actũ a princ. qd' liberaret si esset sibi possibile, & si posset sine suo dãno, uidelicet q alius reperiret q uellet itrare locũ eius. Et licet fuerit reptus, ex quo tñ desiit repiri, anteq̃ Raph. cõstitueret in mora p interpellationẽ & nouã oblationẽ factã, post pmissionẽ liberat', qa nõ cẽset reptus fuisse, ex quo nõ pseuerauit quousq; ad effectũ de quo agebat' puentũ fuit, s. qd' intrauerit in locũ Ia. ar. ff. de in rẽ uer. l. i. p par. §. uersũ. Et p cõsequẽs dicta stipulatio posito q iteruenisset, ex quo tñ ab ea liberatus est Raph. sicut nõ pficit ad agẽdũ tanq̃ euanuerit, ita nõ pdest ad excipiẽdũ quominus possit Ia. puemri rõne securitatis. Ex quocũq; ergo capite se uoluat. d. Ia. nullã fouet iustitiã. ¶ Praeterea nõ uideo quomodo potuerit iuste obtinere in hoc litigio, posito q pdicta cessarent, cũ petierit se liberari a quadã securitate facta p eũ die 30. iunij, & tñ pdu xit securitatẽ p eũ subscriptã die prima iulij & ex pfecutus est. Constat. n. q anq̃ eã subscriberet nõ pôt dici, q eã fecisset, postq̃ ã eã subscripsit, incipit extra hẽc effectũ, nec retrotrahitur. Nã et si ho die cũ pmitto dico me uelle esse obligatũ p prius hoc facere nõ possum, cum homo nõ possit inducere factionẽ retrotractiuam, sed lex, possum tñ effectũ pmissionis porrigere ad pterita, ar. si cer. pet. l. lecta. Cum ergo potuerit duplex securitas fieri scilicet. die. 30. iunij & die prima iulij, & fuerit intenta in petitione facta die. 30. iunij non potuit fieri prosecutio super altera. facit. c. cum Ioannes. de fide instru. Et quia super hoc sufficeret & uere fuit allegatum per dictum aduocatum Raph. me ulterius non extendo.

S V M M A R I A.

1 Statuto cauente q filij succedant in dote, tamen mater potest testari vsque ad legitimam.

2 Statuto de Genoua quod extantibus filiis maritus lucretur &c. tertiam partem dotis, vxor non potest facere quin maritus illam non habeat.

CONSILIVM LXXXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In hoc negotio tria uiderentur facere dubium prima fronte. † Primò. l. non usq; adeo. ff. si quis a paren. fue. manu. ubi dr̃, q ingenuis hoĩbus non dẽt interdici suarum, rerũ alienatio p eum cui post mortẽ talis ingenui debẽt aliqua portio loco lẽgimae. Sed illud est uerum de alienatione facta tit. oneroso, secus si tit. lu cratiuo. ff. de inoffi. doua. p totũ. sed haec fuit hmõi ut de se patet; ergo &c. iuxta ea q̃ plenẽ no. C. si qd in frau. pa. l. 2. p Cy. & Bald. ¶ Scdo facit dubiũ. l. cũ qriẽ. C. de inoffi. te. vbi hr̃ q quarta debita filio post mortẽ pris debet de bonis q̃ t pe mortis pris reperiũtur, non ergo de his q̃ prĩmoniũ pris exiuerũt. facit. C. de colla. l. ea demũ. cum ibi no. iui. gl. ¶ Sed ad hoc rñdet per l. titius. ff. ad treb. ubi debebant p fideicõmissum illa tm̃ q̃ t pe mortis grauati reperirent, & tñ ueniũt et ea q̃ alienata fuerũt p fraudẽ, & in diminutionẽ fideicõmisi, qa uõ censeri primoniũ, ex quo fraudulenter exiuerũt, sicuteξ nõ cẽsent esse in loco ea, q̃ fraudulenter & cõ ampliãdi fideicõmissi cõgesta sunt. ff. de fun. instr. l. cum delanionis. §. fabius. de leg 3. numen. §. 1. Et iura sunt vulgata q pa ria sunt possidere, & dolo desijsse possidere. ff. de rei uen. l. q resti tuere. cum si. Sed hic dolo desijt haec d. dña possidere, & filius in quẽ trãstulit pcipauit, ergo pinde est, ac si non transtulisset, sed in eius bonis tpe mortis fuissent repta. Dolus nãq; ex pspicuis indirijs seu insidijs pbat. C. de dolo. l. dolũ. Hic aũt multa concurrunt ad psumptionẽ doli. s. pdõ psonae filij in quẽ transtulit; quia propensiorẽ effectũ q ad maritũ cẽset habuisse, & sic uoluisse fraudare maritũ, ut pspiceret filio. ar. ff. de prob. l. q testm̃. ff. de leg. 3. l. cũ quis. §. titia. l. iẽ modus quia rlã & nesciẽte marito cõpromisit arg. ff. de ritu nup. l. si. & statim sine alio examine fecit pronunciari. ar. eat. de in integ. rest. l. tum ex literis. & quod no. in l. sed & si p ptorẽ. §. quotiẽ. ff. quib. ex cau. maio. & statim laudo acquieuit, vñ credendũ est, q ex quadã pmeditata cõuentione ad hoc deuenerunt, & adhibuerũt pmissum & laudũ ad maiorẽ cautelam, q̃ & et facit psumi fraudẽ. iux. no. ff. de cond. inst. l. si q̃s sub pdõne. Itẽ nõ cõtinente aliqua cã d. adiudicatio facta fuit, & sic uoluit pot psumi alia cã q̃ donatio. iux. no. in l. 2. §. circa. de doli exc. & hoc ipso psumit dolus q cã in laudo nõ fuit expressa. arg. ff. de trãsac. l. cũ bis. §. in cã. ¶ † Tertiò facit dubiũ, qa in ista tertia uenit maritus iure successionis uniuersalis, sicut ueniret filij ex illo mrĩmonio suscepti, ut in statu. cauet, ergo vr̃, q d. dña potuerit suo marito in boc pindicare, cũ defunctus potuerit hrdi pindicare facere. ar. ff. de reg. iur. l. ex qua psona. & C. de rei vẽ. l. mr̃. vñ als' psultum fuit quasi p oẽs doc. Italiae in facto D. Corradi de giãfiliaccis, q mr̃ poterat testari de dote, nõ obstãte q ex ea extaret filius uel filia, licet p statu. dicat q tũc filius uel filia succedat. ita vr̃ hic, lirer, dicat q maritus succedat in tertia parte. Sed ad pdicta rñdet, q licet maritus ueniat ad d. tertiã tanq̃ haeres & iure successionis vñs tñ q a uenit ad sibi debitã ex forma statuti, qd patet, qa uult q siue decedat testata sine intestata maritus illã habeat, & sic q non possit sibi auferri p ulti. uoluntatẽ dicẽdũ est, q factum d. dñae uxoris nec potuit marito pindicare. ut C. de his quae in frau. patro. l. 2. & ibi not. & d. l. mater. C. de rei uen. Contrarium autem procedit in his quae ex necessitate non deberentur. Ad id autem quod alias fuit consultum respondetur, quòd aliud in filiis quam in marito, ratio diuersitatis est, quia cum filii succedant de iure communi in totum, statutum dicit quòd ipsi succedant in tota dote quando extant, non autem lucretur ex maritus censet habuisse respectũ ad ius cõe & voluisse filijs reseruare successionem iuris cõis, & et vt vsq; ad legitimã succedãt ex necessitate, quatenus aũt est vltra, succedant ex voluntate matris. In illo ergo qđ est vltra legitimã, fuit psultũ q mater poterat testari de iure cõi, qd p statutum nõ censet sublatũ, imo fm ipm statutũ intelligit. l. 1. C. de noxa. qa verba dẽnt intelligi fm subiectã materiã. l. si vno. ff. loca. l. sed & si possessori. §. sed si rerũ. de iureiu. l. si legati seruũ. de leg. §. ff. de dã. iufec. l. dãni infecti stip. §. fi. Sed i casu nõ ñ sic pñt referri ad ius cõe verba statuti, qa maritus ñ succedit de iure cõi vxori nisi in casu auth. pa. C. vñ vir & vxor. vñ vr̃ inducere quadã successionẽ nouã, q non pt vxor auferre. qđ patet, qa nõ est in tota hẽreditate sed in partem, & sic assimilat lẽgimae q̃ debet arrogato, q̃ non pt auferri uce p ultimam voluntatẽ. ut l. si arrogator. §. sed an impuberi. ff. de adop. nec per ξctum. l. si. ff. si qd in frau. patro. Concludo ergo dictum laudum non praeiudicare marito.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pluralitas uinculorum in successionibus an & quando attendantur.*

CONSILIVM LXXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Idq̃d ꝫ. ꝯclusum est p ꝫ. scriptũ eximiũ cõsultorẽ dñm Antoniũ, verissimũ est, & fuit originalr dictũ, & determinatũ Iac. de Bel. in aut. de hær. ab inte. §. si uerò. † Videlicet, ꝙ pluralitas uinculorũ nõ attendit nisi inter fratres & filios fratrũ, cũ fratres tractãt de succedẽdo fratris, uel filij fratrũ tractant de succedendo patruo. ut e. Aut. §. si igi. & §. si autẽ defũcto & loqt ipse, cũ qs decessit relicto uno patruele nato ex eo q fuerat suo patri utrinq; cõiunctus & alio patruele nato ex eo q fuerat suo patri ex uno latere cõiunctus tm̃. & dicit eos esse æquales in successione dicti patruelis defuncti, qa cũ de pluralitate uinculorũ, qd faciat quẽ pferri nõ reperiat exp̃ssũ nisi in fratribus carnalibus & filijs eorũ n̄ debemus hoc extẽdere ad aĺs psonas. ar. C. de colla. l. illã. circa medũ. Idẽ ergo ut in casu nostro pur determinat Bar. in l. post consanguineos. §. ultima. de suis & leg. licet Ia. de Bel. nõ alleget. Seruãda sũt ergo iura netera q hoc nõ ꝯsiderabãt, sed pares in gradu pariter admittebãt, licet unus esset duplici uinculo cõiunctus, alter unico tm̃. Ita ẽt reperio fuisse antiqtatis ꝯsultũ p dñm Frã. tigri. de Pisis. & p dñm Thomã de corsinis de Florẽtia. & p dictũ Iaco. de Bel. in d. Aut. & refert ipse Frãciscus sic pluries fuisse cõsultum Perusij. Ipsi tñ uident intelligere dictũ Ia. de Bel. largius q ipse loqt. s. qd pluralitas uinculorũ nõ attendit nisi inter fratres carnales, cũ ipsi tractãt de succedẽdo fr̃i & inter filios fr̃is. s. cũ tractãt de succedẽdo p̃ruo, siũ cũ alio p̃ruo, qa tũc rep̃iat psonã p̃ris ſm opi. Azo. Sed si filij fratrũ tractarẽt de succedendo patruo simul cũ alijs filijs fratris, tũc nõ debet attẽdi pluralitas uinculorũ. Sed hoc mõ nõ placet, qa filij fratris siue ueniãt ad successionẽ patrui cũ alio patruo siue cũ filijs alterius patrui succedũt in locũ parentũ, & utroq; casu inspiceret pluralitas uinculorũ ſm opi. Accursiquẽ cõiter doc. sequũt. Nec hoc casu loqt Ia. de Bel. sed loquit qñ tractãt de succedẽdo patrueli. i. uni filio. alterius patrui uel fratris, si bene cõsidera ꝙ dicti doc. nõ nident fecisse. Cõcludẽdo ergo dico tũc debere ꝯsiderari pluralitatẽ uinculorũ, qñ duo fratres tractãt de succedẽdo patruo cũ filiis alterius patrui q erat frater defuncti ex uno latere tantum, uel cum aliquo patruo. Si uero tractẽt de successiõe alterius q̃ fratris carnalis uel patrui, puta de successiõe patruelis, ut in casu Ia. de Bel. uel nepotis ex fratre ut i casu Bar. q est casus noster dicta pluralitas nõ attẽdi. Et licet rõnes possint fieri in ꝯriũ p similitudinẽ uel maioritatẽ rationis, prout subtiliter inuestigauit suprascriptus eximius cõsultor. ad omnia tñ potest responderi, ꝙ ratio uitandæ correctionis ueterũ legum tollit ꝯriũ. & p ea q̃ hñr in c. in argumẽtis. de re. iu. li. 6. i tex. p Dy.

SVMMARIA.

1 *Notarius creatus Iudex ordinarius ex priuilegio potest decreta interponere in emancip. ad op. & in alijs quæ expediri possunt per habentes iurisd.*

2 *Ciuitates, prouinciæ, & castra quam iurisdictione dare possint.*

3 *Relatiuum, quos uel qui, quomodo ponatur.*

4 *Decreti interpositio an demandari possit.*
Iurisdictionis prorogatio fit de habitu ad actum.

5 *Authoritate alicuius & sua faciens actum cum id propria facere posset an ualeat cum authoritatem illius nominare non habebat.*

6 *Iudex an quis possit esse notarius de gestis a se.*

7 *Statutum quando requirit notificationem alicuius actus, non requiritur quod ille qui facit notificare det mandatum ad id.*

8 *Mandatum præsumitur ex longinquitate temporis, & factum aliquid præsumitur nomine illius ad quem factum pertinet.*

CONSILIVM LXXXIIII.

IN Christi nomine Amen ¶ Visa deã facti narrõne, & his q̃ copiosẽ & subtiliter scripta sũt p ꝫ. scriptũ eximiũ ꝯsultorẽ. † dico sup primo passu, ꝙ li dict notari habet i priuilegio sui notariatus ptãtẽ interponẽdi decreta in talibus actib' uolũtariæ iurisdictionis, nulli dubiũ est qd interponere potuit. ar. ff. de ser. rusti. pdiorũ. l. cũ esset. §. fi. Et censet ab illo interpositũ, q dictã ptãtẽ ꝯcessit. arg. ff. de ritu nup. l. mr̃imonij. in fi. de manumis. uindic. l. pr̃. ex prouincis. ff. qd cuiusq; uni nomine. l. itẽ eorũ. §. si decurionis. de lega. 2. l. unũ ex familia. §. si de falcidiã. Si verò dictã ptãtẽ in dicto priuilegio expssẽ ñ habet uel specificẽ, tunc aut cõstituit ibidẽ dũtaxat notarius, non aũt iudex ordinarius, & tũc adhuc clarũ est, ꝙ dictã autoritatẽ ñ interponere non potuit, qa nõ spectat ad eius officiũ nisi recipere instrã tanq̃ seruus publicus, nõ aũt fungi uice magistratus. C. de testa. l. consulta diualia. de epi. & cle. l. repetita. & hoc casu sine dubio põt loq. l. adoptio nõ tabulis. C. de ado. Si uerò in dicto priuilegio cõstituitur, ut cõiter fit, appellat iudex ordinarius inter cõsequentes. Tũc est dubiũ utrũ p hoc possit interponere talia decreta in emancipationibus & adoptionibus, sicut possent habẽtes iurisdõnẽ contentiosam. Et dubiũ facit q a Azo. in summa. C. de adop. uidet tenere, ꝙ hoc nõ possit fieri nisi a iudice habẽtis iperiũ, & sic nõ cõpetat iure magistratus. Idẽ sentit Spe. in ti. de naria ea li. uẽtẽ. ante fi. in quarta parte Spe. allegans. l. magistratũ. ff. de adop. & C. e. l. 1. ad munici. l. ea q. Cũ n. in primis legibus dicat, ꝙ hoc cõpetit magistratibus, apud quos plena legis actio est, innuit qd nõ oibus, qa illud relatiuũ, quos, restringit generalitatẽ magistratuũ. ff. de lega. 3. l. ea tñ adiectio. Constat aũt, ꝙ magistratuũ q. dã habẽt iperiũ, qdã simplicẽ iurisdõnẽ. Necesse est cõclusio dictæ l. restringi ad primã specie magistratuũ. Nã si omnibus cõpeteret hęc ptãs, frustra poneret in dictis legibus dictio restrictiua. Pro hoc facit, qa interpositio decreti nõ põt demandari. ff. de off. pcõsulis. & lega. l. nec quicq. §. ubi decretũ. de trans. cũ bi. §. si ptor. uer. sed si nec mãdare. ergo nõ cõpetit iure magistratus, aĺs d mãdari posset. ff. de of. eius cui man. est iuris. l. 1. in prin. Si ergo ñ cõpetit magistratibus habẽtibus simplicẽ iurisdictionẽ, sed illis tm̃ q hñt iperiũ & tales notarij licet cõstituti sint iudices ordinarij p sua priuilegia, nõ hñt iperiũ, sed simplicẽ iurisditionẽ. Sed nec illã hnt in actu, sed in habitu; nec contẽtiosã, sed uolũtariã. Vẽ dicẽdũ, qd hãc authoritatẽ interponere nõ pñt, multominus q̃ magistratus municipales q hñt eãm in actu, & hãc ẽt contentiosa, ne concedat minorib' & debilioribus qd denegat maiorib'. ar. ff. de inter di. & releg. l. relegatorũ. ante finẽ. Nec ob. l. 1. C. de emanc. li. qa ibi p l. municipij. p̃tialiter cõcedebat hæc ptãs, quo casu eẽt idẽ in casu nostro, ut s. dixi. Nos q̃rimus an eo ipso, qd qs est magistratus, & iurisdõnẽ hẽt, possit hãc autoritatẽ iterponere, & uẽ ꝙ nõ, ut dixi; qa nõ ẽ iurisditionis sed iperij; cũ iudicis officio nobili expediat. ff. de iurisdi. omniũ iu. l. iubere cauere & plenẽ not. eo. ti. l. imperiũ. Pro hoc facit qd hr in fi. in ptãte dãdi tutores, quia non competit magistratibus municipalibus, eo ipso quod sunt magistratus. sed ipsis specialiter & expresse demandatur per præsidem uel prætorem sic. ff. de tuto. & cu. datis ab his leg. ius dandi in tex. & gl. Hæc sunt q̃ faciũt p Azone & p Speculatore. Sed gl. ordinariæ firmant vbiq; ꝯriũ, ꝙ imo simplices magistratus nõ habẽtes imperiũ pñt hãc autoritatẽ interponere. §. nulla. in auth. de defen. ci. & p l. 2. C. de magistra. muni. Ita no. gl. Insti. qbus modis ius patriæ ptãtis solui. §. pterea. q incipit quuslibet. & eod. l. magistratũ. ff. de adop. & C. eo. ti. l. j. a qbus glosis in cõsulendo non est recedẽdũ. Et p eis dico esse casum ultra iura p eas allegatas in d. l. j. C. de eman. lib. Nã oĩs ptãs iurisditionalis est per prius apud ipsam vniuersitatẽ, q rectorẽ elegerit. Et scdariò in exercitio est apud ipsum rectorẽ, vt patet ex no. expresse p In. in c. cum accessissent. de ꝯsti. circa mediũ. ¶ † Hic dicit Bar. in l. imperiũ. s. allegata, ꝙ qdã sunt vniuersitates faciẽtes puinciã, & earũ rectores habẽt imperiũ. l. illicitas. §. q vniuersas. ff. de offi. psi. qa apud tales vniuersitates est imperium. Quædã q faciũt ciuitates & istarũ rectores solã iurisdi. habẽt, qa illa sola est apud ipsam vniuersitatem. Quædã q faciunt castrũ vel aliud municipiũ &c. Hinc ẽt dicimus qd iurisdictio cohæret territorio. i. vniuersitati ꝯsistẽti in territorio, & ipsum distringenti. ff. de iurisdi. oium iudi. l. fi. C. vbi & apud quẽ. l. fi. & no. p Bar. in l. 1. de iurisdi. omniũ i. Si ergo apud vniuersitates faciẽtes municipium ñ eẽt talis ptãs. s. interponẽdi auto. in emãcipatione, ñ posset ipsa vniuersitas suo magistratui eã dare; qa nemo dat qd ñ hẽt. j. q. 6. 3. c. daybertũ. ext. d in. pa. c. qd aũt. C. qui pro sua iur. l. j. sed in d. l. j. dr ꝯriũ; ergo sequitur quòd eã habet. Et si ipsa vniuersitas eã hẽt; ergo & eius magistratus, eo ipso ꝙ magistratus est, eã habet. Et si dicas ad quid oportet ꝙ specialiter det, si eam habet? Rñdeo, & eam habet inter hoĩes illius municipij eo ipso ꝙ est magistratus, vt dixi; non inter alienigenas nisi spãliter sibi detur per. l. municipij. vt d. l. j. quæ in hoc potius facit pro eo qd dixi q̃ ꝯ. Nam si non haberet eam inter homines illius municipij non posset per legẽ dicti municipij prorogari ad alienigenas, qa talis magistratus esset incapax talis potestatis, q esset de mero iperio, cũ ipse non habeat nisi simplicẽ iurisdictionẽ. iuxta no. p l. inter ꝯuenientes. ff. ad municip. & nota. in l. 3. ff. de iuris. om. iudi. in gl. ii. ꝙ mero imperio non põt fieri prorogatio in illum q nõ habet imperium. ¶ Cõcludo ergo vnà cum glosis, ꝙ

glosis. q hæc ptās competit iure magistratus, & sic est potius de iurisdictione q̃ de imperio. Vel si dicamus, q sit de Imperio, dr̃ de infinita specie Imperij, de qua idem est iudiciū qđ da iurisdictione tanq̃ sibi coherēte. l. 1. in fi. de offi. eius cui manda. est iuri. ita expresse determinat Bar. qui et decidit istum articulum in l. imperium. præallegata. in articulo de misto Imperio. in versi. mistum est Imperium minimū. vbi determinat q interponere authoritatē in emancipationibus est de misto Imperio minimo, & cōpetit cuilibet magistratui municipali. ¶ Nec ob. prima allegatio facta in ꝯtrium, qa rñdetur per ea quæ habentur & no. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. in prima oppo. per Bar. † qa relatiuū non semper ponitur restrictiuè [a], sed interdum declaratiuè. s. qñ per ipsum adijcitur qualitas, quæ cuilibet de genere inest, vt ibi & ita habetur. ¶ † Ad scdm verò rñdetur, q tunc decreti interpositio non pōt demandari, cum requirit magnā cāæ cognitionem, qa agitur de magno pꝛiudicio, secus in casu isto. ita expresse determinat gl. in l. 2. ff. de of. eius cui mā. est iuris. super verbo concilium. quæ incipit. idem authoritas. in fi. & eo. ti. l. 1. in gl. q̃ incipit. 1. pp vim. post prin. vbi ponit exēplū de illis q̃ cōpetunt iure magistratus, & pñt demādari in authoritate q̃ pstatur manumittentibus, & ꝯ hoc opponit & soluit. Ex his sequitur, q cum notarij eorū q sūt ꝯstituti a su ptore iudices ordinarij, sint magistratus inter volētes, tñ & cōsentiētes, vt no. in l. 1. ff. de iurisdi. & l. fi. C. vbi & apud quē. qa fit ꝓrogatio iurisdictionis de habitu ad actum, qđ fieri pōt. vt no. Inn. de of. dele. c. prudētiā. & Bal. C. de epis. audiē. l. si q ea consensu. dico q talis notarius pōt talē authoritatē interponere in emācipationibus inter ꝯsentiētes, & valebit tanq̃ facta corā magistratu cōpetēte. Sed si ipse nō interponeret dictā authoritatē, sed simpliciter instrm emācipationis ꝯficeret, non valeret, ita pōt intelligi. l. adoptio si tabulis. fm aliū intellectū. C. de adop. & qđ no. Guil. de Cu. & Bal. in l. repetita. C. de epi. & cle. ¶ † Aduertendū tñ est hic, qa iste notarius dixit se interponere authoritate cōis Bononiæ qua fungebat, vnde vr̃ q si fuit cōstitutus ab alio q̃ a cōi Bononiæ, nō valeat d. interpositio. Nā a cōe Bononiæ non habet virtute priuilegij notariatus, si ñ fuit ab eo creatus, nec ex forma statuti Bononiæ supra relati, qa illud nō dat hanc ptātē notarijs in emancipationibus, posito ergo q habeat hanc potestatē ab eo a quo fuit creatus, ex quo tñ ea nō fuit vsus, sed ea quā nō habebat, vr̃ q nō valuerit actus. ar. notatorū p Inn. de rescri. cū ex of. & p Hos. de cōces. pb. c. ex parte. iuxta illud. qđ potuit noluit &c. C. si quis alteri vel sibi. l. multū. de offi. dele. cū sup. ¶ Sed ad hoc rñdetur, q ipse dixit se interponere et suā authoritatē, vñ si eam habebat, sufficit ex quo ad in cōpetentē se nō restrinxit per no. p Inn. in d. c. cū ex off. & arg. de mil. testa. miles qui se determinauerat. ¶ Cōstat aūt, q sua pōt dici d. autoritas, ex quo eā habebat iure ordinario & a principe. ff. de iuris. om. iu. l. & qa & l. more maiorū & l. solet. in fi. a ꝯrio sensu in verbo sua. & l. 1. §. q mādatā. de offi. eius cui mā. est iuri. in verbo suā. & sic tollit ꝯriū qđ posset fieri, s. q iste interposuit authoritatē quā habebat a ꝯcedēte, qa imo interposuit hoc ipso q dixit suam, ex quo eā habebat iure ordinario vt d. ias. Et hæc sufficiāt de primo passu. ¶ † Sup scđo no. breuius dico nullum esse dubiū apud me, qn dictus notarius potuerit instrm conficere de authoritate quā ipse interposuit, sicut de actu emācipatiōis. Nā sibi crederet si vt testis interrogaret [b] cū de facto suo agat. l. q̃ro. in fi. de ædil. edic. ergo & si vt notarius ꝯficit instrm. ar. de test. l. domitiꝰ. Nec ob. C. de ar. l. ne arbitris. vbi ñ ꝯcedit arbitro vel iudici [c] de eo qđ corā eis gestū fuit, qa illud ē verū, qñ ē vnus tm̃ p l. iurisiurā. C. d test. extra. c. cū a nobis. Sed si eēnt plures, bñ crederet. vt ibi no. Cy. & ꝓbat extra de accu. in testib. qñ deponūt de facto alieno. sed qñ de ꝓprio sufficit testimoniū illius de cuius facto agit. vt d. l. q̃ro. in fi. Si. n. credit seruo de facto ꝓprio, fortius libero homini. ¶ Præterea authoritas gemina publici offi. qua fungebat suppler defectū testiū. ar. C. de dona. l. in donationibus. iuncta. l. 3. §. sicū. ff. li. homi. exhi. ibi pietas, n. gemina &c. Præterea hoc determinat expresse p Bar. post Guil. in l. iubemus. C. de sac. san. ec. i fi. prin. s. q iudices. cartularij possunt tanq̃ notarij cōficere instrm de eo q faciunt vt iudices, & ita dicūt seruare de consuetudine. Nā faciūt præcepta guarētigiæ vt iudices, & conficiunt inde instrumēta vt notarij. Prǽterea cū ista duo officia fuerint simul data, videnē a dāte cōcessa vt simul eis vtant. ar. extra de consti. c. translato. esset enim perq̃ ridiculum, si ipse cōficeret instrumentum de emancipatione corā se facta. & alius de autoritate ab eo ꝓstita. & frustra fit per plura &c. ar. ff. de cōd. & dē mō. l. dūs. si cer. pet. cum fundus. §. seruum tuum imprudens. Nec est inconueniens q fungat uice iudicis & notarij, cū possit fungi uice iudicis & partis, & sic uice dantis authoritatē & recipientis. ff. de adop. si consul. qđ est fortius, qa inter istos solet esse dr̃ia, cum uideant inter se quodāmodo ꝯtria. extra de insti. c. fi. ff. de arbit. l. pe. Sed fungi uice iudicis & notarij non sunt ꝯtria, imo symbolum inter se habent, qa ambo sunt autoritatia publicæ & in habentibꝰ symbolum &c. de donatio. sed cū patrono. cū ibi not. Et sufficiant ista de scđo passu. ¶ † Sup tertio dico, q si oīa reqsita p statutū ad [b] sunt in descriptione q̃ reperit facta, licet non contineat ibidem q ipse emancipans uel alius de ipsius mandato notificationē pdictā fecerit, hoc non habet nocere qa statutum dicit q debeat p se uel aliū notificare, nec requirit q ille alius habeat mandatū. Vnde cū statutū considerauit potius effectū actus q̃ ipse. i. qđ emancipatio deducat in publicū & in notitiam uolentiū cum eo ꝯhere locū habet illa regula, q non refert a quo facta fuerit ex quo facta fuit. arg. de peti. heredi. l. itē ueniunt. §. a quo ad tre. l. mulier. & qđ no. Bar. post Pe. in l. gallus. §. & qđ si tm̃. ff. de li. & posth. s. q qñ q̃rimꝰ de effectu actus magis q̃ de actu nō refert qd ea æquipollentibus fiat. l. si mater. C. de inst. & sub. Satis. n. pōt dici, q dictus emancipans facit dictā notificationē fieri p alium ex quo alius fecit eam suo noīe, licet non constet de mandato cum ratificatio cōparetur mandato. l. fi. C. ad msce. & ratificata ꝓsumitur ex quo pater tāto tpe tacuit. quimmo † taciturnitas tanti tpis facit ꝓsumi mandatū a principio interuenisse. & ita no. gl. & doc. C. q admi. ad bo. pos. possunt l. 1. sup uerbo ratum. p l. si filius. C. de pe. here. ¶ Præsumitur aūt facta noīe emancipantis, ex quo negotium ad ipsum ptinet. ar. ff. qñ ex fac. tu. l. post mortem. in §. 5. cum ibi no. p glo. & qđ no. C. de ne. ge. l. ab vno. fa. erc. l. in familię. per Bar. & sic dico satisfactū fore statuto, ex quo dicta descriptio reperitur facta cū omnibus requisitis, licèt non constet a quo, quia siue facta fuerit ab emancipante, siue ab alio suo mandato, siue sine mandato, dicitur emancipans eam fecisse per se uel alium, ex quo suo nomine facta censetur. Et hoc de tertio dubio. Super alijs uero dubijs ex causa iusta me non intromitto.

SVMMARIA.

1. *Ciuis uel comitatensis quando aliquis dispensatiuè quo ad quædam efficitur de comitatu uel districtu alicuius ciuita tis, ultra contenta in capitulis, & ordinamentis non dicitur de comitatu nec districtu, num. seq.*
2. *Verba cui conueniunt conuenit dispositio.*
Districtus plus continet quam comitatus.
3. *Territorium quid sit.*
4. *Clausula cum modificatione & pactis quid operatur.*
5. *Dispositio limitata idem est quod limitate disponere.*
6. *Argumentum ualet a contrario sensu.*
Expressum illud censetur quod tacitè est conuentum.
7. *Iurisdictio est penes ciuitatē, non penes uillas subiectas, nec uilla habens merum & mistum imperiū potest dici de comitatu.*
8. *Dispensatio est stricti iuris.*

CONSILIVM LXXXV.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Visis dictis ordinamētis ac etiam capitulis & pactis, quę sunt inter cōe Lucignani & magnificum cōe Senarum, dubitatur utrum volentibus Lucignanensibus retinere unum indæū ad præstandum in dicta terra possint hoc facere sine offensa dictorū ordinamentorum. Et vr̃ q non. Nā dictæ terræ Lucignani conueniunt uerba dictorū ordinamētorū q̃ dicunt q iudæi non possint pstare in comitatu & districtu Senarū, qa dicta terra est de comitatu uel districtu ut j. ꝓbabo, ergo & conuenit ipsorū ordinamētorū dispositio. † sicut ecōuerso cui non ꝯueniunt uerba, nec dispositio. ff. de accu. l. hos accusare. §. omnibꝰ. de dam. inf. l. 4. §. totiēs. cum cōtrariorū sit eadem disciplina. ff. de leg. 3. l. ß. de val. & pupil. l. & si cōtra. qđ aūt conueniant uerba. i. q dicta terra sit de comitatu Senarū patet ea primo capitulo ubi hoc dr̃ capsse. Et posito q nō esset de comitatu, negari nō pōt quin sit de districtu, qa districtus dr̃ a distringēdo, ut hr̃. c. ubi piculum. de ele. li. 6. cū ca medium in tea. & gl. † Et dr̃ territorium, [d] in quo exercet iurisdictionē, ut no. gl. inst. de actio. §. rursus. q̃ districtionē & iurisdictionē nō ē dubiū cōe senarū in dictū castrū & eiꝰ territoriū exercere, ut patet p dicta capitula. ¶ Breuiter his nō obstantibꝰ ꝯriū puto tali ratione. Nā licèt q̃rum ad ea quæ respiciunt cōmodū Lucignanēsiū uideātur eē simplr̃ de comitatu senarū, ut sic gaudeāt omnibus

[a] ¶ Restrictiuè. Vide Cor. i cōsi. 1. la 2. i 2. par. ubi ponit cuiꝰ naturæ sit.

[b] ¶ Interrogaret. In qbꝰ credat notario. vid. Bal. in cōs. 162. in 2. parte. ¶ Vel iudici. Vide tñ Bal. in consil. 563. in 4. parte. Adde Hyp. Marsi. sing. 197 sc. quo ad hoc ut & uenire. vbi q nec iudici nec arbi. in forma testis ꝓducto credit de ptinētibꝰ ad eūm, i quo iudicarūt. ita tenent do. in c. cū a nobis. de testi. Pa. in c. 1. ut ec bñ fi. & subdit vñ sin. dcm Hyp. Mar. i pal. sin q. ps i causa suo rē depo ut iudex vl arbiter de gestis corā eis iurare ꝓin supplemētū pbationis, l3 dcm ipsius iudicis vl arbit ñ pbet. ist. s. uers. sin. dcm Car. i cōsi. 140. in ei. i Christi no. amē. factū tale est magis. Bar. manēt &c. in 5. col. in Ferran.

[d] ¶ Territorium. Vide Bal. in consi. 419. in 1. par. ubi ponit quid sit districtꝰ. & quid territoriū & comitatus. & quid differunt. & uide Franci. Arc. in consil. 77. ubi ponit, qño intelligatur, quādo dicitur da districtu alicuius ciui tatis. & per Bal. in consi. 494. & in consi. 445.

qbus ꝓrogatiuis qbus gaudēt alij comitatíni; nec sint deterioris cōdōnis quàm alij. qđ patet, qa in hoc nulla reperitur ꝑ dicta capitula facta restrictio: ergo &c. facit qđ habetur. ff. de conrata. l. 3. §. si emancipatus. in tex. & ꝑ Bar. attñ q̄tum ad ea quæ respiciunt incōmodum & onus dictorum Lucignanēsiū, nō sunt simpliciter de comitatu vel districtu, sed solum q̄tum ad contenta in dictis capitulis, nec in alijs pñt onerari q̄ in his q̄ in dictis capitulis ꝯtinent. ¶ † Hoc patet primò ex dicto capitulo primo, dū di-
4
cit cū modificationibus & pactis &c. q. d. de comitatu q̄tum ad infrascripta & nō quo ad alia &c. ar. eius qđ no. ff. fa. ercis. l. item labeo. §. j. in glosella q̄ incipit. qa ñ dixit saluo qđ. j. dicā. † Nā pa-
5
ria sunt litare disponere, & disposita litare. ff. ad treb. l. lucius. §. q̄ habebat. ¶ Secundò ꝓbatur, qa si aliud diceremus dicta capitula & ipsorum specificatio fuisset superflua. Nā ēt sine ipsis vel ipsa si cēnt effecti simpľr de comitatu, possent imponi d. onera & ēt alia, qa essent plenè subiecti. Sed verba nō sic sunt intelligenda. vt sint sup̄flua, si alius sanior intellectus eis dari pōt. ff. ad mun. l. j. in fi. Sed dēnt si. intelligi vt aliqd operent. l. si qñ. de leg. j. de priui. c. si papa. Dicā ergo specificationē dictorū capitulorū operari vt in illis tm̄, & quo ad illa sint de comitatu, nō quo ad alia. ar. C. de ꝓcu. l. maritus. ff. de indi. l. si p̄tor. in prin. cū ꝯcor. ¶ Tertio ꝓbaī. 12. c. vbi agitur ꝙ si se alteri su piori submitterent, tunc sint simpľr de comitatu. † ergo a ꝯrio sensu qd est validum in iure. ff.
6
de ot. eius cui māda. est iurisd. l. j. §. huius rei. si se alteri ñ submitterent, vr̄r voluisse ꝙ ñ sint simpľr de comitatu, sed solū q̄tū ad contēta in dictis cap. & censetur hoc inter eos expressum. C. de reuo. dona. l. his solis. ibi dū dicit. satis ēt tacitè cantū putamus &c. & de pac. itē qa. ibi. quasi hoc expressum fuisset. ¶ † Quartò ꝓbaī,
7
qa terræ comitatus nullā hñt apud se iurisdōne, sed ōis iurisdō ē apud ciuitatē cui subsunt. ff. ad mu. l. q. ex vico. C. de epi. & cle. l. nulli. §. ꝙ si ex vico. Sed ꝑ 20. capľm disponitur ꝙ d. cōitas Lucignani hēat merū & mistū imperiū, & oīmodā iurisdōnem, ergo ñ pōt dici ꝙ sit de comitatu, qa natura comitatus ei repugnat, & ex sequētibus seu adiūctis declarāťur p̄cedētiā, ff. de hære. insti. l. qui ñ militat. §. lucio. Qđ aūt dr̄ in primo capi. s. ꝙ sint & esse intelligātur de comitatu & districtu &c. dēt intelligi ñ ꝙ verè sint, sed intelligāťur eē seu habeāťur ꝓ comitatēsibus &c. & hoc ꝑꝑ disposita in 21. c. q̄ vr̄r innuisse, ex quo inꝯtinēti & antꝙ̄ ad actus diuersos diuerterēťur. l. lecta. §. dicebā. ff. si cer. pe. Inter ista vero differētia est. l. si maritus. cū ibi no. ff. de adul. Pñt ergo dici, ꝙ dispēsatiuè sint comitatēses, ex quo verè ñ sunt, sed ꝓ eis hñr. † Cōstat aūt ꝙ dispēsatio stricti iuris est, & vltra casus expressos ñ ex-
8
tēditur. ar. de ꝯdi. inde. l. fi. §. fi. in fi. & qđ no. de inof. test. l. pap. §. fi. in gl. extra de fil. p̄sbyte. l̄ras. ꝑ Ber. & Inn. co. tit. c. fi. li. vj. ¶ Ex quo igitur nō pñt dici de comitatu vel districtu, nisi quo ad cōtēta in dictis capitulis, nec pñt eis imponi alia onera, vr̄ cōcludēdū ꝙ si d. cōitas Lucignani vult retinere ibi aliquē judæū ad p̄standū pōt nec teneť seruare d. ordinamēta facta in ciuitate Senarū, qa essent eis onerosa, si hoc eis magis placet. arg. ff. de vsu & habi. l. fi. & alia onera q̄ contenta in dictis capitulis imponi eis non pñt, vt dictum est. ¶ Nec per hoc offendēt dicta ordinamenta, qa dico ꝙ cū sint generalia, nō cōprehenduntur Lucignanēsis, qbus ꝓhibēťur alia imponere q̄ ꝯtēta in capitulis. ar. ff. de rit. nup. l. q̄q̄. & ꝙ no. Io. an. in c. 1. de immu. ecc. li. vj. in nouel. Sed sine deliberatione cōis Lucignani nō posset aliqs iudæus ibi p̄stare, qa túc ñ apparet, & esset ista ordinamēta eis onerosa. vñ potius tanꝙ̄ fauorabilia comprehēdent eos sicut alios per ea q̄ dixi circa principiū &c.

5 ❧ Cōprehēdit. Vide Bal. in cōs. 219. in 2. parte. & in consi. 140. in 1. parte. & do. Phi. Cor. in cōs. 219. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Herede instituto uniuersaliter repudiante admittitur substitutus uigore uulgaris substitutionis contentæ in compendiosa facta post mortē, uel iure accrescendi cum plures sint instituti in certis quātitatibus & substituti, possunt etiam uenire ad hunc uigore substitutionis, & sic utroq; iure.*
2 *Substitutio uulgaris cōcepta in casu mortis pōt habere locū in casu repudiationis.*
3 *Ius accrescendi nō cessat, licèt filius institutus in certa quantitate illam habuisset in uita patris, quia mortuo patre mutat causam & dicitur habuisse ut institutionis fauore testamenti.*
4 *Pater nō potest institutionem filii factam in re certa pro legitima in codicillis uel minus solenni uoluntate reuocare.*
5 *Substitutioni directæ nec per pactum nec liberationem quis uidetur renūciasse.*
6 *Renūciatio omnis sine cōmissio est strictissimi iuris, & non extēdatur.*
7 *Substitutio facta filiis sine expressione nominis collectiue non habet locum nisi omnibus mortuis.*
8 *Filii appositi in conditione expressa uel tacita an intelligatur substituti. & nu. 9.*
9 *Emphiteusis recepta a patre pro se & filiis suis usq; in certam generationē uno deceden̄te filiorum decedēte sine filiis accrescant alteri.*
Dictum, quod ... est repetitum sicut dictio, donec.

10 *Trebellianica an possit detrahi ab illo qui rogatus est restituere post leg.*
11 *Legatarius, ad quem intellectum legato non tenetur si restituere soluit.*

CONSILIUM. LXXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Dubitatio vertitur de bonis dicti quondam Frācisci, an pertineāt ad dictam Catherinam superstitem, & ex quo capite, non obstante fine & quietatione de qua. ſ. An vero ad dictam dñam Magdalenā matrē & hæredem dictæ Margaritæ, vel ꝓ qua parte ad alterā ipsarū. Et an d. Catheri. q̄ fuit dotata, teneať adimplere onus testō iniunctum in relicto quātitatis, quā a patre uiuēte recepit. ¶ † Circa primum notādum, ꝙ p̄supposita validita-
1
te testi, qa fuerit instituta Catherina in maiori quātitate q̄ pro dote materna sibi deberetur, aľs. n. in nullo vr̄r instituta, & tanꝙ̄ si præterita esset, ñ valeret testm̄, vt sentit glo. in l. 3. §. sed verum. ff. de mino. & Bal. expresse. C. de inof. test. l. sancimus. §. repletionē. dico ꝙ per repudiationē dñæ Magdalenæ quæ fuit uniuersaliter instituta, deuoluta fuit hr̄ditas ad dictam Catherinā & Margaritam iure directo, & æqualiter altero de duobus modis. s. vel virtute vulgaris substitutionis cōtentæ in cōpendiosa facta dictæ dñæ post suā mortē. Cōstat. n. ꝙ vulgarē cōprehēdit [a], vt not.
a
Bar. in l. cēturio. ff. de vul. & pup. in 3. q. prin. versic. quæro verū substitutio cōpendiosa cōtineat vulgarē, vel iure accrescēdi, cū ipsæ ambæ fuerint institutæ in certis quātitatibus, & sic eis cōpetit ius accrescēdi repudiante vniuersali hærede, vt no. Bar. in l. ex facto. de hære. insti. & no. C. e. ti. l. quotiēs. vel ēt vtroq; iure tā substitutionis q̄ accrescēdi, cū ista inuicē cōpatiant. ff. de acq. hære. l. si quis hæres institutus. cum ibi no. ¶ Nec ob. p̄sso dicto quod substitutio de filiabus facta fuit post mortē dictæ dñæ Magdalenæ, & sic videtur ꝙ in eius vita locū sibi nō vēdicet. l. peculium. §. fi. cum ibi not. per Bart. ff. de le. 3. quia vulgaris concepta in vnum casum extenditur ad aliū sīu ad oēs quibus instituti possūt non esse hr̄s. ff. de libe. & posthu. l. gallus. §. & quid si tm̄. & ibi no. ꝑ Bart. de uul. & pup. l. j. per duas col. ibi hoc præmisso † quæro utrum
2
substō facta in unum casum &c. licēt ergo uulgaris ꝯprehensa in hac ꝯpendiosa uideat ꝯcepta in hūc casum. s. si decesserit hr̄ditate non adita. iuxta no. per Bar. in d. l. centurio. in 3. q. uer. q̄ro utrū substō ꝯpendiosa ꝯtineat vulgarē. & sic in casu quo nō sit hr̄ditas morte præuenta, tñ extendit ad hunc casum, quo nō sit hr̄s ꝑꝑ repudiationē. Nec ob. ꝙ substō facta uno tpe nō extendit ad aliud tps. ff. de vul. & pup. l. ñ ita qs. quia túc diceret facta uno tpe si dixisset, si uxor mea decesserit. j. tm̄ tps talē substituo. nā si decessisset post substō locū sibi nō vendicaret ut ibi. sed hic non sic facta fuit, sed in oē tps quo decesserit. unde non q̄ritur an extendať ad aliud tps, sed an extendať ad aliū casum. s. si non erit hr̄s ꝑꝑ repudiationem, & ꝯstat ꝙ sic, ut no. in locis pal. ¶ † Secundò sūt dicto
3
ꝙ possint uenire iure accrescendi vr̄ obstare quo ad Catherinā; qā ipsa habuit in vita patris quantitatē in qua fuit instituta, & sic vr̄ eā hr̄e inter uiuos, & nō ex instōne, ut no. in l. legatā. ff. de leg. 3. & sic vr̄ euanuisse instō, cū amplius ex instōne nō debuerit hr̄e. C. de leg. l. filia legatorum. ff. de le. 3. lucius. al. 1. & plene not. de leg. 1. huiōi. §. cū pater. non ergo pōt hr̄e ius accrescendi, si in ea nō durat titulus instōnis q̄ est cā dicti iuris. ¶ Sed ad hoc rñdeo, ꝙ licet hr̄et uel hr̄e uideať inter uiuos nec amplius hr̄e dēar, nō tñ dico titulū instōnis in ꝑsona eius collatum ꝑ hoc euanuisse saltem q̄tum ad effectū iuris accrescendi, duplici rōne. ¶ Prima ne per hoc ꝯcludaī nullitas testi, qa diceret ꝙ tpe mortis reperisset se p̄teritam. ar. bonū. ff. de bo. lib. l. si uero. §. si seruo. uer. ceterū. & arg. ff. de hær. insti. l. fabinus. uer. aliter atq; sub. §. ind se asse. & qđ no. Bar. in l. suus quoq;. ff. de hær. insti. i fi. prin. & Gui. de cu. & Bal. C. de inof. test. l. scimus. in q. alla qñ res in qua filius fuit institutus perempta est uiuente patre: Fauore ergo testi ne rumpať, dicendū est ꝙ licet uiuente p̄re dicaī habuisse & ex cā inter uiuos, eo tñ mortuo mutat sibi cām, & incepit hr̄e ex cā instōnis. ar. ff. de hær. insti. l. si seruus. §. q. fideicōmissariā. de colla. bo. l. pe. ad l. fal. l. fundo. sicut in sim. hr̄ si filius institutus mutat ꝯdōnem; qa adhuc durat instō fauore testi. l. filio quē patet. §. fin. ff. de lib. & posth. Non. n. defecit pr̄ tradendo in uita sua qđ post mortē reliquerat, & sic nō dēt sibi nocere ut ꝑ hoc eius testm̄ infirmeť, sed ꝓdesse. ar. ff. loc. l. sed addes. §. si qs. cū ibi no. sed oī sibi in nomē ꝯductionis ꝓficeret; has eadē rōne ut testm̄ sustineatur, institutus in re certa loco hæredis habetur, ut no. in l. si quis priore. ff. ad treb. ¶ † Secunda ratio est, quia pater non pōt insti-
4
tutionem

tutioné filij factá ꝑ kima in certa re vel quátitate reuocare ꝑ codicillos, vel aliá uoluntaté minus solénẽ; qa cũ ab ea depẽdeat validitas testi & tota eius substátia, hr̃ ꝑ instõne vl̃l, q̃ nõ põt reuocari nisi ꝑ aliá uoluntaté solenné. ff. de testa. l. hr̃des palá. §. si quid post. C. co. titu. l. sancimus. cũ ibi not. Et ita determinauit Iaco. de bel. in auth. de hr̃di. & fal. & not. ꝑ doc. in l. sancimus. C. de inoffi. testa. Multo ergo minus potuit reuocare ꝑ hunc actũ factũ a pr̃e inter uiuos, dũ ꝑ ea tradidit dictá quátitaté, tunc qa iste actus in solẽnitate iuris nõ ꝯsistit, tũ qa nõ est ordinatus ad reuocádũ institutioné, sed potius ad eá celerius implendũ. ar. l. cũ falsam. §. fi. de cõdi. inde. de ꝯtab. l. 3. §. si emácipatus. ibi. cũ rescissio fiat quõ magis &c. ¶ Cõcludit ergo ꝑdictis nõ obstátibus hr̃ditaté ꝑdictá deuolutá fuisse iure directæ substõnis uulga. & ẽt iure accrescẽdi ad dictas filias.

5 ¶ † Scd̃o loco videndũ est, vtrum dicta Catherina ꝑ finẽ & quietatioñẽ, de qua. s. ius dictæ substõnis repudiasse, vel a se abdicasse uideat. Rñdeo, puto ꝙ non, triplici rõne. ¶ Prima, qa uerba nõ cõueniunt; ná luit scá ꝑ uiá pacti & liberationis, quæ nõ cõueniunt, nisi vbi ꝑsupponit aduersarius obligatus, tendunt eñ ad tollendũ oblõnem. l. liberum. §. naturalis. ff. de solu. Et vbi nõ est habitus, nõ põt esse priuatio. l. decẽ. de verb. obl. Itẽ requirunt cõsensum duorũ vel interpretatiuũ. l. 1. §. 1. ff. de pact. Sed in directa substõne non ꝑsumit aliquis obligatus, cùm a seipso possit substitutus capere. iuxta no. in l. inter oẽs. ff. q. satisda. cog. nec abdicat ab aliquo ꝑ pactum uel liberationem, sed per repudiationem, q̃ cõsistit in uoluntate & facto solius repudiátis. facit ꝙ no. in l. 3. & l. postq̃. C. de pac. Cũ igit ex mõ loquendi colligat loquẽtis intentio. C. de testa. l. nõ codicillũ. & hic ꝑ uiá liberationis & pacti fuerit D. Catherina locuta, dicẽdũ est ꝙ uoluerit tollere iura solũmõ sibi cõpetentia ꝯ hr̃ditaté vel ꝯ hr̃des, in quibus ipsa hr̃ditas vel hr̃des essent sibi obligati, ut iura dotis mr̃næ & fideicommissi, quibus conuenit dictus modus loquendi, nõ aũt substitutionem directá, cui nõ cõuenit liberatio & pactũ, sed repu-

a diatio, qa ubi nõ cõueniũt verba, nec dispõ.ᵃ ff. de accusa. l. hos accusare. §. oibus. de dá. infe. l. 4. §. totiens. ¶ Scd̃a rõ est, qa ad repudiádũ hr̃ditaté directo delatá, reqrit ꝙ repudiás sit certus, ꝙ sic delata sit, & ex quo capite. ff. de acq. hr̃di. in l. repudianda. Sed ex mõ loquendi apparet dictá Catherinã nõ fuisse certá, & dicta hæreditas iá esset sibi ꝑ parte delata viuẽte D. Magdalena iure directæ substõnis & ꝑ repudiationẽ eius, imo credebat sibi dẽre deferri post illius mortẽ iure fideicõmissi, vt patet qa fecit pactum de nõ pciẽdo sup iure substõis, qd̃ sibi cõpetere posset post mortẽ D. Magdalenæ. Nõ ergo credebat iá cõpetere sed competere posse, alr̃ fatua fuisset sic loquendo, qa si sciuisset iá competere ꝑ ꝯñs sciuisset amplius cõpetere nõ posse ꝑ mortẽ. ar. ff. de ver. obl.

6 l. si ita stipulatus siue nauis. iudi. sol. l. q̃rebat. ¶ † Tertia rõ principalis est, qá restrinxit se ad vnũ casum tm̃. s. ad substõnẽ cui locus esset ꝑ mortem, vñ cum ois repudiatio & remissio ꝑprij iuris sit stricti iuris & restringẽda, ad alium casum nõ extendit. ar. ff. de seru. vrba. ꝑdi. l. si domo. de aqua plu. ar. l. si prius. in princi. Sed huic substõni non est factus locus ꝑ mortem D. Magdalenæ, sed ꝑ repudiationem, ergo &c. ar. C. de test. l. sancimus. ibi. qd̃. n. non mutat &c. de appel. l. ꝑcipimus. de furtis. l. inter oẽs. §. si seruus. versi. vsq; adeo. qui bene facit de lega. 2. l. lucius. §. testator. de ope. lib. l. operis nõ impositis. C. de excu. tuto. l. uoluntariæ. cum si. in rõne sui. ¶ Cõcludo ergo dictá Catherinã posse se immiscere dictæ hæreditati prinæ ꝑ dimidia ipsam tangente, non obstáte dicta fine, liberatione, vel pacto. ¶ Tertio loco videndũ est principaliter, vtrũ in portione Margaritæ defunctæ locus factus sit substõni factæ de hospitali de lerpo post mortẽ ꝑdictarũ Catherinæ & Margaritæ. Et vr̃ ꝙ sic ꝑ l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. Constat. n. dictá substõnem cõceptá post mortẽ fuisse cõpẽdiosam & continuisse fideicõmissam post aditá hr̃ditaté. vt plene hr̃ in l. ꝑcibus. C. de impub. & alijs substi. hr̃ autem hr̃ditas pro adita, licèt aliter de hoc non appareat propter existentiam sui hæredis, quæ confirmat fideicommissum vniuersale. l. ita tñ. §. si pater. cum ibi no. ad trebel. & sic cum facta fuerit duabus sine expressione nois collectiui locum sibi uendicat in portione unius præmoriẽtis. vt d. §. gaio. & ꝑ Bar. in l. pe. C. de impub. & ali. substi. ¶ Breuiter Barto. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. & expressè in l. quidam testamento. de uulg. & pupil. intelligit illum. §. gaio. qñ talis sub-

7 stitutio facta est extraneis. † Si aũt duobus filijs tunc tenet, ꝙ ẽt si substitutio facta fuerit sine expressione nominis collectiui, nõ uendicat sibi locũ per mortẽ ꝑmorientis, sed requirit cõcursum vtriusq;. Et hoc iõ quia primo mortuo superest alter, q ex ꝑsumpta mente defuncti substitutũ excludit. l. si is qui ducenta. §. si pr̃. de reb. dub. Secus si existeret cõditio in persona vltimi moriẽtis. vt d. §. cũ ita. Et licet idẽ Bar. in d. l. pen. C. de impu. & ali. substi. videat tenere, ꝙ idẽ qñ facta est filijs sine expressione dicti nominis collectiui, cui vr̃ applaudere ibi Bal. in substõne fideicõmissaria, licet sec⁹ in pupillari, ego puto. qd̃ idẽ Bar. poti⁹ ꝑ inaduertẽtiá & ĩ cursu lectionis fuerit ibi locutus, q̃ ex ꝑposito. qd̃ patet, qa nõ facit aliqua mẽtionẽ determinationis per eũ in d. §. cũ ita. & in d. l. quidá testõ. vñ licèt alĩs ꝑ ꝑdicta super hoc passu dubitauerim, nunc tñ motus potissime ex his q̃ postea reperi per eũ in d. l. quidá testõ. adhereo opinioni ꝑdictæ, a qua nõ vr̃ tutũ in consulẽdo recedere, postq̃ in duobus locis tá expressè eá firmat. s. vt qñ scá est filius nõ vendicet sibi locũ per mortẽ primi morientis, licèt facta sit sine expressione nois collectiui. ꝑ hoc in si. l. cũ acutissimi. C. de fideic. & l. cũ auus. ff. de cõdi. & demõ. ne extraneos luæ posteritati &c. ¶ Quarto loco videndũ est apud quẽ debet esse interim dimidia d. Margaritæ, an apud eius matrẽ suá hr̃dẽ quousque viuat Cathe. & ea moriente ꝑueniet ad dictũ hospitale qd̃ vr̃. arg. ff. de iure fis. l. status. §. cornel. ff. de le. 2. peto. §. ꝑdiũ. An át dẽat restitui D. Cathe. virtute tacitæ substõnis, q̃si videat supstitẽ substituisse ꝑmoriẽti. eũ iõ videat noluisse substitutũ admitti ad portionẽ ꝑmorientis, qa vr̃ uoluisse vt ad superstitẽ ꝑtineat ẽm Bart. in d. l. quidá testõ. vbi dicit ꝙ cẽset uoluisse cõiunctũ ꝑferre substituto. & si ita est, cẽset cõiunctũ tacitè substituisse ꝑmorienti ꝑ fideicõmissũ, in quo sufficit qualitercunq; de intentione testõris cõstare. de leg. 3. l. fideicõmissa. §. hæc verba. de leg. 2. l. cũ ꝑponeret. ¶ In ꝯriũ facit, ꝙ in simĩ hr̃ ꝑ gl. & doc. in l. lucius. de hr̃d. inst. q tenent ꝙ substituo filio meo sub cõdõne si decesserit sine filijs, licet filii excludát substitutũ expressa dispositione mea, attamen nõ censet tacitè substitui filio, & ideo filius põt alienare & alium hr̃dẽ instituere in bonis meis, & nihilominus substitutus excludetur extantibus filijs, nec possunt filij ꝑdicti reuocare dictá alienationẽ. de leg. 1. filiusfamilias. §. cũ quis. ¶ Et dũ dr̃, ꝙ apponẽdo ᵃ dictá cõdõnẽ voluit filio. ꝑferri substituto, hoc intelligit isto mõ. s. qa cogitaui ꝙ filii possunt ab intestato succedere filio, nõ aũt ꝙ uoluerim eis aliquid relinquere. quá ẽt opi. tenet Bar. in l. centurio. de vul. & pup. in antep. col. ver. qro qd̃ si testõr &c. in l. si sic. de leg. 3. Et si hoc est in filijs appositis in conditione expresse per testatoré fortius in tacitè subintellectis ẽm l. cũ acutissimi. & e. cũ auus. multo fortius in casu nr̃o. ¶ Ná tenendo opinioné, de qua. s. s. ꝙ substitutio facta de hospitali locũ sibi non uẽdicet. hoc est ideo, quia substituẽdo duabus, cuilibet earũ cẽset substituisse sub ista tacita conditione, scilicet si decesserit altera non superstite, sicut substitutio facta filio intelligit sub cõdõne si decesserit sine filiis. Si ergo filii appositi expressè in cõdõne nõ cẽsent substituti tacitè, fortius illi qui cẽsent appositi in cõdõne tacita. Pro hoc expressè d. l. pe. C. de impu. & ali. substitu. vbi hr̃ ꝙ qñ est apposita dictio collectiua cẽset inter eos reseruasse ius ltimæ successionis no. uerbũ. Nõ ergo per hoc cẽset alterũ alteri substituere, sed cogitasse ꝙ inuicem possunt succedere ab intestato, quá successionẽ non cẽset voluisse tollere dando substitutũ uiõ ꝑdicto, nõ aũt per hoc superstitẽ substituere. Ad idẽ. l. vel singulis. ff. de vul. & pup. ¶ Præterea tunc vr̃ alterũ alteri substituere, qñ substituit vltimò morienti in tota re vel hr̃ditate, quia vr̃ per hoc uoluisse, ꝙ portio præmorientis perueniat ad superstitẽ, & superstite vltimo moriente ad substitutũ. de leg. 2. l. titia seio. §. seia. iũctis his q̃ no. ff. de alie. rei. leg. l. alio. in fi. & gl. de pec. leg. l. deniq;. §. interdũ. Sed hic non fuit hospitale institutũ vltimò morienti in tota hr̃ditate, sed simplr̃ utrq;, & sic cuilibet in sua portione. Non ergo uoluit ꝙ tota hr̃ditas perueniret ad hospitale ex persona vltimæ morientis quo casu procederent allegata in ꝯriũ, quia per cõsequens censeret uoluisse ꝙ portio præmorientis ad superstitẽ perueniret, & ꝑ consequens ipsum tacitè substituisse, vt si dixisset post mortẽ filiarũ mearũ grauo vltimò morientẽ ꝙ totá hr̃ditaté restituat hospitali, sed cũ ita non dixerit, licèt uideat uoluisse ꝙ hospitale non admittat nisi ambabus mortuis, tñ secuta conditione vr̃ uoluisse portionẽ cuiuslibet ex sua persona ad hospitale peruenire. Hæc satis sunt clara intelligentibus & habentibus fundaméta iuris quibus loquor. Vr̃ ergo concludẽdũ, ꝙ licet testator uoluerit superuiuẽtẽ ꝑferri substituto nõ ꝑ hoc eũ substituit ꝑmoriẽti, sed cogitauit ꝙ posset sibi ab intestato succedere, & hoc sibi noluit tollere, vñ cũ nõ ipsa, sed mr̃ successerit ꝑfata Catherina ꝑfecis mr̃i dictæ

ᵃ Dissõ. Adde eundẽ Pau. s. i cons. 85. nume. 1.

Margaritæ vt ad hospitale nõ veniat quousq; viuit Cathe. nõ aũt sibi. d. l. filiusfa. §. cũ qs. de leg. 1. 8 † Repio tñ Bal. in antiquis recollectis ĩ l. 1. C. de cõd. inser. tenuisse ꝯ gl. d. l. lucius. de hrdi. insti. & ꝯ cõem opi. vcʒ ꝙ filij appositi in ꝯdõne expressa vel tacita cẽseant tacitè vocati & substituti. Nã si testõr fauore ipsorũ, & vt habeãt bona, vĩ apposuisse dictã ꝯdõnẽ, vt expresse dicit gl. in d. l. filiusf. §. cũ quis. Vel ẽt lex q̃ talẽ cõdõnẽ subintelligit ex coniecturata mẽte defuncti. vt l. cũ acutissimi. & l. cũ auus. Quid repugnat dicere ꝙ ex hoc tacitè videanẽ substituti, licèt verba vsquequaq; nõ cõueniant, qa sunt condõnalia, vt dicit tex. in simi. in d. l. fideicõmissaria. §. hæc verba. ꝺ leg. 3. facit. l. vnũ ex familia. §. fi. & l. peto. in princ. & l. cũ ꝓponereẽ. de leg. 2. vbi fideicõmissũ inducitẽ ex tacita voluntate, ex qua extent aliquæ cõiecturæ licèt verba sint defectiua. Per hoc rñdet ad l. pe. C. de impu. & ali. substi. & ad l. vel sing. de vul. & pup. qa loquunẽ in directa pupillari in qua nõ sufficiunt cõiecturæ, sed debet expresse fieri. ar. l. hrdes palã. ꝺ test. & C. e. l. iubemus. nisi qñ fieret vulgaris expressa. Certe nullũ tex. expressũ habemus de eo qꝺ dicit gl. in d. l. lucius. de hrdi. insti. sed solã eius autoritatẽ, cũ rõ laciat in ꝯriũ. Et ista opinio in pũcto iu* ris sp mihi plus placuit. Attamẽ[a] qa cõis opi. est in ꝯriũ, quã ẽt se qui vr Io. And. in addi. Spe. ti. de test. in §. in primis. in addi. q̃ incipit. huic qõni. in 3. q. ibi. est ẽt sciẽdũ &c. Nõ auderẽ pp hoc solũ d. Bal. dicere, ꝙ ista Cath. videaẽ tacitè substituta. Sed aliud est qꝺ subtiliter cõsiderãdo me mouet ad hoc dicẽdũ, qa testator dixit, ꝙ substituebat filias suas toto tpe vitæ ipsarũ, & cuilibet earũ. Per hoc. n. voluit, ꝙ substitutio de filiabus duraret quousq; ambæ viuerent, vel altera ipsarũ. Vñ dico, ꝙ ex hoc inducitẽ q̃dã repetiti-
9 ua substitutio de superuiuẽte in portione pmorientis. † ꝓut in si. determinat Bar. dicẽs se cõsuluisse, ꝙ si quis receperit emphiteusim ꝓ se & filijs suis vsq; in tertiã gñationẽ & ipse decesserit relictis duobus filijs, deinde vnus de dictis filijs decesserit sine filijs portio sua nõ reuertitẽ ad dñm licet de ecit gñatio in sua persona sed trãsit ad fratrẽ virtute cuiusdã tacite repetitionis ex illis verbis vsq; in tertiã gñationẽ. ar. l. repeti. & l. si cũ ĩ annos. ff. qui. mo. vsufru. amit. ita ipse determinat in l. si titio. ff. de ver. ob. Sic in ꝓposito qa hic intelligitẽ illa dictio, quousq; ipse vel altera ipsarum viueret &c. q̃ dictio est repetitiua sicut dictio, donec, vt d. l. si cũ ĩ annos. Suadet ẽt hæc mens testatoris, qa si voluit substitutũ. s. hospitale excludi pp superexistẽtiã alterius ex filiabus, forti⁹ quẽcũq; extraneũ hrdẽ ipsius pmorientis, q̃ nõ habeat volũtatẽ eius. arg. ff. de vul. & pup. qui liberis. §. hæc verba. Sed si ꝯriũ tenerem⁹, mr d. Margaritæ retineret interim exclusu hospitali & d. Cath. ꝙ vĩ pter testõris cogitatũ. Inuictis ergo oĩbus sdictis adhereo pro nunc isti opi. Sed si illa verba & cuiuslibet earũ in dicta substõne
10 non essent, tenerẽ ꝯriũ ꝓ prima allegata. † Et sic concluditẽ, ꝙ mr d. Marga. tanq̃ eius hæres teneẽ restituere dimidiã d. Margaritæ deducta ltima & trebellianica ipsi Cathe. vel si tenes ꝙ aduersus hospitale nõ sit detrahenda trebellianica fm opi. Bar. in l. marcellus. ff. ad treb. nec ẽt aduersus Cathe. erit detrahenda, qa quousq; viuit, tenet locũ hospitalis in dimidiã d. Marga. cũ hospitale solũ pp eã ꝓhibeaẽ venire, & non debet esse melioris condõnis hæres Marga. aduersus Cathe. q̃ esset aduersus hospitale, qa Cath. debet ꝓficere sibi, non hrdi d. Margaritæ. arg. l. nã & si. §. 1. de iniust. testa. vbi præteritus iam rumpit, vt sibi locũ faciat, & non alterẽ.
11 ¶ † Quinto loco videndũ est an Cathe. teneaẽ adimplere onus sibi iniunctũ in testõ relicto quantitatis ꝓ dote, cũ eã receperit in vita testatoris. Rñdeo, casus est qd nõ. ff. de leg. 3. l. vxorem. §. testõ quo filios. in fi. & ibi no. in fi. gl. mag. s. ꝙ qñ legatarius cõsequitẽ n testatore viuente legatũ non tenet adimplere onus testõ iniunctũ, qa non ex testõ vĩ habuisse. Præterea quatenus necessariũ est ꝓ ltima ẽt onus remouetur ipso iore. vt l. qm in prioribus. C. de inof. test. Et idẽ dicendũ de relicto facto Margaritæ. Sed quatenus relictũ factũ Margaritæ ẽt ꝓ dote transcenderet ltimam bene potuit apponi onus & non reijcitur. l. fi. §. filiæ. & ibi no. de leg. 2. & per Cy. C. de rei vxo. act. §. videamus. Defecta ergo cõditione illa si nupserit mater d. Margaritæ solã ltimam habere debet, vt patet ex. s. dictis. ¶ Sexto & vltimo quæritẽ an d. Catherina possit cogere dictã dñam ad reddendã rationẽ & reliqua de administratis non obstante liberatione sibi facta a testatore. Respondeo sic de dolosè gestis, quia talia non ueniunt in generali liberatione[a] maximè ab administratione futura; qa futurus dolus remitti non põt. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. de admi. tu. quidã decedẽs. & plene per Bar. in l. aurelius. §. gaio. de lib. le. Potestq; dicta Cathe. ipsam Magdalenã reuocare n dicta administratione. l. fundi. §. itẽ si amicus. de acqui. pos. in uerbo non probibentibus, a contrario sensu. sicut posset ipse si viueret, non obstante quocunq; ligamine qꝺ se fecisset, ut no. in e. fi. de ꝓc. lib. 6. p gl. su p uerbo reuocatus. & per Bal. C. de epi. & cle. id qꝺ pauperibus. in fi. & idẽ dico in liberatione facta per d. Franciscũ in instro ꝓcurationis, vt in ea nõ veniat dolus, ex quo aliquid adest dictæ dñæ. & sic reliqua remissa nõ vñr. & tenet Bar. in d. §. gaio. per l. tres fratres. ff. de pac. & p l. lucius. de lib. leg. ¶ Cogeẽ ergo d. dña restituere reliqua, & ẽt libros & codices rõnũ oñdere. l. si seruus vetitus. de cõdi. & demõ.

a ¶ Liberatione. Vide oino q̃ ad hoc plenè & copiose hñr per. d. Bar. Soz. ĩ cõs. 172. in ei. in præsẽti uers. cum uers. seq. & in cõs. 201. inci. abunde. per totũ. ĩ 2. pte.

b ¶ Fideiubere. An duo rei uideantur inuicẽ fideiubere. uide Bald. in cõs. 193. a In 1. parte. & in consi. 466. in 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Cumulatio quando admittatur, & an pendente lite cum fideiussore possit conueniri principalis.*
2 *Via una executiua quando non sufficit, possumus accedere ad aliam.*
3 *Vexare aliquem & quando liceat pluries.*
Sententia est stricti iuris, & non porrigit effectum suum ultra personas quæ fuerunt in iudicio.
4 *Confitens se debitorem prout in instrumento, non confitetur simpliciter ut procedi possit contra eum.*

CONSILIVM LXXXVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ In cã q̃ vertiẽ corã dño Potestate castri montis sancti sauini inter fratrẽ Augustinũ syndicum & ꝓcuratorẽ sui conuentus agentem ex parte vna, & Sauinũ Ioãnis de dicto loco, conuẽtũ ex altera mihi cõmissa consulenda per pfatũ dñm Potestatem, vcʒ vt visis actis & actitatis in dicta cã & ẽt actis factis in quadam alia causa inter dictũ fratrẽ noĩe qno. s. & dñam Checcã principalẽ in cã pdicta, ꝓ qua d. Sauinus fideiussorio noĩe se obligauit, cõsulã q̃ sint partes dicti D. Potestatis in cã pdicta, quæ vertiẽ ꝯ dic. Sauinũ, antequã veniamus ad id qꝺ q̃ritur, videnda sunt duo vel
1 tria. ¶ † Primũ est an exceptio litis pendentis opposita per d. Sauinũ ꝓcedat vel non. Et vĩ, ꝙ sic duplici rõne. Prima, quia postq̃ libellus datus est cõtra vnũ in vna cã, & super eo ꝓcessum est saltẽ ad citationẽ & cõparationẽ partis, non põt actor super eadem causa cõtra eundẽ aliũ libellũ dare seu cumulare, sed necesse hẽt insistere super primo quousq; lis fuerit super eo finita. C. qño & qñ iudex. auth. qui semel. hoc ne sit in ptãte actoris reũ pluries vexare & fatigare laboribus & expẽsis. Et hoc expresse determinat Bal. in l. edita. C. de eden. in 17. col. dñ tractat de materia cumulationis. per l. fi. §. in refutatorijs. C. de tẽp. ap. sed hoc in alio litigio iste frater dedit suã petitionẽ simul cõtra D. Checcã vt principalẽ, & d. Sauinũ, vt fideiussorem, vt ex tenore eius patet. Petijt. n. instrm executioni mandari contra vtrunq;, ergo amplius contra eundẽ dare non potuit, quousq; prima lis finita sit. ¶ Secũda rõ, quia qñ primũ iudiciũ inchoatũ sic se habet ad scdm, ꝙ lata snia absolutoria in primo ob. exceptio rei iud. in scdo, tunc nõ admittitur cumulatio secũdi iudicij cũ primo. vt l. fundi. & l. fundũ. & l. sed si ante. ff. de excep. idẽ est, si primũ est tale, ꝙ lata snia condẽnatoria in eo & facta ex cautione obstaret exceptio rei iud. in secũdo. l. t. §. fi. ff. si fami. fur. fecis. di. & plenè per Bar. in d. l. edita. & per Dy. in c. nullus pluribus. de re. iur. sed hic ambæ regulæ prædictæ vñr subesse, nã si ferretur snia absolutoria in primo iudicio inchoata cõtra principalẽ, obstaret exceptio in scdo, cũ exceptio cõpetens cõtra principalẽ cõpetat ẽt fideiussori. ff. de excep. l. exceptiones. §. rei aũt. Itẽ si ferretur snia condẽnatoria, & fieret executio contra principalẽ, liberaretur fideiussor, cũ vna solutione oẽs liberentur. l. cũ his. ff. de fideiusso. Præterea expeditũ est, ꝙ fideiussor nõ põt conueniri anteq̃ excussus sit principalis. vt in authen. de fideius. §. sed neq;. Sed pendente lite contra principalem non dr adhuc discussus. igitur &c. ¶ His tñ non ob. contrarium puto verus. s. ꝙ ille Sauinus potuit conueniri pendente prima lite, & ꝙ non potuit opponere exceptionem litis pendentis per l. creditor. in prin. ff. man. vbi est casus, ꝙ pendente lite cum mandatore potest conueniri principalis. Idem ergo econuerso. vt no. Bar. in simi. in duobus reis. ꝙ vno prius conuento non prohibeẽ alter conueniri pendente lite prioris. ff. de duo. re. l. 3. §. fin. in 1. q. per d. l. creditor. in princip. & tamen constat ꝙ videntur inuicem fideiubere[b] fm not. in l. vir vxori. ff. ad uelleia. per glo. & l. reos. de duo. re. per Barto. ¶ Nec obst. ꝙ l. creditor. loquitur pẽdente causa appellationis, quia idem est pendente causa principali, vt no. Barto. in d. l. 3. §. fin. de duob. re. in 1. q. ¶ Nec ob. prima ratio. s. facta in contrarium, triplici ratione. Prima, quia licèt in primo litigio porrexerit petitionem contra principalem,

& contra

& ʒ Sauinū, nō tñ fuit ꝓsecutus, nisi ʒ ipsam principalē, & sic hr̄ ꝓ nō porrecta ʒ Sauinū. arg. C. de iud. l. licèt. ff. de arb. l. de rebus. Scdò, qa iste Sauinus nō excepit de lite pendente ʒ se, qa tunc ꝓcederet illa rō, sed de pendente ʒ ipsam principalē quo casu nō ꝓcedit. Côstat aût ꝙ exceptio debet eē apta, sicut actio. l. r. ff. de flu. Tertia rō est, qa primū litigiū fuit inchoatū p uim executiuā, ut ex petitiōe patet, qa petijt instr̄m executiōi mādari. Istud uero, p uiā ordinariā, qa petijt illū cōdēnari, unde nō pōt opponi exceptio litis pendentis, qa sup hoc. s. ꝙ cōdēnetur, alia lis nō pendet, & licuit recedere a uia executiua, & transire ad ordinariā, cū aliqua possint obstare in prima, q̄ nō in scda. facit qđ no. Bar. in l. cōsentaneū. C. quō & qñ iud. & Archi. sup rub. de eo q mit. in pos. q dñt, † ꝙ si una uia executiua intentata nō sufficit, pōt actor ad aliā accedere. † Tunc ergo est ꝓhibitū quē sup eodem pluries uexare, qñ p eundē modū uexaret, non qñ p aliū, maximè qñ primus modus est summari⁹ & executiuus, nam si succūberet in illo, non ꝓhibeē redire ad aliud. s. ordinariū. l. si iudex. ff. de uari. & extraor. cogni. l. si qua libe. uel si uel parens. de lib. ag. ergo nec eo pendēte debet ꝓhiberi. ar. no. in d. l. hedita. C. de edē. ¶ Itē nō ob. scda rō facta in ʒ. iū, qa nego qđ lata absolutoria ꝓ reo principali obstet exceptio rei iud. quoad fideiussorē, licèt. n. hoc sit in alijs exceptionibus rei coherētibus, ut si competat principali, transeat in fideiussorē, nō sic in excep. rei iu. cū snia sit stricti iuris, & suū effectū nō porrigat ultra psonas q̄ fuerūt in iudicio, ut patet ex uot. p Bar. in l. adul. §. si eo tpe. ff. de adul. qa potuit ferri ex eo ꝙ actor nō potuit ꝓbare, qđ in dubio psumit. l. iul. ff. de cōd. & demō. unde alteri psonæ ꝓdesse nō debet nisi capsse in ea cōtineat ꝙ lata sit, ex eo qa uō debitū. ut no. idē Bar. ff. de duo. re. l. ex duobus. in 4. q. Itē illa regula ꝓhibitiua cumulationis. s. ū snia cōdēnatoria lata in primo & facta executione &c. locum habet, qñ ambo iudicia mouerent ʒ eādē psonā, nō qñ ʒ diuersas, ut patet in d. l. creditor. in prin. ff. mād. & ex uot. Bar. in d. l. 3. de duo. reis. in t. q. ¶ Ad tertiā rōnē rñdeē, ꝙ hic fuit renūciatū bñficijs de fideiussorib. ut ex generali c'la renunciatiōis apparet. Præterea iste fideiussor eēsē ꝓmisisse factū suū. s. ꝙ facit & curabit &c. ał's soluat de suo, & sic non est hic locus executioni, sed tūc demū cū accedit obligationi dādi. ¶ Côcludo ergo dictā exceptionē litis pēdentis nō fore admittēdā. ¶ † Scdo principał'r uidendū ē, cū dictus Sauinus fuerit ꝯfessus se fore obligatū dicto fratri, an ʒ eū possit ꝓcedi p uiā ꝑcepti ꝑm formā in l. si debitori. ff. de iu. cū ibi no. Et uŕ, ꝙ sic tñ qa ꝯfessus fuit ante litē côte. &c. ubi no. & qa cōfessio sua fuit relata ad ius. s. ꝙ erat obligat⁹ nō ad defectū. s. ꝙ ꝓmiserat &c. Ex quo seqtur, ꝙ cōtra talē cōfessionē nō admittit exceptio. ff. de iur. in. l. cū: q. §. si mulier. ubi est tea. no. qa intelligit ꝯfessus effectuali obligatione. ff. de uerb. signi. l. creditores. de solu. l. si is q. §. flauius. contrariū puto uerius, nā hoc ꝓcederet, si fuisset confessus simpł'r se obligatū, sed hoc non fecit, sed retulit se ad instr̄m dicēs, ꝓut continetur in instr̄o & nō aliter &c. & sic non fuit intentio sua confiteri se debitorē simpł'r, sed ita demū si ea uerbis instr̄i & ex eorū importātia appareat sic eē, ꝙ ēt apparet ex eo ꝙ opposuit statim exceptio litis pendētis. Est ergo necesse declarare an ex instr̄o ꝑdicto appareat debitor, uel nō. ¶ Ex hoc sequiē rñsio ad id qđ principał'r q̄ritur, vz q̄ sint partes dicti dñi potestatis in pronunciādo super dicta petitione fore & esse procedendum ad ulteriora &c.

SVMMARIA.

1 *Dictio, item sit repetitiua oneris iniuncti in primo legato.*
2 *Conditio apposita legatario censetur repetita in persona sibi substituti.*

CONSILIVM LXXXVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso legato facto p Bartolinū de Scarpariæ suæ uxori de flore. ducētis reuocaē i dubiū, an in ipso intelligant repetita uerba apposita in ꝑcedēti & sequēti legato facto eidē p eūdē q̄ sūt ista, uidelicet ad godimētū & usufructuandū q̄diu uixerit & uitā uidualē & honestā seruauerit &c. ¶ Ad qđ rñdeo, ꝙ sic ex duplici capite. Primò, qa in dicto legato facto de ducentis ꝯtinent ista uerba. itē ultra ꝑdicta &c. † q̄ dictio, itē ē repetitiua q̄litaris & cōditionis ꝑcedētis legati i sequēti. ff. de le. 3. l. in repetēdis. Et ēt dictio, ultra, est sił'r repetitiua, sicut dictio, hoc amplius, ut no. in l. cū ita. ff. de do. p leg. & repetit ēt qualitatē ꝑcedētis legati in sequēti ut l. si ubi pure. & ibi no. ff. de le. 3. Scdo ex eo ꝙ in sequēti legato ꝯtinent eadē uerba. itē ultra ꝑdicta &c. q̄ sił'r repetūt qualitatē sequētis in ꝑcedēti, sicut dictio, hoc amplius. ut no. Dy. & Bar. in d. l. si tibi pure. de le. 3. post gl. 1. q̄ mouet illud dubiū, & ñ soluit clarè. Sed Dy. & Bar. dūt esse cām in l. aurelius. §. testator. ff. de li. leg. Sic ergo inducit repetitio dictorū uerborū appositorū in ꝑcedēti & sequēti legato p duplicationē dictionū repetitiuarū. facit. de leg. 3. l. q̄litū. ubi legatū qđ ē in medio regulaē & declaraē ꝑm ꝑcedēs & sequēs. ¶ Restat nūc aliqua tollere, q̄ faciūt i ʒriū. Et prio, qa in dicto legato de ducētis fuit apposita alia ꝯditio, & aliud onus. s. ꝙ staret cū filia ał's pderet. vñ uŕ, ꝙ cessare debeat repetitio, ut l. licèt ipator. ff. de leg. 1. & qđ no. gl. in l. sub ꝯditione. de hære. insti. sed ad hoc rñdeē ꝙ illa loquūē qñ q̄riē an onus & ꝯditio iniūcta instituto intelligaē repetita in psona substituti. Nos loqmur an iniūcta i legato facto uni intelligaē repetita in alio legato facto eidē, q casus est diuersus, & in eo reperimus regulā ꝙ sic in dictis iurib. & in l. auia. & l. libertis oib⁹. ff. de cōd. & de. nec reperio dictā exceptuationē. Præterea in legatis, q̄ nō sūt ita fauorabilia sicut institutio, habem⁹ ꝙ cōditio apposita legatario cēsēē repetita[a] in psona ubi substituti. C. de cad. tol. §. ꝓ scdo. & no. in d. l. sub ꝯditione. de hære. inst. p Bar. & tō in psona substituti subest, alia ꝯditio. s. si prim⁹ hr̄e uoluerit, uel nō potuerit. ¶ Scdo facit ʒ id qđ no. Bar. in d. l. in repetēdis. circa mediū, ubi intelligit illā. l. qñ p dictionē, itē adijcit oro imꝑfecta & sine uerbo, tūc. n. intelligit repetitū uerbū ꝑcedētis legati cū sua qualitate, secus dicit qñ adijciē oro ꝑfecta p l. q. fundū. ff. de cōtrahē. emp. sed hoc ultimū est ʒ tea. illius legis. i repetēdis. ubi adijciebaē oro ꝑfecta,[b] & tñ inducit repetitio. Itē est ʒ determinationē eiusdē Bar. in l. sciæ. §. gaio. de fundo instr. ubi ipse post prin. uult ꝙ tūc fiēda sit illa distinctio qñ nō ē apposita dictio repetitiua, itē, uel hoc amplius, sed solū copula. &, sed qñ dictio repetitiua ē apposita, tūc siue adijciaē oro ꝑfecta, siue imꝑfecta, inducit repetitio. Nec ob. l. q. fundū. de ꝯhē. emp. qa nihil facit, & illa lec. ꝑm q̄ uult id qđ dicit Bar. reprobaē ibi p eundē p. d. l. sciæ. §. gaio. ¶ Tertiò facit ʒ id qđ idē Bar. no. in d. l. in repetēdis. ante finē ibi. itē aduertendū &c. ubi determinat ꝙ illa uerba q̄diu honestè & castè uixerit &c. apposita in legato facto uxori nō intelligūē repetita in alio legato facto eidē, sed ipse loqē qñ repetitio nō fieret uniformiter, qa primū erat legatū annuū, scdm nō. nā tūc illa uerba in primo legato nō operāē extinctionē alicuius legati, sed īpediunt ꝓ futuro tpe noua legata incipere, cū tot sint legata, quot anni. sed in sequēti legato operarēē extinctionē. At i casu nr̄o nullū dictorū legatorū est annuū. vñ uniformiter pñt uerba illa operari in uno, sicut in altero. s. extinctionē ꝓ futuro tpe, unde cessat sua determinatio. facit qđ in si. hr̄ in l. iā hoc iure. ff. de vul. & pu. & C. de testa. mili. in l. testō. ¶ Quartò facit ʒ, qa si testator uoluisset, sciuisset apponere dicta uerba, sicut apposuit in ꝑcedēti & sequēti. C. de cad. tol. §. sin aūt a deficiētis. Sed certe forte studiosè omisit, ut uxor sua ꝓnior esset ad stādū, cū filia sciēs uerba ꝑcedētiū & sequētiū hoc īportare. ar. ff. q. mo. pig. uel hypo. sol. l. sicut. §. nō uŕ. ¶ Côcludēdū ergo uŕ, ꝙ dictū legatū ducētorū cēseē factū ad godimentū, & quousq; uixerit uxor prædicta, sicut præcedentia & sequentia legata, & sic ea mortua redire debet ad hæredes. l. titia. §. fi. ff. de leg. 2.

[a] ¶ Dictio item. Vide d. Alex. de imo. in cōsil. 106. in 1. & 1. col. 1. parte.

[b] ¶ Perfecta. Vide d. Mari. Soz. in ꝯsilio. in ci. quamuis in princ 8. colum ibi. sed ad hoc respondeē. in 1. parte. ubi ponit an & qñ dictio item continuatione n & nō repetitionem indicat si adijciatur præcedētibus noua oratio imperfecta omni oratione.

SVMMARIVM.

1 *Recursus pro quadā deliberatione facta contra debitorem fabricæ male petitus fuit, quia uocati non fuerunt qui petierant recursum aduersus deliberationem & alia non fecerunt de quibus in consilio.*

CONSILIVM LXXXIX.

IN Christi nomine Amen ¶ † Quatenus dictus ꝛcursus petitus fuit aduersus deliberationē facta a dictis gubernatoribus, ꝙ oēs debitores fabricę pñt cogi realiter & psonaliter ad soluendū integre oīa eorū debita, clarū uŕ ꝙ peti nō potuit, qa cū illa deliberatio sit gñalis, & ꝑdicti duo nō sūt in ea noīati. Aut sūt ueri debitores fabricæ, & tunc in nullo grauanē, si soluere cogunē. ar. ff. q̄ in frau. l. q. aūt. §. sił'r mō. Aut nō sūt ueri debitores, & tūc dicta deliberatio eos nō cōprehēdit, cū facta sit ʒ ueros debitores, & sic frustra cōquesti sūt immò uiderent hoc ipso fateri se debitores ꝙ ʒ dictā deliberationē petijssent recursum. ¶ Quatenus aūt petierūt recursum aduersus alia grauamina facit, adhuc idem uidetur ꝙ non teneat quoniam recursus conceditur aduersus. ea quæ fierent uirtute baliæ cōcessæ per reformationem factam in. 1363. ut io ea patet. Sed per illā reformationem datur ordo, ut primò inuestigentur bona & iura fabricæ. deinde declarenē esse fabricę uel ad eā pertinere, quod est intelligendum parte uocata, & audita. ff. de adoptio. l. nam ita

duus.& qđ no.Bar.in l.alio.de ali.& ci.le. Tertiò ꝙ post declarõ nẽ capiantur qui ordo ſuandus eſt, quia iuridicus.ar.de reſc.c.cũ dilecta.C.de ſen.ꝓla.de exe.rei ind.l.ordo. vñ quicquid fieret nõ ſuato d.ordine,nõ dr̃ fieri ex balia ꝯceſſa a d.reformatione p d.in ra.Si ergo dicti gubernatores nõ ꝑmiſſa declarõne, ꝙ iſti eẽnt debitores, ſecerũt eos tanq̃ debitores grauare inceperũt ab executione; ꝙ nõ potuerũt uirtute dictæ baliæ.C.de exe.rei iudi.l.t. & ſic nõ fuit locus dicto recurſui.Sed alio mõ poterant vel poſſent de d.grauamine ꝯqueri,vel corã iudice appłonũ,vel corã dñis iuris.i.dñis priorib.arg.l.ubi abſunt.ff.de tu.& cu.da.ab his. cũ iſte recurſus exorbitet a iure cõi, & ſic extra terminos reformationis trahi nõ dẽt.l.ꝯſtõnib.ff.ad mun.Et ſi dicaẽ, eoipſo ꝙ ſecerũt eos tanq̃ debitores grauare, vñr declaraſſe ipſos eſſe debitores reb. ipſis & factis.ar̃.C.de inſt.& ſub.l.reprehẽdẽda.Rñdeẽ nõ eſſe verũ, qa declarõ dẽt fieri cã cognita, lʒ poſſit sũmariè fieri p s.all. ſed ipſa grauatio & executio nõ ꝓponit facta cã cognita. ergo &c. facit qđ no.Bar.in l.cũ q.1ĩ.ff.de le.2. Præterea ſi bñ inſpiciatẽ reformatio vr̃ requirere declarõnẽ expreſſam, al's fruſtra diceret prius dr̃e declarari, & poſtea capi, vt patet ad ſenſum. ¶ Cõcludo ergo vna cum ſ.ſcripto excellentiſſimo doctore patre & dño meo dño Philippo dictum recurſum ex his quæ proponuntur in puncto non eſſe bene petitum,ſi expreſſa declaratio,ꝙ prędicti ſint debitores,non interuenit.& ita vr̃ mihi Pau.de Caſt.

SVMMARIA.

1 *Pœna impoſita per ſtatutum non diſgomberantibus infra 30.dies non habet locum poſt illud tempus,quia non poteſt dici maleficium continuatum.*

2 *Actus continuatus uidetur idem, quia ſi præſcriptum ſuit principio, uidetur etiam præſcriptum fini.*

CONSILIVM XC.

1 IN Christi nomine Amen ¶ †Viſa accuſatiõe porrecta p ſer Guid. ꝓcuratorẽ & ꝓcuratorio noĩe dñi Leon. pleba.&c.ꝯ dñam Magdal.nanẽ. & iſtos filios olĩ donari &c.& ꝯſiderato eius tenore, vr̃ ꝙ ſit fundata ſuper ſtatuto de ꝑcepto de diſgõberãdo, qđ loquiẽ negatiuè inquãtũ pœnã ĩponit nõ diſgõberãti ĩ.30. dies a die facti ꝑcepti &c. Licet.n.dicta accuſatio loquaẽ primo loco affirmatiuè dicẽdo aliquãtulũ 'añ ſi. ꝙ pfati accuſati ingũberauerũt bona, de quib.in d. accuſatione de menſe Auguſti,Septẽb.& Octob. ꝓximè ꝑteritis, & ẽt dn menſe Nouẽb.quo fuit porrecta accuſatio. Statim tñ poſt ꝑdicta ſubijciunẽ verba negatiua,& ſm for.d.ſtatuti de ꝑcepto de diſgõberãdo,vcʒ ꝙ nõ diſgõberauerũt ĩ.dictũ terminũ.ſ.de quo ꝑmiſerat,vcʒ 30.dies a die facti ꝑcepti &c.cogitauit nãq; vt puto accuſator,ꝙ fundãdo accuſationẽ ſup negatiua tñ; difficile eſſet eã ꝓbare.C.de ꝓb.l.actor. iõ ſundauit eã ẽt ſup affirmatiua , vcʒ qđ poſt tp̃s quo debuerũt diſgõberaſſe, ingõberarũt,& de hoc articulauit ad denotãdũ & ꝓbãdũ ꝙ ex ingõberõne facta poſt ꝓbetur negatiua de tp̃e ꝑcedẽti.ſ.ꝙ nõ diſgõberarũt, qa ex pñti ꝑſumiẽ in ꝑteritũ[a]. l.ex pſona.ff.de ꝓb. Vñ cũ de mẽſib.ſ. dictis reperiantẽ ingõberaſſe,ꝑſumiẽ ꝙ ẽt de tp̃e ꝑterito,& p ꝯñs ꝙ nõ diſgõberarũt ut debuerũt,& ſic inciderũt in pœnã dicti ſtatut. ſi ſemel diſgõberauerũt , nõ videanẽ diſgõberaſſe, qa pòſtea ingõberanerũt.ar.l.ſi ꝓ parte.§.veraũ.ff.de in rẽ verſo.qđ ẽt tenet Bar.in l.ſicut.§.ſu puacuũ.ff.q.mo.pi.uel hy.ſol.ubi tenet ꝙ ꝑceptũ de diſgõberãdo dẽat intelligi, ita qđ diſgõberata teneat,nõ de momẽtanea diſgõberõne.arg.C.de pœ.l.ſi ſeruus.cũ ibi no. p Cy.ne uis fi. ei.l.ſi qs miſsũ.cũ ergo hic ꝓbauerit, vcʒ ꝙ de mẽſib.ſ.ſcriptis ꝑfati accuſati tenuerũt d.bona ingõberata, vr̃ ꝓbata intẽtio d.accuſatoris.breuiter his nõ ob.dicendũ eſt, ꝙ poſito ꝙ eſſet, pp dicta ꝓbaẽ ꝙ pfati accuſati nõ diſgõberarũt, qa hoc facere non debuerũt,nihilominus hoc accuſatori nõ ꝓdeſt ad victoriã obtinendã, eo qa de ꝑdicto maleficio ꝯſiſtẽte ĩ nõ faciẽdo.C.de his q. ut indi. l.t.cũ ibi no.p Bar.de ꝑb.ne captãde. p Inn.nõ potuit cognoſci ſi cõmiſsũ erat p duos mẽſes añ itroitũ of.illius rectoris,corã quo porrecta fuit accuſatio vt in ſtatu.cõis Flo. ſub rub. de tp̃e cogn. & 'a tp̃e quo potuit corrigi accuſatio uel inquiſitio fieri,ſed accuſatio potuit porrigi ſtati poſt ult.ſñiam ꝯfirmatoriã ꝑcepti, q̃ lata fuit de menſe Februa.ꝓxime ꝑteriti,vt in accuſatione dr̃ prius verò & quouſq; lis durauit tp̃s accuſandi nõ cucurrit, qa neſciebatur an ꝑdicti deliquiſſent diſgõberãdo vel nõ, ergo &c.ar.de exc.tu.ſi cũ ipſe.& qđ no.Cy.C.de adnl.l.fi.Sed illud dr̃ fuiſſe p duos mẽſes añ introitũ dñi rectoris,ergo &c.Et ſi dicaẽ illa ñ diſgõberõ fuit actus ꝯtinuatus,& ſic nũq̃ vr̃ currere tp̃s; cũ ẽt hodie ñ diſgõberet.ar.eorũ q̃ no.ĩ l.maritus lenocinũ.§.ſex mẽſiũ.ff.d adul.

[a] ¶ In præteritum. Adde Bald. in conſi.52.in 5.par. & d. Ale.& Im. in cõſ.102. in 7.col.in 2.par.

Rñdeẽ ꝙ pfatũ delictũ fuit ꝯſũmatũ ſtatim finitis 30.dieb.a die facti ꝑcepti poſtq̃ cã in ꝯtriũ alle.nõ fuit reperta ꝓbabilis,ar.eorũ q̃ no.Cy.poſt Pe.C.de inoſ.teſt.l.ꝯ maiores. & Bar.de dã.infẽ.l.fi finita.§.iul.in 5.col.ver.ſed qd ſi in prima. Tp̃s tñ ad accuſandũ vel inquirẽdũ incepit poſtq̃ potuit accuſari vel inquiri.i.a tp̃e confirmõnis ꝑcepti vt ſ.dixi.Lʒ ergo poſt dictos 30. dies ſeu poſt d.cõfirmationẽ ꝯtinuauerit ingõberationẽ,& p ꝯñs ẽt diſgomberãtionẽ, attñ p ſtatu.cõis Flo. ꝑdicta ꝯtinuatio nõ punitur, ſed ſolũ punitur cõtinuatio nõ diſgomberõnis, q̃ durat uſq; ad 30.di.a die facti ꝑcepti,& finitis dieb. ꝑdictis conſũmatũ fuit maleficiũ,& amplius non cõmittitur.ar.l.ſi diui.§.fi.ff.de arb. Aut ergo intẽtauit continuationem non diſgomberõnis, q̃ durauit uſq; ad 30.dies a die facti ꝑcepti , tũc non potuit, qa ꝑſcriptũ eſt ei. Aut ſequentẽ, 2 & tũc non potuit, qa p ſtatutũ ꝑdictũ nõ punitur.† Præterea poſito ꝙ eſſet actus ꝯtinuatus,adhuc vr̃ idẽ, qa ſi ꝑſcriptũ fuit principio, vr̃ ẽt ꝑſcriptũ fini per ea q̃ no.in l.cũ qui.§.in popularib.ff. de iur.iu. Si verò dicatur intentatũ aliud ſtatutũ de turbante aliquẽ in poſſeſſione , adhuc clarius dẽt ſuccũbere. Tñ qa illud requiraẽ dolũ, q ꝓbatus nõ eſt, tũ qa iſte immiſſus adhuc realẽ poſſeſſionẽ nõ habuit, ſed q̃rit hr̃e, & ſic ſtatutũ ſibi locũ nõ vẽdicat. Et qa iſta vñr clara, iõ non multũ me ulterius extendã. ¶ Contra ꝑdicta opponitur, & dr̃ ſic, lʒ ſtatutũ de ꝑcepto loquatuẽ negatiuè.ſ. de illo q nõ diſgõberauerit ĩ.30. dies, tñ reſoluitur in affirmatiuã, vcʒ ſi ingõberauerit poſt 30.dies. Nã nõ diſgõberõ præſupponit ingõberõnẽ,ſicut priuatio præſupponit habitũ.l.decẽ. ff. de uer. ob. At ingõberõ facta ante fi. 30. dierũ a die præcepti nõ punitur. Eſt ergo neceſſe dicere ꝙ puniatur ingõberõ facta poſt,ut ſic paria ſint dicere ſi nõ diſgõberauerit ĩ.30.dies, ut dicit ſtatutũ, & dicere ſi ingõberauerit poſt 30.dies. Sđ ſi hoc ſcđo mõ loqueretur ſtatu.clarũ eẽt, ꝙ accuſatio ꝓcederet, qa ingõberõ facta poſt 30. dies a die facti præcepti vſq; mõ ꝯtinuata eſt,& eſt vna,& eadẽ; ergo nõ eſt ei præſcriptũ,cũ ſp fiat.vt l.t.§.interdũ.ff.de uſuſ.accr. & qđ no.Bar.in d.§.in popularibus.& qđ no.in Spe.de ap.§.reſtat.uer.no.ſm vin.& ver.& qd dices.in fi.& qđ no.in l.2.C.de ſer. & aqua.in gl.ibi.alij dñt.& ibi.& ꝓ pñti ingõberõne, nõ ꝓ præterita &c. ¶ Sed ad hoc rñdetur nõ eſſe uerũ, qđ p dictũ ſtatutũ puniatur ingõberõ , ſed punitur negligentia in diſgõberando ꝯtinuata per 30.dies integros.qđ ſic patet. Nã ingõberõ facta & continuata p integros 30.dies nõ punitur,quia ultima hora 30. dierũ potuiſſet fieri diſgõberõ,& ſic vſq; ad illã horã non poteſt dici fuiſſe negligens in diſgõberando.iux.no.per Inn.in c.p.& g.de oſ.de le.Itẽ ingõberõ facta poſt 30.cõpletos ſiĉ non punitur. quod patet, qa ſi cõtinuauit negligentiã diſgõberandi per 30. dies ſtatim incidit in pœnã,quia perfectũ eſt delictũ,& licet poſtea diſgomberet,non euitat pœnã.l.qui ea mente.ff.de fur.Si ergo diſgõberatio facta poſt 30.dies nõ facit euitari pœnã, ergo nec ingõberõ facta eſt illa q̃ punitur, ſed negligentia in nõ diſgõberando prius cõmiſſa, q̃ fuit cõpleta & finita in ult.hora 30.dierũ,& hoc eſt qđ voluit Bar.in l.inficiendo.§.infans. dum uult, ꝙ in maleficiis negatiuis, ſi eſt appoſitũ certũ tẽpus, dr̃ cõmiſſum lapſo illo tp̃e , & amplius nõ cõmittitur. ſed ſi plures eſſent termini, totiens reiteraretur, quot ſunt termini.longa.n.eſt dr̃ia inter factũ, & non factũ,& longe refert an ſtatutũ puniat factũ, an puniat negligentiã non faciendo, & ſic ceſſat oppo.ſ.facta dũ dr̃, ꝙ iſta eſt vna ingõberatio facta de fine 30.dierũ vſq; nunc. Nam hoc fateor, tñ iſta non eſt illa quæ per ſtatutũ punitur, ſed eſt negligentia quæ durauit a tp̃e facti præcepti uſq; ad finẽ menſis & in fine fuit cõpleta. & licet poſtea d.negligentia fuerit continuata, tñ illa continuatio non attenditur, quia ſtatutũ de illa non loquitur, ſed de ea q̃ continuatur per 30.dies a die facti præcepti. vnde negligentia poſtea ſecuta dr̃ noua negligentia , non eadẽ cũ prima propter lapſum termini, ex quo prima fuit completa ſm no.per Bar.in d.§. infãs. Præterea poſito ꝙ per ſtatutum puniretur ingomberatio, tamen quia illa conſiſtit in ſacto potius q̃ in animo , inſpici dẽt principium; & ideo ſi principio eſt præſcri.etiam fini cenſetur præſcriptum ſm Bar.in d.§.in popularib.quod ſic oñditur. Pone ꝙ poſt 30.dies ingomberauit per vnam diem, & poſtea diſgomberauit, certum eſt ꝙ incidit in pœnã, & diſgomberatio poſtea facta non prodeſt per ea quæ ſ.dicta ſunt,& ſic principium ingomberationis poſt 30. dies ſecutæ eſt illud , quod punitur , non continuatio; igitur non eſt continuatio attendenda.

SVMMARIA.

1 *Terminus quadraginta dierum utilium ſ a ſtatuto fuerit ſtatutus*

inſtantiæ

instantia, non computantur in eo dies, quibus vacat officium potestatis, fini bene vt tempus damnum potitioni consilij sapientis.

Appellationis prosequendæ tempus an computetur in termino a statuto causæ instantiæ præfixo.

2 *Statuto stante, quod lite non contesta, verè vel fictè non possit peti consilium sapientis, non debet intelligi quando ambæ partes sunt concordes in petendo, nec debet intelligi quod sit de forma iudicij, quæ non possit remitti, similiter quod habeat locum in summarijs in quibus lis non contestatur, sed contradictio habet uim contestationis & sic peti potest.*

3 *Statutum disponens, quod executio legati non fiat nisi ad petitionem eius cui legatum est, habet locum in hærede legatarij, & in eo qui habet iura cessa.*

4 *Statutum dictans de debitore habet locum in eius hærede.*

5 *Statuto canente quod mulier non possit se obligare sine consensu proximiorum consanguineorum, potest tamen hæreditatem adire, maximè si iudex cognita contradictione proximiorum volentiũ consentire dederit licentiam, nec repelli potest per aliquem, cum statutum fuerit factum in eius fauorem.*

6 *Liquidatio non fit nisi parte præsente vel citata.*

7 *Compromissum peti non potest, cum petitur executio instrumenti habentis executionem paratam, nec cum opponuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem, nec etiam petitur post aperturam testamenti.*

8 *Instrumenta habere vim sententiæ secundum Bar. non est verum, sed solum quo ad executionem, non autem quo ad alia de quibus hic.*

9 *Compromitti si super principali non potest, similiter nec super articulo incidenti.*

10 *Statutum de compromissis fiendis excipiens instrumenta guarentigia & fideius. intelligitur excipiente instrumenta testamentorum propter eandem causam, & alia habentia similem causam, quia per talem exceptionem redditur ad ius commune, quod nullum cogit compromittere.*

11 *Interlocutoria duæ si proferuntur per iudicem, quæ debent attendi.*

12 *Sententia prima per secundam censetur reuocata, & non vitiatur sententia de cuius mente, licet quantitas & persona non nominetur, quia sufficit se referre ad instrumentum.*

CONSILIVM XCI.

IN Christi nomine Amen. ¶ In causa appellationis quæ vertitur corã iudice appellationis ciuitatis castelli inter dñam Margaritã & dñam Magdalenã petentes executionem cuiusdã legati mille florenorum facti D. Annæ matri ipsarũ, cuius dicunt se hr̃des ex parte una, & q̃plures alios hr̃des & bonorũ possessores Nicolæ Iacobi testatoris, & a quo dictũ legatũ factũ fuit d. D. Annæ matri suæ ex altera mihi consulẽdo cõmissa per p̃fatũ dñm iudicẽ appellationis, visis actis & actitatis tam in prima cã seu instantia, q̃ in cã applõnis, anteq̃ uenia ad id qd̃ a me q̃ritur. s. q̃ sint & esse debeant partes p̃sati iudicis applõnis, examinabo illa q̃ in hac cã faciunt dubiũ, q̃ oia reduco ad tres principales articulos. Primus est vtrum instantia cãæ principalis fuerit perẽpta ante ꝓnunciationẽ iudicis factã sup cã ẽm consiliũ sapientis, vel non. Secundus est, posito ꝙ non fuisset perẽpta, vtrũ executio dicti legati fuerit ritè & rectè petita, vł nõ. Tertius articulus est, posito ꝙ sic, vtrũ dicta cã debuerit uel debeat cõpromitti ẽm formã statuti ciuitatis castelli de causis inter cõsanguineos cõpromittẽdis, vel nõ, in quo vltimo articulo pendet tota vis q̃onis. ¶ † Circa primũ cõsistit dubiũ in hoc utrũ in termino 40. dierũ vtiliũ cõputenẽ dies [a], quibus uacauit officiũ Potestatis, & dies decursi sup petitione cõsilij sapientis, quia si nõ cõputanẽ, tp̃s instantiæ non erat lapsũ, al̃s secus, ꝓut colligo ex allegationibus factis in hac cã. Et br̃ dico non cõputari, cũ in tpe vtili non cõputenẽ dies, qoibus non fuit copia iudicis. ff. de diuer. & tẽp. p̃s. l. 1. qs or. in bo. pos. scr. l. 2. post prin. Nec ob. id qd̃ in ꝯtrũ allegaẽ p aduocatũ alterius partis. s. ꝙ statutũ vult p̃cisè, ut si s pe aduentus noui Ptãtis supererãt vltra 10. dies debeat. ꝯ. illos diffiniri, ut ex eo colligiẽ a ꝯrio sensu, dũ uult ꝙ si 10. dies tm̃ uel minus denẽ alij decẽ, & in casu isto supererãt 15. ergo debuit ꝯ. illos 15. expediri. Nã istud argumentũ nihil penitus valet, nego. n. ꝙ superessent 15. tm̃, imo dico ꝙ supererãt ultra dictos 15. tot alij quot uacauit officiũ, qa incõtinẽti ꝙ incepit vacare, desijt tp̃s instãtiæ currere, & interim dormiuit p̃scriptio, vt in si. C. de iu. de li. l. si. §. donec. in fi. Et idẽ dico de diebus currẽtibus ad petitionẽ cõsilij. Illi. n. dñr superesse, q̃ supersunt deductis deducẽdis. ar. ff. ꝓ so. l. maritus. Qd̃ aũt allegaẽ p dictũ aduocatũ ad tollẽdũ absurditatẽ q̃ resultat, si dicaẽ tp̃s currere impedito, ꝙ possit petere restõnẽ in integ. per ea q̃ no. in l. arbitrio. §. dolo cuius. ff. de do. minime ꝓcedere p̃t, imo est ꝯ illũ tex. q uult. ꝙ aduersum lapsũ tpis primæ instãtiæ nõ cõcedaẽ restõ ne lex circũscribaẽ, qd̃ est intelligẽdũ nisi in subsidiũ. l. ꝓperãdũ. §. fi. C. de iud. licet i tpe applõnis ꝓsequẽdæ, in quo uertit maius p̃iudiciũ cõcedi possit restõ, qñ stetit p alterã p̃tẽ, sed qñ p iudicẽ, tũc nõ currit ip̃o iure. C. de tẽ. ap. auth. itẽ si applõne. & ibi no. p doc. & i corpe vñ sumit. In tpe aũt actionis si stet p iudicẽ, currit, sed daẽ restõ. l. sed & si p p̃torẽ. i prī. ff. qb. ex cau. ma. Sed in tpe primæ instãtiæ tenendũ est, ꝙ siue stet p judicẽ, siue p p̃tes, siue p tertiũ, si ẽ cõtinuũ, ut est triẽniũ de iure cõi, currit sine spe restõis nisi in subsidiũ. ut d. §. dolo cui᷒. & d. l. ꝓperãdũ. §. sinaũt. in medio. & §. fi. ẽm Ia. Bu. ibidẽ & alios. Si ergo diceremus hic cucurrisse tp̃s instãtiæ vacãte offõ Ptãtis, & sic tp̃a ꝓditũ fuisse ꝯtinuũ, necessariò haberemus dicere ꝙ nõ daretẽ restõ, & sic remaneremus in incõuenienti, ꝙ iustè impedito fieret irreparabile p̃iudiciũ, qd̃ esse nõ debet, & tã modico tpe qd̃ a statuto cõcedit, licet in tpe triẽnij dati a iure cõi hoc tolleretẽ. Iõ statutũ uoluit, ꝙ illi 40. dies sint vtiles, & p ꝯñs dicta tp̃a nõ cõputanẽ, sicut nec dies feriati in qb᷒ nõ ẽ maior rõ. Itẽ nõ ob. qd̃ allegaẽ de tpe cõsilij petẽdi, ut illud debeat cõputari, qa dr̃, ꝙ peti nõ potuit nõ cõcedi lite nõ contest. verè uel fictè, ut dr̃ statutũ, & p ꝯñs nõ habuit suspẽdere cursũ tpis instãtiæ. de ro. iur. c. nõ p̃stat. Et posito ꝙ potuerit cõcedi, nõ tñ fuit cõcessũ sup diffinitiua snĩa vel habente uim diffinitiuæ, sed an executio d. legati esset fiẽda, uel nõ, & sup cõpromisso an esset fiẽdũ, uel nõ, sed statutũ uult, ꝙ tũc nõ currat tp̃s instãtiæ, qñ cõsiliũ petiẽ sup diffinitiua, ut i statuto sub rub. ꝙ certæ causæ &c. Ista sunt q̃ in effectu allegaẽ p ualde ꝓlixa uerba sup primo & scd̃o dubio formato in allegationib᷒ partis reæ, sed facilè tolluntẽ. ¶ † Et ad primũ dico, ꝙ de cõsẽsu vtriusq; partis potuit cõcedi cõsiliũ sapiẽtis, licet cõcessio uel petitio nõ inniteretẽ autoritate alicuius statuti, cũ sufficiat ꝙ innitaẽ p̃tiũ cõsensu. l. si cõuenerũt. cũ ibi no. de re iud. Nec ob. reformatio sub rubrica, ꝙ oĩa statuta &c. qa annullat ea q̃ fierẽt ꝯ formã statuti. sed si p̃tes cõsẽserũt, nõ dr̃ factũ ꝯ formã statutorũ, qa statutũ sub rubrica qd̃ nullus iudex forensis &c. inquãtũ denegat peti vel cõcedi ante lit. cõtes. dẽt intelligi, qñ una tm̃ pars peteret, vel cõsentiret. Al̃s. n. qd aliud ait p̃tor vel legislator, nisi vt partes concordent &c. ff. de oper. no. nũ. l. 1. §. & post opis. ſa. lter. l. fi. Itẽ non ob. ꝙ forma dr̃ de iure puro, & sic remitti nõ p̃ot cõsensu partiũ. de le. 1. l. nemo p̃t. C. de testa. l. testãdi, qa illud ẽ uerũ in his q̃ sunt de forma iudicij. de qb᷒ in l. ꝓlatã. C. de sen. de offi. dele. de cãus. & qd̃ nn. in c. fi. de re iud. li. 6. Sed petitio cõsilij nõ pertinet ad formã iudicij, nec ad ordinẽ eius, sed modũ decidẽdi, snũ q̃ lr debeat decidi. Præterea statutũ dũ ꝓhibet peti & cõcedi an̄ lit. cõt. uerè uel fictè, debet intelligi q̃tũ ad cãs ordinarias, in quibus cõtestari dẽt, vt sic sermones exaudianẽ ẽm subiectã materiã. l. 4. §. quoties ff. de dã. inse. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. loquiẽ. Sed in summarijs in qb᷒ nõ cõtestaẽ lis, dico ip̃m peti posse post cõtradictionẽ p̃tis, q̃ loco cõtestõnis hr̃. iux. no. p gl. in c. 1. de elec. li. 6. & p Cy. in l. nihil. C. de procu. & ita fuit hic. Nec ẽt ob. ꝙ nõ fuit petitũ super diffinitiua snĩa &c. nã licet ex hoc cõcludaẽ, ꝙ non hñt impedire cursũ tpis instãtiæ virtute statuti sub rub. ꝙ certæ cãæ ciuiles expediant &c. nõ sequiẽ tñ q n bẽat impedire cursũ uirtute alterius statuti sub rub. ꝙ nullus iudex &c. vbi dr̃ indistinctè ꝙ pẽdẽte petitione cõsilij iudex nõ ꝓcedat. Si ergo ponimus ꝓut est uerũ, ꝙ tale cõsiliũ potuerit cõcedi p rã dicta, cũ iudex interim nõ potuerit ꝓcedere vt in d. statuto, seqẽ necessario ꝙ tp̃s instãtiæ qd̃ erat utile, nõ currit p primo loco allegat & dicta. facit l. ꝯ maiores. C. de inof. tes. ¶ Cõcludo ergo dicta tp̃a nõ debuisse cõputari i tpe instãtiæ, & sic eã ex isto capite nõ fuisse perẽpta an̄ ꝓnunciationẽ iudicis. ¶ † Venio nũc ad secũdũ, posito ꝙ nõ fuerit perẽpta, utrũ executio d. legati fuerit rectè & ritè petita. Et dr̃, ꝙ nõ, ex triplici capite. Primò, qa statũ disponit ꝙ executio legati fiat ad petitionẽ eius cui factũ est legatũ, sed in casu isto petit fieri p hr̃dẽ legatarij, cui nõ p̃t dici factũ legatũ, cũ ueniat citra dispositionẽ testatoris. l. q liberis. §. hęc uerba. ff. de uul. & pu. & de tali hr̃de statutũ nõ loquitur, ergo &c. cũ sit stricti iuris. l. si uero. §. de uiro. ff. solu. ma. & cũ ip̃m sertes instr̃i testi nõ cõprehẽdit nõ p̃t ipsius instr̃i petere executionẽ. C. de ꝓb. l. ad ꝓbationẽ. ff. de fideius. l. fideiussores magr̃atuũ. §. ꝓ aurelio. Br̃ istud fundamẽtũ nõ est bonũ, qa facta liquidatione ꝙ sit hr̃s idẽ iuris est & esse dẽt in eo qd̃ in defuncto. ff. d̃ pig. act. l. necessarias. §. de uẽdẽdo. de ꝓb. l. pactũ. d̃ re. iur. l. hr̃dẽ. & l. q in ius. & in materia stricti iuris nõ hr̃ respectus ad p̃sonã sed ad cãm. Et iõ disputãdo tenuit Ia. Bu. vt refert Io. And. ti. de cessi. ac. super rub. in addi. Spe. qd̃ si statutũ disponat, ut instr̃m mittatur executioni ad petitionẽ creditoris. debebit mitti ẽt ad petitionẽ eius, q hẽt ab eo iura cessa, qa statutũ respexit cãm potius, q̃ p̃sonã. ꝓ hoc qd̃ no. Bar. i l. post dotẽ. circa fi. ff. so. ma. & d̃ priui. do. l. j. ubi tenet priuilegiũ dotis trãsire ad cessionariũ. Et si hæc sunt in cessionario q uenit ti. singulari, fortius i hr̃de q venit ti. vni-

[a] ¶ Dies, qui aũt dicãtur dies utiles. vide Bal. in cõsi. 372. in 5. parte.

4 ti.vři,& fortius repſentat pſonã defuncti.† Præterea ſi ſtatutũ di-
cẽa ꝙ mittat executiõi ʒ debitorẽ, locũ ſibi uẽdicat ĩ hr̃de debito
ris,vt l.poſtulãte.ĩ prin.& ibi no.Bar.ff.ad treb. q̃re nõ eʒ loquẽs
de creditore locũ hẽt in hr̃de creditoris.Nõ uideo rõnẽ diuerſi-
tatis,nec reddi p̃t.l.3.ff.de iniuſt.teſ.de fonte.l.j.vtrobiq;.n.neceſ
5 ſaria eſt liquidatio,ꝙ ſit hr̃s.† ¶ Scd̃ò dr̃ nõ fuiſſe fcã rectè, ex eo
q̃a & ſi poſſet peti ab hr̃de legatarij,vt dictũ ẽ, iſtæ tñ dñæ nõ sũt
hr̃des D.Annæ,ex cuius pſona veniũt,eo q̃a nõ potuerũt hr̃dita-
tẽ eius adire ſine cõſenſu iſtorũ,ʒ quos petiſ executio legati,cum
ſint ꝓximiores cõſanguinei ſm formã ſtatuti,& ipſi requiſiti no-
luerũt cõſentire,& iudex nõ examinata cã ʒdõnia cõceſſit licẽtia
adeũdi,qđ facẽ ñ potuit,vt dr̃.Sed aduertẽdũ,ꝙ cũ ſtatutũ p̃dictũ
emanauerit in fauorẽ mulierũ,ut nõ poſſint ſe obligare ſine p̃ñtia
& cõſenſu ꝓximiorũ cõſanguineorũ,ipſæ ſolæ p̃nt ſe ex eo iuuare
ſi alius diceret eas eẽ obligatas,& ipſæ hoc negarẽt,& allegarẽt ſta
tutũ p̃dictũ ad ꝓpriũ cõmodũ.ſed alius ʒ eas nõ p̃t d.ſtatutũ alle
gare dicẽdo nõ ualere aditionẽ factã p eas tũ q̃a nõ allegat de di-
recto ꝙ nõ potuerit obligari, ſed potius allegat ꝙ ñ potuerũt ac
quirere. Nã aditio cõtinet obligationẽ & acquiſitionẽ.iua.no.in
l.ſi infanti.de iur.deli.ĩ fi. gl.mag. Iſti ergo ñ impugnãt oblõnẽ,
ſed acquiſitionẽ. Nõ.n.dñt nec apparet, ꝙ iſtæ dñæ ex iſta aditio
ne fuerũt obligatæ,ſed dicũt ꝙ ipſæ nõ potuerũt acquirere ius le
gati ʒ eos,qđ p ſtatutũ minimè ꝓhibetur.tñ q̃a alius q̃ ille in cui⁹ fa
uorẽ factũ eſt ſtatutũ,nõ p̃t ipſm allegare ʒ illũ,in cuius fauorẽ eſt
factũ.vt no.ff.fa.er.l.his ꝯñter p gl.facit.C.de ꝓc.l.ñ eo min⁹.poſ
sẽt ergo ipſæ dñæ allegare d.ſtatutũ ʒ alios ſed nõ alij ʒ eas ad eas
repellẽdas a cõmodo cũ factũ fuerit in earũ cõmodũ,nõ ĩ earũ dã
nũ, ergo &c.l.3.§.duæ cãæ.ff.ad car.p̃terea poſtq̃ iudex audita ʒ
dõne & cã eius reputauit eã friuolã,ſatis dr̃ eã examinaſſe,nec alia
examinatio cadebat,& ſic hẽt locũ qđ no. Bar.in l.ſi cũ dotẽ.§. eo
aũt tpe.ff.ſol.ma.& iudex potuerit illis dare licẽtiã adeũdi. facit.
l.1.& l.viduæ.C.de nup. ¶ Tertiò dr̃,ꝙ petitio dictæ executionis
nõ fuit ritè fcã,q̃a prius debuit liq̃dari,qđ erãt hr̃des D.Ann.qđ
factũ nõ extitit. Sed iſta eſt friuola allegatio,nã fateor ꝙ anq̃ fiat
6 executio dẽt fieri dicta liq̃datio,ſed non anteq̃ petita fuerit,† q̃a
liq̃datio fieri ñ p̃t niſi parte p̃ñte uł citata.C.ſi p uim uel alio mõ.
l.fi.& qđ no.in l.a diuo pio.§.in uẽditore.ff.de re iud.& l. memi-
nerint.C.vñ vi.p Bar.Igiſ neceſſe eſt,ꝙ p̃cedat aliqua petitio,p q
quã pueniat ad notitiã partis,qđ ẽ illud qđ ẽ liq̃dãdũ,aſs.n.neſci
ret pars ſe defendere aduerſus liq̃dationẽ.Præpoſtera ergo fuiſſet
liq̃datio ante porrectã petitionẽ.ergo &c.l.ut debitũ.C.de hr̃di.
act. ¶ Cõcludo ergo reiectis dictis friuolis allegatiõib. dictã exe
cutionẽ fuiſſe rectè & ritè petitã,potiſſimè cũ p̃dictæ dñæ liq̃da-
7 uerint ſe eſſe hr̃des dñæ Annæ,vt ex actis apparet. ¶ † Venio nunc
ad tertiũ articulũ,vcʒ an cõpromiſſũ petitũ ſit fiẽdũ. Et hic br̃ di
co,ꝙ nõ,duplici rõne. Prima,q̃a cũ cã executiua ſit ſummaria.ff.
de re iud.l.a diuo pio.§.ſi ſuper rebus.in uerbo ſummatim.nõ ad
mittunſ exceptiones req̃rẽtes altiorẽ indaginẽ,ut ibi.& l.2.C. de
edic.di.Adr.tol. Et dñr requirere altiorẽ indaginẽ,qñ nõ p̃nt exa
minari.ĩ.tp̃s,quo dẽt fieri executio,& ſic.ĩ.tres dies.l.ſi is a quo.
& q̃ ibi no.ff. ut in poſ.leg. Sed cõpromiſſũ tẽdit & ordinaſ ad
examinationẽ exceptionũ req̃rẽtiũ altiorẽ indaginẽ,qđ patet,q̃a
tẽdit ad finiẽdã totã litẽ.ff.de arb.l. j. Ex quo igiſ nõ admittunſ
dictæ excep.ad impediẽdã executionẽ.C.de fal.l.ſatis aperte.& qđ
no.in l.4.§.ꝯdẽnatũ.ff.de re iud.nec ẽt debet admitti petitio com
promiſſi,per qđ pueniſ ad illas.ff.de ſpõſ.l.oro.Scđa rõ eſt,quia
ꝯpromiſſũ dẽt peti ante aperturã teſtiũ,quo caſu vr̃ peti bona fide
& aĩo dirimẽdi litẽ & p̃t eẽ utile utriq; parti,cũ dubiũ ſit & eẽ poſ
ſit de euẽtu litis.l.eo tp̃e.ff.de pecul.iunc.l.đ fideicõ.C.de trãſa.
Sed poſtq̃ a teſtĩbus ſunt apertæ, iã eſt certũ vł eẽ p̃ſumiſ q̃ ſnĩa
9 ueniat ferẽda,per ea q̃ no.Cy.C.de ꝓc.l.nõ eo minus.& iõ vr̃ peti
malitioſè & calũnioſè ex diffidẽtia iuris petẽtis, & p ꝯñs vr̃ ñ dẽre
audiri. ar.de ſimo.c.per tuas.in fi.& qđ ibi no.ĩ gl.& qđ no.Bar.ĩ
ſim.ff.de iureiu.l.cũ q.in q̃bus hr̃,ꝙ renunciatio & confeſſio fcã
timore ꝓbationũ alterius partis nõ ꝓdeſt,q̃a ex diffidẽtia iuris re
nunciãtis & ꝯfitẽtis. Itẽ nõ dr̃ fieri ſine p̃iudicio alterius partis, q̃
permiſit fatigari laborib⁹ & expẽſis in faciẽdis ꝓbationib.ꝓ obti
nẽda ſnĩa iudicis ſm formã iuris,& nunc ſibi non ꝓderũt ſi cã cõ
promittaſ de iure & de facto,quia arbitratores non hẽbũt ſeq̃ il-
las ꝓbationes.igiſ talis petitio poſt oĩa penè nudata nõ eſt admit
tẽda.ar.C.de ꝯpẽ.l.fi.q̃ bñ facit.& extra de cã poſ.c.paſtoralis.cir
ca fi.facit.C.de aboli.l.fallaciter.in rõne ſui.ĩ verſ.qđ ſi ingenuo-
rũ. Et br̃ ita expreſsè determinat Bart.in 1.conſtitutione. C. cir-
ca mediũ. ubi clarè & apertè determinat,ꝙ ſtatutũ de cãis cõpro
mittẽdis non porrigit effectũ ad teſtm̃,vel in inſtrã q̃ hñt paratam
executionẽ,q̃a tunc læderetur ius unius partis tñ.i.habentis tale in
ſtrm̃ vel teſtm̃,non alterius qđ eſſe non debet, vt ibi plenè & pul
chrè declaraſ.Nec curat ipſe ibi,an ſit inſtrm̃ guarentigiatum,vel
non,ſed ſolũ an habeat executionẽ paratã ex forma ſtatuti. Nam
guarentigia nõ cõſideratur in hoc,niſi rõne executionis, igitur ſi
hẽt executionẽ paratã,ſufficit,nec eſt curandũ de cã.ar.C. de iſti.
8 & ſubſt.l.ſi mr̃.ff.de uer.ob.l.cũ ſeruus.† Nec placet in hoc ratio
alibi per Bar.aſſignata.ſ.quia inſtrã talia hñt vim ſnĩæ,& poſt ſen
tentiã q̃ trãſiuit in rẽ iudi.nõ p̃t fieri tranſactio, ergo nec cõpro-
miſſũ,qđ hẽt uim tranſactionis.ff.de trãſ.& C.ſi cã cognita.quia
dico,ꝙ licet talia inſtrã habeant uim ſnĩæ q̃tũ ad hũc articulũ exe
cutiuũ,nõ tñ quo ad alia,q̃a in ſnĩa decidiſ in totũ qõ, ſed per ta-
lia inſtrã non,vñ executio facta virtute taliũ inſtrorũ p̃t retracta-
ri,ſi forte ille ʒ quẽ fcã eſt hẽbat exceptiones, in q̃bus nõ fuit au
ditus,q̃a requirebãt altiorẽ indaginẽ, uel erãt tales q̃ ꝓhibebanſ
ex forma ſtatuti oppoſitioni ad impediẽdũ executionẽ. Nã ea fcã
poterit ordinariè agi & peti retractari,vt no. Bar.ff.qđ ui aut clã.
l.1.per e.debitores.de iureiu.& in l.iul.circa mediũ.de cõd.inde.
Rõ eſt,q̃a ſuper illis exceptionib. nihil fuit cognitũ vel diſcepta-
tũ,ergo deberent eſſe ſaluæ in ordinario iudicio.d.l.a diuo pio.§.
ſi ſup rebus.ff.de iud. Nõ ſic in executione q̃ fit uirtute ſnĩæ.l.pe
rẽptorias.cũ ibi no.C.ſen.reſc.n.uõ poſ.l.ſi naũt.§.fi.de neg.geſt.
Et iõ licet poſt ſnĩam,q̃ trãſiuit in rẽ iudi.nec valeat trãſactio nec
cõpromiſſũ,bñ tũ ualeret,ſi fierent ſuper inſtrĩs habentib. execu
tionẽ,cũ p eã non ſit finita lis ſuper cõtentis in ea. non tñ p̃t peti,
vt pars cogaſ cõpromiſſũ facere p iã dicta. Et ex hoc apparet ma
gna dr̃ia inter inſtrã talia,& ſnĩam q̃ trãſiuit in rẽ iudi. per qđ ap-
paret rõnẽ q̃ ponit Bar.in l.poſt rẽ.nõ eſſe bonã, ſed alia q̃ ponit
in prima ꝯſtõne.C.eſt melior,ut dixi.Quædã aũt alia rõ q̃ aſſigna
tur in quodã cõſilio ad reprobandũ rõnẽ p̃dictã Bar. vcʒ ꝙ ꝯpro
miſſum non eſt vera trãſactio , & ſic nõ eſt bona cõparatio de cõ
promiſſo ad trãſactionẽ,licet uideaſ colorata per ea q̃ no.Bar. ff.
de inſa.l.furti.§.qui iuſſu.nõ tñ placet,quia ſufficit ꝙ tendat ad fi
niẽdũ lis ẽ,ſic trãſactio.ff.de arb.l.1.iuncta l.frĩs.C.de trãſa. vnde
cũ p ſnĩam ſit lis finita, ſicut ñ p̃t fieri trãſactio,ita nec ꝯpromiſſũ
q̃a qđ finitũ eſt ſemel,amplius nõ p̃t finiri.ar ff.de iniuſt.teſt.l.nã
ſi ſub ꝯdõne.§.poſt defectũ. Itẽ nec placẽt aliæ rõnes tactæ in dic.
conſilio ad ꝓbãdũ ꝙ hic non debeat fieri cõpromiſſum per ea q̃
in allegationibus alterius partis in ʒrium allegãſ ad eas impro-
bandas, quas non repeto quia nec expedit. ¶ Reſtat tollere q̃ in
cõtrariũ allegaui ad ꝓbandũ,ꝙ hic cõpromiſſum fieri debet. Et
primo allegat,ꝙ cũ iſta executio petaſ p hæredes legatarii, & ſic
eſt neceſſaria liquidatio,ꝙ cũ ſuper hac liq̃datione poſſit eſſe cõ
trouerſia,eo q̃a ſi petẽtes admittunſ ad ꝓbãdũ & liq̃dãdum, dẽt
ẽt altera pars admitti ad ꝓbandũ ʒriũ.C.de tẽp. in integ.reſt.l. pe
tẽdæ.q̃a in iudiciis ſeruãda ẽ æqualitas.ut l.ſi cũ dies.§.fi.ff.de ar.
C.de fruc.& lit.expẽ.l.fi. Igiſ ſuper hac lite & dubio debet poſſe
peti cõpromiſſũ,licet forte ſecus ſi petitur executio ab ipſa lega-
taria,q̃a tunc non eẽt neceſſaria liq̃datio. Sed ad hoc r̃ndetur ve-
rũ eſſe,ꝙ ſicut dictæ petẽtes executionẽ admittunſ ad ꝓbandũ ꝙ
ſint hr̃des,ita & pars aduerſa ad ꝓbãdũ ꝙ nõ ſint,ſed ſuper alio ñ
admitterẽt.ꝓut declarat Bar iſtũ paſſum.ff.de iurei.l.admonẽdi.
in 3.lec.Sed dico,ꝙ iſte articulus reſpectu utriuſq; partis dr̃ in-
cidẽs & depẽdẽs ab executione petita,q̃ eſt articulus principalis,&
iõ ſicut in ipſa executiõe principalr̃ petita ꝓcedẽdum eſt ſumma
riè ſm formã ſtatuti,ita & in quolibet articulo incidẽti per ea q̃
no.Bar.in l.ſolẽt.ff.de ali.& ciba.leg.& Bal.in l.1.C. de iureiurã.
9 † Et ex hoc dico,ꝙ ſuper ipſa executione principalr̃ petita vł p p
ipſã non debet admitti petitio cõpromiſſi per ea q̃: ſ. dixi ita nec
ſuper aliquo eius incidẽti articulo,per no.ĩ d.l.ſolent.ſicut econ
uerſo ſi admitteretur ſuper principali admitteretur ſuper quolibet
articulo incidẽti,ut no.Bar.in l.ſi q̃s in conſcribẽdo.C. de pac. &
de iureiu.l.cum ꝓponas. Debet.n.articulus incidens & acceſſo-
rius regulari a principali non econuerſo.ff.de in.cod.l.quod per
maius.cum ergo principalis articulis illius cauſæ non poſſit peti
ut compromittatur propter ſe, ergo nec propter incidentem vel
10 acceſſorium,nec etiam ipſa acceſſorius de per ſe. ¶ † Secundò
allegatur, ꝙ cùm ſtatutum de compromiſſis non exceptuet niſi
inſtrumentum guarentigiæ & fideiuſſionis, in aliis videtur firma
re regulam generali.§.vxor.de vſufru.leg.& l.1.de regu.iur. Sed
reſpondeo, ꝙ inſtrm̃ guarentigiæ exceptuatur non propter gua
rentigiam

rētigiā sed pp effectū eius.s.qa ex hoc hēt executionē paratam. Igit idē eē debet in istro testi & legati, qd hēt eūdē effectū, licet n̄ p eūdē modū; qa cū hēmus effectū, nō curamus de mō.l.cū seruus.de uer.obl. Et videmus in ꝯdōnibus q̄ debeāt in forma adimpleri.l.meuius.& l.q hr̄di.de cōdi.& demō.& tñ in eis qñ hr̄ respectus ad effectū expresso vno casu veniūt oēs, ex qbus seq̄t idē esse ctus.l.si mater.C.de insti.& sub.sub cō.fa. & plene per Bart.post Pet.in l.gallus.§.& si tñ.de libe,& posth. ita hic exceptuādo istra guarētigiæ pp effectū executionis censent̄ exceptuata oīa alia habētia eūdē effectū, potissimè qa p hāc exceptionē redit̄ ad ius cōe ſm qd nullus pōt cogi ad cōpromissum. vt not. Bar.in l.furti.§.q iussu.de infa.& est casus in l.si dictū.§.si cōpromisero.ff.de enic. ergo &c.l.si vnus.§.pr̄.ver.qd & ī specie dotis.ff.de pac. Nec ob. dū dr̄.qd instra guarētigiæ hn̄t vim sniæ, & iō exceptuant̄ in statuto; qa dico ꝙ nō hn̄t vim sniæ, nisi quantū ad executionē, ut ī. dixi. vñ cū instr̄m legati hēat eādē uim & executionē, dr̄ hēre similē vim sniæ. ¶ Tertiò principalr̄ allegat̄ ꝯ pdicta, qa d. dñæ petentes executionem hn̄t de necessitate alterum duorū dicere.s. ꝙ uel lis hēat̄ p cōtestata, si volūt ꝙ ꝯsiliū petitū & redditū hēat effectū, cū statutū phibeat dari añ litē ꝯtest. & tūc necesse hēbūt fateri, ꝙ cōpromissum sit fiendū; qa si cōtestata est lis vel habita p contestata cū sit lis cadit cōpromissum, qd ptinet ad lites finiēdas. Aut si negāt litē cōtest. necesse hēbūt fateri ꝯsiliū nō potuisse reddi, nec cōcedi, & sic tp̄s instātiæ cucurrisse, qa tp̄s datū ꝯsultori nō esset deducēdū de tp̄e instantiæ. ¶ Sed ad hanc calūniosam argumētationē r̄ndet, ꝙ lis nō erat ꝯtestata sed scā erat ꝯdictio, q̄ p cōtestatione hr̄ in hac cā summaria. p ea q̄ not. gl. in c. t. de ele. li.6. Nō tñ ex hoc dicebat̄ lis pēdere, postq̄ ista erat cā executiua, in qua nō disputat̄ de meritis cāæ, in qbus solis dr̄ consistere lis. Sic ergo potuit cōcedi ꝯsiliū, qa statuti ī disponens ꝙ post cōtestationē ꝯcedat̄ cōsiliū, & nō ante, debet intelligi inquātū loqtur de vera cōtestatione vel ficta in causis ordinarijs, in qbus est necessaria ꝯtestatio. Sed in summarijs, in qbus nō minus est necessariū interdū cōsiliū sapiētis, sufficit esse factū actū q hēat uim cōtestationis, vt sermones ſm materiā subiectā exaudiant, ut ī. dixi. Præterea ex quo de cōsensu partiū fuit cōcessum, nō est uit añ

11 litē cōtest. vel post vt ī. dixi. ¶ † Quartò allegat̄ ꝯ pdicta pnūciatio iudicis, ꝙ sit locus cōpromisso, q̄ dr̄ transiuisse in rē iudi. & nō fuisse reuocatam; vñ nō vr̄ sublata p ꝯriam pnūciationē, p ea q̄ no. Bar.in l.qd iussit.ff.de iudi.ante fi. Sed ꝯriū tenet ipse idē in l. cū pcu.ff.de oper.no.nun.ante fi.prin. ꝙ dando scd̄am interlocutoriā ꝯriā primæ censet̄ reuocare primā p l.si opus. eo.ti.vbi casus. Præterea Bar.in l.qd iussit.loqt̄ qñ scd̄a fuit data sine causæ cognitione, alr̄ dicit esse secus. Sed hic in scd̄a fuit adhibita plena cāæ cognitio, qa cū cōsilio sapiētis. C.de repu.l.non dubiū. Præterea in ista scd̄a fuit scā expressa mētio primæ, & sic vr̄ eā reuocasse p ea q̄ no. Dy.in l.sicut.de adimen.leg.& l.nā ad ea. de cōdi. & demō. Et expressè, qa sil̄ stare nō psūt dictæ pnunciationes tāquā ꝯriæ.arg.ff. p suo.l.si ancillā. p empto.l.2.§.fi.& qd not. Dy. in c. ppensiore.de reg.iur. Igit̄ p scd̄am censet̄ prima reuocata.

12 arg.de pcu.l.pomponius.§.si is.& l.si qs cū pcu.§.fi. ¶ † Quintò & ultimò allegat̄, ꝙ in pnunciatione iudicis de exequēdo non exprimit̄ certa quantitas vel psona ꝯ quam dēat fieri. Sed r̄ndet̄, ꝙ refert̄ ad quantitatem & personas contentas in testō, & sic nō vitiatur ex hoc pnūciatio.ff.de re iudi. l.ait prætor.§.t.C.de senten.quæ sine cer.quanti.l.q̄q̄.cum si. Ex quibus oībus patet sufficienter r̄nsum ad oīa quæ quibusdam allegationibus tanguntur effectualiter in ꝯrium. Et concluditur dicto compromisso non esse locum, sed dictum legatum & instrumentum testamenti mictendum executioni ꝯ hæredes ſm formam statuti; præstita tamē idonea cautione de restituendo, si apparebit fuisse D. Annæ de dicto legato satisfactum per c.si instituta.de restit.in integ. Quia dicta executio non tollit exceptionem solutionis, nec in ea facit præiudicium, quominus in ordinario iudicio possit proponi & peti executionem retractari, arg.l.si quis a liberis.§.si uel parens. de lib.agno.& d.§.si super rebus.& quod not. Bar. in l.1.quod ui aut clam. Et ita debet iudex pronunciare. Et ita dico & consulo Ego Pau.de cast.&c.

S V M M A R I A.

1 *Statuto disponente quòd agnatus præferatur matri in luitione uel emptione domus, quid appella. domus uenit apotheca.*

2 *Domus qualiter multis modis capiatur.*

3 *Item quando una sola assignari potest in statuto, illa habetur pro expressa.*

CONSILIVM XCII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Notādum est, ꝙ si domus sub qua est apotheca de qua agit̄, foret de hr̄ditate Nicolutiæ, nulli dubiū esset. ꝙ ptineret ad Petrū & ad Chelē, sicut & ipsa domus superior, si ad ipsam apothecā esset accessus p superiorē partē domus.l.ꝙ ꝯclaue.ff.de dā.infect.uel habita fuisset a D. Nicolutia tāquā pars domus p aliqd de his q̄ hn̄r.ff.de leg.3.l.pdijs.§.pe.& fi. Si uero nō fuit habita ut pars domus a dicta dña, ut qa nec hēbat aditū ex interiori parte domus, nec aliqd de his q̄ hn̄r in d.l.pdijs.§.pe.& fi.interuenit, & potissimè in casu nr̄o, qa superior domus non erat Nicolutiæ, & sic non potuit eam hēre vt partē eius, tunc nec vr̄ dicenda

2 domus, nec pars domus, licet.n. ꝯsistat ex solo & superficie; † attamē non hēt ea q̄ ſm significatū iuris & ſm cōem usum loquēdi ꝯueniunt domui, cū domus dicat̄ illud ædificiū qd est ordinatū ad habitādū. Alia uero ædificia assumūt sibi aliud nomē spāle; qa uel uocant̄ uillæ, si sunt ī rure, vel taberna, uel meritoria, seu apothecæ si sunt in ciuitate, & nō ordinata ad habitandū.ff.de iniuri. l.lex cornelia.§.domū.de uerb.sig.l.fundi appl̄une. de fundo instru.tabernam.de piguo.cum taberna. Verba aūt statuti, vel sniæ loquentis de domibus vñr intelligenda in potiori significatu.ff.si ager vecti.l.t.§.qui imperpetuū.de leg.2.si ita quis.in fi.C.de his q uenia ætā.impe.l.fi.& no.Cyn.in l.respublica.C.q.ex cau. maio.& ad l.iul.maie.l.q̄ si quis. Et sic de domibus, i. ædificijs aptis & ordinatis ad habitandū, q̄ dñr cuiq; tutissimum refugium.ff.de in ius uoc.l.pleriq;.cū l.seq.nō sic alia ædificia, ut patet.eo. tit.l.sed ēt a uinea. Potior.n.& dignior vsus est habitatio, q̄ est pars uitæ hoīs.ff.de ali.& ciba.lega.l.legatis.de transac.cū hi.§.q transigit. q̄ sit negociatio quæ est vsus apothecæ. Et sic statutum & snia vñr intelligēda de primis. Itē dn̄t intelligi de his q̄ sunt dom' simplr̄, nō de his q̄ spāle nomē sibi assumūt.ar.ff.de leg.3.l.hoc legatū. Et videmus in si.qa licet oīs ꝯctus dicat̄ conuentio.ff.de pact.l.t.& l.ꝯuentionū.cū tñ de conuētione simplr̄ loquimur significamus eā q̄ in simplici noīe cōuentionis cōsistit, non aūt ea q̄ spāle nomē assumit.ff.si cer.pe.l.lecta.ī uerbo cōuenit.& ibi no. Sic & ꝯctus emptionis & uend. locationis & cōductionis, dñr largo mō pmutatio, ut no. Cy.de rerū pmu.sup rubri.& tñ cū de pmutatione loquimur de illa loq videmur, q̄ est spāliter pmutatio, & aliud nomen spāle sibi nō assumit.s.cū pmutat̄ spēs cū spē.ff.co.tit.l.t. Et oīs actus p quē a lite recedit̄ dr̄ trāsactio.ff.de iureiu.l.2.& tñ cū de ea loqmur; illā tñ significamus, q̄ fit aliquo dato vel retēto. & aliud nomē sibi nō assumit puta iurī vel sniæ. qd patet; qa sunt de quolibet titu.spāli & separato de trāsac.& de iureiu.& de re iudi.seu de sentētijs. Si ergo dicta apotheca nō pōt dici domus specialiter & absolute p iā dicta, nec ēt pars domus dici pōt, cū in hereditate Nicolutiæ non sit illud totū cuius dici possit pars.i.superior domus, & sic q̄libet pars reputat̄ & iudicatur p se, ex quo ptinet ad diuersas psonas illa domus & ista apotheca; qa mutatur psona dñi, & ipsius conuenit cōdōnē mutari.C.de pe.indi.descripti.l.t. ¶ His tñ nō obstantibus ꝯriū puto pbabilr̄ dici posse, s. ᵃ ꝙ applōne domus ueniat isto casu apotheca. Cuius rei grā notādū, ꝙ applō domus multiplex est.ᵇ uā aliqñ sumitur p simplici habitatione licet ius in pprietate qs non hēat: ut l.lex corne.§. domū.de iniuri.de adul.q domum.& ita sumitur in l.pleriq;.de in ius nocā.qa rō illorū tex.verificatur in sola habitatione. Interdū sumitur p domicilio, vt cū qs redit domū, i.ad locū domicilij.ff.de uerb.sign.l.censoria.& sic sumitur.ff.de iudi.l.2.§.legatis. Interdū sumitur p familia seruorū vel pluriū sil̄ habitantiū. ff.ad sil.l.t.§.si uir.& §.dñi.& sic sumitur.C.ubi de cri. agi opor. auth.qua in puincia.ibi.ex cuius domo. Interdū p familia agnatorum vel consortium, ut cum dr̄ qs esse de domo bardorū. ut not. in l.t.in princip.ff.ad sil.& l.tutelas.de capi.di. Potest etiam assumi pro familia patrimonij, vt cùm dico quis molestat domū meam idest patrimonium meum, uel me occasione patrimonij. C.de condūc.& procu.prædi.fisca.l.1.& ibi not. facit.l.lectatur. & quod ibi no.in prin.in uerbo de domo.si cer.pet. Interdū sumitur p ædificio.l.solum.& qd ibi no.ff.de rei uen. de usuc. cum q ædes.cum si. ¶ Cū itaq; multiplicem significationem habeat hoc vocabulum, dicendum est ꝙ ille dandus est ei q conuenit subiectæ materiæ, & rei qua agitur.ff.loc.si uno.in prin.de iureiur.sed & si possessori.§.sed si rerum. de dā. infec.l.dāni infecti stipulatio.

a ¶ Apotheca. Vide d. Alexā. de uno.in cō. 220. in 2. parte. & in consi. 26. i 1. col. in 4. parte.

b ¶ Est. Vide do.Cor. in consil. 55. nu.7. in 2. parte. & in consi. 298. nu.2. in 3. parte. & in cōsi.42. nu. 1.& 4. in 3. parte.

tio.& in quo voluntas & intentio ꝑferentis soluet.ff.de legi.l.benignus. Sed ꝟm oīm doctorū sniām rō & mens statuti pferentis agnatos matri est, vt memoria agnationis ꝑseruet, & eius dignitas salua sit: ut no.Cy.C.de adul.l.puto.& Io.and. in addi. Specu. de suc.ab intest.sup rub.p l.1.§.1.de ven.inspi.licet Bart.in l.liberorū.ff.de verb.sig.reprobet hoc dicens non dēre attendi, nisi qđ exprimit in statuto. Sed Bal.notab.in l.maximū vitiū.C.de liber. præte. dicit idē si non exprimat. † Ex quo.n.alia rō non pôt assignari hř ꝑ expressa.& ꝑ eo est tex.cū glo.C.de fideicō.l.quis.in olti. Hæc aūt rō.s.ꝯseruationis memoriæ in agnatione locum sibi vendicat in oībus ædificijs vrbanis non uilibus, siue sint ordinata ad habitādū, siue ad negotiandū, cū sint in cōspectu oīm.ar.l.si ī ruptione.§.fi.ff.finiū regū. pp qđ in frequēti locutione populi sunt, ꝙ non est in existentibus in uilla, nec ēt in vilibus, vt in stabulis, licèt sint in ciuitate. Assumo aūt vrbana ꝑ exillētibus in ciuitate vel oppido p rōnē pdictā; qa illa sunt pp se, non pp aliud pdiū rusticū, non aūt ꝑ existentibus in rure occasione prædij rostici, licet quo ad seruitutes in illa possint dici urbana.ff.cōmu.pdio.l.1.de uerbo.signi.l.urbana.si tñ in illa esset domus principaliter pp se & pp amenitatem magis, q̃ pp fundū rusticū, adhuc idē dici posset p d.l.vrbana. Sed qñ pp fundū, tūc idē iuris esset in eo, qđ in fundo cui accederet.ff.de an.& arg.leg.l.& si nō sint.§.peruentamus. Cōcludo ergo, ꝙ cū in apotheca locū sibi uendicet rō statuti, debet ēt vēdicare sibi locum statuti dispō.l.1.ff.de fonte.ad l.aquil.l.illud.de iniust.test.l.3. Maximè, qa nō est falsū ꝙ iooat primordio ueritatis.ff.de lega.2.l.cū filius.§.hæres me. Sed primordium apothecæ est ædificiū, qđ domus largo mō appellat, licet destinatio ad aliū osum q̃ habitationis faciat trāsire in aliud nomē. Itē ex eo qa statutū pdictū ꝟm oēs dř fauorabile, attēto potius fauore agnationis q principalr mouit statuētes, q̃ exclusione mřis q̃ fuit in ꝯñriā. ioxta no. in l.q exceptus.ff.de cōdi.indeb. & sic debet fauorabl̃r & large interpretari.de reg.iu.odia.cū si. Ad rōnes factas in ꝯtriū patet rñsio per prædicta.

SVMMARIA.

1 Testamentum si factum sit ad piam causam, debentur legata in eo facta extraneis personis licet non sint nisi quinq; testes, & adsit subscriptio testatoris, licet per aliam personam sit scriptum.

2 Testamenta facta inter liberos & ad pias causas sunt libera a iure positiuo, sicut testamentum militum.

3 Notarius pôt rogari de uoluntate in scriptis condita, licet ignoret cōtenta in ea.

4 Testamentum potest ualere tanquam nuncupatiuum nuncupatiue implicitè; & si non ualet ut testamentum in scriptis, ualet ut nuncupatiuum implicitè, licèt non expressè.

Lex iubemus.C.de testa.in quo corrigatur.& 7.

5 Testatoris confessio non nocet dicentis in codicillis se testatum in scriptis confirmando ipsum testamentum, licet esset nuncupatiuum implicitè.

6 Testamenti confirmatio facta in codicillis coram quinque testibus facit omnia ualere tanquam rectum testamentum, si ex forma statuti sufficiunt quinque testes, uel sit factum ad pias causas, intellige si testamentum quod confirmatur sit factum coram quinque testibus, ut hic dicitur.

7 Testamentum filiifamilias confirmatur ipso effecto sui iuris, si illud confirmat non facta expressione contentorum in eo.

Hæreditas potest dari & adimi codicillis ubi solēnitas iuris positiui est remissa.

CONSILIVM XCIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso dicto testō & qsito vř prima faciæ dicendū, ꝙ operarij sancti Francisci bñ dicant & bñ moneant. Nam dictū testm̄ de iure cōi nō vř valere, nec vt testūt in scriptis; qa deficiūt sigilla testiū.C.de testa.l.hac ꝯsultissima.in princ.ibi. sinē autem testi &c.nec vt nuncupatiuū; qa contenta in eo nō fuerunt nūcupata corā testibus.e.l.§.p nuncupationē.ff.eo.tit.l.hr̄des palam. Sed ualet de iure spāli, quo ad instōnē opere, in qua pp piā cām non reqrit solennitas positiua.de testa.cū esses.& c.relatū. q̃ specialitas nō extendit ad extraneos [a] quibus in dicto testō fuit relictū.ea.l.hac ꝯsultissima.§.ex imperfecto. qa in eis cessat rō spālitatis.ff.de legi.l.ius singulare.de reg.iur.c.q̃ a iure.lib. 6. Nō dico, ꝙ dicta relicta extraneis deficiant ex eo ꝙ deficiat instō, q̃ est caput.ff.de his q̃ in testa.l.ꝑxime.seu ex illa regula ꝙ deficiente principali deficiant accessoria.C.de codi.l.1.quia ut dixi.dicta institutio nō deficit iure spāli licet deficiat de iure cōi. Sed qa specialitas illa nō vř trahenda ad ꝯñtias vel ad alia relicta, in quibus cessat rō spālitatis per iura superius allegata.& ꝟm hoc ꝯpositio facta cum d.Marco tanquā cū vero hr̄de ab intestato, cū ad eū nō ptineat hr̄ditas, ñ valet tanquā facta p errorē; & si aliqd soluisset d.Marcus, posset repetere.iuxta ea q̃ plene no.ff.de peti.hære.l.si qđ possessor. Fortius si non soluit pôt se exceptione tueri.ff.de superfi.l.1. Vñ vř, ꝙ d.D.Lena & P. dēant carere eo mō dicti legati. ¶ † His tñ nō ob.dico ꝯtrium tribus rōnibus. Et primò, qa posito ꝙ esset verū qđ s.dixi, ꝙ dicta instō operę non esset ualida de iure cōi sed de iure spāli dūtaxat; attū ex quo interuenit scriptura cū subscriptione testōris, ut ꝑponit & ēt testiū, valent legata ī dicto testō relicta extraneis, vt ē casus in si.ī auth. ꝙ sine subscriptione posita sup.d.§.ex impfecto.l.hac consultissima. C.de testa.iuncta auth.si mō.C.ad l. fal. † æquiparando testm̄ facto ad pias causas testō facto inter liberos. Verumq; n. liberū est a solennitatibus iuris positiui, & relinquitur in sola obseruatione iurisgentiū, sicut testm̄ militis. ff.de testa.mili.l.1.in prin.& plene per Bar.l.1.C.de sacrosan eccle. Sed in testō facto inter liberos, hoc est ꝙ qñ sine scriptura fit non solenniter, non ualent legata in eo facta extraneis psonis. vt in d.§.ex imperfecto. Si uero est inde cōfecta scriptura, vel manu tertiæ psonæ cum subscriptione tū, vel manu testatoris. vt in d.auth. si modo vel manu ꝑpria testatoris, pôt in eo legari extraneis. vt in d.auth. ꝙ sine subscriptione. q̃ cōtinuat cū d.auth. si mō. ꝟm gl. ibidē. Vñ qđ dř in d.auth. qđ sine. eo casu quo scriptum est totū manu testatoris, si ot in eo possint fieri legata extraneis, locū habet ēt eo casu quo scriptū fuit per tertiam psonam & subscriptū p testatorem. vt d.auth. si mō post quā. cum illa continuatur dicta auth. quod sine. & ex eodē corpe sumit. hoc est qđ additur p illas auth. ad iura codicis ꝟm Cy. Bar. Bal. & alios ibidem. qui Bal. dicit ꝟm Iaco. de bel. ꝙ ēt si nulli testes adsint si constat ꝙ subscriptio vel scriptura sit manu testatoris, uel comparatione literarum, uel alio modo locum hēt qđ ibi dř. Fortius qñ adsunt subscriptiones tot testium, ut in casu nro, in qoo ꝑcedendū est tanq̃ de testibus ad sina.ff.de legi.l.non pôt. Quinimo probabiliter dici pôt, ꝙ etiam iore codicis & qñ non erat confecta scriptura adhuc idem erat, dummodo in tali testamento adessent quinqoe testes, qui requiruntur in legatis fiendis extraneis.C.de codi.l.fi.§.fi. Nihil.n.est, qđ habeat obstare, quominus si in testō facto coram quinque testibus inter liberos facta sint legata extraneis talia legata valeant; [b] non enim possunt dici nulla ex defectu capitis.s.institutionis cum illa non deficiat; vnde ualet licèt iure speciali valet ut testm̄, non ut uoluntas intestati, saltem per illum.§.ex imperfecto. ꝟm Cyn. ibidem licet gl. in l.in filij.C.ad l.fal. videatur uelle, ꝙ etiam ante dictum.§.ex imperfecto esset idem. Nec etiam pñt dici nulla ratione defectus solennitatis, quia tanta solennitas fuit adhibita, quanta sufficit pro legata.arg.eorum quæ no. Bar.in l.hæredes palam.§.si quid post.ff.de testamen. ¶ Præterea probatur. nam si separatim facta esset institutio liberorum coram quinq; testibus, & alia die coram eisdem essent facta legata extraneis sine dubio ualerent etiam iura codicis, ot habeant dependentiam a dicta institutione. Ergo & si simul fiat quid prohibet dicere ꝑ oaleant ambo, scilicet institutio iure speciali, & legata iure communi non uideo. Nec obst.§.ex imperfecto. quia loquitur de extraneo instituto simul cum filijs. Fateor enim, ꝙ talis institutio non ualet, si testm̄ non est pfectum iure cōi, ēt si adsint quinque testes, quia non sufficiunt quo ad instōnem extranei. Nos loquimur de legatis in quibus sufficiunt. Vel si oolumus illum.§.intelligere ēt in legatis prout doc.vñr sentire, intelligam verum eo casu quo non tot testes fuerunt adhibiti sed pauciores, puta duos ad minus, qui licet sufficiant quo ad instōnem filiorum, non tñ sufficiunt quo ad legata. Sed postea per auth.illam qđ sine.additur hoc casu, ꝙ si cōfecta est scriptura manu patris valeant talia legata, ēt si nulli testes adsint, dummodo de dicta scriptura constet, & iste est verus intellectus illorum iurium. ¶ Ex qoibus infero, ꝙ licèt esset verum, ꝙ dñt operarij.s.institutionem dictæ operæ ualere iure spāli fauore piæ causæ, & non de iore cōi, illud tñ qñ inferunt.s.dicta rogata non oalere, qoia in eis nō viget dictus fauor, nō est verū, imo falsum ex duplici capite. Primò, qa affuerunt qoinque uel septē testes qui sufficiunt ad legata, & sic nil prohibet ea oalere de iure cōi, licet instō valeat de iure speciali. Secdò, qa & si nulli testes adessent, ex quo tamen interuenit subscriptio testatoris de qua constat, valent legata prædicta iure spāli, sicut institutio per dictam aoth. qđ sine. faciendo dictam æquiparationē, q̃ bona est ut dixi. Tunc autem procederet allegatio dictorum operariorum, si nō interuenisset subscriptio testatoris, nec ēt quinq; testes, sed duo tm̄ ad minus. Prædicta quidē dico, qa mihi oretenus dř dictos testes fuisse cum iuramento examinatos; ergo &c. C. de testa. l.2.

Et

a ¶ Extraneos. Vide Alexan.de imo.in cōs. 41.in 4.co. in 1.parte.

b ¶ Valeant. Vide tamē Bal.in cōs. a 300. in 4. parte. ubi ponit ꝙ testamēt. am in quo sūt filij instituti & frater testatoris quod si ualet quo ad fratrē si testes non fuerint rogati.

3 Et † posito, q examinati nõ fuissent, & q essent mortui, adhuc tñ est postq̃ ser Gaspar. notarius fuit rogatus de dicta uoluntate in scriptis redita, qđ fieri potuit, licet ignoraret contenta in scriptura. a gl. est ordi. & ibi Bar. ff. quemad. test. ape. l. a. in prin. & probatur. C. de testa. l. iubemus. circa fi.

4 ¶ † Secũdò principaliter moueor contra dictos operarios, quia põt dici non esse uerũ, q d. instrõ non ualeat nisi iure spãli, imo ualet iure cõi, non tanq̃ testm̃ in scriptis, sed tanq̃ nuncupatiuum nuncupatione implicita, licet non explicita, q̃ uĩ sufficere per l. asse toto. ff. de hæred. insti. & de cõd. insti. l. instõ talis. & per id qđ not. Bar. in l. si ita scripsero. ff. de cõdi. & dem. & sic non ob. §. per nuncupationẽ. & l. hæredes palã. i. in contrariũ allegatæ. nec ẽt l. iubemus. C. de testa. ubi dicit, q nomẽ hæ-

b redis sp dẽt specifice nũcupari, aut ppria manu testõris scribi: qa lex illa corrigitur in hoc p auth. & eo nõ scõ. positã super. e. l. itẽ d. §. per nuncupationẽ. & d. l. hẽdes palã. in prin. debẽt suppleri & intelligi mõ pdicto sm Bar. in d. l. si ita. Sed hic fuerunt adhibiti testes in sufficienti numero & fuerunt examinati, ut dr, q deposuerunt se audiuisse a testõre, q ibi continebatur suũm testm̃. Et posito q non essent examinati, sufficit rogitus notarij. p ea q̃ no. in d. l. a. ff. quẽad. test. aper. ¶ Nec ob. l. hac cõsultissima. in uer. finẽ aũt &c. C. de testa. ubi tex. dicit, q p non facto hr testm̃ in scriptis, qñ non est subscripta subscriptio & sigillatio testium. & sic uĩ, q nec ẽt ut nuncupatiuum ualeat; & tñ testes adiuerunt a testõre, q ibi continebatur eius testm̃ q̃. l. fortiter uĩ facere contra Bar. in d. l. si ita scripsero. qa dico q illa. l. loquitur qñ cõstat, q uolebat testari in scriptis, uel qa sic dixit explicitè, uel qa inceperit facere aliquos testes subscribere & sigillare. Sed non oẽs hoc fecerunt, quo casu cũ se ad unã solum uiã restrinxerit, illa sola sibi pateat. l. si mulier. in fi. ff. qđ met. cã. ¶ Sed in casu nr̃o hoc non constat, quia nec dixit expresse, q uellet in scriptis tm̃ testari, nec tacitè colligi põt, cum nullum testm̃ fecerit sigillare, unde dico, q cẽsetur uoluisse ualere meliori mõ quo ualere põt. ff. de test. mili. l. miles q destinauerat. Et expresse p Cy. in d. l. hac cõsultissima. §. per nuncupationẽ. ubi tenet q uia testãdi in scriptis, & nũcupatiuè possint se adinuicẽ cõpati, & si non ualet ut in scriptis põt ualere ut nuncupatiuũ, si oĩa sunt expresse nuncupata. Et ego dico idem si sunt nuncupata implicitè. Et istã uiã censetur testõr iste elegisse. s. testandi nuncupatiue, nuncupatione implicita nõ explicita, q̃ forma licet expresse non colligatur ex d. l. hac cõsultissima. colligitur tñ ex illa l. instõ talis. & ex l. asse toto. s. alleg.

5 ¶ † Nec ob. q in codicillis dixit se testatum in scriptis, quia cũ talis confessio emanauerit ex interuallo, ñ potuit irritare testm̃, qđ a principio robur assumpsit ex illa forma, de qua s. dixi. ff. de test. l. hẽdes. §. si qd post. de testa. mili. militis codicillos. §. ueteranus. de adimen. leg. l. ex parte. Et sic concluditur, q d. instõne existente ualida de iure cõi debentur legata, & nõ pcedit allegatio operariorum.

6 ¶ † Tertiò & ultimò posito q nec instõ nec legata ualuissẽt a principio, nec iure cõi, nec iure spãli, attñ ex quo postea in codicillis corã qnq; testibus fuerant oĩa cõfirmata exceptis quibusdã, dico q inceperunt ualere, tanq̃ nouũ testm̃, uel noua legata iudicio recentis uolũtatis, & ut ex nunc. i. ex tpe codicillorum. De legatis cõstat per l. t. C. de codi. & per no. p Bar. in d. l. si ita scripsero. de condi. & demõ. De instõne ẽt patet tã ex forma statuti ciuitatis massæ, sm q ut dr sufficiunt. v. testes in testõ. Tum qa, si statutum non esset, de iure cõi, cum sit ad pias cãs, sufficiunt duo. ut in c. cum esset. de testa. & c. relatum. igr &c. ff. de iniust. test. l. posthumus. §. si paganus. ad trebel. l. si qs priore. Nã sicut talis confirmatio, si nõ esset facta corã numero testium sufficienti ad testm̃, sed ad codicillos faceret instõnem ualere iure fideicõmissi. ut dicta l. ita si scã est corã numero sufficiẽti ad testm̃ faciet eã ualere iure directo. qđ ẽt patet ex no. p Bar. in l. a.

7 §. 1. ff. de leg. 3. ubi dicit, † q si testõr q tpe testi erat in patria potestate, & sic non ualuit testm̃, si postea testm̃ fuit corã septẽ testibus confirmauit d. testm̃, q illud erit nouum testm̃. Et licet loquatur eo casu, quo oĩa specificauit corã testibus, idem tñ si non specificauit, sed ad scripturã primi testi se retulerit per not. per eũdẽ in d. l. si ita scripsero. & per l. ait prætor. §. 1. ff. de re iudi. & p alia iura s. all. ¶ Nec ob. l. iubemus. C. de test. per quam uĩ q nomen hẽdis debeat exprimi, quia illa. l. corrigitur in hoc per auth. ibi positã. ¶ Itẽ non ob. q iste se restrinxit ad spẽm codicillorũ, in qbus non põt dari hẽditas directò, quia hoc fallit in illis casib. in quibus remittitur solennitas testandi ut inter liberos. ut no. Bar. in l. militis codicillos. in prin. ff. de testa. mili. & d. l. hac consultissima. §. si qs aũt. C. de test. licèt Bal. contra de quo non curo, sed hic est huiusmodi propter piam cãm. ergo &c. ¶ Cõcludo dicta legata deberi. Et ita dicõ & consulo ego Pau de Ca. &c.

S V M M A R I A.

1 Statuto ordinatione ciuitatis cauente, q de qualibet appellatione soluatur certũ qd, si in uno instrumẽto fiãt plures appellationes a diuersis personis, quarũ interfit in tota summa, quilibet tenetur ad soluẽdum illud certũ qd.

2 Testibus iv. bus uel quatuor affirmantibus magis creditur, q̃ mille negantibus.

3 Absens & præsens quis dicatur.

Præscriptio statutaria conformis cum iure communi nõ desinit esse statutaria.

CONSILIVM XCIIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Posito q ista esset unica appellatio, ex eo quia scã in uno instrõ qđ tñ nõ ẽ uerũ pp duplicẽ actum appellãdi duarum personarum q non hñr p uno pp̃ter solã unitatẽ instri. iuxta ea q no. Bar. ff. de accu. l. libellorum. §. sed si aliud. & qđ hr. ff. de min. l. ẽt. & C. si cer. pe. l. eo q pa multis. ¶ Et posito, q unica tm̃ applõ sufficeret, & scã fuisset pp̃ter id qđ s. consultũ. s. quia unica & uniformia tm̃ erat pbõ cõtra utrunque; attñ quilibet ipsorum cõdẽnatorum debeat soluere drictura p integra summa. s. ex 115. flore. eo quia drictura non est soluenda p interesse appellati, sed p interesse appellantis. Et iõ imponitur appellãti onus soluendi, nõ appellato, & p qtitate contenta in sñia, in qua appellatum est; sed cuilibet istorum cõdẽnatorum interest in tota summa. 115. iure. petitorum, eo quia uel tenetur quilibet eorum suã dimidiã tradere in cãm pignoris possidendã, uel soluere integrã quantitatẽ. C. si unus ex pluri. hẽdi. credi. uel debito. partẽ suam debi. sol. l. 2. quia q̃libet dimidia, quinimo quilibet cespes terræ obligatus est p tota summa, licet secus sit in hypotheca, q̃ cõpetit p legatis, quia portio cuiuslibet hẽdis, quam hẽt in re hẽditaria, est obligata solum p parte legati, ad quam ipse personalr est obligatus. C. cõia de leg. l. 1. in fi. & qđ ibi no. in gl. Et posito q unica tm̃ interposita fuisset applõ, & q illa sufficeret, hoc iõ esset; quia applõ unius pdesset alteri pp unitatẽ & idẽtitatẽ defensionis, sicut si fuissent una sñia & uno iudicio cõdemnati, quia cã sit cõis. de app. l. si separatim. §. qđ est & rescriptũ. & qđ ibi per Bar. plene. & sic in effectu nõ esset una, quia cẽserẽtur plẽs. s. tot quot sunt sñiæ, q̃ia plẽs sñiæ nõ pñt rescindi per unicã tm̃ applonẽ. ff. de noui ope. nun. l. de pupillo. §. si in plurib. sed requiruntur tot, quot sunt sñiæ uel ueræ, aut una uera & altera ficta, ut cõtingit cum in cõi cã unus tm̃ appellat a plurib. sententiis latis contra diuersos, qa & alij appellare finguntur. Quia igr duæ fuerunt sñiæ. & q̃libet cõdẽnatus cẽset alternatiuè, aut ad relaxationẽ suæ dimidiæ, aut ad totã summam, & sic cuiuslibet intererat in tota summa, & p cõñs q̃libet dr appellasse sup tota summa debuit q̃libet p tota summa soluere, qđ si nõ fecit sed soluit q̃libet dimidiã ut pponit uĩ rata & firma manere sñia contra quẽlibet p una dimidia pro formã statuti Pisani, cuius effect' erit, qa ẽt si appellantes obtinerẽt, ut in cã applonis, tenebit tñ q̃libet ipsorũ aut suã dimidiã rei tradere, aut soluere integrã dimidiã totius debiti, in qua sñiæ trãsiuerũt in rẽ iudicatã. Nõ ergo est curãdũ, q appellati ñ interest, nisi in 115. & sm s. dicta solui debuisset drictura p 230. qa ut dixi q̃libet soluit p suo interesse, ut admittat ad suũ interesse psequẽdũ, ñ ut admittat appellatus: Et posset cõtingere, q alter istorũ appellantium obtineret, alter succũberet, ergo &c. d. l. de pupillo. §. si pluriũ. in fi. Uõ & si statutũ diceret, q q̃libet debitor soluat tm̃ p libra totius summæ ad quã se obligauit; & duo se obligarẽt insolidũ tanq̃ duo rei ad eãdẽ summã, quilibet dẽret soluere p tota summa, quia in psona cuiuslibet ppria & insolidũ cõstitit oblo. ff. de duo. reis. l. ea. in fi. licet. creditoria

2 intersit in unica tm̃ summa, & ita mihi uĩ in hoc passu. ¶ † Super alio uero passu de pbõne absentiæ uĩ dicendũ, q cũ sint tres uel quatuor testes, qui deponũt p appellãtib. q uidetur appellatũ Pisis in anno 1413. plus credatur eis q̃ oĩbus testibus appellati hoc negãtibus, ẽt si essent mille. p gl. q̃ ẽ. ff. de arb. l. diẽ pferre. §. si plẽa. Sed certe hoc esset uerũ, si simplr negarẽt ipm uidisse, qa tunc pbarẽt negatiuã, q̃ ñ cadit in sensum. C. de pba. l. actor. de cã pos. c. cũ eccl'a. Sed hic nõ solũ negãt, uerũetiã asserunt absentiã, dum dñt q nõ potuisset uenire Pisas dicto tpe, quin eum uidissent, qđ tñ ualet q̃tum affirmatiua. iuxta ea q̃ no. in l. 1. §. 1. ff. de itine. actuq; priua. & per doct. & in c. ex tenore. de testi. Nec expedit quod testes dicant, q erat ita a remotis q non potuisset uenire quin uidissent. Prima nanque uerba sunt superflua, sed

a ¶ In scriptura. Uide ad hoc oĩno pulchrum cõs. Ange. in numero suorum cõsiliorum 7 cccc.

b ¶ Scribi. Uide Bal. in cõs. 207. in prima parte.

sed sufficiūt vltima, p ea q̄ in dictis locis notant. & facit c. 3. loco. cū ibi no. de proba. & dico q̄ cum testes appellati sint plures & magis fidedigni, vt dr̄; & q̄a erant vicini magis est verisimile & dixerint veritatē, stabitur eis. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. Prætere a testes appellati, & si deponente de anno. 13. non sufficit ad excludendum intētionē actoris, q̄a & si illo anno fuisset præsens, adhuc remanet fundata intētio eius, s. q̄ præscriptio non sit completa, & sic nil ad rumbum. ¶ Super eo vero qđ quæritur, an inspiciat domiciliū, an verò psona dicti actoris, magis est mihi dubiū p p. l. fi. C. de pscri. long. tempo. Sed q̄a sumus in pscriptione statutaria, q̄ & si sit vniformis in t pe cū pscriptione iuris cōis, tñ statutaria dēt reputari. iuxta no. in l. 1. ff. ad l. fal. p Bar. in c. 1. de cōsti. li. vj. Vellē videre verba statuti, qđ mihi nō fuit trāsmissum. qđ simplr loqui de absentibus & psentibus, vr̄ intelligendū sm vsum loquēdi, sm quem † absens dr̄ ille cuius persona abest a loco[a], licet ibi domiciliū hēat. l. 1. in fi. cum l. seq. ff. de procu. iuncta l. liberorū. §. qđ tñ cassius. de leg. 3. Nā lex fi. C. de pscrip. longi. tēpo. interpretat̄ quē absentē vel psentē ꝯ ppriū significatū verbi, & sic nō extendā illa interpretatinnē ad pscriptinnē statuti cuius verba debēt intelligi pprie. l. 3. §. hæc verba. ff. de nego. gest. & sm vulg. intellectū. ar. eorū q̄ no. ff. de testa. tu. l. ꝯ si nepotes. p gl. & C. de dona. ante nup. l. si cū ante. per Cy. ¶ Nec ob. q̄ verba statuti sunt intelligendam sm ius cōe. C. de noxa. l. 2. not. l. fi. §. in computatione. C. de iure deli. q̄a verum; est nisi ius cōe in proprio loquerctur, ut est in casu nostro. & ita vt mihi Pau. de cast. &c.

[a] ¶ Loco. Qn̄ autem quis dicatur absens, vide Bal. in cōs. 480. & in 1. parte.

S V M M A R I A.

1 *Compromissum quòd aliue intra quindecim dies ratificabit, si quis promittat, si ille qui debebat ratificare contrauenit laudo, dicitur ratificare compromissum nec pœna committitur, quia illa censetur apposita sub conditione nisi laudum inde sequeretur & in fauorē debentis ratificare, & foret validum; & quodlibet istorum deficiente pœna non committitur. & 2.*

2 *Sententia iudicis in quo differat a sententia arbitri.*

3 *Sententia lata, qua pronunciatur laudum nullum, est diffinitiua.*

4 *In pœnis quando considerari debeat, an intersit.*

CONSILIVM ~~LXXV~~ XCV

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Cōsiderandū est q̄ dicti Spinellus & Laudus dno vr̄ pmisisse. s. q̄ dn̄s, Nicola' ratificaret cōpromissum. Itē q̄ īra 5. dies ratificaret. ff. de arb. l. celsus. §. 1. de dolo & ꝯtu. c. cū dilecti. Et ex quolibet pdictorū veniebat pœna cōmittēda, si ñ fieret. d. l. celsus. §. 1. Sed in casu nr̄o pōt dici cōmissa pœna ca primo. s. q̄ cōpromissum ñ fuerit ratificatū, q̄a cū dictus Nicolaus petierit annullari. vel nullū declarari laudū, ex pluribus & diuersis causis, vt ē ipsius petitiōe ꝯtinet, cēset ratificasse cōpromissum; als. n. ñ fuisset sibi expediēs illud petere, q̄a si nolebat ratificare ñ poterat sibi nocere, ēt si cāæ nullitatis intētate cessassent. ff. d pcu. l. in cāæ post prin. ibi. q̄ inuito te acta sunt ñ piudicāt &c. C. q̄bus res iudi. ñ nocet. l. 1. Petēdo igiī ipsū declarari nullū ex alijs causis q̄ ex defectu ratificationis cōpromissi cēsetur cōpromissum ratificasse, & ēt laudū tanq̄ latū ab electis de sua volūtate, ñ tñ tāq̄ sic latū nec tāq̄ ab electis validē. ar. ff. rē ra. ha. l. 3. l. falsa. ¶ Nec ob. q̄ in sua petitiōe deduxit ēt illā cām, s. q̄a nō ꝯsenserat in cōpromisso pdicto, q̄a cū deduxerit ēt alias cās, ex q̄bus asserebat nullū, ēt si ꝯsensisset, ne inaniter videat̄ petere verba illa dēnt sanè itelligi, q̄ nō ꝯsēserat p prius, sed ꝯtētiebat tūc q̄ factū fuerit, ñ tñ q̄ validē factū fuerit. ar. d. l. 3. §. falsus, q̄a q̄ vult vnū &c. l. illud. ff. d acq. here. ¶ Nūc ē vidēdū, an pœna fuerit cōmissa ex scđo capite, s. q̄a nō fuerit ratificatū. īra 15. dies vt pmiserat, nā petitio annullatiōis. de qua. s. facta fuit post dictū terminū & post laudū. Cōstat namque, q̄ si fuit commissa ex dicto secundo capite, licet post ea secuta fuerit ratificatio nō desineret eē cōmissa, q̄a vbi ē dicta & b pœnā nō hēt locū purgatio moræ.[b] d. l. celsus. in prin. ff. de arb. C. ꝯhē. stip. l. magnā. ff. de act. & obli. l. traiectitiæ. §. de illo. ¶ Breuiter dico illā pœnā fuisse cōmissam statē lapso dicto termino. 15. dierū. vt d. l. magnā. sub triplici tñ ꝯdōne, s. si laudū inde seq̄ret, & in fauorē Iacobi, & validū, & q̄ncunq; istorū deficeret ēt d. commissio tāq̄ defecta ꝯdōne, sub qua facta erat, deficit. C. ad treb. l. iubemus. §. fina. ¶ Et hoc pbat duplici rōne. Prima, q̄a sic videmus in pœna pmissa, si nō pareē laudo, nā ita demū cōmitteē cū effectu si laudū fuerit validū, als vel ipo iure vel in effectu nō pōt peti pœna, q̄n hēt in se illā tacitā ꝯdōnem. ff. d arb. l. ita demum; C. e. l. 3. & qđ ibi not. Nā illud laudū facit ꝯmitti pœnā, si sibi nō paretur, q̄ si latū esset a iudice, pareret actionem vel exceptionē.

[b] ¶ Moro Ad de Bald. in consi. 105. in par. & i consi. 483. in. 4. parte.

Illud verò q̄ latū esset a iudice esset nullū', & nō pareret actionē, nec ēt facit pœnā cōmittit, vt patet ex no. p gl. ff. de arb. diem pferri. §. fin. in glo. 1. & l. qualē. in gl. 2. ¶ † Hæc. n. est differen- 2 tia inter sniam iudicis & arbitri, q̄a prima valet quo ad pducēdā actionē & exceptionē sibi habeat oia substantialia. Scđa nō valet quo ad hoc, sed vt faciat pœnam cōmitti. vt patet ex no. in l. 1. C. de arbi. Si vero nō hēt substātialia, sicut prima non pducit suū effectum, ita nec scđa, vt ꝯriorū sit eadē disciplina. ff. de vulg. & pupil. l. & si ꝯ. de leg. 3. l. fi. Cū igitur cōpromissum ordineē ad laudū, illæ ꝯdōnes q̄ insunt in pœna pmissa si nō pareē, laudo insunt ēt in pęna si nō ratificeē cōpromissum; q̄a de ꝯnexis & seinuicē ꝯtingētib. idest iudiciū. de ꝯst. c. trāslato. ff. de separa. l. 1. §. pterea. de adm. tu. l. ita ait. §. si tutor. C. de ne. ge. l. si cognatis & qđ not. glo. 3. q. 6. hoc quippe. cū simi. ¶ Scđo pbatur, q̄a qđ cunq; pdictorū deficiat. s. q̄ nō sequat laudū vel sequatur sed ñ p Iaco. sed ꝯ vel sequat̄ p Iacobo, tñ sit nullū nō interest ipsius Iaco. fuisse cōpromissum ratificatū; igiē nō pōt pœna petere, q̄ loco interesse succedit cum sit apposita super eo in quo uenit interesse. ergo &c. ff. si quis in ius vocatus non ierit. l. 2. §. fina. ¶ † Cum' igitur 3 in casu nr̄o licet fuerit secutū laudū, & ēt p dicto Iaco. tñ ē nullū, vt patet ex snia diffinitiua, qua fuit declaratū nullū, & trāsiuit in rē iudi. Constat namq; qđ dr̄ diffinitiuā, vt patet ex no. p Inn. de procu. c. auditis. igitur non pōt peti pœna tanq̄ defecta vna ex pluribus cōditionibus, sub quibus copulatiuè fuit cōmissa, q̄a requirebatur concursus oīm. ff. de condi. insti. l. si hæredi plures. & ēt q̄a dicti Iaco. non interest fuisse cōpromissum ratificatum, ergo nec interest fuisse ratificatū infra 15. dies; q̄a deficiente substantia deficit accidēs. ff. de act. emp. l. si seruū. §. 1. si cer. pet. l. eiusq. circa finem. ibi q̄n tunc. de fur. l. si quis vxor. §. neq; verbo. ¶ Nec ob. l. cū pœna. ff. de arb. vbi pœna cōpromissi cōmittiē cum effectu, licet pars non intersit, q̄a ibi loq̄tur de pœna pmissa, si non paretur laudo, & laudū fuit sibi secutū validum & in fauorē eius q̄ stipulatus est pœnā, vñ licēt ibi non intersit sibi laudo obtemperari, vt in exēplo q̄ ibi ponit gl. ex quo tñ alia cōcurrunt. s. q̄ laudū est validū, & latū in fauorē stipulātis, dēt ei obtēperari, vel cōmittitur pœna. Sed si ibi ñ cēt latū in fauorē stipulātis pœnā, vel si laudū cēt nullū ex aliqua cā sine dubio ñ pcederet, q̄ ibi 4 dr̄ p iura superius allega. † Itē ñ ob. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verbo. ob. vbi in pœnis nō suspicitur interesse. Nā ꝯsiderādū ē, q̄ interdū ñ ꝯstat an eius, q̄ petit pœnā, intersit, vel ñ intersit, & tūc ñ inspiciē interesse. i. nō arctat petens pœnā ad pbādū interesse, q̄m ad hāc finē apponiē pœna, vt releueē q̄s pbādo interesse & eius quātitatē, & hic ē casus in l. fi. ff. de p. stip. Interdū ꝯstat q̄ petētis pœnā ñ interest, & tūc refert aut pœna fuit apposita super eo, in quo ñ cadit interesse, vt cū stipulor alteri dari sub pœna, & tūc idē q̄a nō cōsidereē q̄ nō intersit. ita loq̄tur. §. alteri. Interdū apponitur sup eo, in quo cadit interesse, vt est in casu nr̄o, & tūc aut pmittēs pœnā venit ꝯ actū validū, aut ꝯ actū nullū. Primo casu distinguiē aut veniēdo ꝯ offendit de directo principalē cui pmiserat, & cōmittitur pœna, licet nō intersit. hic est casus. in l. cū pœna. de arb. Aut offendit ipsum p indirectū, & tūc secus. vt l. aduersum. e. ti. Scđo casu q̄n venit ꝯ actū nullū, tūc nō cōmittiē pœna ipo iure. vel saltē in effectu. vt d. l. ita demū. & iurib. 3. alle. Et iste vltimus ē casus nr̄, q̄a hic ꝯstat istū Iacobū petētē pœnā ñ ptendere interesse, q̄ nō fuit ratificatū cōpromissum, post q̄ laudū fuit pnūciatū nullū, & sic nō sumus in casu. l. fi. ff. de pto. stip. Itē ista pœna fuit apposita in casu, in quo cadebat interesse, & sic nō sumus in casu. §. alteri. Item laudū nō fuit validū, & sic nō sumus in casu. l. cū pœna. sed fuit nullū, & sic sumus magis in casu. l. ita demū. vez vt sicut nō cōmittereē pœna pmissa, si laudo non parebiē. vt ibi. & l. 3. C. e. ita nec promissa, si compromissum non ratificabitur. Cum compromissum ordinetur ad laudum, & ob nihil aliud promittebatur ratificatio compromissi, nisi vt pareē laudo. Et sm istam distinctionem reduci debent ad concordantiam ea quæ confusè traduntur per Bar. in l. a. §. item si in facto. ff. de verbo. obligatio. & saluatur theorica petri quam Barto. ibi impugnat, sed ipse habuit intellectum diuinum, & vt alibi refert Cyn. suæ opinio. vt plurimum sunt de mente iuris. ¶ Et ex prædictis apparent oppugnationes Bartol. contra opin. Petri non obstare, sed ea cum dicta distinctione posse peroptimè saluari, & ex ea decidi casum nostrum. ¶ Preterea nullus sanæ mentis diceret, quod si illud compromissum expirasset, & nullum laudum fuisset secutum, non posset peti pœna, ex eo quòd non fuisset

fuisset ratificatũ ꝟ.tps ꝑdictũ nisi forte pp nõ ratificatũ hoc cõtigisset, qa arbiter videns nõ ratificatũ, uoluisset laudare, tunc enĩ posset peti sicut pœna ꝓmissa, si laudo nõ paret põt peti qñ ꝓmittẽs dedit cãm qd nõ laudet. ff. de arbi. diẽ ꝓferri. §. si qs litigatorũ. Sed si nõ pp hoc dimisit nõ posset peti, qa nõ intererat sua ratificari cõpromissum, ex quo laudũ nõ est secutũ; ergo idẽ si est secutũ sed inualidũ, quare perinde est acsi secutũ nõ esset. l. 4. §. cõdẽnatũ. ff. de re iudi. de ꝯtab. non putauit. §. non quæ uis.

S V M M A R I A.

1. *Testes recepti super aliquo testamento non citata parte fidem non faciunt, etiam si essent absfuturi uel ualetudinarii.*
2. *Cognationis & agnationis sublata est differentia & proximior præfertur.*
3. *Testamentum non redditur nullum ex eo q attestationes super eo receptæ sint nullæ.*
4. *Testes de nouo possunt rite recipi non obstante q didicit n sint testificata, cum prima receptio fuit nulla.*
5. *Testes qui fecit in ualide examinare debet alteri parti uexata in expensis condemnari.*

CONSILIVM XCVI.

IN Christi nomine Amen. ¶Ego Pau. de cast. verius[que] iuris doctor assumptus ad ꝯsulendũ in hac cã & super dictis dubijs & q̃sitis, dico sup primo nulli dubium esse, † q attestationes ꝑdictæ sic receptæ sup dicto testõ nõ citata parte, q̃ ea eo ledit, nõ valent,[a] nec fidẽ faciũt ꝯ eã. ff. de re iudi. l. de unoquoq;. ff. de adop. l. nam ita diuus. extra de test. c. significauit. & c. albericus. & ita determinant doct. in l. publicati. C. de test. q dẽat pars citari, ad hoc vt ꝑpetuã faciant fidẽ ꝯ eã. Hic sufficit, q ĩ. annũ fuerunt notificatæ &c. quia nil ad eos hoc, tñ qa nõ fuerũt isti examinati tãquam testes absfuturi, vel de ꝓximo morituri, tñ quia etsi sic fuissent examinati, nihilominus partis citatio req̃rebat vt faceret ei ꝑiudiciũ. Notificatio vero sola nõ sufficit, qa illa succedit loco ꝯuẽtionis, q̃ debet post talẽ examinationem fieri ĩ. anñũ, vel si fieri nõ põt loco eius debet fieri notificatio de recep. vt in c. qm̃ frequenter. vt lit. non contest. vñ sicut, si fieret ꝯuentio ĩ. annum, non ꝓpterea dictæ attestationes receptæ parte nõ citata facerent fidem ꝯ eam. vt dictis iuribus. & C. de testa. l. si qñ. & qd no. doc. in auth. si qs in aliquo. C. de eden. Ita & nunc licet facta fuerit notificatio. ¶Sup scd'o q̃sito dico, q si de dicto testõ nõ posset ꝯstare, dicta hr̃ditas ab intestato potius ꝑtinere ad dictos Anto. & Guiliel. filios sororis eius, de cuius hæreditate agit̃, q̃ ad d. Vgolinũ q erat nepos cuginus ſm uulgarẽ locutionẽ, eo qa primi erant in tertio gradu defuncto, sed Vgolin' erat in q̃nto. ergo &c. C. de legi. hære. auth. post fratres. la. 2. Nec ob. q Vgolinus erat agnatus, & illi cognati & attinentes p fœminã duplici rõne. Prima, qa filij sororis germanæ al's Vterinæ etiã añ iura authenticorũ sortiebant̃ iura agnatorũ, & tanquã agnati uocant̃ ad successionẽ, vt si ꝑferant̃ alijs verè agnatis existẽtibus in posteriori gradu. C. de legi. hære. l. lege. t 2. tabu. & l. meminimus. † Scd'o, qa hodie p iura authenticorũ oẽs cognati sortiunt̃ indistinctè iura agnatorũ cũ sublata sit dr̃ia agnationis & cognationis intantũ, q vbi olim erãt duo capita quorũ vnũ post alterũ uocabat̃, hodie effectũ ẽ vnũ tm̃, & ille ex eis ꝑfert̃ q ꝓximior est siue sit agnatus siue cognatus, ut in Auth. de hr̃di. ab intest. vñ sumit̃ auth. cessante. & auth. post fratres. siue loquamur in successione descendentium, siue collateraliũ; & hæc est una maxima in iure ita notoria, q ridiculosum est eam reuocare in dubium.

¶ † Sed vltra ꝑdicta restat tertiũ dubiũ, an posito q attestationes ꝑdictæ sint nullæ, ex dicto capite reddat̃ ei nullũ testm̃. Et hic dicẽdũ est q nõ, qm̃ habuit suas solẽnitates. s. instõnẽ hr̃dis, & sufficientem numerũ testiũ. Et aliud est testm̃, & aliud est testificatio ꝑdictorum; vñ licet scd'a sit nulla, non sequitur q primum sit nullum; qa posset alio mõ ꝓbari. C. de ꝓba. l. cum res. ¶ † Est & quartũ dubium, an p eosdẽmet testes posset dictũ testm̃ ꝓbari faciendo ipsos iterum & in debita forma examinari, & parte citata. Et dubiũ facit, qa post didicita testificata &c. C. de ꝓba. auth. at q semel. Dico, q ex quo nõ est ualida testificatio, posset iterũ examinari, licet didicita sint testificata. arg. ff. de iureiur. l. qui p salutẽ. & ibi no. & expressè tenet Bar. in d. Auth. at q semel. C. de ꝓbat. circa fi. p. c. fi. de testi. & p cle. cum cãm. eo. tit. ¶ † Est & q̃ntũ dubium, utrum poterit fieri dicta iterata examinatio in ista cã, & an sequã p istum commissarium ꝓnuncietur. Rñdeo nõ, qa hucusq; pars altera fuit indebitè vexata p dictas attestationes non ritè receptas; & iõ debet pars Vgolini cõdẽnari in expensis tãquã temerè litigans. ff. de iudi. l. eũ quẽ temere. & qa termini dati ad ꝓducendũ & ꝓbandũ lapsi sunt, & nõ debent effici frustratorij. arg. l. fi. §. pen. C. de bonis q̃ libe. ff. de iudi. l. si ꝑtor. ¶ Est & sextũ dubiũ. q̃ debent esse partes istius cõmissarij in ꝓnunciando. Rñdeo oĩno video, q possit ꝓnunciare diffinitiuè, cũm ordo iuris non fuerit seruatus. nõ enim datus fuit libellus in forma super aliqua actione, nec lis cõtest. Et iõ dico partes eis esse in absoluendo dictũ Anto. & Guilielmum ab instantia huius iudicij, reseruato iure iterum agẽdi d. Vgolino; & in cõdẽnãdo dictum Vgolinum in expensis, tanquam temerè molestantem dictos Anton. Guilielm. quo facto si dictus Vgolinus volet ritè facere, & facere se declarari hr̃dẽ hẽat bonũ cõsiliũ & hominis bñ periti, ne sibi ꝯungat qd nũc ei ꝯtigit. Et ita dico & ꝯsulo ego Pau. de cast. &c.

S V M M A R I A.

1. *Testamentum in quo testator mandauit bona distribui inter pauperes per executores ualet absq; alia hæredis institutione, etiam si non sint nisi quinq; testes, & ualet etiam quo ad legata facta non ad piam causam.*
2. *Monitio non requiritur ubi executores testamenti sunt præsentes, uel quia cõstitutio episcopalis sit registrata in uolumine aliarum cõstitutionum, uel quia communiter ubique ita uigeat.*
3. *Distributor electus ad distribuendum pro anima testatoris potest dare totum uni pauperi.*
4. *Executor nominatus ab episcopo ob negligentiam succedit loco hæredis.*
5. *Nominatione facta per episcopum, ipse functus est officio suo.*
   Nominatus potest circa bona hæreditaria facere ea de quibus ibi.
6. *Laudum non ualet non apparente compromisso.*
7. *Executores qui fuerunt in mora exequendi, priuari possunt pr̃ãte nominandi.*

CONSILIVM XCVII.

IN Christi nomine Amen. ¶Super primo quæsito vr̃ dicẽdum, q testm̃ prædictum non ualeat, vel q nõ possit dici testm̃ cum careat instõne hæredis, quæ est[a] caput testamenti.[b] ff. de his quæ in testa. delen. l. ꝓximè. C. de testa. l. non codicillũ. cum ibi no. † Cõtrariũ, est postq̃ mandauit executoribus, q distribuerent oĩa bona ꝓ anima sua, quia vr̃ pauperes instituisse, & dicti executores noĩe pauperum vñr instituti ſm. oẽm opi. per. c. si tibi. cum ibi not. de test. & fuit opi. Rofre. in titu. de act. ex testamen. & no. Specu. titu. de instru. edi. §. nunc uero. aliqua. ver. item pone, q aliquis. & ibi Io. And. in addi. quæ incipit. constat. qd tenet & not. Bart. in l. centurio. ff. de uulg. & pupil. in 2. q. prin. & ualet dicta institutio a iure præsumpta de dictis pauperibus, licet facta coram quinque testibus tantum quia ualeret etiam coram duobus ad piam cãm. de testa. c. cum esset. & c. relatum. & plenè no. in l. 1. C. de sacrosan. eccle. ¶Super secundo & tertio quæsito simul vr̃ dicendum, q cùm dicta dispositio ualeat iure speciali dumtaxat propter fauorem piæ causæ, non debeat ualere nisi quantum ad ipsam piam cãm, vt sic oĩa ueniant distribuenda ꝓ aĩa; quantum verò ad legata, non piã non vr̃ ualere.[c] argu. C. de test. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. Cõtrarium est verum, nam ex quo est ibi numerus testiũ sufficiens ad legata licet instõ ualeat de iure spãli dat robur legatis, ut ualeant de iure cõi; quia nihil est quod hẽat legata uitiare, nec defectus institutionis, nec defectus numeri testium; & sic non obst. §. ex imperfecto. quia uerum esset quod ibi dr̃ de extraneis quibus esset aliquid relictum, qñ non essent ibi saltem tot testes, quot sufficiunt ad relinquendum extraneis; puta duo tantum, q sufficiunt institutioni filiorum, sed non institutioni uel legato facto extraneis; sed si coram quinq; testibus fieret testamentum inter liberos, sine dubio ualerent legata facta in eo extraneis personis de iure cõi, licet institutio esset ualida de iure speciali. Præterea hic fuit apposita cl'a codicillaris, si non ualet iure testamenti &c, quæ intelligitur. i. quatenus non ualet. ff. de leg. 1. l. stichus erit. unde quãtum ad instõnem factam de pauperibus, uel de executoribus, cum illa possit ualere iure testĩ, licet iure speciali non operatur cl'a, sed quantum ad legata, si dicamus ea non posse ualere iure testamenti, operabit̃ & faciet ea ualere iure codicillorũ. ut in si. no. per doc. in auth. ex cã. C. de lib. præte. in vlt. gl. magna. in casu econuerso. s. qñ institutio non põt ualere iure testamenti pp præteritionem uel exhæredationem, legata uerò sic. ut d. auth. ex cã. Nam tunc cl'a codicil. operat̃ circa instõnem; qa ꝯuertit eã in fideicõ. non aũt opat̃ circa legata q̃ valida remanent iure testĩ. vt no. in prin. d. gl. & ita tenent ibi doc. Et sic ꝯclũdit, q illa ueniebãt distribuenda q̃ supererant deductis legatis & particularibus iudicijs, & sic soluit̃ scd'm & tertium quæsitum.

¶ † Super quarto & quinto q̃sito cadit duplex inspectio. Prima est;

[a] Non ualent. Adde do. Cor. in consi. 304. in 1. parte. & in consi. 149. ea. pte.

[b] Testamẽti. Adde d. Cor. in cõ. 209 in 3. parte.

[c] Valere. Vide eundem Pau. supra i. cõ. 93. in nu. 1. cum seq. & quod ibi dictũ fuit ad hoc.

a ¶ In scripto. Nunquid ast. ibi qui da re possit qui in pau peres sit distribuendu. vide Ma ria. Soci. in consil. 11. ner. ex quibus colligitur. ibi. secundo ui detur. in t. parte.

b ¶ Effectus. Vide do. Bar. socin. i consi. 110. ner. confir matur. in 3. par. ubi ponit. hunc quid licet non appa reat de eo promisso, si tamen appa ret laudu factu patti bus partibus, & non contradicentib. ex quo par tes pot de nouo compro mittere tempore lati laudi, an ui cumula tacitu com promissu sua sententiae.

c ¶ Praesumitur. Ex qui bus aut praesumat bo nas fides. vide Bald. in consi. 475. in 5. par.

d ¶ Etia ex errore in iusto. Ad. de qd' no. Bal. in l. 3. in fi. C. ubi cau. fi. ubi dicit q bo na fides ca datur et ex iustis. cau sis. H. F.

est; quia di executores fuerunt negligentes, qa fuerunt scientes cu ipsi fuerint moniti ab epo, qd exequerent. & ita non obstat q aliter possent dici negligentes. C. de epis. & cle. auth. licet. in uerbo admoniti. de fideicom. auth. hoc amplius. de testa. c. nos qde. & c. tua nos. q iura requirunt monitionem pcedere; uel si est in curia epi co stitutio monens gnaliter executores, q intra annum exequant, pro ut in oibus ptibus coiter solet esse, talis n. constó valet 3 scien tes uel supine ignorantes sm Bal. q hoc not. C. de cadu. toll. circa prin. in 3. col. Contra legitime uero ignorantes non, nec eos ligat etiam si expresse contineret 3rium. sm Bal. ibidem p ea q no. Bar. in l. gno. ff. de infamibus. & ita p plures solennes fuit consultu. ha ctenus ipse m Bal. in l. fi. §. 1. C. còia de leg. dicit de facto 3rium ob seruari, qa non det ignorantia executorum executionem piae cae retardare. arg. in rone fai. C. de testi. si qn. melius facit. ff. q in frau. cre. l. q aut. §. i q d cum pupillo. Idem dicit Bal. C. de testa. mili. l. captatorias. ante fi. Quicqd tn fit in casu nro no potuit esse igno rantia nisi supina; qa sciebant se executores cum fuerint psentes testo, ut mihi asserit. Et si ignorarent constonem epalem eos mo nentem, fuit ignorantia iuris, & sic supina. l. liberoru. §. notanter. ff. de infami. Et licet non sit consto iuris cois, si qs in uolumine constonum hr & coiter ubiq; uiget, non potuit iuste ignorari. ar. ff. de publi. l. fi. §. licet. & qd ita no. Bar. & in materia statutorum; qa dicit q in illis ubiq; uigent, non est licita ignorantia et foren sibus, & sic limitat l. fi. de decr. ab or. fa. Concludo, q si d. consto uiget ibidem ut puto pfata distributio non pot dici nulla ex defe ctu monitionis non factae. ¶ Secunda inspectio est, qa oia dicta bo na fuerunt distribuita in unam tm psonam. Et certe si uerba testi starent eo mo, quo narrat in puncto. s. q distribuerent inter pau peres nō potuissent assignari uni tm: ut expsse no. Bar. ff. de optio ne leg. l. 1. p. 1. 3. de annuis leg. qa pluralis numerus reqrit plures. ff. ad treb. l. fi. licet econuerso si mandasset distribui in unum pau perem potuisset distribui in plures: ut idem Bar. no. ff. de leg. 3. l. unis ex familia. §. si duos. & §. sed si fundu. sed qa uerba non debet in pauperes, sed p aia testoris, non uideo quare non potuerit fie ri in una tm psona, postq nō in scipm. ff. mandati. l. si tibi manda uero. §. si tibi centu. & haec de quarto & qnto qsito. ¶ Sup sexto qsito rndeo, q in d. D. Tingam transiuerint oia iura hereditaria, qa ipsa est hrs testoris; ut. s. in pn. S3 non ideo epo q succes sit loco executoru testamentoru, censet electa & noiata sb ipso te store. l. unu ex fami. in prin. & §. 1. ff. de leg. 2. & no. Bal. C. de epis. & cle. l. si qs ad declinanda. in 15. col. ibi, sed ponamus testor reli qt bona sua & c. & l. id qd pau pibus. in 9. q & qa ut dixi uident in stituti paupes q eligant, & pfata dna cesset instituta, & sic in ea trä fuerunt oia iura hereditaria excepta pos. l. cu hrdes. ff. de acq. pos. q postea adepta fuit p curia secularē, ut debuit. C. de edi. diui adri. tol. l. edicto. Et posito q proprie nō esset hrs, tn e uniuersalis suc cessor bonoru qd est idē. l. cogi. in prin. ff. ad treb. de bo. pos. l. 1. C. ad l. iul. de ui. l. 2. pōt ergo d. dna exigere debita hereditaria tanq hrs uel vtis successor. ¶ Super septimo iam visum est, q sd ipsam ptt tinent d. oia & iura, & q nō pōt uendicare ea ab occupatoribus, q tenent ad restone reru & fructuu, si fuit malae fidei, uel si bonae fi dei quatenus sunt locupletes. ff. de peti. haere. l. ite ueniunt. §. pri die. cu si. ¶ Sup octauo rndeo, q postq pfatā D. Tinga eps noia uit, & in ea fecit distributione dictoru oim bonorū, functus est of ficio suo. Nā si aliqua bona occupant sunt occupatores puenien di corā suis iudicibus, uel secularis si sint laici, de fo. cōpe. si cleri cus laicu, uel ecclesiastico si sint clerici, & nō in uirtute executionis, q iā facta est ex testo, sed iure ordinario. ff. de re iud. l. a diuo pio. §. post aditu. p hoc facit id qd' no. Bal. in d. l. id qd pau pibus. in 15. q. ubi dicit, q ad officiu executoris testi nō ptinet inducere haere dem in pos. bono. qd est ueru sine dubio in executore 3stituto ad soluendu legata, sed in cōstituto circa instonem ut in casu isto ide si bona occupant p aliquē, qa nō det capelli sine cae cognitione; q nō ptinet ad talē executorē, sed ad iudicē 3petentē. de praeb. c. si cut eps, lib. 6. Sed si sunt bona uacantia & p nemine occupata, be ne posset execut or tradere possessa, sicut & uedere & alienare, iux. plenē no. p Bar. de ali. & ciba. leg. l. filio. Sed in casu nro non cape dit, q hoc faciat, cu p cu ria secularē fuerit adepta pos. non uideo ergo q possint ee partes d. D. Vicarii in cā q corā eo mota est sup istis inter istā D. Tingā & executores, nisi in remittendo partes ad iudicē cōpetetē, & pnūtiare D. Epm fuisse functū officio suo quo ad exec. testi; & tunc d. D. Tinga utet iure suo & d. instro assigna tionis sibi factae corā iudice 3petēti, & illi adiudicabunt res q me liora iura se pire habere. l. edicto. circa med. C. de edic. diui adri. tol. possent enim detentores bonorum meliora iura praetendere. ¶ Sup nono & ult. dubio dicēdū est, q si de 3promisso non sppa rer, dictū laudū nullint est effectus, b cu eius uirtus laudi a 3promis so dependeat, l. nō distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. non th pti net ad d. Vicariū epi sup d. laudo pnunciare, sed ad iudicē 3petent te ad quē ptes remittent, ut dixi. ¶ Decimo ultra pdicta posset opponi, q D. eps psfatus nō potuit noiare d. D. Tingā; qa executo res testi licet fuerint in mora exequēdi, non ppea fuerūt priuati ptāte noiandi, sed potuerūt morā purgare. nā licet eps p negli gentiā executoru succedat post annū in iure exequēdi non tn suc cedat in iure noiandi. ut no. Bar. ff. de leg. 2. l. cū qdā. Sed Bal. in l. captatorias. C. de test. mili. in fi. dicit illud d. Bar. non esse uerum in executore uel noiatore ad piā cām, qa ptās noiandi nō durat nl tra ann. de epis. & cle. l. nulli. Praeterea hic illi executores testame tarij fuerūt 3stituti ad exequēdū nō ad noiandū dūtaxat quo ult. casu loquit Bar. Io concludo ut s. Et ita dico ego Pau. de Ca.

SVMMARIA.

Actore non probante reus absoluitur, etiam si nullum ius habet.
Actiones ille non datur, qui non est natus tempore quo defertur haereditas.
Causa iniusta excusat a mala fide quo ad praescriptionem.
Bona fides inducitur etiam ex errore iniusto.

CONSILIVM XCVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis quibus dā actis & acti tatis corā pre d. zenobij pīte mōtanae Flo. inter Ani tū filiū q. alterius Auiti agentē ex parte una, & S. & Donatū fres & reos 3uentos ex altera sup haereditā te Iac. olim signae. Sup eo q qrit, q sint uel esse debeant ptes iudi cis in pnunciado. Rndeo & dico, q si alia acta nō sunt, q ea qui di d. Sanctus & Dona. sine dubio ueniunt absoluēdi triplici rōne. ¶ Prima, qa ipse Auitus nō pbauit sua intentionē, ue3 se fuisse in tertio gradu attinentē d. Iaco. sicut alle. uñ cū San. & Dona. pos sideant sunt absoluēdi et si nullū ius haberent in d. haereditate. C. de re iud. l. fi. Non. n. actor metit ius ex psuna rei, uel ex nō inredil lius, sed ex suo. l. 1. c. 1. ff. si pars haered. pe. ¶ Scdo, qa et si pbas set se attinere Ia. si hodie uiueret, s. in tertio gradu ut asserit; tn ex quo cōsitet in sua adit. q pduxit, q ipse nō erat natus t pe mortis Iac. nō sufficit sibi pbasse d. gradum parentelae, nisi et pbasset se fuisse cōceptū t pe mortis d. Iaco. als. n. non dr fuisse eius attinēs, nec potuit sibi deferri eius haereditas ab intestato. ff. de suis & legi. l. titius. ff. uñ cogna. l. 1. §. si qs pximior. est. n. psumptio 3 cū, ex quo constat q nō erat natus, nec et esset conceptus, nisi 3riū osndatur; cū sit facti, & facta nō psumunt. ff. de publi. l. qcunq;. ¶ Tertio qa posito q predicta duo probasset, tn excluditur uirtute statuti lo quentis de praescri. qa cū pdicti possederint t pe comprehenso in statuto & sine molestia sunt effecti dni, q non amplius molestari, ut dicit statutū pdictū ad quod. l. sicut. in fi. & l. oes. circa finem. C. de praescrip. xxx. anno. de iure cōi sm Ricar. malum. in quadam sua disputatione dicta et per Bar. in l. cum notissimi. in prin. eo. ti. Constat aūt hos Sanctum & Donatum psumi fuisse in bona fide, nisi 3rium osndatur, cūm praetendant se fuisse cōsanguineos illius Iacobi & ppinquores, & sic nō sine cā occupauerunt bona; qa cre debant sibi licere non apparente alio contradictore, p ea q no. In no. de pba. c. in pntia, & patet de acq. pos. l. cū hrdes. & sic cessat. l. in proba. C. c. ti. & et allegatio q posset fieri, q isti pp malam fi dem non potuissent praescribere de iure. calu. et ex forma statuti. per ea q not. Bar. in l. oes populi. de iust. & iur. de statuto inducen te peccatum. Nam et si illud esset uerum, non hēt locum in casu isto, qa non constat de mala fide, & bona fides in dubio praesumi tur. uide Bar. no. in l. cellus. ff. de usucap. potissime subsistente aliqua causa etiā iniusta. ut no. in l. 3. ff. magna gloss. ff. si quis ius di. non obtē. de liber. cau. l. igitur. & per gloss. in c. de quarta de praescrip. Nec ob. l. nunq. de usuca. quia ibi loquitur de prae scriptionibus currentibus cū titulo. unde si non adest titulus, li cet adsit error iniustus, nō sufficit, nos loquimur de praescrip. cur rente sine titulo, quia statutum non requirit titulum, ideo suf ficit sola bona fides, quae inducitur et ex errore iniusto. per no. in dicto. c. de quarta. & per Cyn. in l. si quis emptionis. §. quod si quis. de praescriptio. 30. annorum. Concludo dictos reos absol uendos.

SVMMARIA.

Ex hoc consilio elicitur q si quis pacto promisit aliquid facere sub poena amissionis ciuilitatis infra certum tempus, quod si non

non facit, & cõe cui promisit non sit damnificatũ, ꝓpter non facere nõ incidit in pœnã, q̃ ẽt nõ cõmittit̃ ipso iure, sed req̃rit sniam.

S V M M A R I V M.

1 *Moræ purgatio non admittitur, ubi est dies, & pœna, quia executio facta intelligitur, & nil restat ad agendum.*

CONSILIVM XCIX.

IN Christi nomine Amen ¶Quia p ĩ. scriptos excellẽtissimos doctores & pr̃es honorãdos plenissimè scriptũ fuit paucis cõtentus ero. † Et q̃tum ad primũ articulum, q̃ ciuilitas nõ fuerit amissa ipso iure, posito q̃ d. Petrus nõ seruasset qđ ꝓmiserat, sed ueniret amittẽda p sniam, vt in simili determinari p Bar. ff. si q̃s ius di. nõ obt. l. t. in fi. prĩ. ubi dicit, q̃ si iudex mãdat aliq̃d fieri sub certa pœna, licèt nõ fiat pœna nõ ẽ cõmissa ipso iure, sed uenit cõmittẽda p sniam, ad q̃ debet ille citari, l. 3. §. si ad diẽ. ff. de re mili. Et sic illa uerba sub pœna parũ operant̃, q̃a sulã cõminationẽ, indncũt q̃ nõ habet ni sniæ. C. cõmi. uel epi. p totũ. & patet ex p̃s̃c. ff. de admi. tut. l. tutor q̃ repertoriũ. §. si deponi. in fi. Posset. n. iste Petrus ptendere iustũ ipedimentũ ꝓp qđ excusat a pœna, saltẽ ope excep. si esset pecuniaria. ff. si q̃s cautio. l. 2. §. q̃s in iudicio. ad l. rhodiã de iactu. l. si uehẽda. §. idẽ iuris. sed in hac deberet excusari ipso iure esse cõmissa, nã si esset pdita ciuilitas, nõ esset locus exceptioni, & sic iustũ ipedimẽtũ nihil ꝓdesset, esset ꝫ naturalẽ æq̃tatẽ. ff. de exc. tu. l. scire oportet. §. sufficit in fi. q̃a igit̃ posset subesse iusta cã ipediendi, & sic esset dubiũ, an d. Petrus incidere deberet in dictã pœnã, req̃rit declaratio iudicis. per q̃ no. Inn. de æta. & qua. c. cũ bone. i fi. primæ gl. Præterea uerba illa sub pœna &c. fuerũt apposita in fauorem cõis senarũ, vñ cũ sint dubia & possint recipere utrũq; intellectũ, iterpreta tñ potius ꝫ cõmunẽ, s. ut nõ ipso iure tm̃, sed p sniam. ff. de pac. l. ueterib᷑, cũ ibi no. † Sup scđo articulo notandũ, q̃ si pœna esset ipso iure cõmissa & pdita esset ciuilitas, nõ esset locus purgationi moræ, q̃a iã facta esset executio, & nihil aliud restaret fiẽdũ, quo casu denegat̃ indistinctè moræ purgatio. ff. de lega. 2. l. si is cui. ff. de cõd. & demõ. l. si ob rẽ nõ defensã. p quas leges. hoc tenuit Dy. in l. si seruũ. §. seq̃. ff. de uer. obli. & p Bar. in l. si insulã. c. ti. in 3. & 4. q. Et iõ necessaria fuit inuestigatio pcedens, leges. n. pmittẽtes purgationẽ moræ loquũt̃ eo casu, quo pœna est cõmissa ipso iure, tñ nõ est facta executio, sed uenit q̃s ad eã cõdẽnandus, & restat executio fiẽda. Cũ uero cõmissio pœnæ trahit secũ executionẽ, nõ est locus purgationi moræ, ut dixi. Nos ãt sumus in tertio casu, q̃a nõ solũ executio facta, sed nec ẽt cõmissa est dicta pœna p solã inobseruantiã pactorũ, sed uenit iponenda p sniam iudicis. Si ergo iudex, q̃ de cã cognoscit iustã ppendit cãm ꝓp q̃ pœnã infligi nõ dẽt, non infliget, talia. n. suo arbitrio reseruant̃, q̃ sp æquitatẽ p̃ oculis hr̃e debet. l. qđ si esses. in fi. ff. de eo qđ certo loco. iusta ãt ea cã illa q̃. s. alleg. s. q̃ cõe Senarũ in nullo fuit dãnificatũ ex cessatione dicti Petri. nam ea q̃ facere debebat d. Petrus ĩ terminos supradictos ꝓ hoc solo facere habebat, ut cõe p̃satũ nõ fraudaret̃ p̃stantijs, sed fraudatũ non fuit ergo sufficit, q̃a ubi duo ꝓp unũ, ibi vnũ tm̃, idest sufficit fieri illud propter qđ aliud erat fiendũ. ff. de cond. & demon. l. cũ seruus. de euictionibus. l. qui libertatis. §. seruus. Nec sumus in terminis illarum legum dicẽdũ, q̃ ubi est dies & pœna, locum non habet purgatio moræ, quia loquont̃ ut dixi, cum pœna est cõmissa, non tñ executa, hic uerò nõ est cõmissa, sed ueniret imponenda, si causa legitima non subesset in contrarium, sed hic subest ut dixi. Et prædictis præsentialiter contentis dico & consulo idem quod. s. consultum est &c.

S V M M A R I A.

1 *Exceptio contra rescriptum q̃ lis fuit terminata per sententiam, ita inficit rescriptum sicut litis contestationem.*

2 *Pactum de non agendo inficit rescriptum, non pactum de non petendo.*

3 *Principi non narrare q̃ partes promiserunt acquiescere primæ sententiæ, reddit rescriptum surreptitium.*

Conuentio talis ualet, & licèt non noceat pupillo, nocet tamen paciscenti.

4 *Tutor ex eo q̃ produxit inuentarium in iudicio, tacitè uidetur allegare q̃ ultra descripta non tenetur.* (conuent.

5 *Inualidã exceptio si opponi ad moderãdũ cõdẽnationẽ ante et post moderãdũ eue*

CONSILIVM C.

IN Christi nomine Amen ¶ In causa mihi cõmissa cõsulenda per magnificum dñm malatestam dñm Pisauri, q̃ diu dr̃ uẽtilata inter Gentilẽ Iacobi de dicto loco tutorẽ quorundã pupillorũ reũ ex parte una, & ipsos pupillos seu quẽdã eorũ attinẽtẽ eorũ noĩe agẽtẽ ex altera. Visis & diligẽter examinatis oĩbus scripturis mihi trãsmissis, q̃a principalr̃ dubitat̃ de snia cõmissariorũ p̃fati dñi ultimo loco lata, p q̃ cõdẽnatus fuit d. Gẽti. ad restituendũ dictis pupillis possessionẽ p ipm̃ Geori. alienatã de bonis eorum unà cũ fructibus si haberi pñt, aĩs ad æstimationẽ, utrũ ve fuerit bñ lata, & an sit ualida, uel nõ, & an sit iusta. Idcirco omissis in ptitudinibus ꝓcessus, sup q̃bus si uellẽ insistere, vix sufficeret papirus, omissia ẽt q̃ opponunt̃ ꝫ rescriptũ p̃fati dñi, † q̃a dr̃ inualidũ ex eo q̃ p ipm̃ fuit lis suscitata q̃ p aliã sniam q̃ in rẽ iudicatã trãsiuerit terminata, ex quo vr̃ reddi nullũ. C. sen. rescin. non pos. l. fi. & talis exceptio sicut p̃t opponi ad contest. ff. de cõd. inde. l. elegãter. §. si post. ita & ad rescri. de lit. cõte. c. j. li. 6. & ibi no. p Inn. nã cũ in supplicatione fuerit facta mẽtio de dicta prima snia, & narratũ fuit qualiter ex ea pupilli fueriot læsi p̃fatus dñs cõmittẽdo, ut iterũ de cã cognosceret, vr̃ uoluisse dictæ exceptioni derogare. ff. de excu. tu. l. idẽ vulpianus. §. aũt alij. extra de offi. deleg. c. pastoralis. §. pterea. de cuius p̃tãte nõ intẽdo disputare. Et eodẽ mõ p̃t respõderi, dũ dr̃ q̃ durante tutela nõ poterat agi, q̃a notũ erat dicto dño tutelã durare. Voũ tñ est, de quo nõ fuit facta mẽtio in ipetratione rescripti, qđ si p̃fatus dñs sciuisset, forte nõ concessisset, q̃a sit pe primæ cõmissionis factæ p Galeaz filiũ dicti dñi ꝑpartes ꝓmiserũt acq̃escere sniæ cõmissariorũ primorũ q̃ cõdẽnauerunt in libris trecẽtis & tribus & nõ uenire ꝫ. Et si testificatus est p̃fatus Galeaz cũ alijs, q̃a de cã † vr̃ reddere scdm rescriptũ nullũ. fm̃ Inno. in d. c. de lit. ꝯtest. ubi dicit, q̃ exceptio pacti de nõ agendo inficit rescriptũ, secus in exceptione pacti de nõ petẽdo q̃ solũ ad merita cãæ opponit̃ fm̃ eũ. Hæc aũt cõuentio de acq̃escendo sniæ vr̃ fuisse de nõ agendo, cũ snia q̃ trãsit in rem iudica. imponat̃ finis liti. ff. de re iud. l. 1. q̃ finis impositio impedit amplius agi. i. litẽ contestari. d. l. elegantẽr. §. si post. de cond. inde. † Et ualet talis cõuentio. ff. a q̃bus appel. nõ licet. l. 1. §. si q̃s ante sniam. C. de tẽp. ap. l. fi. §. fi. Nec ob. si dicatur q̃ dicta ꝯuẽtio nõ poterat p̃iudicare pupillis. Nã saltẽ ipsi paciscẽti q̃ litẽ mouerat potuit p̃iudicare, ut amplius eo mõ quo tũc agebat noĩe dictorũ pupillorũ audiri nõ deberet in sui odiũ ueniẽs ꝫ factũ suũ. arg. extra de fil. presby. c. vẽniẽs. cũ ibi no. p Inn. de cle. cõiuga. c. diuersis fallacijs. ff. de adop. l. post mortẽ. Nec ob. l. iubemus. §. iconomus. & §. sane. C. de sacrosan. eccle. q̃a ibi administrator fecerat actũ a lege reprobatũ, merito ipsemet poterat cõtrauenire noĩe illius, cui᷑ negotia administrabat. C. de agri. & cens. l. queadmodũ. Sed in casu nostro fecit actũ a iure ꝑmissum, cũ causa esset dubia, argu. l. tutor. in prin. ff. de iureiur. de trans. l. præses. iuncta. d. l. 1. a q̃bus appel. non licet. & l. fi. de tẽp. ap. in fi. Est ẽt alius defectus in mõ agẽdi & pronunciãdi, q̃a in supplicatione narratũ fuit, q̃ dicti pupilli indigebãt restitutione in integrũ aduersus primã sniam, p q̃ facta erat cõdemnatio in minori summa, q̃ pupillus deberet, vñ postea corã cõmissarijs petẽda fuit restitutio & cõcedẽda, ut reponerẽtur in pristinũ statũ. C. si aduersus rẽ iud. l. 1. qđ factũ nõ fuit, sed simpl̃r sup principali negotio fuit petitũ iterũ ꝓnunciari, nõ cõcessa adhuc restitutio, & sic factõ fuit q̃ p̃postero vr̃ actũ. Cũ prius p̃iuditijs restitutionis rescindẽs tollendum fuisset obstaculũ sniæ, quod impediebat iterũ ꝓnunciari, & postea deueniẽdũ fuit ad rescissoriũ. l. q̃ proprio. §. item q̃ritur ff. de ꝓc. ergo &c. ar. C. de here. ac. l. ut debitũ. ¶ His tñ & alijs q̃ pluribus omissis, q̃ uidentur potius diffugia q̃ realitates, descendo ad iustitiam & merita causæ, de quibus puto præfactum dominum mang. cupere declarari. Et licet causa pupillorum pia sit [a]. C. an impera. inter pu. & uidu. l. unica. eis tñ sic fauẽdum est, ut alijs non fiat iniustitia. de foro cõpe. c. e a parte. uidendũ est ergo, utrũ ea q̃ impingunt̃ dicto Gentili in defensione cãæ, q̃ dicti pupilli habuerunt cum ser Antonio super dote dñæ Riciardę sint sufficientia ad ꝯdẽnationẽ q̃ facta fuit. Et si bñ inspiciat petitio prima porrecta corã dictis cõmissarijs, q̃ continent̃ in libro actorũ & scripturarũ dictorũ pupillorum folio. 5. & vj. hoc solũ vr̃ impingi, q̃ nõ ꝓduxit inuentariũ bonorũ Pauli, qđ fecit Gualfredus cũ eius hr̃ditatẽ adiuit, nec inuentarium de bonis Gualfre. qđ fecit dña Clara cũ eius hr̃ditatẽ adiuit. dr̃. n. in d. petitione, q̃ d. inuentaria fuerũt facta, & q̃ p ea potuissent dicti pupilli defensari a restõne dictæ dotis, cũ de bonis Pauli mediãtibus dicto Gualfredo & dña Clara nihil puenerit ad dictos pupillos. Hoc nihil aliud est dicere, nisi q̃ si dictus tutor ꝓduxisset d. inuentaria, & dixisset nihil d̃ bonis Pauli puenisse ad dictos pupillos, fuissent d. dicti pupilli absoluti a restõne dictæ dotis, qđ minime fecit. ergo &c. Certe q̃ nõ ꝓduxerit d. inuentaria falsum est, ut patet a pte ex tenore sniæ dñi Seraphini

a ¶ Sit. Ad. de Bald. in consi. 465. in 1. pte.

Seraphini q̃ fuit primus iudex in d. cã. nã expressæ facit de eis mẽtionẽ dicẽdo. & visis tali & tali inuẽtario &c. q̃ verba q̃ libellauit nõ cõsiderauit. † Qđ aũt habuit necesse dicere expresse nil de bonis Pauli puenisse ad dictos pupillos, nõ est verũ; tũ q̃a pducendo inuẽtaria pdicta tacite dixisse vr̃, nõ ultra vires dictorũ bonorũ dẽat cõdẽnari cũ ad nihil aliud fiat inuẽtarij pductio. Nã q̃ uult añs vult ẽt cõñs, sine quo illud añs quasi nullius esset vtilitatis. C. de fideic. l. quis. & ibi not. per Bar. Et sufficit rebus ipsis & factis aĩm declarare. C. de insti. & subst. l. cũ reprehẽdẽda. ff. de leg. l. de quibus. & illud censet q̃s petere, qđ ex verbis & gestis cõcipi põt. l. Gallus. §. 1. ff. de lib. & posth. ¶ Præterea impertinẽs fuisset dicere, q̃ in bonis Pauli nil puenit ad dictos pupillos. Nã potuit puenisse ad Gualfredũ primũ hr̃dẽ tñ, q̃ sufficiebat ad satisfactionẽ dotis tñ, & p ipsũm cõsumi & lapidari, sicq; ipse Gualfre. nõ obstãte inuẽtarij cõfectione incepisset effectualr̃ teneri, & sup bonis eius fiẽda fuisset executio, & restõ dotis. Nõ ergo fuisset tunc ptinẽs allegatio illa sola. s. q̃ de bonis Pauli nil puenit ad dictos pupillos, sed addi debuisset q̃ ẽt nil de bonis d. Gualfre. hoc antẽ i dicto libello nil dr̃ nec impingit dicto tutori, sed solũ primũ qđ minime concludebat ad cõdẽnationẽ d. tutoris cum ẽt nõ cõcludat culpã vel negligẽtiã, cũ non fuerit culpa uel negligẽtia nõ dixisse illud qđ dictũ nõ releuabat. C. de pbat. l. ad pba. Occasione ergo cõtentorũ in dicto libello nõ debuit dictus tutor cõdemnari cũ q̃dã sint nõ uera, q̃dã nõ cõcludẽtia. Et libellus debet esse talis q̃ cõcludi debet ad cõdẽnationẽ.[a] vt no. in l. j. ff. de eden. in gl. magna. Potius ergo dẽrent cõqueri dicti pupilli de primo iudice q̃ postq̃ inuentaria pdicta fuerũt corã eo pducta nõ debuit dictos pupillos simplr̃ cõdẽnare, sed quatenus paterent facultates dicti Pauli aut Gualfredi si dissipassent bona Pauli q̃ ad manus puenissent. simplr̃ aũt condẽnando vr̃ reiecisse vel reprobasse exceptionem inuentarij, † q̃ cùm opponit ante sñiam, censet oppons ad cõdemnationẽ moderandam. Cum uero post tunc ad moderandam executionem, qđ ẽt fieri põt. l. nẽsenius. §. fi. ff. de re iud. & ibi per Bar. vñ cũ hæc apposita fuerit añ & iudex nõ moderauerit cõdẽnat, sed si simplr̃ cõdẽnauit vr̃ uoluisse eos teneri, ẽt si uires dictarũ facultatũ nõ sufficiunt. ff. de neg. gest. l. sinaũt. §. fi. vñ nõ vr̃ imputãdũ dicto tutori, si nõ ceptis bonis Pauli vel Gualfr. i primo nio dictorũ pupillorũ posuit manus ad possessionẽ eorũ. In quibusdam uero alijs allegationibus impingit dicto tutori, q̃ nõ pduxit instrm̃ dotis D. Cathẽ. quæ hẽbat potiora iura q̃ D. Riciarda nec ẽt instrm̃ assignationis sibi factæ de oĩbus bonis Gualfre. p dicta dote, q̃ bona ẽt nõ fuerunt sufficiẽtia. Sed aduertendũ. q̃ cũ ista nõ fuerint deducta in prima petitione, a qua debet regulã ti cõdemnatio nõ põt dicta petitio ex eis post lit. cõtest. iustificari, sm ea q̃ plene hñr in l. edita, C. de eden. Et posito q̃ hæc cessarẽt, videndũ est an faciãt ista ad factũ. Et certe quantũ ad instrum dotis d. D. Cathe. vr̃ clare dicẽdũ, q̃ non q̃m pductio ipsius tutelæ ptinebat ad defensionem bonorũ Gualfredi ꝯ dotẽ D. Riciardæ. Sed hæc defensio necessaria non erat q̃m ad dotẽ d. D. Riciardæ Gualfredus non tenebat, nisi vt hæres Pauli q̃ dotem acceperat & erat suo noĩe obligatus, sed vt hæres Pauli nõ tenebatur nisi vsq; ad vires bonorum ipsius Pauli, postq̃ fecerat inuentarium. C. de iure delibe. §. & si pfatũ. Et sic dicta bona Gualfr. non erant p ipsa dote obligata, nec ei obnoxia nisi ad manus Gualfre. puenissent bona Pauli sufficiẽtia ad dictæ dotis restõnem, & ipsa dissipasset, vt s. dixi. hoc aũt nõ allegatur in libello dato noĩe dictorũ pupil. ergo non fuit necesse dicta bona defendere aduersus dotem d. D. Riciardæ postq̃ p ipsa nõ erant obnoxia, nec poterat capi p ea, & p cõñs nõ fuit necesse pducere instrm̃ dictæ dotis D. Cathe. sed sufficiebat pduxisse inuentarium bonorũ Pauli vt dicta bona defenderent a dote d. D. Riciardæ; sed dictum inuentarium fuit productũ, uti patet ex tenore dictæ primæ sñiæ. & s. dixi. igit dictus tutor reprehendi non põt de negligentia sñiæ facta id qđ non erat necessarium, si fecit id qđ sufficiebat. Præterea ẽt si bona d. Gualfre. fuissent obligata uel obnoxia p dote d. D. Riciardæ adhuc non fuit necessarium producere instrumentum dotis dictæ D. Catherinæ, vt defenderentur a dote D. Riciardæ, postquam fuerint per sñiam iudicis adjudicata dictæ D. Catherinæ, prout dr̃ pro parte dictorum pupillorum; q̃m defensio illorum bonorum amplius non pertinebat ad D. Claram, & ad hæredes eius, prout sunt isti pupilli postq̃ dicta D. Clara fecerat inuentarium bonorum dicti Gualfredi sed pertinebat ad dictam D. Catherinam & eius hæredes. Nam dicta domina Clara tradendo d. bona d. D. Cathe. de mãdato iudicis amplius non poterat ipsa vel eius hr̃des vexari ab aliquo creditore Gualfre. ẽt qui fuisset prior in tpe d. D. Cath. sed agẽdũ fuisset ꝯ D. Cathe. C. de iure delib. l. fi. §. sic ẽtiã. ver. si vero hr̃des. Non ergo intererat dictorũ pupillorũ defensari d. bona adiudicata d. D. Cathe. postq̃ pduxerat tutor eorũ instrm̃ factũ per d. Clarã de bonis Gualfre. quia tunc defensarent pro seipsis, sed hic non ꝓponit in aliqua parte ꝓcessus, q̃ sint hr̃des d. D. Cathe. & per cõñs defensarent p alio. s. p d. D. Cathe. vel eius hr̃dibus non p se, hoc aũt eorũ non intererat, igitur non possunt imputare dicto tutori, si hoc non fecit. arg. ff. mãdati. l. si p curatorẽ. §. mandati. Possessio ergo uẽdita per dictũ Gentilẽ p soluẽdo dotẽ D. Riciardæ, aut fuit de bonis Gualfre. & tunc ex quo per prius fuerat adiudicata D. Cathe. defendat eã d. D. Catherina & eius hr̃des & eã vendicent a possessore, nec possunt dicti pupilli conqueri q̃ non fuerit defensata, postq̃ non dicunt se hr̃des d. D. Cathe. Aut non fuit de bonis d. Gualf. & tunc allegatio ista q̃ debuerit d. Gentilis pducere instrm̃ dotis d. D. Catherinæ est impertinens, q̃m pductio talis instri pertinebat ad defensam bonorũ d. Gualfredi, q̃ erat obligata p dote D. Cathe. cũ prorogat tps, nõ aũt aliorũ bonorũ, vñ ẽt si pductũ fuisset nõ ppterea possessio, q̃ dr̃ uendita, si non fuit de bonis Gualfredi, fuisset defensata. Oportebat ergo dicere dictã agentẽ si uolebat, q̃ sua allegatio pcederet & esset pertinens, q̃ d. pupilli erant hæredes d. D. Cathe. & ẽt pbare, & sic per cõñs intererat ipsorũ defensare d. bona ex persona de iure d. D. Cathe. q̃ erat prior in tpe aduersus dotẽ d. D. Riciardæ, q̃ erat posteri tẽ, vt sic dicta bona eius remanerent, q̃ oĩa dicere omiserunt, & sic quicquid dixerunt impertinens est cõcludit ad colligẽdũ negligentiã d. tutoris. Itẽ si dicat dictũ fuisse in dolo vel culpa, ex eo q̃ debuit potius alienare domũ q̃ ipse & sui possidẽt q̃ fuit d. Pauli, q̃ possessionẽ q̃ vendidit, nã nunq̃ fuit Pauli, postq̃ sciebat Gualfredũ fecisse inuentariũ de bonis Pauli. Rñdet hoc dici non posse, q̃a non constat ex actis q̃ illa domus fuerat Pauli, licet sic alleget, nec hoc pbatũ fuit. Et posito q̃ esset pbatũ, nõ sequit q̃ debuerit hoc facere, q̃a potuit ad eũ peruenire titulo oneroso, & licet esset obligata p dote D. Riciardæ ex quo tñ nõ fuit actũ ꝯ se hypothecaria, nõ potest dici fuisse in dolo vel culpa si seipsum nõ molestauit, ex quo ab alio nõ molestabat. Quid. n. si bona sufficientia d. Pauli peruenerunt ad Gualfre. q̃ ipse vẽdidit & dissipauit, inter q̃ & ista domus erat, certe hr̃ditas Gualfre. remansisset obnoxia p isto debito. Non ergo habuit necesse d. Gentilis domũ pdictã a se abdicare, hoc ipso q̃ semel fuit Pauli ex quo ꝯ eũ nõ erat lata sñia, sed ꝯ d. pupillos simplr̃ non aũt respectu bonorũ d. Pauli duntaxat. Ex quibus cõcludo iudicio meo, d. Gen. ex cãts deductis in libello & pcessu nõ fuisse ltime cõdẽnatũ per vltimos cõmissarios, & debere pnunciari male fuisse sñiatũ, & bene appellatũ. hæc tñ sñia non faciet præiudiciũ d. pupillis, quominus q̃ñcunq; finita tutela possint agere ꝯ dictũ tutorẽ occasione doli vel culpæ, & ẽt obtinere si bene & aperte deduceret in iudicio q̃ deducenda erunt, & ipsa pbent, cũ istud iudiciũ sit agitatũ per coniunctã personã d. pupillorũ, q̃ non hẽt mandatũ a lege vel ab homine, & sic eius factũ præiudicare nõ potest pupillis pdictis, nisi postq̃ peruenerint ad perfectã ætatẽ ratificent. ff. iudi. sol. l. 3. §. sed & si forte. & ibi no. per Barto. facit l. in causa. de pcu. Primæ autem sñiæ latæ per cõmissarios D. Galeaz filij præfati D. Malatestæ bene cogitur stare dictus tutor, postq̃ sic promisit eidem acquiescere, dummodo fiat cautio, q̃ etiã pupilli prædicti eidem stabunt, alias secus. ff. loca. l. quæro. §. inter. locatorem. iuncta l. per fundum. ff. de ser. rusti. prædi.

S. V M M A R I A.

1. *Testator si legat alicui certam summã denariorum, & iubeat hæredi q̃ soluat tot pro centenario, an licite exigi possint ratione tardãtæ solutionis.*
2. *Testator si soluit in uita post testamentum tot pro centenario, an liceat retinere, & reliquum pro rata exigere.*

C O N S I L I V M CI.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Quantũ ad tps decursum vel decursarũ post mortem dicti testatoris clarũ est q̃ dicta eius dispositio non valuit, quia testator nõ potest grauare hæredem, vt pro tempore q̃uo cessauerit soluere legatum vel debitũ, soluat aliquid nomine vsurarũ, ita determinat Barto. in l. 2. in fi. ff. de his quæ pœnæ nomine, & de adm. tu. l. tutor qui repertoriũ. §. si deponi. de an. lega. l. 3. sic etiam sentit Bal. C. de his quæ pe. no. l. 1. in 3. q. pro quibus f. cit; quia

[a] ¶ Ad condemnationem. Adde Bal. 3 cons. 370. in 3. parte.

qa testor non pt facere, ne leges diuinæ uel humanæ locū habeāt in suo testo.ff.de le.1.l.nemo. Nec q hic non dixit noīe usurarū, qa p hoc non tollit quominus id qd solueret ultra sortē p p retardationē solonis, esset usura, nisi alr doceret de interesse dāni emergentis, non consueuit esse sp uniforme.s.v. pro centenario, sed interdū plus, interdū minus; & iō uniformitas pstationis & aūtra magna ondit usurā esse ff.de uerb. ob.l. si stipulati fuimus. & qd ibi p Bar.14.q.3.per totum. Quātū uerò ad tps decursum in uita testoris usq; ad tps testm vr idem. Num sicut debitor non pt se obligare ad usuras p tpe futuro, ita nec p pterito quo cessauit soluere, cū utraq; rō sit utrobique; igr nec p testm dispone re, cum bona sit argumentatio de Ʒctibus ad ultimas uoluntates. ff.de leg.1.l.seruum filii.§.cum qui cirographū.de leg.3.l.qui cirographū. Sed ista æquiparatio bona est.C.de inof.dona.sed hæc non est eadē rō otrobique, alr cessat argumentatio de simi ad simile.iuxta no.in l.fi.C.de inof.don.Sed hic non est eadem rō; nā in materia usurarum prohibet inuita, uel non gratuita solo, uel pmissio eius qd est ultra sortem, q dr extorsio, non aūt prohibet gratuita & liberalis & ab oi necessitate aliena, q dr donatio.iuxta ea q no.de reg.iu. c.pcm.li.6. per gl.& Dy.qui tenent q sufficit usurario liberalis remissio usurarū absque restone. & licet Dy.li mitet hoc.s.cum pecunia erat restōni. Fede. de Senis disputando tenuit idem, si parata non erat, dum tn fuerit libera & spontanea. Tūc aūt est libera, qn debitor restituerat sortem totā & soluerat usuras; tunc.n.si cū possit usuras repetere, eas remittit, nulla cā alia subesse pt q liberalitas, ex qua resultat titulus donationis.ff. de donat.l.hoc iure in prin.& §. non pt. Sed si nondū restituisset sortē, subesset alia psumptio, uidelicet ne ab eo sors repeteret, & sic non esset liberalis nec gratuita remissio. d.l.hoc iure. in fi. iuncta.l.si cum aurum.de sol.ff.de oper.lib.l.cāpanus.de pig.ac. l.eleganter.§.q reprobos.& qd no.C.q met.cā.l.2. p gl. & Bar. Sic dico ī pmissione, q si debitor existe adhuc sorte penes eū pmittat soluere p tpe pterito uel futuro, ñ psumitr liberalr pmisisse, sed metu ne ab eo sors petat ex quo seqt, q talis pmissio cēset extorta a creditore, & sic illicita. Nō sic si sors ñ eēt penes eū, sed esset restituta, & postea solueret, uel promitteret usuras tūc. n.ex mera liberalitate censeret soluisse, & nō posset repetere.l.cuius perrorē.de reg.iur.ff.de condi.inde.l.1.& eodē mō pmisisse, & nō haberet excep.ff.si qs cau.l.sed & si q s. §.fi.cū si. At in ultima uoluntate vr dicendū indistinctè, q si legauit usuras p tpe prætérito, siue sors esset penes eū, siue non tpe quo legauit, dicat fecisse liberalr, & nō metu, ne ab eo sors exigatur, cùm legatū fiat ēt legatorio absente & nō cōsentiente uel ignorante. l. miles ad sororē.de leg.2.l.seruus.§.q margaritā.de le.1.vñ nō pt dici executor extorsionē interuenisse sicut dr ī pmissione q fit ad interrogatione crediris, iccirco dr mera donatio.ff.de le.2.l.legatū.§.donatio. & per 9ns licita. p dria inter Ʒctus & ultimas uolūtates facit.l.ex hoc edicto.§.sed hæredē.ff.de alie.iud.mu.cā.ubi hr, q in ultima uolūtate magis cessat psumptio doli.& fraudis, q in Ʒctibus, vñ vr mihi dicendū, q in casu nro, q pro tpe q cucurrerat añ testm, ualeat dictū legatū de qoinque p centenario tanq ex mera liberalitate factū & nulla interueniente extorsione q liberalitas nō est phibita ut s.dixi. licèt secus esset in pmissione inter uiuos; postq sors adhuc erat penes eū p iam dicta. & si dicatur quare nō sic est ualida p tpe futuro, s.post mortē p ea q primo loco dixi, cū ēt p illo sit eadē rō liberalitatis. Rñdeo, imo nō est qm si ualeret pea punitetur mora cōmittēda p hæredē qd nō sic pt facere testator, sicut punire morā suā.ar.C.ut in pos.lega.l.scire.cū cōcor.& qd plene no.in l.nemo.de leg. 1.nō ergo esset liberalitas q tenderet in dānum hæredis, postq esset effectus dñs rerum hæreditariarū, cū spē furti sit de alieno largiri. Et qd dixi de tpe, qd cucurrerat añ testm, dicendum est de tpe currente post usq; ad mortem, cùm tunc sumat uires testamentum, & oia quæ prius erant facta, censerentur tpe mortis facta.l.talis scriptura. §. fi.iuncta gl.quæ est.ff.de execut.tu.l.athletæ.§.remissionē, quæ incipit als postq.

S V M M A R I A.

1 *Balia et authoritas data aliquibus inquirendi super cōtractibus usurariis siue illicitis, non possunt inquirere de eo contractu per quem aliquis dedit quartam partem molendini pro solutione annua trium saccorum frumenti, nec etiam q aliquis dedit pecuniam nullo tempore restituendam pro certo quod annuo, sed bene possunt cognoscere de locatione facta, ex qua nulli fructus percipiuntur, tanquam ille contractus sit illicitus. & .2.*

2 *Venditor re tradita & facultate uendi recipit licitè usuras pretii quæ retardati quæ magis dicuntur interesse.*

3 *Emptio sicut est illicita sine pretio, ita uenditio sine re, & idem in locatione.*

CONSILIVM CII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso & pōderato tenore dictorū instrumentorum, si qrit utrum Ʒctus in eis contētus dicat usurarius, seu in fraudem usurarū conceptus, nō uideo qualr hoc dici possit attenta forma ipsius uel ipsorū Ʒctuū, qm usura dr id qd soluit ultra sortē[a] eorū, q consistunt pondere, numero, uel mensura, in illis.n.tm Ʒhit usura, qa cū usu consumant, soluit ptiū usus q ptinet ad soluēté, & sic pcū pprio qd est illicitū, ut qs de re sua & plenū sua soluat alteri ptiū. Qd aūt usus taliū rerū sit pleno iure soluentis, patet, qa p translationē taliū rerū factam in eum a dño fuit translatum dñium, si fuerunt solutæ ut quantitas.ff.de positi.l.Lucius. igr & usus q nō segregat a dñio in rebus talibus.ff.de usufru.earū re.q usu consu.peorū. Cæterū de usu rerū, quarū dñiū remanet apud tradentē, & sic pt separari dñiū ab usu, ita qd unū sit apud unum alterū apud aliorū, bñ licitū est recipere ptiū uel pmium, vñ ēt de pecunia, qū trad.t ad spēm ita q non trāsferē dñiū, pt licitè recipi pmium.vt in casu l.3.§.fi.ff.commo.& ista sunt clara & nota apud peritos in iure, & sic dñt auctores & summulæ in materia usurarum. Sed in casu nro d.Nofrius soluit dicta tria modia frumenti annuatim, nō p aliqua qtitate cōsistēte pōdere onmero uel mēsura, & recepta primò a d.Mattheo uel p eius usu, sed p usu quartæ partis molendini 9ductæ ab illo, cuius dñiū apud illū remāsit, & sic ex sui forma nō pt dici Ʒctus usurarius. Nec pt dici, q uno uideat soluisse p merito illorū 40. floren. traditorū sibi ab illo Mattheo triplici rōne. Prima, qa ut ponit in pūcto dicta 40. incontinēti restituit, & sic recepisse nō vr l.q sic.ff.de solu.vñ nō pt dici p usu illorū 40.cū eis nō fuerit usus. Sc̄da, qa & si nō restituisset, nō recepit dicta 40. ut eis uteret, alr in usum suū cōuerteret, sed ut ex eis reficeret dictū molēdinū, & faceret ipsum macinans, qd si fecisset adhuc magis licitè d. Matthæus recipere potuisset pmiū a dño, vñ licitus affectus uel pensio diceret, qd si nō fecisset, sibi habuisset dictus Nofrius imputare, quia per ipm stetisset, quominus cōmodū ex molēdino pciperet. arg.ff.de Ʒhē. emp.l.Labeo scribit simplr bibliothecā. Tertia rō ē, qa fuit actū ut in nullū casum dicta 40. deberent unq restitui d. Mattheo, & cōstat q qn agit, ut sors nunq restituat, sed remaneat apud recipientē p certo annuo reddito soluendo ad uitā recipientis, licitus est Ʒctus rōne dubii ar.C.de inof.test.l.si pr puellæ. & qd ibi no.ext.de usur.c.si captiose & qd no.c.xi.e. in ciuitate. Nec etiā pt dici, qd deīn frumētū fuerit solutū p p retardatā solonē ptii.s. 133.flore.qbus fuit actū ut uenderet dicta quarta pars molēdini, qm ad dictā uenditionē uel emptionē nō fuit pcessum, & sic nō fuit nec est debitor d.Nofrius in d.ptio.vñ dici nō pt, q solueret p retardata solone eius qd soluere non debebat, licet.n.dictus Mattheus esset astrictus ad uendendū, non tn Nofrius erat astrictus ad emendū, sed erant in sua ptāte, ergo &c.l.non q eqd. ff.de indi.cū si. Et posito, q ad dictā emptionē fuisset pcessum, tr 2 licitè uideret recepisse d.Mattheus, † qa uenditor postq tradidit b rē & facultatē utēdi, licitè recepit usuras ptii retardati[b], q magis dñr interesse.C.de act.emp.l.curabit.& qd ibi not.in c. salubriter. de usu. Non uideo ergo, ex quo capite contractus iste dici possit pprie usurarius, uel in fraudē usurarū conceptus. Sed si qritur, utrum ex alio capite uel cā sit contractus illicitus, adeo q p dictos officiales qui baliam habēt non solum super contractibus usurariis, sed ēt super quibuscūque illicitis, ut ex tenore reformationis apparet, cogi possit ad restituēdū d. Mattheus quicquid percepit, & ēt ad recipiendū suum molendinum, ut sic de cætero soluere non cogatur d.Nofrius. Puto q sic, euidēti rōne nā præter solitam formam aliorum contractuum, & sic non sine fraudis suspitione fuit facta locatio de d. molēdino pro tpe dūtaxat quo non esset macinās, & sic pro tpe quo nulli fructus uel emolumentum inde perciperetur. postq ergo inciperet esse macinans, dicta 9dō finiretur, ut patet ex significatu illius dictionis quoadusque.ff.de uē.in pos.mit.l.1.§.fi. Et sic in effectu vr actū inter partes prædictas, ut d. Nofrius solueret dictum frumentū annuatim p eo tpe quo nullum emolumentum perciperetur ex dicto molendino, & p 9ns sine aliqua iusta & rationabili cā. Cū enim inter contrahentes æqualitas sit seruanda .l. pe. in fi. C.cōdi. Ex quo Nofrius nullā utilitatē sensurus erat ex re d. Matthei, non poterat iustè nec rōnabiliter agi q dictus Mattheus aliqd iu-

a ¶ Sortē. Adde Bal. in consil. cxv. in 2. parte.& d. Mar. sozi. in consi.2. uersi circa. 3. q circa prin in. 1. parte.

b ¶ Retardat. Vide do.Bar. so zi. consil. clxxvj.uer si. secundo confirmatur & uer. secūda difficultas. in 2.parte.

lucrū uel commodū reciperet a Nosrio, quinimo pſumit potius contractus Leoninus & p potentiā aliq̄ uel cōcussionē extortua arg. ff. pro so. l. si uerò fuerit. §. fi. nā eē dēt, uel subsistere aliqua rōnabilis cā vel ɔdigna recōpensatio, ad hoc vt qs obliget effica citer. l. iurisgē. vēr. & iō puto. ff. de pac. Et iō stipulatio facta sine a iusta cā ñ valet [a] in effectū, ff. de doli excep. l. a. §. cīr. & solutū sine iusta cā repetit ɔdōne gōrali sine cā. ff. de ɔdi. sine cā. p totū. imo qcqd de meo vel mihi debito ad aliquē puenit, nec subest iusta cā cur apud eū remaneat. ff. si cer. pe. l. si & me & titiū. Quinimo ñ solū iure ordinario & remedio actionis pdictę vr reuocāda solutio pdicta, sed ēt officio iudicis nobili & ordinario, cū ad eū ptineat puidere oe illicitē fiant exactiones & extorsiones, vel sine ptio vēditiones, aut sine mercede ɔductiones, & ne qs iniquū lucrū aut dānū sentiat. ff. de of. præsi. l. illicitas. in prin. vbi vr quasi casus de 3 toto eo qd diai. † sicut. n. illicita est emptio sine pretio, imo pſumitur extorta vt ibi, ita ɔuerso vēditio sine re, & idē in locatione. Sed in casu nro censet facta ista locatio sine re, qa locator nullā rē fructuosam dabat, & tñ mercedē & pēsinnē recepit, ac si esset fructuosa. Officiales ergo pdicti pinde constituti a cōi Senatū sup vsuris & malis ɔctibus nō minus pñt eorū partes & vices impartiri in talibus extorsionibus & ɔctibus iniquis p quos vna pars lucrat & nullū dannū sentire pōt, altera verò nullū lucrū sed totū dānum cum supusuris, cum in hoc loco pſidis & iudicis ordinarij succedant, vt. d. l. illicitas in pcin. Nec dici pōt, q videat d. Nofrius donasse qd soluit, qa ea tenore dicti ɔctus apparet, q nō habuit animū donādi vel liberalitatē exercendi; & qñ pōt subesse alia pręsumptio q̄ donatio, illa nō pſumit. l. si cū aurū. de solu. de pig. ac. l. eleganter. §. q reprobos. ff. de o p. liber. l. cāpanus. Et si pōt d. Nofriua repetere frumētū qd soluit sine aliq̄ iusta & rōnabili cā vł recōpensatione seu retributione, & ad hoc officiū pdictorū officialiū im ppriari, fortius ēt vt puideat ne in futurū hēat soluere, vc3 faciendo pnunciari dictum ɔctū illicitē extortū, & sine aliqua iusta cā factā dictā pmissionē a d. Nofrio de soluēdo ānuatim dictū frumētū quousq; d. molēdinum erit nō macināns, & p ɔñs posse impunè & liberè d. molēdinū d. Matth. dimittere & relaxare, & q in futurū soluere nō cogat; ut d. l. illicitas. in prin. vbi casus, qa cui damus sct. &c. vt in regula cui damus. ff. de supli. l. j. Et si dicat, sm pdicta cogeret d. Matth. restituere totū qd recepit, sed d. reformō vult q nō cogat q̄s restituere d. officiales, nisi quatenus recepisset ultra 3. p cētenario. Sed rñdeo illud pcedit, qñ qs recepisset aliqd illicitè tāq̄ vsurā, tūc. n. voluit reformatio q pp cōmoditatē q̄ habuit aduersarius d sua pecunia & vsu ei potuerit licitè recipere vsq; ad a. p cētenario, qd an fieri potuerit nō disputo; tūc aūt nō sine aliqua cā d. a. reputant eē apud eū, cum aliqd emolumētū habuit aduersarius ab eo. Sed qñ ɔctus eēt ea alio capite vel cā illicita, vt est in casu nro qa Matth. nihil dedit & multū recepit, tunc nulla rō dictat q dēat sibi aliqd remanere, cū nulla subsistat cā; & sic verba dictæ reformationis dēnt intelligi sm subiectam materiā, & diuersitatē casuū diuersim. de. l. sed & si possessori. §. sed si rerū. ff. de iureiu. Nō. n. cadit in casu nro illa ɔsideratio. de a. p centenario, cū hoc ea par, Matth. nulla q̄titas fuerit tradita, p qua d. emolumētū receperit; & sic ad hūc casū nō adaptat illud. facit qd no. C. de trāsac. si ex falsis. & l. si qs maior. in antepe. glosella. Cōsulo ēt d. Nofrio, q corā d. officialibus exponat cās occultas, q̄ induxerūt eū ad faciēdū hūc ɔctū sicut mihi exposuit & aliqualē fidē eis faciat, vt intelligāt latētē anguē in herba. nā de se male pōt intelligi, cum vt dixi sit cōceptus extra solitum cursum, & iō magis resultat pſumptio ɔ d. Matth. ar. l. ita fidei. de iure fis. cū si. De illis aūt. 40. florenis; quos d. Matth. soluit & incōtinenti rehabuit, vt in puncto dr, non video cur posit cogi per dictos officiales ad ipsos restituendos d. Nofrio, cum illa non habuit de bonis Nofrij, sed erant sua. Sufficit ergo q restituat id qd habuit de bonis Nofrij sine cā, & sup illo ɔcludūt rōnes. s. dictæ, nō aūt sup illis. 40. florenis. Posset ēt dici, cū vt dixi d. ɔctus male sonet in auribus, & non careat vitio suspitionis occultæ, q d. Matth. excogitauit hanc malitiā; qa cum ipse molestaret & vexaret, vt mihi asserit d. Nofrium in aqua d. Molendini. qui Nofrius ex parte inferiori fluminis habebat valcheriā, & cum quotidie d. Mattheum rogaret vt a molestia cessaret, non posset bñ consequi iustitiam, quia vt dr habet d. Mattheus favorem ab hominibus de statu, cogitauit d. Matth. extorquere ab illo Nofrio alterum de duobus, si vellet q a d. Molestia cessaret. s. q vel d. Nofrius reficerat d. molendinum suis expensis cum esset destructum non macinans, vel quòd daret dictus

[a] ¶Non valet. Adde d. Phil. cor. in cōs. 67. in 4. parte.

[b] ¶Copulatorum. Vide d. Alex. de imo. in cō. 110. l j. co. in 3. parte.

Nofrius eidem Mattheo. 233. florenos & retineret sibi molendinum titulo emptionis, cū non valeat ut dr. 60. Et qa d. Nofrius non habebat tunc pecunias in prōptu p altero istorū faciēdo cōpulit eū ad hunc ɔctuū, ex quo si bñ inspicitur ad alterū pdictorū impellitur, qa cōduxit p toto t pe quo non erat macinans, vñ nū pōt se ab annua pstatione facienda de frumento ex nunc, nisi alterū pdictorū faciat, s. q uel faciat molendinū macinans suis expensis, & tunc erit finita locatio, uel qd emat & soluat ptiū, & tūc sitr erit finita. Verū ad cooperiendum primū, & ne uideretur q suis expēsis Nofrius reficeret, egerunt ut Mattheus sibi daret florenos. 60. quoa dedit & statim rehabuit. Itē qa non habebat pecunias in prōptu, uoluit Matth. ut ēt si puenirent ad uenditorē, staret firma cōductio & pensiōis pstatio, quousq; ptium solueretur ēs molendino non macinante, & sic quodammō loco usurarū illicitarū, qa qū non percipiunt fructus ea re empta non licitè, pōt uenditor recipere usuras ptij retardati. ut no. in iurib. s. alleg. Sic prima facie contētus iste mihi resonat, & officiales pdicti leuiter pñt ueritatē indagare, qa in utroq; capite dicta exactio est illicita, & extorta p. s. dicta. & sic uendicat sibi locum. d. l. illicitas. & si sic reperiant puideāt indēnitati dicti Nofrij, & ne suā uexationem tā charo pretio redimat, prout eis iustum uidebitur. Prima nāq; facie huius contractus dat eis iurisdictionem & arbitrium cognoscendi & ueritatem inuestigandi. C. de eden. l. is apud quem.

S V M M A R I A.

1 *Testator si mandet, quòd bona sua diuidantur per Nicolaum & Antonium, si non fuit seruata forma, iterum seruari potest.*

2 *Collectiua uniuersalis p eius falsificat ex uno falso, ita et particularis copulatiua.*

3 *Arg. de rebus ad personas ualidum est. & uide in consil. 125. numo. 1. uer. maxime autem.*

CONSILIVM CIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso testō xpiani de Ciuitate castelli, in quo ɔtinet intra alia, q si filij sui hæredes instituti uellēt ad diuisionē bonorū uenire, deberēt stare diuisioni fiendæ p Nico. & Anto. ibi. descriptos, & q aliter uel alio mō non possent dicta bona diuidere, Et uisa quadā diuisiōe facta p Nico. solū de bonis intra ciuitatē, & alia p Anto. solū de bonis positis in comitatu excepto quodā tenimēto domorū qd p Nico. in prima diuisione nulli fuit assignatu, & ēt qbusdā possessionib' comitatus q̄ sitr p scdm nulli fuerūt assignatæ, q̄ duę diuisiōes fuerunt ratificatę p ptes ut dr. Visa insup q̄dā assignatiōe dicti tenimēti domorum facta p d. Nic. nunc eaisbērē Pisis uni ea d. filijs de ɔsensu d. Anto. & q̄dā alia assignatiōe facta p d. Anto. de ɔsensu & mādato d. dñi. Nico. & d. alijs terris comitatus nō assignatis alicui in scda diuisiōe, ut s. dictum ē. q̄ qdē assignatiōes tenimēti domorum & possessionum nō reperiuntur ratificatę p ptes. Queritur posito sine pindicio ueritatis q d. ultimę assignatiōes ñ ualerēt, ex eo qa neutra ipsarum facta fuit p ambos simul, sed p alterū tm, licet de uoluntate alteri', utrū pdicti dñs Nic. & Ant. possint iterato simul easdē facere eidē & eadē forma vł in diuersa. Et vr q nō, qa cēseretur functus offi. suo. arg. ff. de re. iu. l. iudex postq̄. de arb. qualē. in fi. cū l. seq. C. quō & qñ iudex. l. si ut pponis. de of. dele. c. in lrīa de cle. si cōpromissari'. li. 6. Itē qa testator cēset sensisse de prima tm diuisione vł assignatione. ff. de uer. sig. l. boues. §. hoc sermone, ff. q & a qb'. l. matrimonij. de eōd. & demō. l. hęc ɔditio filiæ meæ. ɔtrū tm puto ueri', qa qū cōmissarij ñ seruāt formā cōmissionis, nō v3 qd agunt, & iterū agere pñt, qa nō dñr functi eorū offō. ff. de ar. l. qd tñ. circa pri. & no. p Cy. & Bal. i d. l. si ut pponis. C. quō & qñ iudex. Forma aūt cōmissionis esse censet, q oēs simul actū expediant, qa sic censet tacitè actū. ff. de arb. l. itē sim'. §. itē si plures. & §. fi. alr est. l. si intus. & sic hr p eapsso. ff. si cer. pe. l. cū qū. de pa. Itē qa nuo casu nō esset dubiū q diceret de forma. ar. d. l. qd tñ. uer. & multū interest &c. q ēt patet ex nā copulæ, & q̄ est ut reqrat cōcursum co b pulatorū, ff. de uer. ob. l. si qs stipulatus fuerit. 10. aureos. ff. de cōdi. inst. l. si hęredes plures. Ex quo igit disposuit testator iste q fieret diuisio p Nic. & Ant. illa copula iportat, q p ambos simul, 2 alr non diceret facta p Nic. & Anto. s. p alterum tm, † qa sicut vlis collectiua falsificatur ex uno falso. l. non distinguemus. §. cum in plures. ff. de rebus dub. l. si is qui ducenta. §. sed utrum. ita & particularis copulatiua, ut in legibus. s. alleg. sicut ergo si dixisset, q omnes laudarent uel diminuerent, diceretur esse de forma q omnes simul. ita & dicendo q Nicolaus & Antonius diuidant, di3 citur esse de forma q ambo simul, quia est ratio; nam † de rebus

ad per'ons

ad personas bonū est argumentum.l.q plures liberos.ff.de vul.& pup.& no.i l.miles ita hoc idē.§.& qa diximus.d test.mili.p doc. Sed si de pluribus reb.factū fuit cōpromissū, cēset actū q de oībus simul pnunciet,& nisi hoc faciat non valet snia & iterū pnūciare pt,si maxime illæ vel res erāt cōnexæ vel dependētes.d.l.quid. tn.& i Spe.de arb.§.si.ver.sed fm pmissa.in 13.col.& ver.seq.& se. quēti.ergo & idē si cōiungātur personæ.d.Nico.& Anto.vt actū q ambo simul,qa sic est natura cōpromissi per rōnē, qa vnus posset alterū trahere in suā sniam,ve.d.l.si inter.& leges allegatæ,in ɔtrariū loquunt, qū non ɔ formā cōmissionis fuit pcessū vel sniatū fm doc.in dictis locis. Et sic cōcludit.d.D.Nicolaū & Ant.simul iterū posse dictas adiudicationes facere in forma valida,nō obstātib' dictis adiudicationib.iā factis,si psupponat eas esse inualidas facit l.q p salutē.& ibi no.ff.de interiu.de reg.iur.c.si pstat.li.6.ɔsilio ui q ptes facilē reqri & facultatē eis tribuāt allegādi qcqd volūt,ita q cū cognitio & matura declaratio dicāt pcessisse,& hoc pe q notat.i l.alio.ff.de ali.& ciba.le.de doce pl.l.theopōp'.de ver.ob.l.si qs arbitr.& p l.creditor & hypothecas.ff.d distr.pig.

S V M M A R I A.

1 Societate facta inter illos ad certum tempus finito tempore,contrahentes cū aliquo ex sociis non obligatur alter licet non sit præconizatum dissolutam societatem quidem si cum uno,societatis contrahatur,& per consequentiam secundo generaliter ad negata renouatur primus,& 2.

2 Procurator constitutus ad certum tempus finito tempore & lite contestata non poterit postea prosequi,etiam si aduersarius uelit,alias secus,ut hic.

3 Ignorantia contrahentium non debet esse captiosa illis qui nullam causam dederunt errori.

CONSILIVM CIIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Visis & ponderatis oībus q in suprascripto puncto narrātur pluribus rōnib. & satis vrgētib.iudicio meo vr mihi dicēdū, dictū Philippū & socios nō teneri d. ser Henrico, licēt dissolutio dictæ societatis dudū ɔtractæ inter d. Barna. & Ioā.non fuerit manifesta Londræ per gridū vel per literas directas iudici Lōdræ. ¶Prima rō est,qa tpe ɔtractæ societatis pdictæ fuit appositū tps triū anno.& sex mensiū,quibus durare debet et pmittitur.Cōstat aūt q socius ex cōtractu socii iō insolidū obligat, qū separatim & in diuersis locis agunt,quia alteri alterū pposuisse vr,& mandatū dedisse d cōtrahendo,ar.ff.si cer.pe.l.eius qui in puincia.in fi.& no.Bar.ff.de duob.reis.l.eadē.in 7.q.vt ēt dedisse mandatū singulis,q cū illo cōtrahatur.ff.de exercitoria.l.1.§.1.in fi.de sol.l.qui hominē.§.si titiū.in fi.Mandatū tn̄ istud tā factū socio q̄ factū alijs,vt cū eo cōtrahāt fuit ab ipso principio limitatū vsq; ad certū tps quo duratura erat societas,cūm ex societate descenderet & esset eius sequela,& sic fm ipsā deberet intelligi & limitari.ar.ff.de insti.l.quicūq;.§.si ei quē.in fi.ff.de eden.l.si qs ex argen.§.tūnc.in fi.

a Fines aūt mandati sunt diligenter custodiendi[a].ff.mādati l.diligēter.& qd extra vel ultra eos agitur mādatū nō obligat. Et si dicat,dicta limitatio mādati vsq; ad dictū tps non erat nota contrahentibus. Rūdet,q ex quo fuit apposita ab ipso principio, debuit esse nota,& si non fuit, est quid eis imputet, quia debuerunt inuestigare de qualitate & condōne illius cū quo cōtrahebāt tex.cū gl.ff.de re.iur.l.qui cū alio.sicut in qualibet alia lege vel cōdōne apposita ab ipso principio in mandato,quia debet seruari,& si nō seruat,non excusant ɔhentes pp ignorātiā cōtrahentis,qa debuerunt explorare,& sic mandās non obligat ut ibi no.in gl.& pbatur in l.1.§.nō aūt ex oī.& §.agit ppositio.& §.si plures.in fin.& de instito.l.quicūq;.§.non tn̄.& l.sed & si pupilli.§.cōdō.Nam ex quo virtute talis mandati & societatis mouent ad cōtrahendū, debēt explorare in qua forma stet,& si nō faciūt,est qd eis imputetur,& hnt pscientib'.vt d.l.qui cū alio in tex.& gl. Qd ergo dr in l.sed & si pupillus.§.de quo.& §.scribere.ff.de insti.locū hēt,& tunc est necessariū fieri,qū mandatū fuit factū a principio simplr & sine tpis pfinitioni,vel alia limitatione,tūc.n.cū ɔhentes sciāt vel scire psumant qd simplr & qūcunq; possunt cōtrahere fm formā dicti mandati,ut d.l.qui cū alio.remanerent decepti ex renocatione vel limitatione postea subsecuta,nisi eis notificaret,iō est eis notificāda fm formā illi'.l.sed si pupilli.ne remaneāt decepti,ut in §.sed si plures.uer.sed si al's.o.l.& de exerci.l.j.§.magrm. De cōdōne nāque socij uel institoris facile pt perquiri.l.qualr,& in eius forma fuit pposita magis q̄ de cōdōne magri nauis, vt d.l.j.§.1.de exerci.& tn̄ ēt de cōdōne magri nauis apposita a principio est perquirendū,ut dicit gl.in d.l.qui cū alio.& qd no.Bal.C.de exerci.super rub.Non ergo pertinet ad pponentē manifestare formā vl limitationā appositā a principio,sicut qū apponit ex postfacto facit.C.de dona.q sub mō.l.si post perfectā.de pac.l.si naūt dominicā.cū ibi no.in rōne de rebus corū.l.2.C.de senten.dan.l.1.ver.itaq; in verbo postea.ff.de pc.l.si pc.absentē.in fi.& qd no.

2 Bar.in l.1.in fi.eo.ti.cū l.seq.fm Iac.de Are.qui dicit† q si pcurator est constitutus ad certū tps,si fuit lis contestata,& postea ante litē finitā expirauit tps non poterat postea psequi,ēt si aduersarius velit,nec pōt de hoc conqueri,quia cū tps fuerit appositum a prin.scite debuit hoc euenire posse,vnde sibi imputet,qd admisit eū.ar.ff.locati.l.si quis domū.§.1.sed si fuisset constitutus simplr & sine tpis præfinitione post litē contest.non posset reuocari inuito aduersario.l.post litē eo.ti.licet alio mō videat loq idē. Bar.in l.ita aūt.§.fi.ff.de admi.tuto.sed in d.l.1.§.fi.cū l.seq.& de pcur.melius loquit,ut patet ea no.in Spe.de pcu.§.rōne formæ.uer.quid si mandatū,sit als sufficiens.& ex his q̄ no.Inno.eo.ti.c.petito.ante fi.vbi tenet,q si procurator est constitutus ad litem contestandā dūtaxat,nō potest ulterius psequi ēt alteri parte hoc uolente,licet secus.si simplr ad litem contest.quia vr constitutus ēt ad litē psequendā.ff.eo,qui pcuratorē dat.& per Cy.C.eo.l.si pcurator ad unā. Conclusio est ergo,q limitationem appositā in mandato a prin.non licet cōtrahentibus uel aliū actū cū mandatario exercentibus ignorare,ideo non est eis aliter notificanda.& sic loquitur.l.sed & si pupilli.§.pscribere.de insti.cū si. Igitur in casu nr̄o postq̄ tps duratur societatis fuit a principio appositū, præsumitur deuenisse in notitiā oīm,& per ɔñs non fuit dissolutio dictæ societatis puenientis ex lapsu dicti tpis aliter in publicū notificanda vel deducenda p pdicta. ¶Secunda rō,quare dic. Philippus d.Barnabæ nō tenetur d.ser Henrico,est per punctum rōnis talis. Nā tpe obligationis contractæ per d.ser Henri.cū d.Ioāne Barnabas prędictus iā erat mortuus,ut pponitur,& sic saltē morte erat finita societas & mandatū,posito q per lapsum tpis finita nō fuisset.ff.pro socio.l.actore.§.morte.C.mandati.l.mādatū.ex quo sequit qd ea tali cōtractu nō potuit obligari Barna.q iā erat mortuus,quia mors oīa soluit,& nihil in personā mortui principiari pōt.ff.q snia sine ap.resçin.l.pe.ff.si cer.pe.l.eius qui.uer.q si stipulatus. Igitur in filios Barnabæ tanq̄ hr̄des descēdere nō pt obligatio tanq̄ hr̄ditaria,cū sit necesse q habeat originē in personā defuncti.ff.de oper.lib.l.qui libertinus.§.posthumus. Non ergo pōt conueniri d.Philippus vt hæres Barnabæ,nec etiā ex sua persona & rōne societatis quā nūquā habuerat cū illo Ioāne,vel mādati q nunq̄ sibi debent de cōtrahendo suo noīe,cū ipse nunq̄ cōtraxerit societatē cū illo,& societas & mandatū dicti Barnabæ ad ipsū non trāsiuerint.l.verū.§.in hoc idē.ff.p socio.ff.mandati.l.si uerò.§.fi.cū se. Posito ergo q cessarent ea q̄ in præcedenti articulo dixi & q aliqua culpa fuisset ex parte Barnabæ in nō notificādo dictā dissolutionē,& q plus est posito q dicta societas durasset usq; ad mortē Barnabæ,ex quo saltē p mortē fuit finita,& ex quo cōtractus de quo agit fuit celebratus post mortē Barnabæ,res ista nullū habet dubiū,qa ex eo non potuit obligari d.Philip.nec vt hæres sui patris ex quo in patrē nō habuit radicē obligatio,nec suo noīe pprio ex quo ipse nunq̄ cū illo societatē cōtraxit. Vt concludamus,q qū reuocatio mādati pcederet ex morte mādantis,non est necesse illā notificare cōtrahētibus q̄tū ad finē ne ex contractibus factis post mortē hæres mandantis obligetur,cum nullo modo possit obligari,nec ut hæres,nec suo proprio nomine,ut.ā.dixi. Bene tn̄ esset notificanda quantum ad hoc ut debitores postea sibi soluentes non liberarentur ab hæredibus,ut d.l.eius qui in prouincia.in §.1.quia talis liberatio non habet necesse sumere initium in personam creditoris defuncti,sed sumit initium in personā liberati. Nec habet facere transitum de persona defuncti in personam hæredum tanq̄ in hæredes,sicut cōtingit in obligatione actiua vel passiua,vt patet ad sensum. Sed quando uiuente mandante finiretur mandatū ex causa vel reuocatione subsecuta ex postfacto,ideo notificanda est reuocatio quia si non fieret subest persona mandantis,in quo potest pt incipiari obligatio,ac si mandatū duraret quia propter pręcedens mādatum potest fingi qd duret licet finitum sit l.cum quis.§.1.ff.de solu.Sed in eo qui nunq̄ mandatum dedit non fingitur subesse,ēt si contrahens credat subesse,& iustam cām credendi habeat.ff.de solu.l.qui hoīem.§.si nullo.ff.de futuris.l.si qs.vxori.§.apud labeonē.& qd ibi no. Nō ergo pōt dici,q filij & hæredes d.Barnabæ,qui nunquam contraxerunt societatem cum dicto Ioāne,nec

a ¶Custodiē di.Et an qū custodiri dicantur,necne.vide do.Ale.de imo.in consil.25.in fi.nlt.col.in 2.pte & ad eunde pau.5 in cōs.4.nu.3.

vnq̃ mandato crediderũt de ꝯhendo ipsorũ noĩe, fingantur fuisse socij, vel fingant mandasse de ꝯhendo d. Ioãni qñtũ ad hoc vt ipsi obligentur ex ꝯctu ce[le]brato cum d. Ioanne post mortẽ Barnabæ, ẽt si ꝯhentes iusto errore ducti credebãt esse societatem inter d. Ioannẽ & filios d. Barnabæ, postq̃ re vera nec vnq̃ fuerat, vt d. l. qui hominẽ. §. si nullo. 3 † quia ignorantia ꝯhentiũ non dẽt esse captiosa d. filijs hẽdibus, q nullam cãm dederunt dicto errori. ff. quę in frau. cre. l. qui aũt. §. si q d. iũcta. l. si seruus. in fi. ff. de diuer. & temp. p̃scrip. & multoforsius idem dicendum de socijs d. Philip. vt ex dicto ꝯctu non teneantur, cũ nulla subsit cã quare teneri debeant. Præterea resultaret absurdum, si hæres teneretur notificare mortem, cũ possit ꝓbabiliter ignorare societatem ꝯctam per defunctum. ff. de re. iur. l. qui in alterius. pro suo l. fi. & sic non notificãdo obligaretur & ꝯctibus factis post mortẽ sine sui culpa, vel quid si longe abest locus vt in casu nr̃o, & anteq̃ nuncius applicaret, iste ꝯtraheret, certe eadẽ resultaret absurditas, sola ergo dissolutio, q̃ si aliter q̃ post mortẽ & ex cã superueniẽti post ꝯctã societatẽ vel mandatũ factum, necessariò notificãda est, vt patet ex p̃dictis. ¶ Nec ob. si dicaẽ, licèt societas quo ad socios inter se fuerit dissoluta per mortẽ Barnabæ, attñ mandatũ ꝙ ille Ioannes habebat de ꝯhendo noĩe ipsius Barnabæ, p ea q̃ no. Bar. ĩ d. l. eius q in ꝓ[uin]ncia in fi. & in l. eadẽ in 7. q. non vr̃ expirasse, cùm in hoc esset institor, & nõ fuit mutata ꝯdõ. l. si q̃s mancipijs. §. si impubes. ff. de institu. cũ seq. iũcta. l. si tñ plures. de exerci. qđ no. in d. l. eius q. Nã cũ illud mãdatum tacitè resultaret ex d. societate, qđ de iure illa fuit, idẽ esse dẽt de d. mandato tanq̃ ad eius sequelã, p iura. s̃. alle. & q̃a vitiato expresso vitiaẽ tacitum. l. 3. in fi. de ser. ru. p̃di. & un. in auth. ingressi. C. de sac. san. ec. & C. de rei vẽ. l. mr̃. circa mediũ magnæ gl. ibi. itẽ q d tñ petij p̃tiũ &c. ¶ Tertia rõ principalis est, q̃a d. notificatio fiẽda erat solũ ad hoc vt redderent certi ꝯtrahentes de dissolutione societatis, ne remanerent decepti. vt iuribus. s̃. alleg. Rña aũt iuris est ꝙ q certus est certiorari non dẽt. ff. de act. emp. l. j. §. fin. Sed ex missione d. Andreæ facta p d. Barnabã q̃ fuit vt ꝓponit oĩbus no. q And. noĩe d. Barnabæ negociabatur potuit esse notũ d. ser Merico mandatum d. Ioannis expirasse, eo q̃a ẽm procuratorẽ cõstituẽdo censeẽ q̃s primũ reuocasse [a] ff. de procu. l. si q̃s cũ procuratorio. §. fi. qui potissime locũ hẽt in procurationibus extraindicialibus, vt ibi no. Bar. ergo. &c. Nec põt p̃tendere ignorantiã d. ser Henricus de eo ꝙ publicè notũ erat. d. l. sed si pupillus. §. de quo. & de iu. & fac. igno. l. regula. in princ. Et si dicatur potuit. Barnabas hr̃e societatẽ cũ vtroq; s. cũ d. Ioanne & cum d. Andrea. Rñdeo non erat hnc p̃suniẽdñ, q̃a raro hoc ꝯtingit ꝙ vnus mercator florẽtinus in vno loco remoto habeat duos diuersos socios vel factores cũ satis sit hr̃e vnũ. ergo &c. ar. eorũ q̃ no. C. de ar. l. j. ¶ Quarta & vltima rõ est, q̃a cum d. Ioãnes in suis ꝯctibus nõ specificaret cũ quo haberet societatem, & d. ser Henricus & alij similes extranei a natione florentina non haberent notitiam, cũ quo d. Ioannes societatem haberet, non cẽsetur habuisse respectum ad aliquam certam p̃sonã; sed solum ad illã q̃ t pe ꝯtractus esset socia d. Ioannis & illam tñ intendebat sibi obligare, sed illum, qui tunc non erat socius, nõ intendebat obligare, igitur nec obligabatur licèt olim fuisset l. cũ q. C. si cer. pe. & qđ plene no. in l. si pupilli. §. j. ff. de ne. ge. dico ergo, ꝙ ex quo d. ser Hẽricus ignorabat d. Barnabã esse sociũ d. Ioannis, nõ habebat d. Barnabas ẽt si hodie viueret & societatẽ dissoluisset, alio mõ q̃ fuerit dissoluta, notificare se non esse amplius sociũ ei q nunq̃ sciuit esse sociũ, ex quo eius cõtemplatione nõ cẽseẽ incitatus ad ꝯhẽdũ, cũ nesciret eũ esse sociũ. Iura ergo, q̃ dicũt notificãdã reuocationẽ, locũ habẽt in illis q sciũt a quo mãdatũ hẽt, vel cũ quo ẽ socius, nã illi cẽsenẽ moti cõtẽplatione illius quẽ sciũt sociũ, sed illi q ignorãt q̃s sit socius vel mãdãs, nõ hẽnt respectũ ad certã p̃sonã, sed ad illam tñ q̃ tũc t pis ẽ socia vel mãdãs, & ad illã q̃ nõ ẽ, secus. igiẽ cũ iste Barnabas ñ eẽt tũc socius, ñ fuit obligatus, ẽt si tũc vixisset quãtũ ad intentionẽ cõtrahentium, non ergo fuit necessaria notificatio.

S V M A R I A.

1 *Conditio ex canone reintegranda. 3. q. 1. cum seq. quando possit intentari.*
2 *Conditio ex canone reintegranda an detur contra titulo possidentem.*
3 *Praescriptionis an obstet exceptio contra agentem ex canone reintegranda.*

CONSILIVM CV.

IN Christi nomine Amen. ¶ In quæstione quæ sperat moueri per dominum priorẽ sancti Fridani super certa parte territorij castri de porçarensibus contra dñam Iõãnam filiam olim parẽtis, q fuit ut dr̃ ultimus dictorũ de porcarensibus de Luca, quorũ fuit dictũ castrũ cũ territorio ab antiquo, & ẽt possessio continuata p annos quinquaginta, tria reuocant in dubiũ. ¶ 1 † Primũ est, utrũ dictus prior possit intentare cõditionẽ ex cano. reintegrãda. 3. q. 1. & in ipsa obtinere, attento ꝙ ipse, ut dr̃, nil aliud põt ꝓbare, nisi ꝙ eius antecessores possederũt dictã p̃tem in anno. 1320. 30. 40. 50. 60. & 70. & sic annos 50. uel circa, licèt a 50. annis citra fuerit integraliter possessum p dictos de porcarensibus, & vr̃ ꝙ sic p ea q̃ no. exp̃sse Inn. & Io. An. in c. sepæ. de rest. spo. q vident uelle hoc solũ sufficere uolenti conditionẽ illius canonis intentare, [b] si ꝓbauero se uel ecc̃iã suã aut suos antecessores bona fide aliqñ possedisse, & hodie nõ possidere, sed aliũ, dũmodo agaẽ de bonis ecc̃iasticis dũtaxat, in q̃bus solis dñc moderni esse ꝓuissum de tã largo possessorio quale ẽ illud, cũ regulariter agenti non sufficiat ꝓbare solã possessionẽ de p̃terito ut possit obtinere. iuxta plene no. p Bar. in l. pe. ff. de ꝯd. insti. q̃a in pari causa potior est ꝯditio possidentis. C. de rei uen. l. fi. cum eoipso plus iuris habeat, q̃ ille q non possidet. ff. uti. pos. l. 2. ꝙ ẽt vr̃ sentire Bar. in l. & est q̃ nobis. ff. de acq. po. licet idẽ Inn. in c. cũ ad sedẽ. e. ti. uideaẽ uelle, ꝙ ille canõ nõ inducat nouũ possessoriũ nec nouã actionẽ, sed ꝯfirmat ueteres, * cui' tñ ꝯ̃riũ cõiter tenet p gl. & do. ut ẽt bẽ in Spe. e. ti. de re. spo. §. 1. uer. q̃rũ est. ¶ Breuiter omissis superfluis, & posito ꝙ ille canõ inducat nouũ possessoriũ, ueritas est iudicio meo in hoc articulo illud qđ tãgit Ioan. Cal. in d. c. sæpe. de rest. spo. uidelicet ꝙ ad hoc ut cõpetat ꝯdictio ex illo canone, req̃riẽ ꝙ ille q intentat ceciderit a possessione ex aliqua iniusta cã, nec sufficit cecidisse si non appareat ipsum ex iniusta causa cecidisse. nã hoc dicit tex. expressè. in d. c. reintegrãda. ibi. dũ dicit. q̃cũq; conditione t pis, aut captiuitate, aut dolo, aut uiolẽtia maiorũ, & p quascũq; iniustas causas rẽs ecc̃iæ uẽ ꝓprias p̃didisse non sciuntur &c. hæc sũt uerba tex. formalia. & sic patet ꝙ req̃ritur hoc, ut p iniustã cãm res perdiderit, non tñ sufficiens ad p̃scriptionẽ nec sufficeret p̃didisse, si nõ ꝯstaret q̃ iniustè & hoc ꝓbaẽ ut ibi colligitur, puta si p lapsum t pis rector ecc̃iæ in obliuionẽ deductus neglexit colere & possidere, ita ꝙ alius occupauerit, uel p captiuitatẽ eius &c. sic ex parte eius q agere vult, põt dici ꝙ nõ inducat nouũ remediũ uel possessoriũ, sed ꝯfirmet uetera, q̃a semp requiriẽ aliqua cã iniusta, & si q̃dẽ interuenerit iniusta cã, uiolentia expulsiua ꝯcurrit cũ interdicto uñ ui. si compulsiua, ꝯcurrit cũ actione q met. cã. si doli, & tũc cũ actione de dolo seu obliuionis uel negligẽtiæ, ut si p p lapsum termini uel captiuitatis desijt possidere. iuxtã no. in l. furtũ. ff. de usuc. & C. de acq̃r. pos. l. licet. & tũc ꝯcurret cũ condictione ex. l. ꝯquerebatur. & cũ cõdictiõe. l. inuasor. C. vñ ui. q̃ ꝓuidẽt ꝯ eos q occupãt res, quarũ possesio uacat. & ita põt saluari dictũ Inn. in c. cũ ad sedẽ. de rest. spo. dũ dicit illũ canonẽ ꝯfirmare, uetera remedia. Quãtũ uerò ad extremũ illi', ꝯ quẽ cõpetit, bñ ꝓuidet ultra q̃ ꝓuideãt alia remedia, nã datur ꝯ quãcũq; possidentẽ ẽt bonæ fidei, dũmõ nõ habeat iustũ titulũ ab alio q̃ ab iniusto occupatore, & sic ꝓuidet ultra q̃ ꝓuideat interdictũ uñ ui. q̃a illud ꝓuidet ꝯ uiolẽtũ tñ occupatorẽ, uel eius hæredẽ. l. cũ a te. ff. unde ui. Itẽ ultra q̃ ꝓuideaẽ p. c. sæpe de rest. spo. q̃a illud ꝯ eũ, q sciẽter succedit ĩ uitio, sed c. reintegrãda, ẽt cõtra succedẽtẽ ignorãtẽ. Itẽ ultra q̃ p rationẽ de dolo, vẽ metus cã. q̃a ille qñ interuenit dolus uel metus, sed c. reintegrãda. non requirit alterũ ipsorũ necessariò. cũ sufficiat p̃didisse possessionẽ p lapsum temporis, aut captiuitatẽ. Itẽ ultra q̃ p. l. cũ q̃rebatur. C. unde ui. q̃a illa requirit, ꝙ aduersarius sine aliqua iusta causa occupauerit, ut patet ex no. j. p Bar. sed capitulũ reintegranda ꝓuidet ẽt contra illũ, q habuit aliquã iustam cãm, puta titulũ, dũmodo ab iniusto detentore, ut. j. dicã. Itẽ ultra q̃ prouidcatur p. l. inuasor. eo. tit. C. unde ui. q̃a ibi requiritur inuasio ẽt si credat ex aliqua iusta cã rẽ esse suã. sed in d. c. reintegranda. non requiritur inuasio, cũ detur ẽt contra habentem titulum ab iniusto detẽtore. ¶ Ex q̃bus omnibus sequitur illud c. ꝓuidere ultra q̃ alia ꝓuideãt, attẽto extremo illius ꝯ quẽ daẽ, & sic saluaẽ cõis opi. q̃ est, ut inducat nouũ possessorium, ẽt isto mõ debet intelligi id qđ dicit Spe. in tit. de resti. spo. §. 1. uer. q̃tũ est. ubi dicit, ꝙ intentans possessorium illius canonis habet probare deiectionem, nam debet suppleri. s. uel aliam iniustã cãm perditæ possessionis, ut diciẽ in tex. dicti canonis. Nec sic supinum credendum est fuisse Specu. ꝙ ad spoliationem factam cum uiolentia uoluerit se restringere, cum text. dicti canonis largissimè loquatur de quacunque iniusta causa. Et dum postea subdit, quod dictus canon est generalis, &

a ¶ Reuocasse. Adde d. Mar. de So. zi. in cõsi. 18. uersi. & uidetur dicendum in. 1. parte.

b ¶ Intẽtare. Vide oino. d. Mar. Sozi. in consi. 18 ver. 3. remedium & do. Bar. Sozi. eius filium in ꝯs. 62. ĩ uer. 1. conclu. in fi. in. 1. par. & in consi. 266. uersi. 4. uidendũ ẽ. cũ uers. seq. in 2. par. & oino in l. ad rẽ. de acqui. pos. & Do. Alexan de imo. ĩ cõs. 37. ĩ 4. col. in 1. parte. & in consi. 51. in 1. col. ead. par. & cõsi. 91. ĩ 4. colum. in ea. parte. & in consi. 21. § 1. & 4. col. in 3. par. & in consi. 1. ĩ ulti. col. in 4. parte.

lis & di ꝫ quolibet possidente & bonæfidei, non sibi ꝫdicit ex qui: dā dicunt. imo vult dicere illud qđ. i. dixi, vc ꝫ. ꝙ ex parte illius, ꝫ quē datur, non requirit ꝙ ex iniqsta cā inceperit possidere, vel ex nulla, imo ēt si ex iusta, puta ex titulo possidere incæpit, ꝫ quē datur, dūmodo habuit titulū ab iniusto occupatore, als secus. vt in sequenti puncto dicā. Ex quibus cōcludo, ꝙ non sufficeret priori sancti Fridiani volenti intentare condictionē ex illo can. ꝓbare suos ꝓdecessores vel suā ecclesiā aliqn̄ possedisse, imo requirit, ꝙ ꝓbet qualiter ex iniuria eā eccidit a possessione, qđ nō solum difficile, sed penè impossibile ꝓꝑ tpis antiquitatē reputatur. Illud aūt ꝓcommittendū nō est, ꝙ dictus prior non ꝓbaret possessionē suorū antiquorū, ꝓbando dūtaxat ꝙ illi locauerunt, nisi ēt ꝓbaret ꝙ pensionē receperunt, vt in c. cū dilectus de fide instru. & no. ff. de acqui. pos. l. ꝗ vniuersas §. ꝙ per colonū. potissimè si nō ꝓbat locationes nisi per librū ecclesiæ priuata manu scriptū, cui non dat plena fides, vt no. ff. de edē. l. qđam. §. nūmularios. & qđ not. ff. de rebus cre. ad. si certū pet. & C. de iure fisci. l. inter cartulas. lib. x. Nec ēt ꝓbaret per testes dicentes ꝙ audiuerunt a suis antecessoribus, cū sit testimoniū de auditu. vt ua. no. in l. testiū. C. de testi. Nec sumus in materia. l. si arbiter. ff. de proba. & de aqua plu. arc. l. 2. §. idē labeo. Nec ēt per testes, ꝗ viderunt coli vel fruct. recipere ꝑ laboratores noīe prioris sancti Fridiani, nisi vidissent ipsum ēt priorē habuisse ab eisdē dictos fructus, per ea ꝙ hñr in l. ꝗuis. §. 1. ff. de acquir. pos. & quib. mo. vsusf. amit. l. pōponius. cum ibi no. & hoc de primo. ¶ † Scđo principalr̄ dubitat, verū condictio ex dicto cano. det̄ ꝫ titulo possidentē. & Bar. tangit hunc passum in l. manifestissimi. §. sed cum in secunda. C. de fur. & l. cū ꝗ nobis. ff. de acq. pos. dū quit, an ꝫ illū, ad quē peruenit sine vitio, det̄ aliqua cōdō ad recuperandū pos. cōstat. n. ꝙ qū cū titulo dr̄ ꝑuenire sine vitio, cū titulus faciat ꝓsumi bonā fidē, vt idē Bar. no. in l. cū ꝗrebat. circa fi. C. vñ vi. & dicit Bar. Inn. tenere in pall. c. ſæpe. ꝙ ꝫ talē det̄ dicta cōdictio, ꝓ quo gl. C. de fur. l. incivile. ꝗ tenet ꝫ talē dari cōdictionē ex l. si colonus. C. de agri. & cen. ipse tñ Bart. tenet ꝫ rīū dicēs Inn. & d. gl. loq ꝫ casū. l. si naūt. §. fi. cū. l. seq. ff. de publi. qñ agēs habuit titulū & possessionē ab vno, reus vero titulū & possessionē ab altero, ꝓferē reus ꝑ regulā, quia in pari cā potior est ꝯdō rei & possessoris. l. si seruū. §. sequi. đ ver. ob. Et si ita est cū agens ꝓtendit titulū, fortius qñ nullū titulū ꝓtendit sed solā pos. de ꝓterito, vt ꝓferat reus q hēt titulū & possessionē, dūmō habuerit titulū ab alio ꝗ a vitioso possessore, ꝓcedere posset d. Inno. & ēt gl. in d. l. incivile. Sed in casu nr̄o dictus ꝓquirens & eius filii habuerūt & hñt pos. & ēt titulū ꝓ hr̄de, nō a vitioso possessore, q̄ nec ꝯstat nec ꝓsumi ꝙ habuerit a vitioso. Igr̄ ꝓ dictū priorē agi nō pt̄ ꝫ eū ꝯdōne ex dicto can. maximè cū dict' prior nullū titulū posit ōndere sed solā possessionē de ꝓterito. Plus vr̄ tenere Nico. de Matha. vt refert Bal. in d. l. incivile, ꝙ ēt si possessor habeat titulū a iure vel alio uitioso poss. sfore nō posse ꝯueniri nisi agens ōndat se hr̄e aliqđ ius in re, licet ipse Bal. videat̄ tenere contrariū, q̄ talis titulus habitus a iure hr̄ ꝓ non titulo, qñ aūt hēret titulū a bonæfidei possessore seu iusto, vr̄ idē Bal. cōcurrēre cum Bar. ꝙ ꝯtra eū agi nō posit aliquo possessorio ꝓ illū, q solā possessionē de ꝓterito ꝓtendit. Et si dicat, imo vr̄ ꝙ ꝯtra talē det̄ ꝯdō triticaria vel alia, de qua in l. indebiti. §. sed si nūmi. de ꝯdi. inde. Rñdeo illud ꝓcederet, qñ reus hēret cām ab agente, qui agens solam possessionē habebat. Secus qñ ab alio vt in casu nr̄o. Nulla. n. rō dictat, ꝙ ille ꝗ habet possessionem de ꝓsenti & titulū & bonā fidē, sit deterioris ꝯdōnis ꝗ̄ actor ꝗ solā possessionē de ꝓterito prætendit, cū plura faciāt pro reo. s. ꝗ̄ reus, vt in regula fauorabilior, reus & possessor de ꝓsenti, ꝓ d. l. 2. ff. vti pos. & hēt titulū actor, nō cū idē si haberet. d. l. si naūt. §. fi. de publi. & per totū. nā habens titulū ꝓfertur non habenti, & si non habens possideat, & habēs nō, & ēt si sit reus, & nō habēs actor, vt in toto illo ti. fortius qñ habēs titulū est possessor & reus, & nō habēs aūt actor. Et si dicat vr̄ esse spāle in rebus ecclesiasticis. Rñdeo nequaꝗ̄. q̄ ille canon loquit̄ ēt de bonis ꝓpriis prælati, nō ecclesiasticis, & ita ēt vr̄ intelligere Bar. in locis ubi. s. & Inno. Papa fauor ecclesiasticus non debet tanta iniuria afficere possidentē, vt faciat sibi auferri rē per illū ꝗ nullū titulū prætendit, ut in fi. dicit gl. in l. ad edicto. C. de edic. d. uu. Adri. tol. facit. ff. de admi. tut. l. impuberi filio. ubi priuilegiū vni non debet esse iniuriosum. facit ēt. c. ex parte. de foro. cōpet. sufficit ergo, ꝙ in bonis ecclesiasticis sit spāliter ꝓuisum per illū can. ꝫ quēcunq; ēt bonæfidei possessorē, ēt cū titulo, dūmodo non habeat titulū a iusto autore vel possessore, cum in aliis nō sit ita ꝓuisum, tenendo ꝙ in solis ecclesiasticis haberet locum, vt multi uolunt. vt patet ex his quæ. s. dixi. & hoc de secundo dubio. ¶ † Tertiò principalr̄ dubitatur, verū ꝯtra illā agentē cōdōne ex illo can. posit obiici exceptio præscriptionis. Dicūt quidā ꝙ nō, per illū tex. dū dicit, quacūq; condictione tpis &c. Sed mirandū est de illis, & si dicere licet non intelligūt illū tex. qui sic dicunt. non. n. dicit ille tex. ꝙ quacunq; cōdictione tpis nō obstante tenearis restituere, vel ꝙ debeat reintegrari possessio, q̄ iure posset ꝓcedere qđ illi dicunt. sed uult dicere litera, ꝙ res deperditæ quacūq; ꝯdōnis tpis puta ꝑ negligētiā vel captiuitatē uel alio mō &c. debeāt reintegrari. illa. n. verba quacūq; ꝯdōni tpis &c. determinant uerbū ꝑdidisse noscunt &c. ꝗ ponunt in fi. & sic nil penitus facit ad ꝓpositū ille tex. Præterea video ꝙ interdictū vñ ui tollit̄ ꝓscriptione lōgissimi tpis. l. sicut. C. de ꝓscr. 30. an. & l. 1. de an. except. & ēt possessoriū. l. cū ꝗrebat. C. vnde vi. ut in illa. l. in fin. ꝗ lapsus tāti tpis facit ꝓsumi possessorē retro bonæfidei. ut ibi not. Bar. in fi. fortius ergo debebit tolli ꝯdō ex dicto cano. reintegranda, quia magis est exorbitans a iure cōi, & magis innititur priuilegio & spāli. tau. ar. l. eius militis. §. militia. ff. de testa. mili. in auth. de naturalib. §. quia uero. & qđ not. gl. C. si aduersus. ven. l. 1. in fi. vlt. gl. Præterea si diceretur, ꝙ quacūq; ꝯdōne obstante sit reintegranda possessio, debetet intelligi nisi tñ tps sit decursum, quantū sufficit ad legitimā præscriptionē. text. est sing. C. de edic. diui. Adri. tol. l. edic. ante fi. Non. n. est credendū, ꝙ unico uerbo uoluerit totā materiā ꝓscriptionis tollere. ar. C. de inof. testa. l. si quā. Nec ob. gl. in c. sollicitè. de restit. spol. quia illa gl. vult, ꝙ ꝯdō ex illo cano. non sit annalis eo mō, quo sunt actiones ꝓtoriæ pœnales, sed sit perpetua sicut persecutoriæ. ut insti. de perpe. & tēp. ac. nō tñ intendit dicere, ꝙ duret cū effectu in sempiterna secula. Nā & actiones de sui natura perpetuæ tolluntur per excep. per lapsum longissimi tpis. C. de consti. pecu. l. 2. & in toto ti. C. de præscrip. 30. anno. Ex quibus oībus audacter sine dubitatione quamcunque dicendū est condictionē dicti cano. reintegranda tolli ꝓscrip. 40. anno. cū datur pro rebus ecclesiasticis, ut in auth. quas actiones. C. de sacrosanc. eccle. & in c. de quarta. de præscrip. & per totum. ¶ Posset ēt quarto loco & ulti. ꝗri, an Intentatus ꝯdōnē ex illo cano. hēat necesse ꝓbare de dñio, & vr̄ ꝙ sic per illū tex. dū dicit res ecclesiæ vel proprias &c. vt. sic sit possessoriū habēs admistā etiam ꝓprietati, sicut & alia de ꝗbus in l. 2. §. qđā. ff. de interdic. Sed si hoc esset, parū utilitatis afferret. Et iđ ego teneo, ꝙ nō hēbat necesse hoc ꝓbare, sed bñ hēt necesse hoc allegare in suo libello per illū tex. dū dicit res ecclesiasticas vr̄ ꝓprias, tñ ꝓbata possessione ꝓteriti tpis & aliis ꝗ requirunt, erit ꝓbatū dñiū, ꝓut expresse hr̄ in l. cū ꝗrebat. C. vñ vi. & ibi ꝑ Bar. cuius. l. possessoriū magis accedit ad naturā possessorij dicti cano. ꝗ̄ aliquid aliud. ꝓ hoc ēt. l. si ꝗs emptiōis. sed hoc sup illis. C. de ꝓsc. 30. an. Et sit cautus aduocatus & ꝓcurator rei si lis moueat, attēdere ad libellū, q̄ si reperiat iste defectus, ꝙ solā possessionē alleget, tar ꝗ̄ ineptus reddet totū processū nullū, ut no. per Cyn. C. vt ꝗ desunt aduo. ptiū. l. 1.

S V M M A R I A.

1. Papa si accepit mutuo pro necessitatibus ecclesiæ Romanæ & mutuanti assignet aliquid introitus & obliget cameram apostolicam, ꝙ absque alia dictione ille qui mutuauit potest agere contra quoscunque ad quos bona cameræ deuenerunt ex causa lucratiua, & etiam contra detentores nu. 1. & 3.
2. Camera apostolica semper præsumitur idonea & soluendo.
3. Cameræ apostolicæ redditus qui dicantur.
4. Camera apostolica quid sit.

CONSILIVM CVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Circa ea q. s. scripta & consulta sunt iam plene ꝗ̄ ēt eleganter per eximiū doctorē D. Alexandrū possent aliqua dubia moueri. ¶ † Et primò, quia vr̄ qđ per. s. scriptā secundā bullā non resultet aliqua obligatio realis de introitibus spectātibus ad camerā apostolicam, licēt per eam ipsa camera obligetur, & mādetur gētibus. i. officialibus, qđ de redditibus dictæ cameræ satisfaciant dicto Ioanni. quod patet. Nā per hoc ultima uerba ꝙ soluant de introitibus, cōstat q̄ non cēset introitus ꝓdictos obligare. per tex. cum gl. & qđ ibi no. Barto. ff. de an. lega. l. gaius. Item nec prima uerba, dum obligat cameram, quoniam camera apostolica tenet uicem personæ sicut uniuersitas vel hæreditas, & sine aliquo corpore iuris intellectum habet. ff. de pe. hære. l. hæreditas. & idē est de fisco ecclesiastico, ut not. C. de iure fisci. super

rub. lib. 10. Cōstat aūt ꝙ aliud est fiscus, aliud bona vel iura fisci. ff. de iure fisci. l. fisc⁹. & ꝑ totū. sicut aliud est hḗditas, aliud bona eius. vt d. l. hḗditas. Aliud uniuersitas, aliud bona eius. ff. q̄ cuiusq̄ uniuersitatis. no. l. 1. §. quibus. Licèt ergo Papa ꝑ dictā bullā obligauerit camerā apostolicā, nō sequit̄ ergo & eius bona vł reddatus cū res sint diuersæ, & nil cōe inter se habeāt, q̄a camera est res incorporalis, bona uero eius possunt esse corporalia, & ēt incorporalia iura, ergo &c. ff. de calūnia. §. fi. de mino. l. papinianus exuli. ad carb. l. de bonis. in prin. & ibi no. de acqui. pos. naturalr. §. nihil cōe. C. de dona. inter vi. & vxo. l. si maritus. ad oblōnē vni⁹ rei non sequit̄ obligatio alterius. ar. ff. de aqua plu. arc. l. si prius. in prin. ff. de serui. rust. pdio. l. si domus. Et ad oblōnē psonę nō sequit̄ oblō rerū, nisi casibus spālibus expressis in iure, in qb⁹ tacita ꝯhit oblō. ff. & C. in q. cau. pig. vel hyp. ta. ꝯha⁹. iuncta. l. ꝓcuratores. §. planè. ff. de tribu. & patet, C. q. potio. in pig. l. licèt. ubi res ēt empta ex pecunia mea nō est mihi obligata, nisi spāliter obligetur, licet psona emātis esset obligata, puta ex mutuo dictæ pecuniæ. Et licet q̄s legād camerā suā, vł lagasse res pertinētas ad camerā. de penu leg. l. fi. & qđ ibi ꝑ Bar. & qđ idē no. in l. librorū. §. sed si bibliothecā. ff. de leg. 3. đ legāte bibliothecā vel studiū suū. & de leg. 2. l. cū pr. §. mēsam. q̄ illa sunt noīa rerū, si sic vł cū obligat camera apostolica q̄ obtinet vicē psonę dūtaxat, qđ patet, q̄a de ipsa nō disponit̄ tanq̄ de re. s. vendēdo, donādo, vel legādo, sicut disponit̄ de illis & ēt de hḗditate qualibet obtineat uicē psonę obtinet ēt vicem rei, vñ vēditur. ff. de hæredi. uel act. uendi. per totum. & uidentur uendi rēs, q̄ sunt verè hḗditariæ. iux. not. in l. 1. C. de euict. sed de camera apostolica nō cadit vēditio vł donatio, & sic obtinet uicē psonæ dutaxat, q̄ hēt dñiō rerū pertinentiū ad eā, igit̄ licet illa oblige‸, nō ꝓpterea vñr res eius obligari. Ex quo sequit̄, ꝙ res existentes apud dictos executores peti non pñt per d. Ioānē aliqua obligatione reali postq̄ in eis nullū ius pignoris hēt. ff. de ꝓba. l. ante oia. t. rñso. Nec ipsi executoras vel alii ꝑ quibus tenent, pñt cōueniri obligatione psonali, licet habeant cām lucratiuā, quia sunt singulares successores. C. de dona. l. hæres alieni. cū cōcor. ibi allegatis per gl. Recurrat ergo d. Ioannes ꝯ camerā apostolicā & eius officiales, ꝯ quā per dictā bullā habet obligationē personalē dūtaxat vel officiū iudicis, qđ oritur ex rescripto. ff. de reli. & sump. fune. l. si quis sepulchrū. post prin. †potissimè cùm dicta camera sp̄ ꝓsumatur idonea & soluendo. ff. de fundo dota. l. 2. ergo &c. ut plenè no. Cy. C. qui. po. in pig. ha. l. 3. in 3. op. & Bar. & ut in pos. leg. l. is cui. §. postq̄. & gl. C. de iure deli. l. fi. §. si præfatā. q̄ incipit. prius ergo. in fi. Et ēt præsumit̄ ꝙ eis satisfaciet, quia ecclesia, cū sit cultrix iustitiæ, non psumitur ꝙ uelit aliquid iniustū, & sic ꝙ deneget soluere. de feu. alie. c. & si clientuli. s. post prin. & ar. ff. qđ met. cā. l. non est uerisimile. nō aūt molestet singulares successores. C. de hære. ac. l. fi. & d. l. hæres. ¶ Secūdò principaliter facit dubiū, q̄a posito ꝙ p̄dicta cessarent, & ꝙ redditus cameræ essent obligati vel hypothecati, nō tñ constat ꝙ pecunia & res, de qbus agi‸, fuerint vel sint de redditibus cameræ apostolicæ, ēt si præsumi‸ peruenisse ad dictū Gregoriū occasione dignitatis papalis, per auth. licentiā. C. de epi. & cle. q̄m illi dñr redditus cameræ apostolicę, q̄ iure ordinario pcipiunt & ad officiales dictæ cameræ primo loco perueniunt, ut sunt decimæ & fructus primi beneficiorū vacātiū, & si. sicut† & munera ordinaria dñr illa q̄ certū & determinatū hñt modū, vt tributa. iux. plenè no. ī materia munerū. C. de sac. san. eccl. l. placet. sicut illa sunt bona fiscalia q̄ perueniunt ad officiales fisci, sed in illa q̄ ad dictos officiales nō perueniūt, sed ad manus imperatoris vel Papæ magis pñt dici bona priuata ipsius principis q̄ fiscalia vel apostolicæ cameræ, ut sunt multa q̄ extra ordinē & ꝑ motu principis inducuntur. ar. C. đ supin di. l. 1. inter q̄ longa est dria, vt patet. C. de fundis reipu. l. 11. per totū. vbi tracta‸ de bonis pertinentibus ad solū principē & no. in l. sed celsus. ff. de ꝯhē. emp. iuncto ti. de iure fi. & de iure reipu. & ibi de bonis fis. Et idō diuisi sunt ꝓcuratores. s. fisci & cæsaria, ad significādū ꝙ diuersa sunt pſimonia eorūdē, ēt ex his q̄ perueniunt rōne dignitatis ad hoc. ff. de iure fisci. l. fisc⁹ in fi. & C. de quadrien. pscrip. l. bene à zenone. & ibi patet esse diuersa, licèt eadē priuilegia hēat princeps q̄ & fiscus. hoc ēt ex ipso noie satis colligi pt ar. C. de offi. pfec. vr. l. 1. in fi. de serūs. l. a nullo. Quo. n. dici pñt redditus cameræ q̄ ad camerā & eius officiales nō perueniunt, sed soli Papæ q̄ quāti sint nemo ē q̄ nesciat debebit ergo d. Ioan. ꝓbare ꝙ pecunia de qua agi‸, iure ordinario peruenerit primo loco ad camerā & ei⁹ officiales, & đ illis postea ad Papā, cū ut eā suæ intētionis, l. & q̄ nōdū. §. qđ dr. ff. de pig. cū si. qđ nō solū difficile sed q̄si impossibile fore reputo, potissimè de totalibus q̄ nō cōsueuerunt ad cameram deuenire, sed ad solū principē ex largitatib⁹ priuatorū vñ de pr̄imonio q̄s dñr esse licèt pp dignitatē papalē ꝓuenetint, nō de pr̄imonio cameræ. ¶ Tert. ò principaliter facit dubiū saltem quo ad pecuniā, q̄a nō credo posse apud dictos executores demōstrari certū corpus pecuniæ, qđ a camera vel de eius reddit bus ꝑuenerit, qđ requireret̄ si d. Ioannes vellet eā petere tanq̄ hypothecā. ff. de pig. l. cū tabernā. §. fi. sed si quā habuerunt, ea pēdestit, & sic sunt debitores in genere. l. quęsitū. ff. depositi. sed nūmā ipsorū nō pōt dici hypothecatū, q̄a nō est nec ptinet appellatione redditus cameræ, licèt sit de illis redditibus factū. ff. de pig. ac. l. si cōuenerit. §. pē. ¶ His tñ pro clariori lucidatate ꝑmissis nō obstantibus vīdicendū dictū Ioā. petere posse sibi satisfieri de dicta pecunia & rebus existētibus ad ꝓdictos executores tā per hyp. actionē q̄ personalē. Primū patet, q̄a in dicta bulla primo loco narrat̄ quantitat d. Ioāni per prius heret assignatio ꝑ dicta summa super introitibus gabellarū ciuitatis Romanæ, cui narrationi stat̄, etiam sit de facto ipsius Papæ. de ꝓba. c. 1. in cle. Cōstat aūt ꝙ ꝑ talē assignationē factā super introitibus vñr ipsi introitus gabellarū ciuitatis Romanæ fuisse obligati. ff. de le. 2. l. codicillis. §. instituto. & ibi tangit Bar. & per eundē. ff. de annu. leg. l. si fundus. q̄a ergo loco illius assignationis fecit aliā. s. de camera apostolica, licet nō fuerit vlus illis eisdē uerbis. s. ꝙ sup introitibus dictæ cameræ, tñ censet eodē mō fecisse, cū surrogatū sapiat naturā eius in locum cuius surroga. ff. si quis cau. l. si cū. §. qui iniuriarū. C. de condi. & de. l. filiæ. §. tutia. in hu. pen. C. ecclesia possessione, q̄a cū facta sua sit ī fauorē d. Ioā. & ad maiorē sui cautelā nō debuit minus operari, q̄ prima assignatio. l. cùm. §. puellā. ff. de manu. & rōne sui. de pig. act. l. quis. sed uoluisset Ioāni habere hyp. realē, ꝑ quā posset a singularibus successorib⁹, & a quolibet possessore auocare. ff. de pig. l. si fundus. §. in vendicaaꝫ hāt personalē dūtaxat actionē, ut patet ff. de tribu. l. ꝓcuratoris. §. sed quoniam si. & §. si plures. ver. plane. C. de bo. auto. iudi. possi. l. 4. qui potiores in pig. ha. l. 3. Mandauit ergo ꝙ soluant de introitibus cameræ intelligit̄ ꝑ eandem. l. vt assignationē uoluerit facere super eis, sicut fecerat sup introitibus gabellarū, cū ex pcedentibus & sequentibus verba declarentur. l. si seruus plurium. §. fi. cū si. ff. de leg. 1. Præterea ēt per illa verba obligamus camerā, vł ꝙ cēseat obligasse oēs reddit. cameræ, †cū hoc nomē sit vł & cōprehēdat q̄cq̄d ptinet ad vtilitatē cameræ, ut no. Bar. C. de iure fisc. sup rub. uisus si quis obligaret hæreditatē ad se pertinentē, quia intelligeretur de cunctis rebus & iuribus eius. ut in ti. de hære. uel act. ve. & q̄ no. in l. 1. C. de eui. de lega. si cū filius. §. j. ¶ Nec obs. qđ. s. dixi in contrariū, q̄a licet respectū priuatorū camera apostolica non possit obtinere vicē rei, q̄a nullus priuatus pt de ipsa disponere tanq̄ de re, secus tñ est quo ad principē qui pt de ipsa disponere, cū sit dñs oīū. ff. ad l. rhodiā. l. deprecatio. & in c. per principalē. & c. cuncta per mundū. 9. q. 3. vnde & in casu nrō Gregorius disponit de camera tanq̄ de re sua ipsam obligādo. vnde nil repugnat dicere, ꝙ censeatur obligasse oīa bona & redditus eius, in q̄bus cōsistit nomē cameræ, iux. no. ꝑ Bar. in locis. s. alleg. Et si dicatur, imò nō vł obligasse corpore pecuniarū vł introituū cameræ, sed dūtaxat ius pcipiēdi seu cōmoditatē. ar. d. l. si tactū. ff. de act. emp. de pre. & cōmo. rei vēdi. l. necessario. §. fi. Sed istud ius vł cōmoditas nō est apud illos executorea, sed apud officiū cameræ seu ei⁹ officiales, agit̄ agat ꝯ illos. Rñdeo nō pōt hoc dici, cùm perceptio introituū nō ueniat fienda p ipsum Ioan. sed ꝑ officiales cameræ, & per eius manus Ioānes debet habere nō per suas proprias, ergo solū corpora rerū vel pecuniarū obligasse vł, non ius vel cōmoditatē percipiendi. ita tenet Bar. in fi. q. disputata per aū q̄ incipit publicamus. facit qđ no. per eundē in l. fundi trebatiani. de usufru. l. & ꝑ gl. in l. si quita. ff. de vsufr. sed si perceptio introituū veniret fienda per ipsū Ioan. pcederet ꝯtrariū. ¶ Nec ob. ꝓdictum id qu. i. dixi in cōtrariū, q̄a licèt uiuēte Gregorio dicta pecunia & iocalia non dicerentur de introitib⁹ cameræ, si primò nō peruenissent ad officiales cameræ, ut ibi dixi saltē tñ post eius mortē receperunt esse de introitibus cameræ, cū camera apostolica & eius officiales possent illa occupare tāq̄ spolia, q̄ non solū Papæ sed etiā aliorū prælatorū & inferiorū pertinet ad camerā de sola cōsuetudine & obseruātia, q̄ nota est oīb⁹, licet hodie forte aliud seruetur in spoliis inferiorū, q̄a reseruant̄ ut audio successoribus p cōstōnē factā in concilio cōstātiēsi, sed de spoliis Papæ aliud est, quia camera apostolica capit, & successori

sori reseruat, igiẽ cadũt in obligatione pdicta. facit qđ in ſi. hẽ in deportato, qui quonſq; viuit retinet acq̃ſitiones factas poſt deportationẽ, p cõtractũ iuriſgent. ſed eo mortuo cõfiſcanẽ. ff. mã. ſi tibi. §. is cnins. & ibi no. p gl. & C. de bo. pſcrip. l. 2. ¶ Nec ob. q ſup illis habuit Gregorius licẽtiã teſtãdi, & teſtatus eſt, quia d. licẽtia dẽt intelligi ſine pñiudicio iuris alieni. de ver. ſig. c. dilecto. nõ n. dẽt Papa ius alterius abſorbere. c. ſi. de celẽ. miſ. c. ad audientiã. il. 2. de cõfir. vti. uel inuti. de cõſti. c. licẽt. facit de vſu pal. c. ex tua rẽ. ff. ne quid in lo. publi. l. 2. §. ſi quis a principe & §. merito. & qđ no. de ver. ſignifica. c. ſicut nobis. li. 6. in nouel. maximè non ſubdi ti; vt no. in c. nouit. de indi. p Inn. ſuper verbo Theodoſius. & de iniurijs. c. in nr̃a. per eundem. Itẽ nõ ob. id qđ in vltimo loco dixi, quia poſito q nõ poſſet demonſtrari certum corpus pecuniæ, qđ de redditibus cameræ puenſſet; quia d. executores cõſumpſiſſent in pprios vſus, dici põt q hypothecaria q̃ primo cõpetebat d. Ioanni, cõuerſa fuerit in conductionẽ ſine cã. ar. l. rogaſti. §. ſi. ff. ſi cer. pe. & p gl. ordi. q̃ eſt in l. j. ff. de diſtrac. pig. & in Spe. de obli. & ſo. §. j. verſi. pone. c. mihi obligauit. Cũ facti ſint locupletiores ex pecunia d. Ioanni obligata & ꝯ camera apoſtolicam, diſpẽdioſus & difficilis ſit rẽgreſſus, & ſic perinde eſt acſi cõtra aliũ nõ eẽt cõſultũ. ar. C. de annonis & tribu. l. p locis. & l. mediterraneæ. li. x. & qđ ibi per Bar. ergo &c. vt in pdictis locis no. Plus vẽ dicendũ per d. rõnem, q ẽt ſi d. Ioannes nõ hr̃et, nec vnq̃ habuiſſet redditus cameræ hypothecatos ſm ſolam actionem perſonalem ꝯ cameram, vel virtute dictæ bullæ ſcdæ, vel ſi mutuũ factum fuit p neceſſitatibus eccleſiæ romanæ, vt in bulla ꝯtinetur, & ſic ipſa eccleſia romana eſt obligata. l. ſi pupilli. §. 1. de nego. geſt. vñ pecunia cameræ dẽt ſatiſfieri, q̃ ptinet ad ecclãm romanã. Attñ attẽto eo quidem in rei veritate, qa ſucceſſores in papatu nõ ꝯſueuerunt ſoluere debita ꝯtcta p pdeceſſorẽ, & difficilis imo quaſi impoſſibilis eſt recuperatio a camera apoſtolica, competat d. Ioanni actio perſonalis in factum contra quemcunq; poſſidentem de bonis cameræ ex cauſa lucratiua, vel detinentem de bonis ad cameram romanam pertinentibus, quæ actio competit vbicunq; eſt æquum actionem dari, & ignorat quæ competat, vel detur, cõpetit actio in factum. l. quotiens. cum ibi no. ff. de præſcrip. verbis. Et hic ſub eſt æquitas, quia Ioannes prætendit cauſam onerofam, dicti vero executores & illi pro quibus ipſi detinent, lucratiuam. ergo &c. C. de iur. delibe. l. ſi. §. licentia creditoribus &c. nam in dubio ſanctius & melius eſt aliquid non lucrari, q̃ aliquem damno affici. ff. de relig. l. at ſi quis. §. ſed ſi adita. facit. l. & ſi me & titium. ff. ſi cer. pe. cum ſi. Et poterunt conueniri coram iudice ſeculari cum ſint laici. iuxta no. per Barto. in l. ſolem. de aſſ. & ci. leg. Quod autem diſpendioſus & difficilis ſit regreſſus contra cameram, notorium eſt intantum q aliam diſcuſſionem fieri non videtur neceſſe. iuxta no. in l. ſi. ff. ſi cer. pet. & l. decem. de verbo. oblig. per gl. & Bart.

S V M M A R I A.

1 *Statuto cauente quod contra laudum nulla poſſit opponi exceptio, & ſtante compromiſſo in quo promiſſa ſit pœna ſi non paretur, prædicta locum non habent, cum arbiter laudat quod perpetuo ſtetur in communione.*

2 *Arbitri eiuſcunque poteſtas quantumcunque generalis, & larga reſtringitur ad id quod de iure communi licet.*

CONSILIVM CVII.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Videtur dicendum, q dictus Luiſius nõ poſſit pruocare ad diuiſionẽ, nec cogere d. Rayneriũ inuitũ ad diuidẽdũ obſtãte d. laudo pp ſtatutum cõis Floren. ſub rub. de executione laudorũ. q phibet opponi ꝯtra lauda & eorũ executionẽ in exceptione nullitatis, vel aliam quãcũq;. vñ poſito q laudum illud non teneret, inquantũ ꝯtinet & mandat q ſtẽt in ppetua cõione; tñ ex quo p ſtatutũ talis exceptio phibeẽ opponi, vẽ q nõ ſit audiẽdus. ff. de manu. te. l. q habebat. in ſi. cũ ibi no. in vlt. gl. facit de excep. c. cũ venerabilis. & qđ not. Cy. C. loca. ſi qs conditionis. & p Bal. in l. filium. C. fami. er. & qđ no. glo. ff. ſi cer. pe. l. lecta. io glo. q̃ incipit. in menſem. ¶ Contrarium puto tñ verius, q non obſtante dicto laudo poſſit peti diuiſio, qa dictum laudum non tenẽt in illa parte, qua mandat, vt ſtent in ppetua cõione. Nam non valeret expreſſa conuentio partium & ſpecificata[a] hoc cõtinens. ff. cõi di. l. ſi hoc iudicio. §. ſi cõuenerit. & hoc iõ; qa cõio ſolet diſcordias parere[b]. ff. de le. 2. l. cũ pater. §. dulciſſimis. & ſic dat cãm malignandi. ergo &c. ff. de pac. do. l. cõuenire. Si nõ valet expreſſa & ſpecificata cõuentio ptinum illud cõtinens, non valet ẽt conuentio implicita, ſeu q̃ implicitè illud cõtinet; ſic cõpromiſſum laudũ, qđ ẽ impleṁtũ cõpromiſſi. vt no. in l. 2. ff. de arb. qa ñ poterat expſsè & ſpecificè d hoc cõpromittere, vel expſsè dare hãc ptãtẽ arbitris. qa cũ nõ poſſet p ſeipſos hoc facere nec ẽt p alios. i. p manus arbitrorũ. ff. de adm. terũ ad ciui. perti. l. 2. §. j. igiẽ ĩ gñali cõpromiſſo nõ veni. bat hoc, q tal'r partes facere ñ potuiſſent. ff. ad muni. l. lucius. §. pe. de ritu nup. l. q̃. & qđ no. ff. de eo cui mã. eſt iuriſ. circa prin. in gl. ar. triplex &c. de in. om. iu. l. ſolẽt. † Cuiuſcunq; nãq; 2 arbitri ptãs quãtũcũq; gñalis & larga, reſtringiẽ ad id qđ iure cõi licet. ff. de cõdi. inde. l. ſi pcurator ſm Dy. ĩ regula ſcti. de reg. iu. & do. An. in addi. Spe. ti. de arbitris. §. ſi. in addi. quæ incipit. ſ; de pac. Ex qbus ſeqtur ñ obſtare ſtatutũ phibẽt opponi excep. nullitatis qa dẽt intelligi, niſi pcederet ex defectu cõpromiſſi ſm Guil. de cu. q ita no. in l. 3. §. ſi filius. ff. de pecu. & Bal. C. de execu. rei iudi. l. 2. facit qđ no. Bar. in l. 2. §. ſi quis ex his. ff. q ſatiſ. co. Nec poteſt emologari laudũ. ſup eo, de quo ñ põt fieri cõpromiſſum. ar. de d cõfir. vtili vel inu. c. examinata. qa qua rõne phibeẽ cõpromittere phibet ẽt ratificare, ſic vna via cõcedaẽ qđ alia phibet. de reg. iu. c. cũ qđ. li. 6. ff. de tut. & cu. da. ab his. l. ſcire oportet. §. 1. dẽt ergo intelligi ſtatutũ qñ laudũ ẽlatũ ſup eo de quo partes. potuerunt cõpromittere, & qñ cõpromiſſum rẽt oĩ rõne validũ, ſed allegaẽ alia nullitas reſpiciens ſolũ laudũ aſs ſecus. facit qđ in ſi. no. gl. in cle. 1. de ſeq. poſ. & fru. Et ex pdictis ẽt ſequiẽ. q veniẽdo ꝯ dictũ laudũ in hac parte, in qua ñ tenet, ñ incidit in pœnã cõpromiſſi; q̃ illud laudum facit cõmitti pœnã ſi ei ñ obtẽperaẽ, qđ eſt de ſe validũ, al's ſecus. l. ita demũ. ff. dẽ arb. C. e. l. 2. Præterea cõpromiſſa & lauda pertinent ad lites dirimendas. ff. de arbi. l. 1. ſed hoc laudum inquantum mandat, q ſtent in ppetua cõione, ptinet ad lites ſuſcitandas, vt d. §. dulciſſimis. ergo tanq̃ ꝯtrium ſuæ naturæ dẽt eſſe nullum. ar. ff. de preca. l. cum pcario. Concludo ergo vt ſ. dixi.

S V M M A R I A.

1 *Ex patientia filiorum, qui paſſi ſunt matrem habere & tenere legatum vidẽ factũ ſi cũ filijs morã traheret, præſumitur impleta conditio, ſ. de ſi ſe. cũ filiis.*

2 *Patientia ẽt habetur pro titulo in ſeruitutibus realibus & perſonalibus.*

3 *Pat entia quæ continet quaſi præſtationem operatur.*

4 *Patiẽtia pſtita circa uſum unius rei extẽditur ad aliã propter connexitatem.*

CONSILIVM CVIII.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Vltra ſupra dicta quatuor ad me trãſmiſſa nouiſſimè, ſi pſata dña Liſa dicat & aſſerat ſe in veritate feciſſe d. electionẽ p inſtrm̃ de ſtãdo cũ filijs teſtatoris, ñ tñ põt de hoc dicere, vtrũ pſumaẽ ita eẽ, ex eo q d. filij & hr̃des paſſi fuerũt ip ſam cõſeq oĩa alia ſibi relicta. ſ. vſũ cameræ teſtatoris, rerũ ibi exñtiũ, & pãnorũ[a] excepto vſufr. d. põderis, qđ nõ habuit. & vtrũ d. pſumptio ſibi ſufficiat & ad ꝯſecutionẽ d. vſufr. Ad qđ dicẽdũ eſt, q ſic, poſtq̃ lõgo tpe paſſi fuerũt d. filij hr̃des p l. cũ de in rẽ verſo. cũ ibi plenè no. ff. de vſuris. & ar. C. de peti hære. l. ſi filius. & l. qui aliena. §. j. ff. de acq. hr̃d. ext. de cenſibus. c. peruenit. cũ ibi no. Nam niſi impleta d. redditione nõ debebat aliqđ dictorũ legatorũ ꝯſeq. l. q hr̃di. in ſi. de ꝯdi. & demõ. Igiẽ ex quo tãto tpe paſſi ſunt reſultat pſumptio violenta, q eã impleuerit; al's viderenẽ d. filij voluiſſe donare d. vſum cameræ & pannorũ, qđ in dubio nõ eſt pſumendũ. l. cũ de indebito. ff. de pba. ſed potius q in cãm. debiti fecerũt. ar. l. vxorem. §. pater. de leg. 3. & qđ no. in l. ſed ſunt. in prima gl. ff. de dona. inter virũ. Reſultat ergo ex d. patientia tacita cõfeſſio, q illa ꝯdõnẽ impleuerit, p p qđ potius videbunẽ paſſi, vt ſoluãt debitũ, q̃ vt donarẽt. Nec ob. ſi dicaẽ, illa. l. cũ de in rẽ verſo. loqtur in ſoluẽte annuatim, ꝯ quẽ de facili pſumiẽ. tu nlũ allegatus, nos loquimur in patiẽte ꝯ quẽ nõ ſic de pſumiẽ, vt ibi no. p Bar. & p Cy. in l. ſi certis anois. C. de pac. Nã dico, q hic nõ ẽ ſimplex patiẽtia imo ꝯtinet ẽt pſtationẽ, videlicet pati qđ habeaẽ uſum cameræ, pãnorũ, & domus. Nã in talibus nõ cadit alia pſtatio q̃ patientia[b], ff. de uſufru. l. 3. §. dare. † Præterea ẽt ſimplex pãtientia ſufficit ad 2 pſumẽdũ titulũ circa ſeruitutẽ tã pdialẽ, ut no. gl. ĩ l. ſeruitutes. ff. de ſerui. q̃ pſonalẽ. ſ. uſus & uſufructus, qa non agiẽ de pleno p iudicio, licet nõ ſic circa pprietatẽ, ut no. Bar. ĩ d. l. cũ de in rẽ uerſo. ſed nos tractamus de uſufructu d. prædij, ergo &c. ¶ † Itẽ non 3 ob. ſi dicaẽ, q dicta patiẽtia uel pſtatio ſolũ opraẽ circa ea ĩ qb. adhibita eſt, nõ ultra. ar. l. j. §. in l. ff. de iti. actuq; priua. & no. Bar. ĩ d. l. cũ de in rẽ uerſo. ſed hic fuit adhibita dicta patiẽtia ſolũ circa uſũ cameræ pãnorũ & circa alia legata, ñ circa uſumfructũ d. fundi, ergo õ dẽt aliqd circa ipm operari. Nã rñdeo, qđ imo operaẽ ex quadam neceſſaria conſequentia. Nam ex patiẽtia circa alia legata præſumitur, q elegerit ſtare cum filijs per inſtrumentum.

[a] ¶ Et ſpecificata. Vid olno. do. Bar. ſoz. in conſ. 278. uer. circa ſecundam principalẽ difficultatẽ. cũ uer. ſeq. in 2. partẽ. ubi ponit, q qñ ſit appoſitum pactũ, q nullo mõ, uel aliquo tpe uel in perpetuũ. uel alijs diuerſis pactis diuidi poſſit.

[b] ¶ Parere. Adde idẽ per d. Bar. ſoz. in cõſ. 564. inci. non ſuffice opus. uer. præterea ex diuiſione in 2. parte.

Et si hoc est, necessariò sequitur quod et legatum usussfruct⁹ dicti fundi debet hre, qa nō debet haberi pro eligēte quo ad unū, & quo ad alind non, cū ista psumptio pro ueritate habeat, & sic elegisset cū in strō re uera quo ad hunc finē, ut cōsequerrēt usum camerę & pannorū, sine dubio psuisset ēt quo ad vsumfructū pdictum, qa sunt ānexa, & oia ex illa electione dependēnt, & eadem est rō connexorum. l.cū actum. ff. de neg.gest. igitur & idem esse debet, si hr pro eligente, qa non debet haberi quo ad unū actum quin habeatur quo ad oēs q ab eadē electione dependerent ar. ff. de li.causa. l.si pariter. in fi. Et hoc satis pbatur in d.l.cum de in tē uerso, & ibi pstatio usurarū facit psumi titulū circa sortē, sine qua usurę non possunt deberi, unde si patientia & prestatio adhibita in consequenti facit præsumi titulum in antecedenti, ut ibi, ergo & eto nuerso, vt in casu nostro. ut no. in l.2. de iuris.om.iudi. Item non ob. si dicatur illa.l. dicit q præsumitur titulus, nos quærimus an præsumatur impleta conditio. nam dico q eadem est ratio, ut patet in d.l. si filius. de peti.hæred. & in d.l. qui aliena. de acquirend.hæredi. Et ita uidetur mihi Paulo de castro utriusque iuris doctori &c.

S V M M A R I A.

1 *Legitima ad supplementum iuri agendi præscribitur quinquennio.*
2 *Paulus de castro fuit discipulus Baldi.*
3 *Nepos non computat sibi in legitimam dotem maternam datam ab auo.*

CONSILIUM CIX.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Dubia in quibus quęritur. 3. satis sunt tuta & ruminata per doct. Et in quolibet eorum fuit uarietas inter doc. potissimè Bar. & Bal. & ideo non est opus in eis multos sermones effundere, cū ipsi tangant oēs rationes q quasi fieri possint. † Et quidē in primo, utrū iuri agendi ad supplementū litimæ sit pscriptū qnquēnio, sicut qrelę. Bar. i cōs. qd incipit. qritur an iuri agē lt &c. ubi plenius loqut q in lectura, tenuit q sic primò p l.si qs filiū. in fi. C. de inof.test. scdo p l.fi. C. de inof. du. q satis vrget. Nā qrela inof.do. proponitur interdum ad similitudinē & modū iuris agēdi ad supplementū, ut qn est facta in filium, uel non est inofficiosa cōsi. C. de inof.dona. l.si mater. & l.si liqueat mō. & no. eo.ti. l.1. & de inof.test. auth. vn si parēt. qa tunc non renocat, nisi quatenus fuit imoderatè gestū. & tñ dr in d.l.fi. q tollit eodē tpe quo qrelā inof. test. Itē p rōnē, qa succedit loco qrelę. ut l.oīmō. C. de inof. test. ergo est eiusdē uitæ, cuius est illa scdm eius primordialē nām. l.1. §. hæc actio. ff. si qs test. li. esse ius. ff. si qs cau. l. cū q. §. q iniuriarū. & no. in l.certi condictio. in fi. scdm gl. magnę. ff. si cer.pe. Nec ob. scdm eū, qd agit condict. ex lege, q est psonalis, & durat. 30. an. ut l. s. C. de consti.pec. qa illud est uerū regulariter, fallit tñ in multis casibus ibi no. & pluribus alijs qui non ponuntur, ut ibi dicit gl. inter quos est iste p dictas. ll. & rōnes. Itē nō ob. scdm eundē, qd' querela est odiosa, & totū testm rescindit, qd' non est in hac cōdictione ex.l. nā saltē pro parte reuocat instōnem & legata. l. si libertus. §. libertus. ff. de bonis liber. & iō. l.si qn. in fi. C. de inof.test. appellat hoc ius agendi ad supplementū eius qrelæ, sicut enim per querelam quis de toto testamento cōqueritur, ita per illud iua pqueritē de modico relicto. Nec ob. q qrela tollitur si exhæredatus acceptat relictū. ff. de inof.test. l.fi. quod non est in iure agendi ad supplementum, ut d.l. si qn, quia illud contingit pter diuersitatem rationum, quia exhæredatus acceptando approbat, & sic facit actū Ƶriū querelæ q tendit ad reprobandū, sed institutus in minori parte legitima acceptando illā non facit actum Ƶrium iuri agendi ad supplementū imo cōformē, ut patet ad sensum. Sed q utrūq; ius tollat quinquēnio, eadē rō est in uno q in altero, nā sicut ille qui agit qrela, uenit Ƶtra uolūtatē defuncti, ita & ille qui petit supplementū, quia omnis petitio legitimæ uel trebellianicæ, uel alteri⁹ portionis debetur Ƶtra uoluntatē defuncti. l. in quarta. ff. ad l.fal. hæc ille. Bal. uerò in auth. psbyteri. C. de epi. & cle. & in d.l. si quis filiū. in fi. C. de inof.test. tenet Ƶrium per rationes quas referre nō 2 expedit, quia p oēs hñr, cuius opi. ego † discipulus eius amplector sū qa plurimorū snia roboratum. de of. de leg. c. prudentiā. post prin. Nā moderni ut plurimū eā sequūtur & antiqui eiusdē opi. fuisse uidentur, cū nullus ante Bar. dicere attentauerit id qd Bar. audacter præsumpsit, tū quia in dubio tutior uia est eligenda. de spōsa. c. iuuenis & tutior est ista, p quā ius cōseruat & benignior, q illa per quam perimitur. ar. C. de usuca. transfor. post prin. de edi. diui. adri. tolen. l.fi §. Tūm qa in dubio adherēdum est regulæ, sicut carotio. de reg. iu. l. oīs diffinitio. & regula est q oia iura sunt perpetua nisi reperiatur expresse Ƶriū, vt d.l.2. de cōsti. pecu. sed qd hoc ius tollatur quinquennio nec in text. nec in glosa reperitur; ergo &c. Tum quia leges in quibus Bar. se fundat in ueritate non probant. nam. l.si quis filium. in fin. si non cauilletur inquantum de taciturnitate quinquēnij loquitur, refert ad qrelā de qua pximè & immediatè fecerat mentionem, nō ad iura agēdi ad supplemētū, si benè inspiciat; vū magis facit Ƶ Bar. q pqa qd de vno dr, de alio vr negatū; vt in c. nōne. de psum. & q ad pxima sit fiēda relatio, pater. ff. de postu. l.1. §. deinde adijcit. ff. de iuris.om.iu. l.si idē cū eodem. in fi. & qd no. in l.si qs filiū. qn dies leg.ce. Itē. l.fin. C. de inoffi.dona. loquit in querela illa, p quā retractat donatio, q cū sit Ƶctus. l.si qs donationis. C. qd met.cā. duorū cōsensu pficit. l.j. ff. de pac. l. absenti. de dona. & qd no. in l. illud. C. de sacros.eccl. vn difficilius retractatur, q vltima voluntas q pficitur voluntate vnius tm. l. inter vestē. de aur. & arg. le. & ibi no. iuncta. l. admonēdi. & qd ibi no. in 2. gl. ff. de iurei. & C. de pac. l.j. in gl. Itē cū dr succedit in locū qrele. Rñdeo ad Ƶriū effectū, qa illa inducebat odiū; istud verò ius & fauorē, qa cōseruat testm, & puidet filiis ne circūscriptionē patiant; vt i Auth. vt cū de ap. cod. §. aliud quoq; capitulū. iuncta. l. oīuo. C. de inoffi. test. & sic non pōt dici surrogatū loco qrelæ, ex quo nō tēdit ad illū finē, sed potius de nouo inductū, ergo dēr esse alterius vitæ. l. itē illa. §. qd adijcit. ff. de consti.pecu. vbi casus in fi. ver. prouide. Et posito q petens supplemētū litmæ veniat Ƶ voluntatē defuncti, non tñ sequitur q tale ius sit odiosum, cum non semper voluntas defuncti sit sequenda. s. cum est irrōnalis. ff. de cōfir.tu. l. vtilitatem. de condi. insti. l.fi. & istā est hmōi; quia Ƶ ius naturale. l. cum verò. ff. de bonis dā. ff. vn libe. l. scripto. cū si. Præterea ius agēdi ad supplemētū ēst mere psequutoriū, qa per illud solū ius suū persequitur filius. Querela verò remediū pœnale; qa non nisi in pœnā defuncti pōt hoc esse, q totū testm rescindat tā institutiones q legata scdm iura vetera & sic nō solū psequit ius suū, sed tollit ēt alienū; igit rō optima dictat, q primū sit ppetuū ñ tpale, sicut in actionibus psecutorijs & pœnalibus. Inst. de ppe. & temp.ac. in prin. & ibi no. sup verbo plerunq;. Postremò posito, q pdicta cessarēt, & q opi. Bar. vera esset, in casu tñ nro non cucurrisset quinquenniū, quousq; neptis fuit in sui patris ptāte. C. de anna. exceptio. l.1. in fi. Et hoc 3 de primo dubio. ¶ † Su p scdo quo quæritur an dos data filiæ ipsa postea defuncta imputet nepti ex ea in litimam si in aliquo instituta ab auo petat supplemētū ab alijs filijs vel filiabus testatoris vniuersaliter institutis. Bar. sequēdo Iac. but. qui consuluit, & tenuit q sic, p pluchras subtiles rōnes in l. in quarta. ff. ad l.fal. Bal. verò qui hanc quæstionem habuit de facto cū eodem Bar. & fuerunt aduocati Ƶrij, vt ab eo audiuit in voce sequendo. Iaco. de bel. q cōsuluit oppositum. tenuit Ƶriū in l. illā. C. de colla. & verbis satis mordacibus reprehendit Bar. dicēs q errauit, & q eius rōnes sunt fantasticæ. Sed parcat reuerentia præceptoris mei suæ rōnes nihil penitus cōcludunt Ƶ Bar. nam ipse mouetur ex eo q nepos vel neptis hēt dotē tanq hæres suæ matris. l. inter socerum. §. cum inter. & l. beblius. de pac.dot. & habuit eā dudū an mortem aui materni, igit mortuo auo non dēt nintare sibi cāusā dñii. s. vt incipiat habere ut hæres aui. ff. de hære.insti. l.3. §. qui fideicom. & cum litima debeat euelli de corpore patrimonij illius, de cuius hēditate agitur. l. scimus. §. repletionē. C. de inoffi.testa. illa dos. nō euellit de copore patrimonij d. aui inspecto tpe mortis eius, cum dudū ante eius mortē esset euulsa sine spe redeundi. l. fina. ff. de colla. dotis. & l. pater. in prin. ad l.fal. Certè inquantum dicit, q neptis hēt tanq hæres suæ matris, istud nō pōt pcedere in dote psectitia, nisi eo casu quo pater suæ filiæ eidēq; matri suæ neptis donasset dotē; qd est, qn filia fuisset stipulata sibi reddi patre cōsentiēte, vel ipse idē pater stipulatus fuisset soli filiæ reddi, nō ēt sibi; uel fuisset stipulatus reddi in unū casum, quo casu ur in aliū casū filiæ donasse scdm ea q habent in l.si cū dotē. in prin. ff. sol.ma. p Bar. & p eundē in l. post dotē. eo.ti. in 4.q. & ita loquit disputatio Ia. de bel. q sic intelligit. §. cū inter. & l. beblius. de pac.dota. Sed certe tunc Bar. illud idē sentit qd Bal. uidelicet ut si imputet dicta neptis, ut patet p eū in d.l. in quarta. uer. sed si poneremus, q pater fuisset stipulat⁹ &c. licet si clare decidat, sed dicat se dubitare, ex quo apparet q determinationē suā, q supra posuerat p indubitata, s. qd deberet conferri non intellexit in dicto casu qn dos fuit donata filiæ, ita quòd nepos uel neptis habeat eā ut hæres filiæ, sed solum quādo non fuit donata, quo casu iure cōi filiusfa. nō habet hæredē in dot. l. nupta. ff. so.ma. & p eūdē in l. post dotē. i 5.q. Et sic nepotes

magis

magis habēt vigore cuiusdā cōsuetudinis, q̄ aufert eā immediate ab auo, & tribuit nepotibus, & sic euellitur de corpore p̄trimonij ipsius aui immediate, & ab ipso immediate hēt nepeis, ergo debet cōputari. quo casu rōnes Bal. non militant, ut patet si quis diligē ter inspexerit eorū dicta. Nec ob. q̄ dudū añ mortē aui fuit euulsa de corpore sui p̄trimonij, s. tpe quo fuit data, vel tpe quo filia mortua fuit. nā prima euulsio nō facit, quominus in lītimā cōputetur, ut patet. C. de inof. testa. l. qm̄ noaella. nā sp dr̄ euelli de patrimonio patris eoipso qd̄ datur. vt d. l. fi. & l. 1. in fi. de colla. dotis. & l. pē. ad l. fal. & tñ hoc nō facit quominus imputetur, q̄a euelli cū spe redeundi, si decedat filia sine liberis, cū remaneat actio cōis inter patrē & filiā. ła. §. qd̄ si in p̄ris. solu. ma. juncta d. l. qm̄. inquantū loquit de patre. Secunda euulsio, q̄ fit tpe mortis filiæ remanentibus filiis uirtute cōsuetudinis, de qua in l. dos a patre. & per quā auferē patri spes redeundi ad eius patrimoniū, sitr non facit quominus imputet in legitimā, ut patet in d. l. qm̄ nouella. inquantū loqoit de matre vel eius linea dāte dotē, nā statim exijt p̄imoniū eius sine spe redeundi, cū videat donasse. C. de rei uxo. act. §. accidit. & tñ in lītimā cōputat, cū de eius hr̄ditate tractat. ut d. l. qm̄. Non ergo est curandū, q̄ dudū ante mortē eius de cuius hæreditate agit, fuerit de eius patrimonio euulsa, dūmodo immediate ab illo peruenerit ad eū de quo q̄rit an debeat uel non debeat imputare. Hoc tñ fallit in donatione simplici, vel ob merita; quia qū ualet, perfecte in uita patris nō cōputat, nisi fuerit expresse dictū. ł. si qn̄. §. fi. de inof. test. & per Bar. in d. l. in quarta. Cuius diuersitatis rō est, q̄a illa est merē uolontaria, ideo nō sp cōferē, ar. no. in auth. ex testō, C. de colla. Sed dos est onus necessariū & p̄cisum. l. fi. C. de dotis p̄mis. Matri vero vel eius lineæ licet nō sit p̄cisum regulariter, aliq̄n tñ est, & ēt ex quodā stimulo naturali p̄cedit, sicut alimentatio filiorū. l. 1. §. ius naturale. ff. de iusti. & iur. Et ideo magis subuenit parentibus tā paternæ q̄ maternæ lineæ, vt p̄tera & in lītimā cōputet ad tollendā expugnationē testatorū suorū. l. ut liberis. C. de colla. & d. l. qm̄. q̄a plus succurrit facienti actū ex necessitate q̄ ex volnntate. l. si fideiussor. §. necessariā. ff. q̄ satisd. cog. Item non ob. illa rō Bal. qd̄ non pōt mutare sibi cām donationis. nā hoc est ꝯ l. quā ipse alleg. s. l. 3. §. qui fideicō. ff. de hære. inst. & ꝯ d. l. illā de colla. ubi ipse hoc dicit. nā gl. intelligit illā. l. q̄ filia erat emancipata, & q̄ dos data sibi a patre suo peruenit ad filios filiæ tanq̄ ad hæredes ipsius filiæ, vt euadat opi. Mart. & tñ ibi filij filiæ sibi mutāt cām dātij cū veniunt ad hæreditate aui mr̄nis, q̄a conferunt patrnis & sic incipiūt hēre vt hęredes aui materni, cū tū in eius uita habuissent vt hr̄des suæ matris. est ēt ꝯ. l. in fundo. ad l. fal. & l. pe. ff. d colla. bonorū. ubi fit talis mutatio. Patet ergo qd̄ Bal. nō bene pōderauit Bar. & nō multū fideliter ipsum refert nec bene respondet. Quicquid tñ sit, cū in casu nr̄o p̄ponat q̄ p̄r fuerit stipulatus filiæ restitui, vel illi cui ipsa cesserit ius suū, sicut cōiter hodie fit, nos sumus extra dicta cōtentiones, q̄a nō est dubiu, q̄ dictæ filiæ censet dos donata, & q̄ nepeis ex ea habet ut hæres suæ matris, & sic nō immediatē ab auo potissimē in locis ubi est cōsuetudo q̄ filia nō succedat extāte masculo, sed sit dote cōtēta, cui tñ in casu nr̄o locus nō esset, q̄a nō p̄ponit extare masculos, & ideo dico q̄ in casu nr̄o tenēda est opi. Bal. q̄ dicta nepeis non cōputet in lītimā, nec in hoc Bar. ꝯdixit, sed sub dubio relinquit, mihi aūt vr̄ sūc clarū p rōnē p̄dictā. Nā pater in casu isto, nō habuisset ius cōsolidationis ēt si filiā nō reliquisset filios, vt patet ēt no. p Bar. in d. l. post dotē. in 4. q. & l. si cū dotē. in prin. sol. matri.

S V M M A R I A.

1. *Allibrati bonis hæredis legatarii præferuntur, & habent potius ius in dictis quam habeant allibrantes occasione allibrationis factæ de bonis hæredis.*
2. *Causam qui habet a diversis personis, non considerat prioritatem.*
3. *Allibratio patris est allibratio filii.*
4. *Legatariis a quo tempore incipiant bona esse obligata.*
5. *Mulier ex eo quod uendat pro dote sua an censeatur repetisse dotem.*
6. *Confessio cedentis non nocet cessionario.*
7. *Unus de populo non potest esse testis in causa populi.*

CONSILIVM CX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Super primo quæsito videtur dicendum, q̄ dictus populus sanctæ Mariæ nonhabeat meliora & potiora iura in dictis bonis quæ fuerunt dicti Angeli, sed potius dicta domina legataria, & habentes causam ab ea ius habeant potentius tali ratione satis clara prima facie; quia dictum onus libræ vel allibrationis non fuit impositum dicto Angelo, a quo dicta legataria dicit habuisse causam immediatam. ut colligit in §. sue oianifestū. in fi. ff. de cōdi. furtiua. l. a tutio. ff. de fur. sed fuit impositū filijs & hr̄dibus d. Angeli, a q̄bus dicta legataria nō dr̄ habuisse cām, & ideo nō vr̄ afficere dictā legatariā. nā in bonis testatoris legatarius p̄ferē creditori hæredis q̄ tñ non fuerit creditor testatoris, & pōt legatarius aduersus creditores nō hæreditarios sed hæredis petere separationē bonorū defuncti, vt sibi assignentur, & nō hēre cū dictis creditoribus cōicare. ff. de separa. l. quotiēs. sed hic dictus populus erat creditor d. Angeli, cū illi nunquā fuerit impositū onus libræ uel allibratus, ergo dicta legataria p̄ferenda vr̄ dicto populo, maximè i rebus sibi sp̄aliter legatis quoad p̄prietatē uel usumfr. arḡ. ff. ut in pos. leg. l. is cui. §. postq̄. & l. si fidaic. Et licet dicta bona ēt sint obligata dicto pp̄lo p̄ dicto onere, sicut sunt obligata dictæ legatariæ p̄ legato, prius tñ incœpit obl̄o legatariæ, q̄a statim post aditā hæreditatē. C. cōia de leg. l. j. & 2. sed onus libræ incœpit q̄n libra fuit imposita, qd̄ esse potuit dudū post; ergo &c. l. q̄ gn̄alr. ff. q̄ po. in pig. ha. & no. in l. & idē. §. fi. eo. tit. in gl. Et potius q̄ obl̄o pp̄li incœpisset prius, s. a die vltima Maij anni. 1413. de bonis p̄ntibus & futuris illorū filiorū; & sic licet dicta bona fuerint dictis hr̄dibus dudū post sequta, tñ retro finguntur fuisse obligata, & sic prius cōi & pp̄lo p̄dicto; q̄ dictæ dn̄æ cuius ius non incœpit nisi post mortem Angeli & aditionem suæ hæreditatis. Vr̄ ergo dicendū, q̄ cū tpe aditionis hæreditatis incœperint obligari utroq; eodē instāti, s. legatariæ pro legato & populo p̄ libra vete, q̄a anteq̄ essent ipsorū hæredū infecta, nō poterāt eē obligata p̄ ipsorū onere. ar. C. q̄ res pig. obli. pos. l. q̄ filios. in fi. Attñ, q̄a obl̄o pp̄li fuerat p prius facta de bonis p̄ntibus & futuris, ille p̄ferē. p l. fi. ff. q̄ po. in pig. ha. & de iure fisci. l. si is q. cū ibi plene no. Sed ad hoc posset r̄nderi, q̄ p̄cederet si p̄dicti habuissent vel hērent cām ab una & eadē p̄sona, & ita loquunē dicta iura cū ibi no. sed hic a diuersis, q̄a legataria cām habuit & hēt a defuncto, populus uerò ab hæredibus q̄ sibi incœperunt obligari actione p̄sonali, & ab eisdē dispōne legis mediāte p̄cessit hypo. Cōstat aūt, q̄ hæres nō posset bona hr̄ditaria obligare in p̄iudiciū legatariorū, ēt anteq̄ ius legatariorū incœpisset, vt si esset eis legatū sub ꝯdōne & ea p̄dēte hæres alterius obligaret, q̄a nō debet esse in eius p̄tāte legata ibi. & ita est. l. certa. in fi. de leg. 1. & patet in l. fi. §. sin aūt sub ꝯdōne. C. cōia de leg. Igitē nec obl̄o fcā p aliū de bonis hr̄dum p̄ntibus & futuris p̄ debito ipsorū hæredū, p̄ut hic fuit; q̄a dicti officiales obligauerūt potuit vr̄ pōt sortiri effectū q̄tenus uerteret in p̄iudiciū legatariæ, q̄ nō habuit cām ab hæredibus grauatis, sed a defuncto nō grauato; q̄a factū illorū officialiū reputat factū illorū hæredū quoad hoc. arg. C. de euic. l. si ob cām. ideo qd̄ nō potuerunt hæredes expressū facere, nec illi potuisse censent. 2 † Et ad hanc distinctionem. s. an habuerint cām ab eadē p̄sona vel a diuersis, bene facit. ff. de pobli. l. sine aūt. §. fi. cū l. seq. vbi in hn̄tibus cām ab eodem præfert ille, q̄ prior fuit in tpe, non sic si a diuersis. Per q̄ ēt patet nō obstare dictam p̄uisionem & ordinationem factam a dictis officialibus, qd̄ bona intelligant obligata a die ultima Maij anni. 1413. Nam fateor, q̄ si d. Augelus uixisset & sibi fuisset impositum onus libræ, non potuisset postea alienare inter uiuos vel in ultima uoluntate in præiudicium dicti oneris, & sic populus sine dubio tunc hēret meliora & potiora iura; sed q̄a sibi non fuit impositū, transiuerūt dicta bona de p̄sona Augeli apud quē erant libera in p̄sonā legatariæ, & obl̄o postea subsequuta p̄sonā ēt ex onere hæredū nō vr̄ posse derogare iuri legatariæ. 6 Statutū ēt contentūm in 4. vol. statutorum nil habet facere ad propositum, quia fuit consummatū post ius quæsitum dictæ legatariæ; ergo &c. l. leges. C. de legi. Et sic vr̄ concludendum ꝯ dictum populum. ¶ In ꝯtrium facit, quia in alia materia possent procedere prædicta, sed in materia allibratus non vīr procedere; 3 † quia in illa pater & filij reputantur eadem persona, & libra unius scilicet patris prodest filijs,[a] quia censetur etiam filijs imposita; ut not. C. qui ætate. l. 2. lib. 10. per gl. & per Bar. in l. 1. §. domini. ff. ad sil. & per Barto. de lib. & corū lib. l. 2. circa fin. & de impube. & alijs subst. l. 1. in fi. facit. l. tua onera. ff. de excu. tu. & quod uo. Inno. de ope. no. nunc. c. 2. circa fi. sicut ergo si dictum onus fuisset impositum Augelo prædicto viuēti, p̄fata bona essent p̄ illo obuoxia, & p̄fatus populus hēret meliora & potiora iura q̄ dicta dn̄a legataria uel habens ab ea iura cessa, ut s. concessum est uirtute dicti ordinamenti, ita & si impositum est eadem rōne postq̄ una & eadem persona reputantur. & quod de ono dr̄, de alio dictum videt. ar. ff. de accep. l. fi. Potissime

[a] ¶ Filijs. Vide d. Pe. phi. cōs. in consi. 168. inci. in hac mme. 3. 18 3. parte.

mè in casu nostro. ubi an morté dicti Angeli p̃fata bona fuerunt descripta apud officiales, æstimi unà cũ p̃sona patris & filiorũ, unde faciẽdo ordinamẽtũ, q̃ nõ possent alienari, & q̃ censeretur alienatio fictitia & in fraude facta, cẽsent quo ad dictã particã habuisse respectũ ad formã dictæ descriptionis, ut sicut simul pater & filij fuerũt descripti in dictis bonis, ita & simul debeãt iudicari, s. ut cuicũq; ipsorũ imponat allibratus occasione dictorũ bonorũ, sint & eẽ debeãt d. bona obnoxia p̃ eo, & alienatio facta extra p̃sonas eorũ nõ habeat derogare dicto oneri uel obligationi, qd uel q̃ cõtigisset occasione dictorũ bonorũ. ar. optimũ ad hoc ff. qd cũ eo. l. 3. & qd ibi no. p Guil. de cu. facit qd no. in l. si stipulatus. §. 1. ff. de fidei. Breuiter in hoc passu puto distinguẽdũ. Nam aut bona legata uel iura, q̃ p̃fata dña habebat sup dictis bonis occasione dicti legati fuerũt post morté d. Angeli descripta dictæ suæ uxori qd fieri potuit licet eo uiuẽte fieri nõ potuisset, & tunc cũ teneãt & obligata sint p̃ onere & allibratã d. dñę nõ tenet p̃ onere dictorũ filiorũ, qa nõ debẽt duplici onere grauari. ar. l. nauis. §. cũ autẽ. ff. ad l. rhod. de iacto. Nec in hoc dict' populus dãnificaretur, qa dicto casu tãto minus onus fuisset ĩpositũ dictis filijs p̃ dictis bonis q̃tũ ex eis fuisset separatũ ad descriptionẽ filiorũ & positũ ad descriptionẽ d. dñæ, & p̃ utroq; onere di. populus teneretur, igitur nõ ĩterest sua hẽre magis ea obligata p̃ uno q̃ p̃ altero. Si uerò d. bona uel iura nõ fuerũt descripta ad librã d. dñæ nec ipsorũ occasiõe fuit d. dñæ aliqđ onus ĩpositũ, sed solũ filijs d. Ang. & in ipsorũ tñ allibratu remãserũt, & tũc puto, qđ sicut si fuisset ĩpositũ dictũ onus d. Ang. d. bona essent p̃ illo obnoxia, & p̃fatus populus habuisset meliora & potiora iura q̃ dicta legataria, ut s. dictũ est. Ita & in casu p̃dicto, qa cõtẽplatione dictorũ bonorũ dictũ onus fuit ĩpositũ, uñ nõ debet dict' popl's remanere decept', qđ eẽt, si dicta bona potuissẽt sic alienari in ultima uolũtate in p̃iudicio d. oneris, sic. n. potuissẽt oĩa legari & dictũ onus esset inane quo ad dictos filios, & p̃fat' popl's & cõitas teneretur ipsũ subire, qđ esset incõueniẽs. ar. ff. ad. l. rhodiã. l. 2. §. ante p. q. incipit. si qa ex uectoribus. iũcta. l. sed & si pupillus. §. sed si plores. de exercito. ibi. neq;. n. decipi debẽt ꝯhẽtes &c. ¶ Illud aũt cõstat, qđ ne sequatur absordũ, multotiẽs aliqđ ꝯ rõnẽ disp̃tãdũ fateri habemus. ff. ad l. aq. l. ita uulneratus. antè finẽ. l. nã absurdũ. de bonis li. de neg. gest. l. p̃ p. scribit. Posito ergo, qđ strictã rõ disputãdi suaderet illud qđ. s. in ꝯriũ allegatur, qa tñ ex d. interpretatiõe posset d. populus in ĩmẽsum remanere deceptus & grauatus, & haberet soluere p̃ dictis filijs, dicta uerò bona ẽt si forẽt oĩa legata remanerẽt sine onere apud legatarios, qđ esse nõ debet iuxta not. p gl. C. de mulie. & in quo loco. l. a. idcirco dicẽdũ est ꝯriũ, s. qđ imo sint obnoxia p̃ d. onere filiorũ, postq̃ ipsorũ occasione fuit ĩpositũ. ar. ff. de hære. inst. l. q uolebat. & p cõsequens qđ popl's p̃feratur uni legatariæ, aũs nil sibi p̃desset dicta obligatio, imo esset maius, ergo &c. ar. eius qđ no. ff. de cõd. ind. l. an. l. in scda gl. magna. s. responso &c. & l. interdũ. in gl. magna ante mediũ ibi. qa sic minori nõ p̃desset restõ &c. & qđ no. e. ti. cũ qs. §. 1. in gl. & hoc de primo passu. & ad rõnes factas in ꝯriũ patet respõsio p p̃dicta. ¶ †[4] Super alijs uerò, de qbus q̃ritur, facilis est responsio. Et primo qñ incipiat obligatio p̃ legatis. Et cõstat, q̃ nõ in uita testatoris, qa dies eorũ nõdũ cessit, sed tñ post mortẽ si sunt pura, & si cõditionalia post mortẽ ẽt ĩpleta cõditione. l. i. §. in nouissimo. & §. sinaũt sub cõditione. C. de cad. tol. ¶ †[5] Itẽ an uideatur p̃dicta dña repetijsse dotẽ uendẽdo rẽ hæreditariã p̃ dote. Et cõstat, q̃ sic qa repetitio ad nil aliud ordinatur, nisi ut habeat, & ipsa sic uẽdẽdo uoluit hẽre, ergo &c. sicut in opponẽte cõpensationẽ dicimus qđ censetur, petere, ut plenè no. in l. amplios si peti. rẽ ra. ha. p Bar. & uolũtas declaratur rebus ipsis & factis. l. reprehendẽda. C. de institu. & sub. sub cõd. factis. & l. de qbus. ff. de leg. cũ si. ¶ †[6] Ad uerò confessio d. dñæ Gostantię q̃ nõ fuerit malè tractata p̃iudicare possit [a] habẽti cãm ab ea seu iura cessa. Cõstãt q̃ nõ [a]. l. facta. §. si hære[s], cũ [7] ibi plenè no. ff. ad tre. facit. l. si partẽ. §. fi. quẽadmo. ser. amit. † Nec illi de populo p̃dicto uidentur admittẽdi in testes, ubi agitur de [b] ipsorũ singulari interesse. [b] iuxta no. p Cy. C. de test. l. parẽtes. Dico tñ qđ uenditio facta p d. dñam Gostantiã & la. filiũ eius de dictis bonis legatis in casu quo malè tractaretur tanq̃ fuerit malè tractata, nõ hẽt p̃iudicare dicto populo, posito q̃ ea q̃. s. dicta sũt cessarẽt, & qđ dictũ legatũ deberet p̃formari iuri hypothecæ, qđ hẽt d. populus, qa cũ dictũ legatũ fuerit cõditionaliter in casu q̃ malè tractaretur, & interest dicti pupilli dictam conditionem nõ fuisse impletã, & in dicta uenditione non fuit dictus populus co-

a ¶ Constat q̃ non. Vide tu Cor. in consilio 539. inc. licet in hac consultatione. in tacol. uersic. nec obsi dicat. in 3. nodu. ubi an & qñ cõfessio eadem no ceat. cessio narru. H. F.

b ¶ Interesse. Vide Bal. in consilio 481. 11. p. & in consi. 441. & in consi 445. in 5. parte.

catus nec cõsensit, non põt sibi p̃iudicare, qa potuit colludi inter dictum filium & matrem in damnum dicti populi, & sic potest dictus populus allegare conditionem non fuisse impletam pro suo interesse. C. de non nu. pe. l. si cui. ff. de iureiur. l. nam & postea. §. sed & si quis in fraudem. & nisi probetur fuisse impleta debet obtinere; quæ cum consistat in facto non præsumitur nisi probetur. l. quæcunque. ff. de publi.

S V M M A R I V M.

1. *Testamenti cedula reperta apud notarium extra librum ipsius, si habet subst[a]ntiam ..., est in arbitrio iudicis etiam in mundum reduc. facere ex speciali commissione, licet illa deficiunt quæ faciunt scripturam publicam.*
Commissione ex generali facta de imbreniaturis defuncti scriptura non potest redigi in authenticam formam.
2. *Fideicommissum deficit ex eo quod ultimus filius testatoris substitutus decessit cum filius uel filia, si filia pupilla decedat sine liberis, quando illa nõ uenit ex iudicio testatoris.*
3. *Statutum quod præfert matri coniunctos ex linea paterna, habet locum & excludit auiam paternam, quia illa non dicitur linea.*
4. *Linea de Ato, quid significet.*

CONSILIVM CXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & põderatis q̃. s. scripta sunt p̃ supradictos doctores eximios sup primo dubio, †[1] ubi q̃ritur an dicta cedula faciat fidẽ in ea forma in qua stat, & clarũ est, q̃ nõ. Nã ẽt si esset in libro p̃thocollorũ anteq̃ redigeretur in mũdũ cũ subscriptione & signo notarij, nõ faceret fidẽ in iudicio, ita determinat expresse Cy. post Ia. de are. in l. ꝯctus. in fi. C. de fi. inst. & idẽ sequitur ibi Bal. & allegat ad hoc illũ tex. & in aut. eo. §. sed licet sit ra. Multo ergo minus, si nõ est in libro descripta, qa hoc potius diminuit q̃ augeat de fide scripturæ. ¶ Si uerò q̃ritur an possit autoritate iudicis publicari p aliũ notariũ, ita q̃ post publicationẽ fidẽ faciat. & uĩ, q̃ sic. p no. ibi. p Cy. Bal. & p c. cũ. p. tabellio. de fide inst. ¶ Breuiter in hoc dico, q̃ si dicta scriptura esset defectiua in solẽnitate uoluntatis, qa nõ cõtineret sufficientẽ numerũ testiũ, uel nõ appareret q̃ fuisset corã eis lecta, qđ est qñ ibi nõ cõtinentur illa uerba, actũ &c. q̃ rẽ p̃fectã significãt, & tunc nõ posset publicari, qa actus ẽ inualidus p ea q̃ no. Bar. in l. fideicõ. §. 1. de leg. 3. q tenet q̃ tunc nõ ualet nisi ĩter liberos. sed Bal. in auth. qđ sine. C. de test. tenet q̃ ẽt inter liberos nõ faciat fidẽ nec ualeat, qa cũ sit sp̃ale in scriptura testatoris, ut ualeat inter liberos ut ibi, in ꝯrium est ius cõe, ut l. 1. in fi. ff. ad munici. facit qđ no. in addi. Spe. de instr. edi. §. cõpendiosæ in ultima charta. ibi. sed fuit q̃stio de facto &c. ¶ Si uerò solẽnitatẽ, q̃ requirit ẽ testũ, cõtinet, sed deficit dũtaxat in illa q̃ requiritur ad faciendũ scripturã publicã & autenticã, puta subscriptio notarij uel signũ, & tunc si q̃rimus an alius notarius publicare possit uirtute generalis cõmissionis ĩ. factæ de redigendo in mundum p̃thocolla illius defuncti, & tunc puto q̃ non, quia talis cõmissio debet intelligi de his q̃ s̃m usum cõmunẽ loquẽdi appellantur p̃thocolla, ut sunt rogitus redacti in libro solito. arg. l. q̃ si nolit. §. qui assidua. ff. de aedil. edict. l. si prius. de aquæ plu. ar. Ista uerò cedula est extra librũ, unde potius dr̃ cedula, q̃ p̃thocollũ. ¶ Si uerò q̃ritur an uirtute specialis cõmissionis, & tunc puto q̃ hoc relinquatur arbitrio iudicis, qui facta diligenti inquisitione qualis generata fides sit adhibenda, & an sit suspecta uel nõ. Ista fiet qđ iustũ sibi uidebitur. ar. de iureiu. l. iusiurandũ. & ad pecunias. §. pe. ibi. adeoq; &c. & ita limito & intelligo notata in d. c. cũ pe. & p Cy. ut s̃. ¶ †[2] Sup scdo, s. utrũ dicatur defecta conditio fideicõ. ex eo q̃ Astulfus ultimus filius decessit cũ filijs. Et uĩ qđ sic p. l. pe. C. de impube. & alijs substi. In ꝯrium facit, qa testator primò fecerat substitutionẽ reciprocã inter filios. s. præmorientibus de superstitibus & de filijs præmortuorum, dum dicit ad superuiuentes unũ uel plures & eorũ liberos &c. Cum ergo postea fecerit compendiosam hoc mõ. ipsis aũt omnibus decedentibus sine liberis &c. dictum uerbum oĩbus. uidetur referẽdum ad oĩa superiora, & sic tam ad filios quàm ad filiorũ filios, de quibus supra fecerat mentionem. arg. ff. de rebus dubijs. l. fin. de lega. 1. talis scriptura. §. fi. de iurisdi. omnium iudicum. si idem cum eodem. in fin. cum si. sed hæc filia istius Astulfi, quæ ultimo loco decessit, sine liberis decessit. nam etiam pupillus dicitur decedere sine liberis, licèt liberos habere non possit. leg. centurio. ff. de vulg. & pupi. & in ca. si pater. de testa. lib. 6. Cum ergo extiterit conditio in personam ultimi morientis, licèt decesserit in personã Astulfi q̃ ultimò inter filios & filiorũ filios est mortuus, uidet̃ q̃ locus

locus fideicom. in eo qd ad dictã filiã Astulfi de bonis primi testatoris peruenit. l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. licèt ad dictã filiã non peruenissent bona ex expressa dispõne testatoris, sed ab int. succedẽdo patri suo, fm no. in l. liberos. de here. insti. ita determinat Bar. in præalleg. l. centurio. in antep. col. uers. qro ulterius q. si testator dixit &c. & l. si sic. de leg. 3. Rñ dico primam partem ueriorem, q ꝯdõ dicatur defecisse, nam aut illud uerbũ, oibus, refertur ad filios isti institutos, & tunc est clarum, q ultimus filius decessit cum filijs, ut d. l. pe. Aut refertur ad filios filiorũ & filios de quibus ẽt ibi fecerat mentionem, & tunc debet ad illos referri cũ oĩ sua qualitate. ar. l. a filio. §. fi. de alie. le. & qd no. in l. 1. de recepta. & l. 1. §. fi. si f. mila furtum fe. dicatur. Sed in superiori parte fecerat mentionẽ de filijs filiorum, & ipsos substituendo, qd accidere poterat si primo unus decessisset cũ filijs & alter postea sine filijs, tunc filij præmortui fuissent uocati ad portionẽ ultimi filij morientis ex illis uerbis; & tunc posset ꝓcedere qd ẽ in ꝯtrariũ allegans, q ipsis filijs premimorientis uocatis ad substõnẽ postea decedentibus sine liberis diceretur ꝯdõ extare in psona ultimi morientis; sed in casu nrõ filia ipsius Astulfi nunquã fuit uocata ad substonem, qa qñ primus filius mortuus est sine liberis, superat Astulfus, q eã ꝓcedebat. C. de uer. sig. l. fi. igit d. filia Astulfi nõ pt comprehendi in illo uerbo gñali, oibus aut prædictis &c. qa st. nã fecerat mentionem nisi de filijs institutis & de filiorum filijs substitutis in dictum casum, præfata verò filia Astulfi nunq̃ fuit substituta, ergo de illis nõ põt intelligi; vñ non est uerum qd dicatur extitisse ꝯdõ in persona ultimi morientis, cum tunc illud ꝓcedat, qñ ultimò moriens venerat ad dispõnẽ testatoris, qd hic non est. concludo ergo dictam ꝯdõnem defectam & fideicom. non debẽri. ¶ † Sup tertio & ultimo dubio satis hesitaui, quia negari nõ põt q auia pãna fuerit cõiũcta illi puellæ, de cuius hẽditate agitur ex latere patris & per patrẽ, & q̃n esset ĩ. gradum quartũ, & sic in ea uerificari vñr uerba statuti excludentis matrem, ergo & statuti dispõ; sicut e ꝯ, vbi non hñt locum uerba legis, nec eius dispositio. ff. de dam. infe. l. 4. §. totiens. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. loquit. de inrepa. l. adigere. §. quãuis. de do. inter uir. & uxo. cum hic status. §. si sponsus. de accu. l. hos accusare. §. oib'. ff. si qs cau. l. si qs seruum. Nec ob. q dicta dña est mulier. ar. C. de leg. hẽdi. l. lege. 12. Item nõ obs. q non est agnata, qa statutum hoc non requirit, sed q sit coniuncta. Item non ob. q masculinũ genus nõ concipit fœmininum in materia odiosa; qa negari non põt, q dictum statutum ea parte cõiunctorum per lineã pr̃nam non coniunctæ fauorem & principaliter ꝓ eorum fauorem moti fuerunt statuẽtes, non ꝓ odium matris; qa non erat digna odio, & sic põt dici statutum simplr fauorabile inspecta principali intentione. l. si qs. nec cãu. ff. si cer. pet. cũ ibi no. & l. qui. ff. de condi. inde. uel saltẽ respectu dictorũ coniunctorum; igit quo ad eos masculinũ debet concipere fœmininum, ut in statuto. s. relato. & qd no. in l. a. C. de in ius uoc. Item non ob. qa statutũ est durum auferens luctuosam hẽditatẽ filij, qa nihilominus seruandũ. l. ꝓspexit. ff. q & a quibus. Itẽ nõ ob. q si exclusa fuisset hæc auia mẽna ab hæreditate Astulfi filij sui, fortiꝰ debet excludi ab hẽditate neptis, ne ponentes sit, ut in cãsato q̃ in cã, qa termini non sunt pares. nam ab hẽditate Astulfi fuisset exclusa, si habuisset cõcurrere cũ cõsanguineis Astulfi ex latere sui patris mariti q; dictæ auiæ, & sit si cũ illis hẽat hodie cõtendere sup hæreditate dictæ neptis excluderet ab eis; qa si illi potentes fuerunt eã excludere ab hæreditate filij, fortius ab hæreditate neptis. & qa in eis uigeret duplex uinculũ cõiunctionis ex latere pr̃no, nã attinuissent dictæ nepti ex latere Astulfi pr̃is, itẽ ex latere patris Astulfi, sed dicta auia solũ ex latere Astulfi, & duo uincula uincunt unũ. l. nc in adoptiuis. C. de adop. sed in ꝓposito ista auia nõ cõtẽdit sup hẽditate istiꝰ neptis, cũ aliquo q hẽret eã excludere ab hẽditate Astulfi, sed cũ matre ipsius neptis uxore Astulfi, ergo vr̃ ipsa auia potior, qa uenit mediante Astulfo & p ipsum Astulfum, q Astulfus si uiueret pferretur in hẽditate dictæ puellæ matri ipsius puellæ uirtute dicti statuti Imolani; qa cũ pferat matri coniunctos ex linea pr̃na, fortius & pat. ẽ, qa ꝓ ꝓ qd ẽnũquodq;, & illud magis, ut in auth. multo magis. C. de sac. san. eccle. igit ipsa auia pr̃na debuit pferri matri mediante patre dictæ puellæ, ex cuius psona venit, ut sic plus ꝯsequatur in hæreditate neptis mediante filio & eius psona, q̃ cõsequeret in hẽditate filij per seipsam, nã & hic sumus in casu, in quo nõ fuisset exclusa ista auia ab hæreditate Astulfi, cũ non ꝓponat subesse ꝯsanguineũ ex parte patris Astulfi. Sic ergo sumo arg. p. ꝯtriũ ab eo qd. ĩ. factũ est, vez si excluderet ab hæreditate Astulfi sui filij fortius ab hæreditate neptis ex eo, fateor istã. sed si ab illa nõ excluderet, ergo nec ab ista, qa correlatiuorũ eadẽ debet esse disciplina. l. & si ꝯ. ff. de uul. & pup. & l. fi. de leg. 3. Sed nos sumus in casu, in quo ab illa nõ excluderet, ergo nec ab ista. In ꝯtriũ facit, qa fm hoc ẽt frater vel soror istius auiæ pr̃nę deberet pferri dictę matri, qa in eo uel ea vigẽt oẽs rõnes de qbus ẽ. qd vr̃ satis absurdum & inhumanũ. Et iõ puto q dictum statutum, dum loqt de coniũctis ex linea paterna, debet strictẽ intelligi de talibus coniũctis q sint agnati, qa fauore agnationis censet factũ dictum statutũ ut cõseruẽt. p ea q̃ no. C. de adul. l. publice. p Cy. & p Bart. in l. liberorũ. de uer. sig. potissime vt effugiamus dictã absurditatẽ, & vt hẽat in se aliquã rõnẽ, q̃ alia nõ põt assignari, ergo ꝓ expressa hẽ, ut no. gl. in l. quis. C. de fideicom. potissimẽ ẽt, qa statutũ nõ dicit de coniunctis ex latere patris seu p patrem, sed dicit p lineam pr̃nam; † qd verbum, linea, a strictius est, q̃ verbũ, latere, uel latꝰ; qa significat ordinem plurium personarũ per eũdẽ sanguinem attinentiũ. Sed latus põt in una tñ psona uerificari; vñ nõ dr̃ linea pr̃na, nisi illa in qua sunt attinentes patri p masculos, sicut nec agnatio. l. iurisgen. §. parentẽs. ff. de grad. dicta ergo auia erat bñ ꝯiuncta dictæ nepti ex latere paterno & p patrem, nũ tñ erat de linea paterna, qa paterna linea erat ꝓpriẽ illa, in qua erant attinentes ipsi patri p masculinũ sexũ, non qui matrem p eius eandemq; suiam. vñ istud verbum, linea, multũ mihi aufert de dubitatione, quæ plus adesset, si diceret p latus uel latere. Concludo ergo cum alijs doctoribus excellentissimis dictã matrẽ præferendã auię paternæ prædictæ in successione dictæ puellæ, cum ipsa nõ sit agnata, ut est tex. expressus. in §. itẽ vetustas. Insti. de hæredi. ab intest. & p ꝯñs non est de linea paterna, & sic rationes suprafactæ in cõtrarium non uendicant locum.

a ¶ Linea. Quid autẽ sit linea, & quotuplex & quo itẽ ligatur, & qui dicantur de linea. uide Bal. in cõs. 321. in 1. parte. & in consi. 354. in 3. parte. & in consi. 347. in 3. parte.

SVMMARIA.

1 Renunciatio facta tempore conductionis intraturæ, quæ secundum statuta debebat fieri coram consulibus finita locatione, an ualeat.

2 Renunciare quando quis possit iuri acquisito uel in ipso actu acquirendi quo ad se & tertium.

3 Minor & ecclesia acquirendo an possint apponere pactum de retrouendendo.

CONSILIVM CXII.

In Christi nomine Amen. ¶ † Viso tenore s. scripti istrũ & ẽt alterius facti finito dicto quinquẽnio, p alio quinquennio quasi in eadẽ forma, qa renunciarunt dicti cõductores statutis suæ artis loquentibus de intratura. Et psupposito, q præfati conductores ultra dicta duo quinquẽnia steterint in eadẽ apotheca p annos. 10. sciente & patiente locatore, & hæredibus eius & soluendo pensionem, non tñ fuit ꝯfectũ aliquod aliud instrm̃ seu aliqua scriptura locatoris ꝓ dictis. 10. annis. Quæritur utrũ dicti conductores acquisiuerint in dicta apotheca ius intraturæ, adeo q nolendo soluere debitam pensionem non possint inuiti expelli. Et vr̃ dicendum, q non obstante dicta renunciatione. ff. de pactis. l. pactum inter hæredem. C. e. l. si quis in conscriben. cum si. Et si dicatur dicta renunciatio non ualet, quia nõ fuit facta corã consulibus, nec per eos approbata, fm quod requirit statutum artis post prin. in versi. ibi. & q nulla refutatio &c. videtur posse responderi, q statutum debeat intelligi qñ conductor uellet renunciare iuri intraturæ postquam illud acquisiuisset, hic autem renunciauerunt isti antequam illud acquirerent, s. tempore factæ conductionis, quod facilius facere potuerunt. arg. ff. de pact. l. sin autem dominicam. cum ibi not. & quæ in frau. cre. l. quod autem. & si quid in frau. pa. l. 1. §. utrum. C. de acquiren. pos. l. fi. Item si dicatur, q in 10. annis vltimis, quibus tenuerunt sine instrumento uel scriptura, nulla interuenit renunciatio, potest responderi q pro illo tempore censentur reconduxisse cum eisdem pactis & renunciationibus quibus prius. ff. locat. l. item quæritur. §. qui impleto. C. eo. tit. l. legem. in fi. ¶ His tñ non obstantibus dico ꝯtrium; quia dictum statutum uult quòd nulla refutatio ualeat nisi fuerit per consules approbata, unde cũ generaliter loquatur debet generaliter intelligi tam de facta a principio tẽpore conductionis, q̃ post. l. 1. §. generaliter. de leg. præstã. ff. de aleato. l. 1. §. qd sit. nã a quo remouet genus, & q̃libet eius species. C. de trãsa. l. si causa cognita. & ibi not. l. 1. in fin. ff. de suis & legi. C. de usuris rei iudi. l. fi. & ibi etiam not. Quinimo vr̃, q propter dictam renunciationem & promissionem de restituendo & relaxando dictam apothecam finito dicto tempore factam tpe finiti dicti instrĩ recepti etiam si postea facta fuisset coram

cõsulibus

cōsulibus nō valeret tanq̄ facta metu contentionis factæ tpe locationis, ut vult dictū statutū, in vers. & qđ ī. dr̄ de refutacis &c. ubi colligitur manifestè rectè cōsiderando, q̄ si tpe cōductionis conductor se obligat ad eādē corā consulibus simili tpe & renū[c]iandū ibidē iuri intraturæ prout frequenter cōsueuit fieri, qñ uolunt q̄ nullū ius intraturæ acquiratur, q̄a locant ipsum de o [illegible] ipsa apotheca, & faciunt cōductorem pmittere de ueniendo corā cōnsulibus, & ibi renunciando. Certè talis cautela non vr̄ prodesse, sed potius nocere, q̄a facit ut renunciatio postea facta corā consulibus nō valeat tanquā facta nō sponte, sed metu dictæ cōnētionis, p illū vers. & qđ ī. Et si ita est, ergo nec ipsa pmissio de accedendo renunciando corā consulibus valet. ar. ff. de spō. l. cata. tio. ergo p p ī s nec ipsa renunciatio facta i pe [illegible] valet, licet ad huc ius intraturæ nō sit acq̄situ, cū sit eadē rō. Nec obst. l. iura me[a] dnicam. ff. de pac. cū ibi no. quia ibi loquitur q̄tū ad faciendū p̄iudicium alteri q̄ paciscenti vel renuncianti, quo casu maior est rō q̄ post ita princ. q̄a tunc nullum ius est illi tertio acquisitum. † vñ possum renunciare iuri mihi acquirendo in præiudicium tertij. s. ne illi acq̄rat, q̄a non teneor illi acq̄rere si nollo, & hoc pbant iura. ī. in [contrarium] alle. Sed post ius mihi acq̄situm non possum illi renunciare in præiudicium tertij, cui ēt esset acquisitum ex psona mea. l. si pētē. §. si. ff. quēadmo. ser. amit. & qđ not. C. de pact. l. sciens. p gl. quæ facit dr̄ īam inter acq̄sita & acq̄rēda, sed nos loquimur q̄tum apud iudicem fiendum ipsi renuncianti, quo casu nō est maior rō anteq̄ post ius q̄situm, q̄a regit̄ utroq; tpe pōt. d. l. si q̄s in cōscribem. cū si. si ergo p statutū phibet, q̄ nō possit in aliquo casu renunciare iuri intraturæ, dico tale statutū dēre intelligi tam añ ius p̄dictū acq̄situ, q̄ postq̄ nō sit maior rō postq̄ ante, imo sit eadē rō in utroq; casu q̄tum ad eius p̄iudiciū. vñ sicut pmissio de iure cōi qđ renunciare possit, & pariter est in utroq; casu & ex eadē rōne; ita & phibitio statutaria pariter esse debet utroq; casu eadē rōne, p̄p publicā utilitatem vt̄ factum dictum statutum, ne mysterium artis impediat̄; q̄ rō viget in utroq; casu, & p hoc tex. q̄ prob. optimè in si. ff. de reb. eo. l. 2. ubi sicut minor nō pōt se obligare sine decreto rem immobilem, postq̄ā acquisiuit eius dñium, ita nec tpe acquisitionis dñij pōt. qđ ēt no. Io. and. in addi. Spec. ti. de pac. sup rub. § † q̄ minor uel ecclesia non pōt per quo emit rem, apponere pactū de retrouendendo, nel q̄ sit in eum p[ræ]certo casu sine solennitate requisita in tali alienatione. Præterea dr̄ in facto, q̄ dicti cōductores intrauerant apothecā p 15. dies ante dictū initiū, & soluerunt certam summam illi cōductori, q̄ tunc erat & hēbat ius intrare p ipsa intratura, & sic censentur cam emisse & acquisiuisse o simplicē ingressum. qđ si sic est, sequitur q̄ dicta renunciatio facta in dicto instro postea cōfectio fuit facta de iure acquisito, & p p ī s non valet & cessant allegata in [contrarium]. Concludo ergo dictos cōductores acquisiuisse dictū ius non obstante dicta renunciatione.

¶ Probat: Add. Cor. in cōs. 184. inci. pp̄ter senti. in 3. parte.

b ¶ Imp[illegible]. Adde Cor. in 76. [illegible] in 1. parte. q̄ dicto tiel circa [illegible] di & in testibus [illegible].

S V M M A R I A.

1 *Dominij probatio deducta incidenter non est tam [illegible] sicut princip. [illegible].*
2 *Aditio hæreditatis qualiter [illegible] per testes singulares.*
3 *M[illegible] tempus non est de substantia cum agitur de hæredi[tate] mortui. & 4.*
4 *Veluti[illegible], prolatum a teste [illegible].*

CONSILIVM CXIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Contra superius consulta posset q̄s obijcere, q̄ hic non deducitur dñium illius dñæ principal[ite]r in iudicium, sed incidenter; & sic nō vr̄ requiri tam exacta pbatio, sicut qñ principalr, ut no. in l. licet. §. si quæra[tur]. ff. de servitutis [illegible] p gl. & p Bar. in q̄st. o qđ incipit. visa accusatione damni dati testes deponant, qđ viderunt talem dare damnū in tali re mea non reddendo aliā rōnem de dño non pbant intentionem meam. p no. p Inno. in d. c. cum cām. de testi. & in Spe. de teste. §. nunc tractandum. ver. quid ergo si quis. licèt dñium fuerit deductum in iudicium incidēter. Est tñ verum, q̄ tunc sufficit pbare possessionem de pñti, nō tñ de præterito, ut no. Barto. in d. l. pe. Sed hic de possessione dictæ dñæ, quam habuisset in dictis rebus tpe mortis, q̄ quantum ad p positum dici poterat de pñti testes nihil d ponunt, licèt dicāt de illa q̄ potuit esse añ tps mortis, & sic non deponunt concludēter; debent. n. dicere, q̄ tenuit & administrauit talia & talia bona, quæ præfata dña tenebat & possidebat tpe suæ mortis, & sic in hæreditate eius remanserant, sed ex dictis eorum non apparet, q̄ sint hæreditaria, nec q̄ in hæreditate trāsferint, & sic nil concludūt ad aditionem, in qua requiritur q̄ q̄s immisceat bonis in hæreditate reperitis. Item posset q̄s obijcere, q̄ ubi q̄ ad de pbanda aditione ex pluribus & diuersis actibus resultat, non testes sint singulares i actib⁹, q̄a unus deponit de uno alter de altero, hoc ñ concurrit ad [illegible] de quo quæritur, pbetur. Bar. in l. in ea. quæ dicto. de secu. & gl. in l. ob carmen. §. si. de test. sed hic agitur de pbanda aditione hæreditatis, † quæ ex pluribus actibus resultat, & tamen ex dictis q̄ cōcludit, q̄ ex non factis, ut plene no. Bar. in l. gen[erali]ter. de acqui. hæred. & hic q̄ licet testis deponat de diuersis actibus & uenditionibus, ergo &c. Sed dic, q̄ ad hoc ut resultet tunc pbatio requiritur, q̄ quilibet illorum actuū, de quo unus tñ testis deponit, esset sufficiens ad illam inducendū vel pbandum, si esset pbatum per duos testes; & tunc est uerum, q̄ singularitas testiū non nocet. vñ in casu nr̄o, si quilibet dictorū testiū diceret illud, quod dicit sola testis. s. Catherina, vez q̄ qñ ille uendidit uenit seu uendere ut hīs, uel q̄ alia re, licet non essent contestes, q̄a deponerent de diuersis uenditionibus, & de diuersis assertionibus, tamen q̄ pbarent, q̄a illa uerba sicut in uno actu plata sufficerent ad inducendā aditionem si pbarent p duos testes. sm Bar. in d. l. gene. in 2. col. uer. circa tertium &c. Sed hic unus tñ testis deponit de illis uerbis prolatis in una uenditione, alij nihil dñt de hoc, licet dicant de uenditionibus diuersarum rerum quarum nulla sufficeret ad pbādum aditionem, ēt si p plures testes concordarent in idem ergo deficiūt in pbando, quod illæ res essent hæreditariæ, uel in hæreditate repertæ; ut s. dictū est. Igit ex oibus his iunctis nō resultat pfecta pbatio. ar. l. spadonē. §. q̄ multa iura. ff. de excu. tu. † Item circa illud de tpe mortis posset q̄s obijcere; q̄ illo non habebat uel esse p[rop]ter mortem contingentē magis uno tpe q̄ altero, dūmodo pbaret q̄ actus gestos per Petrū, d[e] cuius hæreditate agitur esset mortua, tunc faciendū esset q̄ dicti testes non pbarent certum & determinatū tps, cū inter se discordēt, † & illa dictio, uel circa prolata a teste nihil importat [illegible] l. si quis in sum. C. de inof. testamentis his q̄ no. in l. matrem tuam. C. de probe. ff. de ope. no. nun. l. non solum. §. sed ut proban. Sed quia, vt dixi, sufficit illi probare, q̄ illa esset mortua tpe quo ille Petrus gessit dictos actus, & in hoc omnes testes vīr concordare, q̄ erat mortua, licèt discordēt in quantitate temporis, quia unus dicit iam fuisse 17. anni. alius iā sunt. 16. vel circa, non videtur hoc nocere, quia tempus prædictum non est de substantia probationis. ut no. in l. testium. C. de testi. & l. ob carmen. §. si. ff. eo. ¶ Breuiter hoc dici posset, si tamen de morte sufficienter deponerent, sed non fecerunt; quia solū narratiuè loquuntur dicendo, q̄ talis uendidit talem vestem matris suæ defunctæ &c. & sic enunciando pro aliud, non principaliter pp se. unde mi uidentur operari dicta uerba. arg. l. ex his. C. de testa. mi. & l. non nudis. & l. non epistolis. cum ibi no. C. de probe. quia non deponit per sensum suū, q̄ illa esset tunc mortua, & uerba sua possunt intelligi, dū dicit, defunctæ, s. prout ille Petrus vel alij asserebāt, quo casu certū est, q̄ non sufficeret; ergo nec nunc. arg. de proba. c. in præsentia. Præterea non fuit de morte articulatum & testes ut dicitur iurarunt dicere ueritatem super articulis tantum; ergo &c. l. si duo. §. idem Iulianus. cum ibi not. de iureiur. Concludo ergo, ut s. conclusum est p dñam uellum.

¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de cast. utriusq; iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *[illegible] non potest cognoscere appellatio[ne] [illegible] ad dominum absq; commissione eius, vel nisi ita sit consuetum.*
2 *Aditio hæreditatis non inducitur per habitationem domus communis, nec ad an[illegible] testatori, sed per non aditionem hæredis instituti admittitur [illegible] particulariter.*
3 *Mater describendo in inuentario bona obuenta eius pupillæ, [illegible] hæreditatem delatam.*
4 *T[estator] instituendo aliquem & suos hæredes, filium uerò in re certa, [illegible] præposuisse hæredes extraneos [illegible] filio suo, sed illo defuncto, [illegible] ad [illegible].*
5 *Substitutio facta instituto vt in re certa pupillariter de [illegible] universaliter, [illegible] decedente una pupilla [illegible] substitu. pupillariter non transmittit ad suos hæredes, sed pupilla defuncta mater succedit, ut. habes [illegible] quando [illegible] pupillaris substitutio est [illegible] cum iure [illegible] 6.*
6 *Verbum [illegible] est commune.*

CONSILIVM CXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Procedendo breuiter & cōclusiuè super quolibet dubiorum quæsitorū, super primo uidetur dicendum, quod licet appellatio fuerit

fuerit interposita ad ipsum dñm potuerit fieri ,psecutio coram gñali vicario eius, p l.pcipimus.C.de appel.ubi imposita apploñe ad Imperatorem põt fieri ,psecutio coram primatibus, de quibus ibi,qui loco uicariorũ erant;nec debet expectari pñtia Imperatoris,q alijs occupatus cõmode interesse nõ põt;ita vr hic. & sic spãlis cõmisio nõ videbat reqri. In ɔ̃riũ facit.C.de tẽpo. appel. auth.sed hs.in fi.vbi qñ appellat ad principem nõ currũt fatalia, quousq; ipse princeps faciat eam introduci a proceribus ſm morẽ dirimi,& sic vr reqri spãlis cõmisio,& anteq̃ nõ põt fieri ,psecutio.& hæc est rõ quare fatalia non currũt;qa non ualenti agere &c.l.2.in fi.C.de annali excep.qd nõ esset si sine spãli cõmisione possent ,pseq. ¶ Br super hoc nõ insisto,qa est qõ magis facti, q̃ iuris;oportet.n.uidere ɔmisionẽ factã dicto uicario,an ad hoc extendat uel non,vel an de talibus consueuerit cognoscere sciente & patiente dño,qa vñr cum ad hoc ,pposuisse. ff.qd cum eo. l. fi.de exerc.l.1.§.magistrũ.vel an partes ,progauerint iurisdõnẽ vicarij in hoc.C.de iurisd.om.iud.l.1.Cessantibus aũt istis vr, q in dubio gñales uicariatus afs locũ tenentia se ad hoc nõ extendant.s.ut de causis apploñum interpositarum ad ipsum tñ dñm possint se intromittere sine spãli cõmisione. p c.studuisti.de offi.deleg.& de accu.c.ad petitionẽ.p q̃ tenet Abb.in c.2.de offi.vicar.libr.6. q gñalis vicarius epi virtute dicti uicariatus & gñalis mandati dũtaxat nõ posit cognoscere de causis apploñum interpositarũ a delegato epi ad ipsum epm;quasi talia tanquã spãliter reseruata censeant.de offi.deleg.c.qd translatũ.cum ibi no. sunt .n.meri imperij cãe apploñum,ideo in gñali demandatione non veniunt.ff.de offi.eius cui manda.est iur.l.1.in prin.iuncta auth. ad hoc.C.de iud.

2 ¶ †Sup scđo q̃sito clarũ est, q ex sola pñtia tpe testi non inducit aditio ,p tunc;qa nec fieri põt, cũ testator adhuc uiuat, nec ẽt inducit ex postfacto p illã solã pñtiã, quæ non põt ex postfacto inducere illud qd a prin.nõ induxit.ar.l.serui & filij.circa prin.ff.de fur.& de reg.iur.qd ab initio. Paucitas autẽ dierũ qbus superuixit Barnabeus hæres institutus testatori nihil facit ad factũ,qa potuisset uno momento adire, cùm in nuda uoluntate ɔsistat.l.si auia.C.de iure deli.Nec ex eo q habitauerit domum cõem inducit sibi adiitio.[a] l.duo fratres.de acquir. hære. & pridie sup hoc ɔsului.Per alia uerò nõ uideo ,pbatam aditionem d.Barnabei.Ex quo sequit q hẽditas Francisci,in qua Barnabeus erat institutus vr p non additionẽ eius,accreuit filiæ d.Frãcisci & d.Bartholomeæ,q̃ fuerat instituta in re certa, & supererat tpe mortis Barnabei.ſm ea q̃ no.in l.quotiẽs.C.de hære.insti.

3 † Et si mr d.Bartholomeæ tunc infantis acceptauit tutelã eius, & bona d.Francisci in inuẽtario tãquã illius censet eã adiuisse,qd potuit C.de iure delib.l.si infanti.iũcta.d.l.si auia. & sic ptinet ad hẽdes d.Bartholomeæ. q aũt sint eius hẽdes.ĩ.patebit.Et posito,q hoc nõ fecisset,accreuit sibi ignorãti & inuito si acceptauerat suã institutionẽ factã de re certa.ff.de acq.hære.l.si qs hæres.C.de ipu. & ali.sub.l.cestõ.

4 † Nec ob.pdictus q Fran.instituit vr Barnabeũ & eius hẽdes,p qd ultimũ verbũ vr q Barnabeo decedẽte nõ adita hẽditate nõ accreuerit d.Barth.institutæ in re certa, sed fuerit locus instõni factæ de hẽdibus Barnabei,q̃ licet facta fuerit copulatiuẽ,intelligit tñ ordine successiuo,s.si locus non fuerit instõi de Barnabeo.l.gallus.§.1.cũ ibi no.ff.de lib.& posth. Sicq; tñ hæredes Barnabei sint ipsa D.Marg.& Bartholomea,ut ĩ.dicã,vr q ad quãlibet earũ fuerit deuoluta ,p dimidia ex dicta instõne facta de hẽdibus Barnabei,q̃ loco substõnis uulgaris hr,non aũt ad solam Bartholomeam p ius accre.qa substõ vulgaris qualis ista reputat psei iuri accrr.l.2.§.si duo.ff.de secun.tab.C.de fideicom. auth.hoc amplius. Nam rñdet,q quantum ad hoc sine dubio institutio facta de hæredibus Barnabei,debet cestringi ad filios ipsius Barnabei,qui interdum appeloñe hæredis nuncupant.l.ex facto.§.fi,cum ibi no.ff.ad treb.non aũt debet intelligi de extraneis hẽdibus eius,aliàs consecetur absurdum,q plus censeret testator dilexisse extraneos hæredes Barnabei,q̃ ,pprias filias quas vr nõ instituit,si tales extraneos hæredes censeretur instituisse uel substituisse,qd non est dicendum. ar. C.de fideicom. l.cum acutissimi.ff.de condi.& demon.l.cum auus.& arg.eius quod no.Bar.in l.gallus,§.nunc.de leg.ver.etiam.ff.de lib.& posth. sed filios Barnabei bene censtẽ plus dilexisse,q̃ filias ,pprias;nec est inconueniẽs,qa quã charitatẽ habuit ad Barnabeũ, ut ipm ptulerit propreis filiabus in vli institutione,candem ordinata affectione censet habuisse ad filios Barnabei,qui reusent eadem psona cum eo. l.fi.C.de impu. & ali. sub. ex quo instituit hæredes Barnabei, ut sic illud verbũ hẽdes restringat ad filios, in qbus non est tãta absurditas,vt cẽseat eos pdilexisse filiab. ,pprijs sicut esset i extraneis hæredib[us] eius.ar.eorũ q no.Bar.in d.l.cũ acutissimi. Ec qbus infero, q cũ Barna.decessérit sine filijs, & sic cũ extraneis hẽdibus ñ fuit locus instõni factæ de hẽdibus eius, & per ɔñs remanet cõclusio, de qua.s.s.q tota hẽditas Fran.per mortẽ Barna. cõtingentẽ hẽditate nõ adita fuit deuoluta ad dictã Bartho. filiã d.Frãci. institutã in re certa pec ius accres.si talis instõ in re certa per ipsã Barth.vel per eius mrẽ suã tutricẽ fuit agnita,vt dictũ est.

¶ Super tertio q̃sito dicẽdũ est,q de iure cõi hẽditas d.Barnabei fuit ab intestato deuoluta pariter ad Margaritã eius sororẽ utrinq; cõiunctã & ad Bartho.filiã fris vtrinq; cõiuncti,q̃ licet sit in tertio gradu,admittit cũ sorore defuncti q̃ est in scđo.C.de legi.hæred.auth. cessante.& hoc si aliud statutũ nõ ob. Nec ob. qd d. Margaritæ fuit factũ legatũ per Frã.& fuit dotata &c. quia hoc posset opecari quo ad hẽditatẽ d.Barnabei,de qua psentialiter agimus.

¶ Sup quarto dico,q d.dña Letitia vr adiuisse hẽditatẽ Barnabei ,p Bartho.filia sua infante ponẽdo in inuẽtario bona q̃ fuerũt d.Barnabei ex quo erat eius tutrix,& poterat ,p ea adire. l.si infanti.C.de iud. deli. & aditio cõsistit in nuda uoluntate,& cẽsei facta cũ quis disponit de rebus hẽditarijs tanq̃ de propriis,l.si auia.eo.ti.& l.gerit.de acq. hære.

5 ¶ †Super quinto,in quo vertit maioc dubitatio,vr dicẽdũ, q hæreditas dictæ Bartho.fuerit delata uirtute substõnis pupillaris ad solã Marga.eius amitã tali rõne. Constat.n.q licet Franci. substituerit filiabus suis d.Barnabeũ i re certa,vcʒ in residuo dotis si decesserint in pupillari ætate,tñ dicta substõ censei fuisse pupillaris,& trahitur ad uniuersa bona.casus est in l.cohæredes.§.fi. ff.de vul.& pup.ſm vnã lec.sicut insti.in re certa.l.1.§.si ex fundo ff.de hær.inst. Itẽ constat, q qñ substõ pupillaris est cõiuncta cũ iure accre. spes ipsius substõnis vr ad hæredẽ transmitti.l. qui patri.ff.de acqui.hær.sed regulariter secus.l.sed si plures.eo.tit. sed hæc erat cõiuncta,quia Barth. fuit instituta in re certa, unde ipsa repudiãte uiuo Barnabeo, igit Barnabeus spẽ dictæ substõnis ad hæredes suos non trãsmisit,vt d.l.qui pri. Hæredes aũt eius erãt d.Marg.& Bartholomea,ut.s.dixi. vnde cũ Bartholomea sibiipsi non posit succedere totũ vr per ius acere. vel non decrescẽdi ptinere ad Margaritã.ar.ff.de leg.1.l.planc.§.si duobus.[a] Et sic etiã si non fuisset facta mentio de hæredibus Barnabei,vr d.Margarita ex iure transmisso succedere per d.l.qui patri.Itẽ posito,q prædicta cessarent saltẽ ex propria persona, & tanq̃ substituta vr admittenda inquantũ fuerunt substituti hæredes, licẽt.n.ipsa sit extranea,tñ hæredũ appellatione vr contineri.l.sciendũ. ff. de verb. sig.C.de leg.l.i annalibus. Cõtrariũ tñ vr verius.s.q hæreditas dictæ Bartho.pertineat ad Letitiã matrẽ eius ab inte.& qd non fuerit locus dictæ substitutioni pupillari postq̃ Barnabeus substitutus decesit uiuente dicta pupilla,& sic expirauit substitutio. l. q habebat.ff.de vulg.& pu.& l.sed si plures.in princ.de suis & legi. l.si ex pluribus. Nec ob.l.q patri.de acqui.hære.quia illud ,pcederet si d.Barnabeus adiuisset hæreditatẽ Francisci, quo casu fuisset obligatus ad acceptandũ pupillarẽ.l.quidã elogio.C. de iure delibe.& in hoc consistit rõ illius.l.qui pri. Sed hic psupponit q non adiuit,& sic cessat rõ illius.l. Itẽ loquitur illa. l. qñ est coniuncta cum iure accrescendi super vli institutione,sed hic non ita est,qa dicta Bartho.fuit instituta in re certa,unde si repudiasset,non diceretur ,pprie accrescere,sed apud grauatũ remanere, sicut qd libet particulare legatũ.C.de cad.tol.§.p scđo.cũ si,cui legato talis institutio cõparatur præter q̃ ad remouendũ nullitatẽ testi, ut l. quotiens.C.de hær.insti.& no.in l.si quis in priore.ff.ad treb. cessat ergo rõ illi[us] l.q patri. q̃ consistit in natura iuris accrescendi, qa accrescit inuito,ne quis decidat ,p parte testatus & ,p pte intestatus,quod hic locũ nõ habebat de instõne Barth. facta in re certa,nã si repudiasset,non cogebatur Barnabeus inuitus acceptare, quia nõ poterat sequi illud incõueniens. Ex quibus infero, q d. Barnabe[i] spẽ dictæ substõnis nõ trãsmisit ad suos hæredes uirtute.d.l.q pri.quia cessant hic rõnes illius. l. nec dicti hẽdes possent venire ex iure trãsmisso, sed & posito q possent, non tñ ex capite substõnis,sed iuris accrescendi,ut ibi no.

¶ Nunc est uidendũ, an d. Marga. posit venire ex sua ,ppria psona & ex substõne scã de hẽdibus Barnabei. Ad qd rñdeo,q non,nã ut.s.dixi, inquãtũ testator instituit Barnabeũ & eius hẽdes,illud verbũ,hẽdes, necessariò restringit ad filios Barna. quos eadẽ charitate qua pr pdilexit filiabus ,pprijs dicti testatoris.nõ aũt extẽdit ad extraneos hæredes Barnabei,nec eos plus q̃ propcias filias , quas non instituit

vni-

[a] ¶ Adde Cor.in cõs.124.inci.in hac. nu. 1.2.& 3. in 2. pte. vbi loquitur de filio.& quo & Bald. in cõs.207. ui 1.parte.

vit, dilexisse videat p intra q. 7. alle. Et si ita est, q restringat eius significatus in ipsa instõne, debet eodẽ mõ restringi in substõne, qm illos censet vocasse ad substõnẽ & ad hr̃ditatẽ filiarũ suarum, quas vocauit ad sua. l. q liberis. §. hæc verba. de vulg. & pup. & qa vna particula ea altera declarat. l. q filiabus. & l. si seruus. §. fin. de leg. 1. & ne fiat diuisio volũtatis. l. cũ q. §. pe. de his qb. vt indign. Et ista interptatio iustior est, q auferre mr̃i luctuosam hr̃ditatẽ filiæ. l. si. C. de insti. & substi. sub cõdi. fa. al's sequeret, q qcunq; & q̃cũcũq; extraneus fuisset institutus Barnabeo, pferret mr̃i, q nõ est psumẽdũ testatorẽ voluisse, q ad tales non cẽset habuisse affectionẽ. ¶ Vlterius posito q pdicta cessarẽt, & q d. Marga. admitteret virtute substõnis, nõ est verũ q dicta substõ sit pupillaris, & q trahat ad oĩa bona impuberis, licet fcã fuerit in re certa. Nam illud pcederet, si fcã fuisset p verba directa & ciuilia; puta sit hæres, vel instituo. & ita intelligit. d. l. cohr̃di. §. fin. secus si p verba cõia vel nõ ciuilia; qa talia adiecta rei singulari ñ importãt vĩem instõnẽ. l. cogi. §. & gñal'r. ff. ad treb. ita determinat Bar. in l. cẽturio. ff. de vulg. & pup. in 1. q. prin. in qua tractat de cõpẽdiosa fcã p verba directa. qñ est pe. i ver. qd si testõr substituit aliquẽ cõpẽdiose directè in certa portione &c. Sed hic nõ fuit vsus verbis directis & ciuilib[b], sed magis cõi. s. succedet, ut patet ex tenore substitutionis, iũcto eo qd no. Bar. in d. l. centurio. añ fi. vbi dicit † dictũ verbũ, succedat, eẽ cõe, nõ directũ.[a] facit. c. si pr̃. de testa. li. 6. ¶ Ex qbus seq̃t, q residuũ tm̃ dotis admitteret, posito q tanquã substituta posset venire vel iure trãsmisso, vel ex ppria substõne fcã de hr̃dibus Barnabei; quorũ tñ neutrũ verũ est vt s. dixi. ¶ Et sic ɔcludit hr̃ditatẽ d. Bartholomeæ ptinere ad eius matrẽ ab inte. tanq defecta pupillari substi. In qua hr̃ditate reperiret mr̃ hr̃ditatẽ totã Frãcisci pr̃is Bartholomeæ. Itẽ dimidiã hr̃ditatis Barnabei. Sed in hr̃ditatibus Frãci. & Barnabei repiet hr̃ditatẽ ser Ioãnis primi testõris p portionibus ɔtingẽtibus, qd facile est digno scere, iõ omitto. ¶ Et ex his etiam apparet an sententia dicti iudicis appel. fuerit iniusta vł nõ, qd est ult. q̃siũ. ¶ An aũt sit nulla ex eo, q ñ seruauit ips statuti, hoc stat i scõ, s. añ dñs terræ vł eius vicarius sit subiectus statuto d. terræ, sup quo pleni' vellẽ iformari.

a ¶ Non directum. Vide Bald. in consi. 464. in 5. parte. & omnino Cor. in cõ. 94. inc. d. v minus. in subscriptione. in prin. & in 1. parte. & in cõsilio. inci. licet in 4. p.

b ¶ Instõ. Vide Bal. in cons. 5 .. in 2. parte.

c ¶ Extraneo. Vide Bal. in consi. 161. in 4. parte.

d ¶ Ad res. Adde eundem Paul. de ca. supra in cõsi. 103. nu. 3.

S V M M A R I A.

1. *Prohibitur alienare eo quòd vult bona remanere in familiam non prohibetur hæredem instituere, nec q vltimo loco veniant venientes ab intestato.*
2. *Spurius non potest institui etiam si pater non nominaret ipsum filium.*
3. *Spurius qualiter quis possit probari filius alicuius, cum eius mater esset alteri nupta.*
4. *Confessio non est proprie probatio.*
5. *Confessio filij asserentis se spurium sibi præiudicat, maximè alijs concurrentibus de quibus ibi.*
6. *Confessio in absentia partis præiudicat, cum est frequens & continuata.*

CONSILIVM CXV.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Sup primo vr̃ dicẽdũ, q d. Simõ venerit ɔ phibitionẽ, † qa phibita vẽditione phibitus cẽset oĩs actus alienationis, siue phibitio fcã sit a l. ff. de sta. lib. l. statuliberi a cæteris. §. qnt'. siue a testõre. C. de fideicõ. l. volũtas. & ibi p Bar. ar. ff. de leg. 2. l. codi. §. instituto. de leg. 3. l. pr̃ filiũ. §. fundũ. vbi patet rectè intuẽti, q ẽt hr̃dis instõ[b] vr̃ phibita; nã in ibi nõ continetur instõ, qa fcã fuit instõ in vita phibẽti; si ergo fcã fuisset, simpl'r cõtineret. & ita ẽt no. p Guil. de cu. post gl. C. de vsu. p empto. l. 2. & p Bar. l. fiduciã. §. diui. de leg. 1. añ fi. Sȝ licet doct. sic simpl'r loquantur, nõ tñ sic est simpl'r intelligẽdũ, sed s̃m terminos dictarũ legũ. Nã de pprio significatu vocabuli hoc nõ ɔtingit, qa aliud est vẽdere aliud donare, pignorare, vel pmutare, cũ diuersi sint tituli & tractatus de pdictis. C. de codicil. l. si idẽ. Et patet in l. 1. & l. fin. C. de iure emphi. iũcta l. fi. C. de pdijs cu. ff. de pigno. l. in quorũ. Et p gl. in d. l. statulibe. §. qntus. de sta. lib. Procedit ergo ex cõiectura ta mẽte defuncti vel legis, qñ ex aliqbus ɔiecturis pt apparere, q phibuit vẽditionẽ pp eius effectũ. s. aliena. q ex illa seq̃t magis q̃ pp modũ seu titulũ, quo casu expsso vno mõ veniũt alij hñtes effectũ eũdẽ. C. de insti. & subst. l. si mr̃. ff. ad treb. l. mulier. & no. p Bar. post Pet. in fi. in l. gallus. §. & qd si tm̃. de lib. & posth. Cõstat nanq; volũtatẽ testõris pferri significatui verborũ. C. de fideicõ. l. cũ virũ. ff. de lega. l. cũ qñ. añ fi. ff. de lega. 3. l. fideicõ. §. itẽ si qs. de cõdi. & demõ. l. in ɔdõibus. primũ locũ. Mẽs aũt testõris colligitur ex rõne p ipm apposita in phibitione. ff. de leg. 2. l. cũ pr̃. §. dulcissimis. p quas doc. dñt pbari q phibita vẽditione cẽsetur phibita oĩa alienatio. apparet de volũtate testõris qd habuit ma-

c ¶ Sub. Sed nunqd ecõtra si pater filium appellat filiũ legitim' psumatur vide Bald. in consil. 4. 7. in 5. parte. & vide eũ. in con. 71. ea. pte vbi ponitur qua via fili' spurius patri succedere possit.

gis respectũ ad effectũ venditionis, si ipsam alienationẽ, q ex ea sequitur, q̃ ad ipsum titulũ venditionis, qd ex eo colligitur, q in illo nõ se restrinxit ad vẽdi. tm̃, sed expssit ẽt q nõ posset pignorari, vt patet in d. l. volũtas. & d. l. codicillis. §. instituto. & in d. l. pater filiũ. §. fundũ. phibuit ẽt donationẽ, & adiecit rõnẽ dicẽdo. Ita. n. fiet, vt fundus de noĩe meo nunq̃ exeat &c. Ex qbus appet, q voluit se restringere ad solã venditionẽ, postq̃ phibuit alios actus ex qbus seq̃tur alienatio, sed censetur habuisse respectũ ad ipsam alienationẽ. Sed in casu nostro de sola vẽditione fecit mentionẽ, & ad illã se restrinxit bis in verbis, dicẽdo q nõ posset vendere, vel aliq's ɔctus vẽditionis fieri, nec apposuit aliquã cãm p quã posset colligi q senserit ẽt de alio actu alienationis: vñ cum possit subesse alia cã, pp quã voluit se tm̃ ad venditionẽ restringere. s. qa fratres interdũ pp discordiã, q naturalr̃ solet inter eos oriri, maximè rõne cõionis bonorũ. d. l. cũ pater. §. dulcissimis. i. si. sibijnuicẽ emulãtur, & alter iniuria alterius vendit partẽ suã, & det fratri sociũ rixosum, quẽ interest nõ hr̃e. ff. p socio. l. ideoq;. & sic voluit phibere alienationem iniuriosam. sed hæredis instõ de extraneo[c] nõ est iniuriosa, qa nec aĩo iniuriãdi fieri psumitur. de alien. iudi. l. hoc edicto. §. sed hæredem. Non recedam ergo a significatu vocabuli, nec ipm extendã, postq̃ de mente testatoris p nullas cõiecturas apparet. de leg. 3. l. non aliter. postq̃ alia põt subesse præsumptio & ratio prohibitionis de qua. s. quæ solam venditionem concernit, & non aliũ titulum alienationis maximè oĩno dissimilẽ suæ ultimæ voluntati. l. verba ɔtrariũ. de verb. sig. Si. n. hoc fecisset, qa noluisset extra filios exire, vel hoc dixisset, vel cũ de venditione fecisset mentionẽ, ẽt de aliquo alio ɔctu alienationis, sicut fecerit in legibus de qbus. s. & tũc ẽt hæredis instõ cõprehenderetur. l. peto. §. frater. de le. & ibi plenẽ p Barto. Maximè aũt pdicta pcedunt, qa in pœnali dispõne testõris, licet non receditur a psona ad psonã. l. multa nõ cõmittitur. de condi. & demon. ita recedi non debet a ɔctu expsso, cũ sit eadem rõ. s. odiũ pœnæ. ergo &c. ff. de fonte. l. s. & qa bonũ est argumentum de psonis ad res.[d] ff. de vulg. & pup. l. q pter liberos. & no. in l. miles. ita hæredem. §. & qa diximus. ff. de testa. mili. noẽt pp eiusdẽ volũtatẽ; qa testator non sine mysterio credẽdus est de venditione tm̃ fecisse bis & eodem cõtextu verborũ mentionem, oĩs ut daret intelligere, q de illo tm̃ intelligebat, al's superfluè fuisset locutus, vł repetijsset, qd dicendũ nõ est, qñ aliqs sanum intellectum pt dari. l. j. in fi. ff. ad muni. & ibi no. iũcta l. cũ pater. §. filiis matrem. de leg. 2. ibi. nã obnixæ volũtatis &c. Cõcludo ergo dictũ Simonem nõ fecisse contra phibitionem testatoris instituendo dñm Anto. & q phibitio pdicta hoc casu non comprehendit alias alienationes dissimiles oĩno a venditione, ut est donatio, vel ultima volũtas, sed sil'es, vt pmutatio bene comprehenderet. C. de rerum permu. l. 2. & no. in l. 1. cõia utriusq; iudi. qm ad illam posset mouere iniuriam fratris, sicut in venditione, qd non sic facile ad donandũ vel instituendum ut dictum est, & q istum respectũ censetur habuisse testator rõnibus supradictis. ¶ Super secundo q̃sito non expedit insistere attentis his, q suprascripta sunt, sed ut q̃renti satisfaciã dico, si psupponeremus ipsum venisse cõtra phibitionẽ, præiudicaretur usufructui relicto dictæ sorori quantum ad dictum casamentum, qa illud deberet venire ad fratrem d. Simonis pleno iure & ex dispositione testamẽti primi testatoris, & sic nõ potuisset Simon legare usumfructum dicti casamenti sorori prædictæ, cum legatum prædictum collatum fuerit in tempus, quo ipse Simon & eius hæredes erant priuati. facit de manu. test. l. Stichus seruus meus. iuncta l. cum pater. §. libertis. ff. de legat. 2. sed quantum ad usumfruct. aliarum rerum non fit sibi præiudicium; quia in illis non fuit apposita pœna per primum testatorem, sed solum super casamento; ergo &c. quia in pœnis non fit extensio, vt d. l. mulcta. de lib. & posthu. l. cum quidam. & quia separatorum &c. ff. de calum. l. fi. de mino. l. pap. eauli. ¶ † Super tertio clarum est, q si potest probari illum Antonium fuisse filium spurium testatoris, institutio de ipso facta fuit nulla. in auth. quib. mod. natu. effi. sui. §. pe. C. de natu. lib. auth. licet. & in auth. ex cõplexu. C. de incest. & plene per Bart. in l. fi. de his quib. vt indign. & sic locus est causæ intestati. l. 1. in fi. ff. si tabulæ testamenti. nullæ extabunt. Nec prodesset cautela, qua testator usus est. s. nõ nominando ipm filiũ suũ,[e] ne sit in sua ptãte legem fraudare. ff. de proba. l. qui testam̃. de lega. 3. cum quis. §. titia. & ar. ff. de dolo. arbitrio cuius. ibi ne lex circunscribatur &c. & de iureiuran. l. 3. §. j. ibi, alioquin &c. & ad carbo. l. 1. §. sed & si quis. ibi. nã si aliť &c.

de 2. bi.

de arb.l.ne in præte.de in.om.iu.¹. idẽ cũ eodẽ.§.2.His ergo ꝓsup positus dico d.Margaritã,q ꝓponitur fuisse illi ꝯiunctá ea utroq; latere posse.f.ab intestato succedere in oib.bonis.C.de leg.hære. auth.cessante.ẽt in d.casamento non obstante d.ꝓhibõne.Et posi to ꝙ talis prohibõ comprehenderet ẽt instõnem hæredis extranei,quia non p̄ ea comprehendit vlt.successionem ab intestato. ne est casus fin.fm Dy.& Bar.in l.cum pater.§.cum inter.ff.de le. 2.& ibi per eos.& per eundem Bar.co.ti.peto.§.fratre.añ fi. & l.si

3 ita quis.§.ea lege.de uer.ob.& hoc est clarũ & indubitatũ. ¶†Sup ult.uero quæsito, qualiter possit probari dictum Ant. fuisse filiũ spurium d.Simonis,cum mater eius esset tpe conceptionis suæ & natiuitatis nupta alteri, maior hæsitatio est. Nam vr̃ ista ꝓbatio impossibilis;quia præsumptio iuris vr̃ esse, ꝙ potius fuerit filius legitimus & naturalis d.mariti,in cuius domo scientib.vicinis natus

a est ᵃ.C.de nup.l.si uicinis.ff.de his qui sunt sui uel alie.iu. l.filius. q̃q̃ fuerit spurius & ex adulterio ꝯceptus.ff.de adul.l.miles.§.q̃ pp.in fin.vbi vr̃ casus ẽt si mater eius assereret ꝯrium, cui non est

b credendũᵇ,si maritus conuersabatur tũc cum ea, uel erat pñs tpe conceptionis,ita ꝙ possibile sit ipsum fuisse conceptũ ex marito p illũ tex.iuncta l.3.§.pe.ff.de iu.iu.de ꝓb.l.fi. ẽt si ꝓbaretur tũc ipsum Simonẽ pluries fuisse cũ illa conuersatũ, ut patet in d. §.q̃ pp.Nec in hoc aliquid faceret in ꝯrium, ꝙ d. Ant.similaretur d. Simoni.ff.ad muni.l.fi.§.pe.quia hoc forte contingeret pp cogitationẽ mulieris tpe conceptionis,ut no.in l.q̃ret aliqs. ff. de ver. si.Breuiter in hoc passu dicendũ est, ꝙ si maritus d. dñæ non erat pñs,uel non conuersabatur cũ illa tpe conceptionis dicti Ant. ꝙ põt constare faciliter, tunc cũ non potuerit esse illius,facilius est probatio ꝙ esset d.Simonis, probando ꝙ tunc ipse hẽbat accessũ ad illã,& cũ ea se cõmiscebat,qđ ꝓbatur ex indiciis & coniecturis.extra de testi.c.ꝑterea.cũ vere ꝓbari non possit.iuxta no.in l. lucius.ff.de cond.& de.Nã ex hoc ꝓbatur,ꝙ esset filius Simonis. sicut si illa fuisset soluta. p ea q̃ not.Inn.expressè.in c.michael.de fil.presb.Postq̃.n.constaret,ꝙ ille cum illa se cõmiscebat,& ꝙ de alio non apparet nec ꝓsumitur,nisi ꝓbetur,ꝓsumeretur in dubio filius illius.ar.eorũ q̃ in si.no.in l.si seruũ.§.si inter duos. de le. 2. Sicut præsumitur ex marito, qñ est nupta, quia eadem rõ est. Sed si maritus erat pñs , & conuersabatur cũ ea tẽpore conceptionis, tunc posito ꝙ præsumeretur natus ex eo ꝓsumptione iuris & de iure,tñ admittitur ꝓbõ in ꝯrium p confessionem partis,ut no.C. de do.añ nup.auth.sed iã necesse.per Cy.& in corpore vñ sumitur

4 p glo.Rõ est,†quia confessio non est ꝓpriè ꝓbõ,sed releuatio ab onere ꝓbandi,ut no.p Io.An.in c.bonæ.de ele.de ꝓb.su p rub.in

5 in nouel.& no.6.q.ul.c.actor,facit.de ind.c.at si clerici.†Vñ nulli dubiũ, ꝙ si d.Anto.in iudicio uel extra, parte tñ hoc ultimo casu pñte , confiteretur se filiũ spuriũ d.Simonis fuisse, talis confessio sibi ꝓiudicaret,posito ꝙ ita non esset.ff.de inter.act.l.fi.C.de non nu.pe.l.gñalr.Et posito ꝙ de hoc non possit scire veritatẽ p sensum corporeũ,q̃ potuit scire per ult.informationes. iu.a.no.per Inn.in c.fi.de iu.cal.& per gl.in c.cũ contingat.de rescri.& quod no.glo.in l.in bonefidei.C.de iu.iu. Et si ita est, sequitur,ꝙ si ipse facit se publicè & cõiter appellari filiũ d.Simonis , & ita se uocat & reputat, s.r mihi satis esse hoc ad ꝓbandũ ita esse per gl. ordi. q̃ est.in d.c.michael.quæ vr̃ hoc determinare ẽt,cũ agitur de præiu cio & exclusione filij.& per tex.in c.per tuas.ff.de ꝓb & l.gñalr. ¯.all.per quas apparet,ꝙ postq̃ sic publicè se nuncupauit, & nuncupat,& facit ab aliis nuncupari,non possit postea in iudicio conuentus asserere ꝯrium.Et maximè ꝓcedunt ꝓdicta concurrentib. aliis indiciis & assertione matris,& institutione facta de ipso , qa non est credendũ,ꝙ aliter instituisset.ar.l.qdã tñ filiũ.cũ ibi.cum ibi no.de uer.ob.& qđ no.Bar.in l.1 .§.iul.de li.agn.& Iac.But.in in l.1 .ff.de ꝓb.& p canonistas in c.ex transmissa.qui fi.sint leg.ac ẽt,quia q̃ non pñt de sua natura faciliter ꝓbari de directo, ꝓbanẽ per coniecturas & indicia per indirectũ.ff.de re mili.l. non oẽs.§. barbaris.& qđ no. gl.satis ad ꝓpositũ.ff.de ꝓb.l.1.in fi.gl.& Cy, C.ad l.Cor.de Sic.l.s .in fi.& de iniu.l.si non conuitij.in s.opp.&

6 Inn.de uer.si.c.ueniens.cũ si.†Nec ob.ꝙ confessio facta parte ab

c sente non ꝓiudicatᶜ.l.certũ.§.si quis absente.ff. de conf. quis uerũ est nisi sit frequens & continuata & totiens repetita, ꝙ transeat quasi in publicã uocẽ & famã; tunc.n. puto ꝙ præiudicet,ac si d. fama portaret d.confessionem ad partem. vnde sicut qñ interuenit nuncius uel epistola,præiudicat.l.publia.§.fi.ff.depo. Et itẽ si contineatur in libro ipsius confitentis sua manu scripta , quasi per hoc uideatur uoluisse,ꝙ qñcunq; ad partẽ perueniat,fidẽ faciat,ut no. Bar.in l.nuda.ff.dẽ don.ita puto ꝙ fidẽ faciat, & præiudicet qñ tã frequenter & publice confessus est, ꝙ in famã publicã transiuit q̃ nõ minus operatur ad deducendã eã in partis notitiã , q̃ scriptura,& sic loco medij seu mediatoris hr̃ d.fama,quia populus in cuius aures diuulgatur , loco cuiuslibet absentis cuius interest,vr̃ recipere,potissimè quia non est ita simplex cõfessio, sed est iuncta cũ tractatu,quia se tractat & tractari facit tanq̃ filiũ Simonis.ergo &c.ff.ad mace.l.3.in prin.& uer.1.C.eo.ti. zenodorus. Et quia ueritas in conscĩa sic se habet , ut satis comprehendi tur ex narratis in puncto , cautè faciet aduocatus d.Margaritæ parare sibi ꝓbões per confessiõnẽ d.Antonij extra iudiciũ,cum oĩ cautela & industria,anteq̃ litẽ moueat,ne pars altera machinetur. iux.no.p In.i c.oli.de rest.sp.ꝙ suo arbitrio & industriç reliquo

S V M M A R I A.

1 *Cõdẽnatus in laudo sub pœna satisfacere aliquibus creditoribus, & propter ea de omnis si assignentur sibi bona cum clausula, rato manente pacto ꝙ illis non quando admittatur hic.nu.de 2.& 3.*

Compromisso si clausula contineatur, ꝙ alioquin ipso non obseruante laudum sit irritum,an possit nihilominus cogi ad obseruantiam.

2 *Præsumptiones iuris sunt liquidissimæ probationes.*

3 *Sententia lata in summario & execu iuo iudicio non facit præiudicium in ordinario,etiam super eodem mouendo.*

CONSILIVM CXVI.

I*N Christi nomine Amen* ¶†Viso cõpromisso & laudo inde secuto inter Raynerium Nicolai de tosignis patruũ ex parte una,& Scõlaiũ Ioannis noĩe suo & fratrũ atq; nepotũ d. Raynerij ex Ioanne fratre ipsius ex altera per Iannotũ stoldi de iã filiacis & Sandrũ Laurentij de Talamis arbitros & arbitratores potissimè in ea parte,q̃ d.arbitri adiudicauerunt d.Raynerio certa bona cõia cum onere,ꝙ deberet dictus Ray.per totũ mensem Augusti tunc ꝓximè secuturũ cõcordasse & satisfecisse quibusdã creditorib. ibi descriptis de oĩbᵃ quæ hçe debent a dictis fratrib.adeo ꝙ ab ipsis sint dicti fratres ab soluti & cancellati,finiti,& liberati totaliter per totum dictũ mensem Augusti ꝓximè secuturũ, qđ fuit latũ anno 1415. de mense Iunij.Et sequit immediate post prædicta. Alioquin hoc pñs laudum sit irritum atq; inane atq; inualidũ & habeatur ac si nõ esset latum & datum.Et præsuppoito ꝙ Raynerius minimè fecerit infra dictum mensem Augusti id quod sibi incumbebat uirtute dicti laudi,quæritur utrum ipse inciderit in pœnam compromissi, potissimè attenta ultima clã in qua mandat omnia & singula contenta in dicto laudo obseruari sub pœna in compromisso contenta. ¶Super isto quæsito faciunt dubium d. uerba laudi, alioquin &c.Nam qñ laudum est nullum,si ei non obtemperatur, non cõ

d mittitur pœnaᵈ saltem cum effectu.ff.de arb.l. ita demum.& no. per gl.eo.ti.l.diẽ.§.stari.in gl.1.C.eo.l.arbitrorum. facit pœnam committi si ei non paretur,quæ si esset lata a iudice pareret actionem in factum,quem effectum pariẽdi actionem cum arbitri sententia de iure cõi non sortiatur. C.de arbi. l.1.aliud eius loco ut ei pœnæ metu pareatur, ut d.l.1.sed istud laudum est nullum,irritum,& inane pp d.uerba arbitrorum , quæ vñr potuisse apponere,potissimè p verba compromissi,ꝙ de omnib.intelligatur lis & qõ fuisse &c.& ar.ff.de in lit.iu.l.uideamus.§.pe.& l. in actionib. & sic si esset lata a iudice non pareret actionem in factum.ergo &c.Item hr̃ pro non lato,ut patet ex d.uerbis,sed si latum non esset,de pœna non esset tractandum, ergo &c. ¶Breuiter contrarium est dicendum , nam quæ s. dicta & allegata sunt , procederent,si laudum esset nullum ex alio capite q̃ ex dictis uerbis,puta pp dolum arbitrorum, uel pp formam compromissi non seruatam, uel pp dolum alterius partis, & sic non ex culpa, uel mora, aut negligentia dicti Rayn.ita loquuntur d.iura & gl. & rationes. Sed posito ꝙ dicta verba potuerint apponi , & ꝙ ex eis reddatur nullum,talis nullitas prouenit ea dolo ipsius Raynerij, qui possessionem dictorum bonorum adeptus est , & debuit obseruare laudum,& non obseruauit,& sic eo ipso dicitur fuisse in dolo. ff. mandati.l.dolus.& l.procuratorem.§. dolum. Constat autem, ꝙ qñ actus est nullus propter dolum partis , tunc est nullus ita demum si altera pars, ꝯ quam dolus est commissus, hoc uult,& non aliter,ne dolus unius noceat alteri, sed soli doloso,ut no.in l.eleganter.in prin.ff.de dolo.& per gl,& Bar.in l.1 .ff.depi. act. in gl. fi.& ibi clarius.Est ergo nullum istud laudum q̃tum ad commodum ipsius Raynerij, quia non potest inuitis dictis fratribus retinere dicta bona & soluere illis creditorib.postquam fuit in mora.

solucndi

a ¶Natus. An aũt ꝙ præsumatũ lius ex eo , quia natus est i domo. uide Bal.in consi. 379. in 1.par.

b ¶Credẽdũ. Adde Bal. in cõs. 74. in 1.par.

c ¶Non præiudicat. Vide Ale. in consi. 166. incip.aiad. uersus his.1 pe.col.uer. non ob. & quod dr. in 2. uol.H F.

d ¶Pœna Ad de eundem Bal in cõs. 207. nu. 3. & quod ibi dictũ fuit in apostil.

a ¶ Liquidari. An & qñ cõpensatio opponi seu fieri possit. uide Bal. in consil. 155. in 2. par.

b ¶ Sent. Ad de d. Cor. in cõs. 102. ict. plurien. 3. par. & d. Mar. So. in consi. 24. in uer. 12. probatur. in 1. par.

c ¶ Interlocutoria. Add. d. Cora. in consili. 212. in 3. par.

soluẽdi ꝫ. terminũ laudi; vñ nõ põt se amolũdo iuuare ex laudo, qd̃ ei nõ obtẽperando nixus extitit impugnare. ff. de acq. hæ. l. qũtũ. C. de pac. l. cũ ꝓponas. de re. iu. ex eo qd̃. sed nõ est nullũ ꝗtũ ad cõmodũ dictorũ fratrũ, & quominus possint petere pœnã ex eo quia ꝫ. terminũ ille non fecit qd̃ sibi incũbebat. ff. de arb. l. celsus. in prin. qd̃ esse verũ manifestè patet ex vlti. clã laudi, ubi mandat ꝯuari oĩa ꝯtenta in ea ad pœnã in cõpromisso ꝯtentã &c. Si. n. arbitri uoluissent ꝑ prima verba, alioquin &c. dictũ laudũ esse nullũ ẽt quo ad pœnæ cõmissionẽ, & q̃ non cõmitterentur apponendo ult. clam, fuissent sibiipsis ꝯrij, qd̃ in dubio non est dicendũ, imò taliter sunt verba interpretanda, q̃ non resultet ꝯrietas. in t. ꝗstl. C. §. quib. & no. Bar. in l. fi. §. idẽ qrit. ff. de ꝯd. ind. & Cy. C. de iu. & ta. ign. l. cũ falsa. quod ẽt persuadetur, quia cũ arbitri apposuerint d. verba ꝑꝑ moram, culpam, & negligentiam d. Raynerij & ꝑꝑ illam uoluerunt laudum annullare, dicendum est intentionẽ illorum fuisse solum ꝗtum ad fauorem ipsius morosi & culposi voluisset annullare, & non ꝗtum ad sui odium & damnũ partis alterius, cũ mora vnius sibi soli nocere dẽat. ff. de usur. l. mora. in fi. & idẽ in culpa uel negligentia. l. si pr̃. in prin. ff. de li. cau. de transa. l. 3. in fi. prin. C. de censi. & censito. l. fi. li. 11. & ex delicto unius alter grauari non dẽt. ff. de hær. inst. l. pr̃sa. testõ. quod isti videretur fecisse, si ꝑꝑ morã & negligentiã d. Raynerij abstulissent dictis fratrib. cõmodũ d. laudi. Cũ ergo si hoc fecissent, malè & contra ius & æquitatẽ fecissent, non est ꝓsumendũ, q̃ hoc noluerint. ar. ff. quæ in fraudẽ cre. l. si pr̃. de ri. nu. l. ꝗq. & ar. ff. de op. li. l. hic de mum. de fideic. li. l. cũ fidei hæredis. & qd̃ no. ff. de ꝯd. insti. l. si qs sub ꝯdõne. Constat aũt, q̃ ꝯm mentẽ arbitrorum dẽnt uerba laudi interpretari. l. qualẽ. §. s. ff. de arbi. de exce. rei iud. l. ex testõ. in fi. & l. si cũ argentum. in fi. in prin. Potuisset aũt dubitari si d. verba, alioquin &c. non fuissent apposita & præfatus Ray. soluisset pœnam compromissi, vtrum posset ẽt d. bona retinere inuitis d. fratrib. nolendo nunc soluere illis creditorib. ꝯm tenorẽ laudi. Et videretur q̃ sic ꝑꝑ clam appositam in compromisso. s. q̃ pœna soluta rata maneant contẽta in laudo &c. sed hoc tollitur per d. verba, quia imò non remanent rata ꝗtũ ad fauorẽ ipsius morosi & pœnã soluentis, imo quo ad hoc sunt nulla sed solũ quo ad fauorem dictorũ fratrũ passorũ morã, ut ipsi possent ꝯsequi pœnã, & ẽt cogere d. Raynerũ ad soluendũ d. creditorib. retentis d. bonis ut ꝫ. dicã super tertio q̃sito. Et licet ẽt si d. verba alioquin &c. nõ fuissent apposita, idem esset, ut d. clã rato manente pacto, sic debeat interpretari. s. in fauorẽ obꝯuantis laudũ, non in fauorẽ uenientis ꝯ. nõ. ff. de transa. l. qui fidẽ. ꝑ gl. & do. & de le. 2. l. cũ pr̃. §. libert[c]. ꝑ Dy. & Bart. Attñ d. verba tanq̃ apposita gr̃a dubitationis tollendæ & ad maiorẽ claritatẽ non sũt uitiare. ff. mand. l. qui mutuã. C. de test. l. testib. de re. iu. l. q̃ dubitationis. imo ad dictũ intellm̃ iuris sunt redigenda. ff. de admi. rerũ ad ciui. perti. l. curatores. §. ti. de iu. do. l. sed nisi. cũ ibi no. per gl. de dã. inf. l. dãni. §. quod in stip. per Iac. de Are. postq̃ commodè redigi pñt, & uoluntas nõ refragatur. l. ab omnib. ff. de le. 1. ¶ Concludo ergo dictum Rayn. incidisse in pœnam dicti compromissi, & ipsum ad eam teneri ex quo ꝫ. dictũ terminũ laudi non soluit illis, nec fecit quod debuit & d. bona nihilominus habuit, & penes se habet non obstantib. verbis ꝫ. dictis annullatiuis laudi, quia dẽnt intelligi ut s̃. diai. ¶ Super secũdo q̃sito vr̃ dicendũ, q̃ de d. pœna nõ possit obijci cõpensatio ad euitandũ executionẽ dictæ s̃niæ. Nã ordinamentũ curiæ mercantiæ permittens posse obiici cõpensationẽ dẽt intelligi ꝯm naturã ipsius cõpensationis, ut sic verba intelligantur ꝯm subiectã materiã. ff. loc. l. si uno. de iureiu. l. sed & si possessorij. §. sed si reuũ. cũ si. Sed natura cõpensationis hęc est, ut non possit obiici nisi de debito liquido. C. de cõpen. l. fin. liquidũ verò dr̃ ꝫ qd̃ negatio non admittitur, ut debitũ purũ ex s̃nia diffinitiua quæ trãsiuit in rem iud. ut no. ff. de transac. l. post rẽ. in fi. gl. uel ex instrõ gñantur ꝫ quod ea forma statuti non admittitur exceptio, ut ibi not. Sed hic non est hmõi, quia aduersus petitionẽ istiua pęnæ benè admitteretur negatio, si diceretur nõ esse cõmissam quia laudum fuisset obꝯuatũ, & uellet hoc ꝓbare, uel si diceretur ip̃m fuisse iusto impedimento impeditũ. l. si uehenda. §. idẽ iur. cũ ibi no. ff. ad l. rho. de iact. Non. n. ex inspectione instri laudi uel cõpromissi apparet liquido illũ teneri ad d. pœnam, cũ hoc dependeat ex defectu implementi laudi, qui defectus ex inspectione dictorũ instrorum nõ apparet, ergo &c. ¶ Breuiter his non obstantib. ꝯrium est dicendum, quia cõpensatio non solũ admittitur de debito liquido, sed ẽt de illo, quod põt incontinenti & sine longo tp̃is interuallo liquidari, [a] vt colligitur ex d. l. fi. C. de cõpen. ibi. si inuenerit. cã maiorẽ & ampliorẽ &c. a ꝯrio sensu. & ita terminat expressè Cyn. ad qd̃. ff. ut in pos. leg. l. si is a quo. in princ. ff. ad treb. l. ille a quo. §. si de testõ. cũ ꝯcor. ibi all. in gl. C. de edi. di. adi. tol. l. 2. cũ si. Sed hoc posito q̃ non sit liquida, põt incontinenti & sola assertione vel negatione dictorũ fratrũ liquidari, absq; eo q̃ aliquid ꝓbent. Nam eo ipso q̃ asserunt d. pœnã esse cõmissam, ex eo q̃ ille non obseruauit ꝯtenta in laudo, ad q̃ obꝯuanda d. fratrib. tenebatur, fundata erit intentio dictorũ fratrũ nisi per d. Raynerũ ꝓbetur ꝯrium, ut patet ex no. per Bar. in l. hoc iure. ff. de uer. ob. & l. in illa sæpe si Kalendis. & ibi expressè hoc dicit. & Cy. in l. 2. C. de iure emphy. postq̃. n. ille erat obligatus ad hoc faciendũ virtute d. laudi, præsumitur ꝑ d. fratrib. negantib. ip̃m obꝯuasse, nisi ꝫ ꝓbet ut ibi not. Et ꝯstat q̃ ꝓsumptiones iuris liquidissimẽ ꝓbões sunt[b]. ff. de le. 3. l. licẽt imperator. & no. in l. si tutor. C. de peri. tu. in fi. gl. Et ꝓdicta ꝯfirmantur per ea quæ no. Bar. in l. aufertur. §. qui cõpensatio nẽ. ff. de iu. fi. qui dicit q̃ admittit̃ liquidatio ꝫ. tp̃s, qd̃ dat̃ ad soluendũ, licet a prin. non sit liquidũ. Et si dicat̃, posito q̃ intentio dictorũ fratrũ sit fundata quo ad d. pœnã, eo ipso qd̃ negant Raynerũ obtẽperasse laudo ꝗtũ ad hoc ut peti possit declarõ corã iudice cõpetenti, & ꝗtũ ad hoc ut fieri dẽat, si non probat̃ ꝯriũ per ea q̃ no. Bar. in d. l. in illa sepe. & l. hoc iure. an̄ fi. de uer. ob. non tñ sequit̃, q̃ sit liquidũ d. Raynerũ teneri ad d. pœnã, quousq; fuerit per diffinitiuã s̃niam quæ remedio appllõnis retractari nõ possit hoc declaratũ; uel ꝑ ipsum hoc fuerit ꝯfessatũ, quia ut ꝫ. diai, illud dr̃ liquidũ ꝫ qd̃ negatio nõ admittit̃. sed hic negabit d. Rayneri qa se incidisse in d. pœnã, & declarõ ꝑ diffinitiuã s̃niam nõ est facta, nec fieri põt per officialẽ mercantiæ, qa nõ est iudex cõpetens super hoc, debuerunt ergo dicti fratres primò adire ptũ ẽ, & facere hoc declarari & liquidari. Sed ad ꝓdicta r̃ideo, primò nõ esse verũ q̃ ad hoc ut de aliquo possit obiici cõpensatio, requiratur q̃ sit adeo liquidũ q̃ negari non possit, puta ꝑ diffinitiuã s̃niam, vel per instrm̃ guarentigiatũ, uel per ꝯfessionẽ semel factã. C. de non nu. pec. l. gñaliter. imo sufficit q̃ possit incontinenti liquidari per ꝓbões testiũ uel instrĩ de facili, & sine longis ambagibus coram iudice exhibendorum ꝗtũcunq; ꝯ tales testes uel instrm̃ admittatur ẽ exceptio & ꝯtradictio, ut patet in d. l. fi. C. de cõpen. ibi. sed possit iudici facilẽ exitũ &c. alias frustratoriũ esset qd̃ ibi dñt do. q̃ siue sit liquidũ siue possit incõtinenti liquidari, cõpensatio admittitur. nec ẽt est uerũ, q̃ requiratur declarõ facienda per iudicẽ corã quo opponitur cõpensatio, quia si petis a me centum, in quib. ego me teneri ꝓfiteor, tu negas, ego offero me paratũ incontinenti docere ꝑ testes uel ꝑ instrm̃. dico q̃ iudex me audire, & ꝓbões admittere, & si ꝓbauero nõ expedit q̃ declaret te teneri, sed [b] sufficit q̃ me absoluat a tua petitione, cũ mea exceptio fuerit ꝗsi incidens super qua non est ꝓnunciandũ, ut l. 1. C. de or. iud. & talis absolutio erit diffinitiua si iudicium per te motum erat ordinarium. si verò extraordinarium & executiuum, erit interlocutoria[c]. & ita debet intelligi quod dñr do. in d. l. fi. Mõ in casu nr̃o iudicium motum in curia mercantiæ executiuum & extraordinarium, in quo assignatur certus terminus arbitrio iudicis ad soluẽdũ ꝯm ordinamenta dictæ curiæ. Et si dicti fratres opponerent cõpensationem de quodã alio debito, puta de mutuo q̃ offerrent se paratos ꝓbare per testes uel per instrm̃ ẽt non guarentigiatum infra illum terminum, quem iudex eis assignasset ad soluendum, sine dubio deberent audiri. per ea quæ no. Bar. in d. l. aufertur. §. qui compensati. ff. de iure fisci. quia licet tale debitum negari, & sic non sit adhuc liquidũ, factis tñ ꝓbõnib. ꝯtra eas infra eundem terminum nil rõnabile allegetur, satis apparebit liquidatũ, ut colligitur expressè. ff. de in. in. l. aliaṡ. in uerbo liquido. Multo ergo fortius debet admitti cõpensatio de d. debito pœnali, in quo nulla probatio requiritur ex parte dictorum fratrum, sed sufficit sola negatio ipsorum, ut dixi; quia satis apparet liquidum ipsi iudici per inspectionem compromissi & laudi, per quæ obligatur ad pœnam, si laudo non obtemperat iuncta negatione dictorum fratrum absque aliqua declaratione iudicis iam facta, cum satis sit q̃ fiat per legem, quæ præsumit pro negantibus. ut in iuribus ꝫ. alle. vnde si dictus Raynerius negat se incidisse in pœnam, debet sibi assignari terminus breuis qui comprehendatur sub termino dato dictis fratribus ad soluendum, quia nõ debet dari prolixior terminus ad probandum replicationem, q̃ ad probandum exceptionem, ut æqualitas seruetur. l. fi. C. de fru. & lit. exp. Sed ad probandam exceptionem compensationis prædictam, si necessaria esset

esset pbō qđ s̄. negaui, non daret maior terminus q̃ datus fuerit ad soluendum, fm no. p Bar. in d. §. q̃ pensatione. ad qđ facit qđ no. in d. l. si is a quo. ff. vt in pos. leg. ergo nec ad replicādū vel pbandū replicationē 𝔷 d. exceptionem iā pbatā nisi ex iusta cā. iusta. l. petendæ. C. de tempo. in inte. resti. Si ergo d. Raynerius s̄. d. terminum assignandum p iudicē non pbauerit se obtemperasse laudo, vel iusto impedimento fuisse detentū, apparebit iudici liq dō eū teneri ad d. penam, & p̄nis pnunciabit non esse pcedēdū sup executione petita obstante exceptione ꝯpensationis pbata iure psumptionis & non reprobata. Et d. pnunciatio erit interlocutoria, non diffinitiua, qa fit sup extraordinario & executiuo iudicio, non superordinario ut dixi. cuius effectus erit, qa non fiet d. Raynerio piudiciū, quominus in ordinario iudicio postea p ipm intentando, si voluerit petere ordinarie declarari se nō occidisse in d. pœnam, qđ pt. ff. de fideiu. l. si contendat. de libe. leg. l. Aurelius. §. i̇. cētū. posīt pbare 𝔷riū, & obtinebit, † qa sola lata in sum mario & executiuo iudicio nō facit piudiciū in ordinario, ēt sup eodē intentādo. l. a diuo. §. si super. de re iud. & expresse p Bar. C. qñ puo. ñ est ne. l. 1. in vlt. col. ver. videdū est, qñ de nullitate &c. & Bal. C. de cōsti. pec. l. receptitia. & in Spe. de instr. edi. §. instr̄m. uer. pe. facit. l. si qs a liberis. §. si uel parens. ff. de libe. agn. de his q sunt sui uel ali. iur. l. pe. Sed si in ordinario iudicio moto oppone ret ꝯpensatio, & pbaret, & reus diffinitiuē absolueretur, n possēt actor in alio ordinario pbare 𝔷riū. l. perēptorias. C. sen. rescin. si posse. ita intelligo istā materiā, & credo verissimū dicere. Et si d. Raynerius postea in ordinario iudicio obtineret pronunciari se nō teneri ad d. pœnā, posset iterato petere executionē d. sniæ, qa p primā sniam nō esset exclusus ppetuō, cū sit interlocutoria, vt s̄. dixi. Et ad cōfirmationē pdictorū facit, qa si aliud diceremus. s. q esset imputandū d. fratribus eo non fecerunt primō liqdari in curia ptātis illū incidisse in d. pœnā, sequeretur incōueniens. l. q sine culpa priuaretur iure suo. Nā non poterat diuinare, qñ pars aduersa vellet eū repetere in curia mercantiæ &c. ff. de pet. hæ. l. si qs libertatē. circa med. Nec debuit arctari ad hoc petendum. C. ut nemo inuitus. l. 1. qa sciebat ius suū ubiq; durare. l. sicut. §. nō vr. ff. qb. mo. pig. uel hyp. sol. Et poterat sperare, q d. Raynerius recognosceret bonā fidem. l. qa sciēs se teneri ad pœnā & posse repelli p exceptionē cōpensationis, nō peteret executionē d. sniæ, & sic consulitē noluerunt dicti fratres superuacaneis sumptibus se implicare. ff. de inoff. test. l. 1. & ar. ff. de bonis lib. l. si uero. §. pen. ibi. qa se dicere sperasse &c. Vñ non est qđ eis imputetur, ex quo pñt incontinenti docere de dicto debito, & sicut non posset per testes illud istēm, qđ nullus sani capitis negaret, eodē mō pmittis psum ptionē, vt dixi, & p glo. d. l. tutor. de peri. tu. Et p pdicta dico, q si d. fratres pñt incontinenti & 𝔷 terminū eis datū ad soluendū facere fidē iudici, quāt ipsi soluerunt de suo illis creditoribus hr̄ditarijs, qbus habebat soluere d. Raynerius ex forma dicti laudi, vt mihi asseritur, q ēt de hoc debet admitti cōpensatio p rōnes pdictas, & qa p hoc d. Raynerius eis tenetur. l. soluendo. ff. de ne. ge. & ar. ff. ad Vellea. l. 1. in fi. cum l. seq. quia boc onus ad Raynerīū ptinebat. Ad pdicta ēt facit, qa de debito naturali tñ posīt obijci cōpensatio. l. ēt ff. de cōpen. & tñ illud per uiam agēdi & p diffinitiuā sniam non pt liquidari, quia non est sufficiens ad agēdum, ergo paret q talis liqdatio p sniam non est necessaria. ¶ Vlterius dico, q ēt si diceremus requiri declonem iudicis super hoc, q d. Raynerius inciderit in d. penam, & posito q officialis mercātiæ non posset facere principaliter eam, pt tñ eā facere incidēter & quo ad effectum dictæ executionis concedendæ uel denegandæ, quia cum habeat iurisdōnem super ipsa executione, & principalr petitur, hēt ēt sup quolibet eius incidenti. C. de iud. l. quotiens. ¶ Cōcludo ergo de d. pœna posse cōpensationē obijci, & de quolibet alio debito qđ. 𝔷. terminum sorori assignatum dictis fratribus possēt liquidari p testes uel p instr̄m, licet nō esset liquidatum p sniam diffinitiuā, uel p cōfessionem partis, & impediretur dicta executio. ¶ Restat rñdere super tertio & vltimo qsito, in quo bene expediēs puto dicēdum, q dicti fratres possint cogere d. Raynerium ad soluendum dictis creditoribus, fm qđ in laudo fuit condēnatus, qđ laudum ipse censetur acceptasse & ratificasse, eo ipso q bona sibi adiudicata ob d. cām ipse recepit. ar. ff. mādati. l. si pcedente. in fi. ad mace. l. 3. in fi. Nec obstant illa uerba laudi dū dixit, alioquin pñs laudum &c. quia vt dixi cum fuerint apposita i pœnam ipsius Raynerij non obtemperantis laudo, q ex eo colligitur, quia sub illa conditione & euentu apposita sunt, non debēt

in eius fauorē redundare. ff. de leg. 1. l. si seruus plurīū. §. si qs añ. & ibi no. ff. de capi. di. l. 1. §. nemo. & ibi no. ff. de hære. insti. l. si qs insolidū. ne sit in sua ptāte se exonerare a dicta condēnatione. ar. ff. de iureiu. l. 3. §. 1. Et quia de iure cōi sic esset, si d. verba nō fuissent apposita, vt dixi super primo articulo. p ea q no. in l. qui fidē ff. de transac. & ff. de leg. 2. l. cum pr. §. libertis. p Dyn. & Bar. Sed pfatus Raynerius non posset inuitis dictis hr̄dibus retinere dicta bona & illis soluere, postq̃ semel fuerūt in mora soluēdi, licet sit in cōpromisso, rato manente pacto, & licet pœnā solueret vel cōpensaret, ut dixi. Illud aūt constat, q si dicti fratres nolunt d. Raynerīū cogere ad soluēdū dictis creditoribus, tenētur eidem dimittere dicta bona. arg. ff. de iu. iu. l. si duo. §. si quis iurauerit. cū §. se.

S V M M A R I A.

1 *Sententia non est nulla ex eo q acta non fuerunt producta coram successore, cum non concernant merita causæ, & satis est instātiam durare, licet iudex ignoret.*
2 *Actorum oblatio, an coram iudice appellationis sit necessaria, ut certus sit de instantia.*
3 *Appellationis prosecutio quando sit nulla, & a quo tpe incipiat currere tps̄ eī.*
4 *Dilatio, post, significat extremitatem & lapsum totius temporis.*

CONSILIVM CXVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Super primo dubio si q̃ritur, an snia lata in curia ptātis sit nulla ex eo, q coram iudice qui eā tulit ñ fuit pducta oblatio & restō actorum facta suo pdecessori corā qno lis fuerat inchoata. Puto q non, quia talis pductio nō fuit coram eo necessaria, cū non concerneret merita causæ, de qua corā eo agebat, vel sup nullitate illius laudi, qđ petijt Iacobus declarari nullū, sed concernebat uires sniæ ferendæ p ipm iudicē, de qbus adhuc non disputabat, vñ sufficiebat, q in veritate tps instantiæ duraret tpe latæ sniæ dcdncto, & tpe oblationis actorū q in tpe instantiæ cōputari non debebat, sicut nec coram eo fiēda erat pductio aliorū dierū feriatorū & inutilium, qui de d. instantia deberent deduci, sufficit ergo q dictus iudex poterat sniam ferre, & q crederet durare instantiā & durabat in ueritate, licēt ipse ignoraret ex quo capite durabat, ex quo 𝔷riū non afferebatur coram eo, & sic opinio sua concurrebat cū ueritate. ar. l. cum quidā. §. qđ dr̄. & l. qđ si dubitetur. ff. de acq. hær. & l. seruū filij. in fi. ff. mādati. & qđ no. Inn. in c. cum ex officij. de pscrip. † Sed si q̃rit, an coram iudice appellationis & nullitatis debuerit pduci d. oblatio actorū & restō, ex quo coram eo dicebat snia pdicta nulla, tanq̃ lata extra terminū instantiæ facta cōputatione dierū a die primæ citationis. Dico q sic, qa ea non facta non ꝯstat nec ꝯstare pt dicto iudici pfarū tps oblationis actorū debere deduci de tpe instantiæ primæ causæ, sicut sibi ꝯstat de alijs diebus feriatis in honorē Dei, q cum sint solennes feriæ, certæ, & determinatæ, & innariabiles, non pñt esse non notæ, non sic de hoc tpe, qđ pt uariari fm facti cōtingētiā. ar. ff. quib. ex cau. ma. l. sed si p ptorē. §. si feriæ. cū se. & se. Cum ergo allegēt nullitas ex isto capite, & sibi sit facta nota p inspectionē actorum inceptio litis & ēt finis, & apparet sibi ex hoc notoriē & manifestē, q snia lata fuit post lapsum 60. dierum a die primæ citationis, nec sibi cōstat q illi dies debeant deduci tanq̃ inutiles, nec e𝔷 hēt pnunciare super nullitate d. sniæ, ēt si uerē nulla nō sit, quia si dicta oblatio actorū non pdest alteri parti, ex quo eā nō pduxit, vt no. gl. ff. de eden. l. 1. in prin. ꝗ incipit. l. ad aduocatū. in fi. maximē quia est alius magistratus, cui nota esse nō pt. ff. de pb. l. quotiēs. in fi. & qđ no. Bar. in §. 2. C. de eden. Et quia ex actis tm̄ hēt pnunciare. l. illicitas. §. ueritas. ff. de of. pīi. facit l. hoc aūt. ff. qui. ex cau. in pos. ea. & qđ not. Bar. in l. multum. de condi. & demon. cum si.
3 † Super secundo dubio alias cōsultus in alia cā pp teap pellatū consulere recusaui, q psecutio appronis ex d. capite sit nulla, & scio pres alios eodē mō recusasse, quia nec rōnabile est hoc dicere si bñ consideret; cuius rei gratia ne sub æquiuoco pcedamus, est pmittendū, q si certum esset tps apprōnis psequendæ fore cepti, & q̃reretur an finis eius posset præueniri, tunc de iure cōi distinguitur an tale tēpus fuit præfixum a iudice, uel a parte, an autē a iure tm̄. & hic est casus in c. oblatæ. & in c. sæpe. de app. cum si. q capitula non faciunt ad casum nr̄m, ut. 𝔷. patebit. ideo impertinenter ad hoc allegantur. Interdum est certum, q tēpus prædictum nondum incepit, puta nondum fuit apprō interposita, & tunc est clarū q psequutio fieri non pōt, imo si fieret esset præpostera. l. nt debitum. C. de hæred. act. & hēt locum id qđ not. p gl. & Bal. C. qui admit. ad bo. pos. pñt. l. si. qui dñr q paria sunt aliquid facere añ inceptionem termini, uel post finitum terminum. Et sicut

 facta

facta post sunt nulla.l.bonorũ.ff.rem ra.ha. ita facta ante. Vnde si e ꝓcurator esset datus ex die & ad diem, tam facta p eum ante diem ea quo, q̃ post diem ad quẽ, essent nulla.ff.de proc.l.3. Interdum dubitatur an tps appelłonis ꝓsequẽdæ sic ceptũ, uel non, & iste est casus nr̃, nam q̃ ante lapsum 10. dierũ datorum ad appellandum, licet appełło fuerit prima die interposita, nõ sit ceptũ, facit cortex uerborũ statuti dicentis post dictos. 10. dies &c. non.n. dicit post appełlonẽ interpositam, sicut dicit de tpe appełłonis pñtandæ, vnde non sine ministerio vĩ uoluisse facere dĩam inter d. tpa, vt vnum incipiat statim post appełlonẽ interpositã, aliud nõ sed post finitũ tps appełłonis interponendæ. Si.n. aliud uoluisset, leue erat dicere de uno, sicut de alio dixerat. s. a die appełłonis.l.1.§.finautem a deficientis.C.de cad.tol. † vñ dictio, post, ꝓsignat extremitatem & lapsum totius 1 pis.ar.ff.de ꝓdi.& dem.l.4.de uul.& pup.l. in substitutione.§.fi. Qđ̃ ãt tps ꝓdictum inceperit statim post appełlonem interpositam, & sic d. ꝓsecutio facta fuerit post inceptum terminum, faciunt multæ rõnes. Et primò rõ uitãdæ absurditatis. nam si statutum uoluisset illud qđ̃ ꝫ. dixi in ꝫriũ, esset ualde irrationabile nullam hñs in se rõnem, qđ̃ non est dicendum.S.di.c. erit ꝫt. vcꝫ q̃ si appełło interponatur prima die, non posit appellans ꝓsequi an lapsum 10. dierum, nam ex hoc sequeretur, q̃ totum illud tps esset inutile tam appellãti q̃ appellato. Sed hoc ad quid uoluisset statutũ non uideo. s. tenere manus appellantis ligatas tot diebus sine aliqua insta cã, non utilitate, & sic esset protelare lites & earum tpa, cuius ꝫriũ oĩa iura clamant.C.de iud.l.properãdum. cum si.nec dicat aliquis, q̃ hoc statum fuit, vt appellatus posit ꝓmunire, qua hoc non est præsumendum statuentes uoluisse, cum pro fñia præsumatur b.l.herennius.§.gaia.ff.de euic. extra de renun.c.in pñtia. potius indiget præmunitione appellans q̃ appellatus, vñ potius ob fauorẽ appellantis q̃ appellati vñr induci cuius appellati interest, ut q̃ cito currant fatalia non ut eorũ cursus impediat, ut sic fñia transeat in rẽ iudicatam.C. de tẽpo.app.auth. ei cui.& ꝓ totũ.& si sic esset potuit appellans suo fauori renunciare, & añ lapsum 10. dierum prosequi.C. de fidei c.l.post mortẽ.ff. de uer.ob.l.inter stipulantẽ.§.inter certã. p qđ̃ tollitur rõ quorũdam dicentium, 1 pa d. statuti fuisse statuta in fauorem appellati. Nam fateor in quantum statuitur q̃ currant, qa in fauorẽ appellati inductum est, q̃ appellans appellare posit, & debeat ꝫ. 10. dies & nõ vltra, & proleq ꝫ. 30. dies & non ultra, licet terminus solumis in dubio intelligat fauore eius, q habet soluere.l. eũ qui.ff. de uer.ob. Sed q̃ non posit appellans prosequi ante lapsum 10. dierum, si appellauit prima die, hoc nõ posset dici statuum in fauorem appellati, qa non esset fauor, sed odiũ. Nã si appellans ꝓseq non posset, necessariò sequeretur q̃ d. 10. non ꝓputarẽtur in tpe 30. dierum datorum ad ꝓsequendũ appełlonem.l.ꝫ maiores.C.de inof.testa.& C.de tẽpo.ap.auth. sed si in medio. sed ipsi appellato magis expedit, q̃ ꝓputentur, ut sic citius excludatur appellans, que d.auth.ei qui.& in clem. sicut. de ap. Dicendum est ergo, q̃ aliud sanior intellr̃ dari dẽt d. statuto. Cũt dum dicit post d. 10. dies &c. habuerit respectũ solutum ad casum, quo ultima die dictorũ. 10. dierum interponeretur appellatio, sed si interponatur prius, tũc lcipiat a die interpositæ appellationis, sicut & ꝫ. dixerat de tpe appellationis pñtandæ, cũ sit eadẽ rõ. quod patet, q̃ a pñtatio appełłonis est de ꝓsecutione pñus. qđ̃ oñditur, q̃ si appellaretur ultra 10. dies, statim inciperet currere terminus 20. dierũ ad ꝓsequendũ & 8. dierum ad pñtandum, sed si pñtatio nõ esset de ꝓsecutione, non deberent d. termini simul currere, imo post pñtatiõe deberet incipere terminus ad ꝓsequẽdũ.ar. eorũ q̃ no. Bar.ff. ad tur pil.l.in senatus.in fi. cuius in ꝫrium patet ex llatuto, si bñ inspiciatur. Si ergo pñtatio est pars prosecutionis appełłonis, & terminus ad pñtandum incipit currere a die appełłonis interpositæ, ergo & terminus ad prosequendũ, qñ ãt post lapsum 10. dierũ appełło interponatur, sed si in ultima die, tunc post 10. dies ut in ultima pte statuti, nõ tanq̃ post 10. dies, sed tanq̃ a die interpositæ appełłonis. Et tenendo hunc intellr̃ cessant absurditates & inconuenientia, & deseruimus iuri cõi, qđ̃ uult ut cessante cã dilationis cessat dilatio.l.a filio.§.aliũ no.ff.ad treb.& qđ̃ no. Bal.C. q̃ admitti ad bo. pos. pñt.l.si. ubi vĩ hanc, Cõnem determinare in fi. pro ista parte. Præterea uerba illa post dictos 10. dies &c. referunt ad oẽm cãm & ꝓdõnẽ dictorum 10. dierum.ar. eorũ q̃ not. Bar. in l.1.§.si.si fa. fur.fe.di.& l.t.de recepta. Sed natura & ꝓdõ dictorum 10. dierũ hæc est, q̃ cum non ꝓ se dentur, sed p appełłonem interponendã, ea interposita circũducti sint, & hac perinde ac si lapsi essent, e qa ubi duo p unũ, ibi unũ tñ̃.ff. de euic.l.qui libertatis.§.seruus.& sic sola interpõ appełłonis attenditur non pendentia. 10. dierũ q̃ pp illam statuta fuit. sicut igr̃ diebus uerè lapsis & sine dubio inciperet tps appellationis prosequendæ, ita & si lapsi finguntur, quia paria sunt aliquid esse uerè factum, uel fingi & haberi ꝓ facto.ff.de cacu.tu.l.cum ex oratione. ¶ Concludo ergo sine ulteriori prosecutione, quia res apud me clara est, q̃ tps appełłonis ꝓsequendæ ex forma statuti florentini incipiat currere a die interpositæ appełłoni, sicut tps pñtandæ appełłonis, q̃ est pars ꝓsecutionis, & q̃ tunc incipiat post lapsum 10. dierũ ad appellandũ, qñ vltima die 10. dierum fuit interposita, & ita debet statutũ intelligi, & sic potuit iste Iacobus prosequi, & si nõ fuisset prosecutus, cucurrisset sibi tps 10. dierũ a die appełłonis interpositæ, nam hoc necessariò sequi ex pcedente ut ꝫ. dixi. Et sic dico nõ esse uerũ, q̃ hic non fuerit seruata forma statuti, nã p prædicta ad hoc & alia q̃ in ꝫriũ allegantur, faciliter rñdẽr, q̃ facere grã breuitatis omitto, qa laboriosum & ꝓlixũ esset potius q̃ subtile uel utile, sed intelligẽtibus relinquo. Et si sic aliud diceremus, sequeretur ꝫdictio & oppositũ in obiecto, vcꝫ q̃ statim interposita d. appełłone incepisset currere tps ad pñtandum appellatiõe. pñtatio est pars ꝓsecutionis, ut dixi, & in pñtandum incepisset currere vt tps ad prosequendum, scilicet 30. dierum. hoc qualiter procedere posit non uideo &c.

S U M M A R I A.

1 *Delegati a domini florentinis possunt subdelegare, quia populus s. verentinus non recognoscit superiorem.*

2 *Delegati ad faciendum concordiam cum iudæis possunt per subdelegatos facere.*

CONSILIUM CXVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Quod dicti dñi & collegia non potuerint sic cõmittere officialibus montis, vt posse sic probari a sufficienti partiũ enumeratione. nam aut mandatum & ptãs eis attributa p oportuna ꝓsilia æquiparatur mandato iuris dictionis, aut mandato arbitratorum, aut mandato simplicis procurationis. Si mandato iurisdictionis, tunc dicentur fuisse delegati, cum ad eorũ ordinariũ officium, vcꝫ prioratus hoc non pertineret.ff.de ol.eius cui man.est iuris l.l.& si prætor. q̃ si ad officiũ prioratus sine alia cõmisione 1 ptinuisset, dicerentur potius ordinarij, & talis cõmissio diceretur potius fuisse qđã excitatio ptãtis ordinariæ.de offi.ordi.c.licet.& quod ibi ꝓdoc. Constat aũt q̃ delegati non subdelegant nisi sint delegati a principe.C.de iudi.l.a iudice.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.l.fi.in prin. licet secus in ordinario.l.& quia.ff. de iurisd. om.iud. Si uerò comparamus eos arbitris, idẽ.ff.de arbi.l.non distinguemus.§.quitum.uer.idem pedius. Si uero mandato procuratoris, sitr idem, quia constitutus ad negotiũ, quod non habet certam & limitatam formã, & sic aliqđ ex suo iudicio hẽt expedire, non ꝓt aliquẽ substituere, quia cẽsetur electa industria psonæ.ff. de diuer.& tẽpo.pscri.l.pen.§.2.de offi.deleg.ex cuil lib.6.c.tit.§.si.uer.cæterum.in antiquis. Præterea posito q̃ habuissent a principe ptãtem cõmittendi, debebat intelligi anteq̃ functi essent offõ eorum, qđ̃ fuisset anteq̃ aliquid per seipsos fecissent, sed ipsi egerunt & perfecerunt concordando .s. cum certis iudæis usque ad certum tps, vñ non possent nunc ipsi illo finito pro alio tpe cũ illis concordare, quia pp diuersitatẽ temporum censeretur noua concordia & ꝓuisio.l.si usufru.m. in bienniũ.ff.de usufruc.leg. iuncto eo qđ̃ no. in l.pantonius.§.rei ꝓdpellionis.ff.de acq.hære. p gl.& l.denunciasse.§.qđ tũ.de adulte. per Bar. qui dñt, q̃ diuersitas tẽporũ inducit diuersitatẽ actuũ. Constat aũt, q̃ commissio facta dñis prioribus & collegiis intelligi de prima uice & de primo actu.l.bonos.§.hoc sermone.ff.de uer.sig.ff.qui & a quibus.l. matrimoniũ.ff.de ꝓdi.& dem.l.hæc ꝓditio.ff. de lega.3.l.cũ pr.§.pr certam. Si uerò ipsi dñi priores & collegia non possent nunc per seipsos facere cum dictis iudæis nouam cõcordiam tanq̃ functi per primam eorum offõ.l.iudex postq̃.ff. de re iudi. multominus alij.s. officiales montis ex commissione ipsorum, quia quod nõ põt quis per seipsum, nec per alium põt.ff.de admi. rerum ad. ciui.perti.l.3.§.1.cum concur. ¶ † Br his non obstantibus cõtrarium dico. Et primò procedendo per eundem ordinem, si comparemus eos delegatis, dico q̃ sicut delegati a principe põt subdelegare, ita & isti, quia delegati fuerunt a consilis oportunis, q̃ repñtant totum populum, ut no.gl.C.q̃ sit long.consue. super sub. & no.in l.obseruare.C.de decu.l.i.x. Sed populus florentinus, qui nõ recognoscit superiorẽ, locum principis obtinet, ut no. Bar. in l.ambi-

a ¶ Post Quid a aut hæc di ctio signifi cat. unde Bal. in cõs. 179. in 2. parte. ubi etiã de dictione 24.

b ¶ Præsumatur. Adde Bal. in cõsi. 491. in 2. parte.

c ¶ Tñ. Adde eũdẽ Pau. ꝫ. in consil. 99. nu. 3.

l.ambitiosa.ff.de decre.ab or.fa.in 2.col.ver.sciēdū est. ergo &c. & Cy.C.de condi.ob cām.l.ea lege.ante fi.ergo &c.vt d.l.a iudice. Itē si cōparamus eos arbitris vel ꝓcuratoribus, adhuc idē dico, q̄a q̄n p̄dicti hñt ius in re & ex iure radicato in ꝓpria p̄sona facere actū pñt, pñt ēt alteri cōmittere. hoc patet in ꝓcuratore in rē suā, ut l.illā.C.de colla.per quā hoc tenet Bar.in l.si ꝓcuratorē.§.1.ff.mandati.& in ꝓcuratore ad iudicia post lit. contest. C. de ꝓcu.l.nulla.& l.ꝙ qs a ꝯrio sensu.† Sed in p̄fatos dños & collegia fuit trāslatū & radicatū ius p̄tātis per reformationē datā eis dictā p̄tātē, q̄a q̄n eis cōmittitur negotiū vniuersale nō inter certas & determinatas personas, sed inter incertas, ut fuit hic, q̄a nō fuerunt noiati iudæi cū quibus haberent pacisci, cēsetur eis commissū tanq̄ ordinarijs, & sic nō p̄sonis eorū, sed officio prioratus. vt determinat Bar.in solutione q̄ōnis q̄ incipit adunantia generalis.posita in l.ambitiosa.de decre.ab ordi.fa. Cōstat aūt ꝙ ordinarius pōt alteri cōmittere, q̄n hēt ius radicatū in ꝓpria persona.l. & q̄a.ff.de iurisd.om.iu.& l.moræ.ergo & isti. Præterea ꝓcurator gñalis ad negotia pt substituere ēt sine speciali cōmissione.vt d.l.si ꝓcuratorē.§.1.ff mandati.& l.1.§.magim.de exercito. sed isti hēbāt mandatū gñale ad hoc negotiū iudæorū, quo ad oēs terras comitatus.ergo &c. Et p ista patet rñsio ad obiecta in ꝯriū, q̄a loquunt in illis qui nō possūt facere actū iure suo ꝓprio l.1.§.qui mandatū.ff.de offi.eius.cui mā.est iurisd.ita dū dicit.ꝓpriū nihil hēt &c. & l.ante litē.de ꝓcu.& C.eo. qđ quis. sed hic iure ꝓprio & ordi.radicato in corū officio, tāq̄ illis officio fuerit hæc p̄tās donata ma.no.p Inn.in c.in cāis.de elec.& p Bar.I d.q.adunātia gñalis.in §.articulo.primæ ptis affirmatiuæ. Nec ob.vltima rō, quia nego ꝙ hic fuerint functi officio ex sola pactione facta cū dictis iudæis vsq; ad quinquēniū, istud.n.ꝓcederet, si vlterius nō ꝓcessissent, & ex postfacto & ex interuallo cōmisissent officialib' mōtis ꝓ tpe vlteriori. Sed q̄a hoc fecerūt eodē ꝯtextu, dico ꝙ fuerūt functi corū officio, & his duobus simul iunctis.s.cōpositione quā fecerūt per seipsos, & ex cōmissione quā fecerūt in officiales mōtis ꝓ tpe vlteriori, & nō ex primo siue secundo. Et hoc oñdit, q̄a ipsi potuisset facere cōpositionē cū illis sine tpis p̄finitioni vel in perpetuū cū eorū ptās hoc patiat. Et eodē ergo mō potuerūt facere per se vsq; ad certū tps & eodē instāti cōmittere officialibus mōtis ꝓ vlteriori tpe. p ea q̄ no.Bar.satis bene ad ꝓpositū.ff.de le.3.l.vnū ex familia.§.sed si fundū.& §.si duos.& perinde ē, ac si ꝓ toto tpe & ꝓ singulis reuocatiōib' factū foret p eos.l.ita āt.§.gessisse.ff.de admi.tu.cū si. ¶ Cōcludo ergo p̄fatos dños & collegia potuisse d.ꝯmissionē facere in officiales p̄dictos. Et ita ꝯsulo &c.

S V M M A R I A.

1. *Filii fratrum soli admittuntur cum fratre & sorore utrinque coniunctis ad successionem defuncti a sororis non filii filiorum.*
2. *Soror quando appellatione fratris contineatur.*
3. *Statutum excludens sororem a successione fratris an uideatur sine intelligatur excludere a successione sororis.*
4. *Statuta quomodo extendantur.*
5. *Statutum in causa proxima, censetur statutum in remota, quae per illam & ex illa descendit, ut infra patet.*

CONSILIVM CXIX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Hæreditas p̄dicta vr̄ pertinere de iure cōi pariter ad dictū Gasparē fratrē & dominā M. sororē dictæ defunctæ vtrinq; cōiūctos exclusō dicto D. ꝓnepote ex fratre prædefuncto, † q̄a cū fratre & sorore vtrinq; cōiunctis soli filii fratrū admittunt nō filij filiorū. C.de leg.hære.auth.cessante.& no.gl.in auth.post fratres.la 3.co.ti.in glosella prima. Et si dicat illa auth. cessant. loquitur de fratribus, vt succedant fratri, nō de sororibus.† Rñdeo appellatione fratrū in materia fauorabli & nō repugnāte iuri cōi cōtinet soror[a].ff.de pac.l.tres fratres.de leg.3.l.lucius.§.q̄situ. Prætera in auth.post fratres.la t.fit mētio de sororibus.† Si verò q̄ritur an per statutū de quo.s̄.solus frater admittatur exclusa sorore.vr̄ dicendū, ꝙ nō, quia dictū statutū loquitur cū tractatur de successione fratris, sed in casu nostro tractatur de successione sororis, ad quē casum statutū p̄dictū corrigens ius cōi trahi non videtur, licet in eo sit eadē rō.l.si verò.§.de uiro.ff.de solu.matr.C. de colla.l.illā.circa mediū.ubi lex facta in una persona non trahitur ad alterā similē.ff.de leg.l.qđ verò.de regu.iu.c.q̄ a iure. & c. in argumentū.l.6.& qđ no.in auth.quas actiones.C.de sacrosan. eccl.de app.l.p̄cipimus.in fi.de testa.l.sancimus.cū simi.† Statuta ꝯ sunt stricti iuris.l.cōstitutionibus. ad munic.l.qđ cōstitutū.de test.mil.vnde nō licet ipsm extendere ad casum nō expressū.l.quæquid astrin.ff.đ ver.ob.sed relinquit dispō iuris cōis.l.si cū dotē. in prin.solu.ma.ff.de lib.& posth.l.cōmodissime. Nā in restringibilibus cessat arg.a pari & a maiori, ut dicit Io.And.in addi.Spec.ti.de act.seu peti.in addi.magna circa mediū. remittens ad notata per eū.de rescrip.postulasti.ad fi.magnę gl.& patet de p̄b.cul de non.l.ib.6. Hoc ēt patet ex no.per Bar.in l.oēs populi.in 5.q. prin.q.4.vbi q̄rit an recipiant interpretationē extēsiuā.& tenet ꝙ nō in decisis a iure cōi, sicut est in casu nostro. & per eundē in l.si cōstante.solu.ma.in 1.q.prin.q.vlt.in distinctiōe. Nec ob.qđ no. Dy.in regula in argumentū.vbi vr̄ tenere ꝙ per identitatē rōnis uel maioritatē fiat extensio.& idē Cy.C.q̄ sit long.consue.l.1.s̄m Nic.Mat.q̄ñ.s.verba nō sunt oīno repugnātia, sicut est in casu nostro, ꝙ appellatione fratris cōtineatur soror.ꝓ quo facit.l.libertū.§.1.ff.de ritu nup.nā debent p̄dicta intelligi s̄m no.per Bar. in l.oēs populi.s.in casibus a iure non determinatis in ꝯriū ut in casu nostro per dictā auth.cessante. Itē ēt dico, ꝙ statutū loquēs de una persona bene extenderetur ad alterā, q̄ veniret illa mediante, vt sic excludat filiā a successione fratris extante filio. nā excludet ēt neptis a successione aui existente nepote, & ita disputando tenuit Iac.de Are.ut refert Io.And.in addi.Spe.ti.de succes.ab intest.super rub.rō est, quia auus iungitur nepoti mediante filio patreq; ipsorū & nepos & neptis sibi ipsi auo.† vnde qđ statuitur in cā proxima, statutū censetur in remota q̄ per illā & ex illa descendit. verba fuerunt Bal.in d.l.illā.C.de colla. vnde fateor in casu nostro, ꝙ s̄.scriptū statutū loquēs de fratribus patruelibus extēditur ad fratrē carnalē per quē patruelis ꝯiūgitur, q̄a in eo est maior rō vt excludat sororē. Sed inquātū loqtur de hr̄ditate frīs vt ab ea excludat soror, nō extēditur ad hęreditatē sororis, q̄a frater nō cōiungitur sorori p aliā sororē, nec eꝫ, sed per parētes, qđ patet, q̄a si soror alia nō fuisset, nihilominus ista soror esset ꝯiuncta huic fratri, qđ nō esset si nō fuisset pr̄ vel mater. Vñ statutū excludēs matrē extāte fratre porrigitur ad auiā q̄ p matrē ꝯiūgitur, & excludēs filiā porrigitur ad nepotē vel neptē ex filia q p filiā ꝯiūgūtur, sed excludēs patruū nō porrigitur ad amitā, q̄ p patruū nō ꝯiūgitur, q̄a & sine patruo esse potuisset & excludēs materterā nō porrigitur ad auūculū, ita patet ex notatis p Bal.i d.l.illā. Sic in ꝓposito statutū hoc excludēs a successiōe fratris bñ porrigeret ad nepotē ex frē q venit ex p̄sona frīs, sed nō ad sororē q̄ ꝓ se venit. facit qđ idē Bal.no.in l.si defunct'.C.de suis & legi.hære. Hæc.n. pars tutior est, q̄a minus odij ꝯtinet. Et ita vr̄ mihi Pau.de Ca.&c.

S V M M A R I A.

1. *Mutuum quomodo impugnetur, & maximè quando dicebatur fallum menteatur. Item ꝙ nulla interuenerat numeratio, sed pecuniæ erant in quadam bursa cum nu.seq.*
2. *Dementia qualiter probanda sit.*
3. *Testes qui dicunt pecuniam non interuenisse non nocent, quia potest saluari instrumentum per conuersionem unius debiti in alterum, & 4.*
4. *Notarius qualiter hēat conficere instrumētū quādo pecuniæ traditur in bursa.*
   Falsum non est ꝙ in se aliquid ueritatis habet.
5. *Ratificatio facta per filios illius dominæ multum arguit pro ueritate mutui.*

CONSILIVM CXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso quodā processu agitatio in curia dñi Potestatis ciuitatis Pisarum inter Simonem quondā Lotti ciuem Pisarū agentem hypothecaria ex parte vna, & Pierū q. Bartoli de Luglia reum & possessorem ex altera, super quadam domo quæ dr̄ fuisse obligata D. Tecciæ q. Lodouici de Luglia pro dotibus suis a q̄ua D. Teccia dictus Simon causam habuit. visisq; & ponderatis positionibus & articulis quamplurimis tam superfluis q̄ onerosis responsionibus factis ad eas, & attestationibus similiter verbosis & modicæ importantię potissimè factis pro dicto Piero, quia vbi sufficiebant duo uel tres articuli & totidem testes, fere ultra quadringenta magis forte ad confundendum iudicem, q̄ ad veritatem indagandam. Super eo qđ quæritur, an sententia absolutoria lata pro dicto Piero ex ea maxime causa, q̄a unus de testibus descriptis in instrumento mutui producto a dicto Simone, videlicet Pierus olim Balditij videtur deponere contra instrumentum, quia in eo asserit notarius dictam D. Tecciam habuisse & recepisse a dicto Simone florenos auri quadringentos, & dictus testis dicit se nullam pecuniam ibi vidisse tempore confecti instrumenti, & quod interuenisse non potuit, quin vidisset, sit iusta, vel non. Attentis etiam alijs, quæ ex dictis actis & processu colliguntur.

[a] ¶ Soror. Vide Bald.in consl. 460.1.parte. & Cor.in cōsi.1.nu.14.& consl.94.nu.3.in 2.parte.

guntur. dico dictã sniam fore iniustã, & d. Pierũ fuisse indebitè ab solutũ, & q snia ferri debuit p dicto Simone, rõnibus infrascriptis, nã intentio d. Simonis erat optimè fundata ex tribus instrũis per eũ pductis, quorũ vnũ cõtinet mutuũ factũ D. Tecciæ, in secundo cõtinetur ratificatio & approbatio filiorũ d. D. Bononiæ existentiũ, de quo instrõ ego facio magnã vim; quia tollit oẽm suspitionẽ fraudis & simulationis, & declarat q d. D. Teccia nõ fuit decepta nec seducta, q̃ quo potuisset supplicari, si dicta ratificatio non interuenisset, attentis his q per alterã partẽ dñr & asseruntur, † videlicet q dicta dña erat in decrepita ætate & extra sensũ, nã nõ est credendũ, q filij eius ratificassent & approbassent id q̃d ipsa fecerat, si ita esset, quinimo ipsorũ interuentus facit hãc pñsumptionẽ cessare arg. bonũ. C. de transac. l. transactionẽ. vbi interuentus amicorũ hoc facit fortius filiorũ. vnde hæc suspitio cessat, & præsupposito q vere mutuũ factũ fuerit, q tã ex dicta approbatione filiorũ q̃ ex legalitate notarij, qui confecit instrũ mutui, de qua testes sufficienter deponunt, colligit. C. de pba. l. cũ pcibus. de ar bi. l. ne in arbitris. circa mediũ ibi. vel post diffinitiuã sniam hoc scriptũ inueniat & c. de iur. & fac. ign. l. si post diuisionẽ. & q̃d no. Bar. in l. 1. C. de iura. calũ. non fuit necessaria tanta moles articulorũ & testiũ ad pbandũ, q illa extra sensum facta fuit, quia etiã furiosus & carens oĩo sensu ex vero mutuo obligat salté condi ctione sine eã uel actione in factũ licet non certi condictione ex mutuo, vt not. per gl. ff. si cer. pet. l. si a furioso. in pe. gl. q licẽt loquar in furioso mutuante, idẽ tñ censet in recipiente si in eius vtilitatẽ pecunia est cõuersa. arg. C. cõmo. l. 3. in prin. cũ l. præcedẽti. † q hic factũ esse pñsumitur ex dicta approbatione filiorũ. † Et vtinã qui tot & tanta articulauerũt super dicta insensualitate impertinentia, vnũ saltẽ, q̃d erat eis necessariũ articulassent. s. q tpe mutui facti erat sine sensu, q̃d minime fecerunt, sed solũ de tpe anteriori vel posteriori, q̃d minime pdesse debet ẽt si foret pbatũ de eo, q̃ a pbationes debent necessariò cõcludere, & non pbat hoc esse & c. C. vnde cogna. l. non hoc. de pba. l. neq; & l. ad pba. Sic hic nõ cõcludunt necessariò quin potuerint hẽre dilucida interualla, intra q potuit 3herere, sicut & testari. C. d testa. l. furiosum. ff. d offic. pñi. l. diuus. vnde necessariò habuit pars altera articulare & pbare de tpe instri mutui. C. de pba. l. matrẽ tuã. ff. de neg. gest. l. cũ actũ. de ope. no. nun. l. nõ solũ. §. sed vt pbari. cũ ibi no. & q̃d no. in l. ob carmẽ. §. fi. ff. de testi. de proba. l. si arbiter. q̃d nõ est factum quinimo per testes Simonis probatũ est, q̃d tunc erat sane mẽtis & boni sensus, vnde posito q testes Pieri verũ dicerent, possunt et verũ dicere testes Simonis referẽdo dicta ipsorũ ad diuersa tẽpora. C. de furtis. l. apud antiquos. extra de testi. cũ tu. ¶ Tertiũ est instrũ, in quo apparet de dote d. D. Tecciæ data Ludouico & Nicolao eius patri, de obligatione bonorũ patris præsentiũ & futurorũ. ¶ Iunctis ergo dictis instrũs cũ confessione dicti Pieri, qui cõfitet rñdendo ad articulos, q domus de qua agit, pertinuit pro dimidia ad dictũ Nicolaũ & Ludo. p indiuiso cũ patre ipsius Pieri, nõ video cur nõ debuerit sequi snia pro dicto Simone, saltẽ in dimidia dictæ domus, quia generali obligatione bonorũ sibi facta per D. Tecciã veniunt noĩa debitorũ & ẽt iura pignorũ q̃ D. Teccia habebat, prout in alio cõsilio, q̃d me recolo reddidisse p dicto Simone. † Et si plures anni sunt, plenius cõtinetur. † Nec obmutuũ iudicis, nã dico q ẽt si ambo testes i instrõ descripti dixissent illud q̃d vnus eorũ dixit, q i pe cõfecti instri nulla pecunia interuenit, & q non potuisset interuenire quin vidissent, non per hoc redarguetur dictũ instrũ, in quo cõtinet dictã dñam habuisse & recepisse dicta quadringenta, q̃ a possunt verba notarij saluari in receptione facta q̃ fit per cõuersionẽ veteris debiti in alterũ, vt si d. cta dña per prius fuisset obligata dicto Simoni, q̃d satis est verisimile attentis aduersitatibus & tribulationibus, quas & ipsa & eius filij perpessi sunt per tpa præterita, vt dicunt testes. Et ideo ad hoc vt reprobarent instrũ erat necesse, q dicerent q non interuenit pecunia, nec aliud q̃d loco pecuniæ haberet. ita determinat expresse Bar. qui mouet istud dubiũ & soluit in l. singularia. ante fi. ff. si cer. pet. a. ibi. summus expediti de tes. & gl. iuxta theoricã veniamus ad practicã & c. hoc aũt hic factũ nõ fuit, ergo & c. ¶ Præterea alius testis dicit, q ibi fuit portatũ vnũ marsupium cũ pecunia, q non numerari nõ vidit, sed bene vidit q marsupiũ remansit apud D. Tecciã. vnde licẽt notarius imperitè fecerit attestãdo illã habuisse & recepisse quadringenta, ex quo in psentia sui & testiũ nõ fuerunt numerata, non tñ per hoc redarguit eius instrũ de falso, sed debẽt verba eius intelligi sanẽ. s. q partes sic asserebant, q in illa bursa erant quadraginta, & sic dictũ instrũ censeat magis attestari de confessione q̃ de veritate, postq ex dictis testiũ sic apparet q nõ interuenit numeratio pecuniæ, sed bursa cũ ea, nec est hoc mirũ nã & in simili videmus si in scriptura mea priuata dico me accepisse mutuo centũ, ista verba pbãt magis cõfessionẽ meã q veritatẽ, & resoluunt mõ quo dixi. s. cõfiteor me accepisse. vt no. p doc. in l. si nõ singuli. C. si cer. pe. Et licet in scriptura publica nõ sit ita q vt attestari de veritate, ut ibi no. l. si ex cautione. C. de nõ nu. pe. hoc debet intelligi verũ nisi ex dictis testiũ ibi descriptorũ aliud appareat, prout est in casu nrõ, quia ille vnus testis, vẽ Simon vt declarare potius instrũ q̃ de falso redarguere, vẽ quali ter facta fuit dicta receptio. s. de quadã bursa cum pecunia in qua partes asseruerunt esse quadringenta, & hoc satis bene colligit ex not. per Bal. C. de fide instru. super rub. in 5. vel 6. col. † vbi tractat de hoc articulo qñ tradit pecunia in bursa seu marsupio non numerando eã, qualiter notarius cõficere possit instrũ, & tenet q si partes asseruerunt esse ibi tantã pecuniã, põt cõficere instrũ de dicta assertione, sed in casu nrõ sic põt fieri interpretatio vt tn testes cõcordent cũ instrõ vt euitet falsitas, q̃ a nõ est falsum q̃d hẽt in se aliquid veritatis. ar. C. si cer. pe. l. si ex ptio. ff. de leg. 2. l. cũ filius. §. hæres meus in fi. & si ita est q dictũ instrũ licet videat attestari de ueritate, resoluat in attestationẽ cõfessionis. lapso tpe opponendi exceptionẽ no. pecu. vt ei renunciatũ fuit, nõ obstantibus attestationibus dictorũ testiũ ibi descriptorũ, q̃ a ista pñt simul stare. s. q pecuniæ numeratio nõ interuenit, vt dicũt testes, & q dicta dña cõfessa fuit se in illa bursa recepisse quadringenta, in qua bursa notarius & testes dicebant esse pecuniã. Et per pdicta patet cessare oĩa, q allegant per alterã partẽ, q̃ hñr in 29. folio actorũ potissimẽ prima & secunda allegatio. † Tertiò ẽt tolitur per instrũ approbationis filiorũ, per q̃d cõset fateri uera esse ea q in instrõ mutui cõtinent de necessitate dic. dñæ & filiorũ, q̃ a forte erant onerati debitis. Quartò ẽt ob. quia potuit hic spe reddendi aliquã suã possessionẽ & reddendi dictã pecuniã in tã breui termino. Potuit ẽt esse, q dicta dña & filia eius tenebant huic Simoni in tanta quãtitate, & q dictus Simõ vt posset rehabere velit se cautelare modo pdicto, q̃d mihi satis verisimile est pp approbationẽ dictorũ filiorũ, q cũ non possent cõmode Pisis morari, excogitauerunt forte p quẽ modũ po sset eidẽ Simoni satisfacere de bonis eorũ, q̃ habebant Pisis, & q per dictũ Pierum indebitè detineri & occupari, ut sic d. Simõ de manib' ei' euelleret, cũ ipsi filii hoc cõmode facere non possent nõ stãdo Pisis, & si ita esset, q̃d ut dixi ualde est verisimile, vnusquisq; iudex deberet esse laudabilis dic. Simoni vt suũ cõsequat. l. 1. ff. de eo qd certo lo. postq apparet q ex parte sua nulla interuenit deceptio circa dictã dominã & filios, postq nõ põt dici simulatio ubi est obligatiui alterius substantia. d. l. si ex pretio. C. si cer. pet. & postq pars aduersa nullũ ius hẽt in parte dictæ domus ad dictos filios pertinente, & sic debite resistit, & potius de præda & lucro tractat q̃ de dãno vitando, vt ex sua confessione patet, dictus verò Simon de dãno vitãdo, saltẽ verisi lr sed in parte aduersa nulla verisimilitudo est, postq fatet partẽ dictæ domus pertinere ad dictos filios, & solũ nititur excludere Simonẽ per obiectũ falsi 3ctus, qui non est fauendũ. ar. l. ideq;. §. gnaliter. & l. si fideiussor. §. qdã mãdati. ¶ Cõcludo ergo q d. snia tanq̃ iniusta debet retractari p iudicẽ appõnis, & ferri pdenatoria p dicto Simone. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Ca. vtr. iur. doc. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

a ¶ Cõclude re. Adde C. ur. in cõsi. 215. incip. vi nu 8. in 2. par. & do. Alex. d imo. in cõn fi. 81. circa fi. in 4. pte.

b a Instrm. Vide ad hoc q̃ hñr p D. Mar. Soz. i cõs 3. ver. & pdicta ẽt in parte. unde dicit d Bar. eiuf dẽ d. Mari. Sozi. filius in 36. 172. ver. nec ob stat. & si in 2. parte. q caueat notarius apponere in instrõ illa uerba habuit & recepit. nisi nũeratio i teruenit illo loco & coram illis testibus ex quo illa verba probãt ueram numerationẽ.

S V M M A R I A.

1 Testator si instituit duos in bonis suis & quemlibet pro dimidia eis substituendo filios proprios uulgariter, & unus decedat uiuo testatore, qui testator in codicillis legat dimidia bonorũ suorũ filiis prædefuncti, tamen isti filii nõ debent consequi nisi dimidia rationibus & in tribus de quibus in hoc consilio.

2 Testator si legat usumfructum alicuius rei ad uitam, ille ad quem redire debet proprietas, illam transmittit ad hæredes suos.

CONSILIVM CXXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa quadã petitione porrecta 3 hæredes Antonii Pacis per Maiotũ & Pasqnam filios & hæredes Blasij Pasis ipsorũ noie ac ẽt noie Nicolai ipsorũ fratris in curia Potestatis Aretij in qua petũt executionẽ mãdari testñ & codicillos Angeli Pasque pro tribus partibus de quatuor oĩm bonorũ dicti Angeli in ipsorum fauorem & cõtra dictos hæredes Antonij, vt sciatur an bene petant, videndum est primõ super quo fundetur dicta petitio super dictis tribus partibus de quatuor. Respondeo fundatur

datur d. petitio sup dictis tribus partibus de quatuor. Rñdeo fundatur sup hoc; quia d. Angelus in suo testō instituit Blasiū patrē ipsorum agentium in vna dimidia & Antonium patrē illarum, ꝯ quas agitur in altera dimidia, & cuilibet eorum substituit filios suos, q̄ substitutio fuit vulgaris; vt no. ff. de libe. & posthu. l. gallus. §. 1. de vulga. & pupilla. l. verbis ciuilibus. C. de hæred. insti. l. fin. Et cum Blasius mortuus fuerit viuente testatore, substitutio facta de d. filiis non expirauit, sed potius locū sibi vēdicauit. prout not. de tacita vulgari in l. lex cornelia. & l. si pater captus. ff. de vul. & pup. & p Bar. e. ti l. 1. in 6. col. vñ si testator voluisset ipsos filios Blasij habere plusq̄ vnā dimidiā bonorū suorum, non oportebat facere codicillos & legare sibi dimidiā oīm bonorū suorū, put fecit, cuius cā essent habituri ea substitutione pdicta. Ad hoc ergo vt d. codicilli aliquid operent, interpretandū est, ut per eos uoluerit ipsos iure prælegati habere unā dimidiam ante partem quam habebunt, partim iure substitutionis, partim iure plegati. l. miles ad sororē. §. pro parte. ff. de leg. 2. cū concor. & deinde dimidiā alterius dimidiæ iure substitutionis tm̄. ad qd̄ bene facit. ff. de vsufr. leg. l. gñali. §. fin. in tex. & gl. Et si aliud voluit d. testator, q̄ qd̄. s̄. dixi, sibi imputet ꝙ aꝑ nō declarauit, qa significatus verborū hoc importat, vñ stare debemus ei qd̄ scriptū reperitur eius significatui, licet ipsa forte ꝯsenserit. ff. de vsufru. leg. l. si alij. & sic ita est. sequetur ꝙ ēt de bonis, quorū vsufru. relictus fuit quibusdam ad vitā, debebunt habere tres partes, qa in illis non pōt verificari dispositio testatoris facta in codicillis, qua cauit ꝙ relicta in diē vel sub conditione aduenīēte die vel conditione redeant æqualr ad pdictos. s. p vna dimidia ad dictos agentes, p altera ad hr̄des Antonij; qa pprietas dictorū bonorū nō fuit legata sed vsufru. tm̄, inter q̄ longa est differētia. ff. de auro & argen. lega. l. species. sed d. dispositio codicillaris loqͥ de his q̄ fuerūt legata. vñ cū eius verba nō verificent in eius pprietate, nec ēt ipsius dispositionis effectus. l. hos accusare. §. omnibus. de accu. l. 4. §. totiēs. de dā. infec. Relinquūtur ergo pprietates dictorū bonorum, sub gñali dispositiōe aliorū bonorū, fm quā pdicti dēnt habere tres partes de quatuor, vt d. est. Et in istis stat substātia d. petitionis. Verū licēt ista videant vrgere, requisitus tñ cōsulere pro ista parte recusaui, qa cōscientiā remordebāt, eo ꝙ ex pluribus colligit intētionē testatoris talē non fuisse, quā p oibus saluare debemus si possumus. C. de leg. l. cū q̄stio. in fi. de condi. & demon. l. in cōditionibus. in prin. & hic nō ob. l. si alij. de vsufr. lega. qa loquit qñ de intentione testatoris aꝑ nō apparet, sed hic colligit ex multis ꝙ voluit istos filios Blasij habere dūtaxat dimidiā bonorum suorū nō vltra. d. uerò Antoniū alterā dimidiā. Et primò ex pfatione, quā fecit in codicillis. ff. de hære. inst. l. fi. p quā apparet ad faciēdū d. codicillos & d. legatū dimidiæ oim bonorū filijs d. Blasij; qa d. Blasius pdecesserat, & sic credidit expirasse oēm institutionē & substitutionē factā de Blasio & filijs eius; vñ voluit d. filios pdictos codicillos ponere i locū patris eius, sed errore lapsus fuit; qa vt. s̄. dixi, hoc non expediebat, ergo talis dispositio p errorē facta nil opat. ff. de vsufr. leg. l. q. fructus pdiorū. q̄ bñ facit, sed dēt seruari id qd̄ seruaret, si verū eēt id qd̄ testator putauit. ff. de hær. inst. l. quo loco. §. si sū mortuo. ff. de ꝯdi. idebi. l. seruo manumisso. & qd̄ ibi no. in gl. sed si illud esset verū, nō haberent filij Blasij nisi in dimidiam virtute codicillorū; ergo nec nūc. Itē patet, qa voluit ꝙ legata in diē vel sub ꝯditione relicta aduenīēte die vel ꝯdōne redirent p vna dimidia ad Antoniū p altera dimidia ad filios Blasij. Si ergo voluit eos esse æquales in illis, cēsendū est ꝙ voluerit ēt in alijs, cū nō sit maior rō. Et licēt potuerit velle ꝯriū, tñ nō psumitur in dubio, cū rō diuersitatis reddi nō possit. ff. de iniusto test. l. 3. §. 1. & qa ex eo ꝙ disposuit in d. legatis reuersuris, q̄ & qualis fuerit eius mens & volūtas in aliis apparet. ff. de hr̄di. instit. l. q. nō militabat. §. lucio. & l. cū in testō. §. fin. cū concor. ibi allegatis in gl. nā talia cēsent pdicata, qualia subiecta demōstrant [a]; sicut cōtingit cꝯ fm subiectam materiam. C. fami. erci. l. quotiens. ff. de vino oleo & tri. lega. l. fi. §. si cui dulcia. de fundo instruct. l. 3. in princi. Itē nō est credendū, ꝙ plus dilexerit filios Blasii quos scd̄o loco vocauit & q erant sibi remotiores in attinētia, q̄ Blasiū quē vocauit primo loco & qui erat ppinquior. ar. ff. de ꝯdi. & demon. l. publius. §. titia. de leg. 2. l. cū ita. §. fin. C. de verb. sig. l. fin. ibi. cum hi pculdubio &c. & qd̄ no. Bar. fm Ricar. maliū. in l. gallus. §. nunc de leg. ver. s. 1. de lib. & posthu. ibi quero, &c. & qd̄ idē no. in l. fi. ff. ad treb. Plus vr̄, ꝙ ēt si pdicta cessarent, pfati filii Blasii nō deberēt habere nisi vnā dimidiā, qa testator legando eis in codicillis dimidiam oium bonorū p indiuiso, censet sensisse de illa eadē dimidia quā sunt habituri ea substitutiōe, nō aūt de dimidia d. Antonii, nec de dimidia vtriusq;; hoc. n. nō bene pōt percipi sensu, ꝙ cēseatur reliquisse dimidiā p indiuiso. s. detrahendā partim ex dimidia dictorū filiorum, quā ex substitutione sunt habituri & partim de dimidia Antonii, quā erat habiturus ex substitutione. hoc. n. procederet, qñ legasset rem hr̄ditariā, q̄ posset ad oculum demonstrari; tunc. n. cum qlibet hr̄dū habeat partem in quolibet cespite terrę, no pōt plegari tota vel pars p diuiso vni ex hr̄dibus, qn leget de portione vtriusq;. ita loqtur. l. miles ad sororem. cum simi. de lega. 2. sed qñ plegatur pars pro indiuiso, nō sic est, qa cū non posit ad oculū demonstrari. l. meuius. §. duobus. de lega. 2. in parte quā hēt vnus p indiuiso, alter nullū ius hēt nec ꝯuerso; vñ nō uendicant sibi locū iura dicentia ꝙ in prælegatis partim hēt hęres iure hr̄ditario partim iure prælegati. Vñ si duo sunt hr̄des ęqualr instituti, deinde uni ipsorū leget una dimidia pōt dici, ꝙ aut dicemus testatorē sensisse de eadē dimidia in qua instituit, & tūc legatū est nullū & superfluū. ar. de hære. insti. l. si te solū. Aut de dimidia cohæredis & tunc tota illā habebit deducta quarta trebellianica uel falcidia, & sic non tres partes de quatuor, sed septē partes de octo partibus eēt ille plegatarius habiturus, & sic multū grauabit cohæres. Aut dicimus ꝙ senserit de una dimidia detrahenda ex vtraq; dimidia, & tūc nō percipio quō hoc fieri posit, cū nō cadat talis detractio, & ad quem finē hoc fieret nescio, si. n. ad hoc ut plegatū eēt ualidū saltē p parte, pari rō deberet dici ꝙ senserit de tota dimidia cohr̄dis, qa erit in totū ualidū, uñ ista interpretatio tertia nō est pbabilis. Quæ aūt primarū uerior sit, uī ꝙ prima, ne si fiat scd̄a, cohæres multū grauet, uñ melius est dicere, ꝙ senserit de eadē dimia quā ex institutiōe ꝯsecuturus est, licet ex hac interpretatione reddat legatū nullū, sed hoc pbabilius est, q̄ ꝙ cohæres multū grauet. de hoc uī casus. ff. de leg. 2. l. meuius. in prin. in uer. sane ꝯstituto principis &c. ubi uult a ꝯrio sensu iuncto princ. ꝙ si in testō unius legat primò uni pars unius fundi, deinde in eodem testō leget ei idem fundus s. dicendo totū, censet testator sensisse solū de illa parte, quā primò legauerat, & illā solū habebit, nō totū, ne collegatarius nimis grauet, nō sic in testō diuersorū, vt si hæres testatoris hūc fundū eidē reliquerit, qa censet sensisse de altera parte, vt in prin. illius. l. Si ergo hoc est qñ primò legauit partē fundi postea fundū, ut uideat sensisse de eadē parte solū, ut ibi colligit in d. uer. sane. & tñ ex hoc reddit legatū scd̄m nullum, multo fortius qñ primò dimidiā, & iterū post ea dimidiā p diuiso cēset sensisse de eadē dimidia. Itē si hoc ꝯtingit qñ utroque mō reliqr p uiā legati. Idē eē dēt si utroq; mō reliqr p uiā institutionis, uel primò per uiā institutionis, postea legati, ut fuit in casu nr̄o. p l. cū q̄stio. §. fi. C. de lega. ubi sæpius nominatus non plus consequtur, q̄ semel nominatus. & de leg. j. l. plane. §. eadē. qñ nōiatio est uniformis, ut hic fuit, qa primò ad dimidiā, scd̄o ad dimidiā. Ex qbus oibus ꝯcludit d. filiis Blasii nō cōpetere nisi dimidiā dictorū bonorū, & cū eā fuerint ꝯsecuti p diuisionē quā fecerūt cū Anto. frustra & malè eos nūc petere possent, qa cū steterint in d. diuisione p annos. 16. uel circa, ut mihi asserit, & sint inuicē attinētes, uīr oēs iꝰ eorū, si qd̄ haberēt, cū sit dubiū, remisisse. ar. ff. de p ba. l. pcula. Itē qa Antonius possidet unā dimidiā integrā tāq̄ hæres & credens eā iure hr̄ditario ad se ptinere, & istā habuit cām credendi inspecto tenore testī nā q̄ in ꝯriū allegant, de apicibus iuris sunt, a qbus excusat. l. si fideiussor. §. quædam. ff. mandati. maximè pp patientiam ipsorum agentium secū æqualiter diuidētium, & sic pstiterūt cām credulitatis. ergo &c. l. q̄situ. ff. qñ actio de pecu. est annalis. cum ibi not. & qd̄ not. Barto. in l. nō fatetur. de cōfessis. Posito ergo ꝙ non sic esset, & ꝙ sola dimidia dimidiæ ad hæredes Antonii pertineret tm̄ alteram dimidiā, dimidiam præscripsit Antonius & eius hæredes possidendo eam decennio titulo putatiuo pro hærede. glo. est ordina. C. in quibus cau. cessat longi temporis præscrip. l. hæreditatem. Inuerecundè ergo prædicti plus petunt & melius facerent superuacanea lite se non uexare. ff. de inof. test. l. 1. Ex his ēt apparet, ꝙ de bonis quorū usufru. fuit legatus quibusdā ad uitam non pertinet ad prædictos agentes nisi dimidia, tum quia nec de aliis bonis plus ad eos pertinet per ea quæ dicta sunt, ergo nec de istis, tum quia & si de aliis plus pertineret, s. tres partes qd̄. s̄. negatum est, non tamen de istis, qa testator uoluit in codicillis, ꝙ illa redirent ad filios dicti Blasii pro una dimidia, & ad dictum Antonium pro altera dimidia post mortem illarum quibus legauerat usufruc. Nam illa uerba co-

[a] ¶ Demonstrant. Adde eundē Pau. s. in consili. 3. nu. 3.

ba codicillorum q̃ bona possessiones & iura in tps diem &c. non pñt uerificari nisi in d. bonis, quorũ usufruct. fuit relictus ad uitã, si bñ inspiciantur oĩa legata. Nulla.n. sunt alia, qbus d. uerba possint conuenire, ergo &c. ar. ff. de aur. & arg. leg. l. pediculis. §. cum q̃reretur. & de fundo instru. l. fundus qui legatus locatus. & licet notarius impropriè fuerit locutus, quia illa bona quo ad ꝓprietatem non erant legata in diẽ, sed usufr. tñ; attñ hoc non hẽt ubstare ei qđ dixi. tea. est in l. qui usufru. prædiorũ. ff. de usufr. lega. ubi testor sibi imperitia ductus fuerit, quia mãdauit bona quorũ usufr. alteri reliquerat post mortẽ usufructuarii ad hr̃des redire, ac si proprietas ab eis recessisset, & dr̃ q̃ d. verba nihil operãtur, quia nõ pñt aliud importare, nisi vt vsufr. post mortẽ vsufructuarij redeat ad ꝓprietatẽ, sed hoc non expediebat dicere, quia & si non dixisset, sui natura hoc contingisset, & ita rectè fuit hic. Nam de imperitia istius notarij ꝯstat ex pluribus, qa seipsum non intellexit; melius ergo q̃ pt, debemus saluare intentionem testõris, ne

2 error notarii sibi noceat. l. errore. ff. de testa. † De uno tñ dubitatur. quia d. Ant. mortuus est anteq̃ finiret usufr. an transmiserit ad suos hr̃des spem redeundi d. bonorũ ea dispositione codicillorũ. Et vr̃ q̃ non, quia erat ꝯdõnalis. l. hæres meus. de ꝯdi. & demõ. ergo &c. l. j. §. sinaũt sub condõne. C. de cadu. tol. Bñ si fuisset relicta ꝓprietas ad vitã legatarij, qđ fieri pt. l. fi. C. de leg. & l. Titia. §. fi. de leg. 3. esset dubiũ. nam Bar. in d. l. Titia. §. fi. determinat, q̃ hæres ante decedendo transmittit, quia cẽsei vocatus vt hæres rõne tituli hr̃ditarij, qui reperit in hr̃dibus hr̃dis, sicut in primo hærede. l. fi. C. de hære. insti. Sed ꝯ suam determinationẽ est text. cũ gl. de quibus ipse non meminit in l. in causæ. l. 2. §. põpo. ff. de min. Et ꝯ suam rõnem est tex. in l. si a me. ff. ad l. fal. ubi patet, q̃ hæres tunc venit vt fideicõmissarius, verũ quia hic non fuit legata proprietas, & sic nunq̃ ab Antonio discessit, non est dubium q̃ eam transmisit ad suos hr̃des, & ꝓ ꝯñs ẽt vsufr. ipsos hr̃des sequitur in ꝯñtiam. ad hoc. ff. de suis & legi. si ex pluribus. de statu li. l. seruus. si hæredi in rõne sui. ¶ Ego Pau. de Cast. vtriusque iuris Doc. puto verũ esse qđ s. cõclusum est ꝑ D. Ant. ea potissimè rõne, quia actor constitutus a tutoribus, vt hic fuit, dr̃ gerere negorium tutorũ, quod est eorũ cura & sollicitudine. l. si pupilli. in prin. ff. de neg. ge. non aũt ipsius pupilli. l. 1. C. de actore dando. vbi patet, q̃ ipse tutor dr̃ gerere ꝑ actorẽ dicto casu, & ideo si dubitatur de mandato, non cauet tunc pupillũ ratũ habiturũ, sed tutorem, nec eius bona tacite obligantur pupillo ꝓ mala administratione, vt determinat Bar. in l. actor. ff. rem ra. habe. in ver. quæro de quo. & vers. q̃ro vtrũ. & iõ in eo dicendum est, qđ dr̃ in illis qui vadunt ꝓ eorum lateralibus, in quibus vt dr̃ d. ordinamentum gabellæ non seruatur. Nõ.n. vr̃ ipse actor regere terras vel prouinciam, sed sub tutoribus regentibus ministrare. ar. eorum q̃ nor. gl. C. de iuris. om. iud. l. fi. sed ordinamentum gabellæ debet intelligi de ipsis regẽtibus, hic verò ipsi tutores regũt. per illam l. ita antem. §. gessisse. de admi. tut. Et ad fidem me scripsi, & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Contractus cuiusdam mulieris cum quadam communitate celebratus in dubium reuocabatur, an esset contractus innominatus, vel donatio inter uiuos, & concluditur q̃ inter uiuos quæ non potest reuocari. & 2.*

2 *Testamentum non reuocare si quis cum iuramento promittat, nihilominus potest, sed incurret periurium.*

CONSILIVM CXXII.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Quòd d. dña possit voluntatem mutare, & regimẽ d. hospitalis alteri cõmittere, vr̃ primò ꝓbari ꝑ gl. q̃ est in c. fi. de ꝓcu. li. 6. q̃ dicit, q̃ licet qs ꝓmittat & iuret nõ reuocare ꝓcuratorẽ, tñ põt reuocare, sed erit periurus, sed d. cõitas Sabinæ vr̃ in hoc

2 ꝓcuratrix d. dñæ, ergo &c. † Item facit. l. si quis in prin. testã. cũ ibi no. ꝑ Bar. ff. de leg. 3. vbi licet quis ꝓmittat & iuret non reuocare testm̃, nihilominus pt, sed erit periurus. & ꝑ Io. An. in c. qđ sensis. de reg. iu. in mercu. & ꝑ Inn. in c. dilectu. de præben. & qđ ibi Bal. C. de fideic. l. clari iuris. Item quia s. dicta conuentio cadit in spẽm ꝯctus innoĩati, cum non habeat nomen elegans. l. iurisgen. ff. de pact. & quod no. C. de rer. permu. super rub. Et dr̃, facio vt facias, vel do. i. transfero in te iuspatronatus, vt facias. i. gubernes & regas d. hospitale. de cuius ꝯctus innoĩati natura ẽ, vt re integra vel ẽt cepta ꝓ his, tñ, q̃ restañt gerenda, locum habeat pnĩa salua indẽnitate alterius partis. l. si pecuniã. in prin. & §. item si quis. ff. de condi. ob. cãm. vñ pactũ de non ꝯueniẽdo in talibus tanq̃ ꝯtra

turam ꝯctus viriatur, & non vitiat ꝯctum. ff. de preca. l. cũ precario. Itẽ quia & si dicatur q̃ sit donatio iurispatronatus, dici oportet q̃ sit donatio cã mortis, de morte d. dñæ fuerit facta mẽtio ut s. in ver. seu caplo. Itẽ qñ Deus &c. ff. de don. cã mor. l. seia. & qđ no. in l. q̃ dotis. sol. mar. de cuius donationis natura ẽ, q̃ possit ad libitũ donantis reuocari. l. nõ oĩs. & ibi no. ff. si cer. pet. & d. l. seia. de dona. cã mor. Itẽ quia d. dña rr seruauit sibi dispõnẽ d. hospitalis, vt s. in c. sp intelligendo &c. ¶ In ꝯriũ facit, quia ea his q̃ gesta sunt, colligit quẽ vel qualem ꝯctũ voluerint partes celebrare, qñ de noĩe ipsius non apparet. ff. de cõdi. ob cãm. l. fi. vbi ex eo q̃ fuit actũ de dando. i. de dñio transferendu, censetur ꝯctus innoĩatus, sed si hoc actũ non esset, diceretur noĩatus, & sic venditio, quia ex vna parte interuenit res seu spẽs, & ea altera pecunia. iux. plene no. ff. si cer. pe. l. 2. per doct. pro quo ẽt facit. l. Gallus. §. 1. ff. de libe. & posth. ibi. qui ex verbis cõcipi pt &c. Et de dona. cã mor. l. vbi ita donatur. vbi ex eo quod actum fuit ne reuocari posset dr̃ donatio inter viuos, q̃ si hoc actum non esset, diceretur cã mor. ꝑ ꝓ mẽtionẽ mortis. Sed in casu nr̃o ex pluribus apparet, q̃ d. dña voluit in d. cõitatem titulu donationis inter viuos transferre iuspatronatus, non ãt eam simplicem procuratricem facere, q̃ donatio inter viuos est irreuocabilis. ff. de dona. l. aristo. C. e. ti. l. 2. & 3. cũ si. Hoc aũt colligitur ex illo caplo pactorum qđ incipit. Itẽ disposuit & ordinauit &c. ibi dum dicit. attenta liberalitate, qua vsa est d. dña in remittendo &c. Nã circa simplicem procuratorẽ vel administratorem dr̃ quis vti liberalitate, sed circa donatarium. ff. de dona. l. hoc iure. ver. nõ pt &c. Item ex illo c. pactorum disposuit ẽt &c. vbi voluit, q̃ etiã in vita d. dñæ d. cõitas interueniat in electione hospitalarij, quod non esset, si in eam non esset translatum iuspatronatus, sed facta fuisset simplex procuratrix, cũ dñs possit expedire actum per seipsum sine procuratore, imo tunc vr̃ procuratorem reuocare, iuxta plene no. in l. qui mutuam. §. non ideo ff. mandati. Iure ergo suo & in eã radicato d. cõitas viuente d. dña cum ipsa dña habet eligere hospitalarium non tanq̃ procuratrix, ergo dici oportet in eam fuisse translatum dictum iuspatronatus ex titulo donationis inter viuos, quia si cã mortis viuente d. dña non haberet ius firmum sed reuocabile, igitur in d. electione non esset necessariò requirenda, quia d. dña cum posset reuocare donationem, posset ẽt sola eligere. facit. l. cum quis §. nuptura. ff. de leg. 3. cuius ꝯrium vult illud caplm. Item patet ea eo, quod vltimo loco fuit actum, q̃ vtraq; pars seruaret contenta in d. capitulis, & non contrafaceret vel veniret sub certa pœna; ergo fuit donatio inter viuos iurispatronatus, vel facultatis eligendi rectorẽ & gubernandi, vt d. l. vbi ita donatur. ff. de dona. cã mor. Et si ita est, non potest d. dña auferre vel reuocare per ea q̃ no. Inn. de concessione præbendæ. constitu. de elec. c. in causis. facit c. cum cãm. eo. ti. Item quia d. dña tenetur & obligata est ad non ueniendum contra, & ad pœnam si contrauenit contra s. dicta, ergo pot exceptione repelli si contrauenit. ff. de euic. l. vendicantem. ff. mandati l. seruum Titij. & quod not. in l. rem alienam. ff. de pig. act. ꝑ Bar. circa princ. in contrario in l. si seruo. ff. qui & a quibus. Et si ipsa dña repelli pt, ergo ille in quem transfert d. gubernatrix, sic repelletur a d. charitate. ff. pro so. l. idemq;. in fi. Item quia d. domina posset cogi per d. cõitatem ad complendũ d. hospitale, si nondum esset completum, postq̃ liberaliter pollicita est se facturam, & incipit & tendit in honorem & bonum publicum municipij. ff. de leg. 1. l. ciuitatibus. in prin. iuncta. l. 1. post princi. ff. de pollicita. in versi. item si sine causa &c. fortius ergò prohiberi potest a reuocando quod in dictam cõitatem transtulerat. eo. tit. pactum. ver. & est constitutum &c. & in regula cui damus. de reg. iu. & ff. de superficiebus. l. 1. Et hanc partem puto veriorem. ¶ Ad allegata autem in contrarium patet responsio per prædicta, quia nõ est verum q̃ d. communitas fuerit constituta simplex procuratrix, vel executrix, sed est donataria & non causa mortis, sed inter ui-

2 uos, & sic non est contractus innominatus, sed nominatus. iuxta plene not. per Bart. in d. l. fin. de condi. ob causam. Item reseruatio de qua in dicto. c. semper intelligendo &c. est quo ad alia, non quo ad hoc vt patet ex vltimo. c. vbi se obligat ad obseruandum & non veniendum contra, alias fuisset sibi contraria quod non est dicendum. iuxta not. per Bart. in l. fin. §. idem quæsi jt. ff. de condi. indeb. & per Cyn. in l. cum falsa. circa fi. C. de iur. & fac. ignoran.

S V M M A R I A.

1 *Substitutionis uerbis in principio huius consilii positis habet locum substitutio*

ultimò

ultimò facta de altari. & 2. & 3.

2 *Mens testatoris, quæ colligi potest ex uerbis & coniecturis omni stricto uerborum significatui præfertur; & propter ipsam saluãdam sepe una dictio poni tur pro altera.*

3 *Masculinum non concipit fœmininum in materia differenti, quæ congruit masculino & non fœmnino.*

CONSILIV`M CXXIII.

1 IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Viso testõ Michielis quoodã cromei de luca, inquo duab. filialib. suis maritatis & dotatis in casu uiduatis aliquid reliquit; post duos filios suos masculos uniuersales hæredes instituit, & immediatè subiecit hãc clausulã: & si casus cõtingeret, ꝙ aliquis ipsorũ filiorũ dicti testatoris decederet sine liberis, alterũ sup̃uiuẽtẽ filiũ dicti testatoris substituit vulgariter, pupillariter, & p̃ fideicõ. &c. & postea subiecit aliã clausulã. si verò, ꝙ absit oẽs filij dicti testatoris simul vel diuersis tp̃ib. decederet qñcũq; sine liberis; tũc & eo casu de bonis & hæreditate dicti Michielis testatoris, quæ eisdẽ dicti testatoris filijs sic sine liberis decedentibus sup̃essent, substituit quoddã altare cõstruendũ, &c. Quærit̃ cũ ambo filij masculi & una filia femina sine liberis decesserint, sup̃est tñ vna de dictis filiab. fœminis hñs liberos, & q̃ possidet bona; vtrũ dicat̃ extitisse cõditio dictæ vltimæ substitutionis factæ de altari, an nõ. Et facit dubiũ illa dictio oẽs q̃ est dictio collectiua & p̃dicatur de plurib. q̃ de duob. ff. de arbi. l. nõ distinguemus. §. si plures. & in hoc differt a dictiõe, vtriq;, uel ambo, q̃ p̃dicãtur de duob. tm̃. ff. mãdati. l. creditor. §. duob. C. de impu. & alijs substi. l. pe. vñ cũ masculi nõ essent nisi duo, illa dictio, oẽs nõ v̄r posse verificari in masculis tm̃; sed necesse v̄r ꝙ tã masculi q̃ fœminæ decesserint sine liberis, ad hoc vt dicta cõditio sit purificata. arg. l. fi. & qđ ibi no. ff. ad treb. sicut. n. verbũ pluralis numeri uõ verificat̃ in vno; vt ibi. & l. j. de opti. lega. & de annis lega. l. 3. ita, & verbũ importãs plures q̃ duos nõ verificat̃ in duob. tm̃. Itẽ qa p̃sona filiæ, q̃ sup̃est talis, q̃ ex p̃sumpta mẽte defunctæ substitutum excludit; qa nõ est credẽdũ ꝙ extraneũ uoluerit p̃ferre suæ posteritati. ff. ad treb. l. hæredes mei. §. cũ ita. & de cõdi. & demõ. l. cum auus. C. de fideicõ. l. cũ acutissimi. & qđ no. p Bar. de vulg. & pupil. l. qdã testõ. ff. & ad treb. l. lucius. §. gaio. V̄r. n. voluisse eidem filiæ reseruasse ius legitimæ successionis; vt. d. l. pe. C. de Impub. & alijs substi. & ff. de vulg. & pupil. l. vel singulis. ¶ His nõ obstantib. dico ꝯrarium, ꝙ imo dicta cõditio substitutionis vltimæ fuit purificata p solã mortẽ masculorũ sine liberis, etiã si ambæ filiæ sup̃uixerẽt. Et hoc apparet ex verbis appositis in vltima substitutiõe dũ dixit, tũc & eo cursu de bonis & hæreditate dicti testatoris, q̃ eisdẽ dicti testatoris filijs sic sine liberis decedentibus sup̃essent, substituit, &c. patet. n. p dicta verba maximè in verbo, eisdẽ ꝙ illud qđ. s̃. dixit si oẽs filij, &c. intellexit de illis q erãt vniuersaliter instituti. Nã illis tm̃ poterat aliqd sup̃essent de dicta hæreditate, nõ alijs: sed illi fuerũt dũtaxat masculi: fœminæ. n. non fuerũt in aliquo institutæ vniuersaliter, ergo de illis nõ sensit; voluit em̃ substituere filijs in hæreditate, & illis tm̃, quib. faciebat substitutionẽ, censet̃ apposuisse in cõditione, ut colligit̃ ex illo verbo eisdẽ, qđ refert̃ ad uerbũ, si oẽs, qđ est s̃. quasi dicat, ꝙ in eo qđ de hæreditate superit illis filijs quos. s̃. in cõditione apposui, dicẽdo, si oẽs, in illo substituo dictũ altare; ergo in illa dictione, si oẽs filij &c. intellexit de filijs masculis tm̃; qa illis tm̃ poterat aliqd sup̃esse de hæreditate. 2 † Cõstat aũt mentẽ testatoris, q̃ ex verbis & cõiecturis colligi põt, p̃ferendã esse oĩ stricto significatui uerborũ. l. cũ qõ. in fi. C. de leg. 2. cũ p̱ponerẽt. ff. de leg. 3. l. fidei cõ. l. cũ uirũ. & p̃p ipsam saluandã sæpe una dictio pro altera ponitur. ff. de cõdi. & demõ. l. eas cãs. Itẽ dicta ultima substitutio cõpendiosa facta v̄r in defectũ reciprocæ substitutionis, quã in proximo p̃cedenti. c. fecerat. quia cũ p̃decedẽti substituisset sup̃stitẽ, uoluit ꝙ si ullius superesset, ueniret altare, & sic v̄r facta ultimò morienti. l. hæredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. igit̃ illa uerba si omnes, &c. dent̃ restringi ad illos tm̃, inter quos facta erat reciproca substitutio; & isti erãt masculi tm̃. Nam fœminis nulla facta erat substitutio in dotibus earũ. imo dixit testator, ꝙ de eis possent facere qcquid vellent; nec etiã fuerũt substitutæ dictis masculis, cũ substituerit superuiuentem in singulari: & sic intellexit de masculo tm̃. ad qđ facit qđ no. Bar. in d. l. fi. ff. ad treb. Et si ita est, ꝙ nec eis facta est substitutio, nec de eis; ergo nec dicere debemus ꝙ cẽseant̃ appositæ in cõditiõe; qa vnũ per alterũ declaratur. l. si seruus pluriũ. de le. j. Itẽ illud. c. si uero, qđ absit. debet intelligi & determinari s̃m p̱ximè p̃cedẽs. c. qđ incipit. & si casus, in quo de masculis tm̃ disposuit. ff. mãdati. l. si p̃cedenti. §. lucius. & quod ibi no. in gl. sup uerbo cõsensisse. q̃ incipit. s. creditor apud quem &c. q̃ optimè facit. & ff. de postu. l. j. §. deinde adiecit p̃tor, &c. ubi v̄r casus de eo qđ q̃rit̃. Nã ibi in edicto p̃toris post tres ordines eorũ q postulare nõ p̃nt, subiiciebat̃ talis c̃la gñalis; videlicet qui ex his omnib. qui suprascripti sunt, &c. Et d̄r ibi, ꝙ illa uerba ex his oĩbus restringuntur ad p̱ximè p̃cedẽtia; i. ad eos qui sunt in tertio ordine. ad hoc. ff. de iuris. om. iudi. l. si idẽ cũ eodẽ. in fi. ergo & eodẽ mõ illa ultima clausula. si uero ꝙ absit oẽs &c. filij, &c. dẽt restringi ad illos filios, de qb. in p̱ximo p̃cedẽti. c. qđ incipit. & si casus cõtingeret, &c. Et isti sunt filij masculi; ergo, &c. Et sic cõcludo cõditionẽ dictę ultimæ substitutionis factę de altari extitisse post mortẽ masculorũ, etiã si ambæ filię superessent. ¶ Ad rõnes factas in cõtrariũ patet r̃nsio per p̃dicta, si bene inspiciat̃; qa uolũtas testatoris, de qua p cõiecturas põt apparere, tollit omnia. 3 † facit ẽt ad p̃dicta, qa in materia differẽti, q̃ nõ ita conuenit fœminino, sicut masculino; masculinũ ñ cõcipit fœmininũ. a ut no. Bar. in l. j. ff. de ver. sig. sed hæc substitutio p̃dicta cõpendiosa nõ cõuenit fœminis, q̃ nõ erãt institutæ uniuersaliter. ergo uerbum illud. si omnes filij, &c. non comprehendit fœminas.

a ¶ Fœmininũ. Adde. d. Bar. Sozi. in cõsi. 90. Ici abũde. circa prin. 1. col. & Bal. cõs. 300. in prima parte.

SVMMARIA.

1 *Statutum si caueat, quòd minor. 25. non possit se obligare sine consensu coniunctorum; licet probet se minorem & non probet quòd habebat coniunctũ qui poterat consentire, nil operatur.*

2 *Aetas, qualiter probetur & qui sint idonei testes.*

3 *Iuramentum in litem non potest deferri contra fideiussorem tutoris rationibus, de quobus hic in fine.*

CONSILIVM CXXIIII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ In cã q̃ uertitur corã dño p̃tãte ciuitatis Aretij & sua curia ĩter Ioã né geri agẽtẽ ex parte vna, & hæredes Mariotti quõdã tutoris dicti Ioãnis Pierũ q; vine fideiussorem dicti Mariotti reos cõuẽtes ex altera mihi Pau. de Cast. vtriusq; iuris doc. consulenda cõmissa p p̃fatũ dñm p̃tãtem de cõsensu partium, nisis & diligẽter examinatis omnib. actis & actitatis in dicta cã & iurib. & allegationibus p̱ductis & factis p̱ vtraque p̃te mihi transmissis in quodã sacculo, pluriesque intra me ipm̃ repetitis; anteq̃ veniã ad illud qđ finaliter quæritur in quadã cedula cõtinẽte p̃uctũ de cõsensu p̃tiũ ordinatũ, oportet q̃dã p̃ticularia declarare tã cõtenta in dicta cedula q̃ extra, q̃ colligũtur ex actis ex quorũ declaratione p̃ueniet̃ faciliter ad notitiã vltimi q̃siti. Et p̃rio qa ipse Petrus allegat vnũ, ꝙ si esset uerũ, nõ expediret in alijs laborare, sed solũ cõsulere p̃tes iudicis esse in absoluẽdo dictũ Pierũ, 1 † qa dicit ꝙ tp̃e fideiussionis factæ p eũ, ipse erat minor. 25. annis, & ꝙ nõ interuenit cõsensus unius de cõiunctis suis maioris. 25. sicut reqrebat̃ ex forma statuti Aretini sub rub. de obligatione minorũ, & sic d̄r ꝙ fideiussio fuit nulla, & ꝙ ipse nec naturaliter nec ciuiliter est obligatus p l. cũ lex. ff. de fideiusso. & de cõdi. indebi. l. si nõ sortẽ. in prin. qđ si uerũ est, frustra de aliis q̃rit̃, cũ alia dubia procedãt solũ eo casu quo sit efficaciter obligatus. uidẽdũ est ergo an sit uerũ qđ allegat dñs Pierus. ¶ Circa qđ uidẽda sunt plura. Primo, an p eũ p̱bata sit sufficiẽter minor ætas. 2 † Et hic r̃ñdeo sine dubio, ꝙ sic; qa p duas mulieres, q̃ interfuerũt p̃tui ap̱bata est natiuitas de anno. 74. a quo facta cõputatione ad tẽpus fideiussionis non erãt cõpleti anni. 25. ut ex actis patet. p nullos. n. p̃t ætas ita bene & directè p̱bari, b sicut p obstetrices q̃ interfuerũt p̃tui secũdũ Bar. in l. de ætate. ff. de mino. Nec ob. ꝙ sunt sorores Pieri. Nã nõ p̱ hoc reddit̃ earũ testificatio nulla, licet minor fides eis adhibeat̃. ut no. p Bar. in l. q testõ. ff. de testa. sed coadiuuat̃ earũ fides p duas alias mulieres deponẽtes de aspectu, qđ sufficit, qa q̃ nõ possunt singula &c. l. si stipulatus. ff. de usuris. & qđ no. in l. excusant̃ in prin. ff. de excu. tu. Nec ẽt obstãt testes inducti p Io. ad p̱bãdũ cõtrariũ, qa nõ deponũt de ueritate, licet aliq eorũ de credulitate, ꝙ uõ sufficit existentib. testibus dicti Pieri qui deponunt de ueritate, & sic uerisimiliora dicunt, ergo &c. l. ob carmen. §. fi. de testibus. faciliter em̃ decipit̃ quis in aspectu ætatis, ut patet ex not. per Barto. in d. l. de ætate. Item ꝙ credatur illis mulieribus, licet sint coniunctæ in p̱bãda ætate patet in l. etiã. ff. de testibus. quia etiã matris testimoniũ admittit̃. c & licet q dã dicãt ꝙ admittit̃ ad iudiciũ ueritatis est, ꝙ imo ad plenam probationem

b ¶ Probari. Vide Bal. in cõs. 2 at 3. in 2. p̃te. & in cõsi. 76. in 3. parte. & in cõs. 455 in 4. p̃te. & in cõs. 218 ea p̃te. & Alex. cõsi. 85. in 3. & 4. col. in 2. parte.

c ¶ Admittitur. Vide d. Ma. Soz. in cõsi. 20. incip. nisi. uer. nec ob stat circa me in prima parte.

vna rum alijs, sed sola mr non faceret plenā sed semiplenā. nā ea q̃ domi fiunt & secreto, non nisi p domesticos pñt ꝓbari, & iō admittunt ēt inhabiles, q a7s ñ admitterent. l. cōsensu. §. sup plagis. C. de diuor. & qđ hr̄ in c. tertio loco. de ꝓb. Et in his quorū ꝓbō est difficilis, vt est natiuitas ſm Bart. in d. l. de ætate, sufficiunt leuiores ꝓbōnes. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mil. & in c. p̄terea. de testi. cū si. ¶ Secundò videndū est an sufficiat d. Pierō ꝓ basso, fuisse tunc minorē, ad hoc ut fideiussio reddaī nulla. Rñdeo nō, sed debebat articulari & ꝓbari ꝙ habebat ꝯsanguineū maiorem 25. ann. cuius consensus potuerat adhiberi. Nā ille q impugnat oblōnē, dēt ꝓbare ea q̃ sunt cā impugnationis. l. ab ea parte. ff. de ꝓba. Sed ꝙ nō interuenerit consensus consanguinei est cā impugnationis, non sola minor ætas, ut patet ex statuto. Ad hoc aūt vt dicaī non interuenisse taľr ꝙ habeat nocere, necesse est ꝙ potuerit interuenire. s. ꝙ cōsanguineū habuerit & habilē, al's non nocet non interuenisse iux. no. p Bar. in l. si terminus. ff. de aqua pl. ar. facit de ritu nup. l. si ita. de pac. dota. l. quotiens. & qđ no. Bal. in l. j. C. vñ vi. & li vxor ꝓ hoc ꝙ io si. dicit Bar. ꝙ ad cōuincendū maritū, ꝙ non adhibuit medicū in infirmitate vxoris, dēt ꝓbari ꝙ habuit facultatē hoc faciendi, qa erat copia medici. l. idē. ff. ꝓ so. Sed hic neutrū factū est. Nā nec articulatū est nec ꝓbatū, ꝙ hr̄et consanguineū, & poľe est ꝙ non habebat, ꝙ si fuisset sufficisset authoritas iudicis, p ea q̃ no. in l. si curatorē. C. de in inte. rest. & p iura. alleg. Posset tñ iste defectus suppleri in cā appl'onis, si expediret. C. de tēpo. app. l. p hanc. Et si ꝓbatū esset, vel in cā appl'onis ꝓbaret, ꝙ tunc hr̄et consanguineū maiorē 25. ann. pñtē. ita ꝙ de facili potuisset adhiberi, d. fideiussio esset nulla, nec reconualuisset tractu tpis. l. qđ ab initio. de reg. iu. Nec ob. l. fi. C. si maior fac. ra. ha. qa spālis casus est ibi, & aliā rōnē hēt in se, nec debet ad ꝯsēquētiā trahi. l. qđ ꝯ. ff. de leg. Sed extra illū casum vel aliū, ubi spālr esset statutū ꝯtrū, debemus adhærere rīæ tanq̃ carrocio, vt nor. gl. in l. oīs diffinitio. de reg. iu. ¶ † Tertium principalr uidendū est, utrū iuēm in litē petitum p d. Ioannē p p dolū, ut dixi, d. Mariotti cōmissum in non conficiendo codicē rōnū de introitibus, licet fecerit de exitibus, & ēt in non reddendo rōnē administrationis quolibet anno, vt dictat statutū Aretinū, sit sibi deferendū. Rñdeo nō; triplici rōne. Prima, qa ex dolo tutoris nisi lis cōtestata ꝯ eū post eius mortē, nō debet deferri iurm̄ in litem ꝯ hr̄dem eius. C. de in lit. iurā. l. fi. & l. is q. & l. alio. & no. Bar. ff. e. l. in actionibus. in 2. q. multominus ꝯ fideiussorē, q rō est ita successor culpæ & uitiorū; sicut est hæres. l. cū hæres. ff. de diuer. & tēpo. p̄scrip. Secundò, qa fideiussor simplr acceptus non intelľr se obligare ad quantitatē, in qua venit fienda condēnatio p iurm̄ in litem, quia illa est pœna contumaciæ. l. 1. in tex. & gl. ff. de in lit. iuran. Tertiò, qa non fuit petitū in debita forma. nam ꝯ tutorem non conficientem inuentariū uel codicem rōnū deferr̄ iurm̄ in litē super uero interesse, qđ cū nō possit adultus ꝓbare p inspectionem inuentarij uel codicis rōnū, ꝓbat p iurm̄, nā ad hoc dēt inuētariū & codex fieri, ut releuetur adultus ab onere probandi res suas & introitus earū, & iō debent taľr fieri ꝙ ex eis possit tutor conuinci & rōueniri describendo res p cōfinia & latera, sicut si in libello ponerent, ut dicit Bar. in l. tutor q repertoriū. ff. de admi. tu. & ēt ponendo æstimationē earū, ut dicit idē Bar. C. de magi. conue. l. fi. & hoc ad fi. ur si culpa tutoris pdani, adultus non grauet in ꝓbādo ꝙ ipse habebat talē rē talis æstimationis &c. & iō si non ꝯficit tā de re q̃ de æstimatione, stat iurō adulti. & hoc exp̄ssē uoluit glo. in d. l. tutor q repto. in prin. in glosella quæ incipit. p p res & cās amissas &c.

a ¶ In litem. Qñ autem iurm̄ in litē deferaī. uide Cor. consil. 83. incip. q̃q̃. nume. 5. 6. 7. & 8. in 4. parte.

b ¶ Condōnale. Vide Bal. in cōs. 249. in 4. parte. & in consil. 486. in 5. par.

S V M M A R I A.

1 *Testator ſi instituto pupillo & dotatis filiabus etiam pupillis, cum hoc q. pecuniæ relictæ pro dote deponerentur in loco securo & pro alimentis & uestibus ipsarum redditus expenderetur, q. ſi hoc factum non fuit, nec hæres interpellatus ut faceret, non p̄ssunt conqueri puellæ, licet pecunias in loco tuto haberet hæres.*

2 *Testator tum mandat cui domum pro usu & habitatione filiarum, ſi contingat uiduari & q. post ſit pis loci, isto interim erit hæredis.*

CONSILIVM CXXV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso testō Ambrosij mei boni in ea pte, in qua reliquit iure instōnis cuilibet filiarum suarum florenus mille, si contingat eū relinquere filias quatuor pro dotibus ipsarū. Et postea in alio capitulo testamenti dixit, ꝙ uolebat eas & quamlibet earū habere dictas quantitates & petere eas posse tempore nubilis ætatis, & ꝙ interim dēnt d. quantitates deponi in loco securo ꝓ d. filiab. & ex usufructu denariorū dēant alimētari, & indui. Quæritur cū post mortē d. testatoris tres filiæ fœminæ, quæ remanserunt, fuerint sp alimentatæ de bonis hæreditatis pertinentib. ad fratrē earū pupillū, & d. quantitates earū nuq̃ fuerunt depositę, ꝓut testator disposuit, verū ipse uel earū mariti post earū nuptū possint petere a d. hærede uel tutorib. eius illud plus quod d. pecuniæ fructuassent ultra necessariū ꝓ alimētis & indumētis. ¶ Et vr̄ primò dicendū ꝙ non; qa d. relictū cū factum fuerit ꝓ dote, vr̄ ꝯdōnale si matrimoniū ꝯherent. ff. de cond. & de. l. titio centū. §. titio gñu. cū ibi plene no. per Bar. uel si peruenerint ad nubilē ætatē. l. si cui. §. 1. ff. de leg. 1. & sic cōmodū medij tpis non vr̄ pertinere ad d. filias, qoarū gr̄a d. condōnes uel earū aliqua non pñt dici appositæ, ut no. Bar. de ꝯd. & de. l. illis libertis. C. de le. l. 1. sed ad hæredē, cuius gr̄a censeī apponi ꝯdō in legatis, ut sic cōmodū medij tpis pertineat ad eū tanq̃ ꝓceptū iudicio testoris. l. in fideicō. cū ibi plene no. ff. ad treb. quatenus ergo de lucro esset s. id quod est necessariū ꝓ alimentis, vr̄ ad hæredē pertinere. ff. de le. 2. l. lucius. §. a te mandati. l. creditor. §. cū inter. ¶ † In ꝯtrium facit, quia testator mandauit deponi ꝓ d. filiab. qđ est interpretandū. i. ad earū utilitatē. ff. de le. 1. fideicom. §. inter dū. & sic vr̄, ꝙ quicquid superfluū est ultra alimenta, sit ipsarū. ff. de ali. & cib. le. l. 4. in prin. & d. §. cū inter. Præterea d. relictū licet fictū fuerit ꝓ dote, vr̄ cōdōnale si matrimoniū ꝯherent; quia de ꝯtria uoluntate testatoris apparet, cū dicat ꝙ uolebat hr̄e & petere posse cū peruenerint ad nubilē ætatē, & sic ēt añtq̃ nuberent, ut patet. C. de nup. l. sancimus. quod non esset si penderet sub condōne illa. si nupserint uel si matrimonium ꝯherent. C. de ꝯd. & de. l. qoi hæredi. §. fi. Et constat ꝙ uoluntas testatoris est illa quæ regit & disponit condōnē. l. in ꝯdōnib. primum locum. ff. de ꝯ d. & de. Item nec vr̄ pēdere sub condōne, si peruenerint ad nubilem ætatem; tum quia eis reliquit simpliciter, deinde in alia oratione apposuit illud tps nubilis ætatis ad petitionem d. relicti, non ad substantiam debiti; quia nō dixit ꝙ uellet tunc dr̄i, quo casu fecisset condōnem, sed peti posse; & sic potius facit diē. l. ex his. C. si dies leg. cedat. tum quia, & si in eadem oratione totum dixisset, idem vr̄ ex quo istæ erant filiæ & impuberes; & earum fauore vr̄ tps appositū potius ut faciat diē, q̃ ꝯdōnem. ff. ad trebel. l. seius saturninus. & no. in d. l. si cui. §. 1. de le. 1. Et si sic est, ꝙ faciat duntaxat diem, illud tps nubilis ætatis nō ꝯdōnem; cum censeatur appositum fauore ipsarum filiarum, omne commodū interim percipiendū ad eas pertinere debet. ff. de le. 2. l. si ita relictum. §. pegasus. de usu. l. in fideicom. §. cum pollidius. ¶ Breuiter in hoc passu dico, ꝙ si d. quantitates pecuniarum fuissent depositæ, ſm ꝙ testator disposuit, quicquid fuissent lucratæ ultra necessaria alimenta pertinuisset ad ipsas filias per rōnes & iura ultimo loco inducta, sed hic non est casus, de quo quæritur, quia pecuniæ non fuerunt depositæ pro d. filiab. vnde qō an hæres prædictus teneatur d. filiab. ad illud lucrum, qđ percipi potuisset honestè, si depositatæ fuissent. ¶ Circa quod dico, ꝙ si d. hæres fuisset in mora; quia ipse eum autoritate tutoris uel solus tutor fuisset interpellatus noie dictarum filiarum ab aliquo qui potuisset eum interpellare, puta a tutore de quo eia spāliter prouidisset. ff. de uer. ob. l. si ex legati cā. cum l. seq. tunc bene teneretur hæres prædictus ratione d. moræ ad d. lucrum, quod honestè hodie percipi posset, & uerisimiliter fuisset perceptum, sicut olim post moram tenebatur ad usuras. C. de usu. & fruc. le. l. 1. cum ibi no. iuncto eo quod no. Bar. in l. diui. ff. ad l. fal. & c. per uestras. de dona. inter uirum & uxorem. iunctu eo quod habetur in l. 1. C. sen. quæ pro eo. & l. 3. §. fi. ff. de eo quod cer. lo. ubi habetur, ꝙ venit interesse lucri ratione moræ, quando est certum & uerisimile, alias secus. Sed quia dictus hæres non fuit in mora, quia nunquam fuit interpellatus ut faceret dictum depositum, quod erat necessarium, ut constitueret in mora; ut plenè no. in l. mora. ff. de usur. per glo. & l. si penu. ff. quando dies leg. ce. dico ꝙ sicut de iure ueteri non tenebatur ad usuras, ut d. l. 1. cum ibi no. C. de usuc. & fru. le. ita nec hodie tenetur ad d. lucrum licite percipiendum; ꝙ eo casu uenit quo olim ueniebant usuræ. ut no. in d. l. diui. ad l. fal. per Bar. ad hoc. ff. de pi. act. l. quamuis. in fi. & mandati. idemque. §. 2. in quib. patet, ꝙ ex mora tm̄, uel si in suos usus conuertit quis pecuniam alienam tm̄ ad usuras, non si tenuit eam ociosam & sine mora. Et iste hæres dicere pōt se tenuisse istā pecuniā ociosam; & sic non teneri ex quo non fuit in mora. Nec ob. si dicatur, ꝙ cum d. filiæ essent pupillæ, fuit eis commissa mora ipso iure, &

sine

sine interpellatiõe. ff. de leg. 1. l. titia scio. §. vsuras. & l. minorib. C. in qbus causis in integ. resti. nõ est necess. qs istud nõ pcedit in casu nostro, vbi ēt hæres suis, & hodie est pupillus, & sic cõcurrit priuilegiatus cũ priuilegiato, iõ priuilegia inuicẽ cõfunduntur, & melior est in pari cã cõditio possidẽtis. ff. de mino. l. verũ. §. pe. de verb. ob. l. si seruũ. §. sequi. ꝯ in fi. facit. C. qui po. in pi. ha. l. fi. §. exceptis. de ver. ob. l. cũ filius. §. in hac. in fi. Itẽ nõ ob. si dicatur, ꝙ hæc euentus nubilis ætatis interpellauit. l. ad diẽ. de ver. ob. & C. si aduersus vẽ. pi. l. 3. qa hoc illud ipm nõ fuit appositũ a testatore gratia differẽdæ solutionis, seu ad soluendũ quo casu interpellat, qa nõ iussit hæredi vt solueret tali t pe, quo casu posset pcedere oppositio, sed fuit appositũ dictis filiabus vt possent petere, & si nõ interpellat, potissimè quia erat dies incertus dicto hæredi, q iustè poterat ignorare an euenisset, vel non. Et iura q̃ dicunt lapsũ diẽ interpellare, loquunt de die certa an & qñ. C. de ꝯhẽ. sti pu. l. magnã. nõ sic de incerta. l. quotiens. in diẽ. de ver. ob. Itẽ nõ ob. si dicat ꝙ hic nõ erat qui interpellaret, qa hoc poti⁹ excusat dictũ hæredẽ a mora, q̃ accuset. ff. de vsuris. l. cũ quidã. §. si pupillo. & l. pecuniæ. §. fi. Itẽ nõ ob. si dicat d. pupillus hẽt pecunias suas sup mõte cõis Flo. vñ cũ sibi fructẽt, dictæ pecuniæ debẽt de eisdẽ fructibus rñdere dictis filiabus per d. l. ideoq;. §. 3. ff. mãda. vers. sed si pecuniã meã &c. d. l. quãuis. §. fi. ď pi. ac. primo rñso. sed adhoc rñdetur, ꝙ testõr non legauit illis filiabus de pecunia mõtis, sed in genere, qď patet; quia mãdauit eã deponi in loco tuto, sed pecunia mõtis est i loco tutissimo, vñ si de ipsa sensisset nõ mandasset eam deponi, quia iã deposita est, & inde nõ põt extrahi, vnde nec hæres tenebatur ď illa soluere, põt ergo dicere se habuisse aliã pecuniã, de qua soluisset, si fuisset requisitus; sed qa nõ fuit, tenuit eã ociosam, vñ nõ eẽt æquũ, ꝙ pateret dãnũ sine mora & culpa. s. soluẽdo interusuriũ medij t pis, qď ipse nõ percepit, potissimè postq̃ illis pstitit alimenta. ex qbus oibus cõcludit nil posse peti a dicto hærede occasione pdicta. ¶ † Secundò dubitatur, quia dictus testator in dicto testõ mandauit per suos executores emi vnam domũ pro florenis quingentis, q̃ domus staret pro vsu & habitatione vxoris ipsa vidua stante, & filiarũ suarũ ipsis viduis remanentibus, qritur si per dictos executores ematur dicta domus de pñtī, & detur ad pensionẽ, quia dictæ filiæ sunt nuptæ excepta vna ad q̃ ptineat pensio, an ad dictũ hæredẽ, vel ad dictas filias. Circa qď cõsiderandũ est, ꝙ dictis filiabus non reliquit nisi vsum & habitationẽ dictæ domus, proprietatẽ verò earũ reliquit post earũ mortem hospitali sanctæ Mariæ nouæ, videndũ est ergo, ad quẽ pertineat interim pprietas ante mortẽ ipsarũ. Et certũ est, ꝙ ad ipsas filias non ptinet, qa non fuit eis legata, sed seruitus habitationis & usus quæ cũ pprietate non concurrunt, quia res sua nemini põt seruire. ff. si vsusfr. petatur. l. si vti frui. in prin. cõia prædiorũ. l. quequid. nec ēt pertinet ad hospitale, quia siue dicas ꝙ relictũ factũ hospitali post mortẽ illarũ sit conditionale fm Barto. qui dicit ꝙ hospitale pt pati capitis diminutionẽ, & iõ idẽ i eo qď i hoie q pt mori, vt relictum factũ sibi post mortẽ alterius sit conditionale. ff. de condi. & demon. l. hæres meus. in prin. & per cũ. ff. de hære. insti. l. hæreditas ex die. per l. hæreditatũ. ver. sic deniq;. ff. ad l. fal. siue tenesmus opinionẽ aliorũ dicentiũ ꝯrium, qď nõ sit cõditionale, quia nõ põt nec præsumantur mori vel destrui. ď qua p Bal. C. de hære. insti. l. extraneũ. saltẽ negari non põt, quin sit in diẽ incertũ qñ sed certum an. ff. de condi. inde. l. nam & si cum mori. argu. cũ ibi no. Sed constat in legato facto in diem ēt certum, an & qñ non transiret dñium ante euentum diei in legatarium. ff. de vsufru. leg. l. sempronius attalus. oportet ergo dicere, ꝙ interim sit hæredis, quia non debet uolare per aera. per ea q̃ no. in l. si ego. ff. de neg. ge. & de solu. l. cũ quis. §. 1. & eo. ti. l. qui hominẽ. §. si debitorẽ. per doc. licet gl. ibi ꝯ sentiat, igitur cõmodũ interim ad ipm hæredẽ pertinere debet, qa non est dare aliũ qui iustiorẽ habeat cãm vel petitionẽ. ff. depositi. l. bonafides. versi. exempli loco &c. ibi vt non distrahatur hoc &c. nã ad dictas filias nõ põt pertinere cõmodũ dictæ domus, anteq̃ ad ipsas pertineat cõmodum habitationis. l. nec senilis. §. si in habitatione. ff. qñ dies legati ce. & l. firmio. §. fi. tũc aũt poterũt ēt locare si volent, ex quo relicta fuit eis habitatio, licet secus, si vsus tñ. C. ď vsuf. l. cũ antiquitas. l. sed nec & l. si habitatio. Sed habitatio eis non debetur, nisi cum viduæ remanebunt, & non ante. C. de indicta vidu. l. fin. §. sed qa apud. ergo nec commodum pensionis. Et sic concludo ad ipsum hæredem pertinere, ipsumque posse dictam domum interim locare & pensionẽ recipere; qa cũ sit dñs, interim debet ad ipm omne cõmodũ ptinere ex natura dñij, qď ẽ ius plenissimũ & omnẽ utilitatẽ ad se trahit. iuxta no. p Bar. i l. si qs vi. §. dñia. ff. de arq. pos.

S V M M A R I A.

1 *Laudum non extenditur ad quæstionem, quæ nondum erat, uel esse poterat in rerum natura.*

2 *Trebellianicæ detractio pertinet ad hæredem.*

CONSILIUM CXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Ego Pau. de cast. utriusq; iuris doc. verum puto qď s. scriptũ ẽ & ꝯclusum p suprascriptũ eximiũ doc. d. Am. qa p dictũ laudũ nõ intelligit fuisse sopita nisi qõ hẽditatis directæ, de qua tũc t pis uertebat & erat qõ ad quẽ pdictorũ. s. Dñici, vel Augustini ptineret, nõ aũt de iure fideicõmissi de quo nõdũ poterat eẽ qõ, cum Dñicus adhuc uiueret. ar. l. 2. §. ergo. ff. de uul. & pup. 1 † ergo de qõne illa, q̃ nõdũ erat vel eẽ poterat in rerũ natura, nõ cẽsei cõpromissum factũ. arg. eorũ q̃ no. gl. ff. de pcur. l. oĩm. qď qsq; vnt. no. l. itẽ eorũ. §. si decuriones. extra de rescrip. c. fi. ff. de arbi. l. de rebus. & qď no. Inn. de offi. dele. cum olim. & p ꝯñs laudũ ad ipsam nõ extendit, põt ergo d. Aug. petere bona primi testatoris iure fideic. nõ obstãte dicto laudo, ēt si i eo nõ eẽt facta dicta reseruatio; qa uenit ea alia cã, q̃ tũc veniret. C. de pet. hæred. l. hẽditas matertera. potissimè aũt p p d. reseruationẽ. ff. q. mo. pig. vel hy. sol. l. 3. §. 1. de lib. exhi. l. 3. §. pe. de aqua quoti. & æsti. l. pe. ibi. sine pindicio &c. de testa. tut. l. idẽ fiet. ibi. sine ullo litis præiudicio &c. C. de agri. & cẽsi. l. libus. §. hmõi. de bonis lib. si pr exhæredato. Præterea qõ de iure fideic. nõ poterat esse inter Dñicũ & d. Aug. sed inter hæredes Dñici & Aug. vñ de illa nõ censeẽ cogitatũ in cõpromisso. de trebellianica verò an sit detrahẽda nil dico; qa nec s. tactũ est, & qa dr ista dña bona nõ eẽ hæres ab intes. d. Dñici, sed uxor eius, q̃ dr viuere adhuc. vñ nisi pbet ꝙ repudia2 uerit hẽditatẽ, ptinet ad eã; vt in auth. defuncto. C. ad treb. † & cõstat qď detractio trebellianicæ ptinet ad hẽdẽ. l. q̃q̃. C. ad l. falci.

a ¶ Certa. Adde Bal. in cõs. 479. in 3 parte. & d. Bar. so. in consil. 201. uersi. quinto cie ca me. in 3. parte. & d. pe ph. cor. in cõs. 16. per totum in 3. parte

S V M M A R I A.

1 *Mater non excluditur a tutela filij, licet per statutum excludatur ab hæreditate per agnatum.*

2 *Tutor legitimus admittitur matre transeunte ad secunda nota non petito tutore.*

3 *Puella non debet ali ubi moratur sponsus.*

CONSILIUM CXXVII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Ex capite de quo s. nõ video ꝙ d. Bonacursius possit se bñ fundare, qa Io. and. sequendo Vbertũ de bobio in addi. Spec. tit. de curatore. §. vt aũt. i addi. q̃ icipit. dicit Vber. ď bobio &c. 1 dicit & firmat, † ꝙ licèt p italiã cõiter sint statuta, ꝙ agnatus pferat matri in hẽditate, non tñ debet pp hoc pferri in tutela, tñ ius cõe corrigatur solum in expresso, & iura q̃ s. allegant in ꝯrium, pcedunt fm dispõnem iuris cõis, ꝙ deferi tutelam ei cui defert hẽditatem. Si verò ius municipale, cui ius cõe detulit utranq;, aufert vnam, nõ sequr ꝙ ēt alteram auferat. ar. l. si domus. de serui. urb. pdi. q̃ rõ cessat in dispõne iuris cõis. hoc etiam vr de mẽte gl. & Bar. in l. 3. §. sed si hæc. ff. de legi. tuto. licet loquatur in eo cui auffertur hẽduas pp delictum, sed eadem est rõ fuit ergo dicta ma2 ter tutrix. † Sed ex alio capite puto dictum Bonacursium pferendum in alendo & nutriendo penes se[b] dictam puellam illi socero seu patri sponsi, qa ipse Bonacursius est tutor lrĩmus, ex quo mater transiuit ad secunda nota, & non pponitur ꝙ accesserit ad iudicem & alium dari fecerit, & sic fuit ipso iure priuata tutela, & delata fuit legitimo, fm ea quæ plenè not. Bart. in l. si quis sub ꝯdõnc. ff. de testa. tut. in ult. col. ver. quæro matre exclusa &c. vñ cùm non debent ali apud matrem, eo quia uitricum ei induxit. C. vbi pupillus edu. debe. l. 1. non est dare aliam personam, apud quam melius & rõnabilius debeat ali & nutriri, q̃ apud ipsum Bonacursium in quo concurrunt duo uincula, s. proximitatis & sanguinis. Item & tutelæ rõne cuius habet administrationẽ & potestatem non solum circa bona, sed etiam principaliter circa psonam. ff. de tutelis. l. prima. ergo &c. vt d. l. 1. & 2. in uerbo pa3 truum. C. ubi pupil. educa. debeat. † Quod autem dictus socer habeat ius hoc petendi, scilicet ꝙ alatur penes se non reperio iure cautum, quinimo potius censetur prohibitus, eo quia ea dictis sponsalibus cõtractis per matrem nõ est ipsa puella in aliquo ligata, & potest quandocunque peruenerit ad adultam ætatem resilire, & alteri impune nubere. de desponsa. impub. c. 1. l. b. 6.

b ¶ Penes se. Adde Raph. fulgo. in cõs. 6. & signa. de homo. in consi. 44.

de

de rest. spo. c. ex parte. Sed si staret penes matrē dicti sponsi, ipse spōsus insidiari suæ pudicitiæ poss. t de leui, & eā anteq̄ pueniret ad nubilē ætatē de facto deflorare uel attentare, de sponsa. c. iuuenis. qđ p̄sumit iuxta illud Ouidij in epistolis. A iuuene & cupido credat reddita uirgo &c. ff. má. l. si uero. §. adolescēs. & ibi no. & p ɔñs ñ debet apud eū ali nec stare. ff. ubi pupillus educa. debe. l. pe. in fi. ibi. q̄ pudicitiæ &c. ne det materia saltē p indirectū nō posse ab illis spōsalibus resilire. a vt d. c. iuuenis. qđ fieri non debet, cùm debeat esse sibi liberum. ff. de uerb. obli. l. titia.

S V M M A R I A.

1 *Misso in possessionem non debet comodi, & concessa debet reuocari ex eo quòd quis fuit contumax in non petenda copia libelli & dicendo contra eum, licet concedi debeat quando quis est contumax in lite contestando.*

2 *Statuto stante q̄ inter affines fia compromissum, si sit factum & laudum secutum cum procuratore alterius qui promisit de rato, hoc non ob. quin denuo cogatur compromittere altera pars.*

CONSILIUM CXXVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶In causis appellationum, q̄ vertunt inter dñm Herculanum de uolterris p̄curatoré & p̄curatorio noīe fratris sui ex parte una, & ser Tauianū de dicto loco ex altera corā p̄nti dño ptāte uolterrarū ex delegatione dñorū priorū dictæ terræ mihi commissæ cōsulēdū p eūdē dñm ptātē, uisis & examinatis actis & actitatis in eisdē, licet plura ɔtineant in eis, in paucis tñ & breuibus ɔsistit substantia eius de quo q̄rit, vcʒ quæ sint partes dicti dñi ptātis in p̄nunciando. Circa qđ dico partes eius esse in p̄nūciando male appellatū p utranq; partē, & bñ fuisse p̄nunciatum p ptātē u olterrarū suum p̄decessorē in utraq; cā, qđ li oñdi. dñs Herculanus male appellauit a reuocatione tenutæ, & ptās ille bñ eā reuocauit, qa erat nulla ipso iure duplici rōne. ¶†Prima, quia contumacia ob quā fuit data non erat talis, ob quā posset dari, nā fuit data ob contumaciā cōmissam in nō dicēdo ʒ libellū, fuerat eñ assignatus terminus ad accipiendū copiam libelli & ad opponēdū ʒ eū, qđ ē intelligēdū. s. de ineptitudine, vel de aliquo alio pp qđ ei nō sit rñdendū nec lis super eo ɔtestanda. Si ergo opposuit, talis ɔtumacia non fuit in aliquo nociua dño Herculano, imo p̄ficua; qa fecit vt a dño de talibus non posset opponi, & sic cōfirmauit formam libelli vt dicat̄ tali eū sit rñdendum & super quo sit lis ɔtestanda. vñ potius agere debuerit g̃as D. Herculan⁹, q̄ ille fuerit in hoc contumax q̄ petere eum puniri de ipsa contumacia p ɔcessionē tenutæ cum satis fuerit ex ea punitus; qa fuit exclusus a iure opponendi de talibus & strinxit se ad rñdendum tali libello & ad litem cōtestādā; nō ergo debet amplius puniri. ff. nau. caupo. sta. l. licet. §. fi. cū si. nō fuit ergo p̄priè cōtumax; quia non poterat cogi ad dicēdū ʒ libellū si nolebat eū posse renūciare his q̄ p se introducta erant. C. de pac. l. si q̄s in ɔscribeudo. dr̄ aūt ɔtumacia quantū ad hoc ut postea nō audiat̄ volens opponere. Sed ɔtumacia pp quā datur tenuta, est illa q̄ est nociua actori, vt qñ nō cōparet ad rñdēdū libello & litē ɔtestandā, uel comparet & iussus vt rñdeat & ɔtestet̄ nō rñdet; ut no. in auth. q̄ semel, C. qūo & qñ iudex. illa. n. iō nocet, qa impedit ne deueniat̄ ad diffinitiuā, ad quā nō nisi facta cōtestatione deuenit̄, uel habita p cōtestata; ut no. gl. ī l. p̄nti. C. de his qui ad eccle. ɔfu. & l. ɔsentaneū. & auth. q̄ semel. C. qūo & qñ iudex. Et ita loquunt̄ iura q̄ de missione ex primo decreto loquunt̄, al's sequeret̄ q̄ sciscitatus ad uidendū iurare testes & ad opponendū si non cōpareret posset ʒ eū p̄nunciari tenuta, qđ est ridiculū; qa nō tenet̄ comparere ad illud si nō uult, cū sui tñ fauore sit inductū; sed ad rñdēdūm libello bene tenet̄ cōparere, & ēt ei rñdere, & pōt precisé cogi; qa fauore actoris est hoc introductū ut posit ad diffinitiuā perueniré, q̄ p cōtumaciam in talibus cōmissa impedit̄, & ideo oportet in alio recompensari. ¶Secūdo fuit nulla, qa non p mensura debiti declarati, ut C. de bonis auct. iud. pos. auth. ei qui. & si ita est, potuit & debuit, sicut de facto processerat, de facto reuocari b etiam nulla petitione ser Tauiani præcedente: ut l. minor. 25. ann. cum ibi no. ff. de euic. fortius interueniente petitione licet nulla, p̄ut allegatur. ar. C. de rei uxo. act. l. 1. circa prin. Itē qa posito, q̄ prima petitio fuisset nulla ex eo qa facta in tempore prohibito, ut allegat̄, tñ pluries & pluries dictus ser Tauianus illud idem petijt tempore non p̄hibito, ergo &c. & hoc sufficiat de hoc p̄ūcto: licet etiam aliæ rōnes sint, q̄ licet tenuta ualuisset debuisset reuocari. ¶†Quātum vero ad ser Tauianum dico, q̄ etiam ipse male appellauit, & q̄ potestas bene pronunciauit causam fore compmittendā, postq̄ sunt ita attinentes, vt ex forma statuti hr̄. Nec ob. ratio principalis, in qua ser Tauianus se fundat ad dicendū q̄ cā p̄dicta semel fuit sopita per laudū alias latū inter eos, nā fateor q̄ si hoc esset verū, nō cogeret̄ iterū cōpromittere. l. post rē. cum ibi no. ff. de transac. C. eo. l. si cā cognita. sed non ita est, qa ille cuius noīe venit d. Herculan⁹, nunq̄ cōsensit illi ɔpromisso vel laudo, d. D. Herculanus p̄misit tunc de rato, & iō p̄t cōueniri ad oē interesse. ff. rē ra. ha. quasi per totū. tñ ille Bousillus cuius noīe venit, nō p̄t ex isto capite repelli. C. res inter alios acta. p totū. ergo nec eius p̄curator, licet per se nō posset agere dictus p̄curator. ar. l. itē eorū. in prin. ff. qđ cuiusq; vni. noīe. C. d sa. san. ecc. l. iubem⁹. § sane. ff. de in ius uoc. l. cū si. Qđ aūt sint attinētes, ɔfessatū est. Et q̄ ille ratificauerit laudū vł ɔmissū, ñ apparet ex actis, ergo &c. Et ista sufficiāt, licet etiā alia possent dici, quæ superflua essent.

S V M M A R I A.

1 *Ciuitas subiecta dēt regi statutis ciuitatis cui ē subiecta nisi p̄pria sit cōfirmata. Et cum sint diuersa attenditur statutum proprium. unde si Pisis sit statutū q̄ decedente muliere in matrimonio uir lucretur dimidiam, & Florentiæ q̄ nihil lucretur, attenditur statutum Pisanum, & de altera dimidia debet stari decisioni iuris communis per dictum statutum, quod quidem disponit q̄ seruetur opi. Martini, & 2.*

2 *Consuetudo generalis quæ ubique seruatur, uidetur generaliter derogare iuri scripto.*

3 *Hæreditas non adita non transmittitur nisi ad descendentes.*

4 *Aditio necessaria non est, cum filius habet dotem matris ex consuetudine Martini, quam tamen transmittit ad patrem, & 5.*

5 *Ius nunc potentius est in causa quam in causato.*

CONSILIUM CXXIX.

IN Christi nomine Amen ¶†Statuta pisana nō sunt hodie seruanda in dicta Potestaria, postq̄ non est dictæ ciuitati hodie subdita, sed ciuitati Florētiæ, ēt si aliq̄ñ fuerint ibi seruata tanq̄ statuta ciuitatis superioris, per ea q̄ no. gl. in l. ex ea. ff. de postu. quia remota superioritate q̄ erat cā huius remotus est effectus. de ap. c. cū cessante. cū si. sed potius essent seruāda statuta ciuitatis Flo. in defectū statutorū dictæ Potestariæ, si super illa non esset aliter dispositū. per l. si conuenerit. & qđ ibi no. in §. si nuda. ff. de pig. ac. iuncta l. si eadē. ff. de off. asses. sed nec illa sunt seruanda, postq̄ dicta Potestaria habet propria statuta confirmata a cōi Flor. vt patet in l. de q̄bus. ff. de leg. post prin. ibi. & si qua. vnde hæc deficiunt &c. vbi demum in defectū proprie & specialis consuetudinis dicit recurrendū ad consuetudinem loci propinqui vel vrbis Romæ. Nec ob. q̄ cōfirmatio dictorum statutorum facta est, dūmodo non ʒrientur statutis cōis Flo. in hoc ʒriantur, quia statutum cōis Floren. vult, q̄ qñ extant filij, ipsi succedant in tota dote marito excluso, & statutum dictæ Potestariæ disponit, q̄ maritus etiam tunc lucretur dimidiā, & de altera dimidia nihil disponit, & sic vr̄ relinquere dispositioni iuris cōis tam per aliud statutum dictæ Potestariæ, qđ hoc disponit, q̄ per l. si cum dotē. in prin. ff. so. ma. qđ ius cōe satis est diuersum in hoc statuto Florentino, vt. ĩ. patebit. & sic vr̄ statutum Floren. seruandum, quia dico q̄ dicta reseruatio approbatorum intelligitur facta quo ad illa quæ tenderent in præiudicium cōis Flor. non quo ad eam quæ ipsos tñ de dicta Potestaria tangunt, per gl. no. quæ est in c. constitutus, de uerb. sign. lib. 6. super verbo statutū. & ita de facto seruatur, quia maritus ibi lucratur dimidiā etiam filiis extantibus, qđ ʒrium est statuto Flor. ergo &c. l. cū de interpretatione. ff. de legi. Est ergo uidendū quid iuris sit s̄m statuta dictæ Potestariæ de dicta dimidia dotis, quam maritus non fuit lucratus. Et vr̄ dicendum, q̄ redeat ad patrem c mulieris. per l. dos a patre profecta. C. so. ma. quia dicta statuta de ea nihil expresse disponunt, vnde cum per aliud statutum dicatur, q̄ in non dispositis &c. recurratur ad ius cōe, de iure cōi illa opinio est vera, quia dos a patre profecta redit ad ipsum mortua filia in matrimonio ēt cum liberis, vt ibi plenè no. & per Bar. in l. post dotem. ff. eo. ti. vr̄ res clara. Nec ob. q̄ de consuetudine contrarium obseruatur. s. q̄ remanet apud liberos s̄m opi. Martini, vt ibi not. quia statutum prædictum dum dicit recurrendum ad ius commune in casibus per statutum non decisis debet intelligi in potiori significatu. s. de iure cōi Romanorū scripto nō de tali consuetudine, licet faciat ius. insti. de iure naturali. §. sed quoti. & per Ioan. And. in addi. Spe. in ti. de arbi. §. excipitur. circa prin. & per Bald. in l. 1. C. de seruis fugi. in 3. colum. & pen. ¶ Breuiter salua meliori deliberatione contrarium puto. †nam cum dicta consuetudo sit generalis, & vbique seruetur, videtur generaliter derogare

a ¶Sponsalibus resilire. Et ideo Prepo mediolan. in c. continebatur in 2. no. de desponsa. impub. dicit esse cautelam q̄ quādo sponsalia uel matrimonium sunt cōtracta per impuberes e. iam puberi tati proximos. & mulier non uult ratificare & statim effecta pubes recedat a marito uel contradicat. H. Ferran.

b ¶Reuocari. Adde d. Maria. so. zi. in consi. 13. inci. ex his. uer. quantum enim. circa fi. in j parte. q̄ iudex mittēs quē de facto in possessione ita facilis debet esse in reuocādo, non tamen sine citatiōe partis.

c ¶Ad patrem. Vide Bald. in consil. 213. in 5. parte.

garc iuri scripto, ut no. in l. 2. C. q̃ sit lon. consue. Et sic statutũ dicens q̃ recurratur ad ius cõe, vr̃ intelligendum ẽt de tali gñali cõsuetudine, quæ nõ minus dici põt ius cõe q̃ ius scriptũ ea quo ius scriptũ in totũ illi ceder. Quod aũt doct. prædicti dñt ꝓcedit in spãli consue. loci vel statuti, q̃ non põt dici ius cõe, cum eis gñalr non deroget. vñ in dubio non intelligit̃ de tali iure spãli, sed de iure cõi. ad ꝓdicta facit. d. l. de quib. uer. inueterata. potissime aũt ꝓcedit qđ diai, quia de d. q̃ Mar. non minima qõ sp̃ fuit & est interdo. quia quidã dñt eã esse uerã ẽt de iure scripto; Et iõ quia a consuetudine gñali approbatur, censentur statuentes ẽt ad ipsam habuisse respectũ, dũ dixerunt recurrendũ ad ius cõe, cũ pleriq; teneant hoc esse de iure cõi, postq̃ sic cõiter obseruatur. ar. de le. 3. l. librorũ. §. q̃ tñ cassius. Hoc igitur p̃supposito, q̃ d. dimidia pertinuerit ad filium d. Pieræ virtute dictæ consuetudinis & uirtute d. statuti d. p̃triæ, videndum est eo mortuo ad quem peruenerit: Et constat, ut dixi, q̃ virtute statuti pisani non deuenit ad patrem uxoris; quia illud non est ꝯuandũ in d. p̃tria, sed ex alio capite vr̃ ad eum deuenire; quia nec apparet nec ꝓponitur q̃ filius d. Pieræ adiuerit hæreditatem Pieræ, sed pr̃ uel auus p̃raus ꝓ eo si erat infans, ut l. si infanti. C. de iu. deli. quod si factum esset, fuisset transmissa ad hæredem ipsius filij, qui erat pr̃ eius excluso auo materno, ut in auth. defuncto. C. ad tert. hæreditas aũt d. patris pertinet ad d. auum paternum. † Sed quia non proponitur, q̃ hæreditas d. Pieræ fuerit adita, & non adita non transmittitur nisi ad descendẽtes per totum. C. de his qui añ aper. ta. iun. l. qñ sororẽ. C. de iure deli. vr̃ q̃ ad d. Simonẽ tanq̃ ꝓaimorẽ d. Pieræ fuerit deuoluta. l. 1. §. vidẽdum. de success. edicto. l. 2. §. si sint. ad tert. ¶ † Breuiter ꝯrium est dicendum, quia d. aditio non fuit necessaria. nam qñ dos remanet penes filios uirtute dictæ consuetudinis gñalis, nõ remanet apud eos tanq̃ apud hæredes filiæ, sed titulo quodam singulari, quia consuetudo aufert patri mulieris, ad quem debens deuenisse de iure cõi, & attribuit nepoti eidemq; filio, ut expresse nota. Bart. in l. in quarta. ff. ad l. fal. in ul. col. & sic acquiritur ei ius stati' & ignoranti, sicut legatario. l. a titio. ff. de fur. quia lex põt hoc facere. ff. ꝓ so. l. cum duob. §. idem adit cessantis. cũ ibi no. per gl. sic fuit transmissum oẽ ius quod habeat d. filius & ignorans, ad p̃rem eius sic transmittitur legatum. l. cum pr̃. §. 2. ff. de le. 2. C. de cadu. tol. §. in nouissimo. Et si dicatur, posito q̃ ita sit, non ꝓponitur q̃ d. pr̃. s. Leonardus adiuerit hæreditatem filij sui. s. Laurentij; ergo nec ipsam transmisit ad patrem eius Baccinũ per d. l. qñ sororẽ. & per d. §. in nouissimo. Et sic vr̃, q̃ tanq̃ non adita per patrem fuerit deuoluta ad utrunq; auũ. s. p̃rnum & m̃rnum ꝓ dimidia; ꝓ iura superius all. iuncta d. auth. defuncto. ita dũ dicit, p̃rnis quidẽ dimidia, maternis dimidia &c. in qua hæreditate reperitur d. dimidia dotis, de qua contenditur, & sic ad utrunq; auũ pertinebit ꝓ dimidia; vñ saltẽ quarta pars dictæ dotis pertinet ex d. capite ad auum maternũ. Breuiter his non ob. ꝯrium est dicendũ, nam posito q̃ hęreditas d. Laurentij non fuisset adita per Leonardum eius patrẽ, & sic esset deuoluta ad propinquiorẽ ab intest. non tñ esset deuoluta in aliquo ad d. Simonem auum m̃rnum, sed ad Baccinũ auum paternum dumtaxat & insolidũ. Et hoc uirtute statuti d. p̃triæ sub Rub. come le femme succedano ab intestato circa fin. ubi hr̃, q̃ mr̃ uel alius ascendens per lineam m̃rnam nõ succedat extante fratre defuncti ex patre uel extante fratre p̃ris, eodemq; p̃rno; ergo eodẽ mõ extante auo p̃rno quo mediante p̃rnus coniungitur, † quia oẽ ius fortius & potentius est & operatur in cã q̃ in causato, ut l. digna uox. & ibi no. C. de leg. ad quod facit quod no. Bal. C. de col. l. illã. nã si mr̃ excluderent per fratrẽ ex latere patris uel per patruum de quib. loquitur statutũ, fortius per patrem qui est cã faciẽdi ipsum fratrem seu patruum p̃ferri. iux. illud. p p qđ vnũquodq; & illud magis. C. de sa. san. ec. auth. multomagis. licet de patre non loquat statutũ; ergo & idẽ dicendũ est de auo p̃rno, qui potior esse debet in succedendo, q̃ patruus defuncti; ut d. authẽ. defuncto. C. ad tert. Et sic ꝯcluditur, q̃ siue d. hæreditates fuerint aditæ, siue non, ad d. auum p̃rnum pertinet tota dos, vz dimidia una tanq̃ ad hæredem filij sui qui fuit eã lucratus, altera dimidia tanq̃ ad hæredem sui nepotis, ad quem de d. consuetudine uel eius uigore incepit pertinere, & sibi fuit ipso iure acquisita; & sic in eius hæreditate fuit reperta. Adeat tñ hæreditatem filij sui, & ẽs ad cautelã hæreditatẽ sui nepotis ex sua persona, tanq̃ ad eũ solum fuerit deuoluta eo casu, quo per filium eius eundemq; patrem adita non fuisset; quæ forma aditionis sic gñalis admittitur, & ualet aditio, prout determinat expresse Bar. in l. gerit. ff. de ac. qui. hær. in ul. col. uer. iuxta prædictã quæro quidã credebat &c.

SUMMARIA.

1 *Falsum ille non committit, qui falsificat scripturam, cui non datur fides. & 2.*
Affectus an puniatur.

CONSILIUM CXXX.

IN *Christi nomine Amen*. ¶ † Vr̃ dicendũ, q̃ d. presbyter veniat puniendus non pœna ordinaria, q̃ est depositionis & detrusionis, q̃ imponit ꝓ crĩe falsi ꝑfecto d' iure canonũ. 5 o. di. c. si ep̃s aut p̃sbyter. sed pœna extraordinaria ꝓ motu iudicis ecclesiastici; q̃a licet crimen non ꝑfecerit tunc; q̃a non falsificauit sequentes partitas, ex quib. apparet q̃ ipse erat debitor illius dñæ non creditor, put fecerat cantare p̃mã partitã; tunc q̃a scriptura illa erat & est priuata, in quã cũ eis fides non det, non cõmittit falsũ, [a] ut no. gl. C. de fal. l. dam', tñ negari non põt, quin attentauerit & conatus fuerit cõmittere; quia uoluit immutare ueritatẽ, in quo consistit falsitas; & in auth. de instr. cau. & fide. in prin. col. 6. & ff. de fal. l. q̃d sit falsum. & cõmittit scribendo & dolendo verũ. de fi. inst. c. inter dilectos. & interlineandu. de rel. do. c. cũ uenerabilis. C. de test. l. sumus. in fi. ꝓ quo conatu imponit pœna extraordinaria, seu minor, q̃ si ꝑfecisset. ff. de extraor. cri. l. 1. in prin. & §. fi. C. de ser. fu. l. si fugitiui. cũ ibi no. in gl. nã ẽ grauissimũ crimẽ falsitatis, cũ nullũ sit q̃ itavitupe ret famã & statu hominis sicut ipsum, intm̃ q̃ pene mortui simile est; & iõ põt super eo transigi sicut in criminib. inferentib. pœnã mortis. C. de trans. l. transigere. in fi. & ibi not. per doc. ergo ẽt conatus est puniẽdus. C. de epi. & cle. l. si quis non dicam rapere. cum ibi no. ¶ His non obst. dico ꝯriũ. s. q̃ d. præsbyter non uenit puniendus. primõ ꝑ gl. ordinariã q̃ est in l. damus C. de fal. super verbo priuatas. q̃ dicit, q̃ ex falsitate cõmissa super scriptura priuata, q̃ nullã fidẽ plenã, uel semiplenã, seu indiciũ facit, quis non punitur. & idẽ tenet ibi Bar. & in l. 1. §. qui & rõnib. ff. eo. ti. & oẽs. sed ista scriptura est hmõi; q̃a est liber priuatus ut ꝑmittitur, qui nullã fidẽ facit plenã uel semiplenã aut ẽt indiciã ꝓ scribente qñ ipse uiuit; ut est hic. ff. de ædẽ. l. q̃dam. §. nũmularios. & ita not. licet si mortuus esset, faceret aliquale iudicium s̃m Bar. in l. admonendi. ff. de iu. iu. per l. rõnes. C. de ꝓba. & no. per eundẽ in l. nuda. ff. [b] de don. Et si dicatur, ex quo post eius mortẽ facit iudicium, vr̃ illud sufficere. Sed rñ. imo non sufficit, q̃a p̃sumit̃ q̃ non dẽat esse immemor suæ salutis, & q̃ añ mortẽ talẽ falsitatẽ remouebit. l. fi. C. ad l. iul. repetunda. Præterea ponit̃ in pũcto, q̃ ipse iam successit illi mulieri, ꝯ q̃ d. falsitatem vr̃ uoluisse committere; & sic post eius p̃sbyteri mortem d. scriptura, si non fuisset falsificata, nullum esset sortitura effectum, cũ nemini possit nocere: ergo ad illud tẽpus post mortem non est hñdus respectus: ex quo igit̃ in tali scriptura priuata non põt perfici crimen falsi, s̃m d. gl. & oẽs doc. ergo nec põt dici fuisse inchoatũ. hoc. n. posset ꝓcedere in scripturã publica, in qua cũ possit perfici põt ẽt inchoari; non aũt in tali priuata, & sic nec ordinarie nec extraordinarie uenit puniendus. s. rõne inchoationis vel conatus; rei. n. suæ q̃libet est moderator & arbiter. C. man. l. in re mandata. Vñ põt quis in libro suo priuato mille mendacia scribere, nec uenit puniendus; quia posset ipsum in ignem ꝓijcere, & ex tali mendacio nullus põt lædi; q̃a ei non credit in aliquo; ergo &c. ut no. gl. ff. de eui. l. fundum. in fi. q̃ dicit q̃ ex mendacio quis nõ punitur, qñ alius non læditur. ad q̃d facit in rõne sui. ff. ne quid in loco pub. l. 2. §. aduersus. vbi q̃s nõ tenetur ex aliquo actu qñ aliũ non lædit, ex quo si læderet teneretur. † Ad hoc ẽt facit, quia qñ quis venit puniẽdus ex actu aliquo qui sit sortiturus effectũ, si ille actus non est de iure ualidus, & sic non est sortiturus effectum non punitur [b]. ff. quod quisq; iu. l. 1. in fi. sed scriptura fuit inuenta vt sortiretur iuris effectum. i. faceret probationem. ff. de pi. l. contrahitur. cum si. concor. Si ergo est talis, quæ probationem non facit, cũ talem iuris effectum non sortiatur, non debet quis puniri ex falsitate ibi commissa; quia dici non potest proprie falsitas. ar. d. l. 1. in fi. quod quisq; iur. & quod no. Cy. in l. si quis non dicam rapere. in prima oppo. in addi. C. de epi. & cle. Ad idem facit, quia quando maleficium non perficitur non propter impedimentum facti, sed propter impedimentum iuris, tunc ex conatu quis non punitur [c]. ff. de fur. l. inter omnes. §. recte. ver. per contrarium. & not. Cy. in l. si quis non dicam rapere. in 5. opp. & in distin. Sed hic non perficitur propter impedimentum iuris, quod requirit ad hoc ut dicatur committi crimen falsi, quod scriptura super qua committitur, sit talis quæ aliquam fidem

a ¶ Falsum. Adde Bal. in ꝯs. 14. in 1 parte. & Cor. in ꝯs. 82. numero 3. in 4. par. d. Alex. de Imo. in consi. 70. in pe. col. & 1 consi. 77. & in ꝯs. 74. in 3. & 7. col. in fin. in 1. par. & omnino. dom. Bar. So. in ꝯs. 41. vers. circa primã dubita. cũ ver. seq. usq; adducere circa secundam dubi. in 1. parte & in consi. 186. uers. secũdus casus. cũ seq. in 2 parte.

b ¶ Nõ punitur. Vide Bal. in ꝯs. 294. in 5. parte.

c ¶ Ex conatu q̃s non punitur. uide Panor. in c. 1. in 4. col. uer. duo sũ notabilia. de eo qui mitti. i pos. cã rei ser. H. F.

fidē faciat, ut no. in d. l. damus. Itē q̃a q̃n crimen non pficitur, q̃a delinquens non vult uel pęnitet, sił'r quis ex primo conatu nō punitur. ff. de fal. l. q̃ falsam. & no. Cy. in d. l. si quis non dicam. in 4. oppo. sed hic est huiusmodi. Nam ex quo in d. libro sunt plures partitæ continuatæ, ex quarū qualibet apparebit ipsum præsbyterū esse debitorē nō creditorē, & ipse falsificauit primā & nō alias, & fecit eā cantare ꝯtrium. s. q̃ esset creditor, præsumit ipsum pęnituisse eius qđ fecerat, non. n. est psumendū, q̃ ex inaduertētia fecerit. s. falsificando unā & omittendo falsificare alias, cū oēs essent in eodem loco & continuatæ, ut s. præmittit. vñ non potest dici, q̃ de alijs non perpēderit, ut l. non est ferendus. ff. de transac. sed potius, q̃ pœnitentia ductus eius quod fecerat in prima, obmisit idē facere in sequentibus, ergo &c. ut d. l. qui falsam. Et sic concluditur dictum presbyterum in nullo puniendum esse.

S V M M A R I A.

1 *Administratio bonorum si per testatorem filio usq; ad certum tempus fuerit interdicta, non ualet ob. sta. contrarium disponente ut post tale tempus quis habeat personam legitimam. & 2.*

2 *Testator quando interdicit ei habenti administrationem a lege ne administret sine alterius consilio non habentis a lege talem administrationem, non ualet talis interdictio, nec illud consilium tenetur sequi.*

CONSILIVM CXXXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Videt dicendū, q̃ d. filij nō possint agere. nā q̃ phibet alienare prohibet et ē in iudicio deducere. ff. de iure delibe. l. ait prætor. post prin. Sed isti prohibent alienare, qđ patet, q̃a interdicta fuit eis administratio p testatorē usq; ad tm̄ tēpus, & cōstat q̃ illi qui non habent administrationē bonorū suorū alienare non pñt. ff. de iure i. l. iusiu. qđ ex conuentione. §. 1. q̃a alienatio de administratione est & eatenus cōpetit potestas alienandi, quatenus potestas administrandi. ff. de cura. furio. l. si ab agnato. Qđ aūt testator potuerit phibere dictā administrationē, patet, q̃a pōt lex, ut patet de pupillo. d. l. iusiuran. §. 1. ergo & testator, cuius dispositio p lege seruat. in auht. de nup. §. disponat. & iō factū ꝯ prohibitionē testatoris est nullū, sicut factū ꝯ prohibitionē legis, ut no. C. de usuc. p emptore. l. 2. per gl. iuncta. l. non dubium C. de legi. 1 †Posuit. n. pater rebus suis, in q̃bus filiū instituebat, legē q̃ noluit apponere, & seruanda est. C. de pac. l. legē. & ar. C. de test. tu. l. mater. & mandati. l. in re mandata. p hoc quia pater q̃ ꝯsiliū capit p liberis. ff. de adul. l. nec in ea. §. fi. nō reputauit eos idoneos ad administrandū ante ætatē p ipsum designatā, ergo nec iudex ipsos idoneos reputare debet. ff. de curatore furiosi. l. furioso pu. in fi. & sic eos ab agendo repellere debet, ēt ex officio notificata ei dicta inhibitione. ar. eorū q̃ no. in l. ubi pactū. C. de trāsa. Illud āt cōstat, q̃ q̃n phibitio testatoris facta est pp fragilitatē ætatis, ualet ēt si cōcernat dūtaxat fauorē phibiti, ut d. l. 2. de usucap. p emp. Testator aūt hic reputauit fragilē ætatē usq; ad tps, de quo disponit, ergo &c. Et ꝯfirmantur pdicta, q̃a & iudex pōt interdicere administrationē & alienationē. l. is cui bonis. ff. de uer. ob. de pollici. l. totiens. in fi. ergo testator, cū de uno ad aliū bona sit cōparatio, ut no. Bar. de uer. ob. l. cētesimus. §. fin. ¶ In ꝯtrium facit, q̃a postq̃ statutū disponit, ut post uigesimū annū dicatur quis habere psonā ltīmam, & p consequens posit bona sua administrare, & alienare, & agere, non vr̄ testator potuisse disponere ꝯtrarium, sicut nec posset disponere q̃ post uigesimumquintū annū non habeat, cū de iure cōi habeat. l. cū filio. de leg. 1. q̃a ætas. 20. annorū ex forma statuti surrogatur loco ætatis. 25. annorū, q̃ est de iure cōi, & sic sapit eādē naturā & qđ de illa disponitur & de ista dispositū esse vr̄, ut in simili no. de tpe. 10. dierū ad appellandū, qđ hodie succedit loco bidui uel tridui, qđ olim dabatur. C. de appel. auth. hodie in glo. 2. & ibi p Bal. Et constat testatorē non posse facere quominus leges, q̃ aliquid disponunt p cōi & publica utilitate, locū sibi uendicent in suo testō. l. nemo pōt. de leg. 1. de le. 2. codicillis. §. fi. C. de test. l. testandi. Item uideo, quod adulto non interdicitur administratio bonorum suorum per legem, nisi iudex interdicat dando sibi curatorem. C. de in integ. resti. l. si curatorem hæres. & tamen istam interdictionem facere non potest testator dando ipse curatorem in testamento, quia non teneretur datio nisi per iudicem confirmaretur. Insti. de cura. §. 2. Et eodem modo non posset testator pater per dationem curatoris ab eo factā interdicere administrationē ei, qui uerè prodigus est, sed requirtur q̃ iudex det curatorem, & ex tūc erit interdicta non prius, & debet tū iudex illum dare quem pater designauit, ut d. l. si furioso puberi. ff. de cura. furio. q̃ facit p ista parte, si bene consideret. multominus ergo testator debet posse interdicere administrationem ei qui nec est uere prodigus, nec est pprie adultus, sed maior adulto, ut sunt in casu nr̄o filiorum prædictorum; nā primò conuenit datio curatoris, & sunt ipsius curatoris susceptibiles, ergo nec talis interdictio cadit in eis, cum citra pupillos & furiosos qui carent intellectu, non fiat alicui interdicto ul'is administrationis, nisi mediante datione curatoris, & ex causis a iure pfixis. s. pp minorē ætatē, uel prodigalitatē; & istis casib. cōpetit solū iudici, nō testatori, eam facere; & sic patet maiorem esse ptātem iudicis, q̃ testatoris in hoc, per quod rñdetur ad s. in ꝯtrium alle. 2 † Itē q̃a testator interdicit ei qui habet administrationē a lege ne administret sine consilio alterius, qui talem administrationem a lege nō habet, talis interdictio non ualet, nec operatur quominus ille administrare posit ēt consilio illius non requisito. ff. de admi. tu. l. quidam decedens. §. 1. al's incipit. l. pr̄ tutelā. & plenè no. e. ti. titij & meuiū. in prin. per Bar. & l. 1. §. si plures. de exercito. Sed isti filij post completam ætatem 20. an. hñt administrationem bonorū suorū a lege municipali, sicut maior 25. an. a iure cōi. Et isti quos uoluit testator administrare, non hñt eandem administrationē a lege, cum post d. ætatem non potuerint dari ut curatores; & posito q̃ potuissent, non tñ a pse, sed a iudice; ergo d. interdictum non ualet, solum. n. habuit administrationē a testatore, cū eorū administratio non sit ltīma, nec sunt dñi rerum hæreditariarum. Et iō si d. filij hñent sił'r a testatore, quia non essent dñi effecti, sed tñ administratio nuda eis cōmissa; vñ potuisset eis interdici uel limitari, prout testator noluisset, ut d. l. 1. §. si plures. ff. de exercito. Sed postq̃ per aditionē hr̄ditatis sunt effecti dñi, licet dñium habeant a testōre, tñ administrationē hñt a lege, q̃ per testatorē nō potuit eis auferri. ff. de pac. l. nemo. quia q̃n ablatio uel interdictum administrationis nō reperitur facta fauore alterius q̃ prohibiti, pōt ipse prohibitus dicto fauori renunciare sine ætate ltīma sm̄ leges uel statuta, sicut isti sunt, sicut & præceptum seu phibitio de non alienando, quia reputatur nuda. l. filiusfa. §. diui. de le. 1. cum ibi plene no. de leg. 3. l. pater filium. §. iuli. agrippa.

S V M M A R I A.

1 *Testator si mandat distribui pro anima sua omnia bona mobilia ad ipsum pertinentia, ueniunt fructus pendentes qui uiuente testatore ceperant ad ipsum pertinere.*

2 *De pronomine, meum.*

3 *Sequestrum cadit in cohærentibus solum.*

CONSILIVM CXXXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Vr̄ dicendū, q̃ d. frumentum & alij fructus qui tpe testī conditi erant pendentes, non debeant peruenire ad manus dictorum executorū, sed remanere debeāt apud hæredem; ex quo testator fuit usus uerbo seu participio pñtis temporis, dum dixit ad eum pertinentia. & sic vr̄ d. dispō testatoris restringi ad illa, q̃ post tps testī ceperunt esse mobilia. ff. de le. 3. l. uxorē. §. testā. il j. de an. & ar. le. l. si ita. cū conc. Sed d. frumentum & cæteri fructus, qui tpe testī pendebant in fundo & separati non erant a solo, erāt tunc pars soli, & sic reputabantur & erant res immobiles. ff. de rei uen. l. fructus pendentes. q̃ in fra. cre. l. fi. §. pe. de ac. emp. l. iul. §. si fructib. post mortē uero inceperunt esse res mobiles, ergo &c. In ꝯtrium facit, quia illud uerbum, pertinentia, non refertur ad qualitatē seu essentiā mobilitatis, ut sic noluerit dicere q̃ illa quæ tūc tpe testī erant mobilia peruenirent ad manus prædictorū; sed refertur ad ius ipsius testatoris; vñ significat, q̃ illa tm̄ q̃ tpe testī ptinebant ad eum, & in quib. ius habebat, tunc tpis illa peruenirēt ad manus pdictorum; non aūt illa, quæ post testm̄ ad eum inciperent pertinere, & in quib. post testm̄ inciperet ius hr̄e; sed frumētū & fructus, de quib. q̃ritur, bñ pertinebant ad testōrē tpe testī, licet non essent a solo separati & in eis habebat ius, sicut in ipso solo; quia q̃ hēt ius in toto, hēt ētiā in qualibet parte totius. l. si qs cō totū. ff. de exce. rei iud. & patet in l. qui uas. §. si ancilla. & §. idē in pecudib. ff. de fur. ubi cum surripitur ancilla uel uacca prægnās censetur ēt furtū cōmitti in partu & fœtu, qđ non esset si ad dñm ancillæ vel uaccæ non pertineret. Sufficere ergo vr̄, q̃ tpe testī ad testōrem pertinerent fructus pdicti, ad hoc ut illud uerbū, pertinentia &c. saluet; lʒ tunc non essent res mobiles, qm̄ nullū uerbū pñtis tpis cōtinetur in testō pdicto, per quod uideat hoc requiri ut tunc esset mobiles. ¶ Breuiter posset dici, q̃ licèt non fuerit expressum a testatore, tamen subintelligitur ex uirtute illorum uerborum

borũ mobiles uel mobilia, nã subintelligit̃. s. existẽtea vel existen tia, sicut cũ testator dicit lego argentũ meũ &c. nam tex. in d. l. si ita. de auro & ar. leg. dicit † ꝙ istud uerbũ seu ꝓnomẽ, meũ, signi ficat pñs tps, ᵃ certè hoc nõ põt ꝓcedere ex ꝓpria natura dicti ꝓnois, meũ, qm̃ ꝓnomini nõ accidit tps, sed genus, numerus, figura, psona, & casus ẽm Donatũ. Contingit ergo rõne subauditi participij, vcꝫ existẽs meũ &c. cui participio accidit tps, sicut & uerbo ẽm eũdẽ Donatũ. & iõ tex. ĩ d. l. si ita. dicit, ꝙ dicẽdo, meũ, pñs tps intelligit̃; qđ verbũ, intelligit̃, importat aliqd tacitũ, qd nõ fuit expressum, sed ꝓ expresso hr̃, ut est dictũ participiũ, existẽs &c. Ita ergo in casu nr̃o dicẽdũ vr̃, ꝙ dicẽdo lego bona mea mobilia, dẽat subaudiri participiũ hoc. s. existẽtia &c. Et sic dicta dispõ testatoris hẽt duplicẽ restrictionẽ. Vnã ꝙ illa tm̃ uoluit ad manus p̃dictorũ ꝑuenire, q̃ tũc tpe testi erãt mobilia, & q̃ tũc ad ipm̃ ꝑtinebãt. Illa uero q̃ post testm̃ inciperẽt esse mobilia vel in ciperẽt ad ipsum ꝑtinere, uoluit ad illorũ manus ꝑuenire. Sed in dictis frumẽto & fructibus, licet una dictarũ ꝯditionũ extiterit, q̃a tpe testi ad eũ ꝑtinebãt, sicut & fundus in quo erãt; altera tñ nõ extitit, q̃a tunc nõ erãt res mobiles, sed incœperunt esse post. vñ nõ vr̃, ꝙ in eis hẽat locũ dicta dispõ. l. si hr̃di plures. ff. de ꝯdi. insti. ¶ Br̃ ego puto ꝯtriũ, qm̃ licet tpe testi non essent dicti fructus res mobiles in actu, erant tñ in habitu, & sperabant de ꝓximo fieri res mobiles, & ad hoc erant ordinati & destinati ẽm suã ꝓpriã naturã, & iõ pinde ẽ, ac si tpe testi fuissent res mobiles. ar. l. ex eod. ff. de testa. mili. & ar. l. fundi. in fi. ff. de ac. emp. vbi destinatio ad usum in quo primo fuit, hr̃ ꝓ facto, ut no. plene p Bart. in l. cætera. §. fi. ff. de leg. 1. Sed frumẽtũ anteq̃ sereret erat a fundo separatũ & segetes inde natæ ad hũc usum & finẽ erãt destinatæ ut separarent a solo, sicut a prin. fuit earũ origo, ergo &c. ꝓ hoc qđ no. Bar. ff. de requir. reis. l. fi. † vbi dicit in fructibus coherentibus solo cadere sequestrũ, sicut si essent a solo separati, licet sint pars soli; qui esperant separari, & sic cẽsent̃ res mobiles. Præterea rõ quare pñs tps nõ extẽdit ad futura est, q̃a testator nõ censetur de futuris cogitasse, q̃ rõ locũ habet ĩ futuris nõ ex cã de p̃nti seu ortũ hñte tpe testi; ut si testator q̃ legauit argẽtũ suũ post testm̃ emeret aliud argentũ, nã illud nõ uenit, q̃a de dicta emptione nõ p̃sumit̃ cogitasse, sed si ꝑuenit ex cã q̃ tpe testi habuisset ortũ, putà q̃a tũc iã emerat, sed sibi traditũ non fuerat, sed post testm̃ fuit traditũ, certè tale argẽtũ bñ ueniret, q̃a de tali argẽto bñ vr̃ cogitasse, postq̃ tpe testi spẽ hẽbat habendi ex cã p̃cedẽti. ar. l. si rem. §. fi. ff. pig. ac. mãdati. l. si mãdauero tibi. & q̃a q̃ actionẽ habet tpe testi cẽ̃ hẽre vr̃, vt in regula. Et iõ legãdo ꝑuasit dũmodo esset casus, quo illud posset a vẽditore vẽdicari, al's secus. l. q̃ tuus. §. argẽto. de auro & ar. leg. Sed hic ex cã, q̃a tpe testi hẽbat ortũ frumẽtũ p̃dictũ post testm̃ fuit effectũ res mobilis, q̃a tpe testi erat satũ; ergo de ipso cẽsẽt testõr cogitasse. facit qđ no. Bar. in l. vxor. §. diu'. ff. de adul. & l. qđ seruius. de ꝯdi. ob cãm. Cõcludo ergo dictũ frumentũ & fructus dẽre ꝑuenire ad manus p̃dictorũ, ui distribuãt ꝓut testator ordinauit. Et ita vr̃ mihi Pau. de cast. &c.

SVMMARIVM.

1 *Testator si instituit & post legauit dimidiam bonorum suorum alicui, & aliam dimidiam filiabus propriis, & deinde usufructum uxori, & ali quæ mortuis filiabus quibus successerunt primo instituti, eis institutis pro dimidia filiarũ concurrit uxor in usufructu, & mortuus tamen non habito usufructu nec præstita cautione, hæredes nil consequi possunt.*

CONSILIVM CXXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Præfati 1 b Vannutius & Franc. cũ fuerint hr̃des instituti in dictis rebus eis p̃legatis, dimidiã habuerũt & hñt iure p̃legati a filiabus testatoris, & alterã dimidiã iure hr̃ditario a seipsis. l. miles ad sororẽ. §. fi. cũ ibi notatis. ff. de leg. 2. ꝓ illa dimidia, quã habuerũt a filiabus iure p̃legati, constat dictã uxorẽ non potuisse vẽdicare vsufru. qm̃ si non fuissent res illæ p̃legatæ, & sic apud ipsas filias dicta dimidia remansisset, nõ fuisset in ea debitus vsufr. præfatæ dñæ, sed duntaxat alimenta potuisset petere ẽm cõsuetudinem gñalem, de qua in l. 2. C. si scđo nup. mul. de qua per Dy. & Bar. in l. titia. §. fi. ff. de leg. 2. vnde sicut ab ipsis filiabus nõ potuisset vsufr. petere ꝓ illa dimidia, si prælegata nõ fuisset, eodẽ mõ nec petere põt a dictis Vannutio & Francisco p̃legatarijs, d qm̃ in illa dimidia succedunt loco ipsarum filiarum. ar. eius quod no. in l. ad tpa. ff. de usuca. ꝓ altera uerò dimidia, quã hñt d. Vannutius & Fran. iure ꝓprio seu hr̃ditario vr̃ dicendũ, ꝙ dicta dña debuerit hẽre plenũ vsufru. quia dicta ꝯsuetudo solũ filijs ꝓficit, vt faciat, dicta verba importare solum alimenta; nõ aũt extraneis cum filijs institutis, vt idem Bar. no. in d. l. titia. §. fi. Nam si ipsi soli fuissent instituti in integrum vsufr. & plenum debuisset habere dicta d. in bonis p̃dictis vigore dictorum bonorũ; ergo si pro parte saltem ꝓ illa parte hr̃e debuit. ¶ In ꝯtrium ꝙ non integrum debuerit hr̃e, sed pro dimidia tm̃ illius dimidæ; quia vñt ipsi ꝓprietarij cõcurrere cũ ipsa dña usufructuaria. ff. de usufr. leg. l. si alij. & l. sempronio ĩ prin. & qđ ibi no. expsse p Bar. & p Bal. in l. 2. C. de indic. vidui. ibi dũ dicit, caue tibi tñ &c. Sed illę leges hẽrẽt locum, qñ cuidam extraneo non ipsi hr̃di legatæ essent aliquæ res spẽr, & ipsi uxori esset relictus usufr. gñaliter, tunc. n. teneret legatũ ꝓprietatis, sed in usuf. cõcurrerent ꝓprietarius & uxor. At in casu nr̃o legatum ꝓ altero parte, qua sunt hæredes, non tenuit. l. legatũ. §. hæredi. de leg. 1. & iõ non habet locũ qđ ibi dr̃, imo integer vsufr. vr̃ fuisse debitus dictæ dñæ nisi eius ualor excesserit ualorem dodrantis dictæ dimidiæ. ff. de usuf. l. oĩm. Bal. uerò in l. quotiens. C. fa. her. vr̃ aliter loqui q̃ loquat̃. Bar. ĩ d. l. sempronio. licèt ipm̃ non alleget, ẽt eo casu quo cuidã extraneo fuissent res illæ legatæ. Quicqd tñ sit, nõ expedit de p̃dictis disputare ꝓ nũc. Nam ꝓcederent, si dicta dña vxor testõris viueret & peteret vsuf. ꝓ illa dimidia, quo casu esset disputandũ de p̃dictis. Sed q̃a ꝓponit̃, ꝙ est mortua, & ꝙ in eius uita nõ petijt nec obtulit se paratã p̃stare cautionẽ usufructuariã, dicẽdũ est fructus pceptos p ipm̃ Vannutiũ & Frãcis. ad ipsos ꝑtinere, necesse restituendos hæredibus dictæ dñæ q̃ nõ potuit facere fructus suos dicta cautione nõ præstita, & fructibus ab ea non perceptis, ut plenè no. Barto. in l. vxori usuf. bonorũ. ff. de usuf. lega. De usuf. verò pcipiendo post mortẽ dictæ dñæ clarum est, ꝙ ad hæredem eius non fuit transmissus, cũ ẽt si cautionem præstitisset dicta dña, & sic in eius psona fuisset initiatus, per mortem tñ eius fuisset finitus, ergo &c. l. titio cum moreretur. ff. de usufructu.

¶ Tẽ. Adđ quæ hr̃ p Bal. in cõs. 92. l 2. pte. in 2. col.

SVMMARIA.

1 *Hypothecasse alicui se prius quàm secundo habenti etiam ab eo causam, asseueranti non creditur, etiam si eius scriptura sit recognita in iudicio. & 2.*

2 *Confessio cedentis facta post cessionem non præiudicat cessionario.*

CONSILIVM CXXXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † In cã ᶜ ser 1 c Ludouici Bertini, q̃ uertit̃ in curia mercantiæ, uiso consilio reddito in fauorẽ ser Ludouici & allegationibus factis ꝯ eũ p aduocatũ partis aduersæ, dico d. ser Ludouicum sine dubio dẽre obtinere de iure, si pars aduersa nõ ꝓbauit hypothecã bonorũ quã p̃tendit alio mõ, q̃ per scripturam priuatam scriptam manu debitoris, a quo præfatus ser Ludouicus causam emptionis habuit, quantumcunque sit recognita in hoc iudicio per ipsum scribentem confessata per eum, ex quo non est subscripta tribus testibus; quia talis recognitio & confessio debitoris non põt alteri ẽt ab eo p prius tñ cãm habenti prẹiudicare. ff. ad uelle. l. seia. mancipia. in prin. ad sil. l. si quis in graui. §. 1. C. de dona. ante nup. auth. sed iam necesse. & in corpore vñ sumitur p quas leges hoc tenet Spe. io titu. de obli. & sol. §. 1. uers. sed quid ecce. nam circũscripta dicta scriptura, si agens produceret in hoc iudicio illũ debitorẽ, q̃ ẽt cum iur̃o hoc confiteret̃ & deponeret ut testis se prius obligasse illa bona agenti q̃ uendiderit ser Lud. tali confessioni & ẽt positioni iuratæ non staretur per dicta iura, & q̃a uni soli non credit̃. l. iurisiur. C. de testib. ergo eadem rõne stari non debet dictæ recognitioni factæ in hoc iudicio de dicta scriptura, vcꝫ ꝙ sit uera & ꝙ sit facta eo tpe, qđ in eo cõtinetur, cùm eadem & maior subsit rõ, non enim deponit iuratus nec ut testis, nec deponit de ueritate obligationis bonorum, sed de ueritate scripturæ. Non ergo est uerum alio non dato, ꝙ dictus ser Ludouicus habeat cam posteriorem a debitore, & sic ꝙ contra ipsum militet statutum de præcepto de disgomberando, ut dicit aduocatus partis aduersæ. Istud enim procederet; si ipsa pars aduersa probaret legitimè per instrumentum publicum, uel per testes de hypotheca quam prætendit seu si dicta scriptura priuata haberet subscriptionem trium testium; tunc enim haberet vim publicæ scripturæ etiam illis testibus pro ea non testificantibus, utputa, quia essent mortui. ᵈ & hoc uult. l. scripturas. C. qui po. in pign. ha. Et in hoc introducit vnum qđ de iure ueteri & ante illã l. non erat, vcꝫ ut scriptura priuata continens subscriptionem trium testium hẽat uim publicæ seu uim duorũ testiũ de ueritate deponentium. ꝓcederet ẽt qđ dicit allegans, si extarent duo testes

b ¶ Præfati Ad huius consi. materiam uide Dy. l ꝯsi. 3.

c ¶ In cã. Ad huius cõsi. materiam. uide Bal. I cõs. 198. in 1. parte.

d ¶ Mortui. vide ad hoc quæ hr̃ p d. Maria. so 21. in cons. 33. uers. secunda con clu. cir. fi. & in consi. 41. uer. nõ obstat tertium arg. ibi. non obstat quintũ arg. in prima parte. & per do. Alex. in cõsil. 178. in 3. parte.

stes deponētes q̀ uiderūt illā scripturā cōfici unà cū cōparatione literarū si negaret̄ p scribentē, vel cū recognitione scribētis; ut patet ex ibi no. p Bar. s. in d. l. scripturas. Sed postq̄ nullo istorū modorū ipse agens ꝓbat suā hypothecā, sed solū & dūtaxat p scripturā dicti debitoris recognitā cū dicta recognitio sola nō possit p̄iudiciū afferre d. ser Ludouico p prius hn̄ti cām ab ipso recognoscente; sequit̄ q̀ idē ser Ludo. nō posterior sed solus ꝛeperit̄ in rebus p̄dictis ius hēre. ff. q po. in pi. ha. l. 2. in fi. soli. n. recognoscenti pōt p̄iudiciū afferre dicta recognitio nō ser Ludo. cui per prius erat ius acq̄sitū, sicut in fi. videmus, † q̀ cōfessio cedētis fcā post cessionē nō nocet cessionario, ut plenè no. in l. facta. §. si hæres. ff. ad treb. p Bar. & in addi. Spe. tit. de ces. ac. §. 1. in addi. q̄ incipit. Guil. de Suza. ꝓ quo. l. si ptē. §. fi. ff. queād. ser. amit. Illud aūt ꝯstat, q̀ dicta scriptura si non foret recognita & ꝯfessata p scribētē, nullā fidē ēt ꝫ scribētē faceret postq̄ ē priuata. Ipsa ergo recognitio facit ipsam sortiri effectū ꝫ scribētem, sed ꝫ aliū q̄ n prius habuit cām a scribente nō, sicut nec eius ꝯfessio sn̄ o ueritate negotij; puta si cōfiteret̄ hodie se illi obligasse dicta bona añ venditionē p̄dictā ut s̄. dictū est. Ex his patet rn̄sio ad alleg. in ꝫrium. dr̄ enī q̀ l. scripturas.[a] loquitur qn̄ cōtēdit̄ iter duos creditores, quorū primus hēt scripturā priuatā, scd̄s bēt publicā, quo casu fatet̄ allegans q̀ hn̄s publicā licet posteriorē in tpe defertur ꝑ dubiū anticipationis tpis, q̄ posset falsò fieri p debitorē in scriptura priuata. ff. de fide instr. l. 2. Certè eadē rō uiget in casu nr̄o, vbi cōtēditur inter creditorē p̄tendētē hypothecā priorē tpe & hn̄tē scripturā priuatā, & emptorē q p̄tēdit hēre dn̄ium. Nā ista scriptura licet cōtineat tp̄s añ uēditionem factam, potuit tn̄ falsò fabricari dudū post; & iō, q̄a est priuata, de tali tpe sibi nō credit̄ i p̄iudiciū alterius q̄ scribētis. vt l. q̄dā. §. nummularios. ff. de eden. cū ibi no. Præterea si creditor p̄tēdens hypothecā anteriorē si n̄ habet nisi priuatā scripturā nō subscriptā trino teste, nō p̄fertur posteriori hn̄ti publicū instr̄m, ut est casus in d. l. scripturas. Multominus p̄fertur emptori vel ēt donatario q præ tēdit melius & potentius ius q̄ creditor; aīs cēt imponere legē verbis & recedere a rōne dictæ legis & stare verborū cortici; nā si cōsiderētur dicta ibi p doc. ipsi nō faciūt vim in hoc utrū ille q habet publicum instr̄m & ꝫ quem agitur p hn̄tem priuatā scripturā p̄tendat ius hypothecæ vel dn̄ij, sed solum faciunt uim in hoc q̀ scriptūra priuata debitoris sine trino teste sibi soli facit p̄iudiciū, non alteri, q̄a rō uiget vtrobiq;. Et si talis dr̄ia cēt fiēda doc. scribentes ipsam tetigissent cū sit ita substātialis. Nec ob. qd̄ allegatur q̀ illa lex est correctiua iuris ueteris, & sic dicatur nō dēre extēdi ultra terminos in q̄bus loquitur. Nā illa. l. ꝯtinet duo. Vnū est, qd̄ dicit in fi. vcꝫ q̀ si scriptura priuata cōtinet subscriptionē triū testiū, hēt vim publicæ scripturæ, & in hoc dici pōt q̀ statuat vltra q̄ statuet ius uet', nō dico q̀ corrigat, sed limitet, q̄a scriptura priuata, & aliter non faciebat fidē añ illā legē, sed p illā l. itroducitur casus spālis i quo fidē facit, sicut publica; & quātū ad hoc bene posset dici, q̀ si certus expresse diceret q̀ faceret fidē ꝯtra aliū creditorē p̄tēdētem ius hypo. & hn̄tem publicū instr̄m posterioris tpis, ꝓut gl. ibi ponit casum, nō extēderetur ad emptorē q p̄tendit potentius ius q̄ creditor, ut cōtra eū fidē faceret, q̄a in eo nō uiget eadē uel maior rō, sed minor rōne p̄dicta. tex. n. loquitur gn̄alr̄ de hn̄te publicū instr̄m, cōtra quē ageret̄ hypo. & uult q̀ illi nō p̄iudicet, sed si habet subscriptionē triū testiū, bn̄ p̄iudicat, & sic sentit q̀ cuicūq; possessori qualecūq; ius p̄tēdat, p̄iudicat si bn̄ inspiciatur. Scd̄m, qd̄ cōtinet, est, q̀ si subscriptionē triū testiū nō hēt non faciat fidē nisi cōtra scribentē recognoscētē vel cōfitentē scripturā, licet negātē debitū, s̄m qd̄ ibi intelligit Iac. But. & Bar. Cōtra tertium verò possessorē hn̄tē instr̄m publicū posterioris tpis vult q̀ n̄ p̄iudicet, & in hoc nec limitat, nec corrigit iura uetera, imo ꝯcordat cū eis, q̄ ēt hoc uolūt q̀ scriptura priuata soli scribēti noceat ut l. rōnes. & l. instā. C. de ꝓba. Et iō posito q̀ d. l. scripturas. diceret expresse, q̀ nō noceat posteriori creditori, & de emptore vel donatario nihil diceret, debet tn̄ suppleri, ut nec emptori vel donatario, tū q̄a ista nō esset extēsio nostra, sed declaratio, cū hoc colligatur ex his iuribus, ut d. l. instrā; tum q̄a uiget maior rō ꝓhibitionis in emptore & donatario ꝑ potētius ius qd̄ p̄tēdunt, q̄ in creditore, ut s̄. dixi. & illud de creditore censeretur dictū gratia exēpli, qd̄ nō hēt regulā limitare. l. regula. §. fin. de iur. & facti igno. Præterea licet gl. ibi ponendo casum exemplificet qn̄ uult agere ꝯtra aliū creditorē, tex. tn̄ nō se restringit ad hoc, sed gn̄alr̄ dicit qn̄ agit contra illum q innititur publico instr̄o posteriori q̄ uerba ita uerificātur in emptore, sicut in creditore. Vr̄ ēt allegans dicere aliud de quo miror, vcꝫ q̀ illa l. scripturas. loq̄t qn̄ scriptura priuata q̄ ꝓducit̄ p agentē erat dubia, ut q̄a nec per testes ꝓbabat̄ nec p cōfessionē partis. Sed qn̄ ꝓbat̄ ēt p solā cōfessionē partis scribentis tunc efficit̄ indubitata, & sic facit fidē indistinctè ꝫ quēcūq;, & nō hēt locū illa. l. scripturas. q̄a cessat eiꝰ rō, & ēt rō. l. 2. ff. de fide instr. Sed istud salua pace non est verū imo l. illa loq̄t, qn̄ scribens cōfitebat̄ scripturā, sed negabat debitū. & ita summat cā Iac. But. & Bar. Et patet manifestè q̄a si negaret ēt scripturā, tūc nō solū cōtra tertiū sed ēt cōtra ip̄m subscribētem non hēret vigorē nisi ꝓbaret̄ p testes, q uidissent eā scribi, & tūc nō solū ꝫ scribētē, sed cōtra tertiū fidē faceret, & sic distinctio illius. l. nō ꝓcederet, inquantū uult q̀ cōtra scribētē fidē faciat, cōtra tertiū nō, imo uel cōtra nullū, uel cōtra utrunq; fidē faceret eo casu quo p scribentē fuisset negata, ut ex p̄dictis patet. Est ergo necesse eā itelligere ad hoc ut ꝓcedat qd̄ ibi dr̄, qn̄ scribēs cōfitebat̄ eā scriptā manu sua, sed negabat debitū. & tn̄ ut ibi patet, p talē cōfessionē nō ꝓbatur nec efficitur indubitata q̄tū ad p̄iudiciū tertij. Et si alr̄ itelligeretur, cēt dare materiā retractādi oēs alienationes, quas q̄s fecisset faciēdo. f. scripturas priuatas, in quibus cōtineretur se p prius obligasse & colludēdo cū alijs. & huic fraudi noluit obuiare illa l. q̄ fraus nō sic de facili p̄sumitur, si sit subscripta trino teste, sicut nō p̄sumeretur in scriptura notarij. ¶ Cōcludo ergo uigore dictæ scripturæ & recognitionis nō posse a d. ser Ludo. res p̄dictas auferri. De sn̄ia verò lata post emptionē p̄dictā clarū & manifestū est, q̀ emptori nō nocet q nocat nō fuit. p l. si stipulatus. ff. de epi. & per ea q̄ hn̄r in l. præses. C. eo. tit. & in consi. Dy. quod incipit. titius & alij complices. &c.

a ¶ l. scripturas. Adhuc ius l. intellectum uide et Bal. i consi. 456 in 5. partis.

b ¶ Datio. Adde idē. J. per eundem Paul. in cō. 138. nu. 5.

S V M M A R I A.

1 *Donatio patris facta filio de usufructu dotis sibi spectante et matre filij non nocet creditori bus paternis, etiam si tempore quo dictis filius sibi donò, non fuisset adita hæreditas, & per patrem translata est tantum commoditas usufructus, iure usufructus apud patrem remanente. & 3.*

2 *Verba debent intelligi secundum subiectam materiam etiam, si contingat ea impropriari.*

3 *Repudiatio usufructus ad commodum alterius, & donatio eiusdem usuf. eidem facta, quomodo differant.*

CONSILIVM CXXXV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Dubiū facit in p̄nti consultatione, q̄a vr̄ q̀ ista fuerit magis q̄dā repudiatio vsufructus acq̄rēdi fcā ex cā donationis. i. liberalr̄ q̄ fuerit uera donatio usufructus acq̄siti, & p ꝯn̄s vr̄ q̀ nō possit reuocari tanq̄ fca in fraudē. p l. q aūt. in princ. ff. q̄ in frau. cre. & l. t. §. verū aūt. si q̄d in fraudē patro. iuncta l. si spōsus. §. sin aūt. de dona. inter ui. & uxo. q̀ aūt fuerit repudiatio iuris acquirendi & nō donatio iuris q̄siti, patet q̄a pr̄ hēt usufr. dotis suæ vxoris tāquā de bonis aduentitijs filij, dū ipse uiuit, tā ex forma dicti statuti in fi. q̄ de iure cōi. C. d̄ bon. mater. p totū. si dicta nos nō erat effecta dicti filij anteq̄ ipse matris hr̄ditatē adiret. ff. ad l. fal. l. p̄cia rerum. circa med. & potuisset filius repudiare hr̄ditatem maternam, & fuisset deuoluta ad proximiorem ab intestato b & pater non habuisset usufruct. ¶ Donatio uerò est doni datio,[b] & sic cùm requiratur dominij translatio a dante in recipientem. l. fina. ff. de cond. ob causam. requiritur q̀ donans habeat ius de præsenti & tempore donationis, alias non dicitur donatio. Sed hic tempore donationis nullum ius habebat, nec etiam post aditam hæreditatem incœpit habere, quia iam a se abdicauerat spem habendi per dictam donationem, ergo cum nec habuit nec fingatur habuisse, non potest dici donatio iuris qd̄ habuit, sed abdicatio iuris quod habere sperabat, quæ abdicatio dr̄ repudiatio. ¶ Plus vr̄, q̀ etiam si tpe quo donauit, fuisset adita hæreditas, & sic fuisset acquisitum ius usufruc. patri etiam ignoranti sicut acquiritur ius in legato. l. cum pater. §. surdo. de leg. 2. quod potest facere lex. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem respōdit. ad huc tamen acquisitio non dicebatur facta perfectè, quousque ipsam acceptauerit, & ideo adhuc in tali acquisitione cadit repudiatio sicut in iure quod nullo modo etiam imperfectè quæsitū est, ut patet in legato, qd̄ licet ignoranti sit quæsitū, potest tamē repudiari anteq̄ sit acceptatum, & fingitur nunquā quæsitum. ff. si certum petat. l. perinde. de manu. uin. l. 4. & not. per Barto. in l. pompo. la prima. ff. de neg. gest. ante medium. in distinctione illa. an actio possit esse in pendenti. Sed postq̄ acquisitio esset facta perfectè per acceptationem, non posset per simplicem repudiationem

tionē, q̄ soli cōsensui unius innitā se dn̄ium abdicare.l. si quis ui.§.dr̄ia.ff.de acq.pos.nisi hr̄et rē ꝓ derelicto.ff.ꝓ derelicto.per totū.Vr̄ ergo,ꝙ cum de acceptatione pr̄is non appareat, ꝙ ēt si tpe donōnis fuisset adita hæreditas, & sic ius acquisitū pr̄i,non tn̄ pfectè talis dici non potuerit dici donō, sed repudiatio, licet fuerit usus uerbo,dono, † q̄s uerba dēnt intelligi ſm subiectā mām,ēt si cōtingat ea impropriari.l.si uno.ff.lo.de in.iu.l. sed & si possessori.§. sed si terū.& de act.empt.l.ueteres.& sic exponit,dono.i. repudio. Et licet dixerit usufr.quē habeo,dēt expooi.s.in spe.l.spē. C.de don.ff.fa.er.l. p p spem. ¶ His non ob.dicendū est ꝯriū. Cuius rei gratia nōtandū,ꝙ si adita fuisset hæreditas tpe factæ d.donōnis,ioc dicendo dono usufr.quē habeo,esset ꝓprie donō,licèt de pcedenti acceptatione alr̄ non constaret;quia ipse vr̄ per prius acceptare tacitè & secundariò acceptatū donare,cū hoc sit necessariū ad hoc,ut dicat donō,ergo &c.ff.de acq.hær.l.illud.in fi.vbi ꝓbatur in rōne. Qui.n.uult unū, censetur ēt uelle aliud sine quo illud esse non pōt,ut ibi.Sed iste censetur voluisse donare,ex quo usus fuit uerbo dono,non aūt repudiare,cū tali uerbo non fuerit usus.Et constat,ꝙ illud censet quis uoluisse in dubio,qđ significatus uerborū quib.utit imporiat.l.non aliter.ff.de le.3.l.labeo.

3 de supel.leg.¶ † Et si dicat, in quo cōsistit utilitas istius inoestigationis.Rn̄deo;q̄a si diceret illa repudiatio,non donō;non solū ꝓdesset filiæ cui facta fuerit,sed ēt aliis filiis, si plures filios habuisset illa dn̄a q̄ fuissent hr̄des. Nā legatū repudiatū remanet apud hæredes,a quib.relictū est,sicut caducū uel q̄sitū.C.de cad.tol.§.ꝓ secūdo.& d.l.ꝓinde.vn̄ eodē mō illud ius usuf.delatū per legē ipsi pr̄i, & p illū nō acceptatū, sed repudiatū,cū assimiletur legato q̄ acqritur ipso iure ignorāti,sicut legatū,ut s.dictum est,si repudietur,remanet apud eosdē a quib.hr̄.Sed constat,ꝙ si plures filij essent hæredes,a quolibet eorū hr̄etur ꝓ parte, sicut quilibet eēt ꝓprietarius ꝓ parte, ergo ad quēlibet eorū iure consolidationis redit ꝓ parte.Sed si dicamus,ꝙ sit donō,non ꝓderit nisi illi filio cui facta fuit;q̄a sibi soli uoluit pr̄ ꝓuidere.Ita colligūtur ex no. per Bal.C.de pac.l.si actionē.& in add.spe.de test.§.1.in add. q̄ incipit.qđ de pcedenti.uer.duxi.in fi.ubi recitat Dy. hoc tenentem in consi. suo 7. ¶ Ex quo igit̄,si hæreditas d. dn̄æ fuisset adita tpe donōnis,ista esset donō non repudiatio, posito ꝙ illud ius non fuisset donanti q̄sitū non facta acceptatione;q̄a saltē tpe ipsius donōnis intelligetē facta p prius, & p posterius donō. p d.l.illud.de acq.hær. Ergo & idē in casu nr̄o, licet adhuc nō fuisset adita tpe d.donōnis,& sic nullo mō erat acquisitū ius ēt imperfectè. Et hoc iō,quia sicut sequuta aditione fingit iste filius retro fuisse dn̄a bonorū hr̄ditariorū a tpe mortis d.dn̄æ.l.hæres qn̄q;.ff.de acq.hær. cū concor.ita & pr̄ fingit retro habuisse ius usuf.a tpe mortis;q̄a una fictio ab altera sequitur,& descēdit,ut pȝ ex no.in l.a titio.de fur.¶ Et ex hoc ēt sequit̄,qđ fingit subseqnenter acceptatū dictū ius p patrē,& postremò donatū ſm ordinē intellī; sicut in simili videmus in acceptatione facta simplr̄ sup actione uel oblōne cōdōnali. Nā dr̄ pendere ex euentu cōdōnis,sicut ipsa oblō,& existens cōdō reconciliat ambas,facit.n.ut p prius purificet oblō, & secūdariò fingat facta fuisse acceptilatio.ff.de sol.l.sub condōne cum concor. Attenta ergo fictione perinde est, ac si tpe mortis immediate fuisset adita hr̄ditas,& sic ius usufr.acquisitū dicto patri reuocabiliter tn̄;deinde secundariò fuit acceptatus per patrē & tertio loco donatri. Et notandū per talē donōnē nō transiit ipsum ius usuf.formalis sed cōmoditas tm̄.per l.necessariò.§.fi.ff.de peri & com.rei uen.Et hoc iō,quia illi soli filio uoluit ꝓuidere.Sed si diceremus,quod ipm ius usuf.statim fuisset finitū in persona patris ꝓficeret ēt aliis,si alios habuisset d.dn̄a. Et iō ne hoc contingat,q̄a esset pter intentionē d.pr̄is,oportet dicere ꝙ sola commoditas transiuerit iure apud patrē remanēte,ut d.l.necessariò. §. fi. iuncta l.si usufructus.de iu.do.¶ Ex his ergo sequitur, ꝙ ex quo ista fuit donō iuris q̄siti seu cōmoditas iuris q̄siti, mō repudiatio iuris q̄rendi non hēt locū.d.l.qui sūt.ff.q̄ in frau.cre. cum aliis s. in ꝯrium all.s.ut non possit retractari tanquam facta in fraudem, imo potest retractari,ut l.1.2.& 3.e.ti.& per totum.sic dictus creditor,aduersus quē agitur per filium,potest se tueri ex iure pr̄is, s.ut retineat dictum usuf.quousq; pater uixerit.ar.l.peto.§.prædium.ff.de le.2.& de iu.fis.l.statius flor.§.camelio felici.

S V M M A R I A.

1 *Promissio facta fuit cum fideiussore de reducendo quendam captiuum sanum & saluum in hoc consilio multæ rationes in medium deducuntur, an ipsa promissio fuerit facta sub conditione mixta, uel casuali.*

2 *Mors computatur inter casus fortuitos.*

3 *Sententia lata contra fideiussorem non nocet principali.*

4 *Fideiussoris ad procuratorem non est bona æquiparatio.*

Causa propria quando dicatur.

5 *Dictum de fideiuss. ve habet locum in expromissore.*

Sententia lata contra fideiussorem an sit exequenda in expromissorem, & de suo effectu.

6 *Sententia quando potest ferri ex diuersis causis quarum una est iniusta alia iusta ex qua lata præsumatur.*

7 *Asserens aliquid non uerum succumbere debet.*

8 *Solutionem legitimam probare debet qui uult retinere.*

CONSILIVM CXXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & cōsideratis oīb. superius enarratis,ac ēt libello porrecto per dictos de tornabonis ꝯ orlandinos in curia mercantiæ, necnō exceptionib.& replicationib.hinc inde factis,vr̄ dicendū

1 prima facie,ꝙ dicti petentes foueant bonū ius duplici cā. ¶ † Prima,quia si condōnes appositæ in ꝓmissione facta per eos de commissione illorum de orlandinis extitissent,puta quia ille captiuus fuisset ductus per illum D.Raph.sanus & saluus ad gladalingh,& de hoe recepissent lr̄as a D.Raph. clarum est ꝙ illi de tornabonis fuissent illi obligati efficaciter ſm for.commissionis eis factæ, & sic condemnati hr̄ent regressum ꝯ orlandinos sicut & fideiussor ēt anteq̄ soluerent.l.lucius.& l.si mandato meo.uer.sed si mandauero.ff.mand.cum si. Sed in casu nostro licet non fuerint re uera d.condōnes impletæ,tn̄ pro impletis hn̄r, quia non stetit per illū Riciar.sed per D.Raph.commissarium in hoc dictorum de orlandinis,cuius culpa debet eis nocere.l.uideamus.io prin.ff.lo.C. de acq.pos.l.fi.ff.de sol.si soliturus.pro so.l.socius.io fi.quib. mo.re ꝯhi.§.ꝑterea.ff.nau.cau.sta.in cuius Raphaelis personā ueniebāt implendæ per tradōnē captiui fiendā ei per d.Riciar. Non n. habebat Riciar.quid ultra facere,q̄ captiuū illi tradere,& curare ne in itinere reciperet impedimentū ab anglicis,sed ipse inquantum in se fuit, hoc fecit scribendo.s.illi qui ꝓ se tenebat captiuū ut ipsum traderet d.D.Raph.ut patet ex lr̄is ꝓductis ꝓ orlandinis. Qđ aūt d.Raphael diligentiā fecerit in hn̄do,vcȝ requirendo illū detinentē in forma debita non apparet;& sic vr̄ p eū stetisse,ergo ꝓ impleta hr̄ talis condō.l.iure ci.ff.de ꝯd. & de.C.de inst. & substi. l.3. Et posito, ꝙ appareret de requisitione, & qđ ille denegasset tradere p p expensas quas dicebat se fecisse, & dr̄e rehēre, adhuc idē vr̄;quia fuissent impeditæ impleri per tertiū iustè impedientē, nā iustam cām retentionis hēbat p p impensas.ff.com. l. in reb.§. pn̄t.de ui & ui ar.l.colonus.& quod ibi no.in fi.in ult.gl. Et constat,ꝙ qn̄ condō impeditur impleti per tertium iustè impedientē hr̄ ꝓ impleta.l.si titius statuas.ff.de cond.& dem. Et posito ꝙ ille tertius nō impediuisset iustè, debebat D. Raphael significare hoc d.Riciar.& expectare responsum;quia forte Riciardus taliter prouidisset ꝙ negotium sortitum fuisset effectum,sicut postea cū sciuit obtulit se facturum,sed Stephanus recusauit.Cum ergo ei nō significauerit,& facile poterat,imputandum est illis quorum ipse erat commissarius,quia vr̄ ꝓ eo stetisse.ff.mand.l.si quis alicui. §.qui mandatum.alias est.§.si quis alicui sub.l.inter causas.& locati.l.item quæritur.§.exercitu. Ex quo igitur d.conditiones hn̄t ꝓ impletis,iustè fuerunt dicti de tornabonis condemnati,& ex promissione facta ſm tenorem commissionis eis factæ nulla eorum culpa uel defectu interueniente,ergo perinde regressum hr̄e dn̄t, ac si fuissent condemnati ex eo qđ condōnes fuissent uerè impletæ,quo casu non esset dubiū,q̄a nō refert qđ ex æq pollentib.fiat. s.an uerè sint impletæ,& in forma,an uerò æqpollenter.de cōd.& de.l.in l. il picolo.& no.gl.e.l.pr̄ seuerinā.§.condōnū uerba. in fi. gl.ma.ad treb.mulier.C.de inst.& subst.l.si mr̄.cū si. ¶ Scđa rō ē, quia posito ꝙ fuissent in se condēnati, quia d. condōnes non habeantur pro impletis,sicut nec re uera fuerunt impletę,adhuc idē esse debet,postq̄ duo concurrunt. s. ꝙ causa illa principaliter nō concernebat tornabonos,sed orlandinos a quibus illi erant recuperaturi,licet fuerint conuenti ex sua propria promissione, sicut ēt causa fideiussoris debet concernere principalem non fideiussorē. ¶ Item non ꝓstiterunt d. tornaboni cām huic iniustæ damnationi,qn̄ semper cām uiriliter defenderunt,& opposuerunt exceptionem eis competentem,quæ potius erat exceptio intentionis q̄ ꝓpria;vcȝ quia in nullo tenebantur eo q̄ dn̄s Raphael nō duxerat captiuū, & nō scripserat eis se hr̄e eum sanum & saluum in dicto loco,& sic conditiones appositæ in conditione non extiterant, vnde non erant obligati,ac si nunquam promisissent. l.nec-

non.uer.ꝙ si sub ꝯdõne.ff. le peri.& com.rei uen.ff.si cer.pe.l.pe
cuniã.añ ti.ibi.perinde est.n.&c.& de pac.l.itẽ quia ibi.nuptiis nõ
secutis ipso iure euanescit stip so &c. Postq̃ ergo ista dno concur
runt,sequit ꝙ iniustitia eis facta nocere non dẽt eis, sed orlandi-
nis,quos negociũ principal̃r tangebat respũ illorũ de tornabonis.
tex.est in l.exceptione.ff.de fideius.in fi.a ꝯtrario sensu. & ibi ex
pressè & plenè per Bar.q hanc opi. tenet reprehẽdendo glossam,
dũ subaudit ibi,maximè. Et posito ꝙ ille Stephanus uideaẽ fuisse ĩ
culpa faciendo d.ꝓmissionẽ d.Riciardo de soluendo qñcunq; re
ciperet lr̃as a d.Raphaele ꝯtinentes ad id de quo s̃. quæ facere nõ
tenebatur, cũ esset oĩno liberatus ex eo ꝙ in illo accessu præfatus
Raphael captiuũ non duxerat , ut statim dicam, attñ ab ista culpa
vr̃ accusandus,quia non simpl̃r ꝓmisit,sed sub ꝯdõne si de iure te
neretẽ virtute primæ ꝓmissionis,& sic noluit nouã obligationem
ꝯtrhere,sed roborare primã,si sustinebat,non al̃r.Itẽ posito qđ sim
pl̃r ꝓmisisset,attñ dici nõ põt ꝙ uirtute illius ꝓmissionis fuerit
ꝯdẽnatus; qa lr̃as a d.D. Raphaele non habuit vnq̃.& sic cõdõ ap
posita in secunda ꝓmissione nõ extiterat,sicut nec apposita in pri
ma;ergo d.culpa non põt eis imputari, ex qua casu iste seu dãnũ
non uenit.ff.ad l.rhodi.de iact.l.si uehenda.§.1.ver.paulus.de im
pensis.l.v.in totũ.& l.is qui.de ac.& obli.l.si alius.§.est & alia.qđ
ut aut clã.& no.in l.si ut certo.§.nunc uidendũ.ff.cõmo.per Gui.
de Cu.& Bar.¶His non obstantib.ꝯtrariũ puto dicendũ, ꝙ d.or
landini ueniunt absoluendi a d.petitione illorum de tornabonis.
Cuius rei grã notandũ,ꝙ ea q̃ sunt. s̃. primo loco in ꝯtrariũ alle.
ꝓcedunt in condõne mixta q̃ dependet ex facto eius , cui obligõ
est acquirenda & alterius,ut si talẽ in uxorẽ duxe, uel si tali 10.de
derit;ut no.gl.in l.1.C.de inst.& subst.sub condõne fa.ff.e.l.ut ex
fratrib.Sed hic in d.condõnib.nihil exprimitur qđ tangeret factũ
illius Riciardi, cui obligatio erat q̃renda;non.n.fuit dictũ,si ipse
Riciardus traderet illũ captiuũ dño Raphaeli,uel si ipsum condu
ceret ad d.locũ sanũ & saluũ, quib. casib. diceretẽ mista,qa primo
casu penderet ex facto tradentis & recipientis , scđo ex facto tra-
dentis & insidiis fortunæ , & in primo casu si non remansisset per
D.Raphalẽ,hr̃etur condõ ꝓ impleta,& ꝓcederent in cõtrarium
all.Sed hic fuit dcm in casu,che dicti ambasciatori menino el p̃-
sione de calese costa saluo e quãdo haremo lettere da M. Raffael
lo,e che agiano il p̃ ione uiuo in loco saluo, allora debiã pagare i
dicti dinari &c.ut patet in lr̃a ꝓducta ꝑ urlandinos facta per tor-
nabon.die 21.Iunij.1420.& in alia facta die 3.Iulij eodem anno.
In quib.quidẽ uerbis nihil exprimiẽ,ꝙ pẽdeat ex facto Riciardi ,
sed totũ pendet ex facto D.Raphaelis & ex insidiis fortunæ,& sic
dr̃ condõ casualis sicut illa,ꝓmitto tibi 10. si Titius ascenderit ca
pitoliũ,uel si ducet Bertã in uxorẽ,uel si dedit 10.Sempronio,cũ
illi Titio ex cuius facto depẽdet cõdõnis implementũ & nulla sit
obligatio uel cõmodũ acquirendũ,ita uult Cy.ſm Ia. de Rauc. in
d.l.1.C.de inst.& sub.post prin.ibi.si aũt non cõsisteret in eius. [
cui acquirendũ est cõmodũ uoluntate sed alterius , ut instituo te
si titius scholas exiuerit,non esset ꝑtãtiua sed casualis ſm Iac. de
Raue.&c.hæc ille,licet.n.non possent d.ambasciatores ducere ip
sum captiuũ saluũ nisi res traderetẽ ab ipso Riciardo,attñ actus tra
dõnis nõ deuenit in expressione condõnis, nec ab ipso incipit im
plementũ condõnis, sed esset p̃ambulũ implementi, sed incipere
dẽbat ab actu dictionis , q cepisset esse possibilis post tradõnẽ &
relaxationẽ captiui.Et iõ cũ in cõdõnib. inspicitur id tm̃ qđ for
mal̃r fuit exp̃ssũ & specificatũ.l.meui⁹.& l.q hr̃di.de ꝯd.& de.iudi
cãda est ista ꝯdõ casualis merè,non ꝑtãtiua uel mista,ex quo seq̃ẽ
unũ qđ est magni effectus , ꝙ qualitercunq; defecerit ẽt facto uel
culpa uel defectu aut uolũtate D.Raphaelis, non ꝑpea hr̃etur ꝓ
impleta,sed ꝓ defecta; nec poterat allegare Riciardus non stetit
ꝑ me,qa hæc allegatio non ꝓdest in talib.agonisticis uel casualib.
ut inquit Bal.no.C.de usuf.l.uni.per l.in executionib.§.fi.de uer.
ob.vñ si ꝓmitto tibi 10.si Titius ducet Bertã in uxorẽ, uel si da-
bit 10.Sẽpronio,sufficit ut dicaẽ defecta,ꝙ ille effectus uel euen-
tus nõ fuerit secutus,ẽt si ex eo qa titius noluit;ita in ꝓposito,po
namus.n.ꝙ D.Raphael vidẽs uel dubitãs nõ posse illũ ducere sa-
nũ & saluũ,qa forte erat ĩfirmus,noluisset eũ ducere, certè nõ fe
cisset hr̃i cõdõnẽ ꝓ impleta,sed ꝓ defecta,qa totũ erat repositũ ĩ
uolũtate & casu fortuito,vñ sicut ꝑ casum fuisset impedita ĩpleri
d.cõdõ,puta quia in itinere mortuus fuisset captiuus,non fuisset
purificata obligõ,& ꝓmissio ꝑdicta,posito qđ ꝑ Riciar.nõ stetis-
set, qa ipm tradidisset, sed potiꝰ ꝓ defecta,qa ita partes uoluerũt,
ut ex uerbis dictarũ lr̃arũ colligiẽ.& sic Riciardus se submisit huic
a fortunæ,vz ut nihil speraret hr̃e,si anq̃ ductus esset,moreretẽ,q̃ q
mors inter casus fortuitos cõputaẽ ſm Bal.q ita no.in l.1. C. q ad
mi.ad bo.pos.in 24.op.& l.1.de his qui xũ aper.ta.per l.in l.ff.qui
& a q.ita.& si stetit ꝑ uoluntatẽ dñi Raph.cm sil̃r se subiecisse vr̃.
ad qđ.ff.de hær.uel ac.uẽ.l.qđ si iurisd.de ꝯh.em p.l. nec emptio.
Et ex his tolliẽ allegatio fcã ꝑ tornabonos, dũ dñt ꝙ Riciar.fecit
fidẽ hñtib.iudicare,qual̃r captiuus nõ fuit debitẽ requisitus in cale
se,& ꝙ stetit per D.Raph.per quod uoliũt inferre ꝙ d.cõdõ hr̃ ꝓ
impleta,& per ꝯñs hñt regressum ꝯ orlandinos eodẽ mõ ac si im-
pleta fuisset,qa fuerunt cõdẽnati ꝓmissione fcã ſm formã cõmis
sionis eis factæ per orlandinos & purificatæ, qa istud nõ est verũ
in iure,imo posito ꝙ per d.Raph.stetisset,nõ diceretẽ condõ puri
ficata,sed defecta per iã data. Præterea per easdẽ lr̃as apparet,ꝙ ñ
stetit per D.Raph.sed per illũ q detinebat q uolebat expẽsas , ex
quo dico ꝙ cũ ille retineret ad petitionẽ d.Riciardi , & ab eo hẽt
cãm factũ suũ censeẽ factũ Riciardi,& perinde est ac si per Riciar.
stetisset.ff.de ser.expor l.pe.& quod no.in l.3.§.opus.ff.de ali.iu.
per gl.& do.non ergo fuerũt iustè cõdẽnati, postq̃ condõ apposi
ta in eorũ ꝓmissione nõ fuit impleta,imo potius defecta.l.boues.
§.sub condõne.ff.de ædil.edi.& in iurib.s̃.all.uã condõ illa.s.in ca
su ꝙ d.ambasciatores ducãt illũ &c.dẽbat intelligi.s. in illo acces
su & reditu,nõ aũt in alio accessu uel reditu quẽ postea facerẽt. l.
boues.§.hoc ſmone.ff.de uer.si.de cond.& de.l. hæc ꝯdõ.de le.2.
l.cũ pr̃.§.pr̃ certã.& sic oblĩo facta postea ꝑ Riciar.de faciẽdo re-
laxari captiuũ,non hẽbat sibi ꝓdesse,nec purificabat ꝯdõnẽ q̃ iam
defecerat,& sic erat oblĩo dissoluta. ¶Cõcludiẽ ergo,ꝙ ex prima
parte allegationũ factarũ in ꝯriũ seu ex prima rõne s̃.facta nõ pñt
d.agẽtes ꝑtẽdere bonũ ius ꝯ ꝯuẽtos, quasi ipsi fuerint iustè condẽ
nati siue ipsorũ culpa & defectu , imo fuerunt iniustè condẽnati,
Itẽ pz ex p̃dictis nõ esse uerũ id quod per agẽtes allegantẽ in eorũ
replicationib.vz ex cõmissione eis facta ꝑ orlandinos erãt obli
gati ad soluẽdũ quotienscũq; d.captiuus relaxareẽ, imo non erãt
obligati nisi relaxareẽ tũc.s.in illo primo accessu dictorũ ambas.
de quo tm̃ cogitatũ vr̃ per iura s.al.per ea q̃ no.Bar.in fi. in l.1.ff.
ad l.iul.ma.& ita in eorũ lr̃is attestantẽ se ip allegasse ꝯ d.Ri.Est er
go uidẽdũ ex quo fuerint iniustè condẽnati, an hæc iniustitia dẽat
eis nocere,an verò orlãdinis p̃supposito ꝙ nullã culpã commise
rũt,nec aliq̃ cãm dederunt d. torna boni ꝑtaræ iniustæ dãnationi.
Scđ ò,posito ꝙ ex d.capite non dẽat nocere d.tornabonis, an sal-
tẽ ex aliqua culpa uel cã q ex scripturis ꝓductis deprehendaẽ eos
dedisse cãm iniustæ dãnationi. Et circa primũ si sequeremur do-
ctrinã antiquorũ doct.q fuerunt ante Bar.certũ est, ꝙ nõ dr̃ et no
cere orlandinis sed tornabonis quib.iniuria facta fuit.per ea quæ
no.Cy.C.loca.l.si de fundo. ubi tradũ ꝓ rr̃a infallibili, ꝙ iniuria
facta uni non redundat in dãnũ alterius ut ꝯ eũ datur actio per l.
si per imprudentiã.ff.de eui.cũ si.q̃ tñ ego limito nisi inter socios
oim bo.l.cũ duob.§.fi.ff.ꝓ so. ubi casus. qa illi ehicant inter se ẽt
fortuitos casus seu fortuita dãna.c.l.& qdã sagaciã.Extra hũc ca-
sum rr̃a stat firma ẽt in iniuria facta fideiussori, prout uult glo.in
d.l.exceptione. de fideius.dum ibi subaudit maximè q̃ solus Bar.
reprehendit. sed antiqui ipsam tenuisse vr̃r.Nec obst.rõ Bar. s. ꝙ
cã q̃ agitatur ꝯ fideiussorem, non concernit principal̃r ipsum, sed
dñm,nã hoc põt negari,cum fideiussor cõueniatur ex sua ꝓpria
obligatione,& sic ipsum principaliter concernit cum possit ex ea
læsionem sentire quid.n. si principalis non esset soluendo ? certè
sentiret dãnũ,ergo cã dr̃ proprie & principaliter sua,ut l.2.§.in ꝓ
ptia.ff.qñ app.sit.Quinimo ẽt si principalis esset soluendo,adhuc
ꝑꝑ interesse quod prætendit potius in non soluẽdo q̃ insolutum
repetendo, adhuc dici potest causa propria.ff.de compen. l.2 Et
sic vr̃,ꝙ non sit bona comparatio de sententia iniusta lata contra
fideiussorem; qm̃ illa quæ est lata ꝯ procuratorem, dicitur lata ꝯ
dñm,non ꝯ procuratorem,cum lata sit uirtute obligationis resi-
dentis in persona domini , non in persona procuratoris. Et ideo
ipse dñs dr̃ reportare ꝯ se sententiam, qñ est lata ꝯ procuratorẽ,
non ipse procurator,ut patet in l.etiam.C.mandati. & ita doc.ex-
ponunt ibi. quod etiam patet, quia mittitur executioni ꝯ ipsum
dominum,non contra procuratorem,ut l.plautius.ff.de proc. Ni-
mirum ergo si talis sententia nocet domino , non procuratori,
postquam non censetur lata contra eum , nec potest contra eum
executioni mandari,sed contra dominum, non sic si esset lata con
tra defensorem sine mandato , illa.n. noceret sibi si esset iniusta ;
quia ẽt si iusta,similiter noceret,non aũt domino,cũm contra eũ
non posset executioni mandari,ut l.plautius. & ideo nec expen-
sas

fas repetit; ut no. in d.l.et. p gl. † Sed sñia lata ꝯ ipsum fideiussorē mittitur executioni ꝯ ipsum fideiussorē non ꝯtra principalē; imo requiritur nouus ꝓcessus, & noua sñia, nisi sit fideiussor ꝯ iudicatū solui plenè no. in l.j.ff.iud.sol. p Bart.& in c.j.de iniur.& dā. dato.li.6.& sic si esset iusta, posset sibi nocere si principalis nō eēt soluēdo; & ēt posito ꝙ eēt soluēdo, posset nocere cū habeat ꝯtra principalē litigare sup actione mādati, & posset de facto succūbere, ergo rōne talis interesse dr̄ eā ꝓpria, nō aūt aliena, sicut dr̄ eā q cū ꝓcuratore agitatur. & iō idē Bar. in alia materia facit drīam īter ꝓcuratorē, & fideiussorē cōdēnatū, q̄a primus tenet appellare, & nō ꝓseq; secūdus uerō appellare & ꝓsequi, q̄a agitat cām suā, cū rōne suæ obligatiōis sit in iudicio. l.si ꝓcurator. §.si ignorāter. ff.mā.& d. p eundē Bar. C.de ꝓcu.l.inultus. ubi rō est ꝓdicta parificat fideiussorē emptori; q̄a sicut emptor cōuenitur rei uēditiōe ad rē emptā rōne ꝓpriæ possionis, & iō dr̄ agitare cām ꝓpriā, licet habeat regressum ꝯ uēditorem ita & fideiussor cōuenitur rōne ꝓpriæ obligatiōis, & iō licet habeat regressum ꝯ principalem dr̄ agitare cām ꝓpriā; sed sic est qđ sñia iniusta lata ꝯ emptorē sibi soli nocet ēt si nullā cām pstitit uel culpā cōmisit s̄m eūdē Bar. in d.l.exceptionē. p d.l.si p inprudētiā. licet ibi gl. sentiat ꝯtrariū q per oēa re ꝓbat. ergo & eodē mō dicēdū est in sñia iniusta lata cōtra fideiussorē, qđ sibi soli nocere dēt, etiā si principalis posito ꝙ nullā cām ꝓbuerit iniustæ dānationi, ut d.l.excep. s̄m gl. ibi posita q uē uera, quicqđ ibi dicat Bar. p sua uerba met q ponit in d.l.inuitus.de ꝓcu.iunctis bis, q ipse idē dicit in d.l.exceptione de sñia lata ꝯtra emptorē. & si hæc opin. esset uera, qđ puto saluo meliori iudicio, res esset expedita, † q̄a isti de cornabonis fuerūt expmissores, in q̄b. idē iuris est dicēdū qđ in fideiussoribus eū eadē uigeat rō. l.illud. ad.l.aql.& de sonte.l.j.cū si. Cū ergo q agit ꝯtra fideiussorē uel expromissorē, licet in ꝯñiā tēdat in ꝓiudiciū principalis, tñ principalr̄ dr̄ ipsorū ꝓpria. Posito aūt ꝙ ꝓdicta cessarēt, & ꝙ opi. Bar. eēt uera in d.l.exceptiōe adhuc uī ꝙ d. agentes dēant succūbere i hac cā triplici rōne. Prima, q̄a ipsi ꝓstiterūt cām huic iniustæ dānatiōi, qđ patet n ipsi in eorū replicationibus in curia mercantiæ dicūt, ꝙ cā quare fuerūt cōdēnati, fuit q̄a ille Ricard⁹ fecit fidē corā habentibus iudicare, quare ille captiuus nō fuerat req̄situs in calesio in forma debita, & tū p l̄ras eorū ꝓductas p Iohannem apparet de ꝯrio, ꝙ imo fuit requitus, & ꝙ ille q detinebat, nolait restituere, & ꝙ d boe ipsi agētes apportauerūt ipsi Riciardo l̄ras de illa dama a dallo scudere de calesio ꝯtinētes cām quare nolebāt deliberare captiuū, & tradiderūt eas Riciardo, & fecerūt se ab eo q̄etari ut patet l̄ra eorū facta die secūdo Februarij. 1420. Et subdit i eadē l̄ra, ꝙ cū ipsi oīa hoc dicerēt ipsi Riciardo, ipse oīa negauit. Ex hoc apparet defectus ipsorū, nō si testes adhibuissent uel scriptura rā fieri fecissent, q̄n tales l̄ras de calesio ꝓsentauerunt Riciardo, & fecerūt se quietari potuissent ostendere ꝙ nō erat uerū ipsum captiuū n̄ fuisse req̄situ in forma debita, & ꝙ ab uno fuerat req̄situs, & sic ꝙ culpa & defectu seu facto illius seu illorū q detinebāt captiuū ad petitionē Riciardi, hoc euenerat, & per ꝯñs debebat nocere ipsi Riciardo. l.pe.ff.de fer.expor. ubi sa ctū illius ꝙ hēt a me cām, nocet mihi, ac si ego fecissem, & p ꝯñs remāsisset elisa ꝓbatio Riciardi, in qua dicta sñia fuit fundata, & sic talis sñia secuta n̄ fuisset, & ista negari n̄ pnt p dictos agētes, post q̄ & eorū scripturas apparēt, igit eorū culpa & defectu euenit ut iniuste ꝯdenarēt, ergo nullū regressum hnt. ut. d.l.exceptiōe. ff. de fideiussor. † Itē apparet defectū ꝓdictorū ex tenore l̄ræ testificatoriæ, de q in pūcto, ubi apparet ꝙ illo Stephanus i iudicio ꝯstitutus cū dicto Riciardo ꝓsensit eidē soluere quātitatē petitā q cito ille Riciardus relaxaret eidē ꝓsonerio totū ius & clameū qđ habebat i eodē, & paratus fuerit eidē Stephano deliberare ꝓsoneriū ꝓdictū, & acceptare certas l̄ras & c.& nō fecit ibi aliq̄ mentionē de l̄ris dñi Raphaelis, nec ꝙ dēt ꝓsentari in gradalingo fanus & falsus, ꝓut ipsi orlādini in sua cōmissione uoluerūt. Ipse aūt Riciardus statim & eodē initulit oē ius qđ habebat, & obtulit separatū tradere ꝓsoneriū, & l̄ras acceptare & c. ut in eadē l̄ra patet. Quicqđ ergo sit utrū sñia ꝯdēnatoria ꝓdictorū lata fuerit uigore primæ ꝓmissionis, an uigore h⁹ scđæ seu cōfessionis factę i iudicio, & cū potuerit fieri uirtute h⁹ scđæ q facta fuit ꝓter ꝯ formā cōmissiōis imo nulla cōmissiōe sibi facta, seq̄ qđ intētio ꝓdictorū agētiū nō est ꝓbata ēt si sñiam cōdēnatoriā ꝓduxisset post q̄ ex ꝓductis in hoc iudicio apparet de duplici cā, ex qua potuit ferri d. sñia; quarū una poterat ex cōmissione dictorū de orlādinis, ut fuit prima promissio, altera nō. s. scđa seu suprascripta cōfessio, una posset nocere orlādinis, altera nō, debuerūt ergo ꝓbare ꝙ lata fuerat ex illa q nocere poterat, alias dēnt succūbere, arg. l.pe.C.si ex fal.instro.iūcta.l.nō solū.§.ꝓut ꝓbari.de op.no.nū. C.de ꝓba.l.matrē.ff.q̄b.ex cau.in pos.eat.l.fulcinius.§.qđ si latitare.uers.sed is qui. Quinimo ꝓsumit potius lata ui rtute primæ huius scđæ q uirtute primæ, eo quia si lata fuisset uirtute primæ foret iniusta, cū cōditio illius nō extitisset, sed si uirtute scđæ foret iusta, & i dubiu ꝓsumit iusta. de ꝓba.l.in ꝓñtia. ff. de euic.l.hærēnius.§.gaia. q̄a nō ꝓsumit iudex motus ex cā insufficiēti. ar.ff.& testa.mili.l.miles q destinauerat. Sed hæc scđa ꝓmissio seu ꝯfessio ꝯtūcūq; reddat sñiam iustā q̄tū ad ꝓdictos cōdēnatos, non tñ dat eis regressum ꝯ orlādinos; q̄a ꝓter eorū cōmissionē facta fuit eū facere nō tenerēt, & sic ipsis solis nocere dēt, q cā fecerūt. ar. ff.mā.l.si ꝓ te. In si.et dictæ l̄ræ satis apparet, ꝙ illi moti fuerunt adiudicādū uirtute dictæ scđæ ꝓmissiōis seu cōfessionis factæ i iudicio. Et dicta l̄ra sit exēplū & factū nō citata pte, & qđ nō faciat plenā fidē. ff. de fide instru.l.2. facit tū magnū iudiciū, ꝙ iunctū cū alio, qđ colligit ex l̄ris ꝓdictorū agētiū ꝓductis ꝓ orlādinos, dēt multū mouere iudicē, ut no. in d.l.2.ff.de fide instr. iūcta l.indicia.C.de rei uē.& in plurib. l̄ris ꝓdictorū agētiū cōtinetur, ꝙ cū Riciardus diceret ꝙ qñcūq; relaxaret captiuū, & hēret literas dñi Raphaelis, ipsi ꝓmittētes tenebātur soluere & c. dñs ꝓfati agentes in eorū literis scriptis orlādinis, ꝙ hu ic dicto Riciardi n̄ poterat ꝯdici, q̄a se stabat ꝓmissio eorū facta de cōmissione ꝓdictorū de orlādinis. Et ideo auisat eos, ꝙ faciāt qđ do. Raphael scribat oppositū. Et tñ constat, qđ istud nō erat uerū, ꝙ de commissione ꝓdicta facta fuerit talis ꝓmissio. s. qđ qñcūq; relaxaret & hēret literas & c. Imo solū si in illo accessu. ut. s. fuit ꝓbatum, & sic bene poterat dici ꝯriū dicto Riciardo. Verisimile est ergo, ꝙ sicut errore iuris ducti credebāt se teneri, qñcunque relaxaret captiuus & hēr l̄ræ dñi Raphaelis, ꝓut ex ꝓdictis literis eorū apparet, ita & eodem errore lapsi cōfessi fuerunt in iudicio dicto Riciardo, prout in eadem l̄ra testimoniali continet. ar. dolus. §. diuersum. ff. de noua. q error iuris dēt nocere eisdē agentib. non ipsis cunuentis, cū utrique certet de dano uitando. & sic potior est conditio rei. ff. mā. l. si fideiussor. §. non male. & qđ ibi no. de uer. obli. l. seruum. §. sequit. ¶ Ex q̄bus patet rñsum ad scđm quæsitum principale. s. factum, uidelicet an ex ꝓductis in hac cā colligi possit, ꝙ ꝓfati nūc agētes dederint aliquā cām huic iniustæ dānationi. Et patet qđ sic, & forte talē q fecit sñiam iustā quo ad iudicē in ipsorum dānū, ut ex ꝓdictis apparet. ¶ † Scđo dico eos dēre succumbere ex alia cā. s. pp eorum temerariā assertionē, q̄a in eorum l̄ris asserurunt dicti orlādini, qđ fecerāt se q̄etari a dicto Riciardo, & qđ nō expediebat amplius loq. de facto dicti captiui, pp qđ dicti orlādini remiserunt literas cambij, & pecuniæ fuerunt restitutę consanguineis captiui, unde remanerēt dicti orlādini in dāno pp dictā temerariā assertionem, q̄ si eis facta non fuisset, literas cābij non remisissent. fuit āt temeraria, q̄a uel non fuit uerum qđ fecerint se quietari; uel si fuit uerum, ex quo tamē non potuerunt ꝓbare, hr̄ pro non uero. l. duo funt. de testa. mili. & l. in lege. ff. de contrahen. empt. igitur ipsis assertionibus nocere debet. ff. de acti. emp. l. Iul. post princ. quia non debet alteri per alterum iniqua conditio afferri, ut in regula iuris. & quia in dolo fuerunt saltem præsumpto asserendo id qđ uerum non reperitur, & ideo tenerēt ad interesse. l. si quis affirmauerit. ff. de dolo. & qđ no. Bar. in l. procurator. ꝙ procurator. circa fi. ff. de proc. & quia alter ab altero nō dēt remanere deceptus. C. de pactis. l. si q̄a in conscribēdo. ff. de arb. l. 3. Et hæc sola rō ita clara & manifesta est, ꝙ sola p se sufficiens est ad defensam dictorum de orlādinis, ēt si oīa alia primo loco dicta deficerent uel cessarēt. ¶ Tertiō & ultimō dēnt succūbere dicti agentes, quia nō produxerunt sñiam cōdemnatoriam in publica forma, sed solum testificationē quorundam testium non iuratorum nec per iudicem receptorum, q̄ nullam fidē facit. ff. de testi. l. 3. §. sabino. cum ibi no. † Et constat nō sufficere habuisse ꝓmissionē de soluēdo uel ꝓmittendo ad effectū repetendi, nisi probet legitima solutio uel condemnatio. l. lucius. cum ibi no. ff. mandati. C. e. si pro ea cum similib. Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. utriusque iuris doctor.

a Cūm sol. Vide Bal. in cōs. 236. in 5. parte.

S U M M A R I A.

1 *Testator si per secundum testamentum reuocat primum, & inde in codicillis id firmat primum, institutus in primo capit iure fideicommissi, quia codicillis & c. Si tamen errore ductus adiuit non potest cogi per hæredem restituere et expedlare testibus suā, sū possideas & authore praetore & sciente ac praeside hærede,*

hærede, & possit statim docere de iure suo.

2 *Hæredi imputatur in trebellianicam quicquid habet de hæreditate.*

3 *Hæres institutus si sit rogatus restituere totam hæreditatem pauperibus, non om-nis dimidia quæ codicillis fuit adempta.*

CONSILIVM CXXXVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶†Primum te-stm̃ de quo .ꝫ. fuit ruptũ & sublatũ ipso iure p'sm Inst. qui. mo. te-sta. infir. §. posteriore. & ff. de iniust. testa. l. j. & si di-ctus D. Antonius reperit insolidum institutus uirtu-te secundi testi. uerum per ꝯfirmationẽ factã in ultimis codicillis de primo testõ & ꝯtentis in eo d. ser Ludouico, qui erat institutus pro dimidia in testõ primo, debet̃ dicta dimidia iure fideicom. ff. de iniust. test. l. posthumus. §. si paganus. & ff. ad treb. l. si quis prio-re, cũ concor. ibi allegatis. nõ aũt iure directo quo iure in codicil-lis dari non pt̃. C. de his qui. ut indi. l. hæreditas. de codicil. l. 2. & ff. ad treb. l. scęuola. Nunc ergo dubitat̃ circa hoc de tribus. ¶ Pri-mũ est, qa cum sibi debeatur iure fideicom. ut dictũ est; ipse aũt iu-ris errore ductus putans ad se ptinere directè eam adiuit, ut pro-ponit̃ q̃ ad fideicommissariũ non pertinet, & possessionẽ adeptus est nulla facta sibi restõne n dicto d. Antonio hr̃de uñ, an possit co-gi a dicto d. Antonio restituere & expectare restõnem. Vr̃ q̃ sic. p l. filiã fratribus. ff. ad treb. & quia in tribus tm̃ casibus restõ nõ est necessaria, de quibus ista non est. ff. ad treb. l. pen. Contrariũ puto uerius pp tria q̃ hic concurrunt. s. quia possidet ipse ser Ludon. p dimidia, q̃ sibi debetur ut in pũcto pponitur, & et iuste possidet, quia ab hore ptore; ut l. iuste. ff. de acq. pos. & quia sciente & patiẽ-te dicto hr̃de per tm̃ tp̃s, & sic vr̃ tacite consensisse. arg. ff. de aqua plu. ar. l. labeo. Item pt̃ docere statem de iure suo per ostẽsionem codicillorum. igitur est ltĩmus ꝫdictor ut hr̃s auferre sibi non pos-sit possessionẽ, ut plene no. per Bar. in d. l. filiam fratribus. & l. edi-cto. circa fi. de edicto diui Adr. Tol. ¶ Scd̃o dubitatur utrũ de di-cta dimidia debeatur quarta trebellianea ipsi do. Antonio hr̃di uñi. Rñdeo non, cum apud eum sit altera dimidia iure directo, per

2 quam excluditur detractio trebellianicæ, quicquid. n. habet hæ-res de bonis hæreditariis imputatur ei in trebellianicã. ff. ad l. fal.

3 l. in quartã. & si debit esse integra apud d. ser Ludouicum. ¶ † Ter-tio dubitatur, qa dictus d. Antonius fuit grauatus in secundo te-stamento de restituendo uel distribuendo post mortem suam oĩa bona hæreditaria pro anima testatricis personis quibus sibi uide-bitur, utrum dicta dimidia transiuerit in dictum ser Ludouicum cum eodem onere. Videtur q̃ sic, arg. ff. de adi. leg. l. legatum. Cõ-trarium puto uerius; nam ibi loquitur in translatione, in qua gra-uamen quod erat impositum ei, a quo fiebat translatio, censetur repetita in personam eius in quem fit translatio; sed in casu no-stro translatio istius dimidiæ quæ debetur ser Ludouico, non cen-setur facta ab ipso domino Antonio in ser Ludouicum; quoniam translatio est qñ eo iure & titulo quibus est apud personam, a qua fit translatio, est etiam apud personam in quam fit; sed in casu no-stro non est ita, quoniam apud dominum Antonium tota hæredi-tas est iure directo & per codicillos prædictos non abdicatur ab eo iste titulus, nec trsanfertur in ser Ludouicum, sed remanet apud ipsum dominum Antonium; unde non est proprie transla-tio ab eo facta, igitur onus impositum domino Antonio non trã-sit ex hoc capite in ser Ludouicum. sed bene potest dici, q̃ fit trã-slatio de personis pauperũ in quibus tota hæreditas fuit relicta iu-re fideicom. post mortẽ domini Antonij in dictum ser Ludouicũ cui fuit relicta dimidia; vnde tm̃ vr̃ testatrix adenuisse pauperibus quantum dedit ser Ludouico. C. de leg. l. cum qõ. Cum ergo apud pauperes nullum esset granamen, ergo in ser Ludouicum transit sine grauamine; sicut contingeret. si per dictos codicillos grauas-set dñm Antonium de restituendo dimidiam post suam mortem ser Ludouico, cum in testamento ipsum grauasset de restituendo totam pauperibus. Clarum. n. esset hoc casu q̃ censeretur a paupe-ribus abstulisse dimidiam, & transtulisse in ser Luduuicum, & sic sine onere sicut & apud pauperes erat factura; ergo & idẽ in casu nr̃o, quia non dẽt esse deterioris ꝯdõnis ser Ludouicus ex eo q̃ si-bi pure & incontinenti fuit relicta. ¶ Illud aũt constat, q̃ dicta ꝯ-firmatio facta in codicillis quantum ad d. Antonium nihil opera-tur. Cum enim ipse sit aditurus totam hæreditatẽ iure directo uir-tute secundi testamenti, non indigebat prædicta confirmatione p quam non totam, sed dimidiam, nec iure directo, sed obliquo fo-ret consecuturus, ergo &c. ff. de hæredi. insti. l. si te solum.

a ¶ Inter ol nos. Vide de d. Bart. Sozi. in cõ si. 137. uer. sed contra hanc con clusio. cum uer. seq. in 1. parte.

SVMMARIA.

1 *Donatio facta à marito uxori, quæ non incepit à traditione, non confirmatur morte, nec ad rem facit q̃ habitauerit domum donatam cum marito, et q̃ post mortem habuerit animum nanciscendi possessionem rerum donatarum, nec propria autoritate id facere poterat, nec consequi potest donationem ex eo q̃ in casu molestiæ maritus dixit quid donabat & relinquebat.*

2 *Donatio aliud est & aliud promissio de donando.*

CONSILIVM CXXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶†Dicta dona-tio sine dubio dr̃

2 fuisse iter uiuos, pp clãm illã q̃ esset irreuocabilis, & ideo inter cõiuges fuit ab ipso principio nulla. ca-sus ẽ de utroq; ff. de do. cã mor. l. vbi ita donat̃. Sed nũc uidẽdũ est, an fuerit morte cõfirmata, postq̃ donãs pdecessit ex oratione diui Seueri & Ant. C. de do. inter uirũ. l. si marit' quõ dã. ff. eo. cũ hic starns. in prin. & §. 1. Et vr̃ q̃ nõ, qa dicta oro locũ sibi uendicat, qñ pcessum fuit ad traditionẽ verã uel fictã, non qñ stetit in finibus pmissionis dũtaxat. e. ti. l. papinianus. & C. de do-te cau. l. qđ de suo. & qđ ibi p doc. q̃ sic. cõmuniter intelligunt, q̃ requirat̃ traditio ad boc ut morte cõfirmet̃, sed bic nulla rraditio facta pponit̃, ergo &c. ¶ In ꝫriũ facit qa l. illa papinianus. in qua hoc vulgare dictũ fundat̃, nõ vr̃ dicere hoc, si bñ inspiciat̃. s. q̃ re-quirat̃ traditio, sed bñ dicit, q̃ qñ interuenit sola stipulatio, nõ cõ-firmat̃ q̃tũ ad hunc finẽ uel effectũ ut possit ꝫ hæredẽ donantis. Si ergo ipse donatarins nõ vult agere sed retinere, & ꝫ hæredẽ do-nantis se defendere, nõ vr̃ sibi phibitũ p illã. l. a ꝫrio sensu. l. 1. §. q mandatũ. de of. eius cui manda. est iuris. qm̃ facilius cõcedit̃ re-tentio, q̃ actio. l. si in area. in fi. ff. de cõd. indeb. positio. n. q̃ nulla traditio interuenerit, non. n. decisio illius. l. papi. vr̃ fundari in tra-ditione, quasi p eam donatio magis dicatur perfecta, cũ p illã et si facta fuerit non transferatur dñium uiuente donatore, nec ma-gis perficit̃ q̃ si facta non fuisset. l. sed interim. §. si uxor. ff. de don. inter uirũ. sed fundat̃ in eo qđ. ꝫ. dixi. s. q̃ facilius concedit reten-tio q̃ actiu. iõ ad agendũ non cõfirmat̃ sed ad retinendũ sic. verũ qa qñ pcessũ est ad traditionẽ donatarius habet retẽtionẽ. iõ do-cto. cõiter dñt traditionẽ reqri. Sed certe et si facta non fuerit & alio mõ donataria ius retinẽdi habeat sine uitio put ẽ in casu nr̃o vr̃ idẽ dicendũ. s. ut cõfirmata sit ad hunc finẽ ut possit exeipere, cũ oratio pdicta de cõfirmãdis donationibus pdictis p morte do-nantis sit gñalis ad oẽs donatiões, ut. d. l. cũ hic status. §. r. & non reperit̃ limitata, nisi in dicto casu p papinianũ, ergo &c. qa excep-tio firmat regulã in ñ exceptuatis. ff. de postulãdo. l. 1. §. ait ptor. in Auth. de non alie. §. ut aũt. & not. in l. his. ff. de legi. ¶ Bñ si ista dña nacta esset possessionẽ rerũ donatarũ iustè & sine uitio posse-mus fateri ea q. s̃. dicta sũt. arg. eorũ q̃ habent̃ in fi. in l. filiã fratri-b'. ff. ad treb. Sed nõ sic est. nã uiuẽte marito domũ illã donatã nõ possidebat nec detinebat, sed ipsa dña detinebat̃ in ea a marito. ff. de pca. l. & habet. §. 1. cũ ibi no. de his q diece. uel effu. l. 1. §. pe. de acq. pos. l. q iure familiaritatis, q. mo. vsus. amit. §. si mulieri usus dom'. Similiter res mobiles ibi existentes nõ possidebat, sed pro marito custodiebat. Et nulli dubiũ est, q̃ si non fuit ei facta dicta donatio, mortuo marito teneretur exire domũ & ipsam cũ dictis reb' dimittere filijs & hæredib' mariti liberè & expeditè, nec ali-qđ ius retẽtiõis haberet, & sic tã in iudicio petitorio. s. petitione hęreditaris, q̃ possessorio. l. a diuo. C. de edi. diui adria. tol. si factũ fuisset testm̃, succũberet. Igitur & nõ idẽ esse debet, qa nõ potuit sua ppria autoritate mutare sibi cãm possidẽdi in piudiciũ dicto-rũ filiorũ, ucz ut ibi uiuẽte uiro detinebatur ĩ domo post mortẽ eius incipiat possidere, & ut ibi uiuẽte uiro res mobiles custodie-bat p eo post ei' mortẽ inceperit possidere p se. ff. de acqrenda possessio. l. cũ nemo. reqrebat̃. n. ad boc ut iustã cãm detentionis haberet, qđ interuenisset uolũtas mariri, s. ut ea suo pprio noĩe ac-ciperet & retineret, quo casu quasi p tradirione haberet̃. ff. de rei ven. l. q̃dã mulier. C. de acq. pos. l. 2. Sed in hoc maritus nõ reperit̃ cõsensisse, & eius cõsensus & uolũtas ei', eius morte finit' est. ff. lo-ca. l. 4. unde post mortẽ mariti saltẽ cõsensus filiorũ & hæredũ ta-citus uel expssus requirebat̃ ad hoc, ut iustè & sine uitio diceret̃ adẽptã possessionẽ, apud quos hæredes est dñium. l. si ego. §. si res. ff. de iure dotiũ. Cũ ergo nec uolũtas defuncti unq̃ interuenerit. s. ut suo pprio noĩe uxor pdicta in uita mariti possideret pro se, nec uolũtas hæredũ ut post mortẽ pdictã sibi p se possideret, non põt dici q̃ iustè potuerit sibi cãm possessionis immutare, imo dici-tur prædo et si haberet talem titulũ qui morte non esset finitus. ff. de acqui.

de acqui. pos. l. si ex stipulatione. Multomagis si hēt titulū, q mortem finit, seu proprius loquēdo q nunq̄ habuit principiū validū, sed sperabat validari post mortē. Præterea talis donatio, qa post mortē donantis tm̄ sortitura est effectū, cōparat legato, vt d. l. cum hic status. §. 1. in fi. Sed legatarius iacente hęreditate nō pōt ppria autoritate & sine voluntate hæredis capere possessionē rei legatę, & si capit tenet restituere hæredi volenti retinere fal. ff. quorū legatorū. l. 1. §. rediguntur. Eodē ergo mō vxor, cui facta fuit donatio & nō traditio a marito, nō posset eo mortuo ppria autoritate & sine voluntate hæredū capere bona donata, q nullo mō essent apud se, & si caperet, teneret eisdē hæredibus volētibus eas totas & integras p se retinere, eo qa donatio nō sit cōfirmata, sed potius infirmata restituere; qa eadē imo maior viget rō, cùm titulus legati sit validus, sed titulus dictæ donationis non. Igit si hūs primū tenet restituere ex quo propria autoritate occupauit fructus habēs secundū. Et si ita est eodē modo si erant apud eā nō suo noīe, sed p marito, nō pōt ppria autoritate sibi cām possidendi mutare, & velle pro se retinere, sed tenetur restituere quocunq; iudicio conuēta fuerit siue petitorio siue possessorio, & nō est lisma ꝫditria, qa nō sine vitio possidet, ut no. in similibus in d. l. filiā fratribus. ff. ad treb. per Bar. & ꝫ eā cōpetit possessoriū adipiscendæ saltem vtile interdictū quorū bonorū, qd datur hæredibus iuris ciuilis ex testamēto vel ab intestato, sed directū datur bonorū possessoribus de iure pretorio, & sic nullo mō pōt dicta dn̄a defendere suā possessionē vel detentionē, quominus teneat restituere dicta bona dictis filijs & hæredibus, postq̄ nō sine vitio habet. Igitur cessant ea q primo loco allegani de iure retinendæ, qa restituta possessione necesse habebit agere ex stipulatione facta ex causa donationis, & ideo tūc deueniret ad dispositionē. d. l. papi. ff. de dona. inter virum. qa nō fuit adhuc cōfirmata. Præterea cū ista non habuit ius retinendi p se ex cā dictæ donationis, quousq; maritus vixit sequit q in pūcto mortis dicta donatio ipso instāti fuit annihilata, qm non reperit apud ipsam donatariā ius aliquod retinendi; licet ergo postea dicta dn̄a constituerit in animo suo se velle retinere pro se & ex causa dictæ donationis nihil egit, quia nō potuit donationē iā annihilatā facere reuiuiscere. argu. l. bonorū. ff. rē ra. ha. & quasi impossibile est, qui inter punctū mortis & animū dictæ dn̄æ in constituendo pro se fuerit interuallum tpis. Præterea q requiratur traditio, sic probatur. añ orōnem diui Seueri & Ant. status donationis inter coniuges hic erat, ut non ualerēt, & morte non confirmabant; p illā aūt orōne effectum est, ut morte donantis ꝯfirmarent, ut sic aliquid de rigore iuris relaxet. ut d. l. cū hic status. in pri. & §. 1. Papinianus aūt interpretatus est, & restrinxit dictam orōnem ad donationem rerum, dicens eā si pertinere ad stipulationē. †donatio aūt rerū est, cū incipitur a traditione, nā donatio est doni datio[a]. l. senatus. §. donatio. de donati. cā mor. datio aūt est dn̄ij translatio. l. fi. ff. de cōdi. ob cām. ubi cū illa non fiat regulariter sine traditione. C. de pac. l. traditionib. sequit q propriè non dr̄ donatio, nisi cū interuenit traditio, & per ꝯns dn̄ij translatio in re, uel in spe. pmissio uero p stipulationē et per nudum pactum non dr̄ donatio, sed promissio de donando, ut dicit Bar. in d. l. fi. ff. de cond. ob cām. Papinianus ergo dicit illā orōnem hr̄e locum in ueris donationib. non aūt in promissionib. factis ex cā donationis, q non sunt uerae donationes. Veræ aūt donationes sunt quando ad traditionem processū fuit. Ratio aūt quare facilius confirmatur donatio, q̄ promissio de donando; quia facilior est quis ad promittendum, q̄ ad donandum interueniente traditione. vñ sicut mulieri promittenti pro alio subuenit p uell. qa ad hoc faciliter inducitur. ff. ad uelle. l. si ego. & l. q̄uis. §. interdū. ita & cōiugib. donātib. non sic subuenitur, sicut pmittentib. quia primo casu cōfirmat donatio morte, sed o non; cū iō sint donationes phibitæ inter coniuges, qa faciles sunt & mutuo amore possent se spoliare. l. 1. ff. de do. inter uirū. Papinianus ergo cōsiderauit inter hunc rigorē & æquitatem, in qua fundatur orō prædicta per quandam mediam uiam de qua. s. Et sic non sufficit hr̄e penes se rem donatam si non fuit tradita expresiè, uel tacitè; qa cessat rō, in qua papi. se fundauit. Concluditur ergo dictam donationem confirmatam non esse, & dictam dn̄am ius retentionis ex dicta cā non hr̄e. Sed an saltem iure legati & ultimæ uolūtatis ualeat ibi. vr̄ q sic, ex eo q dixit q si ab hæredib. molestaretur, oē id in quo fuerit molestata, reliquit eidem uxori. qd uerbum, reliqt, importat legatum uel fideicom. & interuenerunt quinq; testes q sufficiunt. l. fi. C. de codicil. ¶ Breuiter si simpliciter dixisset se in dictū casum molestiæ ei relinquere, posset hoc pcedere, sed ipse addidit, dicens q donabat & relinquebat ex cā præsentis donationis cā mortis & reuocabilis &c. quæ verba, ea causa præsentis donationis &c. determinant & declarant verbū, reliquit non aūt verbū, donauit, quia tali determinatione & declaratione nō indiget, cū illā de se importet, igit noluit relinquere iure legati, sed ex causa donationis prædictæ, & sic nihil importat dicta repetitio facta in dictū casū, & potius sepius loquut vr̄ dict donator q̄ diuersimode disposuisse. ff. de le. 2. l. meuius. §. cū q. & sibiipsi vr̄ substituta eadē dn̄a i codē iure & ti. donatiōis. l. j. §. si pponat. ff. si q omis. cā test.

SVMMARIA.

1. Compromissum non potest nocere his qui non compromiserunt.
2. Narratio siue verba enunciatiua arbitrorum nō nocens cōpromittentibus & q.
3. Instrumentum faciens mentionem de alio quando probet, licet illud non exhibeatur.
4. Instrumentum inter alios confectum aliis praeiudicare non potest, nec probat contra alterum.
5. Verbis narratiuis notarii de alio instrumento ut stetur, debet transcendere metam centum annorum.
6. Reseruatio iuris alicuius tertij in verbis narratiuis quid operetur.

CONSILIVM CXXXIX.

IN Christi nomine Amen, ¶ Pro declaratione ei de quo quæritur, duo hic principaliter sunt videnda. Primū est, vtrū adiudicatio facta dictis comitibus della rocha de dicta franchigia & bādita per dictum laudū, qd pducitur, potuerit piudicare dicto cōi vignalis existenti in possessione ipsarū, & asserenti ad se dictā banditā & franchigiā pertinere tanq̄ pertinentias dicti castri, pro quo cōi psumitur in dubio alio non dato, tū quia in possessione. C. de rei ven. l. fi. ff. ut pos. l. 2. tū qa castrū cōsueuit hr̄e pprias pertinētias, sine qbus inhabitari non posset; quia incolentes viuere nō possent. C. de cō di. insti. l. pe. & ibi no. per Barto. & qd no. in c. cū ad sedē. de resti. spo. per Inn. & Io. And. & qd no. 16. q. 1. c. si quis eporū. Secundū est, posito q dicta adiudicatio nō piudicet dicto cōi, an saltē ei piudicet narratio cōtenta in dicto laudo de instrō venditionū factarū, dictis comitibus de dicta bandita & franchigia p habentes mādatū a dicto cōi, ac ēt de instrō transactionis factæ inter eosdē, & de cōpromisso quodā similiter facto inter eosdē & laudo inde secuto. ¶ †Circa primū clare & sine magna discussione dicendum est q non, postq̄ pponitur q dictū cōe nō cōpromisit, sed tm̄ dicti comites della rocha & dicti comites de castagneto & cōe plūbini inter se, & p p drias quas simul habebāt nō cū dicto cōi. nam oīs ptās arbitrorū depēdet a cōpromisso. ff. d arbi. l. nō distinguemus. §. de officio. Præfatū aūt cōe vignalis nullā ptātē dedit d. arbitris ad statuēdū aliqd ꝫ se, nec ēt alij vez comites della rocha & cōe plūbini dare potuerunt. ff. de pac. l. si vnus. §. ante oīa. C. de reb. cre. l. nec filiussa. de hære. l. cohæredibus. si in cōi eadēq; cā. l. vnica. in prin. ff. ad treb. l. quidā. §. si quis filiū. de iureiu. l. qn non debet. & l. 3. §. pe. de reg. iu. l. nō debet. C. res inter alios acta. in rubro & nigro. Solū ergo nocet dicta adiudicatio ipsius cōpromittentibus. vnde si dicti comites della rocha contenderent super dicta bādita & frāchigia cū cōe plūbini vel comitibus de castagneto, obtinerent virtute dicti laudi, & dicere possent, quantū ad uos liberas ædes habemus. i. posito q dicta bādita & franchigia nō ptineat ad nos sed ad cōe vignalis; vos tñ nobis turbare eas nō potestis ꝫ quos laudū in nostri fauorē habemus, qd vobis piudicat, qa cōpromisistis. facit qd no. ff. de condi. indeb. l. indebiti. §. sed si nūmi. per gl. & per Bar & hæc satis sunt clara. ¶ † Super secūdo dubio vr̄ dicendū, q saltē narratio facta in dicto laudo noceat dicto cōi vignalis, quia instrm venditionis trāsactionis & laudi, de quibus arbitri pdicti mentionē faciunt in dicto laudo, pfatū cōe vignalis cōsensit per suos sindicos vt referunt dicti arbitri, & sic cessat rō de qua. s. proxime pcedēti articulo dixi, vñ nocere ei debet. C. de admi. tu. l. cū quidā. †Et licet regulariter dicamus; q instrm faciens de alio instrō mentionē non pbat, nisi illud de quo mentionē facit, appareat[b]. vt in Auth. si quis in aliquo documento. C. de eden. ēt si notarius attestetur se illud vidisse & legisse nō abolitū nō cancellatū, vt patet ex ibi no. per Bar. licet quidā condixerint, vt no. in Spe. de instru. edi. §. restat. ver. pe. attamen istud vr̄ verū nisi rōne multæ antiquitatis. per ea q no. Inn. de ver. sig. c. veniēs. quia tunc, cū valde difficilis sit pbatio, sufficit leuior & p cōiecturas. ar. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. facit qd no. Inno. de test. c. cū ex officij. de iura. calū. c. cæterū. & per Ioā. And. de

a ¶ Datio. Adde eidē. 3 p eundē Paul. in cō sil. 135. nu me. 1.

b ¶ Appareat. Vide Cor. in cō sil. 144. inci. vi nu. 1. & in consi. 145. nu. 4. l 2. pte. & in cōs. 143. in ci licet. nu me. 7. in 4. parte.

de testi. §. licet ex quadã. & per Bal. C. de sac. san. eccle. Auth. quas actiones. in fi. & de rei vẽ. cũ super verbis. sed hic tã instrm laudi q̃ instrũ, de quibus in laudo fit mentio, sunt ualde antiqua, vt ex eius tenore apparet; ergo &c. ¶ His non obstantibus ꝯtrium puto uerius. primò, qa cũm adiudicatio dicti laudi, q̃ est ꝓsius principalior pars & dispositiua nõ ꝑiudicet, vt. s. ꝓbauimus, multo minus ꝑiudicare põt narratio, quæ est para minus principalit. ſ. enunciatiua, ne per vnã uiã concedatur &c. ff. de tu. & cura. da. ab his. l. scire de reg. iu. cũ qd unt. Ad qd facit, qa uerba enunciatiua instrũ nihil operantur in his q̃ tunc tpe instrũ cõfecti geri nõ potuerunt a partibus. C. de fide instru. & iure hastæ fi. l. t. lib. 10. cũ ibi no. & per Bar. in d. auth. si quis in aliquo. & in l. sciendũ. de uer. ob. † Eodẽ modo uerba enunciatiua seu narratiua arbitrorũ nõ põt aliqd arbitrari ꝑiudiciale in his, quæ ipsi arbitri disponere nõ possent, seu disponendo ꝑiudicare, cũ sit eadẽ rõ. Itẽ siue dicamus, ꝙ dicta verba narratiua sint ipsorũ arbitrorũ, nõ datur eis fides, qa nõ ut testes deponunt de tenore dictorũ instrorum. l. 3. §. sabino. ff. de testi. Siue ꝙ sint uerba notarij, quia nõ ut notarius potuit attestari de eo qđ gerebat ab arbitris, qui ipsum rogauerunt de laudo, qa de eo, qđ nõ gerebãt, rogare nõ potuerunt, ut no. Bar. in d. auth. si quis in aliquo. Itẽ qa instrm inter alios cõfectũ alijs ꝑiudicare nõ põt, nec ꝯ alterũ fidẽ facit, vt no. Cy. ſm Petrũ. C. ad uell. l. antiquæ. in 3. q. & no. in Spe. de instru. edi. §. postq. var. & bř. & ď loca. §. nunc verò aliqua. uers. 57. & seq. licet aliqñ prodesse possit uel quo ad plenã ꝓbationẽ. C. depositi. l. desiderũ. ſm Bal. ibi dẽ. uel quoad semiplenã ſm Bar. ff. de iureiu. l. admonendi. circa mediũ. ibi atẽ q̃ro quid si instrm. quia non est eadẽ rõ dãnũ admittere & lucra nõ capere &c. l. fi. C. de codi. Nec ob. qđ dixi de antiquitate. nã illud posset ꝓcedere inter ipsas partes, inter quas laudũ fuit vel earũ successores, posito. n. ꝙ negaret vna pars laudum ꝓdictũ, & illũ qui confecit instrm fuisse notariũ, rõne antiquitatis releuaretur pars utens laudo ab onere probãdi notariatum, & ita loquitur Inn. in c. veniens. de uer. sig. quẽ notariatũ teneret ꝓbare si instrm non esset antiquũ, ut no. in Spe. de instru. edi. l. restat. uer. illud aũt notandũ. in pe. col. d. §. sed si fateret cũ notariũ, sed negaret instra, de quibus fit mẽtio in laudo, fuisse producta, vel uisa ab arbitris; tunc ẽt si esset antiquũ instrm, staretur narrantibꝰ inter dictas partes. per l. optimã. C. de ꝯtrah. stip. & per no. p Bar. in auth. si quis in aliquo in ulti. col. sed quantũ ad tertiã personã, q̃ nõ cõsensit in dictis arbitris nec in dicto notario tali narrationi nõ statũ, ẽt cõcurrẽte antiquitate tpis, ne factũ alterius directè uel indirectè sit alteri nociuũ. Nec ob. not. in iuribus allegatis. s. in cõtrariũ, quia loquuntur in publica fama & factis antiquis, q̃ facta alterius, qa illa posset habere originẽ a loco nõ suspecto, sed factũ
5 alterius suspicione nõ caret, qa pt fraudulẽter fieri. † Præterea antiquitas instrũ narratiui ad hoc vt prosit ad faciliorẽ ꝓbationẽ debet trãscendere metã centũ annorũ ſm Inn. in d. c. ueniẽs. qđ non est in casu nr̃o in isto instrõ laudi, in quo cõtinet narratio. Nec ẽt illa, de quibus fit mentio in dicto laudo, trãscendũt dictã metã, si bene inspiciat tenor laudi. Preterea instrm trãsactionis nõ narrat in dicto laudo specificè, ita ꝙ possit in eo ꝓprehẽdi qd & q̃tũ fuerit adiudicatũ dictis comitibꝰ, igr̃ nisi illa ostẽdat, nil operatur narratio. C. de fal. can. adiec. le. l. si nõ designata. & qđ no. Bar. ĩ l. edi-
6 ta. C. de ædẽ. in fi. & Bal. de epi. & cle. l. t. & 2. in fi. † Itẽ in d. laudo fit reseruatio iuris dicti cõis vignalis, ergo firmũ remãsit, & p dictũ laudũ nõ est ĩ aliquo læsũ. ff. qb. mo. pi. vł hyp. sol. l. si debitor. §. si in uẽditione. ibi. nisi salua cã pignoris &c. de lib. exhi. l. 3. §. pe. de aqua quo. & æsti. l. pe. ibi. sine ꝑiudicio &c. de test. tu. l. idẽ fiet. de bo. lib. si pr̃ exhæredato. Ex qbꝰ oibꝰ cõcludit rñdẽdo ad id qđ q̃ritur dictos comites de rocha nõ posse ꝯsequi d. bandiã & franchigiã virtute d. laudi vł ꝯtẽtorũ in eo a cõi d. castri vel ab hñte iura d. cõis, sed ipsũ cõe vł ius cõis habẽtẽ dẽre sinere esse & remanere ĩ sua possessiõe pacifica, ꝓut hactenꝰ fuit & ẽ salua pñti molestia.

CONSILIVM CXL.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa reformatione cõis Florẽ. facta circa applõnes quæ interponuntur a sententijs latis per Potestatẽ ciuitatis Aretij, q̃ mandat appellari ad Capitaneũ dictæ ciuitatis & eidẽ mandat ut causam expediat infra 20. sub pœna. viso ẽt uetere statuto dictæ ciuitatis sub rub. de appellationibus & nullitatibus, qđ disponit cãs appellationũ debere diffiniri & expediri. ĩ. 40. dies vtiles, aliàs firma manet sententia, q̃ritur de tribus per ordinẽ vt. ĩ. patebit.
1 ¶ † Primũ est, vtrũ si cã appellationis nõ fuerit expedita per dictũ Capitaneũ dictæ ciuitatis. ĩ. 20. dies ſm tenorem dictæ reformationis, instantia causæ appellationis sit perẽpta & sñia firma permaneat. ¶ Super quo dicendũ est, ꝙ cũ dicta reformatio dirigat verba sua ad iudicem mandando sibi ꝙ expediat, non aũt ad causam seu instantiam, ut dicto tpe finiatur, licet ipse iudex uel capitaneus incidat in pœnam dictæ reformationis, si si requisitus non expedit infra dictũ tps; instantia tñ non est peremptã, nec sententia firma ꝑmanet, ſm cõem opi. doctorũ. s. Cy. Bar. Bal. & aliorũ notatã. in l. properandum. in prin. C. de iudi. per l. 1. C. vt ois tam ciuilis q̃ crimi. in fi. de decurionibus. l. gñali. & no. Io. And. in addi. Spe. in ti. de offi. deleg. §. restat. uer. quid si statutũ. in addi. q̃ inci. Oldra. Nec. ob. determinatio Ricardi Malũ. quã ponit in q̃õne disputata per eum q̃ incipit. statuto cauetur ꝙ iudex appellationis &c. de qua facit mentionẽ idẽ Io. And. in d. addi. ti. de appel. §. nunc breuiter. super ver. licet aũt doctus. quẽ dixit ꝙ tale tps pfixũ a statuto succedit loco tpis legalis 6. anni, vel bienni pfixi, a lege vel iura cõi, & ꝙ sicut per lapsum illius rata remanet sententia. vt in auth. ei qui. C. de tẽpo. ap. & ita per lapsum tpis statutarij. Nã quicquid sonent verba Ricardi in formanda q̃õne quã originalẽ uidi, ipse tñ Io. And. in d. tit. de offi. dele. §. restat. intelligit illã determinationẽ uerã qñ per statutum præfigitur tps instantiæ, vt patet ex uerbis eius dũ dicit, vt sic tps per statutũ instantiæ deputatum in totum censeat uice tpis a iure cõi instãtiæ deputati &c. Voluit. n. Ric. determinare ꝯ opi. quorũdã legistarum, quam vr̃ sequutus Ia. Bu. in d. l. ꝓperandũ. C. de iud. qui dixerunt, ꝙ licèt statutũ figat terminũ ẽt instantiæ, nisi tñ dicat ꝙ ipso elapso rata remaneat sentẽtia, adhuc tñ durat instantia & poterit expediri vsquequo durat instantia de iure cõi. Sed ipse Ric. reprobat & bene; qa tunc tale tps præfixum a statuto in omnibus succedit loco temporis præfixi a iure cõi postq̃ per statutum præfigitur instantiæ sicut illud. Et ideo sicut lapso tempore præfixo a iure cõi rata & firma permanet sententia prima, ita elapso tpe præfixo a statuto qđ loco illius succedit. ar. ad hoc optimum. C. de non nu. pe. l. in ꝯtractibus. post prin. ibi. licet biennium ꝓ quinquennio &c. Non autẽ voluit Ric. ꝙ si per statutũ præfigatur tps ipsi iudici, ꝙ hoc succedat loco temporis præfixi a lege ipsi instantiæ, ut patet ex uerbis eisdem Io. And. in d. §. restat. & ibi expresse determinat ꝯtrium, ꝙ tunc eo elapso licèt iudex puniatur, durat tñ instantia, & sic sequitur communem opi. ¶ Secundò q̃ritur, vtrũ lapsis 40. diebus ſm tenorem veteris statuti cõis Aretij instantia sit perempta. Et vr̃ ꝙ sic, nã cũ p dictã reformationẽ cognitio causæ appellationis translata sit ad iudicẽ Potestatis, ad quẽ ex forma dicti veteris statuti appellabatur ab alio iudice, cũ plures iudices haberet, ad capitaneũ vr̃ translata cum oĩ sua qualitate & conditione, & sic cũ præfinitione dicti tpis 40. dierũ ipsi instãtiæ. ar. ff. de ali. & ci. le. l. gaio. in prin. de adi. le. l. legatũ. in prin. nt sit duplex tps. Vnum qđ pfigitur iudici per reformationẽ. Aliud qđ præfigitur instantiæ per dictum statutum, qđ censetur in dicta reformatione repe-
2 titũ. ¶ † Cõtrariũ tñ verius vr̃. Nã postq̃ in dicta translatione ꝓdicta reformatio ꝓuidet de alio tpe, censetur a ꝓuisione dicti ueteris statuti recessisse iure cuiusdam nouationis. ar. in l. ualerianꝰ. ff. de pro. stip. & locati. cũ in plures. §. lege dicta nec põt dici facta repetitio dicti temporis, postq̃ de alia breuiori per reformationẽ fuit prouisum. ar. ff. de adi. le. l. alumnæ. in prin. vbi translatio legati non cẽsetur facta cum eodem onere, qñ in ea fuit nouũ onus appositũ, ad qđ ẽt facit. l. licet imperator. ff. de le. t. uer. sed quid. n. si aliam rem. Nec ob. ꝙ unum respicit iudiciũ, aliud instantiã; quia si reformatio uoluisset durare instantiam 40. dierũ, non mãdasset iudici ꝙ expiret infra 20. Itẽ quia vbi cessant verba legis vł statuti cessat ipsius statuti dispositio. l. adigere. §. quis. ff. de iure pa. l. hos accusare. §. omnibus. de accu. l. 3. §. totiens. de dam. infec. sed uerba statuti loquuntur in iudice potestatis, nos sumus in

SVMMARIA.

1 *Statuto si imponatur pœna iudici non sententianti in causa appella. infra 20. dies & ultra ꝙ firma remaneat sententia prima, licet elapso tempore iudex incurrat pœnam, tamen non est perempta instantia.*
2 *Prouisionem per nouam, censetur recessum a prima.*
3 *Instantiæ tempus licet sit præfixum per statuta ciuitatis non recognoscentis superiorem, si postmodũ subiiciatur alicui dominio, debet stari ordinationi illius, & si non sit ordinatum, stabitur dispositioni iuris communis.*
4 *Statuta ubi iudicium agitatur semper sunt seruanda in pertinentibus ad modum procedendi.*
5 *Relatiuum, quis uel qui.*

in capitaneo; ergo &c. arg. l. si seruum. §. nō dixit. de acqui hære. ¶ Tertiò uidendū esset, quanto tpe durabit instantia causæ app. in ciuitate Aretij posset dici q factor dispōni iuris cōis, postq̄ nō reperitur motatū. arg. l. præcipimus. de appe. de testa. l. sancimus. vel quantum durat instantia causæ principalis ibidem, ut procedatur de similibus ad similia. argu. l. de quibus. & l. non possunt. ff. de leg. primum tñ vr̄ tutius per ea quæ sequuntur. ¶ Vlterius ad confirmationem proximi præcedentis artic. q instantia causæ appellationis non expiret 40. diebus secundum formam dictū ueteris statuti, faciunt duo. † Primū, quia dictum statutū factū fuit tpe quo ciuitatis Aretina nō habebat superiorē, vnde cū ad ipsā pertinerent causæ appellationū, potuit super eis dare metā & ordinē, & statuere tpa instātiæ, sed postq̄ deuenit sub dñio cōis Florentiæ, & sic ad dictum cōe Flo. cœpit pertinere cognitio dictarū causarū, cessauit oē statutū dicti cōis Aretij dans modū & ordinem dictis causis, quia non pertinet ad inferiorē infra qd̄ ips expediatur causa appellationis coram superiore, ut no. C. de appel. l. appellat. in fi. 2. gl. & l. pses. eo. ti. per Bar. & extra eo. ti. c. per sonas. & c. seq. & c. abbate sane. facit. c. cū tpe de arbi. † Seruanda ergo erant statuta cōia Flo. in dictis causis, cum Florentia tractabātur, cum statuta loci, vbi iudicium agitatur, sint semper seruanda in pertinentibus ad modū procedendi. l. 3. in fi. ff. de testi. & not. in l. cunctos populos. de summa tri. Postq̄ ergo dictum statutū cōis Aretij dans ordinē dictis causis appellationum cessauerit & euanuerit ex eo tpe, quo cognitio dictarum causarum cœpit pertinere ad cōe Flo. sequitur q in iurisdictione attributa per cōe Floren. capitaneo Aretino non intelligitur repetitum tempus statuti prædicti, & q solū seruanda sunt verba reformationis dantis dictā baliā, p quæ nullum tps statuit instantiæ, sed iudici tm̄, igit tpa instātiæ remanebit in dispositione iuris cōis & n̄ regulat p aliqd statutū cōis Aretij. Itē facit pro ista parte, quia statutū dicit q appellatio &c. † nam illud relatiuū, quæ refertur ad suum antecedens cū oī sua qualitate. l. a filia. §. testator. ff. de ali. & ci. leg. & no. per Bar. in l. sanctio legū. ff. de pe. in 3. col. & l. 1. §. fi. si familia fur. fe. di. & de recepta. l. 1. unde cum in parte præcedenti fuerit locutum statutum prædictum de appellatione, quæ interponitur de vno iudice potestatis ad alium eiusdem potestatis, vr̄ ēt q illa particula quæ dat & imponit tempus instantiæ, restringatur ad illam appellationem, de qua sup̄ dixerat. l. quæ interponitur de uno iudice ad alium, vnde cùm in casu nostro non sit ita, & sic cessent verba dicti statuti, cessare debet eius dispositio, ar. l. 4. §. quotiēs. de dam. infec. l. hos accusare. §. omnibus. de accu.

S V M M A R I A.

1 Bannitus propter contumaciam appellare potest a banno, sicut appellat qui recusauit iurare ad mandatum iudicis, & in causa appellationis potest iustificare ius suum. & 2.
2 Confessio ficta non durat in causa appellationis, nec curia habet probare causam banni, quia appellatio reponit eum in statu in quo erat ante bannum.
3 Testes producti pro formanda inquisitione non citata parte non nocent quo ad condemnationem.
4 Pecunia sic deposita ad aliquem usum penes aliquem per communitatem alicuius municipij, & ille expendat in proprios usus, non potest puniri pœna statuti de fraudante & furante pecuniam communis [illegible] hic.
5 Prorogatio instantiæ causæ appellationis potest fieri per iudicem cum causa.
6 Statuto disponente q ad inquisitionē procedi possit stante publica uoce & fama testis examinatus nesciat quid sit fama, nō prodest ad inquisitionē. & nu. 7.
7 Famam faciunt maior pars populi uel uicinia.
Ratio in teste principaliter attenditur.

CONSILIVM CXLI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa quadam inquisitione formata per potestatem Petræapij & Rochæ sancti cassiani contrà Capparinum Nini de Monte cerro, & sententia inde secuta cōtra dictum Capparinū, necnon appellatione interposita per dictum Capparinum ad dominum Capitaneum castri cari, dubitatur de pluribus. ¶ † Primò, 1 an dictus Cappa. potuerit appellare attento q in prima causa & per potestatem prædictum fuerit positus in banno propter contumaciam, & habitus est pro confesso ex forma statuti, & super hoc breuiter reperio cōsulū fuisse per dñm Bal. Gul. & dñm Comitem de Perusio in quodā consilio, qd̄ incipit, titius accusatus, uel inquisitus &c. q tenuerunt q pp dictum bannum & pp dictā confessionē fictam nō denegetur appellatio, alleg. tex. in l. generaliter. §. finūt. C. de reb. cred. ubi recusans iurare ad mandatum iudicis, licèt habeat pro cōfesso & tanq̄ cōfessus possit condemnari; tñ pt & appellare & in cā appellationis iustificare suā recusationē. Itē allegāt gl. in cle. cām. de ele. in gl. pe. ibi si causis cōsentiūt &c. licèt. n. sit sic cōfessus, nō tñ est testib. uel alijs documētis cōuictus, quo casu denegat appellatio. C. quo. ap. nō rec. l. 2. & qa nō est uerus cōtumax, si citatio eū nō apprehēdit; ut l. ex consensu. §. fi. de app. Et posito q esset uerus cōtumax, nō tñ in snia audiēda quo casu denegat appellatio, sed in pcessu quo casu non 2 est iure cautū q deneget. ¶ † Scdò uidēdū est, utrū dicta ficta cōfessio inducta in dicta prima instātia pp cōtumaciā & bānum duret in cā appellatiōis, in tm̄ q curia inquirēs nō habuit necesse pbare maleficiū, sed ipse inquisitus habuit se excusare & suā innocētiā pbare. Et vr̄, q dicta cōfessio duret. p ea q̄ no. Bar. in l. 1. in prin. ff. de req. reis. & l. diuus. de custo. reorū. ubi dicit q banniti ex forma statutorū hn̄r p cōfessis, & amplius nō audiūtur. si ergo nō debuisset amplius audiri in prima cā post bānū; ergo in cā appellationis multo minus. Cōtrariū determinat ijdē doc. in dicto cōsilio: qa in cā appellationis licitū est purgare morā, allegāt glo. in l. 1. ff. de ac. emp. in prima gl. magna circa fi. ubi. itē qd̄ si in prima cā &c. ubi cā appellationis pmittit purgare cōtumaciā & moram cōmissam in prima cā. Ego allego. l. ita demū. cū ibi no. C. de pc. ubi hr̄, q appellatio reponit appellātē in eo stato, in quo erat immediate post litē cōt. & sic iste Capparinus fuerit repositus p dictā appellationē i eo statu quo fuit an̄ bānū. ad hoc. d. l. diu'. de custo. reo. ibi quasi re integra &c. Nec ob. q post bānū nō fuisset audit' in cā principali. nā & post cōclusionē & terminū peremptoriū in cā principali nō dēt qs audiri, & tñ post appellationē audit, & oīs terminus & cōclusio primæ causæ rescindit, & reponit in eo statu in quo erat an̄ cōclusionē uel terminū. l. p hác. C. de tēp. ap. Ex hoc sequit, q sicut iste appellās si cōparuisset in prima cā, & nō fuisset positus in bānū, nō habuisset pbare se nō deliqsse, sed ipsa curia habuisset necesse probare delictū in quo se fundat, ut l. q acc. C. de edē. ita & in cā appellatiōis. l. hi q ad ciuilia. cū ibi no. 3 C. de app. ¶ † Tertio est uidēdū, utrū in cā appellationis pdictæ maleficiū pdictū sit pbatū. Rn̄deo nō, qa nulli fuerunt testes recepti uel alia pbatio facta, q̄ esset in cā principali. Et ideo cū inquisitus negauerit maleficiū dēt absolui, ut d. l. actor. Nec ob. q syndicus cōitatis pduxit omnia acta in prima cā, &c. nā in ipsa prima cā nulli fuerūt examinati testes, nec aliqua facta probatio, licèt ante ipsam cām cœptā fuerint examinati aliqui ad pparationē inquisitionis fiendæ. quæ examinatio facta fuit parte non citata, & ideo in illa cā nō pt aliqd pjudiciū facere cū ad aliū finem fuerint recepti. s. ad hoc ut inquisitio posset formari, & sic ad pparamentum. extra de testi. c. ueniēs. & ibi no. debebat, itaq; iterū examinari ad finē uictoriæ cōsequēdæ in hac cā ex quo dicta ficta cōfessio euanuit. facit. l. fi. C. de testi. Et licet constet in facto negatiuo tamen incumbebat sibi probatio iuxta no. in c. super his. de ac 4 cu. per Inn. ¶ † Quartò uidendum est, posito q cōstaret istū inquisitum nō expendisse illā pecuniā, quæ sibi fuit stātiata in vsum ad quem fuit stātiata, utrū iste ueniret puniendus pœna statuti dicti loci loquentis de eo qui fraudauit pecuniam cōis, uel de ipsa furtum fecit, uel baratariā in ea cōmisit. Videtur q sic p text. in l. 3. §. 1. cum glo. ff. ad legē iul. peculatus. ubi recipiēs pecuniā publicā ad certū usum si in illū nō expendat, sed sibi retineat, tenet l. illa. In cōtrarium facit, quia ibi loquit in pecunia publica, q̄ tunc dr̄ publica, cū ad imperiū uel ad aliā dñm uel ciuitatem nō regnoscētē superiorē ptinet, secus qn̄ ad aliquod municipiū recognoscēs superiorē, qd̄ loco priuati hr̄. l. cum qui uectig. de uer. sig. Et cōstat, q si aliqs priuatus recipit ab alio priuato ut in aliquē usum cōuertat, nō dr̄ fraudare, licet nō concorrat, nec furtum cōmittere, cum in eū sit trāslatū dñiū. qd̄ patet, qa nō agit ut eadē pecuniā det, sed tantūdē, & sic pōt illā expendere in suos usus cum sit propria; licet personaliter remaneat obligatus, est. n. qdā cōtractus innominatus. do ut facias. iuxta plene no. in l. si procuratori falso. ff. de condi. ob cām. maxime per Bar. tūc ergo propriè diceret fraudare & furari, qn̄ nō esset in ipsum translatum dnium, sed deputata esset ad custodiā & ipse cōuerterit in suos usus, quia tunc rūpit fidē, cū ad hoc nō sit deputatus. C. de suscep. & archarijs. l. diu, sed hic nō sic. ar. l. falsus. §. 1. ff. de fur. & de cōdi. ob causam. l. pe. Posset ergo dici q potius fuisset agendū ciuiliter p dictam communitatem contra præfatum Capparinum, q̄ criminaliter procedendum. 5 ¶ † Vltra prædicta dubitabat, utrum prorogationes factæ p dictum capitaneum & per eius locū tenētem de tépore instantiæ causæ appellationis ualeant, ut sic eis dorātibus nō cucurrerint

a ¶ Refert ad suū antecedens. Adde Ale. in cōs. 138 incip. pōdera uerba in 3. col. uers. quo relatiuum q. in 2. uol. & Phi. cor ne in cons. 1. in col. fi. uers. & sic illa uerba in 2. uol. & Balan cōs. 496. incip. lex haeredi [illegible] de fal cal. i 2. col. uers. tertia aūt pe. 35. nolu. H. Ferrandat.

rint tpa appłonis prosequendæ. Rñdeo de illis in quibus interue nis consensus partium, clarum est ꝙ sic, vt est tex. cum gl. in c. q̃. diu. de ap. Nã solæ partes possent, ut ibi, fortius partes & iudex. ar. ff. de vsuris. l. si stipulatus. De ultima uerò prorogatione facta non cõsentiente appellato tñ eo citato est maius dubiũ. p notata in c. cũ sit romana. de ap. p gl. Bar. tñ determinat idẽ in l. 2. ff. de re iudi. s. ꝙ solus iudex possit d. prorogationẽ facere, qñ subest iusta cã, vt hic fuit. s. absentia eius. ar. ff. de of. eius cui man. est iurisd. l. 1. §. huius rei. ubi causæ meri imperij, q̃ de sui natura non delegãtur, ut c. 1. in prin. si tñ iudex se absentat pt eas delegare. Præterea cũ steterit p iudicẽ, vr̃ ꝙ ẽt prorogationibus non factis nõ cucurrerit tps. C. de tẽp. ap. auth. itẽ si appel. Et licẽt gl. ibi videat̃ dicere ꝙ currit & restituit̃ appellans. Iac. Bu. tenet ꝯtriũ, ꝙ ipso iure non current. p tex. q. dicit, ꝙ nullũ p̃iudiciũ facit &c. & leges, quas gl. allegat, loquunt̃ de tpe actionis exercendæ, non de tpe appłonis

6 ꝓsequendæ. ¶ † Itẽ dubitat, cũ ex forma statuti d. loci non posset ꝓcedi ad inquisitionẽ, nisi prius cõstet de maleficiis p publicã uocẽ & famã, & testes super hoc recepti deponunt de hoc esse publicã uocẽ & famã, & iterrogati quot faciãt publicã uocẽ & famã, dñt ꝙ quinq; uel sex, utrũ ꝓbata fuerit sufficiẽter, adeo ꝙ potuerit inquisitio formari. Rñdeo clarum vr̃, ꝙ non. nã quantum ad infringendum dictũ testis stat̃ rõtioni suæ factæ tpe testificationis. C. de testib. auth. si dicat̃. & ibi p Bal. & p Bar. ff. de uer. ob. l. decẽ. licẽt nõ sic, si post factam testificationem. l. si quis in grau. §. 1. ff. ad sille.

7 ¶ † Cũ ergo ad faciendũ famam reqrat̃ maior pars populi uel uicinæ, ut no. Bar. in l. de minore. §. tormẽta. ff. de q̃sti. in 2. q. & isti dicant. 5. vel 6. facere famã apparet, ꝙ ipsi non intelligũt qd sit fa-

a ma, & si non intelligunt, non p̃nt de ipsa testificari[a]; p ea q̃ not. expresse Bar. in l. 1. ff. si cer. pe. ubi dicit posse fieri talẽ interrogationẽ testi, cũ deponit de mutuo uel de fama. s. ꝙ interroget̃ quid sit mutũ, & qd sit fama, qa talis interrogatio est ex re. i. ex ꝓposito. nam ignorata substantia rei non põt de ipsa testimonium reddi. ff. de iusti. & iur. l. 1. in prin. Itẽ qa ex dicta rñsione apparet quali ser intellexit suã testificationẽ. ar. ff. de lib. le. l. aurelius. §. sticho. de le. 2. l. necnon debitoris. §. fi. de le. 2. cũ p̃. §. dulcissimis. & sic vr̃, ꝙ dũ primò dixerat esse publicã uocem & famã, ꝙ intellexit si 2. x. uel sex dicatur; vñ cum rõ in teste principaliter attendat̃. l. solã. C. de testi. & per Bar. in d. l. decẽ. ex quo rõ est mala, ẽt dictum cẽset̃ malũ, & nullius esse momẽti. p no. in locis pal. ¶ Sequitur ergo, ꝙ cum fama ñ fuerit sufficiẽter ꝓbata, nõ potuit inquisitio formari. c. cũ oporteat. de acc. & sic inquisitus uenit absoluẽdus. l. libellorum. ff. de accu. maximè postquam eo absente & non consentiente tacitè uel expresse fuit processum. de accu. c. fin. libr. 6. a ꝯtrio sensu. Et ita dico ego Pa. de Cas. utriusq; iuris Doctor. &c.

a ¶ Testificari. Vide d. Alexan. de imo. in consi. 25. in 2. col. in 4. parte & in consi. 121. & in 152. ea. parte. & in consi. 94. in ult. colu. & in q. in 3. col. in 2. parte.

b ¶ Directum. Vide Bal. in cõsi. 38. in 2. parte & in c. 2. 148. in 4. parte.

S V M M A R I A.

1 *Substitutio compendiosa facta a pagano per uerbum commune impuberi sine præfinitione temporis, est omni tempore fideicommissaria, siue mater sit in medio, siue non.*

2 *Verbum, moriatur, in ultima uoluntate positum, an sit commune, directum, uel ciuile, & de eius importantia.*

CONSILIVM CXLII

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso testamẽto ser Bastiani de casolis quondam habitatoris castri collis comitatus seu districtus florentiæ, in quo inter alia filium suũ pupillum uniuersalem hæredem instituit, & sibi substituit per hæc uerba, uidelicet ꝙ si casus euenerit ꝙ ipse Anto. moreretur uel decederet ñ relictis ex se filijs legitimis &c. substituis sibi hæredi Peram plebis de casolis &c. Et casus euenit, ꝙ ipse Antonius filius & hæres decessit in pupillari ætate relicta matre eius dubitatur quis sibi succedat directò. s. an dicta Pera uirtute pupillaris substitutionis ꝯprehensæ in dicta ꝯpendiosa, qa tunc mater esset penitus exclusa. C. de impu. & alijs sub l. precib. ff. de inof. testa. l. papinianus. §. sed nec impuberis. de test. c. si pater. li. 6. An uero dicta mater ab intest. quare hoc casu dicta ꝯpendiosa non cõprehendat pupillarẽ, sed sit oĩ tpe fideicommissaria, qđ si esset, dicta mater posset retinere legitimam debitã filio suo in bonis paternis, q̃ est tertia. C. de inof. test. auth. nouissima. in qua legitima non potuit filius grauari. c. u. l. qñ in priorib. & sic non cadit in fideicommissaria restitutione uel substitutione, q̃ est grauamen. ff. de uul. & pu. l. cohæredi. §. cum filiæ. uer. nec fideicõ. Et ꝯm opi. illorũ q̃ tenẽt ꝙ de fideicõ. uniuersali relicto ẽt ad pias cãs detrahit treb. de qua no. in d. c. si pater. lz de particularib. relictis ñ detrahat̃ fal ut C. ad l. fal. auth. ult. detrahere posset tñ quartã resi-

c ¶ Vacantia. Quo modo autem cognoscantur bona uacantia. uide Ang. ĩ cõs. 331. in 2. col. uersic. si autẽ incipit mandatum.

dui; qa cum dicta tertia faceret̃ dimidiã totius hæreditatis, ut ĩ c. raynu. & ĩ c. raynal. de testa. & ꝙ no. in l. q̃q̃. C. ad l. fal. Sed ꝯm opi. Bar. q tenuit in l. marcellus. ff. ad treb. ꝙ sicut in talib. relictis cessat fal. ita & treb. saltem tertiam pro legitima detrahere posset dicta mater; dubitatur ergo qd iuris † Sup quo dicendum est, qa quõ est multũ trita p doc. scribentes; idõ ñ expedit ire p argumenta, qa

* esset superfluum; sed solũ p decisiones * ꝙ cõis opi. glosarũ fuit, ꝙ ꝯpendiosa facta impuberi n pagano per uerbũ cõe & siue distinctione temporum sit omni tpe fideicõmissaria siue decedat in pupillari ætate, siue post, qa hæc iterpretatio cũ tpe rem ualere faciet, ut no. gl. in l. p̃cib. C. de impu. & alijs sub. quam opi. Bar. in l. centurio. ff. eo. tit. sequit eo casu quo mater sit in medio. Et idem Bal. in d. l. precib. dicẽs dictam opi. gl. esse æquissimam, saltẽ hoc casu qñ mater est in medio fauore matris, fatetur tñ se pluries cõ-

* suluisse, ꝙ ẽt cum mater nõ est in medio, idẽ sit * ꝯm cõem opi. gl. & doc. & sequẽdo istam opi. mater ista suum intentũ haberet. ego aũt legẽdo disputationis gr̃a pluries secutus fui aliam opi. q̃ licet, ꝙ ẽt qñ mater est in medio, sit pupillaris. ĩ. tpa pupillaris ętatis & postea sit fideicõmissaria p l. p̃cibus. pal. ubi vr̃ casus. & lz. Bar. rñdeat, ꝙ ibi loquit̃ in milite, qui ex priuilegio militari põt oĩ tpe substituere directò, & ꝙ attento isto priuilegio substitutio in d. l. precib. fuisset quasi tpe directa tam. ĩ. pupillarẽ ætatem, q̃ post, si mater ibi ñ fuisset in medio, p p matrem tñ obliquatur post tpa pubertatis. Ego istã rñsionem impugnabam, quia qũ miles utitur uerbo cõi, non censetur uelle uti iure uel priuilegio militari, nisi de hoc constet expresse, sed censetur uoluisse testari de iure cõi l. 1. in testõ. in fi. C. de testa. mili. & sic ibi nulla spãlitas est in milite, & substitutio ibi scã iudicãda est de iure cõi, non de iure spãli, quod ẽt approbare vr̃ Io. And. in d. c. si pater. in nouella. per plures rões; & inter alĩs, quia cũ illa lex sit posita in ti. de testa. milit. in quo tractat̃ de priuilegijs militũ, ñ est dicendũ ꝙ ibi sit aliqua specialitas in milite. Et si hoc ẽ, esset ibi casus ꝓ ista opi. & ꝯ opi. glosarũ, & ẽt Bar. & Bal. qui eã sequunt̃, saltẽ hoc casu qũ mater ẽ

2 in medio, ꝓ quo ẽt dictum c. si p̃r † tenendo ꝙ ibi illud uerbũ, moriatur, sit cõe, prout sentit idem Io. And. in nouel. Sed q̃dam gl. su

b per uerbo filiæ. tenet ibi ꝙ sit directũ[b], non tñ ciuile. l. uerbis ciuilib. eo. ti. Sed paria uidentur esse vel esse commune, uel esse directum, non ciuile. Quicquid sit in decidendo non auderem a tantotum opi. pp meam solũ opi. recedere; sed potius uellem alieno intellectui cedere q̃ ꝯtẽtionib. deseruire vr̃ discretus iudex sciet ex prædictis quid agere debeat. unum tñ in casu nostro vr̃ facere dubium uolendo sequi cõem opi. pro matre, qa testator dixit ꝙ substituebat sibi hæredem in dicto casu &c. nã ex illis duob. uerbis. s. sibi & hæredem vr̃ importare substõnem directam pupillarem, per quam substitutus efficitur hæres pupilli, ut l. ex trib. C. de inof. testa. Sed certè uerba illa possunt ita referri ad testatorẽ, sicut ad filium. ar. l. si ita. §. qui filio. ff. de secun. ta. ut sic sit sẽsus, ꝙ uoluit prædicta uerba facere hæredem directum ipsi filio, sed sibijpsi testatori, si potuisset; unde cum post aditã hæreditatem a filio non potuerit, operantur eo mõ quo ualere p̃nt. s. iure obli-

* quo. ff. ad treb. l. sceuola. & l. ex facto. in prin. cõcludẽdo dico, * ꝙ cõis opi. & æquitas est ꝓ dicta matre, q̃ ab aliquo scribente reprobata nõ reperio, lz l. illa precib. ꝯm me faciat multum contra eã. Rationes autem quæ fiunt pro & contra hic non transcribo, quia superfluum esset, cum per omnes habeantur.

S V M M A R I A.

1 *Curator datus bonis uacantibus cum deberet dari bonis absentis & indefensi, non est bene ... datus, & si non seruatur forma tradita in dando curatorem absentis etiam non ualet.*

2 *Curatores cum dati sint duo ad litem, qualiter ualeant gesta.*

3 *Executio sententiæ cum petitur in bonis absentis condemnati possessi, ... per tertium debet adhiberi summaria cognitio.*

4 *Pertinentiæ appellantur illa, quæ communi usu loquendi appellantur.*

CONSILIVM CXLIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & põderatis omnib. s. narratis uidẽdum est primò, licẽt in puncto nõ quæratur, utrum datio dicti curatoris ualuerit, quia facta fuit ut dr̃ bonis uacãtib. Cochi absentis. ¶ † Circa quod vr̃ dicendum, ꝙ non fuit erratum in facti cã, & in modo dandi, non. n. debuit dari bonis tanquam uacantibus, quia non dicunt̃ uacantia[c], nisi qñ non hñt dñium nec sperant habere, ut qa mortuus est dominus, & nullus uult esse hæres facta diligenti inquisitione. C.

quisitione.C.de bo.va.l.1.& fi.& quasi ꝑ totū.& no.Bar.in l.sti-chū.in fi.prin.ff.de solu.& tūc deferunt̄ in fiscū.hæc est.n.natura bonorū vacātiū.sic & possessio dr̄ vacās q̄a nemine detinet̄ ciuiliter uel naturalr̄, ut l.sequitur.§.idē si occupaueris.ff.de vsuca. & ibi not. C.vñ vi.l.cū q̄rebat̄. sed hic Cochus adhuc uiuit, & sic sua bona nō pñt dici vacantia, sed dici poterant bona absentis & indefensi.ff.q.ex cau.in.a.l.ab hostibus.ī prin.& no.gl.de cu.bo. dādo.su ꝑ rub. Cuius formā ponit Spec.in titu.de cura.in pe.col. sub rubricella instrm̄ in re &c.& tanq̄ bonis absentis & indefensi dari debuit; qđ cū factū nō fuerit, datio nō vr̄ valere.ꝑ l.tutor petitus.& l.sciæ ægressæ.ff.de tuto.& cu.da.ab his. Sunt.n.species diuersæ.s.eorū q dani bonis uiuentis & absentia, & eorū q bonis mortui q̄ pñt cē uacātia, licèt nō sp̄ sint; & sic una cū altera ɔfundi nō debet, q̄a alia forma seruari debet in una q̄ in altera. Prætereà ēt si datus fuisset tanq̄ bonis absentis & indefensi, vidēdū est an fuerit seruata forma tradita ꝑ Spec.in dicto loco.s. ꝙ fuerit citatus Cochus, vel q̄cunq; alius uolēs eū defendere. Qđ si factum nō fuit nō valet; q̄a potuit hēre ꝓcu. in ciuitate Senarū q eū defendisset, si saltē ꝑ gñale ꝓclama fuisset citatus; & sic nō pōt dici indefensus, si talis inq̄sitio facta nō fuit; sicut nec dr̄ q̄s decessisse sine hr̄de, nisi facto ꝓclamate nullus repertus fuerit q esse uoluerit, vt nor.ꝑ doct.in l.sancimus. C.ad treb.& ēt alia requirunt̄ de q̄bus ibi.q̄ si seruata nō fuerunt, nō valet datio tanq̄ deficiente solennitate.ff.de transac.l.cū his.§.si ꝑtor. Dr̄ ēt mihi oretenꝰ ꝙ fuerūt dati duo curatores, vnus post aliū diuersis tp̄ibus, & ꝙ lis agi-

2 tata fuit cū vno tm̄, & q̄rit̄ an valeat.† Circa qđ notādū, ꝙ aut dicimꝰ istos fuisse curatores sp̄āles.s.ad istā litē tm̄, ex quo ꝑꝑ hāc litē tm̄ fuerūt petiti, aut gñales. Primo casu si scđs datus fuit ante litē ɔte.cū primo cēset primus reuocatus, nisi ɔ̄riū sucrit actō expressè, sicut in ꝓcuratoribus dr̄.ff.de ꝓcu.l.si q̄s cū ꝓcura.§.fin. Si verò post litē.ɔte.tūc datio scđi nō tenuit, vt hæc nñr.ff.tutelis.l.cū semel.in tex.& gl.ꝑ Bar. Si ergo litigiū cēt agitatū cū primo caso cū primo, q reuocatus erat, nō valeret; & idē in scđo casu, si cū secūdo q ꝑtātem nō hēbat, & q̄cunq; de hoc posset opponi.C.de ꝓcu.l.licet. Scđo casu principali si dicamus eos fuisse gñales curatores bonorū, tūc secūdus nō debuisset dari sine cāæ cognitiōe.l.curatorē.C.q dare tuto.pñt.& no.Bar.in d.l.cū semel.& tunc scā cū secūdo sine dicta causæ cognitione litr̄ nō valeret ꝑ dicta iura; & q̄a mihi alr̄ nō ɔstat, iō alr̄ non determino, sed relinquo ꝓcuratori & aduocato cāæ inquirendum. ¶ Nunc veniendū est ꝓpius ad factū, vtrū adiudicatio scā per do.Baldassarem illi Meo de oī actione cōpetēte dicto Cocho in bonis ꝑdictis possessis per dictū tertiū valuit in tm̄, ꝙ oē ius d.Cochi & omnis actio sibi competens translata fuit ī dictum Meū stante possessione apud dictū tertiū. Bar.determinat expressè istū casum in l.a diuo pio.§.si super rebus.in vlt.q.ff.de re iud.dicēs ꝙ nō, si ille non ɔfitet̄ per.§.pe.eiusdē legis.refert tñ quosdā terminasse ɔ̄riū ꝑ l.si finita.§.si de uectig.de dān.infec.ꝓ quibus facit.l.si fundū. cū ibi no.per gl.ff.de fundo dota.§.antep.eiusdē legis a diuo pio.in quo Bar.se fundat parū facit, q̄a loquunt̄ qñ iudex uellet ab inuito extorquere, nos loquimur an possit fieri trāsactio actionis absq. extorsione possessionis a possessore. Quicquid sit, parū de hoc curandū est, cū ēt si dicta translatio scā non sit, nō ualuerit dicta adiudicatio; potuit tñ peti executio su ꝑ dictis donis, ut statim subdā, & sic superfluū est de hoc q̄rere. ¶ Tertiò principalr̄ q̄rit̄, ꝑ supposito ꝙ dicta adiudicatio nō valuerit, vtrū d.Meus potuerit ritè petere sñiam quā hēt ɔ̄ Cochū, mitti executioni super bonis possessis per dictū Ioannē tertiū, asserendo ꝙ erāt de pñti ipsius Cochi, licèt ipse Io.possessor hoc neget. Et allegat̄, ꝙ nō.d.§.pe. l.a diuo pio.de re iu.& ad hoc dr̄ sufficere sola negatio ipsius Io. ꝙ nō sint de pñti Cochi, sed sua absq; alia ꝓbatione.ꝑ illū §.& sic alia via erat tenenda.s.curator datus bonis Cochi moueret actiones cōpetentes Cocho ɔ̄ Io.possessorē. ¶ Bn̄ nō insistendo in uerbis ueritas est in ɔ̄triū per eundem met.§.pe.& per.§.si super rebꝰ.

3 e.l.† Nā fateor, ꝙ qñ petit̄ executio ɔ̄ nomē debitoris ipsius condēnati.i.ɔ̄ illū q tenet̄ ɔdēnato actione ꝑsonali, si debitū illius nō est liquidū, q̄a negat se teneri ɔdēnato, & sñia ɔ̄ eū ꝓ ɔdēnato nō est lata, fieri nō debet ipso negāte, statim debet dimitti, nec debet adhiberi cāæ cognitio summaria vtrū sit debitor cōdēnari vr̄ nō, sicut solet adhiberi in rebus corporalibus. ita dicit ibi lr̄a. Sed qđ petit̄ executio su ꝑ rebus corporalibus possessis per tertiū, q̄ dn̄t esse ipsius ɔdēnati, licet possessor neget, nō ꝓpterea dimittit̄ executio, sed adhibet̄ summaria causæ cognitio, & si reperiant̄ esse ipsius cōdēnati, fiet ī illis executio; si reperient̄ cē possessoris, nō fiet ꝓnunciatio; tñ scā in hoc summaria cā nō facit ꝑiudiciū in cā plenaria & ordinaria, quominus possit ɔ̄rium ꝓbari. & hoc dicit tex.in §.super rebus. hoc ēt uult tex. in d.§.pe. dū facit drīam īter nomen debitoris & res corporales, i.possessorē rerū corporaliū. & q̄ sit rō diuersitatis nor.ibi ꝑ gl.& in l.2.C.qñ fiscus vel priuatus. Et si q̄rit̄ cui incumbat onus ꝓbandi, distinguit̄; an tp̄e executionis factæ possidebant̄ per cōdēnatū, & tunc tertius asserens ad se spectare, necesse hēt hoc ꝓbare; an uero possidebant̄ ꝑ illū tertiū ī pe quo petita fuit executio, tūc incūbit onus ꝓbandi ipsi petenti executionē, ꝙ sint ipsius cōdēnati. ut no. in l.ob maritorū. C.ne uxo.ꝓ marito.per Cy.& Bar.in ñ.§.si super rebus. Cū ergo in casu nostro iste tertius possessor nō sit debitor cochi actionē personali, sed possideat bona q̄ asseruntur esse Cochi, non habet locū id qđ dr̄ in d.§.pe.ꝙ ipso negante statim debuerit recedi ab executione; imo debuit adhiberi causæ cognitio. Et si fuit repertū tūc tp̄is esse Cochi, potuit illa petia terræ, de qua vertit̄ qō, illi assignari, si repertū fuerit ɔ̄riū, secus, & sñia adiudicationis fuisset iniusta; ꝓbatio aūt non incūbebat ipsi Meo, licèt Ionnes esset possessor hoc casu, cum ipse Io.asserat se hēre ex donatione facta ibi a cōi Senarū tanquā de bonis Cochi, & sic assert Cochū semel fuisse dñm; sed hodie nō esse, imo se esse; hēbat ergo necesse ꝓbare vñ dñs factus sit. casus est in l.siue possidetis.C.de ꝓba.q̄a intētio petētis executionē tanq̄ su ꝑ bonis Chochi erat fondata hoc ipso ꝙ aduersarius fatebatur se hēre cām a Cocho.i.a cōi Senarū representari factū Cochi.l.si ob cām.C.de euic.casus est in d.l.siue possidetis.iuncto eo quod no.in l.cū res.e.tit.per gl.& Bar. Et notādum, ꝙ si Ioan. ꝓbauit lrīmè se fore dñm dictæ petiæ terræ tp̄e petitæ executionis, nō debuit nec potuit fieri executio super dicta terra ēt si habuisset cām a Cocho verè, & ēt si Cochus ī fraudē ipsius Mei sui creditoris alienasset; quia nihilominus valuisset alienatio, & trāslatū fuisset dñium.l.hac in factum.ff q̄ in frau.credi.& ibi no. Et iō primo foret agēdum reuocatoria, & rescindēda est alienatio ꝑ.§.si quis in fraudē.Insti.de actio.& hoc est qđ uoluit Bar.in d.§.si su ꝑ rebus in pe.q.ibi.nō formo tibi unā. q.&c. dū reprehēdit Cy.C.de ali.iud.l.1. q̄a sp̄āle est in casu legis certa forma; ꝙ sñia lata ɔ̄ vnū mittit̄ executioni ɔ̄ alterū possessorē, in quē dolo malo scā est alienatio. vñ in ɔ̄riū est ius cōe s̄m Bar.ibidē.& l.si quis missum.§.iudex.de dam.infe.& hoc q̄ī trāslatū cēt dñiū in dictū tertiū, ut dixi.& ita vr̄ Bar.intelligere dū dicit, necessariū esse reuocationē alienationis factæ in fraudē, alr̄ posset ꝓcedere dictū exēplū, & patet in his.q̄ s.dixi.s.ꝙ ɔtra tertiū possessorē rei ꝑtinētis ad cōdēnatū pt̄ fieri executio, ēt si suo ꝓprio nomine possideat, & nō cōdēnati; q̄a tūc nō esset dubiū adhibita tñ summaria cognitione vt dictū est. Et sic ī effectu ista executio fuit rite petita. nec in hoc peccauit ꝙ tertius suo noīe possideret, & se dñm assereret, nec ꝓpterea debuit ab executione cessari, sed de iure possessionis summatim ut dictū est cognosci. Nec ob. gl.q̄ ītelligit illū tex.qñ ɔstabat ɔdēnatū possidere, quia ēt qñ tertius possidet, hēt locū, ut vult eadē gl.q̄ ītelligit siue tertius, de quo ibi, faciat cōtrouersiā de pēsione, siue dē ꝓprietāte. Primū.n.dcm̄ pōt ītelligi, qñ possidebat. Itē nō ob.qđ no.in Spe.de primo & scđo decre.§.restat.uer. sed q̄d si apud eū &c. q̄a intelligo ꝙ nō debet auferri possessio tertio.s.sine cāæ cognitione saltē summaria quātū ad ordinē iudiciariū; quia nō requirit̄ datio libelli nō quātum ad ꝓbationes, q̄a debēt plane fieri; alr̄ esset iniustū auferre possessionē tertio, ēt si nō allegaret se dñm, sed simplr̄ possessorē. ut no.ī l.edicto.de edi.di.adri.tol.licet Bar. videatur req̄rere semiplenā ꝓbationē tm̄, qđ nō placet rōe ꝑdicta. Et posito ꝙ ɔtra eū q possidet nō dēret fieri executio, qñ nō fatetur cōdēnatū cē, vel fuisse dñm, saltē qñ fatetur eū fuisse & se ab eo cām hēre, uel rāq̄ bona q̄ semel fuerūt illiꝰ, debet posse fieri per d.l.siue possidetis. ¶ Nūc est videndū quarto loco, an fuerit rectè scā seu rectè ꝓnūciatū, ꝙ fieret. Et super hoc videnda sunt duo. Primū est, vtrū donatio scā per cōe Senarū d.Ioā.de bonis cochi nō valeat. Secūdò, si ualet, an cōprehēdat terrā, de qua vertitur qō, & an sit hoc ꝓbatū. ¶ Circa primū clarum est. ꝙ sic; q̄a cōe Senarū, quod nō recognoscit superiorē, & sic circa suos subditos locum principis obtinet.iuxta no.per Cy.C.de cōdi.ob cām. l.ea lege.ante fi. & per Bar.in l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord.fa. potuit ex cā pub.utilitatis auferre dñium vnius ꝑꝑ demerita, & dare alteri ꝓpter merita.l.itē si uerberatum.ff.de rei uen.§.1.& l.lucius.de euic. ¶ Circa secundum dicendum est, ꝙ sicut ꝓbatur cōis usus loquēdi, ꝙ

res cuius fructus capiunt p illũ, q præest palatio vnius curiæ, licèt sit in diuersa curia, dicat de ptinentijs illius palatij, seu q̃ laboratur p laboratores dicti palatij, & put in pũcto psupponit; satis est pbatũ, q terra de qua agit est de ptinentija dicti palatij, 4 & sic q uenit in dicta donatione; † qa ptinentiæ dicũtur[a] illæ q̃ ſm le a gẽ vel ɔsuetudinẽ sunt. vt no. Inn. & Io. an. in c. cum ad sedem. de resti. spo. Itẽ verba dictæ ɔcessionis debẽt itelligi ſm cõem vsum loquendi, ut l. librorũ. §. qđ tñ cassius. ff. de leg. 3. Itẽ qa cùm talis ɔcessio dicat bñficiũ, debẽt verba eius latè interpretari. ff. de consti. princ. l. beneficium. facit l. si qñ. C. de bonis. & si hoc est, q sit pbatum, pnunciatio prædicta facta ultimo loco esset iniusta, & non rectè lata. Pau. de cast.

[a] ¶ Dicunt. Vide Bald. in ɔſ. 468. l 3. parte. & in ɔſi. 4 o. 1 1. parte. & in ɔſ. 445. l 3. parte.

SVMMARIA.

1 *Statuti ex dispositione ſi de diuisione non soluitur gabella, sed de venditione, de adiudicatione necessario facta socio habenti rem ipsam communem licèt sub specie venditionis, non debet solui gabella.*

2 *Dispositum cum quod de aliquo est, de eo etiam quod inde sequi potest, dispositum censetur.*

3 *Actus quando & venditio, & locatio dici potest, si aliud non apparet, standum est verbis contrahentium.*

CONSILIVM CXLIIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Dubium vr̃ facere in p dictis, qa licèt de uera diuisione nõ soluat gabella, qa statutũ de ipsa loqt expressè, nec de adiudicatione q̃ fieret p iudicẽ petita diuisione; qa licèt illa nõ sit diuisio, nec de ipsa loqt statutũ, tñ fit occasione diuisionis petitæ, & in necessariã ɔñtiã venit; cùm. n. iudex, de qua cã cognouerit, pnunciare necesse hẽat. l. de qua re. ff. de iudic. si põt cõmode diuidere put petitum fuit, adiudicat, q̃ adiudicatio loco diuisionis hẽret. l. labeo. §. 1. ff. fami. er. & cũ ueniat in ɔñtiã necessariam petitæ diuisionis, id iudicandũ est de ea, qđ de diuisione si fieret. ar. ff. de eden. l. si qs ex argen. §. rõnẽ. in fin. ibi dũ dicit, nã & hoc ex argentaria ca. uenit &c. & arg. eius cui mãda. est iurisd. l. 1. in fi. 2 † nam cùm qd de aliquo disponit, & de eo qđ inde seq põt, cẽset dispositũ. vt plenè no. in l. 2. ff. de iurisd. om. iu. cũ concor. ibi alleg. in gl. Sed qñ alter ex socijs hñtibus rem cõe p indiuiso non puocat ad diuisionẽ, uendit alteri socio partem suã, ista nec est diuisio, nec adiudicatio necessariò facta, licèt simplex & uera venditio, de qua vr̃ soluẽda gabella, sicuti si cuidã alteri extraneo vẽdidisset, qa nõ ut socio vendidit postq̃ puocatus ad diuisionẽ ab 3 eo nõ fuit, sed ut extraneo. arg. ff. de ado. l. si pr̃. §. 1. † Ad qđ facit qđ no. Bar. in l. quotiẽs. §. q maximos. ff. de pub. in 5. q. vbi dicit, q ĩ actu q põt dici vẽditio & põt dici locatio, si aliud nõ apparet, stãdũ est verbis ɔhẽtiũ; qa si usi sunt verbo vẽditionis, erit venditio, si uerbo locationis, erit locatio, sed in pposito istæ pupillæ nõ fuerũt puocatæ ad diuisionẽ, & officiales pupillorũ nõ tanq̃ iudices, sed tanq̃ tutores vendiderũt portiones earũ Iacobo pdicto socio spõtè, & nulla interueniẽte coactione; igit vr̃ iudicãda mera uenditio, & q gabella dẽat. ¶ Sed his nõ obstãtibus idẽ puto dicẽdũ qđ s. ɔsultũ est p suprascriptũ dñm cõsultorẽ, ex quo pponit q ista res uel bona nõ poterãt cõmodè diuidi, & sic necessariò deueniẽdũ erat ad dictã adiudicationẽ; & qđ plus est dicta adiudicatio nõ poterat cõmode fieri alieni ex dictis puellis, qa nõ hñt vñ redimãt portiones cæterarũ; sed ipsi Iac. cõmodius q̃ alicui alteri ueniebat fienda, ex quo igit ita est, posito q nõ expectauerint puocari ad diuisionẽ, nec ipse puocauerint Ia. nõ p pterea vñr spontè vendidisse vel cessisse, sed timore & ex cã dictę ĩminentia necessitatis, & adiudicationis necessariò subsecuturę, & sic idẽ iure esse debet, ac si puocatio ad diuisionẽ facta fuisset, & secuta fuisset adiudicatio, ut pbat optimè in fi. ff. de sal. tu. auto. l. nouissime. ibi. dũ dicit. timore ne ɔpelleret &c. & qđ no. Bar. C. qđ me. cã. l. 2. añ fi. ibi. & p hoc dico &c. & qđ not. gl. ff. de peti. hære. l. æstimationib'. I gl. mag. circa fi. & ĩ gl. fi. & qđ no. In. de rest. spo. olim. il 3. ĩ fi. & qđ no. gl. in c. bonæ. de elec. facit & bñ ad hoc. ff. loca. l. habitatores. §. fi. & ad pdicta facit, qa uolũtariã venditionẽ facere nõ potuissent sine alia solẽnitate, vt pmittit, & sic faciẽdo sine ea cẽset eligisse viã necessarię alienationis. ar. l. milea q destinauerat. ff. de test. mil. ergo &c. l. alienationes. ff. fami. erc.

SVMMARIA.

1 *Nepos uel neptis quando imputent sibi in legitimam aui dotem maternam.*

2 *Auus testando ſi mandat nepotibus uel neptibus suis, q dotem maternam imputent in legitimam, an ualeat.*

3 *Filia sui iuris effecta & duplici matrimonio copulata, quam partem dotis imputabit sibi in legitima aui.*

CONSILIVM CXLV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Visis & põderatis oĩbus supradictis abbreuiãdo verba dico, q iste Laurẽti' põt añ partẽ deducere q̃titatem sibi adiudicatã p arbitros tanq̃ hr̃di matris suæ, qa illã non hẽt necesse sibi cõputare in ltĩmã, cùm illa dudũ añ mortem aui sibi dẽretur tanq̃ hr̃di mr̃is, & sic nõ fuit repta in bonis aui tpe mortis eius, & postq̃ habuit vt hr̃s matris nõ debet sibi mutare cã & incipere hẽre ut hæres aui, & ita plenè disputãdo tenet Bal. C. de colla. l. illã. reprehẽdendo Bar. in l. in quarta. ff. ad l. fal. in pe. col. q vr̃ determinare ɔriũ, & audiui ab eo q istã qõnẽ habuit cũ Bart. sed re uera nõ sunt ɔrij, si bñ inspiciant; qa Bar. loquit eo casu, quo nepos ex filia habet dotem matris pmortuæ, nõ ut hæres suę matris, sed ex cõsuetudine. de qua no. ĩ l. dos a patre. C. so. ma. ut qñ filia erat in ptãte, & dos erat pfectitia nõ donata filiæ in aliquem casum, ita q de iure cõi dẽbat ad patrem reuerti, sed cõsuetudo aufert pr̃i eidemq; auo, & dat nepoti, tũc. n. habet nepos post mortem matris nõ ut hr̃s eius nec ab ea, sed ĩmediatè ab alio cui consuetudo abstulit, & iõ debet sibi cõputare cũ uenit ad successionẽ auitã tanq̃ pfectũ ex substãtia aui, & in hoc casu loqt cõsiliũ Bar. de quo s. fit mentio & illud qđ ipse no. in d. l. in quarta. ĩ ult. uel pe. col. ff. ad l. fal. Sed qñ nepos haberet ut hæres filiæ ut cõtingit qñ filia esset emancipata, vel alio mõ sui iuris effecta. ut est in casu nr̃o uirtute statuti pisani, Mulier nupta. & sic põt hẽre hr̃dẽ ab inte. in tali dote pfectitia seu etiã esset in ptãte, tñ pr̃ fuisset stipulatus in unũ casum, puta nõ existentiũ liberorũ, & sic in aliũ ɔriũ casum censet donasse filiæ, & tunc nepos ex filia venit vt hęres suæ matris. l. inter socerũ. §. cũ inter. ff. de pac. dota. & no. Barto. in l. post dotem. ff. sol. ma. in 4. q. 2. l. si cũ dotes. in prin. eo. tit. Et isto casu licet filia si uiueret haberet sibi in ltĩmã computare, qm habuit immediatè ab illa de cuius successione agit, an cũ nepos ex eo habeat eodem mõ sibi computare, cùm tractat de successione aui, a quo immediate nõ habuit. Bar. in d. l. in quarta. relinquit indecisum dicens se alr̃s dictutũ. Rõnes aũt Bal. in d. l. illã. ubi multũ mordaciter reprehendit Bart. vendicant sibi locum oẽs in isto casu. vñ Bar. non meruit reprehendi; qa vr̃ sensisse idẽ quod Bar. vcʒ vt nõ habeat cõputare pdicta rõne, & etiã alijs ibi no. p eũ. Cũ ergo ista filia esset sui iuris, & sic iste Lauren. habet vt hæres eius, & ita fuit sibi adiudicata, sine dubio nõ habet computare in ltĩmã quo ad hr̃ditatem aui, & sic añ oĩa põt deducere. l. in imponenda. C. ad l. fal. & residuũ bonorũ debet diuidi in tres partes æquales, & qlibet institutorũ debet habere tertiã, put testator ordinauit. Si ergo fcã deductione remanẽt in bonis ponamus mille octingenta, qlibet habet sexcenta. Nũc ergo uidendũ est, qa testõr mãdauit vt d. Laurẽ. imputaret sibi in suã ltĩmã totã dotem datã per ipsum matri ipsius Lauren. & etiã qcquid vltra illã dederat scđo viro in supplementũ, & etiã oẽ id qđ ex successione matris consequeret, qd ex substantia ipsius testatoris pcessisset, qđ operatur hoc mãdatũ; nã si sit ualidũ, & intelligitur put sonat. s. q cõputet, nihil forte reperiet se habere de bonis q̃ tpe mortis reliquit testator, qđ sic oñditur. nã si bona, q̃ tũc mortis tpe habebat, ualebant mille octingenta, ltĩma ipsius Lauren. ascendebat ad sexcenta, & si fuit institutus in vno nũmo, & haberet sibi cõputare oĩa pdicta in ltĩmã, reperiret hẽre plus q̃ sibi deberet p ltĩma, & sic nil posset petere, de residuo, imo totum esset cohæredũ suorum. facit qđ no. in l. 3. §. sed utrum. ff. de mino. Idẽ ergo erit hic, licèt fuit institutus in tertia parte oĩum bonorum, quæ tpe mortis haberet. nam vr̃ voluisse testator per illa verba q nihil tangit nisi quatenus computatis omnibus prædictis esset necessarium pro supplemento legitimæ facta computatione legitimæ ſm quantitatem bonorum tempore mortis existentium, & q residuum sit cohæredum. arg. l. peto. in princ. ff. de leg. 2. ¶ Si verò intelligantur hoc modo, q computet sibi in legitimam, i. q conferat cohæredibus dictas dotes, quod uidetur magis tolerabile eo quia computationi tũc locus est, qñ esset institutus in minori parte quàm esset legitima; sed hic fuit institutus in integra legitima, s. in tertia parte omnium bonorum, quæ testator haberet tempore mortis; unde non potest esse locus computationi, q̃ tendit ad supplementum, qđ defecit. ff. de inoffi. testa. l. si nõ mortis. in prin. C. eo. l. sancimus. in prin. sed potius collationi, q̃ tendit ad augendum totum patrimonium, & sic portiones omnium & singulorũ hr̃dum; nec est nouum, vt unũ verbũ, vel vocabulũ

interdum

interdũ ponaẽ ꝓ altero, ut l. ueteres. ff. de act. emp. de ꝯdi. & dem. l. eas causas. Et tunc idẽ sequeẽ effectus, licet ꝑ alium modum. nã ẽm ꝓcedentem sensum, si Lauren. fuisset institutus in minori portione q̃ sibi debereẽ pro ltima, & dẽret sibi ꝯputare ꝓdicta, hẽret illud in quo fuisset institutus & ẽt ꝓdicta integra, posito ꝙ transcenderent supplementũ ltimæ, & nihil de illis teneretẽ cõicare cohæredibus. Sed tenẽdo ꝙ hoc verbũ imputare ponaẽ in casu nr̃o, pro ꝯferre, tunc debebit hr̃e tertiam bonorum, q̃ reperta sunt tp̃e mortis & tertiam oĩum ꝓdictorum quæ conferẽda sunt, reliquæ duæ tertiæ ꝯferendæ essent cohæredibus, & sic tanto minus accipiet de bonis tp̃e mortis, q̃tum est illud qđ hẽt cohæredibus cõferre. de colla. l. dotis q̃dem. in fi. ¶ Breuiter neutrũ istorum fiendum est, quia præceptũ dicti testatoris nihil ualet, & fuit fatuũ, & ab imperito ꝯsilium habuit. Cũ. n. prædictus testator in præcedenti capitulo testi fuerit confessus, se rehabuisse dictam dotem post mortem patris dicti Lauren. & ipsam dedisse scd̃o uiro cum augumento, & sic non esse nec remansisse apud dictum Lauren. q̃ fatuitas fuit, ꝙ ipse mandauerit d. Lauren. ut ipsam totam ꝯputet sibi in legitimam qualitercũq; . n. accipiaẽ illud uerbum, sustinere non p̃t; q̃a illud, quod nihil est in substantia, ueluti uentũ uel chimera est, qđ esse non dẽt. de re. iu. cum quid una iuncta. l. omnimodo. & l. qm̃ in prioribus. C. de inoff. test. pro hoc optimẽ. ff. ad l. fal. l. pater filiã. in prin. ubi non seruaẽ ꝓceptum testatoris, ꝙ filia computet sibi in quartam dotem, quæ erat extra patrimonium. facit quod no. Cy. C. de iure dotium. l. a. in fi. Potuisset aũt procedere probabiliter dubitatio, si præfata d. Bartholomea prædecessisset in primo matrimonio; & sic remansisset dos apud primum uirum ꝑ dictum Lauren. uigore consuetudinis, de qua in d. l. dos a patre. & isto casu loquiẽ disputatio, quæ fuit inter Barto. & Bal. de qua in locis. ĩ. alle. & in qua breuiter est concludendũ, ꝙ si d. Lauren. ueniret ad dictã dotem non ut hr̃s matris suæ, sed tm̃ uigore consuetudinis, ꝙ esset, si dicta dñа Bartholomea fuisset ĩ patris sui p̃tãte, & dicta dos non fuisset ibi donata, quia p̃r eius non fuisset stipulatus reddi mulieri in dictum casum existentiũ liberorum uel expressẽ, uel tacitẽ stipulando sibi in casu liberorũ non existentium. iuxta, no. per Bar. in l. post dotẽ sol. ma. in 4. q. tunc seruanda esset opi. Bar. ꝙ dẽret sibi imputare in ltĩmam sicut imputaret ipsa mater si uiueret; quia tunc bẽret immediate ab auo, a quo ꝯsuetudo auferẽ statim mortua filia, & transiuit nepoti, ut no. Bar. in d. l. in quarta. ad l. falci. ĩ ult. col. Et hoc etiam si auus prædictus nihil de hoc dixisset in suo testõ. Si uerõ ueniat ut hr̃s suæ matris, qđ est in casu nr̃o ubi filia fuit effecta sui iuris statim ꝙ fuit maritata, & sic actio de dote non fuit cõis inter patrem & filiam; sed solum filio; ut l. 1. §. uideamus. C. de rei uxo. ac. & sic de iure cõi non debuisset redire ad patrem sol. mat. per mortem uiri, sed ad ipsam filiam; ergo cꝫ so. mat. ꝑ mortẽ uxoris non hẽt locũ iõ Bar. uidelicet ut ꝯsuetudo auferat ab auo, cũm ad eũ de iure non esset reditura filia sup̃stite, unde ẽt nulla existente consuetudine de iure cõi ueniret de filia ad nepotem tanq̃ eius hr̃dem; & illo casu seruanda esset opi. Bal. uo. in d. l. illã. C. de col. cum oẽs suæ rõnes tendant ad hunc casum, videlicet ut d. nepos non habeat sibi imputare in ltĩmam, cũm tractaẽ de successione aui, licẽt ip̃a dñа Bartho. si uiueret, deberet sibi imputare, cum ipsa repiat se tũc habere imediate a suo patre. nepos verõ non, sed ab ipsa filia matreq; sua, cui primo loco facta fuit acquisitio. Et sic illa argumentatio de qua. ĩ. in puncto permittiẽ, non est bona, videlicet ipsa dñа Bartho. si uiuere i deberet sibi computare, vt. l. qm̃ nouella. C. de inof. test. ergo & filius eius & hæres. nam hoc non sequitur duplici rõne, primõ, q̃a in casu nr̃o si uiueret dñа Bar. haberet penes se dotem, & iõ non grauareẽ si eã sibi imputaret; sed iste nepos nõ hẽt, imo restituit dotẽ datã patri suo, ergo nõ dictat æquitas ꝙ sibi imputet scd̃a; q̃a d. dñа Bartho. si viueret haberet immediate a suo patre, & sic esset profectitia; vt. l. profectitia. in fi. ff. de iure do. sed hic nepos ex ea, posito ꝙ haberet, nõ haberet immediate ab auo, sed a sua matre & vt hæres eius; ergo nõ dẽt sibi vt hr̃di aui cõputare, q̃a censeẽ aduentitia nõ profectitia; nec est mirũ ꝙ interdũ cõcedaẽ hr̃di, qđ non concediẽ defuncto, & ꝙ sit interdũ melioris cõditionis, vt patet. ff. ad l. fal. l. repeẽ. & de euic. l. si ꝑ imprudentiã. §. non minus. † Et isto casu dico ꝙ ẽt interueniente iussu testatoris non tenetur d. nepos computare sibi in ltĩmam postq̃ de iure cõi nõ teneretur imputare nõ interueniente iussu. ar. l. pater filiã. ad l. fal. quia dos in dicto casu ñ eẽt in dispositione ipsius aui, nec posset eã auferre nepoti sicut nec filiæ si nõ fuit a principio sibi stipulatus, sed si posset mãdare ꝙ sibi cõputaret vel ꝙ cõferret ꝑ indirectũ sibi auferret aut dotẽ aut ltĩmã. l. si debitor. ad l. fal. sed neutrũ facere p̃ot ergo &c. per qđ patet nõ obstare leges, q̃ dicũt interdũ de ꝯferendis ex mãdato expresso, qđ alr̃ ñ ꝯferret. l. facto testõ; q̃a loquunẽ in his q̃ testator p̃ot auferre vel nõ dare, hic ñ sic. Cũ igiẽ ñ sumus de p̃senti in d. casu, ꝙ ista ꝓdecesserit in p̃rio mr̃imonio, & ꝙ dos primi matrimonij sit apud d. nepote, nulla subest ꝓbabilis dubitatio, an teneaẽ dotem totã datã suo patri cõferre vel imputare, iõ dicendũ est ꝙ nõ vt dixi. † Posset tñ ꝓbabilr̃ dubitari de quãtitate, q̃ fuit eidem Laurent. adiudicata de dote scd̃i mr̃imonij, vꝫ de dimidia vterum, illã sibi debeat imputare, cũ illã habeat & testator expressẽ mãdauit. Ad qđ dicendũ est, ꝙ non rõnibus. ĩ. dictis. qm̃ illã hẽt vt hæres suæ matris, & testator nõ potuit sibi auferre. Et si dicatur imo nõ potuit habere vt hæres matris, cũ p̃r idem qđ auus fuit stipulatus eã sibi restitui solu. matri. & quatenus fuit restitutũ de d. dote, dẽt esse rõe oĩum hr̃dũ. l. 1. §. 1. ff. de col. dot. Rñ. e a quo habuit ab hr̃dibus primi viri, vr̃ hæc scd̃a successisse in locũ primæ; & si prima erat deuentura ad ipsum tãq̃ ad hr̃dem qđ mihi nõ cõstat, q̃a non vidi instr̃m primæ dotis an in illo p̃r sibi fuerit stipulatus vel nõ, vñ si nõ fuit stipulatus & sic peruentura erat ad ipsum nepotẽ tãq̃ ad hr̃dem, similr̃ & hæc scd̃a, q̃ loco illius successit; vt l. q̃uis. C. de rei vxo. act. i. Præterea semel adiudicata fuit sibi tanq̃ hr̃di suæ matris & a laudo nõ fuit reclamatũ, & sic assensisse vr̃. C. de Pnstu. l. j. Præterea & si ꝓdicta cessarẽt, attento ꝙ subest alia filia testatoris q̃ habet dotẽ, vr̃ ꝙ iste Laur. debeat habere eã ꝓcipuã excluso extraneo cohærede. per. l. fin. C. cõia vtriusq; iudi. ¶ Concludendo ergo dico dictũ Lauren. debere habere ꝓcipuã illã quantitatem sibi per laudũ adiudicatã. Item tertiam partem oĩum aliorũ bonorũ, q̃ tp̃e mortis erãt d. testatoris, facta d. deductione. Item ꝙ mandatum testatoris, ꝙ debeat sibi imputare totã dotem datam suo patri, nihil valet, & quõd nihil de dicta prima vel secunda tenetur imputare vel conferre.

SVMMARIA.

1. *Statutorum siue reformationum generalis reuocatio nõ complectitur specialiter concessa in priuilegium aliquibus personis uel locis, nec ea ex quibus alteri est ius quæsitum, nec similiter censentur reuocata, nec possunt reuocari concessa personis non subiectis iurisdictioni concedentis, nam Imperator legem factam in utilitatem uel fauorem ecclesiæ non potest postea reuocare.*
2. *Priuilegia concessa specialiter per aliquam ciuitatem sui iuris non censentur reuocata per ciuitatem uel dominum, quæ uel qui illam submisit generaliter reuocando, quia ciuitas submissa non potuisset nisi expressẽ.*

CONSILIVM CXLVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Super primo q̃sito dicẽdum est, d. statuta & reformationes factas in fauorẽ operæ subsistere & obseruari debere non obstante gñerali reuocatione statutorũ cõis pistorij, triplici rõne. ¶ † Prima, q̃a ꝑ gñeralem reuocationem nõ censenẽ reuocata ea q̃ specialibus locis vel personis fuerunt ꝯcessa in priuilegiũ a. C. de iusti. co. cõfir. l. j. §. si q̃ uero pragmaticæ. & de silentiarijs. l. decurionibus: li. x. & no. gl. pc. de capellis mona. c. j. li. 6. vbi per Archi. & ꝑ eũdem. 23. dist. c. reuocationes, ad qđ facit de rescrip. c. cũ ordinem. ꝙ ꝑ rescriptũ ꝯtinens ius cõe non censetur reuocatũ priuilegium. de rescrip. c. veniens. & hæc est hmõi, q̃a statuta & reformatiões editæ in fauorẽ operæ ꝯferũt ei priuilegia[a] q̃ plura q̃ ius cõe statuat in fauorẽ operæ. iuxta. no. in d. c. j. de rescript. Et si ipse populus pistoriensis reuocationẽ talem statutorũ suorũ gñeralr̃ fecisset, nõ censereẽ reuocasse ꝓdicta cõferentia priuilegium dictæ operæ, vt patet ꝑ iura ꝓdicta, ergo & idẽ si facta sit a cõi florẽ. ꝙ ꝑ submissionem d. ciuitatis Pistorij successit loco populi pistoriensis quo ad potestatem & iurisditio. oĩmoda. ff. de consti. prin. l. j. in prin. & de oĩ genere iuris. l. j. §. nouissime. vt sic idem sit in surrogato qđ in illo cui facta est surrogatio. l. j. §. hæc actio. ff. si quis testamento liber. esse iussus. ff. de cõdi. & demon. l. filiæ. §. citia. ¶ Secunda ratio, q̃a ꝑ generalẽ reuocationẽ censenẽ reuocata solum illa, ea q̃bus nõ est ius alteri acq̃situ; sed ius q̃situm; alteri nunq̃ censet supior velle reuocare vel auferre. de ꝯces. ꝓben. c. fi. li. 6. de rescrip. c. q̃uis. c. li. facit. ff. de decre. ab ordi. fa. l. qđ semel. & qđ no. Bar. per illã. l. in l. oẽs populi. de iusti. & iur. in 4. q. p̃ri. q̃a nec debet sine cã. l. lucius. ff. de euic. de rei vendi. l. item si verberatũ. §. j. ad hoc. ff. de polli. l. totiens. §. si cui. & qđ ibi no. per Barto. c. lib. x. de decu. l. pe. versi. bis & enim. extra de filijs ꝓ. by. c. ex tua. in quibus patet expressẽ, ꝙ ꝑ reuo-

[a] ¶ In priuilegiũ. Adde d. Bart. Soz. 1 cõs. 153. versi conseruatur respon sio. 1 2. par. & quæ habentur per eum in cõ. 59. in postremo. l. i. parte. vbi loquitur & priuilegio; remuneratorio.

reuocationem alicuius.l.uel ɔcessionis, non intelligitur reuocatũ ius alteri q̃situm ex illa lege uel ɔcessione reuocatã; ergo gñalis reuocatio non extendit ad illa, ex quibus ius est acquisitũ; sed ex statuto continente priuilegiũ ius statim acqui. ut d.l.pe.de decu.& ibi no.p Bar. vñr ergo reuocata duntaxat statuta disponentia quo ad oẽs, ex quibus nulli singulari personæ ius q̃situm erat, non ista ea quo non fuit expresse dictũ. Nec ob.ꝙ gñaliter statuẽdo pt ciuitas tollere ius priuati.ff. de priui.credi.l.anthiocẽsium, & ibi not.l.venditor.§.si constat.cõia prædiorũ. quia hoc uerũ, qñ constat ꝙ hoc uoluit facere, si per gñalia uerba statutorum reuocationes statutorũ non censet hoc uoluisse, cũ posset operari in alijs, in quibus nõ est ius q̃sitũ, ut uo.Bar.in d.l.totiens.de polli, & l.ambitiosa.de decr.ab ordi.fa.dum dicit, ꝙ dando alteri gñaliter arbitriũ nõ censetur dedisse in hoc ut auferat ius alteri q̃situ.

¶ Tertiò, quia ẽt si fuisset expressè dictũ, adhuc idem vr; quia ius erat q̃situm psonæ seu loco non supposito psonæ iurisdõnem reuocantis, uidelicet ecclesiastico. p ea q̃ no. Inn.in c.nouit.de iudi. sup uerbo Theodosius.ubi tenet ꝙ lex Imperialis facta in fauorem ecclesiæ non pt p Imperatorem reuocari; quia ex ea est acq̃situm ius ecclesiæ, q̃ non est supposita Imperatori; & iõ non pt Imperator sibi auferre, secus in eo qui est suppositus; ut idem not. in c.in nostra de iniuriis. facit quod no. Bar.in l.gñali. C.de sacrosa. eccl.uel saltem non p̃sumitur uelle reuocare ea q̃ ɔcessa sunt pijs locis & miserabilibus personis, nisi dicat expresse, ut no. Cyn. & Bal. C.qñ impera.inter pupil.& ui.l.i. Ex his ɔcludit̃, ꝙ dicta statuta & reformationes edita in fauorẽ operæ firmæ pmanent sicr.

¶ In hoc consilio certè ad nulla desiderantur, sed ita in exemplaribus scriptum esse comperis.

S V M M A R I A.

1 *Intellectus ad §.confestim in quo per totum consilium Paulus laborauit.*

2 *Annus, de quo fit mentio in d.§.confestim, ad quid statuatur.*

3 *Morosus dici non potest, cui tantũ tpis adhuc restabat, ꝙ sibi incũbentia exequi potuisset, nisi ab eis superueniens impedimentum eum retraxisset.*

CONSILIVM. CXLVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Postpositis authoritatibus doctorum super puncto de quo q̃ritur uariantium. † uidendum est de intellectu.§.confestim.super quo fundatur opi.Bar.satis rigorosa pp illud uerbũ, ɔfestim.& expositionẽ eius q̃ ibi statim subijcitur, i. cum primum potuit; ad quæ uerba Bal.qui tenuit ɔ Bart.in nullo loco vr apte rñdere, nisi qa dicit ꝙ licet mr hẽat annum a lege, pt tñ iudex illum terminum sibi abbreuiare. ut ipse no.in l.matres. C.ad tertu. quod non vr bñ dictum p c.indultum.de re.iu.li.6.& qd no.glo. auth.offeratur. C.de litis ɔtes.sup uerbo dierũm. Præterea de tali abbreuiatione fienda per iud.nõ loqtur ille tex.ut patet intuenti. ergo uideatur qualr necessario debeat intelligi uerbum illud, ɔfestim, cum sua expositione. † uidendum est ad quid statuatur annus, de quo fit mentio in eo.§.in uer.ita tñ. Et certè tenendo opi. Bar.non pt dici, ꝙ statuatur ad petẽdũ tutorem, qa si hoc esset, sequeretur ꝙ licet esset negligens quasi toto anno puta p t t. menses, quibus potuisset petere & nõ petijsset; si.n. ultimo mense ant qd plus est vltimis 15. aut 10. diebus anni, q̃bus petitio cessante impedimẽto & datio posset ɔmode expediri, esset impedita iusto impedimento, nõ punietur. p ea q̃ satis ad ppositũ not. Inn.in fi.i c.P.& G.de off.del.& Arch.in c.cũ ex eo.de ele.li.6.& Io.An.ibidem in nouella sup uerbo omiserint. † & in q̃õne disputata per eum, de pmoto ad parochialem ecclesiã, cui datur annus ad faciẽdum se pmoueri ad sacerdotiũ. nam si fuit negligẽs in tribus quatuor tẽporibus anni, si tñ ultimis quatuor tpibus quibus ɔmode potuisset, quia erat in diaconatu nõ fuit negligens, sed fuit impeditus, non priuatur ecclesia, nec pt sibi imputari, cur se arctauit postq̃ cessante impedimento tm̃ testabat de tpe, ꝙ potuisset illud facere; ut ipse pleuè no. in regula imputari. de re.iu.li.6. p c.commissa.§.1.de ele.eo.li. Quia non pt dici q̃s morosus, quousque restat tm̃ de termino, ꝙ actus expediri pt.l.q̃ hoc anno, de uer. obl. & l.si stipulatus essẽ abs te. Vñ in pposito, si annus statueret̃ ad petendũ tutorẽ, cũ hic in ultimis quatuor mensibus anni mr ista fuerit impedita pp mortem filiæ. s.quos, si mortua nõ fuisset, largè & ɔmodissimè potuisset petere & facere dari, nõ esset dicta mr priuata successione, posito ꝙ in p̃cedentibus. 8. mensibus fuisset oĩno negligẽs; qa impedimentũ nullũ fuisset; cuius ɔtrariũ uult Bar.& eius sequaces ẽm quorũ opi. negligentia ẽe triũ dierum. s. quos cõmodè potuisset petere & nõ petijsset, sufficeret ad eius priuationẽ, si post q̃nquaginta dies cõmissa esset. Nam usq; ad quinquaginta dies nõ posset sibi negligẽtia imputari ẽm Bar.q̃ uoluit p hoc rigorẽ suæ opi. mitigare luquendo magis de capite suo in hoc, q̃ ẽm mentẽ iuriũ. Oportet ergo dicere tenẽdo opi. Bart. ꝙ annus de quo ibi loq̃t, nõ statuit ad petendum tutorẽ, sed ad pponendũ excusationẽ seu cãm impedimenti, si quã ptendit. & ita sensit Bar.& ultra ẽt dicit, ꝙ post annũ nõ audiret̃, si uellet dicere se fuisse. s. totum annũ impeditã; qa lapsus anni inducit p̃sumptionem iuris & de iure, ꝙ nullum impedimentum affuerit; sed certè ꝙ statuat̃ ibi annus ad pponendam excusationem impedimenti nullo mõ patit̃ ibi lr̃a, q̃ de tali ppositione nullã facit mentionẽ, sed solũ de petitione tutoris, ad quã ipsam arctat, nisi infirmitate uel alia cã magna fuerit impedita. Quòd aũt tale impedimentum dẽat corã iudice pponere. s. annũ, hoc ibi non dicit litera, nec te patit̃; quia qua rõne fuit impedita petere tutorem p se uel alium, fuit ẽt impedita dictam excusationem uel impedimentum allegare coram iudice. Et uice uersa si potuisset dictam excusationem pponere potuisset ẽt tutorẽ petere, & sic non fuisset impedita. ar. de elec.c.cum inter uniuersas.uñ ille text. sibijpsi contradiceret. Præsupponendo primo ꝙ toto anno esset impedita tutorẽ petere, & mãdando postea ꝙ dictum impedimentũ dẽat. s. eundem annum pponere; qa si fuit impedita in primo, sicr & in scdo, & sic fieret p̃ceptum legis sup impossibili, qd nõ est dicendũ.ar.l.j. C. de his q̃ pœne no. ut si potuit scdm, potuit primũ, & sic nõ esset excusata ẽt si s. annũ pponeret. Toto aũt anno iõ dixi; qa si aliquo modico tpe anni potuisset & nõ fecisset, licet toto residuo fuisset impedita, nil pdesset impedimentũ ẽm opi. Bar. ẽm quã sufficit quacunq; modica mora. Oportet ergo ẽm suã opi. ꝙ ad hoc ut psit & excuset impedimentũ, ꝙ fuerit toto & integro anno, & ꝙ infra eundẽ annũ pponat̃ corã iudice, sed ista ut dixi tanq̃ sibi ɔtraria stare non pñt. Præterea sufficit impedimentũ fuisse, absq; eo ꝙ fuerit ppositũ s. annũ; qa poterit pponi & allegari q̃ncunq; postea pateret̃ q̃õnem sup hr̃ditate pp negligentiã ɔmissam in non petẽdo s. annũ.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de exc.tut. Et dicere ut dicit Bar. ꝙ sit p̃sumptio iuris & de iure ꝙ nullũ impedimentũ fuerit, si non fuit allegatum s. annum; si re uera fuit nec allegari potuit, est sñia rigorosa & inhumana, ergo &c.ff.de insa.l.furti.§.pactus. ¶ Præterea ad qd supfluo statueret̃ terminus anni ad allegãdum cãm impedimẽti, cũ ad nullũ aliũ finẽ fieret dicta allegatio, nisi ut excusaret̃ a pœna legali. sed nõ est adhuc certũ an de tali pœna sit tractandũ, si pupillus adhuc uiuat, & sic esset sollicita de hr̃ditate uiuẽtis, qd esse nõ dẽt.l.2.§.interdũ.ff.de uul.& pup. Sufficiet ergo d.ipedimẽtũ allegare, cũ de hr̃ditate pup.tractabat, vt dixi; nõ sic in excusatiõe tutoris a tutela, qa illa fit ad finẽ ut alius det. qd hic non est, sed solũ ad ostendendũ ꝙ nõ sit in mora, & ꝙ non dẽat priuari hr̃ditate, si ɔtingat pupillũ mori sup qua uiuente pupillo nõ dẽt audiri, & p tãto nec ad hoc sibi terminus assignari. Oportet ergo necessariò dicere q̃cq̃d dicat Bart. ꝙ ille terminus anni de quo fit mẽtio in d.§.ɔfestim.uer.ita tñ. statuat̃ ad petendũ tutorẽ. Et hoc ẽ expressũ. Inst.eo.ti.§.fi. Nõ aũt ad pponendũ excusationẽ seu cãm impedimẽti ut dixi. & sic re uera erat idẽ de iure.fforũ. qd hodie de iure, C.& inst. licet Bal.in l.mr̃es. C.ad orfi ci. dicat ꝙ de iure ueteri.fforũ talis annus ñ erat statutus mr̃i. sed mihi placet priã dicta, cũ nihil aliud possit dici statutus annus de quo fit mẽtio in d.§.ɔfesti. Ex quo sequitur inferendo ad casũ nr̃m, ꝙ ea quo d.puella mortua est in octauo mẽse uel circa posito ꝙ i illis octo mensibus fuisset mr oĩno negligens, ea quo tñ restabat adhuc menses quatuor, q̃bus cessante impedimẽto potuisset ɔmode petere & oĩa necessaria facere seu ẽt tutellã assumere, & in illis fuit impedita p̃ueniente mortalitate filiæ, ꝙ nõ possit dici morosa, nec sit priuata hr̃ditate. p no. in locis s. alle. tã p Io.An. q̃ p Inn.& Arch. & est casus in d.§.ɔfestim. in fi. dũ. n. dicit si mortalitate filij p̃uenta est nil ei imputat̃. Nã infert ille uer.fi. ad uer. psi.p̃ce. in quo fit mentio de anno.l.si diem cum eo. in fi.de iuris.om.iu. & sic dẽt intelligi qñ filius moritur ante lapsum anni, & p ɔñs anteq̃ sit perfectè in mora. Nec ob.prin.§.per qd vr ꝙ perfectè dicatur in mora statim cũ potuit cõmode, & nõ fecit qa dico ꝙ nõ est intentio illius principij hoc dicere, sed solũ admonere matrẽ, ꝙ nullo tpe negligat, imo statim cum pt petat. Cæterum si negligat, caueat ne permittat annum trãsire; qa tunc esset morosa & priuaretur hr̃ditate. Et hoc dr in uer.ita tñ. qui dẽt iũgi cũ principio, qa uenit ad eius declarationem & limitationem, nõ autem refertur ad uersi. pxi.præce.nisi forte &c.quia cõmode uel apertè nõ pt ad illum referri

¶ Postpositis. Ad huius cõsilij materiã ui de omnino Bal.in cõsi. 298. in 2. parte. & in consi. 97. & in cõs. 142. & in consi. 379. & in consi. 411. in 3. par. & in cõs. 252. in 5. par & Cor. 10 cõs. 84. inci. in hac nu. 8. in 4. parte.

referri, cũ ibi loquat̃ q̃ñ subfuit impedimentum, qđ hẽt excusare a pœna, in quo terminut anni nullo mõ ꝯgrnit; eo qa non dr̃ ibi ꝙ impedimẽtũ hẽt allegare, sed solũ dr̃ ꝙ ti extat excusat̃. sed prin. §. bu ꝯgruit; qs ibi dr̃ ꝙ dẽt petere tuto. confestim. i. statim, cũ primũ põt; sed ne qs crederet, ꝙ eoipso ꝙ potuit & nõ fecit, sit in ꝑfecta mora; subdit postea in uer. ita tñ. ꝙ nõ ꝑmittat annũ transire; qa tunc bñ esset in mora. Negligentia ergo p̃cedens lз sit culpabilis; qs mr̃ sedulũ ostm̃ impẽdere dẽt & nullo tpe esse negligẽs, non tñ adeo ꝙ ꝯstituat eã in mora, nisi annus transiuerit. Et si afr diceret, sequeret ꝙ negligentia unius uel duorũ dierũ post lapsũ a 30. dierũ redderet eã indignã; licẽt superessent adhuc menses 8. de anno, nec sibi ꝓdesset morã purgare, ẽt si in tertio mense peteret aut assumeret tutelã, sicut non posset eã purgare post annũ tenendo aliã opin. ꝙ det annus; qa tm̃ dẽt operari mora unius diei solius, si ĩ. illũ diẽ potuisset commodè, & nõ fecisset tenendo opi. q̃tũ mora totius anni & eius elapsus, tenendo aliã opin. illud esset extra oẽm discretionẽ & rõnẽ naturalẽ, ꝙ ꝓ tã modica negligentia ita inhumaniter puniret̃. Et multæ dubitationes & altercationes orirent̃ in uidendo & oñdendo an cõmode potuit uel non. vñ nõ fuisset utilis ꝓuisio legis ponere rẽ & priuationẽ illã in cã ita incerta & dubia. s. si potuit cõmode & non fecit, nullũ tps ad hoc ꝓfigendo. Præfata ergo opi. Bar. tanq̃ nimis rigida & inhumana, & inducens altercationes, & dubitationes, uel dubietates, non est amplectanda; sed altera potius, q̃ tenet Bal. & Ang. cũ sit magis ꝯgrua textib. & æquitati; & nihil est qđ ei repugnet nisi illud uerbũ, ꝯfestim, ad qđ põt cõmodè & aptè r̃nderi ẽm qđ ĩ. dixi. ut illud litetur per uer. si ita tñ. & non aũt ecõuerso ꝓut Bar. vr̃ intelligere, dũ dicit ꝙ illud qđ dr̃. in d. l. e. §. fi. ꝙ mr̃ dẽt petere ĩ. annũ, dẽt intelligi ẽm §. confestim. s. dũmõ confestim & cũ primũ põt, nã si esset in mora statim cũ potuit & non fecit, & non posset mora purgari. Ad qđ superfluo diceret lex ꝙ ĩ. annũ nõ uideo, aut si dicat̃, ꝙ illa sit q̃dã monitio, non aũt ꝙ constituat̃ in mora, habeo intentũ. Posset quis dicere sustinẽdo Bart. ꝙ sit in mora statim cũ potuit & nõ fecit, & ꝙ statim incurrat pœnã, & ita intelligat̃ principiũ illius. §. confestim. Verumtñ possit morã purgare & euitare pœnam ĩ. eundẽ annũ, postea nõ, & ita intelligat̃ uer. ita tñ. & ita reperio Bald. dixisse in quodã consil. Et ẽm hoc, si ĩ. tps quo potuit mora purgari, fuisset impedita purgare tale impedimentũ, nõ faceret eã pœnã euitare, nec morã hẽc ꝓ purgata per l. notabilẽ. C. de fideius. l. sancimus. lз si añ morã ꝯtũ fuisset impedimentũ, impediret eã. s. morã ꝯhi. Et ita loquit̃ uersi. nisi forte. in eo. §.

¶ Bñ posito ꝙ iste intell's posset dari, attñ adhuc dico, ꝙ si ĩ. tps quo poterat mora purgari, superuenisset impedimentũ ꝑꝑ mortẽ pupil. ꝓut fuit in casu nr̃o, qa mortua sũ lapsum anni, tale impedimentũ facit morã hñ ꝓ purgata, & ꝙ nihil sit imputãdũ matri. vt est casus in d. §. confestim. in fi. referendo ipsum ad uer. proxime p̃cedentem. ita tñ &c. Nã si illum uer. ita tñ. uolumus intelligere mõ prædicto, vcз ꝙ annus de quo ibi detur ad purgãdum moram, de qua locutus fuit in prin. sequit̃ statim litatio in fin. dũ dicit. si. n. mortalitate &c. ꝙ si ĩ. d. annum & tps quo poterat purgare, fuerit p̃uenib mortalitate filij, nil ei sit imputandum, nec noceat mora præterita. Et hoc ne priuetur luctuosa hæreditate &c. C. de inst. & subst. l. fi. licet tale impedimentũ mortis alias superueniens ĩ. tps, quo posset mora purgari, non faciat eam hñi ꝓ purgata. vt in d. l. sancimus. Sed hic secus rõne p̃dicta, & in alio impedimento q̃ mortis pupil. ẽt in casu nr̃o esset forte secus, alias mora contracta nullius esset effectus. Sed de impedimento mortis cauetur ibi expressè, ꝙ excuset. Vnum aliud est, quod facit pro Bar. & contra d. opi. s. l. 2. uer. ꝙ si cum prægnans. ad tert. ubi punitur mater prægnans si non petit curatorem dari bonis, & sic patet ꝙ non habet integrum annum, sed certè potest retorqueri ꝯ Bar. qa ibi non dr̃, ꝙ statim & cum primum põt, & sic totum tps, quo est prægnans, vr̃ hr̃e, & ideo non habet annum, quia non põt per annum integ. esse prægnans. Vel subtilius, posito ꝙ illa quæ remansit prægnans teneatur statim, cum primũ põt petere cura. bonis, & ꝙ alias statim esset in mora, istud esset ideo, qa si aliud diceret̃, posset datio cura. de qua ibi loquitur, esse inutilis, ut si differret usq; ad diem partus, nã partu nato desineret talis curator, qui locus esset tutoris dationi. l. cura. de tuto. & cura. da ab his Sed non sic est in iam nato. Nam posito ꝙ mater differret usq; ad petendũ tutorem uel tutelã assumere, nõ tñ esset datio & assumptio inutilis, qa durare debet usq; ad pubertatem, & ideo non dicitur in mora statim cum potest petere aut assumere, & non facit posito ꝙ in p̃gnãte nõ petẽte cura. bonis statim cũ p̃t, dici possit ꝙ sit in mora rõne p̃dicta, qs aliud diceret̃ posset differre usq; ad diẽ ꝑtus ad faciẽdũ dari, & tũc datio redderet̃ statim inutilis nato ꝑtu. ¶ Alia ergo reformat pactũ ĩ illo. §. ꝙ si cũ p̃gnãs. licet Bal. nõ uidẽs solõnẽ miret̃ ꝙ ad petẽdũ tuto. iã nato dei integer ann', sed ad petẽdũ cura. bonis ꝑtu nondũ nato nõ dat̃ integer annus, ut ipse uot. & nõ soluit nec rõnẽ diuersitatis assignat in d. l. matres. C. ad Tertul. Sed rõ est illa, quã dixi. Recolligẽdo ergo & cõcludẽdo dico, ꝙ tres sunt casus princ. Nã interdũ mr̃ est negligẽs a toto & integro anno. Et clarũ est ẽm oẽs, ꝙ priuat̃ hæreditate.[a] l. 2. §. si mr̃. ad Tertu. Interdũ toto anno & integro fuit impedita petere ꝑ se uel aliũ, & tũc nõ priuat̃. e. l. §. sed si forte absens, & in §. cõfestim. uer. nisi forte. & no. in l. matres. C. ad Tertul. & in glo. & ꝑ Bar. in l. 2. q petãt tuto. in q̃õne ibi disputata q̃ incipit. pupil. in sol. q. ibi. qđ intelligo nisi excuset̃ &c. Et hoc puto uerũ ut dixi ẽt si infra dictũ annũ dictũ impedimẽtũ nõ allegauit, licet Bar. in §. cõfestim. dicat ꝯriũ, ꝙ dẽbat allegare infra dictũ annũ, & ꝙ p' nõ audit̃. Ego puto, ꝙ si infra annũ uellet allegare nõ posset, qa esset sollicita de hæreditate uiuẽtis, & sufficit ꝙ alleget, & ꝓbet cũ de hæreditate aget̃; qa sit mortuus impubes ut dixi. ĩ. Interdũ in aliqua ꝑte anni fuit negligẽs, in aliqua nõ; sed impedita, tũc aut in ultima ꝑte anni fuit negligẽs, s. in prima, uel in scđa impedita, & tũc dicẽdũ est idẽ qđ in primo casu, qa ultima mora nocet, & vltima ps anni est illa q̃ interpellat. Aut eꝯ in prima & scđa parte anni fuit negligẽs, in ultima vero impedita, & tũc si q̃dẽ impedimẽtũ causat ex negligẽtia p̃terita, qa tm̃ se arctauit qa postea cõmodè nõ potuit, & tũc adhuc idẽ, qa esset sibi imputãdũ cur se arctauit tm̃, ut impedimẽtũ incideret. l. 2. §. si quis tñ. ff. si q̃s cautio. At illud impedimẽtũ nõ prouenit ex negligẽtia p̃terita, qa nõ tm̃ se arctauit quin superesset tm̃ tps qđ sufficeret, si aliud impedimẽtũ cessaret. Et iste est casus noster. qa posito ꝙ in casu nostro fuisset negligẽs ꝑ 8. mẽses, saltẽ ĩ ultimis quatuor nõ fuit negligẽs, imo impedita & p̃uẽta mortalitate filiæ in quo casu dico ꝙ mr̃ excusatur a pœna, siue dicamus ꝙ annus dat̃ sibi ad petẽdũ tutorẽ, ꝓut est rei ueritas, qa nõ põt dici morosa rõne negligẽtiæ p̃teritæ, ex quo ultima ꝑte anni fuit impedita. ꝑ ea q̃ no. Inno. Archi. & Ioã. An. in locis. ĩ. alleg. Siue dicamus, ꝙ statim cũ potuit & nõ fecit, fuit in mora ẽm opi. Bar. & ꝙ annus det̃ ad eã purgãdã, ẽm quod Bal. vr̃ sentire in quodã cõsilio uolendo sustinere Bar. quia postq̃ in casu nostro fuit impedita purgare ꝑꝑ mortẽ filiæ, hr̃ pro purgata. ut d. §. cõfestim. in fi. ubi casus, licet forte secus, si ꝑꝑ aliud impedimẽtũ, ut ibi. licet in alio casu, secus ẽt cũ per mortẽ: ut d. l. sancimus. C. de fideius. Ex q̃bus cõcludit̃ in casu nostro pro matre, ut nõ sit priuata portione statutaria. pro qua ẽt faciunt q̃ allegantur in puncto, quia non uidetur cõmodè potuisse ꝑꝑ pestẽ; quia licet resideret curia in ciuitate, non reperiebantur homines quos posset procuratores constituere, aut petere tutores dari, & non dicitur posse, &c. l. ne proculo. de uerbo. signi. facit qđ not. in l. 2. C. de resti. mili. in glo. & per Cy.

a Hereditate. Adde d. Pe. phil. cor. in cons. 9 ... ca. per totum in 3. parte.

SVMMARIA.

1 *Rationẽ reddere si quis conuentione se astrinxit de omnibus gestis per eum de quibuscunque negotiis Guidonis, non tenetur de his quæ Guido habet communia cum aliis sociis. & 1. & 3.*

2 *Mens & intentio contrahentium multis modis colligitur, & inter alia ex præfatione & ex causa loquendi seu ratione.*

3 *Libellus obscurus quando possit per hæredem declarari.*

CONSILIVM CXXXXVIII.

1 *IN Christi nomine Amen.* ¶ † Viso & examinato puncto suprascripto cũ omnibus cõtentis in eo, p̃ctus quæstionis cõsistit in uidẽdo intellectum uerborum cõpositiõis & cõcordiæ factæ inter dictas partes die vj. mẽsis Augusti, de qua supra in primo folio huius quinterni, inquantũ dicit in fine, qđ dictus Bindus teneatur reddere dicto Guidoni rationem de gestis eũ de quibuscũq; negotijs dicti Guidonis. qa cũ duplex fuerit gestio facta per dictũ Bindũ in ciuitate Venetiarum, una de negotiis cõibus Guidonis & Nicolai fratris sui ab anno 1391. usque ad 411. altera de negotiis solius Guidonis, seu quæ cantabat in solũ Guidonẽ q̃ incepit. in 1413. de qua gestione debeãt intelligi uerba dictæ cõcordiæ in fine, an de prĩa facta cõi noĩe, an de scđa facta noĩe Guidonis tantum, cum de solo Guidone, uel de negotijs solum Guidonis fiat ibi mentio.

¶ Potestas namque dictorũ ratiocinatorum a uirtute dictæ concordiæ

cordiæ dependet, cùm fuerint assumpti pro executione ipsius, vñ illius tñ gestionis ꝯputa dñt reuidere, cuius rónem præfatus Bindus tenet reddere, & ñ alterius. Cũ & executor deputat' sup snia nõ debeat se extendere ultra ui sniæ, alias diceret modũ excedere & posset appellari. C. quorũ appe. nõ reci. l. ab executore. scđo re sponso. notandũ est aũt, ꝙ uerba dubia cõuentionis dijudicantur, restringuntur, & ampliantur ſm mentē ꝯhentiũ, ꝙ ñ pôt de ipsa cõstare et p extrinsecas cõiecturas potius, ꝙ ſm corticem uerborũ. ff. de reg. iur. l. ſp in stipulationibus. cũ ibi no. de uer. sign. l. nepos proculo. cõmunia pdio. l. si in uenditiõe. in fi. & ibi no. in glo. no. cãm uerborũ &c. C. ꝗ res pig. obli. pos. l. si. † Mens aũt & intentio ꝯhentiũ pluribus medijs colligitur. Et inter alias ex pfatiõe. ff. de hære. insl. l. si. ad carb. l. 1. §. idē ait. Et ex cã loquendi seu rõne. extra de uer. signi. c. intelligētia. & no. in d. l. in uenditione. in fi. in d. gl. de leg. 2. l. cũ pater. §. dulcissimis. de leg. 3. l. nomē debitoris. §. fi. & ibi p Dy. Sed in dicta cõpositione uel cõcordia pmittitur p fatio p modũ cãæ uidelicet ꝙ cũ ita sit ꝙ Bindus gesserit negotia Guidonis de Manellis & c. & non dicit tam sua ꝓpria ꝙ ēt cõis ipsius & Nicolai fratris, sed simplr Guidonis. vñ dico, ꝙ illa uerba partes vñr susse locutæ, seu ēt notarius referens uerba partium. l. optimam. cum ibi no. C. de ꝯhen. stip. de negotijs proprijs ipsius Guidonis, non aũt de cõibus; eo quia prima dñr Guidonis simpliciter, & sic in potiori significatu; scđ cõia dñr Guidonis ſm qd, & sic in significatu posteriori; ergo &c. ff. de leg. 3. l. hoc legatum. de auro & argen. leg. l. quintus. ff. si ager uecti. l. j. §. qui in perpetuũ. Item ea eo quia gestio de proprijs fuit posterior & recentior. vñ potius ad illam censetur habuisse respectũ. arg. C. ne de statu de func. l. si mř. in fi. ff. de ali. leg. l. mela. §. sed & si. Itē qa maior est rõ præsumendi ꝙ de illa tantum senserit ꝙ de prima; quia hæc secunda erat accensa in libris eorum. Sed prima erat & ēt, ut proponit in libris utriusque cancellata, & ēt per literas de quibus in puncto, apparet ꝙ habeant eam pro finita & absoluta; un non est credendum, ꝙ ad ipsam habuerint respectũ, postꝙ uerba pñt restringi ad secundam gestionē, & in ea est maior ratio ꝗ in prima. p no. in d. l. semper stipulationibus. ff. de re. iu. Et qa non proponebatur ꝙ in calculatione & cancellatione primæ interuenisset aliquis error, unde non est credendũ ꝙ ab illa cancellatione & assumatione uoluerint sine cã recedere, cum nulla cã allegaret. C. de erro. calcu. l. vnica. Postꝗ igitur ita est, ꝙ præfatio & cã assignata in dicta concordia pp quam deuenerunt ad eam loquatur & dēt intelligi solum de secunda gestione facta noĩe proprio d. Guidonis, & non de prima facta noĩe cõi sui & fratris; sequitur ꝙ uerba gñalia posita in fi. dictæ cõpositionis, dum dicũt qđ teneatur ceddere rõnem de quibuscunq; negotijs &c. debent restringi ſm præcedentia. f. de proprijs negotijs ipsius Guidonis, adeo ꝙ non cõis per l. quoties. C. fami. ercis. l. in fi. quia talia sunt subiecta &c. l. nam qđ. §. fin. de penu. lega. de sun. instr. l. 3. in prin. facit l. legatorum. §. ꝗ pluros. de leg. 2. & l. ita cum. §. lucius. lo 2. co. tu. ꝗꝗ et cã e compositionis prædictæ licet uideatur generalis inquantum dicit de quibuscunque negotijs &c. tñ ex eo ꝙ statim subijcitur ipsius Guidonis &c. satis restringi vř, ut intelligatur de negotija Guidonis solius, non aũt cõibus. ar. c. cum in illis. in fi. cum sua gl. fi. de præbe. li. 6. & d. l. hoc legatum. ſ. allegatæ. Et sic generalitas dicti uerbi, quibuscunque restringit hic tam per pcedentia, ꝙ per sequentia. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. 1. cum si. Sed ꝯ prædicta posset opponi de l. si quis seruos. cum pcor. ff. de l. 3. ubi legãdo qs seruos suos censet legasse ēt cões, quatenus partem hēt in eis, non solũ illos qui ipsius solius sunt. So. ibi dispositio testatoris facta super seruis suis non tendebat in præiudiciũ alicuius, si intelligeret mõ prædicto; quia quod cõe est, meum est quantũ ad dispõnem partis meæ de qua possum dispõnere sine præiudicio quiuscunque legãdo, donando, uel uendendo partem meam. Sed in casu nostro dispositio ista. i. concordia si bene inspiciatur, non fiebat de parte negotiorum tangentium Guidonem, sed fiebat super facto Bindi expediendo super negotijs Guidonis. i. super reddenda ratione per Bindum de nego. Guidonis. Vnde ꝙ intelligatur non solum de proprijs, sed etiam de cõibus inter Guidonē & fratrē, hoc tendit in præiudiciũ Bindi & eius uexationem, qa interest sua super illis cõibus non uexari; unde debet restringi ad propria tñ, si cut qñ dispositio tenderet in præiudicium socij; quia tunc non intelligeret de cõibus sed de proprijs, ut in d. c. cum in illis. in fi. & l. fabius. ff. cõi diuidun. & quod plenē no. in l. serui electione. §. j. ff. de leg. 1. ꝓ doct. † & qđ etiam in similibus dř de libello obscuro dato p aliquē, qa pôt declarari p hæredē, nisi eũ declaratio tēdit in piudiciũ alterius. in l. si qs a filio. §. si plures. cũ ibi no. ff. de leg. 1. l. idē põpo. scribit. §. pe. de rei uen. l. inter stipulantē. §. s. de verb. obli. Debet ergo assumi ille sensus, de quo sensit ꝓmissor, s. dictus Bindus, ut dicit gl. cũ tex. in d. l. nepos, pculo. ff. de ver. signi. Præterea p hanc cõpositionē & cõcordiã nõ censet Bindus renunciasse alicui iuri suo uel exceptioni sibi competenti, sed solũ se obligasse ad illud ad qđ de iure tenebat. Sed sup prima administratione qñ ta erat sibi excep. p cassatione cõputi factã in libris utrinsq; partis, postea p lras approbatã, ꝗ excep. posset opponere corã iudice ordinario uel delegato, aut arbitris generaliter assumptis, si sup dicta administratione conuenīretur, & posset agentē a limine iudicij repellere, arg. c. 1. de lit. contesta. lib. 6. ergo & corã dictis rationerijs generaliter assumptis, qa debent intelligi assumpti sup litibus non finitis, non aũt su o finitis. ar. C. de sacrosan. eccle. l. sancimus. in fi. de transa. l. causas uel litea. ¶ Ex pdictis patet non obstare qđ dñt doct. in l. si de certa. C. de transa. uidelicet ꝙ licēt qđ esset de certa re & sup ea fiat transa. pôt tñ in ea fieri liberario gñalis ab oĩbus debitis ex quacũq; cã, qa illud est uerũ, qñ constat ꝙ partes ita uoluerunt, & dř constare qñ uerba nõ pñt restringi salua ratione recti sermonis, & ita patet ex notatis ibi p Bar. Sed qñ non constat, ut est qñ uerba pñt restringi ad illã cãm de qua agebatur, restringenda sunt, ut ibi. & no. in l. si maiore. p Pe. & Cy. C. de excep. ad qđ ēt. l. si cũ dicea. §. plenũ. ff. de arbi. Sed in casu nostro põt optimē restringi ad negotia solius Guidonis, de qbus supra facta fuerat mentio. Præterea sup communibus non apparet ꝙ Guido haberet mandatum a fratre uel hæredibus fratris sui agendi, uel aliquid faciendi, & sic non poterat Guido aliquid facere de parte tangente fratrē sui uel eius hæredē. ff. de iud. l. si petitor. Nõ ergo est psumendũ sensisse Bindũ de alija cõmunib' respectu petitiõis tñ, & sic iterũ a socio eius uel eius hæredibus posset uexari. ar. ff. de excep. l. ut in plures. ¶ Ea qbus omnibus obmissis multis generalibus, ꝗ possent adduci, qa res clara mihi vř attenta maximē dicta cãcellatione librorũ dicti cõputi & literis hincinde missis, & attento qđ super illo ueteri cõputo nulla facta fuerat qstio uel dubitatio, tam de iure ꝗ de æquitate vř mihi dictum Bindum fouere iustitiã, dictosq; rationerios non posse se impedire de illa ueteri rõne facta communi nomine & cãcellata, sed solum super noua & ultima.

SUMMARIA.

1 *Vsusfructus fundi si legetur alicui mulieri & deinde proprietas filiis ex secundo uiro nascituris, subiungendo, post mortē uero ipsius relinquere Bertæ & ipsa nõ extante eius filiis, si extant filii ex secundo uiro, excluditur Berta.*

2 *Nepos quando ueniat nomine filiorum.*

CONSILIVM CXLIX.

In Christi nomine Amen. ¶ † Clarũ, est ꝙ uiuente dña Catherina dña Lucia uel eius filij nullũ ius poterãt ptẽdere sup dicto podere & terrenu, cũ illud fuerit ei legatũ post mortē dñæ Catherinæ, & sic erat legatũ cõditionale ea niuēte. l. qbus dicbns. §. qđe titio. & l. 1. & l. hęres me'. ff. de conditio. & demonstratio. & ante ꝓditiõis euentũ legatarius nullum ius habet. l. legata sub conditione. & l. qui hæredia. §. fi. eo. titu. Sed dicendum est, ꝙ ea uiuente proprietas fuerit filiorum dictæ Catherinæ uel suorum hæredum, ad quos transmiserunt. In vsufruct. uerò concurrebant dicta D. Catherina & eius filij uel eorum hæredes, quia quando fundus relinquitur uni & usufru. eiusdem relinquitur alteri, proprietas est illius solius cui relictus est fundus. Sed in usufruc. concurrunt ambo. ff. de usufruc. leg. l. si alij. de usufruc. accrescen. l. 3. §. non solum. cum similibus. Sed hic usufruc. relictus fuit Dominæ Catherinæ; & si haberet filios ex alio marito legatum fuit eis dictum podere, quod tantum ualet quantum uerbum fundus. iuxta not. per Barto. in l. s. de rebus dubus. & l. si ita in fi. de auro & argento lega. Nec ob. dubitatio superscripti ultimi consultoris, scilicet quod ex ipsa Domina Catherina & Toscano non extiterunt filii, & sic uidetur ꝙ conditio, sub qua fuit sibi relictus usufruc. non extiterit, & p consequens ꝙ nec ad ipsam usufruc. pertineret. l. iubemus. §. fin. C. ad treb. quia dico quod illa uerba, si ex ipsa D. Catherina & Toscano extaret filius &c. non determinat pcedentia, sed sequentia, uidelicet nihil aliud eidem legatũ &c. Fuit enim intentio testatoris relinquere D. Caterinæ usufr. purē. Et si haberet filios, si quidē ex dicto Thoscano, nihil aliud eidem legauit. Sed si ex alio, tunc legabat illis filiis dictum

dictũ podere. Nec põt dari alius sanus intellectus, si bñ inspiciat. Mortua uerò dña Catherina dictũ podere legauit dñæ Luciæ, uel filijs eius, qd ẽ intelligẽdũ ordine successiuo. s. d. Luciæ, si tũc extaret; & si nõ extaret; tũc filijs eius si extarẽt. l. cũ pater. §. pe. ff. de leg. 2. ad Trebel. l. hæredes mei. §. peto, ff. de libe. & posthu. l. gallus. §. 1. cũ ibi no. Dr̃ nunc, φ nouiter dña Catherina mortua est remanẽte nepote eius ex filio, & ẽt existente quodã nepote ex filia dñæ Luciæ pdictæ inter quos nepotes vertit qõ de dicto podere, qa nepos dñæ Catherinæ dicit ad se ptinere pleno iure ex trãsmissiõe facta ad eũ p patrẽ, in cuius psonã cesserat dies legati facti filijs dñę Catherinæ ex alio uiro. Ecõuerso nepos ex filiæ dñæ Luciæ dicit ad se ptinere, qa post mortẽ dñæ Catherinæ pdictũ podere fuit legatũ filijs dñæ Luciæ, si nõ extaret dña Lucia. Et ipsa nõ extat, & dña Catherina est mortua; & sic extitit cõditio & app. filiorũ cõprehẽdit nepos: a hoc casu cũ agit de relicto eis. sm Bart. in l. liberorũ. ff. de uer. sig. in articulo illo, qñ verbũ filiorũ pfert a testatore, uel saltẽ dicit se dẽe cõcurrere cũ nepote ex filio dñæ Catherinæ, qa qñ eadẽ res separatim relinquit duob. faciũt sibi ptes per cõcursum. Insti. de leg. §. si eadẽ. si nõ apparet φ a prio uoluerit adimere aut φ uterq; hẽat solidũ. ff. de le. j. l. si plurib. Quærit ergo qd iuris. Et notãdũ. φ si esset uerũ id qd dicit primus cõsultor in ultima margine sui cõsilij, uidelicet φ filijs dñæ Luciæ fuit legatũ sub cõditiõe, si dña Catherina ñ hẽret filios ex alio viro q̃ Toscano, res esset clara φ nepos dictæ dñæ Luciæ nõ admitteret; qa dña Catherina bñ habuit filios ex alio uiro, sed illud non ur̃ uerũ; qa filijs dñæ Luciæ legatũ fuit simpliciter post mortem dñæ Catherinæ, nec alia cõditio fuit apposita p testatorẽ, nec etiã inest illa si decesserit sine liberis. p l. cũ auus. ff. de cõdi. & demõ. & l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. qa illæ loquunt, cũ alicui descẽdẽti facta est substitutio post mortẽ sup eo, qd eidẽ descẽdenti fuerat relictũ. Sed hic nõ fuit relicta pprietas illi dñæ Catherinæ, sed filijs eius; ergo non põt dici, φ eidẽ dñæ facta fuerit substitutio in dicta pprietate, si bñ inspiciat. Et sic sumus extra casum illarũ legũ, & dictã cõditionẽ nõ expressam a testatore nõ dẽmus subintelligere. l. 1. post prin. ff. de cõdi. & demõ. ¶ Breuiter iste notarius p imperitiã ita cõfuse & inepte locutus est, φ vt dicit tex. in auth. de testa. imperfectis. post principiũ. sua scriptura potius diuinãtibus q̃ interpretãtib. aliquid significat. uñ ne p eius imperitiã mens testatoris offendat. b C. de testa. l. ambiguitates. dẽmus assumere illã partẽ quæ uerisimilior est, & magis cõuenit rõni; qa p rõne & mẽti testatoris magis dicet cõuenire, ut patet ex dicta auth. de test. imperfec. Cũ igit in pcedẽti pte duo fecisset legata; unũ de usufr. ipsi dñæ Catherinæ quousq; uiueret, aliud de pprietate filijs dñæ Catherinæ ex alio uiro, dico φ clausula postea subiecta post mortẽ uero ipsius &c. dẽt referri ad primũ casum uidelicet, si dña Catherina nõ hẽret filios ex alio uiro, quo casu pprietas nõ erat alicui relicta, sed solus vsufr. erat relictus dñæ Catherinæ quousque uiueret; vñ uoluit dicto casu post eius mortẽ pprietatẽ alterĩ nõ relictã relinquere dñæ Luciæ uel eius filijs. † Na iste est modus cõis loquẽdi testatorũ ex imperitia notariorũ inuẽtus, φ qñ uni uolũt relinquerẽ usufruc. alteri pprietatẽ, ut plurimũ relictũ pprietatis cõcipiũt post mortẽ usufructuarij, & sic faciũt ipm conditionale ꝯ mẽtem testatoris; unde cũ relinquit uxorẽ dominã & usufructuariã &c. dñt & post mortẽ eius instituit talẽ hæredẽ, qd est imperitẽ factũ. ff. de usufr. lega. l. qui fructus pdiorũ. & qd no. Bal. in l. id qd. de epis. & cle. Istum morẽ sequutus hic notarius, cũ primo scripsisset legatũ usufr. dñæ Catherinæ quousque uiueret. Subdidit postea. Et post mortẽ eius legauit dictum podere aliis nõ legatũ dñæ Luciæ uel filijs eius. Et sic legatũ factum dñæ Luciæ uel eius filijs de dicto podere censet factum solũ eo casu, quo ex alio uiro nõ habuit filios, prout dixit primus consultor: nõ tamẽ φ testator hoc dixerit, prout ipse innuit, nõ p l. acutissimi, sed p p ineptitudine uitãdam, qa ad secundum casum, quo si haberet filios ex alio uiro, eis reliquit proprietatem, nõ põt congruẽ referri clausula illa, post mortẽ uerò eius &c. quia cum dicat eius in singulari, non põt intelligi nisi de domina Catherina, sed dñæ Catherinæ nõ reliquerat pprietatem, sed solũ usumfructum, proprietatem uerò filijs eius ex alio uiro. Sed non est aliqua bona ratio quare in proprietate uoluerit filiis dominæ Catherinæ dare cõcurrẽtem magis post mortẽ dominæ Catherinæ, q̃ in eius uita: unde si uoluisset hoc facere, sicut legauit proprietatem filiis dñæ Catherinæ etiã ipsa uiuente, ita & legasset dominæ Luciæ & filiis eius, quia nil derogabat dñæ Catherinæ in eius vsufructu, qa igitur legatũ factũ dñæ Luciæ & eius filijs cõtulit post mortẽ dñæ Catherinæ solũ cẽsetur se retulisse ad primum casum quo pprietatẽ nulli reliquerat, nõ ad scdm quo pprietatẽ reliquerat, qa nõ est credẽdũ, φ pprietatẽ quã primo reliquerat filijs dñæ Catherinæ, ex alio uiro, uoluerit postea alij relinquere, & sic recedere a primo, uel in totũ uel p parte, & maximè solum post mortẽ dñæ Catherinæ, ut dixi, cũ nulla subsit bona rõ quare ẽt nõ in uita, si hoc facere uoluisset. Et qa iste est cõgruẽtior intellectus dẽt assumi, ut sic illa clã post mortẽ, ergo &c. nõ ad pxima, sed ad remota referatur. l. iisdẽ eñ eodẽ. in fi. cũ ibi no. ff. de iurisd. om. iudi. ¶ Ex qbus sequitur, φ cũ extiterit secundus casus non hẽt locũ legatũ factũ dñæ Luciæ uel eius filijs, & sic insolidũ pertinet ad nepotẽ ex filio dñæ Catherinæ, non obstan. rõnib. tactis p alios. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

a ¶ Nepos. Vide de. do. Pet. Phi. cor. in cõs. 97. ici. primo. nu. 15. 16. in 5. pte. & Bal. in cõs. 312. in 4. parte.

b ¶ Offendatur. Adde idẽ p eũdẽ Pau. in cõs. 121. num 4. parte.

c Legalem. Adde Bal. l. cons. 330. in 5. parte.

SVMMARIA.

1 *Statuto si permittitur appellari a laudo cum termino præfixo a statuto, quòd multo magis cum terminus est præfixus a partibus, quia terminus legis durior est, quam hominis, quia primo licet purgare morã secus de non. & 2. & 3.*

2 *Prorogatio hominis prorogationem legalem cessare facit.*

3 *Lex debet esse rationabilis, & unumquodq; uerbum legis debet esse cum rationabili causa aliquid operandi.*

CONSILIVM CL.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso statuto ciuitatis Parmæ sub rubrica de arbitrijs & arbitratorib. infra q̃tũ ipi &c. & alio sub rubrica de arbitris arbitratorib. & cõib. amicis &c. q̃ritur si factũ fuit cõpromissum cũ certo termino pfixo a ptibus, & latũ fuerit laudũ, utrũ ab illo possit appellari uirtute dictorũ statutorũ pmittẽtiũ appellare, attento φ dicta statuta uĩr loq, quãdo cõpromissum non hẽt terminũ pfixũ a ptibus. Et breuiter res ista satis clara est sciẽtibus ingredi p ostiũ et cetera, sed ingrediẽtib. aliũde vr̃ dubia & obscura, idet co nõ expedit uti multis uerbis, nec totũ corpus iuri. supfluo ad hoc inducere. Sed substãtialiter & decisiuẽ loquẽdo, dico diligẽter aduertẽdũ, φ dictũ statutũ p timũ cõtinet tres ptes, put cõtinet rubrica. Prima pars declarat infra q̃tũ tps dẽat laudari qñ compromissum nõ hẽt certũ terminũ usque ibi. & φ latis ipsis arbitris &c. Et ista prima ps est cõditionalis, seu cõditionaliter loquitur, s. si compromissum nõ cõtinet certũ terminũ, q̃ quidẽ cõditio bñ cõuenit huic primæ parti, qa si hẽret terminũ pfixum a ptib. non fuisset necessaria ptiõ dicti statuti assignãtis. terminũ quadraginta dierũ, qa prorogatio hominis facit cessare ptiõnẽ legalẽ. c l. iu. C. de pac. cõue. & ibi no. ff. de pcario. l. & hẽt. §. cũ quis, l. cũ ex filio. §. filio. de vulg. & pupill. ¶ Scđa pars statuti io uersi. & φ latis declarat utrum a laudis latis possit appellari. Et ista pars non est cõditionalis, nec conditionaliter loquitur, sed simpliciter, & ideo siue cõpromissum habeat certum terminũ pfixum a ptib. siue nõ, locũ sibi uendicat, quia non posset dari rõ diuersitatis, quare magis cõcederetur appellatio eo casu quo nõ habet terminum pfixum a ptibus, sed a statuto, q̃ eo casu quo habet. ff. de inoff. testamen. l. 3. post prin. ibi nec ratio diuersitatis &c. † Et lex debet esse rationabilis. argum. c. erit autem lex 4. distinctio. Et nullum uerbum superfluum & sine rationabili cã debet esse positum in ca. l. s. ff. qd metus causa. de iureiuran. l. 1. §. 1. qui incipit. nõ frustra &c. Ex quo infero, φ conditio illa, si non habet certum terminum &c. apposita in prima parte nõ intelligitur repetita in secunda, qa nõ subest eadem rõ repetendi, nec ita cõuenit secundæ, sicut conuenit primæ, p ea q̃ no. in l. si idẽ cum eodem. in fi. ff. de iurisdi. omnium iudicum. per glo. & doctores. Qd etiã patet ex theorica quã ponit Barto. in l. prætor. §. eritque differẽtia. ff. vi bonorum raptorum. ubi dicit, φ ea q̃ pertinent ad facti narrationẽ, dicta in uno capitulo legis non intelliguntur repetita in alio contento in diuersa oratione. Sed illa conditio seu uerba illa, si non habuerit certum terminum, &c. pertinet ad facti narrationem. Et capitula ista scilicet primum & secundum continentur super diuersis orationibus, ergo &c. Nec obstat quod dicitur in secundo capitulo. & quòd latis ipsis arbitrijs &c. ex quo uerbo, ipsis, uidetur prima facie se referre ad illa, de quibus dixerat in prima parte, ut sunt illa quæ feruntur ex compromissis non habentibus terminum præfixum a partibus &c. quia dico quòd refertur ad substantiam non ad qualitatem, idest ad lauda de quibus

supra

supra dixerat ꝙ debeant ferri ñ ad qualitatẽ. s. q̃ ferunt ex compromissis de qbus dixerat supra; sed ex qbuscũq; cõpromissis siue hẽat terminũ ꝑfixũ a ptib. siue nõ. Hoc ꝓbat p tex. & glo. & p ea q̃ ibi notat Bar. ff. de leg. j. l. si cui serui oẽs. §. 1. q̃ bñ & optimẽ faciunt ad ꝓpositũ; & ad tollendũ id qđ facit dubitare scribẽtes sup isto negocio. ¶ Præterea maior est rõ cõcedẽdi appľonẽ qñ termin⁹ nõ fuit ꝑfixus a lege, uel statuto, sed a ptib. q̃ qñ a statuto. qđ patet, qa terminus ꝑfixus a lege uel statuto fortior est & efficacior q̃ præfixus a ptib. hinc est, ꝙ post primũ nõ licet purgare moram tãquã ꝑcisum & perẽptoriũ; ut notat Inn. in c. q in tua. q matri. accusare pñt. Nõ sic post præfixũ ab homine. de exceptiõi. c. pastoralis. & no. Bal. C. de iudicijs. auth. iubemus. Si ergo cõcedit appellari qñ præfigitur a statuto qđ est plus, fortius credẽdũ est uoluisse cõcedere ẽt eo casu quo a partib. qđ est minus. C. de sacros. eccl. auth. multomagis. ¶ Præterea terminus iste statutarius surrogatur loco termini cõuentionalis, qa statutũ supplet defectum partiũ, sicut & alibi. ff. de cõdi. ob cãm. l. si pecuniã. §. 1. qđ ergo est in uno dẽt esse in altero. argumentũ legis primæ. §. hæc actio. ff. si qs testa. liber. esse iussus fue. ¶ Ex quib. breuiter sine aliqua alia superflua ꝓsecutione cõcludo, ꝙ a tali laudo potuit appellari ex forma dicti statuti in scđa parte. de iure etiã cõmuni uř ꝙ appellari potuerit ꝓpter tertiã partẽ statuti, quæ vult in uer. & postq̃, &c. qđ lauda hẽant executionẽ, sicut sñiæ diffinitiuæ postq̃ trãsiuerint in rem iudicatã; & sic paruit actionẽ ex exceptionẽ. l. statuas. ff. de acqui. rerũ domi. ergo &c. p ea quę notat Bar. in l. 1. C. de arbitris. & p l. cũ antea. eo. ti. ¶ Et ita dico & cõsulo ego Pau. de Cas. utriusq; iuris doctor; & ad fidẽ me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Fraternitas qualiter probetur inter aliquos.*

Testes non concludunt qui dicunt quòd pro fratribus reputabantur, & tractabantur. & 2.

2 *Confessio geminata quid operatur.*

CONSILIVM CLI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso puncto ĩ facto Frãcisci & Filibetij fratrũ đ colurno de Parma ꝯ. S. uxor. olim A. de colurno sup hereditate d. A. de qua uertitur qõ inter dicto fratres ex parte una, & præfatam uxo. ex altera. uisis etiã allegationib. factis in fauorẽ dictorũ fratrũ & dictã uxo. & oĩbus põderatis, ac etiã uisis attestationib. receptis pro dictis fratrib. uideretur pria facie dicẽdũ dictos fratres agẽtes dẽre succũbere plurib. rõnib. quib. singulariter rñdebo, qa cõtrariam partẽ intendo tenere. ¶ Et primo uřr dẽre succumbere ex eo, qa articulauerunt in primo articulo de uera fraternitate Frãcisci & Francheti, dum in eo dicunt ꝙ dicti Franciscus & Frãchetus fuerũt fratres &c. verbũ enim, fuerũt, significat uerã substantiã. ut no. C. de sent. quæ pro eo. l. 1. in gl. pe. Et tñ testes nõ deponũt de uera fraternitate, sed solum ꝙ pro fratribus hẽbantur, reputabãtur, & tenebãtur &c. in quib. actib. uera fraternitas non cõsistit, licet in eis cõsistat, quasi possessio fraternitatis. C. de proba. l. nõ nudis. & l. nõ epistolis. Igitur nihil uř ualere eorũ depositio. p ea q̃ no. in Spe. de teste. §. 1. uer. sed pone egi. facit. l. si qs libertatẽ. ff. de peti. hære. C. qui legi. ꝑsonã. l. momentaneæ. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ nõ obstat, qa ꝓcederet si dũtaxat de uera fraternitate articulasset, & nõ de quasi possessione; quia tũc deponerẽt extra articulũ. Sed hic nõ ita est, qa ẽt de quasi possessione articulauerunt dum dixerunt, ꝙ se pro talibus tractauerunt, & reputauerunt &c. & sic non deposuerunt extra articulũ. Præterea ẽt si a duntaxat de uera fraternitate articulassent ualeret eorum depositio facta sup quasi possessione, ex qua resultat præsumptio proprietatis, & hoc expressẽ decedit Bal. in d. l. non nudis in fi. ¶ Secundo uidetur dictas depositiones non ualere, quia omnes testes sunt in suis dictis singulares, cũ quilibet eorũ loquatur de diuersa tractatione, uocatione, uel reputatione seu de diuersis actibus ex quibus illa resultat. ergo &c. extra de proba. l. licet causam. Sed ad hoc rñdetur p no. p gl. ff. de testi. l. ob carmẽ. §. fi. & no. de accusa. cap. qualiter & qñ. ꝙ hic nõ agitur principaliter de probando illos actus de quibus testes deponunt, sed de probando effectum qui resultat ex actibus illis, scilicet quasi possessionem fraternitatis, in qua probanda cõcurrũt omnes, licet ꝑ diuersa media, & hoc nõ habet nocere ꝯm glo. & Innõ. in locis præalleg. ¶ Tertio uř dictas attestationes nun sufficere, quia debent necessariõ a concludere. ᵃ l. non hoc. C. unde cognati. de proba. l. neque natales. & l. ad ꝓbationẽ seruitutis. Sed actus de qbus isti testes deponunt, cõueniunt ẽt nõ fratribus, sed pcęnjctus extraneis, q̃ tñ se fraterna dilectione diligant. ff. de hære. insti. l. nemo. §. q frater nõ ẽ. Sed ad hoc rñdet, ꝙ testes debent concludere necessariõ, ut dictũ est, uel ẽr ꝑsumptiuẽ ꝑsumptione a iure approbata. ff. q in fraus. credi. l. oẽs. §. lucius. C. de dolo. l. dolũ. cũ ibi not. & expresse per Bar. in l. 1. ff. si cer. pẽt. Sed ex eo ꝙ tales se habuerint ꝓ fratribus, & ita se noĩauerint & appellauerint, & ita ab alijs notis & uicinis fuerint noĩati tenti & reputati sicut deponũt isti testes resultat ꝑsumptio iuris, ꝙ tales fuerint nisi ꝯriũ ꝓbetur, ut d. l. nõ nudis & l. nõ epistolis. & ibi expresse p Cyn. & Bar. C. de ꝓba. & sic nõ ob. d. l. nemo. §. qui frater. qa loqť qñ de ꝯrio apparebat, s. ꝙ nõ erant fratres; hic secus ¶ Quartõ uř d. attestationes nõ sufficere; qa nõ deponunt ꝙ ipsi Francis. & Franchetus se tractauerunt ꝓ fratribus excepto uno, vcʒ scđo in ordine, licet de alijs notis & uicinis bñ hoc dicant, ꝙ eos ꝓ talibus tractauerunt; sed solum deponunt, ꝙ ipsi se uocabant & appellabant fratres adinuicẽ qđ nõ uř sufficere. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ imo sufficit; qa ad ꝓbandũ ꝙ aliqs fuerit in quasi possessione fraternitatis uel pr̃nitatis, seu b filiationis, ᵇ aut alterius ꝯsanguinitatis, sufficit alterũ de duobus ꝓbare, s. uel ꝙ se ꝓ talibus tenebãt & reputabant, & ab alijs notis & uicinis tenebant & reputabant, qđ totũ consistit in uerbis; ut expresse no. Cy. in d. l. non nudis. C. de ꝓba. in 2. q. ibi dũ dicit. qa sp habuit me ꝓ fratre &c. & Barto. ibi dũ dicit sufficere ꝙ ita fuit habitus & reputatus a pr̃e & mr̃e, cũ agiť de filiatione ꝓbãda & a uicinis & cognoscentibus eũ. Vel ẽt ꝙ sine uerbis fuerit aliqs tractatus ut talis. & hoc est qđ uoluit Barto. in l. 1. §. iul. ff. de libe. agno. aliq hñt. l. qđ senatus. & l. 1. §. 1. ff. de qõ. Et istud tractare cadit potius inter patrẽ & filiũ, q̃ inter fratres; eo qa tũc tractat qs aliquẽ ut filiũ, qñ tenet eũ in domo, & dat sibi alimẽta, & alia facit q̃ parentes erga filios facere cõsueuerũt. l. qdã cũ filiũ. de uerb. obli. Et eꝯ tũc tractat qs aliquẽ ut patrẽ, qñ sibi ꝑstat obsequia patri debita. ff. & C. de obsequi. & hoc sufficit absq; aliqua alia exp̃ssione uel uocali uerbali; qa facto dať uoluntas intelligi. C. de cõdi. insti. l. reprehẽdenda. ff. de legi. l. de qbus. Sed in fratribus hæc non cadunt; qa non teneť alter alteri ad ꝑdicta. Et iõ quasi possessio fraternitatis potius ꝓbať p uerba, s. qa ꝓ talibus se hẽbãt, tenebant, & reputabant, & ita ab alijs tenebant & reputabantur, q̃ p facta, ut patet ex no. per Cy. in d. l. non epistolis. & ẽt per Bar. Nec uideo, ꝙ aliq possint se ut fratres tractare, nisi per actus merẽ uerbales. Non curo ergo, ꝙ testes nõ dicant illos se tractauisse ut fratres, postq̃ dicũt ꝙ se ꝓ talibus hẽbant & reputabant, & ꝙ ab alijs ꝓ talibus tenebanť & reputabanť, cùm quodlibet istorum per se sufficiat. ut patet ex no. per Bar. in locis præallegatis. ¶ Quinto objicitur ꝯ depositiones testium, ꝙ non reddunt sufficientem cãm sui dicti; sed hoc truffatorium uidetur, cùm eorũ depositio incipiat ab his quæ sensu uisus & auditus perceperũt, dicendo ꝙ uiderunt & audierũt eos adinuicẽ & ab alijs uocari, teneri, & reputari ꝓ fratribus; vnde non erat alia ratio ab eis requirenda, cùm non possent aliam reddere, q̃ illam quam expresserunt, scilicet quia ita uiderunt & audierunt &c. & sic nulla esset redditio rationis, ut no. gl. in l. fi. ff. de offi. procura. cæsa. unde si aliquis deponit, ꝙ uidit titium interficere sempronium, non est alia ratio ab eo quærenda; sed quando nõ incipit ab eo quod ꝑcipit sensu, puta ꝙ titius interfecit talem, tunc quæritur nõ eo de rõne quomodo scit; qa posset hoc scire p auditum, & tunc non sufficeret, uel per uisum & tunc sufficeret; & ita reddunt doctorea in ista materia ut uouerunt intelligentes. ¶ Sexto posset objici d. attestationibus, quia non dñtan verba p q̃ se tenebãt & reputabant &c. fuerint emissa principaliter pp se, an p aliud; ergo &c. p ea q̃ no. Cy. in l. nõ nudis. ꝑal. & Bar. ĩ d. §. iul. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ procederet, si deponerent de vnica tñ confessione fraternitatis; tunc. n. est uerũ, ꝙ si fuit emissa principaliter pp se, cõstituit in quasi pos. secus si propter aliud. Sed hic de iterata confessione uidentur deposuisse, dum dicunt ꝙ pro talibus se habebant &c. 2 † & iterata confessio, etiam si propter aliud, tantum operatur quantum unica emissio principaliter propter se. C. de agri. & censi. l. cum scimus. lib. 10. & ibi expresse per Bart. Præterea dicendo ꝙ pro talibus se habebant, censentur dixisse de illa confessione, quæ ad hoc sufficit, alias non esset verum, ꝙ pro talibus se habuissent. ¶ Septimõ posset objici, qa uariant in tpe mortis, ergo &c. l. qui falsa. ff. de testi. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ qõ non uertitur de præsenti de morte illorum, uel de tpe mortis, sed de frater-

a ¶ Concludere. Adde eũdem Pau. ĩ. 1 cõs. 120. nu. 4.

b ¶ Seu filiationis. uide d. Alex. de imo. in consi. 25. in pe. col. 1. 4. parte. & in consi. 51. in 2. col. in 2. parte, & in consi. 74. p totum 1 2. parte.

fraternitate & quaſi poſſeſ.eius,in qua probanda non uariant, ergo &c.per no.in d.l.ob carmẽ.§.fi.ff.de teſti.per gl.ſacit qd' not. gl.in l.ſi unus.C.de teſta.& per Inn.de hære.c.fraternitatis. Concludo probatam eſſe quaſi poſſeſſionem fraternitatis inter illos, & iſtud ſufficere ad intentionem agentium fundandam. per not. per Cy.in d.l.non epiſtolis.in 2.q.vbi decidit hanc q.& Bar. ibidem.iuncto eo qd' no.gl.in l.s.in vlti.glo.C.quorum bonorum. & ff.de proba.l.quidam. Ad inſtrumenta uerò inducta per illam dominam contra illas atteſtationes,reſponſum eſt ſufficienter p aduocatum agentium; ideo non curo alias reſpondere.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutionum diuerſarum materia in hoc conſilio tractantur,& de materia. §.quamdiu.ff.de acqui.hæredi.& 2.*

2 *Subſtitutio compendioſa facta per uerbum commune continet uulgarem.*

CONSILIVM CLII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ †Pñs dubiũ vr̃ ſurmari, & decidi p Bar.ff.de acq.hær.l.q̃diu.la 2.Nam te a.ibi in uer. his ãt. ponit caſum qñ prima & ſcd'a ſubſtõ fuit vulgaris tñ,quo caſu ſubducta prima ḋ medio per mortẽ ſubſtituti uiuente teſtatore uel deliberante inſtituto, ſecunda ſubſtõ ſubingredi locũ eius,& deficiente poſtea inſtõne ſubſtitutus ſecundus admittit, ac ſi fuiſſet directò & immediate ſubſtitutus ipſi primu inſtituto,licet nõ fuerit ſed ipſi primo ſubſtituto,qd' ẽt pbaĩ in l.cohæredi. in prin.ff.de vulg.& pup. & l.ſi Titius cohæredi.Sed interdũ contingit,ꝙ tã prima ſubſtõ q̃ ſecũda ſunt pupillares,& tunc loquitur.l.q habebat.ço.ti.q̃ vult,ꝙ ſi prima ſubſtõ locũ non habuit, qa deceſſit primus ſubſtitutus anteq̃ inſtitutus,ſi qdẽ defecit condõ ſub qua facta fuit ſecũda ſubſtõ,vt qa primus ſubſtitutus deceſſit pubes factus,non poſſit ſecundus ſubſtitutus admitti ad hr̃ditatem primi inſtituti ex pupillari, ſecus ſi extitiſſet condõ ſub qua facta fuit ſecunda ſubſtõ, vt innuit a contrario ſenſu . qd' ẽt tenet ibi Bart. & ita conſuluit in conſilio qd' incipit.qdã uoĩe.& fuit articulus qõnis diſputatus p Petrũ de Cornietis antiquũ aduocatũ bono.put refert Io.Au. in addi.Spe tit.de teſta.§. in primis.in addi. q̃ incipit.huic qõni &c. Et iſti non ſunt caſus nr̃i,ſed pro maiori lucidatione tacti; qa cõferunt ſatis ad ueritatẽ indagãdam in pñti articulo.Bart.aũt in d. l.q̃diu. tangit alios duos caſus magis propitios ad caſum nr̃m,ſ. qñ ſubſtitutio prima fuiſſet pupillaris, ſecunda uerò facta primo ſubſtituto fuiſſet cõpendioſa uel fideicõmiſſaria,ut quia inſtituit filiũ pupillarẽ , & ſi deceſſerit in pupillari ætate ſubſtituit Titiũ; & qñcunq; deceſſerit Titius ſine liberis, ſubſtituit Semproniũ, ſi Titius deceſſerit anteq̃ inſtitutus,an Sẽpronius ſecundo ſubſtitutus admittaĩ ex pupillari poſtea ad ſuccedendũ filio decedenti in pupilli, attẽto ꝙ non vr̃ fuiſſe ſibi pupillariter ſubſtitutus,ſed ſolum cõpendioſẽ ipſi Titio , q̃ compendioſa non poterat cõtinere pupillarẽ q no ad Titiũ,uel qa extraneus,uel qa maior 14. anno. Et determinat hoc non obſtante ipm̃ ſm̃ ſubſtitutũ admittendũ ad hr̃ditatẽ primi ſubſtituti,p illũ tex. rñdendo qbuſdã q̃ faciunt in contrariũ. Aduertendũ tñ,qa nõ ponit ꝙ Titius primus ſubſtitut' deceſſerit cũ liberis uel ſine, ſed ſimpl'r ꝙ deceſſit ante inſtitutũ.& ſic indiſtinctè vr̃ intelligenda ſua determinatio,ut locũ habeat ẽt ſi deceſſit cũ liberis,qd' faceret ad nr̃m caſum. Tñ ẽt qa iſte non eſt caſus nr̃,qa hic prima ſubſtõ nõ ꝓponit fuiſſe pupillaris,ſed cõpẽdioſa,nec agit de hr̃ditate pupilli,ſ.ipſius Maſcarelli inſtituti,ſed de bonis primi teſtatoris.Et videbaĩ ꝯtrariũ,cũ.n. ſecundus ſubſtitutus ſit ſubſtitutus primo ſubſtituto, & nõ inſtituto inuicẽ primi ſubſtituti ꝑparatiuus non vr̃ admittendus. l.ſi. C.q admi.ad bo.poſ.& l.q̃diu.allegata.uer.qa ĩtra alienã. & uer. ergo expectamus. Item qa deficiente primo ſubſtituto,a quo fideicõmiſſum erat datũ ſecundo ante reſtõnẽ fideicõ. vr̃ deficere fideicõmiſſum,ſicut qñ hæres ante aditã hæreditatẽ decedit; nam fideicõmiſſum expirat.l.illea quo.§.ſi de teſtõ.in fi.ad treb.& no. in l.ea quã.C.de fideic.itẽ ẽt ꝯtriũ facit,qd' no.Io.Au.in addi.ubi 7.ubi dicit,ꝙ qñ prima ſubſtõ eſt inutilis,ẽt ſecunda deficit. Sed non obſtantibus ꝑdictis teneo determinationẽ Bart.in d.l.q̃diu.in fi.ꝙ ſubſtitutus ſubſtituto vr̃ primo inſtituto ſubſtitutus in fideicõmiſſarijs ſubſtitutis.Si ergo inſtituto ſubſtituo Titiũ,& ſi deceſſerit ſine liberis,& Titio Seiũ ſil'r ſi deceſſerit ſine liberis,iſtæ ſubſtõnes ſunt fideicõ.cũ poſt aditã hr̃ditatẽ paganus directò nõ poſſit ſubſtituere. l. in teſtõ.C.de teſta. mili. ibi. altero cui poſtea q̃ &c.iuncta l.filiũ quẽ.tam hære,ibi.uerbis precarijs &c.etiã Seius videtur ſubſtitutus inſtituto , ita ꝙ Titio primo inſtituto mortuo,antequã ad eũ hæreditas ꝑueniat , fideicõmiſſum in pſonam ſeij q fuit ſubſtitutus titio primo ſubſtituto & nõ inſtituto,nihilominus locum tenet.Ita ẽt conſultũ ſuit hoc anno.1439.die 17. Aprilis.in Vincentia in cã Thomaſij de bonis, q erat primus ſubſtitutus;q fuit decapitatus illis diebus pp ſodomitium,& primo teſtatori ſubſtituti d.Thomaſio ſuccedere uolebant. ¶Secundũ caſum tangit infi.qñ utraq; ſubſtõ fuit fideicõmiſſaria, q vr̃ eẽ caſus noſter,quia hic licèt fuerit cõpendioſa,tñ quia filius deceſſit maior & poſt aditam hæreditatem ſolam fideicõmmiſſariam cõtinebat in pſonã filij,ſil'r in pſonã ſubſtitutorũ primorũ; qa erãt extranei & maiores. determinat aũt Bar. ꝙ moriẽte primo ſubſtituto añ ĩſtitutũ remanet fideic.relictũ primo ſubſtituto cũ onere fideicõ.iniũcti primo ſubſtituto ḋ reſtituẽdo ſcd'o ſubſtituto.C. de ca.tol.§. p ſcd'o.Et ſic admittiĩ ſecũdus ſubſtitutus ad petẽdũ fideicommiſſum ab hr̃dibus inſtituti,ac ſi ab ipſo inſtituto fuiſſet directò & immediatè fideicommiſſum relictum; licèt non fuerit; ſed a primo ſubſtituto,quia poſtq̃ hr̃ditas ad primum ſubſtitutũ non peruenit,non teneĩ ipſe, ſed hr̃s primus uel eius hr̃des , apud quos reperitur.ff.de leg.1.l.fideicom.de leg.2. l.imperator.cum ibi no.de leg.3.l.ſi legatarius.¶ Ex quibus ſequitur,ꝙ in caſu noſtro non obſtat huic Marco quominus poſsit admitti ad petendũ hanc hæreditatẽ poſt mortẽ Maſcarelli inſtituti ſine filijs maſculis,ſ.ꝙ ipſe Marcus non fuit ſubſtitutus Maſcarello;ſed duntaxat do. Maſcarello & Bartholomeo primis ſubſtitutis, & ꝙ ad illos non peruenit hæreditas, & per ꝯñs ꝙ debeat Marcus eſſe excluſus.ar.d.l.fideicom.& l.fil.ſa.§.apud Marcellum.uerſ. ſed uix eſt.quia pt̃ rñderi per prædicta.ſ.ꝙ remãſit fideicom. penes hr̃dẽ cum onere ſecundi fideicom.¶ Sed uidendum eſt nunc utrũ excludatur Marcus , ex eo ꝙ Bartholomeus deceſsit cũ filio maſculo,& ſi non extitit ꝯdõ ſub qua facta fuit ſecunda ſubſtõ, ſ. ſi ambo ſubſtitui primi deceſſerint ſine filijs. Et vr̃,ꝙ ſic; quia fideicõ. primum remanſit penes inſtitutum cum onere ; ergo & cum illa ꝯdõne, quæ ẽt reputatur onus.ut patet in d. §. pro ſecundo. Sed certe iſtud non obſtat; quia illa ꝯdõ nõ erat onus priorum ſubſtitutorum,ſed potius ultimi ſubſtituti,cum ꝯdõ ſp ſauore grauati cenſeatur appoſita,ut dicit Bar.in l.illis libertis.ff. de condi. & dem. Sed penes inſtitutũ remanet cũ onere iniũcto primo ſubſtituto,cuius ꝯdõ deficit,non cũ onere iniuncto ſecundo ſubſtituto qui petit ſe admitti. vñ in ꝓpoſito onus iniunctũ his primis ſubſtitutis fuit onus reſtituendi Marco,& iſtud onus bñ remãſit apud inſtitutum; ſed ꝯdõ illa,ſi ambo deceſſerint ſine liberis,non fuit onus illorũ,ſed releuamen & onus Marci; unde illud non pt̃ dici ex iſto capite remanſiſſe penes inſtitutum. Sed ꝯdõ appoſita fideicõmiſſario primo,ut fuit illa ſi Maſcarellus decederet ſine filijs maſculis,bñ erat onus primorũ ſubſtitutorum;unde cum illo bene remanſit,& ſi deceſsiſſet Marcellus cũ maſculis , ſine dubio Marcus eſſet excluſus , ſicut & primi ſubſtitui ſi uiuerent. per d. §.pro ſecundo.Item adhuc ex alio capite vr̃ Marcum excludi; qa ſi dicti primi ſubſtituti in eorũ fideic.habuiſſent ſubſtitutum uulgarem cũ onere ſcd'i fideic.uel penes ꝯiunctũ remanſiſſet ẽt cum eadem ꝯdõne,cum qua fuerat ab eis relictum. l. cum pater. §. ab inſtituto.ff.de leg.2.ſi non fuiſſet ab eis expreſsè facta repetitio, alias ſecus.l.ſi cui ſerui.§.4.ff.de leg.1.ita ergo dẽt eſſe, ſi remãſit penes hr̃dem ; quia non erat ſubſtitutus uulgaris uel ꝯiunctus, qa d.perſonæ iudicant ad paria,ut d.§.pro ſecũdo.ſatis patet. Sed ad hoc rñdet dupliciter. Primò, qa iſtud procederet in ꝯdõne q̃ non coheret pſonis illorũ primorũ ſubſtitutorũ , ſed iſta coheret,ergo &c.ar.ff.de ꝯdi.& dem.l.legatum.C.de cadu.tollen.§.p ſcd'o.& ar.de duo.reis.l.ſi id quod ergo. Vel aliter, & melius, & ſubtilius dicta oppoſitio procederet , ſi ſubſtõ facta cum Marco illis primis ſubſtitutis fuiſſet merè fideicom.facta per uerba merè.obliqua.Sed hic fuit ẽt uulgaris, quæ potuit illis fieri in eorũ fideicom.ſicut directò hæredi.l.ut hæredibus.ff.de leg.2. Et hoc eſſe uerum patet;tamen ex uerbis teſtamenti,qbus dixit expreſsè quòd in omnibus caſibus prædictus ſubſtituebat ulgariter pupillariter & per fideicom.

2 †Et poſito ꝙ non dixiſſet tamen compendioſa facta per uerbum commune,ut fuit hic, ꝯtinet uulgarẽ[a] ſm omnes,ut no.Barto. in l. centurio.& Cyn.in l.precibus.Sed conſtat,quòd ſi alius fuiſſet illis primis ſubſtitutis uulgariter ſubſtitutus,illis mortuis ante inſtitutum etiam cũ liberis ſubſtitutus uulgaris admitteretur ; quia poſitus eſſet in locũ illorũ. Et ſicut ad admiſsionẽ ipſorũ ſi uiuerent, ſufficeret inſtitutum deceſsiſſe ſine

[a] ¶Vulgarẽ. Adde eundem Pan. 7 in conſ. 86.nu.1.

sine masculis, posito ꝙ ipsi primi substituti hērent & decederent cū filiis, ita & ad admissionē substituti vulgaris dati eisdē, cū loco illorū succedat. ar. l. filiæ. §. titia. de cōdi. & demō. & qa illa cōditio, si decesserint primi substituti sine liberis, nō cōcernebat fideicō. primū relictū eis, sed fideicō. relictū Marco. vñ nō pt dici, ꝙ videat in substitutiōe vulgari eis facta in eorū fideicō. repetita. Licet cōditio, sub qua illud primū fideicō. fuit facta, s. si institutus decederet sine masculis, bñ intelligeret repetita ī dicta substitutiōe uulgari facta in fideicō. nō sic in illa q̄ facta esset in hæreditate directa sub cōditiōe. ff. de hære. insti. l. q̄ cōditio. ff. de cōdi. & demō. & ibi no. in d. §. p scd'o. sicut igit̄ ipsi primi substituti si vinerēt hodie, ēt si haberēt liberos, admitterent ad ista bona, post q̄ institutus decessit sine masculis; & similiter qlibet alius vulgariter tm̄ substitutus illis, ita & iste Marc', q similiter, ut disi, fuit vulgariter substitutus; qa nō dēt esse deterioris ɔditiōis, ex eo ꝙ ēt fuit substitutus p fideicōmissum. ar. ff. de iniuriis. l. sed si unus. §. ti seruo. & qd' no. de capti. l. in bello. §. si q s seruū. in tex. & glo. Et ista q̄ dixi vñr fuisse de mēte Bar. in d. l. q̄ diu. inquātū dicit ultimo substituto subducto medio uenire ex vulgari cōprehensa in cōpendiosa, p qd' infert ipm intellexisse suā determinationē ēt eo casu quotiuus primus substitutus decesserit cū liberis, qa licet hoc faciat deficere scd'am substitōnē, inquātū cōtinet fideicōmissariā, nō tñ inquātū cōtinet vulgarē rōnib. qbus. s. qa illa cōditio si decesserint sine liberis, fuit apposita in fideicō. qa illi cōuenit, ñ vulgari, qa illi nullo mō cōuenit, ergo &c. ¶ Itē adhuc vr̄ dictū Marcū excludi p l. q habebat. ff. de vulga. & pupil. ubi secundus substitutus nō admittit̄ subducto primo, si nō extitit cōditio, sub qua fuit facta scd'a substitutio. Sed hic nō extuit, ergo &c. Sed ad istā facilliter rñdet̄, ꝙ ibi loquit̄, qñ utraq; substitutio fuit pupillaris, & sic prima fuit facta in hæreditate primi instituti, scd'a fuit facta in hæreditate primi substituti, & sic in diuersis hæreditatib. Et primus substitutus decessit pubes, nā scd'a substitutio pupillaris nō habuit locū in eius hæreditate, merito nō pt scd's substitutus admitti ad hæreditatē primi instituti postea in pupillari morienti, qa nec p se cū illi nō fuerit pupillariter substitutus, sed solū primo substituto nec mediāte primo substituto: q̄s ei nō successit, cū defecerit cōditio, sub qua fuit ei substitutus. Si aūt extitisset, bñ veniret ex psona illius; qa licet spes pupillaris substitutionis nō trāsmittat ad hæredē ab intestato. l. sed si plures, ff. de vul. & pupil. in prin. bñ tñ trāsmittit̄ ad hæredē ex testō datū a primo testatore, ut est pupillaris substitutus datus primo. & hoc est qd' uoluit gl. & Bar. in d. l. q hēbat. ff. de vulg. & pupil. & Bar. in d. cōsilio de quo. s. dixi. arg. d. l. q̄diu. de acq. hære. Sed in casu nostro pt iste Marc' venire ad ista bona ex psona sua ptim ex vulgari substitutiōe, qua ipse substitutus fuit primis institutis ptim ex fideicōmissaria qua primi substituti quorū loco p vulgarem succedit, fuerūt substituti primo instituto, ut s. dictū est; eo mō & forma qbus ipsi primo instituti possent, sed hi possent si viuerēt, ergo & Marcus ut s. clare ostēsum est. Et ista sit cūclusio, ꝙ si iste Marcus nō posset uenire nisi ex ultima substitutione fideicōmissaria facta de ipso illis primis substitutis, uñ posset sibi obijci de defectu cōditionis & de sup existentia filiorū illorū. ¶ Sed ego dico, ꝙ ipse pt venire ex prima substitutione fideicōmissaria facta ipsi filio instituto de primis substitutis mō substitutiōe vulgari facta eisdē de dicto Marco, qua mediāte fuit positus Marcus in locū illorū. Et sicut illæ si viuerēt, possent venire ex illa prima substitutione fideicōmissaria, qa eius cōditio extitit; ita & iste Marcus; & sic nil nocet ei defectus cōditionis secūdæ institutionis, cū ipse ueniat ex prima cuius cōditio nō deficit. ¶ Postremò ɔ̄ dictū Marcū facit tex. in l. peculiū. §. frater. in fi. ff. de leg. 2. & qd' ibi no. Bar. & in l. filio pterito. ff. de iniu. testa. q determinat p illū tex. ꝙ si institutus fuit grauatus restituere hæreditatē post mortē suā, & sic sub cōditione cōcernente suā psonā, sicut & ista si decesserit sine liberis, & cōtingat ꝙ hæreditas auferat̄ ipsi instituto, & transferat̄ in altū, cū onere dicti fideicōmissi; puta in filiū pteritū. p auth. ex cā. ꝙ ipse filius nō tenet̄ restituere nisi existēte illa cōditione, sub qua fuit grauatus ipse institutus, & sic post mortē instituti, ñ post mortē ipsius filij. Et si institutus esset grauatus sub cōditiōe, si decesserit sine liberis, inspiceret̄ an ipse decederet sine liberis; licèt apud eū nō sit hæreditas, nō aūt an filius, apud quē est hæreditas, decedat sine liberis, qa licet ab ipso instituto in ipm filiū transferat̄ hæreditas; nō ppterea trāsfert̄ cōditio, q̄ ab ipsius instituti psona dependet, ut in d. l. peculiū. §. fi. in fi. Igit̄ in casu nostro, cum a primis substitutis factū fuerit fideicōmissum Marco sub conditiōe, q̄ ab illorū psona pendebat, puta si ambo decesserint sine liberis; licet ab illis trāsferat̄ fideicōmissum, in psonā instituti trāsferri ur̄ sub illa eadē conditione, s. si ambo instituti decesserint sine liberis, q̄ cōditio nō euenit. Et ita pp eorū mortē etiā refert Bal. Bar. consuluisse in similibus. C. si quis alteri uel sibi. l. multū. in fi. 4. col. Nec vr̄ obstare per cōsequens, ꝙ ista cōditio ur̄ fuisse apposita fauore filiorū ipsorum primorum substitutorū, q̄ poterāt parētib. succedere, iuxta no. in l. lucius, de hæred. instit. qa hic iste fauor nō pt locū hēre, postq̄ ad illos primos substitutos nō puenit hæreditas; qa ēt Bar. loquit̄ in casu pdicto, & tñ ɔ̄ determinat. Item nec obstat. l. ex facto. §. ex facto. ad treb. p quē vr̄, ꝙ post q̄ isti filij primorū substitutorū nō possunt ad ista bona aspirare p mortē instituti, ꝙ nō excludāt substitutū, qa ista nōn est ratio in secūdo casu illius. §. scilicet qñ filij fuerūt cōcepti post deportationē, ꝙ ideo nō excludāt; qa nō pñt uenire ad dicta bona. nā si ista esset ratio, sequeret̄ ꝙ ēt in primo casu illius. §. esset idē, s. in cōceptis ante deportationē; nā iure ɔ̄forū ēt illis nō poterāt succedere patri deportato, q nō hēt hæredē, sed nudus exulat. l. tutelas de cap. dimi. C. de bonis dāna. l. ij. & tamē ɔ̄triū ibi dr̄. Est ergo rō illius secūdi casus; qa deportatus post testm̄ censet̄ alius hō, q̄ esset tēpore testamenti, ut ibi dr̄ expresse, & illa cōditio, si decesserit sine liberis, intelligit̄ durāte pñti statu; ut pbat ille text. not. vñ licet deportati status nō annihilet̄ in totū, qa nō pdit ea quæ sunt sui iuris nālis, ut in §. seq. & si restituatur, non censet̄ nouus homo ratiōe pdicta, licet secus sit in dānato in metallū apud quē nullæ reliquiæ status remāserūt, ut patet in l. intercidit. ff. de cōdi. & demō. Attamen durāte deportatione cēset̄ alius hō q̄ fuerit tpe testamēti, quo nō erat deportatus: ideo filij tūc cōcepti tanq̄ ab alio cōcepti, nō excludūt, qa de talib. nō vr̄ testator cogitasse, sed solū de illis q durāte eo statu. Et hoc vult ille tex. no. Sed hic isti substituti nō mutarūt nec pdiderūt statū, quē hēbāt tpe testī, igit̄ posito ꝙ ad ista bona nō possint peruenire, tñ uñr excludere substitutū; vt in primo casu illius. §. de cōceptis ante deportationē & natis post. ¶ Itē nō ob. no. per Bar. in l. si ita. §. cū q̄s. de leg. 2. vbi dicit, ꝙ qñ filij appositi in cōditione, sunt insuccessibiles p l. nō excludūt substitutū, qa hoc uerū, qñ rōne defectus, ul' qualitatis existētis in eorū tm̄ psona, ut qa deportati vel fratres minores, sed hic nō sic, sed mista consideratione. s. ꝙ extranei sunt isti instituto, p cuius mortē dr̄ existere conditio. Et sic ex cā concernēte tā institutū quā filios primorū substitutorū, put in simili not. in l. j. de reg. catho. ¶ His tñ non obstātib. dicendū est, dictos filios seu filiū vnius ex substitutis primis nō excludere substitutū vltimū, postquā ipse pt uenire simul ex vulgari facta de ipso illis primis substitutis, & ex fideicommissaria facta de ipsis primis substitutis primo instituto, per ea quæ disi. Sed si non posset venire, nisi ex fideicommissaria facta de ipso Marco, ipsis primis substitutis, tunc procederet oppositio & determinatio Barto. in loco. s. alle. & ea q̄. s. in cōtrarium dixi. ut patet rectè & subtiliter intuenti. ¶ Vltimo posset allegari contra Marcum, ꝙ si hæreditas peruenisset ad primos substitutos, eis postea mortuis cum liberis etiam fœminis etiam excluderetur Marcus; ergo & nunc debet excludi a filia fœmina ipsius instituti, quia si uoluit testator ipsum excludi a filia fœmina primorum substitutorum, fortius a fœmina ipsius instituti, quem plus dilexit. ff. de condi. & demon. l. publius. §. titia. Nec ob. si dicatur, filia fœmina instituti non excluderet primos substitutos, si uiuerent, ergo nec sm̄ substitutum surrogatum loco illorum. qa pt rñderi, ꝙ non sequit̄, quia maior est ratio excludendi sm̄ substitutū quē minus dilexit, quā primos quos dilexit plus. Sed ad hoc patet clara rñsio ex pdictis, qa iste Marcus uenit ex illa fideicom. prima facta institutio de primis substitutis. Sed illa fuit facta sub conditione, si filius decederet sine filijs masculis, ergo non excluditur a fœmina, iuxta no. p Bar. in l. cum auus. ff. de condi. & demō. Præterea quando verba testatoris nullo modo possunt adaptari ad vnū sensum, non debemus illū capere, posito ꝙ præsumptio sit apud nos testatorem illum voluisse. l. in ambiguo. in fin. de reb. du. & l. si alij. de vsufru. lega. Sed ad istū sensum, & uoluerit Marcum excludi a filia fœmina ipsius instituti, non possunt verba testatoris adaptari, cum tetigerit duos tantum casus, scilicet cū institutus decederet cum masculis, & sicut masculi tantum ipsius excludāt, & cum substituti decesserint cū masculis uel fœminis. Sed masculi substitutorum non possunt istum excludere, per ea

quæ

q.d. d. sunt. Nec masculi instituti, quia nõ sunt; nec fœminæ eiusdẽ, quia hoc nõ dixit. Et uerba testõris ad hoc nõ adaptant, quia loquẽdo de masculis censet fœminas exclusisse. l. cum ptor. ff. de iud. & no. Bar. in d. l. cum auus. Concludo ergo pro Marco quod admittatur.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Egregius & eximius legũ doctor do. Roma. de canalibus cãcellarius illustrissimi principis ob cuius singulares uirtutes diu i eo dẽ statu moratus est. Cumq; summã non modicã pecuniarũ tã pro mercedis & salarij sibi debiti recipere dẽret p̃fatus illustrissimus princeps a cõitatẽ pbene do. Rom. delegauit mandãdo cõitati p̃dictæ quatenus illi do. Rom. se efficaciter obligarent & soluerẽt sine difficultate quacũq; & nullo alio spectato mãdato. quam quidẽ qtitatẽ ad lr̃as p̃dicti illustrissimi principis syndici simul & cõsiliarij dictæ cõitatis solenni stipulatione p̃missa dare soluere & cõitatis proprijs noi̇bus insolidũ ac ẽt noie totius terræ pagate pmiserunt in terminis, in quibus aliæ cõitates & terræ nobiliũ soluẽt, quãuis tamen esset in mora soluendi, qđ si nõ fieret; quilibet dictorũ & cõsiliariorũ pmiserunt pœnã &c. Demũ cũ ex oibus cõitatibus duæ tñ integraltr, ut io pcessu deductũ est, soluerint; reliquę uero partem maximã nondũ tñ totam psoluerint; hæc aũt cõitas delegata maiorẽ partẽ soluerit q̃ alia & partẽ huius debiti delegati, uelitq; do. Ro. integrã solutionem p̃rij sibi fieri; ipsa aũt cõitas delegata recuset hoc facere, ne s. sit deterioris cõdõnis q̃ cetere nõ soluẽtes; cũ tñ hucusq; ipsa p rata sua soluerit de qua temptũ cõtigit dubitari. Vtrũ pmissio facta p syndicos & cõsiliarios p̃dictos de soluẽdo i illis terminis, in quibus aliç cõitates soluẽt parat obl̃onẽ anteq̃ aliç cõitates soluerũt; an uerò suspẽdat quoad executionẽ tñ, nõ quo ad obl̃onem. Altero prædictorũ præsupposito an suspendat donec integraliter p alias cõitates fuerit solutũ, an uerò effectũ habeat dicta pmissio quo ad utrũq; cum primũ soluere ceperũt aliç cõitates dato quod non perfectè, uel saltem cum soluere debuerunt.

S V M M A R I A.

1. *Dies incertus, maximè an & quando, ita reddit conditionalem dispositionem inter uiuos sicut ultimam uoluntatem.*
2. *Paria sunt non esse, uel inutilem esse.*
3. *Indefinita æquipollet uniuersali, quando est eadem ratio omnium sub indefinita comprehensorum.*

CONSILIVM CLIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Super primo dubio uĩ dicendũ, quod cũ dicta pmissio fuerit collata in diẽ incertũ, an & qñ. s. in terminis in quibus aliæ cõitates soluẽt, quod an euentũ dicti diei nulla sit nata ciuilis uel nãlis obl̃o; sed quod s. tũ sit, ac si cõdõnalr̃ fuisset cõcepta, vz si aliæ cõitates soluẽt p tex. in l. stipl̃o. § inter certã in fi. ff. de uer. ob. & p l. unicã C. ut act. ab hære. & cõ hære. p quas. ll. hoc determinat Bar. in l. ita stipulatus. de uer. ob. in 2. q. prin. de obl. in diem uer. 2. Iuxta hoc quæro qñ cõmittat̃ stipl̃o, quæ hẽt diẽ incertam &c. † Et sic dies incert', maximè, an & qñ, ita reddit cõdõnalẽ dispõnem inter uiuos, sicut ultimã uoluntatẽ. l. dies incertos. ff. de cõd. & demõ. & no. eo. ti. l. his uerbis. in prin. p Bar. Et si dicat, hic dies nõ fuit appositus ad pmissionẽ, qđ esset si dixisset, pmittimus, cũ aliæ cõitates soluent; sed ad executionẽ quia pmiserunt soluere in terminis &c. Et sic uĩ, quod pmissio de soluẽdo intelligat̃ fuisse pura, & quod termini fuerint appositi ad actũ solutionis, vnde uĩ nata ciuilis & nãlis obl̃o, & quod exceptio obstet ante terminũ. ar. l. ex his uerbis. C. qñ dies lega. cedat. d. quidẽ testõ. de le. 2. Sed illæ. ll. loquunt̃, qñ i diuersis orationibus ponunt. s. dispositio de soluendo, & assignatio tpis uel loci unde fiat solutio. Sed hic in eadẽ oratione ponit utrunq;. vñ uerba illa, in terminis, in quibus aliæ cõitates soluẽt, ita pũt determinare uerbũ, pmissum, sicut uerbũ executiuũ, ergo utrũq; determinat. l. si idẽ cũ eo. § fi. cũ l. seq. ff. de iurisd. omn. iudi. & pro hoc optime facit qđ no. Bar. in l. centesimis. § fi. ff. de uer. ob. in 2. col. ubi. & ex hoc dico, quod si hęc dictio, cũ uolã, uel cũ noluero &c. ubi in simili casu facit hanc distinctionẽ, an apponant̃ in eadẽ orõne, uel in diuersa uerba illa, cũ uolã, quia primo casu determinat uerbũ, pmissiuũ, & sic reddũt pmissionẽ nullã tanq̃ collatã in uoluntate debitoris. l. sub hac. ff. de actio. & obli. Scđò determinant uerbũ executiuũ, & non redũt pmissionẽ nullã, Præterea. ll. illæ loquunt̃ cum terminus hẽt in se aliq̃ certitudinẽ, ut est tpis certæ ætatis, quod licet respectu euẽt' sit incertus. l. si leget̃. de lega. 2. tñ in se certũ est. Sed qñ est omnino incertũ, tũc reddit dispositionẽ cõditionalẽ, ẽt si apponatur in diuersa oratione & ad uerbum executiuum. l. quibus diebus. § qđ titio. ff. de uer. ob. & no. gl. in l. seius saturninus. ff. ad treb. & p doc. ibidẽ. Concludendũ ergo uĩ, quod ante euentũ dicti termini incerti omni incertitudine nulla obliga. nata. nõ tñ uĩ in hoc 2 fienda magna uis, ex quo ẽt secus nata esset obstaret exceptio, † cũ paria sint non esset uel inutilẽ esse. ff. qđ cuiusq; uniuer. no. l. 1. § quibus. q satis. cog. quotiẽs & l. creditores. de ver. signi. ¶ Circa scđm 3 quæsitũ dicẽdum uĩ, † quod cum indefinita, ęquipollet uli', qñ est eadem rõ omniũ sub indefinita comprehensorũ. l. si pluribus. ff. de lega. 2. & plene no. in c. ut circa. de elec. li. 6. quod uerba illa. s. in terminis, quibus aliç cõitates soluerent, intelligant̃ si oẽs uel ẽt maior pars. l. quod maior. ff. ad munici. & qđ no. l. rescrip. & l. iurisgen. § fin. ff. de pac. in tex. & p Bar. q dicit, quod si aliquid cõmittitur pluribus, intelligit si omnibus uel maiori parti eorũ, non sufficit ergo, quod aliquæ communitates soluerint ad purificandã obli. nisi faciant maiorẽ partem. ¶ Sed tertiò ultra dubia formata põt dubitari posito quod ita intelligatur dicta pmissio, an sufficiat qđ oia maior pars inceperit soluere & q̃ tuncunq; modũ soluerit ad hoc ut dicta pmissio sit in totum purificata, & teneat̃ totã quantitatẽ soluere. Rñdeo quod non, & quod dicta uerba intelligant̃ cũ soluerint. pbatur p l. stichum qui meus erit. & qđ ibi no. ff. de lega. 1. & qđ no. p doc. in l. controuersia. & de transa. Et iõ si aliæ cõmunitates soluerent totã suã taxã. & ista sic tenebitur soluere totam. Si uerò dimidiã uel quartam aut quintam, & ista sic tenebit soluere de sua taxa. & non ultra. ¶ Itẽ & quartò ultra dubia formata põt dubitari, qd si oẽs aliç cõitates uel maior ps nihil soluerint, tñ soluere debuerint, quia transierunt solutionẽ cũ fuerunt in mora, utrũ pmissio p̃dicta fuerit purificata. Et uĩ dicendũ quod sic, quia dicta uerba. l. in terminis, in quibus aliç cõitates soluent uidentur debere intelligi & exponi ita soluere debebunt. p id qđ no. gl. ff. ad macedonia. l. sed iulia. § qđ dr̃. q̃ incipit. qd ergo si nihil. & qđ hr̃ in l. 3. § si q a titio. ff. de admen. leg. in tex. & p Bar. ubi uĩ hoc determinari, quod sufficiat dicere cessisse & terminum uenisse, & in mora constitutionis esse. Sed cõtrium puto uerius, quia hoc non fuit de intentione procur. imo intellexerunt de reali solutione, alĩs cũ termini solutionis essent cõcsad alias cõitates, & ad istam talia uerba nihil aliud importarent, nisi promittimus soluere in terminis, in quibus debebimus uel debemus soluere, non iĩ pedimisset ergo se referre solutionẽ fiendam p alias cõitates. unde dico, quod cũ ad illam se retulerint, non intellexerũt duntaxat de tpe quo soluere debebunt, alĩa dicta uerba superflue fuissent apposita, cũ ex his nõ appositis illud idem intelligeret̃, qđ dicendũ non est, ut. l. si qñ. ff. de leg. 1. cũ simil. unde ergo ut aliquid operent̃, intelligant̃ de reali solutione fienda per alias, & illa est q̃ dictã promissionem purificat, non aũt elapsis terminis seu mora aliarũ cõmunitatũ. & pro hoc qđ hr̃ in simili in l. cũ q. § pro parte. ff. de his qb. ut indig. ubi uerbũ p̃legata intelligitur put de facto facta fuerunt, non aũt put de iuris rigore subsistant. illud aũt constat intentionẽ inspiciendã esse io cõctibus plus q̃ uerba. l. sed in uenditione. in fi. cũ ibi no. ff. cõ a p̃diorũ. C. q̃ res pig. obli. possit. l. fi. multo fortius qñ uerba conueniunt illi intentioni cuius interest. arg. l. ab omnibus. ff. de leg. 1. put est in casu nr̃o, quia uerbũ solent potius adaptat̃ ad uerã & actualẽ solutionẽ de qua parte sumpserunt q̃ ad aliã. Sed si ita dicimus, nonne resultabit iniqtas? q d. n. si aliæ cõitates nõ soluunt princip. seu hæredi eius, quia ipse princeps non vult, aut nõ curat, debebit ne factũ uel negligẽtia principis huic dño nocere. Ro. uel hæredibus suis, esset iniquũ. Sed rñdeo, quod non est iniquũ. nam habet sibi iputare cũ pmissionẽ illo mõ recepit, cũ sibi pure deberet a principe, debebat. n. recusare recipere nisi pure. unde ex quo tali mõ recepit, talis iniquitas, si qua esset, nno respectu. s. quia cũ sibi pure deberet, non tñ pure debet̃ a cõitate, tñ sustinet̃ p p eius cõsensũ, put in simili & bñ ad ppositũ hr̃. ff. de leg. 2. l. cũ pr̃. § titio. ibi. sed iniquitatẽ occurrere. & qđ no. gl. in l. si debitor. ad l. falcid. nã illa cõitas non tenebat̃ ex delegatione pmittere dño. Ro. nisi eo mõ & forma, put tenebat̃ soluere principi, quia nõ debebat fieri deterioris cõditionis ex pmissione p̃dicta apud dñm Ro. q̃ esset ea nõ facta apud dñm principẽ. ut ẽ casus. in l. 2. i pri. ff. sol. ma. si uero dicta cõitas pmissiõe facta dicto dño Ro. ñ fuisset p principẽ coacta soluere nisi & alij soluerit, ita nec nũc ex dicta pmissiõe, ñ dẽt p dñm Ro. uel ei' hęredes cõpelli soluere, si dicta pmissiõe nõ facta nõ cõpelleret̃ p principẽ, ex eo quia nec aliç cõitates soluerũt, seu quia princeps ei remisit, vel quia aliæ resistent, nã isti communitati similis remisio facta fuisset, si dño Ro. non facta fuisset, uel resistentiam faceret sicut & aliæ, ergo & nunc debet posse facere ratione prædicta, cũm esse non debet deterioris conditionis ex delegatione, qu

¶ Vniuersali. Adde Dy. in cõsi. 41. & dom. Bar. Soci. consil. 42. vers. primo q i cũ seq. & in consi. 160. uers. succedit alia. circa princ. in 1. parte.
¶ Adde tu quod non æquipollet uniuersali in dicto testu ita fin. dixit Panor. in c. audientia in 4. co. uer mihi non placet de præscri. post Inno. ibi allegat rõnẽ dicẽs, quod hoc est quia ratio seu dictum testis dẽt de necessitate cõcludere. c. in nostra, de pba. H. Fer.

esset ea nõ facta. casus est in simili. l. si prior. ff. so. ma. pro quo ẽt bñ facit. l. illud. i prin. ff. de cõstituta pecunia. ubi eadẽ cõdũ & dies inest in cõstituto, qd inerat in prima obl. sed hic inerat quo ad principem. nam ex eo q̃ se obligauit mõ pdicto. s. in terminis, in quibus aliæ cõitates soluent, perinde est ac si se obligasset hoc mõ usq; in tantam quantitatem id quod principi dare debebat, & sic eo mõ, forma, tpe, qbus & principi, & non aliter. sed si sic facta esset promissio, ita intelligeretur, ut d. l. si prior. ergo etiam nunc, licet facta fuerit de certa quantitate. illud aũt constat, q̃ non purificata obligatione seu promissione dictæ cõitatis actio competens primo dño Ro. cum esset pura, remanet firma & sublata iure nouationis. per l. quotiens. in prin. ff. de nouationibus.

SVMMARIA.

1 *Statuto si d[illegible] ponatur, q̃ maritus lucretur dotem uxoris, si absque liberis decesserit, & dos sit data. sufficit q̃ sit nupta per uerba de præsenti, nec dotẽ amittit ex eo q̃ mulier [illegible] habere non potuisset cum nu. seq.*

2 *Dos apud uirginem esse potest.*

3 *Expẽsæ in statuto de lucro dotis nõ cõsiderantur, sed solũ cõtractus matrimonii.*

4 *Vocabulorum quæstio pertinacibus relinquenda est.*

CONSILIVM CLIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Sup primo quito licet dñs Bar. De Saliceto in l. cum te. C. de don. añ nup. p rõnes satis exquisitas, qbus rñdere potius est laboriosum q̃ subtile, tenuerit maritum non dẽre dotem lucrari; ego tñ puto ɔ̃rium uerius esse de iure sequẽdo opi. Bar. qui ita sentit in l. nihil. ff. rerum amo. & Bal. qui expressè sic determinat in l. Dep nobs. C. de episc. & cle. ubi dicit esse casum. & l. non sine. C. de bonis quæ lib. Ac ẽt per rõnem; q̃ ubi uerba legis uel statuti locum hñt, uĩr & ipsius legis uel statuti dispositiu dẽt locum habere. Posito ẽt q̃ ratio motiua legis condendæ uel statuti, quæ tamen in ipsis fuerit expressa, cessset; ut est casus in l. prospexit. ff. qui & a quibus. debemus. n. in dubio uerbis seruire. l. 1. §. si is qui nauẽ. ff. de exer. Nam & cum cessant uerba cassat & dispõ. l. hos accusare. §. oĩbus. ff. de acc. de dsm. insc. l. 4. §. totiens. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. logẽ. Sed in pposito statutũ reqrit tria, ad hoc ut maritus lucretur. s. q̃ mulier q̃ pdecessit, esset nupta. Itẽ q̃ pdecesserit sine filiis ex illo matrimonio. Item q̃ haberet dotem. Sed hic locum sibi uendicãt oĩa ista tria. De primo patet. ff. de condi. & demon. l. cui fuit sub hãc. ubi ɔdõ si nupserit, impletur per solum consensum per uerba de præsenti sine copula carnali, & sic ɔ'õ nuptiarum accipitur, prout est in fieri, ut ibi; ergo prout est in facto esse explicitis uerbis & habitis pro absolutis dr̃ nupta, cũ sit participium uerbi nubo, & ab eo dicitur nupta. Secundũ patet in l. centurio. ff. de uulg. & pup. & extra de testa. c. si pater. li. 6. ubi ɔdõ si decesserit sine liberis uerificatur etiam in illo qui liberos habere nõ pt. † tertium patet in §. denique. cum l. seq. quæ incipit. 10. ff. de ritu nupt. ubi dr̃, q̃ ẽt uirgo dr̃ hẽre dotem & actionem de dote, ut si ɔ̃xit per uerba de pñti nec dũ ɔsumauit matrimoniũ; igitur statutum disponens de dote porrigit ẽt ad dotẽ talis uirginis. † Quæ aũt fuerit cã statuti condendi ignoramus; qa in statuto non exprimitur, sed præsumimus q̃ fuerit pp expensas quas solent mariti facere in ducendo uxorem; sed quia hæc cã non fuit in statuto expressa, sed a nobis potius q̃ a iure præsumpta, quasi alia subesse non poterit, arg. C. de fideic. l. quamuis. cũ ibi no. in gl. non est de ipsa curandum, posito q̃ cessaret, quia nõ essent expensæ factæ, postq̃ uerba statuti locũ hñt, ut est casus expressus in d. l. prospexit. & Bar. ẽt sentit in l. libellorum. ff. de uer. sig. in prima quæstione principali. in fin. dum dicit. Sed prior rõ magis placet; quia hæc rõ ut agnatorũ salua sit dignitas, non est expressa in statuto &c. Et si illud diceremus, sequeretur q̃ etiam si consumatum esset matrimonium, non tñ essent factæ expensæ, non lucraretur, quod est ridiculum dicere. Statutum enim non requisiuit, ut expensæ sint factæ ad hoc ut lucretur, sed solum illa tria, licet motum fuerit ex eo quod fieri solent. sed certe solẽt fieri etiam anteq̃ ducatur in præparamentis. iuxta no. per Barto. in l. Lucius. de lega. 2. de conditio. & demon. l. titio centum. §. titio genero. in fin. & per experientiam uidemus tam Florentiæ quãm Bononiæ, ubi non peruenitur ad uerba de præsenti & annuli dationem, nisi ea die qua ducitur uel pcedenti: & tamen omnia præparamenta sunt facta & expensæ uestium & iocalium ut tota quasi dos sit consumpta. Si ergo uera esset opinio contraria, uel diceremus maritum lucrari etiam antequam ad uerba de præsenti peruentum esset; quia expensæ sunt factæ si hæc ratio debere attendi potius q̃ uerba statuti. l. scire leges. ff. de uulg. qd̃ esset absonum dicere; uel postq̃ esset peruentum ad uerba de pñti, si ea dẽ die anteq̃ esset ducta moreretur, & sic nec ductio nec carnalis copula esset attendenda, sed solum an essent factæ expensæ, uel non; & essemus semper in incerto & in inuolutione, quod nõ est dicẽdum statutum uoluisse postq̃ non expressit. Præterea idem dñs Barth. in fi. d. l. cum te. dicit si esset ducta in domum uiri, nondũ tñ cognita, locum haberet statutum; quia de proximo erat cognoscenda, & sic habebatur pro cognita. Sed certe etiam si non sit ducta in domum, sit tamen de proximo ducenda, puta de sero, & ipsa mortua est de mane deberet idem dici; quia rõ esset eadem, uel q̃ si esset ducta per amicos mariti absentis, & non de proximo reducturi; prout hr̃ in d. l. denique in tex. & gl. 1. ff. de ritu nupt. & sic non de proximo cognoscẽda cessaret eius ratio, & sĩr essemus in incerto. Non ergo est curandũ, si sit ducta, uel nõ, cognita, uel nõ factæ sint expẽsæ, uel non, & qui ista considerant, nõ rectè cõsiderãt, sed solum considerandũ est, an esset nupta per consensus & p uerba de præsenti, ita uult tex. expresse in simili. ff. de dona. inter uirum & uxo. l. penult. quę incipit. scia. nam senatus prohibet donationem inter uirum & uxorem. & ratio motiua fuit ne mutuo amore se spolient. quæ ratio tunc maximè uiget, cum matrimonium est consumatum, & tamen etiam antequam ɔsumatum sit, uel ad domum ducta, locũ hẽt prohibitio, quia locum hñt uerba senatus, ut d. l. scia. ubi etiam dr̃, non probabiliter fuisse ibi quæsitum de ductione uel tabularum dotis confectione, quæ nil ad factum faciunt, & ille tẽxt. optimè facit ad propositum. Ad rationes autem dicti domini Bartholo. non multum curo respondere, quia satis sunt friuolæ, si bene inspiciãtur, cùm uadat post grãmaticales expositiones uocabulorum dicendo quod uxor dicit quia in usu uiri, & maritus dr̃ maris ritus &c. quæ uerba ẽt penes legistas dñt esse derisoria, quia statutum & statuentes non considerauerunt tales expositiones, quæ paucis notæ sunt, sed potius cõem usum loquendi, sñ quem uxor & maritus dñr statim q̃ matrimonium est contractum per uerba de pñti, ut patet in dicto ti. de donatio. inter uirũ & uxo. l. scia. l. cũ hic status. §. si mulier. iuncta. l. librorum. §. q̃ tñ cassi. de leg. 3. & quod not. in l. q̃ si nepotes. ff. de testa. tut. † quæstio namque uocabulorum pertinacibus est relinquenda, ut dicit gl. ff. sol. matr. super rubrica. Denique si probaretur per dictam uxorem stetisse quominus ad domum mariti duceretur, aliter q̃ per responsione factas & articulos, quos puto non sufficere per l. quod te. si certum petatur. ubi non dr̃ in mora interpellatus, nisi per eum stet, qd̃ ex dictis rõnibus nõ apparet, quia non fuit articulum, adhuc esset res clarior, quia Bal. in d. l. non sine. C. de bonis quæ li. hoc tangit dicens, q̃ etiam eo casu quo requireretur ductio & consumatio, quia statutum diceret in matrimonio copulata &c. sufficeret si per eam stetisset quominus duceretur. ad quod facit. l. in excusatione. in fi. ff. de uerbo. obl. de præscr. uerbis. l. si rem. §. fi. de condi. & demon. l. iure ciuili. per quæ omnia relinquantur cætera dubia superflua, igitur super istis non insisto.

SVMMARIA.

1 *Testatorem noluisse mutare testamentum iam decem annis confectum, quibus modis appareat, hoc consilio continetur.*

2 *Testamentum reuocatum quanam faciant [illegible].*

3 *Testator turbatus cogitatione mortis propinquæ præsumitur non fuisse compos mentis suæ.*

CONSILIVM CLV.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso puncto & allegationibus suprascriptis satis plenius & copiosius inclino in partem, p qua suprascriptus egregius doctor allegauit, uidelicet dñs Angelus tanq̃ magis conformem uoluntati & intentioni testatoris, quæ manifestè colligitur ex coniecturis de quibus supra, uidelicet q̃ primum testm̃ nõ sit reuocatum, & q̃ ex. s. narratis in puncto satis apparebit testatorẽ noluisse decedere cum illo testõ, non obstantibus uerbis quæ dicuntur ab eo prolata facientibus in contrarium. Clarum namq; est, q̃ l. sancimus. C. de test. quæ dicit q̃ concurrentibus his duobus uidelicet q̃ lapsum sit decennium a tpe conditi testamenti, & post eius lapsum testator declarauit suam intentionem, q̃ non uult primum testamentum ualere, si hoc probatur per tres testes reuocatur testamentum. Tunc est uerum, quando testator hoc dixit ex proposito & animo reuocandi testamentum. Secus si alia intentione, uel non ex proposito, argu. ff. de actio. & obli. l. obligationum

tionū substantia.in fi.quia verba non debent importare vltra intē
tionē.l.non ois.ff.si cer.pet.extra de uerb.sig.c.intelligentia. Item
tunc est verū qñ in tali intentione perseuerauit,alias nihil operan
tur verba pdicta,cū in vltimis uoluntatibus sp posteriora dero-
gant prioribus.l.si mihi & tibi.§.in legatis.ff.de leg.1.facit l.pacta
nouissima.C.de pac.Sed hic licet post factam scripturā dixerit,ꝙ
uolebat testm̄ suū mutare,& ꝙ nō volebat ipsū ualere,attū ea eo
ꝙ postea vt asseritur facit.s.qa de manu sua sup copia testi appo-
suit,ꝙ reuocabat legata facta fratribus minoribus, & de alijs ni-
hil dixit, satis apparet qua intentione hoc dixerit verba illa.s.nō
pp institutionē & alia in dicto testō disposita; sed solū pp relicta
facta fratribus,q̄ reuocare intendebat, quia capellā sibi pmissam
contulerāt alteri,& hoc est satis verisimile.Præterea ēt si dicta ver
ba dixisset animo reuocandi totū testm̄,ea quo tñ postea cassauit
duntaxat relicta fratribus facta,censetur iudicio nouæ volunta-
tis reasseuerasse & confirmasse cætera in dicto testō disposita, vt
est casus expressus.in l.tribus.§.fi.ff.de testamen.mili.facit.l. alū-
næ.§.qui filias.in fi.ff.de adimē.leg.& licet talis scriptura ppria te-
statoris sine alia solēnitate non esset sufficiens ad condendum te-
stm̄ nouū,nisi inter liberos & cū alijs requisitis.C.de testa.authē.
ꝙ sine subscriptione.tñ bene sufficit ad faciendū reconualescere
testm̄ iā factū & sublatū,qđ facilius fit q̄ de nono fiat.l.si testm̄.&
ibi no.ff.de testa. Et quia sicut faciliter & nuda voluntate fuit sub
latū pp cursum decennij;ita faciliter debet reuiuiscere & suæ pri
stinæ formæ & validitati reddi.ff.de pactis.si unus.§.ꝙ & in spē
dotis.pquo ēt expresse hr̄ in l.qui liberis.§.testator.ff. de secun.
tab.ubi sufficit qualicunq; possit contestare de intentione testa-
toris,ꝙ noluit decedere cū primo testō reuocato ad faciendū ip-
sum reconualescere,qđ valde faciliter fit.& no.in d.l.si testm̄. Et
idē dicendū est de alijs verbis,vt dr̄ prolatis tpe infirmitatis, de
qua mortuus est, ad interrogationē magistri Thomasij, qui vt ve
risimiliter creditur,hoc fecit in fauorē suorū nepotū, ꝙ uolebat
eos esse suos hæredes&c. Nā ꝙ nō dixerit illud ex pposito, sed
ex infestatiōe nepotū, apparet ex his q̄ postea sequuta sunt,qa cū
primò vnus, postea duo notarij fuerint vocati,& essent rogati de
dictis verbis, noluit loqui, sed reuoluit se ad alterā partē. Con-
stat.n.ex sequentibus, ꝙ declarat qualis fuerit animus in pceden
tibus.l.si cōcubinā.§.res amotas.ff.rerū amo.ad macedo.l. sed iu
lia.§.pinde.de priuile.cre.vcutri.in fi.C.de natu.li,cū quis circa.
de lib.lege.aurelius.§.si testator.Præterea diligenter aduertendū,
cū dicta verba fuerint plata a dicto testatore constituto in mor-
tis articulo,qđ patet;quia per modicū intervallū post decessit, &
non pprio motu,sed ad instantiam & requisitionē magistri Tho
masi facientis hoc in fauorē nepotū,non sunt admittenda,nec suf
ficiunt ad institutionē istorū nepotū,cū non appareat ꝙ præcesse-
rit voluntas testatoris de sic faciendo;imo apparet de ꝯrio pp p-
a cedens testm̄. † & quia ipse testator mortis ppinquæ cogitatione
a turbatus præsumitur non fuisse cōpos mentis suæ[a].l.hac consul-
tissima.§.at cū humana.C.qui test.face.pos.& mortuo similis ha-
bebatur.l.iubemus.post prin.de testa.& ibi per Pe.& Cyn.qui di-
cunt ꝙ tunc est uera gl.ibi posita q̄ incipit.nota ꝙ si testator ad in
terrogationē alterius an uelit talē facere hæredē, respondeat ꝙ
sic. habeatur p instituto qñ non erat nimis grauatus infirmitate,
ita ꝙ poterat loqui articulatè intelligibiliter.sed hic non pōt es-
se,quin fortiter esset grauatus, & ꝙ cum bono sensu potuerit lo-
qui,postq erat ita propinquus morti, & sic pro mortuo debebat
reputari.arg.de testa.mili.l.penul. Itē Bal.in d.l.iubemus.notabi
liter dicit,ꝙ tunc pcedit & est uera illa glo. qñ interrogatio fita
notario adhibito p testatorē ad scribendū suā voluntatē,alias se-
cus. Et plus alij dicūt,ꝙ est necesse ꝙ præcesserit scriptura facta
per manum eius de tali institutione facienda de voluntatē testato
ris,& postea interrogatio sit sequuta,vt cōiter fit; & ita loquitur.
§.at cū humana.sed qñ interrogatio fuit facta nō a notario, sed a
propinquis testatoris,qui affectabant institui, uel ab alio submis
so per eos, & non apparet ꝙ præcesserit voluntas de talibus insti
tuendis,non habentur p institutis, alias daretur materia falsum
fabricandi,quæ potissimè fugienda est in vltimis voluntatibus.l.
fi.C.de fideicō.ita refert Ioā.And.in addi.Spe.in tit.de testa.§.in
primis.in addi.q̄ incipit pileus.in fi.tenuisse Alber.papien.dicēs,
ꝙ ēt si notarius adhibitus non a testatore,sed a propinquis ad eo-
rū instantiā scripsit testm̄ & institutionē de ipsis postea legit corā
testatore & interrogauit,an ita.& ipse rñdit,ꝙ sic.ꝙ istud nō suf-
ficit quia de facili infirmus & quasi mortuus rñdit ꝙ sic; tūc ergo
dicit sufficere talē rñsionē, qñ cōstabat de intentione testatoris,
anteq̄ esset interrogatus,qđ ita uolebat facere.& ita dicit loqui.l.
pāphilo.§.ppositū ff.de leg.3.q̄ verba sunt notabilia & vera, &
cū magna discretione dicta,ex qbus infero,ꝙ cū dicta verba fue-
rint hic plata in articulo quasi mortis,& nō ad interrogationē fa
ctā per notariū adhibitū a dictis nepotibus, & non apparet ꝙ ta-
lis fuerit intētio eius ante dictā interrogationē & rñsionē, sed po
tius apparet de ꝯrio,tū ex testō qđ prius fecerat solēniter,tū ex at
testatiōbus pdictorū magistrorū & vxoris dicti testōris,verba p-
dicta ꝙ volebat instituere & instituebat nepotes suos nō sufficiūt
ad cassationē primi testi. p ea q̄ colligunt ex dictis Pe.& Cy.& Bal.
in d.l.iubemus.& in addi.Spe.de qua.s. & si aliud nō interuenis-
set. Sed hic interuenit plus ꝙ fortificat id qđ dicā, qa miserūt ter
p notario,& qñ erat ibi pñs testator se reuoluebat & nolebat lo-
qui,ea quo colligit ꝙ illa nō erāt de sua intētione. p hoc & bene
facit,qa hæc pcedebat testm̄ solēne & ualidū,qđ nō est credendū
testōrē voluisse vnico verbo reuocare.ar.l.si qñ.de inof. test.si.n.
hoc facere uoluisset,nō cōduxisset se ad punctū mortis, sicut nec
cū fecit primū testm̄,nec expectasset interrogari,licet pprio mo-
tu fecisset vt magis a nepotibus diligeret.ar.ff.de uerb.ob.l.vtrū.
vñ & si aīs illa gl.q̄ est in fi.ī l. iubem⁹.C. đ testa.q̄ inci.nō esset ve
ra,dēt intelligi qñ nō pcedebat testm̄ solēne; tūc.n.est fauorabi-
lis interpretatio,vt decedat magis testatus q̄ intestatus,q̄ rō cessat
qñ pcedit, imo esset odiū potius,& absurditas. & iniquitas resul-
taret,ꝙ tā maturè gesta & disposita in primo testō,in quo pseue-
rauit p annos 15. in mortis articulo & per verba ita indeliberata
plata & ad suggestionē alteri⁹ reuocarent p hoc;qa in fi. videm⁹
ꝙ plus psumit p mrīmonio in actu,qui nō tendit in piudiciū pri
mi mrīmonij q̄ qñ tēdit.c.sup eo.cū ibi no. de eo q cognoscit cō
san.vxo.suæ. Cōfirmant pdicta fauore piæ cāæ institutæ in primo
l.sunt psonæ. de relig. & sump. fu. Et ita dico & cōsulo ego Pau.
de Cast. vtriusq; iuris doc. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.
¶ Itē cōsului ibidē p D. Angela,ꝙ quoddā testō cuiusdā, qui in
stituerat quosdā suos neptes ex filios ltīmario,nō valet, qa fuit p
terita filia ltīma, tū ꝙ filia teneret virtute clausulæ codicillaris re
stituere suā dimidiā nepotibus,& ꝙ ltīma tm̄ debebat detrahi, &
ꝙ in ea cōputat dos,& ꝙ ltīmario ualebat,licet nō esset facta men
tio in eius impetratione,ꝙ extaret ples,ex quo facta erat ad instā
tiā pris,& ltīme reseruatū erat ius succedēdi æqualiter. ¶ Postea
p altera pte cōsului in eadē cā, ꝙ rectores societatis nō potuerūt
adire hæreditatē. p no.in l.itē magna.de pac.& quia nō habent le
gitimā administrationē.cū sit societas priuata. p no.in l.1.C.ēt p
pcu.in integ.&c.per Cy.& Bal.& sic nō ple.pñt,q̄ naturalis pcu.
ergo &c.l.paulus.de acq.hæredi. Itē ꝙ non potuerunt ante litem
contest.creare syndicos ad lites per no.per Cy.C.de procu. neq;
in 4.q.Item ꝙ ille syndicus non potuit appellare ne testes exami-
nētur.per l.fi.de act.pet.quia hoc permittebat per l.publicati. de
testamen. Itē ꝙ intimatio ap.non est inhibitio. ¶ Quod quidam a
Petrus eius ciuis Florentinus minor 18. qui in ciuitate Neapoli-
tana erexit banchum fuerit obligatus efficaciter mercatoribus
Florentinis. Tū quia ut maior ꝯxit. Tū quia res & mercantias ve
rè receperat. Tū quia statutū Flor. annullans ꝯctus minorū sine
curatore debet intelligi de celebratis Florentiæ non extra ipsum
territoriū. ¶ Quod quidam adultus, q uendidit rē valentē. 170.
p 40. & iurauit nō venire ꝯ ratione minoris ætatis, vel alia qua-
cunq; rōne enormis læsionis, nihilominus possit venire ꝯ; quia
ista est nimis enormis,cū non sit quarta pars pdij, ut in simi. no.
Bar.in §.arbitrorū. vbi dicit ꝙ appellatione magnæ læsionis non
venit nimis magna,& subscripsi me cōsilijs Raphael. cu. & Fulg.

a ¶ Sic. Vide cons. d. Bar to. Soz. in cons. 229. inci. uer. 6. aduertēdū circa me. cū uer. seq. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Commune teneri pro robaria uel latrocinio dato si statuto caueatur, non habet locum cum robaria fit uel latrocinium in hospitio communis, nec potest hospitator habere regressum contra commune, ex eo ꝙ soluit damnum passo in suo hospitio, quia a iudice condemnatus fuit ad solutionem damni.*

2 *Forensis non gaudet beneficio statuti ciuitatis, a qua est forensis.*

CONSILIVM CLVI.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Statutum suprarelatum nullo modo fundat intentionem dicti hospitatoris ꝯ dictam cōitatem pluribus rōnibus. Prima,quia ipsum prouidet illis qui fuerunt damnū passi immediatè ex robaria,uel latrocinio,uel alio modo illicito,vt patet ex principio iuncto versi.& ꝙ ad omnem petitionē damnū passi &c.

voluit.n.statutū illis ꝓuidere, vt dānū potius sit cōe oīm seu ipsius cōitatis, q̄ singulorū ꝓ sustentatione subditorū. sicut in si.ff. ad legē rhodi.de iac.per totū. vñ ille nobilis, qui equū perdidit, bene poterat coloratè prætendere dictā cō.tatē fore sibi obligatā ex forma dicti statuti, non obstāte ꝙ hospitator esset sibi obligatus ex forma iuris cōis, & ex edicto nau.cau. sta. & sic potuit eligere quē voluit. Postq̄ aūt eligit hospitatorē & ab eo exegit ꝑ iudicē non est dicendū, ꝙ hospitator præfatus possit id qđ soluit recuperare a dicta cōitate. Tū quia hoc dānū nō habuit per robariā vel modo illicito quo casu loquit statutū, vt dixi, sed habuit ꝑ iudicē; & sic modo licito, quia iudex est minister iuris, & ꝓ eo præsumitur. extra de renun. c. in præsentia. & iuris executio non habet iniuriā.ff.de iniurijs.l. iniuriarū. §. 1. licet habuit pp robariā vel eius occasione, sed ista sunt diuersa, & de vno ad aliud infertur.ff. de pecul.l.eo ipso in fi. Tū quia ꝓpriæ culpæ cōmissæ in non bene custodiri faciendo suū hospitiū, qđ facere debebat, & sollicitus videbat postq tale mysteriū exercebat pœnā vel dānum passus est. vnde nō dictat rō, ꝙ possit a cōitate recuperare, q̄ in nulla culpa fuit sed potius econuerso, si cōitat fuisset electa ab illo nobili & soluisset, potuisset recuperare ab hospitatore qui fuit in culpa. ꝓ tex. qui bene probat vtrunq; dictū.ff.de noxa.l.si cōis familia.cū l. seq.de tutel.& rō.d.l.1.§. nunc tractemus.vér. plane. & l.ex duobus. Damnum.n. ꝙ iste hospitator sensit sua culpa sensisse vr, ideo in aliū retorquere non debet. vt in reg.iur. deterioris.n.conditionis debet esse in casu isto præfatus hospitator in quo culpa deprehenditur, q̄ cōitas quæ non fuit in culpa, cùm per nullā eius diligentiam in custodiendo suos fines potuisset sic ꝓuidere, ꝙ tale occultum maleficium non fieret arg ff.de impēsis. l. & in totū. in fi, ergo &c. argu.l.item si obstetrix.in si.ff.ad l.aquil. nā si dolus præponderat culpæ vt ibi; ergo & culpa præponderat non culpæ. Item quia, & si cōitas fuisset in culpa, quia tū sustinet partes rei, debet esse potior & melioris conditionis.l. si seruū. §. sequitur.ff.de verb. ob. Nam nil Cathilina cethego &c.C.de inoffi. testā.ibi arena. & pares culpæ mutua compensatione tolluntur.l. viro atq; vxore.ff.sol.mat.de cōpen.l.si ambo.cum si. Præterea p̄fatum statutū prouidet illis, qui damnum patiuntur indebitè, nō illis qui debite rōne sui delicti vel culpæ, qa tales pati pœnas publicè vtile est.l.si a reo.§.ꝙ vulgo.ff.đ fideiuſ.depoſi.l.bonafides. verſ.latro ſpolia.ideo non eſt dicendum, ꝙ ſtatutum prædictum cenſeatur ſibi prouidiſſe ꝯ cōitatem, cum tali prouiſione non ſit dignus.ar.bonum.ff.de neg.geſt.l.ſiue hæreditaria.in fi.de leg.2. l.lucius.§.lucius titius damnā. Item præſatum ſtatutum prouidet damnum paſſis in ſubſidium.ſ.cum ignoratur quis dederit damnum, voluit.n.vt.ſ.dixi potius grauare cōitatem totam, cui leue erat damnū portare, q̄ ꝙ ille ſolus patiatur ꝙ eſſet graue & onerosum. vbi autem ſciretur quis dānum dederit, noluit grauare cōitatem, cum ꝯ illum ſit regreſſus, vt ex rubro & nigro dicti ſtatuti apparet. facit qđ in fi.no.per Bar.l.ſi fuisset.ff.de ſica. Sed in caſu noſtro licèt ignoretur quis dederit damnū illi nobili furando equū, non tū ignorat quis dederit dānum hoſpitatori imo ſcitur ꝙ fuit iudex. vnde aut iuſtè fecit, & non hēt hoſpitator de quo quærat, niſi de ipſo, aut iniuſtè, & tunc habuit de quo quæreretur.l.iudicem in ſyndicatu,l.mancipia.in fi.cū ibi no.C.de ſer.fugi. non ergo recurrat ad cōitatem, ad quā nō niſi in ſubſidium recurrendū eſt vt dixi & probaui. aut ſi de iudice non fuit conqueſtus, ſibi imputet.ff.de euic.l.ſi per imprudentiā.& l.venteri.q̄ incipit.ſerui venditōr.q̄ optime facit in fi. facit l.argentarijs. §. cū aūt. ff. de eden. Ex quibus vr inferri, ꝙ ēt dictus nobilis non habebat regreſſum ꝯ dictā cōitatem ex forma dicti ſtatuti poſtq̄ de iure cōi poterat recuperare a dicto hoſpitatore, cū ſtatutum ſit ſubſidiariū vt dixi. Nec ob. ſi dicat, ꝙ ēt dñi rerū perditarū poſſunt eſſe in culpa in male cuſtodiendo res ſuas, & tñ ex forma dicti ſtatuti, quia multū generaliter loquitur, recuperare poſſunt a cōitate, ēt q̄ non fuit in culpa, & ita vt dr, fuit obſeruatū & practicatū. Nā dico ꝙ culpa damnum paſſi non excludit eū a beneficio dicti ſtatuti, ſi non eſt dare aliquē a quo poſſit recuperare, quia cōitas ex forma dicti ſtatuti ſuccedit tunc in locū danmū dantis aduerſus quē cùm ſit in dolo non excluditur dānum paſſus rōne ſuæ culpæ, cùm dolus ꝑponderat, vt d.l.item ſi obſtetrix.§.fi.ad l. aquil. eodē modo non excluditur aduerſus cōitatē, q̄ loco illius ſuccedit. Sed culpa hoſpitatoris ꝓp quā hoſpes habet regreſſum ꝯ eum tñ excludit hoſpitem a beneficio dicti ſtatuti, eo qa ceſſat ratio, tunc & intentio dicti ſtatuti, ꝗ voluit ꝓuidere ſolū in ſubſidiū, & in caſu quo dānum paſſus ſit alio remedio deſtitutus pp rōnem quā. ſ. dixi. qđ hic non eſt. & ceſſante rōne ſtatuti vel eius verbis ceſſat ipſius diſpoſitio.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iur.pa.l.hos accuſare.§.oībus.ff.de accu.de damno infec.l.4.§.totiens. de aqua quoti.l.1.§.loquitur.

2 † Præterea poſito ꝙ prædicta ceſſarent, & ꝙ damnū paſſus nō excluderetur ab agendo ꝯ cōitatē, ex hoc ſolo vt habeat regreſſum ꝯ aliquē culpoſum, tñ in caſu noſtro nobilis iſte pp aliud excludebat.ſ.ꝙ erat forenſis & extraneus qui nō debet gaudere cōmodo & beneficio dicti ſtatuti, ſicut nec patitur onera cōitatis. arg. l. ſi vnus.§.ſi vnus.ff.pro ſo.C.de iur l.fi.§.cum in ſecūda. in fi. a ꝯrio ſenſu, qñ ſtatutū inducit certū modum ſeruandum in iudicijs vel ſolēnitatē in actibus.l.3.§.fi.ff.de teſta.C.queād. teſta. ape. l. 2. Nā hic ſtatuentes voluerunt ꝓuidere ſubiectis eorū pp rationem ſupra tactā, non extraneis. Itē tā de iure cōi per ti. qđ quiſq; iuris, q̄ ex forma ſtatuti ciuitatis Bononiæ tale ius debet reddi forenſibus ꝯ ciues, quale eꝯ redderet in ꝓpria patria ciuibus ꝯ eos. Sed ꝙ tale ſtatutū ſit in patria illius nobilis, nō apparet, nec eſt ꝓſumendum, cum ſit contra iūs cōe, vt no. in l.nec quid.ff.de incen. rui.& nau.ꝑ Bar. Igitur iſte hoſpitator nec etiam ex iure ſibi ceſſo a dicto nobili debet audiri contra cōitatem præfatam; quia cedere non potuit actionē quā non habebat.l.alienatio.ff.de contra hē. emp. & quia non debet eſſe melioris conditionis hoſpitator ꝯtra cōitatē ex iure ceſſo a nobili, q̄ eſſet ipſe nobilis.l.fi.§.1.ff.ad velle. Sed nobilis non fuiſſet audiendus cōtra dictam communitatē rōnibus ſupradictis, ergo &c. Cōcludo ergo vt in priu. dixi. ¶ Et ita dico & conſulo ego Pau. de Caſt. vtriuſque iuris doctor, & ad fidem me ſubſcripſi & ſigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Falsum non dicitur commissi absque dolo & nocumento alterius.*
2 *Scripturam exhibens si dimittat in membrana ... spacium alicuius nominis ignorans, & deinde addat non dicitur falsum committere.*

CONSILIVM CLVII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viſa inquiſitione formata per dñm Poteſtatem Aretinum ꝯ Ant. dñi Andreę de Caſolis, & condemnatione inde ſecuta, vr mihi dicendum, ꝙ dicto Antonio fuerit facta iniuſtitia, etiam ꝙ iniuſtè fuerit inquiſitus, & condemnatus, pluribus rōnibus. 1 † Prima, ꝙ falſitas non committitur ſine dolo & intentione alteri nocendi contra veritatem & rationem. C.de fal.l. nec exemplum. Vnde falſum vel falſitas punibilis includit neceſſariò dolum; vt no. Barto.in l.1.ff.ſi quis teſta.liber.in §. 1. & l. 1. ad tur. Requiritur etiam, quòd alteri ſit nociua. l. damus. & ibi no. eo. titu. & no.per Barto.in l.j.§.ſi quis rationibus.ff.eo. 2 † Sed hic neutrum iſtorum interuenit. qđ patet, quia prout expreſſè deprehenditur ex tenore dictæ inquiſitionis referentis tenorem capituli, virtus quæſtionis non ſtabat in hoc.ſ.verum ille Stephanus, cuius nomen dicitur fuiſſe additum in dicta copia, fuerit maritus illius dominæ Geriæ vel alius quiſque, ſed ſolum an ex domina Geria & eius legitimo viro fuerit natus vel nata talis. ¶ Si enim fuiſſet quæſtio an ex tali viro fuiſſet natus vel nata, non dimiſiſſet Anto. ſpacium. Sed ideo dimiſit, quia ex quo marito natus vel nata eſſet, non erat vis, ſed ſolum an ex dicta domina & eius legitimo viro. Igitur non poteſt dici fuiſſe in dolo dictus Anto. apponendo nomen viri, pro quo ponendo dimiſerat ſpacium in originali ſcripto, poſtq̄ in hoc non conſiſtebat vis quæſtionis. ar. eorum. quæ no. C.de teſta.l.ſi vnus.in gl. Nec poteſt dici, ꝙ hoc fecerit animo nocendi aduerſario, poſtq̄ ius ipſius non variabatur ex hoc, & idem fuiſſet ſi non fuiſſet appoſitum. Nam dico, ꝙ ēt tunc ſcilicet eo non appoſito, ſi teſtes ſuper capitulo examinati dixiſſent ꝙ ex domina Geria & ex eius legitimo viro cuius nomē ignorant natus fuit talis, probaſſent ipſum fuiſſe legitimum & naturalem dictæ dominæ, quoniam ad hoc probandum non erat vis, quis fuerit maritus dictæ dominæ, ſed an ex ea & ex legitimo marito natus fuerit; ergo &c. per glo. q̄ eſt in c.pia.de excep. lib.6.ſuper verbo ſpeciem.quæ incipit. hoc ideo.& ar.l.item veniunt.§.a quo.ff.de peti. hæredi. Et ſi ita eſt, qđ etiam dicto nomine non appoſito teſtes probare potuiſſent parentelam quo ad dictam dominam, quid ad rumbum qđ fuerit appoſitum cum hoc nec plus nec minus habet nocere aduerſario, nec alterare quæſtionem vel variare ius in cauſa, quæ tunc ventilabatur, & ſic per conſequens nō poteſt dici ꝙ dictus Antonius fuerit in dolo. Præterea dolus & falſitas eſſet, ſi mutaſſet veritatem ſcienter. l. quid

quid sit falsum. ff. de fal. sed q illeStephanus cuius nomẽ fuit adeitũ non fuerit uir illius dñæ, hoc non dr̃, nec intentat in inquisitione; ergo nõ immutauit ueritatẽ. item iõ fuit dimissum spaciũ in originali, quia ꝓ tunc de noie uiri nõ recordabatur capitulãs positurus nomen, cũ postea recordaret, uel informationẽ haberet. Et hoc facere poterat ẽt post terminũ datũ ad ꝓbandũ, postq̃ nõ hẽbat alterare substãtiã. ar. ff. de ʒhen. emp. q fundũ. & qđ ibi no. Bar. & de neg. gest. l. nã & seruius. §. si uino. in fi. & qđ no. idẽ Bar. in l. edita. C. de eden. in 2. col. ver. hoc ꝓmisso, & ad ipsum capitulantem qui dederat scripturã imperfectã cũ dimissione spacii pertinebat eã ꝓficere & ponere in illo spacio id qđ deficiebat, ergo nõ pôt reprehendi, si hoc fecit, sicut in simili dicimus in notario q supplet scripturã suã in his q̃ ad ipsũ ꝑtinent, vt no. in l. si librari⁹. de reg. iur. Et licet in originali scriptura, q̃ erat apud notariũ nil ponere potuisset sine lnia notarij, & iudicis, & faciendo ʒ potuisset puniri extra ordinẽ, nõ aũt de falsitate: qa non mutasset veritatem, sed suppleuisset scripturã, de qua supplenda vr̃ fuisse ꝓtestatus, eoipso q ipsam dedit cũ dimissione spacij, tñ apponẽdo in copia sibi tradita ẽt sine lnia notarij & iudicis, nullo mõ dẽbat puniri, qa nõ reqrebat illorũ lnia postq̃ nõ erat sub illorũ custodia, sed in originali q̃ est penes illos sic; nec vr̃ copiã falsificasse, qa istud eẽt verũ si manu fuisset ʒfacere lr̃am notarij simulando q illud idem nomẽ esset in originali, & q ita traditũ fuisset i copia per manũ notarij, ut d. l. qd sit falsum. & ibi no. in prin. p Bar. q hic non ꝓponit in inquisitione. vñ non est verũ, q notarius q dedit copiã fuerit ex hoc fc̃a verecundia, ut in inquisitione dr̃, cũ appareat q non est de manu sua. Præterea ista est scriptura priuata, ergo &c. d. l. damus. p gl. & doc. Itẽ parti aduersæ non est commissus dolus, postq̃ spaciũ fuerat dimissum apponendi nomen. cũ scitis &c. C. de transa. l. cũ donationis. Concludo ergo ut s.

SVMMARIVM.

1 *Procuratore reuocato, si coram eo tacente fiat aliquis actus, an ualeat, & an per superuenientem notit. an reuocationis infirmetur.*

CONSILIVM CLVIII.

IN Christi nomine Amen ¶ Pro euidẽtia eius, de quo q̃rit, ꝓmitto aliquos casus nõ dubios. ¶ 1 † Primus est, si pñtatio in ista fcã fuisset pñte ꝓcur. reuocato & tacẽte de reuocatione, & tũc sine dubio valeret, & ex postfacto p superuenientẽ notitiã reuocationis nõ irritaret, sicut qlibet alius actus iudiciatius secũ celebratus. l. 1. C. de satisda. qa censeret gessisse illũ actũ tanq̃ ꝓcur. ex quo tacuit de reuocatione, & passus est corã se tanq̃ corã ꝓcur. pñtationem fieri. ar. l. qui patit. ff. mãdati. ergo &c. l. si ꝓcuratorem. in fi. ff. de ꝓcur. & in c. mãdato. extra eo. tit. ¶ Idẽ p oia dico, si fcã fuisset pñtatio ipso ꝓcuratore absente & citato & cõtumace & ꝑseuerãte in cõtumacia p totũ terminũ ꝑfixũ a statuto ad pñtãdũ, nã tũc nõ potuisset purgari contumacia, quia ius alterius partis nõ esset integrũ, cùm expirauerit facultas pñtandi &c. ar. l. & si post tres. in fi. ff. si qs cau. & sic remaneret altera ps in dãno si pñtatio non ualeret. iõ ne hic sequat̃ fingit mandurare p iura. s. alle. & q̃ in ipsis notant̃. & ar. l. si mandassem. in fi. ff. man. ¶ Idem p oia dico, si terminus pñtãdi adhuc lapsus nõ eẽt, verũ tñ post ɔtumaciã ꝓcur. ad terminũ citatiõ. s. ꝓcessũ eẽt ad aliquẽ aliũ actũ iudiciariũ, vt ad dationẽ libelli vel si. Nã ẽt tũc putarem ꝑfatum ꝓcuratorem postea cõparẽtẽ ẽt i. terminũ ꝑfixũ ad ꝑsentãdũ & allegantem se reuocatũ nõ irritare q̃ gesta erant, & non purgare contumaciã, quia res non esset integra, i. q non stãt in terminis meræ ꝑsentationis, cũ sit ꝓcessum ad aliũ actũ; & sic p inde ac si pñtatio suret consummata & perfecta & sortitura suũ effectũ; & si irritaret ꝑsentatio, irritaret etiã datio libelli, & oporteret vtrãq; iterũ fieri; ergo nõ est locus purgationi ɔtumaciæ, sicut nec moræ re non integra. ut d. l. & si post tres. His ergo tribus casibus teneo, q pñtatio censeret ꝑfecta licet facta cũ ꝓcuratore reuocato, vel eo contumace, & ideo non irritaret ex superuenienti notitia seu allegatione reuocationis mãdati. l. pluribus. §. & si placet. cũ ibi no. ff. de uerb. oblig. l. uerbis. ad l. fal. de lega. 2. l. debitor. in prin. ¶ Sunt & alij tres casus indubitabiles econuerso, in quibus ꝑsentatio facta cum tali ꝓcuratore reuocato non teneret. s. si ante ipsam factam reuocatio peruenisset ad notitiam præsentantis. ¶ Idem dico, si in ipso actu ꝑsentationis talis ꝓcurator pñs ʒdicit præsentationi allegans & ostẽdens se reuocatũ, i tñ n. valeret hoc, quantũ si p prius deduxisset in notitiam. ar. l. si quis id quod. §. quod si dñ ꝓponit. ff. de iurisd. om. iud. ¶ Idem dico, si ꝓcurator talis non erat pñs tpe pñtationis, sed fuit citatus & in termino citationis comparuit, & allegauit se reuocatũ, quia pñtatio non dicebat̃ ꝑfecta & sortita effectũ ante lapsum termini citationis, & quousq; videret an talis citat⁹ velit aliquid opponere. Iõ. n. citatur, ut si aliquid uult obijcere in ʒrium cur fienda uel recipienda non sit, audiatur. Si ergo comparet in termino & allegat cãm iustam, quare nõ debeat fieri sibi sed dño, quia non est amplius ꝓcurator irritatur præsentatio iã facta; qm̃ ante eius ꝑfectionem peruenit ad casum, a quo non potuit incipere. argu. ff. de fideius. l. vrannius. §. sed cum duo. ¶ Superest nunc septimus casus dubitabilis, qui est casus noster, quia ꝑsentatio facta fuit absente procuratore citato & contumace, tñ postea comparente & allegante & docente se reuocatum antequã ad aliũ actum esset processum, & anteq̃ liberetur terminus præfixus ad præsentandum, imo tñ supererat vt mihi asseritur, q cõmode poterat iterum fieri, & dñs citari, & sic re oĩno integra, qa erat adhuc in terminis moræ præsentationis. & posito q pñtatio iam facta irritaretur, non remanebat præsentans in damno, cùm commode iterum fieri posset. & in hoc puto q licet de rigore iuris ꝑsentatio posset dici perfecta, sicut si ꝓcurator pñte & tacente facta esset, ut dixi in primo casu, qa contumax ꝓ præsente & tacente debet reputari. C. ubi de cri. agi. oportet. Auth. qua in ꝓuincia. ante fi. ibi. quia contumacia eius est pro ꝑsentia &c. attamẽ qa res erat integra & ius iterum ꝑsentandi ipsi dño erat saluum & cõmode fieri poterat, potuit dictus ꝓcurator comparendo de æquitate purgare contumaciam, & hr̃ perinde, ac si in termino citationis comparuisset, & de renunciatione docuisset. per l. mancipiorum. de opti. leg. & per dictã. l. & si post tres. si quis cau. & l. si seruum. §. sequit̃. ff. de verbo. obli. & sic debeat imputari ꝑlato q̃relanti, quare non fecit citari dñm, postq̃ sciuit illum reuocatũ, & poterat hoc commodè facere, & sic vr̃ concludendum dictã q̃relam fore desertam. Sicut in actu præsentationis ꝑuenisset ad notitiã præsentantis dicta reuocatio, vel sicut si ꝓuocator præfatus non fuisset contumax, sed in termino citationis comparuisset & de reuocatione docuisset, quo casu non esset dubium vt. s. dixi. Et ita vr̃ mihi Paulo vtriusq; iuris doctori. ¶ Quod quidã Matthe⁹ alijs minor restituat̃ in integrũ aduersus cursum ꝑscriptũ statuti Lucani de 10. annis aut 5. in cã tutelæ. p no. per Bar. in l. 1. §. si qa inundat̃. ff. de itine. actuque priua. & subscripsi me consilio. d. Io. de imo. qui cõsuluit statutũ non ualere p no. per Io. an. de excep. c. 2. sed ego nolui in hoc consulere, sed solũ super restitutione in integrum de quo iniuncto secundo loco quærebatur.

SVMMARIA.

1 *Substitutorum gradus si plures in testamento reperiantur, ordo potius succedendi, quàm copulatiua, est attendendus, & quibus mediis colligatur.*

Substitutio uulgaris prodest in legatis & fideicommissis.

2 *Substitutio qualis est in persona patris, talis censenda est in persona filii.*

3 *Casus unus potest poni pro altero pro saluando sensu loquentis.*

4 *Substitutio facta de patre & filiis ordine successiuo non cõprehẽdit bastardos.*

CONSILIVM CLIX.

IN Christi nomine Amen. ¶ 1 † Super primo q̃sito rñdeo q intellectus verborũ, de qbus q̃rit̃, s. in versi. si ipsis vel altero eorũ &c. est iste. qa iste testator eo casu, quo filius eius institut⁹ moreret̃ sine liberis, volunt facere tres gradus substitutorum. ¶ Primũ de. A. & B. suis cõsortibus, si tpe existentis conditionis dictæ substõnis reperirent ambo extare seu uiuere. Et aduertendũ q dicto casu ẽt si filios haberent, ipsi tñ soli parentes. s. A. & B. debuissent admitti filijs eorũ exclusit, licet copulatiuè fuerint filij eorũ instituti cum illis, quia cum essent consortes, & sic occasione consorteriæ ꝑsumuntur fuisse substituti. l. si pr̃. & l. nec apud. C. de hæredi. insti. & in consorteria sunt gradus & affectio ꝑsumitur fuisse maior ad ꝓpinquiores, q̃ ad remotiores. ff. de leg. 2. l. cũ ita. §. in fideicommissario. & sic per ɔñs erat quo ad illos affectio testatoris ordinata, censeret̃ sm̃ ordinem substituti illum. primò. s. parentes tanquam ꝓpinquiores, postea filij eorũ si parentes non extarent. sm̃ ea q̃ plenè no. in l. gallus. §. 1. ff. de lib. & posth. per gl. & Bart. facit. l. cum pr̃. §. pe. ff. de leg. 2. ad treb. l. hæredes mei. §. fi. C. de ver. sig. l. vlt. per quæ patet responsio ad tertium quæsitum ĩ. factum saltem pro parte, pro altera uero ibi respondebo. ¶ Secundus gradus substitutionis fuit de filijs dictorum. A. & B. si ipsi. A. & B. non superessent tpe existentis conditionis ꝑdictæ, sed superessent filij eo-

rũ,i.cuiuslibet eorũ, & ista importantur per illa uerba.& eorum filios masculos æquis portionibus &c. qđ est intelligendũ.s.in defectũ ut dixi,& sic respectu parentum dicta substĩõ factã de filijs eorũ fuit dũtaxat vulgaris,q̃a ꝯcepta fuit solũ in casu quo ad parentes bona ꝓdicta nõ forent deuoluta,quia desijssent extare anteq̃ cõditio substĩõnis factæ filio euenisset,q̃ uulgaris põt fieri ẽt in lega.& fideicõmis.l.vt hẽdibus.de leg.2. Et ista uulgaris dr̃ fcã
2 ipsis parentibus.s.A. & B.de filijs eorũdẽ. † Quãtũ verò ad filiũ testatoris dr̃ talis qualis fuisset in ꝓsona parentũ, si ipsi superfuissent.s.uel uulgaris,si filius hẽditatẽ nõ adijsset, sed repudiasset; uel pupillaris,si adijsset,& postea in pupillari ætate decessit; vel fideicommissaria,si decessisset postea sine filijs. cũ.n.filij dictorũ.A.& B.in dictis casibus surrogentur in loco parẽtũ suorũ nõ existentiũ,clarũ est q̃ q̃uis fuisset substĩõ in ꝓsonis parentũ si superforent,talis esse debet in ꝓsonis filiorũ.argu.l.1.§.hæc actio.ff.si qs te. liber esse ius.si qs cau.l.cũ qui.§.q iniuriarum. Et tales substĩõnes dictis casibus dñr factæ ipsi filio. Nec est absurdũ dicere q̃ filij ꝓfatorũ.A.& B.dicanẽ in eisdem bonis substituti parẽtibus eorũ uulgariter tm̃ si bona ad eos deuoluanẽ & dicto filio uulgariter & pupillariter & ꝑ fideicommis.ſm facti contingentiã.sed in eodem casu quo ad dictos parẽtes bona nõ deuoluãtur.ſm ea q̃ no.Bar.in l.quãdiu.ff.de uulg.& pup. ¶ Tertius gradus substĩõnis fuit de Seglio,& iste colligiẽ ex illo uer.& ipsis uel altero eorũ &c.de cuius uersi.uerbis principalr̃ dubitaẽ, & si bñ cõsiderẽt,iste vr̃ cõceptus in duobus casibus.s.si neq;.A.neq; B.existerent tp̃e cõditionis dictæ substĩõnis euenientis neq; filij alicuius eorũ, & iste est vnus,& tunc dictus Seglius est surrogatus in locũ ꝓdictorum amborum & filiorum suorum. Scđs est, si alter ipsorũ superesset vel filij eius,alter uerò non,nec eius filij, & tũc d.Seglius censeẽ surrogatus in locum non existentis,& filiorum eius sil'r non existentiũ & portionis eius uel eorũ,ut patet ibi dũ dicit.& ipsis uel altero eorũ descendentibus masculis deficientibus &c.Nã nõ video,q̃ possit aliter exponi,q̃ hoc mõ,vꝫ & ipsis descendentibus masculis de quibus dictũ est s̃.s.utriusq; eorũ
3 deficientibus uel altero eorũ.i.alterius eorũ &c. † Nã interdũ ꝓ saluando intellectũ loquentis, sicut una dictio poniẽ ꝓ altera.l.eas causas.& ibi no.ff.de condi.& demon.ita unus casus poni põt ꝓ altero, si al'r sensus uerborũ non põt adaptari. ꝓut est hic. Si uerò illud verbum,vel altero eorũ &c.nõ fuisset appositum, sed simpl'r dixisset,& ipsis deficientibus &c.tunc, quia ut dixi, quo ad dictos A. & B. & ẽt quo ad eorum filios substĩõ fcã de Seglio est uulgaris,quia concepta in casu,quo ad eos bona non deuoluãtur,deberet subintelligi dictio collectiua, vꝫ dũ dicit, & ipsis.i. vtriusq; ipsorum tã.A.& B q̃ descendentibus deficientibus &c. & sic superstite uno vel eius filijs,licẽt alter & ẽt illi filij deficerent, Seglius substitutus non admitteretẽ.per l.quamuis.cum ibi no.de impu.& alijs substi.& plenè per Bar. in l.hæredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb. indistinctè ibi dum dicit. primo casu aut loquimur in uulgari &c.facit.l.codicil.in prin.ff.de usufr. lega.sed ꝑꝑ dictionem uel altero &c.censetur substĩõ facta singulis,& sic persona unius de prædictis.A.& B.& filiorum eius.unde non requiriẽ q̃ deficiant ambo, & ẽt amborum filij ad hoc ut admittatur Seglius,sed sufficit q̃ deficiat vnus eorum, & ẽt filij eius.l.penu.ff. de iniusto testa.& no.in d.l.hæredes mei. §.cum ita.ad trebel. licet secus si dictio illa uel altero &c.non fuisset apposita,ut dixi ꝑ dictam.l.q̃uis. ¶ Et his patet r̃nsio ad secũdum q̃situm. Nam dico,q̃ d.Seglius seu eius filius admittitur vnà cũ dicto. B.ad successionem in dictis bonis in locum d.A.& filiorum eius deficiẽtiũ ꝑꝑ illa uerba in substitutione apposita.s.uel altero eorũ &c.
4 & sic ad dimidiam dictorum bonorum. ¶ † Super tertio quæsito notandum,q̃ continet tria.Primum est an filij spurij d. B.admittantur unà cum dicto B.eorum patre ad succedendum in dictis bonis,saltem ad dimidiam dimidiæ, qua vĩr uocati per nomen appellatiuum simul cum patre,qm̃ altera dimidia peruenire debet ad filium Segli,quod vr̃ per.l.fi.in fi.C.de impub.& alijs sub.Contrarium est uerum ꝑ ea q̃ dicta sunt s̃.nam ẽt si essent legitimi & naturales non admittentur unà cum patre,quia non censentur sic vocati,sed ordine successiuo,vt s̃.dixi. Nec ob.illa lex fi.C.de impu.& alijs substi.quia loquitur qñ substituitur pater & filij eius qui erant extranei,i.non attinentes testatoris,& sic non erat inter eos affectio testatoris ordinata,& isto casu ẽt loquitur.l.si quis titio.ff.de usufr.accresc.sed hic secus,ut s̃.dixi. Præterea isti sunt filij spurij,de quibus testator non censetur cogitasse, q̃a non merentur uocari filij,ut in auth.ex cõplexu.C.de ince.nup. & no.Bar.in l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad treb.vers.q̃ro quid de spurio.& in addi.Spe.c.tit.de testa.§.imprimis.ver.quod de ꝓcedenti uer.&c.ver.sed alia qõ fuit de facto &c. & quia censetur testator sentisse de legitimis & naturalibus,de quibus fecerat mẽtionem in præcedentibus, dum substituit filio suo si decederet sine filijs legitimis & naturalibus &c.arg.l.qui filiabus.ff.de leg.2.& sic filij non lẽmi ẽt si non essent spurij sed naturales non uenirent. ¶ Scđm quod cõtinet dictum tertiũ q̃situ posito q̃ isti filij.B.essent lẽmi & naturales, q̃a dixi eos fuisse uocatos ordine successiuo post patrem eorũ utrum mortuo d.B.venire posse ne dicti filij virtute dictæ substi.Rñdeo non,quia quod s̃.dixi ꝓcedit.si d.B.decessisset anteq̃ existeret conditio dictæ substĩõnis, & sic antequam ad ipsum bona essent deuoluta, nam in illum tm̃ casum fuerunt filij eius uocati. Sed si ante mortem eius conditio substĩõnis euenerit, & sic ad ipsum. B.bona fuerunt deuoluta, ut est in casu nostro, dico q̃ deficit conditio sub qua filij fuerũt vocati, si pater eius acceptauit bona, & sic filij eius perpetuò sunt exclusi.Inst.de hære.quæ ab intesta.§.ita demum.& not.Bar.in l.fi.ff.ad tertul.facit.C.de naturalib.libe.auth.licet.ff.de leg.1.l.filius.§.cum quis .& quod idem Bar. no.in l.1.§.si pater.ff.de coniung.cum emanci.lib. Nam ut dixi substĩõ facta de filijs dictorũ. A.& B.ipsis eorum parentibus censetur fuisse vulgaris, q̃ expirat primo existente & acceptante.l.post aditam.C.de impube. & alijs subst.Sed si non acceptaret,licet superfuisset tp̃e cõditionis existentis secus,quia perinde esset, ac si non superfuisset. l.2.§.si sint.ff.ad tertul. Effectus autẽ huius inuestigationis est, quia si filij dicti. B.deberent uenire ex dicta substitutione post mortem dicti.B.acceptãtis,diceretẽ fideicommissaria substitutio, & sic B. nõ posset dicta bona alienare in præiudicium filiorum suorum, quia subiacerent restitutioni eis fiendæ,ut in auth.res quæ.cum simi.C.cõia de leg.quod non erit, tenendo q̃ non ueniant post mortem d.B.quia substitutio dictorum filiorum tanquã uulgaris duntaxat expirauit.iuxta no. in fi.in l.lucius.ff.de hẽdi. insti. & l.centurio.circa medium.de uulga.& pup.per Bar.in q̃one illa,cùm sit alicui substitutio sub conditione si decesserit sine liberis,an liberi uideantur uocati ex tacita substitutione &c. ¶ Tertium quod continet præfatum tertium quæsitum est, an post mortem dicti.B.uocentur saltem ad eius portionem filij dicti Segli. Ad quod patet responsio per prædicta q̃ non, quia substitutio facta de Seglio & filijs eius censetur facta duntaxat in locum illorum,qui tp̃e dictæ conditionis existentis non existerẽt, uel non acceptarent. Si uerò extant & acceptent, aut d. A. & B. uel eorum alter aut filij eorum uel alterius eorum. Dico, q̃ quãtum ad portionem superexistentium & acceptantium d.Seglius & filij eius sunt perpetuò exclusi per dictum.§.ita demũ. & alia. s̃.alleg.& hoc de tertio posito principali & cõcernentibus ipm. ¶ Sup quarto vero & ultimo q̃sito dicendum est, q̃ substĩõ facta de d.A.& B.& filijs eorũ,& de dicto Seglio,& filijs eius in bonis sit in certo loco nõ põt dici, q̃ fuerit vl̃is,sed particularis, postq̃ dicti religiosi fuerunt dati cohæredes vl̃es in omnibus alijs bonis,& sic magis dñr legatarij uel fideicommissarij particulares, ad quos non transeunt onera hæreditaria. & hoc per l.quotiens. C.de hæredi.insti.& no.ff.eo.his uerbis.in prin.

a ¶ Ad primum. Ad huius consilii materiam uide omnino d. Bar. sozi.i consi.176.i uer.quinto eadẽ cõcl. in 2. parte. ubi tenet q̃ commutitur usura. & in consi. 179 uer cõfirmaẽ hoc idem. ead. parte. ubi dicit, q̃ si uẽditor rẽ cariori precio uẽdit ꝓpter dilationem datam ad soluẽdum, uidetur pecuniam recipere, & mutuo concedere. uide d. Alex. de imo.in ꝯsi. 72.in 5.co. in 1. parte. & in consi. 172. in 2. parte. ubi ponit an sit usura uendere frumẽtum ad tẽpus maiori pretio.

S V M M A R I A.

5 *Vsurarius quamuis forma non sit contractus, in quo quis uendit mercãtias suas ad tempus carius ratione temporis,esi tamen pe. catum, nec excusatur aliquis sic faciens eo q̃ sit minor. & 2.*

2 *Intellectus ad c.quamquam.de usur.in 6. & q̃ uerba legis uel canonis intelligenda sunt in potiori & propriori significato & potius in significato simplici quàm in significato secundum quid.*

CONSILIVM CLX.

1 I*N Christi nomine Amen.* ¶ † Ad primum a quæsitum rñdeẽ, q̃ uendere mercantias uel quid aliud ad tp̃s.i.charius propter terminum datum ad solutionem precij est peccatum, & quicquid plus recipitur propter dilationem temporis, quòd non reciperetur si facta fuisset uenditio præsenti pecunia, non licitè recipitur, & tenetur recipiens ad restitutionem; talis tamen ꝯctus ex forma sui nõ est usurarius, sed tantum ex mente, nisi tunc cum celebratur esset dubium an tp̃e solutionis id, quod uenditur, plus uel minus esset ualiturum. ut hæc habenẽ in c.in ciuitate. extra de usuris. Ratio autem quare non dr̃ usurarius ex forma, est, quia vsura formaliter

ta formaliter cõmittit regulariter in ɔ̃ctu mutui, nõ i aliis, vt no. Host. in summa de vsuris. circa principiũ, ex quibus sequit, ꝙ nec vsurarius dici põt simplr̃ & formaliter q tales ɔ̃ctus facere cõsue uit; & per ɔ̃ns nec ꝑprie sed large & ex intentione potius q̃ ex vi verborũ. In eo vero qđ dixi, fore peccatũ sic vẽdere & teneri reci pientẽ ad restitutionẽ, nõ est curandũ ꝙ ipse recipiens in casu no stro fuisset minor; quia cũ esset doli capax nõ excusabat a pecca to. extra de delict. pue. c. 1. & a. ff. de mino. l. auxiliũ. §. in delictis. nec excusat quominus teneat ad restõnẽ eius, qđ habet de alieno. l. a. ff. cõmo. & l. 1. §. an in pupillũ. ff. deposi. Nec ẽt in casu nr̃o curan dũ est de statuto disponẽte, ꝙ minores nõ possint ɔ̃here nisi ser uata certa forma, quã iste nõ seruauit; qa statutũ hoc factũ fuit in fauorẽ eorũ ne periclitent, & sic operat ut nõ teneat seruare ɔ̃ct' suos, si sunt eis dãnosi, nõ aũt operat, vt si eos seruauerint tãq̃ nõ dãnosos sed lucrosos & aliquid indebite fuerint lucrati, quomin' illud restituere teneant, ne occasio iuris ad iniquũ trahat ɔ̃pẽdiũ. C. de usuca. ꝓ emptore. l. fi. de admini. tut. l. si minoris actũ. circa fi. Nã statutũ noluit ne minores dãnũ paterent, nõ vt in lucro illi cito uersent. ff. d' dam. infec. l. dãni infecti stipulatio. ante fi. ¶ Ad secũdũ rñdeo, ꝙ si talis ɔ̃ctus esset vsurariu . ex forma, & sic iste pos set dici vsurarius formalis, & ꝑprie loquẽdo satis posset dici vsu rarius manifestus, post q̃ passiui & sine delicto sic ɔ̃trahebat, & cũ quolibet paratus erat ɔ̃here. ꝑ l. palã. ff. de ritu nup. & ꝑ id qđ no. Bar. in l. 2. ff. de fur. & gl. in c. q̃q̃. de usuris. lib. 6. & Fed. de Senis in cõsiliis suis cõsi. seu. q. 8. sed qa vt dixi nõ est ꝑprie & formalr̃ vsurari', dico ꝙ ꝑt nec dici manifest' vsurari'; qa vbi nõ est subie ctũ seu substãtia, nõ ꝑt adesse qualitas[a]. ff. de actio. emp. l. si seruũ. §. si modus. vbi dũ dicit nõ ꝑt æstimari qualitas loci, q nõ est &c. facit de hære. ven. l. ꝙ si nulla. si cer. pet. l. eius q in ꝓuincia. añ fi. ibi. nõ pñt videri &c. de furtis. l. si qs vxori. §. neq; verbo. C. de cõ di. ob cãm. l. 2. & ibi per Bal. ¶ Ad tertiũ q̃situ in quo maior ẽ vis, puto dicendũ ꝙ pœna capituli. q̃q̃. de vsuris. li. 6. annullãtis testm̃ vsurarij manifesti si nõ ꝑstitit cautionẽ cũ sit odiosa & restringi bilis maxime eo casu quo mãdauit in testõ vsuras restitui, ut hic fecit, & sic nõ decessit in peccato mortali. iux. no. ĩ cle. 1. de sepul turis. super verbo manifestos. nõ habeat locũ in testis taliũ sic cõ trahentiũ, q nõ sunt ꝑpriẽ & formaliter vsurarij. † qa verba legis vel canonis debẽt intelligi in potiori & ꝑpriori significatu. ff. si ager vecti. vel emphi. pe. l. 1. §. q in perpetuũ. de le. 2. l. si ita qs tu. fi. C. de his q veniã ætatis. l. fi. & no. Cy. in l. respublica. C. qbus ex cau. maiores. & l. q sqs. ad l. iuliã maiesta. & sic in illis, q vacãt prin cipaliter pecuniis mutuandi sub vsuris, qa illi nõ hñt aliud nomẽ q̃ hoc, & sic simplr̃ & ꝑpriẽ pñt dici, & dñr vsurarij. sed illi q va cãt principalr̃ mercibus emẽdis & vẽdẽdis, dñr negotiatores seu mercatores, q̃ sunt nomina honesta. C. de go. ne militent. lib. 12. ff. de leg. 2. l. legatis seruis. & ibi per Bar. & posito ꝙ in eorũ ɔ̃tracti bus aliquãdo cõmittant vsurariã prauitatẽ, tñ quia ad hoc nõ ten dit principaliter eorũ ꝓpositũ, sed secũdariò, nõ debet hoc atten di, sed id qđ principalr̃ agũt, ut no. in l. si qs nec cãm. & l. rogasti. ff. si cer. pe. de insti. & iur. l. 1. §. 1. in gl. q̃ incipit principalr̃. ne qd in loco publico. l. 2. §. itẽ labeo ꝓpe finẽ. & §. pe. ꝑ Bar. & qđ not. gl. qbus ex causis maiores. l. nõ vere. in vlti. charta. & ab illo prin cipali ꝓposito debet fieri denominatio, nõ a secũdo, maximè qa illa est honesta, ista verò esset inhonesta; ergo prima tanq̃ beni gnior est amplectenda. ff. de reg. iur. l. sp in dubiis. & qa non pñt dici simplr̃ vsurarij, sed secundũ qd. Et uerba legis debẽt potius intelligi in significatu simplici q̃ in significatu s̃m quid. ff. de leg. 3. l. hoc legatũ. & in eo qđ aliud speciale nomẽ sibi non assumit, vt no. C. de rerũ permu. super rub. Nã licet permutatio sit gñale no mẽ ad multos cõtractus, cũm tñ de permutatione fit mẽtio, nõ in telligit nisi de illa q̃ stat in suo gñali noĩe, & aliũd spãle nomẽ sibi non assumit, ut ibi not. Et silr̃ transactio est nomen gñale ad oẽs actus, per quos receditur a lite. l. 2. & ibi no. ff. de iureiu. sed cum simplr̃ fit de ea mentio, sumit pro illa q̃ aliud spãle nomẽ sibi nõ assumit, ut in ti. ff. & C. de transa. Sic in proposito cũ illud. c. q̃q̃. loquat de vsu. debet intelligi in illis qui solo hoc noĩe nuncupan tur non in illis q̃ assumunt aliud speciale nomẽ, puta mercatores seu negotiatores a principali proposito negotiandi. Et ad prædi cta facit determinatio Bal. in l. executor. C. de execu. rei iudi. vbi tenet ꝙ illud. c. q̃q̃. annullans vltimã uoluntatẽ non habeat locũ in donatione cã mortis, q̃ non est simplr̃ & duntaxat vltima volũ tas, imo est ẽt contractus. & dicit ita fuisse cõsultũ per uenerabi lis collegia, & hæc de isto sufficiant. ¶ Super vltimo non expe dit insistere attentis prædictis. tñ posito ꝙ testm̃ esset nullũ, ius petendi hoc declarari competeret illis qui deberent ex forma iu ris uel statutorũ admitti ad successionẽ intestati. l. filio præterito. cũ ibi no. ff. de iniusto testõ. de bonorũ possel. l. cũ quidam ꝓpin quus. quia illorũ tm̃ interest; ergo &c. ff. de app. reci. l. 1. in prin. de offi. testa. l. posthumus. §. si quis ex his. cũ ibi no. sed in casu no stro, ex quo decessit sine descendentibus de iure communi, perti neret hæreditas ad matrẽ ad sorores utrinq; coniunctas. C. ad ter tul. auth. defuncto. & sic ad illam eandem quæ est instituta, & de bet peti hoc coram iudice ecclesiastico, qui est defensor & obser uator canonum, sicut & alia spectantia ad causam vsurariam, vt in clemen. 1. de iudi. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Castr. vtriusq; iuris doctor, & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Testator si facit testamentum & post codicillos in quibus substitutionem faciat, et ultimò faciat aliud testamentum, cum clausula cassans & irritans codicilli intelliguntur reuocati.*

2 *Testatoris uerba sunt redigenda ad intellectum iuris, & ad intelligenda secun dum ius disponẽte, si hoc potest fieri.*

CONSILIVM CLXI.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Viso puncto suprascripto & allegationibus plenis & subtilibus duo præmittenda sunt. ¶ † Primum est, ꝙ si quæritur quis istorum contendentium sit hæres dicti Francisci filij præfati ser Ioannis testatoris. Clarũ est, ꝙ si aliud testm̃ validũ ipse Frã ciscus non fecit præfata dña Isabetta soror eius est sibi hæres ab intestato tanq̃ proximior. C. de leg. hæred. auth. cessante. non au tem Bartolus virtute substitutionis quã prætendit ẽt, si esset ve rum id qđ asserit Bartolus. s. ꝙ codicillus quẽ prætendit, non es set reuocatus, & ẽt si dictus Frãciscus decessit in pupillari ætate, qđ tñ in puncto non declaratur. Quia cum dicta substitutio facta fuerit in codicillis, non potuit esse directa pupillaris, per quã pu pillo succeditur. ff. ad trebellia. l. sceuola. sed fuit fideicõmissaria, vt ibi per quã succeditur primo testatori. l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de uulgari. & pup. ¶ Secundò præmittendũ est, ꝙ stante eo qđ dixi non põt esse q̃stio vel dubium, quin dimidia pars oĩm bono rum dicti ser Ioannis testatoris pertineat ad dictam dñam Isabet tam hæredem Francisci pro legitima & trebellianica debita dicto Francisco in bonis sui patris, cũ præfatũ fideicõmissum fuerit cõ ditionale. s̃m ea q̃ habentur. C. ad l. fal. l. q̃q̃. in tex. & gloss. & per doc. etiam si verum esset ꝙ dictus codicillus non esset reuocatus, vt dicit Baldus. Restat solum dubiũ de altera dimidia, utrum præ fato Bartolo debeatur virtute dicti codicilli & substitutionis in eo factæ. Et breuiter dicendũ est, ꝙ non, quia præfatus codicil lus factus in 1401. de mense Aprilis cũ contentis in eo, in quo ꝑ fatus Bartolus se fundat, fuit reuocatus per testm̃ factũ in 1414. de mense Nouembris, tam expressè q̃ ẽt tacitè seu in consequen tiã. De expressa reuocatione patet per illam clausulam cassans & irritans &c. ubi fuit loquutus in plurali dicendo. omnia testa menta &c. & constat ꝙ pluralis loquutio nõ est contenta vno[b]. ff. ad trebellianum. l. fi. de opti. leg. l. 1. de testi. vbi numerus. Vnde cũ non proponatur præcessisse nisi unicum testm̃, & posito ꝙ præ cessissent plura, non erat necesse cassare nisi ultimũ, quia præcedẽ tia erant cassa per vltimum. sequitur ad hoc vt dicta pluralis lo quutio verificetur, debet intelligi cassasse non solũ testm̃ qđ fe cerat, sed etiam codicillũ qui largo modo dr̃ testm̃, id est mentis testatio, licet non propriè, quia sibi non congruit diffinitio testi, licèt ɔ̃gruat allusio uocabuli, iuxta ea q̃ plene no. in l. 1. ff. de testa men. ut sic idẽ uerbum. s. testamenta proprie sumatur prout refer tur ad testm̃, & improprie prout ad codicillum. ff. de officio pro consul. & lega. l. 3. & ibi no. & congruitas locutionis facta in plu rali seruetur, & aliquid operetur l. plautius. de auro & argen. le ga. iuncta. l. si qñ. de leg. 1. De tacita uerò reuocatione patet; quia reuocato primo testõ a quo dependebat, reuocatur & codicillus dependens. C. de codicil. l. 1. & qđ plene not. in l. 3. §. fi. ff. de libe. & posthu. ¶ Restat tollere illa quæ faciunt in contrariũ. & pri mò quantũ ad tacitã reuocationem præfatam vltra illa quæ alle gantur per aduocatos dicti Bar. facit contra; quia præfata. l. 1. C. de codicillis. loquitur qñ testm̃, a quo dependet codicillus, irri tatur per natiuitatem posthumi, qui reducit rem ad causam inte stati, nimirũ si relicta in codicillis, quæ noluit testator assumere robur ex aditione hæreditatis, q̃ fieret ex testõ irritatur, illa non

[a] ¶ Qualitas. Adde do. Bar. Soci. consil. 231. uersi. circa septimũ & ultimũ circa fin. in 2. parte.

[b] ¶ Vno. Adde Cor. in cons. 276. incip. uiso. nu. 11. in 3. parte. & in cõs. 238. in nu. 6. in 4. p. & Bal. in consi. 110. in 3. parte.

sequatur; quare constat relicto in testo vel ad testm non deberi ab intestato, nisi fuerint ab intestato repetita. l. 1. ff. de iure codicil. C. eo. ti. l. 6. & l. si quis cu nullu. in fi. sed in casu nro ruptu fuit per aliud testm, qd non reducit re in cam intestati, & sic vr aliud dicendu. sed ad hoc rn detur, q imo est. Na praecedenti casu, qn res reducitur ad cam intestati, ratio quare codicillus irritat, non est ex eo, quia 9dictio quae fit ab intestato, non sit sufficiens ad 9firmatione legatoru, sicut illa q fit ex testo, imo est, vt no. in l. qui filio. §. 1. ff. de haere. insti. in fi. magna gl. & l. 3. d fideicomis. liber. & institu. de eo cui liber. ca bona adi. circa mediu. sed est ex eo qn non sequitur illa aditio de qua testator cogitauit, & a qua uoluit relicta in codi. robur assumere. sed ista eade ratio locu sibi uendicat, eo casu quo rupitur p aliud testm, quia non sequit aditio ex primo, prout testator cogitauit, & a qua uoluit disposita in codicillis robur assumere, sed sequit ex alio testo, de quo tpe codicilli primi no cogitauit, & a qua noluit disposita in dictis codicillis robur assumere, ergo &c. put in similibus hr in l. 3. in prin. & l. apud sempronium. ff. iudicatu solui. & qd plene no. per Bar. code tit. l. si ante acceptu. ¶ Secudo allegatur 9, quia certu est, q si non fuisset factu testm primu in 1401. de mense Februarij, claru esset, q codicillus factus eodem anno de mense Aprilis, in quo Bartolus so fundat no fuisset reuocatus p testm postea factu in anno 1414. sed potius cofirmatus insti. tu. de codicillis. §. sed ca ante. & no. C. eode. l. siue in initio. ff. eode l. ante. Igitur nec nunc, quia pro no facto ht primu testm p p vltima. insti. quib. mod. testa. infir. §. posteriore. Et paria sunt aliquid factu non fuisse, vel inutile, sed haberi pro non facto[a]. Sed ad hoc respondeo, q pcedit vbi esset eade ratio, secus qn est ratio diuersa, vt patet. ff. de iniusto testa. l. 3. §. si stante. vbi si non esset factn sedm testm, in quo posthumus fuit praeteritus, per natiuitate eius no rumperetur primu testm, in quo idem posthumus fuerit exhaeredatus. & tn quia factn fuit sedm, licet illud ruptu fuerit natiuitate posthumi, nihilomin' & primu rupitur per sedm, & sic non ht perinde ac si factu non fuisset. Ita in casu nostro. Na si non fuisset factu primu testm, codicillus ille non incepisset habere dependentiam ab eo. & ide si fuisset illud primum testm nullu, merito codicillus ille non uitiaretur; sed q a fuit factum & ualidu erat, coepit codicillus habere dependentiam ab eo; merito rupto illo ruptus & fuit codicillus. ita in fi. argum glos. in l. 3. §. fi. ff. de libe. & posthu. & Dy. & Bar. in l. legata inutiliter facta. post principiu super glo. de leg. 2. ¶ Tertio allegaut contra uerba contenta in ultimo codicillo, vbi confirmauit testamentu exceptis illis, quae per illu codicillu aut per aliu prouidit, disposuit, & ordinauit. & sic vr uoluisse per verba praedicta q disposita in dicto ultimo codicillo aut in quocunque alio ualeant, quia si uoluit ea praeualere dispositis in testamento, ut patet p uerba praedicta; ergo & ualere debet, qm appellatione uerbi copositi continet simplex. l. verbu reddendi. ff. de uer. sig. de leg. 2. cu qda. ¶ Breuiter ista allegatio paru aut nihil val. z, & ultra determinationes & responsiones plene datas per dnm allegantem, dico dicta uerba necessario referenda esse ad codicillos, duntaxat factos post vltimu testm, in quibus contineretur aliquid cotrariu his q in ultimo testo disposita essent, non autem ad codicillum de quo agitur, qui factus erat ante dictum ultimu testm, & hoc esse ueru patet, quia cum in vltimis uoluntatibus posteriora derogent prioribus[b] quando inuice contrariantur. l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de leg. 1. uoluit testator, q si aliqua continerentur in testamento, in qbus contrariarentur disposita in codicillis, q illa no essent confirmata per dictam confirmatione testi, sed praeualere deberent disposita in codicillis. Hoc aut non potest intelligi nisi de codicillis post testamentu factis, quia contenta in illis si cotrariantur dispositis in testo sunt illa quae debent praeualere dispositis in testamento tanq ultima & posteriora, & quae praeualeret sine dubio, si non fuisset facta confirmatio testamenti. Sed ad tolle du dubium, ne quis crederet q per confirmatione testamenti uoluerit confirmare illa quibus per codicillos erat derogatum, adiecit uerba praedicta exceptis his quae per praesentem codicillum vel alium &c. Caeterum per contenta in primo codicillo no erat derogatu contentis in ultimo testamento, et si fuissent contraria, sed potius econuerso. Nam si testator iste expresse reuocasset in vltimo testamento substitutione factam in codicillo praecedente, talis reuocatio deberet praeualere tanq ultima. Vnde non esset dicendum quomodo q per dicta uerba contenta in ultimo codicillo uoluisset redire ad disposita in primo codicillo, & recedere a dispositis in ultimo testo contrarijs illis, † quia uerba testatoris sunt redigenda ad intellectum iuris, & intellige da fin q iura disponit si hoc pot fieri. ff. de iure dotiu. l. sed nisi. & ibi no. in glo. l. curatores. §. si. ff. de admi. reru ad ciui. pertinen. facit quod not. Inno. de electio. c. dudu. ante fi. & Spec. in tit. de loca. §. nunc vero aliqua vers. 94. sed de iure hoc est q posteriora 9tria prioribus illis derogant, non econuerso, nisi priora clausulam habeant derogatoriam. d. l. si mihi & tibi. §. in legatis. & l. poena nouissima. C. d pactis. Igitur vt dispositio praedicta se conformet dispositioni iuris dicendum est testatore uoluisse per verba praefata disposita in codicillis factis post vltimum testm inquantu essent 9tria dispositis in testo valere & praeualere dispositis in testo. Quia ita esset de iure et si non dixisset, & testm non confirmasset. Non aut est dicendum q intellexerit de dispositis in primo testo, quia et illa si essent contraria dispositis in testo, non debent illis praeualere, sed potius econuerso. Praeterea vt prudenter fuit allegatu, nil de substitutione contenta in dicto codicillo continet in dicto testo, & sic non 9triantur. Sed intetio testatoris fuit per pdicta verba velle q disposita in codicillis pualeret dispositis in testo inquantu eis 9trarent. Cocludo ergo, q dicta D. Isabetta no teneat aliqd restituere dicto Bartolo virtute substitutionis cotentae in primo codicillo, cum ille fuerit reuocatus. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Ca. vtriusq; iuris doc. & ad fide me subscripsi & sigillaui.

a ¶ No facto. Ec contra ut per eun de. d. in cons. 17. num. 4.

b ¶ Priorib'. Adde eundem Pau. & in cons. 155. nu. 4.

S V M M A R I V M.

Sta. lucanum disponens q si quis steterit per decennium ad soluendum deb. tm q ipso iurante soluisse non possit molestari a creditore, an inducere videatur praescriptionem, an praesumptam probationem, & an videatur talis sta. aperire uiam periurijs, & an faciat q iuramentum sit iniquitatis uinculu.

CONSILIVM CLXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Sup primo dubio formato in puncto dico sine dubio, dictum statutum lucanu non habere locum eo casu quo constaret solutione factam no fuisse, & tunc tale iurm de quo statutum loquitur non esset deferendu, alias sequeret q statutum aperiret via periurij, qd esse no debet. C. de indic. vidui. l. 2. in fi. & faceret q iurm esset iniquitatis vinculu q esse et non debet. extra de iureiu. c. quanto. Solu ergo locu habet dictu statutu, qn est dubium vtrum debitum fuerit solutu vel non, quo casu inducit quanda praesumptionem de soluto sufficientem ad solutione ex duobus simul iunctis. s. ex cursu decennij, & ex iuro debitoris vel eius haeredis. & sic ista non est proprie praescriptio, sed praesumpta probatio. qd patet ex tribus. Primo, quia praescriptio praesupponit non solutum, alias enim praescriptio necessaria non esset, vt in similibus dicitur in c. veniens. de praescrip. sed istud statutu praesupponit & psumit totum oppositum. s. solutionem factam esse, cum disponat super hoc iurari. Secundo q in praescriptione sufficit solus cursus tpis, hic non, sed requiritur iurm. Tertio, quia ex praescriptione ius excipiendi acquiritur, anteq ad iudicem perueniatur. ff. de fideiu. l. si quis postq. rem ra. ha. l. fi. hic non, sed cum peruetum fuerit ad iudice, delatu fuerit iurm, neq; n. debet intelligi statutu q possit iurare nemine deferete, quia tale iurm non esset seruandum in praeiudicium alterius. ff. de iureiu. l. 3. §. 1. Vnde cu possit iurare et parte contradicente, debet intelligi q deferatur a iudice, quia est necessarium iuramentu. l. admonendi. ff. de iureiu. extra eo. c. fi. per consequens videtur quod requiratur sententia absolutoria post tale iuramentum, licet post iuramentum voluntarium non requiratur, secundum ea quae no. in l. nam. §. fina. de ineiuran. & l. si possessori. §. fina. eodem tit. in glo. quae incipit subandi. Postquam igitur ita est, q istud statutum non inducit proprie loquendo praescriptionem, sed quandam praesumpta probationem de soluto, constat non habere locum in casu certo, sed in casu dubio, quia in incertis non certis locus est praesumptione & coniecturae. l. continuus. §. cum ita. ff. de verborum obligatio. & si posset probari solutio aliter, scilicet per testes vel instrumentum non esset arctandn ad iuramentum. cap. secundo extra de probatio. & econtra si constat solutionem non factam etiam volena non admittitur vt dixi, sed tunc demum, cum est dubium, sed insurgit dubium ex eo quod haeredes Ioannis gioe articulauerunt, quod dictus Ioannes consumpserat bona sua & dicti Mathei, & q de hoc erat publica vox & fama, videantur confessi solutionem, vel satisfactionem facta no fuisse. & certe videtur dicendum q non; quin ista possunt stare simul

re simul, q primo cōsumpsit, & postea acquisiuit & soluit, uel ali amicus pro eo. ar. C. arbi. tu. si defunctus. ff. de cōdi. insti. l. fi. Breui cū ista sit quędā psumpta pbatio inducta a statuto, ut dictū est, & pbatiões multū cōmittant arbitrio iudicis. a l. 3. §. tu magis. & qd no. Bar. in l. si qn. in fi. C. ūn vi. & de fami. luciua. putarē hoc relinquēdū iudicis arbitrio, ut ex deductis, & articulatis q sibi nota sunt uideat & inspiciat, an sit psumptio uehemēs solutionē factā nō fuisse, & tūc iurm nō deferat, sicut in simili no. in iuro necessario inducto a iure cōi & cōmisso iudicis arbitrio. in d. l. admonēdi. ff. de iureiu. in fi. p Bar. p qd' et rñdet ad ultimū qsitū. s. q discretus iudex nō dēat hoc iurm sic simpliciter. & indiscrete deferre, sed cū interrogationib. cōgruis & oportunis ad reperiēdā ueritatē. C. de edē. l. 2. & sic interroget p quē fuit facta dicta solutio quo loco, & quo tpe, ut sic uideat an dicāt uerisimilia seu ueritati pxima. l. ob carmē. §. fi. ff. de testi. & l. testiū. cū ibi no. eo. ti. C. d testib. Nā isti hæredes sunt testes in cā ppria. l. fi. C. de fideicō. & no. Bar. in d. l. admonēdi. meritō dēnt eis fieri interrogatoria, sicut alijs testib. c. psitū. de testi. li. 6. Nō em iudici cōmittit ista res negligēda, sed pquirēda. l. cū hi. §. si ptor. ff. de trāsac. & sic multū pt in hoc suū arbitriū opari, sicut in similib. uidemus in dilationibus q dant a l. mediante iudice. iuxta no. in l. 2. ff. de re iudi. p Bar. & si sibi nō ur, q dēant iurare ueritatē, qa hēt psumptionē in zrariū, nō deferat eis tale iurm & nolit esse cā periurij, qa peccaret in se, intētio statuti est, q dēt esse iustū & honestū, & hic non esset si aliud uellet. ¶ Super secundo quæsito, an præsumatur sciētia ex dicta publica uoce & fama, illo cum his quæ dixit primus consultor per no. in iuribus allegatis per eum.

S V M M A R I V M.

1 *Testamentum alicuius tanquam usurarii uolens quis infringere, quid in petitione, & in articulis deducere, & probare debeat.*

CONSILIVM CLXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Sup primo dubio dicendū est, q ēt si dicta snīa esset ualida & trāsiret in rē iudicatā, ū hēr efficere testū dicti dñi Bartholomei multiplici rōne. ¶ 1 † Prima, qa nec in ipsa nec in petitione sup qua lata est, cōtinet q ille dñs Bartholomeus fuerit usurarius manifestus, sed simpliciter q usurarius, & tñ ista qualitas manifesti requirit una cū omissiōe cautiōis, ad hoc ut testm sit inualidū, ut in c. q̄q. de usur. li. 6. Cōstat aūt, q si qualitas a iure requisita nō adest, cessat iuris dispositio. l. ptor. ff. docere. ff. ui. bono. rap. & qd' no. in l. sulcinius. §. 2. qb. ex causis in posses. ea. ¶ Secunda rō, qa nō fuit ad hūc finē actō uel petitū declarari testm illius nō ualere, sed dūtaxat illa instr̄a esse fictitia & in fraudē usurarū facta. Igit sup hoc tm̄ dicta snīa ius facere dēt; nō sup eo ad quod actū nō fuit. ar. l. fi. C. de fideicō. liber. Præterea si uoluisset ad hūc finē agere ut irritaret testm, dēbat ēt aliud adijcere in petitiōe, s. q nō pstiter ac cautionē, ut d. c. q̄q. alias dicta petitio quātū ad hunc effectū erat impertinēs, & nō cōcludēs, qa qn plura requirūtur ad unū effectū, defectus unius facit ut ille effectus nō sequat. l. cū hi. §. si ptor. ff. de trāsac. Sed illa petitio hoc nō cōtinebat, & sic deficiebāt abinde qualitates reqsitæ, ergo &c. l. t. §. pterea. de tutel. & rō. distra. de itine. actuq; priua. l. 1. §. hæc aūt. Itē nō pertinebat ab istos agētes petere irritationē testi, cū nihil essent habituri ab intestato, igit ēt si ad hoc expsse egissent. nō fuissent admittendi. ff. de cōtratabu. l. si post mortē. §. liberi. & p cōs nō pōt dici iudiciū hoc & snīa facere sup hoc piudiciū: qa hoc nō pdesset agētib. sed ueniētib. ab intestato, quales ipsi agētes nō sunt, ergo &c. C. res inter alios acta. p totū. Præterea uenietes ab intestato sunt illi ijdē, q instituti sunt, q snīam hāc impugnauerūt appellando, ut audio igit eis prodesse non dēt. l. si filiū. §. omnib. ff. de zrabu. Ex qb. omnib. patet nō esse necesse respondere ad secundū quæsitū. ¶ Quātū uero ad tertiū dico, q iure cautū nō reperio q pp hāc cām q hæredes omiserit appellare uel appellationē prosequi ab hac sententia hæreditas debeat sibi auferri tanquam in indigno, ergo &c. C. de colla. l. illā. circa medium. licet reperiatur de illo qui nō uēdicat necem defuncti. ut in tit. de his quibus ut indignis.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante q a sententiis lata super causa trium librarum infra non appellatur, si plures accusatores simul & eodem tempore porrigant accusationem, & sic una prosecutio, & potant accusatos condemnari in octo, & iudex condemnauit in quatuor, poterit appellari.*

2 *Fictio in statutis non habet locum.*

3 *Accusationes licet uideantur plures, tamen fingitur unica accusatio.*

4 *Damna cum sint uniformia, potest astringi accusator ad cumulandum accusationem, & etiam potest astringi per accusatos.*

CONSILIVM CLXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In casu pmisso non expedit disputare de appellationib. interpositis p accusatos postq fateni eas nō ualuisse, sed solū de interposita p accusatorē, q petijt quēlibet de accusatis cōdemnari in octo, & tñ quilibet fuit cōdēnatus in quatuor, & in alijs quatuor absolutus, a qua absolutione appellauit. Circa qd a notādū, q licēt plures fuerint accusationes, tñ ex quo simul & eodē tpe fuerūt porrectæ & sup oīb. simul facta fuit prosecutio, ut q potuerūt oēs una & eādē snīa terminari accumulando summas omniū. ar. eorum quæ hñr. ff. de auto. tuto. l. accipientis. & qd ibi per Bar. in fi. & ff. de accep. l. plurib. de uer. obl l. plurib. & qd' no. p eundem Bar. in l. prætor. §. si mihi plures. ff. de iniurijs. & argu. tex. in l. 1. §. 1. ff. quæ sentē. sine appel. rescin. Et licēt accusatiōes fuerint diuersæ, tamen ex quo de ipsis nō fuit facta specialis mentio, nec fuerunt specificatæ, uidelicet pro tali tm̄, & pro tali tātū, &c. non faciūt censeri plures esse sententias, sed est una tm̄, per l. scire debes. ff. de uer. obl. & l. si ex toto. §. fi. de leg. 1. secus si specificatæ fuissent ut ibi. & ita expresse determinat Barto. in simi. ff. de noui ope. nun. l. de pupillo. §. si pluribus. circa mediū. ad trebel. l. 1 lucius. §. quæ hēbat. † ex quo sequit, q si statutū. 3. relatū diceret q a sententia lata sup quātitate triū librarū, & abinde infra non posset appellari, sine dubio potuisset ab ista snīa appellari tam per accusatos quam per accusatorem, quia tam condemnatoria, quā absolutoria lata est super maiori snīa trium librarū. s. super quatuor, licet in uulla accusatione fuerit petita tanta summa sed minor tribus, tamen hoc nō esset attendendum, sed dūtaxat sententia quæ est una, & summa quæ similiter est una, licet plures essent accusationes, si statutū loqueret mō prædicto ponderando duntaxat unitatem sentētiæ & unitatē summæ: quia ut dixi res uera, tā sententia, quam summa debet censeri unica per iura. s. relata; licēt quodam tacito subintellectu fingatur diuisa per singulas accusationes pro rata. b arg. notatorum in l. ex falsis. C. de transact. 2 † sed in statutis nō debet talis fictio attendi, c sed ueritas. l. 3. §. hęc uerba. ff. de nego. gest. Verum statutum prædictum non sic loquitur, sed dicit q a snīa lata super cā triū librarū & ab inde infra nō appellet, negari aūt nō pt, qn q̄libet istarū accusationum sit infra tres libras, & q n ista snīa dicat lata sup causa triū librarū. Nam ista snīa nō pt dici lata sup una accusatione tm̄, cū in nulla earum petat tanta summa in quanta facta est condēnatio, & sic necessariō referat ad quēlibet de per se, & licet statutū loquat in singulari. s. in cā, ur hre locū etiā qn in plurib. causis ferē, sicut in similib. e contingit, qn lex loqtur in plurali de pluribus, locū etiā habet in uno. ff. de neg. gest. l. 3. §. 1. de hæredi. institu. clemens. cū simi. ¶ Sed his nō obstātib. zrium ur uerius, quia qn est unica cā tm̄ triū librarū, & ideo statutū sic disposuit, qa q̄cunq; sentētia ferat condēnatoria uel absolutoria modici præiudicij est. arg. l. scio. ff. de mino. de impēsis. l. oimodo. ideo denegauit app. ar. l. t. C. si de momē. pos. fuerit app. ubi pp modicū præiudiciū denegat, licēt quātū ad paruitatē summæ de iure cōi sit secus. C. de appel. l. & in maiorib. sed istud statutū uoluit in hoc derogare illi. l. sed si feratur una sentētia super plurib. causis simul, q fieri non posset, nisi qn simul essent agitatæ ut hic fuit, tunc cessat rō pdicta, qa licēt nulla illarū excedat tres libras, ex quo tñ inter oēs uel plures simul iunctæ excedūt & snīa fertur sup omnib. simul, si denegaret appellatio sequeret, uel si qui posset magna læsio, quod esset contra mentē statuti, ideo cessat statuti dispositio. l. adigere. §. quāuis ff. de iure patr. l. milites agrū. ff. de iure militari. 3 † Præterea statutū dicit sup cā triū librarū, quod est intelligendū; idest in qua petunt tres libræ, & nō ultra, & sic dēt intelligi de cā, idest de iudicio uel instantia, per ea q habentur. ff. solu. matr. l. 2. in gl. sup uerbo causa. in fin. sed hic licet plures fuerint accusationes, tamen super omnib. fuit una prosecutio & unum iudicium, & sic ille omnes accusationes habentur p una, ut sic fiat accumulatio de omnib. summis, ac si unica tantū accusatio fuisset porrecta p omnibus

a ¶ Iudicis. add d. Bar. Soz. i cōs. 187 nu. ex qb. oib. in fi uer. in 2. parte.

b ¶ Pro rata Vide Bal. i cōs. 79. i 2. pte ubi ponit aliqd p plurib. delictis quorū qd libet p se cōsiderationē indu cit unica cōfiscatio fieri posse.

c ¶ Talis fictio attēdi. Et an, & qn statutū habeat locum i casu ficto. uide plenissime p Phi lip. cor. i cōs. 69. incip. plura serio se. in 3. uol. H. F.

bus istis dãnis pp simulationẽ ꝓsecutiõnis factã eo tpe sup om-nib. ar. corũ quæ hñr p gl. in l. t. C. uñ ui. vbi dicit, ꝙ plura delicta cõmissa eodẽ tpe hñr pro uno, sed cõstat, ꝙ si omnia ista dãna fuissent cumulata in una & eadẽ accusatione, diceref ista fuisse sedecim librarũ, qa tm̃ cótinebat inter oẽs; ergo & nũc, quasi unica tm̃ censeaf fuisse, ex quo unica fuit prosecutio sup oib. † Præterea poterat astringi accusator ad cumulãdũ in eadẽ accusatione, qa postq erãt dãna uniformia & uno & eodẽ statuto puniebanẽ poterãt simul in eadẽ accusatione cumulari. ar. l. hæredes. §. de pluribus. ff. famil. ercisc. l. uerũ. §. si plures. ꝓ socio. de act. empt. l. ñ est nouũ. & p Bar. in l. libellorũ. §. sed si aliud. ff. de acc. & qđ ibi no. in l. edita. C. de edendo. & si hoc poterat fieri p accusatorẽ, poterat ẽt ad hoc astringi p accusatos, ne in plura iudicia distringerẽtur. ar. l. nec in plures. ff. de exerci. & l. 3. §. in hac iudica. sol. & qđ no. in l. in cõmodato. §. pen. ff. cõmo. p Guil. de cu. & p Bar. i l. scire dẽmus. de uer. obl. Igit posito, ꝙ hoc factũ nõ fuerit; ex quo tñ fieri potuit & debuit, hr̃ pro facto. ar. l. si finita. §. eleganter. ff. de dã. infe. de euictio. l. 2. Præterea cumulatio de pluribus separatis dẽt fieri qñ ex hoc resultat ꝑmissio alicui⁹ actus. ff. de pac. l. si plures. Secus qñ resultat ex hoc ꝓhibitio. l. si idẽ. ff. de iurisd. om. iud. ibi nõ. sed hic si fiat sequit ꝑmissio appellationis, ergo &c. Cõcludo ergo dictũ titium appellare potuisse. ¶ Et ita dico & cõsulo ego Pau. de Cast. utriusq; iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Iuramentum ex parte iurantis est personale, & soli iuranti nocet, non alteri.*
2 *Hæres sciens hæreditatem sibi delatam transmittit ius deliberandi ad suos hæredes, si decedit infra annum.*

CONSILIVM CLXV.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Super primo dubio dicẽdũ est ꝙ tã ex forma dicti statuti q̃ de iure cõi dicta mater fuit exclusa a successione dictæ filiæ pp dictũ iurm. p c. quis. de pac. li. 6. ¶ Ad 2m r̃ndet, ꝙ exclusa matre p̃dicta, cũ habeat ꝓ mortua, & sic exiuerit de medio, fuit hæreditas delata auo materno & auiæ maternæ, sicut si ipsa mater tẽpore mortis filiæ uerẽ mortua fuisset. p auth. defuncto. C. ad Tertul. iũcta. l. 1. §. fi. ff. de cõtratabu. & l. 2. §. si sint. ff. ad tertul. qa iuramẽtũ matris illis nõ nocuit sed potius ꝓfuit, quia remouit eis obstaculũ, s. ipsam matrẽ q̃ p̃ferabat eis, ut patet ex his q̃ not. per Bar. in l. qui supstitis. ff. de acq. hære. & p Bal. in l. pactũ. C. de colla. & de pac. l. 1. q dñt pactũ, & iuramentum filiæ cũ renũtia. non nocere nepotib. ex ea, quominus ex eorũ ꝓpria ꝑsona uenire possint ad successionẽ. † Nã iurm est ꝑsonale [a] ex ꝑte iurãtis. ut no. Inn. in c. ueritatis. de iureiu. & soli iurãti nocet, nõ alteri. C. de ꝓba. auth. ꝙ locũ. in fi. de pac. c. 2. li. 6. & no. Bar. in l. titia seia. §. imperator. ff. de leg. 2. uer. q̃ro mater uel pater. & de leg. 3. l. cũ qs. §. titia. & Bal. C. de inof. donatio. l. 2. in 5. col. uer. q̃ro nũqd iurm, &c. Dico aũt fuisse delatã dicto auo, & auiæ maternæ hæreditatẽ p̃dictã æqualiter p dictã auth. defuncto. ibi. si ps sunt pariter admittunt, &c. ¶ Sup tertio uero q̃siro dicendũ est † ꝙ si dictus auus maternus decessit sciẽs hæreditatẽ sibi delatã, si eã nõ adiuit, transiuit ius deliberãdi ad suos hæredes ꝓ sua dimidia, si decessit infra annũ. p l. cũ antiquiorib. C. de iure deliberã. secus si ignorans uel post annũ ut ibi patet, tunc enim tanq̃ defecta ex ꝑsona auiæ, C. de cadu. tollẽ. §. in nouissimo. accresceret sua portio cohæredi suæ. s. auiæ maternæ. p l. si ea plurib. ff. de suis & legi. & C. qñ non pet. ptes. l. unica. cũ simi. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Ca. utriusq; iuris doctor & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

a ¶ Persona le. Adde d. Bar. Soz. in cõ. 6. t. 15. ia [illegible] ceterea [illegible] circa [illegible]

S V M M A R I A.

1 *Præscriptio non currit non ualenti agere.*
2 *Fœminæ non competit ius exigendi passagia, nec creandi notarios, nec notariatum exercendi.*

CONSILIVM CLXVI.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Nulli dubiũ est, ꝙ si pt doceri casum istum saltem bis alias obuenisse. s. ꝙ fuerit instituta fœmina, & ꝙ petierit se admitti ad tale ius, & non fuerit admissa, ꝙ nec istæ sunt admittendæ, nõ ex eo ꝙ ꝯ istas sit p̃scriptũ qa p̃scriptio currit ꝯ negligentes ꝓsequi ius suũ, & sic antequã ius nẽat quis, ꝯ ipsum non põt currere p̃scriptio, qa nõ ualẽti agere, &c. l. j. in fi. C. de anna. excep. sed illis nõ potuit incipere ius cõpetere, nisi post mortẽ patris, & aditam eius hæreditẽ. Nã ipso uiuo per prius cõpetebat sibi. C. de uer. sig. l. fi. Et ideo ex tũc, s. post mortẽ patris & aditã hæreditatẽ, si ꝓsequerent ius suũ infra tp̃s debitũ, p̃scriberet ꝯ eas, sed istud nõ accidit, & ideo ex capite p̃scriptionis nõ repellerẽt, sed ex capite ꝯsuetudinis sic, si ut dixi casus ille bis alias euenit, & ita obseruatũ fuit & legitimũ tp̃s cucurrit, q̃ qdẽ ꝯsuetudo facit ius gñale quo ad oẽs, licet ex actib. quorũdã tm̃ fuerit introducta. iuxta l. de qb. ff. de legi. cũ sua materia. Verũ qa forte si facili posset hoc ꝓbari, uidẽdũ est qd iuris in casu isto, si nõ probef. Nã & si aliæ ꝑ dederint ius suũ p nõ usum, istud tñ illis nõ põt imputari, qa non potuerũt uti, & istud priuilegiũ si cõpetet fœminis, nũ cõpeteret eis ut uniuersis, qa collegiũ uel corpus nõ faciũt, sed cõpeteret, ut singulis, & sic negligẽtia p̃dictarũ fœminarũ nõ p̃t dici negligentia p̃ntiũ eo mõ quo cõtingit in corpore uel uniuersitate, q cẽset eadẽ hodie, q̃ fuit iã sunt cẽtũ anni, licet ꝑsonæ sint mutatæ, ff. de iudi. l. ꝓponebat. & sic in illis negligẽtia p̃teritarũ esset negligentia p̃ntiũ, qs reputant idẽ corpus hẽtũ. l. mortuo. ff. de fideiu. qđ in casu nostro nõ est, ideo postpositis istis p̃dictis † uidẽdũ est an de iure cõi possint istæ mulieres succedere i hac cõmoditate exigẽdi passagia, sicut succedũt in alijs bonis allodialib. testatoris, iuxta no. C. famil. ercisc. l. si familiæ, & breuiter considerãdũ est hic, ꝙ tale ius colligẽdi passagia nõ nisi ex cõcessiõe principis p̃t hñri. ff. de publi. l. uectĩ. cũ sit de regalib. q̃ nõ cõpetũt nisi principi, ut in usib. feudorũ q̃ sũt regalia. in uerbo uectigalia. & uerbo telonea. Quæ qdẽ cõcessio p̃t esse uel expressa, & de ista non docet in casu nostro, q̃ si appareret inspiciendus esset eius tenor, & s̃m illũ iudicãdũ. extra de priui. c. porro. ff. de uer. obl. l. ũ qs stipulatus stichũ. post prin. Itẽ põt esse tacita q̃ resultat ex usu tãti tpis cuius initij seu cõtrarij memoria nõ existit, talis nãq; usus hẽt uim cõstituti, seu priuilegij, uel cõcessionis principis. ff. de aqua quoti. & estiua. l. hoc iure. §. ductus aq̃, & ꝓdest ẽt i uectigalib. ff. de pol li. l. pe. in fi. & in c. sup qbusdã. §. p̃terea. extra de uer. sig. Cõcessio vero tacita nõ dẽt pl⁹ operari, q expssa. ff. loca. l. q ad certũ. & no. gl. in l. itẽ qa. ff. de pac. q̃ incipit. ut ꝑpetuo. in fi. Videdũ est ergo, si reperiret expssa cõcessio imperialis facta qbusdã nobilib. & eorũ descẽdẽtib. de tali iure, utrũ hoc intelligeret de masculis tm̃, & nõ de alijs. Et breuiter puto dicẽdũ ꝙ sic, qa qñ de casu nõ reperit ius bene expressum, dẽmus procedere de similib. ad similia. ff. de legi. l. nõ pñt, & seq illud cui magis assimulaf. ar. l. cũ q. §. fi. ff. cõmo. sed nos uidemus in simili in cõcessione feu. q dr̃ bñficiũ sicut cõcessio huius iuris, ut in vsi. feu. si de feudo fuerit ꝯtrouersia. est bñficiũ qđ ꝯsuetudine est approbatũ, ꝙ ñ trãseat ad fœminas ẽt expssa dispõne feudatarij, ut in usib. feu. q feu. dare pos. §. hoc aũt notãdũ. & de success. feu. c. 1. in prin. nisi fuisset p cõcedẽtẽ dictũ ꝯtrariũ. eo. c. §. filiã uerõ. igit idẽ est dicẽdũ i casu nostro. s. ut intẽtio masculorũ sit fundata saltẽ iure consuetudinario, nisi dictæ fœminæ ꝓbẽt cõtrariũ qđ facere nõ potuerũt, nisi ex tenore cõcessionis expressæ. Vr̃ etiã ꝙ debeat inspici concessiones de simili iure factæ alijs ꝑsonis, si q̃ reperiant, & sic ex eis appareret, ꝙ solis masculis sint factæ, uel ꝙ soli masculi fuerint usi simili modo debeat de ista iudicari. ꝑ ea q̃ plene no. Inn. in c. dilecto. de offi. Arch. ubi dicit laudabiles consuetudines extendi de loco ad locum, de persona ad personam, & laudabile est ꝙ mulieres se de talibus non intromittant, quia contra uerecundiam sexus esset teloneum exercere, & potius uirile officium est, quam muliebre, argu. l. fœminæ. ff. de edendo. & quia non possunt principi impendere illa obsequia, propter quæ tales concessiones fieri solent. iuxta nota. ff. de legibus. leg. de quibus. per gloss. Itẽ hic isti nobiles simul cum isto iure creant notarios ut inde asserunt, & sic credendum quòd habuerint expressam concessionem, licẽt eam p̃diderũt. Sed hoc nõ p̃t cõpetere mulierib. si n. nõ pñt exercere officiũ notariatus, qa est publicũ. ff. de reg. iur. l. 2. iuncta. l. nõ aliter. ff. de adopt. multominus possunt eos creare, qa prohibitio potẽtior dẽt esse in cã quam in causato, sicut & permissio. C. de legibus. l. digna uox. ideo concludo præfatas mulieres nõ esse admittendas, quia talia est censenda concessio huius iuris, qualis est concessio creandi notarios quam simul cum illa fuerunt adepti. argu. l. nam hoc iure. ff. de uulga. & pupil.

¶ Casus talis est.

¶ De quodam consanguineo, qui uolebat ex forma statuti retractare uenditionem bonorũ patrimonialium factam a consanguineo, ꝙ cum uenditor dixerit ex plus ualere, & ꝙ illud sẽper donabat tenebat soluere p̃tiũ partis dominii uel debebat succũbere,

bere, licet non obtulerit a principio, dumõ offerat lite pendente. l. si rem. §. fi. de pigno. actio. & q̄ṗ ēt si nõ obtulit poterat ferri ꝓ eo sñia sub ꝯdõne si soluit. per uo. per Bart. in auth. hoc amplius. C. de fidei. & per l. 4. §. illud. de fideicom. libe. ¶ Subscripsi me cõsilio Flo. & Ioan. de Imo. ꝙ si erat uerum id quod ꝑsupponebatˀ, ꝙ tunc probasset de antiquiori possessione, debebat obtinere in possessione retinenda; sed testes & eorum dicta non fuerũt missa.

S V M M A R I A.

1 *Legatum factum uxori de alimentis honorificis in domo testatoris e dem debetur cum distinctione, de qua hic.*

2 *Legatum eidem factum pinguius si in domo stare non poterit cum filiis, si culpa filiorum uel uxorum filiorum, uel alia iusta causa habitare non possit, tibi debetur, & ille uel illi cuius uel quorum causa est q̄ habitare non possit in domo, tenentur & tenentur cohæredibus ad omne damnum & interesse.*

CONSILIVN CLXVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Considerãdum est hic, ꝙ 2 ista sunt dua legata, s. unum de alimentis honorificis non expressa certa quantitate, & istud censet̄ factum fuisse sub ꝯdõne affirmatiua, si in domo sua ea cum filijs testatoris morabitˀ, ut colligitur ex dũ mandauit ipsam ali mentari in domo testatoris, qđ mandatum censetur factum fuisse contemplatione filiorum; quia facilius & cum minori sumptu præstare pñt in domo q̄ extra domum. iuxta no. ꝑ Bart. in l. gaio. §. imperator. in fi. ff. de adimen. lega. Et sic extra domum cessante iusta cã tale legatum ꝑstare non teneretur, licet secus esset si uerba illa in domo &c. non fuissent apposita in hoc legato. ut hr̄ co. tit. de adimen. leg. l. 4. §. fi. ſm unam lec. & ibi per Bart. Sic ergo dictum legatum ex natura rei seu mõ legandi tacitam ꝯdõnem hēt. ff. de condi. & dem. l. 1. de uer. obli. l. interdum. & si aliud legatum q̄ hoc factum non fuisset, tunc si non staret in domo esset distinguendum; aut hoc ꝯtingeret culpa uel facto filiorum sine aliqua culpa dictæ dñę, & nihilominus deberentur alimenta. ff. de annu. leg. l. meuia. in prin. de lega. 2. l. titia cum testũ. §. fi. ea. de cond. & demon. l. iure ciuili. Aut interueniente culpa mulieris, uel staret per ipsam mulierem, quia uollet nulla subsistente iusta uel rõnabili cã, & tunc non deberentur. ut d. l. meuia. in fi. prin. de cond. & dem. l. qui hæredi. in fi. C. de his qui sub mõ. ibi, ualet &c. Aut staret per casum fortuitum, uel per ipsam mulierem subsistente tñ iusta cã, & tunc idem qđ in primo, qa deberentˀ. C. de le. l. 1. ff. de annu. leg. l. annua. in prin. ff. de adimen. leg. l. gaio. §. imperator & ibi per Bar. & no. in Spe. qui filii sint legi. §. 1. uer. sed pone petebat. ¶ † Sed hic est aliud & ſm legatum. s. de usu cuiusdam domus 2 & usufru. quarundã rerum & de certa quantitate annua satis pinguius q̄ primum; tñ surrogatum loco primi & sub ꝯria coudõne. s. in casu in quo non possit stare & habitare cũ filijs suis seu cum eis pacifice, de quo ꝑtialiter quæritur qñ debeatur. ad quod iura. s̄. allegata non tendunt, nec in illa allegationibus. s̄. factis, qa illa loquuntur de ipso lega. alimentorum facto sub condõne si habitauerit uel morabit &c. quæ est condõ affirmatiua. Hic uero est aliud, in quod primum fuit translatum & sub ꝯria coud. s. negatiua. Dico aũt in hoc, ꝙ si stabit ꝑ filios quominus mater cum eis in domo moretur, & nulla culpa matris interueniat, sine dubio debebitur hoc ſm pinguius quodammodo loco pœnę; non aũt primum quod in hoc ſm fuit translatum ꝑꝑ ipsorum in deuotionē coherendam. ff. de penu lega. l. 1. ad l. falcidiam. l. j. §. item si ita. & tunc dico, ꝙ dicti filij quorum facto uel culpa hoc euenisset, tenētur cohæredibus ad oē interesse uel damnũ, quod ex hoc patiuntˀ. ff. de uer. ob. l. 2. §. item sed si in facto. uersi. sed fami. erci. de cõd. ob cãm. l. dedi. §. fi. in fi. fami. ercis. l. hæredes. §. si in certo. si uerò hoc accideret culpa mulieris præstantis cãm filija, uel staret per eam; quia nollet cum filijs morari in domo nulla subsistente rõnabili cã, & tunc nec primũ lega. debetur per iura. s̄. allega. nec ſm, quia non diceretur impleta conditio sub qua factum fuit. Sed qd si legatum esset simpliciter factum. s. si non habitauerit cum filiis, an si per eam stet, quia uolt, debebitur legatum? Vr̄ ꝙ sic, qa oratio ista siue conditio negatiua. s. si non habitauerit intelligitur qa non possit, & etiam quia. s. nolit. sed qñ dictum fuit, si nõ potuerit habitare &c. non extenditur ad aliũ casum. si noluerit in legatis. l. pater seuerinam. ſm. s. si non poterit stare uel habitare seu pacifice stare cũ filijs &c. qa non diceretˀ nõ posse sed uolle. ff. de reg. iur. l. qui potest facere ut possit &c. sub qua coudi. s. si noluerit factum non fuit hoc legatũ, sed sub illa si non poterit &c. si uero staret per mulierem, tñ haberet iustã & rõnabilē cãm uolendi non proueuientem culpa filiorũ; puta si haberent uxores rixosas cũ qbus ipsa socrus cõuersari non posset, vt sępe ꝯtingit vel similes cãs, vt staret per casum fortuitum, qa filij moriãtur; nã siue dubio ista conditio negatiua, si nõ habitauerit, vel & si nõ potuerit habitare, vr̄ impleta morte filiorũ. l. cum tale. in princi. & §. j. l. pr̄ seuerinam. §. socru. de cõdi. & demun. & tunc est maius dubiũ. nã si vellet habere primũ tñ legatum alimentorũ ſm æstimationem boni viri, clarũ est ꝙ deberetur; vt. s̄. dixi per d. l. gaio. §. imperator. de alimen. lega. cũ ibi no. & in specu. q filij sint legi. ver. sed pone. sed si petat scđm legatũ pinguius, est dubiũ an debeatur, & vr̄ dicendũ ꝙ nõ; qa hr̄des vel filij per quos nõ stat, nõ sunt in aliqua culpa vel defectu, & sic vr̄ ꝙ nõ debeat grauari ipsorũ conditio in ꝑstãdo grauius & pinguius legatũ. ar. d. l. titia cũ testõ. §. si 1 ea. in verbo culpatus. ff. de lega. 2. & ff. de diuer. & tempo. ꝑscri. l. si seruus. in fi. Quia istud legatũ maius censetˀ quodãmodo relictũ in pœnã. si ꝑ filios staret quominus habitaret mater cũ eis. ar. d. l. j. de penu lega. sed hic nõ stat ꝑ eos; ergo pœna ñ cõmittitˀ, ne innocẽtia puniatˀ. ar. ff. de infami. l. genero. de postula. l. j. §. in initio. ibi quasi minus deliq̄rit &c. C. de pœnis. l. sancimus. de his q̄ pęnę uo. l. j. In ꝯriũ ꝙ tale legatũ debeatˀ, facit qa satis põt dici impleta cõditio, sub qua factũ fuit; qa satis dr̄ ñ posse habitare cum filijs si cõmode ñ põt, & cum pace mẽtis suæ, licet cum in cõmodo suo, & cũ rixa posset. ff. de verb. signi. l. nepos ꝓculo. & hunc casum vr̄ testator ꝓspexisse. Nec vr̄r posse cõqueri filii postq̄ testator hoc voluit; qa qcq̄d habent, de lucro hēnt. vt no. in similibus in l. si qs a filio. §. si plures. ff. de leg. i. Nec obstat. l. j. de penu legs. qa ibi verba fuerũt relata ad hr̄dē dicendo, si penu ñ dederit de. 10. meritò loco pœnæ censetˀ adiecisse. x. hic secus. & pro hoc qa illud qñ ꝑstentur alimenta in domo, censetˀ adiectũ in fauorē filiorũ; vt s̄. dixi. & no. in d. l. gaio. §. imperator. de alimc. lega. vñ ñ vr̄, ꝙ testator fecerit scđm legatũ in pœnã filiorũ nolentiũ ꝑstare in domo; qa pñt eorũ fauori renunciare, nec dẽt ex hoc puniri, sed potius censetˀ ipm fecisse fauore, dumtaxat mulieris, & per ꝯñs vr̄ debere intelligi factum in duobus casibus. s. si non poterit stare in domo cum filiis facto & culpa filiorũ, item & sine culpa, sed casu fortuito, aut propter aliam causam iustam ex persona ipsius mulieris prouenientem, non autem ex eius mera uoluntate; qa tunc nõ diceretˀ non posse sed nolle, & idem si hñt cãm sed non iustam. per l. q põt facere. de reg. iu. tunc. n. potius seipsam excluderet, q̄ per aliam excluderet. l. ueteres. in fi. ff. de itinere actuque priuato. & bene facit. ff. locati. l. habitatores. in fi. Et ista pars vr̄ mihi uerior; ꝙ præfata mulier admittatur ad petendum præfatum legatũ ſm pinguius. si non pt̄ stare cum filiis ꝑꝑ aliquam iustam & rõnabilem cãm, ēt si nulla culpa filiorum interueniat, quę autem cã sit iusta, uel non, puto esse in discretione & cognitione iudicis. iuxta ex quæ hñr in simi. in l. si cum dotem. §. eo aũt tempore. ff. solu. matrimo. in tex. & per Barto. in l. dotem eo. titu. Sed an iusto casu præfati filii dictæ dñæ tenebuntur fratribus & cohęredibus eorum ad damnũ & interesse, in quod incurrunt ꝑꝑ hoc? vr̄ ꝙ non, postq̄ non sunt in culpa aliqua, qđ puto uerum, nisi possent de facili facere illam cãm cessare, & non facerent. ar. ff. de dã. inse. l. fluminum. §. q̄ q̄. de noxa. l. 2. ¶ Quid. n. si cã erat; qa nõ poterat uiuere in pace cũ uxoribus filiorũ. Certè pñt filii facere hãc cãm cessare recedendo de domo cũ eorum uxoribus, & dimittendo sibi domũ liberã, & facere hoc tenentˀ ad requisitionē fratrum hñtium partē in eadē domo, si aliam domum comodam reperire pñt ar. ff. locati. l. si qs domũ. in fi. prin. iuncta d. l. hr̄des. §. si incerto. ff. fami. ercis. & dicto casu sufficit, ꝙ ꝑstentur alimenta condigna ſm conditionē ꝑsonarum & q̄titatem bonorũ. l. si cũ dotē. §. finaũt in seuissimo. ff. sol. mat. & eo modo, quo si staret cum filiis, nec vr̄ deueniendum ad ſm, sed in contrarium facit; quia ſm legatum fuit factum in casu, in quo stare & habitare non poterit cum filijs, non aũt in casu in quo non posset stare & habitare domũ testatoris; sed iõ de domo sua fecit mẽtionē, quia credidit filios ibi debere habitare. ꝑ qđ vr̄, ꝙ licet filij recederẽt de domo & eã sibi dimitterẽt; non ꝓpterea facerẽt cessare causam nõ habitandi, qa vbicunque habitent filij, dẽt habitare cum eis, vt sit locus primo legato, & si nõ põt ex iusta cã, sit locus ſo. & boc puto verius. sed si alio mõ possent facere cãm cessare locũ haberet quod. s̄. dixi.

¶ Considerandũ. Arcuius consi. materiã ul de quæ habentur per d. Bar. Soz. in cõsi. 68. inc. Ioann. mag. Frãc. & in consi. 69. inc. uiso elegantissimo. per totũ in 1 par. & quod ꝑ Bal. in con. 137. in 5. par. ubi ponit & num quid hæres possit sibi assignare certam partē domus ad habitãdum. & q̄ per d. Mar. Soz. in cõs. 10. uers. circa quartã quæstionē cum pluribus se. & in consi. 10. uer. secunda quæstionem. cum se. in 1. par.

S V M M A R I A.

1 *Falsitas si in iudicio deducta sit, quæ une die commissa esse dicatur, probata sit altera alterius diei, ille debet succumbere qui deduxit.*

2 *Dictum testis referentis se ad id quod alias dixit, non ualet nisi specificet in reddi-*

ditione

dirione ueræ causæ etiam se referre.

3 *Testes recepti in ciuili non faciunt fidem in criminali, sicut acta in summariis nō parant præiudicium in ciuili.*

4 *Infamia nec uilitas notarii faciunt corruere instrumentum antequam ab officio deponatur cum a partibus fuit rogatus nisi ipso iure ueniret priuandus.*

5 *Testis unus contradicens instrumento non facit uacillare fidem instrumenti.*

6 *Quilibet admittitur ad dicendum de innocentia accusati.*

7 *Contumacia notarii accusati de falso non nocet uolēti defendere instrumētū uerū.*

CONSILIUM CLXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Super primo dubio dicendum est, ꝙ cum diuersitas tēpis, quo dr̄ maleficiū ꝯmissum, faciat diuersificari maleficium qn̄ in se est reiterabile. iuxta plenè no. per Bar. in l. denunciasse. §. quid tn̄. ff. de adul. per l. iestium. C. de testi. & arg. de cond. indeb. si non sortem. §. liber. & quod no. in l. pantonius. §. tei. ff. de acqu. hære. & expressè in c. cū Ioannes. de fide instru. de re iudi. abbate. li. 6. & per Bar. in q. disputata. per eum q̄ incipit. per italiam cōiter sunt statuta &c. Et in casu nr̄o maleficium, su p quo inquirit, erat reiterabile; qa potuit ꝯfici falsum instr̄m de augmento dotis die scd̄a Augusti. Item aliud die. 22. eiusdem. Et in ista inquisitione fuit deducta falsitas ꝯmissa die secunda Augusti. deinde fuit ꝓductum instr̄m confectum die 22. eiusdem, & nullum aliud cōfectum die secunda. Dicendū est, ꝙ si ēt esset probata falsitas istius instr̄i producti, quod tn̄ negat, nihilominus non pt̄ sequi condemnatoria sn̄ia, sed absolutoria; eo qa falsitas in inquisitione deducta. s. facta die secunda non fuit ꝓbata, & falsitas probata non fuit deducta. Arg. ad primū. C. de eden. l. qui accusare. Et ad sc̄m. ff. cōi diui ut fun. C. de fideic. libe. l. fi. & quod no. Inn. in c. 1. de litis cōte. qui dicit, ꝙ si cā in libel. deducta non probetur licèt alia fuerit probata ut quia petiit rem ea causa depositi & probaui de commodato non condemnabitur reus, licet appareat debitor sed absoluetur. facit l. habebat. ff. de instito. si pars hęre. pen. l. non possumus. & quod no. in addi. Spe. tit. de acti. seu peti. §. sequitur uidere. multo ergo minus dēt sequi condemnatio, si non est probata falsitas istius instr̄i producti cōfecti die. 22. quia possibile est, ꝙ die scd̄o fuit ꝯmissa, & in die 22. non fuit ꝯmissa; ergo &c. ar. l. non hoc. C. vñ cognati. de prob. l. ad ꝓbationem. ¶ Super scd̄o uero q̄sito Bar. in l. eos. ff. de fal. uer. quæro pro declaratione &c. tenet ꝙ sit in arbitrio iudicis admittere talem depositionem, uel eam repellere. Sed Bal. C. de testi. l. iusiurandi. post prin. & eo. tit. in l. fi. circa fi. tenet expresse, ꝙ talis testificatio uel depositio nihil ualet; † qa testis dēt testificari specificè, non aūt confusè p relationem ad aliā suam depositionem; si tn̄ se referret ad suam propriam scripturā, quam ipse testis fecisset pro memoria ipsius testis, vr̄ ualere per l. iubemus. §. sed ne aliqua. C. de testa. tn̄ Bar. in l. 1. ff. si cer. pet. in ul. seu pen. col. ibi dum dicit. quædam est authoritas priuata &c. exemplificat & declarat illā. l. qn̄ in testificando specificaret cōtenta in sua scriptura, & postea in redditione causæ qualr̄ satis se referret ad illam; sed in casu nr̄o nec se refert ad propriam scripturam notarij, licèt de propria testificatione. Item non specificant cōtenta in priori testificatione, & sic vr̄ testificatio non ualere sc̄m Bal. in præalle. maximè in hac causa criminali ubi agit̄ de maiori ꝓiudicio, & sic cautius est agen̄dum. ff. ad carb. l. 1. §. sed & si quis. de ele. c. ubi periculum lib. 6. † Illud aūt cōstat testificationes factas in causa ciuili tanq̄ minus plenam fidē non facere in criminali tanq̄ magis plena ad finē condemnationis sc̄m Bar. qui ita no. in l. 2. ff. ui bono. rapto. per gl. quæ est in l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iul. de ui. facit quod in simi. dicimus qn̄ utraque cā est ciuilis, tn̄ una plenaria altera summaria; quia acta facta in summaria & ēt sn̄ia nō faciunt præiudicium in plenaria. l. si qs a liberis. §. si uel parens de libe. agno. de his qui sunt sui uel alie. iur. l. pen. & qđ plene p Bar. in l. q romæ §. duo fratres. ff. de uerb. obl. in dist. in 3. col. ¶ † Super tertio q̄sito r̄ndeo, ꝙ uilitas ꝑsonæ notarii ēt cum infamia iuris non hēt uitiare instr̄m, a de quo fuit ab utraque parte rogatus, ex quo nondum erat depositus ab officio; ēt si post ꝯctam infamiam uel uilitatē fuit rogatus sc̄m Bar. q̄ ita determinat. ff. ad l. iul. repetun. l. eādem. quinimo ēt si cōmisisset falsitatem in officio tabellionatus ꝓp quā ueniret priuandus officio, si tn̄ adhuc non est priuatus nec de falsitate condemnatus, pōt instr̄a conficere sc̄m Inno. in c. fraternitatis de hæreti. & Spe. in tit. de instru. edi. §. restat. uersi. quid si tabellio. & Bar. in quondam consilio quod incipit. ser Ioannes. & Bal. in l. iubemus. §. sane. C. de sacrosanc. eccl. sed idem Bald. in l. cunctos populos. de summa trini. allegat ꝯ Bar. gl. quæ est in l. 2. §. miles. ff. de infamia. Sed illa glo. non ob. quia fateor qn̄ infamia iuris est sufficiens causa ad priuandum notarium officio notariatus, & ita debet intelligi illa glo. sed antequam sit priuatus notarius, etiam post instrumenta conficere quæ sumunt efficaciam ab officio sibi collato, & nondum adempto. & ita intelliguntur autoritates. s̄. allegatæ. & idem uidetur idem Bal. declarare in l. & militibus. C. de testamen. mili. Item idem Bal. distinguere uidetur in d. l. cunctos populos. an crimen uel infamia sit notoria uel non. & allegat glo. in Auth. de tabellio. §. penult. pro qua distinctione facit. c. ad probandum. de re iudic. sed certè ista distinctio procederet quando commisisset tale crimen ex quo ipso iure priuatus esset officio notariatus per sententiam legis; quia talis sententia non faceret instrumenta quæ postea faceret esse nulla, nisi crimen ex quo fuit priuatus esset notorium; sed quando priuatus est per sententiam hominis, tunc talis distinctio non adhibetur, imo indistinctè non ualerent instrumenta postea confecta. Ita intelligit & declarat Bal. illā gl. quæ est in d. §. penul. in Auth. de tabellio. in l. 2. C. de senten. Similiter si est tale crimen, ex quo nec per sententiam legis nec p sententiam hominis est priuatus officio, ut in casu nostro prædicta distinctio locum non habet; quia indistinctè ualet postquā in officio toleratur, negari tamen non potest quin aliqualiter fides attenuetur, quando deliquit in officio faciendo instrumentum falsum, licet adhuc ab officio non sit depositus. C. de suscepto. & archa. l. si aliquid. ff. de eden. l. si quis ex argentarijs. §. primo cum sua glo. secus si alio modo deliquisset. ut dictis iuribus no. Si ergo non uitiantur instrumenta post confecta, nihilominus confecta prius seu de quibus fuit primò rogatus, quàm crimen esset contractum seu infamia, ut no. in Spec. de instrumen. edi. §. restat. uersicu. restat uersic. quid si contractum sit nec eorum fides attenuatur, etiam si postea publicata fuerint; quia publicatio trahitur retro ad tempus rogitus cum habeat necessariam consequentiā ad illud. l. 3. §. minorem. ff. de minori. & in §. 1. & quod no. in l. damni. §. sabini. ff. de dam. infec. Inhibitio autem seu præceptum correctionis, ꝙ non conficeret uel publicaret instrumenta &c. non habet afficere uel uitiare instrumenta; quia non tollit officium. C. commi. uel epist. per totum. sed afficit personam illius, ut de contemptu præcepti possit puniri. per ea quæ plenè in si. habentur. C. de cond. ob causam. l. ea lege. ¶ † Super quartò quæsito breuiter clarum est, ꝙ contradictio unius ex testibus descriptis in instrumento non uitiat, nec uacillare facit b fidem eius, postquam sunt alij testes in sufficienti numero qui non cōtradicunt, ut plenè no. per gl. & Bar. in l. 1. §. fi. ff. quemad. testam. aperian. nec aliquid facit in contrarium eius fuga; quia illa aggrauat condicionem ipsius fugientis seu contumacis. ff. ad sille. l. lege Iul. l. non autem aliorum. ad quas pertinent instrumenta. argu. l. si ideo. ff. de euic. & l. qui repudiantis. §. fi. cum alijs si. ff. de inoffi. testam. ¶ † Super quinto dicendum est, ꝙ probationes factæ super innocentia probanda per quencunque prosunt inquisito uel accusato ēt absenti & ignoranti ad absolutionem; quia ēt si nullus faceret, iudex tamen ex suo officio quærere debet pro innocentia, & ea reperta inquisitum absoluere. ff. de pœnis. l. si non defendatur. Fortius ergo debet admitti quilibet ad probandum innocentiam, prout in simi. iurisconsul. arguit. ff. de bono. possessio. l. seruus. Non dico ꝙ admittatur noīe inquisiti, etiam cum mandato; quia sic posset inquisito nocere; ergo & c. l. pen. §. ad crimen. ff. de publi. iudi. Sed admittitur noīe suo; quia cuiuslibet censetur interesse rōne humanitatis, ne innocens puniatur. l. non tm̄. ff. de appel. uel noīe reipublicæ cuius interest sic. ff. de pœnis. l. absentem. sicut eius interest econtra ꝙ nocentes puniantur. l. si a reo. §. qđ uulgo. ff. de fideiusso. l. ita uulneratus. ad l. aquil. l. bona fides. uer. latro spolia. ff. depositi. Et neutro casu poterit nocere sed ꝓdesse inquisito, prout in simili dicimus in coniuncta persona agēte pro ꝯiuncta. l. 3. §. sed si forte. iudicatum solui. & ꝓ hoc quod no. Bar. in l. seruum. §. publicè. ff. de procura. & C. de transactio. l. ubi pactum. ante finem. Maximè autem in casu nostro, cum istius Vgolini interlit pecuniariter defendere instrumentum a falso, prodesse debent dictæ probationes saltem respectu sui interesse. per ea quæ not. in l. si suspecta. ff. de inofficio. testamen. ¶ † Super sexto & ultimo dicendum vr̄, ꝙ & si dictus inquisitus ueniret condemnandus ꝑp suam contumaciam tanq̄ habitus pro confesso ex forma statuti, tn̄ hoc non deberet nocere dicto Vgolino, sed quo ad ipsum debet reputari instr̄m pro uero; qa magis propter

a ¶ Instrumentum. Vide uno Bald. ad hoc in consi. 411. in 5 parte. & in consi. 63. in 3. parte.

b ¶ Facit. Vide tn̄. dn̄. Bar. S 218 consi. 371. incip. uer. quibus præsuppositis. & in consi. 223. uersi. circa aliud dubium. in 2. parte. ꝙ quando testes descripti in instrumento ꝯdicūt instrumento nādū qn̄ oēs, sed ēt qn̄ unus solus ex necessariis instr̄m nō probat.

ꝓpter cõtumaciã suã uidereť dãnari, q̃ quia foueret malã cãm. l. si ideo. ff. de euictio. de inoffi. testa. l. q repudiãtis. §. fi. & qđ plene no. Bar. in l. cũ filius, ff. de uer. obli. in qõne disputat a p cũ, & p ɔñs sequiť, qđ Vgolinus hẽt iustam rãm petendi a iudice inquirente, q̃ si eum cõdẽnat declarat talẽ cõdẽnationem Vgolino nõ nocere, p ea q̃ plene & ad propositũ no. Bar. in l. sinã. ff. de app. & Inn. in c. cũ sup. de re iudi. ergo dẽt exaudiri. ff. de his q sunt sui uel alie. iur. l. 1. §. t. ¶ Ego Pau. de Cast. utriusque iuris doctor legẽs Bononiæ dico & cõsulo idẽ quod. s. cõsultum est, si non est probata simulatio ɔctus, prout dř in alio consilio, sup quo tamẽ nil dico, quia nõ uidit attestationes alterius partis. Nã in dubio ꝓsumiť pro instr̃o & p iur̃o. C. de prob. l. cũ precib. s. q̃ cõtineãt ueritatẽ. ¶ Si uero probata esset simulatio, s. q̃ esset cõtractus pignoris nõ uẽditionis, tũc iur̃m non uideť aliquid operari: per gl. ordinariam quæ est. C. plus ualere qđ agiť. l. 3. & p id qđ no. Bal. C. de oper. liber. l. j. quasi nõ hẽat iurãtis uolũtatem, quia dũ dicit ꝓdicta omnia uera esse & fuisse, potest intelligi, s. si apparenter & non existenter. l. imaginaria. de reg. iur. l. nuda. ff. de ɔhen. emp. & ad fidem me subscripsi & sigillaui. ante tamen q̃ admittaĩ ad probandũ de simulatione, uidetur necessaria absolutio a iur̃o, licet Bal. uideatur contradicere, quia hoc est securius, ergo & c. c. iuuenis. extra de spon. quia in dubio uidetur iurasse, q̃ sint uera apparenter & existenter; quia ita uerba sonant prima facie. ad qđ facit quod m simi. no. in c. uenerabilem. de elect. per Innoc.

S V M M A R I A.

1. *Processus non ualet lite non contestata, licet inferior a principe mandauerit procedi summariè &c.*
2. *A sententia probatione reus est absoluendus, & talis sententia est diffinitiua.*
3. *Dominium probare uolenti non sufficit probare de sua uel antecessorum possessione, nisi sit tanti temporis q̃ præscriptio potuit habere locum.*
4. *Mala fides non potest allegari per eum qui se dominum prætendit.*
5. *Viam incompetentem qui eligit, si ex actis uel alias appareat de competenti, non possit obtinere.*
6. *Iuramentum in supplementum probationis non debet deferri cum testis unus deponit de eo quod non expedit, nec cum est conclusum in causa, nec in causis non paruæ quantitatis.*

CONSILIVM CLXIX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso quodã ꝓcessu agitato Forliuij super quadã terra & quadã uinea inter quandã dñam Ioannã uiduã uxorẽ & hæredẽ quondã Marci seu procuratorẽ eius agẽtes ex parte una, & quosdã possessores dictarũ rerũ habentes cãm in illis reb. a dño Forliuesio legũ doctores seu dictũ dñm Forliuesiũ uenientem ad causam ꝓdictas defensorio nomine dictorũ possessorum ex altera: sup eo qđ q̃riť quæ sint uel esse debeãt partes iudicis in ꝓnũtiando & sentẽtiãdo. Rñdeo, q̃ esse dẽnt in absoluẽdo dictũ dñm Forliuesium seu possessores ad quorũ defensionẽ uenit a petitis p dictã dñam, uel ab obseruatiõe iudicij pp nullitatẽ ꝓcessus q ultimus probať, † q̃a in ista causa nõ reperio litẽ fuisse cõtestatã, ergo processus est nullus. ut no. in l. cõsentaneum. in prima gl. C. quo & q̃n iudex. & in auth. qui semel. eod. in glo. quæ incipit. si citatio. & in l. fi. §. illud. de tẽp. appel. de his qui ad eccle. cõfu. l. ꝓsenti. de sent. & interl. omniũ iudi. l. ꝓlatã. cũ ibi no. Nec obstat, q̃ cõmissio fuit facta p dñm gubernatorẽ seu mãdatũ factum fuit potestati, qđ in dictis causis ꝓcederẽ summariè & de plano sine strepitu & figura iudicij &c. q̃a hoc facere nõ potuit, et si esset legatus de latere sine speciali cõmissiõe, ut no. gl. q ad hoc cõiter allegaĩ in c. fi. de hæret. lib. 6. q̃a nõ põt inferior tollere legẽ superioris. ut in cle ne Romani. de elect. † Primũ aũt, q̃ dẽant absolui a petitis, & sic diffinitiuè posito q̃ ꝓcessus ualeret, probať ex defectu probationis nõ factæ. C. de eden. l. q accusare. de ꝓb. l. actorũ q̃ snĩa lata quia non probatũ q̃ sit diffinitiua, & sic q̃ postq̃ in rẽ iudicatã transiuit nõ possit amplius probari. probať in l. argentarius. §. cũ aũt. ff. de eden. de re iudica. l. imperatores. & expresse p gl. in d. auth. qui semel. q incipit. s. citatio. in fi. snĩa lata q̃a nõ probatũ est diffinitiua. Quod aũt hic deficiãt in probãdo, patet, quia ista dña egit rei uẽdicatione, & sic debuit probare dñium directũ uel utile. l. in rem. in prin. ff. de rei uendi. et si quis agat ɔ illũ, qui habuit ab eo causam, puto cõmodatarium, uel depositariũ, & imputet sibi cur elegit rei uẽdica. nõ ꝑit actionẽ commodati uel depositi, in q̃b. nõ requirebatur probatio dñij, ut patent ista ex his quæ hñr & notantur in l. ita ut si fur. ff. commoda. in gl. † Cõstat aũt, q̃ ad ꝓbandum dñium non sufficit agenti probare se uel suũ authorem aliquando possedisse, quia cùm possessio sit diuersa a dñio. l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acqui. poss. Et sic põt esse q̃ possederit, tamen nõ erat, uel est dñs, præfata probatio nõ concludit p regulam, non probat hoc esse &c. l. nõ hoc. C. uñ cogna. de proba. l. ad probationem, & ita dicunt glos. & doctores in l. cũ res. C. de proba. Vñ & alibi doctores dicunt, q̃ q̃n agitur de dominio directè, seu quando dñium principaliter deducitur in iudiciũ non sufficit possessio ꝑterita ad ipsum probandũ, nisi sit tanti tẽporis quæ sufficiat ad ꝓscribendũ cum alijs requisitis puta lõgi tẽporis cũ titulo & bona fide uel longissimi cũ sola, & ista bona fides post. 30. annos ꝓsumať; † nec posset allegari mala fides ẽt per illum qui se dñm prætenderet. Vide Bar. in l. fina. in fi. C. unde ui. adde Bal. in l. indicia. de rei uẽdi. in sexto. qõne bona fide. ut no. in l. penul. ff. de condi. instit. per Bar. extra de præsumptio. c. illud. per Ioan. And. & no. in d. l. cũ res. C. de probatio. Sed ista dña non probauit nisi possessionem Marci, a quo habuit titulum pro hærede, non autem tanti temporis, uel cum talibus quòd ex ea resultet probatio dominij, similiter, & de se non probauit nisi solam possessionem alicuius temporis: ergo debet succumbere per iam dicta s. & allega. † Imputet ergo sibi dicta domina, cur egit rei uẽdicatio. debebat enim agere petitione hæreditatis, in qua suffecisset probare possessionem defuncti, sed certè, nec ex illa poterat agere, postquam ipsa semel possedit bona hæreditaria, ut ipsa asserit, secundum quod no. & sensit glo. in l. 1. ff. de fideicommis. hæredi. peti. & fuit opinio Azo. in summa. & ibi etiam per Bar. Debuit ergo agere possessorio, scilicet condi. ex. l. coloni. C. de agri. & cẽsi. ut expresse uoluit Inn. in cap. sæpe. de restit. spol. Vel condictione ex. l. fi. C. de acqui. posses. si poterat probare do. Forliuesium nomine dictæ dominæ possedisse, quam ergo uiã elegit, hæc sibi pateat. l. penulti. §. fina. ff. quod metus causa. Nec potest obtinere in hoc iudicio ex illo capite, quod in alio potuisset, postq̃ uiam cõpetentem non elegit, etiam si ex productis in hoc iudicio de altera sibi competente appareat. ff. si pars hæredi. peta. l. non possumus. & not. Innocen. in cap. 1. de libel. obla. & patet ex not. in præalleg. l. ita ut si furt. ff. commo. Vbi poterat agere commodati, & obtinuisset licèt dominium non probasset, & tamen si egit rei uendi. & non probat dñium, non obtinet. facit l. hẽbat. in princi. cum ibi no. ff. de institu. Sic ergo patet, q̃ nihil ꝓdest huic agẽti, q̃ dominus Forliuesius renuerit iure familiaritatis, cùm etsi precario nomine dictæ dominæ tenuisset, non potuisset dicta domina etiam agendo contra ipsum de directo rei uendica. obtinere non probando dominium, ad quod se arctasse uidetur sic agendo, multominus agendo contra illos, in quos præfatus dominus Forliuesius transtulit, quia sic uidetur possessionem interuertisse. d. l. fina. ff. de acquir. posses. ff. eodem. l. 3. §. prosperaus, & si etiam fuisset continuata possessio Marci in dictam dominã ex forma statuti Forliuiensis, tamen desiit dicta domina possidere ex dicta translatione facta in alios per dictum dominum Forliuesium. ut dicto t. q̃ seruus, & sic non potuit dicta domina præscribere. l. naturaliter. ff. de usur. Sequitur ergo id quod dixi, q̃a dorius est euellere a dictis possessoribus, quam a dicto domino Forliuesio, qui non possedit. Prædictis uero uidetur ob. dictum domini Nicolai de matta. quod refert & tenet Bald. in dicta leg. cum re. C. de probatio. qui tenuit, quòd sufficiat agenti rei uendica. probare, quòd ille a quo titulum habuit diu possederit intelligendo diu, scilicet arbitrio boni uiri, seu iudicis. Sed illud dictũ non placet, & communiter alij doctores dicunt contrarium. Nã si illi actori non suffecisset probare suam possessionem præteritam, si ipse egisset, per not. per Barto. in dicta l. penulti. ff. de conditio. institu. & per Ioan. Andre. in dicto cap. illud. de præsumpt. similiter non debet prodesse successori suo causam habenti ab eo argumen. l. fina. §. 1. ff. ad uelleia. de reg. iur. l. in his. §. non debeo. & l. hæredem. † Ex his apparet nil prodesse dictæ dominæ iuramẽtum sibi delatum in defectum probationis. Tum quia hic non est dare etiam semiplenam probationem, quæ fit per unum testem deponentem de eo quod expedit, & de quo si duo deponerent facerent plenam probationem, ut no. in l. admonendi. Sed hi deponunt de eo quod non expedit. i. non sufficit, scilicet sola possessione defuncti, de qua si mille deponerent non probaretur dominiũ, sed sola possessio ꝑterita, & sic nil est qđ suppleaĩ. Tũc etiam quia tale iur̃m nõ debet nec potest deferri, post conclusionem in causa,

cã;ut no. Bat. in l. admonẽdi. circa fi. dicẽs ꝙ ita obseruat cõsue. Certe ẽt iure fulcit, cũ pfatũ iurm unde pbationẽ hẽat, q̃ post cõclusionẽ in cã fieri nõ pt. p ea q̃ no. Ina. in c. pasto. de cau. pos. & pprie. hoc ẽt tenet Bal. in l. gñaliter. in fi. prin. C. de iureiur. dicẽs ibi esse casum; tamẽ ẽt qa in causis nõ paruæ quãtitatis nõ dẽt deferri [a] actori, sed potius reo si petat, ut hic fuit. ut no. in d. l. admonẽdi. & hic nõ est parua quãtitatis. Cõcludit ergo ut s. dixi. s. dictos conuentos dẽre absolui, seu dictũ dominũ Forliuesium eos defendendum. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

a ¶ Nõ dẽt deferri. Aduerte tñ, ꝙ si ex parte actoris ẽt plusquã semiplene pbatũ, tũc ẽt si cã sit magnæ quãtitatis pt deferri iuri[m] a supplementũ pbationis. ita no. dixit Pan. in c. mulia ri. i pe. col. uer. qd. n. si actor. de iureiu. & uid. Alex. in cõs. 66. inci. uisu processu causæ uirtutis. in 3. col. uer. nec ad hoc obstat. l. 2. uol. H. F.

SVMMARIA.

Noui canonici non concurrunt cum ueteribus canonicis ad distributiones quotidianas, nec ad mortuaria & anniuersaria rationibus de quib. in hoc consilio.

Canonici super numerarii debent habere quotidianas distributiones de super excrescentibus fructibus & communi mensa.

CONSILIVM CLXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso pũcto ꝯscripto & his q̃ scripta & cõsulta sunt per cõtrascriptũ eximiũ doctorẽ dominũ Frãciscũ sup primo quæsito facit dubiũ prima facie, † qa si isti nouiter recepti in canonicos uolũt interesse diuinis & horis canonicis, nõ vr iustũ ꝙ quotidianis distributionib. fraudent, [b] q̃ dant pro labore, & opis ptio datæ cẽsent. ff. pro socio. l. cũ duob. §. fi. in cõcũda. iũctis his quæ no. in addi. spec. tit. de pb. sup rubr. Vnde vr, ꝙ dẽant eis dari de cõi mẽsa antiquorũ canonicorũ. de pb. c. pro illorũ. in fi. cũ ibi nota. in gl. & qd hr & no. in c. cũ M. ferrarien. de cõsti. ubi dñt doctores, ꝙ recepti vltra numerũ dẽnt hr̃e quotidianas distributiones de supexcrescentib. fructib. & cõi mẽsa, qnimo etiã pbẽdæ nouæ uñr de illis fiendæ, ut ibi patet. Posito ꝙ p hoc aliqd diminuat antiqs, qa sanctius ur hoc esse, q̃ ꝙ nouis victualib. fraudent, & debitis stipẽdijs p labore. ar. ff. de uẽtre in pos. mit. l. 1. §. 1. & 2. seu ꝙ retrahant ab interessendo diuinis & canonicis horis, ad qd debẽt potius beneficijs, & munificẽtijs inuitari. arg. C. de bonis q̃ libe. l. 2. uer. prospiciẽdũ est. n. de dona. antẽ nup. l. si cõstã. in prin. Nec dẽt dari ei materia pigrins accedẽdi ad horas canonicas, & ecclesiã honorãdi. ar. ff. de acq. l. nil post prin. Vel aliqd fieri pp qd scrupulosa corda moueant uidẽtes ueteres pcipere, & se nõ, cũ tñ pariter laborauerint in diuinis, arg. C. de alluuio. & pal. l. fi. ff. de mino. ꝙ minor. §. sceuola. ibi laborib. &c. Sed hæc oĩa tollũtur ex plurib. Primo, ex uolũtate papæ q uoluit p pdictã bullam taliter dr̃e nouos creari ꝙ nullũ fieret piudiciũ veterib. nec in sectiõe pbẽdarũ nec in sectiõe distributionũ quotidianorũ, ut patet in ner. ita tñ &c. qd ẽt fieri debuit de iure. de pb. c. maioribus & c. vacãte. de cõsti. cũ. M. ante fi. ibi pbẽdas cum integritate pcipientibus &c. Alias ueteres canonici de adiunctione nouorũ haberẽt tristari & dolere. Et pro laudib. decãtãtis doleudo canerent illud Esaiæ. c. multiplicasti gẽtẽ & nõ magnificasti lætitiã, sed poti' tristitia. & retraherent ipsi a diuinis, qa durius esset eis pdere de eo qd recipere cõsueuerũt, q̃ de nouis nil recipere, cũ nõ sint adhuc soliti recipere, unde nil noui uidebit eis fieri, sed primis sic, ideo magis est tolerãdũ, ꝙ ipsi nõ acquirãt, q̃ ꝙ illi pdãt acqsitũ. ar. ff. ne qd in loco publico. l. 2. §. merito. & §. si qs a principe. iũcta. l. q aũt. in prin. ff. q in frau. credi. cũ cõcordã. in rõne sui. facit. c. dilecto. de ver. sig. Cẽset ergo voluisse papa, ꝙ fierẽt nouæ pbẽdæ p nouis canonicis, & ẽt noua mẽsa cõis, ex qua hẽrent quotidianas distributiones, & taliter ꝙ noui æquarent ueterib. ne in eadẽ ecclesia uel capitulo essent disparis conditionis canonici. ar. in cle. 1. de ele. qa nõ posset aliqd dari nouis de mẽsa cõi, quin diminueretur ueteribus. hoc aũt ultimũ expresse fieri prohibuit, ergo & primũ prohibuisse censetur, cùm idẽ sit iudiciũ de rõnexis. de cõ fu. c. trãslato. ff. de sepa. l. 1. §. pterea. de admini. tutu. l. ita aũt. §. si tutor. & l. tutor. qui tutelã. post prin. ¶ Tolluntur ẽt pdictam in cõtrariũ allegata, qa isti noui canonici acceptãdo canonicatũ, & præbẽdas nouas uirtute dictæ bullæ cẽsentur acceptasse cũ omnibus cõditionib. & qualitatib. inherentib. ex tenore illius, & sic nõ possunt cõqueri, si nil pcipiunt de mẽsa illorũ. arg. ff. de acq. hær. l. si duo. in fi. q̃ bene facit de acquir. poss. l. põponius. §. cũ quis. de mann. l. gaius. in fi. ¶ Tertiò tolluntur pdicta, qa pdicti noui canonici saltẽ hẽnt pbẽdas, unde patiẽter possunt expectare, ꝙ creatur noua mẽsa ex qua habeant distributiones, & nihilominus debẽt interesse in horis canonicis, quia nõ debent habere illas pbẽdas gratis, & sic possent cogi p subtractionẽ redditũ pbẽdæ. sed in c. p illorũ. & c. cũ. M. nullas habebat pbẽdas, ut in eis patet. Preterea in illis fuerũt recepti ex mera uolũtate ueterũ, uñ sibi gñarẽt piudiciũ, hic ex quadã necessitate, ergo &c. ut in illis no. p do cto. Cõcludit ergo in hoc primo, ut s. cõsultũ est p dñm Franciscum. ¶ Sup secundo uerò q̃sito dicendũ est, ꝙ mortuaria, & anniuersaria p mortuis pteriti tpis, quæ inceperũt dẽri capitulo ex testamentis iã mortuorũ, ptinẽt insolidũ ad antiquos canonicos, qa sunt effecta de mẽsa illorũ; nec aliqd hẽnt pticipare noui canonici, quia hoc nõ posset fieri. quin ueterib. diminueret, qd prohibitũ est p bullã, mortuaria uerò noua, q̃ de cætero obuenient, si sunt talia de quib. possint participare sine dãno ueterũ, ut sunt illa quæ offerũtur cũ mortuis singulariter cuilibet canonico, ut cerei & candele & nũmus q ponerẽt in manib. singulorũ, & de illis nõ est dubiũ ꝙ participare possunt noui, nec ueteres pñt hoc phibere, cũ eis nõ noceat & illis psit. ff. de aqua pluui. arcen. l. 3. §. idem uarus. de euictio. l. in creditore. sol. mat. l. 3. in prin. & quod ibi no. Solũ. n. in hoc onerant soluẽtes qui habebũt de cætero dare plurib. q̃ primò, iuxta no. p Cy. C. de serui. & aqua. l. non modus, de decimis. suggestũ. de cẽsib. c. quãto. Si uerò sunt talia; de quib. nõ possunt participare noui sine præiudicio ueterũ, ut sunt illa q̃ dantur uel relinquuntur in cõi capitulo sanctæ reparatæ, tunc ad hoc est idẽ dicẽdum; licèt tunc antiqui possent magis conqueri de adiunctione nouorũ, quia in hoc illorum conditio efficitur deterior, cùm diuidi habeant inter plures quæ prius diuidebantur inter pauciores. de cõsti. in c. cum M. Ferrarien. in prin. Nã propter utilitatem illorum priuatam nõ debebat omitti utilitas publica, & honor, & decus ecclesiæ, quæ cõsistunt in augmento canonicorum. C. communia delega. auth. res quæ. in fi. & quod plene not. in l. 1. in fi. ff. sol. matr. & ideo potuit per hanc adiectionem nouorum fieri in hoc deterior conditio antiquorũ. argu. bonum. ff. de separa. l. 1. §. 1. ibi ex commissis autem &c. Cum enim unum tantum sit capitulum, ꝙ constat ex ueteribus & nouis non plura. argu. ff. de excusa. tuto. l. iuris peritus. §. cum oriundus. sequitur, ꝙ quicquid de cætero præfato capitulo relinquatur, debebit inter omnes diuidi secundum antiquã consuetudinem diuidẽdi. ff. de colle. illici. l. 3. in prin. Et si aliud diceremus, sequeretur absurdum, ꝙ nunquam noui de talibus participarent, nec ars lanæ cui commissa est gubernatio. Posset circa hoc prouidere, licet in alijs redditibus puidere posset, quia posset facere mensam nouam uel augere ueterem de nouis fructibus, sed imponere legem testatoribus in modo relinquẽdi non. Et papa intelligitur reseruasse ius ueteribus, ne diminuatur in his in quibus ars lanæ potest prouidere nouis sine diminutione fienda ueteribus, ut in faciendo nouã mensam ex nouis fructibus nouiter acquirendis, quæ postquam facta erit æqualis primæ poterit uniri cum prima, ne sint duæ mensæ cum non sit nisi unum capitulum. & hoc de secundo. ¶ Circa tertium quæsitum uidetur dicendum, quòd aliquando reperietur superesse de redditibus ueteris mensæ factis distributionibus inter ueteres, prout hactenus fieri consueuerunt, debeat adhuc inter solos ueteres diuidi, & quòd noui nihil habeant participare per c. fina. extra de uerbo. signifi. sed certe ibi non erant noui canonici adiuncti, hic sic. econtra uidetur, quòd ad solos nouos ptineat per cap. cum M. de cõstitu. ubi superexcrescentes fructus assignantur nouis etiam si fuerint recepti cum protestatione, ꝙ non fieret eis præiudicium, sed certè ibi noui fuerant recepti ex mera uoluntate ueterum, qui potuerunt sibi præiudicare sponte recipiendo ultra numerum, hic non sic, sed potius ex quadã necessitate, quia non poterant sine iusta causa recusare creationem nouorum commissam eis, & domino archiepiscopo, & arti lanæ si alijs collegijs uidebatur hoc fiẽdũ, ergo &c. per ea quæ ibi no. in c. pro illorum. in fi. de pben. Præterea ibi noui canonici nõ habebant præbendas. hic sic, sed & tertiò uidetur, ꝙ imo debeant distribui inter omnes non obstante bulla, quæ uult ꝙ nihil dẽat ueteribus diminui de his quæ inter eos diuidi & distribui cõsueuit, qa illud debet intelligi de his quæ ordinariè, & uniformiter ꝯsueuit inter eos distribui & singulis dieb. nõ de his q̃ extra ordinẽ & nõ uniformiter, ut est hoc su pñũ, qd aliqñ reperiebat, aliqñ non, & aliqñ plus, aliquando minus, & nõ singulis diebus, sed mensibus diuidebatur, quando reperiebatur, & hoc p l. scio amico. §. j. ff. de an. leg. unde uidet ꝙ sicut si ista bulla nihil diceret de ista diminutione nõ fiẽda ueterib. oẽs redditus ueteris mẽsæ deberẽt esse cões inter ueteres & nouos, ita & nunc istud qd supest

b ¶ Fraudẽt. Adde q̃ p Bal. in cõs. 344. in 5. parte. ubi põit nũquid ille qui duplici iure interest diuinis officijs duplicatas distributiões hr̃e dẽat.

ex eis

ex eis factis distributionibus prædictis, cùm illud non uideatur comprehendi in prohibitione dictæ bullæ tanquã illud quod inter eos non distribuebatur ordinarie, nec semper & uniformiter, sed extraordinarie, & aliquando sic, aliquando non per dictam l. seio.amico.§.1.ff.de an.lega. ¶ Breuiter his non obstantibus prima pars vr uerior, scilicet quòd inter solos ueteres debeat illud distribui, sicut olim distribui consueuit, non per illud c.fi. de uerb. sig. qđ loquitur qñ alij canonici noui non fuerant assumpti, sed ppter largam prohibitionem dictæ bullæ dicentis, quòd nihil debeat diminui, quouis modo de eo qđ tunc distribuebatur inter canonicos & ppositũ &c. quia si noui canonici participarent de illo superfluo, uel illud totum haberent, negari non posset, quin fieret ꝯ dictam generalem prohibitionem, cum illud inter antiquos tm̃ distribui consueuerit. Nec ob.d.l.seio.amico.§.1. q ibi loquit in dispositione affirmatiua seu affirmatiue cõcepta, q a testator legauit ea quæ sibi uiuus præstabat seu præstari consueuerat, q dispositio restringit ad illa q ordinarie pstare ꝯsueuerat, & non cõprehẽdit illa q extra ordinẽ, sed ista bulla ꝯtinet dispositionẽ negatiuã, quòd nihil quouis mõ diminuat &c. q negatiua dispositio nõ sic restringit sicut affirmatiua, imo generalius debet intelligi ut cõprehẽdat oẽs, q plus negat & sficit negatio, q affirmet & cõstruat cõfirmationi. tex. est cũ gl.ff.de cõd.& de.l.hoc genus.in ult.gl.in fi.& pbat in l.liminũ.ff.de seruit.vr.pdio. & l.si ita q duceta.§.utrũ.ff.de reb' dub.& nõ p gl.in c.cũ dilectus, q incipit suspensus. de cõsuetudine. circa mediũ. Præterea nõ vr uerũ, quòd si ista bulla nõ cõtineret pdictã phibitionẽ, quòd dicti noui canonici deberent participare de redditibus ueteris mensæ, imo non deberent ẽt tunc, q a cõcessio papæ de creando nouos canonicos debet intelligi, ẽt si hoc nõ dicat.s. sine pиudicio ueterũ, quòd Papa in dubio nunq̃ intelligit facere uoluisse. de ver.sig.c. dilecto. de usu pal.ex tuarũ.ff. ne q d in loco publ.l.2.§.si q s a principe.& §. merito. nisi facultates ecclæ essent i tm̃ auctæ, quòd pluribus sufficere posset, qđ hic non est ut dr̃, sed potius diminutæ. de censibus.c. quãto.& ibi no.in gl.& in d.c.cũ M.de cõst. Cũ igitur participare non deberent aliquid de ueteri mensa, ẽt de eo qđ super est aliqñ facta distributionibus, posito quòd in dicta bulla pfata phibitio nõ cõtinet expresse, q a censeret tacitè cõtineri, fortius si contineretur expsse. ne plus operet tacita phibitio q̃ expressa.l.item q a cũ ibi no.ff.de pac.l. q ad certũ.ff.loca. Præterea in illa.l.seio amico. §.1.de an.leg. illa extraordinariè, meritò de illa non censet sensisse in uerbis generalibus, postq̃ possunt referri ad ordinariã, sed in casu nostro fiebat & fit a distributione non uoluntariè, sed ex necessitate imposita a cõstitutionibus & antiqua consuetudine, ex q bus erat, & est ius q̃situ dictis antiq canonicis, qđ papa non credit tollere uoluisse, sicut nec debebat io iuribus.§.alle. Sed in casu.d.l.seio.§.1.nulli ius erat q̃situm ille legatario uiuente testatore ad illa quæ testator consueuerat uiuus præstare, cũ ex mera liberalitate præstaret, ideo potest fieri restrictio ad ordinarias pstationes sine iniuria legatarij, cum nihil sibi per hoc offeratur, sed quic q d habet, de lucro habet, ut dicit gl. in l.si q a a filio.§.si plures.ff.de leg.1. Sed in casu nr̃o fieret restrictio cũ iniuria, quia ius q̃situ auferret, qđ nõ est dicendũ, ut inde nascatur iniuria &c. C.unde ui.l.meminerint. ¶ Et ita dico & consulo ego Paul. de Cast. utriusq; iuris doctor & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Statutũ ciuitatis est seruandum in castro subiectis ipsi ciuitati, dato quod homines d. ss castri de facto non obediant communitati ipsius ciuitatis.*
Leges imperiales ligant etiam eos qui de facto non obediunt Imperatori.
2 *Intellectus ad.§.si filius l.papinianus ff.de inoffi.test.*
3 *Pater qui exhæredat filium iustè, nepos tamẽ ex tali filio exhæredato habet querelam ex successorio edicto, si nihil ipsi nepoti sit relictum iure institutionis, & est communis opinio, & isto casu ius legitimæ transfertur in nepotes.*
4 *Legitimæ petitionem non fieri hodie quomodo sed ...annis reprobata opi.Bar.*
5 *Materia auth.bona damnatorum.C.de bo.dãna. pulchre. & de intellectu.l.1.ff. de bo.damna.*
6 *Crimen læsæ maiestatis non committitur nisi contra principem uel alium superiorem in suo dominatum, fictus si iniustũ.*

CONSILIVM CLXXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visa & ponderata dicta facti narratione & dubijs elicitis ex ea recolligo primo & ante omnia, quòd dicta fraternitas super dictis bonis patitur controuersiam ex tribus locis. Primò a dicto R. de Perusio, qui tanq̃ hæres Marietæ dicit illa bona pertinere ad se, eo quia dicta bona non erant Guidonis, ex cuius cõdemnatione & confiscatione præfata societas consecuta fuit dicta bona titulo donationis a cõitate ciuitatis castelli, tanq̃ bona dicti Guidu. confiscata. dicit.n.R.de Perusio, quòd imo non erant Guido. quia fuerunt Ghini aui Guido. quia Ghinus exhæredauit Huguitionem patrem Guidonis ritè & rectè, & instituit Tristanũ & Rigonouellũ filios ex secunda uxore, & sic ad illos pertinuerunt, & quòd illi postea mortui sunt ab intestato, & sic primo morienti successit superstes, & vltimo morienti successit Marieta soror vtrinq; coniuncta, & Marietæ successit dictus R. de Perusio. 1 Sed a molestia istius R. præfata fraternitas satis vr posse se defendere virtute statuti ciuitatis castelli, quo cauetur quòd frater consanguineus ẽt ea latere patris tm̃ succedat fratri exclusa sorore, & vtrinque cõiuncta & matre, qđ statutũ erat de iure seruandũ in castro Ciuitellæ, qđ erat de cõitate dicti ciuitatis castelli, vt est gl. ordi. in l.ex ea.in ult.gl.ff.de postulã. facit.l.qui ex vico.ff. ad municip. & l.nulli.§.qđ ex vico.C.de episc.& cle. Nec debet attendi, quòd de facto præfatũ castrũ & eius comites non obediant cõi dictæ ciuitatis, sed debet attẽdi id qđ de iure fieri debebat, put patet ex no. per Bar.in l.cunctos populos. C. de summa tri.in 1.oppo. vbi reprehendit Cy. qui tenebat, quòd leges imperiales nõ ligant illos, qui de facto nõ obediunt imperatori, licet sint de imperio. dicit enim Bart.si hoc esset, sequeretur quòd nõ ligarent Florentinos, qđ esset absurdũ. Vel est dicendũ, quòd si castrũ non esset dirutũ, & illi de facto nollent seruare statuta ciuitatis, cui suberant, habere locũ dictũ Cy. quia dato vno inconuenienti sequitur aliud.l.ratas.C.de rescinden.vẽ. sic ẽt Florẽtini si nollẽt seruare leges imperiales, possunt hoc de facto facere, sicut de facto nõ obediunt. sed q a dirutũ ẽ, & qõ agitur in ciuitate castelli, debet inspici qđ de iure fieri debebat & terminari cã s̃m statuta dictæ ciuitatis, q̃ erant ibi seruanda vt dictũ est. Potissimè q a licet nõ obedirent quo ad grauamina & præcepta q̃ eis iniungerent a dicta cõitate ciuitatis castelli, poterant tñ vti statutis dictæ ciuitatis inter se; q a hoc nõ tẽdebat in grauamẽ ipsorũ, sed instructionẽ eorũ. Nã & Florentini & galli nõ obediũt imperio quãtũ ad grauamina, & tñ legibus imperialibus vtunt inter se, similiter & terræ quæ sunt de tẽporali iurisdictione ecclesiæ. Hoc aũt psumit in dubio, si aliud nõ apparet, quia nobilior est ista præsumptio, q̃ in ꝯriũ arg.ff.pro socio.l. merito. Sic ergo s̃m dispositionẽ dicti statuti pmorto Rigonouello vltimo morienti successit Guido frater cõsanguineus exclusa dicta Marieta, & ẽt matre; qui Guido cõtinuando posses. bonorũ quæ fuerunt dicti Ghini, & postea dicti Rigonouelli, si se hæreditate paternæ immiscuit dictus Rigonouellus, ut asseritur, censetur gessisse pro hærede si sciuit illũ mortuũ & hæreditatẽ eius ad se delatã, quia censet mutasse sibi cãm possessionis de iniusta in iustã ex cã de nouo superueniente, qđ fieri potuit.l.nun solum.§.1.ff.de vsucapio.& qđ plene no.in l.cum nemo.C.de acquiren.poss. Et præsumitur hoc voluisse facere.s.magis uoluisse possidere licitè & iure suo, q̃ illicitè & de facto arg.l.meritò.ff.pro socio. & nor. Bar.ff.de acq.hære.l.gerit in quæstione illa, qñ induritur aditio perfecta. Et sic illa bona fuerunt effecta sua, meritò uenerunt in generali confiscatione bonorum suorũ, & per ꝯñs ẽt in generali donatione facta dictæ fraternitati, ideo ꝯ dictũ R. de Perusio agẽtẽ rei uendicatione uel peti.hæredi. põt dicta fraternitas se tueri ex meliori & potiori iure. Nec obstat pdictis si diceret, ista bona fuerunt originaliter Ghini, qui uoluit ab eis esse exclusos & alienos tã Vguitionẽ filiũ suũ q̃ eius filios, & sic dictũ Guido. dũ primũ ritè exhæredauit, & filijs eius reliquit, iure institutionis centũ solidos pro quolibet iubens eos esse tacitos & contentos & quòd plus petere non possent; igĩt non debuerunt posse peruenire ad Guidonẽ ẽt mediante persona Rigonouelli. arg.ff.de vulg.& pupil.l.si is qui. Sed ꝯriũ dico, quia si Tristanus & Rigonouellus se legitime immiscuerunt hæreditati paternæ desierunt illa bona dici bona Ghini & inceperunt esse bona dictorum filiorum.l. sed si plures.§.sed si filio.ff.de vulga.& pupi. Et ideo non solum Guido, sed etiam Hugutio pater eius non prohibebantur in eis succedere præfato Rigonouello, licet prohiberẽtur succedere G 2 nõ prout optimè probatur in l. qui titij testamentum. in princi. ff.de his quibus vt indig. & l. fina. in princip. de legat. 3. facit l. 3.§. planè si mater. ff. ad carbo. & est casus expressus in l. qui aliena.§. interdum. ff. de acquiren. hæredita. ubi filius exhæredatus potest acquirere bona paterna ex persona filij sui eiusdẽ nepotis instituti, licet per se non posset. Nec obst. l. si ia qui

cedere.

de vulga. & pupil. allega. in contrarium, quia ibi prohibebat suc-
cedere odio testatoris; ut quia erat spurius, & uolebat bona pria
cõsequi ex persona fratria, & ex dispõne testõris, qđ nõ pmittit,
ne legẽ pr̃ fraudet q̃ ꝓhibet ipm aliq d relinquere spurio pp in-
frenandũ uitiũ patris. C. de bonis natu. li. l. fi. Sed hic ꝓhibet suc-
cedere odio sui, s. ipsius filii exhæredati pp iniuriã illatã patri[a],
sed non fratri, qa sibi nõ fuit illata, & sic sunt casus diuersi diuer
sam rõnẽ hñtes. Itẽ non obstat si dicat, ꝙ d. Guido nõ potuit suc-
cedere Rigonouello, qa erat suus inimicus, cum occuparet bona
sua, & sic nõ censet habuisse tacitã uoluntatẽ d. Rigonouelli. l. 3.
§. fi. ff. de adimen. leg. q̃ reqrit in successione intestati. l. si qs cum
nullũ. & l. conficiunt. in prin. ff. de iure codicil. Nã dico, ꝙ ista nõ
est sufficiens cã repellendi a successione intestati ẽt Huguitionẽ.
Nã nisi fuisset exhæredatus, & cũ insertione ltĩmæ cãæ testm nõ
ualuisset, & nõ fuisset ꝓhibitus succedere ẽt ghino, posito ꝙ fuis-
set aliqua cã ltĩma exhrẽdationis, ut hic fuit; & ꝙ posset ꝓbari. nã
hoc non sufficeret ad excludendũ eũ a successione ẽt patris, nisi
interueniente exhæredatione ritè facta. ut patet in auth. ut cũ de
app. cog. §. aliud quoq; capi̇tm. multominus a successione fratris
uel patris ꝫ quos d. cãs ingratitudinis non cõmisisset. Nam ẽt ei
quẽ qs interficit põt succedere, licet hrẽditas sibi tanq̃ ab indigno
auferat. l. cũ rõ. in fi. de bonis dãnatorum. Et est casus expressus,
ꝙ pp tales inimicitias non priuat qs successione intestati. ff. vnde
cognati. l. cognatia. p quã l. hoc tenet expresse Guliel. de Cu. &
Bar. C. de inof. test. l. fratres. Talis. n. successio itestati potius de-
fertur lege seu ex legali dispõne q̃ ex volũtate defuncti. ff. de uer.
sig. l. lege obuenire. ff. si qs omissa cau. testa. l. si ab ĩstituto. ibi dũ
dicit. possiderat lege &c. pro so. l. 3. §. 1. Licèt ẽt tacita volũtas de-
functi ꝯcurrat. ut d. l. si qs cũ nullũ. & l. conficiunt. affuisse eoipso
ꝙ potuit eos excludere faciendo testm, & alios instituendo, & nõ
fecit; & sic patit ꝙ lex illi deferat hæreditatẽ. Prædicta quidẽ ꝓ-
cedunt p̃suppposito ꝙ d. filij instituti miscuerunt se hereditati pr̃-
æ, & sic fuisset exhæredatio ꝯfirmata, sed si hoc non apparet, tũc
caderet alia inspectio, vz an p solam exñtiam sui hæredis fuerit
exhæredatio ꝯfirmata, qđ vr̃ per l. filius q se pr̃ña. ff. de acq. hær.
sed in ꝫriũ. l. filium. §. sed cum exhæredatio. ff. de ꝫtab. & quia est
res odiosa; ista tñ dubitatio procederet, si d. filij se abstinuissent
quo casu non puto eã ꝯfirmatam; tñ quia filij instituti fuissent hæ
redes ex testõ facti p l. statim mortuo patre, nec desijssent esse, li-
cet repudiassent. l. 1. §. qui sunt in piãte. ff. si quis omis. cau. test. de
vul. & pup. si filius q pr̃ non succedit exhæredatus ab intestato di
rectò sed utiliter. ar. l. 1. §. si qs adita. ad Tertul. cũ ibi no. p Bar. &
l. q se patris. C. vñ cognati. Sed si se non immiscuissent, reliqssent
ius imiscendi successoribus eorum. l. si qs filiũ. §. 1. ff. de acqui.
hær. & sic esset uidendũ an trãsiuerit in fiscum, cum esset in bonis
ꝯfiscati super quo non me extendo, quia nec expedit p p̃dicta. Et
si nõ transiuisset in fiscum, fuisset extinctũ tpe factæ ꝯfiscationis,
& in morte Guidonis & deuolutũ ad ꝓximiorem in gradu cõcce-
ptum tpe mortis Ghini. Tũnc aũt Marieta non uiuebat, & sic sibi
deferri non potuit. Vñ si alius non reperitur, tanq̃ bona uacantia
fisco fuerunt p aliam uiam delata. C. de bo. nacã. p totum. & ipse
censeret agnouisse donando eã d. fraternitati. C. de iure delibe. l.
si auia. † Illud aũt ꝙ transacto quinquennio p̃scriptum fuit q̃relæ
intentandæ p d. Huguitionem tam per modũ agendi. l. si qs filiũ.
in fi. C. de inof. test. q p modum excipiẽdi, cum esset in possessio-
ne. iuxta id qđ hr̃ in l. papinianus. §. si filius. ff. de inof. test. Ita no
tabiliter intelligit illũ tex. Inn. in c. cum delictus. de ord. cogni. in
gl. q̃ incipit hanc exceptionem. dũ allegat illum. §. pro quo dr̃ ca
sus in similib. ff. de iureiu. l. nam & postea. §. si minor. in fi. Nec ob
stat. l. si is cuius. ff. quib. ex cau. maio. qa ibi loquit in remedio re-
scissorio, qđ ꝑpetuatur p adeptionem possessionis rei, pro qua
ꝯpetit sicut p contestationem si facta est sine uitio, ut patet ex ibi
no. in gl. Nos loquimur in remedio rescissorio, quia q̃rela datur
ad rescindendum testm, sicut restõ in integ. ad rescindẽdum ꝯctũ
uel usucap. Vñ sicut restõ in integ. & officium iudicis, quod pro
ea fienda ꝯpetit, non perpetuatur p adeptionẽ possessionis, ut d.
§. si minor. in fi. cũ ibi no. ita nec q̃rela inof. ſm Inn. in d. c. cũ dile
ctu. ¶ Et ex his sequit, ꝙ fundata esset intẽtio hæredũ dicti Ghi-
ni & habẽtiũ cãm ab eis in bonis Ghini, si essent alij q̃ dictus Gui.
& habentes cãm ab eo post non teneant ꝓbare cãs ingratitudi-
nis ad qđ tenerentur, si ips querelę nõ trãsisset. l. omnino. C. de in
of. testa. & in Auth. ut cũ de appel. cog. §. aliud quoq; capitulum.
& qđ no. in excep. nõ numera. pecu. C. de nõ num. pecu. l. si ex cau

[a] ¶ Patri. Vide Bald. in in cõs. 111. in 5. parte. ubi ponit nunqd ualeat exhæredatio facta p patrem mẽte stõ ex duobus casibus expressis. s. qa uerberauit eũ & qa cum inimicis suis cõuersabatur.

tio. non sic quantũ ad reuocationẽ donationis, qa si cãæ p donan-
tẽ allegatæ sunt ueræ, reuocata est donatio ex solis uerbis testato
ris absq; alia q̃rela ꝓponenda, & absq; alia sñia. l. fin. C. de reuoca.
do. Sed ad irritandũ testm, in quo filius est legitimè exhæredatus,
requirit ꝙ ꝓponat q̃rela, & sup ea ꝓnũcietur, & sñia iudicis est
illa q̃ rescindit, ut no. p gl. in l. antiqui. in fi. magnæ gl. ff. si ps hæ-
red. pet. Cuius q̃relæ ꝓponendæ præfigit tps qnquẽnij. l. si qs filiũ.
in fi. s. alleg. post qđ transactũ amplius ꝓponi non põt, & sic nec
ferri sñia nec rumpi. Igitur intentio hæredũ est fundata, sed ista
donatio est statim reuocata, si cãæ assignatæ sunt ueræ, si nõ sunt
ueræ, nõ est reuocata, & ad reuocãdũ & rescindendũ hanc reuoca
tionẽ factã a testatore seu donante non est ꝓdita q̃rela, q̃ finiatur
tpe, igit quicunq; allegat dictã donationẽ fuisse reuocatã p so-
la uerba testatoris, debet ꝓbare ueritatẽ cãæ p donantẽ allegatæ
qñcunq; hoc dicatur. l. fi. C. de reuoca. donatio. ¶ † Illud ẽt cer-
tũ est, ꝙ licèt non fuerit necesse aliquid iure institutionis relinq
re filiis dicti Huguitionis exhæredati quantũ ad ualiditatẽ testi,
postq filius q p̃cedebat in gradu, fuerat ritè exhæredatus. l. si qs
filio exhæredato. in princip. ff. de iniust. test. & l. si qs posthumos
§. si filiũ. de libe. & posthu. fuit tñ necessariũ quantũ ad hoc, ut di
cti nepotes non possent rũpere testm p q̃relã ex successorio edi-
cto, qđ facere potuissent excluso filio querela pp iustã exhæreda
tionẽ, si nihil dictis nepotibus fuisset relictũ iure institutionis
ſm cõem opinionẽ. p l. si is q. & l. pater filiũ. cũ ibi ple. not. ff. de
inof. test. in qua q̃rela non debuissent attẽdi demerita filij, sed me
rita nepotũ. l. 3. §. si emãcipatus filius. ff. de ꝯtab. in fi. ſm Dy. Ex
quo apparet, ꝙ dico casu quo filius ẽ iustè exhæredat⁹ & a legiti
ma exclusus, ius legitimæ transfert in nepotes, & ꝙ illa debet ne
potibus ex eo talis & tãta, quanta fuisset debita filio ex cuius ꝑ-
sona uenijt. Ex hoc patet, qa si legitima nõ deberet q̃relã ex suc-
cessorio edicto, cuius ꝫriũ cõiter tenẽt doc. p iura. s. alleg. licet si
filius fuisset institutus, nulla ltĩma deberet nepotib⁹, qa tũc satis-
fecisset pater iuri nãli & positiuo, sed qñ exhæredat satisfacit iu-
ri positiuo nõ nãli, & in hoc puto & sp putaui cõsistere cõsidera
tionẽ. l. pater filiũ. & l. si is q. de inof. test. sup quo longũ esset me
ulterius extẽdo. Sed cõcludo ea supradictis, ꝙ ẽt si fraternitas p̃-
dicta nõ defenderet aduersus dictũ. R. de pulio ex capite de quo
s. saltem defenderet rationi supplementi ltimæ q̃ debebatur Gui
doni p̃suppõsita exclusione patris Guido. pp iustam exhæreda-
tionẽ, put dictus. R. allegat ꝓ se, iõ tenet ẽt recipere ꝫ se, q̃ ltima
tanq̃ de bonis Guido. uenit in gñali cõfiscatione & ẽt donõne fa
cta fraternitatis, † nec petitioni legitimæ pro qua competit con
dictio ex. l. q̃ est actio ꝑsonalis p̃scribit quinquẽnio, sed 30. annis
ſm Bal. licet Bar. dixerit ꝫrium. per. l. si quis filium. s. alleg. in fi.
quem Bald. in pluribus locis reprehendit, perpetuata etiam fuis-
set petitio supplementi legitimæ per adeptionem possessionis bo
norum factam iustè & legitimè per. l. si is cuius. ff. ex quibus cau
sis maio. qa nõ est remediũ rescindẽs, sed potius ut si dicã, resciss-
sorium. Nec ob. qđ s. dixi in ꝫrium. Et sic concludo, ꝙ dicta fra-
ternitas ex triplici capite defendit ꝫ istũ. R. de perut. o. l. q. Gui-
do successit Rigonouello & non Marieta, & hoc quo ad omnia.
Vel in dimidia bonorum donata, si non probetur causa ingrati-
tudinis, uel in supplemẽto legitimæ debitæ Guidoni. Et hæc suf
ficiant quantum ad hanc primam molestiam quæ fit per. R. de ꝑ-
usio. ¶ Scđo loco & breuius, molestatur dicta fraternitas a mari
tia filiarum Guido. dicentibus, ꝙ non obstante confiscatione bo
norum Guido. ipso debent succedere uel in omnibus bonis Gui
do. uel in certa portione. † Et pro istis facit, quia iure ueteri dige
storum quãdo bona alicuius ueniebant confiscanda propter cri-
men, si non habebat liberos, omnia confiscabantur. Si uerò habe
bat, tunc aut plures & nihil confiscabatur, sed omnia liberis re-
seruabantur. l. cum ratio. §. si plures. ff. de bonis. dam. & intelli-
gant quidam plures duobus, alij uero plures uno. Si uerò habe-
bat unum tantum, uel secundum quosdam etiam duos tantum,
tunc debebat eis reseruari dimidia. l. 1. eo. tit. cum ibi plene not.
Et postea per auth. bona damnatorum. C. eo. tit. inductum fuit, ꝙ
etiam primo casu quando nullos liberos habet, bona non confi-
scentur, sed remaneant consanguineis de quibus ibi. Nunc ergo,
cũ per statutum ciuitatis Castelli disponentis, ꝙ hoc casu confi-
scentur, redeamus ad ius antiquum digestorũ, uidetur ꝙ dictum
statutum debeat limitari ſm ꝙ limitabatur olim lex uetus, s. ĩ, ne
habeat locum eo casu quo liberos non habet, sed si habet, tũc aut
nihil, aut dimidia tantum bonorum debeat confiscari, ſm not. in
dicta. l. 1.

d.l.j.ff.de bo.dam.cũ statuta dẽant intelligi ẽm ius cõe,[a] cũ fieri põt.C.de noxa.l.2.& no.in l.fi.§.in computatione.ist fi.mag.glo.C.de iure deli.Sed ad ista rñderi põt ꝓ parte dictæ fraternitatis, ꝙ imo oĩa bona veniebant confiscanda,& nihil filijs uel filiab' eius debebat reseruari,postq̃ statutũ sic simpl'r ꝓcisè & indistinctè loquit; quia simpl'r & indistinctè debet intelligi.l.de pretio.ff.de public. Nam & lex antiqua, quæ dicebat bona confiscanda simpl'r & gñal'r intelligebatur, licèt diuus pius de benignitate postea portionem filijs reseruauerit. Sed hic statutum istud rigorosum per nullum aliud statutum reperitur limitatum;ergo gñaliter intelligi debet.Præterea lex illa prima.ff.de bo.dána.loquit̃ qñ pœna confiscationis veniebat in ꝯñtiam alterius pœnæ capitalis,quia qñ quis erat dánatus de crimine capitali,ẽt si de confiscatione bonorũ nulla erat facta mentio in sñia,nec ẽt in l.quæ pœnam capitalem imponebat,tñ tacitè & in ꝯñtiam & per aliam legẽ ueniebat bonorum confiscatio.Et iõ diuus pius hoc casu limitauit hunc rigorem mõ quo ĩ.vt rectè intuenti patet ex his q̃ hñr in d.l.1.Sed qñ per legem imponitur pœna capitalis & ẽt cõfiscationis bonorum expressè, & sic utraq; pœna æque principaliter prout est in casu nr̃o,tunc constitutio diui pij nõ restringebat, nec limitabat mõ quo ĩ.Et ideo siue hẽret liberos, siue non; oĩa confiscabantur. Nam & iñc nil corrigitur de iure ueteri ꝑ auth. bona dánato. sed solum eo casu quo tacitè & in ꝯñtiam ueniebat confiscatio,ita tenent doct.ibi per tex.in Auth. de ince.nup.posita.C.eo.auth.incestas. ita & limitatio prædicta diui pij locum habebat. Concluditur ergo, ꝙ cum in casu isto statutum expressè & æque principal'r imponat pœnam confiscationis filijs,nulla legitima debet̃,nec debet limitari per constitutionem diui pij,quę hoc casu non loquitur, nec per aliud statutũ reperitur limitatũ. 6 † possset etiã attentari vt dicamus, ꝙ istud fuerit crimen læsę maiestatis,qđ committitur non solum in principem,sed ẽt in alium superiorem instè dñantem,secus si iniustè.ut no.Pau. de Leaz.in cle.pasto.de re iud.super uerbo criminis. pro quo allegat̃.in primis.2.q.1.Sed melius facit.l.2.C.de episc.audi. ibi dum dicit.res ẽt maiestatis de dño aduersus quem talia molit̃ &c.in quo crimine clarum est filios oĩ ltĩma priuari.C.ad l.iul.maiest.l.quisquis. Sed cõitas ciuitatis Castelli iustè dñabatur suo territorio ex concessione summi pontificis, ut dr̃.In ꝫriũ tñ facit, quia dñabat̃ ꝓ se,non pro ecclesia,ergo &c.per ea quæ not.Bart.in constitu.qui sint rebelles.super uerbo rebellando.vel põt dici quod fuerat delictum patria oppugnante, qđ quantum ad illam patriam comparatur crimini læsæ maiestatis. ff.de religiosis & sumptu.fune.l.minime.& ẽt tex.cum gl.expressè in l.fi.circa fin.C.de aboli. Et hæc de secunda molestia, q̃ hr̃ dictæ fraternitati. ¶ Tertio loco patitũ controuersiam dicta fraternitas ab uxore Guidonis,quæ repetit dotes super bonis donatis,& ab ista non video, ꝙ possit se defendere,& quo quia illa bona erant obligata ꝓ dote,& sic transiuerunt in fiscum cum dicto onere obl'onis, cum sit reale & eodem mõ in fraternitatem.l.si conuenerit.§.si fundum. ff.de pig.act.trãsiuit etiam in fiscum.i.ꝫ eum actio ꝑsonalis ꝓ dote, sicus transit ꝫ hr̃dem.l.3.C.ad l.iul.de vi.& l.si quis post hac.C.de bonis proscrip. non tñ tenet̃ ultra vires hr̃ditatis. l. 1. §.an bona.ff.de iure fisci. Idem verò sic ꝫ dictã fraternitatẽ. l.æris alieni. C.de dona. sed bñ posset cõpelli ꝑ fiscũ act.in factũ ut soluat, qa censet̃ donasse cũ illo onere.ff.de dona.l.hr̃ditatẽ. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau.de ca.utriusq; iuris doc.& ad fidẽ me subscripsi,& sigil.

S V M M A R I A.

1. *Statuto veronensi cauetur, quòd deficiente iure statutario reddatur ius secundum glo. Accursij per Dy. approbatas.*
2. *Substitutio pupillaris expressa uerbis generalibus in compendiosa per uerbum cõe excludit matrẽ, & admittit substitutum ex coniecturata mẽte testatoris.*
3. *Voluntas testatoris colligitur, si dixerit omnia bona perueniant in substitutũ. Item si dicat omnia bona hæreditatis & instituti.*
4. *Substitutionem pupillarem non obliquari intra pup. ætatem etiam matre in medio existente, in dubio uerior est opinio.*

CONSILIVM CLXXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Dubium facit ꝫ dictũ Ioãnem substitutum,quia qñ substitutio compendiosa facta est per uerbum cõe,ut est hic,quia dixit, ꝙ bona in superuiuentem deuenirent,quod est verbũ cõe,ẽm quod no.Bar.in l.centurio.ff.de uulg.& pup. in vlti.col. cum reperiatur in obliquo & indirecto significatu, ut patet in iuribus ibi per ipsum allegatis de verbo perueniat,quod est idẽ cũ verbo deueniat.[b] gl.mag.in l.precibus.C.de impu. & alijs substi. & in d.l.centurio, tenet ꝙ omni tpe sit fideicommissaria,[c] ẽt si pupillus moriatur in pupillari ætate,licet gl.mag.institu. de pupil.subst.in fi.teneat ꝫrium,ꝙ si decedat in pupillari ætate,sit directè pupillaris.Sed Dy.approbat primas gl.& ẽt q̃ plures doc.& quasi maior pars legistarum ut refert Bar.in d.l.centurio.in 3.q.prin.de compendiosa facta ꝑ uerbum cõe. 1 † Cum igitur statutũ veronense dicat,in defectum statutorum ius debere reddi ẽm gl. Accursij per Dy.approbatas eo casu quo discordant, vr̃ dicendũ præfatum Io.non posse uenire virtute pupillaris ad hr̃ditatẽ fratris sui præmortui,sed solum uirtute fideicom.substitutionis ad portionem dimidiam hæreditatis pr̃næ,in qua frater præmortuus fuit institutus ꝫ hr̃dem dicti fratris sui. Et ꝙ hæres fratris sui sit ipsa mater ab intestato sola sine fratre solo,s.d.Ioã.qui non erat vtrinque coniunctus,ut in auth.defuncto.C.ad tertu.& ẽt ex forma statuti veronensis, in qua hr̃ditate apparet & dimidiam partẽ hr̃ditatis pr̃næ transmissam ad eam, tanq̃ hr̃dem eius iure suitatis.l.3.C.de iure deliberan.ff.de acquir. hæred.l.si quis filium.§.1.& l.uenter.cum ibi plene no.& plene no.in l.ex militari.§.fina.de testa.mili. De qua dimidia poterit mr̃ detrahere ltĩmam & trebellianicam,quæ faciunt dimidiã dimidiæ.iuxta no.in l.quamq̃.C.ad l.fal.& alteram dimidiã dimidiæ restituet Io. per fideicommissarium,ut d.l.precibus.in fi. Præterea Bar.in d.l.precibus.tenet ꝙ saltem isto casu qñ mr̃ est in medio,præfata substitutio sit fideicommissari,ẽt si moriatur ĩ.pupillarem ætatẽ, & sic erit idẽ dicendum,qđ.s.ẽm eum.Quidam tenuerunt, ꝙ hr̃ditas paterna per infantem non transmittatur iure suitatis.per l.si infanti.C.de iure deliberan.in uersi. si uero. vel non sit tutor. vt ibi plene ꝑ Bal. quod reprobat Bar.& ad illum tex.rñdet,qd est verius;quia non subest aliqua bona rõ, quare dẽat esse deterioris conditionis in transmittendo infans,q̃ non infans, imo deberet esse melioris, quasi plus impeditus,& sic magis sibi subueniendum.ar.in l.si qs in graui.§.fi.ff.ad sille.& l.si scriptas.ad carbo. & qđ hr̃ in l.illud.§.fi.de ꝫtrabu.cum l.seq. ¶ 2 † Br̃ his non obstantibus dicendũm est ꝫrium, ꝙ imo d.Io.succedit præfato infanti fratri suo virtute pupillaris substõnis comprehensæ in hac compendiosa gñali, q̃ pupillaris cùm in gñalitate uerborum comprehendatur,põt dici expressa verbis gñalibus.C.quod cum eo.l.fi.cum ibi no. ff.de op.no.nun.l.prætor.§.1.& quod ibi no.ꝑ Bar.& per eundem in l.1.ff.de uulg.& pup.Et ideo excludit matrẽ, sicut illa q̃ comprehenditur in reciproca.ut not. in l.lucius.ff.eo.ti.per eundem.nec est maior rõ in illa q̃ continet̃ in reciproca excludendi mr̃em,q̃ ĩ illa q̃ in compendiosa,cùm utraq; fiat per verbum cõe,qđ est aptũ comprehendere oẽm speciem substõnis, & q̃libet venit ex nera non coniecturata mente defuncti,sicut illa q̃ fuit expressa uerbis specialibus,ideo sicut illa matrem excludit, ut l.papinianus. §.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.& d.l.precibus.& in §.si pr̃.de testa.lib.6.ita & expresse verbis gñalibus.non sic in oĩno tacita, q̃ non comprehenditur ex ꝓprietate verborum, ut est illa quæ cõprehenditur in expressa uulgari.nam illa non est ex uera uoluntate defuncti,cùm ex verbis & eorum uirtutibus non comprehẽdatur ꝙ de pupillari cogitauerit, sed lex coniecturatur, ꝙ si cogitasset,idem statuisset,vñ dr̃ peruenire ex mente coniecturata ꝑ legem,ideo matrem non excludit,qa lex non coniecturat in præiudiciũ matris.l.iam hoc iure.in prin.ff.de vulg.& pup.iuncta l.fi.C.de insti.& subst.ẽm intelle.gl. in d.l.precibus. Nec obstant in ꝫrium allegata,qa gl.in l.precibus.& in l.centurio.loquunt̃ & debent intelligi sane, s.qñ de uoluntate testatoris in ꝫriũ apparet,s.ꝙ uoluerit ẽt ualere iure directò ĩ.tpa pubertatis. Si uerò posset de hoc apparere per aliquas coniecturas, tunc illa esset sine dubio seruanda per.l.prædictam.iam hoc vr̃.in fi. Nec est credendum glossas illas noluisse ꝫrium,quia continerent absurditatem,& dicerent ꝫ illum tex.Sed est dicendum, ꝙ uoluerunt loqui solum in casu dubio,qñ de uoluntate testatoris aliter nõ apparet.Et in eodem casu intelligenda est approbatio Dyn. de illa gl.& aliorum do.arg.in Auth.de filijs ante dota. instru.natis.§.fi.& quod no.in l.nihil.ff.de coniun.cum emanci. libe. ¶ Sed in casu nr̃o de uoluntate testatoris, ꝙ uoluerit eã ualere iure directo ĩ.tpa pubertatis,apparet dupl'r. ¶ 3 † Primò,inquantum dixit, ꝙ si alter ipsorum moreretur sine filijs,omnia sua bona dictæ hęreditatis ꝑuenirent in suꝑstitem. Nam ex eo, ꝙ dixit oĩa, appa-

a ¶ Cõe. Ad' Cor.in cõ.36.in prin.& in consi.seq.nu.10.in 3.parte.

b ¶ Deueniat. Nunqd autẽ hoc uerũ aptũ sit si fideicommissariam subst'ionem cõprehẽdere. uide d.Alex. de imo.in cõs.164.l prin.3.col.

c ¶ Fideicommissaria. vide Cor in consi 95.in ci.in hac.ꝑ totũ & i cõ si 152.ꝑ totũ.in 1.parte.& in cõ.175.per totũ.in 1.parte. & Bal i cõs.350.in 4.parte.

ret, q uoluit peruenire sine diminutione aliqua. argumẽ. in l. iulia. ff. de leg. 3. & sic iure directo non vr̃ fideicõmissaria, qa tunc fieret detractio, & ita determinat expressè Bart. in l. centurio. in 3. q. prin. de cõpendiosa facta p uerbũ cõe. ibi uel qd si dixit oĩa bona mea &c. non pñt aũt peruanire iure directo post aditã hæreditatem, nisi uirtute pupillaris, ual si non fuit adita uirtute vulgaris. Item patet, quia dixit, bona q omnia ipsius hæreditatis siue fratris defuncti &c. & sic patet, quòd uoluit substituere non solum in hæreditate sua, sed etiam in hereditate filij sui p̃defuncti fratriaq; superstitis. Hoc aũt facere non poterat, nisi substituẽdo pupillariter. Patet & tertiò ex qualitate psonæ substitutæ, qa filius testatoris, ad quẽ potius censetur uoluisse puenire hæreditatẽ sui filij p̃defuncti, q ad eius uxorẽ. arg. in l. cum acutissimi. C. de fideicõ. p q̃ rationẽ dicit Bar. q ẽt pupillaris omnino tacita, ut est cõprehẽsa in expressa vulgari, excludit matrẽ[a] si vulgariter substitutus erat filius testatoris, ut ipse no. in l. 2. ff. de vul. & pup. circa finẽ sui cõmenti. & dicit q gl. magna in fi. in l. pcibus. hoc sentit & ẽt Azo in summa & Iac. de ra. & plures alij, q ipse multũ approbat tanq̃ consonũ uoluntati defuncti. l. cũ qõ. ad fi. C. de leg. si ita est in omnino tacita, fortius in expressa uerbis gñalibus. Ex qbus sequit̃, q nos de p̃senti nõ sumus in casu, de quo loquit̃ gl. in d. l. pcibus. & l. centurio. & in quo p Dy. approbantur. Et sic sumus extra terminos dicti statuti Veronensis dicentis, debere ius reddi s̃m gl. approbatas p Dynũ. Nec ẽt sumus in casu, in quo loqtur Bar. q tenet, q matre existente in medio cõpendiosa facta p uerbũ cõe omni tpe est fideicõmissaria, qa ut ex uerbis eius apparet, ipse loquit̃ in casu omnino dubio, qñ de mẽte defuncti nullo mõ põt constare, secus si põt, qa tũc illa est seruanda. & inter alios modos, qbus dicit posse constare, ponit istud. s. qñ dixit oĩa bona &c. put hic dixit, & plures alios ponit. Illud aũt constat, q licèt dixerit testator, si decesserit sine filiis. istud non pptere facit, ut ista cõpendiosa non comprehendat pupillarẽ, licèt gl. teneat 3ri in l. pcibus. q per oẽs reprobatur. per l. centurio. & per c. si pater. de testa. li. 6. † Dico ẽt, q in casu omnino dubio uerior est opi. gl. Insti. de pupil. substi. in fine magnæ gl. q infra pupillarẽ ætatẽ sit pupillaris ẽt si mater sit in medio, qcquid dicat Bar. quia casus est 3 eum in l. precibus. Nec ob. responsio data per eum, q ibi testator erat miles, & sic substitutio debuisset omni tpe ualere iure directo, sed fauore matris obliquatur. Nã primũ esset uerum, si fuisset vsus uerbis directis, sed ibi fuit vsus uerbis cõibus, unde nõn censetur uoluisse uti priuilegio militari, nisi probet̃. sed iure cõi. per l. i testamẽto. in fi. C. de test. mili. & ff. a. l. qrebatur. circa prin. Secundũ uerò dictũ non habet rationẽ, qa uxor militis in bonis militis non meretur priuilagiũ, sed in bonis tñ sui filij, iõ non deberet substitutio obliquari fauore matris. Itẽ est casus 3 Bar. in d. c. si pater. Nec ob. responsio data p eũ. q ibi erant uerba directa, nõ ciuilia, qa talia dicuntur potius cõia, q̃ directa, ut ẽt ipse idẽ Bart. tenet in ma substitutionũ. ¶ Concludo ergo dictũ Ioannẽ adire posse ex substitutione pupillari hæreditatẽ dicti pupilli exclusa matre illius, in qua apparet medietatẽ hæreditatis paternæ, in qua ille defunctus erat institutus, transmissam iure suitatis. Si uerò apparet alitar apprehensa uel repudiata cũ potentia se in illa immiscendi uel repudiandi, sicut poterat ille defunctus, qa nõ fuit trãsmissa ut adita, sed adeunda. l. si qs. §. 1. ff. de acqui. hære. debebit tñ primo adire hæreditate fratris, uel se in illa immiscere, qa cẽsetur in illa necessarius hæres, sicut in hæreditate paterna. l. sed si plures. §. quos possum. ff. de vulg. & pupil. Et postea poterit repudiare paternã, habebit tñ eã per ius accrelendi. l. si tu ex parte. ff. de acqui. hæredi. uel poterit se in illa immiscere, q neutrum facere potest, nisi tanq̃ hæres fratris, ut d. l. si quis filiũ. §. 1. de acqui. hære. ¶ Ex his relinquitur secundum dubium superfluum, ad quod patet responsio ex his quæ. s. dicta sunt.

> a ¶ Matrem. An & qñ substitutio pupillaris tacita matrem excludat, uide d. Alexan. de Imo. in cõs. 38. i 4 col. in j. par. & in cons. 56. in 3. col in 2. parte. & Cor. in cõs. 276. nu. 18. in 3. parte. ubi de cõprehẽsa in uulgari p. ut hic Pau. de Cast.

> b ¶ Relaxationis. Ad istã materiã uide d. Mar. Sozi. in cons. 37. uer. nec obstat. & do. Bar. S 21. i cõs. 115. in 3. parte.

S V M M A R I V M.

Capitula laicorum obseruata de facto circa res ecclesiasticas extenduntur ad res existentes in territorio, licet ecclesiæ ipsæ sint extra territorium.

CONSILIVM CLXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Præsupposita obseruãtia dictorum capitulorum non solum in rebus, q̃ tenentur in emphitheusim à canonicis, q in in dictis capitulis consenserunt, sed ẽt in illis quæ tenentur a rectoribus aliarum ecclesiarum, & ẽt abbatibus quorũ abbatiæ sunt i territorio Vrbini, qui rectores & abbates a principio non consenserunt, potuerunt tñ consentire post, non tñ in p̃iudiciũ suarũ ecclesiarũ. Si eã sic de facto seruantur tanq̃ ualida & efficacia in illis, qd tñ de iure non est. ut in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de cõsti. vr̃, q ẽt sint seruanda in rebus quæ tenentur in emphiteusim in territorio Vrbini ab abbatibus habentibus abbatias eorum extra territorium Vrbini, sed membra in territorio, quia q̃tum ad illa mẽbra & res in territorio prædicto consistentia & consistentes, & illa quæ concernunt ipsas res, habentur perinde ac si essent eorum abbatiæ in territorio, circa illas res possit induci ꝯsuetudo, uel fieri statutum in concernentibus ipsas res & personas abbatum, ac si haberent abbatias in dicto territorio præsuppositas.

> a ¶ Contra. Vide Cor. in cõs. 156. nu. 7. & in consi. 3 sq. per totũ in 5. parte.

S V M M A R I A.

Transactio facta a renunciantis bona matris in manibus patris etiam iurata rescinditur, si ex dolo patris q multis circumstantiis p̃sumitur, fuit enormiter læsa. Minæ an debeant præcedere isto casu & 2. & 3.

Dolus quando dicatur committi circa uolentem & scientem. & 1. & 3.

Relaxatio a iuramento quomodo debeat peti allegata patris seductione, ut detur actio in patrem ad repetenda bona matris.

CONSILIVM CLXXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Contra superius cõsulta facere uidẽtur aliqua. Primò, qa scienti & uolenti nõ infertur dolus. C. de transa. l. cum donationis. † Sed ista Elena sciuit factũ & iura, qa sciuit qd & q̃tum remittebat tã de bonis mr̃nis, q paternis, & sic factũ. Et fuit certiorata a notario de uirtute iuri & eius importantia, ut ipse notarius attestatur, & sic ius. Et his non obstantibus uoluit iura sua remittere, igitur non vr̃ transactio facta dolo, uel iurm dolo præstitũ, & sic vr̃ seruandũ, cũ possit a iurante seruari sine peccato suo. de iureiu. c. cũ contingat. nec relaxandum, qa est sine peccato eius, cui fuit iuratũ. Nã tunc est locus relaxationi,[b] qñ sine peccato iurantis põt seruari, & sic ipso iure ualet, sed non sine peccato recipientis. de iureiu. c. debitores. & c. 1. & qd no. Bar. in l. si qs pro eo. ff. de fideius. ver. circa quartũ. ¶ Sed ad hoc rñdetur, q imo põt dolus cõmitti interdũ ẽt circa uolentẽ & scientem. s. qñ calliditate seductus, & sollicitatus vult, & cõsentit. ff. de li. homi. exhiben. l. 3. §. si qs volentẽ. uer. sed & si uolẽtẽ. de seruo cor. l. 1. §. 3. ibi p suadere &c. ubi hr̃, q nimia psuasio, p q̃ quis inducit ad aliquid, loco cõpulsionis & coactionis hr̃. Talis aũt dolus paternus p̃sumitur interuenisse erga filiã, s. multa persuasio, & sollicitatio ad id qd erat utile ipsi patri, & damnosum valde ipsi filiæ, quæ sollicitatio & persuasio nõ sine magna calliditate & machinatione patris facta præsumitur, quæ calliditas & machinatio idẽ est, qd dolus. l. 1. §. dolũ. ff. de dolo. Et faciunt p̃dicta, ut licet p̃fata Elena ꝯsenserit scienter & uoluerit, coacta tñ & cõpulsa uideat̃ consentisse & uoluisse, ut d. l. 1. §. 2. ff. de seruo cor. uer. psuadere. ¶ Hæc ãt psuasio multa & sollicitatio calliditas & machinatio patris satis deprehendunt̃ prima facie interuenisse ex nã rei gestæ, & ex nimia & enormi læsione dictæ filiæ, q̃ p quingentis sibi dandis de bonis ppriis ipsius filiæ. s. de dote materna renunciauit residuo, q ascẽdebat ad triplũ, & ẽt hæreditati paternæ, & doti de suo dandæ. Et hoc est qd vr̃ esse de mente tex. in l. si superstitis. in fi. C. de dolo. dũ dicit. sane si læsa est imodice &c. Nã innuit manifestè, q eo ipso q ex transactione facta cũ patre filia reperitur imodicè læsa, cẽseatur fuisse læsa dolo & circumuentione patris, q aũt ista sit imodica læsio, nulli dubiũ est p. l. vnde si neruæ. ff. p soc. & qd ibi no. per Bart. Qualitas etiam personæ facit, ut de facili permiserit sibi persuaderi. Tum quia fœmina. ff. ad velleia. l. 2. §. uerba. Tum qa minor. ff. de mino. l. 1. in prin. Tum qa filia, quæ faciliter inducitur a patre. ar. l. 1. §. q oneirandæ. cũ ibi no. ff. qua. re. act. non def. † Nec obst. qd ibi no. Bar. in fi. s. q oportet constare de minis pcedentibus, alis nõ p̃sumit hoc ipso factũ metu nimiæ reuerentiæ. p ea q no. Inn. in c. cãm mr̃imonij, de of. deleg. qa illud qñ nõ ꝯstaret de enormi & euidẽti læsiõe, sed hic est secus. ergo &c. p d. l. si sup stitis. in fi. C. de dolo ¶ Concludũ ergo, dictũ iurm tanq̃ dolo patris p̃sumpto ex tanta læsiõe p̃stitũ debere relaxari, qa nõ sine peccato patris põt obseruari, licèt sine peccato filiæ sic, iõ ppria autoritate non debet uenire 3. iurata ro. p Inn. in c. uenerabilẽ. in fi. de elec. & Archid. in c. 2. de pac. libr. 6. iuncto. d. ca. si debitoris. cum his quæ no. in c. 1. eo. tit. & per Barto. in d. l. si quis pro eod. versi. ad quartum. Et tanto magis pater iste fuit reprehendendus, quòd induxerit filiam ad tam dãnosam transactionem, quanto filiæ

to filiæ plus tenebat & debat ex uoto parẽtis plus ꝓuidere filiæ, q̃ uni alteri.l.nihil.§.facilior.de bo.libe.uñ liberi.l.scripto. sicq; simul officiũ qđ hõ dẽt hoĩ.l.ut uim.ff.de iust.& iur.ostendit, ut ibi in fi.Et ẽt pietatẽ,q̃ pater dẽt filiæ.C.de neg.gest.l.t.& uo.co.ti.l.officio.& ẽt naturalẽ rõoẽ.l.cũ rõ.de bonis dã. ¶ Nec ob. ꝙ decretũ iudi.fecit cessare ꝓsumptionẽ fraudis.l.t.C.de ꝓd.curia.& qđ ibi p Bar.& ẽt ꝙ fuerit adhibita causæ cognitio: ut not.in Spe.de emp.& uen.§.nunc dicẽdũ.uers.& breuiter. Quia illud uerũ,nisi ex manifesta enormi læsiõe ꝯriũ appareat; qa nulla est maior ꝓbatio,q̃ p facti euidẽtiã.iuxta no.p Inn.de ꝓba.c.ꝓposuisti facit.ff.de inof.test.l.ps.ibi.nisi a ptæ iudicẽ ioiq; &c.de peti.hær.l.postq̃.in fi.& qđ no.Inn.de re iudi.c.cũ Ber.in gl.uo.ꝙ post diffinitiuã Nã hic fuit interpositũ decre.ea atrupto,nec apparet qđ su p his,q̃ hincinde allegabãtur, aliqua discussio facta fuerit, uel causæ cognitio,& sic parũ operat.l.cũ hi.§.ꝑtor.ff.de trans.l.magis puto.§.si æs alienũ. & l.quãuis.ff.de re.corũ.uoa namq; ꝓsumptio tollit alterã.l.diuus.cũ ibi no.ff.de io inte.rest.l.cũ indebito.de ꝓb.fortius tollit ꝓsumptio p euidẽtiã facti in ꝯriũ. Præterea dicebat.Bal.in d.l.cũ hi.§.ꝑtor.tũc esse uerũ dictũ Spec.ꝙ decre.iud.faciat ꝓsumi causæ cognitionẽ adhibitã, qñ de hoc fit mẽtio in instrumẽto,alias secus,ꝓsertim qñ agitur de magno ꝓiudicio. & allegabat uo.in d.l.t,C.de fide instru.& iure hastæ.in fi.& ita me audiẽte limitabat illud dictũ. Præterea unusq;sq; cogitet, qualiter una puella nõdũ oupta,& existẽs in manib.patris,& potissimè carẽs matre,q̃ ipsam hẽat cõfortare,sed hẽns potius forte nouercã q̃ hẽat eã terrere,& in odio patris ponere.ff.de inof.testa.l.4.in fi.sciuit,aut potuit,uel cã fuit ꝯdicere patri tale q̃d ab ea poscenti.uñ sufficit fundare intẽtionẽ istius filiæ in iustitia naturali,quã unosquisq; mente soa sentit,uel sentire pt.l.scire oportet.§.sufficit.ff.de excu.tuto.uidelicet ꝙ ista filia nõ libera uolũtate, sed a patre seducta ꝑsuasionib.& calliditatib.atq; machinationi-

3 bus uoluit, † qa ut dixi dolus infert interdũ uolenti: ut d.l.3.§.si qs uolẽtẽ.de libe.exhi.& l.cũ qui.C.de aposta.& rap.uir.l.2.ante fi. Et ẽt dico,ꝙ illud qđ no.Bar.in §.q̃ oneradæ.ꝑm Inn.uc3, ꝙ oportet cõstare de minis præcedẽtib.ꝓcedit in uxore q̃ audacior est ad ꝯdicendum marito,q̃ una puella inoupta, & sic naturaliter timida,minor annis,& carere matre ad ꝯdicendũ patri, a quo melius dẽbat & poterat sperare q̃ uxor a uiro, maxime in tã dãnosa trãsactione,& enormi læsione. ar.in c.sup hoc.de renun.Nec ob.c.quãuis,de pac.li.6.ubi tex.innuit ꝙ nõ ꝓsumit pater induxisse filiã ui,metu,uel dolo,nisi appareat, qa ibi nõ sic enormiter filia lędebatur a patre,sicut hic.Nam ibi pater dotabat filiam de suo, & uoluit quod dote contenta non haberet amplius ad bona sua regressum. certè pater poterat illi auferre certa bona sua per testamentum, si dos sufficiebat ad legitimam, uel si nõ sufficiebat parũ restabat nimirũ si p cõtractum id facere potuit. Nõ eñ auferebatur filiæ,id qđ erat ipsius filiæ,sed id qđ futurum erat, si nõ abstulisset,qđ facilius fieri potuit.l.patre furioso.ff.de his q sunt sui uel alie.iur.cũ ibi no.Potissimè cùm p aliũ modũ posset auferre,ut dixi.& sic nullã iniuriã faciebat filiæ, q̃ nullum ius formale hẽt in bonis patris eo uiuẽte.l.t.§.sed an impuberi.de coll.bo.l.fi.de lib.agno.& qđ no.in auth.si qua mulier.in fi.p gl.C.de sac.san.eccl.uñ dicere poterat, pater meũ non tuũ tibi denego auxiliũ.iuxta no.in l.assiduis.C.qui po.in pig.habe.Sed hic nõ sic,qa nil dabat de suo,sed partẽ paruam de eo quod erat filiæ, & noua fuit auferre residuũ in triplo plus, & ẽt id ad qđ sibi dãdum tenebatur de iure oaturæ,uõ nõ põt uideri cũ qua cõscientia hoc fecerit,& sine dubio in foro cõscientiæ deberet agere pœnitentiam de rã callido cõmento & tãto asperiore,quãto erga cariorem, & cui magis tenebat exercuit.Nec potuit uel posset in tali foro absolutionẽ impetrare,nisi restituto ablato,ut in c.peccatũ.de reg.li.6.Meritò ergo dictũ iurm ueoit relaxandum,quia ipsius obseruantia sine dubio tendit in pc̃tũ,& interitum animę ipsius patris licèt uõ ipsius filiæ,ergo &c.ut patet ex no.per Bar.in d.l.si quis pro eo.uer,ad quartum.& patet in c.2.de iureiu. Et uidi bonos, & discretos parẽtes habentes bonã & scrupulosam conscientiam relinquere integraliter bona & dotem maternam filiæ primi matrimonij,quãtũcũq; plures filios etiam masculos haberent ex secundo,quia lex conscientiæ ad hoc eos inducebat. Est etiam hic ꝓsumptio fraudis contra patrẽ pp nimiã cautelã,quã adhibuit faciẽdo p oiã transactionis, & fingẽdo litẽ & eodẽ instantia omnia expediẽdo,ar.eorum q̃ oot.in l.si quis sub conditione.ff.de cond.insti.l.cum hi.§.cum lis.ff.de transac.extra de resti.in integ.cũ ex bonis.& qđ no.in c.ad nostrã.de emp.& uen.de caute.usura.p Host. ¶ Sciẽdũ tñ est,ꝙ cum petet iuramentum relaxari, debebit hoc allegare.s.ꝙ fuit seducta uel circumuenta,& debebit etiã ꝓbare circumuentionẽ,& eã probabit probando immodicã læsionẽ p.s̃.dicta tẽperando tñ uerba.iuxta.l.non dẽt.in fi.ff.de dolo. nisi.n.allegaret deceptionẽ uõ ꝓsumeretur, qa sup nõ allegato ꝓsumptio uõ resultat.uerba sunt Bal.C.de pac.l.si certis annis. in fi.3.col.p l.si adulteriũ cum incestu.§.idem polliõi.ff.de adul.qđ ẽt uult Bar.in l.cũ quid.ante fi.ff.si cer.pet.sed hoc allegato resultabit ꝓsumptio ex his quæ.s̃.dixi.& hoc de primo dubio. ¶ Superest aliud dubiũ, qa sublato iur̃o remanebit trãsactio ualida mero iure,qa dolus rei seu debitoris resistẽtis nõ reddit trãsa.nullã, licèt dolus actoris sit ꝑm ea q̃ uo.p gl.in l.sub ꝑtex.la prima.C.de trãsac.& l.in summa.in prin.ff.de cõdi. inde. Nec cõpetit in inte.rest.ex tit.de mino.qa ut dr̃,transactũ est tps:ut l.fi.C.de tẽp.in integ.rest.& quia etiã si nõ esset trãsactũ cõtra patrem,nõ datur restitutio ex edic.de mino.C.q̃ & aduer.quos.l.fi.Nec pt agi actione prima,qa sublata est ipso iure p acceptil.& aqlianã stipul.ꝓcedentẽ q̃ interuenerũt,ut patet ex instr̃o.Sed ad istã rñdet faciliter qa dabitur actio in factũ succedẽs loco primæ,tum quia ꝯ patrem ꝯ quem si uiuit non datur actio de dolo,sed in factũ.d.l.superstitur.tom quia transactũ est bienniũ, post qđ nõ datur actio de dolo de eo qđ ad aduersariũ peruenit.l.itaq;, & l.sabinus.ff.de dolo.& no.eo.ti.l.fi.in j.glo. ¶ Itẽ est aliud dubiũ,quia si non ualet iure transactionis,tanquã fuerit ficta lis. l.cũ hi.§.si cum lis.& l.j.ff.de transa.saltem debet ualere iure pacti uel simplicis couẽtionis,quia in iostrumeoto fuerunt apposita uerba illa ad hanc conuentionẽ trãsa.& pacta & amicabilem compositionẽ,&c.ꝑm ea q̃ no.Bar.in l.si de certa.& l.si cã cognita.C.de trãsac.Sed ad hoc respondetur,ꝙ licèt simplex pactũ uel cõuẽtio non uitietur ex eo, ꝙ factum uel facta sup eo,de quo non erat lis,bene tñ uitiãtur ex eo ꝙ dolus interuenerit,qa uerba edicti ꝑtoris sunt generalia.s.q̃ dolo malo facta esse dicentur,&c.ff.de dolo.l.t.§.t. ¶ Cõcludo ergo ex omnibus iuramentum esse relaxandum,& post relaxationẽ præfatam Elenam posse contra dictam conuentionem uenire propter nimiam læsionem,nam apparet ꝙ dicta domina non habuit animam donandi, quia uon transegisset.

¶ Casus talis est.

¶ In cã cõitatis Burgi,ꝙ nõ tenent emẽdare dãnũ incendij, quia cõstabat de persona facientis.s.illius interfecti p suam cõfessionem factam extra iudicium iuncta ꝓsumptione, q̃ resoltabat ex inimicitia & ex fama publica,quæ uñr sufficere,cũ fuisset factum de nocte,& sic erat difficilis probatio.per l.non omnes.§.a barbaris. de re mil.cum si. Et ibi quia uon poterat eis imputari culpa, quare non apposuerunt custodes nocturnos,cũ colonus posuerit quatuor eius filias intra illam domum,& nil senseruot, & sic nil proposuisset,si communitas apposuisset, ergo &c.l.fi.§.pe.quis or.in bo.pos.& statutum non intelligitur punire nisi culpa interueniat, saltem leuissima,sicut in causa dam.inf.l.pluriũ.§.hæc stip.cum se.& l.dãni.§.ei qui.& ibi not.de dam.infect.& quia tenetur ad custodiam.ut no.in l.dominus.ff.loca.

S V M M A R I A.

1 *Statuto cauente,ꝙ si decedat quis sine filiis,& ascendentes soror & frater, & eorum filii excludant matrem in totum & ulteriores agnati usq; ad quartum gradum in omnibus partibus & castellis, utrum auus excludat matrem in totum. & in hoc consilio tenetur ꝙ sic,& usque per totum nu.seq.*

2 *Arg. a paritate uel maioritate rationis an sumatur in statutis.*

3 *Argumentum a contrario quomodo sumatur in statutis ad correctionem iuris & an per statutum possit in totum legitima filiorum tolli. ꝙ sic.*

4 *Absurditas & superfluitas uerborum in interpretandis statutis quomodo uitanda sit.*

5 *Extensio fit in statutis ad alium casum, quando disposita per statuta in uno casu non possent commode sortiri effectum sine illa extensione.*

6 *Legitima matris & filiorum potest in totum tolli per statutum sicut & minui.*

7 *Ascendentes quibus præferantur.*

CONSILIVM CLXXV.

1 INChristi nomine Amen. ¶ † Casus ꝓsens ualde dubitabilis est, qa in quancunqoe partem uertamus intuitum,occurrunt contraria magna. Ecce enim si dixerimus auum istum paternum insolidum admittẽdũ ad successionẽ istius Bartholomei,matrẽque in totũ excludi ea forma dicti statuti. Aut hoc dicemus ꝑ argomentum a si. uel a parẽ seu maiori. Aut hoc dicemus per argumentũ sumptũ a con-

trario sensu dicti statuti. Nã ex expressa & specifica dispõne dicti statuti hoc dicere nõ possumus, cũ in nulla pte dicat aliquem ex ascẽdẽtib. ex linea paterna matrẽ excludere in totũ uel in partẽ, licet de collateralibus bene dicat. s. de fratre & sorore & filijs eorum, ut excludant in totum, & de alijs ulterioribus agnatis usq; in quartũ gradũ, q excludãt in trib. ptib. ex quatuor, & in domibus & castellis. De ascẽdẽtib. uerò & descẽdẽtib. q hẽant excludere nihil dicit, licèt eos ponat in cõditione. s. si decesserit sine filijs & ascẽdẽtib. &c. Aut ergo dicemus auũ paternũ dre matrẽ in totũ excludere, propterea, qa frater & soror & eorũ filij in totũ excludũt, & in ipso est maior rõ excludẽdi, qa hæreditas nepotis est sibi debita. c. nã & si parẽtib. ff. de inof. test. nõ sic fratri uel sorori. Et pteritio uel exhæredatio aui faceret testamẽtũ subijci q̃relæ, uel iuri ꝯtabulãdi, uel dicẽdi nullũ. l. pr filiũ. ff. de inof. test. & ĩ Auth. ut cũ de app. cogno. §. aliud quoq; caplm, & plene no. in l. filio pterito. ff. de iniust. testa. p Bar. in auth. ex cã. C. de lib. pte. nõ fratris uel sororis nisi turpi psona hærede instituta. C. de inof. test. l. fratris. & l. fratres. Si ergo frater & soror & eorũ filij, in quib. est minor rõ, excludẽdi, excludũt matrẽ in totũ ex forma dicti statuti; fortius auus paternus, in quo est maior rõ. C. de sac. san. eccl. auth. multo magis. † Poterit rñderi, q a paritate, uel a maioritate rõnis nõ est licitũ arguere [a] in statutis, qñ induceret legũ correctio, ut ĩ auth. quas actiões, C. de sacros. eccl. cũ ibi no. ĩ gl. Et in exorbitñtib. a iure. ut no. in addi. Spe. in tit. de act. seu pet. §. fi. in magna addi. Nec admitti interptatio extensiua de casu ad casum p aliã legẽ determinatũ, ut no. Bar. in l. oẽs populi, ff. de iu. sti. & iu. Nec de psona ad psonã. l. si uero. §. de uiro. ff. sol. mat. C. de colla. l. illã. cũ ibi no. p Bal. qñ induceretur iuris cõis correctio put hic cõtingeret. ut patet ex auth. defuncto. C. ad tertu. in uerbo salua gradus prrogatiua &c. Præterea posito q p rõnẽ de qua s. uideatur eadẽ uel potior rõ excludẽdi in auo q̃ in fratre & sorore & filijs eorũ, tñ alia rõne attẽta uř minor, eo qa frater & soror & eorũ filij qñ sunt ex utroq; latere cõiũcti admittuntur de iure cõi ad succedẽdũ unà cũ matre, nõ sic auus paternus. Et sic plus exorbitaret a iure cõi, q auus excluderet matrẽ a tota hæreditate q̃ q frater & soror & eorũ filij a pte hæreditatis, ut patet intuẽti. Si uero dicamus illud accidere pp argumẽtum a ꝯrio sensu dicti statuti sumptũ, † qđ est ualidũ in iure. [b] l. t. §. hui' rei. ff. de offi. eius cui mãda. est iurisdi. & l. q testã, §. si mulier. de testa. & pt fieri, locũq; hẽt ẽt ĩ statutis exorbitãtib. a iure cõi, sm ea q̃ no. Bal. ĩ l. ꝯuẽticulã. C. de epi. & cle. post Cy. Rñderi poterit, q imo illud nõ est uerum, qñ exorbitãt, qñ inducitur legũ correctio [c] qa casus occurrẽs repitur a iure determinatus sm theoricã Iac. but. & Bar. in d. l. oẽs populi. qa resultaret prauus intellis, iõ relinquitur dispõni iuris cõis sm eos. l. si cum dotẽ. ĩ prin. ff. so. ma. & l. 2. cum ibi no. C. de ꝯdi. inser. & l. apud antiquos. de fur. in qb. legib. Bal. uř ꝯriari ei qđ dicit in d. l. cõuẽticulã. Præterea ut dicit Bal. in d. l. 2. C. de ꝯdi. inser. saltẽ qñ statutum phibet interptationẽ dẽre fieri in statutis, nõ hẽt locum argumẽtum a ꝯrio sensu, quia talis sensus uenit ex interptatiõe, ut d. l. apud antiquos. & arg. l. pecuniã, ff. si cer. pet. sed hic est hmõi, qa est unum caplm statuti, quo disponitur q nulla interptatio fiat, uel admitti dẽat su p aliquo capitulo statuti, sed sicut simplr uerba iacẽt, simplr & vulgariter intelligant. & licèt Bar. in d. l. oẽs ppli uideat dicere, q talis cła seu uerba parum aut nihil o pantur. istud tñ nõ uř uerum, qa imo operãtur, ut ñ admittatur nisi ad lræ seu uocabuli dubij expositionẽ. ut in cle. exiui de paradiso. de uer. sig. & in c. exijt q seminat. & p Bal. in auth. si qua mulier. in fi. C. de sa. san. eccl. & expslè p Io. an. in mer. in rła p possessore. & Bal. C. de lib. pte. l. 3. & l. iubemus. §. fi. C. ad tre. Nã illud uerbũ simplr [d] intelligit sm q lra iacet. ut no. p Bal. C. de suis & leg. l. in testõ. & no. in auth. de fideius. in prin. & qđ no. Bar. in l. t. ff. de vulg. & pupil. l. t. §. si qs simplr. de uer. ob. Est aũt ꝯrius sensus in casu nostro iste, qa statutũ dispõit q mř succedat in quarta pte, eo casu quo nõ extãt descẽdẽtes uel ascẽdẽtes seu frater aut soror, uel filij eorũ, & extãt alij agnati ex latere pris, igit si extãt aliq istorũ, uř uelle q ñ succedãt ĩ aliquo a ꝯrio sensu. Sed iste sensus nõ tẽdit ad expositionẽ lræ nec ad declarationẽ uocabuli, sꝫ ad declarationẽ mẽtis statuẽtiũ, & addũt casum nouũ, q nõ est in statutu expssus. s. q existẽtib. ascẽdentib. ex latere patris nõ admittat mř in aliquo, & sic uř nõ dre admitti, postq̃ interptatio est capslè inhibita p statutũ. p ea q̃ nu. Io. an. in d. rła p possessore. in mercu. Vř ergo, q determinatio Cyn. in q̃õne de statuto Florẽtino disponẽte, q filia succedat si non extat masculus, q eo existẽte nõ succedat, nõ fuit bona. qa cõtra regulã pdictã Ia. bu. & Bar. & sic in dictu statuto dẽret subaudiri maximè, qa idẽ uř, si extat masculus, postq̃ ita est decisum de iure cõi. ut in l. lege. t 2. tabu. C. de legi hæredi. & in auth. in successione. C. de suis & legi. Vel si uera est dicta determinatio, nõ est uera dicta rła tradita p dictos doc. pterea statutũ Florẽtinũ loquit affirmatiuè, dicẽdo q filia succedat nõ existẽte masculo, i. si masculus ñ existat, ut l. a testatore. cũ ibi no. ff. de cõd. & demõ. & l. cunctis. de ulu. & sic nõ existẽtia masculi uř cã finalis, qua cessante cessat dispositio. l. demõstrati. §. qđ aũt iuris. ff. de cõdi. & demõ. merito masculo existẽte fœmina excludit, qa cessat cã finalis, sub qua admittit. ar. l. filius. §. cũ quis. ff. đ lega. j. & in auth. licet. C. de na. libe. & l. inter socerũ. §. cũ inter. ff. de pac. dota. sed hic loquit negatiue dicẽdo, q nõ existẽtib. illis de quibus ibi fit mẽtio, nõ pmittat mř uenire ultra quartã ptẽ &c. & sic nõ existẽtia illorũ nõ uř esse cã, quare mř admittat ad quartã, sed quare nõ admittit ultra quartã, igitur licèt existãt aliqui ex illis, nõ seqtur q mř dẽat repelli, postq̃ eorũ nõ superexistẽtia nõ erat cã ipsius admittendæ. uñ nõ sic apto mõ nõ pt hic sumi ar. a ꝯrio sensu, ut repellatur sicut pt sumi in q̃õne Cy. de statuto Florẽtino, & p ꝯñs cessare uř. p ea q̃ no. Pe. & Cy. in d. l. cõuẽticulã. C. de epis. & cle. ¶ Nũc ad ptẽ cõtrariã uertamus intuitũ. nã si diceremus, q auus nõ excludat matrẽ in aliquo rõnib. supradictis, sequeret absurditas magna. Nã si nõ extaret auus pdictus, sed extaret frater ipsius aui q ẽ patruus magn' dicto defuncto, sinè dubio ipse patruus magnus excluderet matrẽ saltẽ in trib. ptib. de quatuor & in domib. & castellis, tãq̃ parẽs masculi cõsanguineus ex latere patris & aui, ut ex dicto statuto colligitur, qa est infra quartũ gradũ ẽt de iure ciuili. l. t. §. quarto gradu. ff. de gradi. multo ergo magis dẽt excludere matrẽ ipse auus paternus, tũ qa oẽ ius potẽtius est in cã q̃ in causato. C. de legi. l. digna uox. & auus est cã, quare frater eius q est patruus magnus excludit matrẽ, nisi. n. gñasset filiũ, non esset gñatus nepos, & pp cõiunctionẽ q̃ patruus magnus hẽt cũ auo, excludit matrẽ ab hæreditate nepotis; q̃to ergo magis ipse auus dẽt excludere p se, & ad sui utilitatẽ, postq̃ est cã, q frater suus excludat ad utilitatẽ ipsius fratris, ut in auth. multo magis. s. all. tũ ẽt qa successiõe dicti defuncti si cõcurreret auus paternus, & patruus magnus. i. frater aui, pferretur auus, ut in auth. defuncto. C. ad tertu. & in cor. uñ sumitur. Si ergo auus uinceret patruũ magnũ, uincere dẽt ẽt matrẽ, q̃ uincitur a patruo magno p regulã, si uinco uincẽtẽ &c. ff. de diuer. & tpalib. pscri. l. de accessiõib. & in c. authoritate. de cõcess. pb. li. 6. & nõ solũ in tribus ptib. ex quatuor dẽret auus excludere, sed ẽt in totũ, qa dẽt aliqd plus iuris hře q̃ frater suus q excluderet in trib. ptib. ex quatuor pp ipsum auũ, & cõiunctionẽ quã hẽt cũ ipso, alias frustra fuissent apposita in statuto uerba illa, si decesserit sine ascẽdẽtib. &c. si ascẽdẽtes nõ dẽret esse melioris cõditiõis q̃ parẽtes ex pte ipsorũ, de quib. postea subijcit, q excludãt matrẽ in trib. ptib. suffecisset. n. dicere si decesserit sine filijs seu descẽdẽtib. & sine fratre uel sorore, uel sine filijs eorũ &c. postq̃ ascẽdẽtes & parẽtes ex pte ipsorũ dẽnt 4 esse æquales. † Ne igit sequat dicta absurditas, q patruus magn' q ñ nisi pp auũ excludit, sit melioris cõditionis q̃ au' uel patru', qđ esse nõ dẽt ut dixi, dicẽdũ est, q excludat in totũ matrẽ, qa uitãda est absurditas in legib. & statutis. ff. de bonis lib. l. nã absurdũ de neg. ge. l. põp. scribit. & ẽt su pfluitas uerborũ. l. 1. ff. qđ me. cã. & ubi aliqs sanus alius intellectus pt dari, nõ est dãdus ille p quẽ ĩ su pfluitatẽ incideremus. l. j. §. fi. ff. ad muni. & uerba dẽnt aliqd operari. l. si qñ. ff. de leg. 1. de priui. si papa. li. 6. Præterea psumendũ est statuẽtes fuisse motos aliqua rõne uel cã. ar. 4. di. c. erit nũt. Et non põt ppendi q aliqua rõ uel cã fuerit uel esse potuerit ad sic statuendum, nisi ut bona potius penes agnationem paternam remaneant, quàm q transeant ad matrem uel eius cognationem sicut quando statuit, q masculus succedat exclusa filia fœmina, præsumitur q noluerit conseruare masculinam agnationem. ut no. in l. 1. C. de adul. per Cy. Hic uero non solum penes masculinam, sed etiam fœmininam ex parte patris & excludere cognationẽ matris. Et hæc est rõ, quia postquã alia nõ pt dari uel assignari, hř pro expressa. ut no. C. de fideicom. l. quãuis. & no. Bal. in l. maximum uitium. C. de lib. præte. Sed si ista ratio fuisset expressa in statuto, non est dubium q auus excluderet matrem in totum: quia per dictam rationem censeretur pater & auus & alij ascendentes ex latere ipsorum uocati. per l. fideicommissaria. §. hęc uerba. ff. de leg. 3. de rei uen. l. emptor. §. fi. ibi. & ex ratione reddita &c.

a ¶ Arguere. Adde do. pet. philip. Cor. in cõsil. 138. nu. 1. in 2. par.

b ¶ In iure. Vide do. Bar. Soz. in consi. 166. uer. quinta conclusio. circa me. & in consilio 187. uersic. confirmantur præmissa. in 2. p.

c ¶ Qñ inducit legum correctio. Sumit tñ ad correctionẽ iuris cõis, qñ statutũ in casu expressi nihil operat. ut p Soz. in consi. 81. in ci. si in cã. in 3. colũ. uer. & licet hoc argumẽtũ. in 4. uol. H. F.

d ¶ Simpliciter. Vide q̃ hřr p do. Alexan. dn imo. in cõsil. 12. in 4. col. in 2. p.

reddita &c.de usur.l.in fideicōmissi.§.cū pollidius. ibi. qđ sibi
mr̄ iō placuisset &c.de leg.2.l.cū pr̄.§.dulcissimis.de lega.3.l.nō
tñ debitoris.§.fi.& qđ no.Dy.in c.fi.de reg.iur. lib.6. & Bald.in
auth.quas actiones.C.de sacrosan.eccle. Et si dicat̄, si hoc uolue-
runt statuentes, quare non expresserunt si extiterint ascē.ex par-
te p̄ris, mr̄ & auia in nullo succedāt; sicut expresserunt qñ exta-
ret frater vel soror vel eorū filij; facile.n.fuisset exprimere, si hoc
voluissent.C.de cad.tol.§.sin aūt deficientis.vñ cū de fratre & so-
rore expresserint, vr̄ de alijs denegasse.ar.ff.de iud.l.cū prætor.in
prin.C.de ꝓcu.l.maritus.extra de p̄sum.c.nōne. Rñderi pōt, ꝙ
hoc nō sequit̄, quia nec de filijs p̄sonæ defunctæ expresserūt, &
tñ credendū est statuentes voluisse eos matrem excludere, qa pri
ma cā est liberorū, ut in Auth.de hæredi.q̄ ab intest.in prin.forte
ergo fuit rō, quare magis expresserunt de fratre & sorore, qa nō
est eis ita debita hr̄ditas defuncti, sicut est debita ascendentibus
& descendentibus, & ideo tanquā de magis dubitabili voluerūt
exprimere.p ea q̄.s̄.dixi primo loco. Et ista pars vr̄ tutior, qa ma
gis est de intētione & uoluntate statuti, q̄ prima, q̄ uoluntas ser-
uanda est potius, q̄ verba.ff.de legi.l.benignus.C.eo.ti.l.non du-
biū. Restat rñdere ad ꝯria, & br̄ quantum ad tres partes de q̄tuor
totius hr̄ditatis, & domos, & castella, non vr̄ expediens laborare
multū in rñdendo, qā dici pōt, ꝙ ad illas nō veniet ipse auus, per
argm̄ a sili, vel a maiori, seu a ꝯrio sensu, & sic p extensionē statu
ti de casu ad casum, vel p subauditū intellectū, qbus oībus loquū
tur in ꝯriū allegata, sed veniet p expressam & gñalem vocationē
factā de cōsanguineis seu parentibus ex parte patris & aui. Nam
negari nō pōt, quin auus contineat̄ appłone consanguineorū [a] ex
parte patris, & econuerso pr̄ appłone consanguineorū ex parte
aui, tales aūt consanguinei vocant̄ expressè, licet gñaliter ad tres
partes bonorū p dictū statutū in ver.alia vero bona &c. igi: non
expedit dicere, ꝙ veniat p extēsionē vel p subauditū intellectū.
posset tñ & verius qs dicere, ꝙ imo statutum in illo uers.alia verò
bona &c. loquat̄ de consanguineis collateralibus ex parte patris
& aui, nō de ipso pr̄e uel auo. qđ patet, qa loqt̄ eo casu quo ascē-
dentes nō extāt, ut patet in princ.statuti, ergo nō pōt loq de ipso
pr̄e uel auo qui sunt de ascendentibus, certe hoc nō pōt negari,
tñ credēdū est & certo tenendū ꝙ noluit patrē & auū esse deterio
ris ꝯdōnis, q̄ illos q p eos veniūt, & quos ipse pr̄ & auus vince
ret. vñ si statutū dicat, ꝙ patruus excludat matrē in totū, fortius
excludet ipse pr̄, qa vinceret patruum, & p quē ipse patruus ve-
nit, & sic ueniret p subauditū intellectū & p extensionē. Itē licèt
loquat̄ eo casu quo nō extāt ascēdētes, hoc nō fuit ex eo ꝙ nolue
rit eos uenire si extāt, sed eo qa nō veniunt ad tres partes tm̄, si-
cut ueniunt collaterales, sed in totū. Pōt ergo dari alia rñsio ad
primas obiectiones, ꝙ iste auus nō uenit p extensionē statuti de
fratre & sorore ad ipsum, sed venit ex mente statuti q̄ tollit̄ ex eo
qa cùm uelit ꝙ nō existentibus ascendentibus attinētes ex parte
ascēdētiū excludāt matrē in tribus partibus ex quatuor, censet̄ ta
citè uoluisse ꝙ si ascendentes ex latere p̄ris extent, excludāt in to-
tū, ne aliud diceret̄, verba illa statuti & sine ascendentibus &c.
nihil operent̄, & frustra videant̄ apposita. Et qa ex eo ꝙ facit men
tionē de descēdentibus & ascēdētibus & collateralibus ex parte
patris, censet̄ habuisse respectū ad agnationē p̄rnam, & uoluisse
eā p̄ferri mr̄i & eius cognationi. Et dū dr̄ argm̄ a ꝯrio sensu nō de
bet sumi, qñ resultaret prauus intellec.& qñ reperit̄ ꝯriū in iure
decisum, rñdet̄ ꝙ hic resultaret magis prauus, si nō sumeret̄, qa
resultaret ꝙ verba statuti essent sup̄flua & nullius importantiæ.
Itē sequeret̄ absurditas de qua.s̄.l.ꝙ parentes & consanguinei
ex parte p̄ris & aui excluderent matrē lxltē in tribus partibus. Et
tñ ipse pr̄ & auus, a qbus ipsi cōsanguinei ꝯsequunt̄ dictū priuile
giū excludēdi, nō excluderēt in aliquo. Et posito ꝙ excluderēt in [5]
tribus partibus & nō ultra, nō essent melioris ꝯdōnis q̄ illi, quod
nō p̄sumit̄ fuisse de mēte statuti, postq̄ dixerit, siue ascēdētib' &c.
¶ Præterea nolo fateri, ꝙ in lege iuris cōis nō est sumēdus intel-
lectus a ꝯrio sensu, vbi ꝯriū esset determinatum ab alia lege iuris
cōis. Et sir̄ in l.municipali, vt esset ꝯriū determinatū a iure mu-
nicipali, qa nō est credēdū, ꝙ unū ius cōe velit aliud ius cōe cor
rigere, & unū ius municipale aliud municipale.ar.eorū q̄ no.in l.
ita pudor.C.de adul.& l.1.de inoffi.dotib.& in c.cū expediat.de
elec.lib.6. Sed in statuto, qđ uidemus manifestè tēdere ad corre-
ctionē iuris cōis in aliqbus, vt est istud, non est absurdū sumere
argm̄ a ꝯrio sensu, ēt vbi reperit̄ ꝯriū determinatū a iure cōi, dū
tñ nō ab alio statuto. Nā postq̄ videmus ipsum manifestè tēdere
in qbusdā ad correctionē iuris cōis, credēdū est ꝙ in casu de quo
dubitat̄ ēt velit corrigere, si uerba & mēs statuti ad hoc adaptant̄.
ar.ff.de leg.1.ab oībus. Et ꝓ hoc optime facit, qđ not.Bal.in l.ma
ximū vitiū.C.de li.p̄te.in pe.col.uer.vlterius q̄ri &c.ibi dū dicit.
nā dictū statutū hēt se ad ius cōe derogatiue &c. Et ista est bona
& solēnis rñsio, p quā saluat̄ determinatio Cy.in q̄ōne de statuto
florentino.& ēt Bal.in l.cōuēticulā.de epis.& cle. qa licèt in iure
cōi reperiat̄ determinatū, ꝙ filia fœmina succedat ēt si extat ma
sculus, & cū eo:ut in auth.successione.C.de suis & legi. Nō tñ re
periebat̄ determinatū ab aliquo statuto Florenti. Et iō potuit ibi
sumi argm̄ a ꝯtrario sensu, vc3 dū dicit.succedat fœmina nō ex-
tāte masculo, ergo ipso extāte nō succedat. Sed si p aliud statutū
reperiret̄ determinatū ꝯtrariū.s.ꝙ succedat cū masculo, tale ar-
gumētū nō fuisset summēdū, p qđ illud corrigeret̄ ꝺm theoricā,
quā doc.tradūt in l.oēs populi.& p no.in l.2.C.de cōdi.inser. Et
sic tollit̄ ꝯtrarietas, q̄ vr̄ resultare inter ea q̄ no. Bal. in d.l.cōuēti
culā.& in l.apud antiquos.C.de fur.& in d.l.2.de ꝯdi.inser. ¶ Itē
nō ob.statutū disponēs, ꝙ in statutis cōis Senarū nō admittat in-
terpretatio, & p ꝯñs vr̄ nō dēre recipi argm̄ a cōtrario sensu ꝺm
Bal.in d.l.2. Et hic cur.recipimus, qa dico. ꝙ est verū in extrinse
ca interpretatione, q̄ nō pōt colligi ex aliqbus uerbis a statuto ꝓ
latis; secus si ex illis pōt colligi.ar.ff.de cōdi.& demō.l.in his.&
expressè p Bal.C.de lib.p̄te.l.3. Tūc aūt dico colligi posse ex ver
bis, qñ sine tali interpretatione verba à statuto ꝓlata nullius eēnt
effectus, nec posset subaudiri dictio, maximè, alias secus, vt ecce
in q.de statuto florētino dicente, ꝙ filia succedat matri nō existē
te filio masculo. nā cōgrue pt̄ subaudiri, maximè, qa idē si extat.
si ergo p aliud statutū ꝓhiberet̄ interpretatio, tūc nō dēret sumi
argm̄ a cōtrario sensu, sed dēret subaudiri, maximè, & sic cōgruè [a]
adhuc starēt uerba, & nō hēret locū determinatio Cy. & Bald.in l.
cōuēticulā. sed nō existēte dicto statuto, tūc bñ sumit̄, & nō sub-
audit̄, maximè, qa eēt̄ velle corrigere ius cōe. & ita loqt̄ deter-
minatio p̄dictorū doctorū. Sed in casu nr̄o verba illa statuti, si de
cesserit sine filijs ascē.&c. nullius eēnt importātiæ, si nō sumeret̄
argm̄ a cōtrario sensu, nec cōgruè posset subaudiri, maximè, qa
resultaret prauus intellectus, sicut ꝙ nō existētibus illis de qbus
statutū loqt̄, mr̄ admittit ad quartā tm̄, & alij cōsanguinei ex p̄te
p̄ris admittunt̄ ad reliqua bona, ita & eis existētibus, sed maximè
qñ nō extāt. hoc aūt est falsum, ꝙ qñ extāt illi admittantur mr̄ &
alij cōsanguinei ex latere p̄ris nō p̄dicto, qa illi p̄ferunt̄ talibus
cōsanguineis, q nō nisi p illos venire pñt. Ne igit̄ dicta verba fue
rint ꝓlata sine effectu, & stēt sine aliquo cōgruo subaudito, debe
mus recurrere ad subauditū cōtrariū, q pōt cōgruere tā uerbis
q̄ mēti.s.ꝙ illis existētibus nec mr̄ nec alij cōsanguinei admittan
tur ad aliqd, sed illi, vc3 ascēdētes vel descēdētes seu frater & so-
ror vel eorū filij, nō obstāte dicto statuto ꝙ interpretatio nō ad
mittat̄, qa debet intelligi qñ fieri pōt seu cōduci sine interp̄tatio
ne ꝺm Bal.i d.l.3.C.de lib.p̄te.ad qđ facit qđ no.Io.an.i mercu.i
dicta regula ꝓ possessore.añ fi.dicit ꝙ stāte dicto statuto, ꝙ iter
pretatio nō admittat̄, stādū verbis mēte tñ seruata.q.d.si ꝓ saluā-
da mēte expediret recedere a verbis, dēret recedi nō obstāte tali
statuto. hic aūt ꝓ saluāda mente expedit aliqualiter recedere, s.
sumēdo argm̄ a cōtrario sensu, alias non possemus intelligere ad
quē finē fuerint illa uerba cōditionaliter ꝓlata in principio sta-
tuti apposita, vc3 si quæ p̄sonæ decesserit sine filijs & ascē.ex linea
p̄rna &c. vñ credēdū est, ꝙ ad hūc finē vt illi extēt illi soli succe-
dāt, & mr̄ & alij cōsanguinei excludant̄ in totū, qđ ēt ex eo depre
hēdit, qa si extāt filii sine dubio illi soli succedāt, posito ꝙ statu-
tū expl̄ic hoc nō dicat, qa nullus negabit, qn tacitè videat̄ hoc uo
luisse, ergo & idē in ascēdētibus, maximè qa ēt de fratre & soro-
re & filijs eorū specificauit.† ꝓ hoc ēt facit qa in statutis ēt cor
rectiuis fit extēsio ad aliū casum, qñ disposita in uno casu nō pos
sent hēre locū sine illa extēsione, ut no.Bar.in l.oēs populi.in ar-
tic.illo.an statuta recipiāt interp̄tationē extēsiuā. p l.si stipulat'
fuero p te.de uerb.obli.de arbi.nō distinguem'.§.de officio.cū
ibi no.& l.2.de iuris.om.iud.ergo p eādē rōnē debēt verba extē
di ad casum sumptū a cōtrario sensu, si sine hoc verba nullius es
sent importātiæ nō ob.dicto statuto, ꝙ nō fiat īterp̄tatio &c.qa
debēt intelligi qñ verba possent cōgruè p se stare & aliqd impor
tare sine tali subaudito. ¶ Cōcludit̄ ergo, ꝙ dicta mr̄ ī totū exclu
dit̄ ab auo duplici rōne principali. Prima quātū ad tres quartas
domos, & castella, qa ī illis excluderet̄ a p̄sona min' potēte q̄ sit
auus, vc3 a fratre aui, patruoq; magno, quē au' excluderet, ergo

[a] ¶ Consanguineorū. Qui autē contineanē appellatione consanguineorū, uide Corn. in con. 167 nu. 1. & 4. 1. parte.

a ¶ Ltimam. Vide oino do. Ma. fo. 21. l 3ᶜ. 30. uersi. circa primã q. cũ uersi. seq. & per d. Bar. fo. in consi. 150. uersi. succedit a-lia & uer. pterea legitima. cum uersi. seq. in 1. parte.

b ¶ Fœminę. Vid d. Barthol. fo. in consil. 147. uersi. aliqñ & tertio. ibi nam cõsuetudines in a. parte.

& matrẽ quã ille excludit p regulã. si vinco uincẽtẽ &c. Scđo quã tũ ad alterã quartã partẽ, a qua nõ excluderet p patruũ magnũ, & sic in illa cessaret illa regula. si uinco uincẽtẽ &c. tñ excluditur p auũ, tũ qa aliquid plus iuris debet hẽre auus q̃ alius q uenit p p auũ, qa ut dixi potentius debet esse ius in causa q̃ in causato. l. digna uox. C. de legi. cũ ibi not. tũẽt ne illa verba, si decesserit sine ascẽdẽtibus, frustra videanť fuisse apposita & stent sine aliquo cõgruo subauditu, pp qđ põt sumi argm̃ a ɔ̃rio sensu. Itẽ cõcludo, q statutũ illud. q interpretatio non admittať in statutis. vẽdicat sibi locũ in casibus, in quibus uerba pñt stare ɔgruè, & aliqd operari sine subauditu casu ɔ̃rij, vel sine extẽsione, alias secus p ea q̃ no. Bal. in d. l. 3. C. de lib. pre. qđ hic nõ est. & iõ in casu nr̃o locũ nõ hẽt, & pp alias rões. s̃ tractas. Cogitaui q posset qs dicere p̃fatũ statutũ posse & debere recipere aliũ intellectũ, vcȝ q cũ tẽdat ad excludẽdũ matrẽ & eius cognationẽ pp patrem & eius agnationẽ, & ista exclusio fiat qñ termini sunt pares, ut quia extat mr̃ & pr̃ q sunt in primo gradu, ut tũc pr̃ p̃ferať matri, vel extat auus pr̃nus & auia m̃rna, & tũc auus p̃ferať auiæ. Sed ponẽdo terminos dispares, s. q ex vna parte extat mr̃, ex altera auus pr̃nᵘ, nõ sic est cõueniẽt, q auus q est in scđo excludat matrẽ, q̃ est in primo, & sic singula singulis reformanť. l. si negotiũ. cũ ibi no. C. de neg. gest. ¶ Bř istud posset tolerari, si nõ esset illud statutũ. q interpretatio nõ admittať, & q verba dẽant intelligi simpľr ꝑut iacent. ut quãto minus posset fieri corrigereť ius cõe. Sed qa est dictũ statutũ, nõ possumus hoc dicere; qa verba nõ sumerentur simpľr, ꝑut iacẽt, sed alio mõ. Nã ẽm sonũ verborũ qcũq; extet de ascẽdẽtibus in eodẽ vel dispari gradu cũ matre, excludit matrẽ, cùm oro & verbũ sit indefinitẽ ꝑlatũ, ergo &c. l. si pluribus. ff. de leg. 2. ¶ † Illud aũt certũ, q statutũ põt auferre ltimamᵃ matris & filiorũ in totũ, sicut & minuere * ẽm cõem opi. no. p Cy. in l. sancimus. C. de nup. & p Bart. in l. titio cẽtũ. §. titio gño. ff. de cõdi. & demõ. facit. l. qđ de bonis. §. fi. ff. ad l. fal. qa põt excludere a succedendo, cùm successiones regulenť a iure scripto. l. lege obuenire. ff. de uerb. sign. & ut ex legibus & senatusconsul. in rubro & nig. Et ltima est portio debitæ successionis. l. q̃riť. & l. parentibus. C. de inoffi. testa. sup quo articulo me non extendo; qa non expedit. † Illud ẽt est certum, q postq̃ hic extat auus pr̃nus q ad mittiť, vt s̃. scripsi, non est tractandũ de patruo, qa ascendẽtes p̃ferunť oĩbus collateralibus exceptis fratribᵒ & sororibus vtrinq; cõiũctis & eorũ filijs. in Auth. de hr̃di. q̃ ab intesta. §. 1. Sed si auᵒ reddereť inhabilis ad succedẽdũ pp matrẽ, incideremus in dubiũ illud, vtrũ mr̃ posset dicere. ego excludo auũ, q te excludit; ergo excludo in totũ te ẽt a tribus quartis quas haberes, si auus nõ superesset. super quo ẽt me non extendo, quia non expedit.

S V M M A R I A.

1. *Inuestituræ tenor in primis attendendus est.*
2. *Masculis existentibus descendentibus ab uno inuestitorum in feudo antiquo nõ admittitur fœmina.*
3. *Inuestituris ex duabus tenor prioris semper est attendendus.*
4. *Feudi pars occupata per tyrannum, & recuperata per unum ex inuestitis, non mutat priorem naturam suam.*

CONSILIVM CLXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Vř dicendũ ᵃ dictã Mariã debere p̃ferri p̃fatis masculis agnatis in dicta portione feudi pr̃is sui pluribus rõnibus. ¶ † Primò, pp tenorẽ inuestiturę factę Thomasio patri suo, q tenor debet p̃ferri oĩ feudorũ naturæ, vt in vsibus feu. ti. de duobus fratribus a capi. inuesti. in fi. & ibi p Bal. expressè. Sed hic tenor inuestituræ se hẽt clare & expresse, q si aliqs illorũ inuestitorũ decesserit relictis filijs masculis illi succedãt exclusis fœminis. si verò relictis fœminis & non masculis, succedant fœminæ. Si uerò nullis relictis filijs masculis vel fœminis, tũc pars illius morientis ꝑueniat ad supstitẽ. Cũ ergo verba sint clara, q superstes ex illis duobus inuestitis, vcȝ Thomasio & dño Spinella admittať ad portionẽ alteriuᵒ p̃morientis solũ & dũtaxat in defectũ masculorũ & fœminarũ p̃morientis p̃dicti, seqť q multomagis alius agnatus, q inuestitus nõ fuit, debet admitti solũ deficiẽtibus filijs tã masculis q̃ fœminis dicti p̃morientis, qa nõ debent esse melioris cõdõnis Mattheus Iacobus & Ioannes, q pñtiaľr cõtẽdũt cũ dicta Maria, q̃ esset D. Spinella si viueret imo deterioris, qa dñs Spinella fuit inuestitus simul cũ patre istius Mariæ de ista dimidia feudi, & illi nõ. Sed dñs Spinella nõ admittereť, postq̃ extat Maria pp tenorem dictæ inuestiturę, qui est clarus, ergo &c. L. ille auté ille. §. cũ in uerbis. ff. de leg. 3. Secũdò, qa posito q tenor nõ eẽt ita clarus, ut qa recepissent simpľr ꝑ se & hr̃dibus suis masculis & fœminis, adhuc videreť esse idẽ. s. q si ex p̃moriente supsit etiã fœmina p̃ferať illa alteri supersiti, quia quilibet eorũ censeť primo loco ꝑspexisse sibi & hr̃dibus suis tã masculis q̃ fœminis in sua portione, & uoluisse q sua portio primõ loco ꝑueniat ad illos, & eis deficientibus ad supstitẽ fratrẽ, ut est casus in d. c. 1. de duo. fra. a capi. inuestiri. vbi illa qõ determinari vř ꝑ dicta Maria. ¶ Tertiò, qa si totũ feudũ ex diuisione peruenisset ad vnũ ex fratribus, quousq; extat aliquis ex descendentibus ex linea illius nõ uocatur alter seu linea alterius, ut in tit. de natura suc. feu. c. 1. in uersi. dũmõ scias &c. Idẽ ergo debet esse in parte, qñ una pars peruenit vt fuit hic. ar. ff. de rei vend. l. q̃ de toto. ¶ Quartò, quia ista medietas erat ꝑdita p occupationẽ tyranni, & fuit recuperata cura & diligentia & expensis Thomasij pr̃is istius Mariæ, q̃ diligentia labor & expensa potius & per prius vř debere ꝑdesse sibi filijsq; suis ẽt fœminis q̃ alijs. ar. C. de allu. l. fi. circa me. & l. q si minor. §. sceuo. ff. de mino. in verbo laboribus. ¶ His nõ ob. ɔ̃trariũ est dicẽdũ, q imo dicta dimidia feudi, q̃ fuit Thomasij pr̃is dictæ Mariæ, pertinet ad Mattheum, Iacobũ, & Ioãnẽ agnatos masculos descendentes ex D. Guardinello primo inuestito p aliam lineã, & hoc per regulã q̃ tradiť in materia feudorũ, † q in feudi successione nõ patet locus fœminæᵇ donec superest masculus ex eorũ primus de illo feudo fuit inuestitus, ẽt si feudum illud fecerat trãsitũ ad fœminã, & p̃fatus masculus ex fœmina descenderit, nõ ex linea masculina ipsius, vt est tex. no. p quem ista qõ terminatur. in c. vnico. de eo q sibi & hr̃di. suis masculis & fœminis. multo ergo magis qñ talis masculus descẽdit ex linea masculina, ut est hic. & feudũ nunq̃ fecerat trãsitũ ad fœminã debet masculus excludere fœminã in feudo antiquo, vt hic. Nã qñ fecerat transitũ ad fœminã erat maior dubitatio quasi per hoc fuit effectũ fœmineũ mutatione qualitatis successoris. ar. l. paulus. §. fi. ff. de acqui. hære. & l. pr̃ filiũ. §. 15. de lega. 3. Et sic p ɔñs masculus nõ sit melioris conditionis, q̃ fœmina. sed ɔ̃rium est, qa ẽt in fœmineo masculus est melioris ɔdõnis, q̃ fœmina. vt in c. 1. de beneficio fœminæ. in usi. feu. fortius in non fœmineo. ¶ Nec ob. alleg. in ɔ̃riũ. † Ex primo tenore inuestituræ; qa debet attẽdi tenor primę inuestituræ in feudo antiquo, nõ nouo, qa vnus ex descẽdẽtibᵒ primi inuestiti nõ põt facere filiam suã inuestiri in p̃iudiciũ aliorũ descendẽtiũ ex primo inuestito nõ cõsentientibus illis, si prima inuestitura volebat ɔ̃riũ. vt feu. de suc. feu. c. 1. §. 1. & in tit. de alie. feu. c. 1. Sed constat hic, q si hæc noua inuestitura in personã Thomasij facta non fuisset attẽta inuestitura primi inuestiti deberent isti masculi p̃ferri, qa nõ est dicẽdũ, q plus dilexerit descendentes suos ex linea Sigofredi filij sui, q̃ ex linea alterius filij sui s. hẽrici. Et iõ cæteris paribus ẽm intentionẽ & affectionẽ primi recipientis debent p̃ferri masculi ẽt in portione q̃ peruenerat ad aliã lineã, licèt attenta affectióne Sigofredi & aliorũ descẽndẽtiũ ex eo dicẽdũ esset ɔ̃riũ, sed illa nõ attenditur vt dixi. ¶ Siľr non ob. c. 1. de duo. fra. a capi. inuesti. quia ibi loquitur qñ fuerunt inuestiti de feu. nouo. vt ibi patet expressè in tex. tunc. n. inspicitur affectio vniuscuiusq; de per se in sua portione, & q libet eorũ p̃sumitur habuisse maiorem affectionẽ ad suos descendentes ẽt fœminas, q̃ ad fratrẽ suũ, & iõ fœmina vnius ex eis excludit alterũ s. pr̃nũ, q si non esset tenor inuestituræ, non admitteretur ẽt si ex p̃mortuo nullus masculus vel fœmina remansisset, postq̃ est feudũ nouũ, sed reuerteretur ad dñm. vt in ti. de fra. de nouo benef. inue. c. 1. admittitur in d. §. 1. de duo. fra. a capi. inuesti. pp tenorẽ inuestituræ. sed tũc demũ cũ ex p̃mortuo nullus superest masculus vel fœmina. nos aũt sumus in feudo antiquo, in quo ẽr p illũ tex. a ɔ̃rio sensu, quod est validũ. l. q testõ. §. mulier. ff. de testa. & l. 1. §. huius rei. de offi. eius cui manda. est iurisd. Dicendũ est masculum agnatum debere p̃ferri fœminæ ex altero descendente ẽt in portione vel feu. patris dictæ fœminæ per iã dicta. & per. d. c. j. de duo. fra. a capi. inuesti. a ɔ̃rio sensu. ¶ Itẽ non ob. tertium ɔ̃riũ de. c. 1. de natu. suc. feu. in versi. dummodo scias &c. quia ibi loquitur, qñ ex illo, ad quem peruenit ex diuisione, superest ꝑle masculina, quod hic non est. ¶ † Item non obstat ultimum, q satis est q labor suus profuerit sibi, & poterit ꝑdesse filijs masculis, si eos habuisset. Nam per illam occupationem tyrannicam nõ fuit illa dimidia perdita, & sic remansit feudum paternum ut prius erat etiam post ultimam inuestituram Thomasij iuxta notata l. peculium. §. si ęre. ff. de peculio.

Filij

SVMMARIA.

1 *Filij censentur instituti generaliter in omnibus, licet post legata relicta dicatur in alijs filios instituo.*

Legitima filiorum quæ sit, & quando a l eam agere possint, & quando non. sub eo. num. 1.

2 *Testatoris assertioni de quantitate facultatum suarum quando non statur, & qualiter credatur in præiudicium hæredis. & 5.*

3 *Falcidia, an possit prohiberi, & cui incumbat onus probandi plus esse in hæreditate. & 5.*

4 *Intellectus ad l. 1. C. arbi. tu.*

CONSILIVM CLXXVII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso themate scripto puncto primo veniã ad id de quo quæritur, & miror de eo quod in puncto narrat, quod Laurentius nepos testatoris ex filia agat contra hæredes ad suppletionem legitimæ, cũ ipse & etiam Iacobus frater eius fuerint instituti in sexta parte totius hæreditatis, quæ sexta pars & nõ ultra tangebat eos ab intestato ex persona matris eorũ, cũ essent quinque filiæ, & isti nepotes ex altera filia præmortua. vñ si testator iste decessisset intestatus, fuisset inter i llas filias, & istos nepotes diuisa hæreditas in sex partes æquales; quarũ una pertinuisset ad istos nepotes, vt in auth. in success. & in corp. vñ sumit. C. de suis & legi. & per consequens fuerunt instituti in maiori parte quàm eos tangeret pro legitima; eo quia est portio portionis debitæ ab intestato, nõ autem est ipsa tota portio ab intestato debita. C. de inof. te. l. parentibus. & l. cum quæritur. ff. e. ti. l. pap. §. quoniam autem quarta. & sic in casu nostro cũ essent quinque filiæ & nepotes ex altera, legitima inter eos erat dimidia pars totius hæreditatis. C. de inof. te. auth. nouissima. & per consequens legitima cuiuslibet erat & est dimidia sextæ partis ab intestato debitæ. Et isti nepotes fuerunt instituti in tota sexta, & sic in duplo plusquàm deberetur eis pro legitima; quia in tota portione debita ab intestato, cũ tamen pro legitima non deberetur nisi dimidia eius, & sic videtur quod sibi non competat ius agendi ad supplementũ, quod illis tamen cõpetit quibus relictum est minus legitima. l. omnimodo. C. de inof. te. nõ illis quibus tota legitima vel plus, sicut nec querela inoff. test. vt d. l. pap. §. quoniam autem quarta. cuius loco succedit ius agendi ad supplemẽtum, vt d. l. omnimodo. & in Auth. vt cum de appel. cog. §. cæterũ. Et si dicatur, imo isti non censentur fuisse instituti, nisi tantum eo quod supererat deductis legatis; quia notarij post legata facta dicunt. in omnibus autem alijs bonis suis tales instituit &c. quasi vult per hoc non instituere in illis quæ legata sunt, sed in illis quæ legata non sunt per illud verbũ alijs &c. ar. eorũ quæ no. per glo. in l. necesse. ff. de in diem adiec. & arg. eorũ quæ no. in l. pater filium. §. 15. de leg. 3. per Bar. de ista dictione alijs. Respondetur hoc non esse uerũ, imo censetur quasi institutus in tota vniuersitate cum onere tamen legatorũ; vt no. per gl. in l. si hæredis seruus. ff. de leg. 1. Quod patet; quia legatarij non nisi per manus hæredis possunt legata capere. ff. quorum legato. per totũ. & illa verba notariorũ non immutant iuris dispositionẽ; quia potius per imperitiã dicti notarij, quàm vt denotet iuris mysteriũ. ar. ff. de vsuf. lega. l. quæ fructus prædiorũ. in verbo imperitia lapsi sunt &c. Et sic eis non obstantibus institutus est hæres in omnibus. ff. de hæredi. insti. l. si quis hæres Institutus fuerit. excepto fundo: quia non posset quis decessisse pro parte testatus & pro parte intestatus. l. ius nostrũ. ff. de reg. iu. ¶ † Et ex his sequitur, quod si iste nepos conueniretur a legatarijs, posset contra eos obijcere, quod bona non tantum valent, quantũ testator dixit vel æstimauit, & quod solutis dictis legatis integraliter pro rata quæ ipsum tangit, non remaneret sibi integra legitima, & haberet intentionẽ suam fundatã absque; eo quod aliter probaret. imo legatarijs incũberet onus probandi, quod bona valẽt tantum, seu quod tot sunt; quod solutis integraliter legatis remanet integra legitima, vt hæc habetur in l. fi. §. sin autem danda. C. de iure delibe. & l. cũ leg. ff. de proba. vbi est bo. tex. cũ gl. ad propositũ. Nec aliquid prodesset legatarijs asseueratio testatoris; quia non erat in potestate eius directò auferre filijs, vel nepotibus legitimã iure naturæ debitã, vt in d. §. cæterũ. in Auth. vt cum de app. cog. ergo nec per indirectũ asseuerando bona plus valere quàm valeãt, vt in c. cũ quid vna. de reg. iu. li. 6. Facile. n. esset parentibus per istũ modũ auferre filijs legitimã; ergo &c. l. scire oportet. §. j. ff. de tu. & cu. da. ab his. ¶ Cõstat autem quod in his, quæ testator disponere non potest, verba enunciatiua ipsius nihil operantur, nec dispositionẽ inducunt, vt patet ex not. per Bart. in l. si forte. ff. de cast. pec. & l. si donatione. C. de coll. in q. illa quando pater donat filio in potestate & dicit se donare pro bonis meritis & seruitijs. Nam illa verba nõ probant merita præcessisse ad finẽ, vt donatio statim valeat tanquã ex causa aduentitia; quia nõ erat in potestate prius facere, quod valeat si merita nõ præcesserũt, & ideo non statur verbis eius etiam quo ad probationẽ, ne per indirectũ fiat quod directo prohibetur. Facit etiam ad hoc l. qui testam. ff. de prob. de leg. 3. cũ quia decedẽs. §. Titia. & quod idẽ Bar. not. in auth. si quis in aliquo. circa fi. C. de edẽ. & l. nõ nudis. & l. nõ epistolis. de proba. per eunde Bar. & per Cy. qui dicunt, quod per epistolã nõ fit probatio circa ea quæ nõ sunt in potestate scribẽtis. & quod no. in addi. Spe. ti. de reb. eccl. non alie. super rub. vbi dicit, quod in his quæ regulariter sunt prohibita & certis casibus sunt permissa nõ statur verbis dicentis casum permissum euenisse; quia nõ erat in sua potestate facere permissum. Et hoc etiam voluit Bar. in l. ea hac scriptura. ff. de don. in 3. col. dũ opponit de. l. j. C. arbi. tu. de qua pars aduersa hic. s. iste nepos facit magnũ festũ, sed frustra, vt statim dicã. Et soluit, quod ibi verba enunciatiua erãt prolata circa ea quæ nõ erãt in potestate scribentis, ideo nil operãtur, vt ibi. & l. verba. C. de testa. intellige, nec dispositionẽ, nec probationẽ per ea quæ supra dicta & alleg. sunt. Nec video ergo qualiter iste Laurentius se fundet in agendo contra cohæredes ad supplemẽtũ legitimæ. Et qualiter asserat bona hæreditaria valere tantum quantũ testator dixit, cũ potius sibi expediret dicere contrariũ contra legatarios agentes contra eũ ad legata pro rata quæ ipsum tãgit, si vult sibi cõseruare legitimã, videlicet quod legatis solutis integraliter nõ remaneret sibi integra legitima, prout supra dixi. Posito autem quod prædicta cessarẽt, & quod fuissent isti nepotes instituti in minori parte quàm esset legitima, & sic competeret ius agẽdi ad supplementũ contra cohæredes. Dico adhuc, quod nõ est fundata intẽtio istius Laurentij per sola verba testatoris quod bona tantum valeãt, aut quod tot sint bona; quia æstimatio testatoris nihil operatur. ff. de leg. j. si fundũ per fideicom. §. & libertus. & quod ibi no. expresse per Dy. & Bar. qui dicunt ista verba. s. quod nihil operãtur, ergo nec dispositionẽ nec probationẽ. & ff. de lega. 2. l. cũ pater. §. pater quidam filio. ro. etiam ponitur l. si qui manu. non pos. §. in fraudẽ. vbi dicitur, quod sæpe de faculta. suis amplius quàm in his sint, sperãt homines. Et quia nõ debet plus credi talibus verbis in testamento prolatis, quàm crederet sibi deponẽti in iudicio cũ iureiurando; sed sibi soli deponẽti in iudicio cũ iureiurando non crederetur, etiam quo ad probationẽ. C. de testi. l. iurisiurãdi. ibi. vt vnius testimonium &c. ¶ Sed contra hoc opponitur, & videtur quod d. verba testatoris, & eius æstimatio operentur in præiudiciũ cohæredũ d. Laurentij, saltẽ vt inducãt probationẽ, quousque ipsi probẽt cõtrariũ. C. de prob. l. rationes. in tex. & gl. Et si isti iurassent, etiam ad probãdũ cõtrariũ nõ admitterẽtur, vt in auth. quod locũ. ibi posita. potuit. n. testator suis hæredibus præiudicare, vt tenẽatur supplere huic Ludouico, ac si tot essent bona quot ipse dixit, & sic videretur habere integrã legitimã, licèt re vera habeat, vñ cessant rationes, de quibus supra. ¶ Sed respondetur, quod istud posset procedere si essent hæredes extranei, quibus nõ posset deberi nisi falcidia iure insti. † cũ falcidiã potest hodie testator tollere & prohibere[a]. vt in auth. sed cũ testator. C. ad l. fal. & in corp. vñ sumitur. Sed hic cohæredes istius Laurentij sunt filiæ testatoris, quibus debetur legitima debita iure naturæ, quã pater eis auferre nõ potest, nisi interueniẽte exhæredatiõe, & subsistẽte iusta causa: vt in Auth. vt cũ de app. cog. §. aliud quoque capitulum. Item sunt hic plura, & magna legata vt præmittitur. vñ si staretur verbis testatoris de quantitate bonorũ, quousque cohæredes probarẽt cõtrariũ. s. quod nõ sunt tot bona, quot testator dixit, cũ ista sit mere negatiua nõ coarctata loco & tempore, & sic eius probatio sit impossibilis. l. actor. C. de proba. posset sequi, quod præfatis cohæredibus nõ remaneret legitima debita iure naturæ solutis d. legatis, & facto supplemẽto huic Laurẽtio, prout ipse petit secundum quantitatẽ bonorũ a testatore declaratã. Et quod plus est, posset cõtingere quod etiam de proprio tenerẽtur soluere. quid enim si bona valẽt re vera mille & nõ vltra, & ipse dixit valere tria milia? & facit legata ascendentia ad duo milia? Certè hoc nõ debet tolerari, vt sit in potestate testatoris per suã æstimationẽ facere quod hæres perdat legitimã iure naturæ debitã, aut quod soluat de suo si fecit inuentariũ etiam si iurasset ipse testator. vt d. auth. quod locũ. in fi. Sed in his, in quibus posset præiudicare suo hæredi, fateor quod staretur verbis eius, vt si diceret quod talis tenetur sibi in decẽ tantum, cũ teneatur in 20. quousque; ipse hæres probet cõtrariũ, vt in d. l. rationes. nã ibi talis probatio in contrarium est possibilis: quia est affirmatiua, in casu nostro non, quia est negatiua non coarctata loco vel tempore. Item ibi non fiebat præiudicium heredi in eo quod sibi deberetur a testatore vel in bonis proprijs. Sed in casu nostro si staretur verbis testatoris posset fieri præiudicium in vtroque, vt. s. ostendi quod sibi, id est testatori facere non permittitur directo, ergo nec per indirectũ, vt in iuribus. s. alle. ¶ Item non ob. auth. sed cum testator. C. ad l. falci. & in corpo. vñ sumitur. vbi habetur, quod si testator dicat se non esse ignarum de viribus sui patrimonij, statur d. verbis in præiudiciũ hæredis: quia verum est quantum ad hoc, vt si expresse vetuit detrahi falcidiam de legatis, videatur facta prohibitio ex certa scientia. i. quia posito quod veniret detrahenda, vult quod non trahatur, sed si dicta verba non apposuisset, censetur prohibuisse falcidiam

[a] Et prohibere Vide Bal. in cõs. 170 in parte. sed nunquid probatur ex clausula si ne diminutione, ut et d Per Phi. Cor. in cõsil. 168. nu. 7. in 3 vol.

per errorem.i.ꝙ ꝓhibuerit detrahi, qa detrahenda nõ erãt. vñ re
perio ꝙ nõ esset detrahenda ꝑsata ꝑlubitu, tunc tanq̃ p errorem
facta nõ valeret. vñ fateor, ꝙ in casu nr̃o si isti cohẽdes cõsiterent
tot esse bona in hẽditate, quot testor dixit; tñ diceret ꝙ solutis le
gatis integralr, & scõ d. supplemento qd' petit, nihil remaneret
eis ꝓ falcidia iure institõnis, & pp hoc vellent eã detrahere. dico
non possent postq̃ vt ꝓponit.i.in allegationibus testor expsse eã
detrahi ꝓhibuit in ver. & insuper dictus testor &c. Et dixit se hoc
facere ex certa scia, & q a informatus de viribus patrimonij p il-
lã auth. sed cum testor. qa fuit in sua ptãte d. falcidiã auferre, dũ-
mõ hoc faceret ex certa scia. Sed si ipsi cohẽdes nõ fateñt tot esse
bona in hẽditate, ꝓut testor asseruit ꝓut est in casu nr̃o, tũc dico
ꝙ verba testõris seu eius assertio ꝙ tot sint bona, nullo mõ ꝑiudi
cat d. hẽdibus, nisi ꝓbet ita esse p illos q sic asseruit; qa si d. asser-
tioni crederet, & fidẽ seu ꝓbõnẽ faceret, sequeretur incõueniẽs
intolerabile, de quo.s.l. ꝙ ipsi possent astringi ad soluendũ dicta
legata, & ad faciendum d. supplementum ẽt de suis ꝓprijs bonis,
& de sua lĩtima portione, cum eis esset impõle ꝓbare ɔ̃rium. s. ne
gatiuã nõ coarctatã loco vel tpe. Hoc ãt nõ fuit in ptãte testõris
facere vel tale ꝑiudiciũ inferre, si hẽdes isti fecerunt inuentariũ.
Sic ergo cõcludendo aliud est, qñ hæres fatet tot esse bona quot
testor dixit, & ꝙ ad soluendũ legata sufficiunt, tñ dicit ꝙ non re-
manet sibi quarta si integralr soluerentur; & tunc ꝑsata verba te-
statoris, ꝙ erat certus de viribus patrimonij sui, sibi ꝑiudicãt vt
falcidiã detrahere nõ possit, si prohibitus fuit detrahere. vt in d.
auth. Aliud est qñ hæres nõ fatet tot esse bona, quot testor dixit;
& tunc verba testõris, & eius assr̃ueratio non ꝓbant tot esse, sed
reqrit alis ꝓbõ: si cõtrarium diceremus, inferretur hẽdi tale ꝑiu-
dicium, quale testor sibi inferre non ꝑt. s. ꝙ careat lĩtima, & soluat
4 de ꝓprio. & ita logt casus nr̃. ¶ † Itẽ non ob. l. j. C. arbi. tu. de qua
pars d. Ludouici facit ita magnũ fundamẽtũ ex verbo iustis pro-
bationibus &c. dicens illud verbũ intelligi & glosari. s. fiendis p
tutorẽ cõtra quẽ facta fuit assertio testõris, & sic est ibi casus,
cui nõ ꝑt rñderi ꝯm eos, ꝙ licet verba testõris non possint immu-
tare ipsam veritatẽ rei, transferunt tñ onus ꝓbandi in aduersam
partẽ volentẽ dicere cõtrariũ. Sed certe lex illa nihil facit, nec ꝑt
ita intelligi, vt dõt. Nã ibi ponunt duo casus. Vnus est, qñ testor
auxit patrimonium suum verbis dicendo forte ꝙ habebat in bo-
nis duo milia, cũ re vera nõ hẽret nisi mille, & ita posuit tutor i in-
uentario. Alius est ecõuerso qñ minuit; qa dixit se hẽre mille tm̃,
cũ hẽret duo milia, & tutor in inuentario tm̃ nõ posuit nisi mille,
& dicebat nõ esse plura. Aut igit referimus illa verba posita i tex.
iustis ꝓbõnibus &c. ad ꝯm casum qñ minuit, & tũc nõ pñt glosa-
ri illo mõ quo illi glosant. s. fienda p tutorẽ; qa tutor hñs intẽtiõ-
nẽ suã fundatã tã de iure cõi, ꝯm ꝙ ille q negat nõ hẽt necesse ꝓ-
bare, sed ille q asserit. l. 2. ff. de ꝓba & hic tutor negat esse plura, q̃
ẽt ex assueratione testõris q dixit se non hr̃e in bonis nisi mille a
vñ coadiuuat ꝑsumptionẽ: deberet ergo tũc sine dubio fieri ꝓbõ
p pupillum asserentem plura esse bona, q̃ testor asseruerit, nõ per
tutorẽ negantem. vñ quantũ ad istũ casum illa glosatio falsa est.
Aut referimus d. verba ad primũ casum, qñ auxit, & tunc dico ꝙ
ẽt si bona esset d. glosatio, vt intelligat. s. fiendis p tutorẽ &c. dẽt
sane intelligi, ꝙ ꝓbat eoipso ꝙ asserit non esse plura bona q̃ talia
seu q̃ scripta sint in suo inuentario, nisi p pupillũ quõdã ꝓbetur
cõtrariũ, ꝓut in simili est tex. cũ gl. in l. cũ de leg. ff. de ꝓb. ꝙ hoc sit
uerũ, patet manifesta & ꝓbabili rõe: quia si cõtrariũ diceremus,
sequeret absurditas magna, & incõueniens intolerabile, ꝙ posset
qs ditare filiũ suũ, & depauperare tutorẽ, quem sibi dat, & ꝙ hoc
esset mere in ptãte sua. Pone. n. ꝙ cũ non hẽret nisi mille in bonis
suis, dixit se hr̃e. 10. milia, & dedit tutorẽ filio suo quẽdã diuitẽ,
qui assumpsit tutelã bonafide, & nõ repit nisi illa mille, q̃ posuit i
inuentario. finita tutela vult reddere rõnẽ bonã de mille, quia nõ
plus dicit se reperijsse. pupillus verõ dicit ꝙ imo reddere dẽt rõ-
nẽ de. 10. milibus: quia testor tot asseruit esse in bonis, & ꝙ tali as-
sertioni credit, nisi p tutorẽ ꝓbetur cõtrariũ. Certe tutor non po
terit cõtrariũ probare: quia ista est mere negatiua, & sic cõdẽna-
bitur ad 10. milia dãda pupillo ꝯm intellm, quẽ aduocati d. Lau-
ren. dant illi legi primæ. C. arbi. tu. qd' q̃tũ sit iniquũ & inhabomi
nabile, quilibet sanæ mẽtis ꝑpendere põt. vnde si lex illa hoc vel-
let, esset radenda de libro, tanq̃ iniusta & iniqua, qd' esse non dẽt.
8. di. c. erit ãt. nõ ergo talis sensus est dãdus. ar. ff. ad exhib. l. pe. &
quod no. In l. 2. C. de cõd. infer. Sed debent illa verba iustis proba
tionibus &c. posita in tex. d. l. j. arb. tutel. referri vel ad ꝯm casum
ibi positũ, qñ diminuit testor patrimoniũ: & tũc sine dubio uenit
probõ fienda p pupillũ nõ per tutorẽ, & sic non facit ille tex. pro
Lauren. vel si refertur ad primũ casum qñ auxit, & sic sit fienda p
tutorẽ dẽt intelligi sane mõ quo. s. dixi, ꝙ probãt eoipso ꝙ ita as
serit. s. nõ esse plura, & ɔ̃riũ p pupillũ nõ ꝓbatur nec sequat incon
ueniens, de quo. s. nec est talis glosatio extranea, cum & alibi fiat
quasi in terminis in d. l. cũ de leg. ff. de ꝓba. Præterea doct. sumant
& alleg. illã. l. ꝙ verba enunciatiua testõris alteri q hẽdi nõ pñt cẽ
dãnosa &c. Et idẽ ꝓbat. l. verba. C. de test. Sed si trãsferretur onus
ꝓbãdi in illũ ɔ̃ quẽ, vel in cuius ꝑiudiciũ sunt ꝓlata, nulli dubiũ
ꝙ essent sibi multũ dãnosa ẽt si esset tale qd, qd' de sui natura pos
set ꝓbari, ꝙ multis casibus euenire posset, ꝙ ꝓbõnes deficerent:
quãtomagis ubi ɔ̃riũ nõ posset ꝓbari, dicerentur multũ dãnosa,
vt est in casu nr̃o. & d. l. j. arbi. tu. Itẽ doc. in l. si fundũ sub cõdõne.
§. si libertus. de leg. j. dicũt ꝙ æstimatio testõria nihil operatur: er
go nec inducit ꝓbõnẽ, nec trãsfert onus probãdi. qd' patet, qa ẽt
si operarentur qtũ possent operari, nõ nisi hoc posset operari. s. ꝙ
inducat ꝓbõnẽ, & trãsferat onus ꝓbãdi in aduersam partẽ: nã qa
veritatẽ immutare nõ possent. l. cũ falsa. C. de iur. & fac. ign. l. pu
blia. §. fi. ff. depo. dicendo ergo, ꝙ nihil operatur, sentiũt doc. ꝙ ẽt
ꝓbõnem nõ operatur, nec trãslationem oneris ꝓbãdi in aduersa
riũ: alr̃s falsum esset qd' dñt doc. qa imo operaretur id qd' operari
5 posset ꝯm sui naturã. ¶ † Ex ꝑdictis apparet, ꝙ ꝯm dubiũ seu q̃li-
tũ formatũ in puncto quo q̃rit, posito ꝙ verba testõris nõ ꝓbent
facultates hẽditarias, verũ salẽ trãsferãt onus ꝓbãdi ɔ̃riũ in illos
cohẽdes, nihil valet: nã posito ꝙ ꝓbarent, nihil aliud hoc esset nisi
fundare intentionẽ istius agẽtis quousq; vel nisi p cohẽdes ꝓbet
ɔ̃trariũ: qa ois ꝓbõ recipit aliã fortiorẽ ꝓbõnẽ in ɔ̃trariũ, ẽt si sit
ꝓbõ q̃ resultet ex ꝓbõne iuris, dũmõ nõ sit iuris, & de iure. C. de
ꝓb. l. hinc possidetis. cũ ibi plene no. & sic ꝓbare nil aliud est ibi,
nisi trãsferre onus ꝓbãdi ɔ̃trariũ in aduersam partẽ. Si ergo ꝑsup
ponat, ꝙ d. verba testõris nõ ꝓbẽt facultates patrimonij, seqt ne
cessariõ ꝙ nõ fundãt intẽtionẽ agentis. Et si hoc est seqt ẽt neces
sariõ ꝙ nõ trãsferet onus ꝓbãdi ɔ̃trariũ in ptẽ aduersam, qa pars
aduersa cũ sit rea suã intentionẽ hẽt fundatã, eo ipso ꝙ actor intẽ
tionẽ suã nõ ꝓbat. l. actor. C. de ꝓb. l. q accusare. de eden. Si ergo
iste actor nõ ꝓbat tot esse facultates, nec p testes, nec p assertio-
nẽ seu verba testõris: qa illa nõ ꝓbãt vt ꝑsupponit, seqt neces-
sariõ ꝙ pars rea dẽt absolui, ẽt si ipsa nõ ꝓbat. l. fi. C. de rei uẽ. ex-
tra de iureiu. c. fi. illud ergo ꝯm q̃sitũ vr̃ superfluũ, & nullius valo
ris, nisi forte q̃rẽs habuit hũc respectũ, vt voluerit q̃rere de duob.
Primũ, an verba testõris ꝓbent ꝑsumptionẽ iuris, & de iure, q̃ nõ
recipit ꝓbõnẽ in ɔ̃trariũ. Et posito ꝙ nõ talr, an salẽ ꝓbent ꝑ-
sumptionẽ iuris tm̃, q̃ recipit probõnẽ in ɔ̃trariũ. Et sic an trãsfe-
rãt onus probãdi ɔ̃trariũ in partẽ aduersam. Et si ita voluit q̃rere
primũ dubiũ videret fatuũ: qa nulla lex est, q̃ possit nos inducere
ad illud dicẽdũ, qa ꝑsumptio iuris, & de iure ẽ, qñ lex sup aliquo
dubio ꝑsumit, & super ꝑsumptione statuit. l. j. C. de rei vxo. act. &
no. in d. l. hinc pos. Sed nullã legẽ de hoc hẽmus, sed potius innuit
ɔ̃riũ ꝙ rõ probent, ad qd ergo fuisset opus de nullo q̃rere, immu
tare verõ veritatẽ ɔ̃stat ꝙ nõ pñt. d. l. j. & istud est diuersum a ꝑdi
ctis duobus. Solũ ergo fuit q̃rendũ de uno, s. an probẽt ꝑsumptio
nẽ iuris tm̃ quousq; p aduersam partẽ probet cõtrariũ. Et ad hoc
rñsum est. s. & probatũ p validissimas, & efficacissimas, & demon
stratiuas rõnes, ꝙ nec talẽ ꝓbõnẽ faciunt, imo nihil penitus ope
rãt, nec iuris effectũ inducunt, nec sit in ptãte testõris dãnificare
hẽdẽ in suis bonis proprijs, vel in auferẽdo sibi lĩtimã propriã tu
re naturæ, & ẽt ditãdi filiũ suũ pupillũ de bonis tutoris, & ẽt mul
tas alias incõueniẽtias ꝑpetrãdi. Nec est aliqua bona rõ naturalis
vel ciui. quare debeat stari solo uerbo testõris de quãtitate bono
rũ suorũ in ꝑiudiciũ alterius, cũ nõ staret eius verbo deponẽti in
iudicio cũ iur̃o & tanq̃ testis. ¶ Nec ob. ꝙ qs ꝑsumat hr̃e notitiã
facultatũ suarũ. l. q̃sq;. C. de rescin. uen. qa posito ꝙ istud esset ue
rũ, nõ seqt ppea ꝙ debeat stari suæ assertioni: qa ipse posset scien
ter asserere falsum eã nocendi alteri & proficiẽdi cui vellet, vnde
d. allegatio nihil facit ad propositũ; qa ista sunt inter se penitus di-
uersa. ¶ Cõcludo ꝙ iste Lauren. ex multis capitibus dẽt succũbe
re. Et ꝙ iudiciũ inchoatũ p ipsum fuit incõsiderãter, & ineptissi-
mẽ, & sine aliquo fundamento iuris inchoatũ, postq̃ ipse se fecit
cohẽdẽ vlr & æqualr cũ illis filiabus testõris. Nam si posset age-
re contra eas eo mõ, quo agit, ẽt ipse possent eodem modo agere
contra ipsum. s. vt eis assignetur lĩtima sine onere, & ꝯm quantita
tẽ a testõre declaratã. Igitur nõ est alter cõtra alterum tali modo
admit-

admittedū.ar.i l.cū pri.§.pri q filio.de leg.2.ad l. fal. si fundū ita
l.g.& qđ no.Bar.i l.j.circa pri.C đ pac.ff.đ ꝯdi.& de.si qs seruū.

S V M M A R I A.

1 *Donatio supra quingentos aureos non insinuata ualet usque ad quingentos. Et an princeps possit quo ad reliquum conualidare in præiudicium hæredum donatoris. & concludit q sic. & 2.*

2 *Imperator electus potest ante coronationem concedere priuilegia imperialia, & alia facere quæ pertinent ad imperatorem.*

Princeps quomodo potest ius quæsitum tertio ex certa scientia tollere.

CONSILIVM CLXXVIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ †Donatio prædicta tenet sine dubio usq; ad summā quingentorū, licet insinuatio nō interuenerit. C. de dona. l. pe. §. fi. iuncta l. sancimus. circa prin. co. ti. Supra uerò dictā summā clarū est, q de iure cōi non ualuit, ut in dictis iuribus. Videndū est ergo utrū per dictā confirmationē reconualuerit in præiudiciū dictarū neptū. Et si facta fuisset uiuente donatore, non est dubiū q recōualuisset, qa tunc nullū ius erat acquisitū in bonis dicti donantis præfatis nepotibus, nec in re, nec in spe ꝓbabili. l. 1. §. si qs impuberi. ff. de colla. bo. l. post emācipationē. cū ibi no. de libe. leg. Vnde cū nō tractetur de alicuius præiudicio, potuit princeps ꝯctū inualidū ex defectu iuris positiui cōfirmare, & ualidū facere. ff. de adop. l. adoptio nō iure facta de rebus eorū. l. 2. in fi. extra de transactio. c. 3. in fi. † Cōstat. n. q Rex Romanorū cōcorditer electus & per Papā cōfirmatus, licèt adhuc non sit in Imperatorē coronatus, prout est iste dñs Sigismundus, pōt cōcedere priuilegia Imperialia & alia facere q pertinent ad Imperatorē. ut plenè no. Cy. & m Ia. de Are. q sic disputādo tenuit in l. bene a zenone. C. de quadri. pscrip. & per gl. in cle. 1. de iureiu. & Io. And. in addi. Spec. tit. de rescrip. psen. §. fi. & Bar. in extrauagā. ad reprimē. super uerbo reges. Remanet ergo dubiū, qa facta fuit dicta cōfirmatio post mortē donātis, & sic post ius acquisitū dictis nepotibus uel plene, si iā adiuerant hæreditatē patrui; & sic erant effectæ dñæ oīm bonorū prædictorū ēt possessione non apprehensa. l. cū hæredes. in prin. ff. de acqui. pos. Nec. n. erat aliqua spes de ista cōfirmatione fienda uel obtinenda, q dependeat a mera uoluntate principis, & sic non debebat inspici uel considerari q poterat fieri. l. iul. ff. q & a quib. de leg. 1. apud iul. §. fi. unde fuerunt impeditæ dictæ neptes adire eo modo quo impedirentur stāte spe postliminij de illo qui præcederet eas in gradu. l. nec nos. C. de cap. ff. de iniust. testa. l. si quis filio. §. si pf. Vel si non adiuerāt q̄situ erat eis saltē semiplenè, quia delatū erat eis ius adeundi, qđ licèt non uideatur esse in bonis nisi eacunq̄ aditio fiat. l. pretia rerū. ff. ad l. fal. nō tn̄ debet eobis inuitis auferri, sicut nec alia iura perfectè acquisita, ut sentit Bal. in proœ. C. circa fi. Vr ergo q dicta cōfirmatio nō potuerit ualidare dictā donationē in præiudiciū dictarū neptū, ut auferat eis dicta iura quæsita, postq̄ non fuerunt requisita. ff. de adop. l. nā ita diuus. Quinimo ēt si fuissent requisitæ, tñ non consensissent. ff. de nata. rest. l. 2. & l. fi. quia non debent rescripta concedi in iniuriā alterius uel præiudiciū iuris alicuius. C. de emen. libe. l. nec auth. & in c. super eo. de offi. deleg. de uerbo. sig. c. dilecto. de usu pub. ex tuarū. ff. ne quid in loco publ. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne inde nascatur iniuria, unde iura nascuntur. C. unde ui. l. meminerint. esset aūt iniuria ius quæsitū auferre sine uoluntate eius, cui q̄situ est. ff. de reg. iur. id qđ nostrū. vnde posito q hic cōstaret de uoluntate principis, q uoluerit confirmare in præiudiciū illarū & ius eis quæsitū auferre vr̃ q nō ualeat per l. quoti. C. de preci. impe. offe. & quia dictū ius est de iure naturali seu gen. l. 1. ff. de acqui. re. do. licet modus acquirendi per successionē sit đ iure ciui. ut ibi no. in gl. ideo vr̃ q princeps non potuerit istis ipsum auferre, nisi ex cā publicæ utilitatis per uiā rescripti uel priuilegij. l. itē si uerberatū. §. 1. ff. de rei uendi. & ple. per Bar. in l. fi. C. si ꝯ ius uel uti. pub. Et pro hoc facit quod no. Bar. in l. gallus. §. & qd si tñ. ff. de libe. & posth. de legitimatione facta post mortē parentis q non præiudicat agnatis nisi citati fuerint & cōsenserint, nec retrotrahit in illorū præiudiciū. c. quis de rescrip. lib. 6. ¶ His non ob. dicendū est ꝯtrium, q imo dicta cōfirmatio ualidauit dictā donationē in præiudicium dictarū neptū & iuriū prædictorū eis acquisitorū. Et primò uidēdū est de uoluntate principis utrū appareat ex dicta cōfirmatione, q præiudicare uoluerit. Si. n. nō apparet, clarū est q in dubio non præsumeret illud uoluisse. ut in iuribus. s. alleg. q loquuntur in casu dubio. Secundò posito q de uoluntate appareat, uidendum erit de ptāte. s. an potuerit. ¶ Circa primū dicendū. q ex tribus apparet de iure uoluntate, q eis præiudicare uoluerit, & ēt auferre ius eis acquisitū. Et primò, quia de ipsis neptibus & de iure, qđ eis posset esse acquisitū in dictis bonis facit expressā mentionē circa mediū dictæ cōfirmationis. ibi, & pariter in dictis rebus donatis ius aliquod acquisitū neptibus dicti donantis &c. Et postea subiicit, quibus oībus intelligitur expresse de plenitudine ptātis derogatū &c. Secundò, quia dixit in pluribus locis se illud facere ex certa scientia; ergo & l. idem ulpianus. §. 1. ff. de excu. tu. ff. de re iud. l. quidā consulebat. & qđ no. p gl. magnā. i fi. in c. ad hoc. extra de rescrip. Tertiò, q uult q ista cōfirmatio trahatur retro, & habeat perinde ac si facta fuisset tpe factæ donationis; sed si tunc uerè facta fuisset, sine dubio præiudicasset istis neptibus, quibus tunc nullū ius erat acquisitū in istis bonis, & sic per eā impediretur acquisitio fienda, q facilius fieri poterat q̄ q acquisita facta tollerentur. l. patre furioso. de his q sunt sui uel alie. ergo idē censeretur uoluisse, q si nunc. s. ut licèt facta fuerit, habeatur pro non facta; alias frustra dixisset, q haberetur pro retro facta, si talis effectus non sequeretur, qđ nō est dicēdū. ut in c. si papa. de priuile. lib. 6. iuncta l. si quis filio. §. sed si pater. ff. de iniust. testa. ¶ Nunc est uidendū an potuerit. Et hic dicendū ēt, q sic per iura. s. in ꝯriū alleg. Et primò per l. 2. §. si quis a principe in fi. ff. ne quid in loco pub. ubi dr̃, q licèt princeps nō soleat aliquid cōcedere in præiudiciū iuris alterius, si tñ cōcesserit, ualet. a Itē p l. 2. in fi. de nata. resti. ubi dr̃, q princeps non de facili concedit. innuit ergo, & si uult, potest, licèt cū difficultate hoc faciat. Tertiò per c. quia. in fi. de rescrip. lib. 6. ubi dr̃, q restitutio principis, ubi aliud nō exprimit, intelligit̃ fieri sine præiudicio iuris alieni; ergo si aliud exprimit, pt fieri ēt cū præiudicio iuris alieni. Quartò, qa si dictæ neptes nō adiuerant hæreditatē tpe dictæ factæ cōfirmationis, cū ius nō esset eis pfectè q̄situ in bonis, licet ius adeundi & acquirendi esset delatū, qđ non dr̃ esse in bonis eius cui delatū est, l. pretia rerū. circa mediū. ff. ad l. fal. potuit de facili tolli, p id qđ no. gl. in fi. C. de iur. & fac. igno. l. 2. & Bal. in l. Deo nobis. circa fi. C. de epis. & cle. in q̄one de fratre minore facto epo, si tpe quo erat frater delata fuit hæreditas alicuius consanguinei sui, & anteq̄ esset adita per alios uenientes ab intesta. capaces, effectus fuit eps, sic factus capax; an obstet aliis, quos præcedebat in gradu. & tenet ipse q sic, quia illis non erat adhuc ius perfectè q̄sitū, & hoc ēt hr̃ in consiliis Fede. de Senis consi. 26. Quintò per id qđ b no. Dy. in consi. suo 10. qui tenet q legitimatus post mortē patris succedit, & ob. aliis qbus fuerat ius adeundi delatū; quinimo aufert eis bona, ēt si adiuerant, quia retrahitur & fingitur a principio legitimè natus. ¶ Sextò, quia ius adeundi est de iure positiuo seu ciui. l. lege obuenire. ff. de uer. sig. & sic de facili pōt tolli p principē, ut no. in d. l. fi. C. si ꝯ ius uel uti. pub. & per Inn. in c. quę in ecclesiarū. de consti. sicut & actiones. ut ibi no. Si uerò hæreditas erat adita, & sic erat acquisitū dñium dictis neptibus, tunc est magis dubiū an illud potuerit princeps eis auferre, ppter id qđ no. Inn. in d. c. q in ecclesiarū. & Bar. in d. l. fi. C. si cōtra ius uel uti. pu. Tū adhuc idē dico, quia q. s. dixi in cōtrariū, possent pcedere qñ dñiū esset acquisitū per modos iuris naturalis uel gentiū, tunc. n. princeps nō pt auferre. qđ no. dedit ar. l. si arrogator. §. 1. ff. de adoptionibus qa hoc nō iudicio eius &c. Sed hic acquisitū p modū inuentū a iure ciui. ut no. in l. 2. ff. de acqui. re. do. p gl. Vñ pōt princeps circa illā aditionē, q a iure ciui. hēt fomentū, statuere, q non ualeat, & pro nō facta habeat̃, & auferre sibi fomentū dicti iuris, cū ipse tn̄. s. illud iūt. c. proposuit. de concess. præb. non sic pōt auferre fomentū iuris naturalis. de usufru. earū rerū q usu con. l. 2. Itē secundò, quia ipse princeps censetur istā confirmationē fecisse de uoluntate donatoris, quia postq̄ ipse donauit, censetur uoluisse q donatio sortiretur effectū, & q impleatur. arg. l. si quis locuplex. in fi. & qđ ibi no. per gl. ff. de manu. testa. Igitur quicquid fit ad istū finē & effectū censet̃ factū ꝑm mentē & uoluntatē donātis, cū qua illud concordat. Igitur non possunt istę neptes cōqueri, nec ad iniuriā reputare q princeps abstulerit eis dñium istarū rerū, postq̄ abstulit de uoluntate donatoris, qui potuit illis auferre sine aliqua iniuria instituendo hæredes istos donatoris, uel eis legādo, uel faciendo dictā donationē insinuari uel cōfirmari. potuisset. n. de suo disponere modo ualido in personā istorū absque iniuria illarū, nec poterāt illę cōqueri, qa dicere potuisset donator, meū nō uestrū uobis denego. ut no. in d. l. assiduis. C. qui poti. in pig. ha. & pro tāto dico, q ualet & trahit̃ retro dicta confirmatio, ut auferat eis dicta bona, etiam si hæreditatē adiuerant; sicut

a ¶ Valet. Vide oino d. Bar. Soz. cōsil. 164. per totum. in 2. parte.

b ¶ Dynus. Quā opin. Dyn. tenet ēt d. Alexā. de Imol. in consi. 110. I 2. parte ut de Bald. in consi. 310. I 5. parte & I cōs. 36. in 2. parte & in consil. 156. in 1. parte. & Fran. de curte in cōsil. 1. in 2. col circa fi. in consi. suis Ipressis primo. Tracta. suū de feudis & inde quæ dixi in aneja apost. in d. consil. Dyn. ultra hæc q hic dicta sunt.

sicut si pater disposuisset, quod filius illegitimus legitimaretur, uel de ipsius uoluntate appareret, quod uoluit ipsum legitimari. nã tunc ẽt post mortẽ posse legitimari in preiudicium legitimorũ ẽt ipsis irequisitis uel ɔ̃dicentibus. prout no. Bar. in l. gal. §. & qđ si tñ. de lib. & posthu. Et hoc rõne pdicta, quia pater potuisset ipsum facere legitimari ẽt inuitis legitimis, & illorũ preiudicium, nec potuissent conqueri. arg. ff. de adop. §. cũ adoptio. ergo & ipse põt post mortẽ facere se legitimari de uolũtate patris ẽt illis irreqſitis. Sic dicendũ est in pposito, pustq̃ ista ɔ̃firmatio censet facta ſm uolũtatẽ donatoris, ut debeat haberi pinde ac si ipse donator eã fieri fecisset in eius uita quo casu non esset dubiũ quod istis neptibus nullũ ius fuisset q̃sitũ, ergo & nunc q̃situ auferri, qa de iniuriosa ablatione cõqueri nõ põt. & iura in ɔ̃riũ alleg. loquunt & debent intelligi de ablatione iniuriosa, qualis ista non est postq̃ fulcit uoluntate donatoris, q poterat alijs dãdo istis auferre sine iniuria. ad qđ facit qđ in fi. no. in l. si fundũ p fideicõmissariũ. §. fi. cũ l. seq. ff. de leg. i. p Dy. & alios in q̃one illa. quare põt pater grauare uiuẽtem ab in test. pupilli filij sui in bonis ipsius pupilli, & tñ ipsũ pupillũ grauare non potuisset. l. cohæredi. §. cũ filiæ. ver. nec fideicõmissario. ff. de vulg. & pu. & dõt quod ið, qa uenientes ab intest. censent habuisse ab ipso patre q potuit eis auferre aliũ pupillariter substituendo, ergo eos sine iniuria grauare põt. Ita & in casu nr̃o, quia iste donator poterat istis neptibus sine iniuria auferre faciẽdo insinuari donationẽ uel eã ɔ̃firmari, igit & mandare quod impetret cõfirmatio. Sed tacitẽ hoc vr̃ uoluisse, ergo &c. ut. s. dixi. Vltimò potest dici, quod hic pp publicã utilitatẽ hoc fecerit uolẽdo remunerare donatorẽ pp seruitia impẽsa romano imperio, ut in dicta ɔ̃firmatione narat. pp qđ uoluit quod sua uoluntas sortiret effectũ ẽt auferendo illis ius q̃sitũ, quod facere potuit. ut l. itẽ si uerberatũ. §. i. ff. de rei. ven. de euict. l. luci⁹. & no. in d. l. fi. C. si ɔ̃ ius vel vtil. pub. p doc. Et ex pdictis patet responsio ad omnia in contrarium alleg.

S V M M A R I A.

1. *Bona præsumuntur omnia allodialia & libera, nisi probentur subiecta feudum potest ex causa uni ex filiis assignari sine consensu directi domini. & 2. & 3.*
2. *Feudum francum in quo differat a non franco.*
3. *Emphyteusis recepta a patre pro se & filiis potest pater unum ex illis in illa præeligere, & alios excludere, & quid in feudo.*
   Iure suo quis frequenter priuatur sine culpa sua, non tamen sine causa.
4. *Dubium patris an & quando uocat filiis & agnatis Dominus loci an quis præsumatur per possessionem.*
5. *Feudalis an sit res, de qua est futura lis quando dubitatur qui iudex adiri debeat.*
6. *Communi diuidundo non potest agere quis contra possidentem nisi prius constet de communione rerum diuidendarum.*
7. *Libellus calumniosus qualiter non admittatur.*
8. *Socium non cogitur quis admittere cum quo rixa timentur.*
9. *Executio potest impedire per tertium prætendentem interesse, alias secus.*

CONSILIVM CLXXIX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Vncã quã magnificus dñs Titus habet cũ dña Telda sua nouerca sup dñio & diuisione quarundã terrarũ in curia capitolij corã senatore urbis Romæ, sup eo quod primo loco & principalius inter alia dubia q̃rit, utrũ Tebaldus pgenitor antiquus ipsi⁹ & Anselmi sui fratris seu pgeniti potuit in suo testo disponere, put disposuit quod sp & in ppetuũ primogenitus suorũ descendentiũ succederet in solidũ in dñio & iurisdõne dictarũ terrarũ alijs exclusis, qbus tñ noluit puideri p primogenitũ, put decẽs fuerit p eorũ statu retinẽdo, nõ insistendo in superfluis allegationibus, qa multa subtiliter & copiosẽ fuerunt alle. p aduocatos d. Titi quod sic a, sed ueniendo ad id, qđ magis stringere vr̃ p decisione dubij, vr̃ dicendũ clarẽ quod sic. ¶ † 1 Primò, qa postq̃ non ɔ̃stat dictas terras fuisse p ipsum Tebaldũ & alios suos pgenitores seu ẽt posteros eius & descendẽtes detentas in feudũ a Romana ecclesia, in cuius territorio sunt sitæ, nec p eis p̃stitũ fuisse vnq̃ homagiũ uel iurãm fidelitatis, put in facto p̃supponit, vr̃ quod nõ p̃sumant feudales, sed allodiales. i. ad plenũ dñiũ & directũ dicti Tebaldi & descendentiũ ptinentes, put expressẽ determinat Ho. & Io. an. post eũ in c. nimis. de iureiu. sup uerbo tenẽtes. & in c. fi. de iu. sup uerbo respondere. In qbus ipsi dõt, quod non hoc ipso quod aliqs tenet tpalia infra regnũ uel prouinciã alicuius debet illi fidelitatẽ p eis, nisi ipsa se in feudũ hẽt recognoscat ab illo ¶ Nec ob. 16. q. 6. 7. c. oẽs basilicæ, qa non p̃sumũt res feudalis nisi pbet, cũ multa sint allodia. & iure primæuo oĩs persona & omnis terra libera est, nisi inquantũ uiolentia est illata. Inst. de iure na. §. ius aũt gentium. & de liberti. §. i. qđ no. in c. q̃q̃. da censi. in gl. legitur. lib. 6. in autoritate gẽ. p q̃ patet, quod non oĩs res tpalis est feudalis. Sed oĩs ecclesia in dicecesi alicuius episcopi constituta, certũ est quod subest episcopo, & ẽ sub ipsius dispositione. 10. q. i. c. regenda. de relig. do. c. de synodo. c. his. 16. q. 2. c. in summa. & c. saue. & c. fi. 6. q. i. c. episcopus. de priui. c. cũ & plantare. §. in ecclesijs. nec in ecclesiasticis sicut in tpalibus reperiunt allodia. Nec patitur ius canonicũ aliq̃ ecclesiasticã psonã acephalam. 23. di. c. nulla. & ex quo subsunt psonæ fortius & res. 12. q. i. c. pcipimus &c. & postea subdunt. põt. n. tale castrũ cũ territorio ad talẽ dñum pertinere, & dicetur p se puincia uel territoriũ. arg. de uer. sig. l. pupillus. §. territoriũ. de iurisd. om. iud. l. fi. de uerbo. sig. l. cũ in partibus. §. fi. hæc sunt uerba Io. An. ſm. Hos. in d. c. nimis. & hoc idẽ tenet moderni doc. ibi scribẽtes. Sed ɔ̃stat, quod in allodialibus, & in his q̃ ad aliquẽ pertinẽt pleno iure. i. directũ dñii, ut no. glossella ult. in l. iul. scribit si hoiẽ. ff. de rei. uen. posset quis hoc facere, quod unus solus succederet vlr, alij uerò sint hæredes particulares in certis rebus relictis iure institutionis p legitima, dũmõ non defraudentur ea, ut in Auth. ut cũ de ap. cog. §. aliud quoq; capitulum. uel ẽt eos in æqualibus portionibus instituere. ut patet in l. hac edict ali. §. i. & ibi p Bal. C. de secun. nupt. qui allegat in Auth. de nupt. §. penul. Multo fortius põt facere, quod unus solus succedat in aliqua re singulari iure institutionis, uel prælegati & vlis successio fit apud oẽs æqualiter. ff. de hæred. insti. l. ex facto. in grande. prout põt esse in casu isto, quia successio in illis terris non dr̃ successio vlis respectu hæreditatis, sed potius particularis quia non est hæreditas, nec quota pars hæreditatis. l. hæreditas. ff. de peti. hære. sed sunt res hæreditariæ, ut ibi. & quod not. Bald. de illo qui succedit in dote. C. de hæredi. act. l. si adulta. licẽt alio respectu successio in istis terris posit dici successio in uniuersitate, sicut successio ĩ dote seu in peculio, q̃ sunt vniuersitates iuris. l. qđ dr̃. ff. de impen. non tñ eo mõ quo hæreditas, q̃ dr̃ successio in uniuersum ius, qđ defunctus habebat. ff. de re. iu. l. nihil aliud hæreditas &c. & de bo. poss. l. 2. & l. 3. in prin. & §. i. & sic repræsentat psonã defuncti, sed successio in illis terris non. l. hæreditas. de acq. rerũ do. Proponitur aũt in puncto, quod d. Tebaldus oẽs filios suos hæredes instituit, licet in istis terris uoluerit solũ primogenitũ succedere, & sic successio vlis hæreditatis fuit apud oẽs, sed istæ terræ tanq̃ res hæreditariæ fuerũt soli primogenito relictæ iure p̃legati seu fideicõ. quod fieri potuit sine dubio. d. l. ex facto. ff. de hæred. insti. C. famil. ercis. l. quoti. non tamen debet detrahi falcidia uel legitima de dominio talium terrarum; sed insolidum debet ad primogenitũ peruenire. iuxta no. in c. licẽt. extra de uoto. p gl. Si ẽt diceremus dictas terras teneri in feudum ab ecclesia romana postq sunt in eius territorio, licet de tali concessione non appareat, nec de seruitio impenso uel homagio facto. arg. in l. i. §. cũ urbem. ff. de offi. præfe. ur. & quod not. in Spe. de iuris. om. iu. in 2. col. in uer. magis. non obstantibus his q̃ superius dicta sunt. & no. per Host. & Io. in locis pallc. tanquã non ueris, tunc vr̃ dicẽdum, quod talis dispositio testatoris non ualuerit, eo quia in feudis debent filij æqualiter succedere, licet inæqualiter sint hæredes. ut in 2. consti. feudorũ. q ui sen. da. pos. §. i. in fi. ibi æqualiter ad oẽs pertineat &c. ut l. ut iurisiurandi. §. si liberi. de ope. libe. Et dispositio patris facta in contrarium, in nullo ualet, ut est tex. expressus in ti. de succes. feu. in prin. nec. vr̃ quicquã facere, quod istud censeri debeat feudum francum, in quo plus possit pater quã in feudo non franco, quia † 2 licẽt francũ differat a non franco in hoc; quia p franco non p̃statur homagium, seu iurãm fidelitatis, nec aliquod seruitium, ut nota not. p Io. An. in addi. Spe. ti. de præscrip. Non tñ differt quo ad ptãtem alienandi; quia sicut non francum non põt alienari sine uoluntate dñi, ut in titu. de prohi. feu. alie. per Fede. & per Lota. ita nec francum ut no. Bal. reprehendendo Hosti. in prin. in usi. feu. & patet per rõnem, quia saltem tenetur feudatarius ad illa quæ continentur in iuramento fidelitatis, quæ habentur in tit. de noua for. fide. cum tit. seq. & 22. q. 2. de forma. & no. Io. An. in loco pall. ti. de præscript. Ad quod optime facit. l. fi. ad fi. C. de opor. liber. ubi licẽt patronus remiserit liberto iusiurandum, tamen tenetur ad reuerentiam et fidelitatem, et ideo propter ingratitudinem põt in seruitutẽ reuocari. facit ẽt. l. quę sub condicione. in prin. cũ ibi no. in gl. 2. et §. quoties. ff. de condi. insti. ut ibi. licet remittat iurĩ p̃statio, non tñ remittitur id quod uirtute iurĩ uenitebat expediendum. Postquã ergo ita est, non dẽt posse alienare uasallus feudũ francũ sine uoluntate dñi, nec dñs inuitus alium quã quẽ uoluerit habeat

¶ Quod sic. Ad huius consi. materiam vide Bal. in cõs. 197. in 3. parte & in cons. 309. in 1. parte. & in consi. 451. ubi ponit nunquid pater possit feudum vni filiorũ donare.

habeat uasallū, ut in titu. de fratribus de nouo bene. inuesti. c. 1. & q̄ licēt sit francū, non tñ hēt feudatarius nisi utile dñm & dñr directū, sicut in non fráco. iux. no. in c. j. de capi. cor. in glo. magna. q̄a si aliud diceremus, esset oppositū in obiecto. l. q̄ esset res feudalis & allodialis simul, si feudatarius hrēt directū, sed istæ duæ q̄litates tanq̄ ꝯriæ non pñt conuenire in eodē subiecto. l. si ancillā. ff. ꝓ suo. & qđ not. in l. clā possidere. §. q̄ ad nundinas. ff. de acq. pos. in gl. fi. magna. s. in possessione, ꝙ nō pōt esse clandestina & uiolenta simul; q̄a ista seinuicē non cōpatiunt, q̄a sunt qualitates contrariæ, q̄ simul stare non pñt. l. ubi repugnantia. de reg. iu. & l. si q̄s uī. de acq. pos. Sed ad positionē unius seq̄tur destructio alterius. ut no. in l. sed & si pupillus. §. pe. ff. de instito. Vr̄ ergo ꝙ sicut dispō pr̄na, ꝙ unus tm̄ filiorū habeat feudū, non ualeret in nō fráco, ne fieret ꝑiudiciū dño, ꝙ ꝓ pluribus uasallis habeat unū tm̄. si de feu. fue. contr. c. oēs. iūncto. d. c. j. de suc. feu. ita non ualeat in franco; q̄a eadē rō est, cū ēt in illu sit dare uasallagiū. Et sicut emphiteuta q̄ hēt utile tm̄ dñium non pōt alienare sine uoluntate dñi. l. fi. C. de iur. emphi. ita nec talis uasallus. Et q̄a filii nō cēsent hrē feudū a patre, maximè q̄n est antiquū, sed a gñe suo & a superioribus ꝓgenitoribus. vñ sicut delictū pr̄is eis non noceret. l. emancipatū. in fi. ff. de sena. & ibi no. & l. adoptiuū. §. fi. de adop. & l. 3. ff. de interdic. & rele. & qđ no. Cy. in l. 2. C. de lib. & corū libe. ita nec eius dispositio, ne sit in sua ptāte filus feudum auferre.[a] ar. l. ne in ptāte. ff. de arb. & q̄a qđ alicui nō dedi sed alius, non possum sibi auferre. l. si arrogator. §. j. in fi. ff. de adop. de vul. & pu. l. sed si plures. §. in arrogato. & ꝓ hoc qđ nu. Bar. in d. l. ut iuiurādi. §. si liberi. de ope. lib. in re emphiteutica. Sed in ꝯriū facit, ꝙ imo ēt si sint terræ feudales potuerit pater disponere ꝙ primogenitus tm̄ succedat, maximè si sit francū. p l. 2. post prin. C. de secun. nup. ubi in his q̄ mulier fuit consecuta a primo uiro, & q̄ tenetur reseruare filiis primi patrimonij, pōt eligere unū quē uult & alios excludere, & licēt illa lex corrigat quātū ad illū casum p antb. lucrū boc. ibi positā. non tñ corrigit in rōnem. Itē facit pro ista parte. l. j. in prin. & p totū. ff. de assig. liber. ubi licet iuspatronatus descendat in oēs liberos æqualiter. l. ut iusiurandi. §. si liberi. ī. alle. Attñ pt pr̄ unū ex liberis in illo præeligere, & illud sibi assignare, & alios excludere. Itē si aliquis rogatus est post mortē suā relinquere aliquā rē familiæ uel in familia, pt unū solū de familia eligere. l. unū ex familia. ff. de leg. j. filiusfa. §. pe. ibi uerū est. n. in familia reliquisse, licēt uni reliquerit. de leg. 3. l. 1. q. cū plures. Et † hoc vr̄ expressè determinare Spe. ti. de loc. §. nunc uero aliqua. uers. 78. ꝙ licet quis receperit emphiteusim pro se & filiis suis, pt unū ex illis in illa ꝑeligere, & alios excludere. & in fine ille uersi. dicit, idē fore dicendū in feudo. Idē tenet Bal. in auth. si quas ruinas. C. de sac. san. eccl. in 4. seu 5. col. Sed ad tex. in c. j. de suc. feu. ubi dr̄, non ualere dispositionē paternam in feudis. patet rñsio ex his q̄ præfati doc. no. in locis ꝑall. Vnde uideretur dicēdū. si dictū corū procederet in emphiteusi, nō tñ in feudo cuius est diuersa natura, ut patet ex his q̄ no. p Bar. in d. §. si liberi. iuncto eo qđ hr̄ in tit. an agnatus uel filius. c. j. in usi. feu. Vel melius pōt dici uolendo cōcordare dictū Spe. cō illo tex. ꝙ in personā extranei non pōt disponere feudatarius, ut in d. tex. sed in ꝑsonā unius ex filiis, sic maximè q̄n pro bono hoc facit, & q̄n ex hoc resultat utilitas publica, ut cōtingit q̄n est feudū iurisdōnale, ut ciuitatū, castrorū, uel terrarū, quia utiliꝰ ē subditis regi p unū, quā p plures. ff. de ori. iur. l. 2. §. nouissime. 7. q. j. c. in apibus. & pp discordias quæ inter plures ꝑsidentes pñt oriri rōne cōionis. ff. de leg. 2. l. cū pater. §. dulcissimis. vñ ēt si nō esset hoc æquū, ꝙ alii filii priuentur iure suo. ff. de his q̄ sunt sui uel alie. iur. l. 2. §. 1. q̄a tñ est bonū pp bonū qđ inde sequitur, dēt tolerari. iuxta no. ff. de iust. & iu. l. 1. in prin. in gl. q̄ incipit. hic pt intelligi. ad finem. pp cōsuetudinem, q̄ solet esse in dñis terrarū, ut primogenitus succedat. ar. l. uēditor. §. fi. constat. cōia præd. & no. in d. l. 2. §. 1. de his qui sunt sui uel alie. iur. Nā frequenter contingit, ꝙ quis priuat̄ iure suo sine culpa sua, non tñ sine cā. de pri ui. c. antiquā. & ibi no. in gl. p Dy. de reg. iu. sine culpa. ¶ † Itē facit pro ista parte; quia non est uerū, qđ delictū patris non noceat filiis in feudo, imo ēt si sit auitū nocet, siue sit cōmissum in dñm, & tunc non solū filiis sed agnatis nocet; quia reuertitur ad dñm, ut in ti. q̄ fue. prima cā bñ. amit. §. deniq;. in usi. feu. siue non cōtra dñm, & tunc nocet filiis non agnatis, si erat antiquū, ut in tit. si de feu. fue. ꝯtro. c. si uasallus culpā. & si uas. feudo priuetur cui defic. c. 1. & utrobique not. Et hoc si fuit concessum simpl'r, quo casu de sui natura transit ad descendentes q̄ censentur habere a patre, ut in c. 1. §. cū uero Corrad. q̄ feu. da. pos. secus si accepit pro se, & suis filiis uel descendentibus, q̄a tunc filii hñt iure suo q̄sito ex tali contractu tanq̄ facto ipsorū nomine, iō tunc delictum patris eis non nocet, sicut nō noceret agnatis. ut uoluit Pet. & Cy. & in l. 2. C. de lib. & corū libe. qđ Bar. dicit esse uerū eo casu quo deliquit, non ꝯ dñm, alias indistinctè nocet filiis, sicut & aliis agnatis, ut. s̄. dictū est. ut ipse no. limitando dictū Pe. & Cy. in l. 3. ff. de interdi. & releg. Cū igit̄ in casu nr̄o non appareat de inuestitura, & p ꝯñs nec de forma & qualitate eius, an fuerit concessum simpl'r, vel ꝓ se & suis descendentibus, & possibile est ꝙ fuit facta cōcessio primo mō, quo casu indistinctè delictū istius primi testatoris potuisset filiis ꝑiudicare. ut in tex. & auctoritatibus. s̄. all. sequit̄ ꝙ multo fortius ipsius patris dispositio debuit posse ꝑiudicare; quia delictū est odiosum, dispositio fauorabilis & utilis. arg. l. cū quidā. ff. de lib. & posth. Itē cū nō appareat de inuestitura expressè, resultat tacita experiētia summorū pontificū, a quibus censent̄ habuisse. ut in c. 1. de ꝯsue. rec. feu. & ar. ff. de exerci. l. j. §. magistrum āt. qđ cū eo. l. titianus. Talis ergo resultat tacita inuestitura, qualis fuit patiētia. ar. l. 1. §. in l. ff. de iti. actuq; pri. & qđ ibi no. Bar. in auth. q̄ rē in fi. C. de sac. san. ecc. & gl. in cl. sepe. de uerb. sig. circa fi. q̄ incipit vr̄ p plurale. Sed ipsi passi sunt, ut dispositio testatoris seruaret̄ p annos 40. & ultra, q̄a ut dr̄ publicè & palā seruata; ergo vr̄ fuisse facta concessio cū illa ptāte, ut posset disponere ꝙ in solū primogenitum transiret. Præterea ex obseruantia tanti tp̄is resultat consuetudo ꝑscripta; quia non est a iure reprobata, nec iniqua, nec irrationabilis, imo utilis & i bona rōne & publico bono illarū terrarū fundata, & sic sufficere debuit uel lōgū tp̄s. l. diuturna. ff. de legi. vel 30. anni de iure ciuili. ut nu. gl. in l. de quibus. eo. ti. & C. de agri. & cēsi. l. dñi pdiorū. uel 40. de iure canonico. iuxta no. in c. fi. de cōsue. p doc. & eo. ti. c. fi. lib. 6. p gl. Nec ob. c. super quibusdā. §. ꝑterea. de uerb. sig. quia ibi loquitur in his, q̄ sunt expressè a iure reprobata & iniquitatē continent. unde requirit̄ totū tp̄s, cuius contrarii memoria non existat. l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quo. & æsti. Itē nō ob. ꝙ postea pater & patruus istorū posuerunt ambo simul officiales, nō aūt primogenitus solus, quia non censetur primogenitus p hoc renunciasse iuri sibi q̄sito, tā ex testamento illius antiqui quā ex obseruantia & cōsuetudine, cū in dubio non censeatur quis uelle suo iuri renunciare, si alia coniectura pōt haberi. l. cū de indebito. ff. de proba. & l. sicut. §. non vr̄. qui. mo. pig. uel hy. sol. Sed hic pōt coniecturari, ꝙ ipse primogenitus iure familiaritatis fraternitatis & domesticitatis hoc fecerit, & de gr̄a seu precario potius quā ex debito, & ad significandū bonā cōcordiā q̄ erat inter eos, ut sic positio officialiū censeatur potius fuisse facta a solo primogenito, cui cōpetebat ius & ptās eos ponendi, tñ de cōsensu & uoluntate & beneplacito fratris secundogeniti, ꝙ censeat̄ facta fuisse ab utroque, tanq̄ uterque ius & ptātem ponendi hrēt. ar. ff. de acqui. pos. l. qui iure familiaritatis. qui. mo. usufr. amit. l. mulier usus domus. quia cum tā ex dispositione dicti testamenti, quā ex obseruantia longissimi tp̄is, ptās ponendi officiales & dominādi dictis terris pertineret ad primogenitū, ille q̄ uult dicere, ꝙ ab hoc iure fuerit recessū p hoc ꝙ secūdogenitꝰ simul cū primogenito posuerit officiales, hēt necesse ꝓbare ꝙ secūdogenitus hoc fecerit iure suo, & ex debito, & ꝓ iure sibi cōpetente, nō ex gr̄a. l. 1. ff. queād. ser. amit. l. 1. §. aristo. ff. de aqua quo. & æsti. & ꝙ primogenitus hoc sciuerit. s. ꝙ secundogenitus hoc facere uoluerit iure suo & ex debito non de gr̄a, cū ꝑsumptiones sint ꝙ primogenitus potius de gr̄a ipsum admiserit, quā ex debito. Et hoc patet ex plenè & pulchrè no. per Inn. in c. bonæ. il grande. de post. pl. post prin. sup uerbo requisitis. in gl. q̄ incipit. q̄ritur cum lex dicat &c. ubi dicit ꝙ requirit̄ ꝙ dixerit hoc expresse. ego facio hoc iure mero. uel qđ fecerit ꝯ expressam prohibitionem q̄n subsunt aliæ coniecturæ in ꝯriū. & ad idē ꝙ ipse no. in c. cū ecclesia. de cā posses. & ꝓpric. sup uerbo asfuisse. in fi. gl. ubi dicit, ꝙ si aliq̄s in domo alterius mille uicibus pranderet uel hospitaret, nō acquireret ius uel quasi possessionē hoc faciendi; quia non est uerisimile, ꝙ hoc fecerit iure suo, ꝙ ille in cuius domo hoc fecerit fuerit passus ꝙ hoc fecerit tanquā utēs iure suo, nisi ꝓbet̄ expressè ꝙ tanq̄ ex debito petebat & utebatur, sed potius rōne familiaritatis,[b] amicitiæ, uel domesticitatis censet̄ ille fecisse, & alter passus fuisse, et ita hic rōne fraternitatis et ex causis supradictis, cùm secūdogenitus sciret se ius nō hrē. ut d. l. 1. §. aristo. ff. de aqua quo. et æst. Et ꝓ hoc ēt, q̄a ut dr̄ sp primogenitꝰ retinuit dignitatē, et prioritatē, et reuerētiā, et dñatū. unde

[a] ¶ Auferre. Facit qđ p Bal. in cōs. 211. in 1. par. ꝙ si pr̄ auus & retro ꝓgenitores acceperūt feudū p se & descendentibus suis tā masculis quā fœminis in ppetuū non repelluntur filia a successione dicti feudi, licet pr̄ & auus receperint inuestiturā pro se & filiis masculis.

[b] ¶ Familiaritatis. Vide olno. d. Bar. Soci. 1 consi 61. in uer. et qu. bus ꝑmissis & in uer. secundā ꝓba. & in cō sil. 231. per totum. in 1. parte.

unde posito q̃ nõ ad plenũ fuerit vsus dñatu, q̃a fratrẽ suũ ad misit secũ imponẽdo officiales, tñ censet retinuisse oĩa iura supioritatis exercẽdo ẽt vnũ cũ sciret illa sibi cõpetere. ff. de mo. vsufr. amit. l. is qui usufructuũ. & qd̃ no. Inn. de capel. mo. c. dilectus. su p uerbo possessoriũ. & qd̃ no. de censi. c. oli. & p Cy. C. de pscrip. 30. an. cũ notissimi. §. in his. & Bart. ff. de aq. plu. arcẽ. l. si prius. in prin. in Spec. de loc. §. nũc aliqua. ver. 42. de pscr. uer. qd si cũ dr̃ berẽ. de iurisd. om. iudi. §. j. uer. illud ẽt circa. fi. §. Et hęc dicta sint de prĩo pũcto seu dubio. ¶ †Sup scd̃o verò dubio vtrũ sup ista cã 5 d. Titũ potuerit adiri senator vrbis. Br̃ loquẽdo, si dicamus dicta terra teneri in feudũ ab ecc̃lia romana. nulli dubiũ q̃ nõ, sed ipse pp̃ dñs feudi erat adeundus ut in l. ĩperialẽ. §. pe. de phi. feu. alie. p feder. & in c. cęterũ. de iud. de foro cõp. c. verũ. cũ ibi plene not. q̃a d. D. Telda cũ ueniat ex psona filiorum, uenit ut feudataria, & sic uertitur qõ inter plures vasallos seu feudatarios, ergo &c. ut dictis iuribus. Si uerò dicamus non psumi eas teneri in feudũ pp id qd̃ no. Host. in locis. s̃. alle. circa prin. pcedentis articuli. tũc ad huc vr̃, qd̃ papa fuerit adeũdus, & non senator, si ita est ut asserit, qd̃ sit in territorio subiecto romanę ecc̃liæ immediate, & non populo romano mediante, cum & ipse populus romanus subditus sit, & ẽt urbs ipsa p donationẽ Constantini. ut no. gl. in l. 1. §. cũ urbẽ. ff. de of. pfec. urb. Et hoc p expressam determinationẽ Spec. in ti. de iurisd. om. iud. §. 1. uer. magis. ibi &c. arg. q̃ qcq̃d est in regno ũel comitatu aliquo sit de iurisditionem regis uel comitis p illũ §. cũ vrbẽ. In 3rium, q̃a posito q̃ ita sit, tñ q̃a d. Titus dr̃ esse ciuis romanus, saltẽ rõne originis vel domicilij, vr̃ potuisse adhuc trahi corã senatore. Nam actio realis, licet possit moueri in loco, ubi est res & corã iudice illius loci, põt ẽt remoueri corã iudice domicilij vel originis. l. fi. C. ubi in rẽ actio. licet snĩa p eum lata non possit mitti executioni p eum, sed p iudicem loci ubi res est ad literas tñ ipsius. ff. de re ind. l. a diuo pio. §. sñiam Romæ dictã. C. de iud. l. pperandũ. sin aũt reus. de so. cõpe. l. postulasti. ¶ Br̃ primã partem puto veriorẽ, q̃ papa fuerit adeundus. & q̃ inuitus non debeat trahi corã senatore pluribus rationibus. Prima q̃a cũ reuocet in dubiũ, utrũ iste terræ teneant in feudũ ab ecc̃lia, uel fi. Et primò casu senator non esset iudex cõpetens. ut in iuribus. s̃. alle. sed Papa. In scd̃o uero casu non solũ senator esset iudex ratione originis & domicilii, sed ẽt Papa tanq̃ princeps, & cui subest Roma & romani ciues, a quo senator habet iurisditionẽ. ut in. c. fundamenta. de ele. li. 6. Dico q̃ in re dubia debet eligi illa uia p q̃ satisfit utriq; casui. ff. de ritu nup. l. adoptiuus. §. j. in fin. ibi. s. in re dubia &c. & hoc no. Bald. p illũ tex. in l. bonorũ. C. q̃ admit. ad bono. possess. in 3. q. p quo extra de spon. c. iuuenis. iuxta illud tene certũ. & relinque incertũ. de pœni. distin. 7. c. baptizatus. de homici. c. ad audientiã. 14. dist. c. sicut. q̃a sic faciẽdo utriq; casui satisfit, igitur &c. ff. q̃ in frau. credi. l. ex his. in fi. Sed si litiget corã papa, satisfit utriq; casui, q̃a in quolibet casu reperit esse iudex cõpetẽs, non sic in senatore. Igit̃ eligenda est uia, p q̃ iudiciũ nõ reddat elusoriũ. ff. de iud. l. si pror. circa prin. ne q̃d in loco pub. l. fin. Et p hoc bñ facit. c. si a subdelegato. de of. deleg. lib. 6. ubi in dubio debet appellari ad papã, de cuius iurisd. nõ dubitat̃, nõ aũt ad subdelegantẽ q̃ iurisditionẽ negat hr̃e, posito q̃ negatio possit esse calumniosa, & q̃ re uera iurisditionẽ haberet. Sed in dubio ẽ eligenda iurisditio indubitata, ut ibi patet, ita & hic. ¶ Scd̃a rõ est q̃a etsi p 3stãti poneret, q̃ istæ terræ nõ dicerent teneri in feudo quo ad ipsa corpora locorũ, negari tñ non põt quin iurisdõnẽ q̃ habent dñi pfati in hoĩes eis subditos, dicant̃ hr̃e ab ecc̃lia, in cuius solo & territorio illæ terræ sunt, eo q̃a iurisdictio non põt haberi iure priuato sed publico. ut patet in l. 1. §. huius studii. ff. de iusti. & iure. ubi dr̃, q̃ ius publicũ consistit in magistratibus, qd̃ est rõne iurisdictionis, & patet in diffinitione iurisdictionis, q̃a est potestas de publico introducta, ut no. in l. 1. ff. de iurisd. om. iu. & in Auth. de defen. ciui. §. iusiurandũ. p gl. magnã circa mediũ. & ius publicũ originaliter consistit in principe, & sic in imperature, & nũc in papa q̃ successit ĩperatori in illo iure. vnde ipse creat ordinarios ppetuos & tẽporales in terris suæ iurisditionis, oĩs iurisditio inferiorũ tãq̃ minus plena deriuatur a sua tanq̃ plenissima & tanq̃ a radice, & ab illo recognoscit̃, ut colligitur ex. l. 1. in prĩ. ff. de of. eius cui mãda. est iurisd. in prin. & qd̃ plene no. in l. & q̃a. de iurisd. om. iud. & in Spe. e. ti. circa prin. Igit̃ de tali iurisdõne sup hoĩes liberos, ad quẽ ptineat an ad d. Titũ solũ, an ẽt ad alios nullus alius debet posse cognoscere q̃ pp̃, ad quẽ origint̃r pertinet, ne sibi fiat in illa piudicium, sicut & de rebus corporalibus feudalibus, ne fiat piudiciũ dño, ut in iuribus. s̃. alle. & qd̃ no. in l. 1. §. & post operis. ff. de ope. no. nũ. p Bar. q̃a eadẽ est rõ, ne cogatur hr̃e aliũ magistratum quã uelit, sicut & dñs aliũ vasallum, vt in vsi. feu. ti. de fratre de no. bñfi. inuest. c. 2. Et q̃ ista possint simul stare, q̃ corpora locorum teneantur iure priuato, nec recognoscantur ab aliquo supiore in feudũ, sed sint allodialia, iurisdõ uerò iure publico & teneat̃ & recognoscat̃ in feudũ, patere põt ex no. p Inn. in c. uerũ. de iud. ante fi. ubi facit dr̃iam inter feudũ rerũ, & feudũ iurisdõnis. ¶ Tertia rõ est, q̃a si pdicta cessarẽt, q̃a nec loca nec iurisdõ recognosceret̃ a pp̃, negari tñ nõ põt quin pp̃ sit iudex cõpetens duplici rõ, s. tã rei de qua agit̃, q̃ ẽt originis & domicilij. Sed senator una tñ. s. originis & domicilij. Et nulli dubiũ, q̃ plura uincula fortiora sunt q̃ unũ, & plures rõnes vincũt unã. C. de adop. l. cũ in adoptiuis. §. si uerò pater nãlis. ff. de leg. 3. l. re cõiunctim. §. pfertur. de qõ. l. si q̃s uiduã. de iudi. l. 2. §. oẽs. ubi bñ pbatur ad nr̃m ppositum, ut ibi no. in gl. 1. C. de rap. uir. l. 1. in prin. extra de treug. & pa. c. 1. Igitur pp̃ est adeundus. maximè aũt hoc pcedit, quia frustra fit per plura quod potest fieri per pauciora, & frustra fit per circuitũ qd̃ recta uia fieri põt. l. dñs testõ. ff. de cond. inde. l. cũ fundus. §. seruũ tuũ. ff. si cer. pe. Sed si adeatur pp̃, ipsemet poterit suã snĩam executioni mãdare, nõ sic senator ut. s̃. dixi. Et pp̃ ita de facili põt adiri, cũ sit Romæ, sicut senator, ergo &c. ar. ff. de dã. infec. l. 4. §. si tã uicinũ. ¶ Nec ob. pdictis qd̃ dr̃ de oppidanis, q̃ 3sueuerunt côueniri corã senatore, q̃a ista consuetudo non extenditur ad alias psonas. iuxta no. p Inn. in c. dilecto. de of. archi. in gl. mag. & in c. dilectus. de cappel. mona. p Cy. in l. 1. in fi. C. de emãci. li. facit qd̃ no. Bar. in l. 1 §. si q̃s hoc iterdicto. ff. de iti. actuq; priua. & gl. in c. cũ 3tingat. de decimis. ¶ †Sup tertio uero du 6 bio de libello porecto p d. dominã Teldã super diuisione dictarũ terrarũ q̃ nõ pcedat, oñditur sic. Nã aut ipsa fatetur dictas terras non esse feudales, ad hoc ut possit agere corã senatore, qd̃ est sibi necessariũ ad fundandã iurisdõnẽ, aut dicit eas esse feudales, qd̃ est sibi necessariũ p uictoria consequenda, q̃a si nõ sunt feudales, potuit ille pgenitor ipsorũ ordinare in suo testõ, q̃ solus primogenitus succedat, & sic Titus deberet obtinere, q̃a terrę n essẽt cões, sed solius Titi: sic ergo vr̃, q̃ in omnẽ euentũ ista dña se excludat, q̃a si dicat hoc scd̃m, s. q̃ sint feudales, excludit se ab ingressu iudicij pp incõpetẽtiã iurisdõnis dñi senatoris. Si dicit primũ, s. q̃ sint feudales, excludit se a fine & a uictoria cõsequẽda, & sic cũ in omnẽ euentũ ipsa necesse habeat succũbere, q̃a necesse habet alterũ de his duob' dicere, non est necesse declarari, q̃d istorũ uerũ sit, sed tãq̃ calũniosè petẽs sit repellẽda. ar. ff. de li. & posthu. l. gallus. §. si eius. in fi. de acq. hære. l. & si dubiet. iunctis his q̃ no. p Inn. in c. cõstitutus. de fil. psby. Itẽ si dicat terras nõ esse feudales, se excludit ex alio capite, q̃a petit diuisionẽ a tito q̃ possidet, & negat terras esse cões, & eas dicit ad se insolidũ pertinere, necesse ergo fuit prius agere rei uendicatione, uel petitione hæreditatis, & petere declarari terras esse cões, & agẽdo cõi diui. aũ q̃ hoc fiat obstat sibi exceptio ne piudiciũ fiat iudicio pprietatis, q̃a non debet peti diuisio p illũ q̃ possidet ab eo q̃ possidet & cõmunionẽ negat anteq̃ 3stet de pprietate ff. de exce. l. fundi. in fi. fami. erc. l. 1. & ibi no. in gl. q̃ incipit recte ageres. in fi. & l. si id qd̃. Nec ob. q̃ d. dña egit iudicio pprietatis 3 Anselmũ, & obtinuit p snĩa, q̃a illud iudiciũ & snĩa non nocet Tito nõ citato, ut dr̃. & q̃a d. Anselmo nullã cãm hẽbat, nec eius ius a iure d. Anselmi depẽdebat. l. si deserta. C. si pp pu. pen. & qd̃ no. in l. in causę. la prima. §. interdũ. ff. de mino. & in c. inter quatuor. de ma. & obe. l. põpo. §. si is q̃ precario. in fi. gl. magnæ. ff. de acq. pos. In iudicio aũt pprietatis non põt obtinere corã senatore, q̃a necesse habet dicere, q̃ non sint feudales, al's senator non esset competens iudex. Et hoc dicendo, clarũ est q̃ fratres Titi secundogeniti nullã portionẽ habebant in istis terris, ergo nec ista dña quę uenit ex persona unius ex filijs. Item & hoc pp dispositionẽ primi testatoris, q̃ adhuc durat, ut supra pbaui. nã testator phibuit eas alienari in extraneas psonas, & hr̃dis institutio censet̃ alienatio. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. Si uerò dicat istas terras esse feudales ad infringẽdũ iudiciũ testatoris, tũ ex alio capite se excludit, nõ solũ p pp in cõpetẽtiã iurisdictiõis, s. ex eo q̃a feudũ nõ trãsit ad fœmĩas ẽt q̃ sint d genere & descẽdẽtib' feudatarij, quousq; supest aliq̃s mascul' ex eo, vel ex gñe suo, ẽt si fuerit cõcessum pro masculis & fœminis. ut in cap. 1. de eo q̃ sibi & hære. suis mas. & fœminis. & in cap. 1. §. 1. de suc. feud. multominus ad extraneas fœminas, ut in casu nostro, cum extent masculi. Sed si non apparet receptum pro fœminis, nullo

a ¶ Ad fœminas. Vide Bald. in cõs. 330. in 3. par. & in cõs. 310. ea. parte. & in cõs. 401. in 5. par. & d. Pet. Phili. Cor. in cõs. 16. num. 4. 8. & 9. in 3. parte.

minis nullo mõ fœminę admittũtur, ut in c.j.§. hoc ãt notãdum. q feu.da.puſ. ¶ † 7 Ex qbus patet, ꝙ quocũq; ſe uertat dicta dña Telda, neceſſe hẽt ſuccũbere, ergo libellus tãquam calũnioſus eſt lacerãdus, & poſito ꝙ ſu p ipſo ꝓcederet, dẽt ꝫ ipſam ferri ſnĩa. Similiter rõne ineptitudinis dẽt reijci, qa iuriſdõ tãq ius incorporale ñ diuidiẽ. l.arbot.§.fi.ff.cõi diui.niſi q̃tũ ad cõmoditatẽ.l.lu e io.ff.de aqua qnoti.& æſti.& qđ no. Bar.in l.Inter curatores. in fi.ff.de admini.tut. Nec ipſe terræ dẽnt diuidi per quotas, ꝑut p aduocatũ Titi fuit ſu p hoc ſulẽniter allegatũ. ¶ † 8 Super quarto uerò dubio, ꝙ p̃latus Titus hẽat iuſtã cãm impediendi executionẽ ſnĩæ latę ꝫ Anſelmũ ẽt in pte Anſelmi, p̃ſuppoſito ꝙ hẽat pcẽ p p hoc ne cogat hr̃e ſociũ ſibi nõ acceptũ, & cũ quo uerisimiliter hẽat rixari eſt tex. exp̃ſſus in l.ſi cõuenerit. in fi. ff. ꝓ ſocio. in prima quarta tituli. & qđ ibi no. Bar. q dicit p illũ tex. iſtam fore iuſtã cãm ꝓuocãdi ad diuiſionẽ ẽt illis q ꝓuocare regulariter nõ pñt, ut pupillis, & ꝓhibitis alienare. ff. de reb. eorũ. l.ſi pupillorũ in prin. ergo fortius eſt iuſta cã ipm nõ recipiẽdi. iuxta illud. turpius eijcit, q̃ non admittiẽ hoſpes. & ar. l.patre furioſo. cũ ibi no. ff. de his q ſunt ſui uel alie. iur. Sed cũ nouerca p̃ſumptio eſt ꝙ debeat rixari. l.3.ff. de inuſ. teſt. Itẽ hẽt iuſtã cãm ex alio, ſ. p p cõuẽtionẽ q̃ hẽt cũ Anſelmo, ꝙ neuter poſsit alterũ infra certũ tps ad diuiſionẽ ꝓuocare. Nã talis cõuẽtio ualet, & ſic ipſi Anſelmo petẽti añ lapſum tpis diuiſionẽ, ſine iuſta cã obſtaret exceptio ex dicta cõuẽtione, ita & ei q cãm hẽt ab illo, ut eſt caſus in l.eidẽq;. in fi. ff. ꝓ ſocio. q̃ ſeqtur poſt illã. l.ſi cõuenerit. Sed iſta dña uẽ habere cãm ab Anſelmo, qa nititur ex ſnĩa, q̃ obtinuit cõtra eũ, ut probatur in l.põpo.§.ſi iuſſu. ff. de acq. poſſ. ubi p̃t qs uti acceſsiõe ex pſona illius, cõtra quem obtinuit ſnĩam, ẽt in reali, & tñ cõſtat ꝙ acceſsiõe qs nõ utitur, niſi ex pſona illius a quo cãm hẽt. e.l. põpo.§. ex facto. & ibi no. in ulti. glo. Igitur obſtat dictæ dñæ exceptio, q̃ obſtabat ei a quocũq; habuit dicto Anſelmo, ꝫ quẽ obtinuit ſnĩam poſt factã dictã cõuentionem. l.ſi ſu patus. in fi. ff. de pig. & qđ no. C. e. l. p̃ſes. in gl. Et etiã iuſta cã impediendi executionem, ſi offert ſe paratũ incõtinenti ꝓbare, ꝙ illa nullũ ius habet, & dñiũ iſtarũ terrarũ ad ſe ſolũ Titũ ptinet uirtute teſti, qđ de pñti & de facto oſtendit & ex quo fundatur ſua intentio. nam etiã ſummaria iudicia deferuntur qñ talis exceptio opponitur, & in prõptu offertur ꝓbatio. l.a diuo pio.§.ſi ſu p reb. ff. de re iudi. ut i poſ. leg. ſi is a quo in fi. C. de edic. diui adria. to'. l.a. ¶ † 9 Præterea doc. dñt, ꝙ tertius põt impedire executionem fieri, ᵃ qñ p̃tendu intereſſe, qa dãnificatur ex executione, ſecus ſi nõ dãnificatur, ut no. Bar. in l.pe. ff. de peti. hære. ad treb. ita tñ. §. quotiens. & illud qđ allegaẽ ẽm Inn. in c. ueniẽs. de teſti. de poſſeſsiõe uacãte uel nõ uacãte grã exẽpli poniẽ, ꝙ regulã nõ arctat. l.dãni Infecti. ꝫ ſi. de iur. & fac. igno. Vñ etiã ſi ſnĩa lata ſit ſu p re cuius poſſeſsio nõ ſit uacãs, adhuc erit idem ſi tertius intereſſe p̃tendat etiã ſi ſolus uictus poſſideret, ut ſi uinceres eẽt põtẽtior, cũ quo ille tertius difficilius litigaret. Vel ſi nõ p̃ſtaret cautionem de defendendo uictũ ꝫ illũ tertiũ. Fortius ergo ſi non inſolidũ poſſidebat uictus, ſed ſimul cũ illo tertio, ut in caſu noſtro. ¶ Su p ultimo concernente merita cauſæ patet rñſio ex his q̃ ſupra dixi. nã p̃ſuppoſito ꝙ iſtæ terræ ſint feudales, clarũ eſt ꝙ fœmina nõ p̃t in eis ſuccedere, maximè extãtib. maſculis. uñ ẽt ſi ille defunctus agnouiſſet, hæreditatem ſui patris, & etiã dictũ feudũ nõ trãſmiſiſſet ad matrem, qa nec ad filiã ꝓpriã. Sed ſi nõ ſunt feudales, excluditur dicta mater p p nõ petitũ tutorem infra annũ. ut in iurib. vulgarib. & ex eo qa uẽ colluſiſſe cũ filio, tã rõne cõiunctionis pſonarum. l.ſi pluſorio. in prin. ff. de app. & qđ no. Bar. in l.poſt ꝯtractum. ff. de don. q̃ ex eo qa clam. i. nõ citato Tito litigauit cũ Anſelmo. arg. l. ſi. ff. de ritu nupt. & in c. t. ut eccle. bñ. item ex eo quia Anſelmus nullã fecit defenſionem ſed pmiſit ſe uinci, & fuit cõfeſſus intentionem matris; ergo &c. ar. l. q repudiãtia. in fi. & l. ſi ſuſcepta. in prin. ff. de inoſ. teſta. & ſic fecit Anſelmus ꝫ cõuentionem factam cũ Tito de nõ diuid[illegible] & ꝫ ꝓhibitionem factã in teſtamento. uñ uidetur incidiſſe & incurriſſe pœnas contentas in eis.

S V M M A R I A.

1 *Statuto ſtante ꝙ fratres præferantur fœminis in ſucceſſione fratris, an fratres legitimati excludant fœminas. & 4.*

Legitimandi licentia generaliter data comiti non extenditur ad aditionem hæreditatis extantibus legitimis. & 2.

2 *Proles legitima dicuntur liberi.*

Legitima portio liberorum quibus modis ſumatur.

Partionis nomine quæ ueniant.

3 *Infamia an repellat quẽ ab officijs publicis, pulchra hic diſtinctione dignoſcitur.*

4 *Legitimatus quando excludat ſubſtitutum.*

Legitimorum nomine an comprehendantur legitimati.

Legitimati per ſubſequens matrimonium excludunt filias fœminas.

C O N S I L I V M C L X X X.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Su p eo ꝙ primo loco q̃ritur, qs ſuccedat dicto Antonio, an dicti fratres ſui naturales poſtea legitimati uiuẽte Antonio. Au uero ſorores legitimæ & naturales dicti Anto. attenta forma ſtatuti Lucani, quo maſculi germani p̃feruntur fœminis germanis in ſucceſsiõe fratris germani. Occurrit primo uidendũ, utrũ dicta legitimatio poſsit infringi ex eo ꝙ dictus Anto. ad cuius ſucceſsionẽ legitimabatur, & p̃fatæ ſorores q̃ p dictã legitimationẽ ueniebãt excludẽdæ, ſi foret ualida, nõ cõſenſerãt nec uocatæ fuerunt ad dictã legitimationẽ. Et in hoc breuiter uẽ dicendum, ꝙ nõ; qa p̃dicta nõ reqruntur niſi rõne p̃iudicij & læſionis, q̃ eis inferretur. l. nã ita diuus. ff. de adop. de natali. reſti. l. 2. in fi. & l. fi. Sed hic nullum p̃iudiciũ inferebatur iſtis, p p ꝙ eorũ ꝯſenſus uel uocatio deberet reqri. qđ patet. Et primo de Antonio, qa p iſtã legitimationẽ nõ ligabãtur ſibi manus, quo minus poſſet de bonis ſuis diſponere ꝓ libito uoluntatis. Et ſi diſponere noluit, nõ eſt ſibi p̃iudiciũ, ꝙ ad p̃dictos legitimatos ſucceſſio deuoluatur, qa cenſetur ad ipſos deuolui ex ſua tacita uolũtate. l.ſi qs cũ multum. ff. de iure cõdi. Cõſtat autem ꝙ uolenti non infertur iniuria ſine dãno. C. de tranſac. l.cum donationes. quinimo ſibi utile fuiſſe uẽ, ꝙ numerus ſucceſſorũ legitimorũ augeretur, ne ſua bona deuenirent in fiſcũ alijs deficientibus. ff. de interroga. acti. l. & qa. de ſucceſ. edic. l.j. in prin. Et qa naturaẽ poterant ei naſci lĩtimi ſucceſſores ẽt eo inuito; igiẽ & ciuiẽ potuerũt ſibi inuito fieri cooperante natura ẽm ea q̃ no. Ia. de are. in quadã ſua. q. diſputata de qua facit mẽtionẽ Io. an. in addi. Spec. titu. de ſucceſ. ab inte. in fi. & in Auth. q. mo. nat. effi. leg. §. ſi qs igiẽ. uerſ. ſi verò ſolũ. ibi dũ dicit. naturæ uẽ & legis &c. ¶ De ſororibus ẽt eius patet, ꝙ nõ requireret earũ ꝯſen. vel uocatio. qa cũ tũc tps uiueret Ant. nõ erat eis delata hr̃ditas eius. l.1. ff. ꝓ hrde. & ſic nõ p̃tendebant aliqđ ius ineſſe formatũ, rõne cuius hẽrent ꝯſentire uel requiri; aẽs viderent fuiſſe ſollicitę de hr̃ditate uiuentis, qđ a iure reprobaẽ. l.2.§. interdum. ff. de uulg. & pupil. l.poſt emancipationẽ. cũ ibi no. ff. de lib. leg. Licẽt. n. ſperare poſſent ſucceſsionẽ d. Anto. tñ dicta ſpes nõ erat ꝯſiderãda; tũ qa fundata in morte alterius, & ſic in triſti euentu. l.fin. C. de pact. l.inter ſtip. §. ſacrũ. ff. de uerb. obl. iuxta illud. In mortẽ alterius ſpem tu tibi ponere noli. Tum ẽt, qa dicta ſpes erat fallibilis, cũ ipſe poſſent p̃mori Anto. & ſic euanuiſſet; ergo &c. l.naturalẽ. §. 1. ff. de acq. re. do. Et p p dictas rõnes Io. an. in addi. Spec. loco. ſ. alle. de ſucceſ. ab inteſt. §. ſi determinat. ẽm Vber. de Bobio non reddi uitioſam ex iſto capite. Nam ibi uẽ ad literã formare dubiũ caſus noſtri de illo, qui poſt mortẽ patris fecit ſe lĩmari cũ clã, ꝙ poſſet ſuccedere agnatis & cognatis. & determinat ꝙ licet q̃tũ ad hr̃ditatem p̃uã, q̃ iã erat alijs delata, nõ ualeat lĩmatio illis nõ ꝯſentiẽtibus vel nõ uocatis ſupple, & nõ fcã mentione principi de illis q̃ ſi fcã fuiſſet, potuiſſet illis p̃iudicare ſi uoluiſſet ẽt inuitis vel nõ uocatis; qa tale ius hr̃ditatis delatæ ſeu adeũdi eſt de iure ciuili. iuxta not. in l.1. ff. de acq. rerũ domi. p gl. Qđ Imperator põt inuito auferre. iuxta no. p doc. in l.fi. C. ſi ꝫ ius uel util. pub. & in c. q̃ in eccleſiarũ. de ꝯſti. Atñ q̃tũ ad hr̃ditatẽ agnatorũ & cognatorũ, q tũc uiuebant, bene ualet ẽt non ꝯſentientibus uel requiſitis, & ẽt non requiſitis illis q poterant illis ſuccedere. Quod ẽt tenuit. D. Ant. de But. in c. p uenerabilẽ. q fi. ſint legi. Licẽt Iaco. de Bel. in Auth. q. mo. na. effi. ſui. uideaẽ tenuiſſe, ꝙ requiraẽ ꝯſen. uel uocatio illorũ q poſt mortẽ illius ſperabãt ſibi ſuccedere. Sed nõ placet rõnibus p̃dictis. ¶ Nec obſtant not. p Bart. in §. & quid ſi tm̃. qa loquiẽ de illis quibus iam delata erat hr̃ditas, & ſic erat in eorum ptãte ſpem ſuccedẽdi quam hẽbant deducere ad rem uel ad actum, ſ. adeundo hr̃ditatem; vñ ſatis infertur eis præiudicium, ſi talis ſpes ei auferaẽ; quia cenſetur eis auferri ipſa res. arg. l.qui actum habet. ff. de reg. iur. nõ ſic in illis quibus ſucceſsio adhuc delata nõ eſt per iam dicta. Hæc tñ vera qñ Imperator legitimat in terris imperij, ſed ſi in terris eccleſiæ non põt legitimare ᵇ aliquem ad ſuccedẽdum alicui niſi illo ꝯſentiente & agnatis eius. p not. in c. p venerabilẽ. qui filij ſint legi. p Ioã. and. ſuper verbo inſuper. Et idem ſi Papa legitimaret in terris imperij. Poſito

autem

a ¶ Fieri. vide Cor. in cõ. 708. nu. 3. & 4. in 3. parte.

b ¶ Legitimare. Sed q d ſi legitimatur eſt ſubdit ipſi Imperatori an tũc ualeat. uide Cor. in cõſi. 1. nu. 7. in 1. parte. & in conſi 9. nu. 7. & ſeq. in 4. parte. & D. Alex. de imo. in cõſ. 67. in 9. co. in 1. parte. ubi ponit de eo qui poteſtatem habet legitimandi ab Imperatore, an poſſit lĩmare in terris eccleſiæ, & q d econtra de quo etiam per An. in conſ. 350.

crimen illud erat notoriũ. facit. l. si qs ex argẽta. §. j. de edẽ. ubi & humilis & deportatus edit instrũ, lz maior fides ei adhibeat. Aut lata erat sñia priuatiua officij, & tũc aut a iure scripto & hẽt locũ gl. q̃ est in Auth. de tabel. §. fi. q̃ vr̃ distinguere an erat occulta an notoria. Aut erat lata ab hoĩe legis ministro, & tũc talis distinctio nõ est adhibẽda, imo indistinctè nõ ualent instr̃a postea confecta. uerba sunt Bal. notabilia declarãtia illã gl. & limitantia eã in l. 2. C. de sen. & inter. om. iu. Aut fuit lata sñia solũ sup crĩe, nõ ãt priuatiua officij, ex qua sñia incurrit infamiã, tũc hẽt locũ id qđ idẽ Bar. no. in d. l. eadẽ. §. hac. l. ff. ad l. iul. rep. & in d. consi. qđ incipit. ser Iu. & Bal. in l. & militibus. C. de test. mi. q simplr dñt ipsum nõ prohiberi alia instr̃a conficere pp hoc. Sed idẽ Bal. in l. cũctos popu. ĩ. alle. dictũ istud limitat, & intelligit qñ infamia nõ esset notoria, alias secus. Et idẽ vr̃ sentire in l. 1. C. de testa. ꝙ idẽ si sit notoria, non tñ in loco ubi confecit instrũ. facit. c. ad reprobandũ. de re iu. Et ex his remanet iste passus declaratus, & tollitur oĩs ꝯrietas, q̃ uidebatur esse inter ꝑdictos doc. & ipsorũ met dicta in locis ꝑalle. Et ẽt patet, ꝙ in casu nr̃o tã ꝼm Bar. q̃ ꝼm Bal. ꝑfatus comes pp dictã infamiã non potuit facere dictam ltimationem; tum qa est executor dignitatis, & exercuit eã ꝯ dictas sorores non conscientes ꝼm Bar. in d. l. eadẽ, tum qa erat infamia notoria ꝼm Bal. Nec ob. ꝙ fuit ꝓcessum per uiã inquisitionis; qa hoc tollitur ex no. per Bar. in l. infamix. ff. de pub. iud. q tenet ꝙ ẽt tunc infamat, qa loco accusationis succedit ex forma legis uel statuti, & crimen erat famosum. ¶ Itẽ non ob. ꝙ istam dignitatẽ nõ habuit ab ipso iudice cundẽnato, & sic vr̃ ꝙ non potuerit cũ uel ipsius executionẽ sibi auferre. ar. l. si arrogator. § sed an impuberi. in fi. ff. de ado. ibi. qa hoc non iudicio eius &c. Nã hoc tollitur per id qđ not. gl. in l. imperator. ff de postu. qa hoc contingit ex dispositione & cẽsura iuris cõis ꝑp infamiã remanentem, pp q̃ ius cõe ipsum priuat executione talis officij & dignitatis. C. de dignita. l. 2. qđ hoc facere põt, cũ sit roboratũ autoritate principis ipsum confirmantis. C. de uete. iur. enu. l. j. §. oia. n. a quo principe dignitatẽ prædictã habuit. ¶ Ex qbus ẽt patet, ꝙ si ex his q̃ primo loco dicta fuerunt, ista ltimatio non impugnaretur, saltẽ tñ impugnatur ex isto capite infamiæ, si post eam ꝯtractã fuit fcã, secus si prius. per gl. q̃ est in c. ait offñ. in gl. p hanc. de hæreti. li. 6. & per Bar. in l. j. C. de testa. de infamia superueniente notario post cõfectum instrũ, ꝙ ipsum non uitiat.

4 ¶ † Nunc uidendũ est ulterius, præsupposito ꝙ dicta ltimatio ualeat & non possit ex dictis capitibus impugnari, utrũ præfati ltimitati, quia sunt masculi, excludãt sorores ex forma statuti, ac si fuissent a prin. ltĩmè nati. Et in hac qõne Bal. in l. cum acutissimi. C. de fidei. vr̃ expresse tenere, ꝙ sic dicens ꝙ in legitimatis est uerus status ltimorum, licet nõ sit uerum principiũ. pro hoc facit determinatio Ia. de Are. in q. disput. ita per eũ quã refert Io. An. in addi. Spe. de succe. ab inte. circa fi. de substitutione fcã filio sub condõne, si d. cesserit sine filiis ltĩmis & naturalibus.

a Dicit. n. ꝙ si relinquat filios legitimatos, excluditur substitutus,[a] quia tales dñr filij ltimi & naturales natura & lege cooperante. facit tex. in Auth. q. mo. na. effi. leg. §. si qs igitur. ante fi. ibi. sed donũ pr̃is & principis, quod est dr̃ix naturæ simul & legis &c. Et ꝙ legitimati dicũtur uerè, non fictè legitimi, vr̃ probari in l. 2. C. de iur. annu. an. ubi libertus restitutus natalibus est uerè ingenuus, licet non sit ingenuus natus, secus si cum eo esset dispensatũ, sic

5 ltimatus dr̃ uerè legitimus, licet non sit ltĩmè natus, † nisi qñ esset ltĩmatus per mr̃imoniũ, quia tunc diceretur ltĩmè natus, ut no. p gl. in c. innotuit. de elec. Hoc ẽt ꝙ legitimatus cõprehendatur ap-

b pellatione ltĩmorum[b] patet ex no. per Bar. in l. si is q pro emptore. de usuc. ubi dicit, ꝙ esse ltĩmum est iuris non facti, & iõ qualitas ista per ltimationẽ uerè non fictè infertur, & qđ ẽt patet, quia ltĩmare est abstergere maculã illegitimitatis, qua expulsa detegiẽ ltĩmitas, q̃ iure naturali inerat, cũ oẽs a principio ltimi nascerentur. Sic expulsa seruitute p manumissionẽ detegiẽ libertas, q̃ inerat de iure naturali, sed erat offuscata iure gentiũ, ut no. in l. manumissiones. ff. de iust. & iu. Sed ipse idẽ Bal. in l. cã q̃. co. ri. C. de fideic. in 16. col. dicit ꝙ de ꝓprietate uocabuli applone filij ltimi & naturalis, non cõprehẽdiẽ ltimatus. alle. c. naturales. si de feu. fue. cõtro. in usi. feu. Idẽ ẽt Bal. in l. fi. C. de his q ueni. æta. imp. dicit p illã. l. ꝙ si qs recipit emphiteusim ꝓ se & filiis suis ltĩmis & nãlibus, nõ cõprehẽdunẽ ltĩmati, qa nõ sunt natu͛r ltimi, sed ex priuilegio & fictione. D. Ant. de But. ĩ c. p uenerabilẽ. ĩ. alle. i ul. q. 5. tractat de effec. ltĩmationis. dicit hãc. q. fuisse disputatã, & se

6 ignorare qd fuerit determinatũ, ipse tñ tenet, ꝙ † ltĩmati p sequẽs

mr̃imoniũ, uł p alios modos legales, de qbus in c. p tuas. c. xi. q fi. sint leg. cõprehendũtur applone ltimorũ ꝓlata a statuto. Sed ltimati per rescriptũ nõ cõprehenduni, qa dato ꝙ nõ posit negari,

c eos uere ltĩmos, tñ nõ sunt ltĩmi[c] de iure cõi, sed de iure spãli, de qbus statutũ nõ cẽsef cogitasse, maximè in pdiudiciũ aliorũ seu ad alios excludendos. facit. l. iul. ff. q & a quib. sed censẽ sensisse solũ de legitimatis de iure cõi. ¶ Br̃ licet ego sim dubius in hoc pas-

d su[d] & multa dici possent, tñ attenta uarietate opi. propter autoritatẽ tanti uiri, sicut fuit dñs Ant. attẽto ẽt ꝙ statutũ excludens fœminas propter masculos est cõtra ius cõe, vr̃ sua opi. & distinctio amplectenda, cũ per eã opiniones reducanẽ ad cõcor. & uitatur correctio iuris cõis, & uitatur ẽt materia fraudis, ne legitimari se faciant in præiudiciũ aliorum: ar. l. si ita qs. in fi. ff. de lega. 2.

S V M M A R I A.

1 *Obligati quando plures sunt ex diuersis speciebus obligationis, uno soluente non liberatur alter. unde cessio facta de eo ualet ipso iure.*

2 *Exceptio quæ potest opponi cedenti obstat cessionario.*

3 *Procurator ad exigendũ potest spontaneam solutionem capere.*

4 *Promissio facta ad bancham an habeat uim solutionis.*

5 *Actiones duæ utiles quomodo possunt esse apud duos de eadem re.*

CONSILIVM CLXXXI.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Viso pũcto in cã q̃ uertit Lucę inter Laurentiũ cessionariũ & dñam Magda. in quo principlr q̃ritur an ualuerit dicta cessio, & an ex ea posit agere ꝯ dcãm D. Dico ꝙ ista res ẽ satis clara & apta, nec expedit eã offuscare uerbis seu subtilitatib. exq̃sitis. Nã ut aliᷤ diat ꝯsulẽdo inter Teriũ & Nic. dicta cessio ualuit mero iure, sed non in effectu ut ex ea posit agi ꝯ dictã dñam, eo qa ipsi cessionario ꝑt opponi exceptio solõnis, q̃ poterat opponi cedenti, s. hæredibus Andreæ. Sed qa ꝓ tunc iste fuit incidẽs articulus, super quo nũ multũ me extẽdi. Probemus nũc plenius, q̃ dixi

1 per ordinẽ. Diai primò, ꝙ ualuit mero iure. † Hoc iõ diai, qa p solõnẽ dicti Terij non fuit liberata dicta dña mero iure ab Andrea, ut ꝓbabo. Ergo penes Andreã & eius hæredes remãsit actio mero iure, q̃ cedere potuerunt. Quòd nõ fuerit liberata, patet, qa d. Terius obligauerat se dicto Andreæ ꝓ eo, in quo tenebaẽ dicta dña. Et cũ oblo dictæ dñæ descẽderet a sñia, oblo uero d. Terij descẽderet ex sua ꝓmissione, patet ꝙ non erant duo rei. In qbus iura dñt, ꝙ solõ uni[9] vel acceptilatio uni facta liberat ambos ipso iure, eo qa sunt unius obligationis participes. ff. de duo. re. l. de acceptil. l. si ex pluribus. Sed potius dicẽdũ est, ꝙ dicta dña erat principalis, cùm negotium ad ipsam principalr pertineret, & dictus Terius intercessor q põr multiplr dici, ut no. ff. de pact. in personam. §. j. Cuius intercessoris solõ nõ liberat principalẽ ipso iure, licet se soluentẽ ipso iure liberet. Probo primũ ꝙ non sint duo rei, qa diuersitas cãrũ, ex quibus oblones duorũ descendunt & diuersitas modi ꝯtrahẽdi obligationẽ facit ut nõ censeanẽ duo rei, ut dicit Bar. in l. fi. ff. de duo. re. & allegat ad hoc gl. in l. q seruum. ff. de inter. act. & l. si pro parte. §. fi. de in rẽ uer. Sed hic ea eo ꝙ dicta dña erat obligata ea sñia, dictus uero Terius ex sua promissione, resultat utraque diuersitas tã formarũ q̃ causarũ, ut patet expresse ex nota. p eũ in d. l. fi. ergo &c. Quod aũt solõ intercessoris, siue se obligauerit ut fideiussor, siue tanq̃ principalis debitor, qđ idẽ est. ut no. in Auth. de fideius. §. j. & ꝓbat in l. sed iul. §. j. & §. itẽ si duo. ff. ad mace. non liberet principalẽ ipso iure, probatur per rõam q̃ tradiẽ per doc. in l. cũ alter. C. de fideius. & de sol. modestinus. q dicunt, ꝙ qñ plures sunt obligati dispariter. s. diuersa specie obligationis, qa unus ex uno ꝯtractu, alter ex altero, licet æque principlr uel ad idẽ, unius solõ nõ liberat alterũ ipso iure, qa cẽseẽ in dubio soluere ꝓ sua obligatione dũtaxat, & suo noĩe, licèt in ꝯsequẽtiam tendat in liberationẽ alterius, & iõ ꝑt eidẽ fieri cessio ẽt ex interuallo. ut probatur. ff. de admi. tut. l. si minoris actum. & l. si alterius. de tu. & rati. dist. Alia rõa est, ꝙ qñ unus est obligatus principlr, alter accessoriè, solutio eius qui accessoriè obligatus est, similiter nõ liberat principalem ipso iure, & iõ ex internallo ẽt nullo interueniente pacto põt soluenti fieri cessio. ut ꝓbatur in l. stichũ. §. si mãdato. ff. de sol. & l. pap. ft. man. & l. cũ is. ff. de solu. ꝼm uerũ intellectum. Non sic in illis quorũ quilibet ẽ principlr obligatus eadẽ specie obligationis. ut l. modestinus. de solu. Sed in casu nr̃o uigent ambæ primæ rõæ, qa diuersis speciebus obligationis isti obligati sunt. s. dña ex sñia, & sic ex quasi cõtractu. ff. de pec. l. 3. § idẽ scribit. Terius ex ꝓmissione sua, & sic

a ¶ Substitutus. Adde Bal. in cõs. 366 ĩ 3 p'. & in consi. 367. in 5. p. et Cor. ĩ cõs. 177. u. 2. in 1. par. et in consi. j. nu. 2. in 3. par. et d. Alexan. de imo in cõs. 96. in ulti. col. in 4. p. et in consi. 97. ĩ 4. co. in j. par. et in cõs. 87. per totum. in 5. par.

b ¶ Legitimorũ. Vide do. Alex. d. Imo. in cõs. 60. ĩ 2. col. cũ seq. ĩ 2. par. ubi ponit qd in statutis. et in cõs. 86. in princ. 3. e. l. in 1. p.

c ¶ Legitimi. Vid omnino dom. Bar. Soz. ĩ consil. 146. uer. ista cõclusio. et in uer. 30. ista cõclusio. et in cõs. 81. uers. quibus ꝑsuppositis circa prin. in 2. par.

d ¶ Sim dubius in hoc passu. Vide omnino do. Iaso. qui late examinat hunc passũ in l. cũ acutissimi. C. de fideic. et d. Alex. in consi. 3. incipi. uisis codicillis. in 2. colũ. et col. 6. uers. et cõprobatur in j. uo. lu. H. F.

sic ex ꝯtractu. vñ & si dicantur principalr obligati, ꝓcedit qđ. ŝ. dixi. Itẽ re uera dicta dña erat principalr obligata, dictus uero Teri' ut fideiussor, licet dixerit se ut principalr uelle obligari. ut nõ. gl. in Auth. de fideiuss. §. j. Ergo bene sequit̃ qđ. ŝ. dixi, ꝙ iste Terius censeat̃ soluisse suo noĩe, & pro sua obligatione tollẽda nõ ꝓ tollenda obligatione dictæ dñæ principalr, & sic obligatio d. dñæ mero iure remansit. potuit ergo alteri mero iure cedi; qa rei suæ &c. C. mãd. l. in re mãdata. & iustũ est unicuiq; sua cõmittere. de iud. l. nemo exterius. Scđo dixi, ꝙ licèt potuerit cedere mero iure, nõ tñ in effectu, qa opponet̃ exceptio solutionis ipsi cessionario, q̃ poterat opponi cedentibus. Qđ ãt potuerit opponi cedentib' exceptio ꝑdicta solutionis p dcãm dñam, lʒ non fuerit liberata ipso iure p solõnem Terij, caplle tenet gl. in l. papi. ff. mã. & l. cũ alter. C. de fideiuss. & ꝓbat̃ p tex. in l. de qua re. §. fi. ff. de iu. & p rõnẽ, qa æquitas nõ patit̃, ut q̃s bis idẽ ꝯsequat̃. s. a fideiussore, & postea a principali; ut in r̃la iuris. †Qđ ãt exceptio, q̃ obstat cedẽti, obstet **a** cessionario, q̃n est realis & concernit obligationẽ, ꝓbat̃ in r̃la iuris. nõ debeo. ff. de reg. iur. l. qđ his. §. nõ debeo. & c. si q̃s in ius. de re. iur. in 6. ibi p Dyn. & p gl. in l. apud celsum. §. si cũ ltĩma. ff. de do. e. acep. & p gl. & Bar. in l. si q̃s in tẽ. ff. de ꝓcu. p Cy. in l. eius. C. de cõpen. Nã si exceptio cõpensationis, q̃ non elidit actionem uel obligationẽ, arg. ff. re. amo. l. si cũ dos. obstãs cedẽti pt opponi cessionario. ut no. in dictis iuribus. Forti' exceptionis, q̃ elidit & magis inhæret obligationi uel actioni. ar. ff. de e. acep. l. exce. §. rei ãt.

3 ¶ Restat nunc uidere duo circa hoc. †Primũ est, ꝙ ꝑdicta uera essent, si solõ fuisset' facta ipsi principali creditori. s. Andreæ uel ei' hæredibus, seu uerò eius ꝓcuratori habenti ad hoc mãdatũ sufficiens. ut l. uerò procuratori. ff. de sol. & l. solutã. e. tit. uidendũ est ergo inspecto mãdato huius Nico. aut fuerit sufficiens ad recipiẽdũ. Et br̃ cũ in eo ꝯtineat̃ ad exigendũ &c. Nõ uideo, ꝙ dubiũ possit **b** hic fieri; nisi qa exigere est ab inuito extorquere; & sic vr̃, ꝙ ñ potuerit recipere a spõte solnẽte. ar. ff. de leg. 3. l. 11. §. si rẽ. Sed ꝯ̃riũ est uerũ; qa illud uerbũ importat ẽt spontaneã solutionẽ, ut no. gl. C. de fur. l. falsus. & ibi p Cy. maxime qñ apponit̃ cũ adiuncto. s. ad agendũ & exigendũ, ut fuit hic. & no. p Bar. in l. hoc iur. ff. de sol. & l. nõ solũ. sol. mat. Præterea constituens nõ contẽtus ꝑdicto uerbo adiunxit, & ad solõnem recipiendũ, qđ uerbũ aliqđ dẽt importare. s. de sponte soluente, si ꝑcedens uerbũ exigendum hoc non importaret. l. si qñ. de leg. j. Et notandũ ꝙ dicta uerba ponunt̃ in instr̃o statim post noĩationẽ dictæ dñæ, & eãæ q̃ secũ sperabat̃, & sic apparet ꝙ intellexit de solutione fienda a d. dña rõne coniunctionis scripturæ. ar. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. cũ si.

4 ¶ †Scđo uidendũ est, qa ꝑdicta procederẽt, si appareret de uera solutione, de qua hic nõ apparet, sed solũ de ꝓmissione facta per bãcbũ. Sed rñdeo, ꝙ illa promissio loco solutionis cessit, ex quo facta fuit de mandato Terij, ut patet ex scriptura libri banchi; & sic statim fuit liberatus Terius a d. Nico. & Andrea seu hæredib' eius ipso iure, ut. ŝ. dixi. ita no. exꝑsse Bar. in l. singularia. si cer. pe. circa med. fuit. n. ista q̃dã delegatio; ergo &c. l. inter causas. §. abesse. ff. man. & de noua. l. delegare. ꝓ hoc ẽt bene facit, qđ no. Bar. ĩ fi. in l. pe. §. si uir. ff. sol. mat. Non sic dico in ꝓmissione, q̃ fecit Terius ꝓ dicta dña, ut illa loco solutionis habeat̃ & liberauit dñam; ut q̃dã dixerunt, quia non constat ex sua scriptura, ꝙ illa fuerit facta de mãdato dictæ dñæ. Et sic sequi debemus. l. fi. C. de noua. ꝙ non fuerit facta nouatio primæ obligationis; nec ꝙ prima fuerit sublata, sed noua obligatio addita fuerit primæ. Nec. n. hoc casu loquitur dictũ Bar. nec dicta iura. Sed & si ꝯ̃riũ esset, ꝙ loco solutionis cederet, tunc non liberasset dictã dñam ope exceptionis, ut ille dixit. Sed ipso iure, cũ facta fuerit ꝓ d. dña & eius noĩe, & nulla alia sub sistebat obligatio, ad quã soluẽdã fuisset facta ꝓmissio; unde sicut si dictus Terius nulla facta ꝓmissione soluisset pro dicta dña, liberasset eã ipso iure. ff. de sol. l. solutionẽ. & l. soluendo. de neg. gest. quia nulla alia erat obligatio, q̃ posset tolli; ita & mittendo pro ea, si diceremus dictã promissionẽ loco solutionis cedere, cuius ꝯ̃rium dixit ille. s. ꝙ ope exceptionis. Dico ergo ꝙ tũc est uerũ, ꝙ promissio de soluendo pro uno facta p alium loco solutionis & delegationis hr̃, qñ fuit de mandato illius, pro quo ꝓmittitur; & tunc liberat eũ ipso iure. si uero sine mãdato, tunc nõ liberat nec ipso iure nec ope exceptionis, anteq̃ sequat̃ solõ, sed nouã actionẽ accumulat, & facit ut scđs teneat̃ simul cũ primo, ut d. l. fi. C. de noua. & ita fuit hic in ꝓmissione fcã p Teriũ, sed ꝓmissio fcã p bãchũ illi Nic. bñ habuit uicẽ solõnis quo ad Teriũ; qa fcã fuit eius mandato, & sic eũ ipso iure liberauit, sed d. dñam ope exceptiõis, sicut si uere soluisset, ut patet p ꝑdicta. ¶ Nec ob. et qđ diai obstare cessionario exceptionẽ. ff. de fide. l. cũ. §. ubi nõ ob. qa loquit̃ cũ fuit fcã cessio ipsi fideiussori soluẽti, hic fcã fuit alteri nõ soluẽti. Primo nãq; casu in fideiussorẽ nõ trãsit illa cã, q̃ reducit actionẽ inutilẽ apud cedẽtẽ. s. æquitas, ne is idẽ ꝯsequat qđ nõ est in fideiussore q̃ de suo soluit, & recuperare pt̃ p actionẽ mãdati uel neg. gest. ẽt sine cessione; & sic purgatur uitium, ex quo resultat exceptio in ipsa cessione. nõ sic est cũ cedit̃ alteri, q̃ ñ soluit, ut patet ex ibi no. & facit qđ no. in l. fi. circa prin. C. de iu. do. Si ergo fuisset hic fcã cessio Terio, fateor ꝙ ualeret, & ñ obstaret exceptio. Sed qa fuit fcã alteri, nõ ualet ĩ effectu, qa exceptio obstat

5 ut dixi. †Itẽ nõ ob. ei qđ dixi ualere cessionẽ mero iure, & sic trãsisse utiles lʒ cũ exceptionis obiectu, si dicatur ꝙ imo ñ potuerũt trãsire utiles, cũ prius essent penes Teriũ ẽt cessione sibi non fcã, eo qa vr̃ emisse nomen dictæ dñæ. d. l. cũ his. & l. si dubitetur de fideiuss. ex qua emptiõe trãseũt utiles sine cessione. C. de act. & ob. Et ẽt ex eo ꝙ hẽbat obligata oĩa bona d. Andreæ ꝓ eo ꝓmiserat Nico. s. cedere actiones ꝯ dictã dñam, qa ꝓmiserat And. tatũ hr̃e sub obligatione bonorũ suorũ q̃cunq; gesta p Nic. in qua obligatione gñali ueniebat ẽt nomẽ dictæ dñæ. l. bonorũ. ff. de uer. si. ex qua hypotheca actiones cõpetunt utiles d. Terio, q̃ directa erat apud And. l. nomen. C. q̃ res pig. ob. pos. & si ita est, ꝙ utiles essent apud Teriũ, ẽt sine cessione ex dictis duabus causis nõ potuerunt trãsferri in illũ cessionariũ. iuxta no. p Ia. & Bar. in l. nõ quocũq;. §. q. gaiũ. de leg. 1. & ego uideor ꝑsupponere ꝯ̃rium dicẽdo, ꝙ ualet mero iure. Sed rñdeo, nõ est ita, qa dictũ meũ põt intelligi, q̃tũ ad exercitiũ directarũ, qđ nõ erat apud Teriũ, iõ potuit trãsferri in cessionariũ, lʒ sine effectu, & hoc respectu dẽt ualere cessio mero iure, nõ ãt dixi ualere mero iure eo qa utiles sint trãslatæ. Præterea & hic pt̃ dici nõ obstantibus q̃. ŝ. dixi. qa nõ est uerũ, ꝙ Teri' uideat̃ emisse nomẽ dictæ dñæ, cũ nõ soluerit principalr ob hoc ipsum ut nomẽ emeret, qa nõ oportuisset ꝙ se obligasset. tũc. n. bñ uideretur emisse; qa cũ do pecuniã principalr, ut aliquid habeã, est emptio, ut plenè no. ĩ l. 2. in prin. ff. si cer. pe. Sed qa se pri' obligauit & postea soluit, censetur principalr soluisse, ut se ab illa obligatione liberaret, & eã extingueret, lʒ in ꝯsequentiã ueniret, ut fieret cessio, ẽt si expresse ñ fuisset actũ. ut d. l. cũ is. & l. stichũ. §. si mandato. ff. de sol. Et iõ tex. in d. l. cũ is. dicit quodammõ q̃ est nota impropriietatis, ex qua in ꝓpria emptione nõ trãsierunt utiles sine cessione, alias frustratoria eẽt cessio, de qua ibi loquitur, nisi dicat̃ ꝙ ꝑp exercitiũ directę, qđ certe nõ magnę utilitatis est, nec esset bñ æquũ tunc; qa si obligatus ad cedendũ scđ suo cedere nõ posset exercitiũ directę repelleretur, ut dr̃ in l. stichũ. §. pe. de so. Cũ ẽt sine hoc ex dicta uenditione, & sic suo scđ utiles hr̃et, q̃ tantũdẽ ualent. Dico ergo dictũ Teriũ non hr̃e utilẽ actionẽ sine cessione ex hoc solo ꝙ emisse uidcatur nomẽ dictæ dñæ, & sic ex isto capite nõ potuit impediri trãslatio utilis in dictũ cessionariũ, licèt cũ obiectu exceptioois. Sed ex eo ꝙ habebat bona And obligata, & p ꝯñs dictã actionẽ, bñ põt dici ꝙ habeat utilẽ, ut d. l. nomẽ. Sed aduertẽdũ, qa ista diuersa ab illa q̃ oritur ex cessione. Nã illa descendit ex ꝯtu primo, ex quo descendit directa & ex illa obligatione, ex qua descẽdit directa, q̃ obligatio transit in cessionariũ. l. si in solutũ. C. de act. & ob. & plene p Bar. ĩ l. e. ti. l. 1. ĩ prin. in 2. col Nũ dico, ꝙ ipsa obligatio licet trãslata in cessionariũ pariat utilẽ, cũ semel pepererit directã, & sic dicta utilis actio sit natiua, imo est datiua, ut ibi no. p Bar. Sed dico, ꝙ lex dat eam ꝑp dictũ ꝯctũ primũ, & ꝑp obligationẽ ex eo descẽdentẽ. At utilis, q̃ cõpetit ei cui nomen est obligatũ, datur a lege nõ ꝑp ꝯctũ primũ & eius obligationẽ, sed ꝑp ꝯtractũ fm̃ pignorationis seu obligationis. Ex quo dico, ꝙ nil repugnat, ut ex dicto ꝯctu obligationis noĩs una utilis sit apud unũ & ex cessione, altera utilis sit apud alterũ, postq̃ cõpetunt ex diuersis uel ꝑp diuersas causas, qđ demonstrat̃. Quid. n. si mihi habenti nomen tuũ obligatum satisfiat a debitore meo, nonne ille cui ante satisfactionẽ cessisset ꝯtra [illegible] actionẽ, agere poterit? nulli dubium ꝙ sic, qa cessat cã q̃ ipsum ĩpediebat. s. oblr̃o mea q̃ est extincta per solõnẽ; ergo oportet dicere ꝙ cessio ualuit & trãslata fuit utilis, licet sine effectu si fcã fuit post oblr̃õnẽ ibi fcãm de noĩe, & añ satisfactionẽ; qa si non ualuisset a prin. nõ recõualesceret ex postfacto. l. qđ ab initio. de re. iur. Seq̃t ergo ꝙ una utilis fuit trãslata in cessionariũ p cessionẽ, & altera ĩ me p oblr̃ationẽ noĩs ex diuersis principiis & prima hẽbit effectũ extĩcta mea. Et sic utilis q̃ ẽ apud me ex oblr̃atione noĩs, magis habet uim hypothecariæ, quã personalis actionis. ut patet in

l. si

---

2 ¶ Cessionario. Adde do. Alexã. de Imo. in cons. 53. in ult. col. in prin. in 2. par. et Frã. Are. in cõs. 3 1[illegible]

b ¶ Extorquere. Adde idẽ per Raph. Cu. in cons. 24. in princ. 4. col.

l.si cōuenerat.ff.de pig.act.vbi,ꝙ exigit rōne dictæ vtilis remanet loco pignoris,nō sic est in eo qđ exigit uigore vtilis existēus apud cessionariū,qa illud efficit suū ꝑpetuō.Itē si habeo nomen tuū obligatū qui teneris debitori meo ex stipłone,nō possum dicere te mihi obligatū ex stip.qa illa obło nō transit in me, sed solū trāsit vtilis actio q̄ a lege dat,nō sic si actio fuisset mihi cessa,vt no.in d.l.Et sic vtilis quā hēt cessionarius quodāmō euelli,ut sic dicā deuenire directe,nō sic in illa quā habet ille, cui nomen est obligatū,qa nō est ut naturalis filia, sed ad optiua.Cōcludo ergo ꝙ licēt apud Terıū fuerit vtilis ex eo ꝙ nomen dictæ dñæ hēret obligatū,potuit tñ in illū Leonardū cessionariū transferri alia vtilis,ꝑ cessione alterius naturæ & qualitatis & ex alio descēdēs, & sic non obstāt not.in l.nō quocunq;.§.q gaiū.de lega.1. qa ibi loquunt doc.de eadē vtili,seu de eodē principio descēdēte, q̄ semel translata est in vnū per cessionē nō pōt in alterū transferri. Et sic patet ex hoc capite,nō bñ posse repelli cessionariū.s.qa vtilis in ipsum nō sit translata.Sed nec multū expediēs est ex hoc capite se defendere,qa esset ire ꝑ mēdicata suffragia,& indigeret dicta dña vt d. Terius veniret ad eā defendēdā,& denunciaret ei ꝙ nō solueret &c.cū tenēdo ea q̄ dixi ꝑ seipsam possit se defendere opponēdo excep.solutionis sibi cōpetētē absq; aliqua denūciatione,vel defensione fiēda ꝑ Teriū.Itē nō ob. ꝑdictus.l.si ex pluribus.ff.de accep. ꝑ quā vr,ꝙ cū dicta dña & Terius sit eiusdē rei & obłonis participes,solutio vera Terij liberauit dictā dñam ipso iure,sicut liberaret ꝑ dictā vt ibi,& sic nulla remāsisset penes Andreā,si nō fuisset pactū factū de cedendo, sed ꝑꝑ pactū remansit ut cedi possit Terio nō alteri cuius ꝯtrium ego.s.dixi.s.ꝙ solutio Terij nō liberauit dictā dñam ipso iure sed ope exceptionis,quia vr soluisse Terius ꝑ sua obłone,quę est diuersa ab obłone dictæ dñæ reia accessoria ꝑ iura in prin.allē.Nā dico,ꝙ lex.si ex pluribꝰ. loquit in pluribus obligatis eadē obłone & æque principaliter, ut sunt duo rei, vel duo tutores.vt l.modestinus.de solu. Sed hic diuersis spēbus obligationis,quarū vna est principalis,altera accessoria,quo casu regula illa nō militat qū soluit accessoriè obligatus,secus si principaliter.vñ nil ad ꝑpositū illa lex,sed debemꝰ recurrere ad l.s.in prin.allē. ¶ Illud aūt cōstat,ꝙ hic dici nō pōt Teriū soluisse de pecunia dictæ dñæ,qa si hoc fuisset frustra pactū apposuisset de cedenda actione ꝯ eā,ꝑ ea q̄ plenè no.in d.l.modestinus.Et hoc posito ꝑ cōstāti ꝙ soluerit de pecunia ꝑpria,nō pōt dici ꝙ talis obligatio ad cedēdū actionē q̄sitā ꝑ Teriū fuerit dictæ dñæ acq̄sita,tū qa ex re dñæ acq̄sita nō fuit,tū qa nō fuit q̄sita ad vtilitatē dictæ dñæ,quo casu aliqñ reperit ꝙ alteri ꝑ alterū acqrit actio;sed fuit acq̄sita ad vtilitatem ipsius Terij ꝯ ipsam dñam,vñ fatuū esset dicere,ꝙ ipsi dñæ ꝯ seipsam foret acq̄sita.vt l.frater a fratre.§.q̄situ.ff.de cōdi.indeb.& no.in fi.1.magnæ glo. Ex qbus patet nō hēre in hoc locū.l.vñ q̄rit.circa fi.ff.commoda. Nā ibi nō fuit acq̄sita vna actio sibijpsi ꝯ seipsum , sed alteri fuerūt acq̄sitæ duæ ad idē.s.cōmodati,& aq.l. vñ si agit vna & cōsequtur,debet alterā remittere, ne bis idē ꝯsequat.Nō ergo pōt dicta dña ex hoc defendi,ꝙ sibi sit acq̄sita actio ad cedēdū q̄sita ꝑ Teriū,& ꝙ ꝑꝑ hoc teneant hēdes Andreæ illā actionē remittere,qa imo nullo mō fuit sibi q̄sita nec acq̄ri potuit. ¶ Vera ergo defensio dictæ dñæ ꝯ dictū cessionariū est illa,quā s.dixi, clara & apertā.Prædicta uera si Terius nō reuocasset solutione,posset.n.reuocare,si vellet,qa cessio non fuit sibi facta, ꝑut ꝑmissum fuit, & tunc haberetur pro non facta.

SUMMARIA.

1 *[illegible] ex pluribus diuersimode obligatis soluens ipso iure non liberat alium.*

2 *Debitor principalis de quo cessio facta fuit alteri, potest se defendere contra cessionarium excipiendo, ꝙ est paratus satisfacere fideiussori qui iam satisfecerat principali creditori.*

CONSILIVM CLXXXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In cā q̄ vertit Lucæ inter Laurētiū asserētē se hēre iura cessa ab hędibus Andreæ Antonij ꝯ dñam Magdalenā uxorē quōdam Pieri gētilis agētē ex parte vna,& dictā dñam Magdalenā se defendētē ex altera.† Super eo de quo dubitat,an dicta cessio potuerit fieri.Et an dicta dña possit se defendere aduersus dictū cessionariū ne sibi soluere cogat ꝑ exceptionē solutionis factæ a Terio,q se obligauerat ꝑ dicta dña Nicolao burlamachi ꝑcuratori d.Andreæ. Vr mihi consideratis & ponderatis oībus, ꝙ dubium huius q̄ōnis ꝯsistat in videndo,an solutio facta per Terium liberauit dictā dñam vel nō,qa si non liberauit, potuit cedi,& dicta dña nō pt se defendere,secus si liberauerit. Et vr ꝙ nō liberauerat ꝑꝑ tria. Primò,quia d. Nicolaus non vr habuisse mandatū sufficiens ad recipiendū a sponte soluente,sed solū ad exigēdū,& sic ab inuito.ff.de leg.3.l.fideicommissaria.§.si rē. Sed certè hoc nō ob.quia illud verbū importat ēt solōnē,q̄ sponte fit.vt C.de fur.l.falsus.& ibi no.per gl.& Cyn.& plene per Bar. in l.hoc iure.ff.de solu.& solu.mat.l.nō solum.& sic perinde est ac si ipsi principali solutio facta fuisset,ex quo facta fuit vero ꝑcuratori. ff.de solut.l.vero ꝑcuratori. & l.solutā. & sic ex isto capite non ꝑhibet dicta dña se defendere. ¶ Scđō principalr vr,ꝙ nō liberauerit,qa cū d.Terius se prius obligasset ꝑ dicta dña q̄ solueret, soluēdo postea simplr censet soluisse ꝑ sua obłone dissoluēda, non ꝑ obligatione dictæ dñæ,ꝑꝑ duas regulas quas tradūt doc. in l.modestinus.ff.de solu.& C.de fideiusso.l.cū alter. Prima,quia qñ plures sunt obligati ad idē diuersis spēbus obligationis,ēt si q̄libet æque principaliter uno soluente non liberatur alter,& ideo pōt ēt ex interuallo cedi actio ꝯ alterū.ff.de admi.tut.l.si minoris actū.sed hic est hmōi; qa dicta dña erat obligata ex quasi ꝯctu.s. ex sñia.ff.de pecu. l.3.§.idē scribit. dictus verò Terius ex ꝯctu.i. ex sua ꝑmissione,q̄ sunt diuersæ species. Alia regula est,ꝙ qñ vnꝰ est obligatus principaliter,alius accessoriè, solutio illius q accessoriè est obligatus non liberat principalē,qa censet fcā nō ꝑ obligatione ipsius soluētis,& iō ēt ex interuallo si nullo interueniente pacto pōt fieri cessio ꝯ principalē.ff.mandati.l.papi. de solu.l.stichum.§.si mandato.de fideiusso.l.cū is.ꝑm Dyn.& oēs. Sed hic dicta dña erat principalis,qa ipsa fuerat ꝯdēnata, dictus verò Terius accessoriè,licet se constituisset principalē debitorē & pagatorē.vt no.in Auth.de fideiusso.§.1.de pac.l.in ꝑsonā.§.1.ad mace.l.sed iul.§.1.& §.sed si duos.non sic in pluribus æque principaliter obligatis eadē specie obligatis. In quibus vnius solutio liberat alterū ipso iure,& sic nō pōt fieri cessio ex internallo nisi interueniēte pacto.ff.de solu.l.modestinus.ff.de duo.reis.l.3.de acceptil.l.si ex pluribus. Nec.n.dicta dña & Terius pñt dici fuisse duo rei ꝑꝑ disparitatē obligationis.ut no.gl.ff.de interro. act.l.si q̄s seruū.& plene ꝑ Bar.in l.fi.de duob.reis. Sed ad ista rñdei bñ, ꝙ licēt nō liberauit ipso iure dictā dñam , liberauit tñ ope exceptionis,q̄ descendit ex illa æqtate,ne quis bis idē cōsequat, ut patet.ff.de indi.de qua re.§.1.& no.gl.in d.l.papi. ff.mā. & l.cū aliter.de fide. Constat aūt ꝙ exceptio peremptoria & rei coherens, q̄ obstat cedenti,obstat cessionario.ut not.glo.ff.de doli excep.l. apud celsum.§.si cū lrāma.ꝑ gl.& Bar.in c.si q̄s in ius de reg. iur. lib.6.vide ꝑ Dy.& ꝑ Cy.C.de compen.l.eius:vbi exceptio cōpensationis q̄ ob.cedenti obstat ēt cessionario.& ꝑ Bar.ff.de ꝑcu.l.si quis in rem.& l.qui duos.de leg.2.Item quod s. dixi.s.posse fieri cessiones ex internallo verū est.s.ipsi soluenti ad cuius utilitatem censet remansisse actio vtilis penes creditorem ēt post solutionem,cū soluenti si cedat nō obstabit exceptio , qu vñ quod erat penes cedētē purgat,cùm cedit soluenti,nō sic cū cedit alteri. vt no.in dictis legibus. Et sic patet,ꝙ nec ex isto capite dicta dña ꝑhibetur se defendere aduersus dictum cessionarium. ¶ Tertiò vr,ꝙ non fuit liberata,qa nō apparet hic de vera solutione sed solū de quadā ꝑmissione facta ꝑ banchum,nec ibi apparet ob quā cām facta fuerit,licēt ad instantiā Terij vel ꝑ Terio facta fuerit. Sed ad hoc faciliter rñdet,quia dicta ꝑmissio loco solutionis hēt postquam facta fuit ad instantiam Terij & de suo mandato, ut patet ex libro.& sic liberauit Terium ipso iure sicut si uero soluisset ēt si adhuc solutio facta non sit de iure cuiusdam delegatiōis. ff.manda.l.inter cās.§.abesse.de noua.l.delegare.& not.Bar.in l. singularia.circa medium.ff.si cer.peta.facit quod idem not.in fi. l.penul.§.si vir.ff.solu.matri.Item licet non appareat ex qua causa,præsumitur ꝙ pro ista qua erat obligatus pro dicta domina; ex quo alia non apparet.vt not. in l.triticum.ff.de uerbō.obliga. ¶ Sed vltra prædicta videtur quarto & fortius,ꝙ dicta domina non sit liberata,quia solutio quæ potest retractari per condictionem,nec ipsi soluenti nec alteri pro quo erat obligatus, prodest ff.de ꝯdi.inde.l.cum his.§.1.ff.de sol.l.qui hominem.§.si.Sed ista solutio Terij potest retractari per condict.ob.cām. Tum qa facta fuit cum certis pactis.s.de cedendo actionem contra dictam dñam,& de faciendo ratificari a d.Andrea, quæ pacta non fuerūt obseruata,& sic non competit ꝯdictio ob cām , & hoc alias fuit cōsultū. Tū qa d.Terius vr soluisse loco ꝑtij actionis cedendæ, quā censet voluisse emere.l.cū his.& l.si dubitet.de fide. vñ non

fit in cõfessum, vt ibi no. & l. si debitori. ff. de iudi. & ẽt no. in Spec. de sent. §. 2. ver. & tertia species sniæ ꝯdicit pceptũ. aliquantulũ post prin. & si missum fuit executiõi, potuit retractari executio. vt ff. qđ met. cã. l. fi. §. fi. in prin. vbi est text. expressus ꝙ si ad pceptũ iudicis non pcedente diffinitiua snia solutũ indebitũ, repetit & retractaĩ talis executio p officiũ iudicis, seu a ꝯrio imperio, sicut de facto emanauit. l. minor. 25. an. & qđ ibi no. ff. de min. Per pductionẽ ergo dicti pcepti non vĩ d. Fran. sufficienter pbasse, ꝙ solutum fuerit debitũ, qa non præceptum, sed diffinitiua snia est illa, q̃ facit de non debito debitum. l. 1. C. de condi. indeb. con iuncta d. l. ex stip. in fi. C. da sent. ¶ Scđò principaliter inducit d. Franc. conuentionẽ factã inter dictã dñam & dictũ Franc. da soluendo, q̃ sitr nõ vĩ sufficere, qa vt ex dictis testiũ inductorũ ad eã pbandam apparet, dictæ partes non fuerunt pñtes, imo inter absentes facta fuit dicta pmissio, & sic nõ põt dici stipłoña valla ta. vt l. 1. ff. de verb. obli. in prin. Vñ non nascebaĩ actio. Præterea nullua recepit p dicto Fran. ergo &c. vt no. in l. illud. C. de sacro san. eccla. & l. consensu. da actio. & obl. Illi. n. mediatores nõ erãt pcuratores Fran. nec dñt se eius noĩe recepisse. Præterea obstat statutum castri Anglari, ꝙ mulier nõ põt se obligare sine certa solennitate. Cũ ergo d. Franciscus alia non inducat ad pbãdum debitum, vĩ ꝙ cõdemnari debeat. Non. n. in hoc iudicio allegauit d. Franc. debitũ gabellæ, vel pp fraudem gabellæ, si. n. hoc fecisset, & pduxisset instrũm ꝯtus celebrati p dictam dñam, & dixisset eam non soluisse gabellam, nec notificasset dictum ꝯtum gabellarijs, tunc eoipso fuisset fundata sua intentio, nisi dicta dña probasset se soluisse, & retulisse gabellario ĩ. mensem fm formam statuti, iuxta no. in l. hoc iure. ff. de uerb. obli. p Bart. in l. 2. C. de iure emphi. per Cy. & per Inn. in c. super his. de accusa. Hoc autẽ nõ fecit, sed solũ se fundauit in dicto pcepto & pmissiona q̃ potuerunt fieri super oĩno indebito, nec de se inducunt debitũ, ergo fundata est intentio dictæ dñæ asserentis se soluisse indebitũ, & sine cã. ¶ Sed his non obstantibus ꝯrũ vĩ verius, quare dictum pceptum a quo non fuit appellatum induxit debitũ in casu isto, pp statutum pdictum sub rubr. da qõnibus a 25. lib. ĩ. quod permittit pcedi ẽt per viam præcepti, ut patet ibi dum dicit snia vel pcepto &c. & pp ordinamenta gabellarum producta quæ permittunt ꝙ de facto compellatur, & datinaatur quis ad soluendũ gabellam, ut patet in vlt. c. contento in actis. & idem est intelligendum de oĩbus ptinentibus ad gabellam, ut de poena, quã quis incurreret pp fraudatam gabellam, qa idem est iudicium de cõnexis seu de pertinentibus. ff. de edẽ. l. si quis ex argentarijs. §. rõne. in fi. & quod no. C. de sen. l. cum eorum. per Bar. & C. vbi cau. fi ca. l. cum uandente. Quicquid. n. sit de iure cõi, ex forma tñ dicto rũ statutorũ pcedi potuit, & tale pceptum habuit vim sniæ, ex quo factũ fuit cã cognita, quod ex eo patet, qa iudex partes audiuit, & assignauit terminũ ad faciẽdũ defensiones suas dictæ dñę, p qđ apparet se fidẽ adhibuisse d. Fran. de his q̃ petebat, qđ facere potuit virtute dicti statuti solo iuro interueniẽte, maximè qa se fundabat Fran. in negatiua dicendo, ꝙ illa dña nõ soluerat gabellã, nec retulerat ꝯtũ. ĩ. mensem, put debat, nec negabat ꝯtum fuisse a dicta dña celebratum, vnde satis erat fundata intentio d. Fran. ex quo per dictam dñam non pbaĩ ꝯrium, vt s. dixi. Ad qđ pbandum fuit assignatus terminus dictæ dñæ, in quo cõsistit causæ cognitio, iuxta no. p Cy. C. de iudi. l. pperandum. §. & si qdem. Item in dicta termini assignatione parte & iudice pñte dicta dña consensit, & soluere pmisit, si defensiones suas non faceret, q̃ pmissio sufficiens fuit ad ipsam postea cõpellendã, p ea q̃ no. Bart. in l. videamus. §. deferre. ff. de in litem iuran. q. dicit, ꝙ si pars defert parti iurm in litem corã iudice, licet hoc non ptineat ad partem, si tñ dicit se velle condemnari in eo ꝙ iurabitur, hoc sufficit ad cõdẽnationẽ. facit. l. si conuenerit. ff. de re iudi. eodem mõ sufficit hic, vbi non requiriĩ snĩa diffinitiua ad compellendum de facto soluere post lapsum termini. ¶ † Nec obst. statutum ꝙ mulier non possit se obligare, qa illud debet intelligi da noua & uoluntaria oblõna, sed hic facta fuit ista super veteri oblõne, q̃ descendebat ex statuto de gabellis soluendis uel puniendis fraudãtib', quam oblonem potuit mulier incurrere. ff. de rebus eorum. l. 2. & qđ no. in l. certi iuris. C. loca. p Cy. in 4. q. facit quod no. in l. si quis in tantã. C. vnda vi. de pdigo, q põt per delictum obligari, licèt non p ꝯtum, hoc aũt debitũ præcedẽs eoipso pbatur, ꝙ ĩ. terminum non fecit defensiona suas, ista ergo pmissio tanq̃ accessoria ad pristinam oblonẽ valet. Et idẽ dici põt de secunda, de qua testes deposuit, quasi habuerit vim cuiusdã ꝯstituti facti sup pcedenti dubio efficaci, quod potuit fieri inter absentes & sine stipłoua interueniẽta nuncio, vt fuerũt dicti testes. l. q. aũt. §. fi. cũ l. sa. ff. da ꝯsti. pecu. Præterea d. Fran. allegando dictũ pceptum vĩ ẽt allegasse cãm gabellæ cõiectã in eo, q̃ cã inducit & facit debitũ, si non pbatur ꝯrium, vt s. dixi. ¶ † Ad pdicta facit qđ not. Inno. in c. 2. da in integ. rest. post mediũ in gl. q̃ incipit. vĩ, ubi dicit ꝙ pceptũ iudicia in his, q̃ pertinent ad eius officium, transit in rem iudicatam [a] post decem dies, qa debet ei pareri. ut no. in c. ad aures. de tẽpo. ordi. & dicit ẽt ꝙ solutũ virtute talis pcepti non repetiĩ p cõdictionẽ Idebitũ, qđ satis bene facit ad ppositũ, qa in hac cã ptinebat ad officiũ iudicia hoc pceptũ facere, tũ qa erat ĩ. 25. lib. aũ qa erat cã gabellaria. Facit ẽt ad pdicta qđ no. p gl. & doc. in l. 1. in fi. de pto. stip. qui dicũt, ꝙ interlocutoria nõ reuocaĩ, postq̃ fuit executioni mãdata. vnde posito ꝙ hoc pceptũ non posset dici diffinitiua snĩa sed interlocutoria, nõ põt retractari. Nec obst. l. fi. §. fi. ff. qđ met. can. qa ibi loquiĩ de iure cõi, quo nõ põt procedi de facto p viã pcepti, hic sic, vt dixi. vnde ibi nõ facit debitum nec hẽt vim diffinitiuæ, hic sic. ¶ Ex quibus concludiĩ partes iudicis esse in absoluendo dictũ Franci. a petitia par dictam dominam victum uictori in expensia condemnando. Imputet. n. sibi dicta domina, cur non petijt mitti ad consilium sapientis, si de dicto præcepto sentiebat se grauari fm formam statuti.

> [a] In rem iudicatã. Et quandò pceptum habeat uim sniæ diffinitiuæ. uid Alex. in cõ s. 292. inc. uisis actis cãæ agitatæ. in pen. col. uer. ad hoc etiam. quod no. 1 a.uo. H. F.

S V M M A R I A.

1. *Statuto stante ꝙ causa infra certum tempus terminetur, an si post terminetur teneat talis declaratio.*
2. *Statutum præfigens terminum, si dirigat uerba in iudicem, quod sit post terminum ualet, & ibi de opinione Ricardi, qui tenet contra alios. & 3.*
3. *Legis sensus contrarius non est assumendus, quando alteri legi contradiceret, uel ipsam corrigeret.*

CONSILIVM CLXXXIIII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ † Vĩ dicendum, ꝙ dicta declaratio non teneat. Primò, qa pmissum vno tpe cẽsaĩ alio tpe prohibitũ. ff. de leg. 3. l. statuliberũ. §. stichũ. de lib. agno. l. 1. §. si mulier. cõiuncto in prin. C. da appel. auth. hodie. sicut eꝯ. de leg. 3. l. pĩ filiũ. §. fundũ. Declaratio argo pdicta facta post mensem tanq̃ facta ꝯ prohibitionem statuti, vĩ nulla. C. de leg. l. non dubiũ. ¶ Scđò ad idẽ. Forma tradita a iure non minus est saruanda, q̃ tradita ab hoie; sed ista est exacta diligentia seruanda, & si ꝯ fiat nõ tenet. vt in c. cũ dilecta. da rescrip. ff. mã. l. diligenter. Ad hoc tradita est forma ad cãm p reformationem, ꝙ ĩ. mensem expediaĩ, ergo &c. facit. c. qa p p. de elec. ¶ Tertiò ad idẽ, qa quotiens sunt substãtialia alicuius act', vno deficiente totũ deficit. ff. de transac. l. cum hi. §. si prætor. 1. q. 1. c. detrahe. C. de sen. l. prolã. de re iudi. c. fi. lib. 6. ¶ † Quartò vĩ hæc nõ determinari per gl. ordi. in cla. 1. de inrepa. super uerbo inhibentes. quasi post multam argumentationẽ dat regulã, ꝙ quotiens p legẽ aliquã nouã daĩ iudici aliqua iurisdictio sub certo mõ & forma, quã iurisdõnem illa priua non hẽbat, quicqd fit illa forma non seruata est ipso iure nullũ. allegat de elec. c. proui da. lib. 6. Sed officialas mercantiæ non hẽt iurisdõnem ordinariã super causis recursuũ, nisi quatenus eis daĩ per leges speciales, seu reformationes, & in proposito datur sub certo mõ & forma, s. ꝙ ĩ. mensem expediant, igitur &c. ¶ † Quintò & ultimò vĩ terminata quæstio per Ricar. malũ. in quæstione per ipsum disputata, quæ incipit. statuto canetur. cuius determinationem refert Io. and. in addi. Specu. titu. de offi. dele. §. restat. quid si statuto. & in titu. de appel. §. nunc breuiter. versi. licèt autem. qui determinauit, ꝙ si statutum mandat iudici ꝙ causam expediat infra mẽsem etiam dirigendo verba in iudicem, si expedit post non ualet qđ agitur, quia tale tempus succedit loco temporis instantiæ, quod datur a iure cõi. s. triennij post quod si causa expediatur fm communem sniam non valet quod agitur. vt l. properandũ. & ibi not. in prin. C. da iudi. & per gloss. & doct. facit. l. scire oportet. §. cõsa queni. ff. de excu. tuto. & qđ no. C. da tempo. in integ. resti. l. fi. ¶ In ꝯrium facit, quia multa fieri prohibentur, q̃ tamen facta tenent. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre furioso. qñ appellã. sit. l. 2. §. biduum. quod met. can. l. fi. in fi. Pro hoc quod no. gl. in 2. de offi. de lega. lib. 6. in fi. ubi si iudex agit aliter q̃ statuat canon, ualet. Idem not. gloss. in c. 2. de offi. ordi. super uerbo non attentent. eo. li. Nam canon prohibet excõicatũ audiri, & tamẽ si ꝯtra fit nõ est processus nullus. da exces. præ. li. 6. Itẽ quando sta-

tutú ꝓfigẽs terminũ expeditioni causæ dirigit verba ad iudicẽ, ꝙ fit post terminũ valet, licẽt iudex puniat. C. vt oẽs tã ciuiles q̃ mili. l. j. in fi. ✱ ẽm cõem sñiam doc. legistarũ. s. Iac. de Are. Old. Cy. Bar. & ꝑ Bal. q̃ oẽs concordiue r hoc tenent in d. l. ꝓperandum. in prin. ff. de iudi. a qua sñia solus Ric. Malũ. discrepauit. cuius opi. Io. An. nec improbauit, nec approbauit, sed simpl'r retulit. Vñ cũ fuerit solus, si ab authoritate arguimus, debemus seq. sñiam plurimorũ. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. & ibi not. Maxime q2 est magnus excessus; q2 ille vnus, alij q̃ plures fundant se in tex. legis; ille vero solus in sui tm̃ capitis imaginatione, dũ inq̃t tale tp̃s succedere loco tpis instãtiæ dati a iure cõi; ergo &c. in Auth. de triẽ. & semis. §. ꝯsideremus. Nã sua rõ & imaginatio posset ꝓcedere, si statutũ loqueret' eo mõ, quo ius cõe. s. dirigendo verba in ipsam instantiã; vtputa ꝙ causæ expediãtur ĩ. mensem. tunc. n. dixerũt q̃dã, inter quos fuit Ia. Bu. ꝙ ẽt post mensem ꝑt expediri vsque ad terminũ; q2 ex d. statuto nõ dẽt resultare tacita ꝓhibitio. s. ꝙ post mensem expediri non possit, cũ ꝑ eã corrigeretur. l. ꝓperandũ. § ꝑmittit vsq; ad trienniũ. Nã ꝯriũ sensum legis assumere nõ debemus, qñ esset ꝯrius alteri legi, vel ipsam corrigeret. ar. l. 2. C. de cõdi. inser. & qd' no. in l. cõuenticulam. de epi. & cle. Sed in hoc opi. Ric. est verior & cõior, ꝙ tale tp̃s statuti censetur appositũ instantiæ loco tpis legalis; q2 statutũ loq' ꝑ eundẽ modũ, ꝑ quẽ loqtur lex. s. dirigendo verba in ipsam cãm seu instantiã, & sic vr̃ recedere a tpe legali. ar. ff. de ꝑto. stipu. l. Valerianus. de arbi. ff. qualẽ. §. fi. l. loca. l. cũ in plures. §. leges. Sed qñ statutũ loqtur ꝑaliũ modũ. s. dirigendo verba ad iudicẽ; talis argumentatio non est bona: q2 separatorũ &c. ff. de min. l. pap. cauli. de calum. l. pe. Præterea posito ꝙ opi. Ric. esset vera, dẽt seruari ĩ terminis in q̃bus loqtur. s. qñ statutũ ꝓdictũ non imponit pœnã extrinsecã iudici ꝯfacienti; vt tunc videatur voluisse tacitẽ imponere pœnam annullationis actus. C. de sa. san. ec. l. nemo martyres. & qd' ibi no. Sed ĩ casu nr̃o cũ apponat pœnã extrinsecã iudici ꝯfacienti. s. mille librarũ, non censetur voluisse annullare actũ seu sñiam post secutã. Tũ q2 iste est casus sp̃alis, in quo dẽt expedire vltra mensem, cũ de iure cõi sit ꝯriũ, & ẽt aliorũ statutorum cõis Florentiæ in alijs causis; ergo &c. ff. de diuor. l. fi. & exp̃sle ꝑ Cyn. C. de legi. l. non dubiũ. in fi. in addi. Tũ q2 ista annullatio ꝯcerneret aliũ q̃ illos q̃bus imponitur pœna extrinseca. s. ipsam partẽ: ergo &c. vt not. gl. ff. de reg. iur. l. nullus vr̃ dolo. & ꝓbatur. de fal. filius. §. fi. & ꝑ Bart. plene in l. ꝑtor. in prin. ff. de ope. no. nun. Nec ob. gl. d. cle. j. de iurepa. q2 illa loqtur de illis q̃ cõcernunt modũ & formã ꝓcedendi. Sed tp̃s, ĩ. qd' actus dẽt expediri, nõ ꝯcernit nec ꝑtinet ad modũ vel formã, vt patet ex tex. ff. loca. l. si in lege. in prin. Per qd' ẽt patet rñsio ad ẽmar. & ẽt ad tertiũ, qd' loqtur de substãtialibus ꝑtinentibus ad modũ vel formã, qd' hic non est. Ad primũ vero patet rñsio ex superioribus. Præterea si apparet, ꝙ stetit ꝑ iudices seu d. officiales; q2 seq̃siti ĩ. tp̃s, ꝙ cãm expediret, nõ fecerũt, clarũ est ꝙ cũ istud tp̃s statuat' ẽt causæ, non currit, eo quia si diceremus sñiam postea latã non valere, actor ꝑderet ius suũ, nec vlterius audiret' ex forma d. reformationis. Dicendũ est, ꝙ non currit ipso iure a die interpellationis; sicut videmus in tpe app̃onis ꝓsequendæ ꝑ cuius lapsum perit instãtia & cã; q2 si stetit ꝑ iudicẽ q̃ interpellatus nõ expediuit, ipso iure nõ currit. vt in auth. itẽ si app̃one. C. de tẽp. ap. ibi dũ dicit. nullũ ꝑiudiciũ &c. qd' tenuit expressẽ gl. ĩ l. sed & ꝑ ꝑtorẽ. in prin. ff. q. ex cau. maio. & gl. Bart. in c. ex rõne. de ap. & idẽ In. & Io. An. & Ric. Malũ. in d. q. disputata. idẽ Ia. Bu. ĩ l. ꝓperãdũ. §. sin autẽ vtraq;. C. de iudi. & Bal. in d. auth. itẽ si app̃one. licet gl. ibi teneat ꝙ currit, sed restituit. idẽ Cy. ibi & Bart. & ẽt in l. arbitrio. §. dolo cuius. ff. de dolo. sed ꝑcedẽs opi. verior est ꝑꝑ illud verbũ nullũ ꝑiudiciũ positũ in tex. d. auth. & validioribus authoribus reprobat. ¶ Ex q̃bus oĩbus ꝯcludo ꝓ hac secũda parte.

S V M M A R I A.

1 *Testator qui promisit soluere legatum, potest mutare codicillos non obstante promissione.*

2 *Donatio tollens facultatem testandi quomodo viciatur.*

CONSILIVM CLXXXV.

IN Christi nomine Amen. ¶Super primo pũcto, in quo maior est vis, videnda sunt tria. † Primo, vtrũ testatõr ꝓdictus fuerit impeditus muta'e d. codicillos rõne primæ ꝓmissionis factæ ꝑ eũ d. Radæ ꝑnte, & recipiente de soluẽdo & pagãdo d. legatũ. Rñdeo non, q2 illa ꝓmissio intell'r ẽm naturã legati, sup quo facta fuit, & sic habebat in se ꝯdõnẽ, s. si in eadẽ voluntate ꝑmãserit. ff. de le. 3. l. cũ q̃s decedẽs. §. j. & expressẽ ꝑ Bar. in l. legatũ ẽ donatio. circa fi. de leg. 1. facit qd' idẽ no. in l. statuas. ff. de in. fis. facit ẽt. l. j. §. si q̃s sub ꝯdõne. ff. vt leg. no. ca. ff. de le. j. l. si legati serui noĩe. & qd' ibi no. ff. de vsur. l. si stipulatus. cũ si. † Scd̃o videndũ est, an fuerit impeditus mutare rõne donationis factæ de d. ducentis sub cõdõne, si legatũ mutaret vel reuocaret. Et dubiũ facit: q2 tũc est turpis illa ꝯdõ, & inficit donationẽ, qñ per ipsas ĩpedit' libera facultas testãdi, q̃ cõsistit solũ in instõne hr̃dis. ff. de hær. insti. l. j. §. q̃ neque. illũ. n. libi auferre directõ vel per indirectũ turpe ẽ. & de illa vr̃ loqui tex. & doc. Sed de ꝑtãte legãdi seu codicillãdi nõ sic vr̃; q2 illa. Huic cõsilio multa desunt, quæ in exemplaribus non comperimus.

S V M M A R I A.

1 *Mutuum quotuplex sit, & an confessio procuratoris de mutuo recepto, si non constet de vera numeratione, præiudicet domino. & 2. & 3.*

2 *Notarii verbis non statur de his quæ tempore instrumenti geri non properant.*

3 *Verba, dedit & tradidit, quid importent.*

4 *Expromissores quomodo teneantur ex mutuo confessato.*

CONSILIVM CLXXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ In cã q̃ vertitur Pisis int' Petrũ Magiolini petẽtẽ ex parte vna, & Gasparẽ de Calci, & socios reos cõuẽtos ex altera. † Viso ꝓcessu & duobus cõsilijs redditis ĩ cã, vno ꝓ parte actoris, altero ꝓ parte reorũ. Visis ẽt dubijs nouiter datis per cõmissariũ cãæ ꝯ cõsiliũ secũdo loco redditũ ꝓ parte reorũ, & oĩbus diligenter examinatis. Dico ꝙ presupposita determinatione doctorũ, q̃ est ꝙ in gñali mãdato dato de recipiẽdo pecuniã mutuo nõ venit, vt mãdatarius possit cõfiteri se recepisse, ꝙ d. confessio nõ nocet dño, nisi aľr constet de numeratione per testes, vel per instrũm, in quo notarius attestetur de ipsa facta in sua ꝑñtia, quã opi.✱ cõiter sequuntur oẽs, vt patet in locis alleg. per d. cõsultores. & ẽt tãgit Bar. in l. Lucius. §. tutelæ. ff. de admi. tu. vbi gl. vr̃ sonare ꝯtrariũ. reperio ẽt inter cõsilia Fed. de Se. d. opi. approbatã in cõs. 72. Sine dubio ꝓcedũt scripta, & cõsulta per ẽm cõsulentẽ nõ obstãtib. al leg. nouiter ĩ cõtrariũ. Et ꝙ scripta & cõsulta per primũ cõsultorẽ haberent locũ, si de numeratione cõstaret aľr, q̃ per cõfessionẽ antianorũ, qd' tñ nõ est hic, vt oñdã. Pro quorũ euidẽtia, ne ꝓcedamus in æquoco, ꝑtermittẽda sunt q̃ tradũt gl. nr̃æ, & doc. ꝑ d. l. 2. in fi. ff. si cer. pe. sic ꝙ quatuor sunt sp̃es mutui. Nã quoddã est mutuũ mere naturale, qd' est cũ fit de meo tuũ. vt l. 2. §. appellata. si cer. pe. vt si numero tibi pecuniã meã. nã oritur actio mera ex numeratione, q̃ est actus naturalis nulla interueniẽte fictione iuris ciuilis. Quoddã est naturale, cui cooperatur ius ciuile, vt cũ interuenit numeratio, nõ tñ fit de meo tuũ verẽ, sed fictẽ, vt in casu. l. rogasti. in prin. & in duobus casibus l. singularia. e. ti. Ex eo. n. ꝙ interuenit numeratio, dr̃ naturale, quia ex numeratione nascitur actio, sed ex eo nõ fit verẽ de meo tuũ, sed fictẽ dr̃ ei cooperari ius ciuile. Quoddã est ciuile, cui cooperatur natura, vt cũ interueniat tñ ea ea nõ oritur actio, eo quia interuenit stip̃lo incõtinẽti ante vel post, quo casu orit' actio stip̃lonis, q̃ est actus ciuilis, iõ dr̃ ciuile. l. si ita. §. fi. cũ l. seq. ff. de noua. & ff. de ver. ob. l. si ita stipulatus §. Grisogonus. numeratio verõ nõ parit actionẽ, sed ĩplet stip̃lonẽ, & facit vt illa pariat; iõ nõ fit denoĩatio a numeratione, sed a stip̃lone. Quoddã est mutuũ mere ciuile, & hoc est q̃ñcũque orit' actio ex aliquo actu ciuili absq; eo ꝙ appeat aliq̃ numerationem interuenisse, vt in Chyrographo, vel stip̃lo post bieñiũ, vel ex cõfessione. Cũ ergo q̃s dat mãdatũ de recipiẽdo mutuũ, sine dubio primæ tres sp̃es cõprehẽdũtur, cũ in qualibet earum interueniat numeratio, & sic implet' intẽtio mãdãtis. Sic ergo quarta sp̃es ñ cadit, q2 ea ea nõ ĩplet' intẽtio mãdãtis. iux. no. plenẽ ꝑ Bar. ĩ fi. ff. de re iud. l. a diuo pio. §. sed sic ꝑtor. circa med. & hoc ẽ qd' voluit doctõ. in d. l. 2. in fi. si cer. pe. Nũc ad ꝓpositũ, si ĩ hoc iudicio cõstaret de numeratione facta ꝑ lr̃as cãbij aľr, q̃ ꝑ cõfessionẽ antianorũ, sine dubio cõe Pisarũ tenetur; q2 tale mutuũ cadebat in mãdato ipsorũ, licet nõ esset mere naturale, q2 ille Pet. nõ numerasset suã pecuniã, sed fecisset numerari pecuniã sibi debitã Senis vel Perusij, & sic fuisset naturale cui ius ciuile coopat'. vel ẽt potuisset esse vere naturale, si fecisset numerari suã pecuniã, quã in d. locis habuisset in manib. suorũ factorũ, & tũc ꝓcederẽt allegatã ꝑ primũ cõsultorẽ. Sed hic ñ cõstat aľr q̃ ꝑ cõfessionẽ, qd' patet. Nã ꝑ testes ñ, q2 nec fuerũt sup hoc deducti, nec de hoc fuit articulatũ nisi ꝑsumptiuẽ, vez ꝙ aliqui stipẽdiarij fuerunt cõducti, q̃ ꝑsumptio nõ est sufficiens, cum necessariõ non concludat, eo quia potuit

Dño. Ad de do Ma. Soz. in cõs. 3. ver qn to pbat circa med. in 1 parte.

tuit illis solui de alia pecunia, q̃ de pecunia Petri, vt dicit ꝯsultor, & bñ, ergo &c. l. neq; natales. & l. sub ꝓbatione. C. de ꝓbat. nõ hoc. vñ cog. Itẽ p instr̃m sibi nõ cõstat, qa cũ dicta numeratio nõ fuerit fca in pñtia notarij nec tpe cõfecti instr̃i, nõ pñt notarius de ipsa eẽ rogat⁹, nec instr̃m cõficere, vt plene no. Inn. & Ioan. and. in c. 2. de fide instr. facit qđ no. in l. 1. C. de his. instr. & in c. ha

a stę. hica. vbi glo. & doc. dñt, † q nõ credit verbis notarij de his q̃ tpe instr̃i geri nõ potuerũt. & p Inn. in c. qm̃ ꝯ falsam. de ꝓba. & p Bar. in l. sciẽdũ. de ver. obl. solũ ergo potuit esse rogat⁹ de cõfessione dictorũ antianorũ, q̃ in sua pñtia fieri potuit, & ista non sufficiũt, qa nõ cadebãt in mãdato, vt ĩ. dicã. ¶ Ex qbus patet clara rñsio ad obiecta p dñm cõmissariũ. Et primo qñ dicit, mutuauit & mutuo gratis cõcessit &c. q̃ verba, vt ipse inqt, sonãt in mutuũ naturale, sed salua reuerentia nõ est verũ. Primo, qa cũ mutuũ sit nomẽ iuris, & cõprehendat ẽt ciuile, dicta verba pñt intelligi de ciuili, vt expsse dicit Bar. in l. certi ꝯdõ. §. si nũmos. ff. si cer. pet. vbi sustinet libellũ, in quo qs dixit se mutuasse, & postea ꝓduxit instr̃m, in quo ꝯtinebat sola cõfessio & ꝓmissio, & sic nõ ꝯti-

a nebat mutuũ naturale sed ciuile, ᵃ qa de numeratione nõ ꝯstabat nisi p cõfessionẽ, de qua notarius attestabat. & dicit ipse, q pt ex hoc obtinere, qa verba libelli pñt intelligi de mutuo ciuili, & sic ꝓbatio nõ est fcã de alio mutuo q̃ fuerit i libello deducta, secus si dixisset in libello se numerasse, qa hoc verbũ nõ pt importare nisi naturale, & tũc esset fcã de alio q̃ fuerit intẽtatũ. Hoc ẽt patet ex dispu. lac. but. q̃ tenuit in fi. q istud verbũ, numerauit, pt intelligi de numeratione ẽt fcã, q̃ fit p cõuersionẽ vnius debiti in mutuũ, vñ si notarius attestat̃ me numerasse, licet testes q̃ fuerunt pñtes, dicãt nullã pecuniã interuenisse, nõ reprobat̃ instr̃m de falso, qa potuit numerari ficte s̃m legẽ sing. ĩ prin. & ita refert Bart. ibi. in l. qñ ver. summus expedit de tex. in gl. io vlt. eõl. pe. & in l. ꝓdia. de acq. pos. Si ergo verbũ, numerauit, pt intelligi de vera & de ficta numeratiõe, & sic importare mutuũ vere naturale, & mutuũ nõ vere naturale, sed ciuile nõ coopãt, ergo & verbũ, mutuauit, pt importare nõ solũ naturale, sed mere ciuile, qa sicut duplex est numeratio. s. vera & ficta, ita & duplex mutuũ. s. verũ & fictũ, verũ. s. illud naturale vel merũ vel cooꝑante fictione, & fictũ. s. illud vel mere ciuile cooperante natura, vt ĩ. dixi. verbũ ergo qđ põt importare plures spẽs & in qualibet verificat̃, nõ põt dici q restringat̃ magis ad vnã spẽm q̃ ad aliã, nisi ex adiuncto, at hæc verba, ille mutuauit & mutuo gratis cõcessit, nõ hñt aliquid adiũctũ p qđ significet mutuũ mere naturale, sed potius oppositũ, qa statim declarãdo se narrat q̃liter mutuauit. s. mittendo lr̃as cãbij &c. & sic patet, q̃ i ei⁹ pñtia nõ fuit fcã numeratio, quo solo casu eẽt mere naturale. Itẽ de numeratione fcã p lr̃as cãbij nec attestat, nec attestari potuit, vt ĩ. dixi. Igit̃ seq̃t, q illa verba, numerauit & mutuauit &c. debẽt itelligi eo mõ, quo melius & sanius intelligi pñt & resolui hoc mõ, q dicti antiani cõfessi fuerũt illum mutuasse & numerasse p lr̃as cãbij, & sic isto mõ mutuauit & mutuo gratis cõcessit. s. put dicti antiani asserũt i pñtia mei notarij, de qua sola assertione potuit notarius esse rogat⁹, aľs dixisset falsum. & q talis expositio possit & debeat fieri, patet ex no. in si. in d.

3 l. ꝓdia. circa fi. ff. de acq. pos. vbi dicit Bart. † q illa verba, dedit & tradidit, qñ res nõ erat pñs, exponũt̃. s. Inian cõcessit de tradendo, vt l. 2. C. de acq. pos. Verba. n. sp̃ sunt saluãda & intelligẽda ẽt impropriẽ, s̃m q requirit subiecta materia. ff. si cer. pet. l. si tibi pecuniã. q̃ bñ facit ad ꝓpositũ, maxime ad euitãdũ ꝯrietatẽ & crimẽ q̃ resultarẽt hic, si de naturali mutuo itelligeret̃, cũm de illo nullo pacto attestari potuerit, ut ĩ. dixi. Itẽ dũ notarius postea subdit, renũtiãdo exceptioni corã me nõ habitorũ &c. voluit illud idem dicere, qđ ĩ. dixi, ve3 q licet in eius pñtia dicti florẽni nõ fuerint habiti &c. tñ illi exceptioni renũciauit q. d. qa licet nõ fuerint ibi habiti, fuerũt tñ habiti alibi, vt ĩ. dixerat. Nõ aũt vult p hoc dicere q corã eo fuerint habiti, nã tũc sibi ipsi ꝯtrari⁹, dũ ĩ. dixit, q p lr̃as cãbij & sic nõ corã se. Debẽt ergo verba sequẽtia exponi, vt ꝯcordẽt eũ pcedẽtibus, cũ ex adiũctis declarent̃ verba dubia. l. si seruus plurim. §. fi. de leg. 1. De hoc aũt qđ alibi fuerint habiti, nõ fecit nec facere potuit d. notari⁹ aľr fidẽ, q̃ p dictã cõfessionẽ, cui nõ stat̃ i ꝑiudiciũ cõis Pisarũ, nec aľr de ipsa fuit i hac cã facta fides p testes, qđ fieri poterat & obtinuisset actor. ¶ Itẽ nõ obs. qđ ait cõmissari⁹, aliud eẽ simplicẽ ꝯfessionẽ, aliud cõfiteri habuisse per talẽ modũ, sicut aliud est stipulari 10. aliud stipulari x. in melle. l. si q̃s ita. de ser. p qđ vĩ velle, q licet nõ debeat stari cõfessioni ꝓcuratoris, qñ ꝯfitet̃ simplr̃ se habuisse cẽtũ mutuo, quo casu loquat̃

dictũ Bar. ĩ d. l. a. ĩ fi. ff. si cer. pet. bñ tñ debet stari, si cõfitet̃ se habuisse p talẽ modũ. s. lr̃as cãbij. Sed salua pace, eadẽ vel maior rõ est nõ credẽdi vel stãdi dictæ cõfessioni i hoc scđo casu, q̃ i prio. Si. n. ñ credit, qñ attestat̃ se recepisse p seipsũ, vt i prio casu, multominus qñ p aliũ, vt ĩ scđo, qa magis credẽdũ ẽ sibi de facto suo, q̃ de alieno. l. q̃ro. ĩ fi. ff. de ædil. edic. cũ. n. dñt se recepisse p lr̃as cãbij Senis & Perusij, attestant̃ se recepisse p iterpositã ꝑsonã tã ex pte dãtis, q̃ recipiẽtis, de quo min⁹ ẽ credẽdũ, q̃ si dicerẽt q p seipsos. ¶ Nec ob. l. si stipulat⁹ fuero. 10. ĩ melle. qa ibi poterat valere stipl̃o de 10. simplr̃ fcã, ergo ẽt valet si stiplõ. 10. ĩ melle. Sed hic nõ poterat valere cõfessio de recepto simplr̃ fcã s̃m dictã doctri. doc. ergo nec receptio fcã p talẽ modũ, qa vbi nõ pt dari substãtia, nec accidẽs. ff. de ac. emp. l. si seru⁹. §. si modus. ¶ Per hoc ẽt patet nõ ob. qđ subdit allegãs. s. q Pet. mutuauit naturalr̃ faciẽdo more mercãtili &c. Certe hoc eẽt verũ, si de numeratiõe fcã Senis vel Perusij cõstaret aľr, q̃ p dictã cõfessionẽ, sed nõ cõstat, iõ nõ pt dici q mutuauerit, qa paria sunt nõ mutuasse, vel de mutuo nõ apparere eo mõ quo debet appere. l. duo sunt titij. de tes. tu. l. rutilia. de cõtrahẽ. em. Per hæc ẽt patet ñ obstare qđ subdit allegãs; q hic notari⁹ attestat̃ de mutuo iã facto, ergo q̃ dicit, cõtrariũ ꝓbet. ut no. ĩ l. si ex cautiõe. C. de nõ nu. pec. Ego dico q nõ attestatur de mutuo, sed de cõfessiõe mutui resoluẽdo verba notarij eo mõ quo debẽt resolui, vt ĩ. dixi. & sic nõ ob. contrariũ, qa ꝓcedit qñ ipse principalis cõfitet̃, vel ꝓcu. hñs ad hoc mãdatum, quo casu lapso biẽnio stat̃ cõfessiõi nisi cõtrarium ꝓbet̃. Itẽ ꝓcedit qñ notari⁹ attestat̃ de numeratione fcã i sui pñtia, & tũc statim ꝑiudicat, sed hic nõ attestat̃ de hoc, sed de cõfessiõe antianorũ ut dixi, ad quã ipsi nõ habuerũt mãdatũ nisi reciperẽt pecuniã, & potuit eẽ q nõ receperunt, cum de ipa aľr non cõstat, vt dixi. Pro hoc ẽt pt nõ obstare, q instr̃m narratiuũ eorũ q̃ tunc tpe cõfecti instr̃i geri nõ potuerunt, facit fidẽ iter pñtes. vt l. optimã. de ꝯhẽ. stipu. ar. facit eor. sed absenti q̃ nõ cõsentit instr̃o nõ ꝑiudicat. vt dicit Bar. in l. sciẽdũ. de ver. obl. indistincte. sed hic tractatur de ꝑiudicio cõis Pisarũ, qđ nõ fuit pñs nec cõsensit tali instr̃o narratiuo, igit̃ &c. nõ .n. dedit sup hoc mãdatũ nisi appareat de numeratiõe p aliũ modũ doc. Notari⁹. n. iste nõ solum de numeratione fcã Pisis, Senis, vł Perusij, nõ attestatur nec attestari potuit, sed nec ẽt de trãsmissiõe lr̃arum cãbij, qa illa trãsmissio nõ fuit fcã i sui pñtia, solum ergo cẽsetur attestari de cõcessione antianorum circa oĩa p̃dicta, q̃ i sui pñtia fieri potuit, & verisile est q fcã fuerit ex ordine gestæ rei. Eodẽ mõ rñdetur ad id qđ subditur p allegãtẽ, q ꝓbata ẽ versio i utilitatẽ cõis Pisarum, qa dico q dicta sua ꝓcederẽt, si de receptiõe cõstaret aľr, q̃ p dictã cõfessionẽ, tunc. n. sufficeret assertio antianorum, qđ cõuertissẽt i utilitatẽ cõis Pisarum, postq̃ habuerunt mãdatum expssum de recipiẽdo mutuũ, ut dicit Bar. i l. ciuitas. Cui⁹ dictum sic debet itelligi, ut dicit expsse prim⁹ cõsultor, q nimo teneretur cõe Pisarum, ẽt si i ei⁹ utilitatẽ ñ fuisset versum, & imputaretur sibi cur tale mãdatum dedit. vt est text. i l. liberto. ĩ prin. ff. de neg. gest. & p Inn. ĩ c. q q̃busdã. de fide. Nec est sẽt hẽda dr̃ia iter fœneratitium creditorẽ, & nõ fœneratitiũ, qa illa ꝓcedit, cum administrator nõ hẽt expssum mãdatum, si bñ inspiciãtur dicta doct. i locis alleg. p eũ, tunc. n. tractaretur de obligãdo cõe pp versionẽ, sed cum hẽt mãdatum & tractatur de obligãdo cõe pp mãdatum, sicut fuit hic, hoc solum ĩspicitur, an mãdatario fcã fuerit vera numeratio, de quã debet cõstare aľr. q̃ per suã cõfessionẽ, & cõstito de hoc obligatur ẽt si nõ sit uersum. Sed hic nõ cõstat aľr, ergo rõe mãdati nõ obligatur cõe Pisarum. Itẽ pp solã uersionẽ aľr nõ obligatur, qa illa nõ ẽ necessariõ ꝓbata, cum stipẽdiarijs illis potuerit aliunde solui, q̃ de pecunia Petri p̃dicti, nec ẽt est ꝓbata uersio p cõiecturas, de qb⁹ ĩ l. fi. ff. de exer. qa tunc ꝓcederet illud, qñ antiani non habuissent expssum mãdatũ de recipiẽdo mutuum, quo casu cẽsetur hẽre tacitum rõe administrationis gñalis reipublicæ eis commissæ ad oĩa expedientia. tunc ergo si ꝓbaretur numeratio eis fcã, adhuc eẽt necesse ꝓbare uersionẽ, & hic est casus ĩl. ciuitas. & talis uersio ꝓbaretur tunc p dictas coniecturas, sed i casu nr̃o non est ꝓbata numeratio, nisi per eorum confessionẽ, vñ non est recurrendum ad dictas coniecturas. Conclusiue ergo loquẽdo, si ꝓbaretur eis numeratio fcã aliter, q̃ per eorum confessionem, ex quo hẽbãt expssum mãdatũ de recipiẽdo mutuum, nullo mõ ꝓbãda eẽt uersio, nec uerẽ. nec p coniecturas, ut d. l. liberto. de neg. ge. & in. l d. c. q q̃busdã. sed si nõ habuissent mãdatum expssum, tunc sufficeret ꝓbare per cõiecturas. d. l. fi. de exerci. Verum qa dicta numeratio non est ꝓbata

a ¶ Ciuile. An autem agens ex mutuo na turali & ꝓbans ciui le obtinea re d. vide. vide Bal ĩ consi. 190. in 2. parte.

ta aῖt, nō cēsēt nec ꝑsumi ex ois fcā, ex quo eis nō credit; ergo nō pt ꝓbari versio pecuniæ, q̄ nūerata nō ꝑsumit. & ꝑ hoc tollunt oia allegata p dñm cōmissariū, & p3 ēt i ō obstāte qđ ipe subdit, vt3 q i mādato istorū antianor. cedebat, ut posset hoc mutuū ciuile ɔneī p p illa, vñcūq; & quōcūq; & p quccūq; modū &c. & p alia sup qbuscūq; factis &c. certe nētib' ad libertatē &c. certe dico, q̄ ēt si dicta verba nō fuissēt apposita, sed simplr q possent recipe mutuo, venisset hoc mutuū p lfas cābij, dūmō de solone fcā p dictas lfas ɔstaret, qa nō ē simplr mutuū ciuile, sed naturale cut nā coo pat. Sed qa nō ɔstat aῖr, dicta ɔfessio & ꝓmissio cōstituūt mutuū mere ciuile, qđ nō cadit i dicto mādato ex nullis verbis i eo appositis, qa p ipm nō ɔsequebat cōe Pisarū suū īētū, ad qđ numeratio erat necessaria, nō verba, & sic nō fuit necesse dicere q̄ ꝓfat' cōmissari' dixit i fcā margine suarū allegationū. Bñ ergo & subtilr cōsideravit fcā ɔsultor ea q erāt necessaria & superflua omisit, si bñ īspiciat qcqđ dñs cōmissarius dicat. ¶ Itē nō ob. q illi obligauerūt se pricipalr, & sic vīr teneri, licet cōe Pisarū nō teneat. p ea q no. Bar. i l. hi q. i ff. d' fide. Nā vt appet ea legib' quas allegat, dēm. ēt dēt itelligi, qñ ille q pricipalr se obligat, p alio ꝓmitit plus ipe, vl qā, seu loco, qa durius pt obligari q ille q ē verus pricipalis, ut l. sed & ceteruri, ff. de ɔsti. pecu. sed qñ ꝓmittit plus re nō valet, ɔtenus ē ultra, casus ē eo. ti. l. hactenus. §. fi. & sō est buius euidēs, qa se obligat ad id qđ alius dēt, si ergo alius dēt cētū & ipe ꝓmittat ducēta, deficit suba eis q ꝓmittit i cētū q non debent, ergo &c. l. si sic. §. j. de le. j. & remanet ꝓmissio illius sine cā vltra cētū, ergo ē inefficax. l. i. §. circa de dol. ex cep. Si ergo nō v3 quatenus ꝓmittit plus q̄ pricipalis dēat, igr si nihil dēt, i nihil lū v3 ar. ff. de tribu. l. illud. §. min'. & cui plus q p l. fal. l. j. §. hæc verba. Nec ob. gl. q dicit i d. l. hacten'. q quatenus ē plus, vn donare, & v3 hodie, qa illud cū scietur ꝓmitut, sed hic nō sic, qa dicti expromissores credebāt pisaros antianos hēre mādatū & cōe Pisarū teneri, & cōtēplatiōe obłonis dicti cōis ꝓmiserūt, vt p3 ex plurib' verbis illius, & sic nō itēdebāt donare, sed repetere a d. cōi qđ ꝓsumii. l. cū aurū. ff. de sol. & ff. de ꝓba. l. cū de idebito. Itē nō ob. si dicat, licet cōe Pisarū nō obligaret ex d. cōfessiōe & ꝓmissione antianorū, saltē obligaban d. antiani, vt d. l. ciuitas. ff. si cer. peta. Igr d. oblō expromissorū pt valere i q accessoria illi'. Sed rñdeo q l. ciuitas, loqt qñ ɔstat r nerationē fuisse factā administratorib' & nō cōstat eo vertisse i vtilitatē reipubl. et, vñ ne creditor remaneat i dāno, cōcedit illud, sed hic r ō ɔstat, ni si p cōfessionē & ꝓmissionē, & possibile est, q fcā nō fuit. vñ cū ipsi se obligauerint administratorio nnie reipublicæ, vt p3 ex verbis istri finno officio nō tōt, cū illud eēt oīnō necessariū. C. qđ cū eo. l. j. ff. eo. ti. l. post mortē. & no. i l. plautius. ff. de ꝓc. p gl. qa nō seqt illud absurdū, q certū sit p hoc creditorē remanere i dāno, imputet ergo sibi cur de d. cōfessiōe & ꝓmissiōe cōfidit, nec aῖr de nūeratiōe cōstare fecit, vel docuit, eū quo scire debat illā nō sufficere ad obligādū cōe Pisarū. ¶ Cōcludit ergo ex pdictis oibus, q cōe Pisarū nō est obligatū ex d. cōfessiōe & ꝓmissione antianorū ex quo aῖr de nūeratiōe nō cōstat, & q pns nec tales expromissores q se obligauerūt cōtēplatiōe obłonis d. cōis, & sic illa ruēte & ista ruit & simplr sic ɔcta, & sm cōsultorē bene & perfecte locutū fuisse, dictaq; primi cōsultoris pcederet, si de numeratiōe aliter cōstaret; & qa ista sufficere pnto, super alijs punctis me non intromitto.

a ¶ Couerte da. Ad materiā uide quæ hūr p Lud. ro. in singu. suo. 463. ubi refert se ad hoc consuluisse qđ cōsul est in nr. suorum consi. 409. in ver. qua ad tertiū.

b ¶ Præfati. Ad huius consilij materiā uide olno. Cor. in ɔs. 287. inci. tota. l 4. parte. & cōdē Pau. ɔ 20 ɔ 190.

S U M M A R I A.

1 *Legatum si fiat de certo fundo, ut fiat capella de fructibus, dato executore non pōt prælatus ecclesiæ, in qua debet cōstrui capella, petere fundū sib' agi ari.*

2 *Executores conscientiæ quando aliquid committitur, an moneda sit quæstio, quomodo fructus fuerint bene consumpti.*

3 *Ratio administratorum fienda est prælato, cui debet restitui quod super est de fructib' ut, non ep scepe.*

CONSILIVM CLXXXVII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Sup prio qō to rñdeo, q dictis fres nō pñt cogere d. fidei cōmissarios ad relaxādū eis dictas duas petias terrarū, qa testōr nō reliqt eas fribus, sed ꝓ dote capellæ, vt ex fructib' earū co nef, fulciat, & augmētet ēt. Et constat, q relicta ad aliquē certū & determinatū vsū piū, si pñi i illū couerti, n sūt i aliū couertēda, a nisi de Inia sūmi pōtificis, vt i ille qa cōtigit. de relt. do. & ff. d' vsu fru. le. l. lega. & ibi plenē no. p Ilar. & p Bal. i l. si qs ad declinādū de epi. & cle. i 3. col. Sed si dictæ petiæ terrarū assignarent d. fratribus, vt ipi perciperēt, tūc aut petiū ut ipis i suas necessitates couertāt, & tūc fieret ɔ iura. & dicta, qa eēt couersio i aliū usū q deputauerit testōr. Aut hoc petiīt, vt exequant volūtatē defuncti, & tūc nō pñt, qa cū defunctus ad hoc deputauerit executores ipsis exitētibus & volētibus & valētibus exeq, nō pt alius se itromittere, cū testamētarij ꝓferant ltimis & danuis. C. de epi. & cle. l. nulli. post pri. & i priorū religiōū dūtaxat succedit fcd i. vt i auth. ibi posita. & ext. de test. c. nos qđē. & c. tua nos. Dicti nāq; executores cēsent hic deputati nō solū ad cōstruedū capellā, sed ēt ad regendū eā, qnousq; ipsi viuāt & ad ornādū & niaq successiuis tpibus requirūt. qđ p3, qa dixit, & ad dicta faciedū &c. & sic refert ad oia superiora. ff. de leg. j. l. talis scriptura. i fi. de reb. dub. l fi. † Et sic colendo, q ad dictos executores ptinet locare d. terras & pēsiones recipe, & eas i necessitate d. capellæ couertere, ꝓut testōr disposuit, & sm eorū bonā cōsciētiā. vt d. l. nulli. post pri. C. de epis. & cle. nō pt eis referri qō, q male couertāt, cū ex quo ipsorū cōsciæ relinqt e a iure, vt d. l. nulli. ɔiūcto eo qđ no. l. c. statutū. §. assessorē. de rescr. li. 6. vñ si vr eis ornāda certo mō, nō pñt fres ɔdicere p ea q ibi no. Bal. ¶ † Sup scdo q̄ito rñ dicedū, q ꝓfati executores dēant reddere rōnē hēdi, qa solus īteresse vr, eo q si qd minus expēsū est de ducētis florenis i d. capella, venit eis restituēdū. Et idē eē vr de redditibus dictarū terrarū, ut d. l. luci'. §. ante. In 3rū, q reddēda sit rō epō. vt i cle. de testa. q quentus minus expēsū ē i cōstructiōe pdicta, vr distribuēdū i aliā piā cām arbitrio, ut d. l. nulli. Nā i a. de arc. tenuit, q si certa q̄titas relicta fuit ꝓ icertis & male ablatis, & nō reperiantur, residuū dēt distribui in aliū piū u sū arbitrio epi, vt refert Bal. in l. si qs ad declinādā i 4. col. ver. q ro testōr. Io. an. i addi. Spe. ti. de isti. edi. §. nūc uerō aliqua. circa me. sup uerbo sote factis. ita si certa q̄titas relicta fit ꝓ cōstructiōe capellæ, & tota nō fit necessaria. Sed q rō reddēda sit dictis fribus vr ꝓbari, qa ecclia i qua dicta ꝓfēa fcā ē, ptinet ad eos, ergo &c. vt i cle. qa cōtingit. de reli. do. uer. illi autē ubi, seu alijs qbus subsunt &c. & qđ no. Pau. de Lea. i d. cle. j. de testa. ¶ Bi istā ultimā ptē puto uerā, qa qcqđ minus expēsū ē i ædificatiōe d. capellæ, q testōr disposuerit, & qcqđ minus expēdet i eis ornatu uel necessitatibus q sint redditus dictarū terrarū, dēt couerti i necessitates dictorū fratrū, put i ti. no. Bar. i li. 2. minoricarū. dis. 5. q incipit. qñq; reliquunt fribus res mobiles & c. i fi. determinat, q si aliqđ relinqt ecclīæ fratrū minorū ꝓ fabrica, si fabrica nō idiget tāta pecunia, residuū distribui dēt i alias necessitates dictorū pauperū. Idē ergo i eo qđ relinqt ꝓ cōstructiōe capellæ i ecclia dictorū uel fratrū fratrū mēdicātiū, q ēi suadet rō, qa dicti fres sustinēt onera dictæ capellæ, ergo sustinere debēt cōmoda. ut i c. q sentit. de re. iur. li. 6. qđ i ea offerēt deuotiōe fidelib ptineret ad eos, ar. ff. de ann. leg. l. gaiū. & qđ ibi no. & qđ no. i l. ɔ itat. ff. de vsufr. ergo hæc q̄titas oblata sibi ꝓ suis necessitatibus, ɔtenus necessitas i minet, dēs ad eos ptinere, qa eqns hoc e q sit ad extraneos. ar. de cōdi. & demō. l. q cōdō. ¶ Nec ob. l. lucius. §. a re. de leg. 2. qa ibi nō fuberat alia ꝓsona vl locus, i cui' vtilitatē dicta distributio dēat fieri, sō restitutū hēdi, hic sic. Itē ibi cā pia, ob quā reliquebat, n cōcerñebat aiam, put ibi cōcernit, sed corpus seu cadauer, iō qten' supflū ē reddi hēdi ne pdat. Hic aūt dēt distribui, qa nō pdit i quōcūq; distribuat ꝓ aīa & pot' i fres q i alios. Seqt ergo q eis reddēda sit rō, cū eorū intersit. p ea q no i. Cy. i l. id qđ pau' ib'. §. 9. q de epi. & cle. & i Spe. de istr. edi. §. nūc uero aliqua. uer. sed an simplex cōmissarius. ¶ Ex qb' p3 rñsio ad tertiū q̄itū, q epo Lucano nō tñs reddere rōnē, cu ea q agere dēnt, cōcernāt ecclīā dictorū fratrū, i qua d. Eps nullā hēt iurisdōnē, & sic fi ob. cle. j. de testa. q loqt, cū executio fieda est ɔ. iurisdōnē Epi, qđ nō hic ē, qa locus exēptus eqparat loco extra diœcesim. 18 q. 2. c. lu minoso. & no. i c. ut autē. de cōsu. li. 6. & i cle. quis. de for. cōpe.

S V M M A R I A.

1 *Maritus qui pro misit cautam uxorem facere de dote antequam reciperet ad, non potest ipsa en dotem exigere nisi prius promissum adimpleat.*

2 *Cautela pulchra quomodo possit dici cautio præstari contra exulum. Casu si dotis a dotium domino.*

CONSILIVM CLXXXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Præfati ꝓmissores ꝓmiserūt, cū dotē reciperēt facere instrm ꝓmissionis & cōfessiōis, talr q de iure valeat, ut p3 in fi. Instri nisi ergo sic faciāt dotē petere nō pñt, qa frustra petit debitū, q qđ dēt nō impēdit. ff. de ædil. edic. l. ꝓdiles. §. fi. & qđ no. i c. j. de mu. peti. per gl. Nec ob. q matrimoniū sit cōsummatum, & q uir sustinet onera, ergo debeat hēre dotem, licēt illud non fiat, nec fieri possit. C. de iure do. l. ꝓ oneribus.

tus,qđ ꝓmiſsio dotis a patris mulieris facta vr̃ nõ ſolũ facta ſub ſpe ꝙ maritus ſuſtineret onera, ſed ẽt ſub ſpe ꝙ ipſam ſecuraret a ó ualido p ꝑdictos & p gerentes noo debent decipi.C.de pac.l. ſi qs in cõſcribendo.circa mediũ.ff.de arb.l.3.§.1.de inſtitu.l.ſed ſi pupillus.§.ſed ſi alias.de exercí.l.1.§.magiſtrũ.cõmo.l.in cõmo dato.§.ſicut.in fine.Forte ſi ſciuiſſet d. dña dotẽ ꝑdictã non poſſe ſecurari p ꝑdictos non ꝯtxiſſet mr̃imoniũ cũ ꝑdicto, uel dotẽ nõ ꝓmiſiſſet,& licet ex defectu ꝑdictæ ꝓmiſsionis mr̃imoniũ nõ irritet,ꝓmiſsio tñ dotis nõ ſortiet effectũ.Nec ẽ inꝯueniẽs, ꝙ mr̃imoniũ teneat,& dos non ſoluat,cũ mr̃imoniũ poſſet eſſe ſine dote,licet nõ ecõuerſo.C.de do.ante nup.l.fi.& ſicut ſi uir ñ ſubiret onera mr̃imonij,dotẽ petere nõ poſſet.ff.de doli.exce.l.ſi.in prin. ita & ſi nõ ſubijt onera,q̃ a prin.deuenerunt in pacto & cõuentione quorũ cõtẽplatione dos fuit ꝓmiſſa. Nec ob.ti.C.ne fide.do. den.ubi ſatiſdatio a uiro inuito exigi nõ põt, qa illud eſt uerũ qñ a princip.nõ deuenit in pacto,alr̃s ĩputet maritus q recipit ꝓmiſſionẽ dotis ſub hac ꝯditiõe vel mõ ut ſecuraret,qa nõ põt ea petere,niſi ſeruet ꝓmiſſa,licet ſi eſſet ſoluta ſorte ad hoc cogi nõ poſſet,ſed multotiens cõſulit alicui p modũ retentionis, & ñ petitionis.l.ſi tu area.in fi.ff.de cõd.indeb.ꝑdicta cõfirmant.ff. de fideiu. l.3.

2 ¶ † Nunc eſt uidendũ an ꝑdicti poſsint ſe obligare taliter ꝙ ualeat.Br̃ in hoc alr̃s cõſulens reperi hunc modũ aduerſus illũ titu. ne fideiu.do.den.ſ.ꝙ ille q vult ꝓmittere dotẽ ꝓ marito, ꝓmittat eã nõ ſimul cũ marito,nec de mãdato mariti,ſed ſeparatı ab eo ex ſua ꝓpria liberalitate & uoluntate tanq̃ principalis debitor ad maiorẽ cautelã.Nã ille titu.loquit̃ qñ fideiuſſor uel alius interceſſor data marito,& ſic ſe obligat mandato mariti,ut patet ex rub. tunc.n. ſequit ꝯtẽdia inter maritũ & cõiugẽ pp̃ q̃ emanauit illa ꝓhibitio, ut patet in l.1.in tit. qa vir quodã mõ cogit eſſe ſeruus illi quẽ dedit in fideiuſſorẽ,cũ ſibi ſit obligatus act.mandati,& poſsit ab eo quotidie obiurgari & ĩpugnari ꝙ dñs tenet in obligatiõe,& ꝙ faciat eũ liberari.l.quintus.ff. mãdati. Sed ſi aliqs ſine mandato mari expreſſo,uel tacito qđ reſultet ex ꝑſentia mariti.ff.manda.l.qui patit.ſe oblig.r ad reſtitutionẽ dotis, nõ uideo quare teneat obligatio ; qa nõ põt dici datus a marito,nc aliqua ꝯtẽdia orit̃ inter cõiuges,qa cũ ipſe non poſsit ĩproperare marito, ex quo ſine ei' mandato ꝓmiſit, & potuiſſet ẽt marito inuito hoc facere.l. ſi ꝓ te.ff. man. nec ẽt maritus põt ĩproperare vxori, & ſic ceſſant uerba & cõſilium ti.ſeu ꝓhibitionis,ergo &c.l.adigere.§.quis.ff.de iure p. dicant ergo ꝑdicti cũ ſe obligabunt, ſe hoc facere non ꝑcibus nec mãdato mariti,ſed a ſeipſis ſcientes ſe nõ teneri. Potuerũt tñ repetere pactio.nego.geſt.ff.de neg. geſt.l.fideiuſſor. & d.l.ſi ꝓ te a ꝯ no ſenſu.ſecus ſi maritus ꝓhiberet vt ibi.Quis.n.dubitat,ꝙ ſi marito ꝓhibente aliqs ſe obligaret ad dotẽ,teneret obligatio,qa ceſſaret iõ dicti ti.ergo & eo ignorãte, qa ſiſr ceſſat, licet. n. haberet hoc ſcđo caſu maritũ obligatũ actio.neg.ge.nõ primo,tñ ꝑter voluntatẽ ſuã habet eũ obligatũ,vñ nõ eſt de quo poſsit ĩproperare marito,uł ſibi obiurgare,anteqũ ꝓ eo ſoluat, ſed poti' ĩputet ſibi, non ſic eſt qñ mandato mariti, quo caſu ex obiurgatione & ĩproperatione fideiuſſoris ſequit ĩproperatio inter coniuges,q̃ eſt perfidia,ergo &c. Põt ẽt dici,ꝙ talis obligatio firmetur iure,quicqd dicat Bar.in l.ſi qs ꝓ eo.ff.de fideiuſ.qa ꝓhibitio dicti tit. non dirigit ad fideiuſſores,ſed ad uirũ,non.n.dicit,ꝙ nõ intercedat, ſed ꝙ non dentur,& ſic non põt dici ꝙ tales ꝓmiſſores faciant ꝯ ꝓhibitionem legis,& ſi peccent mortaliter,ꝓut dicit Bar.licẽt.n.hoc poſsit dici in marito qui dat, tñ in eo qui dat non , ergo cũ poſsit ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ,ſeruandũ erit.

3 ¶ Concludo ergo ꝙ prædicti ſe obligent ſeparatim a marito , & tanquam principales expromiſſores, & dicant ſe facere ſine mandato & precibus mariti,& iurent non uenire contra,& renuncient illi titu. quibus concurrentibus puto eos efficaciter obligari &c.

S V M M A R I A.

1 *Legatarius,cui legatum relinquitur ſi ab hæredibus tertius non petierit ꝙ tenetur ei debet,non conſequitur legatum niſi caueat ꝙ tertius non petet etiam ꝙ ... tertius iam remiſerit.*

2 *Cautio quando conſi pienda ſit ne legatarius uideat̃ factũ alienum promittere.*

CONSILIVM CLXXXIX.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Videtur dicẽdũ,ꝙ d.dña Narda non teneat̃ cauere . Primò quia d. Bartolomeus litẽ nondũ mouit ſuꝑ dotem,tñ licet minet̃ ſe uelle mouere,nõ vr̃ hæc cã ſufficiẽs, ut d.dña cogat̃ cauere,qa pñt eſſe miſericordiæ eluſoriæ.ff.ſi cui plus q̃ p l.fal.l. hæc aũt.in prin.vbi vr̃.caſus.

1 ¶ Scđò, qa iſtud legatũ fuit factũ ob hanc cãm.ſ.qa Bartholo.liberauit Matthæũ &c. Sed poſito ꝙ cã iſta eſſet falſa,tñ vr̃ legatũ non uitiari,niſi probet̃ teſtatricẽ alias legaturã hoc nõ fuiſſe,qđ non ꝯſtat,ergo &c.ff.de ꝯdi.& dem.l. cũ tale. §.falſam.& l.demonſtratio.§.qđ aũt iuris.C.de fal.cum l.1. in fi. Tertiò qa d.cã ſi bñ inſpiciat̃ vr̃ referri ſolũ ad conſenſum Mat. non ad actũ legandi.dicit.n.& ſi d. Matthæus promiſit & conſenſit &c.& hoc iõ &c.referant̃ ad immediatè ꝑcedentia, ꝓut ex contextu ſcripturæ vñr referenda,inducunt cãm condõnẽ uel modũ in conſenſu & obligatione mariti. ſ.dicti Matthei non in legato. Sed legatũ poterat fieri ſine conſenſu d.Matthei; ergo tanq̃ purũ & ſine aliquo mõ uel condõne uel cã vr̃ ꝑſtandũ ſine aliqua cautione.ff.de cõd.& demon.l.1.in prin.ibi.aut ſi nihil &c. Quartò, qa ñ põt d.dña ꝓmittere factũ alienũ.l.ſtip. illa.in prin.ff. de uer. obli.ergo nõ debet arctari ad ĩpoſsibile.l.obtinuit.de cõd.& demon. ¶ His non obſtantibus ꝯtrũ dico,ꝙ iſta dña Narda debet cauere,ꝙ dictus Bar.non petet dotẽ,alr̃s.ſ.legatũ reſtituet. Nã intentio teſtatricis fuit,ꝙ hæres eius non haberet vtrũq; ſoluere.ſ. dotẽ & legatũ.qđ patet,qa ſecũdò fecit legatũ, ꝙ dos erat remiſſa, vñ noluit hæredẽ duplici onere vexari.l.titia.§.q oita.ff.de leg.2. Et iõ qa intentio teſtatricis,q̃ ex uerbis colligit, ꝑcipuè ſeruanda eſt.l.fideicõmiſſaria.§.ſi quis certã.ff.de leg.3.licẽt verba fuerint ꝓlata p modũ cãæ,tñ habent cãæ conditionis,uel modi.ſ.ſi ille vel vt ille dotẽ non petierit,uel nõ petant,ut patet ex tex. & gl. dicit.§.ſi qs certã.Ex quo ſequit,ꝙ d.dña non poteſt petere legatũ,niſi caueat ꝙ modus implebit̃,alr̃s reſtitueret legatũ.l. qbus diebus.§.fi.ff.de cõd.& demon.l.ſi inſulã.§.fi.ff.loca.de leg.3.l.ſi tibi legatũ.cũ ſimi. ¶ Itẽ eſt caſus de hoc in fi.in l.pater.& l.2.circa prin.ff.de dote præleg.ubi marit', cui dos eſt prælegata a ſocero eius patre,non põt petere legatũ niſi caueat defendendo hæredes ab vxore uel econtra,qa intentio legãtis fuit,ut dos ſemel' ſolueret,& nõ bis,& iõ cũ alia ſit pſona q̃ põt petere p actionẽ de dote ab illa q̃ p actionẽ ex teſtõ qcũq; ipſarũ petat , debet cauere,ꝙ alius non petet.Nec ob.in ꝯtrũ alleg.Nã in l.hæc aũt ſi cui plus q̃ p l.fal.in prin. non cõſtabat illum q minabat̃ litẽ mouere ius aliqđ hr̃e,iõ minæ reputant eluſoriæ,niſi litẽ realiter moueri, ſecus eſt qñ conſtat ꝙ habet ius , ut d.l.2. & l.ſi pater. de do.ꝑle. Sed in caſu nr̃o ꝯſtat,ꝙ d.Bar.habet ius petendi partẽ dotis maternæ de iure cõi loquor,niſi eã remiſerit,ergo eius minæ non reputãt̃ eluſoriæ, quinimo ſi non minaret̃ idem eſſet poſtq̃ ꝯſtat ꝙ habet ius petendi ſi non remiſit,uel remiſsio eſt nulla, cũ intentio fuerit teſtatricis ꝙ dictæ remiſsioni ſtetur oĩno , imo ita demũ intendit legare,ſi nullo mõ petat,ergo &c. Itẽ non ob.§. falſam.ĩmo facit ꝓ,dũ dicit ꝙ cã q̃ coheret legato,reputatur finalis, & eius defectus uitiat indiſtinctè,ut ẽt no.Bar.in d.§.qđ aũt iuris. Sed iſta reputatur cohærere,ſicut cã obligatoria cũ ex uerbis manifeſto appareat,ꝙ noluit dotẽ bis ſolui , dũ relinquit de ſumma dotis &c. uel fuit ei' intentio,ꝙ reſiduũ dotis remaneret penes hæredẽ.ſ.filiũ ſcđi mr̃imonij, & illud qđ ex dicta dote ptinebat ad filiũ primi,reliqt eius ſorori , võ ꝙ recepit ipſa ſoror ceoſet recipere ipſe Bar.ergo &c.Item non ob.ꝙ dicta uerba.& hoc ideo &c.referuntur ad conſenſum matthei duntaxat , quia non eſt uerum , immo ad oĩa præcedentia.ff.de reb.dub.l.fi.& quod ibi not.de leg.1.talis ſcriptura.& patet ex ſuperioribus dum ſub infraſcriptis conditionibus &c. in plurali. poſtea verò exprimit illam , quando ibit ad maritum,unde niſi uerba illa.& ideo &c.facerent, ut non eſſet niſi una conditio,& ſic nõ uerificaretur illa pluralitas.ff. de opti. leg.l.1.ad trebel.l.fi.de teſti.ubi numerus.

2 † Item no. obſt. ultima ratio , qoia poteſt promittere ſe facturam & curaturam & ualebit.l. inter ſtipulantem.ff. de uerbo. obli. Item poteſt obligare ſe ad reſtituendum ſi contra fiat, quia hoc non eſt factum alienum, ut dicta.l.quibus diebus.§.fi. de condi. & demon. Item ſi dicatur quid proderit iſta cautio ſi remiſsio facta fuit per . Bartholomeum,uel ad quid eſt neceſſaria, cum hæres poſsit eum agentem repellere. Reſpondeo, quia forte nõ eſt ualida , & intentio teſtatricis fuit , quòd ei oĩno ſtetur uel propter ſumptus & expenſas litis.ff.rem ratã habe. ſi ſine.§.marcellus. & §. cum autem. & qđ no.in l.non ſolum.ff.de rei. ven.Item ſi dicatur, ꝙ legatum habet paratam executionem, ſicut ſententia,ergo talis executio non poteſt opponi.Rñdeo ĩmo qa non contradicit executioni , ut l. neſennius.§.fi.ff.de re iudi.ſol.mat.l.ex diuerſo.de iureiurã.ſi duo.§. qs iurauerit.§.marcellus. ¶ Et ſic ꝯcludo dictã cautionẽ ꝑſtandã.

S V M M A R I A.

1 *Dotis conſeruanda & reſtituenda mulieri per tertium,pulchra hic habentur cautela.*

tela, non obst. titu. C. ne fideius. do. dentur.

2 *Iuramentum præstitum contra legem inducere peccatum, qualiter intelligatur, & de opin. Bar. super hoc.*

3 *Promissio de restituenda dote mulieri & eius hæredibus præterquam filiis secundi matrimonii an mittetur propter illam exceptionem.*

Exceptis an debeat fieri restitutio euueniente casu.

CONSILIVM CXC.

a ¶Cum tẽpore. Vide eidẽ Pau. s in consi. 18º. & qđ ibi d. Cum fuit.

1 a IN Christi nomine Amen. ¶† Cum tpe' tractus mr̃imonij qdã Tertius extraneus ꝓmiserit mulieri, ꝙ qñ dos mariti solueretur se obligaret eidẽ ad eius restitutioẽ, q̃ritur. qs modus sit tenendus, ut idẽ extraneus se efficaciter obliget ad dictã restõnẽ io casum restituẽdę dotis, nõ obstãte titu. C. ne fideius. do. den. Ad qđ rñdeo, ꝙ gl. in l. j. eo. ti. vr̃ approbare hunc modũ, vcʒ ꝙ ille extraneus nõ obliget se accessoriè tanq̃ fideiussor, uel ꝯstitutor, uel mãdator, sed æque principl'r cum marito. s. recipiẽdo dotẽ solus, uel unà cũ marito. Et qlibet se obliget ĩsolidum tanq̃ duo rei debẽdi. ꝓ opi. vr̃ eẽ casus in l. fi. C. de do. cau. nõ nu. Itẽ vr̃ casus in l. 2. ne fide. do. den. in eo, dum dicit satisdõnẽ nullã uel mãdatum ꝓ dote exigẽda, uel a marito, uel a matre eius, uel ab hoibus q dotẽ suscipiunt. quorum uerborum sensus pt̃ eẽ duplex: Primus, ꝙ nec a marito dum ipse suscẽpit, nec a mr̃e uł alia ꝑsona q̃ dotẽ susciperet, dari pt̃ satisdõ .i. fideiussor de dote exigẽda; & ſm istum sequitur ꝙ mater mariti uel alia ꝑsona q̃ dotẽ susciperet, bñ obligaĩ ad restituẽdum; qa ñ accessoriè obligatur, sed principl'r. fideiussor uerò datus ab eis nõ obligaĩ, sicut nec datus a marito; qa ille accessoriè obligareĩ, qđ ꝓhibet ille tit. ꝙ ãt ipsa mater uel alius suscipiẽs dotẽ obligeĩ; patet ibi dum dicit. ꝓ dote exigẽda; & sic innuit ꝙ ab eis pt̃ exigi. Est ergo casus ibi de eo qđ dicit gl. in l. j. e. ti. ſm dictum intellectũ; licet illa gl. uideaĩ illã. l. allegare in ꝯtrariũ. Sed pt̃ dari alius sensus illis uerbis ſm quẽ esset ibi casus in cõtrarium. vñ ꝙ neq; mr̃ mariti, uel alia ꝑsona, q̃ dotẽ suscipit, pt̃ se obligare ad eandẽ restituẽdã. Sed iste sensus nõ est bonus. Primò, qa nõ cõuenit l'æ. Nã ibi cõiungitur maritus cũ matre uel alia ꝑsona suscipiente dotẽ. Si ergo uellet dicere, ꝙ satisdõ .i. ꝓmissio matris uel extranei eẽt nulla, sil'r diceret ꝙ ꝓmissio mariti, q dotẽ susciperet, eẽt nulla; qa qñ una determinatio determinat plura determinabilia, pariter ipsa determinat. ff. de vul. & pupi. l. iã hoc iure. Sed hoc ẽ falsum, quia maritus sine dubio obligatur recipiẽdo dotẽ, ẽt si expresse ñ se obliget, C. de rei uxo. act. ꝑ totum. ergo dictus intellectus esset absurdus, nõ ergo tenendus, sed ꝑcedẽs. Scđo dictus intellectus ẽ cõtra d. l. fi. C. de do. cau. ubi mr̃ & aliæ coniunctæ ꝑsonæ possint obligari ꝓ dote restituenda, qñ ipsæ recipiunt dotẽ, quinimo ſm Bar. in l. si cõstante. in prin. in j. q. prin. q. 7. & in §. quot. ẽt si nõ reciperẽt, quia in eis cessat cã ꝑdiæ. s. in d. l. 2. Tenendo ſm intellectum supradictum diceret oppositũ, qđ ẽt qñ reciperet, nõ obligaretur, & sic dictus intellectus tanq̃ legi & rõni cõtrarius nõ est tenendus, sed primus, ſm quẽ est ibi casus qđ dixi. q̃ ẽt opi. tenet Bar. simpl'r in d. l. fi. dicendo in fi. ꝙ in dote pñt cõstitui duo rei, licet nõ possit interuenire fideiussor per illã l. Itẽ Bal. ibi. & in l. j. C. ne fide do. den. in qbus expresse hoc firmat sine quacunque dubitatione. Nec reperio aliquid, qđ cõtradicat huic sniæ, nisi dictũ Bar. ĩ d. l. si cõstante. §. quotiẽs. ubi intelligit illud uerũ, in personis cõiunctis marito, non in extraneis. Sed ista restrictio est ex 2 presse cõtra tex. in d. l. fi. dum dicit. Iõq; personæ &c. & sic gñal'r vult, ꝙ nõ solũ cõiunctæ personæ, de quibus. s̃. dixerat, sed ẽt oẽs aliæ q̃ dotẽ suscepisse cõscribuntur, obligãtur, sed hñt exceptionẽ nõ nu. dotis. ĩ. tpa sicut maritus. Idem patet exp̃sè in d. l. 2. ne fide. do. den. dũ dicit, uel ab hoibus &c. Et sic gñaliter loquitur de quibuscunq; suscipientibus dotem unà cũ marito, uel sine ẽt extraneis. Præterea cõiunctæ personæ nõ solũ principl'r, sed ẽt fideiussorio noie pñt se obligare, & ẽt si dotem nõ suscipiunt, si rõnẽ Bar. attendamus, quia in eis cessat rõ perfidiæ; ergo &c. l. adigere. §. quis. de iure pa. Aliquid ergo plus dẽnt operari illa duo. s. ꝙ principl'r se obliget, & ꝙ dotem suscipiãt, ut. s. faciãt ẽt extraneũ efficaciter obligari, pp ergo uerba Bar. in d. §. quotiens. nõ debemus recedere ab authoritate gl. in d. l. j. q̃ est talia & tãta, nec a testibus qui vñr ita exp̃sse vr̃ dicere maxime cõcurrẽte authoritate eiusdẽ Bar. in d. l. fi. & ẽt Bal. in dictis duobus locis. & ẽt maximè, quia ipse Bar. dubitauit de hoc passo in d. l. si constante. in prin. Communis etiam usus uidetur approbare hanc opi. Cõcludo ergo in casu isto, ꝙ pecunia soluatur illi extraneo ꝑ̃sente marito & cõsentiente, & ita dicatur expresse in instrumento, ita ꝙ notarius attestet de numeratiõe nõ de ꝯfessione tñ. Et subdat hoc acto & expresse ꝯuento inter partes ꝑ̃dictas ꝑ solennẽ stipulationẽ, ut qlibet ex ꝑ̃dictis sit insolidũ principal'r obligatus ad restitutionẽ dictæ dotis in oẽm casum dotis restituendæ tanq̃ duo rei debendi tã re q̃ uerbis. Põt. n. hoc fieri. ut l. eadẽ. in princ. ff. de duo. reis. & ibi expresse ꝑ Bar. Nã pecunia numerata illi extraneo cẽsebiĩ numerata marito, & cuilibet insolidũ, postq̃ de uoluntate mariti, & postq̃ fuit hoc actũ ꝙ insolidũ teneaĩ re, vt ibi no. ꝑ Bar. & n̄ fiet trãsfusio obligationi, q̃ re ꝯ̃hitur in illã q̃ uerbis, licet ꝯtinenti interuenerit stipulatio ꝑ. l. si ita stipulatus. §. fi. cũ. l. sequẽ. ff. de noua. postq̃ fuerit actũ exp̃sse ꝯ̃rũ. s. ꝙ vterq; remaneat tã re q̃ uerbis insolidũ obligatus. iuxta no. in l. certi cõditio. §. qñ. ff. si cer. pet. Vnde si cõueniret obligatione, q̃ re ꝯ̃hitur, non poterit allegare se intercessorẽ, qa ꝑ illã non constituitur nisi principalis obligatio. ¶ Itẽ dicat dictus extraneus se hoc facere ꝓ executione primæ suæ ꝓmissionis, q̃ fecit de obligando se ad restitutionẽ cũ dos soluet. Et hoc iõ dico, qa si illa ꝓmissio fuit ualida, reddit ẽt ualidã ꝓmissionẽ, q̃ fiet ꝓ ipsius executione. ff. de act. emp. l. si q a seruũ. vbi ꝓmissio de hæreditate viuẽtis reddiĩ ualida rõne ꝑ̃cedenti cõtractus & obligationis ualide, q̃ tñ de ꝑ se ualida non esset. C. de pac. l. fi. & ibi no. Qđ aũt sit illa ualida vr̃ ꝓbari, qa forte cõtemplatione ipsius mulier ꝯtraxit mr̃imoniũ, qđ forte al's ꝯtracturа non fuisset, & sic vr̃ fuisse qdã cõtractus inoiatus, s. ꝯtraho ut te obliges. Ex quo secuto ĩplemẽto datur actio l. iurisgen. uer. & ideo ff. de pac. Et sic nõ ob. gl. in l. 1. C. ne fide. do. den. q̃ dicit post prin. qđ ẽt ante cõtractũ mr̃imonii nõ põt dari fideiussor, qa iste non fideiussit. sed ꝓmisit se obligare, & pp expromissionẽ mulier contraxit, al's nõ cõtractura, vñ non debet decipi. q̃re vr̃ sufficere ad tollendũ dicto extraneo exceptionẽ orientẽ ex illo tit. C. ad velleia. l. si sine. de pac. si qs in cõscribendo. ibi. & contrahentes decipere &c. ff. de arbi. l. 3. §. 1. de exerci. sed & si pupillus. §. sed si alias. de exerci. l. 1. §. magistrũ. Hoc aũt ꝑ̃sumo io dubio, ꝙ al's nõ fuisset cõtractura, nisi sub spe illius ꝓmissionis tanq̃ cã inhæreas ꝑ̃sumitur finalis. l. cũ tale. §. falsam. de ꝯdi. & dem. Propterea si extraneus ꝓmittere mulieri decẽ aio donandi, si contrahet mr̃imoniũ cũ titio, sine dubio ualeret, qa sub ꝑ̃miis ꝓmissis ab extraneo põt induci ad cõtrahendũ l. titio. §. 1. ff. de condi. & demon. de condi. insti. l. vter ex fratribus. licet marito non. l. si ita stipulatus fuero. §. fi. de uer. obl. & no. e. ti. l. titia. ꝑ Bar. Iõ ergo si ꝓmisit se obligare ad restitutionẽ dotis, si mulier contrahet non esset absurdũ dicere ꝙ ubicunq; fideiussio de dote restituenda est cã mr̃imonii contrahendi, ꝙ al's cõtractũ non fuisset, cesset ille titu. ne fide. do. den. Cũ tñ mr̃imonia fauorabilia sint, & publicæ utile est ea nõ impediri, si ꝓmissio illius tituli ẽt ob publicã vtilitatẽ emanasset, tñ foret cã impediendi mr̃imonium non debet hr̃e locum, ne qđ ob publicam vtilitatẽ &c. tendat ad noxã, & quia maior utilitas ꝑ̃ponderat minori, & maius bonum minori bono. C. de pac. cõuen. l. hac lege. in tex. & gl. q̃ bñ facit ad ꝓpositum, sicut maior æquitas minori æqtati. ff. de fur. l. si seruus. §. qd uero. Sed maius bonũ est, ꝙ mr̃imonia fiant, q̃ ꝙ seruetĩ dispositio illi' tituli, & ipsa mr̃imonia ĩpediant, & hoc pp replẽdã liberis ciuitatẽ. ff. so. ma. l. 1. Præsumo aũt eã nõ fuisse al's cõtracturã, qñ eũq; an mr̃imoniũ cõtractũ noluit ꝓmissionẽ ab extraneo, q se obligabit ꝓ dote, melius tñ esset si appareret expresse ex instr̃o talis ꝓmissionis. ¶ † Itẽ & tertio apponaĩ iurm̃ dicti extranei de obseruando oĩa q̃ ꝓmittit, & de non opponendo aliquam exceptionẽ maxiè ex illo titulo, ꝙ iuramentum sine dubio valet, & est seruandũ, quia põt seruari sine pctõ, ergo &c. extra de iureiu. c. cũ contingat. qcquid dicat Bart. * in l. si qs ꝓ eo. ff. de fide. * Cuius dñt cõiter reprobaĩ a modernis, & cõtra ipm a plurib' excellẽtib' viris scio cõsultũ. Nã fundamentũ Bar. ꝙ ille q facit ꝯ ꝓhibitionẽ legis, peccat mortal'r, tũc est verũ, qñ ꝓhibet aliqd in fauorẽ alterius q̃ ꝓhibiti, uel qñ id qđ ꝓhibeĩ est de gñe turpiũ, vel tendit in alterius noxã. Sed qñ ꝓhibitio sit merè in fauorẽ ꝓhibiti, puta ꝙ mulier uel minor non ꝯ̃hat sine consensu consanguineorũ, dico ꝙ faciens ꝯ non peccat mortal'r, qa tunc ꝓhibitio facta in eius fauorẽ pareĩ odiũ, qđ nõ est dicẽdũ. ff. de leg. l. nulla. ad carb. l. 3. §. cãæ. solũ ergo operaĩ ꝓhibitio, qa reddit ꝯ̃ctũ & obligationẽ nullã, si expedit eis ꝙ sint nulla, sed si expediret, ꝙ ualeret, nõ reddiĩ ꝯtractus nullus, ut si aliq̃ sibi obligaret. C. de ꝓcu. l. nõ eo minus. Sicut ergo talis ꝓhibitio nõ operaĩ odiũ in hoc ꝙ reddat actũ nullũ quẽ ualeret expedit ꝓhibito, ita nec in alio ut faciunt ipsum mortaliter peccare, merũ fauorem operatur ut reddat actum nullum, si hoc expedit prohibito.

hibito. Sed ꝓhibõ d. tituli ne fideiuſ. do. den. fit in fauorẽ ꝓhibiti duntaxat principis, ergo &c. Præterea, ut alias dixi, prohibõ illa dirigit ad dantẽ .ſ. ad maritũ, & per ꝯñs ad recipientẽ tanq̃ ad correlatiuũ, ut ibi no. in fi. gl. ma. & ar. C. de indic. ui. l. fi. & de cuſ. lis. l. 1. lib. 10. Poſito ergo ꝙ illi peccauerunt mortaliter, ut dicit Bar. fideiuſſor tñ, qui dat, non peccat, q̃a prohibõ ad eũ non dirigit, ut ibi ꝑ; igit iurm̃ eũ ligat. Et ſi dicatur, ex quo mulier illicite recipit & peccat; ergo iurm̃ eũ non ligat. Rñ. ꝯñtia non eſt bona; quia iurm̃ principaliter obligat Deo, quia non illicitè recipit, ut expreſſe uidemus in ſi. q̃a licet uſurarius illicitè recipiat, & cũ pctõ, q̃a tñ q ſoluit non peccat, ſi iurat ſoluere obligat; quis põt ſine pctõ ſuare iurm̃, & iõ obligat Deo ꝑ iurm̃ q non illicitè recipit, rõne cuius oblĩonis põt uſurarius eccleſiaſtici offm̃ implorare iudicis, ut cogat ſoluere, ext. de io. iu. c. debitores. & ibi no. ꝑ doc. & ff. de ꝯd. ind. l. neratius. vñ indubitanter & intrepidè concludo ꝯ Bar. ꝙ talis fideiuſſor obligatur iurõ; ꝑ p̃dicta ſit practica ſeu cautela .ſ. ꝙ ipſi extraneo ſoluat, & ꝙ ex hoc efficaciter obliget, bñ facit. l. ſi mulieri ſoluero. ff. ad uelle. Nec ob. l. iul. ĩ prin. ff. ad mace. l. q n mace. fuit introductũ principaliter in odiũ creditoris, iõ facilius p̃ſumitur fraus, prouiſio uerò dicti tit. ne fide. do. de. principaliter in fauorẽ ꝯiugũ, ne inter eos oriaẽ ꝑfidia, iõ non ſic de facili, imo ꝑ d. modũ põt effugi dicta prohibõ, ſicut prohibitio uelleia. q ſimiliter in fauorẽ facta fuit, ut d. ll. ſi mulieri. & l. fi. C. de do. cau. Caueat tñ pars mulieris, ut faciat ꝙ d. extraneus pecuniã q recipere non tradat illo inſtanti, & corã eiſdẽ teſtibus marito, ne ex hoc p̃ſumatur fraus facta & color q̃ſitus, ſed recedat inde cũ ea & ſeparet ſe, & poſtea faciat qđ uult, & q̃to maius interuallũ imponaẽ, melius eſt, ita ꝙ idẽ teſtes non poſſint ſcire, ꝙ eadẽ pecunia fuerit tradita marito. Et ſi p̃dicta pñt fieri uno inſtrõ; poſſent ẽt fieri diuerſis inſtrĩs & ſeparatim hoc mõ, vꝫ ꝙ primo d. extraneus recipiat tantã quantitatẽ in depoſitũ a muliere, q̃ ꝑmittat reſtituere in oẽm caſum quo dos a tali marito ueniat reſtituenda & non aſ, & hoc cũ hypote. bonorũ. Deinde fiat aliud ex interuallo & corã aliis teſtibus, in quo maritus ꝯfiteaẽ ſe recepiſſe tantã quantitatẽ noĩe dotis q̃ promittat reſtituere in oẽm caſum &c. cũ hoc tñ pacto expreſſe acto, ꝙ ſi talis extraneus reſtituet tale depoſitũ eidẽ mulieri uel hæredi eius añ reſtõnem dictæ dotis, p̃fatus maritus ſit liberatus a reſtõne d. dotis. Et ſi præfatus maritus prius reſtituerit eidem mulieri d. dotem, ꝙ ſimiliter d. extraneus ſit liberatus a reſtõne d. depoſiti; & hoc ne dicta mulier bis eandẽ quantitatẽ poſſit petere a diuerſis. Itẽ ẽt in inſtrõ depoſiti apponatur, ꝙ q̃ñcunq; mulier uel eius hæredes agent ad reſtitutionẽ d. depoſiti, dẽant in actu reſtõnis eius promittere, & cauere d. extraneo uel eius hæredibus ꝙ non exegerit, nec in futurũ exiget dotẽ a marito, & ꝙ ſi ꝯriũ apparebit depoſitũ reſtituet & hoc occaſione p̃dicta. Itẽ inter ipſum extraneũ & maritũ fiat aliud inſtrm̃, prout eis placuerit pro ſecuritate dicti extranei, cũ pecuniã ipſi marito tradet. Ex his duabus partitis eligat pars mulieris q̃ uult, prouiſo ꝙ ẽt in hac ſecunda apponatur iurm̃ cũ gñali renonciatione oĩm exceptionum q̃ pñt cõpetere; & ſuper hoc placeret mihi uidere inſtrm̃ extenſum anteq̃ publicetur, ut ſi q̃d deeſſet, ſuppleretur; uel ſi aliquid eſſet ſuperfluum, remoueretur.

3 ¶ † Super eo uerò ꝙ ultimo loco q̃ritur a me, ſi p̃fatus extraneus obliget ſe ſeu promittat d. ctæ mulieri & eius hæredibus p̃terq̃ ſi hijs ſecundi mr̃imonij, utrũ dicta exceptio hẽat uitiare promiſſionẽ. Rñ. non, quinimo ipſa uitiatur, ſi ꝯtingat d. mulierẽ relinquere hæredes tã illos q̃ alios. Nã ius petendi cõpetet oĩbus ẽt illis ſi his exceptuatis, cũ in his q̃ in dando ꝯſiſtunt, non poſſit quis ſtipulando ꝓuidere quibuſdã hæredibus & quibuſdã non; imo ſtipulãdo ſibi & tali hæredi cenſet ẽt aliis ſtipulari & cõpetet actio illis quibus cõpetere noluit. ff. de uer. ob. l. ꝯtinuus. §. fi. & ibi plenè ꝑ Bar. Si uerò nõ relinqueret alios hæredes quã illos exceptuatos, eſſet forte maius dubiũ. Et iõ ꝯſulo, ꝙ ſi caſus accidat ẽt aliũ quẽcunq; cũ in illis faciat hæredẽ, & erunt illi ſecuri ꝑ d. §. fin. cũ ibi no. Et licèt ibi gl. dicat, ꝙ illi quibus ſtipulator noluit acqri, repellũtur exceptuati. Bar. tñ reprehendit, niſi eſſet caſus in quo aliis, quibus acquiri uoluit, totũ acquireretur, de quo dat exemplum, qui caſus non eſſet iſte. Nã ſtipulando dotẽ ſibi & hæredibus non põt cuiquam hæredum acquiri niſi pro hæreditaria portione; quia non in plus repñtat perſonam ſtipulantis; igitur omnibus acquireretur ẽt illis, quibus acquiri noluit, ut ibi plene no.

¶ Caſus eſt talis.

¶ Quædam mulier in teſtõ ſuo inſtituit quendam & ipſo moriẽte ſine liberis reliq̃t oĩa bona filiis Cecchi & Ptholomei ſuis ꝯ̃iis carnalibus, & ipſis non extantibus reliquit eadẽ bona filiis filiarũ dictorũ Cecchi & Ptholomei ſi extarent, & eis nõ exiſtentibus reliquit eadẽ bona quibuſdã aliis ꝯſanguineis ſuis ulterioribus ĩ gradu. Tpe aũt teſti d. Ptholomeus mortuus erat relicto uno filio, poſtea extitit caſus ſubſtõnis quo tpe extat d. filius Ptolomei & plures alij filij dicti Cecchi. Quæritur nunc, qualiter prædicti admittantur ad dicta bona, ſu io capita, uel in ſtirpes.

SVMMARIVM.

1 *Subſtituti uocati per nomen collectiuum, dicuntur uocati in ſtirpes, & non in capita, ſecus quando eſſent uocati per propr. a ſingulorũ noĩa diſtributiua.*

CONSILIVM CXCI.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Vr̃ dicẽdũ ꝙ admittanẽ ĩ ſtirpẽ, & ſic tñ hr̃e dẽat ille ſolus filius Ptholomei, q̃tũ ẽt filij Cecchi ſimul dimidiã, & iſti alterã dimidiã q̃ inter ſe diuident æqualr; cũ fuerint uocati ꝯiunctĩ ꝑ nomen collectiuũ filiis Cecchi & Ptholomei; q̃ q̃dẽ uerba reſoluunẽ in iſta .ſ. filius Cecchi & filius Ptholomei. ff. de ꝯd. & de. l. falſa. §. fi. ꝯſtat aũt, ꝙ ſi ita dixiſſet, ita uocarenẽ. ff. de uul. & pu. l. ſi pr̃. de uſuf. accr. l. ſi quis titio. Cũ. n. ſint uocati ꝑ nomẽ collectiuũ, nõ ꝑ ꝓpria noĩa ſingulorũ. Nec fuerit appoſita dictio æque. Nec dictio diſtributiua, q ſquis, quæ hñt uim expreſſiuã noĩum propriorum, & faciunt eos uocari in capita, uocabuntur in ſtirpes. ff. de hær. inſt. l. interdum. in prin. C. de imp. & ali. ſub. l. fi. cũ ibi plene no. Omnes enim filij. Hoc conſilium caret fine.

SVMMARIA.

1 *Statutum nouum ueniens ad declarationem ueteris ſic debet intelligi, ut non ſit ſuperfluum.*

Statuto induci poteſt ꝙ filij primi matrimonij priuentur dote, & maritus totum lucretur. nu. 2.

2 *Intellectus ad l. hac ed. ſtab. C. de ſecun. nup.*

3 *Statutum filios primi matrimonij dote priuans, ut mari ea lucretur, an extendatur ad dotem non traditam ſed confeſſatam ſolum.*

CONSILIVM CXCII.

1 IN Chriſti nomine Amen. ¶ † Verba appoſita in ſtatuto, nunq̃ ſic ſunt intelligẽda ut ſuperfluo appoſita ſint qñ aliquis ſanis intellr̃ aliquid importans ẽt ꝯ ius cõe põt eis dari. ff. ad muni. l. 1. §. fi. & ibi no. faciũt iura uulgaria. de le. 1. l. ſi qũ. de pri. c. ſi papa. li. 6. Nũc ad ꝓpoſitũ ſtatutũ ſub rub. qualr̃ ſuccedaẽ in dote, ponit duos caſus principales quo ad ſucceſſionẽ ſeu intentũ dotis. Primus eſt, qñ mulier p̃decedit io mr̃imonio non exiſtentibus liberis ex eodem, & tunc uult uirũ lucrari. Scđs, qñ decedit cũ liberis, & tũc uult eos ſuccedere exeluſis ẽt liberis primi mr̃imonij, de qua excluſione ĩ primo caſo nõ fecerat mẽtionẽ. Nec p̃t dici, ꝙ cẽſeaẽ repetita in eodẽ, cũ ſint appoſiti in diuerſis rõnibus uerborũ dicti caſus, & ſic ꝯ ius cõe nõ eſt appoſita d. excluſio in orõne de ꝑ ſe, ſed qualificatiue ad ſ̃m caſum, ergo &c. ſ̃m ea q̃ plene no. Bar. ff. ui bo. ra. l. p̃tor. §. cũ q; dicta. de re. du. l. fi. de le. 1. talis ſcriptura. potiſſimè q̃a nõ eſt eadẽ rõ repetitionis cũ iniuſtius ſit filios primi mariti excludi a ſcđo marito q̃ a filiis ſcđi mr̃imonij. rũ igiẽ ſint diuerſæ & ſeparatæ rõnes, diuerſæ dẽnt eſſe diſpõnes. ar. ff. ad carb. l. q̃ bonis. in prin. cũ ibi no. de mino. l. pe. de calũ. l. pe. Et hoc quo ad ſtatutũ uetus. Subdit nouũ ſtatutũ, ꝙ io caſibus ſ. d. intelligatur dos, totũ illud qđ datũ fuerit pr̃i uiri, uel cõfeſſatũ a pr̃e uiri, ꝑ dote, uel ꝓmiſſũ eidẽ, ꝑ dote; hæc additio noui ſtatuti inquantũ referẽ ad primũ caſũ, ſupflua erit, & de nihilo ſuiet, niſi ſic intelligaẽ ꝙ maritus lucreẽ dotẽ uxoris ſuæ p̃mortuæ .ſ. q̃cq̃d ab ea uel eius pr̃e datũ fuit, ꝑ dote ẽt exiſtentib' filijs primi matrim. Nam ſi mulier aliũ maritũ nõ habuiſſet uel habuiſſet, tñ ex eo liberos nõ reliquiſſet, nulla erat uel eſſe poterat dubitatio, quin totũ qđ foret datũ uel confeſſatũ aut ꝓmiſſum ꝑ dote, intelligereẽ dos. vñ

2 ꝑ iſtos caſus non oportuiſſet illa uerba apponere. † Sed ſi q̃ habuit aliũ uirũ, & ex eo reliquit liberos, dubitatio eſſe poterat. An totũ ꝙ erat datũ, cenſeretur dos. Et fuerunt antiqui aduocati Florentini qui tenuerunt ꝙ non, ſed ſolum tñ quantũ poterat dari, taliter ꝙ lucraretur ſ̃m diſpõnem illius legis. hac edictali. per id quod ibi dr̃ in uer. ſi uerò pluſquã ſtatutũ eſt &c. licèt in ueritate hoc ibi nõ dicatur .ſ. ꝙ nõ cẽſeatur dos, ſed dr̃ ꝙ non cenſetur datũ. Nec vr̃ fuiſſe probabile dcm̃ antiquorum aduocatorum; q̃a ex eo ſequerentur falſæ illationes. ¶ Pone. n. ꝙ mulier habens trecenta duoſq; filios ex primo marito, dedit illa 3 on. in dotẽ ſecũdo uiro. Certũ eſt, ꝙ dare nõ poterat in p̃iudiciũ filiorũ niſi cẽ-

tum

tū cū pacto uel ꝯdōne lucrandi. Si ergo centū duntaxat diceretur dos, & alia duceuta dican: nunq̄ fuisse dos, sequeretur ꝙ illorū ducentorū fructus nō fuerit uir scd̄s lucratus, qd̄ erit absurdum. Itē sequeretur, ꝙ si fuisset apposituū pactū de lucrāda dimidia dotis circuscripto statuto, uel si statutū dixerit ꝙ lucrat̄ dimidiā dotis, ꝙ ille scd̄s uir nō lucrabitur, nisi dimidiā de centū, qa illa tm̄ fuerunt dos, & sic. 50. qd̄ esset absurdū dicere, & ꝯ mentē illius. l. q̄ uult ꝙ lucret tota centū; eo q̄ liberi remanēt æquales cū scd̄o marito, ad qd̄ solū & principlr̄ tēdit illa lex. totū ergo qd̄ fuit datū. i. tota trecenta fuerūt dos, sed centū tm̄ dari potuerunt cū pacto uel ꝯ dōne de lucrando, & in centū tm̄ uēdicabit sibi locū pactu uel statutu, in residuo nō, sicut si datū nō fuisset; & ita sanè dēt intelligi. §. ille si uero plusq. Mulier nāq; pt̄ oīa sua bona in dotē dare, c. n hēt liberos ex primo. C. de iur. do. l. nulla. qa non dr̄ eos fraudare, cū in eius uita nihil filiis debeat de dote. ff. de coll. bo. l. j. §. si impuberi. & no. in auth. si qua mulier. C. de epis. & cle. in ul. gl. iō tex. in Auth. de nup. §. qa uero hactenus. dicit dēre īspici tp̄s mortis parentis, ut sciamus an factū sit ꝯ dispōnē. l. hac edictali. & plene p Cy. in l. si cōstā. e. C. de do. an nup. Quousque. n. constat, mr̄imonio, totū qd̄ datū fuit dr̄ uera dos; & hoc est qd̄ intēdit dicere Bal. in l. j. C. de inof. do. ꝙ illa l. hac edictali. nō infringit titulū dotis. s. durāte mr̄imonio; sed eo dissoluto apparet an sit factū ꝯ dispōnē illius legis, & quatenus reperitur factū, rescindit. Nō ergo debuerūt antiq dubitare an totū qd̄ datū erat, esset dos, uel nō; qa re uera totū erat dos, nec vnq̄ fingitur non fuisse dos, cūm nō expediat hāc fictionē facere ꝓ cūseruādo filiis primi mr̄imonij ꝓmissionē illius legis; eo qa talis fictio concerneret tp̄s uitæ mr̄is & cōstantis mr̄imonij, quo tp̄e filij nō fuerunt fraudati postq̄ totū fuerit dos uera, nō expedit inducere fictionē ut fingat nō fuisse dos, qa supflua foret; uerumtā eorū dubiō tm̄ tribuit, ꝙ pp eā inuenta erat fraus, vt daretur ꝑ tertiā ꝑsonā dos, & sic illa lex nō hēt locū q̄ loquit de data sb uxore, uel eius pr̄e, ut ibidē si de fraude nō cōstaret. Vt igitur ista dubiō pciderentur, cū de intentione statuēsiū eēt, ꝙ filij primi mr̄imonij excludantur a scd̄o uiro, sicut excludūtur a filiis scd̄i mr̄imonij, apposuerūt uerba illa, ꝙ intelligat dos totū qd̄ esset datū &c. Quæ uerba pp scd̄m casū. s. cū decessit relictis liberis nō possint dici fuisse apposita, ne in illo aliqd pn̄t operari, cū specialr̄ & expsse dicatur in illis, ꝙ excludāt filios primi mr̄imonij. Nec ēt quo ad primū casum, qñ pdecessit sine liberis, aliqd possit operāri, ut dixi nisi intelligātur eo casu quo extiterit filij ex primo, vcꝫ ut totū qd̄ datū fuit, uir lucretur, cū. n. dicta uerba referātur ad primū statutū, quo cauet̄ ut uir lucretur dotē, ꝙ postea dicat ꝙ totū intelligatur dos, in dictis casibus intelligitur quo ad lucrū. Si ergo totū qd̄ datū fuit, lucret; ergo filij priori mr̄imonij excluduntur. Et si dicatur, cū potuit dare totū ꝯtra formā illius legis, q̄ in hoc non vr̄ correcta p statutum. Rn̄deo, imo potuit totū dare ēt s̄m formā illi' legis, ut. s̄. dixi; qa nō fraudabat filios quousq; uiuebat. Nec ēt animo fraudabat, cū ex futuro euentu ueniret declarādū, q euentus poterit eē talis, ꝙ p ipsum nō erunt fraudati. Sed etsi talis nō est dictus euentus, tn̄ nō ipsa fraudauit eos, sed statutū qd̄ potuit s̄m doc. in dictis legibus. hac edictali. & in l. j. de inof. do. q tenēt illi legi posse derogari p statutū, cū sit de iure positiuo qd̄ subiacet statuētibus. l. oēs 2 pp̄li. de iust. & iu. Pōt ēt statutū auferre lr̄imā. *iux. no. in l. sancimus. C. de nup. qd̄ fecisse vr̄ in casu nr̄o statuēdo, ꝙ uir lucret totū qd̄ datū erit. Nō ergo ꝯqueri pōt filij de mr̄e, ipsa. n. sibi ꝓspexit seipsā dotādo; qa aīs maritū non reperlisset, & plus se q̄ filios tenetur diligere. C. de ser. l. pōs. Et fecit actū licitū & pmissum, ut s̄. dixi; lꝫ ergo ex illo postea perueniatur ad id qd̄ erat ꝓhibitū. s. ad fraudationē liberorū, hoc toleratur pp cōnexionē cū actu pmisso. arg. ff. de lib. leg. l. is q. & pp initiū eius. ff. de hære. insti. Et qd̄ solūdo & pulchre & subtilr̄ deducit Bal. in ꝓpria mā. C. de ꝯdi. ob cām. l. ea lege. in 5. q. prin. col. 6. Tūc ergo locū hēbit opi. Iac. Bu. & Bar. & aliorū, q tenuerunt maritū nō lucrari ex forma statuti ultra dispōnē illius l. hac edictali. qñ ex aliquibus coniecturis non pōt ꝯstare de intentione statuentiū in ꝯriū, ut si dicat simplr̄, maritū lucrari dotē uxoris pmortuæ; qa ille pōt salua ꝓprietate uerborū restringi quatenus lex illa patit, vcꝫ totā si non existant liberi ex primo, uel partē si extant s̄m numerū liberorum. Sed si ex aliquibus ꝯiecturis pōt ꝯstare de ꝯria intētione, non hēbit locū d. opi. cū statuētes possint illi legi derogare, ut dictū est. Satis āt censet cōstare qd̄ statuētes apponūt obliqua uerba studio, scd̄. cū misterio, q̄ nō pn̄t effectū aliquē operari, nisi illū, put est in casu nr̄o. Quod āt studiosè fuerint illa uerba apposita, pꝫ. Tū pp dubitatione & practicā pcedentē, q̄ est in oībus notoria. vñ in ciuitate Florentiæ dēmus interpretationē facere s̄m notorietatē facti. Tū ēt qa additū fuit a cōpositoribus notorē statutorū, qui nō nisi misterialr̄ & studiosè cēsent apposuisse. Quòd āt uerba illa possint hoc īportare, pꝫ. l. 3. n. inquantū dn̄t, ꝙ intelligat̄ dos, q̄cq̄d datū fuit, non uideant hoc īportare, qa etsi non fuisset hoc dictū, idē tn̄ erat; qa totū erat dos, q̄cq̄d illi antiqui senserint ut s̄. dixi; tn̄ inquantū se referunt ad casus scriptos dicendo s̄. scriptis &c. bñ īportāt q̄ referunt ad utrunq; casum & ad effectus eorundē. & sic ad primū & ad id qd̄ in eo dr̄ in prin. statuti, vcꝫ ꝙ uir lucretur dotē. Verbā āt addita uolunt ut in prin. statuti intelligat̄ hoc mō, vcꝫ ꝙ uir lucret totū qd̄ fuit datū in dotē. Et sic sine aliqua diminutione fiēds pp liberos. ar. ad hoc optimum. ff. de leg. 2. l. meuia. §. a me. & de iu. iur. l. cum q. §. si mulier. Non. n. possent alir̄ saluari uerba salua earum ꝓprietate; ergo &c. l. oēs. §. lucius. ff. de pac. l. ex pluribus. de sol. ff. de accep. l. ex pluribus. cum ibi no. Melius. n. & ꝯgruentius restringunt uerba iuris, puta lucretē dotē, q̄ uerba facti, puta quicq̄d datum aut solutum fuit ꝓ dote. ut patet in d. §. si mulier. & d. §. a me. Concludo ergo filios primi mr̄imonij nil petere posse de eo, qd̄ datum fuit scd̄o uiro ꝓ dote pmortua mr̄e in scd̄o mr̄imonio liberis non extantibus, uel ēt extantibus. Nec ex dispōne. l. hac edictali. nec ex ti. de inof. do. quibus potuit statutum derogare, & derogauit statuendo ꝙ totum lucret̄. quē sensum hn̄t d. uerba iuncta cum prin. statuti, & sic nō sunt impertinentia ut dixi. ¶Cæterum p pactum neuter legi derogare potuisset. maior est. n. authoritas statuti, q̄ pacta priuatorū. Et hāc scio fuisse intentionē statuentium, q̄ lꝫ dura fuanda est. ff. qui & a qui. l. ꝓspexit. Sed si ꝯrium statuissent, parum ꝓuidissent pp modū inuentū ad fraudandū illā legē obtentum & obfuatū, ex quo manifestè apparet ꝙ uoluit pp̄ls Florentinus illi legi derogare. Non ergo nouū quod expresse statut̄ est, qd̄ tantum sentiebat & euitaret circuitus. ff. de ꝯd. ind. l. dn̄s testō. ¶†Sup eo uerò qd̄ q̄ritur, an statutū nouū hēat locū in dotibus ꝯfessatis añ si mulier pdecedit post d. statutum. Rñ. certum est, ꝓ sic, cū statutū dispōnat de dotibus illarū, q̄ post ipm statutū ꝯditū morient̄. Non ergo est nis, lꝫ prius fuerit ꝯfessata uel tradita; qm̄ quousq; mr̄imoniū durat, statutū sup ea nullū effectū induxit; qa poterat mr̄imoniū dissolui morte uiri, & non fuisset locū statuto; porrigit ergo effectū d. statutum solum post mortē uel tpe mortis mulieris si marito p̄moriatur, sufficit ergo mortē euenire post statutum ꝯditum ēt super dote prius data. p l. a. circa fin. C. de iu. cal. & p ea q̄ plene no. Bar. in l. oēs pop. ff. de iust. & iur. & p alios doc. ꝯsulentes sup hac plene ꝓbatum extitit p istud nāq; statutum inducitur exceptio uiri ꝯ filios & hæredes mulieris super dote, quæ exceptio nō fuit causata tpe ꝯstitutæ uel ꝯfessæ dotis, sed ueniebat causanda tpe mortis mulieris in matrimonium, sed mors superuenit, postq̄ statutum nouum cepit hr̄e uigorem, ergo inducitur exceptio predicta s̄m theoricam Bar. in l. cuoct. pop. in 4. q. prin. art. 3. per l. pen. C. de usur. C. de test. l. tertiū. ad hoc qd̄ no. glo. in cle. ut hi qui. de ꝗta. & qua. & qa hoc satis est clarum, ideo me ulterius nō extēdo.

S V M M A R I A.

1 *Testes post didicita testificata admittuntur super nouo articulo diuerso a primo, licet super eadem re, & ad eundem finem.*
Articulorum diuersitas qualiter deprehendatur.
2 *Confessio patris, probata per duos testes recognoscentes suam subscriptionē chirographo quomodo plene uel simpliciter probet.*
3 *Probatio nil aliud est, nisi iudicem ad fidem deducere.*

CONSILIVM CXCIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In cā & q̄ōne, q̄ uertitur in curia p̄tatis Pisarum inter ser Gulielmum ꝓcuratorē Michaelis de S. Geminiano ex parte una, & Franciscum de malauoltis de Senis ꝓcuratorē & ꝓcuratorio noīe dn̄æ Ant. uxoris suæ & hæredis Thomasij d. dn̄æ Anto. ex altera, super recognitione cuiusdā scripturæ factæ, ut dr̄ manu d. Thomasij & cōtentis in ea. 1 Super eo quod quæritur utrum post didicita testificata testium examinatorum super primo articulo, qui fuit ꝙ dicta scripta erat facta manu dicti Thomasij, admitti debeat alius articulus, si positio nouiter porrecta per suprascriptum ser Gulielmum qua continetur dictum Thomasium fuisse confessum contentum in dicta scripta parte præsente. Et an super illa positione debeant testes examinari. Visis actis & actitatis, & his quæ in contrarium allegantur, dico non obstante publicatione

a. ¶Legitimam Vide Bal in consi.149. in 1. parte. & in consi.40. eadem. parte.

publicatione dictorũ testiũ dictã positionẽ admittendã & sup ea posse capi testes & examinari. Et rõ quare positio est diuersa a prima, licet tendat ad eundẽ effectũ, igit nõ nocet publicatio, nec didicisse testificata. ff. de rei uẽd. l. officiũ. C. de pbatio. l. except. & C. de excep. l. excepe. & extra de testi. c. fraternitatis. & vtrobiq; not. in gl. & in corpore Auth. de testi. §. qa uerõ. ibi additamẽto &c. & plene p Bar. in auth. q semel. C. de pba. in prima oppo. ¶ Qd ait positio sit diuersa a prima, clarũ est, qm est de & sup facto diuerso a facto contento in prima, qm illa est de scriptura, qd sit manu Thomasij, ista est de ꝯfessione Thomasij, q qdẽ diuersa facta sũt, tũ qa põt vnũ esse & extare sine altero, potuit bñ scribere & ñ uerbo ꝯfiteri et eꝫ, & ẽt potuit vtrũq; facere, igit diuersa sunt argu. eorũ q no. ff. de dolo. l. hæredibus. p gl. Tũ qa non eodẽ tpe ppo nat facta fuisse ista confessio, de qua loquit ista positio ppõitur prius facta q scriptura, imo dr q dedit cãm scripturę. constituit q ex diuersitate tẽporũ diuersificant facta. & q aliud est factum uno tpe aliud factũ altero ẽt quo ad substantiã, & realitatẽ. ff. de ꝯdi. inde. l. si non sortẽ. §. libertus. & qd no. ff. de testi. l. testiũ. ff. de acq. hæredi. l. pantonius. §. rei cũ sua gl. extra de fide instru. c. cum Ioan. ubi est expressum. de re iud. c. abbate sane. li. 6. & plene per Bar. in l. denunciasse. §. qd ĩñ. ff. de adul. & in qõ. disputata p cũ q incipit. peruulsa cõiter suat statuta, in primo argumẽto, & in solutione q̃stionis. ¶ Nec ob. q tendit ad eũdẽ finẽ, qa hoc requirit, aliàs esset impertinens, & iõ recipiẽda. C. de pba. l ad pbationẽ. de inrein. l. si duo. §. idẽ iulianus. Iura ergo & doctor. dicentes sup nouis articulis posse testes recipi [a], non deberẽt intelligi de oĩno nouis sed pendentibus a primis uel ipsos iuuantibus, aut ad eundẽ finẽ tendentibus. C. de tẽpo. ap. p hãc. ¶ Ponderandũ nãq; est in casu pposito, q prima positio non fuit sup veritate negotij, sed sup uno de modis pbandi ueritatem. s. scripturã ppriam. Et ista scd́a est sup alio mõ pbandi, s. p confessionẽ, q modi sunt diuersi, & põt adesse vnus sine alio, ergo &c. p iam dicta. Si aũt prima positio fuisset sup veritate negotij, puta si dixisset q actũ fuit inter partes q dicta donatio esset simulata, & q in ueritate nihil agẽretur tunc inclusisset omnẽ modũ pbationis tã p testes q interfuissent rei gestæ, q p scripturã dicti Thomæ, q p eius concessionẽ verbalẽ. Et sic uideretur, q si sup ea induxisset testes, qui certo mõ deposuissent puta sup veritate, & non plenè pbassent, non possent post didicita testificata testes alij recipi sup alio mõ pbãdi; puta p scripturã uel confessionẽ ex quo dicti modi sub dicto articulo includebant, put in si. Io. an. post Iun. & alios in c. fraternitatis. de testi. dicens q si fiat articulus sup pscriptione & testes de sola possessione deposuerunt, q post didicita testificata nõ debent examinari sup titulo, nec ẽt alij recipi, quia articulus de titulo includebat sub primo articulo de prescript. Secus si prius ar ticulus sup titulõ, qa non cõprehenditur sub primo &c. ¶ Qd ultimum bñ probat, qd .s. dixi, quia cum hic primus articulus fuerit sup scriptura nõ comprehendebat hunc, sed de confessione, iõ non nocet didicisse testificata. Sed certè ẽt si primus articulus fuisset sup ueritate, adhuc idẽ puto, qm tunc nõ potuissent testes recipi super scriptura vel confessione de quibus non fuit articulatũ, sed solũ sup ueritate, & si ꝫ fieret nõ ualeret nec ex illis posset ferri sñia ꝫ reũ, ut expresse no. in Spe. ti. de teste. §. a. ver. sed pone egi. vñ si fuerunt examinari super veritatẽ, & non probauerũt, [3] puto q ẽt dicto casu post didicita testificata posset dari articulus de scriptura & de ꝯfessione, & sup eis testes examinari, cũ dictus articulus sub primo nullo modo comprehenderetur, potuissent sup eo examinari. eius contrariũ terminauit Spec. ut. s. dixi. ¶ Nõ est ergo iste casus similis ei quẽ ponit Io. An. de articulata pscriptione duo sunt necessaria. s. possessio, & titulus; & sic de utroque censetur articulatum. Nõ sic in pposito; quia põt probari ueritas absq; eo q probetur scriptura uel cõfessio prædicta, si terminus datus ad pbandum nõ est lapsus, alias ex hoc solo excluderetur, licèt nõ didicisset testificata; nisi noua dilatio daretur. ff. de feriis. l. fi. & l. oratione. In casu aũt nostro datus fuit terminus ad pbandum incumbentia trium dierum, post quem ut comprehendo datur ista noua positio. vnde uidetur q possit propter lapsum termini, ẽt si testificata non didicisset. Sed ego fateor, q uirtute dicti termini non admitteretur. sed parte petente debet dari noua dilatio, in qua potest dictus articulus dari. Et q danda sit, probatur ex eo q illa data fuit nimis breuis. arg. no. per Inno. de testi. ultra tertiam. Item quia ius alterius partis non est læsum; quia ita poterit probare contrarium. Item quia post lapsum dicti primi termini; igit iusta est cã dandi nouam dilationem. ita determinat Bart. in l. fin. ff. de ferijs. Et postquã dẽt dari, uidetur q porrectio dictæ positionis debeat sustineri ac si data esset, sicut & stipulatio quæ dẽt interponi, habetur p interposita. ff. de euic. l. a. de dam. inse. si finita. §. eleganter. & quòd super ea sunt testes examinandi. ¶ † Et si quidẽ probetur per duos testes dicta confessio facta in psentia partis, sufficiet ad plenam probationẽ. ff. de condi. inde. l. cũ de indebito. in fi. & qd plene not. in l. generaliter. C. de nõ nu. pe. Si uerò per unum tñ testem, erit pbatio semiplena, pp quam deferet iuramentũ Michaeli in defectũ probationis, cũ cõcurrant aliæ vehementes coniecturæ. s. dicta scriptura q asseritur scripta manu dicti Thomæ, & subscripta a duobus testibus quorũ unus recognouit suã subscriptionẽ, p quod vr attestari illã scriptam manu dicti Thomæ, sicut in ipsa cõtinetur; licet ipse dicat se non recordari uidisse eã scribi. credẽdũ est. n. q se nõ subscripsisset, si ita nõ fuisset, ut in ea cõtinetur. Itẽ pp dictã obliuionẽ, q contingere põt, introductum est, ut fiant dictæ subscriptiones, ut p eas possit qs affirmare ita eẽ put in ea cõtinetur, lꝫ re uera nõ recordetur. ut pbatur in l. iubemus. uersi. sed ne aliqs. C. de testa. iõ in testib. i scriptis sufficit testes recognoscere subscriptionẽ & sigilla. ff. quẽad. test. ape. l. cũ ab initio. facit qd no. Bar. in l. j. ff. licer. pe. ubi dicit, q testes lꝫ ñ recordẽtur de negotio, pñt tñ de eo certitudinarie testificari, referẽdo se ad scripturã suã, in qua de negotio attestatur. vr ergo qd dictus testis faciat semiplenã fidẽ, q dicta scripta sit manu Thomæ q semiplena cõiuncta cũ alia semiplena. s. depositione unius testis sup cõfessione faciat plenã. extra de fue. ab inte. c. fi. & no. Bar. in l. admonẽdi. ff. de iureiu. Itẽ qa duo deponentes q uidissent eam scribi non facerẽt plenã fidem sine cõparatione literarum ad q comparationẽ requiruntur duæ scripturæ. ut no. in l. comparationes. C. de fide instr. quæ hic non fuerunt. & sic non põt dici facta comparatio. vnde cum ista sit cedula quæ datur a parte parti per solos testes, ẽt duos qui uidissent eam scribi, non probatur plenè, nec per solam comparationem, sed requiruntur ambo. ut in auth. et si cõtractus. C. de fide instr. & ibi p Bar. & per eundẽ in l. admonendi. si ergo duo nõ faciunt plenam, ergo nec unus semiplenã. ut ibi not. per eum. ¶ Breuiter posito qd ita esset, tñ negari non potest, quin faciant magnam præsumptione & indicia, q licet differant a semiplena pbõne, ut not. gl. ff. de pb. l. cum pbõ. tñ aliã semiplenã resultatẽ ex dispõne unius testis super hac noua põne, & confessione ita fortificãt, & coadiuuãt, ut facilius pstetur actori iurm in defectum pbõnis, ẽt si qtitas nõ sit multum parua, nec ẽt multum magna. ar. no. in l. excusantur. in prin. de excu. tu. in gl. sup uerbo litimis. q incipit. testibus. q oĩa sufficiẽt ad ferendã sñiam p eo. nã iudex non ad unam spẽm pbõnis dẽt aĩum suum alligare, sed ex multis se informare ff. de testi. l. 3. Iste ẽt Michael est informatus de facto, & altera pars non, qa est hæres, & nõ interfuit negotio; ergo potius deferri dẽt Michaeli, ut no. in l. maritus. ff. de q̃sti. Suadet ẽt. qa Michaẽl tractat de dãn. vitan. altera pars de lucro captando, ergo &c. ff. de iuris & fac. igno. ¶ Ex qbus oĩbus iudex ad quẽ pertinet perqrere ueritatẽ & eam tueri. C. de edendo. l. 2. ff. de pb. l. fi. debet esse paratus tot & tantis adminiculis in fauendo d. Michaeli, maximẽ qa puto, q eius aĩo certus sit ex pdictis, q ita res se habuit, put a [3] d. Michaele asseritur. † & probatio nil aliud est, nisi iudicem ad fidem deducere. ff. de proba. l. qnquaginta. & no. Bar. in d. l. admonendi. Non ergo esset minister iustitiæ, si propter aliqualem iuris subtilitatem ueritatem omitteret defensare, postquã uiæ suppetunt ad defensandum, cum huiusmodi subtilitates frequenter a iudicibus debeant æquitate, & ueritate suadente consperni. ff. quib. mo. pig. uel hyp. sol. l. sicut. §. si debitori. Et sic concludo p parte dicti Guilielmi.

[a] x Recipi. Vide dom. Pe. Philip. Cor. in cõs. 7. num. 4 in 4 parte.

SVMMARIA.

1 Statutum prohibens alienationem rei communis sine consensu consortis, etiam si sit iurispatronatus, habet locum etiam in dotatione. & 2.

2 Statuto prohibẽs alienationẽ rei cõis an ualeat respectu iurispatronatus ecclæ.

3 Statuto si caueatur q de facto contra tale statutum opponi non possit propter pœnam, an hoc sufficiat ad ualiditatem eius.

CONSILIVM. CXCIIII.

IN Christi nomine Amen ¶ † Viso statuto cõis Florẽtiæ sub rubrica de phibita alienatione rei cõis irrequisito consorte, maximẽ in uer. & idẽ intelligatur de patronatijs &c. qrit, si sunt plures cõsortes hñtes iuspatronatus in qdã ecclesia, & unus eorũ donauerit ius suũ cuidã tertio ñ ꝯsorti i dotare cũ licen-

Inita epi nõ requisitis cõsortibus, utrũ inciderit in d. statutum tã donans q̃ donatarius, & an cogatur donatarius restituere cõsortibus. Et vt primò dicendũ, q̃ nõ triplici rõne. ¶ Prima, qa licèt verba d. statuti i principio sint gñalia in oi alienatione, sequentia tñ verba, dispõ, & mens nõ vñr adaptari nisi ad 3ctũ vẽditionis; vult. n. d. statutũ, q̃ cõsortes debeãt requiri, vt si volunt p æquali p̃cio cõi p̃ferant, qd' est satis cõueniens in contractu venditionis; qa cũ vẽditio fiat p pretio hñdo, & tñ importet vẽditionẽ cõseq ab vno q̃ũ ab altero, cõgruũ est vt consortes p̃ferant. q̃ rõ cessat in donatione, cũ illa fiat vel ob merita p̃cedentia. ff. de don. l. Aquilius. & l. si pi. q̃s consortibus forte nõ p̃cesserũt. vel ob liberalitatẽ merã quã donans in cõsortes exercere forte non vult, nec cogit. Vñ et si, videmus, q̃ licet emphyteuta teneat requirere dñm cũ vendere vult. C. de iure emphy. l. fi. non sic cũ vult donare[a], vt ibi no. p gl. q̃ incipit vendere. p. l. j. C. de fun. patri. & hoc p rõnẽ p̃dictã. Esset enĩ statutũ iniquũ, si cogeret quẽ donare consorti, & p̃hiberet eũ donare alteri. ar. ff. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. l. 2. §. 1. ¶ †Scda, qa iuspatronatus ecclasticũ est spũale, seu spũali annexũ, an tñ q̃ secularis iudex de ipso cognoscere non p̃t, extra de iud. q̃nto. de iurepa. c. de iure. Igr̃ & statutũ seculariũ, & super eo disponere nihil p̃t. de cõsti. c. eccl'a sanctæ Mariæ. ¶ Tertia rõ, qa cũ duplex sit patroneria, s. eccl'astica, & tpalis q̃ hr̃ s. libertos. ff. de iurepa. p totũ. & istud statutũ simplr̃ loquat, vr̃ intelligendũ de tpalibus patronerijs, q̃ sunt in dispõne statuẽtiũ. ar. eorũ q̃ not. p Inn. in c. ex l'ris, de iurepa. & p Io. An. in c. eos. de immu. eccl. li. 6. & er. ff. q̃ in frau. cre. l. si pr̃, de ritu nup. l. q̃q̃. ¶ Bñ his non obstãtibus 3trariũ vr̃ dicendũ. Nã d. statutũ in d. ver. & idẽ intelligatur si econtra. nihil operaret, nisi in casu p̃dicto locũ sibi uendicaret; iõ dicẽdũ ẽ, ne sit superfluũ, q̃ locũ sibi uendicet. ff. ad muni. l. 1. in fi. & qd' ibi no. de le. j. l. si qñ. de priuic. c. si papa. li. 6. Nã de patronerijs libertorũ nõ p̃t intelligi, cũ illæ nõ sint in vsu in partibus istis; licèt. n. aliq̃ serui seu sclauæ sint, non cõsueuerunt manumitti; & hoc est notoriũ. vnde in eis non dr̃ esse patroneria, sed d'nica ptãs, inter q̃ d'ria magna est. ff. de hære. insti. l. iplẽ. §. si. Præterea in tali iure nõ consueuerũt esse cõsortes, eo mõ q̃ istud vocabulũ vulgariter sumit, sed magis esse cõsueuerunt in patronerijs eccl'arũ. Itẽ lex nõ adaptat ad ea q̃ perraro contingunt, sed q̃ frequenter. ff. de legi. l. nã ad ea. & ad ea q̃ in usu uulgari. l. librorũ. §. qd' tñ casius. de leg. 3. vñ cũ s̃m cõem usum loquẽdi nullus quasi vulgaris est, q̃ sciat qd sit iuspatronatus libertorũ, sed q̃ sint patroneriæ ecclesiarũ oẽs quasi sciunt; eo qa plus frequẽtant in ciuitate ista, q̃ in aliquo alio loco, cũ oẽs quasi ecclæ habeant patronos laicos, de illis debebit intelligi statutũ. ¶ Præterea in libertis nõ dr̃ proprie patroneria, sed iuspatronatus, secus in ecclesiis; sicut in si. videmus q̃ precarium dr̃ in rebus prophanis seculariũ p̃sonarũ, sed precaria in fœminino genere dr̃ in reb. ecclesiasticis. extra de precario. c. si. ¶ Cõcludo, q̃ statutũ sensit de patronerijs ecclesiasticis. Itẽ dico q̃ sentit, cũ donantur, nõ cum uenduntur, eo qa uẽdi nõ possint. ext. de iure par. c. de iure. nisi cũ uniuersitate. ff. de 3trahẽ. emp. l. in modis, & d. c. ex l'ris. & c. cũ s̃m. de iurepatro. Et tunc nõ vẽditur ipsum ius, sed transit cum re vẽdita cui coheret ar. ff. de euic. l. si p̃gnãs, Donari vero tñ põt aliqñ cum cõsensu epi et laico, aliqñ sine et loco religoso. ut de iurepa. c. illud. & c. ex insinuatione. & c. significasti. & p Host. in summa eo. tit. §. qualr̃ trã sferatur. Si ergo statutum p̃dictum intelligeretur cum patronariæ venduntur, nihil operaretur, cum nõ uẽdantur ut dixi, debet ergo necessariò intelligi cum donantur, ut aliqd operetur. p iura, s. alleg. ¶ Præterea statutum istud in principio nõ sine mysterio utitur uerbis gñalibus, dicendo nulla p̃sona dẽat alienare, cõcedere, vel acq̃rere &c, Et ita repetit in sequentibus, nec unq̃ã ad contractum uẽditionis se restringit; sed qd in illo fiendum sit spãliter disponat. Vr̃ ergo disposuisse in quolibet contractu, ex quo alienatio subsequatur, ut non possit fieri nisi consorte req̃sito. C. de reb. ali. non ali. l. fi. ¶ His ergo p̃suppositis restat ad contrarium r̃ndere. ¶ Et ad primum r̃ndetur, q̃ licet in donatione non cadat illud, qd' p d. statutum disponitur. s. p̃cium; cadunt tñ alia. s. q̃ consortes requirantur, & q̃ eis dicat se velle alienare rẽ talẽ vel sus, forte. n. volet donari tali cui consortes consentient, & forte tali cui non consentiãt, qa rixosus vel inimicus, & forte allegabunt aliquã iustã cãm p quã retrahetur a donando. ¶ Vñ licet glo. dicat in l. fi. C. de iure emphy. q̃ cum emphyteuta stult donare, non hẽt necessariè dñm requirere. Doc. tñ tenent oppositum, dicentes q̃ licet illud, qd' ibi dr̃ de precio, non possit ad donationẽ adaptari, poterũ tñ adaptari id qd' ibi dr̃ de consensu & requisitione, ut ibi no. per Cy. in j. q. Per cuius d. vr̃ p̃ns casus determinari. facit q̃d' not. C. de trans. l. si q̃s maior. in antepe. gl. super uerbo consequutus. dum dicit. & econtra in reo. idẽ i his pœnis q̃ possint ei aptari &c. Si. n. fuissent consortes requisiti, forte concordassent inuicem, put statutum requirit. † Item non ob. secunda ratio. quis in foro seculari huius ciuitatis de iuribus statutorum cõis florentiæ inter seculares, & laicos disputari non p̃t; inno est pœnale, & partes sunt statutum ualere, & de inualiditate nõ posse opponere. per ea q̃ notãtur. ff. de manu. testa. l. q̃ hẽbat. in vltima gl. & p Bar. C. de trãs. l. ibi pactum. ¶ Præterea statutum disponit i p̃sonas laicorum, qd' p̃t cum sibi sint subditi, vñ põ q̃ nõ posset impedire alienationẽ d. iurispatronatus quo minus ualeret, posset tñ facere ipsos laicos incidere in pœnã recipientẽ donationẽ teneri ad redonandum cõsortibus p ea q̃ no. Bal. C. de sac. san. ec. auth. cassa. ¶ Concludo ergo statutum p̃dictum locum sibi uendicare in casu prædicto. Et ita &c.

S V M M A R I A.

1. *Salarium si fuit promissum alicui officiali ex quo certa summa deuiebat detrahenda pro gabella ex forma statuti, si non exprimatur perfectè in promissione, non nocet offi. a' & 2.*
2. *Multiplicitas quod intelligi potest, plus ueritas ignoratur.*
3. *Obscura licet ex consultoris declarentur, imperfecta tamen ipsa uerba possunt perfici, in præiudicium alicuius non supplentur.*

CONSILIVM CXCV.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & cõsideratis oĩbus s. dictis, p euidẽtia eius qd' q̃ritur, p̃mitto † q̃ cum in electione d. ptãtis 3tineretur certa q̃titas salarij, vcz viij. flor. ñ. si qua detractio fienda erat noĩe directuræ vel gabellæ debebat exprimi, s'ad d. ptãs remansisset deceptus q̃ de integra summa. viij. opinabatur, & si sciuisset de minori, forte nõ acceptasset, vel minores expensas forsitan fecisset. Et iõ nõ facta expressione, licet salarium non posset eidẽ solui p camerarium nisi cum detractione p p formã statuti, Cõe tñ castelli eidẽ ptãti teneretur ad interesse. i. ad restaurationẽ d. summæ, qa censeretur p̃misisse summã. viij. integrã. Neq;. n. debuit diuinare d. ptãs, q̃ et aliqua detractio fieret. ff. man. l. si fideiussor. § si cum debitor. Sicut. n. actum vr̃, q̃ alter d. summã dẽretur. p ea q̃ no. ff. de leg. 2. l. fi. §. q̃ in diuisam. in gl. & de euic. l. fundum. q̃ dñt, q̃ cũ aliqua q̃titas exprimit, subintellr̃ dictio taxatiua tñ, vel duntaxat. & probatur. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. de interrog. act. l. de ætate. §. si cum esset. q̃d' ẽ uerum, qñ dispositiuè, secus si enunciatiuè, ut no. in l. rõnes. C. de pb. Itẽ ẽt cẽseret actũ vt integra octingenta p̃stentur sine aliqua diminutione, si aliud dictum nõ fuisset. ff. de act. em. l. si uenditor hois. in prin. & l. pe. §. fi. Et iõ si minor reperiatur q̃titas p p d. defalcationes, ipsum cõe teneretur. c. ti. l. si se. uum. §. si modus. & exp̃ssè in terminis p Bart. ff. de dote p̃le. l. 2. §. idẽ q̃rit iul. Sicut uidemus, q̃ uenditor p̃dicere dẽt, si res uẽdita dẽt alteri seruitutẽ, uel si in ea habeat aliqs usufructum, alr̃ tenetur, uel ad oẽ interesse si fuit sciẽs, uel q̃to minoris si fuit ignorãs. ff. de ædil. edic. l. quotiens. de euic. l. sed & si quid. §. 1. & l. fundum. in prin. & l. q̃d' ad seruitutes. & ibi notatur. Et debet fieri talis expressio clarè & specificè, ita q̃ d. ptãs redderetur certus, nõ p̃functoriè, nec sub inuolucro uerborum. ff. de euic. l. q̃ libertatis. §. pe. alr̃ nõ p̃sumeretur sciẽs. ff. de act. emp. l. q̃ro. & l. j. §. j. ¶ Nec ob. si dicatur, iste ptãs poterat esse certus de ista detractione, qa ipse statutum ast florẽtiæ, & sic nõ erat alr̃ certificãdus. ff. de act. emp. l. j. §. fi. & ar. eorũ q̃ no. Bar. ff. de pub. l. fi. §. licet. & in l. cunctos populos de summa tri. Nã ipse loqtur in statuto, qd' ubique uiget. s. de portandis armis, uel de non eundo de nocte. sed istud statutum, qd' de salario ptãtis detrahatur gabella, nõ uiget ubiq;, licèt uigeat Florentiæ. Præterea istud est tale q̃d qd' nõ tãgit nisi euntes p officia. vñ soli p̃sumuntur scire, sed statutum de quo loquitur Bar. tangit oẽs, vñ oẽs scire p̃sumuntur. Sed iste ptãs forte alia officia non habuit, maximè in ciuitate Florentiæ, nec fuit ibi, nec aliter potuit ptãs. vñ nõ p̃sumitur scire tale statutum, qd' cũ nõ tãgit. facit qd' no. gl. or. notabilis ad hoc. C. sine cẽ. uel reli. l. fi. & audio q̃ Pisis nõ est tale statutum, & in pluribus scio nõ esse. Nõ ergo p̃sumitur sciuisse. & ideo stat cõclusio primo loco facta. s. q̃ erat certificãdus. ¶ Nunc est uidendum utrum in casu nr̃o d. expressio talis facta fuerit, q̃ sufficiat d. cõitati, cum in quodam capitulo electionis cõtineantur ista uerba, q̃ de d. salario detrahi, & retineri debent nomine directuræ &c. nec exprimitur quantitas detrahenda. Circa q̃ uerba cõsidero duo. s. qa continent orationem imper-

a Donare. a Vide Bald. in consilio 160. in 3. parte.

imperfectã, tam illud uerbũ, debẽt, nõ hẽt suppositũ nec determinationẽ alicuius nois. Scđo considero, ꝗ ex dicta imperfectione apparet ꝗ scribens uoluit plus scribere, sed per errorẽ obmisit. Quãdãt uoluerit scribere ignoraẽ, poterat.n.apponere paruã & magnã summam, nã ita poterat dicere, duo denarij pro libra, sicut duo soldi. Itẽ poterat dicere ꝓ quolibet floreno, sicut ꝓ qualibet libra. Nã oẽs istæ & ꝗplures aliæ determinationes põt ꝯgruere illi uerbo, debẽt, ut patet ad sensũ. Ex quo sequiẽ, ꝗ dictus ptãs 2 nõ reddebaẽ certus ex dictis uerbis; † qa qđ multipľr exponi põt, eius ueritas ignoraẽ. ff. de iure fisci. l. ita fidei. Iõ non fuit sufficienter facta, nec ꝓdest dictæ cõitati q̃ quãtitatẽ detrahendã expresse non declarauit, ut d. l. q libertatis. §. pe. ff. de euic. in uerbo ꝓfunctoriẽ. facit. ff. qđ ui aut clã. l. aut q aliter. i uerbo ꝓfunctoriẽ. Nec põt dici, ꝗ dictus ptãs debeat opinari, ꝗ cãcellarius uoluit exprimere quãtitatẽ cõtentã iu statuto, qa ipse nõ retulit se ad statutũ, sed uoluit exprimere quãtitatẽ, ut patet ex dictis uerbis. Nec sufficiebat dicto ptãti, ꝗ in statuto ꝯtineaẽ certa quãtitas, cũ ipse eã ignoraret, nec in illa cẽseatur cõsensisse, cũ ad statutũ nõ fuerit facta relatio. Vñ potuit dubitare quã quantitatẽ uoluit exprimere, an cõtentã in statuto, an minorẽ uel maiorẽ, utrũq;.n. facere poterat. vñ si diceremus eũ uideri assensisse dictis uerbis, cẽseretur cõmisisse declarationi ipsius scribẽtis quã quãtitatẽ uoluerit apponere, cũ se nõ restrinxerit ad quãtitatẽ statuti dictus scribẽs. ar. ff. de reg. iu. l. in ambiguis. de leg. j. l. si q a filio. §. si plures. & qđ ibi no. Et si hoc esset, posset ipse ptãs in nimiũ grauari, qu posset exprimere maiorẽ quãtitatẽ, quã cõtentã in statuto, qđ esset incõueniens. & sic dicendũ est, ꝗ non uideatur illis uerbis assensisse. Nec sibi ꝑiudicauit si nõ inuestigauit, cũ sciret ius suũ esse saluũ ex nõ facta declaratione, ut fieri debuit. ff. qbus mo. pig. uel hip. sol. l. sicut. §. non vr. sed potius imputandũ est cõitati, si nõ specificauit, ut debuit. ar. ff. de contrahẽ. emp. cũ. l. de ser. urb. pd. l. si arborẽ. §. fi. de pac. l. uetj. cũ suu materia. ¶ Præterea dicta expresio cẽsetur imperfecta rõne uoluntatis, ex quo apparet ꝗ uoluit exprimere quãtitatẽ, & p errorẽ obmisit, igitur pro non facta hẽ. ff. de uerb. obl. l. triticũ. in fi. & l. ita stipulatus. la grãde. post prin. in qbus est expressum, ꝗ qñ partes proposuẽrunt exprimere certam quantitatẽ uel dnẽ, & per errorẽ obmiserunt, nec appareat ex uerbis pcedentibus uel his q̃ inter eos prius erant acta, quã quantitatẽ uellent exprimere, redditur stipulatio nulla, qa non hẽ pro expressa, sed pro obmissa. eo. tit. l. q cquid astringendæ. in prin. nõ sic si prius inter partes fuisset summa specificata, licet in stipulatione fuisset obmissa. eo. ti. l. titia. §. idẽ respondit. Sic ergo hic dicta expresio uitiatur rõne imperfectæ uoluntatis, & perinde hẽ, ac si nil fuisset dictũ de dicta detractione quo casu teneret, ut in primis allegatis. facit. l. is qui. & quod ibi hẽ. ff. de testa. ubi idẽ dr in institutione hæredis qñ testator uoluit plures exprimere & morte ꝑuentus, uel per errorẽ omisit, nec apparet quos exprimere uoluit. nã totũ testamentũ redditur nullũ ratione imperfectæ uolũtatis. ¶ Nec ob. illa. l. triticũ, quia intelligitur nisi ex aliquibus uerisimilibus coniecturis appareat quã quantitatẽ uoluerunt exprimere. Nã ille coniecturæ resultant uel ex aliis uerbis a partibus ꝓbatis, uel ex contractu ꝑambulo habito inter partes, quorũ neutrũ est hic, nec.n. apparet ex uerbis dictæ electionis, uel ex aliquo gesto inter eos, utrum uoluerit exprimere quantitatẽ comꝑrehẽsam in statuto uel aliã, & uerba suncapta cõprehendere utrunq;. 3 ¶ † Itẽ facit ad cõfirmationẽ ꝑdictorũ; qa exceptio obscura nihil operatur, nec aliquid eximit a gñalitate regulæ. ff. de leg. j. l. titiæ textores. sed ista põt dici exceptio; qa ꝑcedebat cõstitutio salarij octingentorũ florenorũ tãquam regula, & sequebatur detractio fienda ex eis tanquã exceptio. cũ igitur nõ appareat quantitas detrahenda, adhęrendũ est rlę, & eius gñalitati. ff. de reg. iu. l. his difinitio. & ibi no. in gl. paria.n. sunt non esse, & non apparere. ff. de testa. tut. duo sunt. de ꝯtrahen. emp. l. rutilia polla. ¶ Nec ob. l. sp in obscuris. ff. de reg. iu. & qđ no. in l. ueteribus. ff. de pac. p glo. q incipit. primo inspici qđ est uerisimilius. Nã ibi loquit in orõne obscura, q̃ tunc diceretur, si esset expressa quãtitas, sed nesciretur de qua moneta ueniret soluenda, ut ibi not. & l. sp in stipulationibus. eo. ti. Sed ista dispõ de qua agimus non fuit obscura, sed imperfecta, ut. s. dixi. & sic nil facit ad ꝓpositũ. ¶ Præterea coniecturæ sumũtur uel ex quãtitate rei, uel ex condõne ꝑsonarũ, ut no. Dy. in c. in obscuris. & gl. in d. l. sp. Sed hic cessant oĩa, ex qbus illæ coniecturæ sumunt, n bñ inspiciãtur. d. gl. & Dy. & ꝯsiderẽ bñ casus nr. ¶ Itẽ nõ ob. l. cũ pr. §. cũ iperfecta. de le. 2. & de hær. inst. l. j. §. si alit. ibi. orõ imꝑfecta suppleẽ. qa illud est uerũ, qñ id qđ qs vult supplẽdo adiicere, ita ꝯgruat, ꝗ nullũ aliud sic ꝯgruit, ut patet in d. §. ex imperfecta. dũ dicit si scripto dictũ cõgruat &c. Nã si testator dicat. Titius esto, clarũ est ꝗ hoc solũ ꝯgruit. s. hæres, iõ suppleẽ. & eodẽ mõ si dicat. Titi⁹ hæres; qa subaudiẽ esto, qa hoc solũ uerbũ ꝯgruit. Vñ & in casu nro, si in capľo electionis cõtinerent ista uerba. s. de qbus salario & cæteris uenit detrahenda directura uel gabella &c. ꝯgruẽ posset subaudiri. s. solita, & forte tũc nõ noceret cõitati, ꝗ quãtitas nõ fuisset expressa. qa imo satis cẽseret expssa p relõnẽ ad ꝯsuetudinẽ. ar. ff. de ꝯhẽ. emp. l. hæc uẽditio. §. hmõi. in qua relõne dictus ptãs cẽsereẽ ꝯsensisse, ac si fuisset expsse dictũ; sed ista suppletio nõ sic põt fieri in casu isto, qa ut. s. dixi plures sũmæ cõgruũt dictis uerbis tã paruæ q̃ magnæ, nec sumus certi ex ꝓlatione ipsorũ q̃ magis ꝯgruet. ¶ Itẽ n ob. qđ no. Cy. in l. excepto. C. loc. & gl. C. de agr. & cẽ. l. dũi. qa casus sunt diuersi. Si.n. aliqs habitauit domũ alienã, uel coluit alienũ fundũ, fateor ꝗ tenet ad solitã & cõgruẽtẽ mercedẽ, ut no. licet nõ fuerit specificata q̃titas inter eos, & hoc ne si aliud diceremꝰ, faceret lucrũ de re aliena cũ iactura dñi, qđ ẽẽ nõ dẽt. ff. de dist. pig. l. si res seri ptũ. §. j. Sed si ponamꝰ locationẽ scãm nõ expssa certa mercede, et q̃raẽ an locatio ualeat adeo ꝗ pars possit astringi inuita ad ipsam seruãdã, dico ꝗ nõ. ff. loc. l. 2. de do. inter uir. & ux. & si uir uxori. cõi di. l. si cõuenerit. Nã hic cessat rõ, de qua. s. Et in hoc casu sumus de pũti, qa dem fuit detractionẽ fiẽdã, & n fuit expssa q̃titas; igiẽ ptãs illi ꝑdictioni stare n teneẽ, ac si nil dem fuisset, cũ ex nullo uerbo apposito in dictu relatione appareat, ꝗ se ad staturũ uel cõsuetudinẽ retulerit. l. ꝗ si noluit. §. q assidua. ff. de ædil. edic. l. si prius. §. recte. de aqua p. u. ar. & qđ no. in l. sup eandẽ. C. de iure fi sci. li. 10. in qbus doc. dñt, ꝗ electio officialiũ censet fieri sm cõsuetudinẽ, quia illud de gñali consuetudine ciuitatis castelli cuius notitiã florentini nõ ꝑsumuntur hẽe, maxime q ibi nõ habuerunt officiũ ut. s. dixi. ¶ Præterea ibi loquuntur de ꝯsuetudine, p q̃ nõ cõtradiceretur expresse dictis p partes. Sed hic nõ sic, qa cũ hic prius fuerit expssa q̃titas salarij, consuetudo sup detractione ꝯdicit itegritati dictæ summæ expssæ, ergo &c. Ex qbus de iuris rigore sine ulteriori ꝓsecutione vr concludendũ ꝓ dicto ptãte.

S V M M A R I A.

1 *Filia exclusa per statutum ab intestato, præterita in testamento non potest dicere testamentum nullum.*

2 *Statutum loquens de fratre carnali quomodo intelligatur.*

3 *Filia exclusa per statutum, si in testamento habet minus legitima, an possit agere ad supplementum, opiniones recitantur diuersæ.*

4 *Filia non agit ad supplementum si institutus sit qui ueniebat ab intestato, et quid si habeat legitimam ex bonis matris.*

CONSILIVM CXCVI.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ In puncto q̃ritur de quadruplici hæreditate. s. patris, patrui, matris, & auiæ paternæ. ¶ Circa primum occurrit duplex inspectio. ¶ Prima an testñ pris sit nullũ, & sic d. D. Catherina 1 possit petere totã hæreditatẽ pcuã ab intestato, ut petit. † Vẽ nãq; sic petendo uoluisse nullitatẽ testamenti, si de ipso opponaẽ, in iudicium deducere incidẽter, & p uiã replicationis, qđ facere potuit. l. filio ꝑterito. ibi. si ꝑteritus partẽ hæreditatis aduocauerit &c. & ibi no. p Bar. in fi. partis principij legis illius. Vñ qđ dicẽdũ vr cũ fuerit instituta in dote mrña, q̃ erat ipsius dñæ Cathe. & sic nõ potuit in ea institui, ꝓut fuit de mẽte gl. in l. 3. §. sed utrũ. ff. de minorib. in gl. fi. Sicq; institutione habita ꝓ nulla tanq̃ ꝑterita vr posse dicere testñ nullũ agendo & replicãdo. p ea q̃ no. Bar. ff. de hære. inst. l. suus quoq;. circa fi. prin. & Guil. de Cu. in l. sancimus. C. de inof. test. & eo. ti. l. oĩmõ. §. pe. ¶ Sed hoc non est uerũ dupli ci rõne. Prima, qa nõ fuit istituta solũ in dote mrña, sed ẽt in 300. lib. de bonis prña, & sic testñ ualet, qa & si in 12. iperialibus fuisset istituta, ualeret hodie p tex. i Auth. ut cũ de appel. cog. §. aliud quoq; capitulũ. & no. in d. gl. 3. §. sed utrũ. in fi. ult. gl. ff. de mino. Scđa, qa etsi in nullo instituta fuisset, ante tñ fuisset dotata postq̃ extabat frater cõsanguineus & uterinus patris sui, nõ posset tanq̃ ꝑtecita dicere testñ nullũ, cũ ab intestato excluderet a succedendo p statutũ sm Bar. q ita determinat. ff. ad tert. in fi. & Bal. plenẽ. C. de lib. pte. l. maximũ uitiũ. in pe. & ult. col. Diceret aũt dotata, si pr. in testõ reliquerit ꝓ dote ẽt nõ iure institutionis; qa tali filię sic exclusæ a succedẽdo nõ debetur ltĩma, sed dos; & sic nõ reqrit titulꝰ instõnis, sicut ẽ nũc; nec ergo si nupserit de tali relicto reficiũ, qđ nõ ẽẽt si loco ltĩmæ talis dos succederet, sm no. p Bar. i l. ti tio

3 tio cent ū.§.titio gñero.ff.de cōd.& demō.in ult.col.†Sed hic oc
curreret dubiū, q statutū excludit filiā dotatā a successione pr̄na
extāte filio masculo uel extante fratre carnali ipsius pr̄is mortui,
quātr intelligat uerbū fratre carnali. Et vr̄ intelligendū in potio
ri significatu.s.de fratre utrinq; cōiuncto,uel saltē,cōsanguineo.
C.de ino.te.l.fratris & l.fratres.ubi gl.ponit hoc de ꝯsanguineo,
maximè cū hoc statutū uideatur odiosum quo ad filiā,& quo ad
fratrē,respectu cuius ē fauorabile cēseatur habuisse respectū ad
agnationē & familiā cōseruādā.ff.de uen.insp.l.j.§.pe. & qd no.
Cy.C.de adul.l.j.& Bar.ī l.liberorū.de uerb.sig. q̄ qdē agnatio &
familia nō cōseruatur in fratre uterino,cūm ille nō sequat̄ agnatio-
nē & familiā sui pr̄is.ff.de uer.sig.l.familiæ appella.ne.licèt in con
trariū faciat qd no.Bar.in l.lucius.§.q̄sitū.ff.de leg.3.Sed ipse lo
quit̄,cūm illud uerbū pferr̄ a testatore & in materia uere fauora-
bili,& in qua cessat rō dicta.Et iō pcedēs vr̄ uerior.At in casu nō
pponitur q Bartholomeus erat cōsanguineus & uterinus frater
Bartholomei,igitur &c.Sequitur ergo ex pdictis q stāte ualidita
te testamenti,in quo dictus Bartholomeus fuit ux̄r institutus,&
eo pdicto p̄lata Cathe. uendicans hæreditatē insolidū ab intesta
to excludetur.de reg.iu.quādiu.cum si.Ex quo patet rn̄sum ad id
3 qd primo loco q̄ritur in puncto. ¶ †Secunda uero inspectio dif
ficilior est.An p̄fata D. Catherina cū de bonis paternis nō habeat
nisi libras 300.q forte nō sufficiūt ad litimam, an si hoc est possit
agere ad supplemētū p̄supposito q excluderetur ab intestato pp
existentiā fratris defuncti.¶ In quo pūcto uaria uidi cōsilia.Qui
dā consuluerunt,q nō quęcunque fuerit institutus siue ille q eā ab
intestato excluderet,siue alius penitus extraneus,dummò ille ex
tet q excluderet,licèt in nihilū sit institutus.arg.ff.de leg.j.filius;
§.cū quis.vr̄.n.ille extraneus loco illius excludentis succedere,&
sic excludere,sicut si ille fuisset institutus.arg.ff.de assig.liber.l.j.
§.fi.& qd no.Bar.in l.j.§.si pater.ff.de coniungen.cū emān.lib.&
no.glo.C.de fideic.auth.hoc amplius. & in corpore vn̄ sumitur.
Actus.n.priuationis illius excludentis & trāslationis in extraneū
est unus idē.s.ipsa īstitutio; igitur sicut ille excludēs obstaret fœ
minæ,ita & extraneus loco eius substitutus s̄m theoricā Bar. s̄d.
l.j.§.si pr̄. ¶ Quidā uero totū econtrario cōsuluerunt, q quęcunq;
fuerit institutus,ēt ille q ab intestato foret exclusurus, possit agi
ad supplementū, q̄a cū pater potuerit uti puisione statuti si uo-
lebat filiā excludere.s.intestatus decedendo si hanc uiā nō elegit,
sed uiā testari,hæc sola sibi pateat.ff.q me.cā.l.mulier.§.fi.de cu
ius natura est,uel q integra litima relinquatur, uel q testm̄ subia
ceat iuri agēdi ad supplemētū.C.de inof.test.l.omnimō.Imputet
ergo sibi pr̄,q p nouo beneficio statuti.s.decedēdi intestatus ele
git granamē.s.uiā testari de iure cōi.ar.C.de iure delib.l.fi. §.sed q
qdā.uer.finaūt hoc aliq. in fi. ¶ Quidā uerò mediā uiā elegisse
vr̄,vcʒ q si fuit institutus alius q̄ ille qui ab intestato exclude-
ret, tunc possit agi ad supplementū,ne nudū nomen illius q ab in
testato excluderet, postq̄ ipse p alteri institutionē fuit exclusus,
noceat filiæ arg.ff.ad tertul.l.2.§.si sint. & q a statutū principr̄ cē
sei factū in fauorē masculi, nō aūt in odiū fœminæ cū nō sit digna
odio.C.de lib.prȩte.l.maximū uitiū.Cū igitur instituto extraneo
non possit hr̄e locū fauor masculi quē statutum inducere uoluit,
nec ēt debeat locū hr̄e exclusio fœminæ q̄ fiebat in ꝯsequentiā.ar.
ff.de ꝯtab.l.filiū.§. sed eā exhæredatio.ibi: nec testm̄ p oīa irritū
&c.facit in rōne soi.l.si iure.ff.de lega.3. Si aūt foret institutus il
le idē masculus,q ab intestato foret exclusurus fœminā,tunc vr̄r
sentire,licèt expresse non dicāt q agi nō possit ad suplementū,&
hæc vltima pars placēt de p̄senti,qm̄ nō debet imputari patri cur
intestatus nō decessit.ff.de inof.test.l.posthumus. post prin. Nec
insuper debet ille masculus esse melioris conditionis ab intesta-
to,& cū tacita uoluntate defuncti.ff.de iure codi.l.si qs cum nul-
lum,q̄ ex testō & eā expressa,imo melioris esse debet ex testō.ar.
ff.de vulg.& pup.l.q liberis.§.hæc uerba: & ut leg.no.caue.l.2.§.
1.ubi q̄uia isti non ex iudicio &c. quasi dicat melioris cōditionis
sūt illi q ex iudicio ueniūt regulr̄,attamē & illi licet n̄ ex iudiciō
&c.ad qd optime.ff.de leg.2.titia sno.circa finē. ¶ Ad ꝯria patet
rn̄sum ex supradictis.Nec ob. q statutū loquit̄ in cā intestati , sed
ius agēdi ad supplemētū est ex testō, q̄a n̄ nisi facto testō & ualido
cōpetit,sicut & ꝯtab.ff.de ꝯtab.l.q vulgo.iuncta.l.ut liberis.post
pri.& qd ibi no.C.de colla.Quia pasito q ita esset, tm̄ ad hāc suc
cessionē ex testō non pōt peruenire,nisi mediāte cā intestati, cum
illi tm̄ cōpetat ius agendi ad supplementū, cui debetur legitima.
sed legitima non debetur nisi ei cui hæreditas ab intestato debe-

tur,cū sit portio portionis ab intestato debitæ.C.de inof.te.l.pare
tibus.& l.cū q̄rit,ꝯsequens est ergo , q filiæ exclusæ a successiōe
intestati p testm̄ non debeat litima , ergo nec cōpetit ius petendi
supplementū eius.Præterea non est uerū, q sit successio ex testō,
imo ꝯ testm̄,cū sit ꝯ uoluntatē defuncti.ff.ad l.fal.l.titia.Et patet,
q a p ꝯdictionē ex lege petit,ut no.in auth.p̄sbyteros.C.de epi.&
cle.sed p tāto dr̄ ex testō,q a non cōpetit nisi facto testō. ¶ Præte
rea filiæ exclusæ a successione intestati non cōpetit ius q̄relandi,
ꝯtrabulandi,uel dicēdi nullū,ut patet ex no.p Bar.in l.fi.ff.ad ter.
& p Bar.in l.maximū uitiū.circa fi.& dixi in prin.ꝯsilij.Ergo nec
ius petendi supplementū,qd inuentū fuit ad exclusionē aliorum
4 remediorū.C.de inof.test.l.omnimō.¶ †Cū igit̄ in casu nr̄o fue-
rit institutus frater testatoris,q ab intestato exclusisset d. Cathe-
rinā,sequit̄ q ipsa non pōt agere ad supplementū. Verū licet p̄di
cta uera sint,illud tm̄ me magis monet in casu nr̄o,q dicta dn̄a Ca
therinā non possit agere ad supplementū , qm̄ habet integrā legi
timā inter,id qd pater sibi reliquit,& dotē maternā,q̄ s̄m formam
statuti noui in uer.hoc tm̄ saluo,ubi disponitur,q si alius dotaue-
rit q̄ pater frater aut patruus, & dos sit minor q̄ esset integra legi
tima,q̄ deberet de bonis paternis,possit mulier agere ad suppl.
mentū ut habeat integrā litimā cōputata dote à quocunq; data.Si
igit̄ mater uiuens dotasset de suis bonis,cōputaret̄ illa dos in legi
timā debitā ex bonis paternis,ut expresse vult ille uer. igit̄ & si pa
ter dotauit de bonis maternis, idē esse debet, q a ipsa mater cēset
dotasse non pater,q p̄bet nudū ministeriū.iuxta no. p Bal.in l.1.C.
de legi.hære.Hoc ēt patet ex prin.dicti statuti, quo disponit ut a
quocūq; sit dotata & de cuiuscūq; bonis , & ēt si seipsam dotaue-
rit de suis pprijs facultatibus,puta delatis sibi a matre iā mortuā,
aut pater uel frater dotauit eā de bonis pprijs ipsius mulieris, q
ipsa excludat a successione paterna & aliorū de q̄bus in dicto sta
tuto.Non ergo curauit dictū statutū q̄rē ad excludendū eā a suc-
cessiōe paterna, utrū sit dotata a pr̄e de bonis ipsius patris, uel de
bonis ipsius filiæ.& qd patet.Nā utrūq; casum exprimit.Nam in
prin.dicit,si mulier uel aliqua mulier a patre uel patribus dota
ta &c.qd est intelligendū.s.de bonis paternis.Postea subdit , uel
ipsi patres seu fratres uel aliqs ali9 consanguineus mulieris s̄m fa
cultatē patrimonij mulieris &c.Et sic exprimit sc̄dm casum.s.qn̄
pater non dotat de suo patrimonij, sed de patrimonio ipsius mu
lieris,al's ille uer.esset superfluus. Vn̄ vult expresse q si filia habe-
ret hæreditatē uel dotē maternā,& pater de illa hereditate uel do
te ipsam vult dotare cōdecenter,dicta filia excludat a successione
patris. Sic ꝯ si esset dotata a patre de bonis patris, excluderet̄ a
successione matris,& ēt aliorū cōprehēsorū in statuto.Non ergo
curat a quo sit dotata & de cuius bonis, dūmō sit dotata, sed vult
q sit ꝯtenta dote & reputauit hoc sibi satis sufficere. Postq̄ ergo
pater in testō reliq̄t tm̄ p dote ipsius filiæ,qd sufficit ad legitimā
bonorū paternorū cōputata dote materna , sufficit & debet ad ei9
exclusionē,q a & si in totum de bonis maternis dotasset,sufficeret
s̄m dictū statutū,cū si mater ipsa dotasset,hoc idē esset , ideo non de
bet nouū uideri, q dotata ex bonis maternis excludatur a pater-
nis,q a idē esset econuerso,tollit.n. dictū statutū no. p Bar. in l.2.
C.de legi.hæredi.q dicit,q dotatio excluderet solū ab hæredita
te dotantis, qd est uerū,nisi statutū dicat expsse ꝯriū,ut est hic, &
simile in pluribus locis uidi. ¶ Itē non ob. q statutū requirit duo
copulatiuè.s.q sit dotata & nupta,sed ista nō erat nupta , licet pos
set dici dotata.Nā dico , q statutū exprimit duos casus principa-
les qn̄ est dotata & nupta ante delatā successionē , & tunc phibet
eā succedere.Sc̄ds qn̄ non erat dotata nec nupta, & sic iam delata
fuit sibi successio,& tunc vult q ēt si post dotetur,excludatur,ut
patet in uer.si iam peruenerint.Nā debet intelligi.s. ad successio
nē, ut patet ex p̄cedentibus.Hoc aūt esse potuit, nisi qn̄ non erant
dotatæ & nuptæ tpe delatæ successioni,si.n. esset,non possent pue
nire.Igit̄ illud uerbū debet intelligi eo casu quo possit locū hr̄e
l.4.§.totiēs.ff.de dā.infec. Qd aūt sequitur in statuto. postq̄ nuptæ
fuerint &c. determinat sequentia,s.verbū dicat seu cadat, non.n.
potest determinare præcedentia.s.uerbum peruenerit, quia esset
sensus q posset peruenire ad successionem postq̄ essent nuptæ &
dotatæ , q tamen ē.prohibuerat,& sic esset absurdus intellectus
& contrarius p̄cedentibus.Sed intelligendo ut dixi sunt oia pla-
na. Vn̄ ēt si post mortem patris uel matris de bonis paternis uel
maternis a fratre excludetur,& hoc mō intelligendo cessat omnis
absurditas,quæ vr̄ resultare ex inuolutione verborum dicti statu
ti,qd prima facie vr̄ nō habere intellectum in pluribus uerbis,&

repetere

repetere quasi idē. Sed nō est uerū, sed oīa stāt cū misterio & aliquid importāt. ¶ Concludit ergo d. D. Catherinā non posse agere ad supplementum lītimæ in bonis pr̄mis. Vel ex eo q̄ fuit institutus ille, q̄ eā exclusisset in testō. Vel ex eo q̄ ipsa censet hr̄e integrā lītimā cōputata dote mr̄na, q̄ statutū p̄dictū noluit in lītimā cōputari. Itē qa dictū statutum censet p̄mittere, q̄ pr̄ possit dotare in minus quā sit lītima, ut. s̄. tangit primus ꝯsultor. Itē qa, & si mr̄ in totū dotasset, & pr̄ nil reliquisset ī testō, nil petere posset, sicut nec ēconuerso, qm̄ nec dicere nullū, ut. s̄. ꝓbaui. nec supplemētō ex quo nil relictū esset. Nō ergo hēt ius qr̄elæ hoc casu, quo aliqd ei pr̄ reliquit, ex quo simul reliquisset esset exclusa ꝑ dotationē mr̄is de bonis mr̄nis; ergo & idē si a patre in dotata de eiusdē maternis p̄ illū versi. statuti. uel ipsi patres seu fratres &c. & hoc quo ad paternā hæreditatē. ¶ Quantū uero ad alias hæreditates. s. matris auiæ & patrui, patet ꝑ ea q̄ dicta sunt; quia dotatio a quocūq; facta excludit a p̄dictis hæreditatibus ex forma dicti statuti; iō uerō p̄e dicl partim dotata a patre, partim a matre. Qd aūt q̄rit an nepotes ex dicta Cathe. sint excludantur, r̄ideō sic, ut determinat Bar. in l. 3. §. uidendū. ad ter. & l. liberorū. de uerb. sig. in pe. col. & etiam dictum statutum hoc dicit expresse ibi, uel filiis eius &c.

SVMMARIA.

1. Petitionis substantia quādo nō consistit in tpe, non sunt de eo testes interrogādi.
2. Depositio de tēpore diuerso a tempore testamenti non uitiat legatum.
3. Hæres uolēs excludere legatarium allegare prioritatis uel posterioritatis debet eam probare.
3. Snīa lata sub cōdītiōne de p̄senti dicitur pura, licèt ex interuallo postea liquidetur.

CONSILIVM CXCVII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & examinatis oib' supraſcriptis ꝓ determinatione eius qd q̄ritur, considerandū est q̄ Valentinus p̄dictus agit ex ultima uoluntate ser Spinelli, nec restringit se in suo libello uel in articulis ad totū tp̄s, quo illa ultima uoluntas facta fuit. † Nec ēt habuit necesse se altringere, cùm pars petitionis & eiusdē effectus sit quocūque tpe facta fuit, dūmodo fuerit ultima, & sic substantia petitionis non consistebat in tpe; ergo &c. ut no. Inn. de re iudi. c. abbate sane. li. 6. & Bar. in l. eandē. §. actiones. ff. de excep. rei iud. in 3. col. Et p ꝯn̄s nec testes necessariò fuerunt de tpe interrogandi, nec habuerunt necessariè r̄ndere, de fide instr. c. cum Ioannes. & p eundem Bar. in d. §. actiones. Loquor quantū ad fundamentū intentionis agentis, quæ fuisset fundata, & si testes de tēpore. i. de mense Octobris nil deposuissent, ut patet ex p̄dictis. & hr̄ plenè in Spe. de test. §. nunc de interrogatoriis. uer. itē de tpe. & p Inn. de accu. qualiter. & expresso p gl. C. de testi. l. testium. q̄ dicit, q̄ testes non sunt interrogandi de tpe, nisi qñ sunt suspecti, ut uideatur quanta fides sit eis adhibenda & an inuicē cōtrarientur. Subaudiendū est, uel qñ tp̄s esset de substantia intentionis agētis, qa in tpe esset fundata, ut no. p gl. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. uel 2 quia se restrinxisset ad tp̄s. ff. de testi. l. habeat. ¶ † Scd̄ò principaliter considerandū est, q̄ cū dictus Valentinus agat ex ultima uoluntate, & uerba libellantis [a] sint intelligenda s̄m eius intentionem ut ualeat; & ꝓcedit meliori mō quo pōt. ff. de iudi. l. si quis intentione. & qd no. in l. sed & si possessori. §. sed si rerum. ff. de iureiu. cēsetur egisse ex illa q̄ uerè ultima est. i. post quā nulla fuit sequuta. Sicut. n. primus est quē nemo p̄cedit, ita ultimus est quē nemo sequitur, ut ff. de reb. du. l. q̄ dinos. de uerb. sig. l. proximus. & l. pupillus, & l. in uulgari. Ex quo sequit; q̄ si testes p̄dicti de tpe seu mense facti legati nil dixissent, productio facta p alterā partē de testō facto de mense Nouēbris non contradiceret attestationibus actoris; qm̄ dictæ attestationes intelligerentur uel de alia ultima uolūtate facta post dictū testamentū, uel de facta tpe dicti testamētis sed non scripta, quod patet, quia interpretatio facit rē ualere, & iō potius est sumenda, q̄ alia q̄ faceret non ualere. s. q̄ censeret facta prius. & sic esse reuocata per testm̄. arg. ff. de uer. ob. l. ritia. §. idē respondit. ubi interpretatio q̄ uitiat non est assumenda. & qd no. in l. talis scriptura. ff. de leg. 1. facit qd nō. in l. non solum. & §. sed ut probari. de ope. no. nun. per Bart. ubi dicit in dubio præsumi aliquid de facto tpe licito non illicito. Sic dicā, q̄ p̄sumitur factū eo tpe quo reddatur actus ualidus, & non reuocatur quartū; quia reuocatio seu mutatio ultimæ uolūtatis non p̄sumitur. l. lucius. ff. de leg. 2. † & sic cum onus probandi mutatā uolūtatē incumberet ex parte rei, ut ibi. non sufficeret productio testamēti facti de mense Nouēbris reuocantis oēm aliam uolūtatē actenus factam, nisi ēt probasset q̄ dictū legatum sep uoluntas ultima, in qua factum fuit, præcesisset dictum testamentum. cum. n. ista exceptio fundetur in tpe prioritatis & posterioritatis, necesse habebat hanc prioritatem & posterioritatē probare clarè & apertè, alias deberet succūbere, sicut actor non probans clarè suam intentionem. de proba. c. in p̄ñtia. & ita no. p Bar. in d. §. sed ut probari. & p gl. in c. uenerabilibus. in fi. de sen. exc. lib. 6. & in cle. fin. de rescrip. ¶ Tertiò considero principaliter, q̄ isti testes non deposuerunt de dicto mense Octubris, tanquā testes cū dixerint se credere q̄ fuerit de mense Octubris, & testes non debent deponere de credulitate, sed de ueritate, ut no. in d. l. testium. C. de testi. & ff. de iureiu. super rubrica per glo. Ex quo sequitur q̄ perinde est, ac si de dicto mense nil deposuissent ex quo non in forma debita. ff. de iureiur. l. 3. in fi. & l. per salutē. ¶ Ex quibus omnibus sequitur decisio eius, qd queritur, uidelicet q̄ dictus Valentinus pōt consequi dictum legatū uirtute dictæ snīæ, quæ transiuit in rem iudi. qa cōditio in ea apposita erat uerificata tpe snīæ, cùm re uera esset facta probatio pro parte actoris p sufficientem narrationē testium asserentium se interfuisse. Quæ probatio non est elisa p productionē testamenti facti de mense Nouēbris. Tū quia cā appellationis, in qua facta fuit dicta productio, fuit deserta, & sic productio q̄ est de actis, ut in c. qm̄ contra falsam. de proba. fuit annihilata. l. cum lite mortua. ff. iud. sol. sciendū. quia dictum statutū nō contradicit attestationibus p̄dictis, cum ista possint simul stare, q̄ testes credebant fuisse factum dictū legatū de mēse Octobris, & tñ non ita fuit de mense Nouēbris tpe testamenti, licet non fuerit scriptū qd nocere non dēt legatario. l. fi. ff. de iure cod. C. de test. l. errore. & de hoc sunt coniecturæ; quia aliqui testes de hoc deponunt; ergo &c. ar. ff. de re. du. l. quem hæredi. Vel post dictū testamentū p uiā codicillorū. & hoc magis p̄sumitur, quā q̄ ante testamentū, p ea q̄ dicta sunt, & 3rium non est probatum per testes productos ab actore, cū ipsi nō deponant assertiuè, qd si fecissent, sufficeret, quia testes pro utraque parte sunt examinandi, cùm iurent plenam dicere ueritatē, ut in auth. si iudex. C. de epi. & cle. & not. in l. si duo. §. idem iul. ff. de iureiu. Nec ēt est probatum contrariū 2 per testes inductos à reis, cū multi fuerint inducti. † Remanet ergo ꝓbatio actoris non elisa, & p ꝯn̄s dicta snīa censetur fuisse pura; quia lata sub conditione de præsenti uel de præterito, q̄ iam extiterat; ergo &c. ff. de iniusto testa. cū in secundo, si cer. pe. l. cū ad p̄sens. cū si. & potuit fieri tali mō, ut no. l. cum index. C. de sen. Petat ergo actor executionē dictæ snīæ, & in ea liquidet probationes fuisse factas tpe dictæ snīæ producendo acta & attestationes, qd pōt fieri, sicut qñ fertur snīa super interesse; quia fit liquidatio de quantitate in executione eius, ut plenè no. in l. 1. in prin. ff. de eden. & de lega. 2. l. 1. in fi. per Bar. Et si pars aduersa opponat, q̄ illæ attestationes sunt abolitæ per productionem testamēti factā in cā appellationis, r̄ndebitur non esse uerum. Tū quia illa productio hr̄ pro non facta ex qua cā appellatio fuit pro deserta. Tum quia non ꝯdicit attestationibus, ex quo testes non assertiuè loquuntur, sed de credulitate. Si uerò in executione snīæ pars reorum uellet producere testamentum ad eneruādū dictas probationes, non dēt admitti, tñ per dictā rōnem admissa non releuat; ergo &c. l. ad ꝓbā. C. de prob. Tum ēt quia ueniret contra snīam, quæ trāsiuit in rē iudi. quod fieri non pōt. l. peremptorias. C. sen. rescin. non pos. Et sic patet ex prædictis Valentinum posse ꝯsequi suam intentionem per uiā claram & apertam, & sine labore & inuolutione & malitia partis aduersæ. Cætera uerò dubia superflua relinquuntur. de offi. delega. c. prudentiam.

¶ Libellantia. Adde d. Maria. so... xi. in consi. 39. inci. ui... fi. uerò, uerum qua... terminis. circa fin. in 1. parte.

SVMMARIA.

1. Nomina debitorum ueniunt in generali obligatione omnium bonorum.
2. Actio quæ oritur creditori ex nominibus debitorum sibi pignoratis.
3. Statutum, q̄ mulier non habens uirum sed filios solum possit dimidiam bonorum alienare, quomodo intelligatur.
4. Filii in fraudem creditorum an possint matri alienanti consentire.

CONSILIVM CXCVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Notandum primò ad euidentiam, q̄ in generali obligatione omnium bonorum ueniunt etiam nomina debitorum [b], ut no. per doc. C. de hære. act. l. 3. arg. de uer. sig. l. meorū. de peculio leg. l. peculio legato. & l. q̄ tuberonis. §. in peculio. ff. de pecul. de bo. auto. iud. pos. l. in uenditione. ad tre. si legatus. §. 1. licet glo. in d. l. 3. uideatur dicere hoc esse uerum in expressa hipotheca non in tacita. qd doc. non tenent, imo dicunt uerum esse indistinctè. sed & si uera esset glo. hic fuit expressa hipotheca; ergo &c.

¶ Debitorum. Vide Bal. in consi. 125. in 1. parte & in consil. 244. in 1. parte. ¶ Et an dicantur esse in loco, & nunquid dicantur mobilia uel immobilia. uide Soci. in cōs. 166. inci. uiso testamento. 1 2. col. uer. scilicet dicet quispiā. in 1. uolu. H.F.

¶ Secundò

2 ¶†Secundò præmittendũ q habens hipothecatum nomen debitoris hẽt utilẽ actionẽ psonalem, q̃ hipothecatio cõpetebat directa. ff. de pig. l. grege. §. cũ pignori. uer. sed pôt & ibi no. p doc. licet gl. dicat q datur utilis hipothecaria, qđ est uerũ ẜm doc. pro pignoribus nominis obligati. s. pro pignoribus obligatis p illum debitorem, cuius nomen est in obligatione, sed pro exactione debiti datur utilis psonalis, ut dixi per l. postquã. de hæredi. uen. ut no. C. q̃ res pign. obli. pos. l. nomen. ff. de pig. act. si conuenerit, in prin. per doc. Patet ergo dictũ Simonẽ agere posse utili hipothecaria ꝫ detentores bonorũ mariti, si obligatio facta p dictã dñam fuit ualida, quia in ea uenit nomen dicti mariti cũ eius hipotheca. C. de act. & obli. l. si a creditore. Contra hæredes uerò mariti pôt agere utili actione personali de dote uel utili ex stipulatu, q̃ mulieri cõpetebat directa. C. de rei uxo. act. l. j. ¶Nunc uidendũ est an obligatio facta per dictam dñam dicto Simoni de oibus bonis suis ualeat attenta prohibitione statuti primo loco pmissi. ¶Circa qđ notãdũ, q si dicta obligatio facta esset ꝫ formã & prohibitionẽ dicti statuti, non sustineretur pp iurm ipsius dñæ; qm prohibitio pdicta facta est contẽplatione aut mariti, aut filiorum, ne fiat eis piudicium, ut ex eo colligitur. ar. ff. de leg. j. l. seruo legato. §. si testator. de leg. 3. fideicõmissaria. §. interdũ. facit qđ in fi. no. Bar. in l. 2. §. uidendum. ff. ad tertul. unde iurm mulieris nõ pôt ualida re contractum in præiudiciũ illorũ, cum iurm unius alteri nocere non debeat ẽt matris filio. ff. de inreiu. l. 3. §. pe. & l. nã postea. §. fi. cum l. se. & l. sed & si possessori. §. j. non. n. debet alteri p alterum iniqua conditio afferri, ut in regula iuris. & p hæc dicta dicimus, q ẽt de iure canonico iurm, qđ est contra publicam utilitatem, non tenet. de fo. cõp. c. si diligenti. quia soli sibi iurm nocere dẽt non alteri; quia nõ hẽt in se iustitiã & iudiciũ sicut habere dẽt. 22. q. 2. c. animaduertẽdũ. & no. C. de nup. auth. qđ eis. cũ pceptũ iuris & iustitiæ sit, alterũ non lædere. ff. de iust. & iu. l. iustitia. §. 1. ad q̃ facit qđ plenè no. Bar. in l. si quis pro eo. ff. de fideiusso. Itẽ dico, q nec posset sustineri dicta obligatio ex illo capite, q facta sit pp necessitatẽ: quia non fuit seruata forma statuti, qđ requirit ut corã iudice præstet iurm & causæ cognitio adhibeatur, quod hic factum non fuit: ergo &c. ff. de trans. cum hi. §. si prætor. cũ si. ¶Oportet ergo ostendere uolendo eã sustinere, q non sit facta ꝫ prohibitionem dicti statuti, quod sic ostendo. †Quãdo mulier nõ habet uirũ sed liberos tñ, potest alienare medietatem, & non ultra ẜm dictum statutum. ¶Primũ dictũ, q possint alienare medietatẽ, debet intelligi de oĩbus bonis ẽt dotalibus, seu quæ fuerunt dotalia. nam soluto matrimonio non sunt proprie dotalia; qa nõ est dos. Nec. n. est uera illa gl. posita super dicta particula statuti, s. præter dotem & donamenta; quia sic subauditur per coniunctionem, uerò &c. Nam si benè inspiciatur mens dicti statuti, tunc nõ uoluit prohibere in totũ alienationem dotis & donamentorum, qñ hẽt maritum, ne fiat præiudicium aliquod ipsi marito qui hẽt dotẽ & donamẽta pp onera matrimonij, & sic causam onerosam. C. de iur. do. l. pro oneribus. ff. de cõdi. ob cau. l. si donaturus. §. fi. & ibi no. quod quidem fuit conforme iuri cõi, quod ẽt uult ex cõtractu uxoris marito non præiudicari in dotẽ. C. de iur. do. l. si pdiũ. nec ex delicto nisi in certis casibus. ff. de bonis dam. l. quinque legibus. & ibi no. Et iõ dictũ statutum cum ponat quatuor casus, duos qñ hẽt uirum, & duos qñ non hẽt, cautẽ & non sine misterio uerba illa præter dotẽ & donamenta ponit solũ in illis casibus qñ habet uirum. In aliis ergo cum nõ ponat, nec nos debemus subaudire, cùm non sit eadẽ rõ in illis quæ est cũ habet uirum; igitur diuersa dẽt esse dispositio. Itẽ hęc repetitio esset cõtra ius cõe q mulieri non habenti uirũ permittat alienationẽ bonorum suorũ etiã dotalium, dummõ sit maior & habilis ad alienandũ; quia nulli alteri quã sibi facit præiudicium. facit. l. & hæredi. §. filia. ff. de pac. C. de contrahẽ. emp. l. dudũ. igitur non intelligitur facta dicta repetitio. ar. l. talis scriptura in fi. & quod ibi no. ff. de le. j. & p Bart. plene q hoc tenet expresse in l. prætor. §. criteq. dña. ff. ui bo. rap. Non est ergo bona illa gl. Sed simpliciter dẽbet intelligi primũ dictum affirmatiuũ, dum dicit pro medietate &c. ut. s. dixi. ¶Sed in uerò dictũ negatiuũ, qđ inde colligitur. s. q p alia medietate non possint, qđ ẽt statim sequit in eodẽ statuto in uers. si uerò aliter. ut p maiori parte &c. emanauit in fauorẽ filiorum qbus statutũ uoluit prouidere, ut. s. dixi. Cui fauori sine dubio filij pñt renunciare, si uolunt & sint habiles ad renunciandũ. ff. de pac. l. pactũ inter hæredẽ. C. eo. ti. l. si qs in conscribẽdo. Et statutũ pdictũ dẽt intelligi nisi filii renũciẽt, qa bñficiũ nõ cõfert in inuitũ, & ita determinatur in l. 2. C. si qđ in frau. pa. & p Cy. i l. 2. in fi. †Cũ igit i casu isto 4 filii d. dñæ ꝯsenserint dictæ oblõni ut pponit, & habiles fuerunt, perinde ualuit dcã oblõ, ac si nullos filios habuisset. ff. de leg. j. l. nihil pponit. §. oĩbus. C. de fidei. l. quoties ab oĩbus. ad tert. l. 2. §. sed si sine. quo casu cũ nõ hẽt liberos nec maritũ pt alienare i totũ ut i primo casu statuti. ¶Nec ob. q possessor bonorũ dicit filios pdictos ꝯsensisse in fraudẽ ipsorũ, q sunt sibi obligati, ut hæredes pris, ut pponit, qm uiuẽte matre nõ hẽbãt filij ius plenũ, qa ñ psente ius q̃situ, sed q̃rẽdũ. ff. de coll. bo. l. j. §. si impuberi. & qu no. in auth. si qua mulier. C. de sac. san. ecc. in fi. & in gl. fi. qđ patet, q a si prius decessissent filij quã mr nullũ ius trãsmisissent ad hæredes eorũ sup bonis mrnis, licet hoc ius hrent ex dicto statuto, qđ mr alienare nõ poterat eis inuitis, potuerũt ergo hoc ius q̃rendũ remittere, nec pñt ꝯqueri de hoc creditores se ex hoc fraudari. ff. q in frau. cre. l. q aũt. in prin. cũ ꝯcor. ibi alle. in gl. Et sic ꝯcludit Simonẽ pdictũ agere posse utili hipothecaria ꝫ possessorẽ dictorũ bonorũ mariti, nõ obstãtibus allegatis in ꝯtriũ. Patetq; ex pdictis rñsio ad oĩa q̃sita formata, excepto ultimo ad qđ rñdet, q si dicti filij adeant hæreditatẽ mrnã oblõ psonalia directa qua ipsi tanq̃ hæredes pris tenebant mri uel eius hæreditati, ꝯfundet, ne reperiãtur sibiipsi obligati. C. de neg. ge. si ab eo. ff. de ꝯd. ind. frater a fratre. & qđ ibi no. sed utilis actio acq̃sita creditori. s. Simoni cã psonalis ꝫ hæredes mariti, q̃ hipothecaria ꝫ quoscunq; creditores ñ extingueret, cũ illa sit separata a directa q̃ ab ossibus d. dñæ ñ fuit expulsa, sed utilis psonalis creditoris ꝯstitit, ex quo patet eas eẽ diuersas. Igit non sequit q sublata una p confusionẽ, altera sit sublata iuxta no. in l. hæreditatẽ. in fi. gl. ff. de do. mũcta l. qs ergo &c. ff. de pecu. & qđ no. in l. non quocunque. §. qui gaiũ. ff. de leg. j.

S V M M A R I V M.

1 *Bannitus qui ex forma statuti poterat offendi impune, si occidatur eo tempore quo habebat saluum conductum, an occisores teneantur, habes per argumenta ad partes.*

2 *Bannitum saluoconductu munitum qui occidit, an præsumatur habuisse notitiam dicti saluiconductus. & n.*

3 *Decretum superioris an afficiat etiam ignorantes.*

4 *Bannitus an sit rebannitus, uel habeat saluum conductum, an qui eum offendere quærit, teneatur id inuestigare.*

CONSILIVM CXCIX.

IN Christi nomine Amen. ¶Licet [a] ista sit qõ determinata p doctores scribentes, & sic parũ uideat expediens in argumentis insistere, tñ pp importunitã negotii ut clarior remaneat determinatio q̃. ĩ. subiiciã. arguã primò ad partẽ negatiuã, s. q dictus Bar. & socii nõ pñt se defendere a dicto pcessu pluribus rationibus. ¶†Primò, qa paria 1 sũt non esse bãnitũ, uel esse & haberi p nõ bãnito, q̃tũ ad effectũ eius de quo q̃ritur. arg. ff. de excu. tu. l. cũ ex oratione. & qđ no. in l. si marit. §. legis iul. in fi. ff. de adul. sicut paria sũt nõ eẽ cõdẽnatũ, uel eẽ & iniusti. ff. de re iud. l. 3. §. cõdẽnatũ. de ꝯtra. l. nõ putauit i. §. nõ q̃uis. s. iste bãnitus hẽbat p non bãnito durãte termino salui ꝯductus p quẽ bannũ & eius effectus suspẽdebat, qa fides data hosti a republica vel ab eo q rempublicã administrat, seruanda est. ff. de pac. l. ꝯuentionẽ. & no. p Bar. in l. 1. ff. ad l. iul. maie. durãte sospẽsione bannũ nullũ habebat effectũ, sicut interdũ nõ hẽt effectũ durãte suspẽsione ipsius. de priui. c. ut priuilegia. & qđ ibi no. p gl. & Inn. & qđ no. in c. ad hęc. de ap. p gl. & ẽt p Inn. uidentur ergo dicti puniẽdi, ac si occidissent non bannitũ, quinimmo plus, qa rũpẽdo saluũ cõductũ uñr cõmisisse crimẽ læsæ maiestatis. ut d. l. j. ff. ad l. iul. maie. pro quo grauissima pœna imponitur. C. eo. ti. l. 6. ¶Scdò ad idẽ, qñ qa dat operã rei de sua natura illicitæ, seu aggredit factũ dãnatũ, delinquit ẽt ultra quã credat delinquere pp culpã pcedentẽ cõmissam in aggrediendo. ff. de iniur. eũ q. §. si iniuriarũ. C. ad l. iul. de ui pub. l. qm multa. & no. p Bar. in l. diuus. ff. de sica. & p Ioã. An. in fi. qõnis positæ sup regula, qđ quis mã. de reg. iur. li. 6. in merc. Sed isti fecerunt hmõi; qa homicidiũ de sui natura ẽ illicitũ, q dãnatũ est diuina & humana lege. iuxta illud non occides. in leuitico. & lex dicit. homicidia q̃ fecit sp expectet. C. de epi. au. l. 3. & ad l. corne. de sica. per totũ. Igitur licet isti crediderint posse occidere pp bannum, qm quia in ueritate nõ poterant pp saluum conductũ, uñ hoc inspiciendũ non ipsorum opinio. ar. ff. de mano. uin. si pater. §. quotiens. de iur. & fac. igno. l. nã. §. q ignorauit. p empt. l. 2. §. si sub ꝯditione. & qđ ibi no. in q bus inspicit id qđ est in ueritate, nõ id qđ ẽ in opinione agentis. ¶Tertiò ad idem, q inspiciat ueritas non opi. quia tanta est uirtus

a ¶Licet. Ad huius consi. materiã ui de d. Alex. de Imo. in cõs. 77. per totũ. in 9. pte. & in 2. li. 2 14. in 2. col. in j. pte. & Bal. in 2. li. 140. in 4. pte. & plene p eũ in cõs. 9. in 3. pte. & Cor. in consi. 17. p totum in j. par.

tas veritatis q. ea decepta opi. ēt vulgaris & cōis sibi cedit, fortius si non est vulgaris. 8. dist. c. qui cōtenta. & c. veritatis. de frigi. & malefi. 33. q. 2. c. si quis ingenuus. ff. de pba. l. fi. in fin. Nā & qñq; reuocat ppter id snia lata. C. de resc. do. l. fi. de iureiur. ad monēdi. de purga. vul. c. significantibus. & tñ snia p veritate hr. ff. de reg. iur. l. res iudicata. ¶ Quarto ad idē, qa decretum superioris afficit & ignorantes. ut in c. quia cunctis. de cōcess. præbē. lib. 6. Iste aūt saluusconductus pcipit iudicibus seu officialibus & subditis, q ipsum obseruent, igitur non vr̄ isti p ignorātiā excusari. ¶ Quinto qa q cū alio 3trahit certus esse debet de cōdōne illius. de re. iur. l. qui cū alio. Et idē in eo q 3 aliū vult agere, qa nō excusat p ignorantiā, qa debuit inuestigare. eo. tit. qa in alterius. fortius in eo q 3 aliū delqt, qa ubi maius periculū ibi cautius est agendū. ff. ad tresh. l. j. §. sed & si qs. C. de appella. l. nec causas. & ibi no. & l. additos. de elec. c. vbi periculū. lib. 6. ¶ Bn̄ his & alijs, q in 3riō arguē do dici pōt, non obstantibus dicēdū est 3riū, vez qd̄ pdicti pōt se defendere a dicto pcessu, postq̄ vt ppomt ille occisus erat bānitus talr q impune poterat occidi ex forma statuti. qd̄ est validū fm̄ veram opin. per l. 1. C. ut liceat se sine iudi. vin. Et postq̄ erat descriptus in libro bānitorū & non cancellatus. Et postq̄ dictus saluusconductus non fuit publicatus, nec ad notitiā pdictorū inquisitorū lr̄ime deductus. Ex his tribus simul cōcurrentibus sequitur, q pdicti non intendebant aliqd̄ delictum cōmittere, qd̄ erat verū attenta ipsorum opi. q in hoc debet attendi. ff. de iniur. l. itē apud. §. si quis uirgines. & qd̄ ibi no. in l. si qs ignorans. ff. loca. Voluntas. n. & ppositū distinguunt maleficia. ff. de fur. l. q iniuriæ. in prin. ad hoc ff. ad silleia. l. si quis in graui. §. si quis ignorans. homicidium. n. ad hoc ut sit punibile requirit in se dolum, & tūc punitur capitalr. vel culpā, q tunc punitur leuius. ff. de pœnis. l. respiciendum. §. delinquūt. Sed isti nec dolum nec culpā cōmiserūt. De dolo patet, q crediderunt occidere posse impune pp bānum non cancellatum, qd̄ pbebat iustā cām credulitatis pp authoritatem publicæ scripturæ. ar. ff. de ven. insp. l. j. §. cæterum. Nā quilibet error ēt inultus puta in iure p. ittens excusat a dolo. ff. de lib. cau. l. ugiē. de abige. l. j. in fi. in g. gl. si quis ius dicen. nō obtēpera. & d. l. si qs in graui. §. si quis ignor ius. fortius ergo error iustus & in facto consistens. de reg. iur. ignorantia. lib. 6. De culpa patet, quia non tenebant dubitare q saluusconductus esset concessus. ff. ad l. aq. l. si putator. in fi. & man. l. si deiussor. §. 3. cū nō subesset aliqua cā pp quā hoc credere deberent. ff. si cer. pet. l. qd̄ te. Et hāc determinationē ponit expresse Bar. in l. nō solu. §. morte. ff. de ope. no. nun. in 2. q. prin. in qua tractat de pcestatione inhabitoria. Ad hoc. si. cū qs pcestatur, vt nō fiat id qd̄ a iure tenebar nō facere, ubi plus dicit, q si alius q iudex dicat mihi, q titius q fuerat bannitus erat bannitus, non teneor credere nisi lr̄imè mihi faciat fidē vel p cācellationē bāni vel instrm̄ publicū, & q possum eū offendere licèt pcestatus fuerit mihi, q nō offendam, nec puniar de dolo dicto casu. Sed puniar tunc de culpa, qa non inuestigaui an esset verū q rebānitus esset, nō determinat ipse ibi. Sed puto q sic, q pp illa pcestationē & assertionem iusta subberat cā inuestigandi. ar. C. de rei ven. l. si fundum. ff. q in frau. cre. aut. p. ot. §. si qs particeps. Et idē si dubitabat de viribus bāni, puta qa dicebat ordinē nō seruatū vel illū nō potuisse bāniri, qa clericus, [a] tunc. n. sum in culpa si nō inuestigaui an lr̄imè bānitus esset, vel nō, & punior leuiter de culpa nō de dolo. ita intelligo qd̄ idē Bar. no. post Dy. in l. fi. ff. de adul. vbi vr̄ ēt determinare quūe pdicta p dictis inquisitis vt possint se defendere. Idē ēt determinauit dñs Nic. de mat. & qdā alij quorū disputationē refert Ioā. in regula. qd̄ quis mandato. de reg. iur. in mercu. Hic. n. non ppomt, q aliqua cā subesset pp quā pdicti inquisiti tenerent inuestigare de d. saluocōducto, vel q tenerent ipsum habere notitiā, ex quo nō fuit publicè diuulgatus. iuxta no. p gl. in cle. 1. de sepul. sup verbo publicæ. & l. regula. de iur. & fac. igno. Nec aliqs asserit eis ipsum esse cōcessum vel pcestatū fuit q non offenderent, quo casu fuissent in culpa nō inuestigādo fm̄ no. p Bar. in dictis locis. Seqt ergo q siue inqsitio sit fundata sup dolo vt fieri psueuit, siue sup culpa pnt pdicti inqsiti se defendere, si aliqd nō cōtinet in inquisitione qd̄ culpā arguat. ¶ † Restat ad 3ria rn̄dere, q de facili tollūtur. Et primō nō ob. primū, qa fateor q iste hēbat p nō bannito pp dictū saluūcōductū q̄tū ad hītē notitiā de d. saluocōducto, nō q̄tū ad ignorātes. in dubiū vero ignorātia pñmit. ff. de pba. l. verius. de reg. iur. pñmit. lib. 6. Itē nō ob. scd̄m qa pcedit, qñ qs quoquo mō credit delinquere, quo casu ēt vltra q credat delinqt & ita loquūtur ibi iura allegata, secus qñ nullo mō credidit delinquere, put fuit in casu nr̄o, qa credebat eū bānitū & posse impunè offendere, tūc. n. licèt actus de sui natura sit reprobatus, nō tñ delinquunt, qa deficit effectus delinquēdi. ita dicit Bar. in l. diu^s. ff. ad l. cor. de sic. p iura. s. alle. p scd̄a parte facit l. inter oēs. §. fin. ff. de fur. ¶ Nō ob. l. si pr̄. §. quotiēs. de manu. uin. cū alijs. s. alle. in qbus inspicitur veritas, qa illud ucrū in fauorabilibus, & qñ qritur de trāslatione iuris vel ualidatis actus; hic loqmur i odiosis & pœnalibus, in qbus inspicit ueritas, & idē e3, vt pbatur in d. l. inter oēs. §. recte. ff. de fur. & qd̄ plene ht̄ i r. la cū quis i iur. de reg. iur. in meren. Hæc aūt ueritas noceret opi. igr̄ inspiciēda est opi. ¶ Itē ñ ob. tertiū, quia verū est q veritate manifestata cedit opi. veritati, qñ nullus ex hoc lædit, al's secus. ita dicit Io. an. in regula ob grām. de reg. iur. lib. 6. circa fi. ubi declarat illud. c. veritate. 8. dist. sed hic noceret veritas istis inquisitis, ergo &c. † Nō ob. quartū, quia fateor q decretū superioris afficit ignorātes quātum ad hoc ut auferat eis ptātē aliquid disponēdi, & quātū ad hoc vt act^s gestus 3 decretū sit nullus. ita loquitur. c. quia cūctis. nō quantū ad hoc ut facit ignorātē puniri. ff. de decre. ab ordi. faciē. l. fi. in fi. C. de tab. l. gñali. qnia pœna sine delicto nō debet iponi. C. de pœnis. l. sancimus. ignorās aūt nō deliuquit. ff. de act. & obl. l. ex maleficijs. §. lōge minus. ¶ † Ad quintū & ultimū rn̄sum est s. quia verū est, q tenetur inuestigare qñ iusta subest cā, al's nō iputatur ei qui nō inuestigauit i pœnis ifligēdis, licet quo ad aquisitionē sibi fidēdā posset forte iputari. ut d. l. qui cū alio. ¶ Cōcludo ergo ex oībus s. dictis dictos Barthol. & filios aduersus dictū pcessū defendi posse. Potissimè p no. p Bar. in d. l. non solū. §. morte. de oper. no. nun. & in l. fi. de adul. post Dy. & p Io. an. in d. regula qd̄ quis mandato. in mercuria. & per rationes s. dictas.

¶ Punctus talis est.

¶ Bartholomeus de Perusio i suo testō sic disposuit, vez in oīb^s alijs suis bonis mobilibus & imobilibus iuribus & actionib^s &c. Octauianū & Charolū Ioānis de Perusio sibi hr̄des vles instituit, & eos inuicē substituit. Et si decesserint sine filijs substituit eis hospitale mercatorū. Et hæc est sua vltima volūtas & suū testm̄, quā & qd̄ valere voluit iure testi. Et si iure testi nō valeret vel nō valebit, saltē ualere uoluit iure codicillorū & iure cuiuslibet alterius ultimæ uoluntatis &c. Tādē ad studiū paduanū pfectus est, demū reuersus filiā pcreauit, & su puiuēs doctor effectus tacuit p annos tādē in cursu equi mortuus est. Mr̄ testōris & filia bona hr̄ditaria possederunt p annos, nec pdicti hr̄des instituti cōquesti sunt, quia erāt de ciuitate eiecti. Nūc aūt ad ciuitatē reuerti petunt hr̄ditatē sibi restitui tanq̄ ex codicillis, quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1. *Clausula codicillaris an institutionem directam possit obliquare & trahere ad fideicommissum.*
2. *Clausula codicillaris an habeat locum, quia testamentum est nullum ex præteritione filiæ.*
3. *Clausula codicillaris an habeat locū quando rumpitur ex natiuitate posthumi.*
4. *Testator si superuiuat post natam posthumam instituti consequuntur hæreditatem ab ea per fideicommissum uigore clausulæ codicillaris.*

CONSILIVM CC.

IN Christi nomine Amen. ¶ Clarum est testm̄ pdictum fuisse ruptum natiuitate dictæ posthumæ, si nihil lit sibi relictū iure testōris. C. de posthu. hære. insti. l. j. de bo. pos. 3tab. l. posthumo. & hr̄ditatē ab intestato sibi deferri. ff. de li. & posthu. l. fi. si tabu. test. nul. exta. l. j. §. fi. de leg. pstā. l. is qui. † Nunc ergo si q̄ritur an uirtute clæ codicillaris teneatur dicta posthuma restituere hr̄ditatē institutis iure fideicōmissi, occurrunt dubia satis trita p doc. iō hr̄ in quolibet me expediā. ¶ Primum est, utrum uirtus dictæ clæ sicut operatur effectum in legatis & fideicōmissis particularibus. C. de fideicō. l. ex testō. ita operetur in institutione directa, ut ipsam uertat in cām fideicō. Et vr̄ q nō, saltē in casu isto quo præterita fuit posthuma, q [a] possibile fuit in institutiōe valere iure directo. s. nō nata posthuma. ff. de iniusto testa. l. 3. §. ex his apparet. & §. sed si flante. igitur obliquari ex postfacto ñ debet. ff. de uul. & pup. l. uerbis ciuilib^s. Sed ad hoc rn̄det verum esse, q verba directa, q semel iure directo ualere potuerunt, non obliquātur. s. per nos, vel per iuris interpretes, ut in 3. sed p ipsum testatorē obliquari pnt, cuius voluntas in talibus dñatur. C. de leg. l. cum qō. in fi. de pecul. ser. l. cum quidā. post prin. At obliquatio, q pcedit uirtute dictæ clæ, puenit ex expressa uoluntate testōri, igr̄ &c. ff. de condi. & demon. l. in

[a] Quia clericus. Vide Alex. in s. alle. consi. 77. 3. par.

in ꝯdõnibus. Secundò, quis dicta clā conuenientiam hēt cum legatis & fideicom. particularibus, q̄ pñt in codicillis relinq, nō cū hr̄ditate vel institutione directa q̄ nō pñt dari vr̄ fieri ī codicillis. C. de his qui. ut indig. l. hr̄ditas. de codi. l. 2. ergo &c. l. sed cū patrono. de bo. pos. & de hoc q̄ritur de pñti. Dicēdum est ergo ſm oēs vim dictæ clæ operari effectum suum in vr̄i institutione & ipsm ad fideicom. deuoluere. Primò per tex. legum. ff. de testa. mili. l. quærebatur. de iniust. test. l. posthumus. §. si paganus. ad treb. si quis priore. cum si. Secundò per gl. in l. ex ea. §. fi. ff. de testa. quæ hoc tenet. Tertiò per rõnem, q̄ cum testm̄ consistat in sola institutione. ff. de hære. insti. l. 1. §. qui neq; . dicendo si testm̄ non valet vel ualebit iure testi &c. vr̄ dicere. i. si institutio nō erit ualidà iure institutionis ualeat iure fideicom. vnde cùm uoluntas testatoris ex uerbis clare appareat, & de ipsius pſ̄te in hoc non sit dubitandum. vt s̄. dixi, igitur &c. Et ita firmat Barto. post alios in l. j. ff. de iure codi. in 8. q. in fi. & ēt tangit in j. q.

2 ¶ † Secundum dubium est, vtrum dicta clā locū habet, si testm̄ est nullum ex causa p̄teritionis. Gl. in auth. ex cā. C. de lib. præte. tenet q̄ non p l. 2. ff. de leg. 3. vbi dr̄, q̄ a p̄terito non pōt relinqui. Sed hic relinqueret ab ipso p̄terito, si prædicta clā operet tunc effectum. ergo &c. Cōtrarium tn̄t oēs doc. quia verba conueniunt, cùm uoluntas nō refragatur. ergo &c. ff. de leg. 1. l. ab oībus. Nam ita dr̄ nō ualere qñ subest defectus præteritionis, sicut qñ alius defectus, igitur &c. ¶ Nec. ob. l. 2. de lega. 3. Nam soluendo aliquantulum clarius q̄ soluant doc. dico, q̄ illa lex debet intelligi qñ relinqueretur a p̄terito non in defectum testi, quo casu testator intendit eū grauare in illū casum quo ad eū nō cogitat aliqd ꝑuenturū, iō nō pōt. l. adeo. C. de fideicō. Nos loquimur, qñ reliquit ob eo in defectū testi, & sic in casum quo ad eū hr̄ditas ab intestato sit ꝑuentura, quo casu p̄t. l. si q̄s cū nullū. ff. de iure codi. & ita firmat Bart. post

3 alios in d. l. 1. 5. q. ¶ † Tertium vero dubium est an dicta clā operet, qñ irritat̄ p agnitionē posthumi præteriti. Et hic hr̄ dicēdū, q̄ si dicta clā sic esset cōcepta per uerba tm̄ de pñti, si non valet &c. non hēret tunc locū, qm̄ uerba repugnarent, eo quia tale testm̄ a principio valet. d. l. 3. §. ex his. licet ex post factō efficiat̄ inualidū. At uerbū illud si non valet, cū sit de pñti non extendit̄ ad futurā inualiditatē. l. si ita. ff. de aur. & ar. cū si. Si aūt dicat, si nō valet vel ualebit secus, vt no. Bar. in d. l. j. de iure codi. in 6. q. Limitat tn̄ ipse hoc dictū, & ēt superius qñ testōr sciebat se hēre filium iam natum vel posthumum quē præterijt, alias secus. q̄a tūc deficit voluntas testōris, qui si sciuisset habere filios tale fideicōmissum verisilr non reliquisset. ar. eo. tit. l. is qui. & l. sicut certi. & l. si cum uel in utero. C. de testa. mili. quæ limitatio æquissima mihi vr̄.

4 ¶ † In casu aūt nr̄o testōr ipse ignorauit de dicta posthuma t̄pe testamenti, eū non hēret vxorem, & sic vr̄ ſm opi. Bar. dictam clām non operari effectū, nec in fideicom. vr̄i nec in particularibus legatis, nisi sint aliqua quæ verisilr in oēm casum fecisset, ut parua legata ꝓ aīa uel ad piam cām. Verū q̄a ꝓponit̄ i themate, q̄ post natiuitatē dictæ posthumæ superuixit p annos & habuit t̄ps mutādi testm̄ & non mutauit, quòd lq; q̄a erat doctor legū qui sciebat vel scire p̄sumit̄ rupturā dicti testi p natiuitatē dictæ posthumæ, uirtutemq; dictæ clæ in deuoluendo institutionē in fideicō. dico q̄ p̄sumit̄ ex quo nō mutauit, uoluisse decedere cum eodē testō, & sic dictā clām operari p gl. ordinariā in l. athletæ. §. dat remissionē. ff. de excu. tu. & p id qđ no. Bar. in l. lex cornelia. in fi. de uulga. & pup. & p l. tractabat. ff. de test. mili. & C. de inoff. test. l. 3. & sic perinde esse ac si a prin. sciuisset dictamq; opi. Bar. in casu isto locum non habere, sed aliam communem de qua supra.

S V M M A R I A.

1 *Decretum iudicis interpositum ex falsa causa, cum subesset uera causa qua expressa non minus erat aliter interponendum, sustinetur & ualet.*
2 *Præscriptio nō currit filiabus uiuente patre, nec currit hæreditate iacente.*
3 *Hæreditas descendentis ad ascendentes non adita non transmittitur.*
4 *Filia non censetur dotata de bonis hæreditatis maternæ nondum aditæ.*

CONSILIVM CCI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & cōsideratis oībus suprascriptis, ac ēt actis & actitatis in cā & luīa lata in fauorem Benedicti & matris eius reorum & possessorum ꝯ præfatas dñas actrices, aggredior illum pūctum de obreptione duntaxat, in qua fundata est dicta snīa, ut ex ea patet. Et vr̄, q̄ ex illo capite potuerit ferri snīa, ꝓut lata fuit,

1 † quia decretum iudicis interpositū ex falsa cā est ipso iure nullū ff. de fideicō. lib. l. cū verò. §. subuētum. & l. 1. §. hæc uerba. ne vis fiat ei. Etiam si suberat uera cā, ex qua interponi potuisset, & ualuisset, non tn̄ fuit allegata sed falsa, & super ipsa fuit fundatum decretum. ff. de tuto. & curat. da. ab his. l. tutor si petitus. & l. legatæ. Et hæc est dr̄is inter snīam diffinitiuam, quæ lata ex falsa cā ualet mero iure, licèt nō in effectu. vt no. ff. de acqui. hære. l. si is ad quem. p gl. nisi in casibus quibusdam in quibus ipso iure non ualet. l. si prætor. §. marcellus. ff. de iudi. Et decretum quod indistinctè non ualet, vt no. Bar. in d. l. si is ad quē. Sed hic fuit allegata falsa causa in adeptione tenutæ. s. quia alij filij nō extabant, cuius tn̄ ꝯrium apparuit ex articulis postea datis per dictas dominas, igitur &c. ¶ Breuiter ꝯrium dico, q̄ concessio dictæ tenutæ ualuit, & in nullo fuit obreptum, sicque dicta snīa male lata fuit tali rōne. Nam iudex in pronunciatione tenutæ non intelligitur fuisse motus ex eo q̄ alij filij non extabant t̄pe mortis dictæ dñæ Fœlicis, hæc enim fuisset iusta cā concedendi tenutam, sed ex eo q̄ petentes erant hr̄des insolidum dictæ dñæ Fœlicis, quibus hæredibus restituenda erat dos dictæ dñæ. Hoc autem q̄ ipsæ essent hæredes insolidum, fundatur principaliter in eo q̄ erant uel fuerant filiæ dictæ D. Fœlicis, & hæc causa erat & est uera, non autē in eo q̄ alij filij non extabant t̄pe mortis. qđ patet, quia etiam si extabant, si tn̄ erant incapaces, vel hæreditatem repudiauerunt, uel ea nō adita decesserunt, non hēbant obstare. Igitur non existentia filiorum non erat principalis causa, super qua concessio tenutæ fuit facta, sed potius secundaria uel accessoria. Postquā igr̄ cā principalis & super qua principaliter fundata fuit tenuta erat vera. s. quia erant filiæ. Item erant hæredes insolidum, licet esset accessoria & super qua non erat fundata principaliter, sed accidentaliter ueniebat, foret falsa, non debet uitiari tenuta. ar. ff. de ꝯhē. emp. l. si in emptione. in prin. ubi dissensus ꝯhentium in accessorijs non uitiat, si adest consensus in principali, secus si deficeret in principali. & l. in oībus. Sic ergo non obstant ꝯria, quia loquuntur qñ cā, super qua principalr̄ fundabat̄ decretum, erat falsa, si bene inspiciantur. si. n. iudex dat tutorem pupillo tanq̄ non hñti eum cum hēbat, licet absens sit principaliter eum datur & hoc. s. quia pupillus non habet, & ideo dat tutorem tanq̄ duraturum toto t̄pe pupillaris ætatis, meritò non ualet, licèt subsit alia cā vera, quæ si fuisset expressa eodē modo dedisset, s. absentia tutoris quē habet, quia fateor q̄ dedisset, sed non eodem modo, quia duraturum tm̄ quousq; reuerteretur. l. si tutor reipublicæ. ff. de tutel. & rati. distra. sic ergo potest dici iudex circumuentus expressa falsa cā, & non uera, quia alr̄ & alr̄ dedisset. At in casu nr̄o nō aliter dedisset, si fuisset expressa vera, s. q̄ extabant filij t̄pe mortis, sed hæreditatem non adiuerunt, quam dederit expressa falsa cā. s. q̄ non extabant. Et hoc ideo, q̄a in non existentia principaliter non fundabatur. vt s̄. dixi. Sed in eo q̄ erant filiæ & hæredes insolidum. Vnde postq̄ apparet ita esse, licèt per alium modum non fuerit expressum, non est curandum. arg. ff. de uerbo. obli. l. cum seruus. ad trebel. l. mulier. C. de condi. insti. & sub. sub conditione fac. l. 3. cū simi. Secundum quæ vr̄ q̄ etiam si simpliciter expressissent filios alios nō extitisse non dicendo & maxime tales &c. adhuc tenuta non ueniebat reuocanda, quia paria sunt non extitisse, & tales extitisse qui eas non excludebant. ff. de bono. pos. ꝯtab. l. 1. §. fin. de bonis libe. l. si necem. §. si deportatus. ad tertul. l. 2. §. sed si sint. Vnde cum uerbum litigantium semper debeant interpretari in fauorem proferentis, & quatenus plus ei prosunt, siue sit actor, siue reus. ff. de iudi. l. si quis intentione. & not. Dyn. in c. ꝯ cum. de regu. iur. lib. 6. & Barto. in l. inter stipulantem. §. 1. ff. de uerbo. obli. Dicendo alios filios non extitisse tempore mortis deberet intelligi, si tales qui habeant nos hodie excludere, si hoc expediebat eis, quia re uera extiterunt, sed nō tales qui excluderet, & quodcunque illorum postea constaret, uel q̄ nullo modo extiterint, uel q̄ extiterint tales qui non habent excludere, sufficere deberet dictis immissis in tenutam. Fortius ergo in casu nr̄o, vbi expressit utrunque casum scilicet q̄ alij filij nō extiterunt, & postea subiunxit. & maxime tales &c. Circa quod notandum q̄ illa copula &, ponitur pro, vel, patet quia nullo mō extare, & extare. s. esse tales qui non habent excludere, sunt inter se ꝯria, quod ad originē possunt inuicem se compati, licèt in effectu habeantur pro eodem vt s̄. dixi. Regula autem est, q̄ copula posita inter duo contraria resoluit̄ in disiunctam. ff. de usufruc. lega. l. si titio fundus. & not. C. de codicillis. l. fin. & de rebus dubijs. l. si in qui duceuta. §. vtrum. per Barto. Proinde est ergo, ac si ille iurasset hoc modo scilicet filios nullos alios extitisse, vel si extiterunt, nō fuerūt tales

les q̃ hodie d. dñas excluderent. Sed si ita loquutus fuisset ꝓcura. nulli dubiũ ꝙ qđcũq; illorũ postea verum appareret tenuta teneret, q̃a duo remedia ɜ̃tra pñt cõditionaľr cumulari mõ ꝑdicto, & si in uno succũbit cumulans põt se ea altero iuuari. iuxta no. in l. si qđ. C. de rei vxo. ff. eo. l. nemo ꝓhibet. p Bar. & per Dy. in c. nullus pluribus. de reg. iur. facit. c. ɔstitutus. de resti. in integrũ & qđ no. in l. 2. C. qñ ꝓuo. nõ est necesse. & l. 1. §. qđ aũt. ff. quorũ lega. Facit ad ꝑdicta. c. sup literis. de rescrip. vbi si tacet uel exprimit aliqđ ꝙ si fuisset nõ dñr re obreptitiæ. vñ & in materia legis. tutor si petitus. idẽ esset. Pone. n. fuisse narratã, pupillũ non hr̃e tutorẽ q̃a pater nullũ dederat in testõ, hoc tñ non erat uerũ, q̃a imo dederat sed mortuus erat. Certè valebit datio, licet falsũ fuerit expssum, & tacitũ uerũ, q̃a & si non fuisset eodẽ mõ iudex dedisset. Illa ergo lex debet intelligi qñ varietas cãæ faciebat variare modũ dandi, & tunc tñ dr̃ obreptũ, ut s̃. dixi. Cõcludo ergo tenutã ꝑdictã valuisse maleq; fuisse ꝓnunciatũ p iudicẽ primæ cãæ. ¶ Quãtñ verò ad alia dubia tacta in puncto parũ est insistẽdũ, q̃a ꝓcuratot dicti Benedicti in ista cõparatione non allegauit aliqđ de ꝑscriptione uel de aditione hæreditatis facta p patrẽ dictorũ filiorũ ꝑmortuorũ, uel de transmissione hæreditatis facta ad dictũ patrẽ, vñ sup illis supfluis non est insistendũ, fuerũt. n. vt puto potius uerbalia tacta p aduocatos q̃ realia. vñ ad cãm istã non pñt adminiculari, sed in se frustratoria sunt. † Patet primũ de ꝑscriptione, q̃a viuẽte patre q habebat vsumfructũ huius dotis maternæ non potuit currere ꝑscriptio dictis filiabus. l. 1. in fi. C. de an. excep. maximè ɜ̃ patrẽ quẽ cõuenire non poterat. l. lis nulla. ff. de iudi. Item q̃a nõ erat adita hæreditas materna, & sic nõ potuit incipere ꝑscriptio ɜ̃ hæreditatẽ iacẽtẽ. ff. de vsuc. l. fi. §. fi. & no. e. ti. l. acceptã. in gl. &c. C. de tẽp. in integrũ rest. l. ea q̃. §. fi. Itẽ scđm de aditione, q̃a pater nõ põt adire nisi ꝓ filio infante, ut l. si infanti. C. de iure delib. §. fi. Sed hic nec ꝓbatũ nec articulatũ fuit de infantili ætate dictorũ filiorũ mortuorũ, qđ sine dubio incũbebat d. Benedicto volenti excludere intentionẽ dictarũ dñarũ iã fundatã. l. in exceptionibus. ff. de ꝓba. † Itẽ tertiũ patet, q̃a uera opi. est ꝙ hæreditas descendentis nõ trãsmittit ad ascendẽtẽ nõ adita. nec iste est de casibus in q̃bus hæreditate nõ adita trãsmittit. p notata in. l. vñre ff. de acq. hære. & l. nõ ꝓ numero. ad orfi. C. Et hoc est clarũ & indubitatũ s̃m cõem regulã & theoricã doctorũ, q̃cqđ aliqui antiq. dixerint. vñ non intendo sup hoc foliũ occupare, q̃a fanos trita & ɔclusa sunt p doc. scribentes, nec apud intelligentẽ, cui loquor, reuocanda sunt in dubiũ. ¶ Quantũ uerò ad ea, q̃ ꝓcurator d. Benedicti dixit in sua cõparitione, sil̃r dico ꝙ non obstant dictis dominabus. † Et primo id qđ dr̃ patrẽ earũ fuisse pauperẽ tpe dotationis, sicq; censeri eum dotasse filias de dote materna. C. de dotis ꝓmis. l. fi. dico non esse verum, posito ꝙ de paupertate ꝓbatum sit, qđ tñ mihi non constat. Nam aut tempore dotationis extabat filius masculus qui postea mortuus est. & tunc hæreditas & dos materna primo loco spectabat ad eũ si eã uolebat ex forma statuti florentini. vñ posito ꝙ non adiuisset, quia tñ adire poterat, non potuit pater dotare filias de bonis pertinentibus uel q̃ pertinere poterant ad masculũ, nec põt dici, qđ tunc locũ haberet. d. l. fi. q̃ loquitur cũm pertinent ad filiã q̃ dotat. Aut masculus non supererat tẽpore dotationis, & idem, quia tũc temporis dictæ fœminę nondum adiuerant hæreditatem maternam, & sic ad eas nõdum perfectè pertinebat, unde adhuc cessat illa lex, quæ loquitur cum pater habet penes se bona pertinentia ad filiam. Præterea poterant filiæ non adire hæreditatem maternam, & sic similiter pater licet ius adeundi deuolutum esset ad eum per repudiationem filiarũ. l. cũm non solum. C. de bo. que libe. quo casu eis non adeuntibus fuisset deuoluta ad proximiorẽ ex latere matris per successorium edictum. Insti. de legi. agna. suc. §. placebat. unde pendente dubio aditionis non potest dici, ꝙ pater fingatur dotasse filias de bonis maternis, quæ poterant ad quendã extraneum pertinere per nõ aditionem ut dixi, quia factum vnius alteri præiudicare non debet. C. famil. erc. l. cohæredibus. Lex ergo finalis prædicta loquitur, cũm bona certitudinaliter pertinebant ad filias prædictas dotatas, & sic cessat in casu isto ubi nondum adita hæreditate tempore dotationis non erat certum ad quem dicta bona deueuirent & poterant ad quendam extraneum deuenire, ut dictum est. Item quod scđo loco allegat in dicta cõparitione de illo ꝑdio empto p patrem nõie filiæ & eidẽ filiæ traditio p qđ vult inferre pars altera dictã filiã fuisse debitricẽ dicti pr̃is in ꝑtio actione negotiorũ gestorũ, & sic debere fieri compẽsationẽ. rñdet hic esse falsum, imo pater censet emisse aĩo donandi rẽ & ꝑtium, postq̃ emit filiæ noĩe & tradidit. C. fa. erc. l. filiæ cuius. & ibi p Bar. & l. a. si q̃s alteri uel sibi. In dubio. n. inter ascendentẽ & descendentẽ ꝑsumitur donatio. ut no. Bar. in l. quæ dotis. fn l. ma. p l. publicẽ. io prin. ff. deposi. Ex quibus oibus cõcludo sñiam ꝑdictã reuocãdã eẽ, & tenutam cõcessam firmandã ꝑceptoq; de disgõberando parendũ eẽ.

SVMMARIA.

1 *Transumptum factum sine autoritate iudicis cõpetentis eorum, cõtra quos producitur, non facit fidem.*
2 *Papa uel eps propter difficultatem superioris secularis potest adiri.*
3 *Temporis diuturnitas quomodo faciat præsumi omnia solemnia interuenisse in instrumento. & 4. & 5.*
4 *Notarii relationi an & quando credatur.*
5 *Sententia in diffinitiua an præsumantur omnia ritè gesta.*
6 *Notario an credatur si dicatur in instrumento d. Ium fuisse iudice sedente pro tribunali.*
Transumptum ut faciat fidem, multa in hoc consilio notabis pulchra.

CONSILIVM CCII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In cã cõsiuiũ q̃ uertitur inter cõe Vulterrarũ & cõe sancti Geminiani reuocatur in dubiũ, † vtrum quoddã transumptum uel insinuũ productum per cõe sancti Geminiani fidem faciat, fundetq; ipsius cõis intentionem contra cõe Vulterræ, quo insinuo uisu & lecto vr̃ mihi satis clarũ de iuris rigore fidẽ p seipsum nõ facere, dictoq; cõi Vulterræ ꝑiudicium non facere pp triplicẽ defectum substantialiũ. Primus, in autentico iudicis cõpetentis. Scđs, in citatione dicti cõis Vulterræ. Tertius, in loco concedẽtũ ad decreti interpositionem. ¶ Primũ patet, q̃m ad hoc ut trãsumptũ faciat fidem & alteri præiudicet, inter alia req̃ritur autoritas iudicis cõpetentis. io Auth. ut fratrũ filij. §. j. ff. de admi. tu. l. cirographis. §. fi. & no. in gl. in c. abbate sane. de uer. sig. in gl. ex hoc vr̃. ff. de fi. instr. super rub. & Guil. in Spe. de instr. §. ostẽso. ver. fiebat. & uersi. sed nunquid crederetur. per Bar. in auth. si q̃s in aliquo. C. de eden. Paria uerò sunt iudicis autoritas non interuenisse, uel interuenisse sed incõpetentis. C. si a non cõpe. iu. p totũ. de iud. c. at si clerici. de consue. c. ad nram. Cũ. n. agatur de ꝑiudicio inferendo, requiritur causæ cognitio. ff. quis ordo in bo. pos. ser. in l. 2. §. dies. de offi. procõ. & leg. l. nec quicq̃. §. ubi decretum. C. de dila. l. a procedente. & dr̃ pertinere magis ad contentiosam iurisdũnem, q̃ ad uolũtariam talis decreti interpositio, cũm admittatur ɜ̃dictio ad eã impediendã per eũ qui prætendit se lædi, & sic partes iudicis habeat in assumere interponẽs autoritatẽ. facit qđ no. in cle. j. de offi. dele. circa fi. gl. magnæ. Quã causæ cognitionẽ adhibere non põt iudex incõpetens, ut in rubus. s̃. alle. At ptãs sancti Geminiani fuit, & est incõpetens quo ad Vulterranos. ff. de offi. præsi. l. 3. de iuris. om. iud. l. extra territoriũ. & si quo ad singulares personas sortiunt cõtra totã cõitatẽ, & sic non potuit interponere decretum illius præiudiciale, cũm quo ad eos priuati haberetur, igitur &c. ¶ † Et si dicatur, dictæ cõitates tunc nõ recognoscebant superiorẽ, uel saltem non alium q̃ imperatorem quẽ difficillimũ & dispendiosũm erat adire, & sic reputabatur impossibile, vt no. gl. ff. de bo. pos. s̃m tab. l. qui ex liberis. in prin. vñ vr̃, ꝙ dicta cõitas sancti Geminiani pp defectum superioris ne ius suum periret potuerit sibiipsi ius dicere in faciendo insinuari dictum instrm. at. ff. q ui aut clam. l. si alius. §. bellissimè. in gl. puta; quia necessitas facit licitum, qđ alias esset illicitum. ff. de manu. testa. qui potuerunt. de offi. consu. l. j. Et sil̃r euitatio magni sumptus. C. de annonis & trib. l. pro locis. & l. mediterraneæ. & quod ibi nõ. in fi. per Bar. Sed rñdeo si subsunt episcopo, poterant eum adire. C. de anna. excep. l. ut perfectius. uer. si aũt nullo. uel si non subsunt eidem epo poterant adire Papam, qui tunc non lunge aderat, & põt adiri in defectum superioris secularis. c. licẽt ex suscepto. de foro comp. uel extraiudicialiter poterant requirere Vulterranos ut ɔsentirent, ꝙ de cõi concordia fieret insinuũ, & de requisitione cõfici facere publicum instrm, ad quod illi forte tenebãtur in iusta cã præstare cõsensum. arg. eorũ q̃ no. in Spe. de instr. edi. §. restat. uersi. quid si solui to. & p Bar. in d. l. 3. §. nũc de effectu. ff. de lib. lega. at. l. sicut datã. C. de lib. cã. & quod no. Inn. in c. albericus. & c. significauit. de testi. Qui si consensissent, a quocunque iudice potuisset interponi autoritas. arg. C. de eman. lib. l. j. ff. de offi. procon. l. 2. de iudi. l. j. in fi. quia tunc uoluntariæ iurisditionis actus fuisset. Si uerò denegassent, forte potuissent illi de sancto Geminiano per suum iudicem facere insinuari, sicut in materia reprosa

liarum dicimus, quando cõitas requisita negligit facere iustitiã. 24.q.2.c.dñs noster. & plene bř in regula non debet. de reg.iur. in merc. & hoc deficiẽte in alio superiore, hoc tñ sub dubio forte dico, defectus ergo superioris non releuat. ¶ Super scđo defectu siłr clarũ est, ꝙ ad hoc ut trãsumptũ alteri ꝑiudicet requiritur illius citatio. ff. de re iudi. l. de unoquoq;. ff. de adop. l. nã ita diuus. de testi. c. significauit. & in Spe. de instr. edi. §. ostenso. uer. hoc ãt scias in tertia forma insinuãdi. & uer. qualiter aũt, cũ iuribus ibi allegatis. qđ ẽt tenent oẽs legistæ in auth. si quis in aliquo. ut ibi p Bar. Hoc aũt ꝙ interuenerit citatio nec continetur in sumpto, nec ẽt ꝑsumit, cũ sit solẽnitas extrinseca; eo qa non interuenerit tpe quo actus celebrat. i. quo decretũ interponit, sed diuersi, igif & c. ff. de publici. l. qcunq;. & nn. p Bar. in l. sciendũ. ff. de uer. ob. ĩ

3 prin. distin. ¶ Sed huic obstãt duo. s. diuturnitas tpis, q̃ facit ꝑsumi oĩa solẽniter acta. C. de peti. hære. si filius. ff. de acq. hær. l. qui aliena. §. sed si non adierit. Sed certe uerũ est duobus cõcurrẽtibus. s. cũ tractat de modico ꝑiudicio, & ꝙ ille ꝫ quẽ ꝑsumitur, fuit sciẽs & patiẽs, & tunc sufficit lõgũ tps. i. decenniũ, ut no. in l. pe. C. cõdi. & ita intelligit Bar. d. l. ibidẽ. & in l. cũ de in rẽ uerso. ff. de usuris. Sed hic non est dare patientiã illorũ de Vulterris aceba. hoc sũptũ, qđ petunt occultè fieri, ita ꝙ nunq̃ aliquid sciuerunt, nec sciuisse ꝑsumitur. l. uerius. ff. de acq. pos. l. peregre. ꝑiudiciũ ẽt ꝑt cẽ magnũ ſm facti accidentiã, & sic deficiunt reqsita ad hoc ut leges illæ ꝓcedant; igitur non bẽt obstare. Itẽ ob. nõ solũ diuturnitas, sed antiquitas tpis longissimi. s. centũ annorum. C. de sac. san. ec. l. si. q̃ siłr facit ꝑsumi oĩa necessaria interuenisse pp difficultatẽ, q̃ resultaret in habendo ꝓbare. ar. eorum q̃ no. Inn. in c. ueniens. de uerb. sig. & Io. An. de testi. c. licet ex quadã. super uerbo pp breuem. & Bal. in l. cũ sn p. C. de rei uen. & de sac. san. eccl. auth. quas actiones. circa fi. & Host. in c. illud. de ꝑsumpt. & de conces. præb. c. qa cunctis. per Inn. in c. innotuit. de eo q. fur. ord. susce. in prin. ¶ Bř, si bene inspiciantur dicta prædictorum, qui dicunt, ꝙ sola longinquitas tanti tpis hoc operetur; sed si cum ea cõcurrant alia indicia. s. uel possessio illius pro quo præsumitur, & patientia illius uel illorũ cõtra quos præsumitur; ut si aliquis diu stetit in pacifica possessione dignitatis scientibus & patientibus subditis, nã non pñt referre postea qõnem; quia non est uerisimile ꝙ tanto tpe tacuissẽt, si nõ habuissent canonicũ ingressum, ut no. Host. in d. c. quia cunctis. Itẽ in clerico qui diu tanq̃ clericus stetit in beneficio; qa nõ cogitur ostendere titulũ clericatus uel beneficij; qa epi consueuerunt uisitare dioecesim, & non est uerisimile, ꝙ tanto tẽpore fuissent in ipsum passi stare sine titulo, uel si non esset clericus, ut no. in d. c. innotuit. & d. c. illud. de ꝑsumpt. Alia sunt adminicula, ut fama pauca; puta ꝙ Constantinus fuerit Imperator, uel ꝙ talis fuerit pater, aut auus talis, uel ꝙ talis rex fuerit alicuius; ut no. in d. c. ueniens. de uer. sig. uel ꝙ talis fuerit pub. notarius. Aliud est adminiculum, si de eo qđ ꝓpter antiquitatẽ interuenisse uolumus præsumere, fieret aliqua mentio in scriptura, ut esset in casu isto, si cõtineretur in hoc sumpto ꝙ interuenisset citatio. nã adhuc soli scripturæ non staret, cũ de citatione debeat p se cõfici instrm Vulter. in d. c. significauit. de te. & patet in c. qm ꝫ

4 falsam. de ꝓba. † Relationi. n. notarij nõ creditur, postq̃ tẽpore ꝯ-

* fecti & recepti instri interuenire nõ poterat * ſm cõem theoricã & doctrinã doc. C. de fi. instr. & iure hastę fisca. l. j. de acq. prædia. de cast. pec. l. si forte. & per Inn. in c. cũ in iure. de offi. deleg. Hoc tñ fallit in duobus casibus. Primò si tpe ꝯfecti instri, in quo aliqd narrat per prius interuenisse pars fuit ꝑsens & tacẽs, ut no. Bar. in l. j. C. de rela. & in auth. si qs in aliquo. ĩ fi. & no. in d. c. cũ in iure. per Inn. & d. c. innotuit. Scđs casus fallẽtiæ est, qñ nõ fuit pñs, sed adest tpis lõginquitas, ita ꝙ difficulter uel nullomõ põt ꝓbari, tũc dico ꝙ ꝑsumit ꝓ narratis in instro, ẽt si tpe ipsius ꝯfecti gesta nõ fuerũt, nec geri potuerũt. sic intelligo not. in Spe. de instr. edi. §. oñso, uer. sed qd si post publicationẽ. In casu ãt nro deficiũt oĩa. s̃. dicta adminicula; qa nec aliqd continet in dicto sumpto de citatione Vulteranorũ, & posito ꝙ cõtineret, ñ ꝓpterea ualeret, qa facta fuisset a nõ iudice, ut. s̃. dixi, nec extat fama publica de dicta uocatione seu citatione, nec põt dictis Vulterranis imputari sciẽtia & patiẽtia circa dictũ trãsumptũ, qđ præsumunt ignorasse, & posito ꝙ sciuissent idẽ essent, qa aliud est pati quẽ hře & tenere rẽ in quẽ patiens ius ꝑtendit. quo casu loquunt no. p doc. in locis. s̃. alle. Aliud pati quẽ sibi cõficere unã scripturã, in qua patiens nõ cõsensit, quia cũ ꝓhibere non põt, vnde nec sibi præiudicat. iux. no. ff. de pig. ac. l. gaius. Remanet ergo sola uetustas tpis, q̃ ñ sufficit ad faciendũ ꝑsumi id de quo nulla extãt indicia ꝙ fuerit; alioquin sequeret, ꝙ si qs allegaret rẽ fuisse suorũ ãcessorũ iã sunt centũ anni, crederet sibi absq; aliis indiciis & coniecturis, qđ est ridiculosum, qa nõ sufficit assertio cũ sola tpis uetustate, nisi adsit fama iuxta no. ff. de neg. ge. l. ꝙ natura. §. cũ me absente. & d. l. cũ super. C. de rei uẽ. per Bal. In snia uerò diffinitiua postq̃ transiuit tpa appellãdi vř Inn. uelle, ꝙ oĩa ꝑsumant ritè gesta, ẽt si in snia nulla de his fiat mentio, ut ipse no. in c. cũ in iure. de offic. dele. de ꝓb. qm ꝫ falsam. circa fi. de elec. c. bonæ. il grande. & Spe. in ti. de sentẽ. §. ut ãt. uer. & no. ſm quosdã. & de inst. edi. §. restat. uer. in summa. q. est circa fi. Sed Io. An. in addi. in §. ut autẽ. uer. & no. de sen. vř tenere ꝯriũ recitans Guil. de Suza. q tenuit p plures rõnes, ꝙ ẽt si in snia fiat mentio de citatione facta nõ credat, nisi aliter ꝓbetur per acta ẽt si transiuit tps appellãdi p c. qm ꝫ. qđ ꝑt procedere nisi in duobus casibus, quos. s̃. tetigi. sed hic propriè nõ cadit nisi unus ex illis. s. si cũ snia ꝑdicta cõcurreret longinquitas tpis, ita ꝙ difficile eẽt reperire acta, Sed posito ꝙ tenenda eẽt opi. Inn. & Spe. de qua. s. illud operaret autoritas sniæ diffinitiuæ q̃ magna est; qa fertur cũ magna deliberatione. C. de sen. ex pe. reci. l. 2. & multũ præsumit ꝓ iudice cũ eam dat. de renũ. c. in pñia. & fertur ꝑcedente ꝓcessu, in quo uel pars uerè fuit pñs, uel fuisse præsumitur. & qa potuit appellare, & nõ curauit, vñ ex his oĩbus per solum lapsum. 10. dierũ presumuntur oĩa solẽniter acta. Nos uerò sumus in interpositione decreti, in qua cessant prædicta, vñ ex quo nulla in eo fuit mentio de citatione, licèt adsit tpis lõginquitas & uetustas, nõ sufficit; q̃ tñ sufficeret si de citatione fieret mentio in dicto sumpto, ut dixi. Sed & tertiò ultra ꝑdicta ob. rei, de qua loquimur, dicta qualitas, cùm & sumus in materia finiũ, in qbus ꝓbandis sufficiunt indicia. & arg. de ꝓb. c. cũ cãm. negari ãt non põt; quin sumptum ẽt non ritè factũ faciat indiciũ & ꝑsumptionẽ, ut no. gl. ff. de fide instr. l. 2. vñ & per instra inter alios confecta facientia mentionẽ de finibus probantur confines ſm Bal. qñ sunt antiquissima. in l. cũ aliquis. C. de iu. deli. & hoc casu pñt procedere glosæ iuris canonici hoc tenentes. s. in c. si Papa. de priuil. lib. 6. de censibus. cũ olim. Si uerò non sint antiqua secus, & ita procedat gl. in l. cũ aliquis. præal. & ibi not. doc. & in l. magnã. C. de contrahen. stip. fortius ergo debent posse ꝓbari per instra princip̃r ad hoc confecta, in quibus nulla est suspicio falsitatis; et ẽt si non sint usquequaq; solẽnia, sicut in simili uidemus in uerbis enunciatiuis, q̃ maiorem uim habent cum proferuntur pp se, quàm cum propter aliud. iuxta ꝑ lerẽ no. in l. ex hac scriptura ꝓpter. de donationibus. Itẽ cũ & in his q̃ difficulter pñt probari, sufficit probatio per coniecturas. ff. de re mili. l. non oẽs. §. a barbaris. & nn. in C. de testa. cum in officiis. & per gl. ff. de proba. l. j. in fi. glo. & ſm tab. qui ex liberis. in prin. & Cyn. C. de fisca. l. j. per Bal. in auth. quas actiones. in fi. C. de sac. san. ec. Sed aduertendũ, ꝙ ubi admittitur ꝓbatio per indicia, debent esse indicia certa & indubitata. C. de rei uen. l. indicia. de proba. scitant cum. in fi. vt est fama publica, q̃ multum prodest in antiquis ſm ea quæ no. Inn. in c. ueniens. de uer. sig. de iura. cal. c. fi. & Bal. in d. auth. quas actiones. Et hæc est rõ quare per instrumenta antiqua inter alios confecta probantur confinia ſm Bal. quia probant famã. notarius. n. attestando de finibus censetur attestari de sibi opin. & fama, vñ de non sua attestatio est illa q̃ probat, sed fama quam sua attestatio probat, ut noluit Bal. in d. l. cũ aliquis. & no. ff. de usuca. l. furtum. §. fi. in gl. q̃ incipit. i. ex. at indiciũ, quod resultat ex transumpto, non est certum & indubitatum; quia notarij qui ipsum fecerunt non testificantur de finibus, sed de scriptura & instrumentũ laud. & narratur de ipsis finibus inter partes fuisse cõtrouersiam. vñ cũ in hoc sumpto pars altera nõ consenserit, nec fuit uocata minor fides adhibenda est ei, quã instrumẽtis singulariũ personarum attestantibus de finibus, qa illa attestant indubitanter, & ſm cõem opi. istud uero cũ dubitatione admista, vñ posito ꝙ aliquod indiciũ faceret, non tñ tale ꝙ sufficiat ad sniam ferendam, cũ non sit certũ & indubitatũ, nec hẽat cõmistam ꝓbationem famę. & sic rñdetur ad gl. d. l. 2. ff. de fi. instr. & ad c. cum causam. quod loquitur de indiciis indubitatis. i. de fama uel libris antiquis ponentibus hoc pro cõstanti, & pro certo & nullã referentibus dubitationẽ, sicut refert hic sumptũ. posito aũt ꝙ nulla appareat suspitio falsitatis, nõ tñ seqtur ꝙ fidẽ faciat. Nã instra uera, si non hñt ea q̃ necessaria sunt ad fidẽ faciendã, eã non faciunt. in Auth. ut ꝑpo. no. impe. in prin. & §. j. & in Spe. de instr. edi. §. instrumentũ. uer. item ꝙ nõ est. cum sequentibus. Et hæc sufficiant de secundo defectu.

¶ Quantum

6 ¶ † Quátũ ad tertiũ dico, ꝙ in actibus q̃ debẽt celebrari iudice sedente ꝓ tribunali, notarius cõficiens instr̃m de illis debet attestari saltẽ ꝙ ad bãchũ iuris fuerint celebrati. nec sufficit dicere actũ corã iudice vel in palatio &c. nã hic est casus, in quo locus loci debet apponi in instr̃o, q̃a nõ in quolibet loco ipsius loci põt actus expediri, ut no. Bar. in l. de pupillo. §. q̃ nunciat. de ope. no. nun. Et si notarius dicat actũ in p̃ñtia iudicis ad bãchũ iuris, puto ꝙ sufficeret, licet nõ dicat iudice sedẽte ꝓ tribunali, q̃a p̃sumit̃ cu ex vi dictorũ verborũ ꝓlatorũ resultet. nõ. n. ꝓprie diceret̃ fieri ad bãchñ iuris, nisi fieret iudice sedente ꝓ tribunali, sicut si diceret lata data s̃niaſr &c. vt no. Bar. in l. sciẽdũ. in fi. ff. de ver. obl. Cõstat aũt ꝙ interpositio decreti & authoritatis in sumpto, ad hoc vt alijs p̃iudicet, debet fieri iudice sedẽte ꝓ tribunali. vt no. in Spec. de istr. edi. §. oũ so. ver. q̃nal̃r aũi. & facit l. 3. §. si cã cognita. ff. de bo. pos. & l. 2. §. dies. q̃s ordo in bo. pos. ser. C. de dila. a ꝓcedẽte. Et tñ in subscriptione notarij de hoc sumpto principal̃r rogati nõ contine̓t, ꝙ factũ fuerit, seu ꝙ authoritas & decretũ interposita fuerint ad bãchũ iuris vel iudice sedẽte ꝓ tribunali. Quinimo nec ꝙ in palatio ptãtis, sed solũ ꝙ in p̃ñtia iudicis. & sic vr̃ nullius valoris ex duplici defectu. s. loci req̃siti ad solẽnitatẽ instr̃i istius sumpti, q̃ est saltẽ ipsum palatiũ ptãtis de quo ĩ istr̃o nõ fit mẽtio, ergo &c. C. de ꝯtrc̃. stip. l. optimã. & ibi no. de re iud. c. abbate sane. lib. 6. & ibi no. in Spe. de instr. edi. §. instr̃m. ver. q̃d si locus. potuit. n. fieri extra palatiũ, vel a ꝓcedẽte iudice. ff. de Iterro. ac. l. voluit. ꝙ non sufficeret, vt s̃. dixi. nec ex vi uocabuli hoc venit, q̃a decretũ & authoritas interdũ de plano p̃ñs interponi & nõ min' dñr decretum vel authoritas. s. cũ nõ tẽdũt in alteri' p̃iudiciũ, vt d. l. 2. §. dies. ff. q̃s ordo. ĩ bo. pos. ser. facit. l. nec q̃cq̃. §. de plano. ff. de offi. ꝓcõ. & leg. verbis ergo decretũ simpl̃r ꝓlasũ verbis authoris nõ necessario iportãt locũ sessionis, sicut nec verbis s̃niæ q̃d est fortius, nisi dicat ꝙ s̃niaſr lata sicut no. Bar. in d. l. sciẽdũ. in fi. Ex q̃bus oĩbus ꝯcludit̃, ꝓ hoc sũptũ seu ĩsinuũ nõ fundari p̃dicti cõis S. Gemi. itẽ uonẽ, vt ipsius soli' virtute si alia ñ assistãt possius s̃niam ꝯsequi.

S V M M A R I A.

1. *Iudicem aliquem si quis suum esse confiteatur, & de inde reuocetur in dubium an habeat iurisdictionem, confitenti incumbit onus probandi illum non esse iudicem.*
2. *In officio qualiter per literas uel patientiam superioris uideatur quis confirmatus. & 7.*
3. *Iurisdictionem cohærere territorio quomodo intelligatur.*
4. *Forum quod triplici ter quis sortiatur in loco.*
5. *Clausulæ, quod ubique possit conuenire, importantia.*

Saluusconductus, quod quis non possit in certo loco conueniri, qualiter intelligatur, habes plene per totum consilium.

CONSILIVM CCIII.

IN Christi nomine Amen ¶ Viso quodã saluoconductu ꝯcesso p dños antianos ꝯsiliũ & cõe ciuitatis Anchonæ Berẽgario mercatori de Barzalona, visaq; petitione porrecta p ser Iacobũ & Ioãnẽ petrũ de Anchona ꝓcuratores & ꝓcuratorio noĩe Iacobi acotãti mercatores de Barzalona ꝯ dictũ Berẽgarij. Visisq; r̃nsioñ. d. Berengarij exceptionibus & replicationibus factis ĩ cã corã Paulogeorgio de Anchona ꝯsule catalanorũ p dñm Regẽ Aragonũ deputato in Anchona. Reuocat̃ principl̃r in dubiũ, verũ d. saluuscõductus ꝓsit d. Berengario, vt nõ teneat̃ rñdere dictæ petitioni, vel corã dicto ꝯsule sup ꝯtentis in d. petitione. Ad q̃d dicẽdũ est nõ ꝓdesse plurib' rõnibus. Prima, q̃a si bñ inspiciat̃ d. saluuscõductus fuit ꝯcessus q̃tũ ad officiales cõis Anchonæ, sicut patet ibi dũ dicit. officialibus gẽsibus ciuib' & subditis nr̃is &c. nõ quãtũ ad ipsum Paulũgeorgiũ q̃ h̃ns iurisdõnẽ a Rege Aragonũ, neq; . n. verisil̃e est, ꝙ uolucrint turbare iurisdõnẽ Regis Aragonñ. C. de testa. l. cõsulta diualia. & l. testamẽta. quã dictus Rex in dicta ciuitate de uolũtate dicti cõis exercet. vñ cũ semel ꝯsenserit, nõ est credẽdũ ꝙ turbare cã voluerit. ar. ff. de aq̃ua plu. ar. l. in diẽ. in fi. prin. Et si dicat̃, iste cõsul ẽ ciuis Anchonitanus, igit̃ cõprehẽdit̃ sub dicto saluocõductu dũ dicit ciuibus nostris. Rñdet, ꝙ hoc nõ facit vt ciuis, sed vt cõsul, igitur &c. arg. ff. de adop. l. si pr̃. §. qui duos. Itẽ si dicat̃ ipse nõ est cõsul, q̃a fuit cõstitutus a pr̃e istius Regis moderni ad beneplacitum suũ, vt patet ex eius lr̃a, q̃d beneplacitum finitũ fuit morte ipsius. ff. loca. l. 4. & in c. si gratiose. de rescrip. lib. 6. & postea non fuit cõfirmatus per Regẽ modernũ, igit̃ &c. Rñdet̃ ꝙ hoc allegare nõ p̃t

1 dictus Berengarius duplici rõne. † Prima, q̃a ipsum ꝯtriũ confessus fuit in prima r̃nsione quã fecit dictam petitionẽ dicendo, ꝙ d. Paulusgeorgius erat suus iudex, & cõsul catalanorum, vñ nõ põt venire ꝯ suam confessionẽ. C. de non num. pecu. l. gñal̃r. Secunda, q̃a Rex modernus passus fuit & patitur ꝙ ipse Paulusgeorgius gerat se ꝓ ꝯsule, ut patet ex lr̃a sibi directa p vicarium Regis, vbi appellat eũ cõsulẽ & tãquã ꝯsulẽ req̃rit ex parte Regis, vñ censet̃ de nouo ꝯstitutus ꝯsul. ff. de exerci. l. 1. §. magistrũ. & ibi expresse p Guil. de Cu. facit. l. fi. in fi. ff. quod cum eo. ¶ Sed p̃dictis obstãt. Primò ꝯ primũ, q̃a licẽt sic ꝯfessus fuerit, nõ tñ potuit facere iudicẽ illũ qui nõ erat. C. de iurisd. om. iud. l. priuatorum. ¶ Secũdò ꝯ secundũ, q̃a litera p̃dicta emanauit a ptãte Regis, de cuius ptãte ignoramus, an sit talis ꝙ possit istum de nouo cõstituere in cõsulẽ, nõ aũt a Rege, & sic nõ ꝓbat Regis patiẽtiã, igit̃ d. Paulusgeorgius quousq; lr̃as huius Regis oñdit nõ h̃r ꝓ consule. C. de mand. prin. l. vnica. de offic. deleg. c. cũ in iure. Præterea ẽt si a Rege talis lr̃a emanasset, in qua appellasset ipsum cõsulẽ, nõ videret̃ p ipsam de nouo ꝯstitutus. vt in cle. si sumus. de sen. excõ. ¶ Sed ad primũ rñdet, ꝙ & si p talẽ cõfessionẽ non potuisset facere istũ ꝯsulem si non erat, p̃iudicat tñ ut ipse non possit hoc allegare ne ueniat ꝯ suam confessionem, vt d. l. gñal̃r. Et sic ubi primo incubuisset on' ꝓbandi alteri parti ꝙ esset cõsul, p hanc confessionẽ releuata est ab hoc onere & incũbit ipsi Berengario ꝓbandi onus, ꝙ cõsul nõ sit cũ ipse Paulusgeorgius & altera pars ꝯtrium asserat. ff. de pos. l. publia. §. fi. quod erit sibi non solũ difficile, sed pene impossibile. Posuit. n. de nouo constitui a Rege moderno p aliquã literam ipsi Berengario ignotã, quã nõ interuenisse impossibile quasi est & ꝓbare. l. actor. C. de ꝓba. ꝙ aũt interuenerit pars altera ꝓbare non habet pp dictam cõfessionem, p quam ab hoc onere releuata est. Præterea dicta confessio non solum vĩ inducere ꝓbationem, sed ẽt ꝯferre iurisdictionẽ nõ h̃nti, si Paulusge. publicẽ se gessit ꝓ ꝯsule catalanorũ, q̃a loco ordinarij se gessit, cũ talis iurisdõ sit ad vniuersitatem causarũ in certo loco, & sic vr̃ fuisse ordinaria in vita illius Regis q̃ eũ cõstituit. ff. de offi. præse. vrbis. l. j. §. cum urbẽ. & q̃d no. Bar. in l. & quia. de iur. om. iud. & Inn. in c. cũ ab ecclesiarũ. de offi. ord. Si ergo post mortẽ dicti Regis habuit se ꝓ cõsule & talis fuit reputatus, ꝓ tali debet h̃ri quousq; tolerat̃. ff. de offi. præto. l. barbarius. Igit̃ potuit iste cõsentire in eũ tanq̃ã in iudicẽ posito ꝙ al̃s nõ fuisset suæ iurisdõni suppositus. C. de iurisd. om. iud. l. j. ff. de iudi. l. j. & ita no. vr̃ expresse Spec. in ti. de cõpeu. iud. adi. §. 1. ver. q̃d si priuati. vbi tenet, ꝙ sicut priuati p̃nt ꝓrogare iurisdõnẽ ordinariã illius qui vere est iudex, ita iudicis q̃ ꝓ iudice se gessit & gerit. Constat aũt ꝙ cõsensus iste nõ solũ censet̃ p̃stari litẽ ꝯtestando, sed ẽt p̃ter cõtestationẽ corã ipso iudice expresse consentiendo, vt no. p Cy. & Guil. de Cun. in l. est receptũ. de iur. om. iud. vbi quasi casus. & ꝓbat̃ in. c. t. extra de iud. vel obmittendo opponere exceptionẽ declaratoriã fori & aliã tãgentem merita causæ ꝓponendo. ff. de iud. l. sed & si susceperit. in prin. de re iud. inter mon. & no. p Bar. in l. si conuenerit. ff. iuris. om. iud. & l. q̃dã cõsulebat. de re iud. Iste aũt Berengarius vtrunq; fecit, q̃a expresse consensit dum illũ cõsulem & iudicẽ esse ꝯfessus est, & vlterius omissa exceptione incõpetentiæ opposuit exceptionẽ perẽptoriam. s. satisfactionis. unde ex hoc vr̃ petijsse super ea ꝓnunciari censet̃ in eũ vt in iudicẽ cõsensisse s̃m Bar. in dictis locis. & potuit hoc facere s̃m Spec. in d. ver. quid si priuati. Vñ sequit̃ ꝙ ẽt. si re uera non erat cõsul de nouo creatus, valet ꝓrogatio s̃m Spec.

2 ¶ † Ad secũdũ rñdet̃, in dicta lr̃a vicarius Regis prædictus p̃cipit seu requirit ex parte Regis, & sic p̃sumit̃ de Regis voluntate dicta lr̃a emanasse, de qua voluntate credendũ est literæ dicti vicarij tãq̃ã p̃cellentis. 97. di. nobilissimus. & quod not. de priuile. c. cum olim. cl. 1. Præterea patientia dicti vicarij vr̃ sufficere, qui in dubio censetur h̃re eandẽ ptãtẽ, quã ipse Rex. ar. C. de offi. eius q̃ vi. al. ge. l. 2. ¶ Ad tertium rñdeo, ꝙ cle. si sumus. de s̃nia excõicationis loquit̃ de dignitatibus ecclesiasticis, q̃ sunt ꝑpetuæ & conferũtur cũ magna examinatione, vt in c. cum in cũctis. de ele. iõ per tales literas nõ acquirit̃ ius nõ h̃nti, q̃a posset fieri ꝯ canonicas sanctiones ut indignis acq̃rerent̃. sed nos loquimur de quodã iudicatu & officio t̃pali & ad nutum reuocabili, in quo talis examinatio non req̃rit̃, nec de tanto agit̃ præiudicio, vñ sufficit sola scientia & patientia s̃m Guil. de Cu. in d. l. j. §. magistrum. de exerci. q̃ p tales lr̃as ꝓbat aperiẽ. ¶ Itẽ adhuc posset quis instare ꝙ Rex Aragonũ non põt iurisdõnem exercere in ciuitate Anchonæ per suum cõmissarium, q̃a sp̃ãle est in casu cle. quãuis de foro cõpe. ꝙ ꝯs ĩ alieno territorio exercet iurisdõnem ordinariam inter suos subditos & sedet ꝓ tribunali, igitur in cõtrarium est ius cõe, ut ibi no. per

doc.

doc.& ꝓbatur in l.1.§.fi.ff.ad muni. Sed rñdeo, verum est ibi esse casum spãlem; in quo põt hoc fieri ẽt inuito illo iudice, in cui' territorio iurisdõnem exercet, sed si hoc facit illo ↄsentiẽte, tũc est regulare ꝙ põt fieri ſm Inn. qui ita not. de offic. leg. c. nonit. Sed cõitas Anchonæ credendũ est ꝙ ↄsentiat in hoc d. Regi, ergo &c.

3 † Sed ȝ ꝙ ẽt illa cõsentiente nõ possit, quia iurisdõ ordinaria cohæret territorio. C. vbi & apud quẽ. l. fi. & sic extra territoriũ exerceri nõ põt. vñ tñt qdam, vt Bal. per hanc rõnem, ꝙ ẽt de voluntate partium fieri non possit, & sic de loco ad locum non habeat locum ꝓrogatio iurisdõnis, q̃a extra suum territorium est priuat'. Sed ȝrium cõiter tenet per l. quæro. ff. de sol. per c. statutũ. §. illo. de rescrip. lib. 6. Et ad ȝrium rñdet, ꝙ ordinaria iurisdõ non cohæret territorio eo mõ quo qualitas subiecto, vel seruitus fundo principal'r fundat & cohæret personæ, sed exercitiũ restringit ad locum, ne fiat alteri ordinario præiudicium, & de dec. ut no. Bar. in l. 1. ff. de iurisd. om. iud. circa fi. Si ergo iudex alterius territorij ↄsentit nullũ fit sibi præiudiciũ vel dederus, igitur põt q's in alterius territorio iurisdõnem, q̃ apud se est, exercere ipso cõsentiente, cum eam habeat ut dixi, & si põt ꝓ se, ergo & per alium illo cõsentiente, vt in regula iuris. qđ q. lib. 6. & quod plene not. in l. 2. ff. de admini. rerum ad ciui. perti. ¶ Ex q̃bus oĩbus ↄcludit iurisdictio dicti ↄsulis tanquã nõ pertinẽs ad cõe Anchonæ, sed solum iurisdõ & officiũ officialiũ ipsius cõis Anchonæ. Secũdu dico dictum saluũcõductũ nõ ꝓdesse d. Berengario, quia in eo excipiunt casus in quibus ipse posset ↄueniri in Anchona rõe alicuius instrũ publici, vel autenticæ scripturæ.

4 † Sed iste põt cõueniri ibidem & coram dicto ↄsule triplici rõne. ¶ Primò rõne originis, q̃a Oriũdus de Catalonia, & sic subditus Regis Aragonũ. Vnde hac sola rõne attenta ẽt si aliæ cessarent, põt cõueniri sub commissario dicti Regis ubicunq; ipse commissarius exercere põt iurisdi. ff. ad munici. l. assumptio. in prin. & §. 1. C. de muni. & ori. l. pe. & añpe. & no. in l. hæres absens. ff. de iudi. in gl. q̃ ponit casus in q̃b' quis sortit forum. Et principal'r ꝓ talibus catalanis, q̃ nõ sortiũtur forum Anchonæ rõne ȝctus uel alia de cã vr̃ d. consul ibi creatus, vt patet in litera consulatus q̃ est gñalis ad oẽs catalanos ibi declinãtes. Illi. n. qui alio modo sortiunt forũ poterant cõueniri corã magistratibus Anchonæ, vnde nõ multum erat necessarius cõsul p̃dictus. ¶ Scđò põt ibi cõueniri rõne rei, de qua agi sperat, q̃a rei vendicatio põt intentari in loco vbi res est. C. vbi in rem actio. l. fi. Sed ex libello & narratis in eo apparet, ꝙ intendit ꝓcur. actoris rei ven. intentare ꝓ rebus exñtibus in Anchona, ergo &c.

¶ Tertiò põt ibi cõueniri rõne ȝctus, ut patet ex tenore instrũ ibi dũ dicit. vbiq; &c. ar. de so. cõpe. cũ dilecti. & j. patebit apertius.

¶ Vñ ꝓ maiori declaratione, & ut tollant oĩa obiecta, opponit ȝ per ordinem. ¶ Et primò ȝ primũ, q̃a licet sit catalanus origine, tñ habet domicilium in rodio, igitur ibi tñ debet cõueniri. C. de iurisd. om. iud. l. 2. & non ad alium locum trahi. C. de epis. & cle. l. oẽs. Sed rñdeo, verum est nisi in loco originis inueniat, nõ tãquã uiator. c. l. oẽs. §. in hac aũt. il a. & no. in l. hæres absens. ff. de iudi. al's frustratorius esset forus, q̃ ȝhit rõne originis dũtaxat, ut patet ad sensum. Item ad idem opponit de statuto cõis Anchonæ p qđ forensi ȝ forensem nõ reddit ius. sed gl. debet intelligi. s. p magistratus dicti cõis q̃bus potuit legem imponere, nõ de magistratibus Regis Aragonum, q̃ nõ ligant dicto statuto. l. fi. ff. de iurisdi. om. iud. & sic nil ad ꝓpositũ. ¶ Cõtra scđm opponit, q̃a ex libello nõ apparet, ꝙ uelit actor intentare rei vẽdicationem sed actionem personalem. Rñdeo imo utraq; colligit. nã narrat res & mercantias ibi portatas pertinere ad agentẽ iure dñij virtute instrũ. ex quo colligitur ꝙ reddita rõne, quam petit reddi, si apparebit debitor & non resoluat, intẽdit rei vendicationẽ intentare, sic. n. ex verbis cõcipi põt, igit &c. de li. & posthu. l. gallus. §. j. sicut igit in rei uend. sortitur Berengarius ibi forum, ita & in p̃paratorijs eius. l. ad rem. & l. ad legatũ. ff. de ꝓcu. sed ea quæ petuntur nũc fieri, sunt p̃paratoria, igitur &c. ¶ Item ad idem op. quia ex dicto instrõ non transfertur dñium rerum ipsius Berengarij solis verbis ibi cõtẽtis, cùm requiratur traditio. C. de pac. l. traditionibus. sed in dicto instrõ nõ ↄtinet traditio uera uel ficta, & si cõtineret nõ sufficeret, q̃a r ò cõtinet nerus titu. donationis vel alius ſm no. in l. si rẽ sliqu .m. ff. de acq. pos. per Bar. C. loca. qui rem. per Cy. Sed rñdeo, ↄtinet cõfessio, per quam licẽt non transferat, tñ ꝓbatur p dñm esse illius agentis quousq; ȝtium ꝓbet. vt no. C. de iur. & fac. ign. l. cum falsa. Non aũt põt ꝓbare ȝrium, nisi per intitulationẽ, ut q̃a suo noĩe emit. iuxta no. in l. si patruus. C. cõia vtri. iudi. Huic aũt ꝓbationi renunciasse censet d. Berengarius in dicto instrõ, dũ asserit nõ obstante tali intitulatione res oẽs ad dictum Iacobum pertinere, cui ꝓbationi vr̃ potuisse renunciari. ff. de pact. l. pactum inter hæredem. C. eo. tit. l. si quis in scribendo. cum si. ¶ Itẽ ad idẽ opponit, quia dicta, cõfessio, est gñalis & sine cã; ergo &c. l. cũ de indebito. in fi. ff. de ꝓba. Sed rñdeo gñalitas nõ nocet, q̃a non parit hic obscuritatẽ, & tñ operat in suo gñe, q̃ñtum spãlis in specie. l. si duo. ff. de admi. tu. Item defectus cãæ nõ nocet, quia illa requiritur in cõfessione debiti p̃sonalis, nõ in ↄfessione dñij, ut not. Cy. in d. l. cũ falsa. C. de iur. & fac. ign. sicut & in libello, q̃a si agit personali, oportet cãm exprimere, secus si reali. ff. de excep. rei iudi. l. & an eadem. §. actiones. & l. si mr̃. §. eadem.

5 ¶ † Nunc ȝ tertium opponit, q̃a illa dictio, vbiq;, posita in instrõ nil vr̃ facere ad ꝓpositum, nõ. n. fuit intentio Berengarij p illam dictionem se obligare ad soluendum vbiq;, sed ꝙ actiones quas cedebat posset cessionari' vbiq; exercere, & sic necessariò refert ad alios ȝ quos fiebat cessio, nõ ȝ Berengarium q cuntra seipsum redere nõ poterat, vt not. Bar. in l. si culpa. ff. de rei uen. Sed ad hoc rñdet, ꝙ ẽt ad ipsum Berẽgarium refertur illa dictio, ubiq;. qđ sic ꝓbatur. Nã ipse tria facit. Primò. n. cõfitetur, ꝙ oẽs res & quæ reperient penes se quousque reddiderit rõnem & reliqua sunt ipsius Iacobi. Secundò sup illis rebus ressit actiones. Tertiò per stip̃lonem ꝓmittit oĩa. s̃. dicta facere &c. ut patet ex fine instrũ. Rõne primi nõ trãstulit dñium rerũ, q̃ re uera essent suæ, vt no. in d. l. cũ falsa. sed induxit ↄtra se ꝓbationem, ut s̃. dixi. Rõne secundi licet nõ trãstulit dñiũ sine possessione, ut no. Dy. in c. ꝓ possessore. circa fi. de reg. iur. & in Sper. de cess. act. §. 1. uer. item qd si mihi cedis. sed bene transtulit utilem rei vendicationẽ tã ↄtra alios possessores illarũ rerũ, q̃ cõtra ipm Berengarium. casus est in d. l. si culpa. de rei uendi. cõiuncta. l. j. C. de actio. & obli. ubi hr̃, ꝙ ex cess. trã fertur utilis, sed exercitium directarũ nõ transtulit cõtra se, q̃a ille intentantur noĩe cedẽtis, & sic esset q̃dam repugnantia, ut no. Bar. in d. l. si culpa. cõtra alios uero sic. Rõne uero tertij. s. ꝓmissionis & stip̃lonis cõtẽtæ in fine instrũ dico, ꝙ d. Berengarius censetur se obligasse ad tradendum dictas res, ſm ꝙ ex superiorib' cõprehẽdit, qđ sic ꝓbatur, si. n. uerba posita in fi. dicti cõtractus intelligerentur simpl'r ꝓut iacẽt, esset sensus ꝙ ipse ꝓmitteret eo mõ quo s̃. cõfessus est. s. ꝙ omnes res sunt ipsius Iacobi, & sic esset concepta stip̃lo & tempus p̃ñs & nullum effectum importaret in futurum, qđ est cõtra naturã stip. & iõ cẽt inutilis. l. 5. §. stip̃lo. ff. de uerb. obl. Hoc autem dicere nõ debem', si possumus alium intellectum dare. l. quotiens. ff. de reb. dub. Debemus ergo dicere, ut uoluerit importare aliquid in futurum, qđ esse nõ potest aliud, nisi traditio & restõ ad quam censetur se obligasse per dictũ instrm, & hoc esse uerum probatur in fin. ff. de euic. l. si ita quis. per quam Barto. determinat in d. l. 5. §. stipulatio. de uerb. obl. ꝙ q̃ñ stipulatio est accessoria ad alium contractum uel actum, licet concepta sit per uerba de præsenti, tamen importat effectum de futuro ſm naturam illius contractus uel actus super quo facta est. Et ita est in casu nostro, quia est accessoria ad p̃cedẽtia, scilicet confessionem & cessionem. Ex quibus tolluntur omnia, quæ in cõtrarium allegantur, quia uirtute dicti instrumenti & obligationis in eo contentis, & uirtute illius dictionis, ubique, potest dictus Berengarius conueniri Anchonæ, & sic uendicat sibi locum reseruatio facta in saluoconductu, & p ↄñs sibi non prodest saluusconductus. Cum enim uideatur cessisse rei uendicationem ẽt contra seipsum Berengarium, ut s̃. dixi. Et actum fuit ꝙ actione cessa posset uti Iacobus ubique seu ubicunq; esset res uel persona, contra quas cedebatur, paret ꝙ sub illis uerbis etiam ipse comprehenditur, & sic potest ibi conueniri tam reali utili ex dicta cessione, q̃ personali oriente ex dicta stipulatione ad tradẽdũ, quæ regulatur ſm regulam super qua interposita est. Potest etiã conueniri directa asserendo se directum dominum & ad probationem dominij inducere confessionem d. Berengarij. ¶ Sed opponitur, ꝙ non sit uerum ut uideatur cessisse rei uendicationem, non habet quæ requirit, extrema. s. dñium ex parte agentis & possess. uel detentionem ex parte alterius. s. conuenti, ergo tempore quo Berengarius possidet non habet rei uendicationem cõtra seipsum. ff. uti pos. l. j. §. interdictum autem. C. de ali. iudi. l. unica. ergo nõ potuit eam cedere, igitur iure cesso non potest Iacobus uti contra Berengarium pro rebus a Berengario possessis. Sed respondeo, uerum est ꝙ dominus & possessor nõ habet rei uen. in actu, sed bene hẽt in habitu rõne dñij, ex quo solo oritur rei uendicatio ſm Petr. & Cyn. in d. l. unica. unde potest eam cedere, &

tunc

tunc apud cassionariũ erit ẽt in actu,cũ ipse nun possideat. ut ꝓbat in d.l.si culpa. Vñ tenuit Pe.ꝙ ille qui donat uel legat actiones suas uideat legare rei uendicationẽ ꝓ rebus ipsius legantis & ab eo possessis, cũ eá hẽat in habitu. Et lʒ ista determinõ reprobetur ꝑ Bal.ibidẽ, non tñ ex eo ꝙ rei uen.non hẽat in habitu,sed ex eo ꝙ simpl'r legando actiones suas censet legasse solũ illas quas hẽt in actu & habitu, non quas in habitu tñ, ut in potiori significatu uarba intelligant. l. 1.§.q in ꝑpetuũ.ff.si ager nec.uel emph,pe.Sed qñ cedens exp̃sse se refert ad res, quas ipse possidet; & tõ cessit; qa ꝯstat ꝙ intendit cedere illas quas hẽt in habitu tñ,& patet in d.l.si culpa.¶ Itẽ opponit,ꝙ illa dictio,ubiq;,nõ sufficiat, ut possit ubiq; ꝯueniri, nisi ẽt ubiq; soluere ꝓmittat.l. si ꝯuenerit.ff.de iu.om.iu.cũ ibi no. Sed rñdeo, ꝙ hic censet ꝓmisisse ubique soluere.i. restituere res ubicunq; fuerint inuentæ ẜm qđ in superioribus dixerat, & qa ita est de nã rei uen. ut res possit peti ubi est & ibi sit restituenda.l.fi. C. ubi in rẽ act.ff.de iud.l. qđ legat.§.fi. & stipulõ dẽt intelligi ẜm nãm ꝯctus uel actionis, super qua interposita est. ff. de usu.l.si stipulatus.de le.1.l. si legati ꝓni.noĩe.Ex qbus pʒ rñsum oĩbus q̃ ꝓ parte d. Bereng. allegant,& iõ ꝯcludo ipm posse ꝯueniri Ancone corã d.Paulogeorgio, saluũq; ꝯductũ sibi non opitulari. Est & alia rõ quare nõ opitulat, qa ꝯcedit ꝓ rebus suis;sed istæ ꝑ eius ꝯfessionẽ ꝓbant alienæ, vñ nõ dẽt iste saluusconductus esse cũ ꝑda; qa nec ista censet fuisse intentio ꝯcedentiũ.ar.ff.de adm.tut. l. si minoris actũ.in fi. si neutris noĩe mulier.l.1.in prin.C. de usuc.ꝓempt.l.fi. Nec ob. ꝙ uerbis suis dẽt intelligi ẽt de rebus a se possessis; qa fateor nisi ꝓbet ꝙ sint alienæ.nã quousq; possidet, ꝑsumit dñs;ina.no.in l.ob maritorũ C.ne ux.pro ma.& l.fi.ff.de ꝯd. inst. q̃ ꝑsumptio recipit probõnẽ in ꝯriũ.l.siue possidetis.C. de ꝓb. & postq̃ ꝯstat de ꝓprietate pro uno, ille ꝑfert alteri possessori.c.cũ sup.& c.cũ ecclesia.de cã pos. & prop. Itẽ non ob. ꝙ saluusconductus fuerit concessus pro reb⁹ suis & sociorũ;isti uerò Iacobus & Bereng. sunt socij uirtute instrorum;ergo in istis rebus habebit locum;quia ista est sophistica rõ. Nam in his rebus non sunt socij,imo sunt insolidũ Iacobi; ut patet ex cunfessis Berangarij.Item posito ꝙ esset saluuscõductus in fauorem socij,unde non debet retorqueri contra eum, ut possit contra socium repetẽtem suam partem de ipso opponere. ff. ad carbo.l.3.§.causæ.cum si.ideo concludo ut supra.

SUMMARIA.

1 *Condemnatus ad euacuandum & disgomberandum domum per sententiam arbitri an dicatur obligatus ad dominium eo transferendum.& 2.& 3.*

2 *Sententia de disgomberando an obliget hæredes condemnati.*

3 *Lis & quæstio de aliqua re an causa sufficiens ad dominij translationem.*

CONSILIUM CCIIII.

1 IN Christi nomine Amen ¶†Præsupposito sine ꝑiudicio ueritatis, ꝙ d.domus iura dñij pertinuerit ad d. D. Agustãtiam,ut prima facie dicendũ, ꝙ eius hæredes ipsam possint a d.Michaele uendicare; non.n.est dare rõnẽ seu cãm,perquam d. D. Agostantia dñium dictæ domus amiserit;ergo eius hæredes ipsam uendicare pñt.ff.de rei uen.l.1.§.per hãc.& de re iu.l.qđ ipsis.& l.hæredẽ.Nec ob.laudũ, de quo ĩ. fit mentio; qa illud tribus rõnibus obstare non põt. Prima,quia cõpromissum fuit factũ cũ Michaele tñ, sed arbitri laudauerũt in fauorẽ hæredũ d.Bñdicti; ergo laudũ nullũ. l. non distinguemus.§.de officio.ff.de arb.cum si.nec potest accrescere Michaeli;ut ff. de uer.ob.l.si mihi & titio.

2 †Secunda,quia d.D.Agostantia fuit ꝯdemnata ad fcm̃ ꝑsonale.s.ad euacuandũ & ad disgomberandum; ergo eius hæredes tali condẽnatione non afficiunt. Insti.de stipu.ser.§.sed cũ factũ.& ff.de uer.ob.l.centesimis.§.1.ẜm unum intellectum. Tertia,ipsa fuit condẽnata ad factũ momentaneũ. s. ad euacuandum & disgomberandum,ipsa aũt euacuauit & disgomberauit,& d.Michaeli uacuam & disgomberatam dimisit & relaxauit; ergo cũ libera fuerit a laudo, quia illud impleuit & se ab obl'one exemit.ff.de sol.l.in numerationibus.de sta.lib.l.seruus si hæredi.& quod no.in auth.sacrã pub.C.si aduer.uend. cum si. illius laudi respectu hæredes repelli non pñt,& maximè quia talia uerba nullo mõ important translationẽ dñij uel condõnis usucapiendi, sed nudũ factũ importãt.ff.de uer.ob.l. si rẽ tra.cũ ibi no.cũ igitur ra stet dñium penes hæredes D. Agostantiæ, restat ꝙ agere pñt iura ex eorũ ꝑsonis siue parte,fundamento.l.2.§.1.ff.si pars hæred.pet. ¶ His tñ non ob.ueritas est in ꝯrium, qđ pluribus rõnibus oñdit euidenter.Et primò inter D.Agostantiã & Michaelẽ fuerat lis &

3 qõ,ut patet ex cõpromisso & laudo ratificato per partes, † sed lis & qõ est cã sufficiens ad dñij translationẽ,saltẽ cũ ꝑ uiã translationis dirimit.ff.pro emp.l.litis.cũ ibi no.ergo ꝑcedebat inter partes ꝑdictas cã habilis ad dñij translationẽ; ex quo sequit ꝙ illa uerba ad euacuandũ &c.adiecta in laudo importauerunt dñij translationẽ,& sic cãm bonorũ,non nudũ factũ.ff.de uer.ob.l.in conuentionalibus.§.1.& ibi ple.ꝑ gl.& doc.& ꝑ hæc rñdetur ad rõnẽ ult. loco factã in ꝯriũ.Secundò idẽ probatur euidentissimè; arbitramentũ & transactio æquiparant;ut no.in Auth.ut diff.iud.§. si uero cõtigerit.C.de iud,auth.si uerò. de trans.l.sub ꝑtextu spẽrum.& ff.đ arb.l.si de meis.§.recepisse.cũ ibi no. Itẽ D. Agostantia tenebat & possidebat d.bona tpe cõpromissi & arbitramenti,sicq; cũ non remanserit dicta domus penes Michaelem, sed ea ui d. arbitramenti in eum translata sit possessio,patet ꝙ D. Agostantia & eius hẽdes de euictione tenetur.casus est no.in l.si pro fundo.C.de transa. & ibi ꝑ doc.quẽ aũt de euictione tenet actio,eundẽ agentem repellit exceptio.ff.de eui.l.uendicantem.cũ ibi no.& de re.iu.l.inuitus.§.cui damus.Nec huic rõni obuiari põt ex eo ꝙ.l. si pro fundo. loquatur in uera transactione,hmõi non est arbitramentũ.iux.no. ĩ l.ꝙ si ephesi.§.interdũ.ff.de eo qđ cer.lo.& ibi ꝑ Bar. & in l. furti.§.qui in fu. de his qui no.inf.& in l.si societatem.§.arbitrorũ. pro so.quia in proposito est uera trãsactio,cũ ex eo ꝙ est facta aliquo data per ipsum Michaelem,ut pʒ ex tenore arbitramenti.ut ff. de trans.l.1.tũ qa in tale arbitramentũ partes expressè consenserunt, quo casu uera est transactio ẜm Bal.in d.l.1.ff.de trans. Tertiò D. Agostantia fuit damnata ad euacuandum & disgomberandum & euacuatam & disgomberatam nimittendum & relaxandum, ergo non fuit obligata ad factũ momentaneum,sed successiue ut probatur.& probatur per doc.in l.cum autem.C.de don.ante nup. sicq; licet simpliciter euacuauerit non fuit liberata. c. inter capellanũ. ff.de arb.& quod no.Bar.in l.si fideiussor.§.meminisse.de le.1. Ex quo rñdetur ad no.in auth.sacrã.& alia inra ĩ.in contrarium alle. 1 robur aũt maximum huic rõni tribuunt illa uerba in arbitramento adiecta sine aliqua molestia, quæ uerba non solum excep. imo fortius actionem comprehendunt.ff.ad treb.l.lucius.§.tres hæredes.& per Bar.in l.amplius.rem ratha,quinimo idem importat qđ uerbum liberè.extra de rest.spo.c.pisanis.de off. ord.c.ordinarij. li.6.& ff.de iust.& iu.ar.l.uim facit.C.com.de suc.at. uẽs peregrini.cum multis quæ allegari possent.ex quo sequitur,ꝙ non continent simplex factum uerba dicti arbitramenti, sed iuris translationem.ff.de le.2.l.meuius.§.fundo.cum ibi not.per Bart.& ff. de act.emp.l.2.§.1.Nec prædictis ob.ꝙ fuerit damnata de furto,& ꝙ huius hæredes non teneantur;quia ex prædictis patet oppositum, quinimo ẽt in facto tenentur.ff.de prob.l.si pactum.& C. de ꝯhẽ.& com.stip.l.ueteris.ubi gl. rñdet ad iura in ꝯrium alle. Ad aliud autem quod dr̃,ꝙ fuit laudatus in fauorem hæredum, qui non uenerant in compromisso.Rñdetur,ꝙ aut ratificatio facta per partes operatur ualiditatem ẽt illius par. Nec obst.ꝙ alteri per alterũ q̃ri non põt.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de uer.ob.ꝙ illud est uerũ, nisi intersit paciscentis,ut ibi.Aut pro parte illa non tenuit, & cũ facta sit talis adiudicatio ex cã onerosa, cũ sit condemnatus ad soluendũ eidem annuã q̃titatem,ut patet ex laudo a paritate rationis accrescit eidem in solidum.ff.de contrahen. emp.l.fundus ille. ex quo non ob.l.si mihi & titio.in contrarium all. quia loquimur in stipulatione interposita ex causa lucratiua,& ex his patet responsum ad contraria & decisionem prædictam ueram esse.

SUMMARIUM.

1 *Laudi uerba, quòd quis disgombret & euacuet domum, intelligantur perpetuò nõ ad momentum.*

CONSILIUM CCV.

IN Christi nomine Amen. ¶Ego Paul.da Cas.V.I.Doct. puto iuris esse,prout suprascriptum & allegatum est per eximium doctorem D.Nellum,& ita dico & consulo.pro quorum confirmatione adduco,

1 †ꝙ illa uerba laudi,ꝙ uacuet,disgõberet, & uacuatã & disgomberatã dimittat,intelliguntur.s.perpetuò,non ad momentũ.ar.C.de pœ.l.seruus.& quod ibi no.ꝙ n.sine præfinitione tpis mandatur, ꝑpetuò mandatum intelligitur.ff.de exc.tu.l. iuris peritus.§.cũ oriundus. Vnde non diceretur euacuasse uel disgomberasse & indisgomberatã dimisisse,si posset ꝯ disgomberationem factã uenire,ẜm Bar. qui ita no.ff.qui.mo.pi.uel hyp.sol.l.sicut.§.superuacuum. vbi uĩ casum determinare.sicut non uideretur quis immissus,nisi in immissione tueretur & defenderetur.ff.ne uis fiat ei.l. 1.§. 1.& l. si

quis missum.facit.ff. de acqui.pos.l.vř.de hær.uel act.uen.l.2.§.p uenisse.& §.illud.de sol.q sic.ꝓ hoc optimè qđ no. Gui. de Cun. Ia.Bu.& Bar.ff.de iu.iu.l.sed & si possessori.in fi.prin.& qd no.in gl.de of.del.c.q̃renti.Itẽ facit;qa video ꝙ uerbũ, assignare,consonat magis in fcm̃,q̃ in ius, si ꝑcedat cã habilis in translationẽ dñij ĩportat dñij translationẽ fm Bar.q ita no. in l.si ꝯstante.ff.so.mat. in antep.col.su p 5.q.prin.p l.dotis fretus.§.fi.cũ l.se.ff.de iu.do. & rephendit Gui.q ꝯriũ tenuit in l.si noxa.§.1.de pecu.Itẽ in uer. ꝓstare & in uer.tradere q̃ important translationẽ dñij,cũ cã habilis ad hoc ꝑcedit.ff.de ac.emp.l.empto.post prin.Idẽ ergo dẽt esse in uer.dimittere,l3 de sui nã sonet in fcm̃.l.si rẽ trad.& l.stip. non diuiduntẽ..§.celsus.de uer.ob.de usur.si stipulatus.fa.qđ no.in eo.ti.vidcamus.§.si actione.ꝙ ãt hic ꝑcesserit cã habilis ad translationẽ dñij,p3 si titulus translationis.C.de usuc.ꝓ emp.l.pe.Itẽ facit, qa si aliud diceremus,sequeretẽ absurdũ.s. ꝙ altera pars remanetet decepta & in dãno;qa soluit quolibet anno certã summã,si domus posset sibi auferri,qđ dicendũ non est.C.de pac.si qs in conscribendo.circa med.ff.de arb.l.3.§.1.de inst.sed si pupillus. §. sed si alias.de exerc.l.1.§.magfum.& ideo me subscripsi & sigillaui.

¶Casus talis est.

¶Quædã D.in suo testõ filiũ masculũ hæredẽ uřem instituit, cuidã uerò filiæ fœminæ nuptæ & dotatæ a pr̃e,& ẽt nepotibus ex altera filia ꝓmortua quartã partẽ oĩm bonorũ suorũ reliquit & donauit cũ onere,ꝙ quintam partẽ illius quartæ dr̃ent pro anima ipsius testatricis distribuere ĩter pauperes,& ꝓmisit & iurauit testm̃ prædictum & d.ultimam uoluntatem non reuocare ,& aliũ testm̃ uel ultimam uoluntatem nõ condere,ꝙ si cõtrafecerit extunc donauit d.quartã partẽ d.filiæ & nepotibus; postea p quatuor annos aliud testm̃ fecit,in nuo eundẽ filiũ masculũ hæredem uřem instituit,ut in primo,dictæ uerò filiæ reliquit x.libras tm̃ , in qbus eã hæredẽ instituit,& uoluit ꝙ plus petere non posset , & idẽ fecit de d.nepotibus.Et in fine apposuit hæc uerba.rũpens & cassans omne aliud testm̃,& ult.uoluntatẽ manu cuiuscunq; notarij sub quibuscunq; & quacunq; forma fuerit ꝯceptũ, uolens hoc in oĩbus ꝑ ualere & irreuocabiliter tenere.Quæru ergo, utrũ p hæc uerba reuocatũ sit primũ testm̃,potissimè quum ad legatũ & relictũ d.quartæ partis ꝓsupposito statuto loci,ꝙ mulier hñs filios non possit testari nisi de quarta parte; cæteræ verò tres distribuantur inter filios.Et alio statuto quo cauetur, ꝙ mulier dotata a patre non succedat matri extante filio masculo ex ea.

a ¶Habet uĩ clæ derog. adde d.Ias. in l.si mihi & tibi.§. in legatis. ff. de le.1. & quo intelligat id qđ dicit solet , ꝙ iurm habet uĩ clæ. si nõ ualet qđ ago ut ago &c. uide d.Soz. in ꝯs. 263. 2.uol.uide Ang. in ꝯs. 365.incip. Quædã D. Vantia . & Ale. consi. 7.in 4.uol. plenissimè So. Senio. ĩ l.si mihi. §.i legatis. ff.de le. 1. cũ additionibus ad Ale.d.consi.7. l.3 on. ã Lege.

S V M M A R I A.

1 *Testamentum habens clausulas derogatorias ad futura testamenta non potest reuocari nisi specialiter de talibus clausulis fiat mentio in testõ reuocatorio.*

2 *Iuramentum habet uim clausulæ derogatoriæ.*

3 *Testamentum iuratum.s.ꝙ aliud testamentum non faciet, non censetur reuocatũ per secundum,nisi de iuramento fiat mentio in secundo.*

CONSILIVM CCVI.

IN Christi nomine Amen. ¶In facto pñti ponã primo conclusionẽ,q̃ mihi uera vř de iure;postea ipsam oppugnabo pluribus modis,& oppugnationibus rñdebo, ut sic clarior fiat.†Dico testm̃ pdictũ & potissimè circa relictũ d.quartæ partis non esse reuocatũ p fm,& p d.uerba in eo posita tali rõne.Certũ & indubitatũ est de iure ꝙ testm̃ uel legatũ hñs clãm derogatoriã sequentis uoluntatis non reuocatẽ per ipsam sequentẽ uoluntatẽ seu testm̃,nisi de ipso & de ipsius qualitate fiat spãlis mentio in sequenti.ff.de le.3.l.si qs.in prin.de test. de le.1.si mihi & tibi.§.in legatis.& plc.p Dy.in re.ꝙ semel.de re.iu. & in consil. suo, qđ incipit titius hñs tres filios.,qđ ãt dixi de eius qualitate intelligit.i.de d.clã seu uerbis derogatoriis.sic intelligit gl.q̃ est in d.§.in legatis.qđ ãt dixi spãlr.Dyn.in d. c. qđ semel. vř sic intelligere.i.singulariter & requiratẽ specifica mentio & noiatio. uñ si talis fuit clã , ꝙ non ualeat fm nisi contineantẽ talia uerba,uel aue maria,vř sentire Dy.ut in scđo dici dẽat non obstante alio testõ.in quo dictũ sit,ꝙ nõ ualeat fm nisi talia uerba cõtineãtur,seu aue maria,qđ nimis esset durũ;& p indirectũ posset oĩno tolli ptãs reuocãdi,nisi testõr de d.uerbis nõ recordaret.Præterea ista esset mentio singularis,q̃ illi text.non reqrunt, sed spãlẽ;& lõ Bar.subtilius in d.l.si quis.in prin.testi.dicit sufficere ꝙ utatẽ uerbis spãlibus dicendo,Non ob.quocunq; alio testõ, ẽt si in eo contineantur uerba derogatoria,absq; eo ꝙ de ipsis uerbis & eorum forma fiat specifica mentio.Ista.n.est mentio spãlis, qm̃ testõrum q̃dã hñt uerba derogatoria,q̃dã non;& ista constituunt species diuersas.vñ non sufficit dicere non obstante alio testõ , quia uteret noĩe gñis tm̃,sed dẽt uti noĩe spẽi.& ita ẽt tenuit d.Fed. de Se.doctor excellentissimus in consi.suo 46.habito ut asserit colloquio cũ pluribus doc.iuris ciuilis.sic ergo cunclusiuè gñalis mẽtio nõ sufficit ẽt fm Dy.Itẽ specifica & singularis requirat fm Bar.& Feder. sed sufficit spãlis fm oẽs, q̃ tunc dř cũ fit mentio de testõ alio & reducuntẽ hæc uerba ẽt si cõtineantẽ in eo uerba seu clã derogatoria cuiuscunq; qualitatis,& sub quacunq; uerborũ cõceptione. †Itẽ cõstat de iure,ꝙ iurm hẽt uim clæ derogatoriæ[a] fm Io.An.q ita tenuit in fi.q̃onis positæ sup d.re. qđ semel placuit. & idem tenet Bal.in d.l.si quis.in prin.ante fin. p l.cũ př.§.filius mřem. ff.de le.2.sed in d.scđo testõ nulla facta est mentio de uerbis derogatoriis,sed solũ de testõ;& sic fuit usã uerbis gñalibus.dixerit.n. rumpens & cassans oẽ aliud testm̃ &c.sub quacunq; forma seu conceptione;põt.n.esse forma & conceptio testandi diuersimoda, absq; tñ uerbis derogatoriis,ut p3 cuilibet. vñ p d.uerba non cẽsetur facta mentio de derogatoriis. vñ non sufficit sed dẽbat dici sub quacunq; forma,& sub qbuscũq; uerbis ẽt derogatoriis.& ita vř sentire Bar.in d.l.si qs.in prin.testi.in fi.2.col.uer.quo si testator dicit sic cessans &c.ẽt si essent uerba derogatoria sub quacunq; forma & conceptione uerborũ &c. Et sic sentit, ꝙ non sufficiant illa uerba sub quacunq; forma &c.nisi adiungatẽ ẽt prima.† plus vř, ꝙ cũ uerba derogatoria q̃dã sunt explicita q̃dã iplicita,ut illa q̃ includuntẽ in iurõ,ꝙ ẽt de hac spẽ derogatoriorũ fiẽda fuerit mẽtio, puta dicẽdo non obstante alio testõ &c.ẽt si ibi contineatur iurm.

S V M M A R I A.

1 *Venditor quomodo tenetur cauere emptori de euictione ex natura contractus.*

2 *Actiones actiuæ & passiuæ an transeant in cessionarium.*

3 *Cessionarius an teneatur de euictione, cui is qui cessit actionem ad pretium aduersus emptorem.& 4.& 5.*

4 *Dispositio legis in omnibus.ff. de ind.uend ca3 sibi locum quando obligatione contracta superuenit causa.*

5 *Emptor. quot modis succurratur.*

CONSILIVM CCVII.

IN Christi nomine Amen ¶Visis oĩbus q̃ in puncto narrãtur,†dico nulli dubiũ esse quvẽditor teneatẽ se de euictione obligare,& ꝑr ad hoc cogi p actio. exẽpto,l3 a prin.nõ fuerit hoc actũ;qm̃ hoc est ꝯñtibus & nãlibus ꝯctus emptionis & uendõnis,tea .sunt multi de hoc.ff. de re. pm.l.1.post prin.de ac.emp.l.ex empto.§.si.uet.& ex empto actionẽ &c.de iu,iu.l.si duo.§.si qs iurauerit,circa pri.de eui.l.2. đ ædi. edi.l.ꝙ si nolit.§.qa assidua.de cond.ob cau.l.si.in fin.& ibi no.in pri.gl.ꝑ magna.Dico ãt de oblõne simplici.i.sine fideiuss.l.illud. in prin.l.si dcm̃.post prin.ff.de eui.nisi in casibus ibi no.p gl.s.l. illud.¶Itẽ non tenetẽ ꝓmittere duplã,sed simplã tm̃.i.solũ interesse emptoris,nisi cũ uenditẽ res ꝓtiosa,uel cũ aliud sit de consuetudine.l.pantori.de eui.& d.§.qa assidua.dẽt se tñ solẽniter obligare p stiplõnẽ & more ꝯsueto.s.cũ hypotheca bonorũ ubiq; cõsueuerint instrã fieri.ar.d.§.qa assidua.Sed q̃ seqtur in casu nřo,ꝙ d. dña,q̃ iura dotis cessit,cũ sit hæres mulieris q̃ dedit in dotem bona æstimata,tenetur marito de euictione cauere modo quo. ĩ. cũ dicatur fuisse uenditio talis dotis d:tio.C.de iu.do.l.quotiẽs.†Sed dubiũ est de cessionario ꝑdicto. Nam vř non posse astringi ad se obligandum. Aut.n.dicemus ipsum teneri ratione præambuli contractus emptionis & uenditionis & falsum est; ille contractus nõ fuit celebratus secum neq; cum aliquo cui ipse successerit titulo uři,sed cum dña prædicta cui successit titulo singulari cessionaliter p quem transiuit in eum solum actio ad pretium,seu quod loco pretij hř.s.dotem quæ erat apud cedentem actiuè.l.1.C. de act. & obl.cum si.Non aũt illa quæ erant apud eũ passiuè.s.quę tenebatur cauere,cùm illa a se abdicare non potuerit per cessionem,ue faceret ipsum cessionarium teneri utiliter uel directò. C. de pact. l.2.& l.debitorum.& l.pacto successorum.de hær.uel act.uen.l.2. nisi quando fieret imminente iudice, ut cõtingit in diuisione quæ fit inter cohæredes,in qua potest fieri procur. in rem suam ex parte rei.ff.fa.er.l.planè.cum ibi not. † Aut dicemus ipsum teneri de euictione & similiter non tenetur,quoniam in dicta sententia de euictione prędicta nulla fit mentio,sed solum ꝙ de euictione tenetur,quæ actio de euictione non nascitur, nisi secuta euictione , ff. de euict.l.habere licere.& sentit gl.eo.ti.l.pater filiæ.in fi. glo.C. eod.ti.l.3.ff.de rerum permu.l.2.Sed hæc actio ad cauendum nascitur statim, ut patet in iuribus primo loco alleg: Cum igitur sententia & eius uerba sint stricti iuris,nec ulterius extendenda sint, quàm importent.ff.de libe.cau.l.diui fratres. de exceptio. rei iudi.

ch.si inter me & te.C.si plures una sen.l.1.& ibi no.per Bar.& tan-5
gitur per eundem in l.2.C.qñ prouo. non est neces. in 4.col.uer-
ba quæ dictæ sniæ de se important obligationē cōditionalē nondū
natā,non debemus dicere ꝙ importēt hāc obligationē purā & de
præsenti.i.per quā posit de pñti astringi ad aliquid faciendum,
cū de natura obligationis de euictione sit, ut teneatur postq̄ secu
ta est euictio, sic.n. extenderemus sententiā & eius uerba ultra q̄
importent. Præterea superfluis cautionibus nō est utendum.l. nō
cogēdū.ff.de procur.l.hæc stipulatio.§.diuus.ut leg.no.caue.Nec
debemus obligationes ex obligationibus facere.ff.de re iud.l.4.§.
ait prætor. de conditio.ob cām.l.dedi. in prin.& l.si mulier.& qđ
ibi no.& ꝙ no.p Bar.in l.3.§.nunc de effectu.de lib.leg. Cū igitur
dictus sempronius habeat præfatū Gaium obligatū uirtute dictæ
sentētiæ si contingat bona euinci,ad qd expedit ꝙ ulterius se obli
get.nam actio in factū oriens ex dicta snia non est illius naturæ,cu
ius est actio ex empto,ut detur ad ea quæ sunt de consequentibus
emptionis,cū non sit bonæfidei sed stricti iuris, & ideo non ueniūt
in ea ut uidet nisi ea quæ specificata sunt.l.quicquid astringendæ.ff.
de uerbo.oblig.cum si.†Nec insuper pōt peti cautio ab isto cesio
4 nario uirtute legis in oībus.ff.de iud.quia illa locū habet,qū cā su
peruenit post obligationē ꝯctā,secus si nulla superuenit fm oēs.
ff.ut in pos.leg.l.si is a quo.& l.fi.C.de spon.quæ cā hic non super
uenit.Ex quibus uidetur,ꝙ cesionario prædicto agenti ꝓ execu
tione dictæ sententiæ, licet posset opponi exceptio quæ posset op
poni ipsi cedēti, uidelicet ut non sit sibi soluendū, nisi ipse cesio-
narius caueat,nō uidet posse opponi, q̄a ista non obstabat cedenti
sed illa nisi ipsa cedēs caueat,& sic esset uariare formam exceptio-
nis.Ex quibus oībus satis urgentibus uī dicendū , dictū cesiona-
riū cogi nō posse ad cauendum nec uirtute actionis,nec uirtute ex
ceptionis.¶ His non obstantibus ꝯriū puto uerius & æqua ꝙ pos
set cogi ad cauendum tam per uiam exceptionis,q̄ per uiam actio-
nis.Et primò pp uerba dictæ sniæ, quæ dñt cū teneri catenus qua
tenus tenet siue teneri ī ipsa Antonia &c. fuit ergo intentio iudi-
cis p dicta uerba ponere dictū cesionariū in oībus & p oīa in lo-
cū cedentis tam quo ad incōmoda & onera , q̄ quo ad cōmoda. &
fuit hoc iustū.arg.de manumissionibus.l.gaius.in fi.Cū igitur ce
dens teneret duplici obligatione q̄tū ad euictionē,s.obligatione ꝯ
ditionali cum euinceres,& obligatione pura qua tenetur de præ-
senti ad se obligandū per instrm expresse in dictū casum,dico uer
ba dictæ sententiæ importare ut cesionarius prædictis ambabus
obligationibus teneretur, & sic relatio fiat ad ambas,cum non sit
dare rōnē quare magis ad unam q̄ ad alterā referatur. ar.ff.de leg.
2.si ita relictum.in prin.& quod ibi no.& in.l. eum qui ita.§.fi. de
uer.ob. Et cōfirmatur ꝙ ibi est duplex uerbū.s. tenetur & teneret.
primū qđ est de præsenti qđ pōt referri ad obligationē purā,q̄a te
net se obligare per instrumentū, secūdum qđ cōprehendit et futu
rū. l. si debitor.§.uerisimile. ff. de contrahen. empt. pōt referri ad
obligationē cōditionalē , qua tenetur secuta euictione. Nemo er-
go dicat,ꝙ uerba huius sententiæ nō importent hanc obligationē
& sic tollit obiectio facta in ꝯriū. Præterea q uolt antecedēs, uult
& consequens.ff.de iur.om.iudi.l.2.& ibi plene no.sed consequēs
obligationis de euictione est,ꝙ qui tenet obligatione cōditionali
s.si res euincat,tenetur et pura.s.ad se de pñti obligandū,ut in iu
ribus alleg.in prin.præsentis cōsilij.Cēset ergo intellexisse, ꝙ iste
uoluisset utrūq;,cū dicta obligatio pura sit de appendicibus obli-
gationis cōditionalis,& ad fortificationē illius cōditionalis intro
ducit p legē in esse mediāte cōtractu.Ita & iudex intelligitur uo-
luisse introducere mediāte snia. ff.de acqui.hære.l.si quis hæredes
ibi sunt.n. appendices &c. Cōstat aūt mentē iudicis inspiciendam
in sententijs.l. si ex testō. l. si cū agēte. in prin.ff.de excep. rei iudi.
Præterea absurdū esset dicere, ꝙ cesionarius teneretur de euictio
ne re euicta,& alius.s.cedens teneretur se obligare per instrm, nō
aūt fuit intētio iudicis ꝙ uterq; teneretur de euictione , n dñt esse
duo obligati,unus ut principalis,alter ut fideiu.nisi sit cōsuetudo,
uel actū sit expsse,ut.d.l illud.in pri.ff.de eme.sed hic si cedēs tene
retur uirtute præābuli ꝯctus , & cesionarius uirtute sniæ iā duo
essēt obligati,ꝙ iudex nō cēsetur uoluisse,sed potius ꝙ solus cesio
narius,cū eius snia & uerba debeāt intelligi fm subiectā materiā.
l.miles.§.s o.ff. de re iudi.de vsur.si stipulatus.ut lega.no. cauea.l.
2.§.si qs sub cōditione.vñ vī ꝙ hoc casu inducatur p hāc sniam no
uatio pemptiua,p q̄ obligatio cedētis trāsfūdatur ī cesionariū,&
ipse solus teneat.hic ergo ita eē nō dēt,ar.qbus ex cau.ī pos.ea.l.2.
§.defendi.ol si dicatur, ꝙ nō sit pemptiua sed accumulatiua, ita ꝙ
uterq; teneat de euictione,tenebit et uterq; ad hoc se obligare,cū
sit de consecutiuis obl'onis pdictæ.† Præterea vī casus de hoc in si.
in.d.l.si duo,§.si qs iurauerit.ff.de iureiur.ubi dī, ꝙ si iuro te mi-
bi uēdidisse, dat mihi oōlis ex empto ut tradas & de euictione ca-
ueas. Et doc. dñt et actionē in factū ad pdicta dari,q̄ orit ex dicto
iurō ; ergo & actio in factū oriēs ex snia sim̄r ad hoc dabit, licet in
snia nil de cautione cōtineatur,sicut ibi nil in iurō ꝯtinebatur. Nā
æquiparātur snia & iurm.l.s. &,2.e.ti.& actio in factū oriēs ex eia
est eiusdē naturæ & qualitatis & stricti iuris. Nec ob.si dicatur,ibi
iuraui te uēdidisse,sed hic nō fuit pronūciatū illū cesionariū uēdi
disse.Sed rñdeo non est uis. Nā ibi ideo uenit cautio in actione in
factū ex iurō; q̄a est de cōsecutiuis eius,sup quo iuratū est; igr in
casu nrō uenire dēt; q̄a est de cōsecutiuis eius sup quo ꝓnunciatū
est;ut.s.dixi. Et sic cōcluditur, ꝙ p uiā agēdi pt cogi pfatus cesio
narius ad cauēdū nuda cautione siue fideiussoribus. Per uiā uerò
exceptionis,si nōdū pciū pcepit & petat,pōt cogi et ad satisdandū
cū fideiussoribus,si lis mota ē de euictione, & sic iminet euictio ī
limine ꝯctus.l.pe.ff.de pi.& cō.rei uē.qđ p uiā agēdi cōsequi non
posset et dicto casu,vt sētit gl.in.d.l.illud de cuiusq̄ intelligit. d. l.
pe.de peri.& cō.rei uēd.solū eo casu, quo emptor ꝯ uēditorē pe-
tētē pciū excipit de euictione iā mota; uñ si agere uellet ut satisda
retur,nō posset;quia satis est securus p retentionē pcij,qđ iuridi-
cū & iustissimū puto. ¶ Ex qbus sequitur rñsio & cōclusio ad id
qđ præsentaliter petitur.s.q̄ sint partes iudicis in hac cā.ut ex su-
perioribus satis liquide patet;ideo ulterius me non extendo.

SVMMARIA.

1 *Statuto stante ꝙ in bonis contumacis detur tenuta in duplum, an creditor petens sibi adiudicari bona in duplum,uel in solutum dari,debeat aud.ri.*
2 *In mora non dicitur fuisse qui habet iustam causam recusandi solutionem.*
3 *Sententia dat iustam causam litigandi.*

CONSILIVM CCVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶†Visa quadam petitione porre-
cta p Gaiū ꝯ Semproniū , in q̄ petit in effectu dari si
bi licētiā uendendi uel insolutū recipiendi q̄dā bo-
na dicti Sēpronij,quorū tenutā obtinuit uirtute cu
iusdā sniæ,in qua dictus Sempronius fuit cōdemnatus eidē Gaio
in certa quātitate,& hoc ꝓ dicta q̄titate & expēsis & et ꝓ duplo,q̄
ritur a me utrū dicta petitio inquātū de duplo loquitur,procedat
uisis statutis loci in quo agitur & toto ꝓcessu. Ad qđ breuiter rñ
deo,ꝙ nō;nā statutū de exceptionibus cōtra guarentigiā,sup quo
vī fundata dicta petitio quo ad dictū duplū, nō dicit ꝙ bona ō sol
uētis ꝓ duplo debeāt dari insolutū,licet dicit ꝙ debeat debitor
exbāniri & in duplū dari tenuta.¶ Cōstat aūt istā nō esse bonā cō
sequentiā , vcȝ tenuta data fuit ī duplū, ergo & adiudicatio & uē
ditio dēt fieri ꝓ duplo,ut patet. Nā oli fiebat misio ex primo de-
creto cōtra nō cōparentē in oīa bona,& tñ ex scđo decreto nō fie
bat uendō uel adiudicatio nisi pro mēsura debiti,licet nō det tenu
ta et ex primo decreto, nisi ꝓ mensura debiti ut. l. cū ꝓponas. cū
auth.ibi posita. Aliud aūt statutū sub rubrica de reuocatione tenu
tæ loquitur cōtra cōtumacem in non ueniendo. Iste aūt Sempro-
nius nō fuit contumax in non ueniendo , imo nec in soluendo,eo
quia semper obtulit se uelle soluere dummodo sibi caueretur de
euictione,prout cōtinet in quadā sententia lata in fauorem dicti
2 Gaij ꝯ d.Sēproniū.†posito aūt ꝙ ī dicto articulo de cautione pro-
nūciaret cōtra dictū Sēproniū , vcȝ Gaiū nō teneri ad cauēdū,nō
ꝓpterea diceret Sēproniū fuisse in mora, cū iustā cām litigādi &
recusandi solutionē habuerit , quousq; dicta cautio pstaretur seu
ꝓnunciaretur ipsam non esse pstandā. ff.de usur.l.qs solutioni.in
3 prin.ubi est casus.†Constat.n.ꝙ snia dat iustā cām litigandi.l.qui
sestō.ff.de excu.tut.o.Cū igitur dicta adiudicatio ꝓ duplo fuerit in
troducta p dicta statuta in pœnā cōtumaciæ uel moræ,& hic nul-
la deprehenditur esse,ergo &c. Nā ubi nullū delictū,nulla debet es
se pœna.l.sancimus.de pœ.cū si. Fieri ergo debet pro summa debi-
ta,& non ultra.ff.de re iud.l.a diuo pio.§.si pignora.

SVMMARIA.

1 *Instrumentum scriptum manu tertii & subscriptum manu notarii ad hoc ut faciat fidem,quæ requirantur.*
2 *Subscriptio debet necessario nominare personam quæ subscripsit , alias dicitur insufficiens.*

CONSILIVM CCIX.

IN Christi nomine Amen. ¶Viso quodā in-
strumento conti
nente in se tenorem testi Pauli Francisci de floren-
tia facti in francia, cuius instrumenti & testamenti
tenor scriptus est manu cuiusdam , cuius no-
men ignoratur , ac etiam ignoratur an fuerit uel sit tabellio,
an

an fuerit presens tpe côditi testi; subscriptū uero est instrumētum prædictum manu cuiusdam Netij uocati ser Io. mescalli ternacensis diœcesis, qui asserit se fuisse præsentē tpe dicti testi, uisaq; & considerata eius subscriptione, quærit an d. instrm faciat fidē, & pbet d. testm, attēto potissimè q d. ser Io. subscriptus nō scripsit tenorem testi, sed alius; nec apparet q ille hoc fecerit de mandato d. ser Io. nec ēt cōstat an ista fuerit primæua & originalis scriptura, uel alia vñ ista fuerit extracta, nec ēt in d. subscriptione apparet, an d. ser Io. fuerit rogatus de dicto testō, licet in superioribus u. manu illius q scripsit testm hoc cōtineat q infrascriptus notarius fuit rogatus &c. quærit quid iuris. Et vr dicendū d. instrm facere 1 fidē, & pbare d. testm, lz tenor scriptus sit manu alterius. † Prio, qz paria vñr esse totā scripturā factā esse manu unius uel manu al a terius, sed subscriptā manu illius, tota. n. piudicat subscribēti[a]. ff. de pac. l. emptor. §. lucius. & ibi no. per Bar. Scdo, qa recipit autoritatē a subscribente. & oīa nřa facimus quibus nřam autoritatem impartimur. C. de uete. iur. enu. l. 1. §. omnia. n. Tertiò, qa uidemus in iurisdictione cōtētiosa, q ordinarius pōt delegare principia & medis cāæ reseruata sibi diffinitiua sniæ proferenda. de offi. deleg. l. super qōnum. C. de iudi. l. ad hæc. ita uidetur in hac uoluntaria, ut subscriptio simuletur diffinitiuæ sniæ, cætera uerò principijs & medijs cāæ. nam in alijs fit comparatio. ff. de iudi. l. 1. Quartò per tex. C. de iure deli. l. fi. §. fin. aūt debuit. ibi. uel id scribere perpendatur &c. ff. de pig. l. fideiussor. §. pater. Quintò vr hoc determinare Bar. in l. diuus. §. item senatus. ff. de fal. & Bal. in auth. si qs in aliquo documento. C. de eden. qui dicit ita seruari ubiq;. Itē p eundem. C. de fide instr. super rubri. ubi dicit, q oīa pōt cōmittere notarius per alium scriberda, præter tria, l. audientiam prothocollum, & subscriptionē, quorū nullū est hic. qđ aūt nō noceat, licet i subscriptione nō dicat se rogatū fuisse, patet qa dicit q requisitus hoc publicum instrm cōfecit &c. Nā si dixisset publicaui &c. sufficeret, qa illud uerbū importat rogationem ut not. Bart. in. l. sciendū. ff. de uerb. ob. ergo &c. dicendo hoc publicū instrm &c. qa idem important hæc uerba qđ publicaui. In contrariū qđ habetur in Spe. de instr. edi. §. instrm. uer. item opponitur q nō est cōfectū. & qđ ibi plenè p Io. an. in addi. qui refert opi. Nico. de mat. Ex cuius Speculatoris Nico. seu Io. an. dictis vr summariè & in effectu colligi, q in tribus casibus possint notarij facere scribi tenorem instri per aliū. Primus, qñ ipse est magister stationis habens, sub se discipulos iuratos, ut per unū ex illis hoc possit. Secūdus, quādo ille qui mandat fuisset præsens in actu testi uel cōtus, & tūc ibiq; sub scriberet. Tertius est, quādo sic esset statutū uel consuetudo. Adde quartū, si constaret q originalis scriptura ut prothocollum, uel imbreuiatura scripta esset in libro illius notarij subscribentis, & inde fuisset extracta scriptura prædicta subscripta, ita q ille notarius cui fuit commissum, q scriberet, nihil a seipso dictauit, sed nudum mysteriū factū præbuit in transcribendo id qđ scriptū & dictatū reperijt in libro notarij rogati, ut colligitur ex no. per Bal. super rub. pdicta de fide instru. Cæterū his deficientibus non potest sed totū debet p seipm complere & subscribere. per tex. in Auth. de tabel. §. nos aūt, & si aliter fit, non ualet prerq in ciuitate Constātinopolitana, ubi ualet, sed notarius punitur, ut no. eo. ti. §. pe. & in Spe. in d. uer. Itē opponit, q non est confectū. ubi & Ioā. in prin. additionis. At in casu nřo nō sumus in aliquo de pdictis casibus, in quibus pmittit. Nam non constat q d. ser Io. scriptus fuerit magister stationis habēs sub se discipulos iuratos, nec ēt q ille qui scripsit fuerit eius discipulus, & sic cessat primus. Itē nec apparet, q ille fuerit pñs testō nec se subscripsit, & sic cessat secundus. Nec apparet de statuto uel cōsuetudine, q hoc possit fieri, & sic cessat tertius. Nec ēt q d. ser Io. subscriptus cōfecerit originalē scripturā pthocolli uel ibreuiaturæ, uñ ista fuerit extracta, & sic cessat quartus. Forte. n. talis tenor a d. ser Io. lectus nō fuit, qđ si esset, sine dubio nō sufficeret dicta subscriptio, quia potuit aliqđ uerbū apponere, qđ non fuit de mēte testatoris, q ipse ser Io. subscribēdo forte nō pōderauit, sed ipse si dictasset nō potuisset; quis magis pōderat quis uerba a se plata uel scripta, q plate uel scripta ab alio, ut patet ad sēsū. Et hæc est forte rō quare phibet in d. auth. delegatio talis scripturæ. Præterea nō cōstat, q ille qui scripsit eēt uel sit notarius, & talis delegatio nō vr posse cōmitti nisi homini eiusdē professionis. a1. de cōse. ec. uel alta. c. aq. Nec ēt apparet ex subscriptione, q ū mādato uel subscriptione & cōmissione d. ser Io. ille subscripserit. non. n. d. ser Io. scribi fecit &c. sed dicit p aliū fideliter scriptū &c. potuit aūt ille a seipso scribere & dictare, & postea tradere ser Io. ut approbaret & subscriberet, q sine dubio nō sufficeret. Debebat ergo dicere d. ser Io. i sua subscriptione, se dictasse uel scribi fecisse, q posset ēt dictamē cōprehēdere, & tūc procederet dictū Bar. & Bal. ī. alleg. ij. Præterea ēt sm determinationē Bar. in d. §. itē senatus. videt ista subscriptio insufficiens, quia non nominat spāliter psonam quæ scripsit, q est necesse sm eū; & licet Bal. in d. auth. si quis in aliquo reprehendebat Bar. in hoc tñ Bar. uř uerius dicere, ut sic appareat an ille qui scripsit sit notarius, uel non quia non dēt alteri q notario committere, ut ī. dixi. Nec ob. contraria. & primo. §. lucius. cū ibi no. nam ibi non loquit in subscriptione autorizabili, sed de pindiciali ipsi subscribenti duntaxat an est imputādū, si non bene percunctatus est, sed in autorizabili quæ præiudicat alijs nō dēt culpa non percunctantis notarij alijs præiudicare, qui non sunt in culpa, vñ non sufficit subscribere, sed debet totū scribere ad hoc ut alijs præiudicet. Ad alia uero facilis est responsio, ut patet per prædicta. Itē non apparet hunc ser Io. fuisse requisitū uel rogatū a testatore, potuit aūt esse requisitus & rogatus ab illo qui dictū tenorē scripsit ut se subscriberet, & signū apponeret, & sic non ob. no. per Bar. in d. l. sciendū. quia loquitur ibi qñ totum instrm fuit a se scriptum, quo casu uerba non possunt referri nisi ad partes uel ad testatorem hic possunt referri ad alium.

[a] ¶ Subscribenti. Sed quid de sigillante. uide Lud. ro ma. in consi. 103.

[b] ¶ Viso puncto. Ad huius consil. materiam uide d. alc. de mo. in consi. 26. l. 1. col. in. 4. parte. & in consi. 50. p to tam. in. 1. parte. & d. Signo. de hom. 1. in 2 fil. 16.

S V M M A R I A.

1 *Statuto cauente q mulier quæ reperietur competenter dotata, excludatur ab intestato, utrum si sit competenter dotata tempore contracti matrimonij, sed tempore mortis patris propter acquisitas diuitias sit incompetenter dotata, possit agere ad supplementum competentis dotis.*

2 *Vacatio a muneribus publicis concessa propter paupertatem rescinditur superuenientibus facultatibus.*

CONSILIVM. CCX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Ego Paulus de ca. utriusque iuris doctor puto iuris esse. ut. ī. consultum est per suprascriptos egregios doctores, ad quod facit. ff. de mu. & ho. l. his honoribus. §. auct. & ff. de uaca. mu. l. cura. §. deficientium. 1 † ubi propter superuenientes diuitias rescinditur uacatio quæ concessa erat occasione paupertatis, sic & hic rescindi dēt exclusio quæ uidebatur introducta propter dotationē factā in paupertate, potissimè quia superuenerunt facultates ante perfectā exclusionē a succedēdo. non. n. perficitur nisi tēpore mortis, ideo &c. ff. de uer. ob. l. pluribus. §. & si placeat. & l. si sub uña. §. fi. facit quod no. Bar. in l. si constante. in fi. prin. sue re pe. ff. so. ma. Itē adduco quod habetur in si. in Auth. de nuptijs. §. quia uero hactenus. & quod no. in l. si constāte. C. de dona. añ nup. circa fi. ubi habetur, q in dote data scdo uiro īspicitur tēpus mortis binubi parentis, cū arctatur an filij primi mřimonij possint dicere se fraudatos ex donatione, & sic inspicitur augmentū & diminutio superueniens in facultatibus, ex quo iudicabitur an dos data fuerit excessiua, uel non, ita & hic debebit inspici, ut sciatur an fuerit uel sit competens, uel non. 2 † Itē adduco qđ no. Bar. in l. lucius. & l. §. circa. fi. ff. de leg. 2. ubi determinat, q si pater relinquit cētū pro filia dotanda, deinde ipsā maritat & dat quinquaginta, q eo mortuo filia repeteret pōt residuū, licet fuit dotata, qa dos pōt augeri, & sic adhuc pōt in ea uerificari causa ob quā fuit ei relictū. s. pro ea dotanda, quis supple i dē. uel pro dote augenda. nā & cum augetur dos dotatur. ita hic, licet statutū dicat, si filia fuerit dotata excludatur, nō dicetur dotata respectu augmenti quod sibi debetur, & iō tractari debet ac si dotata non esset quantū ad superuenientes facultates. Faciunt ēt uerba d. statuti dum dicunt, si tales filiæ reperiantur fuisse dotatæ cōpetēter &c. nā illa dictio cōpetenter debet referri ad uerbū reperiatur, & illud uerbū reperiatur refert ad tps mortis. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. hic aūt non reperitur tpe mortis competenter dotata sm illud tps, licet reperiatur fuisse olim dotata competenter, sed illud tps nō debet inspici cum præcesserit tempus exclusionis, de quo agitur in præsenti. facit. l. 2. & 3. de aur. et arg. leg.

S V M M A R I V M.

1. *Statutum q quis non possit capi in aliqua domo, an habeat locum in his qui capiuntur in apothecis uel in tabernis, quod non appellatione quid ueniat domus.*

CONSILIVM. CCXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Viso puncto[b] suprascripto & cōsilijs hincinde redditis, & rationibus & motis tactis, dico decidendo non insistendo in superfluis, argumentationibus, dictum Amerigum non dici captum

captũ in domo ſicq́; relaxandũ nõ eſſe. & hoc iõ, † q̃a appl̃one domus cõtinent ſolũ illa q̃ ſunt apta, & deputata ad habitandũ pcinci paľr vel ſecundario, nõ aũt illa q̃ deputata ſunt ad aliũ vſum, vt tabernæ, apotheca, ſeu meritoriũ, aut ſtationes, vel theatrũ, balneũ, & ſi. ff. de iniur. l. lex cornelia. §. domũ. circa fi. vñ & de iure cõi licet, de domo ppria vel cõducta nõ poſſet qs inuitus extrahi. ff. de reg. iu. l. nemo de domo. de in ius voc. l. ſed & ſi is, tñ de theatro vľ balneo pprio, vel cõducto ẽt ſi nõ pſtet aditũ, nec in cunſpectu apparet pt re ipſa citari, & extrahi. & de in ius vo. l. ſed ẽt. ĩ tex. & gl. p Bar. Eodẽ mõ de ſtatione, vľ apotheca ſeu taberna ẽt, ſi ſit ppria vel conducta, fortius ergo ſi ad ipſas pateat acceſſus ſine aliqua fractura. e. ti. l. ſatis. circa fi. Talia. n. meritoria nõ ad refugiũ ſeu tutelã ſunt vel adinuenta, vel deputata, ſed ad q̃ſtũ faciẽdũ. vñ ſicut de iure cõi nõ pſunt eorũ dñis vel cõductoribus, vt ibi capi nõ poſſint, vt d. l. ſed ẽt vel vt iniuria ibidẽ eis illata non reputet ad domũ illata, ſicq́; nec. l. cor. puniaẽ, q̃ de iniuria facta ad domũ loquebaẽ, vt d. l. lex cor. §. domũ. Eodẽ mõ de iure municipali diſponente q̃ qs nõ poſſit capi in domo nõ proderũt pprijs dñis, vel cõducturibus, aut extraneis multofortius. Nec. ob. q̃ ſm hoc ſtatutum nihil adderet ad ius cõe, & ſic erit ſuperfluũ qđ dicere nõ debes, ſi aliũ ſanũ intelľm eidẽ dari poſſumus. ff. ad muni. l. j. §. fi. & ibi no. quia nego q̃ nihil addat. nã de iure cõi ſolũ dñi, vel ꝯductures hñt hoc priuilegiũ, q̃ ĩ domu ppria vel cõducta capi nõ poſſunt, & hoc iõ q̃ ius cõe loq̃ ſtrictẽ & limitatẽ dicendo, q̃ nemo de domo ſua, &c. nã illud verbũ, ſua, importat vt ille q̃ tale priuilegiũ ptendit, hẽat aliquã ꝯuitatẽ in domo, qđ eſt interpretatũ de ſuitate dñij q̃ ẽ ppria, vel habitationis rõne cõductionis ſeu rõne receptionis, vt in hoſpicio, vt patet ex dictis ll. ĩ alle. Extraneus ergo q̃ nec dñiũ hẽt, nec domũ cõduxiſſet, nec gratis receptus fuiſſet ad habitãdũ, ſed caſuaľr intraſſet domũ alienã grã loquendi dño, vel hñti in ea, poſſet ibi capi de iure cõi, cũ nullo reſpectu domus illa poſſit dici ſua; & ſic verba legis in eo nõ verificant, ergo nec eius diſpõ. ff. de accu. l. hos accuſare. §. oibus. de dã. infe. l. 4. §. totiẽs de aqua quotid. & æſti. l. j. §. loq̃t. Sed ſtatutũ, de quo in puncto, non ponit illã dictionẽ, ſuã, ſed gñaľr dicit q̃ nullus poſſit capi in aliqua domo. vñ intelligo ſua, vel aliena, cõducta, vel nõ cõducta, & ẽt ſi ibi eſſet ad momentũ ſtatim inde receſſurus dũmõ ſit domus. i. deputata ſolũ, & principaľr ad habitandũ, & p ꝯñs ad tutelã, & refugiũ. vult. n. ſtatutũ talẽ domũ non ſolũ pdeſſe ſuo dño vel habitatori, ſed ẽt cuicũq́; alteri ibi reperto, qđ vltimũ nõ eſt de iure cõi, & ſic ſatis addit ſtatutũ pdictũ, & nõ eſt ſuperfluũ; nõ ergo debemus ipm extendere ad impropriũ ſignificatũ, & ultra q̃ uerba importent; licẽt. n. talia meritoria ſimilitudinẽ habeant cũ domo in hoc, q̃a cõſtat ex fundamento, tecto, & parietibus; nõ tñ pt dici domus, ſed ædes. ff. de vſu. l. cũ q̃ ædes. qđ vocabulũ latius eſt, & cõprehendit ſub ſe domũ, q̃ dr̃ ædes ad habitandũ deputata. Item meritoria dñr a dño ædes ad q̃rendũ, vel alium vſum deputatæ, vt colľr ex d. §. domum. Statutum aũt pdictum nõ loq̃ p verbũ gñale, ſ. in aliqua æde, ſed p ſpãle. ſ. in aliqua domo; non ergo dẽt extendi ad illa q̃ non ſunt domus, licet participẽt cum domo ea participatione, qua q̃lbet ſpẽs participat de ſuo gñe; ſicut nec appl̃one hoĩs contineretur aſinus, licet participet cũ hoĩe de qualitate generis, ſ. q̃a ſentit & mouẽ vt hõ. Eodẽ mõ rñdetur ad aliud, qđ in oppoſitũ allegatur, vꝫ q̃ ſtatutum loq̃ p verba generalia dicendo in aliqua eccleſia, vel domo &c. Nã ſubauditur, aliqua, q̃ dictio eſt vľis, & ſic vr̃ includere domum cuinſcũque qualitatis. Nã dico, poſito q̃ eſſet vľis, includit oẽm domum, dũmõ ſit domus; ita q̃ hoc nomen ei cõgruat. Sed tabernæ vel apothecæ non cõgruit. Præterea nõ eſt verum, q̃ illa dictio ſit vľis, imo eſt particularis. tex. eſt ĩ l. ſi neceſſarias. §. ſi annua. in fi. de pig. act. Facit ad cõfirmationẽ pdictorũ cõis vſus loq̃ndi ſm quẽ verba ſtatutorum ſunt intelligẽda. l. librorũ. §. q̃ m̃ caſſius ff. de leg. 3. l. cũ delanionis. §. aſinã. de fun. inſtru. & qđ not. Bar. in l. j. in prin. ff. de ſuis & legi. Sed clarũ eſt, q̃ ſm cõem uſum loquendi nemo tabernas uel apothecas appellat domos, nã non aſſumunt aliud ſpãle nomen a quo denoiatur, & iõ recedunt a noĩe gñali, ſicut in cõtractib. noiatis, q̃ nõ ſtãt in gñali noĩe cõuẽtionis uel pacti, ſed trãſeunt in ſpãle nomẽ. ff. de pac. l. j. & l. iuriſgẽ. & no. C. de re. pmu. ſuper rub. vñ ſi de pacto vel cõuentione ſub noĩe generis ſimpliciter loqueremur, de noiatis cõtractib. loq̃ nõ videremur, ſed de nudo pacto vel ꝯuẽtione. ff. ſi cer. pe. l. lecta. uer. cõuenitq́;. & ibi eſt tex. facit qđ no. Bal. C. de pac. ſup rub. ſic in ppoſito poſito, q̃ apotheca uel taberna poſſent dici domus loquẽdo tñ ſimpľr de domo intelľr. ſ. de illa q̃ aliud ſpãle nomẽ nõ hẽt, ut ẽ illa q̃ apta & deputata eſt ad habitãdũ, ſicut in ſi. licet oĩs ꝯtus largo mõ dici poſſit pmutatio, cũ m̃ de pmutatiõe loq̃mur; de illa tm̃ ſentimus, q̃ in aliũ nomẽ ꝯtus nõ trãſit. ff. & C. de rer. pmu. p totũ. Itẽ licet oĩa actus, p quẽ a lite receditur, poſſit dici tranſactio. ff. de iureiur. l. 2. cũ tñ de trãſactione loq̃mur, de illa tm̃ intelľr, q̃ aliud ſpãle nomẽ nõ hẽt, put eſt iuſiurãdũ vel ſñia, & ſic de illa q̃ fit aliquo dato vel retẽto; q̃a illa pprie dr̃, q̃ aliud ſpãle nomẽ ñ hẽt, & de illa debemus intelligere, cũ ſtatutũ ſimpľr de domo facit mẽtionẽ, cum eius verba debeãt in dubio ſm ppriũ ſignificatũ intelligi. ff. de le. 3. l. nõ aľr. Nõ. n. dicit illud ſtatutũ in quacunq́;, uel in qualicunq́; domo; tunc. n. poſſet qs coloratẽ dicere, q̃ uoluerit cõprehẽdere domos cuiuſcũq́; qualitatis, ſed dicit ĩ aliqua domo, vñ ẽt ſi illa dictio, aliqua, eſſet gñalis, nõ importaret gñalitatẽ erga qualitatẽ domorũ, quales dici pñt, q̃a q̃dã ſunt aptæ ad habitãdũ, q̃dã ad nõ habitandũ, ſed importat gñalitatẽ, ergo ſubam, vꝫ vt nec in domo ppria, nec in cõducta, nec ĩ penitus aliena, ẽt nõ cõducta. vt ã. dixi. Certe ẽt ſi diceret in qualicũq́; domo, nõ poſſet intelligi de taberna vel apotheca, in q̃bus deficit illa q̃litas q̃ facit appellari domũ, ſ. aptitudo, & diſpõ ad habitãdũ, importaret ergo alias qualitates, q̃ pñt eiſe diuerſæ ĩ domo diſpoſita ad habitãdũ, & ſic ſp acq̃ritur ad eẽ id, qđ facit appellari domũ. Et p pdicta puto declarari verba d. ſtatuti, dũ dĩt in aliq̃ domo vel habitatiõe domus, vt vltima uerba ponãtur qualificatiuẽ, & expoſitiuẽ ad prima, & ſit ſenſus. i. in aliq̃ domo apta ſeu deputata ad habitãdũ, ſicut ibi. arma virũq́; cano. i. virũ armatũ. ff. dẽ pac. l. j. §. j. & ibi no. Prædicta puto clare pcedere ſi d. taberna penitus eẽt ſepata ad habitationẽ domus, ita q̃ ĩ. ea ñ erit habitatio, ſicut videbim̃ ĩ multis apothecis regularis male. ff. ẽ q̃ cau. pig. taci. ꝯhiẽ. l. eo iure. §. ſtabula. Si aũt d. taberna erat ſubt̃ habitationẽ, & tũc aut ad habitationẽ ñ erat acceſſus p tabernã, ſꝫ aliũde ex publico, & tũc idẽ, q̃a cẽſeẽ ſepat̃. qđ pꝫ, q̃a vn̄ pt poſſidere ptẽ ſupiorẽ, & ali̅ iſeriorẽ. ff. vti poſ. l. ſi duo. §. nẽ videamus, ver. plane. & ibi no. dẽ dã. iſe. l. qđ ꝯclaue. Si uerõ ad habitationẽ nõ erat acceſſus niſi p tabernã, tũc reputaẽ ps iſerior & ſupior vna & eadẽ, vt ibi no. & l. arbor. §. dẽ veſtibulo. ff. cõi di. & ſic mai̅ vr̃ dubiũ, tñ ego idẽ puto, q̃a tũc ps iſerior trahit potius ad ſe ſupiorẽ, q̃ cõ. cũ ſupior ñ poſſit poſſideri p aliũ, q̃ p eũ q̃ poſſidet iſeriorẽ, niſi ĩ caſu, vt hr̃ ĩ d. §. planẽ. Cũ igr̃ ps interior deputata ſit ad tabernã, p taberna hẽbiẽ, lꝫ ſupior ps ſit deputata ad habitãdũ, q̃a ñ trahit ad ſe inferiorẽ, q̃ eſt capacior potiſſimẽ ſi ad ppetuã tabernã, certe idẽ puto, ſi ad tpalẽ durãte illa deputatiõe, lꝫ naturaľr ueſtibulũ illud p habitatione fcm̃ & deputatũ fuerit, q̃a accñs ſaltẽ eo durãte lmutat naturã. ff. de poſtu. l. j. §. vr̃as. Illo uerõ myſterio tabernæ finito redibit ueſtibulũ ad primũ ſtatũ. ut d. §. de veſtibulo. iũcta l. ſicut ædes. ff. de leg. 3. & d. l. q̃ cõclaue. de dã. inſe. Cõcluditur ergo d. Amerigum legitimẽ captũ fuiſſe, minimeq́; relaxandũ fore.

SVMMARIA.

1. *Confe. inuentarij prodeſt ẽt in legatis ad pias cãs, ne hæres teneatur ultra uires.*
2. *Bona fuiſſe plura in hæreditate quàm in inuentario exprimatur, onus probandi incumbit legatariis.*
3. *Bona deſcripta in inuentario ſi non extent, & dubitetur de eorum ualore, an ſtetur iuramento legatariorum.*
4. *Hæres ſi ſoluerit quibuſdam ex legatariis plenè, an & inquantum præiudicet ſibi quo ad alios.*

CONSILIVM CCXII.

IN *Chriſti nomine Amen.* ¶ Supradicta omnia quæſita reducuntur ad quatuor pũcta principalia. ¶ † Primum eſt utrum confectio inuentarij proſit in legatis ad pias cauſas, ut hæres non teneatur ad ea ultra oĩs res hæreditarias. Et dubium facit, quia talia legata ſunt priuilegiata, ut nun patiantur diminutionem falci. C. ad legẽ fal. auth. ſiľr. C. de epiſ. & cle. l. ſi q̃s ad declinandã. §. pe. ſic nec aliam diminutionẽ videbantur debere pati. ac. ff. de reli. l. ſunt pſonæ. Sed contrarium eſt uerius, q̃m̃. l. fi. §. & ſi pfatam. C. de iure delibe. generalis eſt, & generaliter loquitur, ergo &c. l. j. §. generaliter. ff. de leg. præſtan. Nam aliud eſt hæredem nõ ſentire lucrum de talibus legatis, ut d. auth. ſiľr. quod ideo pmittitur, quia ſufficere debet ſibi meritum apud Deum. in Auth. de hær. & fal. §. ſi uerõ. & qđ no. Bar. in l. nemo pt. ff. de leg. j. in j. col. Aliud eſt, qđ ſentit damnum & teneatur ſoluere de ſuo, ſi bona nõ ſufficiunt q̃ minime admittendũ eſt p talia legata. ar. no. ff. de inof. te. l. pap. §. 2. in gl. ¶ Præterea ẽt ille, q̃ non confecit inuentarium, non tenetur in foro cõſcientiæ creditoribus uel legatarijs ultra uires hæreditatis, quia lex diuina nõ aſſumit hæreditatem eo modo quo lex humana, ut not. Barto. ff. de acqui.

aeq. hær. super rub. Sed oĩs fauor, quē lex humana dat talibus legatis, ꝓcedit respectu & contēplatione legis; igr̃ fortius ille q confecit inuentarium, teneri non dēt ultra uires hr̃ditarias ꝑ talibus relictis. Præterea ēt iure ueteri non tenebant hr̃des ad legata ultra uires hr̃ditarias, posito ꝙ inuentariũ non fecissent; q̃a nec erat inuēta iure illo dicta cōfectio. C. de leg. l. si vniuersæ. ff. ad treb. l. r. §. fi. nec ēt iure. C. & insti. patiebat̃ aliud dãnũ nõ cõficiens, nisi q̃a p̃debat falcidiã, vt d. l. fi. §. si uerò postq̃. & §. si q̃s aũt temerario. sed hodie p Auth. de hær. & fal. §. si uerò. statutũ est, ꝙ teneat̃ insolidũ ad legata in pœnã contemnentis legis consiliũ. sed ille q confecit inuentariũ, non contēpsit; ergo nec pœnã pati debet. ar. de pœnis. l. sancimus. Concludo ergo confectionem inuẽtarij prodesse

2 in d. legatis. ¶ † Sc̃d̃m dubium est, posito ꝙ ꝓlit, utrum credatur hr̃dibus dicentibus non fuisse alia bona in hr̃ditate q̃ descripta in d. inuentario, ut sic asserentibus plura fuisse incũbat onus ꝓbãdi, an uero d. hæredibus incũbat dictũ onus ꝓbãdi ꝙ non fuerint plura; p aliũ modum p ostensionē d. inuentarij. Ad qđ bř dicendũ ē, intentionē dictorũ hæredũ asserentiũ plura bona non fuisse, fundatã esse de iure hoc ipso ꝙ inuentariũ ꝓducunt, nisi p alterã partē ꝓbet ꝯriũ. C de iure delib. l. fi. §. lnia danda. ff. de ꝓba. l. cum de lege. & ibi no. p gl. & qđ no. Bar. ff. so. ma. l. si constante. de prima q. principali arti. 1. & hoc est clarum, & indubitatum s̃m omnes.

3 ¶ † Tertium dubium est, cum bona descripta in d. inuẽtario, q̃ ut plurimum sunt mobilia, non extent, nec apparere p̃t q̃tum ualuerint, si d. hæredes dicant non ualuisse tm̃ ꝙ sufficeret; legatarij uero dicant oppositũ, qd faciendum sit, cũ non possit apparere q̃tũ ualuerint? Et vr̃ deferendum iur̃m in litē legatarijs pp difficultatē ꝓbõnis, & dolũ hæredum, in quo p̃sumunt cũ res apud eos semel fuerint, nisi ꝓbent deperditas esse sine ipsorũ culpa. C. de pig. ac. l. si creditor. in fi. & l. si q̃s ea argentarijs. §. fi. & qđ ibi per Bar. ff. de eden. igitur deferendum est iur̃m in litē, qđ est ueritatis. ff. de in litē iur. l. in actionib. in fi. cum l. seq. & l. nũmos. e. tit. & ibi no. C. vñ vi. l. si qũ. ea traqđ me. cã c. fi. & qđ ibi p In. Sed ꝯriũ est uerius duplici rõne. Prima, q̃a dicta ꝓcederēt in primis hæredibus, ad quorum manus puenerũt, sed in hæredibus eorum de q̃bus loq̃mur ĩ p̃nti, non; q̃a in dolo nõ sunt, nisi ꝓbent ad corũ manus puenisse, vt patet ex no. p Bar. in d. l. si q̃s ex arg. §. fi. Et ex dolo defuncti ñ dēt ꝯ hæredes corũ in litē iurari, ut l. pe. C. de in litē iur. & p Bar. ĩ d. l. in actionib. Secunda rõ, q̃a cum d. hæredes oñdãt ut mihi asserit, executionē plurium legatorũ ascendentiũ ad summã plurium milliũ flore. p̃sumendũ est, ꝙ illa bona vendiderint, & in executionē p̃dictã conuerterint. ar. C. de ali. pu. præstan. l. j. & qđ ibi not. p Bar. & p eundē in l. cũ seruus. ff. de uer. ob. & sic carere oĩ dolo, ut d. l. fi. §. & si p̃satã. C. de iur. delib. in fi. ibi. nec eos q ab eo cõparauerint &c. Et sic ēt, si essent primi hæredes, nõ vr̃ ꝙ ꝯ eos possit iurari; debent ergo d. legatarij asserentes plus ualuisse d. bona hoc ꝓbare alr̃, q̃ p iuramen. C. de sen. q̃ ꝓ eo. l. unica. & ibi ple. p Cyn. & Bar. in vlt. q.

4 ¶ † Quartum dubiũ est, cum d. hæredes soluerint q̃dã legata quibusdã, utrũ sibi p̃iudicauerint, ut teneãtur sibi r alijs soluere, uel saltē quatenus soluerũt plusq̃ debuerũt, quasi fuerint in culpa, eo quia si bona nõ sufficiebãt, debebat cuilibet solui pro rata, sicut cuilibet ꝓ rata fiebat diminutio. ¶ Circa primũ vr̃, ꝙ teneat̃ oĩbus insolidũ soluere, ex quo q̃busdã soluerit insolidũ. C. ad l. fal. auth. sed cũ testõr. Sed certè ibi loq̃t, qñ legata resecantur p falcidiã, q̃ resecatio fit q̃tũ ad ciuilē oblonē, nõ q̃tũ ad naturalē, cũ saltē naturalr̃ debeãtur integralr̃ s̃m opi. gl. ut not. in l. cum q̃s. C. de iuris & fac. igno. vñ hæres soluēs integralr̃ nõ vr̃ plus debito soluere, sed potius fidē implere. C. ad l. fal. l. j. meritò de facili sibi præiudicat in alijs soluendo q̃dã, ut d. auth. sed cũ testõr. Nos uerò loq̃mur in legatis, q̃ resecãtur p p defectũ facultatum testõris, q̃ resecatio fit ipso iure ēt q̃tũ ad naturalē obli. vt l. si uniuersæ. C. de leg. vñ cum sit oĩ iure indebita, quatenus excedãt vires patrimonij, dico ꝙ soluēdo q̃busdã nõ præiudicãt sibi quo ad alios. ar. ff. de leg. 2. Lucius testõr. C. de excu. tu. l. uoluntariæ. de ope. lib. l. operis nõ in positis. C. ne uxo. pro ma. quia ipso iure nulla est ꝓmissio. ff. de iure do. l. si generalis. & C. si aduer. do. l. 1. p glo. & Cy. ¶ Quãtum verò ad s̃in dicendum est sic̃, ꝙ licet d. hæredes soluerint q̃busdã insolidum, nõ p̃nt alij legatarij hoc eis imputare, nec ꝑmittit̃ eis molestare d. hæredes, q̃ p ꝯfectionē inuentarij, & pp bonã fidē excusati sunt, si primis uenientibus satisfecerunt, vt d. l. fi. §. & si p̃satã. C. de iure deli. & ibi no. in gl. sup verbo satisfaciãt. q̃ incipit. si puta &c. secus si mala fide, vt ibi no. sed hoc nõ præsumitur, nisi ꝓbet̃. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolo. vr̃ tñ ꝙ eis ceden da sit ꝯdõ indebiti ab hæredibus, quatenus illi plus receperint q̃ deberent; & posito ꝙ non cederetur, d. legatarij habent eans vulē sine cessione contra illos, quibus solutum est, quatenus vltra debitum fuit solutum, vt c. l. §. licē tiam. l. j. & l. 2. & 3. & l. dominus. ff. de condi. inde. ipsi vero hæredes tuti sunt.

SVMMARIA.

5 Mater, quæ tempore testamenti iam transierat ad secunda uota, an rumpat testamentum filiæ in quo est præterita.

Testamentum filiæ, in quo mater fuit præterita, an conualescat, si post illud testamentum mater ipsa transierit ad secunda uota.

2 Præteritio facta de ascendentibus sine causa hodie reddit testamentum filiorum nullum.

CONSILIVM CCXIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Si d. dña Ioãna iã trãsiuerat ad secunda vota tpe testi conditi p d. D. Catherinã, clarum est eã non posse dicere nullum, nec alio mõ rumpere; quia cum esset exclusa a iure succedēdi ab intestato, nõ erat necessariò instituenda vel exhæredãda, sed poterat p̃teriri, cum cã testati reguletur a cã intestati. C. de lib. p̃te. l. maximũ vitium. & ibi Bal. plenè disputãdo determinat hunc ar. in l. s. in filia, q̃ ex forma statuti excluditur ab intestato, vt p̃teritio eius non vitiet testm̃, nec faciat eã ad ꝯtab. vocari; qđ vltimum in casu nr̃o verissimũ ē ex alio, vt ꝯ cũ ꝯtratab. nõ ꝑtinet ad testm̃ fœminarũ, l. illud. §. ad testamenta. ff. ad ꝯtratab. & sic cessant no. p Bal. in l. si emãcipati. C. de col. hoc idē tenet Bar. ꝙ exclusa ab intestato nõ possit p̃terita dicere nullũ. ff. ad tertul. l. fi. facit l. si post mortē §. liberi. ff. de ꝯtratab. & hoc pluries cõsului, & p alios cõsultũ vidi. Si verò d. dña Ioãna t p e conditi testi nõ trãsiuerat ad scd̃a vota, tunc adhuc nõ erat exclusa a iure succedēdi ab intestato, & sic debuit institui, ea nõ instituta vel exhæredata, si aliud nõ obstabat, testm̃ fuit

2 nullũ; † secũ cõis opi. sit, qđ p̃teritio parentum facta sine cã reddat hodie testm̃ nullum, sicut p̃teritio filiorum. p Auth. vt cum de ap. cog. §. aliud quoq; capl̃. n. & no. p Bar. in l. filio p̃terito. de iniust. testa. sup scd̃a principali pte. in antepe. col. nec cõualuisset ipsa postea nubente. ff. de lib. & posth. l. si filius q in ptãte. de reg. iu. l. quod ab initio. Nec ob. de iniusto test. l. posthumus. in prin. & de secun. tab. l. qui ex liberis. §. testõ. quia loquũtur, qñ testm̃ valuit a prin. & postea ex aliquo casu infirmatũ est, quo casu cessante cã infirmationis in vita testãtis recõualescit de iure p̃torio. Secus est si ab ipso initio fuit nullũ. vt d. l. si filius. qm̃ facili' renascitur, q̃ de nouo nascatur. ff. de testa. l. si testõ. & ibi no. ĩ gl. Nec ēt p̃t dici, ꝙ pēdeat eius valor vsq; ad mortē testãtis, vt si tunc reperiatur nõ posse valeat, alr̃ fingatur nunq̃ valuisse, cùm valor voluntatis nõ possit stare in pendenti. l. fin. in fi. ff. cõia prædio. sed dicendum est statim certitudinariè fuisse nullum, & non reconualuisse per iam dicta.

SVMMARIA.

1 Legatum si fiat pro alimonia maritanda, an censeatur factum pro ea dotãda necne.

2 Legataria cui relictũ fuit pro se maritanda, si maritetur uiuo testatore per aliũ uel per se, an debeat habere legatum.

CONSILIVM CCXIIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Ego Paul. de Cast. ver. iur. Doct. dico & cõsulo idē qđ s. cõsultum est p s. sce

1 ptũ eximiũ cõsultorē D. Nellũ per rõnes suas, † & ēt quia licet hic reliquerit ꝓ d. dña maritãda tm̃ ea q̃titate relicta q erat magna, & cõuenit doti p̃sumo fuisse relictum ꝓ dote. ar. ff. de do. inter vi. & vx. l. verũ. de le. j. si seruus plurium. §. 11. & q̃a frequenter videmus sic fieri, & notarij nõ sp respiciunt vim verborum sed intētionē; ergo &c. ar. a cõtier accũtib. C. de q̃b l. j. nã & qđ relinq̃tur ꝓ dote cēsetur relictũ ꝓ ea maritãda, q̃a nõ cõsueuerũt sine dote maritari. vñ verba hoc nõ effugiunt totaliter significatũ relicti ꝓ dote: igr̃ &c. ar. ff. de hær. insti. l. talē. §. fi. ff. de le. j. l. ab oĩbus. quo casu cũ relinq̃tur ꝓ dote, nulli dubium s̃m Bar. in

2 d. l. Luci'. de le. 2. † Q. vr̃ ãt ipse ibi dicit de eo ꝙ relictum fuit de ea maritãda, vt ea maritata in vita nõ debeatur, intelligo & cõ̃ito qñ quãtitas relicta nõ cõueniebat doti, quo casu magis ꝓ expensis q̃ p̃nt incumbere añ nuptum, q̃ ꝓ dote, cēsetur relicta. iuxta ea q̃ idē Bar. no. in l. titio cētum. §. titio. cum no. circa fi. ff. de condi. & demon. Sed in casu isto dico hanc præsumptionem cessare, cum tanta quãtitas quanta fuit relicta pro dictis expensis, non sit necessaria. Præterea etiam si pro expensis nuptiarum cēseretur relicta, adhuc idē est, quia cùm causa prædicta respiciat solum fauorē eius, cui relinquebatur, sicut non restringeret legatum, si minor q̃titas esset

esset necessaria.l.libertus.in princ.la.l.de ali.le.l.creditor.§.si in ter.& qd ibi no.ff.man.ita non pimit, si nihil est necessariu, quia alius maritauit, & expesas fecit.ar.ff.de cdi.& demo.l.titio cetu. in prin.ubi defectus cae respicietis fauore legatarii non pimit le gatu, qa censet impulsiua. ueru qa in ca mrimonii illud no vr p cedere,ut.l.si ego.ff.de iure doti.in pnti no dico, q si si nupsisset, legatu deberet, sed dico q si nupsit, posito q alius illas expe. fece rit,ua & illi obligata erat ad antidora.l.sed si lege.§.csuluit.de pe ti.here.ergo censet sibi abesse. vn sicut si ipsa se dotasset, deberet legatu, ita & si alius.facit.l.ide qd.§.fi. cu.l.seq.ff.man.& qd not. in l.duobus.§.ad fideiussore.de iuriu.de fide.l.stipulat' es opus. Praeterea noluit decedere cu eode testo,tu qa dixit,tu qa etsi non dixisset,potuit mutare,& n mutauit,& sciuit illa nupta, ergo &c. ut no.gl.ordi.ff.de excu.l.athletę.§.dat remissionem.ff. de excu. tu.& quod no.Bar.in.l. lex cornelia.circa fi.ff. de vulg. & pupil. de testa.mili.l.tractabatur.per quae ats in si. puncto consuluit legatum deberi, etiam si expresse testator non confirmauit testm, sed sciuit eam nuptam, & potuit mutare testm, & non mutauit, fortius in casu nostro, vbi expresse cofirmauit. Super scdo puncto sum cu dno Nello pfatu per omnia,& ideo me subscripsi &c.

SVMMARIVM.

1 *Statuto stante q quilibet ex sociis teneatur insolidum in contractu concernente societatem si ex una uia debeatur uni ex sociis mutanti societati, & ex alia ipse mutuans debeat alteri, qualiter inter ipsos fiat hincinde compensatio.*

CONSILIVM CCXV.

IN Christi nomine Amen. ¶Visis & csideratis oibus.s.dictis,bn & siue supfluis allegationibus p declaratione eius,qd qrit,considero q d.Ianellus in casu pnti & in obligationibus descendentibus ex actis.s. dictis retinet dnplice psona,s. cuiusda extranei inquantu sibi debet 1 a sociis,& et socii inquantu ipse debet Bacameo.†Promissio naq; sibi facta a sociis de reponendo ipsum in pedib' suis, & in dictis trib' millibus florenis de mote facta fuit sibi, ut extraneo mutua ti societati. Ex qua pmissione quilibet socioru ur socius fuit sibi insolidu obligatus pp statutu cois flore. quo libet sociorum obligat insolidu sup 3cu cocernete societate. q obligatio p dissolutione societatis cu dicto Bacameo no fuit imutata,imo remansit ide Bacameus eide obligatus.ff.de pac.l.epistola.§.pactu inter debitore.C.eo.ti.l.debitoru pactionibus.cu l.seq. Et econuerso quilibet socioru, inter quos et ipse Iannellus remasit eidem Bacameo obligatus ad coseruatione indenitatis,ex eo q retraxerunt ad se oia debita,qd nil aliud effectualiter importat, nisi q ipsi soluent omne debitu, ad qd d. Bacameus ante dissoluta societate se subscripserat,& sic erat obligatus & et remasit,ut s.dictu est.vn habet 3tra quelibet socioru et p socio insolidu virtute dicti statuti & dicti pactu in societatis dissolutione appositi, ut ipm coseruent indenem, p quo et cautionibus sibi pspicere potuit.ff. p socio. l.p socio arbiter.in prin.&.l.oes.cu l.seq.&.l.epistola.§. pactu.ff. de pac.l.pacto successoru.in fi.C.e.ti.Si vero ante dissoluta socie 2 tate se non subscripsit,sed post tunc non p socio,sed neg.gest.ha bet actione sup coseruatione dictae indenitatis, qua agere pot et anteq aliquid soluat ut hberet,vel de indenitate pmittat.ff. man. l.si madato meo post prin.in ver. ite si cu.& §.quot. Cu igit Iannellus eide Bacameo teneretur ut socius insolidu aliqua e pdictis b actionibus ad coseruandu eu indemne aduersus queda tertiu,qui mutuasset sibi,& aduersus seipsum Iannellu.ff.de cod.ind.l.frater a fratre in fi.prin.ibi, porro &c.& qd ibi no. in pe.gl.magna post prin.ibi.cst & alia materia.l.si negotia.cu 3cor.Et ipse loco extra nei hr.ut.s. dixi igit cu ipse Ianellus tantunde debeat ipsi Bacameo qntu sibi ab illis debet inducit hiuclade copensatio, & si agat excep.pot repelli.ar.ff.de le.3.l. unum ex familia §. sed si vno. in fi.ibi tacita inducit copensatione &c. & ff.si cer. pe.l. cu fundu.§. seruu tuu.uer.si cosumpti sunt.ff.una expositione Io.facit.l.vle dicame.de euic.Et sic cocludo dictu Iannellu non posse effectua liter agere cotra d. Bacameu virtute dictae primae scriptae, qa pot repelli virtute scdae & virtute obligationis ex ea resultantis, & ta citae copensationis, liert.n. se subscripserit post dissoluta societa te cu.d.Bacameo, non intelligit subscripsisse Bacameus pdictus, ut solueret de suo, sed ur gereret negotiu societatis. Et sicut si nu q fuisset socius illoru subscribedo se censeret p societate intercessisse,& sic habet uel actione madati si de madato societatis fuis set,uel neg.gest.si sine madato,ut patet.in d.l.si madato meo,ver. ite si cum ita. & in proposito cum sit eadem ratio,& sic non facio vim q subscripserit se post dictam societatem dissolutam. Et ita videtur mihi Paulo de Cast.&c.

SVMMARIA.

1 *Scriptura priuata ut fidem faciat q requirātur in quibus casibus fidem faciat*

2 *Locus & tempus an requirantur in scriptura priuata.*

3 *Ratificans sponte uel subscribens instrumentū,uel aliā scripturam,si cōtra se producatur, non potest dicere se fecisse per errorem.*

CONSILIVM CCXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶Cofirmado[a] q superius scripta sunt p eximiu doctore dnm Nellu,dico sup primo qsito nullu esse dubiu, quominus dicta diuisio ualeat,licet in eade n fuerit cofecta publica scriptura,qm in tali scriptura no cosistit rr substatia act', sed pbatio.ff. de pigno.l.3hir. de fide instr.l.5. vn sufficit q alter posit pbari, cu plures sint spes pbationis.ff. de test.l.3.§. eiusde qnoq;. circa fi.vn non refert p que fiat,dumo fiat. ff.de ver. ob.cum seruus.ad 1 treb.l.mulier.C.de inst.& subst.l.si mater.cu si. † Inter ats at spes pbationu est priuata scriptura siue scripta sit manu illius partis,3 tra q pducitur,& hoc 3stat in l.publia.§.fi.ff.depositi.Siue manu alterius,de madato tn illius,de quo costet.C.de don.l.uirae donatricis.& l.in donationibus.Siue sit subscripta ab ipso, 3tra que p ducit,& costet de subscriptione, ur d.l.in donationibus. & ff.qd iussu.l.j.§.sed si mandauit. uer. & si serui chyrographo. & qd ibi no.& p gl.Et hoc cu talis subscriptio facta fuit ad pstandu cosensum, put in casu uto fm qd no.Io.An.post Inn.in c.3. de fi.instr. sup uerbo sigillu.& allegat.q.2.sine exceptione.de pcur.c.j.vr at se subscribere in signu cosensus,cum sit principalis exercens actu, ats sec', ga tuc uel ut testis,uel autoritate pstans censet se subscri bere,& sic sibi no piudicat.de leg.3.l.titia.extra de fi.instr.c.iutec dilectos.fm Io.Cal.q ita no.in c.si qs plurimoru.de reb. eccl. no alie.& uoluit hoc gl.in l.gaius. ff.de pig. act. Ex qbus sequitur non obstare,q dicta scriptura,de qua loquimur,no fuerit tota scripta manu istaru partia seu illius cotra que pducit,qa ea quo fuit sub scripta p eunde,est ac si totaliter fuisset suscripta.tex.est,& ibi ex presse hoc no.Bar.in l.emptoru.§.lucius.ff.de pac.oia naq; nra fa cimus &c.C.de uete.iur.enu.l.j.§.oia.& et patet ex iuribus.s.alle. Potissime aur in casu nro uigorem het dicta scriptura, quia est tri no resse notata, & sic tale ius est nacta qd scriptura publice facta. C.qui po.in pig.ha.l.scripturas,cu auth.ibi posita.& ibi no.Nam defectus publicae autoritatis suppletur,tunc ex pluribus ea interuenientibus,quae in scriptura publica non requirunt. iuxta ple ne no.per Io.An.in addi. Spec.in tit.de fi.instr.§.nunc dicendu.in magna addi.circa med. Si aur tota esset scripta manu illius cotra que producitur,tunc subscriptio eius non esset necessaria, dumo do loqueretur scriptura in sua persona. C.de testa.l.cum antiqui tas.§.fi.ff.de pig.l.cu tabernam.§.idem quaesijt. & et ideo iura loquentia de suscriptione debent intelligi eo casu, quo per alium scriptura confecta est.facit.l.fi.§.finantem dubius.C.de iure deli 2 be.vbi per alium pot quis subscribere & ualet auth. ¶†Nec ob. pdictis,q in subscriptionibus no fuit appositus locus uel tps, q[b] ut pfatus egregius cosultor dixit satis est, q in pcedeti pxi.parte scripturae cotinetur,vn cu subscriptio fiat ad cofirmatione cotetoru in scriptura, q quid cotinetur in scriptura, cofirmata, cesce contineri in cofirmatione[b] fm Io.An.q ita no.in addi. Spe.in ti. de codi.ap.sup rub.alle.de fi.instr.inter dilectos. de cosir. uti.cu dilecta.de priuile.qa intetionis. ff.ad treb.l.titius. Praeterea locus & tps sunt de solennitate scripturae, non aut de substantia actus. Primu patet ex no.C.de tab.l.gnali.& de cotrahen.stip.l.optima. p doc.Scdm patet,quia diuersitas locoru & teporum non diuersi ficat actu puterm,ua quocuq; loco uel tpe facta fuisset ista diuisio eade esset & eu de condonis,igitur nec sunt ad necessitate pbationis.iuxta no.per Bar.in l.de pupillo. §.qui nunciat.de ope.no. nun.& l.testium.C.de testi.per gl.ff.eo.tit.l.ob carmen.§.fi.necessario.n.concomitatur actum.de re iudi.c.abbate sane.circa fi. Cu igitur in scriptura priuata nulla exigatur solennitas quatum ad p iudiciu scribentis uel subscribetis, ut inquit Io. An. in addi.Spe. in d.§.nunc dicendu.post mediu magnae addi. ibi du dicit. de sole nitate dic q contra scribente non est de solenitate qrendu,sed q ru ad id qd continet p scribete, requirit q habeat forma.s.die & cosule.de qbus.s.&c.haec sunt eius uerba,per q apparet,q et si in nulla parte huius scripturae fieret mentio de loco & tempore,fa ceret tn side contra subscribentes.ad hoc.l. cum taberna.§. idem quaesijt

[a] ¶Confirmando. ad huius consi. materia uide Lud. Ro. in consi.403.

[b] ¶In confirmatiōe. Sed quid econtra si in instrumento deficit dies, & in subscriptione ponat,an sufficiat ad hoc ut uim habeat. Vide Bald.in consi.409. in 5.parte.

q̃sijt.ff. de pi. q̃ cõiter allegaẽ ꝓ casu ab oĩbus. ¶ Nec insu p ulterius obstant ꝙ de tradõne secuta nõ apparet; nã si d. bona erant cõia ex societate ꝯuẽtionali oĩm bonorũ, nõ reqrebaẽ tradõ; imo sicut ꝯhendo trantit dñiũ sine ea. ff. ꝓ so. l. j. §. fi. ita & distrahendo seu diuidendo. gl. est or. q̃ sic intelligit & declarat Bar. in l. & iõ. ff. de ꝯd. fur. su p uerbo retineas. Si uerò cõia erãt alio mõ, tũc l3 non sit translatũ dñiũ tradõne non facta, ut ibidẽ no. p̃t tñ agi ut tradaẽ, ex quo stipulõ interuenit, ut l. diuisiones placiiũ. ff. de pac. & p ꝯsultorẽ tactũ est. ¶ †Sup tertio obmisso scdo dico nõ esse ueritũe. ꝓfatos subscribentes non legisse scripturã, q̃ subscripserunt; sed p̃sumẽdũ est in dubio ꝯriũ. ar. ff. de trans. l. nõ est ferendna. posito ãt ꝙ ꝯtriũ ꝓbareẽ, & ẽt ꝙ ignorauerunt, adhuc nõ nocet quin subscriptio ualeat; qm̃ ex certa sciã subscripserũt his q̃ non uiderant nec sciuerant, & sic censenẽ uoluisse qđ ualeãt q̃cunq; & qualiacunq; sint, qđ p inde hẽ ac si legissent & sciuissent cũ p eo astiterint quominus legerint & sciuerint; vñ animus eorũ tenebaẽ ẽt ad ignorata, igitur &c. ff. de test. mil. l. q iure militari. & qđ no. C. de trans. l. sub p̃textu spẽrũ. p doc. q dñt paria esse cogitasse in gñe de aliquo, uel in spe. Et hẽ casus est de eo qđ dixi in c. humilis. de ma. & obe. ubi papa mandat quandã cõpõnẽ, q̃ ipse fecerat, ratificari ab illia quos res tangebat, anteq̃ eis publice; & si ratificauerint, mandat eã publicari. Doc. ãt opponũt ante q̃ sciant ꝯtenta in ea non p̃it ratificare. ar. l. qui uã tutoribꝰ. ff. de trans. Et hẽ d. Aut. de Bu. doctor insignis inter alias solõnes dat illã, quã ĩ. dixi, vc3 ꝙ cum ex certa scia & non p errorẽ ratificant & approbant eã q̃ ignorant, perinde hẽ ac si scirent; qa non tenebant ratificare, si nolebant, sed poterant dicere nolumꝰ emere grãm in sacco; vñ si non dixerunt & subscripserunt, non fuerunt in aliquo decepti ex eo ꝙ non sciuerint, qa fuerit ignorantia affectata q̃ non ꝓdest. de ĩnce. nu. l. qui ꝯ. ¶ Ex quibus patet non obstare. l. fi. C. plus uale. qđ agiẽ. & l. 2. de re. ali. non ali. cum aliis si. quia dẽt intelligi, cũ qs deceptus se subscripsit uel sigillauit; qa datũ fuit sibi ad intelligendũ, ꝙ scriptura ꝯtinebat unũ, & ꝯtinebat aliud; & op3 hoc ꝓbare, alias subscriptio nocet. ita expressè declarat Bar. illas ll. in l. j. §. fi. ff. quẽad. test. ape. añ fi. in uer. q̃ro quid si instrm̃ est scriptũ manu eius qui uult ipsum impugnare &c. idẽ si non fuit sibi datũ ad intelligendũ, sed aliter apparet de errore; qa credidit unũ, & erat aliud. & hoc uult gl. in l. j. §. sed si mandauit. ff. qđ iussu. in q. q̃ incipit. q ergo subscribit. At in casu nr̃o nec de deceptione, nec de errore apparet; ergo &c. vñ si quis ratificat laudũ añq̃ sciat ꝯtenta in ea ualet. p illũ c. humilis. qa in p̃tãte sua fuit explorare, primò qđ ꝯtinebat, qđ si non fecit sibi imputet, s̃m p̃fatũ doc. eximiũ. ¶ Dico ẽt non obstare no. p Bar. in l. 1. §. itẽ senatus. ff. de fal. nã posito ꝙ diceret uerũ, cuius tñ ꝯriũ tenet Bal. in auth. si quis in aliquo documento. ipse m̃ Bar. loquiẽ eo casu, ꝙ scriptura ꝯtineat aliqua ꝓ sobscribente & aliqua ꝯ. Tunc. n. cũ gñalis subscriptio posit referri ad ea q̃ faciũt ꝓ eo, non referẽ ad ea faciunt ꝯ eũ, nisi expressè & specificè dicat. ar. eorũ q̃ in fi. notanẽ de tacente, an uideaẽ ꝯsentire. ff. de ꝓc. l. filius. §. inuitus. C. de ꝓc. l. inuitus. de fur. l. q uas. §. uetare. qđ ego intelligo uerũ, cũ sunt separabilia, ita ꝙ unũ põt approbari, aliud reprobari. iuxta no. ff. de posi. l. publia. in fi. de li. le. l. aurelius. §. idẽ q̃siit. p Bar. Si uerò sunt ꝯnexa, ita ꝙ non põt unũ approbari, alterum reprobari; uel si scriptura non ꝯtinet, nisi ea q̃ faciunt ꝯ subscribentem, tũc d. Bar. cessat & hẽt locũ d. Bal. qa subscriptio gñalis prodest ad ualiditatem actus, sicut spãlis. ar. ff. de ad. tut. l. si duo. C. de prascr. 30. an. l. oẽs. cum si. alias subscriptio nil operareẽ. pro quo optimè facit. ff. de iur. iu. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. cum se. Cum igitur in casu nostro contineat diuisionẽ, quæ diuisio consistit ex duplici assignatione portionum, dñr dictæ assignationes inuicẽ ꝯnexæ, & una remota non posset altera stare, sicut in uendõne res & pretium. ff. de rescin. uen. l. 2. Vnde cum subscriptio sine dubio operetur inquantum subscripta cõtinent pro subscribentibus, operabitur ẽt inquantum continet contra eos ratione connexitatis. ar. d. §. si quis iurauerit. & C. de neg. ge. l. 1. si agnati. de sepe. l. 1. de admi. tu. ita autem. §. tutor. de consti. c. translato. Et his sum contentus in cæteris adherens scriptis per suprascriptum egregium consoltorem.

S V M M A R I A.

1. *Tempus appositum in laudo arbitratoris quando incipiat currere si utraque pars compromittentium debuit aliquid facere.*
2. *Tempus solutionis faciendæ incipit cu. rere a tempore laudi lati, licèt aliud sit in præcedenti casu.*

CONSILIVM CCXVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Vr̃ dicẽdũ ꝙ tp̃s sex mensiũ ad faciendũ reuideri cõputũ stati, cepẽrit currere a die lati laudi; nã vr̃ P. nõ fecisse p̃rem ratificare duplici rõe. Prima, qa arbitratores certũ tp̃s ĩ spẽ designauerũt dicẽdo, ꝙ in sex menses ꝓximos &c. Nã alij sex mensẽ q postea ĩciperẽt, nõ eẽnt illi quos arbitratores designauerunt, sed diuersi. ff. de usus. le. l. usuf. mihi in bieniũ. ergo nõ recipiunt suppletionẽ. iux. no. p Bar. ĩ l. in senatꝰ. ĩ fi. ff. ad tur. ubi vr̃ ĩ li. determinare. fa. qđ no. Cy. C. de rep. hæ. l. fi. in fi. & Io. An. in c. in cũctis. de rele. su p uer. triẽnio. Scda rõ ẽ, qa reuisio rõnis nõ hẽbat fieri ad ꝯmodũ P. sed ad ꝯmodũ G. Et sic nõ p̃t G. ĩputare P. ꝙ ipse P. nõ ĩpleuerat id qđ hẽbat ĩpleuere ex parte sua. s. faciẽdo p̃rẽ eius ratificare; vñ nec sibi dẽbat ĩpleri, ut l. iul. §. offerri. ff. de act. emp. & l. qro. §. inter locatorẽ. ff. lo. qa põterit P. sibi rñdere. tu nihil mihi ipleuisses faciẽdo cõputũ reuideri, sed tibiipsi; vñ debuisti eẽ diligẽs, & nõ expectare ꝙ tibi ĩplerẽ, qđ eũ nõ facis tibi imputes. C. de trãs. l. si de possessione. ff. de fideic. li. l. thays. §. itra. Et sic cessant rõnes ĩ. factæ p cõsultorẽ. Nec ob. ꝙ ille G. q hẽbat reuidere mortuus est ĩ. dictos sex mẽses, qa dẽbat petere aliũ deputari uirtute laudi dicẽtis, ꝙ p illũ uel p aliũ, sicut si ille non acceptasset, qa acceptatio nõ fuit effectũ sortita, & sic ꝓ non facta hẽ. fa. qđ no. p Bar. post Dy. in l. cũ sub hac. ff. de cõdi. & de. de in. iu. q p salutẽ. ¶ Bẽ his non ob. vr̃ mihi dicendũ ꝯriũ tali nia & rõne. Nã si tp̃s p̃dictũ cucurrisset añquã P. faceret eius p̃rem ratificare sequereẽ ꝙ eo elapso d. G. esset exclusus a faciendo d. cõputũ reuideri, & d. P. esset ab eo liberatus, & sic iua sibi acquirereẽ, uel acq̃siũ fuisset antequã ĩpleuisset id qđ dẽbat implere ex parte sua; qđ arbitratores exp̃ssè vñr noluisse in 10. cap. laudi. ĩ. relato. nec est iuridicũ ꝙ añ sentiat cõmodũ liberationis ex mora uel negligentia G. quã ipse ꝓ sua parte ꝯtũ ĩpleat. fa. qđ ple. nor. in l. post diuisionẽ. ff. so. ma. nã in d. 10. cap. noluerunt arbitri, ꝙ nisi P. faceret ratificare p̃rem, ipse G. non teneret ad obſuandũ uel ĩplendũ aliqd de cõtentis in laudo. Sed si dicemus tp̃s currere, iã cõcederemus ipm̃ teneri, nisi. n. teneret, lapsus t pis ipm̃ non excluderet. Dicendũ est ergo tunc incipere tp̃s dictorũ sex mensiũ currere, cũ P. fecerit patrẽ ratificare. Nec ob. qđ dixerunt ĩ. sex mẽses ꝓximos; qa dẽt intelligi. s. a die ratihabõnis p̃dictæ, non. n. dixerunt ꝓximos. s. a die p̃tis laudi. Præterea & si dixerũt. adhuc vñr posse suppleri mõ p̃dicto. ff. de sta. li. l. 3. §. si qs hẽdi. de iu. del. l. tali. & qđ no. Bar. in l. gño. ꝯ. de insti. Nec ob. no. p Bar. in l. senatus. §. fi. ff. ad tur. qa ibi nulla suberat cã quare d. suppletio dẽret fieri hic, sic ex p̃cedentibus & sequentibus contentis in laudo, ne. dictis iuribus. ¶ †Quantũ uerò ad tp̃s. 20. men. in quo solõ uenie bat fienda, vr̃ aliud dr̃e dici. s. ꝙ inceperint stati currere a die laudi lati; tñ qa dñt uerba capli hinc ad 20. mẽses &c. q̃ dictio, hinc, significat principiũ t pis dati laudi. i. ab ista die. ff. de uer. ob. l. huiusmõ. la 1. ff. si cer. pe. d. lecta. in fi. vñ cũ constet de intentione arbitrorũ, non est aliud tp̃s subaudiendũ. ff. de mann. test. l. q duos. §. 1. circa fi. de le. 2. l. si cui. §. 2. uer. ꝙ si testã. in fi. Itẽ qa hic cessat rõ tacta in ꝓximo p̃cedenti art. qa posito ꝙ currat ante ratihabõnẽ sequutã, nullũ p̃iudiciũ gñatur ipsi G. qa eo decursu qa ratificatio facta non foret, non cogeretur soluere. Nã ante lapsũ tp̃s 20. mensium & ratihabitionem sequutam ipse G. tutus erat duplici exceptione. s. t pis & ratihabitionis nõdũ factæ; lapso uerò t pe & ratihabõne non vr̃ facta, sed sublata est prima & remanet secũda, q̃ tñdẽ sibi prodest. ff. de hæ. inst. l. si non lex eliescentia. & sic non sequeẽ inconueniens, de quo ã. dixi. s. ꝙ P. consequaẽ cõmodũ ex laudo, antequã adimpleat id qđ implere dẽt. ¶ Bẽ his non ob. adhuc vr̃ ꝯrium dicendum per id quod no. Bar. in d. l. sicuti legetur. in fi. prin. ff. de le. 1. ubi determinat ꝙ tp̃s appositum in vẽditione uult perfectionem ꝯtus, s. conditionis existentis & traditionis rei. sic ergo ante rem traditam non currit tempus, & tamẽ posito ꝙ cucurrisset & habuisset emptor excep. rei non traditæ, & sic nullum damnum sensisset ex cursu ita & in proposito. nam satis acquirerenẽ uenditori, & ẽt illi P. in casu nostro, si tp̃s curreret re non tradita, uel ratificatione non facta; quia acquireretur replicatio aduersus exce. t pis, qa illa exceptio tolleretur, ut ã. dixi; & hoc esse non dẽt antequã ipse impleat ex parte sua, ut iuribꝰ ĩ. all. Nã utilius est ipsi P. posse repelli, post lapsũ uerò t pis si dicamus ipm̃ currere unica tm̃ repelli poterit, & sic consequeẽ vtilitatẽ antequã impleat qđ non est. dicendũ. Nã frustra petit debitum,

tum, q quod debet, non impedit. l. ædiles. §. fi. ff. de ædil. edi. & no. glo. in c. j. de plus peti. at iste vr̄ petere debitum, si diceret tp̄s cucurrisse ad soluendum, cum temporis lapsus arctet. l. magnā. C. de contrahen. stip. dicendum est ergo non cucurrisse. Nec ob. qd̄ dixerunt huic &c. quia debet suppleri, vt ī. dixi per eadem iura.

SUMMARIA.

1 *Alimenta cum in testamento relicta fuerant, si in codicillis postea relinquatur domina & usufructuaria, an habeat integrum usumfructum, an uerò ultimum legatum restringatur ad alimenta iuxta formam testamenti.*

2 *Proprietas uni, alteri usufructus si relinquatur, quomodo fiat diuisio.*

CONSILIVM CCXVIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Quòd uxor quondā d. Ristori debeat habere integrum usufru. bonorū, ꝓbat tripl̄r. ¶ 1 † Primò, qa in testō legauerat victū & vestitum, & sic alimēta. ff. de uer. sig. l. uerbo uictus. & de ali. le. l. fi. cū ergo postea p codicillos illa uerba, uictū & uestitū, detraxerit, & loco ipsorum posuerit alia, s. qa uolebat eā esse usufructuā vnà cū filio suo, patet q uoluit legatū ampliare, & sic pl' relinquere q̄ alimēta; al's codicillus fuisset superfluus, cum nihil aliud ibi disponat, qd̄ non est dicendū nec p̄sumendū. ff. de le. j. l. * si qū. i prin. p q̄ dico q licet al's s̄m cōem opi. institutis filijs, uerba illa, vsufructuaria &c. importent solū alimenta ex cōiectura ta mente defuncti, & in fauorē filiorū. iux. no. in auth. hoc locū. C. si scd̄o nup. mu. & l. Titia. & §. fi. de leg. 2. tñ in casu ꝓposito, cū ex tenore testi, & codicillorū cōstet de alia uoluntate defuncti nolētis ultra alimenta relinquere, dico q ēt si extaret filius defuncti, deberet p̄fata dña hr̄e dimidiā usufructus oīum bonorū, & filius alterā dimidiā. ff. de usufr. accre. l. si qs Titio. in prin. filius tñ hr̄et causalē, d. dña formalē, & mortuo filio dimidia eius causalis accrescit d. dñæ, & sic est locus iuri accr. de causali ad formalē, sicut de formali ad formalē. eo. tit. l. si mulieri cū liberis. uer. idē intelligēdū. in tex. & gl. qd̄ est. t uerū, ēt si filius hr̄ditatē adiuisset, cum in usufr. locus sit iuri accre. ēt post acq̄sitionē factā a prin. eo. ti. l. j. §. interdū. uerbū nāq; usufr. de ꝓprio significatu importat īntegrū usumfructū, cui significatui standū est, si alia uoluntas non apparet. l. nō al'r ff. de leg. 3. hic āt non appet alia, imo ꝯformis, ut hic. qa nō sine ministerio loco illorū uerborū, q̄ importabant alimēta, posuit ista. ¶ Scd̄o ꝓbat, qa & si p̄dicta cessarent, tñ ex quo ꝓponit q filius nō fuit hæres, & sic succedūt substituti ex uulgari. * l. si filius hæres. ff. de lib. & posth. q substituti sunt extranei s̄m cōem opi. integrū usumfructū habebit. l. oīum. ff. de usufru. & l. uxori. de usufr. le. certè ēt si filius fuiss. t hæres, tñ qa usufructus fuit relict' p uerba multiplicatiua siue repetitiua, s. donec uidua steterit, & sic censent tot legata quot anni. l. legatū. ff. de an. leg. s̄m opi. Bar. in d. l. titia. §. fi. ꝓ t pe post mortē filiorū, cū sit nouū legatū, dēt hr̄e integrū usumfructū, cū in prin. cuiusq; anni, ī quo dies legati cedit, inspiciat eius cōdō. de an. leg. l. in singulis. de do. cau. mor. l. senatus. §. fi. qd̄ ēt cōsuluit idē Bar. in cōsi. qd̄ incipit: Nicolaus ser Amati. sed vr̄ ꝓbari, q testōr nō simpl'r reliqt cum vsufru. sed adiecit oīum bonorū suorū; ergo &c. ut no. Bal. ī l. fi. C. de indi. uidui. sed Bar. ī d. l. Titia. nō vr̄ de hoc curare. Cōfirmātur āt p̄dicta, qa ut in uerbo asserit, filius p̄fatus mortuus fuit sp p'es annos añ mortē testōris; vñ cū testōr hoc scinerit, & potuerit mutare testm̄ & codicillos, & nō mutauerit, credēdū est cū uoluisse decedere cū eisdē; & q uerba intelligātur in eo significatu, q̄ importāt. ar. corū q̄ no. in l. athletas. §. dat remissionē. ff. de excu. p gl. C. de inof. te. l. 3. & qd̄ no. in l. lex Cor. circa fi. de uulg. & pup. p Bar. & de testa. mili. l. tractabat. Qd̄ āt de liberis fecit mentionē testōr, seu de filijs in plurali, sine dubio ad filios ex ipso testōre susceptos referī, nō ex alio. ff. de ꝯdi. & demō. l. si ul'r uxori. ubi casus. Nec ob. q non hēbat nisi unū ex eo, & sic nō vr̄ posse ī eo uerificari. l. iulius febus. q̄ est l. fi. ff. ad treb. qa ipse fecerat mētionē ēt de nascituris, & sic ad illas referī illud plurale. l. q filiab. 2 de leg. 1. † Sed p̄dictis obstare vr̄ qd̄ idē Bal. no. in d. l. fi. C. de indic. uidui. vbi vr̄ determinare, q īstitutis extraneis mulier nō habeat integrū usumfructū, sed dimidiā, & alterā hēant instituti. & hoc per l. si alij. ff. de usufr. le. sed hoc nō placet; qa illa l. loq̄r, qñ vni legauit fundū, alteri legauit usumfructū eiusdē fundi, quo casu iō ꝯcurrunt in usufructu, qa fundi appl'o cōsistit ex ꝓprietate, & usufructu, & altero deficiēte nō diceret fundus, sed nuda proprietas, uel nudus usufru. ff. de uer. ob. l. q usumfructum. vñ tesstr qñdo uni fundū uoluit q habeat ēt fructū, non nudā ꝓprietatē, sed cum unum instituit hr̄dē vr̄ & alteri legat usumfructum bonorum non ꝯstat ex alio q uoluerit institutum participare aliqd de usufructu, cū instō & hr̄ditas consistāt in iure abstracto a proprietate & usufructu, qa p̄t dici hr̄ditas ēt sine aliquo corpore. l. hr̄ditas. ff. de peti. hær. Nō ergo apparet ex significatu instōnis q uoluerit institutum participare de usufructu uiuēte usufructuario. & iō integer usufructus ptinet ad legatariū, ꝓprietas uerò ad hr̄dē. d. l. oīum. ff. de usufr. dēt tñ uidere ne excedat æstimationē dodrantis, ut ibi hr̄. ¶ Vltimò p̄t dubitari de eo qd̄ no. Bar. in d. l. Titia. §. fi. in fi. ubi q̄rit qd si instituti non erāt penitus extranei, sed erāt attinentes, ut collaterales, an erit idē qd̄ qñ filij sunt instituti. & nō soluit. Sed Ia. But. in l. 1. si secundo. nup. mu. tenet, q non sit idē, qd̄ in filijs; sed idē, qd̄ in penitus extraneis, qa rō * consuetudinis, de qua ibi no. fundatur in fauore filiorum. & ita * cōiter tenetur, & uidi de facto, sicq; nō obstat q isti instituti erāt attinētes, & ꝯsortes testōris. Concluditur ergo d. dñam dēre hr̄e integrū usumfructum, dūmò dodrantē nō excedat, & dūmò stet in domo, ꝓut testōr disposuit, uel nō stet p eā, sed p hr̄des. ff. de an. lega. l. meuia. puto tñ, qd̄ illa ꝯdō de stādo in domo cēseatur apposita solū eo casu, quo liberi extarent, qa uoluit eā hr̄e curā de eis, sed eis nō extātibus nō uideo ad quē hoc noluisset, vñ nec ipm puto uoluisse, lȝ notarij male sciuerit uolūtatē ei' exprimer̄.

SUMMARIA.

1 *Substitutus in casu quo institutus & alius decedat sine liberis, si unus tantum reperiatur qui sine liberis decesserit, ad substitutionem non admittitur, secus si testator locutus fuerit per alternatiuam, seu.*

2 *Hæreditatis fideicommissariæ quo tempore debeant uires inspici, quando agitur de bonis eius alienandis pro dote data, uel restituenda. & 3.*

3 *Pater quando teneatur se obligare pro dote quam filius recipit.*

CONSILIVM CCXIX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis & cō 1 sideratis q̄ ī. narrantur, non multum vr̄ necessarium discutere de eo qd̄ q̄ritur, † qm̄ d. Barna. non vr̄ posse uenire uirtute substōnis factæ a Francisco, quo solo casu ꝑpēdere posset dubitatio. ī. formata. Nā d. substō fuit concepta in casum mortis plurium masculorum institutorum, vȝ Nicolai iam nati, & posthumi seu posthumorum nasciturorū, ut patet ex uerbis testi. ī. narratis. Dīt. n. q si contingat d. Nico. & aliū seu alios decedere sine liberis &c. Notandū qa dicit, & aliū, & sic loq̄tur p copulatiuā, & non p disiunctiuā, seu; & sic reqritur ad hoc ut uēdicet sibi locū substō, q sine liberis decedat, nō solū ipse Nicolaus, sed ēt alius seu alij nascituri. Reqritur ergo cōcursus duorū morientiū sine liberis aut pluriū de significatu huius copulatiuæ positæ inter Nicolaū & aliū. ff. de cond. insti. l. si hr̄des plures. Sed in facto proponitur, q nullus masculus fuit; ergo nec mori potuit, quia uiuens moritur. ff. de manu. testa. l. q duos. §. j. Nāque mors priuatio est uitæ, & eā soluit. in Auth. de nup. §. deinceps. Et ubi nō habitus, nec priuatio esse p̄t. ff. de uer. ob. l. decē. facit. l. meuia. ff. de hære. insti. Solus ergo Nico. mortuus est sine liberis; igr̄ nō extitit ꝯdō substōnis, q̄ cōcepta fuit in casu plurium filiorū morientiū sine liberis, & sic iste casus tanq̄ omissus a testōre relinquitur dispōni iuris cōis. l. cōmodissimè. ff. de lib. & posth. Ita exp'ssè determinat Io. An. in q. quam dicit quasi in terminis nr̄is fuisse de facto, & ita refert fuisse iudicatū in addi. Spe. ti. de test. §. in primis. in fi. in magna addi. q̄ incipit huic qōni. in q. 4. Et alleg. q pluralitas de sui significatu nō p̄t in uno saluari. de leg. 2. l. legato. §. q plures. cōiuncta. l. meuia. §. eum qui. e. tit. & qd̄ in solone carū no. facit. ff. de opti. leg. l. 1. cum si. Nō ergo p̄t uenire d. Barna. nisi ut hæres Nic. & si ita est res clara pro d. dña, quia hēt ius potētius eo, & cessant iura dicentia, q bona subiecta restōni non p̄nt alienari. C. cōia. de le. l. fi. Si uero testōr locutus fuisset alternatiuè dicendo, q si contingat Nicolaum seu aliū seu alios nasciturος decedere sine liberis &c. cessarent p̄dicta; quia ex morte solius Nic. purificata fuisset substō; ut d. l. si hæredes plures. 2 † Posito āt q p̄dicta locum non hērent, & q d. Barna. possit uenire en substōne fideicommissa. dubitatur de eo qd̄ ī. q̄ritur. Nā certum est bona subiecta restōni posse alienari & obligari pro dote restituenda, * quā grauatus receperat, sicut pro dote danda s̄m opi. cōem glo. & doc. in auth. res q̄. & in corpore vñ sumitur de testi. & ea q̄ parit. quia tex. est ibi in §. adierunt &c. Et hoc est uerū, si lēgīma & trebel. non sufficiunt, nō al'r ut ibi. ¶ Est ergo dubiū, quia t pe mortis p̄ris Nicolai lēgīma & treb. sufficiebant; hodie uero eum extat casus restōnis non sufficiūt eo quia ꝓponitur q multa bona fuerunt dissipata per Nic. & alienata quæ sine dubio in legitimam & treb.

Treb. debent cōputari. vt.l. Marcellus.§.cres q.ff.ad treb. & ēt in aliud verū debitū qđ a pře filio debebat. ext.l.pe. verū .d.dña recursum hře posset ꝯ alia bona postq̄ lītma & treb. nō reperitur in hrde. Et vř dicendū q̄ nō. Nā si nō essent alienata non possent, qa sufficerent alia .p restōne d.dotis, vt d.auth.igř. nec adhuc licet sint alienata; qa censent nō alienata pp dolū alienātis, quia sciebat se grauatū, & ēt ad dotē obligatū.ff.de reg.iu.l.q dolo.& l.rē. Itē in lītma non cōputant fructus[a]. C.de inof.te.l.scimus.§.repletionē. sed in dotē sic.l.mulier.§.cū proponeretur.ff.ad tre. & ibi p Bar. igř & in dotē cōputātur. Itē alienata cōputantur in uerū debitū: vt l.pe.c.ti.fortius in dotē, q̄ est quasi debitū, ut no.in d.§.cū .p poneretur. Itē fructus cōputantur in dotē, ut d.§.sed si sint cōsumpti malafide, eodē mō cōputātur, ac si extarēt, ut ibi vř velle Bar. Itē sif. uidemus in fi. ar. si filius est pure grauatus unā tm̄ quartā detrahit, quia una cōputatur in alterā. Ita hic cū alienata computentur in lītmā, & lītma cōputatur in dotē; igř & alienata sifr cōputabuntř i dotē, & alia diminutio fieri nō dēt, ne nimis oneretur fideicōmissarius. ¶ In ꝯriū, qa .p uisio d.auth. partim emanauit in fauorē filiorū, qđ patet; qa in extraneis nō hēt locū ꝫm Ia.de Bel. ibi licet ne ie ꝯriū p tex. in nouel. sed prima uerior est, cum tex.d. auth. nō loquat nisi in filio grauato; partim emanauit in fauorem mulierū q̄ dotē dederunt, ne remaneāt deceptæ, & .p dāt dotes, ut patet in §.adierunt. & partim in fauorē dotiū, & pp publicā vtilitatē, vt matrimonia ꝯhātur, vt in §.quāobrē. vñ cū oīa ista sint cōnexa & inseparabilia, non posset ipse grauatus renunciare exp̄sse .p uisioni illius auth. iuxta no. in l.si qs in cōscribēdo.C.de pac. & in magna distin. p Bar. ergo nec vř ipso facto renunciare alienando.l. q adcertū. ff. loca. Præterea frustratoria esset .p uisio illius auth. mulieribus, quibus voluit .p uidere ne suas dotes .p derēt, si non inspiceretur t̄ps restōnis dotis, sed alterius; an sufficiat lītma uel non, cū prius agere nō possit.l.2.in prin.ff.sol.mat. de pac.l. iurisgen.§.quinimo.ver.utputa & q.ibi no. Dicendū est ergo, q̄ an sufficiat lītma uel non, dēt inspici t̄ps restōnis, & tō dū dicit ibi ad obłonē &c. inquantū refert ad hunc casum de dote restituēda, dēt exponi obłonē .i. restōnē, vt sentit gl. & sic est sensus, q̄ si t̄pe, quo restituenda est dos, lītma & treb. non sufficiūt, tūc fiat diminutio de residuo; dēt.n. uerbū illud intelligi ꝫm aliud, ad qđ refert, & ꝫm eius t̄ps.l.in delictis.§.si extraneus.ff. de noxa. Et hæc pars mihi placet. & dolus grauati de restituendo nō dēt uxori suę nocere, q̄ cōtēplatione oīum bonorū dedit dotē l.electio.§.fi.de noxa. iunctis his q̄ no. in l.si stipulatus.§.j.ff.de fide.† Nā př tenet se obligare, & bona sua pro dote, quā filius recipit dūmodo ducat .p sonā honestā iuxta no. p Bar. in l.si cū dotē.§.trāsgrediamur.ff. so.ma.per Dy.& Bar. q̄ obło vř inhærere eius bonis, & hrīditati, si post eius mortē ducat uxorē.ar.ff.de lib.agno.l.si qs a liberis.§.itē rescriptū.& qđ no. Cy. in l.alimenta.in fi.C.de neg.ge.& hř pro .p fecta, ex quo est necessariò fienda.l.2.ff.de euic.& ff.de do.dā. infe.l.si finita.§.elegāter.& sic dicendū vř, q̄ mulier .p dote sibi restituēda nō solū hēt obligatā lītmā & treb. sed et oīa bona, licet nō debeat ius suū exercere, nisi super lītma & treb. eo casu quo sunt apud grauatū; qa nō sunt aliena.ar.l.sicut.ff.de serui. Sed eis alienatis ne cogat .p seq possessorē, q fortè durior est aduersarius, vř hře electionē.s.vel agere sup alijs bonis restōni subiectis, vel agere ꝯ possessorē; qa sicut grauatus nō pt sibi auferre ius suū, ita nō dēt possessor ipsum alterare, qa per directū posset tollere cogeretur .p seq pos. Nec ob. in contrariū allegata; quia .p cederent in dote ꝯstituenda, ubi ageretur solū de p̄iudicio grauati, non in dote restituenda, ubi ageretur p̄iudicium mulieris ne perdat suum.

S V M M A R I A.

1 Depositarius mercium diuersorum si pro conseruatione mercium aliquas sarcinas siue ballas tyranno, uel similibus dederit, cuius debeat esse damnum deperditarum mercium.

2 Domus si destruatur ne ignis toti uiciniæ noceat, an debeat tota uicinia damnum reparare.

3 Ambasiator alicuius ciuitatis captus si redimatur, tota ciuitas debet contribuere.

CONSILIVM CCXX.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Proponitur in facto, q̄ qdā solitus conducere mercantias de ciuitate Lucana ad ciuitatē Parisien. conduxit certas mercantias pluriū ciuiū Lucanorū & Bononiensiū usq; ad ciuitatē Lugdunensem de regno Franciæ. Et cū esset ibi non audēs ulterius trāsire pp guerras significauit hoc mercatoribus Lucanis existētibus Parisijs, q rescripserūt q̄ ulterius non .p grederetur, sed mercantias dimitteret apud quendā Burgensem d.ciuitatis, & ita factū extitit. Postea Delphinus hoc p̄sentiēs misit ad dcm̄ Burgēsem .p d.mercantijs asserens mercatores Lucanos Parisijs existētes sibi mandātū fuisse. Qui Burgensis denegauit, & aliquas uerò .p misit describi & sequestrari. Postea Delphinus iterū & iterū misit pro d.mercantijs. Et finalř dictus Burgensis deuictus instantia quasdā ballas de d.mercantijs assignauit d. Delphino seu misso .p eū, vt alias ballas sequestratas dimitterent in pace, & .p ipsarū cōseruatione. Nunc q̄ritur cuius sit dānū dictarū ballarū assignatarū d.Delphino, an illius uel illorū tm̄ cuius sunt, an uerò aliquorū eorū q̄bus sunt aliæ ballæ ꝯseruatæ ita q̄ teneantur in aliquo participare. Vř dānū esse illorū tm̄ quorū erant illæ ballæ deperditæ seu Delphino assignatæ. primò p.l.pig.& l.q̄ fortuitis.C.de pig.ac. ubi hř q̄ periculū interitus rei ptinet ad illū q̄ ē dñs eius. Secūdò, qa casus fortuitus nocere dēt illi tm̄, in cuius p̄sona euenit.l.si uno.§.q̄ q.dā.ff.loca. ubi plene no. & facit.l. principis requiris casum fortuitū.ff.de euic.l. Lucius. Tertiò, qa iniuria facta uni alteri nocere nō debet q̄ fuit in aliqua culpa.ff.de euic.l. si p imprudentiā.in prin.& de fur.l.excep. Quartò, qa ubi nō est delictum, non debet esse pœna.C. de pœ.l.sancimus. sed hic nullum est delictum aliorū; ergo &c. Facit de ꝯtemp.l.fi. ¶ Bř his non obstātibus dico, q̄ si p̄fatus Burgensis dedit & consignauit p̄fatas ballas .p cōseruatione aliarū, vt pponitur, & cōseruatæ sunt pp hoc, q̄ alij quorū ballæ sunt cōseruatæ tenentur participare .p rata, ff.ad l.Rhod.de iactu.l.1.& l.2.post prin.ibi, æqssimū.n.est &c. ubi cōcor.ubi ad hoc alle.in gl. Per quos tex.du.ibi. Guil.de Cu.† q̄ si .p 2 reparatione ignis ne totam uiciniā incendat, domus alicuius fuit destructa[b], dānū debet esse cōe oībus uicinis, qbus potuisset nocere ignis si destructa non fuisset. & ar.ff.quēadmo.ser.amit.l.si locus.§.fi.& C.de oī agro deser.l.q̄cunq; in fi.ff.ne qd in loco pub. 3 Et.§.uiarū. † facit qđ ēt dř de ambasiatore alicuius cōitatis capto & redēpto, ut tota cōitas debeat contribuere, qa pro tota cōitate damnū passus est, de quo per Cy. C. ad l.iul.l.si quis ad se fundū fecit.ff.pro socio l.cum duobus.§.quidam sagaria. contraria ergo loquuntur si pro conseruatione aliarum datæ non essent.

S V M M A R I A.

1 Statuto disponente, q̄ consors teneatur uendere domum habenti murum communem, an si duo fratres habeant murum communem possit uolens alienare cogi ad uendendum uni eorum fratrum.

2 Præoccupationi an sit locus, ut prius petenti teneatur uendere.

Instrumentandi est ius liudemdum.

CONSILIVM. CCXXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ In hoc passu duo sunt, pp q̄ vř illum q recipit insolutū, non teneri uēdere 1 huic petenti. † Primū, qa statutū sub rubrica de .p hibita alienatione. ante finē. in ver. q̄libet insolutū dās uult q̄ teneatur uendere consorti hñti murum cōem, q̄ uerbū hñti, intellr. s.iure .p prietatis.ff.de le.3.l.q habebat. in prin. pinde ergo est, ac si diceret ei, q̄ ē dñs muri cōis. Sed iste q petit sibi fieri uenditionē, non solus hēbat murum cōem cū eo cuius prius fuit, nec solus hēt cū illo a quo petit, sed cū fratre suo; & sic sunt duo ꝯsortes ex una parte, & unus ex altera. Neuter āt illorū duorū pt .p priè dici hře murū cōem cū illo, sed impropriè, qa qđ cōe est, nō est meum .p priè loquēdo; ita dicit gl. in l. id qđ nrm.ff.de reg.iu.& Bar. in l.serui electione.§.j.in fi.ff.de le.j. Cōstat āt q̄ in statutis uerba debent sumi .p priè, nō impropriè, l.3.§.hæc uerba.ff.de neg.ge.& no. Bar. in l.oēs populi.de iusti.& iure. Si ergo iste q petit sibi uendi nō pt .p priè dicere murū esse suū; ergo non vř posse dicere q̄ habebat murū cōem. ¶ Scd'm est, qa & si illa cessarent, illud ius petendi uenditionē vř cōpetere utriq; illorū.s.illi petenti & fratri suo q secū hēt partē, ipse āt solus petijt, & sic nō vř debere obtinere, quia aut uult totā rē sibi uendi, & non vř hře ius hoc petendi, quia sicut ipse nō hēt solus nisi dimidiū iōnis, cuius ius petit illud ius, sed hēt eā simul cū fratre, ita vř q̄ non hēat ius petendi uenditionē insolidum, nisi habuit mandatum a fratre, & eōi noīe petierit. ar.ff.de acq.hære.l.duos fratres.in fi. Aut petijt uenditionem fieri .p parte sua & nō cogitur ille hoc facere, quia sic incideret in cōmunem inuitus.ff.de condi. inde.l. si nō fuerit.§. si centū.& no. per Bar. in l.cui ususfructus.ff.de usufr. lega.& ibi casus in l.quod autem.§.fin. cum l.sequen.ff.de in diem adiec. ¶ Bř non obstantibus dico ꝯtrarium, q̄ uenditio est fienda huic petenti, & q̄ aduersarius debet sibi condemnari, quia negari nō potest ipsum habere murum cōmunem cum eo a quo petit, licet non

a ¶ Fructum. Adde Bal. in cōs.491. in 3. par.& in cōs.321. in 4. par.

b ¶ Dēt esse cōe. Vide simile casū pulchrū cōsi. Bal. i cōs. 422. inci. q dā noīe restitutus &c. in 2. uolu. H.F.

non ipse solus habeat, sed simul cũ fratre. ff. de ritu nup. l. illud ubi casus. & sic in eo verificant verba statuti, ergo & ei' dispositio. arg. ff. de iud. l. 2. §. 1. ibi an leg. satisfactũ &c. sicut & cessat dispositio legis, ubi cessant eius verba. l. hos accusare. §. oĩbus. de accu. Itẽ qa ẽt in dispositione statutaria, & ẽt pęnali qđ cõe est, meũ est, ita expresse determinat Bal. in. l. 1. C. q test. fa. pos. dicens. q ꝑprie dr id, qđ simplr ẽm qd dr. Nec ob. gl. in l. id qđ nostrũ. qa ꝓcedit quãtũ ad dispositionem totius, hic loquimur quantum ad dispositionẽ partis, id est in ris quod acquirit sibi ratione suæ partis. Præterea statutũ non requirit q murus sit suus. s. ipsius petentis, tunc. n. ꝓcederent allegata in ꝯriũ, sed requirit q murus sit cõis inter petentem reum a quo petitur. posito ergo q iste q petijt venditionẽ sibi fieri, non posset ꝑprie dicere iste murus est meus, ẽm quod vult illa gl. põt tñ proprie dicere, ego habeo murum cõem tecũ quantuncunq; modicũ habeã. ut. d. l. illud. de ritu nup. Et verificantur in eo verba statuti. Præterea hoc statutũ non requirit illum ꝑprium significatũ, sed contentatur de improprio, ex quo vult q teneatur uendere habenti murum cõem, qui nõ põt proprie dicere iste murus est meus ẽm illam glo. & tñ statutũ vult q sibi fiat venditio, & sic non est curandũ q iste non posit proprie dicere iste murus est meus, ex quo põt dicere ego habeo istum murũ cõem tecũ, qa hoc solũ requirit statutũ. Ex qbus patet non obstare q̃ primo loco aũt allegata in ꝯrium. Sr non ob. qđ dixi secundo loco. † Nã istud ius reuendendi est ius indiuidiũ, qa continet rem tradi, qđ est indiuiduũ. ff. de uer. obl. l. stip. nõ diuiduntur. & ita expresse determinat Bar. in d. l. cui vsufru. ff. de vsufru. leg. sic ergo acquiritur cuilibet istorũ fratrũ in solidũ. l. 2. ff. de ver. obl. & per consequens locus est preoccupationi. l. si pluribus in. ff. de leg. 1. l. 2. de duobus reis. de dona. l. si rem. §. si duo. sed iste præoccupauit petendo, ergo &c. iuxta no. in. d. l. si pluribus. per Bar. Præterea posito q ista cessarent, non habet obstare q iste solus petijt in solidũ, quia non nisi in solidũ petere poterat. Nã si petijsset vendi pro parte, non tenebatur ille vendere, vt. d. l. qđ aũt. §. fi. & not. Bar. in d. l. cui vsufru. & posito q non potuisset preoccupare in preiudicium fratris, non sequitur qđ petere non potuerit, quia facta venditione in solidũ, aut frater eius uolet hẽre partem, & tenebitur sibi cedere, si ponamus qđ in præiudicium eius preoccupare non potuit, aut nolet, & tunc tota res remanebit apud petentem, quia hic est casus in quo locum habet ius accrescendi in dispositionibus inter viuos. ff. de contrahen. emp. fundus ille. & not. Bart. in. l. re coniuncti. de lega. 3. circa fin. Concludit ergo, ptes iudicis esse in ꝓnũciãdo ꝓ petente, si alia ñ obstant q̃ ea q̃. ĩ. dixi in ꝑalleg. loco, qbus est sufficienter rñsum.

S V M M A R I A.

1 Citatus personaliter non comparens non potest appellare.
2 Cessionarius cui fit cessio ex necessitate, habet idem priuilegium super cessa, quod habebat cedens.

CONSILIVN. CCXXII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Sup scđo puncto, q est an pendente cã appellationis, posit per' cõpromissum aute ips datũ ad faciendũ deponere testes, qđ in prima instantia nõ fuit petitũ, nihil intendo de pñti scribere, qm alṡ fui de hoc a quodã interrogatus verbo, & silr verbo 1 rñdi id qđ ꝓ tũc mihi occurrit. ¶ † Sup primo uero pũcto q est an dict' Nicolaus q fuit citatus ꝑsonaliter & nõ cõparuit, potuerit appellare. Rñdeo certũ de iure cõi q nõ, qa fuit uerus ꝯtumax. ergo &c. ff. de iud. l. & post edictũ. §. fi. de appel. l. ex cõsensu. §. fi. de in integ. resti. l. diuus. & plene no. e. ti. l. fi. & qđ no. cano. de sen. ex cõ. venerabil. li. 6. de iure verõ municipali nil dico, qa nil de hoc ĩ 2 pũcto ꝓponit. ¶ † Sup tertiõ verõ pũctu, si cessio ista fuisset facta ex cã volũtaria, & utiliter apud cedẽtẽ remãsura foret, puta si ex cã emptiõis uel donationis, tũc in cessionariũ non trãsisset priuilegiũ euitãdi ꝯpromissũ, sed qa pmittit facta ex cã necessaria. s. fideiussori qui se obligauerat ad dotẽ & eã restituerat mulieri, sic sibi necessariõ debebat fieri cessi. ff. de sol. l. cũ is puto q in ipm trãsierit dictũ priuilegiũ, per ea quæ determinat Bar. in l. post dotem. circa fi. solu. ma. & l. 1. C. de priuil. do. & quod no. Cy. in l. fina. C. de procur. & Bar. in l. facta. §. si hæres. ad treb. Nam in effectu ad ipsam mulierem videtur redire commodum cessionis.

S V M A R I V M.

1 Quarta portio quæ debetur episcopo de relictis ecclesiæ maiori, non habet locum quando testator grauat hæredes de erigendo altari in dicta ecclesia & subministrandis sumptibus sacerdoti eidem altari deseruienti ex fructibus possessionum, quas mandauerat emi ex quadam summa pecuniarum.

CONSILIVM. CCXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Vr mihi dicẽdũ indubitanter, dictã canonicã portionẽ nõ deberi dño epo de dispositione pdicta plurib' rõnib'. ¶ Prima aut dicem' eã deberi de fructibus possessionũ emendarũ, & falsum est, cũ dicti fructus sint deputati & relicti ad ppetuũ cultũ diuinũ ut in. c. fi. de test. & hoc fatet ille q ꝯsuluit in fauorẽ dñi epi. Aut dicemus eã deberi de ꝑprietate dictarũ possessionũ, ꝓut dixit dict' ꝯsultor, & silr est falsũ, qa si bñ ꝯsiderent uerba testatoris de qbus ĩ. testator dictas possessiones nõ reliquit ecclæ maiori, in qua uoluit ꝯstrui dictũ altare, sed solũ disposuit & mãdauit, q de pecunia redigenda de qbusdã pãnis emerent dictæ possessiones, q̃ ẽt pecuniã non legauit d. ecclæ, sic ergo ꝑprietas dictarũ possessionũ est apud hæredes scriptos, lz fructus deputati sint ad sustentationẽ sacerdoti. Per q̃ pz nõ obstare dictũ. D. Petri de Perusio, qđ allegat cõsultor, vz in tractatu suo de quarta epali. §. venio ad septimum. ver. qd si aliqs instituat hæredem &c. qa ipse loqtur si bñ inspiciat eo casũ quo ꝑprietas fuit relicta ecclæ cũ onere distribuẽdi & assignãdi fructus ad ppetuũ cultũ vnius altaris uel capellę, uel qñ fuit relicta pecuña ecclæ & mãdauit ex ea emi possessiones, q̃rũ fruct' deputatos esse noluit ad seruitiũ capellæ, sed hic nec ꝑprietas nec pecunia ex qua deberẽt emi possessiones pdictæ, fuit relicta ecclæ, ergo &c. Nã epo nõ debẽt quarta nisi de relictis factis ꝑprijs ecclasticis locis. ut in c. officij. & c. reqsisti. de test & in c. cõquerente. de of. ord. secus in factis ꝑsonis ẽt ecclasticis, nõ tñ cõtemplatione ecclesiæ. ut d. c. reqsisti. §. fi. & qđ no. in c. 2. de sepul. Multominus de his q̃ nullo mõ relicta sũt, ut in casu ꝓposito. ¶ Scđõ, qa si dicta ꝑprietas cẽseret fuisse relicta, qđ nõ est uerũ, nõ cẽseret relicta ecclesiæ maiori pdictæ, sed alteri cõstruẽdo ꝓ eius dote, cũ ñ debeat erigi altare uel capella, uel si est erecta nõ dz cõsecrari, nisi ei assignet dos cõpetens. de cõse. eccle. uel alta. c. cũ sicut. de cõse. di. 1. nemo & in Auth. ut nullus fabri. ora. §. 1. 19. q. ult. c. piæ mẽtis. Intelligiĩ ergo testator uoluisse relinquere ꝑprietatẽ dictarũ possessionum in eãm, in q̃ tenebatur. l. in dotẽ postq̃ mãdabat altare astrui. ff. de dona. inter uirũ & vxo. l. sed si uir lana. & qđ ibi no. in 1. gl. con iunctis iuribus. s. dictis. Sed de eo qđ relinquit ꝓ dote altaris seu capellæ cõstruẽdæ, aut ẽt ꝯstructæ & nõ habẽtis dotẽ, nulla canonica portio debẽt epo, qa dicta dos dz eẽ libera & absq; vllo onere. de cõse. c. 1. & ita expresse determinat idẽ dñs Petrus ĩ d. §. uenio ad septimũ. uer. qd si testator iubet ecclam noviter. & ver. qd sit testator instituit hæredẽ vlem altare &c. q versiculi sũt post illũ uer. qd si aliqs instituat hæredẽ ecclesiã &c. quẽ consultor allegat bene p duas colũnas & ultra. Ex cuius dictis in uer. s. dictis colligit manifesta determinatio in oppositũ eius qđ cõsultũ extitit. Nã determinatio dicti cõsilij posset ꝓcedere, si ꝑprietas dictarũ possessionũ, uel pecunia ex qua uoluit eas emi, fuisset relicta ecclæ maiori, in q̃ mãdauit altare cõstrui uel ipsi altari habẽti dotẽ cõgruã, & ita loquitur dñs Petrus in loco allegato p dñm consultorẽ. At hic neutrũ est, qa nec alicui ecclæ uel altari fuit relictas ꝑprietas seu pecunia ex qua deberent emi, uel si dicamus cẽseri relictã, videbit. i. cẽsebit relicta altari cõstruẽdo ꝓ dote, qđ altare nullã aliã dotẽ habebat ꝯgruã. de quo relicto ꝓ dote nulla canonica portio debẽt scđm dominũ Petrũ pdictũ. ¶ Prætera & tertio ẽt si ꝑprietas fuisset relicta eccla maiori, tñ ex quo redditus fuerunt deputati ad ppetuũ & diuinũ cultum dicti altaris, pinde hẽt ac si ipsa ꝑprietas fuisset relicta ad diuinũ cultũ, qa ipsa ꝑprietas nuda p seipsam nõ debet cõsiderari, cũ nullius vtilitatis sit, sed debet cõsiderari ad quẽ vsũ sint deputati fructus ad eundem cẽseat deputata ꝑprietas, & sic ex ea nõ debeat canonica portio, sicut nec de fructibus. & ita tenent qdam moderni doctores canonistæ ualẽtes uiri reprehendẽtes dñm Petrũ in loco allegato p cõsultorẽ, & dicẽtes distinctionẽ eius eẽ magis verbalẽ, q̃ realẽ, & ꝯ mẽtẽ. c. fi. de test. ut in eorũ scriptis & apostillis. vide sup dicto tractatu. Et puto q bñ dicãt, qa nõ posset defalcari ꝑprietas, quin defalcarent ẽt fructus redditus, sed ipsi non sũt defalcandi, ex quo deputati sũt ad diuinũ cultũ, ergo nec ꝑprietas, p cuius defalcationẽ pueniret ad defalcationẽ fructuũ, qa uno ꝓhibito cẽset ꝓhibitũ omne aliud p qđ perueniretur ad illud. ff. de sponsa. l. oratio. cum concor. ¶ Ex qbus oĩbus sine vlteriori ꝓsecutione cõcludo nullã canonicam portionẽ deberi pfato dño epo, nec de fructibus, nec de ꝑprietate dictarum possessionũ emendarum pro sustentatione sacerdotis deputandi ad dictum altare, sicut si testator prædictus mandasset fructus quarundam possessio-

num, quas habuisset tempore mortis deputari ad dictum perpetuum & diuinū cultum, quo casu proprietas remaneret perpetuò apud hæredem. Nam & idem censetur hic uoluisse, cum mandauit emi possessiones, & nulli eas reliquit, sed solum fructus deputauit ad dictum usum. Vel sicut si dictas possessiones reliquisset prò dote altaris, ad quod dotandum tenebatur, ut dictum est.

SVMMARIVM.

1 *Statuto si caueatur, ne de possessione agatur summariò, nisi de poss. turbata, si super eadē turbata poss. uia ordinaria agatur & pars nō opponat, ualet iudiciū.*

CONSILIVM CCXXIIII.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Statuta. s. relata requirūt ad hoc ut cā possessoria sit summaria, ꝙ agat̄ de possessione turbata, seu inuasione, ut ex cis patet. In casu ergo nostro siue dicamus intentatum petitoriū, constat iudicium non esse summariū, C. de iudi. l. iudices. siue possessoriū, adhuc idē. Nā de iure cōi iudiciū possessoriū nō est summariū, ut no. C. q legi. perso. l. momentaneæ. p Cy. j. q. & p Bar. ibidē. & p eundē in l. naturaliter. §. nihil cōe. in pe. & ult. col. & in in l. momētaneæ. C. unde ui. licèt quantū ad articulū ꝓprietatis, q aliqn uertitur incidenter eo possit dici summariū, qa summatim de ꝓprietate discutitur, ut ibi no. Ipsum tñ principale iudiciū possessorium sp & reglr est ordinariū de iure cōi; qa eo lis cōtestatur, ordo iuris seruatur, & sñia in eo lata est diffinitiua. C. de sen. l. post sñiam, & no. in l. j. si de momenta. pos. Item nec ex forma dictorū statutorum dicta cā pōt dici summaria; qa non fuit in libello intentata illa qualitas, q̄ requiritur a statuto, ad hoc ut sit summaria. s. turbatio possessionis, uel inuasio, ergo &c. ar. ff. qbus ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. 2. & q. de illo no. Bar. ui bo. rap. l. prætor. §. docere. ne qd in flumine publi. l. j. q bene facit. sicut. n. qualitas necessaria p uictoria obtinenda, & sup qua fundatur intentio agentis, dēt in libello ꝓponi & ꝓbari, ita & illa q̄ necessaria est ad procedendum summariè, & ea non ꝓposita non censetur intentata uia statuti, sed uia iuris cōis, q̄ ex uerbis colligi pōt. ff. de lib. & posth. l. gallus. §. j. & qđ ibi no. Constat aūt hoc fieri posse. s. ꝙ licèt adsit qualitas a statuto requisita, possit actor cā in libello deducere & petere summariè procedi, si tñ nō vult, sed ꝙ ꝓcedatur ordinariè pōt hoc ēt petere; & ēt ita procedi pōt, si iudex non est a statuto necessitatus ad ꝓcedendū summariè, ut no. in cle. sæpe. de uerb. sign. ar. l. j. C. qūo & qñ iudex. Non igitur multū expedit laborare in uidendo, q̄ actio uel qđ remediū fuerit in hoc iudicio intentata uel intētatū. Cū quæcunq; uel quocunq; fuerit intentatæ uel intentatū, idē sit effectus. ar. d. l. gallus. §. eius. in fi. ff. de lib. & posthu. Et sic concludo unà cū suprascriptis egregiis consultoribus, ꝙ in hoc iudicio seruanda sunt tēpora statuta causis ordinarijs, & si illa nō sunt transacta, pōt uel potuit sñia ferri nō obstantibus obiectis in contrariū, qbus de facili patet rñsio p p̄dicta. Nā hic ptes elegerunt uiā iuris cōis. s. actor in petēdo ordinariè ꝓcedi & i omittēdo qualitatē a statuto reqsitam, & in cōtestādo litē, & reus silr in patiēdo & non opponendo; igit̄ hæc uia cis pateat. ff. qđ me. cau. l. pen. §. fi.

SVMMARIA.

a *Compromissum si fiat in quatuor ex forma, ut duobus in idem consentientibus stetur quo ad laudum ferendum & corrigendum, alij duo non possunt contrariū iudicare nec laudata per alios corrigere.*

2 *Inhibitio facta per unum ex conIudicibus non potest per alium reuocari.*

CONSILIVM CCXXV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Visis & consideratis oibus. s. scriptis dico dicta prima duo lauda lata ꝯ dictū Michaelem in fauorē dictæ hæreditatis ualere, sequētia uerò lauda lata in oppositū non ualere. Primū dictū probatur ex forma compromissi quo data fuit ptās laudādi duobus ex dictis arbitris cōcordantibus aliis ēt irrequisitis; ergo &c. ff. de arbi. l. non distinguemus. §. de officio. iuncto. c. cū plures. in prin. de off. dele. li. 6. Scđm dictum probatur in c. cum plures. uersi. porro. & in c. si duo. de procu. eo. lib. ff. de offi. consul. l. j. de ꝓc. l. pluribus. facit de le. j. l. si pluribus. in fi. p q̄ iura patet, ꝙ primi arbitri laudando p̄occupauerunt sibi omnem ptātem datam ex compromisso, & ꝙ alij arbitri postea se intromittere non potuerūt ēt in corrigendo uel reuocando prima lauda, posito ꝙ malè lata fuissent, postq̄ extabāt primi duo arbitri q dicta prima lauda tulerūt, & non erant nec sunt impediti. Nā talis correctio & emendatio ptinebat, & pertinet ad p̄dictos duos, qui laudando præoccupauerunt, qūcunque uerò cēsēt cōpromissum consumptū illis primis existentibus & non impeditis, ut d. c. cū plures. §. j. Sicut. n. illi primi p̄occupauerunt sibi ptātem laudandi, qđ erat princiṗr eis compromissum, ita & quantū ad dependentia & connexa, vcʒ corrigēdi & emendādi uirtute ptātis eis attributa super hoc in cōpromisso, cū idē sit iudiciū de dependentibus & connexis.a ff. de eden. l. si qs ex argentariis. §. rōnē. in fi. de iur. om. iu. l. 2. & qđ ibi no. in gl. de separa. l. j. §. p̄terea. de admi. tu. ita aūt. §. si tutor. de cōsti. c. trāslato. & qđ no. in 3. q. 6. c. hoc quippe. Itē qa laudare & laudata corrigere cēsetur unū negotium rōne unius & eiusdē finis, ad quē tendunt, s. ad terminandū negotiū & lites inter partes; laudando ergo primi duo p̄fatū negotiū incœperunt, igitur & ipsi habebāt & hīt ipsum finire. s. corrigendo & emendando si expedit, cū nil cēseat egisse cū aliquid superest ad agendū. C. ad silleni. l. fi. Nō aūt pertinebat ad alios coarbitros, et d. c. cū plures. & ar. ff. de iud. l. vbi cœptam. C. eo nulli. & de qbus rebus ad eundē iudi. eat. p totum. Ex hæc interpretatio iustior est & rōnabilior quā intelligere uerba cōpromissi, ut laudata p duos alij duo corrigere possint; tunc. n. posset seq cōfusio & ꝓcessus in infinitū, qa pp simultates & odia, quod duo laudarent, alij duo cassarent, & ecōuerso; & sic esset res quodāmō in circulo & insanabilis, qđ euitandū est, ut in simili no. ff. q̄ res pig. ob. pos. l. aristo. Credendū est ergo mentē partiū talē fuisse, vcʒ ut duo ex eis in concordia possent laudare, & ipsi idē & non alij laudata corrigere, qa non est p̄sumendū, ꝙ nisi ex iusta & rōnabili cā corrigāt factū suū. de actu. c. qualiter & qñ. non sic p̄sumendū est de alijs, q possent ex rācore uel leuitate ad hoc moueri; iō &c. de reg. iur. in obscuris. Patet igit̄ nō solū ultimā rōnē. s. tactā in puncto ꝓ parte dicti curatoris hæreditatis optimè procedere, sed ēt primā sustētabilis uideri ex eo, qa ultima duo lauda lata post inhibitionē iudicis nō ualuerint pp dictā inhibitionē tali rōne. † Nā sicut ad officiū iudicis ptinet mādare arbitris, ꝙ ferāt laudū. ff. de arbi. l. 3. §. tā & si. & §. ait p̄tor. & qđ ibi no. & §. fi. cū l. seq. ita & ex iusta cā inhibere, & ꝙ nō ferāt, ut idē sit iudiciū de correlatiuis, seu de cōtrariis. ff. de le. 3. l. fi. de vul. sub. & l. si cōtracta. de accept. l. fi. Igit̄ debuerūt dicti coarbitri dictæ inhibitioni parere. de tēp. or. c. ad aures. & qđ ibi no. per Inno. & not. per eundem in c. 2. de in int. rest. circa mediū. & ar. ff. de pe. l. moris. & l. si. nō parēdo, ergo uidetur non ualere quicquid fecerunt in cōtrarium. Pro quo optimè faciunt plures text. dicentes, ꝙ iudex potest alicui inhibere & interdicere alienationem rei suæ, & ꝙ alienatio facta cōtra inhibitionem iudicis non tenet ff. de pol. l. de pollicitationibus. in fin. qui & a quibus. l. prospexit & ibi no. in gl. de priui. credi. l. si creditores. ante fin. de manumis. l. seruus hæc. l. quod ēt tenet Bart. in l. filiusfami. §. diui. ff. de leg. 1. per. l. si sciens. de contrahen. emp. pro quo etiam facit quod no. in c. dilecto. de præben. in tex. & per Inn. qui dicit, ꝙ non solum princeps, sed ēt quilibet iudex ordinarius in his quæ pertinent ad eius iurisdictionē & officium, pōt inhibere, & clausulam annullatoriā apponere, si contingat ꝯ fieri. Ipse tñ Inno. in c. cum in tua. qui matri. accu. pos. dicit ꝙ tunc actus factus ꝯ inhibitionem iudicis est nullus, cum in dicta inhibitione fuit apposita clausula annullatoria, alias secus. per c. pen. de matri. contracto ꝯ interdi. eccle. sed leges. s. allegæ uidentur velle, ꝙ sufficiat sola inhibitio, qđ vr̄ uerius, qa inhibet, eoipso vr̄ uelle, ꝙ si ꝯtrafiat, non ualeat. ar. C. de legi. l. non dubiū. Nec ob. dictū. c. pen. qa ibi in mrīmonio, qđ regulatur magis a iure diuino q̄ humano, vñ nisi subsit cā perpetui impedimenti, non redditur nullū. ¶ Itē nō ob. ꝙ alij duo arbitri tulerunt sequentia duo lauda de mādato alterius collateralis, quia pōt dici, ꝙ illud mandatum non teneāt, tū quia alius inceperat inhibere, igitur, & ad eundem pertinebat inhibitionē reuocare tanquā p̄uenerit. arg. C. de spor. l. j. tum quia forte dictū mandatū fuit surreptitium, quia dictus collateralis ignorauit de inhibitione prima; qa ista tñ cōsistunt in facto sufficit fundamentum sumere ex præcedenti rōne de præoccupatione quæ sufficientissima est, & per eam concludo, ut in prin. dixi.

SVMMARIA.

1 *Statuto prohibente certas personas ab officio communis an prohibeat a notariatu ad banchum iuris.*

2 *Officii tertia species an detur inter ordinaria & extraordinaria.*

CONSILIVM CCXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Dico dictū ser Franciscum non incidisse in pœnā dicti statuti, posseq; dictū officiū exercere tali rōne. Nā de iure q liber cēset habilis ad offā, nisi oñdat̄ inhabilis. ff. de ꝓb. l. ab ea pte. † Sed statutū qđ inhabilitat

a Connexis. Adde idē per. d. Bar. Soz. in cō. 180. uersi. secunda regula est. in fine. in. 2. parte.

bilitat registratos & debitores cõis ad officia loquit̃ limitatiuè.s. de offõ cõis,& ita est vna limitatio. Itẽ de officijs ordinarijs & extraordinarijs,& ista est altera limitatio. Si ergo est dare aliqđ officiũ,qđ nõ sit officiũ cõis,aut nõ cõputet̃ in numero officiorum ordinariorũ aut extraordinariorum dicti cõis, statutũ p̃dictũ sibi locũ in eo nõ uendicat. Et sic de iure cõi reputat habilis,nec p aliquod aliud statutũ inhabilitat̃. Sed officiũ notariatus de quo.s. nõ vr̃ q posit dici officiũ cõis eo mõ,quo statutũ loquit̃, qa statutũ debet intelligi de officijs de quibus immediate & principal̃r deseruit̃ cõi.ar.ff.si ager vec. vel emphi. peta.l.j.§.q in ppetuũ. Et qđ
a dicimus de cã,qa cũ de ipsa fit mẽtio , dẽt intelligi de ꝓxima [a] & immediata, nõ aũt de remota & mediata.ff.de condi. ob tur. cãm. l.pe.de excep.rei iu.cũ de hoc.rerũ amo.l.si mulier. & qđ not. de acq.pos.l.3.§.ex pluribus.in gl.no.duas. Sed in isto officio nõ deseruit̃ principal̃r & immediate ipsi cõi,sed officio ptãtis & ĩõ uocant̃ notarij ptãtis,nõ aũt notarij cõis S.Miniati,igit̃ statutũ ad tale officiũ nõ extẽdit̃,cũ sit ꝯ ius cõe,& sic restringendũ. de reg.iu. odia.& sumus in dispõne legali,in qua de cã ꝓpria & immediata verba sunt intelligenda.ff.de uerb.sign. l.lege censoria.licet in cã testamentaria & fauorabili aliud sit.ff.de auro & arg.leg. l.vxori. Itẽ posito q eẽt officiũ cõis,nõ tñ cõputat̃ ĩ numero ordinariorũ vel extraordinariorũ,qd patet,qa ẽm ea q̃ mihi uerbo asserũt , in dicta terra S.Miniati fiunt tres bursæ,in quarũ una imbursant̃ officia ordinaria,in alia officia spiculatorũ q̃ dñr extraordinaria, ĩ altera uerò officia notariatuũ. Ex quo patet, q cõe S.Miniati non cõputat dicta officia notariatuũ inter ordinaria vel extraordinaria officia,sed uult q faciant diuersam & distinctã speciem,sicut ĩ sil̃r uidemus de nominibus debitorũ,qa nõ ꝓpriè põt dici mobilia bona,sed faciunt tertiã speciẽ de p se.ff.de pecul.l.q̃ tuberonis. §.in peculiũ.de re iu.l.a diuo pio.§.in vẽditione.& qđ no. Bar.in l. põt.ff.de admi.tu. Cõstat nanq; q facto dat̃ voluntas intelligi. ff. de legi.l.de quibus.ff.de ędil.edic.l.si tñ.§.ei q . Cum ergo cõe S. Miniati teneat bursam officiorũ notariatus distinctam a bursa officiorum ordinariorum & extraordinariorum,ergo nõ uult inter ea cõputari. Et si ita est,ergo nec dici posset , qa denominatio dẽt fieri ẽm q cõi placet,sicut in si.dicimus, q illæ dñr dignitates vel personatus,q̃ sic cõiter in loco vel ecclesia,in qua sunt, reputant̃, ut no.in c.1.de ꝯsue.lib.6.p archi. Nam nnta ponuntur ad beneplacitũ ad recognoscẽdũ p̃sonas uel res.C.de ingenu. ma.l.ad recognoscendas.& distinctio nominũ significat distinctionẽ in substantia.C.de codicil.l.si idẽ. Cũ ergo cõe S. Miniati spãli noĩe denominet officia notariatus, & distinctè ab alijs officijs ordina.vel extraor.ergo &c. Nõ ergo sibi locũ vẽdicat statutũ p̃dictũ in officio p̃libato,postq̃ qualitates a statuto requisitæ nõ adsũt in eo.ar. ff.q.b.ex cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.2. Et si dicat̃,licet dictũ statutũ primo reqrat dictas qualitates,postea tñ in ver.neq; hmõi oẽs p̃dicti &c.gñal̃r loquit̃ dicens p̃dictos de qbus.s.dixerat nõ posse eligi ab alijs qđ officiũ dicti cõis &c.nec repetit ordinariũ vel extraordinariũ. Sed rñdeo, q intelligit̃ repetijsse, qa illud est capitulũ immediatũ nõ separatũ,& talis repetitio nõ est de his q̃ ptinẽt ad facti narrationẽ,sed ad iuris dispõnẽ,nec est ꝯ ius cõe sed potiꝰ ẽm ipsum,igit̃ &c.ff.ad l.aq.l.l.quẽadmodũ.§.fi. de adul.l.mariti. §.quinquennium.& plenè per Bar.in l.prætor.§.eritq; differentia. ff.vi bo.rap. ¶ Concludo igitur vt s.in prin.dixi.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditate super diuidenda si fiant duo contractus , & in secundo contractu apponantur aliqua capitula obscura,debent intelligi secundum primum contractum,ne reddantur superflua,nec ad hoc censetur facta nouatio.*

CONSILIVM CCXXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Licet multa fuerint scripta p suprascriptos doc.egregios,in paucis tñ vr̃ mihi ꝯsistere substantia eius qđ quæritur.
1 † Stat.n.dubiũ,qa capitulũ secũdi tractatus sup quo orit̃ dubitatio,nõ dicit ꝓ quota portione massaritiæ & alia mobilia dẽant ad unũquẽq; dictorũ fratrũ ptinere, nec dicit q remaneant cõia, ꝓut erãt añ dictũ ꝯctũ seu ꝓ illis partibus , tũc.n.res esset clara. sed dicit q remaneant apud quẽlibet ipsorũ , ꝓut de pñti possidẽt. Nũc ergo si dicti fratres separatim unus ab altero habitasset,& unusq̃sq; ipsorũ res aliquas de p̃dictis apud se & ꝓ suo vsu habuisset,sil̃r res esset clara,qa tunc d. Manuel vltra dic.4000.flo,dẽret hẽre ẽt illas massaritias & res mobiles q̃s apud se tunc t̃pis habuisset ẽt insolidũ , ꝓut apud eũ insolidũ fuissent, siue facerent maiorem partem q̃ esset tertia omniũ massaritiarum & rerum mobiliũ,siue minorẽ,siue tãtã,sic.n.clarè ꝓcederet dcm̃ capitulũ ẽm eius uerba,& oĩa essent plana. Sed qa dicti fratres simul & cõiter habitabant. neuterq; ipsorũ apud se res aliquas de p̃dictis insolidũ possidebat,sed mysticè vnusq̃sq; ipsorũ eis vtebat̃, uertit̃ in dubiũ qd uoluerit illud cap̃lm. Si.n.uoluit, q tertia pars prædictorũ esset Manuelis & duæ partes essent Bonauenturæ ẽm tenorem primi ꝯctus celebrati Bononiæ,ad qd fuerũt apposita illa uerba,q̃ p unũquẽq; ipsorũ fuerunt possessa,& de pñti possidẽtur,potuisset.n.clarius loq & breuius,vñ per dicta uerba uoluisse vñr aliqd aliud significare. Itẽ ibi fit ẽt mentio de massaritijs & rebus nõ diuisis,in quibus vr̃ nõ posse cadere dicta ꝯiectura primi ꝯctus. Itẽ postea egerunt, q ꝓ parte Bonauenturæ nõ intelligat̃ facta nouatio primi contractus,sed ex parte Manuelis sic,& q ꝓ sua parte obseruaret̃ secundus de dictis quatuor milibus . Si ergo dictus Bonauentura petat tertiã partẽ bonorũ p̃dictorũ virtute primi ꝯctus,obstare, vr̃ exceptio nouationis.ut l.si stipulatus.circa fi. ff.de usur. Si aũt virtute secundi nõ vr̃ agere posse pp obscuritatem dicti capituli,& etiam qualitatis ab eo requisitæ. s.possessionis.argu.ff.de rebus dub.si fuerit. iuncta l. fulcinius . §. 2. ff. qui. ex cau. in pos. ea. ¶ Bñ his non obstantibus ꝯrium dico. nam ẽm p̃dicta dictum cap̃lm nil operaret̃,& frustra mẽbranas occuparet qđ nõ est dicendum si aliqs sanus intellectus põt ei dari.ff.ad munici.l.j.in fi.cũ ibi no.& qđ no.de maio.& obe.c.solitæ.in gl.super uerbo tanq̃.& qđ no.in l.1.ff.q.s me.cau.& patet in d. l.si stipulatus.de vsu.ẽt si expediret impropriare verba.ff.de iure int. l.sed & si possessori.§.sed si rerum.& qđ no. C.de usu.l.j.cum magis sensus q̃ uerba &c.C.quæ res pig.ob.pos.l.fi.de arbi.l.ne in arbitris. in fi. Põt ergo intelligi dictũ cap̃lm sanè sic.s.vt de massaritijs & rebus mobilibus nulla intelligatur facta nouatio primi ꝯctus per scdm̃,sed ut prius stabant,ita stent ut ĩ si. dr̃.ff.de serui.urba. p̃di. l.si arborẽ.§.fi.de ꝯtrah.emp.l.cũ in lege . ẽm q præfatus Manuel vltra summam quatuor millium debebit hẽre tertiam partẽ massaritiarum & rerum mobilium,sicut habuisset si secundus ꝯtractus factus non foret. Nec huic intellectui ꝯtrariantur uerba illa , quæ per unumquẽq; ipsorũ fuerunt possessa,& ꝓut possident̃ &c . licèt neuter eorũ p se solũ possideret aliquas de p̃dictis . Nam & si simul possederint,verificant̃ verba prędicta . Verum est.n.dcere vnumquẽq; ipsorũ possedisse ꝓ partibus,quas hẽbant uirtute primi ꝯtractus.s.Manuel ꝓ tertia & Bonauentura ꝓ duabus alijs tertijs , igit̃ ex quo uerba nõ repugnant & mens congruit,debemus hoc amplecti.ff.de leg.1.l.ab oĩbus.in prin. Item non ob. q ibi fit mentio de bonis non diuisis , qa põt intelligi.i.de acquisitis post primum ꝯtractum,q̃ nõ videbãtur cadere sub eo, tñ re uera cadebant,quia primus ꝯctus ꝓpriè nõ fuit diuisio , sed fuit declaratio portionum.s.quotam quilq; ipsorum haberet in dicta societate oĩum bonorum,& sic extendebatur ad pñtia & futura. Nec est ista extranea locutio,ut in si.hr̃.C.de peti.hære.l.fi. §.si autem libertates.in gl.super verbo euanescant. Item nõ obst. q vr̃ facta nouatio quo ad dictum Manuelem de primo ꝯtractu , quia dicam hoc uerum,præterquam quo ad massaritias & bona mobilia propter dictum capitulum. Item q omnes & singulæ massaritiæ &c. quod patet,quia pluries in eodem instrumento repetitur, q dictus Manuel habeat dicta quatuor millia, & etiam alia in dicto instrumẽto contenta . unde posito q dictam tertiam partem massaritiarũ non posset petere dictus Manuel ex primo ꝯtractu tanquam nouato per secundum,nec ex eo posset agere,tñ põt agere ex secundo ad id qđ deuenerat in primo ꝯfirmato in hoc p secundum. ar. ff.de iniusto testa.l.posthumus.§.si paganus.ad trebel.l.si qs priore.& in toto ti.de noua. Bonauentura verò potest agere ex utroq; ꝯtractu postquam quo ad eum non fuit facta nouatio. C.de noua. l.fi.& ar.de act. & ob. l.quot. Et ex utroq; põt agi tam act. ꝓ soc. q̃ ex stipu.interueniente in dictis ꝯtractibus hincinde. ff. ꝓ soc. l. duo societatem.& qđ not. Bart.in l.singularia.ff.si cer.petat.circa medium. ¶ Cõcludo ergo dictum Manuelem debere habere vltra dicta quatuor milia,etiam tertiam partem massaritiarum & rerum mobilium,sicut erat habiturus ex primo contractu, si secundus non fuisset celebratus .

[a] ¶ De ꝓxima. Adde Cor in ꝯsi. 266. incip. circa n. 16. in 4. parte.

SVMMARIA.

1 *Hæreditatis aditæ renunciatio sine traditione an habeat uim donationis, & abdicetur renunciante.*
2 *Res si uendatur a non domino uni, & a uero domino alteri , & dicatur primam uenditionem fuisse ratificatam per dominum ante secundam uenditionem, cui incumbat onus probandi,actori,an reo.*
3 *Qualitatem facti allegans debet eam probare.*

CONSILIVM CCXXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Pro declaratione eius qđ q̃rit notandum est, ꝙ ex his q̃ ꝓponuntur ĩ themate, nõ apparet apud dictã dñam Petrã fuisse aliqđ dñium in totũ, vel ꝓ parte in dicta vinea, q̃ præponit̃ in hr̃ditate mariti remansisse.† Nã ex repudiatione seu renunciatione fcã p dictas filias matri ꝑdictæ & auiæ de qua in puncto ꝯstat, ꝙ nõ, eo quia si tũc dictæ filiæ nõdũ se immiscuerint hr̃ditati pr̃næ dicta renunciatio, q̃ magis diceret̃ tunc repudiatio, dissoluisset dictam hr̃ditatem ad sequentem in gradu, nõ aũt ad vxorem nisi in defectũ oĩm. l. j. §. qbus. ff. de suc. edi. & vñ uir & uxor. p totũ. Si aũt se immiscuerant, tũc dicta renunciatio nõ potuit dictã hr̃ditatẽ a dictis filiabus abdicare. C. de repudi. hered. l. sicut. Aut si dicat̃ ꝙ habuerit vim donationis, & sic saltẽ abdicauerit cõmodũ. ff. de dona. l. hr̃ditatem. licet non omnes vt ibi & d. l. sicut. & l. 2. de hære. vel act. uen. dicã hoc nõ esse verum, qa ex narratis in dicta renunciatione apparet, ꝙ nõ fecerunt eã aĩo liberali seu donandi, ergo &c. l. si cũ aurũ. ff. de sol. de oper. liber. l. cãpanus. de pig. act. l. eleganter. §. qui reprobos. in fi. ¶ Prætera non ꝯtinet̃ in dicta renunciatione aliqua traditio uera uel ficta, sed sola dimissio, q̃ ẽt si apud dictã matrẽ fuisset possessio vel detẽtatio bonorũ hr̃ditariorũ nõ fuisset sufficiens ad translationem dñij, postq̃ in ea nõ ꝯtinet̃ titulus habilis ad translationem. C. de transac. l. sicue apud. in fi. & l. si ꝓ fundo. & ibi no. & not. C. ꝓ empto. l. pen. de pac. l. traditionibus. secus si titulus habilis ꝯtineret. Instit. de rerũ diui. §. interdũ. facit qđ no. Bar. de uerbo assignare. ff. solu. mat. l. si ꝯstante. in antepe. col. Præterea si fuisset donatio ꝑdictæ mr̃ & auiæ agendo postea ꝯ̃ dictas filias tãquã ꝯ̃ hr̃des & inuestiendo se de dicta vinea, tãquã de hr̃ditaria vĩr illi donationi renunciasse, q̃ præsumptio de facili resultat rõne præcedentis donationis. ff. man. l. si verò non semu. §. idem pap. & qđ not. Bart. sol. mat. l. q̃ dotis. & de leg. 1. si fundum per fideicõmissum. in prin. Itẽ nec ex dicta inuestitura dñiũ adeptæ sunt, postq̃ vt ꝓponit̃ nunq̃ interuenit scđm decretũ, sed censet̃ fuisse cepta in cãm pignoris, sicut illa q̃ capiuntur ꝓ executione sñiæ, cui cõparant̃ instr̃a guarentigiæ in hoc. vñ sicut in captis ꝓ executione sñię requirit̃ scđm decretũ, seu ꝙ post capturã adiiciant̃, ad hoc, vt dñiũ acq̃rat̃. ff. de re iu. l. a diuo pio. §. si pignora. ita & in captis ꝓ executione guarentigiæ, q̃ ꝓcedit p istrũ, vt no. Bar. ea. l. § si naturã. in fi. ¶ Ea ꝑdictis sequit̃, ꝙ ex venditione fcã p dictã D. Petrã noĩe suo & dictæ Ludouicæ filiæ suæ, apud quã Ludouicã erat dñium dictæ vineæ, eo quia insolidũ erat hæres pr̃is partim ex ꝑsona sua, partim ex ꝑsona sororis cui successerat nullũ fuit translatũ dñium in emptorẽ primũ antẽq̃ d. Ludouica ratificaret dictã vẽditionẽ. C. de rei vend. l. mr̃. de reb. alie. nõ alie. in rubro & nigro. ¶ Si ergo postea & ante ratificationem d. Ludouica uendidit alteri, & tradidit de facto. s. inducendo emptorem in possessionẽ seu tenutã trãstulit in eũ, licet apud ipsam nõ esset possessio, q̃ nõ req̃rit̃ ad dñij translationẽ. ff. de fundo dota. l. si fundũ. & no. gl. C. de rei uen. l. j. Ratificatio aũt dictæ Ludouicæ facta post venditionem suã & translationẽ dñij in scđm emptorẽ nõ potuit ipsi primo emptori ꝑiudicare in aliquo, nec rõ fingi in eius ꝑiudicium nec dñium sibi auferre. ꝓut determinat glos. ibi & Bar. ff. rem ra. ha. l. si iubemus. §. fi. & p eundẽ Bar. in l. bonorũ. eo. tit. & de pig. act. l. aliena res. & qđ no. in Spe. de oblig. & sol. §. j. ver. item pone obligasti. facit. l. potior. §. j. in fi. q poti. in pign. hab. quẽadmo. ser. amit. l. si patrẽ §. fi. ¶ Factum. n. autoris post ius q̃situm successori singulari nõ põt ipsi successori ꝑiudicare. ff. de pig. l. si superatus. in prin. ad treb. l. pacta. §. si hr̃s. Et factũ nõ trahit̃ retro in ꝑiudiciũ iuris alteri q̃siti, qa nõ repetit extrema habilia. l. q balneũ. §. titia. q pot. in pig. hab. facit. c. q̃nis. de rescrip. lib. 6. ¶ Prædicta ꝓcedunt si ꝓbet̃ dictã ratificationem factam fuisse post secundã venditionẽ & traditionẽ seu missionẽ in tenutã, ꝓut asserit̃ posse ꝓbari. Sed si hoc nõ posset ꝓbari, dubitari põt de duobus. ¶ Primò, an præsumat̃ fcã prius cũ in quadã charta ꝯfecta manu dictæ Ludouicæ ratificantis ꝯtineat̃ tp̃s anterius. Rñdeo nõ, qa potuit ipsam apposuisse in fraudem primi emptoris. ff. de fide instru. l. repetita. in tex. & gl. Sicut. n. non poterat d. Ludouica ꝑiudicare suo emptori ratificando post suam venditionem, vt s̃. dictũ est, ita nec appunendo tp̃s anterius, alias adinuenta esset uia quæ ĩ ꝑtãte sua esset eidem suo emptori ꝑiudicare, qđ esse nõ debet arg. ff. de iureiur. l. 3. circa prin. ibi, alioquin &c. Facit de arbi. ne in potestate. cũ cõcor. Oportet ergo ꝙ ꝯstet p testes instr̃m publicum, ꝙ ratificatio ꝑcesserit secũdam uenditionem, nõ aũt sufficit scriptura priuata ratificantis, sicut non sufficeret eius ꝯfessio. ut in iuri. s̃. alleg. facit auth. sed iã necesse. C. de don. ante nup. nõ. n. debet maior fides dari scripturæ q̃ uiuę uocis ipsius. C. de fide instr. l. in exercendis, maximè qa facta est dicta ꝯfessio & scriptura ab ea nõ iurata, ergo &c. C. de testi. l. iusiurandi. & est attestatio unius tñ ut ibi. & in c. cum a nobis. de testi. & C. de arbit. l. ne in arbitris. cũ ibi no. quia uox unius &c. ¶ † Secundo põt dubitari, cui incumbat onus ꝓbandi uel secundo emptori agenti ꝯ̃ primum, ꝙ ratificatio secuta fuerit eius emptionem, uel primo emptori reo & possessori, qđ præcesserit. Et uerẽ qđ actori. ff. de ꝓbat. ei q. & C. de ꝓba. l. matrem tuam. ff. de upe. uo. nun. l. uõ solum. §. sed vt ꝓbari. & qđ no. in c. uenerabilibus. circa fi. de senten. exco. p gl. & in cle. litas. de rescrip. Bñ hoc esset verum, si dictus emptor secundus fundaret intentionem suam in dicta ratificatione, sed tñ hoc nõ est verũ, qa nõ agit ex illa, nec in illa se fundat, sed in dñio venditoris & in eius emptione, & ex illis agit. Est aũt fundata eius intẽtio, ꝓbato ꝙ illa uinea esset in hr̃ditate, & ꝙ d. Ludouica sit hæres insolidũ, & ꝙ sibi uendiderit, aduersarius uerò suus excipit de uenditione sibi prius fcã & de ratificatione, unde ipse bñ fundat suã exceptionẽ in ratificatione, p ꝯñs sibi incumbit onus ꝓbandi ꝙ ꝑcesserit, cũ reus excipiendo & ꝓbãdo exceptionẽ dicat̃ actor. l. in exceptionibus. ff. de ꝓba. de excep. l. 1. & ꝓbat̃ p iura. s̃. alleg. facit qđ no. Bar. in eo q agit ex turpitudine sua, qa distinguit an tendet se in ea vel nõ. ff. de iureiur. l. alias. Dicet uterq; istorũ se fundare in facto dictæ D. Ludouicæ, ve3 dictus secundus emptor in venditione p eũ sibi facta, & dictus emptor primus in ratificatione eiusdem, quare ergo dicis magis incũbere onus ꝓbandi ipsi primo emptori, ꝙ dicta ratificatio præcesserit secundam uenditionem, q̃ ꝯ̃ secundo emptori ꝙ eius emptio ꝑcesserit ratificationẽ, sicut. n. tp̃s qualificat exceptionẽ rei, ita qualificat intẽtionẽ & factũ qđ allegat p actorẽ, ergo in dubio debet incũbere onus ꝓbandi ipsi actori. ar. l. 2. ff. de ꝓba. Sed in hoc rñdeo, & dico ꝙ actor ad hoc ut suus libellus ꝓcedat & includat, nõ habet necesse facere aliquã mentionẽ de tpe, sed sufficit ꝙ narret ista tria. s. ꝙ illa uinea remansit in hr̃ditatẽ, & ꝙ d. Ludouica erat & est hæres insolidum, & sibi vendidit. Sed reus ut sua exceptio ꝯcludat & elidat intentionẽ agentis, cùm allegat ratificationẽ, necesse habet facere mentionem de ipsis. s. ꝙ ꝑcessit secundam venditionẽ. ergo & ꝓbare necesse hẽt, qa unusquisq; vr̃ se astringere ad ꝓbãdũ id qđ in sua intẽtione deducit. ff. de insti. l. habebat. vi bo. rap. l. emptor. §. docere. facit de ꝓba. c. licet cãm. & qđ no. Bar. in l. diuus. de re iud. † sicut. n. q qualitatẽ facti allegat, eam ꝓbare debet. ff. qb. ex cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. a. & not. p Iaco. But. in l. si vero p ꝯdẽnatũ. §. q. ꝓ qualitate, & qđ no. C. de in integ. resti. mi. l. cũ te minorẽ. ita & cũ allegat tp̃s, ut ibi p no. in l. ob carmen. §. fi. ff. de test. & p Inn. in c. qualiter. de accu. necesse aũt est, ꝙ exceptio concludat, sicut & actio, ut no. in l. 1. de excep.

SVMMARIA.

1. *Concessio usufructus de aliqua re monasterii facta per Papam sine consensu abbatis an ualeat.*
2. *Princeps contrasta per se &c. & quando possit reuocare & 3. & 4.*
3. *Papa an habeat iurisdictionem in laicos.*

CONSILIVM CCXXIX.

IN *Christi nomine Amen* ¶ Visis & ponderatis omnib' suprascriptis. de duobus in pũcto q̃rit. Primò de ualiditate dictæ extensionis factæ p Ioannẽ, dũ q̃rit an p aliquẽ cõmissarium papæ possit declarari nulla. Secũdò præsupposita ualiditate eius an Papa possit ipsam reuocare. Nã de commissario nulli dubium est, ꝙ non, etiam si ipse Papa posset nisi habere speciale mandatum. arg. ff. manda. l. si hominem. ubi in generali mandato non uenit̃ vt quis possit retractare qđ per mandantem specialiter fuit statutũ, Et etiã qa dicta extensio habet vim legis, licet priuatæ quæ ab inferiore nõ põt retractari. C. de legi. l. 2. ubi ꝓbatur utrunq;. facit cle. ne romani. de electi. de publ. l. cæsar. de dona. inter virum & ux. l. donationes. C. ¶ † Super primo de ualiditate non uideo cur non ualeat, cum Papa plenitudinẽ habeat potestatis. de usu pal. c. ad honorem. 2. q. 6. c. decreto. & c. qui se scit. Et apud eum est pro ratione uoluntas, & quod ei placet legis habet uigorem. Instit. de iure natu. §. sed cum principi. Nam & si facta esset dicta extensio ab abbate & conuentu, & fuisset nulla, per confirmationem papæ sumeret robur. de transactio. c. 1. in fi. de pac. c. quot. ff. de adop. l. adoptio non iure. de rebus eorum. l. 2. fortius ex quo facta est ab ipso Papa debet ualere, quia p p quod unumquodq;, & illud magis. C. de sacrosan. eccle. auth. mul. ro. magis.

gi.§.fi.C.de test.l.oim. Certe & ab abbate & conuentu cũ authorita-
te ,pximi superioris facta uoluisset. postq̃ non ptinet totalẽ alienã
nẽq; qa non ,pprietas sed usu sfructus, nec in ppetuũ sed ad uitã, &
facta ex iusta subsistente cã,& pp merita & sumia impensa. ut ĩ cle.
monasteriorũ.& ibi no.de reb.ec.non ali. ubi ẽt p Gui. de monte
Lau.super uer.possessiones. p c.possessiones.16.q.1.& q.6.c.illi'.
& 12.q.2.c.qcunq;.de pca.c.fi.facit de bis q̃ fi.a plã.c.conuenbat.C.
de sa.san.ec.l.iubemus.§.sane ne oĩs. Forti' ergo facta a papa ualere dẽt, q superiorẽ non recognoscit.de ele.c.l3 can.in fi. An ãt red
dat nulla ex hoc solo q abbas nõ fuit requisitus, alias cõsului est q
nõ;& qa extant cõsilia, sup hoc me non extendo, qa superfluũ eẽt.

2 ¶ † Venio ergo ad fm.l.an psupposita ualiditate possit papa eã re
a uocare. Et vr q sic. Primò p l.cotẽ ferro.§.agri.ff.de publica. ubi
dr q agri publici nõ pñt auferri illi cui sunt rõcessi sine uoluntate
principis; ergo cũ eius uolũtate pñt a cõrio sensu.ff.de of. eius cui
man.est iuris.l.1.§.huius rei.de test.l.q testõ.§.mulier. ¶ Scdo qa
scm ancessoris nõ potuit ligare manus successoris, parẽ.n.uno ean
dẽ ptãtẽ hñtis.C.de leg.l.humanũ.extr.de ele. c.innotuit. vñ & si
Ioan.q fecit ,forte nõ potuisset uenire cõ factũ suũ.ar.de ele.con
iu.c.diuersis fallac.in fi.successor tñ bñ vr posse.arg.ibi. ¶ Tertiò
qa prima cõcessio fuit pfecta & absoluta in psona uxoris tunc ui
uentis & filiorũ natorũ ex ea, & p ipsã satisfactũ erat Petrutio de
q̃titate sulnta p eũ ,p d.monasterio qcunq; euentus postea seque
ret pter cogitatũ. vñ nõ poterat cõqueri Petrutius, q nõ sperabat
filios & uxorẽ tã cito morituros, cũ cõriũ euenire potuisset, qd ui
uerent de quo ats nõ poterit conqri, ergo &c. C.de inof.tes.l.si pr
puellæ.de pac.l.1.de uln.si ea.cũ si. Dicta ergo extensio cẽset facta
ea cã mere uoluntaria, & nõ utili d.monasterio; sed ex gr̃a & ambi
tione. C.de trans.l.pses. vr ergo, q successor iustẽ reuocare posit
ẽt si faciens potuisset.ar.d.ctorũ iuriũ.& ff.qd ui aut clã.l.,phibe-
b re.§.plane. ¶ Quartò, qa pp põt tollere ius & dñiũ rei seu alicui'.
9.q.1.c.p principalẽ.& ibi no.in gl.sicut imperator.C.de quadr.
pscr.l.bñ a zenone.& no.in Spe.de leg.§.nunc ostendendũ.uersi.89.
& uersi.57. Fortius ius usussructus, qd cõsistit in iure posit'uo ẽ,
qd maiorẽ ptãtẽ hẽt princeps ad tollendũ q dñium, qd est de iure
gẽtiũ. p ea q no.de const.q in ecc̃arũ.per Inn.& C.si cõ ius uel uti.
pu.l.fi.per do.iuncta l.corruptionẽ.cũ ibi no.C.de usuf. ¶ Br his
non ob.dicen cõ.q papa non põt reuocare d.concessionẽ uel exten
sionẽ pluribus rõnibus. ¶ Primò pp nãm rei. Nã psupposita uali
ditate de qua ĩ.uel dicemus fuisse concessum usufructũ dictorum
bonorũ qd vr.per l.si quis ita legauerit.cũ ibi no.ff.de usuf. & qd
no.in l.fundi trebatiani.de usuf.le. Vel dicemus fuisse concessum
utile dñium pp concessionẽ factã ad non modicũ tps.ff.si ager ue.
uel emph.pe.l.1.§.q in perpetuũ. Et quudcunq; illorũ sit, non põt
papa ipm auferre. quod p3; qa princeps ẽt subditis suis non pt au
ferre ea q̃ sunt de iure nãli uel gentiũ, ut est dñium directũ nisi uel
legẽ condendo uel iurisdõnem exercendo uel subsistente publica
utilitate. ita no.per Inn.in c.q in ecc̃arũ.de const. & per legistas
in l.fi.C.si cõ ius uel uti.pu.& l.itẽ si uerberatũ.ff.de rei uen.de eni.
l.Lucius. Sed usussructus respũ materiæ dr de iure gẽtiũ, cũ apud
oẽs gentes eius concessio sit in usu.& est tex.expressus de hoc in-
sti.de usu & habi.in fi.& no.do.in l.ex hoc iure gentiũ.ff.de iust.&
iu.& idẽ dicit ibi Pe.& Dy.de dñio utili, l3 forma usussructus uel
utilis dñij possit dici, q sic de iure positiuo; qa qbusdã modis in-
uẽtis a iure positiuo sumunt, ergo &c. Et est expressum q princeps
non põt auferre utile dñium, sicut nec directũ.C.de sun.patr.l. qui
cunq;.& ibi per Bar.expresse. licet quidã hẽat per eum in l.2. c. ti.
Et ususructuarius dr hr̃e quoddã quasidñium in iure ususfructus.
ff.si usuf.pe.l.qui usufructum.& no.C.de usuf. super ru. Non er
go possunt talia iura auferri, cum hic nec per modum legis condẽ
dæ, qa nec posset in non subditũ, nec iurisdõnis exercendæ, qa nõ
cõmiserunt isti possidentes & concessionarij delictũ uel cãm ex q
3 bus dẽant priuari, nec subest publica utilitas; ergo &c. ¶ † Secun-
dò ,pbatur ex qualitate personarũ istorũ quibus facta est conces-
sio; qa sunt laici in quibus uel ĩ.quos papa nullã hẽt ptãtẽ uel iu-
risdõnẽ.de iu.c.nouit.qui fi.sint le.c. per uenerabilẽ. Diuisum.n.
imperiũ cũ Ioue Cæsar hẽt. vñ non dẽt plus sua parte.i.oltra sub-
ditos eius dñationẽ interponere.ff.de acq.hær.l.duo fratres. in fi.
Nec hẽt papa iurisdõnẽ uel ptãtẽ ĩ.laicos, nisi uel i terris quæ sunt
de tpali iurisdõne ecclesiæ, uel rõne peccati, uel in defectu imperij
inter laicum & laicum, ita ca§ not.in c.cum esses.de testa. & in
c.2.de re.iu.li.6. Hic ãt nullũ istorũ est, ergo &c. Nã ista ablatio ,p
cederet rõne ptãtis iurisdõnis uel imperij, q̃ uel qd hrẽt in illos q

bus auferret; alias.n.non licet.s.auferre rem illi qui auferetur qui non
est subiectus.C.de iudæ.l.nulli.ff.quod me.cau.l.extat. cum simi.
¶ Tertiò ,pbatur, qa d.concessio originalis facta a sindico mona- a
sterij fuit quidã cõctus.s.datio insolutũ ,p quantitate debita & solu
ta ,p monasterio q̃ datio uim uendõnis hẽt.ff.de pr.act.l.elegãter.
in prin.& eodẽ mõ extensio facta per papã dr cõctus sicut ipsa origi
nalis concessio.ff.de pac.dota.l.inter socerũ.§.cũ inter.C. de iure
do.l.ẽt.& quia facta fuit extensio durante prima cõcessione; ergo
censetur eadẽ in ca.ff.de pca.l.sed si manente.& no.C.de dam. inf.
c l.4.in prioc. Constat aũt q princeps tenetur stare cõctui suo. c ex-
d tra de prob.c.1.d & no.per Cy.C.de leg.l.digna uox. ¶ Quartò ,p-
batur in l.2.& l.fi.C.de loc.prædi.ciui.li.6. in quibus dr, q pdicta
fiscalia seu principis alteri locata in perpetuũ uel ad tps non modi
cũ non pñt ẽt per principẽ auferri. quod ẽt tenet gl.super rubr. de
fun.patr.eccl.maximẽ q per conductorem fuerunt meliorata, ut
hic ,pponitur. C.de prædiis nauiculariorũ.l.2.in fin. quod inducit
ibi Bar. cõ platos ecc̃arum, qui nolunt auferre emphyteuticas me-
lioratas dicentes se læsos. Ista uero pdia pñt dici fiscalia, quia sunt
ecclẽ q est una, licẽt distinguat in plures.24.q.5.c.loquitur. cuius
papa caput est & princeps & fuerunt rõcessa ad nõ modicũ tps; er
go &c. ¶ Vlt. probatur per auct. Inn.in c.nouit.de iud. super uer- e
bo theodosius.& aliorũ doc.de qbus in pũcto, & in allegationib'
factis soper ea; q tenet ẽt per uiã legis si cõceditur aliquod priui-
legiũ nõ subdito nõ pñt post acceptationẽ reuocari quatenus fuit
ei ius q̃situ; qa nõ operat tũc tanq̃ lex, sed tanq̃ priuilegiũ, cum nõ
possit fieri lex in nõ subditos, ut l.cunct.pop.cũ ibi no. C.de sum.
tri. secus si in subditos fieret per modũ legis, ut not. In.in c.in nr̃a.
de iniu. Si ãt nõ per uiã legis, ut fuit hic; tũc aut in nõ subditum, & d
nõ põt reuocari post ius q̃situ, aut in subditũ & tũc aut fuit trãsla-
tũ in eũ aliquod ius formatũ puta dñium uel usuf.& idẽ, nisi subsi-
stat iusta cã uel publica utilitas; idẽ si fuit collata habilitas puta le-
gitimitas. Si aũt nec ius formatũ, nec habilitas, ut contingit in pri-
uilegiis negatiuis, puta q non cogat ad onera, uel q nõ cõueniat,
nisi sub tali iudice, tunc alia priuilegia pñt reuocari, dũmõ spãlis
mẽtio fiat de ipsis. ita no.in c.1.de rescr. Talia.n. priuilegia nõ cõ-
sumũt effectũ suũ nisi de die in diẽ, cũ hẽant cãm successiuã in om
nibus.ar.ff.de usuf.accre.l.1.§.interdũ. ante fi. vnde ,p tpe quo nõ
sunt sortita effectũ, res cẽsetur integra, & sic de facili possunt reuo-
cari, & non fit alteri iniuria; qa sufficit si cui uel in paucis &c. C.
de ne.ge.l.tutori.iuncta l.si pecuniã.ff.de cõd.ind. Nõ sic in cõces-
sione dominij vel ususfructus. nã statim concessio sortit effectum
suũ q̃tũ ad translationẽ dñij vel iuris vsusfructus, l3 q̃tũ ad dura-
tionẽ pendeat in futuro, ut p3 in d.§.interdum. iũcta l.1.§.dare.de
vsuf.& quod no.in l.corruptionẽ.C.e.ti. vñ non posset auferri ius
quatenus est q̃situ sine iniuria, licet a prin.concessio fuisset gratio
sa.ff.ne quid in lo.pu.l.2.§.meritò.iõ &c.C.de reuoc.do.l.perfe-
cta.ff.e.ti.l.arist. In casu aũt nr̃o fuit translatũ ius formatum. ergo
&c. ¶ Nec ob. allegata in cõtrariũ. Et primo l.cotẽ.§.agri. qa ibi
nõ dẽt sumi argumentũ a cõtrario sensu, cum iure sit cautum con
trarium, ut d.l.2.& l.fi. de loca.prædi.ciu. Item potest intelligi q
princeps posit ex causa publicæ utilitatis, quæ hic non cadit. Itẽ
loquitur quando subdito hic, quando non subditu uult auferre.
¶ Item non ob. fm, quia uerum est q in his quę de sui natura pos
sunt reuocari ab eodem concedente, non potest ipse ligare manus
successoris, quominus reuocet; sed nos loquimur in talibus q̃ sui
natura non reuocantur. ¶ Ad tertium rñdeo, q etsi primus con-
tractus fuit absolutus, potuit papa ipsum extendere de gratia iusta
rationabili casu subsistente, ut hic fuit; qoia extiterat casus inopi-
natus.& si papa a principio de gratia concessisset, reuocare non po
tuisset per rationes supra tactas; ergo nec nunc. ¶ Ad ultimum re
spondetur, q papa potest tollere dominium rei suæ.s.subdito, &
ex iusta causa publicæ utilitatis, ut supra dixi. sed hic isti non sunt
subditi, nec dicta causa subest; igitur &c. Concludo ergo dictam
concessionem per papam reuocari non posse.

a ¶ Quod fic. Vide dom. Bar. Soz. in consil. 116. inc. profundamento. uer. qm ad hoc insi. in 3 par.
a ¶ Alexan. Vide Cor. in consi. 3. 3. inci. alias. nu. 3. 104. par. & in cõ si. 99 inci. u si per io 16. ini. par. & olno d. Bar Soz in cons. 114. per totum.
e ¶ Sup. Add. Cor. in consi. 70 inci. hac nu. 67. in 2. par. & in de Bal. in consi. 327. in 1 par. & i cõsi. 371. in 1 par.
d ¶ De prob. ca. 1. & ibi Panor in 1. no. q princeps obligatur sibi & naturaliter ex contractu inito cũ subdito adeo q etiã obliget successorẽ dignitatis, astringit successorẽ ad eius obseruantiam. H. S.

S V M M A R I V M.

1 *Promissio de dote restituenda non extenditur ad casum, in quo uenit dos consignanda propter inopiam mariti.*

CONSILIVM CCXXX.

IN Christi nomine Amen. ¶ Vltra ea quæ superius scripta sunt per eximium consultorem dominum Ardi
gnium quæstio ista determinatur ex no. per Bart, in
1 l.si quis hic stipuletur.ff. solu.matri.† ubi Barto.de

terminat q̄ stip̃lo de restituenda dote in oēm casum dotis restituē dæ non extendit ad casum dotis ꝯsignandæ ꝑꝑ inopiā uiri, nec ip sum casum cōprehendit; q̄a ꝯsignatio non est restō; vñ cū in facto isto, ut in themate ꝓponit, d. Michael & Io. se obligauerint d. for ma, nō tenent ultra q̄ uerba importēt, siue dicamus eos esse fide- iussores, siue plures reos dēndi; q̄a utriq; obligant uerbis. C. de fi deius. l. blanditus. & l. 5. q̄a satis acceptio, q̄ obl̃o est stricti iuris in casu diuersū importante, q̄ uerba non cōprehendit. e. ti. l. quicq̄d astringendæ. solū ergo teneni in casu dotis restituendæ cū solutū est mr̃imoniū. ff. so. ma. l. 2. & d. l. si q̄s sic stipulatus. ¶ Nec ob. no. 2 p Bar. e. ti. l. si ꝯstante. in t. q. pe in. q. 8. ubi determinat ꝓ significa- to pōt peti ab illis q̄ cū marito principal͞r ut plures rei se obligane rūt, si erāt attinenies. l. 3. C. de do. can. q̄a intelligo dictū suū, q̄n se obligauerunt tal͞r, q̄ iste casus ꝯsignationis ꝯprehendat in uerbis eorū, & hoc ne sibiipsi ꝯdicat. p ea q̄ ipse no. in d. l. si q̄s sic stipula. ¶ Concludo ergo d. dñam non posse a prædictis Michaele & Ioā ne petere consignationem dictæ dotis. Et ita dico &c.

S V M M A R I A.

1 *Sententia lata per iudicem recusatum non ualet. Item lata a minor' parte collegii non ualet.*

2 *Appellatio non dicitur fuisse deserta, licet sententia lata super ea fuerit ipso iure nulla.*

CONSILIVM CCXXXI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis actis & scitatis īter ser Guidonē & D Barbarā de uulterris tā coram ptāte vulterrę q̄ corā dñis prioribus d. terræ, q̄ ēt corā col legio aretino cōmissario dictorū dñorū ptiorū, q̄ri- tur de cōmissione facta p dñm ptātē ṗdictū sup executione suæ pri mæ sniæ, an debuerit fieri, & de executione facta p nunciū seu im missione an teneat uel nō. ¶ Circa q̄d notandū primō, q̄ snia la- 1 ta in discordia p d. dños priores super appl̃one secūnda interposi ta a ꝓnunciatione dñi ptātis, per q̄ declarauit se iudicē cōpeten- tē, non ualet, eo q̄a iurisdō super causis appl̃onū non cōpetit dñis ptioribus ut singulis, quo casu q̄libet hr̄et iurisdōnem insolidum & ēt exercitiū; ut l. 1. ff. de off. ꝯsul. & sic cū fuerint pares numero in ꝓnonciando, ṗfertur snia lata ꝓ parte rea. ff. de re iud. l. inter pa res. Sed cōpetit eis ut collegio seu ut pluribus, quo casu iurisdictio uel saltem exercitiū nō est apud quemlibet, sed apud oēs simul. ut no. gl. in c. ut offm̃. post prin. q̄ incipit. rr̃ &c. de hær. li. 6. & no. in c. irrefragabili. §. 1. de of. del. Requiritur ergo ad hoc ut ualeat eo rū snia, q̄ sit lata a maiori parte duarū partiū pñtium, sicut in aliis actibus expediendis per eos, ff. quod cu. uni. no. l. nulli. facit quod de iu. pa. q̄m. ad muni. l. quod maior. cum si. Sed hic nulla illarū sen tentiarū lata est a maiori parte; ergo &c. perinde est ergo ac si latę non fuissent d. sniæ. ¶ Et sic restat uidere solū de uitibus pronun ciationis & ēt mandati facti per d. dñm ptātem super executione d. sniæ primę. ¶ Ad quod br̃ dicendū est ipsā non ualuisse & dr̄e reuocari duplici ratione fundamentali omissis impertinentibus. 1 ¶ † Prima, quia procurator D. Barbaræ recusauit prælatum dñm ptātem ut suspectum, & allegauit cām sufficientem suspicionis. s. quia fuerat ab eo & p p iniquitatem suæ sniæ appellatum, de app. c. ad hæc si in una. & quod ibi no. per Io. And. in nouel. & per eundē in c. ltīma. e. ti. li. 6. similiter in nou: lla. vnde statim proposita re- cusatione prædicta legatæ erant manus d. ptāris, ut non posset ulte rius se intromittere, ut no. Bar. in l. qoia poterat. ff. ad treb. per l. 3. C. si quacunque predi. pote. Quod etiam tenuit Ho. licet Inn. dixe rit, q̄ non meminit se legisse, ut idem Bar. ibi refert. Hoc etiā ex- presse tenet Io. An. in d. c. ltīma. appellatio ligat manus iudicis, ita & legitima recusatio, etiam anteq̄ super ea sit pronunciatum, tunc n. non esset dubium. ut in c. iudex. de off. dele. li. 6. Et si dicatur iu- dex ordinarius non potest recusari de iure ciuili; ut no. in l. aper- tissimi. C. de iud. licet de iure cano. secus. ut in c. cum specialis. de ap. & in Vulterris, quæ est terra Imperij, debet seruari ius ciuile. iuxta no. in c. 3. de reg. iu. li. 6. Respondetur, q̄ saltem recusari po test quantum ad hoc quodam modo q̄ solus nō cognoscat sed ad iuncto sibi episcopo ut in auth. si uerō. C. de iud. Sed hic potestas processit solus, ergo quicquid fecit est nullum tanq̄ factum ab eo qui in hac causa non habebat solus iurisditionem, [a] uel saltem ha bebat eam ligatam ut ś. dixi. ¶ Secundo dico non ualere præce- ptum de exequendo; quia fundatum in causa nulla; ergo &c. ff. ne uis fiat ei. l. 1. §. hæc uerba. de tuto. & cura. da. ab his. l. tutor si peti tus. & l. sciæ. Licet enim sententia diffinitiua ualeat, q̄q̄ nulla sub- sit cā. l. cū putarē. ff. fa. er. secus tñ in decreto uel præcepto fm oēs

a ¶ Iurisdōnē. Vide Bal. ad hoc in 2 fi. 79. in 2. par. in cōs. 247. nu. 3. & 4. in 1. par. & do. Ale. delm. in cons 89. in 1. par. p totū. & in consi. 180. in 1. par.

per dicta supra. facit l. Fulcinius. §. cū āt. & quod ibi not. in gl. ff. qui. ex cau. in pos. ea. Q̄d aūt d. ṗceptū seu decretū sit fundatū in cā nul la, patet; q̄a ꝯstat nullā sniam, ꝓ cuius executione d. ṗceptum ema nauit, fuisse rescissam per appl̃onē. ff. ad turp. l. 1. in fin. cū ꝯstet de interpositione appl̃onis. Nec ꝯstat ipsam reassumpsisse uigorē per desertionē appl̃onis, quod patet, quia d. dña appellans fuit diligēs in ṗsequendo appl̃onē usq; ad sniam inclusiuē. vñ posito q̄ snia la ta p collegiū aretinū esset nulla ex aliqua cā, q̄a tñ nō est clarū nec patens, non pōt dici D. Barbara fuisse negligens, quousq; fuerit d. 2 snia rite & solenniter declarata nulla; † nec pōt dici sibi cucurrisse tp̄a fatalia quousq; litigauit corā d. collegio, nec post quousq; ut dixi declarata sit d. snia nulla. C. de inof. testa. l. 3 maiores. & q̄d ibi no. per Cy. in l. eum qui. Postq̄ uerò foret declarata nulla, ex tunc inciperet currere. Sed ista declaratio hic facta nō fuit, q̄m nec fuit petita, sed præposterè fuit petita executio sententiæ q̄ ꝯstabat per appl̃onem legitimam rescissam, de cuius appl̃onis uiribus non re uocatur in dubiū, sed solū de uiribus sniæ. Debuit. n. peti declara- ri nulla, & ꝓcedi super hoc ordinariè; q̄a snia lata super ualidita- te eius uel inualiditate est diffinitiua fm Inn. in c. auditis. p' prin. de ꝓc. & per ꝯñs debuit ordinariè ꝓcedi. l. iudices. C. de iud. & co ram superiore. i. delegantibus; ut l. si ut ꝓponis. & ibi no. per Bar. C. qūo & q̄n iu. & per eundem in l. si expressis. de ap. quod hic non fuit. Quinimo ut dixi ēt si d. snia declaretur hodie nulla, non rñ ad huc pōt peti executio primæ; q̄a exnunc incipient currere fatalia, q̄ currere non cessanti non potuerunt. ut d. l. 3 maiores. & sic non ꝯstaret d. primā sniam reassumpsisse uigorē, licet hodie d. sentētia in cā appl̃onis declaretur nulla. Et hæc est ratio uerissima & demō stratiua per quam patet ser Guidonem præposterè petiisse, dictū- que ptātem perperam processisse, & sic omnia debere reuocari.

S V M M A R I A.

1 *Sententia lata per secundum iudicem an ualeat non declarata nullitate prioris sententiæ. & 2.*

2 *Ordo præposterus an habeat uitiare sententiam.*

3 *Statuto stante quod sententia feratur secundum consilium sapientis, an possit re tractari consilium, eo quod contineat expressum errorem iuris.*

CONSILIVM CCXXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ In cā quæ uer- tit Pisis inter D. Bicē ex parte una, & Stephanum & Ioachinum ex al 1 tera, super eo q̄d quæritur an ualeat snia ultimo loco ducta p dñm capita. fm consiliū D. Mascini, cū pri- mo non ꝓnunciauerit super nullitate sententiæ ꝓximè ṗcedentis capitanei fm q̄d ꝓ parte d. D. Bicis fuit in sua petitione principal͞r deductum. Rñ. puto non obstante eā ualere, si d. sententia ꝓximè ṗcedētis capitanei sit nulla. Primò p tx̃m, q̄a non ṗstat impedimē tū q̄d de iure non sortit effectū. de re. iu. non ṗstat. li. 6. Scd̃ò p id, q̄d hr̄ in fi. in c. auditis. de ele. ubi no. per gl. & do. q̄ q̄n prima ele- ctio est ipso iure nulla, si non est aliquod probabile dubiū quare dēat ualere, ualet secunda prima non cassata, sed hic per cōsilium D. Mascini fuit declaratū ṗcedentē sniam nullā p p denegatū con siliū sapientis fm formā statuti, & sic satis liquidè constat de d. nul litate. Tertiò per l. fi. & quod no. Bar. C. de sen. quæ sine cer. quan. ubi est expressum. Quartò, q̄a duo fuerunt petita per d. D. Bicem, quæ erant inter se & diuersa & separata. s. q̄ ꝓnunciaret super nul litate ṗcedentis sniæ. Itē q̄ nō ꝓnūciaret bñ appellatū super prin cipali negotio, quæ q̄dē sunt diuersa; ꝓbat, q̄a unū pōt stare sine altero, ut d. l. fi. C. de sen. q̄ sine cer. quā. ergo &c. ar. notatorū. ff. de dolo. l. hæredibus. in fi. gl. igit potuit ꝓnunciari super una omissa ꝓnūciatione super altera, nec ex hoc reddit ꝓnunciatio nulla, ut no. gl. ff. de arb. l. quid tñ. in prin. in gl. 2. ad quod. ff. de ne. ge. si nāq. §. fi. de iud. l. nō ideirco. facit q̄d no. Inn. de insti. cū uenissent. post prin. per mediā col. & Bar. ff. de dno. re. l. 3. §. fi. nō sic super uno & eodē negotio dēt ꝓ parte ꝓnūciare, ꝓ parte nō. ff. fa. er. l. in hoc iu dicio. & no. C. si aduer. rē iu. l. 1. & per Inn. de ele. cū inter. ubi tex. facit ꝓ eo quod ā. primo loco dixi. Potissimè aūt ꝓcedunt prædi cta; q̄a ꝓnunciando bñ appellatū, si ꝯsiliū D. Benedicti non est iu- stū nec sequendū ēt super nullitate ṗcedentis sniæ, censetur taci- tè ꝓnunciasse sine quo non poterat illud ꝓnunciare, q̄a qui uult unum, uult aliud sine quo illud nolle non pōt. ff. de acq. hære. l. il- lud. de iur. om. iu. l. 2. de procur. ad rem. Nec ob. prædictis id quod no. Bar. in l. cum quærebatur. in fin. ff. de re iud. & C. quomodo & q̄n iud. l. si ut proponis. in fi. quia fateor, q̄ postquam fuit expres- sè petitum pronunciari super nullitate præcedentis sententiæ, iu-

dex

de a potuit & debuit super eo pronunciare, p lide quã re. ff. de iudiciis, cu. l. ut fundus. ff. cõi diui. de itinere c. 1. & hely. de accu. c. qualiter, nõ sic qñ non petit principalr sed incidenter deducit, q non debet iudex pnunciare sup incidenti, cũ sufficiat pnunciare sup principali. h. C. de ord. iudi. l. 1. & no. Inn. in d. c. cũ inter. R. de elec. & hoc est consiliũ legis, qd iudex debet sequi, si nõ vult facere litẽ suã, alis facit, si partẽ damnificat ex eo, q iudex non sequit legis consilium, & punitur a. C. de iud. l. properandũ. §. sin autẽ vtraq;. & hoc est qd voluit Bar. cõsiderẽ diffa inter dictos duos casus. s. cũ petitur expressè pnunciari vel non petitur qtũ ad necessitatẽ incumbentẽ iudi. qa primo casu incũbit, postq est ab eo petitũ, secdo non. C. de fideicõ. liber. l. fi. non aũt qtũ ad validitatẽ sniæ latæ sup principali negotio, qa non vult dicere q illa non valeat, si non est pnunciatũ sup nullitate, eo casu quo fuit expressè hoc petitũ, imo valeat, licèt iudex non bñ fecerit. Et q hoc sit verũ patet ex casu reconuetio, qñ non fuit petitũ. Nã tunc Bar. dicit non esse pnunciandũ sup nullitate incidenter deducta. ut d. l. 1. & tñ constat, q si Jtur liect fieri nõ debuerit, tñ valet. ff. solu. mat. l. viro atq; vxore. & ibi not. p eundẽ de mino. l. intra vtile. Itẽ patet p leges quas Bar. ibidẽ allegat. Nam sup possessorio primo distinguendũ & pnunciandũ est, q̃ sup petitorio. ut l. exitus cõtrouersiis. ff. de acqui. pos. & l. incerti. C. de interdic. cũ si. & tñ constat, q si contrafiat, non redderet pcessus nullus vel snia, ut no. C. cõi diui. l. 2. ff. de cuic. l. de cõi di. † qa puersio ordinis unius iuncta ad alterũ non viciat b, ut in dictis legibus no. & l. 1. C. de appel. quinimo ẽt si totaliter fuerit omissa pnunciatio sup qõne possessionis, valet sniã lata sup pprietate, cũ illa trahat ad se cãm possessionis, de cã pos. & ppric. cũ eccla. & non pp aliud disputandũ est de possessione nisi pp cãm proprietatis, ut d. l. exitus de acquir. pos. vñ pnunciatio super pprietate cesset sã posses. Nec obst. q Bar. dicit prius pronunciandũ super nullitate &c. pp hoc intendit denotare ordinẽ, ut si pronunciare vult pnt debet, ex quo petitũ fuit expresse lectiem hunc ordinẽ, qa primo de nullitate pnunciet, postea sup negotio principali, non aũt intendit denotare necessitatẽ qtũ ad validitatẽ sniæ ferendæ sup principali. Nã & si peruerteret ordinẽ pnunciando primo super negotio principali, & postea sup nullitate prima sniæ constet q nõ vitiaret. p no. in d. l. 2. C. cõi. diui. & d. l. si cõi diuidundo. ff. de eus. del sol. nec. n. ordo. & tñ verba sua dũ dicit prius &c. innuunt cõtrarium. igit eodẽ mõ si totaliter omisit pnunciare sup nullitate, non habet hanc vitiare sniam, verba ergo sua debẽt intelligi sanè. s. ut instruat iudicẽ qd facere debeat, nõ vt si non faciat, male faciat, vitiet snia, qa nulla bona rõ, si bñ & subtiliter inspicatur iste passus, videat quare debeat vitiare pp illã omissionẽ pnunciationis, ex quo p̃supponitur nullitas primæ sniæ scdm rei veritatem, & sic potentia dandi scdm sniam sup principali negotio, cũ illa pnunciatio sup nullitate non aperiat viã, nec det ptãtẽ in facto pnunciando super principali negotio, sed datã demonstrat, vñ sufficit q adsit veritas, licèt non sit declarata. arg. ff. de iur. & fac. igno. l. regula. §. q ignorauit. & quandocunq; postea detegatur veritas sufficit, maxime cum ipsi iudici erat nota, & sic sciuit se pcedere posse & dare scdam sniam super principali, licet non pnunciasset sup nullitate, secus si ignorasset. iuxta no. in l. multũ. de cõd. & demon. hic aũt sciuit pp consiliũ dñi Mascini. & sic potuit, & ẽt sciuit se posse vñ sufficit ad validitatẽ sniæ talis, cũ declaratio necessaria est pp illos qbus non est nota veritas, sed ille cui nota est nõ hẽt necessariũ declarare seipsum. Itẽ nõ ob. q super emergẽtibus est pnunciandũ, alias iudex nõ pt ad vlteriora pcedere, ut l. a procedente. C. de dila. & no. gl. in l. j. C. de ord. iud. & Inn. in d. c. cũ inter. R. de elec. & tñ sibi nota est veritas, qa illud debet intelligi sane, ut sufficiat cãæ cognitio super eis, quod si non faceret, & ad vlteriora procederet, non valeret, qa nec expressè nec tacitè censetur pronunciasse super eo, de quo non cognouit. l. si autem. §. fi. ff. de ne. ge. de compen. l. q in diẽ. §. rõnem. sed si cognouit & ad vlteriora processit eis non obstantibus valet, quia censetur tacitè pnunciasse, quod sufficit, ut c. ex parte. M. de appel. & sic debet iudex pnunciare expressè, ut d. l. a pcedente. si tñ non facit, non vitiat, & sic facit pro ista parte dicta allegatio, non econtra. ¶ Itẽ non ob. quod not. Inno. in d. c. cum inter R. de elo. vbi vr velle, qñ incidens mouetur per viam agendi & petendi sit necesse pronunciare expressè, nam loquitur quando quæstio principaliter mouetur ab vna parte & incidẽs uel emergẽs ab altera pte, & sic habet naturam cõuentionis & reconuentionis, ergo &c. de mutu. peti. c. 1. Sed in casu nostro motæ fuerunt ab una & eadẽ parte, pro hoc quod expressè no. Bart. in l. sed si ante. ff. de excep.

¶ Præterea licèt Inno. dicat pronunciandum esse, non tñ dicit nõ ualere si non fiat imo cõtrariũ est, ut patet in cã cõuẽtionis & recõuentionis, quæ debent una & eadẽ snia expresse terminari, & tñ si non fiat & terminetur una altera omissa ualet sententia, licet possit appellari. ff. quæ seu. sine ap. resciu. l. 1. §. & not. in auth. consequenter. C. de senten. Et eodem modo respondetur ad aliud quod idem Inn. notat in d. c. cũ inter. s. qd super incidenti in qbus nõ sũt a fiendæ pbationes possit uel debeat pnunciari per c. cũ inter uos. de consuetu. nam non uult dicere, q si non fiat non ualeat, sed intendit limitare quod hr in l. 1. C. de ord. iud. ut tunc sit uerũ, q super incidenti non pnuncietur, qñ requirunt pbationes super eis, alias sic qd est notandũ, si tñ nõ fiat, nihilominus ualeat. sicut dixi du emergentibus, de qbus est pnunciandũ, & tñ ualeat, si non fiat dũmõ fuerit de ipsis cognitũ. Ex quibus credo satis tñsum esse ad eaq dñs consultor subtiliter allegauit cõtra dñam Bicẽ super nullitate vltimæ sniæ dñi capitanei q̃ ẽm ueritatẽ puto ualere prædictis non obstantibus. Sup scdo uero dubio facilius pertransiens dico nõ obstare, q iudex non pnunciauerit cõsiliũ dñi Bñdicti nullũ, qa b uirtus illius cõsilij non se extẽdebat ultra sniam latã p illũ capitaneũ, q ipsm cõsuluit. vñ cũ lata snia per consilium dñi Mascini sit declarata nulla consilium dñi Bñdicti exinanitum est, quia ẽt si ualidum fuisset, ultimus capitaneus non habuit ferre sniam ẽm illud, sed ẽm cõsiliũ dñi Mascini. Et si dicatur saltem remansit validum consiliũ primi cõsultoris, ẽm qd ptãs primo loco sententiauit. Respõdetur eodem mõ, quia illa snia fuit rescissa per appellationem, & sic ẽt virtus illius consilij, & ẽt vr reuocata per vltimam sniam, in qua non pnunciatur precisè male appellatum, sed ẽt bñ si consilium dñi Bñdicti nõ est iustum, vñ recessum est ab illa snia, & standũ est huic ultimæ, si ab ea non fuit appellatum. C. si sæpius in integrũ resti. postu. l. 1. ex qui. non est nulla, ut. s. dixi. ¶ Sup tertio dubio me non intromitto, quia super nullitate dictorũ arbitramentorũ alis consului, sed mihi asseritur q cã in qua me fundaui, non erat vera in facto, & q in processu & in cã appellationis fuit liquidatũ contrariũ, pp quod dr & consilium dñi Bñdicti continuit expressum errorem facta relatione ad acta, quod si ita, est cessaret consilium meum, sed hoc relinquo cõsultori inuestigandum. ¶ Sup contentis in quarto dubio respondetur p ordinẽ. & primo, q non nocet dñæ Bici petenti executionẽ laudorum, q prius non fecit declarari sniam latã p ultimũ dñm capitaneũ. s. cõsiliũ dñi Bñdicti non fuisse nec esse sequendũ, sicq; bñ fuerit appellatũ, qa põt hoc fieri in hoc p̃senti iudicio executorio, postq petitũ fuit q declaretur dicta snia seu dictũ cõsiliũ nõ esse sequẽdũ. per ea q̃ no. Bar. in l. 2. in fi. ff. de lega. 2. & l. j. iudi. solu. & l. 3. C. de sentẽ. q̃ sine cer. q̃t. Et põt hoc declarare ptãs postq̃ corã eo petit executio, & ẽt dicta declaratio q est de p̃paratorijs. argu. l. 2. ff. de iurisd. om. iudi. & l. qd rẽ. de pcura. Itẽ non ob. q p parte dñæ Bicis nõ fuit replicatũ contra obiectionẽ de sententijs dñi ptãtis & excedentis capitanei, qa satis censet de dicta vltima snia replicatũ p̃ prius ex quo fuit petita declaratio ipsius ultimæ inq̃tũ expediat, ex quo fuit re ipsa pducta. arg. C. de cõd. insti. l. reprehendenda. qa facto datur uoluntas intelligi &c. ¶ †Item non ob. q conditio apposita in dicta ultima snia non põt uerificari, s. q possit declarari dictum consilium non esse sequendum attenta dispositione statuti pisani, quæ vult ferri sniam ẽm formam consilij, & sic vr q iniustitia consilij non possit allegari. iuxta not. per Bart. in l. si conuenerit. quia faceret hoc nisi qñ contineret expressum errorem iuris uel facti, qui posset ex actis colligi, talis n. error sicut manifesta iniquitas semper intelligitur excepta dicta generali dispositione statuti uel partiũ. arg. ff. pro socio. l. unde si nerua. & quod ibi no. sicut & dolus. l. creditor. §. lucius. ff. manda. Quia igitur possibile est, q dictum consilium dñi Benedicti contineat dictum expressum errorem, seu apertam iniquitatem inspectis actis & actitatis sibi transmissis, ut quia fundat se quantum ad nullitatem laudamentorum super aliquo põtento in consilijs redditis super ea cuius contrarium expresse apparet ex actis, puta ut mihi asseritur, quia prorogatio compromissi non fuit parti domini Benedicti notificata, & sic non habuit copiã se defendendi, super quo me fundaui consulendo pro illa parte. s. in actis factis corã iudice appellationis fuit deductũ & pbatũ contrarium. s. q sciuit prorogationem & ratam habuit de quo forte ẽ fatus dñs Benedictus non perpendit, idcirco dico hoc discutiendũ per dñm consultorẽ p̃sentem, uidelicet ut uideat an dictum consilium dñi Benedicti contineat expressum errorem habito respectu ad acta, uel nõ, & si reperiat ipsum continere, põt declarare ipsum

a ¶ Ponitur Vt ic Bald. in cons. 6. in 2. parte ubi ponit an & quando faciat item suam, & ad que reuocatur.

b ¶ Non ui ti. t. Vide tam ẽ Bal. in c6. 152. in. parte

non fuisse sequendũ & dñam Bicẽ bñ appellasse. Vnũ aduertendũ quod multũ vr̃ cõcludere ad intentionẽ debentis cõsulere, s. quod nullitas assimulatur iudicio reali ut si simplr̃ dicta sit aliqua snia nulla, non restringendo se ad certã cam, si postea fuit psecuta vnã & succubuit, nõ põt aliã psequi, ut tenet Bar. C. qñ puo. non est neces. l. i. circa fi. ex quo vr̃ defendendum, quod cũ primi consultores se fundauerint in duabus causis nullitatis, s. rõne nullitatis & notificationis non factæ, si ultima snia velit quod dicta consilia non sint sequenda, vt qa dictæ cãæ ex actis apparent falsæ, fuerit bñ appellatũ, censetur voluisse excludere aliam casum nullitatum, qa si excludere noluisset, non debebat declarare bñ fuisse appellatum, et posito quod illa consilia non essent sequenda, nisi suberant aliæ cãæ nullitatum potuit ultimus capitaneus illã sniam primã ptãtis reformare, et posito quod cãæ deductæ in primis consilijs & prima snia non essent iustæ. l. si. ff. quod cũ eo, cum ibi no. qd̃ cũ non fecit, sed potius pnunciauit bñ appellatũ, si illæ cãæ fuit iniustæ, vr̃ alias cãs repulisse. hoc tñ non pro certo assero, qa tempus non habui, sed mutuendo dico.

¶ Casus talis est.

¶ Cõitas ciuitatis Florẽtiæ puidit, & deliberauit quod cõitas ciuitatis Pisarum in termino trium annorũ incipiendorũ in calẽdis Martij anno. 1411. deberet dare & soluere cõitati Florentiæ & eius camerarijs omni mense floren. duo millia qnugentos. ¶ Post pdicta cõitas Florentiæ prouidit & deliberauit dominicæ incarnationis. 1413. indictione septima. die. 21. mensis Octobris, quod pro tempore trium annorum qui initium haberent die primo mensis Iauuarij tunc proxime venturi, summa florenorũ triginta millia auri pro anno ordinata ut supra vigore suprascriptæ primæ reformationis redutatur & reducta esse intelligatur & esset ad qtitatẽ florenorũ decemocto milliũ auri p quolibet anno dictorũ triũ annorũ soluendorũ p quolibet anno p rata de duobus mensibus in duos mẽses &c. ¶ Modò operarij operæ suprascriptæ reparatæ petunt denarios sex p libra. p flor. p quibus dicunt & asserunt cõitatẽ pisanã habuisse bñficiũ, priuilegiũ, seu taxã, uel immunitatẽ pro tpe. 14. mẽsiũ restãtiũ de tpe triũ annorũ in suprascripta prima reformatione cõtentorũ vigore suprascriptæ scđæ reformationis, & p qbus cõitas Pisarũ tenebat & obligata erat cõitati Florẽtiæ vigore suprascriptæ primæ reformationis, & pdictos denarios sex petunt vigore reformationis cõitatis Florẽtiæ de mã loquentis. ¶ Econtra communitas pisana dicit & asserit se non debere soluere, cum nullum habuerit beneficium, priuilegium, taxam, uel immunitatem, nec aliqmd aliud vigore suprascriptæ reformationis propter quod communitas Pisana aliquid soluere teneatur operæ prædictæ. ¶ Quæritur quid iuris super prædictis uisis reformationibus suprascriptis hincinde.

S V M M A R I A.

1 *Statutum quod obtinentes gratiam uel taxa iouem siue remissionem debiti debeant soluere certum quid fabricæ alicuius ecclesiæ, quomodo intelligatur.*

Termini prorogatio an sit remissio. & uide in consi. seq. nu. 1.

2 *Lex una licet plures summas & diuersa capitula contineat, lex est tamen una, & non plures.*

CONSILIVM CCXXXIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Reformatio disponẽs in fauorem operę obligat ad soluẽdũ habẽtes ex priuilegio seu bñficio aliquã immunitatẽ taxationẽ seu cõpositionẽ &c. sub pœna perditionis beneficij & gratiæ sibi factæ. ex una igit̃ particula dictæ legis declarat̃ alia. ut l. 3. §. filius. cũ ibi no. ff. de libe. & posthu. cũ simi. & sic strictè dẽt intelligi de habẽtibus beneficiũ siue gratiã, hoc est immunitatẽ, taxationẽ, seu cõpositionẽ diminuentẽ quantitatẽ debitã uel debẽdam. ff. ad munici. l. constitutionibus. & patet ibi in reformatione dũ dr̃, quã soluere deberẽt cõi præfato, si hmõdi immunitatẽ exẽptionẽ taxationẽ seu cõpositionẽ non habuissent. Ex quo prima facie vr̃ dicendũ dictũ cõe Pisarum teneri ad solutionẽ dictorũ sex denariorum pro libra; qa pro. 14. mensibus restantibus de tpe priorũ triũ annorũ debebat soluere. 35. millia florenos, & taxatũ fuit in. 18. vnde gratiã habuit de decẽsepte millibus florenis; ergo clarũ vr̃, tũ ex uerbis, tũ ex mẽte i dicta reformatione comprehendi, & maximè qa ad ipsorũ impetrationẽ talis dispositio emanauit, ut patet ibi. & auditis oratoribus &c. Cũ igitur cõe Pisarũ id ex gratia impetrauerit, clarũ uidetur de ipso legem loqui, & sic in ea comprehendi ff. de leg. 3. l. ille, aut ille. §. cum in uerbis. cum si. ¶ Cæterum his non obstantibus ex serie pur cti colligitur sententiam cõtrariã esse uetiorem, erat enim tẽpore dictæ reformationis editæ in anno dñi. 1413. cõe Pisarũ debitor cõis Florentiæ in trigintaqniuq; millibus florenis, & de illis gratiã petebat & beneficium, ut maxime patet ex narratione & pñatione dictæ reformationis, nec patet quod p futuro i maiori summa debitor eẽt, sed ex dicta reformatione fuit effectus recens debitor qnquaginta quatuor milliũ florenorũ; ergo clare patet, quod non grãm, sed grauamen uniuersitas illa cõsecuta est; fuluit. n. interusurium fuit pœnum. l. si cõstante. §. j. cũ ibi no. ff. sol. ma. & ff. de iure fis. l. in fraudem. §. fiscalibus. & ibi gl. taxatiuẽ ergo illã nõ ex priuilegio siue beneficio sortita est, sed exẽptionẽ; dilationem. n. illã emisse dr̃ residuo pñio, qd̃ est ultra. 35. millia florenos, sicq; i reformatione loquẽte de bñficio siue grã ñ pũnc retur, ut l. si uerò. §. de ui ro. so. ma. & d. l. cõstõnibus. Nec obsi dicatur cõe Pisarũ ita impetrauit; ergo gratia dr̃, lʒ onus contineat, ut no. i simili insti. de actio. §. sic itaq;. & ff. de usu & habi. l. si. qa aduertendũ est ad procemiũ dictæ reformationis cui standũ est, ut l. fi. ff. de hære. inst. & plene p Bar. in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. facien. Narrat. n. qualiter pisani dicebant se nõ posse soluere omne antiquũ &c. Non tñ narrat, quod petierint taliter puideri, imo narrat oppositũ; qa dicit, quod motu proprio ita disposuit cui statutum est, ut in c. si motu proprio. de pb. lib. 6. Itẽ narrat, quod pro utilitate cõis Florentiæ ita statutũ fuit. Igitur nõ põt dici cõe Pisarum gratiã siue beneficium principlr̃ contineat, quinimo alio non dato nec secundario continuerit, & si dicatur cõe Pisarũ soluisse maiorẽ quãtitatẽ pro alijs annis elapsis dictis quatuordecim mensibus restantibus. Rñdetur, quod hoc non apparet, nec diuinare debemus, ut l. si putator. ff. ad l. aquil. Reformatio uerò facta in fauorẽ operæ loquitur de illis, qui uerè debitores fuissent, si gratiã non obtinuissent, & de quibus clare constabat, non aũt de illis, q non erant obligati, nisi pro certo tpe, pro quo gratiã non hñt. Rursus non obstat conclusioni prædictæ, si bñ dicta reformatio cõtinet dinumerationẽ summarũ & annorũ; ergo tot dñr reformationes, quot sunt anni. l. pluribus. ff. de uerb. ob. & no. in l. stichũ. §. stipulatio. co. ti. & sic licet duæ ultimæ gratiã siue bñficiũ nõ cõtineant, tñ prima gratiã & beneficiũ continet, ut de se patet. Quia quicquid sit in cõtractibus siue in ultimis uolũtatibus, de quo non disputo, tñ in legibus aliud est; † licet. n. plura capitula cõtineat uel plures summas uel annos, una lex censetur, & una actio orit̃, ut est uidere de primo. s. quod una sit lex in infinitis legibus habẽtibus diuersa capitula uel §§. & hr̃ in l. 3. §. filius. ff. de lib. & posth. & p Bar. in l. talia scriptura. de leg. j. & in l. pictor. §. eritq; dñia. ff. ui bo. rap. De secundo. s. quod una actio oriatur, habetur in genere in l. j. ff. de condi. ex le. cũ materia sua. & in spẽ pbatur in l. j. in prin. iuncto. §. exactio. C. de rei uxo. act. & Insti. de actio. in §. fuerat. debet igitur dicta reformatio una cẽseri, & unum punctũ, ut dicit tex. in simili in l. 3. ff. de mino. quẽ alleg. Inn. in c. si. extra quod me. cau. tanquam ergo una reformatio & unum punctum censeri debet, sicq; non gratiam sed onus continere, ut superius est ostensum, & per consequens commune Pisarũ ad solutionem, de qua quæritur, non tenetur.

¶ Ego Nellus de sancto Geminiano ciuis florentinus & legum doctor ita consulerem, si mihi quæstio consulenda committeretur. In cuius fidem subscripsi, & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Dispositio habens duos intellectus, alter qui se fundat in uno debet illum intellectum probare.*

2 *Interusurium medij temporis non consideratur hodie, quia est usura.*

CONSILIVM CCXXXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Dubiũ statĩ eo quod vltimo loco tactum est in suprascripto cõsilio in vers. rursus nõ obstat &c. † Nam prædicta reformatio facta in fauorem pisanorum vr̃ in effectu duo facere. s. exgrauare pisanos pro quatuordecim mẽsibus, q restabant de triennio primo, & reducere summã duorũ milliũ qngentorum soluendorũ quolibet mense ad summã mille qngentorũ, & sic facere grãm de mille florenis p quolibet mense. & hoc est primũ. Scđm est, quia p duobus annis & decem mensibus currentibus post finitum dictum primum triennium imponitur nouum grauamen minus q̃ fuit primum, scilicet mille quingentorum in mense, cùm primum esset de duobus millibus quingentis. Licet ergo pro hoc secundo. s. pro eo quod est soluendum in duobus annis & decem mensibus incipiẽtibus currere post dictos quatuordecim menses finitos, nihil habeant soluere pisani dictæ opæ, quin in illo nullam grãm remissiuam alicuius debitæ quantitatis receperũt, quia nulla erat quantitas debita, licet minus fuerint

rit grauati q̃ prima uice fuerint, qđ tñ nõ ꝯsiderauit reformõ facta in fauorẽ operæ, sed solũ tñ remittit summa debita. Negari tñ nõ vr̃ posse quin ꝓ summa mille florenorũ, q̃ remittit ꝓ quolibet mẽse illorũ quatuordecĩ, dẽant soluere, cũ ꝑ illa uerba receperit gratiã remissiuã q̃ntitatis debitæ uirtute primæ reformõnis, q̃ in totũ ascendit ad summã quatuordecĩ milliũ, licẽt ꝯsultor dicat de decẽseptẽ millibus, sed fuit error in cõputatione, ut p3 ad sensum. ¶ Bñ si ꝯstaret, ꝙ ista fuisset intentio reformationis p̃dictæ, ut q̃a sic expresse diceret, clarum esset qđ dixi. Sed q̃a hoc non dicit, põt dari alius intellꝰ eidẽ reformationi. s. ꝙ de q̃ntitate debita illis quatuordecim mensibus nullã uoluerit remissionẽ facere, sed solũ tp̃s ꝓrogare, ut cũ in totũ ascenderet ad trigintaquinq; millia soluenda quolibet mense ꝓ duobus millibus quingentis, uoluit ꝙ non cogerent eam tantã soluere ĩ. dictos quatuordecim menses, nec duo millia quingenta in mense, sed mille quingenta. Alia uero mille, q̃ restabant ꝓ mense quolibet, q̃ ascendunt ad quatuordecim millia in quatuordecim mensibus, uoluit differri ut soluat̃ in duobus annis & decẽ mensibus incipiendis post finitos dictos quatuordecĩ, unã cum augmento quodã; ita ꝙ distributis dictis quatuordecim millibus restantibus ꝓ rata cuiuslibet mensis de duobus annis & decẽ mensibus postea inchoandis, tñ plus soluerent quolibet mẽse dictorũ duorũ annorũ & decẽ mensiũ, qđ ascenderet ad summã mille quingentorũ in mense, & fieret solutio de duobus mensibus in duos menses, & sic breuiter concludam dictæ reformationi cõgrue posse dari aliũ intellꝰm, q̃ illũ de quo ĩ. s. ꝙ nil uoluerit diminuere de q̃ntitate debita dictis quatuordecim mensibus, sed solũ ꝓrogare terminũ ꝓ quatuordecim millibus; q̃ cum dẽrent effectualiter solui ĩ. dictos quatuordecim menses, soluant ĩ. duos annos & decem menses inchoandos post illos quatuordecim menses finitos. Et hoc satis vr̃ colligi in primo cap. dictæ reformationis; q̃a dicit ꝙ non est possibile eos soluere in anno tantam summam triginta millium &c. per quod dat intelligere, ꝙ intendit dilationem dare, non summã remittere. ¶ Nunc ad ꝓpositum, cum duo possint esse intellꝰ dictæ reformationis. s. primꝰ quem tetigi, s̃m quẽ dẽrent pisani soluere dictæ operæ; quia fuisset eis remissa summa debita; itẽ secundus, s̃m quem non dẽr soluere, quia summa non fuisset remissa, sed tp̃s prorogatum, ẽt reformatio facta in fauorẽ operæ hoc non ponderat, dico ꝙ opera quæ agit, dẽret probare ꝙ primus fuerit intellectus, non secundus. ff. de prob. l. ei qui dicit. alias succumbere debet. ar. l. non solum. §. sed ut probari. ff. de op. nu. nun. C. de prob. l. matrem tuam. extra de prob. c. in p̃ntia. Nec ob. si dicatur, ꝙ si tp̃s prorogatur; ergo & summa censetur remissa; quia ꝑꝑ tempus censetur summa minor ꝑꝑ interusurium medij temporis. ff. solu. mat. l. si constante. §. quotiens. ff. mand. l. si tibi. §. 1. quia dies, sicut summa, pars est obligationis. l. 1. §. diem. de

2 eden. † Nam dico, ꝙ hodie tale interusurium nõ ꝯsiderat, nec æstimator, cum sit usura. iuxta no. per Bar. in l. tutor. §. penul. & fi. ff. de administratio. tuto. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Castr. utriusque iuris doct. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Remissionem debiti an commune Pisarum, de quo in superioribus duobus cõsilijs, fuerit consecutum ex gratia sine priuilegio sibi a Florentinis facto. & concludit ꝙ sic, contra duo priora consilia.*

2 *Superior, qui nimis grauat subditos si aliquid remittat, an uideatur gratiam facere.*

CONSILIVM CCXXXV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶ † Cum super ista materia Pisani me alias ꝯsulerent, ꝓponebant casum, ꝙ prima grauedo de florenis 30. millibus in anno fuerat imposita solũ ꝓ tribus annis, & ꝙ postea cum restarent menses 14. de primo triennio fuit reducta ad flor. 18. mil. pro quolibet anno, & ꝓ alio triennio; ꝑꝑ quod ego cũ q̃busdã alijs consului, ꝙ nil soluere tenebant̃ d. operæ; quia nullã grãm videbant̃ recepisse, cum pro 35. millibus florenis, quos restabant soluere pro dictis quatuordecim mensibus, impositum fuerat eis onus quinquaginta quatuor millium soluendorum in alio triennio, quod intelligi poterat computatis dictis trigintaquinque millibus, quæ soluere restabant pro dictis quatuordecim mensibus, & sic de ipsis nulla intelligeretur facta remissio; sed potius tempus prorogatum cum adiunctione aliorum decem & nouem millium de nouo. vnde cum pro dicta termini prorogatione, quia soluere habebant dicta trigintaquinque millia in quatuordecim mensibus & prorogatum fuerat ad tres annos, grauati fuerint de nouo in decem & nouem millibus alijs, q̃ cũ illis computatis faciunt quinquaginta quatuor millia in tribus annis, vt primo dicit nullã grãm uel bñficiũ censebant̃ recepisse. ar. ff. de leg. 1. l. ciuitatibus. in fin. Nũc aũt in hi ꝓponitur & asserit primum fundamentum non eẽ verũ, quia prima grauedo fuit ꝑpetua, & sine tp̃is præfinitione; & ꝙ postea ꝓ triennio fuit reducta ad decem & octo millia ꝓ quolibet anno, deinde ad quindecim millia ꝓ uno anno, postea ad duodecim millia in perpetuum & sine tp̃e, demum & postremò in totũ annihilata ꝓ decennio. Propter quod cessant allegata & deducta in alio ꝯsilio, q̃a nõ põt dici facta dũtaxat termini ꝓrogatio de eo qđ restabat de triẽnio, sed potius remissio de mille flor. quolibet mense ꝑ primã exgrauatoriã, q̃ reduxit triginta millia ad decẽ & octo millia, si. n. de dicta exgrauatoria nil voluissent remittere, sed solum ꝓrogare terminũ soluendi ad triennũ de eo quod erat soluẽdũ in quatuordecim menses, tũc nõ statuisset ꝙ soluerẽt dcã decem & octo millia tñ quolibet anno dicti triennij, sed triginta millia quolibet anno virtute primæ aggrauatoriæ & ẽt ultra, quatenus tangeret ꝓ rata de trigintaquinq; millibus, q̃ dẽbant solui ĩ. dictos quatuordecim menses, vnde negare nõ põt Pisani, quin obtinuerint remissionẽ ꝓ dicto triennio, q̃a cùm deberent soluere quolibet mense duo millia quingenta, reducti sunt ad mille quingenta. Nec dicere põt, ꝙ ꝑ secundariam reformationem factam in 1413. fuerint in aliquo grauati, sed solum exonerati, grauati enim fuissent, si prima reformatio de triginta millibus fuisset facta pro triennio tñ, vt ꝓponebat. Nã tunc secunda continens aliud triennium, nouum onus ꝯtinuisset, & ẽt ꝓrogationem de parte primi triennij, vt in dicto ꝯsilio deduxi, sed quia fuit sine tp̃is præfinitione, nõ põt dici, ꝙ s̃cda reformatio ꝯtinens minorẽ quantitatem cõtineret nouũ onus, sed solũ diminutionẽ primi, ut patet recte intuenti. ¶ Ex quibus dico ꝯclusiuè dictos pisanos teneri dictæ operæ hoc mõ, vꝫ q̃a quousq; durauit prima reformatio de triginta millibus, quia non fuit ex toto sublata, sed ad tp̃s suspensa, tñr soluere ꝓ ea summa, quam minus soluerent rõne suspensionum, vñ quousq; soluerunt. 18. millia tñr soluere ꝓ 12. millibus remissis, & postea cũ ꝑ aliam reformationem reducti fuerũt ad 15. millia, quousq; dicta. 15. millia soluerunt cõi, tñr soluere operæ ꝓ alijs 15. remissis. Nam dictis casibus verificata fuerunt in eis uerba reformationis factæ in fauorẽ operæ, q̃ loqũt q̃n onus erat ꝑpetuum immunitatis ad tp̃s, ut ex tenore eius apparet. Postq̃ verò ꝑ reformationẽ factã in 1416. recessum fuit ab illa prima in perpetuum, q̃n actum est, vt ꝑpetuò soluerent. 12. q̃a reformatio facta in fauorẽ loquitur de exceptione tp̃ali ab onere ꝑpetuò, ut patet circa fi. dum dicit ꝙ soluant quolibet anno quo durabit dicta immunitas &c. Sed reformatio facta in anno. 1416. nõ ꝯtinet exceptionẽ tp̃alem, sed potius onus nouum ꝑpetuum. 12. millium, & per ea recessum fuit a prima de. 30. millibus, q̃a non debẽt eodem tp̃e cõcurrere duo onera ꝑpetua, & sic in iure cuiusdã nouationis trãsitũ est de. 30. millibus ad 12. millia. arg. ff. de ꝓ. stip. l. valerianus. ff. loc. l. cum in plures. §. 1. dicta. Nõ ergo vẽdicant sibi locũ verba reformationis factæ in fauorem operæ loquẽtis de tp̃ali exceptione, igit̃ nec eius dispositio. ff. de accu. l. hos accusare. §. oĩbus. de dam. infec. l. 4. §. totiens. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. loqꝰ. ¶ Sed secuta vltima reformatione facta in 1417. q̃ facit ipsos in totũ exẽptos ꝓ decẽnio, dico eos soluere dẽre durãte dicto decẽnio ꝓ duodecim millibus remissis, q̃a in hoc casu locũ sibi vendicant verba dictæ reformationis, nõ aũt hñt soluere ꝓ 30. milli. q̃a per vltimã reformationẽ nõ fuit ꝯcessa immunitas a 30. millibus, a quorũ grauamine iã fuerat recessum ꝑ penultimam reformationem in totũ; in tñ ꝙ illa prima reformatio erat in totũ sublata, sed ꝯcessa fuit immunitas a 12. milli. in dictis ꝑ penultimã reformationẽ, ꝓ illis ergo tñ soluere debẽt, ut ꝯcludamus ꝙ ab anno. 1411. quo facta fuit prima reformatio de 30. mil. vsq; ad annũ. 1416. soluere hñt ꝓ eo qđ minus soluerunt de summa. 30. mil. virtute reformationũ interim factarũ de minori summa, & hæc est prima ꝯclo, secuta verò penultima reformatione in 1416. reducente eas ad. 12. mil. nil habet soluere operæ quousq; soluerũt dicta. 12. mil. cõi, & sic ꝓ uno anno quo durauit. & hæc est secunda ꝯclo. ¶ Sed secuta vltima reformatione remittente dicta 12. millia pro 10. annis extũc soluere habent operæ pro dictis. 12. mil. & non ultra, quousq; durabit eis dicta exẽptio decennalis, quæ dr̃ exemptio a 12. non a triginta millibus, & hæc est tertia conclusio. Eo q̃a tp̃e quo facta extitit nõ durabat grauamẽ de triginta millibus, sed de. 12. millibus per qđ recessum fuerat a primo ut ĩ. dixi, & ita ẽt colligit̃ ex dicto

consilio

consilio als p me reddito, ubi dixi eos teneri p summe, q̃ cõtra posset eis iustie remissam, & hic constat aperte q d & q̃tũ. ¶ Restat rñdere ad alle. in 9rũ, & primo nõ ob. q ciuitas Pisaru nõ erat de comitatu Florentiæ ꝑ pe dictæ reformationis editæ in fauorẽ operæ; q nihilominus dico dictã reformationẽ ad eos extẽdi; q non loqtur p uerba pñtis t pis. s. q ciuitates & terræ q̃ sunt de comitatu &c. tunc. n. posset ꝑcedere 9rũ. arg. l. si ita. ff. de au. & ar. leg. sed loquitur p uerba indefinita sine uerbo pñtis t pis. s. q oẽs cõitates de comitatu &c. Et sic cõprehendit ẽt futuras. l. si seruitus. in prin. & rñ. j. ff. de ser. ur. pd. de dam. infec. l. dãni. si is q uicinas. in fi. cum. concor. pterea ẽt si 9uneret uerbũ pñtis t pis adhuc idẽ est, ex quo ꝑfertur a lege; q lex sp loqtur. l. arrians. C. de hæreti. ff. de cõd. ex lege. l. unica. & no. Bar. in d. l. si ita. de au. & ar. leg. in primo mẽbro distinctionis. ¶ Itẽ nõ ob. clem. lras. de rescrip. quia ibi est q̃dã rõ spãlis, de qua ibi no. in gl. fi. q̃ non hẽt locum in aliis. Vñ decisio illius cle. est 9tra iuris rigorẽ, ut patet ex multis exẽplis ibi positis per gl. in contrariũ, & sic ad alios casus nõ est trahenda. itẽ nõ ob. q ciuitas Pisarum ex permissione cõis Florentiæ hẽt ꝑpria statuta, & sic non subiicitur statutis cõis Floren. iux. no. in l. cõuenerit. l. si cauda. de pig. act. per doc. & in c. j. ne sede uacã. quia illud ꝑcedit q̃tum ad statuta disponentia inter seipsos pisanos, istud aũt statutũ seu reformatio facta in fauorẽ operæ non disponit inter eos, sed cõtra eos, vñ sine dubio sibi subiiciuntur, nec aliquid in cõtrariũ faciũt notata in dictis locis, si bene inspiciantur. ¶ † Itẽ nõ ob. q pisani erant nimis excessiuè grauati, & sic non uidentur cõsecuti bñficiũ, quia debebant exgrauari ex debito, ff. de aqua quoti. & æsti. l. j. §. pe. ibi. nec est hoc bñficiũ &c. ubi vr tex. & sic cessant uerba reformationis editæ in fauorẽ operis. Nã obiici non pt, si petat q soluant pro ultima exemptione, q eximit eos in totũ, cũ saltẽ aliquid soluere deberent. ¶ Præterea cũ dictæ exceptiones sp fiant, uel ut plurimũ pp dictam cãm oneris excessiui, nunquã sibi locũ uẽdicaret reformatio ꝑdicta, si non hẽt locũ in casibus prædictis. Credẽdum est ergo, q de talibus exemptionibus senserit. ar. ff. de leg. l. nam ad ea. ¶ Præterea cum cõe Florentiæ potuerit imponere dictum onus, licet graue tolerandũ erat. centesima dist. c. cõtra, morẽ. in prin. igitur hoc respectu remittendo censetur beneficiũ contulisse, quia beneficiũ est beniuola actio, * gaudium tribuẽs, & ista descriptio hic uerificatur. ¶ Præterea prælatus tenetur bñficiũ uacans conferre tñ conferendo dr̃ beneficium & gratiã concedere. de ꝑben. c. relatum. ibi no. Præterea licet teneretur cõe Florẽtiæ ex urbanitate. Non sic tñ, ut posset cogi, cum non recognoscat superiorẽ seu iduci poterat. ar. l. pe. §. ullo. C. de necess. ser. igitur &c. & sic non ob. l. j. §. penul. de aqua quoti. & æsti. q qui respectu non dr̃ consequi beneficium, qui consequitur debitum, ut ibi. dr̃. sed si non est oino debitũ taliter, q ad ipsum possit inuitũ compellere, illum a quo consequitur bene dr̃ beneficium illo respectu, ut in simi. hr̃ in l. in bello. §. si quis seruum, ff. de cap. ubi põt q s hẽre obligatam rem suã, q̃ non est simplr̃ & irreuocabiliter sua. Itẽ põt q s ꝑscribere rem suã, qñ non est simplr̃ & irreuocabiliter sua. C. quod met. cã. l. 3. & ibi no. in magna gl. fi. Concluditur ergo ut. s. ¶ Quãtũ uerò ad cãm sex millũ, de qbus ultimo loco q̃ritur, patet rñsio ex suprascriptis; q pro pœna remissa. s. illo quarto pluri debet soluere dicti pisani, sed pro sex milibus de quibus habuerunt solũmõ terminũ soluendi, & non remissionẽ soluere nõ debent, ne duplici onere grauentur. s. q soluant cõi, & ẽt operæ. ff. de leg. 2. l. tutia. §. q in uita. & l. nauis. §. cũ aũt. ad l. rhodi. de iactu. nã q̃titas. ista, q̃ soluẽda est operæ, uenit soluenda pro grã facta cũ recõpẽsatione eius qd̃ eis dimittitur; igitur nõ dẽt solui, nisi quatenus remittit, q limitata cã limitatũ producit effectũ. de his q̃ in testa. delen. l. cancellauerat. ff. de iti. actuq; pri. l. j. §. iul. Nec ob. uerba reformationis q̃ dicunt, q debeant soluere pro toto eo qd̃ soluissent, si grãm & remissionem nõ habuissent, q dẽt intelligi sane cũ hac suppletione, vez quia dum dicit pro qualibet libra q̃ soluere deberẽt &c. subaudi, & nunc post dictã grãm non debent, & ita innuit illud uerbũ, deberent, qd̃ est ꝑteritũ imperfectũ, & sic innuit q de pñti nõ debẽt, & hoc ne sequatur absurditas. Nã si deberent soluere operæ ꝑ eo q eis non remittitur, posset attingere q grã ex hoc redderet inutilis; puta si aliquis deberet soluere cõi uiginti millia librarũ, & fieret sibi grã de centũ libris, certè si solueret den. 6. pro qualibet libra de 20. millibus tñ uel plus ascenderet id qd̃ solueret operæ, q̃tum sibi remitteretur, qd̃ esset absurdũ; & ideo non est credendum pplm florẽtinũ, cum fecit dictã reformationẽ, hoc uoluisse. arg. ff. de leg. 3. l. q. cõcubinã. §. qui hortos. & l. patron. §. codicill. de leg. j. sitres obligata. & qd̃ ibi no. p doc. eo. ti. l. cũ seruus. & l. apud iul. §. si fundũ. & qd̃ ibi no. Cy. C. de cad. tol. §. ne aũt. Quia igit uerba dictæ reformationis pñt sic intelligi, q nõ teneãt absurditatẽ dãdus est eis talis itellectus, tanq̃ benignior. ff. de legi. l. benignius. de bonis liber. nã absurdũ de neg. gest. l. nẽ sennius. Alius aũt intellectus, esset inhumanus. Præterea bñficia largissimè sunt interpretanda 9 concedentẽ. ff. de cõsti. prin. l. beneficiũ. extra de don. cñ dilectus.

> Adio. Vi a de do. Ale. de imo. in cons. 11. in ult. col. in prin. in 2. parte.

S V M M A R I A.

1. *Sententia lata contra unum ex contutoribus non præiudicat aliis & de simil. bus pariter obligatis.*
2. *Condemnatio contra unum an teneat alios contutores quantum ad illam summã in qua fuit is condemnatus.*
3. *Transactione facta cum uno, an salua sit actio prima post transactionem contra alios contutores.*

C O N S I L I V M. CCXXXVI.

IN Christi nomine Amen. ¶ Visis supradictis pũctis & dubiis prosequar illa tria dubia posita in secundo puncto; qm̃ ab illis dependent oĩa alia posita, in primo. † Et circa primum dico indubitanter, dictum Terium non posse uti contra alios cõtutores sñia lata cõtra castellum, nec ipsum habere executionem paratam nisi contra castellũ. Primò p regulã. res inter alios acta. & quibus res iudi. non nocet. per totũ. Secũdò, quia sñia est stricti iuris, nec extenditur ultra cõtenta in ea, C. si plu. una sen. l. j. ibi no. per Bar. Tertiò, quia uideo in duobus reis promittendi participãtibus de eadem obligatione. ff. de duobus reis. l. 3. circa fi. q sñia lata contra unum non mittitur executioni cõtra alterũ. ut no. idẽ Bar. e. ti. l. ex duobus. in 4. q. principali. uer. secundò est uidendum. utrũ sñia condemnatoria. per l. fi. C. de fideius. ubi dicit esse casum. Sed plures tutores nõ facta diuisione per testatorem uel judicem æquiparantur duobus reis debẽdi, ut idem Bar. no. in l. eadem. eo. ti. in 6. q. prin. per l. si pupillus. ff. de admi. tu. & l. j. §. nũc tractemus. de tute. & ra. di. Quartò, quia uideo q sñia lata contra principalem non mittitur executioni contra fideiussorem cõtractus, ut plenè no. per eundem Bar. in l. j. ff. de sol. & per gl. in c. j. de iniur. & dam. da. in 6. & per alios in l. fi. C. de usur. rei iudi. ¶ Posito ergo, q dicti fideiussores cõstituerunt dictum Castellum actorem eorum periculo, sicq; ut eius fideiussores habeãtur, nõ nocet eis sñia lata contra Castellum, nec põt mitti executioni cõtra eos, sed nouo iudicio opus est, ut patet per prædicta. ex quibus patet rñsio ad scdm quæsitum formatũ in primo puncto, quia nõ procedit, nec est necessarium præsupposita determinatione prædicta. Super scdo dubio principali dicendũ est, q si nõ interuenisset cõpromissum & laudum inter dictũ Terium & Castellum, sine dubio nõ obstante dicta sñia iudiciali posset nouũ iudiciũ inchoari de iure cõi sup actione tutelæ cõtra alios cõtutores. Quia p dictã sñiam dicta actio tutelæ nõ fuit sublata, cũ nouatio, quæ fit per sñiam, nõ perimat, sed accumulet actionem, ut plenè no. in l. j. C. de iudi. ff. de noua. l. aliã. Vñ etiã cõtra eundem Castellum posset iterũ agi actione prima, ut no. per gl. ff. de excep. rei indi. l. duobus. Hoc ẽt patet ex no. p Bar. in d. l. ex duobus. de duobus reis. in d. 4. q. princ. vbi dicit, q licet sñia lata 9tra unũ ex duobus reis debẽdi nõ noceat alteri nec mittatur executioni 9tra eu, remanet tñ integra actio 9tra illũ, vt possit agi nouo iudicio. Verũ q interuenit compromissum & sñia arbitralis in tribus millibus qngẽtis, & a residuo fuit dictus Castellus absolutus, prout ex narratis in puncto cõprehẽdo, vidẽdũ est qd iuris. ¶ Circa qd notãdũ, q si dicta tria millia qngẽta fuerũt soluta dicto Terio, tunc in illis nõ est dubiũ q alij 9tutores nõ pñt 9ueniri actione prima, qm̃ usque ad illã quãtitatẽ fuerunt liberati, ff. de tute. & rõ. distra. l. si ex duobus, ver. q si cõuentus. & no. in l. j. C. de transac. circa prin. glo. magnæ. Sed remanet dubiũ in duobus, primo qd in residuo a tribus millibus quingẽtis. s. secũdo qd si illa tria millia nõ fuissent soluta, uel nõ integrè, & de hoc secũdo tãgam. j. in articulo sequẽti super tertio principali q̃sito. ¶ † Circa primum vr̃ q liberatio facta Castello per sñiam arbitralem a tribus millibus quingentis. s. nõ prosit 9tutoribus, quominus in illo possint 9ueniri, cũ ista fuerit q̃dã transactio facta cum vno ex tutoribus, q̃ nõ prodest aliis. s. directo. Sed per indirectum põt prodesse, quatenus alij si soluerẽt, recuperare possent ab illo, cum quo est transactum, uel quatenus haberent beneficium ordinis aut diuisionis contra eum, ut d. l. j. C. de transac. plenè not. per glos. Iacob. Butr. & Barto. Sed in casu nostro si alij cõtutores cõuẽti soluerent, recuperare possent a Castello totũ qd soluerẽt tam per actionem mãdati, quia de mãdato ipsorum

ipsorũ, solus gessit. ff. de nego. gest. l. si quis mandato. & no. eo. tit. l. si pupilli. in prin. q̃ ẽe p actionẽ tutelæ utilem cessam, aut nõ cessã, qa ea dolo & culpa ipsius Castelli cõuenirẽtur. ff. de tute. & rati. dis. l. 1. §. nunc tractemus. licet. n. dicti contutores haberent hoc casu beneficium ordinis ex eo q ille solus gesserit, cũ hoc fecerit de mandato aliorũ, & sic oẽs gessisse vĩr, ut. l. tres tutores. §. non solũ. de admi. tuto. & no. Bar. in d. l. 1. C. de transac. negari tamen non põt, quin habeãt beneficiũ cessionis & utilis actiõnis, qa ea dolo illius solius conuenirent. ut. d. §. nunc tractemus. Ex quo sequit q nõ pñt conueniri duplici rõne. Prima pp exceptionem cedendarum, nam facto ipsius Terij non possit actio cedere ꝯ dictũ Castellũ pp dictam sniam arbitralem per quã sublata est, ergo &c. ff. de solu. l. si. §. pe. de admi. tu. l. pupil. Scdõ, qa si soluerent, & postea recuperarent a Castello uel actione mandati, uel utili tutelæ, non pdesset dicto castello dicta liberatio facta per sniam arbitralẽ a residuo quod esse non debet, vñ sicut ipse Castellus si soluisset summã triũ milliũ quingentorũ, nõ põt in plus molestari pp dictã sniam arbitralẽ, ita nec tutores, ne p indirectum molestetur ẽt Castellus. ff. de pac. l. q dic. & l. si unus. §. 1. in fi. de arb. l. aduersus. ubi casus. ex his patet responsio ad quartũ quæsitũ formatũ in primo puncto, quia isto casu non est necessariũ inuestigare an alij cõtutores præscripserint quinquẽnio, nã ẽt si præscripserint, conueniri nõ pñt, si summa contenta in dicta snia arbitrali fuit integra soluta. patet ẽt responsio ad quintũ quæsitũ, quia per dictã arbitralẽ sniam censetur adeo trãsactũ cũ dicto castello, ut sicut ipse Castellus liberatus est ultra dictã summã in ea cõtẽtam, ita & eius cõtutores per rõnes pdictas, ne liberatio facta dicto Castello nihil prosit. Et si dicat, dicta snia arbitralis seu cõpromissum nõ vĩr ualere, q̃a factũ & lata post sniam iudicialẽ quæ transiuit in rem iudicatã per lapsum tpis ad appellandũ. C. de transac. l. causa cognita. respondet cõtrarium, quia dubitatur an dictũ tps potuerit prorogari de cõsensu partiũ, sicut fuit prorogatũ, & sic an snia transiuit in rem iudicatã, uel nõ, ergo &c. ff. de transa. l. post rem. ubi qñ dubitat an sit iudicatũ põt transigi eodẽ modo, cum dubitatur an trãsiuit in rem iudicatã, cũ sit eadẽ rõ. facit. l. 1. in prin. ff. quæ senten. sine appel. rescin. & ista quantum ad fm dubiũ principale. ¶ †Quantum uero ad tertiũ, in quo quærit an alij cõtutores præscripserint petitioni reddendarũ rõnũ per lapsum quinquẽnij uirtute statuti Lucani, dico q istud dubiũ procederet eo casu quo dictus Castellus non soluisset dicta tria millia quingẽta, uel non integrè soluisset, qd fuit scdm dubiũ tactũ in prin. præcedẽtis ar. si. n. integrè soluisset, non esset hoc necessariũ inuestigare, qa sine hac præscriptione tuti essent contutores partim per solutionẽ, partim per transactionẽ, ut. s. dixi. sed in eo quo nõ soluisset. Castellus, non essent tuti in aliquo de istis capitibus. vñ circa hoc sunt duo uidẽda. Primũ an dictus Terius possit uti dicta snia arbitrali cõtra cõtutores ad summã in ea cõtentã, sicut põt uti cõtra Castellũ, & hic dicendũ est sine dubio, q nõ, qa promissum factũ per Castellũ non afficit personã aliorũ, sicut nec transactio. ff. de transac. l. de re. ma. C. eo. tit. l. transanc. ff. de pac. l. si unus. §. añ oia. de eui. l. si dictum. §. si cõpromiserã. & in hoc etiã dicta inuestigatio de præscriptione nõ est necessaria, ut de se patet & ẽt qa dicta præscriptio est introducta p dictũ statutũ sup actione primaria tutelæ p quã petitur redditio rõnis nõ sup secũdaria q̃ orit post eã redditã & snia condẽnatoria, ut patet ex forma dicti statuti. Scdõ uidendũ est, & in hoc stat dubiũ nostrũ, an dictus Te. possit uti contra contutores actione prima tutelæ pro eo qd non esset solutũ de dicta summa triũ milliũ quingentorũ, certe. n. q ꝯtra Castellũ põt, qa ut. s. dixi illa nõ est sublata p dictã sniam arbitralẽ usque ad dictã summã, sed alia actio ex dicta summa sibi accumulata. Itẽ iudiciũ actitatũ corã arbitris fuit præscriptio quinquẽnalis interrupta. l. cũ an. §. pe. C. de arbi. uel uerius interrupta circa ipsius iudiciũ actitatũ corã iudice. l. cũ no. C. de pari. au. & hoc quãtum ad Castellũ. Sed an idem quãtum ad cõtutores, ut duret actio prima tutelæ, & sit interrupta præscriptio, vĩ q sic, cũ locũ duorũ reorum debendi habeantur, ut no. Bart. in d. l. eaden. de duo. reis. & in illis clarũ est, q interruptio facta cõtra unũ censetur facta cõtra alterũ. C. de duo. reis. l. fi. ¶ Breuiter in cõtrariũ est casus mirabilis, fm quẽ Bar. cã intelligit. ff. de admi. tuto. l. si pupill. ubi tex. dicit, q actio tutelæ põt citius finiri contra unũ ex cuntutoribus, q̃ cõtra alterũ. & gl. ibi multũ dubitat qualiter hoc põt cõtingere, & inter alios modos tãgit unum. s. q fuerit interrupta præscriptio contra unum, & non cõtra alterum, & finaliter nõ tenet per. d. l. fi. C. de duobus reis. Bar. tenet dicens q d. l. fi. loquitur in illis, q sunt proprij duo rei sed nõ plures tutores, licet quo ad qd sint, nõ quo ad oĩa, & iõ nõ pprij sunt, ut habetur in d. l. si pupillus. iõ interruptio facta contra unum non extẽditur cõtra aliũ p illã. l. ubi dicit esse casum, ut ipse no. circa fi. eius. Est. n. ciuilis interruptio, q̃ nõ egreditur personam, nisi quatenus reperiatur contrariũ in iure, ut plenè no. in l. aĩo. §. sed si quis. C. de pre. tri. an. Reperitur aũt contrariũ in his qui sunt proprij duo rei, ergo &c. ex quibus patet responsio ad omnia q̃sita tam in primo puncto, q̃ in scdo. & dico ultimo q nec actio tutelæ põt pponi contra tutores, cum sit ei præscriptum ex forma statuti, & præscriptio non fuit interrupta.

S V M M A R I A.

1. *Emphiteuta ecclesiæ si deficiat linea, an emphiteusis cadat in commissum & consolidetur directo domino.*
2. *Emphiteusis an transeat ad hæredes extraneos. & 3.*
3. *Dictio, hæres, quid importet.*
4. *Emphiteuta quibus casibus recuperet sumptus meliorationum.*

CONSILIVM CCXXXVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ †Primo uidendum est utrũ dominiũ utile sit consolidatũ directo ex his quæ in themate pponuntur, nisi. n. sit consolidatum, qõ de recuperatione sumptuum meliorationũ non procedit. Et primo uidendum est, an sit consolidatum ex eo q pensio ñ fuit soluta. Rñdeo, q non pp clausulã appositã in dicto ꝯctu, q si dictus Terius ñ soluerat, liceat dictæ abbatissæ ingredi propria autoritate, & detinere quousq; sit eis integre satisfactum. nam uirtus illius dictionis, quousq; est, ut postq fuerit eis satisfactum integrè, detinere non lz, sicut istius dictionis, tandiu. ff. de uen. in possess. mit. l. 1. §. fi. & l. siue. §. tandiu. de cond. tur. de cond. inde. l. sufficit. & istius dictionis, donec. C. de usufr. l. ambiguitatẽ. §. sin autẽ talis. & qd no. Bar. in. l. fi. ff. ad tertul. Igit vĩ actum p hoc q non incidat in commissum, qa si incideret, utrunq; liceret. s. semper retinere & pẽsionẽ pteriti tpis petere, & sic post solutionẽ retinere: ut plene no. p Cy. C. de iure emphi. l. 2. in 4. q. & est casus in. l. colonus. ff. lo. & in c. qrelã. de ele. & ibi no. in gl. 2. & no. in Spe. de lo. §. nunc uero aliqua. uer. 22. qd aũt istud pactũ potuerit apponi p monasteriũ q res õ incidat in cõmis. expsse no. Bar. C. de fundum pti. l. fundũ. lib. 11. tenebat autẽ monasterium acceptare contractum in ea forma, qua celebratus fuit p syndicum. ar. ff. de adm. tu. l. cum q̃rit. depos. l. publica. §. si. in fi. Nam & postq̃ incidisset in commissum ppter dictã cãm, poterit gubernator monasterij hoc remittere recipiendo solutionẽ p futuro tpe. ut no. in Spe. d. tit. ver. 26. per l. aduersus. C. de usu. Fortius ergo antequã inciderit, potuit dictum pactũ apponere. ar. ff. de his q sunt sui iur. l. patre furioso. ¶ Illud ãc constat, q si post cessationẽ, & postq̃ res incõmissũ incidisset, monasteriũ recepisset pẽsionẽ p futuro tpe, dicta pœna cõmissi fuisset remissa. ar. l. post diẽ. ff. de lege cõmis. & no. Cy. in d. l. 2. 3 & 4. de iure emph. in Spe. in uer. 26. ¶ †Secundo uidẽdũ est, an incideret in cõmissum ex eo q ultimus descendẽs ex isto, cui primo loco cõcessio facta fuit decessit sine liberis, & si pp defectũ lineæ vĩ q sic p gl. q̃ est in l. ẽt in prin. ff. sol. ma. q̃ dicit, q emphiteusis ecclesiastica non transit ad hæredes extraneos[a], per tex. in auth. de ñ ali. §. emphiteusim. Sed Spe. in d. §. nũc uero aliqua. uer. 7. plene tractãs de hoc articulo vĩ illũ. §. corrigere per aliã auth. posteriorẽ. de ali. emphi. §. licentia. ubi dĩ q ecclia & monasteria ciuitatis cõstãtinopolitanæ ñ põt cõcedere nisi in tertiã gñationẽ, aliæ uerò in perpetuũ, & sic vĩ q ad quoscunq; hæredes trãseat. Alij uerò concedunt, q in perpetuum põt respectu tpis, ñ respectu qualitatis successorum; qa si descendẽtes durarẽt infinitam sẽper duraret cõcessio, sed eis deficiẽtibus, ñ, nisi expediret ecclæ, q ex eo põt colligi, si res fuit meliorata, ut no. Bal. in auth. si quas ruinas. C. de sacros. eccl. Breuiter cum ñ habeamus tex. expssum, q ñ trãseat ad extraneos hæredes nisi emphite. ecclæ cõstantinopol. sed solum autori. dictæ gl. q̃ fundat se in d. §. emphiteusim. q est correctus. per. §. licentia. & alle. §. licẽtia dicat q aliæ ecclæ põt concedere in perpetuũ, ñ uideo quare debeamus restringere, & glosare mõ pdicto, & quare ñ debeat intelligi ẽt quoad extraneos hæredes, cũ satis hoc possit importare dicta dictio, in perpetuum, cum exponatur & quousque soluatur pensio, vt in auth. si quas ruinas. quo præsupposito q dari possit taliter ut ad extraneos trãseat, nisi i casu nro, satis vĩ hoc cum in toto instro ñ hat mentio de filijs & descendentibus, sed de hæredibus, qd uerbum cõprehendit ẽt extraneos hæredes[b]. ff. de uerb. sig. l. sciendum. Nec ob. no. per Bar. in l. gallus. §. nunc de leg. uer. eius. de libe. & posthu. quia loquitur qñ pfertur in

a Extraneos. Vide do. Ales. de imo. in cõs. 18. in 3. col. in 3. parte. & d. Bar. no. in cõs. 24. ...circa prin. a col. in. .. part. quod adc requisitus, ut trãseat emphiteosis ecclesiastici ad hæredes uide Bal. I consi. 278. in 3. par. & uide d. Pe. phi. cor. in cõs. 13. nu. 1. in 3. par.

b Hæredes. Qui et cõprehendunt appellõne hæredũ. uide do. Pe. phi. cor. in consi. 872. nu. 46. 7 & seq. i 4. pe. & do. Ale. de imo. in cons. 10. i 3. col. i pri. in 2. parte. & in consi. 56. in 1. co. cum seq. in 1. parte. & in cõs. 190. in 1. col. in 2. parte.

in materia feudali quo casu clarum est ꝙ non comprehendit extraneos, qa nec feudu transit ad eos, sed de emphiteusi ecclesiastica ꝙ non transeat non habemus tex. expressum. vñ stabo significatui uocabuli, ut comprehendat oẽs maximè si expedit ecclesiæ oñs alia cõsuetudo subsistat, qđ tñ sub dubio dico. pro quo ẽt faciunt uerba dicti cõtractus, dũ dñt ꝙ fiat semp renouatio de.29.annis ĩ 29.in infinitũ.& sic uidet̃ habuisse respectũ ad quoscũq; successores qui præsumũtur in infinitũ durare. iuxta no.in l.ex facto. §.fi. ff.ad trebel.non sic in descendentibus, ut ibi no. sed in contrarium facit qđ statim subiungitur quousq; fiat consolidatio &c. nam ꝙ alio modo non põt fieri consolidatio, nisi uel per cessationem solutionis canonis, & iste sublatus est per pactum de quo.s. di ai. uel per defectũ lineæ, & illũ si ẽt sublatũ dicamus uerba illa quousq; fiat consolidatio nunq̃ potuerũt uerificari, sed respondeo imo uerificari pñt in alio casu. s.si rem male tractaret, ut in auth. qui rem hmõi. C.de sacrosan.eccle. & sic põt sustineri quod dicitur, ut ad extraneos hæredes transierit, & sic de recuperatione expensarum nõ sit tractandum. † Præsupposito aũt ꝙ ita sit, quod mihi adhuc dubium est, pp auct. dictæ glo. super eo qđ q̃ri de recuperatione tñ ptuum clarũ est, ꝙ si res incidisset in cõmissum pp canonẽ non solutũ, nõ possent recuperari per tex. dictæ auth. qui rẽ. in fi. in tex. vñ sumit. & no. spec. in d. ver. 26. sed qa nõ ex illo sed solũ pp defectũ lineæ posset dici incidisse per iam dicta, puto D. Iacobum doctorem egregiũ s. optimè cõsuluisse ꝙ possint recuperari pro Indirectũ, uidelicet ꝙ aut monasteriũ soluat aut promittat ædificata remoueri salua pristina facie, qa tex. est in fi. in d.c. si clientulus. in titu. hic finitur lex. & Bal. expresse in locis allegatis per eũ. Præterea si simplici colono hoc pmittit. ut l. sed addes. §. in qbus. ff. loca. fortius emphiteutæ qui non deb. esse deterioris conditionis ex eo ꝙ potius iu. habeat. ff. de iniur. sed si unus. §. si secu.

a ¶ Cõprehẽdit extraneos. Et quando appellatione heredũ ueniãt ẽt hæredes extranei uide lac. d. Philodec. 3 36. 194. inci. in te 1 2. no. H F.

b ¶ Colligitur. Adde do pet ph. cor. in cõs. 241. n. 10. in. 3. parte.

S V M M A R I A.

1 *Debitor soluens simpliciter censetur soluere in duriorem causam.*

2 *Debitor qui pro parte obligationis fideiussit, pro parte non, si pariam pecuniæ soluat, an uideatur pro parte fideiussores liberasse.*

CONSILIVM. CCXXXVIII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ Dubium facit contra fideiussores, quia superius allegata. † &. l. & magis. ff. de solu. loquuntur, quando sunt plura debita diuersa, quorum vnum cum fideiussore, aliud sine, hoc uerò est unũ tñ, sed ego non uideo rõ ẽ diuersitatis. vñ qđ iuris est de pluribus diuersis, idẽ iuris non esse de uno & eodem debito, qñ ꝓ parte datus est fideiussor pro parte non argu. l. quæ de tota. ff. de rei uen. cũ si. ut sic cedat in solutũ ꝓ illa parte, ꝓ qua dati sunt fideiussores, licet ꝓprie loquẽdo nõ possit demõstrari pars. s. illa ꝓ qua dati sũt fideiussores, cũ fideiusserint in gñe non magis ꝓ una parte, q̃ pro altera, & istud facit me dubitare. tñ põt dici ꝙ debitor soluẽs simplr̃ habuit respectũ ad obligationẽ fideiussoriã, & uoluerit eã principlr̃ tolli, cũ pp eã reddat obligatio durior aliarũ cum sit fideiussorũ debitor, & ꝯstat ꝙ debitor quodãmõ sit seruus creditoris, ut no. in l. fidei cõ. §. si rẽ. de leg. 3. quatenus sũt obligati fideiussores obligatio principalis reddit durior; ergo cẽset uoluisse eã tollere. ff. de solu. l. cũ pluribus. & ꝓ cõsequẽs utraq; obligatio tollaẽ æque principlr̃, quasi solutio sit facta ꝓ utraq; pricipl̃r, quatenus soluit, lʒ regulariter p solutionẽ debitoria tollaẽ obligatio principalis principlr̃, fideiussoria uerò in cõsequẽtiã. iuxta no. i. l. ea facto. la picola. ff. de neg. gest. ¶ Scđò facit dubiũ, qa leges quæ pñt allegari ꝓ istis fideiussorib⁹, loquunt qñ debitor soluit, sed qñ creditor uẽdidit pignora, põt ꝑiũ cõuertere in debitũ minus leue puta in debitũ naturale. l. in his. §. impator. ff. de sol. sed hic ꝓponit ꝙ recepit bona ĩ solutũ, qđ idẽ ẽ ac si uẽdidisset l. elegãter. in pri. ff. de pig. act. Sed rñdet, primò ꝙ dicta bona ñ erãt obligata ꝓ isto debito cẽtũ flore. ut patet ex cedula, ubi nil cõtinet̃ de obligatione bonorũ, & sic ñ hẽt locũ. l. in bis. §. imparor. & l. pupilli. §. pe. e. tit. scđò qa ille loqtur, cũ ipse est creditor, & uẽdidit, sed hic ipse debitor tradidit in solutũ, ut mihi asserit, & sic perinde est ac si soluisset, & hñc locũ allegata superi⁹. Præterea si res ꝑdictæ fuissent obligatæ, ñ est in electione creditoris ĩ quã cãm cõuertat ꝑtiũ, imo dẽt cõuerti ꝓ rata cuiuslibet debiti ꝓ quo obligatæ sũt. ut d. l. pupilli. §. pe. & grauiorẽ cãm. sic plene no. Bar. in l. ex pluribus. in scđò mẽbro principali. de solu. ¶ Cõcludo ergo dictos fideiussores in totũ liberatos propter dationem dictorum bonorũ in solutum. Et posito ꝙ nõ essent in totũ liberati, saltẽ sunt liberati ꝓ rata eius ꝙ tãgit eos de debito cẽtum flore. & de eo qđ solutũ est, qa negari nõ põt qu dicta datio extenuauit debitum principale pro rata, & pro eadem rata extenuauit debitum fideiussorum. unde cum datæ sint pro æstimatione. 70. floreno. extenuant. 7. partes de 10. cuiuslib. a ex d. fideiussoribus, sicut extenuant. 7. partes de 10. totius debiti.

S V M M A R I A.

1 *Statutum disponens ꝙ fideiussores possint conueniri indiscusso principali, non habet locum in promissore indemnitatis.*

2 *Renunciatio exceptionum generalis non excludit eam exceptionem, quæ colligitur ex contractu excepta.*

3 *Creditor liberans principalem repellitur a fideiussore in consequentiam liberationis exceptionis, quia nõ potest cedere ipsi fideiuss. rẽ actionẽ cõtra principalẽ.*

4 *Expensæ factæ in excutiendo principali debitore, quomodo compensentur.*

CONSILIVM CCXXXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Super hoc facto concluiuẽ ꝓcedendo considero super primo puncto ꝙ pacta cõtenta in tertio & quarto capl̃o cõuentionis ꝑdictæ ptinent ad extensionẽ debiti. nã si fuissent seruata forte, vel in totũ fuisset creditoribus satisfactũ, parum restaret. Sed qa dr̃, ꝙ non fuerant seruata, multũ restat soluendum, quapp cõpetit exceptio debitoribus, ut nõ conueniantur, nisi quatenus potuissent conueniri, si pacta fuissent seruata, ut si ex obseruatione pactorum fuisset debitum diminutũ in duobus millibus, vult ꝙ illud qđ fuerit eatenus non conueniant̃ opposita doli exce. C. de pac. l. cum ꝓponas. in fine. quæ cõpetit ẽt fideiussoribus. ff. de pact. l. & hæc. in fi. de except. l. exceptiones. §. rei ãt. † Itẽ considero, ꝙ d. fideiussores in casu quo non facerent & curarent, ꝙ debitores integralr̃ soluerent, obligauerunt se ad id qđ restaret soluẽdũ, vt patet in c. 2. d. conuentionis. circa med. ibi. intendendo sempre che in caso che mancamento fusse della parte del ditto Piero &c. Item ibi el mancamẽto che pagare bisognassi ex quibus apparet fuisse de intentione partium, ꝙ bona dictorum principalium debitorum excuterentur anteq̃ deueniret̃ ad eos q noluerunt teneri, nisi in eo qđ deficeret. Et sic vr̃ fuisse cõdõ in illis eorũ oblo, & ꝑ ꝯñs non fuisse uel esse proprij fideiussores, cũ illi obligent̃ simplr̃, & pure ad id quod principalis est obligatus; iõ poterat creditor de iure antiquo eligere quẽ uolebat. C. de fideiuss. l. nõ rectè. Sed magis vñr dici promissores indemnitatis, qui ẽt de iure antiquo non poterant cõueniri nisi prius excusso principali. ff. de uerb. ob. l. vlt. in fi. ff. si cer. pet. l. si an prin. & qđ ibi no. & qđ no. C. de cõuen. fisci. debi. l. pa. pertinebat ãt ad discussionem obseruatio dictorum pactorũ, ea qua pinguius fuisset eis satisfactũ; q̃ cum facta non fuerit, pñt d. creditores ꝯ fideiussores agẽtes exceptione repelli, ut dictis iuribus. † nec obstat ꝙ sine dictis conuẽtionibus dicti fideiussores renunciauerunt oibus exceptionibus pro eis facientibus, quia debet intelligi præterquã illæ q̃ ex superioribus capitulis colligunt̃, a quibus tam cito non præsumuntur noluisse recedere. ff. de condi. & demon. l. nam ad ea. & qđ ibi no. facit qđ nut. Bart. in l. j. ff. ꝙ vi aut clam. de statuto remouente oẽs exceptiones contra instr̃m guarentigiæ, quia intelligitur præter illas, quæ ex alijs capitulis statutorum colliguntur b. facit. l. ita pudor. cum ibi no. in gl. C. de adul. extra de offi. de leg. c. ea parte. sed ista colligitur ex secundo capitulo. per hoc etiam respondetur ad statutum, quod dicit nõ requiri excussionem, quia illud tollit excussionem quæ per legem requirebatur. C. de fide. auth. præsente. non illam quæ ex conuentione partium requiritur. iuxta illud. lex suum, nõ tuum tibi denegat auxilium, ut not. in l. assiduis. C. q. po. in p. g. habeã. & de transac. l. siue apud acta. per glo. ordina. Debent ergo prædicti creditores agere uolentes contra fideiussores ostendere se prædicta fecisse, alias repelluntur. ff. de ædili. edic. l. ædiles. in fi. cum ibi no. in glo. de act. emp. l. iul. §. offerri. ff. de furtis. l. si non fuerit. & quod ibi no. in fine glo. & de mutu. peti. c. j. ubi habetur ꝙ frustra petit debitum qui quod debet non facit. & de reg. iur. c. frustra. li. 6. & quod ibi not. in mercu. in prin. Et hoc de primo dubio. ¶ † Quantum ad secundum vr̃ clarum, ꝙ si creditores liberauerunt aliquem ex principalibus debitoribus sine consensu fideiussorum, non possunt agere contra eos, licèt repellantur exceptione cedendarum. ff. de solu. l. stichum. §. penul. & l. si pupillus. de administratio. nec ob. si dicatur, illud est uerum quando actio quæ competebat cedenda, erat efficax, secus si erat inefficax. l. quamuis §. marcellus. & §. si mulier. ff. ad velleia. & not. in l. si stipulatus. §. si ex duobus. ff. de fideiusso. per glo. & doct. sed hoc erat inefficax propter inopiam. ff. de leg. l. nam is. Nam respondeo, ꝙ illa inefficacia non attenditur in hoc, cum possit peruenire ad pingniorem fortunam. & sic actio cessa efficeretur efficax, & in dubio ꝑsumit debere

debere ꝑuenire.l.si defunctus.C.arbi.tute. sed inspicit efficaciã iuris utrũ sit talis, cui obstet exceptio, quo casu loqr̃ ↄ̃trium, q̃a non speratur effici efficas, qđ ibi nõ est.ad hoc.ff.de fideiuſ.l.3. ff.mã. l.inter cãs.§.abesse.Itẽ non ob.si dicatur ꝙ hic videant̃ renunciasse exceptiones cedendarũ, dũ gñałr renunciauerũt cũ bñficio; igr̃ nõ potuerunt creditores repelli ꝑ illã exceptionẽ. vt no.in d.l.si stipulatus.§.si ex duobus.ff.de fide.q̃a nego, ꝙ hic fuerit renunciatum. Nã illa gñalis renunciatio intelł̃r de illis bñficijs, q̃ haberent impedire executionẽ oblĩonis sine aliquo facto, culpa, vel dolo creditorum, vt esset exceptio diuisionis, vel excussionis, q̃ esset de iure tm̃ fienda. Nõ ãt huic, q̃ nõ habet impedire mediantẽ facto, culpa, vel dolo creditorũ liberantiũ debitorẽ. Nõ.n.p̃sumuntur per generalia uerba voluisse remittere dolũ futurũ, & dare materiã delinquendi & alteri nocendi, vel liberare debiturẽ in perpetuum fideiussorũ. Hoc.n.fideiussoribus habet nocere & creditoribus non prodesse; igr̃ &c.ar.l.in fundo.ff.de rei vendi.de pac.dota.l.conuenire.de pactis.si vnus.§.illud nulla. ¶ †Super tertio verò puncto vr̃ dicendum, ꝙ expẽsæ factæ ꝑ creditores in exigendo debeãt deduci de eo ꝙ exactũ est, vt tanto minus censeatur ad eorũ manus ꝑuenisse, cũ vt s̃.dixi creditores p̃dicti tenerentur primo excutere bona debitorũ; ergo &c.per ea q̃ no. C.man.l.per diuersas.ff.de im pen.l.j.per Bar. Nã fructus dĩr deductis expensis[a] necessarijs in ipsorũ recollectione.ff.so.ma.l.fructus.ff.fami.er.l.fundus. de peti.hær.l.si ad nõ §.si. Nec videbant̃ astringi ad req̃rendũ d. fideiussores, cùm in conuentione appositus esset terminus, j̃.quẽ debebunt facere curare, cuius lapsus interpellauit.l.magnam.C.de ↄ̃h.stipu. vñ alia interpellatio nõ requirebat̃.vt no.ff.de vsur.l.mora.in glossa.super verbo repetendi. Bř si aliqua expensa facta est in exigẽdo ante lapsum termini, nõ dẽt deduci, q̃a tũc fideiussores nõ erãt in mora, & si fuissent requisiti forte sine expẽsa fecissent exactionẽ, vñ imputent sibi debitores.ar.ff.de euic.si fundo.§.si.pro suo.l.si ancillã.ver.sinc verò cũ scirea.loca.item loquit̃.§.exercitu. si verò post terminum tunc inquantum essent excessiuæ idem, alias puto locum habere quod superius in contrarium allegaui.

SVMMARIA.

1 *Sententia lata contra hæreditatem iacentem præiudicat ei, qui postea agnouit bonorum possessionem.*

2 *Euincatur si res post mortem uenditoris hæreditate iacente, an pœna promissa, in casu euictionis debeat solui per bonorum possessorem. & 3.*

3 *Absentia & mors æquiparantur.*

Denunciatio ꝙ res euincatur, non potest fieri hæreditati iacenti.

CONSILIVM CCXL.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Effectus primi dubij cõsistit in hoc, vtrũ sñia lata super pœna ↄ̃ hr̃ditatẽ iacẽtem p̃iudicet possessori bonorum defuncti quantũ ad hoc, vt ꝑ eam ꝓbetur debitũ pœnæ principale, sine quo hypotheca, q̃ est accessoria, ↄ̃lui nõ p̃t. & vr̃ ꝙ sic, quia instr̃m sñiæ licèt factum inter alias personas ꝓbat inter quoscunq; sñiam sic latã. vt no.Bar.C. de eden.l.2.facit qđ no.Cy.C.deposi.l.desiderium. Hoc ãt vr̃ sufficere ↄ̃ d.possessorẽ ꝓbatis alijs duobus, s.ꝙ bona illa fuerint hypothecata ꝓ d. pœna, & ꝙ erãt in bonis hypothecaris tẽpe oblĩonis.ff.de proba.l.ante oĩa.de pig.l.& q̃ nõdum.§.quod dr̃. ¶ Non.n.poterat d. possessor allegare sñiam iniustam. Postq̃ eñ transiuit in rẽ iudicatam cõtra hæreditatem iacentẽ, quam principałr tangit, vr̃ ẽt trãsijsse quoad oẽs alios, quos tangit accessoriè. ar.ff.de inof.testa.l.pap.§.si.ff.de libe.agn.l.si qs.l.j.§.si.de excep.rei iud.l.j. nõ aũt dico, ꝙ p̃iudicet quantum ad hoc, vt contra dictum mittatur executioni sine nouo ꝓcessu, quia nõ est pœna, cum contra ipsum in hoc nõ sit lata, sed contra hæreditatem, nec in rebus hypothecatis, qñ de iure hypothecæ nõ fuit in d.iudicio discussum. ¶ Bř cõtrarium puto, ꝙ nec ẽt quantum ad d. probationem præiudicet illi tertio possessori nõ citato. Primò, quia etsi citatus fuisset, nõ in plus ille præiudicasset, nisi vt ꝓbaret dictũ debitum pœnæ, nõ quo ad alia, per ea quæ dicta sunt, igr̃ omissio citationis debet aliquid operari, vt nec in alia ꝓsit, alias superflua esset citatio, quæ requirit̃, vt tertio præiudicet r̃r. vt not. in l.in causæ la.j.§.pe.& si.ff.de min.& l.cum miles.ff. quib.ex cau. maio. Item quia dictus possessor nõ poterat per suam contradictionem impedire dictum iudicium pœnale inter agentẽ & hæreditatem iacentem, nec lata fuit sententia super dñio rerum, de quibus mõ agitur de præsenti, quo casu si sciuisset & causam habuisset a defuncto, debuisset cõparere & defendere, alias sibi præiudicaret sñia; sed lata fuit solum super pœna, & sic in ea terminatũ fuit super eo, in quo d.possessor cãm haberet a defuncto, igr̃ nullo modo præiudicat, ẽt si d.possessor sciuit cãm agitari, & nõ comparuit per regulam.l.sæpe ff.de re iud. licet secus forte si comparuisset ꝓ suo interesse.l.si suspecta.ff.de inof.test.& qđ no.Bal.in d.l.2.C. de eden. Item quia sñia lata fuit cõtra hæreditatem nõ defensam, ergo &c.l.si ideo.ff.de euic.ff.de inof.testa.l. qui repudiantis. ¶ Nec ob.no.in d.l.2.C.de eden. per Bart.quia fateor ꝙ instr̃m d. sñiæ probabit ipsam sñiam latam, & sic latam inter agentem & hæreditatem, vt dicit Bart. nõ tamen sequitur ꝙ huic possessori noceat, & ꝙ per eam ꝓbet̃ debitum pœnæ, & ita loquitur qđ dixi, sed necesse est de nouo probare si vult in hypo.ex isto capite obtinere, cum sit vnum de substãtialibus, vt no. in l.rem alienam.ff.de pig.act.facit qđ in simi.not.Inno.in c. per inquisitionem.de elec. ¶ Item nõ ob.l.papi.de inof.test.& l.j.in fi.de libe. agno.quia loquuntur in sententijs, quæ faciunt ius, puta rescissorijs, uel sup statu personæ, in quibus ꝓcedit id qđ s̃.dixi in cõtrarium, sed ista nõ facit ius, vt de se patet. ¶ Super secundo dubio cõsiderandum est diligenter, ꝙ denunciatio litis motæ, & requisitio ꝙ uenditor ueniat ad defendendum l.si plus, §.mota.ff.de euic. de procu. qui habentem.tunc requiritur[b], cum adest cui fiat, vnde si uẽditor abest, ẽt sine aliqua malitia, & nescitur ubi est emptor excusatur a denunciando, nisi forte eo modo quo p̃t, puta ad domum, ut est casus in l.si dictum.§.si præsente.in si.& l.si ideo.§.si.ff.de euic. Et hæc est ratio, quare p̃t fieri pupillo nõ habenti tutorem, nec tenetur facere ei tutorẽ dari, ut patet in d.l.si dictum.§.si. Quia nõ tenetur, nisi quatenus cõmode p̃t Pupillo aũt præsenti p̃t cõmode, ergo debet sibi denunciare, sed non sic cõmode p̃t facere sibi tutorem dari ad hunc actum, ergo nec tenetur, ut ibi patet. si eñ teneretur nõ sufficeret soli pupillo denunciare, cuius cõtrarium ibi dr̃. Rõ autem oium est, quia dicta denunciatio nõ fit principaliter ad cõstituendum vẽditorem in mora, sed ꝓ cõseruatione iuris emptoris. Item nõ est in potestate emptoris, qñ sibi nõ moueatur lis.C.de dila.l.si qñ.ff.de peti.hær.l.si quis libertatem.uersi. nam cum quidam.& ꝓ ꝑũs, nec qñ denunciet, cum sit denũciandum solum post litẽ motam; ut d.§.mota.† Ex quibus sequitur, ꝙ casus interim cõtingens in personã uẽditoris, ꝓp quem denunciari nõ posset, nõ debet nocere emptori, vt ꝓp denunciationem omissam perdat ius suũ, sed potius uẽditori, qui eo ipso ꝙ vẽdidit rem alienã, vr̃ fuisse in culpa ẽt si ignoranter.l.& hæc distinctio.§.j.ff. loca. igitur sibi dẽt causa nocere.ar.ff.de fide.l.exceptione.& qđ plene not. in l.si duo.ff.loca.cod.titu.qui operas. Ex quibus vr̃ dicendum, ꝙ iste vltimus emptor fuit excusatus denũciando hæreditati iacenti, quãtum ad cõseruandum sibi regressum de euictione saltem quo ad pretiũ, nec tenebatur facere sibi dari curatorem. per d.l.si dictũ.§.si. quia etsi vixisset defunctus, & fuisset absens, adeo ꝙ scire nõ potuisset ubi erat, videbatur excusari nõ denunciando. per l.s̃.alleg. eodẽ modo eo mortuo, †quia absentia & mors æquiparantur, ut dicit Bart. in l.ea quæ.circa si.C.de tẽpo.in integ.restit. Ex quo etiam sequitur, ꝙ si fuisset ꝓmissa pœna sub ista tm̃ cõditione, si res euinceretur, fuisset pœna commissa cõtra hæreditatem iacẽtem. vt expresse patet in ll. s̃.allega. ubi stipulatio dupli cõmittitur cõtra absentẽ cui nõ fuit facta denũciatio, etiam cõtra pupillũ, sed in casu nostro, si bñ inspiciãtur verba instr̃i & ꝓmissionis, solum restõ pretij fuit ꝓmissa sub illa unita cõdõne, si res fuerit euicta; sed pœna seu duplum fuerũt ꝓmissa, ẽ sub alijs cõdõnibus. s. si ꝓmissor deficeret in aliquo ex ꝓmissis, vel si nõ restitueret p̃tium itra triduum a die euictionis, ꝓmiserat. sic soluere, & ẽt litem in se suscipere. ex quo patet, ꝙ dicta ꝓmissio pœnæ cẽsetur facta sub cõdõne, si ꝓmittẽs esset in mora ad implẽdum quæ ꝓmiserat; sic.n.exponuntur dicta verba, vt elegãter dicit Bar.in l.si duo.§.si.ff.de cõsti. pecu. Pretiũ verò venit restituẽdum secuta illa cõdõne, ꝙ res sit euicta, ẽt si vẽditor nõ fuit in mora defendẽdi, vt d.§.si præsenti.in d.l.si dictum. §.si. dũmodo emptori nõ possit imputari, cur nõ denũciauit. Sed pœna vel duplum ita demum, si fuerit vẽditor in mora ad implendum qđ promiserat, & hæc est veritas, si bñ cõsideretur instr̃m & eius verba. Nũc ergo ad ꝓpositum hæreditas iacens nõ p̃ot cõstitui in mora, quia mora est dolus, qui nõ cadit in persona ficta, sicut nec in pupillo.l.mora.de vsur.l.ꝙ re.si cer. pet.de verb. oblig. si ex legati causa. cum se. Aut ergo vult dicere dictus emptor vltimus, ꝙ sit commissa pœna ex eo quòd venditor non defendit causam, & hoc est falsum, quia ad hoc requirebatur præcisa denunciatio, & requisitio quantum ad hoc vt constituerentur in mora, cũ nullus terminus certus esset appositus. ff.quando dies lega. ce.l.si penum.& no.in d.l. mora. fieri autem nõ potuit hæreditati iacẽti quan-

a ¶ Expensis. Adde Bal. in consi. 4. in 1. parte.

b ¶ Requiritur. Vide Bal. in cõsi. 180. in 3. parte.

quantūcunq; ad hunc finē vt dixi. Ant vult dicere, q sit cōmissa ex eo q ptiū nō restituit ī. triduū a die euictionis. qd vr p l. ad dic. ff. de uer. ob. in qua vūr fundari q scripserunt p d. vltimo emptore, & tūc adhuc idē dico q nō sit cōmissa, nā l. ad diē. loquit de pscri ptione cōuentionali cepta ꝫ defunctū, illa. n. cōpletur ꝫ hēditatem iacentē. l. ceptā. ff. de vsu. de tēpo. adiec. l. si pdio. & not. gl. in l. ca q. cū verò. C. de tēpo. in inte. resti. sed nos loqmur de nō cepta, sed q venit incipienda post mortē; nā terminus triū dierū ad restituen dū ptiū, q pt dici pscriptio cōuentionalis, incipere debebat curre re post euictionē subsecutā, vt patet ex instro; fuit autē subsecuta post mortē venditoris, igr iacente hēditate nō incipit currere; qm ois pscriptio inchoanda iacēte hēditate nō inchoatur, ut d. §. cum vero. in tex. & gl. & l. si. ff. de vsuca. Præterea d. terminus nō debet certū pretiū sed incertū, s. cum res fuerit euicta. Istud ergo q res esset euicta, erat necessariò notificandū venditori, & tū si tunc vixisset, al's ignorāti nō inciperet. ff. de infam. l. genero. ibi p Bar. qm d. terminus curretbat ad morā, & negligentiā nō restituētis colligen dā, & sic quo ad principiū erat tps vtile. facit l. 2. C. vbi i rē act. vbi terminus datus absenti, & ignorāti dēt sibi notificari ad hoc vt inci piat currere. & no. Bar. ff. de iureiu. l. Labeo. facit l. ab eo. C. qūo & qñ iud. Cū igr esset mortuus, & hēditas iaceret, nō potuit determi natio notificatorie fieri hēditati, q nō bēt aium, & sic in ea non ca dit scia; nec pt cōqueri emptor de iniuria ex casu cōtingente in p sona uēditoris tractantis de pœna, qua uoluit sibi dēri nisi in casu a moræ; ergo expectet morā, & imputet sibi, cur nō fuit stipulatus ī casu euictionis dūtaxat. Cōcludit ergo non fuisse cōmissam pœnā ex d. denunciatione facta hēditati iacenti, licēt actio ex empto ad resti. pretij sit; d. n. denunciatio fuit facta vt defenderet, sed ad cōmitti faciēdū pœnā ex illo capite, q nō soluit ptiū ī. triduū, req rebat denunciatio alterius formæ & æquitatis. s. certificatio q ita res erat euicta, q non cadebat in hēditate iacēte. si ergo actū est hy pothecaria ex isto capite, & istud tū debitū tanq principalr sit in iudiciū deductū, debet agens succūbere, q a nec ex snia lata cōtra hēditatē ipsum pbare pt, nec alio mō, cū ueritas sit in contrarium vt dixi. & hoc de secundo puncto, in quo stat substantia huius rei, & quia hæc sufficere vūr, super alijs nihil scribo pro præsenti.

SUMMARIA.

1 Testis deponens q partes promiserunt adinuicem permutare, an probet contractum fuisse stipulatione uallatum.

2 Contractum an & quando partes dicantur habere pro perfecto, si dicatur q fiat ex internallo instrumentum.

CONSILIUM CCXLI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In qōne q vertitur in ciuitate Castelli inter Antoniū, & Christophorū ex parte una, & Nicolaum Pauli Cecchi ex parte alrera super pmutatione quorūdā bonorū pē dente corā arbitris, & mihi cōmissa cōsulēda p dnm ptatē d. ciuitatis; uisis actis, & actitatis, & attestationibus receptis tā corā primo arbitro, q corā secundis, dico partes dictorū secundorum arbitrorū esse in pronunciando, & laudādo primū arbitrū male laudatū, eiusq; laudum fore, & esse iniquum, dictūq, Nicolaum cogi nō debere ad d. pmutationem faciendā rōnibus ī. scriptis. ¶ † Nā ex d. testium corā primo arbitro receptorū apparet, q ista non fuit pmutatio, in qua incipit a traditione, sed fuit cōuētio de pmutando, prout ēt in libello ipsorum d. Anto. & Christophorus asserunt. Debuit ēt esse cōuentio solēnis, & stipulone uesti ta, ad hoc ut ex ea agi posit, & qs cogi ad ipsius obseruantiā, alias cū pmutatio sit ꝫctus innominatus ex parte illius q nil recipit, nō est ꝫ eū obsō ꝫcta, cnm hēt pniam re integra. C. de re. pmu. l. ex placi to. facit ff. de pac. l. diuisionis. Sed hic ex tribus testibus q fuerunt examinati, unus tm deponit, q pmisio fuit facta solenniter, vcz Meus. Alter vcz Angelus hoc non dicit. s. q solenniter, vnde nec subintellr in dicto testis. C. de usur. l. j. & ibi no. licet secus my sterio. l. sciēdum. ff. de uer. ob. & ibi plene p Bar. Et licet dicat Angelus, q d. partes pmiserunt adinuicē pmutare, put in d. petitione cōtinetur &c. & ibi dr q solenniter: hoc tn non relcuat, qa illa uerba put i d. petitione &c. possumus referre ad subam tm pmis sionis, ut in suba fuerit facta pmisio, pront in petitione continetur, & in hoc solo pūt notificari, absq; eo q referant ad qualitatē & solennitatē, hoc. n. debebāt expressē dicere, put dixit Meus, uel saltē æquipollenter: puta dicēdo q in oibus & p oia, uel prout & quemadmodum, quo casu dictio, put, referretur ad subam pmissionis, & dicto, quē admodū, ad qualitatem. Sed dicendo simplr, put, vr solum ad subam se retulisse, non ad qualitatē. ut no. Bar. ff. de le. j. l. si cui serui. §. j. uel saltē est dubium an ad subam tm se retulerit, an ēt ad qualitatem, & in dubio fit interpretatio ꝫ pducētes. de pba. c. in pntia. Si ꝗ seqt q solennitas stipulantis non est pbata nisi p unum testē, qd non sufficit. C. de test. l. ius. p pea pla tus Meus testis adhuc inquantum deponit de pmisione Nicolai non dicit, q illa fuerit facta solenniter, licet hoc dixerat de pmissione Ant. & Christophori, sed dicit solū q pmisit, put in petitio ne cōtinet, & sic dictū eius laborat eodē morbo quo ad Nicolaū. † Præterea primus & secundus testis deficiunt adhuc in alio, qd ē fortius: qm ex eorū dictis apparet, q partes non remanserunt unq in finali & absoluta ꝯcordia seu conuentione, nec fecerunt pmissionē, sed ratiocinati sunt de ipsa facienda, quātum ad primum q uocatur Christophorus clarē patet ex eius dicto, quia dixit, q dixerunt q quilibet interim cogitaret, & sic non habuerunt cōuentionem p perfecta & absoluta, sed eā suspenderunt in futurum cogitandā & deliberandam. Secundus uero testis vcz Angelus, licet primo dicat q promiserūt, postea tn circa finem suæ attestationis dixit q remanserunt in ꝯcordia, & die sabbati fieret instrm. certē ex hoc appatet, q non habuerunt ꝯtractū p perfectu & absoluto, sed uoluerunt q pficeretur tunc, cum instrm cōficeretur & rogaretur, ex hoc patet quia si uoluissent cōtractū haberi p perfecto & absoluto, & tunc qn ratiocinati sunt, non potuisse. postea nota rius ex interuallo rogari de cōtractu ia perfecto, cum nō posset su mere rogitum nisi de eo qd geritur in eius præsentia: ut not. I no. in c. j. de fide instr. & Bart. in auth. si quis in aliquo. C. de eden. Aut esset dicendum q intentio partium fuisset reiterare contractum in pntia notarij, ut sic bis uoluerit cōtrahere, qd nullo mō dicendū est, sed potius q prima cōuentio esset quoddam ratiocinium, non āt obligatoria cōuentio partium, sed uoluerunt esse obligatoriam t pe confectionis instri. ar. l. cōtractus. C. de fide instrn. innctis his qua no. in l. cum pcu. de opc. no. nun. per Bart. & l. si is qui. de testa. & si dicatur q imo partes prædictæ uoluerunt facere duos contractus, unum in quo se obligarent ad permutandum, & de isto uoluerunt statim perfici sine instro. Alium. s. ipsam permutationem, q incipit a traditione uera uel ficta, & de isto uoluerunt cōfici instrm, & tamen fateor non fuisse perfectum ante confectum instrm, & sic procedunt quæ s. dixi. sed rndeo, q ex quo fm. s. ipsam pmu tationem noluerunt perfici ante confectum instrumentum, simili ter nec primum censetur noluisse prius perfici, quia si primus fuisset perfectus, censeretur etiam perfectus secundus qui habet necessariam cōsequentiam ad primum. ar. ff. de min. l. j. §. scio. de reg. iur. l. qui act. cum si. Qd etiam patet ex dicto primi testis, qui dicit q in ratiocinio, de quo omnes deponunt, dictū fuit q quilibet co gitaret, & sic noluerunt partem aliquam contractus perficere, nec se obligare, & licet alij duo de hoc non sic dicant, ille tn q hoc sic dicit, detrahit de fide aliorum duorum, ut non sint omni exceptio ne maiores, quamuis dictum illorum suppleatur per dictum primi. de testi. c. cum tu. cum simi. Insuper Nicolaus prædictus nega uit notarium qui examinaut dictos testes habuisse de hoc commissionem ab arbitro, & non fuit probatum, ergo & c. ar. eius qd no. C. de testa. hac consultissima. circa si. de libe. cau. l. l. iubemus. & si nō præcessisset commissio nō possent dictæ attestationes recōualescere ex superuenienti consensu arbitri. per ea quæ not. gl. ff. de iudi. l. licet. & in c. prudentiam. de of. deleg. & qd no. doct. in l. j. C. qui p sua iurisdictione. ¶ Nūc restat rndere ad unum, quia dr q d. Nic. non reclamauit ī. 10. dies nisi t pe sciētiæ, quia die qua fuit latum laudum, laudum non fuit sibi lectum & datum intelligi, videlicet die 3. Septēbris, & ipse reclamauit die. 24. eiusdem. sed rndeo, q de dicta notificatione facta illa die, qua lata fuit, non probatur nisi per unum testem, videlicet notarium qui fuit rogatus, cui in hoc nō creditur: quia nō fuit de hoc rogatus, & sic nō deponit ut notarius, sed ut priuatus: ergo &c l. iusiuran. C. de testi. Alij uerò testes nō deponunt de die qua dictum laudum fuit latum d. Nic. vnde cum tempus appellandi & reclamandi non currat ignoranti. C. quomō & quando iudex. l. ab eod. & not. in auth. hodie. de ap pellatio. & in dubio præsumitur ignorantia. l. uerius. de probatio. cum dictum laudum non fuerit latum eo præsente, dicendum est q in dubio præsumatur appellasse, & reclamasse tempore licito ex quo contrarium non est probatum. per ea quæ no. in l. non solum. §. sed nec pbari. de appel. de fen. excom c. venerabilis. li. 6. circa fin. Postremō pars ista benignior est & humanior in dubio, qa licet ista pmutatio nō fiat d. Ant. & Christophorus nil pdunt de suo, licet non lucrentur. At si fieret seu indebite cogeretur d. Ni co. dam-

a ¶ Pntia. Ad de Cor. in consil. 143. inci. ... in 4. parte. & in consil. 161. nu. 3. & 4. 4. par.

b ¶ Cōmissionem. Vide Bal. in cōs. 481. in 4. parte.

c ¶ Nō pbatur. Adde Bal. in cōs. 102. in 3. parte.

d ¶ Nō credif. In quibus sit credēd. nide de Bald. in consil. 162. in 2. par. & Cor. 3 cōs. 53. inci. in hac nu. 6. in 4. parte.

eo.damnū sentiret, & melius est in dubio q dicti Xpōphorus & Antonius indebitè lucrum perdant, quā q Nicolaus indebitè dānum sentiat.ar.C. de codicil.l.1.ff. de ven. in pos. mit.l.1.§.1.vnde concludo quod.s.dixi.

S V M M A R I A.

1 *Fratres habentes bona communia an dicantur socii, si lucrum non communicant inter se de negotiis suis.*

2 *Socii plures quomodo obligentur in solidum per contractum unius.*

Statutum lucanum q nominatus in contractu censeatur obligatus etiam nulla societate praecedente, quomodo intelligatur.

CONSILIVM CCXLII.

IN Christi nomine Amen ¶ †Videndū ē an fres d.N.teneant ad debita 3cta p ipm.N.in partibus vltramō.rōne alicuius societatis vigētis inter eos. Ad qd omissis superfluis dicēdū est q nō, duplici rōne. Prima, qa non pponit q aliqua societas cōuentionalis fuerit inter eos 3cta expresse vel tacite, licet.n.habeant bona cōis, non propterea dicuntur socij conuentionales, vt unus teneatur agnoscere debita alterius.ff. famil. ercis.l. ex parte.§.filius. licet dicantur hre societatē incidentem q nō obligat, nisi ad id qd socius vtiliter impēdit in rē cōem.ff. p socio.l. ut fit p socio.cū l.sequen. & l.cū duobus.§. idē ēndit socius.& no.e.ti.l.4.in prin. p gl. Nec pōt dici tacitē 3tracta, si non cōmunicauerunt lucra, licèt cōi noie fuerit.N.negotiatus ē scientibus fratribus. per ea q no.Bar.in l. titium & meuium.§.alumo.ff. de admin.tu.& Bald.in l.si patruus.C.cōmu.vtri.iudi.q requirunt cōicationem lucrorum a, ex qua apparet consensus. licèt idē Bart. in quibusdam verbis suis uideatur sentire, q sufficiat si cōtractus fuerint celebrati cōi noie b, non tñ credo fuisse hoc de mente sua, sed protulit illa uerba referendo dictum aliorum, sed postea plenius declarando sentit qd.s.dixi. s. cōicationem necessariam. Pro quo facit qd idē Bar.not.in l.sępe.ff.de re iudi.vbi dicit, q si scio & patior aliquē agere noie meo, non ppterea mihi pjudico licèt Inno.videat aliter dicere in c.ex parte decani.de rescrip.sed moderni canonistę tenent ibi opi. Bar. per ea quæ idem Inno.in c.quamuis.de sen.& re iudi.dicentes non obstare.l. qui patitur.ff.man.q1 debet intelligi. in tendentibus in fauorē patiētis nō in tēdentibus in odiū, iuxta.l.q vas.§.vetare.ff.de fur.& qd no. in l. inuitus.de procur.p Cy.de reg.iur.cū q tacet. Itē nō ob.l.1.§.magistrū.ff. de exerci.& qd cū eo.l.fi.in qbus hr, q si patior aliquē negotiari nomine meo, uideor ipm tali negociationi ppo suisse,& teneor ex eius contractu, qa illud est verū, qñ negociatio fuit p me cepta vt ibi patet, vel qñ in his q p me consueuerunt fieri.vt no.gl.in d.l.fi.q cū eo.q sic illā intelligit, alias ex sola scientia & patientia non teneor, nisi in casu, cū patior seruū negociari in peculio p me sibi cōcesso, quo casu locus est tributorię actioni.de tribu.n totō.Concludo ergo fratres dicti.N.non teneri ad debita dicti.N. rōne alicuius societatis expressè vel tacitè vigentis inter eos, cū nulla proponat 3cta inter eos fuisse expresse, nec ēt tacitè resultaret ex aliquib⁹ actibus gestis inter eos.facit qd no, in spe.de iud.§.1.ver. vt sūt simplex canonista. †scđo posito, q appareret 3cta, tñ ex quo ista debita fuerunt alibi cōtracta, q Lucę vel in eius districtu de aliquo mādato non apparet, adhuc idē ē p statutū lucanū sup primo loco relatū, qd expressè hoc disponit. vñ qcqd sit de iure cōi stādū est statuto,l. oēs ppli.de iust.& iur. De iure aūt cōi si cōstaret societas cōtracta, pcodit distinctio q facit Bar.in l.eadē.ff.de duobus reis.q puto verissimā. Sed in uno mēbro vr aliquatr deficere, s.cū socij gerunt societatē p se eodē loco. Nā ipse dicit, q tunc qlibet tenet p parte q habet in societate.p l.si tñ plures.in prin.de exerci.qd ego puto verū, qñ simul cōtrahunt. Si uero vnus tñ; tūc ille obligat insolidū, alij nō nisi quatenus in vtilitatē societatis fuerit versū, & tūc tenent p obliquū, qa nō illi cū quo cōtraxit, sed ipsi socio, vt est tex.cū gl.in l.antepenul. ff. p socio.& sic intelligit.l.oēs. Cæterū cū separatim administrent, ēt si non apparet q expresse alterū ppo suerit, si tñ eis scientibus & patientib⁹, censetur alter alterū ppositisse, ex quo constat cōtractā fuisse inter eos societatē c, sic ex cōtractu vnius tā ipse q quilibet aliorū tenetur insolidū, sicut si per quendā tertium gererent, ne qui cum uno cōtraxit in plures distinguatur, vt l.1. in fi.cum l.pe.& l.si tamen. ver.1. & 2.de exerci. & hoc est quod vult Bart.& bene per.l.eius qui in prouincia. in fi.si cer.pe. Nos autem in opi.Barto. de præsenti non sumus, tum quia non constat inter istos procedere societatem, q ipsa præsupponit, tum quia & si constaret, statutum præfatum tollit dictam opi. nisi quando constat de mandato, Quod autem dixi, quemlibet teneri insolidum cū separatim gerunt, s m opi.Bar.intelligendū est directo.s.illi, cū quo 3xit; qa de mandato cuiuslibet censet 3xisse, sed inter se diuidendū est p portionibus societatis; ut d.l.oēs.& l. p socio. & l. arbiter.e.ti.in eo q cautionibus Inquit interponendis Prædi 2, pcedunt ēt si nulla mentio fiat p sociū 3hētē de aliis socijs, ex quo super negotio pertinent ad societatē, eorū noie cens.t 3xisse.arg.ff.qñ ex fac.tu.l.post mortē.§.& qd ibi no. ¶ Nunc scđo loco uidendū est de eo, qd principalr qritur, vz an fratres dicti N.teneātur ad debita dicti N. ex eo q ipse N. 3xit noie suo & fratrum p d.statutum in uer. q non requiritur aliq societatem pcedere, sed solum q aliquis noietur in 3ctu celebrato per alium. Isti autē fratris vñr noiati, licet per modum appellatiuum fratres &c. cū illud nomen his tm duobus.s.P.& C.fratres carnalibus conueniret nō aliis patruelibus uel consobrinis.ut expressè no.Bar.ff.de le.3.l.lucius.§.quæsitum.igitur tm ualet quantum si nomen proprium fuisset expressum.ar.eius.quod no.in gl.in l.hac consultissima.C.qui test.fac.poss.de gallo presso. ¶ Breuiter non stando in uerbis, d.statutum in illo ver.dico che se alcuna persona &c.requirit tria ad hoc, ut alius per alium obligetur.s.q fuerit nominatus in contractu illius per suum nomen. Item q apparet ipsum consentire q nominetur, uel per literas, uel alio modo, ut patet ibi.& talis psona consentit &c.& ibi.& possa si antequam monstrare &c. Item tertio requiritur, q perseueret in d. consensu, quod colligitur si in curia mercatorum lucanorum non uetauerit, q suo nomine 3 a hatur, & ita sane intelligendum est uer.& talis persona meritorie non hara facto uetare &c. Nam si sufficeret primum & ultimum.s.q quis fuerit noiatus, & ip non fecerit uetare, & econtra superflua fuissent uerba d.statuti in duobus uersi.& tale persona consentirà, &c.& in alio uer.possa si.anteq mōstrare &c. Ne igitur superfluant, quod non est dicendum.ff.ad mun.l.1.in fi.cum sua glo. intelligi b debet hoc modo quo s.dixi s m quem cum hic non constet, q dicti fratres consenserunt per N.noiaretur in suis 3ctibus, lz essent nc isti noie proprio, & licet nullam prohibitionem fecerunt in curia mercatorum, non sunt obligati ex 3ctibus dicti N. qñ cessat unum ex substantialibus requisitis a statuto ad aliquem obligandum.ff.de trans.cum hi.§.si prætor.& l.1.§.præterea de tute.& ra.dis.quibus ex cau.in pos.ea.l.fulcinius.§.cum hoc edictum.& remanemus in iure cōi, s m qd nō potest unus alium obligare.C. de consti.pecu.auth.si quando, uer.cum autem.ff.de uer.obl.inter stipulantem.in priu.2.& 3.responso.

S V M M A R I A.

1 *Ius quæsitum alicui ad certam rem respectu certæ artis puta ius intraturæ in aliquam apothecam, an sit personale uel reale, & sic an possit alienari in alium eiusdem artis, an finiatur morte. & 2.*

2 *Vnaquęque res censetur esse iuris, cuius est illud, cui assimilatur.*

CONSILIVM CCXLIII.

IN Christi nomine Amen. ¶ Super primo dubio, in quo 3sistit maior difficultas, vr dicendū, † q dictum ius introiturę non potuerit uendi, nec de persona hñtis in alium transferrè, quia vr esse quoddā ius personale, cū 3cedat uel acquirat rōne artis, q coheret psonæ; vñ sicut ars nō c egredit psonā illius.ff. de sol.l.inter artifices.C.de cad.tol.§.ne āt, ita nec illud ius, qd est sequela; qa idē est iudiciū de 3nexis & dependentibus.ff.de separa.l.1.§.pterea.ff.de adm.tu.l.ita āt.§.si tutor.ff.de tute.& ra.dist.l.si tutor post pubertatē.de 3st.C.de trāsa. fac.C.de act.& ob.l.si a creditore.& l.si insolutū, ubi si cedit actio psonalis, trāsit ēt in hyp.q est eius seqla; qd āt istud ius videat psonale, pbari vr ex no.p Bar.in l.mela.§.fi.ff.de ali. le.& l.pr. de ser.le.ergo &c.Inst.de usuf.§.finii.facu.ff.de duob.re. l.si id qd ego. Vel si dicamus hoc nō obstāte q sit psonale, tñ uendi pt, sicut usufru.ff.de usuf.l.arboribus.§.usufructuarius.tūc erit uēditio potius cōmoditatis, q 1oris, qa ius est inseparabile, & iō finiet uēditio d. cōmoditatis unico d.iure.i.p mortē illius, cui primo loco cōpetebat dictū ius intraturæ, vz illius infantis.l.necessario.§.fi.ff.de peri.& cōm.rei uen.l.usuf.so.ma.cum ibi no. In 3riū q sit ius reale; qa acqrit limitatē respū certæ apothecæ, ut not.Bart.in d.l. pater.de ser.le.p c.cū oenisset.de insti. † Itē q a magis assimilatur iuri emphiteutico uel superficiario quæ sunt iura realia.ff.de superfic.& si ager uec.p totū.qs p isto iure intraturæ aliqd soluit, seu qui ipm hēt sp soluit pēsionē dño rei sicut superficiarii.l.2.§.siqs noie.ff. ne qs in lo.pub. Igit magis iudicādū ē reale, sicut id cui assimilat.ar.ff.de pser.uer.nālis.§.pe.cōmo.l.cū q.§.1.de post.l.1.§. si quis seruū.& sic poterit uēdi & in aliū transferri sicut iura realia, puta ius.

uulas

¶ l.uerorū. Adde do. Bar.Soc in consi l.65. uers.1.diffi cultas cum sequē in 2.parte.

¶ Cōi nomine. Et q si essent duo fratres in cōi, & unus emit proprio nomine, an teneatur cōicare id qd suo noie emit. vide late p Ale. in cōs 20. inc. discussis his de qbus. in .uol & p do.Ph l Deci. in cōs.225.incip. uiso puncto.14.col.uers.4. uidendum. in 1. uolu. H. F.

¶ Societatem. Per quos actus autē societas contrahere uideatur uide d. Bar.Soc.in fi.87 uersi.tamē is minime ob.in 2.parte. & an & quando teneat un⁹ p alio. uide Bald. in cō. 115. in 5.parte. ¶ Adde tu d.Phil. Deci.in cō.51 in prin. in primo uol. ubi ex qb⁹ uideat taci te cōtr. hi societas nomine suorū. H.F.

vtilis dñij.l. qui tabernas. de contrahen.emp. ¶ Bñ super hoc paſ-
ſu,ſi ille ceſſans,cui primo cōpetebat,habuit ex emptione factā ad
non rei, vel ipſe vel eius autores, ſatis pōt dici ꝙ ſit reale & aliena
bile,quaſi dñs conſtituerit hanc ſeruitutem,& ius vtilis dñij,ſicut
cōſtituitur emphiteutæ uel ſuperficiario ꝑ ſcđo allegata, & ita au
dio,ꝙ ſeruatur de cōſuetudine in ciuitate Florentiæ. Nec obſt.ꝙ
ars eſt qualitas perſonalis,quia iſtud ius non cohęret illi qualitati,
licet ꝑꝑ eā fuerit acquiſitū;non tñ ſic ut aliū eiuſdem artis trāſfer
ri nō poſſit, ut arg.ff.de duo.reis.l.nemo eſt qui neſciat. & qđ ibi
no. Si uerò non apparet, ꝙ ille primus uel eius autores habuerint
ex emptione facta ſed acquiſiuerint ex uſufr.tunc audio conſuetu
dinē eſſe,qđ ſit inalienabile,ſed ſi conſuetudo nō eſſet , poſſet dici
ꝙ ita ſit alienabile acquiſitum ex uſufr.ſicut ex titulo, ut uidemus
in ſeruitutibus q̄ ſunt eiuſdē condōnis qualitercunq; acquirātur.
l.ſi cog.§.j.de publi.C.de ſer.& aqua.l.j.& 2. ¶ Quātū tñ ad ꝓpo
ſitum nſm vř dicta conſuetudo non obſtare duplici rōne. Primo,
qa dicta uenditio fuit facta cū bānimentis, ut ꝓponitur,vñ dñs nō
cōparens ad allegandū de ſuo, & ad dicendū cauſam quare nō po-
ſſerat uendi,vř cōſenſiſſe ꝙ uendi poſſet,& ſic perinde eſt ac ſi ipſe
cōceſſiſſet dictū ius intraturæ, ex quo per lapſum termini fuit ex-
cluſus ad allegandū ꝯrium.arg.ff.ſi cui plus q̄ per l.fal.l.j. §.cū dř.
C.de diſtra.pi.l.ſi reſiduū. Scđo,quia poſt venditionē ꝑdictam per
15.annos emptor primus tenuit & ſoluit penſione dño ut ꝓponi
tur,& per ꝯñs cenſetur dñs approbaſſe uenditionem,& uoluiſſe ꝙ
alienari poſſit;quia per primā alienationē licitā factā de cōſenſu
dñi tacito uel expreſſo cenſetur reus exiſſe ꝓhibitionem aliena- 2
tionis,& effecta perpetuò alienabile.arg.de leg.3.l.pater.§.quin-
decim.qđ me.cā.l.uideamus. & qđ no. per doc. in l.j. in fi.C.qui
ꝓ ſua iuriſd.Itē ēt ſi allegatur titulus.i.conceſſio facta a dño ꝓſu-
mēt ex receptione penſionis facta tāto tpe.ff.de uſur. l.cū de in rē
uerſo. Certe vř, ꝙ ēt pro poſſeſ.ſeu quaſi tanti tpis præſcripta ſit
dicta ſeruitus intraturæ cū qualitate alienandi,ſicut fiunt poſſeſſa
dño ſciente & patiente. l.ſi quis diuturno. ſi ſer. uendi.& l.j.& 2.
C.de ſer.& aqua.Nec ob.ſtatutum , qđ vult præſcriptam eſſe. 30.
annis;quia loquitur in præſcrip.ꝑ q̄ tollitur actio; hic uerò acqui
ritur quoddā ius & potius dř acquiſitum ꝑ uſum,q̄ ꝑſcriptū ; ſed
quia pōt dici per iſtā ꝑſcriptionem ſeruitutis tollendi negatoria;
iō non audeo affirmare , ꝙ ſufficiat iſtud tꝑs ad præſcribendū ꝑꝑ
dictum ſtatutū,ſed bene dico ꝙ ex eo inducitur ꝑſcriptio tenē.li,
ſi fuit allegatū ut dixi. Concludiť ergo dictā uendi: dicti iuris te-
nuiſſe rōnibus.ſ.dictis. Ex quo ſequitur rñſio clara ad ſcđm & ter
tiū quæſitum,prout conſuluit infraſcriptus conſultor egregius.

S V M M A R I A.

1 *Statum diſponēs ꝙ credatur uni teſti,quādo fideiuſſor agit ut extrahatur de obli*
gatione,cum ſit contra ius commune,non habet locū in eo qui dicit ſe ſoluiſſe,
& ſoluta repetere intendit.

2 *Fideiuſſiſſe pro alio ut quis dicatur quæ requirantur.*

3 *Soluens pro carcerato an dicatur negotium utiliter geſſiſſe.*

CONSILIVM CCXLIIII.

IN Chriſti nomine Amen. ¶ Viſo ſupraſcri
pto puncto & di
ctis reformationibus occurrit primo cōſiderandū,
1 † ꝙ ſtatutum ſub rubrica. ꝙ principales & fideiuſſo
res conſeruent indēnes, obuiat iuri cōi in duobus.ſ.
in mō probandi;quia vult ſufficere vnum teſtem. C. de teſti.l.iu-
riſiuran.extra eo.titu.c.cum a nobis. & in mō procedendi;qa vult
ꝓcedi ſummariè de plano &c.qđ de iure cōi regulř non eſt. C. de
iudi.l.iudices.de litis con.auth.offeratur ex hoc ſeqtur,ꝙ dēt ſtri
ctè intelligi;ſ.in caſu tm̄ in quo loquiť ſeu quē eius uerba com-
prehēdūt,& nō ultra.ff.de uerb.ob.l.qcquid aſtringēdæ. ad muni.
l.conſtōnibus.& l.j.in fi.ut ſic q̄ minus ꝑt corrigat ius cōe,ut no.ī
auth.quas actiones.C.de ſac.ſan.ecc. & qs caſus improuiſus relin
quiť diſpōni iuris cōis.l.ſi cū dotē.in prin. ff.ſol.ma.de condi.ob
cām.l.ſi extraneꝰ.caſus āt ī quo dictū ſtatutū loquiť,& q ex verbis
eiꝰ colligiť,eſt cū fideiuſſor petit ſe extrahi a fideiuſſiōe & indēnia
ab ea cōſeruari,q ē ꝓprie anteq̄ ſoluat ī totū,ſiue nil ſoluerit,ſiue
partē,poſtq̄.n.ſoluiſſet,iā ēet extractꝰs fideiuſſiōe,cū obľo fideiuſ
ſoria iā eſſet extīcta ipſo iure,cuius cōtēplatiōe cenſeť ſoluiſſe pri
cipalis,l; ope exceptiōis iux.no.in l.modeſtinus. ff.de ſolu.& l.ſti
chū.§.ſi mandato.eo. ti.ſi mādati.l.papi. Nō ergo indiget amplius
extrahi,nec ad hæc agereť, ſed ad recuperandum quod ſoluiſſet,&
ſic non cōuenirent uerba ſtatuti;ergo nec eius diſpō. ff.de dam.in
fec.l.4.§.totiens.de accu.hos accuſare. §. oībus. de aqua quoti.&
æſti.l.j.vñ loquitur qñ ageretur tm̄ de mod.co præiudicio, ſed an
teq̄ ſoluat,de modico præiudicio agitur.ſ.qa non petit eum pro
quo fideiuſſit condēnari ad aliquid dandū, qđ eſt ꝑiudiciale, ſed
ad faciendū eū extrahi de fideiuſſione, qđ fit creditore nolēte ꝑꝑ
alios fideiuſſores,quos debitor forte daret, ac ſi creditor cōſentı-
re nollet,condēnabitur ad cauendum eidē fideiuſſori de indēnita
te,qđ fiet dando eidem alios fideiuſſores uel pignora . ff.man.l.ſi
mandato meo.in fine prin.& iſtud nō eſt tāti præiudi. ſicut ſolue-
re;iō ſtatutū putauit in hoc ſufficere unū teſtem , eodem mō puta
uit ſufficere,cum ꝑꝑ contumaciam debitoris cōmiſſam in nō ex-
trahendo ipſum de fideiuſſione paſſus eſt fideiuſſor aliquod dam
nū,aut oportuit eū ſoluere,ut tunc ſufficiat unus teſtis ad ꝓbatiō
nē dāni uel ſolutionis , prout vř eſſe de mente dicti ſtatuti.in uer.
& ptās uel alius officialis &c.ibi dū dicit.corā quo hmōi cā uenti
labitur &c.& ſic referet ad caſum ꝑcedentem, ſ.qñ præceſſit mora
in extrahendo eum de fideiuſſione, tunc.n.cū ſit quid imputetur,
pōt probabiliter tolerari ꝙ ꝯ eū ſufficiat unus teſtis.arg. C.vñ vi.
l.ſi qñ.ff.de in lit.iur.l.nūmis.cum ibi no.& l.in actionibus. in fin.
Cum aūt nulla mora præceſſit in non extrahendo eum a fideiuſſio
ne,qa nunq̄ fuit hoc petitum,nec agitur ut extrahatur, ſed agiť ad
recuperandū id qđ ſpōte ſoluit;tunc cū dictū ſtatutū nec eius uer
ba hunc caſum cōprehendant,non hēt locū ipſius ſtatuti diſpō, &
iō in caſu noſtro dicti agentes non pñt uti dicto ſtatuto , nec quo
ad modū procedendi,nec quo ad modū probandi ; & ſic debebant
agere ordinariè,& plenè probare,cùm ſimus extra terminos ſtatu
ti;quia nō agitur ut extrahatur de fideiuſſione,nec ꝑtenditur ꝑceſ
2 ſiſſe moram de non extrahendo. † Rurſus non ſufficit probaſſe fi-
deiuſſionem & ſolutionē ēt plene , ut habeant actionem mandati,
aut negotiorū geſtorū,q̄ fideiuſſoribus dantur. l.ſi pro te.ff. man-
dati.nec probetur mandatū ꝑceſſiſſe,aut ratihabitionem ſecutā eſ
ſe ac negotium utiliter fuiſſe geſtum.ff.de neg. geſt.l.ſed an vltro
ni.§.j.ēt in iſtis requiritur plena probatio ; quia ſtatutū ſuper hoc
nil diſpoſuit;vñ cùm ſint diuerſi articuli,diſpō facta ſuper uno nō
extenditur ad aliū diuerſum & ſeparatū,cum ſeparatorū &c.l.pe-
nul. ff.de calum.l.de bonis.in prin.& ibi no.ad carbo.l.ſi maritus.
& ibi not. C.de do.inter uir.& uxo.facit.l.ſi prius. in prin.de aqua
plu.ar.ff.de ſer.ur.præd.l.ſi domus. ſed nullū ꝑdictorū credo eſſe
probatū ſaltem ſufficienter , & ſi non eſſet probatum mandatum
aut ratihabitio,conſtat negotium non fuiſſe utiliter geſtū eo quia
ille indebite detentus erat,& ſic ipſo iure non tenebatur. ut eſt gl.
arg.& l.n.& ſeruus.de neg.geſt.facit.l.qui in carcerem. ff. qđ me.
cā.ſic q̄ dici non pōt fideiuſſio,q̄ non pōt ſtare ſine principali.l.fi-
deiuſſor obliga.ff.de fide.& no.in l. ſi hæres pecuniā.l·prin.ad tre
bel.ſi tñ probaretur,ꝙ ille nō poterat aliter exire carceres,niſi ſol
ueret tm̄ cenſeretur negotium utiliter fuiſſe geſtum. ar.eorum q̄
no.per Barto.in l.ſtichus.ff.de pe.lega.Sed hoc non credo fore hic
probatum,ꝙ tanta talia fuerit ſibi impoſita per illos,qui tenebāt
eum captiuatum,ergo non ſufficit iſtis agentibus probaſſe fideiuſ
ſionem & ſolutionem,etiam ſi ſufficienter probaſſent , dictum.n.
ſtatutum debet intelligi,dummodo conſtet de debito pro quo fi-
deiuſſit. ¶ Super eo uero qđ q̄ritur, an actio perſonalis potuerit
intentari ꝯtra iſtos poſſeſſores bonorū, qui nō ſunt hæredes Bran
chaleonis.vř ꝙ nō;ut l.æris alieni.C.de dona.l.2.in fi.de hære.ſeu
uendi.ſed in ꝯtrarium , quia ſunt ſucceſſores uniuerſales ex diſpo
ſitione legis reformationis;ergo &c.l.tutoris.C.ad l.iul.de ui pu-
bli.& hoc putarem uerius ſaltem in condōne ex l.j.ex dicta refor
matione q̄ diſponit,ꝙ illi teneātur ſubire oīs onera defuncti.C.de
cōdi.ex lege.l.j. ¶ Sup eo qđ q̄ritur,an poſſit opponi exceptio ꝑ
ſcriptionis ex forma dicti ſtatuti, cū a tpe dicti Brāchaleonis uſq;
nunc nō ſit lapſum tꝑs a ſtatuto requiſitum.ſ.25.anno.ꝑſuppoſito
ꝙ Brāchaleo ſciuerit ſe eſſe debitorem dicti fideiuſſoris.Vř ꝙ nō;
qa dictum ſtatutum non vř ualere quantum ad fauorem Branchi
leonis,q erat malæfidei,qa nutriret peccatū.ut determinat Bar.in
l.oēs populi.de iuſt.& iu.in 3.q.prī. ſup qbus pñt fieri ſtatuta &c.
qui in hoc vř ſibi contrariari in eo qđ idem notauit in l.ſequit.§.
ſi uiā.de uſucap.In cōtrarium vř determinaſſe Ricar. Malumb. in
q.diſputata,quæ incipit.ſtatuto cauetur ꝙ ſi creditor ex tōi &c.
¶ Breuiter pōt probabiliter dici,ꝙ etſi ex dicto ſtatuto uel lapſu
tpis non foret acquiſita exceptio præſcriptionis hæredibus uel
hæreditati Branchaleonis,tamen cùm ſtatutum loquitur in perſo
nam iudicis.ſ.non audiatur,& contra.l.ꝙ ſi minor.§.fin.ff.de mi-
no.& l.j.eo.titu.poſſunt iſti conuenti nō tanquā excep.habentes,
ſed tanq̄ ad notitiā iudicis deducentes,allegare ꝙ agentes agūt ꝯ
tra formā ſtatuti , ſ.poſt lapſum temporis a ſtatuto ꝑfixum, & ſic

eos repellat.ar.l.quos ꝓhibet.ff.de postulã.& eorũ q̃ uo. ꝑ glo.& Bar.in l.ubi pactũ.C.de transac.sæpe nanq; ꝯtingit, ꝙ etsi q̃s ius habeat, sibi tñ clausum est os, ut ipsum allegari nõ possit, & sic erit ꝑinde, ac si nõ hæres, ut no.ff.de manu.testa.l.q. hẽbat.io fi.& no.in l.lecta.si cer.pet.& in gl.q̃ incipit.ĩ.mẽsem.& qđ no. Cy.in l.si q̃a cõductionis.C.de loca.& Bal.in l.tale pactum.§.1.de pac. vbi dici posset, ꝙ renunciare iudicio nullitatis sñiæ, licèt ex hoc nõ redda tur ualida, quia tñ de nullitate nõ põt allegare mittet̃ exceptioni ad idem quod not.Bar.in d.l.ubi pactũ.vñ licet huic fideiussori nõ esset sublata actio, q̃a ptãs q̃ hẽt iurisdõnẽ a statuentibus, nõ põt ea uti aliter q̃ statuentes uoluerint, & statutũ habet sic, ꝙ nõ audiat q̃ non dẽbet audire.iuxta no.ꝑ Iac.But.& Bald. in auth.sancimus. C.de sacrosan.eccle.nec poterit ptãs allegare nullitatem statuti, a quo ptãtem habet saltẽ in ea parte q̃ ꝯcernit iurisdõnẽ, in qua cãm habet a statuto.ar.eius qđ no.in q.C.de ꝓba.l.cũ res. ¶ Sæpe ẽt cõtingit, ꝙ licèt q̃s ñ hẽat exceptionẽ, põt tñ implorare iud.offm.ff. de pet.hær.l.plane.qđ no.Bar.in l.1.ꝙ vi aut clam. & sic pñt ad cõcordiã reduci dictæ opi. Tñ in casu nr̃o ꝓdicta nõ vñc necessaria, si nõ est ꝓbata sciã Branchalconis.s.ꝙ sciuerint illũ fideiussisse ꝓ se, q̃a cũ sit factũ alienũ nõ ꝑsumit̃ de illo sciam habuisse nisi ꝓbetur [a].ff.ꝓ suo.l.fin.in fine. & si dicat̃ verisĩle est ꝙ sciuerit. Rñdeo ista uerisimitudo potius est ꝑsumptio hoĩs, q̃ legis, cũ nulla lege caueat̃, sed potius est in regula iu ꝯtriũ.in d.l.si.cui stãdũ, quousq; appareat ꝯtriũ, ut no.in l.cõis diffinitio.ff.de reg.iur. maximè aũt incũbit istis agẽtibus onus ꝓbãdi id qđ est cã suæ intẽtionis.s.malã fidẽ q̃ nõ põt aliter ꝓbari q̃ ꝓbando, ꝙ sciuerit ea q̃ ĩ.dixi nõ ꝓbata ergo malafide remanet statutũ firmum & ꝑscriptio statutaria ualida & negotium est satis clarum ꝓ dicta fraternitate.

S V M M A R I A.

1 *Bona hæreditatis quando sunt mista cum bonis hæredis, an possit per creditores hæreditarios separatio bonorum impetrari.*

Bona quomodo dicantur commista ut non fiat separatio.& 2.

2 *Commistio proprie cadit in rebus corporalibus.*

3 *Creditor hypothecam habens præfertur non habentibus etiam in rebus prouenientibus ab eisdem.*

CONSILIVM CCXLV.

1 IN Christi nomine Amen. ¶† Vr̃ dicendũ dictã separationẽ impetrari nõ posse postq̃ bona hr̃ditaria cũ bonis hæredis sunt cõmista taliter, qđ nõ pñt discerni.ff.de separa.l.1.§.pterea.& no.in l.pen.C.de hære.act. in gl. Præterea separatio impetrat̃ ꝑ creditores hr̃ditarios ꝯ creditores hr̃dis, nõ ꝯ alios creditores hr̃ditarios.d.l.1.circa prĩc.de separa. sed hic, ut dr̃, extant alij creditores primæ societatis, q̃ sunt creditores hr̃ditarij, sicut iste Anto.& ꝯdicũt huic petitioni, ergo &c. Licèt.n.sint translati in nouam societatẽ ꝑ hr̃dẽ d.Martini, nõ tñ desierunt esse hr̃ditarij, cũ eorũ debita descẽdãt ex cã hr̃ditaria. ff. de fideiuss.l.tutor.ibi.nõ titulus actionis sed debiti cã &c.de dona. q̃ id qđ C.si cer.pet.l.si per. ¶ Br̃ ꝯtriũ dico q̃tũ ad creditores nouæ societatis, q̃ sunt creditores hr̃dis, vt possit ꝯ eos impetrari separatio ꝑ dictũ Anto.de dictis libris ducentis, vt d.l.pen.C.de hæred. act.circa h.& in toto ti.de separa. Nec ob.§.pterea. alleg. in ꝯriũ, q̃a debet intelligi quantũ ad cõmistionẽ inducit̃ talis cõfusio, ꝙ nullo mõ possibilis est separatio, vt ibi patet expresse. vñ inquãtũ gl.exẽplificat in his q̃ ꝯsistũt pondere, numero, vel mensura, puta cũ frumentũ, vel uinũ hr̃ditariũ cõmistum fuit cũ frumẽto vel uino hr̃dis intelligit sanè.s.eo casu quo ignorabat̃ quãtitas vtriusq;. Nã tunc est impossibilis separatio tã respectu corporũ q̃ respectu q̃titatis.sed si sciebat̃ quãtitas utriusq;, vel alterius tñ, tũc licèt sit [b] impossibilis respectu corporũ, est tñ possibilis respectu q̃titatis. si.n.in hr̃ditate sunt ducenti nũmi, q̃ sunt cõmisti cũ nũmis hr̃dis, nõ esse põt ꝙ impediat separationẽ, licèt.n.nõ possint discerni corpora nũmorũ, hic nõ debet attendi ꝑp vicissitudinẽ quã hẽt vnus nũmus cũ alio, sed sufficit ꝙ sit certa quãtitas s.ducentũ, & illi q̃ separabant, censebunt̃ fuisse hr̃ditarij.arg.ff.si cer.pet.l.nã & si fur. §.si seruus.& §.nã & si.de leg.2.l.cũ pr̃.in prin.& quod ibi not. ad treb.l.deducta.§.nũmis.ꝓ socio.si ritius.de ꝯdi.indeb.si pene cã. §.si.hoc ergo casu nõ loq̃t ille.§.pterea.q̃a solũ intendit negare, cũ est impossibilis oĩ respectu.& si aliud vellet dicere, esset ꝯ oẽm rõnẽ & æquitatẽ, & esset in ptãtem hr̃dis impedire separationem sp in rebus talib' q̃ põdere numero &c.qđ esse nõ debet.ff.de lib.leg. l.si id qđ.de leg.1.l.cætera.in fi.cũ l.seq. Cũ igit̃ in casu isto sit certa quãtitas hr̃ditaria.s.200. lib. vt ꝓponit̃, nõ video cur denegari dẽat separatio, q̃ ex æquitate ꝯceditur, & hæc æq̃tas suadet, sicut si non esset facta cõmistio. Præterea.§.ille præterea. loq̃t̃ q̃ñ bona 2 hr̃ditaria sunt cõmista cũ bonis hr̃dis, † & cõmistio ꝓprie cadit ĩ rebus corporalibus. In iuribus uerò incorporalibus, q̃ cõsistunt in intellectu, nõ dr̃ cõmistio, q̃a intellectus de facili põt facere ꝑ se separationẽ.& ꝓbat̃.C.fami.ercis.l ea q̃.ubi iura diuidunt̃ ipso iure, per.l.absq; diuisione hoĩs. Põt.n.intellectus considerare alio modo, q̃ sint sm corpus.ut in si.no.Bar.in l.ambitiosi.ff.de decre. ab oc.fac.in 4.col.sup illo uerbo principaliter qualiter intelligit̃. & no.in si.in c.pterea.de appel. Mõ in casu nostro ius hr̃ditariũ nõ consistit tñ in corporibus mercium, cum illæ sint venales, & non censent̃ esse in loco.l.gñali.§.vxori.ff.de usufruc.lega.ff.de leg. 3. l.suos.§.si.sed consistit potius in parte æstimationis mercium, ad quam æstimationem redigendam dictæ merces sunt destinatæ. sed [a] ista æstimatio cùm nondum sit redacta ex mercibus, potius dr̃ cõsistere in intellectu qui potest eam considerare separatim ab alijs bonis, & sine aliqua commistione, & si dictus hæres nulla bona acquisiuit, potius dicetur ista commistio cum Iacobo suo, q̃ cum hærede, si sic cessaret ille.§.præterea. ¶ Sequitur ergo, ꝙ dicta bona non sunt commista postquam cõsistunt in intellectu, uel si sunt non cum bonis hæredibus, sed cum bonis socij.& prædicta quantum ad creditores nouæ societatis, qui sunt creditores hæredis & non hæreditarij, ut dñs Antonius possit se iuuare ꝯ eos ex dicta separatione. sed quantum ad creditores primæ societatis, qui 3 sunt creditores hæreditarij, non sic potest, ut ĩ.dixi.† sed bene potest se iuuare uirtute hypothecæ, quàm ut dicitur, habet dominus Anto.sicreditores illi non habent, sed sunt simpliciter cyrographarij quoniam hypothecarij præferuntur etiam in illis bonis q̃ a cyrographarijs prouenerunt.ff.de tribu.l.procuratoris.§.sed est quæsitum.versic.quid tamen.& §.plane.si in eadem facit.l.4.C.de bo.auct.iud.pos. Constat enim quòd in generali hypotheca quam habet dominus Anto.ueniunt bona post causam contractam quæsita.l.fi.C.quæ res pig.obl.pos.& etiam incorporalia iura, ut not. in l.3.C.de hæred.acti. Ex quibus concludo pro dicto Anto. hæreditario & hypothecario creditore, quæ autem dixi de creditoribus primæ societatis, procedunt si non consenserunt transferri in secundam societatem, si uerò consenserunt, quia secuti uidentur fidem hæredis, habentur pro creditoribus hæredis, in omnibus, & tunc etiam separatio contra eos locum habebit. l.1.§.quæsitũ. in fi.ff.de separa.

[a] ¶ Probet. Adde Cor in cõsil.7. in hac. nu 7.in 4.parte & in cõ. 381.incluis fis.nu.17.1 2.parte.

S V M M A R I A.

1 *Testis obscurè uel imperfectè deponens super capitulis an post didicita testificata possit denuo examinari.*

2 *Testis an possit iterum super capitulis post didicita testificata examinari ad petitionem producentis, an uero solum fiat officio iudicis.*

3 *Iudex, qui non perfectè interrogauit testem iuxta tenorem capitulorum, tenetur producenti ad interesse, & an sufficiat legere & uulgarizare capitula quando sunt implicita.*

CONSILIVM CCXLVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶† In casu de quo q̃ritur vr̃ dicendũ, ꝙ d.Bartolus testis non debeat repeti seu iterum examinari duplici rõe. Prima quia in sua depositione vr̃ esse potius omissio, q̃ obscuritas, q̃a dixit relatum fuisse iurm, & nõ dixit cui, nec dixit quid fuerit iuratum, & q̃d fuerit rñsum. Item dixit, ꝙ ĩ illas expensas ꝯtinebant̃ q̃dam ꝓuisiones & salaria ꝓ labore recuperandi &c.nec dixit quibus debitæ aut debita, ꝑp quam omissionẽ deficit intentio actoris, unde repetitio ista fieret ut testis adderet quod omisit, quod uidetur non esse permissum post didicita [b] testificata, [b] vt in auth.at qui semel.C.de proba. & in corpore vñ sumitur.ibi additamento &c.& ꝑ Bar.in d.auth. q̃ dicit, ꝙ testis post didicita testificata non potest addere id quod omisit, quando illud est de substantia intentionis producentis. vt si interrogatus super præscriptione omisit deponere de titulo, ut uot.in c.fraternitatis.de testi.in nouel. secundò, quia etsi esset obscuritas tantum, ad petitionem tamen partis non est fienda repetitio. ut dicit Innocen.in c.cum clamor.de testi.& glo.in c.in præsentia.de proba.in glo.quæ incipit.sed nonne.& in fi.& in Auth.de testibus.§. illud.& idem uidentur omnes sentire. alias nunquam testes obscurè deponentes dicerentur defectiui, q̃a sem ꝑ peteretur, ut iterato examinarentur, & cessaret quod hr̃ in d. cap.in præsentia.s.ut fiat interpretatio ꝯ producentem. Item daretur materia subornandi. ¶ Sed his non obstantibus contrarium uidetur uerius. nam fateor fuit omissio in illis duobus, tamen ex illa omissione resultat obscuritas in eo qđ dixit, q̃a qđ multipliciter intelligi põt, obscurum

[b] ¶ Testificata. Vid Bal. in cõs.152. in j. parte. & in consi. 384. in 3. parte. & in consil.491. in 5.par. & quasi fiat. unde d.Bar. soc.in con. 217.inc. ui so uer.con firmantur præmissa in 2.parte.

rum dr.ff.de iure fisci.l.ita fidei.& l.nõ intelligit.& sic locũ hẽt.c. cũ clamor.& qđ no.i Spe.de teste.§.1.uer.itẽ q testis obscurè &c. ubi hr, q pp obscuritatẽ pt testis post didicita testificata repeti, & no.in.l.repeti.ff.de q̃sti. Nec ob.allegata superius; qa fateor, q testis ñ pt repeti, vt addat aliqd ex cuius omissione nõ generabat obscuritas in eo q dixerat, sed qñ generatur, pt; qa illud addere ẽ potius declarare q̃ addere; igit &c.ff.de test.l.hr̃des.palã.§.sed si notã de acq.re.domi.l.adeo.§.cũ qs.in fi.& q̃ no.extra de ap.c. nouit. in gl.q̃ incipit sic. Nã depositio istius in dictis duobus articulis pt diuersimode intelligi, ut pz ad sensum.s.q fuerit delatũ iu r̃m & ñ iuratũ, ul q fuerit iuratũ. itẽ diuersimode potuit iurari. Simitr de illis ꝓuisionib' & salarijs. nã poterãt deberi huic Iacobo uel alteri; vñ cũ nõ dixerit cui redit eius dictũ obscurũ quãtũ ad intentionem agẽtis.

2 ¶ †Item non.ob.r̃m, qa lz iudex nõ teneat ad petitionẽ partis hoc facere, nõ tñ negat quin si velit ex suo offõ, possit.& ita intellige dictũ Inn.in d.c.cũ clamor.& gl.s.in ꝯrium allegatas. cuius effectus est, qa si nõ vult facere, nõ tenet parti insindicatu ad interesse, cũ sit in suo arbitrio facere vel nõ, & sic nõ grauat partẽ si nõ vult facere; ut no.In.in fi.in c. cõquestus.de ferijs.ad qđ induco, qđ in simili no.Bar.in l.cõsentaneũ. C.quom.& qñ iudex.circa medium.& gl.in l.4.§.si ob indiciũ.ff.de cõdi.ob tur.cãm.ibi dũ dicit, lz a me cõpelli nõ possit, iudex tñ ex offõ &c. & qđ no.Bald.in l.ampliorẽ.in fi.prin.C.de ap.ubi ipse dat cautelam ꝯ iura dicentia q post didicita testificata nõ recipiãtur testes super eisdẽ articulis uel directõ ꝯ rijs, vz q pars q̃ vult hoc fieri det iudici nomina testium. Et ipse iudex lz nõ cõpellatur, pt tñ ex offõ suo si vult hoc facere; qa in eo nõ timet subordinatio rõne officij.ar.C.qui accu. nõ põt.l.2.Bñ ãt facit iudex, si hoc facit, cum ad ipm pertineat cuncta rimari.30.q.5.c.iudicãtem.& ueritatem perquirere.c. lz cãm. de prob.& c.cum cãm.de testi.C. de eden.l.is apud quem & C. de iud.l.iudices.& interrogationes facere qñcunq; expedit.ff.de interrog.act.l.ubicunq;.de fi.instr.c.cum Ioannes. Nec dẽt ista eius largã ptãs impediri, ex eo q pars petierit testes repeti.ar.ff.de arb.l. ne in ptãte. ff. de iuris.om. iu.l.si idem cum eodem.ibi ne in ptãte &c.Inn.ergo.& gl. q̃ dicunt ad petitionem partis non debere fieri repetitionem, dẽt intelligi mõ quo.s. dixi.1. quia ñ cogit iudex ad requisitionem partis; põt tñ si vult.

3 ¶ †Nunc ãt a me quæritur, an iudex possit seu an ipse testis possit repeti parte petẽte & altera ꝯdicẽte.& ego dico q sic, si iudex vult magis tñ ex offõ, q̃ pp partis petitionẽ. p ea q̃ no.in gl.in d.§.si ob indiciũ.& Bal.in d.l.ampliorẽ.Præterea vr q ẽt teneatur ad petitionẽ partis, qa qñ testis dolo uel negligentia examinatus omisit aliqd deponere, qa nnn fuit interrogatus, dẽt & tenetur iudex ẽt parte petente, & ẽt post didicita testificata, ipsum repetere ne iudicis seu examinantis dolus aut culpa noceat parti. de testi.c.per tuas.Ibi loquitur qñ omissa est examinatio sup aliquo capl̃o ex pluribus capl̃is productis, & vult q sup illo possint examinari, qa reputanẽ nouũ capl̃um, ex quo super illo nõ fuerunt examinati, nõ aũt loquit, qñ sunt examinati super capl̃o ut sup illo possit iterũ examinari, si in examinatiõe illi' aliqd fuerit omissum p malitiã uel negligẽtiã examinatoris.& gl. ibi vr uelle, q hoc casu nõ sit iterũ examinãdus. & dicit q cõsulere ꝯria est ꝯ ius.& spe. ẽt in loco hic allegato loquit ẽt in casu supradicto ubi casus.& no.in spec.de teste.§.nũc uidendum.uer.ultimo.& p.Bar.in auth.at qui semel.C. de ꝓba.circa fi.sed hic fuit hmõi. Nã ut manifeste apparet defectus istius testis ꝓcessit ex culpa examinãtis, qa nõ interrogauit ipsum perfecte ut debuit. Nã capl̃a erãt plenè & specifice formata, vñ cũ testis dixit delatũ fuisse iur̃m, credidit hoc sufficere, sed examinator debuit interrogare q bus delatum fuit, & an fuerit iuratum, & quid ipse magis scire poterat, in quo consistebant merita causę & fundamentum intentionis agentis q̃ testis. similiter qñ dixit testis, q inter illas expensas erãt quædam salaria & prouisiones pro labore &c.debuit examinator interrogare quibus erant debita, s.an d.Iaco.&c.qa in hoc consistebat uis qõnis, q̃ testis probabiliter potuit ignorare. vñ credidit sufficere qđ' dicebat examinator, q sciebat, non debuit tam negligens esse, quin interrogaret, ideo eius negligentia producenti nõ debet nocere, arg. C.de erro.aduo.per totum. de reg.iur.si librarius. & dicunt doctor.in dic.cap.per tuas. Dicet aliquis, quòd illud capitulum loquitur, quando super aliquo capitulo nullo modo fuit interrogatus, vt quia data erant duo capitula & super uno fuit interrogatus, & deposuit super altero nullo modo, ut patet ex notatis per Ioann.Andr. in addi.specu. dicto titul.de testi.§.uidendum. in fi.c. uel si non interrogauit secundum interrogatoria ptis aduersæ. Sed in casu nr̃o sup oĩbus capl̃is fuit interrogatus & oĩa fuerũt sibi uulgarizata & data intelligi, ut notarius attestat. Vñ cũ illa, sup q bus omisit dicere, ꝯtinerent in capl̃is, vr q potius fuerit culpa testis q̃ examinatoris, uel q testis noluerit plus dicere, & sic vr ñ hr̃e locu repetitionẽ p ea q̃ no. Bar.in d.aut. at q semel.ubi dicit, q si capl̃m ꝯtinet plura specifice & super aliquo illorum testis omisit deponere nõ repetit. Breuiter fateor, q illud capl̃m loquitur sicut.s.dixi.s.qñ nullo mõ fuit interrogatus; pt ẽt intelligi qñ fuit interrogatus, sed non perfectè r̃m qđ sentit ibi doctor insignis dñs Ant.de Bu. p quo facit; quia paria sũt non facere uel non perfectè facere.ff.qui satis.cog. l.quoties.de ꝯtab.non putauit.§.non q̃is.sed hic non perfectè interrogauit; qa capitula erãt implicita, & ꝯtinebãt plura q̃dam principalr, q̃dam incidenter r̃m uerba, lz essent principalia quantum ad intentionẽ agẽtis. vñ debuissent de quolibet capl̃o fieri plura, & tunc sola electio capituli fuisset perfecta interrogatio; sed quia erãt implicita, ut dixi, testis rñdit specifice ad illa q̃ principalr continebat capl̃m; ad alia vero rñdit truncate credẽs forte in illis non stare uim qõnis vt dixi. Iõ examinator debuit super qualibet particula articuli, i qua nõ perfectè loquebat r̃m cõtenta in capl̃o interrogare. Nã cũ dicit inter dictas expensas cõtineri q̃dam salaria, & in capl̃o ꝯtinebatur q erãt debita dicit Iaco.debuit examinator de hoc interrogare; qa testis credidit tm̃ dixisse qđ ufficeret. Ex quib' pz ñ obstare qđ no.Bar.in d.auth.at qui semel, quia dẽt ĩtelligi, qñ perfecte fuit interrogatus & non rñdit, uel non perfecte; sed hic trãsiuit sub uolucro verborũ.

4 Item nõ ob. q interpretatio fit ꝯ ꝓducẽtem, ut in c.in p̃sentia, qa hoc est verũ, nisi iudex uelit ipm testẽ repetere. postremò posito q de rigore iuris ea q̃.s. dicta sunt, nõ essent bñ clara saltẽ pro ꝯria parte similiter non sunt clara; & iõ in dubio benignior pars tenẽda est, ne pp incuriam examinatoris iustitia agentis pereat, q r̃m q euidẽter pt colligi ex attestationibus & actitatis debet souere ueritatem, cui ut locus sit conari debemus.l.si.ĩ fi. ff. de probat.& iudex maximè debet ad hoc conari. quia postquã propter eius defectum examinatio non fuit plena saltem in foro conscientiæ tenetur parti læsæ ad interesse; ut no.in addi. Spec.tit.de teste.§.1.circa medium.

SVMMARIA.

1 *Prohibitioni de non alienando an possit renunciari, & an possidendo bona hereditaria dicatur quis hereditatem adiisse. & 2.*
2 *Intellectus ad l.1.C.quando pr.m.non est necess.ubi.nor. nam posito q ille;*
3 *Res prohibita alienare si alienetur nondum natis his quorum causa facta est prohibitio, an possit repeti ab eis natis.*
4 *Prohibitus alienare certam rem an possit cum authoritate iudicis illam filio in le itimã assignare, ut alienatio nascat in præiudicium familiæ cuius fauore facta est prohibitio.*
5 *Venditio rei prohibitæ alienari ab ignorantibus facta an ualeat & teneat.*
6 *Emptor percipiens fructus rei prohibitæ alienari in casu restitutionis quomodo teneatur de restituendis fructibus perceptis diuersis temporibus.*
7 *Melioramenta quæ debeant refarciri emptori, qui restituit rem prohibitam alienari*

CONSILIVM CCXLVII.

IN *Christi nomine Amen.* ¶ In cã q̃ uertit Saonę inter filios quondã Benedicti caudæ actores ex parte una, & hæredes quondã Francisci de giraldis reos & cõuentos ex altera super repetitione cuiusdã uineæ quã dictus Benedictus uendidit dicto Frãcisco, aut alteri a quo Frãciscus habuit cãm, q̃ ẽt uinea fuit prohibita alienari per Iacobum patrẽ dicti Benedicti. uisis actis & actitatis coram dño capitaneo dictæ terræ oĩbusq; scripturis mihi trãnsmissis per eũdem dñm capitaneũ in duob. sacculis signatis; ipsisq; diligẽter examinatis sup eo q a me, cui cã p̃dicta cõsulẽda fuit per eundẽ dñm capitaneũ transmissa, q̃rit, vz q̃ sint & esse debeãt partes dicti capitanei in pronunciando.

1 †Rñdeo breuiter ut pronunciet uenditionem dictæ uineæ nõ ualuisse in p̃iudicium dictorum filiorum Benedicti dictosq; reos cõdemnet ad restitutionem dictæ uineæ soluto tñ eisdẽ melioramento factõ per eũdẽ Frãciscũ seu eius hr̃edes r̃m ea q̃. ĩ. dicã ĩ ultimo articulo huius cõsilij, cum fructibus perceptis a die litis motæ, sed a perceptis & percipiendis ante litem motam absoluat. & ea quæ me mouẽt sunt ista. Primò circa primam partem; qa dicti actores probarũt earũ incumbentia. s. q dicta uinea fuit dicti iacobi primi testatoris, quousque potuit prohibere eius alienationem. Et hoc probarunt per deducta & allegata per partem & eorum qui

habuerunt

habuerunt dictá uineá ab eo q habuit cám a Benedicto tanquam hærede Iacobi. vnde sicut ipse Benedictus nó poterat negare rem fuisse Iacobi a quo causam habuit tanquá a dño; ita nec habentes causam a Benedicto q nou debent esse melioris condõnis quã Benedictus. ff. ad vell. l. si. §. j. iuncto eo qd no. C. de proba. l. cú res. in gl. magna. circa medium. ff. de procu. l. qui proprio. §. item quęrit. in gl. magna. circa mediú, ibi, sed hęc positio &c. fundat. n. pars rea ius suú in iure dicti Iacobi, cú ꝓtendat in se translatú dñium, qd fuit dicti Iacobi, ut colligitur ex actis, & sic non põt asserere ꝯtrasiú. C. si ser. exte. l. j. cú simi. Cú quo ẽt concurrunt attestationes testiú qui deponunt Iacobum tenuisse illá rẽ ut suá. per quẽ ẽt patet rúsum ad vnum fundamentú dictorú reorum tñ per aduocatos q dicunt actores non ꝓbasse dñium, qd prætendit qd est falsum, cú ante pars fundet se in iure Iacobi, & ambæ ꝓtendunt habuisse cám ab eo, uel illo qui habuit causam ab eo, igitur &c. & hoc est clarú. ¶ Itẽ probatur pars actoris prohibitionẽ testatoris per ꝓductionẽ testamenti, quá censetur fecisse tpe quo dedit articulos, cùm petierit tenorem eius legi antequam pars aduersa responderet, p qd apparet ꝙ declarauit se uelle uti dicto testamento, q. nihil aliud est q̃ ꝓductio p qd rñdetur ad vnum qd dicit pars altera. s. testamétu nó esse ꝓductú in termino statuti. ¶ Ná duplex est ꝓductio. s. uerbalis, per quá quis declarat se uti uelle. C. si certú pet. auth. sed hodie. & ista est illa q debet fieri. ꝯ. terminú & facta censetur hoc ipso ꝙ petitú fuit testamentú uel eius tenorẽ legi parti alteri ut dixi. Itẽ realis est ista, & põt fieri post terminú, sicut examinatio testium, dúmó productio uerbalis. ꝯ. terminú facta fuerit & ꝓstit. iu. ut no. Bar. in l. dáni. §. sabini. ff. de dam. infec. & p gl. in cle. j. de offi. deleg. facit qd no. Io. An. in c. fratrú legitime. in mercu. Fuit ẽt ꝓductio testamenti facta per partem ream. ꝯ. terminú statuti, qd vr sufficere parti actori, cú possit uti his quibus pars aduersa utitur. ff. de eden. l. j. §. edẽdo. & sic cessat dicta oppositio. ꝙ aút dicta ꝓhibitio fuerit ualida, patet ex eo quia continet cám. s. ut remaneat in familia, & exprimit ꝑsonas ad quas vult deuenire si contra fiat, ergo &c. iura sunt vulgaria. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. diui. de leg. 3. l. pater filium. in prin. ubi probatur in terminis nris & clare p Cy. in l. ea lege. C. de condi. ob cám. circa mediú. & in princ. distinctionis. Nec obstat ꝙ allegat pars aduersa prohibitionẽ istá factá fuisse in fauorẽ filiorú, ꝙ pars actrix articulat, igitur potuerunt filij renunciare. Ná uerú est, sed ipsorú filiorú dútaxat & suorú hæredú, túc. n. ꝓcederet ꝙ altera pars dicit. d. l. pater filiú. §. penul. & §. Iulius Agrippa. imo ẽt filiorú eorundẽ & totius familiæ, q bus si nó sunt hæredes dictorú filiorú prohibitorú, non potuerunt filij ꝓiudicare, ut d. l. pater filiú. in prin. ybi promitit alienari solú ꝑp æs alienum, qd aliunde solui non posset, & tñ ibi sicut in terminis nostris filij fuerunt prohibiti alienare, & iussi reseruare filiis eorú, qñ. n. utilitas mea est cú utilitate alterius renunciare possum quoad me, non quo ad illú. l. j. C. cõis rerú alie. & no. Bar. in l. si quis in cõscribendo. C. de pac. pe eq qd ẽt patet non obstare qd dr non ualuisse prohibitionẽ in eo ad qd princip lr facta fuit. s. quo ad fauorẽ filiorum prohibitorú tanquá nuda; ergo nec quo ad translationẽ factá in filios filiorú, si ꝯ fiat, cùm illa sit accessoria, & reguletur a principali; ergo &c. ar. C. de legi. l. non dubiú. qa illud procederet, si prima prohibitio fuisset uel esset reprobata tanquá turpis uel probrosa. C. de his quæ pœnæ nomine. l. j. & ff. eo. ti. l. j. sed hic non ió fuit inualida, quia ꝓbrosa uel a lege reprobata, aut quia ius assisteret, sed ex hoc solo, qa ius non assistit, cùm concernit fauorẽ eorú ꝓhibiti cùm possit ei renunciare, secus qñ non põt ut quia minor. l. 3. C. de usucap. pro empto. Posito ergo ꝙ inquantú concernebat fauorẽ filiorú potuerint dicti filij renunciare, si erant maiores, non tñ facere potuerunt quin faciendo cõtra prohibitionẽ res in pœná eorú deueniret ad filios eorundẽ, ẽt si testator ad nullá utilitatẽ dictorú nepotú habuisset respectú, sed solú ad pœná filiorú si facerent ꝯ suá prohibitionẽ, postquá dicta prohibitio non fuit ꝓbrosa, nec a iure reprobata. ut d. l. j. C. de his q pœnæ nomine. & Insti. de lega. §. si. ff. ad l. gem falc. l. j. §. itẽ si ita. ff. de penu lega. l. j. de cõdi. & demon. l. multa. sed hic ẽt testator habuit respectum nó solú ad pœná & odiú filiorum alienantiú, sed ẽt ad fauorẽ filiorú eorúdẽ & totius familiæ, apud quos uoluit esse perpetuò. vnde adhuc fauorabilis est dicere qd dixi. ar. ff. de seruis expor. l. ser. ea lege. Itẽ ꝓducta fuit abstinẽtia ab hæreditate dicti Benedicti, q fuit necessaria; si. n. dicti eius filij nó abstinuissent, sed adissent nó possent uenire ꝯ factú pris. C. de rei uen. cú a mre. ff. de leg. 2. unú ex familia. §. 2 sed si uno. de leg. j. filius. §. cú pater. † Nec ob. qd allegatur p alteram partẽ, s. ꝙ ante abstinentiá steterant in bonis Benedicti, & sic censet se immiscuisse, & p cõsequens non potuerunt postea renunciare. C. de repu. hæred. l. sicut. ac ẽt qd vendiderunt quandá petiá terræ tanq̃ de bonis paternis, qd ipsi vñr fuisse confessi. in 131. positionibus. ná ꝓut in instro venditionis, ad qd referunt, ꝯtinet, pce prius abstinuerunt se ab hæreditate paterna, & uendiderunt illam rẽ non tanq̃ hæredes patris, sed ꝓ iure dotis maternæ, & silr steterunt in domo simul cú matre, q forte tenebat ꝓ iure dotis suæ. vñ nó est ꝓbata aditio potissimè qa ẽt pars aduersa articulauit ꝙ isti actores erant & sunt minores q sine consensu suorú administratorú non potuerunt adire. l. potuit. C. de iure delibe. q non ꝓbatur interuenisse. Nó est ergo ꝓbata aditio, nec ẽt ꝙ illa domus fuisset paterna. Nam Bartholomeus dicit se habitasse cú matre, sed non in bonis paternis. Iacobus verò respondit credit, refertur ad positionem q dicit ꝙ habitauit cum matre, & istud continebat principaliter, & ad hoc refertur, non ad id qd accessoriè, ut no. in l. si cui. §. 1. ff. de leg. 1. p Bar. Præterea postq̃ dicit ꝙ cum matre, quia poterat alia cá subsistere ut dixi, nó resultat aditio. Itẽ ꝓbata est filiatio dictorú agentiú p impositionem partis aduersæ, in qua nescio quo spiritu ducta hoc ꝯ seipsam posuit, si ergo resultát ꝓbata oia q parti ꝓbanda incúbebant, ergo debent obtinere sñiam. ¶ Nunc restat respondere quibusdam alijs tactis in copiosis allegationibus aduocatorú partis aduersæ, q summa ope nixi sunt iuuare partẽ suá. & primò circa cõcernentia ꝓcessus non ob. qd primò allegatur, ꝙ prius datus fuerat alius libellus ꝯ Franciscú patrẽ istorú reorum, super quo debebant dicti actores insistere. C. quó & qñ iudex. auth. q semel. non alium geminare. vt notat Bal. in l. edicta. C. de eden. Nam ad hoc egregiè responsum fuit per dñm Bartholomeum de bosco, qui pro actoribus consuluit, quia ista oppositio tollitur per no. per Dy. & Bar. in l. 2. §. si. ff. de præto. stipu. Nam p auth. qui semel, non prohibetur quin post datum libellum contra unú dare possit ꝯ aliú, & sup eodẽ sed ꝯ eundẽ tñ. adhuc in uendi. si reus decessit lite non contestata, hæres eius non conuenitur ut hæres, sed ut quilibet possessor. l. de eo. §. si. ff. ad exhi. & sic censet oino alius a defuncto. Præterea virtute primi libelli dati contra defunctú non vr ꝙ potuerit ꝓcedi contra hæredes postq̃ decessit lite non cõtestata, qa non dr ꝯtracta illa obligatio ꝑsonalis q resultat in iudicio, ex quasi ꝯctu, nisi hæres noluisset pati sup eo litẽ cõtestari ꝯ se sup eodẽ libello, & tunc censeretur de nouo datus prout ibi Bart. sentire videtur, & sic habuerunt necesse dicti actores alium libellum dare. procederet ergo oppositio quando virtute primi libelli posset procedi inuito reo, qa hic non est. Præterea posito ꝙ non admittatur geminatio libelli, si iudex non vult, si tamen admittit, ẽt si male faciat ꝙ ex hoc reddatur processus nullus, hoc nullus dicit, sed debet appellari. ar. l. 1. §. si. ff. q sen. sine appel. rescin. ¶ Ex hoc ẽt modo ultimo rñdetur ad aliam oppositionem, q fit ꝙ fuerunt oppositæ exceptiones habentes impedire ꝓcessum, s. præscriptiones & de nouo iure agentis. Nam posito ꝙ illæ exceptiones cõpeterẽt, & indebitæ fuerint repulsæ, non tamen reddit processus nullus, sed reseruantur ad merita cáæ q tunc impediunt processum, quando iudex admittit eas ad impediendum, qa potest ꝑp earum naturam quæ est ut dicatur lis finita, sed si vult potest eas reseruare, ut patet in l. nam & postea. §. 1. de iureiu. & in §. si dánetur. ubi est casus s'm vnam lectu. ꝙ ibi fuit opposita exceptio iurisiurandi. fallit in exceptione rei iudicatæ, q si ꝓponitur ad processum iudex ulterius nó põt procedere si cõtra faciat nó ualet,[a] & ita intelligo. l. j. C. qñ prouo. nó est necesse. licèt doc. aliú intellectú ei dent. ꝙ ẽt ꝓdicta sint uera, patet in l. pñs. ff. de re iudi. & fam. erc. l. cú putarẽ. in q bus licèt actor nullú ius habeat, & sic contra cú cõpetat exceptio ꝓcessum impediẽs, ualet tñ sñia lata ꝓ eo, si non cõtinet expressum iuris errorẽ, & illæ leges pñt intelligi ẽt si dicta exceptio de nouo iure fuit ꝓposita ad processum, cùm simplr & generaliter loquatur; nó est ergo nullus ꝓcessus ex dictis capitibus sine dubio, & hoc esse uerú apparet expresse p statutú Saonæ, quo disponitur ꝙ elapsis. 10. diebus datis ad rñdendum libello habeatur lis pro legitimè contestata, nisi fuerit opposita exceptio iudicis incõpetẽtis aut ꝑsonæ minus legitimæ, & sic vult, ꝙ nulla exceptio habeat impedire litis contest. seu processum, & istud tollit oẽm dubitationẽ. Sup legitimatione uerò personarú licèt fuerit oppositum, fuit p iudicem pronunciatum; ergo nó põt amplius in hoc iudicio de hoc opponi, ut no. in l. licèt. C. de procur. & l. q inter & quos. §. alieno. ff. de dá. infect. fuit ẽt pronunciatum per iudicem litem esse cõtestandá, & de hoc factum ꝓceptú nó obstátibus

[a] ¶ Non ualet. an & qñ talis exce. obstet ui. d. d. Pe. ph. con. 1 ꝯ. 52. in cipi. q̃q̃. nu. 5. & i ꝯ. 136. i cip. uiso. nu. 6. 14. parte. & qd requirat ut exceptio rei iu. obstet. uid. d. Maria. so. ꝯ. 99. in cip ꝓ e. quocũq. ner. tertio in ꝓ prij. tertiinis. cú uers. seq. 11. pte. Et an & qñ obstat. uide. d. Bar. so. 21. in of. h. 99. ici. in ca esi. mium. uer prima c. & seq. ea. 1. parte.

exceptionibus q parũ videbatur necessariã pp dictũ statutũ, p q̃ pnunciationẽ fuerunt repulsæ dictæ exceptiones q̃tũ ad effectũ, ad quẽ fuerũt ppositæ. s. ad impediendũ litẽ. l. final. §. fi. ff. de nego. gest. ex quo de ipsis fuit cognitũ. & l. q in die. §. si rõnem. de cõpẽ. extra de appel. c. ex parte oportet. & qđ no. Inn. de ele. c. cum inter. R. q̃ interlocutoria transiuit in rẽ iudicatã, vel ex tacito consensu partis, si potuit appellare & non appellauit, ut de ap. his q quãto c. cũ dilecti. in fi. de ele. & sic legis auth. appellari nõ potuit, & sic legitimatus est pcessus, & amplius de hoc non est disputandũ. s. an debuerit pcedi & lis contestari, uel non cũ fuerit declaratũ q sic. ff. de excep. rei iud. l. si q cũ totũ. §. si ancillã. iunctis his q̃ no. in d. l. licèt. C. de pcu. p doc. & dicto. §. alieno. Nec quicq̃ facit ptestatio facta p partẽ reã, q inuita cõtestabať. cũ istud non pendeteť ex sua uoluntate an esset cõstanda uel non, sed ex declaratione iudicis, ergo &c. ut no. C. de nego. gest. l. alimenta. & de cdẽ. l. edicta. p doc. si aũt q̃rit de dicta exceptione pscripti an psit parti reæ q̃tũ ad merita cãæ. Rñdeo non, qa anteq̃ nascerenť actores non potuit eis currere, cũ nondũ esset nata rei vendicatio, sup qua dř cucurrisse, ut s. dicã. & qđ nõ est, tolli nõ põt. l. & si. §. post defectũ. de iniusto testã. Nec post natiuitatẽ eorũ potuit currere quonsq; sunt minores, maximè durante pupillari ætate. ff. de acq. rerũ do. l. bonæfidei. C. de pscri. 30. an. l. sicut in fi. nec ẽt põt durante minori ætate cũ ɜ defunctũ maiorẽ cui minores successerint non esset cępta. C. in qbus causis in integrũ resti. non est neces. l. fi. alĩ curreret, sed restitueretur. C. si aduer. vsuca. l. 1. ff. de mino. l. ei cui. Nec ob. qđ allegatur p alterã partẽ, q ista pscriptio cucurrit ad corroborationẽ ɜctus celebrati cũ defuncto maiore, & sic currere potuit. C. de nõ nu. pecu. l. cũ ultra. qa istud est frustra. Nã illud est uerũ in pscriptione bienij, q̃ currit ɜ exceptionẽ non nu. pecu. q̃ faciebat ɜctũ & cõfessionẽ defuncti inualidã, sed hic ius istorũ agentiũ non reddebat contractũ venditionis inualidũ respectu vendentis & eius piudiciũ, sed solũ quo ad piudicium filiorum eius & familiæ. l. rem alienam. ff. de cõtrahẽ. emptio. & no. in l. mater. C. de rei ven. in prima gl. Non põt ergo dici currere ad corroborationẽ contractus pdicti, qui de se habebat robur, sed ad piudicium alterius non contrahentis, & sic nõ habet locũ. l. cum ultra. & illud quod no. in d. l. finali. C. in quibus causis in integr. resti. non est neces. & idem in casu. l. emilius. ff. de mino. Item non poterat agere isti filij uiuente patre, q erat eorum legitimus administrator, ergo &c. l. 1. C. de bo. mater. de an. excep. l. 1. in fi. Itẽ non ob. qđ dř illã pscriptionẽ cucurrisse contra maiores, li qui erant de familia. Nã nescio qđ sibi velint q hoc dñt. Nam cum filij dicti Benedicti fuerunt specialř noĩati, primo loco admittuntur facta alienatione de ipa reuocanda. ff. de leg. 2. l. cum ita. §. in fidei. ergo &c. & patet expressè ex tenore testi. facit. l. totiens. C. de usuf. vñ si diceremus pscriptionẽ cucurisse necessariò sequeretur, q cucurrisset contra eos, qđ esse non põt. opponitur exceptio pscriptionis contra istos nunc agentes. ff. de solu. cũ q. §. si quis p reo. & quod ibi no. & quod hř in l. pupillus. in fi. de admini. tuto.

3 ¶ † Nunc venio ad illa, q̃ concernunt merita cãæ, & inter alia principaliter allegatur vnum ad qđ dř non esse responsum, q isti non habebant ius agendi. Nam dř q cum non essent nati tpe alienationis necessariò fuit translatũ dñium in emptorẽ, qa nõ potuit stare in pendenti. Posito ergo q nati sint postea, non potuit ab illo abdicari dñiũ, & ad istos reuerti, primò pp impotentiã testatoris, q nõ poterat hoc facere. ar. ff. de manu. test. l. stichus seruus meus. & qđ no. Bar. in l. filiusfa. §. diui. de le. 1. in op. q̃ facit de illa. l. Secũdò, quia cũ tpe conditionis existentis. s. alienationis non extarenť filij, non potuit in eorũ psona dies legati vtiliter cedere, igitur in ppetuum sunt exclusi. ff. cõia pdio. l. fi. cum ibi no. per gl. Sed ista allegatio de nimia subtilitate est. ff. de ver. obli. l. si seruũ. §. sequit. de condi. insti. l. si quis hæredẽ. C. ut actio. ab hære. & contra hæred. l. 1. in fin. Posito. n. q primum esset uerum, s. q translatum fuerit dñiũ in emptorem pp non existentiã eorum, ad quos peruenire debebat alienatione facta q si extitissent, translatum non esset, imo statim alienatio fuisset nulla, ex quo fuit expressè prohibita. ff. de leg. 3. l. cũ pater. §. libertis. & ibi no. in gl. non tñ incongruum est dicere, q natis postea filijs resoluta sit translatio, non dico ut ex tunc uel q fingatur retrò non facta, aut isti retro nati, sed ut ex nunc, sicut uidemus in re q̃ sub cõditione subiacet restitutioni, qa phibetur alienari p legẽ. nã si pendẽte cõditione alienẽť valet interim alienatio, qa non fuit expressè phibita, sed conditione existente resoluitur ut ex nunc & retransfertur dñium in eum, in quẽ testator uoluit deuenire, ut no. in l. seruo legato. §. 1. ff. de leg. 1. p Bar. d. §. libertis.

a Legitima. Vid Bal. n 2 fi. 177. 1 s parte. & consi. 279. ea. prima p te ubi ẽt ponit an & q̃n possit propria auctoritate sibi supplere de trahere lĩi mã.

p gl. Nec ob. l. stichus seruus meus. qa ibi testator contulit phibitionẽ post pfectã alienationẽ, hic contulit nñ. s. cũ peruenirct ad aliquẽ actũ alienatiõis, si extitissent psonæ illorũ ad quos uoluit peruenire, fuisset impedita alienatio ab ipo principio, sed qn non extabant, si dicamus dñium fuisse translatũ, dico q fuit translatũ, cum sua cã. s. ut extantibus postea vel eis natis resoluatur, qn nõ potuit Bñdictus derogare uoluntati defuncti, cui dicta res alienata subiecta erat, cũ non debeat esse in ptãte hæredis, ut q̃ncunque ɔditione existente legatum non debeatur. ff. de libe. leg. l. si id qđ. de le. 1. l. extera. in fi. nec ẽt ob. l. fi. in fi. cũ ibi no. ff. cõia pd. qa loquiť in defectu q non speratur cessare, vñ si subsistat tpe quo dies cedit, inutile redit legatũ. sed defectus non existente filiorũ sperať cessare, qa fauorabilis est spes nascendorũ, sicut spes q quis redeat ab hostibus, & iõ põt legari ei q nondum natus est, & licèt tpe quo cedit dies legati adhuc non sit natus, non ppterea reddiť legatũ inutile, ut p3. ff. de le. 1. l. si duo. in prin. & §. fi. de lib. & posthu. l. placet. cũ si. Nõ debẽt ergo esse deterioris ɔditionis isti agentes in hoc legato facto eis sub cõditione, si rea alienetur p tpe cõditionis existẽtis, si non erãt nati, q̃ essent in legato facto eis pure, in quo si tpe quo dies cederet nõ essent nati, ñ nocerẽt eis, cũ dispositio purificata in oĩbus ęquiparetur dispositiõi puræ. ff. de acq. hære. l. sed si de sua. §. si cũ esset. Et sic est rñsum allegationi, de qua aduocatus alterius partis facit magnũ fundamentũ, & ad oĩa allegata in ea. nec obstat q testator vsus est verbo directo. s. lego. ff. de ver. sig. l. uerbis legis. & no. Bar. in l. cẽturio. de vul. & pupi. in 4. col. & sic vř uoluisse dñium transire immediate de psona hæredis in psonã filiorũ, non aũt mediãte alio; sed hic psupposita translatione dñij, q̃ negari nõ põt, fm eũ fieret transitus a psona emptoris in psonã filiorũ Benedicti, qđ testator non cẽsetur voluisse; igitur &c. Sed ista allegatio modici effectus est, nã & cũ quis legat sub cõdõne vtẽdo uerbo lego, idẽ cẽsetur uoluisse, & tñ vidẽo q interim tenet alienatio, & secuta condõne dñium transfertur a psona emptoris in psonã legatarij, qđ testator cẽsetur non uoluisse, hoc. n. contingit pp malefactũ hæredis, qui non debuit alienare uni in sua ptãte, & sic facere irritũ legatũ condõne adueniente. vt d. l. si id qđ. ff. de lib. leg. Posset & aliter rñderi, sed esset superfluũ, quia pdicta rñsio satis ẽ euidens. Nõ censetur ergo testator iste disposuisse de re aliena, ut vult allegans, sed de sua cùm suã dispõnẽ contulerit in tps añ alienationẽ, & sic affecta fuit res, ut cũ honore dictæ dispõnis transiret in quẽcunq;. ff. de manu. lega. l. j. de pign. si conuenerit. §. si fund. de pigno. l. vectigali. ¶ Illud aũt cõstat, q testator sensit de filiis filiorũ ẽt nascituris, cùm tpe testamẽti nulli essent nati, ne alias sua dispõ reddatur inutilis. arg. ff. de fund. instr. l. fundus qui locatus. de au. & ar. leg. l. pen. §. item cũ quæritur. Nec obstat ẽt q debebant esse nati tpe condõnis existentis. s. alienationis factæ; quia qualitas iũcta uerbo &c. ff. de noxalibus. l. in delictis. §. si extraneus. quia imo non solũ illi qui tunc nati reperirentur, sed ẽt quicunq; postea nascituri, cẽsentur uocati, cùm ad oẽm pariter affectionẽ habuisse uideat. ff. de lib. & posth. l. placet. nec hic tractamus de qualitate, sed de substantia psonarũ. Nec ob. l. pater filium. §. filiã. in fi. de leg. 3. quia fateor, q illi qui essent defuncti tpe condõnis existentis, non censentur uocati soli superstites, ut ibi dř, & ẽt illi qui sperãtur eẽ superstites, ut d. l. si duobus. in prin. & §. fi. ff. de leg. j. Ex quibus patet, q non ob. l. qui filiabus. eo. ti. qa ibi dispositio poterat uerificari in iam natis, cũ aliqui nati essent tpe testamenti, non sic in casu nostro. vnde ad oẽs nascituros censetur habuisse respectũ ut dixi. multa ẽt allegata super hoc articulo tolluntur per prædicta, quæ similiter prosequi fastidiosum esset potius, quã utile uel subtile.

4 ¶ † Dicitur ẽt q dictus Benedictus elegit illã uineã pro sua lẽgitima consentiente & autorizante iudice, qđ potuit. ar. de leg. j. l. nõ amplius. §. si. cũ l. seq. & sic potuit eã alienare, cũ onus nõ possit in legitima spponi, ut l. q̃n in prioribus. de inof. test. sed ad hoc faciliter rñdetur, q in pudiciũ filiorũ & totius familiæ, ad quos testãr uoluit peruenire nõ potuit dictus Benedictus illã rẽ capere p sua lẽgitima, [a] sed debebat eã capere de aliis bonis hæreditariis nõ subiectis restitutioni, uel si oĩa erant subiecta diuersis psonis, debebat pariter a singulis detrahere, nõ ab uno in piudiciũ aliorũ, ut expssè vult tex. in l. 2. C. ad legẽ fal. tunc aũt pcederet allegatio, q̃ res erãt subiectæ restitutioni p vniuersalẽ fideic. relictũ vni & eidẽ psonæ; quia tũc licèt sibi derogetur in uno, quia sola vna res retinẽť in alio, qa rea alias integras cõsequitur; sed q̃n subiacent restõr i p speciaļia fideic õmissa facta diuersis psonis, non debet fieri tota detractatio cõtra unũ, & contra alterũ nihil; quia sic in ptãte hære-

dis

dis esset unū dānificare, & eius legatū in totū annihilare, & alterū gratificare, & hoc est ita clarū, ꝙ ꝓbōne non indiget. Per qđ rñdetᷣ ad alia inquantū dr̄, ꝙ fuerūt soluta legata certis mulieribus legatariis, & sic non remanserunt alia bona ex qbus posset Benedictus hr̄e suā ltīmā; nā sibi imputet, si hoc fecit; qa si tota hæreditas erat exainanita legatis, dēbat a singulis pariter detrahere, non ab uno tm̄ ut aliis nihil; ut no. in d. l. 2. C. ad leg. fal. Itē non ob. ꝙ fuit uendita ꝓ exoluendo æs alienū. Nam ex instr̄o uendōnis nō apparet, ꝙ ille Iulianus, q habuit partē ꝑtij, esset creditor hæreditarius; sed potius cohæredis; & sic ꝑ hoc non potuit vendi, sed solum ꝑ ęs alienū hr̄ditariū, quod alium desolui non pōt. ff. de leg. 3. l. pr̄ filiū in fi. vñ hic non apparet, cū ꝓponat esse in articulis partis aduersæ ꝙ hæreditas Iacobi ascendebat ad ualorē x. milliū uel circa, & non apparet ꝙ ex solutis oībus debitis nil remaneret. Præterea, si æs alienū absorbuisset totū residuum hr̄ditatis excepta ista uinea, tunc ltīma d. Bn̄dicti non fuisset tota uinea; non uideo ergo ad qđ tā friuolè super his tm̄ laborauerit pars aduersa. ¶ † Itē allegat ꝙ 5 uenditor & emptor fueruut ignorantes d. ꝓhibōnis; ergo &c. ff. de le. 2. l. fi. §. fi. sed ut ex actis colligit ista allegatio est ꝫ oēm ueritatem. licēt. n. si uis, ꝙ hæres ꝑsumat ignorare ꝯtenta in testō, istud est uerū nisi absint ꝯiecturæ in ꝫriū; ut no. Bar. i l. qui romæ. §. duo fratres. ff. de uerb. obli. sed hic multæ adsunt. Primò, qa ꝑ paucos dies post uendōnem illius uineæ facit eam assignari sibi pro sua legitima timore d. ꝓhibōnis, ut continetur in eodem instr̄o. vnde ꝑsumitur ēt sciuisse tpe uendōnis aīr de ignorantia fecisset aliquā mentionē in petitione d. assignationis pro ltīma. Et ēt, quia ex his q̄ postea quis facit ꝑsumitur animus & scīa in his q̄ prius sine magno interuallo fecerat. ar. C. de nat. lib. l. cum quis. §. neq; .n. & l. 3. §. quod si de subeunda. & quod no. in fi. C. de usur. per retentionē. ff. rer. amo. l. si concubina. §. res amotas. facit ad maced. l. sed iul. §. proinde deprimendi. c. uentri. in fi. 1. q. 2. constat. & quod no. 18. di. c. peruenit. extra de elect. c. officij. In quibus omnibus hr̄, ꝙ ex his quæ postea facta sunt, colligitur præsumptio animi & scientiæ in his quæ prius facta fuerunt. Item ēt composuit cum illis, q erāt relicti in testō. Item unus testis deponit se audiuisse a Francisco & filiis eius, quod continebant emere d. uineam ꝑ d. prohibōnem, & ille facit semiplenam fidem. per no. in l. fulcinius. §. quid si latitare. ff. qui. ex cau. in poss. eatur. in gl. & l. apud celsum. in prin. de do. excep. Sunt & alij duo, qui deponunt de auditu dicēs ab aliis ꝙ sciebānt, quæ faciunt aliqualem præsumptionem seu coniecturā. Itē adsunt aliæ coniecturæ; quia Petrus babo primus emptor eadem die qua emit uendidit Francisco. vnde resultat præsumptio pro eo quod dicti duo testes deponentes de auditu auditus dicunt. s. ꝙ Franciscus dubitabat emere propter d. prohibitionem, & ꝙ interposuit dictum Pet. cui aliquid dedit ultra pretium dictæ uineæ ut eum securaret. Istæ ergo coniecturæ omnes simul iunctæ cum dicto illius testis, qui facit semiplenam probationem de scientia vn̄r facere plenam. de suc. ab inte. c. fi. Resultat ēt præsumptio ex multiplici cautela. ff. de cond. institu. si quis sub conditione. & ibi not. qua fuerunt hic uenditor & emptor usi. Illud autem constat, ꝙ si apparet de ignorantia uendentis & ementis, ualet conditio rei subiectæ restitutioni, ut in l. 2. §. fi. ff. de le. 2. Sed & alia responsio potest dari, ꝙ ibi loquitur in re quæ subiaceat restitutioni post mortem, & non fuit expresse prohibita alienari per testatorem sed prohibebatur aliquo casu & habuit grauatus ptātem alienandi pendēte casu, [illegible] ea existente resoluatur, ut not. in l. seruo legato. §. 1. ff. de le. 1. per Bar. quia igitur interim habuit ptātem alienandi ualuit alienatio, si cum hoc concurrat ignorantia utriusque, & non sic de facili resoluitur. Sed in casu nostro cum prohibita fuerit expressè, non habuit ptātem alienandi aliquo tpe. vnde si tunc extitissent filij & fuissent emancipati, potuissent statim reuocare, quod nō est sic in casu præcedenti; ut no. gl. or. in l. cum pater. §. libertis. de le. 2. non sic ergo iustificatur & roboratur alienatio prædicta facta ꝫ expressam prohibitionem ex d. ignorantia partium, si est facta ꝫ ꝓhibitionem tacitam & legalem, & credo hoc probabiliter posse dici ꝙ extra terminos illius. §. fi. non habeat locum. ubi dr̄ per regulam quæ est ꝙ ignorantia unius uel duorum non debet alteri nocere, sicut nec prodesse. ff. de iur. & fa. ign. l. 4. vnde ēt ille. §. in re non prohibita alienari expressè, non extenditur ad expressè prohibitam. ¶ Item allegatur, ꝙ d. uinea exiuerat semel prohibōnem alienationis, quod aliquibus modis deducitur. vnde potuit postea ꝓ alienari. l. pater. §. 15. ff. de le. 3. sed certe. §. ille loquitur qñ prohibō fuit ꝑsonalis seu respū certarū ꝑsonarū puta duorū fratrū, & q libet eorū fuit ꝓhibitus alienare partē suam ꝑter q̄ fratri; si ergo alienat fratri, finita est prohibō, q̄ non fuit facta nisi contēplatione illius. vñ ipse in quē facta est pōt alienare extraneo; quia nō superest persona q̄ possit reuocare, sed iu casu nostro cēletur potius realis; qa facta contemplatione totius familiæ. vñ posito ꝙ portio vnius ex prohibitis ꝑuenerit ad alterū de familia, res tm̄ nō exibit prohibōnē; quia nec pōt alienare extra familiā si supersunt uel superesse pōt alij de familia quorū respū facta fuit ꝓhibō. vñ. §. ille nil facit. & probatᷣ in l. peto. §. patre. co. tit. de le. 2. ¶ Item allegat, ꝙ dicti agentes non erant concepti tpe mortis primi testatoris, & sic non pn̄t dici de sua familia. ff. u'i ui. l. 1. §. si quis proxi. de suis & legi. l. titius. cum l. seq. Sed ista allegatio frustratoria est; quia licēt non essent de familia Iacobi, quod tō non conceditur, tm̄ fuerunt filij Benedicti quod negari nō pōt; ipse aūt Iacobus uocauit filios filiorum in casu quo fieret alienatio; & qa tunc filij non habebāt filios natos uel conceptos, censeī sensisse de concipiendis post qñ cunq; vt in præcedentibus dixi. ar. l. fundum. qui loca. ff. de fun. instruct. non refert ergo ꝙ non sit de familia Iacobi, præterea sunt da familia hæredum Iacobi; ergo &c. quia testator dixit ꝙ volebat remanere in familia sua & suorum hæredū; ergo &c. Item allegatur, ꝙ cum non essent isti nati tpe alienationis, non pn̄t perpetuò locari. per l. cū ita. §. fi. de le. 2. & l. peto. §. fratre. & quod ibi ꝑ Dy. Sed ista allegatio est cauillosa. & primò ꝫ eundem tex. l. cum ita. §. fi. Itē uult, ꝙ primi ueniant nominati; sed isti filij fuerunt nominati; ergo &c. Nam testator non censeī plus sensisse de illis qui reperirentur nati tpe alienationis, q̄ post cū ad oēs parem habuit affectionem. ꝑterea si aliqui fuissent nati, fateor ꝙ ipsi soli fuissent admissi ad reuocandum, sed aliis postea nascentibus tenerentur participare cum illis. nam si legarem eis & aliqui nati essent tpe testamenti uel mortis, aliqui nascerenī post, qs dubitat ꝙ oēs participare dēent, si constaret ꝙ de nascituris sentit. d. l. si duobus. in prin. & §. fi. & l. seq. ff. de le. 2. hic autem constat; qa tpe testamenti nullos habebat filios nec filias, ut plories dixi. Item ille. §. fin. dixit, ꝙ uocantur illi qui sunt tpe mortis. & subdit. & qui ex his proximo gradu procreati sunt; non. n. familia in uēi comprehendit ēt futuros. l. gregis. de le. 2. l. fi. de fun. instru. Veniunt tm̄ ordine successiuo, quia præcedentes censentur rogati de restituendo sequētibus, quousq; aliquis extet de familia vsq; in infinitū. Admittunī ergo duntaxat illi qui sunt tpe mortis. s. partiū & primo loco; qa præcedunt in gradu. sed ēt sequentes admittūtur illis mortuis, & hoc uult illa lex. sed allegans uult ꝙ sequētes seu nati post excludātur perpetuò quod est expresse ꝫ §. fratre. Nam ad quid præcedentes tenerentur cauere de restituēdo sequētibus, si sequētes essent exclusi. Illi ergo sunt exclusi q tpe mortis uel alienationis non reperiuntur, subaudi, quia mortui sunt, & sic nec sperant reperiri, & ita procedere pōt allegatio aduocati; sed illi qui sperātur nō sunt exclusi, nisi quousq; nō extāt. ꝑ hoc ēt patet rñsio ad aliud dū dn̄t, ꝙ hic oēs de familia cōsenserūt in alienatione, qđ est falsum ꝙ isti filij nō cōsenserūt q fuerūt & cēseni uocati, licēt tpe testī mortis vel alienationis non esset in rerum nā, cum esse sperabanī fauorabili spe. l. placet. de lib. & posth. ¶ Item allegatur ꝙ isti cauerūt de nō alienando, prout testator uoluit de restituēdo familiæ si alienarēt, ergo &c. ut d. l. peto. §. fratre. & ista allegatio fit ad processum, sed impertinēter, quia processus nō redderetur nullus ex hoc, cū pertinet ad ordinē eius, ut patet eo. §. fratre. uersi. ꝙ si cautio. Præterea ista cautio dēet præstari ad instātiam aliorum de familia, si superessent qui possent uenire ad hoc iudicium pro suo interesse, & hoc patet. ar. ff. de inof. test. l. si cui peta. cum si. Nō autem ad instātiam reorum quorum non interest. ar. ff. de ap. recipiē. l. 1. extra de ele. cum inter R. Nec pn̄t allegare de iure tertij, ꝙ nō est exclusiuum iuris agentium ipsorum iurium. iuxta not. in l. cum seruom. C. de ser. fug. & l. 1. ff. de excep. rei iud. per Bar. in l. indebita. §. sed si nū tij. de coud. inde. per eundem. Ex quibus omnibus patet rñsum ad illa quæ principaliter allegātur in ꝫrium omissis quibusdam, quibus superfluum esset rñdere, prout circūspecto lectori poterit apparere, defensataque est conclusio primo loco per me posita, s. ꝙ ad pronunciandum dictam uenditionem & alienationem non tenuisse in præiudicium istorum agentium, quodque condemnandi sunt rei ad restituendum d. uineam eisdem agentibus. ¶ † Venio ad aliam conclusionem, quia dixi quòd debēt condemnari ad 6 restituendum uineam cum fructibus perceptis post litem cōtesta. & hoc est clarū. C. de rei uend. l. certum. in fi. sed a perceptis & percipiendis añ debēt absolui, & hoc patet. Nam a percipiēdis excusantur

santur pp titulũ. ff. c. ti. l. si fundũ, & ibi no. a pceptis uerò si quidẽ in vita Bndicti pris istorũ agentiũ, licet excusant 3 qa cũ hret istos agentes in ptãte erat eorũ lrimus administrator. & sic ad eũ ptinebat vsusfructus istius uineæ, si pp alienationẽ deuolutũ erat dñium ad eos. l. 1. de bo. mat. & de bo. q li. Igit̃ emptor qui successit in oẽ ius, quod uẽditor hẽbat, & eius hæredes poterunt detinere dictos fructus, quatenus ad uenditorẽ pertinebant. ar. ff. de le. 2. l. peto. §. pdium. de iure fisci. l. status. §. cornelio. Quantũ uerò ad perceptos post mortem Benedicti & ante litem cont. plus dubium est; quia vr̃ Franciscus fuisse malæfidei ex quo sciebat phibõnem alienationis, & sic vr̃ teneri ad oẽs perceptos. ut d. l. certũ. in prin. tñ dicendũ est, ut dicã in sequenti art. quia nõ debet hri pro malæfidei quãtũ ad hoc, quia poterat errare in iure; & credere pp cautelas quas tenuerunt in d. uendõne. s. faciendo d. uineam assignari sibi p ltima potuisse licitè emere, qui error iuris facit eum hri pro bonæfidei. l. sed si leg. §. scire. ff. de peti. hære. & hoc quo ad fructus consumptos, ex quibus non essent ipse uel eius hæredes facti locupletiores; vnde cum non sit probatum ex fructibus pceptis post mortẽ Benedicti & ante litem motam in hoc iudicio d. Franciscum uel eius hæredes non esse factos locupletiores, dr̃t absolui maximè a perceptis per istos hæredes Francisci, de quibus non est probatum q sciuerint phibõnem alienationis, licèt de Francisco satis uideatur probatum ut s̃. dixi. ¶ † Venio ad tertiam conclu. in qua tenui q dicti rei debent recuperare expensas factas in melioramẽto d. uineæ. nam licèt Franciscus pater eorum sciuerit prohibitionem alienationis, quod sufficit ad faciendã alienationẽ non ualere, cũ in hoc sufficit scia facti, licet in iure errauerit, qñ ignorantia iuris non prodest in lucris captandis. ff. de iu. & fa. ign. l. error. esset aũt species lucri si uellet alienationem tenere pp dictam iuris ignorantiam, ideo non prodest. sed cum tractatur de recuperandis expensis quas fecerunt in melioramento tunc tractabant de damno uitando, unde error iuris debet eis prodesse quo ad hoc. ff. de cond. indeb. l. sed si me præsente. §. 1. in prin. & quod no. glo. C. de cond. ob cau. l. si militem. in gl. magna. ante fi. Posito ergo q pbatum sit d. Franciscum sciuisse factum. s. prohibitionẽ alienationis, & sic haberi pro malæfidei quantum ad hoc, ut non teneat alienatio; attñ quia pp d. cautelas adhibitas in uenditione, de quibus dixi in præcedenti articulo, potuit credere uenditionem tenere; & si errauit in iure, hr̃ pro bonæfidei possessore quantum ad recuperandas expensas, sicut quantum ad hoc ne teneatur de fructibus consumptis, ex quibus factus non fuit locupletior; quia utroque casu tractat de damno uitando. constat autem bonæfidei possessorem recuperare non solum necessarias expensas, sed ẽt utiles in quibusdam casibus. s. si dñs fuisset easdem facturus, aut si est uenditurus rem aut, si non sunt. n. onerosæ. l. in fundo. ff. de rei uend. extra istos recuperat per abrasionem si fieri potest. d. l. in fundo. necessarias autem recuperat indistinctè sicut malæfidei. C. e. ti. l. domus. ¶ Nunc ad propositum dico, q si ista uinea est meliorata pp continuam culturam; quia forte fuit melius culta, postq peruenit ad manus emptoris q̃ esset prius, & tunc tales impensæ factæ in cultura non dẽnt recuperari; qa ptinent ad pñtem rei utilitatẽ, vñ debent cũ fructibus cõpensari. ff. de impensis. l. 3. ff. so. mat. l. diuortio. §. impedit. Idem si pretiũ uineæ esset auctum rõne tpis tñ sine impensis, ut si possessiones plus ualent hodie q̃ tpe uenditionis. Si uerò auctum est pretium pp expensas factas ad perpetuam rei utilitatem, tunc aut fuerunt expensæ necessariæ puta in refectione domus ibi sita, q ruebat, & istas recuperauit indistinctè. d. l. domum. ff. de rei uend. Si uerò fuerunt expensæ utiles, puta in propagationibus factis de nouo. Nam propagationes factæ in restauratione uineæ computarent inter necessarias impensas; ut d. l. 3. in prin. de impen. in utilibus ergo vr̃ dicendum q dẽat eas cum fructibus compensare, quos non restituit sm s̃. dicta per l. sumptus. ff. de rei uendi. Sed illa lex loquitur qñ possessor lucratur fructus solum pp bonam fidem, tunc. n. non lucratur illos de rigore, sed de æquitate; & pp eandem æquitatem statuitur illud, ut cum eis compensat expensas; at in casu nr̃o iste emptor & eius hæredes lucrantur fructus perceptos uiuente Benedicto de rigore iuris ex iure Benedicti, in quo successerunt, ut s̃. proximo artic. dixi. vnde non debet cum fructibus compensare ut uidemus in marito qui lucrat̃ fructus rei dotalis, & tñ tales impensas utiles recuperat. ff. so. ma. l. diuortio. §. impendia. in fi. si non sunt onerosæ de impensis. l. ul. Sed cum fructibus pceptis post mortem d. Benedicti, bene debet dñs utiles cõpensare; qa illos fructus lucratur pp solã bonã fidẽ; ergo & cautum d. l. super ei. vñ in expensis necessariis per eandẽ. l. q gñaliter loquitur; qa igit̃ ista non fuerunt examinata in processu, dico q iudex põt ferre sñiam hoc mõ. s. cõdẽnare d. reos ad restõnem d. uineæ refectis eisdem expensis de iure reficiẽdis, nec alliter p nũc declarare, & postea in executione discutiant̃ ista recipiẽdo pbões, & subiciendo rẽ oculis. si expedit. l. si in emptione. §. ad offi. §. finiũ reg. Nã ista põt post sñiam opponi cũ non infringant uires eius nec ei ʒdicãt. l. nã sennius. §. fundũ. ff. de re iud. sol. ma. l. ex diuerso. §. fi. ideo põt in executione liquidari. iuxta no. in l. 1. ff. de eden. in gl. ma. & l. 1. ff. de le. 2. in fi. per Bar. iudicatum sol. l. 1. & reperta ueritate faciat restitui melioramentũ petitũ seu expensas, uel non restitui sm ea q̃ dicta sunt s̃. anteq̃ compellat reos ad restõnẽ uineæ, cũ d. expensæ recuperent̃ iure exceptionis, non iure actionis. l. si iã. ff. de cõd. inde. & cõclusio est, q faciat restitui expensas quas reperiet necessariò uel utiliter factas, qñ excedunt fructus perceptos post mortẽ Bñdicti, & ante litẽ cont. quia pceptos post restituũt, vñ cũ eis nõ cõpẽsant̃. Itẽ pceptos aõ mortem Bñdicti lucrant̃ de rigore ut ex iure Bñdicti. vnde ẽt cũ eis non cõpensant̃; pceptos uerò post mortẽ & ante litem cont. lucrantur de æquitate; iõ cum eis compensent. ut d. l. sumptus. ff. de rei uendi.

SVMMARIA.

1 *Expensas quamuis utiles facit ultra permissionem in aliquo contractu, non potest deducere super expensam in præiudicium alterius contrahentis, imo illud cedit in utilitatem ipsius contrahentis qui prohibuerat ultra expendi.*

2 *Damnum qui euitat dicitur sentire lucrum. Pacta & reformationes circa idem negotium ita debent intelligi, ne reddantur frustratoria, & sine ludibrio.*

CONSILIVM CCXLVIII.

In Christi nomine amen. ¶ † Super dña quertiõ inter magnificum cõe Senarũ ex parte una, & quosdam ciues Senenses numero 18. qui fuerunt gubernatores pascuorum dicti cõis ex parte altera, de & super quantitate septingentorum super expensorum per dictos ciues ultra summam eis promissam per reformationem dicti cõis factam in 411. uidelicet an possint eam deducere de dimidia parte contingente eos de summa quinque millium florenorum, qui sunt desuper lucro attenta forma dictæ reformationis, antequam perueniatur ad computationem fiendam ex uirtute secundæ reformationis dicti cõis factæ in anno 416. qua disponitur, q non possit lucrari nisi centum pro quolibet & residuum sit cõis, quæ deductio si fieret sm q uolunt dicti ciues, nullum remanebit residuum de dicta dimidia, quod ad dictum cõe perueniat. An uerò deduci non debeant, perinde ac si expensi nõ fuissent postquam ʒ dispositionem dictæ primæ reformationis expẽsi sunt, sm quod asserit cõe Senarum. Quod si fiet cum dicta dimidia quinque millium ascendit ad 25. pro centenario, deductis primo decem & octo centenariis sm numerum eorundem officialiũ; residuum. i. septingenta deductus 15. pro centenario prouenit ad dictum cõe sm tenorem d. secundæ reformationis; dicta uerò 15. pro centenario apud dictos officiales remanebunt. Visis dictis reformationibus & allegationibus hincinde factis & præsuppositis his quæ narrantur in facto de transitu nouem millium ad 12. millia, & de nouem ciuibus ad 18. dico saluo meliori iudicio, q cõe Senarum habet ius. & q dicta quantitas super expensa nullo modo deducenda est cum aliquo præiudicio communis prædicti, sed perinde debet haberi, ac si expensa non esset, ut sic ad dictum commune proueniat totum residuum ab 18. centenariis supra deductis primo 15. pro centenario, perinde ac si expensa prædicta facta non fuisset, quod etiam uerum probatur. Nam postquam uirtute primæ reformationis prohibitum eis fuit, q non expenderent ultra summam septingentorum quo ad præiudicium dicti communis dicta expensa hr̃ pro non facta, licèt utiliter facta fuerit; qa redditus pascuorum fuerunt ex hoc augmentati, sed totum cedere debet ad utilitatem dicti cõis. s. augmentum & ad damnum expendentium ut deducere non possint, ut probatur. ff. de neg. ge. l. qui aliena. §. libertos. man. l. si pro te, de pec. l. si creditor. §. s. C. de ne. ge. l. fi. & ibi no. per gl. & doc. in q. illa si mando q emas mihi rem pro 10. & non ultra, tu autem expendisti xv. utiliter, quia tantum ualet uel plus, certè non repetis nisi 10. & residuum cedit lucro mei. & est casus, in quo quis potest locupletari cum aliena iactura, quia est quid imputetur illi cũ cuius iactura locupletat̃. s. quia facit ʒ prohibitionem. Item probatur quia cõe Senarum dũ sibi prospexit, q ultra septingenta non expenderentur, ad suũ cõmodum censetur prospexisse, non solum ut diminueretur commodum eius proucnturum uirtute illius primæ reformationis in

qua

qua respexit qđ erat cõmodũ dimidiæ tñ totius super lucri, sed ét ne diminueret quodcũq; aliud cõmodũ ad ipsum pueniturũ virtute cuiuscũq; alterius reformationis in futurũ fiẽdæ, qđ est in pñti totũ residuũ alterius dimidiæ tãgentis dictos officiales deductis cẽtũ p quolibet & 15. p cẽtenario. arg. ff. de ser. urba. pd. l. si seruitus. de lib. & posthu. l. placet. & qđ no. Bar. l. si mihi & tibi §. in legatis. in fi. de leg. 1. de ver. ob. cũ stipulamur. aħ est. l si stipulatus. §. cũ stipulamur. & l. si a colo. co. tit. sed si ista deductio fieret, put petũt dicti ciues diminuereẽ imo in totũ annihilareẽ cõmodũ pueẽturũ uirtute secundæ reformationis, & sic fieret ꝫ puisionẽ prędictam; ergo &c. Præterea oẽs rõnes allegatæ p parte dictorũ ciuiũ tẽdũt ad hoc, qa reformatio secunda uult eos hẽre de utilitate lucro seu fructu florenos cẽtũ p quolibet, sed utilitas, commodum,

a seu lucrũ a nõ dĩr nisi deducto oĩ dãno. l. mutius. ff. p socio. vnde nisi fieret dicta deductio nõ dicereẽ lucrari, & sic fieret ꝫ intẽtionem dictæ secundæ reformationis. sed remissio oportet regulari ſm regulã iuris q est q dãnũ, qđ qs sua culpa sentit, sentire nõ vř, ac hic fuerũt in culpa faciẽdo ꝫ phibitionẽ, vñ ét nõ fcã deductione dĩr lucrum sentire. nã & si sunt duo socij, dãnũ qđ uenit culpa

b vnius, oõ deducit de cõi lucro. b l. cũ duobus. §. dãna. versi. q sic a furibus. ff. p so. & tñ ꝯsequit partẽ tanq̃ de lucro & lucrari dř, ac si dãnũ nõ sensisset. Præterea cõe Senarũ potuit istis dare dictos cẽtũ florenos tanquã lucrũ cũ hoc onere, q cõpẽsarent eos cũ dãnó dictorũ septingẽtorũ, nec minus ppterea dicereẽ lucrũ hẽre. ff. ad l. falc. l. si debitor. nec ét pp hoc diceret deduci; qa deductio fit de cõi & añ petitionẽ cũ dicat pceptio. ff. fami. er. l. si filia. §. 1. 2. & 3. iuncta. l. fructus. cũ l. diuortio. in prin. sol. mat. & ideo nõ debet fieri, nisi de eo qđ iuste expressum est. s. ex volũtate socij tacita vel expressa. sed imputatio fit de parte ppria, quã põt qs sibi imputare ét p iniusta expẽsa. nã & si nihil superesset ultra summã taxatã. s. 21. milia pdicti ciues nil ꝯsequereñt de dicta impẽsa aliorũ septin

2 gẽtorũ, sed sibi & de suo pprio expẽsam ferrent, † igit si hñt cẽtũ p quolibet, satis lucrari dĩr, qa euitãt dãnũ qđ de suo erãt laturi vel expẽsuri. Et hoc quãtũ ad se, vt dicant lucrari, ex quo euitant dãnũ. ar. eorũ q̃ no. in l. si qs a filio. §. si plures. ff. de leg. 1. circa fi. gl. mag. licet quantũ ad hoc, ut qs teneať alteri tãquã locupletior nõ sic. ff. de dona. inter uirũ. l. si spõsus. §. ꝯcessa post prine. ibi nã & si pauperior &c. Præterea & añ sedam reformationẽ debebat apud eos remanere integra dimidia totius eius qđ supererat ultra summam taxatã, & remanebũt tanquã lucrũ vel utilitas, & tñ talis impẽsa fcã ꝫ phitionẽ nõ fuisset deducta & aliás dicta phibitio ludibrio & nugatoria fuisset, qđ nõ est dicẽdũ. C. de bo. q̃ libe. l. fi. §. nõ aũt filio damus. sic ergo dicta dimidia erat lucrũ, & tñ nõ fiebat dicta deductio. ita & nũc põst sedam reformationẽ dictu cẽtũ p quolibet pñt dici lucrũ, licet dicta deductio nõ fiat. Rõnes ergo allegatæ p parte dictorũ ciuiũ vẽdicarẽt sibi locũ in expẽsa nõ phibita, sed expẽsa phibita hř p nõ fcã, & sic nõ facit quominus dicať lucrũ, qcqd ꝯsequunť, licet nõ deducať. Præterea rõnes pdictæ, q̃ licet plures videanť, faciunt tñ vnã solã; & si q̃. 3. dixi vera essent & pcederent, sequereť q dicta septingẽta sup impẽsa nõ deducerenť solũ de dimidia tangente dictos ciues de dictis qnq; milibus, sed añ oĩa, & postea fieret diuisio residui inter cõe & dictos p mediũ dimidiæ. qđ patet; nã & dimidiã q̃ a cõi debet puenire tãquã sup lucrũ puenit. Si ergo lucrũ nõ põt dici nisi deducta tali ĩpẽsa; igiť vt uideať quãta sit dimidia vtriusq; ptis dẽret ante oĩa fieri deductio dictorũ sicut fit aliorũ quos licet expẽdere virtute dictæ reformationis, ut ex eius tenore patet, & postea fieret diuisio ſm dictas reformationes, s. p mediũ vt in prin. ita tñ q dimidia pdictorũ ciuiũ nõ excẽdat vltra q̃ vt qlibet eorũ lucreť cẽtũ & residuum sit cõis. Sic. n. sane posset intelligi dicta seda reformatio. Cõsequens est falsum; Nã ut dicti ciues fatenť de toto corpore qnq; miliũ añ aliquã deductionẽ, partẽ dimidiã ptinere ad cõe Senarũ, & de ipsorũ dimidia tñ debẽt postea deduci dicta septingenta, & residuũ

1 diuidi ſm tenorẽ sedæ reformationis. ex quo patet q rõnes eorũ nõ sunt bonæ nec pcedunt, qa si pcederẽt, cõcluderẽt ét q ét añ assignationẽ dimidiæ fiẽdã cõi dẽret dicta deductio fieri. Nõ em est rõ quare magis de una dimidia q̃ de altera, ex quo vtraq; dimidia puenit ad quãlibet partẽ eorũ vt lucrũ. Aut ergo fateant, q de neutra dimidia deducat tanq̃ illicita & inutiľr expẽsa; & tãq̃ nihil faciẽtia quomin' dicanť ambæ dimidiæ, & tũc hẽbim' intẽtũ. Aut dicãt q de utraq; dimidia deducanť, & sic anteq̃ aliqua diuisio fiat inter eos & cõe, & tũc sequeť incõueniẽs qđ 3. dixi, q dicta taxatio impẽsarũ usq; ad summã. 700. erit nugatoria ludibrio fcã, ex quo nõ solũ septingẽta, sed ét qcqd vltra p eos expendiť deduci dẽat ad dãnũ cõis, qđ nõ est dicendũ. Tenenda est ergo prima pars, cuius est rõ quã pluries dixi, qa p nõ expẽsis hñr. Et si dicať, imo eorũ tñ debent induci pp sedam reformationem, q̃ nihil voluit innutare de prima, nisi qa uoluit dimidiã illorũ taxare, vz ut de ea nõ possint hẽre lucrũ nisi cẽtũ p quolibet, & sic de illa tñ dimidia dispo suisset. Rñdeo, si ita est, ergo nec tollere voluit phibitionẽ factam in prima, q nõ expẽdant vltra septingenta, & p ꝯña voluisse censeť hæc seda reformatio q lucrũ pueẽturũ ex ea, vz residuũ qđ est vltra centũ p quolibet, pueniat absq; alia deductione eius qđ sup impẽderet. Et sic tolliť quarta rõ fcã p parte dictorũ ciuiũ, q̃ si bñ inspiciať, potius facit ꝫ eos q̃ p. Nã ſm eã statuentes censerenť vo

a luisse q dãnũ dictæ expensæ dẽat deduci seu ex cũputari de illorũ dimidia. Qđ ꝫ dicit verbis suismet dũ in principio dictæ rõnis dicit, q secunda reformatio nihil immutat de prima, sed solũ uult q ea tota seruata nõ possit aliqs sup lucrari ultra centũ. Certe si hoc est, ergo nõ immutat phibitionẽ & taxã impensæ, qđ ét ipse fatetur. Et si ita est quõ possumus ꝯcludere eo mõ quo ipe cõcludit, vz q de ipsorũ dimidia dẽat deduci dãnũ, qđ uirtute primæ reforma

b tionis ꝯtingeret. Nã si hoc vellet approbare, videreť dictas impensas reprobare, & sic implicãt ꝫdictiones eius verba, cũ nõ mutando phibitionem cẽseant siľr reprobasse, quatenus ꝫ phibitionem extẽdereť, & sic ſm allegantem approbaret & reprobaret dictã impensam, q̃ sunt ꝯtraria. Præterea nõ debet esse in ptãte dictorũ ciuiũ eludere dictã secũdã reformationẽ, & auferre cõe lucrũ pueẽturũ ex ea. ar. ff. de iudi. l. 2. §. sed si agãt. in fi. ff. de arbi. l. ne ĩ ptãte. Sed si dicta impensa fcã ꝫ phibitionem primæ reformationis deberet deduci eo mõ quo ipsi dñt in ptãte eorũ erit facere, q nunq̃ ad cõe aliqđ cõmodũ ex dicta reformatione pueniet. s. expendendo quatenus est 3. centũ florenos p quolibet, ergo &c. ¶ Ex qbus ét tolliť prima rõ fcã p dictis ciuibus, q̃ est q facta deductione dictorũ septingentorũ cessauit incõueniens, qđ dedit cãm sedæ reformationis. s. excessiuũ lucrũ, qa dicti ciues nõ reperieñ lucrari vltra centũ p quolibet. Nã ista rõ nihil ꝯcludit, qm secũda reformatio voluit duo. s. q nõ lucrenť vltra centũ p quolibet, & quod residuũ pertineat ad lucrũ cõis. posito ergo q fcã deductione pdicta nõ fieret ꝫ primũ, fieret tñ ꝫ secũdũ quantũ ad cõe ne pueniret residuũ ad cõe, sed remaneret apud eos p dictis expẽsis volũtarie, & ꝫ phibitionẽ factis; ergo fieri nõ debet. ¶ Cõcludo ergo ex pdictis oĩbus dictã sup impẽsam hẽri p nõ fcã, nec aliquo mõ debere deduci de dictis qnq; milibus q̃ sup sunt vltra dicta septingenta, sed qnq; milia dẽre diuidi hoc mõ, vt cõe Senarũ hẽat primo integrã dimidiã, deinde de altera dimidia de dictis mille octingentis, ac postea qndecim p cẽtenario de reliqs septingentis, q̃ inter dictos ciues æqualiter diuidi debent, residuum uerò ad dictum cõe perueniet virtute secundæ reformationis.

SUMMARIA.

1 *Laudum & compositio facta cum prælato super negotio concernente ecclesiam an dicatur realis ut obliget etiam successores in ecclesia ad obseruandum comprehensa in laudo.*

2 *Tutores & curatores qui contrahunt super re pupilli uel adulti, censentur illorum nomine contrahere.*

CONSILIUM CCXLIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso quodã cõpromisso facto anno. 1411. die 25. mẽsis Aprilis inter D. Ioannẽ de sen. Abbatẽ S. Antonij clusiñ. dioec. ex parte una, & ser Mattheũ Angeli de aretio pposítum ppositurae S. Michaelis Angeli de S. Angelo comitatus Senarũ & dioecesis, & cõe S. Angeli pfati ex parte altera. Ac ét viso laudo inde secuto, q d. præpositus & alij q p tpe fuerũt teneanť d. Abbati seu abbatiæ dare quolibet anno de mense Maij nomine cẽsus unam tortã cẽtum ouorum & decem caseorum & unũ cereũ. 4. librarum, & q ad nihil plus teneatur &c. put in instro in

1 de facto continet. † Reuocatur in dubium an mortuo d. ser Mat

c theo præposito dictum laudũ seu cõpositio expirauerit,[c] & sic pfatus D. Ioannes abbas non teneatur eã seruare quo ad oẽs successores dictæ ppositurae, qm ex parte eius & dicti ser Matthei dicta cõpositio fuit realis, nõ personalis, ut patet ex tenore dicti instri, qa d. ser Mattheus cõpromisit noĩe suo & suæ ppositurae, & siľr latum fuit laudum in psonam suã & suæ præpositurae, igitur &c. extra de inst. c. cũ uenisset. & qđ ibi no. & qđ plene no. Bar. in l. si pf. ff. de ser. leg. facit. l. annua. §. a titia. ff. de annu. leg. & qđ no. Cyn. in l. veteris. C. de cõtrahẽ. stip. facit. l. si pactum. de pba. l. necessarias. §. de vendendo. de pig. actio. Itẽ patet, qa materia super qua compromis-

Marginal notes:

a ¶ Lucrũ. Quid p parte dicať lucrũ. uide d. Alex. de imo. l cõs. 2. 14. col. in 2. p.

b ¶ Lucro. Vid bal. in cons. 61. in 2. parte.

c ¶ Expirauerit. ui de bald. in cons. 321. in 3. parte. & in cõ. 217. l 3. parte.

promissum factū fuit, ꝯcernit ipsam ꝓpositiuā, nō aūt ꝯcernebat ꝑsonā ꝓpositi, igit noīe ꝓpositurę factū cēseret, ēt si de præpositura aut successoribus d. ser Matthei nō fuisset facta mētio; †sicut videmus in tutore & curatore q ꝯhūt sup re ptinēt ad pupillū vł adultū. Nā illorū noīe cēsent ꝯhere. ff. qn ex fac. tu. l. post mortē. & ibi no. in gl. Nā & isti rectores æquparant tutoribus & curatoribus, q hūt lūinā administrationē. ar. C. de epis. & cler. l. orphanotrophos. Nō ergo pōt d. Abbas venire ꝯ quousq;. nel ēt si ea parte sua diceret cōpositio ꝑsonalis, qa ꝯsensus supioris nō interuenisset. Nā saltē ipse nō pt venire ꝯ factū suū. ff. de adop. l. post mortē. de cle. ꝯiuga. c. diuersis fal. de filijs ꝑsby. c. ueniens. & quod in eis no.

SVMMARIVM.

1 *Thesaurarius siue camerarius si soluat debitum cameræ ante tempus habita conuentione cum creditore de minori summa, an censeatur soluisse tanquam thesaurarius an tanquam priuatus ita, ut sibi acquirat ius ad totum debitum contra cameram, an uerò censeatur cameram liberasse.*

CONSILIVM CCL.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Quod ista fuit qdā emptio iuris, qđ hēbat Seius ꝯ camerā seu ꝯctus innoiatus illi filis, patet ex narratis in pūcto; qa titius nō soluit principalr vt liberaret camerā, sed ut acqreret ius ꝯ eā, dū dixit q erat ꝯtentus retrahere a camera, & sic censet ēt uoluisse ut iura ꝯ camerā cederent si expediret; ergo &c. C. de acti. & obli. l. 1. & ibi no. in 1. glo. ff. de fideius. l. cū qs. in qbus vr casui. Nā camera tenebat ad certū tps. vñ cū soluerat añ, nō est dicēdū q soluerit aīo eā liberādi, cū adhuc efficaciter nō teneret. vñ nō censet soluisse vt depositarius, qa hoc facere nō debuisset. s. soluere añ tps pp interusuriū medij tpis. ff. so. ma. l. ꝯstāte. §. quotiēs. in quo nō debuit nec potuit ꝑiudicare cameræ. ar. de uer. ob. l. q romæ. §. calimachus. facit de leg. 2. l. cū pr. §. a filia. sed cēset soluisse ut Titius & de suo, & sic ꝑinde debet hēri ac si alius fuisset depositarius cameræ, quia ubi duo iura cōcurrunt in ꝑsonā unius representantis ꝑsonas diuersas, idē iuris est in uno qđ esset in duobus. l. tutotem. ff. de his qb. ut indig. Sed si alius fuisset depositarius cameræ, d. Titius soluendo añ terminū & mō ꝑdicto censeret soluisse non aīo liberādi camerā, sed aīo acqrendi iura ꝯ eā, & sic cēseret aut emptio, aut ꝯctus innoiatus, & teneret Seius sibi cedere iura ꝯ camerā, q nō fuisset tali solōne liberata, ut patet ea d. l. 1. C. de acti. & obl. & d. l. cū his. de fideius. ergo & nūc. ¶Cōstat aūt in ꝯctu emptionis & venditionis licitū esse rem emere ꝑ minori q ualeat, dūmō nō dolo & fraude, & dūmō nō cōtingat deceptio ultra dimidiā iusti pretij. ff. de mino. l. in rem. §. penul. C. de rescin. ven. l. 2. maxime rōne incertitudinis seu periculi, qa cū vendit res nō certa, debet æstimari dubius euentus, nō ipsa res. ff. famil. erc. l. pp spē. de cōdi. fur. l. si seruus. uer. q si pendente. ad l. fal. ratione. §. magna. ff. de fur. l. si qs uxori. in fi. Sed hic erat duplex incertitudo seu periculū. s. depositionis ab officio depositarij. Itē reuocationis mandati de soluendo. Item & tertium. s. exactionis a camera, posito q remotus fuisset ab officio, ergo &c. Nō ergo pp tps tm̄ uoluit lucrari dictas. 75. lib. sed pp dicta pericula. Nam si alius fuisset depositarius, & debitum fuisset purum, licitū erat huic Titio ius ꝯ camerā in trecentis acqrere ꝓ ducentis. 25. rōne ꝑdicta, ut patet p dicta iura, igit & nūc, cui ut dicai soluit vt Titius, nō vt depositarius. Et si dicat, non vr q pp ꝑdicta potuerit ꝓducere de uero pretio, nisi quatenus pūt ascendere lītimæ expensæ factæ in exigendo, ut no. in l. per diuersas. C. de manda. princi. illud quantū ad eum ꝯ quem facta est cessio, q pōt opponere except. simulationis, si nō iusto pretio cessa est actio, & dr nō iustum, qñ deducitur plus q̄ ascendere possint lītimæ expensæ, nos loqmur inter ementem & uendentem, inter quos seruanda est eorū cōuentio, qualiscūq; fuerit, dūmō sine dolo & fraude. ut patet ex no. ibi per Bar. p unam col. post prin. nec ēt pōt dici hic fuisse mutuum. de 225. lib. aīo rehabendi post quatuor menses trecentas, tūc. n. nō iustificaretur dictū lucrū rōne periculi sortis, ut in c. nauiganti. de usu. Nam 2 mutuans itēdit recipere ab eodē cui mutuat, vel ab alio illius nomine soluente & de illius mādato, hic aūt intendit recipere a camera & soluere noīe ipsius cameræ, cū ipsa esset debitrix ut se liberaret, & ēt sine mandato d. Seij, & sic ut dicai d. Titius uoluit acquirere ius ꝯ cameram, quo posset vti etiā si ab officio cameræ moueret; per ꝯñs nō censet simplr soluisse aīo tollendi oblōnem vel aīo mutuādi, sed aīo emendi uel alr contrahendi & ponendi se in periculo pp lucrū, iō rōne incertitudinis censet licitū. ar. C. de tr. offi. testa. l. si pr puellæ. & qđ ibi no. de transac. l. de fideic. de vsur. l. si ea pactione. & qđ no. Ion. in c. in ciuitate. de usur. ¶ Cōcludo ergo d. Titium ad restōnem d. instri seu 75. librarū cogi nō posse, potissimè si nō ꝓbat, vel apparet q a camera retraxerit libras trecentas, de quo in puncto nō fit mētio, quo casu res esset multū clara. nā nō sequitur, soluit. 300. libras retentis. 75. ergo habuit de lucro. 75. qa dr q fuit actū, ut retraheret a camera. vñ apparet q soluit de suo. 225. cū intentione retrahendi a camera trecentas, & ita, dēret intelligi narrata in pūcto. op3 ergo cōstare cū retraxerit a camera, & si hoc constat res est clara pro dicto Titio q cogi nō pōt ad aliquid restituendum, quia non constaret ipsum aliquod illicitum lucrum habuisse etiam si supradicta cessarent, facit. l. 1. quod ibi no. C. de proba. per Cy.

SVMMARIA.

1 *Statuto prohibente ne ciues pro forensibus fideiubeant an possit renunciari, ut fideiubentes efficaciter teneantur.*

2 *Prohibitio de fideiubendo pro mercibus forensium an habeat locum in eo qui fideiubet pro corpore nauis forensis.*

3 *Statutum an intelligatur in casu ubi sit eadem ratio.*

CONSILIVM CCLI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visa quadā securitate facta Bartholomeo Spinelli ciui florētino per Castellum Michaelis ueluti, & Laurentium pierilenci ciues etiam florentinos unà cū quibusdam alijs ciuibus s. corpus nauis Thomasij rouel & s. nauta dictæ nauis. Viso. n. statuto mercantiæ ciuitatis Florentiæ, quod incipit. statutum & ordinatum est, q de cætero &c. sub rubrica, q non possint fieri securitates &c. Visa ēt petitione porrecta per D. Bartholomeum in curia officialium mercantiæ cōtra dictum castellū & Laurentium, duo occurrunt vidēda. ¶† Primum est an dicti 1 assecuratores potuerint renunciare dispōni dicti statuti, vcʒ ut teneantur efficaciter, licèt res ꝓ quibus securitatem fecerunt, pertineant ad forenses. Rñdeo q nō, cū dispositio dicti statuti sit ꝓhibitiua, ergo &c. vt no. C. ne fideius. dotiū den. l. 1. per gl. Et qa censetur facta ob publicam utilitatem. s. omnium ciuium florentinorum, ne depauperentur pro commodis forensium, qm̄ interest reipub. florentinorum locupletes habere subiectos. in Auth. ut iudi. sine quoquo suffra. §. cogitatio. & ne ipsi male utantur substantia ipsorum ponendo se in periculo pro forensibus. Insti. de his q. sunt sui uel alie. iur. circa medium. igitur &c. de foro compe. c. si diligenti. ff. de pac. iur. gen. §. si paciscar. & l. si unus. §. item ne experiar. & quod plene no. C. eo. titu. l. pen. Licèt inter ipsosmet florentinos patiatur statutum hoc fieri, quasi nō sit hoc contra rempub. propter coæqualitatem. ar. ff. de excu. tu. l. sed & milites. post princi. ibi coæqualitas enim honoris &c. ¶ †Secundò videndum est, 2 vtrum statutum prædictum locum habeat in casu nostro. Et vr q non, quia illud loquitur quando fit assecuratio super mercātijs & rebus quæ onerantur in classibus, lignis, seu nauigijs. Nam illa non potest fieri pro forensibus. Sed ista fuit facta pro corpore nauis & nautis, quod non est prohibitum a statuto; ergo &c. argu. l. si uerò. §. de uiro. ff. solut. mat. Standum est enim uerbis statuti. l. 1. §. si is qui nauem. de exerci. ¶ Br contrarium dico. Nam nulla alia ratio dicti statuti potest assignari, nisi fauor ciuium florentinorum, ideo distinxit inter ciues & forenses, non autem distinxit inter eos pro quibus fieret, licèt nominauerit illa, quæ onerantur in nauibus, quia pro illis ut plurimum consueuit fieri. Vñ ergo nominati potius gratia exempli, quàm gratia restrictionis, & ideo non solum habet locum statuti dispositio in illis, sed etiam in quibuscunque rebus forensium, cum in omnibus sit eadem ratio. ar. C. de interdic. l. 1. ff. uti. pos. l. 2. in prin. cum ibi no. ubi interdictū prolatum in ædibus locum habet etiam in alijs rebus soli, in quibus est eadem rō, cum. n. non possit aliqua ratio dicti statuti assignari circa res ꝓ qbus fit assecuratio, sed solū circa personas quibus fit perinde ac si dicta ratio fuisset in statuto expressa. per ea q̄ hñr in C. de fideicom. l. quamuis. in text. & glo. & per Bald. & per eundem in l. maximum uitium. C. de liber. præter. post princip. q. col. quo casu nulli dubium quòd per expressionem dictarum rerum non restringeretur dispositio dicti statuti ad illas res, cum eadem sit ratio in alijs, ergo gratia exempli ut dixi censetur expressa. ff. de iuris & fac. igno. l. regu. §. fi. de dam. infec. l. damni infecti stipulatio pertinet. in fi. & quod no. ff. de leg. l. iura non in singulos. per Cyn. & Bar. & quod not. per dictum Barto. in l. omnes populi. de iusti. & iur. in 6. principali. q. uersicu. item quæro si statutum est probatum in persona unius &c. ¶ Circa personas uerò quibus fieri posset dicta assecuratio, notabiliter statutum distinxit; ideo circa eas censetur uersari mens & ratio dicti statuti,

tuti.ar.ff.de inian.l.item apud.§.hoc edictum.q̃ mens & rõ licèt tacita sit,hr̃ pro expressa.l.nois & rei.§.verbum ex legib.ff.de verb. sig.& qđ no.de no.ope.nũ.l.p̃tor.§.j.p gl.& Bar.† Et facit ut ubicunq; & ipsa mens statuti,& rõ uiget,ibi locum habeat ipsius statuti dispõ,licet casus nõ fuerit expressus ĩ verbis statuti,ut not.gl. ff.de legi.l.de qbus.q̃ dicit, q̄ ɔsuetudo disponens in materia feudorum in monacho q̄ non succedat,locũ habet in canonico regulari uel in debilitato in qbus est eadẽ rõ,s.q̄a nõ p̃nt in feudo seruire. Et dicunt ibi doc.q̄ istud non per extensionem sed per comprehensionẽ,quia dispõ fundata in aliqua rõne comprehendit oẽs casus,in quibus uiget illa rõ,licèt aliqui tñ fuerint specificati. de ope.no.nun.l.de pupillo.§.si qs riuos.ad mace.l.filium. secus qñ non est fundata in rõne.l.qđ uero.ĩ.e.ti.de legi.& ita no.p Cy.in d.l.in ra.non in singulos. Dico ergo statutum p̃dictum,qđ loq̃t de rebus seu mercãtijs,q̃ onerant̃ in nauibus &c.locum habere ẽt in corpore ipsius nauis ut de ipsa non possit fieri assecuratio qñ ptinet ad forensem postq̃ in eo uiget eadẽ rõ,maximè cum dispõ dicti statuti emanauerit principalr̃ in fauorem ciuium.C. de sac.san. ec.l.illud in fi.cũ ibi no.& qđ no.Bar.in l.si ɔstante.ff.so.ma.in 1.q.prin.q.vlt. Maximè,quia si aliud diceremus, posset de facili fraudari d.statutum,ita q̄ ludibrio factum esset,& eius mens non seruaret,quia sp̃ reciperentur securitates pro corpore nauis,& nõ p rebus oneratis,ergo &c.ar.ff.de legi.l.benignos.iuncta.l.fi.§.non aũt.C.de bo.q̃ lib. Ex forma uerò dictæ assecurationis apparet,q̄ corpus nauis,pro qua facta est assecuratio,nõ ptinebat ad d.Bartholomæum uel alium ciuem, sed ad Thomasiũ Rouel forensem, igr̃ ex sui forma apparet d.assecuratio nulla.facit qđ no.glo.C.de iuramen.calum.l.2.§.q̄ si actor.super uerbo rei qualitas. & sic nõ est audiendus d. Bartholomæus, tum q̄a sua non interest. l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de uer.ob.tum quia promissio & assecuratio est nulla,ergo &c,ut no.C.de trans.l.ubi pactum.per gl. Facit ẽt ad cõfirmationem eorum q̃ primò dixi, quia licèt d.statutũ primò loquat̃ de mercantijs & rebus quæ onerantur in nauibus, postea generaliusloquitur,dicens q̄ nõ possint fieri securitates nisi ciuibus florentinis pro mercantijs, & rebus eorum, & sic generaliter ponit uerbum rebus,ergo &c.ff.si cer.pe.l.j.in fi.

SVMMARIA.

1 *Filia renuncians doti maternæ in manibus patris, an uideatur renunciasse in totum, ita ut non possit petere portionem aliarum sororum. & 2.*

2 *Intellectus ad auth. ex testamento. C. de sec. nup. 9.*

3 *Pater solus habet ius adeundi hæreditatem filiorum suorum infantium, non autem fratres ipsorum.*

CONSILIVM CCLII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Viso puncto s.scripto & narratis in eo,vr̃ dicendũ d.renũciationes factas per Fraciscbinã & Modestinã de bonis, & hr̃ditate materna non nocere eis, quominus possint nunc petere ab hr̃dibus patris eorũ, totam dotẽ maternã tali rõne,nã ex dicta refutatione licet facta fuerit p̃ri eorum,non vr̃ fuisse aliqđ ius acquisitum ipsi patri,cum non pponat̃, q̄ ipse adiuisset hr̃ditatem maternam,& de ipsa nil potuerunt patri remittente re. donare,ar.ff.quo.leg.l.j.§.q̄ ait,ucr.q̄ si ante.q̄a nemo dat qđ non hẽt.C.quod cum eo.l.i libera.uer.q̄ si nõ habentes. Sed ante aditam hr̃ditatem nullum ius habet hæres in hr̃ditate uel bonis eius.ff.ad l.fal.l.ptia rerũ.circa mediũ.igr̃ &c. Operata ergo fuit d.remissio facta patri q̄ portiones illarũ remittentium tanq̃ repudiatæ p ius accrescendi deuolutæ fuerunt ad alias portiones hr̃ditatis,quarũ aliquæ erant in hr̃ditate illarũ infantium,q̃ iã decesserãt,nõ tñ adhuc qsitæ,sed in potentia acqrendi p patrem C.de iure deli.l.si infanti. Cõstat eñ q̄ cũ portio accrescat portioni 2 ius accrescendi trãsmittit̃ ad hr̃des.ff.de suis & legi.l.si ex pluribus.de acq.hær.l.q ex duobus. Quædam uerò.s.una quinta portio d.maternæ hr̃ditatis erat apud Baptistã fratrem masculum sir̃ nõ acqsita,sed in potentia acqrendi,q nec acqsiuit,quia nõ adiuit,nec pr̃ p eo potuit adire, cũ esset maior infante, & sic eius portio unà cũ eius portione accrescendi seu dicto iure accrescẽdi deuenit sir̃r ad hr̃ditatem illarum infantiũ,quarũ hr̃ditas fuit postea p patrem adita.& qđ ita si uerũ,tenet expresse Dy.in cõs.qđ incipit.ex testõ D. Alberti. s.q̄ si unus ex fratribus renunciat suã portionẽ uni ex alijs,talis renunciatio nõ pdest illi soli cui fit, sed oĩbus accrescit ex ipsa iuris necessitate,q̃ resultat ex his q̃ s. primo loco dixi.qđ ẽt tenet Io.An.in addi.Spe.ti.de testa.§.j.in addi.q̃ incip.qđ de p̃cedẽti uer.&c.in fi. Nec ob.q̄ pactus celebratus cũ uno,nõ p̃t alijs prodesse.ff.de pac.l.si unus.§.ante oĩa.& de interro.act.l.fi. q̄a repudiatio hr̃ditatis poterat fieri ẽt sine p̃ntia patris, & pfuisset oĩbus alijs,igitur licèt facta fuerit cũ patre nõ mutat suã naturã,nec censet̃ sibi facta,sed a solis repudiãtibus,cũ repudiatio nõ mutatur nisi cõsensu repudiãtis. nõ eñ est curandum cum quo uerba fuerint plata,sed in quẽ intentio uel iuris dispõ sit directa.l. miles.§. pro parte.ff.de leg.2.sicut uidemus in aditione hr̃ditatis,q̃ cũ pendeat ex uolũtate unius tñ, si fiat corã uno uel cum uno ex creditoribus obligat quo ad oẽs,ut dicit gl.in d.l.fi.de interro.ac.in fi.licèt rñsio facta in iudicio, q̄ sit hæres,nõ sic, tũc eñ præsuppositis p̃dictis, q̄ tota hr̃ditas materna uersabatur in hr̃ditate dictarũ infantiũ,si pr̃ adiuit iure patrio,aut expressè, qđ potuit, ut d.l.si infanti.aut si vr̃ adiuisse nõ restituẽdo dotem ĩ.annum illis,q esset successuri dictæ matri exclusis infantibus s̃m opi.Bar.in q.disputata q̃ incipit.debitor in diem.& in l.gerit.de acq.hær. perinde hr̃, ac si d.infantibus fuisset acqsita,ut dicit text.in d.l.si infanti. & ita ẽt tenet Bar.in l.ventre.circa fi.ff.de acq.hære. Sed si fuisset acqsita infantibus,cẽserent̃ bona infantiũ.l.sed si plures.§.filio. de vulg.& pup. Et iõ repudiatio, q̃ fuit facta ab hr̃ditate materna vel eius bonis,nõ hr̃et noceret,si nũc petunt tãquam hr̃des infantium. casus vr̃.ff.de his qb.vt indig.l.q. Titij testm̃.ad carbo.l.3.§.plane si mr̃. facit.l.fi.in prin.ff.de leg.3. Cõstat nãq; q̄ dictarũ infantium hr̃ditas fuit deuoluta de iure cõi tã ad patrem q̃ ad fratrẽ masculum, q̃ ẽt ad istas sorores nuptas,vt in auth. defun.C.ad tertul. sed q̄a frater eius nõ adiuit nec ẽt pr̃ eius adire potuit, cum esset maior infantibus,deuoluta est eius portio ad patrẽ & d.sorores, & sic ĩ tres partes venit diuidẽda,quarũ pr̃ unam, & q̃libet istarum vnã habituræ sunt. Item certũ est, q̄ si pr̃ adiuit pro infantibus d. hr̃ditatẽ, d.aditio prodesse debet d. sororibus, q̃ sunt hæredes infantiũ vnà cũ patre, & sic habebunt beneficio patris id qđ per se habere non possent,nõ aũt solus pr̃ hodie,quia solus nõ succedit; licet olim secus,q̄a pater adiuit tãquam hæres infantis hodie s̃m gl.in l.si infanti. Et totũ ẽt tenet Bar.in d.l. ventre. Seq̃t ergo,q̄ d.sorores tãquã hæredes infantiũ pro duabus tertijs ɔseq. debent duas tertias hr̃ditatis maternæ, nõ tãquam hæreditatem maternã, sed tanquã infantium,cui hæreditati nõ renũciauerunt, ergo in illis duabus tertijs nõ nocet eis repudiatio p̃dicta. † Item aliã tertiã tenebatur pr̃ eisdẽ sororibus reseruare pp trãsitum ad secunda uota,ut in auth.ex testõ.C.de sec.nup.q̃ locum habet in patre,sicut in matre s̃m Bar. ibidem q refert ita fuisse disputata p Fran.de Saxolinis.q̄ ẽt tenet Io.An.in add.Spe.ti.de sec.nup.sup rubrica. Restituit ergo pr̃ dicta bona ñ tanq̃ hr̃ditatẽ matris, sed tanq̃ hæreditatẽ dictarũ infantiũ ex eo tñ q̄ semel fuerũt matris & matri acqsita,qđ sufficit q̃tũ ad dispõnẽ illius auth.nõ tñ sufficit quãtũ ad hoc ut d.mulieres excludant̃ pp d.renũciationẽ, q̄a ipsæ renũciauerũt bonis maternis,q̃ immediate deferebant̃ a matre,cũ de hæreditate matris fecerint mẽtionẽ,nõ illis q̃ mediãtibus infantibus, cũ de hæreditate alterius q̃ matris non fuerit facta mẽtio in d. renunciatione, nec de debito nisi occasione maternæ hæreditatis,ergo &c. vt d.l. q. Titij testm̃.& alijs s.allegatis. Præterea renunciatio illa nõ fuit operata nisi in eã q̃ tũc tpis suberat, s.in successione materna, nõ ãt in futuras: est ista.l.q romæ.§.duo fratres.de ver.ob.de leg.3.Paulo Calimacho.§.fi.& qđ no. in l.qđ seruius.de ɔdi.ob cau. p gl.& doc. a & facit.c.2.de renũ.& ff.de bo.lib.si patronus nõ aluerit.ĩ fi. ¶ Br̃ his nõ obstãtibus ɔrium est dicẽdum,scilicet dictas mulieres nihil petere posse de dote materna ab hæredibus suis patris, videlicet filijs secũdi matrimonij,quod sic probatur. Nam aut pater nõ adiuit hæreditatem suæ vxoris pro infantibus uel iure patrio,de quo in puncto nihil clàre dicit̃.solum eñ dicitur q̄ adiuit hæreditatem defunctorum,qđ p̃t intelligi.s.filiorum. super hoc nõ cẽsetur adiuisse hæreditatem vxoris,q̃ erat diuersa, & requirebat aditionẽ de p se,cũ adhuc nõ esset cõmista eum hæreditate infantium nec etiã per nõ restõnem dotis ĩ.annum. Expeditum est q̄ videat̃ adiuisse, qñ opi.Bar.nõ tenet ab oĩbus,& Bal.eã reprobat in l.cũ antiquiori. C. de iure delibe. Si ergo nõ fuit expresse adita matris hæreditas p patrẽ,res est clara contra d.mulieres,si dicamus ipsarum renunciationem & pactum factum patri habere uim repudiationis, & fecisset portiones illarũ ad alias portiones deuolui. Nam cũ filius masculus non adiuerit sic nec ẽt infantes uel pater pro eis adiuit,reperit hr̃ditas matris totalr̃ uacare, & sic delatã esse de gradu filiorũ ad alios ppinquiores cõsanguiniores matri.ff.de suc.edic. l.j.§.qbus uidendũ.cũ si.inter quos non essent filij dictarum filiarum nati & concepti post mortem dictæ matris.unde cogna.l.j.§. si quis

a ¶ Ad hæredes. Adde Bal. I o 6 fi. 4 2 6. § 3 par.

si qs pximior. de suis & legiti.l.Titius. nec ēt ex psona matris pp d.repudiationem. Nā cum per ea se exclnserint a portionibus earum nō pñt habere portiones illarum infantiū vacātes per nō aditionē nec portionē illius masculi sīr vacātem, quia nō pñt accrescere istis q̄ suas portiones a se abdicarūt cū portio accrescat portioni,& apud istos nulla sit portio. Nec ob.ff.de acq. hær.l.si tu ex parte.quia ibi repudiās portionē suam venit ad portionem cohæredis repudiatā per substōnē quo casu nō nocet sibi repudiatio, imo repudiatam portionē vel eius partē cōsequitur ex ui substōnis q̄ nō requirit partem subsistere apud substitutum, q̄ substō cessat in casu nr̄o,cum simus in causa itestati; & sic nō nisi per ius accrescēdi,qd ēt in casu nr̄o cessat postq̄ istæ suas portiones a se abdicarūt. Si ergo nō pñt uenire ut hr̄des matris, nec ēt ut hr̄des sororum infantium aut fratris;quia in hr̄ditatibus illarū nō reperit hr̄ditas materna p nō aditionem ut dixi, sequitur q hr̄des dicti patris pñt excludere dictas agētes ex defectu iuris earū,ēt si ipsi hæredes nullum ius haberēt in dicta dote, qm̄ petitio dictæ dotis nō pertinet ad istas sed ad alios proximiores ut dixi; ergo &c. ff. si pt hære.peta.l.j.ff.ad carbo.l.3.§.cum extaret. Si uerò dictus pr̄ expsse adiuit hr̄ditatem maternā pōst mortē infantium iure patrio, & sic cēsetur fuisse q̄sita infantibus,tūc maius est dubium pp ea q̄ dixi in primo loco,quia tūc dictæ mulieres,ex quo adiuerūt hr̄ditates infantium, vēniūt ut hr̄des illarum quarum hæreditatibus seu iuri ex illis hæreditatibus competēti nō renūciauerunt, tn̄ adhuc idē dico.pro cuius euidētia notādum q nō est uerum illas renunciationes factas per istas habere uim repudiationis hæreditatis & prodesse alijs,& nō patri, imo soli patri, cuius cōtēplatione factæ fuerūt,ut apparet ex instro,quia fecerūt eā patri pro se & suis hæredibus recipiēti,unde nō debet alteri prodesse q̄ sibi. C. de pact. l.si actione.ubi est tex. cū gl.& ibi expresse hoc tenet Bal. dicēs, q si sunt duæ sorores & masculus, & una ipsarū nupta a masculo fecit eidē finem & quietationē de bonis paternis cōtemplatione ipsius masculi,q huic soli masculo pdest nō sorori. Præterea dicit ipse ibidē,aliud est repudiare hr̄ditatē,aliud facere pactum de non petēdo,& liberare prout rectē fuit in casu nostro. Nam repudiare nō est cōtrahere,nec ille actus geritur cum patre,sed per solum repudiātem nō sic in pacto seu liberatione.l.j.ff.de pac.in §.j.hoc idem tenet ipse Bal.in l.pactū.C.de colla.in 8.qō.dicēs ita debere limitari cōsilium Dy.s. nisi appareat q cōtēplatione illius solius fecerit p dictā.l.si actione, tūc ergo ad hoc ut procedat istud dictum Bal. qd' ego puto uerissimū,oportet dicere de necessitate,q tales dnæ paciscēdo patri nō pñt petere dotes & bona materna, & ipsum liberādo cēsent adisse sine quo nō potuissent hoc facere p ea q̄ primo loco dixi.ar.ff.de acq.hær.l.illud.pro quo facit.l.alio. cum ibi no.p gl.& Bar.ff.de ali.lega.qui dicūt q testator grauādo executorē, q rem hr̄ditariā alicui tradat, cēsetur uoluisse q ipsam capiat sine quo illud uelle nō poterat.facit de pecu.lega.l.3.§.interdum. Nō tn̄ dico q ista ficta aditio, q̄ resultat ex hoc actu pro reddēdo ipsum ualidum, operetur ultra d.effectū, ut sic tāquam hr̄des effectæ potuissent a creditoribus hr̄ditarijs cōueniri.ar.C. ne uxor p mari.l.fi.de iti.ac.q; pri.l.j.§.iul. Et sic quo ad quid reputātur adiuisse,quo ad quid nō.si.no.p Bar.in illa q.q̄ incipit debitor in dic. & in l.gerit.de acq.hær.in antepe.col.in uer.uenio ad quartū principale.ibi dū dicit. Et hoc uerum,si ipse uel eius hæres dicat se habuisse &c. Hoc psupposito dico sic,q istæ dnæ paciscēdo & liberādo patrē cēsentur adiuisse hr̄ditatē maternam pro portionibus eas cōtingētibus,& illas easdē quātum ad dotē, & ea q̄ tenebātur p patrem cēsentur donasse patri, & reuocare nō pñt pp iurm & solēnitatē adhibitā.nec illis obstāt ea q̄ s.dixi,quia illas nō pñt petere ut hr̄des infantium, cum hr̄ditatibus illarum nō accreuerint istæ portiones remissæ,sed sunt patri donatæ,quātum uerò ad alias portiones cōtingētes infantibus, quia illas nō potuerint cōsequi nisi ex persona infantium tāquā hr̄des earum, est maius dubium pp iam dicta,tn̄ adhuc idem dico. pro quo notādum q tpe dictæ quietationis liberationis,& pacti iam erāt mortuæ infantes,& sic d. mulieribus suberat cā de pñti.s. obtinēdi bona materna delata infantibus q̄ ptinēt ex earū aditione secuta unā cum aditione paterna, sine qua nō potuissent ut s.dixi. Itē & q̄ pertinēt pp trāsitum patris ad secūdā uota,qui ēt iam trāsiuerat tpe dictæ liberationis,& sic ēt suberat cā de pñti. uerum q si cōtingeret patrē adire hr̄ditatē infantiū pro ea parte q̄ ipsum tāgeret de bonis q̄ fuerāt matris tenerētur illis restituere post eius mortem,& iam erat ius q̄situm d.filiabus sub illa cōditione, si peter adibit de iure potuerint remittere p pactū.quia erat ex cā de pñti pp trāsitū iam factū. C. de pact. l.j. Vidēdum est ergo an cēseātur remisisse. Et dicendum est, q sic, quia uerba remissionis sunt generalia, & nō solum cōprehēdunt cām successionis maternæ, sed quācunq; aliam.dicūt em̄ occasiōe successionis hr̄ditatis &c.& nō dicūt plus maternæ q̄ sororum, & postea subiūgitur,& quacūq; alia rōe uel causa. vnde posito q dixissent maternæ, sequētia tn̄ uerba importare pñt ēt fraternæ uel sororum.ar.l.j.§.generalr.de leg.pstā.postq̄ erāt delatæ dictæ successiones,si āt nō fuissent delatæ,nō cēserētur de illis in dubio sensisse,cū spes illa nō sit probabilis, & ideo nō cēsetur subesse.l.post emācipationē.de libe.lega.sed requirebatur spālis expressio,sicut facta fuit de paterna. † Et si dicat,licēt successiones illæ delatæ essent,nō tn̄ hr̄ditas materna erat adhuc adita per patrē,a qua aditione depēdebat ius istarum,quia ex earū aditione nō poterāt cōsequi bona illa,nisi ipse adiret post mortē cui soli competebat ius adeūdi,postq̄ in uita infantiū nō fuerat adita vt s.dixi.ista āt aditio erat de futuro;ergo nō cadit in remissione. Rn̄deo,q licet esset de futuro,erat tn̄ ea cā de pñti pp delationem dictarum hr̄ditatum iam factā, iō uenit in renūciatione seu remissione pp uerbū ēt, qd' ibi continetur,qd' est extēsiuum.l.si ita q.ff.de leg.a.& sic extēdit ad futurā q̄ habet cām de pñti,vt no.in l.quod seruus.ff.de condi.ob cām.& l.si ita.de au.& arg.leg. Itē si dicat,saltē portio cōtingens patri tāquam hr̄di infantium,licet illa sit restituēda d. mulieribus, nō em̄ vr̄ cadere in dicta quietatione uel remissiōe, quia ueniebat restituēda post mortē patris pp trāsitū ad secūda uota, & sic in uita patris nō suberat pbabilis spes.arg.dictæ.l. post emācipationē. ergo nō uenit in generali liberatione. Rn̄deo uerū esse si illa fuisset deuoluēda ad istas tāquam ad hr̄des patris,sed nō sic est. qd' patet;quia ēt si nō sint hr̄des ueniebat ad eas deuoluēda,si nō renunciassent.C.de sec.nup.auth.lucrum hoc.& sic quodā titulo singulari. vnde ēt si dictæ dnæ pdecessissent patri,trāsmisissent,si non renūciassent,ad earum hr̄des ius dicti lucri.arg.in insti.de uer.obli. §.ex cōditionali. Ex quo seqt̄,q suberat spes probabilis, & uenit in generali remissione,q̄ sit apta comprehēdere futura. per ea q̄ not. gl.C.de pac.l.j.in uersi.tertiò obstāt iura. Cōcluditur ergo ex oībus pdictis,si bn̄ & subtiliter discurramus per singula,pdictas mulieres nil posse petere de dote materna ab hr̄dibus patris earum propter remissionem & quietationem prædictam.

SVMMARIA.

1 *Beneficij aliquis possessionem qui habet, an perdat illam per installationem alterius, & an quis possit per alium retinere possessionem, & quomodo perdatur.*
2 *Processus quem quis est habiturus coram delegato debet esse talis q comprehendatur in rescripto.*
3 *Rescriptum impetratum super restitutione rei ablatæ per uim an habeat locum si fuit ablata per dolum.*
4 *Agens de restitutione debet probare de tali titulo & institutione quæ si esset uera esset canonica.*

CONSILIVM CCLIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ad confirmationē eorum,quæ s. plenissimè scripta sunt per s. scriptos eximios cōsultores,maximè per D.Ioānem dico super primo articulo, q de conclusis per eum, † v3 q præfatus actor nō acquisiuerit possessionem archiepiscopatus seu iurium eius per installationē, ex quo dn̄s Petrus de Chandia erat in possessione uel quasi per suum vicarium, qui iurisdictionē exercebat. est casus in l.quod meo.§.fi.ff.de acq. pos. Per quem patet, q nec naturalem possessionē acquisiuit, nec solum ciuilem;qm̄ utraq; erat per D. Petrum prædictum occupata,& una detinebatur aīo suo, altera uero corpore vicarij. Quinimo ēt si vicarius aut ipse D.Petrus suspicati fuissent se posse repelli, non fuit ex hoc aliqua possessio perdita. De D.Petro patet,q etsi fuisset expulsus,quod plus est, possessionem non perdidisset, ex quo alias erat in possessione pro ipso. ff. de vi & vi arma.l.j.§. si quis uim.ad's est uersi.sub.§.non autem.circa finem.l. & ratio ponitur ibi in gl. De dicto vicario patet, quia iura dicentia, q suspicās se posse repelli possessionem amittit, loquuntur de illo qui nō est in re.l.si id quod.§.fi.ff.de acq.pos.& ita tenent ibi doc. antiqui. & ita intelligunt dictum.§.fi. Neq; etsi intrauit dictus actor manu armata,aut cum magna ui,propter quam prohiberi posset dn̄s vicarius uti possessione prædicta,quo casu loquuntur prædicta, sed & si cum ui magna intrasset,illā solam partem occupasset, nisi realr possessione usus fuisset, s. illarum terrarum aut iuriū quarū, uel quorū fructus pcepit,non vr̄ omnium,ut dicto.§.fi.probatur. Illud autem vr̄ facere dubium, q idem actor ingressus authoritate

papæ

pape qui tunc ibi habebat obedientiã & priuauerat & priuare po tuerat dictũ dñm Petrũ oĩ iure q̃ habebat in dicto archiepiscopa tu ẽt ignorantẽ & inuitũ & sine cã. 9. q. ulti. c. per principalẽ. & ibi no. fortius posses. ff. de acqui. posses. l. qui uniuersos. §. itẽ cũ ꝓtor. Sed ad hoc rñsũ est, ꝙ talis priuatio fuit cassata ꝑ conciliũ pisanũ ergo & qcq̃d ex ea fuerat subsecutũ. C. de legi. l. non dubiũ. Nec ob. decretũ concilij constantiẽ. qđ approbat gesta per Gregoriũ in sua reali obedientia, & tunc in Mediolano realem obedientiam habebat, q̃a illud intelligendũ est de obediẽtia, quæ ultimo loco sibi remãserat, & ab eo nunq̃ discesserat, & ciuitas Mediolani tunc esset eũ dictus actor fuit receptus, postea tñ recessit, & trãsiuit ad obedientiã Alexandri & Ioãnis, vñ ibidem tenent gesta ꝑ eos, qđ patet per dictũ decretũ. approbat ẽt gesta ꝑ Ioãnẽ in sua obedientia, q̃ nõ fuit nisi in terris, in quibus prius Gregorius obediẽtiã habuit, ex quo patet conciliũ constantiense, dum cõfirmauit gesta ꝑ Gregoriũ in sua obedientia, nõ sensisse nisi de illa tñ quæ remansit sibijpsi, postea ad Ioãnem accessit ne sibijpsi uideat̃ fuisse ꝯrius ꝯfirmãdo ẽt gesta ꝑ Ioãnẽ. Pro hoc ꝙ de posteriori obedientia intelligat̃ facit. C. ne de statu defun. si mater. in fi. ff. de ali. & ciba. lega. l. mela. §. 1. & quis ordo in bo. posses. ser. l. 3. circa princi. ¶ Circa scđm posito ꝙ fuisset adeptus possessionẽ ꝙ non propterea debebat obtinere in hoc iudicio, ꝗa eo ꝙ libellus eius nõ comprehẽdit sub cõmissione, eo q̃a in cõmissione proposuit se fuisse spoliatũ, & sic concessum fuit rescriptum super interdicto vñ ui, in quo necessariũ est ꝓbare duo. s. possessionẽ tẽpore spoliationis, & ipsã spoliationẽ. ff. de ui & ui ar. l. 1. §. deijcitur. & no. in c. cõsultationibus. de offi. de leg. libellus aũt est ita gñalis ꝙ cõprehendit ẽt possessoriũ canonis reintegrandæ, nec est ꝓbata spoliatio vñ vr̃ ꝙ nõ possit sequi cõdẽnatio ex illo canone ex aliquo alio capite q̃ rõne spolij ſm tenorẽ scripti uel cõmissionis. determinatio est Inno. in proprijs terminis in c. super literis. de rescrip. in prima magna gl. [a] uer. & no. ꝙ licet gñaliter dixerit hæc decre. &c. † ubi dicit, ꝙ processus quẽ quis est habiturus coram delegato, dẽt esse talis ꝙ comprehendat̃ sub uerbis rescripti, alias non ualet. & ponit exẽplũ. si q̃s impetrauit iudicẽ ꝯ aliquẽ super q̃titate aliqua petẽda ea cã mutui nõ põt corã eo agere ad eandẽ summã ex cã stipula. † Itẽ ponit exẽplũ. si quis impetrauit rescriptũ super tali re tanq̃ per uiolentiã ablata, si postea uult agere nõ ex violentia, sed ex fraude dolo uel metu nõ est recipiẽdus eius libellus, ẽt si narratio rescripti sit ita gñalis, ꝙ possit cõprehendere oẽm cãm iniustæ detẽtionis, dũmodo cõclusio sit specialit ad cãm spoliationis & violẽtiæ. sed in casu nostro narratio fuit specialis solũ super cã spoliationis, & ẽt cõclusio. s. signatura q̃ dicit, audiat &c. Nã cũ sit rñsio ad petita referri dẽt ad narrata. ff. de inter. acti. l. si defensor. §. qui interrogat[a]. insti. de inuti. stipu. §. præterea. Verba autẽ illa supplicationis oẽs cãs quas mouere intendit &c. restringunt̃ ad cãm spolij superius specificatã, tã ex forma ipsius supplicationis, q̃a dicit occasione p̃missorũ, q̃ de iure cõi ẽt si uerba illa ñ essent apposita. C. fami. er. l. quotiẽs. in fi. Sicut. n. cã expssa in libello ꝯuẽtionali restringit ꝓcessum & sñiam ad illã cãm. ff. de excep. rei iudi. l. si mater. §. si quis aũt fundum. C. de peti. hære. l. hæreditas materteræ. cũ si. ita cã expressa in eadem ratione cum rescripta sint stricti iuris, & non egrediantur formam & tenorem ipsorum. de rescript. c. cum dilecta.

4 ¶ † Super tertio articulo sine dubio q̃a agit de restitutione possessionis bñficij dẽt docere de titulo & de canonica institutione, sine q̃bus licite ñ põt possideri. de reg. iur. c. 1. lib. 6. de inst. c. ex frequẽtibus. sicut q̃ agit ad restõnem uxoris. de rest. spo. c. ea trãsmissa. & ibi no. Et si doceãt de instõne tali q̃ si esset uera esset canonica prima facie, tũc spoliãs ñ põt opponere ꝙ ñ sit canonica & ipsũ impugnare quousq; restituerit, & tũc ꝓcedit qđ dr̃ in c. literis. de rest. spo. ꝙ ẽt ꝑdo restituẽdus est. i. ille q̃ hẽt institutionẽ & titulũ prima facie canonicũ lʒ ñ sit nec tñ manifeste apparet de ipsis iniustitia. Si uerò an ea ꝯfessione petẽtis restitutionẽ, aut ex ꝓcessu manifeste apparet de ñ iur̃ agẽtis ĩ ꝓprietate, ñ dẽt restõ fieri q̃ nutrire peccatũ, ut ĩ iurib⁹. ĩ. alleg. ꝑ suprascriptos ꝯsultores, & ne pateat uitiosus integressus dolo & ꝯtu. c. 1. lib. 6. & hoc in bñficialibus. In alijs uerò si petitoriũ cẽt cumulatũ cũ possessorio in idẽ, ut in c. cũ ecc̃lia sutrina. & c. cũ sup de cã pos. & ꝓprie. alias secus, q̃a sufficit narrare possessionẽ & spo. sed in bñficialibus narrari ẽt dẽt institutio. iuxta no. ꝑ Bar. in l. nãliter. §. nihil cõe. de acq. pos. Sed forte idẽ dici posset, qñ ex narratis per petẽtẽ restõne ꝯstaret de ñ iure suo in ꝓprietate, per ea q̃ no. Inn. in c. ꝯstitutus. de fil. p̃sby. & idẽ qñ dispositio iuris cõis est cõtra agẽtẽ in ꝓprietate, ut in c. ad decimas. de rest. spo. q̃a igitur p̃supponitur hic ꝯstare ex ꝓcessu de nõ iure dicti agẽtis in ꝓprietate, sine dubio nõ dẽt restitutio fieri, ẽt si primo loco dicta, cessarent, quia iudex salua cõsciẽtia ipsa fieri facere nõ posset, ergo &c. de iudi. c. abbate sanc. lib. 6. ¶ Concludo ergo una cum suprascriptis egregijs consultoribus.

SVMMARIA.

1 *Statuto stante ꝙ hæreditas matris acquiratur filiis eo modo quo legatum acquiritur ignorantibus, an sine aditione bona hæreditatis dicantur esse in dominio filiorũ, ita ut possit de eis fieri adiudicatio creditoribus ipsorum filiorum.*

2 *Proclama si fiat de bonis alicuius, an quis uelit esse hæres, post terminum proclamationis nemine adeunte bona efficiuntur uacantia.*

CONSILIVM CCLIIII.

In Christi nomine amen. ¶ Aequiuocatio est non modica in facto isto, quia in pũcto super quo ꝯsuluit dñs Gaspar, ponitur † ꝙ iste Martinus petit ista bona tanq̃ fuerint filiorũ dicti Nicolai effecta per delationẽ hæreditatis maternæ, q̃ ex forma statuti pisani uidẽtur illis acquisita ẽt sine aditione eo mõ quo legatũ acquiritur legatario ẽt ignorãti. de le. 2. cũ pater. §. surdo. Et sic dr̃ ꝙ creditores istorũ filiorũ; q̃ erãt sibi ꝓprio noĩe obligati pñt petere ista bona, sicut & alia bona dictorũ filiorũ. Et ſm hoc oportet p̃supponere, ꝙ dicta bona fuerat dñæ Antoniæ quo ad dñium. Aliter. n. nõ posset hoc dici ꝙ dñium eorũ ꝑuenerit ad dictos filios tanq̃ ad hæredes matris. Et si hoc esset uerũ in facto, ꝙ dictus Martinus peteret dicta bona tanq̃ bona dictorũ filiorũ facta ipsis ex dicta cã; & quod prius fuissẽt dñæ Antoniæ quo ad dñium, sine dubio dñs Gaspar bñ ꝯsuluisset. s. ꝙ dictus creditor posset dicta bona ꝯsequi ea isto capite, eo quia licet hæreditas materna fuerit delata dictis filijs masculis, nõ tamẽ bona matris fuerũt effecta dictorũ filiorũ, si hæreditatẽ matris nõ adiuerũt, tũc. n. incipiunt, [a] cõmiseri & effici hæredes, cũ aditur hæreditas[a]. l. sed si plures. §. si filio. ff. de uulg. & pupil. Ante uerò nõ dicũtur res in bonis hæredis. l. ꝓtia rerũ. circa mediũ. ff. ad legẽ fal. ¶ Nec ob. ꝙ trãsmiserũt eã ad suos hæredes, licet nõ aditã, quia hoc nil ad rũbũ quo ad p̃sentẽ casũ, quia trãsmiserunt ut adeundã nõ ut aditã l. si quis filiũ. ff. de acqui. hær. Q̃d ẽt patet. Nã in multis casibus iuris hæreditas [b] nõ adita trãsmittitur.[b] Dicemus ne ꝓpterea ꝙ creditores hæredis nõ hæreditarij possint capere dicta tanq̃ bona hæredis effecta quousq; hæres adeat. Certe nõ qđ patet, quia posset hæres repudiare, & fingeretur nõ delata, nec ex hoc posset cõqueri creditores eius ꝙ tanq̃ in fraudẽ eorũ repudiauerint. ff. q̃ in frau. cre. l. qui aut in prin. ubi clare ꝓbatur bene ꝯsiderãdo. Nec ẽt ob. ꝙ eẽset in casu nr̃o acquisita sicut legatũ. nã & hoc tollitur per d. l. qui aũt in fi. in prin. ubi idẽ dr̃ in legato qđ in hæreditate, quia si legatarius repudiat legatũ, nõ põt creditor ꝯqueri ꝙ fuerit fraudat[b], q̃a repudiãs nõ dr̃ diminuisse de patrimonio, sed nõ acquisiuisset, & sic dat intelligere manifeste quòd creditores nullũ ius habẽt in hæreditate uel legato delatis debitori anteq̃ acceperint per debitorẽ, lʒ legatũ sit acq̃sitũ taliter ꝙ ad hæredes trãsmittat̃, quia talis acq̃sitio est reuocabilis, & fingit nõ facta, si repudietur ut ibi no. ĩ gl. Solũ ergo operat̃ tr[illegible]ionẽ, igitur idẽ iuris esse dẽt in hæreditate, ẽt si sit talis ꝙ ñ adita trãsmittat̃ sicut legatũ. Quãtũ. n. ad trãsmissionẽ sufficit acq̃sitionẽ esse factã reuocabiliter, sed q̃tum ad creditores ut possint ius in eis p̃ẽd[illegible] eẽ facta acq̃sitio irreuocabiliter, ¶ Cõcluditur ergo ꝙ [illegible] bona fuerunt dominæ Antoniæ & dicũtur effecta filiorũ eius tãquã ad eos fuerũt delata ab intestato, ut ad hæredes, p̃dictus Martinus nõ potuit ea petere tãq̃ bona filiorũ, si ñ fuit ꝑ eos adita hæreditas materna ꝑ ea q̃ dicta sũt, nõ tamẽ dico ꝙ dicta domina Teccia potuerit se opponere ꝑ ea q̃ sequũtur in sequẽ. articulo; q̃a nõ est hæres matris ea defectu aditionis, ut statim dicã. In pũcto uero formato per Barnabã dicit̃, ꝙ ista bona petũtur tãquã bona q̃ fuerũt olim Nicolai, & ꝙ Nicolaus erat debitor dicti Martini una cum filijs, & ꝙ domina Teccia aut eius pr̃ suo noĩe. i. dominæ Tecciæ se opponit dicto Martino ex persona dominæ Angelæ matris seu q̃ dr̃ fuisse hæres dominæ Antoniæ matris dictæ dñæ Angelæ & auiæ dictæ dñæ Tecciæ, q̃ dña Antonia habebat ista bona obligatã ex dicta dote, & erat potior q̃ ista dña Angela ꝓbat ꝑ exclusionẽ aliorum. s. masculũ q̃bus fuit prĩo loco delata quorũ nullus adiuit, ipsa uero adiuit insolidũ, & sic põt dicta dña Teccia se opponere dicto Martino ꝓ suo iur̃. Et iste casus mihi est magis uerisĩlis, & ꝯformis ueritati, & pl⁹ hẽt de intellectu. Scđm quẽ dico do. Barnabã & d. Nicolaum melius cõsuluisse. s. ꝙ dicta dña Teccia aut pater eius non possent

[a] ¶ Hæreditas. Adde Bald. in ꝯsi. 2. 448. l. prima parte.

[b] ¶ Transmutũ. Vid. do Alex. & imo. ꝯs. 80. ꝑ totũ. & maxime in 2. & 3. col. & I ꝯsi. 8. in l. 1. parte d. Pe hpi [illegible]. cor. 1 cõsi. 60. Scipi. in hac nu. 1 in 4. parte.

possent se opponere dicto Martino ex cã prædicta; qa non est ne-sum ꝙ dicta dña Angela fuerit hæres matris, maximè eo mõ quo dicit. Nã procederet, si hæreditas materna fuisset repudiata expressè p dictos filios masculos. ff. ad tertul. l. 2. §. sed si sint. Sed qa nõ inuenit repudiata, ꝙ adhuc ipsa hæreditas materna reperiat & uer' sai in hæreditate dictorũ filiorũ, hæreditas aũt filiorũ reperit in hæreditate paterna, & partim in hæreditate domine Angelæ. s. illæ ultime decedẽtis; hæreditas aũt patris partim delata fuit dñe Angelæ, partim alteri ut dr in puncto. dicã ergo ꝙ domina Angela ñ potuit effici hæres do. Antoniæ matris suę, nisi mediante aditione hæreditatis patris fratrũ, & sic triplex aditio requirebat. s. hæreditas patris ipsius, itẽ fratrũ secundo, itẽ tertiò ipsius matris, cum. n. sint hæreditates diuersæ, nondũ cõmiscue diuersæ aditiones requirebant. ff. de ope. no. nũ. l. de pupillo. §. si in pluribus. Nã in paterna erat ius adeũdi fraternã, ẽt in fraterna ius adeundi maternã, hic aũt non fuit adita nisi paterna & materna, & sic omisit aditionem mediæ, sine qua primã cõsequi nõ poterat. ar. l. tria. de serui. rusti. prædi. Præterea sicut tota paterna ñ fuit illi delata, ita nec tota fraterna uel materna, imo ius adeũdi eas pro altera parte pertinet ad

2 cohæredem dictæ dominæ Angelæ. † Esset ẽt alius modus in quo potuisset dicta dña adire maternã ex sua psona, s. tã ipsa q̃ cohæres eius, si in paterna repudiassent fraternã, & facta proclamatione nõ fuisset repert' aliqs q noluisset hæres esse dictorũ fratrũ, & tũc. n. eorũ hæreditas desijsset esse hæreditas, & incepissent esse bona uacãtia l. postq̃. in prin. & ibi no. ff. ut in pos. lega. de sol. stichum in prin. de admini. tuto. l. sine hærede. in pri. & no. expressè Bar. C. ad trebel. l. sancimus. §. cũ aũt. & ibi p Iac. but. & Bal. vñ tũc incepissẽt uacare materna. & sic fuissent deuoluta ad sequentẽ. s. filiã fœminã, q̃ loco sequentis hr̃ post masculos. ut d. §. si sint. sicut cõtigisset si dictũ statutũ de trãsmissione ñ esset, & dicti filij decessissent hæreditate matris non adita, sed quousq; spes est', ꝙ aliqs possit esse hæres dictorũ fratrũ, non fuit deuoluta hæreditas dictæ matris ad fœminã, ut no. in si. C. vñ lib. l. qui se patris. Hic ergo errauit dicta dña Angela in aditione dictę hæreditatis maternæ in duobus. Et primo, qa credidit eam delatã sibi ex sua persona, cum esset delata ex persona patris & fratrũ. Itẽ qa credidit, delatã in totum cum esset delata pro parte sicut & paterna qua mediãte adire poterat, & sic aditio est nulla. l. eius ad quẽ. ff. de acqr. hære. iũcta. l. si quis mihi bona. §. sed si mandauerit. eo. tit. & no. eo. tit. l. si quis extraneus. §. sciendũ. Stantibus ergo terminis, prout stant, debet fieri adiudicatio dicto Martino nõ obstante oppositione dictæ dñæ Tecciæ q̃ non hẽt se ius opponendi pp defectum aditionis, & intentio dicti Martini est fundata pbando ꝙ res fuerint dicti Nicolai debitoris nondũ tñ ꝙ dictus defectus posset corrigi adeundo legitimas hæreditates fraternas & maternas, pro illis portionibus, quę dictã dominam Angelam & dominam Tecciam contingunt, qđ considerare est aliquantulum inuolutum, & qa de hoc non quærit', nec nos intromittere debemus, & tunc habet ius ad aduocãdũ p partibus, qa adiudicatio intelligit facta salua cã pignoris & hypothecæ potioris, de q̃ in præsenti nõ potest discuti. l. ex sextante. §. latinus. de excep. rei iudi. de pigno. act. si conuenerit. §. si fundus.

S V M M A R I A.

1 *Statutum an dicat ꝙ bannitus possit impune offendi: an dicat, licitè offendi, nũ differat, & nu. 4.*

2 *Offendi licitè uel impunè qui potest, an possit contra offendentem se defendere.*

Bannitum qui poterat impunè occidi; qui defendit si occidatur scilicet defensor, an occisor teneatur pœna homicidij. & 3. & 4.

3 *Violentia si infertur a priuato iustè non licet sibi resistere. idem si infertur a iudice.*

Occidens aliquem, qui licitè capi possit, si se defendat non punitur.

5 *Occidendi animum habere non uidetur, qui habet ensem & cum lapide occidit.*

CONSILIUM CCLV.

IN Christi nomine Amen. ¶ † Viso [a] suprascripto puncto & statutis, de quibus in eo fit mentio, ur dicendũ prima facie dictum Mectum & socios debere puniri rationibus infrascriptis. ¶ Prima, qa ipsi uident' dedisse operam rei illicitę, & sic de oĩ eo qđ scriptũ est, ẽt præter ppositũ uident' teneri. C. ad l. iul. de ui pub. l. qm̃ multa facinora. ff. de iniurijs. eum qui nocentẽ. §. pe. extra de homi. c. si. lib. 6. & no. in so. q. positæ in regula. qđ qs mandato. in mercu. ꝙ aũt dederint operã rei illicitæ probatur, qa tẽdebant ad offendendũ, qđ est prohibitum iure naturali, gentium, & ciuili, ff. de iustitia & iur. l. ut uim.

2 uersi. & cum inter nos. † Nec obstare uidetur, ꝙ dictus Nicolaus poterat impunè offendi tam ratione banni, q̃ ratione uindictæ de quibus in pũcto ẽt in dictis statutis, qa non pp hoc offensa in eius psonam uidebat' licita, licet esset impunita. sunt. n. ista diuersa, cum in multis casibus maleficia sint impunita, non tñ per hoc sunt permissa sed tolerata dicunt'. ut plenè no. per gl. 3. di. c. oĩs aũt lex. Nã aliud est dicere, ꝙ bannitus possit licitè offendi, qa tunc offensa esset licita & pmissa. Aliud ꝙ possit impunè offendi, qa tũc offensa nõ redditur licita, nec pmissa; sed impunita, quæ duo simul stare

3 possunt, ut patet ex dicta gl. c. oĩs. 3. dist. † Si sic ergo licebat dicto Nicolao se defendere. ff. de iusti. & iur. l. ut uim. & eodẽ modo licebat dicto Bolognino eius fratri eum defendere, ut ibi no. p gl. q̃ incipit fori. ibi dum dicit. affectionẽ cõsiderari &c. Quinimmo fm Iaco. de ra. Pe. Ray. licebat alteri cuicunq; ẽt non coniuncto ipsum Nicolaũ defendere, qa si negotia nostra pñt iuuari per alium quẽcunq;. ff. de neg. gest. l. 1. & p totũ. fortius psona nostra quæ dignior est. C. de sacrosanctis eccle. l. sancimus. ut notat Cyn. in l. 1. C. uñ ui uersi. ulterius quæro. & ut casus in c. dilectã. de senten. ex cõ. lib. 6. licet an teneatur uel non sit maius dubium, ut no. in regula. culpa caret. de regu. iur. Si ergo licebat Bolognino defendere fratrẽ suũ, ergo no licebat offendere, ut pbatur in d. l. uim de iusti. & iur. ¶ Secũa rõ, qa etsi ꝫ Nicolaũ offensa fuisset nõ solũ impunita sed licita & permissa, non tñ si erat in personã Bolognini qui non erat bãnitus, & in quem nõ poterat fieri uindicta, igitur deberet puniri, posito ꝙ daretur opera rei licitæ, & posito ꝙ inaduertẽter fecissent. ff. ad l. aquil. l. scientiã qui cũ aliter. uer. sed si defendendi. & Ioan. an. in dicta regula. qđ quis mandato. & Bar. in l. diuus. ff. ad l. corne. de sic. post mediũ. ibi prædicta uera, qñ delinquit quis plus circa personã &c. potissimè quia Mectus non fuit percussus a Bolognino, nec pponit' ꝙ timeret geminata repercussio, ergo &c. ut no. Inno. de resti. spo. olim. super uerbo Innotuit. in fi. ¶ Tertia rõ, quia statutũ sub rubrica de pœna facientis uel fieri faciẽtis uindictã &c. pmittit offendi illũ, q impedit uindictã fieri eo mõ quo poterat offendi ille in quẽ fienda erat uindicta, dũ dicit sicut poterat ille &c. Sed &c. Sed iste Nicolaus non poterat occasione uindictæ offendi simpliciter, sed cum moderamine. s. usq; ad competẽtẽ uindictã, eo qa non cõmiserat in dictũ Mectũ aliqđ de illis grauibus maleficijs cõprehẽsis in prin. dicti statuti, ut patet ex pũcto in qbus fuisset licita offensio simplr & indistinctè. Sed in casu nostro pmissa erat eo modo quo dixi, ut patet in dicto statuto. uersi. & si qs aliquo modo &c. si hoc est ergo nec Bologninus potuit offendi usq; ad mortẽ, ea quo nec ipse Nicolaus poterat sibi offendi, & p consequens remanemus in statuto de pœna homicidiũ cõmittentis, quia negari nullo modo posset, quin studiosè & pmeditate in illũ piecerit lapidẽ; ergo &c. ¶ His nõ obstãtibus q̃uolui, ut ueritas clarius elucescat, q̃ p pdicta uident offuscari, dico contrariũ. s. ꝙ pdicti Mectus & socij nõ debent puniri, aut si debent, nõ tñ pęna homicidij, sed alia leuiori, & sic nõ de dolo, sed de culpa. ¶ Pro quo ostendendo assumo fundamentum contrarium eius qđ supra dixi. s. ꝙ iste Mectus & socij dabant operã rei licitæ propter bannũ Nicolai, & pp offensã factã in dictũ Mectũ per dictũ Nicolaũ ut in statuto de pœna receptãtis &c. & in statuto de pœna faciẽtis aut fieri facientis uindictã quæ permittunt ipsũ Nicolaũ potuisse impune offendi, & sic illa nõ poterat dici offensa, postq̃ erat impunita. ff. de manu. test. l. testamento cẽturio. §. fi. loquor de offensa, prout est delictum cum regulariter delicta sint punienda. ff. ad. l. aquil. l. ita uulneratus. ante finẽ. de fideius. si a reo. §. ꝙ uulgo. non prout sumitur offensa pro eo quod ad iracundiam prouocat, quia tunc dici potest offensa etiam illa quæ non punitur. ff. de his quibus ut indig. l. 1. & ibi not. per Bart. & per eundem. ff. de inoffi. tes. cum te. & l. filia in orbitate. ff. de publi. licitatio. §. quod illicite. potius ergo dicitur fuisse executio uindictæ publicæ seu publicæ iniuriæ, inquantum Nicolaus erat bannitus & poterat a quocunque impunè offendi, & sic Mectus, non ut Mectus, sed tanquã quilibet de populo poterat eum offendere. Item erat uindicta priuatæ iniuriæ inquantum ipse Mectus ut Mectus poterat se uendicare de iniuria in se illata, quod sibi potuit a statuto committẽ tam in primo quam in secundo casu. C. ut lice. se sine iudi. uin. l. 1. & quod ibi not. & argu. eorum quæ not. in l. iuste. ff. de acquir. pos. & C. unde ui. l. meminerint. per glo. quæ dicit, quod iudex potest committere alicui executionem in propria causa, ergo fortius statutũ. constat aũt quod iuris executio non habet iniuriam. ff. de iniur. l. iniuriarum. §. 1. & qđ legitime factum est pœnã non meretur. C. de adulte. l. graccus. Cum igitur dictus Mectus tanquã

executor

a ¶ Viso. Ad huius consilij materiã ui. d. d. Mariã. soz. in cons. 16. incipit. circa p eorũ. in. 1. parte. & Bald. in q̃st. 125. 35. parte. & d. Alex. d' imo. l 3 3. i. 138. i 2. co. in. 2. parte ubi ponit. d' co q̃ ꝓ fuit offendiculũ, ut quis capiat de nocte 1 domo, si ille moriat, an teneat.

executor cõstitutus a statuto sup iniuria tã publica q̃ priuata fuerit Nicolaũ aggressus, & sic licite non licebat dicto Nicolao nec alteri ex parte sua facere resistentiã aliquã seu defensam. & faciẽdo contrariũ tanq̃ ipsi fuerint in culpa nõ teneẽ Mectus de homicidio subsecuto. casus est not. C. de his q ad eccl. cõfu. l. si seruus. uer. sed si illis. ff. ad l. aquil. l. queadmodũ. §. magistratus. ver. si q d rũ. pro quo ẽt gl. ord. in d. l. ut uim. de iust. & iur in j. gl. q̃ tenet, † q qñ violẽtia infert in priuato insilẽ, non est licitũ sibi resistere p l. 3. ff. ad l. aqui. Et idẽ dicit, si inferi a iudice. facit. l. 3. ff. qđ me. cã. & si hoc ẽ; ergo resistẽdo est in culpa, & p ꝯña sibi dẽt imputari casum i suã personã sua culpa cõtingentẽ. ff. ad l. aquil. l. item mela. post principiũ. ibi. q̃uis nec illud. & l. ptor. §. fi. Hoc ẽt qđ dixi tenet Iac. But. C. de his q latro. l. j. vbi dicit, q si aliquis se defendat, & nõ pmittit se capi a familia publica, q̃ iustẽ ipsum capere põt, & pp hoc cõtingat ipsum interfici a familia, tale homicidiũ est impunitũ p dictã l. si seruus. C. de his q ad eccl. consu. Idẽ ergo in casu nr̃o, cùm licita esset offensio in bannitũ, & dictus Mectus tanq̃ publicus executor, seu publica persona exequereẽ actũ licitũ, ut d. l. j. C. ut liceat se sine iudi. vin. Licet. n. nõ esset executor necessarius, vt no. qđ metus cã. l. accusationis. p gl. erat tñ uoluntarius, & q cquid faciebat autoritate statuti faciebat, p utraq; vindicta tã publica q̃ priuata, ut dixi, & sic erat licitus actus eius, vt d. l. graceus. C. de adulte. & d. l. iniuriarũ. §. j. ff. de iniur. & sic resistendũ sibi nõ erat. 2 t. q. 3. c. q resistit. ff. de rei uen. qui restõnem. facit qđ not. in c. j. ne pla. vi. suas. & hæc est prima rõ, p q̃ concluditur dictũ Mectum ad nihilũ debere puniri. ¶ Nec obstãt allegata in cõtrariũ. Nã dicen, q interdũ maleficiũ redditur impunitũ, non pp culpã eius in quẽ cõmissum fuit, sed ad euitandũ maius malũ; & tunc fateor, q ex hoc nõ redditur actus licitus vel cõmissus, sed toleratus. & ita loquiẽ gl. in d. c. oĩs aũt lex. 3. dist. & procedit argumentũ primo locũ factũ in cõtrariũ. Interdũ offensa redditur impunita pp culpã & defectũ illius, in quẽ cõmittitur, vt est in casu nr̃o, quia p p contumaciã banniti in non soluendo condẽnationẽ redditur offensa facta in eius psonã impunita, q̃ contumacia est delictũ. l. cõtumacia. ff. de re iudi. de susp. tuto. l. impuberẽ. & tunc offensa redditur licita ex dicta impunitate; qa ut dixi potius est executio pœnæ delicti contumaciæ, q̃ sit de se maleficiũ. cum. n. pp dictam contumaciã nõ possit iudex facere executionẽ pœnæ primi delicti, in quo fuit condẽnatus, induxit statutũ bellũ ut impune possit offendi, & sic timore hic cõpulsus soluat; vñ põt dici pœna medicinalis sicut excõica-

4 tio. de pœnis. c. j. lib. 6. † Nõ curo ergo qualiter statutũ dicat, an q bannitus possit impune offendi, an q licite, an q de offensa facta i bannitũ non possit inquiri uel processus fieri, p ut dicit in pñti statuto Prati; quia cũ intelligentia uerborũ ẽt ex cã sit assumenda dicendi. de uerb. sig. c. intelligẽtia. facit. ff. de leg. 2. l. cũ pater. §. dulcissimis. de his q̃ in testa. delen. l. cãcellauerat. cñ in quolibet dictorũ casuum detur impunitas pp delictũ contumaciæ ipsius banniti, sequitur q datio impunitatis est permissio offensæ, qa dicta offensio est potius pœna ꝯtumaciæ offensi, quã delictũ offendentis; arg. ff. de in lit. iuran. l. j. & qđ ibi no. Sequiẽ ergo, q non erat licitũ resistere actui licito, ut. s̃. dixi. Præterea posito q primũ argumentũ factũ in ꝯriũ procederet, vc3 q offensa in bannitũ non esset licita vel permissa, sed tñ impunita & tolerata. Et sic fuisset licitũ resistere in se defendendo quantũ ad hoc, vt si se defendendo offenderet offendẽtẽ, nõ deberet puniri tanq̃ licitẽ se defenderit. l. scientiã. §. q cũ aliter. ff. ad l. aquil. Ad qđ recte cõsiderãdo tendit illud argumentũ, nõ tñ sequtur q ea offensa facta in ipsum resistentẽ & se defendentẽ, debeat puniri offendẽs, cùm ipse ut dixi exequereẽ actũ licitũ & a statuto sibi permissum, saltẽ quo ad impunitatẽ. vñ ista pñt simul stare, q bãnitus possit impune se defendere ꝯtra offendentẽ ex pmissione statuti, & tñ si offendat nõ debeat offendẽs puniri p dictã l. graccus. de adulte. Nõ ergo cõcludit dictũ primũ argumentũ, p qđ põt rñderi ad ea q̃ notauit do. Io. de lignano in tractã. de bello. su p articulo de bello priuato. artl. 8. vbi salua sui pace nõ vr̃ bñ sensisse, dũ dicit, q bãnito licita est defensio, qñ offensio non est effecta licita p statutũ, sed solũ impunita. Nã imo vr̃ q indistinctẽ, & posito q esset licita defensio, nõ tñ concludit ad casum nr̃m, sed quãtũ ad punitionẽ offendentis p rõnes quas dixi. s̃. Si ergo in casu nr̃o non licebat ipsi Nicolao se defendere, nec ẽt dicto Bolognino licebat, & sic homicidiũ in eius personã secutum tanq̃ sui culpa euenerit, dẽt esse impunitum, vt d. l. item mela. post prin. ff. ad l. aquil. q Mectus caruit culpa ipse Bologninus nõ, & sic sibi imputet. de re. iur. l. damnũ qđ q s &c. ¶ Ad secundã rõnem in cõtrariũ factã rñdetur per p̃dicta, q licet Bologninus non esset bãnitus nec offendisset, & sic nõ poterat impune offendi. Rñdetur ẽt si se nõ implicasset rei ad se non ptinenti. i. ad impediendũ executionẽ q̃ dictus Mectus iuridice faciebat. & ita loquitur. §. q cũ aliter. uersi. sed si defendẽti. & alia. s̃. in cõtrariũ allegata in illa tertia rõne in cõtrariũ facta. s. qñ talis tertia psona nõ fuit in culpa, alias secus. vt d. l. itẽ mela. post prin. & l. itẽ si obstetrix. §. fi. sed hic secus vt dixi. ff. de reg. iur. l. cũ culpa est immiscere se rei ad se non ptinẽti. ¶ Nec ob. illa. l. si obstetrix. §. fi. in fi. ibi. qui tñ data opera &c. qa ibi loquiẽ qñ ioculator fuit in dolo; qa data opera & nulla subsistente cã rõnabili percussit illũ qui fuit in culpa iterandi locũ ludi, quo casu dolus præponderat culpæ. Sed in casu nr̃o dictus Mectus non fuit in dolo, cùm exequeretur actũ licitum, & restitit ei q ipsum impedire uolebat, sed in d. §. fi. ille percussus non impediebat actũ licitũ, iõ nullã causam habuit ludens ipsum percutiẽdi, nõ sic in casu nr̃o. cõstat aũt, q q̃libet eã non solum iusta, sed ẽt iniusta excusat a dolo. l. igitur. ff. de lib. cau. de abige. l. j. & no. in l. j. in fi. magnæ gl. ff. si q s ius dice. nõ obtẽ. In casu ergo nr̃o dictus Mectus non dicitur fuisse in dolo, ex quo sibi uolenti actũ licitũ facere resistebaẽ, & si non dr̃ data opera fecisse hẽt locum ille. §. in fi. occisus verò bene fuit in culpa; ergo &c. p p̃dicta. Itẽ non obstat q Mectus nõ fuit pcussus a Bolognino; q a sufficit q fuerit pcussus socius Mecti, qa iniuria facta socio censeẽ facta ei in cuius societate erat, & põt a socio propulsari. vt no. Cy. C. vñ ui. l. j. in ulti. col. ver. vlterius q̃ro. p l. item apud labeonem. §. si quis uirgines. ff. de iniu. ¶ Ad tertiã rõnem. s̃. factam in contrarium rñdetur, q licet dictus Mectus virtute statuti sub rubrica de pœna facientis uindictã non debuerit dictum Bologninũ grauius offendere, q̃ sibi liceret offendere Nicolaum. s. usq; ad cõpetentem uindictã p illa uerba statuti, sicut poterat ille &c. tñ uirtute alterius statuti de pœna receptãtiũ &c. sibi licebat offendere quacunq; graui offensione; qa cùm illud permittat bannitum offendi, seu mãdet q de offensa facta in eum nõ pcedaẽ, qđ idem est. ut. s̃. pbaui sub dictis uerbis cõprehendiẽ ẽt, q impune possit offendi. p l. 3. §. fi. & qđ ibi not. per Bar. in fi. ff. de adi. leg. & consuluit Bar. in consi. qđ incipit statutõ castri plebis. & Io. An. hoc tenet in addi. Spec. ti. de homi. su p rub. sicut ergo poterat impune occidere Nicolaum, ita & alium queẽũque sibi in hoc resistentem, ut d. l. si seruus. C. de his q ad eccl. consu. Præterea posito q sibi non licuisset in plus offendere, q̃ usque ad cõpetentem uindictã, attamen plus offendendo nõ punitur tanquã de dolo, sed tanq̃ de culpa; qa cùm ut dixi egredereẽ factum licitum, nõ põt dici fuisse in dolo; sed qa non tẽperauit, qđ est difficile, fuit in culpa, iõ minus puniẽ. ut est casus in l. graccus. in fi. C. de adult. expresse p Io. An. in d. rub. de homi. in addi. Spe. in fi. ubi

a tenet q excedens modũ in vindicãdo puniẽ de culpa, nõ de dolo.[a] ¶ Ad p̃dicta facit quia dictus Bologninus incepit pcutere, vñ tñt timebatur iterata repercussio & licuit Mecto pcutere. l. si ex plagis. §. tabernarius. ff. ad l. aquil. & no. Inn. in c. olim. de rest. spo. super uerbo innotuit. & sic nullo mõ deberet puniri; quia ita poterat dubitare de repercussione in psonã suã, sicut in psonam socij. Aut non timebat iteratã repercussionẽ, & tunc saltẽ ignoscẽdum est sibi, ut mitius puniaẽ, postq̃ puocatus fuit ex prima pcussione. ar. ff. de bo. liber. l. qui cum maior. §. si libertus. & p Cy. in d. l. j.

5 C. vñ vi. ver. itẽ q̃ritur pone q quidã. ¶ † Præterea cùm dictus Mectus haberet ensem, & pcussit cum lapide, apparet q non habuit

b animum occidendi.[b] ff. de sica. l. j. §. sed si cum claua. & sic non hẽt locum statutum de pœna homicidij, q̃ requirit vt studiosẽ & appẽsatẽ. i. ob hunc finem fecerit, quod hic esse non potest, ut dixi.

SVMMARIA.

1 *Statuto disponente q causæ concernens cĩtatem debeat certo modo approbari uel determinari, an habeat locum in causis ciuium considentium de causa cõmunis ad utilitatem tamen priuatam.*

2 *Statuti si una tantum ratio reddi potest, illa habetur pro expressa.*

CONSILIVM CCLVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Videtur dicendum, q dictum ꝯsilium indigeat approbatione triginta duarum fabarũ, de qua in dicta reformatione, qm̃ in eo locũ hñt verba dictæ reformationis; ergo & eius dispositio. argumen. ff. de dam. infect. l. 4. §. totiens. de accusa. l. hos accusare. §. omnibus. a contrario sensu. Nam quòd officiales & magistratus fint de ciuitate & comitatu Florentiæ, hoc est negotium, & res dicti communis. ff. de inst. &

b iure.

[a] Puniẽ de culpa nõ de dolo. Addẽ q idẽ tenet Iac. de are. quẽ refert & sequiẽ Ant. in c. olim in l. j. ad fi. de rest. spo. ubi q licẽt occidẽs aggressorẽ nõ se defendẽdo non excuseẽ, tñ mitius puniẽ ad eo q si pcussus liequaẽ vulnerãtẽ q fugiebat. & cũ occidat, nõ tenet ut homicida. q a ẽ potius in culpa, q̃ in dolo. Illud dictũ ẽt refert & sequiẽ p aliq no. Panor. i d. c. oli in 6. col. uer. aduerte tñ ad unũ notabile. Et qd si insultat9 potuit fugere, & nõ aufugit, & se defendẽdo occidit insultatorẽ, an debeat puniri. uide Bar. in l. 1. in 2. col. uer. & ex hoc ꝯ terminos. q. C. uñ ui. ubi tenet q sic, licet ꝯriũ uideaẽ tenere 1 l. ut al. in fi. ff. & in fi. & in re. & op. illã q l distictẽ. ẽ teneaẽ fugeẽ tenet d. l. si d. l. ut ul. in fi q̃ probat multis autoritatib9. H F.

[b] Occidẽdi. Vi

¶ do pe, phi. cor. ꝗ 3l. 57. inc. egregie. nu. 8 in 4. par.

iure. l. 1. §. publicū ius. in uerbo magistratibus. Quis aūt sit ille uel ille, non est negotium dicti cōis, sed illius uel illorum de quibus agit. Sicut cū disputatur, an quis sit procurator alterius, uel non, quia talis cā nō dr̄ illius, cuius ille se asserit procuratorē, sed ipsius ꝗ se asserit & cā suo proprio noīe prosequit, ut no. C. de procura. l. licet. in ult. gl. & per Bar. Licet aūt hæc cā, de qua agit, nō sit cōis Florentiæ, sed ipsorū contendentiū de officio, negari tñ non pōt, quin habeat dependentiā a cā uel negotio cōis Florentiæ, quæ uel quod est ut sine magistratus, ut dixi. Nā nisi esset magistratus creādi, non posset esse qō quis in magistratū creādus, cū ergo hæc scd'a ꝓsupponat primā, dr̄ ab ea depēdētiā hr̄e, sicut & fideiussoria uel pignoris obligatio, quæ ꝓsupponit principalē. ff. de fideius. l. fideiussor obligari. §. fideiuss. iūcto eo qd̄ no. in l. si hæres pecuniā. ad trebel. Sed dicta reformatio loquit de cōsilio lato tā sup negotio cōis Florentiæ, ꝗ super dependēte ab eo, qd̄ ultimū est intelligendū, qñ est priuatorū, sed dependet a negotio cōis, ut aliqd operent illa uerba reformationis. emergēte uel depēdente &c. Nō ergo vr̄ referre, ꝙ istud negotiū nō dicat̄ principlr̄ cōis Florētiæ ꝑꝑ uerba dictæ reformationis. ¶ His tñ nō obstātibus ꝯriū est dicendū tali rōni. Nā nulla alia rō dictæ reformationis pōt assignari, nisi ut non fiat ꝑiudiciū cōi Florentiæ sine ipsius cōis cōsensu. i. cōsilij seu collegiorū repre sentantiū cōe. ff. de aqua plu. arcen. l. in cōcedendo. & l. in diē. uer. iō aūt &c. Solet. n. cōsensus alicuius requiri in actu aut cū tractat de eius ꝑiudicio. ff. sol. ma. l. 2. §. ꝙ si in patris. de pig. l. si fundus. §. 1. Aut ut autorizet actū in præiudiciū ipsum exercentis. C. de bo. quæ lib. l. fi. §. necessitatē. qd̄ ultimū hic nō pōt habere locū, qm̄ ciues maiores possunt exercere actus proprios sibi præiudiciales sine consensu autorizabili cōis Florentiæ. ar. C. man. l. ī re mandata.

2 ¶ † Necesse ergo dicere ꝙ rō dictæ reformationis fuerit illa, quā dixi, ꝙ nulla alia esse potuit, igit̄ hr̄ perinde, ac si fuisset in ipsa reformatione expssa. C. de fideicō. l. ꝗuis. in tex. & gl. & qd̄ no. Bal. in. l. maximum uitium de libe. præte. in. 4. col. Sed si fuisset dicta rō expssa in dicta reformatione, nulli dubiū ꝙ non posset habere locū in casu nr̄o, in quo nō uertitur nec potest aliquod ꝑiudiciū cōis Florētiæ, qa cū per ipsum cōe sint ambo isti cōtēdētes imbursati tanꝗ idonei, non interesse cōis q̄s illorū sit ꝑferēdus, & sic cū cesset rō dictæ reformationis, cessare dēt ipsa reformatio. l. adigere. §. ꝗuis ff. de iure patro. & quod no. Dy. in c. fi. de re. iur. Et cū nō tractet̄ de ipsius cōis præiudicio principaliter uel incidenter, non est ipsius cōis exigenda approbatio uel consensus. ff. de fideic. liber. l. si cū. §. fi. ad trebel. l. recusare. in prin. Posset aūt eatē amplificari dicta reformatio, inꝗtū dicit de consilio reddito sup negotio dependente a negotio cōis Florētiæ, ut si aliquis esset cōdemnatus ad pœnā applicandā cōi, & diceret̄ snīa nulla ꝑꝑ defectū iurisditionis uel aliū, & cōsiliū redderet̄ non sup nullitate snīæ principalr̄, sed sup defectu iurisdictionis. Nam ut dixi ar. istud an talis sit magistratus & an habeat talē iurisdōnē, principalr̄ ꝯcernit ipm̄ non cōe Florētiæ. Tñ qa consuleret̄, ꝙ iurisdictionē nō habebat ꝑ indirectum vr̄ consuli sup nullitate snīę latæ pro cōi & in ꝑiudiciū cōis, iō uoluit reformatio tale consiliū non hr̄e vigorē sine approbatione. Vbicunq; verò negotiū priuatorum est tale, ꝙ licet depēdeat a re uel negotio cōis, non tñ pōt tendere in ꝑiudicium cōis dico dictam reformationem cessare, qa cessat eius rō, & ita est in casu nostro. Verborum. n. intelligentia ex cā dicendi assumenda est. extra de ver. sig. c. intelligentia. cā, vero nulla alia dici pōt fuisse ꝗ illa quā dixi, ergo &c. ¶ Concludo ergo non requiri in casu prædictam approbationē trigintaduarū fabarum, & dictam literam officij tradendam esse dicto Gerardo, Constat nāq; ꝙ si ambo dicti cōtendentes de dicto officio concordassent mittere ad cōsiliū sapientis, tale consiliū redditū pro uno ipsorū & contra alterum non indigeret approbatione prædicta, imo sequendum esset indistinctè ff. de reg. iur. l. si conuenerit. fami. ercis. l. 1. li. de ope. no. nun. l. 1. §. & post operis. Idem ergo in casu nostro, quia domini priores de ipsorum consensu censentur misisse, si non cōtradixerunt. arg. C. de rela. l. 2. & quod ibi no. Bar. ergo &c.

SVMMARIA.

1. *Statuto uel ordinatione cauente, ꝙ si fiat per commune gratia uel remissio debiti in aliqua quantitate, pro quantitate remissa soluatur fabricæ aliquid pro libra, quomodo intelligatur.*
2. *Remissio siue gratia an intelligatur ꝙ pro toto debito an pro parte.*
3. *Remissio an intelligatur pro debitis quæ exigi nōdū possunt, quia sūt in idem.*
4. *Remissione seu gratia præcedente, si in futurum communitas indicat minoranera etiam pro eo debeat solui dictæ fabricæ.*

CONSILIVM. CCLVII.

1 T CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Super primo dubio puto dicendum, ꝙ tam in dispositis per secūdā partē reformationis. s. relatam, quā per ternā nō debeat recipiens gratiā soluere, nisi pro quantitate remissa, qa si aliud diceremus, posset incōueniens & absurdū sequi, si alicui debenti magnā summam cōi Florentiæ puta decē millia remitteretur parua puta tricenta; qa plus uel tantūdē ascenderet summā quā solueret operæ ꝑ totis decē millibus, ꝗ esset summa sibi remissa, & sic grā redderet̄ inutilis, qd̄ non est credendū cōe Florētiæ noluisse, cum dictā reformationē facit. arg. ff. de leg. 3. l. ꝗ concubinā. §. qui hortos. & l. patronus. §. codicillis. de leg. j. apud iulianū. §. si titius. versi. si fundus. & l. cū seruus. cū ibi no. ꝑ Bar, & qd̄ no. Cy. C. de caduc. toll. §. ne aūt. l. in ꝗbus apparet, ꝙ qñ ꝓ legato soluendū est aliqd onus, ꝙ si soluere t̄ ꝑ legatariū redderet̄ legatū inutile, cēset uoluisse testator ꝙ nō soluat ꝑ eū, sed

2 ꝑ hæredē, † ita hic. si fieret dicta interprō ꝙ ꝓ tota sūma tā remissa ꝗ non remissa debeat solui, posset resultare incōueniēs, de quo dixi. s. ꝙ gratia redderet̄ inutilis; idcirco credenda est statuentes noluisse, ꝙ ꝓ non remissa soluatur, sed tm̄ ꝓ remissa. Nec obstāt uerba tertij capituli, ꝗ uidentur multū præcisa, dū dicunt totius summæ uel eius ad qd̄ dicto cōi tenetur &c. qa non debent uerba ꝑdicta captari, sed s̄m mentē intelligi. l. pe. ff. ad exhi. pōt aūt sane sic intelligi. s. totius eius ad qd̄ dicto cōi teneretur, subaudi si non fuisset gratia facta, tunc aūt ꝑꝑ gratiā factā non teneretur &c. Et ista fuit ꝓ certo intentio statuentiū & dictantis reformationē, licet nō scinerit bene uerba aptare, quā quidē interpretationem & quē subauditū satis bene patiūtur uerba, ut patet ad sensum, & mēti cōi congruit; igitur &c. ff. de leg. j. ab oībus. circa prin. Et ita de

3 facto consultus alias dixi. ¶ † Super secūdo dubio sine dubitatione dicendū est, ꝙ pro ꝑstantiis, ꝗ erant indictæ t̄pe dictæ factæ remissionis & gratiæ, licèt termini solutionis nō euenissent, soluēdæ sunt operæ; qa de illis recepit gratiā cū debitor esset effectus ꝑ indictionē. ff. ad munici. l. incola iam. de cond. inde. l. in diē. & sic cēset recepisse gratiā pro debito iā incontinēti; qa ubi primo habebat exceptionē tēporalem cōsecutus fuit ꝑpetuā, & ibi prius erat naturaliter & ciuiliter obligatus desijt esse utroque iure obligatus, qñ ab eadē & pari potentia processit liberatio, qua & obligatio. ff. de sol. l. prout quisque die uerò postca eueniente ꝑfata gratia roborata fuit, quia per eā ñ tenebatur soluere. ff. de accep. l. qd̄ in diē. & sic fuit duplex dicta grā. una ab obligatiōe seu ꝑ quā fuit ab obligatione liberatus, & ista fuit cōsecutus incōtinēti, et añ terminū nō tenebatur incōtinenti soluere, altera ꝑ quā soluere ñ fuit coactus, & ista fuit cōsecutus adueniente termino. ut d. l. qd̄ in diē. cū añ terminū ēt sine dicta grā ñ fuisset coactus, nō tñ dico ꝙ pro utraque debeat solui, sed soluisse ꝓ prima, cū scd'a ueniat in cōsequētiā eius ad qd̄ ff. de publica. l. fi. §. quotiēs. & qd̄ ibi no. gl. quæ incipit ꝓ ꝗbus. Et talibus ꝑstantijs seu oneribus indictis t̄pe dictę factæ grǽ quarū uel quorū termini nōdū uenerāt, pōt recte & sane intelligi uerbū illud reformationis, dū dicit, uel debendis, qa respectu exactionis pōt dici debendū in futurū illud qd̄ ꝑsentialiter

4 peti nō pōt, licet ꝑsentialiter debeatur quo ad obligationē. ¶ † Super tertio uerò ꝗsito maior est dubitatio. s. utrū quo ad ꝑstantias ꝗ t̄pe dictæ grǽ & remissionis factæ nō erāt īdictæ, sed fuerunt indictæ post ꝑꝑ dictā grām, ꝗ nō fuissent, si eā nō habuisset, teneatur dicto cōi soluere. ꝓ quo notādū, ꝙ si indictæ nō fuissent toto t̄pe illius distributionis, nulli dubiū ꝙ nō tenetur soluere, licet maior taxa reducta esset ad minorē, qa ex hoc nullā ūtilitatē apparet fuisse cōsecutus, ergo nec onus subire dēt cū onus soluēdi nō nisi ꝑꝑ vtilitatē, quā q̄s cōsequitur ex gratia inductū sit, ergo &c. ff. de lega. 3. l. pamphilo. §. 2. ubi reuocato emolumento censetur reuocatum & onus illius contemplatione iniunctum. Item si adhoc duraret tempus illius distributionis, & sic esset incertum an aliqua indictio deberet sequi, nam etiam isto casu non deberet soluere pro dicta taxa, licet nondū esset certū ꝙ nullum emolumētū esset ablatura, qa possibile est, ꝙ nullum affe ret, ergo &c. ar. ff. de acqui. re. domi. l. naturalem. §. 1. Si non sumus in tertio casu, quia durante dicta distributione fuit facta indictio post dictam taxam, & fuit facta secundum eā non secundū primā maiorem, & sic certū est ipsā taxam attulisse utilitatem, quia si facta non fuisset, maior indictio facta foret. Igitur tenetur soluere iuxta illud. Commoda qui sentis iungas onus, emolumentis. Et sic ex euentu subsecuto uidetur debere hoc declarari, an tenetur soluere, uel

non. argu

non arg. ff. de usufr. l. sed & si qd. §. interdũ. de iure fis. l. 3. §. qñ aūt ad fille. l. si ex heredatus. ¶ Contrarium tñ vr̃ uerius; qa dictũ emolumentũ non fuit remissiuũ alicuius oneris uel debiti, cũ non nullũ adhuc subsisteret; licèt fuerit cã ꝙ non imõgatur; vnde potius dr̃ exgrauatio, qa forte nimis erat taxatus, & sic continet potius iustitiam, q̃ gratia, cũ cõc nil de suo uel sibi debito remiserit cũ summa grauetur, quo casu si soluere teneretur, sequeretur inconueniẽs, ꝙ si fieret scd̃a distributio minor q̃ prima in personã omniũ singulorum ciuium, ꝙ quilibet teneretur soluere o pæ pro eo in quo recessum fuit a prima, ẽt si scd̃a fuisset facta durante prima, ꝙ est absonũ & absurdũ. Dr̃ ergo ista noua taxa respũ pstantiarũ tũc tpis nondum indictarum, non aũt gratia uel beneficium remissiuum oneris, pro qua noua taxa nil est soluendum. Ideo concludo cum supradicto domino Alexan. per prædicta.

SVMMARIA.

1 *Iudex incompetens super aliqua causa si pronunciat se competentem, nec appelletur efficitur competens. & 2.*
2 *Legis una particula declaratur limitatur & restringitur per alias præcedentes & sequentes.*
Lex una in dubio non debet diuerso iure censeri.
3 *Articulus de solutione qui in causa principali produxit potest in causa appellationis articulare de confessione, quia isti dicuntur articuli diuersi &c.*

CONSILIVM CCLVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Si bene cõsideretur dictum statutũ sub rubrica, ꝙ principales & fideiussores conseruentur indẽnes in qualibet alia sui parte q̃ ista de qua quæritur, clare vr̃ factũ in fauore fideiussorũ seu petẽtium se cõseruari indẽnes, in ista uero particula, de qua quærit̃ est dubiũ qa multũ generalr̃ loquit̃, dũ dicit ꝙ a processu & pnunciatione facta super dicta cã nõ possit aliquis appellare, & sic vr̃ cõphendere utranq; partẽ tã fideiussorũ si ꝫ eos lata est sñia, q̃ alterã partem. l. j. §. generaliter. ff. de leg. pstan. Et sic vr̃, ꝙ cum in dubio debeamus uerbis legis deseruire. ff. de exerci. l. j. §. si is q naui. nec debemus distinguere, ubi lex non distinguit. ff. de offi. pũ. l. 3. in fi. isti non potuerũt appellare uirtute dicti statuti, & per ꝯñs pronunciat. iudicis ad quẽ fuit appellatũ, vr̃ non tenere, qa si nõ tenuit appellatio, nõ fuit cã deuoluta, ut in c. romana. de appel. li. 6. & per ꝯñs nullã habebat iurisdõnem, qa eam non hẽt nisi uirtute dictæ appellationis, & per ꝯñs pnunciatio prædicta non potuit eam sibi dare cũ, sit potestas de publico introducta; & sic non potest quis a seipso iurisdictionem acquirere. C. de iurisdi. om. iudi. l. priuatorum. iuncto eo quod no. in l. 1. ff. eo. tit. Et videtur expresse determinare hoc Inno. de resti. c. super literis. in glo. magna quæ incipit. sicut &. ubi tenet, ꝙ quando iudex nullam habet de se iurisdictionẽ, talis pronunciatio nihil operatur. ¶ Breuiter his non ob. contrarium est dicendum. Et primo, quia cum dictum statutũ in alijs suis partibus factum fuerit in fauorem prædictorum fideiussorum, præsumendum vr̃ ꝙ idem voluerint statuentes in illa particula. s. appellatione. s. statuere in fauorem fideiussorum, si pro eis pronuncietur, ꝙ nõ possit altera pars appellare, non aũt censendum est, ꝙ si ꝫ eos pronuncietur, voluerit eis inhibere appellationem, & sic inferre eis odiũ cum in oĩbus alijs indulserit fauorẽ. arg. l. nulla. ff. de leg. & C. eo. ti. l. qđ fauore. &. ff. loca. l. ea lege. in prin. 2 † Nã una particula legis p alias pcedẽtes & sequẽtes declarat̃ limitat̃, & restringit̃. l. si seruꝰ plurium. §. fi. de le. 1. de peti. hær. l. uerũ. cũ simi. de le. 3. l. qoisquis. & nõ dẽt in dubio una lex diuerso iure cẽseri. ar. ff. de usuca. l. cũ q ædes. & nec est inconueniens, ꝙ generalitas uerborũ aliqñ restringat̃ ſm mẽtem, & ne resultet absurdũ. ar. ff. de serui. l. si cũ simplici cũ simi. Posito aũt, ꝙ vellemus inhærere cortici uerborũ; qa hoc ñ est bene clarum an potuerit appellari uel nõ, adhuc pnunciatio illa ꝙ ualuerit appellatio, ualuisset, postq̃ ab ea nõ fuit appellatũ, & ex quo trãsiuit in rẽ iudicatã. de ele. c. cũ d ele. in fi. pfatus iudex acquisiuisset iurisdictionẽ. primo p l. si q ex aliena. ff. de iuris. om. iudi. & p l. 2. si quis in ius uoc. nõ ie. 3 † ubi dr̃, ꝙ cum de iurisdictiõe alicuius dubitat̃, ad ipm pertinet cognoscere, & pnunciare an sua sit iurisdictio. vñ sicut pnunciãdo se nõ esse iudicẽ perdit iurisdictionem. de of. de le. c. significãtibus. ita pnunciando se esse iudicem, eã acquirit per locum a contrarijs. ff. de vul. & pupilla. l. si contratabu. ¶ Item specialiter in casu nostro volunt iura, ꝙ ad iudicem, ad quem appellatur, pertinet cognoscere, an appellatio sit recipiẽda uel non, quando allegatur quòd non sit facta infra legitimum tempus, uel in casu non permisso a iure. C. quorum appellatio. non reci. l. j. & d. c. romana. §. si verò. & ver. sin autem. si ergo pt ad hoc cognoscere pt ẽt pronũciare. l. de qua re. ff. de iud. Nec ob. qđ no. Inn. in c. super lr̃is. qa ipse loqt̃ eo casu, quo ille q pronunciauit nullã iurisdictionem habebat, nec in illu super quo pronunciauit, nec in alio. vt quia erat penitus priuatus, puta impetratus p falsum rescriptum; in casu nr̃o non sic quia psupponit, ꝙ ille qui pnunciauit in causis appellationum, iurisdictionem habebat; qa iudex erat causarum appellationum. vnde posito ꝙ in ista non esset, tñ valuit pronunciatio virtute fundamentalis iurisdictionis in eo exñtis, vt in iurisdictione; puta an ipse esset iudex causarũ applonum. iõ posset super hoc pnũciare. vt no. Bar. in l. ex sñia. C. de testa. tu. & sic psupposito ꝙ sit iudex in causis applonũ, pronunciare põt in vna de qua dubitatur an sit legitima vel non; vt d. iuribus. ¶ Item non ob. ꝙ iurisdictio est ptãs de publico introducta, & sic debet dari a publico. Nam & hoc casu datur a publico. i. a lege pmittente sibi super hoc dubio cognoscere, & pronunciare; nõ eñ acquirit eam ex sua pronunciatione, sed a lege pp suam pronũciationem, inter q̃ lõga est dr̃ia. ff. de pecu. l. eo ipo. in fi. & hoc voluerunt dicere quidam, quorum opi. recitat Inn. in d. c. super lr̃is, & licet ipse eos reprobet, tñ reprobatio sua cõcernit solum casum ppositum per Inn. s. qñ erat funditus falsus iudex, sed in casu nostro dictum illorum optimè procedit, & declarat. d. l. si quis ex aliena, cum si. Bene pt dici, ꝙ talis iudex non debeat acquirere de nouo iurisdictionem ex d. prununciatione; imo ꝙ d. pronunciatio cũ habeatur pro veritate, postq̃ transiuit in rem iudicatam. ff. de reg. iu. l. res iud. probat ipsum habere iurisdictionem, & d. appellationem esse legitimam probatione iuris & de iure, q̃ non recepit pbationem in ꝯriũ; vt no. in l. iulius. ff. de condi. indeb. vnde sicut si re vera appellatum fuisset, legitimam haberet iurisdictionẽ; ita post d. pronunciationem ꝙ sit legitima, postq̃ ꝫ eam nil amplius dici pt, & iste est proprior modus loquendi. Cõfirmantur prædicta, quia iudex applonis pt pronunciare applonem desertam, vel non desertam, pp quod iurisdictionem non acquirit vel perdit, sed declarat se habere. l. si præses. C. quõ & qñ iud. cum ibi no. per Bar. in cle. si, de ap. ergo idem in casu nostro. Concluditur ergo saltem rõne d. pronunciationis, postq̃ non fuit ab ea appellatum d. appellationẽ procedere & pro legitima debere reputari. 3 ¶ † Super eo verò qđ extra punctum q̃rit̃, cum in prima instantia fuerit articulatum sup veritate rei; puta de solutione, & nõ fuit probata solo, in causa verò applonis articulatur de confessione qualiter illi sacomanni fuerunt cõfessi se recepisse d. pecunias pro illo, pro quo fideiusserat, quæritur, cum in prima instantia fuerint testes publicati, vtrũ iste articulus de confessione admittatur tanquam articulus factus sup prima instantia. Rñdeo, sine dubio puto ꝙ sic, quia verè sunt articuli diuersi, cũ sint super diuersis factis; vnus super veritate, alius super confessione, quæ adeo sunt diuersa, ꝙ vnus sine altero stare potest, non dicit lex, ꝙ si articulaui de veritate rei, puta ꝙ mutuaui Titio decem, & induxi duos testes, quorum vnus dicit uera esse contenta in articulo, quia fuit præsens mutuo, alius quia fuit præsens cõfessioni factæ per Titium de mutuo, prædicti testes nõ probant, quia non sunt contestes, cum nõ deponant de uno & eodem facto, sed de diuersis. prout refert Cy. C. quæ sit lõga consue. l. 2. in pen. col. ver. sed quæro cum difficile sit reperire. & idem dicit Spec. in tit. de testi, §. j. uersi. sed pone ego. Et ita dico & consulo ego Paulus de Castro.

SVMMARIA.

1 *Hæres qui semel fuit an possit directò desinere esse hæres, propterea ꝙ non obedierit iussis testatoris & conditionibus appositis in institutione.*
2 *Hæredis ob inobedientiam non parentis conditionibus dicentibus, ꝙ esset hæres si & inquantum habitaret in domo testatoris hæreditas in alium ipso iure trãsfertur & prima institutio efficitur caduca.*
Extunc dictio significat extremitatem temporis. uide ante numero. 3.
Conditio ista, uxor mea sit hæres si & quatenus in domo mea se maritauerit, & in ea perpetuo habitauerit, an sit vnda a causa. & nu. 4.
3 *Substitutio facta de patre, & filiis quomodo intelligatur.*
4 *Consensus substitutorum renunciantium dictas conditiones an noceat ipsis, & filiis eorum, qui tertio loco uocabantur ad hæreditatem. & 5.*
5 *Clericali priuilegio renunciare non potest clericus, ut conueniatur coram iudice seculari.*
6 *Vxor cui maritus fecit relictum donec castè & honestè uixerit, per transitum ad secunda uota perdit relictum.*
7 *Filii intelliguntur positi in conditione, in substitutione si quis decesserit sine filiis.*
8 *Hæredi minori uel eius filio non obedienti conditionibus defuncti an detur restitutio in integrum.*
9 *Ecclesia an restituatur aduersus delictum prælati.*

CON-

CONSILIVM CCLIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Ois difficultas dubiorum, de qbus qrit, in puncto dependet, oritur, & causatur a verbis in dicto testo ab ipso Iuliano testore expressis. ꝓfecto oi solennitate necessario reqsita ad perfectionem testi. tam respectu voluntatis. l. fideicõmissa. §. fi. ff. de leg. 3. ꝗ respectu alterius solẽnitatis probatoriæ. l. hac consultissima. C. de testamẽtis. ꝗ ẽt respectu ꝓbationis fiendæ p instrm; vt no. gl. in l. fi. C. de fideic. quod testm confirmatũ fuit, quo ad immutabilitatem p mortẽ testoris. de cele. mis. c. cum Marthæ. & candẽ vltimam ꝯfirmationem recepit in aditione hẽditatis secuta ipsius dñæ Blondæ hæredis institutæ primo loco in d. testo, vt dr in puncto. l. si seruus cõis meuius. & l. castren. peculij. in fi. prin. ff. de stip. seruorũ. pro qua aditione hæres ipse intelligitr quasi ꝯhere cum creditoribus & legatarijs; & intellr iu dicium defuncti ratum habere l. ex maleficijs. §. quoque. ff. de act. & obli. facit gl. in l. fi. ff. de interr. act. & qđ no. in l. quotiens. ff. de separa. & no. in l. apud Iulianum. ff. qb. ex cau. in pos. eatur. quia aditione secuta hæres ipse maximẽ extraneus impoſuit sibi necessitatẽ, vt semel hæres ppetuõ sit hæres, nec desinat esse hæres ipso iure uel directo p fideicõmissum, vñ grauari pt in vita, & post mortẽ l. verbis ciuilibus. ff. de vul. & pup. etiãsi ex mandato, & voluntate testõris ꝯrium appareret, quia non põt facere q leges in suo testõ locum non habeant. l. nemo pt. ff. de le. j. & iõ testator iuris authoritate prohibente non pt diuidere uoluntatem suam, nec tps testi, ita q pro parte tpis decedat testatus, & pro parte intestatus. vt in regula ius nrm. ff. de re. iur. qđ secus et in milite. l. miles. §. & q2. ff. de testõ militis. Item prouidere non pt hẽditatem, ve3 delatam ex testõ directo adi nere, & instõnem caducam facere, vel in aliam directam instõnem ipso iure transferre, cum ille proprie decedat testatus q fecit testm, & ex testõ secuta est aditio. Qui actus aditionis vt legitimus actus non recipit diem neq; ꝯdonẽ. l. actus ltimi. ff. de regn. iur. no. ff. de hæredi. insti. l. alio casu. Et p præmissa diait Bar. q vbi testator in testo transfert directõ hẽditatẽ de vno instituto in alium, q talis instõ uertit in obliquam substõnem. Bal. tñ

1 in l. j. C. de his q pœnæ noie. dixit, † q instõ facta p inobedientiam instituti non parentis mandato testõria reducitur ad rãm caduci, adeo q sicut p monitionem iudicis hæres inobediens priuat ipso iure instõne, ita inducitur priuatio, & non minori rõne vbi pcessit monitio testatoris secuta inobedientia ipsius hæredis, ipse inobediens desinet esse hæres, & alius incipiet. Nec obstat, q semel hæres non pt desinere hæres, quia dicit Bal. hoc ꝓcedere solo cursu tpis, semel hæres non desinit esse hæres, sed in pœnam inobedietiẽ secus est, quia semel hæres desinit esse hæres. ad qđ facit qđ no. de vul. substõne. l. in substõnibus filij. & idem Bal. in l. extraneum. C. de hæredi. institu. tut. reprobando opinionem Bar. dixit, q vbi primus hæret est insolidum hæres post aditam hẽditatem non põt ei directõ substitui, & sic talis substõ trahitur ad fideicommissum, vt voluntas testatoris seruet; & dicere q ambo sint cohæredes æquis portionibus, est ꝯtra mentẽ testatoris. l. verbis ciuilibus. ff. de vul. & pup. iõ tenet ibi Bal. q in tali casu istõ uertit in fideicõmissum, & q non põt saluari directõ, saluet p fideicõmissum. ff. ad treb. l. sceuola. Angelus ãt de Perusio in d. l. hẽditas. ff. de hæredib. instituendis. refert opi. Martini Silimani, q dixit de facto iam iudicatũ fuisse Bononiæ q secundus institutus post tps incipit hre hẽditatem iure fideicõmissi, & referendo opi. Guilielmi de Cu. q tenuit q quo ad emolumentũ diuidatur hẽditas inter d. institutos, & tenet q noie pœnæ inobedientiæ ẽt post aditam hẽditatem ex mãdato testatoris transferri possit hẽditas in alium, vt ille in quẽ facta ẽ trãslatio, hæres sit fa'te utiliter. allegat. l. j. C. de his q pœnæ noie. & iõ esto, q semel hæres vtiq; desinat esse hæres. l. si fine. §. sed q papinianus. ff. de min. tñ ex iudicio testatoris semel hæres in pœnã inobedientiæ desinit esse hæres, & alius incipit esse hæres saltẽ vti

2 liter, de quo ibi p Ang. † ex quorũ doctorũ sententijs infert, q cũ ex verbis testi d. dña Blonda fuerit hæres instituta sub ꝯdõne, si & inquantum ipsa dña Blonda superuiuat, & nubat se in domo, & domibus, & bonis hẽditatis d. testatoris de castro Montis florum, & in bonis, & rebus, & hẽditate stet, moras trahat, & habitet cõtinuõ familiariter, & ppetuõ ipsa, & eius filij, & descendentes, & alr nõ, & procedit vlterius in d. testõ, q si inquãtum in bonis, & hẽditate nõ nubat, nõ stet & duret ppetuõ & cõtinuis tpibus, & sine se nupserit, & se maritauerit, & decesserit sine filijs, extunc dictus testator hẽdes suos voluit esse illos Florentinum & Ioannem æqs portionibus &c. pleno iure q instõ facta de dictis Florentino & Ioãne & alijs noiatis, & sic respectu ꝯdõnis, si d. dña Blõda decesserit sine filijs dici debeat fideicõmissaria, q locum habere nõ potuit, cũ psupponat in puncto q decesserit ipsa dña Blõda eum vno filio, tñ respectu alterius ꝯdõnis, dũ testator dixit q instituebat ipsam hæredẽ, si & inquãtum ipsa dña Blõda superuiuat & in bonis, & hẽditate se nubat, & moras trahat &c. & in pũcto psupponitur, q d. dña extra domum & bona testatoris se maritauit, nec habitauit in domo ipsius testatoris, ꝓut testator voluit & mãdauit, sequit necessariõ q p inobedientiam prædictam illa instõ facta de d. dña Blõda ẽt cõfirmata per aditionem hæreditatis effecta est caduca; ita q ipsa ex causa prædicta desinit esse hæres, & ipsi Florẽtinus & Ioãnes, & alij ceperunt esse hẽdes saltem vtiliter, vt voluit Ang. de Perusio. vel saltem sequẽdo opi. Bal. de qua in d. l. extraneum. p sideicõmissum. nã esto q dicta dña Blõda fuerit nupta in domo testatoris, nihilominus ipsa fm inssum testatoris nõ traxit morã habitãdo cõtinuõ familiariter, & perpetuõ in domo dicti testatoris, cum præsupponatur q ipsa post nuptias cõtractas recessit de mõte florum & habitauit per quinqnẽnium, & vltra in ciuitatem Ariminij, & sic cõtra mãdatum & iussum testatoris fecit, vnde locũ habet & habuit instõ facta de Florẽtino & Ioanne, cum ipse testator rei proprie potuerit modum & ꝯditionem adijcere. l. in re mãdata. C. mãdati. & in cõditionibus in testamẽtis appositis mens & voluntas testatoris seruãda est, l. in ꝯditionibus primum locum. ff. de cõdi. & demõ. maxime verbis expressis a testatore in ipso testõ manifestata, quam uolũtatem testõr ipse manifestauit per multa uerba, q verba sic debẽt interpretari ut aliquid operẽtur, ita q nõ remancat verbum sine uirtute aliquid operãdi. ff. de usuris. l. si stipulatus. ff. de leg. j. l. qñ. de priuile. c. si papa. lib. 6. & cum testõr inceperit ab instõne, puta instituẽdo dictam d. Blõdam hæredem, & sic secuta aditione, tale testm quo ad principium essentiæ ualuit, & interim anteq ipsa dña Blõda nõ seruauerit mãdatũ testatoris, testm & aditio hẽditatis valuerint, & interim dicta d. Blõda omnia potuerit facere tãquam hæres; sed quia ipsa nõ paret cõditioni a testatore expressæ, imo facit cõtra uolũtatem testatoris delinquẽdo in uolũtatem testatoris. iuxta plene no. in auth. hoc amplius. & in corpore vnde sumitur. C. de fideicõm. tũc talis instõ de ipsa facta desinit, & in pœnam ipsius trãsfertur talis institutio in alium, cũ ex culpa sua secuta post mortem testatoris instõ de ipsa facta reddatur caduca. ad qđ facit qđ no. Bal. in repetitione. l. cum mulier. ff. so. mat. in quæstio. de statuto disponẽte, q si de testõ non fuerit soluta gabella per hẽdem, q nõ ualeat, & esto q testator inceperit ab instõne pura, nihilominus in eodem cõtextu, & incõtinenti annexa fuit ꝯdõ ipsi instõni, si & inquãtum ipsa dña Blõda superuiuat & nubat, & maritet se in domo, & domibus dicti testatoris, q dictio, si, præcise facit ꝯdõnem. l. qui promisit. ff. de cõdi. indebi. & inest incõtinẽti cõditio expressa ipsi instõni factæ de dicta d. Blõda, & ipsam cõditionalem reddit. l. lecta. ff. si cer. pe. no. Bar. in l. cũ qui ita. §. qui ita. ff. de uer. ob. & sic ex ui uerborum testator ipse ex defectu cõdõnis in casu quo ipsa dña Blõda nõ seruauerit uolũtatem testatoris de habitãdo in dictis domibus, & alia in ꝯdõne pdicta expressa, testator uoluit ipsam institutionem resolui, & caducam reddere, quod clarissimẽ demõstrãt alia verba sequẽtia dum subditur in testõ, & aliter nõ, & ipse idem testator ulterius declarãdo suam uolũtatem processit, q si & inquãtum dicta d. Blõda in dictis bonis, & hæreditate nõ nubat siue se nupserit, & se maritauerit, extũc dictus testator hæredes suos, & de omnibus suis bonis uoluit esse Florẽtinum & Ioãnem Guidonis suos cõsortes &c. si & inquãtum nõ viuerẽt ipsi uel alter eorum, extũc filios, & hæredes ex dicto Florẽtino & Ioãne in stirpem siue in stirpes, & nõ in capita hæredes esse uoluit, & instituit pleno iure; quæ institutio facta de ipsis Florẽtino, & Ioãne Gvidonis cum dictione significãte extremitatem temporis, ut est dictio, extũc; ut no. in l. lecta. ff. si certum petat. operatur ut ipsa domina Blõda desierit esse hæres hoc ipso q cõditio apposita ipsi institutioni ipsius d. Blondæ non

3 fuerit seruata, † quæ institutio secũda facta de dicto Florẽtino, & Ioãne fuit facta, si ipsi uel alter eorum superuiueret tempore prædicto, & si & inquãtum ipsi nõ uiuerẽt ipsi uel alter eorum, ex tũc testator instituit filios, & hæredes ex dictis Florẽtino, & Ioanne superuiuẽtes, & sic dicti filij muitati & instituti intelliguntur sub duplici conditione, si dictus Florentinus, & Ioãnes Guidonis uel alter ipsorum nõ uiueret, nõ autem intelligũtur simpliciter isti itati quia sunt filij, sed requiritur etiã quod sint hæredes, ad qđ facit quod

qđ no.in fi.in l.liberti libertæq;.C.de op.lib.& qđ no. in l.iusiur.
§.si liberi.ff.de op.lib. Et notandũ, q dictus testator in modum di
spõnis ultra processit ꝓuidendo, q si d. D. Blonda uellet sibi eli-
geret se maritare & nubere extra domũ & hr̃ditatẽ d.testatoris,&
siue si nupserit & postea ab habitatione domorũ d. testatoris de
monteflorũ & suæ hr̃ditatis discesserit, & ad habitandũ alibi ac-
cederet siue accesserit, uoluit d.testator ex tunc ipsam Blondã nõ
esse sibi hr̃dẽ, sed solũ ipsam hr̃e 50.lib.den.300.lib. de bonis pr̃-
nis,& ducentas de bonis ipsius testõris iure legati & non ultra; q
uerba a testõre expressa si rectè ponderent, ꝓuident in casu p̃mis-
so, de quo in puncto in quo d.Blonda, licèt se nupserit in domo d.
Iuliani testõris, tñ transtulit se ad habitandũ extra domũ bona &
hr̃ditatẽ d.testatoris. vñ locũ hẽt alia dispõ testõris immediate se-
quens in ipso testõ, dũ testator ipse iterando instõnes factas de di
cto Florentino & Ioanne dixit. dictos uerò Florentinũ & Io. sup
uiuentes & saltẽ eorũ filios superuiuentes in stirpes sibi testatori
hæredes esse uoluit & reliquit vl̃es pleno iure in oĩbus suis bonis.
q caput instõnis quo ad casum, de quo in puncto, debet attendi,
cum differat a p̃cedenti instõne facta per prius de d.Florentino &
Io. q̃ facta fuit de filiis dictorum Florentini & Io. æquis portioni-
bus;& si & inquantũ ipsi non uiuerent uel alter eorũ ex tũc filios
& hr̃des dictorũ Florentini & Io. in stirpẽ siue in stirpes & non in
capita hr̃des esse uoluit,& sic instõ ipsorũ filiorũ intelligit facta
si & inquantũ ipsi Florentinus & Io. uel alter ipsorũ non superui
ueret; vñ sufficit ut alter ex p̃dictis Florentino & Io. superuiuat
ad hoc ut filij p̃dictorũ non intelligant instituti, quod verbũ inquã
tũ omnino uiuerent, uerificat in morte nãli.de rescri.c. suscepto.
li.6. in secundo capite instõnis, quod proprie & formaliter ada-
ptatur ad casum, de quo in puncto testator ipse instituit dictos
Florentinum & Io. superuiuentes,& saltẽ eorũ filios superuiuen
tes in stirpes hr̃des sibi testatori esse uoluit pleno iure. Quæ uer-
ba s̃m ꝓpriũ modũ significandi ipsius uerbis a iure attributum si
gnificare vñr, q & si instõ per prius & primo loco sit facta de Flo
rentino & Io. superuiuentibus, tñ deficiente instõne facta de præ
dictis uel per mortẽ nãlem, uel ẽt quia renuncient, uel alio mõ ex
cludant a iure dictæ instõnis, ita q ex facto ipsorũ instõ de ipsis fa
cta reddat inefficax & sine effectu; nihilominus oĩ casu saltẽ eorũ
filij superuiuentes instituti sunt hæredes in oĩbus suis bonis, qđ
ius instõnis incipit in psona filiorũ extincto iure instõnis ipsorũ
Florentini & Io. uel per mortẽ nãlem eorũ uel alterius eorũ, uel
p renunciationẽ tacitã uel expressam, cũ uerba testi ita significẽt,
& uerbis testi est inhærendũ. l.ille aut ille. §.cũ in uerbis.ff. de leg.
3. testator.n. ipse p̃tulit ipsos Florentinũ & Io. in d.instõne, si fue-
runt superuiuentes,& succedãt & succedere possint effectualiter
in d.hæreditate, ubi aũt ex aliqua cã, renunciatione, uel alio cõsen
su ipsi Florentinus & Io. uel alter eorũ excludant a iure succeden-
di, tunc saltẽ eorũ filios uoluit esse hæredes ul̃es. Et hæc conside-
ratio erit utilis, subtilis & necessaria ad ĩ. dicenda in dubio, uidelĩ
cet an per d.cõsensum de quo puncto p̃stitum per dictos Florenti
num & Io. ipsi D.Blondæ, ut dr̃ in puncto de eundo ad habitandũ
Arimini cũ suo uiro præiudicetur nedum Florentino & Ioãni pri
mo loco institutis, sed ẽt eorum filiis superuiuentibus, de quo ĩ.
dicetur. Et subditur in testõ, q idem testator expressè uetauit d.
D. Blondam siue eius filios & descendentes siue successores sibi
posse aliquam quartam & trebellianicam ex præmissa institutione
de bonis suis defalcare & inquantum detrahere uellet ex nunc ꝓ-
ut extunc, nõ sit hæres uel hæredes ex illa hora & instãti seu ex ꝓ-
posito solo facto detrahẽdo uel defalcãdo Florentinus & Io.& de
scẽdẽtes sint hæredes, & sic est tertius casus prouisionis testatoris
circa institutionem dictorum Florentini & Io. descẽdẽtium ab eis
prouidẽdo specialiter, q si d. D. Blõda uoluerit aliquam quartam
trebellianicam detrahere cõtra prohibitionem testatoris, q ex nũc
prout extunc ipsa D.Blonda nõ sit hæres, & quòd Florentinus &
Io.& descendẽtes sint hæredes. Quæ uerba quid importẽt & quid
significent,& an in ordine successiuo, uel simul dicti Florentinus
& Ioannes & filij intelligantur instituti, colligi potest ex no. per
Barto. in l.gallus. §.t.ff.de lib.& posthu. tamẽ q̃a est specialis pro-
uisio de ñ detrahẽdo trebellianicam,& in puncto non præsuppo-
nitur quòd dicta D. Blonda uel eius filius attentauerit ipso facto
detrahere trebellianicam aliquam, sequitur necessariò quòd talis
prouisio in alio casu locum ñ habet, declaratur tñ ex ipsa mens &
uoluntas testatoris uolentis filios ipsos & descendentes ipsorum
Florentini & Ioannis esse hæredes ex ꝓpria ipsorũ psona inuita-
tos in casu p̃dicta, cũ trebellianica sicut falcidia possit tacitè & ex-
pressè ꝓhiberi p testatorẽ. iuxta plene no. in l.cẽturio.ff.de vul.&
pupi.& l.p̃cibus.C.de impu.& alijs substi.& p uerba illa pleno iu
re intelligimus testatorẽ ꝓhibuisse trebellianicã tacitè, ut est exp̃s
sum in l.decẽ.ff. de fideicõ. liberta. Ex q̃bus oĩbus capitibus ꝓui-
sionũ a dicto testatore Iuliano factarũ in dicto testõ apparet s̃m
uerba ipsius testi ipsum testatorẽ diuersimode instituisse dictos
Florẽtinũ & Ioannẽ, in casu quo d.dña Blõda instituta sub dicta cõ
ditiõe ñ seruauerit ad lr̃am ꝯditiões a testatore ascriptas, cũ ꝯditio
nes sint adimplendæ in forma. l.meuius.& l.q. hæred.ff.de cõdi.&
demon. Põderatis tñ p̃missis uerbis testi concluditur s̃m factũ p̃-
suppositũ in pũcto, q q̃a d.dña Blonda se maritauit in domo dicti
testatoris, & postea inde recessit & transtulit se ad habitandũ Ari-
mini p q̃nq; annos & ultra, q locũ habet s̃m caput institutionis
factæ de d.Florẽtino & Ioanne & saltẽ eorũ filiorũ supuiuentium
eo mõ & forma ꝓut. ĩ. dictũ est filiorũ alterius ipsorũ, cũ p̃suppu-
4 natur alterũ mortuũ esse. ¶ † Verũ q̃a in pũcto p̃supponit, q mor-
tuo testatore d.dña Blonda se maritauit de consilio, ut dr̃, dictorũ
Florentini & Ioãnis cuidã Iuliano de Arimino, cui dedit in do[tẽ]
bona dicti olim Iuliani testatoris, eo mõ ꝓut in puncto contin[et]
p inæstimatis, cui instrõ dotali & oĩbus & singulis in eo cõtenti[s],
q̃a d.dña Blonda erat minor, & ex forma statuti requirebat cõsen
sus ꝓpinquorũ, p̃dicti Florentinus & Ioannes & alij cõsanguinei
consenserunt,& autoritati fuerunt asserendo & affirmando prędi
ctũ ꝯtum & oia & singula in eo contenta tendere ad vtilitatem p̃-
factæ dñæ Blondę, q consensus ex necessitate statuti & ꝓ solenni-
tate ꝯtus a minori celebrati alicui iuri ipsi Florentino & Io. cõ
petenti ex aliquo capite dicti testi eis non p̃iudicauit, ad quod fa-
cit no. in l.polla.C. de admi.tuto.& l.cum quædam.C. de his qui-
bus ut indig. cum ẽt hoc ipsi ꝓhibere non potuissent.ff. de pig.ac.
l.gaius. Subditur tñ in facto, q p̃dicti Florentinus & Io. reseruaue-
runt pro se & suis hæredibus ius sibi competens & cõpetiturum in
dictis bonis siue rebus, si inquãtũ d.Blonda decederet sine liberis,
ut in testõ Iuliani apparet, q̃ reseruatio nihil operatur, cùm nullũ
ius ex aliqua substitutione cõpetat ipsi Florentino & Io. in casu p̃-
dicto, quo d.dña Blonda decesserit sine liberis, cũ p̃supponatur q
d.dña Blonda decesserit cum uno filio noie Bartho. & sic caput di
ctæ institutionis locum hr̃e non potuit. Etiã subdit postea q p̃di-
cti Florẽtinus & Io. dederunt licentiã ꝓ se & suis hæredibus & suc
cessoribus ipsi dñæ Blondæ & Iuliano eius marito & eorũ descen-
dentibus, q possint ire Ariminiũ ibiq; stare & morari & redire ꝓ
libito uoluntatis, & ad alia loca q̃ sibi uidebuntur ꝓ honore & uti
litate ipsorum, q̃ licentia uel consensus præiudicare vẽ iuri cõpetẽ
ti p̃dictis Florentino & Io. ex capite scđo de institutione de eis fa
cta, cum ex tali institutione q̃ratur & q̃ri possit ius ipsis Florenti-
no & Io. eo casu, quo d. dña Blonda s̃m uotum & mandatum dicti
testatoris non habitaret in domibus ipsius testatoris & in bonis &
hæreditate ipsius, & cuilibet licet renunciare iuri ꝓprio q̃sito uel
q̃rendo.C.de pac.l.si q̃s in conscribendo.de so.comp.c. si diligen
ti. p q̃ renunciationem ipsis Florẽtino & Ioanni p̃iudicatũ intelli
gitur, nedũ quo ad ius ꝓpriũ eis competens ex ꝓpria eorũ psona
ꝓut instituti sũt in casu p̃misso, sed ẽt quo ad filios & hr̃des ipso-
rũ, ut ꝓbare vñr uerba dicentia pro se & suis hæredibus & succes-
soribus,& maximè si filij sunt hæredes & dictorũ Florẽtini & Io.
cũ ꝯ factũ defuncti uenire nõ possint ꝓ ea parte qua hæredes sunt.
l.cũ a matre.C.de rei uen. Et esto q reperiã multa allegata p talem
cõsensum uel licẽtiã non fore p̃iudicatum nec ipsi Florentino nec
Ioanni nec ẽt eorũ filijs, q̃a ius ꝯdõnale mere & simplici renuncia-
tione tolli nõ p̃t. l.j.C. de pac. Itẽ esto, q p̃iudicetur ipsis Florenti
no & Ioanni, tñ p factũ ipsorũ & p licentiã ab eis datã ipsi domi-
næ Blondæ non p̃iudicat eorũ filijs & descendentibus & in hoc re
perio multa iura fore allegata, q̃ ꝯcludũt ueritatẽ in certo notabi-
li ꝯsilio reddito ĩ casu p̃misso, q̃ allegata ne idẽ p idẽ bis repetat,
5 repetere nõ intẽdo; sed eis allegationib' inhæreo. † & ꝯsidero ultra
p̃dicta q ꝓuisio testatoris ita cautè ꝓuidentis q dicta do. Blonda
instituta hæres debeat ꝑpetuò habitare in domo dicti testatoris,&
ibi se maritare, ñ fuit nuda a cã, sed habuit in se cãm annexã, q̃a uo
luit optabat & desiderabat domũ suã manere apertã, & q ipsa ab
ipso testatore hæres instituta in dicta domo ꝑpetuò inhabitaret
ipsa & ei' filij & descendẽtes, q̃ cã iustificat uolũtatẽ testatoris, q ꝯ
ditio p̃dicta debeat ĩ forma adĩpleri, & in ista cã satis ꝯcludit, q ex
quo testõr sic uoluit, q sola uolũtas testõris hẽat ꝓ cã lrĩma, q̃a sa
tis dr̃ lucrari uolũtatẽ suã implet. l.fi.ff.de cõdi.ob.cãm.& sic talis

ꝓuisio ñ vř nuda a cã. ad qđ fa. no. in l. filiusfa. §. diui. ff. de le. 1. cũ ꝯcernat d. cã fauorẽ ipsius testatoris & utriusq; iuris mẽte est intentio, ꝙ uoluntates defunctorũ modis oibus impleãtur, ut in auth. de hære. & fal. §. exhæredatos. coll. 1. Dedit. n. ipse testãtor in d. testõ ordinẽ iuri succedẽdi nõ simplr in fauorẽ ipsorũ Florẽtini & Io. sed ẽt in fauorẽ ipsius testãtoris attenta cã q̃ ꝯcernit honorẽ & memoriæ ꝯseruationẽ ipsius testãtoris, & esto ꝙ ipsi hæredes scđo loco instituti possent ꝓprio fauori renunciare & tacitè & expressè, tñ nõ põt renunciare fauori mixto ꝯcernẽti fauorẽ testãtoris & ipsius hæredis; sicut dicimus in simi, ꝙ priuilegio clericali clericus renunciare nõ põt, ut ꝯueniat corã iudice seculari, ut no. in d. c. si diligenti. & maxime qñ uolũtas testãtoris rũpit & nõ seruat, cũ ẽt publicè utile sit & uolũtas defunctorũ seruet. fac. qđ no. ĩ c. si hẽdes iussa. de testa. & qđ no. in l. cũ q. alias incipit grabolenus. ff. de ann. leg. l. iusti decõmissi. §. cũ pollidius. ff. de usu. Infert etenim iniuria testatori hoc ipso ꝙ uolũtas testãtoris nõ seruat, maximè in his q̃ ꝯcernunt 6 honorẽ & memoriã ipsius testãtoris. † ad qđ adduci põt qđ not. Bal. in l. deo uobis. C. de epi. & cle. in q̃õne de relicto facto uxori testatoris, donec castè & honestè uixerit. nã trãseundo ad scđa uota, ꝙ dici possit castè uiuere. l. mulier. §. cũ ꝓponeret. ff. ad treb. in illud ꝓcedit in relicto facto ab alio q̃ a uiro. In relicto aũt facto a uiro suæ uxori, tunc quia testator vř sensisse de castitate sibi grata, mulier trãseundo ad scđa uota nõ dř castè uiuere; & ideo perdit relictũ cũ alia uiri ꝯtristet. de si c. nup. uxoris. all. tẽat. in Auth. de nup. §. gregoriana. q iniuriam testatoris hæres ipse remittere non posset, eã quo ꝓuisio testatoris principaliter ꝯcernit fauorẽ ipsius & suæ memoriæ, cũ ut dixit Bal. in l. 1. C. de le. 1. illud dř ordinari in fauorem alicuius, qđ fit fauore eius principaliter, & non secundariò. ut. ff. si cer. pe. l. rogasti. ibi. & maxime. & quod no. ff. de edẽ. l. prætoris. in prin. facit quod not. ff. de condi. & dem. l. illis libertis. facit. l. si legatarius. in fi. C. de le. & quod no. in Auth. de hær. & fal. §. his omnibus. per Iaco. de Bel. & maxime quia interest ipsius testatoris purificata conditione habere hæredes secũdo loco scriptos in testõ. l. quia interest. ff. de inter. actio. & maxime quia non apparet, ꝙ tpe d. licentię datæ & ꝯsensus præstiti dicti Florentini & Io. habuerint notitiam d. testamenti. Vnde ignorantia præsumitur nisi de licentia aliter probetur. l. eius qui in prouinciam. & qđ ibi no. ff. si cer. pet. facit qđ no. Bar. in l. qui romę. §. duo fratres. ff. de ver. oblig. & qđ no. in l. de his. ff. de transac. nec ex eo cã ꝙ dicti Florentinus & Io. reseruauerint iura eis cõpetẽtia ex testõ ꝓdicto, si dicta. d. Blonda decesserit sine liberis, inducitur p̃sumptio ꝙ habuit notitiã totius testi, esto ꝙ hæres q clausis tabulis testi adire non poterat hæreditate, p̃sumatur scientiã hře totius testi, ut d. l. eius q in ꝓuinciã. tñ secus est dicendũ quo ad p̃dictos Florentinũ & Io. uel eorũ filios q non p̃sumuntur tpe uitæ totius testi notitiam hře, & maximè ꝓuisionis testatoris priuãtis d. dñam ea cã, qa non habitauit in domo dicti testatoris nisi forte in tali: licentia & consensu fuisset gñaliter dictũ. non obstante quocunq; iure ipsis cõpetẽti & ipsis incognito & ignorato, ut est expressum. & ibi no. in l. iure. ff. de testa. mili. Ex qbus oĩbus & singulis, & ex multis alijs, q̃ põt allegari concluditur rñsio ad q̃situ, ꝙ d. dña Blonda q̃ spreta & neglecta uoluntate testatoris in non habitando in domo testatoris, ipsa dña priuata fuit dicta hæreditate ipso iure, qa deliqt in uoluntatẽ defuncti, & ipso iure desiit esse hæredes ꝓp eius inobedientiã, & ipsa desiit & Florentinus & Io. incontinẽti facti sunt heredes saltẽ utiliter, ut s̃. dixi uel p fideicõmissum. Tenendo opi. Bal. ꝙ scđa institutio directa, q̃ non põt sustẽtari indirecta, conuertet in fideicommissum, cessabit tñ oĩs trebellianica ꝓhibita expressè & tacitè ab ipo testatore p uerba illa pleno iure, q̃ priuatio inducitur & quo ad filios uel filiũ d. dñæ Blondæ, esto ꝙ filii & descendẽtes ipsius dñæ Blondæ non sint instituti nec ad aliqđ cõmodũ inuitati in dicto testõ, sed solũ ipse testator eos expressit in cõdõne apposita in institutione d. dñæ Blondæ, dũ dixit: si & inquantũ ipa dña Blonda superuiuat & uiduat & se manteat in domibus testatoris, & cõtinuò habitet & familiariter & ꝑpetuò & ipa & eius filij & descẽdentes. nã & si filij & descendentes sint positi & noiati in dicta con- 7 dõne, tñ ad nullũ cõmodũ inuitati intelligunt. † ad qđ facit qđ notabiliter dixit Bal. in l. cũ q. C. de fideicõ. ubi dixit in substĩoue facta, ꝙ si qs decesserit sine filijs, ꝙ filij intelliguntur positi in conditione & non intelliguntur substituti, nec ad aliqđ cõmodũ inuitati, de quo ibi p eũ. 8 † Et ex hoc infertur clarè & indubitanter respon. ad ultimũ q̃situm, ꝙ filius dñæ Blondæ non d. bet audiri per bñficiũ restitutionis nec ex p̃sona sua, cũ ad nullũ cõmodũ sit inuitatus, & sic sua non interest petere restitutionẽ in inte. nec ex p̃sona matris q̃ minor decessit, qa mater deliquit in uolũtatem testatoris & aduersus delictum non datur restitutio in integrũ ipsi matri si uiueret. l. auxiliũ. ff. de mino. & maximè non datur restõ ꝯ uoluntatem & mandatũ testatoris ad qđ mandatum obseruandũ minor & maior uniformiter artantur. l. si in hærede. §. lucius. & qđ ibi p Bar. ff. de admi. tu. & qa uoluntas testatoris ꝓ lege seruanda est. in Auth. de nup. §. disponat. & sicut snĩa legis & pœna ipsius cunsuli non põt per appellationem, quod est remedium ordinarium. l. si qua pœna. ff. de ver. sig. multominus consuli põt p bñficiũ restitutionis in integrũ ipsi minori. qui allegaret se lęsum non sui negligentia, sed delicto aliquid faciendo ꝯ uoluntatem & mandatum testatoris. Vnde cùm quo ad dictam priuationem ipo iure inductã, ex quo deliqnit in uolũtatẽ testatoris, minor ipa, uidelicet dña Blõda sit usa iure cõi, non põt nec ipa si uiueret nec eius filius ex p̃sona matris petere restitutionẽ in integrum. ut not. in d. §. lucius. ad 9 hoc facit qđ in simili dicimus in ecclesia, in qua esto † ꝙ delictum solius prælati non noceat ecclesiæ, nihilominus si prælatus cum capitulo deliquit, tale delictũ nocet ecclesiæ adeo, ꝙ ecclesia aduersus tale delictũ non restituit. iuxta plene no. de restitõne in integ. c. auditis. de aliena. iud. mu. cau. facta. c. 2. & hoc uoluit gl. in c. cũ dilectus. de or. cog. in uerbo ipsius delictũ. no. gl. de simo. in gl. fi. in c. fi. de dolo & cõtu. c. 1. in gl. argu. no. gl. de præben. c. cum ſm. in gl. sup uerbo successores. no. in regula delictum. de regu. iur. in 6. Ex quibus omnibus apparet responsio ad quæsita omnia, de quibus in pũcto causis & rationibus supradictis. ¶ Et ita ut suprascriptũ est, dico & consulo ego Mattheus filiciant de perusio utriusq; iuris doctor & ad fidẽ prædictorum me subscripsi, sigilloq; meo consueto sigillaui, consilio ueriori semper saluo.

S V M M A R I A.

1. *Compromittentes possunt efficaciter renunciare appellationi & iuri dicendi nullum ipsum laudum ferendum ab arbitratore & 2.*
2. *Renunciare libere quis potest iuri & defensioni pro se introductis, & ualet renunciatio.*
3. *Reductioni ad arbitrium boni uiri pacto iuramento firmato potest renunciari ubi est magna enormis & enormior læsio, secus ubi enormissima, s. in totum.*
4. *Sententia siue laudum arbitri seu arbitratoris an hab. at executionem paratam, si instrumentum sit guarentigiatum.*
   Guarentigia quid sit.
5. *Nullitas ex causa pendens quæ non potest incontinenti probari, an debe. laudi exe ucio impe di.*
6. *Laudum ab reddatur nullum propter inepitudinem uerborum & quia de usuris i dicat & similia.*

CONSILIVM CCLX.

IN NOMINE SANCTAE ET INDIVIDVAE Trinitatis, Patris & Filij & Spiritus sancti, totiusq; cœlestis curiæ triumphãtis amen. Visis cõpromisso laudo, puncto. & his q̃ ꝓducta sunt, vř mihi ꝙ de tribus sit principaliter inuestigandũ. Primò, an dictus magister Leonardus volẽs laudũ retractare, sit audiendus uel nõ, siue uellit sequi uiã appellationis, siue uiã nullitatis, siue reductio formã statutorũ ciuitatis Florentiæ. Scđò, posito sine p̃iudicio ꝙ debeat audiri, an pendente lite executio laudi debeat impediri suspẽdi uel retardari. Tertiò, an obiecta p dictũ magistrũ Leonar. ꝯ 1 laudũ sint sufficientia ad ipm annullandũ. ¶ † Circa primum vř bñ dicẽdũ, ꝙ auxilio appellatiõis nullo mõ uti põt, ẽt dato ꝙ essemus in casu, in quo a snĩa arbitratoris posset regłr appellari; qa illi exp̃ssè renunciauit, & nulli dubiũ ꝙ futuræ appellationi interponendę qs renunciare põt, nec audit uolens postea appellare p ea q̃ hñr in l. 1. §. si qs an. ff. a q. appel. non licet. l. fi. §. fi. C. de tẽpo. appel. p Bal. & Ang. in l. tale pactũ. §. q pronocauit. ff. de pac. & ponderãdũ est ꝙ pacto stip. & iurõ firmato renunciauit. hæc dico pp not. in l. 1. C. de pac. & in l. si ita scriptũ §. si sub conditione. cum simi. ff. de le. 2. Si uerò uellet ꝓseq uiã nullitatis, put vř uelle facere, ſm qđ ex themate colligit, adhuc dico ꝙ nõ pt nec dẽt audiri, qa licet prima facie uideat posse dici, ꝙ de nullitate indistinctè posset dici & audiri. p ea q̃ plenè hñr p scribẽtes in cle. j. de re iudi. in c. licet. de ꝓba. in c. cum venerabilis. de excep. p Bar. in l. diuus. ff. de re iudi. in l. q agnitis. de excep. in l. si expressum. cum si. ff. de appel. facit ẽt qđ ipse not. in l. q sub condõne. §. fi. ff. de cond. inst. Bñ hoc esset uerum & posset ꝓcedere, nisi fuisset p dictũ magistrum Leonardum expressè & specificè renunciatum iuri dicendi nullũ, qa tũc dico, 2 ꝙ de nullitate laudi dicere nõ põt, † stãte rła antiqui & noui iuris, ꝙ iuri & defensioni pro se introductis qs liberè renũciare pt, & ua-

le g

renũciatio.l.pacisci.l.pactũ inter heredẽ.ubi ple.p Ang.ĩ l.ius
blicũ.ubi p Bar.ff.de pac.l.pe.& l.postq̃ liti.& utrobiq; p eũdẽ.
c.ii.rõ sit,q̃a in re sua qlibet est moderator & arbiter.l.ĩre mã-
ta.C.mandati.imo alibi pulchre dicit tex.q̃ iniquũ est homini-
us talẽ libertatẽ disponẽdi ad libitũ auferre siue impedire.l.non
qne adeo.ff.si q̃s a parẽ.fue.ma.ad qd̃ facit qd̃ hr̃ in c.de his.cir
fi.in tex.& glo.extra de sepul. Est ergo uera doctrina,q̃ defen-
onibus pñtibus & futuris,si tendũt ad priuatã utilitatẽ, in cã ci-
li in iudicio & extra q̃s p pactũ renũciare põt;ut pbãt iura pdi
a.& id qd̃ hr̃ in auth.ut cũ de ap.cogno.§.t. trãsumpta.in auth.
bemus.C.de iud.& p gl.in auth.ma.& auiæ.C.qñ mulier tu.off.
ngi pt,ubi ẽt tex.in corpore uñ sumit. dicit q̃ mulier uelleiano
ẽt oĩ alio auxilio legũ sibi cõpetẽti renũciare pt;ergo & auxilio
ullitatis.facit ẽt qd̃ hr̃ in l.sed & si q̃s.§.q̃situ.ff.si q̃s cau.in l. pa-
a nouissima.cũ infinitis simi.C.de pac.demũ p hoc facit qd̃ no.
ar.in l.plane.§.fi.ff.de pet.hær.plenius in l.1.§.1.ff.qd̃ ui aut clã. 4
bi dicit,q̃ si dcm̃ fuit q̃ nulla exceptio uel defensio ꝯ laudũ pos-
t opponi,q̃ isto casu si ꝯstat laudũ latũ nulla penitus defensio ꝯ
udũ p partẽ opponi poterat,sed ita fuit hoc dictũ,ut p3 ex teno
e cõpromissi,ergo defensio nullitatis opponi nõ poterit. ad qd̃
fa.qd̃ no.d.Pe.de Anc.in cle.1.de exce.in 4.no.ad fi. & in cl.1.
e seq.pos.& fru.ubi ẽt dicit,q̃ isto casu nõ poterit aliquo mõ of-
ciũ iudicis ĩplorari,ex quo ita gñalr̃ dcm̃ & renũciatũ fuit, istud
 multũ iuuat & infm & pceptũ guarẽtigiæ,ut patebit ex ĩ.dicen
¶ †Si uerò uellet uti remedio reductionis ad arbit. boni uiri,
dhuc dico idẽ,q̃ nõ dẽt audiri;q̃a licet tr̃ talis reductio peti pos
t,dũmõ nõ sit parua læsio.iuxta not.in l.si de meis.§.recepisse.l.si
imus.§.syndicus.ff.de arb.plenè p oẽs in l.si societatẽ.§.arbitro-
i.ff.p soc.in l.si libertus.ff.de ope.li.in c.q̃ntauallis.cũ infinitis
.extra de iu.iu.ĩñ in casu isto dico,q̃ peti non põt, q̃a dato q̃ sit
ntiquũ & solẽne dubiũ,utrũ petitioni talis reductionis possit pa-
to renũciari.de quo p Dy.in reg.siue.de reg.iu.li.6.p eundẽ.& p
Bar.in l.q̃dã cũ filiũ.in l.q̃ romæ.§.duo fratres.ubi plene p Ang.
f.de uer.ob.p eosdẽ in l.1.§.si q̃s añ.ff.a q.ap.nõ licet.p Gul.de
Cu.in l.si unus.§.illud.ff.de pac.p Cy.Iac.Bu.& alios scribentes ĩ
l.cũ antea.C.de arb.in auth.sacrã pub.C.si aduer.uen.p Io.Cal.in
ua disput.q̃ reassumpsit Io.An.in ti.de arb.§.fi.uer.itẽ si compro
nissum.& incipit additio adoptiuus meus disputauit &c. & plenè
p scribentes antiquos & modernos in c.quintaual.& c.cũ contin-
gat.extra de iu.iu.& p Fed.de Sen.in ꝯsi.125.& 141.& ẽt per do.
Fran.de Are.in rep.l.si quis arbitra.ff.de uer.obl.Tñ cõis doctrina
r̃ esse,q̃ ubi interueniet iurm̃,nec apparet dolus sordes uel gr̃a ar
bitratoris,nec interuenit læsio enormissima siue maxima dato,q̃
nteruenerit parua & magna enormis & enormior, dummodo ut
dixi nõ sit enormissima,puta sit p toto,ut dixit idẽ d.Frã.in d. l.si
q̃s arbitra.tũc reductio peti nõ pt & ualet renũciatio cũ iurõ fcã.
q̃ colligit ex his q̃ diffusè scribunt in d. iuribus.hanc ẽt partẽ te-
uit Ang.in sua disp.q̃ incipit duo litigãtes.& ẽt d.Pe.de Anch.in
ua q̃one,q̃ incipit.cũ c.laicus. *& ita tenẽ cõiter p scribentes eiso
õem opi.a qua in ꝯsulendo & iudicãdo nullo mõ recedi dẽt.iux-
a tradita p Bar.in l.1.C.q̃ p sua iurisd.& per Bar.in l.fi.C. de pena
ud.qui male iud.& per Io.An.in c.1.& c.ne innitaris.extra de cõ
ti.in cle.ne romani.de elect. ¶ Præterea puto q̃ de iure defensari
osset,q̃ indistinctè possit tali reductioni pacto renunciari, sicut
õt & applõni;quia reductio est spẽs applõnis, & sibi assimilar̃,
 in eius locũ succedit.iuxta no.per gl.& doc.in l.arbitror.ff.qui
urisd.cog.in l.non distinguemus.§.at quidã.ff.de arb .& in Spe. de
rbitro.§.sequitur.uer.sed ĩ.est quod rp̃s.& cum utrobiq; sit ea-
ẽ rõ,ergo idẽ ius.in c.trãslato.cum si.de const. Nec est uerum,q̃ 5
p hoc det̃ materia delinquendi ; tum q̃a istud nõ dẽt præsumi in
.estote misericordes cum si.extra de regu.iur.tum q̃a istud nullo
nõ credendum est,ꝯsiderato q̃ sicut iudex qui male iudicat facit
tem suã, dato q̃ sit renunciatum applõni, & punitur eo mõ quo
r̃ in l.filius.§.1.ff.de iud.in l.sindicus.ff.de uariis & extraor.cog.
n l.1.in prin.cũ si.ff.de ap.& plene per Bar.in sua q.quæ incipit.a
ententia iudicis.& ita arbiter & arbitrator.per ea q̃ hñr in text. &
l.& per scribentes in l. pen. C.de pac.in princ.& in d.l.syndicus.
Quo est credendum in dubio , q̃ quis ad utilitatem alterius uelit
delinquere,ex quo delicto ipse ueniat puniendus. nam dato etiam
q̃ reductio peti non possit , tñ ꝯ ipsum arbitratorem ur̃ posse agi
de dolo.per tex.iur.in l.arbitro.§.de eo.ff.de dolo. Et sic p3, q̃ p
talẽ renũciationẽ dolus nõ remittit̃,imo punit̃,si illũ ꝯmittit,li-
cet posset ẽt dici,q̃ dolus & tacitè & occultè posset remitti. iuxta

no.in l.scimus.§.illud.ff.de pac. & sic tollitur fundamẽtum tenen
tium,q̃ tali reductioni nõ posset renũciari;cũ ad uerũ nulla ĩ hoc
reperit bona dr̃ia inter iudicẽ,& arbitratorẽ, ut sicut pñt applõ-
ni,ita & reductioni renũciare. Ex quibus satis patet,q̃ d. magister
Leonardus audiri nõ dẽt obstãte sibi sua renũciatione gñaliter &
spãliter facta iurõ & stipulatione uallata. Et hæc pcedunt de iure
cõi. De iure uero municipali & statutorum ciuitatis Florentiæ,qd̃
est pprium ius ciuile ipsius ciuitatis.iuxta plene no.in l. oẽs pop.
ꝯstat clare,q̃ nullo modo audiri dẽt uolens aliquo modo laudũ
impugnare,patet maxime in statuto posito sub rub.de executio-
ne laudorum.& in aliis pductis,in quibus tollitur oẽ genus impu
gnationis & rectè ad intellm̃ istorum statutorum.fa. id quod no.
Bar.in d.l.planè.§.fi.ff.de pet.hær.& in l.1.§.j.ff. qd̃ ui aut clam. &
d.Pe.de Anc.in cle.1.de seq.pos.& fru. Et sic ex prædictis patet,q̃
nec de iure cõi,nec sm̃ formam statutorum d.magister Leon. uo-
lens laudum impugnare,debeat audiri. ¶ †Circa sm̃ dubium prin
cipale esset primò inuestigãdum,an istud laudum, sup quo dispu
tatur,merear̃ & hẽat executionem paratam,& licet dicat̃ q̃ sñia ar
bitri uereẽ executionem.iuxta no.in l.iudæi.C.de iudæ.in l.ait p-
rot.§.1.in prin.ff.de re iud.in l.a diuo pio.§.sentẽtiam.e.ti.quia ta
lia arbitraria sunt redacta ad instar iudicij.in l.1.ff.de arb.tñ in sen
tentia arbitratoris ur̃ dicẽdum secus;quia hẽt instar ꝯtus , nec cõ
tinet̃ applone sentẽtiæ,sed dicit̃ potius quædam transactio. iuxta
no.in Auth.ut differentes iudices.in prin.in l.sub prætextu. C.de
transa.in l.si quis arbitrator.per Bar.ff.de uer.ob.& in l. si sancicta
tem.§.arbitrorum.ff.pro so.& per Cy.& Bal.in l. si quis ex cõsen-
su.C.de epi.audien.in l.1.C.de arbi.in l.1.de sent.ex peri.reci. ubi
Bal.dicit arbitramentum esse quid extraiudiciale.& idem in l.fin.
C.de ꝯhen.emp.in l.quid ergo.§.ex compromisso.ff. de his q̃ not.
infa.solet ẽt no.in l.1.§.post operis.ff.de ope.no.nun. Constat aũt,
q̃ ex ꝯctu uel quasi etiam per instrm̃ probato nõ competit execu-
tio.prout patet ex no.in iuribus præal.& ẽt per Bal.in l.1.C.de exe
cu.rei iud.& facit gl.no.in l.sed & si possessori.§.pe.ff.de iu. iur.&
per Bald.in l.2.ff.de arbi.& facit etiam optimè quod habetur in l.
minor.25.an.cui fideicom.ff.de min. Et sic ex prædictis prima fa-
cie uidetur dicẽdum,q̃ laudum istud,de quo q̃rit̃ , non habeat exe
cutionem;tñ ꝯrium est uerum pp præceptum guarentigiæ,quod
in se continet.per ea quæ hñr per Bar.in l.a diuo pio.§.1.ad fin. ff.
de re iud.& per Ange.in l.4.§.condemnatum.& clarius & plenius
per eundem.l.ait prætor.§.si iudex.ff.e.ti.ubi expressè tenet, q̃ in-
strumẽta guarentigia de iure cõi hñt executionem paratam , licet
secus in aliis instrumẽtis. Nam guarẽtigia nil aliud est, nisi quod-
dam præceptum quod fit per notarium de instro rogatum parti
roganti ut obseruet contenta in illo,& fit illud tale præceptum in
uolẽtem & acceptãtem,& fit auctoritate statutorum concedẽtium
talem potentiam.uñ sicut uerum præceptum iudicis hẽt executio
nem paratam.l.si debitori.ff.de iud.ita & istud quod & iuuari po
test; quia ex quo notarius ex priuilegio notariatus factus est iu-
dex ordinarius,ut patet ex eorum subscriptione.& probatur ex
his q̃ hñr in l.1.ff.de iud.in l.fi.C.ubi & apud quẽ.& tenet expres-
sè Inn.in c.cum a nobis.extra de test.ubi dicit , q̃ cõi iure notarij
dñt iudices ; licet.n.non habeant ꝯtentiosam, hñt tñ uoluntariam
iurisdictionem,ut parti confitenti coram eis possint facere tale p
ceptum per iura superius all.& facit quod no. Cy.in l.1.C. de con
fessis.& quod hr̃ in l.2.de off.procon.& leg. Et sic patet,q̃ de iure
cõi laudum istud meretur executionem. De iure verò statutorum
ciuitatis Florentiæ non est dubium,q̃ tale laudum habet executio
nem paratam.patet in statuto posito sub rub.de præcepto guaren
tigiæ.coniuncto statuto posito sub rubrica de execu.laudorum.
5 ¶ †Hoc præmisso,q̃ tale laudum habeat & meretur executionem
paratam;est uidendum an ista executio impediri seu retardari pos
sit pp dependentiam causæ nullitatis. Circa quod primò conside-
randum,q̃ qñq; nullitas proponitur per uiam excep.qñq; per uiã
principalis petitionis,& ita fuit proposita in casu isto, prout appa
ret ex themate. Primò casu qñ p uiam excep. Br̃ ur̃ dicendum , q̃
ex quo ex inspectione ipsius laudi non apparet de nullitate ne exe
cutio impediat̃ nec retardetur.per ea quæ hñr in l.iudicati. & l.fi.
C.si ex fal.instrum.& l.si prætor.in §.marcellus.ff.de iudi. Præte-
rea quicquid opponit magister Leonar. inducens nullitatem lau-
di,habet necesse probare.nec est tale quid quod incontinenti pro
bari possit,imo potius id quod allegat,requirit altiorem indagi-
nem,quo casu indubitanter executio non impeditur. per not.per
Bar.& alios scribentes in l.4.§.condemnatum.ff.de re iudic.in l.si

a ¶ Post actū. Ad de com. Mati. so ... in cō ... in ci. visis. ner. sed tn. cum ... seq. in j. pre. ubi ponit de ... qn ... requirit ... ad eius validitatē ... actu ipso actu vel post interue nire habeat aut ... suf ficiat ... ex inte ... nullo in ... tempora 6 tur.

cum multa.c.ii.& plenissimè per antiquos & modernos, qui oēs istud tenēt in cl.i.de re iud.et qn dicat incōtinenti posse pbari, tangit Bar.in d.§.cōdēnatū.qn dicat . equirere altiorē indaginē, tāgit gl.in d.l.fi.C.de cōpen.sed plenius per Bar.qui ... loquitur in extraua.ad reprim.in uerb.summariè. Est ēt pōderandū, q executio petit corā illo q pōt cōpelli et tenet illā facere s.n formā statuto rū ciuitatis Flor.qa ptās et alij rectores siue iudices ciuitatis Flor. tenenē et sunt obligati arbitramentū executioni mandare, quo casu exceptio nullitatis nullo modo impedit executionem sniæ. ita singulariter vr uoluisse Ang.in d.§.cōdennatū.allegat, quod hr in li.in c.sane.& c.pastoralia.& c.significasti.extra de of.dele. Secundo casu qn nullitas proponitur p uiam principalis petitionis, prout facit magister Leonardus, vr tunc dicendum q executio laudi & sniæ nullo mō impediat, nec retardetur, ita voluit valde singulariter Inn.in c.cū iure peritus.in prima gl. magna extra de of.dele. dicens q non reperitur iure cautum q isto casu impediatur executio, imo potius vr reperiri contrarium p l.fi.ad.fi.C.de ord. cogn. & de ipso dicto no.facit testum Ang.in d.§.cōdemnatum. tangunt ēt de hoc dni de rota in suis nouis decisionibus ꝯclusione.281. Ex quibus oībus latis clare concludit, q executio psētl laudi retardari impediri uel suspendi non debet, non obstāte pendentia litis, & p consequens nulla inhibitio dicto Esau uel alteri sup hoc fieri pt.

¶ † Circa tertiū principale q̄situm est particulariter ostendēdum, q obiecta & oppolita per magistrum Leonardū non inducunt nec probant nullitatem laudi. Non ob. ergo q primò dr laudum inefficax ex ineptitudine & uarietate verborū, qa istud negat, & in dubio sicut psumit p snia iudicis.iuxta ea q̄ hnr in l.herennius.§.gaia.ff.de euic.in c.in psentia.extra de renuncia. plene iu.c. qm ꝯ fal. cum si.extra de pbat ita & pro snia arbitri.iuxta not. p Inn.in c.1. de confirma.uti.uel inuti.& p Bal.in l.1.C.de execu.rei.iudi.& ita ēt si sit p arbitratorem lata, ut dixit And. de pisis in l.si societatē.§. arbitrorum.ff. p socio. ubi ēt de hoc p Bal. & per Dy. in consilio suo qđ incipit Ptholomeus. Præterea dictæ ineptitudines si aliq; forent sunt remissæ p partes, qđ fieri pōt indistincte.ut.s. ostensū est.& intelligitur factum ēt per gnālem renunciationem, qa in eis non uersatur interesse partis sed rigor iuris .iuxta tradita per Bar. in l.1.ff.de testa.mili.in l.si filius.ff.de dona.in extraua. ad reprim. & plene in cle.sæpe.de ver.sig. Nec ob. q sit latū sup his, & cum psonis quæ non ueniunt in cōpromisso, qa istud negatur, & vr partes noluisse oīa illa in cōpromisso venire, de quibus arbitrū & arbitratorem pnunciare contigerit, qđ efficere habuerit compromissum plenissimum.l.si cū dica.§.plenū.ff.de arbi. p Ang. in l.1.ff.de transac.& hoc expressè dr in cōpromisso isto super quo disputatur.ad cuius formā & tenorē sp est recurendū.l.nō distinguemus. §.de officio.ff.de arbi.ergu.&c. ¶ Secdò non ob.quod dr de usuris, licet prima facie sit coloratum, qa non est dubium, q tales arbitratores de usuris non possunt cognoscere, nec se de illis vllo mō se intromittere.iuxta ea quæ habentur p scribentes in l.titia.ff. solut. mat.in c.tuam. de ordi.cogni.plene in c.cū sit gnāle.de foro cōpe. in c.1.de usur.lib.6.& in cle.dispendiosam.cū si.de iudi. & plene ēt p Bal.in ti.de contr.oner.inuesti.c.1.§.si ..in l.clericus.C.de epis. & cle.& per Archi.14.q.4.quid dicam. Sed certum est, q talis exceptio siue allegatio incōpetentiæ reddit laudum nullum, & semper potest opponi.per no.in cle.1.de sequest.pos.& fruc.in cle.1. de re iudi.& facit qđ hr in.c.ad petitionem. de acc.& p modernos in.c.ex parte tua.de of.dele.in l.de pupillo.§.q opus.ff.de ope.no. nun.ergo &c.Sed pōt pdictis dupliciter responderi. Primò qa dicta quantitas octo pro centenario non adiudicatur dicto Esau pro usuris, nec tanq̄ lucrum, sed pp damnum ei ex hoc emergens, & sic tanq̄ interesse quo casu dicitur & est licitum & seculares cognoscere possunt tam de iure ciuili q̄ de iure canonico.iuxta no.in l.socii qui in eo.ff.pro socio.in l.insulam.§.usuras.ff.so.ma. in c. consuluit.& c.salubriter.cum si.extra de usuris.& plenè in cle.1.eo. titu. & hoc expressè dicitur in laudo, ergo &c.ad hoc etiam bene facit id quod not.dicit Ioa.an. in regula peccatum.de reg.iu.lib.6. videlicet, q licet quis ex pecunia percipiat aliquod lucrum, si non præcessit conuentio, nō iudicatur usura, sed non constat in casu isto de hac ꝯuentione cui dicto pt rūderi & dici, q magister Leonardus hic allegās non dēt audiri, qa non fecit depositū s.m formā statuti ciuitatis Florētiæ positi sub rubrica, quomodo pceditur quando instrm vel aliquid aliud dr vsurarium. Nec prodest sibi si nunc uellet depositum facere, quia quando certa solennitas siue forma requiritur ante actum, non sufficit qđ fiat, obseruetur, uel offeratur post actū, a imo actus est nullus.per ea q̄ no.doc.vbi in terminis istud decidit in l.vniuersa.C.de preci.impe. off. & facit optime qđ hr ēt per Bar.in l.actuarios. C. de actua. & nume.lib.12.& facit ēt qđ not.Bal.in c.2.de feudo sine cul.non amit. & in cle.j.de hæreti.in cle.j.de so.compe. ergo &c. ¶ Tertiò non ob.quod dr de scriptura priuata, quasi sit laudatū de alio quā fuerit cōpromissum; ergo &c.l.nō distinguemus.§.de officio.& §. quæsitum.ff.de arbi.qa pōt rnderi, q ex quo in dicta scriptura non erat certus terminus solutionis, dici pōt q erat dubia quo ad quid, adeo q poterat deduci in transa.& per ꝯns in compromissum.per id,quod no. gl.valde not.in l.j.ff.de transact. vbi dicit, q si est dubiū quantum debeatur, licet sit certum q debitor pōt deduci in transa.sed certū est, q dies solutionis secutæ summa pars est stipulationis.ita singulariter dicit tex.in l.j.§.diē.ff.de edendo. statuta ergo de hoc loquentia debent s.m terminos iuris ciuilia intelligi & declarari. iuxta no.in l.2.& in l.fi.§.in cōputatione. cū si. C.de iu.delib.imo vr aduertendū, q erat in ptāte ipsius magistri Leonardi declarare dictā solutionem illius scriptæ vigore testamenti magistri Nuti, & sic ea facto suo remanet dubia.ergo sibi imputare dēt, vt dicunt iura vulgaria. Præterea vt dixi in præcedentibus partes voluisse, imo specificè expresserunt, q omne id videatur in cōpromissum deductum, de quo contingeret pronunciari. iuxta id q hr in l. si eum dies.§.plenum.ff.de arbi.per Ang.in l.j.ff.de transa. ¶ Ex his patet rnsio ad id quod quarto loco dr, q compromissum debet fieri super re dubia &c.similiter patet rnsio ad id qđ qnto loco dr. Nō ob.qđ dr de ecclesia; qa dicti arbitratores nō impediuerunt se aliquo modo de re spirituali, vel illi aliquo mō annexa, imo de re, de qua potuit in laicos cōpromitti, & p eos laudari. iuxta plene no. in c.contingit.& in c.exposita.extra de arbitris. in c.quanto.& in c.decernimus. vbi gl.in terminis hoc dicit extra de iudi. ¶ Ex his ēt patet rnsio ad id quod generaliter quinto loco opponitur, vt patet intuenti; quia potestas fuit data pro parte. & datur per statuta & fuit ritè & rectè processum, vt & in dubio hoc præsumitur, ut patet ex prædictis. Nec ob. q dr laudum latū per duos arbitratores tertio non uocato &c. qa hoc eis licuit ex forma cōpromissi, ad quā vt sæpius dixi semper est recurrendū. vt d. §.de officio. cū si.& qa vt ēt sæpiissime dictum, ista arbitramenta habent instar cōtractuū qui ex partium cōuentione legem accipiunt. l.j.§.si conuenit.ff.depositi.in c.contractus.cū simi.de regu.iu. lib.6.si ergo ita fuit per partem expressè actum, stetur conuentioni. Non ob.ēt id quod dr fuisse creatum &c.quia istud expressè negatur & consistit in facto, & onus pbandi sibi incumbit. iuxta l. actor.cū simi. C.de proba.similiter negatur, q fuerint appositæ clausulæ inconsuetæ, & in hoc esset recurrendū ad consuetudinem ciuitatis Florentiæ. iuxta id q̄ ... not. Bar.in l.generali.C.de decurio.lib.10.a cuius obseruantia licet arguere.l.certi iuris. C. de indi. l.certi condi.§.sumēs.ff.si cer.pet.de quo ēt per Bar.in repetitione. l.si quis ex argētariis.§.si initiū.ff.de eden.per Ang.in l.ad tertium.§.fi.ff.de testa. Præterea nonne in ptāte partium fuit apponere quas voluerint. certe sic; ergo &c. Non ob. q laudum fuerit latū extra terminū appositū in cōpromisso; quia negatur, & apparet contrariū ex cōpromisso & laudo. Non ob. q sit latū de nocte, quia istud non habet vitiare.per no.in l.non minorē.cū simi. C. de transa.in c.consuluit. extra de offi. dele. Non ob. q sit laudatum de quæstionibus in diē & compromissum &c. quia compromissum fuit factum de omnibus litibus differentiis & controuersiis & dependentibus & connexis eisdē, sed nihil est quin sit dependens vel connexū, ergo &c.cū ad formā cōpromissi debeat super his recurri, vt d.§.de officio.cū si. Præterea in cōpromisso est verbū oriundus, quod est participiū futuri tpis, & sic vigore illius verbi hoc eis licuit.argu.eorum quæ not.in l.fideicommissi. §. j.ad sil.ff.de vsur. non quod vltimò dr, non fuit legitime notificatum &c.quia negatur & apparet contrarium, ergo &c. Ex quibus omnibus satis clare percipitur, q allegata & opposita per dictum magistrum Leonardum non habent aliquo modo annullare nec impugnare laudum.

¶ Casus.

¶ Quidā.G.dedit cuidā.F.pro dote dnæ.A.eius filiæ & vxori dicti F.centū, ex qbus iugalibus natus est.B.eorū filius; mortuo dicto F.vxor uenit ad secundas nuptias & assumit in uirū quendā M.cui postea dicta dna.A.cōstituit dotes & dedit centū florenos auri ex qbus.M.& domina.A.natus est quidā filius, postea uerò dicta dna A.moritur superstitibus dicto B.nato ex primo matrimonio & filio nato ex secundo modo. B.filius dictæ dnæ. A. vult petere & consequi

cõseq; dimidiã dotis constitutæ p dictã dñam A. penes fm virũ; mõ q̃rit viso instrõ dotali d.M. an d.B. possit petere; & quam partem. ¶ Aduerte lector egregiam illustrorum doctorum disceptationẽ in casu notabili ab hoc consilio vsq; ad consi. 265.

SVMMARIVM.

1 *Mulier an bona secundo viro an possit per pactum conceptum a secundo marito nomine filiorum nasciturorum præiudicare in dote filiis primi matrimonii, ita ne mortuo eo salu pacto sua dos sit filiorum secundi matrimonii contra. l. hac edictali. C. de secun. nup.*

Filio primi matrimonii quem de succurratur con ra pactum uictrici ne pars dotis maternæ sibi a lege debita & eadem auferatur.

CONSILIVM CCLXI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Mihi vr q d. B. filius primi matrimonij possit petere & cõdicere dimidiam dictæ dotis datæ secundo viro, p eo q data fuit cũ pacto q uir lucrei dotẽ per moriẽ mulieris noĩe filiorũ, ut in instrõ dotali cõtinet. & hoc per l. hac edictali. C. de secun. nup. & in corpore de nup. §. optimè. col. 4. nisi cõstaret, q dicta mulier cõtulerit tãtũdem filio primi mrimonij, quãtũ dedit uiro sub dicto pacto. Nec ob. q pactũ pdictũ de lucrãdo factũ est noĩe filiorũ, q a ita vr phibitũ viro in dicto casu pacisci filio, sicut sibijpsi, vt d. l. hac edictali. ibi. oĩ circunscriptione cessante. paria sunt. n. dari viro, vel alij cui vir date voluit vt l. solutum. §. solutã. de pig. act. vr. n. patri datum, cùm dat filio ex pacto pris. ut l. 3. §. fi. & l. si spõsus. §. gñalr. ff. de dona. inter virũ & vxo. & psertim cũ dat psonæ ptinenti ad uirũ, cui uxor dare phibet, nã censet factũ in fraudẽ. ut d. l. si spõsus. §. gñalr. & ff. de pba. l. q testm̃. Pro hoc, q a qđ acquirit filio ex facto pris, censet pfectitiũ. ff. de iure do. l. pfectitia. C. de colla. l. ut liberis. ff. de nulg. & pup. l. sed si plures. §. in arrogato. Et p hoc quia hoc, quod dat uxor filio in ptãte viri cõstituto vr dare cõtemplatione uiri. ff. de dona. inter ui. l. 3. §. verbum & quod no. C. eo. l. si constante. pp vtilitatem em̃, quam inde cõsequit, censet factum tale pactũ. ff. de dona. inter ui. l. sulpitius. ff. de sal. l. impuberem. §. si filio. Item nõ obstat statutum, q robur dat pactis dotalibus exceptis aliquibus, q a id statutum intelligit quãtũ ad cõmodũ ipsorũ paciscentium, quasi uoluerit statutum q fauori suo renunciari possit, ac ẽt inæqualiter pacisci ɔ. l. ex morte. cum l. seq. de pac. do. cum si. Nõ aũt intelligẽdum est, q pacisci possint in præiudicium filiorum primi mrimonij, q a libera facultas disponendi de pprijs intelligit sp cõcedi absq; pjudicio iuris alterius. ff. de test. mil. l. in fraudem. & l. cum filiusfamilias. & argu. l. 2. §. merito. & §. si quis a principe. ne quid in loco publi. p hoc quia ex permissione generali libere disponedi, non intelliguntur concedi ea quæ sunt in specie prohibita dispositioni. ff. de testamen. milita. l. a milite. cum seq. & præsertim cum iniuria alicuius. ff. de hæred. instit. l. qui soluendo. C. de eman. libe. l. auus. cum si. & hæc est in dubio iudicanda mens legislatoris, ut nemini ius suum detrahere uelit. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. 2. ff. de uulga. & pupil. l. ex facto. Ex prædictis concludo indubitãter pro filio primi matrimonij, ut prædixi, & qui oppositum sentit deuiat a tramite veritatis. ff. de legi. l. in ambiguo. & l. benign'. Et ita uidetur mihi esse, & ita cõsulo ego Franciscus de Albergotis de Aretio ciuis florentinus legum doctor.

CONSILIVM CCLXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis puncto & instrõ prædicto sciendum est, q pactum de lucrando dote in instrõ apposito non resecatur per l. hac edictali. C. de secun. nup. quia illa loquitur, ubi lucrũ est collatum in scđm uirũ pro seipso, quo casu non ualet ultra modum ibi taxatum, ut nõ lucretur plus vir secundus, q̃ quicunq; filius primi matrimonij. pactum enim prædictum fuit appositum nomine filiorum secundi matrimonij, qbus mater donare potuit, ipsisq; filijs secundi matrimonij quærit ius, pr enim in hoc fuit ut minister, & sua incapacitas nõ fuit considerãda, sed capacitas eius cui quærit. ff. ad l. falci. l. cum dotem. ff. de dona. inter uirum & uxo. l. inutiliter. alias incipit sulpitius. filius ergo primi matrimonij non potest ex isto instrõ agere hoc casu, sed debet agere querela inofficiosæ dotis vel donationis, & reuocat vsque ad legitimam suam, & non ultra. C. de inoffi. testa. auth. vñ si parẽs. facit qđ no. C. de inof. dot. l. 1. Nec ob. q sit stipulatus sibi & suis hẽdib', & iste sit hẽs p dimidia, q a verba de lucrãdo restringũt sequẽs genus. C. fam. erc. l. quotiẽs. de leg. 2. l. legatorũ. §. q plures. ¶ Ego Bal. de Peru. utriusq; iu. doct. sic dico & ɔsulo.

CONSILIVM CCLXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Vnum est supponendum, aliud discutiẽdum; q si maritus fuisset pactus sibi & nomine suo de tota dote lucranda, non præiudicaret illud pactum filijs primi matrimonij, quominus hẽrent dimidiam dotẽ. hoc suppositũ pbatur in l. hac edictali. C. de secun. nup. & in Auth. de nup. §. optime. col. 4. Sed qui maritus pactus est noĩe filiorum, illud est discutiendum. s. an pactum excludat filium primi matrimonij præterq̃ a legitima, & in casu in quo uel relinqueretur uel traderetur filio secundi matrimonij, alias non procederet dubium ubi tm̃ tradidisset filio primi matrimonij, pro cuius dubij decisione est attendendum, q lex ex mente & ex uerbis prouidere uoluit filijs primi matrimonij ɔ secundum maritum; quia de facili induceretur ad totalem exclusionem eorum, ut in iuribus supra allega. Quo attento concludi ergo debet, q pactum factum nomine filiorum non præiudicat filijs primi matrimonij. primò attẽto q. l. hac edictali. dicit omni circunscriptione cessante; ergo excludit fraudes, & propterea not. ibi ad excludendam fraudem cum mulier relinquebat non uiro, sed fratri, uel consanguineis suis, sic in proposito excludit hoc pactum vt puta in fraudem factum. Item uxor est prohibita dare uiro secundo in præiudicium filiorum primi matrimonij, ergo cum sic pacisci sibi, ergo & nomine filiorum secũdi matrimoni, cum datum uideatur patri si alteri ex facto & consensu ipsius. ff. de pig. act. l. solutum. ff. de don. inter virum & vxo. l. 3. §. fina. & l. si sponsus. §. generaliter. Nam illud quæsitum ex facto patris censetur profectitium. ff de iure dot. l. profectitia. & l. sed & si plures. §. in arrogato. de uulga. & pupil. cum datum uideatur contemplatione uiri, ut l. 3. §. verbum. ff. de dona. inter uirum & uxo. cum pater pactus sit filijs in potestate constitutis uidetur sibi & sui contemplatione factum. ff. de dona. inter uirum & uxor. l. sulpitius. ff. de sal. l. impuberem. §. si filio. ¶ Ego Ioannes de Lignano consului, subscripsi, & sigillaui.

CONSILIVM CCLXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ego Baldus de Perusio utriusq; iuris doctor consului ɔtrium ei' q iste consuleus consuluit. Et miror de tanto viro & sibi silĩ q̃ño sic ɔsulit. Cõsiderandum. n. est, q mater habens filios ex primo matrimonio, põt eis dimissa legitima totum dare & relinquere filijs secundi matrimonij, si ad eos magis moueret effectus, sicut eɔ plus primis q̃ secundis. ut in Auth. de nup. §. illud quoque. in fi. titu. ubi est expressum. col. 4. Videamus ergo donationem nostram, in cuius persona loquatur, an secundi uiri, an liberorum, quia in eos confertur affectus, & ipsi sunt qui mortis causa capiunt, non pater eorum, certe pater interuenit vt minister cõsilium pro liberis capiendo. de pac. dot. l. bebius. sicut quicunq; extraneus fecisset. hoc percipitur recipiendo pro posthumis nascituris. nec enim est deterior conditio eorum, ideo quia pater fuerit eorum minister, & non extraneus, patet hic non est ut commodum capiẽs tanquam in titulo a se exacto, sed tanquam minister considerandus est, q a rõne filiorum pactus est, non nomine suo, vñ non gessit negotium sibi proprium sed filiorum ad quos habita est contemplatio naturalis & principalis. ff. de excusa. tuto. l. tutor. §. quæ tutoribus. licet ergo phibeatur donatio marito, non tñ prohibetur ministerium mariti ad donationem. ut d. l. sulpitius. vbi est casus ɔ allegantem. nam persona capientis spectanda est, non persona ministerium adhibentis. ff. ad l. falci. l. cum dotem. ff. ad trebellia l. cogi. §. hi qui solidũ. ff. de religio. l. ossa. §. fi. & de manu. uindi. l. pater ex prouincia. Et dicere q contemplatio & motus naturalis respicit consilium quod collatum est patri ut ministro, idest pro filio, dicatur profectitium, est potius opinio erubescenda, q̃ tenenda. Et si dicatur, est factum in fraudem legis, & allegat Cyn. qui dicit totum ɔtrium, quia dicit, probata fraude, non in dubio. Quæro ergo quæ lex hoc dicit, q præsumantur fraudes, inter prohibitos enim præsumitur fraus, quando penes ipsos secundum intentionem contrahentium debet commodum remanere. de probatio. l. qui testamentum. sed hic non sibi, sed liberis saltem in proprietate. & ideo gl. in d. §. optime. in verbo suppositas. dicit q tunc est fraus, qñ debet ipsum phibitum pertinere seu redire. Cõcludo ergo q id, qđ non põt donare uiro, põt donare filio, sicut extraneo. de do. p leg. l. seya. in Auth. de nup. §. t. siquidẽ. in gl. super uerbo siquidem.
¶ Ego Bal. de Perusio ita dico, & ideo subscripsi & sigillaui.

CONSILIVM CCLXV.

PRAECLARISSIMI patres dñi mei singularissimè ꝑspicue tam grauiter & abunde tam subtiliter & ꝓfunde tam humiliter & iocunde allegauerunt ꝑdicti consultores & doctores ꝙ eorum subtilitas perspicua vr̃ fecisse rem dubiam ubi res perspicua erat & clara ꝑ tex. l. & casum. C. de secũ. nup. l. hac edictali. in prin. vsq; ad §. his illud adiungemus. Trinitatis noĩe inuocato dico ꝙ Barsho. ex primo mr̃imonio natus debet hẽre tantã portionem de bonis mr̃nis quãtã ex secundo mr̃imonio natus nõ obstãtibus aliquibus pactis in instr̃o dotali cõprehensis q̃ ipsa dña fecisset scd̃o uiro, & hoc qa qcq̃uid est datum titulo quocunq; ẽt dotis scd̃o marito est ꝫ l. & hr̃ ꝓ nõ scripto ꝓ nõ dato ꝓ nõ relicto. igit̃ nullum est pactũ sup hoc appositũ inter uxorem & maritũ & inualidũ nec põt hẽre effectũ ꝓximũ vel remotũ: vt C. de legib*. l. nõ dubiũ. & ff. de pac. l. iuregentium. §. & gñalr. & ibi no. qa tale pactũ non est ꝑter. l. hac edictali. in prin. §. si vero plusq̃ statutũ est. sed est ꝫ legem. vñ nec principale nec accessoriũ valet. vt d. l. nõ dubiũ. & ff. de fideius. l. cũ lex. cũ ꝓ illo pluri qd̃ excedit dotis datio vel mortis cã capio nõ põt recipere pactũ noĩe ꝓprio vel filiorũ natorũ uel nasciturorũ, qa vbi nõ est substãtia nõ põt esse accidens neq; qualitas. vt ff. si cer. pet. l. eius q in ꝓuincia. in fi. nec vllũ ministeriũ. vt de fur. ff. l. si qs ꝓferẽdũ. & l. si quis vxori. §. neq;. & sic sunt soluta oĩa obiecta in contrarium allegata. ¶ Et ita dico & consulo ego Ricardus de Saliceto de Bononia legum doctor.

¶ Casus.

Reperit̃ in vol. statutorum cõis Vincentiæ secundi libri super rubrica de testamentis. ¶ Item ꝙ aliqua mulier hñs filios uel filias & deinceps liberos vnũ uel plures ex quocunque mr̃imonio siue primo siue ulteriori, vel ẽt ex vtroq; possit relinquere bona sua uel aliquid de bonis suis marito vel alteri ꝑsonæ, dũmõ tantũdem relinquat cuiq; liberorum tã prioris matrimonij, q̃ alicuius posterioris matrimonij, possitq; ꝓ aĩa sua & in pios vsus relinquere & iudicare quodcunq; voluerit salua lr̃ima debita suis ascendẽtibus & descendentibus ꝓm formam iuris. Et si mulieres habuerint vel hẽbunt aliqua bona gñis cuiuscunq; a primis maritis, ex qbus susceperint liberos, ultra dotem suam & transeant ad alias nuptias, & decedãt suꝑstitibus dictis filijs suis sine liberis, & ipsi filij & deinceps liberi & descendentes utriusq; sexus succedant in bonis, q̃ dictæ mulieres habuerunt uel hẽbunt a patribus vel auis eorum; & hoc statutum valeat in præsentibus & futuris.

¶ Sub rubrica de dotibus mulierum libro quarto.

¶ Statutum & or. ꝙ si qua mulier viro per matrimonium copulata & hñs decesserit ante maritum sine filijs uel filiabus deinceps liberis uno uel pluribus suꝑstitibus natis ex ea & dicto marito, maritus lucretur medietatem dictæ dotis, & hoc siue habeat filium vel filios uel filias vel liberos vnum vel plures ex primo matrimonio, siue non, non obstante aliquo pacto tacito vel expresso facto vel fiendo in contrarium, etiam si interuenisset iuramentum. Et ꝑdicta hẽant locum in præteritis præsentibus & futuris. Et sit hoc statutum præcisum, nec mutari possit.

S V M M A R I A.

1. *Statutum excludens filiam a successione patris si morte eius patris reperiatur dotata, si minus possit petere dotem, an excludat filiam nuptam a petitione dictæ dotis.*
2. *Filia acceptans legatum factum sibi a fratre debitore eius dotis, cum conditione ꝙ sit contenta legato, an possit non obstante simplici acceptatione legati agere ad supplementum dotis iuxta facultates patris & 3. & 4.*
3. *Legatum factum a debitore creditori an & quando valeat.*
4. *Creditor an per quietationem expressè factam perdat quod sibi a debitore legabatur, sibi prædicet.*

CONSILIVM CCLXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Licet ista dña Lisa viuente patre, postq̃ erat nupta nõ potuisset petere patrem cogere ad se dotandũ actionis vel officio iudicis ꝓm opinionem. doc. de qua ꝑ Bart. in l. obligamur. §. 1. de actio. & oblig. licet gl. ibi teneat ꝫriũ, de quo ad pñs nõ disputo. Post eius tñ mortẽ, cũ ꝑ statutum ab ei* successione excludat̃, bñ potuit hoc petere iure actionis ab hr̃dibus patris, ad quos cõmodum successionis ꝑuenit. ff. de libe. agno. l. si qs a liberis. §. inter rescriptũ. in fi. & qd̃ no. Cy. C. de neg. gest. l. alimenta. in fi. tũ q: statutũ expressè disponit ꝙ dẽat dotari; ergo dat actio. ff. de acq. re. do. l. statuas. in fi. tũ qa, & si dispositiue no loqueret̃, ẽã quo tñ ꝫ: ẽpl. ãtione dotis dãdæ filiã excludat a successione intelligit̃ ꝓ ipsa dote actionẽ tribuere. ff. de hr̃d. insti. l. q vulebat filiã exhæredare. & ibi ꝑ Bar. & qd̃ no. gl. ff. sol. mat. l. si socer. §. lucius. Et erit ꝯdõ ex dicto statuto. C. de peti. hr̃di. l. si mater. postq̃. in fi. Et venit dotanda ꝓm facultatem & quãtitatẽ bonorũ q̃ erãt tpe mortis pr̃is, quo tpe exclusio a successione pr̃na cœpit ortũ assumere, & ꝑ ꝯñs ẽt ius ꝑtendi dotẽ. arg. ff. de auro & arg. leg. l. 2. de noxa. l. in delictis. §. si extraneus. Et ẽt statutũ, de quo. s. hoc expressè uult, nec. n. præfata dña Lisa debet esse deterioris ꝯdõnis ꝙ nupta reperta est tpe mortis pr̃is, q̃ si nupta ñ fuisset, ex qon dotata nõ erat vt ꝓponit̃; cũ statutum hoc solũ ponderet. s. si nõ erat tpe mortis patris dotata, nõ aũt si nõ erat nupta, ut ex verbis eius, q̃ diligẽter sunt ꝯsiderãda, manifestè apparet. Quid. n. si pr̃ ꝓꝑ paupertatem nõ potuit eã dotare, ꝓut de facto fuit in casu isto, nõne iniquũ esset, ꝙ auctis postea facultatibus ex hoc solo ꝙ nupta ẽẽt, excluderet̃ a bñficio statuti? qd̃ est ut possit petere se dotari, cũ a successione excludit̃, ꝫ intentionẽ nanq; patris hoc esset. arg. ff. de mune. & hono. l. is honoribus. §. auctis. si. n. nõ posset petere se dotari, nec esset a successione intestati patris excludenda. ar. ff. de inoffi. testa. l. nihil. §. si cũ filius. Et hoc clarissimũ puto de iure. †2 Sed videndũ est scd̃o & fortius an perdiderit hoc ius petendi se dotari ex hoc, ꝙ acceptauit legatũ sibi relictum cũ hoc onere ꝙ nil pr̃ petere posset in bonis fratris legantis eiusdemq; hr̃dis & debitoris. Qd̃. n. voluerit hoc dictus frater, ꝓ: a'et; qa reliquit sub ꝯdõne & onere, ꝙ deberet dicta dña facere finẽ & quietationẽ &c. patet ergo de sua intentione, ꝙ voluit hr̃des suos non posse molestari a dicta dña. Perinde ergo est, ac si cũ hoc onere reliquisset, ꝙ nihil aliud petere posset. ar. ff. de leg. 3. l. fideicõmissa. §. hæc uerba. ibi. licet nõ satis exprimãt &c. Sed agnoscẽs legatũ tenet̃ agnoscere etiã onus eidẽ iniunctũ. ff. de leg. 2. cũ ab ono. & l. imperator. §. si cẽtũ. & no. gl. expressè ad ꝓpositum. eo. tit. l. titia. §. qui in uita. bene faciẽt. c. officij. de testa. Posito aũt ꝙ ex sola agnitione legati ꝯtinentis hoc onus nõ excluderet̃, saltẽ tñ ex sua qetatione tunc seu liberatione gñaliter facta vr̃ excludenda. C. de pac. l. si qs in cõscribẽdo. ff. eo. l. pactũ inter hr̃dẽ. Aliquid. n. plus vr̃ operari dicta liberatio, 3 q̃ simplex agnitio legati illud onus ꝯtinentis. arg. ff. de lib. leg. l. si quis rõnes. Nec qcquã vr̃ facere in ꝫrium. l. si qñ. §. fi. C. de inof. testa. cũ ibi no. per doct. quia loquit̃ in legitima. Nos loqmur in dote, q̃ est alterius naturæ & qualitatis. qd̃ patet, qa lr̃ima debet̃ purè. l. qm̃ in prioribus. de inoffi. testa. Sed ista dos licet debita ex forma statuti, debet̃ tñ sub ꝯdõne si nupserit, ut plenè no. Bar. in l. titio cẽtũ. §. titio genero. ff. de condi. & demon. Posito ergo ꝙ esset ista dos surrogata loco legitimæ, non tñ sapit eandem naturam, cum sint res diuersæ & diuersam naturam in se habeant. ff. de iure dot. l. cum in fundo. §. si fundus. & quod not. Bart. in l. 1. §. hæc actio. ff. si quis testa. libe. esse ius. in secundo membro distinctionis. ¶ His non obstantibus puto neutrum prædictorum obstare, quominus ipsa domina Lisa possit petere supplementum dotis, tali ratione satis clara & demonstratiua. nam frater eius debitor suus tenebatur ad dictam dotem ex forma suprascripti statuti, ut supradictum est. non ergo potuit legando minus, quàm deberet, apponere aliquod onus in legato. ff. de duo. præleg. l. 3. § idem iul. quærit. circa princip. de adop. l. si arrogator. §. sed an impuberi. potissime illud quod plus petere non posset, sicut nec pater, cùm reliquit minus legitima. in auth. ut cum de appel. cog. §. certum. sicut enim legitima est debita de iure cõi, ita & est ista dos ex forma dicti statuti, & non debet esse in potestate debitoris per talia uerba se eximere ab obligatione in totum uel pro parte. argu. eorũ quæ no. C. de neg. gest. l. alimenta. per gl. j. & doc. Cum ergo appositio dictionẽris non tenet ipso iure. arg. ff. de inof. testa. l. sancimus. in princip. & qm̃ dicta dña simpliciter acceptando legatum sibi non præiudicauit, quia non dicitur acceptasse legatum cum onere vel hñs on*, quo casu loqunt̃ iura allegata in ꝫriũ, sed legatũ non hñs onus, qa pariat suum non habere, vel inutile habere. ff. qui satisda. cog. l. quotiens. ff. quod cum fe. nui. nomine. l. 1. §. quibus. in fi. de regu. iur. l. nihil interest. & ita determinat expressè Bald. in fi. C. de secun. nup. l. hac edictali. in 5. col. uersi. iuxta hoc sequitur alia quæstio. pone ꝙ filiæ fœminæ primi matrimonij &c. n bi quasi ad literam casus vr̃ determinatus & idem nos. per eundem. C. de inoffi. testa. l. si qñ. §. fi. quod puto verum ẽt si scienter acceptasset rõne prædicta, q̃ vtrobiq; locum sibi uendicat. Nam sciebat ius suum durare. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. non vr̃. Tunc autem noceret scienter facta acceptatio, qñ oneris impositio ualeret & potuisset fieri de iure, ut qñ quis reliquit illud, ad qd̃ non tenetur.

tur. † Pro quorũ intelligẽtia notãdũ, ꝙ qñ debitor legat creditori, siquidẽ sub noĩe debiti; puta lego qđ debeo, uel centũ q̃ debeo; & tunc nõ v3, nisi ꝓut hr̃ in l. si creditori, de le. 1. cũ l. seq. Si uerò nõ sub noĩe debiti, tunc v3, & tres sunt casus. Interdũ legat simplr̃, & tũc distinguit, aut erat debitũ necessariũ, & cõpensat cũ debito usque ad ꝯcurrẽtẽ q̃titatẽ. l. sichũ dotẽ. §. si pr̃. ff. so. ma. aut non erat necessariũ, & tũc ꝯsequit creditor utrunq;. l. 1. §. sciẽdum. C. de rei ux. act. Interdũ legat nõ simplr̃, sed aĩo cõpẽsandi p hæc uerba uel æquipollent. a. & tũc indistinctẽ fit cõpẽsatio usq; ad ꝯcurrẽtẽ quãtitatẽ, & quatenus debitũ excedit põt peti, l3 legatũ fuerit simplr̃ acceptatũ. ff. de al. & ci. le. l. antep. §. 1. ibi. si nõ minus &c. Interdum apponit ẽt alia uerba. s. dicẽdo ꝙ plus petere nõ possit, & tũc si debitũ ꝯsistebat in pecunia, & legata fuit spẽs minoris ualoris, uel ecõuerso, aut spẽs ꝓ spẽ, & tunc simplr̃ acceptãdo ꝑiudicat sibi, vt am plius petere nõ possit, q2 tũ vr̃ suũ debitũ æstimare. l. imperator. §. si centũ. uer. n. uero. de le. 2. Quolibet. n. casu istorum satis operari ꝑt legatũ, licet minus sit q̃ debitũ. de leg. 1. l. & si æquo. Si uerò debitũ ꝯsistebat in pecunia, & legata fuit pecunia minor animo cõpẽsandi cum clã, ꝙ plus petere nõ possit, & iste est casus nr̃, tunc talis adiectio nõ tenet p rõnes. s. assignatas. Quia d. legatum nõ importat aliq̃ utilitatem, postq̃ est relictum animo compẽsandi; & iõ non potuit sibi onus addici. l. fi. §. idem marcel. de le. 1. Et iõ simplex acceptatio legati ẽt sciẽter facta nõ excludit a petitione residoi per ea q̃ s. dixi, nec ẽt a petitione alterius debiti, si d. frater ad aliud ultra dotem tenebatur. ¶ † Nunc restat uidere, an saltem excludatur d. dña pp finem & quietationem gñalem, q̃ fecit. hæc. n. est fortior q̃ simplex acceptatio. Rñdeo ad hoc idem, ꝙ non. Nam not d. dña credidit onus ꝑdictum. s. ꝙ plus nõ peteret, seu ꝙ finem & quietationẽ de oĩbus facere potuisset a testatore apponi cum nõ posset, ex quo debitũ dotis erat maius & ẽt certum; & tũc d. qetatio tanq̃ p errorem facta põt retractari vel petẽdo ꝙ se reponat in pristinam obl'onem, si prima obligatio erat ipso iure sublata, non dico per condõnem indebiti cum nõ fuerit facta ex cã obligatoria, sed condõne sine cã uel ob cãm, sicut cum quis soluit cã condõnis implẽdæ, q̃ implere nõ tenebat. ff. de cond. inde. l. fi. in prin. & quod ibi no. per gl. de cond. ob can. l. 1. §. si parendum. iuncta l. si quis acceptotulerit. uel ope replicationis si nõ fuit subiatum. l. sub prætextu. C. de transf. in princ. Hoc aũt ꝙ errauerit & crediderit tenere dictum onus, præsumẽdum est in dubio cum sit mulier in qua p̃sumit iuris ignorãtis. l. cum de indebito. de prob. & l. r̃ta. de iu. & fa. ign. Nec nocẽt illa uerba si sunt in instrõ. s. sciens se ad s. scripta non teneri &c. ut no. per Bar. in l. fi. §. idem quæsit. de cõdi. inde. Aut sciebat dictum onus nõ potuisse apponi, & nihilominus quietauit, & tunc quantum ad alia debita q̃ dotem qietatio gñalis teneret; quantũ uerò ad dotem non; q2 negari nõ põt quin per statutum dos prædicta sit surrogata loco legitimæ quæ debet de iure cõi, quia sicut legitima necessariò est dãda, & sine iusta cã nõ põt auferri de iure cõi; ita & talis dos. vñ sicut in legitima non ualet renũciatio, nisi sit spãliter facta, uel proprius loquendo gñalis renunciatio non extenditur ad legitimam uel eius supplementum ut d. l. si qñ. §. fi. C. de inof. test. & per Gui. de Cu. in l. de his. ff. de transf. Ita in dote, cum sit eadem ratio. Nec ob. ꝙ sit alterius naturæ dos, q̃ legitima, quia fateor in hoc ꝙ legitima debetur pure, dos uerò sub condõne si nubat. Sed in alijs in quibus non reperit expresse diuersitas, idem ius censendum est in una, quod in altera. Cum res surrogata loco alterius illius uice in omnibus fungat, si põt, & suæ naturæ non ꝯtrietur. l. filia. §. titia. ff. de cond. & dem. extra ut li. pend. c. ecclesia. Sed ꝯstat, ꝙ in hoc põt esse eiusdem naturæ, licet non in illo. s. ꝙ dos dẽat purè, sicut legitima, quia hæc cõtrariarent naturæ dotis, q̃ est ut requirat matrimoniũ. C. de dona. ante nup. l. fi. ff. de iure do. l. 3. Concludo ergo ꝙ nec p acceptationem d. legati, nec p gñalem qetatiõnem uel liberationem factam a d. D. Lisa exclusa est a petitione supplementi dotis concedentis fm quantitatem bonorum quæ d. pater habebat tempore mortis eius, computato tamen d. legato in dote prædicta. C. unde uir et uxor. auth. præterea. in fi. & d. l. si cum dotem. §. si pater. sol. ma. Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast.

¶ Casus.

¶ Punctus quæstionis, super quo quæritur consilium exhiberi, talis est. Sempronius Senen. obligauit se Titio Parisien. in mille florenos auri, quos sibi dare debere confessus fuit ex ueris & iustis causis, ꝓmisitq; dicto T. P. dictos mille florenos auri soluere infra unũ annũ ꝓ qbus obseruãdis hypothecauit & obligauit eidẽ oĩa bona sua ꝑsentia & futura, & noĩatim aliqua immobilia quæ in ipso ꝯctu declarauit p sua noĩa & confines, cũ pacto adiecto in dicto cõtractu obligationis, ꝙ si dictos mille florenos auri non solueret ut. s. dictũ tẽps liceret dicto creditori intrare & accipere corporalẽ possessionẽ dictorũ bonorũ, & noĩatim ꝑdictorũ q̃ specificata fuerũt in ꝯctu sua ꝓpria autoritate sine alicuius iudicis uel curię reqsitione uel decreto, ipsaq; vẽdere uel alienare uel ꝓ se retinere, ꝓut ei placuerit vsq; ad integrã satisfactionẽ dicti debiti sui & expen. dãnorũ & interesse, cum iuro & oĩbus clausulis oportunis, q̃ ꝯctus extitit celebratus in ciuitate Señ. p publicũ instrũm. Postea uerò dicto debitore non soluent. s. dictũ terminũ ꝑfatus creditor uolens uti legib' & iuribus suis, ipsiùq; exercitare & legẽ cõuentionis exercens autoritate sua ꝓpria p se siue ꝓcuratorẽ suũ intrauit, & cepit possessionẽ & tenutã suprascriptorũ bonorũ dicti sui debitoris ꝓ dicto debito ac expeñ. dãnis & interesse. de qua apprehẽsione & captione possessione simlr factũ fuit solẽne instrm cũ oĩbus capitulis & clausulis oportunis manu publici notarij. Et cũ p plures menses ipse creditor tenuisset & possedisset dicta bona taliter apprehensa ipso debitore ẽt non soluente, uolens urbanius agere fecit citari dictũ eius debitorẽ in curia pñtis Señ. & dicta bona sub astari & seipsum creditorẽ recognosci fore uerũ dñm & possessorẽ dictorũ bonorũ ꝓ dicto suo debito expeñ. dãnis & interesse ab inquilinis & colonis ipsorũ. Quibus oĩbus solenniter pactis dict' creditor vendidit de dictis bonis plus offerenti, & ꝓ se retinuit sicut sibi placuit obseruata forma subhastõnis factæ, ut ipsa hr̃et meliorẽ cõditionẽ offerẽs. Nunc ẽt insurgit dubiũ de gabella soluendo in cõi señ. ex dictis cõtractibus & acquisitionibus factis. Qm̃ pro parte dicti creditoris soluta fuit gabella simplicis obligationis dictorũ mille florenorũ auri, q̃ est parua & modica gabella, & solu debet solũ p recipiẽtẽ obligationẽ, ut patet in statutis infrascriptis. Et p officialẽ gabellæ dicti cõis señ. petatur solui ẽt gabella dictæ nouæ acquisitionis factæ & possessionis adeptæ p supradictũ creditorẽ de dictis bonis ĩmobilibus suis debitoris ex causis & supradictis iure ueri dñij ꝓprietatis & possessionis saltẽ vsq; ad ratã cõcurrentẽ dicti debiti & expeñ. dãnorũ & interesse, ꝓ qbus trãslatũ fuit dñium & possessio dictorũ bonorũ in ipsum creditorẽ adueniente casu & cõditione dicti debitoris non soluẽtis in termino ꝓmisso & captione facta dictorũ bonorũ p ipm creditorẽ fm formã pacti & cõuentionis positis in ꝯctu obligationis ꝑdictæ. Et petitur dictã gabellã solui ad instar ꝯctus emptionis & uenditionis fm formã infrascripti statuti ꝓ quo emptor & venditor soluere debent maiorẽ gabellã qlibet ꝓ dimidia, q̃ ꝓ ꝯctu simplicis obligationis, ꝓ quo solũ recipiens obligationẽ soluere debet modicã gabellã, ut ꝑfertur. dicaturq;, p dictũ creditorẽ aliã gabellã solui non debere, q̃ simplicis obligationis, sicut soluta est. Et p dictũ officialẽ ꝓ parte dicti cõis dicatur solui deberẽ ẽt aliam gabellam p creditorem & debitorem ad instar emptionis & uenditionis vigore statuti infrascripti, uel quasi fuerint duo ꝯctus in eodem contextu dictæ obligationis, unus purus uidelicet dictæ simplicis obligationis factæ. s. p debitorem de soluendo infra annũ dictos mille flore. auri suo creditori, & de hoc soluta est gabella. alius sub cõditione pp pactum positũ in eo, ꝙ si non soluerit. s. dictũ terminum, liceat creditori ad placitũ suum capere bona ipsius debitoris maximẽ declarata ꝓ satisfactione dicti debiti & ipsorum bonorum effici uerum dñm. Quæ conditiones euenerunt, cum dictus debitor non soluerit. s. terminum, & creditor acceperit possessionem dictorũ bonorũ, ut s. patet, cũ sic purificatis conditionibus sit ꝯctus emptio. & uendi. siue dationis in solutum, uel æquipollens, de quibus dicta alia gabella solui dẽt, ut ꝑferi. Visis ergo statutis infracriptis cõis señ. q̃ cũ ꝑsenti puncto destinant consultori quæritur quid iuris.

¶ Tenor autem dictorum statutorum de quibus in dicto puncto fit mentio & rubricarum suarum hic est, uidelicet.

¶ Istud est statutum antiquum.

¶ Quod gabella soluatur de re in alium translata, ac si emptor foret, quando non apparet de titulo rubrica.

¶ Si qua ꝑsona quocunq; titulo, in re, uel cã acquisiuerit dominiũ uel proprietatem alicuius possessionis, uel rei immobilis, aut tenuerit aliquam rem immobilem, uel possederit de nouo, de q̃ non sit soluta gabella, debeat gabellã soluere cõi señ. ac si uenditionis & emptionis titulo acquisiuisset, nisi ostendatur legitimẽ infra terminum assignandum p notariũ gabellæ quo titulo teneat uel possideat talem rem de nouo q̃sitam, dummodo titulus non ꝓbetur fictitius, q2 in ꝑiudiciũ gabellæ fraudulenter factus duo ꝓtestes de

veritate, uel quinq; de fama, uel decem de credulitate ẽt reddentes causam sui dicti, qua probatione facta & per officialem approbata pro legitima & sufficienti, soluatur gabella secundũ æstimationẽ factã per æstimatores eligẽdos per dictum officialẽ gabellę.

¶ Sequunt̃ alia statuta noua facta in. 1365. q̃ sunt in eodem contextu & compilatione per ordinem ut. ĩ. sequitur in vulgari.

¶ In prima che ogni & ciascuna persona che farà alcuno contratto de uendite & compre, ouero de matrimonio paghi quatro denari per ciascuna libra, che se non pagarà infra el mese dal di del contratto fatto, paghi il quarto de piu, & se non pagasse infra tre mesi, paghi il dopio senza il quarto, & se nõ pagasse infra l'anno, paghi d'ogni denaro sei. intendasi senza ponerui dopio e quarto su.

¶ Anchora è proueduto & ordinato, che qualunque persona prestarà, deporrà, ouero accommodarà ad alcuna persona alcuna quãtità de pecunia in fino alla quantità de. 50. libre, ouero comprarà biada, uino, olio, o zaffarano; ouero prestarà, o accommodarà in fino alla valuta de. 50. libre, che cõtratto se ne faccia, paghi de ciascuna libra uno denaro, & da inde in su due libre a denaro & cosi paghi qualunq; persona receuerà alcuna obligatione di alcuna quãtità de denari, e se fosse biada, uinõ, o altre cose, facciasi la stima, se dechiarata non fosse, & paghi come di sopra se contiene.

¶ Et simile statutum est in antiquis sub dictis eisdem verbis & effectu, quod est in compilatione, ubi est primum statutum. s̃. positum quod incipit. qual persona &c.

¶ Ancho prouidero & ordinaro se alcuna persona aquistasse o tenesse, ouero possedesse alcuna possessione di nouo, ouero cosa immobile, di che contratto non apparisse, & gli sarà prouato per dui testimonij di verità ouero cinque di fama, ouero diece de credenza, paghi la gabella come compra e vendita, se gia non monstrasse che gabella per lui se ne fosse pagata.

¶ Suprascripta statuta sunt ad contextum scripta & edita per ordinem sub eadem die in libro rubeo gabellæ ad fo. 16. & 17.

S V M M A R I A.

1 *Gabella an debeat duplex solui, & de promissione, & de datione in solutum.*
Si promissa fuit pecunia & si non solueretur, q quædam res darentur in solu.

2 *Contractibus in duobus penitus separatis, quod iuris est, idem iuris est in uno coniunctim celebrato, qui tamẽ fictione iuris in duos contractus debet resolui in effectu & numero.*

3 *Datio in solutum simpliciter facta a parte quantitate non expressa non ualet sicut nec emptio.*

CONSILIVM CCLXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Vr̃ dicendũ q dictus creditor non debuerit soluere gabellã triplici ratione. ¶ 1 † Prima, qa qñ soluta est de principali ɔ̃ctu obligatorio, non debet solui de executione ipsius, ẽt si executio transeat in aliũ ɔ̃ctũ. Vnde si qa ꝓmisit mihi rẽ vendere, deinde vendat, si soluta fuit gabella de ꝓmissione non soluitur de uenditione ſm Bar. q ita no. ff. de publica. l. fi. §. quot. in fin. & tñ diuersi sunt ɔ̃ctus, & ꝑ scd̃m tollitur obligatio primi, & noua obligatio incipit. ff. de solu. l. in numerationibus. in fi. & qđ ibi ꝑ Bar. & l. si fideius. §. meminisse. de leg. 1. ꝑ eundẽ, fortius ubi executio non transit in aliũ ɔ̃ctũ, vñ si soluta est de venditione, non debet solui de traditione, licèt ibi sit noua acquisitio dñij, q̃ ꝑ solũ ɔ̃ctũ facta non erat. ff. de rei vendi. l. si ager. C. eo. ti. l. pe. cũ ibi no. 2 † Executio náq; ɔ̃ctus venit ex necessaria cõsequẽtia ꝑcedentis obligationis. C. ad uelle. l. fi. in fi. & sic non vr̃ ꝑ se cõsideranda, sed cũ obligatione ꝑcedẽte, cũ qua una reputatur, quasi tunc fuerit facta cũ obligatio fuit ɔ̃cta. argu. ff. de mino. l. 3. §. scio. de dani. infec. l. damni. §. sabini. ad legẽ aq̃l. huic scripturæ. §. fi. ibi. qa uerũ est &c. gabella ergo soluta ꝓ cõtractu & obligatione censetur ẽt soluta ꝓ executione, & sic amplius non est soluenda ſm Bar. in d. §. quotiens. In casu aũt nostro receptio possessionis & tenutæ facta ꝑ dictũ creditorẽ fuit executio primi ɔ̃tractus, ut ẽt in themate circa principiũ puncti ꝓponitur & colligitur, ergo &c. ¶ Secunda rõ est, qa ꝑfatus creditor non vr̃ ꝑ eã fecisse aliq̃ nouã acquisitionẽ dñij, qđ sic ꝓbat̃. Nã actũ fuit q posset capere & sibi retinere vsq; ad cõcurrentẽ q̃tuatẽ sortis dãnorũ & expensarũ, qa ergo dicta bona poterant ualere plus, necesse erat q æstimarent̃ ꝓiudiciõ. l. fi. in fi. C. de iure domi. impetran. ad hoc ut uideretur ꝓ quota parte efficerent̃ dicti creditores, non. n. fuit intentio debitoris q insolidũ efficerent̃ creditores, sed pro rata debiti damnorũ & expensarum. Hoc aũt fuit incertum, quousq; per iudicem certificaretur, s. rerum æstimatio. Item damnorum & expensarum, quę similiter erant incertæ. Sed hoc proponitur fuisse factum ante acquisitionem possessionis & tenutæ, nec ẽt post ante uẽditionẽ. Ergo vr̃ q dictus creditor nunq̃ fuerit effectus dñs, quousq; apud se tenuit, cum incertę partis dominium uel possessio acquiri non possit. ff. de acquiren. possess. locus & l. 3. §. 3. in fi. & l. si fur. §. fi. de usur. Et sic nec primum nec ultimum statutum. s̃. relatum vr̃ locum habere, cum hic nulla fuerit acquisitio dominij uel possessionis, sed duntaxat soluenda fuit de uenditione postea ꝑ dictum creditorem ulteri facta, sicut si nullo modo recepisset pro se ut sibi acquireret dominium, sed solũ ut alteri venderet, quo casu nullius esset dubiũ. ¶ 3 † Tertia ratio est per ea quæ not. Bart. in l. a diuo pio. §. si pignora. ff. de re iudi. ubi dicit, q si debitor dat rem suam creditori in solutum non specificando pro quanta quantitate, non tenet datio, sicut nec venditio facta pro pretio incerto. Instit. de empt. & uendi. §. pretium. coniuncta. l. 3. §. pro empto. Sic econuerso uidetur dicendum, qñ est incertitudo ex parte rei seu quotæ, quæ in solutum traditur, cum sint correlatiua res & ꝑtium in contractu uenditionis. l. 3. ff. de rerũ permuta. & quod iuris est de uno debet esse de alio. l. fi. de accepti. sed hic fuit incertitudo quotæ, quæ dabatur, quia nec debitor sciebat, cùm concessit licentiam capiendi pro q̃titate debita & expensarum, quotam portionem dicta quantitas caperet, nec etiam creditor, & si non ualuit datio in solutum, non fuit noua acquisitio dominij, sed executio primæ obligationis, & sic ipse creditor non habuit soluere, sed solum ultimus emptor.

¶ Breuiter his non obstantibus contrarium dico, q dictus creditor debuit soluere gabellam tanquam de noua acquisitione dñij sibi facta, & q scã fuit. Et quia rñsio ad ea, q̃ supradicta sunt in cõtrarium, est declaratio, & probatio eius quod uolo, ideo simul respondendo & probando dico ad primum, q ut narratur in themate, hic fuit facta solutio gabellæ de contractu simplicis obligationis pecuniæ; & si fuisset facta executio in pecunia ſm naturam obligationis, & sic in re debita, fateor q non deberet solui alia gabella, & ita loquitur quod primo loco dixi. Sed hic fuit facta executio in rebus, quæ non debebantur uirtute illius obligationis contractæ ad pecuniam, & pro qua fuit soluta gabella quæ erat obligatio pura, sed debebantur uirtute alterius contractus conditionalis contenti in dicto instrumento obligationis debiti seu pecuniæ, qui cõtractus erat de dãdo in solutum si pecunia non solueretur, ꝓ quo quidem cõtractu conditionali nulla fuit soluta gabella, quæ si fuisset soluta non debuisset amplius solui de receptione tenutæ quæ fuit executio ipsius per ea quæ dicta sunt, sed quia non fuit soluta debet solui de dicta receptione tenutæ, & perinde est, ac si de contractu conditionali, de quo non fuit soluta gabella, adueniente cõmissione & executione ipsius peteretur gabella, nã sine dubio soluenda esset. Hic autem extitit conditio, cũ in termino nõ fuit pecunia soluta, & cum ipse creditor recepit tenutam, qa tunc declarauit animũ suum, in quẽ pendebat dictus ɔ̃ctus. Et sic concludo, q de executione illius ɔ̃ctus, de quo fuit soluta gabella, nõ debet amplius solui, sed ista fuit executio alterius contractus, pro quo nulla fuit soluta, ergo debet solui, licet emanauerit occasione illius ꝓ quo fuit soluta, nulli. n. dubium, q si debitor non uolens soluere det rem insolutum, de tali datione solui debet, licet de primo fuerit soluta, cũ sit diuersus, eo qa censet̃ vẽditio. l. eleganter. in prin. ff. de pignor. act. & perinde est, ac si ꝑ debitorẽ pecunia fuisset creditori soluta, & ꝑ creditorẽ eidẽ debitori retradita ꝓ pretio rei. l. 3. §. fi. ff. de dona. inter uirũ. q si factum fuisset, nulli dubiũ esset, q solui deberet, qa essent duo ɔ̃ctus ueri separati & diuersi. idẽ est ergo qñ fictione iuris sic̃ sunt & reputantur diuersi cum non minus operetur fictio iuris q̃ ueritas. iuxta ea quæ plenè not. in l. 1. §. hoc ait senatus. ff. ad sillc. per Bar. ¶ Quantum ad id qđ scd̃o loco dixi in ɔ̃rium ꝑ ea q̃ no. Bar. in l. emptor. ff. pro empto. ubi dicit, q si totũ fundũ trado, transferendo qcq̃d iuris habeo, licet sit incertũ q̃tũ iuris habeo, tñ qa fundus fuit totus traditus, non nocet incertitudo, nã tunc nocet, qñ est respectu loci & quotæ, sed qñ totus tradit̃, non est respectu loci, sed quotæ tñ; uñ nõ nocet quominus acq̃rat̃ illa pars q̃ ĩ ueritate ptinet ad tradentẽ, lz sit incerta; ut idẽ no. in l. 3. §. 1. de acq. pos. sed ĩ casu nr̃o debitor noluit trãsferre res illas integras cũ dedit lĩam eas apprehendẽdi, licet ꝓ quota portione efficeret̃ dñs, fuerit incertũ; dicã ergo eũ uel scd̃m fuisse dñm insolidũ ad euitandã cõionẽ & teneri eũ ad refundẽdũ, quaten' res plus ualebant. l. fi. §. pe. C. de iu. do. imp. uel si hoc uideret̃ durũ. qa illa loquit̃ cũ dat̃ insolutũ a principe, dicã eũ fuisse effectum dñm pro illa parte, quam capit summa debiti, q ex futura æstimatione iudicis declarabitur, & quia de facili potest dicta declaratio fieri,

reputatur

reputatur a prin. facta fuisse, ſm qđ no. gl. in d. l. locus. p l. ſi q̃s extranens. §. ſciendū. de acqui. hære. ¶ Quantum ad tertiū rńdeo, ꝙ incertitudo pretij tūc nocet, qñ non cōmittitur in aliquē certum euentū declarāda, alias ſecus. l. hæc uenditio. §. hmōi. ff. de cōtrahē. emp. & l. ſi q̃s fundū. ſed in caſu nřo incertitudo quotæ commiſſa fuit declaranda in euentū certū. ſ. in quātitatē debiti clarā & dānorū & expenſarū, q̃ ēt reputatur clara & certa, cū p ſubtilitatē iudicis declaranda ſit, ergo &c. vt no. in l. certi cū. ff. ſi cer. pet. ergo nō nocet dicta incertitudo per dicta iura, & ſic concluditur dictū creditorē & debitorem pro venditione debuiſſe gabellam ſoluere de dicta noua acquiſitione, q̃ cenſetur feciſſe accipiendo tenutē ſm legē conuentionis. Et dico & conſulo ego Pau. de Caſt.

S V M M A R I A.

1 *Statutum loquens de compromiſſo non recipiendo habet locum etiam in compromiſſo ſuper re, de qua non erat lis, ſed eſſe in futurum poterat.*

Datio inſolutum, quæ fit ſub conditione ꝙ res data ſit in ſolutum pro pretio declarando per talem, ſi non declaretur, non ualet, & ſic fructus interim percepti diminuunt ſortem principalem.

2 *Pretium ſi declaretur, dummodo declaratio oſtendatur fuiſſe nulla propterea ꝙ declarator non poterit ſtatuto prohibente declarare.*

Declaratio, & quibus modis fiat nulla.

3 *Cauſa præiudicialis ꝙ multis modis dicatur.*

CONSILIVM CCLXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In facto illorum de Gozadinis cū illis de monte renzulo principaliter negotium cōſiſtit in videndo, vtrum declaratio facta ſuper pretio illarū poſſeſſionum p dñm vicariū poteſtatis valeat, uel non; quia ſi valet, purificauit dationem inſolutum, quæ cenſetur fuiſſe conditionalis, ſi ille declarabit. C. de contrahen. empt. l. fi. de pigno. ſi fundus. §. fi. vnde cum trahatur retro. l. potior. & l. q balneū. qui pot. in pig. hab. & ſic habetur perinde ac ſi fuiſſet purè contracta; q̃a diſpoſitio pura & purificata æquiparantur, ut no. glo. in Auth. de ſan. epi. §. ſed hoc præſenti. Et p ꝯñs fructus pertinerent ad illos de Monte renzulo a tpe cōtractus celebrati inter eos. ff. de act. emp. l. in l. §. ſi fructibus. C. eo. ti. l. fructus. & ſic non deberent in ſortē computari. Si uerò non teneret, tunc contractus dationis in ſolutum non eſſet perfectus, nec perfici poſſet, q̃a ptās declarandi pretium nō durat, ut infra oſtenditur, & ſic contractus defeciſſet. ut d. l. fi. C. de contrahē. emp. Et per ꝯñs licet dñium poſſeſſionum fuerit trāslatum in illos de Monte renzulo penden. cōditione, quia partes ita uoluerunt & potuerūt. l. dotis fructus. §. fi. cum l. ſeq. ff. de iur. do. l. ſub conditione. ff. de ſoln. & per ꝯñs fructus percepti ex illis tanquā ex re propria eſſent ipſorum, attamen defecta conditione & p conſequens ēt ipſo contractu ſeu datione in ſol. competeret illis de Gozadinis condictio ob cauſam, ad repetendum poſſeſſiones prædictas unà cū fructibus pceptis, ſeu condictio ſine cauſa. ut d. l. dotis fructus. §. fi. cum l. ſe. & l. ſi ego. in prin. de iure do. & l. q ſe debere. §. fi. de condi. ob cauſam. l. videamus. §. j. de vſuris. cū ſi. q̃a defecta diceretur cauſa, ob quā dñium fuit tranſlatum. Et per ꝯñs cū dicti fructus uel ipſorum æſtimatio deberetur illis de Gozadinis, poſſent petere eā cum debito cōpenſari. l. j. & 2. cū ibi no. C. de pign. act. l. diuortio. §. ob donationes. cum ibi no. ff. ſol. mat. Super quo breuiter dicendū vř dictam declarationē non ualere defectu ptātis declarantis, quod pluribus modis oſtenditur. ¶ 1 † Primò ex eo ꝙ pluries fuit viua voce allegatum. ſ. quia ſtatutum Bononiæ inhibet ſibi, ꝙ non recipiat compromiſſa uel arbitramenta, & annullat q̃cquid occaſione taliū arbitramentorū fuerit ſubſecutum. Sed non pōt negari, quin in caſu noſtro fuerit in ipſum arbitramētū cōmiſſum. d. l. fi. C. de ꝯtrahen. emp. & l. ſi quis arbitratus. ff. de uer. ob. q̃a cōmittit ipſius arbitrio & declarationi, vt patet ex uerbis inſtrumēti. Nec eſt bona rńſio facta, ꝙ ſtatutū loquat de arbitramētis factis ſup litibus &c. tū q̃a hoc eſt reſtringere ſtatutū, qđ gñaliter loquitur, qđ fieri non dēt. l. de p̄tio. ff. de pub. tum q̃a ſufficit ꝙ lis poterat eſſe uel ſub oriri inter partes, licet adhuc nō ſit orta, ad hoc ut dicatur proprie tranſactio. C. de trāſact. 2. q̃ litē requirit. ff. eo. l. j. ergo & eodē mō ſufficit ad hoc, ut dicat ꝓpriè cōpromiſſum tanquā in arbitratorē, & dicatur poſtea arbitratus, qđ hēt uim tranſa. C. de iudi. auth. ſi uerò contigerit. Sed de hoc inter partes poterat eſſe in futurū cōtentio & controuerſia de p̄tio dictarū poſeſſionū, q̃a tranſlatū fuit incōtinenti dñium pro p̄tio declarando, qđ fieri potuit, & ualuiſſet ēt ſi non fuiſſet declaratio cōmiſſa in certā perſonā, q̃a debuiſſet intelligi arbitrio boni uiri. l. ſi fun. §. fi. ff. de pig. de iudiciis. l. cōtinuus. §. j. ff. de uerbo. obl. iud. ſol. l. tic bonus. Sed tunc corā iud. potuiſſet eſſe de hoc contentio inter partes. C. de ꝯhen. emp. l. ſi uoluntarie. & ſic ſup iſta lite & cōtētione futura potuit optime & ꝓprie cōpromitti, ſicut ſi iam orta fuiſſet. Sed cōſtat ꝙ poſt ꝯctum celebratū & dationē factā pro p̄tio declarando nō ſpecificata certa pſona q̃ haberet declarare, & poſt ortā controuerſiā inter partes ēt corā uicario ptātis ſup declaratione p̄tij tanq̃ corā bono viro nō potuiſſet fieri tale cōpromiſſum in ipſum, tū ex forma ſtatuti p̄dicti, quia tunc rńſio p̄dicta q̃ ſit ad illud ſtatutū ceſſaret, q̃a fieret ſuper lite iam mota, tū etiā de iure cōi, quia cum illud ſibi cōpeteret ex vi ordinariæ iuriſdictionis, non debuit in ipſum de hoc cōpromitti, ne tali iuriſdictioni fieret verecundia. l. ſed ſi in ſeruū. §. ſi iudex. ff. de arbi. q̃a non aliter cōpromitteretur, quā de iure ſibi cōpeteret ptās arbitrandi. p qđ tollitur obiectio q̃ poſſet fieri de his q̃ habentur & notantur in l. j. §. & poſt operis. ff. de ope. no. nū. Et ſi ita eſt, ſequitur ꝙ nec ēt tpe cōtractus celebrati potuit in dictum vicarium compromiſſum utile fieri; q̃a tale eſt, quale eſſet, ſi ex poſtfacto & orta iam lite factū eſſet. ut d. l. 2. C. de tranſa. Præterea dictū ſtatutum prohibet ipſum aſſumi ad colloquium uel conſiliū dandum, & tñ non decidit cauſam, ſed alter de ipſius conſilio, fortius vř prohibere in caſu noſtro, vbi decidit. ¶ 2 † Item ſecundò dř, ꝙ poſito ꝙ ualuiſſet cōpromiſſum prædictū, fuit poſtea p ambas partes receſſum p aliud cōpromiſſum factū in ptātem & alios ſup oībus litibus uertētibus inter partes occaſione dicti debiti, de quo agit & dictarū poſſeſſionū & earū æſtimationis &c. Notandū eſt illud uerbū æſtimationis &c. p qđ patet partes uoluiſſe qđ fieret æſtimatio & declaratio p̄tij p dictos ſecundos arbitros, qđ ēt fatentur illi de Monte renzulo in eorū ſupplicatione, & in libello poſtea porrecto corā dño Mauriañenſi, in quibus conqueruntur de arbitris & eorū iniquitate; quia non declarauerunt pretium, prout facere debuerunt; igit̄ p hoc vř fateri illis fuiſſe datā ptātem declarandi, alias non iuſte ꝯquerent̄ de arbitris. ſ. ꝙ non feciſſent id qđ facere non poterant. l. p̄ſ ſeuerinam. in prin. ff. de condi. & dem. igit̄ ſi hoc eſt, voluerunt a primo cōpromiſſo facto in vicariū ptātis recedere. q̃a non eſt dicendū, ꝙ voluerint fieri duas æſtimationes, vnā p vicariū, alterā p dictos arbitros, quia poſſent eſſe diuerſæ, una in plus, altera in minus. ar. eorū q̃ no. Inn. de off. de le. c. cū cōtingat. & ſic eſſet incertū ꝓ qua ipſarū deberent illi recipere, vñ uitiaret ꝯctus rōne incertitudinis. l. duo. ff. de teſta. tu. ſed intellectus q hēt uitiare nō eſt aſſumendus. l. ſi q̃s a filio. §. j. ff. de leg. j. & per ꝯñs nō eſt credendū partes hoc uoluiſſe, ſed potius ꝙ ſtarent̄ ultimo cōpromiſſo. ar. l. pacta nouiſſima. C. de pac. & recederent̄ a primo. Nec ob. ſi dicatur, ꝙ hoc ſm cōpromiſſum non fuit factū cū hæredibus dñi Bonifacij quorū erāt bona, ſed cū hæredibus dñi Nānis, quorū nō erant, & q nō poterant in p̄iudiciū hæredū dñi Bonifacij quorū erant, recedere ab illo cōpromiſſo, primò q̃a dico ſufficere ſi hæredes dñi Bonifacij nunc uel alias ratificauerint dictū ſm cōpromiſſum. nā ſi hæredes dñi Nannis cū cōſenſu & uoluntate hæredū dñi Bonifacij dictū cōpromiſſum feciſſent, nō eſſet dubiū, ꝙ a primo cōpromiſſo fuiſſet receſſum p iā dicta. idē ergo eſſe dēt, ſi ex prius facto ratificauerūt, poſito ēt ꝙ ipſorū noīe cōpromiſſum hoc ſcđm non fuiſſet factū. l. ſi fundus. §. j. ff. de pig. Et potuerunt ratificare ēt inuitis illis de Mōte rēzulo, quia poſtq̃ ſemel cōſenſerunt, nō potuerūt primò ꝯdicere. l. p fundū. ff. de ſer. ru. p̄d. l. fi. cōia p̄dio. per quas leges vř, ꝙ ſaltē quo ad ſe potuerunt illi de Monte rēzulo recedere a dicto primo cōpromiſſo, vcʒ ꝙ haberent dcā bona ꝓ pretio declarando p dictos vltimos arbitros, & non pro declarando a vicario, nec poſſint ab hoc qđ ſemel uoluerūt recedere inuitis hæredibus dñi Nannis ēt ſi filij dñi Bonifacij non cōſenſerint uel ratificauerint, ut d. l. p fundū. de ſer. ruſt. præd. Ex his ſequitur, ꝙ dicta datio in ſolutū pfici non pōt, quia uenit perficienda ex declaratione p̄tij fienda p illū uel illos in quos partes cōſenſerunt & illis nō declarantibus nō receditur a pſona ſuper ꝯctu nō perfecto ſed pficiendo. d. l. fi. C. de contrah. emp. & l. ſi quis arbitratu. de uer. ob. Sed hic p dñm Nannē, in quē primò & utiliter conſenſerunt, facta non fuit. Itē per uicarium, in quē ſecundo loco cōſenſerunt, licet facta fuerit, habetur tñ pro non facta; tum quia inutiliter fuit in illum p partes conſenſum, tū quia, etſi utiliter, tñ ab ipſo poſtea fuit receſſum per aliud cōpromiſſum factū in poteſtatē & alios, quibus data fuit poteſtas arbitrādi, ut patet ex his q̃. ſ. dixi. Itē per ipſum poteſtatē & collegas, qui poterant declarare ſi uoluiſſent, ſimiliter facta non fuit declaratio, ꝓut ūdē de Monte renzulo fatent̄ in ſuis petitionibus, nec a mō fieri pōt, q̃a ptās illorū expirauit. Item per

dominum

tem ꝯdēnationū.ar.de re iud.qđ ad cōsultationē.& C.e.ti.ad solutionē. Ex his rōnibus qbus usus sum in priore ꝯdēnatione pu- toutendū & in posteriore qua fuit condēnatus in lib.60. vel quadraginta. nec mouet ꝙ fuerint illæ cōdemnationes extinctæ, & sublatæ per serenissimum ducalis dominationis decretū,& lr̃as cū suis dependentijs,quia nō ideo fuere sublatæ,qm̄ fuerit absolutus uel reputatus fuerit innocens,imo quia nō pœna,quam meruerat nocens habitus apud dn̄um , illata nō fuerit per primā ꝯdēnationē.secunda quia non potuerat ex eodem ꝓcessu proferri.vnde nō vr̃ sublata infamia,qm̄ mens principis fuit, non ut pœnā minueret uel remitteret,imo potius ut augeret,denicq; nemo q̄ sapiat negauerit. Et si ex d. relatis condemnationibus iuris infamiam non cō traxerit condemnatus,facti tn̄ infamiā non euaserit, tanq̄ grauata eius opinione apud bonos & graues.ar.opt.ff. de obse. a lib.pstan. l.honori.& l.parens.& l.licet.& q̄ notātur in eis.nā & ꝓbato eiusmodi crimine per exceptionem grauatur eius opinio,vt repellat a testimonio in causis criminalibus.de excep.denicq; . & de testi.testimonium.& q̄ notantur ibidem.palam āt est ēt facti infamia turpitudinē irrogare, ꝑp quam fratri & sorori conceditur contra testū.q̄rela,q̄ alr̃ non concederetur.nā & in hac re sufficit notæ leuis seu maculæ aspersio.vt de inof.testō.l.fratres. Et multo magis hæ condēnationes p diffinitiuas ꝓlatæ cā cognita sn̄ias , qm̄ interlocutio ꝓsidis uel increpatio patris debet facti infamiā irrogare . ut C.ex qui.cau.irro.infa.l.ea q̄.& l.interlocutio.& ad hoc faciūt no. in l.nulla.C.in co.ti.& ff.eo.l.j. Relinquitur itaq; ex oibus superioribus inferendum d. sorores rectè de inof. testō sororis acturas,& obtēturas; nec quia maritus fuerit testatricis compertus debere q̄relā excludi , & lex gn̄alr̄ lata est de personis turpibus institutis p 1 querelā excludendis.ut d.l.fratres.& insti.eod.§.j. ¶†Ad s̄m vr̃ prima fronte dicendum,ēt si d.sorores obtinuerint in querela, & ab intestato succedāt,teneri eas restituere hr̄ditatē d.marito ex generali fideicō.qđ ex illa cl̄a codicillari surgit.ut C.de fideic. l.ex testō.& de mili.testa.l.q.inte.& utrobiq; notatur & expresius,qa illis uerbis testō directa q̄uerit in fideic. v̄l e. ut ff.de iniusto rup. & irri.testō.l.posthumus.§.fi.ff.& de testa.mi.l.q̄rebatur.§.utrum āt . Cōstat āt fideicommissum vr̄e valere rescisso testō p querelam inofficiosi testi.ut C.de lib.ꝓter.uel exhære.auth.ex cā.q̄ loquitur gn̄alr̄.& in corpore unde sumit.& in Auth.ut cū de app.cognoscitur.§.si eō cōtigerit.& §.legatis.ubi simplr̄ statuit legata, & fideicōmissa ualere rescisso testō p q̄relam,neque separat fideicōmissa spālia ab vl̄ibus. & ita gl. expresse notauit ēt vl̄e fideicōmissum p eā auth.confirmari.ff.ad treb.l.ita tn̄.§.quoties.& doct. ibi se iūguntur.& C.de lib. ꝓter. auth.ex cā. ¶ In aduersum arguitur.palā est iure ueteri eā clām nihil operari rescisso testō p q̄relā,nec uertebatur p eā in testō in fideicōmissum, nec q in q̄relam obtinuissent tenebant ex fideicommisso restituere h̄rditatem scriptis hr̄dibus ut ff.de inof.testō.l.tertia.nec hoc ullo iure nouo mutatū est in testō fratris uel sororis turpē ꝑsonā sibi instituentis & fratrem uel sororē cōsanguineam ꝓtereuntis.auth.nanq; .vt cū de appel.cogno.§.aliud quoq; capl̄m.cum oībus sequētibus . vnde sumpta est auth.ex cā. C.de libe.præter. vel exhære. indubitate loq̄tur de testamentis liberorū & parentū,& de querela inoffi.testi quæ datur liberis ꝯtra testamenta parentū uel parentibus contra testamenta liberorum, ut ex uerbis dictæ auth. & in d.auth. in multis partibus exprimit. Igr̄ ius antiquū quo ad querelam inter fratres & sorores, & eorū testm̄ remanet immutatum.neq; eīn q̄s recte censebit fratrē hodie debere aut institui protinus, aut ꝓteriri , aut noīatim exhæredari, noīatim quoque inserta cā ingratitudinis, p̄sertim ex his q̄ sunt in ipsa noua cōstōne descriptæ. Nec rursum ius nouissimum ius uetus in uno casu corrigens ad alterum casum ēt p identitatem rōnis extenditur,ut scribitur per Iac.Bu.& Bar.& cæteros.C. de sac. san.eccl.auth.quas actiones.post gl.ibi positā.& per Bar.ff.so.ma. l.si constāte.in prin.ad quod facit.e.ti.l.si uero negotium.§.de uiro.qđ enī noua lege spālr̄ nō est expressum,sub antiquis regulis & legibus relictū esse credendum est.sic dicit legislator in l.ꝓcipimus.in fi.C.de app. & notandū uerbum specialr̄ ibi positū,si q̄s sane putauerit totā eam nouissimam constitutionem , ut cum de app.cogno.ad liberos tm̄ & parentes eorumq; testamenta pertinere exceptis illis duobus medijs.§.si tn̄ contigerit. & §.legatis. qui & ad fratres ac sorores & eorum testamenta pertinent aut extendantur non recte sentire uidebit & ꝫ.l.si.ff.de iur.& fac. igno. ubi quale est principiū cōstōnis,tale debet intelligi medium,& multo magis mediū recipiet intellm̄ a prin.& fine,seu a ꝓcedētibus & sequentibus.ar.ff.de legi.l.& si serui plurium.§.fi. & cōtra iura uolentia,ꝙ legū correctio quantū fieri possit sit uitanda. de ele. c.cū expediat.lib.6.in Auth.q.mo.na.effi.sui.§. tribus. eoq; magis,qa diuersa rō est in liberis & parētibus p nouū ius immutatū est; quia hodie necesse sit eos institui, nec sufficeret eis ltimā portionē aliquo alio titulo dari,vel relinqui, nisi fuerint ingrati, quo casu id ꝓpter eis innouatū est, ut debeāt dici i testō ingrati, & cā ingratitudinis noīatim testamētis inseri,qđ iure ueteri nō fuerat necessariū,si qđ igr̄ cōtra eos ius nouissimū sanxerit sup legatis & fideicommissis, cæterisq; capl̄is ut ualeant agere, ferēdū nō est.ar.ff.de iureiurā.l. cū qui. in prin. ꝓ fratribus āt & sororibus nihil nouo iure sancitū est,sic ergo nec cōtra eos ad instar eius qđ dixerunt doc.C. de bo. quæ libe. l. cū nō solū.in prin.qa p ius nouū sublatū est patri cōpulsionis ius in filiū, qa nō p̄t eū ꝯpellere adire hr̄ditatē, uel in eū recusantē patriā exercere p̄tātē, ꝯcessum est patri sibi filio recusanse adire p se hr̄ditatē filio sua delatā,sibiq; in plenū eā q̄rere,qm̄ uero in seruis ius nō est mutatū, qa p̄t in seruū recusantē adire hr̄ditatē delatā sibi dn̄icā exercere p̄tātē,sicq; oīa cōtra dn̄os iure nouo mutatū ē, ita oēs ꝓ eis, vn̄ seruo nolēte nullatenus poterit dn̄s hæreditatē p seruū delatā acq̄rere s̄m ius uetus.ff.ad treb.l.seruo inuito.in prin.sicq; plus iuris hēt p̄r in delatis p filiū,q̄ dn̄s in delatis p seruū iure nouo,cū tn̄ ꝯstat plenius esse ius p̄tātis dn̄icæ q̄ p̄rnæ. Demque post hæc oīa cognita gauisus sum ꝙ Ang.huius quoque sn̄iæ ꝯperi in auth.ex cā.& neminē memini vidisse ꝯtriū. Adiuuabāt hāc partē p ea q̄ no.Guil.de Cu.C.de inof.te.l.fratres. ubi no. ēt si frater fuerit in ltima parte uel ampliore.Turpis āt ꝑsona in aliq̄ ēt minima pte scriptus , nihilomagis q̄relā excludit, sed potius eā partē turpi scripto hr̄di p q̄relā ꝓtinus auferēdā,qm̄ hoc de q̄rela in odiū turpiū institutorū constitutū est,qđ nemo tm̄ in liberis & parētibus diceret,q̄ q̄ eis plusq fratribus faueat. ut C. de inof.te.l. cū q̄rit.& in Auth.ut cū de app.cogno.§.& hæc disponimus.uersi. 3 cæterum.† Præterea,ꝙ hæc est sn̄ia gl. gn̄alis ut cl̄a codicillaris nil operet, cū testm̄ q̄rela inoffi.te.rescindit,in auth.ex cā.quā seq.ut a Guil.de Co.in l.fi.C.de cod.cuius glosatoris authoritas quāta [a]sit in negotijs forēsibus test.āt Ia.Bu.C.q. ꝓ sua.iur.l.j. ubi ait in decisionibus causarū nō esse a gl. sn̄ia recedēdū, nisi ꝯtra foret ꝯsuetudo iudiciorū,p̄sertim cū fuerit alicuius clari doctoris authoritate suffulta. Nouissimè & ipsius cl̄æ codicillaris ꝯdō spectanda est,si non p̄t ualere iure testi,q̄ est falsa, nā eius contradictoria uera est, qa p̄t ualere iure testi, nam & ualet & rursum ualere p̄t, & potuit multis casibus efficacissime, qd enī si fuissent p̄mortuæ sorores testatricis? qd ēt si post mortem testatricis ante aditā hr̄ditatem, cū needum querela nata est ? qd si post aditā priusquam q̄relā p̄parassent ? aut qd,si quinquennio tacuissent,aut ēt q̄relā repodiassent ? his oībus potuit ualere iure testi,& irretractabiliter,vl̄is ergo cōtraria non p̄t ualere iure testi,falsa est.ut ff.de reb.dub.l.si uero q. ducenta.§.utrum.igr̄ irritā reddit eam dispōnē.ff.si cer.pe.l.cū ad prs.de uer.ob.l.ꝯdōnes.Et periculosum est scripturā,q̄ semel iure testi ualuit, eaq; ꝓ testō usus est,ad codicillos transducere. ar. C.de codi.l.fi.q̄ ꝯsideratio adiunat gl.d.auth.ex cā. Verum hæc vltima non sunt d.sororibus necessaria, cū satis eis priora sufficiant, & cum p hæc q̄ s̄.deduxi,rō naturæ & sanguinis adiuuetur,& turpes mores meritissimè puniantur,qđ reipublicæ congruit. ut C. quo. bo.l.fin.& ff.ad legem aquil.ita uulneratus.& de fideius.si a reo.§.qđ uulgo. procliuius in hāc sn̄iam decurri ut agere possint d.sorores & obtinere,nec restituere teneantur,p̄sertim cum uxor plerunque in ultimis constituta aut metu aut nimia reuerētia mariti , ne forsitan sibi indignationem reddat aut efficiat de se lite sperans non ultra,ita testetur ut maritum contra responsa prudentiū & naturæ rationem consanguineis præferant.ut d.l.fi.C. quo.bo. ¶ Et ita dico & consulo ego Raph.Ful. iuris vtriusque doctor,& ad fidem subscripsi,& sigillum meum imprimi iussi. ¶ Idē vr̃ mihi Rapha.Raymundo iuris utriusque doc.quod s̄.plene cōclusum est,cum negari nō possit maritum,de quo agitur, saltem de facto & leuis nota maculæ aspersum, ꝙ ad querelam sufficit,imo & nota graui ut s̄.patuit,& ne superuacuis insistam me in testimonium subscripsi,& sigillum meum imprimi iussi.

[a] ¶Gl. auctoritas quanta sit Add. Phi. corne. i 3. c.o.incip. dispoit cōsiliū i 3.colū. uers. itē hic uolu. i 3. not. H. Ferran.

SVMMARIA.

1 *Bona relicta hospitali conditione apposita, ꝙ non possint alienari, possunt tamen in melius permutari non obstante prohibitione & pœna si contrafiat, per testatorem appositis.*

2 *Dotalis res prohibita alienari, potest alienari etiam inuita muliere, si fiat in utilitate ipsius mulieris.*

3 *Venditionis appellatione an semper ueniat omnis alienatio.*

CON-

CONSILIVM CCLXX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Dubitatur uũq̃d hospitale seu pauperes hospitalis S. Mariæ batutorũ de mõte de boñ. hr̃des instituti iu testõ Fráci sci de Grassis & prohibiti alienare bona immobilia, prout in testõ cõtinet possint permutare meliorãdo. & arguit primò q̃ nõ, attẽta forma testi, qua ꝓhibuit hr̃dibus suis vẽditionẽ alienationẽ, & oẽm ꝯctum, & actũ, ex quo alienatio sequeret, vel ꝓsumi posset boocrum immobiliũ hr̃ditatis d. testõris. a Nam appl̃one ^a alienationis ẽt permutatio continetur. l. fi. C. de rebus nõ alie. & ibi vr̃ casus q̃onis nostræ, cum loquatur in testatore ꝓhibẽte alienationem; certe ois cõtractus, per quem trãsfertur dñium, vr̃ esse prohibitus. Sed ꝑmutatio est hmõi, qa per eã trãsfertur dñium in accipiẽtem. vt l. j. §. j. ff. de rer. permu. l. cum precibus. C. e. ti. ad idem. l. j. C. de fundo do. & in c. nulli. extra de reb. eccl. nõ alie. ubi tex. expresse loquit; maxime cum in hoc uoluntas defuncti ꝓhibẽtis pro lege sit oĩno obseruãda. vt i Auth. de nup. §. disponat. Ergo testatore prohibẽte nõ vr̃ alir̃ dici posse, nisi vt nõ teneat alienatio, eo magis q̃ i proposito testator vlterius progressus est, dicẽs q̃ si cõtra factum fuerit, tunc in eo casu voluit & mãdauit dictus testator oẽm vẽditionem & alienationẽ cõtractã, & actum. q. & q̃ per aliquos cõtra ꝑdictam ipsius testatoris prohibitionẽ fieret, careret viribus & effectu. Ecce igr̃ expressam ꝯtractus annullationẽ ꝑ testaturẽ factã, q̃ postq̃ iã aliud uelle nõ poterat, nil magis debet hoĩbus, q̃ ut libera sit & stilus & arbitr. ũ, qđ iterũ nõ reddit, habeat plenũ robur & effectũ. l. j. C. de sac. san. ecc. & in Auth. de hære. & fal. §. primum itaque. iuxta principiũ. & pro hoc facit. l. peto. §. fratre. ff. de leg. 2. ubi res alienata cõtra uolũtatẽ testãtis reuocatur; ergo & in proposito hæc domus si alienaretur 3 saltẽ posset reuocari alienatio. per eaq̃ hñr iu l. iubemus. §. sane. de sac. san. eccl. Itẽ domus, de qua q̃rit oĩno vr̃ inalienabilis ex illa dispõne testãtis. per l. 2. & qđ ibi no. gl. fi. C. de vsu. pro empto. ubi serui erãt alienati ꝓhibiti ꝑ defunctũ, statuitur ibi q̃ vsucapi non possint, ergo sunt inalienabiles. & subdit in gl. q̃ hoc ꝓcedit a uolũtate testãtis. & allegat. §. disponat. in Auth. de nup. Itẽ q̃ fieri ñ possit hmõi alienatio, satis patet. uerba eñ ita debẽt accipi, ut aliquẽ operẽtur effectũ. l. si qñ. ff. de leg. j. & in c. si papa. extra de pri. lib. 6. cum si. Sed hic cũ testator ꝓhibuit alienationem, sciebat uel scire debebat alienationẽ ꝓhibitã rerum ad ecclesias uel pia loca ptinẽtium sine solẽnitate saltem debita, & nisi sit utilitas ecclesiæ, uel alterius pij loci. 12. q. 2. c. hoc ius porrectũ. extra de his q̃ fi. a pla. sine cõsensu capi. c. tua. & ibi no. extra de reb. eccl. nõ alie. c. j. lib. 6. & in cle. j. e. ti. ergo hæc ꝓhibitio testatoris, ad hoc ut aliquẽ ꝯsequatur effectũ, dẽt intelligi, ut nullo mõ alienatio fieri posit, qa sine eius ꝓhibitione a lege dispositũ erat, ut alienatio nõ fieret nisi cũ solẽnitate debita; ergo hoc debet hęc ꝓhibitio testõris operari, ut ẽt cũ solẽnitate inhibita uideat. ut d. l. si qñ. Nã & oẽs religiosæ domus sunt sub eadẽ ꝓtectione. ut in c. de xenodochijs. extra de reli. do. Et sic uõ vĩr res ad hospitalia ptinẽtes sine solẽnitate debita alienari posse. l. orfanotrophos. C. de epis. & cle. qa cõtingit. extra de reli. do. Itẽ adhuc ꝓ ista parte facere vr̃ id qđ dr̃ rem ad piũ usum ex uoto testatoris distinctã ad aliũ incõsulto summo põtifice aut principe trãsferri nõ posse. d. c. qa cõtingit. & l. j. & l. legatũ. ff. de admi. rerũ ad ci. perti. & l. legatũ. & ibi Bar. ff. de vsufr. leg. Sed hæc res ad usum pauperũ ex uolũtate testatoris destinatæ sunt, ut patet ex uerbis testi; q̃bus apparet testatorem oẽm alienationẽ ꝓhibuisse ꝓterq̃ alienationẽ in 29. annos ad renouãdum, vt apud pauperes d. hospitalis ꝓ ipsorum necessitatibus ꝑpetuõ ꝑmaneãt, ut ea inspectione testi manifestẽ cõprehẽdit; ergo alienatio ꝑpetuo ĩpediri videat. Amplius si de facto fieret alienatio, oportebit id, qđ pœnæ uoĩe ꝑ testatorẽ in casum alienationis adiectũ est, adimpleri. l. j. C. de his q̃ pœnæ not. Sed hic testõr apposuit pœnã, si cõtigerit alienationẽ fieri, vez q̃ voluerit pretiũ rerũ distribui ꝑ cõmissarios suos inter pauperes & egenas ꝑsonas dãdo unicuiq; pauperi nõ plusquã quinq; solidos, ergo alienatio fieri non poterit ne saltẽ si fiat, incidat in pœnã; ut d. l. j. de his q̃ pœnæ no.

n ¶ Alienationis. Extende tu q̃ prohibita alienatione, nedum ꝑmutatio, sed ẽt diuisio prohibita est, ut dixit Fel. i c. §. in ecclesiarũ. de cõstit. nu. 63. & ego adiũgo rõnem, quia diuisio saltẽ in parte diuidenõi est alienatio, vide Sali. i l. iubemus nulli. C. de sac. san. ec. Bal. in l. 3. C. si aduer. trans. & l. si pro fundo. C. de trãs. sed melius q̃ alibi reperij eũdẽ Bald. pulchra dicentem in c. i. col. 5. uers. ẽgo an uasallus. de ꝓhib. feu. alien. ꝑ Fe. Leon a Lege.

¶ Sed in cõtrarium q̃ permutatio cum solẽnitate debita si fiat ad meliorationẽ hospitalis sit licita, vr̃ terminari posse; nõ eñ in casu nostro ꝑt apparere causam prohibitionis aliquã subesse nisi fauore hospitalis, quod ẽt apparet expresse dum dixit, q̃ volebat irritare oẽm alienationem, ut res immobiles hæreditatis suæ & q̃ ex ipsius hæreditate emerẽtur, deseruiãt necessitatibus pauperũ, cui fauore certum est renunciari poss: per eũ, ad quẽ pertinet, & alienationẽ nihilominus facere, ut l. filiusfa. §. diui. ff. de le. j. & ibi gl. & Bar. facit. l. Titio cẽtũ. in prin. ff. de cõdi. & demõ. Itẽ ad idem l. quotiẽs ab oĩbus. & qđ ibi no. glo. & Cy. de fideius. Nõ ob. si dicat, q̃ in casu nostro sit apposita causa, vez vt deseruiãt necessitatibus pauperũ, & sic nõ sumus in casu l. fil. fa. §. diui. ff. de le. j. qa rñdeo, q̃ permutatio nõ fit hic nisi ad meliorãdum, quo casu remanet salua cã, ꝑꝑ quã testõr inhibuit alienationẽ. Nã ita deseruiet res ꝑmutata necessitatibus pauperũ, quemadmodũ res prima testõris, quia cum hic tractetur de fauore pauperum, & illa cã quã testator adiecit, eadẽ maneat, nõ vr̃ quoquo mõ posse ꝓhiberi quominus fiat in hũc casum, in quem sir̃ de fauore pauperũ tractatur, ut res 2 ꝑmutata sir̃ deseruiat. † Sicut dicimus i re dotali, q̃ ꝓhibetur alienari a lege iulia. de maritãdis ord. institu. q. alie. licet. in prin. & C. de cad. to l. l. j. §. & cũ lea. Et tñ si fiat in vtilitate mulieris, & ea inuita fieri ꝑt alienatio, & res altera loco ipsius succedit ad deseruiẽdũ doti. l. ita cõstãte. §. fi. ff. de iur. do. Volũtas ẽt testatoris prohibẽtis & legis a pari ꝓcedere debẽr de iure. Insti. de nup. in §. dispo nat, ergo ita iudicamus in proposito. Et q̃ huic fauori possit renũciati ꝑ illu, cuius cã est prohibita, sir̃ expresse firmat Io. An. in r. Ray. extra de resta. Et ꝑ hoc patet ẽt rñsio ad multa q̃ in cõtrariũ possent allegari. & maximẽ ad ĩ. scri. Nõ eñ ob. primum q̃ voluntas testatoris iusta est seruãda, ut l. j. C. de his q̃ pœnæ no. & nisi cõcernat fauorem eius, ꝑꝑ quẽ facta est ꝓhibitio, cui fauori licitũ ẽ renũciare saltẽ hoc casu quo tractatur de fauore pauperũ, quo res ꝑmutata deseruiet uolũtati sir̃ testãtis eo magis q̃ illa pœna, quæ est apposita ꝑ testatorẽ, ut fiat distributio inter pauperes, si cõtingat fieri alienationẽ ut dẽtur qnq; solidi pro quolibet, loquitur tñ in vẽditione. nec eñ in alijs alienationibus, ex q̃bus pecunia ñ 3 ꝑciperetur, loq̃ ꝑt. sed hic nõ fit vẽditio, ergo &c. † Et si dicatur, nõne appl̃one uẽditionis oĩs alienatio cõprehẽditur, ut io tex. no. in l. statuliberi a cæteris. in §. quintus. ff. de statulibe. Rñ. q̃ hoc casu nõ cõprehẽditur, quia ibi loq̃ in largissima significatione, quæ hic nequaq̃ cadere ꝑt, q̃ in permutatione nõ caderet illa distributio q̃ testõr circa pauperes noluit, sicut caderet in vẽditione, vnde nõ est eadem rõ. iu Auth. de nõ alie. §. quia verò leonis. & quod ibi no. Ia. de Bel. q̃ dicit, q̃ ubi agitur de pœna vẽditionis, nõ cõprehẽditur oĩs alienatio, ẽt si alias de fauore tractetur, imo melius deseruietur uolũtati defuncti, si res melioretur, qa si quolibet anno melioraretur, posset ita procedere in futurũ, q̃ res illæ ita melioratæ trãsirẽt in magnas diuitias, & sic magis haberemus intẽtionẽ defuncti, q̃ multũ in ultimis uolũtatibus est attẽdẽda. l. cum uirũ. C. de fideic. cũ si. Itẽ nõ obstat, si dicatur saltem posit considerari aliquid interesse rõne affectionis factæ, ut maneãt saluæ domus, & fundi sui uel suorum ꝑdecessorum, quod interesse maxime cõsiderãdũ eẽt in casu ꝓposito, saltẽ ut no. Cy. in d. l. quotiẽs. C. de fideicõ. facit. l. cum seruus. ff. mã. Rñ. q̃ hoc interesse hic cadere nõ posset, cũ testator ĩ testõ suo uoluerit uẽdi domũ habitationis ꝓprie, ut ꝑtiom ea ea cõuerteretur in emptionẽ altarũ rerũ immobilium ad utilitatẽ suorũ hr̃dum, & sic bñ patet, q̃ interesse affectionis ad res testator nõ considerauit, sed potius utilitati pauperũ prodesse uoluit, q̃ vtilitas multomagis hic in ꝑmutatione ista habebit locũ. Ex oĩbus his ẽt liq̃da apparet rñsio ad aliud, qđ dicebatur q̃ uerba testatoris debẽt operari aliquẽ effectũ, quia operarẽtur in casu vẽditionis, hic ãt est ꝑmutatio, & ad utilitatẽ pauperum. vt ĩ. ostensum est. Itẽ est attẽdẽda causa ꝓhibitionis, ut d. §. diui. & ibi no. in d. l. quotiẽs. Itẽ nõ ob. cle. 2. extra de reli. do. l. j. & l. legatum. ff. de admin. re. ad ci. ꝑti. qa illa iura loquuntur in alteratione legati, vez ut illud, qđ est deputatum ad unum pium locũ uel usum, puta ad ꝯstruẽdum ecclesiã, uel altare, & similia, nõ posit sine lñia summi põtifi. ad aliũ usum deputari puta ad seruiẽdum pauperibus. uel si esset relictum ad faciendã unã planetã, nõ posset alterari ad faciendum aliud, ẽt si usu pio deseruiretur, ita uoluit Bar. in l. legatũ. ff. de usufr. leg. Sed in casu proposito secus est, quia nihilominus res permutata remanebit deputata ad usum eundem, ad quẽ fuit deputata ꝑ eundem testatorẽ; unde ex separata ratione non infertur. l. papinianus. ff. de min. & l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acqui. pos. Ex his omnibus concludo permutationem fieri posse, si fiat in utilitatem hospitalis & pauperum; & ita ut suprascriptum est, uidetur de iure defendi posse mihi Io. de Guastonibus vtriusque iuris doctori. In quorum fidem &c.

¶ Casus.

ZECOLINVS Perusinus habens obligatum Nicolam de Recanato in quantitate trecentorum florenorum. pro pretio quorundam

dā gabellarū, ipsum Nicolaū conuenit in ciuitate Perusij coram potestate, corā quo conueniri poterat rōne ɔtus Perusij celebrati; & tādē factis ɔdictionibus & oppositionibus p procura. ipsius Nicolæ, potestas ipse p suā sniam cōdēnauit dictū Nicolā ad soluendū dictos trecētos florenos, q̄ snia in rē iudicatā trāsiuit. Ea inde post eā dū zecolinus q̄reret ipsius executionem corā ipso ptāte citato ,pcuratore dicti Nicolæ ad ɔdicendū, ne executioni mandaret, pnnciatū fuit sniam exequendā, q̄ sīliter in rē iudicatā transiuit. Et demū dū ipse potestas nō inueniret de bonis dicti Nicolæ sub iurisditione sua, in q̄bus posset sniam ipsā executioni mandare, direxit literas potestati Recanati requirendo ipsum, ut deberet sniam Perusij datā executioni mādare. Nicola hoc sentiens comparuit corā potestate Recanati; & appellauit a futuro grauamine, qđ timebat sibi inferri p suā executionē ad dominū legatū marchiæ. & hoc actū fuit die 22. octobris. Demum die. 23. dicti mēsis, dū cōpareret ipse zecolinus corā potestate Recanati, & produceret literas ptatis Perusij, & sniam quā petebat executioni mandari, potestas ipse nolens in aliquo modū excedere p̄sente dicto Nicola cōmisit nuncio, ut ipsam sniam executioni mādaret ſm formā iuris & statutorū terræ Recanati. A qua cōmisione executioni dictus Nicola p̄sens uiua uoce appellauit ad dictū d. legatū marchiæ anconitanæ reseruato sibi bñficio & iure appellandi scriptis. Et hic est aduertēdū, q̄ cōstitutiones marchiæ disponunt, q̄ a snia interlocutoria posit uiua uoce appellari. Itē q̄ appellās uiua uoce uel inscriptis teneat̄ ipsam ,psequi faciendo citari partē. ī. octo dies a die interpositæ appellationis, ut infra dilationē in citatione assignatā cōpareat ad uidēdū ipsam appellationē ,pduci corā iudice. Ad quē successiue ipse Nicola die. 25. dicti mēsis in scriptis appellauit a dicta cōmisione ad dictum. d legatū, & inter arripiēs uersus Anconā, ubi ipse legatus morā trahit, & ibi perueniēs, ipsā appellationē cōmitti fecit auditori ipsius dñi legati, q̄ facta corā ipso ,pductione appellationis & cōmisionis considerans zecolinū appellatū degere in ciuitate Perusij, in qua iurisditionē nō habebat, direxit literas ptāti Perusij, ut ipsū zecolinū citari faceret ad uidendū ipsā appellatione produci corā ipso commissario. Nicola aūt habitis dictis literis destinauit quēdam priuatum ad ipsum ptātem Perusij, ut ipsam citationē faceret, & cū peruenīret Perusij cū ipsis. ī. quinq; dies a die applonis interpositæ in scriptis & die feriata in honorē dei ipsas lrās pñtauit ptāti perusij, & petijt ppsum citari d. zecolinum. ptās ipse uidens ipsum esse priuatū, & nullū hre mandatū a d. Nicola ex officio suo die feriata ɔmisit nūcio q̄ dēret citare ipsum zecolinum, ut, ī. sex dies dēter corā ipso cōmissario ɔparere. nuncius ipse fuit die dñico sequenti & ipsum zecolinum citauit & eadē die retulit. Mō zecolinus ɔparuit corā ipso ɔmissario & dicunt ipsam applonem non esse recipiendā, ex infrascriptis causis ualet. Prima q̄a iste Nicola non potuit appellare a tali mero executore q̄ ɔmisit executionem ſm formā iuris & statutorū Recanati. Scđa, q̄a prima fuit appellatū uiua uoce a futuro grauamine, & illa nō fuit ,psecuta, & sīlr nec alia applo scđa uiua uoce, sed solū tertia interposita I scriptis. Tertia, q̄a iste zecolinus non fuit lrīme citatus; tum q̄a die feriata in honorē dei; tum ēt q̄a citatio fuit facta ex iudicis offō nullo p pte appellāte instāte, & ēt q̄a superat de tpe octo dierū post citationē factā die feriata, ī. qđ poterat facere citare legitime. Super q̄bus oībus q̄rit̄ quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Appellatio a mero executore non tenet.*

2 *Appellans uiua uoce, reseruans sibi appellationem in scriptis & postmodum appellet in scriptis, an dicatur semel tantum appellasse.*

Citat in festa die feriata an ualeat, & qđ de commissione ciuādi & relatione nūcij.

CONSILIVM CCLXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Sup primo dubio clara est rñsio, 1 † q̄ dicta applo non tenuit facta a ɔmisione de exequendo, si in ea nō fuit expressa cā grauaminis excedendo modum exequendi. iuxta ea q̄ plenē hñr in l. ab executore. ff. de app. C. q̄norū ap. nō reci. l. ab executore. extra de re iu. quod ad consultationem. ¶ Sup scđo dubio de iure cōi cum ab interlocutoria non possit appellari uiua uoce, de appel. c. cordi. lib. 6. & not. in l. eius qui. de appel. reci. per Bar. clarū esse, q̄ hic non esset dare nisi tertiā & ultimam appellationē factam in scriptis primis duabus ex dicta causa non ualentibus, & sic bene fecisset appellans prosequendo ultimam. de regu. iur. c. non præstat. lib. 6. Sed q̄a constitutiones prouinciæ disponunt, ut dr̄, q̄ possit appellari uiua uoce, uī q̄ scđam appellationē factam a ɔmisione p̄dicta uiua uoce debuerit ,pseq, & non ultimā, q̄a illa scđa fuerit opata suū effectū, p̄supposito, sed non concesso, q̄ ualuerit; licet facta ab executore, & p ɔñs ultima facta in scriptis censeat̄ fuisse supflua. De 1. ap. hic nō curo, q̄a fuit Iterposita a futuro grauami. sed de scđa q̄ a pñti. s. pronūciatione seu commisione de exequendo. Sed q̄cunq; ɔ'ideret̄, siue prima, siue scđa, clarum est q̄ tertia non tenet. & illam prosequēdo para malefacit. Tū quantum ad ,ppositū prima applo a futuro grauamine non tenet. ut in c. bonæ. de ap. sed postea appellando ab instanti uī declarare illud futurum grauamen, de quo iam appellauerat, sicut in terminis nostris loquitur Inn. in c. dilecto. & iō in oēm euētum tertia non tenet; & hoc est qđ q̄ritur, quia tertia duntaxat fuit prosecuta licet male. Sed in ɔtrium facit qđ no. Bar. in l. cum procurator. ff. de op. no. nuncia. ubi tenet, 2 † q̄ qū quis appellat uiua uoce reseruando sibi bñficium appellandi in scriptis, & postea appellat in scriptis, licet uideant̄ duæ appellationes, quia factæ diuersis tpibus, tō nō censet̄ nisi una facta uno tpe. ar. l. asse toto. ff. de hær. inst. & dicit q̄ appellans pōt prosequi quam uult. & q̄ no. Io. An. de app. c. bonæ. & c. dilecto. ¶ Sed aduertendum, q̄a Bart. non declarat an prima facta uiua uoce trahat ad secundam factam in scriptis, quo casu censeret̄ facta eo tēpore, quo facta fuit appellatio in scriptis, & ex tunc inciperet currere tempus ad prosequendum non a tempore primæ, an econtra secunda trahatur ad primam; q̄a tunc esset dicendum econuerso. Sed ex l. asse toto. quam allegat, uidetur sentire hanc ultimam partem. & ita consultum uidi per ualentissimos doct. iam mortuos. s. d. Honosrium de Perusio Ant. de Bu. & Pet. de Anc. & ēt ego alias consului sequendo prædictos. & ſm hoc esset hic uidendum an prosecutio ſm formam constitutionum fuerit facta infra tempus debitum computando tēpus ab interpositione scdæ appellationis factæ uiua uoce, non ab interpositione tertiæ. & si non esset facta, clara esset intentio appellati ex capite p̄dicto, q̄ esset appellatio deserta posito q̄ fuisset ualida.

3 ¶ † Sup tertio uero dubio, licet fuerint opi. diuersæ, ut refert Cy. C. de feriis. l. dies festos. & Io. An. extra eo. ti. c. ɔquestus. & tenent q̄ q̄cq̄d sit de iure, tñ de ɔsuetudine seruai, q̄ si ɔmisio citationis facta fuit nuncio die iuridica, licēt executio fiat postea nunciū die feriata a p nō feriata q̄ talis citatio tolerat̄. facit qđ in sīl hr̄ in testibus, q̄ iurauerūt die iuridica, q̄ pñt examinari die feriata, ut no. gl. in cle. 1. de off. dele. in gl. pa. & Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. & in Spe. de feriis. §. 1. uer. sed nunq̄d. facit ēt qđ idē Bart. no. in fi. in l. dāni. §. sabini. ff. de dā. infe. Bar. tñ post Ol. in d. §. nūciasio. & Bal. in d. l. dies festos. tenēt, q̄ si illa dies erat feriata in honorem Dei, maxime si erat dies dominica, talis citatio non ualeat nec ex consuedudine toleratur; quia illa est potius consuetudo nunciorum, q̄ iudiciorum; & quia hoc est expresse prohibitum per illam. l. dies festos. ibi dum dicit præconis horrida uox sileat. & sic resistit principio. hoc ēt tenet Spe. in titu. de cita. §. 1. uersic. item excipitur, q̄ facta est in die festo. & ita est tenendum, & sic ista applo censet̄ deserta, tanq̄ non facta citatione ī. terminum p̄fixum a ɔstōnibus, cum sint paria, factā non fuisse, uel inutiliter factā fuisse. ff. qui satisd. cog. l. quotiens. de ɔta. non putauit. §. non quæuis. q̄ cuius. uni. no. l. 1. §. quibus. ¶ Relatio tamen citationis uī non uitiari, q̄ facta fuerit die festiua. ar. & quod no. Bar. in l. theopōpus. ante fi. ff. de do. præ. Nec uideretur uitiari citatio ex eo, q̄ potestas Perusinus ex suo officio nullo petente qui haberet mandatum ab appellante commisit citationem fieri ad literas iudicis requirentis, cūm in hoc esset merus executor. sed sufficit q̄ iudex cui commissa fuit appellatio, ad instantiam & requisitionem appellantis scripserit potestati Perusij q̄ hoc faceret. ar. eorum quæ no. in l. 3. C. qui admit. ad bono. poss. in glo. 2. ante fin. ibi. uel hoc &c. & ff. de mino. in l. 3. §. sed uerum. in glo. quæ incipit. hoc olim. uersi. uel dic uerius &c.

a ¶ Talis citatio toleraī. Et quid requiratur ad hoc ut ualeat citatio die feriata. uid Fel. in c. 1. in 9. colū. uer de ima regula de feri. H. Fort.

¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

¶ Casus talis est.

¶ Summus pōtif. z. M. v. vniuit monasterium S. Mariæ de S. Sepulchro dalecāpora uulgariter nuncupatum ordinis Sancti Aug. per priorē solitū gubernari monast. abbatiæ Fl. ex causis ī bulla ɔtētis, & prioralem dignitatem & ipsum ordinem sancti Aug. d. monasterio S. Mariæ de S. Sepulchro perpetuo extinxit, itaq; cedētibus uel decedentibus moderno priore cum duobus monachis in d. monasterio degentibus uel ad alia religiosa loca sui ordinis se canonicē transferentibus, seu alias quomodo d. monasterium dimittentibus

bus liceat abbati & cõuentui dictæ abbatiæ corporalem possessionẽ dicti monasterij apprehendere, & ppetuò retinere; ut latius cõstat p literas hmôi unionis, quarũ tenor. ĩ. describitur. Postea uero dicti prior & duo monachi professi & cõuersi dicti monasterij da lecampora cõstituerunt syndicum & procuratorẽ ad cedẽdũ & renunciandum. s. psonam laici. Qui pcurator corã notario & testibus d. noĩe cessit & renũciauit d. monasterio & oĩbus iuribus debitis suis dominis in dicto monasterio & eius bonis competẽtibus. ¶ Deinde sindicus & procu. abbatis & conuentus abbatiæ prædictæ intrauit tenutã & corporalẽ possessionẽ pfati monasterij uniti p dictis abbate & conuentu psente & cõsentiente supradicto pcuratore dictorũ prioris & fratrũ dalecãpora; ut de pdictis oĩbus & singulis latius cõstat publicis instrumẽtis, quorũ copia. ĩ. describitur. ¶ Quibus pactis abbas dictæ abbatiæ deputauit rudicto monasterio dalecãpora unũ ex suis monachis in priorẽ, posuitq; ibi dẽ cũ eo cõuẽtũ suorũ monachorũ, remanẽte tñ ibi dicto oli priore cũ sl is fratribus & cõter cũ pdictis monachis abbatiæ uiuentibus. Qui olim prior, postmodũ facit sein priorẽ eligi a suis fratrib. & ab ordinario, ut dicit cõfirmari demũ a dicto ordinario uisitatus fuit. ¶ Obijcit nunc p dictũ olim priorem dalecampora dictã cessionem nõ ualere, cũm in manibus ordinarij facta non fuerit. ¶ Itẽ de obreptione & seu surreptione dictarũ literarũ unionis psitæ maximẽ cũ ñ faciant mẽtionẽ nisi tñ de duob. cũ priore, & ibi erat adolescens qdã nouitius, q in dicto monasterio p annos plures remanserat habitũ indifferentẽ a pfessis portãs, q suæ ætatis annũ, ut fertur, cõpleuerat. r 5. tpe impetrationis ipsarũ literarum, & sic tacitẽ professus. ¶ Itẽ dicit, q ipse olim prior est prior dicti loci rõnibus suprascriptis, & maximẽ quia continuauit possessionem, & alia pdicta fecit. ¶ Respondet in contrarium pro parte dicti domini abbatis & conuentus abbatiæ prædictæ dictam cessionem non obstantibus prædictis tenere & ualere, & maximẽ per illa uerba quolibet dimittẽtibus &c. ¶ Itẽ bullas nõ fuisse surreptitias nõ facta mentione nisi de duobus monachis. Eo maximẽ, qa ipse nouitius supposito ẽt q annũ. 1 5. cõpleuisset, & habitũ portauerit indifferẽtẽ a pfessis, nunq fuit habitus tractatus uel reputatus ut pfessus, sed semp ut nouitius usq; ad diẽ impetrationis & postea, ac ẽt maximẽ q ipsi nõ hñt habitũ differẽtẽ a pfessis, qm si habuissent, ipse nũq; habitũ nouitiorũ usq; ad illud tps portauisset & ultra. ¶ Itẽ q ñ obstat cõtinuatio tenutæ dicti olim prioris. Nã q iã renũciauerat cõtinuare ñ poterat. & qd p bullas ea uacũ erat. Nec ẽt obstat ipsius noua electio uel aliquod pr dictorum. ¶ Quærit ergo quid iuris uisis prædictis, & primò an s. dicta unio seu literæ ad illã impetratæ de iure subsistant. Scdo, an licitẽ apprehensa fuerit possessio dicti monasterij dalecampora per sindicum dicti abbatis, & in illa de iure remanere ualeat & debeat. ¶ Martinus episcopus seruus seruorum dei Dilectis filijs abbati & conuentui monasterij sanctæ Mariæ florẽ. ordinis. S. Benedi. salutem & apostolicam benedictionẽ. Sacræ religionis, sub qua mundanis abiectis illecebris uotum & sedulum exhibetis domino famulatum, promeretur honestas ut ea uobis fauorabiliter concedamus, per qua salutiani marum Christi fidelium consulatur. sane pro parte uestra nobis nuper exhibita petitio continebat q nonnulli fideles zelo deuotionis accensi, ac cupientes humili spiritu uirtutum domino famulari desiderant in uestro monasterio sanctæ Mariæ florentiæ ordi. sancti Benedi. in quo estis diuinis obsequijs mãcipati ob singularem obseruantiam religionis, rectæque uiuendi normam, quam ibidem laudabilem obseruatis, recipi, & profiteri, ac unã uobis uolente domino famulari, & licet ad uestram, & eorum sustentationem dicti monasterij facultates suppeterint, tamen propter arctitudinem habitationum uestri mon. q in loco p celebri ciuitatis Florẽ. sit natũ est, & q acines circundãtes domos eorum huiusmodi religioni accõmodas nolunt alienare. Fideles ipsi ex eo q dictum monasteriũ ampliari non pòt, nequeunt ipsã religionẽ intrare, propterea eorũ piũ propositũ impedit, & ipsi interim ad alia secularia se deducunt, in eorũ animarũ periculum & scandalum plurimorũ. Cũ autẽ sicut eadem petitio subiungebat prope dictam ciuitatẽ quoddã monasteriũ sanctæ Mariæ de sãcto sepulchro dalecampora uulgariter nuncupatũ, per priorẽ solitum gubernari ordinis sancti August. in quo prior & fratres dicti or. sancti Augu. sub habitu biso degere consueuerunt, latas in se habens habitationes, & q p maximẽ poterit ampliari, situatum existat q si eidem uestro monasterio perpetuò uniretur, uos ipsã religionẽ ingredi & profiteri uolentes commodius recipere & multorũ aĩas, quæ alias uagarenĩ p orbem, ad uiã salutis reducere ualeretis. Quare pro parte uestra fuit nobis humiliter supplicatũ, ut uobis sup pmissis oportunẽ cõsulere de benignitate apostolica dignaremur. Nos igit, q diuinũ cultũ & religiõis obseruãtiã nostris uigere & augeri tẽporib9 supremis desiderijs affectamus, hmôi supplicationibus inclinati prioralẽ dignitatẽ & ipsũ ordinẽ sancti Aug. cũ hmôi habitu in dicto monasterio de sancto Sepulchro p petuò supprimimus, & extinguimus, ac in eo dictũ ordinẽ sancti Benedicti uigere decernimus in futurũ. Ita q omnimodo p abbatẽ uestri monasterij p t pe existente quicũq; fideles in monachos recipi, ac pfiteri, & ppetuò dño famulari, ac ibi poni pro nutu dicti abbatis, & ad claustrũ reuocari ualeat iuxta dicti ordinis sancti Bñdicti regularia instituta, & nihilominus præfato monasterio de S. sepulchro cuius cetũ & uiginti pfato monaste. uestro cuius mille & octingẽtorũ florenorũ auri fructus redditus & puẽtus fm cõem æstimationẽ ualorẽ annuũ ut asseritis nõ excedunt, cũ omnibus suis dũtaxat autoritate aplica inppetuũ incorporamus, annectimus, & unim9, ita q cedentib. uel decedẽtib. moderno priore & duobus monachis in eodẽ monasterio de sancto sepulchro degentibus, uel ad alia loca religiosa sui ordinis se canonicẽ trãsferentibus, seu alias dictum monasterium quolibet dimittentibus, liceat uobis corporalẽ possessionẽ monasterij sãcti Sepulchri ac domorum pdictorũ p nos uel aliũ seu alios libere apprehẽdere, & ppetuò retinere, ibiq; monachos ponere uel alios uolũtarios ad religionẽ recipere, ad solũ nutũ uestrũ ponendos & amouendos, sicut in alijs monasterijs uestri ordinis fieri cõsueuit iure cameræ loci ordinarij semp saluo. Nos n. oibus & singulis monachis uestri ordinis, qui in eisdẽ monasterio de sancto Sepulchro & domibus p tpe residebũt, ut oibus libertatibus exẽptionibus, immunitatibus, priuilegijs, statutis, indultis monasterijs & domibus uestri ordinis a sede apostolica uel aliunde quomodocũque concessis, & inantea concedendis, uti & gaudere ualeat autoritate prædicta tenore præsentium indulgemus. non obstantibus &c.

SVMMARIA.

1 *Ecclesiam unã si Papa uniens alteri ecclesiæ concedat autoritatem prælato ecclesiæ cui sit unio, intrandi possessionẽ bonorum ecclesiæ unitæ, cedentibus tamen prioribus prælatis, & clericis eiusdem eccle. an ualeat acquisitio possessionis dictis clericis cedentibus in a sua dicto prælato, & non in manus sui superioris & iudicis ordinarij. & 2.*

2 *Rescripti uerba intelligenda sunt secundum ius commune, sicut & uerba statuti, & uiem contrahentium.*

CONSILIVM CCLXXII.

IN Christi nomine amen. ¶ 1 Viso tenore suprascriptæ bullæ, & psupposito q dictus prior & monachi monasterij sancti sepulchri cesserint dicto loco & renunciauerint oĩ iuri, quod in eo habẽt in forma plenissima, & cũ traditione clauium, & sine aliqua reseruatione in manibus dicti dñi abbatis monasterij sanctæ Mariæ florent. ordinis sancti Benedicti sine licentia tñ & cõsensu supioris ordinarij cuius subsunt præfati prior & fratres monasterij sancti sepulchri. Ac ẽt præsupposito, q idẽ prior & monachi post dictã renunciationẽ & cessionẽ remanserint in certa parte dicti monasterij de uoluntate & licentia dicti domini abbatis, cũ certis pactis & cõditionibus de exhibendo eis certũ qd annuatim. Quæritur utrũ uideatur extinisse conditio posita in suprascripta bulla in uer. ita q cedentib. uel decedẽtib. &c. ut sic pfatus abbas potuerit & sibi licuerit corporalẽ possessionẽ d. monasterij S. Sepul. ac domorũ eius apprehendere liberẽ & licitẽ fm tenorẽ suprascriptæ bullæ & ipsam cõtinuare possit necne. Cõstat, n. q dicti ablatiui absoluti cedentibus uel decedentibus &c. faciunt cõditionem. ff. de condi. & demonstra. l. 1 testatore. & ibi no. Item cõstat, q anteq implearur cõditio apposita in rescripto, q habet locũ dispositio ipsius, ut in cle. 1. de cõcess. pben. sicut nec absque alia. ff. de cõdi. & demõ. l. q hæredi. in fi. de uerb. signi. l. cedere diẽ. ¶ Ad qd rñ dicendũ, q non; quia uerbũ illud, cedentibus, qd magis ad ptatur ad casũ nostrũ q aliqd aliud appositũ in suprascripta bulla debet intelligi de cessione ualida, ñ de inualida. ff. de bo. pos. §. tab. l. non putauit. §. non quæsit. de re iudi. l. 4. § condemnatum. 2 † Nam uerba rescripti debent intelligi fm ius cõe. de rescriptis. c. causam quæ. de offi. dele. c. super quæstionẽ. §. si uero duo. sicut & uerba statuti. C. de noxa. l. 2. de consue. c. cum dilectus. & etiam contrahentium. ff. de iure do. l. sed hoc nisi. & ibi not. de adimin. rerum ad ciui. perti. l. 2. §. fina. Sed de iure communi actus nullus pro

nullus ꝑ nõ facto hr̃.ff.qui satis.cog.l.quotiens vitiosæ. C. de sen. ex pericu.reci.l.2.& l.fi.Cõstat aũt,ꝙ cessio dictorũ prioris & monachorum facta in manibus dicti dñi abbatis,qui nõ erat eorũ superior,nec ab ipso dictũ locũ habebant,nõ valet, nec p eã dr̃ vacare dictũ monasterium sancti Sepulchri.de renũ.c.fi.& c.admonet. & c.ꝙ in dubiis.6.q.3.c.denique.7.q.j. c. si qui vero.17.q.j.c.gonsaldus.ff.de off.psi.l.pen.in tex.& gl.Igit̃ dicta condõ,cedẽtibus.s. si cesserint,extitisse nũ vr̃;de aliis ↄstat,ꝙ nõ extiterunt.Et p ↄñs pfatus abbas nõ vr̃ potuisse licitè possessionẽ apprehẽdere de loco ñ vacãte, sicut nec alius loco dicti prioris sic cedentis si dicto D. abbati fuisset scã concessio dicti loci potuisset eligi, vt plenè no.in solutinne qõnia positæ sup rr̃a.non firmat.in mercu. In ↄ̃riũ facit gl.q̃ est in d.c.ꝙ in dubiis.q̃ tenet,ꝙ licet nõ teneat cessio quantũ ad p̃iudiciũ superioris, q nõ ↄsentit quominus possit eos in eodẽ loco inuitos detinere,tenet tñ quo ad p̃iudiciũ ipsorũ renunciantiũ,ut non possent sup dicto loco aliquid petere. ad qđ facit.c.cũ tpe.de arbi.& de appel.c.cũ appłonibus.& qđ ibi no.in gl.q̃ incipit.no.ꝑ his.lib.6.bñ facit in ti.l.p fundũ.ff.de ser.ru.pd.cõta prædiorũ.l.venditor in prin.cũ ibi no.& l.fi.eo.ti. Sed hic nõ est dare aliũ uel alios,q possint ↄ̃dicere adeptioni huius possessionis,q̃ ipsum priorẽ & fratres,quorũ fauore fuit apposita dicta ↄdõ & scã dicta reseruatio in dicta bulla,ꝙ possit dictus D.Abbas dictã possessionem adipisci,ita demũ si dicti prior & fratres cesserint quoa innitos de dicto loco noluit Papa ammonere ne sua ↄcessio fieret illis ininriosa,qđ esse nõ dẽt.de don.c.cõsultationibus. de vsupal. c.ex tuarũ.de ver.sig.c.dilecto.ff.ne qd in loco pub.l.2.§. meritò. & §.si qd a principe.sufficit ergo ipsos cõsensisse,quorũ fauore dũtaxat fuit apposita dcã condõ.ff.de leg.j.l. nihil.§. oĩbus.C.de fideic.l.quonẽs.Põt ergo pfatus D.Abbas ↄ̃ dictos priorẽ & fratres dicere.q̃tũ ad vos ptinet, liberas ædes habeo.ff.si serui.uendi.l.loci corpus.§.cõpetit.Et posito ꝙ gl.illius.c.qđ in dubiis. videat reprobari p Host.& Io.An.dicẽtes,ꝙ est cõtra illũ tex. q dicit in fine,ꝙ nullã obtinet firmitatẽ.& gl.dicit,ꝙ obtinet aliquã,talis reprehensio sic intelligit̃,ꝙ p talẽ cessionẽ scãm in manibus nõ superioris nõ vacat bñficiũ,& iõ alius loco eius eligi & intitulari ñ põt,& ad hũc finẽ tendit solõ qõnis positæ sup dicta rr̃a. nõ firmat. nec põt ratificari p ordinariũ dicta electio, si facta fuit anteq̃ approbaretur cessio,cuius contrariũ sonuit.d.gl.non tñ reprehendunt, ꝙ inquantũ vult eã ipse cedens,nõ possit aliquod ius p̃tẽdere vel petere inuito ordinario;quinimo ipse ordinarius põt ipsum inuitũ inde ammonere.Sed in casu nr̃o non tractamus de electione scã loco dicti cedentis,nec de titulatione q̃ ammodo in dicto loco nõ cadunt,cũm Papa dictã dignitatẽ prioratus in dicto loco pure & pñtialiter extinxerit & suppresserit; sed tractam᷒ de adeptione possessionis in ꝓprietatẽ,non in titulũ,q̃ proprietas dicti loci cõcessa est dicto D.Abbati.ut d.c.consultationibus.de dona.q̃ quidẽ possessionis adeptio cũm facti sit, & plurimũ facti habeat.ff.de acqui. pos.l.3.de conces.pb.c.cum nr̃is. & qđ ibi no.non sic de facili uitiat̃,sicut electio q̃ est actus legitimus. de elec.c.2.lib.6. cũ ibi no.vñ ista duo simul stare pñt,ꝙ p dictam cessionẽ non uacet dictus locus prioratu,& nihilominus possessio ciuilis & naturalis dicti loci sit licite acquisita dicto Abbati,sm tenorẽ dictæ bullæ , quia nil hẽt cõe titulus cũ possessione.l.naturaliter. §.nihil. & l.pmisceri. de acqui.pos.Vel aliter & melius põt dici,ꝙ reprehensio p ædictorum super d.gl.procederet.si præfato D.Abbati nõ esset facta cõcessio dicti loci,sed quia facta est,dico ꝙ ordinarius nõ posset inuito dicto D.Abbate retinere in dicto loco seu monasterio præfatũ priorem & monachos seu fratres inuitos;quia fieret p hoc contra concessionem factã p Papam,quã Papa voluit habere plenum effectũ quantũcunq; posset habere sine iniuria dictorũ prioris & fratrum.vt d.c.consultationibus. sed ipsis non infertur iniuria, ex quo noluerunt & consenserunt.ff.de iniur.l.j. §. usque adeo.C.de transac.c.cũ donationibus.de reg iur.l.non vr̃.& sufficit semel uoluisse.ff.de aqua.plu.ar.l.in diẽ.¶ Ex quo igitur dictus prior & fratres ẽt inuito ordinario pñt dimittere dictũ locum dicto D.Abbati,non fuit in concessione ipsorum necessarius consensus dicti ordinarij,quia quod fieri põt aliquo inuito, põt fieri ẽt eo ignorante.l.4.§.j.ff.de fideic.liber.de regu.iur.qui põt inuitus. Cessat ẽm a hæc rõ,quare in cessione requiritur auctoritas superioris, quia illa requiritur qñ superior põt contradicere & cessionẽ impedire, & inuitum in bñficio detinere pp publicam utilitatẽ, & salutẽ animarum.Hoc aũt non est hic,ex quo Papa dicto D.Abbati concessit,& sic in hoc voluit facere p̃iudiciũ ordinario,ut sub eo non esset amplius dicta dignitas prioratus in dicto loco nec dictus ordo,licet quo ad alia iura,q̃ prætenderet in dicto loco , noluerit ei facere præiudicium,ut in fine dictæ bullæ.vnde dico ea hoc ꝙ statim dicto priore & fratribus cedentibus uacauit dictus locus prioratu,quia sic censetur uoluisse Papa, postq̃ abbati concessit & dedit ptãtem adipiscendi possessionem, cũ cesserint, qđ est intelligẽdum qualitercunque & sine superioris ordinarij autoritate, quia satis est,ꝙ adsit uoluntas Papæ.& hoc ẽt patet ex ultima condõne, dũ subdit̃.seu alias qũolibet dimittentibus &c. Nã nulli dubiũ est, ꝙ si dicti prior & monachi de facto dimitterent dictũ locũ,& irẽt uagando p mundũ, posset dictus Abbas dictã possessionẽ apprehẽdere,nec posset prohiberi ab ordinariu dicente se uelle illus ad dictũ locum reuocare;quia de hoc non hẽt se impedire ordinarius, postq̃ p Papã dictus locus est in dictũ Abbatẽ & eius monasteriũ translatum,ut ex dictis uerbis.qũolibet dimittentibus. Colligitur ergo & in casu nr̃o,ꝙ licèt dictus prior & fratres,si de facto dimitterent & irent uagando p mundũ, & possent p ordinariũ ad aliud claustrũ reuocari,nõ tñ possent reuocari ad istud;quia condõ,sub qua facta est dicta concessio,extitisset,cũ dictus Abbas nullã iniuriã uideatur inferre illis adipiscendo possessionẽ,ex quo uoluntarie dimiserunt , ꝙ solũ Papa censet considerasse dictas condõ[n]es apponendo. Et istam partem puto uerã.& pro ista concludo,ꝙ dicta condõ extiterit ; & ꝙ præfatus D. Abbas potuerit possessionẽ dicti loci apprehendere licite, & sm tenorẽ dictæ bullæ,& eã continuare. Fratres autem prædictos retinere debebit in parte dicti monasterij sm pacta & conuentiones habitas inter eos, non tanq̃ possessores,sed tanquam hospites & detentos.l.& habet.§.j.ff.de p̃ca.& l.j.§.fi.de his qui deic.uel effude. Et ita ut.s.scriptum est, dico & consulo ego Paul.de Cast.

S V M M A R I A.

1 *Snĩa appellationis lata contra primam sniam,eo quia fuerat lata super inepto libello,non parit exceptionem rei iudicatæ ipsi appellanti contra appellatum.*

Snĩa appellationis lata in fauorem appellantis,ut pariat exceptionem rei indicatæ aduersus appellatum,quæ requirantur.

2 *Snĩa lata ab obseruatione iudicij non est proprie diffinitiua.*

CONSILIVM CCLXXIII.

IN NOMINE SANCTAE ET INDIVIDVAE Trinitatis amẽ.¶ 1 †Visis prima snĩa, in qua facta fuit ↄdẽnatio dicti Guilielmi ad frumẽtũ, & ẽt scđa snĩa in qua fuit data licentia intrandi tenutã pro executione dictæ primæ snĩæ, uisa tertia snĩa lata p iudicẽ appellationis,necnon uisa petitione noniter facta pro parte dicti Nicolai & fratrum,& aliis q̃ hincinde in facto narrantur, vr̃ posse dubitari,utrũ pars in dicta petitione cõtenta, videlicet dictus Ludouicus possit opponere exceptionem rei iudicatæ uigore dictæ ultimæ sniæ contra dictum d. Nicolaum & fratres in cã appellationis latæ.Et primo vr̃ ꝙ non; quia ista ultima vult & intendit,ꝙ snĩa lata sup executione nõ sit ualida,nec seruari debeat ex eo, qa iudex in illa sequendo ineptã actionem & ineptũ libellum pronũciauit primò faciendam executionem inæstimatã, q̃ esset facta cõdemnatio contra l.j.C.de execu. rei iudi.& l. si cũm nulla.cum si. ff.de re iudi. Et sic in effectu perinde est , ac si pars aduersa fuisset cõdemnata ex eo,quia ineptã actionem intentauit, & ineptũ libellum porrexit , & pars ista , pro qua lata est ista ultima snĩa, vr̃ pp hoc absoluta ab obseruatione iudicij, quo casu cõstat ꝙ pars condemnatã põt aptã actionem proponere & datum libellum porrigere. Nec ob.exceptio rei iudi.sm ea q̃ plenè habentur in c. examinata.extra de re iudi.l.j.§.j.si mens.fal.mo.di. & in terminis hoc decidit gl.ord.in l.& an eadem.in gl.2.ff.de excep.rei iudi. quam sequuntur ibi doc.,p quo ẽt facit.d.l.j.C.de execu. rei iudi. vbi patet,ꝙ licet pars repellitur ex eo,quia in exequendo ordo iuris seruatus non fuerit , tñ nõ vr̃ si aptam actionẽ sm ordinẽ iuris intentare velit,vt ibi dicit tex.ergo &c.Hoc ꝓbat̃ sic.pars appellata vr̃ p̃sistere in prima petitione, qa illud idem petit in cã appłonis , qđ in cã principali,qa dato ꝙ appło extinguat siue suspendat pronũciatum,iuxta ea q̃ hñr in l.j.§.fi.ff.ad turpi.l.furti.§.j.ff. de his qui notan.infa.cum simi.si tamen reponit appellatum in terminis , in a quibus erat tpe litis conte.[a] l.ita demum.C.de procu. & sic in prima petitione.Sed in casu isto pars appellata petebat executionem, inæstimatam,sicut in prima petiit,qui fuit ineptus modus agendi ut s̃.Nunc uero petijt condemnationem æstimationis,& sic alliud; quia primo executionẽ,nõ cõdemnationem. Si aliud nõ ob.ergo exceptio rei indicatę,qa ad hoc ut possit opponi,iter alia requirit̃ ꝙ illud

[a] ¶ Lit. est. Ad: de cun- dö. j. in cõs. 7 in nu. 3

ꝙ illud idē petatur. l. cum q̄ritur. cū seq. & l. si quis ad totū. §. gn̄aliter. & l. cū de hoc. cū si. ff. de excep. rei iudi. ¶ Sed his non ob. puto de iure posse ꝯtrā defensari. nā si rectè consideratur, hic oīa requisita ad excep. rei iudi. cōcurrunt; quia eadē est cā petendi, eadē conditio psonarū, & eadē quantitas, ut dūt iura pdicta. Et licet primò executionē, nunc condēnationē petierit, istud est respectu eiusdē quātitatis, & sic in effectu per eadē quātitas petitur; ergo ob. exceptio rei iudi. Præterea pars aduersa i cā appellationis petiit sniam reformari circa æstimationē seu quātitatē, prima cā deducta tā ex nouis q̄ ex ueteribus actis. sed ex nouis nō poterit reformari, nisi ꝙ ubi primò erat executio petita, nunc peteretur cōdēnatio; ergo clare constat, ꝙ in cā appellationis fuit petita condēnatio in quantitate; sed illud idē nūc petitur, ergo ob. exceptio rei iudi. Et istud est multū ponderandū, ꝙ pars aduersa istud petiit, q̄a tunc iudex adquē pōt & dēt ēt ex nouis causis & actis sniam reformare, siue ad ipsum habeat recursus p uiā appellationis, vt l. Titianus. ff. ꝙ cū eo. l. j. ff. de appel. l. p hanc. C. de tēp. ap. in c. in pñtia. cū si. extra de renun. siue ēt p oiā nullitatis, vt no. dixit Bar. in l. siue pponis. C. quō & qñ iudex. l. si expressim. ff. de app. Et secunda reformatio fuit ista, q̄a iudex appellationis pnūciauit sniam sup executione latā esse iniquā & iniustā. Istud nō pōt hr̄e locū, nisi hoc respectu, vc3 q̄a quātitas in qua petebatur executio, non est nec erat debita, ergo si illa eadē iterū petatur, sup qua fuit pronunciatū, obstat exceptio rei iudi. Et ꝙ ita sit ostendo. Iudex principalis causæ q executus fuit dictā primā sniam in sua snia, a qua vt. s̄. extitit appellatū, declarauit & constituit dictū hæredē dicti Guilhelmi. s. Ludouicū debitorē in illa quātitate, q̄ nūc petit. qđ patet ex pluribus uerbis dictæ sniæ ibi. quia p executione dictæ sniæ &c. & sic vult, ꝙ snia sup frumento seu restitutione dicti frumenti primo lata mereatur executionē in dicta quātitate. Itē ibi p quantitate &c. de quibus in petitione fit mentio &c. pro satisfactione frumenti &c. habita rōne more &c. Hæc oīa ergo clare probant, ꝙ pp moram idē iudex principalis causæ constituit, declarat, & psupponit ipsum debitorē in illa quantitate, q̄ nunc petitur, & tñ illa snia fuit declarata iniusta & iniqua, & oīa alia & singula q̄ gessit & q̄ sequuntur ex eo, uel ob id, & qđ potuerit imo debuerit ex quo p partē fuit petitus iudex ad quē istud facere satis. s̄. ostensum est. Qđ aūt istud noluerit, patet ex verbis sniæ suæ ibi. iniquā & iniustā. q̄a ista verba non pñt referri ad ineptā actionē vel ineptū libellū, q̄ nā tūc snia cū toto processu reddit̄ nulla, iuxta ea q̄ hñr in l. si patruus. ff. de in rein. in c. cū dilecti. extra de emp. & ven. & gl. not. Insti. de obli. in prin. q̄ Bal. dixit singularem in l. actor. C. de iureiu. Male ergo iudex tunc diceret, ꝙ fuit bene appellatū, iuxta no. in l. si expsim. ff. de ap. Et si dicat, iudex subdit in sententia bis immoderate excedēdo modū exequendi, & ꝙ sic p illa verba vr̄ velle, ꝙ iō illa snia nō tenuerit, quia sequendo ineptā petitionē prius pronūciauit sup executione q̄ super condēnatione æstimationis. Rñdeo, ꝙ tunc illa uerba, iniustā & iniquā &c. staret oīno proprie, & tñ verba sniæ debent intelligi strictè & propriè, put iacent. l. j. cū si. C. si plures vna sen. & no. Bar. in l. j. C. qñ prouo. non est nec. Imo dico, ꝙ tunc propriè iudex immoderatè excedit modū exequēdi, qñ pronūciauit executionem fiendam in maiori quātitate, quā debuerit, vt pbatur ex his q̄ hñr p tex. & gl. in l. ab executione. C. quorū ap. non re. in l. ab executione. ff. de app. in c. ꝙ ad cōsultationē. de re iudi. 2. q. 6. §. quorū. ver. ab executione. & ita rectè fecit dictus principalis causæ q executus fuit dictā primam sniam in casu isto, q̄a in multa maiori quātitate pronunciauit exequendā, & sic immoderatè, & iō optimè iudex appellationis dixit illā iniustā & iniquā, & bñ appellatū, quare ergo vigore alius sniæ q̄ transiuit in rē iudi. nō pōt excipi & opponi in hoc casu exceptio rei iudi. certe non bñ video. Et hoc ēt patet, quia corā dicto iudice appellationis non fuit solū & simplr̄ institutum sup ineptitudine libelli & ordine iuris nō seruato, imo principlr̄ sup meritis causæ. nā fuit pluries & pluries corā ipso allegatum ēt p doc. & aperte pbatum, ꝙ nec dictus Guilhelmus, nec ipsius hæres fuit in aliqua mora, & adhuc probari pōt tā in facto, q̄ in iure, quia mora est fundamentū partis aduersæ, & iō dictus iudex optimè fuit promotus ad pronunciandum illā morā & iniustā atque immoderatā. Nā intendi debet processus ad hoc vt cognoscatur, utrum pars fuit psecuta viā nullitatis, vel iniquitatis, vt ēt tangit Bar. in l. j. C. quā. prouoca. non est necess. Et si ēt dicere pōt, ꝙ hic cā nullitatis fuerit incidens, sed cā iniquitatis & iniustitiæ fuerit principalis. iuxta no. in d. l. j. & plenius in l. si expressim. de ap. Pñt & pdicta ampari, quia qñ iudex habet respectū solum ad ineptitudinem actionis & libelli, nō fertur snia diffinitiua, sed absoluitur pars ab obseruatione iudicij. ita no. dicit gl. in l. j. §. iō cum si. ff. si mes. fal. mo. dixe. † Et constat ꝙ snia, q̄ fertur ab obseruatione iudicij, non est proprie diffinitiua, quia non diffinit principale negotiū, de quo uertitur lis inter partes. iuxta qđ hr̄ p gl. in cle. j. de sequestr. pos. & fru. & tenet Bar. in l. titia. ff. de accus. & plenè p modernos in l. si finita. §. si forte. ff. de dam. infec. Sed in casu isto iudex appellationis diffinitiuæ pcessit, ut ipsemet in snia attestatur, ergo habuit respectum principlr̄ ad merita causæ. Hoc ēt patet ex eo, quia circa finem sniæ subdit pro eo respectu quo dicta snia lata p iudicem principalis causæ, qui executus fuit dictam primā sniam, appareret nulla &c. non ad ineptitudinem libelli, siue ad ordinem non seruatum, & sic non dixit illā principlr̄ nullā, sed eo respectu quo reperitur, sed pars hæredis dicti Guilielmi in cā appellationis non fundauit se principlr̄ ex illo capite quo esset nulla, sed ex illo capite ex quo fuit iniqua. vt. s̄. ostensum est. Et sic nunc dictam, executionem opponendo fundat se ex capite dictæ iniquitatis, non aūt ex capite nullitatis. ¶ Ex his, si rectè consideretur, satis patet rñsio ad cōtraria primo loco allegata, quia illa procedunt qñ snia fert̄ solum proprie & principlr̄ sup ineptitudine actionis & libelli, & sic ē simplex snia ab obseruatione iudicij, hic verò secus, vt dixi. ergo patet ex. s̄. scriptis, ꝙ pars aduersa seu dictus D. Nicolaus & fratres in effectu sp vnū & idē petūt, ergo &c. ¶ Cōcludo ergo ꝙ exceptio rei iudicatæ opponi pt̄, & obstat hoc casu ꝯ nouam petitionem seu intentionē dicti dñi Nicolai & fratrum. Et ita de iure dico ego Io. de Anania saluo saniori consi.

a ¶ Perseueret Vide oīno dñm mar. soci. in cons. 8. inc. ui sis. vers. pterea cū vers. seq in 1. parte. & adde. d. Bar. so-21. eius filiū in § fil. 228. ver. confirmat etiā. & ver. vltimo addo. l prima pte. q. stat ꝯfessio facta in tormentis, si alia ꝯfessio pīudicialis pcedat.

¶ Casus.

¶ 1426. adi 12. de Marzo. fu preso Matteo p parte de meser lo Podestà. adi 24. a hore 5. de notte hebbe Matteo 30. tratti de corda, & in su la corda transmortì. adi 29. del ditto hebbe tratti 30. o 40. di corda, & vedendo non confessare lo iudice li dete con lo suo piede nel corpo un calzo. adi 30. hebbe quattro tratti de corda, qñ hebbe Gregorio de Bologna o Antonio Fiorentino. La sera che la mattina lo fecero ratificare hebbe vno tratto di corda perche tenesse saldo quello che haueua confessato, & se non tenesse lo straciarebbon o so la corda.

S V M M A R I A.

1 *Confessio facta in tormentis quomodo præiudicet confitenti, & quantum temporis requiratur inter torturam, & confessionem.*
2 *Persona, si dubitetur de ea quæ dicitur occisa, debet iudicium de reo suspendi & differri. & 3.*
3 *Innocentia, quando agitur probanda testes alias inhabiles admittuntur.*

CONSILIVM CCLXXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visa relatione facta per dñm Diotesalui vigore cōmissionis sibi factæ p. R. d. legatū, q̄ quidē relatio loco pñtis narrationis factæ haberi pōt; tum q̄a ita de cōsuetudine hic seruatur, vt stetur & credat relationi talis cōmissarij; ergo &c. l. si de interpretatione. ff. de legi. & c. cū dilectus extra de cōsue. tū ēt quia de iure reglr̄ statur dicto officialis in officio. l. si quis decurio. cū si. C. de fal. & maximè quia officium talis cōmissarij non residet in alio, nisi in referendo & cognoscēdo. iuxta no. in l. ubi. C. de fal. Et hoc saltem uerum, donec pbetur ꝯtrariū. Ne forte obstarent no. in simili in l. ea q̄dē. C. de accu. & p Bar. in l. diuus. ff. de cust. re. & p But. in simili in l. j. C. de re iu. & plene p modernos in l. q bona. §. qui dāni. ff. de dā. infe. & p Bal. in c. j. si de inuest. inter do. & vas. lis oria. vr̄ de iure posse defendi, ꝙ dictus Mattheus debeat absolui & liberari p ptātem, non obstāte cōfessione ab ipso fcā, nec aliis in inquisitione cōtentis. Et pmitto aliqua regularia, licet vulgarissima, a q̄bus tñ in dubio recedere nō debemus. iuxta id qđ vulgo legitur in l. oīs diffinitio. de re. iur. ¶ Primò, ꝙ nullus dēt ex suspitione siue psumptione dānari ēt uehementi. vt no. can. in c. lr̄as. de psump. q̄a sanctius est facinus impunitū relinqui, q̄ innocentē dānare. l. absentē. j. rñ. ff. de pœ. & 2. q. j. c. j. §p. cū si. & q̄a prōptiores in absoluendo &c. in c. cū cōtingat. de rescrip. & in l. arrianus. ff. de actio. & obli. ¶ Scdō pmitto illud vulgarissimum, ꝙ in cā criminali maxime capitali debent probationes esse indubitatæ & luce meridiana clariores. l. sciant. C. de pba. canonizata. 2. q. 8. c. sciant. & talis debet esse pbatio, ꝙ ꝯtrarium nullo mō psuaderi possit. ita pulchrè declarat Bald. in d. l. sciant. But. nos. ibi dixit, ꝙ vbicunq; possibile est esse, & aliter se habere, nunq̄ stat̄ in dicto qđ est necesse. ¶ † Primò præmitto, ꝙ qñ deuenitur ad torturā non pcedentibus legitimis indiciis, confessio in torturam facta non pīudicat, etiam si in illa perseueret, a ita probatur & no. in

tex.

tex.gl.& Bar.in l.pen.ff.de qõ.& clamat Ang.& Mod.not.in l.q in aliena.§.Celsus.ff.de acq.hære. qa p̃sumit tunc durare metus tormentorũ.& istud ẽt tenet Gandi.in suo libello de maleficijs. Erit ergo vidẽdũ in casu isto, vtrũ lrĩma indicia p̃cesserint vel non. & q̃ dicant lrĩma indicia, patet ea his q̃ hñr in l.1.p totũ.ff.de qõ.¶ Secũdò p̃mitto, & erat fundamentũ d.Matthei cũ alijs q̃.ĩ.subiũgã, ꝙ ꝯfessio facta in tortura vel ẽt postea dũmõ fiat metu tormentorũ, nõ ualet, nec p̃iudicat ꝯfitenti. qñ aũt dicat̃ facta metu tormentorum dixit But.no.in l.si q̃s in ea.C.de cust.reo.ꝙ requirit̃ ꝙ tortus quiescat p diem vel noctẽ. Bar.in l.1.§.diuus seuerus.ff.de qõ. dixit simplr, ꝙ debet cessare dolor tormentorũ. Ang.quẽ sequunt̃ moderni.in d.l.q in aliena.§.Celsus.ff.de acq hære.dixit, ꝙ erit in arbitrio iudicis. Et sic isto casu erit in arbitrio dñi legati vel ei᷒ cõmissarij, ad quẽ est habitus sup hoc recursus. Et inter alia debem᷒ arbitrari & coosiderari numerũ, ordinem, & modos, q̃bus d.Mattheus tormẽta passus est, ea quibus rectè apparebit, dictã ratificatiooem factã fuisse durante metu tormentorũ, & ꝙ is, q hẽt arbitrari, dẽat hmõi & sil'es circũstãtias facti cõsiderare, ꝓbatur ea his q̃ hñr in l.aut fcã.ff.de pœ, cõiuncta decretali.sicut dignũ.extra de homici.& in c.de causis.de offi.deleg.& c.fanè.il 2. eo. tit. in c.ad abolendam.de hæret.in c.excõicamus.in verbo exerceat.eo.tit.cũ si.¶ Præterea ex alio capite põt oñdi, ꝙ dicta cõfessio sola nõ p̃iudicat, qa incerta, dixi.n. occidi Antoniũ, & cõstat ꝙ infiniti reperiunt̃ qui vocãtur, ergo &c.l.certũ.cum ibi no.in prin.ff.de cõfes. hinc est, ꝙ dicta cõfessio põt dici indiscreta, qa p eã nõ discernit̃, de quo Antonio senserit; ergo &c.l.cũ de indebito.in fi.ff.de ꝓba. põt ẽt dici indeterminata, quia nõ bene determinat, de quo Anto. loquatur; ergo sibi nõ præiudicat in c.si cautio.extra de fi.instr. vñ euidenter apparet, ꝙ istud fuit cõfessus tortura territus, & quasi p̃ dolore perinde festinatus, quo casu nõ debet audiri. l.non tñ.ff. de appe.l.abditus.& l.abdictos.

2 ¶ † Præterea nemini dubiũ, ꝙ si q̃s confitet̃ aliquem occidisse, & ille reperit̃ uiuus, ꝙ talis cõfessio nõ tenet, nec sibi p̃iudicat.l.inde neratius.§.fi.ff.ad l.aq l.& no.gl.in l.1.C.de cõfes.sed ille Anto.de quo.ŝ.repetitur viuus, ergo &c.ꝙ istud sit, ꝓbatũ est p literas testimoniales vici Florentiolę, quibus standũ est donec ꝓbet̃ ꝯtrium.arg.c.post cessionẽ.cum sua materia extra de ꝓba. Patet ẽt p personalẽ exhibitionẽ ipsius Antonij.

3 † Nõ obstat nũc, ꝙ duo testes nitant̃ oñdere ꝯtrium, vcʒ ꝙ ille Antonius nõ sit ille &c. Primò, qa testes q deponũt in cã capitali, debent esse oĩ exceptio.maiores, ut dicit Bal.in d.l.sciãt.vbi ẽt ꝓbat̃. Quod aũt p̃dicti testes nõ sint tales, patet manifestè & multipliciter, tũ quia discordãt & variãt in multis, ergo &c.arg.l.q falsa uel uaria.ff.de testi.in c.ecclesia.in uer.uocasse.cum si.de cã pos.& ꝓprie.tũ quia maliuoli & suspecti d.Mattheo. Et licèt dicat̃, ꝙ post altercationem & rixam inter ipsos & Mattheum habitauerunt simul, comederunt, & biberũt, & si per hoc vr̃ actio iniuriarum remissa.iuxta no.Insti.de iniur.in fi.tñ nõ per hoc efficit̃ testis idoneus in cã capitali.iuxta illud. De inimico reconciliato nõ cõfidas in æternum. Apparẽt ẽt aliæ suspitiones, narrationes, & uariationes, quas omitto, qa ex processu & tenore dictæ relationis apertè perpendit̃. Nõ ob.id q̃d dr̃, vcʒ ꝙ iuuenculus q p̃tat̃ nocat̃ Nicolaus Antonij, & Mattheus ꝯfessus fuit se occidisse Antoniũ, & sic diuersitas personarũ, qa r̃ndeo, ꝓut mihi dr̃, vocat̃ Nicolaus Antonij, & sic est binominis, quo casu nõ est dubiũ, ꝙ licèt ab vno uocetur Anto.& ab alio uocet̃ Nicolaus, p hoc nõ põt notari diuersitas psonarum imo identitas.ita rectè cõsuluit Bar.in eo q uocat̃ Petrus baronus.alleg.q̃d hr̃ in l.gaio.§.imperator.ff.de ali.& cib.le.& referunt Moderni.in l.fi.ubi ẽt ꝓbat̃.ff.de cõdi.inde. Nõ ob. prædictis q̃d no.Bar.in l.1.in fi.ff.de qõ.vcʒ ꝙ ptãs nõ posit ipm Mattheum liberare, sed debet cõi petitionem dare. Rñdeo ibi loquitur in cõdẽnato, sed Mattheus adhuc nõ est ꝯdẽnatus. Pręterea ad abundãtẽ cautelã & ad oẽ dubiũ tollendũ.d.ptãs, ex quo Anto. de quo.ŝ.rem dubiã reddit oĩno inquirentem, officiũ suspẽdi debet stante ꝙ in criminibus maximè vbi de salute hoĩs agit̃, requirãtur ꝓbationes luce clariores. Et ex eo, ꝙ sanctius sit &c.d.l.absentem. Et quia lex aspere puniret, si ad talia indebitè ꝓrumperet̃.ff.ad l.iul.re.l.lex iulia.§.hodie. ¶ Circa scd̃m principale.alle.sunt.ŝ.q̃ satis arguunt defensionem.d.Matthei. ¶ Quantum aũt ad tertium & de cõfessiune mortis Doteteæ &c. uideo clare probatum defensionẽ & per testes coadiuuantes de auditu & per attestationem mulieris deponentis, ꝙ mortua fuerat ex signo pestis, nec dubitãdũ mõ aliquo an in tali cã mulier testificari posit, qa cũ hic agat̃ de ꝓbãda innocẽtia, quo casu ẽt si esset alias ꝓhibita, deberet admitti. patet in domesticis, cubicularijs, & si.qui ad testimonium nõ debẽt admitti, & tñ ad ꝓbãdam innocẽtiam admittunt̃. Ita no. terminat Guil.in Spec.de inq̃sitione.§.2.ver.sed nũquid cas. ¶ Ex quibus breuiter cõcludo satis repẽte sup hoc cõsultus, dictũ Mattheum puniri nõ posse uirtute dictæ inquisitionis, sicut & p aliũ.ŝ.solenniter est conclusum.

¶ Casus talis est.

¶ Ti.nũcupatiuè testatus est, in hoc testõ sui corporis sepulturã elegit & ordinauit ac noĩauit quos ad exeqas vestiri volui uestes funerales, inter quos nõ enumerauit hr̃des institutos.cõmissarios ad exequẽdũ fun᷒, & alia multa elegit. Demũ Lu.& Se.fratres suos sibi hr̃des vl'es æqualr instituit. Post defunctũ morte corpus in parãdis exequijs p cõmissarios, ex quo instituti nõ erãt noĩati a testatore vestiri debere, visum est ipsis cõmissarijs p manus suas eos institutos nõ vestiri. Ipsi q̃dẽ instituti sibi & mortuo honorẽ cupientes, impotentes tñ, cõueniũt cũ his q cõmissarij electi sunt, & cum eis ꝯhunt sub forma infrascripta, vcʒ. Cũ ꝓ exequijs celebrandis, ꝓ funere, & sepultura corporis Ti.cuius Ti. Lu.& Se.sunt hr̃des in testõ eius scripti & ipsius.N.fratres nec ꝓuiderat in ipso testõ ipse.N.dictos suos fratres & eorũ familiã indui debere funerales uestes ad exequias ipsius, & nõ id cõmissarij p eũ in suo testõ noĩati & electi ut ꝯmissarij nõ ualeãt eos indui facere, nõ volẽtes fines eorũ mãdati excedere, vellẽt tñ ipsi Lu.& Se. ꝓ eorum honore ad ipsas exeqas se induere, & ꝓ eorũ cõmoditate rogauerunt ipsi Lu.& Se.A.& B.quos ipse Ti.in suos cõmissarios elegit, ut ꝓ ipsis fratribus ꝓmittãt daturi pãnos eis ꝓ ipsis exequijs & soluere p̃cia pãnorũ ipsorũ, sunt etẽm parati eis oportunè ꝓuidere de eorum indẽnitate.& ipsi. A.& B.ad hoc se spõte & liberaliter obtulerunt ꝓ eis intercedere, & sic ꝓmiserunt draperijs, qui pãnos ipsis fratribus dederũt ꝓ ipsis exeq̃js, soluere eis ꝓ ipsis pãnis ꝓut ipsi asseruerũt.& uellẽt ipsi fratres indẽnitati ipsorum. A.& B.ut decet & cõueniens est, effectualr ꝓuidere. Idcirco ipsi Lu.& Se.oẽs fratres ipsius quõdã Ti.spõte ꝯuenerunt cũ dictis.A.& B.p̃ñtibus stipulãtibus & recip.ꝓ se & suis hr̃dibus, ꝙ ꝓ seipsos indẽnes cõseruãdo a ꝓmissione antedicta pannorum p̃dictorum ipsi.A.& B.possint authoritate ꝓpria eorũ, sine alia unq̃ ipsorum fratrum interpellatione aut alia iudicis authoritate, oẽs & singulos fructus oĩum possessionum hr̃ditatis ipsius Ti.relictarũ ipsis Lu.& Se.fratribus, & q̃ ex testõ eius Ti.cedũt ipsis fratribus capere & accipere, & vendere, alienare, & distrahere, & de p̃tijs eorum soluere & satisfacere ꝓ dictis pannis funeralibus vsque ad quantitates pretiorum ipsorum pannorum, quos omnes & singulos fratres possessionũ ipsarum ipsi fratres specialiter & expresse ac notatim obligauerunt & hypothecauerunt ipsis.A.& B.præsentibus stipulan.& recipi.pro se & suis hæredibus usque ad quãtitatem cõcurrentem pretiorum pannorum antedictorum. Nec nõ ipsi Lu.& Se.& eorum quilibet obligãdo se & oĩa sua bona p̃ñtia & futura per se & suos hæredes principaliter & insolidũ renunciantes beneficijs nouarum constitutionum, & epistolæ diui adriani, ac omni alij exceptioni suo iuri beneficio & legum auxilio sibi cõpetẽti uel competituro, solẽni stip'one ꝓmiserũt prædictis.A.& B.p̃ñtibus stipu.& recipien. ut ŝ.ipsos & eorum quẽlibet, & bona sua, & hr̃des a prædictis ꝓmissionibus p̃tiorum pãnorum antedictorum & ab oĩbus & singulis p̃dictis indẽnes & indẽnia penitus cõseruare & renũciauerũt &c. ¶ Post talem ꝯctum p duos dies p̃dicti Lu.& Se.ut ŝ.in testõ dicti Ti.instituti hr̃ditatem eius ex testõ p̃dicto uerbo coram testibus & notario rogato dñt se adire, & adeunt hr̃ditatem d.Ti. cum beneficio legis & inuentarij, quam hr̃ditatem tñ indistinctè & purè facto opere adierant ex ꝯctu ŝ.celebrato, ut patet ex eo cum id agant quod agi minime põt citra ius & nomen hr̃dis.ĩ.tñ tp̃s a iure limitatum inuentarium inchoant & prosequuntur ac p̃ficiunt. Ante hanc ẽt uerbo hæreditatis aditionem hi instituti pasi sunt uxorem defuncti huius nõnulla bona sibi in dicto testõ relicta de domo defuncti exportare, & illa exportauit eis uidentibus scientibus & patientibus, & nolunt uti beneficio inuentarij. allegat̃ nõ ꝓdesse sibi inuẽtarium, nec eius cõfectio, cùm semel & purè adierant opere ex ꝯctu antedicto & absq; beneficio & auxilio inuentarij, de quo tunc nec protestati sunt, & legata uxori nonnulla haberi pasi sunt. Quæritur quid iuris, an uidelicet beneficio inuentarij gaudeant necne. Nam vr̃ primò ꝙ ob'o bonorum hr̃ditatis, quam faciunt indicat hr̃ditatis aditionem.ut l.pro hr̃de.§.1.de acqui.hæredi.& ibi gl. Nam cùm aliquid uolo, id uideor uelle sine quo id primum uelle non ualet. Et sic uideantur prædictis insti-

tutionibus adire hr̃ditatẽ,& hr̃des esse,sine quo al̃r nõ possent hæreditarias res obligare. Et ad hoc facit doctrina Bal. in l. non hoc. C. vñ legiti. qa ad ius cõferendũ reperiat̃ ius conserẽs, ut ibidẽ attestatur. Ex hoc mõ vr̃ inferri, ꝙ inuentariũ eis non ꝓfit; qa sciebãt primò se institutos, ut s̃. in themate,& ꝑ parũ añ cũ testatore bona oĩa quasi cõia hẽbant, q̃ diuiserũt stãtes secũ in cõtone, ex quo uires hæreditatis sibi debebãt esse notæ, ut p̃sumitur, ut l. octaui. ff. vñ cogna.& l. de tutela. C. de in int. rest. mino. Et ꝓ tanto nõ curarunt de beneficio inuentarij,& spe certissima adiuerunt d. hæreditatem, ea quo vr̃ eos insolidum teneri creditoribus & legatariis. Et pro hoc vr̃ casus in l. fi. §. cum igitur. C. de iu. deli. Pro hoc satis facit, quia ex ꝯctu iam obligauerunt certas res hæreditatis insolidum, ut s̃. quod non conuenit naturæ beneficij inuentarij, quæ talem solidã oblonẽ non patit̃, ut p3 ꝑ totũ. l. fin. C. de iu. deli. licet Sali. in d. l. 3. §. si autem dubius. uideatur contrarium tenere.

SVMMARIA.

1 *Hæreditatem post aditã an possit beneficiũ inuentarii, si postea fiat post aditã.*

2 *Inuentarii conficiendi absque protestatione, an & quando quis adeundo uideatur sibi præiudicare, ita ut non possit postea confi. ere.*

CONSILIVM. CCLXXV.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Passus de quo q̃ritur, tangitur per dñm Ang. in l. hæc stipulatio. ff. si cui plus q̃ per l. fal. ubi ipse ponit materiam inuentarij circa fin. ubi utitur his uerbis formaliter. Caueant aũt oẽs hæredes, qui uolunt gaudere beneficio inuentarij cũ adeunt uel se immiscent, sꝑ asserant se uelle inuentariũ conficere,& eius beneficio gaudere, alias tanq̃ certi de hæreditariis uiribus uiderentur hæreditatẽ agnouisse, nec ꝯficiendo postea inuentariũ quicq̃ eis ꝓficeret, ut d. l. fi. §. cũ igit. ibi. nullo indiget inuentario. qđ exponit Ricar. s. ꝙ sibi ꝓsit. Sit ergo cantus aduocatus agentis ꝯ hæredẽ, q obiicit de inuentario iã cõfecto uel ꝯficiẽdo, dũ asserit superesse de tpe, ut replicet ꝙ nec cõficere põt, nec iã ꝯfectũ eũ iuuat, eo ꝙ añ ipsum inchoatũ uelut certus đ hr̃ditariis uiribus hr̃ditatẽ agnouit, uel se ei immiscuit, uel pro hærede se gessit pure & simpl̃r nulla ꝓtestatione p̃missa, ꝙ uellet cõficere inuentariũ,& ad hoc ꝓbandũ articulet, ꝙ d. hæres fecit tales & tales actus inducentes in dubio aditionẽ. de qbus in l. gerit. de acq. hær. vñ ꝑ eos intelligit̃ ꝓ hr̃de gessisse simpliciter,& nõ pt̃ hodie facere inuẽtariũ tene mẽti hæc. sunt uerba sua. nec reperio ꝑ aliquẽ scribẽtẽ añ Ang. passum istũ ita specificẽ fuisse tractatũ. Nec ipse allegat ad hoc autoritatẽ alicuius doc. nec tex. aliquẽ, nisi illũ q est in §. cũ igit. Reperio tñ Spe. idẽ sensisse in ti. de instr. edi. §. fi. in pe. col. circa h. ubi dicit inter alia q̃ requiruntur, ut inuentariũ ꝓsit, req̃ri ꝙ qs adeat hr̃ditatẽ dubitatiuẽ, non securẽ,& s̃, in uer. ad hæc aũt. dixerat ꝙ si recta uia adit ꝓ certo uolens esse hæres, nullo indiget inuẽtario,& ꝙ ex ꝯfectione ipsius nullũ consequtur cõmodũ, nisi forte quo ad bñficiũ legis falc. &c.& sic ẽt ibi satis innuit idẽ qđ s̃. diai. Sic ẽt audio fuisse cõsultũ Florẽtiæ per plures antiq. doc. iã mortuos, quorũ tñ cõsilia uidi. in quodã tñ pũcto mihi inde trãsmisso super hoc allegabat̃ ꝑ aduocatũ. Sed d. Bar. de

2 Sali. in d. l. fi. §. si autẽ dubius. in 4. col. utitur his uerbis. † Iuxta hoc q̃ro, de quo uidi dubitari, an si simpliciter qs adeat hæreditatẽ sine ꝓtestatione de inuẽtario cõficiẽdo & eius bñficio, an postea ĩ. legitimum tps faciendo ei ꝓsit.& vr̃ ꝙ nõ; qa spe certissima dr̃ adiuisse,& sic inuẽtario non indiget. ut s̃. e. l. §. cũ igit. In ꝯriũ est ueritas, ꝙ licet ꝓtestatio sit utilis, nõ tñ necessaria. Itẽ qa nõ cõstat, ꝙ spe certissima fecerit. Itẽ qa,& si cõstet, nõ ꝑpea excludit̃, quominus facere possit. Itẽ ibi loquit̃, qñ re uera ita est, ꝙ hr̃ditas est locuplex. Hæc sunt uerba sua, q forte uidit Ang.& eius opi. uoluit reprobare, l3 ipsum nõ alleget. Hoc idẽ vr̃ sentire Bal. in illo §. cũ igitur. dũ reprehẽdit illã expositionẽ Ricardi. q exponebat & supplebat tex. dum dicit nullo indiget inuẽtario. s. ꝙ sibi ꝓsit.& sic innuit, ꝙ qñ hr̃ditas est locuplex, nihil ꝓdest inuentarij cõfectio. Nã Bal. dicit ꝯriũ, ꝙ imo ẽt tũc ꝓdest, cũ multa sint bñficia inuẽtarij ſm Bal. Ecce ergo qđ Bal. uult, ut ẽt si spe certissima adeat, sciẽs hæreditatẽ esse locupletem, nõ ꝑdit bñficiũ inuentarij; imo põt ipsum facere ut consequat̃ alia bñficia, licet quantũ ad hoc ꝙ de suo non habeat soluere creditoribus non indigeat, eo qa & sine ipso nõ solueret de suo, postq̃ hæreditas est locuples. Mihi aũt vr̃ distinguendũ in hoc dubio ꝓ concordia harũ opin. salua tñ correctione melius sentientis; ꝙ aut ex uerbis ipsius adeuntis apparet, ꝙ spe certissima adiuit, ut quia in instrõ aditionis continet̃ qualiter talis sciens talẽ hæreditatẽ sibi delatam,& eam esse utilem & lucrosam potius q̃ damnosam eam adiuit &c. prout dici consueuit in talibus instr̃is aditionis, sicut in instr̃is repudiationis dr̃ ecõuerso s. sciens ipsam esse damnosam &c.& tunc procedit prima opi. per illum. §. cũ igr̃. in fi. qui bñ facit, dũ dicit cum oĩbus creditoribus suppositus est &c. vr̃. n. renunciasse beneficio inuentarij ꝑ appositionẽ dictorum uerborũ, prout dicebãt illi doc. consulentes ut audio. vnde nec incontinenti postea q̃ ad extraneos actus diuertisset, posset ꝯficere, qa remittentibus iura sua &c. ff. de ædi. edi. l. q̃ritur. §. si uenditor. Non nego tñ quinetiam tunc, si dixisset se uelle facere inuentariũ, posset facere, ut consequat̃ beneficia plura, de quibus in d. l. fi.& ita intelligo d. Bal. debet tñ ꝑ ꝓtestationem tale beneficium sibi conseruare, alias censeret̃ noluisse uti. facit l. modestinus. cũ ibi not. ff. de sol. Itẽ dũ uero ex uerbis adeuntis non apparet, ꝙ spe certissima adiuerit; qa in instrõ aditionis non cõtinent̃ illa uerba. sciẽs hæreditatẽ esse lucrosam &c. sed simpliciter adiuit,& tunc qa iste actus est indifferens,& potuit esse ꝙ adiuit spe certissima,& ẽt ꝙ non; sed dubitans tñ non fuit protestatus de inuentario; qa sciebat ius suũ durare, cũ lex det facultatẽ inuentariũ cõficiendi vsq; ad certũ tps ab adita hr̃ditate incipiendũ, l3 alij dicant aliter; ut no. in d. §. si autẽ dubius. per gl.& doc. ideo &c. l. sicut. §. non vr̃. ff. quib. mo. pi. uel hyp. sol. Non puto ꝙ uideat̃ tunc ꝑ hoc renunciasse beneficio inuentarij, sed ex postfacto apparebit quo aĩo adiuit, quia si ĩ. tps debitũ non ꝯfecit inuentariũ, censet̃ adiuisse spe certissima & aĩo renũciandi beneficio inuentarij. si uerò ipm fecerit ĩ. tps debitũ, tũc apparet de ꝯrio. s. ꝙ adiuit dubitãs,& cũ intentione utendi beneficio inuentarij. Nã ex sequentibus apparet & deprehenditur qualis fuerit aĩus in p̃cedentibus. ff. rer. amot. l. si concubina. §. res amotas. ad mace. l. sed iulianus. §. proinde. C. de nat. libe. l. cũ quis. circa. fi. ibi. n. uerisimile. facit. j. q. j. constat.& qđ no. 18. di. peruenit. Maximẽ si incontinenti uel ĩ. modicũ spaciũ post aditionem hoc fecit. ar. l. uentri. §. in bonis. in fi. ff. de priu. cre. extra de ele. c. officij. cũ ibi no. in j. gl.& qđ no. ꝑ Bar. in l. post ꝯtractũ. de don. Et multo ẽt fortius in casu nr̃o puto dictos hr̃des posse conficere inuentariũ, tñ qa ꝑ prius non adiuerant, sed fecerant actũ ꝑ quẽ inducebat̃ aditio suo ꝓ hærede gestio. s. obligando fructus rerũ hæreditariarũ. Nã isto casu cessant uerba illius. §. cũ igitur. dum dicit siquidẽ recta uia adire maluerit &c. Nã ille q facit actum cñ alio, qui non potest geri circa ius & nomen hr̃dis, licet gerat pro hærede & fingat̃ adiuisse, nõ tñ dr̃ adire recta uia, sed hr̃ pro adeunte ꝑ indirectũ,& consequentiã illius actus; non. n. mouet̃ principaliter ad faciendũ illũ actũ ad istũ finẽ ut efficiat̃ hæres, sed mouet̃ principaliter ad illũ actũ expediendũ, l3 in consequentiã ueniat hoc ꝙ hæres efficitur, sicut in si. hr̃ in l. j. ff. de auto. tut. l. ꝙ dicimus. in fi. prin. e. ti. Et alibi habemus in si. ꝙ uerba enunciatiua plus operant̃ qñ emittunt principaliter ꝑꝑ se, q̃ qñ ꝑꝑ alietũ. iuxta ple. not. in l. ea hac scriptura. ff. de don. sic dico, ꝙ plus operat̃ & plus nocet expressa & directa aditio facta sine ꝓtestatione de inuentario; qa cũ illa fiat aĩo & ꝓposito deliberato ut fiat hæres, censet̃ renunciasse beneficio inuentarij, q̃ operetur gestio ꝓ hr̃de q̃ resultat ex certis actibus; qa illa interdũ nõ fit isto aĩo nec isto ꝓposito, ut qs efficiat̃ hæres, sed solũ ut ille actus expediat̃,& tñ p̃ter propositũ gerentis lex facit ipsum gerentẽ hæredẽ, quia p̃sumit actũ fuisse factũ ea intentione. Nã quandoq; contingit ꝙ extra id qđ agitur tacita obligatio resultat. l. si is qui. §. fi. ff. cõmo. Non sic ergo conueniẽs est, ꝙ talis actus extendatur,& faciat p̃iudiciũ gerenti, sicut aditio facta recta uia & aĩo & proposito deliberato. vnde d. Ang. fuit nimis generaliter locutus. s. tam in adeunte recta uia q̃ in gerente se pro hærede, qa tex. illius §. cũ igitur. in quo se fundat, loquitur in adeunte recta uia,& similiter ratio non in gerente actum, ex quo per indirectum resultat aditio. Item ẽt in illo qui recta uia adiit, adhuc loquitur nimis generaliter; quia dictum eius solum ꝓcedit, quando apparet ꝙ spe certissima adiit, quia facit expressam mentionem, ꝙ hæreditas est soluendo, non sic quando hoc non apparet, quia nihil dixit tpe aditionis ꝙ hæreditas esset soluendo,& sic potest intelligi quod dubitatiuẽ adiuit,& cum intentione conficiendi inuentarium,& gaudendi eius beneficio;& ita præsumetur fecisse si postea ĩ. tps debitũ & maximẽ infra breue spacium uel incontinenti hoc faceret per iam dicta. Tum etiam, quia in casu nostro incontinenti postquam gessit illum actum, scilicet per duos dies post, ut dicitur, quod reputatur modicum tempus. l.& si post tres. ff. si quis cau. recta via adiuit cum protestatione de inuẽtario. Nam ex hoc resultat præsumptio, ꝙ quando fecit illũ actũ seu celebrauit dictum contractum cum executoribus, non fecit hoc aĩo

adeundi

adeundi, nec credidit se hæredē effici; aīs frustra postea expsse adi oisset. Itē nō spe certissima ꝙ hæreditas esset locuples, sed potius dubitādo; qa nō sic cito verisilr mutasset ꝓpositū. ar. l. nā ad ea. de cōd. & demon. ¶ Cōcludo ergo ꝑ pdicta dictos hæredes posse iuuari cōsectione inuentarij. Et ita dico & cōsulo ego Pau. de Cast.

¶ Casus.

¶ Anno incarnatiōis. 1400. indictiōe octaua & die. 29. mēsis maij. Vir prudēs atq; discretus Antonius quōdā ser vgonis de orlandis populi sancti simonis de florentia suū cōdidit testm̄, in quo inter cætera disposuit in hunc modū, vc3. ¶ In primis &c. ¶ Itē iure institutionis legauit Ioānæ filiæ. ipsius testatoris ltīmæ & naturali natæ ea se & do. Margarita uxore sua & filia olim Antonij de padua flore. quadringentos auri, si & qñ nupserit. Quos flo. 400. auri deponi uoluit, & mādauit sup arte lane ciuitatis florē. statim post eius mortē. Et ꝙ deinde leuari uel tolli non possint quoquo mō, donec dicta Ioāna filia sua fuerit ætatis annorū. 13. q̄ natam esse asseruit die. 24. mensis Ianua. anno dñi. 1398. Et uoluit & mandauit, ꝙ oē donū & remuneratio qd̄ & seu q̄ dicta ars dicto tpe ꝓ dicta quantitate dare uoluerit ex sua discretione, qd̄ tñ in eiusdē artis arbitrio reliqt, prout deus ipsi arti bñ fecerit de dicta pecunia ponat & scribat ad pedē dictę q̄titatis, prout ipsius artis moris est. Et ꝙ adueniēte anno. 13. ętatis dictę Ioannę ipsa Ioāna maritet, & maritari debeat, & ipsa q̄titatis flo. quadringentorū auri cū oī dono lucro & ꝓuisione quantitatis eisdē dei & dari debeat, atq; legauit iure pdicto in dotē Ioannæ pfatę. Et insup vsq; ad tps nuptus legauit eidē Ioannę ultra pdicta reditū morā & habitationē atq; alimēta & vestimenta decentia in domo ipsius testōris fm facultatē hæreditatis suæ. Ac ēt in casu oidnitatis & necessitatis cuiuscunq; iubens eandē Ioannā de pdictis fore contentā. Itē &c. ¶ Itē de bonis suis legauit D. Margaritæ vxori suæ & filiæ olim Antonij de padua dotes suas p ipsum testatorē cōfessatas, quas esse & fuisse dixit flo. sexcētorū quinquaginta sex auri, ꝓut d dicta cōfessione cōstare dixit p ser Vincentiū de ciconia notariū uel aliū notariū, florē. ¶ Itē ultra dictas dotes legauit eidē d. margaritæ uxori suæ flo. c. auri, quos ad eius manus peruenisse asseruit idē testator de pecunia dictæ uxoris suæ. ¶ Item legauit eidē uxori suæ ultra pdicta si & in quantū ad supradicta uota transierit J. unum annū a die mortis ipsius testatoris flore. c. auri & oēs & singulos pānos & uestimēta tā de lana q̄ de sirico & oēs pelliceas deputatos ad usum & dorsum dictæ uxoris suæ cū oībus & singulis bottonibus, uaijs & alijs quibuscunq; ornamētis pertinentibus ad dictos pānos & uestimēta. ¶ Itē oltra pdicta legauit, ordinauit, & uoluit dictā dñam Margaritā uxorē esse dñam & usufructuariam. i. alimētariam oīum bonorū suæ hæreditatis, q̄diu ipsa uixerit, & uitā uidualē seruauerit, & cū J. scriptis filijs suis habitauerit, & dotes & legatum pdictum non petierit. Itē &c. ¶ In oībus aūt & singulis alijs bonis suis iuribus, noībus, & actionibus psentibus & futuris sibi hæredes uniuersales instituit filiū seu filios suos posthumos masculos ltimos & naturales nasci turos ex se testatore & dña Margarita uxore sua, q̄ ex se asseruit fore pgnantem, & seu ex alia quauis eius uxore ltima æqs portionibus in dimidia suæ hr̄ditatis & substantiæ, eosq; adinuicem substituit vulgariter, pupillariter, & p fideicōmissum, in alia uerò dimidia Ioannē frēm carnalem ipsius testatoris & Siluestrum eius filium, nepotemq; ipsius testatoris eosq; adinuicem substituit. ¶ Voluit tñ ꝙ dicti filij eius posthumi cōiter habitent, & uiuant cum dictis Ioanne et Siluestro, et quolibet superuiuēte, et sub eorum gubernatione qlibet vc3 donec fuerint ætatis ad minus 20. ann. ¶ Voluit insuper et mandauit, ꝙ pecuniæ suæ hæreditatis deponantet et deponi debeant p J. scriptos executores suos sup arte lanæ pdicta statim nato aliquo posthumo masculo ltimo et naturali dicto testatori, et de dimidia hæreditatis dictorū filiorū eius posthumorū nasciturorū, ut pdicitur flore. duo milia auri, & ibi teneantur donec dicti eius filij posthumi fuerint ætatis 20. an. ita tñ ꝙ interim donum & fructus, qd̄ percipietur ex dicta quantitate pro dimidia ueniat ad dictos filios eius, & pro alia dimidia ad dictū Ioannē & Siluestrū. Et si dicti filij ipsius testōris instituti in dicta dimidia oēs in pupillari ætate uel postea qñcūq; decederēt sine filijs uel filio masculis legitimis & naturalibus, & seu si ipse testator decesserit nullo relicto filio masculo legitimo et naturali, in dictis casibus & quolibet eorū sibi hæredes instituit, & dictis filijs suis substituit dictū Ioānem fratrem carnalem ipsius testatoris & dictum Siluestrum eius filium nepotem carnalē ipsius testatoris & eorū et utriusq; ipsorū filios et descēdētes masculos legitimos & naturales. Si uerò cōtigerit dictū Ioānē & Siluestrū decedere qñcūq; &c. tutores aūt & post tutelā curatores dictorū filiorū suorū tā natos q̄ nascituros atq; executores & fideicōmissarios huius sui testi & vltimæ volūtatis ordinauit, reliqt, & esse voluit Io. & Siluestrū supradictos & utrūq; ipsorū q supuixerit. Et post mortē ipsorū Nicolaū Ioānis d ucano, & Caccinū Frācisci del calcia, & Ioānē zenobij cābij orlādi ꝯsortē suū & quoscūq; duos ex eis in concordia & seu quēlibet eorū insolidū alijs abūtibus & nō degentibus in partibus, dās & cōcedens d. testōr d. tutoribus & curatoribus atq; executoribus suis fm modū & formā pdictā plenā & liberā ptātē, authoritatē, baliā, & mandatū suprascripta oīa & singula p ipsum testōrem disposita & ordinata & executioni mandāda, & supradictam tutelā curā gerēdam, & administrandā fm d. formam, prout superius p dictum testatorem extitit ordinatum. ¶ Deinde in anno dñi ab eius incarnatiōe. M. ccccxj. indictione quarta et die. 23. mensis augusti. Prouidus vir Siluester quōdā Ioannis ser Vgi d orlandis laniolus d. ppli scti Simonis hæres insolidū & vniuersalis dicti Antō. suū cōdidit testm̄, in quo inter cætera disposuit et reliqt in hūc modū vc3. ¶ In primis &c. ¶ Itē reliqt & legauit dñæ Catherinæ vxori suę d. testōris & filię olim de bardis dotes suas, q̄s dixit d. testōr fuisset & eē flore. qngētos p eū cōfessatos manu ser Georgij ser Caccioti notarij flor. Itē reliqt voluit & mādauit ꝙ d. D. Catherina eius vxor induat honorabilr, ꝓut reqrit tpe mortis d. testōris. Itē reliqt & legauit d. D. Catherinæ ultra prædicta florenos. cc. auri. Itē reliqt & legauit dictam dñam Catherinā usufructuariā oīum bonorum d. testōris toto tpe uitæ dictæ dñæ Catherinæ donec uidua & honesta et cū filijs suis et dicti testōris stabit, et ad secūda uota ñ transiet, & dotes suas & dictū legatū florenorū ducentorū si petet. Et in casu quo eēt siue remaneret absq; aliquo filio et uellet viuere vidua & honesta in domo dicti testatoris, & tūc in d. casu reliqt eidē dñæ catherinæ quolibet anno florenos qnquaginta auri, dūmō nō petat dictas dotes nec d. legatū flore. auri ducētorū, nec vsumfructū dotis & legati. Et si & inqnātū & in casu quo d. D. Cathe. vellet redditus seu vsufructus dictæ suæ dotis & d. legati floren. ducētorū, tūc & in d. casu reliqt & legauit eidē dñæ Catherinæ quolibet anno florenos. x. auri, stando uidua & honesta ꝓut scriptū ē. ¶ Itē reliqt & legauit Nannæ filiæ olim Anto. ser Vgi florenos auri mille ꝓ sua dote & ꝓ ea nubēdo cōputato in d. summa flore. auri mille & oē legatū eidē Nānæ factū p d. Anto. olim patrē d. Nannæ in testō uel codicillo d. Anto. & oēm utilitatē et fructū d. legati, qd̄ & q̄ utilitas & fructus dixit d. testator esse in manibus Pphilippi Vguccioni de ricego & sociorū. Et cū hoc pacto, cōdōne, & mō, ꝙ anteq̄ Nāna habeat dictos flore. mille & renūciare teneatur & dēat oī suo iuri & oībus & singulis, q̄ petere posset ꝫ d. testōrem uel suos hr̄des quacunq; rōne, quia sic voluit dictus Anto. pr̄ d. Nannæ prout dixit & asseruit dictos testōr. ¶ Item ad oē dubium euitandum dixit et declarauit d. testōr, ꝙ oēs et singu. q̄ti. pecun. deu. et flore. auri scriptas in et super libris. Montis cōis flore. vc3 in et super mōte qui vocatur il Mōte de Pisa, vel alio quocūq; Monte dicti cōis flo. seu in et super libris Accanis presbyteri vel alterius cuiuscūq; Montis seu Accaten. uel ī aliquo alio quocunq; loco, in et sub noīe dominæ Catherinæ uxoris d. testōris et seu Margaritæ filiæ dicti testatoris uel alterius earum in rei veritate fuerunt et sunt d. testatoris et de eiusdē ꝓprijs den. emptæ et solutæ. Et ideo voluit, et reliquit, disposuit, et mādauit ipsas oēs et singulas q̄titates et ipsorū credita et uomina esse hr̄dum dicti testatoris. Item &c. ¶ In oībus autem alijs suis bonis suos hr̄des vniuersales instituit, fecit reliquit, et esse voluit Antonium filium suū masculum ltimū et naturalem natū ex se et d. dña Catherina vxore eius ltima et quēlibet aliū eiusdē testōris filiū masculū, ltimum, et naturalem, natū et nasciturū ex dicto testatore, et dicta dña Catherina vel alia quacunque eius vxore legitima et eos adinuicē substituit vulgariter et pupillariter et p fideicōmissum. Et in casu, quo oēs d. sui filij masculi decederent sine filijs masculis ltimis et naturalibus, uoluit ꝙ filiæ fœminæ dictorū filiorum d. testōris, si q̄ remanerent ltimæ & naturales, habeāt & hr̄e dēant dotes ꝓ ipsis nubendis, & ꝙ sint bñ dotatæ honorabilr, ꝓut decet fm facultatem dictæ hr̄ditatis, & donec & quousq; iuerint ad maritum habeant uictū, vestitum, et alimenta honorabiliter ꝓut decet. Et in casu pdicto ꝙ dictus eius fil. decederet sine fil. masculis ltimis et naturalibus, substitui & suos hr̄des fecit Nicolaum Nini ei9 cōsanguineum & filios masculos ltimos & naturales natos et nascituros dicti Nicolai in

octaua parte dictæ hæreditatis,& in residuo dictæ hæreditatis substituit infrascriptos Cambiũ Nerium,& Dñicum,Antonium,& Laurentium infrascripto mõ, vez Cambium orlandi & filios masculos lrimos & naturales dicti cambij natos & nascituros in quarta parte dicti residui dictæ hæreditatis;ita tñ q primò renunciẽt oĩ & toto qđ alis petere possent. Franciscũ acnobij cãbij orlãdi & filios masculos lrimos et naturales d.Fra.natos & nascituros ĩ alia quarta parte d.residui dictæ hæreditatis;ita tñ q primò renũciet oĩ & toto alij qđ petere possent.Neriũ masini & filios masculos lrimos & naturales d.Nerij natos & nascituros ĩ alia quarta pte dicti residui d.hæreditatis,ita tñ q primò renũcient oĩ & toto alij qđ petere possent,saluo q.ĩ.d.alij legato d.Merio.ĩ.facto. ¶In primis qdẽ vltra legata facta p d. Siluestrũ in d. suo testõ Nannæ filiæ olim Antonij ser Vghi & vltra legata facta per d. Siluestrum in dicto suo testõ filiabus fœminis lrimis et naturalibus dicti Siluestri tam natis q̃ nascituris,per pñtes codicillos,reliquit et legauit dictæ Nãnæ et filiabus fœminis legitimis et naturalibus dicti Siluestri tàm natis q̃ nascituris,vez cuilibet earũ.s.Nannæ pdictæ & cuilibet dictarũ filiarũ p virili portiõe,si et inquãtũ et in casu quo filij masculi lrimi & naturales d.Siluestri decederẽt sine filijs mãsculis lrimis & naturalibus,vsumfructum redditum & puentũ medietatis totius hæreditatis d. Siluestri toto tpe eorũ vitæ & donec ipsæ uixerint.cætera õt ĩ d.testõ ɔtenta ɔfirmauit.et hanc suam asseruit &c.

¶Modo pdictis oĩbus & singulis diligẽter cõsideratis dubitatur de pluribus. Et primò. verum dicta substõ facta dicto Anto. filio dicti Siluestri dicatur esse directa,vel fideicommissaria, præsupposito q decesserit in pupillari ætate. Et mater uiuit,quæ ab intestato excluditur a sororibus dicti Anto. pupilli,quæ viuunt & substitutæ sunt ẽm formam statuti,qualiter mulier ab intestato succedat.

¶Scđò si dicta Nanna filia dicti Ant.ser Vghi de orlandis, cùm eius pater nullos filios masculos reliqt,sed tm̃ fratrẽ et filiũ fratris,debet hrẽ legitimã in bõis pr̃is eius, vel dẽt esse cõtenta dote sibi relicta attenta forma statuti ciuitatis Floren. qualiter mulier ab intestato succedat.qđ statutũ etiam uideatur ĩ primo quæsito.

¶Tertiò q̃rit,vtrũ d.Nanna & filiæ d.Siluestri, q̃ p mortẽ Anto. pupilli vocantur ad dimidiã vsusfructus hæreditatis,veniãt in virilẽ.

¶Quartò utrũ si una istarũ filiarũ uel dicta Nanna moriat̃,portio vsusfructus morientis reuertat ad hrẽdẽ pupilli, an accrescat alijs legatarijs. Et si accrescit,an accrescat portio unius ea sororib' uel sororib',& ñ Nãnæ,q̃ ñ ẽ filia Siluestri ser. Anto.an.verò ẽt Nãnę.

¶Quintò q̃rit circa D.Cathe.vxorem d.Siluestri an debeat habere alimẽta,an vsumfructum bonorũ,attẽta forma relicti sibi facti.

¶Sextò quæritur,cum dicto Anto.pupillo filio dicti Siluestri impositæ sunt præstantiæ,q̃s debeat agnoscere dictũ onus pstantiarũ an isti substituti,an verò etiam debent cõicare in hoc cum onere dictæ filiæ Siluestri & dicta Nãna vocatæ ad dimidiã vsusfructus hæreditatis,& in hoc consideretur.an substitutio illa sit fideicommissaria,uel directa,& quomodo fiet distributio istius præstãtiæ.

¶Septimo q̃ritur considerato q Siluester reliqt Nannæ dotem cũ onere,vt nõ plus possit petere,ut patet ĩ testõ d.Siluestri,& psupposito q ẽm formã relicti facti ab Aut.dos relicta a Siluestro ñ excedit summã dotis relictæ ab Ant. patre dictę Nãnæ cõputata sorte et interesse qđ fecit d.sors ĩ arte lanæ. Et ɔsideratis ẽr verbis positis in testõ d.Anto.circe d.Nannã filiã suã,vtrũ his nõ obstantibus dicta Nãna possit dicere,q nõ sit competenter dotata a patre suo,si patris facultates excedebãt summam sex miliũ flor. Et an nõ obstãte dictis testĩ possit petere dotẽ mr̃ia et vsufr. dictæ dotis mr̃is. Et si uerba dictorũ testamẽtorũ non obstant,q̃rit vtrũ attẽtis codicillis dicti Siluestri,et maximè dũ dicit,ultra legata facta &c.illud onus,q amplius nõ possit petere,uideat̃ repetitũ ĩ legato vsusfruct' facto Nãnæ et filiabus Siluestri in codicillis d. Siluestri.

SVMMARIA.

1 *Substitutio compendiosa facta filio per uerbum commune, substituti, matre in medio existente, an trahatur ad fideicommissum infra tempora pubertatis. et de opi. Bar. circa hoc.*

2 *Filia exclusa per statutum a successione ab intestato propter fratrem testatoris uel eius filium, si habet dotem minorem legitima, non agit ad supplementum. Et quod si factum fuit testamentum & est institutus extraneus.*

3 *Legatarii plures uocati ad legatum per uerbum collectiuum habẽt uiriles portiones si distributiuum uerbum subiungatur puta cuilibet eorum &c.*

4 *Legatarij coniuncti primo re & uerbis admittuntur uiriliter ad portionem deficientis, etiam q aliqui eorum secundo loco pluribus coniunctionibus coniungãtur, quia prima attenditur.*

5 *Onera imposita post mortẽ testatoris exequuntur non solum haedes sed etiam legatarios usufructus pro portione.*

6 *Filia exclusa a successione per statutum, si fuerit dotata, an debeat esse contenta dote relicta a patre, & quid si extraneus puta creditore dotante. & n. 2.*

7 *Filia quæ iubetur esse contenta dote sua, an possit ultra eam petere dotem matris, quæ alio iure uidetur sibi debita, quid de fructibus dotis maternæ.*

8 *Conditio apposita in uno legato an censeatur apposita in altera legato.*

Vltra, & hoc amplius, dictiones quid importent.

CONSILIVM CCLXXVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Super primo q̃sito dicendum vr̃ dictam substitutionem cõpendiosam factam per uerbum cõe,substituit,ex quo mater erat in medio, fuisse fideicommissariam etiam ĩ. pupillarem ætatem. Nam sic post multarum opi.recitationem vr̃ terminare Bar.in l.cẽturio.in 3.q.principali de vulg. & pup. Sed opi.debet intelligi,cum mater esset successura filio ab intestato cessante pupillari substitutione, quo casu eius fauore ut succedat Bart.interpretatur eam obliquã. Sed in casu nr̃o propter statutum extante sorore defuncti pupilli, nõ esset ab intestato successura;vñ cum hæc interpretatio nõ possit matri prodesse,nil bonum est ei facere.ff.de contratab.l.si post mortẽ.§.liberi.& nocere substitutis ɔ proprium significatum uerbi cõis,qui est ut possit importare directam. Sed nec opi.Bar.vnq̃ placuit,imo ẽt si mater existens in medio successura esset,dicendum vr̃ dictam substitutionẽ esset directã ĩ.tempora pubertatis.casus vr̃ in l.precibus. Nec ob. rñsio Barto.quam facit ad illam legem. Nam licẽt loquatur in milite,tñ ex quo fuit ibi usus uerbo cõi,non præsumitur facere uoluisse militarem substitutionem,quæ est de iure spãli, nisi expresse dixerit;ut.l.in testõ.C.de testã.milita. in fi.& expresse per Bart. in l.lucius.de vulg.& pup.in fi.1.col.uer.tu dic & melius &c. Nõ est ergo uerum,quod dicit Bart.in l.centurio.vez q in d.l.precibus. cum substitutio esset facta a milite ualitura erat iure directo pp priuilegium militare;sed q̃a mater pupilli suberat,cessat priuilegium fauore matris. Nam imo ẽt,si mater non fuisset in medio, non erat ualitura iure directo rõne priuilegij militaris,ex quo nõ fuit usus uerbis directis,nec constabat de eius intentione,q uellet militariter testari, sed hoc ibi contingit ea significatu uerbi cõis. quod est aptum comprehendere utranq; substitutionem,et sic idẽ si fuisset ibi paganus. Est ergo ibi casus expressus,q compendiosa facta per uerbum cõe ĩ. tempora pubertatis est directa, etiam si mater sit in medio, & ita semper mihi fuit uisum. Est etiam casus in c.si pater.de testa.libr.6. Nec ob. responsio Bar.ad illud.c.quia illud moriatur. non est mere directum, sed magis accedit naturæ uerbis cõis, ut patet ad sensum. Et quia text.ibi vr̃ satis probare; non vr̃ mihi tutum ab eis recedere propter dictam opin.Bartol.in quo solus ipse est. Præterea in casu nostro fuerunt etiam uerba directa,quia dixit suos hæredes. ut in l.uerbis ciuilibus. de vulga. & pup. Et sic nullum dubium per no.per eundem Bart.in d.l.centurio.in q.2.d.l.uerbis. Nec ob. q dixit suos nam & si ad testatorem referatur illud uerbum, non habet impedire quominus intelligatur pupillaris.l.si ita.§.si filio.de secun.tabu.& ibi no. ¶Concludo dictam substitutionem ĩ. tempore pubertatis fuisse directam.

2 ¶†Ad ẽm q̃situm,vr̃ mihi attento dicto statuto,qđ excludit filiã fœminã ab intestato extante fratre defuncti uel filio eius, iubet tñ eã dotari,q talis filia debeat esse contenta dote;dum tñ sit condecens inspecta ɔdõne personarum & quantitate bonorum ẽm.l. q̃ro.ff.de iure do. Et q non possit petere supplementum vsq; ad lrimam,si illa transcendit congruam dotem. Et hoc rõ,q̃a vigente dicto.statuto,filiæ non debetur lrima,sed dos tñ;vñ & tunc relictũ pro dote est conditionale,si matrimonium contrahatur,q non esset si lrima deberetur.& ita determinat Bart.in l.titio centum.§.titio genero.ff.de cond.& demon. Non est ergo tractandum de lrima in casu isto,sed de sola dote, an sit congrua,uel non. Nec ob. si dicatur statutum prefatum excludens filiam extante fratre uel filio fratris,loquitur ab intestato, sed hic factũ fuit testamentũ. Nã hæc opi.posset procedere, si alius a fratre uel filio fratris fuisset institutus;q̃a posset dici,q cũ statutum præfactum factum fuerit in fauorẽ fratris & fratris filij, ex quo non pt operari fauorem eorum tertio instituto,non debet operari odium & exclusionem filiæ. Sed in casu nostro ille idem frater defuncti & filius fratris, qui erant successuri ab intestato,fuerunt instituti; vñ non debeant esse deterioris ɔdõnis,cùm habeant expressam uolũtatem defuncti,q̃ essent si decessisset ab intestato quo casu haberẽt tacitam, & si tũc excluderent filiam,fortius nunc, qnimo ẽt si extraneus foret institutus idẽ vr̃,quia succederet loco dicti fratris & filius. unde sicut ipsi excluderẽt filiã ab intestato,sic & institutus positus loco ipsorũ.

¶†Super

3 ¶ † Sup tertio q̃sito, si filiæ d. Siluestri tpe testi n̄ fuissent natæ, sed postea certũ, q̃ uocarent in uiriles; qa testor eas singl'r noiare nõ potuit, qd̃ fecisse p̃sumit, si natæ tũc fuissent, ex qua singulari noiatione fuissent ad uiriles uocatæ. tex. est & ibi p Dy. & Bar. ff. de re. du. l. q̃ a relegatus. §. fi. cũ ll. seq. & est in l. utrũ. uer. si sit natus fuit. Si aũt natæ erãt tpe testi, tũc uidetur oẽs uocari in unã portionẽ. i. in dimidiã dimidiæ, & d. Nanna in alterã dimidiã dimidiæ, cũ filiæ d. Siluestri fuerũt ꝯiunctim & simul noiatæ p nomẽ collectiuũ. ff. de her. inst. l. titius. q̃ l. interdũ. in prin. ¶ Contrariũ puto; qa lʒ primò eas cõiunxerit p nomẽ collectiuũ, postea disiunxit p nomẽ distributiuũ, cuilibet, dũ dixit. vcʒ cuilibet earũ Nãnæ p̃dictæ, & cuilibet dictarũ filiarũ &c. vr̃ perinde est, ac si oẽs singl'r noiasset, & sic ueniunt oẽs in uiriles. C. de imp. & ab. sub. l. fi. ubi casus. facit. l. nunq̃. ad treb. Tũ. n. ualet disgregatio facta est postfacto p nomẽ p̃dictũ distributiuũ, cuilibet, q̃ si in prin. facta fuisset. ar. ff. ad treb. l. titius. §. q̃ hẽbat. Præterea nõ est credẽdũ, q̃ uoluerit testor d. Nãnã plus hr̃e, q̃ unã ex filiabus ipsius testoris, quas plus dilexit. ar. l. pluribus. §. item. de ꝯd. & de. & qd̃ no. Bar. in d. l. quidã. §. fi. ¶ † Sup quarto q̃sito duo sunt uidẽda. Primũ, an portio usuf. unius ex d. legatariis defic. ẽtis accrescat aliis, an reuertat ad proprietatẽ. Et hic clarũ est, q̃ accrescit nec ad p̃prietatẽ reuertit; qa in usuf. locũ hẽt ius accrescendi ẽt post acquisitionẽ semel factã & resolutã, lʒ sec9 sit in legato p̃prietatis. ff. de usuf. ac. l. 1. §. interdũ. uer. sed in usuf. hoc plus &c. p rõnẽ ibi assignatã in tex. illud aũt cõstat p̃dictas legatarias fuisse uerbis cõiunctas, qa in eadẽ orõne, & re, qa sine distributione partiũ, quarũ coniunctionum altera requirit ut accrescat. l. 1. de usuf. ac. Sed est dubiũ, si ꝯtingat deficere portionẽ unius ex filiabus Siluestri, an accrescet oĩbus, & sic ẽt Nãnæ p uirilibus portionibus, sicut in legato originali hñt iuxta ea q̃ dicta sunt, an uerò sororibus tñ exclusa Nãna. Et vr̃, q̃ sororibus tñ. nã Nanna cõiuncta unica tñ coniunctione filiabus d. Siluestri. s. ea q̃ resultat ex unitate orõnis; sed ipsæ filiæ Siluestri ultra d. coniunctionẽ, quã hñt inter se & cũ d. Nanna, coniunctæ sunt inter se tñ absq; d. Nãna duplici alia ꝯiunctione. s. noĩs collectiui, sub quo fuerunt oẽs noiatæ, q̃ coniunctio facit eas inter se p̃ferri. ff. de usuf. ac. l. si q̃s titio. p quã hoc tenet Bar. in d. l. re cõiuncti. de le. ꝯ in 2. princ. q. in prin. ubi tractat q̃s cõiunctus alteri p̃ferat. Itẽ est alia cõiunctio inter eas, qa sorores carnales; sed Nanna est eis patruelis, & sic est cõiunctio potioris sanguinis; ergo &c. ar. d. l. re cõiuncti. §. p̃fert. ubi duplex cõiunctio p̃fert uni fortius tres. Cõtrariũ puto, nã sola cõiunctio prima resultãs ex unitate orõnis est attendẽda, & non aliæ duæ; sed illa est æqualia inter eas, nec una magis est cõiuncta, quã altera; qa oẽs in eadẽ orõne fuerũt ꝯiunctæ, & sic pñt dici re & uerbis cõiũctæ pariter, igit nulla p̃fert alteri. iuxta not. p Bar. in loco 3. all. in prin. 2. q. q̃ aũt illa cõiunctio resultans ex noĩe collectiuo nõ sit attẽdẽda, pʒ; qa testor in ea nõ stetit, sed ab ea recessit disiũgẽdo postea p nomẽ distributiuũ, q̃libet, seu cuilibet &c. ut s. dixi. & hoc uoluit Bar. in d. l. re cõiũcti. s. all. in 2. q. prin. post princ. ibi. dũ dicit. secus esset in noiatis p nomẽ distributiuũ &c. Sed in ꝯriũ facit, qd̃ idẽ no. e. l. in 1. q. prin. ar. 3. ubi tractat de cõiũctis uer. tñ. uer. 2. q̃ro. ubi tenet q̃ p noĩa distributiua inducat cõiũctio, sicut p collectiua lʒ nõ tãta; & si ita est, sequeret q̃ adhuc inter istas esset duplex cõiũctio, q̃ p̃ferret uni. Sed rñdeo, q̃ alia est intentio Bar. Nõ. n. uult, q̃ dictio distributiua inducat ꝯiũctionẽ, sed uult, q̃ verbalis cõiũctio inducat ex unitate orõnis & sermonis, & q̃ talis cõiũctio, ubi est unitas s̃monis, n̄ tollat, lʒ ibi sit adiunctio nois distributiui. Si. n. dico, lego cuilibet ex fribus meis x. isti sunt oẽs ꝯiũcti ex eo, q̃ in una orõne sunt positi, lʒ p nomẽ distributiuũ, qd̃ q̃dẽ nomẽ nõ ipedit illã uerbalẽ cõiũctionẽ; qa nõ disgregat orõnẽ, nec p̃pea p se aliã cõiũctionẽ inducit, q̃nimo tollit illã q̃ resultaret ex noĩe collectiuo fribus, si n̄ esset apposita dictio, cuilibet. qd̃ pʒ, qa tũc uocaret in unã, si cũ tertio essent cõiũcti, sed d. dictio apposita facit eos in uiriles uocari, ut l. fi. C. de imp. & aliis subst. & ẽ hæc intẽtio Bar. Sic ergo d. filiæ sunt cõiũctæ cõiunctione s̃monis & orõnis, in qua oẽs sunt pares nõ cõiunctione nois collectiui, qa illa sublata est p nomẽ distributiuũ; nec ẽt cõiunctione nois distributiui, cũ illud de se nõ inducat cõiũctionẽ, sed potius tollit cõiũctionẽ, lʒ nõ uẽm, qa nõ uerbalẽ. Itẽ dico, q̃ alia cõiunctio sanguinis nõ est cõsiderãda in iure accrescẽdi, ut no. Bar. in d. l. re cõiuncti. in ul. col. in prin. uer. 3. q̃ro. iuxta hoc. Cõcludo q̃cunq; portio deficiat, oẽs uirilit' uocari p ius accrescendi. ¶ Sup q̃nto puto q̃ d. uxor hr̃e dẽat alimenta tñ, & nõ usumf. uiuente filio instituto. qd̃ pʒ. Nã si uoluisset testator eã hr̃e usumf. plenũ uiuẽte filio, fortius post eius mortẽ, cũ illa interpretatio fiat fauore filiorũ, ut habeat alimenta tñ. sed hic apparet, q̃ noluit post mortẽ filiorũ habere integrum usumf. sed certam quantitatem pro alimentis; ergo præsumendum est ipsum multominus uoluisse eam habere dictũ usumf. uiuente filio. uoluit ergo eo uiuente hr̃e alimenta incerta, & non taxata; sed post eius mortem taxauit quantitatem. nec uideo aliquid in modo legandi hic facto, per quod debeamus recedere a cõi doctrina. l. 1. si secun. nup. mulier.

5 ¶ † Super sexto vr̃ dicẽdum, q̃ onus dictarum præstantiarum pertineat indistinctè & in solidum ad substitutos dicti pupilli, qui sunt eius hæredes, & non ad filias d. Siluestri, nec ad d. Nannam legatarias usufructus. Nam dictum onus imponitur personis pro rebus, sicut collectæ, & sic ipsa persona principaliter obligatur, igitur ad hæredes illius cui fuerunt impositæ, debet transire personalis obligatio, non autem ad legatarios rerum singularium. l. fideic. §. tractatum. ff. de iud. ad trebel. l. 1. §. si hæres. vnde sicut nõ pertinet ad singulares legatarios proprietatis & usufr. multominus ad legatarios usufru. tñ. In ꝯrium, quia istud censetur onus fructuum, & sic ad fructuarios pertinere. ff. de impen. l. neq; stipẽdium. & ibi expresse per Bar. de collectis, quæ imponuntur personis pro rebus ut pertineant ad fructuarium. ad hoc. ff. de usuf. l. si pendentes. §. si quid cloacarij. Hic aduertendum, quia relictus fuit usufructus medietatis totius hæreditatis non singularium rerum, quod uerbum, hæreditatis, importat etiã onera defuncti. l. si quis seruum. §. fi. cum l. seq. ff. de le. 2. & de usufru. leg. l. fin. per quas ll. & ea quæ in eis notantur, puto hæc onera diuidenda inter substitutos pupilli & d. legataria usufr. pro dimidia, ut ad quoslibet eorum pertineat dimidia dicti oneris. vel potest dici, q̃ personalis obligatio, qua tenebatur defunctus pupillus pro dictis præstantiis, in solidũ transeat ad substitutos eius, non ad legatarias; quia non sunt hæredes, hr̃t relictus sit usufr. dimidiæ partis hæreditatis, tñ quod illi substituti soluent, recuperabunt pro dimidia a dictis legatariis, tum quia testator censetur uoluisse, q̃ subeant onera hæreditatis, ex quo per nomen uniuersitatis reliquit. s. hæreditatia. ff. de lega. 2. l. cum filius. §. 1. & l. cum pater. §. mẽse. & ità debeat intelligi. d. l. si seruũ. §. fi. cũ. l. fi. & qd̃ no. vsufru. leg. tu qa hæc est natura usufructus, ut usufructuarius fungeat dicta onera, et non per uniuersalia oĩa reliquisset, sed certarum rerum. per d. l. neq; stipendium. & per l. si pendẽtes. §. si quid. Distinctio aũt illa, q̃ ponit in d. l. si q̃s seruum. §. fi. & d. l. fi. de usufru. leg. procedit, cum tractat de aliis noĩbus defuncti. s. debitis iã ꝯtis. Sed debitũ & obligatio p̃stantiarũ non est actualiter in esse producta, nisi post indictas præstãtias. vñ pro indictis post mortẽ pupulli ꝯhitur m. õ prædicto. Debitum ergo actualiter ꝯctum in p̃sona defuncti transit ad eius hæredem tñ, qui potest pro parte recuperare ab eo, cui legata fuit pars hæreditatis, non ab eo cui certæ res, sed debitum non actualiter contractum ut p̃stantiarũ nõdũ indictarum tempore mortis, sed post similiter transit ad hæredẽ, sed si solum soluit, recuperat indistinctè a legatariis tam singularum rerũ, q̃ portionis hæreditatis, uel usufru. earum, qa talia onera indicuntur personis contemplatione rerum; vñ si tam est indictum defuncto, tunc legando res singulares simpliciter vr̃ uoluisse, q̃ tale onus apud hæredes eius remaneat; si. n. hoc noluisset, aliquid expresse dixisset. Sed cum onus non est ad huc indictum, nõ est imputandum testatori, cur hoc non dixit. Et iõ si postea indicatur hæredi contemplatione rerum legatarum, æquitas dictat ut recuperet a legatariis, postq̃ occasione rerum illarum grauatus est. Concludo, q̃ dictæ usufructuariæ tenebuntur subire onera p̃stantiarum p dimidia parte hæreditatis, cuius usufru. fuit eis legatus, siue directè, siue indirectè, s̃m ea q̃ dicta sunt. ¶ Super septimo ultimo plura sunt uidẽda.

6 ¶ † Primũ an dicta domina Nãna possit dicere se nõ eẽ cõpetẽter dotatã, ex eo q̃ tãtũ fuit relictũ p dote, qd̃ sufficeret ad integrã sũmã. Et hic dico, q̃ non, p en q̃ dixi. s. in s̃cdo q̃sito. ¶ Scd̃o, an possit hoc dicere, ex eo q̃ inspecta q̃titate bonorũ patris nõ habuit cõgruã dotẽ. Et vr̃ q̃ sic. ar. l. q̃ro. de iur. do. In ꝯrium, qa illud vr̃ tunc deberet inspici, cũ dotat ab alio q̃ a patre de bonis patris ut a curatore, sed cũ ipse pater dotat non vr̃ sibi referẽda q̃õ, q̃ nõ cõpetẽter dotauit, cũ ipse meli9 q̃ aliq̃s ali9 ꝯsiliũ sciat capere p liberis. l. nec in ea. de adul. & qd̃ sibi cõpetens uisum fuit p filia dare, nõ dẽt alteri uideri incõpetens. ar. ff. de cura. furio. l. si furioso puberi. 3 fi. nec redargui p̃r ab aliquo, cũ nullus amor uincat paternum. l. fin. C. e. tit. de cur. fur. & hoc vr̃ de mente statuti cõis flo. dicentis, q̃ si non fuerint dotatæ debeant conuenienter dotari de bonis patris. Notãdum, q̃ cum loquitur

de dotatione facta a prẽ nũ apponit uerbũ ꝯuenienter, sed simpl'r dicit, si nõ fuerint dotatæ, sufficit ergo ꝙ sint dotatæ, nec est curãdũ de quanto, qñ pr̃ dotauit ꝑ uerba d. statuti, q̃ hoc ꝯtinent, cũ loquant ꝯdõnar. ar. eius qđ ui si. no. ff. ne qs cũ qui in ius no. l. pe. in fi. ꝑ gl. cũ uerò est fienda dotatio ꝑ aliũ post mortẽ prĩs, qui nõ dotauit, ponit uerbũ cõuenienter; prĩs ergo dotatio sp̃ p̃sumit cõueniẽns. Et hanc partẽ puto ueram, nisi ex magno excessu apparet manifestè ꝯtrũ, ita ꝙ dolus prĩs posset redargui. ar. ff. ꝓ soc. l. vnde si ncruæ. cũ l. seq. sæpe. n. parentes malignè se hñt erga filios. ff. de inof. test. l. Quid. n. si diues de x. millibus vnicã hñs filiã, fratre instituto relinqueret filiæ ducenta tm̃ in dotẽ, cũ inspecta q̃titate bonorũ & condõne ꝑsonæ bñ meret duo milia, certè manifestè appareret indiscreta dotatio, cui non erit standũ; in dubio p̃sumã prẽm discrete & conuenienter dotasse, nec fiet in eius dotatione subtilis indagatio, non sic in facta ab alio. Et hoc totũ relinquã arbitrio bonorũ uirorũ. ¶ † Tertiò uidendũ, an d. Nanna possit petere dotẽ mr̃nã, p̃supposito ꝙ pr̃ & eius hæres non plus ei reliquerit, q̃ fuerit cõpetens dos. Br̃ puto, ꝙ sic, qa ista erant debita diuersa. s. dotis suæ, & illud erat legale, & dotis mr̃næ, & illud cõuentionale. iuxta no. in l. si cũ dotẽ. §. si pr̃. so. ma. vñ soluto uno remanente alterũ. facit. l. si quidẽ. C. de trans. quinimo si pr̃ eius plus reliquisset, q̃ esset sua cõpetens dos, idẽ est, qa nõ p̃sumit relictũ aĩo cõpensandi, nisi fuerit exp̃sse dictũ, & sic utrunque posset petere, & idẽ vr̃, si hæres d. prĩs sui. s. Siluester plus reliquisset eidẽ, q̃ ei teneret uirtute testi p̃ni. p l. j. §. sciendũ. de rei ux. act. & sic utraque posset petere. s. relictũ & dotẽ ꝑ illũ. §. secus esset si d. Siluester inter uiuos ipsam dotasset de maiori q̃titate, q̃ pr̃ eidẽ sibi reliquisset, qa tunc censetẽ dedisse aĩo cõpẽsandi cũ dote mr̃na, ad q̃ eidẽ tenebat. per ea q̃ no. in l. fi. C. de do. ꝓmis. & l. cũ post. §. j. ff. de adm. tu. & l. uxo. §. pr̃ naturalis. de le. 3. & de pe. he. l. fi. in quibus apparet ꝙ d. S. dotẽ inter uiuos, ꝓ illa cui erat obligatus censet dedisse aĩo cõpensandi cũ d. debito, non aũt uelle de suo dotare, & idẽ puto de hæredibus d. Siluestri, si dedissent ei maiorẽ q̃titatẽ, q̃ esset ei relicta ꝓ sua dote, vt videat dedisse aĩo cõpensandi cũ d. debito dotis mr̃næ, ad qđ tenebant ꝑ d. iura. ¶ Quartò uidendũ est, an eo casu quo possit petere dotẽ mr̃nã, possit ẽt petere fructus & emolumenta d. dotis a tp̃e quo dẽt restitui perceptos & percepta, seu qui percipi potuerunt. Rñ. ꝓ tp̃e quo uixit pr̃ d. Nannæ non põt peti, quia usufr. d. dotis ptinebat ad eũ. l. j. C. de bo. ma. Sed ꝓ tp̃e currente post mortẽ prĩs põt petere dictos fructus & emolumẽta ꝑceptos. l. t. §. exactio. C. de rei ux. act. de percipiendis aũt considerandũ, qa si hæredes d. Siluestri nõ fuerunt relicti tutores & administratores d. Nãnæ, vr̃ ꝙ non teneant, nisi fuerint cõstituti in mora. ar. l. domum. C. de rei uend. uel melius dici põt eos indistinctè teneri, quin minoribus cõmittit mora re ipsa. l. in minorũ. C. in qui. cau. in integ. rest. non est neces. Et idẽ si fuerunt ei relicti tutores uel administratores, qa dẽbunt a se exigere. l. diuor. ff. de ne. ge. cũ si. & ponere ad licitũ q̃stũ, vñ quatenus potuit ꝑcipi ex licito q̃stu, tenebunt p̃dicti hæredes, siue fuerint administratores, siue non, ꝑ ea q̃ determinat expresè Bar. in l. diui. ff. ad l. fal. & Bal. in l. t. in fi. C. de condi. inde. & hoc si dos mr̃na consistebat in pecuniã, si uerò in speciebus magis est clarũ qui sint fructus earũ. ¶ † Quintò & ult. uidendum est, p̃supposito ꝙ possit d. Nanna petere dotẽ mr̃nam & eius redditus ultra dotẽ suã, utrũ si uult hr̃e usumfructũ ex codicil. Siluestri teneat renunciare iuri petendi d. dotẽ & eius emolumenta, & oĩbus aliis q̃ petere posset. Et dubiũ facit, qa in relicto facto ꝑ Siluestrũ in suo testõ d. Nannæ fuit apposita d. condõ & dcm̃ onus, ꝙ dr̃et aĩ oĩa renunciare iuribus p̃dictis, utrũ ergo d. condõ uel onus censeat repetitũ in legato facto eidẽ dñæ per eundẽm Siluestrũ in codicillis de dicto usuf. Et vr̃ ꝙ sic, quia factũ fuit ꝑ dictionẽ, ultra, quæ est repetitiua; sicut dictio, hoc amplius, ut no. Bar. in l. cũ ita. ff. de dote præle. Ia. de Are. Sed dictio, hoc amplius, non solũ est repetitiua præcedentis legati. ut l. legata inutiliter. ff. de le. 2. & l. si tibi pure. de leg. 3. sed ẽt qualitatis & condõnis ei infertæ, quia repetit eam in sequenti legato. ut no. per gl. & Bar. in d. l. si tibi pure. & l. in repetendis. e. ti. ẽt si sequens legatum factum fuerit in codicillis. ff. de cond. & demon. l. aura. vbi vr̃ casus huius q̃õnis. ¶ Contrariũ tñ puto, ꝙ non intelligatur repetitum dictum onus, & conditio in d. legato usufr. pluribus rationibus. Prima, quia s̃m theoricam Bar. in l. in repetendis. de le. 3. tunc est uerum, ꝙ dictiones repetitiuæ repetitionem inducunt qualitatis præcedentis legati in sequenti, qñ ambo fiunt in eadem orõne, & ita intelligit illa [a] iura, secus si in diuersis. per l. qui fundũ. ff. de ꝯhen. emp. sed hic negari non potest, ꝙ in diuersis orationibus fuerunt facta, quia in diuersis uoluntatibus, ergo &c. ¶ Secunda rõ, quia condõ apposita hic in pr̃imo legato facto in testõ non ita congruit relicto facto in codicil. de usuf. sicut relicto facto in testõ de quantitate. qđ patet. Nã relictũ q̃titatis factũ in testõ non fuit factũ ex liberalitate, sed ex quadã necessitate & aĩo cõpensandi cũ eo, qđ ei reliquerat eius pr̃. qđ patet, quia dixit ꝙ in d. quantitate mille flor. quam relinquebat, dr̃et computari quantitas relicta per Ant. prẽm d. Nannę & oẽ emolumentum eius & sic nil voluit d. Siluester relinquere de suo, sed solũ illud quod debebat d. Nannæ. qđ pꝫ, qa ut ponit in themate, non plus reliquit, q̃ ei deberet. cõgruebat ergo d. legato conditio p̃fata & onus, vcꝫ ꝙ renunciaret oĩ eo qđ sibi dr̃etur. non sic congruit legato usuf. facto in codicil. cũ illud ex mera liberalitate factũ fuerit, ergo non intelligit repetita ꝑ ea q̃ no. idẽ Bar. in d. l. in repetendis. post medium. uer. item aduerte. ¶ Tertia rõ, quia legatum factum in testõ de d. quantitate non tenuit ex quo eidem Nãnæ dẽtur ex testõ p̃rno, & ex quo reliquit Siluester eodẽ mõ quo Ant. s. ꝓ dote, & sic eadẽ suspensione qua suspẽdebat primũ suspẽdebat ẽm, & sic nil intererat d. Nãnę sibi relinqui a Siluestro. cũ & sine hoc petere potuisset. ff. de li. le. l. si debitor. de le. 2. l. si autem. Et propter hoc dico, ꝙ illa dictio, ultra, posita in legato usuf. facto in codicil. non repetit legatum d. quantitatis factum in testõ, quia talis repetitio esset inutilis, sicut & factum in testõ inutile fuit. vnde non est danda dictæ dictioni interpretatio superflua & inutilis, iuxta ea quæ in si. no. in l. talis scriptura. de leg. j. per gl. & doc. Ex quo sequitur, ꝙ cum ipsum primum legatum non censeatur repetitum per d. dictionem, similiter nec eius qualitas intelligitur repetita in sequẽti legato, quia repetitio ipsius legati est per prius & principalior, repetitio uero condõnis est per posterius & accessoria, & si non tenet principale &c. Præterea sicut fuit inutile legatũ p̃fatum factum in testõ, ita & qualitas ei annexa, q̃ stare non potest sine subiecto. ff. de act. empt. l. si seruum. §. si modus. & sic perinde habetur, ac si nec legatum prædictum factum fuisset, nec apposita fuisset d. conditio, ergo non potest dici facta repetitio eius quod non fuit uel fuisse non præsumitur. Nec ob. l. aura. de condi. & de. quia ibi cessat prædictæ rõnes. nam ibi conditio apposita in institutione ita congruit legato facto in codicil. sicut congruebat institutioni ut ex ea apparet. Item ibi fuit apposita in institutione, quæ est principalior & potentior pars testamenti. vnde facilius censetur repetita in legato facto eidem, quam apposita in uno legato censeatur in alio coequali repetita. Nam etiam sine dictione repetitiua censetur facta repetitio de conditione apposita in institutione ad legatum eidem factum in eadem uoluntate, etiam si in diuersis orationibus factæ sint. l. duos. de cond. & dem. non sic est de conditione apposita in uno legato, ut censeatur in alio repetita, qñ in diuersa oratione s̃m doctrinam Bar. in d. l. in repetendis. ¶ Concludo conditionem præfatam non intelligi repetitam, dictamque Nannam posse consequi usumfr. absque aliqua renunciatione fienda. Et ita prout s̃. scriptum est, dico & consulo ego Pau. de Ca.

[a] ¶ In vna lib. auri condemnari. Ad. de Spe. in ti. de aduo. §. 1. uersi. item ꝙ post. & 1 ti. de excep. §. 2. uer. porro. ad fi. H. F.

S V M M A R I A.

1 *Statutum si disponat, ꝙ uxor non possit litigare sine consensu mariti, utrum si non opponatur exceptio hac ante litem contestatam, possit postea opponi, & an iudicium sit nullum.*

2 *Exceptio satisdationis, qua similiter a statuto requiritur, omissa non uitiat processum, quia est dilatoria & debuit opponi ante litem contestatam.*

CONSILIVM CCLXXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quia probabiliter dubitatur stante statuto, ꝙ mulier non admittatur ad agendum, nisi de consensu mariti, quo casu maritus teneatur pro uxore ad expensas litis; vel nisi mulier satisdederit de soluendo expensas litis, si iudicium est agitatum, in quo non constat de consensu mariti mulierem egisse, nec de aliqua satisdatione apparet, utrum post litem cont. talis exceptio potest opponi, ut annulletur processus. Et pridie dicebam & dico, ꝙ processus nõ est nullus, quia talis exceptio est dilatoria. quod patet, quia est talis, q̃ concernit personam agentis. ut probatur in l. 2. in fi. & l. 3. in fi. ff. de excep. & inst. e. ti. §. præterea. & regula est, ꝙ dilatoriæ sunt opponendæ ante li. cont. l. exceptionẽ. C. de prob. & si postea opponat, dẽt opponens in una libra auri condẽnari, [a] ut l. pe. C. de exce. & ibi tex. qui procuratorẽ. §. si quis, ff. de procura. dicit ꝙ si quis omiserit exceptionem procuratoriam

caruerit ad poterit ex permissione eam opponere, quasi inferat ille tex. q iudiciū teneat, sed clarius hoc voluit tex. in l. filiusfa. §. veterani. ff. de ꝓcu. ubi ꝓbat, q filies, q non ṕt esse ꝓcu. vt Insti. de excep. §. porro. ī. alleg. & d. §. veterani. fuit admissus nō opposita sibi exceptiōe añ lit. cōte. q tenet iudiciū. idē ꝓbatur. in l. ita demū. C. de ꝓcu. q̄ loquitur in exceptione militiæ sicut. §. veterani. licēt. §. veterani. loquaī in cā principali, & l. ita demū. loquaī in cā appel. ut exceptio dilatoria omissa in cā principali, q̄ veniebat opponenda añ lit. cōtes. nō opponi in cā appel. & añ lit. cōtest. p p qď limitatur illud, qď vulgariter dī p. l. hanc. C. đ tēp. appel. nō ꝓbatū ꝓbabo. non deductū deducā. qa intelligiī circa merita, & ea q̄ pñt post lit. cont. deduci. & ita sentit Bar. & Bal. in d. l. ita demū. in scđo no. ubi dicit q appellatio reponit partes in statu, quo erant tpe lit. cōtest. ᵃne posset ea facere q̄ poterat a lit. conte. citra. Et qď dictū est de milite, idem dicendū de muliere; ut dicit gl. & Bal. in d. l. ita demū. Et q teneat tale iudicium tenet Bal. in l. si militē. C. de cōd. ob cām. & in d. l. exceptionē. Nō ob. q allegatur in ꝯrium. d. l. licet. C. de ꝓcu. ubi probaī, q iudiciū est nullū in quo interuenit falsus ꝓcu. & talis exceptio ṕt opponi qñcunq; qa illa loquiī qū talis dilatoria opponiī in ea forma, q̄ oīno annihilaī ꝑsona. nā si est falsus ꝓcurator, qa nunq̄ habuit mandatū, vel si habuit & fuit reuocatū nunq̄ fuit cum eo fundatum iudiciū. & iō nimirum si ꝓcessus est nullus; qa deficit una personis substancialibus ad iudicium quæ sunt tres. ut in c. forus. de uerb. sig. & cum litis contestatio, sit nulla est præclusa uia opponendi talem dilatoriam; secus aūt est in illa exceptione, tu non potes esse procurator; qa illa non eneruat iudicium si ꝑtermittatur. rō est, qa ꝑsona est vera, licēt aliqua prohibitione potuisset repelli. ita soluunt istud ꝯrium oēs doc. & gl. in d. l. licēt. & in d. l. ita demū. cū ergo in proposito ista mulier potuisset repelli; qa non habebat consensum uiri, si non fuit repulsa añ lit. conte. ualet iudicium; qa ipsi mulieri competebat actio, qď non est in eo q est falsus ꝓcurator. nā non opponendo vī̄ approbare ꝑsonā mulieris, qď ṕt in sui ꝑiudicium. ut. l. si qs in conscribendo. C. de pac. q̄ṙ non est qū procurator caret oīno mandato; qa taciturnitas aduersarij non facit ipsum procura. & istam rō uem sentit Bar. in d. l. licet. in fi. 1. col. Non ob. gl. & qď ibi no. doc. in l. cū non solū. §. necessitatem. C. de bo. q̄ libo. ubi hñ, q filius nō ṕt esse in iudicio sine consensu patris. & dicit gl. q si fuit in iudicio absq; cōsensu, nō ualet iudiciū; ergo vī idē dicēdū in muliere in casu nostro, qa rñdeo q ibi nō ualuit iudicium, qa cōsensus requiriī ad substātiā iudicij; nā sine cōsensu filius nō hēt integrā ꝑsonā ut ibi dicit gl. iō nimirum si iudicium est nullū. sed in casu nrō cōsensus mariti nō requiriī ad substantiā iudicij. sed ut reo cōsultū sit de expēsis, quas sicut posset omittere nō petendo nec sibi deberent. l. 4. §. hoc aūt iudicium. ff. de dā. infec. sic ṕt omittere ꝑsonā q̄ ad illas obligeī. & ꝑ hoc facit rō quā. ī. dixi de exceptione, nō potestis esse procu. q̄ pōt omitti. & exceptione, nō es procu. qua omissa iudiciū. non ualidatur. Et ex ꝑdictis concludo iudicium ualere; sed & per aliam rōnem valet; quia dī q tpe quo constituit procur. & iudicium fuit agitatum, ipse maritus erat absens, quo casu vī hēre locum statutū, sicut hēt locum. d. §. necessitate. qñ pater est absens, ut tenet ibi Bal. & Bar. ibi & in l. si longius. ff. de iud. & in l. 1. C. de decu. li. 10. per. l. honores. ff. de decu. & idem tenet Ang. & Raph. in d. l. si lōgius. Præterea cū maritus huius mulieris sollicitauerit cām & continuā fuerit cum procura. satis vī esse eius consensus adhibitus, & sufficit ut dicit Bal. in d. §. necessitate. in uer. q̄ro nunquid in obligationibus. Similiter dico de illa excep. cautionis sim satisdationis requisitæ a statuto de soluendis expensis; qa illa debuit peti ante litem contest. quoniam est exceptio dilatoria sicut exceptio procuratoria. da quā. ā. ita dicit tex. & glo. in l. 1. C. de satisda. & gl. in l. qui procuratorem. §. si quis. ff. đ procura. & in l. pōponius. §. rati. eo. tit. & hī in l. de dic. §. si seruus. & ibi gl. & in l. iulianus. ff. qui satisda. cogan. Nec iudicium erat nullum, si sit processum ad vlteriora non petita satisdatisdatione. ita not. Paul. de Ca. in l. peto. qui fratre. ff. de leg. 2. & facit gl. in l. uniuersa. C. de ꝑcis impera. offe. qď aūt dī de consensu seu ratificatione mariti postea habita, dico hoc casu sufficere; qm cōsensus mariti de quo in statuto nō requiriī ad substantiā dñi iudiciū, ut re ꝯsensus pris, qa ille ꝯsensus est de substātia ut ꝑdixi, sed ꝯsensus mariti requiritur rōne Interesse ipsius mariti, quo casu cōsensus nō requiritur ab ipso principio, sed sufficit si ex postfacto interueniat. ita no. Pau. de Ca. q bñ. declarauit hūc passum in l. si cū dotē. §. eo aūt tpe. ff. sol. ma. & facit text. in l. iubem᷑ in fi. C. de ꝯtrahēd. lib. & l. si aūt plures. & qď ibi no. Bar. ff. de aqua plu. ar. et ita pōt intelligi Bal. in l. cum non solum. §. si naūt. C. de bo. q̄ libe. Nec ob. qď ipse Bal. no. in l. 1. C. qui admitti ad bono. posses. qa ibi loquitur de consensu, qui est de substantia actus, vt ibi patet. eodem modo intelligitur qď ipse no. in l. q cunque. C. de bo. q̄ li. & in l. si uxorem. C. de conditio. insertis. ad qď facit qď ipse Bald. no. in l. 3. C. de seruis reip. manumittendis. in l. si pater. C. de spon. & per Bart. in l. si quis mihi bona. §. iussum. ff. de acquiren. hæredi. & Ioan. an. in c. cum consuetudinis. extra de consue. & in Spec. de his quæ fiunt a præla. ucr. sed ratione m. Ex quibus omnibus clare patet processum non esse nullum. Non dicam in ista causa tales iuris subtilitates forte reijciendas, cum in ea debeat procedi summarie, per ea quæ nota. Bart. in extrauagāte ad reprimendū. in uerbo summarie. et per statuta noua; qa hæc notoria sunt. Et ea relinquo iudicio sufficientis domini ꝯsulere debētis, cui cām & iustitiā scio fore re commissam. &c.

¶Quidam agebat coram ordinario petitorio in causa matrimoniali dicendo se nō esse virum, causa ista deuoluta fuit ad sedē apostolicam ꝑ appellationem interpositā ab interlocutoria corā delegato apostolico, mulier dicebat se restitui debere ad copula, quæriī utrū sit audienda. Et si minor cohabitauerit cum ea, qua cōtraxerat matrimonium, an ꝑsumaī q eā cognouerit. Et an possessoriū post litē ꝯtestatā in petitorio propositū suspendat ipsū petitoriū.

¶Lit. cō test. Ad de Io. đ ana. ī in cons 71. nu. 1. ubi idē.

SVMMARIA.

1. *Possessorii causa an & quando faciat cessare causam petitorii super qua iam fuerat lis contestata. & 2.*
2. *Intellectus ad clemen. unicam de cā pos. et propr. et de opi. can. et legistarum ad inuicem contrariantium. & 3.*
3. *Beneficiales causæ quō differāt a prophanis ī ista materia petitorii et possessorii.* *Quæ requirantur ad obtinendā uictoria in materia possessorii.*
4. *Matrimonii titulo probato et cohabitatione an admittatur probatio minoris ætatis.*
5. *Pubertati proximus quis dicatur consumasse matrimonium.*
6. *Publicæ honestatis materia & impedimentum an admittatur si sunt probationes in promptu.*

Matrimonii titulus possessio quomodo probentur, & econtra quomodo per coniecturas contrarium probetur, habes per totum consilium.

CONSILIVM CCLXXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Quia ꝑ primū egregium consultorē diffusē scriptū est sup singulis dubijs & q̄sitis, iō sup eisdē conclusiue procedā scribēdo q̄ sentio, & ad breue cōpēdium reducendo. † Et quantū ad primū quæsitū, qď est alijs difficilius, vcʒ an dicta dña actrix potuerit in curia romana coram commissarija papæ trāsire ad possessoriū, qď in partibus minime fuerat inchoatumᵇ, et suspendere petitoriū partis rei, qď in partibus et corā ordinario fuerat inchoatū, & super eo lis cōte. demū ab interlocutoria super eo lata fuit ad curiā appellatū. Et hic breuiter considero q si cā ista fuisset agitata corā ordinario sicut fuit inchoata, tex eēt multū dubia ꝑp diuersas snīas diuersorū. Pro cuius euidētia præmitto, q qū vna pars inchoauit petitoriū, altera possessoriū recuperādæ, postea ꝓpouit ꝑ modū actionis, si quidē sup re diuersa ñ ē dubiū, q possessoriū scđo loco intentatū nō suspēdit petitoriū partis aduersæ primò intētatū, siue añ litē ꝯtesta. siue ꝑ eo ꝓponaī possessoriū, siue post, sed sup vtroq; ꝓcediī, tāq̄ sup duabus petitionibus & iudicijs se minime ꝯtingētib᷑, ut in c. cū dilect᷑. de ordine cogni. & casus ē indubitatus. Si verò possessoriū intenteī sup eadē re, tūc si añ litē ꝯte. sup petitorio casus iste similiter ē indubitatus qa tunc suspēdit petitoriū partis aduersæ & sup solo possessorio ē ꝓcedēdū, et hoc sm oēs. vt est casus in. c. ex cōquestione. de resti. spo. sm intellectū quē sonat litera. sic pōt intelligi. c. literas. eo. ti. ubi ex ordine literæ apparet prius fuisse intentatū petitoriū, scđo possessoriū, & sup eo tm̄ fuit ꝓcessum, ncʒ ot loquatur ante litem ꝯtest. cū tex. aī non aperiat. Si uerò post litē ꝯtest. in petitorio fuerit ꝓpositum possessorium, tūc si q̄rimus an suspendat petitoriū ab eodē intentatū, dico q sic, si agēs uult & hic casus similiter est indubitatus, quia text. est in c. pastoralis. de cā po. & ꝓprie. & hoc dūmō nō fuerit in cā conclusum uel renunciatū ut ibi dī. Restat quartus casus dubitabilis, vcʒ an tūc, cū ꝓponiī post litē ꝯte. sup petitorio et super eadē re, debeat suspendere petitoriū partis aduersæ. Et hic fuerūt opi. Io. enim. 2. q. 2. c. 1. et no. Inno. in d. c. ex cōque. & in c. 3. de cā pos. & ꝓprie. tenēt, q sic potissimē in cā matrimoniali, q ēt seqī Io. an. & cōiter hoc uīr tenere canonistæ reprobantes Hosti. & alios q tenuerūt ꝯrium. quæ opi. de iure anti-

b ¶Inchoatū. Vide q̄ hītur ꝑ. d. Ma. lozi. in ꝯ si. 18. in ēi. ꝑ deci. uer. simpli ci r. pri. & in cō. 41. inci. antequā ad q cir ca me. 1. colū. in 1. parte.

quo non uideo ꝙ aliquo tex. expresso ꝓbaret; qa. c. ex ꝯquestiõe. manifestè uĩ loq, qñ añ litẽ ꝯtest. sed Inn. ad hoc allegat. c. pastoralis. de cã pos. & pro. qđ loqtur de possessorio a se intentato, & sic nõ uĩ ꝓ eo facere, nisi inducatur hoc mõ, qa ibi post litẽ cõtest. in petitorio agentis postq̃ cõtestatus est, acquisitum erat reo ius instãtiæ, ut in auth. qui semel. C. quõ & qñ iudex. vt possit & inuito actore ꝓseq & petere sententiã ferri, nihilominus pmittit agenti inuito reo, cui ut dixi, ius erat quæsitũ, ipm suspẽdere & transire ad possessoriũ, ergo & pmitti debet eidem suspẽdere petitoriũ partis aduersæ, quasi sit eadẽ rõ. Sed hæc nõ ẽ bona similitudo, quia maiorẽ iniuriã facere in aduersario meo, si suspẽdere petitoriũ ab eo intẽtatũ, in quo sibi ius ẽ q̃situ post litẽ cõtest. suo facto & diligẽtia, q̃ si suspẽdo petitoriũ a me intentatũ, in quo ius est q̃sit ũ ei dẽ magis facto meo q̃ suo, & sic meum nõ suum. i. beneficiũ qđ n me habuit aufero uel suspendo, qđ nõ ita odiosum uĩ. ar. eorũ q̃ no. C. q poti. in pig. ha. l. assiduis. facit. l. si iudex circũuento. ff. de mino. & l. amicissimos. de execu. tu. & qđ no. in l. iul. ff. de leg. 1. & filius. §. erit rubriano. ff. de fideic. liber. cum simi. ¶ Præterea cum suspẽdo petitoriũ tuum te excludo ab impugnatione, q̃ de me facis, sed cum suspẽdo meũ, te nõ excludo; cum me ñ impugnes, sed impugnationi per me factæ resistis, plus ergo volo facere primo casu, q sc̃do, ergo de secundo ad primum nõ ẽ bona argumẽtatio, ar. l. q cũ maior. §. si libertus. de bonis lib. & qđ in si. no. p Bar. in l. 3. §. nũc de effectu. de lib. leg. ¶ Præterea qñ tu principaliter intentasti petitorium, si liqueret de ipso, ferretur pro te sentẽtia declaratoria iuris sui, sed si ego intentaui tm̃, licẽt ex actis cõstet de iure tuo, nõ tñ sup tuo iure ferretur snĩa, sed tm̃ ab impetitiõe mea absolueris. iuxta ea q̃ plene no. p doc. in d. c. ex conquestione. vtilius est aũt primum, q̃ fm. l. si inter me & te. de excep. rei iudi. & l. sed & si possessrio. de iureiurã. plus ergo facere tibi ꝑiudiciũ suspẽdẽdo petitoriũ tuũ, q̃ meũ; ergo nõ sunt isti casus sĩles, & sic dictum Inn. & sequaciũ quãtũ ad iura vetera remanet in sola authoritate, cum tex. exp̃ssum nõ habeamus, nec rõnẽ urgẽtẽ. ¶ Præterea rõ uĩ in ꝯ̃riũ facere. Nam uideo, ꝙ si intento ꝯ̃ te possessoriũ recuperandæ, & tu excipis đ ꝓprietate, licẽt hæc exceptio me inuito non sit admittenda si tamen consensi semel ꝙ de ipsa discutiatur, debet de ipsa discuti, & præiudicat possessorio meo, ut est casus in c. 1. de restit. spo. nec possum amplius pœnitere, ergo & similiter si tu intẽtasti petitoriũ, & ego cõsensi litẽ sup eo ꝯtestari, ñ uĩ ꝙ postea possim pœnitere, & ipm suspendere, imo super eo ꝓcedi non obstante meo possessorio, ꝙ uĩ pdere priuilegiũ ꝑlationis pp dictũ ꝯsensũ, sicut perdi qñ cõsensi ꝙ ꝓcedere sup excep. ꝓprietatis, ut d. c. primo. ¶ Præterea possessoriũ per uiã actionis intẽtatũ super eadem re nõ põt habere uim exclusiua petitorij, nisi quia uim hẽt exceptionis dilatoriæ. nã inquantũ hẽt uim petitionis, non excluderet petitoriũ. vt in c. cum dilectus. de or. cogni. Cum ergo exceptio dilatoria ñ põt opponi post litẽ ꝯt. ergo nec possessoriũ post litẽ ꝯte. intẽtatum põt hr̃e uim excep. dilatoriæ. sicut videmus in exceptiõibus litis inuitæ, q̃ si opponant̃ añ lit. ꝯte. impediunt litis ingressum & excludũt, qa hñt uim dilatoriarũ. secus si post. l. eleganter. §. si qs post. ff. de cõdi. inde. & ibi nota. & l. nã & postea. in princi. de iureiur. et no. in c. 1. de lit. cõte. lib. 6. tũc. n. admittunt in vim perẽptoriarũ, et ñ excludẽt. Sic ergo possessoriũ añ litẽ cõtesta. intentatũ hẽbit uim dilatoriæ excep. et suspẽdet, postea uerò uim peremptorij, et nõ suspẽdet, et hoc expressè tenuit Bart. ff. de acq. pos. l. naturalr̃. §. nihil cõe. ĩ qrta cõbinatiõe. ubi ad alterã determinat possessoriũ ĩtẽtatũ post litẽ cõte. sup eadẽ re nõ suspẽdere petitoriũ partis aduersæ, cuius dictũ uĩ iuridicum p rõnes ꝑdictas, sed authoritas canonistarũ eis repugnat. † Et certe si Bart. faceret mentionẽ đ clemen. vnica đ cã pos. & ꝓprie. & ad ipam rñderet, crederẽ ei potius q̃ canonistis, qa meliores rõnes ꝯ̃ñr ꝓ eo facere, sed quia de illa nõ facit mentionem, & sic uĩ ꝙ eã pro tunc nõ uiderit, facit me dubitare. Nã quidã dicunt ibi esse casum ꝯ̃ eũ & sequaces. In cõtrariũ uĩ, quia illa clemẽ. voluit aliquã spãlitatẽ ponere in causis beneficialibus, ut ibi patet in gl. 1. constat autem ꝙ inquantum uult illa clemẽ. ꝙ cãæ bñficiales p appellationem legitimã deuoluantur ad curiã in continenti, hoc erat p prius statutum. l. p. c. 1. de ele. lib. 6. & eo. ti. cãm. in cle. nõ ergo uoluit illa clemẽ. hoc ĩducere imo ꝑsupposuit hoc esse p alia iura inductũ, vt patet in uerbo deuoluta. ẽ ergo necesse dicere, ꝙ voluit spãlitatẽ inducere circa ꝓpositionẽ possessorij, & suspẽtionẽ petitorij, ut sic cõueniat rubricæ sub q̃ statuta ẽ, alĩs seruiuisset nobis de vẽto, ut sic dicam⁹ cle. illã voluisse hoc dicere, ꝙ speciale sit in cã bñficiali, ut qs possit de petitorio trãsire ad possessoriũ, ẽt post litem cont. & suspendere petitorium ẽt aduersæ, partis, & hoc tam in curia qũ eã deuoluta est ad eã per appel. q̃ extra curia qñ nõ esset deuoluta. qđ. n. ibi dĩ de deuoluta ad curiam, potius facti accidẽtiam denotare uĩ, q̃ iuris mysteriũ. nec est hoc mirum, ꝙ in bñficialibus sit hoc speciale, tñ qa & alia spãlia uidemus, qa p appl̃onem deuoluit̃ ad curiã tota cã qđ nõ est in ꝓphanis. c. 1. de appel. lib. 6. & ẽt quia inuasio in talibus magis est odiosa, q̃ in alijs, vt patet ex. c. 1. de eo qui mit. in pos. cã rei ser. lib. 6. & c. cũ q. de præb. e. li. ¶ Posset ẽt qs dicere, ꝙ duo reqrunt̃ ad hoc, vt sit d. spãlitas. s. ꝙ cã sit bñficialis, & ꝙ agitet̃ ĩ curia p deuolutionẽ, vt his duobus cõcurrẽtibus cõsiderato ꝙ in curia nõ ita forte de facili pñt hr̃i ꝓbationes sup petitorio, pmittat̃ eius suspẽsio & trãsitus ad possessoriũ & altero illorũ deficiẽte sec⁹ sit, & ita vĩ colligi ex tex. Et fm hoc esset ibi casus p Bar. & ꝯ̃ canonistas arguendo a spãli, sed qa gl. ibi & Pau. de liaza. dñt esse ibi casum p Inn. & sequacibus, credo ꝙ habuerint istũ intellectum, vez ꝙ in cã bñficiali sit ista spãlitas, vez ꝙ p appl̃onẽ interpositã ẽt super solo petitorio intẽtato. deuoluatur ad curiã nõ solũ causa petitorij & eius instãtia super q̃ fuit appellatũ, sed ẽt cã possessorij, in q̃ non fuit grauatus appellans, & est cã diuersa. & hoc addit. d. cle. ad c. de elec. li. vj. & ad cle. cãm. de ele. secus est in alijs cãis ꝓphanis, in qbus nõ deuolueretur, nisi cã petitorij sup q̃ fuit grauatus, si sup eo erat lis iã cõtesta. corã ordinario. † Et hoc expedito articulo appl̃onis & non añ, in duobus ergo erit differentia inter cãm bñficialẽ & alias prophanas. Primò, qa cã bñficialis statim p appel. deuoluit̃ ẽt añ expeditionẽ articuli appel. & hoc introducitur p. c. 1. de ele. li. 6. sed aliæ nõ nisi illo expedito vel de ꝯsensu partiũ omissio, vt in c. 1. de ap. li. 6. Sc̃do qa in bñficialibus si appellatũ est in petitorio, deuoluit̃ petitoriũ & possessoriũ ẽt añ expeditũ articulũ appl̃onis, sed in alijs expedito articulo appel. deuoluit̃ tm̃ petitoriũ super quo fuit appellatũ, non autem cã possessorij quæ erat diuersa & nõ intentata, & hoc si lis erat iã contesta. sup petitorio, & sic pars obligata erat illi instantiæ. Sed si ante litẽ contest. tunc per appel. ambæ causæ deuolutæ censentur expedito articulo appella. quia cum neutra esset intẽtata, adhuc & ambæ poterant intentari, nõ erat rõ quare magis vna q̃ altera deuolueretur, & sic ante deuoluntur, in causa uerò bñficiali non distinguitur ante uel post; & hũc intellectũ vĩ habuisse Pau. de liaza. in sc̃da sua gl. magna super verbo p appellationem. In alijs igitur ꝓphanis deuoluta cã petitorij, tm̃ non posset transiri ad possessoriũ in curia; fm hũc ergo intellectũ nõ est in cã bñficiali hoc spãle, ꝙ post litẽ cõtest. in petitorio possit transiri ad possessoriũ & suspẽdi petitoriũ. hoc. n. tãq̃ regulare ꝑsupponitur ibi. sed solũ ẽ hoc spãle, ꝙ hoc põt fieri corã iudice appl̃onis interpositæ in cã petitorij tm̃. cã verò & ratio spãlitatis est quia in bñficialibus deuoluta fuit p appel. vtraq; causa petitorij et possessorij pp priuilegiũ cãæ bñficialis. corã verò ordinario nõ expediret vti aliqua spãlitate. qa cũ apud ipm sit cognitio vtriusq; iure ordinario, nulli dubiũ erat qn fieri possit. & isto mõ credo ꝙ intellexerint dñi auditores palatij opi. Pau. dũ ipm allegãt in decisione Rote; alĩs videret̃ sibi ꝯ̃riari, dũ in vna gl. tenet exp̃sse ꝙ illa cle. nõ hẽt locũ in alijs causis nõ bñficialibus, in alia verò tenet ibi esse casum p Inn. & sequacibus, ꝙ regulariter in oĩ cã põt per possessoriũ sc̃dò intẽtatũ ẽt post litẽ cõtest. suspẽdi petitoriũ. ¶ Fuit ergo ista sua ĩtẽtio, ꝙ corã ordinario q hẽt cognitionẽ utriusq; cãæ põt hoc indistinctè & in oĩ cã. Sed corã iudice ap. in curia romana qñ appellatũ ẽ sup instãtia petitorij tm̃ hoc nõ possit fieri nisi in cã bñficiali, qa & ipse hẽt cognitionẽ vtriusq; in tali cã, in q̃ p appel. deuoluit̃ vtraq; cã; in alijs ãt nõ possit, qđ ẽ appellatũ post litẽ ꝯt. qa tũc nõ hẽt cognitionẽ nisi sup cã petitorij tm̃; qa illa tm̃ fuit deuolu. ¶ Nolẽdo ergo recedere a ꝑdicto intellectu nec ab opi. cõi canonistarũ, vĩ dicẽdũ ꝙ ĩ casu nr̃o cũ nõ simus ĩ cã bñficiali, & cũ petitoriũ tm̃ fuerit intẽtatũ ĩ ptibus & sup illo fuerit appellatũ, p appl̃onẽ ꝑdictã sola cã petitorij fuerit ad curiã deuoluta; cã verò possessorij remansit & ẽ in cognitione iud. ordinarij, vt patet in c. romana. §. cũ vero. de ap. lib. 6. & p no. in c. cũ teneamur. eo. ti. p gl. cũ sit diuersa cã proprietatis. vt l. naturalr̃. §. nihil cõmune. ff. de acqui. pos. & si ita est cõmissarij ꝑdicti qbus de voluntate ptium fuit cõmissa cã appellationis & negotij principalis nõ videtur habuisse cognitionẽ, nisi sup cã petitorij tantum, quia Papa non intelligitur eis cõmisisse nisi principale negotium, ꝙ erat deuolutum vel deuoluendum finito articulo appellationis vel de voluntate partium ab eo recesso, commisit enim Papa dictam

causam

cāmtāq̄ iudex appellationis & ꝑ appellationē aditus, ergo illā tm̄ cām, q̄ ad ipsūm tanq̄ ad iudicē appellatiōis erat deuoluta. hęc āt erat cā petitorij tm̄, & in illa tm̄ vr̄ pars rea cōsensisse ut cōmitteretur, non aūt cā possessorij q̄ deuoluta non erat, imo sp in illa ꝯdixit. Cū igit nec de mente Papæ nec de mēte partis rei fuit uel fuisse p̄sumi, q̄ alia cā cōmitteret q̄ illa q̄ deuoluta erat, & q̄ ut iudex appellationis potuit cōmittere, dicti cōmissarij sup cā possessorij tanq̄ non cōmissa ꝓcedere non potuerūt, & qđ egerūt tanq̄ factū a iurisdōne carentibus non ualet. Nec ob. si dicat, q̄ illi cui cōmittitur cā petitorij, vr̄ cōmissa ēt cā possessorij, ut est casus in terminis nostris in c. ex cōquestione. de resti. spō. & aut. in c. 1. de seq. pos. & fru. & l. si de ꝓprietate. C. si a non cōpe. iudic. q̄a dico q̄ illud est uerū, qn̄ Papa cōmitteret, non tanq̄ iudex appellationis, sed tanq̄ princeps aditus ꝑ uiā q̄relæ, tunc. n. vr̄ omnē cām cōmisisse, q̄a non maior est rō de una q̄ de altera, & ipsum delegatū quo ad illā cām & ipsam ꝯtingentia vr̄ surrogasse loco ordinarij. de of. le. c. studuisti. & sic late est interpretanda cōmissio, cū cā fecerit de plenitudine ptātis, & non iure ordinario. secus est qū ut iudex appellatiōis, q̄a tunc iure ordinario cōmittit, & sic illā tm̄ interpretamur cōmisisse, q̄ iure ordinario cōpetebat, & hoc erat solū cā pemptorij deuoluta ꝑ appell. Posito ergo q̄ opi. Inn. & sequaciū de qua. s. sit uera, ꝓcederet si cā verteret corā ordinario uel corā delegato a Papa adito ꝑ uiā q̄relæ, non ꝑ uiā appellationis. Ex q̄bus cōcluditur oēs sniās latas in possessorio parte sp ꝯdicentes & reclamante nullas esse tanq̄ latas carentes iurisdōne. ¶ † Venio ad scđm passum, quo q̄ritur posito q̄ petitoriū potuerit suspendi an articuli Io. rei, debuerint admitti, q̄ cōcernunt cām ꝓprietatis. Circa qđ dicendū est, q̄ q̄tum ad materiā metus non erat admittendi, q̄a ꝑ confessionē dicti Io. q̄ conatus fuerat ipsam cognoscere, apparet metū purgatū si q̄s fuisset, cū actū illū non nisi uolens & sponte fecerit, licèt a. ꝑ cohabitationē mutuā posuit dici non fuisse metū purgatū, q̄a durabat eadē cā metus. iuxta no. in c. cām mr̄imonij. de of. deleg. ꝑ Inn. & ꝑ Bar. in l. si ob turpē. ff. de condi. ob tur. cām. cū ēt inuitus & non sponte potuerit cohabitare, nemo tn̄ ipsum cogebat ipsam cognoscere, & sic nixus & conatus ille tanq̄ sponte & ꝓprio motu factus purgauit metū. C. qđ me. cā. l. a. & d. l. si ob turpē. de condi. ob. tur. cām. ¶ Quantū uerò ad materiam ætatis adhuc idem vr̄, q̄ non debuerit admitti tanq̄ impertinens. Na actrix allegabat duo, q̄ erant sibi necessaria in possessorio, s. q̄ ꝯcta fuerant sponsalia per uerba de præsenti, & ex hoc infertur titulus qui in tali possessorio est necessarius. Itē q̄ interuenerant copula carnalis inter eos, & ex hoc infertur possessio q̄ sibi est necessaria. ut in. c. ex transmisa. de resti. spo. & ambo ista habebat ꝓbare ut obtinerent in possessorio. d. c. ex trāsmissa. Tunc arguo, aut ipsa deficiet in ꝓbatione p̄dictorū uel alterius eorū & tunc non erat necesse in eo articulare de ætate, & sic illa materia tanq̄ superflua ueniebat repellenda. ar. C. de ꝓba. l. ad ꝓbationē. aut ꝓbauit utrunq; & tunc illa materia de ætate erat impertinens, cū defectus ætatis tollatur ꝑ interuentū carnalis copulæ, q̄ supplet defectū ætatis. c. puberes. de despon. impu. & c. ꝯtinebatur. eo. li. cū si. & sic in nullū casum poterat esse dicta materia admissibilis. nec vr̄ obstare. c. ex parte. de resti. spo. q̄a ibi nō ꝓponebatur copulā interuenisse, sicut hic. Bn̄ dico ꝯriū, q̄ dicta materia erat ptinens ēt ad cām possessorij, q̄a ꝓbata poterat excludere ambo fundamēta possessorij. Nā duo sunt necessaria fundamēta possessorij in casu isto, s. titulus q̄ ꝯsistit in ꝯctu sponsaliorū factorum ꝑ uerba de p̄senti. Item possessio q̄ consistit in interuentu copulæ carnalis ut d. c. ex transmissa. Probata aūt minori ætate tollebatur primū q̄a inter impuberes nō pōt esse contractus mr̄imonij ꝑ uerba de p̄senti ualidus, taliter q̄ liget, & sic faciebat deficere titulū. Itē dico, q̄ ꝓbata minori ætate pōt de facili excludi probatio copulæ carnalis, non dico copula, illa. n. si p̄supponatur, non excluditur ꝑ defectū ætatis, imo econuerso defectus erat ꝑ ipsum. & ita loquit qđ supradixi. Sed bn̄ dico, q̄ ea non p̄supposita ꝓ uera, sed negata, ꝓut erat in casu nostro, necesse erat actrici eā ꝓbare. Sed ꝓbare non poterat directè, cū testes in talibus non admit. Sed ꝓbanda erat cā [a] ꝑ coniecturas. iuxta no. in c. p̄terea. de testi. q̄ coniecturas resultabat ex mutua cohabitatione, & ex eo q̄ reperitur hodie corrupta, & sic p̄sumitur ab eo corrupta. iuxta not. in c. si quis acceperit. 34. q. 1. hæc aūt ꝓbatio per coniecturas pōt tolli & eneruari per alias coniecturas contrarias. iuxta no. in l. diuus. ff. de in integrum resti. † tunc dico q̄ minor ætas. Ioannis poterat esse coniectura contraria, maximè quia Io. ponebat in articulis se fuisse tēpore ꝯctus sponsaliorum per uerba de præsenti ętatis, 12. annorū, & sic nō proximus pubertati, & cū ꝑ actricē proponeret, q̄ simul cohabitauerant ꝑ annū cū dimidio, tm̄ apparet & ꝓbat ipsum fuisse in ætate 12. an. tm̄ tpe ꝯctus sponsaliorū, apparet ēt q̄ tpe discessus ab ea non erat ꝓximus pubertati, cū ꝓximus dicat, qn̄ non distat ultra sex mēses uel annū ad plus. vt no. in d. c. cōtinebat. de despō. impu. ar. ff. de excu. tut. l. non solū. §. j. & si ita nō est uerisimile, q̄ fuerit ab eo cognita, cū minor ætas nō ꝓxima pubertati faciat p̄sumi naturalē impotentiā coeundi, cū ergo potuerit ab alio cognosci, non p̄sumet ab eo cognita stāte naturali p̄sumptione ꝓ eo seu coniectura naturalis impotētiæ, q̄ tollit aliā potissime; q̄a licet eēt ꝓbatū ipsam esse corruptā, nō tn̄ ꝓbatū est ipsam fuisse corruptā tpe quo simul habitabant, sed tpe quo fuit inspecta, qđ fuit dudū post recessum Io. ꝓbatio ergo minoris ætatis maximè nō ꝓximæ pubertati prodesse poterat Ioāni ad elidēdū ꝓbationes actricis de possessione. i. coniecturas de copula, & ꝑ ꝯns ad excludendū actricē a possessorio, ut d. c. ex parte. de rest. spo. igitur tanq̄ pertinens erat admittēda, cūm agenti possessorio recuperādæ incūbat de possessione ꝓbare, alias succūbit. ff. de vi & vi ar. l. 3. §. fi. Si ergo dicta materia nō fuit admissa, iustè potuit Io. tanq̄ grauatus appellare, & sniæ post appellationē legitimam latæ debebunt cassari, vt in c. nō solū. de appel. li. 6. cū si. Et hoc dictū ē de secunda materia articulorū. ¶ Quantū ad tertiā materiā de iustitia publicæ honestatis, dico q̄ ēt illa erat admittenda, si Ioānes uel eius procu. offerebat ꝓbationes incōtinēti paratas. qđ patet. Nā tale impedimentū impedit matrimoniū, & si de ipso offerunt probationes incōtinēti non dēt fieri restitutio quo ad carnalē copulā, sicut dicimus in quocunque alio impedimento consanguinitatis ēt diuina lege non prohibēte, vt in c. lr̄as. de rest. spo. in uerbo p̄sertim. & ibi expresse no. in gl. Cū ergo actria peteret restōnem gn̄alē quo ad oīa obsequia matrimonialia, & sic ēt quo ad copulā, de qua fecerat in articulis mentionē, vt patet ex conclusione, & tale impedimentū impediat restōnem quo ad copulā, qn̄ probationes offerunt incōtinēti dicendū est dictā materiā fuisse admissibilē, si dictæ ꝓbationes oblatæ fuerūt, ut d. c. lr̄as. & iuste fuisse appellatū si fuit repulsa. ¶ Tertiò principaliter quæro, posito q̄ supradicta oīa cessarent, utrū uiso ꝓcessu & depositionibus hincinde receptæ sniæ latæ in possessorio ꝓ actrice sint iustæ, uel nō. Et ꝑ hoc expediū. 4. uel 5. quæsita simul supra formata. Et vr̄, q̄ sint iustæ, nam actrix in suo libello & articulis narrauit ea q̄ necessaria erant ad uictoriā in possessorio, s. spōsalia ꝑ verba de pn̄ti, & sic titulū. Itē copulā carnalem & sic possessionem q̄ sufficiunt, ut d. c. ex transmissa. Primū ꝓbauit ꝑ cōfessionē Io. qui similiter confessus est. Scđm ꝓbauit ꝑ urgentes coniecturas q̄ in talibus debēt sufficere, iuxta ea q̄ habent in c. præterea. de testi. facit. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. Coniecturæ uerò resultant ex pluribus simul iunctis. Primò ex confessione Ioannis, q̄ confessus est mutuā cohabitationē. Itē q̄ conatus fuit carnaliter cognoscere. Ex quibus duobus, si reperiatur corrupta, p̄sumatur ab eo fuisse corrupta. iuxta illud. A iuuene cupido credatur reddita virgo. quasi dicat, non, vt no. in d. c. si quis acceperit. 32. q. j. Itē probauit se esse corruptā ꝑ tot matronas, quibus tanq̄ expertis in arte ipsarū est credendū. l. cōparationes. C. de fi. instr. cū si. Itē per medicos deponentes de naturali potentia rei. Ex q̄bus oībus tanquam sufficienter adminiculantibus vr̄ probata intentio actricis. ¶ Breuiter contrarium est dicendū. Et primò aduertendum q̄ actrix prædicta narrauit in suis articulis dictū Ioannē reū tpe contractus spōsaliorū per uerba de præsenti, vz die prima Maij. anno domini. 1408. attigisse annū 13. suæ ætatis, vt patet in eius arti. 15. Et ꝯm qđ colligitur ex alio articulo 6. in ordine vbi ponitur de tempore natiuitatis eius videtur sensisse, q̄ in dicta prima die Maij attigerat ann. 13. de 4. mensibus. i. q̄ habebat an. 12. & menses 4. & ita colligitur ex dictis articulis, vt super eis notauit; licèt in rei veritate non haberet nisi annos 11. & aliquid plus, vt dicitur in articulis Ioannis. Sed quantum ad propositum stemus articulis actricis inquantum faciunt contra eam, & dico sic. cum actrix narrat Ioannem tempore sponsaliorum per uerba de præsenti fuisse annorū 12. & 4. mensium & sic attigisse annum. 13. de 4. mensibus, & postea in arti. 19. narrat, q̄ stetit secū per annum cū dimidio & non plus, sequitur manifeste q̄ tempore quo dictus Ioannes recessit ab ea nondum compleuerat annum 14. sed deficiebant adhuc menses duo iungendo annum cum dimidio qui sunt menses. 18. cum 4. mensibus; & si faciunt 22. restabant duo ad cōplendum annum. 14. si ergo recessit Ioannes ante ætatem legitimam completam non pōt dici, q̄ per mutuam cohabitionē sponsalia quæ a prin. nō ualuerūt ꝑ defectum

[a] ¶ Casu. Quia āt dicat ꝑ priē cā. vid bal. in cōsil. 119. 1. par. & 1 cōs. 137. in 1. p.

defectū ætatis fuerint ratificata. Nō requirit cohabitatio post ꝑfe-
ctā ætatē. ut in c. 1. de despō. impub. li. 6. ff. de adul. l. si uxor. §. si mi-
nor. añ. n. sicut non pōt Ꝫhi ꝑ consensum expressum, ita nec ꝑ taci-
tū. l. q ad certū. ff. loc. Ex quo patet, ꝙ nō fuit necesse reo de mino-
ri ætate ꝓbare, cum ex articulis actricis appareat de ipsa ı̄ ꝑ tpe
spōsaliorū, q̄ totius cohabitatiōis, & si ita ē, sequit ꝙ deficit actri-
ci titulus necessari⁹ in tali possessorio, cū talis nō habeat, nisi ex spō-
salibus Ꝫctis in ætate legitima. ut in c. ex par. de rest. spo. Et si fuis-
set necesse ꝓbare iam ꝓbauit ꝑ testes deponētes adhuc de minori
ætate. ¶ Nūc est uidendū, an sit ꝓbata copula carnalis, si. n. esset ꝓ-
bata cessaret defectus tituli, q̄a faceret trāsire in mrīmoniū & indu-
ceret possessionē. Et bř dico, ꝙ non. Et primo ingtū Io. cōfessus ē
se tentasse, nō ꝓbat̄ talis culpa q̄ sufficiat. ut in. c. fi. de spon. ubi est
casus. Itē ingtū ꝓbatū est eā corruptā, licet nō sufficit, q̄a potuit ab
alio corrūpi, & non sufficit corruptā esse nisi fuerit a Io. corrupta,
cū corruptio facta ꝑ aliū nō ualidet mrīmoniū istorū. ꝓbationes
aūt debent necessariò cōcludere. l. nō hoc. vñ cog. al's nō relenant.
l. non solū. §. sed vt ꝓbari. de ope. no. nun. l. cū actū. doneg. gest. C.
de ꝓba. matrē tuā. & utrobiq; no. ad hoc de ꝓba. c. in ꝑsentia cū si.
Et si dicat̄ ꝑsumit̄ ab eo corrupta ꝑꝑ cohabitationē ꝑ no. ı̄ d. c. si q̄s
accepit rñdeo illud verū, si eēt ı̄ ętate ltima, sed cū ex articulis actri-
cis appareat, ꝙ non erat, dico ꝙ defectus ætatis facit cessare ꝑsum-
ꝑtionē, maior. n. ē, q̄ resultat ex defectu naturæ & cōis cursus ei⁹.
q̄ illa q̄ ex arte. arg. l. filio. ff. de lib. & posth. sed cōis cursus naturæ
est ꝙ minores. 14. annis non sunt uiri potētes, hic ergo ꝑsumptio
tollit ꝑsumptionē iuris, q̄ ēst ꝙ ex cohabitatione ꝑsumatur copula.
¶ Itē dico, ꝙ ea alio tollit̄ dicta ꝑsūptio, q̄a ꝑe quo fuit inspecta
& reperta corrupta non cohabitabat cū Io. sed ꝑ plures mensos añ
recesserit, illa vero ꝑsumptio resultaret, si simul tūc cohabitassent,
sicut in si. uidimus ꝙ filius natus ex uxore cohabitante cū uiro ꝑsu-
a mit̄ natus ex eo⁹ l. filiū. de his q̄ sunt sui uel alie. iur. & tñ nat⁹ post
q̄ ab eo diuertit non sic, vñ q̄dā debent obseruari ad hoc ut uir te-
neat̄ partū agnoscere tāq̄ ex eo natū. ut. ff. de libe. agno. ꝑ totū. sic
ista ex quo ı ꝑe quo reperta est corrupta, non cohabitabat cū Io. nō
ꝑsumit̄ ab eo corrupta, facilius. n. ꝑsumit̄ ab alio corrupta, q̄ si si-
mul cohabitassent. ¶ Tertiò tollit̄ dicta ꝑsumptio ex eo ꝙ cū Io.
petijt eā sequestrari, ne ab alio corrumperet̄ hæc renuit, nā ex hoc
solo resultat ꝑsumptio, ꝙ a Io. non fuerit corrupta. tex. vř de hoc
ad literā in si. in l. 1. §. si maritus. ff. de libe. agn. ubi si maritus spōte
offert custodes & mulier recusat, nō tenet maritus partū agnosce-
re tanq̄ ex eo natū, ergo nec iste tanq̄ ab eo corruptā. Ex q̄bus seq-
tur, ꝙ dicta actrix deficit tā in ꝓbatione tituli q̄ in ꝓbatione pos-
sessiōis. & ꝑdicta coadiuuant̄ ex dispōne medicorū deponentiū ꝓ
Ioa. ut sic in dubio debuerit ꝓ eo ferri sñia. c. inter dilectos. de fide
instr. Sequit̄ ergo, ꝙ dictæ sñiæ nō vñe fuisse iustæ ex actis & actita-
tis cū actrix defecerit in ꝓbatione duorū, q̄ principalr̄ reqrunt̄ ad
obtinēdā victoriā in possessorio. d. c. ex trāsmissa. de rest. spo. Ex q̄-
bus remanet expeditū tertiū principale q̄sitū cū q̄tuor suis accesso-
rijs. Itē ex ꝑdictis oībus patet, uel dictas oēs sñias fore nullas ex de-
fectu iurisdōnis, ut patet ex allegatis in p̄rio puncto, uel esse iniu-
stas, ut pꝫ ex allegatis in hoc tertio. ¶ Restat quartū principale, ꝙ
est in ordine q̄sitorū sextū. vꝫ posito ꝙ prædicta cessarent an saltē
ultima sñia fuerit nulla ex eo, q̄a dñs cōmissarius post appellationē
ab eo interpositā, & post delationē ab eo factā, & post intimationē
& inhibitionē eā tulit. Et bř hic me expedio, ꝙ sic ꝑ c. cū appella-
tionibus. de appel. libr. 6. ubi ꝓbatur de delatione. & ꝑ c. roma. e.
ti. & c. non solū. vbi ꝓbatur de inhibitione dūmodo facta sit inhi-
bitio canonice & secundum stilum, quo casu facit reuocari etiam
sñiam diffinitiuā postea latā. ut in c. ea parte ade. de testi. & ibi per
Io. an. & per modum attentari. ¶ Vltimo quo ad petitorium non
est dubiū, ꝙ ꝓbata iustitia publicæ honestatis debet Io. obtinere.
ut in c. duo pueri. de despon. impube. li. 6. hic aūt ꝓbata sunt spon-
salia de futuro Ꝫcta ꝑ parentes de ista actrice & Guil. fratrē. Io. Itē
ꝓbata est ratificatio Ioannis per duos testes, & potissimè per ter-
tium in ordine, q̄ deponit se habuisse in mandatis a Guil. de dādo
illi osculū, & ꝙ ei dedit, & illa recepit ex quo ꝓbatur ratificatio;
ut no. in c. 1. de desponsa. impu. Et ei vř standū q̄a de facto suo testi-
ficatur. ff. de ædi. edic. l. q̄ro. §. fi. de ꝓba. l. cū ꝓbatio. Nunc aūt vñr
requiri duo testes, cū de facto alieno testificatur. sed & posito ꝙ
sufficienter non esset probatum, tamen pars Ioa. confidit posse de
facili probare, cui mos gerendus erit. ff. de proba. l. circa eum.

a ¶ Ex eo. Adde gl. in ꝯ si 74. in 3. parte.

¶ Casus.

¶ Hospitale sanctæ Mariæ de la scala de Senis habet exemptionē
a summo pontifice sub isto tenore, vꝫ. Io. epūs seruus seruorū Dei
dilecto filio Martino Antonij rectori. s. hospitalis sanctæ mariæ
de la scala de Senis salutē & apostolicam bene. Præcipua & singu-
laris deuotio, quam ad nos & romanā geris ecclesiam, ꝓmeretur,
ut te ad hospitale ꝑfatum cuius rector existis tuosq; in eodē ho-
spitali successores apostolicis fauoribus & gratijs ꝓsequamur. Tuis
igit̄ nec nō dilectorū filiorū cōsulū artis lanæ de Senis sub quorū
ꝓtectione & cura dictū hospitale asseritur cōstitutū supplicationi-
bus inclinati, ut tu tuiq; successores rectores dicti hospitalis, qui
erūt ꝓ tpe, seu hospitale memoratū ad exhibēdū ꝓcurationes ali-
quas legatis uel nuncijs sedis apostolicæ siue ad ꝑstandū subsidio-
nem quacunq; uel ad contribuendū in decimis bñficiorū aut exa-
ctionibus uel collectis seu subsidijs q̄buscūq; ipsi sedi aut q̄buscū-
que alijs applicādis uel in eius seu eorū utilitatē uertendas ꝑ literas
dictæ sedis aut legatorū uel nunciorū ipsorū quascunq; impetra-
tas uel impetrandas seu alias ab illa uel illis quomodolibet emana-
tas uel emanandas. minimè tenearis, uel teneātur, nec ad id ullate-
nus cogi possis, uel possint ēt si ı̄ huiusmodi sedis eiusdē literis ꝯti-
neat̄, ꝙ ad queuis exempta loca ecclesiastica seu pia uel hospitalia
se extendant, & aliqua eiusmodi cuiuscunq; tenoris existat ipsius
sedis indulgentia, ēt si de eius toto tenore ac de uerbo ad uerbū spe-
cialis & expressa mentio sit habenda non obsistat, uel ꝑ similia uer-
ba alia quæuis clausula, ꝑ q̄ huiusmodi gratiæ effectus Ꝫ in partem
tolli, suspendi, impediri, uel retardari ualeat quōlibet in ꝑpetuū,
uel ad tps, nisi forsan literæ ipsæ dictę sedis de indulto hmōi ac noī-
bus rectoris ac funderoris ipsius hospitalis atq; consulum artis la-
næ dictæ ciuitatis, q̄ erunt ꝓ tpe plenā specialē & expressam faciāt
mentionē autoritate apostolica, tenore ꝑsentiū tibi & illis de soli-
ta ipsius sedis benignitate idulgemus. Nos. n. decernimus irritas &
inanes interdicti, suspentionis, & excōicationis sñias, si quas in te
uel illos aut hospitale memoratū seu quoscūq; alios tui uel illorū
occasione ꝑmissorū ꝑtextu Ꝫ hmōi cōcessionis nostræ tenorē con-
tigerit promulgari, nulli ergo subdat &c. ¶ Et post ꝑdicta dictus
summus pontifex cōmisit & auth. dedit q̄busdā ꝑlatis de ciuitate
Senarum sup uniuersos fructus redditus & prouentus ecclesiarū,
monasteriorū, capellarū, hospitaliū, & locorū quorūcunq; priorū
exemptorū & non exemptorū, ac sup fructus, redditus, & ꝓuen-
tus bonorum singulariū ꝑsonarū ecclesiasticarū exemptarū & nō
exemptarum regulariū & secularium, ac & ordinum quoruncun-
que ciuitatū dioec. & terrarum castrorum, & locorū ꝑlatorum sm
facultates cuiuslibet. Venerabilibus fratribus sanctæ romanæ ec-
clesiæ cardinalibus & eorū bñficija ꝓrsus exceptis nec non peni-
tus reseruatis ac uice duntaxat summā sex milium florenorum au-
ctoritate sua imponendi & exigendi ac solui & exigi faciendi, con-
tradictores quoq; & rebelles ꝑ censuram ecclesiasticā ac ꝑ distri-
ctionē qua conuenit ꝑ sequestrationē fructuū redditutum & ꝓuen-
tuum ꝑlatorum ac ꝑ alia iuris remedia oportuna auctoritate ꝑlata
appellatione postposita sint compescendi, ita tñ ꝙ oēs ac singulæ
huiusmodi pecuniæ q̄titates, quas uigore huius commissionis per
ipsos imponi cōtinget dilecto filio Antonio de Senis. Non obstan-
tibus quibuscunq; constōnibus apostolicis, nec non statutis & cō-
suetudinibus ecclesiarū & locorum ꝑlatorum. Seu si eisdem clero
& ecclesiasticis ꝑsonis uel quibusuis alijs cōiter uel diuisim a dicta
sede sit indultum, ꝙ ad solutionem huiusmodi subsidiorum one-
rum uel impositionem minime teneantur, & ad id compelli aut ꝙ
interdici suspendi uel excommunicari non possint par literas apo-
stolicas, quæ de indulto huiusmodi ac toto eius tenore & de pro-
prijs quarūdā ꝑsonarū nominibus plenam & expressam ac de uer-
bo ad uerbum non faciunt mentionē. Ac quibuslibet priuilegiis,
indulgentij, exemptionibus, & literis apostolicis quibuscunq; or-
dinibus dignitatibus ecclesijs hospitalibus & alijs pijs locis gene-
raliter uel spāliter sub quacunq; forma & expressione uerborum a
memorata sede concessis editi uel edendi, de quibus quorunq; to-
tis tenoribus ac eorum protectoribus & gubernatoribus uel eo-
rum nominibus cognominibus & intersignis quibusdā in ipsis li-
teris plena & expressa ac de uerbo ad uerbum mentio sit habenda,
uolumus autem tempore duorum annorum ad integram solu-
tionem teneri.

S V M M A R I A.

1 *Clausula quæ requiritur ad reuocandum priuilegia rescripta, uel ius commune.*

2 *Reuocatio an generalis, an specialis an uero singularis & q̄ requiratur ad reuocandum priuilegium habens clausulam derogatoriam, & quomodo cognoscantur dictæ reuocationes. & 3.*

Specifica

4 Derogatio specifica quomodo cognoscatur.

CONSILIVM CCLXXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Passus iste dubitabilis vr̃, cum in illa materia quot sunt capita, tot sunt sniæ. Notãdum tñ ad euidentiã, φ nos nõ sumus de p̃senti in uariatione illarũ opinionũ, quas refert Io. An. in c. 1. de excel. p̃la. li. 6. in nouella. †nã 1 illæ loquunt, an p clausulã derogatoriã côtentã in rescripto tollat, ius cõe, uel ex ꝯria rescripto: & qualis esse dẽt clausula rescripti ꝯ jus cõe impetrati, & sic cõcernens priuilegiũ. oide in Spe. de instr. edi. §. nuoc aũt videndũ. & versi. scias φ in priuile. dr̃ &c. ad hoc vt ualeat, tunc. n. agit de p̃iudicio alicuius, licet ius cõe tollaĩ, sed potius de fauore eius cui rescriptũ ꝯcedit, vt ualeat. nec ẽt ꝓprie tollitur ius cõe, uel lex; sed magis in casu certo ꝯ ipsum dispẽsatur, & sic illa derogatoria non multũ est odiosa, sicut illa per q̃ tollitur ius alterius. de quo tñ articulo plenius q̃. Io. An. recitet dicẽdũ est, ut no. Cy. & Bar. in l. fi. C. si ꝯ ius uel vtili. pu. q. finalr̃ inter alia cõcludont vnũ, φ ad ꝓpositum facit, ve3 φ qñ lex. võis hẽt clausulã derogatoriã rescripti, non ualet rescriptum ꝯ illũ impetratum & sic cõcernens priuilegiũ rescriptũ nisi de illa. l. faciat mentionẽ. C. de sac. sanc. eccl. l. iubemus nullã. de summa tri. l. 2. si nup. ex rescripto petitur. li t. qđ Bar. declarat dicens, φ nõ sufficit mentio gñalis puta nõ obstãte aliqua lege, nec ẽt requirit specifica & noiata; puta φ dicat, nõ obstãte tali lege ipsam nõ noiando. sed requiratur, φ sit spãlis; vt si conced. ĩ rescriptum ꝯ utilitatẽ publicã. requirit φ dicat ñ obstãte aliqua[a] lege disponẽte, φ rescripta ꝯ publicã utilitatẽ nõ valeant; hęc est. n. spãlis mẽtio, non aũt gñalis q̃ non sufficit; nec singularis q̃ non requirit. ¶ Scđ ó est notãdu ad euidẽtiã, φ nos ẽt nõ sumus de p̃senti in casu & terminis clemen. primæ de sepul. in fin. & c. alma. de sen. excõ. li. 6. & c. 2. de p̃bẽ. c li. cũ si. in q̃bus vr̃ ꝓbari φ ad tollẽdũ priuilegia q̃tuncunq; derogatoriã clausulã habentia sufficiat reuocatio gñalis, p illa uerba non obstantibus q̃buscunq; priuilegijs sub quacũq; forma uerborũ &c. Nã illi casus sunt ecõuerso ad casum p̃cedentẽ, ve3 qñ clausula derogatoria p̃cedẽtiũ priuilegiorũ apponit in lege uel cõstitutione cõi an tollant priuilegia singulariũ p̃sonarũ uĩ locorũ prius cõcessa. quo casu dicẽdũ est, φ sic ẽt si dicta clausula sit gñalis ut dictis iuribus. Et est rõ; q̃ a legẽ uel constitutionẽ cõem facit princeps ꝓprio motu & ꝓ publica vtilitate; & sic vr̃ uoluisse de facili ꝯ priuatas leges seu priuilegia disponere, cum publica utilitas p̃feratur priuatæ. & hoc satis col. de mẽte Bar. in cõsti. ad reprimendã. su p uerbo nõ obstantibus. post prin. q dicit φ lex p̃cedẽs habẽs clausulã derogatoriã tollit p sequentẽ ẽt simplr̃ factã & sine derogatoria p p rõnem q̃ dixi p l. quidã cõsulebant. de re iud. & C. de legib' l. humanũ. & qđ ibi no. de const. c. 1. li. 6. cũ si. ad hoc qđ no. gl. ex pise. 18. di. quoniã q̃dã. ibi ponit rõnẽ q̃ supradixi. ¶ Sum' ergo in tertio casu diuerso a p̃dictis, ve3 an p̃cedẽs priuilegiũ habẽs clausulã derogatoriã tollat p sequẽs rescriptũ nõ p modũ priuilegij cõcessum sed p viã mãdati, ut in casu nr̃o. de quo articulo tangitur p gl. 25. q. 2. in summa. & de rescrip. c. 1. Et clarũ est, φ s̃m rescriptũ uĩ priuilegiũ ꝯrium prio nõ tollit ipsum;[b] quoniã de ipso nõ facit mentionẽ. ẽ p̃scrip. c. veniens. †Sed dubium est, qualis dẽt esse dicta mentio ad 2 hoc ut tollat ipsum, an sufficit gñalis, an requirit spãlis. Ex tex. vĩr requirere, φ fiat expressa mentio. de offi. delega. c. ex litt. de do. & cont. c. 2. sed nõtandũ φ exp̃ssio p̃t fieri tribus modis, s. gñalr̃, spãliter, & singulr̃, vt tradit Bar. ĩ l. 1. ff. de vul. & pup. licet ergo text. illi dicãt, φ fiat exp̃ssa mentio, nõ p hoc clari sumus qualis esse debeat. Ion. in c. ex l̃ris. decere vr̃, φ expressa dicaĩ qñ fit mentio de tenore priuilegij, & de his q̃ gesta sunt uirtute ipsius facit de re. spo. c. audita. de ap. c. ut debit'. sed illa eẽt mẽtio singularis, quã Bar. in pluribus locis, in quibus de ista materia tractat, dicit non requiri. Vnde vr̃ dicendum, φ sufficiet generalis reuocatio, cum & illa expressa dicaĩ, & satis est satisfecisse illis textib'. ff. de iudicijs. l. 2. §. 1. in fin. de exercito. l. 1. §. si is qui nauem. poussume: quia tantum ualet generalis q ad omnia, quantũ specialis quo ad quædam, cùm ingerere videantur omnes species specificè nominatæ. C. de præscrip. 30. annorum. l. omnes. Et φ ita sit tenendum, adduco tres testes solemnes, ve3 Bart. in dicta cõsti. ad repri. super uerbo non obstantibus. ante. finẽ. ubi expresse dicit, φ ad tollendum priuilegia corpore iuris non clausa sufficit reuocatoria generalis. & alleg. cle. 1. de sepul. Idẽ tenet ibi. Pau. de eleaza. φ in priuilegijs, contractibus, & alijs quibuscunq; sufficit generalis reuocatio. secus in testamentis s̃m quosdam; sed finaliter idem vr̃ dicere in testis. Nã aliter dicendo testator vel princeps remaneat illa quẽtatus, qui forte de primis verbis seu tenore nõ recordabitur, & sic auferret sibi ptãs reuocãdi per indirectũ, φ non est dicendũ, vt l. si quis in princ. testi. de leg. 3. idẽ voluit Fede. de se. expresse in cons. 46. Et s̃m hoc uĩ dicendum, φ priuilegium concessum dicto hospitali fuerit reuocatum per literas sequentes suprascripti tenoris, de quo in puncto. Nã dictum priuilegiũ hoc solũ vr̃ requirere ad hoc, vt reuocetur per l̃ras sequentes, s. φ illæ faciant expressam mentionẽ de dicto indulto, & de nominibus rectoris, & fundatoris, & quorũdam aliorũ. Constat aũt φ per hoc Papa nõ erat arctatus ab specificationẽ dictorũ nominũ ꝓpriũ s̃m φ oẽs doc. sentiunt in illa materia. nulli. o. dubiũ, φ si illa specificasset, dicẽdo nõ obstante priuilegio cõcesso tali hospitali fundato a tali, qđ regit a tali &c. φ reuocatio facta esset; q a hoc uoluit tenor ipsius priuilegij. Sed q. si ad hoc tenereĩ Papa, iam sibi legem imposuisset. q a nõ de facili posset de illis recordari, iõ oẽs in hoc concordant, φ Papa in volendo reuocare ad talẽ specificã mentionem faciendam non arctatur,[a] sicut nec testator ad dicendum nõ obstãte tali testõ facto manu talis notarij tali die, in quo cõtinentur talia verba &c. sufficit. n. gñal ius, loqui. s. non obstante quocunque alio testõ per quæcunq; verba concepto, ẽt cum clausula derogatoria vt no. in l. si quis in prin. testi. Et si ita est satis vr̃ specificasse in casu nr̃o Papa in scđis l̃ris eum dixit nõ obstãtibus quibuscũq; l̃ris sub quacuq; verborũ forma q̃buscunq; locis pijs cõcessa, de q̃bus & eorũ gubernatoribus seu protectoribus seu eorũ proprijs nominib' cognominibus & intersignis mentio esset habẽda. Quid. n. potuisset Papa magis exprimere pro reuocando dictũ priuile. nisi expressisset nomen ipsius hospitalis, & ẽt ꝓpria noĩa fundatoris[b] & gubernatoris, ad q̃ speçificãda nõ tenebatur ut dixi. Certè nihil vt vr̃; nec. n. spãlius loqui poterat q̃ dicere reuocamus priuile. ẽt si sint talia ad quorũ reuocationẽ requiraĩ expressio quarũdã p̃sonarũ. q̃ verba licet gñalia sint respectu dicti hospitalis, de quo specifica mẽtio nõ ẽ facta, tñ sufficere vñr p ea q̃ dicta sunt, & ex autoritatib' p̃dictorũ doctorũ, ac si specifice fuisset nominatũ. ar. d. l. oẽs. C. de p̃scrip. 30. anno. de admi. tuto. l. si dun. ¶ In ꝯrium, φ ista gñalis reuocatio nõ sufficiat, vr̃ expresse determinare Cy. C. qñ imperator inter pupillũ vidnas. l. 1. & Fede. de se. in consi. 226. vbi Fede. determinat, φ p ista gñalia verba nõ ob. quocunq; priuile. quo cautũ sit φ tolli nõ possit p aliud, nisi expressam & plenã fecerit mentionẽ de illo nõ ꝓpterea tollit primũ, sed recurrũ ad Papam, ne ars piruti. reddant inutilia, cum in oĩbus tales clausulæ derogatoriæ inferant, & sic semp reuocarentur; & sic spãlis mẽtio est habẽda s̃m eum. & hoc operaĩ clausula derogatoria p̃cedentis priuile. alle. de dolo & contu. c. 2. de confir. vti. vel inuti. c. bonæ. cũ si. facit. c. cũ ordinẽ. de rescrip. Itẽ facit rõ. Nã si ad reuocationem testi cõtinentis clausulã derogatoriã, requiritur spãlis mẽtio vt est tex. in d. l. si qs in prin. & fatei pau. s̃m quosdã in cle. 1. de sepul. fortius ad reuocationẽ priuile. habentiũ clausulam derogatoriã. hoc patet, quia reuocatio testi nõ tendit in p̃iudiciũ alicuius, cũ ex eo nullũ ius sit alteri q̃sitũ in uita testõris, sed reuocatio priuile. tẽdit in dãnũ eius, cui q̃sitũ erat ius. l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco pub. difficilius ergo scđa decet fieri, q̃ prima. arg. eorũ q̃ no. gl. in cle. 1. de offi. dele. & Inno. de rescrip. c. cã te. itẽ reuocatio testi ẽ fauorabilis, cũ ptãs testãdi debeat esse libera vsq; ad ultimũ vitę spiritũ. C. de sac. sanc. ecc. l. 1. nec põt restringi. l. stipulatio hoc mõ. ff. de verb. oblig. sed reuocatio priuileg. ẽ odiosa, sicut q̃libet reuocatio literarũ Papæ, p quas alteri q̃sitũ erat ius, vt no. In. de offi. dele. c. ex l̃ris. Si igitur in prima requiritur spãlis mẽtio, fortius in scđa. vñ vñr habuisse in se rõnẽ illi qui dicebãt in reuocatione priuile. sufficere gñalia verba, sed in testõrum spãlia requiri. Itẽ & peius vr̃ determinasse Pau. in d. clemẽ. qui dixit in oĩbus sufficere gñalia. hoc. n. vr̃ ꝯ tex. d. l. si qs. in prin. in verbo specialr̃. Id aũt φ no. Bar. in cõsti. ad reprimen. su p verbo nõ obstantibus. circa finẽ. loqtur eo casu, quo verba gñalia derogatoria priuile. fuerunt apposita in lege vel ꝯstitutiõe cõi postea facta, quo casu nulli dubiũ φ tolluntur p rõnẽ quam supradixi. & ita patet ex verbis eius, si bñ inspiciatur. & ex tex. quẽ allegat. s. cle. 1. de sepul. & ex oo. in c. qm̃ quidẽ. 19. dist. Nos loquimur qñ cõtinetur in rescripto post priuile. emanante. Itẽ qđ not. Fede. in cons. 46. vr̃ intelligendum, s̃m ea q̃ sequuntur. Et iõ ꝓ concordia p̃dictorum & determinatione nr̃i casus oportet nos reducere primò ad theoricã Bart. quã ponit in l. 1. de vulga. & pu. & d. l. si quis in prin. ve3 φ expressio põt fieri tribus modis, s. gñaliter, specialiter, & singulariter. Et

secũda

---

a ¶ Aliqua lege. Sed q̃d si dictũ fuit etiam q̃ q̃b' oporteret mẽtionẽ speciale fieri. vide Bald. in cõs. 49. l. 5. par.

b ¶ Nõ tollis ipsũ. Adde φ in generali derogatione priuilegiorũ nõ uidetur principes illis priuilegijs derogare q̃b' veri similiter ĩ specie non eẽt derogaturus. C. a. d: dicti. in 6. c. si. de offic. ui ca. e. lib. l. obligatione generali. ff. de pig. & nota. arch. & Io. an. in c. ei cui. de p̃bẽ. in 6. & Do. Ale. in consi. 30 scip. ponderatis narratis. in 1. col. in 5. volu. H. F.

secũda.i.spãlis respectu tertiæ.s.singularis põt dici gñalis, respectu verò primæ magis generalis dr̃ spãlis. Dicendum est ergo, q̃ cũ in ptãte principis sit reuocare priuilegium per se concessum, sicut ẽ in ptãte testatoris reuocare testm̃, q̃ hoc solum est inspiciendum, an cõcedẽdo s̃m rescriptum voluerit, vel verisilr̃ sit voluisse reuocare primũ vel nõ; & si de voluntate põt cõstare, clarum est. l. diui. §. licet. ff. de iure codi. Qñ ãt videatur voluisse, lex tradit doctrinã, q̃ si prima dispõ hẽt clam derogatoriã, q̃ de ipsa fiat spãlis mẽtio in secũda. in d. l. si q̃s. in prin. & no. q̃a nõ dicit gñalis, nec dicit singularis; vnde nec generalis sufficit, nec singularis reqritur. Illi ergo doctores, q̃ tenent q̃ sufficit generalis clã, debẽt intelligi sane, nõ de primo mõ, sed de secundo q̃ respectu primi est spãlis, sed respectu tertij est generalis. Qđ ãt dicunt, q̃ nõ reqritur spãliter, dẽt intelligi, prout tertio mõ capitur. s. p singulari. Et eodẽ mõ illi qui dicunt, q̃ requiritur spãlis mentio dẽt intelligi silr̃ prout capitur primo mõ. q. d. non sufficit generalis primo mõ sumpta; sed requiritur spãliter secundo mõ sumpta, & sic reducantur ad concordiã, sicut alibi fit. ff. si cer. pet. l. 2. §. creditum. & ibi no. de verb. obl. qui ante calendas. ¶ † Secundò est videndũ quãr fiat ista spãlis mẽtio, ad hoc vt dicatur sufficiẽter facta. Certe hoc tradit gl. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de le. j. vcʒ q̃ fiat mentio de qualitatibus primæ dispõnis. si ergo fieret mentio de dispõne tm̃, diceret generalis, & nõ sufficeret. Itẽ si fieret mẽtio specifica de tenore dr̃ singularis, & illa nõ reqritur; fiat ergo de qualitatibus, & dicetur spãlis. in ppposito ãt nr̃o in d. priuilegio cõcesso pdicto hospitali, duæ sunt qualitates sicut duæ sunt clæ. Nam si bene inspiciatur ibi. est clã derogatoria secũdi rescripti q̃ colligitur ex illis uerbis, nisi forsan lr̃æ ipsæ de indulto hmõi ac de noibus rectoris & fundatoris &c. & illa est derogatoria totalis rescripti secundi, qđ uult ualere nisi cõtineat illa. Itẽ est ibi alia clã q̃ põt dici derogatoria, nõ totalis rescripti secundi, sed quorundã uerborũ cõtentorũ in eo. Et ista colr̃ ex illis verbis, q̃ pcedunt uer. nisi forsan. vcʒ. ẽt si in hmõi secundis eiusdem literis cõtineatur &c. vsq; ad illũ ver. nisi forsan.

4 ¶ † Nunc est videndum an de istis qualitatibus sufficiẽter fecerit mentionẽ. & q̃tũ ad primã clam dicendum est, q̃ nõ; debuisset enĩ dicere in secũdis isto mõ, vcʒ. Eo q̃ si sint talia priuilegia, q̃ ad eorum reuocationẽ reqratur spãlis mentio fundatorũ seu rectorum talium locorũ &c. & ista fuisset spãlis mẽtio, & suffecisset, nec erat necesse specificare noĩa pppria ne papa esset illaqueatus, & adẽpta esset sibi ptãs reuocandi s̃m rõnem Pau. de Leaza. q̃a de talibus nõ faciliter recordari põt vel hr̃e notitiã s̃m Fede. sed isto mõ facta nõ fuit nec de fundatoribus seu rectoribus ẽt in gñe facta fuit aliqua, mentio in secundis lr̃is; sed solũ dr̃ ẽt si de proprijs quarundã personarũ noibus &c. certe ista verba sunt generalia prout primo mõ sumitur. nã psonarũ q̃dã sunt fundatores & rectores locorũ priorum, q̃dã non. Itẽ dictorum rectorũ & fundatorũ quidã vocantur tali noĩe puta Bonifacius, Petrus; quidã alio; non ergo sufficit dixisse, ẽt si de quibusdã psonis &c. quia hoc est generale nomen, & sic expressio generalis q̃ nõ sufficit nec requirebatur expssio propriorum noium illorũ quia esset singularis; sed saltẽ requirebatur expssio appellatiuorũ, & fuisset spãlis q̃ facta non fuit. nec obstat q̃ postea subditur de quibus eorumq; pprectoribus, & gubernatoribus &c. ista enĩ sunt diuersa vocabula appellatiua a s̃. dictis, de quibus erat fienda mẽtio, & aliud penitus important, ergo nõ releuãt. Nec hic militat rõ Fede. de Senis nec sibi locũ vendicat in cõsi. 46. q̃ papa nõ põt de facili recordari, nã imo de facili poterat cum ista sint noĩa appellatiua, s. rector & fundator, in quibus nõ cadit obliuio. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de le. j. & quia sicut d. clam a pri. apposuit, ita poterat eam reuocare, cum de stilo habeant eas apponere. vñ non est dicendum, q̃ ignorãdo ã ptẽdere potuerit, & sicut facile fuit dicere de psonis, & de pprectoribus & gubernatoribus, ita facile fuisset dicere & fundatoribus & rectoribus, ergo &c. ar. de dolo & cõtu. cũ delictus. ver. sed ʒ. Patet ergo, q̃ de d. clã derogatoria nõ fuit facta sufficiẽter mẽtio, sicut dẽbat. Item nec de alia clã q̃ ut sic dicã dr̃ derogatoria derogatoriæ. i. quorundã verborũ derogatoriorũ aliqua mentio facta fuit, igr̃ non fuerunt expresse qualitates d. priuilegij, & sic nõ dicet reuocatum. debebat enĩ dici, non obstãtibus quibuscunq; priuilegijs, ẽt in quibus contineẽtur, q̃ p alias lr̃as apostolicas tolli non possit, ẽt si d. lr̃æ contineẽt, q̃ ad quis exempta loca &c. & aliqua hmõi cuiuscunque tenoris existant ex ipsius sedis indulgentia &c. sicut enĩ a princ. fuerunt appositæ d. clæ, ita de facili poterãt in reuocatoria apponi. Præterea nõ sine mysterio papa apposuit in primo priuilegio tam fortes clas,

quasi voluit ipsum perpetuò mansurum. 25. q. 2. c. 1. & 2. de re. iur. c. decet. Nec apparet nobis multũ clare ex contentis in secũdis literis, q̃ pœnituerit primæ voluntatis, quo ad d. hospitale, vñ in dubio melius est tenere, q̃ reuocatoria nõ sit facta, p ea q̃ determinat Fede. in d. consi. 226. & Cy. in d. l. j. C. q̃ñ impera. Præterea priuilegium hoc fuit cõcessum psonæ rectoris & loco, ut patet ex eius tenore. sed reuocatoria seu lr̃æ secundæ duas partes hñt. in prima loquitr̃ de psonis tm̃. in secunda de locis tm̃. cũ igr̃ reuocatio priuilegiorum sit odiosa. iuxta no. p Inn. in c. ex lr̃is. de offi. dele. sub simplicibus mistũ cõprehendi non dẽt. iuxta no. in l. 2. ff. de uer. ob. p Bar. cũ de rigore nõ ptineat sed de æquitate. l. si ita. de libe. & posth. q̃ æqtas hic nõ vr̃. ad idẽ facit, q̃a papa seu princeps in hoc est debitor pauperũ, cũ debeat puidere ne eis deficiant alimẽta; igr̃ priuilegiũ hospitalibus pcessum difficilius reuocari cẽset, & expssior iam reqrit uoluntas. C. de sac. san. ec. l. priuilegia. & ad cõfirmationẽ pdictorũ facit qđ expresse vr̃ uoluisse Bart. in l. si quis in prin. testi. in 4. col. ver. q̃ro qđ si uerba derogatoria fuerunt sic cõcepta &c. obi dicit, q̃ si primũ testm̃ cõtinet clam derogatoriã secũdi, s. q̃ nõ ualeat nisi seruata certa solẽnitate. Itẽ ptinet aliã derogatoriã illius derogatoriæ, vcʒ q̃ ẽt in secũdo ptineant uerba derogatoria illius clæ nõ uult ea ualere, q̃ nihilominus ualebit testm̃ s̃m, si in eo fiat mẽtio q̃litatis primi, ita dicit Bar. q̃ intelligo, s. utriusque qualitatis seu clæ, vt saltẽ dicat in secũdo ne, vcʒ nõ obstante quocũq; testõ, i quo cõtineat q̃ reuocari nõ possit p aliud testm̃, nisi seruata certa solẽnitate; ecce mentionẽ de prima. ẽt si in eo cõtineat, q̃ si in scđo testõ cõtineret reuocatio d. clæ, q̃ nõ uult talẽ reuocationẽ tenere; ecce mentionẽ de scđa. in casu verò nr̃o solũ de clã derogatoria uoluit mentionẽ facere, & nõ fecit pfectẽ, vt dixi. de derogatoria uerò derogatoriæ nullã facere uoluit nec fecit, qđ fuisset si saltẽ dixisset, q̃ nõ obstãt lr̃æ apostolicæ ẽt in quibus cõtinetur, q̃ per alias literas reuocari non posset, nisi seruata certa forma; ecce de prima, etiam si continerentur uerba reuocatoria dictorum uerborum, ecce secundum quod hic defecit. igitur &c.

S V M M A R I A.

1. *Statuto q̃ filia excludatur ab intestato masculis existentibus, & adeuntibus: si intestatum ante aditã hæred. tatẽ admittitur de iure cõi, secus si fiat testamẽtũ, q̃a tũc masculi ad suos hæredes nõ aditã transmisissent, & filia excluderetur.*
2. *Hæredes q̃ quis non adeat per triginta annos, an excludatur a iure adeundi, & an adire q̃ ius uel facultas.*
3. *Clausula quando intelligas, illa, relinquo usufructum bonorũ uxori, et post mortem eius q̃ filiorum torinum.*
4. *Hæreditatem quæ nondum adita an possit petere ab usufructuario usufructus propter non præstitam cautionem de bene & legaliter, fruendo.*

CONSILIVM CCLXXX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Sup primo quæsito rñdeo, q̃ si essemus in cã intestato locus esset statuto sub rubrica de liberorum successionibus, qđ excludit fœminas extantibus masculis & adeuntibus uel se immiscentibus, sed non adeuntibus, uel se immiscentibus vult quo ad eas seruari ius cõe. Circa quod notandũ, q̃ si non adirent uel se immiscerent, sed repudiarent, nõ fuisset necesse q̃ statutum expresse hoc disponeret, q̃ tunc filiæ non excluderentur a masculis; q̃a ẽt si hoc non dixisset, tñ prima pars stat q̃ exclusiua fœminarum pp masculos debuisset sic intelligi, nec habuisset locum masculis repudiantibus. p l. 1. §. sed si sint. ff. ad tertul. & l. 1. §. filiũ. de ꝯtab. & ibi per Bar. sed si non repudiant nec ẽt adeant uel se immiscent, sed decedunt ea non adita vel repudiata, necessaria fuit pouisio statuti; q̃a si illa nõ esset, trãsmitteret masculus totã hæreditatẽ iure suitatis ad suos hæredes exclusa sorore, si alios hr̃et hæredes q̃ ipsam. C. de iu. deli. l. 3. ea militari. §. si. cũ l. seq. ff. de mili. testa. cũ ibi no. acq. hære. l. uenter. p Bar. q̃a censeret suus hæres non solũ in portione, q̃ dat sibi ius cõe, sed ẽt in illa q̃ dat sibi statutũ p exclusionẽ fœminæ; q̃a censet eã sibi dare ut suo. d. l. ex militari. in prin. ne sit hæres diuerso iure partim ut suus, partim ut extraneus. ar. l. eũ q̃ ædes. ff. de usuca. sed q̃a statutũ disponit, q̃ si masculi nõ adeant uel se immisceant, feminæ remaneat in dispositiõe iuris cõis, & ista uerba uerificant ẽt si non repudiant, sed decedant ea non apprehẽsa tacitẽ uel expresse. dico q̃ masculus nõ trãsmittet iure suitatis nisi partẽ, q̃ ipsum tãgeret de iure cõi s̃m numerũ liberũ liberorũ masculorũ & fœminarũ; aliæ portiones ptinent ad supstites fœminas, & si nõ esset statutũ pdictũ de exclusione fœminarum pp masculos, & in casu nr̃o ista soror deberet hr̃e dimidiã iure suo, altera dimidia ptinet ad hæredes lr̃is sui ad quos iure suitatis trãsmisisset; & sic ipsam cãuẽm tanq̃ hr̃edẽ eius, si essemus in cã

intestati vt

in testati at diai; verum qa sumus in cā testati, & in testō masculus fuit institutus insolidū, & foeminę in certis quantitatibus relictis iure instōnis, aduertendū est q̄ tm̄ est ualidum de iure cōi, & sic d. filiæ non excludútur a successione vr̄ per statutum tm̄, sed p ipm testatorē, & de iure cōi, q̄ exclusio locum habet, ēt si masculus se non immisceat expresse uel tacite, dummodo nō repudiet, & decedat, qa iure suitatis totū transmittit ad suū hæredē qui est ipse Ioachinus substitu. cum fuerit substō pupillaris, & ille decessit. s. masculus in pupillari ætate, & ideo dicendū est, q̄ p d. dñam meā nō pt adiri d. hr̄ditas uirtute statuti, ēt si per masculum fuisset repudiata, quia statutum loqtur in cā intestati, q̄ cessat in casu nr̄o, cum sit locus causæ testanti. l. q̄diu. de acq. hær. & p ɔ̄ns cessat statuti dispō, cum cessent eius uerba. l. hos accusare. §. oībus. de acc. sed potiet adiri per d. Ioachinum substitutum, uel ex uulgari si masculus ille repudiauit, cū fuerit substi. ēt uulgariter, uel ea pupillari, si non fuit repudiata, quia reperiretur in hr̄ditate masculi táquam adeunda, non táquam adita, s. transmissa iure suitatis. l. si qs filiū. ff. de acq. hære. in §. j. q̄ pupilli hr̄ditas pertinet ad Ioachinum ex pupillari. & hoc si suffragaretur sibi tp̄s ad adeundū, non aūr. l. 2 accusaturus. de adul. q̄ non suffragetur dicā in sequenti. ¶ †Super secundo dubio dicendum est, q̄ si trāsiuit tp̄s. 30. an. a die mortis a d. masculi, perditum est ius adeundi a vtráque hr̄ditatem tam patris q̄ filij. C. de iure deli. l. licet. cū ibi plene not. maximè per Bal. & ou. gl. ff. de acq. hær. l. 3. § incipit. q̄diu. ēt si toto dicto tpe d. Io. ignorauit se substitutū. C. de pscri. 30. an. l. sicut. sed si ignorantia fuisset iusta, & quadriennium continuū non esset trāsactum a die sciæ, posset restōnem petere. p ea q̄ no. Bar. in l. j. §. si quis autē pp insidationem. ff. de iti. actuq; pri. & l. ab hostibus. §. sed qd̄ simpl'r. ff. qb. ex cau. maio. & per gl. in l. sicut. ff. queād. serui. amit. in fi. magnæ gl. & l. si partē. §. j. e. ti. in j. gl. Bal. tn̄ aūr sentit. C. qui admit. ad bon. pos. l. j. in 24. op. qdā tn̄ tenuerūt, q̄ iuri adeūdi tpe nō pscribit, dicētes q̄ nō est ius sed facultas cui nō pscribit. ff. de uia publi. l. viā publicā. Sed ɔtrariū est uerius, qa imo est ius. C. de inst. & sub * sti. sub cōdi. fac. l. 3. in fi. vbi est tex.* & ita est cōis sn̄ia gl. & doc. ut plenè no. Bal. in d. l. l3. C. de iu. deli. posset ēt dici dictū Ioac. excludi ab adeundo pp aliud, ēt si cessaret q̄. s. dicta sunt. s. quia nondū extitit cōdō substōnis, cū uideat substitutus post mortē masculi, & post mortē oīum filiarū, ut patet dū dicit testator qbus causis suprascriptis obuenientibus &c. s. fecerat mentionē de utroque casuū pdictorū. s. si oēs masculi morerētur. & postea oēs fœminę, dū dicit in hoc ultimo q̄ volebat usumfructū cū pprietate cōsolida 3 ri. †& quotidie cōtingit ille casus ex cōi stilo notariorū, q̄ scribūt q̄ testator reliqt usufructū oīum suorū bonorū uxori, & q̄ post eius mortē instituit talē. Nā resultat ex hoc pplexitas. s. quia instō est condōnalis. s. si supuiuat uxori. l. hæres meus in prin. ff. de cōd. & demō. qn̄ dies leg. ce. l. si cū hæres. & sic nō pt adiri hære. uiuēte uxore. & p ɔ̄ns nec leg. usufr. deberi. sed ecōtra testōris uolūtas manifeste deprehēdit in ɔtrariū, q̄ uoluit legatū vsufr. deberi in eius oita, post mortē uerò n̄, imo si voluisset, nō potuisset. l. tisio cū moriet. ff. de vsufr. & sic est ɔtrarietas inter id qd̄ sonát uerba instōnis, & id qd̄ sonát uerba relicti vsufr. vt tágit in addi. Spe. ti. de pig. §. 2. i addi. q̄ incipit. si usufr. debebat &c. q̄ pplexitatē soluit Bal. C. de hær. inst. in l. extraneū. hoc mō, quia facit instōnē fore condōnalē & an mortē uxo. adiri nō posse heredi. & nihilominus dicit legatū vsufr. deberi magis tuitione ptoris & judi. offō p saluáda intentione testatoris, q̄ stricto iure. put i fi. C. de neces. ser. l. pen. §. illo. ff. de ali. leg. l. seruos. de ann. leg. l. quintus. & idē tágit in l. qd̄ pauperibus. C. de epi. & cle. sm̄ q̄ si uera sunt, sequit q̄ iste Ioachinus nō solū excludit ab adeūdo pp hoc q̄ nō extitit ɔdō suę substōnis, cū adhuc supuiuat vna filia, & reqrit mors oīum, quia fuit fcā substitutio cū expsione noīs collectiui. C. de imp. & aliis sub. l. pen. ff. ad trebe. l. hæredes mei. §. cū ita. iūctis his q̄ no. p Bar. de dictione oēs q̄ est collectiua in l. hoc ar. ff. de hær. insti. sed ēt ex alio. s. quia non cōstat adhuc verū ipse sit de numero substitutorū uel nō, quia substitutio fuit fcā gn̄aliter de filiis And. & sic de psonis incertis, & p ɔ̄ns de illis tm̄ filiis And. qui reperient viuere tpe quo existet ɔdō substitutioni. s. q̄ oēs filiæ sint mortuæ, & forte iste tunc nō reperietur viuere, & sic apparebit ipsum nunquā fuisse substitutū. p id qd̄ bt̄ in l. filiusf. §. vius. il 2. de le. j. & de leg. 2. l. cū pater. §. a filia. & q̄ vtrobiq; no. p Bar. & de leg. 3. uxo. §. sceuola. de lib. & post. l. cōmodissime. p eūdē. Patet ergo ex pdictis psatū Ioac. nō posse dictas hære. adire ex triplici capite, uł qa nō ɔstat adhuc utrū ipse sit substi. seu de numero substitutorū ut in ultima rōne supradicta, uel si esset, tn̄ nondū extitit ɔditio, sub qua fuit sustitutus, ut in penul. rōne, uel ēt si extitisset, trāsactū est tp̄s adeundi, & sic iuri adeūdi pscrip. est, ut in pr̄ia. Et ex his sequit, q̄ licet D. Mea n̄ posset adire ex dispositiōe statuti de liberorū successionibus, si Ia. adire posset. ut dixi in pcedenti dubio, bn̄ tn̄ pōt adire ab intestato pp exclusionē Ioac. rōne lapsi tpis, qa irrita fcā cā testi succedit cā itestati. l. si. ff. de condi. inst. uel posito q̄ non esset exclusus per lapsum tpis, si postea excludatur p mortē contingentē sibi, anteq̄ moriat 4 dña Mea, poterit tunc adire per iam dicta. ¶ †Circa tertiū q̄situ, si ponamus Ioac. exclusum p lapsum tpis, aut n̄ posse adhuc adire pp cās de qbus. s. clarū est, q̄ non pōt petere qd̄ petit a dicta dña, s. q̄ restituat fructus pcepti non pstita cautiōe, qa cum debeat pstari hæredi, q̄ est pprietarius, & hic nondū est adita hæreditas, non est cui potuerit pstari. l. si in diē. in prin. ff. de cōdi. & demon. & sic non pōt sibi aliqua negligentia uel culpa imputari. ff. de cōd. inst. l. 4. in fi. & l. mulier. in fi. princi. & qd̄ ibi no. d. Ang. de Peru. satis ad ppositum & p consequens non dēt puniri uel grauari in pditione & restitutione fructuū. arg. l. cū qdā. §. si pupillo. ff. de usu. Præterea nō interest ipsius Ioac. petere cū n̄ sit pprietarias. vn̄ & si d. dñæ Meę posset aliqd imputari, non tn̄ ab isto, qa agens debet ius metiri seu ptatē agendi ex iure suo non ex iure Rei. ff. si pars hære. peta. l. 1. §. a 1. C. de rei ven. l. fi. & sic pōt dicere dña Mea q̄tū ad te ptinet, liberas ædes habeo. l. loci corpus. §. competit. ff. si cer. uendi. & qd̄ not. in l. his cōsequant. in princ. ff. fami. erc. p gl. ordi. Sed & posito q̄ potuisset adire, & adijsset, tn̄ non posset petere restōnē fructuū. nisi pceptorū post petitā satisdationem & non pstitam, qa ea tunc fuit in mora pstandi. l. si ex legati cā. cū ibi no. ff. de uerb. obli. l. q̄ te. si cer. pe. & sic mala fide vr̄ pcepisse sed pceptos an̄ petitā satisdationē, non sine ipsos pcepit scientiæ & patiente Ioac. iā de iure cōi. p ea q̄ no. Bar. in l. uxo. ff. de usufru. leg. & Guil. de cu. C. de usufru. l. 1. q̄ ea forma statuti. q̄ si bene inspiciatur, vult q̄ ueniant restituēdi solū fructus pcepti post petitā satisdationē, & non pstitam siue pceperit ipso Ioac. ignoráte, cū pceperat bona fide, qa ut dr̄ nō habebat notitiā de testō, & sic credebat se hæredē ab intestato, ergo facit eos suos, & non tenetur eos restituere per id quod no. Guil. de Cu. in d. l. 1. qui cōsiderat & pōderat solū an sint pcepti bona fide uel nō, licet Bar. dicat & loquat aliter, s. an pceperit sciente & patiente pprietario. & idem Bal. sentit quod Guil. in l. si usuf. co. ti.

a Adeundi. Vide Bald. in cōs. 21. I prima parte. & in cons. 13. ca. p te. & d. alex. de Imo. in consi. 4. in 5. co. in 2 parte. in cōsil. 156. in pen. col ea. p te. & d. Pe. philid. cor. in cons. 105. incip. cir. nu. 3. & 8. in 3. p te.

¶ Et ita uidetur mihi Pau. de cast. utriusq; iuris do. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

¶ Christi nomine repetito omissis alijs quæsitis de uoluntate cōsulentis super isto ultimo idem conclusiuè dico & consulo ego Floria. de sancto Petro utriusq; iur. d. in cuius fidem manu hic propria me subcripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1. *Vsufructus omnium bonorum si relictus sit filiabus, & post earum mortem institutus sit hæres, an tale legatum sit nullum ex quo non uidetur posse adiri hæreditas nisi post mortem legatariarum.*
2. *Institutio hæredis relicto usufructuarium bonorum alii personæ dicitur pura vel iacta mortis conditione, & ideo hæres tempore vacans spatio. 30. annorum est exclusus præscriptione.*
3. *Vsufructuarius qui non cauit de legaliter utendo futuro hæredi an incidat in pœnam statuti ponentis non cauentem.*

CONSILIVM CCLXXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis dubijs ppositis ac elegantissime consultis p egregiū docto. dn̄m Floria. de sancto Petro omisso primo dubio, sup quo satis pulchre tactū est p primū consulentē in pcedenti pximo consi. uenio ad scd̄m, cuius decisio 1 pendet substantialiter ex hoc qd̄. j. subdā. †Primò. n. instituit testator tres filias suas in certa quantitate nascituras ex eodē, qbus decedētib' substituit &c. put in testi serie apparet, demū istituit vir filiū suū nascituros q̄; quorū alteri decedenti substituit superuiuētes. si uerò contigerit oēs eius filios in pupillari ætate uel q̄ncunq; decedere, tunc uocauit eius filias. s. insti. usuf. reliquit oīum bonorū suorū æqualiter inter se diuidendū, & post mortē earūdē cū pprietate consolidari, qbus oībus suprascrip. obuenientibus substitōit dictis eius hære. uulgariter, pupillariter &c. filios tā natos q̄ nascituros An. de usib. & sic patet, q̄ testator sustituit istos ultimo loco noīatos tā post mortē filiarū qbus vsufr. reliquit, q̄ etiā post mortē filiorū, & q̄ hoc sit uerū, elegāter probat ex tactis p primū consulentem in scd̄o dubio, quamobrē hoc amitto, & ex his luculenter deducitur, q̄ cadimus in illam q̄stionem, si relictus est usuf. dictis filiabus omnium bonorum, & post earū mortē institutus est hæres

hæres, ut fuit hic, ubi substituti fuerunt de qbus in puncto, an tale legatū sit nullū, uel ualidū. Et vr̄ primò, q̄ tale legatū non ualeat, cū tale maxime legatū non cadat nisi ab adita hæred. C. de ca. tol. l. unica. §. except. ff. qñ di. leg. ce. l. 1. & 2. sed hæredi. non pōt adiri, ni si post mortē vso. ut pz, q2 hæc insti. est cōditionalis. ff. de ↄdi. & demō. l. hæres. mc. & qñ di. le. ce. l. si cū hæres. ff. de hære. insti. l. q fi lio. in prin. cū si. q2 post mortē eius cui relictus est usufr. hære. tñ adiri pōt, ergo nullū leg. collatū in tp̄s quo desinere dēt. ff. de usuf. l. titio cū morieẽ. de usufr. le. l. vsuf. ꝑterea & hic vr̄ cē pplexitas & ↄrietatis iplicatio, ergo inutile legatū. ff. de cōdi. insti. l. si titius. de uer. ob. l. si titius. de re. iu. l. ubi repugnātia. Primū pz, q2 instō, ut. s̄. dixi, est facta ↄdōnaliter post mor. vsufructuariæ. ff. de cōdi. & de mō. l. dies incert⁹. de cōd. inde. l. nā & si cū moriar. & sic leg. nō pōt dēri añ aditionē, p⁹ aditionē āt factā minus, q2 es fiēda uenit p⁹ mortē usufructuariæ. respū cuius tp̄is testōr non posset legare vso. ēt si uellet, ut legibus. s̄. alle. & q2 non pōt qd incipere esse à casu, quo dēt finiri. ff. de manu. test. l. libertas. de cōd. & demō. l. hæres meus. §. q̄uis. cum si. & hanc partē vr̄ tenere Io. An. in add. Spe. in ti. de pigno. §. 2. in addi. q̄ incipit. si osu. debeatur. Bal. tñ in. l. extraneū. C. de hære. insti. referens Dy. in consilijs suis tenet tale leg. valere, dicens q̄ tali casu is cui relictus ē usu. posit de facto utifrui & demū hære. adita retro fingeẽ iurisdicē usū esse. ff. de cond. inst. l. mulier. §. si qs hæreditariū. & cū non sit q ei tradat accipiet ꝑ iudicis offin. ff. de pe. hære. l. hæred. in fi. uel ēt ꝑpria autoritate intrabit tanq̄ in possessione vacāte, cum non sit ↄdicens. ad hoc de le. 2. l. titia. cum testō. §. 1. & qđ no. C. de le. l. nō dubiū. tenet ergo Bal. tale legatū ualere & mortē vsufructuarię spectādā esse.

2 † Et ex hoc sequit decisio ꝑdicti scđi dubij, videlz qđ Io. unus ex filij ser An. substitutus adire nō poterit hære. añ existentē cōditionē de qua. s̄. nec dicet dictæ aditioni ꝑscriptū fore. 30. annis. cū nō posit dici id ꝑscriptiōe sublatū cē, qđ nō fuit in actu & potētia causatū. ff. d iu. do. l. tali. facit. ff. de iniusto test. l. nā & si sub cōd. §. rūpēdo. đ uer. obl. l. decē. Aliā tñ op. posuit idē Bal. in l. id qđ pauperibus. C. de epis. & cle. dicens tale leg. ualere, sed inst. nō esse censendā cōditionalē, q2 q uult cō sequens vult necessariò añcedens. de ꝑcu. l. ad rē mobilē. & l. ad legatū. de spon. l. orō. cū si. sed insti. est antecēdes, & legatū cōseqūēs. ut Inst. de leg. §. añ hæredis. C. de fideiuf. l. cā q. ff. de his q̄ in test. de lē. l. ꝑxime. ibi calfur. &c. ff. de in. co. l. fi. Insti. de fideiuf. hęre. §. in primis. de le. 1. l. hæc uerba. cū si. ergo ex quo testator voluit legata deberi pure ea eius mente resultat insti. pura, & sic concludit diem mortis de medio reijciēdum esse. hoc idē tenuit io l. filius a patre. ff. de lib. & posthu. ꝑ gl. q̄ est ibi. & ex hoc sequit, si est verū alia decisio ad scđm dubiū, q̄ cū talis ↄditio reijciaẽ de medio, & institutio censeaẽ pura d. Ioachino ius amplius nō esse in adeūdo hæreditatē, ex quo ꝑscriptū est spacio. 30. an. fm ueram op. gl. & doct. in l. licet. C. de iure delibe. & l. cū antiquioribus. eo. titu. & l. unica. C. quando non pe. pert. & l. q̄din. la pria. C. de acq. hære. Et ꝑ consequens dictam hæreditatē cōcludit venire ad succedētes ab intestato cū substitutus lapsu tp̄is sit exclusus, & maior sit exclusio inducta tempore q̄ repudiatione, ut l. facta. §. si qs bonorū. & ibi ꝑ Iac. de Are. ff. ad tre. igiẽ &c. ff. de acqui. hæred. l. in plurū. ff. de condi. inst. l. fi. cū si. Aliā opi. posuit in l. si qs instituaẽ. la gran. ff. de hær. inst. cōcludēs ꝑ illū tex. q̄ lz interim hæres institutus uiuente fructuario nō sit hæres, attñ administrare poterit hæredi. ꝑ bonis conseruandis & ꝑ utilitate creditorū petita bonorū possessione fm formam. d. l. si qs instituaẽ. pro quo facit. ff. de iu. deli. l. sci. ff. de se q. hære. l. atillo. & e. ti. l. ꝑ hærede. in fi. prin. ff. de pet. hær. l. diuus. & sic limitat dicta in d. l. extraneū. Vltima fuit opi. dñi Ange. in l. miles ita hæredē. ff. de test. mi. dicentis q̄ institutus sub condi. vez post mortē, pendente ea poterit petere bonorū poss. ꝑ d. l. si qs instituaẽ. ꝑallegatā. & ꝑ talē ag itionē cedet dies talis legati, sicut si hæreditas esset adita. q̄ opin. mihi nullo mō placet, q2 ꝑ bonorum poss. q̄ petitur ea forma. d. l. si qs instituaẽ. quis non efficitur hęres ut ibi, sed hr̄ tanq̄ hæres in bis duobus q̄ s̄. dixit Bal. ut ibidem. & in l. 2. §. si sub cond. ff. de sec. tab. ergo non operaẽ hoc qđ Ang. dicit, cū ad confirmationē dependentiū in testō requiratur uera testi confirmō, quæ inducię per ipsam hære. aditionē, ut ff. de stip. ser. l. si seruus meuij. de cast. pec. in fi. de cōtrata. l. filiū. §. sed cū ex hæredario. de re iudi. l. si nemo. ff. de bo. lib. l. si patronus. §. ex testō. com si. q̄ aditio in casu Ang. nō induciẽ effectualiter nisi euoniente condi. ut plene no. in d. §. si sub condi. & ideo vr̄ mihi indubitatissimè tenendum fore tale legatū usufr. ualere & diē mortis spectandū esse ꝑ hæredē inst. Nec obstant quæ s. dicta sunt, vez q̄ legatū vsuf. non cadit nisi ab adita hære. hoc. n. est uerū, nisi ex uerbis testatoris aliud deprehēdaẽ tacitè uel expressè, q̄ uolnerit diē dicti legati cedere añ aditā hæreditatē, qđ facere pt. ad hoc induco qd no. Bar. in l. nemo pōt. de leg. j. & in l. j. §. j. si qs omissa cau. te. vbi allegādo. §. si uero expssim i Auth. de hær. & fal. & qđ ibi no. ꝑ Ia. de Bel. cōcludit, q̄ ꝑ ꝑhibitionē falcidiæ a testatore fcām legata debenẽ ēt nō adita hære. & sic tacitè, nedū expssè, testator hoc disponere pt, lz aliter dixit Bal. in l. eā q̄. C. de fidcic. & in l. j. si quis omis. cā test. Sic ergo & in casu nr̄o vr̄ tacitè sensisse testator, q̄ D. Mea legataria dicti usuf. ꝑ illq hæres sub condi. fuerat insti. & ipsi pure legaẽ, posit hære. nondū adita legatū accipere ꝑpria auctoritate, qđ testator cōcedere pōt, ut i l. titia cū testō. §. j. & ibi gl. de leg. 2. si. n. hoc non diceremus, cēt necesse dicere expectandū fore aditionē ipsius hæredis, & sic esset inutile legatū usuf. cū post mortē ei⁹ q usuf. iure leg. hēt, hæredi. adiri dēat. igiẽ &c. ar. ff. de re. du. l. quot. & l. vbi. de re. iur. l. sꝑ in dubiis. cū si. cū ergo ita sit uerisimile, ut s. dixi, testatorē cogitasse, ut patet ex testī serie, ita eius uolūtas interpretāda est, ff. de re. du. l. cū in testō. & hanc opi. leg debemus fauorabilē ultimæ uolūtati testatoris. ff. de inof. test. l. si pars. extra de re iudi. c. duobus. ff. eo. ti. l. inter pares. q2 aliter dicēdo fm opi. Iu. An. cēt dicere, q̄ testator elegisset uiā ad impugnandū suō iudiciū, qđ non est ꝑsumēdū. ff. de test. mi. l. 3. Non ob. scđm de pplexitate, quia intelligēdo ut. s̄. dixi nulla resultat pplexitas aut ↄrietas, & fm hoc non erit necesse recurrere ad id qđ dicit Bal. in d. l. extraneū, vez q̄ capiat de facto &c. vbi. n. habemus remediū iuris nō est recurrendū ad remediū facti. C. de ac. & ob. l. negāt et. ff. qđ me. cā. l. extat. cū si. Itē & q̄ dies incertus non subducaẽ de medio i casu nr̄o. ꝑbat. l. qui filio. in prin. ff. de hære. insti. & d. l. filius a patre. 2. rñ. de lib. & posth. Itē & theorica notabilis q̄ ex d. l. fili⁹ a patre. eligit Bal. vez, q̄ tūc est uerū q̄ dies incerta dēt expectari, qñ ꝑ illā expectationē testm̄ non redderẽ nullū existēte die, secus si ecōtra. vt dicit no. gl. in d. l. filius. & facit gl. in d. l. qui filio. sed in casu nr̄o ut. s̄. intelligo uolūtatē testatoris ꝑ expectationē diei; eo adueniēte nō reddiẽ dispō nulla, ergo & ista est ueritas, quicquid dicat Bal. in dictis locis, & in l. hære. insti. Non ob. qđ idē dicit in d. l. id qđ pauperibus. de ꝑsumpta mēte testatoris, cū testī verba sonent i ↄtrariū, ergo non ꝑsumiẽ aliud voluisse, qnā dixerit. ff. de sup. le. l. labeo. §. idē tubero. extra de uerb. sig. c. intelligētia. cū si. Et ꝑ hac ↄc'usione optimè facit tex. ĩ l. titia. cū testō. §. fi. de leg. 2. Ex quibus oibus restat circa scđm dubiū clarissime concludendū dictū legatū ualuisse, ac mortē dictæ usuf. spectandū esse per dictū substitutū, & per ↄñs ut superius dixi, dicto hære. non cucurrisse tp̄s adeūdi. & hæc si uolumus tenere opi. in d. l. extraneū. quam teneo. si aūt uolumus tenere aliam, vez diē de medio subducendū, & tunc concludiẽ ut ex supra dictis apparet locū cē successioni ab itestato, ex quo iuri adeundi dicto substituto cōpetenti ꝑscriptū est. Et hæc dicta sufficiant de hmōi consultationis articulo.

3 ¶ † Sup tertio aūt vr̄ primò dicendū dictam usufructuariam cecidisse in pœnā statuti, ex quo ꝑprietario hæredi futuro non cauit, cūm hæres cē speraẽ. moueor ꝑ tex. l. peto. §. fratre. de leg. 2. vbi si fundus i casu alienationis factæ reuerti dēt ad familiā debēt primi in gradu cautionē ꝑstare tabellioni, ut supplet ibi gl. eos restituturos dictū fundū aliis de fam. inferioribus in gradu. licet nō sint, sed cē sperēẽ, ita ergo in casu nr̄o debuit dicta cautio ꝑstari dicto Ioachino, qui hæres esse sperabatur, licet adhuc non. Præterea pro hoc vr̄ casus in l. si tibi. §. j. quē ad. usufr. ca. ubi & usufructuarius cautionē ꝑstare tenetur ei cui sub condi. est relicta ꝑprietas, & sic ei cui ꝑprietarius esse speratur. in ↄtrariū tñ vr̄ sei ueritas, si tenemus opi. illā de qua s̄. latè dictū est, q̄ dies reiiciaẽ de medio, quia tūc exclusus fuit dictus substitutus curso tp̄is &c. vñ nō est cui caueri posit, ergo pœna statuti locū non hēt. ff. de condi. & demō. l. mutiana. in fi. ubi casus. facit. ff. de usur. l. pecu. in fi. ff. de arbi. l. arbiter. in fi. Itē & posito q̄ dicta usufr. cauere debuerit, fructus tñ ꝑcepti ante cautionis petitionem non ueniunt restituendi in casu dubitationis nostræ, sed tñ illi qui petiti sunt post petitam cautionem & non præstitā. moueor ꝑ tex. no. in l. hac edictali. §. is illud. ibi dum dicit, distimulauerit &c. C. de secun. nup. ubi usufructus lucraẽ non ꝑstita cautione; quia non petita qñ sciente ꝑprietario eos percipit. & hoc. idē no. Bar. ff. de usu. l. si homo. cū ergo ita ꝑsupponaẽ in casu nr̄o, igiẽ &c. & iō. s̄. dicta ꝑ primū cōsulentē in ultimo pūcto cōfirmo ¶ Et ita videtur mihi Ludouico pontano de urbe licentiato minimo in iure ciuili, ad quorū fidem me propria manu subscripsi, apostillasq; in margine positas ego addi feci saluo cōsilio sanori & sigillaui.

& sigillum quo pro nunc utor apposui. ¶ In causa Leodiensis præbendæ inter D. Federicum & D. Albertum.

SVMMARIA.

1 *Appellare an postea possit qui promisit non appellare a sententia iudicis, & qua liter sustineatur tam sententia, uel impugnetur, & qualiter dicatur cã sopita.*

2 *Sententia lata super nullitate appellationis an sit interlocutoria, itant possit per iudicem postea reuocari.*

Interlocutoria de sui natura irreuocabilis per appellationem non mutat naturam.

3 *Sententia e prima utrum quis recessisse uideatur, a qua non licebat appellare ex promissione, si procurator committat ut de nouo cognoscatur, uel propter contumaciam principalis, uel si impetratum fuerit quod audiatur cõdemnatus restituatur. & 1. & 4.*

4 *Clausula audiat, admittat, restituat, quomodo intelligatur.*

5 *Iudex ad quem appellatum est an possit iudicare super negotio principali, priusquam iudicet an appellatio teneat.*

Appellatio est nulla utrum pars omittens suas defensiones circa negotium principale sibi praeiudicet.

6 *Commissio facta, utrum quis sit restituendus ad appellandum, non extenditur ad restitutionem super principali negotio.*

7 *Sententia reuocans alias duas sententias conformes ex defectu iurisdictionis & alias quomodo impugnatur.*

8 *Beneficii acceptatio facienda per procuratores, qui non habebant autoritatem in solidum, si fiat per unum, an post per dominum ratificari.*

9 *Ratificare aliud est, aliud promittere ratum habere.*

10 *Sententiæ instrumentum quomodo non probat inter alias personas.*

11 *Beneficium intitulatum an quis præsumatur tenere.*

12 *Gratia prorogans quando censeatur eadem cum prorogata.*

13 *Commissio de causa, quæ inter partes uerti prætenduntur si fiat non uenit causa iam terminata.*

Causa habetur pro terminata quando concessæ sunt literæ executoriæ super ea. & 14.

14 *Causa postquam est terminata, non dicitur amplius causa, & non cadit super ea transactio, nec lex ad causas extenditur, nec etiam rescriptum principis.*

CONSILIVM CCLXXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In cã ista qnque principalr sunt vidẽda. Primũ est, an istud negotiũ sit terminatũ. Secũdũ est p̃supposito q̃ sic, an a d. terminatione fuerit recessum p aliquẽ cõsensum aut cõtumaciã D. Al. aut sui ꝓcuratoris, vel p aliq̃ commissionẽ q̃ emanauerit in ista cã ad petitionẽ partis aduersæ. Tertiũ est de viribus sñiæ dñi S. Marci. Quartũ est de meritis negotij principalis. Quintũ q̃ sint partes p̃ntis dñi auditoris in ꝓnũciãdo,

1 ¶ †Circa primũ dico negotiũ istud eẽ terminatũ, & sopitũ altero de tribus modis in fauorẽ D. Al. Primo p sñiam diffinitiuã D. Io. de bo. auditoris q̃ dictã p̃bendã de qua agitur, adiudicauit d. A. q̃ sñia nõ fuit appel. suspensa q̃a licet fuerit ab ea appel. nõ tñ ualuit appel. p p ꝓmissum factũ in manibus suis de nõ appellando. C. de tẽp. ap. l. fi. §. fi. ff. a q̃b app. nõ licet. l. j. §. j. q̃ ꝓmissum hẽt vim iuri ẽt si nõ interuenerit, & eius trãsgressio inducit piuriũ & infamiã, vt est tex. cũ gl. in c. q̃relã. ne p̃la. vices su. & no. in Spe. de arbi. §. sequitur. ver. sed pone cõpromissum. in 9. col. & no. de fideius. c. peruenit. de iureiu. c. veniẽs. Nec ob. id qd̃ in ɔ̃riũ allegaĩ, q̃ dictũ ꝓmissum fuit de sñia q̃ darei de ɔsilio, & assensu dñorũ de ro. de quo cõsilio & assensu hic nõ cõstat, vt asserit; & sic ista nõ est illa sñia, cui se summisit dñs. F. ergo &c. ar. ff. iudi. sol. l. 3. in prin. & l. pe. q̃a dico q̃ ista exceptio p̃sumitur calũniosa & nõ vera ex tribus. Primo q̃a corã D. Iac. de Cãplo, corã quo de validitate d. appel. fuit ple. disputatũ, nunq̃ fuit opposita ista exceptio. vnde p̃sumendũ est ɔ̃ tantũ tardantẽ, q̃ nõ sit uera dicta allegatio, quia si uera esset, non tñ tardasset eã facere, cũ sit tam substantialis & fundamentalis, & ipse nõ poterat ignorãtiã p̃tẽdere, cũ sit vnus ex dñis auditoribus. ar. de ꝓba. c. 3. loco. C. de diuor. l. ɔsensu. §. sup plagijs. & qd̃ not. Cyn. C. vt q̃ desunt aduo. p l. j. vbi dicit, q̃ p̃sumit ɔ̃ tardantẽ opponere exceptionẽ. itẽ p̃sumiĩ calũniosa, & nõ vera, q̃a D. Iac. de Cãplo nũciauit D. Ioanni de bon. q̃ cãm expẽdiret s̃m ɔsiliũ dñorum auditorũ. & hoc ɔstat ex actis. Itẽ q̃a idẽ d. Iac. cũ postea ꝓnũciauit nõ valuisse appel. dixit se hoc facere de ɔsilio & assensu dñorũ de rota, sed non est verisile d. dños assensisse in hac ꝓnunciatione, nisi ẽt assensissent in prima, ergo &c. Præterea licet incũberet do. Al. ꝓbare q̃ interuenerit ɔsiliũ & assensus dictorũ dñorũ, tñ in casu p̃nti releuaĩ ad hoc onere p p tria. Primò, q̃a in sñia dicti D. Io. hoc asserit, q̃ interuenerit sicut in oĩbus sentẽtijs dñorũ auditorũ cõsuetũ est asserere, igr̃ &c. nã standũ est talibus narratis, licet tpe sñiæ nõ potuerint interuenire qñ pars fuit p̃ñs & nõ ɔ̃dixit, ut no. p Inn. in c. cũ in iure. de of. deleg. de ꝓb. qm̃ ɔ̃. & clare p Bar. C. de rela. l. j. vbi est tex. facit qd̃ idẽ no. in l. sciendũ. de ver. ob. Sed d. F. in hoc a prin. nõ ɔtradixit, imo hoc omisso opposuit al's excep. friuolas, & nũc in vltimis recurrit ad istã. Itẽ releuaĩ p argũ a cõiter accidẽtibus, qd̃ est validũ in materia ꝓbãnũ. vt no. C. de ꝓb. l. neque natales. p gl. & Bal. Sed cõiter sic accidit, q̃ sñiæ dñorũ auditorũ dẽtur de ɔsilio & assensu oĩum, ergo &c. & hoc notũ est dñis p̃fatis. vnde nõ fuit necessariũ al'r liq̃dari. ff. de ac. emp. l. emptorẽ. in prin. & no. C. q̃ & aduer. quos. l. j. in gl. Tertiò releuaĩ, q̃a dñi auditores tenẽtur sub vinculo iuri hoc facere, vt est eis notũ, & ĩ dubio nõ p̃sumiĩ q̃s deliq̃sse & deierasse. ff. ꝓ socio. l. meritò. nec fuisse immemor suæ salutis. C. ad legẽ iul. repet. l. fi. Nec ob. si dicaĩ q̃ cũ d. A. tẽdat ad infringẽdũ ap. partis aduersæ, dẽt hoc liq̃dius ꝓbare q̃ d. modis p p̃sumptiones & cõiecturas. ar. C. de ꝓba. l. fi. q̃a dico, q̃

a p̃sumptiones legũ liq̃dissimæ ꝓbãnes dñr. C. de peri. tut. l. si tutor. & ibi no. in gl. ff. de le. j. l. licet imperator. & sufficiũt ẽt actori q̃ tẽdit ad ĩpugnãdũ. C. de ꝓb. l. siue possidetis. & no. e. tit. l. actori p gl. Nec ob. l. fi. q̃a loq̃tur in criminalibus. Itẽ scd̃ò nõ ob. qd̃ in ɔ̃riũ allegaĩ, vc3 q̃ dictũ ꝓmissum hẽt ĩ se tacitã ɔdõnẽ si sñia fuerit æqua & iusta. ar. ff. de ope. lib. l. si libertus iurauerit. de iureiur. c. q̃ntauallis. & qd̃ plene no. Dy. in c. sciẽti. de reg. iur. & hic vt asserit ex actis cõstat de manifesta iniq̃tate sñiæ, ergo &c. Nã hoc negatur, q̃ cõstet vt ĩ. patebit. & posito q̃ cõstaret, nos nõ sumus ĩ illa materia, q̃ allegaĩ. imo nil facit ad ꝓpositũ, q̃a illa loq̃tur, cũ q̃s se submittit arbitrio alicuius, de cuius arbitri natura ẽ q̃ sit æquũ, al's nõ dr̃ arbitriũ, sed libera volũtas. ff. de reg. in. in psonã. §. & generalr̃. de le. 2. l. j. & l. cũ q̃dã. Nos loq̃mur de sñia iudicis, cui stãdũ est, siue sit æqua, siue iniqua, si nõ est appellatũ, sicut sñiæ arbitri. l. diẽ. §. stari. ff. de arbi. Sed paria sunt renũciasse appl̃oni exp̃ssẽ p pactũ, & tacitẽ p lapsum. 10. dierũ, quo casu nõ esset dubiũ q̃ stãdũ eẽt sñiæ, nec posset argui de iniq̃tate. C. si sæpius in inte. resti. postu. l. j. de postulã. l. j. de ap. hi q̃ ad ciuilia. Idẽ ergo & forte si renũciauit exp̃ssẽ, q̃a nõ dẽt esse minoris potẽtiæ exp̃ssa, q̃ tacita, cũ tñ faciat exp̃ssa p vnã horã, q̃tũ tacita cũ lapsu tpis, vt no. C. dẽ dotis ꝓmis. l. 2. Nil ergo facit ad materiã nr̃am illa materia arbitrij, q̃ ĩ

2 ɔ̃riũ allegatur. & hæc de primo. ¶ †Secũdò dico, q̃ & si p̃dicta cessarẽt, saltẽ dr̃ terminatũ & sopitũ istud negotiũ p sñiam D. Iac. de Cãplo, q̃ ꝓnũciauit nulliter fuisse appellatũ p p̃latũ dñm. F. a qua sñia licet fuerit appellatũ p dictũ d. F. nõ tñ fuit appl̃onẽ ꝓsecut9, & sic rata remãsit ꝓnũciatio. C. de tẽp. ap. auth. ei q̃. extra de ap. c. cũ sit romana. vnde nõ est vlterius tractãdũ, an potuerit appellari vel nõ, postq̃ semel fuit decisum, cũ sñia ꝓ veritate habeatur, & p̃iudicet ɔ̃riæ veritati; vt no. C. plus vale. qd̃ agitur. l. j. p gl. vnde posito q̃ re vera potuerit appellare, perinde ẽ, ac si õ potuisset, postq̃ sibi clausum ẽi9. vt hoc allegari nõ posset. de exce. c. cũ ecclasticæ. & qd̃ ibi no. & qd̃ no. in l. q̃ habebat. §. fi. ff. de manu. testa. ¶ Nec ob. p̃dictis qd̃ obijcitur, vc3 q̃ d. ꝓnũciatio nõ dẽt haberi ꝓ pronũciatione, q̃a fuit reuocata per eundẽ D. Ia. q̃ partes reposuit. qd̃ vr̃ potuisse facere; q̃a talis ꝓnunciatio super nullitate appl̃onis vr̃ interlocutoria. de app. c. tua nos. & no. in cle. fi. e. ti. ergo &c. ff. de re iudi. l. qd̃ iussit. Nã imo dr̃, q̃ nõ potuit reuocari duplici rõne. Prima, q̃a qñ cã nullitatis principalr̃ est cõmissa, & de ipsa principalr̃ q̃ritur, & principalr̃ super ipsa datur libellus, ꝓut fuit in casu nr̃o, talis sñia est diffinitiua, vt dicit Inn. q̃ sic dẽt intelligi in c. audiuis. de ꝓcu. & no. Bal. exp̃ssẽ in l. j. ff. de ferijs. secũdò, q̃a & si eẽt interlocutoria, tñ nõ oĩs ĩterlocutoria reuocaĩ; q̃a nõ illa per quã finitur iurisdõ. ff. de arb. l. qualẽ. vnde dicit Bar. in d. l. qd̃ iussit. q̃ pronunciatio, q̃ quis nõ sit iudex cõpetẽs, aut q̃ super libello nõ sit procedẽdũ, aut per quas pars absoluitur ab obseruatione iudicij, non p̃t reuocari, quia per quãlibet istarum finitur iurisdictio, & probatur in c. significantibus. de offi. deleg. vbi etiam de consensu partium iudex non reassumit causam. ¶ Nec ob. quædam decisio Rotę, q̃ habet q̃ si appellatum fuerit a ꝓnunciatione super desertione appl̃onis, p̃t iudex eam reuocare rõne appl̃onis, licet per eam finiatur iurisdõ, quam tñ, si non eẽt appellatum, reuocare nõ posset, & ita limitat. d. c. significantibus. Nam d. decisio loquitur, qñ super desertione pronunciatur incidenter, sed hic principalr̃, quia erat sp̃aliter commissa, & principaliter fuit petitum super d. nullitate pronunciari, quo casu cum sit diffinitiua, vt s̃. dixi, clarũ ẽ q̃ diffinitiua etiam si fuerit ab ea appellatum, reuocari non potest. l. iudex postquam. de re indi. & d. l. quod iussit. ¶ Præterea mirandum est de dicta decisione, quia nullus author de scribentibus in iure ciuili, vel canonico talem distinctionem facit, scilicet an fuerit appellatum vel non, nec iure probatur, quinimo ratio dictat, q̃ minus possit reuocari post appellationem quam si non esset appellatum, quia appellatio ligare solet manus iudicis. Vnde Bar.

a ¶ Dñr. Adde d. Mar. Soci. in cõ si. 53. in ci. circa. uer. 12. ꝓbat. 3 ꝓar.

Bar. ponit istum casum pro dubitabili in interlocutorijs, q̃ de sui natura pñt reuocari, vtrum si appellet ab eis in casibus, in quib. appellari pt, reuocari possint. & dicit finał ꝙ sic. per c. cum cessante. de app. Videbat contrarium ꝑ d. rõnem. & rõ illius decisionis Rotæ non multum concludit, quia licet appellans fateatur adhuc illum iudicẽ, nõ tñ sic fatet appellatus, ergo &c. Nos sumus in interlocutoria, q̃ de sui natura non reuocatur, iõ ꝑꝑ appellationem ab ex interpositam nõ debet suam naturam immutare. ¶ Præterea posito ꝙ prædicta cessarent a d. repositione fuit appellatum ꝑ ꝓcu. d. A. & per duas sñias cõformes. s. dñi florentini, & dñi de colũna fuit ꝓnunciatum nulliter fuisse repositum, & sñia dñi de colũna transiuit in rem iudi. ut ĩ. ostendam. ergo &c. ut superius dixi. ¶ Nec ob. ꝙ in contrarium allegat, vcʒ illam appłonẽ interpositã fuisse ꝑ non ꝓcu. dñi. A. & sic transiuit in rẽ iudicatam, qa rñdetur ꝙ cũ dñs. F. ꝓ litigauerit cum eo tanq̃ cũ procu. censetur ltĩmata eius ꝑsona, ut non possit sibi opponere d. exceptionem, nisi assumat in se onus ꝓbandi, & ꝓbet istam negatiuam, sicut q̃ñ ltĩmat ꝑsona ꝓcu. ꝑ cautionẽ rati, aut ꝑ ꝓnunciationem iudicis sup ltĩmatione mandati, vt no. ff. de dã. inse. l. inter quos. §. alieno. & C. de procu. l. licet. per Bar. Nam eodem mõ ltĩmatur per litis contesta. aut alium actum q̃ habet uim litis conte. tex. vř cum gl. in l. põpo. §. rati. ff. de proc. & ita sentit Iac. Bu. in d. l. licet. facit qđ not. gl. in c. j. de elec. lib. 6. sed hoc probare nunq̃ poterit nec probauit ergo &c. ¶ Præterea potuit dictus. A. ratificare gesta ꝑ falsum ꝓcu. tam lite pendẽte, ff. de iudi. l. licet. q̃ post sñiam latam ꝓ se. ut no. in l. si mř. §. hoc iure. ff. de excep. rei iudi. Et si dicatur debuit ratificare ĩ. tpꝯ appellandi. ar. l. bonorum. ff. rem ra. habe. rñdet illud tpꝯ nõ currere, nisi a tpe sciæ de sñia contra se lata. l. ab eod. C. quo & q̃ñ ind. Cum ergo in dubio præsumatur ignorantia. ff. de ꝓb. l. uerius. incũbebat. d. Fede. q̃ impugnat appel. probare sciam Albe. de d. repositione, & ꝙ transiuerint. 10. dies a die sciæ anteq̃ ratificaret. ff. de ꝓba. l. 2. qđ non est factum, ergo &c. & hoc de secundo. ¶ Tertiò dico, ꝙ & si prædicta cessarent atñ sopita est ista cã per sñias dñi florentini, & dñi de columna, q̃ ẽt pronunciauerũt illud idẽ, qđ D. Ia. de Camplo, vcʒ appella. interpositam a domino Ia. de Bononia fuisse & esse nullam, cuius dñi de columna sñia transiuit in rem iudi. ut ĩ. dicam. ꝙ ãt potuerint super hoc pronunciare, patet, quia d. cã nullitatis fuerat eis cõmissa, quod sic ostendit. Nam coram dño Iac. de Camplo pendebant tres causæ, s. cã appellationis a sñia dñi Io. de Bononia in casu in quo ualeret appło. Itẽ cã restõnis in integrum ad appellandum in casu, in quo nõ ualeret appło. & hæc pro parte dñi. F. Item cã nullitatis appłõnis cõmissa pro parte Alberti. Posito ergo ꝙ d. Iac. potuerit pronunciare, perinde est ac si non pronunciasset super nullitate, & sic erant partes in eisdem terminis, in quibus erant ante pronunciationem. ꝑsẽtens autem d. Iacobus oẽs d. tres causas remisit ad cancellariam, & deinde oẽs tres commissæ fuerunt dño de Vrsinis, & demum ꝑꝑ grauamen ab eo illatum & appellatio. ab eo interpositam translatæ fuerunt ad dñm florentinum, & sic sñia ipsius pt dici fuisse prima super isto articulo nullitatis, si D. Iacobus potuit reponere. Si uero non potuit reponere, tunc sñia dñi florentini fuisset supflua super hoc, quia per sñiam D. Iacobi fuisset decisum & terminatũ postq̃ appel. ab eo interpositam nõ fuit pars prosecuta, necesse est ergo dicere, ꝙ iste articulus aut fuit sopi. per solum D. Iacobum, si non potuit reponere, aut si potuit tunc per dñm florẽtinum de colũ. cuius ultimi sententia transiuit in rem iudica. vt ĩ. ostendam.

3 ¶ † Nunc venio ad ƒm principalem articulum, vcʒ præsuppositis prædictis, utrum ab ista terminatione sit recessum per aliquẽ actũ, adeo ꝙ negotium principale dicatur adhuc pẽdere indecisum, & possit pñs dñs auditor pronunciare super eo, aut potuerit dñs sancti Marci. & allegantur tria ꝙ sic. primò consensus procuratoris Alberti in committendo negotium principale dño de Vrsinis. sed certè iste cõsensus negat, & falsò confringit, & nõ est ꝓbatus. Præterea, etsi consensisset, non tñ consensit simpł, sed eo modo quo pendebat inter partes. sed inter partes pendebat negotium principale ita demum si appło interposita a D. Io. erat ualida & non ał, ergo &c. quia ꝙ esset ualida, non fuit unq̃ per aliquem pronunciatum, ẽt per dñm S. Marci, ut ĩ. ostendam. Præterea, etsi cõsensisset d. procu. simpł ꝙ committeretur negotium principale, nõ potuit hoc facere in ꝑiudicium dñi sui, cui ius erat q̃situm ex ꝓmisso de non appellando, qđ ius auferre nõ potuit ꝓcu. vt no. Inn. de offi. dele. cũ olim. ante fi. de deposi. c. grauis. & Bar. i l. fi. ff. quæ in fraude credi. q̃ dicunt ꝓcu. nõ posse renũciare exceptionibus cõpetẽtib. dño sine spãli mãdato. facit l. q̃ romæ. §. Calimachus. de ver. obl. in fi. ¶ Secundò allegat cõtumacia cõmissa in nõ cõparendo, cũ citatus esset corã d. dño de Vrsinis ad videndũ reassumi cãm, & ad obseruationẽ aliquorũ terminorũ super negotio principali. Sed certè illa fuit cõtumacia ꝓcuratoris, q̃ nõ nocet dño in grauibus & ꝑiudicialibus. l. hoc amplius. §. fi. de dã. inf. & ibi ꝑ Bar. & l. eum q̃. C. de ꝓcu. ꝑ eundẽ. fuit em̃ citatus ꝓcu. & nõ dñs. A. Præterea, & si fuisset citatus. A. tñ etiã cõtumacia nõ adeo sibi noceret, vt ꝑ eã ꝑderet ius q̃sitũ ex d. promisso de nõ appellãdo. ꝑ ea q̃ no. gl. ord. ff. de re iudi. l. cõtumacia. in prin. & patet in l. ꝓperandũ. §. si q̃ dẽ ꝑꝑ. C. de iudi. vbi ꝑꝑ cõtumaciã nõ ꝑdit q̃s ius suũ in negotio principali nisi lata sit ꝫ eum sñia uirtute cõtumaciæ, qa tunc non appellat, sed d. de Vrsinis, corã quo fuit cõmissa cõtumacia, nõ dedit saltem, 4 igř &c. ¶ † Tertiò allegat q̃dã cõmissio facta dño de colũna, & repetita dño Pisano, in qua fuit petitũ, ꝙ F. Audiret ad ꝓsecutionẽ suæ appłonis, aut ꝙ restitueret ante appellãdũ, & signata fuit. audiat &c. & restituat ut petit, si ĩ. 15. dies cõstiterit de iure supplicãtis, & de nõ iure partis aduersæ parito ꝑ prius iudicato. Nã dr, ꝙ illud uerbũ audiat, dẽr in cõmissionibus Cardinaliũ aliquid plus operari, q̃ uerbũ adiũgat. vnde dř, ꝙ cẽsetur positũ i electione cõmissarij ꝙ istorũ uelit; licet ãt dñs de colũna nulliũ istorũ elegerit, vř ꝙ licuerit dño S. Marci, q̃ successit in locũ illius & in eadẽ cõmissione eligere primã partẽ, vcʒ audire dñm. F. ad ꝓsecutionẽ appel. ipso iure & sine restõne uelle restituere, & ita vř, ꝙ potest pñs dñs auditor. Sed ista allegatio de nimia subtilitate est & cauillosa. primò, qa re uera per d. signaturam non cõceditur nisi secũda pars illius alternatiuæ, s. ꝙ restituat; nõ. n. dixit admittat, sed solum restituat; primam ãt partem, s. ꝙ admitteretur, non concessit, qa nec pars indigebat sibi cõcedi, eo q̃ a petitio supplicãtis intelligebatur ciuiliter, & ƒm iuris formam, vcʒ ꝙ admitteretur ad ꝓsequendum appel. si appellatio erat ualida; sed hoc a iure sibi cõcedebatur, vnde non indigebat illud impetrare quod a iure cõi sibi cõcedebatur. l. q̃ sub conditione. §. fi. ff. de condi. insti. Præterea, & si expressè dixisset signatura, audiat &c. & admittat, & restituat &c. verbũ illud, admittat, intelligeretur mõ quo. s. dixi, s. si appellatio est ualida, sed si non est ualida restituat; quia uerba sunt redigenda ad intellectum iuris. ff. de admi. rerum ad ciui. perti. l. curatores. in fi. de iure dot. l. sed nisi. & quod no. Cy. in l. fi. C. ad l. fal. Non autem debet intelligi hoc modo audiat, s. etiam si appellatio non teneat, quia fuisset sibi contrarius in signatura. Nam si appellatio nõ tenet, nõ erat audiendus sine restitutione, mandando autem ꝙ audiat dicto casu uel ipso iure uel per restitutionem, ista non debent simul stare. de resti. in integ. c. cõstitutus. nec pt dici, ꝙ censeatur data i hoc electio, cũ electio non possit cadere inter incompatibilia, qm̃ non cadit nisi inter duo. l. cum illud. ff. quando dies lega. ced. & quã ꝯ sunt incõpatibilia non sunt duo, sed unũ, quia duo ꝯ̃ra non pñt esse simul uera, sed audiri ad ꝓsequendũ appel. sine restitu. ꝑsupponit appel. ualere. restitui uerò ad appellandũ ꝑsupponit ea nõ ualere q̃ sunt cõtraria, igitur &c. Præterea non est credendũ, ꝙ Papa uoluerit auferre ius alteri q̃sitũ. c. dilecto. de uerb. sig. nec tollere sñias ritè latas ꝑ suũ rescriptum. C. sen. rescin. nõ pos. ꝑ totum. de rest. spo. audita. nisi ꝑ modos adiunctos a iure, & ex iusta cã. s. mediante restitutione. l. diuus. ff. de re iud. C. si ex fal. instru. ꝑ totum. Signando ergo supplicationem mõ ꝑdicto censetur uoluisse illud qđ supra dixi. s. ꝙ admittat ad ꝓsequendũ, si appellatio teneat. & si non teneat, restituat, & aliter non admittat. Hæc aũt restitutio facta non fuit. Et si dicat in casu, quo appellatio non teneat, & sic est necessaria restitutio, quõ poterit uerificari illud uerbũ, audiat, cũ ante restitutionẽ non sit audiendũs? Rñdeo bene põt verificari, exponendo, audiat. s. restituẽdo, uel referat ad uerbũ, constiterit. Nã & ante restitutionẽ concessam cõtingit audientiã præstari in his, q̃ sunt præludia, & necessaria ad restitutionẽ. s. in cognoscendo de iure partiũ summariè, quod patet tam ex forma cõmissionis, quia dicit si constiterit &c. quã de iure cõi. ut no. Bar. in l. nã & postea. §. si minor. ff. de iureiur. vbi dicit quem non restitui ad appellandum, nisi facta fide summariè de iustitia sua, ꝙ possit obtinere in negotio principali. Nam aliter non dicitur læsus & restitutio nõ conceditur, nisi propter læsionem. potuit enim iustè succumbere. Concludo ergo ꝙ ex nullo dictorum capitum recessum fuit a terminatione iã facta, de qua supra dixi. Et hoc de scđo articulo prin.

5 ¶ † Capio nunc tertium articulum de ualiditate sñiæ dñi sancti Marci. Circa quam notandũ est, ꝙ continet tria. Nam primò iudicando super negotio principali pronunciauit per dñm Ioann. de

Bon.

Bon. bene fuisse appellatũ, & male iudicatũ, & diffinitum, & ipsius sñiam reuocauit, absq; eo ꝙ iustificet appłonẽ ab illo interpositã, seu ꝓnũciet eã valere. Scd̃o restituit dñm Federicũ aduersus sñias d. Iacobi de cãplo, & dñi Florẽtini, & dñi de colũna. Tertiò eos reuocat. ¶ Circa primã partẽ dico sñiam ꝑdictã nullã ex triplici capite. Primò, quia cũ negotiũ principale eẽt terminatũ, ut. s̃. dixi, & patebit ex. ĩ. dicẽdis, non põt valere sñia ꝫ rẽ prius iudicatã. C. qñ ꝓuo. nõ est neces. l. j. ẽt si Alb. fuisset ꝓsecutus appłonẽ nullã, tanq̃ si fuisset valida, & tanq̃ si negotiũ nõ fuisset terminatũ, ut est gl. or. in cle. pe. de appella. ¶ Scd̃ò, qa si nõ erat terminatum, sed re uera adhuc pẽdebat, debuit anteq̃ sup ipso ꝓnunciaret, expedire articulũ sup ualiditate appłonis interpositæ a D. Io. ꝑdicto. de qua ualiditate uertebat̃ q̃ o inter partes, & debuit ꝓnunciare dictã appłonem fuisse & eẽ ualidã, & sup negotio principali fore & eẽ ꝓcedendũ, & ea tũc si Alber. acquieuisset sñiæ debuissent teneri termini sup negotio principali & nõ prius, aut si nõ acquieuisset, tunc postq̃ p duas alias cõformes fuisset dcã pronunciatio cõfirmata. vñ cũ hoc nõ sit factũ, sed pronunciatũ fuit sup principali omisso hoc articulo emergẽti & ꝑiudiciali, nõ valet. vt ꝓbat̃ ĩ c. exhibita. de iudi. vbi irritat̃ ꝓcessus illorũ iudicũ ex eo ꝙ sup principali negotio simul cũ emergẽti & ꝑiudiciali ꝓcesseciũt. ꝓbat ẽt. C. de dilatio. l. a ꝓcedente. & qđ no. gl. C. de ordi. iudi. l. j. in gl. fi. facit. l. j. C. q accu. nõ põt. Qđ aũt iste articulus esset ꝑiudicialis ad negotiũ principale, patet, qa si appło non tenebat, nõ poterat amplius cognosci de negotio principali iam terminato; ergo &c. vt l. qũ Alexandrum. C. de adul. de plagi. l. ꝑ̃ses. Itẽ ꝓbat̃ viua rõne, quia cũ Alber. ꝑtenderet appłonẽ ꝑdictã non tenere, nõ tenebat̃ sup negotio principali, qđ reputabat terminatum, defensiones & probationes aliquas facere, quousque esset de hoc certus p iudicis pronunciationẽ; quia non tenebat̃ se ponere in laboribus & expensis frustra. Nã si aliquas expensas fecisset & postea pronunciatũ fuisset appella. nullam, apparuisset eas fuisse superfluas, nec potuisset ab aduersario recuperare, q potuisset sibi impingere cur nõ expectabat declarõnẽ sup isto articulo, postq̃ eã petierat. Cũ ergo super dicto articulo nil fuerit ꝓnunciatũ p dñm S. Marci, sed hoc omisso super negotio principali fuit denegata Alberto defensio, q̃ est de iure nãli, & sic sñia nulla, ut in cle. pastoralis. de re iu. Nec ob. si dicat̃ ea quo pronunciauit male fuisse per illũ iudicatũ, v̓r pronunciasse sup ualiditate ap. sine quo nõ potuisset illud pronunciare. ar. ff. de acq. hære. l. illud. qa rñdet̃ dupl̓r. Primò, ꝙ illud nõ est uerũ qa ista põt simul stare. s. ꝙ ille male pronũciauit quantũ ad iustitiã partis, & tñ nulliter fuit appellatũ, ut patet ad sensum. vñ non sequit̃ pronunciauit illud, ergo & illud; qa inseparatis de uno ad aliud nõ infert̃. l. pe. ff. de calũ. ad carbo. l. de bonis. in prin. & qđ ibi no. C. de don. inter uirũ. l. si maritus. Scd̃o rñdet̃, ꝙ & si v̓r illud pronunciasse, tñ non debuit simul & semel ꝓnunciare super utroque, imo prius super ualiditate appel. & deinde tenere terminos sup negotio principali per iura & rõnes. s̃. tactas, aut pronunciare procedẽdũ esse sup principali non obstãtibus excep. oppositis ꝫ appłonẽ, quia tunc v̓r pronunciasse sup validitate, postq̃ reiecisset excep. nullitatis. l. si autẽ. §. fi. ff. de neg. gest. & in c. ex parte. de ap. Ipse aũt expediuit negotiũ principale, anteq̃ Alber. sciret, an sup eo hr̃et necesse probationes & defensiones aliquas facere. Itẽ nõ ob. si dicat̃ ꝙ d. Alber. debuit cõsulere peritiores, q forte sibi dixissent, ꝙ appło tenebat, & ꝙ ipse haberet facere suas defensiones super negotio principali, qđ cũ nõ fecerit, non cõqueratur ꝙ sibi fuit denegata defensio, sed de se ipso, q sibi hoc malũ intulit cui poterat prouidere. ar. ff. de siti. actuq; priua. l. ueteres. in fi. de lib. cau. l. imo. & qđ no. gl. ff. de ꝓb. l. cũ probatio. Nã rñdeo, ꝙ consulere peritiores in hoc sibi nõ sufficiebat, cũ hoc dependeret a declarõne iudicis, q potuisset aliter declarare, q̃ peritiores sibi dixissent, & sic inutile fuisset eorũ consiliũ. Præterea illud, qđ quis potuerit cõsulere peritiores, tunc põt alicui imputari, qñ tractat de lucro captando, nõ qñ de dãno uitando, prout est hic. l. in bonorũ. & ibi no. ff. de bo. pos. Itẽ non ob. ꝙ articulus appłonis a grauamine põt discuti & terminari unà cũ principali negotio, qñ ea non est remittenda ad iudicẽ a quo iuxta not. in c. conditio. de appel. li. 6. qa casus est diuersus. Nã ille articulus nõ est ꝑiudicialis ad cognitionẽ negotij principalis, sed nullitas appel. sic qua ꝑsupposita nõ dẽt amplius de principali cognosci. Et ea ꝑdicto capite patet manifesta nullitas dictæ sñiæ pp defectũ ordinis. ¶ Tertiò dico patere ex eo, ꝙ dñs Pisa. q dictũ dñm S. Marci ꝑcessit cũ ab eo appellatũ fuisset p Alber. ea eo ꝙ uolebat sup app. interposita a dño de colũna procedere, aut super principali; qa dictus Al. asserebat tres fuisse latas cõformes sñias, & amplius appellari si potuisset, præfatus dñs Pisan. dictũ Albertũ simpl̓r reposuit parte aduersa petente & cõsentiente, p quod v̓r ab illa appel. recessum & in manibus dicti dñi Pisani dictũ principale negotiũ sopitum; igitur &c. Et hoc de prima parte sñiæ. ¶ † Quantũ ad scd̃am partẽ clarũ est eã nõ ualere; qa restitutio aduersus dictas sñias nunquã fuit cõmissa nec petita, licet fuerit cõmissa ad appellandũ a sñia D. Ioã. de Bononia, clarũ est aũt ꝙ alia est restõ ad appellandũ, alia ad totã cãm. iuxta ea q̃ plenè no. ff. de ini me. resti. l. fi. C. de procu. l. q absente. Itẽ restõ dẽt concedi cã cognita.[a] l. in causæ. §. cã cognita. ff. de mino. Sed in hac restõne nulla fuit adhibita causæ cognitio; quia nec pars unq̃ fuit citata ad hoc; ergo &c. ¶ † Quãtũ ad tertiã, qa reuocat dictas sñias notandũ est, ꝙ aut illud uerbũ, reuocantes, positũ in sñia intelligit̃. s. restituendo in integrũ, prout immediate dixerat, & tunc nihil operatur ex quo restõ, q̃ principal̓r concedebatur, non ualebat pp ea q. s̃. dixi. ex quo sequitur, ꝙ sñia dñi de colũna transiuit in rẽ iudicatã, quia super appel. ab ea interposita nil fuit pronunciatũ, & hoc in dubio debet dici, qa uerbũ obscurum interpretatur in odiũ eius, ꝓ quo adiicitur. ff. de pac. l. ueteribus. aut illud uerbũ intelligit̃. s. uirtute appel. interpositæ a dño de colũna, & tunc idẽ ꝙ nil operat̃, qa super illa appel. non potuit pronunciare, cùm tũc lapsus esset primus fatalis. s. annus. vt in cle. sicut. de appel. sopi. nãq; erat corã dño pisano p repositionẽ, pp quod non sine mysterio pars aduersa fecit in dcã sñia apponi restõnem in integrũ aduersus dictas sñias, cũ sciebat ꝙ appło erat deserta per lapsũ anni. Nec ob. mutatio curiæ, q̃ tribuit ipso iure scd̃m fatale, qa hic inter sñiam dñi de colũna, & dñi S. Marci, nulla interuenit mutatio curiæ. Itẽ nõ obstãt impedimenta illata per dñm A. qa ipse nunq̃ ꝑstitit impedimentũ in expediendo app. interpositã a dño de colũna, imo sp sollicitauit, ꝙ expediret̃, sed bñ præstitit impedimentũ, ꝙ non procederet̃ super negotio principali, aut super appel. interposita a D. Io. de Boñ, & sic nihil facit ad factũ; fuit ergo deserta dcã appło a dño de colũna, & sic sua sñia trãsiuit in rẽ iudicatã uel super nullitate repositionis uel nullitate app. a D. Io. de Boñ. ꝑm ea q. s̃. dicta sunt. ¶ Vlterius dico, ꝙ tota sñia est nulla pp defectũ iurisdõnis, qa cã ista per gñalẽ cõmissionẽ fuit primò cõmissa dño Placentino uiuæ uocis oraculo, cui standũ erat. 97. dist. c. nobilissimus. q præuenerat dñm S. Marci; ergo præoccupauit iurisd. l. si qs postea. ff. de iudi. & qđ notatur in c. pastoralis. de off. ordi. & in c. quãto. qa ut asseritur de stilo curiæ est, ꝙ ille sit iudex, cui primo ꝑ̃statur cõmissio, quicquid sit in cõmissionibus factis extra curiã, quia attenderetur tps datæ. ꝑm ea q̃ hñr in c. cæterũ. & c. eã te. de rescrip. Nec ergo uirtute gñalis cõmissionis habuit iurisdõnẽ pp ꝑuentionẽ, nec virtute spãlis q̃ fuit condõnalis, si dñm Placentinum peruenerat, q̃ condõ non fuit impleta; ergo &c. ¶ Itẽ fuit nulla, qa sine obseruatione terminorũ. Nec iustificatur ex obseruatione scã corã dño de Vrsinis; qa ab eius processu fuit appellatũ & appło iustificata, & sic totũ ruit qđ corã eo factũ fuit. ut in c. solum. de appel. li. 6. similiter corã aliis cõmissariis, maximè corã D. Pisano; qa ipse reposuit, ut. s̃. dixi. & sic termini fuerunt annihilati, si q coram eo fuerunt obseruati. Itẽ fuit nulla, quia lata sine causæ cognitione & parte inaudita. 2. q. j. c. nos in quẽquã. & no. in l. prolatã. C. de sen. per doc. ẽt si termini fuissent seruati corã aliis, debebat pars audiri, alias merita causæ non poterant sibi esse nota. l. fin. C. si p uim uel alio mõ. & ar. ff. de iudi. l. edictũ quod ab antecessore. in fi. & qđ no. Bar. C. de eden. l. 2. Et hæc de tertio articulo. ¶ † Venio ad quartum. s. super negotio principali. Circa qđ aduertendum, ꝙ postpositis obiectibus hincinde datis. d. A. fouet iustitiã luculentã in hac cã. Nã acceptatio facta p procur. F. non valuit eo quia in procur. nõ erat clausula insolidũ &c. ut est casus in c. si quis iusto. de elec. li. 6. & ibi no. in gl. & no. gl. in c. si duo. de ꝓcu. e. lib. ex quo sequit̃, ꝙ acceptatio & prouisio facta. ĩ. mensem remansit firma non obstantibus quibuscunq; ꝑrogatiuis dñi. F. ita disputando tenuit Io. Cal. in q. q̃ incipit duo clerici. qa decretum primarum lrãrum non officit scd̃o si primus non utitur eis tpe debito ꝑm eũ. p ea q̃ no. Innoc. in c. qa cunctis. de conces. ꝑben. ea quo sequit̃, ꝙ si neutrũ impetratũ per F. non ualuit, qa ius erat q̃sitũ de rõne ꝑdicta. ¶ Nec ob. clausula rati apposita in procuratorio, quia si bene inspiciatur nõ promisit ratũ hr̃e quod per eos aut eorũ alterũ factũ fuerit, tunc. n. procederent allegata p partem aduersam, sed id quod p eos aut substitutũ uel substituendũ ab eis aut eorũ altero. uerbũ ergo, altero, refert̃ ad uerbum, substituendũ. vñ posito ꝙ alter ipsorum posset unũ substituere, non tñ poterat actum gerere. † Præterea aliud

[a] ¶ Causa cognita. Adde d. Bar. sor. in cõsil. 142. uer. non omitto. l. 3. pte.

est ratificare, aliud ꝓmittere ratũ hr̃e, sicut aliud est promittere vẽdere, aliud uẽdere. iuxta no. ff. de leg. 3. vxorẽ. §. agri. oportebat ergo ꝓbare, ꝙ. ĩ. mensem habuit ratã acceptationẽ. l. bonorũ. ff. rem ra. habe. ¶ Nec ob. ꝙ fm hoc nil operaret̃ ꝓmissio rati. Quinimo multũ operat̃, quia obligat ꝓmittentẽ ad interesse, si nõ ratificat; non tñ hr̃ actus pro ratificatu. sicut ille q promittit uendere, si non vult uendere, conuenit ad interesse, nõ aũt ad rẽ, ac si eã uendidisset. Præterea. d. F. negauit cũ iurõ illũ fuisse suũ ꝓcuratorẽ, cũ rñdit articulis obiectiuis Alberti; ergo ulterius non est q̃rendũ. Nec ob. ꝙ non p̃cisè, sed p uerbũ, nõ credit; quia tñ ualet quo ad boc, quantũ si p̃cisè, licèt quo ad periuriũ posset aliter dici. & ita intelligit̃ gl. in l. 2. §. ꝙ obseruari. de iur. cal. ¶ Nunc ad obiectus ueniendo dico, ꝙ A. excusauit oẽs suos obiectus, & ꝓbauit obiectus par

10 tis aduersæ. † Quo ad primũ probatur discurrendo p singulos. Nã primũ ꝓbauit p registrũ adiudicationis. Nec ob. qđ in ꝯriũ allegat̃ ꝙ non facit fidẽ inter alias p̃sonas, qa hoc est falsum, nã ꝓbat rem sic fuisse gestã inter. A. & illũ ẽt quo ad oẽs fm Bar. q ita expresse terminat in l. 2. C. de eden. Itẽ sic uidemus in s̃nia lata inter euincẽtẽ & emptorẽ, qa ꝓbat inter emptorẽ & uẽditorẽ in cã euictionis, ut colligit̃ ex l. utiq;. ff. de rei uen. Itẽ instr̃m solutionis inter fideiussorẽ & creditorẽ facit fidẽ inter fideiussorẽ & debitorẽ a quo repetit p actionẽ mãdati. extra de fideins. c. 2. Itẽ instr̃m procu. inter procur. & dñm ᵃ facit fidẽ inter procu. & alterã partẽ, ut no. p Pe. & Cy. & alios. C. de ꝓcu. l. j. Itẽ nõ ob. ꝙ debuit appellare qa casus est in ꝯriũ in l. herẽnius. §. gaia. ff. de euic. ubi hr̃ ꝙ emptor euictus non tenet̃ appellare, licet si appellat teneat̃ ꝓlequi ad hoc vt regressum habeat ꝯ uenditorẽ. & ad illũ tea. non est dare rñsum. Itẽ non ob. ꝙ registrũ non fuit ꝓductũ, qa ibi cẽsetur productũ ex quo fecit. A. citari notariũ ut portaret & portauit & dimisit; nã ꝓducere nil aliud est, q̃ declarare uelle se uti. l. j. §. edenda. ff. de eden. ¶ Quãtũ ad scd̃m obiectum ille est ẽt excusatus ꝓbata familiaritate cardinalis illius, p cuius mortẽ uacauit, q̃ sufficit semel fuisse, lz prima desierit esse, vt dicit expresè constitutio; & ꝙ t̃pe quo fuit familiaris habuit dictũ bñficiũ. ¶ Itẽ tertius ẽt excusa. pp diligentiã Ray. q habebat eandẽ datã. Nec ob. ꝙ nõ fuit ꝓductũ mandatũ ꝓcur. q acceptauit, qa probatũ p testes qđ põt, ut no. io l. j. C. de ꝓc. Itẽ hodie hr̃ & petitũ fuit in actis registrari & fuit denegatum. ¶ Item quartũ & quintũ obiectũ nõ habuit necessarie excusare, qa. d. F. negauit illas, p quorũ mortẽ dñr uacasse fuisse canonicas, cũ rñdit articulis de medio iurõ. Præterea si hæc cessaret, ipse. F. sibi acceptauit illas easdẽ p̃bẽdas. s. quartã & quintã, vñ sibi debebatur vna pp suã p̃rogatiuam & cuidã magistro Parisieñ. altera de cuius p̃rogatiua ꝓbatũ est vñ potius fuit cõsumpta grãm suã q̃. A. ¶ Nunc ad obiectus. d. F. primò de acceptione quartæ & quintæ p̃bendæ p̃dictæ, p quã consumpta fuit grã sua, satis est probatũ per depositiones illorũ notariorũ, qui fuerunt rogati de acceptatione. ar. l. si qs decurio. C. de sal. Nec ob. ꝙ cõpulsor non habuit p̃tãtem eos examinãdi; qa dico, ꝙ cũ habẽt super principali. s. exhibitione instrorũ, censentur habuisse super dependentibus. ar. ff. de eden. l. si quis ex argen. §. rõnẽ. in fi. de acqui. hære. l. si quis hæres. ibi sunt. n. appẽdices &c. Itẽ nõ ob. ꝙ pars. d. F. non fuit citata ad dcãm deposi. vel iur̃m, qa sufficit, ꝙ interfuerit in cõmissionibus cõpulsoriis, ꝓut in si. no. de p̃, q cõsensit. in prin. qđ non requirit̃, ut in exetu. s̃niæ consentiat. Itẽ nõ ob. ꝙ testes sunt singulares. nã posito ꝙ directò non ꝓbarent, tñ uehementer adminiculant̃ cũ aliis coniecturis. s. instrõ insinua. & cõfes. & procu. ꝙ sufficiunt, vt est casus in c. fi. de suc. ab intest. quia iudea non ad unã speciẽ ꝓba. &c. ff. de testi. l. 3. §. tu magis. Itẽ non ob. ꝙ nõ constat acceptationes illarũ p̃bendarũ p̃cessisse acceptationi p̃bendæ de qua agit̃, quia dr̃, ꝙ cũ dñs. F. sit actor, incũbit sibi onus ꝓbandi, ꝙ acceptatio p̃bẽdæ, de qua agitur, p̃cesserit illas, vt est gl. or. in c. uenerabilibus. de sen. exc. li. 6. in fi. in pc. gl. facit qđ no. in cle. lr̃as. de rescrip. & l. matrẽ tuã. C. de ꝓ

11 ba. & l. cũ actũ. ff. de neg. gest. ¶ † Quãtũ ad scd̃m obiectũ de incõpatibilibus satis apparet ꝓbatũ, qa d. F. confitetur se tenere unum bñficiũ incõpatibile, Itẽ percipere fructus de alio; dicit tñ ꝙ nõ habet in titulũ, sed probatũ est per testes, ꝙ hr̃ & reputat̃ ut intitulatus, & in dubio præsumit̃ nisi ꝯ ꝓbetur. Ipse aũt non probauit nisi p quædam producta corã dño de Vrsinis, a quo fuit lĩtimè appellatũ, & sic facta coram eo sunt declarata nulla, ut d. c. non solũ. p̃terea non faciunt fidẽ, quæ sunt exemplaria & non recepta in debita forma. ¶ Quantũ ad tertiũ obiectum de duplici grã, ille est ẽt proba-

12 tus p confessionẽ. † Nec ob. ꝙ grã prorogans censetur eadẽ cũ ꝓrogata. ar. ff. de p̃ca. l. sed si manẽtc. qa illud cũ sit ꝓrogatio t̃pis,

a Facit fidẽ. Adđ & sic extende gñaliter qa res inter alios acta facit fidẽ quo ad alios, respectu se impleng ꝓbationis. ita abb. in c. po. de re iu. in prin. ubi Fel. q exemplificat, ꝙ testes recepti inter alias p̃sonas, faciũt semiplenã ꝓbationẽ quo ad alios. Bar. in l. admonẽdi. q. 4. ff. de iureiur. Ang. in l. 2. đ edẽ. Ant. de but. Ab. & Imol. in c. fin. de iure iu. & alex. in l. recepi. l. sæpe. ff. de re iu. & unde oĩ no Inn. in c. audit is de p̃scr. fo. 360. nu. 2. & ibi q̃ in mete appostil lis accumulaui. Leon. à Lega.

b Causa. Quæ dicat̃ ꝓ præ ca sua. vide Bald. in ꝯsi. 1. 9. to 2. p. & in ꝯsi. 227. in 5 par.

quo casu si fit. ĩ. t̃ps quo adhuc durat, censet̃ idem, secus si post, ut ibi. & not. in l. 4. ff. de dam. infe. Sed in casu nr̃o fuit facta prorogatio ad res diuersas. i. diuersa beneficia, in quo casu cessat rõ p̃dicta, quia non fit intra primã grãm, sed extra. non sic cùm fit infra pri-

13 mum t̃ps, ut dictũ est. ¶ † Restat ultimũ dubiũ, q̃ sint partes põtius dñi auditoris. Ad qđ rñdeo, ut colligit̃ ex supradictis. s. solũ pronũciare su p ualiditate s̃niæ dñi S. Marci, qa illa tñ cã cẽset̃ sibi cõmissa. non aũt põt se impedire de negotio principali, qa illud non cẽsetur sibi cõmissum. qđ sic probat, sibi sunt cõmissæ causæ, q̃ uerti p̃tenduntur inter partes, ut patet ex signatura, sed cã negotij principalis apparet terminata ex literis papæ executoriis obtentis cũ omni debita solẽnitate, quibus est standũ. constat. n. qđ non mittitur executioni negotiũ nisi terminatũ sit, nec s̃nia nisi transiuerit in rẽ iudicatã. C. de execu. rei iu. l. j. vñ eo ipso, ꝙ concessæ sunt lr̃æ executoriæ, Papa hẽt negotiũ ꝓ terminato, & præsupponit s̃nias trãsiisse in rẽ iud. & sic hẽt Albertus intentionẽ suã fundatã sup his ex

14 dictis lr̃is. † Sed cõstat ꝙ cã postquã est terminata non dr̃ amplius

b cã, ᵇ cũ sit finita. ff. de uer. sig. l. transacta finita. Hinc est, ꝙ nõ cadit sup ea transactio q̃ requirit causam & litẽ subsistere. C. de transac. l. si cã. iuncta. l. j. ff. eo. ti. Hinc est ẽt, ꝙ lex ad tales causas nunquã extendit̃, ẽt si cõtineat clausulam, ꝙ ad causas p̃teritas trahat̃. C. ad vell. l. iubemus in fi. Nec ẽt rescriptũ principis, quia nõ intendit tales cãs sopitas resuscitare. C. de trãsa. l. causas. s̃niam rescin. nõ posse. l. fi. de rest. spc. audita. Ex qbus oĩbus sequit̃ manifestè, ꝙ in dcã signatura nõ uenit illud principale negotiũ, postq̃ super eo nõ põt dici cãm subsistere, prout notoriũ reddit̃ ex dictis literis executoriis, & sibi sunt cõmissæ causæ q̃ uerti p̃tẽdũtur &c. Itẽ ex eo, quia dñs de fisco in cuius locũ surrogatus est dñs Thomas, ita interlocutus est ꝙ sup nullitate dictæ s̃niæ tñ esset ꝓcedendũ, & non fuit appellatũ, imo idẽ dñs Thomas tunc subdelegatus eiusdẽ dñi idẽ professus est assentiendo petitioni dicti Alberti, ut clarè patet ex actis. Nec ẽt põt idẽ. d. auditor restituere ad appellandum uirtute aliarũ cõmissionũ factarũ aliis dñis cõmissariis, quia non seruauit formã cõmissionis, igitur &c. Itẽ ꝙ super negotio principali non possit pronunciare, ꝓbat̃ p ea q̃. s̃. dixi, quia necessariũ est prius terminare illum articulũ, an ualuerit applo a D. Io. de Boñ. antequã aliqui termini seruent̃ super principali negotio, ut sciat Alber. an habeat facere aliquas defensiones su p principali negotio, quas pp dubietatẽ dicti articuli appellationis nec fecit, nec facere tenebatur, vñ ẽt si negotiũ non esset terminatũ, nec emanasset dicta executoria, nõ posset super principali negotio pronunciare, sed debet prius pronunciare appellationẽ illã tenuisse, & su p principali negotio fore procedendũ, in quo non cucurrissent t̃pa appel. prosequendæ pp appel. & litigia q̃ fuerunt. l. si cũ ipse. de execu. tut. Et in hoc fateor uerũ dicere alterã partẽ, ꝙ pp impedimenta Alberti nõ cucurrerunt t̃pa. Nã fateor ꝙ illa appe. a dño de Boñ. si est ualida. Sed in appel. a dño de columna non; quia in illa non fuerunt p̃stita impedimenta. Cætera suppleat excellentia dñi auditoris.

¶ In causa Leodiensis præbendæ inter dominum Albertum & dominum Federicum.

S V M M A R I A.

1. *Appellatum non fuis, & fuisse sed nulliter paria sunt.*
2. *Promissio sola sufficit, etiam extra iudicialis, & sine iuramento.*
3. *Exceptionem proponere differens debet condemnari in expensis.*
4. *Partis confessio non est probatio, sed est relevatio ab onere probandi.*
5. *Præsumptiones iuris apertissimæ probationes dicuntur.*
6. *Interlocutoria, per quã finitur iurisdictio iudicis, reuocari non potest.*

C O N S I L I V M CCLXXXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Super illo negotio quatuor principaliter sunt discutienda in q̃bus oĩa dubia q̃ contingere pñt examinabunt̃. ¶ Primũ est, an ista cã quo ad principale negotiũ sit sopita. in quo ego tenebo, ꝙ sic. s. in fauorẽ dicti D. Alberti, ut oñdam. ĩ. ¶ Scd̃m est, p̃supposito ꝙ fuerit sopita & terminata, utrũ ꝓ parte dicti D. Alberti fuerit a dicta terminatione recessum rõne alicuius consensus uel cõtumaciæ, seu alicuius cõmissionis postea emanantis, adeo ꝙ negotiũ principale dicat̃ adhuc pendere inter partes, quodq; debuerit in relationibus poni, positq; pñs dñs auditor sup ipso se intromittere in quo tenebo partẽ negatiuã ꝓ eodẽ dño Albe. ¶ Tertiò discutiendũ est, p̃suppositis p̃dictis aut ẽt nõ p̃suppositis, an s̃nia D. Cardinalis S. Marci ultimo loco data in fauorẽ dicti D. Fed. & ꝯ dictũ d. Alb. super negotio principali, & ẽt super aliis, de quibus loquit̃, ualeat uel non. Et hic etiam tenebo partem negatiuam, ¶ Quartò loco ex superabundanti, ne

tim q̃s credat nos diffidere de bono iure d.D. Alberti super d. prębenda, & super ipso principali negotio, licet necessariũ nõ sit ꝓ uictoria obtinenda, q̃a ĩ. dicta sufficiunt tanq̃ de ipso principali negocio, & oñdã de bono iure d.D. Alberti super d. præbenda. ¶ Capio primũ, & dico negotiũ istud fuisse terminatũ ꝑ sñiam diffiniti uã do. Io. de Bononia, q̃ ꝓnunciauit in fauorẽ d.D. Alberti, ꝯ q̃ dẽ sñia trãsiuit in rẽ iud. eo q̃a non fuit ꝑ applonẽ suspẽsa. C. qui ꝯ ad uer. quos in int. rest. post. l. t. de postu. l. j. cũ applo ꝑ d.D.F. inter posita fuerit nulla, ut oñdã. † Et paria sunt nõ fuisse appellatũ, uel fuisse, sed nulliter. ff. de auct. tu. l. nulla. qui satis. co. l. quotiẽs uitio fit. de ꝯtra. l. nõ putauit. §. nõ q̃uis. de re. iur. l. nihil interest. C. quorũ app. nõ reci. ꝑ totũ. ¶ Qđ aũt appellari nõ poterit, ꝑz ex duob. Primò ex ꝓmisso de nõ appellãdo facto bonafide. C. de tẽp. ap. l. fi. §. fi. ff. a quib. ap. nõ licet. l. j. §. j. Scđò ꝑz ex sñia d. Iacobi de campo, cui fuit cõmissa cã d. applonis & nullitatis eius. q̃a ꝓnũciauit nulliter fuisse appellatũ, & eius ꝓnũciatio trãsiuit in rẽ iud. eo q̃a, lz ab ea fuerit appellatũ ꝓ parte d.D.F. nõ tñ fuit appellationẽ ꝓsecutus ꝑꝑ repositionẽ q̃ fuit nulla, ut ĩ. dicã. & sic rata mãsit ꝓnunciatio. C. de tẽp. ap. auth. ei q. de ap. c. cũ sit romana. vñ ẽt si potuisset re uera appellari a sñia d. Io. de bononia, tñ ex quo ꝓnunciatũ est ꝯtriñ, & ꝓnũciatio trãsiuit in rẽ iud. nõ põt illud allegari, cũ ꝓ ueritate habeat̃ talis ꝓnũciatio, & impedit discuti & amplius in dubiũ refricari qđ semel decisum est. ff. de exce. rei iud. l. si q̃s cũ totũ. §. si ancillã. ff. de sta. ho. l. ingenuũ. de cõd. inde. l. iulia. cũ ibi plene no. Nã põt actus esse ualidus, & tñ hr̃ ꝓ inualido, q̃a ualiditas nõ põt allegari, & ecõuerso. ff. de manu. test. qui hẽbat. extra de excep. cũ ecclesiastice. cũ ibi no. in gl. & qđ no. gl. ff. si cer. pe. l. lecta. q̃ incipit. ĩ. mẽsem. & Bar. C. de transl. ubi pactũ. & Cy. C. loc. si q̃s cõductionis. & Bal. ff. de pac. l. tale pactũ. §. t & C. fa. erc. l. filium. ¶ Restat nunc rñdere his, q̃ ꝯ ꝓdicta pñt allegari in ꝯtrium. Et primo ꝯ primũ dr̃ ꝓmissum illud nõ obstare; q̃a nõ interuenit iurm̃.

2 Sed istud truffa est, † q̃a sufficit sola ꝓmissio, ẽt extraiudicialis, & sine iurõ. ut d. l. fi. §. fi. C. de tẽp. ap. aut ẽ. simplex assertio facta in iudicio ẽt parte absente, q̃ uim renũciationis hẽt, & põt fieri de iure futuro in iudicio, ut d. l. j. §. j. ff. a qui. ap. nõ licet. in text. & gl. sed ꝓ pactũ, in quo interuenit ꝯsensus utriusq; partis, põt ẽt extra iudiciũ remitti ius futurũ. C. de pac. l. j. cũ ibi no. At hic interuenit ꝓmissum, prout in supplicationibus porrectis per d. dñm F. ꝯtinetur, quibus est standũ. C. de lib. cã. l. cũ ꝑtiũ. qđ ꝓmissum importat pactũ, cũ includat ꝯsensum utriusq; partis. ff. de ædi. edi. l. sciendũ. §. dictũ. iuncta l. j. de pac. in prin. vñ siue factũ fuerit in iudicio. i. corã auditore causæ, siue extra iudiciũ, ualet, & reddit applonẽ nullã, ut d. iuribus. facit. l. si cõuenerit. de re. iu. ¶ Scđò obiicit̃, ꝙ d. ꝓmissum fuit factũ respectu sñiæ q̃ ferret̃ per d. dñm Io. de consilio dñorum coauditorũ & ꝯsensu. Et ꝙ in pñti cã nõ cõstat, ꝙ d. sñia lata fuerit de consilio dñorũ coauditorũ, qđ vr̃ incũbere ꝓfatu D. Alberto ꝓbare, postq̃ in hoc se fundat ad infringendũ applonem, q̃ de iure cõi ꝑmittit̃, & sic appellans hẽt intẽtionẽ suã fundatã de iure cõi, nisi liquido ꝓbet̃ ꝯtriũ. C. de ꝓb. l. siue possidetis. non aũt vr̃ liquido ꝓbari ꝯtriũ ꝓbãdo ꝓmissum de nõ appellãdo, nisi ẽt ꝓbet̃ qualitas super qua ꝓmissum fuit fundatũ. ar. ff. ui bo. rap. l. prætor. §. docere. de op. no. nun. l. nõ solũ. §. sed ut ꝓbare. vñ nisi ꝓbet̃ sñiam illã latã fuisse s̃m ꝯsiliũ dñorum coauditorũ, põt dici ꝙ ista nõ est illa sñia, cui dñs F. se submisit. ar. ff. iud. sol. l. cũ apud. & l. 3. in prin. & ideo nõ ꝓhibebat̃ appellare. ¶ Sed aduertendũ, ꝙ d. allegatio manifestẽ cõprehendit̃ ex actis calũniosa. Primò, ex eo ꝙ dictus F. nunq̃ eã fecit corã dño Iac. de campo, corã quo cã applonis & eius nullitas fuit discussa, sed solũ allegauit, qđ nõ fuit decreta remissio s̃m formã d. ꝓmissi, quod tñ allegare non poterat; eo q̃a fuerat remissum in arbitriũ eorundẽ auditorũ. s. d. Io. de Bononia & dñi Iacobi. vñ potuerunt arbitrari non dr̃e fieri, nec potuit conqueri ꝓfatus dñs F. postq̃ in illorũ arbitriũ remiserant, ut no. Inn. de feriis. c. conquestus. facit. l. uideamus. §. pe. ff. de in lis. iur. & l. in actionibus. & qđ no. gl. in c. statutũ. §. assessorẽ. de resc. li. 6. fuit ẽt allegatũ ꝙ de mandato d. D. Io. fuit factũ illud ꝓmissum ꝑꝑ qđ dicebat non ualere. ar. ff. de iud. l. 2. §. j. qđ tñ est falsum; q̃a tale mãdatũ nõ erat arctatoriũ, nec tenebant̃ partes ei obtẽperare, sicut q̃n mãdat ꝙ faciat cõpromissum. C. de sen. l. ex stipulatione. & ibi no. per Bal. & ff. de iniu. l. furti. §. qui iussu. per Bar. vr̃ ergo sponte fecisse, ex quo non tenebant̃ obtemperare. C. quod me. cau. l. 2. ff. de cond. ob tur. cau. l. pe. & ex quo non fuerunt realiter compulsi vel coacti, quo casu loquitur. d. l. 2. de iud. nec allegauerunt cẽm quare non tenerentur ꝯpromissum facere; tunc. n. si hoc non obstante compulsi fuissent, viderentur inuiti fecisse; sed hoc non facto censet̃ sponte fecisse, licet ad mandatũ iud. fecerint cui obtẽperare nõ tenebantur ut dixi. ita no. Bal. in si. C. de testa. l. parentes. Postquam igitur prædictis friuolis allegatis omisit d. dñs F. allegare tam substantialem exceptionem seu defectum. s. ꝙ non interuenerat consensus coauditorũ in ꝓlatione d. sñiæ latæ a D. Io. ꝓdicto, credendum est ꝙ sibi non cõpetebant, seu ꝙ sciebat sibi non cõpetere; nõ. n. poterat prætendere de hoc ignorantiã, cum esset unus ex auditoribus. de prob. c. tertio loco. C. de repu. l. consensu. §. super seruis. vnde si uera esset dicta exceptio uel allegatio, credendũ est ꝙ non tñ distulisset eam proponere. s. in vltimis. cum tñ differre dicatur

3 dolus & malitia. quod patet; † quia debet differens condemnari in expensis, quas superfluo fecit fieri. ut no. Cy. C. ut quæ desunt aduo. par. l. t. & in specu. de exce. §. nunc uidendum. uer. sed nũquid reus, & in dubio quis non præsumitur in dolo uel malitia. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolo. pro socio. l. meritò. Præsumendũ est ergo potius, ꝙ non sit uera postq̃ a principio causæ non proposuit, sed tñ distulit, ideo &c. C. de tal. l. satis aperte. Itẽ ex alio præsumitur ꝯ opponentem; quia si uera esset oppositio, non habuisset necessario petere rest. in int. ad appellãdum, quam totiens in sui supplicationibus & commissionibus petiit, quia tutus esset iure cõi. ff. de mino. l. in causæ. petendo ergo restõnem censetur quodãmodo fateri se de iure cõi non posse appellari. ar. C. de testa. auth. si dicatur. ubi qui dicit se manumissum vr̃ fateri se fuisse seruum. & qđ no. de ele. c. uenerabilem. ꝙ qui dicit se absolutum vr̃ fateri se fuisse excõicatum. facit extra de in inte. rest. c. constitutus. in stõne sui. ¶ Hæ igitur præsumptiones & coniecturæ ꝯtra d. F. opponentem coadiuuant intentionem d. Alberti, de qua statim dicam. arg. ff. de iu. iu. l. si duo. circa prin. multum tñ fidei &c. ¶ Vltra prædicta dico, ꝙ & si d. Alb. necessario habeat hoc ꝓbare, ꝙ lata fuerit d. sñia de consilio & assensu suorum coauditorũ satis vr̃ hoc probasse præsumptione iuris, quę releuat ab onere ꝓbandi. d. l. siue possidetis.

4 C. de prob. † sicut & partis confessio, q̃ non est ꝓbatio sed releuatio ab onere probandi, ut no. Io. An. de ele. bonæ. de ꝓb. super ru. in nouella. & tñ tm̃ ualet & operat̃, quantũ vera ꝓbatio. ff. depositi. l. publica. §. fi. Quod aũt hic sint ꝓsumptiones iuris pro D. Alberto; patet primò ex cõiter accidentibus, quod argumentum locum habet in materia probationum[a]. C. de prob. l. neq; natales. & ibi expresse no. per gl. & Bal. Sed cõiter sic accidit, ꝙ sñiæ quæ feruntur ab aliquo auditore feruntur de consilio aliorum coauditorum, prout eis notum est, igitur &c. Item patet, quia in eorum sententiis sp̃ hoc asserunt, igitur si pars fuit pñs, & huic non contradixit, præsumitur uerum s̃m no. per Inn. de ol. dele. cum in iure. de eo qui fur. or. susce. innotuit. de prob. q̃m contra. & Bar. C. de rela. l. j. & de uerb. ob. sciendum. Et si dicatur, d. Albertus debet hoc clarius probare, postq̃ in hoc se fundat ad infrigendũ applonem. ar. eorum quæ no. per Inn. de accu. super his. & per Bar. ff. de uerb. ob. l. hoc iure. & per Cy. C. de iure emph. l. 2. Rñ. uerum esset, si fundaret se in his quæ cadunt in delictum. C. de prob. l. fi. Sed quia nõ sic est, sufficit sibi etiam quo ad agendum & impugnandum hr̃e ꝓ se iuris præsumptiones, ut no. gl. C. de prob. l. actor &c. tex. in d. l.

[a] ¶ Prob'ò nũ. Add Cor. in cõs. 11. inc. uisa n. 16. & in cons. 194. inc. circa n. 3. in 2. par.

5 siue possidetis. eo. tit. † q̃m præsumptiones iuris apertissimæ probationes dicuntur. C. de peri. tu. l. si tutor. & ibi no. in gl. ff. de le. j. l. licet imperator. confirmantur prædicta, quia D. Pennensis nunciauit D. Ioanni, ꝙ causam expediret s̃m consilia dominorum de Rota. Item quia idem Pennensis postea pronũciauit applonẽ nullam de consilio & assensu dñorum de Rota. Et sic est uerisimile, ꝙ prima sñia fuerit lata de consilio & assensu eorundem, alias prædicta non sic fuissent, ex quibus omnibus d. allegatio tanquã cauillosa & non uera reiicienda est. ¶ Secundò principaliter contra s̃m principale fundamentum. s. ꝯtra sñiam D. Pennensis obiicitur, ꝙ non debet hr̃i pro sñia, quia fuit reuocata per eundem reponẽdo partes in aĩo melius deliberandi, quod vr̃ facere potuisse, cũ d. pronunciatio super nullitate applonis fuerit interlocutoria, ut no. gl. in cle. fi. de ap. ergo &c. ut l. quod iussit. ff. de re iud. Sed ad hoc re

6 spondetur dupliciter. Primò, ꝙ illa repositio non ualuit. † Nam interlocutoria, per quam finitur iurisditio iudi. reuocari nõ potest. l. qualem. §. fi. de arbi. facit. l. fi. C. arb. tu. & cano. in c. significantibus. de us. dele. vnde dicit Bar. in d. l. quod iussit, ꝙ interlocutoria per quam quis pronunciat se nõ esse iudicem, aut libellum nõ procedere, aut reum absoluit ab obseruatione iudicij, reuocari nõ potest, quia per eam finitur iurisditio, sed pronũciando applonẽ nõ tenere, sine dubio pronũciat super oĩbus istis. s. se non esse iudicẽ,

qa si applo nō tenet, nō deuoluit cām, nec pcedit libellus appellatorius, & reus absoluit ab obseruatione iudicij, ergo &c. Secūdò rńdet, q a d. repositione fuit appellatū, & p duas sńias cōformes. s. dńi Florētini & dńi de colūna habitis p hūc ultimū publicis relationibus fuit pnunciatū repositionē illā nō tenuisse, q ultima sńia dńi de colūna transiuit in rē iudi. qa super applone interposita ab ea nunq fuit p aliquē pnunciatū. Nā dńs sancti Marci, qui tulit ultimā sńiam, & cui d. cā censebat cōmissa, nō pnunciauit bń uel male appellatū a dño de colūna, sed solū super negotio principali, & ēt restituit in integrū dńm F. aduersus d. sńias dńi Florentini, & de colūna, qd facere non potuit. ī. ondā. sic ergo super applone pdicta nihil pnūciauit, nec pnūciare poterat, qa lapsus erat annus. & multominus nūc pnūciari pōt, qa lapsa sunt oia fatalia; igit d. repositio p nō facta hr. ¶ Et si dicat d. applo fuit interposita p nō pcuratorē d. Alberti, & de cuius mādato in actis nō cōstat, & sic nō impediuit repositionē trāsire in rē iud. de ele. cū dilecti. in fi. Rń. q d. Albertus ratificauit, qd potuit. ff. de iu. l. licet. ēt post sńias latas p d. dńos Flo. & de colūna, ut no. ff. de excep. rei iud. l. si mr. §. hoc iure. & C. in qui. ca. in int. rest. nō est neces. l. si tutor. ¶ Et si dicatur, non potuit ratificare post x. dies datos ad appellandū. ff. rē ra. ha. l. bonorū. Rń. q x. dies non currunt nisi a tpe sciæ de sńia. l. ab eo. C. quō & qō iu. Hanc aūt sciam tenetur pbare qui eā allegat. ff. de prob. l. uerius. qd factū non est. Præterea d. F. litigauit cum illo tanq cū procuratore; & sic cēset litimata persona illius, ut amplius non possit opponi q non erat procu. nisi opponens assumat in se onus pbandi hanc negatiuā, & probet. ut no. ff. de procu. l. pomponius. §. rati. per gl. & quod no. Bar. in l. licet. C. de pcu. & de dam. insec. inter quos. §. alieno. sicut. n. cautio rati aut pronunciatio sup litimatione mandati litimat personā pcuratoris, ut non debeat postea de mandato doceri, nisi opponens pbet contrariū. ita & lit. cont. uel aliud quod pro contestatione hr, ut uoluit gl. in d. §. rati. iuncto eo qd no. p Cy. in l. nihil. C. de pcu. Nisi ergo dńs F. pbauerit ipsum non fuisse pcuratorē, dēt hri p uero procur. ex quo cū eo tanq cū uero pcu. psequutus est cās applonū pdictorū. postq. n. transiuerunt tpa applonis interponendæ uel prosequendæ præsumit in oībus p sńia, ut no. in Spe. de sen. prola. §. fi. uer. pe. Concludit ergo d. cām fore terminatā in quoad principale negotium.

¶ Nunc uenio ad sm passum principalem, utrum fuerit a d. terminatione recessum. Et dr, q sic pp tria. Primò pp commissionem factam dño de vrsinis super negotio principali de consensu, ut dr, pcuratoris D. Alberti. Sed ad hoc rńdetur, q de isto consensu nō constat, imo ex actis corā d. dño apparet ȝrium, quia dictus pcu. qñcunq; d. dńs uoluit procedere super negotio principali, sp contradixit dicendo sibi non esse illud cōmissum. ẽn psumendū est q in cōmissione non consenserit, quia ex posteriori dissensu præsumitur dissensus in præcedentibus. ar. C. de prob. l. 2. ubi pñti præsumitur in pteritū. debuit ergo d. F. probare d. consensum, quē in sua supplicatione asseruit. C. de his qui ueniam æta. imp. l. 2. Præterea non potuisset procu. consentire in præiudicium D. Alberti, nec ipsi dño Alb. auferre ius quæsitum ex d. terminatione seu ex pmisso de non appellando. de of. del. c. cūm olim. circa fi. per Inn. de deposito. c. grauis. su p uer. pacisci. pcūdē. ff. q in fra. cre. l. 6. in pri. p Bar. Nec ob. quod dr q commissio ēt surreptitia dat iurisditionem, quia uerum est. s. simplicem per q committitur sola cognitio sine lęsione iuris alterius partis, illud. n. nunquam prin. eps intendit tollere uel lædere. de uer. si. c. dilecto. de usu pal. c. ex tuarū. ff. de quid in lo. pub. l. 2. §. si quis a principe, & §. merito. Sed hic super principali negotio non potuisset dari iurisditio, nisi mediante ablatione iuris acquisiti d. D. Alberto ex d. promisso de non appellando, & ex d. terminatione facta per d. sententias, quibus papa nūquam intendit derogare, de rest. spo. c. audita. ergo &c. ¶ Secundò allegatur contumacia d. D. Alberti commissa in non comparendo coram d. domino de Vrsinis ad dicendum contra d. commissionem. Sed certè talis contumacia nō afficit damno litis principalis, nec facit contumacem perdere ius suum super ipso principali negotio, sed solum afficit quantum ad expensas, & ut nō possit appellari qñ contumax est in diffinitiua. probantur prædicta. C. de iud. l. properandum. §. & si quidem. & expresse per glo. ff. de re iud. l. contumacia. in prin. Sed hic si per d. contumaciam uideretur d. Albertus recessisse a causis & terminatione negotij principalis, per quam lis est sopita, fieret sibi tale præiudicium super negotio principali, quia hic & qōncumq; uictā perderet, ut patet cuilibet, igitur &c. Tertiò allegatur quædam commissio facta dño de columna, in qua d. F. petiit se admitti ad psequendū suā applonem, uel ad appellandū de nouo restitutū, q fuit signata hoc modo. Audiat &c. Et si. ī. 15. dies constiterit de iure supplicantis & non iure aduersarij restituat, ut petitur parito prius iudicato. Nā dr, q per illud uerbū, audiat, censet sibi cōmissum ut admittat cū ad prosecutionē applonis ipso iure, qa dēt aliquid importare in cōmissionibus cardinaliū ultra uerbū adiungat. Itē per posteriora uerba. Et si ī. 15. dies &c. censet ēt cōmissa restō ad appellandum, & sic erat in electione cōmissarij qd illorū uellet eligere. Cū igitur sub eadem forma fuerit postea facta cōmissio D. Pisano, cui postea successit dńs S. Marci, potuit idē dńs S. Marci primā partē eligere, & sic sup principali negotio pnunciare admittendo ipsum d. F. ad prosecutionem ap. ipso iure. Sed ista allegatio falsissima est. Nam electio non cadit inter duo incōpatibilia. qd patet, qa non cadit, nisi inter duo. l. cū illud. & ibi no. & l. si usus. ff. qn dies le. ce. Sed qn sunt incōpatibilia, nō est nisi unū, qa duo ȝria uera esse non pñt. oportet ergo, q sint compatibilia ad hoc ut propria cadat electio inter ea. Nunc ad propositum admitti aliquem ad prosequendum applonē ipso iure, & eum restitui ad appellandū, sunt incompatibilia, & inter se contraria. quod patet, quia primū psupponit applonē ualuisse, sm præsupponit non ualuisse, quia si ualuit, restitutio non est necessaria; si non ualuit, non dēt admitti ad psequendū applonē inutilem, quæ non deuoluit negotiū ad superiorem. Non ergo pdici, q posuerit in electione pdictorum cōmissariorum alterū istorū duorū; imo censet fuisse intentio signantis illo mō, uel q si applo tenet admittat eū ad psequendū; si uero non tenet, restituat ad appellandum sub d. forma &c. ar. ff. ad treb. l. hæredes mei. §. pe. to. & quod ibi per Bar. de leg. 2. cum pater. §. si. Sed illud, q applo tenuerit, nunq per aliquē fuit declaratū, quinimo cōtrarium fuit decisum, terminatum, & sopitum, igit ex d. cōmissione non pbat negotium principale pendere, & a d. terminatione fuisse recessum postq sic gnaliter ꝯdōnaliter est intelligēda ut dixi; & non erat in ptāte dńi de columna nec alicuius alterius surrogati in d. commissione eligere alterum illorum, sed potius sequi debuerunt id qđ erat de iure. Nec ob. illud uerbum, audiat, quia intelligit sm pdicta. Itē refert ad illud uerbum, ꝯstiterit, qn an restōnem debebat adhiberi causæ cognitionē sup iuribus partium sm d. signaturā, & ēt de iure cōi, ut no. Bar. in l. nā & postea. §. si minor. ff. de min. ubi dicit, quē nō restitui ad appellādum, nisi ꝯstet summariè de iure suo q potuisset obtinere, aliter non dr læsus, & sine læsione non ꝯceditur restō. Cōcluditur ergo ex nullo dictorum capitum fuisse recessum a d. terminatione, sicq; negotium principale nō pendere & p ꝯñs pñtē dńm auditorē non posse de ipso se intromittere. nam ut dixi, non censetur in dubio papa uoluisse alicui partium ius auferre, nec derogare sententiis rite latis, sed si diceremus ipsum posuisse in electione cōmissarij alterum illorum duorum, iam hoc faceret, qa derogaret sententiis & iuri parti q̄sito, ergo &c. d. c. audita. de rest. spo. cum si. ¶ Venio nunc ad tertium passum principalē. s. ad sńiam D. Cardinalis S. latā in fauorē dńi F. cuius nullitas & ineptitudo ex s. scriptis & ī. dicendis luculenter apparebit. p quo notandum q continet duas partes. In prima parte pronunciauit super principali negotio. s. per D. Ioannem de Bonnna male fuisse sententiatum & diffinitum ipsius diffinitiuam reuocando. In secunda parte restituit dictum D. F. aduersus tres sententias. s. Iacobi de camplo, Cardinalis Florentini, & Cardinalis de columna. In prima parte non potest sustineri sńia ex triplici capite. Primò, qa cum negotium principale sopitum esset p d. Alberto, ut patet ex supradictis, non pōt hæc sńia contra priores sńias, q trāsiuerāt in rem iud ꝯ ualere. C. qñ prouo. non est neces. l. ij. Secundò, quia non potuit sup ipso principali negotio pnunciare, nisi mediante appellatione ualida, nec. n. ad ipsum erat alio modo deuolutum. Et sic oportuit ipsum primò canonizare appellationem interpositam per D. Fedenciuna sententia lata per dnm Io. pnunciando bene per ipsum appellatum. C. de ap. l. eos. sed ipse hoc non fecit, sed solum pnunciauit per D. Ioannem male fuisse pronunciatum & diffinitum. Certè ista possunt simul stare. s. q p d. Io. male pnunciatur quantum ad ius partis, & tñ ab eo non potuit appellari, non ergo sufficiebat sic pnunciasse, male fuisse per illum sńiatum, ex quo nō pnunciauit bene fuisse appellatum, qa p hoc nō ꝯstat ipsum fuisse iudicē per deuolutionē factam ex appellatione, quam non legitimauit. Tertiò, quia & si uoluisset eam legitimare, non poterat principaliter & directō, sed per indirectum & in ꝯñtiam. s. pnunciando bene fuisse appellatum a dño de columna; eo quia per

D. Iac. de căplo fuit pnunciatū applonē interpositā a sñia d. Ioannis de Bon. non ualuisse, cuius pnunciatio transiuit in rē iud. si repositio facta per eū non tenuit, quia D. Federicus non fuit prosecutus appellationē interpositā ab illa, & sic non posset ualere sñia qua pnunciatū esset, bene fuisse appellatū a sñia d. D. Ioannis cōtra aliā sñiam, qua pnunciatū fuit nulliter appellatū, & q̄ trāsiuit in rē iud. ut d. l. j. C. qñ prouoc. non necess. facit ele. si appellationē. de ap. Necesse ergo habebat, si uolebat d. appellationē iustificare, prius iustificare appellationem interpositam a Cardinali de colūna, & pnunciare bene appellatum, & D. Iacobum potuisse reponere, quo facto poterat subsequenter pronunciare bene fuisse appellatū a sententia D. Ioannis non obstante aliquo promisso; qñ ipse dñs S. Marci vr̄ successisse in locum oīm prædictorum; & iste erat rectus ordo pronunciandi, hoc aūt non fecit, & sic appellatio interposita a D. de columna fuit deserta, & per ꝯñs eius pnunciatio transiuit in rem iud. s. ꝙ male fuit repositum & per ꝯñtiam illā pronunciationem D. Iacobi transiuisse in rem iud. igr̄ super principali negotio sic nudè pronunciare non potuit, & nihil ualet.

¶ Quantum ad secūdam partē sñiæ, q̄ ineptè & inconsideranter pnunciauerit patet. Primò, quia restō aduersus sñias maximè prodictorum trium nunq̄ fuit commissa nec petita cōmitti, sed solum restō ad appellandum a sñia D. Ioannis de Bon. igitur &c. C. si a non comp. iud. per totū. Præterea restō debet ꝯcedi cā cognita & parte uocata. ff. de mino. l. in causæ. §. causa cognita. Sed hic super d. restōne nulla fuit adhibita causæ cognitio, quinimo in termino dato ad dicendū contra cōmissionē lata fuit d. sñia, ergo est nulla. C. de sent. l. pplatam. & ibi per Bart. Præterea ēt si noluisset restituere ad appellādum a d. sñia, licet potuisset, quia uidebat sibi cōmissum ppter signaturas aliorū, in quorū locū ipse surrogatus erat, non tñ debat, quia cum restō danda sit cā cognita, ut dixi, d. signaturæ q̄ cōtinent, si & put de iure & æquitate, d. bent intelligi. i. si subsistat lḡtima cā concedendæ restōnis, sed hic nulla subsistebat, qđ patet; quia maiores non restituuntur aduersus fact ipsorū, sed aduersus omissa subsistente legitimo impedimento. C. de resti. mili. l. ea q̄. & l. si cum militaribus. & utrobiq; no. Sed hic d. F. petendo se restitui ad appellandum non petit se restitui aduersus omissam appellationē, quia non omisit imo appellauit, sed vr̄ petere se restitui aduersus factū suum. i. aduersus promissum de non appellando, qđ minime facere potuit, cum sit maior, ut d. l. ea quæ. & l. si cum militaribus. aut eū sponte pro misit, & sibi imputet. aut non sponte, & tunc promissum non tenet, & sic non indiget restōne. patet ergo, ꝙ ineptè petiit se restitui, & ꝙ licet restō esset cōmissa, tñ quia cōmissio censetur hr̄e in se condōnem, si subsit iusta cā ipsius concedendæ, & hic non subsit, nō debuit concedi. Præterea & si potuisset cōcedi & fuisset debitè concessa, debuit post eā concessam appellum de nouo per D. Rad. sñia D. Io. de Bō. & causam appellationis facere de nouo cōmitti. Nec prius potuit super negotio principali pcedi ut expresse patet ex no. C. si aduer. rem iud. l. fi. & ff. de in inte. re. l. fi. Nā aliud est restitui ad totam cām, aliud ad appellandum. Primo. n. casu concessa restōne potest quis psequi negotiū principale. Scđo casu oportet, ꝙ appellet, qđ prius nō poterat. Hoc. n. solum sibi restituit restitutio. s. ut posit appellare, cu non posset quo concesso & aperta uia repositus est in primis terminis, & sic debet appellare, & cām app. facere committi, quod minime factū est; unde ēt si D. S. Marci restituisset ad appellandum, non ritè fecisset pronunciare super negotio principali quousq; ille appellasset, & cām appellationis de nouo fecisset sibi cōmitti; quia d. appellatio futura non pōt dici cōmissa sibi, cū non esset in rerū natura; necesse poterat nisi cōcessa restōne ad appellandum & secuta appellatione ut dixi. Item ꝙ sine noua cōmissione non posset cognoscere de ap. postea interponenda. patet ex no. per doc. C. si aduer. liber. l. 2. ubi dicunt, ꝙ cā restōnis non deuoluit negotium principale ad superiorem qui restituit eo modo quo appellatio per illum tex. qui nimo concessa restōne per illum qui potest, debent partes redire ad iudicem causæ, quia restitutio solum aperit eis uiā clausam. patet ergo q̄ pcipitanter ineptè & incōsideranter d. sñia lata sit. Præterea ꝯ totam sñiam, ꝙ non teneat, facit, qa nulli termini fuerunt seruati coram d. D. Sancti Marci imo in termino ad dicendum. cōmissionem fuit lata, & sic causa non cognita, quia in tam breui termino non potuit cognosci & parte non pñsente. de rest. in int. tum c. ex literis. & not. ff. quibus ex cau. ma. l. sed & si per prætorem. §. quotiens. in gl. igr̄ sententia est nulla. C. de sen. ex pe. rec. l. 2. & no. in d. l. prolatam. & in c. ecclesia. de consti. Nec pōt defendi uirtute terminorū seruatorū corā alijs cardinalibus; qa illi termini fuerunt de facto, qa nunq̄ negotiū principale censet fuisse cōmissum, ut. s. pbaui cū nō potuerit ꝯmitti sine derogatione iuris q̄siti dño Alberto ex illo pmisso de nō appellādo, qđ pp̄ nunq̄ censet uelle in dubio tollere. vñ oportebat primo declarare ꝙ potuerit appellari, qđ nō est factū p aliquem, anteq̄ de principali negotio cognosceretur arg. notatorum per Bart. ff. de re iud. cum quærebatur. in fi. §.

¶ Casus.

¶ Mō contingit, ꝙ q̄dam ser martinus de sancto. Gemi. oriundus guelphus fidelis & deuotus sanctæ Rom. ecclīæ, & q̄ habitat cum eius familia in domo cōducta in ciuitate florē. & habitauit p quinque annos seu saltem p tres & ultra in dicta ciuitate, put habitant alij ciues ciuitatis eiusdē, & subijt onera realia & psonalia & pstantias a tribus annis tantū & citra; & a sex annis añ & citra fuit matriculatus receptus in matricula artis iudicium & no. ciuitatis floren. quo q̄dē tpe introitus & receptionis pfatus ser Mar. iurauit nullū officiū recipere uel acceptare ꝯtra formā statutorū uel ordinamētorū cōis flo. uel dictę artis. ¶ Accidit ꝙ d. ser Marti. fuit extractus ad quoddā offm̄ notariatus cōis florentiæ seu p cōi florentiæ, de quo officio in supradictis legibus fit mentio, seu in q̄bus legibus dictū offm̄ cōprehenderūt. ¶ Cōtra dictū ser Mart. opponit pluribus rōnibus, ꝙ nō sit habilis ad dictū offm̄, ꝙ debeat laniari vigore maximè q̄ plurū cōsiliorū q̄ uobis pducūtur cōtra d. ser Marti. q̄ uidere potestis. ¶ Itē q̄a q̄libet lex ex s̄. noīatis, si diligēter inspiciat, vr̄ reddere d. ser Marti. inhabilē ad dictum offm̄ rōnibus & causis in cōtētis. ¶ Itē q̄a d. ser Mar. nō ptendit se habilē ad dem̄ offm̄, nisi ex substantia & tenore uerborū appositorū in pactis & cōuētionibus initis inter cōe florentiæ ex parte una, & cōi S. Geminiani ea alia. Et si dicta pacta diligēter intuantur, clarè apparet ex eis, ꝙ sibi uel alteri de sancto Geminiano, q̄ uenerit ad habitandū in ciuitate Flo. p sex mēses cōtinuos tm̄, cōcedit ꝙ habeat & reputet in oībus & quo ad oīa, & gaudeat & potiri posit oībus & singulis priuilegijs, bñficijs, immunitatibus, ac officijs q̄buscunq; q̄bus gaudēt uel potiri pñt alij ueri originarij ciues ciuitatis flo. nō sunt habiles ppea ad certa officia, nisi habeant certas als ꝯdōnes & qualitates, & maximè ꝙ subierint onera & pstantias ipsi uel eorū patres certis tpibus, put in s̄. dictis legib' cōtinet. ¶ Itē eo maxime dr̄ ꝯtra dictū ser Mart. esse inhabilē, si primo nō soluerit præstātias per. 20. annos disponit uel saltē p tps 10. ann. fm dictam legē, de qua s̄. fit mentio q̄ emanabat & uigebat in ciuitate flo. tpe dictorū initorum pactorū. ¶ Itē q̄a si lucus est ꝯiecturis, non est uerisile ꝙ cōe flo. uoluerit tpe dictorū pactorū factorū dilexisse pl' maxime circa officia illos de sancto Geminiano de nouo uenientes, q̄ ueros & originarios ciues ciuitatis floren. ¶ Item q̄a tpe introitus dictæ artis p d. ser Mart. iuratum fuit non acceptare aliqđ offm̄ cōtra formā statutorum, nisi fm ꝙ ei pertinebant, prout s̄. fit mentio; & tunc tpis oēs s̄. dictæ leges & reformationes vigebant, quibus vr̄ se submisisse, & tacitè renunciasse oī iuri & priuilegio sibi competenti contra dictas leges. ¶ Pro parte verò dicti ser Martini dr̄, ꝙ non obstantibus dictis & allegatis. s̄. contra eum, se fuisse & esse habilem ad dictum offm̄, ad qđ fuit & est extractus rōnibus & causis isfrascriptis. Et primò ex eo q̄ de anno. 1353. īter cō floren. ex parte una, & cōe sancti Geminiani ex parte alia, firmate fuerunt quædam pacta, in quibus inter alia continetur prout vida re ptātis. Qđ oēs & singuli hoīes & personæ de cōi sancti Geminiani uñ d. ser Mart. est oriundus qui habitauerint cum sua famili- in ciuitate flo. per sex menses continuos, put dictus ser Mar. habitauit, intelligantur & sint & completa habitatione prædicta ciues populares & de populo ciuitatis flo. donec habitauerint ī ciuitate pdicta cum sua familia in sua domo propria uel cōducta, prout habitant alij ciues ciuitatis eiusdem & ipsa habitatione durante pro ueris & tanq̄ ueri & originarij ciues populares ciuitatis eiusdem habeantur & tractentur & reputentur in oībus & per oīa, & quo ad oīa gaudeant, potiantur, & gaudere & potiri posint & debeant oibus & singulis priuilegijs beneficijs, & immunitatibus, ac officijs quibuscunq;, quibus gaudēt seu potiri uel gaudere potuerint quicunq; alij ueri antiqui & originarij ciues ciuitatis eiusdem, saluo sp qđ dictum est. s̄. de magnantibus. ¶ Su p quibus quidem pactis allegantur p parte d. ser Mart. q̄ plura consilia & allegationes redditæ q̄ plures doctores, quorum primum in Dei noīe beatissimiq; Hieronimi animum inuisti consulenda commissa per magnificos & illustres dominos nostros ita. & finit. eximij. fm incipit. Chr̄s nomine. factum per egregios doctores D. Alexā. salim &

quo non uideo q aliquo tex. expresso ꝓbaret, qa. r. ex ꝯquestiōe.
manifestè uꝛ loq, qñ añ litē ꝯtest. sed Inn. ad hoc allegat. c. pastora
lis. de cā pos. & pro. qđ loqtur de possessorio a se intentatu, & sic
nō uꝛ ꝓ eo facere, nisi inducatur hoc mō, qa ibi post litē cōtest. in
petitorio agentis postq̄ cōtestatus est, acquisitum erat reo ius in-
stātiæ, ut in auth. qui semel. C. quō & qñ iudex. vt possit & inuito
actore ꝓseq & petere sententiā ferri, nihilominus ꝑmittiꝛ agenti
inuito reo, cui ut dixi, ius erat quæsitū, ipm suspēdere & transire
ad possessoriū, ergo & ꝑmitti debet eidem suspēdere petitoriū par
tis aduersæ, quasi sit eadē rō. Sed hæc nō ē bona similitudo, quia
maiorē iniuriā facere in aduersario meo, si suspēdere petitoriū ab
eo intētatū, in quo sibi ius ē q̄situ post litē cōtest. suo facto & dili-
gētia, q̄ si suspēdo petitoriū a me intentatū, in quo ius est q̄sit ñ ei
dē magis facto meo q̄ suo, & sic meum nō suum. i. beneficiū qđ a
me habuit aufero uel suspendo, qđ nō ita odiosum uꝛ. ar. corū q̄
no. C. q poti. in pig. ha. l. assiduis. facit. l. si iudex circūuento. ff. de
mino. & l. amicissimos. de excu. tu. & qđ no. in l. iul. ff. de leg. 1. &
filius. §. erit rubriano. ff. de fideic. liber. cum simi. ¶ Præterea cum
suspēdo petitoriū tuum te excludo ab impugnatione, q̄ de me fa-
cis, sed cum suspēdo meū, te nō excludo, cum me ñ impugnes, sed
impugnationi per me factæ resistis, plus ergo volo facere primo
casu, q scđo, ergo de secundo ad primum nō ē bona argumētatio,
ut. l. q cū maior. §. si libertus. de bonis lib. & qđ iu si. no. p Bar. in l.
3. §. nūc de effectu. de lib. leg. ¶ Præterea qñ tu principaliter inten
tasti petitorium, si liqueret de ipso, ferretur pro te sentētia declara
toria iuris sui, sed si ego intentaui tm̄, licēt ex actis cōstet de iure
tuo, nō tñ su p tuo iure ferretur snia, sed tm̄ ab impetitiōe mea ab
solueris. iuxta ea q̄ plene no. p doc. in d. c. ex conquestione. vtilius
est aūt primum, q̄ ſm. l. si inter me & te. de excep. rei iudi. & l. sed
& si possessrio. de iureiurā. plus ergo facere tibi ꝑiudiciū suspēdē-
do petitoriū tuū, q̄ meū; ergo nō sunt isti casus siles, & sic dictum
Inn. & sequaciū quātū ad iura vetera remanet in sola authoritate,
cum tex. exꝑssum nō habeamus, nec rōnē urgētē. ¶ Præterea rō uꝛ
in ꝯriū facere. Nam uideo, q si intento ꝯ te possessoriū recuperan
dæ, & tu excipis đ ꝓprietate, licēt hæc exceptio me inuito non sit
admittenda si tamen consensi semel q de ipsa discutiatur, debet
de ipsa discuti, & præiudicat possessorio meo, ut est casut in c. 1.
de restit. spo. nec possum amplius pœnitere, ergo & similiter si tu
intētasti petitoriū, & ego cōsensi litē su p eo ꝯtestari, ñ uꝛ q postea
possim pœnitere, & ipm suspendere, imo super eo ꝓcedet non ob
stante meo possessorio, q uꝛ ꝑdere priuilegiū ꝓlationis p p dictū
ꝯsensu, sicut perdi qñ cōsensi q ꝓcedere su p excep. ꝓprietatis, uc
d. c. primo. ¶ Præterea possessoriū per uiā actionis intētatū super
eadem re nō pōt habere uim exclusiua petitorij, nisi quia uim hēc
exceptionis dilatoriæ. nā inquantū hēt uim petitionis, non exclu
deret petitoriū. vt in c. cum dilectus. de or. cogni. Cum ergo excep-
tio dilatoria ñ pōt opponi post litē ꝯt. ergo nec possessoriū post
litē ꝯte. intētatum pōt hēre uim excep. dilatoriæ. sicut videmus in
exceptiōibus litis finitæ, q̄ si opponanꝛ añ lit. ꝯte. impediunt litis
ingressum & excludūt, qa hñt uim dilatoriarū. secus si post. l. ele-
ganter. §. si qs post. ff. de cōdi. inde. & ibi nota. & l. nā & postea. in
princi. de iureiur. et no. in c. 1. de lit. cōte. lib. 6. tūc. n. admittuni
sn vim perēptoriarū, et ñ excludēt. Sic ergo possessoriū añ litē cō-
testa. intentatū hēbit uim dilatoriæ excep. et suspēdet, postea uerò
uim peremptorij, et nō suspēdet, et hoc expresiè tenuit Bart. ff.
de acq. pos. l. naturaꝛr. §. nihil cōe. i q̄nta cōbinatiōe. ubi ad alterā
determinat possessoriū itētatū post litē cōte. su p eadē re nō suspē
dere petitoriū partis aduersæ, cuius dictū uꝛ iuridicum ꝑ rōnes ꝑ
2 dictas, sed authoritas canonistarū eis repugnat. † Et certe si Bart.
faceret mentionē đ clemen. vnica đ cā pos. & ꝓpric. & ad ipsam rñ
deret, crederē ei potius q̄ canonistis, qa meliores rōnes aññr ꝓ eo
facere, sed quia de illa nō facit mentionem, & sic uꝛ q eā pro tunc
nō uiderit, facit me dubitare. Nā quidā dicunt ibi esse casum ꝯ cū
& sequaces. In cōtrariū uꝛ, quia illa clemē. voluit aliquā spālitatē
ponere in causis beneficialibus, ut ibi patet in gl. 1. constat autem
q inquantum uult illa clemē. q cāæ bñficiales p appellationem le
gitimā deuoluantur ad curiā io continenti, hoc erat p prius statu
tum. s. p. c. 1. de cle. lib. 6. & eo. ti. cām. in cle. nō ergo uoluit illa cle
mē. hoc īducere imo ꝑsupposuit hoc esse p alia iura inductū, vt pa
tet in uerbo deuoluta. ē ergo necesse dicere, q voluit spālitatē in-
ducere circa ꝓpositionē possessorij, & suspētionē petitorij, ut sic
cōueniat rubricæ sub q̄ statuta ē, aꝉs seruiuisset nobis de vēio, ut
sic dicamꝰ cle. illā voluisse hoc dicere, q speciale sit in cā bñficiali,
ut qs possit de petitorio trāsire ad possessoriū, ēt post litem cont.
& suspendere petitorium ēt aduersæ, partis, & hoc tam in curia qñ
cā deuoluta est ad eā per appel. q̄ extra curia qñ nō esset deuolu-
ta. qđ. n. ibi dꝛ de deuoluta ad curiam, potius facti accidētiam de-
notare uꝛ, q̄ iuris mysteriū. nec est hoc mirum, q iu bñficialibus
sit hoc speciale, tñ qa & alia spālia uidemus, qa p appꝉonem deuo
luiꝛ ad curiā tota cā qđ nō est in ꝓphanis. c. 1. de appel. lib. 6. & ēt
quia inuasio in talibus magis est odiosa, q̄ in alijs, vt patet ex. c. 1.
de eo qui mit. in pos. cā. rei ser. lib. 6. & c. cū q. de præb. e. li. ¶ Pos-
set ēt qs dicere, q duo reqrunꝛ ad hoc, vt sit d. spālitas. s. q cā sit
bñficialis, & q agiteꝛ i curia p deuolutionē, vt his duobus cōcur
rētibus cōsiderato q in curia nō ita forte de facili psis hēri ꝓbatio
nes su p petitorio, ꝑmittaꝛ eius suspēsio & trāsitus ad possessoriū
& altero illorū deficiēte secꝰ sit, & ita vꝛ colligi ex tex. Et ſm hoc
esset ibi casus p Bar. & ꝯ canonistas arguendo a spāli, sed qa gl. ibi
& Pau. de liaza. dñt esse ibi casum p Inn. & sequacibus, credo q ha
buerint istū intellectum, vcȝ q in cā bñficiali sit ista spālitas, vcȝ
q p appꝉonē interpositā ēt super solo petitorio intētato deuol-
uatur ad curiā nō solū causa petitorij & eius instātia super q̄ fuit
appellatū, sed ēt cā possessorij, in q̄ non fuit grauatus appellans,
& est cā diuersa. & hoc addit. d. cle. ad c. de elec. li. vj. & ad cle. cām.
de elc. secus est in alijs cāit ꝓphanis, in qbus nō deuolueretur, ni
si cā petitorij su p q̄ fuit grauatus, si su p eo erat lis iā cōtesta. corā
3 ordinario. † Et hoc expedito articulo appꝉonis & non añ, in duo-
bus ergo erit differentia inter cām bñficialē & alias prophanas.
Primò, qa cā bñficialis statim p appel. deuoluiꝛ ēt añ expeditionē
articuli appel. & hoc introducitur p. c. 1. de elc. li. 6. sed aliæ nō ni
si illo expedito vel de ꝯsensu partiū omissio, vt in c. 1. de ap. li. 6.
Scđo qa iu bñficialibus si appellatū est in petitorio, deuoluiꝛ peti
toriū & possessoriū ēt añ expeditū articulū appꝉonis, sed in alijs ex
pedito articulo appel. deuoluiꝛ tm̄ petitoriū super quo fuit appel
latū, non autem cā possessorij quæ erat diuersa & nō intentata, &
hoc si lis erat iā contesta. su p petitorio, & sic pars obligata erat ei
li instantiæ. Sed si ante litē contest. tunc per appel. ambæ causę de-
uolutæ censentur expedito articulo appella. quia cum neutra esset
intētata, adhuc & ambæ poterant intentari, nō erat rō quare ma-
gis vna q̄ altera deuolueretur, & sic ante deuoluntur, iu causa ue
rò bñficiali non distinguitur ante uel post; & hūc intellectū vꝛ ha
buisse Pau. de liaza. in scđa sua gl. magna super verbo p appellatio
nem. In alijs igitur ꝓphanis deuoluta cā petitorij, tm̄ non posset
transiri ad possessoriū in curia; ſm hūc ergo intellectū nō est in cā
bñficiali hoc spāle, q post litē cōtest. in petitorio possit transiri ad
possessoriū & suspēdi petitoriū. hoc. n. tāq̄ regulare ꝑsupponitur
ibi. sed solū ē hoc spāle, q hoc pōt fieri corā iudice appꝉonis inter
positæ in cā petitorij tm̄. cā verò & ratio spālitatis est quia in bñ-
ficialibus deuoluta fuit p appel. vtraq; causa petitorij et possesso-
rij p p priuilegiū cāæ bñficialis. corā verò ordinario nō expediret
vti aliqua spālitate. qa cū apud ipm sit cognitio vtriusq; iure ordi
nario, nulli dubiū erat qn fieri possit. & isto mō credo q intelle-
xerint dñi auditores palatij opi. Pau. dū ipm allegāt in decisione
Rotę; aꝉs videreꝛ sibi ꝯriari, dū in vna gl. tenet exꝑsse q illa cle. nō
hēt locū in alijs causis nō bñficialibus, in alia verò tenet ibi esse ca
sum p Inn. & sequacibus, q regulariter in oī cā pōt per possesso-
riū scđo intētatū ēt post litē cōtest. suspēdi petitoriū. ¶ Fuit ergo
ista sua intētio, q corā ordinario q hēt cognitionē utriusq; cāæ pōt
hoc indistinctè & in oī cā. Sed corā iudice ap. in curia romana qñ
appellatū ē su p instātia petitorij tm̄ hoc nō posit fieri nisi in cā
bñficiali, qa & ipe hēt cognitionē vtriusq; in tali cā, in q̄ p appel.
deuoluiꝛ vtraq; cā; in alijs āt nō possit, qđ ē appellatū post litē ꝯt.
qa tūc nō hēt cognitionē nisi su p cā petitorij tm̄; qa illa tm̄ fuit
deuolu. ¶ Nolēdo ergo recedere a ꝑdicto intellectu nec ab opi.
cōi canonistarū, vꝛ dicēdū q i casu nro cū nō simus i cā bñficiali,
& cū petitoriū tm̄ fuerit intētatū i ꝑtibus & su p illo fuerit appella
tū, p appꝉonē ꝑdictā sola cā petitorij fuerit ad curiā deuoluta; cā
verò possessorij remansit & ē in cognitione iud. ordinarij, vt patet
in c. romana. §. cū vero. de ap. lib. 6. & p uo. in c. cū teneamur. eo.
ti. p gl. cū sit diuersa a cā proprietatis. vt l. naturaꝉr. §. nihil cōmu-
ne. ff. de acqui. pos. & si ita est cōmissarij ꝑdicti qbus de voluntate
ꝑtium fuit cōmissa cā appellationis & negotij principalis nō vidē
tur habuisse cognitionē, nisi su p cā petitorij tantum, quia Papa
non intelligitur eis cōmisisse nisi principale negotium, q erat de-
uolutum vel deuoluendum finito articulo appellationis vel de
voluntate partium ab eo recesso, commisit enim Papa dictam
causam

cāmtāq̄ iudex appellationis & p appellationē aditus, ergo illā tm̄ cām, q̄ ad ipsum tanq̄ ad iudicē appellatiōis erat deuoluta. hęc āt erat cā petitorij tm̄, & in illa tm̄ vr̄ pars rea cōsensisse ut cōmitteretur, non aūt cā possessorij q̄ deuoluta non erat, imo sp in illa ꝯdixit. Cū igit nec de mente Papæ nec de mēte partis rei fuit uel fuisse psumit, q̄ alia cā cōmitteret q̄ illa q̄ deuoluta erat, & q̄ ut iudex appellationis potuit cōmittere, dicti cōmissarij sop cā possessorij tanq̄ non cōmissa pcedere non potuerūt, & qđ egerūt tanq̄ factū a iurisdōne carentibus non ualet. Nec ob. si dicat, q̄ illi cui cōmittitur cā petitorij, vr̄ cōmissa ēt cā possessorij, ut est casus in terminis nostris. in c. ex cōquestione. de resti. spō. & not. in c. 1. de seq. pos. & fru. & l. si de pprietate. C. si a non cōpe. iudic. qa dico q̄ illud est uerū, qñ Papa cōmitteret, non tanq̄ Iudex appellationis, sed tanq̄ princeps aditus p uiā q̄relæ, tunc. n. vr̄ omnē cām cōmisisse, qa non maior est rō de una q̄ de altera, & ipsum delegatū quo ad illā cām & ipsam ꝯtingentia vr̄ surrogasse loco ordinarij. de of. le. c. studuisti. & sic late est interpretanda cōmissio, cū eā fecerit de plenitudine pt̄atis, & non iure ordinario. secus est qñ ut iudex appellatiōis, qa tunc iure ordinario cōmittit, & sic illā tm̄ interpretamur cōmisisse, q̄ iure ordinario cōpetebat, & hoc erat solū cā pemptorij deuoluta p appell. Posito ergo q̄ opi. Inn. & sequaciū de qua. s. sit uera, pcederet si cā verteret corā ordinario uel corā delegato a Papa adito p uiā q̄relæ, non p uiā appellationis. Ex qbus cōcluditur oēs snīas latas in possessorio parte sp ꝯdicentes & reclamante nullas esse tanq̄ latas carentes iurisdōne.

4 ¶ † Venio ad scđm passum, quo q̄ritur posito q̄ petitoriū potuerit suspendi an articuli Io. rei debuerint admitti, q̄ cōcernunt cāio pprietatis. Circa qđ dicendū est, q̄ q̄tum ad materiā metus non erat admittendi, qa p confessionē dicti Io. q̄ conatus fuerat ipsam cognoscere, apparet metū purgatū si qs fuisset, cū actū illū non nisi uolens & sponte fecerit, licet n. p cohabitationē mutuā possit dici non fuisse metū purgatū, qa durabat eadē cā metus, iuxta no. in c. cām mr̄imonij. de of. deleg. p Inn. & p Bar. in l. si ob turpē. ff. de condi. ob tur. cām. cū ēt inuitus & non sponte potuerit cohabitare, nemo tñ ipsum cogebat ipsam cognoscere, & sic nixus & conatus ille tanq̄ sponte & pprio motu factus purgauit metū. C. qđ me. cā. l. 2. & d. l. si ob turpē. de condi. ob. tur. cām. ¶ Quantū uerò ad materiam ætatis adhuc idem vr̄, q̄ non debuerit admitti tanq̄ impertinens. Na actrix allegabat duo, q̄ erant sibi necessaria in possessorio, s. q̄ ꝯcta fuerant sponsalia per uerba de præsenti, & ex hoc infertur titulus qui in tali possessorio est necessarius. Itē q̄ interuenerant copula carnalis inter eos, & ex hoc infertur possessio q̄ sir̄ est necessaria. ut in c. ex transmissa. de resti. spo. & ambo ista habebat pbare ut obtinerent in possessorio. d. c. ex trāsmissa. Tunc arguo, aut ipsa deficiet in pbatione pdictorū uel alterius eorū & tunc non erat necesse reo articulare de ætate, & sic illa materia tanq̄ superflua ueniebat repellenda. ar. C. de pba. l. ad pbationē. aut pbauit utrunq; & tunc illa materia de ætate erat impertinens, cū defectus ætatis tollatur p interuentū carnalis copulæ, q̄ supplet defectū ætatis. c. puberes. de despon. impu. & c. ꝯtinebatur. eo. li. cū si. & sic in nullū casum poterat esse dicta materia admissibilis. nec vr̄ obstare. c. ex parte. de resti. spo. qa ibi nō pponebatur copulā interuenisse, sicut hic. Bñ dico ꝯriū, q̄ dicta materia erat ptinens ēt ad cām possessorij, qa pbata poterat excludere ambo fundamēta possessorij. Nā duo sunt necessaria fundamēta possessorij in casu isto, s. titulus q̄ ꝯsistit in ꝯctu sponsaliorū factorum p uerba de psenti. Item possessio q̄ consistit in interuentu copulæ carnalis ut d. c. ex transmissa. Probata aūt minori ætate tollebatur primū qa inter impuberes nō pōt esse contractus mr̄imonij p uerba de psenti ualidus, talis q̄ liget, & sic faciebat deficere titulū. Itē dico, q̄ pbata minori ætate pōt de facili excludi probatio copulæ carnalis, non dico copula, illa. n. si psupponatur, non excluditur p defectū ætatis, imo econuerso defectus erat p ipsum. & ita loquit qđ sopradixi. Sed bñ dico, q̄ ea non psupposita p uera, sed negata, put erat in casu nostro, necesse erat actrici eā pbare. Sed pbare non poterat directè, cū testes in talibus non adsint. Sed pbanda erat cā a p coniecturas, iuxta no. in c. pterea. de testi. q̄ coniecturas resultabat ex mutua cohabitatione, & ex eo q̄ reperitur hodie corrupta, & sic psumitur ab eo corrupta. iuxta not. in c. si quis acceperit. 34. q. 1. hæc aūt pbatio per coniecturas pōt tolli & eneruari per alias coniecturas contrarias. iuxta no. in l. diuus. ff. de in integrum resti.

5 † tunc dico q̄ minor ætas. Ioannis poterat esse coniectura contraria, maximè quia Io. ponebat in articulis se fuisse tēpore ꝯctus sponsaliorum per uerba de præsenti ætatis. 11. annorū, & sic nō proximus pubertati, & cū p actricē proponeret, q̄ simul cohabitauerant p annū cū dimidio, tm̄ apparet & pbat ipsum fuisse in ætate 11. an. tm̄ tpe ꝯctus sponsaliorū, apparet ēt q̄ tpe discessus ab ea non erat pximus pubertati, cū pximus dicat, qñ non distat ultra sex mēses uel annū ad plus. vt no. in d. c. cōtinebat. de despō. impu. ar. ff. de excu. tut. l. non solū. §. j. & si ita nō est uerisimile, q̄ fuerit ab eo cognita, cū minor ætas nō pxima pubertati faciat psumi naturalē impotentiā coeundi. cū ergo potuerit ab alio cognosci, non psumet ab eo cognita stāte naturali psumptione p eo seu coniectura naturalis impotētiæ, q̄ tollit aliā potissime; qa licet ēēt pbatū ipsam esse corruptā, nō tñ pbatū est ipsam fuisse corruptā tpe quo simul habitabant, sed tpe quo fuit inspecta, qđ fuit dudū post recessum Io. pbatio ergo minoris ætatis maxime nō pximæ pubertati prodesse poterat Ioāni ad elidēdū pbationes actricis de possessione. i. coniecturas de copula, & p ꝯñs ad excludendū actricē a possessorio, ut d. c. ea parte. de rest. spo. igitur tanq̄ pertinens erat admittēda, cūm agenti possessorio recuperādæ incūbat de possessione pbare, alias succūbit. ff. de vi & vi ar. l. 3. §. fi. Si ergo dicta materia nō fuit admissa, iustè potuit Io. tanq̄ grauatus appellare, & snīæ post appellationē legitimam latæ debebunt cassari, vt in c. nō solū. de appel. li. 6. cū si. Et hoc dictū ē de secunda materia articulorū.

¶ Quantū ad tertiā materiā de iustitia publicæ honestatis, dico q̄ ēt illa erat admittenda, si Ioānes uel eius procu. offerebat pbationes incōtinēti paratas. qđ patet. Nā tale impedimentū impedit matrimoniū, & si de ipso offerunt probationes incōtinēti non dēt fieri restitutio quo ad carnalē copulā, sicut dicimus in quocunque alio impedimento consanguinitatis ēt diuina lege non prohibēte, vt in c. lr̄as. de rest. spo. in uerbo psertim. & ibi expresse no. in gl. Cū ergo actrix peteret restōnem gn̄alē quo ad oīa obsequia matrimonialia, & sic ēt quo ad copulā, de qua fecerat in articulis mentionē, vt patet ex conclusione, & tale impedimentū impediat restōnem quo ad copulā, qñ probationes offerunt incōtinēti dicendū est dictā materiā fuisse admissibilē, si dictæ pbationes oblatæ fuerūt, ut d. c. lr̄as. & iuste fuisse appellatū si fuit repulsa.

¶ Tertiò principr̄ quæro, posito q̄ supradicta oīa cessarent, utrū in isto pcessu & depositionibus hincinde receptæ snīæ latæ in possessorio p actrice sint iustæ, uel nō. Et p hoc expediū. 4. uel 5. quæsita simul supra formata. Et vr̄, q̄ sint iustæ, nam actrix in suo libello & articulis narrauit ea q̄ necessaria erant ad uictoriā in possessorio, s. spōsalia p verba de pn̄ti, & sic titulū. Itē copulā carnalem & sic possessionem q̄ sufficiunt, ut d. c. ex transmissa. Primū pbauit p cōfessionē Io. qui similiter confessus est. Scđm pbauit p urgentes coniecturas q̄ in talibus debēt sufficere, iuxta ea q̄ habent in c. præterea. de testi. facit. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mili. Coniecturæ uerò resultant ex pluribus simul iunctis. Primò ex confessione Ioannis, q̄ confessus est mutuā cohabitationē. Itē q̄ conatus fuit carnaliter cognoscere. Ex quibus duobus, si reperiatur corrupta, psumatur ab eo fuisse corrupta. iuxta illud. A iuuene cupido credatur reddita virgo, quasi dicat, non, vt no. in d. c. si quis acceperit. 32. q. j. Itē probauit se esse corruptā p tot matronas, quibus tanq̄ expertis in arte ipsarū est credendū. l. cōparationes. C. de fi. instr. cū si. Itē per medicos deponentes de naturali potentia rei. Ex qbus oībus tanquam sufficienter adminiculantibus vr̄ probata intentio actricis.

¶ Breuiter contrarium est dicendū. Et primò aduertendum q̄ actrix prædicta narrauit in suis articulis dictū Ioannē reū tpe contractus spōsaliorū per uerba de præsenti, vz die prima Maij anno domini. 1408. attigisse annū 13. suæ ætatis, vt patet in eius arti. 15. Et scđm qđ colligitur ex alio articulo 6. in ordine vbi ponitur de tempore natiuitatis eius videtur sensisse, q̄ in dicta prima die Maij attigerat ann. 13. de 4. mensibus. i. q̄ habebat an. 12. & menses 4. & ita colligitur ex dictis articulis, vt super eis notauit; licèt in rei veritate non haberet nisi annos 11. & aliquid plus, vt dicitur in articulis Ioannis. a Sed quantum ad propositum stemos articulis actricis inquantum faciunt contra eam, & dico sic. cum actrix narrat Ioannem tempore sponsaliorum per uerba de præsenti fuisse annorū 12. & 4. mensium & sic attigisse annum. 13. de 4. mensibus, & postea in arti. 19. narrat, q̄ stetit secū per annum cū dimidio & non plus, sequitur manifeste q̄ tempore quo dictus Ioannes recessit ab ea nondum compleuerat annum 14. sed deficiebant adhuc menses duo iungendo annum cum dimidio qui sunt menses. 18. cum 4. mensibus; & si faciunt 22. restabant duo ad cōplendum annum. 14. si ergo recessit Ioannes ante ætatem legitimam completam non pōt dici, q̄ per mutuam cohabitionē sponsalia quæ a prin. nō ualuerūt pp defectum

a ¶ Causa. Quæ hic dicit p priè cā. vid. Bal. in cōsil. 119. 1. par. & 3. cōs. 137. in 3. p.

defectũ ætatis fuerint ratificata. Nõ requirit̃ cohabitatio post pfe ctã ætatẽ. ut in c. 1. de despõ. impub. li. 6. ff. de adul. l. si uxor. §. si minor. añ. n. sicut non põt 3hi p consensum expressum, ita nec p tacitũ. l. q ad certũ. ff. loc. Ex quo patet, q nõ fuit necesse reo de minori ætate pbare, cum ea articulis actricis appareat de ipsa tã p tpe spõsaliorũ, q̃ totius cohabitatiõis, & si ita ẽ, sequit̃ q deficit actrici titulus necessari⁹ in tali possessorio, cũ talis nõ habeat, nisi ex spõsalibus 3ctis in ætate legitima. ut in c. ex par. de rest. spo. Et si fuisset necesse pbare iam pbauit p testes deponẽtes adhuc de minori ætate. ¶ Nuc est uidendũ, an sit pbata copula carnalis, si. n. esset pbata cessaret defectus tituli, qa faceret trãsire in mrimoniũ & induceret possessionẽ. Et brr̃ dico, q non. Et primo inqtũ Io. cõfessus ẽ se tentasse, nõ pbat̃ talis culpa q̃ sufficiat. ut in. c. fi. de spon. ubi est casus. Itẽ inqtũ pbatũ est eã corruptã, lĩr nõ sufficit, qa potuit ab alio corrũpi, & non sufficit corruptã esse nisi fuerit a Io. corrupta, q cũ corruptio facta p aliũ nõ ualidet mrimoniũ istorũ. pbationes aũt debent necessariò cõcludere. l. nõ hoc. vñ cog. als nõ releuant. l. non solũ. §. sed vt pbari. de ope. no. nun. l. cũ actũ. de neg. gest. C. de pba. matrẽ tuã. & utrobiq; no. ad hoc de pba. c. in pñtia cũ si. Et si dicat̃ psumit̃ ab eo corrupta pp cohabitationẽ p no. i d. c. si qs accepit tadeo illud verũ, licet i ætate ltima, sed cũ ex articulis actricis appareat, q non erat, dico q defectus ætatis facit cessare psumptionẽ, maior. n. ẽ, q̃ resultat ex defectu naturæ & cõis cursus aci⁹. q̃ illa q̃ ex arte, arg. l. filio. ff. de lib. & posth. sed cõis cursus naturæ est q minores. 14. annis non sunt uiri potẽtes, hic ergo psumptio tollit psumptionẽ iuris, q̃ est q ex cohabitatione psumatur copula. ¶ Itẽ dico, q ex alio tollit̃ dicta psũptio, qa s pe quo fuit inspecta & reperta corrupta non cohabitabat cũ Io. sed p plures menses añ recesserat, illa vero psumptio resultaret, si simul tũc cohabitassent, sicut in si. uidimus q filius natus ex uxore cohabitante cũ uiro psumii natus ex eo[a] l. filiũ. de his q sunt sui uel alie. iur. & tñ nat⁹ post q̃ ab eo diuertit non sic, vñ q̃dã debent obseruari ad hoc ut uir teneat partũ agnoscere tãq̃ ex eo natũ. ut. ff. de libe. agno. p totũ. sic ista ex quo tpe quo reperta est corrupta, non cohabitabat cũ Io. nõ psumit̃ ab eo corrupta facilius. n. psumit̃ ab alio corrupta, q̃ si simul cohabitassent. ¶ Tertiò tollit dicta psumptio ea vo q cũ Ioa. petijt eã sequestrari, ne ab alio corrumperet̃ hæc renuit, nã ea hoc solo resultat psumptio, q a Io. non fuerit corrupta. tex. vr̃ de hoc ad literã in fi. in l. 1. §. si maritus. ff. de libe. agn. ubi si maritus spõte offert custodes & mulier recusat, nõ tenet̃ maritus partũ agnoscere tanq̃ ex eo natũ, ergo nec ille tanq̃ ab eo corruptã. Ex qbus sequitur, q dicta actrix deficit tã in pbatione tituli q̃ in pbatione possessiõis. & pdicta coadiuuant̃ ex dispõne medicorũ deponentiũ p Ioa. ut sic in dubio debuerit p eo ferri sñia. c. inter dilectos. de fide instr. Sequit̃ ergo, q dictæ sñiæ nõ vñr fuisse iustæ ea actis & actitatis cũ actrix defecerit in pbatione duorũ, q̃ principr̃ reqrunt̃ ad obtinẽdã victoriã in possessorio. d. c. ex trãsmissa. de rest. spo. Ex qbus remanet expeditũ tertiũ principale q̃stũ cũ q̃tuor suis accessorijs. Itẽ ex pdictis oĩbus patet, uel dictas oẽs sñias fore nullas ex defectu iurisdõnis, ut patet ex allegatis in prĩo puncto, uel esse iniustas, ut pt3 ex allegatis in hoc tertio. ¶ Restat quartũ principale, q est in ordine q̃sitorũ sextũ. vc3 posito q prædicta cessarent an saltẽ ultima sñia fuerit nulla ex eo, qa dñs cõmissarius post appellationẽ ab eo interpositã, & post delationẽ ab eo factã, & post insimationẽ & inhibitioñẽ eã tulit. Et brr̃ hic me expedio, q sic p c. cũ appellationibus. de appel. libr. 6. ubi pbatur de delatione. & p c. roma. e. ti. & c. non solũ. vbi pbatur de inhibitione dũmodo facta sit inhibitio canonice & secundum stilum, quo casu facit reuocari etiam sñiam diffinitiuã postea latã. ut in c. ex parte ade. de testi. & ibi per Io. an. & per modum attentati. ¶ Vltimo quo ad petitorium non est dubiũ, q pbata iustitia publicæ honestatis debet Io. obtinere. ut in c. duo pueri. de despon. impube. li. 6. hic aũt pbata sunt sponsalia de futuro 3cta p parentes de ista actrice & Guil. fratrẽ. Io. Itẽ pbata est ratificatio Ioannis per duos testes, & potissimẽ per tertium in ordine, q deponit se habuisse in mandatis a Guil. de dãdo illi osculũ, & q ei dedit, & illa recepit ex quo pbatur ratificatio; ut no. in c. 1. de desponsa. impu. Et ei vr̃ standũ qa de facto suo testificatur. ff. de ædi. edic. l. q̃ro. §. fi. de pba. l. cũ pbatio. Nunc aũt vñr requiri duo testes, cũ de facto alieno testificatur. sed & posito q sufficienter non esset probatum, tamen pars Ioa. confidit posse de facili probare, cui mos gerendus erit. ff. de proba. l. circa eum.

[a] ¶ Ex co. Adde aal. in 3 fi 74. in. j. parte.

¶ Casus.

¶ Hospitale sanctæ Mariæ de la scala de Senis habet exemptionẽ a summo pontifice sub isto tenore, vc3. Io. eps seruus seruorũ Dei dilecto filio Martino Antonij rectori. s. hospitalis sanctæ mariæ de la scala de Senis salutẽ & apostolicam bene. Præcipua & singularis deuotio, quam ad nos & romanã geris ecclesiam, pmeretur, ut te ad hospitale pfatum cuius rector existis tuosq; in eodẽ hospitali successores apostolici fauoribus & gratijs psequamur. Tuis igit̃ nec nõ dilectorũ filiorũ cõsulũ artis lanæ de Senis sub quorũ ptectione & cura dictũ hospitale asseritur cõstitutũ supplicationibus inclinati, ut tu tuiq; successores rectores dicti hospitalis, qui erũt p tpe, seu hospitale memoratũ ad exhibẽdũ pcurationes aliquas legatis uel nuncijs sedis apostolicæ siue ad pstandũ subsidionem quacunq; uel ad contribuendũ in decimis bñficiorũ aut exactionibus uel collectis seu subsidijs qbuscũq; ipsi sedi aut qbuscũque alijs applicãdis uel in eius seu eorũ utilitatẽ uertendis p literas dictæ sedis aut legatorũ uel nunciorũ ipsorũ quascunq; impetratas uel impetrandas seu alias ab illa uel illis quomodolibet emanatas uel emanandas. minimẽ tenearis, uel teneanẽ, nec ad id ullatenus cogi possis, uel possint ẽt si i huiusmodi sedis eiusdẽ literis 3tineat̃, q ad queuis exempta loca ecclesiastica seu pia uel hospitalia se extendant; & aliqua eiusmodi cuiuscunq; tenoris exstat ipsius sedis indulgentia, ẽt si de eius toto tenore ac de uerbo ad uerbũ specialis & expressa mentio sit habenda non obsistat, uel p similia uel alia quauis clausula, p q̃ huiusmodi gratiæ effectus 3 in partem tolli, suspendi, impediri, uel retardari ualent q̃uolibet in ppetuũ, uel ad tps; nisi forsan literæ ipsæ dictæ sedis de indulto hmõi ac nobis rectoris ac fundatoris ipsius hospitalis atq; consulum artis lanæ dictæ ciuitatis, q eiunt p tpe plenã specialẽ & expressam faciũt mentionẽ autoritate apostolica, tenore pñtiũ tibi & illis de solita ipsius sedis benignitate idulgemus. Nos. n. decernimus irritas & inanes interdicti, suspensionis, & excõicationis sñias, si quas in te uel illos aut hospitale memoratũ seu quoscũq; alios tui uel illorũ occasione pmissorũ ptextu 3 hmõi cõcessionis nostræ tenorẽ contigerit promulgari, nulli ergo subdat &c. ¶ Et post pdicta dictus summus pontifex cõmisit & auth. dedit qbusdã platis de ciuitate Senarum sup uniuersos fructus redditus & prouentus ecclesiarũ, monasteriorũ, capellarũ, hospitaliũ, & locorũ quorũcunq; priorũ exemptorũ & non exemptorũ, ac sup fructus, redditus, & puentus honorum singulariũ psonarũ ecclesiasticarũ exemptarũ & nõ exemptarum reguláriũ & secularium, ac & ordinum quoruncunque ciuitatũ diœc. & terrarum castrorum, & locorũ platorum sui facultates cuiuslibet. Venerabilibus fratribus sanctæ romanæ ecclesiæ cardinalibus & eorũ bñficijs prsus exceptis nec non penitus reseruatis ac uice duntaxat summã sex milium florenorum auctoritate sua imponendi & exigendi ac solui & exigi faciendi, contradictores quoq; & rebelles p censuram ecclesiasticã ac p districtionẽ qua conuenit p sequestrationẽ fructuũ redditũum & puentuum platorum ac p alia iuris remedia oportuna auctoritate plata appellatione postposita sint compescendi, ita tñ q oẽs ac singulæ huiusmodi pecuniæ qtitates, quas uigore huius commissionis per ipsos imponi cõtinget dilecto filio Antonio de Senis. Non obstantibus quibuscunq; constõnibus apostolicis, nec non statutis & cõsuetudinibus ecclesiarũ & locorum platorum. Seu si eisdem clero & ecclesiasticis psonis uel quibusuis alijs cõiter uel diuisim a dicta sede sit indultum, q ad solutionem huiusmodi subsidiorum onerum uel impositionem minime teneantur, & ad id compelli aut q interdici suspendi uel excommunicari non possint per literas apostolicas, quæ de indulto huiusmodi ac toto eius tenore & de proprijs quarũdã psonarũ nominibus plenam & expressam ac de uerbo ad uerbum non faciunt mentionẽ. Ac quibuslibet priuilegiis, indulgentij, exemptionibus, & literis apostolicis quibuscunq; ordinibus dignitatibus ecclesijs hospitalibus & alijs pijs locis generaliter uel spãliter sub quacunq; forma & expressione uerborum a memorata sede concessis editi uel edendi, de quibus quorunq; totis tenoribus ac eorum protectoribus & gubernatoribus uel eorum nominibus cognominibus & intersignis quibusdã in ipsis literis plena & expressa ac de uerbo ad uerbum mentio sit habenda, uolumus autem tempore duorum annorum ad integram solutionem teneri.

S V M M A R I A.

1 *Clausula quæ requiratur ad reuocandum priuilegia rescripta, uel int. cõmune.*
2 *Reuocatio an generalis, an specialis an nera, singularis & q̃ requiratur ad reuocandum priuilegium habens clausulam derogatoriam, & quomodo cognoscantur dictæ reuocationes. & 3.*

Derogatio specifica quomodo cognoscatur.

CONSILIVM CCLXXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Passus iste dubitabilis vr̃, cum in illa materia quot sunt capita, tot sunt sniæ. Notãdum tñ ad euidentiã, ꝙ nos nõ sumus de pñti in uariatione illarũ opinionũ, quas refert Io. An. in c.t. de excel. pla. li. 6. in nouella. q̃ nã illæ loquunt̃, an p clausulã derogatoriã cõtentã in rescripto tollat̃, ius cõe, uel ex ꝯria rescripto: & qualis esse dẽt clausula rescripti ꝯ ius cõe impetrati, & sic cõcernens priuilegiũ. uide in Spe. de instr. edi. §. nunc aũt videndũ. & uers. scias ꝙ in priuile. dr̃ &c. ad hoc vt ualeat, tunc. n. agit̃ de pñiudicio alterius, licet ius cõe tollat̃, sed potius de fauore eius cui' rescriptũ ꝯcedit̃, vt ualeat. nec ẽt ꝑprie tollitur ius cõe, uel lex; sed magis in casu certo ꝯ ipsum dispẽsatur, & sic illa derogatoria non multũ est odiosa, sicut illa per q̃ tollitur ius alterius. de quo tñ articulo plenius q̃. Io. An. recitet dicẽdũ est, ut no. Cy. & Bar. in l. fi. C. si ꝯ ius uel vtili. pu. q finalr̃ inter alia cõcludunt vnũ, ꝙ ad ꝓpositum facit, vez ꝙ qñ lex, tõis hẽt clausulã derogatoriã rescripti, non ualet rescriptum ꝯ illũ impetratum & sic cõcernens priuilegiũ rescriptũ nisi de illa. l. faciat mentionẽ. C. de sac. sanc. eccl. l. iubemus nullã. de summa tri. l. a. si nup. ex rescripto petãtur. l. t. qđ Bar. declarat dicens, ꝙ nõ sufficit mentio gñalis puta nõ obstãte aliqua lege, nec ẽt requirit specifica & noiata; puta ꝙ dicat, nõ obstãte tali lege ipsam nõ noiando. sed requiritur, ꝙ sit spãlis; vt si conced̃ rescriptum ꝯ utilitatẽ publicã. requirit̃ ꝙ dicat̃ nõ obstãte aliqua lege disponẽte, ꝙ rescripta ꝯ publicã utilitatẽ nõ valeant; hęc est. n. spãlis mẽtio, non aũt gñalis q non sufficit; nec singularis q̃ non requirit. ¶ Scđò est notãdu ad euidẽtiã, ꝙ nos ẽt nõ sumus de pñti in casu & terminis clemen. primæ de sepul. in fin. & c. alma. de sen. excõ. li. 6. & c. 2. de pbẽ. e li. cũ si. in q bus vr̃ ꝓbari ꝙ ad tollẽdũ priuilegia q̃cuncunq; derogatoriã clausulã habentia sufficiat reuocatio gñalis, p illa uerba non obstantibus q busc unq; priuilegijs sub quacũq; forma uerborũ &c. Nã illi casus sunt ecõuerso ad casum pcedentẽ, vez qñ clausula derogatoria pcedẽtiũ priuilegiorũ apponit̃ in lege uel cõstitutione cõi an tollant̃ priuilegia singulariũ psonarũ ul' locorũ prius cõcessa. quo casu dicẽdũ est, ꝙ sic ẽt si dicta clausula sit gñalis in dictis iuribus. Et est rõ; qa legẽ uel constitutionẽ cõem facit princeps ꝓprio motu & ꝓ publica vtilitate; & sic vr̃ uoluisse de facili ꝯ priuatas leges seu priuilegia disponere, cum publica utilitas pferatur priuatæ. & hoc satis col. de mẽte Bar. in cõsti. ad reprimendã. sup uerbo nõ obstantibus. post prin. q dicit ꝙ lex pcedẽs habẽs clausulã derogatoriã tollit̃ p sequentẽ ẽt simplr̃ factã & sine derogatoria pp rõnem q̃ dixi p l. quidã cõsulebant. de re iud. & C. de legib' l. humanũ. & qđ ibi no. de const. c. 1. li. 6. cũ si. ad hoc qđ no. gl. ex p̃sse. 18. di. quoniã qdã. ubi ponit rõnẽ q̃ supradixi. ¶ Sum' ergo in tertio casu diuersu a pdictis, vez an pcedẽs priuilegiũ habẽs clausulã derogatoriã tollat̃ p sequẽs rescriptũ nõ p modũ priuilegij cõcessum sed p viã mãdati, ut in casu nr̃o. de quo articulo tangitur p gl. a 5. q. 2. in summa. & de rescrip. c. t. Et clarũ est, ꝙ sm rescriptũ ul' priuilegiũ ꝯrium prio nõ tollit ipsum; quoniã de ipso nõ facit mentionẽ. d. pscrip. c. vemens. † Sed dubium est, qualis dẽt esse dicta mentio ad hoc ut tollat ipsum, an sufficit gñalis, an requirit̃ spãlis. Et tex. vr̃ requirere, ꝙ fiat expressa mentio. de offi. deleg. c. ex liis. de do. & cont. c. 2. sed nõtandũ ꝙ exp̃sio pt fieri tribus modis, s. gñalr̃, spãliter, ꝙ singulr̃, vt tradit Bar. i l. 1. ff. de vul. & pup. licet ergo text. illi dicãt, ꝙ fiat exp̃ssa mentio, nõ p hoc clari sumus qualis esse debeat. Inn. in c. ex liis. de cere vr̃, ꝙ expressa dicet̃ qñ fit mentio de tenore priuilegij, & de his q̃ gesta sunt uirtute ipsius facit de re. spo. c. audita. de ap. c. ut debit'. sed ista eẽt mẽtio singularis, quã Bar. in pluribus locis, in quibus de ista materia tractat, dicit non requiri. Vnde vr̃ dicendom, ꝙ sufficiet generalis reuocatio, cum & illa expressa dicat̃, & satis est satisfecisse illis textib'. ff. de iudicijs. l. 2. §. 1. in fin. de exercito. l. 1. §. si is qui nauem. potissime: quia tantum ualet generalis q̃ ad omnia, quantũ specialis quo ad quædam, cùm ingerere videantur omnes species specificè nominatæ. C. de præscrip. 30. annorum. l. omnes. Et ꝙ ita sit tenendum, adduco tres testes solemnes, vez Bart. in dicta cõsti. ad repri. super uerbo non obstantibus. ante. finẽ. ubi exp̃ssè dicit, ꝙ ad tollendum priuilegia corpore iuris non clausa sufficit reuocatoria generalis. & alleg. cle. t. de sepul. Idẽ tenet ibi. Pau. de eleaza. ꝙ in priuilegijs, contractibus, & alijs quibuscunq; sufficit generalis reuocatio. secus in testamentis sm quosdam; sed finaliter idem vr̃ dicere in testis. Ne aliter dicendo testator vel princeps remaneat illa quietus, qui forte de primis verbis seu tenore nõ recordabitur, & sic auferret sibi ptãs reuocãdi per indirectũ, ꝙ non est dicendũ, vt l. si quis in princ. testi. de leg. 3. idẽ voluit Fede. de se. expresse in cons. 46. Et tñ in hoc ur̃ dicendum, ꝙ priuilegium concessum dicto hospitali fuerit reuocatum per literas sequentes suprascripti tenoris, de quo in puncto. Nã dictum priuilegiũ hoc solũ vr̃ requirere ad hoc, vt reuocetur per lr̃as sequentes, s. ꝙ illæ faciant expressam mentionẽ de dicto indulto, & de nominibus rectoris, & fundatoris, & quorũdam aliorũ. Constat aũt ꝙ per hoc Papa nõ erat arctatus ab specificationẽ dictorũ nominũ ꝓpriũ sm ꝙ oẽs doc. sentiunt in ista materia. nulli. n. dubiũ, ꝙ si illa specificasset, dicẽdo nõ obstante priuilegio cõcesso tali hospitali fundato a tali, qđ regit̃ a tali &c. ꝙ reuocatio facta esset; qa hoc uoluit tenor ipsius priuilegij. Sed q si ad hoc teneret̃ Papa, iam sibi legem imposuisset. qa nõ de facili potest de illis recordari, iõ oẽs in hoc concordant, ꝙ Papa in volendo reuocare ad talẽ specificã mentionem faciendam non arctatur, sicut nec testator ad dicendum nõ obstãte tali testõ facto manu talis notarij tali die, in quo cõtinentur talia verba &c. sufficit. n. gñal ius, loqui. s. non obstante quocunque alio testõ per quæcunq; verba concepto, ẽt cum clausula derogatoria vt no. in l. si quis in prin. testi. Et si ita est satis vr̃ specificasse in casu nr̃o Papa in scđis lr̃is cum dixit nõ obstãtibus quibuscũq; lr̃is sub quacũq; verborũ forma q buscunq; locis pijs cõcessa, de q bus & eorũ gubernatoribus seu protectoribus seu eorũ proprijs nominib' cognominibus & intersignis mentio esset habẽda. Quid. n. potuisset Papa magis exprimere pro reuocando dictũ priuile. nisi expressisset nomen ipsius hospitalis, & ẽt ꝓpria noĩa fundatoris & gubernatoris, ad q̃ specificãda nõ tenebatur ut dixi. Certè nihil vt vr̃; nec. n. spãlius loqui poterat q̃ dicere reuocamus priuile. ẽt si sint talia ad quorũ reuocationẽ requirat̃ expressio quarũdã psonarũ. q verba licet gñalia sint respectu dicti hospitalis, de quo specifica mẽtio nõ ẽ facta, tñ sufficere vr̃ p ea q̃ dicta sunt, & ex autoritatib' pdictorũ doctorũ, ac si specificè fuisset nominatũ. ar. d. l. oẽs. C. de pscrip. 30. anno. de admi. tuto. si duo. ¶ In ꝯrium, ꝙ ista gñalis reuocatio nõ sufficiat, vr̃ expresse determinare Cy. C. qñ imperator inter pupillũ uiduas. l. t. & Fede. de se. in consi. 226. vbi Fede. determinat, ꝙ p ista gñalia verba nõ ob. quocunq; priuile. quo cautũ sit ꝙ tolli nõ possit p aliud, nisi expressam & plenã fecerit mentionẽ de illo nõ ꝓpterea tollit̃ primũ, sed recurrit ad Papam, ne als priuil. reddant̃ inutilia, cum in oibus tales clausulæ derogatoriæ interant̃, & sic sem p reuocarentur; & sic spãlis mẽtio est habẽda sm eum. & hoc operat̃ clausula derogatoria pcedentis priuile. alle. de dolo & contu. c. 2. de confir. vti. vel inuti. c. bonæ. cũ si. facit. c. cũ ordinẽ. de rescrip. Itẽ facit rõ. Nã si ad reuocationem testi cõtinentis clausulã derogatoriã, requiritur spãlis mẽtio vt est tex. in d. l. si qs in prin. & fatet̃ pau. sm quosdã in cle. t. de sepul. fortius ad reuocationẽ priuile. habentiũ clausulam derogatoriã. hoc patet, quia reuocatio testi nõ tendit in pñiudiciũ alicuius, cũ ex eo nullũ ius sit alteri q̃situ in uita testõris, sed reuocatio priuile. tẽdit in dãnũ eius, cui q̃situ erat ius. l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco pub. difficilius ergo scđa decet̃ fieri, q̃ prima. arg. eorũ q̃ no. gl. in cle. t. de offi. dele. & Inno. de rescrip. c. cã te. iuẽ reuocatio testi ẽ fauorabilis, cũ ptãs testãdi debeat esse libera vsq; ad ultimũ vitę spiritũ. C. de sac. sanc. ecc. l. 1. nec põt restringi. l. stipulatio hoc mõ. ff. de verb. oblig. sed reuocatio priuileg. ẽ odiosa, sicut q̃libet reuocatio literarũ Papæ, p quas alteri q̃situ erat ius, vt no. In. de offi. dele. c. ex lr̃is. Si igitur in prima requiritur spãlis mẽtio, fortius in scđa. vñ vr̃ habuisse in se rõnẽ illi qui dicebãt in reuocatione priuile. sufficere gñalia verba, sed i testõrum spãlia requiri. Itẽ & peius vr̃ determinasse Pau. in d. cleme. qui dixit i oibus sufficere gñalia. hoc. n. vr̃ ꝯ tex. d. l. si qs. in prin. in verbo specialr̃. Id aũt ꝙ no. Bar. in cõsti. ad reprimen. sup verbo nõ obstantibus. circa finẽ. loqtur eo casu, quo verba gñalia derogatoria priuile. fuerunt apposita in lege vel ꝯstitutiõe cõi postea facta, quo casu nulli dubiũ ꝙ tolluntur p rõnẽ quam supradixi. & ita patet ex verbis eius, si bñ inspiciatur. & ex tex. quẽ allegat. s. cle. 1. de sepul. & ex no. in c. qñ quidẽ. 19. dist. Nos loquimur qñ cõtinentur in rescripto post priuile. emanante. Itẽ qđ not. Fede. in cons. 46. vr̃ intelligendum, sm ea q̃ sequuntur. Et iõ ꝓ concordia pdictorum & determinatione nr̃i casus oportet nos reducere primò ad theoricã Bart. quã ponit in l. 1. de vulga. & pu. & d. l. si quis in prin. vez ꝙ expressio põt fieri tribus modis, s. gñaliter, specialiter, & singulariter. Et secũda

a ¶ Aliqua lege. Sed qđ si dictũ fuit etiam d' qb' oporteret mẽtionẽ specialẽ fieri. vide Bald. in cõsi. 49. l. 5. par.

b ¶ Nõ tollit ipsũ. Adde ꝙ in generali derogatione priuilegiorũ nõ uidetur principaliter priuilegijs derogare qb' veri similiter i specie non eẽt derogaturus. c. 2. de ei. in 6. c. si. de offic. ui ca. e. lib. l. obligatione generali. ff. d pig. & nota. arch. & Io. an. in c. et cui. de pbẽ. in 6. & Do. Ale. in consi. 30 lcip. ponderatis nar ratis, in 1. col. in 5. volu. H.F.

secúda.i.spālis respectu tertiæ.s.singularis pt dici gñalis, respectu verò primæ magis generalis dr spālis. Dicendum est ergo, q cú in pōne principis sit reuocare priuilegium per se concessum, sicut ē in ptā.e testaturis reuocare testm̄, q hoc solum est inspiciendum, an cōcedēdo s̄m rescriptum voluerit, vel verisile sit voluisse reuocare primū vel nō; & si de voluntate pt cōstare, clarum est. l. diui. §. licet. ff. de iure codi. Qñ āt videatur voluisse, lex tradit doctrinā, q si prima dispō hēt clām derogatoriā, q de ipsa fiat spālis mētio in secūda. in d. l. si qs. in prin. & no. q nō dicit gñalis, nec dicit singularis; vnde oēc generalis sufficit, nec singularis reqritur. Illi ergo doctores, q tenent q sufficit generalis clā, debēt intelligi sane, non de primo mō, sed de secundo q respectu primi est spālis, sed respectu tertij est generalis. Qd' āt dicunt, q oō reqritur spāliter, dēt intelligi, prout tertio mō capitur. s. p singulari. Et eodē mō il li qui dicunt, q requiritur spālis mentio dēt intelligi si fr prout capitur primo mō. q. d. non sufficit generalis primo mō sumpta; sed reqritur spāliter secundo mō sumpta, & sic reducantur ad concordiā, sicut alibi fit. ff. si cer. pet. l. 2. §. creditum. & ibi no. de verb. obl. qui ante calendas. ¶ † Secundò est videndū qualr fiat illa spālis mētio, ad hoc vt dicatur sufficiēter facta. Certe hoc tradit gl. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de le. j. vcʒ q fiat mentio de qualitatibus primę dispōnis. si ergo fieret mentio de dispōne tm̄, diceret generalis, & nō sufficeret. Itē si fieret mētio specifica de tenore dr singularis, & illa nō reqritur; fiat ergo de qualitatibus, & dicetur spālis. in pposito āt nr̄o in d. priuilegio cōcesso pdicto hospitali, duæ sunt qualitates sicut duæ sunt clæ. Nam si bene inspiciatur ibi est cla derogatoria secūdi rescripti q colligitur ex illis uerbis, nisi forsan lræ ipsæ de indulto hmōi ac de noībus rectoris & fundatoris &c. & illa est derogatoria totalis rescripti secundi, qd' uult ualere nisi cōtineat illa. Itē est ibi alia cla q pt dici derogatoria, nō totalis rescripti secundi, sed quorūdā uerborū cōtentorū in eo. Et ista colľr ex illis verbis, q pcedunt ver. nisi forsan. vcʒ. ēt si in hmōi secundis eiusdem literis cōtineatur &c. vsq; ad illū ver. nisi forsan. ¶ † Nunc est videndum an de istis qualitatibus sufficiēter fecerit mentionē. & qtū ad primā clam dicendum est, q nō; debuisset em̄ dicere in secūdis isto mō, vcʒ. Etiā si sint talia priuilegia, q ad eorum reuocationē reqratur spālis mentio fundatorū seu rectorum talium locorū &c. & ista fuisset spālis mētio, & suffecisset, nec erat necesse specificare noīa ppria ne papa esset illaqueatus, & adēpta esset sibi ptās reuocandi s̄m rōnem Pau. de Leaza. q de talibus nō faciliter recordari pt vel hre notitiā s̄m Fede. sed isto mō facta nō fuit nec de fundatoribus seu rectoribus ēt in gñe facta fuit aliqua mentio in secundis lris; sed solū dr ēt si de proprijs quarundā personarū noībus &c. certe ista verba sunt generalia put primo mō sumitur. nā psonarū qdā sunt fundatores & rectores locorū priorum, qdā non. Itē dictorum rectorū & fundatorū quidā vocantur tali noīe puta Bonifacius, Petrus; quidā alio; non ergo sufficit dixisse, ēt si de quibusdā psonis &c. quia hoc est generale nomen, & sic expresio generalis q nō sufficit nec requirebatur expsio propriorum noium illorū quia esset singularis; sed saltē requirebatur expsio appellatiuorū, & fuisset spālis q facta non fuit. nec obstat q postea subditur de quibus eorumq; pptectoribus, & gubernatoribus &c. ista em̄ sunt diuersa vocabula appellatiua a s. dictis, de quibus erat fienda mētio, & aliud penitus important, ergo oō releuāt. Nec hic militat rō Fede. de Senis nec sibi locū vendicat in cōsi. 46. q papa nō pt de facili recordari, nā imo de facili poterat cum ista sint noīa appellatiua, s. rector & fundator, in quibus oō cadit obliuio. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de le. j. & quia sicut d. clam a principio apposuit, ita poterat eam reuocare, cum de stilo habeant eas apponere. vñ non est dicendum, q ignorantiā pt̄dere potuerit, & sicut facile fuit dicere de psonis, & de pptectoribus & gubernatoribus, ita facile fuisset dicere & fundatoribus & rectoribus, ergo &c. ar. de dolo & cōtu. cū dilectus. ver. sed ʒ. Patet ergo, q de d. cla derogatoria nō fuit facta sufficiēter mētio, sicut dēbat. Item nec de alia cla q ut sic dicā dr derogatoria derogatoriæ. i. quorundā verborū derogatoriorū aliqua mentio facta fuit, igr non fuerunt expresse qualitates d. priuilegij, & sic nō diceř reuocatum. debebat em̄ dici non obstātibus quibuscunq; priuilegijs, ēt in quibus contineť ur, q p alias lras apostolicas tolli non possint, ēt si d. lræ continerēt, ip ad quis exempta loca &c. & aliqua hmōi cuiuscunque tenoris existant ex ipsius sedis indulgentia &c. sicut em̄ a princ. fuerunt appositæ d. clæ; ita de facili poterāt in reuocatoria apponi. Pr[illegible] a nō sine mysterio papa apposuit in primo priuilegio tam fortes clas, quasi voluit ipsum perpetuò mansurum. 25. q. 2. c. 1. & 2. de re. iur. c. decet. Nec apparet nobis multū clare ex contentis in secūdis literis, q pœnituerit primæ voluntatis, quo ad d. hospitale. vñ in dubio melius est tenere, q reuocatoria nō sit facta, p ea q determinat Fede. in d. consi. 226. & Cy. in d. l. j. C. qñ impera. Prætereà priuilegium hoc fuit cōcessum psonæ rectoris & loco, ut patet ex eius tenore. sed reuocatoria seu lræ secundæ duas partes hñt. in prima loquit de psonis tm̄. in secunda de locis tm̄. cū igr reuocatio priuilegiorum sit odiosa. iuxta no. p Ion. in c. ex lris. de offi. dele. sub simplicibus mistū cōprehendi non dēt. iuxta no. in l. 2. ff. de uer. ob. p Bar. cū de rigore nō ptineat sed de æquitate. l. si ita. de libe. & posth. q æqitas hic nō vr. ad idē facit, q papa seu princeps in hoc est debitor pauperū, cū debeat pindere oe eis deficiant alimēta; igr priuilegiū hospitalibus pcessum difficilius reuocari cēset, & expssissima reqrit uoluntas. C. de sac. san. ec. l. priuilegia. & ad cōfirmationē pdictorū facit qd' expresse vr uoluisse Bart. in l. si quis in prin. testi. in 4. col. ver. quo qd si uerba derogatoria fuerunt sic cōcepta &c. ubi dicit, q si primū testm̄ cōtinet clam derogatoriā secūdi, s. q nō ualeat nisi seruata certa solēnitate. Itē ptinet aliā derogatoriā illius derogatoriæ, vcʒ q ēt in secūdo ptineant uerba derogatoria illius clæ nō uult ea ualere, q nihilominus ualebit testm̄ s̄m, si in eo fiat mētio qlitatis primi. ita dicit Bar. q intelligo. s. utriusque qualitatis seu clæ, vt saltē dicat in secūdo sic, vcʒ nō obstante quocūq; testō, i quo cōtineat q reuocari nō possit p aliud testm̄, nisi seruata certa solēnitate; ecce mentionē de prima. ēt si in eo cōtineat, q si in scđo testō cōtineret reuocatio d. clæ, q nō uult talē reuocationē tenere; ecce mentionē de scđa. in casu uerò nr̄o solū de cla derogatoria uoluit mentionē facere, & nō fecit pfectè, vt dixi. de derogatoria uerò derogatoriæ nullā facere uoluit nec fecit, qd' fuisset si saltē dixisset, q nō obstēt lræ apostolicæ ēt in quibus cōtinetur, q per alias literas reuocari non posset, nisi seruata certa forma; ecce de prima, etiā si continerentur uerba reuocatoria dictorum uerborum, ecce secundum quod hic defecit. igitur &c.

S V M M A R I A.

1. *Statuta si filia excludatur ab intestato masculis existentibus, & adeuntibus illis mortuis ante aditā hæreditatē utrum iuris de iure cōi, secus si fiat testamētū, qa illic masculi ad suos hæredes nō aditā transmittunt, & filia excluderetur.*
2. *Hæredes si quis non adeat per triginta annos, an excludatur a iure adeundi, & an adire sit ius uel facultas.*
3. *Clausula quomodo intelligat, illa, relinquo usufructum bonorū uxori, et post mortem eius [illegible].*
4. *Hæreditatem quæ nondum adiuit an possit petere ab usufructuario usufructus propter non præstitam cautionem de bene & legaliter fruendo.*

CONSILIVM CCLXXX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Sup primo quæsito rñdeo, q si essemus in cā intestati locus esset statuto sub rubrica de liberorum successionibus. qd' excludit fœminas extantibus masculis & adeuntibus uel se immiscentibus, sed non adeuntibus, uel se immiscentibus vult quo ad eas seruari ius cōe. Circa quod notandū, q si non adirent uel se immiscerent, sed repudiarent, nō fuisset necesse q statuti expressè hoc disponeret, q tunc filiæ non excluderentur a masculis; qa ēt si hoc non dixisset, tm̄ prima pars stat q exclusiua fœminarum pp masculos debuisset sic intelligi, nec habuisset locum masculis repudiantibus. p. l. 1. §. sed si sint. ff. ad tertul. & l. 1. §. filiū. de ʒtab. & ibi per Bar. sed si non repudiant nec ēt adeant uel se immisceant, sed decedunt ea non adita vel repudiata, necessaria fuit pvisio statuti; qa si illa nō esset, trāsmitteret masculus totā hereditatē iure suitatis ad suos heredes exclusa sorore, si alios hēret hæredes q ipsam. C. de iu. deli. l. 3. ex militari. §. fi. cū l. seq. ff. de mili. testa cū ibi no. acq. hære. l. uenter. p Bar. qa censeret suus hæres non solū in portione, q dat sibi ius cōe, sed ēt in illa q dat sibi statutū p exclusionē fœminæ; qa censeť eā sibi dare ut suo. d. l. ex militari. in prin. ne sit hęres diuerso iure partim ut suus, partim ut extraneus. ar. l. eū q ædes. ff. de usuca. sed qa statutū disponit, q si masculi nō adeant uel se immisceant, feminæ remaneat in dispositiōe iuris cōis, & ista uerba uerificanť ēt si non repudiant, sed decedant ea non apprehēsa tacitè uel expressè. dico q masculus nō trāsmittet iure suitatis nisi partē, q ipsum tāgeret de iure cōi s̄m numerū liberū liberorū masculorū & fœminarū; aliç portiones ptinent ad suprstites fœminas, & si nō esset statutū pdictū de exclusione fœminarum pp masculos; & in casu nr̄o ista soror deberet hēre dimidiā iure suo, altera dimidia ptinet ad hędes fr̄is sui ad quos iure suitatis trāsmisisset; & sic ipsam eādem tanq̄ hędē eius, si essemus in cā intestati vt

intestati ut dixi; verum qa sumus in cã testati, & in testõ masculus fuit institutus insolidũ, & fœminę in certis quantitatibus relictis iure instõnis, aduertendũ est ꝙ tñ est ualidum de iure cõi, & sic d. filiæ non excludũtur a successione vł per statutum tñ, sed ꝑ ipm testatorẽ, & de iure cõi, q̃ exclusio locum habet, ẽt si masculus se non immisceat expresse uel tacitè, dummodo nõ repudiet, & decedat, qa iure suitatis totũ transmittit ad suũ hæredẽ qui est ipse Ioachinus substitu. cum fuerit substõ pupillaris, & ille decessit. s. masculus in pupillari ætate. & ideo dicendũ est, ꝙ ꝑ d. dñam meã nõ pt adiri d. hẽditas uirtute statuti, ẽt si per masculum fuisset repudiata, quia statutum loqtur in cã intestati, q̃ cessat in casu nr̃o, cum sit locus causæ testanti. l. q̃diu. de acq. hær. & ꝑ ꝯña cessat statuti dispõ, cum cessent eius uerba. l. hos accusare. §. oĩbus. de acc. sed poterit adiri per d. Ioachinum substitutum, uel ex uulgari si masculus ille repudiauit, cũ fuerit substi. ẽt uulgariter, uel ex pupillari, si non fuit repudiata, quia reperiretur in hẽditate masculi tanquam adeunda, non tãquam adita, s. transmissa iure suitatis. l. si qs filiũ. ff. de acq. hære. in §. j. q̃ pupilli hẽditas pertinet ad Ioachinum ex pupillari. & hoc si suffragaretur sibi tp̃s ad adeundũ, non aũr. l.

2 accusaturus. de adul. ꝙ nõ suffragetur dicã in sequenti. ¶ † Super secundo dubio dicendum est, ꝙ si trãsiuit tp̃s. 30. an. a die mortis

a d. masculi, perditum est ius adeundi a vtrãque hẽditatem tam patris q̃ filij. C. de iure deli. l. licet. cũ ibi plene not. maximè per Bal. & no. gl. ff. de acq. hær l. 3. § incipit. q̃diu. ẽt si toto dicto tp̃e d. Io. ignorauit se substitutũ. C. de pscri. 30. an. l. sicut. sed si ignorantia fuisset iusta, & quadriennium continuũ non esset trãsactum a die sciæ, posset restõnem petere. ꝑ ea q̃ no. Bar. in l. j. §. si quis autẽ ꝓp inũdationem. ff. de iti. actuq; pri. & l. ab hostibus. §. sed qd̃ simpl'r. ff. qb. ex cau. maio. & per gl. in l. sicut. ff. quẽad. serui. amit. in fi. magnæ gl. & l. si partẽ. §. j. e. ti. in j. gl. Bal. tñ cõr sentit. C. qui admit. ad bon. pos. l. j. in 24. op. q dã tñ tenuerũt, ꝙ iuri adeũdi tp̃e nõ pscribit, dicẽtes ꝙ nõ est ius sed facultas cui nõ pscribit. ff. de uia publi. l. viã publicã. Sed ꝯtrariũ est uerius, qa imo est ius. C. de inst. & sub

* sti. sub cõdi. fac. l. 3. in fi. vbi est tex.* & ita est cõis sñia gl. & doc. ut plenè no. Bal. in d. l. 13. C. de iu. deli. posset ẽt dici dictũ Ioac. exclu di ab adeundo ꝓp aliud, ẽt si cessaret q. s. dicta sunt. s. quia nondũ extitit cõdõ substõnis, cũ uideat substitutus post mortẽ masculi, & post mortẽ oĩum filiarũ, ut patet dũ dixit testator qbus casibus suprascriptis obuenientibus &c. s. fecerat mentionẽ de utroque casuũ pdictorũ. s. si oẽs masculi morerẽtur. & postea oẽs fœminę, dũ dixit in hoc ultimo ꝙ volebat usumfructũ cũ ꝓprietate cõsolida

3 ri. † & quotidie cõtingit iste casus ex cõi stilo notariorũ, q scribũt ꝙ testator reliqt usũfructũ oĩum suorũ bonorũ uxori, & ꝙ post eius mortẽ instituit talẽ. Nã resultat ex hoc ꝑplexitas. s. quia instõ est condõnalis. s. si supuiuat uxori. l. hæres meus in prin. ff. de cõd. & demõ. qñ dies leg. ce. l. si cũ hæres. & sic nõ pt adiri hære. uiuẽte uxore. & ꝑ ꝯñs nec leg. usufr. deberi. sed ecõtra testõris uolũtas manifeste deprehẽdit in ꝯtrariũ, ꝙ uoluit legatũ vsufr. deberi in eius uita, post mortẽ uerò nõ, imo si voluisset, nõ potuisset. l. tirio cũ moriet. ff. de vsufr. & sic est ꝯtrarietas inter id qd̃ sonãt uerba instõnis, & id qd̃ sonãt uerba relicti vsufr. vt tãgit in addi. Spe. ti. de pig. §. 2. in addi. q̃ incipit. si usufr. debebat &c. q̃ ꝑplexitatẽ soluit Bal. C. de hær. inst. in l. extraneũ. hoc mõ, quia facit instõnẽ fore condõnalẽ & añ mortẽ uxo. adiri nõ posse heredi. & nihilominus dicit legatũ vsufr. deberi magis tuitione ptoris & iudi. offõ ꝓ saluãda intentione testatoris, q̃ stricto iure. ꝓut l. si. C. de neces. ser. l. pen. §. illo. ff. de ali. leg. l. seruos. de ann. leg. l. quintus. & idẽ tãgit in l. qd̃ pauperibus. C. de epi. & cle. sm̃ q̃ si uera sunt, sequit ꝙ iste Ioachinus nõ solũ excludit ab adeũdo ꝓp hoc ꝙ nõ extitit ꝯdõ suę substũnis, cũ adhuc supuiuat vna filia, & reqrit mors oĩum, quia fuit fcã substitutio cũ expssione noĩs collectiui. C. de imp. & aliis sub. l. pen. ff. ad trebe. l. hæredes mei. §. cũ ita. iũcta his q̃ no. ꝑ Bar. de dictione oẽs q̃ est collectiua in l. hoc ar. ff. de hær. insti. sed ẽt ea alia. s. quia non cõstat adhuc vtrũ ipse sit de numero substitutorũ uel nõ, quia substitutio fuit fcã gñaliter de filiis And. & sic de psonis incertis, & ꝑ ꝯñs de illis tñ filiis And. qui reperient viuere tp̃e quo existet ꝯdõ substitutioni. s. ꝙ oẽs filiæ sint mortuæ, & forte iste tunc nõ reperietur viuere, & sic apparebit ipsum nunquã fuisse substitutũ. ꝑ id qd̃ hr̃ in l. filiusf. §. diui. il 1. de le. j. & de leg. 2. l. cũ pater. §. a filia. & ꝙ vtrobiq; no. ꝑ Bar. & de leg. 3. uxo. §. sceuola. de lib. & post. l. cõmodissime. ꝑ eũdẽ. Patet ergo ex pdictis pfatũ Ioac. nõ posse dictas hære. adire ex triplici capite, nł qa nõ ꝯstat adhuc utrũ ipse sit substi. seu de numero substitutorũ ut in ultima rõne supradicta,

uel si esset, tñ nondũ extitit ꝯditio, sub qua fuit substitutus, ut in penul. rõne, uel ẽt si extitisset, trãsactũ est tp̃s adeundi, & sic iuri adeundi pscrip. est, ut in pria. Et ex his sequit, ꝙ licet D. Mea ñ posset adire ex dispositiõe statuti de liberorũ successionibus, si Ia. adire posset. ut dixi in pcedenti dubio, bñ tñ põt adire ab intestato ꝓp exclusionẽ Ioac. rõne lapsi tp̃is, qa irrita fcã cã testi succedit cã itestati. l. fi. ff. de condi. inst. uel posito ꝙ non esset exclusus per lapsum tp̃is, si postea excludatur ꝑ mortẽ contingentẽ sibi, anteq̃ moriat

4 dña Mea, poterit tunc adire per iam dicta. ¶ † Circa tertiũ q̃siũ, si ponamus Ioac. exclusum ꝑ lapsum tp̃is, aut ñ posse adhuc adire ꝓp cãs de qbus. s. clarũ est, ꝙ non põt petere qd̃ petit a dicta dña, s. ꝙ restituant fructus pcepti non pstita cautiõe, qa cum debeat pstari hæredi, q est ꝓprietarius, & hic nondũ est adita hæreditas, non est cui potuerit pstari. l. si in die. in prin. ff. de cõdi. & demon. & sic non põt sibi aliqua negligentia uel culpa imputari. ff. de cõd. inst. l. 4. in fi. & l. mulier. in fi. princi. & qd̃ ibi no. d. Ang. de Peru. satis ad ꝓpositum & ꝑ consequens non dẽt puniri uel grauari in pditione & restitutione fructuũ. arg. l. cũ qdã. §. si pupillo. ff. de usu. Præterea nõ interest ipsius Ioac. petere cũ ñ sit ꝓprietarius. vñ & si d. dñæ Meę posset aliqd imputari, non tñ ab isto, qa agens debet ius metiri seu ptatẽ agendi ex iure suo non ex iure Rei. ff. si pars hære. peta. l. 1. §. 1. C. de rei ven. l. fi. & sic põt dicere dña Mea q̃tũ ad te ptinet, liberas ædes habeo. l. loci corpus. §. competit. ff. si ser. uendi. & qd̃ not. in l. his cõsequant. in princ. ff. fami. erc. ꝑ gl. ordi. Sed & posito ꝙ potuisset adire, & adijsset, tñ non posset petere restõnẽ fructuũ, nisi pceptorũ post petitã satisdationem & non pstitam, qa ex tunc fuit in mora pstandi. l. si ex legati cã. cũ ibi no. ff. de uerb. obli. l. ꝙ te. si cer. pe. & sic mala fide vr̃ pcepisse sed pceptos añ petitã satisdationẽ, non sine ipsos pcepit scientiæ & patiente Ioac. iã de iure cõi. ꝑ ea q̃ no. Bar. in l. uxo. ff. de usufru. leg. & Guil. de cu. C. de usufru. l. 1. q̃ ex forma statuti. ꝙ si bene inspiciatur, vult ꝙ ueniant restituendi solũ fructus pcepti post petitã satisdationẽ, & non pstitam siue pceperit ipso Ioac. ignorãte, cũ pceperat bona fide, qa ut dr̃ nõ habebat notitiã de testõ, & sic credebat se hæredẽ ab intestato, ergo fecit eos suos, & non tenetur eos restituere per id quod no. Guil. de Cu. in d. l. 1. qui cõsiderat & põderat solũ an sint pcepti bona fide uel nõ, licet Bar. dicat & loquat aliter, s. an pceperit sciente & patiente ꝓprietario. & idem Bal. sentit quod Guil. in l. si usus. eo. ti.

a Adeundi Vide Bald. in cõsi. 21. l prima parte. & in conf. 13. ea. parte. & d. alex. de Imo. in consi. 4. in 5. co. in 2 parte. in cõsil. 156. in pen. col ea. parte. & d. Pe. phi. lud. cor. in conf. 105. incip. cir. nu. 3. & 8. in 3. parte.

¶ Et ita uidetur mihi Pau. de cast. utriusq; iuris do. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

¶ Christi nomine repetito omissis alijs quæsitis de uoluntate cõsulentis super isto ultimo idem conclusiuè dico & consulo ego Floria. de sancto Petro utriusq; iur. d. in cuius fidem manu hic propria me subcripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Vsufructus omnium bonorum si relictus sit filiabus, & post earum mortem institutus sit hæres, an tale legatum sit nullum ex quo non uidetur posse adiri hæreditas nisi post mortem legatariarum.*

2 *Institutio hæredis relicto usufructu omnium bonorum alii personæ dicitur pura vel istâ a mortis conditione, & ideo hæres scriptus tacens spatio. 30. annorum est exclusus præscriptione.*

3 *Vsufructuarius qui non cauit de legaliter utendo futuro hæredi an incidat in pœnam statuti punientis non cauentem.*

CONSILIVM CCLXXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis dubijs ꝓpositis ac elegantissime consultis ꝑ egregiũ docto. dñm Floria. de sancto Petro omisso primo dubio, super quo satis pulchre tactũ est ꝑ primũ consulentẽ in pcedenti ꝓximo consi. uenio ad scd̃m, cuius decisio

1 pendet substantialiter ex hoc qd̃. j. subdã. † Primò. n. instituit testator tres filias suas in certa quantitate nascituras ex eodẽ, qbus decedẽtib' substituit &c. ꝓut in testi serie apparet, demũ istituit vñ filiũ suũ nascisurosq;, quorũ alteri decedenti substituit superuiuẽtes. si uerò contigerit oẽs eius filios in pupillari ætate uel qũcunq; decedere, tunc uocauit eius filias. s. insti. usus. reliquit oĩum bonorũ suorũ æqualiter inter se diuidendũ, & post mortẽ earũdẽ cũ ꝓprietate consolidari, qbus oĩbus suprascrip. obuenientibus substituit dictis eius hære. uulgariter, pupillariter &c. filios tã natos ꝙ nascituros An. de usib. & sic patet, ꝙ testator substituit istos ultimo loco noĩatos tã post mortẽ filiarũ qbus vsufr. reliquit, q̃ etiã post mortẽ filiorũ, & ꝙ hoc sit uerũ, elegãter probat ea tacta ꝑ primũ consulentem in scd̃o dubio, quamobrẽ hoc amitto, & ex his luculenter deducitur, ꝙ cadimus in illam q̃stionem, si relictus est usus. dictis filiabus omnium bonorum, & post earũ mortẽ institutus est hæres

hæres, ut fuit hic, ubi substituti fuerunt de qbus in puncto, an tale legatū sit nullū, uel validū. Et vr̄ primò, q̄ tale legatū non ualeat, cū tale maxime legatū non cadat nisi ab adita hæred. C. de ca. tol. l. unica. §. except. ff. qñ di. leg. ce. l. 1. & 2. sed hæredi, non pôt adiri, nisi post mortē vxo. ut p3, qa hæc insti. est cōditionalis. ff. de ꝯdi. & demō. l. hæres. inc. & qñ di. le. ce. l. si cū hæres. ff. de hære. insti. l. q̄ si lio. in prin. cū si. q̄a post mortē eius cui relictus est usufr. hære. tm̄ adiri pôt, ergo nullū leg. collatū in tp̄s quo desinere dēt. ff. de usuf. l. titio cū morietur. de usufr. le. l. vsuf. p̄terea & hic vr̄ eē pplexitas & ꝯrietatis īplicatio, ergo inutile legatū. ff. de cōdi. insti. l. si titius. de uer. ob. l. si titius. de re. iu. l. ubi repugnātia. Primū p3, qa instō, ut. s̄. dixi, est facta ꝯdōnaliter post mor. vsufructuariæ. ff. de cōdi. & demō. l. dies incert⁹. de cōd. inde. l. nā & si cū moriar. & sic leg. nō pôt dr̄i añ aditionē, p⁹ aditionē āt factā minus, qa ea fiēda uenit p⁹ mortē usufructuariæ. respū cuius tp̄is testōr non posset legare vsu. ēt si uellet, ut legibus. s̄. alle. & qa non pôt q̄d incipere esse à casu, quo dēt finiri. ff. de manu. test. l. libertas. de cōd. & demō. l. hæres meus. §. q̄uis. cum si. & hanc partē vr̄ tenere Io. An. in add. Spe. in ti. de pigno. §. 2. in addi. q̄ incipit. si usu. debeatur. Bal. tñ in l. extraneū. C. de hære. insti. referens Dy. in consilijs suia tenet tale leg. valere, dicens q̄ tali casu is cui relictus ē usu. posiit de facto uti intra & demū hære. adita retro fingeē iurisdicè usū esse. ff. de cond. inst. l. mulier. §. si qs hæreditariū. & cū non sit q̄ ei tradat accipiet p iudicis offñ. ff. de pe. hære. l. hæred. in fi. uel ēt ꝓpria autoritate intrabit tanq̄ in possessione vacāte, cum non sit ꝯdicens. ad hoc de le. 2. l. titia. cum testō. §. 1. & q̄d no. C. de le. l. nō dubiū. tenet ergo Bal. tale legatū ualere & mortē vsufructuariæ spectādā esse. 2 † Et ex hoc sequiī decisio p̄dicti scd̄i dubij, videl3 q̄d Io. unus ex filij ser An. substituens adire nō poterit hære. añ existentē cōditionē de qua. s̄. nec diceē dictæ aditioni p̄scriptū fore. 30. annis, cū nō posit dici id p̄scriptiōe sublatū eē, q̄d nō fuit in actu & potētia causatū. ff. d̄ iu. do. l. tali. facit. ff. de iniusto test. l. nā & si sub cōd. §. rūpēdo. d̄ uer. obl. l. decē. Aliā tñ op. posuit idē Bal. in l. id q̄d pauperibus. C. de epis. & cle. dicens tale leg. ualere, sed inst. nō esse censendā cōditionalē, qa q̄ uult cōsequens vult necessariò añcedens. de ꝓcu. l. ad rē mobilē. & l. ad legatū. de spon. l. oro. cū si. sed insti. est antecēdes, & legatū cōseq̄ēs. ut Inst. de leg. §. añ hæredis. C. de fideius. l. cū q̄. ff. de his q̄ in test. de lē. l. ꝓxime. ibi calfur. &c. ff. de iu. co. l. fi. Insti. de fideius. hęre. §. in primis. de le. 1. l. hæc uerba. cū si. ergo ex quo testator voluit legata deberi pure ex eius mente resultat insti. pura, & sic concludit diem mortis de medio reijciēdum esse. hoc idē tenuit in l. filius a patre. ff. de lib. & posthu. p gl. q̄ est ibi. & ex hoc sequiē, si est verū alia decisio ad scd̄m dubiū, q̄ cū talis ꝯditio reijciaē de medio, & institutio censeaē pura d. Ioachino ius amplius nō esse in adeūdo hæreditatē, ex quo p̄scriptū est spacio. 30. an. s̄m ueram op. gl. & doct. in l. licet. C. de iure delibe. & l. cū antiquioribus. eo. titu. & l. unica. C. quando non pe. pert. & l. q̄din. la pria. C. de acq. hære. Et p consequens dictam hæreditatē cōcludit venire ad succedētes ab intestato cū substitutus lapsu tp̄is sit exclusus, & maior sit exclusio inducta tempore q̄ repudiatione, ut l. facta. §. si qs bonorū. & ibi p Iac. de Are. ff. ad tre. igiī &c. ff. de acqui. hæred. l. in plurib. ff. de condi. inst. l. fi. cū si. Aliā opi. posuit in l. si qs instituaē. la gran. ff. de hær. inst. cōcludēs p illū tex. q̄ l3 interim hæres institutus uiuente fructuario nō sit hæres, attñ administrare poterit hæredi. ꝓ bonis conseruandis & ꝓ utilitate creditorū petita bonorū possessione s̄m formam. d. l. si qs instituaē. pro quo facit. ff. de iu. deli. l. ari. ff. de acq. hære. l. atilio. & e. ti. l. ꝓ hærede. in fi. prin. ff. de pet. hær. l. diuus. & sic limitat dicta in d. l. extraneū. Vltima fuit opi. dñi Ange. in l. milea ita hæredē. ff. de test. mi. dicentis q̄ institutus sub condi. vc3 post mortē, pendente ea poterit petere bonorū poss. p d. l. si qs instituaē. p̄allegatā. & p talē ag itionē cedet dies talis legati, sicut si hæreditas esset adita. q̄ opin. mihi nullo mō placet, qa p bonorum poss. q̄ petitur ex forma. d. l. si qs instituaē. quis non efficitur hęres ut ibi, sed hr̄ tanq̄ hæres in his duobus q̄ s̄. dixit Bal. ut ibidem. & in l. 2. §. si sub cond. ff. de sec. tab. ergo non operaē hoc q̄d Ang. dicit, cū ad confirmationē dependentiū in testō requiratur uera testi confirmō, quæ induciē per ipsam hære. aditionē, ut ff. de stip. ser. l. si seruus meuij. de cast. pec. in fi. de cōtra ea. l. filiū. §. sed cū ex hæredario. de re iudi. l. si nemo. ff. de bo. lib. l. si patronus. §. ex testō. cum si. q̄ aditio in casu Ang. nō induciē effectualiter nisi existente condi. ut plene no. in d. §. si sub condi. & ideo vr̄ mihi indubitatissimè tenendum fore tale legatū usufr. ualere & diē mortis spectandū esse p hæredē insti. Nec obstant quæ s̄. dicta sunt, vc3 q̄ legatū vsuf. non cedit nisi ab adita hære. hoc. n. est uerū, nisi ex uerbis testatoris aliud deprehēdaē tacitè uel expressè, q̄ uoluerit diē dicti legati cedere añ aditā hæreditatē, q̄d facere p̄t. ad hoc induco q̄d no. Bar. in l. nemo pôt. de leg. j. & in l. j. §. j. si qs omissa cau. te. vbi allegādo. §. si uero exp̄ssim i Auth. de hær. & fal. & q̄d ibi no. p Ia. de Bel. cōcludit, q̄ p ꝓhibitionē falcidiæ a testatore scām legata debenē ēt nō adita hære. & sic tacitè, nedū exp̄ssè, testator hoc disponere p̄t, l3 aliter dixit Bal. in l. eā q̄ C. de fideic. & in l. j. si quis omis. cā test. Sic ergo & in casu nr̄o vr̄ tacitè sentisse testator, q̄ D. Mea legataria dicti usuf. p ꝗllo hæres sub condi. fuerat insti. & ipsi pure legaē, posiit hære. nondū adita legatū accipere ꝓpria auctoritate, q̄d testator cōcedere pôt, ut ī l. titia cū testō. §. j. & ibi gl. de leg. 2. si. n. hoc non diceremus, eēt necesse dicere expectandū fore aditionē ipsius hæredis, & sic esset inutile legatū usuf. cū post mortē ei⁹ q̄ usuf. iure leg. hēt, hæredi. adiri dēat. igiē &c. ar. ff. de re. du. l. quot. & l. vbi. de re. in. l. sp in dubiis. cū si. cū ergo ita sit uerisile, ut s̄. dixi, testatorē cogitasse, ut patet ex testi serie, ita eius uolūtas interpretāda est, ff. de re. du. l. cū in testō. & hanc opi. seq debemus fauorabilē ultimæ uolūtati testatoris. ff. de inof. test. l. si pars. extra de re iudi. c. duobus. ff. eo. ti. l. inter pares. qa aliter dicēdo s̄m opi. Io. An. eēt dicere, q̄ testator elegisset uiā ad impugnandū suū iudiciū, q̄d non est p̄sumēdū. ff. de test. mi. l. 3. Non ob. scd̄m de pplexitate, quia intelligēdo ut. s̄. dixi nulla resultat pplexitas aut ꝯrietas, & s̄m hoc non erit necesse recurrere ad id q̄d dicit Bal. in d. l. extraneū, vc3 q̄ capiat de facto &c. vbi. n. habemus remediū iuris nō est recurrendū ad remediū facti. C. de ac. & ob. l. negātes. ff. q̄d me. cā. l. extat. cū si. Itē & q̄ dies incertus non subducat de medio in casu nr̄o. ꝓbat. l. qui filio. in prin. ff. de hære. insti. & d. l. filius a patre. a. ff. de lib. & posth. Itē & theorica notabilis q̄ ex d. l. fili⁹ a patre. eligit Bal. vc3, q̄ tūc est uerū q̄ dies incerta dēt expectari, qñ p illā expectationē testm̄ non redderet nullū existēte die, secus si ecōtra. vt dicit no. gl. in d. l. filius. & facit gl. in d. l. qui filio. sed in casu nr̄o ut. s̄. intelligo uolūtatē testatoris p expectationē diei; eo aduenientē nō reddiē dispō nulla, ergo & ista est ueritas, quicquid dicat Bal. in dictis locis, & in l. hære. insti. Non ob. q̄d idē dicit in d. l. ad q̄d pauperibus. de p̄sumpta mēte testatoris, cū testi verba sonent i ꝯtrariū, ergo non p̄sumiē aliud voluisse, quā dixerit. ff. de sup. le. l. labeo. §. idē tubero. extra de uerb. sig. c. intelligētia. cū si. Et ꝓ hac ꝯclusione optimè facit tex. ī l. titia cū testō. §. fi. de leg. 2. Ex quibus oibus restat circa scd̄m dubiū clarissime concludendū dictū legatū ualuisse, ac mortē dictæ usuf. spectandū esse per dictū substitutū, & per ꝯñs ut superius dixi, dicto hære. non cucurrisse tp̄s adeūdi. & hoc si uolumus tenere opi. in d. l. extraneū. quam teneo. si aūt uolumus tenere aliam, vc3 diē de medio subducendū, & tunc concludit ut ex supra dictis appatet locū eē successioni ab intestato, ex quo iuri adeundi dicto substituto cōpetenti p̄scriptū est. Et hæc dicta sufficiant de hmōi consultationis articulo. 3 ¶ † Sup tertio aūt vr̄ primò dicendū dictam usufructuariam cecidisse in pœnā statuti, ex quo ꝓprietario hæredi futuro non cauit, cùm hæres eē speraē. moueor p tex. l. peto. §. fratre. de leg. 2. vbi si fundus i casu alienationis facte reuerti dēt ad familiā debēt primi in gradu cautionē p̄stare tabellioni, ut supplet ibi gl. eos restituturos deīn fundū aliis de fam. inferioribus in gradu. licet nō sint, sed eē sperēē, ita ergo in casu nr̄o debuit dicta cautio p̄stari dicto Ioachino, qui heres esse sperabatur, licet adhuc non. Præterea pro hoc vr̄ casus in l. si tibi. §. j. quēad. usufr. ca. ubi & usufructuarius cautionē p̄stare tenetur ei cui sub condi. est relicta ꝓprietas, & sic ei cui ꝓprietarius esse speratur. in ꝯtrariū tñ vr̄ rei ueritas, si tenemus opi. illā de qua s̄. late dictū est, q̄ dies reijciaē de medio, quia tūc exclusus fuit dictus substitutus cursu tp̄is &c. vñ nō est cui caueri posiit, ergo pœna statuti locū non hēt. ff. de condi. & demō. l. mutiana. in fi. ubi casus. facit. ff. de usur. l. pecu. in fi. ff. de arbi. l. arbiter. in fi. Itē & posito q̄ dicta usufr. cauere debuerit, fructus tñ pcepti ante cautionis petitionem non ueniunt restituendi in casu dubitationis nostræ, sed tñ illi qui petiti sunt post petitam cautionem & non præstitā. moueor p tex. no. in l. hac edictali. §. is illud. ibi dum dicit. dissimulauerit &c. C. de secun. nup. ubi usufructus lucraē non p̄stita cautione; quia non petita qñ sciente ꝓprietario eos percipit. & hoc idē no. Bar. ff. de usu. l. si homo. cū ergo ita p̄supponaē in casu nr̄o, igiē &c. & iō. s̄. dicta p primū cōsulentē in ultimo pūcto cōfirmo.

¶ Et ita uidetur mihi Ludouico pontano de urbe licentiato minimo in iure ciuili, ad quorū fidem me propria manu subscripsi, apostillasq; in margine positas ego addi feci saluo cōsilio saniori & sigillaui.

& sigillum quo pro nunc utor apposui. ¶In causa Leodiensis præbendæ inter D. Federicum & D. Albertum.

SVMMARIA.

1 *Appellare an postea possit qui promisit non appellare a sententia iudicũ, & qua liter sustineatur talis sententia, uel impugnetur, & qualiter dicatur cã sopita.*

2 *Sententia lata super nullitate appellationis an sit interlocutoria, ita ut possit per iudicem postea reuocari.*

Interlocutoria de sui natura irreuocabilis per appellationem non mutat naturam.

3 *Sententia a prima utrum quã recessisse uideatur, a qua non licebat appellare ex promissione, si procuratur commissio ut de nouo cognoscatur, uel propter contumaciam principalis, uel si impetratum fuerit quod audiatur condemnatus restituatur. &c. & 4.*

4 *Clausula audiat, admittat, restituat, quomodo intelligatur.*

5 *Iudex ad quem appellatum est an possit iudicare super negotio principali, priusquam iudicet an appellatio teneat.*

Appellatio est nulla utrum pars omittens suas defensiones circa negotium principale sibi præiudicet.

6 *Commissio facta, utrum quis sit restituendus ad appellandum, non extenditur ad restitutionem super principali negotio.*

7 *Sententia reuocans alias duas sententias conformes ex defectu iurisdictionis & alias quomodo impugnatur.*

8 *Beneficii acceptatio facienda per procuratores, qui non habebant autoritatem in solidum, si fiat per unum, an possit per dominum ratificari.*

9 *Ratificare aliud est, aliud promittere ratum habere.*

10 *Sententiæ instrumentum quomodo non probat inter alias personas.*

11 *Beneficium intitulatum an quis præsumatur tenere.*

12 *Gratia prorogans quando censeatur eadem cum prorogata.*

13 *Commissio de causis, quæ inter partes uerti prætenduntur si fiat non uenit causa iam terminata.*

Causa habetur pro terminata quando concessæ sunt literæ executoriæ super ea. & 14.

14 *Causa postquam est terminata, non dicitur amplius causa, & non cadit super ea transactio, nec lex ad tales causas extenditur, nec etiam rescriptum principis.*

CONSILIVM CCLXXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶In cã ista qn que principalr sunt vidẽda. Primũ est, an istud negotiũ sit terminatũ. Secũdũ est p̃supposito q̓ sic, an a d. terminatione fuerit recessum p aliquẽ cõsensum aut cõtumaciã D. Al. aut sui ꝓcuratoris, vel p aliq̃ commissionẽ q̃ emanauerit in ista cã ad petitionẽ partis aduersæ. Tertiũ est de viribus sñiæ dñi S. Marci. Quartũ est de meritis negotij principalis. Quintũ q̃ sint partes pñtia dñi auditoris in ꝓnũciãdo.

1 ¶†Circa primũ dico negotiũ istud eẽ terminatũ, & sopitũ altero de tribus modis in fauorẽ D. Al. Primo p sñiam diffinitiuã D. Io. de bo. auditoris q̃ dictã p̃bendã de qua agitur, adiudicauit d. A. q̃ sñia nõ fuit appel. suspensa qa licet fuerit ab ea appel. nõ tñ ualuit appel. pp ꝓmissum factũ in manibus suis de nõ appellando. C. de tẽp. ap. l. fi. §. fi. ff. a qb app. nõ licet. l. j. §. j. q̓ ꝓmissum hẽt vim iurĩ ẽt si nõ interuenerit, & eius trãsgressio inducit piuriũ & infamiã, vt est tex. cũ gl. in c. q̃relã. ne p̃la. vices su. & no. in Spe. de arbi. §. sequitur. ver. sed pone cõpromissum. in 9. col. & no. de fideius. c. peruenit. de iureiu. c. veniẽs. Nec ob. id qd̓ in ꝯriũ allegaĩ, q̓ dictũ ꝓmissum fuit de sñia q̃ daret de ꝯsilio, & assensu dñorũ de ro. de quo cõsilio & assensu hic nõ cõstat, vt asserit; & sic ista nõ est illa sñia, cuĩ se summisit dña. F. ergo &c. ar. ff. iudi. sol. l. 3. in prin. & l. pe. qa dico q̓ ista exceptio p̃sumitur calũniosa & nõ vera ex tribus. Primo qa corã D. Iac. de Cãplo, corã quo de validitate d. appel. fuit ple. disputatũ, nunq̃ fuit opposita ista exceptio. vnde p̃sumendũ est ꝯ tantũ tardantẽ, q̓ nõ sit uera dicta allegatio, quia si uera esset, non tñ tardasset eã facere, cũ sit tam substantialis & fundamentalis, & ipse nõ poterat ignorãtiã p̃tẽdere, cũ sit vnus ex dñis auditoribus. ar. de ꝓba. c. 3. loco. C. de diuor. l. ꝯsensu. §. su p plagija. & qd̓ not. Cyn. C. vt q̃ desunt aduo. p l. j. vbi dicit, q̓ p̃sumiĩ ꝯ tardantẽ opponere exceptionẽ. itẽ p̃sumiĩ caluniosa, & nõ vera, qa D. Iac. de Cãplo nũciauit D. Ioanni de bon. q̓ cãm expediret ẽm ꝯsiliũ dñorum auditorũ. & hoc ꝯstat ex actis. Itẽ qa idẽ d. Iac. cũ postea ꝓnũciauit nõ valuisse appel. dixit se hoc facere de ꝯsilio & assensu dñorũ de rota, sed non est verisile d. dños assensisse in hac ꝓnunciatione, nisi ẽt assensissent in prima, ergo &c. Præterea licet incũberet do. Al. ꝓbare q̓ interuenerit ꝯsiliũ & assensus dictorũ dñorũ, tñ in casu pñti releuat ad hoc onere p p tria. Primò, qa in sñia dicti D. Io. hoc asserit, q̓ interuenerit sicut in oĩbus sentẽtijs dñorũ auditorũ cõsuetũ est asserere, igĩ &c. nã standũ est talibus narratis, licet tpe sñiæ nõ potuerint interuenire qñ pars fuit pñs & nõ ꝯdixit, ut no. p Inn. in c. cũ in iure. de of. deleg. de ꝓb. qñ ꝯ. & clare p Bar. C. de rela. l. j. vbi est tex. facit qd̓ idẽ no. in l. sciendũ. de ver. ob. Sed d. F. in hoc a prin. nõ ꝯtradixit, imo hoc omisso opposuit aĩs excep. frivolas, & nũc in vltimis recurrit ad istã. Itẽ releuaĩ p argm̃ a cõiter accidẽtibus, qd̓ est validũ in materia ꝓbõnũ. vt no. C. de ꝓb. l. neque natales. p gl. & Bal. Sed cõiter sic accidit, q̓ sñiæ dñorũ auditorũ dãtur de ꝯsilio & assensu oĩum, ergo &c. & hoc notũ est dñis p̃fatis. vnde nõ fuit necessariũ alr liq̃dari. ff. de ae. emp. l. emptorẽ. in prin. & no. C. q. & aduer. quos. l. j. in gl. Tertiò releuaĩ, qa dñi auditores tenẽtur sub vinculo iurĩ hoc facere, vt est eĩa notũ, & ĩ dubio nõ p̃sumiĩ q̃s deliq̃sse & deierasse. ff. ꝓ socio. l. meritò. nec fuisse ĩmemor suæ salutis. C. ad legẽ iul. repet. l. fi. Nec ob. si dicaĩ q̓ cũ d. A. tẽdat ad infringẽdũ ap. partis aduersæ, dẽt hoc liq̃dius ꝓbare q̃ d. modis p p̃sumptiones & cõiecturas. ar. C. de ꝓba. l. fi. qa dico, q̓ p̃sumptiones legũ liq̃dissimæ ꝓbõnes dñr. C. de peri. tut. l. si tutor. & ibi no. in gl. ff. de le. j. l. licet imperator. & sufficiũt ẽt actori q̃ tẽdit ad ĩpugnãdũ. C. de ꝓb. l. siue possidetis. & no. e. tit. l. actor. p gl. Nec ob. l. fi. qa loq̃tur in criminalibus. Itẽ scd̃ò nõ ob. qd̓ in ꝯriũ allegaĩ, vꝫ q̓ dictũ ꝓmissum hẽt ĩ se tacitã ꝯdõnẽ si sñia fuerit æqua & iusta. ar. ff. de ope. lib. l. si libertus iurauerit. de iureiur. c. q̃ntauallis. & qd̓ plene no. Dy. in c. sciẽti. de reg. iur. & hic vt asserit ex actis cõstat de manifesta iniq̃tate sñiæ, ergo &c. Nã hoc negatur, q̓ cõstet vt ĩ. patebit. & posito q̓ cõstaret, nos nõ sumus ĩ illa materia, q̃ allegaĩ. imo nil facit ad ꝓpositũ, qa illa loq̃tur, cũ q̃s se submittit arbitrio alicuius, de cuius arbitri natura ẽ q̓ sit æquũ, aĩs nõ dr̃ arbitriũ, sed libera volũtas. ff. de reg. iu. in p̃sonã. §. & generalr. de le. 2. l. j. & l. cũ q̃dã. Nos loq̃mur de sñia iudicis, cui stãdũ est, siue sit æqua, siue iniqua, si nõ est appellatũ, sicut sñiæ arbitri. l. diẽ. §. stari. ff. de arbi. Sed paria sunt renũciasse applõni expssè p pactũ, & tacitè p lapsum. 10. dierũ, quo casu nõ esset dubiũ q̓ stãdũ eẽt sñiæ, nec posset argui de iniq̃tate. C. si sæpius in inte. resti. postu. l. j. de postulã. l. j. de ap. hi q̃ ad ciuilia. Idẽ ergo & forte si renũciauit exp̃ssè, qa nõ dẽt esse minoris potẽtiæ exp̃ssa, q̃ tacita, cũ tñ faciat exp̃ssa p vnã horã, q̃tũ tacita cũ lapsu tpis, vt no. C. dẽ dotis ꝓmis. l. 2. Nil ergo facit ad materiã nr̃am illa materia arbitrij, q̃ ĩ ꝯriũ allegatur. & hæc de primo.

a ¶ Dsr. Adde d. Mar. So zi. in cõ fi. 23. in ei. circa. uer. 12. ꝓbaĩ. I j par.

2 ¶†Secũdò dico, q̓ & si p̃dicta cessarẽt, saltẽ dr̃ terminatũ & sopitũ istud negotiũ p sñiam D. Iac. de Cãplo, q̃ ꝓnũciauit nulliter fuisse appellatũ p p̃fatũ dñm. F. a qua sñia licet fuerit appellatũ p dictũ d. F. nõ tñ fuit applõnẽ ꝓsecuť, & sic rata remãsit ꝓnũciatio. C. de tẽp. ap. anth. ei q. extra de ap. c. cũ sit romana. vnde nõ est vlterius tractãdũ, an potuerit appellari vel nõ, postq̃ semel fuit decisum, cũ sñia ꝓ veritate habeatur, & p̃iudicet ꝯriæ veritati; vt no. C. plus vale. qd̓ agitur. l. j. p gl. vnde posito q̓ re vera potuerit appellare, perinde ẽ, ac si nõ potuisset, postq̃ sibi clausum ẽ iť. vt hoc allegari nõ posset. de exce. c. cũ ecclasticæ. & qd̓ ibi no. & qd̓ no. in l. q̃ habebat. §. fi. ff. de manu. testa. ¶Nec ob. p̃dictis qd̓ obijcitur, vꝫ q̓ d. ꝓnũciatio nõ dẽt haberi ꝓ pronũciatione, qa fuit reuocata per eundẽ D. Ia. q̃ partes reposuit. qd̓ vr̃ potuisse facere, qa talis ꝓnunciatio super nullitate applõnis vr̃ interlocutoria. de app. c. tua nos. & no. in cle. fi. e. ti. ergo &c. ff. de re iudi. l. qd̓ iussit. Nã imo dr̃, q̓ nõ potuit reuocari duplici rõne. Prima, qa qñ cã nullitatis principalr est cõmissa, & de ipsa principalr q̃ritur, & principalr super ipsa datur libellus, ꝓut fuit in casu nr̃o, talis sñia est diffinitiua, vt dicit Inn. q̃ sic dẽt intelligi in c. auditis. de ꝓcu. & no. Bal. exp̃ssè in l. j. ff. de ferijs. secũdò, qa & si eẽt interlocutoria, tñ nõ oĩs ĩterlocutoria reuocaĩ; qa nõ illa per quã finitur iurisdõ. ff. de arb. l. qualẽ. vnde dicit Bar. in d. l. qd̓ iussit. q̓ pronunciatio, q̓ quis nõ sit iudex cõpetẽs, aut q̓ super libello nõ sit procedẽdũ, aut per quas pars absoluitur ab obseruatione iudicij, non p̃t reuocari, quia per quãlibet istarum finitur iurisdictio. & probatur in c. significantibus. de offi. deleg. vbi etiam de consensu partium iudex non reassumit causam. ¶Nec ob. quædam decisio Rotæ, q̃ habet q̓ si appellatum fuerit a ꝓnunciatione super desertione applõnis, p̃t iudex eam reuocare rõne applõnis, licet per eam finiatur iurisdõ, quam tñ, si non eẽt appellatum, reuocare nõ posset, & ita limitat. d. c. significantibus. Nam d. decisio loquitur, qñ super desertione pronunciatur incidenter, sed hic principalr, quia erat spãliter commissa, & principaliter fuit petitum super d. nullitate pronunciari, quo casu cum sit diffinitiua, vt s̃. dixi, clarũ est q̓ diffinitiua etiam si fuerit ab ea appellatum, reuocari non potest. l. iudex postquam. de re iudi. & d. l. quod iussit. ¶Præterea mirandum est de dicta decisione, quia nullus author describentibus in iure ciuili, vel canonico talem distinctionem facit, scilicet an fuerit appellatum vel non, nec iure probatur, quinimo ratio dictat, q̓ minus possit reuocari post appellationem quàm si non esset appellatum, quia appellatio ligare solet manus iudicis. Vnde

Bar. ponit istum casum pro dubitabili in interlocutorijs, q̄ de sui natura pñt reuocari, vtrum si appelletur ab eis in casibus, in quib. appellari pt, reuocari possint. & dicit finalr ꝙ sic. per c. cum cessante. de app. Videbatur contrarium p d. rōnem. & rō illius decisionis Rotæ non multum concludit, quia licet appellans fateatur adhuc illum iudicē, nō tñ sic fatetur appellatus, ergo &c. Nos sumus in interlocutoria, q̄ de sui natura non reuocatur, iō pp appellationem ab ea interpositam nō debet suam naturam immutare. ¶ Præterea posito ꝙ prædicta cessarent a d. repositione fuit appellatum p ꝓcu. d. A. & per duas snias cōformes. s. dñi florentini, & dñi de colūna fuit ꝓnunciatum nulliter fuisse repositum, & snia dñi de colūna transiuit in rem iudi. ut ī. ostendam, ergo &c. ut superius dixi. ¶ Nec ob. ꝙ in contrarium allegatur, vꝫ illam applonē interpositā fuisse p non ꝓcu. dñi. A. & sic transiuit in rē iudicatam, qa rñdetur ꝙ cū dñs. F. sp litigauerit cum eo tanq̄ cū procu. censetur ltīmata eius psona, ut non possit sibi opponere d. exceptionem, nisi assumat in se onus ꝓbandi, & ꝓbet istam negatiuam, sicut qñ ltīmatur psona ꝓcu. p cautionē rati, aut p ꝓnunciationem iudicis sup ltīmatione mandati, vt no. ff. de dā. inf. l. inter quos. §. alieno. & C. de procu. l. licet. per Bar. Nam eodem mō ltīmatur per litis contesta. aut alium actum q̄ habet uim litis conte. tex. vr̄ cum gl. in l. pōpo. §. rati. ff. de proc. & ita sentit Iac. Bu. in d. l. licet. facit qd̓ not. gl. in c. j. de elec. lib. 6. sed hoc probare nunq̄ poterit nec probauit ergo &c. ¶ Præterea potuit dictus. A. ratificare gesta p falsum ꝓcu. tam lite pendēte, ff. de indi. l. licet. q̄ post sniam latam ꝓ se. ut no. in l. si mr̄. §. hoc inte. ff. de excep. rei iudi. Et si dicatur debuit ratificare ī. tps appellandi. ar. l. bonorum. ff. rem ra. habe. rñdetur illud tps nō currere, nisi a tpe sciæ de snia contra se lata. l. ab eod. C. quō & qñ iud. Cum ergo in dubio præsumatur ignorantia. ff. de ꝓb. l. uerius. incūbebat. d. Fede. q̄ impugnat appel. probare sciam Albe. de d. repositione, & ꝙ transiuerint. 10. dies a die sciæ anteq̄ ratificaret. ff. de ꝓba. l. 2. qd̓ non est factum, ergo &c. & hoc de secundo. ¶ Tertiò dico, ꝙ & si prædicta cessarent attñ sopita est ista cā per snias dñi florentini, & dñi de columna, q̄ ēt pronunciauerūt illud idē, qd̓ D. Ia. de Camplo, vꝫ appella. interpositam a domino Ia. de Bononia fuisse & esse nullam, cuius dñi de columna snia transiuit in rem iudi. ut ī. dicam. ꝙ āt potuerint super hoc pronunciare, patet, quia d. cā nullitatis fuerat eis cōmissa, quod sic ostendit. Nam coram dño Iac. de Camplo pendebant tres causæ, s. cā appellationis a snīs dñi Io. de Bononia in casu in quo ualeret applo. Itē cā restōnis in integrum ad appellandum in casu, in quo nō ualeret applo. & hæc pro parte dñi. F. Item cā nullitatis applonis cōmissa pro parte Alberti. Posito ergo ꝙ d. Iac. potuerit pronunciare, perinde est ac si non pronunciasset super nullitate, & sic erant partes in eisdem terminis, in quibus erant ante pronunciationem. ꝑsatus autem d. Iacobus oēs d. tres causas remisit ad cancellariam, & deinde oēs tres commissæ fuerunt dño de Vrsinis, & demum pp grauamen ab eo illatum & appellatio. ab eo interpositam translatæ fuerunt ad dñm florentinum, & sic snia ipsius pt dici fuisse prima super isto articulo nullitatis, si D. Iacobus potuit reponere. Si uero non potuit reponere, tunc snia dñi florentini fuisset supflua super hoc, quia per sniam D. Iacobi fuisset decisum & terminatū postq̄ appel. ab eo interpositam nō fuit pars prosecuta, necesse est ergo dicere, ꝙ iste articulus aut fuit sopi. per solum. D. Iacobum, si non potuit reponere, aut si potuit tunc per dñm florētinum de colū. cuius ultimi sententia transiuit in rem iudica. vt ī. ostendam.

3 ¶ † Nunc venio ad scḋm principalem articulum, vꝫ præsuppositis prædictis, utrum ab ista terminatione sit recessum per aliquē actū, adeo ꝙ negotium principale dicatur adhuc pēdere indecisum, & possit pñs dñs auditor pronunciare super eo, aut potuerit dñs sancti Marci. & allegantur tria ꝙ sic. primò consensus procuratoris Alberti in committendo negotium principale dño de Vrsinis. sed certè iste cōsensus negatur, & falsò confingitur, & nō est ꝓbatus. Præterea, etsi consensisset, non tñ consensit simplr, sed eo modo quo pendebat inter partes. sed inter partes pendebat negotium principale ita demum si applo interposita a D. Io. erat ualida & non alr, ergo &c. quia ꝙ esset ualida, non fuit unq̄ per aliquem pronunciatum, ēt per dñm S. Marci, ut ī. ostendam. Præterea, etsi cōsensisset d. procu. simplr ꝙ committeretur negotium principale, nō potuit hoc facere in ꝑiudicium dñi sui, cui ius erat q̄situm ex ꝓmisso de non appellando, qd̓ ius auferre nō potuit ꝓcu. vt no. Inn. de offi. dele. c. cū olim. ante fi. de deposi. c. grauis. & Bar. ī l. fi. ff. quæ in frau. credi. q̄ dicunt ꝓcu. nō posse renūciare exceptionibus cōpetētib. dño sine spāli mādato, facit l. q̄ romæ. §. Calimachus. de uer. obli. [illegible] si. ¶ Secundò allegatur cōtumacia cōmissa in nō cōparendo, cū cit. esset corā d. dño de Vrsinis ad videndū reassumi cām, & ad obseruationē aliquorū terminorū super negotio principali. Sed certè illa fuit cōtumacia ꝓcuratoris, q̄ nō nocet dño in grauibus & ꝑiudicialibus. l. hoc amplius. §. fi. de dā. inf. & ibi p Bar. & l. enim q. C. de ꝓcu. p eundē. fuit eñi citatus ꝓcu. & nō dñs. A. Præterea, & si fuisset citatus. A. tñ eius cōtumacia nō adeo sibi noceret, vt p eā p[illegible] ret ius q̄litū ex d. promisso de nō appellādo, p eā q̄ no. gl. ord. ff. de re iudi. l. cōtumacia. in prin. & patet in l. ꝓperandū. §. si q̄ dē pp. C. de iudi. vbi pp cōtumaciā nō pdit q̄s ius suū in negotio principali nisi lata sit ꝯ eum snia uirtute cōtumaciæ, qa tunc non appellat, sed d. de Vrsinis, corā quo fuit cōmissa cōtumacia, nō dedit sniam, igr̄ &c.

4 ¶ † Tertiò allegatur q̄dā cōmissio facta dño de colūna, & repetita dño Pisano, in qua fuit petitū, ꝙ F. Audiretur ad ꝓsecutionē suæ applonis, aut ꝙ restitueretur ante appellādū, & signata fuit. audiat &c. & restituat ut petit, si ī. 15. dies cōstiterit de iure supplicātis, & de nō iure partis aduersæ parito p prius iudicato. Nā dr̄, ꝙ illud uerbū audiat, dēt in cōmissionibus Cardinaliū aliquid plus operari, q̄ uerbū adiūgatur. vnde dr̄, ꝙ cēsetur positū ī electione cōmissarij ꝙ istorū uelit; licet āt dōs de colūna nullū istorū elegerit, vr̄ ꝙ licuerit dño S. Marci, q̄ successit in locū illius & in eadē cōmissione eligere primā partē, vꝫ audire dñm. F. ad ꝓsecutionē appel. ipso iure & sine restōne nelle restituere, & ita vr̄, ꝙ possit pñs dñs auditor. Sed ista allegatio de nimia subtilitate est & cauillosa. primò, qa re uera per d. signaturam non cōceditur nisi secū[illegible] illius alternatiuæ, s. ꝙ restituat; nō. n. dixit admittat, sed solum restituat; primam āt partem, s. ꝙ admitteretur, non concessit, q[illegible] pars indigebat sibi cōcedi, eo q̄a petitio supplicātis intelligebatur ciuiliter, & scḋm iuris formam, vꝫ ꝙ admitteretur ad ꝓsequendum appel. si appellatio erat ualida; sed hoc a iure sibi cōcedebatur, vn non indigebat illud impetrare quod a iure cōi sibi cōcedebatur. l. q̄ sub conditione. §. fi. ff. de condi. insti. Præterea, & si expressē dixisset signatura, audiat &c. & admittat, & restituat &c. verbū illud admittat, intelligeretur mō quo. s̄. dixi, s. si appellatio est ualida, sed si non est ualida restituat; quia uerba sunt redigenda ad intellectum iuris. ff. de admi. rerum ad ciui. perti. l. curatores. in fi. de iure dot. l. sed nisi. & quod no. Cy. in l. fi. C. ad l. fal. Non autem debet intelligi hoc modo audiat, s. etiam si appellatio non teneat, quia fuisset sibi contrarius in signatura. Nam si appellatio nō tenet, nō erat audiendus sine restitutione, mandando autem ꝙ audiat d[illegible] casu uel ipso iure uel per restitutionem, ista non debent simul stare. de resti. in integ. c. cōstitutus. nec pt dici, ꝙ censeatur data i hoc electio, cū electio non possit cadere inter incompatibilia, qñ non cadit nisi inter duo. l. cum illud. ff. quando dies lega. ced. & quæ [illegible] sunt incōpatibilia non sunt duo, sed unū, quia duo ꝯ[illegible]a non pñt esse simul uera, sed audiri ad ꝓsequendū appel. sine restitu. ꝑsupponit appel. ualere. restitui uerò ad appellandū ꝑsupponit ea nō ualere q̄ sunt cōtraria, igitur &c. Præterea non est credendū, ꝙ Papa uoluerit auferre ius alteri q̄sitū. c. dil ecto. de uerb. sig. nec tollere snias ritè latas p suū rescriptum. C. sen. rescin. nō pos. p totum. de rest. spo. audita. nisi p modos adiunctos a iure, & ex iusta cā. s. mediante restitutione. l. diuus. ff. de re iud. C. si ex fal. instru. p totum. Signando ergo supplicationem mō ꝑdicto censetur uoluisse illud qd̓ supra dixi. s. ꝙ admittat ad ꝓsequendū, si appellatio teneat. & si non teneat, restituat, & aliter non admittat. Hæc aūt restitutio facta non fuit. Et si dicatur in casu, quo appellatio non teneat. & sic est necessaria restitutio, quō poterit uerificari illud uerbū, audiat, cū ante restitutionē non sit audiendus? Rñdeo bene pōt verificari, [illegible] ponendo, audiat. s. restituēdo, uel referatur ad uerbū, constiterit. Nā & ante restitutionē concessam cōtingit audientiā præstari in his, q̄ sunt præludia, & necessaria ad restitutionē. s. in cognoscendo de iure partiū summariè, quod patet tam ex forma cōmissionis, quia dicit si constiterit &c. quā de iure cōi. ut no. Bar. in l. nā & postea. §. si minor. ff. de iureiur. vbi dicit quem non restitui ad appellandum, nisi facta fide summariè de iustitia sua, ꝙ possit obtinere in negotio principali. Nam aliter non dicitur læsus & restitutio nō conceditur, nisi propter læsionem. potuit enim instè succumbere. Concludo ergo ꝙ ex nullo dictorum capitum recessum fuit a terminatione iā facta, de qua supra dixi. Et hoc de scḋo articulo prin.

5 ¶ † Capio nunc tertium articulum de ualiditate sniæ dñi sancti Marci. Circa quam notandū est, ꝙ continet tria. Nam primò iudicando super negotio principali ꝓnunciauit per dñm Ioann. de

Bon.bene fuisse appellatũ,& male iudicatũ,& diffinitum, & ipsius
sniam reuocauit,absq; eo ꝙ iustificet applõnẽ ab illo interpositã,
seu pnũciet eã valere. Scd̃o restituit dñm Federicũ aduersus sniãs
d.Iacobi de cãplo,& dñi Florẽtini,& dñi de colũna. Tertiò eos re-
uocat. ¶ Circa primã partẽ dico sniam pdictã nullã ex triplici capi 6
te. Primò,quia cũ negotiũ principale eẽt terminatũ,ut.s̃.dixi,& pa
tebit etiã.j.dicẽdis,non põt valere snia ꝯ rẽ prius iudicatã. C.qñ p-
uo.nõ est neces.l.j.ẽt si Alb.fuisset psecutus applõnẽ nullã, tanq̃
si fuisset valida,& tanq̃ si negotiũ nõ fuisset terminatũ,ut est gl.or.
in cle.pe.de appella. ¶ Scd̃ò,qa si nõ erat terminatum, sed re uera a
adhuc pẽdebat,debuit anteq̃ sup ipso pnunciaret,expedire articu
lũ sup ualiditate applõnis interpositæ a D.Io.pdicto.de qua validi 7
tate uertebat̃ q̃õ inter partes,& debuit pnunciare dictã applõnem
fuisse & eẽ ualidã,& sup negotio principali fore & eẽ pcedendũ,
& ea tũc si Alber. acquieuisset sniæ debuissent teneri termini sup
negotio principali & nõ prius,aut si nõ acquieuisset, tunc postq̃ p
duas alias cõformes fuisset dcã pronunciatio cõfirmata. vñ cũ hoc
nõ sit factũ,sed pronunciatũ fuit sup principali omisso hoc articu
lo emergẽti & pndiciali,nõ valet.vt pbat̃ i c.exhibita.de iudi. vbi
irritat̃ pcessus illorũ iudicũ ex eo ꝙ sup principali negotio simul
cũ emergẽti & pndiciali pcesserũt. pbat̃ ẽt. C.de dilat o.l.a pce-
dente.& qd̃ no.gl.C.de ordi.iudi.l.j.in gl.fi.facit.l.j. C.q accu.nõ
pñt. Qd̃ aũt iste articulus esset pndicialis ad negotiũ principale, pa
tet,qa si applõ non tenebat,nõ poterat amplius cognosci de nego
tio principali iam terminato;ergo &c.vt l. qm̃ Alexandrum. C.de
adul.de plagi.l.p̃ses. Itẽ pbat̃ viua rõne, quia cũ Alber.ptenderet
applõnẽ pdictã non tenere,nõ tenebat̃ sup negotio principali, qd̃
reputabat terminatum,defensiones & probationes aliquas facere,
quousque esset de hoc certus p iudicis pronunciationẽ; quia non
tenebat̃ se ponere in laboribus & expensis frustra. Nã si aliquas ex
pensas fecisset & postea pronunciatũ fuisset appella.nullam, appa-
ruisset eas fuisse superfluas, nec potuisset ab aduersario recupera-
re, q potuisset sibi impigere cur nõ expectabat declarõnẽ sup isto
articulo,postq̃ eã petierat. Cũ ergo super dicto articulo nil fuerit
pnunciatũ p dñm S.Marci,sed hoc omisso super negotio princi-
pali fuit denegata Alberto defensio,q̃ est de iure nãli,& sic snia nul
la,ut in cle.pastoralis.de re iu. Nec ob. si dicat̃ ex quo pronuncia-
uit male fuisse per illũ iudicatũ, vr̃ pronunciasse sup validitate ap-
sine quo nõ potuisset illud pronunciare.ar.ff.de acq.hære.l.illud.
qa rñdet̃ dupl̃r. Primò,ꝙ illud nõ est uerũ qa ista pñt simul stare.s.
ꝙ ille male pronũciauit quantũ ad iustitiã partis,& tũ nulliter fuit
appellatũ,ut patet ad sensum.vñ non sequit̃ pronunciauit illud,er
go & istud;qa inseparatis de uno ad aliud nõ infert̃.l.pe.ff.de calũ.
ad carbo.l.de bonis.in prin.& qd̃ ibi no.C.de don.inter uirũ.si ma
ritus. Scd̃o rñdet̃, ꝙ & si vr̃ illud pronunciasse,tñ non debuit simul
& semel pnunciare super utroque,imo prius super ualiditate ap-
pel.& deinde tenere terminos sup negotio principali per iura &
rõnes.s̃.tactas,aut pronunciare procedẽdũ esse sup principali non
obstãtibus excep.oppositis ꝯ applõnẽ, quia tunc vr̃ pronunciasse
sup validitate,postq̃ reiecisset excep.nullitatis. l.si autẽ. §.fi. ff.de
neg.gest.& in c.ex parte.de ap. Ipse aũt expediuit negotiũ princi-
pale,anteq̃ Alber.sciret, an sup eo hr̃et necesse probationes & de-
fensiones aliquas facere. Itẽ nõ ob.si dicat̃ ꝙ d.Alber.debuit cõsu
lere peritiores,q forte sibi dixissent,ꝙ applõ tenebat, & ꝙ ipse ha
beret facere suas defensiones super negotio principali, qd̃ cũ nõ
fecerit,non cõquerat̃ ꝙ sibi fuit denegata defensio, sed de se ipso, 8
q sibi hoc malũ intulit cũ poterat prouidere.ar.ff.de iti.actuq; pri
ua.l.ueteres.in fi.de lib.cau.l.imo.& qd̃ no.gl. ff.de pb.l.cũ proba
tio. Nã rñdeo,ꝙ consulere peritiores in hoc sibi nõ sufficiebat, cũ
hoc dependeret a declarõne iudicis, q potuisset aliter declarare,q̃
peritiores sibi dixissent,& sic inutile fuisset eorũ consiliũ. Prætere a
illud,qd̃ quis potuerit cõsulere peritiores,tunc põt alicui imputa
ri,qñ tractat de lucro captando,nõ qñ de dãno uitando, prout est
hic.l.in bonorũ.& ibi no.ff.de bo.pos. Itẽ non ob. ꝙ articulus ap-
plõnis a grauamine põt discuti & terminari unà cũ principali ne-
gotio,qñ ea non est remittenda ad iudicẽ a quo iuxta not.in c.con
ditio.de appel.li.6.qa casus est diuersus. Nã ille articulus nõ est p-
iudicialis ad cognitionẽ negotij principalis, sed nullitas appel. sic
qua psupposita nõ dẽt amplius de principali cognosci. Et ex pdi-
cto capite patet manifesta nullitas dictæ sniæ pp defectũ ordinis.
¶ Tertiò dico patere ex eo,ꝙ dñs Pisa.q dictũ dñm S.Marci pces-
sit cũ ab eo appellatũ fuisset p Alber. ex eo ꝙ uolebat sup app.in-
terposita a dño de colũna procedere,aut super principali;qa dictus 9
Al.asserebat tres fuisse latas cõformes sniãs,& amplius appellari si
potuisset, præfatus dñs Pisan. dictũ Albertũ simpl̃r reposuit parte
aduersa petente & cõsentiente, p quod vr̃ ab illa appel. recessum &
in manibus dicti dñi Pisani dictũ principale negotiũ sopitum;igi-
tur &c. Et hoc de prima parte sniæ. ¶ †Quantũ ad scd̃am partẽ cla
rũ est eã nõ ualere;qa restitutio aduersus dictas sniãs nunquã fuit
cõmissa nec petita,licet fuerit cõmissa ad appellandũ a snia D.Ioã.
de Bononia,clarũ est aũt ꝙ alia est restõ ad appellandũ, alia ad totã
cãm,iuxta ea q̃ plenè no.ff.de in inte.resti.l.fi.C.de procu.l.q absen
te. Itẽ restõ dẽt concedi cã cognita.[a] l.in causæ. §.cã cognita. ff.de
mino. Sed in hac restõne nulla fuit adhibita causæ cognitio; quia
nec pars unq̃ fuit citata ad hoc;ergo &c. ¶ †Quãtũ ad tertiã,qa re
uocat dictas sniãs notandũ est,ꝙ aut illud uerbũ, reuocantes,posi
tũ in snia intelligit̃.s.restituendo in integrũ, prout immediate dixe
rat,& tunc nihil operatur ex quo restõ,q principal̃r concedebatur,
non ualebat pp ea q̃.s̃.dixi. ex quo sequitur, ꝙ snia dñi de colũna
transiuit in rẽ iudicatã, quia super appel. ab ea interposita nil fuit
pronunciatũ,& hoc in dubio debet dici, qa uerbũ obscurum inter
pretatur in odiũ eius, p quo adiicitur. ff.de pac.l.ueteribus. aut il-
lud uerbũ intelligit̃.s.uirtute appel. interpositæ a dño de colũna,
& tunc idẽ ꝙ nil operat̃, qa super illa appel. non potuit pronuncia
re,cùm tũc lapsus esset primus fatalis.s.annus.vt in cle.sient.de ap
pel.sopi.nãq; erat corã dño pisano p repositionẽ, pp quod non si-
ne mysterio pars aduersa fecit in dcã snia apponi restõnem in inte
grũ aduersus dictas sniãs,cũ sciebat ꝙ applõ erat deserta per lapsũ
anni. Nec ob.mutatio curiæ,q̃ tribuit ipso iure scd̃m fatale,qa hic
inter sniam dñi de colũna,& dñi S.Marci,nulla interuenit mutatio
curiæ. Itẽ nõ obstãt impedimenta illata per dñm A. qa ipse nunq̃
pstitit impedimentũ in expediendo app. interpositã a dño de colũ
na,imo sp sollicitauit,ꝙ expediret,sed bñ præstitit impedimentũ,
ꝙ non procederet super negotio principali,aut super appel.inter
posita a D.Io.de Boñ,& sic nihil facit ad factũ; fuit ergo deserta
dcã applõ a dño de colũna,& sic sua snia trãsiuit in rẽ iudicatã uel
super nullitate repositionis uel nullitate app.a D. Io. de Boñ. s̃m
ea q̃.s̃.dicta sunt. ¶ Vlterius dico,ꝙ tota snia est nulla pp defectũ
iurisdõnis,qa cã ista per gñalẽ cõmissionẽ fuit primò cõmissa dño
Placentino uiuæ uocis oraculo,cui standũ erat.97. dist. c.nobilissi
mus.q præuenerat dñm S.Marci;ergo præoccupauit iurisd. l.si qa
postea.ff.de iudi.& qd̃ notatur in c. pastoralis. de off.ordi.& in c.
quãto.qa ut asseritur de stilo curiæ est, ꝙ ille sit iudex, cui primo
pñtatur cõmissio, quicquid sit in cõmissionibus factis extra curiã,
quia attenderetur tps datæ.s̃m ea q̃ hñr in c.cæterũ.& c.eã te.de re
scrip. Nec ergo uirtute gñalis cõmissionis habuit iurisdõnẽ pp p-
uentionẽ,nec virtute spãlis q̃ fuit condõnalis,si dñm Placentinum
peruenerat,q̃ condõ non fuit impleta;ergo &c. ¶ Itẽ fuit nulla,qa
sine obseruatione terminorũ. Nec iustificatur ex obseruatione fcã
corã dño de Vrsinis;qa ab eius processu fuit appellatũ & applõ iu-
stificata, & sic totũ ruit qd̃ corã eo factũ fuit. ut in c. solum. de ap-
pel.li.6. similiter corã aliis cõmissariis, maximè corã D. Pisano;qa
ipse reposuit,ut.s̃.dixi.& sic termini fuerunt annihilati,si q coram
eo fuerunt obseruati. Itẽ fuit nulla, quia lata sine causæ cognitio-
ne & parte inaudita.2.q.j.c.nus in quẽquã.& no.in l.prolatã. C.de
sen.per doc.ẽt si termini fuissent seruati corã aliis, debebat pars au
diri,alias merita causæ non poterant sibi esse nota.l.fin.C.si p uim
uel alio mõ.& ar.ff.de iudi.l.edictũ quod ab antecessore.in fi.& qd̃
no.Bar.C.de eden.l.2. Et hæc de tertio articulo. ¶ †Venio ad quar 8
tum.s.super negotio principali. Circa qd̃ aduertendum,ꝙ postpo
sitis obiectibus hincinde datis.d.A.fouet iustitiã luculentã in hac
cã. Nã acceptatio facta p procur.F.non valuit eo quia in procur.
nõ erat clausula insolidũ &c.ut est casus in c. si quis iusto. de elec.
li.6.& ibi no.in gl.& no.gl.in c.si duo.de pcu.e.lib.ex quo sequit̃,
ꝙ acceptatio & prouisio facta.j.mensem remansit firma non ob-
stantibus quibuscunq; prrogatiuis dñi.F.ita disputando tenuit Io.
Cal.in q.q̃ incipit duo clerici.qa decretum primarum lr̃arum non
officit scd̃o si primus non utitur eis tpe debito s̃m eũ. p ea q̃ no.In
no.in c.qs cunctis.de conces.pben.ex quo sequit̃,ꝙ si neutrũ impe
tratũ per F.non ualuit,qa ius erat q̃situ de rõne pdicta. ¶ Nec ob.
clausula rati apposita in procuratorio, quia si bene inspiciatur nõ
promisit ratũ hr̃e quod per eos aut eorũ alterũ factũ fuerit,tunc.n.
procederent allegata p partem aduersam, sed id quod p eos aut
substitutũ uel substituendũ ab eis aut eorũ altero. uerbũ ergo,alte
ro,refert̃ ad uerbum,substituendũ.vñ posito ꝙ alter ipsorum pos- 9
set unũ substituere,non tñ poterat actum gerere. † Præterea aliud

[a] ¶ Causa cognita. Adde d. Bar. for. in cõsil. 44. uer. non omitto. l.3. pte.

est ratificare, aliud ꝓmittere ratū hr̄e, sicut aliud est promittere vēdere, aliud uēdere. iuxta no. ff. de leg. 3. vxorē. §. agri. oportebat ergo ꝓbare, q̄ .j. mensem habuit ratā acceptationē. l. bonorū. ff. rem ra. habe. ¶ Nec ob. q̄ fm hoc nil operaret ꝓmissio rati. Quinimo multū operat, quia obligat ꝓmittentē ad interesse, si nō ratificat; non tñ hr̄ actus pro ratificato. sicut ille q promittit uendere, si non vult uendere, conuenit ad interesse, nō aūt ad rē, ac si eā uendidisset. Præterea d. F. negauit cū iuro illū fuisse suū ꝓcuratorē, cū rñdit articulis obiectiuis Alberti; ergo ulterius non est q̄rendū. Nec ob. q̄ non pcisè, sed p uerbū, nō credit; quia tñ ualet quo ad hoc, quantū si pcisè, licèt quo ad periuriū posset aliter dici. & ita intelligit gl. in l. 2. §. q̄ obseruari. de iur. cal. ¶ Nunc ad obiectus ueniendo dico, q̄ A. excusauit oēs suos obiectus, & ꝓbauit obiectus par-

10 tis aduersæ. † Quo ad primū probatur discurrendo p singulos. Nā primū ꝓbauit p registrū adiudicationis. Nec ob. qd̄ in ꝯriū allegat q̄ non facit fidē inter alias psonas, qa hoc est falsum, nā ꝓbat rem sic fuisse gestā inter. A. & illū ēt quo ad oēs fm Bar. q ita expressè terminat in l. 2. C. de eden. Itē sic uidemus in snīa lata inter euincētē & emptorē, qa ꝓbat inter emptorē & uēditorē in cā euictionis, ut colligit ex l. utiq;. ff. de rei uen. Itē instrm̄ solutionis inter fideiussorē & creditorē facit fidē inter fideiussorē & debitorē a quo repetit p actionē mādati. extra de fideius. c. 2. Itē instrm̄ procu. inter procur. & dñm [a] facit fidē inter procu. & alterā partē, ut no. p Pe. & Cy. & alios. C. de ꝓcu. l. j. Itē nō ob. q̄ debuit appellare qa casus est in ꝯriū in l. herennius. §. gaia. ff. de euic. ubi hr̄ q̄ emptor euictus non tenet appellare, licet si appellat teneat ꝓsequi ad hoc vt regressum habeat ꝯ uenditorē. & ad illū tea. non est dare rūsum. Itē non ob. q̄ registrū non fuit ꝓductū, qa ibi cēsetur productū ex quo fecit. A. citari notariū ut portaret & portauit & dimisit; nā ꝓducere nil aliud est, q̄ declarare uelle se uti. l. j. §. edenda. ff. de eden. ¶ Quātū ad scd̄m obiectum ille est ēt excusatus ꝓbata familiaritate cardinalis illius, p cuius mortē uacauit, q̄ sufficit semel fuisse, lz prima desierit esse, vt dicit expressè constitutio; & q̄ ipe quo fuit familiaris habuit dictū bñficiū. ¶ Itē tertius ēt excusa. p p diligentiā Ray. q habebat eandē datā. Nec ob. q̄ nō fuit ꝓductū mandatū ꝓcur. q acceptauit, qa probatū p testes qd̄ pōt, ut no. in l. j. C. de ꝓc. Itē hodie hr̄ & petitū fuit in actis registrari & fuit denegatum. ¶ Item quartū & quintū obiectū nō habuit necessarie excusare, qa. d. F. negauit illas, p quorū mortē dñr uacasse fuisse canonicas, cū rñdit articulis de medio iuro. Præterea si hæc cessaret, ipse. F. similr acceptauit illas easdē pbēdas. s. quartā & quintā, vñ sibi debebatur vna pp suā prærogatiuam & cuidā magistro Parisieñ. altera de cuius prærogatiua ꝓbatū est vñ potius fuit cōsumpta grām suā q̄. A. ¶ Nunc ad obiectus. d. F. primò de acceptione quartæ & quintæ pbendæ pdictæ, p quā consumpta fuit grā sua, satis est probatū per depositiones illorū notariorū, qui fuerunt rogati de acceptatione. ar. l. si qs decurio. C. de fal. Nec ob. q̄ cōpulsor non habuit ptātem eos examinādi; qa dico, q̄ cū habēt super principali. s. exhibitione instrorū, censentur habuisse super dependentibus. ar. ff. de eden. l. si quis ex argen. §. rōnē. in fi. de acqui. hære. l. si quis hæres. ibi sunt. n. appēdices &c. Itē nō ob. q̄ pars. d. F. non fuit citata ad dcām deposi. vel iurm̄, qa sufficit, q̄ interfuerit in cōmissionibus cōpulsoriis, ꝓut in si. no. de p. q cōsensit. in prin. qd̄ non requirit, ut in execu. sniæ consentiat. Itē nō ob. q̄ testes sunt singulares. nā posito q̄ directò non ꝓbarent, tñ uehementer adminiculant cū aliis coniecturis. s. instro insinua. & cōfes. & procu. q̄ sufficiunt, vt est casus in c. fi. de suc. ab intest. quia iudex non ad unā speciē ꝓba. &c. ff. de testi. l. 3. §. tu magis. Itē non ob. q̄ nō constat acceptationes illarū pbendarū pcessisse acceptationē pbendæ de qua agit, quia dr̄, q̄ cū dñs. F. sit actor, incūbit sibi onus ꝓbandi, q̄ acceptatio pbēdæ, de qua agitur, pcesserit illas, vt est gl. or. in c. uenerabilibus. de scn. exc. li. 6. in fi. in pe. gl. facit qd̄ no. in cle. lr̄as. de rescrip. & l. matrē tuā. C. de ꝓba. & l. eū actū. ff. de neg. gest.

11 ¶ † Quātū ad scd̄m obiectū de incōpatibilibus satis apparet ꝓbatū, qa d. F. confitetur se tenere unum bñficiū incōpatibile, Itē percipere fructus de alio; dicit tñ q̄ nō habet in titulū, sed probatū est per testes, q̄ hr̄ & reputat ut intitulatus, & in dubio præsumit nisi ꝯ ꝓbetur. Ipse aūt non probauit nisi p quædam producta corā dño de Vrsinis, a quo fuit litimè appellatū, & sic facta coram eo sunt declarata nulla, ut d. c. non solū. pterea non faciunt fidē, quæ sunt exemplaria & non recepta in debita forma. ¶ Quantū ad tertiū obiectum de duplici grā, ille est ēt proba-

12 tus p confessionē. † Nec ob. q̄ grā prorogans censetur eadē cū ꝓrogata. ar. ff. de pca. l. sed si manente. qa illud cū sit ꝓrogatio tpis, quo casu si fit .j. tps quo adhuc durat, censet idem, secus si post, ut ibi. & not. in l. 4. ff. de dam. infe. Sed in casu nr̄o fuit facta prorogatio ad res diuersas. i. diuersa beneficia, in quo casu cessat rō pdicta, quia non fit intra primā grām, sed extra. non sic cùm fit infra pri-

13 mum tps, ut dictū est. ¶ † Restat ultimū dubiū, q̄ sint partes pñtis dñi auditoris. Ad qd̄ rñdeo, ut colligit ex supradictis. s. solū pronūciare sup ualiditate sniæ dñi S. Marci, qa illa tñ cā cēset sibi cōmissa. non aūt pōt se impedire de negotio principali, qa illud non cēsetur sibi cōmissum. qd̄ sic probat, sibi sunt cōmissæ causæ, q̄ uerti ptenduntur inter partes, ut patet ex signatura, sed cā negotij principalis apparet terminata ex literis papæ executoriis obtentis cū omni debita solēnitate, quibus est standū. constat. n. qd̄ non mittitur executioni negotiū nisi terminatū sit, nec snīa nisi transiuerit in rē iudicatā. C. de execu. rei iu. l. j. vñ eoipso, q̄ concessæ sunt lr̄æ executoriæ, Papa hēt negotiū ꝓ terminato, & præsupponit snīas trāsiuisse in rē iud. & sic hēt Albertus intentionē suā fundatā sup his ex

14 dictis lr̄is † Sed cōstat q̄ cā postquā est terminata non dr̄ amplius cā, [b] cū sit finita. ff. de uer. sig. l. transacta finita. Hinc est, q̄ nō cadit sup ea transactio q̄ requirit causam & litē subsistere. C. de transac. l. si cā. iuncta. l. j. ff. eo. ti. Hinc est ēt, q̄ lex ad tales causas nunquā extendit, ēt si cōtineat clausulam, q̄ ad causas pteritas trahat. C. ad vell. l. iubemus in fi. Nec ēt rescriptū principis, quia nō intendit tales cās sopitas resuscitare. C. de trāsa. l. causas. sniam rescin. nō posse. l. fi. de rest. spe. audita. Ex qbus oībus sequit manifestè, q̄ in dcā signatura nō uenit illud principale negotiū, postq̄ super eo nō pōt dici cām subsistere, proui notoriū reddit ex dictis literis executoriis, & sibi sunt cōmissæ causæ q̄ uerti ptēdūtur &c. Itē ex eo, quia dñs de fisco in cuius locū surrogatus est dñs Thomas, ita interlocutus est q̄ sup nullitate dictæ sniæ tñ esset ꝓcedendū, & non fuit appellatū, imo idē dñs Thomas tunc subdelegatus eiusdē dñi idē professus est assentiendo petitioni dicti Alberti, ut clarè patet ex actis. Nec ēt pōt idē. d. auditor restituere ad appellandum uirtute aliarū cōmissionū factarū aliis dñis cōmissariis, quia non seruauit formā cōmissionis, igitur &c. Itē q̄ super negotio principali non possit pronunciare, ꝓbat p ea q̄ .s. dixi. quia necessariū est prius terminare illum articulū, an ualuerit applo a D. Io. de Boñ. antequā aliqui termini serueni super principali negotio, ut sciat Alber. an habeat facere aliquas defensiones sup principali negotio, quas pp dubietatē dicti articuli appellationis nec fecit, nec facere tenebatur, vñ ēt si negotiū non esset terminatū, nec emanasset dicta executoria, nō posset super principali negotio pronunciare, sed debet prius pronunciare appellationē illā tenuisse, & sup principali negotio fore procedendū, in quo non cucurrissent tpa appel. prosequendæ pp appel. & litigia q̄ fuerunt. l. si cū ipse. de execu. tut. Et in hoc fateor uerū dicere alterā partē, q̄ pp impedimenta Alberti nō cucurrerunt tpa. Nā fateor q̄ illa appe. a dño de Boñ. si est ualida. Sed in appel. a dño de columna non; quia in illa non fuerunt pstita impedimenta. Cætera suppleat excellentia dñi auditoris.

¶ In causa Leodiensis præbendæ inter dominum Albertum & dominum Federicum.

S V M M A R I A.

1. *Appellatum non fuit, & fuisse sed nulliter paria sunt.*
2. *Promissio sola sufficit, etiam extra iudicialis, & sine iuramento.*
3. *Exceptionem proponere differens debet condemnari in expensis.*
4. *Partis confessio non est probatio, sed est releuatio ab onere probandi.*
5. *Præsumptiones iuris apertissimæ probationes dicuntur.*
6. *Interlocutoria, per quā finitur iurisdictio iudicis, reuocari non potest.*

CONSILIVM CCLXXXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Super isto negotio quatuor principaliter sunt discutienda in qbus oīa dubia q̄ contingere pñt examinabunt. ¶ Primū est, an ista cā quo ad principale negotiū sit sopita. in quo ego tenebo, q̄ sic. s. in fauorē dicti D. Alberti, ut ostendam. j. ¶ Scd̄m est, psupposito q̄ fuerit sopita & terminata, utrū ꝓ parte dicti D. Alberti fuerit a dicta terminatione recessum rōne alicuius consensus uel cōtumaciæ, seu alicuius cōmissionis postea emanantis, adeo q̄ negotiū principale dicat adhuc pendere inter partes, quodq; debuerit in relationibus poni, positiq; pñs dñs auditor sup ipso se intromittere in quo tenebo partē negatiuā ꝓ eodē dño Albe. ¶ Tertiò discutiendū est, psuppositis pdictis aut ēt nō psuppositis, an snīa D. Cardinalis S. Marci ultimo loco data in fauorē dicti D. Fed. & ꝯ dictū d. Alb. super negotio principali, & ēt super aliis, de quibus loquit, ualeat uel non. Et hic etiam tenebo partem negatiuam, ¶ Quartò loco ex superabundanti, ne

[a] Facit fidē. Adde & fine extende gñaliter qa res inter alios acta facit fidē a quo ad alios, respectu se implene ꝓbationis. ita abb. in c. pe. de rem. in prin. ubi Fel. q exemplificat, q̄ testes recepti īter alias psonas, faciūt semiplenā ꝓbatione quo ad sīs. Bar. in l. admonēdi. q. 4. ff. de iureiur. Ang. in l. a d̄ edē. Ant. de but. Ab. & Imol. in c. fin. de iure iu. & alexā. in re pe. l. fin pe. ff. de re iu. & uide ul no Inn. in c au ditis de pscr. fo. 360. nu. 2. & ibi q in meis appostillis accumulaui. Leon à Lege.

[b] Causa. Quę ēt dicat ꝓprie causa. vide Bald. in ꝯsi. 19. in 2. p. & in ꝯs. 237. in 5 par.

tur, qs credat nos diffidere de bono iure d.D. Alberti super d. prębenda, & super ipso principali negotio, licet necessariũ nõ sit ꝓ uictoria obtinenda, qa ĩ. dicta sufficiunt tangẽ de ipso principali negotio, & ostẽdũ de bono iure d.D. Alberti super d. præbenda. ¶ Capio primũ, & dico negotiũ istud fuisse terminatũ ꝑ sniam diffiniti uã do. Io. de Bononis, q ꝓnunciauit in fauorẽ d.D. Alberti, ꝙ qdẽ snia trãsiuit in rẽ iud. eo qa non fuit ꝑ appłonẽ suspẽsa. C. qui ꝫ ad uet. quos in int. rest. post. l. 1. de postu. l. j. cũ appło ꝑ d.D. F. inter

1 polita fuerit nulla, ut ostẽdã. †Et paria sunt nõ fuisse appellatũ, uel fuisse, sed nulliter. ff. de auct. tu. l. nulla. qui satis. co. l. quotiẽs uitio ff. de ꝫtra. l. nõ putaunt. §. nõ quis. de re. iur. l. nihil interest. C. quorũ app. nõ reci. ꝑ totũ. ¶ Qđ aũt appellari nõ poterit, pꝫ ex duob. Primò ex ꝓmisso de nõ appellãdo facto bonafide. C. de tẽp. ap. l. fi. §. ti. ff. a quib. ap. nõ licet. l. j. §. j. Scđò pꝫ ex snia d. Iacobi de camplo, cui fuit cõmissa cã d. appłonis & nullitatis eius. qa ꝓnũciauit nulliter fuisse appellatũ, & eius ꝓnũciatio trãsiuit in rẽ iud. eo qa, lꝫ ab ea fuerit appellatũ ꝑ parte d.D.F. nõ tñ fuit appellationẽ ꝓsecutus ꝑꝑ repositionẽ q̃ fuit nulla, ut ĩ. dicã. & sic rata mãsit ꝓnũciatio. C. de tẽp. ap. auth. ei q. de ap. c. cũ sit romana. vñ ẽt si potuisset re uera appellari a snia d. Io. de bononia, tñ ex quo ꝓnunciatũ est ꝫriũ, & ꝓnũciatio trãsiuit in rẽ iud. nõ põt illud allegari, cũ ꝓ ueritate habeat talis ꝓnũciatio, & impedit discuti & amplius in dubiũ refricari qđ semel decisum est. ff. de exce. rei iud. l. si qs cũ totũ. §. si ancillã. ff. de sta. ho. l. ingenuũ. de cõd. inde. l. iulia. cũ ibi plene no. Nã põt actus esse ualidus, & tñ hr̃ ꝓ inualido, qa ualiditas nõ põt allegari, & ecõuerso. ff. de manu. test. qui hẽbat. extra de exccep. cũ ecclesiastice. cũ ibi no. in gl. & qđ no. gl. ff. si cer. pe. l. lecta. q̃ incipit. ĩ. mẽsem. & Bar. C. de trans. ubi pactũ. & Cy. C. loc. si qs cõductionis. & Bal. ff. de pac. l. tale pactũ. §. 1. & C. fa. erc. l. filium.

¶ Restat nunc rñdere his, q̃ ꝫ pdicta pñt allegari in ꝫtrariũ. Et primo ꝫ primũ dr̃ ꝓmissum illud nõ obstare; qa nõ interuenit iurm.

2 Sed istud truffa est, †qa sufficit sola ꝓ missio, ẽt extraiudicialis, & sine iuro. ut d. l. fi. §. si. C. de tẽp. ap. aut ẽ. simplex assertio facta in iudicio ẽt parte absente, q̃ uim renũciationis hẽt, & põt fieri de iure futuro in iudicio, ut d. l. j. §. j. ff. a qui. ap. nõ licet. in text. & gl. sed ꝑ pactũ, in quo interuenit ꝯsensus utriusq; partis, põt ẽt extra iudiciũ remitti ius futurũ. C. de pac. l. j. cũ ibi no. At hic interuenit ꝓmissum, put in supplicationibus porrectis per d. dñm F. ꝯtinetur, quibus est standũ. C. de lib. cã. l. cũ ꝑtiũ. qđ ꝓmissum importat pactũ, cũ includat ꝯsensum utriusq; partis. ff. de ædi. edi. l. sciendũ. §. dictũ. iuncta l. j. de pac. in prin. vñ siue factũ fuerit in iudicio. i. corã auditore causæ, siue extra iudiciũ, ualet, & reddit appłonẽ nullã, ut d. iuribus. facit. l. si cõuenerit. de re. iu. ¶ Scđò obucit, ꝙ d. ꝓmissum fuit factũ respectu sniæ q̃ ferret per d. dñm Io. de consilio dñorum coauditorũ & ꝯsensu. Et ꝙ in pñti cã nõ cõstat, ꝙ d. snia lata fuerit de consilio dñorũ coauditorũ, qđ vr̃ incũbere ptaio D. Alberto ꝓbare, postq̃ in hoc se fundat ad infringendũ appłonem, q̃ de iure cõi ꝑmittit, & sic appellans hẽt intẽtionẽ snã fundatã de iure cõi, nisi liquido ꝓbet ꝫriũ. C. de ꝓb. l. siue possideris. non aũt vr̃ liquido ꝓbari ꝫriũ ꝓbãdo ꝓmissum de nõ appellãdo, nisi ẽt ꝓbet qualitas super qua ꝓmissum fuit fundatũ. ar. ff. ui bo. rap. l. præ tor. §. docere. de op. no. nun. l. nõ solũ. §. sed ut ꝓbare. vñ nisi ꝓbet sniam illã latã fuisse ẽm ꝯsiliũ dñorum coauditorũ, põt dici ꝙ ista nõ est illa snia, cui dñs F. se submisit. ar. ff. iud. sol. l. cũ apud. & l. 3. in prin. & ideo nõ ꝓhibebat appellare. ¶ Sed aduertendũ, ꝙ d. allegatio manifestè cõprehendit ex actis calũniosa. Primò, ex eo ꝙ dictus F. nunq̃ eã fecit corã dño Iac. de camplo, corã quo cã appłonis & eius nullitas fuit discussa, sed solũ allegauit, qđ nõ fuit decreta remissio ẽm formã d. ꝓmissi, quod tñ allegare non poterat; eo qa fuerat remissum in arbitriũ eorundẽ auditorũ. s. d. Io. de Bononia & dñi Iacobi. vñ potuerunt arbitrari non dr̃e fieri, nec potuit conqueri pfatus dñs F. postq̃ in illorũ arbitriũ remiserant, ut no. Inn. de ferijs. c. conquestus. facit. l. videamus. §. pe. ff. de in lit. iur. & l. in actionibus. & qđ no. gl. in c. statotũ. §. assessorẽ. de resc. li. 6. fuit ẽt allegatũ ꝙ de mandato d.D. Io. fuit factũ illud ꝓmissum ꝑꝑ qđ dicebat non ualere. ar. ff. de iud. l. a. §. j. qđ tñ est falsum; qa tale mãdatũ nõ erat arctatoriũ, nec tenebant partes ei obtẽperare, sicut qñ mãdat ꝙ faciat cõpromissum. C. de sen. l. ex stipulatione. & ibi no. per Bal. & ff. de iniu. l. furti. §. qui iussu. per Bar. vr̃ ergo sponte fecisse, ex quo non tenebant obtemperare. C. quod me. cau. l. a. ff. de cond. ob tur. cau. l. pe. & ex quo non fuerunt realiter compulsi vel coacti, quo casu loquitur. d. l. a. de iud. nec allegauerunt cãm quare non tenerentur ꝯpromissum facere; tunc. n. si hoc non obstante compulsi fuissent, viderentur inuiti fecisse; sed hoc non facto censet sponte fecisse, licet ad mandatũ iud. fecerint cui obtẽperare nõ tenebantur ut dixi. ita no. Bal. in si. C. de testa. l. parentes. Postquam igitur prædictis friuolis allegatis omisit d. dñs F. allegare tam substantialem exceptionem seu defectum. s. ꝙ non interuenerat consensus coauditorũ in ꝓlatione d. sniæ latæ a D. Io. pdicto, credendum est ꝙ sibi non cõpetebant, seu ꝙ sciebat sibi non cõpetere; nõ n poterat prætendere de hoc ignorantiã, cum esset unus ex auditoribus. de prob. c. tertio loco. C. de repu. l. consensu. §. super seruis. vnde si uera esset dicta exceptio uel allegatio, credendũ est ꝙ non tñ distulisset eam proponere. s. in vltimis. cum tñ differre dicatur

3 dolus & malitia. quod patet; † quia debet differens condemnari in expensis, quas superfluo fecit fieri. ut no. Cy. C. ut quæ desunt adno. par. l. 1. & in specu. de exce. §. nunc videndum. uer. sed nũquid reus. & in dubio qois non præsumitur in dolo uel malitia. ff. de ꝓba. l. quotiens. §. qui dolo. pro socio. l. meritò. Præsumendũ est ergo potius, ꝙ non sit uera postq̃ a principio causæ non proposuit, sed tñ distulit, ideo &c. C. de tal. l. satis aperte. Itẽ ex alio præsumitur ꝫ opponentem; quia si uera esset oppositio, non habuisset necessario petere rest. in int. ad appellãdum, quam totiens in sui supplicationibus & commissionibus petiit, quia tutus esset iure cõi. ff. de mino. l. in causæ. petendo ergo restõnem censetur quodãmodo fateri se de iure cõi non posse appellari. ar. C. de testi. auth. si dicatur. ubi qui dicit se in manumissum vr̃ fateri se fuisse seruum. & qđ no. de ele. c. uenerabilem. ꝙ qui dicit se absolutum vr̃ fateri se fuisse excõicatum. facit extra de in inte. rest. c. constitutus. in fõne sui. ¶ Hæ igitur præsumptiones & coniecturæ ꝯtra d. F. opponentem coadiuuant intentionem. d. Alberti, de qua statim dicam. arg. ff. de iu. iu. l. si duo. circa prin. multum m̃ fidei &c. ¶ Vltra prædicta dico, ꝙ & si d. Alb. necessario habeat hoc ꝓbare, ꝙ lata fuerit d. snia de consilio & assensu suorum coauditorũ satis vr̃ hoc probasse præsumptione iuris, quę releuat ab onere ꝓbandi. d. l. siue possideris.

4 C. de prob. †sicut & partis confessio, q̃ non est ꝓbatio sed releuatio ab onere probandi, ut no. Io. An. de ele. bonæ. de ꝓb. super ru. in nouella. & tñ tm̃ ualet & operat, quantũ vera ꝓbatio. ff. depositi. l. publica. §. fi. Quod aũt hic sint ꝑsumptiones iuris pro D. Alberto; patet primò ex cõiter accidentibus, quod argumentum locum habet in materia probationum[a]. C. de prob. l. neq; natales. & ibi expresse no. per gl. & Bal. Sed cõiter sic accidit, ꝙ sniæ quæ feruntur ab aliquo auditore feruntur de consilio aliorum coadiutorum, prout eis notum est, igitur &c. Item patet, quia in eorum sententiis ſꝑ hoc asserunt, igitur si pars fuit pñs, & huic non contradixit, præsumitur uerum ẽm no. per Inn. de of. dele. cum in iure. de eo qui fur. or. susce. innotuit. de prob. qm̃ contra. & Bar. C. de rela. l. j. & de uerb. ob. sciendum. Et si dicatur, d. Albertus debet hoc clarius probare, postq̃ in hoc se fundat ad infrigendũ appłonem. ar. eorum quæ no. per Inn. de accu. super his. & per Bar. ff. de uerb. ob. l. hoc iure. & per Cy. C. de iure emph. l. 2. Rñ. verum esset, si fundaret se in his quæ cadunt in delictum. C. de prob. l. fi. Sed quia nõ sic est, sufficit sibi etiam quo ad agendum & impugnandum hr̃e ꝓ se iuris præsumptiones, ut no. gl. C. de prob. l. actor &c. tex. in d. l.

5 siue possidetis. eo. tit. †qm̃ præsumptiones iuris apertissimæ probationes dicuntur. C. de peri. tu. l. si tutor. & ibi no. in gl. ff. de le. j. l. licet imperator. confirmantur prædicta, quia D. Pennensis nunciauit D. Ioanni, ꝙ causam expedıret ẽm consilia dominorum de Rota. Item quia idem Pennensis postea pronũciauit appłonẽ nullam de consilio & assensu dñorum de Rota. Et sic est uerisimile, ꝙ prima snia fuerit lata de consilio & assensu eorundem, alias prædicta non sic fuissent, ex quibus omnibus d. allegatio tanquã cauillosa & non uera reiicienda est. ¶ Secundò principaliter contra ẽm principale fundamentum, s. ꝯtra sniam D. Pennensis obiicitur, ꝙ non debet hr̃i pro snia, quia fuit reuocata per eundem reponẽdo partes in aĩo melius deliberandi, quod vr̃ facere potuisse, cũ d. pronunciatio super nullitate appłonis fuerit interlocutoria, ut no. gl. in cle. si. de ap. ergo &c. ut l. quod iussit. ff. de re iud. Sed ad hoc re

6 spondetur dupliciter. Primò, ꝙ illa repositio non ualuit. †Nam interlocutoria, per quam finitur iurisditio iudi. reuocari nõ potest. l qualem. §. fi. de arbi. facit. l. fi. C. arb. tu. & cano. in c. significantibus. de of. dele. vnde dicit Bar. in d. l. quod iussit, ꝙ interlocutoria per quam quis pronunciat se nõ esse iudicem, aut libellum nõ procedere, aut reum absoluit ab obseruatione iudicij, reuocari nõ potest, quia per eam finitur iurisditio, sed pronũciando appłonẽ nõ tenere, sine dubio pronũciat super oĩbus istis. s. se non esse iudicẽ,

[a] ¶ Prob. nũ. Add Cor. in cõs. 11. inc. uisa n. 16. & in cons. 194. inc. circa n. 3. in 2. par.

D. Iac. de căplo fuit pnunciatū appeltonē interpositā a fnia d. Ioannis de Bon. non ualuisse, cuius pnunciatio transiuit in rē iud. si re positio facta per eū non tenuit, quia D. Federicus non fuit prosecutus appellationē interpositā ab illa, & sic non posset ualere fnia qua pnunciatū esset, bene fuisse appellatū a fnia d. D. Ioannis cōtra aliā fniam, qua pnunciatū fuit nulliter appellatū, & q̄ trāsiuit in rē iud. ut d. l. j. C. qñ prouoc. non neces. facit cle. si appellationē. de ap. Necesse ergo babebat, si uolebat d. appellationē iustificare, prius iustificare appellationem interpositam a Cardinali de colūna, & pnunciare bene appellatum, & D. Iacobum potuisse reponere, quo facto poterat subsequenter pronunciare bene fuisse appellatū a sententia D. Ioannis non obstante aliquo promisso; qñ ipse dñs S. Marci vr̄ successisse in locum oīm prædictorum; & iste erat rectus ordo pronunciandi, hoc aūt non fecit, & sic appellatio interposita a D. de columna fuit deserta, & per ꝯñs eius pnunciatio transiuit in rem iud. s. ꝙ male fuit repositum & per ꝯñtiam illā pronunciationem D. Iacobi transiuisse in rem iud. igit̄ super principali negotio sic nudè pronunciare non potuit, & nihil ualet.

¶ Quantum ad scd̄am partē fniæ, q̄ ineptè & inconsideranter pnunciauerit patet. Primò, quia restō aduersus fnias maximè proditorum trium nunq̄ fuit commissa nec petita cōmitti, sed solum restō ad appellandum a fnia D. Ioannis de Bon. igitur &c. C. si a non comp. iud. per totū. Præterea restō debet ꝯcedi cā cognita & parte uocata. ff. de mino. l. in causæ. §. causa cognita. Sed hic super d. restōne nulla fuit adbibita causæ cognitio, quinimo in termino dato ad dicendū contra cōmiationē lata fuit d. fnia, ergo est nulla. C. de sent. l. platam. & ibi per Bart. Præterea ēt si noluisset restituere ad appellādum a d. fnia, licet potuisset, quia uidebat̄ sibi cōmissum pter signaturas aliorū, in quorū locū ipse surrogatus erat, non tñ dēbat, quia cum restō danda sit cā cognita, ut d. ai, d. signaturæ q̄ cōtinent, sit & put de iure & æquitate, d. beat intelligi. i. si subsistat lēgīma cā concedendæ restōnis, sed hic nulla subsistebat, qd̄ patet; quia maiores non restituuntur aduersus facti ipsorū, sed aduersus omissa subsistente lrīcito impedimento. C. de resti. mili. l. ea q. & l. si cum militaribus. & utrobiq; no. Sed hic d. F. petendo se restitui ad appellandum non petit se restitui aduersus omissam appellationē, quia non omisit imo appellauit, sed vr̄ petere se restitui aduersus factum suum. l. aduersus promissum de non appellando, qd̄ minime facere potuit, cum sit maior, ut d. l. ea quæ. & l. si eum militaribus. aut eū sponte pro misit, & sibi imputet. aos non sponte, & tunc promissum non tenet, & sic non indiget restōne. patet ergo, ꝙ ineptē petiit se restitui, & ꝙ licet restō esset cōmissa, tñ quia cōmissio censetur hēre in se condōnem, si subsit iusta cā ipsius concedendæ, & hic non subsit, nō debuit concedi. Præterea & si potuisset cōcedi & fuisset debitē concessa, debuit post eā concessam appellari de nouo per D. Fa d. fnia D. Io. de Bō. & causam appellationis facere de nouo cōmitti. Nec prius potuit super negotio principali pcedi ut expresse patet ex no. C. si aduer. rem iud. l. fi. & ff. de in inte. re. l. fi. Nā aliud est restitui ad totam cām, aliud ad appellandum. Primo. n. casu concessa restōne potest quis psequi negotiū principale. Scd̄o casu oportet, ꝙ appellet, qd̄ prius nō poterat. Hoc. n. solum sibi restituit restitutio, s. ut posit appellare, cū non posset quo concesso & aperta uia repositus est in primis terminis, & sic debet appellare, & cām app. facere coniunctum; quod minime factū est; unde ēt si D. S. Marci restituisset ad appellandum, non ritē fecisset pronunciare super negotio principali quousq; ille appellasset, & cām appellationis de nouo fecisset sibi cōmitti; quia d. appellatio futura non pōt dici cōmissa sibi, cū non esset in rerū natura; necesse poterat nisi cōcessa restōne ad appellandum & secuta appellatione ut dixi. Item ꝙ sine noua cōmissione non posset cognoscere de ap. postea interponenda. patet ex no. per doc. C. si aduer. liber. l. i. ubi dicunt, ꝙ cā restōnis non deuoluit negotium principale ad superiorem qui restituit eo modo quo appellatio per illum tex. qui nimo concessa restōne per illum qui potest, debent partes redire ad iudicem causæ, quia restitutio solum aperit eis uiā clausam. patet ergo q̄ pcipitanter ineptè & incōsideranter d. fnia lata sit. Præterea ꝫ totam fniam, ꝙ non teneat, facit, qa nulli termini fuerunt seruati coram d. D. Sancti Marci imo in termino ad dicendum. cōmissionem fuis lata, & sic causa non cognita, quia in tam breui termino non potuit cognosci & parte non psente. de rest. in int. cum ex literis. & not. ff. quibus ex cau. ma. l. sed & si per prætorem. §. quotiens. In gl. igr̄ sententia est nulla. C. de sen. ex pe. rec. l. 2. & no. in d. l. prolatam. & in c. ecclesia. de consti. Nec pōt defendi uirtute terminorū seruatorū corā alijs cardinalibus; qa illi termini fuerunt de facto, qa nunq̄ negotiū principale censet̄ fuisse cōmissum, ut. s. pbaui cū nō potuerit ꝯmitti sine derogatione iuris q̄siti dño Alberto ex illo pmisso de nō appellādo, qd̄ pp̄ nunq̄ censet̄ uelle in dubio tollere. vñ oportebat primo declarare ꝙ potuerit appellari, qd̄ nō est factū p aliquem, anteq̄ de principali negotio cognosceretur arg. notatorum per Bart. ff. de re iud. cum quærebatur. in fi. §.

¶ Casus.

¶ Mō contingit, ꝙ q̄dam ser martinus de sancto. Gemi. oriundus guelphus fidelis & deuotus sanctæ Rom. ecclīæ, & q habitat cum eius familia in domo cōducta in ciuitate florē. & habitauit p quinque annos seu saltem p tres & ultra in dicta ciuitate, put habitant alij ciues ciuitatis eiusdē, & subijt onera realia & psonalia & pstantias a tribus annis tantū & citra; & a sex annis aū & citra fuit matriculatus receptus in matricula artis iudicium & no. ciuitatis floren. quo q̄dē tpe introitus & receptionis pfatus ser Mar. iurauit nullū officiū recipere uel acceptare ꝯtra formā statutorū uel ordinamētorū cōis flo. uel dictę artis. ¶ Accidit ꝙ d. ser Marti. fuit extractus ad quoddā offm̄ notariatus cōis florentiæ seu p cōi florentiæ, de quo officio in supradictis legibus fit mentio, seu in q̄bus legibus dictū offm̄ cōprehenderūt. ¶ Cōtrā dictū ser Mart. opponit̄ pluribus rōnibus, ꝙ nō sit habilis ad dictū offm̄, ꝙ debeat laniari vigore maximè q̄ plurtū cōsiliorū q nobis pducūtur cōtra d. ser Marti. q uidere potestis. ¶ Itē q̄a q̄libet lex ex ā. noīatis, si diligēter inspiciat̄, vr̄ reddere d. ser Marti. inhabilē ad dictum offm̄ rōnibus & causis in cōiētis. ¶ Itē qa d. ser Mar. nō ptendit se habilē ad dcm̄ offm̄, nisi ex substantia & tenore uerborū appositorū in pactis & cōuētionibus initis inter cōe florentiæ ex parte una, & cōi S. Geminiani ex alia. Et si dicta pacta diligēter intuaui, clarè apparet ex eis, ꝙ sibi uel alteri de sancto Geminiano, q uenerit ad habitandū in ciuitate Flo. p sex mēses cōtinuos tm̄, cōcedit̄ ꝙ habeat̄ & reputet̄ in oībus & quo ad oīa, & gaudeat & potiri posit oībus & singulis priuilegijs, bñficijs, immunitatibus, ac officijs q̄buscunq; q̄bus gaudēt uel potiri pñt alij ueri originarij ciues ciuitatis flo. nō sunt habiles ppe a ad certa officia, nisi habeant certas al's ꝯdōnes & qualitates, & maximè ꝙ subierint onera & pstantias ipsi uel eorū patres certis tpibus, put in s̄. dictis legib' cōtinet̄. ¶ Itē eo maximè dr̄ ꝯtra dictū ser Mart. esse inhabilē, si primo nō soluerit præstātias per. 20. annos disponit̄ uel saltē p tp̄s 10. ann. s̄m dictam legē, de qua ā. fit mentio q̄ emanabat & uigebat in ciuitate flo. tpe dictorū initorum pactorū. ¶ Itē qa si locus est ꝯiecturis, non est uerisīle ꝙ cōe flo. uoluerit tpe dictorū pactorū factorū dilexisse pl' maximè circa officia illos de sancto Geminiano de nouo uenientes, q̄ ueros & originarios ciues ciuitatis floren. ¶ Item qa tpe introitus dictæ artis p d. ser Mart. iuratum fuit non acceptare aliqd̄ offm̄ cōtra formā statutorum, nisi s̄m ꝙ ei pertinebant, prout s̄. fit mentio; & tunc tpis oēs s̄. dictæ leges & reformationes uigebant, quibus vr̄ se submisisse, & tacitē renunciasse oī iuri & priuilegio sibi competenti contra dictas leges. ¶ Pro parte uerò dicti ser Martini dr̄, ꝙ non obstantibus dictis & allegatis. s̄. contra eum, se fuisse & esse habilem ad dictum offm̄, ad qd̄ fuit & est extractus rōnibus & causis īfrascriptis. Et primò ex eo q de anno. 1353. īter cō floren. ex parte una, & cōe sancti Geminiani ex parte alia, firmate fuerunt quædam pacta, in quibus inter alia continetur prout uidaē ptātis. Qd̄ oēs & singuli hoīes & personæ de cōi sancti Geminiani uñ d. ser Mart. est oriundus qui habitauerint cum sua familia in ciuitate flo. per sex menses continuos, pus dictus ser Mar. habitauit, intalligantur & sint & completa habitatione prædicta ciues populares & de populo ciuitatis flo. donec habitauerint ī ciuitate pdicta cum sua familia in sua domo propria uel cōducta, prout habitant alij ciues ciuitatis eiusdem & ipsa habitatione durante pro ueris & tanq̄ ueri & originarij ciues populares ciuitatis eiusdem habeantur & tractentur & reputentur in oībus & per oīa, & quo ad oīa gaudeant, potiantur, & gaudere & potiri possint & debeant oībus & singulis priuilegijs beneficijs, & immunitatibus, ac officijs quibuscunq;, quibus gaudēt seu potiri uel gaudere potuerint quicunq; alij ueri antiqui & originarij ciues ciuitatis eiusdem, saluo s p qd̄ dictum est. s̄. de magnantibus. ¶ Sup quibus quidem pactis allegantur p parte d. ser Mart. q̄ plura consilia & allegationes redditæ q̄ plures doctores, quorum primum in Dei noīe beatissimiq; Hieronimi animum inuusti consulenda commissa per magnificos & illustres dominos nostros ita. & finit. eximij. s̄m incipit. Chr̄i nomine. factum per egregios doctores D. Alexā. salm &

dñm Gulielmũ tauaglie. Allegationes incipiũt. in Chri noĩe amẽ protestatione pmissa q̃ nõ est intentio allegantis disputare de absoluta & sup ordinata ptãte cõis flo. & finiunt. laus deo Itẽ aliæ allegationes & seu rñ. factæ qbusdam dubijs ꝯ d. ser Mart. rõnibus in cõtrarium alleg. & finiunt. l. 3. cũ si. Item allegat & produxit d. ser Mart. se fuisse pstantiatũ a duobus annis citra in ciuitate florẽ. Itẽ allegat q̃dã sniam latã iam sunt plures anni elapsi p ptãtẽ ciuitatis flo. in fauorẽ cuiusdã Nicholetti de santo Geminiano, q iure dictæ sniæ dicebat se esse habilẽ ad officia non obstantibus ordinamentis in ꝯriũ disponentibus, & ẽt atitus in eius fauorẽ duobus ꝯsilijs qoorũ unũ incipit. Iesu Christi & matris eius. & finit repræsentantes. aliud incipit. Christi noĩe. & finit ꝯsueto sigillo sigillaui. ¶ Mõ q̃rit uisis & examinatis primo oĩbus. ĩ. dictis an d. ser. Martinus fuerit uel sit habilis ad acceptandum dicta officia. Scd'ò si non est habilis, an cedula suæ extractionis debeat laniari uel remitti. Tertiò, si debet remitti, p q̃tũ tp̃s debet stare anteq̃ sit habilis, uel posit acceptare. ¶ Titulus primi libri statutorũ dõi capitanei ciuitatis flo. ¶ In noĩe Dñi nri Iesu Christi & gloriosæ uirginis Mariæ eius dignissimæ beatorũ apostolorũ Petri & Pauli Ioannis Baptistæ gloriosissimorũ sanctorum Genobii pontificis & cõfessoris Reparatæ uirginis & martyris & Barnabæ Victoriosi & aliorũ sanctorũ & sanctarũ Dei & ad honorẽ & reuerentiã ipsorũ, nec non sacrosan. Romanæ ecclesiæ Dñi nostri summi pontificis, illustris uiri dñi Karoli Romanorũ imperatoris, serenissimi principis dñi Loxii regis Hierusalẽ & Siciliæ. Et ad exaltationem & statum pacificũ hominũ & psonarũ ipsius augmẽtũ, conseruationem, & gloriã populi & cõis florẽ. eiusq; comitatus & districtus sanctæ ptis d. Romanæ ecclesię, q̃ p totũ orbẽ guelpha vulgariter nũcupatur. Nec non oĩum & singulorum artificum & artium quatũcunq; ciuitatis pfatæ. ¶ Incipiunt feliciter statuta dñi Capitanei populi & cõis flo. & defensoris artiũ & artificũ & conseruatoris pacis ciuitatis eiusdẽ reassignata, & restituta, abbreuiata, correcta, & declarata, & in unum reducta p sapientẽ uirum dñm Thomam ser Pucii de Eugubio legũ doctorẽ & officialẽ ad pdicta deputatũ & positũ p dictum cõe flo. assistentibus sibi circa prædicta sapientibus uiris dño Lapo dñi Io. de prato legum doctore & ser Tadeo Lapi cine florentino currẽtibus annis dñi incarnationis millesimo, trecentẽsimo quinquagesimo, indictione octaua die ultima mensis Septembris.

a ¶ Nõ afficiat pdictos. Ad de ad materiã pulchra p Alex. in cons. 34. inci. visis & põderatis. in 5. uolu. H. Ferran.

SVMMARIA.

1 *Pacta ciuitatis facta cũ forensibus de nouo ad habitandũ ciuitatẽ uenientibus quo intelliguntur nõ posse tolli per statutum, quia sit ius quæsitũ ipsis forensibus.*

2 *Incolæ noui quid consequantur propter adæquationem factam ueteribus & originarijs ciuibus.*

3 *Statuta grauantia ciues de nouo facta an grauent æqualiter ipsos nouos incolas. & 4.*

4 *Relatiuum, qui, quæ, quod, qualiter referat substantiam sui antecedentis cũ qualitatibus suis. & 5.*

5 *Pœna si imponitur respectiuè ad aliam, intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pœnæ ad quam fit relatio.*

CONSILIVM CCLXXXIIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Visis & põderatis dictis ordinamentis & casibus diuersis in quibus loquuntur, solum vr̃ discutiendum de illis quæ addita sunt cõtra non soluentes onera uel præstãtias q̃ sint inhabiles ad officia cõis Florentiæ an afficiãt ipsa uel ipsorum aliquod dictum ser Marõnum nõ obstantibus pactis initis inter cõe Florentiæ, & cõe sancti Geminiani, & illa sunt quatuor. s. reformatio edita. in 1365. supra secundo loco relata, q̃ loquitur de quinque annis. Et reformatio edita in 1329. de mense Septembris in fi. supra sexto loco relata quæ est specialis contra illos de sancto Geminiano & quosdam alios & loquitur de annis triginta. Et alia reformatio noua edita in 1404. quæ quantum ad officium notariatus, de quo præsentialiter quæritur, loquitur de annis. 20. Et etiam statutum antiquum in libro dñi capitanei. ĩ. ultimo loco relatum, qd' loquitur de annis. 10. Quæ quidẽ ordinamẽta licet prima facie uideantur in se cõtinere repugnãtiã pp diuersa tempora, q̃ exprimunt non tñ sunt ut in alio cõsilio p me alĩs reddito ad petitionẽ artis iudicũ ostẽdi, quatũ tñ ad propositũ uidendũ est duntaxat de reformatione facta in 1404. quæ loquitur de notarijs & de officio notariatus, de qbus psentialiter quæritur, aliæ uerò possunt intelligi de alijs psonis & de alijs officijs excepta reformatione facta in. 1365. quæ similiter loquitur de notarijs & de officio notariatus. Sed sine dubio in quantum uidetur tacitè permittere. q̃ soluendo 5. annis posit habere dictum officium ꝯcurrentibus aliis de qbus ibi fit mẽtio, derogatũ est ei p ultimã reformationẽ factã in 1404. q̃ exigit annos 20. cũ in hoc sint ꝯriæ. de cõsti. c. 1. li. 6. Et iõ de illa sola discutiendũ est. Alia uerò ordinamenta ĩ. relata, si bñ inspiciant non afficiunt istũ, de quo q̃rit nec ei nocẽt, qa q̃dã ædita sunt ꝯ nõ cauẽtẽ, ut est prima ĩ. relata, & ẽt secũda in prin. Et iste satisdedit ut dr̃. Quædã sunt ædita ꝯ nõ descriptos ĩ libris pstãtiarũ, ut est illa q̃ ĩ. tertio loco, & ẽt illa q̃. ĩ. quarto loco refert. Iste aũt dẽt esse descriptus in libris pstã. qa ut ĩ. ppoũi solutit pstãtias p tres annos uel circa, & sic nil faciunt ad ppositũ illæ reformõnes, quarũ una ppouit facta in 70. altera in 78. Quædã uerò ex d. ordinamẽtis sunt ædita ꝯ alienigenas, ut est reformatio facta in 1378. de mẽse Augusti, & altera facta eodẽ mõ de mense Septẽb. in prima sui parte. Et ille silr̃ non hñt huic obstare, qa illi de S. Gem. nõ reputant alienigenæ, nec forẽses maximè postq̃ habitauerit Flo. p sex menses pp eorũ pacta, cũ tũc sortiant priuilegia veræ & originalis ciuilitatis, & ẽt si nõ habitassent eẽt idẽ, qa illa reformõ reputat forẽses illos, q in ciuitate uel comitatu non sunt nati. Sed terra S. Gemiuiani p eorũ pacta sortit prerogatiuas comitatus, ut ea eis p3. Et idẽ dicendũ est de statuto posito in libro D. Capitanei, qd' ĩ. septimo loco refert; qa ẽt illud emanauit solũ ꝯ forẽses nõ natos in ciuitate uel comitatu, quales isti non sunt, nec sunt hñdi. ¶ Remanesmus ergo in d. ultima reformõne facta in 1404. q̃ loquit de annis 20. an istos de S. Gem. volentes hr̃e officia notariatus afficiat nõ obstãtibus pactis eorũ. Et sup hoc uisis & diligẽter examinatis quibusdã cõsilijs redditis in ista materia in fauorẽ illorũ de S. Gem. & de S. Miniato, & ẽt de prato, hñtiũ quasi similia pacta, ut clarius uideat ueritas tangã rõnes facientes p eis quas ex d. consilijs elicere potui, & q̃ mihi occurrunt. deinde ponã quod mihi vr̃ de iure d. rõnibus rñdẽdo. ¶ Et vr̃ primò, q̃ d. reformatio

a non afficiat pdictos* tali rõne; qa tpe dictorũ pactorũ initorũ non requirebat solutio pstantiarũ in ciuibus Florentinis, ut essent habiles ad officia. qd' p3, qa oẽs d. reformõnes hoc requirentes emanarunt post pacta pdicta. Consequenti ergo fuerunt dicti de S. Gemi. tam illi qui tunc erant, q̃ ẽt qui futuri erant, cum pro omnibus d. pacta inita fuerint p habilitatem ad oĩa officia ciuitatis Florentiæ incontinenti post habitationẽ sex mensiũ in ciuitate Florentiæ illi qui erant ante d. reformationẽ, & illi qui futuri erant sub condõne si tñ habitauerunt, & simplr̃ absq; aliqua solutione, quia sic erant habiti ciues & ueri originarij Florentini, quibus adæquant. ff. de le. j. l. j. C. cõi de leg. l. j. & 2. igit non licuit postea cõi Florẽ. modum uel condõnem adiicere dictæ habilitati, quam simpliciter illis donauerat. C. de don. quæ sub modo. l. perfecta. sunt enim seruanda pacta etiam cum subditis inita. extra de prob. c. 1. & not. Cy. C. de legibus. l. digna uox. & sicut non potest de ordinata potestate in totum tollere quod concesserat, ita nec diminuere uel limitare. ff. ad legem fal. l. quod de bonis. §. fi. ¶ Secundò, quia cum non posit de iure, non censetur per gñalem reformationem hoc uoluisse. ff. quæ in frau. cre. l. si pater. & ad munici. l. lucius. §. pen. ibi. eum ad ea quæ mandari pñt &c. & quod no. de off. eius cui man. est iuris. l. 1. in gl. quæ incipit argumentum triplex. facit. l. quanquam. de ritu nup. & quod no. in c. 1. de immu. ecc. lib. 6. in nouel. ¶ † Ter-

2 tio, quia adæquatio quæ facta fuit ciuibus ueteribus & originariis Florentinis, intelligitur facta quo ad leges tunc uigentes, seu quo ad illa quæ tunc erant inducta, non quo ad illa quæ inducerentur post dicta pacta. glo. est ordinaria notabilis, si esset uera. ff. de iudi. l. hæres absens. §. 1. quæ incipit supplent quidam. post medium. ibi dum dicit. die q̃ purificat in illis casibus & iuribus, quæ iam erant inuenta. s. tempore purificationis &c. Sed istud, q̃ soluerentur præstantiæ per 20. annos ad hoc ut notarij Florentini essent habiles ad officia notariatus, non erat inuentum nec inductum tpe dictorum pactorum, sed fuit introductum dudum post, igitur ad illud non intelligitur facta adæquatio per illam gl. quæ vr̃ hanc dubitationẽ decidere. Remanet ergo d. reformatio solum in ciuibus Florentinis, cum quibus non habebat commune Florentiæ pacta, & sic contra eos potuit statuere quod uoluit, & auferre uel limitare habilitatem ipsorum quam ex forma statutorum ueterum habebant. ut de iniuriis. c. in nostra. per Inno. ¶ † Quartò, quia adæqua-

3 tio facta de illis de S. Gem. ciuibus ueris & originariis Flor. cũ facta fuerit fauore ipsorũ intelligit facta quo ad ea q̃ essent ipsis de S. Gem. utilia, non ad ea q̃ inuolia, ut p3 in l. 2. C. cõia de le. ubi legata q̃ adæquantur fideicommissis assumunt sibi id qd' erat plus & magis utile in fideicommissis quam in legatis, & econuerso; non id

quod

qđ erat minus.facit.ff.de 3ta.l.3 §.sic emãcipatus filius.io fi.& qđ ibi no.Bar.Sed utile erat in casu illo,ꝙ fierẽt habiles simplr & purẽ;nõ aũt ꝙ subiicerẽtur oneri soluẽdi,cui subiiciũtur ciues,igitur &c.vñ vr̃ ꝓ hac rõnẽ,ꝙ ẽt si ista reformõ viguisset ı pe dictorũ pactorũ adhuc esset idẽ qđ s̃.dixi postq̃ de actu solõnis nulla fuit facta mẽtio in pactis,qa debuisset imputari cõi Flor.hoc nõ specificãsi,& uideretur d.habilitatẽ libere ꝯcepisse, & sine onere soluẽdi postq̃ nõ specificauit.ff.de ser.ur.p̃d.l.si arborẽ.§.fi.de ꝯh.emp.cũ

4

in lege.de act.emp.l.j.§.j.& l.qro.cũ fi.¶†Quintò ꝯfirmatur hoc, qa dicti de S.Gem.fuerunt habilitati ad ea officia, qbus gaudẽt & gaudebũt ueri & originarij ciues Flor.No.uerbũ,qbus, qđ est relatiuũ substãtiæ,& sic facit relationẽ ab substãtiã officiorũ non ad qualitatẽ cũ qua hõr,qa nõ dicit.& queadmodũ &c. sed solũ, qbꝰ. sed oĩa officia cõis Flor.exceptis qbusdã sunt talia,qbus gaudent ciues l3 soluẽdo p̃stantias;igitur eis gaudere dẽnt isti ẽt non soluẽdo,postq̃ ad hãc q̃titatẽ nõ fit relatio.Quinimo plus vr̃,ꝙ ẽt si uerba sic dixerẽt,ꝙ ad oĩa officia ad q̃ sunt habiles ciues Flor. soluendo p̃stantias,sint ẽt habilès illi de S.Gem.habitãdo Flor. ꝑ sex mẽses,intelligeretur ẽt nõ soluẽdo p̃stãtias,nisi hoc expsse in eis esset repetitũ.Et hoc iõ,qa illud relatiuũ, q̃ refertur ad id qđ principalr ueniebat in orõne,uel in termino ad quẽ fit relatio,nõ ad id qđ ac

x

cessoriè.ff.de li.leg.l.si.§.utia.sed principalr ueniebat ad uerbũ officia.& ad illud fit relatio.qđ aũt subiicitur soluendo p̃stãtias &c. ueniı accessoriè,& ꝑ modũ qualitatis. Itẽ qa tp̃s habitationis sex mensiũ in illis de S.Gem.uideretur tũc succedere loco solutionis p̃stantiarũ,q̃ requiritur in ciuibus Flor.Si ergo ista est, ꝙ ẽt facta mentione de solutione p̃stantiarũ,q̃ requiritur in ciuibus Flo. nisi esset expresse repetita in dictis de S.Gem.non intelligeretur tacitẽ repetita,& sic sufficeret eis sola habitatio sex mensiu,ut dictũ est. Fortius in casu nr̃o ubi nulla fuit facta mentio de aliqua solutione fienda,nec in termino ad quẽ fit relatio,uel ad quẽ fit adæquatio, nec in termino relato uel adæquato sufficere debet sola habitatio sex mensiũ sine aliqua solutione ut dcm̃ est, ut sic conclusio ꝙ ad oĩa officia ad q̃ sunt habiles ciues Flor.soluendo p̃stantias & onera, sint habiles illi de S.Gemi.non soluendo, sed habitando duntaxat per sex menses,qa censentur adæquati soluentibus, non sũt non soluentibus,cũ sint adæquati ueris ciuibus, & non soluentes non hñr ꝓ ueris ciuibus quo ad officia,& qa censentur adæquati ad id quod ꝓdest,nõ ad id qđ nocet,cũ ipsorũ cõtemplatione & fauore sic facta adæquatio.vñ si adæquarentur nõ soluentibꝰ, operaretur odiũ,& fieret adæquatio ad uppositũ eius ad qđ facta fuit, cũ fuerit ad habilitandũ,& ex hoc sequeretur inhabilitatio, & sic esset in telis caninus,ut dixit quidã consultor.¶.Sextò ꝯfirmatur quod s̃. ꝓximè dixi.qa si aliud diceremus,sequeretur ꝙ d.pacta quantum ad d.habitationem semestralem nihil operarentur,& ꝙ d. habitatio nil eis prodesset uel adiiceret,sed sufficeret eis prima pars pactorũ,ꝑ q̃ efficiuntur comitatiui,& sortiuntur ꝓrogatiuas comitatensium,& ꝑ ꝯ̃s censentur facti de populo Flor.seu ciues. ff.ad muni.l.q ex uico,& p3 in l.s.ff.de nundinis.ubi hr̃, ꝙ ciuitas constat ex ipsis,& ꝑ ꝯñs soluendo p̃stantias ut alij ciues possent hr̃e officia,ẽt non habitando Florentiæ; qa statuta & ordinamenta, de quibus p̃mittitur,nõ excludũt nisi alienigenas non natos in ciuitate uel comitatu,quales isti non sunt, hoc aũt esse nõ debet. s. ꝙ d. pacta quo ad habitationem sex mensiũ nihil operentur, ꝙ nil eis proficiat uel adiiciat d.habitatio.ut in iuribus uulgaribus. de le.j. si qñ.de pri.si papa.li.6.cum si.¶.Prædictis tñ non obst.licet multum colorata & urgentia uideantur,puto ꝯ̃riũ dicendũ de iure.s.ꝙ d.reformatio facta in millesimo quadringentesimoquarto afficiat dictos de S.Geminiano,ut non possint consequi officia,de quibus in ea cauetur nisi soluendo p̃stantias tp̃ibus in ea expressis, ne sint melioris conditionis q̃ ueri & originarij ciues Florentini, qđ nec petitum nec concessum verisilr credendum est, ut dixi in alio consilio per me reddito iam diu ad instantiam artis iudicum & notariorum ciuitatis Florentiæ.Et anteq̃ ueniam ad probõnem huius qm̃ in cõtrariũ allegantur autoritates magnorum doctorũ tã antiquorũ q̃ modernorũ ꝯsulentiũ in cõtrariũ,& ꝓ prima parte seu in fauorẽ p̃dictorũ de d.castro & similibus,ne quem terreant autoritate p̃dictorum ondo ꝙ nõ loquuntur in casu nostro sed in aliis penitus diuersis.Et primò D.Ang.de Pern.& D.Io.de Riciis non consulerunt super reformatione facta in quadringentesimoquarto,de qua q̃ritur nunc,cũ per prius essent mortui, sed super reformatione facta in 1379. quæ loquitur similiter de annis 30. ꝙ illa non afficiebat illos de S.Miniato,qui hñt similia pacta.Certè nimirum.nã & ego idem dixi in alio consilio,de quo.s̃.dixi. qm̃ illa reformatio fuit sp̃aliter edita cõtra illos de sancto Miniato, & d sancto Geminiano;& ꝑ eã efficiabãtur illi deterioris ꝯdõnis, q̃ essent ciues ueri & originarij florentini , eo qa adhuc nulla lex emanauerat,ꝙ ciues florentini haberent soluere tanto tp̃e.Solum.n.vigebat statutũ dñi capitanei,qđ loquebat̃ de.10.ann. Nõ ergo potuit fieri de ordinata p̃tãte contra p̃dictos;qa ꝑ ipsam de directo rumpũtur pacta inita cũ p̃dictis, & sic in illa uendicat sibi locũ prima.rõ. s̃.fcã ꝑ me in cõtrariũ de.l.pfecta.C.de dona.q̃ sub mõ.& ꝙ pacta ẽt cũ subditis inita sunt seruãda probat̃ in c.1.de ꝓba.& qđ no.Cy. in l.digna vox.C.de legibus.Et hæc est rõ uera & demonstratiua, licet p̃dicti docto. in ea principalr nõ se fundent nolẽtes de p̃tãte condentiũ disputare,sicut ego in alio consilio attestatus sum. Sed. fundãt se in alijs rõnibus, vc3 qa ſm uerba dictæ reformatiõis nõ cõprehendebat ille ser Mattheus,de quo tunc q̃rebatur;qa erat de terra sancti miniatis , & reformatio loquit̃ de illis qui sunt de cõi sue de curia.& sic vuti dñs Ioãnes de reicijs , ꝙ nõ cõprehẽdat originarios de dicta terra.arg.đ rescript.c.rodulphus. Dñs veru Ang. fatet p̃supposita validitate reformationis , ꝙ quantũ ad officia ibi expressa necesse habebãt soluere nõ quoad alia,& sic nihil faciunt ad ꝓpositũ dicta ꝯsilia;qa nos loquimur de reformatione fcã ĩ millesimo quadringentesimo, ꝑ q̃ non efficiunt̃ p̃dicti deterioris ꝯdõnis,q̃ ciues;licet ꝑ eã ipsi ciues efficiantur deterioris ꝯdõnis, q̃ essent prius,qa contra eos principalr edicta est. Vñ ẽt in ꝯ̃tiam p̃dicti de dictis castris efficiuntur deterioris ꝯdõnis , q̃ essent prius; non tñ deterioris q̃ sint ciues veri,imo remanent eiusdem , & per ꝯñs manifeste apparet , ꝙ per eam in nihilum venitur cõtra pacta; qa per pacta non fuerunt redacti ad conditionem q̃ habebant tunc tp̃is ciues duntaxat;qa tunc bene ueniretur cõtra, sed ad ꝯdõnem ciuium simpliciter,& sic ad illã quæ erat tunc,& ad illam quæ erit ĩ futurum.arg.ff.de seruit.vrba. prædiorum.l.si seruitus.&.j. dicã. Item non p̃t hic dubitari, an isti comprehendantur in dicta reformatione,sicut dubitabatur tunc de illo ser Matheo;quia ista non est edita sp̃aliter contra aliquos,sed gñaliter contra oẽs,& non est dubium ꝙ cõprehendit oẽs veros ciues cognoscere,ergo & oẽs q ueris ciuibus adæquantur,uel pro ueris hñr, ne plus operetur imago q̃ ueritas.s.C.de lati.liber.tol.l.1.post principium. &. fictio q̃ ueritas.vt,l.filio.ff.de libe.& posth. Et licet quidã dicant,ꝙ isti de qbus agitur, nõ sunt ficti ciues,sed ueri;per ea quæ not.Bar.in l.si maritus.ff.de adul. & l.q ꝓ emptore. de usucap. Istud est uerũ in simplici ciuitate;q illa cõsistit in iure tñ. vñ potuit cõe Florentiæ illã verè dare & imprimere, sed ciuitatẽ non simplicẽ sed originariam non potuit cõe florentiæ verè dare,sed fictè, qa illa non cõsistit in iure tñ.sed in facto.s.in uera natiuitate, quã cõe Flo.nõ p̃t uerè dare,sed fictè.l.i libello.to. factę.ff.de capti.ff.qbus ex causis

s

¶Accessorie. Adde Bal. in ꝯsili.491. in 5.parte.

maiores.l.deniq;.cũ fi.Est tñ uerũ , ꝙ p̃dicti docto.incidenter rñdendu ad statutũ dñi capitanei , qđ loquit̃ de decem annis vr̃r sentire , ꝙ licet veri & originarij ciues subijciantur illi statuto illi tñ de dictis castris habentes dicta pacta non subijciuntur,nec tenentur sóluere,nec requiritur ꝙ sint allibrati per 10.ann. ſm formã dicti statuti.Et mouetur dñs Angelus per rõnem,q̃ nouiter tangitur ꝑ modernos,s.quia sunt habilitati ad ea ad q̃ sunt habiles ciues florẽtini ; non aũt sunt inhabilitati ad ea ad q̃ sunt inhabiles aliqd ciues florentini,puta non soluens,qa rõ parũ ualet ut.j̃.patebit in rñsionibus,quas faciam ad obiecta. Dñs vero Ioãnes de ricijs mouetur alia rõne dicens ꝙ si predicti vellent admitti ad officia tanquã gaudentes beneficijs uerorum & originalium ciuiũ , tũc nõ deberent admitti nisi soluissent uel fuissent allibrati ꝑ.10.annos, qa nõ debent esse melioris ꝯdõnis q̃ ueri ciues,quibus adęquantur.ꝑ legẽ.2.cõia de lega.& ꝑ id qđ no.Bart.in l.1.de lega.1. Sed si petunt se admitti tanq̃ de sancto Geminiano uel de scõ Miniato, & qa habitauerunt florentiæ per sex menses,bene p̃nt & debent admitti non obstante dicto statuto dñi capitanei disponente,ꝙ debeat fuisse allibratus per 10.annos;qa cum sit generale,non uendicat sibi locũ io istis,in qbus per eorum pacta fuit sp̃aliter statutum qñ & quomodo debeant admitti;ut in c.generi per speciem.de reg.iur. Sed aduertendum diligenter,ꝙ ipsi non p̃nt petere se admitti tanq̃ de sanctu Gemi.simpliciter;sed tanq̃ per habitationem exæquati sint ciuibus ueris & originarijs. Non.n.per dicta pacta fuerunt habilitati simpliciter ad omnia officia cõis, tunc.n.forte procederet dictum suum,sed fuerunt habilitati ad illa,ad quæ sunt habiles ciues Flo. qđ est intelligendũ.s.& queadmodũ & per eundẽ modũ.s. soluendo & obseruando oĩa q̃ tenentur seruare dicti ueri ciues,ut.s̃.

plenius tangã. sed ſm eundẽ D. Io. qñ ipsi petunt ut exequari ciuibus non pñt petere nisi soluant ut ciues, ergo &c. Et sic cõcludo, ꝙ añ d. reformationẽ factam in 1440. p̃dicti ne d. castris non poterant hẽc officia ꝯsueta dari ciuibus Flor. nisi fuissent allibrati per x. annos ſm formã dicti ueteris statuti, cui subiiciebant̃ non obstãtibus d. pactis, sicut hodie subiiciunt̃ huic nouæ reformationi, ut j. dicã. quicquid p̃ dicti doc. recolendæ memoriæ incidenter & nõ multum p̃mediatè uideãtur sensisse, ut ex inferioribus apparebit. ¶ Extant insuper q̃dã alia consilia doctorum Bonon. tã defunctorũ q̃ adhuc uiuentiũ facta in fauorẽ comitatẽsium gñalr, & ẽt spãliter in fauorẽ cuiusdã de S. Gem. qui consuluerunt de directo ſn per reformõne p̃dicta facta in 1404. ꝙ illos de d. castris nõ afficiat nec alios quosCur.q; comitatiuos. Sed notandũ, qa ipsi loquuntur in aliis terminis, q̃ nos, vcʒ in quibusdã qui tpe illius reformõnis editæ iã soluerãt p a. annos ſm formã d. statuti ueteris & ultra, & sic acquisiuerant iã ciuilitatẽ & habilitatẽ ad officia. vñ q̃rebat̃, ao p d. reformõnem superuenientẽ potuerit eis auferri, & sic an ẽt tenerent̃ ulterius soluere ſm formã d. ultimæ reformationis. Et cõsuluerunt ꝙ non p ea q̃ no. Bar. in l. oẽs pop. de iust. & iur. & l. qđ semel. de decr. ab or. fac. qa ius q̃situ͂ non poterat eis auferri. Et sic est notandũ, ꝙ ꝯsuliores & ẽt ipsi docto. uidebant̃ fateri ꝙ dicti de illis castris ante d. reformõnem ultimã bñ subiiciebant̃ illi ueteri statuto, ut dr̃ent soluere uel esse allibrati p a. annos, nec eis sufficeret sola habitatio sex mensiũ non obstantibus d. pactis cuius cõtrariũ sensisse vñr primi consultores. ut s̃. diai. qđ facit pro eo quod j. dicam. nisi dicamus, ꝙ ipsi loquuntur de illis comitatensibus, q non hñt pacta cum cõi Florentiæ. quia nec de hoc fit mentio in pũcto, super quo consuluerunt, qđ est uerum in uno in quo principaliter consuluit d. Florianus, sed in quodã alio in quo principr̃ ꝯsuluit d. Ant. de But. loquit̃ de illis qui hẽbant pacta. s. de S. Gemi. diaerunt insuper, ꝙ postq̃ d. habilitatem acquisiuerant tanto tpe soluendo & habitando non potuit eis auferri per d. reformõnem superuenientẽ nec ei subiiciebant̃. Sed si aliquid nondũ acquisiuerant tpe d. reformõnis ut est in casu nr̃o, ꝙ d. reformatio non possit impedire, quominus acquirat̃, nisi soluant ꝑut in ea continet̃, hoc ipsi non dñt imo sentiunt, ꝙ sic a ꝯtrio sensu, & hoc est de quo q̃rimus. Nã facilius impedit̃ ius acquirendũ q̃ tollat̃ acquisitũ. C. de acq. pos. l. fi. Quicquid tñ p̃fati nobiles doc. cõsuluerint, vr̃ mihi ꝓbabiliter oppositũ dicendũ. s. ꝙ d. reformatio facta in 1404. afficeret ẽt illos tpe ipsius editæ iã acquisiuerant habilitatẽ ad officia, quia soluerant uel allibrati steterant per a. annos ſm formam statuti ueteris D. Capitanei, licet iste non sit casus nr̃. Et hoc ideo, qa aliud dicendo seqneret̃ absurdũ & inconueniens, ꝙ non afficeret aliquẽ ciuem uerũ, qui tunc tpis per x. annos soluisset, sed dũtaxat illos q nondũ soluerãt. p dictũ tps, qđ est absurdũ. Nã cadẽ rõ est in ciuibus Flor. ſp habitantibus q̃ in comitatiuis uenientib' de nouo ad habitandũ ut soluendo p dictũ tps acquisiuerint habilitatẽ ad officia p solã solutionẽ, dũmõ esset guelphus, & sic nõ debuit posse eis auferri, qđ tñ est falsum & absurdũ, qa sic paucos cõp̃hendisset d. reformatio. Nec obstant no. per Bar. in l. oẽs pop. & in l. qđ semel. de decre. ab or. fa. quia dcm̃ eius dẽt intelligi, qñ per statutũ conceditur aliquid forensibus, & non subditis uenientib' ad habitandũ. Nã tunc fateor, ꝙ in venientibus ad habitandũ tale statutũ transit in contractũ innoĩatum, eo quia d. forensibus cõceditur habilitas, quã prius non habebant, in quo contractu non est locus pniæ post implementũ. l. si pecuniam. de cond. ob cau. sed in ciuibus seu subditis non sic, quia ipsi ea sola ciuilitate seu natiuitate acquisiuerunt habilitatem ad officia. Si ergo est statutum, ꝙ nisi soluant per a. annos nõ possint hr̃e officia, si uero soluerint possint. si recte consideretur tale statutũ non dat eis habilitatem ad officia, sed potius illã quam habebant ex sola ciuilitate seu natiuitate restringit ad tps. s. quousq; soluerint tanto tpe, & completa solutione non acquirunt aliquã habilitatem ex tali statuto, sed eam quã prius habebant & acquisiuerant, remanet sine impedimento statuti. Non ergo potest dici, vt ipsi dñt, ꝙ soluendo tunc tale statutum transeat in contractum, cum ea eo nil acquirant prædicti, sed potius fuerunt per ipsum ab acquisitione iam facta ea sola ciuilitate retardari ad tempus, non sic potest dici in forensibus & non suppositis, qui ex sola solutione vel habitatione acquirunt 5 eam quam nulla alia rõne habebant. Et ita cõiter vidi per modernos dictum Bart. limitari, potissimè per dictum Inno. in c. in nostra. de iniuriis. Nec obstat ꝙ eis erat ius quæsitum, quia uerũ est cum conditione seu modo. l. quatenus duraret dictum statutum. vñ dico, ꝙ sicut p statutũ p̃fatũ D. Capitanei, tpe quo fuit factũ, potuit ciuibus tolli habilitas, q̃ ipsi acquisiuerãt ea sola ciuilitate vel natiuitate, seu impediri quousq; soluerit usq; ad x. annos, uel steterint allibrati; ita p d. reformõnẽ factã in millesimo quadringentesimoquarto potuit tolli uel impediri p̃fata habilitas, q̃ acquisiuerãt tã ea natiuitate q̃ ea solõne decẽnali, & ea forma d. statuti; qa eadẽ est rõ. Et si ita est, ꝙ potuerit tolli ciuibus & suppositis & statuti ꝙ nõ obstãte ꝙ soluissent a. annis, & sic esset eis ius acquisitũ, seu habilitas, nihilominus essent inhabiles, nisi ẽt soluerent ultra. s. vsq; ad uiginti uel uigintiquinq; seu triginta ſm diuersitatẽ officiorũ & formã d. reformõnis, sequit̃ ꝙ in ꝯñtiam sublata fuit ẽt illis de d. castris, lʒ hẽant p pactũ, qa illõ pactũ regulat eos ſm condõnẽ ciuiũ. Illis uerò comitatiuis, q non hẽbant p pactum sine dubio tolli potuit principr̃ & p se ẽt si non fuisset ablata ciuibus; qa sunt suppositi, & nõ hñt habilitatẽ nisi ea forma ueterũ statutorũ; ergo &c. iuxta no. per Inn. in c. in nostra. ꝟ. all. sed hñtibus p pactũ non potuit tolli principr̃ sed in ꝯñiam auferẽdo eã ciuibus. & ita fuit in casu nr̃o; qa d. reformatio prin ipr̃ afficit ciues, ẽt qui tũc tpis soluerant & habilitatẽ ad officia acquisiuerant, seu iã acquisitã p solã ciuilitatẽ & p statutũ impeditã, quousq; soluerent recuperauerant quicquid præfati doc. dixerint. & ista mihi vñr uerissima si bñ & subtiliter ponderent̃. Quicquid tñ sit, ẽt si uerũ consuluerunt non tangunt d. consilia casum nr̃um, in quo agitur de illis, quibus tpe d. æditæ reformationis nondum erat ius q̃situm, sed ueniebat acquirendũ ea futura solutione, vnde debent soluere ſm legem q̃ imminet tpe solutionis fiendæ non ſm l. abrogatam. iuxta no. io cle. fi. de deci. & per Bal. in l. fi. in prin. C. cõia de leg. Extant ẽt q̃dam alia consilia p̃dictorum doct. Bononiẽsium specialiter in fauorem illorum de prato, qui hñt eandem p̃rogatiuam, q̃ illi de S. Gem. non tñ p pactum ut illi, sed p reformõnem, & sic debiliorem, qa põt tolli ante ius acquisitum. i. anteq̃ illi ꝯctum impleant ex parte ipsorum, non sic de ea q̃ hñt illi de S. Gem. quia ab ipso initio fuit ius acquisitum p pactũ ad habilitatem in futurum acquirẽdam, & sic difficilius tolli põt. Et illa consilia p̃supponunt unum, vcʒ ꝙ illi de prato statim ꝙ habitauerint Florentiæ per sex menses, acquisiuerint habilitatem ad officia, ẽt si non soluerint uel allibrati non steterint tpe comprehenso in statuto ueteri D. Capitanei. s. decem annis. Et ideo cõsulunt, ꝙ d. reformatio edita in millesimo quadringentesimoquarto talibus qui iam uenerant ad habitandum & habitauerant per sex menses tpe ipsius ultimæ reformationis editæ non habeant nocere, quia reformatio facta in eorum fauorem. s. in 1350. iam transiuerat in contractũ. Sed hoc fundamentum cum reuerentia non est uerum, quia per reformõnem æditam in ipsorum fauorem in anno millesimo tricentesimo quinquagesimo non fuit eis concessa habilitas ad officia simpr̃, sed solum ciuilitas ad omnia, sicut si essent ueri & originarij ciues; vnde fuerunt eacquati ciuibus, & per ꝯñs non dẽnt esse melioris condõnis quam ciues, ut dicit D. Ioannes de Riciis in suo cõsilio, & ego j. tangam. & sic quicquid dicam in illis, qui hñt p pacta, fortius ꝓcedit in illis de prato qui hñt p reformõnẽ. Et añ quandam rõnẽ tactam in quodam de illis consiliis, vcʒ ꝙ prærogatiua concessa illis de prato per reformationem factam in eorum fauorem in anno tricentesimo quinquagesimo, fuit concessa loco, non personæ; & sic non censetur sublata per reformõnem editam in 1404. quæ disponit de personis ueris, ideo non extẽditur ad fictas, sicut est cõitas uel uniuersitas. ff. de fideiuss. l. mortuo. pro qua facit. l. a. §. hoc ẽt. C. de iuramen. calum. ubi tex. ponit personas & corpora uniuersitatum, tanquam diuersa, & sic innuit ꝙ appellatione personæ nõ comprehenditur persona ficta, sicut est corpus uel uniuersitas. Rñdetur de facili. s. non esse uerum, ꝙ d. concessio quo ad officia sic facta loco, quia loco non ꝯuenit, sed tñ personis ueris, ergo illis facta censetur. ad hoc de sen. exc. c. si snĩa. li. 6. Et licet facta sit contemplatione loci, quid ad rumbum. Vnde si reformatio prædicta facta in millesimo quadringentesimoquarto, quæ simpl̃r loquitur comprehẽdit ciues originarios, quibus magis afficitur cõitas Florentina, quanto magis alios quibus non tm̃. ar. de condi. & dem. l. publius. §. titia. Et sic vr̃ mihi d. consilia parum facere ad propositum, & parum per ipsa fuisse materiam istam examinatam & ruminatam, ut j. patebit. ¶ †His uisis ueniendo ad id quod intendo, capio ꝓ fundamento unũ, ex quo subtiliter intelligendo determinatur pñs dubitatio. s. ꝙ relatiuũ, q s uel qui, [a] lʒ dicat relatiuũ substãtiæ, non tñ facit relationem ad solam substantiam suis antecedentis, sed etiam ad omnes eius qualitates, quas intelligentur repetere in

a Vel qui. Vide d. Ale. de Imol. in cõs. 45. in 2. co. in 2. par. & in cõs. 207. l 2. col in 3. par. & in cõs. 23. in ul. co. in 4 par. ¶ Et de ei' natura, & an restrigat p̃cedentia u d Cor. consi. 4. inci. diu post cõsiliũ. in 2. col. uer. sed gẽus. in 2. uo. & consi. 1. col. fi. uer. & sic illa uer. e. uol. 2. & vid So ci. in cõ. 91. inci. casus sup quo cõsiliũ. in 5. col. uer. postrẽo dico. ubi ꝙ relatiuũ quis uel q ad iunctum speciеb' & corporib' stat demonstratiuè nõ restrictiuè. H. F.

re in sequentibus seu in termino relato. ut est casus. ff. de ali. & ci. leg. l. a filio. §. testator. ubi hr̃, ꝙ si legaui ancillis uel libertis meis alimenta q̃ uiuus ei pſtabã, & ego pſtabã decẽ ponamus quolibet mẽse exceptis quibusdã mẽsibus anni, puta messiũ & uindemiarũ, ꝙ similiter debebunt decẽ quolibet mense exceptis illis qbus ego non præstabã, nec põt dicere legatarij. Nobis sunt relicta alimẽta q̃ testator uiuus pſtabat, sed uiuus pſtabat. 10. mensibus, qbus pſta bat; ergo debenẽ nobis. 10. quolibet mense, qa relatiuũ qꝫ uel q fa cit relationẽ ad substantiã alimentorũ, non ad tps quo pſtabat, qa põt replicari, ꝙ dũ dixit, q̃ uiuus pſtabã, intelligitur & tpibus qbus pſtabã, & quẽadmodũ præstabã, licet non dixerit. pp quod Bar. determinat not. q. ff. de bonis q̃ lib. l. sanctio legum. in 3. col. ver. pone ergo. ad idẽ. ff. si fami. fur. fecis. di. l. j. in fi. cũ l. seq. ubi hr̃, ꝙ qñ imponit una pœna respectiue ad aliã, dẽt intelligi cũ oĩbus illis quali tatibus, q̃ in sunt illi ad quã hr̃ respectus. & qđ ibi p eundẽ Bar. & in l. j. de receptato. Sed in pactis vr̃, ꝙ dicti de sancto Geminiano potiunẽ officiis, qbus gaudent seu gaudebũt ueri & originarij ciues florentini. Sed ueri & originarij florentini, ad quos hr̃ respectus non gaudebãt tũc tpis simplr̃ officiis, sed ita demũ, si steterãt allibrari p decẽ annos, ut in statuto dñi capitanei, & hodie ita demũ si soluerint tpibus in dicta noua reformatione contentis, & similiter officia, ad q̃ dictio illa, qbus, facit relationẽ, non cõpetebãt nec cõpetunt oĩb pꝫ ciuibus florentinis, sed postquã tanto tpe steterint allibrati uel soluerint; ergo & idẽ dicendũ est de dictis de S. Geminiano. Nã cõstat, ꝙ si cũ illa dictione, qbus, fuisset adiuncta dictio, & quẽadmodũ, res esset clara; ergo & nunc, qa subintelligitẽ p dicta iura, & autoritates. & eodem mõ si esset dictũ, qbus & illis tpibus &c. res esset clara, ꝙ nõ uilr̃ post tpa prædicta; ergo & nũc, qa subintelligitẽ. ut d. l. a filio. §. testator. de ali. & ci. leg. Et si dicatẽ illud ẽt si esset uerũ, deberet intelligi de qualitate, q̃ inerat tpe pactorũ initorũ; sed tunc ciues poterant gaudere officiis, si stabãt allibrati p decẽ annos; ergo & istis deberet hoc sufficere, nec vr̃ per nouã reformationẽ potuisse adiici nouã qualitatẽ grauiorẽ; quia pacta sunt intelligenda ſm tpa quo fiũt. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. ut in qbusdã allegationibus & rñsionibus dr̃. Rñdetur, ꝙ imo ẽt ad futuras qualitates. per ea q̃ not. doct. in l. hæres absens. §. j. ff. de iudi. reprobando glo. quã s. allegaui in contrarium, dum dicit ꝙ qñ unum adæquatẽ alteri debet intelligi qũantũ ad ea q̃ erant inuenta tpe adæquationis, nõ quo ad ea q̃ postea. Nam ipsi dicunt cõtrariũ per l. non est nouũ. cũ l. seq. ff. de legi. ita tenet ibi Ange. de Perusio sequendo Bar. ꝙ ẽt indicãt uerba futuri tẽporis apposita in dictis pactis, dũ dicunt gaudebunt uel potiri poterunt &c. Cũ. n. fiat relatio ad ciues & ad ipsorum conditiones. Conditio uero ciuium est, qa sunt suppositi legibus præsentibus & futuris; eodẽ mõ vr̃ actũ, ꝙ conditio pdictorũ de sancto Geminiano reguletẽ. n leges quæ tunc erant, & q̃ in futurũ fierent ꝯ ciues, implicitũ. n. est hoc in dictis pactis pp talem relationẽ, adæquationẽ, & respectũ habitũ ad ciues & ad ipsorũ cõditionẽ. ff. si ex nox. cã agatẽ. l. fi. Ad idẽ facit, ꝙ nouũ statutũ recipit interpretationẽ extensiuã passiuẽ. ff. ad l. tal. l. j. §. j. Et si fieret statutũ, ꝙ pupillus maior duodecim annis posset testari, oẽs leges de testamentis loquẽtes ad testamentũ talis traherentur, eodẽ mõ ad reformationẽ hanc factam contra ciues trahũtur pacta facta cũ illis, q̃ uim legis habẽt. l. cæsar. de publica. postq̃ dependent & fundata sunt sup conditione ciuiũ. & sic illa reformatio extenditur ad illas passiuẽ & ex uirtute intrinseca ipsorum pactorum, q̃ debet alterari eo modo quo alteratur conditio ciuium. Et ita tenendo cessat oĩs absurditas & inconueniens, & de facili respondetẽ ad oĩa q̃ in ꝯrium dicta sunt uel dici possent. ¶ Unde singulis rñdendo non ob. prima rõ supra in ꝯriũ facta, dum dr̃ ꝙ pdicti fuerunt cõsecuti simplr̃ habilitatẽ ad officia, cũ tpe dictorum pactorũ non esset dicta reformatio, quia negatẽ hoc qđ simplr̃ imo cũ hoc moderamine & conditione. s. uiũ fiat alia lex ꝯ ciues imponens grauamina. Nã sicut dicta acquisitio habilitatis habebat in se conditionẽ, dummodo starent allibrati. 10. annis, prout tunc stare debebant ciues uirtute statuti tunc uigentis, ita & habuit in se cõditionem super ueteribus legibus; tunc. n. potuisset dici fuisse eis acquisitã habilitatem simplr̃, si nõ fuisset habitus aliquis respectus ad ciues, sed dũtaxat fuisset dictum ꝙ essent habiles ad omnia officia communis Florentiæ non dicẽdo quibus gaudent ciues &c. Et hoc casu possent pcedere oĩa cõsulta & allegata in ꝯrium, qa cẽserentẽ habilitati simplr̃ & nõ cum aliqua qualitate ciuium præsenti uel futura, postquã nõ fuisset dictũ explicitẽ uel implicitẽ, sed hic fuit dictũ implicitẽ habendo respectũ ad ciues, & in hoc stat æquiuocatio pſentis dubij. in quo non vr̃ fuisse subtiliter pmeditatũ p scribẽtes. Nec ob. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. ubi pactũ intellr̃ ſm tps quo factũ fuit, qa ibi cã q̃ tpe pacti extabat, s. carẽtia liberorũ erat cã pacti finalis, igitẽ ea cessante cessabat pactũ. Sed ĩ casu nr̃o istud, ꝙ tũc nõ uigeret dicta reformatio, & ꝙ nõ deberet solui ſm eã, nõ fuit cã finalis horũ pactorũ, & posito ꝙ fuisset, cessante ista cã & facta reformatione pdicta deberẽt cessare ista pacta, sicut ibi cessat; & sic pdicti nõ debẽt gaudere officij nõ soluẽdo, pot gaudebãt añ reformationẽ, qa hoc iõ erat, qa reformatio nõ erat facta, igitẽ ea facta cessare debẽt pacta, & sic retorq̃o illũ tex. ꝯ allegãtẽ, qa de directo pbatẽ ibi ꝯclusio mea. Silr̃ nõ obstant no. p Cy. in l. digna uox. de leg. qa hic cõc Florẽ. ñ uenit ꝯ pacta, ex quo tacitẽ hoc inerat, & tũc diceretẽ uenire ꝯ qñ, faceret spãliter legẽ ꝯ eos, & sic faceret eos deterioris ꝯditionis q̃ ciues, ut fuit reformatio facta in. 79. nõ qñ principalr̃ ꝯ ciues, & sic p indirectũ põt facere ꝯ dõnẽ illorũ deteriorẽ faciẽdo primõ deteriorẽ ꝯdõnẽ ciuiũ nõ directo, nec ẽ nouũ l. 2. ff. de auto. tu. cũ si. ¶ Ad secũdam rõnẽ pꝫ rñsio, ꝙ imo poterat facere ꝯdõnẽ pdictorũ deteriorẽ mõ pdicto, & iõ cẽsetẽ uoluisse, qn imo ipsamet pacta ex sui forma & ꝯdõne hoc operantẽ. ¶ Ad tertiã rõnẽ pꝫ. s. rñsio, qa illa gl. l. hæres absens. nõ est uera, & reprobatẽ p doc. ¶ Ad q̃rtã rñdetẽ, ꝙ qñ statuẽti & reipublicæ expedit ꝙ adæquati sumãt bonas ꝯdões rei, ad q̃ fit adæquatio & nõ malas, tũc pcedit qđ in ea dr̃, & ita loquitẽ. l. a. C. cõis de leg. Sed hic stat uẽti seu reipu. Flo. nõ expedit, ꝙ adæquati sumãt bonas ꝯdões ciuiũ, & nõ malas, sed potius ecõuerso ne sint melioris cõdõnis, q̃ ciues, ergo &c. Nec ob. ꝙ ſm hoc ista adæquatio q̃ fuit facta in fauorem istorũ operabitẽ odiũ, qa negatẽ hoc, imo limitatẽ fauor. odiũ sũi & dãnũ nõ inferi, cũ qcq̃d habẽat; lucrũ sit, ut in si. no. ff. de leg. 2. l. si qs a filio. §. si qs plures. nec vñr iniuria alicui, si lucrũ & fauor eis limitetẽ. ff. q̃ in frau. cred. q. ãt simili mõ cũ nil pdãt de pprio. ¶ Ad quintã rõnẽ pꝫ. s. rñsio, qa lꝫ relatiuũ, qꝫ uel q, sit relatiuũ substãtiæ, facit tñ relationẽ ẽt ad qualitates antecedentis, & eas repetit in termino relato uel adæquato. Nec ob. l. fi. §. titia. de lib. le. qa ibi illud, qđ accessoriẽ ponebatẽ in orõne, ñ ueniebat qualificatiue ad id qđ principalr̃, hic sic, & sic magis inest. arg. eorũ q̃ no. in l. denunciasse. §. q. tñ. ff. de adul. vñ si fuisset dictũ, ꝙ ad oĩa officia, ad q̃ sũt habiles ciues, soluendo sint habiles illi de dicto castro, subintelligeretẽ. l. soluẽdo, lꝫ nõ esset dictũ, qa talia sunt subiecta, qualis pdicata demonstrãt. l. fi. §. cui dulcis. ff. de uino triti. & oleo leg. C. fam. er. l. quotiẽs. & idẽ si nõ fuit dictũ p pdicta. ¶ Ad sextã rõnẽ rñdetẽ, ꝙ dicta habitatio semestralis uirtute dictorũ pactorũ multũ opatẽ, qa reddit eos habiles ad officia, dũmodo soluãt tpibus in ea contentis, qđ nõ esset, si nõ haberẽt dicta pacta, qa reputarentẽ alienigenæ & excluderentẽ uirtute aliarũ reformationũ excludentiũ alienigenas. ẽt si mille annis soluissent, nec possent hr̃e officia consueta ciuibus tñ assignari, qđ nunc non est. Facit ẽt eos habiles ad acquirendũ pecuniã mõtis, in quo sufficit sola ciuilitas sine solutiõe, & sic de alijs pꝛogatiuis cõpetẽtibus ciuibus ex sola ciuilitate & non forẽsibus. Patet ẽt p pdicta rñsio clara ad quasdã allegatiões & responsiones nouiter factas, quæ incipiunt. primo tempore pactorum &c. Et omnibus aliis quæ dici possent, si recte consideretur.

¶ Casus talis est.

¶ Quædã dñs in suo testamento filium masculũ hæredem uniuersalẽ instituit, cuidã uero filiæ fœminæ nuptæ & dotatæ a patre, & ẽt nepotibus ex altera filia præmortua quartam partem omnium bonorum suorũ reliquit, & legauit cũ onere, ꝙ quintam partẽ illius quartæ deberent p aĩa ipsius testatricis distribuere inter pauperes & promisit & iurauit testamentum prædictũ & dictã ultimã uolũtatem non reuocare, & aliud testamentum & ultimã uoluntatem non condere, ꝙ sic ꝯfecerit, extũc donauit dictã quartã partẽ dictæ filiæ & nepotibus. Postea p quatuor annos aliud testamentũ fecit, in quo eundem filium masculum hæredẽ uniuersalem instituit ut in primo. Dictæ uerõ filiæ reliquit. 10. libras tñ, in quibus eam hæredem instituit, & uoluit ꝙ plus petere non posset, & idem fecit de dictis nepotibus. Et in fine apposuit hæc uerba. rumpẽs & cassans omne aliud testamentum & ultimã uoluntatẽ manu cuiuscũq; notariis sub quibuscunq; & quacunq; forma fuerit conceptũ, uolens hoc in oĩbus pualere & irreuocabiliter tenere. Quæritẽ ergo, utrũ p hæc uerba reuocatũ sit primũ testm̃, potissimẽ quantum ad legatum & relictum dictæ quartæ partis, psupposito statuti loci ꝙ mulier habens filios non possit testari nisi de quarta parte. Cæteræ uero tres distribuantur inter filios. Et alio statuto quo cauet ꝙ mulier dotata a patre, non succedat matri extante filio masculo ex ea.

SVM.

SVMMARIA.

1 *Testamentum suum qui non reuocare promisit, & hoc iuramento affirmauit, utrum possit secundo testamento facto reuocare non obstante iuramento.*

Clausula q̃ uel derogatoriæ uerbis generalibus tollatur, & quæ uerbis spālibus.

2 *Iuramentum habet uim clausulæ derogatoriæ, nec tollitur ea forma uerborum, qua solent aliæ derogatoriæ clausulæ, sed opus est ut fiat mentio iuramenti.*

Clausulas derogator. ac testamentorum uide per totum consilium.

CONSILIVM CCLXXXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶In facto pñ-senti ponam primò cōclusionē, quæ mihi vera vr̃ de iure, postea ipsam oppugnabo pluribus modis, & oppugnationibus respondebo, vt sic clarior fiat. † Dico ergo testamentū prædictū & potissimè circa relictū dictæ quartæ partis nō esse reuocatum per scd̃m, & dicta uerba in eo posita tali ratione. Certū q indubitatū est de iure, q testamētū vel legatum habens clausulā derogatoriā sequentis uoluntatis, nō reuocatur per ipsam sequentē uoluntatē seu testm̃, nisi de ipso & de ipsius qualitate fiat spālis mentio in sequenti. ff. de leg. 3. l. si qs in prin. testamenti. de leg. j. l. si mihi, & tibi. §. in legatis. & plenè per Dy. in regula, qđ semel. de reg. iur. & in consilio suo, qđ incipit. titius habēs tres filios. Qđ aūt dixi de eius qualitate, intelligit̃. i. de dicta clausula seu uerbis derogatoriis, sic intelligit̃ gl. q̃ est in d. §. in legatis. Qđ aūt dixi spāliter. Dy. in d. c. qđ semel. vr̃ sic intelligere. i. singulariter, ut requirat̃ specifica mentio & nominatio. vñ si talis fuit clausula, q non ualeat scd̃m nisi contineātur talia verba, vt aue Maria; uidetur sentire Dy. ut in secūdo dici debeat non obstante alio testamento, in quo dictū sit, q non ualeat scd̃m nisi talia uerba ptineant̃. s. aue Maria; qđ nimis esset durū, & p indirectū posset omnino tolli ptās reuocandi, si testator de dictis uerbis nō recordaret̃. Præterea ista esset mentio singularis, quā illi tex. non requirunt, sed specialē. Et ideo Bar. subtilius in d. l. si quis in prin. testamenti. dicit sufficere q utatur uerbis specialibus dicendo. Non obstante quocunq; alio testamento, ēt si in eo contineant̃ uerba derogatoria absq; eo q de ipsis uerbis & eorum forma fiat specifica mentio. Ista. n. est mentio spālis, qm̃ testamentorū quædā habent uerba derogatoria, quædā non, & ista cōstituunt species diuersas. vñ non sufficit dicere non obstante alio testamento; quia utet̃ noīe generis tm̃, sed debet uti nomine speciei. Et ita ēt tenuit dñs Fede. de Se. doctor excellentissimus in consilio suo. 66. habito ut asserit colloquio cū pluribus doctoribus iuris ciuilis. Sic ergo conclusiuè. Generalis mentio non sufficit ēt s̄m Dy. Itē specifica & singularia nō requiritur s̄m Bar. & Fede. Sed sufficit specialis s̄m omnes, quæ tunc dicitur, cùm fit mentio de testamento alio, & adiiciunt̃ hæc uerba. ēt si contineantur in eo uerba seu clausula derogatoria cuiuscunque qualitatis, & sub quacunque uerborū conceptione. † Item constat de iure q iur̃m hēt uim clausulæ derogatoriæ [a] s̄m Io. And. qui ita tenuit in fine q̃stionis positæ sup dicta regula. q semel placuit. & idē tenet Bar. in d. l. si quis in prin. ante finē p l. cū pater. §. filiis matrē. ff. de leg. 2. Sed in dicto secundo testamēto nulla facta est mētio de uerbis derogatoriis, sed solū de testamēto, & sic fuit usa uerbis generalibus. dixit. n. rumpens & cassans omne aliud testamentū &c. sub quacunq; forma seu conceptione. Pōt. n. esse forma & conceptio testamenti diuersimoda, absque tm̃ uerbis derogatoriis, vt patet cuilibet. vñ per dicta uerba non cēsetur facta mentio de derogatoriis, ideo nō sufficit sed debebat dici sub quacunque forma & sub quibuscunq; uerbis ēt derogatoriis. & ita vr̃ sentire Bar. in d. l. si quis in prin. testamenti. in fi. a. col. uer. quæro si testator dicit sic, cassans, &c. etiā si essent uerba derogatoria sub quacunque forma & conceptione uerborū &c. Et sic sentit, q non sufficiant ultima uerba sub quacunq; forma &c. nisi adiungant̃ ēt prima. plus vr̃, q cū uerba derogatoria quædam sunt explicita, quædā implicita vt illa quæ includuntur in iur̃o, q ēt de hac specie derogatoriorū fienda fuerit mentio, puta dicendo non obstante alio testamento &c. ēt si ibi contineat̃ iur̃m de non reuocando &c. Nā qđ iuris est de genere respectu specierū, idē esse dēt de specie subalterna respectu aliarū specierū non subalternarū sub ea inclusarū, qa respectu illarū loco generis hr̃. arg. in l. naue. & qđ ibi not. ff. loca. de pecu. l. j. seruo manumisso. & qđ not. Dy. in regula generi p speciē. de reg. iur. lib. 6. Vnde cū sub ista specie. s. uerborū derogatiuorū cōprehendant̃ aliæ duæ. s. explicitorū & implicitorū. s. per iuramentū dico fiendā fuisse mentionē de iuramento. Et ita sane credendū est sensisse Bar. circa fi. d. l. si qs in prin. dū dicit, q si in testamēto ptinet̃ iur̃m, requirit̃ spālis reuocatio, nō. n. sic congruit dicere. s. faciēdo mētionē de uerbis derogatorijs, sicut dicere faciēdo. s. mentionē de iur̃o, qa iur̃m non est clausula derogatoria, sed habet eius uim. vñ nō sic cōgruè loqueret̃ testator dicendo ēt si contineantur uerba derogatoria, sicut si diceret, ēt si contineat̃ iurm̃ nō de reuocando. Nō ergo censet̃ mutasse uoluntatē dicta testatrix, ex quo de iur̃o primi testi nullā fecit mētionē, neq;. n. p̄sumit̃ ipsā fuisse tunc oblitā seu immemorē dicti iur̃i, cū non multū tp̄a trāsiuisset inter primū testm̃ & ultimū. s. quatuor anni cm̃. Nā obliuio inducitur ex cursu decēnij [b] ff. de usuca. l. furtū. §. fin. vñ facile fuisset mētionē facere, qđ cū nō fecerit, nec reuocasse cēset. ar. C. de cadu. tol. §. sin aūt a deficiētis. in fi. Potissimè qa mulieres formidolosæ sunt de iur̃o. vñ nō facile credēdū est, eā uoluisse ab eo recedere timore piurij, qđ s̄m Io. An. incurrit, licet s̄m Bar. nō incurrat. Credēdū est ergo, q adhæserit viæ tutiori, ut ab eo recedere noluerit, ex quo de ipso mētionē nō facit. de spō. c. iuuenis. cū qdā ēt uana formidine terreant̃. C. de iure deli. l. fi. §. sed qa qdā. q si qs hoc fateri nollet, ut de iur̃o spālis mētio fiēda esset, illđ tm̃ negari nō pt̃, q mētio q̃ fecit, sufficiēs nō est, cū de solo testamēto p̄cedēte mentionē fecerit, de derogatorijs uero uerbis aut eorū ui habētib' nullā cū Io. An. & Bar. reqrant spālē reuocationē, q̃ non nisi altero de duob' modis fieri potuit. de qbus. s̄. dixi. Stat igit cōclusio. s̄. posita q nō sit reuocatū. ¶ Cęterū, si nō interuenisset iur̃m sz simplex pmissio de nō reuocādo & de nō cōdēdo aliud testm̃ uel ultimā uolūtatē, nō fuisset aliqua mētio fiēda de dictis uerbis, imo p sequēs testm̃ simplr̃ factū reuocatū esset primū, qm̃ illa nō sunt uerba derogatoria uolūtatis, de qbus leges p̄dictæ debēt intelligi, sed actus testādi seu ptātis, de qbus iō fiēda nō est mētio, qa & a prin. nō ualēt, cū nō posit qs sibi auferre ptātē testādi, nec se obligare ad nō testādū, & nō reuocādū. ff. de ver. obli. l. stipulatio hoc mō. & idem in derogatorija solēnitatis, ut si dicat uolo in sequenti testō talē solēnitatē seruari, nec dicat ulterius qđ vult fieri si non seruet̃, qa nō ptinet ad eū hoc disponere, cū sit iuris publici. Et hæc patēt ex no. p Bar. in d. l. si qs in prin. testamenti. in ultima opp. & p Cy. in l. sancimus. C. de testa. Verba uerò derogatoria uolūtatis ualent, q̃ tunc dñr, cū disponit non ualere sequens testm̃ aut uolūtatem, uel simpliciter, uel sub certa conditione, sed si talis solēnitas non seruet̃, ideo tunc fienda est specialis mentio, ut dictis legibus. Sed cùm hoc non disponit, sed tm̃ dicit q vult non posse aut non licere sibi testari, sunt derogatoria potestatis. Itē si pmittit non testari, sunt derogatoria actus testandi. Si uerò dicat, q vult certā solennitatē seruari & non dicat ulterius, sunt derogatoria solennitatis, de quibus tribus speciebus non est fienda mentio ut. s̄. dixi. Iuramentum aūt habet uim illorum uerborū, de quibus fienda est mentio, uidelicet si faciat aliud testm̃ non ualeat. Et ita debet intelligi qđ dicit Io. An. & Bar. licet ergo hoc expresè testatrix ista non dixerit, sed solū q aliud testm̃ non fiet, & q illud non mutaret, tamen qa iurauit censetur hoc dixisse, ideo &c. ¶ Nunc ergo facto dicto fundamento pluribus modis opponit̃, q non pcedat cōclusio supradicta. Et primò, qa si uerū est, q iuramentū habeat uim illorū uerborum, s. si aliud testamentū fecero, nolo ualere ut. s̄. dixi. Videtur, q sufficiat ad reuocationē primi testamenti, q ipsum expresse reuocauerit in secundo. s. dicendo rumpens & cassans &c. & q dixerit uelle scd̃m ualere s̄m Bar. q ita no. in d. l. si qs. in 2. col. uer. uenio ad scd̃m, ubi circa primā formā tactā per gl. quæ est cum simpliciter dicit, si aliud fecero nolo ualere. dicit expresè qđ supra dixi. s. q illa duo sufficiunt nec expedit dicere non obstantib' qbuscunq; uerbis derogatorijs. Nā s̄m eū tunc illud reqrit̃, cū testator usus ē scd̃a forma tacta p gl. q̃ est cū dicit nolo ualere, nisi seruata sit talis solēnitas &c. Sed iur̃m habet uim primæ formæ, iō sufficere vr̃ dixisse illa duo [c], q̃ ambo hic dixit, si bene inspiciatur. Vnde ēt si non dixisset illa verba, sub qbuscunq; & sub quacunq; forma fuerit cōceptū &c. vr̃ q reuocatū esset testamentū primum, ex quo expresse ipsum cassauit, & dixit uelle ualere scd̃m. Sed respondeo & dico, q iur̃m habet uim non solum primæ formæ tactæ p gl. sed ēt scd̃æ si uera est opi. Bar. q fortior sit scd̃a ad impediēdū reuocationem q̃ prima. Cū iur̃m habeat uim, ut ualeat eo mō quo melius ualere pt̃ s̄m eūdē Bar. circa fi. d. l. si qs. Et sic importat illā clausulā, q̃ reddit testm̃ firmius & irreuocabilius pp enixā uoluntatē. ut d. l. cū pr̃. §. filijs matrē. Et iō, qa non magis dicere possumus īportare talia uerba, q̃ talia, ꝯgtuc dicere possumus q ipsa uia iuramēti est illa q̃ hoc opatur, ut sic de ipso fienda sit spālis mētio, quēadmodū fienda esset de qbuscunq; alijs uerbis derogatorijs cuiuscunq; formæ, ppter qđ bene pbatur id qđ. s̄. in prima dixi. & per hæc clarius demonstratur. Præterea si bene ponderemus, distinctio quam facit Bar.

a ¶ Derogatorie. Adde Bal. in 2. fi. 161. in 3. par.

b ¶ Decēnij. Adde do. Mari. so 21. in cō sil. 38. in ei. p decisione. uer. 2. p bas. circa fi. in j. par.

c ¶ Potest. Adde Cor. in consi. 2. nu. 23. l 2. par. & in consi. 294. nu. 8. in 4. parte.

facit Bar. inter primã formã & scd'am tactã p gl. vr̃ potius verbalis, q̃ realis, sed in utraq; reqrit̃ spãlis reuocatio. & ita sentit gl. q̃ dictas formas iudicat ad paria. Nec vr̃ verũ qđ dicit Bar. q in prima forma sufficiat cassare primũ, & dicere q vult ualere scd'm, qa & si non diceret hoc, tacitè intelligeretur, q. n. ultimũ facit, eo ipso censetur illa duo uelle. vñ si exprimat plus debet operari expressio, q̃ si facta non esset. C. de fide. l. non recte. ff. de leg. 1. l. 3. Cõstat aũt, q si nõ expressisset nõ esset reuocatũ primũ cõtinẽs primã formã ſm oẽs, & tñ illa duo tacitè intelligebant̃, ergo & si exprimant̃, idẽ esse d3. Aliqd ergo plus requirit̃, cũ primũ testm̃ cõtinet primã formã derogatoriorũ, q̃ si nõ cõtineret, uidelicet q exprimat̃ aliqd ultra id qđ tacitè inest. s. nõ obstantibus q̃buscunq; uerbis derogatorijs, sicut requirit̃ qñ usus est scd'a forma. Et hoc mihi vr̃ uerissimũ qcqd dicat Bar. Scd'm q̃ ẽt si iuramentũ habeat uim primæ formæ & non scd'æ, fienda erat de ipso mentio, & sic nõ obstat oppositio supradicta. ¶ Scd'ò ad idẽ oppo. Nam qñ p̃cessit unicũ tm̃ testm̃, non est fienda specialis mentio de uerbis derogatorijs in eo contentis, sed sufficit gñalis clausula, cassans & irritans. ſm eũdem Bar. in d. l. in 3. col. ver. sed q̃ro, si esset ponere casum &c. tunc aũt fienda est specialis qñ plura p̃cesserunt. Sed hic non cõstat, q aliud testm̃ p̃cesserit, q̃ illud de quo in themate, igitur &c. Br̃ dictũ Bart. non placet, nec vnq̃ placuit, qa licet plura p̃cedant in ueritate, tñ in effectu nunq̃ dr̃ p̃cedere nisi vnicum, & sic nunq̃ requireretur specialis reuocatio. Et hoc patet. Nã si mille testamenta fecisset testator, oĩa reuocata sunt p ultimum, cũ decedere non possit cum pluribus testis, nisi sit miles. ff. de testa. mili. l. q̃rebatur. Institu. qbus modis testa. infir. §. posteriore. Si ergo ultimũ continet uerba derogatoria, testator uelit ipsum mutare, non sufficiet gñalis reuocatio cassans &c. ſm Bart. & tñ non poterat referri nisi ad illud ultimũ qa licet plura præcesserint testamẽta, nõ censentur præcessisse, ex quo reuocata erant, ergo & idem esse debet, qñ unicum tñ p̃cessit, fuit enim mens eius quia qñ plura testamenta præcesserunt, ideo non sufficit generalis clausula, quia posset referri ad alia, in quibus non continentur uerba derogatoria, iõ requiritur, q fiat specialis mentio, ut referatur ad illud, qđ cuntinet derogatoria. Sed cũ unicum tñ præcessit, non põt referri nisi ad aliud. ff. de lib. & posthu. l. 2. ideo sufficit generalis, q̃ imaginatio non fuit bona salua sui pace, qa ẽt in primo casu non põt referri nisi ad ultimum continens uerba derogatoria, cũ alia fuerint cassata p illud. Sicut ergo tunc non sufficit gñalis clausula, cassans &c. ſm eũ, ita & cũ unicũ tm̃ p̃cessit. Alr̃ esset in immensum restringere cõem doctrinã doctorũ, q rarò esset q specialis mẽtio fienda esset. Casus aũt in quibus posset sufficere dicta gñalis reuocatio, melius & subtilius colliguntur ex dictis Bal. in l. sancimus. C. de test. q sunt quatuor, ut ex uerbis p̃dictis apparet, q̃ nõ refero, in quorũ nullo sumus de p̃nti, si bñ inspiciat̃. Tertiò adhuc opponit̃, q uerba p̃lata in scd'o testõ ꝯtius dũæ. s. sub quibuscunq; & quacunq; forma &c. sufficere debeãt ad reuocationẽ primi, licet ꝯtineat clausulã derogatoriã p multos tex. iuris canonici, q uident̃ hoc probare, q illa clausula nõ obstãtibus q̃buscunq; priuilegiis sub q̃buscunq; uerbis & sub quacunq; forma uerborũ &c. sufficiat ad tollẽdũ spãlia priuilegia; ẽt q̃ cõtineant uerba derogatoria, ut hr̃ in cle. cos. in fi. de sepul. de sen. excõ. alma. li. 6. de p̃bẽ. c. 2. de exces. p̃la. c. unico. co. lib. cũ infinitis similibus. Et hoc vr̃ expressè uelle Fed. de Se. in d. consi. 46. ĩ. alleg. Sed ipse idẽ in consi. 216. locutus est aliter, dicens de hoc se dubitasse, & uariè rñdisse. finaliter habito colloquio cũ multis peritis vr̃ ibi tenere oppositũ, q p talia uerba non reuocentur spãlia priuilegia habentia clausulã derogatoriã, q p alia priuilegia vel rescripta non possint tolli nisi de ipsis & toto ipsorum tenore fiat expressa mentione talia priuilegia reddant̃ inutilia. p quo facit quod no. Cy. in l. j. C. qñ impe. inter pup. & uidu. Br̃ quicquid sit casus noster est diuersus ab illis. Nã ibi loquitur in principe, cuius ptãs nõ ita dẽt restringi, sicut ptãs testatoris, iõ &c. Propterea non sic põt scire spãlia priuilegia per totum mundũ concessa tam a se q̃ a suis antecessoribus, sicut testator põt scire de suo testamento. Et iõ cõueniẽs fuit adinuenire certã formã, p quã Papa possit libere tollere & inuẽta est illa, sed nõ sic in testatore, ut d. l. si quis in prin. testi. Maximè ẽt qđ dixi in Papa, p̃cedit qñ p̃fert illa uerba legẽ ꝯdẽdo, ut in dictis capitulis; qa cũ in illò uertat̃ publica utilitas, principr̃ larga sit interpretatio, facit qđ no. glo. in auth. quas actiones. C. de sac. san. eccle. Cũ uero profert illa uerba in priuilegiis & rescriptis p̃cessis ad partis instantiã, putarẽ uerum qđ dicit Fede. in d. consi. 225. ut non sufficiant illa uerba, sed dici debeat non obstantibus quibuscunq; &c. ẽt si de toto ipsorũ tenore fienda esset mẽtio specialis, & ita est in usu. & sic concor. cũ p̃dicta conclusione. facit de dolo & contu. c. 2. de confir. uti. c. bonæ. de of. delega. c. ex literis. cũ sĩibus. ¶ Quartò oppo. si dicta uerba sub quibuscunq; & sub quacũq; forma &c. non sufficiũt, ad qd superfluò ponunt̃ in dicta reuocatoria p Bar. in d. l. si q̃s in prin. & ĩ. tetigi. Rñdeo, si p se sola posita sint, nil operant̃ ut. ĩ. dixi. Sed si adiungant̃ cũ alijs, operantur satis. vñ si dixit, cassans oẽ aliud testm̃ ẽt si contineat uerba derogatoria sub quacunq; forma & conceptione uerborũ. dico q p prima verba, ẽt si contineat uerba derogatoria &c. tollunt̃ ipsa derogatoria uerba scd'i testi posita in primo. Sed p scd'a uerba sub q̃cunq; forma &c. dico q tollunt̃ derogatoria verborũ reuocatiuorũ ipsorũ derogatoriorũ. Pone dixit testator, nolle ualere scd'm testm̃ nisi contineat̃ talis solẽnitas, ẽt si in scd'o contineat̃ reuocatio illius clausulæ nolo ipsum uel dictã reuocationẽ tenere. Certe prima uerba, nisi sit talis solẽnitas dñr reuocatoria testi scd'i. Sed scd'a uerba ẽt in scd'o &c. dñr derogatoria clausulæ reuocatoriæ. q̃ põnẽ format Bar. in d. l. si q̃s. uer. q̃ro qd si uerba. Ego puta tũc, q ad reuocandũ tale testm̃ non sufficeret in scd'o dicere. non obstantibus q̃buscunq; uerbis derogatorijs. quia p hoc tollerent̃ prima tm̃. Sed si adijciant̃, sub quibuscũq; uerbis & sub quacunq; uerborũ forma &c. credo q sufficeret, qa p hæc sequentia tollerentur uerba scd'i derogatoria, & ita intelligo determinationẽ Bar. in d. uer. ¶ Quinto & ultimò oppo. q non requirebat̃ specialis reuocatio in hoc scd'o testõ, qa in eo nil vr̃ factũ ꝯ id qđ p̃miserat & iurauerat in primo. Nã p̃miserat & iurauerat nõ reuocare illud testm̃ qđ erat intelligendũ de reuocatione adẽptiua, non de translatiua in eundẽ. ¶ Sed hic ille idẽ filius, q fuerat vr̃ institutus in primo, institutus est ẽt in scd'o, & sic non vr̃ primũ reuocatum, sed potius in effectu cõfirmatũ. l. posthum'. §. si paganus. ff. de iniust. testa. l. si q̃s priore. ad trebel. Cõstat aũt q testm̃ ꝯsistit in hæredis instõne, non in legatis. l. 1. §. q neq; ff. de hære. insti. Posito ergo, q reuocatũ fuerit legatũ quartæ partis bonorũ factũ in primo, non cẽsei reuocata vr̃is institutio. Et sic nõ vr̃ aliquid factũ, ꝯ dictũ iurm̃, ergo nõ fuit de ipso fiẽda mẽtio. Sed ad hoc rñdeo, q testatrix p̃dicta in dicto iurõ nõ cẽset̃ se retulisse ad institutionẽ filij, sed solũ ad legatũ q̃rtæ partis bonorũ factũ filiæ & nepotib'. Et hoc p3, primò, qa in dictũ casum, quo mutaret, donauit ipsi filiæ & nepotib' dictã q̃rtã, fuit ergo sua intẽtio non reuocare dictũ legatũ. Itẽ patet, qa de dicta quarta parte poterat ad libitũ testari, de alijs tribus nõ, quas necesse habebat relinquere filio masculo ex forma statuti in pũcto relati. vñ ad dictũ casum nõ intelligit̃ se retulisse, s3 ad illũ q erat ĩ sua ptãte. Frustra. n. fuisset iurare nõ reuocare instõnẽ filij, q̃ & si uoluisset, nõ potuisset in effectu reuocare adimẽdo, qa nõ dr̃ uelle, q nolle nõ põt. ar. ff. de ꝯdi. & demõ. l. pater seuerinã. in prin. Fecit ergo ꝯ id qd iurauerat reuocãdo legatũ p̃dictũ. Nec huic repugnãt uerba, imo cõueniũt, qa nõ p̃misit uel iurauit solũ nõ reuocare testm̃, & non facere aliud testm̃, sed addidit. & ultimã ptẽ hanc uolũtatẽ. uel aliã uolũtatẽ sub q̃bus uerbis ẽt legatũ p̃dictũ poterat cõprehẽdi, debebat ergo specialẽ mentionẽ facere de iurõ contra qđ ueniebat. ¶ Posset ẽt opponi, q primũ testm̃ fuit nullum, eo qa dicta quarta nõ fuit relicta filiæ & nepotibus iure institutionis, in Auth. ut cũ de app. cogno. §. aliud quoq; capm̃. ergo de ipso uel eius derogatorijs uerbis non erat fienda mentio. arg. de reg. iur. c. non præstat. lib. 6. & tangitur p Bar. in d. l. si q̃s. uer. qd si ista uerba. ¶ Sed rñdeo, q imo est ualidũ. qa dicta filia dotata & nepotes ex alia dotata non succedebant matri & auiæ ex forma statuti, ergo ipsorũ p̃teritio non reddit testm̃ nullũ ſm Bar. q ita no. ff. ad tertul. l. 2. §. uidendũ. & Bald. in l. maximũ uitiũ. in ult. col. ¶ Ex q̃bus oĩbus concluditur, ut in primo loco dixi primũ testm̃ non esse p scd'm reuocatũ, maximè quo ad dictũ legatum quartæ partis. ¶ Item & 7. posset opponi, q dictum legatum sit reuocatum saltem per indirectum, quia institutio filij facta in primo testamento uidetur reuocata, licèt non sit facta mentio de iuramento, eo quia per secundum testamentum quo ad illam, non est aliquid factum contra primum, imo ſm ipsum, quia non est reuocatio ademptiua sed translatiua de eodem in eundem ut. ĩ. tetigi. Et si ita est quod sit reuocata, institutio primi testamenti similiter & legatum per consequens reuocatum censetur, q stare non potest sublata institutione, quæ est caput testamenti. ff. de his quæ in testamento delen. le. proximè. Et multa directò fieri prohibentur, quæ per obliquum conceduntur. l. 1. ff. de autoritate tuto. Licet ergo legatum non sit reuocatum directò non facta mentione de iuramento

tamen

a

tñ ex ui reuocationis institutionis reuocatum erit. ¶ Sed breuiter cõtrariũ dici põt, postquã .n. iurauit non reuocare testm̃, retulit se ad totũ & principr̃ ad institutionẽ. vñ licet in secundo testamẽto ille idẽ fuerit institutus, quia tñ re uera primũ reuocatur, vt ex eo nõ possit agi, sed ex secundo non põt negari, quia factũ fuerit ꝯtra iurm̃, quid .n. si interest hæredis habere magis ex primo testamẽto, quã ex secundo? vñ dici põt gñaliter, ꝙ licet in secundo testamẽto idẽ ꝑ oĩa disponatur, qđ in primo, necesse tñ sit specialẽ mentionẽ facere de reuocatoriis uerbis primi, & sic dicta institutio in casu nr̃o non est reuocata. ¶ Præterea ẽt si iurasset hoc duntaxat .s. nõ re uocare legatũ deberet intelligi .s. directò uel per indirectũ. arg. de reg. iu. c. cũ quid vna. Et ideo nec institutionẽ tali modo poterit re uocare .s. instituẽdo in secundo illũ quẽ instituerat in primo, ne ex hõc fiat cõtra iurm̃ per indirectũ, vñ posito ꝙ talis institutio de se posset reuocari; tñ non poterit propter aliud, qđ non reuocare ꝓmisit, ex quo de uerbis reuocatoriis seu iuramento nõ est facta mẽtio. Et sic remanet suprascripta conclusio primo loco posita à multis oppositionibus, quæ fieri possent clarissimẽ defensata.

S V M M A R I A.

1. *Trapezita siue bancherius, si habeat duos libros, quorum in uno describuntur creditores banchi tantum, in alio uerò alii creditores, & agatur inter eos aduersarie, quis præferatur ex istis creditoribus in bonis & pecunia reperta in dicto bancho, an descripti in libro banchi sint potiores.*
2. *Pecuniam qui crediderunt ut satisfiat creditoribus banchi & an ipsi dicantur creditores banchi. & 3.*
3. *Creditores qui in una negotiatione præferantur in rebus eiusdem negociationis, quomodo sint obligatur.*

Banchum, ista dictio dupliciter sumitur.

4. *Intellectus ad l. uentri. §. in bonis. ff. de priuileg. credi.*

CONSILIVM CCLXXXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Visis & ponderatis omnibus suprascriptis superfluisq; & onerosis allegationibus prætermissis, rẽ de qua agitur attingẽdo, considero ꝙ hic non proponitur creditores chartularij banchi ꝓtendere aliquã hypothecã uel ẽt priuilegiũ aliquod ꝑsonalium actionum prius quã creditores chartularij uoltæ, sed oẽs fore simplices cyrographarios creditores; vñ occurrit prima facie regula, q̃ est ꝙ oẽs sint pares non obstante prioritate vel posterioritate ꝑ pis. ff. de priui. cre. l. priuilegia. Nec ob. ꝙ creditores chartularij bãchi præuenerint in faciendo sibi solui an bona possessa, per quod uidentur præferendi tanquam ꝓoccupauerint. ff. q̃ in frau. cre. l. qui aũt. §. sciendũ. & l. pupillus. in fi. quia cautio ꝓstita ꝑ eos de restituendo si apparuerit alios esse æquales, facit habere perinde ac si eis solutũ nõ fuisset. ff. de tributo. l. procuratoris. in fi. cũ l. seq. de pecu. l. ex facto. in fi. Restat solũ uidere utrũ ex eo solo ꝙ descripti sunt in chartulario banchi, sint aliis præferendi. Et vr̃ ꝙ sic duplici ratione. ¶ Primò, quia chartulariũ illud est magis authenticum & dignũ fide. Tũ quia rescriptum vt proponitur manu publici notarij, aliud uerò manu priuati, ergo &c. C. q. po. in pig. ha. l. scripturas. vbi vr̃ casus. Tũ quia illud scribitur palã, & tenetur in publico; aliud uerò clã, & tenetur in secreto; ergo melius ꝓsumitur pro primo. arg. ff. de admi. tu. l. nõ existimo. de iure fis. l. ita fidei. de ritu nup. l. fi. extra de cland. despon. c. fi. ut eccle. benefi. c. vt nostrũ. & quod ibi no. Potuit qdãm in dicto chartulario uoltæ scribere pro creditoribus illos, qui non erant in fraudem & ꝓiudiciũ descriptorũ in chartulario banchi de quorũ credito non dubitat. Ideo sicut confessio scribẽtis non ꝓiudicasset descriptis in chartulario banchi, ita nec eius scriptũra, q̃ ab eodẽ processerit auctore. arg. ff. ad velle. l. scia. C. de don. ante nup. auth. sed iam necesse. & quod ibi no. & in corpore vñ sumit. & C. debito. ven. pi. impedi. non pos. l. j. de non nu. pec. l. fi. ff. de fi. instr. l. repetita. & quod ibi no. & qđ no. Cy. C. de iure do. l. ubi adhuc. io 12. q. Stet ergo chartulario uoltæ ꝯ solũ, qđ esset, si bona sufficerent ad soluẽdũ oĩbus. At nunc cũ nõ sufficiant, non stetur quatenus ꝓiudicat descriptis in chartulario banchi; vt d. l. scripturas. cũ ibi not. vbi vr̃ hæc. q. terminati. Secundo videnẽ ꝓferendi ex eo ꝙ dicta descriptio facta in chartulario bãchi facit eos cẽteri ꝓprie creditores banchi, cũ nulli alij in eo scribant. Sed in chartulario uoltæ scribantur, alij ẽt qui non sunt creditores bãchi, sed proprij & priuati creditores ipsius vel alterius trafici seu mercantilis ꝯtractus, maximè cũ scribens nõ hẽt sociũ in bãcho nec participẽ, ut in puncto proponĩ. vnde non sequitur isti sunt descripti in chartulario uoltæ, quod dr̃ chartularium rõnis banchi, ergo isti sunt creditores banchi. C. de proba. l. neque natales. & l. ad probationem. vnde cogna. l. nõ hoc. Creditores aũt banchi vñr alijs ꝓferendi in rõne banchi, qa magis bancho, q̃ ꝑsonæ credidisse vñr, & sic non sunt oẽs simul cõfundendi, sed tanq̃ ad diuersa patrimonia uocandi. l. ꝓcuratores. §. si plures. ff. de tribu. & §. si duas. Itẽ qa ꝓ creditoribus banchi cautela recepta est & fides & approbatio publica, qđ non est in alijs, & sic plus habere vñr primi, q̃ scđi. Nã modicũ additũ uni ex partibus reducit ea ad imparia. l. maiorẽ. ff. de pac. de rescrip. duobus. lib. 6. ¶ Bñ his non obstantibus ꝯriũ puto, s. ꝙ oẽs ꝓlati creditores debeant esse æquales, & ꝙ oẽs veniant in contributionem ꝑ libram & solidum. ¶ Moueor aũt in casu nr̃o potissimè ex duobus ꝓsuppositis in puncto. Primũ est, qa dicti creditores chartularij uoltę, cũ qbus contẽditur, ꝯxeruñt cũ defuncto ꝓ satisfaciendo creditoribus bãchi, & ꝙ eorũ pecunia ꝑuenit in dictũ banchũ, & in utilitatẽ creditorum dicti banchi, qđ si ita est ut expresse fuit hoc factũ inter defunctũ & illos ꝙ recipiebat ꝓ satisfaciẽdo creditoribus banchi, uel si hoc non apparet, saltẽ incontinenti fuit illis satisfactũ, quo casu ꝓsumitur actũ a principio, res est clara. Nã & si uerũ esset, ꝙ creditores chartularij banchi deberẽt ꝓferri creditoribus chartularij uoltæ, debere intelligi ꝓterq̃ illis q ꝯxissent, ut satisfieret aliqbus creditoribus chartularij banchi, hoc expresse acto uel saltẽ ꝓsumptiuè & uerè pecunia eorũ ad creditores ꝓdicti chartularij banchi ꝑuenisset. his .n. duobus concurrentibus ꝙ actũ fuerit & ꝙ ꝑuenerit succedunt illi in locũ illorũ creditorũ bãchi, q eorũ pecunia dimissi sunt, ut patet in creditoribus mutuãtibus, ut satisfiat creditoribus priuilegiarijs. ff. q bo. eede. pos. l. 2. de priuile. credi. l. si uentri. §. fi. & no. ꝑ Cy. C. de his q in priorũ credi. loco succe. l. 1. & ꝑ gl. & Bar. in l. aristo. C. q̃ res pig. obli. pos. Sicut ergo creditores chartularij banchi sunt inter se æquales, ita & cũ illis q successerunt in locum aliquorũ ex eis, & sic sapiunt eandẽ naturã. ff. de condi. & demõ. tiæ. §. filia. extra ut lit. penden. c. 1. ff. si qs cau. l. cũ qui. §. iniuriarũ. cũ si.

2 † Præterea non minus dñr creditores banchi qui ꝯxerunt, ut banchũ conseruaretur & non deficeret oppressum creditoribus, q̃ sint illi qui directò sup trafico banchi ꝯxerunt, cũ illorũ pecunia totũ banchũ saluũ factu fuit. arg. ff. qui potio. in pigno. habe. l. interdũ. cũ l. seq. & de exerci. l. 1. §. non aũt. cõiuncto. §. seq. qd si mutuã qui hñ faciunt. facit ẽt l. ꝓcuratoris. §. si ꝑ ꝑ mercẽ. de tribu. vbi instrm̃ tabernæ, sine quo merces expediri nõ possent, cõputatur inter merces; sic & istud creditum sine quo banchũ conseruari non potuisset, cõputatur in bãcho & inter credita banchi, licèt directò non fuerit contractũ ꝯm traficũ & stulũ trafici ipsius banchi. Scđò moueor, quia dr̃ in puncto ꝙ dicti creditores fuerunt descripti primo loco in dicto chartulario magno banchi, licèt postea trãslati ad chartulariũ voltæ. Nã ex primo dicto seqnĩ ꝙ eorũ creditũ nõ ꝑt in dubiũ reuocari, cũ ꝑ dictũ librũ autenticũ de ipso constet, & sic in hoc non sunt melioris condõnis alij creditores chartularij bãchi q̃ ipsi, cũ dictũ chartulariũ de utroque credito attestetẽ, ꝑ qđ manifeste tolliẽ qđ .s. in ꝯriũ allegatũ. d. l. scripturas. C. qui po. in pig. habe. Illa .n. lex dẽt intelligi, qn de credito illorũ, q habebant priuatã scripturã aliter q̃ ꝑ eã non constabat; & creditores habentes instrã publica illa esse vera debita negabant. vñ priuata scriptura debitoris nõ facit ꝓiudiciũ illis, de quorũ credito constat per instrm̃, ut expresse patet ex notatis ibi ꝑ Cy. & alios. Sed in casu nr̃o nõ ꝓponit ꝙ creditores chartularij banchi negent chartulariũ uoltæ uel creditores in eo descriptos, sed solũ dicunt se illis ꝓferendos tanq̃ creditores bãchi, cũ illi licet sint creditores, nõ tñ ꝑit cũ de illorũ credito appareat ꝑ chartulariũ banchi, ꝑ paria ergo sunt illa credita quantũ ad fidẽ & ueritatẽ eorũ; ꝓsupposita itaq; ueritate utriusque debiti, qa nec negaẽ nec negari ꝑt, postq̃ de utroq; ꝯstat ꝑ dictum chartulariũ.

3 ¶ † Videndũ est scđò an ꝓferendi sint creditores dicti chartularij bãchi ex eo, ꝙ ipsi dicunẽ creditores banchi, & nõ alij, uel saltẽ plus quã alij. Et bñ puto ꝙ nõ. Nã ẽt illi dñr creditores bãchi, ꝑ ea q̃ dicta sunt, cum fuerint descripti in chartulario bãchi, & ꝓ soluendo creditoribus banchi ꝯxerunt. Et ẽt quia chartularium uoltæ nõ minus dr̃ chartularium bãchi, quã illud qđ retineẽ in bãcho, quinimo magis, eo qa illud est chartularium vl'e totius negociationis banchi, cum in eo describanẽ oĩa vt̃ tam introitus quam exitus, lucra, & damna, socij, & participes, & omnia secreta, & sine ipso status & conditio banchi uideri non põt, ut proponi. Chartularium uerò magnũ bãchi dr̃ particulare, eo quia ibi describuntur particulares erogationes ꝑtinentes ad traficum banchi. Et ideo dicitur chartularium banchi magis q̃ illud, quia in bancho materiali retinetur. Illud aũt dr̃ uoltæ, quia in uolta retinetur. Vnde notandũ, ꝙ istud nomen, banchum, ꝑt sumi dupliciter. Primò, pro ut est

nomen

nomen iuris,& tunc sumit̃ ꝓ ipsa negociatione banchi; sicut dicimus de mēsa,qđ est nomē iuris. ĩde le.2.l.cũ pr.§. mēsę. & qđ ibi plene ꝑ Bar,& in illo noīe Kalēdariũ.de le.3.q filiũ.& tunc significat quandã uniuersitatē sicut hæreditas & dos.l.qđ dr̃.ff. de impē. Scđo mõ sumit ꝓ bancho materiali,& sic ꝓ loco,sicut hoc nomē taberna.l.qui tabernas.ff.de ꝯh.emp.& l.uentri.§.in bonis. de priui.cre.& not.Bar.in d.§.mensę.Si ergo sumimus primo mõ, tunc oīa chartularia,de quibus facta est mentio in puncto ꝑtinentia ad usum d.negociationis, dñr chartularia banchi, quorũ unũ est vře ꝑtinens oēm substantiã & ueritatē banchi & ipsius principia, & ēt illa ex quibus colligi pōt finis an esse dēat lucrosus uel dãnosus,& istud retinet̃ in uolta,ne oībus pateant secreta negociationis, qđ interdũ non expedit.C.qñ & quibus quarta pars debet̃.l.2. Aliud verò particulare,qđ retinet̃ in bancho,in quo scribunt̃ particulares erogationes & receptiones.Alia uerò duo parua sunt ad usum hmōi particularis & in eius adiutoriũ. Denoĩario ergo illa, ꝙ unũ dicat̃ chartulariũ uoltæ,aliud bãchi,potius facti q̃ iuris, & potius a locis in quibus retinet̃ q̃ a negotiatione bãchi ad cuius usum oīa tendunt,& sine quibus d.negociatio nõ posset exerceri. Pñt ergo dici oīa chartularia banchi capiendo banchũ ꝓ negociatione. tex. est expressus in simili.ff.de tributoriã.l.ꝓcuratoris.§.ꝓpter mec cem.Si uerò contingat interdum in dicto chartulario uoltæ scribi aliqua negocia familiaria,tunc quantũ ad illa non dicet̃ chartulariũ banchi,& de ipso tanq̃ de duplici chartulario iudicandũ est. ar.d.§.si ꝑ mercē.uer.cæterũ tñ de eden.l.argentarius.§.j. In casu aũt ꝓposito,cũ q̃ritur qui sint creditores banchi, & qui non, debemus sumere banchũ ꝓ negociatione, non ꝓ loco, vñ oēs qui ꝯxerunt contēplatione d.negociationis, dñr creditores banchi, licet in chartulario qđ retinet̃ in bancho non sint descripti. ut patet in d.l.ꝓcuratoris.§.sed si plures.& §.sed si duas.ubi principr̃ ponderatur negociatio,alias esset in ꝑtãte bancherij creditoribus banchi ꝑiudicare describēdo aliquos in chartulario banchi & aliquos nõ, & sic eos bonafide ꝯhentes fallere, & de ipso bene confidentes decipere,qđ non est dicendũ.ar.ff.de in.om.iu.l.si idē cũ eodē.uer.ne in ꝑtãte.cũ concor.ibi all.coniuncta.l.si quis in ꝯscribendo. C. de pac.circa med.ibi.& ꝯhentes decipere &c.ff.de arb.l.3. coniuncta l.unum ex familia.§.si.de le.2.Cum.n.creditores banchi in bis q̃ reperiuntur in bancho,præferēdi sint aliis extraneis creditoribus, ut d.§.si plures.cum seq.magnum esset ꝑiudicium alicui, si ꝯheret occasione negociationis banchi,& tñ in chartulario banchi nõ describeretur,quia forte non placuit bancherio,si per hoc nõ posset dici creditor banchi,& tamen quotidie contingit ꝙ hoc faciunt bancherij diuersis respectibus moti; uel quia nomine ꝙ oīa pateant ministris banchi uel alia de cã. Ne igitur hoc inconueniēs sequatur,non inspiciamus in quo libro sit descriptus, sed an ꝯxerit occasione banchi,seu illius negociationis,uel non.sicut in si.dicit tex.in l.priuilegia.ff.de priui.cre. ꝙ priuilegia creditorũ ex cã sunt æstimanda non ex tpe.Non ergo prædicti minus dicētur creditores banchi,ꝙ in chartulario uoltę descripti sunt, ēt si in chartulario banchi non essent descripti,ex quo ut proponitur pro utilitate banchi & ꝓ satisfaciendo suis creditoribus ꝯxerunt.Negari namq; non pōt quin saltē occasione banchi creditores dicant̃, cũ occasio sit ēt remota cã.de ma.& obe.c.solitæ.in princ.ff.de aur. & ar.leg.l.uxori.& ibi per Bar.de fun.instr. cum de lanionis. §. atinã. Rłã aũt officij mercãtiæ disponit de his q̃ sunt creditores occasione bãchi,igitur &c. ¶Cæterũ si in chartulario uoltæ essent aliqua credita descripta ad utilitatem banchi. Et ꝑfati creditores chartularij banchi peterēt illa sibi assignari,tanq̃ credita banchi, cum d. chartulariũ uoltæ approbarent ꝓ se & eorũ fauore tanq̃ chartulariũ banchi,tenerent ēt contra se recipere eodē mõ quantũ ad debita ibi descripta.ff.de admi.tut.l.cũ quæritur.de bo.lib.l. nã absurdũ.de proc.l.in causæ.in prin. Quinimo ēt ꝑdictis oībus cessantibus,& posito ꝙ ꝑdicti non essent creditores bãchi uel occasione banchi,ex quo tñ de ipsorũ credito constat, nec reuncatur uel reuocari pōt in dubiũ,ꝯcurrere debent cũ creditoribus banchi per solidũ & librã super oībus bonis repertis in hæreditate defuncti debitoris,ex quo illi non ꝓponuntur hře hypothecam uel priuilegiũ personaliũ actionũ,ut in prin.dixi.& nõ solum in bonis imo bilibus & aliis non pertinentibus ad banchũ, sed ēt in pecuniis repertis in bancho uel bancho debitis. qđ ꝓbatur. Nã ipsi censentur contraxisse cũ illo occasione totius sui patrimonij ubicunq; esset & cuiuscunq; qualitatis,& ipsum totũ patrimonium censetur respexisse.ut dicit tex.in l.hinc q̃ritur.§.pt.circa medium.ff.đ pecul. ibi dũ dicit.cum.n.qui ꝯhit &c.& l.si ex duobus.in si.prin.eo.titu. ¶ Nec ob. qđ.s̃.dixi creditores bãchi in his q̃ reperiunt̃ in bãcho ꝑferendos esse aliis extraneis creditoribus ꝑ l.procurator.§. si plures.đ tribu. Nã intelligo aliis.s. q ꝯxissent sup alia negociatione diuersa a negociatione banchi.Si q̃s.n.duas negociationes faciat,creditores cuiuslibet negociatiõis cēsent̃ magis credidisse negociationi q̃ ꝑsonę,& iõ q̃libet in sua negociatiõe ꝑferunt̃ aliis,quasi negociationes ꝑdictæ diuersæ iustificēt diuersas ꝑsonas. & ita loquit̃ .§. si plures.Si uero faciãt unã negociationē tñ,tũc creditores q ꝯxissent extra negociationē, cõcurrerēt cũ illis q ꝯxisset sup negociatione ēt sup reptis in ipsa negociatione.& est rõ;qa illi ꝯxerũt & ꝯxissent cēsent̃ solũ cũ ꝑsona,nõ cũ negociatiõe;& iõ cēsent̃ habuisse respũm ad totũ ꝑrimoniũ ꝑsonæ tã ad ꝑrimoniũ negociatiõis q̃ aliud;qđ nõ sic est in creditoribus negociationis,q cũ ipsa negociatione cēsent̃ ꝯxisse, iõ si duas negociatiões exercebat bona cuiuslibet distribuerent̃ illis creditoribus, & creditores unius nõ participarent de bonis alterius,ut ꝓbat in d.§.si plures.In ꝓposito aũt casu nõ ponit ꝙ ille exerceret duas negociationes: sed unã tñ.s.c.ãbij, & posito ꝙ aliquos ꝯctus mercantiales fecisset extra negociationē banchi pro satisfaciendo creditoribus banchi, non propterea ꝑ ꝑnam vicem diceret̃ mercator uel negotiator alterius negociationis.iuxta no.ꝑ Bar.in l.seruũ vrbanũ.ff.de leg.3. ¶ Itē non ob. si dicatur,ꝙ securitates fuerunt ꝑstitæ solũ ꝓ creditoribus banchi & non pro aliis; quia fateor ꝙ ꝑ dictos fideiussores non esset consultum dictis creditoribus,si diceremus ꝙ non essent creditores banchi uel eius occasione. Et in hoc essent melioris conditionis creditores banchi,q̃ ipsi. Sed in bonis in hæreditate repertis quibuscunq; etiam pertinentibus ad banchum debent esse pares, ut. s̃. dixi. ¶ Ex quibus omnibus concluditur, ꝙ siue dicamus illos descriptos in chartulario uoltæ,de quibus in puncto ꝑmittitur,esse creditores banchi siue occasione banchi siue nullo mõ,sed penitus extranei debent in dictis bonis omnus concurrere cum creditoribus chartularij banchi. ¶ †Nec obstãt allegata in ꝯrium.s̃.in puncto. Nã ad plura ex eis patet rñsio ex ꝑdictis saluo q̃ ad .l.si uentri.§. in bonis.de priuile.credi. quem.§.dico non obstare;qa ibi deponens apud mensam non ꝑfertur aliis ex eo solo ꝙ descriptus sit in libro mēsę,vel ex eo ꝙ sit creditor mensæ,sed ex eo qa deposuit.talis.n. contractus depositi inter alios hēt prærogatiuam & priuilegiũ inter personales actiones.ff.depositi.l.si hoiem.§.quotiens.Hinc est ꝙ si nõ uere deposuit sed mutuauit, qa vsuras ex deposito recepit quo casu excedit naturã depositi.l.lucius.ff.depositi. non hēt priuilegiũ uel ꝑrogatiuã posito,ꝙ apud mensam cõtraxerit, & sit creditor mẽsæ,ut hř in d.§.in bonis.& §.quotiens.s̃.alle. ¶ Itē nõ ob. illud capitulũ regulæ.fideiussores vero &c.ꝑ quē vr̃ colligi d'iam esse debere inter creditores chartularij banchi & creditores chartularij uoltæ,nec alias sit inutilis illius ver. prouisio.eo quia cũ ꝓ cautela creditorũ bãchi fideiubeant. & ibi,statuat ꝙ sint potiores creditoribus d.ci bancherij seu banchi, necessariò dēt intelligi de aliis,q̃ illis ꝓ quorũ cautela fideiusserunt. Isti aũt non pñt esse nisi descripti in chartulario uoltæ,q etsi dici possint creditores bãchi, ꝓ eis tñ non censent̃ recepti fideiussores,sed ꝓ descriptis in chartulario bãchi,de quorũ potioritate quo ad fideiussores nõ est tractãdũ,cũ eis a fideiussoribus satisfiat,& sic ulterius non agũt. ¶ B; licet ista fuerit subtilis argumentatio,tñ non vrget.Nã dico posse intelligi ēt de illis creditoribus,pro quorũ cautela fideiusserunt. Pone.n.ꝙ lõge maior est quãtitas q̃ creditoribus debet̃, quã sit illa q̃ fideiussores promiserunt,qđ frequenter contingit, certè fideiussores soluēt quãtitatē,q̃ ipsi ꝓmiserũt,& in residuo recuperãdo sup bonis bancherij ꝑfati creditores ꝑferent̃ dictis fideiussoribus uolētibus recuperare,qđ soluerũt, uoluit.n.ꝙ prius satisfieret integraliter creditoribus partim a fideiussorib' partim de bonis bãcherij, & si aliqd restabit,habebunt fideiussores,& nõ prius. ¶ Itē nõ ob. ꝙ creditoribus descriptis in chartulario bãchi dēt satisfieri.ĩxta pa breuissima uirtute dictæ rłæ i uers.cõpellãt.q uer. ad descriptos i chartulario uoltæ uõ pt adaptari. Nã lʒ uiuēte bãcherio & existēte soluendo creditores descripti in chartulario banchi hoc plus habeãt q̃ descripti in chartulario uoltæ; eo tñ mortuo uel bonis nõ sufficientibus nõ disponit ille ver.nec ex eo quoquo mõ logt̃ ꝙ illi ꝑferant̃ istis,& qa isti sũt cas' diuersi,de vno ad aliũ nõ infert̃.ff. de calũ.l.pe.de mino.l.pap.exuli.ad carbo.l.de bonis.& qđ ibi.no.

S. V M M A R I A.

1 Filii exclusi ut non succedant ab intestato, an augeant legitimam aliorum capaciumque, ut eis ascribantur potius semes totius hæreditatis quam triens.

Exclusus

2 Exclusus quot modis quis dici potest & quibus modis faciat partē & quibus non.

3 Filia, quæ propter statutum non potest succedere matri existente masculo an faciat partem in hæreditate matris, ut maior legitima masculis debeatur, puta quia sint quatuor & filia, an legitima semis ue. triens hæreditatis.

4 Filia exclusa a statuto succedere patri extā e masculo, an faciat partem ī hæreditate patris, ubi uidetur aliud concludere Paul. hic, quā in hæreditate matris.

CONSILIVM CCLXXXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Qm̄ fundamentum huius articuli consistit, ut mihi vr̄ in eo qd̄ dicit tex. in l. pap. §. qm̄ aūt. de inof. test. vcʒ ꝙ ltima est [a]portio eius, qd̄ dētur ab intestato, & sic hodie uel tertia totius uel dimidia totius ſm numerum liberorū hr̄ditatis debitæ inter oēs diuidenda ęqualiter, ut in auth. nouissima. Iō pro pleniori examine puta considerandos quatuor casus, Nā interdum aliqs filius excluditur ꝑ legem tā a successione testati, q̄ intestati. Interdum a successione intestati nō testati. Interdū a neutra excluditur ꝑ legē sed ꝑ testōrem exhęredando; & sic ꝑ testamētū uel ꝑ seipsum filiū renunciādo, uel delinquendo talliter, ꝙ ltima priuet. Interdū excluditur non dico ꝑ testm̄, sed ꝑꝑ testm̄, qd̄ si factū non esset, ab intestato admitteretur, ut in fratre instituta non turpi persona. ¶ †Primo casu sine dubio non computatur in numero, sed hr̄ pro mortuo, & perinde disponitur de ltima, ac si non esset in rerū natura, & sic ſm numerū liberorū aliorū remanentium ut in deportato & effecto fratre minore. l. 1. §. fi. de ꝫtab. & l. si necesse. §. si deportatus. de bo. liber. & no. in d. auth. nouissima. per Guil. & Bal. cum n. nulla portio sibi debeatur ab intestato, uerum est dicere ꝙ nulla ltima fuit sibi delata tpe mortis testatoris; ergo non pōt dici ꝙ accrescat fratribus: quia ius accrescendi præsupponit, ꝙ quoquo mō sit portio delata ab aliqua dispositione uel de facto, ut in pro non scripto, q̄r saltem a testatore deseratur licet de facto vel de iure, ut in caduco uel quasi qd̄ a principio tenuit, sed ea postfacto annihilatur. Cęterum portio, quæ a testatore nullo mō fuisset delata, non pōt dici ꝙ accrescat in particulari successione, ut si unā partem fundi alicui relinqueret altera nulli relicta non accresceret, non sic in vniuersali ne contingat inconueniens. l. 1. §. si ea fundu. de hr̄di. inst. Sic dico in portionibus, q̄ deferunt a lege; qa in illa tantū q̄ quoquo mō fuit a lege delata, locum hr̄e dēt ius accrescendi, non in illa q̄ nullo mō. Sed tali incapaci nullo mō delata fuit; ergo si unus de. v. filijs sit deportatus uel frater minor, non pōt dici ꝙ dimidiam sit semis; & ꝙ quinta portio quæ illum tangeret accrescat; sed erit triens, ac si ille non esset in rerum natura. eodem mō si unus ex quatuor uel tribus esset talis, cæteri non habebunt integrum trientem per ius accrescendi, sed iure suo, ac si soli existerent, & eis solis totus triens delatus esset; & sic per amotionem obstaculi & cōcursus, idē si vnus de sex esset talis, cæteri habebunt integrū semissem iure suo. ¶Secūdū casum qui est magis dubitabilis, & est casus noster, reseruo in fine, vt melius declarem. ¶ †In tertio casu dico ꝙ computatur in numero quantū ad hunc finē, vt sciatur an ltima sit triens vel semis, nō quātū ad hoc vt capiat; qa ꝓponit exclusus & sua portio tanq̄ defecta alteri accrescit; nā a lege delata fuit, sed per testōrē ablata vel per renunciationē expressam uel tacitā; iō ꝓprie dici pōt ꝙ accrescat diuersimode tn̄. Nā si qdē est exclusus per exhr̄dationem, tunc cū principaliter fiat in odium exhæredati & secundariò in fauorem instituti, apud quē voluit sine dubio remanere ꝙ exhæredato auferebat distinguendū erit. An alij filij sunt instituti vniuersaliter & tunc portio remanebit apud eos, nō ex eo ꝙ filij, sed ex eo ꝙ instituti. Aut nō fuerūt instituti vr̄r, sed in certa re, & sic habent agere ad supplementū, & tūc portio exhæredati nō applicabitur eis, sed instituto ſm determinationē Bar. in l. pater filiū. in 4. q. quā ueriſſimā puto; nō tn̄ per illam rōnem ꝙ in legitima nō habeat locū ius accrescēdi, vt statim dicam; sed ex eo ꝙ exhæredatio secundariò facta dicitur in cōmodum instituti, & quia sic præsumit uoluisse testator, & sic nō ꝓprie habebit institutus ex iure accrescēdi, sed virtute vniuersalis institutionis, q̄ trahit ad oīe id qd̄ alteri assignatū non fuit, & sic ad portionē exhæredati. Si vero sit exclusus repudiatione vel delicto, & sic facto suo dico indistinctè fratribus accrescere, siue sint instituti vr̄r, siue particulariter; quia in legitima locum habet ius accrescēdi, quicquid dicat Bar. p. l. siue patronus. ass sine libertus. §. ex duobus. ff. de iure patro. & de bo. liber. l. cū liberto. in qbus est hoc expressum in legitima patroni, idem fortius in legitima filij, q̄ magis debita. vt no. in l. si legatū. ff. de fal. & hoc qn̄ deficit ipso iure ꝑ repudiationē, sec' si ope exce. ut l. si duo. in prin. & ibi not. ff. de iureiur. Nec ob. l. & ꝓ ce ulo. de leg. 2. qa ibi nō erāt ꝯiuncti in delatione cōmodi, sed in dn̄io serui cui legabar. & sic non bn̄ vr̄ allegari; ꝙ sunt ꝯiuncti cōiūctiōe legali. Sed in casu nr̄o oēs filij sunt cōiūcti in delatiōe ltīme, q̄ sit a lege. defert. n. vel trientē vl̄ semissem oīb' simul ęqualr̄ inter eos diuidēdū. ut in auth. nouissima. & sic sunt cōiūcti uerbis legis, q̄ cōiūctio nō dēt minus operari, q̄ verbalis cōiunctio testōris ad inducēdū ius accrescendi: vn̄ in hoc sequor Dy. & Iac. but. & Bald. nō Bar. ¶ In quarto casu principali, qn̄ qs excludit ꝑꝑ testm̄. Notandū ꝙ licet fratri debeatur hr̄ditas fraterna ab intestato, nō tn̄ debet sibi ltīma, nisi sit factū testm̄ & turpis ꝑsona sit instituta; sicut & alijs venientibus ab intestato debet hr̄ditas ab intestato, & tn̄ non debet ltīma. Nā illi qbus debet, nisi relinquat, pn̄t q̄relare; isti vero non pn̄e; ergo eis nō debet. Si ergo frater instituat nō turpē ꝑsonā & fratrē pterea & mr̄i aliqd relinquat, fratre excludit ex eo ꝙ factū est testm̄, & qa turpis ꝑsona nō fuit instituta, nūq̄ sibi fuit ltīma delata; ergo nō pōt dici ꝙ accrescat matri ꝑ theoricā. s. datā; & in hoc sequor opi. Bar. sed puto, ꝙ perinde habeat, ac si dicto fratri nunq̄ fuisset debita ab intestato, sed soli matri ex quo frater repitur totalr̄ exclusus; & sic ltīma mr̄is erit tertia totius, ac si tota hr̄ditas fuisset ab intestato sibi debita, & sic iudicari dēt ac si cā in testari fuisset eo mō quo cā testati; & in hoc sequor opi. Iac. But. & Bal. in auth. nouissima. circa fi. Aliud. n. est qn̄ excluditur filius, cui debet ltima; aliud qn̄ alius veniēs ab intestato, cui nō debetur. Nā potior dēt esse ꝯdō alterius cōcurrētis secum. f. mr̄is, cui debebatur ltima vt per exclusionē illius censeatur tota hr̄ditas sibi fuisse debita, ut sic habeat tertiā totius. ¶ †Restat nunc expedire scdm casum. f. qn̄ filius excluditur ꝑ lege ab intestato nō ex testō, vt in casu nr̄o vbi filiæ ab intestato nō succedunt extāte masculo; nec ēt pterite pn̄e dicere nullū. iuxta not. per Bar. in l. 2. §. videndū. ad ter. & ꝑ Bal. in l. maximū vitiū. circa fi. sed ex testō capere pn̄t, in quo dubitatur an tales filiæ cōputentur in numero, vt sciamus in ltīma masculorū sit triens vel semis. Et vr̄ ꝙ sic, qa ista nō est tanta exclusio, quāta est illa de quā dixi in primo articulo; & sic nō pōt dici ꝙ habeantur ꝓ mortuis, ex quo pn̄t ex testō capere. vn̄ sufficit ꝙ extēt; licet ab intestato nō succedāt, vt sic tāq̄ filię faciāt numerū. ar. l. filius. §. cū qs. ff. de leg. 1. Itē qa excludūtur fauore masculorū, quorū iterest, vt faciāt numerū, nō tn̄ admittātur, ut sic masculi habeāt semissem, ergo talis interptatio fienda est. ar. ff. loca. l. si merces. in prin. cōiūcta. l. seruo alieno. §. si testator. de leg. 1. de lega. 3. l. fidei cōmissaria. §. interdū. vel pōt dici, ꝙ nihil eis relinq̄tur habeātur ꝓ mortuis; qa quo ad eas intestati obitū fecisse vr̄r, vn̄ cū ab intestato excludātur, hoc casu ꝓ mortuis habeātur, sec' si aliqd eis relinquatur ēt minimū, quia cū testō admittātur, nō pn̄t dici haberi ꝓ mortuis, ex quo aliqd est eis relictū & acceptare volūt, qd̄ vr̄ attētasse Bal. sed nō firmat in d. auth. nouissima. in fi. ¶ Breuiter his nō obstā. credo ꝙ ltīma dicto casu sit triēs, postq̄. n. fœminæ ab intestato nō succedunt cū masculis, nulla debetur eis ltima, q̄ est portio portionis ab intestato debitæ, ut d. l. pap. §. qm̄ sit. de inof. Et patet, qa nō rūpūt pteritæ. vt no. Bar. in l. 2. §. vidēdū. ad ter. qd̄ facerēt, si deberet eis ltīma. ad hoc de ꝫtab. l. si post morte. §. liberi. Igr̄ tāq̄ extraneæ nō cōputētur in nūero filiorū, qbus dētur ltima, & quibus oībus simul deferi æqualr̄ inter eos diuidēda. Cū. n. lex repiat eas extra debitū ltīmæ, n̄ defert eis, sed masculis; ergo ſm numerū masculorū, qbus defert, nō ſm numerū oīm qbus oībus nō defert. Dispositio. n. legalis relata ad masculos dēt intelligi & limitari ſm numerū eorū. ar. l. plenū. §. eqtij. de vsu & habi. & leg. 3. l. cū filiæ nō pt dici, ꝙ portio semisis filiarū accrescat masclis, cū nulla portio fuerit eis delata; eo qa tpe delatiōis. i. mortis reperiūtur tales, qb' nil dētur ab intestato, ergo lex sibi ltimā nō detulit, ergo nō pōt dici deficere & accrescere, vt s. dictū est. ¶ Nec ob. ꝙ ex testō sūt capaces, nā & penitus extranei sūt capaces, & tn̄ nō faciūt nūerū iter filios. Nā ltīma n̄ regulat a cā testati, sed a cā i testati, sicut ius rūpēdi, qd̄ a debito ltīmæ cātur. ff. de ꝫtabu. l. j. scd̄o rn̄so. C. de libe. pte. l. maximū. ver. sancimus. ¶ Itē nō ob. ꝙ gr̄a masculorū sunt exclusæ, qa fateor ab vniuersali successiōe itestati, nō tn̄ seqtur ꝙ in successione ltīmæ, q̄ est particularis, fariāt numerū ad cōmodū masculorū, vcʒ ut faciāt deberi semissem oībus eis, & postea portiōne earū masculis accrescere, Nescio. n. videre vn̄ ista ꝯntia descēdat, q̄nimo nullū icōueniēs est dicere. sed potius iuri ꝯsonū est, ꝙ sicut masculi hoc volūt ꝓ se, s. ut fœminæ secū nō ꝯcurrāt in successiōe intestati, sed hēant ut extraneæ penit', & ꝙ eis solis tota hr̄ditas deferat; ita & teneant aliud recipere ꝫ se, qd̄ ex illo necessariò descēdit, vcʒ vt postq̄ nō cōputant in nūero vno respectu nō computentur

> 2 ¶Quid ltima ē. Quanta aūt sit legitima tam ascēdentib', q̄ descēdentibus debita. uide do. Alex. de Imol. in cōsi. 112. in ulti. col. in 1. parte & in consi. 45. ī ult. col. ead. parte. & in consi. 42. in 2. col. cum seq. in 2. parte. & in consi. 31. in fi. ul. col. ī 4. pte. & in consi. 69. ead. parte. & d. Mari. Soz. i cōsi. 30. incipi. Quis. uersic. 3. principaliter. & uersi. 19. circa fi. cū uersi. seq. & d. Bar. Soz. eius filiū in consi. 93. uers. circa tertiam dubitationem. & uer. prætereа legitima. & in cōsil. 150. incip. & nos. uer. succedit alia. circa med. & uersi. cōfirmātur prædicta in fi. cū seq. & in consil. 108. uersi. his tn̄ nō obstantib'. in fi. an j. parte. & doc. Cor. in consi. 48. in 2. parte.

con cōputentur & alio, ut dicetur variato. l. in cāz. ff. de pecu. & ꝙ rietas, in ꝗ incurrent masculi, quum dicti do. Et qa vult unū ꝓ se, & aliud sibi annexū & necessario inde descēdēs teneat recipere ꝙ se, ut no. ff. depositi. l. lucius. in fi. in vlt. gl. ¶ Præterea statutū recipit interpretationē passiuā ut ius cōe ad ipsum extendat. l. 1. §. 1. ad legē falci. cū ergo ꝓ statutū fœminæ excludantur ab intestato, & re dactæ sint ad instar extraneorū ius cōe de ipsis in delatiōe legitimæ nunꝗ cogitasse censet, sed solū de masculis, qbus debet hæreditas, ergo ipsis solis defert, ergo ꝓm eorū numerū tm̄. Præterea non dent masculi petere seu postulare, ut fœminæ cōputentur in numero ꝓ se, cū ꝯtriū non essent postulaturi contra se. arg. l. si rē & ptiū. de peti. hære. de solu. l. t. Nec pōt cōqueri masculi de hac interpretatione, sicut nec possent cōqueri si fœminæ non essent exclusæ ꝑ statutū, sed excluderent ꝑ mortē & redire: de semisse ad trientē. Nā & tūc ꝓ mortuis hñr ciuiliter, ꝗ ciuilis mors æquiparatur naturali. l. gallus. §. & qd si tm̄. ff. de lib. & post. & d. l. 1. §. fi. de contratabu. Et de grauamine legis non pōt conqueri dicti masculi, sicut nec de gramine naturæ. ff. de uer. sig. si qua pœna. maximè qa ex hoc grauamine ꝙ habeant ꝓ mortuis, sentiunt cōmodū in successione intestati. cōpensent ergo cū eo hoc incōmodū. s. ꝙ ex hoc restringatur legitima ad trientē ꝓm numerū masculorū. ff. de aqua plu. arcen. l. 1. §. fi. ibi cōpensareq; &c. de publi. l. cotē. §. q maximos. de iureiu. cū q. ¶ Nec ob. ꝙ in diuersis effectibus admutti ꝑt uariatio. l. pap. §. sed nec impuberis. ff. de inoff. testa. qa ibi utraq; pars uariationis poterat esse simul uera. Nā pupillaris substitutio uere est testm̄ patris respectu ordinationis, qa ipse ordinauit, & sic respectu cāæ efficientis. Itē uere est testm̄ filij respectu effectus seu successionis, qa ꝑ eā filio succeditur & non patri. l. patris & filij coniuncta. l. cohæredi. §. cū filiæ. de vulga. & pu. Bene ergo pōt pupillaris substitutio utrunq; allegare in diuersis instantijs ad diuersos effectus, qa non est ibi contrarius, sed filias cōputari in numero, & non cōputari, ista sunt contraria. vñ si eligat eas non cōputari ꝓ se, tenet hoc idē recipere contra se. ut. s. dictū est. q. d est sustentabilius de iure, ꝙ dicere ꝙ possit utrunq; dicere sibi contrariari, maximè, qa ut dixi non pōt dicere se ex hoc grauari, qa non auferi ur eis aliqd qd vnꝗ fuerit eis datū, sed potius impedit ꝑ hon detur. i. qd non deferatur se nis sed triens ꝓm eorū numerū. arg. l. q. ūt. ff. q in fraudi credi. Prædicta in successione matris, sed cū tractatur de successione patris, aliud dicerē. Nā filiæ non totaliter excludunt a bonis paternis ꝑ masculos, sed debent dotari, nō ergo pōt dici, ꝙ habeant ꝓ mortuis seu extraneis, sed ꝙ portio ea debita ab intestato redacta sit ad dotē, & sit qd ultra sit totū ptineat ad masculus. iuxta not. in l. sancimus. C. de nup. sicut igitur hoc est in tota portione intestati, cū testm̄ factū non est, ita dici debet in portione ipsius portionis, i. in legitima si factū est testm̄. ff. de rei uendi. q de tota. cū si. Ex hoc dico, ꝙ facit, ꝙ facto testō & instituus masculis, extra ut. ter, licet fœminæ sint præteritæ non rumpunt ea quo a successione repelluntur, tñ faciunt numerū ut faciunt legitimā inter oēs esse dimidiā, si sunt ultra quatuor, qua dimia inter oes æqualiter diuisa tam masculos ꝗ fœminas uidebitur an portio tangens fœminas sufficiat ad dotē uel non, & sufficit in dote cōputatur si dos non est tanta quanta est portio legitimæ, residuum accrescet masculis, sicut residuum totius debitæ portionis ab intestato, cū statutum velit eas contentari dote, si uerò non sufficiat ut plurimū contingit ꝓm consuetudinē loci & qualitatis ꝑsonarū, qa certa dos est legata. ut. ꝯ. ꝑaimè tangitur. & dos excedit partē legitimā & tunc quatenus deficeret ad dotē, deberet extrahi de altera dimidia hæreditatis, nō aūt deberet aliqd detrahi de portione legitimæ debitæ masculis, ne statutū factū in eorū fauorē operetur in eorū odiū, & sic si extraneus esset institutus, ut cedet hoc in eius grauamen fideicō. vñ si filij sunt instituti & grauati uel in grauamen legatariorū qd est conuenientius ꝗ in grauamen masculorū, ꝙ tractatur de damno uitādo & illi de lucro. l. fi. §. licentia. C. de iure d. lib. de eo dicil. l. fi. Non sic est, cū agitur de successione matris quæ non tenetur dotare filias, & sic ab ea success. filiæ sunt penitus exclusæ ab intestato, igitur concludendo dico, ꝙ noo cōputentur in numero filiorū, ut faciant legitimā ut sit semissem, ut dictū est, & hanc partē tenendo oia plane ꝓcedunt & sine inuolutionibus. Verū si tenere uellemus in casu nostro filias ꝑdictas in numero cōputari, & sic ꝙ legitima oīm sit semis totius hæreditatis, dico ꝙ iste semis non ꝑtinet totus ad masculū, ut ipse petit, tunc. n. posset a quolibet legatario diminuere ꝓ rata, sed dico ꝙ in eo dēt cōputari legatū factū filiabus, & quatenus est ultra, ꝑ tinet ad masculos. qd sic ꝓbo, si masculus vult ꝙ cōputent in numero, & ꝙ portiones legitimæ ptinētes ad illas accrescant ipsi masculo, necesse hēt dicere ꝙ dictæ portione fuerint ipsis delatæ, sed ipsæ repudiasse censent, ut sic sit locus iuri accrescendi, al's si diceret non delatas, non haberet locū ius accrescendi ꝓm ea, ꝗ in principio dixi. Sed hoc ꝙ videatur repudiasse non pōt dicere, nisi qñ eis nil fuisset relictū, & sic essent exclusæ tā ab intestato ꝗ ex testō, sed postꝗ est eis relictū & acceptant, ꝓ repudiantibus haberi non pōt, quatenus relictū est, ergo illud non accrescit masculo, qa non ꝑfectè deficit. l. si duo. in prin. de inriu. coniūctā. l. q repudiantis. de inof. test. & si dicatur dictū legatū censet eis factū ut extraneis, & non ꝓ legitima ex quo nulla legitima eis debebatur, & sic de altera dimidia nō de illa, ꝙ debet masculo pro legitima. Rñdeo, ꝙ imo ut filiabus non ut extraneis. arg. ff. de excu. tu. l. tutor. §. quæ tutoribus. in fi. de castren. pecu. l. dotem. in fi. extra de testa. c. requisisti. Itē pro litima ad quā, et si ex forma statuti non teneretur, tenebatur tñ de iure cōi, ex quo vt di xi proponimus ꝙ ius cōe eis deferat, per consequens defert eam ut debitā, & si ita est potius censetur mater legasse pro eo, ad quod tenebatur saltem de iure cōi & de iure naturali, ꝗuā gratis, & ꝓ eo ad quod non tenebatur. ff. de dona. inter uir. & uxo. l. sed si uir lana. in prin. & ibi no. in j. gl. de 'eg. ꝫ. l. uxorem. §. pater naturalis. de peti. hære. l. fi. & l. si cum dotē. §. si pater. ff. solu. matr. Item si dicat licet ius cōe deferat filiabus legitimā, tñ eodem instāti eas priuat, & ipsam totam attribuit masculo ꝑ dispositionem statuti, igitur nō debet esse in arbitrio matris ipsam masculo auferre, & dare fœminis. arg. C. de secun. nup. auth. lucrum hoc. Sed rñdeo uerū est, ꝙ eodem momento quo defert eas priuat, & masculō attribuit si reperit eas priuatas etiā a matre, sed si non reperit hoc non facit. Pro cuius euidentia considero, ꝙ legitima defertur tꝑe mortis, & non prius, cum prius nullū ius habeat filius. l. j. §. sed impuberi. de colla. bono. & no. in auth. si mulier. C. de epis. & cle. eodem aūt momento mortis concurrit dispositio testatricis attribuens, & ēt dispositio legis similiter attribuens. Primō aūt necessario sequi dēt, cū habitus dēbeat præcedere. l. decem. de uerb. obli. cum igitur dispositio matris necessaria præcedat priuatione legis, non sequitur dicta priuatio; ꝑterea statutū ꝑmittit matri, ꝙ possit quo quo relicti titulo relinquere filiabus, si vult; ergo dēt intelligi. s. de illa dimidia ꝗ est debita ꝓ legitima, nō de altera, qa nullā haberet dubiū l. t. in fi. ff. ad muni. fuit ergo intentio statuti, ꝙ filiæ non possent legitimā petere contra uoluntatē matris uel pter, sed si ipsa mater uellet eis relinquere, posset, & sic ꝙ relinquit eis in dicto semisse computatur, alias superflua fuisset permissio relinquendi, quam facit statutum.

¶ Concludo ergo dicta legata deducenda esse de semisse debito pro legitima, residuum ad masculum pertinere.

¶ Dubia sequentis consilij.

¶ E præmissis oibus oriuntur plura dubia, vcꝫ. ¶ Primō nunquid ex reuocatione facta per Ioannē. 23. in fringatur vēditio seu alienatio facta prædictis. P. & Ia. fratribus ꝯfirmata ꝑ literas apostolicas quondā Bonifacij et Inn. ¶ Scdō qritur an līæ emanatæ a Ioāne. 23. dicātur vel dici possint in totū vel in partē surreptitiæ, maximè cū de emologatione sniæ lata ꝑ arbitros facta ꝑ antedictū B. abbatē eius ꝓprio noie & synd icario noie ꝯuentus nulla fuerit facta mentio in supplicatione, imo fuit narrata expssa fallitas, ꝙ fuit dictū, ꝙ ñ emologauerat dictā sniam, quis eā approbauerit & emologauerit, vt apparet ex instrumento ipsius sniæ. Itē maxime etiam cum iuramento ꝑstito in ipo compromisso nulla fuerit per antedictū. B. abbatē in supradicta supplicatione facta mētio. Itē ex eo maximè, cū in dicta supplicatione omiserit narrare qualiter in dicto cōpromisso fuerat ꝑmissum per dñm B. abbatē suo noie & noie dicti ꝯuentus de non petēdo aliqd rescriptū aut priuilegium seu de gratia aliqua non impetranda quomodolibet per se vel per alium neque impetratis quonismō vti ratione alicuius enormis aut enormissimi damni siue læsionis iuxta formam compromissi. ¶ Tertiō quæritur an per dictā reuocationem Ioānis intelligatur annullatum cōpromissum factū per partes in arbitros, & sententia arbitralis siue laudum latum per ipsos arbitros, & ratificatio & emologatio postea secuta. ¶ Quartō quæritur an ea impetratione rescripti Ioannis pœna consecuta in compromisso quo ad ipsos. B. abbatē & coouentū dicatur commissa, ita ꝙ posit de iure petī. ¶ Quinto, an dicti fratres vigore dictarū literarum, quāuis vltimo impetrarunt a Martino Papa, possint & valeant aliqua forma tueri.

SVMMARIA.

1 Venditio rei ecclesiasticae facta solenniter uel confirmata ita ut ualeat, non potest per alium Papam retractari.
2 Papa uel imperator an & quando possit priuare quem dominio rei suae sine causa. & 3.
3 Papa potest sine causa tollere beneficium uni & dare alteri, non sic pôt in laicis.
4 Literae dicuntur surreptitiae, si contractus iuratiõ fiat mentio in supplicatione.

CONSILIVM CCLXXXVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Primû dubium ꝓcedit p̃supposito valore dictæ uẽditionis, seu uirtute primarũ literarũ D. Bonifacij seu virtute ꝯfirmationis postea factæ p eũ, si. n. nõ ualuisset nõ esset tractandũ an infringeretur p lr̃as Io. ff. de iniusto resta. l. nã & si sub conditione. §. post defectũ. de despõ. imp. c. ad dissoluendũ. cũ ibi no. ꝓcedit ẽt p̃supposito ualore dictarũ literarum Io. si. n. p̃supponatur, ꝙ sint surreptitiæ, ut tangitur in scd̃o dubio, cũ non ualeant uel ipso iure uel ope excep. l. cũ verò. §. subuentũ. ff. de fideicõ. liber. l. 1. §. hæc uerba. ne uis fiat ei. de rescrip. c. ad audientiá. & c. sup literis. de re iudi. c. cũ olim. & qđ ibi p Inno. clarũ esset ꝙ uenditionẽ p̃dictã non infringerent. de reg. iur. c. non p̃stat. sicut nec scd̃m testm̃ inualidum tollit primũ. ff. de liber. & posthu. l. si filius q in ptãte. de iniusto test. cũ in scd̃o. & l. 3. in prin. Presuppositis ergo dictis duobus vr̃ dicendũ dictas lr̃as Io. 23. dictã uenditionẽ infringere pp latã & amplã ptãtẽ Papæ, q pôt ẽt ius alteri q̃situm auferre sine cã, licet non debeat. 22. dist. c. 1. & ibi not. in gl. & in specu. de legato. §. nunc ostendendũ. uer. 57. & uer. 89. ubi plura dicit de magnitudine ptãtis Papę, dicens ꝙ apud eũ est pro rõne uoluntas, & qđ ei placet legis habet uigorẽ, nec est q ei dicere possit cur ita facis. 19. dist. c. in memoriã. de conces. p̃bẽ. c. ꝓposuit.

a Contrariũ tñ puto uerius, nã p̃supposita validitate contractus fuit translatum dñiuni dictarum possessionũ in emptores, cũ fuerit ꝓcessum ad traditionẽ. C. de pac. l. traditionibus. qui emptores sunt merè laici, & nõ suppositi tẽporali iurisdictioni Papæ, q̃a nõ sunt de terris suppositis ecclĩæ romanæ quo ad tẽporalẽ iurisdictionẽ. s̃m id qđ hr̃ in c. p uenerabilẽ. q fil. sint legi. & iõ Papa non pôt eis auferre tale dñium, q̃a iste esset actus iurisdictionalis. s̃m ea q̃ not. p Bar. in l. fi. C. si ꝯ ius uel uti. l. publi. q exercere nun pôt in laicos nõ subditos. d. c. p uenerabilem. licet aliq̃n fallat, s. in defectũ superioris temporalis, ut ibi patet in c. licet ea suscepto. cum ibi no. de foro compe. in quo casu de p̃senti non sumus q̃a locum habet in iudicando inter vnum & alterũ non in auferendu ius alterius nõ subditi maximè sine cã.

2 † Præterea uidemus econtra, ꝙ licèt de natura priuilegij uel legis sit, ut possint ad nutũ concedentis uel statuentis reuocari. c. ueniẽs. de p̃scrip. de cõst. c. 1. li. 6. ẽt si ea eis esset alit quod ius q̃situ alteri. ꝓut no. Bal. s̃m Nico. mat. in l. q se patris. C. vnde libe. Si tñ est q̃situ ius non subdito, puta ecclesiæ per legem, uel per priuilegium imperiale, nõ pôt imperator illud auferre s̃m Innocen. qui ita sentit in c. nouit. de iudi. super verbo theodosius. & Domi. in c. 1. de consti. in 6. & Albe. & Ros. in l. priuilegia de sacrosan. eccle. Idẽ ergo debet esse econtra si per literas papales quæsitum sit ius laico non subdito, maximè q̃n non per uiam priuilegij sed per uiam ꝯtus qui de sui natura non est retractabilis. C. de acti. & oblig. l. sicut. ff. cõmo. l. in cõmodato. §. sicut ẽt si celebratus sit a principe. C. de leg. l. digna voa. per Cyn. extra de proba. c. 1. & per Bal. post Nico. de mat. in d. l. qui se patris. in antepe. colum. qui ẽt dicunt, ꝙ per uiam contractus dicitur fieri quotiens interuenit pretium. C. de prædijs cu. l. fi. lib. 11. Sunt. n. potestates distinctę. s. sacerdotalis & Imperialis, & q̃libet ipsarum fuit immediate a Deo constituta. in Auth. quomõ opor. epis. in princ. cũ ibi no. Nec aliter in messem alterius falcẽ im mittere debet. l. sicuti. §. aristo. ff. si ser. uen. Diuisum imperiũ cũ Ioue Cæsar habet & iõ nõ aliter plus sua parte dominationẽ interponere. ff. de acqui. hæred. l. duo. & d. c. nouit. de iudi. cũ concor.

3 † Nec ob. allegata ĩ. i ꝯtrarũ, q̃a debent intelligi sanè. s. q̃n uellet auferre dñiũ uel ius alicui sibi subdito, puta uni ecclesiæ, tunc posset ẽt sine cã licet non deberet. ut no. in d. c. 1. 22. dist. de religio. do. constitutus & ibi no. in fi. gl. magnæ. uel alicui laico subdito sibi quo ad temporalem iurisdictionẽ, & tunc posset eo modo quo posset imperator, s. subsistente cã publicæ utilitatis, non aliter. ff. de rei uendi. l. Itẽ si uerberatũ. §. 1. de euic. l. lucius. & qđ no. in d. l. fi. C. si contra ius uel uti. pub. p doc. de consti. q̃ in ecclarũ. p Inno. q̃a in illis terris & p̃uĩs sibi subditis quo ad tẽporalẽ iurisdõnẽ exercet iurisdictionem imperialẽ ex donatione impatorũ facta ecclesiæ romanæ. iuxta no. ĩ d. Auth. quomõ opor. epis. & patet in d. c. per uenerabilẽ. Non ergo dʒ uel pôt uti aliter, q̃ potuerit uti imperator a q̃no habuit. ff. de regu. iur. l. nemo plus de acquir. rerũ do. l. traditio. 1. q. 7. c. daibertum. de iurepatro. c. qđ aũt. de don. inter vi. c. nuper. & sic diligenter sunt consideradi tres casus. Nã aut q̃rit an Papa possit auferre alicui ecclesiæ dñium rei suæ b, vel aliqđ ius illi q̃situ; & clarũ est, ꝙ sic ea sola volntatẽ & sine aliqua cã, licet facere hoc nõ debeat p ea q̃ habentur in d. c. 1. 22. dis. & d. c. ꝯstitutus. de capel. mona. de priui. c. antiqua. Et rõ est, q̃a dñium rerũ ecclĩasticarũ proprie loquendo nõ est apud aliquã ecclĩã p̃ticularẽ, sed apud xp̃m, vt no. Inn. de cã pos. c. cũ sup. Cuius Papa est vicarius cum oĩmoda ptãte in terris, eo q̃a ecclĩa catholica, cuius xp̃s est caput, est vna cuius principatus est apud ecclĩam romanã, q̃ fuit a Deo ĩmediatè instituta; cætere vero ecclesiæ tanq̃ riuuli fuerunt institutæ ab ipsa romana ecclĩa; vt d. c. 1. 22. dist. & 24. q. 1. c. loqtur & iõ q̃cq̃d iuris est apud particulares ecclĩas, est ẽt apud Papã, qui vt dicit Ioa. mon. est pater patrũ; & cũ oĩni p̃lato in ptãte & iurisdictione cõcurrit. vñ q̃n aufert rem alicui p̃ticulari ecclĩæ potius dr̃ auferre administrationẽ q̃ dñium. extra de duna. c. a. q̃a dñiũ ẽ poti9 apud ip̃m Papã, cũ sit apud xp̃m cuius ipse est uicarius, vel apud ecclesiã catholicam q̃ est vna cuius ipse est princeps per illa verba xp̃i ad Petrũ, pasce oues meas. & iõ in casu nr̃o, posito ꝙ vẽditio facta p primas lr̃as nõ valuisset q̃a nõ fuisset seruata forma lr̃arum. de rescri. c. cũ dilecta. q̃a nõ inq̃sinissent illi de ꝯtẽtis in supplicatione. ar. ff. de reb. eorũ. l. magis puto. §. si æs alienũ. de transa. cũ hi. §. si p̃tor. saltẽ rõne ꝯfirmationis postea subsecutæ; & p sublatiunẽ oĩm defectuũ factam sciẽter ꝙ facere potuit de his q̃ cõsistebant in iure positiuo. ff. de excu. tu. l. idẽ vulpi. §. sunt q̃dam. fuit dicta vẽditio cõfirmata et effecta valida. ff. de adop. l. adoptio nõ iure facta. de rebus eorũ. l. 2. extra de transac. c. j. vt ex tpe cõfirmationis nõ vt retro. p. l. 3. §. fi. ff. đ offi. ꝓcõ. q̃a hoc casu, q ꝯfirmauit, dedit, eo q̃a prius datũ nullã hẽbat subsistẽtiã plenã uel semiplenã. iuxta ea q̃ plenè habent & no. in l. & q̃a. ff. de iuris. om. iu. Et q̃a oĩa nr̃a facimus, quibus nr̃am authoritatẽ impartimur. C. de vete. iur. enucleã. l. 2. §. oĩa. n. &c. Vñ sicut si Papa p seipsum dicta bõa vẽdidisset vel donasset dictis laicis, sine dubio valuisset, et fuisset in illos dñiũ trãslatũ p rõnẽ q̃. s. dixi, ita et nũc. aut q̃rit an possit auferre dñium alicui laico nõ supposito suæ iurisdõni tpali, & tũc est dicẽdũ, ꝙ nullo mõ ẽt cũ cã nõ pôt p rescriptũ, cũ talẽ actũ iurisdõnalẽ nun possit in ipsum exercere. ut ã. dixi. Et iste est casus noster. & idẽ dicendũ est in clerico, qui non esset subditus nisi rõne clericatus, ut q̃a non esset de terra supposita tẽporalis iurisdõni Papæ. nam dico, ꝙ dñium rei q̃ non haberet ut clericus, sed ut laicus quilibet, puta ex successione uel suo contractu aliunde q̃ de bonis ecclesiæ, sic non posset sibi Papa auferre sicut nec alicui laico, cũ habeatur ut laicus. arg. ff. de adop. l. si pater. §. 1. ad exhibendũ. l. de eo. §. fi. cũ si. ¶ Aut q̃ritur an possit auferre dñiũ alicui laico supposito suæ tpali iurisdictioni, & idẽ de clerico sĩr supposito, & tunc est distinguendũ eo mõ quo distinguitur in Imperatore. An cũ cã concernente publicã & vlem utilitatẽ uel sine cã &c. & alijs modis ꝓut distinguitur plene in d. l. fi. C. si cõtra ius uel utilitatẽ publi. p doc. & iste non est casus noster, q̃a posito ꝙ illi emptores essent de tali iurisdõne Papæ, tñ subsistebat iusta cã ꝯcernẽs publicã & vlem utilitatẽ in auferẽdo eis, sed dũtaxat ipsius monasterij, ergo &c. p no. in d. l. fin. Vñ concluditur ex p̃dictis ꝙ licèt Io. 23. uideatur uoluisse auferre dictis fratribus ius eis q̃situ ea dicta uenditione uel ex laudo, non tñ potuit per iam dicta, ẽt si sua reuocatoria non esset surreptitia. & hæc de primo & principali studio.

4 ¶ † Quantũ uerò ad scd̃m dubiũ qđ ꝓcedit, præsupposito ꝙ cessarent ea quæ ã. proxi. dixi. & ꝙ Papa potuisset dictã uenditionẽ & laudũ infringere. dicendũ est clare, ꝙ non infringit, q̃a eius literæ sunt surreptitiæ pp expressam falsitatem, & tacitã ueritatem, s̃m ea quæ narrantur in dicto scd̃o dubio. Quis. n. dubitat, ꝙ istud habuit mouere animum Papæ, s. ꝙ Abbas non emologauerat s̃niam arbitralem, cum tñ emologasset, si. n. hoc expressisset, uerisimile est ꝙ Papa sibi aditum præclusisset, ne contra suũ factũ ueniret saltem in pœnã eius. arg. eorũ q̃ notãtur in c. diuersis fallacijs. de cle. coniuga. & de fil. presby c. ueniens. & ff. de adop. post mortẽ. q̃a incõstantia reprobatur maximè in clericis. de renũ. cũ illu sio. in cle. Sĩr q̃a omisit facere mẽtionẽ de iuro p̃stito in cõpromisso, ꝙ si fecisset verisimile est ꝙ pp noluisset esse autor piurij. arg. eorũ q̃ no. in rl̃a ꝙ semel. de re. iu. i mer. & p Bar. in l. si q̃s in prin. testi. in 3. co. ff. de leg. 3. Modica. n. taciturnitas uitiat tales lr̃as. ff. de in ius uo. l. sed si hac. §. patronũ. de natali rest. l. 1. de rescri. ad audientiã. & c. super literis. Præterea istæ literæ cum sint alteri p̃iudiciales

a Cur ita facis? Aduerte tñ ꝙ nõ pt facere legẽ q clerici que uni possint corã iudice seculari. q̃a anteq̃ esset petr9 nõ erãt clerici subiecti. secula. p illud dei. Nolite tangere &c. ita nota. dixit Ludo. ro. si. 414. inc. sed an pt. p gl. q̃ dicit singularẽ in c. si ĩpator. 96. dist. & ꝓseq tur An. Bar. in 2 si 45. in. ci. mandato & iussu domino rũ ita 1. col 1 ?. uolu Hĩ. Fer.

b a Sue. uidẽ oĩno do. Ma. fc̃z. in cõn. 8 in cip. pñ. uer. ter tiodecimo in 1. parte. & do. Bar. soz. et9 do. Mar. filiũ. in cõl. 164. inci. circa primũ uers. scd̃m tẽ ibi Ab. ibi. nã ut dem9. & in consi. 285. inc. re. d. cir ca si pri. 1. 1. gte.

dicsales nõ ualent parte nõ uocata. l. nam ita diuus. ff. de adop. & l. 1. ff. de nata. resti. l. nec anus. de manci. libe. cum si. ¶ Et ex prædictis patet rñsio ad tertium quæsitum; qa laudum per dictas literas non fuit reuocatum. ¶ Super alijs dubijs non expedit insistere.

¶ Casus.

Ex forma statuti sufficit q̃ tpe cõmissionis fiende siue factæ dñs Michael foret de ciuitate dñi ptãtis, nec tollit q̃ si desineret esse de curia dñi prãtis, quin postea cõsulere & procedere posset sup cõmissione sibi facta; cũ semel eius psona extiterit approbata, put ex lectura dicti statuti pt apparere in uers. deinde iudicens, magistratus, uel assessor &c. Tandem præmissis aliqualiter & attentis per dñm Ioannem petrum vicarium antedictum corruptũ extitit in effectu ad pronunciandũ & declarandũ executionẽ petitam fieri nõ potuisse nec posse obstantibus oppositis & exceptis p parte dicti Armani &c. A qua tñ pronunciatione & declaratione pro parte dictorum de orsatis prouocatum & appellatum extitit, & de nullitate dictum, maximè afferẽdo fuisse excessum in exequendo, ex eo quia admittere recusauit exceptiones & defensiones factas pro parte ipsorum de orsatis &c. vt. s. & etiam qa non poterat reuocare executionem & licentiam iam concessam &c. & etiam attentis & consideratis alijs rationibus & causis, quæ in ipsa nullitate & appellatione deductæ fuere. Pro nunc inter cætera petitur consuli debere super pdictis qd iuris, & maxime super articulis j. scriptis.

¶ Primò, an a tali asserta pronunciam & declaratione fuerit & sit licitum appellare, vel de nullitate dicere.

¶ Scdò, an possit opponi nullitatis sñiæ latæ de consilio domini Michaelis, maximè cum non proueniat ex defectu iurisdictionis.

¶ Tertiò, an dicta sñia lata de consilio dicti dñi Michaelis dici & censeri possit fore nulla eo respectu, qa dictum consilium ipsius do. Michaelis datum & presentatum fuerit eius officio iam finito, & añ eius absentationem. & hoc vigore dicti statuti de ordine iudiciorum ciuilium cãrum. in uer. item q̃ si contingat magnificũ &c.

¶ Quartò, psu posito q̃ sit ualida, an eius executio impediatur p sententiam, latam per dictum dominum Ioannem de antegnate.

¶ Quintò, an attento pcepto facto dicto Armano ad ꝯdicendum ne dicta sñia lata de consilio dicti dñi Michaelis executioni mandaretur, & attentis exceptis & replicatis p partes & executiõe post ea subsecuta debuerit ulterius iudex exceptiones dicti Armani audire, vel etiam eas debuerit ante executionem admittere.

¶ Sextò, an dato sine præiudicio ueritatis q̃ dicta executio & licentia concessa fuisset iniqua & non concedenda, an ex quo iam concessa fuit potuerit ipse dominus vicarius eam reuocare & pronunciare non exequendo prout pronunciauit.

SVMMARIA.

1. *Appellari qualiter possit causa grauaminis expressa a pronunciatione & sententia de exequendo.*
2. *Statutum si apponit tempus ad appellandum & ad dicendum de nullitate sententiæ si inchoatur appellatio, & abeunt tempus statuti, nõ poterit dicere de nullitate appellans, licet secus de iure communi, quia elapso termino ad appellandum potest dici de nullitate.*
3. *Statutum si requirat commissionem fieri alicui de curia potestatis & sic habenti aliquam qualitatem sufficit eam qualitatem adesse tempore commissionis.*
4. *Sententia erronea & sine ratione lata pro uno ex correis debendi, non prodest alteri quem creditor obtinuit condemnari per aliã sententiam. & quid de eo qui soluit coactè alteri quam creditori, an prosit alteri correo.*
5. *Iudex committens executionem fieri reiectis exceptionibus oppositis uidetur interloqui etiam super exceptionibus, quòd sint illegitimæ.*

CONSILIVM CCLXXXIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Ad pimũ cñdetur, q̃ a dicta pronuncia & declaratione potuit & licitũ fuit appellare, dummõ tn appˀone fuerit inserta ltima cã grauaminis; puta qa fuerũt admissæ exceptiones minus ltimæ ad impediendũ executionẽ, sicut potuisset appellari econuerso a pronunciatione ꝯria. s. de exequendo sñiam cũ insertione cãæ contrariæ. s. qa nõ fuissent admisse ltimæ exceptiones habẽtes executionẽ impedire, ut no. Cy. in l. ab executione. C. quo ũ appel. nõ reci. Bar. in l. ab executore. circa princi. ff. de appel. In hoc. n. excedit modus executionis, pp quem

2 excessum licitũ est apppellare a pnunciatione de exequẽdo [a], ut ibi hr in tex. & gl. p do. fortius a pnunciatione de nõ exequendo, a qua non reperitur expresse prohibitum appellare, licet reperiatur prohibitum appellari ab executione, non. n. debet vni parti licere qđ alteri non liceat; ut in regula iuris. q̃ ergo dicunt cura nõ licere ab executione appellari dẽt intelligi non expressa ltima cã, sicut nec ab alia interlocutoria, qm̃ executio & pnunciatio de exequendo uel nõ exequẽdo interlocutoria est, in cuius appˀone requirtur ltimæ causæ insertio. l. an ptor. §. pmitti. ff. de mino. sed cum insertione ltimæ causæ sic, & hoc est quod in d. legibus subicitur nisi modus excedat ẽm q̃ gl. & doc. in d. legibus vñr intelligere. ptinebit aũt ad iudicem appˀonis cognoscere an causæ in appˀone insertæ sint ltimæ uel non, & sic an d. exceptiones debuerint admitti uel non admitti non ad iudicẽm exequentem a quo appellatur. iuxta no. per gl. & doc. in l. j. ff. nil no. app. pen. & si iudex exequens reputat eas non ltimas, põt non obstante appˀone pcedere in executione, quousque sibi fuerit per iudicem app. inhibitum, sicut in appˀone ab alijs interlocutorijs contingit. in c. non solum. de app. li. 6. & si reperiantur non esse ltimæ pnunciabit non potuisse appellari. Idem & fortius si nullas expressit cãs, alias pnunciabit ꝯtriam & reuocabit attentata. Et ista vñr esse de mente doct. in d. legibus, ubi inspiciant; sicut ergo si fuisset appellatũ a pnunciatione de exequendo cũ expressione causæ uel cãrum, non dẽt iudex ap. pnunciare appˀonẽ nullã pp hoc solũ q̃ interposita est ab executione uel a pronunciatione de exequendo, sed solum ex eo; quia causæ insertæ non sunt ltimæ uel non sunt ueræ, ut no. in d. c. non solum. in glo. super uerbo diffinitiuã, ut q̃ exceptiones oppositæ non habebant executionem impedire, sz nulla cum expressa in appellatione bene poss. t iudex appˀonis pnunciare eam non tenere pp d. cãm; quia interposita est ab executione, a qua sine iusta cã nõ põt appellari, ita & si fuit appellatũ a pnunciatione de exequẽdo in oibus & p oia, qm̃ pcedunt ad paria. ꝯcludit ergo d. appˀonem non esse nullã, dummõ facta fuerit in scriptis & cũ insertione cãæ uel cãrum, quæ sint ltimæ & fuerint repertæ ueræ. & ltimas dico esse, si exceptiones oppositæ non hẽbant executionẽ istius sñiæ impedire. & hæc de primo dubio. ¶ † Circa ẽm sine dubitatione dicẽdũ est non posse nunc allegari de nullitate d. sñiæ latæ de consilio D. Michaelis, q̃ nunc petiẽ executioni mandari, quia statutum pfigit terminũ sex dierũ ad appellandũ & ad dicendũ de nullitate, & expresse disponit q̃ ultra istũ terminũ non possit, ergò &c. iuxta no. per Inn. in c. cũ in tua. qui mat. acc. pos. ꝯstat aũt statutũ potuisse hoc facere inter subditos. l. oẽs po. de iult. & in. ar. l. si ea. C. qui acc. non poss. ff. de acc. l. titia. & quod no. in l. j. C. ut nemo inuitus. in quibus pz q̃ iudex põt ex cã, fortius lex municipalis, lz de iure cõi non reperiatur terminus pfixus ad dicendum de nullitate, sed ad appellandum sic. & doc. qui allegantur in ꝯrium. s. Inn. & Bal. q̃ lz perempta sit instantia super iniquitate inchoata, non perit ius dicẽdi de nullitate, ut no. in l. si expressum. ff. de ap. per Bar. & in c. sæpe. co. ti. per Inn. loquitur de iure cõi, quo non pfigitur terminus ad dicendum de nullitate. & iõ si cã nullitatis fuit cumulata cũ cã appˀ & iniquitatis, licet perempta instantia causæ appel. peremptum sit etiam ius dicẽdi amplius de iniquitate, non tñ sic est pemptum ius dicendi de nullitate, licet perempta sit instantia ẽt super nullitate ut uirtute eiusdem instantiæ possit declarari nulla, sed est necesse de nouo dicere ea nullã vel principr uel incidẽter ad hoc, ut illud possit declarari uel expresse vt in primo uel tacite ut in secundo. Nam in cã ap. pfigiẽ tps tã instantiæ q̃ causæ, sicut in cã restõnis in integ. C. de temp. in int. rest. l. fi. q̃ in cã nullitatis nõ reperit, iõ perit instantia, & non cã. Sed postq̃ statutũ pfigit tps sex dierũ ad dicendũ de nullitare, lz j. sex dies fuerit dctm, ex quo tñ declaratio super nullitate non fuit secuta, nec sequi põt virtute illius instantiæ, quia est perempta, non põt amodo dici de nullitate uel allegari agendo uel excipiendo, qa tpa nõ suffragant. l. accusaturus. ff. de adul. ubi casus in rõne sui, sicut nõ posset nũc dici, si nunq̃ dixisset, qa postq̃ dixit, & j. terminũ dixit, ex quo tñ suũ dicere non habuit effectũ nec hrẽ põt, pinde est ac si nullo mõ dixisset, quantũ ad hoc ut tps statuti. s. sex dierũ cucurrerit sibi. p ea q̃ no. expresse Bar. in fi. in l. edita. in 2. col. C. de eden. in art. de emendatione. in uer. idẽ si libellus defecerit in concl. & c. ibi dũ dicit. si tpa largiantur &c. & all. illam l. accusaturus. & quod no. in l. 2. ff. ad tert. §. non solum. & l. si finita. §. iul. de dam. inf. in 5. col. ibi. sed quid si prima citatione &c. & quod no. Cy. in l. contra maiores. C. de inof. test. Cũ. n. istã cãm nullitatis potuerit deducere in iudiciũ p modũ agẽdi, si non deduxit. j. terminũ statuti, uel deduxit, sed nõ cũ effectu, nõ solum est exclusus a uia agendi, sed ẽt a uia excipiendi. C. de non nu. pec. l. si intra. in fi. & quod no. Inn. in c. fi. de ord. cog. post prin. per unã col. ibi. qui succubuit in actione bene debet succumbere in exceptione tanq̃ minori. & simile statutũ uidi in pluribus locis, s. q̃ pfigit terminũ ad dicendũ de nullitate, sicut ad appellandũ, &

[a] De exequendo. vid Cor. in consi. 73. nu. sup nu. 20 in 1. par. & in cõsi. 3 1. le. I hac. p totũ. usque ad n. 1. in 4. par.

nunq̄ uidi dubitari an lapso termino possit tunc allegari de nullitate, q̄a clarū & indubitatū uidi apud oēs q̄ nō, alias q̄d operaret̄ p̄fiaiu termini facta a statuto. ꝑut in fi. no. gl. in l. j. §. cū dī. ff. si cui plusq̄ p l. fal. & de iure fis. l. non intelligit̄. §. diuus. super uer. restituuntur. ibi. ad q̄d. n. ea igeretur adesse si absentia nihil noceret &c. & sic post terminū nō auditur appellās ita nec dicere uolēs de nullitate, cū simul copulentur ista duo in statuto. l. si legatarius. §. fi. ff. de le. 3. & q̄d ibi p Bar. de uul. & pup. l. iā hoc iure. cū si. & licet ex hoc snīa non ꝯfirmetur, tn̄ q̄a clauditur os uolēti dicere de nullitate, pinde est ac si efficeretur ualida. ff. de manu. test. q̄ hēbat in fi. cū ibi no. in gl. fi. extra de exce. cū ecclesiasticæ. & q̄d no. Cy. C. loca. l. si q̄s ꝯductores. & Bar. in l. ubi pactū. ad fi. C. de trans. vn̄ dicit Bal. in l. tale pactū. §. j. ff. de pac. q̄ pōt q̄s renunciare nullitati snīę, l3 ex hoc soia nō ualidet, cū eius uires nō pēdeāt a partiū uolūtate, sed a iure publico. ut no. in l. si diuersa. C. de trāsa. q̄a paria sunt snīam esse aliq̄. & nō posse de nullitate allegari. uerba sunt Bart. in loco p̄al. Cōcludo igr̄, q̄ cū permittendo labi tp̄s statuti, uideatur renunciasse tacitè iudicio nullitatis & allegationi eius. de uer. si. l. alienationis uerbo. nō dēt iste amplius audiri uolens de nullitate d. snīæ allegare ad executionē impediēdā. ¶ †Sup tertio dico, plus q̄ fatuū uel ridiculū esset dicere d. snīam nullā ex eo q̄ tpe quo cōsultor reddidit suū ꝯsiliū, iā finitū erat offīm, q̄d hēbat in curia ptātis, q̄a l3 statutū dicat, q̄ cāæ dēant cōmitti ꝯsulendæ iudicibus curiæ ptātis uel collegij, dico sufficere ad satisfaciendū uerbis statuti, q̄ tpe cōmissionis fuerit de numero dictorū iudicū, l3 tpe quo reddit ꝯsiliū non sit, primò per gl. or. q̄ hoc decidit in c. statutum. post prin. sup uerbo canonicis. in fi. de resc. li. 6. nā p rescriptū sedis ap̄licæ non dēnt cōmitti causæ, nisi cōstitutis in dignitate uel canonicis cathedraliū ecclesiarū, ut ibi in tex. & gl. illa dicit sufficere cōmissariū tpe datæ fuisse canonicū, l3 postea desierit. & idē tenet Io. An. in cle. pastoralis. de rescr. in 5. col. uersi. ex hoc apparet. vbi dicit, q̄ si cā cōmissa sit priori, qui postea efficiat̄ simplex monachus de lnīa abbatis poterit in cā ꝑcedere & sine lnīa abbatis, & si fuerit absolutus a monasterio procedere poterit, ut simplex clericus. Item per rōnem, quia qualitas iuncta uerbo dēt adesse s̄m tp̄s uerbi. & illud sufficit. l. in delictis. §. in extraneis. ff. de nox. l. titius. de mil. test. Sed hic qualitas illa, q̄ sit de curia ptātis, adiicitur commissioni non redditione ꝯsilij; ergo sufficit q̄ fuerit tpe commissionis. Item per tex. expressos dicētes sufficere qualitatem affuisse a prin. licet postea defuerit. ff. de reb. dub. l. si cognatis de ali. & ci. leg. l. mela. in prin. de manu. testa. l. tria. de uul. & pup. l. in substitutione. de aqua plu. arc. l. quāquā. in prin. & quod plene no. Bar. in l. ex facto. de uul. & pup. Nec ob. statutum quo dicitur q̄ successor habeat reddere consilium, & succedat in commissione, quia loquitur quando ille, cui fuit cōmissa consulenda, recederet de ciuitate non reddito consilio, quo casu subest necessitas, sed hic non sic fuit. vnde nil facit ad propositum. sufficit ergo fuisse satisfactum uerbis statuti, quia fuit cōmissa uni ex iudicibus ptātis. ff. de iud. l. 2. §. j. in fi. ibi. an legi satisfactum sit &c. quia nō debemus esse clementiores lege, & requirere plus quā requirat ipsa lex. in Auth. de iud. §. oportet. p̄sumpsit. n. statutū, q̄ illi de curia sint periti, & ista p̄sumptio durat, licèt finitum sit offīm. postquam ergo non cessat cā, ob quā uoluit cōmitti, non debet cessare commissio, sicut econuerso cessaret illa cessante. C. de epi. & cle. l. gnaliter. & in c. cum cessante. de ap. cū si. ¶ †Super quartò, vtrū absolutoria lata pro uno ex d. correis prosit alteri ꝯdemnato p prius, ut possit euitare executionem snīæ ꝯdemnatoriæ uirtute exceptionis orientis ex illa absolutoria. & brē dicendū est, q̄ nō in casu nr̄o. Primò, quia illa absolutoria de se est iniustissima, cum sit fundata cā falsa, vc3 quia ille absolutus fuit compulsus soluere iussu superioris, cui non poterat resisti, quod est falsissimum, q̄a de uera solutione facta p illū absolutū nullo mō apparet ex ꝑductis in actis, imo oīa q̄ allegant̄ fuerunt simulatè gesta, q̄a nunquam ille soluit unū denariū, sed D. Pandulphus uolens illi cōplacere, q̄a erat suꝰ ꝯsiliarius, absoluit illū gratis & in pniciem creditoris, & ut illi prodesset, simulauit ꝑut ille uoluit, q̄ soluerit coactus, prout plene & clarè deduxi & ōndi in alio consilio, cui dictus iudex non rn̄dit, nec rn̄dere posset rōnibus fortibus & efficacibus ibi factis ad hoc ostendendum. fuit ergo d. sententia copiosa & in falsa ratione fundata. & licet contra non possit creditor allegare contra illum absolutum, q̄a q̄tū ad illū facit ius licet sit iniusta. l. pe. ff. de iusti. & iur. bn̄ tn̄ pōt allegare ꝯ alium, quem creditor obtinuit condemnari, q̄a snīa erronea & sine rōne non debet egredi personam eius, pro quo lata est, nec ad alterū dēt extēdi. p l. q̄ vero ꝯ rōnē. & l. q̄ nō rōne. ff. de legi. scd̄ò, q̄a posito q̄ de dicta solutione facta alteri q̄ vero creditori appareat, & licet deberet ꝓficere ipsi soluēti de equitate, postq̄ coactꝰ soluit, ne iterū soluere cogat̄ per ea q̄ no. do. ī l. creditor. ff. de sol. nō sic dēt ꝓdesse correo, q̄ nullā passus fuit violentiā, nec aliq̄d soluit; q̄a cessat cā æq̄tatis in eo. Nā illæ, q̄ soluit coactus, tractat de dāno euitando, in quo dāno esset si iterū solueret, sed illæ, q̄ nō soluit, cērtat de lucro; nō. n. erit in dāno, si soluat q̄d nunq̄ soluit, cū liberet̄ ab obligatione qua tenet̄; sed si nō solueret, lucraret̄ liberatio; Nā ex solone iniustè ab altero extorta, q̄d eē si dēt nō subsistēte eadē cā æquitatis ī eius p̄sona, q̄ fuit in p̄sonā alterius. eodē ergo mō non dēt ei prodesse snīa absolutoria fundata ī dicta solutione, q̄ solutio nō prodesset; q̄a nō dēt esse causatū maioris effectus, q̄ sua cā. l. manumissiones. ff. de iusti. & iur. potius ergo ille dn̄s Ioānes vnus ex correis q̄ dr̄ coactus soluisse, fuit exemptus ab obligatione posito sine p̄iudicio ueritatis q̄ soluerit, q̄ q̄ fuerit liberatus, cū non soluerit vero creditori; & sic nō ipso iure fuit liberatus, sed ope exceptionis ex æq̄tate, q̄ exemptio ab obligatione nō prodest correo. ff. de fideiussu. l. vrānius. Nec ēt transit ad correum exceptio, cū in eo nō subsistat eadē æquitas exceptionis; s. coactio & solutio. Nam q̄ pp necessitatē seu necessariā & vrgentem rationem fierēt in vna p̄sona vel re, nō dēnt in consequentiā trahi, ut in regula q̄ pp. nec dēnt effectum inducere ultra q̄ insit necessitas. ff. de offi. præsi. l. senatus de iud. l. sed & si restituatur. §. si dies. & licet dicta solutio noceat creditori quātū ad ipsum debitorem coactè soluentē, nō sic dēt nocere quātū ad alios q̄ pro dicto debitore fuissent principalr̄ vel accessoriè obligati. ff. mādati. l. si p̄cedente. §. lucius. vbi hoc habet in simili. & si dicatur s̄m hoc recipiet dānum iste nō coactus, q̄a soluens nō recuperabit ab illo coacto, ne ille bis soluere cogatur. Rn̄deinr, q̄ hoc venit in necessariā ꝯnām suæ obligationis, iō sibi imputet, iō. n. fuit receptus, ut magis esset ꝯsultū creditori, & q̄ si nō posset ꝯseq̄ suū ab vno, ꝯsequeretur ab altero. nā interest ad idē plures habere obligatos. l. 3. §. fi. ff. de libe. leg. imputet ergo sibi cur se obligauit, q̄a hoc euenire posse, ꝓspicere debuit. l. si q̄s domū. §. hinc subiungi. ff. loca. iuncta l. in cāæ. la prima in prin. de mino. & q̄d hētur in d. l. si p̄cedēte. §. lucius. an fi. ibi. sed mādatori &c. cū gl. ibi posita sup verbo eādē. p̄terea subtilr̄ consideradū est, q̄ istæ snīæ sunt directò ꝯ īæ, nam vterq; ꝯuentus allegauit dictā solutionē factā dn̄o Pandulpho, & quo ad vnum fuit allegatio approbata, & sic fuit absolutus, & quo ad alterū fuit reprobata, q̄a fuit cōdēnatus, & p̄supposito ordine iudiciario in vtraq; pōt q̄libet earū esse valida & trāsire in rē iudicatā. licet sint ꝯtriæ. & licet essent datæ uirtute eiusdē instantiæ, & ꝓcessus, postq̄ latæ sunt ꝯ diuersas p̄sonas, & sup diuersis libellis, q̄m actor a prin. fuit hic ꝓtestatus, q̄ cuilibet p̄dictorū de p se uolebat dare dictū libellū, & uolebat haberi ꝓ pluribꝰ libellis. & ita colligit ex d. In. in c. cū cōtingat. de ui. del. & ibi expressè p dn̄m Anto. de Bu. licet sup eodē libello uirtute eiusdē instantiæ nō possint ambæ valere; vt ibidē no. idē d. Anto. Nūc ergo dico, q̄ aut dicimus vtrāq; snīam iustā, cū in dubio dēat hoc p̄sumi. c. in p̄sentia. de renū. & tūc hoc ꝯtingere pp aliud, nisi q̄a absolutio fuit facta de illo q̄ coactus soluit. vn̄ reputauit iudex, q̄ sibi sufficeret, q̄ illa sua solo ꝯdēnatoria verè lata ē ꝯ eū q̄ nō fuit coactus soluere, vn̄ nō reputauit iudex, q̄ solutio facta p alterū correū sibi nō soluēti sufficeret, postq̄ nō est facta vero creditori, licet sufficere potuerit soluēti, dicamus ergo quālibet earū esse instā, & sic alterā p alterā nō infringi, nec impediri, sed q̄ q̄libet seruet̄ in p̄sonā illius, ꝓ quo & ꝯ qua facta est, cū sint fundatæ in diuersis fundamētis, & sic q̄libet earū pōt esse iusta. nō pōt ergo se iuuare ille ꝯdēnatus de absolutiōe alterius, q̄a cā, p p quā ille potuit absolui, cēset declarata nō fore sufficiēs quātū ad istud q̄ nō soluit, iō fuit cōdēnatus. Aut dicimꝰ, q̄ altera ip̄arū fuerit iusta, altera nō, & tunc p̄supposito q̄ ambæ sint ualidæ, nō est rō quare altera dēat alteri p̄ualere, cū sint æquales. ar. ff. d̄ duobus reis. l. si reus. & sic utraq; seruabit vna in p̄sona absoluti, altera ī p̄sona ꝯdēnati, & utrobiq; habebimꝰ eūdē effectū, q̄a altera p alterā nō impediet̄. sed si nō eēnt ꝯtriæ, ut q̄a unus fuisset ꝯdēnatus, q̄a d̄ solutiōe allegata nō ꝓbauit, alter absolutꝰ, q̄a ꝓbauit, tūc bn̄ hn̄t in se colorē, s. q̄ ꝯdēnatꝰ allegaret exceptionem rei iudi. ex persona absoluti, tunc quia quo ad eum exceptio & solutio nō fuisset reprobata. ina. no. in l. iul. ff. de ꝯdi. indebi. sed hic fuit reprobata, & sic āplius d̄ illa opponēs nō dēt audiri. p no. in d. l. iul. de condi. indebi. in gl. & p doc. ergo nec de absolutoria facta ex illa cā, vt ista sit cōclusio, & posito sine præiudicio ueritatis q̄ huic

tis q huic ꝯdénato potuisset ꝓdesse sñia absolutoria lata ꝑ alicro, si nõ fuit alius ille absolutus; ex quo tñ fuit illis eisdẽ usus, & sibi ñ ꝓfuerunt, imo quo ad eũ fuerunt reprobatæ, non pt ex illis ampli' se iuuare. l. si qs cũ totũ. §. si ancillã. ff. de exce. rei iud. & sic non põt opponere exceptionẽ rei iud. ex d. sñia absolutoria, qa refricaret in iudiciũ illud idẽ qđ qñũ ad eũ fuit decisum, ut d. §. si ancillam.

5 ¶ †Super quinto & sexto dubio vr̃ dicendũ, q cũ iudex reiectis exceptionibus oppositis ne fieret, cõmiserit executionẽ fieri, censet ꝓnunciasse tacite d. exceptiones non esse lĩtimas ad impediendum executionem & d. sñiam fore executioni mandandã, ut in c. ex parte M. de ap. & not. in l. a ꝓcedente. de dila. sicut ergo, si hoc expresse ꝓnunciasset, non potuisset suam ꝓnunciationem renocare, qa illa interlocutoria non expectabat post se aliam diffinitiuam, & sic censetur iudex functus suo officio, ut plene no. in l. quod iussit. ff. de re iud. per Bar. & Ang. expresse, quia tñ ualere debet tacita pronunciatio, quantum expressa. ar. dictorum iurium.

¶ Casus.

¶ In noĩe dñi saluatoris & redemptoris nr̃i Iesu Christi amen.

¶ Casus super quo petitur consilium est talis.

¶ Cõitas alicuius terræ uel uillæ de lnĩa dñi sui imposuit, ut de his q̃ uendunt ĩ, fines suos, soluant duo denarij ꝓ libra ad supportanda unera ipsius cõitatis. Quę cõitas ẽt hẽt lniam ab eodẽ dño, ut super obuentionibus hmõi impositionis posiit ẽt certũ annuũ cẽsũ uendere, tñ cũ instr̃o grẽ hoc est qñ ipsa cõitas uoluerit reemere ab emptore eodẽ pr̃o quo uẽdidit, hoc sibi liceat qñcunq;, & ṗtextu huius scd̃æ lniæ, vz ꝙ posiit alteri vendere &c. Dicta cõitas ꝯsueuit uendere censum annũ ad rõnem 15. pro uno, seu unius ꝓ quindecim. Hoc ṗsupposito ꝯtigit in facto, ꝙ quoddã monasteriũ emit a d. cõitate censum flo. annuos super omnibus iuribus & obuentionibus d. cõitatis, & licet pretium ꝯsuetum non ascenderet nisi ad mille & quingentos flo. s. ad rõnem 15. pro uno, tñ ut pretium esset magis iustum, d. monasterium dedit quartam partem ultra, vz duo milia flor. & ad rõnem 21. pro uno, pacto interposito in eodẽ instr̃o vendõnis uel postea in alio ad partẽ, q qñcunq; venditori placeret reemere dictos centum flo. pro eodẽ pr̃o, vz duorum milium flo, ꝙ hoc sibi liceat, soluendo tñ pro rata tpis cẽsuale illius anni quo fuerit reemptum. Nunc quæritur, an d. ꝯtus sapiat usurã in casu in quo uẽditor in reemptione soluat dicta duo milia iuxta pactũ, & an fructus medio tpe percepti computentur in sortem, & ulterius supposito q d. ꝯtus non sit usurarius, quæritur an alias sit illicitus, ṗcipue quia censuale hmõi constituitur super impositione in quibus grauantur personæ ecclesiasticæ & ulterius & præcipue uiatores qui non uel saltem nõ æqualiter participant in bonis cõitatis, sicut incolæ communitatis.

SUMMARIA.

1 *Vsurariam an sapiat prauitatem emptio annui census, puta si aliquis uendat mihi redditum centum flor. in perpetuum pro duobus milibus coronarum.*

2 *Præstantiæ quæ fiunt in ciuitate Venetiarum & Florentiæ, licitè fieri possunt.*

3 *Pecuniæ si certus redditus ematur & ad certum tempus quando usura sit.*

4 *Redditus uel census si ematur per totum tempus uitæ, & emptor sit iuuenis & diu uerisimiliter uicturus, an sit prohibitus contractus.*

5 *Cautius & tutius est abstinere ab huiusmodi contractibus, & post factum reponendum est pretium, quòd si uenditor non restituat, tunc census ille potius dicetur interesse, quam lucrum, quod est securius quo ad animam.*

CONSILIUM CCXC.

1 IN Christi nomine amen. ¶ †Pñs dubiũ vr̃ determinari per ea q̃ no. Inn. Ho. & Io. An. in c. in ciuitate. extra de usu. q determinant, q qñ quis emit annũ redditũ, talis cõtractus non sapiat usuram, siue redditus ꝯsistat in pecunia, & sic sit certus, & infallibilis, fortunæ nõ suppositus, siue ꝯsistat in fructibus, & sic sit incertus, fallibilis, & fortunæ suppositus. Itẽ siue emaĩ ad certũ & determinatũ tp̃s puta decenniũ, siue ad incertũ ut quousq; uixerit, uel ĩ perpetuum, dummodo pretium, quod dat, sit tale & tñ, q ex eo potuisse emi una possessio non minoris redditus annuatim. Et dummodo dictus redditus annuus, qui emitur quando cõsistebat in pecunia, foret creatus & in esse productus ante contractum emptionis; si enim tunc crearetur, censeretur fieri in fraudem usurarum. idem tenet ibi dominus Ant. de Bur. & Hosti. in summa de usuris. uersi. quid de his qui emunt ab ecclesiis. Idem firmat etiam Ioan. And. in addi. Specu. super rubrica de usuris. adduciens in fin. hanc rationem, ad probandum, quòd non sit usurarius, ubicunque non conuenit diffinitio nec diffinitum. ff. de dolo. l. prima. in princip. sed huic non conuenit diffinitio usuræ; quia usura diffinitur uno modo, vz q est lucrũ ex mutuo pacto debitũ uel exactũ; ut not. Hosti. in summa de vsuris in prin. Et hic nõ est mutuũ, cũm de natura illius sit, vt sors repetaĩ. ff. si cer. pe. l. 2. in prin. & hic nõ repetitur, & sic accedit ad naturam ꝯtus emptionis, in quo usura non cõmittitur ex parte emptoris, nisi emeret uilius pp hoc q traditio mercis differĩ nec ex parte venditoris nisi vẽdat charius pp hoc q differtur solutio pr̃ij; nec ẽt tũc cõmittiĩ formalr̃, sed mentalr̃; ut d. c. in ciuitate. At hic cessant ista, qa pr̃iũ fuit ṗsens & iustũ, & plus seu maius q̃ cõsuetũ, vt poniĩ in puncto. Alio mõ diffiniĩ vsura, q est lucrũ accedẽs sorti ex pacto vel extra intẽtione corrupta. sed hic nõ cadit nomẽ lucri, qđ est ꝓprie sorte & dãnis deductis. ff. ꝓ socio. l. mutius. Sed hic nõ est dare sortẽ, cũm illa nõ repetaĩ. Cõcludiĩ ergo ẜm Io. an. q huic ꝯtui nõ congruit nomẽ vsuræ, sed emptionis. ꝯtus aũt emptionis approbatus est, qa ẽt de futuris fructibus fieri põt. ff. de periculo & cõ. rei vend. l. necessario. §. fi. de ꝯhen. emp. l. nec emptio. & põt in eo alter ꝯhen. esse deceptus infra dimidiã iusti pr̃ij. C. de rescin. ven. l. 2. hæc sunt verba Io. an. in loco ṗalleg. est verũ, qđ in prin. ipse dicit, q si redditus consisteret in pecunia, & esset certus, & infallibilis, & emeretur ad certum tẽpus: puta pro centũ emi. x. annua vsq; ad decẽnium, q tunc magis traheret istũ ꝯtũ ad vsurã; qa in x. annis lucrabitur. 20. & ꝓ centũ, q̃ dedit, in 10. annis recuperat cẽtũ. 20. vñ nil aliud dici põt nisi q tpis interuallo pecunia parit pecuniã, & assimilaĩ ꝯtui mutui; qa in effectu sors reuertit ad dantẽ cũ incremẽto. Si verò redditus est incertus, vt quarta pars fructuũ, licet tp̃s sit certũ, ut decẽnium, uel ecõuerso tp̃s incertũ ut ad vitã, licet redditus certus ut 10. annua, siue dubio ꝯtus nõ est vitiosus, & multominus si utrũque est incertũ ẜm Io. an. in loco ṗalleg. Idẽ quasi p oĩa seqiur. d. Pet. de Anch. in q. disputata p eũ de impræstis venetorũ, quã ẽt refert in regula peccatũ. de reg. iur. lib. 6. ẜm q̃ vr̃ determinari ṗsens dubitatio ꝓ dictis religiosis emẽtib'; qa hic nõ fuit ꝯta emptio ꝓ certo tpe, licet de certo & indubitato redditu, sed ppetuũ & sic incertó, vñ nõ sumus in casu in quo dẽat trahi ꝯtus iste ad vsurã ẜm no. p Ioã. an. in loco ubi s̃. Itẽ qualitas ꝑsonarũ facit cessare ṗsumptionẽ vsurarũ & modũ ꝯhendi, qa voluerũt soluere maius pr̃iũ, q̃ esset solutũ, ac ẽt qa cõtractus iste frequentatur in partibus illis ẽt inter bonos viros mercatores non consuetos, fœnerari. & ita determinat expressè Bal. in l. 1. C. de his q̃ pœnæ nomine. in 3. q. vbi format & decidit pñs dubiũ p ṗdicta. ẽt determinat ṗfatus. d. Pet. de Anch. in disputatione. s. alleg. & dñs Anto. de but. in d. c. in ciuitate. & alij moderni canonistæ,

2 † q licitum est emere pecunias montis ciuitatis Florẽtiæ & impræstorũ ciuitatis Venetiarũ, q̃ reddũt annuatim certã quantitatẽ ꝓ quolibet cẽtenario, licet quidã magistri sacræ paginæ teneat ꝯtriũ, sed hoc magis ptinet ad canonistas q̃ ad eos ẜm ṗfatũ. d. Pe. & ego aľs cuidã Magistro sacræ paginæ faciebã hanc rõnem, qa si licitum est habẽti talem redditũ pecuniariũ cuicũq; vẽdere. C. de ꝯtrahẽ. empt. l. dudũ. ergo licitũ sibi esse dẽt cuicũq; emere pp naturã correlatiuorũ, q̃ est ut qđ de uno statuiĩ, censeat de altero statutũ esse. ff. de accep. l. fi. C. de indi. uidui. l. 2. in fi. vñ ꝓhibita venditione censetur ẽt emptio ꝓhibita, & econuerso, ut ibi no. doc. & per. l. 1. C. de cupressis. idẽ ergo dici dẽt & fortius in ꝓmissione q̃ fauorabilior est. & hoc dicit beatus Aug. in omelia sup euãgelio, q Iesus eiecit de tẽplo emẽtes & uẽdẽtes &c. s. ea q̃ licitè emũtur nõ illicitè vẽdunĩ. idẽ ergo ꝯ dẽt esse, q q̃ licite vẽdũtur nõ illicitè emũtur, aľs auferret licẽtia vẽditoribus, si ṗcluderet oĩa emptoribus. ꝓut in si. dr̃ in l. 3. §. 1. ff. de eo qđ cer. lo. & sic fieret iniuria habẽtibus tales redditus licitos si p indirectũ auferret eis licẽtia disponẽdi de ipsis, qđ esse non dẽt qa nemini ius suũ detrahi dẽt. ff. de his q̃ sunt sui uel alie. iur. l. 2. §. 1. Per qđ etiam rñdetur ad vnam rõnem, quæ consueuit in cõtrariũ fieri. s. q alia rõ sit in emptore q mouetur ex cupiditate lucri, q̃ in vẽditore qui non mouet ob hoc. sed certe non est cõsiderandũ motiuũ emptoris, qa illud efficiĩ licitũ, ne auferatur licentia vẽditori; sicut in simili mala intẽtio intẽdẽtis furari nõ attẽdiĩ, si re vera ꝯsensus dñi adhæreat, licet ipse ignoraret. l. inter oẽs. §. recte. de furtis. Præterea et si de mala intẽtiõe & rõne cupiditatis dẽt in foro pniæ rõnẽ reddere nõ tñ ad restitutionẽ teneĩ, qa nõ illicite hẽt. Præterea in casu nr̃o hoc nõ cessat, qa nõ est dicẽdũ, q religiosi fuerint moti cã lucri vel auaritiæ, cũm ꝓpria bona se abdicauerint, & mundũ reliquerint pp Deũ, sed ꝓ sustẽtatiõe uitæ ipsorũ. Ex qbus oĩbus cõclusiuè inferĩ, q dicti religiosi emptores dictorũ redditnũ satis sint excusati ꝓpter autoritates tantorum virorum antiquorũ & modernorũ canonistarũ, q oẽs cõcordant tales

¶ Præsẽs dubiũ. Ad materiã huius ꝯuid. ẽt Bal. i. 1. consi. 354. in 2. parte & in ꝯs. 2111. in 3. parte. & d. Alexan. de imo. in cõs. 103. in 5. co. lũ. in 4. parte.

ʒctus esse licitos excepto Ray. & Gof. quos Host. reprehendit in summa ubi. s. ēt si rei veritas esset in contrarium per ea q̄ no. Inn. de consti. c. ne innitaris.

3 ¶ † Restat respondere quibusdam, quæ possunt in casu nostro in contrarium allegari, per quæ etiā lucidius ueritas apparebit. & primò, quia si verum est, ꝙ quando emitur redditus certus puta. 10. annua ad tempus certū, puta ad decēnium pro centū, quatenus pcipitur vltra centum, est vsura ſm Io. an. in addi. Spe. super rubrica de vsuris, ut ī. dixi. idē & fortius esse debet, si ematur in perpetuū, ut quatenus percipitur ultra q̄ datum fuerit ꝓ pretio, sit usura, cùm sit eadē ratio. & eo improbior dici potest, quo in infinitum potest excedere. Sed ad hanc oppositionē respondet idem. d. Pet. de Anch. in prællegat. disputatione. & in d. c. peccatum. de reg. iur. ꝙ imo diuersa est rō. s. qa primo casu, qñ emitur ad certum tꝑs, ipso finito reuertitur res empta. s. ipse redditus ad uēditorē, & tamū quātū datū fuit pro pretio repetitur unà cū augmēto apud emptorē, iō similitudinē hēt cū mutuo, & cū ↄtractu pignoratitio plus q̄ cū emptiōe, de cuius natura est ꝙ sit ppetua, iō facilius ꝑsumit fraus facta de contrac. u. ar. ff. ad mace. l. si filius. §. 1. in fi. sed in scdō casu res empta nunq̄ reuersura est ad uēditorem, iō magis accedit ad naturam ↄtractus emptionis, sicut constat cū habeat sua naturalia. ar. ff. depo. l. 1. §. si qa seruum. cōmo. l. cum qui. §. si rem inspectioni. cum ibi not.

¶ Secondo obstat, qa etiam in contractu emptionis & venditionis ueniunt, & cōmittunt vsuræ. ff. de act. emp. l. iul. §. ex vendito. de vsuris. l. mora. §. in bonæ fidei. & si non formalis saltē mentalis, vt d. c. in ciuitate. Sed ad hoc rñdeo, ꝙ aliud est q̄rere vtrum ↄtractus emptionis ꝑsumatur & cēseatur factus in fraudem mutui. et dicendū est, ꝙ non, nisi qñ habet similitudinē cū illo, vel cōcurrunt præsumptiōnes fraudis, ex qualitate personarū, uel modo cōtrahendi; & ita loquitur qd̄ dixi, et qd̄ dñt doc. in locis. ī. allega. & hoc est de quo præsentialr q̄rit. Aliud est q̄rere, utrum præsupposito ꝙ sit uerus cōtractus emptionis & venditionis, veniāt vsuræ ꝑpter tardationē pretij. & loqtur. l. iul. §. ex vendito. & de hoc nūc nō q̄ritur; qa pretiū nō fuit retardatū, sed statim solutū; et qa nos nō quærimus de pñti an emptores teneantur ad usuras ꝓtij ꝑp morā, sed an sint ipsi vsurarij. Aliud insuper est q̄rere, an si vēditio sc̄a fuerit uilius vel charius ꝑpter retardationē traditionis rei vel ꝓtij & loqt̄r c. in ciuitate. & de hoc ēt nō q̄rim⁹ de pñti; qa nō fuit ista vēditio facta vilius, sed ꝓ maiori q̄ ualeat dict⁹ redditus ſm cōem cursum, & sic repꝛsentatio ꝓtij nō fecit esse ꝓtiū minus ꝑp dilationē solutionis rei, quia vtrūq; fuit de ꝑsenti, & sic sumus extra casus infrium prædictorum in contrarium allegatorum.

4 ¶ † Tertiò obstat, qa qñ redditus vel cēsus annuus vēdit ad tꝑs vitæ emptoris iō reputaī licitus ꝑp dubiū euētū, qa possibile est, ꝙ nedū vltra q̄ dederit, sed nec tm̄ percipiet emptor, cū possit statim mori, & vēditor totū pretiū lucrari, nō ergo dēt cōqueri si ↄtingat ↄriū. s. ꝙ multū viuat, & satis vltra pcipiat. ar. C. de inof. test. l. si pater puellæ. de vsu. l. si ea. l. & l. si ea pactione. sed in casu nr̄o cū emit io ꝓpetuū, certū est ꝙ emptores sunt satis plus pcepturi, q̄ dederint in ꝓcessu tꝑis & sine cōparatiōe, qa eccl'ia nō moritur, nec deficit. 12. q. 2. c. liberti. de rescri. c. si gratiose. li. 6. Et sic vr̄ ↄctus illicitus saltē ex intētiōe. ꝑ ea q̄ no. Cy. in legibus. ī. alle. q dicit ꝙ ēt si erat verisile emptorē plus pcepturū, vt qa erat iuuenis, reputat̄ illicitus si ita cōtingat, & tenet restituere in foro ↄsciētiæ quatenus plus pcepit, fortius ergo qñ est certū & indubitatū, vt in casu isto. vō debēt sibi cōputare in sortē quatenus pceperūt, & reliquū tm̄ pñt petere. Sed ad hoc patet rñsio ꝑ id qd̄ dictū est. ī. in primo dubio. qa minus sapit fraudis et de natura mutui & plus d̄ vero ↄctu emptionis qñ fit ppetuo, q̄ qñ fit ad tꝑs certū uel ad tꝑs uitæ. vñ cū iste ↄctus ex sui forma nō sit fœneratitius, sed hēamus recurrere ad intētionē, vtꝝ an saltē ex ea possit dici fœneratitius, qa illa corrupta obligat ad restituēdū sicut forma. intētio vero colligit ex cōiecturis. ar. l. dolū. C. d̄ dolo. qa soli deo nota est, vt no. Inst. de act. §. 1. cōiecturæ āt resultāt qñ fit ad tꝑs certū de redditu certo uel ad tꝑs vitæ, qñ erat verisilr multū victurus ꝑ iā dicta, hic vero cessāt dictæ ↄiecturæ seqtur ꝙ nec ex mēte pōt iudicari fœneratitius maximè iūcta qualitate ꝑsonarū, ut ī. dixi.

¶ Quartò ob. ꝑdictis, qa interdū sors nō repetit̄, & tm̄ vsura cōmittit̄. ff. d̄ pac. l. itē qa. Et sic nō vr̄ bonū fundamētū Io. an. sup rubrica de vsuris. ī. in fi. addi. Spe. & qd̄ supradixi. Sed rñdeo, si sors nūq̄ repetit̄ loqtur Io. an. & qd̄. ī. dixi. Sed si nō repetit̄ in certū casū, puta quousq; vsuræ soluant̄, loqtur ↄriū, tūc. n. sors ē repetibilis, & ad ipsam cōpetit actio, licet ob. exceptio, vñ nō discrepat a natura mutui. Sed i primo casu totalr discrepat, qa irrepetibilis est, nec aliqua actio cōpetit ꝓ sorte, quod penitus repugnat naturæ mutui; in scdō nero casu cōpetit, si usuræ non soluant̄.

¶ Quintò fortius ob. qa determinationes doc. in c. in ciuitate. & locis ī. all. loquunt̄ & pñt intelligi, qñ uendit ipsum ius pcipiendi annuū redditū, tunc. n. emptor sua ꝓpria autoritate pt̄ pcipere. & sic annui redditus, qui postea pcipiuntur, ex ipso iure empto pcipiuntur. vñ sicut qñ venditur res corporalis, lʒ fructus q postea pcipiuntur ex ea, transcendant ꝓciū in magna q̄titate, non redditur ex hoc vitiosus ↄctus, ita & cū uēditur ius, qa in ea pñt uēdi ut usus. ff. de usuf. l. 5. Itē uenditur tunc ius inesse creatū & ꝓductum tꝑe vendōnis, & si fructus nulli postea perciperentur, dānū esset emptoris. & idē ꝑ oīa si non uendatur expresse ius percipiendi, sed uendantur oēs fructus vel oēs redditus seu totus census; quia tunc ipsum ius percipiendi censetur uenditū, ut plenè no. in l. si quis ita. ff. de usuf. leg. l. fundi trebatiani. per Bar. & de publica. l. cōē ferro. §. qui maximos. Sed hic non fuit uenditum expsse ipsum ius percipiendi, nec oēs redditus, sed certa quantitas. s. cētum super redditibus & de redditibꝰ cōitatis. & sic nec tacitè censetur uenditum ipsum ius, sed id qd̄ pcipitur ex iure. iuxta not. in locis prælle. vñ nec pñt dicti emptores propria autoritate capere uel colligere d. pedagia, sed ipsa cōitas, & de ipsi⁹ cōitatis manib⁹ hñt dicti emptores recipere. vñ posito ꝙ diminuerentur redditus, non sentirēt damnū emptores, dum tm̄ tot perciperentur qui sufficerent ad summā emptā. l. liberto. §. j. de an. leg. & quod no. in l. facta. §. si hæres. ff. ad treb. & l. plautius. de cond. & dem. & non vr̄ census iam constitutus, sed vr̄ constitui nuuus tꝑe emptionis, qa cōitas obligatur personali obligatione & actione ad dandum quolibet anno centum de redditibus cōitatis, q̄ obligatio non erat in esse producta añ d. contractū; ideo vr̄ hr̄e locum quod dicit Inno. in d. c. in ciuitate circa fi. & ↄsulendum est Christi fidelibus, ut a tali ↄtractu abstineant, qñ emitur census non cōstitutus per prius. Præterea cum non sit uenditum ius ut dixi, sed id quod percipiendum erat ex iure, & hoc non erat percipiendum nisi ex pecunia; vr̄ uendita pecunia pro pecunia, qd̄ esse nō pt̄ nec dēt; qa pecunia nō fuit ad hoc inuenta ut ematur, sed ut per eam emantur aliæ res. l. 1. ff. de contrahen. emptio. & de fideiusso. l. si ita fideiussorē. & sic cēsetur potius alius contractus q̄ emptionis, q̄ emptio non pt̄ contrahi nisi de re apta ad vendendū & emendum, cum res & ꝓtiū sint de substantia talis cōtractus. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emptio. ꝑp ista quidam forte moti fuerunt ad dicendum, ꝙ iste cōtractus non sit licitus, sed suspectus d̄ usuraria prauitate.

¶ His tm̄ non obstantibus non recedo ab his q̄. ī. dixi. qa Inn. in d. c. in ciuitate. loqtur ēt qñ venditur certa pars redditnum, puta quarta vel tertia, & tm̄ constat ꝙ tunc non censetur venditum ius percipiendi, sicut qñ venditur certa quantitas non quota. Nec ad emptorem transit facultas percipiendi propria autoritate, sed habet necesse pcipere d̄ manu vēditoris, qui ēt vendendo remanet obligatus personaliter ad dandū quolibet anno dictā quartā, sicut in casu nr̄o ad dandum certā quantitatē. ff. de vsufr. l. defuncta. §. fi. & no. in d. l. fundi trebatiani. de vsufr. le. ꝑ Bar. & tm̄ vult Inn. & alij q ipsum sequuntur, ꝙ nō cōmittatur usura; & tm̄ cōstat ꝙ cōmittitur vsura, nō solū cū datur pecunia vltra sortē, sed ēt q̄cquid aliud, qd̄ pecunia possit æstimari. 14. q. 3. c. vsura. & c. plerisq;. & ꝑ Host. in summa de vsuris. in prin. Sufficit ergo in casu nr̄o, ꝙ nō ꝑ viam mutui, sed emptionis cōtraxerunt; & ꝙ ꝓtium datū nullo casu est repetibile. Nec ob. ꝙ pecunia nō emitur; qa dico ꝙ hic nō tā pecunia annuatim soluenda censetur empta, sed perpetuitas eius cuius respectu facta fuit emptio, non aūt simplr̄ de pecunia. Item non ob. ꝙ venditores remanent obligati personali actione quolibet anno dare centū; qa hic non repugnat naturæ cōtractus emptionis, in quo vēditor obligatur ad tradendum; & si tale quid in quo non cadit perfecta traditio, ut qñ requiritur actus successiuus, licèt tradiderit pro uno anno, non est liberatus, sed remanet obligatus pro sequentibus. iuxta ea quæ hñr in l. corruptionem. C. de vsufru. & ff. de uerb. obl. l. pluribus. §. & si placet. Item non ob. quod no. Inn. in d. c. in ciuitate. circa fi. qa ipse loquitur cum census annuos añ contractū venditionis nullo mō erat constitutus nec debebatur venditori; iō nō pōt tunc ipsum cōstituere emptori tꝑe contractus; quia cēseretur constitutus in fraudem vsurarum. sed in casu nostro erat constitutus ut in narratis in puncto patet & debebatur cōitati vendenti de contractibus fiendis. vñ potuit cōitas vendere tā ipsum ius percipiēdi seu cēsum cōstitutū q̄ emolumentū percipiendū ex eo. l. nec emptio. ff. de cōtrahen. emp. Item non ob. ꝙ hic non subijciuntur

emptores

emptores periculo diminutiõis si diminuatur redditus, dum tñ remanet, & percipiatur tantũ q sufficiat, ad quantitatẽ, ut. s. dixi, vẽditam; & tñ non sic quũ fuit vendita p s quota. l. pœnales. §. fi. ff. ad legem fal. & l. facta. §. si titius. cũ ibi plenè no. ff. ad treb. qa saltem periculo totalis pditionis, si cõtingeret casus q nihil perciperet, subijciuntur. ar. ff. de leg. 2. l. si qs seruũ. §. si quis delegauerit. ¶ Vltimò cõtra pdictam determinationẽ facit; qa dicta gabella exigitur ẽt a clericis & forensibus q nõ sunt suppositi statuentibus, & sic illicitè. iuxta no. in l. vecti. ff. de publica. p Bar. Sed rñdetur, q sufficit si dictus census quatenus exigitur a subditis, tantũ correspondet cõitati, q sufficit ad quantitatẽ uenditam, qa pt separari utile ab inutili, ergo &c. l. pecuniæ. ff. de vsu. ¶ Concluditur ergo, vt. s. dixi, q in puncto iuris iste ɔtractus nec de sui forma, nec quo ad mentẽ, censetur fœneratitius uel illicitus. ¶ † Cõsulerem tñ dictis religiosis, q ẽt non requisiti a dicta cõitate de reuendendo eã requirant, & si pñt rehabere pecunias, quas dederunt, eas inuestiant in alijs redditibus, seu possessionibus, qa iste cõtractus, & si de iure possit sustineri, vt dixi, non tñ bñ sonat maximè in religiosis. & dico q nõ tenetur cõputare in sortẽ id qđ hucusq; perceperunt, qa bonafide & ex cõsuetudine regionis hoc fecerunt, & sic dẽnt facere fructus suos, maximè qa fortiẽ ab inuita cõitate repetere nõ potuerũt, postq p modũ emptionis fuit cõtractus celebratus. si verò dicta cõitas recusat restituere preciũ qđ recepit, tũc dicti religiosi magis erũt excusati, si dictã summã annuam recipiunt, qa pt loco interesse peti, cũ possent ptium solutũ si rehaberẽt in alijs inuestire, q̃ noĩe lucri vel vsurarũ, ergo &c. ut no. ff. p socio. l. sociũ qui in eo in prin.

S V M M A R I A.

1 *Litis contestatio fieri debet cum eo contra quem libellus dirigitur, non cum tertio pro suo interesse comparente.*
2 *Statutum ps facere, q contumacia citati infra certũ tps inducat litis cõtestationẽ.*
3 *Sententia non nocet non citato, & quid sit primam sententiam reformare.*
4 *Mulier non habet idem priuilegium in augmento dotis, quod habet in ipsa dote. & de materia auth. sed iam ne. esse. C. de do. ante nup.*
Confessio mariti dicen is se recipisse quantitatem ab uxore pro augmento an præiudicet creditoribus, & an hoc augmentum probari possit per testes.
5 *Statutum loquens simpliciter de prioritate mulieris in bonis mariti an habeat locum tam in dote quam in augmento.*
6 *Creditoribus futuris de quibus iam est spes an possit fieri fraus per confessionem augmenti dotis.*
7 *Testes an iterum produci possint in causa appellationis super eisdem articulis.*
Testes quando dicantur non rite recepti in prima causa.

CONSILIVM CCXCI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis his quę s. narrant, & ẽt actis sentẽtijs, & instrũis, & statutis, de quibus in eis fit mentio, quia mihi vr, q sñia lata per ptãtem terræ Prati inter dictas partes fuerit benè & iuridicè lata, præterq̃ in uno de quo non magna vis est fienda, aliæ verò duę latæ per dñm capitaneũ & per dñm executorem ciuitatis Florentiæ fuerint perperam & imperitè latæ, de quo admirarer nisi lex me instrueret nõ admirari, quæ dicit quòd iudex appellationis nonnunquam bene latas sententias in peius reformat. ff. de appel. l. 1. in prin. Iccirco mihi videtur oportunum videre primò de sententia d. capitanei, postea de sententia d. executoris, & de colloquio cuius vigor lata est, discutere. sup qbus tãgent omnia dubia facta in processu causæ, & clare apparebit de iustitia primæ sñiæ latæ per ptãtem terræ prati, & subsequẽter quę debeãt esse partes pñtis iudicis appellationis. s. in confirmando & reformando illam, & reprobando dictas duas latas per capitaneũ & per executorem; ut j. patebit. ¶ Et circa primam sententiã notãdũ q duo facit. Nã primò pronunciat sñiam latã per ptãtem prati in fauorem vtriusq; partis fuisse & esse nullã. scđo ipam reformat hoc mõ, vẓ q decætero i iudicio cepto uel icipiẽdo p dictã dñam cõtra dictum Frãcis. & Rodolphũ & Io. nulla fiat nouia, nouitas nõ citatis hoĩbus dictæ portæ &c. In. 1. parte dico q pessimè pnũciauit pluribus rõnibus. Prima, qa illud q dicta sentẽtia esset nulla in fauorẽ vtriusq; partis seu quatenus concernit fauorem dictæ dñæ Cechinæ nũq̃ fuit dictum allegatũ vel petitũ p ser Ant. pcu. ipsius dñæ, sed solũ quatenus concernebat fauorem dictæ portæ & cõtra dictã dñam; qua ergo frõte, motiuo, vel rõne iudex ille hoc fecerit etiã si vere ita esset, qđ tñ est falsum nõ video. C. de fideicõ. liber. l. fi. & qđ no. Hosti. & Io. an. de resti. spo. c. ex conquestione. Præterea percussit sibi pedem cum ligone, inquantum redarguint sñiam ptãtis Prati, dũ pnunciauit portã hr̃e meliora & potiora iura, qa dñt q hic non potuit pnunciare, qa non fuit petitũ p syndicos d. portæ, sed solũ q nõ pcederet non citata d. porta. & pp hoc reformando pnunciauit ſm d. petitionẽ. s. non esse decætero pcedendũ non citatis hoĩbus d. portæ. & iudex seu doctor colloquij dicit in suo ɔsilio, q d. Capitaneus in hoc valde bñ fecit, & valdè bñ reformauit. Sed ignorantiæ cecitas, & grossities intellr̃s, atq; pplexitas nõne ppendebãt clarè q incidebãt in uitiũ qđ reprehẽdebãt. vbi. n. reperiebãt fuisse petitũ, q pnunciaret nulla ẽi inquãtũ ɔcernebat fauorẽ utriusq; partis, seu d. dñæ? nec ẽt in allegationib' factis p aduocatos reperio vnq̃ fuisse hoc tactũ. Præterea q̃ vtilitas resultat ex hac sñia? Nã porta de hoc nõ curat, q sñia ɔsignationis sit nulla, nisi quatenus cernet suũ piudiciũ; quare ergo d. iniquus iudex fecit dãnũ d. dñæ sine vtilitate hoĩum de porta irritando sententiã ɔsignatiõis, quatenus ɔcernet piudiciũ mariti & aliorũ obligatorũ ad dotẽ; ut sic frustra fatigata fuit laboribus & expensis, nõ video nisi ex mera ignorãtia. Præterea hoc cõprehendo ex ultimo colloquio. dñt. n. q illa sñia est nulla ex eo, qa nõ reperit lis cont. qa syndici d. portæ nõ cõparuerunt in termino & nõ rñderunt libello. sed istud nõ ualet unũ obolũ, qa in tali cã nõ requirebar litis ɔte. sed pcedi dẽt uia executiua ſm statutũ Prati, q dat certam formã pcedendi, q̃ fuit ad unguẽ obſuata. videat iudex pñtis applõnis statutũ Prati, & pcessum, & acta primæ cãæ, & ppendet q friuolũ est hoc fundamẽtũ. † Præterea ẽt si esset cã, in qua requireret litis ɔtestõ, nõ erat curandũ de nõ cõparitione syndicorũ seu de nõ rñsione. qđ pʒ, qa libellus nõ erat porrectus principr̃ ɔtra portã, sed ɔtra maritũ & fideiussorẽ; & iõ ẽt si illi syndici comparuissent in termino, & rñdissent libello, nõ fuisset p hoc lis ɔt. ſm Inn. qui ita no. in c. j. de libel. obl. ubi uult q nõ inducat ɔtestõ, nisi p rñsionẽ factã p illũ, contra quẽ libellus est porrectus; nõ aũt p factam a tertio, qui cõparet p suo interesse. si ergo cõparitio & rñsio syndicorũ non inducent cõtestõnẽ, sequitur q eorũ nõ cõparitio & nõ rñsio non est illa q̃ faciat litem non fore contesta. quia qđ habitus nõ inducit, priuatio nõ tollit. ar. l. decẽ. de uer. ob. † Cæterũ nõ cõparitio mariti sifr̃ non facit litẽ non dici contest. tũ quia statutum terræ Prati puidet, q eo non cõparente ad citationẽ & factis bannimentis procedatur ad consignationẽ, & sic uult q habeatur pro ɔtestata si cõtestatio est necessaria. Item ẽt statutum Florentinum quod est seruandum in terra Prati, ubi statuta Prati non disponũt, ut no. glo. ff. de postu. l. ex ea. disponit q reo non comparente j. 5. dies a dies citationis lis habeatur pro contestata. Ista quidem non debuerunt esse ignota iudici D. Capitanei & dñi executoris. & iõ non debuerũt ex hoc capite credere, q sñia esset nulla, nec in hoc iudex executoris debuit sequi colloquiũ tanq̃ redditũ & latum a male informato de d. statutis. Ex quibus ẽt patet in alio consultorẽ malè & pessimè consuluisse, vẓ q attestõnes receptæ pro parte d. dñæ corã ptãte Prati tanquam receptæ lite non conte. non ualent. Præterea & si hoc esset uerum, ẽt malè consuluit, q sit pnunciandum pro d. domina, q habeat meliora & potiora iura quã porta, quia doc. non nisi ex attestationibus receptis coram ptãte Prati, & postea coram capitaneo dicere potuit, quæ ẽt ultimæ essent nullæ, si fundamentum esset bonum, quia nec coram capitaneo facta foret contestatio, igitur ex attestationibus nullis non debuit capere fundamentum, quæ ergo utilitas & quæ substãtia fuit in dictis sententiis & consilijs non uideo. ¶ † Quantum verò ad secundam partem dum reformauit pronunciando q deinceps non procedatur contra dictos maritum & fideiussorem nisi citatis hominibus d. portæ. & consultor dicit, q ualde benè fecit capitaneus, qa ita fuit petitum per syndicos portæ coram ptãte Prati. certè hæc fuit alia summa grossities. nam coram ptãte Prati núquam fuit petitum pnunciari non esse pcedendũ nisi citatis hominibus de porta, quia prætenderunt interesse, sed solũ fuit petitũ & ptestatũ nõ pcedi nisi illis citatis. Et ista sunt ualdè diuersa. vñ sicut ptãs Prati nõ habebat necesse pnunciare non esse pcedendũ, nisi citatis hominibus de porta, quia hoc fuerat coram eo petitum, nec de isto corã ipso discussum & cognitũ, & iudex nõ dẽt pnunciare nisi sup his, de quibus pñtibus partibus cognouit. l. de qua re. ff. de iud. sed solum attenta protestatione & comparitione prædicta sine alia pnũciatione debebat illud obseruare, si uolebat q sua sententia faceret præiudicium d. portæ; ita & iudex capitanei qui loco eius surrogatus fuit, non debebat super hoc aliquid pnunciare. præter ea reformare est nouam formam dare remanẽte substantia, ut ex ui uerbi apparet, ut si erat condemnatus pure condemnare ad diẽ vel econuerso, quia condemnatio quæ loco substantiæ est, remanet firma, sed adijcitur noua qualitas. cæterum si substantia tollatur, re-

formatio dici non potest, quia ubi nõ est substantia, non cadit for-
ma noua uel accidens. l. eius qui. circa fin. ff. si cer. peta. Sed hic p
iudicem capitanei fuit sublata instantia primæ sententiæ, dũ pro-
nunciauit eam omnino nullam, ergo non cadebat reformatio quia
istæ sunt res contrariæ, imperitè ergo ualdè se habuit dictus iu-
dex dñi capitanei, & sic sñia sua in qualibet sui parte fuit male lata,
& sine discretione & utilitate alicuius partis, imo utriq; parti dã-
nosa. ¶ Superest uidere utrũ sñia pñtis Prati ualuerit inquãtum ꝓ
nunciauit in fauorẽ portæ, s. ipsam hẽre meliora & potiora iura, q̃
d. dña in dicto augmẽto. & allegat̃ ꝙ nõ, qa licet hoc fuerit allega
tũ ꝓ parte dictæ portæ, non tñ fuit petitũ sic ꝓnunciari. ꝯtriũ dico,
ꝙ qtũ ad finẽ excipiendi & retinendi bñ potuit iudex ita ꝓnuncia
re, licèt non fuerit petitũ, ut patet in l. circa. cũ ibi no. gl. ff. de ꝓba.
de exce. rei iudi. l. si qs rẽ a nõ dño. ſm unã lec. in qbus apparet, ꝙ
si ago rei vẽd. ꝯ aliquẽ, & ille suscipiat in se onus ꝓbãdi, ꝙ dñium
ad se ptinet & ꝓbet, absoluet̃ adiecta cã, qa est dñs, & non ego, nõ
aũt absoluet̃, tanq̃ ego non ꝓbauerim. & eodẽ mõ, si agatur actio-
ne psonali, & reus ꝓbet se non debitorẽ, absoluet̃, qa non debitor
non aũt simpliciter ẽt si aliter non fuerit petitũ, ut plenè legitur &
no. in l. iul. ff. de condi. inde. Nã in exceptionibus non habet reus
expressè concludere. i. petere, sed sufficit narrare & ꝓbare & cõse-
quit̃ sñiam ꝓ se ẽt non petitã. ut patet ex no. p Bar. in l. i. ff. de ex-
ce. ver. quo libellis &c. Quantũ uerò ad finẽ agendi uel ut actor sibi
in aliquo condẽnet̃, fateor ꝙ sñiam ꝓ se non põt reus consequi, ni
si eã petierit, ꝓuerũ in qbusdã casibus. & ita loquit̃ tota disputatio.
& no. Host. & Io. An. ꝯ Inno. in c. ex cõquestione. de restit. spo. &
patet expresse ex dictis per Cy. C. uti pos. l. i. in. 9. q. in additione.
Sed nõ tractat porta nisi de ꝯsequẽdo retentionẽ & defensionẽ su
p istis bonis ꝯ dictã dñam uirtute huius sñiæ non aũt actionẽ, qa
illã habet ex forma statuti seu reformationis dantis sibi hypothe-
cã, ergo &c. Dico ergo, ꝙ usq; ad illum ver. sñiæ, & pro prædictis
oĩbus & singulis &c. iudex bene ꝓnunciauit, qa cũ dicta dña ege
rit tanq̃ habens potiora iura, & porta asserebat ꝯtriũ, ꝙ imo ipsa ha
bebat potiora, necesse habuit iudex declarare & potuit declarare
ꝓ porta, licèt porta non petierit, sicut uidemus in cã appellationis,
ubi appellans petit infirmari sñiam, nã si iudex reperit confirman
dã, confirmabit, licèt appellatus hoc non petierit. & similiter cũ qs
petit electionẽ infirmari, qa poterit confirmari, licet hoc non fue
rit petitũ, qa ista se habent ut opposita, & iõ si petitũ est alterũ isto
rũ põt uirtute talis petitionis ẽt sup altero ꝓnunciari, ꝓut not. in
d. c. ex cõquestione. & de os. de leg. c. cũ cõtingat. ab illo uero uer.
& pro p̃dictis oĩbus &c. non bene ꝓnunciauit qa contenta in illo
uer. tendunt ad finẽ agendi, ideo non debuit apponi non facta peti
tione, sed porta parum curat de hoc, quia sufficit sibi prima pars,
4 ut patet ex his quæ. s. dixi. ¶ †Videamus nunc de sñia dñi executo
ris, & bñ inquantũ confirmat sñiam dñi capitanei, laborat eodem
morbo. l. si expressim. ff. de appel. Inquantũ uerò declarat d. dñam
mittendã esse in possessione bonorũ uiri &c. non ꝯdicitur p por-
tã. sed inquãtũ ultimo loco declarat d. dñam ẽt ꝓ illis duobus mili
bus datis, ut dr̃, ꝓ augmento dotis hẽre meliora & potiora iura q̃
habeat dicta porta, dico ꝙ malè & pessimè ꝓnunciauit, qa funda-
uit se in rõnibus assignatis in cõsilio colloquij. q̃ nõ fuit bonæ nec
ueræ. Nã primò p̃supponit ꝯsultor cõstare, ꝙ dicta duo milia fue-
6 runt tradita ꝓ agmento dotis & tñ hoc est falsissimũ, qa non con-
stat nisi p instrm confessionis mariti factũ postq̃ ipse marit' erat ef
fect' debitor portæ. & sic cũ cõcedat dicta cõfessio in p̃iudiciũ por
tæ nõ debet ei stari, cũ cõfessio unius nõ debeat alteri obesse. ff. ad
uell. l. seia mãcipia. & ita expsse no. Cy. in auth. sed iã necesse in fi. &
Bar. in prin. eiusdẽ. C. de do. añ nup. facit qđ idẽ Cy. no. in l. ubi ad-
huc. C. de iure do. i 12. q. instrm aũt donationis factũ p patrẽ ꝯstat,
a ꝙ illa fuit facta filię ñ marito, & fuit facta simplr̃, nõ aut ob eãm ut
augeat̃ dos, ut ex eo clarè pz. Itẽ ex attestatiõib' testiũ, posito ꝙ es
sent valide, sibi hoc ñ ꝯstat, qa lz corã pñte Prati & corã capitaneo
Florẽtiæ fuerit articulatũ, ꝙ illa pecunia puenit ad maritum p ma
7 nus Andreæ de Lãberteschis de uoluntate dictæ dñæ, nunq tñ fuit
articulatum, ꝙ dicta dña fecerit sibi tradi ad finẽ augendi dotem,
igitur testes non potuerunt super hoc, qđ in articulis non contine
a tur, deponere, & si fecerunt, non faciunt fidẽ. l. si duo. §. idẽ iul. &
quod ibi not. ff. de iureiur. Item nec præsumitur, quiã poterat sibi
fecisse tradi ex causa mutui. prout no. in l. cum quid. in fin. glo. ff. si
cer. pet. & ista causa erat utilior mulieri, quam causa dotis, quia uir
non erat eam lucratus sicut dotem, & poterat mulier disponere de
ea. & non de dote. Item posito, ꝙ prædicta cessarent, & ꝙ esset pro

a ¶Fidẽ. Vide q̃ habent p Bal. i cõsi. 50. i 2. pte. vbi ponit de teste deponẽte de confessione an ꝓbet articulũ d' numeratione.

batum ꝙ pro augmento dotis, dicitur ꝓ parte portæ ꝙ in tali aug
mẽto ẽt de quo cõstat, ꝙ verè fuit factũ p̃fata nõ habet priuilegiũ
prioritatis ꝯ dictã portã p tex. in corpore vñ sumit̃ auth. sed iam ne
cesse. ubi in muliere nõ distinguit an habeat uel nõ habeat ĩmobi-
lia, imo indistinctè qñ facit augmẽtũ in rebus mobilib', nõ gaudet
priuilegio prioritatis, licèt in viro distinguat̃, ut plenè deduxi in
alio cõsi. qa est p̃sumptio iuris & de iure, cõtra q̃ nõ admittit̃ ꝓba
tio nisi p cõfessionẽ creditorũ, ꝙ dictũ augmẽtũ fuerit factũ simu
latè & fictè, & qđ uir ab una manu receperit ab altera restituerit.
& ꝓpterea testes ꝓducti in casu nostro ad ꝓbandũ, ꝙ ad man' ma
riti puenit dicta pecunia, supfluo fuerunt recepti, qa p hoc nõ tol
lit̃ p̃sumptio simulationis de qua. s. itẽ recepti ad ꝓbãdũ ꝙ illa pe
cunia nõ fuit restituta p maritũ uxori, sed fuit cõuersa in utilitatẽ
mariti, q de ipsa soluit onera cõis, nõ debuerũt recipi, qa ut dixi p̃
sumptio iuris & de iure est in ꝯtrarium, cõtra q̃ nõ admittit̃ ꝓba-
tio p testes, sed solũ p cõfessionẽ creditorũ, q̃ hic nõ est. & iõ exa-
minati nõ ꝓbant, nec indiciũ faciũt. l. marius. ff. de qõ. & not. in l.
seruos. C. de testi. p Bal. & ex his tollit̃ qdã allegatio facta p aduo-
catũ, q dicit ꝙ illa auth. nõ habet locũ, qñ sunt cõiecturæ ꝙ nõ sit
facta in fraudẽ. & ita dicit tenere Fran. ti. Sed hoc non est uerũ. Nã
ſm hoc falsum esset id, qđ ibi dicunt gl. & doc. s. ꝙ non admittat̃
ꝓbatio in cõtrariũ, qa imo sp admittent̃ ad tollendã p̃sumptionẽ
5 fraudis. ¶ †Contra p̃dicta uerò allegant̃ plura p cõsultorẽ & p ad
uocatũ ptis. & primò, ꝙ qcqd sit de iure cõi, statutũ florẽtinũ, qđ
indistinctè p̃fert vxorẽ in dote & iuribus dotalibus, debet indistin
ctè intelligi ẽt in augmẽto facto in rebus mobilib', qa de hoc non
vr̃ curandũ esse. Sed certè vñ hoc colligant, ꝙ statutũ nõ curauerit,
in quo fiat augmẽtũ an in rebus mobilib' uel immobilibus non vi
deo. Et regula est, ꝙ statutũ debet intelligi ut conformet̃ iuri cõi,
qñ põt hoc fieri, & qñ sic intellectũ aliqd operat̃, ut l. 2. C. de noxa.
& no. in l. fi. §. in cõputatione. in fi. glo. de iure delib. Sed hic, posito
ꝙ statutũ loqueret̃ tam de originali dote ꝙ augmẽto p iura dicen
tia idẽ esse iudiciũ de utroq;. l. inter socerũ. §. cũ inter. de iure do.
tñ põt intelligi, ut cõformet se iuri cõi. s. qñ augmentũ consistit in
rebus immobilibus, cũ satis operet̃, qa p̃fert mulierẽ fisco cõitatũ,
ꝙ nõ esset si statutũ nõ esset, qa fiscus & mulier ambulant paribus
passibus. l. 2. C. de priuil. fisci. Itẽ p̃fertur habẽti priorẽ expressam
uel habentẽ uim expressã, qđ sibi non esset, si statutũ non esset, ut
not. in l. assiduis. C. q poti. in pig. ha. satis est ergo ꝙ offendat ius
cõe in his duobus. vñ in alio debet ĩtelligi ſm ius cõe, ne in tm̃ gra
uent iura cõia postq̃ põt sic intelligi. l. si qñ. C. de inof. testa. ¶ Itẽ
allegatur ꝙ tpe facti augmenti maritus non erat debitor portæ, &
sic factũ fuit, antq̃ bona sua essent obligata portæ, iõ potuit fieri in
quibuscunq; rebus. Sed si hoc esset, mulier etiam sine beneficio sta
tuti de iure communi deberet p̃ferri portæ tanq̃ habens hypothe
cã priorem in tpe, & tñ ipsa se fundat in p̃latione q̃ fit per statutũ.
Præterea nõ ꝯsiderauit statutũ cõsultor & reformationẽ q̃ vult ꝙ
obligatio bonorũ inciperet in anno. 1413. ꝓ oĩbus impositionibus
post ea fiẽdis, & sic nõ est uera allegatio ꝯsultoris, ꝙ augmẽtũ fue
rit factũ anteq̃ bona essent obligata portæ. Nec ẽt ꝙ anteq̃ marit'
esset debitor portæ, qa erat debitor saltem destinatione, postq̃ fuit
allibratus. l. incola iam. ff. ad muni. Vñ si recessisset de Prato, & ali
bi transtulisset domicilium, remãsisset obnoxius æstimo ꝓ tpe quo
6 durabat, ut ibi habetur. †præterea ẽt futuris creditoribus cõmitti-
tur fraus, qñ de illis erat aliqua spes tpe facti augmenti, ut no. gl.
& in d. auth. sed iam. & Bar. in l. ait. §. i. q̃ in frau. credi. & de iure fi
sci. l. i. in ult. co. li. 10. sed hic erat spes ꝓp allibrationẽ, & sic dicto
casu idẽ iudicatur de futuris qđ de p̃sentibus. Itẽ allegatur, ꝙ fini-
tũ erat quinquẽniũ quo debebat durare æstimũ, & sic vr̃ ꝙ porta nõ
haberet hypothecã ꝓ solutionibus factis post, sed facile r̃ndet̃ p
reformationẽ seu statutũ florẽtinũ, quo disponit ꝙ duret quous-
que fiat nouũ. Itẽ allegat̃, ꝙ idẽ iuris esse debet de augmento & c. l.
inter socerũ. §. cũ inter. de pa. do. cũ si. Sed certe illa c̃la fallit vbi re
perit̃ expressè cõtrariũ dispositũ, ut in casu nostro. p dicta auth. sed
7 iam. & in corpore vnde sumitur. ¶ †Postremò licèt superfluũ sit
insistere super illo articulo, an in cã appellationis corã dño capita
neo potuerint induci testes ꝓ parte dictæ dñæ, licèt p aduocatos
partiũ, ut uideo, multũ fuerit disceptatũ, de quo miror, qa posito
ꝙ potuissent induci, qa articuli essent diuersi, uel qa in prima instã
tia non fuissent ritè recepti, ꝙ tñ oĩno negat̃, ut. j. dicã. tñ inducti &
recipi nõ debuerũt, qa nõ releuãt in aliquo, cũ tendãt ad ꝓbandũ
fuisse factũ augmentum, & ipsum in utilitatem uiri conuersum, &
constat ꝙ primum probare non sufficit, quia non tollitur fraudis
præsumptio,

ſumptio, ſcd̃m verò ꝓbari nõ poterat ꝑ teſtes, ſed ꝑ ſolã cõfeſſio nẽ hoium de porta, ut ſ. dixi. ꝑꝑ quæ ceſſat tota ſilateria & longa ꝓſecutio q̃ facit ſuꝑ hoc conſultor coloquij ſuꝑ tertio & ultimo articulo vſq; io finẽ & fruſtra papirũ occupat, attamẽ ad ſatiſfaciẽ dũ q̃rẽti ꝓbo ꝙ recipi nõ potuerũt, tali rõne, q̃a clarũ eſt, ꝙ ꝓſuppoſita incẽtitate articulorũ, & q̃d ritè fuerint in prima inſtãtia recepti, nõ potuiſſent recipi in cã appel. de iure can. c. de teſtibus. extra. de teſt. q̃d vr̃ ſeruãdũ in terris ẽt iperij, cũ rõ in qua ſundatũ ẽ, uidelicet timor ſubornationis ubiq; vigeat & ꝑ ius ciuile non reperit expreſſè ꝯtrariũ diſpoſitũ, ergo &c. iuxta no. in l. priuilegia. C. de ſac. ſan. eccle. & in c. 1. de noui ope. nun. ¶ Videndũ eſt ergo, an ſint eadẽ capitula. & dr̃ ꝙ nõ ex eo q̃a in prima inſtãtia fuit articulatũ, ꝙ pecunia ꝑuenit ad maritũ, ſed nõ ꝑ quẽ, in ſcd̃a uerò declarat ꝑ quẽ. Sed ſalua pace ſic allegãtis in 9. c. primæ inſtãtiæ dr̃ ꝙ ꝑuenit ꝑ man' Andreæ de laberteſchis, & in cã appellatiõis ſunt articulatũ illud idẽ ꝑ oia. in 4. c. & ſic nõ põt negari, q̃n ſit idẽ capl̃m, & ceſſant multa allegata ꝑ aduocatũ ſuꝑ hoc, q̃a ſunt penitꝰ extranea a caſu nr̃o. ¶ Nũc eſt uidẽdũ an fuerint ritè recepti in prima inſtãtia. & dr̃ ꝙ nõ, q̃a ſyndici nõ ꝓduxerũt eorũ mãdatũ; & ſic talis examinatio nõ nocebat portæ, q̃tũcũq; iudex ꝓnũciauerit ſuꝑ legitimatiõe mãdatorũ, q̃a ꝓnũciatio fuit nulla tanq̃ cõtinens expreſſum errorẽ & ſalſã cãm, & poſito ꝙ fuiſſet valida, tñ nõ nocebat portæ nõ vocatę ad hoc. ut no. C. de ꝓcu. l. l3. ergo tãq̃ recepti fuerũt cũ nõ legitimis ꝑſonis, nõ dñr ritè recepti, & ſic nõ ob. illa clau. ibi p3 in uerbo ritè &c. & i hoc ſtat totũ fundamentũ allegãtiũ ꝓ d. dña, ſ. dictę atteſtatiões nõ nocebãt portæ. Br̃ l3 ꝑ aduocatos & ꝑ ꝯſultorẽ ultimũ fuerit multũ ſuꝑ hoc laboratũ, mihi tñ vr̃ ꝙ fruſtra, & ꝙ iſtud nõ habeat obſtare, quominus quo ad ꝓpoſitũ & quo ad impediendũ ſcd̃am inductionẽ dicantꝰ fuiſſe ritè recepti, q̃a nno nocebãt, portæ triplici rõne. ¶ Prima q̃a tũc dicerentꝰ non ritè recepti q̃tũ ad ꝓpoſitũ, q̃n nulliter & nõ ſeruata forma, ut ibi ꝑ gl. & Io. An. in addi. ita ꝙ nullũ effectũ uel efficaciã poſſent hr̃e. Sed in caſu nr̃o nõ ſic fuit, q̃a ſeruata fuit forma. & ſic fuit receptio ualida & habebat efficaciã ꝯ illos q̃ cõparuerunt oẽs ſindici, q̃a niſi decerẽt ſe ſindicos tenebant ad oẽ dãnũ & intereſſe. iuxta not. ꝑ Bar. in l. ciuitas. ff. ſi cer. pe. circa mediũ. & poſita ꝙ re uera nõ fuiſſent ſindici, tñ ſequuta ratihabitione portæ, ꝑinde eſt ac ſi a prin. fuiſſent ueri ſindici, & nocerent portæ geſta cũ illis. ſ. licet. ff. de in. C. ad mace. l. fi. & ſic fingerẽtur ſꝑ fuiſſe ualida geſta cũ illis, & nõ poſſent ꝑ ꝯas dici nõ ritè fuiſſe geſta. Sed hic talis ratihabitio fuit ſubſecuta, & ꝑ conſequens receptio dictorũ teſtiũ facta corã ꝑtãte Prati, ſi plene ꝓbaſſent, noceret portæ & ſi re uera non fuiſſent ſyndici. non ergo pñt dici non rite recepti ex eo ꝙ non ꝑiudicant portæ, quia ꝑꝑ ratihabitionẽ ꝑiudicant ut dixi. ¶ Scd̃a q̃a & ſi alia ratihabitio non ſuperueniſſet, adhuc idem eſſet, q̃a re uera erant creati ſyndici, & ſic habebant ꝑtãtem gerẽdi actum in ꝑiudicium portæ. Nec ob. ꝙ mandatum non ꝓduxerunt in termino, quia fateor ꝙ iſtud bene erat ſufficiens cauſa ad ipſos repellendos a ꝓſecutione iudicij, ſic dicta domina noluiſſet. Sed ſi eos non repulit, dico ꝙ iſtud non facit, quominus dicta domina poſſet uti dictis atteſtationibus receptis coram dicto ꝑtãte cõtra dictã portã q̃ ſemel conſenſit, & re uera ipſos conſtituit ſyndicos. Vnde non poterat nec poſſet porta iuuare ſe ex ꝓductione mãdati nõ facta, q̃a iſtud nõ põt allegari ꝑ eã, ſed ꝑ dictã dñam ad ipſos repellendos. ſi ergo ita eſt, dicta dña poſſet uti dictis atteſtationibus cõtra dictã portã, ſi plenè ꝓbarẽt intẽtionẽ dictæ dñæ nõ obſtãte ꝙ mãdatũ non fuerit ꝓductũ, igiẽ & ſi nõ ꝓbãt, nõ põt dicere eos nõ ritè receptos q̃n nõ d3 audiri petẽs illud uel allegãs. cuiꝰ ꝯtriũ nõ eẽt allegaturꝰ. C. de ſol. l. pe. & iſta eſt optima & uiua rõ atq; demõſtratiua. de legitimatiõe ãt mãdati an fuerit ualida uel nõ, ſuꝑuacuũ eſt q̃rere, q̃n fatẽdũ eſt, ꝙ & ſi eſſet ualida, nõ ꝓpterea ꝑiudicaret portæ, ſi mandatũ nõ dediſſet, nec poſtea ratificaſſet. ff. de ꝓcu. l. in cãę. poſt pri. & no. in d. l. l3. C. de ꝓcu. ¶ Tertia rõ eſt, q̃a & ſi porta nũq̃ cõparuiſſet, uel aliq̃s ꝓ ea, tñ ut poſſet dicta dña obtinere ſñiam, q̃ hr̃et portæ ꝑiudicare, neceſſe habuit tales articulos dare, & tales teſtes facere examinari, q̃a q̃n ꝓducit ꝯ abſentẽ, iudex ſupplet uices abſẽtis. l. ampliorẽ. C. de appel. & in auth. q̃ ſemel. C. quõ & q̃õ iudex. in uerbo ꝑq̃ſita ueritate. vñ cũ citati eſſent ꝑ ꝓclama gñale tã porta q̃ alij iudex ſupplendo uices abſentiũ, ſi tales ꝓbatiões factæ nõ eſſent, reſeruaſſet ius abſentibus reſpectu augmẽti, cũ ſciret eẽ de iure ꝙ illud nõ ꝑiudicat anterioribus creditoribꝰ, igiẽ non pñt dici nõ ritè recepti ex hoc ſolo, ꝙ nullus ꝓ porta legitimè cõparuerat cũ ẽt nullo comparente dicta dña neceſſe habuit illud idẽ facere. & q̃a ẽt nullo cõparẽte, poſtq̃ tñ porta erat citata tã ſpãliter q̃ gñaliter ꝓclama, tales atteſtatiões ſibi nocebãt ex forma ſtatuti Prati, igiẽ fundamẽtũ d. dñæ, ꝙ iſti teſtes nõ faciebant ꝑiudicium portę, falſiſſimum eſt, quia imo faciebant triplici rõne, ut dixi. ¶ Ex q̃bus omnibus concluditur partes iudicis eſſe debere in pronunciando male iudicatũ & ſententiatũ tã per dominum executorem q̃ per capitaneum & benè appellatũ & ꝑ ꝑtãtẽ Prati bene fuiſſe ꝓnunciatũ & ſuſſatum, prꝫterq̃ in illo verſi. & ꝓ ꝑdictis oibus & ſingulis &c. q̃a illa nõ fuerũt petita ꝑ ſyndicos portæ, dictãq; ſñiam ꝑtãtis Prati confirmandam fore prꝫterq̃ in dicto verſi. & pro prædictis &c.

SVMMARIA.

1 *Subſtitutus ſub conditione ſi filius inſtituti non peruenerit ad perfectã ætatem, an filio perueniente ad ætatem poſt mortem inſtitutæ admittatur ad hæreditatem virtute ſubſtitutionis, an verò dicta ſubſtitutio euaneſcat.*

2 *Subſtitutio uulgaris concepta in uno caſu extenditur ad alium caſum.*

3 *Subſcriptio notarij in inſtrumẽto, per quam probatur ꝙ ipſe fuit rogatus, eſt de ſubſtantia inſtrumenti.*

4 *Notarij ſubſcriptio ſi reperiatur in abbreuiaturis poſt teſtamentum & deinde ſequantur codicilli, an etiam codicilli per eam perficiantur.*

5 *Imbreuiatura notarij, ſi publicetur per alium notarium adhibita cauſæ cognitione per iudicem, licet non haberet ſubſcriptionem, facit fidem inter citatos, nec hoc caſu generalis commiſſio iudicis ſufficit.*

CONSILIVM CCXCII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quia in pũcto q̃ritur, an dicti inſtituti in codicillis debeant hr̃e hæreditatem prædictam uigore conditionis appoſitæ in teſtõ inſtitutione facta de matre ipſorũ, ſi & in quantũ filij dictæ dñæ ꝑuenirent ad perfectã ætatẽ. rñdeo ꝙ non, cũ in teſtõ ꝑdicto nullo mõ fuerint inſtituti ſed appoſiti in condõne, & ſic non in diſpoſitione. ff. ſi q̃s omiſſa cã teſt. l. ſi q̃s ſub condõne. & q̃d no. de hære. inſti. l. lucius. ꝑ glo. & doc. non pñt ergo hr̃e niſi uirtute dictorũ codicillorũ, in q̃bus fuerunt inſtituti, & tunc iure fideicõmiſſi non iure directo ꝑ iura. ſ. alleg. per ſupraſcriptos eximios conſultores, & ex eo ꝙ apparet d. dñam Helizabetã uoluiſſe codicillari, quia ſic expreſſè dicit, alſ .n. poſt q̃ fecit inſtitutionem hæredũ ꝑſumeretur uoluiſſe teſtari, & iõ cũ non ualeat ut teſtm̃ ꝑꝑ defectionem numeri teſtium non ualeret ut codicillus. C. de teſtis. l. non codicillum. & non haberet locũ. l. ſceuola, ff. ad trebel. ita declarat expreſſe Dy. in quadã q. diſputata per eum q̃ incipit. q̃dam pater familias primò fecit teſtm̃ ſolenne. & ita intelligit. l. cum q̃s decedens. §. ſeia. de lega. 3. & l. ſceuola. ff. ad trebel. Sed dubium eſt, a quo debent conſequi hoc fideicõmiſſum an a Petro ſer Maddalæ tanquam inſtituto in teſtamento, an tanquam a ueniente ab inteſtato, quia dicitur eſſe proximior. & oſ detur ꝙ dictus Petrus non ſuccedat directò ex teſtamento, ſed ab inteſtato, nam in teſtamento ipſe non fuit inſtitutus, ſed ſubſtitutus ſub conditione ſi filij dominæ Gineuræ inſtitutæ non peruenerint ad perfectam ætatem, ſed ipſi peruenerunt, & ſic deficit conditio ſubſtitutionis, ergo & ſubſtitutio. C. ad trebel. l. iubemus. §. pe. Contrarium puto, nam domina Gineura fuit hæres inſtituta ſub conditione, ſi filij ſui peruenerint ad perfectam ætatem, & in defectum dictæ conditionis fuit Petrus ſubſtitutus. ſed conſtat ꝙ poſtq̃ inſtituta deceſſit pendente conditione, dr̃ conditio defecta, quia non debet amplius expectari eius euentus, q̃ nihil poſſit operari. ff. ad uell. l. aliquando. ſatis ergo eſt dictos filios non perueniſſe ad ætatem perfectam, uel perueniſſe poſt mortẽ inſtitutæ. facit. l. hæres meus. de condi. & demon. & l. q̃bus diebus. §. quidam titio. ſtatim igitur mortua dicta inſtituta, cum amplius non expectaretur euentus dictæ conditionis, & ſic fuit habita pro defecta, locus extitit ſubſtitutioni factæ de dicto Petro, ſicut ſi dicti filij mortui fuiſſent ante perfectam ætatẽ uiuente inſtituta.

2 † ¶ Prætere a dicta ſubſtitutio dr̃ volgaris, de cuius natura eſt, ꝙ ſi facta eſt in unũ caſum extenditur ad aliũ. l. gallus. §. & q̃d ſi tñ. ff. de lib. & poſthu. & ibi plene no. & in l. 1. de vulg. & pup. ꝑ Bar. ¶ Poſito ergo ꝙ dicta conditio non diceretur defecta ꝑꝑ mortẽ, cum ad ꝑfectam ætatẽ filij peruenerunt, ſic non poſſet peruenire hereditas ad dictum ſubſtitutum ex iſto capite, ꝙ hæres eſſe non potuit ꝓpter defectũ conditionis, in quo caſu ſolo oẽ ſubſtitutio facta, ſaltẽ ex alio capite locũ ſibi uendicat q̃a deficit inſtitutio ex eo ꝙ mortua fuit uiuente teſtatrice. Nã unus caſus impotentiæ expreſſus extendiẽ ad aliũ, quinimo caſus impotentiæ extendiẽ ad caſũ uolũtatis, & eꝯ, ut no. i d. §. & q̃d ſi tñ. q̃n vulgaris ſubſtõ eẽſſet facta in defectũ inſtitutionis, & inſtõ põt deficere ex multis capl̃ibꝰ & caſibꝰ, igiẽ una expreſſa cæteræ veniũt, q̃a vr̃ cogitatũ de effectu potius, mõ, igitur &c. C. de inſtitu. & ſubſti. l. ſi mater. ff. ad trebelli. l. mu-

lier. Si ergo d. Petrus vult dictā hæreditatē virtute dictæ substitutionis ad ipsum ptinebit quarta trebel. q̄ uenit detrahenda de fidei cōmisso resultante ex codicillis & relicto dictus filij & ad ipsum ptinebit restitutio dictæ hæreditatis, q̄ tñ pfecta censetur si ipso sciēte & patiente dicti filij possederunt bona. ff. ad trebel. l. restituta. pōt tñ repetere quartā q̄ censetur in hæreditate directa remansisse ipso iure. C. ad l. falci. l. fi. ver. etenim. in q̄ imputabit legatū sibi factum. l. in quartam. ff. ad l. fal. Si verò repudiaret ptineret ad hospitale uirtute tertiæ substitutionis factæ. l. cohæredi. in prin. de vulg. & pupil. ¶ Illud aūt constat, qd̄ uitiata institutione pp mortē institutæ contingentē in uita testatricis, non fuit uitiata substitutio vulgaris, cū ab ea possit incipere testm̄. l. 3. §. fi. ff. de li. & post. & ēt illud constat, q oīs vulgaris substitutio est institutio. ff. ad l. fal. in rōnc. §. qd vulgo. & §. quæsitum. & no. in l. gallus. in prin. de lib. & posth. & hoc de primo q̄sito. ¶ † Sup scd̄o vero vř dicendum, q scriptura p q̄ declarat ipsum fuisse rogatū, constat. n. q non pōt ꝯficere instrm̄ nisi rogatus. ff. de eden. l. si qa ex argen. §. pertinere. & no. e. ii, pior. §. 1. si de hoc rogitu non appareat p subscri. non probat, iō est de substātialibus instri, ut no. in l. gñali. C. de tabula. & in Auth. de tab. §. nos. aūt nō ap pet nec psumitur f̄m Inn. ibidē. † Nec ob. suscriptio facta in testō, qa illa solennizat testm̄ dūtaxat post q̄ facta est, non codicillū factū dudum post. ar. l. filiū. cū ibi nō. ff. qñ dies lega. ced. & qd̄ nu. Bar. in l. 6. ff. de rebus dubijs. non. n. est facta in prin. tanq̄ respiciens oīa sequētia, tunc. n. haberet locum. l. si qs ex argenta. §. si initiū. ff. de edē. nec in fi. tanq̄ respiciēs oīa pcedētia, qa tunc respiceret oīa. C. de li. ptc. l. 1. sed est posita in unum actū. s. testm̄ & de illo tm̄ loquit, & ad illud tm̄ referē, sicut clausula posita infra gradū. l. 3. ff. de lib. & posthu. Præterea vř determinari p Bal. C. de testa. auth. qd sine, ubi dř, q cedulæ notarij reptia in imbreuiatura non habentibus solennitatē debitē, non dat fides ēt inter liberos, cum sit spāle in cedulis scriptis manu patris, ut in d. auth. & reprehendit Bar. ꝯtrium senentē in l. fideicōmis. §. 1. ff. de le. 3. sed aduertendū, qa ipse loquitur, qñ tales cedulę carent solēnitate actus, ut quia non continent testes uel non fuerunt lectæ coram eis. & ita loquitur Bar. in d. l. fideicōmissa. sed in casu nostro non deficit solēnitas requisita in codicillis, quia adsunt quinq; testes, & apparet q corā eis fuit lectus codicillus, dū dicit actū &c. qd̄ uerbū significat rem pfectā f̄m Bal. in d. auth. qd̄ sine. solum ergo deficit solēnitas scripturę qd̄ facit sibi fidē adhiberi. s. subscriptio notarij. vñ dictū Bal. non facit ad ppositū, sed magis facit ꝯ id qd̄ no. Cy. post Iac. de are. in l. ꝯtrus, in fi. C. de fide instru. ubi tenet, q pthocollo seu cedulę nō dat fides, nisi sit suprascriptio notarij, sed Bal. dicit ibi hoc uerū, nisi sit facta publicatio de mādato & autoritate iudicis cōpetētis. Cōsulo ergo in casu nřo, q in hac publicatione faciant interuenire autoritatē iudicis parte citata. nec. n. vř sufficere gñalis cōmissio facta illi notario, q publicauit, de oībus imbreuiaturis illius defuncti, qa vř restringenda ad illa q̄ hñt oēm solennitatē, iō reqrit spālē, nā ad iudicē ptinet videre, an dictæ scripturæ sit dāda fides. ar. ff. de testi. l. 1. §. in magis. mandato publicatā cognita vř decernere q fides det, & tunc oībus scientibus uel citatis pinudicabit. ff. de fideicō. lib. l. 4. §. pe. ¶ Sup ultimo q̄sito de legatis dicēdū q ex quo testm̄ non fit effectū irritū p mediū inslōnis quo ad substitutiones vulgares firma pmanēt. l. licet iperator. de le. 1. C. ad trebel. l. non iusta. & posito q esset factum irritū ex toto, vñt tñ legata in testō tacitè confirmata in codicillis, ex quo testatrix q̄dā ex eis cassauit, qa vř cætera cōfirmasse. ff. de testa. mil. l. tribunus. in fi. ergo &c. l. posthumus. §. si paganus. de iniusto. test. C. de codicillis. l. 1. & sic dicta legata fuerunt bene soluta per dictos filios fideicommis. & eorum ratio debet haberi in computatione trebel. detrahendæ. iuxta not. in l. 1. in fin. ff. ad trebel. cum simil.

a ¶ Non datur fides. ad. de Alc. in cons. 41. inc. uiso tenore allegati & p̄dicti. in l. non fu. ubi late, an & qñ prothocollū uel i breuiatura notarij faciat fidē. & cō si. 96. i ci. vř in prima ꝯsideratione. in pen. col. uer. confirmant p̄dicta. I a. nolu. ubi dicit, q rogatio & prothocollū debet hīre oia, quæ instrm̄ hīre dēt. ut not. Io. An. i addit. Spe. l ti. de instr. edi. §. nūc dēdū restat. sup uer. & not. q tabellio &c. in addi. incip. ubi hoc nota &c. H. F.

¶ Casus talis est.

¶ Præsupposito q f̄m ordinamēta gabellæ cōis Senarū p rebus & mercātijs emptis in dicta ciuitate, q̄ inde extrahunt, soluitur gabella portarū. Itē p rebus & mercantijs emptis in comitatu senarum si extrahuntur de comitatu similiter soluitur eadē gabella p extractione de comitatu. Itē q pro rebus & mercātijs emptis in una terra uel loco comitatus, si asportantur ad aliā terrā eiusdē comitatus, non aūt de comitatu extrahuntur, nulla soluit gabella. Quæritur uisis pactis & conuentionibus, quæ sunt inter cōmune Senarū & cōmune Lucignani subditū dicto cōi Senarū, utrū lucignanēses p rebus & marcantijs quas emunt in una terra uel loco comitatus senarū & eas asportant ad terram Lucignani teneantur soluere gabellam, quæ soluitur pro extractione de comitatu Senarum, ut sic statim q egrediuntur territorium antiqui comitatus senarum & ingrediuntur territorium ipsorum Lucignanensium illi consiguum dicantur exire de comitatu. An uero non dicantur exire tanquam Lucignanum & eius territorium sint effecta de comitatu Senarum per dicta capitula & quantum ad nostrum propositum.

SVMMARIA.

1 *Merces & res, quæ portantur de loco ad locum eiusdem comitatus, non esse subiectas datiis & gabellis si aliquo ordine caueatur, talis exemptio trahitur et ad locum qui non simpliciter est de illo comitatu, sed secundum quasdam conditione & pacta.*

2 *Gabellas ordinatas de mercibus & uictualibus homines soluere teneri, si in pactis loci adhærentis apponatur, intelligitur de gabellis quas ueri subditi etiam soluere tenentur. & 3.*

3 *Populi nomine qui continentur.*

CONSILIVM CCXCIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Videt dicēdū, q debeāt soluere pluribus & rōnibus. Prime, qa put apparet ex primo capitulo dictorum pactorū p̄fatum castrū Lucignani non fuit effectum de comitatu Senarū simpliciter, sed f̄m qd. i. f̄m contenta in dictis pactis, ut patet ex illis uerbis dicti capituli. cū modificationibus, pactis & modis infrascriptis &c. paria. n. vñr esse fuisse dictū q esset de comitatu quo ad infrascripta, uel simpliciter q esset de comitatu, & postea subiectum esse cū modificationibus, pactis, & modis infrascriptis &c. cū sint paria limitate disponere, uel incontinenti disposita limitare. ff. ad tre. l. lucius. §. q̄ habebat. de test. tu. l. certarū. sed f̄m primū modū loqnēdi diceretur de comitatu f̄m qd non simpliciter, ergo & scd̄m modū, & si ita est, ergo non propriè dř dictū castrū de comitatu, sed impropriè. ff. leg. 3. l. hoc legatū. p q̄ dicit Bal. in l. de quibus. ff. de legibus. q illud ppriè dř esse tale, qd̄ simpliciter est tale. Vñ hermofroditus incalescens in sexu masculino nō est masculus, sed masculo comparatur & assimilat f̄m glo. ibi positā. & pbatur in l. q̄ritur. ff. de statu homi. in uerbo operabimus & cōparet. & hoc iō q non simpliciter est masculus, sed cōpositus ex utroq; sexu, & cōpositū non est idē cum suo simplici, sed est simile illi simplici cuius uim imitatur. ff. de leg. 1. l. titiæ textores. de le. 3. l. q̄situ. §. illud fortasse. Sed ordinamenta gabellæ, q̄ loquunē de his q̄ extrahunē de comitatu uel q̄ portanē de una terra uel loco comitatus ad aliā terrā uel locū eiusdē, debent intelligi de comitatu ppriè loquēdo & simpliciter, non f̄m qd. arg. ff. si ager vectī. uel emphi. peta. l. 1. §. q in ppetuū. & in potiori significatu. ff. de leg. 2. l. si ita qs. in fi. C. de his q ueniā ꝯta. ipc. l. fi. & no. Cy. C. qbus ex cau. maio. l. respublica. igitur res q̄ asportantur de uno loco q sit de comitatu simpliciter loquendo ad castrū lucignani, non sunt exēptæ a gabellis, tanq̄ asportentur de uno loco comitatus ad aliū eiusdē comitatus, sed censentur asportari extra comitatum, & sic soluere debent. Hoc ēt vř confirmari ex 12. cap. in fi. ubi apparet manifestū q uoluerunt dictū castrum esse de comitatu simpliciter, nisi in uno casu. s. cū hoīes dicti castri se & dictū castrū alicui alteri superiori submitterent. ¶ Scd̄o vř pbari, qa cum non sint simplr̄ subiecti, sed f̄m ꝯtenta in dictis pactis, vñr dicēdi potius extranei. ar. ff. de capti. l. nō debito. in prin. i uerbo externi. Itē sicut duo sunt gña psonarū de iure cōi, qa q dā sūt serui, q dā liberi. ff. de sta. ho. l. 3. Ita & quo ad cōe senarū duo sunt gña, quia quidam sunt subditi dicti cōis, quidā non, qui dñr extranei, & sic de iure cōi oēs illi, qui non simplr̄ serui, sed quo ad quid, nō cōprehēdunē sub primo gñre. s. seruorū, quia non dř seruus, qui simplr̄ est seruus. ar. ff. de lib. cā. l. si patitur. in fi. sed cōprehenduntur sub scd̄o genere. s. liberorum, ut sunt liberti ascriptitij. ff. de statu homi. l. qnta. §. 1. & no. p gl. insti. de iure pso. q eqd dicat gl. in d. l. 3. de statu homi. & sic bū pōt aliqui dici liberi f̄m qd, ut liberti conditionati, non aūt serui f̄m qd, quasi, qualitas illa seruitutis sit totaliter effectiua status. ff. de uarijs & extraor. cogni. l. cognitionū. facit qd no. in l. manumissiones. in fi. ff. de iust. & iur. per glo. ita in proposito subditi seu comitatiui sunt illi, qui simplr̄ tales sunt, quasi genus istud personarum similitudinem habeat cū gñre seruorum, sicut. n. dñs pōt de seruo suo libere disponere salua tñ humanitate. ff. de his q sunt sui uel ali. iur. l. 1. ita & de comitatiuis, posset enim cōmune senarū unum castrum sui originalis comitatus totaliter destruere, si uellet, & non fieret iniuria habitantibus, quicquid habent, a cōi senarum dñr habere, possent ēt illud vendere & alienare. qui uero non sunt simplr̄ subditi uel de comitatu magis cōparāt extraneis, ut sic potius dicātur nō subditi pter quā ad ꝯtēta in pactis, & p ꝯñs non dñr liberi, sed cōditionati, & sic non de comitatu, nec de sua posset

commune

cõe Senarũ disponere, prout ſ. dixi de comitatiuis; ergo &c. ¶ Tertiò principal'r ad idẽ ex quo cõe Lucignani pdicta pacta noluit inter subditos cõis senarũ hac prerogatiua gaudere, q non essent simplr comitatiui, nisi in casu de quo ſ. ut patet ex d.c. 12. non dẽt esse sibi graue, si nõ gaudent priuilegio simpliciũ comitatiuorum, sed hanc incõmoditatẽ soluendi cõpensãt cum prerogatiua quã hñt ultra alios. ar. ff. de aqua plu. ar. l. 1. §. fi. ff. de publica. l. cotẽ. §. fi. de reiur. l. ſm naturã. cum .n. recusent onus simpliciũ comitatiuorũ, nõ debent illorũ priuilegio gaudere. ar. C. de cad. tol. §. pro secũdo. in fi. cum ſi. ¶ †Quartò & ultimò vĩ expressum id, quod qrit, in 13. capitulo dictorum pactorũ, in fi. Nã in d. capitulo dr̃, q Lucignanenses possint extrahere de ciuitate, & comitatu senarũ res & uictualia p eorũ necessitatibus & cẽ. & nullum sit inter eos deuetum; & in fine dr̃, q debeant soluere de extractionibus quarũcunq; rerũ ordinatas gabellas. Si ergo finis referat ad oĩa superiora, qđ dicendũ vr̃. ff. de reb. dub. in l. fi. de iurisd. om. iud. l. iudẽ eũ eodẽ in fi. & qđ ibi no. est sensus, q tã de rebus q extrahũtur de ciuitate, q̃ de his q extrahunt de comitatu, de qbus oĩbus ſ. dixerat, gabella soluatur; & sic non vr̃ ista esse qõ, cũ ut casus in d. c. ut. C. de furtis. l. ancillæ. quasi dictum castrũ non reputet de comitatu. Nã certũ est, q si dicti de Lucignano se simplr submisissent, & effecti fuissent de comitatu senarũ nulla reseruatione facta, d. gabellas soluere non deberent, sicut nec soluũt de rebus q transportãtur de una terra ad aliã antiq comitatus; eo qa cũ comitatus sit qdã uniuersitas agrorũ, sicut territoriũ. ff. de uer. sig. l. pupillus. §. territoriũ. recipit augmentũ. ff. de fun. instru. l. pen. de leg. j. l. gregẽ. de leg. 2. l. peculiũ. ff. de iudi. l. pponebat. Et ↄstat, p illud iuris est de augmẽto, qđ de principali. a l. inter socerũ. §. cũ inter. ff. de pac. dota. C. de iure do. l. eiiã. & qđ no. in l. si cõuenerit. §. si nuda. ff. de pig. act. Idẽ ergo dico esse in casu nr̃o, licet se submiserint cũ certis limitationibus & reseruationibus; qm illæ factæ fuerunt in fauorẽ ipsorũ Lucignanentiũ; ergo nõ debẽt retorqueri in eorũ odiũ. ff. loca. l. ea lege. in prin. ff. de lege cõmis. l. 2. de pig. act. l. quãuis. ff. ad carbo. l. 3. §. causæ. ff. de legi. l. nulla. cũ si. Fuit .n. intentio partium, q Lucignanẽses essent de comitatu in oĩbus q cõcernerent ipsorũ fauorẽ, sed in his q cõcernerent eorũ odiũ & grauamen essent cum modificationibus ĩ. scriptis, & hæc fuit mens primi capituli, als parum aut nihil operaret. Præterea onera specificata in d. pactis, ad q dũtaxat Lucignanenses tenent, succedunt loco oĩum aliorũ, ad q tenẽtur alij simplices comitatiui, sicut ergo alij comitatiui pro suis oneribus non specificatis consequuntur hoc, ut non soluant asportando de una terra ad aliã eiusdẽ comitatus; ita & isti de Lucignano pro suis specificatis idẽ cõsequantur. ar. ff. si qs testa. lib. esse iuss. l. 1. §. hæc actio. l. si qs cau. l. eũ q. §. iniuriarum. & qđ not. in l. certi ↄdiio. in princ. si cer. pet. extra ut lit. pen. c. ecclesia S. Mariæ. Præterea tanta resultat cõnexitas inter cõe senarũ cũ suo comitatu ex una parte, & dictos Lucignanenses ex altera, ut illud qđ de uno cẽsetur, de alio sit cẽsendum. arg. ff. de capti. l. nõ dubito. ubi in cõfœderatis pt iudex unius aiaduertere in delinquẽtes in territorio alterius; & qa de cõnexis idẽ est iudiciũ. l. 1. §. trebatius. de aqua quoti. & æsti. ex qbus patet nõ obstare q d. sunt in primo & secundo argõ ↄrio; qa quoad ea q respiciunt cõmodũ Lucignanẽsiũ, nõ sunt effecti ſm quid, sed simplr de comitatu. Itẽ pbo p si. 3 Nã clerici sunt de uniuersitate populi, sicut ecclesia de uniuersitate territori. C. de epis. & cle. l. si qs in hoc genus. & ita tenuit Oldr. in ↄsi. 31. & tñ multis gaudent priuilegijs, ut C. de epi. & cle. l. 1. & 2. & p totũ. Nec pp hoc minus sunt de populo sicut senatores, decuriones, legũ doctores, & medici, q multis gaudent priuilegiis. ff. de pœnis. l. moris. §. ist. fore. C. de q̃sti. l. diuo marco. C. de profes. & medi. l. medicos. & tñ oẽs appl'one populi cõtinentur. Insti. de iure natu. §. plebiscitũ. Itẽ uideo, q clerici licẽt multis gaudeant priuilegiis aduersus laicos, tñ utunt beneficiis & statutis laicorũ in fauorẽ eorum sitr ↄ laicos. unde si hñt instrm guarẽtigiæ ↄ laicũ, ita mittetur executioni ex forma statuti laicorũ, sicut instrm laici. 10. di. c. si in adiutoriũ. ſm Old. in d. ↄsi. & Bal. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. Sic in pposito licet lucignanenses gaudeãt aliqbus prerogatiuis p d. pacta, ibi ultra alios de comitatu, nõ ppea minus sunt de comitatu, nec phibent uti bñficio aliorũ de comitatu in nõ soluendo d. gabellas. Restat nunc rñdere ad 13. capitulũ pactorum. Ad qđ faciliter rñdet; cũ .n. ibi dicatur, q de extractionibus de qbus ſ. dixerat, soluãtur ordinatæ gabellæ, dicẽt lucignanenses q ordinatæ gabellæ sunt illæ de qbus in puncto pmiß, vcȝ qa soluunt p rebus q extrahũtur de ciuitate uel de comitatu, & hoc nõ recusant facere; sed dñt, q illę q de uno loco uel terra comitatus asportant Lucignanũ, nõ extrahuntur de comitatu, & uerũ dñt ut ſ. probaui; ergo nõ tenentur soluere. ar. C. de fal. cau. adiec. & leg. l. 1. Si .n. nõ fuisset appositũ illud uerbũ, ordinatæ, uetum dicerent gabellarij; qa esset sensus, q de oĩbus extractionibus, de qbus fuerant locuti, deberẽt solui; sed qa fuit appositũ, restringit actũ soluẽdi ad illas tm̃ extractiones, de qbus ordinamenta loquunt. ar. ff. de le. 3. l. ea tñ adiectio. & l. nup. uer. si uero incertũ. & sic ad illas q ferrent de ciuitate uel de comitatu nõ portãdo directè ad territoriũ Lucignani, sed exeundo de comitatu, & intrãdo territoriũ extraneũ qđ nõ esset de comitatu, & postea portarẽt Lucignanũ reingrediendo comitatum; nõ aũt p illis, q extrahunt de antiquo comitatu, & portãt in nouũ, s. in territoriũ lucignani, de quo debet esse idẽ iudiciũ qđ de ueteri, ut dixi. Itẽ nõ ob. q lucignanenses exigunt gabellas de his q extrahunt de lucignano uel eorũ territorio; qa hoc hñt ex spãli pacto, & prerogatiua; vñ nõ ppea debent perdere priuilegium comunitatis, uel comitatensium per ea quæ supradicta sunt in secundo articulo illius partis; & sic concluditur non obstantibus primo loco allegatis dictos lucignanenses ad gabellas, de quibus quæritur, non teneri.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã Robertus pieri hñs quinque filios, quatuor in seculo, vcȝ A. P. Io & Fi. & unum vcȝ Franciscũ monachũ in monasterio abbatiæ S. Petri de Muscheto ordi. vallis vmbrosę, suũ cõdidit testm̃, in quo inter alia fecit d. Frãcisco filio suo legatũ ĩ. scriptis uerbis, videlicer. ¶ Itẽ legauit & assignauit iure instõnis, & p oĩ eius parte & ltima D. Frãcisco filio suo, & monacho monasterii S. Petri de moscheto annuatim toto tpe vitæ ipsius D. Francisci floren. 15. auri, de quibus uoluit eũ esse cõtentum; iunxit eidẽ q ulterius nihil petat occasione alicuius lẽgitimæ uel aliqua rõe, mõ, uel cã; & in aliis suis bonis sibi hr̃des vles instituit, & fecit dictos. A. P. Io. & Fi. decedit dictus testator superstitibus dictis suis filijs. Postea decesserunt duo ex dictis, vcȝ. P. & A. postea abbas d. monasterij cũ cõsensu capituli, & dictus D. Franciscus cum eis fecerunt dictis Io. & Fi. hæredibus d. Roberti fidẽ generalẽ, & absolutionẽ ĩ. scripta forma, & tenore, vcȝ. ¶ Pateat oĩbus euidenter, q ↄuocatis ad capitulũ oĩbus & singulis monachis fratribus capituli, & cõuentus S. Petri de mosẖeto ordi. vallis vmbrosæ ad sonum cãpanellæ, ut moris est, de mandatu & ad reqsitionẽ uene. patris D. Antonii philippi abbatis d. monasterij in capitulo, & loco capituli ipsius monasterii, ubi & in quo soliti sunt cõgregari monachi, & capitulum ipsius monasterii p factis, & negociis ipsius monasterii utiliter tractandis, & gerẽdis, & disponendis, & ob ipsam quietationẽ cõgregati & coadunati fuerunt in d. loco & capitulo, ipse idẽ dñs. A. abbas pdictus, & cæteri monachi, & fratres ipsius monasterii, quorum noĩa sunt hæc, vcȝ dñs. B. Io. dñs. A. frater Petrus Andreæ, frater Franciscus olim Roberti pieri monachi, & fratris d. monasterii, ipse qdẽ dñs abbas unã cum dicto D. Francisco olim Roberti, & oĩbus aliis pnoiatis monachis, & fratribus d. monasterii capituli, & cõuẽtus de ipsorũ cõsensu, & uolũtate, & ipse D. Franciscus, & alii ſ. dicti monachi capitulum, & cõuentus unã cũ ipso dño abbate, & de ipsius dñi abbatis ↄsensu, & uoluntate oẽs simul unanimiter, & cõcorditer eorũ nemine discrepante asserentes, & affirmantes se esse duas partes, & ultra oĩum monachorũ, & fratrum capituli, & cõuentus d. monasterii, & se facere eũ repræsentare totum d. monasteriũ capitulum & cõuentũ, & ut tanq̃ capitulũ d. monasterii, & q uere faciunt, & psentant totum capitulũ in monasterio antedicto, & qlibet ipsorũ insolidũ, & in totũ p seipsis, & quolibet eorũ, & eorum cuiuslibet eorũ successore, & uice, & noĩe ipsius monasterii capituli, & cõuẽtus, & p ipso monasterio capitulo, & cõuẽtu, & quolibet mõ & noĩe pdictorum insolidũ & in totũ, habito prius & facto tractatu inter eos, an ĩ. scripta tendant ad utilitatem dicti monasterij, & demum reperto q sic, omni modo, uia, iure, quo & qbus magis melius, & efficacius potuerunt, fecerunt Ioanni filio quondam et hæredi d. Roberti pieti licet absenti, et Philippo eius fratri filio quondam, et hæredi dicti Roberti præsenti, et recipienti pro se et suis hæredibus, et pro dicto Ioanne, et ipsius hæredibus, et p hæredibus, et hæreditate, et bonis dicti quondam Roberti, et eorũ et cuiuslibet eorum uice, et nomine, ac etiam mihi Ia. not. ĩ. scripto ut publicæ personæ recipienti et stipu. uice et nomine dicti. P. et omnium et singulorum quorum interest uel interesse poterit, generalem finẽ, refutationem, quietationẽ et absolutionẽ, et pactũ perpetuum de aliquid ulterius non petendo specialiter, et nominatim de quodam legato, et quantitate floren. 15. auri annuatim toto

a ¶ De pei cipali. Add. d. Bar. So- zi. in cõ si 15. in cip. pal chra. uer. ui- deo. & ĩ ↄsi. 25. incip. ui sa. uerũ. sed ↄ pmissa. ib. ex lu cris adt. & in ↄsi. 205. in- ci. in p- sẽti. uer. 4. & ult. circa fi. ĩ 2. par.

toto tpe vitæ ipsius D. Francisci relictorum assignatorũ seu legatorum per dictũ quondã Robertũ quondã patrẽ dicti quondã D. Francisci, & dicti Ioannis & Philippi d. dño Frãcisco monacho iure institõnis, & ꝓ oĩ eius parte, & ltĩma de qbus voluit eũ esse contentũ, & iussit eidẽ ꝙ ulterius nihil petat occasione alicuius ltĩmę, uel alia quacunque rõne, iure, mõ, vel cã in ipsius Roberti testõ, & ultima uoluntate scripta manu mei Ia. nota. ĩ. scripti, & de oĩ & toto eo & oĩbus, & singulis pecuniis & flore. auri, & aliarũ quarũcunque rerũ & bonorũ quantitatibus, & summis eidẽ D. Francisco seu dicto monasterio ex psona & mediante psona ipsius D. Francisci debitoris usq; in pñtem diẽ, & seu debendi in futurũ a dictis Ioã. & Philippo hr̃dibus p̃dictis, & seu ab hr̃dibus, & hr̃ditate, & bonis dicti quondã Roberti uigore cã uel occasione legati p̃dicti, & seu contentorũ in eo, & seu contentorũ in d. testõ, & seu uigore cã uel occasione cuiuscunq; ltĩmæ, & seu portionis tãgentis ipsi dño Frãci. & seu d. monasterio ex psona uel mediante psona ipsius dñi Frãcisci. in, de, uel super hr̃ditate & bonis d. quondã Roberti, ipsiusq; legationi & iure portionis ltimæ, & cuilibet alij, ut ĩ. dictũ est tangẽtis & seu ꝯpetentis eisdẽ uel alteri eorũ in bonis, & hr̃ditate p̃dictorũ renunciantiũ expresse & in eosdem Io. & Philippũ realr̃ remittentis tñ prius inspectis & intellectis d. legato & testõ & ipsorũ uerbis & continẽtia diligenter examinatis, & ipsorum uerborum importantia bene cõsiderata. & hoc iõ fecerunt dicti dñs abbas dñs Frã. & alij monachi, & fratres capl̃n & cõuentus p̃dicti; qa fuerũt confessi & contenti ac ẽt recognouerũt habuisse & recepisse sibiq; datos salutos & numeratos fuisse & esse a dictis Io. & Philippo oẽ id totũ & qcqd recipere & hr̃e debebant usq; in pñtem diẽ, & seu deberẽt in futurũ a dictis Io. & Philippo hr̃dibus p̃dictis, & seu ab hr̃di. & hr̃ditatis & bonis dicti quondã Roberti uigore ca uel occasione legati p̃dicti, & seu contentorũ in eo, & seu contentorũ in d. testõ, & seu uigore cã uel occasione cuiuscunq; ltĩmæ seu portionis tangentis ipsi D. Francisco, & seu d. monasterio ca psona, & mediante psona ipsius D. Francisci in, de, uel super hr̃ditate & bonis dicti quondã Roberti; liberantes & absoluẽtes d. dñs abbas & D. Franciscus, & alij monachi & fratres capl̃n, & conuentus p̃dicti dictũ Io. & Philippũ hr̃des p̃dictos & dictas hr̃ditatem & bona d. quondam Roberti p aquilianã stipl̃onem p̃cedentem, & acceptilationẽ immediatè subsequentẽ, & solenniter & ltĩmè interpositam. Cassantes ẽt & irritantes & annullantes dictũ legatum & testm̃, & oĩa & singula in eis & quolibet eorum contenta, & oẽm & oẽs alia scripturas & iura, in qbus uel p q̃ d. Ioannes & Philip. & dicti hæredes & hæreditas & bona d. quõdã Roberti & qlibet uel alter eorum dicto abbati & dicto D. Francisco, & seu d. monasterio capl̃o & conuentui essent uel apparerent modo aliquo obligati, & ꝓmiserunt & solenniter conuenerunt dictus abbas, & D. Franciscus, & dicti alij monachi, & fratres capl̃n & conuentus modis, & noĩbus qbus ĩ. dicto Ioanni & mihi. Ia. not. ĩ. scripto & utriq; nr̃m p̃sen. & ĩ. recipien. & stipu. & solẽn. & ltĩma stipl̃one hinciude interuenien. Ac ẽt iurauerunt ad sancta dei Euãgelia scripturis corporalr̃ manibus tactis ad delationem ipsorummet, vez d. dñs abbas ad delat. dictorũ monachorũ, & d. monachi & fratres ad delat. dicti dñi abbatis s. scriptum finem, refutationẽ, liberationem, absolutionẽ, renunciationem, & remissionẽ, & oĩa & singula ĩ. scripta ppetuò firma, rata, & grata, habere, tenere, facere, & effectualr̃ obseruare, & ꝯ non facere uel uenire per se uel alios, seu alr̃, directè, uel indirectè, in iudicio uel extra, aliqua rõne, iure, mõ, uel cã, sub pœna, & ad pœnã floren. quingentorum auri solenni stipl̃one in singulis mẽbris, partibus, & capitulis pñtis ꝯctus insolidũ solenni stipulatione ꝓmissa, q̃ pœna totiens cõmittat, & cõmissa esse intelligat, & sic quotiens contra p̃dicta uel aliqd p̃dictorum contra datum, aut factum est, aut fuerit, aut p̃dicta oĩa non fuerint plenariè obseruata & adimpleta; & qua pœna cõmissa, uel nõ, soluta, exacta, uel nõ, aut gratiosè remissa, p̃dicta oĩa nihilominus firma & rata pdurent, & sub refectione damnorũ & expensarũ ac interesse litis & extra; ꝓ qbus oĩbus & singulis obseruandis adimplendis, & firmis tenendis, & ꝓ dictis pœna soluenda sit quotiens cõmissa fuerit, obligauerunt & hypothecauerunt ipsi dñs abbas fratres capl̃m & conuentus consensu uice & modis & noĩbus quibus ĩ. dicto Ioanni & Philippo & mihi Ia. nota. infrascri. p̃sen. & ut ĩ. recipienti & stipulãti ꝓ se & qlibet eorum insolidum, bona & res p̃sen. & futuras ac etiã ipsum monasterium, capitulum, & conuentum, & ipsius monasterij capituli & conuentus bona & res præsen. & futuras, q̃ se pro d. Ioãne & Philip. pro obseruatione oĩum p̃dictorum constituerunt iure precario possidere. Renunciantes ẽt in prædictis oĩbus & singulis oĩ exceptioni & bñficio, uel non sic celebrati cõtractus, doli mali, conditioni sine cã, & ex iniusta cã, in factum actioni, bñficio fori, feriarum, restitutionis in integrum, omniq; alij iuris auxilio.

¶Hæc est conclusio consilij super prædicto casu narrato.

¶Et qa non fuit simplr̃ transactio in casu nr̃o, sed absolõ & liberatio; qa solutũ est, qd̃ debebat, maxime usq; ad dictũ tp̃s d. celebrati contractus, & ex p̃dictis concludo d. cõtractũ finis & quietationis & confessionis mero iure ualuisse; nec posse abbatem & conuentũ contrauenire auxilio ordinario, qa nullo iure iuuãtur aduersus d. contractum, nec extraordinario. s. per beneficium restitutionis in integrum, si lapsum est tp̃s quatuor annorũ; quã conclusionẽ fortificat & approbat consuetudo monaste. ciuitatis & diœce. Floren.

¶Ego Stephanus Ioannis de Bonacursijs de Florentia decretorũ doctor dico & consulo iuris esse ꝓut superius est scriptum & conclusum, ideoq; me manu propria subscripsi & sigillaui in testimonium præmissorum saluo semper consilio melius sentientis. Die 6. Augusti. 1416.

SVMMARIA.

1. *Prælatus & capitulum liberauerunt quosdam debitores monasterii occasione legati & legitimæ, quæ uni monacho debebatur in bonis patris, quæritur utrum confessio capituli præiudicet monasterio, ex quo in instrumento non attestatur notarius de uera solutione. concluditur q̃ sic.*
2. *Tutoris apoca, qua hic confitetur recepisse quod pupillo debebatur, præiudicat pupillo, licet aliud sit quo ad obligandum ipsum pupillum.*
3. *Ecclesia lapso quadriennio an possit petere se restitui aduersus confessionem prælati.*
4. *Hæreditas paterna, & legatum acquiritur monasterio per personam monachi etiam post eius mortem.*

CONSILIVM CCXCIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Ego Paulus de Cast. vtriusque iuris doct. puto iuris esse, prout ĩ. conclusum & cõsultum est p eximios doctores dñm Stephanum & D. Dionysiũ. ea rõne potissimè,† quia ista non vr̃ fuisse gratuita liberatio, seu quietatio; tũc enĩ non ualeret in p̃iudicium monasterij tanq ambitiosa. arg. C. de transa. l. præses. ff. qd̃ ui aut clam. l. prohibere. §. planè. de pact. l. imperatores. C. si maior fac. ratum hab. l. fi. §. cum ãt donationes. sed fuit necessaria & debita de iure ex eo ꝙ receperũt id, quod eis debebat, & sic sublata erat omnis obligatio. Instit. quibus mod. tol. obliga. in prin. ff. de solu. l. prout quisque. & sic tenebantur facere instrumentum quietationis & liberationis. C. de fide instru. l. plures apocis. & ibi no. per doct. de libe. causa. sicut datam. & per Bar. in l. 3. §. nunc de effectu. ff. de libe. leg. per quod instrumentum debitores non liberabantur, sed liberati esse declarabantur. s. ex solutione iam facta. C. de solut. l. inductum. de condictio. ex lege. l. dissoluta. Quod aũt hoc sit uerum, patet ex tenore d. instrumẽti, in quo præfati abbas & conuentus confessi fuerunt se habuisse & recepisse quicquid eis debebatur occasione dicti legati seu legitimæ debitæ ea persona dicti domini Frãcisci monachi; quod quidem si uerum fuit, nulli dubium ꝙ hæredes dicti Roberti fuerunt ipso iure liberati; licet in tali solutione facta abbati & conuentui non interuenerit authoritas superioris dicti ordinis, sicut cum soluitur pupillo cum authoritate tutoris. iuxta ea quæ plenè no. in l. ait prætor. §. permittitur. ff. de min. & ita tenet Inn. expressè in c. grauis. de deposito. post principium. dicit tñ ecclesiam uel monasterium restituendum, si pecunia non esset conuersa in utilitatem eius, qd̃ tñ non p̃sumitur, qñ solutio facta fuit p̃lato & capitulo simul, ut notatur in auth. hoc ius porrectum. C. de sac. san. eccl. in gl. fi. & ibi per doc. & quod no. in l. ciuitas. ff. si cer. pet. Sic ergo dico dictos hæredes liberatos, præsupposito ꝙ uerè soluerint dicto abbati & conuentui totum quod eis debebatur. quod etiam tenet Bal. allegando Inno. in d. auth. hoc ius porrectum. habent enim liberam administrationem, & sic recipere possunt quod eis debetur seu monasterio. Nunc ergo restat solum uidere, utrum dicta solutio probetur per confessionem dicti abbatis & conuentus; si enim notarius in dicto instro attestaretur de solutione facta se præsente, clara essent quæ ĩ. dicam per no. in l. si ex cautione. C. de non nume. pecu. per glo. sed ipse attestatur solum de confessione; quæritur ergo an dicta confessio habeatur pro ueritate in præiudicium monasterii, & hoc bñ dico non stando in argumentis, ꝙ quando confessio prælati tẽdit ad obligandum ecclesiam uel monasterium, uel facta est de eo qd̃ non consistit in facto ipsius prælati, tunc non nocet, etsi facta fuit uoluntariè, & tunc habent locum ea quæ notantur in l. certũ. §. sed

on ipsos.ff.de confes.p gl.& doct.& C.de cõfes.l.i.in 15.q.p Cyn. & l.i.§.sed si mutuã.ff.si quis in ĩu au. patro. Si uerò dicta ꝯfessio tendit ad liberationẽ,& ꝯsistit in facto ꝓprio, vt cũ ꝯfitentur sibi solutũ,p qd' liberantur debitores,dico ꝙ fidem facit, & ꝓ ueritate hr̃.ad hoc adduco tex.expressum cũ gl.ff.de admi.tuto.l.lucius.

2 §.tutelæ.† ubi apocæ tutoris, in quibus ꝯfitentur se recepisse a debitoribus pupilli,ꝓbãt veram soꝉonem q̃tum ad liberationem debitorum pupilli,& in præiudicium pupilli, licet Bar.destruat illũ tex.cũ gl. Dicit.n.ꝙ imo illæ apocæ continebant veram soꝉonem factã tutori.Itẽ dicit,ꝙ si ꝯtinerent ꝯfessionem de recepto,nõ ꝓbarent ꝯtra pupillũ.p d.§.sed si mutuã.& p no.in d.l.certũ.de cõfes. Sed de primo dicto suo ego non curo; q̃a cũ ibi essent apocæ priuata manu scriptæ,nõ refert an ꝯtineant ꝯfessionem vel numerationem veram.text.est ſm eundem Bart.in l.si non singuli. C.si cer.pet.& ibi p cũ.si ergo en casu, quo ꝯtinerent numerationem, puta si diceret,ego talis tutor recepi a tali debitore pupilli tñ &c. ꝓbarent veram numerationem ſm eundem Bart.in d.§.tutores. ergo & idẽ debet esse,si dicat ꝯfiteor me recepisse. per ea q̃ idẽ no. in d.l.si nõ singuli.Itẽ de scd'o dicto eius in d.§.sic nõ curo, q̃a iura p eũ allegata,& q̃ s̃.allegadi,loquuntur,cũ alterũ dictorũ duorũ deficit,vel q̃a cõfessio tendit ad obligandũ, vel q̃a facta sup eo qd' in facto tutoris nõ cõsistebat, alias illis duobus cõcurrentibus ꝓcedit qd' dixi.Pro primo facit.l.qd' si minor.§.restõ.ff.de mino. ubi fauorabilior est soꝉo,q̃ fit a debitore pupilli,q̃a fit ex necessitate & tendit ad liberãdũ,q̃ illa q̃ a creditore mutuãte, q̃a fit ex uoluntate & tendit ad obligandũ.facit l.arrianus.ff.de actio. & obli. Neq;.n.sic sunt arctandi debitores uolentes soluere,vt hẽant q̃rere authoritatem superioris,sed debet sufficere ꝙ soluãt ei uel eis, q̃bus est cõmissa administratio, ne decipiantur legis authoritate, de his q̃ veniã æta.impetra.l.1.& in cle.1. de rerum pmu. non sic sufficit e q̃ uoluntariè soluit,ut obliget.ad hoc.ff.de dam.infec.l. cũ postulasset.§.si.Pro scd'o verò facit.l.q̃ro.§.fi.ff.de ædil.edic. vbi ẽt seruo creditur de eo,qd' cõsistit in facto suo, ẽt in p̃iudiciũ dñi,nisi dñs ꝓbet cõtrariũ, ut no.p gl.ordi.in l.2.ff.si ex noxa.causa aga.in gl.q̃ incipit.ad qd' si statur.in fi.

3 † Pro hoc adduco gl.ordi.q̃ hoc vr̃ uoluisse in p̃lato & capitulo,ꝙ q̃n confitentur aliquid qd' in eorũ facto cõsistat,statur eorum cõfessioni cõtra ecclesiam, ut no.in c.dudũ.il 2.de el.c. in gl.q̃ incipit.not.ius nouũ.circa fi. hoc ẽt uoluit Cy.C.de cõfes.l.1.in 16.q.in fi.ubi ẽt largius vr̃ loqui,ꝙ q̃n prælatus cũ capitulo cõfitentur indistinctè valeat cõfessio & ꝓbet de iure cõi cõtra eccl'iam,licet possit ecclesia in integrũ restitui de iure sp̃ali,sicut i cõfessione facta a minore. 25.an. Cõcludo ergo,ꝙ cõfessio cõtenta in d.instr'o ꝓbat verè & realiter fuisse satisfactũ & solutũ d.Abbati & cõuentui, qcq̃d ncc̃ione d.legati seu legitimæ eis debẽat,& hr̃ ꝓ veritate. Itẽ ꝙ præsumitur cõuersum in vtilitatẽ d.monasterij. Itẽ ꝙ p̃fatũ monasteriũ nõ pt uenire cõtra dictã cõfessionẽ,nisi uel ꝓbando contrariũ, qd' esset impossibile. l.actor.C.de ꝓba.uel p bñficiũ restõnis ꝓbando pecuniã nõ fuisse cõuersam in utilitatẽ eccl'iæ, si uerè facta fuit,quo casu restitueretur aduersus soꝉonem,vel ẽt aduersus cõfessionem in consultè factã,si ãr de numeratione nõ apparet. Tp̃s aũt restõnis puto ꝙ lapsum sit, ſm ꝙ pcipio ex narratis in puncto.s.quadrieniũ a die cõfessionis factæ.ut in clem.1.de in integ.resti. Illud aũt cõstat,ꝙ ius petẽdi dictum relictũ factum iure institõnis,fuit acquisitũ monasterio ẽt absq; alia agnitione, q̃a cũ cõsistat in certa quantitate,hẽt nim legati q̃tũ ad oẽs ꝓprietates legati.l.quotiẽs. C.de hære.insti.& p Bar.ff.e.l.ex facto.cõiuncta l.cũ pr̃.§.surdo. ff.de leg.2.sicr & ius petendi supplementũ, cũ ꝓ illo cõpetãt cõdictio ex lege.C.de inoffi.testa.l.sancimus.& l.oĩno. q̃ cũ sit actio psonalis,statim fuit acq̃sita monasterio ex psona monachi ẽt ignorantis.facit quod not.in l.cum hæredes.§.item quæro.ff.de acqui. poss.per glos.& l.1.de his qui sunt sui uel alie.iur. Nec est curandum,ꝙ monachus postea mortuus fuerit, etiã si aliter nõ agnouisset legatum. Nam illud ꝓcederet in uera institutione, q̃ facta fuisset in quota hæreditate.argu.l.pretia rerum. ff.ad l.fal.& l.cũ proponas.C.de hæredi.instru.

4 † Sed certè nec tunc quantum ad casum nostrum esset de hoc curandum, cùm tractetur de hæreditate paterna, quæ iure suitatis acquiritur filio etiam ignoranti, & per ipsum monasterio, cùm per ingressum religionis ius suitatis non soluatur secundum omnes. per l. Deo nobis. C.de episco. & cle.ergo &c.Instit.de hære.quali.& diffe.§.sui.transmittitur nãque paterna hæreditas ẽt ad extraneos hæredes. ff.de acqui, hæredi.l.ventre.cum ibi plenè no.fortius ad monasterium; quod locò sui hæredis hr̃.in Auth.de san.epis.§.sed hoc p̃nti. Sed nec de hoc disputandum;quia ẽt in uita d. monachi fuit acquisita ipsi monacho ipso iure & statim ipsi monasterio. ad hoc.ff.de acq.hær.l.qui in aliena.in ... dum.Sulum ergo uidendũ est p̃suppposita acquisitione facta monasterio, licet repudiabiliter potuerint præfati abbas & conuentus liberare præfatos hæredes mõ s̃. dicto, in quo dico ut s̃.scripsi & d.instr'o probari solutionẽ totius eius.s.quod debatur,& hoc sufficit de p̃s. ꝓ securitate & liberatione dictorũ hr̃dũ.

¶ Et ita dico & consulo ego Pau.de Cast. utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi,& sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Missio in possessionem lata & data aduersus eum,qui iustè possidet, & qui habet iustam causam detinendi,non urget possessorem ad dimittendum possessionem, & ideo debet retractari in causa possessorij.*

2 *Creditores duo si prætendunt hipothecam in bonis debitoris,is qui utitur ex scriptura priuata,cedit ei qui habet instrumentum publicum.& 3.*

3 *Instrumentum si continet hipothecam legalem,ut quia est instrumentum dotis uel factũ ad piam causam,præfertur aliis scripturis non continentibus hipothecã.*

4 *Priuilegium prælationis dotis an incipiat a tempore promissæ dotis, an uerò tempore solutæ dotis.*

CONSILIVM CCXCV.

IN CHRISTI NOMINE ET GLORIOSAE VIRginis Mariæ & sanctorum Ioannis Baptistæ & Hieronymi amen. ¶ In causis & q̃onibus uertentibus olim coram proxi. in officio prædecessore p̃ntis iudi.collat.quarter.sancti Spiritus & sanctę Crucis p̃sentis dñi p̃tãtis Florentiæ,& hodie uertentibus coram dicto præsenti iudi.cullar.quarter prædictorum p̃ntis dñi p̃tãtis ciuitatis eiusdem,inter ser Antonium olim Ludouici pauli no. Floren.procura.& procura.nomine D. Catherinæ filiæ olim Ioannis garganeti & uxoris Nicolai olim Thomei de pist. substitutum a presbytero reale Iacobi procur.principalis d.D.Catherinæ, necnon procura. & procuratorio nomine dicti presbyteri realis Iacobi rectoris capellani & sacerdotis altaris & seu capellæ assumptiõis virginis Mariæ,siti in ecclesia sancti Pauli de pist.& nannis Iacobi & D. Pieræ eius uxoris & Iuliani eius filij populi sancti Petri a collina & Dominici Maffei & dominæ Andreæ eius uxoris de dicto populo sancti Petri a collina olim cõitatis pisto. & hodie cõitatis Flor. & cuiuslibet ipsorum ex parte una. Et Leonardum filium olim D. Nicolai Bartholomei de pisto.suo nomine proprio & procuratorio nomine Antonij eius fratris carnalis & filij olim dicti D. Nicolai Bartholomei ex parte altera. Quæ causæ de uoluntate dictarum partium commissæ fuerunt & sunt per eundem dñm iudi. collat. p̃ntis D.p̃tãtis ciuita.Flo.mihi Pau.de Cast.V.I.doctori de iure cõsulendæ.

1 † Visis ergo actis & actitatis in dictis causis & iurib' hinc inde productis,& uisa commissione mihi facta, & omnibus uisis & consideratis,quæ uidendа & consideranda fuerunt, dico & consulo partes d.domini iudi.collat. fuisse & esse in sententiando & ꝓnunciando,& per eum sententiari & pronunciari dr̃e d.pronũciationem & d.tenuram latam & datam, vt dr̃ per Vestrum in officio prædecessorem de mense Aprilis præsentis anni 1423.in fauorem & ad petitionem d.Leonardi dictis nominibus & remissionem factam de d.Leonardo in bonis,de quibus in relatione dictæ assertæ tenutæ fit mentio, & pro quibus extitit contradictum per d. presbyterum realem & d. ser Antonium dictis nominibus & d. asserta præcepta facta,vt dicitur,dominis dicti ser Antonij & cuilibet ipsorum & omnia exinde quomodolibet secuta facta & gesta ad petitionem d.Leonardi fuisse & esse nulla, & nullius valoris efficaciæ,vel effectus; & reuocanda,cassanda, & annullanda fuisse,& esse,& annullari cassari & reuocari debere,& dominos dicti ser Antonij & quemlibet ipsorum fuisse & esse tinendos & sini debere in pacifica & quieta possessione dictorum bonorum in dictis exceptionibus,singula singulis referendo contentorum & confinatorum,& dictum ser Antonium procur.& procura.nomine d. D. Catherinę,& d.D.Catherinam eius dominam habuisse & hr̃e meliora priora & potiora iura in bonis & super bonis in exceptionibus dicti ser Antonij dicto nomine contentis,rõnibus & causis in d.exceptionibus allegatis,q̃ d.Leonardus d.modis & nominibus; ac etiã dictum ser Antonium procu.dicti presbyteri realis rectoris & capellani prædicti & d. presbyterum realem habuisse & habere meliora & priora & potiora iura in bonis & super bonis in exceptio. dicti ser Antonij dicto nomine insertis & allegatis pro summis & quan-

& q̄titatibus in dictis exceptionibus declaratis, & de quibus ibi fit mētio singula singulis referēdo, q̄ dictus Leonardus dictis modis & nominibus ui. Et p dictos Nānē Iacobi & dñam Pierā eius uxorē & Iulianū eius fil. & dñicum masfri & dñam Andreā eius uxorē, q̄bus assertis p̄ceptis factis dñr non fuisse necesse p eos & nec p alicrum ipsorum dictis assertis præceptis de disgomberando parendum. Et dictum Leonardum dictis modis & nominibus uictū dicto ser Antonio dictis modis & nominibus uictori in expensis cāç cōdēnandū, ad q̄ consulendū me plura mouent. ¶ Et primò, q̄tum ad possessoriū clarū est dictū ser Antonium olim Ludouici Pauli de pistorio debere obtinere p dicta dña Catherina, & pro dicto p̄sbytero reale, quorum procuratorio nomine uenit, cū ostenderit p̄fatos p̄sbyterum et D. Catherinam habere & ēt habuisse tempore pronunciatæ tenutæ alterius partis iustā causam detinendi, vcʒ tenutas adeptas p prædictos presbyterum et dñam Catherinam in bonis eisdem, in quibus pars aduersa fuit immissa, quas tenutas p̄fatus presbyter & domina Catherina obtinuerūt ex iustis & rationabilibus causis, & a iudice cōpetente, igitur &c. ff. de acqui. pos. l. iuste possidet. iuncto statuto ciuitatis Florentiæ sub rubrica, de p̄cepto de disgomberando, ubi ponit tria, p q̄ quorū qd̄ libet ille cui factū est p̄ceptū; pōt obtinere in cā possessorij seu p̄cepti, s. cū pbat quadriennalem possessionē uel cū titulo, uel iustam cām detentionis, q statutum seruatur in ciuitate pistorij. † Item q̄tum ad petitoriū s̄r debet obtinere præfatus ser Antonius. Primo, quia pars aduersa nititur ex scriptura priuata, q̄ dicit confectam manu Nicolai olim thomei debitoris, tanq̄ in cuius bonis præfatæ immissiones utrinsq; partis factæ fuerunt, præfatus aūt ser. Antonius Ludouici procura. & procuratorio nomine hoc negauit, s. q esset scripta manu dicti Nicolai, & sic necesse habebat pars aduersa probare, uel p cōparationem literarū. l. cōparationes. C. de fide instru. uel p testes q̄ uidissent eā scribi. iuxta plenē no. p Bar. in auth. & si ꝯtus. co. tit. & l. admonendi. ff. de iureiuran. & . C. q̄ poti. in pigno. habe. l. scripturas. & tñ nullo mō pbauit, & sic dicta tenuta alterius partis tanq̄ facta sup falso debito non vʒ. ff. ne uis fiat ei. l. 1. §. hæc uerba. & qd̄ no. in l. fulcinius. §. t. ff. q̄bus ex cau. in pos. eatur. & falsum p̄sumitur, ex quo fuit negatum, & non fuit pbatum, cū paria sint non esse, & non apparere. ff. de testa. tu. l. duo sunt titij. & l. in lege. de ꝯhen. emp. scriptura nāq; priuata si alijs adminiculis nō iuuetur, nō pbat. C. de pba. l. instrā. ¶ † Scdō, q̄ posito q constaret esse de manu illius Nicolai, m̄ nō cōtinet hypothecam seu obligationem bonorum. Sed instrā q̄bus nititur dictus ser Antonius, & illi p quibus uenit, continent hypothecam saltem legalē, cū unum sit instrm dotis, q ēt si non contineat expressam, continet m̄ tacitā & q̄dem priuilegiatā. C. de rei uxo. actio. l. t. q̄ poti. in pigno. habe. l. assiduis. Aliud est instrm testamenti seu legati pro dote capellæ, p quo bona q̄ fuerunt testatricis, sunt tacitè obligata. C. de cōia de lega. l. t. & 2. in q̄bus bonis q̄ fuerunt testatricis fuit p̄sbyter reale immissus, ut patet circa finē pnunciat onis suæ tenutæ, q̄ sunt eadē cum illis in quibus altera pars fuit immissa constat aūt, q creditor hypothecarius p̄fert cyrographario. C. de bonis auto. iudi. pos. l. 3. qui poti. in pig. habe. l. 3. de tributo. l. pcuratores. §. si plures. uer. plane si in eadē. ¶ Tertiò, q̄ posito q contineret hypothecā, tñ non habet subscriptionem trium testium, & sic p̄feruntur illi, p quibus uenit dictus ser Antonius, qui p̄tendunt instrā publica, ut l. scripturas. C. q̄ poti. in pig. hab. quia potuit falso fabricari anticipato tempore. ff. de fide instru. l. repetita & no. in d. l. scripturas. ¶ Quartò, posito q contineret subscriptionem testiū, tamē dicta presbyter reale q̄tum ad bona, q̄ fuerunt testatricis relinquentis dotem capellæ, præferri debet creditoribus hæredis, prout est hic pars aduersa quæ prætendit illum Nicolaum hæredem sibi ex ꝯctu inter eos celebrato fuisse obligatū, cū legatarij possint īpetrare separationē bonorū hæreditariorum aduersus creditores hæredis, sicut & creditores hæreditarij. ff. de sepa. bonorum. l. penul. similiter & mulier, si mrīmonium præcessit, hoc debitum partis aduersæ, licèt ꝯfessio dotis receptæ facta fuisset post, postq̄ dos fuit dicto Nicolao promissa tempore contracti mrīmonij, prout ea instrumento receptionis colligitur, q̄ hypotheca ꝯhitur ex die dotis promissæ, si postea sequatur solutio, cū illa trahat ad diē pmissionis, a quo necessariā cōsequētiā habuit. no. in l. assiduis. C. q̄ poti. in pig. habe. nec ob. illud qd̄ p pte aduersa allegat ꝯ dictā dñam, vcʒ q n̄ pt defendere bona uiri ꝯ creditores, eo q̄ uir eēt cessās & fugitiu' cū reb' & pecunia alienis, q̄ hoc n̄ pbat, nisi p testes deponētes de fama, q̄ n̄ sufficiūt, sed requirūt q̄ suor, q̄n de sola fama de ponūt ex forma statutī cōis Florētiæ. nec etiam obstat, q bona nō fuerunt æstimata, fm q requirit statutū cōis Florē. sub rub. q nulla mulier uiuente uiro. in fine. quia cū constet de quantitate dotis, sine dubio usque ad illā quantitatē hēt ius detinendi, & quatenus ualerent ultra, non potuisset defendere, si pars aduersa probasset sibi incumbentia, sed quia non probauit, imo in multis defecit, ut. s. ostendi. non nocet dictæ dominæ non facta æstimatio, sed ex defectu sui iuris debet altera pars succumbere. l. fin. C. de rei uen. ff. si pars hæredi. pe. l. j. §. j. cum simi.

SVMMARIA.

1. *Pacis inter A. & B. iam initæ sub certis capitulis, quis eorum an adinuicem corruperint, hic.*
   Pacem componentibus personis fidedignis si quis uni eorum crediderit in præiudicium alterius, an sit in dolo uel culpa. & nu. 2.
2. *Ignorantia affectata & scientia æquiparantur.*
3. *Pacem an rumpere dicatur, qui promisit habere amicos pro amicis & inimicos pro inimicis alicuius, item facere bellum contra uolentes alterū ex contrahentibus turbare in rebus quas possidet, & emendo rem ab alio quā ipse tempore contractus non possidebat, dicatur illam rem pertinuisse ad contrahentem.*
4. *Sententiæ uerba non trahuntur ad futura, ne sequatur obligatio in infinitum.*
5. *Promissione mouere bellum intelligitur de iusto.*
6. *Compaternitas, quæ est coniunctio spiritualis, non habet minorem effectum, quam carnalis, & ideo, sicut in generali sermone non uenit, ut quis teneatur aliquem iuuare contra se, ita nec contra compatrem.*
7. *Amicos pro amicis & inimicos pro inimicis habere cum quis promisit, si reperiatur tertius amicus unius & inimicus alterius quid iuris sit in eo.*
8. *Litigiosam rem non posse emi, quomodo intelligatur.*
9. *Offensiones mutuæ qualiter inuicem compensentur inter eos, qui pacem sub pœna non uiolare promiserant. & 10.*
10. *Exceptio doli an & quando tollatur replicatione doli.*

CONSILIVM CCXCVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso suprascripto puncto & consentia in eo, nos doc. infrascripti consulti super eo matura examinatione super omnibus habita dicimus, ut sequitur. ¶ † Primò nanque videndum est, vtrum. A. uenerit contra capitulum pacis receptando gentes armigerorum. B. sine licentia & consensu dicti B. & vr̄ q non, quia hoc non fecit dolosè, cū asserit. A. dictæ gētes asserebant dictū. B. in hoc consentire, vnde vr̄ excusandus. A. si eis credidit, quia forte erant psonæ fidedignæ. p ea quæ no. ff. de cōdi. & de mon. l. titio fundus. p gl. de fal. l. athletas. in tex. & p Bar. de bonis lib. l. q̄ cū maior. §. fi. ff. de dolo. l. si quis affirmauerit. q̄libet. n. cā ēt iniusta excusat a dolo. ff. de libe. cā. l. igit. ff. de abige. l. j. in fi. & ibi no. si quis ius di. nō obtē. l. j. in fi. magnæ gl. ad p̄dicta qd̄ no. C. de proba. l. proprietatis. per Bar. & per gl. & eundem in l. p̄ses. C. si seruus aut libertus ad decuri. aspira. ubi dicunt famā dare iustam causam credulitatis. idem ergo vr̄, si psona erat fidedigna, p iura. s. alleg. Cōtrariū tñ uerius est, nā q̄ncunq; fidedigni essent, q̄ hoc dicto. A. asserebant, nō tñ debuit dictus A. eis credere in p̄iudicium alterius. s. B. sine iustissima cā, ut si portassent instrm publicū de assensu. B. tunc. n. fuisset. A. excusatus, quia nec in dolo nec in aliqua culpa fuisset, posito q instrm fuisset falsum. Sed simplici assertioni ipsorum credere non debuit, & credendo uel fuit in dolo quasi ignorantiā simulauerit uel affectauerit. † Ignorantia. n. affectata & scientia æquiparantur. gl. in c. cū inhibitio. de clan. despon. & in c. eas. de temp. ordi. lib. 6. & ibi glo. in uersi. affectata. C. de incest. nup. l. qui contra. uel in lata culpa; quia curiosus esse debuit, postquā se ligatum capitulis pacis sentiebat. ff. de in rem uerso. l. 3. §. sed si sic. ff. de solu. l. qui hominē. §. si nullo. quæ bene faciunt. nō aūt debuit dictus. A. esse credulus in præiudicium alterius. ff. de eo p quē fac. est. l. j. §. j. ff. depositi. l. si quis inficiatus. & quod ibi not. C. quæ res pig. obli. pos. l. nomen. in uerbo certior factus. Sed explorare an uerum esset qd̄ asserebatur. facit. C. de exhiben. reis. l. 3. ibi. explorare quæsitū &c. quia scire poterat, q talis assertio poterit fieri non bona fide. ff. de custo. reorum. l. diuus. Ideo fuit in culpa lata, quæ sufficit ad faciendū ipsum incidere in pœnam cōpromissi, cum sufficiat etiam ad moram committendam. ff. si cert. peta. l. quod te. Cum ergo in potestate dicti. A. esset receptare dictas gentes armigerorum, uel non, debuit certificari antequā receptaret, an haberet consensum dicti. B. uel non. argu. ff. de reg. iur. l. qui in alterius. in fin. & l. qui cum alio. facit. ff. de furtis. l. si quia uxori. §. apud labeonem. & quod ibi no. Præterea si iustissimam causam credulitatis habuisset; quia forte instrumentū in forma publica portassent, qd̄ m̄ erat falsum, licèt fuisset excusatus dictus. A. a principio, non tñ ex postfacto; quia dr̄ q dictus. B. significauit eidem. A.

q suam

q suā infam & ꝯ̄ e ifum nō hēbant, debuit eñ A. incontinenti eos repellere, q̄a detecta ueritate error ei cedit. 8. di. c. ueritate. de frigi. c. lrat. ⁊ni. ad hoc. C. de rei uen. l. si fundū. ff. q̄ in fra. cre. l. ait prætor. l. si q̄s particeps. de leg. pstan. l. uirilis. §. pe. In q̄bus patet, q̄ denūciatio cōstituit in mala fide illū, q̄ erat in bona; vñ q̄a retētiu dictorū armigerorū hēbat actū successiuū, & quotidie de nouo fiebat, ut in si. dr̄. ff. de usuf. accr. l. j. §. interdū, licet ex prin. detentionis seu receptionis nō rupisset pacē, si iustissimā cām habuisset ex post facto, & ex d. retentione dr̄ rupisse. ar. eorū q̄ no. in si. ff. de iur. l. cū q̄s. §. in popularib⁹. & Spe. de ap. §. restat. uer. sed quid dices. in si. & uer. & no. s̄m Vinc. ¶ Secūdò uidendū est, verū dictus B. fecerit cōtra s̄m cap̄m pacis emendo d. ciuitatē ab illo, qui erat inimicus A. & contra quē ipse A. mouerat bellū tanq̄ occupatorē d. ciuitatis, q̄ dicebat ad se spectare, & vr̄ q̄ sic, nā ex d. capitulo secundo vñr posse colligi tria, ad q̄ dictus B. tenebatur ipsi A. Primo ad faciendū pacē & guerrā ꝓ defensiona terrarū, quas dictus A. tenebat & possidebat tpe dictæ pacis factæ, & istā primā partē fateor q̄ B. non offendit, q̄a dictus A. d. ciuitatē non tenebat, nec possidebat, nec hodie tenet, uel possidet; vnde vigore huius primæ partis capituli non tenebatur dictus B. facere guerrā contra dñm dictæ ciuitatis. Secundò colligitur ex d. capitulo, q̄ dictus B. teneatur facere guerrā cōtra occupare uolētes ciuitates, terras, & loca ad ip̄m A. spectantes & spectantia quocunq; titulo &c. Et istā partē bene vr̄ ipse B. offendisse, quia dictus A. mouerat bellū contra dñm d. ciuitatis tanq̄ occupatorē terræ ad ipsum A. spectantis; vnde dolosè & malā fide uersatus fuisse dictus B. vr̄, quia dēbat ipsum A. iuuare in recuperando d. ciuitatē, non aūt emere & auferre ptātem recuperandi. C. de dolo. l. j. vbi vr̄ casus. Nec obstare vr̄, si dicatur d. capitulum dēe intelligi de uolentibus occupare de nouo, prout ūba sonat. Sed ista ciuitas iam diu ante fuerat occūpata, & sic ad hanc occupationē se non extendit d. capitulum, quia uerba futuri t̄pis uel p̄ntis ad præterita non trahūtur. ff. de au. & argen. leg. l. 2. de leg. 3. l. pamphilo. in princ. de uer. ob. l. qui Romæ. §. augerius. & q̄d ibi aro. in gl. nā p̄t r̄nderi, q̄ cùm occupatio cām habeat successiuā, iuxta no. per Bar. ff. de accu. l. libellorū. in prin. ante fi. ibi. sed pone q̄d aliquis renuit &c. licèt pro præterita occupatione non teneretur dictus B. iuuare dictum A. nec ad ipsum d. capitulum se extendat, secùs tamen vr̄ pro futura occupatione. i. secutura post dicta capitula pacis, per ea quæ no. gl. or. C. de ser. & aqua. l. 2. in gl. magna. post medium. ibi alij dicunt, q̄ elapsis 30. ann. &c. quam etiam sequi uidentur doct. & bene facit. ¶ † Tertiò colligitur ex d. capitulo, q̄ dictus B. teneatur habere & tenere inimicos pro inimicis &c. quę clausula ultima potest largius intelligi, q̄ præcedentes. s. etiam si non sunt inimici occasione inuasionis uel occupationis alicuius terræ, quæ tempore dictæ pacis possideretur per dictum A. seu q̄ dictus A. prætenderet ad se pertinere occasione alicuius tituli; cū enim sit clausula separata & per se stare possit, debet per se operari, & per consequens generaliter prout generaliter loquitur. ff. de reb. dub. l. si. & quod ibi not. per Bart. iuncta l. j. §. generaliter. ff. de leg. præstan.

¶ Iste autem B. emendo dictam ciuitatem non habuit illum uenditorem pro inimico, prout A. habebat, imo pro amico, & censetur sibi auxiliū præstitisse ministrandò pecunias, prout no. Bar. de mittante pecuniam hannito; quia censetur sibi auxilium præstare. ff. ad legem iul. maie. l. cuiusque. & l. in furti. §. ope. ff. de fur. vnde vr̄ uenisse contra d. capitulum. ar. C. de inof. test. l. liber i. ante fi. ibi. uel inimicis suis suas amicitias copulauerit &c. ff. de of. præfec. urbis. l. j. §. cum patronus. Nec obstare vr̄, q̄ adhuc non sit declaratum per arbitrum, qui sint illi inimici alterutrius eorum, q̄ per alterum non debeant teneri pro inimicis; sic d. capitulum quo ad d. partem vr̄ q̄ sit in suspenso, & non habeat executionem, quousque declaratio facta sit, quia dubia causa exclusionis habet uim exclusionis perpetuæ. ff. de cond. inde. l. sufficit. Nam potest dici, q̄ cum præcesserit dispositio pura in secundo capitulo & generalis, q̄ inimici debeant teneri pro inimicis; licèt in alio capitulo reseruentur aliqui declarandi per arbitrum, in quibus d. regula sibi locum non uendicet, interim ante d. declarationem regula non perdit uirtutem suam, imo debet regulariter obseruari, cùm ut dixi sit pura, & dubium sit, an in futurum inducatur exceptio, & ideo dicta exceptio est illa, q̄ nullum hēt effectū anteq̄ declaretur, cæterū regula remanet firma & interim executioni mandanda, quousque exceptio sit inducta. ita pulchre determinat Bart. in fi. ff. de condi. ind. l. iulianus verum debitorem in fi. facit. ff. de rei uen. l. non adeo minus. ff. qui satisda. cogan. l. sciendum. §. qui fundum. ff. de condi. fur. l. si seruus. in prin. facit et. ff. de leg. j. l. si quis legauerit fundum cornelianum exceptis vineis. & l. titiæ textores. vbi exceptio obscura, uel q̄ nō reperit̄, non facit regulam in aliquo pdere suū officium; hic aūt exceptio nondū est, nec adhuc reperit̄; ergo &c. Vr̄ ergo ꝯcludendo dicendū dictū B. offendisse dictū scd̄m cap̄m pacis in duobus ultimis, licet in primo non offenderit. ¶ His non obstantibus ꝯ̄rium est dicendū. Et capimus fundamentum ꝯ̄rium eius q̄d s̄. diximus, vꝫ q̄ dictū cap̄m scd̄m nō cōtinet tria, de q̄bus s̄. sed unum tm̄, vꝫ primum, ad cuius declarationē uenit scd̄m & tertium, q̄d sic ondr̄. Nam in principio dicit, q̄ uterq; ipsorum ad requisitionem alterius teneat̄ facere pacem & guerram ꝓ terris, quas uterq; ipsorum tenet & possidet. Deinde subijcit ꝯ̄ quos, & dicit. s. ꝯ̄ occupare volentes terras ciuitates &c. q̄d est intelligendū de prædictis. s. quas quilibet eorum tenet & possidet. Nam post illa uerba pacem & guerram &c. non ponitur dictio &; quia tunc daret intelligi, q̄ aliquid noui uellet addere præcedentibus; imo simplr̄ dr̄ ꝯ̄ quoscunq; ; & sic dat intelligere, q̄ nil noui uult addere sed declarare p̄cedentia, vꝫ ꝯ̄ quos debeat dictam pacem & guerram facere ꝓ dictis terris &c. ut ꝓbat̄ in l. ea tm̄ adiectio. ff. de leg. 3. Et q̄d i fine subdit. & inuicē amicos ꝓ amicis &c. debet restringi s̄m superiora, vꝫ ꝓ dictis terris & ciuitatibus, quas tenent & possident. C. fami. ercis. l. quotiēs. in fi. & q̄d no. Io. an. post Io. mona. in regula in gnāli. de reg. iur. in mercurialibus. parum post prin. in nono mō. † Cum. n. snīa sit stricti iuris, & nō importet vltra q̄ necessariò habet importare. l. si iudex. & ibi no. ff. de his qui sunt sui uel alieni iuris. & no. in l. iul. pōst prin. ff. de condi. indeb. p Bart. in l. 1. C. si plures una snīa per eundem. imo dēat restringi qū pōt salua rōne recti sermonis. arg. l. quicquid astringēdæ. de uerb. obli. hic aūt ultima clā pōt restringi ad p̄cedentia, & s̄m ea, ut dictum est; igitur &c. Item q̄ hoc sit uerum, ꝓbatur per rōnem pulchram & notabilem. Nam per dictum cap̄m secundū [a] unusquisq; ipsorum obligatur alteri ad futuras guerras. ad hoc aūt ut non contineatur & sequatur absurditas, debet hoc intelligi de guerris q̄ t̄pe dati laudi poterant taxari, ut erant guerræ q̄ possent inferri ꝓ terris, quas unusquisq; ipsorum tenebat & possidebat, cùm. n. illæ essent certæ & in certo taxato numero, si intelligat̄ de guerris quæ occasione illarum tm̄ poterant inferri, non sequit̄ obligatio in infinitum, meritò ad eas oēs extendit̄. ff. de serui. verba. p̄dio. l. si seruitus. Sed ad guerras, q̄ possent inferri ꝓ recuperatione terrarum, quas neuter ipsorum tenebat & possidebat dictū capitulum non extendit̄, q̄a illæ nō poterant taxari. Nā possent eē infinitæ, in quibus quilibet eorū posset ꝑtendere se ius hēre, & moueret guerrā ꝓ ipsis recuperandis, & sic in infinitum alter grauaret, si teneret̄ ꝓ oībus iuuare, meritò de ipsis non intelligit̄ dictū capitulum. C. de serui. & aqua. l. nō modus. & ibi notabiliter dat hanc doctrinam Pet. & Cy. & Bar. in l. si ita. circa prin. ff. de auro & arg. lega. Non. n. est credendum, q̄ arbiter uoluerit alterum alteri obligare, nisi ad defensam. s. ꝯ̄ guerras, q̄ alteri inferrent̄ ꝓ occupatione terrarum, quas tenebat & possidebat t̄pe lati laudi, de q̄bus notitiā hēre poterat arbiter; nō aūt ad offensam. s. ꝓ illis, quas alter ipsorū ꝯ̄ alterum voluntariè uellet mouere; sic. n. posset fingere cām, q̄ ꝓ recuperatione terræ ad se spectantes, & oēs terras mūdi posset dicere se uelle tanquā suas recuperare cū adiutorio alterius, quod esset absurdissimum, ut ita in immensum alter ꝓ altero grauaret. Dicendū est ergo, q̄ grauet̄ ꝓ necessarijs, nō ꝓ uoluntarijs guerris, & ꝓ illis quæ alteri ipsorum mouerent̄, non ꝓ illis quas alter ipsorum spōte moueret alteri. Nam quātum ad terras, quas unusquisq; tenebat & possidebat, constare pōt prima facie alteri, q̄ guerra illi iniustè mouetur, cùm præsumatur ꝓ possessore. C. de rei ven. l. fi. non sic de guerra, quā alter ipsorum ꝯtra tertium possessorem uellet mouere, ꝓp eandem rōnem. † Et dictum capitulum debet intelligi de guerris iustis mouendis p. A. nō de iniustis. argu. ff. de ritu nup. l. q̄q̄. ff. de priuil. credi. l. si pr̄. & in vsi. feu. titu. hic finit̄ lex. deinde consue. reg. in 1. c. dño guerram. Iustæ autem sunt illæ, quæ mouentur pro defensa, in quibus authoritas superioris nō requirit̄, cū sint p̄missæ de iure naturali. [a] ff. de iustitia & iure. l. vt vim. nō sic illæ, q̄ mouent̄ ad offensam, quæ nō est licita etiam ꝓ recuperatione rei ad se spectantis, nisi cum authoritate superioris. l. nullus. C. de iudæis. ff. q̄ met. causa. l. extat, 23. q. 2. c. 1. & 2. & not. Inno. de resti. spol. c. olim. in glo. q̄ incipit. qñ hoc licuit &c. Plus dicendum vr̄; q̄ ēt si dictus A. post dictum laudum acquireret aliquas terras & postea super illis pateretur guerram

[a] De iure naturali. An autē & quā liceat offendere aliquē pro sui defensione. vide Bal. in cons. 237. in 2. par. ¶ Adde do. Ias. in l. ut vim. in fin. ff. de iust. & iur. vbi indistin. dic. t 3. q̄ insultatus habens facultatē fugiendi, & nō aufugiat, & se defendendo occidat insultatorē, nō puniē. idem 13 Bart. in l. 1. in 2. col. uer. & ex hoc determino. C. vñ ui. l(icet) ꝯtrariū uideat̄ tenere I. d. l. ut uim. H. F.

Marginal numbers: 3, 4, 5

guerram ab alio uolente eas occupare, non tenetur dictus. B. eum iuuare, quia non censet obligatus, nisi p terris quas tpe lati laudi tenebat & possidebat, cũ uerba pñtis tpis ad futura non trahant. ff. de uerb. ob. l. cũ stipulamur. & l. si a colono. & no. de uerbis sniæ pñtis tpis quo ad futura non trahunt. ff. de condi. & demõ. l. nã ad ea. & qđ no. in l. si tibi mandauero. §. is cuius bona. ff. mandati. multo ergo minus tenet pro illis, quas dictus A. nondũ acquisiuit, sed qrit eas acquirere. ar. ff. q in frau. cre. l. q aũt. & p ea q no. Cy. in d. l. non nodus. Concludit ergo, q dictus. B. non tenebatur guerrã facere cõtra dñm seu possessorẽ dictæ ciuitatis ad petitionẽ dicti A. virtute dicti secũdi capituli pacis, nec ipsum habere pro inimico, & sic emendu dictã ciuitatẽ non fecit cõtra dictũ captm. Nec ob. l. j. C. de dolo. ĩ. in contrariũ alleg. quia loquitur in fideiussore, q tenebat luere, & de hoc fidẽ dederat debitori. ff. de condi. inde. l. indebitã. & sic tenebat debitorẽ iuuare in redimendo; vñ emendo fidẽ frangit, qa ptãtem redimendi aufert; hic uero dictus B. iuuare non tenebat dictũ A. in acquirendo dictã terram, & sic emẽdo nõ frangit fidẽ. Itẽ non ob. gl. in l. 2. C. de ser. & aqua. ĩ. in ꝯtrariũ alle. qa obstaret, si dictus. B. teneret dicto A. ultra terras, quas A. tenebat & possidebat tpe lactæ pacis, puta ȝ occupare uolentes terras spectantes ad A. aliquo titulo, sed ipse non tenet, nisi p illis quas tunc tenebat & possidebat. Itẽ posito q teneret, adhuc nõ obst. qa ibi loquit de actu hñte causam successiuã consistentem ex diuersis actibus interpellatis, ut est ire p fundũ alienũ, vñ qualibet itio dr actus nouus, nos loquimur de occupatione q habet actũ cõtinuũ, qui est unicus p toto tpe; vñ inspicit principiũ tm: & si illo inspecto dispositio sibi locũ non uendicat; sitr non uendicabit inspecto medio & fine, ut hr in l. qui iurasse. §. si pater. & l. cũ qui. §. in popularibus. ff. de iureiur. in tex. & gl. & p Bar. Cum igitur dicta ciuitas cepta fuerit occupari p alium ante dictã pacẽ, & sic inspecto principio, non cadit sub capitulo pacis, quod loquitur de futura occupatione, vt patet ex eius uerbis. sitr non cadit inspecto medio & fine. per no. in d. §. in popularibus. 6 †Et confirmant prædicta, qa dñs seu possessor illius ciuitatis, ut nobis uerbo asseritur, erat & est cõiunctus dicto. B. coniunctione spũali; quia cõpater, q coniunctio nõ minorẽ hẽt effectũ, quã carnalis, ut patet, qa impedit matrimoniũ contrahendũ, & dirimit iam contractũ, extra de cog. spiri. p totũ. & maxime in c. j. eo. ti. lib. 6. & iõ non cõprehendebatur sub gñalibus uerbis dicti capituli secundi. Nam sicut nec ipse. B. cõprehendebat, ut ȝ seipsum teneatur iuuare dictum. A. ut in c. petitio. & ibi no. de iureiur. & maxime per Pet. & Ab. & Ioã. An. post eos. & per Bar. in gl. fi. quia in gñali sermone non comprehenditur psona loquentis. l. inquisitio. C. de soln. ita nec taliter coniuncti, qui reputã tur eedẽ psonæ secũ. ar. l. 1. 2. & 3. ff. de lib. causa. p quo. c. quintauallis. de iureiu. & c. ult. de postulã. & in reg. in gñali. in gl. ad fi. & facit optimẽ. ff. de recepta. l. eos. & l. q cũ uno. §. fi. ff. de re mili. vbi parcitur ei, qui receptauit coniunctũ uel affinẽ, qa nemo carnẽ suã odio hẽt, ut no. in l. 1. & 2. ff. de in ius uoc. & cant. per gl. ita et si cõiunctũ spũaliter, cui fidẽ censetur dedisse. Nec ob. quod no. gl. in c. de forma. 22. q. 5. & qđ hr in usib. feu. in ti. hic finitur lex cor. dein de consue. reg. in ti. c. dño guerrã. §. contra. l. ip uasallus tenet iuuare dñm etiã contra filiũ & fratrẽ ipsius uasalli, licet non ȝ seipsum, quia fortius astringitur uasal. qui est subditus, quã iste qui est coæqualis, non. n. astringitur. B. dicto A. iuro fidelitatis, qđ est uniuersale, & plus importat, quã promissio facta in capitulis pacis, q est gñalis. iuxta no. p Pe. & Cy. ff. de off. eius man. est iuris. l. j. per l. in modicis. ff. de contrah. emp. facit. l. fi. §. q quatuor. ff. de leg. 2. Præterea et uasallus non tenetur iuuare dñm contra priorẽ dñm, cui fidẽ dederat; ut d. c. dño guerram. §. contra oẽs. Sed hic ille uenditor dictæ ciuitatis cũ esset & sit compater dicti. B. & sic B. sibi fidẽ dederat, pũs cõperari priori dño; vñ non tenebatur contra ipsum pstare auxiliũ. ¶ Præterea capitulũ pacis dicit ad requisitionẽ mutuã &c. requisitio non fuit unquã facta, ut asseritur, iõ nunquã fuit dare tps, in quo. B. tenetur dñm dictæ ciuitatis habere pro inimico; vñ cũ tpe emptionis non teneretur pp non factã requisitionẽ, 7 potuit licitẽ emere. ¶ †Præterea cum teneantur habere amicos p amicis, sicut inimicos pro inimicis, ex quo in persona illius cõcurrebat inimicitia dicti. A. & amicitia dicti B. cum. quadã obligatione rõne ut dixi cõpaternitatis, aut dicemus q neutra cedit alteri, si inuicẽ se confundant, ut sic nõ habeatur pro inimico dicti A. quantum ad hoc, ut B. teneatur eũ contra illum iuuare. Nec econtra habeatur p amico dicti B. ut sic. A. teneatur eum habere pro amico ad petitionem. B. sed quo ad eum neuter ipsorum alteri teneatur. ar. ff. de exc. tu. l. sed & milites. post prin. ibi coæqualitas enim & c. deritu nup. l. non solu. §. 1. ibi. qa par affectionis &c. facit. C. de ædifi. priua. l. si q s post hac. ff. de qsti. l. extraneo. §. 1. uer. cũ. n. in sociũ &c. ¶ Aut dicemus q inimicitia. A. cedat amicitiæ. B. tanq pars odiosa benignæ. l. benignius. ff. de leg. ut sic non solũ. B. non teneat illũ hre p inimico ad petitionẽ. A. sed potius ecõuerso. A. teneat eũ hre p amico ad petitionẽ. B. Et sic dictũ capitulũ scđm debeat intelligi de illis, in qbus non concurrit pariter inimicitia unius, & amicitia alterius, q amicitia æstimet fm. l. latæ. §. amicos. de uer. signi. ut illud certũ sit, q amicus unus cũ aliqua cõfœderatione cõuentionali, uel legali, aut spirituali, nullatenus sit p ipsum habendus p inimico ad petitionẽ alterius, qa non tenet fidẽ rũpere, qđ est grauissimũ. ff. de const. pecu. l. 1. & sp in gñali sermone, quo qs se obligat uni ȝ alios, debet hoc exceptũ intelligi, s. pterq ȝ illos, qbus fidẽ dedisset. ar. ff. q satisda. cog. l. fi. & est tex. in c. ueniens de iureiu. qa sicut nõ fuisset spãliter concessurus ȝ illos, ita dicẽdũ est; q in gñali sermone, non ueniat. l. obligatione gñali. ff. de pigno. cũ simi. imo si expresse pmitteret contra illũ, cui fidẽ dedit, censeret pmissio temeraria, & non seruãda. ar. extra de iureiu. c. cã te. & qđ 8 no. in Specu. de emp. & uen. §. 3. uer. consueuit aũt &c. ¶ †Sed ȝ p dicta facit, qa ciuitas pdicta uidebatur litigiosa, ex quo dictus A. mouerat guerrã p recuperatione illius, & sic non fuit licitũ dicto B. ipsam emere. C. de litigio. l. fi. ff. de ali. iu. mu. cã fac. p ioiũ. Respõdeo illud pcedit in lite iudiciali, sed dicta guerra erat lis extra iudicialis, qa nõ corã iudice. Itẽ posito q incidisset in pœnas illorũ titulorũ, nil ad ppositũ, qa nos qrimus an p hoc fecerit ȝ capitula pacis, & ut supra ostendi non põt dici, q in aliquo fecerit ȝ ea. ¶ Præterea dicti tituli pcedunt in illis, qui subsunt uni iudici seu superiori. Sed pdicti. A. & B. non recognoscunt aliquẽ superiorẽ supra se, nisi arbitrũ eo casu quo facerẽt ȝ capitula pacis, ubi uerõ contra ea non faciunt, cũ neuter ipsorũ recognoscat superiorẽ iudicẽ, imo sibiipsis unus cõtra alterũ ius dicit, vr q melior sit conditio poccupantis. ar. ff. de rei uẽ. l. is a quo vñ psupposito q emendo dictã ciuitatẽ non fecerit contra capitula pacis, vr dicendũ, q non obstante uitio litigioso aut titulo de alie. iudi. licitũ fuerit dicto. B. poccupare ciuitatẽ pdictã, postq iudicẽ inter se cognitionẽ habentẽ non recognoscunt. facit. l. 3. ff. de acq. rerũ do. & qđ not. Bar. ff. de flumi. l. quominus. in quinta qõne. maximẽ cũ titulo emptionis & acquisiuerit & sine uiolentia illata dicto. A. iuxta no. in c. cũ olim. de resti. spo. p Inn. & ẽt, quia possessio non uacabat, sed erat in manibus tertij, pp qđ vr magis fuisse licitũ dicto. B. occupare de uoluntate possessoris, q si inter ipsum. B. & A. fuisset qõ de re cuius possessio uacaret. iuxta no. p Inn. in c. ueniens. de testi. & per Bar. in l. ita tñ. §. quotiens. ff. ad trebel. facit qđ not. Inn. de pbat. c. in psentia. Et hæc de secundo dubio, in quo plus ponderis est, q in 9 aliquo alio. ¶ †Tertiõ principalr est uidendũ, posito q dictus. B. fecerit contra pacem emendo dictam ciuitatem, an dicto. A. licuerit contra dictum. B. bellũ mouere. Et constat, q non pp capitulũ penultimũ pacis seu laudi, ubi pbatur hoc expressẽ. Ex quo sequit, q faciendo contrarium offendit dictũ capitulũ penult. & sic bis dr fecisse cõtra pacẽ seu laudũ, s. receptando gentes armorũ dicti. B. & offendendo scđm capitulum. Item postea guerram mouendo & offendendo penul. capitulum. Ex quo sequitur, q etiam si. B. offendit emendo, non sunt in pari causa, cum ipse semel tantum & in uno offendit. A. uero in duobus. Durior ergo est causa. A. quã B. sicut si unus esset in dolo, alter in culpa, quia dolus præponderaret. ff. ad l. aqui. l. item si obstetrix. §. fi. ¶ Item si unus esset in delicto consistente in faciendo, alter in non faciendo, primum esset grauius, ut not. gloss. ff. ad sill. l. 2. & not. ff. sol. matri. l. si mora. ff. de iniurijs. l. iniuriarum. §. si quis de honoribus, eodem modo duplex contrauentio uel delictum præponderat uni. C. de rap. virg. post princ. ibi & oportet acerbius adulterij crimen ex hac adiectione puniri &c de sepul. uio. l. qui sepulchrã. ibi. geminum &c. ff. de quæstio. l. si quis uiduam. ff. de adul. l. si adulterium cum incestu. de uita & hone. cle. c. ut clericorum. ibi, duplici culpa &c. Ex quo sequitur, q si actum fuit in compromisso, ut pœna totiens comittatur, quotiens fuerit contra factum, ut mos est præfatus B. semel tantum incidisses in pœnam, sed dictus. A. incidit bis. ff. de arbi. l. si duo, in fin. Ex hoc sequitur aliud, quod licet facta esset compensatio quantum ad. pœnam, in quam dictus. A. incidit propter primam contrauentionem cum illa in quam incidit dictus. B. propter suam commissam in emendo dictam ciuitatem. ff. de compensa. l. si ambo, remanet tamen pœna commissa per secundam

contrauen-

[illegible] dicti. A. q̃ non est cũ aliqua cõpensata, cũ post illã nõ est secuta [illegible] ɔuentio dicti. B. Et si tñ ti. B. fecisset ɔ pacẽ emendo dictã ciuitatẽ, ad hoc hẽt actionẽ ɔ. A. ad pœnã, cõpromissi p̃p dictã [illegible] & [illegible] A. ɔ. B. agentẽ accipiat, tu nõ potes agere ex eo qđ ɔfeci, q̃a & tu ɔfecisti, & nil dolosus doloso, nil cathelina ce[illegible]ego. C. de mo[illegible] test. l. in arena. replicabit p. B. ego ɔfeci semel, tu bis. † Nec ob. q̃ exceptio doli non tollit replicatione doli. ff. de doli except. l. apud celsum. §. marcellus. q̃a illud est uerũ, q̃ñ sunt in pari cã, uel q̃ñ in dispari, tñ actor est in deteriori. Secus econtra, si actor est in potiori cã, & reus in grauiori, ut ibi no. p̃ Bar. per. l. uiro atq; uxore. & l. cum mulier. ff. so. matri. Sed hic, ut s̃. dixi, reus est in deteriori, q̃ actor, quia in duplici, cum actor sit in uno tm̃. Itẽ illud habet locum, quando replicaretur de eodẽ dolo, de quo fuit actũ, & sic bis deduceretur in iudicio idẽ dolus, s. agendo & replicãdo, ut no. Bar. in d. l. cũ mulier. sed hic non sic. Nã. B. agit ex scđo dolo seu ex secunda cõtrauentione. Et si. A. excipiet de contrauentione ipsius B. replicabit. B. de prima contrauentione ipsius. A. per q̃ fuit purgata cõtrauentio ipsius. B. iure cõpensationis, non aũt replicabit de ista scđa ɔuentione ex qua agit ipse. B. ad pœnam, & sic non deducet eam bis in iudicio, sed semel tantum, unde non obstat dicta regula. §. marcellus, hæc etiam colliguntur ex plene no. per Dy. in regu. in pari, de regu. iu. lib. 6. ¶ Super eo uerò, qđ ultimo quæritur, an arbiter possit partes cõdemnare ad aliã pœnam, q̃ contineatur in compromisso. ṽidetur q̃ non, nisi de hoc specialis potestas sibi data fuerit. ff. de arb. l. qđ tñ. in fi. & l. nõ ex oĩbus. & qđ ibi no.

SVMMARIA.

1. *Pater & filius si confiteantur se dotem recepisse, in dubio præsumitur ad quemlibet ipsorum peruenisse dimidia.*
2. *præsidentes apothecæ in diuidendis bonis eius si mihi assignant pecunias numeratas, & domino suo credentias & nomina debitorum, an ipse dominus possit agere contra me ad respondendas pecunias.*
3. *Confessio parte absente an noceat.*
   Testes de loco & tempore non concordantes an probent.
   Probationes duæ semiplenæ non faciunt deferri iuramentum suppletorium.
4. *Capsæ apud si [illegible] delatæ esse probantur, etiam nunc esse præsumuntur &c. & quid de rebus in eis contentis.*
5. *Filius repudiata hereditate paterna utrum possit legitimam petere.*

CONSILIVM CCXCVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis actis & actitatis coram dño Astorgio uice potestate ciuitatis Arimini, & cõmissario magnifici dñi Caroli de malatestis inter Raymũdus filiũ quodã Gasparis de malatestis ex prima uxore agentẽ & petentẽ ex parte una, & Andronicũ & Tramõtanũ fratres & filios & hæredes vĩes dicti quondã Gasparis ex alia uxore reos & ɔuentos, ac ẽt recõuenientes ex altera su p q̃ pluribus cõtentis in eorũ petitionibus, ipsisq; mature & diligẽter examinatis sup eo qđ q̃rit a nobis doctoribus infrascriptis, q̃bus dictæ cãæ fuerunt cõsulendæ cõmissæ, vcʒ q̃ sint uel esse debeãt ptes iudicis, in eisdẽ erimus breues, lʒ cumulus scripturarũ sit magnus, tum q̃a ut credimus illud erit cõsiliũ decisiuũ, de cuius natura solet esse, ut in eo sole decisiones ponantur, tum quia bene ponderatis & digestis oĩbus non plus de substantia colligitur ex eis, quam ex inferioribus apparebit, tum etiam, quia si su p singulis petitis & exceptis uellemus lõgas disputationes texere uix papirius sufficeret, & esset potius tediare religionẽ iudicãtis atq; ɔfundere q̃ ea instruere. Et ueniẽdo prĩo ad petitionẽ Raymũdi notandum est q̃ ipse petit q̃dam ut hæres dñæ Iacobæ suæ primæ uxoris. Ex istis sunt quinq;. ¶ † Primò nanq; petit dotem ipsius dñæ Iacobæ, quam totam dicit p̃uenisse ad manus dicti Gasparis, prout colligit ex quodam, libro scripto manu eiusdẽ recognito & cofessato p dictũ Andronicum & Tramontanũ, licet in instrõ dotalis ɔtineatur, q̃ tam Raymundos q̃ Gaspar cõfitet se recepisse, & sic si aliud non apparet, censeret ad quẽlibet eorũ p̃uenisse dimidiam. ar. l. eos. §. cum tabulis. ff. de duob. reis. & per Bar. in quodam consilio, quod incipit dña Berta nupsit Petro &c. sed quia per particulares solutiones postea factas patri apparet, q̃ ad manus Raymundi nihil peruenit, dicta confessio sibi nihil præiudicat, quia de falsitate eius per dictas solutiones postea factas apparet manifestẽ per ea quæ notat gloss. & Bald. C. de non nume. pecu. l. 3. juncta. l. cum falsa. C. de iuris & facti igno. igitur soli hæredes Gasparis tenentur. ff. so. matri. l. si cum dotem. §. transgrediamur. Et quia hoc satis putamus sufficere ad petitionem Raymundi, & dicimus super hoc ferendam esse condemnatoriam in fauorem dicti Raymundi usque tamen ad quantitatem quam colligunt omnes partitæ descriptæ in dicto libro Gasparis, & confessatæ, & non ultra.

¶ † Secundò petit ut hæres dominæ Iacobæ illud, qđ Gaspar plus p̃cepit in pecunia numerata, quã deberet de lucro apothecæ lignaminis, cũ debuerit habere partẽ sibi tangentẽ de credentiis seu de debitoribus malpagis dictæ apothecæ, de q̃bus nihil habuit. Sed totũ habuit in pecunia numerata, & dictæ credentiæ remanserũt oẽs in apotheca p capitali, qđ esse non debuit, ut dicit dictus Raymũ. & in hoc multũ instat. ¶ Sed nobis vr̃ ipsum debere in hoc succũbere, & aduersarios debere absolui. Primò, quia hoc p̃t Raymundus imputare p̃sidentibus apothecæ, cur illi soluerunt totũ in pecunia numerata, & p se & Raymun. retinuerunt oẽs credẽtias; hoc .n. facere nõ debebant in p̃iudicium Raymun. cuius in hoc uidebãtur esse p̃curatores. arg. l. j. in fi. cũ ibi no. ff. vsus. quẽad. ca. & l. j. in fi. de ope. no. nun. Et iõ non poterãt hoc imputare Raymun. nec eũ cogere ad recipiendũ dictas credentias. arg. eius qđ no. glo. j. ff. de condi. inde. l. cũ indebitũ. in prin. Et iõ nil põt repetere dictus Raymundus a dictis Andronico & Tramontano; q̃a Gaspar eorũ pater non recepit ultra, quã sibi deberet. ar. ff. de condi. inde. l. repetitio. sed aut agat ɔ p̃satos præsidentes, qui in hoc culpã uel dolũ cõmiserunt respectu dicti Raymundi soluendo. s. illi non recepta cautione de restituendo, si cõtingeret, credentias nõ posse exigi. arg. ff. ad legẽ fal. l. dolo. cũ concor. aut sibi imputet, si dictas credẽtias sciẽter recepit a dictis p̃sidentibus p suo capitali, q̃a bonũ nomẽ eorũ fecisse vr̃ sic recipiendo. ff. mandati. l. inter causas. §. abesse. cũ fi. ¶ Scđò, quia præfatus Raymun. tanquã hæres Iacobæ suæ uxoris non põt hoc petere, nisi appareat q̃ ipsa Iacoba adiuerit hæreditatẽ D. Catherinæ, cuius fuit dicta apotheca, & ex cuius p̃sona dr̃ ad eã peruenisse. Sed de dicta aditione non apparet, nisi vt dr̃ p receptionẽ dicti lucri factã a dicto Gaspare, tanquã patre & legitimo administratore dicti Raymundi. Sed certè hoc non sufficit, q̃a nec Gaspar nec Raymun. potuerunt expresse adire hæreditatem dictæ D. Catherinæ p dicta D. Iacoba. Sed ipsius D. Iacobæ actus & uoluntas requirebatur, postquã erat pubes. C. de iure delibe. l. posuit. ergo nec tacitẽ p tales actus, ne plus operetur tacitũ quã expressũ. l. qui ad certũ. ff. loc. cũ fi. ¶ Tertiò, q̃a nõ apparet ex actis, q̃ aliqui debitores sint non soluẽdo, cùm non fuerit facta discussio, p̃ut petitũ fuit fieri p dictũ Raymundũ, licet ex libro appareant credẽtiæ & debitores, sed non sequit; ergo sunt nõ soluendo. arg. C. arbi. tu. l. si defunctus. in fi. ¶ † Tertiò dictus Raymũdus petit ut hæres D. Iacobæ ducatos 230. quos dicit ad manus dicti Gasparis peruenisse ex quodã deposito pertinente ad dictam D. Iacobam ex p̃sona dictæ D. Catherinæ. Et in hoc ẽt putamus dictum Raymundũ debere succũbere, & aduersarios debere absolui. Tum p̃p id quod. s̃. proximẽ dictũ est; quia nõ apparet, q̃ dicta D. Iacoba adiuerit hæreditatem D. Catherinæ. Tum ẽt & fortius, quia q̃ ad manus dicti Gasparis peruenerit dicta pecunia similiter non apparet, nisi per confessionem dicti Gasparis factã parte absente, de quo deponunt duo testes, s. D. Clara quæ habetur in primo quinterno actorũ super. 12. ca. a char. 86. Itẽ Antonius Bruni, de quo habetur in quarto quinterno actorũ a char. 12. q̃ testes non probant dictã confessionẽ, quia non sunt contestes, cũ non concordent in loco uel tẽpore. c. cũ eccle. de cã pos. & proprie. & posito q̃ eã probarent, tñ ex quo facta fuit parte absente, non facit plenã fidem, sed semiplenã.[a] l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. & not. per Bar. in l. admonẽdi. de iureiur. nec est locus delationi iuramẽti in defectũ probationis, cũ quãtitas sit magna, & Raymun. in hoc est actor, ut plene no. in d. l. admonendi. deposuit ẽt su p hoc Binellus, de quo in 5. quinterno super 13. c. sed de auditu tãtũ, nec dicit a Gaspare, & sic nullã fidem facit, ut no. in l. testium. C. de testi. Item domina Michilina in eodem quinterno, sed illa laborat eodem morbo cum præcedẽtibus. ¶ † Petit ẽt quarto & quinto tanquã hæres dictæ dominæ libras centum & pecudes. 25. Sed super his nulli testes deponunt, si bene inspiciantur; & ideo debet Raymun. succumbere. C. de proba. l. actor. Quædam uerò petit Raymundos ut hæres dominæ Richæ matris suæ, videlicet duos cophinos plenos certis rebus consuetis, quos dicta mater eius portauit ad domum dicti Gasparis. Itẽ duas cultras. Quantũ ad cophinos plures testes uidentur deponere sufficienter, q̃ uiderunt eos cõduci de domo patris dictæ D. Richæ ad domum do. Gasparis, scilicet D. Margarita, de qua in primo quaterno a char. 94. Item D Clara, de qua eodem quinterno a char. 90. Item Fantinotius, de quo eodem quinterno a char. 101. Dicunt tñ de contentis ibidẽ se nõ recordari, nec aliquid scire. Vñ vr̃ q̃ cum p dictos testes appareat dictos cophinos ad Gasparem peruenisse,

[a] ¶ Sed semule nã. V. Bal. in ɔ si. 466. in 4. par. & in consi. 380. in 5. par. & in consi. 3 [illegible] par. & in ɔs. 39. 3. par. Addeta Phi. cor. in cons. 313. ici. circa primũ in 3. col. uer. In ɔriũ tñ in primo nol. & uide eundem Phi cor. in cons. 311. ici. quãquã in princ. 2. colũ. uer. nec obstat [illegible] in 3. uolũ. ubi an ɔfessio facta absẽte parte ad [illegible] [illegible] nẽ consentiat [illegible]. H F.

peruenisse, & sic etiam hodie præsumunt esse non apparente 𝔷rio. iuxta no. C. de pig. act. l. si creditor. ff. de edi. l. si qs ex argentarius. §. fi. q debeant dicti Andronicus & Tramōtanus condēnari ad restituendū eos tales, quales sunt. ff. de iure dotiū. l. plerūq;. in priu. cum ex actis & pductis apparet Raymundū eē hæredē dictæ suæ mrīs, & si nō restituerēt tanq dolo de tractantes restōnem, deberet 𝔷 eos deferri iurm in litē sup vera æstimatione eorū. l. in actionibus. §. fi. ff. de in litē iur. nisi alio mō doceret de perditione ipsorū; sup contentis uerò in dictis cophinis, qa nullæ pbationes adsunt p Raymūdo, dēt seq absolutoria, potissimè qa psumunt cōsumpta in promiscuo usu; ergo &c. ar. d. l. plerunq;. in prin. ipso et Raymundo consentiēte, ex quo passus est; ergo &c. ar. l. ex duobus. §. fi. ff. de neg. gest. Silr de cultris dēt sequi absolutoria; qa una tm̄ dñā, vz Do. Margarita, de qua in priuio quinterno actorū a char. 94. & 95. deponit de usu, s. q eas vidit portari, sed non pbat, qa vnica. C. de test. l. iurisiurandi. Alia testis, vz D. Clara deponit de auditu a Gaspare parte absente, & sic nec ueritatē probat, cū de ea nō deponat, nec ɔfessionē, qa unica. & posito q eam pbaret, nō faceret nisi semiplenā fidē, ut. s. tactū est. Itē altera D. Clara uxor Ioan. de qua in eodē quinterno a char. 90. simplr dicit de auditu dici, & nō dicit a Gaspare; & sic non facit fidē, ut no. in d. l. testiū. C. de test. Vñ non adsunt hic duæ semiplenæ pbationes diuersarū spērum, ut sic pñt coniungi ad plenā pbationē faciendā. iuxta c. fi. de succ. ab inte. il. lud. n. procederet, si duo saltē testes deponerent de cōfessione Gasparis parte absente, qđ hic nō est. Sed subest unica tm̄ semiplena pbatio resultans ex dicto primi testis deponētis de ueritate, sed illa nō sufficit ad deferendū iurm, qa nō agit de modico, & qa Raymundus est actor, tū qa, cùm tunc nō esset natus, non pōt esse informatus de ueritate p notitiā prouenientē ex suo sensu corporeo nisi p auditū, vñ non posset esse in hoc testis p alio; ergo nec p seipso. iuxta no. in d. l. admonendi. & l. maritus. ff. de qō. ¶ Quædā aūt petit Raymundus noie suo, nō ut hæres alicuius. Et primò petit partē de qbusdā rebus emphiteuticis, de qbus dicit Gasparē fuisse afs inuestitū ab ecclesia romana p se suisq; filiis, & nepotibus, & sic dicit se debere hrē partē, licet nō sit hæres sui pris, qa uocat ut filios, nō ut hæres. iuxta no. in l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. libe. & l. qđ dr. de uer. obli. p Bar. Et in hoc omisso examine, an in tali emphiteusi ecclesiæ reqrat, q sit hæres, uel non per. §. emphitheusim autē in Auth. de non alie. qa non expedit hoc examinari, dicimus q dēt dictus Raymundus succumbere. Primò, qa non specificat dictas res p latera & confinia, prout debuit, cùm intentet utilem in rē. ff. de rei uen. l. si in rē. in ult. tit. si ager uecti. uel emphi. peta. licet dicat gñaliter de bonis, q fuerunt Ioannis palatiui de Cesena, & in curia de Cesena. Sed ex hoc non redditr libellus certus, qa potuit habere plura bona, & qdā fuerunt renouata, qdā non; ergo &c. l. ita fidei. ff. de iure fisci. Scdò, qa nulla instra de tali renouatione pduxit, nec ipsam alio mō probauit. Nā in pductione instrorum facta p eū in scdo quinterno actorū nō continet aliqd instrm de tali renouatione bonorū existentiū in curia Cesenæ, lz cōtineat de qbusdā existentibus in curia Pensauri. silr duo instra renouationū factarū a quibusdā abbatibus & cōtenta in qnto quinterno actorū. aute finē. non sunt de illis bonis, quæ petuntur, sed de quibusdā positis in curia Pensauri. Præterea illa nō fuerunt producta a Raymundo, sed ab Andronico & Tramōtano ad probandū, q qdā bona q tenet Raymundus tanq bona Angeli aui sui materni, nō sunt ipsius solius, sed cōia cū eis; quia de illis fuit Gaspar inuestitus p se & filiis. Sed Raymundus rñdet, q imo sunt sua duntaxat, qa dicta renouatio facta Gaspari, fuit facta conditionaliter. s. si rectè petebat innouari; quæ conditio non extitit, quia nō rectè petiit, cùm concessio facta Angelo pro se filiis & nepotibus adhuc duraret, & sic in effectu nihil faciunt ad propositum dicta instrumenta. ¶ † Secundò petit lrīmam in bonis paternis. Et in hoc vr q male petat, postquā repudiauit hæreditatē patris. p no. p Cy. in l. hæres institu ta. C. de impu. & aliis substi. Nam ex testamento nō pōt eā petere, postquā repudiauit ab intestato. similiter nō pōt stante eā testamenti. l. quādiu. ff. de acqui. hære. cū si. Sed istud pcederet si Raymōdus non fuisset grauatus in eo, qđ sibi fuit relictū p lrīma; tunc. n. non posset diuidere institutionē. s. partē acceptādo, partē repudiando. ita loquit Cy. in d. l. hæres insti. per l. j. cū sequentibus. ff. de acq. hære. & Bar. in l. qa poterat. ff. ad trebel. nec repudiare ex testamēto & amplecti ab intestato, sed qñ est grauatus, tunc et si ultra legitimā fuit sibi relictū, pōt filius diuidere & acceptare usque ad legitimā sine onere, residuum uerò repudiare. ita determinat Bald. in l. scimus. §. repletionē. C. de inof. test. in 7. qō. p l. si libertus patrono ff. de oper. liber. & et sentit in d. l. 2. ubi et Ang. Et fuit et mēs Bar. in l. gerit. ff. de acq. hæred. uel. sed qro qd si aliquis dixit. & allegat dictā. l. si libertus. & in l. 1. ff. de vulg. & pupil. in fine primi effectum. in uer. itē qro. Et ita fuit hic. vñ vr, q Raymundo non noceat dicta repudiatio instōnis facta cū reseruatione legitimæ, qa debet intelligi hoc mō, uidelicet q nō intēdit hrē eo mō, quo pater reliqt, s. cū onere non petēdi &c. sed eo mō quo ius disponit, s. reiecto onere, ut l. qm̄ in prioribus. C. de inof. test. Et fuit sibi expediens & necessariū sic facere, qa si simplr acceptasset, uideret acceptasse cū onere sibi iniuncto a patre; licet iniungere non potuerit. ar. ff. de le. 2. l. cū ab uno. & iō uoluit & debuit sibi pspicere in repudiādo mō & forma pdictis, aut ergo repudiatio nō ualuit p no. in l. excusatus ff. si qs omis. cau. test. & remanet ei saluū ius suū. p. d. l. qm̄. aut ualuit, & intelligit ut dictū ēst. s. Ex qbus cōcludimus d. Raymundū debere in hoc obtinere, & aduersarios condemnādos ad dandū qđ ei tāgit p legitima, deducto ære alieno & funeris impensa. ff. de inof. test. pap. §. quarta. cū si. nec uenit priuādus, ex eo q fecit 𝔷 phibitionē testōris petēdo dotē uxoris, qa phibitio nō tenuit ī dicta legitima, sed ipso iure reijcitur, facit l. cū patronus. ff. de leg. 2. & qđ hr p Bar. in d. l. excusatus. ¶ Tertiò petit Raymūdus, non ut hæres alicuius, sed suo noie pecuniā, q soluit p pānis funeris, & in hoc sine dubio debet obtinere, qa q plures testes deponunt se fuisse psentes, qñ Andronicus & Tramontanus reqsiuerunt eū, q hoc faceret, & pmiserūt ei restituere. Et posito, q de hoc nō apparet, posset repetere, qa expensa ista incūbebat dictis heredibus, & sic cōpetit repetitio. ff. de relig. l. si qs sepulchrū. §. ptor. De q̄titate aūt qdā testes deponunt. sed Galeotus circa finē. 6. quinterni, s. de 375. li. sed ex libris mercatoris pōt declarari, & ad illū pōt se iudex referre. l. ait ptor. §. 1. ff. de re iud. & qđ hr p Cy. & Bar. in l. una. C. de sen. q p eo qđ interest. ad fi. debet tñ sibi cōputare Raymundus libras. 70. quas habuit a Nicolao de rigiabellis de pecunijs Tramōtani, de qbus. ī. dicetur. ¶ Petit ultimò dictus Raymūdus in quadā noua petitiōe q cōtinet in tertio qnterno a char. 2. pnunciari qdā bona ibi specificata q fuerūt quondā Angeli aui sui materni spectare & pertinere ad se tanq hæredē vlem dicti Angeli ex psona dñæ Richę matris eius, & filiæ dicti Angeli, in q petitiōe sine dubio succūbere debet pp repudiationē hæreditatis d. Angeli factā p dictā D. Richā, ut patet instro publico pducto, cuius tenor cōtinet in qnto quaterno añ finē. Nā si D. Richa non fuit hæres Angeli, ergo nec Raymūdus ex psona ipsius D. Richæ potuit uel pōt esse. nā in his q debent facere transitū ad unū ex psona alterius dato impedimento in psona illius, p quē fit transitus, impedit ipse transitus. C. de qō. l. diuo marco. facit. l. q libertinos. §. fi. in prin. ff. de ope. li. ibi q pficisci liberatio &c. ff. de fal. l. filius. §. sequēs qō. in fi. ¶ Et posito, q D. Richa reseruauerit sibi sup dictis bonis quædam iura, & q ipse Raymundus sit hæres dominæ Richæ, non propterea pōt Raymundus consequi, ut pnuncietur hæres angeli eo mō, quo petit; licet ex psona sua & p successorium edictum potuerit effici hæres illius pp repudiationem matris, si conceptus saltem erat tempore mortis aui. insti. de suc. aga. §. placebat & plene no. in l. q se patris. C. vnde lib. Sed quia non petijt ex isto capite debet succumbere. nō tñ dicimus, q auferenda sit ibi possessio dictorum bonorū, altera parte non probante q ad se pertineat. C. de rei uen. l. fi. cum si. Et hæc de petitis per Raymundum. ¶ Venimus ad petita p Andronicū & Tramontanum quæ sunt multa, sed in eis non est insistēdū, quia in oibus debent succumbere, tum quia nullo mō pbat; tñ quia qdā sunt, quæ & si probata essent, sibi non debentur. Exceptis tñ duobus, in quibus debent obtinere, quia confessata p Raymundū. s. quadā gerlanda de plis, quā dicunt se accōmodasse Raymundo, & ipse fatet, licet neget æstimationē centū ducatorū, q illi ponunt. Itē lib. 70. quas habuit Raymundus a quodā Nicolao de pecuniis Tramontani, quod etiam Raymundus fatetur, vt patet in 31. & 33. positione dictorum Andronici & Tramontani, & respōsionibus factis ad eas cōtentis in primo quaterno actorum a char. 22. debent tamen dictæ. 70. libræ compensari cum expensis pānorum, pro quibus dicitur illos fecisse sibi solui, ut supra dixi. In aliis autem debent succumbere, scilicet in bonis quibusdam quæ dicūt fuisse possessa per Gasparem tempore suæ uitæ & mortis, & nō probant. Raymundus non fatetur, nisi cum qualitate, s. q iure familiaritatis, & tāquā bona quorū proprietas ad ipsum pertinebat; vnde uel debet dicta confessio in totū acceptari, uel in totum respui. a ut no. Cyn. in l. j. de cōfes. in 13. quæstio. & not. in l. publia in fin. ff. depo.

a ¶ Respui. Vide d. Alex. & Imo. in ɔs 87. p tota. & i ɔs. 133. in 11. co. in 1 par. & 12 cō s. 2. & ul ei. col. in 4 par. in qbus locis habes ān qñ & qliter ɔfessio possit acceptari p parte uel totū.

5

depos. & in l. aurelius. §. idem quæsit. ff. de lib. leg. p tonum. & C. de excep. l. si quidē. Et idē est dicendū de quibusdā alijs pecunia pceus, q dñt Gasparē emisse vel possedisse, & nō ꝓbant. Idē de quibusdā, qui dñt Raymundū emisse de bonis & pecunia Gasparis idē de usufru a ctu pcepto p Raymūdū de bonis quibusdā aduentitijs. Nā, & si pro barēt, repetere non possent. p l. cū oportet. §. sin aūt res. C. de bo. q libe. Itē inquantū petūt hr̄ditatē duorū filiorū dicti Gasparis ex prima vxore, sibi succūbere dēnt; qa, & si ꝓbatū esset, tenebat pr̄, 2 postq̄ trāsiuit ad scđa vota, reseruare Raymundo nato ex illo mři monio; vt no. p glo. & Bar. in l. 2. C. de secū. nup. Et hr̄ petitiōes di ctorū Andronici & Tramōtani vñr dari potius ex q̄dā iracūdia vł spetu animi, q̄ ad finē obtinēdi, cū nullas ꝓbatiōes fuerint sup eis.

¶Qđ nullus intret possessionem rei hæreditariæ.

¶Qui aūt apprehēsam hæreditatē, seu ēt ea apprehensa anteq̄ hæ res p se vel aliū possessorē p se vel quasi nanciscat. pos. bonorū, q erant p defunctū, de cuius bonis seu hr̄ditate ageret, seu tractaret, t pe mortis ipsius possessa, vel quasi, seu detēta, vel in quorū posses sione vel quasi tunc erāt, seu q̄ p ipsum defunctū tenebant, aliq au su temerario sua autoritate, vel colore q̄sito talia bona mobilia vel imobilia, & ipsorū possessionē, vel quasi occupauit, intrant, vel in uadūt, & hr̄di postea possidere volēti restituunt tā in iudicio q̄ ex tra. ¶Statuimus, q nemini alij q̄ hr̄di liceat mortuo possessore, vł quasi, seu detētore talia bona sua autoritate vel alio colore q̄sito p se vel aliū occupare, ingredi, vel inuadere, vel occupata, ingressa, seu inuasa retinere ēt autoritate iudicis vel officialis, nisi legitimis ci tationibus seu cridis pmissis sm formam statuti nři de mō citatio tionū fiendarū. Nec ēt hr̄di, q pro aliqua parte tantū hæres esset, nisi ꝓ parte hæreditatis eū tangente, nisi tali occupanti vel eā in uadenti vel intranti hæreditatē p̄dictam, bona, seu bonorū hæredi tariorū possessionem, liceret ingredi ex lege, vel ex pacto, vel licē tia defuncti; vel ipse defunctus se eā occupantis seu inuadentis vel intrantis eam hr̄e, possidere, vel quasi constituisset. Et si quis con fecerit, ipso iure & facto cadat ab oī iure & commō ipsius posses sionis vel quasi ipse, & qui cām p̄banderet ab eodē. Et si heredi po sidere nolenti vel quasi dicta bona non restituerit. vel contraxerit per se vel aliū, extunc ipso iure & facto cadat ab oī & quocunq; iu re suo. Si verò extra iudiciū restituerit vel ɔ̄dixerit, eo casu puniat, ac si turbasset ipsum heredem in sua possessione, vel quasi, vel eum de ipsa possessione, vel quasi, expulisset, & ipsius turbantis vel ex pellentis pœnam incurrat. & nihilominus probata possessione vel quasi talis defuncti, hæres vel alius pro eo in possessione ipsorum bonorū vel quasi mittatur; & alius quicunq; in possessione fuerit expellatur autoritate iudicis competentis. tali inuasione, vel in gressu vel occupatione, vel quocunq; iure competenti ipsi occu panti intranti vel inuadenti, vel habenti causam ab eo nō obstante.

¶Casus sequentis consilij.

¶Cōtingit in facto, q q̄dā filia cuiusdā Titij ignorans testm̄ dicti Titij sui patris possedit vniuersa bona paterna & reperitur test.m nouiter ꝓductū, in quo ipsa post mortem vnius sui fratris, qui de cessit iā sunt quadringenta anni, fuit instituta usufructuaria & in usufructu oīum bonorū, & itē iā a quadraginta annis citra posse dit bona hereditaria paterna, nec vnq̄ ab ipsa fuit petita aliqua cau tio, & ipsa apprehēdit cōtinue possessionē post mortē patris bono rū, & cōtinuauit, nec vnq̄ fecit citari Martinū hr̄dē ꝓprietariū, vt hēret licētiā ad dicta bona, nec ab ipso ꝓprietario obtinuit licētiā p̄dictā; ex quo dictus proprietarius asserit vigore suprascripti sta tuti dictā filiam cecidisse ab oī suo iure. Mō quæritur, quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Filia quæ contra prohibitionem statuti propria autoritate occupauit hæreditatem patris ad alium ex testamento pertinentem, an inciderit in pœnam statuti. Et quid si prætendat ignorantiam paterni testamenti.*

2 *Vsufructuarius vniuersalis contrarius possit dici hæres, ut comprehendatur in statuto supradicto.*

CONSILIVM CCXCVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Puto dicendum q in dictam pœnam p̄fata mulier nō inciderit.
1 †Cum qa mulier excusatur, qñ errauit in iure mere positiuo, sicut est istud. ff. de edē. l. 1. §. fi. C. de iur. & fac. ignoran. l. fi. cū no, sicut & rusticus. ff. ad sillē. l. si quis in graui. §. si q̄s ignorans. cui comparatur. vt. d. l. 1. §. fi. & l. cum de indebito. ff. de proba. Cum quia ēt masculis iuris ignorantia nō nocet in damnis vitandis, sed potius prodest. l. iuris ignorantia. & l. error. l. in fin. ff. de iur. & fac. igno. & sic statutum istud debet intel ligi de illo, qui sciebat se non esse hęredem, eum sic intelligendum finitus eẽe. vt no. gl. in l. fi. §. in cōputatione. in fi. gl. mag. C. de iure de libe. non de illo, qui credebat se fore hæredē, ēt si p errorē iuris, fortius si facti, p iā dicta. & l. 3. allega. sed hic dr̃, q ignorabat testm̃ patris a, & p ɔ̄ns ēt q qui esset hæres ex testamento, & credit se hæ redē ab intestato, & sic fuit error facti. Cum ēt qa statutū p̄fatū ex cipit hæredē, cui permittit posse bona occupare ꝓpria autoritate, quatenus est hæres, qđ ēt est conforme iure cōi. l. cum hæredes. in prin. ff. de acq. pos. & q' no. Inn. in c. in præsentia. de ꝓba. †Et ista 2 fuit instituta hæres in vsufructu. Et licet non sit hæres vniuersalis, tñ quantū ad hoc, ut propria autoritate possit occupare bona hęre ditaria per aliū nō occupata, & in quibus hr̄e debebat usumfructū, poterat dici hæres, & habebat ius occupandi. per ea q̄ no. Bar. in l. ex facto. l. agande. ff. de heredi. insti. iuncto eo qđ legitur & no. in l. fundi trebatiani. ff. de vsufru. leg. ¶Et ita dico & cōsulo ego Pau. de Cast. utriusq; iuris doctor & ad fidē me subscripsi, & sigillaui.

a ¶Patris. Nūquid ēt filia ignorans posit testamētū nūcupatiuū p̄sr vid Bal. in cons. 494. i 4. par. ubi ēt an & qñ credat legatario se ignorasse legatū sibi factum.

¶Punctus super quo petitur exhiberi consilium.

¶De anno dñi. 1399. de mense Iulij. quædam dña Fia suum cōdi dit testm̃, & vltimam volūtatē, in quo plura disposuit, & inter alia in oībus suis bonis sibi hæredes vniuersales instituit Federicum & Guidonem eius filios lḡimos & naturales æquis portionibus, èos adinuicem substituit vulgariter, & pupillariter, & per fideicōmis sum. ¶Accidit, q post conditū testm̃ ante mortem dictæ dñæ Fiæ mortuus est, & decessit dictus Federicus superstite dicta dña Fia testatrice & dicto Guidone eius fratre. Et postea morit̄ dicta dña Fia testatrix superstite dicto Guidone eius filio & hærede institu to p̄dicto. ¶Et est veritas, q dicta dña Fia t pe suæ vitæ & mortis tenebat q̄ plurima bona Mãfredi olim eius viri, quæ bona tenebat vigore dotium suarum, & cōtinuo asserebat ipsa bona esse sua, & ad se spectare vigore suarum dotium. Et est verum, q ipsa dña Fia vendidit de bonis dicti Manfredi eius viri post mortem dicti sui vi ri. ¶Cæterum de anno. 1400. de mense septembris dictus Guido suū condidit testm̃ & vltimam uoluntatem, in quo plura disposuit & fecit, & inter alia in oībus suis bonis sibi hæredes vniuersales in stituit olim hęredes francisci quodā foresis. ¶Et est veritas, q t pe dicti conditi testamenti per dictum Guidonem, & t pe suę mortis, quo Guido mortuus est per paucos dies post conditum testm̃, di ctus Guido erat ætatis. 15. anno. completorum, minor tñ. 18. ann. ¶Et est veritas, q dictus Guido post mortē do. Fiæ eius matris continuo stetit in bonis, q̄ dicta do. Fia eius mr̄ t pe suæ mortis te nebat & possidebat & ipsa bona dictus Guido ēt tenuit & possedit vsq; ad tps suę mortis tanq̄ bona ꝓpria, & t pe mortis dicti Guido nis remanserunt hæredes dicti Francisci foresis hæredes instituti p dictum Guidonem, & hæredes dicti Francisci ęrat, & est Vbaldi nus filius olim dicti Francisci foresis, qui Vbaldinus t pe mortis di cti Guidonis erat ætatis vnius anni vel circa, qui Vbaldinus nunc cōplenit ætatē annorum. 23. ignorans quasi hucusq; de testamēto dicti Guidonis, & tenens dicta bona tanq̄ sua, qa sic reperit ea ten ta p gerentes eius negotia t pe p̄terito, non aūt q sciuerit ea fuisse dicti Guidonis aut dictæ dñæ Fiæ; ac ēt ignorans de testamento di ctæ d'iæ Fiæ. ¶Veniunt mō nepotes ex fratre carnali dictæ olim do. Fiæ, & dñt hæreditatem dictę do. Fiæ ad eos spectare, quia dñt ipsam hæreditatē nō fuisse aditā p Guidonē eius filium, & per ɔ̄s nō fuisse transmissam ad hæredes dicti Guidonis. Et re vera de adi tione expressè facta per dictum Guidonem non constat. Quibus rñdetur per hæredes dicti Guidonis q dictus Guido vr̄ adiuisse hæreditatem; qa possedit bona quæ do. Fia eius mater possidebat tempore suæ uitæ & mortis. ¶Cui rñsioni respondet nepotes di ctæ dominæ Fiæ, q non potest præsumi per dictam possessionem dicta aditio facta; quia eo tempore dictus Guido erat minoris æta tis annorum. 18. & expressè si voluisset sine curatore vel iudicis au toritate nō potuisset dictam hæreditatem adire; vñ nō plus posset tacitè, q̄ posset expressè. Itē allegatur ꝓ parte dicti Vbaldini, q li cet nō fuerit adita p dictus Guidonē hæreditas dictæ dñæ Fiæ eius matris tñ pōt dictus Vbaldinus hæres dicti Guidonis per benefi cium restitutionis in integrum dictam hæreditatem adire; quia di ctus Guido filius & hæres institutus dominæ Fiæ tempore mortis suæ erat minoris ætatis annorum. 18. vnde eius hæredi, etiā si fuis set maior 18. annis, competebat restitutio in integrum. ¶Modo visis prædictis queritur an per dictum possessorem do. Fiæ & Gui donis videatur hæreditas dict domi. Fiæ adita & si non videtur aditā an dicto Vbaldino hęredi dicti Guidonis competat ius pe tendi restitutionem in integrū. vt adiri possit hæreditas dictæ dñæ Fiæ vigore aliquorū ex supradictis capitibus & rationibus, vel si

ob aliam rõnem, quæ superius tacta non sit, possit succurri d. Vbaldino q hæreditatem d. dominæ Fiæ non amittat.

S V M M A R I A.

1 *Filius an uideatur adiuisse hæreditatem maternam possidendo bona hæreditatis per annum, & non restituendo dotem hæredibus sequentibus ipsum filium.*

2 *Filius, qui non adiuit hæreditatem pp iustam ignorantiã, & minorẽ ætatẽ, transmittit ius petendi restõnem in integ. ad suos hæredes, ut de nouo possint adire.*

3 *Tẽpus petendi restõnẽ ad hæreditatẽ, quæ iusta ignorãtia non fuit adita, quando incipit currere.*

CONSILIVM CCXCIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quòd dictus Guido videatur adiuisse hæreditatẽ d. D. Fiæ p d. possessionẽ bonorũ, si sciuit se ab illa hæredẽ institutũ, & ẽt ipsam possedisse d. bõa p suis dotib. sic oñ dit. Nam aut ipse possedit d. bona p iuribus d. Dñæ Fię, & q̃ illi super d. bonis cõpetebant, & clarũ est, quia nõ potuit hoc facere, citra ius & nomen hẽdis, ergo &c. ff. de acq. hær. l. p hærede. & l. iul. §. si seruũ. & quod plenè no. Bar. e. ti. l. gerit. in 3. q. prĩci. & C. de repu. hær. l. 1. cũ ibi oo. per gl. Aut possedit ea tanq̃ bona, q̃ fuerant pr̃is sui, & tunc vr̃ se miscuisse hæreditati pr̃næ, & p ꝯñs incepit esse obnoxius & obligatus hæreditati matris suæ ad restõnẽ dotis, sicut obligatus erat pr̃ & d. bona; stando ergo p annum q non restituit dotẽ illis, qui possent esse hæredes mr̃is ipso repudiante, censẽ hæreditatẽ matris adiuisse, prout determinauit Bar. in q. disputata per eũ, q̃ incipit. debitor. & in d. l. gerit. ff. de acq. hære. in 4. q. prin. ubi declarat, an per non facta inducatur aditio hæreditatis. Et licet Bal. in aliquibus locis reprehendat illã determinationẽ Bar. iñ concurrẽte alia rõne, de qua s̄. potest probabiliter sustentari in casu nr̃o, in quo forte nõ apparet qualiter ea tenuerit vtrũ tanq̃ hæres patris, vel matris. ad qđ. ff. de lib. & posthu. l. gallus. §. si eius. ¶ Nec ob. q dictus Guido erat minor. 18. annis. Nam dico, q ex quo erat maior. 14. & nõ habebat curatorem, potuit expressè dictã hæreditatem adire; licet ꝯ aditionẽ, si fuisset in ea lęsus potuisset restitutionẽ petere. ita determinat expresè gl. ordi. in l. impuberibus. ff. de acqr. hære. p l. si curatorẽ habens. C. de in integrũ rest. ergo & tacitè p actus inducentes aditionẽ, & sic de leui tollitur oppositio. s̄. in pũcto formata.

2 ¶ † Posito aũt q nõ fuisset adita per dictum Guidonem; vel q̃a ignorauit se institutũ a matre vel alia rõne, tunc tam pp istã ignorantiã si affuit q̃ pp minorẽ ætatẽ, transmisit ad suos hæredes bñficium restõnis in integrum a aduersus omissam aditionẽ ẜm cõem opi. doc. per l. pamponius. in princi. ff. de acq. hær. & de rebus dub. l. q duos. in prin. & ibi plenè p Bart. post Iac. de are. & p eundẽ in l. si infanti. C. de iure deli. & de resti. mil. l. 1. ad q̃ petendã datᷣ hodie quadriẽniũ ꝯtinuũ. C. de temp. in integ. rest. l. fi.

3 † qđ quadriẽniũ nunq̃ incepit currere ipsi Guidoni, cũ decesserit minor. 18. & durante minori ætate non currit; vt. d. l. fi. & q̃a in articulo mortis cõtigit illa læsio, vt excluderet ab hæreditate. s. pp mortem concurrente minori ętate, vt no. in dictis iuribus. s. all. Nec ẽt incepit currere durante minori ætate dicti Vbaldini hæredis dicti Guidonis, ẽt si ipse Vbaldinus adiuisset hæreditatem Guidonis; vt est casus in l. ea quæ. §. 1. C. de tempo. in integ. rest. Item si nondum adiuit dictus Vbaldinus hæreditatẽ Guidonis, vt mihi asseritur, adhuc nõ incepit currere dictum tp̃s hæreditate dicti Guidonis iacẽte, postq̃ non inceperat currere defuncto, posito q Vbaldinus fuerit effectus maior, q̃a ẽt si tpe mortis dicti Guidonis fuisset maior, idem esset, vt. d. l. ea quæ. §. fi. ubi casus cũ concor. ibi alleg. p gl. fortius si fuit minor, ut in casu nr̃o; q̃a durãte minori ætate non pt̃ sibi imputari negligentia in adeundo. Nec ẽt huic pt̃ imputari dicta negligentia, postq̃ effectus fuit maior. 18. q̃a vt dr̃ ignorauit testm̃ dicti Simonis. Item posito, q hæreditatẽ d. Simonis adiuisset, si tñ ignorauit hæreditatẽ dictæ dñæ Fiæ fuisse delatã d. Simoni, & ipsum ẽt non adiuisse, & sic ad se fore transmissum beneficium restõnis, qđ præsumitur; tum q̃a hæc non consistebant in facto suo sed alieno. ff. pro suo. l. fin. in fin. tum q̃a tpe delatæ hæreditatis Guidonis erat anniculus; vt proponitur, & sic, necessario sequitur, q tunc fuit ignorans, ergo præsumitur ignorantia continuata nisi ꝯrium pbetũr. ar. de proba. l. verius. adhuc dico, q dictũ tp̃s restõnis pendens non incepit currere durante dicta iusta ignorantia, & hoc iõ, q̃a si cucurrisset pp dictam iustam ignorãtiã, competeret restõ in integ. aduersus dictum cursum ex gñali clausula. si qua mihi iusta cã &c. ff. qui. ex cau. maio. l. 1. in fi. & nu. p gl. & doc. in l. cũ filius. §. in hac. ff. de verb. obl. & Dy. in c. si quis in ius. de reg. iur. li. 6. & Bart. in l. 2. in fi. C. si aduer. vend. pig. & l. 1. §. si quis pp inundatę. ff. de iti. actuq; priua. & l. ab hostibus, §. sed qđ simpl̃r. ff. quibus. ex cau. ma. Et sic daretᷣ restõ ad restituẽdũ, qđ cẽ nõ dẽt. ff. đ mino. cũ ibi no. Et iõ gl. & do. dñt. q q̃cq̃d sit de alijs tpibus ꝯtinuis, in hoc tñ qđ datᷣ ad petẽdã restõnẽ, cẽt illud spãle, qđ nunq̃ currit eo tpe, quo si currere daret restõ aduersus eius cursum, ne sequatᷣ illud incõueniẽs, de quo dixi. s̄. q deᷣ restõ ad restituendã, & inducatur circuitus. & hoc vult. d. l. fi. §. fi. & ita colligitᷣ ex no. in d. l. ea q̃. eo. ti. de tempo. in integ. resti. ¶ Ex q̃bus ptꝫ dcm̃ Vbaldinum ex pluribus capitibus fore tutum, ad oẽm cautelam vtile est restõnem postulare, postq̃ tempus suppetit vt dixi.

a ¶ In integrũ. vid. Bal. ĩ cõsi. 88. in 5. par. & in consi. 390. ea. par. & in cõs. 113. in 3. par. & Cor. ĩ cons. 87. incĩ. circa prin. & in cõsi. 277. incĩ. constat. per totũ. in 2. par. & cõs. 200. nu. 9. in 2. par. & eundem Paul. in cõs. 304.

¶ Statuto Ferrariæ cauetur.

¶ Statutũ & ordinatũ est, q filij familias masculi & fœminæ dissensiuè cõprehẽdẽdo quẽlibet suppositũ patriæ ptãti obligare se possint, & alios obligare sibi in oibus ꝯctibus, & quasi ꝯctibus, ex quacunq; cã prohibita, vel aľs pmissa, & eis ꝯctibus, & quasi ꝯctibus, agẽdo vel defendẽdo possint liberè & nõ accedente patris vel parẽtũ cõsensu iura sibi cõpetentia in iudicio p se vel p procuratorem suũ deducere, & esse in iudicio, si mõ dictus filius ꝯhens, vel quasi ꝯhens, vel in iudicio existens sine consensu patris, fuerit maior. 18. annis, nec obstet ꝯhentibus vel quasi cũ ipso exceptio macedoniani, vel alia siľis, nec tale iudiciũ possit dici nullum, nec ẽt annullari possit ex defectu personæ dicti filij familias non habentis consensum parentum in agendo vel defendendo, in iudicio ordinario uel extraordinario, q̃ exceptiones & siľes autoritate pñtis statuti sint abolitæ & extinctæ, hoc aditio q dictis parentibus nullũ pr̃iudiciũ generetᷣ, vel gr̃auari possit ex talibus ꝯctibus, uel ex processibus, vel ex iudicijs habitis cũ pdictis filijsfamilias, nisi inquãtũ ex ipsis actibᵘ filiorũ pdictorũ parẽtes inueniantᷣ locupletati. Et pdictũ statutũ demũ vendicet sibi locũ a tpe publicationis ipsius, & non añ.

¶ Quędã dña Horrietta hæbrea filia Philippi vidua vxor quondã Pamphili seorsum habitans a dicto Philippo eius patre maior. 20. annis in pñtia dñæ Nicbinæ, auiæ paternæ & tutricis Ianettæ filiæ dicti quondã Pãphili, & dictæ dñæ Horriettæ spontè & ex certa sciã oĩ mõ, iure, & forma, q̃bus magis & melius potuit fecit dictæ dñæ Nichinæ tutrici dictæ Ianettæ recipienti tutorio noĩe pdicto p ipsa pupilla & suis hæredibus finẽ, absolutionẽ, & pactũ spãle, & gñale, de vlterius nõ petẽdo spãliter, & expsè duca. 200. qui fuerunt dotes eius, & gñaľr occasione dictæ dotis. Itẽ spãliter & expsè de oĩ eo & toto, q ipsa dña Horrietta de pñti vel in futurũ poterit seu posset petere, exigere, vľ causari ꝯ & aduersus dictã Ianettã eius filiã, vel ipsius Ianettæ hæredes vel successores, aut in vel de bonis iuribus, rebus, & hæreditate dictæ Ianettæ ex testõ vľ ab intestato seu aľr quocũq; & de oĩ iure & actione sibi cõpetenti & cõpetituro in dictis bonis de pñti vel in futurũ; & de oĩ & quacũq; sua lẽtĩma debita iure naturæ trebellianica, falcidia quacunq; & de oĩ bonorũ subsidio sibi debitis vel debentis in posterũ in bonis & hẽditate dictæ Ianettæ, & de oĩ iure & actione cõpetentibus & cõpetituris in dictis bonis. Ipsumq; ius & oẽm actionẽ cõpetẽtẽ & cõpetiturũ in eisdẽ eidẽ Ianettæ & dictæ eius tutrici recipiẽti pacto expsso inter dictas dñas solẽniter inito & celebrato remittens & relaxans. Promittens solẽni stipulatione & pacto cõuẽniens dicta Horrietta dictæ tutrici stipulanti dicto noĩe, nunq̃ aliq̃d petere, exigere, vel causari in vel de dictis bonis rebus, iuribus, & hẽditate dictæ Ianettæ, nisi quatenus sibi legaretur. Et gñaľr de oĩbus & singulis, quæ ipsa dña Horrietta petere posset ꝯ dictam pupillã & in eius bonis quacũq; de cã certificata ipsa dña Horrietta de oĩ parte, q̃ eam contingeret in hæreditate dictæ Ianettæ q̃ñcunq; morientis, absoluẽs dictã pupillã p aq̃lianã stipulationẽ pcedẽtẽ &c. Et pmisit pdicta firma & rata hr̃e, & nõ ꝯuenire sub pœna. v. ducatorũ. Et iurauit ipsa dña Horrietta corpaliter manu tactis scripturis more hæbreorũ pdicta oĩa & singula ppetuò firma & rata hr̃e, obseruare, & adimplere, & nõ ꝯuenire aliqua rõne vel cã, & a pñti sacrõ absolutionẽ non impetrare, & impetrata nõ vti, neq; alicui deununciare vt a tali sacrõ absoluatᷣ, sed pdicta oĩa & singula obseruare sub pœna periurij & obligatione bonorũ p publicũ instr̃m.

¶ Ianetta pdicta decessit ab intestato absq; filijs adulta superstite dicta dña Nichena ciᵘ auia paterna, sub qua sunt, & q̃ possidet vniuersa bona hẽditatis dictæ Ianettæ tãq̃ hæres eiusdẽ suæ neptis. Et supstite dicta D. Horrietta quõdã matre dictæ Ianettæ maritata, q̃ sic vt pdicitᷣ absoluit, remisit, renũciauit, pmisit, & iurauit, vt. s̄. Et superstite dicto Philippo patre dictę do. Horriettæ, q̃ do. Horrietta dicit sibi vt matri & pximiori hæreditatẽ dictæ Ianettæ suæ filiæ intestatæ delatam esse exclusa dicta do. Nichina vt lõgiore in gradu, nõ obstãtibus dictis renunciatione, absolutione, remissione & alijs. Et

aliis & q1 Philippus dicit in casu quo d. Horrietta repellatur ex cā d. renunciationis uel pacti se ad hǣditatem d. Ianettę eius neptis admitti dr̄e, uel si non in totū saltē ꝯcurrere ad vniuersam hǣditatem ꝑdictam cum d. D. Nichina tanq̄ pates in gradu d. Ianettæ. ¶ Decessit postea inde ad duos menses de morte d. Ianettæ d. Philippus auus maternus d. Ianettæ superstitibus ea d. D. Horrietta & tribus aliis eius filiabus hæredibus eius. ¶ Quærit de iure stante d. statuto Ferra. ubi fuit ꝯctū, & agit̄ de ꝑdictis, d. renunciatio ualeat in ꝑiudiciū d. D. Horrietæ, q̄ vigore ꝑdictorum remissionis & pacti a dicta hæreditate excludatur. ¶ An d. D. Nichina excludatur ad dictā eius neptis hæreditatem, & pro quota, & seu quanta. ¶ An præsupposita scientia d. Philippi de morte d. Ianettæ eius neptis transtulerit ius deliberandi ad eius hæredes, & pro quota rata dictæ hæreditatis, si in ea quota contingit.

SVMMARIA.

1 *Mater, quæ renunciat hæreditati filiæ superstitis cum iuramento, non potest ultra petere aliquid in ea, & tanquam mortua facit locum auo & auiæ e usdē, & an iuramentum præiudicet sequentibus.*

Iuramentum est personale ex parte iurantis, & nocet soli iuranti.

2 *Auus an transmiserit ius deliberandi suis hæredibus in bonis neptis.*

CONSILIVM CCC.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Super primo dubio dicendum est, q̄ tam ex forma d. statuti, q̄ de iure cōi dicta mater fuit exclusa a successione filiæ pp d. iurm. per c. quamuis. de pac. lib. 6. ¶ Ad sm rñdetur, q̄ exclusa matre prædicta, cum habeatur ꝓ mortua, & sic exiuerit de medio, fuit hęreditas delata auo materno & auiæ pñæ, sicut si ipsa mr̄ tpe mortis filiæ verè mortua fuisset. per auth. defuncto. C. ad tert. iuncta l. j. §. fi. ff. de ꝯia. & l. 2. §. si sint. ff. ad tert. quia iurm matris illis non nocuit, sed potius ꝓfuit; quia remouit eis obstaculum. s. ipsam mr̄em q̄ ꝑferebat̄ eis, ut p3 ex his q̄ no. per Bar. in l. qui superstitis. ff. de acq. hær. & per Bal. in l. pactum. C. de colla. & de pac. l. fi. qui dn̄t pactum & iurm filiæ cū renunciatione non nocere nepotibus ea ea, quominus ex ꝓpria ipsorū persona uenire possint ad successionem. Nam iurm est perso

2 nale* ex parte iurantis, ut no. Inn. in c. ueritatis. de iu. iu. & soli iuranti nocet, non alteri. C. de ꝓb. auth. quod locum. in fi. de pac. c. 2. lib. 6. & no. Bar. in l. titia seia. §. imperator. ff. de le. 2. uer. quæro mr̄ uel pr̄. & ff. de leg. 3. l. cum qnis. §. titia & Bal. C. de inof. dona. l. 2. in 5. col. uer. quæro nunquid iurm &c. ¶ Dico aūt fuisse delatam dicto auo & auiæ hæreditatem prædictam æqualiter per dictam auth. de

3 functo. ibi. si pares sunt, pariter admittuntur &c. ¶ † Super tertio vero q̄sito dicendum est, q̄ si d. auus mr̄uus decessit sciens hæreditatem sibi delatā, si eā non adiuit, transmisit ius deliberādi ad suos hæredes ꝓ sua dimidia, si decessit ī. annum per l. cum antiquioribus. C. de iu. deli. secus si ignorans uel post annum, ut ibi patet. tunc. n. tanq̄ defecta ex persona auiæ. C. de cad. tol. §. in nouissimo. ac. resceret sua portio cohæredi suæ. s. auiæ maternæ per l. si ex pluribus. ff. de suis & le. & C. quando non peten. par. l. unica. cum si. ¶ Et ita de iure dicendum uidetur mihi Pau. de Ca. V. I. doctori, & ad fidē me subscripsi & sigillaui.

¶ Casus.

¶ Anno dñi 1384. indictione 7. die. 7. mensis Augusti Titius suū vltimū condidit testm̄, in quo inter cætera disposuit, & c̄las subsequentes posuit, ut sequitur. ¶ In oībus aūt aliis bonis suis, mobilibus, & immobilibus, iuribus, actionibus, & rōnibus ad ipsum Titium testatorem pertinentibus & pertinere dn̄tibus, hæredes suos vr̄es instituit & noīat & appellat filios suos masculos lītimos, si habuerit vel hr̄et tpe sui obitus unū vel plures æqualibus portionibus; & ita q̄ successio de vno ad aliū perueniat pleno iure. Et si filias habuerit, idem testator si fuerit unica 200. li. pro ipsa dotanda semel dat & legat, & in ipsis 200. lib. ipsam filiam hæredē vr̄em instituit, & pro ipsis 200. lib. ipsam uult & iubet esse tacitam & contentā de & super bonis suis. Et si fuerint duæ filiæ cuilibet ipsarum duarū filiarū centū lib. semel dat & legat, & in eisdē q̄libet earum sibi hǣdē vr̄em instituit. Et in casu quo idē testator filiū aut filios hæredes suos masculos lītimos non hr̄et, in eodē casu idē testator hæredes suos vr̄es substituit vulgariter, & per fideicōmissum, vz. Meuiū singulariter in certis bonis ipsius testōris, & hǣdes lītimos ipsius Meuij & Sēpronium fratrē d. Meuij & ipsum Meuium simul & cōiter æqualibus portionibus in oībus aliis bonis testatoris, ut s̄. substituit. ¶ Item vult, iubet, & ordinat dictus testator, q̄ in casu quo non hr̄et hæredes masculos de suo proprio corpore lītimè procreatos & genitos, q̄ alij hæredes primi substituti seu alij post ipsos debeant & teneantur maritare filias ipsius testatoris ad consilium Gaij & Seij. Et in casu quo ipsi d. fillas maritarent sine consilio ꝑdictorum Gai. & Seij, in eo casu dictus testator d. filias suas in omnibus & singulis bonis suis ꝑdictis hæredes suas vr̄es instituit nominat & appellat. ¶ Contigit, q̄ d. titius testator in eadem persistens voluntatem decessit ab humanis nullis filiis masculis sibi relictis, relicta sibi tm̄ vnica filia naturali & lītima, quæ anno 1397. die 8. Augusti fuit nuptui collocata seu maritata per dictos meuiū & semproniū fratres hæredes vr̄es substitutos. ut s̄. dicti testatoris viuentibus prædictis gaio & seio sine scīa & consilio ipsorum gaij & seij. ¶ Item postea decessit d. sempronius nullo sibi superstite filio masculo, nisi duntaxat unica filia sibi hæredi vr̄i ab intestato. ¶ Item decessit postea d. meuius ab humanis relicto sibi unico filio & hærede masculo lītimo, qui filius d. meuij & filia d. sempronij tenent & possident & hæreditatem d. titij testatoris quæ filia d. testatoris sp postea tacuit. Et quia dicti meuius & sempronius ꝑdictam filiam d. testatoris maritauerunt sine consilio prædictorū gaij & seij, quæritur an ipsa filia sit hæres d. testatoris eius patris vigore illius c̄læ superius infrascriptæ. Et quæritur ēt quid iuris, & quid, & qualiter petere debeat. An videatur super eo q̄ pars aduersa dicit filiam testatoris confessam fuisse recepisse in ornamentis dotis in d. testō constitutis quinquaginta lib. ex qua confessione dicit ipsum testamentum approbasse & intantum q̄ non potest ulterius contra dictum testamentum querelare.

SVMMARIA.

1 *Testatoris præceptum quod filia maritetur cum consilio tertii sub pœna amissionis, ualet.*

Intellectus ad l. cum tale. §. rescriptum ff. de condi. & dem.

2 *Filia tacendo per aliqua tempora an perdiderit ius petendi hæreditatis in casu priuationis & an potuerit sibi præiudicare recipiendo dotem patiendo se maritari sine consil. o dicti tertii & huiusmodi.*

CONSILIVM CCCI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Vr̄ dicendum q̄ d. filia non sit hæres testatoris prædicti, nec aliqd possit petere, licet fuerit maritata sine scitu & consi-

1 lio illorum, † quia p̄ceptum illud de requirendo consilium in actu maritandi, vr̄ spernendum tanq̄ a iure reprobatum, & inducere ualens uiduitatem. ff. de cond. & demon. l. cum tale. §. rescriptu. u. alias incipit. sibi arbitratu. de leg. j. l. turpia. §. 1. Et sic pp inobseruantiam eius non vr̄ illi hæredes incidisse in pœnam priuationis hæreditatis. C. de his quæ pœnæ noīe. l. 1. in fi. ff. eo. ti. l. 1. Sed aduertendum, quia casus illius. §. rescripeū allegati pro ꝯrio differt a casu nr̄o in pluribus, & sic nihil facit ad ꝓpositum primo quia, ibi voluit nubere arbitratu talis, & sic tenebatur requirere cōsilium & sequi, merito dicitur q̄ potest inducere viduitatem, hic verò de cōsilio talium, vn̄ sufficiebat requirere cōsiliū, & nō tenebat̄ seq. extra de arbi. c. cū olim. & plene p Bar. in l. 1. §. si plures. de exer. & sic viduitatē nō poterat inducere, iō non spernit̄, nec reprobat a iure. Et ita reperio terminasse Pet. de Bel. & limitasse dictū §. in l. turpia. §. j. de le. j. & . all. & allegat de hoc casum in l. theopompus. de dote præle. in greco uel eius expositione. Itē allegat rōnem, qa requirere consilium consanguineorū & amicorū in matrimoniis ꝯhendis, non est ꝯriū matrimoniis, imo est de ipsorū consueta natura. C. de nup. l. vidue. & l. in copulādis. vn̄ cōcludit Pe. q̄ condō si nupserit de consilio talis, non spernitur nec reprobat a iure. Itē differunt, qa in d. §. rescripeū. fuit appositū illud onus nubendi arbitrio talis ipsi mulieri honoratæ, hic verò hæredibus grauatis. Itē ibi p modū condōnis, hic verò p viā p̄cepti. Itē ibi conditio tendebat ad impediendū principiū acquisitionis legati. l. q hæredi. §. fi. e ti. hic verò ad resoluendū acquisitionē hæreditatis iā factā, si p̄ceptū ab hæredibus non impleret̄. Item ibi intererat mulieris, cui legatū erat factū sub condōne illa; q̄ illa cōdō hr̄ ꝓ non apposita, vt sic ea non impleta p ipsam mulierē nihilominus admittat̄ ad legatū, hic verò intereat istius mulieris, q̄ illud p̄ceptū non habeat̄ ꝓ non apposito, imo ꝓ apposito seu q̄ nō spernat̄, vt sic hæredes p eius inobseruantiā inciderint in pœnā priuationis hæreditatis, & deueniat hæreditas ad ipsam mulierē, & sic rectè per ꝯrium. ¶ Ex quibus vr̄ inferendum, q̄ cum d. præceptum fuerit licitum & honestum, & nō fuerit seruatum præfati hæredes fuerint priuati hæreditate, non ipso iure, sed in effectu; quia iure fideicom. tenentur restituere vel ipsi, vel eorum hæredes hæreditatem prædictam præfatæ filiæ in pœnam inobedientiæ. C. de his q̄ pœnæ nomine. l. 1. & ff. eod. l. 1. §. item si ita. ad l. falci. de penu lega. l. 1. iuncto eo quod no. Bar. in l. paterfamil. testamento. in fin.

2 ¶ Est personale. ad. ꝯ. in cons. 148. l. a par & in cōs. 397. ea. part. & d. Bar. Soci. in cons. 11 & ici. circa uer. p̄terea non. cir. j. me. ubi dicit, q̄ iuramentū est quid ꝑsonale tm̄ vide Bald. in cōs. 345. in prædicta 1. p. ubi pōit an & q̄n iurm patris noceat filiis.

ff. de hær. inst. Si ergo uerba illa testatoris inquantũ d. filiã hæredem instituit sub cõditione, si hæredes eã maritarent sine cõsilio illorũ nõ possunt operari iure directo, & eo modo quo sonant, cũ sint collata post aditionẽ hæreditatis & eius acquisitionẽ factã hæredibus, quibus non censetur uoluisse per d. uerba dare cohæredẽ d. filiã. l. uerbis ciui lib°. ff. de uul. & pup. Nec potuit facere eos desinere esse hæredes. l. & si sine. §. sed ꝙ papi. ff. de mino. operant ergo iure fideicom. & eo mõ quo possunt. l. ex facto. in prin. & l. sceuola. ff. ad treb. iũctis his quæ no. per Bar. in d. l. paterfa. testã. i fi. ¶ † Nec habet obstare ꝙ ista dña tacuit pluribus annis; qa non propterea perdidit ius petendi fideicõmissum, si non est lapsum tps præscriptionis. l. libertis quos. §. j. ff. de ali. & cib. leg. Itẽ non hẽt obstare, ꝙ recepit dotẽ sibi relictã in testõ; quia per hoc repelleretur nunc si uellet testm̃ impugnare, cũ uideat illud approbasse. l. si pars. §. fi. ff. de inoff. test. cum si. Sed hic non intendit impugnare testm̃ petendo d. hæreditatẽ ab hæredibus tanq̃ a priuatis pp inobseruãtiam iusti & liciti præcepti, sed potius approbare & uelle seu petere ꝙ obseruetur. C. de fideicõ. auth. hoc amplius. bene tñ vr̃ impugnare factum hæredum. i. eorũ indeuotionẽ & inobedientiã petendo coherceri. Et sic pp legatũ non repellitur, nec econuerso pp hoc repelleret a legato. ff. de le. 2. l. lucius. §. sempronia. ¶ Præterea nullo mõ põt dici, ꝙ recipiendo dotẽ aliquo mõ renunciauerit iuri petendi fideicommissuo in pœnam hæredum relictum. Tum qa non appatet, ꝙ tunc sciuisset iua suũ seu contioẽtiam testi, & sic in dubio p̃sumitur ignorasse. ff. de prob. l. uerius. ergo &c. de inof. test. l. mr̃ decedens. ff. de pet. hære. l. licẽnam. Tum quia minor annis erat, qui suo iuri renunciare põt, saltem cum effectu. Tum qa vr̃ recepisse potius ut esset sibi magis cautum, q̃ ut sibi p̃iudiciũ faceret. p ea q̃ no. Inn. in c. super hoc. de renun. Bar. in l. 4. C. quod me. ca. ¶ Itẽ non hẽt obstare si dicatur, ꝙ illa mulier permisit se maritari sine requisitione consilij illorũ non cõdicendo in aliquo; qa non p hoc sibi p̃iudicauit in petendo ab illis uel eorũ hæredibus pœnã. s. d. hæreditatem in pœnam illorũ & sibi relictã. Tum qa non apparet, ꝙ sciuerit continentiam testi; & sic non vr̃ fuisse passa q̃ ignorasse p̃sumitur; sed ille tñ dr̃ pati, qui scit, & non cõdit. ff. de tributo. l. j. §. scia. de exer. l. j. §. si is qui naue. uer. sed sciente. Tum qa minor erat ut dixi; tũ qa ẽt si maior & sciuisset, tñ licuit sibi tacere & pati, ut sic illi priuarentur hæreditate pẽna, & applicaretur sibi. Et hoc iõ, qa p illorum intẽtionem priuabatur iam filia hæreditate pẽna, quæ erat sibi debita de iure natura li. l. cum rõ. ff. de bo. dam. l. rescripto. vnde lib. vnde licitum fuit sibi facere quicquid potuit, ut ad se rediret ẽt præter uoluntatẽ defuncti. l. cum pr̃. §. titio. ff. de le. 2. in fi. ff. si quis omiss. cau. te. l. execu tat. & l. quia ãt. §. non simpliciter. & ibi not. ff. de inof. test. l. pap. §. quarta, circa fi. & pulchrè per Bar. & bene ad propositum inducit in fi. in decisione. q. disputatæ p eum, q̃ incipit. pupillus. in pe. col. nec. his præmissis. q̃ ponunt in l. 2. ff. qui pe. tu. multo fortius licuit pati & tacere, ut ad eam perueniat ea uoluntate defuncti, ut est in casu nostro. l. titia seio. §. fi. ff. de le. 2. ¶ Ego Pau. de Cast.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Mariottus Francisci alias Breglia fuit tutor datus in testõ a Goro Ioannis ser Gori cuidam Ioanni filio & pupillo d. Gori anno 1392. Qui Mariottus eodem anno & mense Iunij assumpsit tutelã autoritate iudicis, pro quo fideiussit quidam Pierus viuæ cãpsor, & renunciauit beneficio de fideiussoribus & oi legũ & statutorũ beneficio quoquo mõ p eo faciente. Quibus oibus iudex autoritatẽ interposuit & decretũ. Deinde contigit, ꝙ dictus tutor fecit inuentariũ, in quo plura descripsit, vz ꝙ multi erant creditores d. hæreditatis, & multi debitores, ea grano, uino, & pecũia, & alia rebus. Itẽ in inuentario posuit oĩa bona mobilia, massaritias, & immobilia. Postea d. Mariottus tutor tutelam gessit per nouẽ annos, & illis finitis infirmatus est grauiter. vnde quidam Melosus auunculus d. pupilli fuit cum d. Mariotto, & dixit tu es nunc inutilis d. tutelæ, dimittas nunc me facere. Et accepto uno calculatore, q uideret rõnem inter d. tutorem & d. melosum patruum d. pupilli, p d. pupillo reuisa est rõ, & parum erat inter data & accepta, ut io p̃nti dictus calculator deponit, licet aliqua alia scriptura non appareat. Deinde dimissa sic ista tutela d. Melosus & pupillus reintrarunt in bonis immobilibus, & io domibus eorum, absq; lĩa & permissu d. tutoris, ut in positionibus nunc factis d. Ioannes confitet, & in suis dictis domibus & possessionibus steterunt per octo annos viuente postea d. tutore, quibus nil dixit d. tutori, nec de eo conquestus est, nec aliter petiit rõnem sibi reddi; nec ẽt postea a Nicolao filio d. tutores unquam petiit sibi rõnem reddi. Nunc uerò p' mortem d. tutoris per plures annos d. Ioannes ad p̃ns ætatis 28. annorum agit cõ d. Pierum fideiussorem p redditione rõnis, administrationis, & reliqua. Et petiit oĩa credita contenta in inuentario tanq̃ ad ipm̃ tutorẽ uerè puenerit. Itẽ res mobiles. Itẽ redditus & fructus & puentus d. Ioannis de anno in annum. Item qa retinuit pecuniã otiosam, & non æmit p̃dia p d. pupillo usuras, petiit, cui petitioni excipitur pluribus causis. ¶ Primò ꝙ ipse Pierus tpe obligationis fideiussoriæ erat minor 25. an. igitur mõ aliquo non tenet obstante & resistente forma statuti ciuitatis Flo. quod uobis consultoribus transmittitur. Quæ minor ætas pbata est p sororẽ ppriam d. Pieri, & p consobrinam; q̃ ambæ deponunt de uisu, & ꝙ interfuerunt partui & natiuitati d. Pieri. Et oĩa alia necessaria ad testationem rectè deponunt. Item probata est per duas alias mulieres. Quarũ una dicit, ꝙ erat uicina d. Piero, & uidit d. Pierum qñ uiuebat pr̃ d. Pieri, & qñ mortuus est. Et ipsum tenuit in domo dictæ testis, & ꝙ non ambulabat, neq; uestiebatur, neq; loquebatur; & ꝙ plures suos filios & ppinquorum & vicinorum uidit, & sp iudicauit Pierum tunc tpis fuisse & esse quinq; mensium; si sic nõ nisi ista deponit per no. per Bar. in l. continuus. §. cum ita. de uer. obli. Et eodem mõ deponit quædam alia mulier, nisi ꝙ dicit ꝙ in domo sua quæ non erat in uicina, fuit ad d. testem d. Pierus adductus, ut allactaretur, & in omnibus de aspectu deponit, ut præcedens mulier. Et ex aduersus d. Ioãnes induxit nouem testes super ætate d. Pieri, & ipsorum aspectu sca, & sic minor pars deponit p d. Piero. ¶ Secundò, quia d. Ioannes r̃ndit positionibus d. Pieri, inter quas erat una eius tenoris, vz ꝙ in obligatione d. Pieri non interuenit consensus unius ex coniunctis suis s̃m formam statutorum Flor. & ipse Ioan. respondit, ꝙ imo interuenit &c. Et per consequens tacitè uidetur fateri, ꝙ tempore obligationis d. Pieri, ipse Pierus indigebat consensu propinqui, & sic ꝙ erat minor 25. annorum.

¶ Tertiò dicitur per d. Pierum, ꝙ est quidam libellus in foliis parui chartarum numero 24. intitulatus tamen sub nomine tutelæ, in quo libro paruo est descriptus exitus d. Mariotti tutoris. Et in exitu suo sunt tot, quot sunt pecuniæ, & alia contenta in petitione dicti Ioannis, inter quæ multa sunt, quæ uerificantur per libros aliorum mercatorum, & aliqua multa de dictis expensis uerificant per scripturas publicas, de quibus omnibus dictus liber facit mentionem. vnde cũ in magnis summis dictus liber verificetur necessariò per publicas scripturas, & per scripturas aliorum mercatorũ, necessariò sequitur ꝙ fides in aliis paruis quantitatibus d. libro est adhibenda. Item ad uerificationem & comparationem dicti libri, ꝙ sit descriptus manu dicti tutoris, produxit dictus Pierus multos libros apothecæ dicti tutoris. Et facta comparatione quinque testes, qui omnes bene deponunt se habuisse & habere planissimã notitiam literæ dicti Mariotti, quia in apotheca dicti Mariotti steterunt, indicant & deponunt solenniter dictum librum exitus fuisse scriptum manu dicti tutoris. ¶ Quartò dicit dictus Pierus, ꝙ massaritias domus dictus Ioannes petere ab eo non potest; quia sua propria autoritate & non permissu tutoris reintrauit vnà cum Meloso auunculo suo suas possessiones domus, & alia immobilia; igitur &c. Facit l. si quando. cum ibi no. vnde vi. & l. fin. uel pe. C. quod met. causa. Et de introitu dictorum domuum sine licentia tutoris confitetur dictus Ioannes in positionibus dicti Pieri.

¶ Quintò, quia usuras petere non potest. Primò, quia non probauit pecuniam fuisse retentam. Nec etiam probauit dictus Ioannes, ꝙ tunc temporis erant prædia venalia & apta dicto pupillo secundum quantitatem quam dicunt fuisse de tempore in tempus ociosam, igitur dictus Pierus non tenetur s̃m quod no. Bar. in l. tutor qui repertorium. §. si post. ff. de admi. tuto. Præterea statutum Flo. quod permittit dictas vsuras, vz duorum dena. pro libra pro quolibet mense, non ualet, vt no. Bal. in l. cum allegat. C. de usu. & maxime cum sit per dinumerationem mensium & solid. & libræ. p no. per doct. in l. 1. C. de sum. trin. & fid. catho. & per glo. in l. cum duobus. §. item ex facto. ff. pro socio. cum simi. igitur cum dictus Ioannes non probauerit pecuniam fuisse ociosam, nec probauerit prædia condecentia fuisse emptionalia cum dicto pupillo, & cũm exitus sit tantus, quantum introitus, & cum d. statutum tanquam nutriens peccatum non ualeat, igitur d. vsuras petere non potest. ¶ Sextò, qa condecens est, ꝙ dicto tutori salariũ decernat officio iud. qd̃ salariũ dẽat discõputari de illa summa, q̃ d. Ioannes petit à d. Piero s̃m no. per Bar. in l. in eos. §. fi. ff. de tut. & in l. tutoribus. §. fi. & ibi gl. & Bar. ff. de admi. tu. & l. 1. §. si pupillus. de tute. & ra. distra. & quod no. Iac. de Are. & Cy. in l. 1. in fi. C. manda.

¶ Septimò

¶ Septimò dicimus, quod fructus, redditus, & prouentus d. Ioannis, quos d. Ioannes in sua petitione posuit, non sunt probati pro parte d. Ioannis. Nã solus unus testis consobrinus d. Ioannis deponit de redditibus, & de æstimatione dictorum fructuum posita in d. petitione. Interrogatus de cã sciẽ dixit, quod sic fructauit sibi post depositionẽ d. tutelæ tanquã factori d. Ioannis, non autem probat aliquid quod ad manus d. Mariotti tutoris peruenerit; igitur non probat, nec a nobis illud exigi pt, & maxime cũ sit consobrinus & unicus. Præterea de æstimatione dictorũ fructuũ redactorum ad pecuniã nõ probat, secundum no. per doc. in l. 2. C. de rescin. uen. & l. pretia rerum. ad l. fal. l. 1. §. si hæres. ff. ad treb. Nam de suo facto & iudicio deponit; igitur &c. Præterea alij testes inducti pro parte d. Ioannis super dictis fructibus solum deponunt singulariter quilibet de per se, quia oẽs sunt laboratores terrarũ, & quilibet deponit de per se, quod ipse soluit 10. staria grani, & aliqui fabas, & aliqui uinũ d. Mariotto; unde tanquam singulares, & deponentes in cã propria, ne iterũ ad solutionẽ dictorum fructuũ, & pensionẽ possint per d. Ioannẽ conueniri, sic deponunt; igitur non probant. per no. per Bart. in fi. in l. deferre. §. 1. ff. de iure fisci. igitur &c. Et esto, sed non concesso, quod essent cõformes, & cõtestes, & nõ deponerent in cã propria; tñ non deponunt nisi de quinque annis oibus cõputatis, & ad plus, igitur nõ debet d. Pierus condemnari pro nouem annis, quibus d. Mariottus gessit d. tutelã. ¶ Octauò, quia eo quod in inuentario multi sunt descripti pro debitoribus, tñ quia ille Gorus testator erat hospes, & multis ex dictis debitoribus tanquam aduenis, & uiatoribus credidit, ut moris est hospitantiũ, & multi recesserũt, & non soluerunt d. Mariotto tutori. Nec propter hoc aliqua culpa uel negligentia d. tutoris pt aliquo mõ imputari; igitur non tenetur d. Pierus. Præterea manifestissimè demõstrabitur, quod ipse Ioannes olim pupillus post depositionẽ d. tutelæ exegit ab aliquibus de dictis debitoribus creditum suum, & cũ aliquo transegit, & tñc fecit de receptis per ipsum Ioannem; igitur &c. ¶ Nonò, quia d. Ioannes uolẽs impedire d. Pierum, quod non gauderet beneficio d. statuti de oblationibus minorum, fecit unã postã, quod tempore oblationis d. Pieri ipse publicè mercabatur, & artem campsoriam publicè retinebat, nolens d. Ioannes extendere d. statutum in d. parte, ubi dicitur saluo quod si filiusfamilias esset minor 25. annis, & publicè mercaretur &c. & aliũ minorẽ qui non hẽt patrem, & multos testes induxit qui oẽs deponunt de minori tpe, & quod post d. oblationem per annos 10. non exercuit aliquam artẽ excepto uno qui dicit, quod uidit d. Pierũ publice exercere d. artem tempore d. oblationis, igitur &c. Præterea iste non est intellectus d. statuti; quia quando loquitur de arte, loquitur de filiofamilias qui patrem habet, qui per filium regere, & gubernare, & instruere põt, non autem de alio minore, qui patrem non hẽt, & sic minus instructus ignoraret facere facta sua licet publice meretur. ¶ Ex quib. oib. quæritur primo, an d. minor ætas d. Pieri sit sufficienter probata per d. mulieres, & per confessionem d. Ioannis. ¶ Secundò, an d. statutum d. Piero ut minori patrocinetur, quia renunciauit oi legato, & statutorum auxilio in præsentia iudicis. ¶ Tertiò, an dicto libro in oibus summis etiam in illis paruis, quæ non pñt probari per scripturas publicas, uel per scripturas aliorũ mercatorũ, sit plena fides adhibenda. Et maximè attẽto statuto Florẽ. quo cauetur, quod annuatim tutor teneatur reddere rationẽ coram duobus propinquis ipsius pupilli, & summatim scribi faciat per notariũ publicũ introitũ, & exitum dicti anni, quod non fecit d. Mariottus, & sic uidetur attenta forma d. statuti, quod scripturis priuatis, & scipsius tutoris non sit fides adhibenda. ¶ Quartò, an d. massaritiæ possint peti, & exigi per d. Ioannem a d. Piero, maximè attenta confessione d. Ioãnis, quod ipse reintrauit domos suas sua propria authoritate. ¶ Quintò, an d. statutum permittens usuras ualeat, & per consequens an d. usuræ possint exigi, & maximè attento quod d. Ioannes non probauit pecuniam uel aliquam quantitatẽ fore ociosam, nec prædia aliqua apta d. pupillo fuisse emptionalia. ¶ Sextò, an d. Mariotto tutori, & per consequens Piero eius fideiussori possit decerni per officiũ iudicis salarium condecens, quod de dicta summa debeat excõputari. ¶ Septimò, an dicti fructus, & redditus per dictum Ioannem sint probati quod peruenerint ad dictum tutorem.

S V M M A R I A.

1 *Aetatem minorem duæ mulieres consanguineæ probant maximè cum aliis adminiculis.*

2 *Statutum si in contractu minoris requirat præsentiam iudicis, & unius coniuncti, an iudex possit supplere absentiam coniuncti.*

Minor renunciando statuto sine præsentia coniuncti an sibi præiudicet etiam in præsentia iudicis.

3 *Liber rationum, qui habet aliquas partitas ueras, præsumitur uerus in aliis, & quid de libro rationum tutoris quando ex statuto debet scribi manu notarii,* [illegible] *ut scriptum tutoris manu scribatur, eandem fidem habeat. & 4.*

4 *Mors non minorem fidem facit adhiberi, quam iuramentum.*

5 *Tutor etiam prætextu senectutis non debet se exonerare tutela.*

6 *Statutum permittens pecunias pupillorum dari ad usuras, non ualet.*

7 *Salarium quibus casibus debet tutori constitui.*

8 *Testes singulares an probent summam redditu* [illegible] *bonis pupilli.*

CONSILIVM CCCII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ad bñ examinandũ dubia, de quibus s. oportuisset uidere acta causæ, potissimè articulos, & attestationes; tñ prout ex narratione s. facta colligere possum, breuiter respondebo.

1 ¶ † Et super primo quæsito non uideo dubium, quare non sit probata minor ætas, postquã extant duæ mulieres deponentes, quod interfuerũt partui. ut no. Bar. in l. de ætate. ff. de min. qui dicit quod maximè per tales pt probari directò & uerè. s. per obstetrices. ¶ Nec ob. quod illæ sunt attinentes d. Pieri, pro quo testificantur; quia propter hoc non reddit testimoniũ ipsarũ nullum, cũ etiam frater possit testificari pro fratre. ut plenè no. in l. qui testã. ff. de testa. sed aliquantulum attenuatur earũ fides, quia non dñr oi exceptione maiores, sed hoc reparatur per alias mulieres super hoc deponentes, quæ licet non interfuerint partui, taliter tñ de aspectu deponunt quod sufficit; ut idẽ Bar. not. in d. l. de ætate. potissimè iunctæ cũ præcedentibus; quia quæ non prosunt singula &c. ff. de usur. l. si stipulatus. & arg. eorũ quæ no. in l. excusanẽ. ff. de execu. tu. in prin. per glo. de iureiur. l. si duo. in prin. iuncta l. 3. §. eiusdem quoque principis. ff. de testibus. potissimè quia ætas minor difficulter probatur, ut dicit Bar. in d. l. de ætate. ergo, & hñs probare magis releuatur. l. non oẽs. §. a barbaris. ff. de re mili. & quod no. Cyn. C. ad l. cor. de sic. l. 1. in fi. & de iniur. l. si nõ conuitiũ. in 1. op. & extra de testi. c. præterea. cum si.

2 ¶ † Super secundo breuiter rñdetur, quod d. statutum patrocinatur d. Pierio non obstante d. renunciatione, quia qua rõne non potuit se obligare contra formam d. statuti, eadem rõne nec potuit eidem statuto renunciare. ff. de noua. l. doli. §. diuersis. & quod no. Bar. in l. fi. §. idem quærit. ff. de libe. lega. alias parata esset facilis uia ad eludendum d. statutum, quod esse non debet. ar. ff. de dolo. l. arbitrio. §. dolo cuius. ibi. ne lex circũscribatur &c. & ar. ff. de arb. l. ne in potestate. cum concor. ¶ Nec ob. præsentia & authoritas iudicis, per quã uidetur renunciatio fortificari, sicut renunciatio uelle. ff. ad uelleia. l. fin. §. pen. quia statutum s. relatum ultra præsentiam & authoritatem iudicis requirit etiam præsentiam unius ex cõsanguineis, ad hoc ut possit se obligare; ergo & eodem modo requirebatur ad hoc, ut posset eidẽ statuto renunciare, cum procedant ad paria. pro quo bene facit quod no. doc. in l. si curatorẽ hñs. C. de in integ. rest. potissimè. Bar. qui dicit ubi requiritur authoritas administratoris, & etiam iudicis, ut in alienatione rei immobilis minoris non sufficit solius iudicis, nec põt tunc iudex supplere defectũ tutoris uel curatoris, quia deficit unũ ex substantialibus. l. cum hi. §. si prætor. ff. de transac. cũ si. Sed hic per ea quæ narrantur, non apparet interuenisse præsentiam unius de coniunctis; ergo &c.

3 ¶ † Super tertio quæsito dicendum, quod standum est dicto codici rationum defuncti tutoris in expensis paruis, in quibus non consueuerunt parari probationes. ut no. Bar. C. de epis. & cle. l. id quod pauperibus. in fi. & l. nulli. in 3. col. & quod no. in Spe. de instru. edi. §. nunc uero aliqua. uer. sed nunquid secundum dictum iul. &c. & quod no. in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. ¶ Nec ob. quod ipsi uidetur unà cum codice requirere iurãm, quia illud procedit cũ scribens uiuit, sed si mortuus est non requiritur, tum quia præstari non pt; ergo &c. ar. ff. si cui plusquam per l. fal. l. cum non facile. & quod no. eo. ti. l. nulli. §. quamuis.

4 a tum quia & mors non minorem fidem facit adhiberi, quã iurãm. iuxta no. per Bar. in l. admonendi. ff. de iureiur. qui dicit, quod pro scriptura defuncti præsumitur per l. rationes. C. de proba. quia nõ est uerisimile, quod fuerit immemor suæ salutis. C. ad l. iul. repe. l. fi. Potissimè quia ut s. narratur multæ partitæ ibi descriptæ uerificantur per scripturas publicas uel per libros aliorum, & in illa redarguitur de mendacio. unde sicut scriptura quando in uno reperitur falsa, præsumitur etiam in aliis esse falsa, ut no. Innoc. de hæreti. c. fraternitatis ita & si in aliquibus reperitur uera, præsumitur etiam in aliis uera, ut eadem sit ratio contrariorum. de uulg. & pup. l. & si contra. de lega. 3. l. fi. & quia fauorabilior interpretatio, ideo magis extendenda. l. cum quidam. ff. de libe. & posthu. Nec etiam ob. quod dictus codex non est scriptus manu publici notarii. Nam & si scriptus esset, non tamen potuisset notarius attestari nisi de confessione dicti tutoris, qui dixisset se tantum expendisse, & tantum recepisse. non enim credendum est statutum uoluisse, ut in singulis receptionibus, & expensis adhibeat notarium, ut sic attestetur de ueritate, quia hoc esset nimis difficile, & dispendiosum, ergo &c.

a ¶ Q[illegible] iurãm. Add. d. Bar. Soz. I. [illegible] inci. pro deci. sio. uer. nec ob. si dicat. & uersi. quinto. i s. par.

arg.l.ꝓ locis. & l.mediterraneæ.C.de an.& trib.li.10.sed est credẽdũ,ꝙ uoluerit scribi introit⁹ & exitus manu publici notarij,ꝑut ipse tutor sibi retulerit,& si ita est,sicut staret scripturæ notarij de asserti de tutoris, ita stari debet scripturæ ipsius tutoris, qñ de ea ꝯ stat.ff.de posi.l.publia.§.fi.cũ si.vñ nõ refert q̃d ex æquipollentib⁹ fiat.l.cũ seruus.ff.de ver.obli.C.de cõd.insti.l.si mater. Sed si esset scriptus manu alterius, q̃ dicti tutoris, q̃ nõ esset notari⁹,posset dici ꝙ nõ faceret fidẽ,& hoc operabit̃ dictũ statutũ, ne sṗfluum ex his q̃.s̃.dicta sunt,reddat̃.l.t.in fi.ff.ad mu. Præterea et si esset scriptus manu notarij,ñ esset scriptus in publica forma,ar.eorũ q̃ no. Bar.in l.sena.ff.ad turpil.ergo nõ debet eius scriptura maiorẽ fidẽ facere,q̃ scriptura dicti tutoris,q̃a reputat̃ priuata, s3 sit scriptura manu notarij,si ñ hẽt ea q̃ requirunt̃ ad publicã formã. de q̃bus in l.gñali.C. de tabu.li.t 1. ¶ †Sup quarto q̃sito, si poneremus dictũ fideiussorẽ potuisse obligari, vider̃ dicẽdũ ꝙ dictæ massaririæ peti possent,posito ꝙ ad man⁹ dicti pupilli ꝑuenissent, q̃a si ꝑditę fuerũt culpa & negligentia illius Melosi, cui dictus tutor reliq̃t administrationẽ,uel ipsius pupilli,vr̃ damnũ ꝑtinere ad dictũ tutorẽ ad quẽ ꝑtinebat custodia,a quo nõ potuit ꝓpria autoritate se exonerare et rõne senectutis uel alterius impedimenti,sed debuit denunciare iudici,ut daret curatorẽ uel coadiutorẽ. ff. de tute.l.solet.iuncta.l.si q̃a alicui.§.si mandatũ.ff.man. & q̃d not. in l.1.C.de transac. Sed certe cũ semel ad eũ ꝑuenerint, ut dr̃ ꝓbari p reingressum in domũ &c. Præsumunt̃ et hodie esse apud eũ,nisi ꝓbaret̃ur deperditæ.ff.de edẽ.l.si q̃s ex argentarijs.§.fi. cũ ibi plenẽ not. per Bart.& C.ad exhiben.l.non ignorabit.& ideo si petit & non probat eas deperditas,uidetur de præda sollicitus,& non debet audiri.ff. de admini.tu.l.si minoris actum.in fine. ¶ †Super quinto quæsito a clarum & determinatũ est,ꝙ statutũ permittens usuras non ualet,sicut nec leges imperiales quæ sunt maioris autoritatis. iuxta no.in l.cunctos populus.C.de summa trini.quia nutrit peccatũ,& est cõtra.l.diuinam;ergo &c. ut no.Bar.in l.omnes populi,& quod not. in c.possessor.de reg.iur.lib.6.p gl.& ꝙ usuræ pupillares non possint hodie peti determinat Bar.in l.tutor qui repertorium. §.si deponi.ff.de admi.tu. Item ꝙ non teneatur ad interesse ex eo ꝙ non emit prædia,si non apparet ꝙ fuerint prædia emptionalia.determinat idem Bar.in §.præcedenti,qui incipit.si pull.Deberet etiam apparere,ꝙ tantam pecuniã peruenisset ad manus dicti tutoris, quæ sufficeisset ad emenda prædia,alias non conuinceretur de negligentia.l.ita autẽ.§.j.ff.de admi.tut. Idem si peruenisset,& non permansisset.l.2.§.peruenisse.ff.de hære.uel ac.uen. Sed ex supra narratis apparet,ꝙ licet peruenerit non durauit, sed in necessitates pupilli fuit expensa;ergo &c. ¶ †Super sexto dicendũ,ꝙ salarium tunc decernitur tutori,cùm est pauper,& aliunde se non põt sustentare.l. j.§.si pupillus.ff.de tute.& ratio.distra.uel si habet necesse proficisci pro factis pupilli,quatenus non esset in domo sua impensurus. l.sed si hæreditas. ff. ad exhiben. quia officium non debet esse sibi damnosum.l.si quis ex signatoribus.ff. quemadmo.testa.ape.& ita debet intelligi.l.a tutoribus.§.fi.ff.de admi. tuto. alias nõ debet habere salarium.ita vult gl.ff.man.in l.j.in penul.gl. super uerbo gratuitum. ¶ †Super septimo,ꝙ per illos qui soluerunt, non sit probatum ad illum tutorem tales redditus peruenisse,patet;quia quilibet est singularis in dicto suo;ergo &c.c.licet. de proba. & quia quilibet testificatur in cã propria;quia posset iste adultus eos conuenire,& deberent condemnari nisi probarent se soluisse et aliter quã p scripturam tutoris.l. lucius.§.tutelæ.ff.de admi.tu.& ibi per doct.ergo &c.l.omnibus. C.de testi. & l.deferre.§.idem decreuerunt.cum ibi no.per Bar.ff.de iure fisci.

¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. vtriusque iuris doct. & ad fidem me subscripsi,& sigillaui.

a ¶Super quinto quæsito. ad huius quæsiti materiã uide d. Mari. Soci. in cõsi. 2. inc. teque do ordiné. p totũ. & in cõsi. 24. inci. uisis diligenter. p totũ. 101. pec. &d. Bar. Soci. in cõsil. 248. inci. circa ueri. 2. de præcep. testatoris. in 2. parte. ubi dicit ꝙ si iudex p̃cepit tutoribus & curatoribus ꝙ ex pecunia minorũ p̃dia emãt & sine legitima cã neglexerint ꝙ tenentur ad usuras & fructus qui peterentur sed quatenus ex fructibus percepissent.

S V M M A R I A.

1. *Pater si instituat filios insolidum, & si ante ætatem triginta annorum alienent instituat societatem aliquam siue aliam in dimidia, an in casu alienationis possit statim societas sibi partem aduocare.*
2. *Testator per secundã substitutionẽ non censetur uelle aliquid adimere de eo quod iam peruenerat ad primũ substitutũ euenente casu primæ substitutionis,et 2.*
3. *Filii prohibiti alienare ante certum tempus an possint saltem ante idem tempus alienare usque ad legitimam.*
4. *Prohibitio an & quando censeatur facta in rem,uel in personam.*
5. *Legatum factum si filii testatoris decederent similiter sine filiis, an habeat locum uno eorum sine filiis decedente.*
6. *Legatum si fiat filiis & hæredibus,an sufficiat filios esse,licet non hæredes.*
7. *Legatum si fiat respectu certi operis ædificandi, si non reperiatur tantum in bonis,quid fiet de legato, & an conuerti de eo in alium usum de uoluntate executorum,qui a testatore adhibiti fuerant operi faciendo.*

CONSILIVM CCCIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis & diligenter ꝯsideratis oĩbus, quę tanguntur in puncto & et verbis testi d.Nicolai, †super eo quod primo loco quæritur, utrum societas S.Michaelis in ortu possit uenire ad dimidiam dictæ hæreditatis & bonorũ ex capite priuationis & ꝯuentionis factæ per filios in alienando bona ꝯ prohibitionem testatoris ante.s.ætatem 30. anno. Vr̃ dicendum ꝙ sic,& ꝙ possit venire iure directo.Nam si pater instituisset d.filios in una dimidia,quæ sufficiebat eis pro legitima.C. de inof. test.auth.nouissima.& d.societatem in altera dimidia, nihil esset de quo filij p̃d cti uel eorum successores possent ꝯqueri, uel impedire d.societatem ad suam dimidiam uenire.eo.ti.l.cum q̃ritur.ff. eo.l.pap.§.qm̃ aũt quarta.Sed ita vi fuisse hic,licet.n.primo filios instituerit insolidũ,postea tñ in 6.cap.testi vr̃ institutionem prædictam pro una dimidia reuocare, & in ea instituere d. societatẽ sub conditione si d.filij fecerint aliquem ꝯtum alienationis dñ dicit, exnunc reliquit ꝯtacientibus dimidiam &c.& alteram dimidiam reliquit societati &c.quod uerbum, reliquit, importat instõnem,qñ est appositum uniuersitati,& alius non est principalius instituens. ff.de hær.inst.l.his uerbis.in prin.& ibi no. vñ cum hic in d.casum alienationis non sint principalius instituti filij q̃ societas, imo pariter utrisque fuit relicta una dimidia,perinde vr̃ ac si d.dimidia in qua fuit instituta societas sub d.conditione , fuerit dictis filiis sub contraria conditione data.ff.de cond.& dem.l.aliquando.in fin.& l.quibus diebus.§.quidam titio.& quod no.Bar.in l.paterfa.testã. in j.q.ff.de hær.inst. Et sic iure directo tenebit dicta ademptio,& societas poterit uenire tanq̃ directò hæres pro d.dimidia, & habebit locum quod no.in l.2.ff.si pars hære.pe.per gl.de hær. insti.l.si quis ita scripserit.per Dy.de le. t.l.plane.§.si coniunctim. p Bart. ¶ In contrarium facit, quia dicta priuatio fuit collata post aditam uel apprehensam hæreditatem,cum fuerit collata in casum quo alienauerit,quam alienationem non nisi apprehensa hæreditate facere poterant,ergo &c.ar.C.ad l.fal.l.fi.ff.de cond.& dem.l.pater seuerinam.& per ꝯñs non potuit ualere nisi iure fideicommissi, ut no.Bar.in d.l.paterfa.testa.in ult.q.ff.de hær.inst. quod enim ipse idem no.in 1.q.illius legis,procedit qñ admitteret sub conditione casuali,quæ non dependet a uoluntate instituti. Sed qñ sub conditione quæ ab eo dependet,ut si molestauerit, si alienauit &c. tunc tenet iure fideicommissi,quia censetur collata in tp̃i aditæ hæreditatis,post quod non potest desinere esse hæres.l.& si sinc.§. sed q̃d pap.ff.de mino. Et si ita est, vr̃ ꝙ non ualeat dicta ademptio, quia cum omne fideicommissum sit grauamen.l.cohæredi.§.cum filiæ. ff.de uul.& pup.si præcedit præceptum nullum & improbatum,tale grauamen factum in defectum d.præcepti non ualet, q̃a de his, quæ pœna nomine.l.1.ff.& C.Sed hic est huiusmodi, quia p̃ceptũ de non alienando usque ad quantitatem ltĩmæ fuisse vr̃ nullum p l.quoniam in prioribus.& l.omnimodo.C.de inoffi.test. †Isti autẽ ante ætatem triginta annorum non alienauerunt ultra legitimam, sed intra,quod facere potuerunt non obstante dicto præcepto ,& per consequens in nullam pœnam uidentur incidisse, ut d.l.t.de his quæ pœnæ nomine.C.de adult.l. graccus.& sic per dictam alienationem factam infra ætatem triginta annorum & infra legitimã non potest dici dictam dimidiam translatam in societatem prædictam,& per consequens nec alienatio facta infra dictam ætatem, nec facta post,uidetur posse reuocari,quasi neutra facta sit contra prohibitionem,quia secunda facta fuit de bonis non translatis in societatem prædictam & ultra tempus prohibitionis. ¶ Nec ob. si dicatur,ꝙ cum legitima debeatur de singulis rebus.ut l.scimus.§. repletionem.C.de inoff. testam.non potuerunt dicti filij sibi eligere aliquas res pro eorum legitima non consentientibus substitutis.ff.de lega.t.l.non amplius.§. fin.quia imo potuerunt hoc facere alienando,& res alienatæ computantur in legitimam etiam in fideicommissariis & substitutis inuitis.ut not.d.ducto. ff. ad trebell. l.marcellus.§.res quæ.& quod not.in l.quarta.ff.ad l. falcid.
¶ Breuiter his non obstantibus dico contrarium. Nam fateor ꝙ dicta ademptio tenet iure fideicommissi,non iure directo,per proxi. allegata. Et quia in præcedentibus partibus testamenti, ubi similiter ademit, apparet quòd modo prædicto noluit adimere,dũ grauauit contrafacientes ꝙ nomine pœnæ darent & restituerent, quæ sunt uerba obliqua.ff.qui satisda.cogantur. l. inter omnes. & quod ibi not.vnde credendum est eodem modo intellexisse in uerbis suprascriptis.argumen.ff.de legi.l.qui filiabus.& l.seruus plurium.

riũ.§.fi.cũ fi.de hær.inst.qui non mutabat.§.lucio.cũ ibi no. Tñ di
co non esse uerum, ꝙ d.præceptum sit nullum, & ꝙ reiicia: de lti-
ma, quia non continet grauamen, cum non diminuat ltimam, re, lo
co, t pe, vel cã, quo casu loquuntur leges in ꝯrium allegatæ, sed cõ
tinet ꝓuisionem filiorum quorum infirmitati uoluit pr̃ ꝓuidere,
vt ex eius tenore manifestè apparet. & ar.ff.de usu.l.fideicom.§.cũ
pollidius, de le.2.l.si ita relictũ.§.pegasus. quod facere potuit. C.
ꝓ emptore.l.2.cum ꝓ ipsis consilium capere soleat.ff.de adult.l.
nec in sua. Et iõ non reiicitur ẽt hodie, ut no.doc.C.de inoff.testa.
l.filiis matrem.ff.de uul.& pup.l.cum ex filio.per Bar. de liber. &
posth.l.multi non notæ. Et posito ꝙ non reddat alienationem fa-
ctam usque ad uires ltimæ nullam, facit tñ d. alienantes incidere in
pœnam priuationis d.dimidiæ, nam pr̃ poterat eis sine aliqua illo
rum offensa auferre, & ualet ablatio ẽt facta in casum quo non ob
seruauerint præceptum factum in eorum fauorem, postq̃ testator
declarauit ad quem deberet deuenire in d.casum, quia non dr̃ præ
ceptum nudum dicto casu, ut no.Cy.C.de cond.ob cau.l.ea lege.
post med.indistinctę. ¶ Nec ob.l.j.C.de his quæ pœne nomine.qa
ibi præcessit præceptum probrosum & turpe seu reprobatum; hic
non, ut ex prædictis patet, sicut ergo potuit pater prædictus filios
prædictos grauare in d.dimidia sub quacunq; alia conditione, ita
potuit sub ista, & nullam fecit eis iniuriam. Sed si non declarasset
ad quem deberet deuenire in d. casum potuissent eorum fauori re
nunciare, quia diceretur nudum præceptum usque ad ltimam.l.pa
ter.§.iulius agrippa.de le.3.& plene no.in l.filius.§.diuus.de le.j.
Sed ultra legitimam non, quia ex primitur cã, ꝓꝑ quam prohibuit.
s.ut remaneat suæ posteritati. ¶ Concludo ergo d. societatem pos
se uenire ad d.dimidiam ex capite prædicto.s.priuationis & ꝯuen-
tionis, & ꝙ potuit incontinenti post d.alienationem, postquam il
li fecerunt ꝯ prohibitionem expressam.de leg.2.l.cum pr̃.§.liber-
tis.& quod ibi no. ¶ Ex hoc sequitur, ꝙ mortuis postea filiis om-
nibus sine filiis, non fuit locus substitutioni factæ de dicta societa
te, pro una dimidia, & de duabus aliis societatibus pro altera dimi
dia. Nam dicta substõ debet intelligi facta eo casu, quo filij non es
sent priuati ex capite ꝯuentionis, alias cum integra dimidia, & sic
totum quod restabat ultra legitimam, deuenisset ad d. societatem
horti sancti Michaelis, amplius per substitutionem prædictam ꝑ
uenire non posset, sicut in si. videmus in stipulatione facta sub du-
plici conditione alternatiua. Nam utraque illarum prior existat, fa
cit stipl'onẽ cõmitti, & altera postea existens amplius cã committi
non facit, sed euanescit, ff.iudi.sol.l.cum q̃rebatur.uer.ecce.n. Sic
hæc societas fuit substituta sub duplici conditione.s. si illi aliena-
rent, item si decederent sine filiis; duabus ergo prædictis conditio
nibus in idem concurrentibus, celerior cousumat effectum. ff.de
uer.ob.l.si ita quis stipuletur siue nauis. Nec est dicendum, ꝙ per
d.ultimam substitutionem uoluerit aliquid adimere dictæ societa
ti de eo, quod ad eam peruenisset uirtute primæ substitutionis &
ex capite priuationis, nisi doceatur contrarium.ar.ff.de le.2.l. lu-
cius.la s.ubi nõ præsumitur mutatio uoluntatis. Et quia facta fuit
ultima substitutio, quo magis admittaĩ, non quo minus, ergo &c.
l.3.§.si mancipatus.ff.de ꝯta.de cond.& dem.l.cum tale.§.fi. Et sic
casu quo ex prima substitutione non foret uocata, plus enim eam
dilexit testator, quam alias societates, quia illam in plures euentus
substituit, alias uerò in vnum tñ, & sic eredendum est uoluisse ei ꝑ
vltimam substitutionem prouidere.s.in casu quo ex prima non es
set uocata, non autem auferre.ar.ff.de cond.& dem.l.publius.§.ti
tia. ¶ Ex his sequitur ꝙ alienationes factæ ultra legitimam, ẽt quę
post trigesimum annum factæ sunt possunt reuocari, & specialiter
alienatio facta de palatio existente Florentiæ, licèt facta fuerit uni
ex eis cui testator voluit posse fieri post annum 30. Et hoc ideo, qa
ꝓꝑ alienationem factam ante trigesimum, licet intra ltimam, & sic
licet de se sit irreuocabilis incontinenti d.filij inciderunt in pœnã
priuationis dimidiæ seu eius quod erat ultra ltimam per ea quæ
dicta sunt, & sic d.dimidia incepit esse in cã restõnis fiendæ dictæ
societati, per consequens non ualuit alienatio, non ꝓꝑ prohibõ-
nem expressam testatoris, quia illa expirauerat post 30.annum, sed
ꝓꝑ tacita & legalem, quæ est, ꝙ res subiectæ restitutioni non pos-
sunt alienari.vt l.marcellus.§.res quæ.ff.ad trebel.& l.fin.& auth.
res quę.C.com.de lega.quæ tacita prohibitio & legalis resultat ex
eo, ꝙ ante annum trigesimum facta fuit alienatio ꝯ prohibitionẽ
expressam, quæ valebat & tenebat quantum ad hoc, ut faciens con
tra priuaretur eo ꝙ erat ultra ltimam, quod sponte & nõ coactus
testator eis reliquerat, & sic prohibitio uoluntatis potuit eis aufer
re ẽt ex eo ꝙ spreuerunt consiliũ & ꝓuisionẽ paternã de non alie
nãdo. ¶ Nec ob.ei qd̃ dixi de alienatiõe palatij, ꝙ testator uoluit
ipsum posse alienari post trigesimũ annũ isti cui facta est alinatio
& facta fuit post annũ trigesimum, qa istud esset verũ, si dicti filij
ꝑ alienationẽ factã de alijs rebus añ annũ trigesimũ nõ incidissent
in pœnã priuatiõis ꝓdictæ, tunc.n. fuissent dñi irreuocabiles, & po
tuissent seruata forma data a testatore, sed qa iam inciderant, & sic
erant priuati, & per ꝯñs non erant dñi, aut si erant tñ reuocabiles,
qa societas potuisset eos incõtinenti cogere ad restituendũ quic-
quid habebant vltra ltĩma alienatũ cũ non potuerunt in ꝓiudiciũ
societatis, cui iam q̃situm erat ius in dictis vel ad dicta bona ꝓꝑ ip
sorũ inobedientiam & ꝯuentionẽ, alienare, vt legibus.s̃.allegatis.
Et sic sanè dẽt intelligi permissio testatoris facta de dicto palatio,
vt post.30.annum posset alienari certa forma seruata. qd̃ pz, qa
in pluribus locis dicit & sꝑ repetit saluis prohibitionibus ꝓdictis
&c. vt det intelligere ꝙ dictis ꝓhibitionibus & pœnalibus dispo-
sitionibus non intendit per aliquam aliam dispositionem dicti te-
stamenti derogare. Sed constat, ꝙ si postq̃ incidissent in pœnã pri-
uationis, possent in præiudicium societatis, cui iam quæsitum erat
ius alienare, derogarentur dictis prohibitionibus, ergo &c. ¶ Ex q
bus pz primum dubium declaratum. ¶ †Super eo vero, qd̃ scdo
loco q̃ritur in primo q̃sito, vcz. An posito ꝙ prædicti ꝯfecerint so
lũ pro parte sua vel ẽt duorũ fratrum ꝓdecedentium, quorum por
tiones ad eos deuenerant, ꝯfecerint. Dico, ꝙ istud q̃situm hẽt duo
puncta. Primum est, si dicti tres filij alienauerunt solũ portiones
fratrum ꝓcedentium nõ proprias, an videantur ꝯfecisse. Scd̃m est
si alienauerunt proprias, non illas quas a fratribus habuerũt, vtrũ
per hoc priuati fuerint ẽt illis. ¶ Circa primum vr̃ dicendũ ꝙ nõ,
qa cùm prohibitio fuerit directa ad personas filiorũ, ut ex verbis
testamenti pz, quilibet censetur prohibitus alienare suam partẽ,
nõ partẽ cohæredis.arg.ff.de lega.1.l.si fundus sub ꝯdõne.§.si liber
tus. Et si ita est, sequitur ꝙ licet ab illis ꝓcedentibus nõ potuissent
portiones illorũ alienari, ꝑ alios tñ ad quos s̃m uoluntatẽ patris ꝑ
uenerunt, vr̃ alienari potuisse quasi ꝑ transitũ ad eos exiuerint
prohibitionem.tex.vr̃ in l.pater filiũ.§.quindecim.ff.de leg.3. Cõ
trarium dico. Nam attenta cã prohibitionis, q̃ testator expressit.s.
qa uolebat dicta bona sua venire ad suã posterioritatem, & ea defi
ciente inde fieri q̃dam q̃.ĩ.disponebat, dicta prohibitio dr̃ potius
fuisse realis, q̃ personalis, & perinde hr̃, ac si in rem fuissent verba
cõcepta, vcz ꝓhibeo bona mea alienari &c. quo casu nec proprias
portiones, nec quas a fratribus habuissent, potuissent alienare.l.pe
to.§.fratre.de leg.2.& no.per doc.in d.§.quindecim. Potius.n.attẽ
ditur cã & rõ dicendi, q̃ uerborum cortex[a]. ff.de lega.2.l. cum pa-
ter.§.dulcissimis.de lega.3.l.nomen.§.fi.de acqui.pos.l.si is qui ani
mo. Per quod rũdetur ad.§.libertus.allega. in contrarium. qa ibi
cã grauaminis non extendebatur vltra portionẽ cuiuslibet de ꝑ se,
& conferebatur dispositio in tp̃s, quo quilibet suam partem habe
bat & non partem cohæredis, merito dispositio nõ trahitur vltra
q̃ habet, sed hic prohibitio cõprehendit vtrunq; tempus, ergo &c.
¶ Super scd̃o dicendum est, ꝙ ꝓdicti contrauenientes non solum
priuantur portionibus ipsorum, sed ẽt illis q̃ a fratribus & cohære
dibus peruenerũt ad eos s̃m dispositionem testatoris ꝑ l.sceuola.
& qd̃ ibi no.ff.ad tertul. per q̃ dicit Bar. in fideicommissario vni-
uersali venire ẽt portionem q̃ grauatus iure fideicõmissi habuit a
cohærede. Sed hic est fideicommissum vniuersale in casum contra
uentionis restituendum societati, vt.s̃.tetigi circa prin. per ea quæ
not.Bart.in l.paterfa.testamento.ff.de hæredi.insti.in fi. ergo &c.
¶ †Super tertio quo quæritur, an sit locus constructioni monaste
rij, q̃ testator fieri mãdauit, si oẽs filij decederent sine liberis & ẽt
legatis relictis in dictum casum. Vr̃ ꝙ nõ; qa ꝓdicta fuerunt colla
ta in tp̃s substitutionis prædictæ, q̃ locum nõ hẽt postq̃ ex primo
capite priuationis perueniunt bona ad societatẽ vt.s̃.dixi. Cũ er-
go societas non hẽt ex capite substitutionis, sed ex capite priuati o
nis, qd̃ caput non fuit grauatum, non vr̃ ꝙ teneatur. Vt hinc est,
ꝙ interdum nostra interest hr̃e hæreditatem potius ea vna substi
tutione, q̃ ex altera, qñ vna est grauata non altera.ff.si quis omis.cã
testa.l.1.§.si proponatur.ad trebel.recusare.§.titius. ¶ Contrariũ
tñ puto, qa ista onera non fuerũt iniuncta societati tanq̃ substitu-
tæ sub illa cõditione si decessserint sine filijs, sed fuerũt rẽ cõcepta
qa testator mãdauit monasteriũ cõstrui in tali palatio, & alia bona
sibi in dotẽ assignari in casu quo filij oẽs decederẽt sine liberis, vn
de qñcunq; cõditio existat debent de illis bonis fieri illa quæ testa
tor disposuit penes quencunq; reperiantur, & ex quocunq; capi-

[a] ¶Cortex Adde d. Bart. Soci. in cõsil. 201. incti i ph ti. circa princ. 3. col. in j. par.

te teſtamenti.arg.bonũ.ff.de adi.leg.l.3.§.ſi titio.cũ ibi no.ꝑ Bar. & ff.de iureiur.l.ſi duo.§.iul.ſecus ſi fuiſſet iniunctũ dictum onus vltimæ ſubſtõni vel ſocietati ꝑdictæ vendiri ex illo capite. ¶ Hæc vera,ſi ꝯdõ, ſub qua mãdauit monaſteriũ conſtrui,& dicta legata fecit,extitit,q̃a oẽs filij ſine filijs deceſſerunt.Si vero aliq̃s eorũ deceſsit cũ filijs,nõ tñ vltimus,dubiũ eſt,an ſit locus cõſtructioni ꝑdictæ,& an debeaẽ dictũ legatum. Et vr̃ ꝙ nõ, q̃a atteñta ꝓprietate verborũ vr̃ defecta ꝯdõ,cũ dictio,oẽs,ſit collectiua,& req̃rat concurſum oĩm[a].l.nõ diſtingoemus.§. cũ in plures.ff.de arbi.& plenẽ no.in l.ſi pluribus.ff.de leg.2.& ſi in vno falſificaẽ,in totũ redditur falſa.ff.de rebus dub.l.ſi is q̃ ducenta.§.vtrũ.de pig.act.l.ſi neceſſarias.§.ſi annua.de hęre.inſti.l.hoc articulo.cũ ibi no.verũ eſt ergo dicere,nõ decediſſe oẽs ſine filijs,ex quovnus deceſsit cũ filijs.C.ď impube.& alijs ſubſti.l.pe.Et ſic vr̃,ꝙ tanq̃ defecta ꝯdõne non ſit locus ꝑdictæ cõſtructioni vel legato.ff.de cõdi.& dem.l.q̃ hęredi.§.fi.C.de inſti.& ſubſti.ſub cõdi.fac.l.gñalr̃.circa.fi.& d.l.penulti. C.de vulg.& pupil. ¶ Nec obſt.l.hæredes mei.§.cũ ita.ff.ad trebel. q̃a ibi loquit in ſubſtitutione vniuerſali facta duobus filijs ſub ꝯdõne,ſi vterq; deceſſerint ſine liberis, quo caſu vltimo decedente ſine filijs,licet primus deceſſerit cũ eis,receditur a ꝓprio ſignificatu verborũ ex coniectura a mẽte defuncti,quo ad portionẽ vltimi moriẽtis,q̃ teſtator voluit ad ſubſtitutũ deuenire ſi decederet ſine filijs,vna cũ portione primi decedentis ſi & ipſe ſine filijs decederet. vñ credẽdũ eſt,ꝙ ẽt voluerit portionẽ vltimi moriẽtis,q̃ ſolus decederet ſine filijs,ſibi ꝑuenire nõ exiſtente altero q̃ ex ꝓſumpta mente defuncti ſubſtitutũ excludat.vñ in caſu nr̃o fateor,ꝙ ſubſtitutio vniuerſalis facta de dicta ſocietate & alijs duabus in dictum caſum vendicaret ſibi locũ in portionibus vltimo decedentiũ ſine filijs,ſi ex capite priuationis dicta bona nõ deueniſſent ad dictã ſocietatẽ,vt.ſ.dixi.Sed nos ſumus extra dictũ caſum.§.cũ ita.q̃a non tractamus de ſubſtitutiõe facta filijs, & per ꝯñs in portionibus vltimorũ morientiũ,ſed de legato particulari & conſtructione monaſterij q̃ non ſunt ſubſtitutiones factæ dictis filijs, & ſic ceſſat rõ dicti.§.q̃ eſt,ꝙ teſtator voluit totã hæreditatẽ peruenire ad ſubſtitutum,ſi in perſonis oĩum exiſteret ꝯdõ.hoc.n. non voluit hic quo ad legatariũ & quo ad monaſterium.Et ſic vr̃,ꝙ remanere debeamus in ſola proprietate & ſignificatu verborum.l.non aliter.de lega.3.quæ eſt illa de qua.ſ.dixi,vt videatur ꝯdõ defecta,nec habeamus ꝯiecturam aliquam ꝓp q̃ ab ea recedere debeamus,ergo &c. Nam perinde eſt in caſu nr̃o, ac ſi relinquerem titio ſub conditione,ſi omnes filij mei deceſſerint ſine filijs,quo caſu vno decedente cum filijs deficeret conditio non diſtincto,an ſit primus, vel vltimus.Concluditur ergo,ꝙ nec eſt locus conſtructiuni monaſterij, nec debetur legatum dicti palatij,ex quo dicta conditio cenſeẽ defecta,ſi vnus ipſorum filiorum etiã nõ vltimus cum filijs deceſsit.

5 ¶ †Sup vltimo dico,ꝙ cũm legatũ factum fuerit ſub duplici qualitate,ſ.filiatiõis & hæreditariæ, dũ dixit filijs & hæredibus Noſrij poſito & ꝯdõ dicti legati non defeciſſet,non ſufficit ꝙ ſint filij,niſi ẽt ſint hæredes effectuales,ſic.n.determinat Bar. in eo qui recipit emphiteuſim ꝓ ſe & filijs & hęredibus.ff.de ope.li.l. vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ſic ẽt ſentit Bal.in auth.ſi quas ruinas.C.de ſa.ſan.eccle.circa medium.in q̃õne illa,q̃ plene diſputat in verſi.in contrarium &c.in primo argu. ad partem affirmatiuam. & ẽt Spe.in tit. de loca.§.nunc aliqua.ver.78. vbi dum dicit,admitti ergo debent filij vt filij,non vt heredes,niſi fuiſſet expreſſẽ dictum &c.Vult.n. ꝙ qñ recepit pro ſe & filijs & hæredibus, ꝙ tunc debent eſſe hæredes vniuerſales ad hoc, ut admittatur.Nec.n.prodeſt nudum nomen,ſicut nec nocet.ff.ad tertul.l.2.§.ſi ſint. ¶ Nec ob.qđ per eũdẽ Bart.not.ff.de libe.& poſthu.l.gallus.§.nunc de lege.ver.ẽt vbi dicit,ꝙ ſubſtõ facta de titio & eius filijs & hr̃dib' ſm rigorẽ verborũ intelligitur facta de filijs tñ titij & de hæredibus tñ. Et ita vr̃ hic in legato,vbi reliquit Neo Bartoli & eius filijs & hæredibus dictum palatium &c.Nam dico, & imo ſua determinatio facit pro, q̃a quicquid ſit de rigore verborũ, ipſe tñ dicit aliud eſſe ſm mentem teſtatoris,qñ ſubſtitutio eſt facta filijs teſtatoris ſub dicta conditione ſi deceſſerint ſine filijs de titio & eius filijs & hæredibus, dicit.n.ꝙ quicquid ſit de rigore,non ſufficit eſſe hæredes tñ titij, niſi ſint ẽt filij dicti titij,ne cõtingat dici ꝙ plus dilexerit hæredes extraneos,titij,q̃ hæredes extraneos filij,qđ non eſt credendũ,ſm Ricar.malum.in ſua.q.diſputata.argu.d.l.publius.§. titia.de condi.& demon. vnde non eſt intentio ſua dicere, ꝙ ſufficiat aliquos eſſe filios titij tñ licet non hæredes,ad hoc vt vocentur ex ſubſtitutione,ſed intendit dicere, quòd imo non ſufficit eſſe hæredes tñ & non filios,ne extranei hæredes titij præferanẽ extraneis hr̃dibus filiorũ. Alibi vero magis ad propoſitũ,vbi q̃õnem hanc examinat.ff. de rebus dub.ſi is q̃ ducenta.§.vtrũ in materia copulatiuẽ.ver.tertia limitatio eſt &c.tene expſſẽ,ꝙ requirat ꝯcurſus vtriuſq; qualitatis.ſ.ꝙ ſint filij titij.itẽ ꝙ ſint hr̃des eius, ad hoc vt ad ſubſtitutionẽ voceñ dicto caſu.Sed in caſu nr̃o ſic eſt,ꝙ legatũ factũ Noſrio & eius filijs & hr̃dibus fuit factũ ſub ꝯdõne,ſi filij teſtõris decederent ſine filijs,ergo in filijs Noſrij requiritur cõcurſus amborũ qualitatũ ꝑ ꝑdicta.

6 ¶ †Itẽ ꝑdicta procedũt poſito ꝙ cõſtructio mõaſterij ſit poſsibilis,q̃a tot reperianẽ bona teſtatoris q̃ ſufficiũt. Alr̃s ẽt ſi ꝯdõ prædicta non defeciſſet,nõ eſſet locus conſtructioni ꝑdictæ, ſed deberet fieri cõuerſio in alium piũ vſum de voluntate hæredis,i.dictę ſocietatis,q̃ & ſi iure fideicõmiſsi vniuerſalis admittaẽ ex capite priuationis ſm iã dicta, hæres tñ dr̃.l.ſi filius.ff. ꝙ cũ eo.iuncta.l.legatũ.cũ ibi plene no.ꝑ Bar.ff.de vſuf.le.Nec requirit hic alterius ſuperioris autoritatẽ,per ibi not.qđ.n.ibi dr̃ de primatibus ciuitatis,illi non interueniunt ibi vt ſuperiores,ſed ut pars, cũ ciuitati fuiſſet illud relictũ factũ,ut cõuerteret in certum vſum in quẽ conuerti non potuit.Et ita ẽt eſſet hic, ſi teſtator bona ſua reliquiſſet illis,quos deputauit executores,cum hoc onere ꝙ conſtrui facerent monaſteriũ.Nã tunc dẽret fieri dicta cõuerſio in aliũ vſum de cõi ꝯcordia ſocietatis tanq̃ hæredis & dictorũ executorũ, qui non eſſent tunc meri executores, ſed legatarij.ff.de lega.2.l.ſi quis titio.cũ ibi no. ¶ Sed q̃a eis non legauit,ſed meros executores inſtituit,dubiũ eſt,an in hac conuerſione vel cõmutatione debeant interuenire.Et vr̃,ꝙ ſic,q̃a loco legatariorũ vñr haberi, ex quo nulli alij dicta bona fuerunt relicta,ſed duntaxat mandatũ ꝙ de ipſis monaſterium conſtruaẽ.ar.C. de epiſc.& cleri.l.ſi q̃s ad declinandã.extra de teſta.c.cũ tibi.& qđ no.in Spe.de inſt.edi.§.nũc vero aliqua. verſ.item pone ꝙ aliquis.& per Bart.in l.centurio.ff. de vulg.& pup.in 2.q.princi. ¶ Contrarium tñ vr̃ uerius,quia ipſi fuerunt deputati executores ad certũ opus certa & determinata forma fiendum,in qua fuit confiſus de diligentia dictorũ executorum,qđ opus cũ fieri non poſsit,vr̃ oĩno ceſſare illorum ꝑtãs, q̃a in conuerſione fienda in alium uſum ceſſat reſpꝰs & contemplatio,q̃ habuit circa dictus executores.argu.ff. de condi.& demon. l.in teſtamento.ff.de loca.l.cum in plures.§.lege dicta.ff.ad l.falci.l. ſi is qui.400.§.quædam.non.n. pñt petere ſe admitti rõne tutoris qđ habebant in bonis,q̃a non ſunt legatarij,nec rõne executoris, q̃a ceſſat offm̃ ex executionis,poſtq̃ opus & forma,ad q̃đ & q̃ deputati fuerunt,ceſſat. ¶ Nec obſtant allegata in ꝯrium,quia fateor,ꝙ ſi poſſet forma ſeruari,& monaſteriũ fieri, poſſent dici legatarij in hoc quia poſſent petere dicta bona a dicta ſocietate, vt inde facerent uoluntatẽ teſtatoris,ſicut ſi eſſent eis legata.vt l.uolli.& ibi no.de epi.& cle.& ita patet ex notatis ꝑ Bar.ĩ d.l.cẽturio. Sed ſi nõ põt forma ſeruari,nec dñr executores,nec legatarij, qđ ultimum uenit in ꝯſiderationem primi,ac ſi eſſent uerẽ & expreſſẽ legata dicta bona tunc legatum eſſet principale, & executio eſſet acceſſoria;ideo poſito ꝙ executio non poſſet locum habere,nõ deficeret legatum principale, & ideo ipſius uirtute deberent interuenire, ſed quando executio eſt principalis,tunc illa deficiente deficit etiã legatum tacite reſultans,unde neutrius talis reſpectu poſſunt petere ſe admitti.Et hoc uidetur uerius de ſubtilitate iuris.Illud autem conſtat, ꝙ etſi non expiraſſet officium dictorum executorũ, tamen poſtquam forma tradita a teſtatore ſeruari non poteſt,non poſſunt ſoli ſine hærede.i.dicta ſocietate in alium uſum conuertere,ut.d.l.legatum.de uſufru.leg.Idem dico, ꝙ ſi per dictam ſocietatem ſolam fieret conuerſio in alium uſum, appareret ꝙ bene & laudabiliter feciſſet, poſito ꝙ dicti executores debuiſſent interuenire, & non interueniſſent, nihilominus non cogeretur dicta ſocietas iterum ſoluere,prout determinat Spec.in d.§.nunc uero aliqua.de Inſt.edi.uer. denuo.in fi. Item ſi de executoribus primo loco deputatis no extat maior pars,non uidetur ꝙ minor pars poſſit ſe intromittere, tum quia teſtator deputauit eos & maiorem partem ipſorum non autem minorem,uel quemlibet eorum,tum etiam per ea quæ habentur & notantur in c.fin.de teſtamen.lib.6.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Franciſcus Ioannes de Flo. ꝓtendens hr̃e obligatũ ſibi Iac. cicij in quãtitate flo.mille ex eo capite,quia fuerunt ſocij,per libros d. ſocietatis apparet quatr̃ ꝑfatus Iac.cicij ſocius ꝑfati Philip.extraxit de corpore d.ſocietatis flo.mille, fecitq; ipm̃ capi in curia mercantiæ. Et quia ex forma ordinamentorũ curiæ mercantiæ ſub rubrica & officio officialis curiæ mercantiæ forenſis &c. tenetur faciens

a ¶ Olm. Vid Corne. cõſi. 237.incipio. nu. in 3.par.

faciens capi aliquē, die capturæ, uel immediate sequenti repñtare captū; fuitq; facta repñtatio prima die, & deinū p̄fatus captus dedit Nicolaū Manetti in fideiussorē, ꝓmisitq; captus & fideiussor ꝑ eo stare in iudicio, iudicatū soluere, & obedire mandatis officialiū; q obl̄o & ꝓmissio principalis & fideiussoris uobis dño ꝯsulto ri transmittit. Demū p̄fatus Franciscus, qui fecit capi p̄dictū Iacobū cicij ueniens ad iustificationē capturæ, q̄ dēt iustificari saltē ī. tres dies post diē repñtationis fiendæ, ſm ꝙ apparet p ordinamēta mercantiæ de materia disponentia sub rub. de officio officialia curiæ mercantiæ. in uer. & deinde saltē ī. tertiā diē. q̄ vobis transmitti. iustificauitq; in quarta die post diē repñtationis factæ p eū si verū esset, ꝙ iustificasset. Nā prima die repñtauit captū & non secunda die, quia in sua ptāte erat in quacunq; illorū dierū repñtare. Cōputando ergo terminū a prima die, quo pñtauit, iustificasset in quarta die, & sic non obseruasset formā statuti si cōputaret terminus post secundā diē; qa statutū disponit alternatiuē de repñtando die prima uel secunda, iustificasset in termino. Nunc præfatus Francis. qui fecit capi p̄fatum Iac. petit ꝓnunciari super d. capturā, ad hoc ut possit ire ꝯ fideiussorē. Insurgunt duo dubia. Primum est, quia dicis fideiussor, ꝙ oīa q̄ sunt gesta p p̄fatū Franc. qui fecit capi & nunc ea capite, quia non est obseruatū ordinamentū in forma in actu iustificationis; qa post tres dies fuit facta iustificatio cōputādo a die pñtatiōis capti, ergo qcq̄d ē gestū, nulliter ē gestū, qa l; statutū loquat̄ post diē repñtationis fiēdæ, tñ qa uerba statuti ꝯferunt libertatem in repñtante, eo ꝙ prima die repñtat, actus censetur esse consumatus, & currit terminus iustificationis. Secūdum dubium est, vtrum instantia sit perempta; quia actus capturæ & ei' iustificatio, si iustificatio est, fuerunt facta iam sunt elapsi quatuor anni & per ꝯñs instantia est perempta. Non ergo cadit ibi pronunciatio ex defectu fundamenti non sustentatiui pronunciationis. s. peremptio instantiæ. Quæritur ergo quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Dilationis a statuto data ad aliquid faciendum effectu consumato, statim, idest intra tempora primæ dilationis incipit currere tempus secundæ dilationis datæ ad aliud faciendum, ut statutum secundum ius commune intelligatur.*

2 *Terminus trium dierum datus a statuto ad iustificandum capturam debitoris incipit a die factæ capturæ, si eo die facta fuit repræsentatio, cū tamen per statutum fier. potuerit etiam die sequenti.*

3 *Instantiæ tempus incipit a die litis contestatæ in ordinariis iudiciis, secus in extraordinariis.*

CONSILIVM CCCIIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Super primo dubio vr̄ dicendum, ꝙ iustificatio prædicta facta fuerit in termino, licet facta fuerit in quarta die post diē capturæ; qm̄ statutum dicit, ꝙ fieri debeat intra tertiam diem post diem repñtationis fiendæ &c. Notādum est illud uerbum, fiendæ, quod est participium futuri tp̄is & passiui, & sic vr̄ importare quandam necessitatem, ut sit sensus, id est post diem qua pñtatio necessariò est fienda, sicut in si. no. de gerundio, quod importat necessitatem. ff. de eden. super rub. Dies autem, in qua necessariò fienda est repñtatio, vr̄ esse dies sequens post diem capturæ, quia statutum dicit, ꝙ fiat in die factæ capturæ uel sequenti, vnde cum sit in ptāte capi facientis repñtare uel die factę capturæ uel sequenti, non potest dici ꝙ necesse habeat facere die factæ capturæ. ff. de uer. ob. l. qui hoc anno. licet si uelit, possit. eo. ti. l. stipulatio ista. §. inter certā. & qđ no. Bar. e. ti. l. q añ Kal. in ul. q. & de const. pe. l. item illa. & gl. in cle. quāuis. de app. quæ incipit. no. ꝙ s̄. &c. facit C. de fideicom. l. post mortem. sed in die sequenti post capturam necessitatur repræsentare, necessitate dico causatiua, quia non repræsentando est in mora, & excluditur a beneficio capturæ. ar. C. de contrahen. stip. l. magnam. ff. de act. & ob. l. traiectitiæ. §. de illo. & sic si uult vti captura, necesse habet illa saltē die repræsentare. dies ergo sequens dici potest die repræsentationis fiendæ; quia illa die saltem necessariò fienda est repræsentatio, non aūt dies capturæ, quia illa die non necessariò fienda est, licet uoluntariè fieri possit, ut s̄, dixi. Igit̄ terminus iustificationis incipit currere post sequentē diē capturæ, nō ipsa die sequēti; & si ita est, apparet facta infra tres dies a die repñtationis fiendæ, prout statutum dicit, igitur &c. facit. ff. commo. l. 3. §. in hac. in uerbo rei iudicandæ. & quod ibi no. ¶Contrarium puto uerius, prædictis non obstan. dico ꝙ non solū dies sequens diem capturæ dr̄ dies repñtationis fiendæ, sed etiam ipsa dies capturæ. quod patet, nam capi faciens non plus necessitatur una die quam altera facere repræsentationē, uerū est. n. ꝙ necessitatur repræsentare, si vult gaudere captura, sed qua die hoc faciat, ponit in suo arbitrio. sicut ergo si nō vult repræsentare die capturæ, cogit̄ saltē de sequenti reprensentare, ita ecōuerso si nō vult repræsentare die sequēti, qa forte absuturus est, cogit̄ repræsentare die capturæ. utraq; ergo dies dr̄ dies rep̄sentatiōis necessariò fiēdæ, si in altera earū rep̄sentare nō vult, nec plus dici pōt una q̄ altera, cū hoc ex uolūtate eius pēdeat. Et eodē mō loquēdo affirmatiuè, sicut vult p̄sentare die sequēti, nō cogit̄ p̄sentare die capturæ. ita si vult p̄sentare die capturæ, non cogit̄ p̄sentare die sequēti p supradicta. Et sic ꝓportionabilia iudicanī ad paria, ut in si. no. ff. si cer. pe. l. si filius. de cōd. inde. l. sufficit. p gl. & q̄libet dictarū dierū est talis, ꝙ uel uolūtariè pōt in ea fieri rep̄sentatio, uel necessariò ē fiēda si in altera nō vult, igit̄ nō magis dici pōt dies rep̄sentatiōis fiēdæ una q̄ altera. Statutū ergo habuit respectū ad illā diē, q̄ fieret rep̄sentatio. q̄ dies tp̄e statuti ꝯditi dicebat̄ dies rep̄sentationis fiendæ, iō locutū fuit p uerbū seu pticipiū futuri tp̄is, sed postq̄ facta fuerit, dr̄ dies rep̄sentatiōis iā factæ, q̄ est eadē cū illa de q̄ statutū loquit̄: Probat̄ ecōuerso, si loqueret̄ p uerbū p̄teriti tp̄is. s. a tp̄e rep̄sentatiōis factæ. nā intelligeret̄ factæ. s. tūc, nō uerò tp̄e statuti cōditi fiēdæ. ff. de of. p̄si. l. illicitas. in pri. in uerbo factas. & in uerbo exortas. & qđ no. in l. 1. ff. de ꝯd. ex le. in fi. magnę gl. q̄ caponit, est. i. erit. & p Bar. in l. oēs populi. ff. de iusti. & iure. in qōne de statuto loquēte p uerbū p̄teriti tp̄is. Et ꝙ ista fuerit intentio statuti, patet, qa regula iuris est, ꝙ cessante cā dilationis cessat & annihilatur seu euanescit ipsa dilatio. ff. ad trebe. l. a filia. §. alūno. & aperitur uia sequenti termino uel actui aut gradui, statim ꝙ cā dilationis cessauit, licèt terminus uel tp̄s adhuc supersit ut. ff. de hære. insti. l. si quis hæres ita scriptus est. ff. q admit. ad bo. poss. l. fi. uer. si pp. ff. de succes. edi. l. 1. §. si intra. ff. de ver. obli. l. cōtinuus. §. cū ita. in fi. Itē cōstat, ꝙ statuta & eorū uerba debent sic intelligi in dubio, ꝙ cū iure cōi cōcordent. l. 2. C. de noxa. extra de cōsu. cū dilectus. & qđ no. in l. fi. §. in cōputatiōe. C. de iure deli. in fi. magnæ gl. Sed si intelligatur dictū statutū mō quo diai. s. post diē rep̄sentationis fiendę. i. q̄ fiet, cōcordabit cū iure cōi, ſm qđ si fiat repñtatio die capturæ statī cessat dilatio data ad rep̄sentandū die sequenti, & aperitur statī uia sequenti termino ad iustificandū, ut patet in iuribus supra alleg. Sed si intelligeretur mō quo s̄. diat, in ꝯriū esset intellectus ꝯ ius cōe, qa dies sequens diē capturæ adhuc duraret ꝓ repræsentatione, q̄ tñ iam esse facta, & sic cessante cā non cessaret dilatio ꝯ dicta iura, & dictū tp̄s diei sequentis si inutiliter duraret, qa nec deseruiret primo termino nec sequenti, qđ non est dicendum.

2 ¶†Cōcludo ergo, ꝙ terminus triū dierū datus a statuto ad iustificādū, incepit currere statim a die dictæ rep̄sentationis factæ, q̄ fuit eadē cū die capturæ, & p cōsequens iustificatio facta in quarta die fuit extra terminū, vñ non ꝓdest, p ea q̄ no. ff. si cui. plusq̄ p l. fal. l. 1. §. cū dr̄. & p Inno. in c. cū in tua. q ma. accu. pos. cū simi.

3 ¶†Super scđo uerò dubio vr̄ dicendum tp̄s instantiæ non cucurrisse, quia illud incipit currere a die litis contesta. C. de iudi. l. ꝓperandū. post prin. & si sit statutariū m, & licet statutū hoc expressè non dicat. C. de epis. & cle. auth. clericus in gl. q̄ incipit a tp̄e. & ibi p Bal. Contestatio uerò sit p narrationē responsionem. C. de iura. calū. l. 2. post prin. de iudi. l. rem non nouam. de lit. contesta. l. 1. & ibi plenè no. In casu autem nostro non apparet de aliqua responsione capti ad narrationem & iustificationem capi facientis, igitur non fuit contestatio, & per consequens non incepit instantia, nec eius cursus, quia quod non incepit, finire non potest. facit quod no. in l. fin. C. quibus ex causis maio. in fi. magnæ glo. Breuiter prædicta possent procedere in ordinarijs iudicijs, in quibus lis contestatur, sed in executiuis sumarijs uel extraordinarijs, sicut est istud iudiciū capturæ, in quibus non contestatur lis, incipit tempus instantie a die motæ controuersiæ [a] ſm Cy. qui ita not. in d. l. properandum. in princ. in addi. per. l. penul. C. de naufra. libr. 6. facit quod idem no. in l. nihil. C. de procura. & per gloss. in c. 1. de elect. lib. 6. super uerbo, absentia. Et sic dico instantiam peremptam esse, ex quo lapsum est quadriennium, etiam illam quæ est de iure communi, & eius tempus, & sic amplius peti non posse pronunciari super ualiditate capturæ. ut dicta. l. properandum. §. de illo. & l. cum lite. ff. iudi. soluen. quia controuersia dicitur esse mota, saltem post iustificationem capturæ. ff. de peti. hæred. l. diuus. & quod not. in l. lucius. §. tres hæredes. ff. ad trebel. & l. rem ra. ha. l. amplius non peti. per Barto.

[a] ¶Controuersie. Vid. Bald. in cōs. 226. in 3. parte. ubi ponit qñ incipit currere tp̄s instantie, siue sit causa ciuilis siue criminalis, siue mixta.

¶Et ita dico & consulo ego Paulus de castro utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

¶Casus talis est.

¶Cecchus dñici decessit anno. 1416. sup̄stite Antonio eius filio tunc infante, & Ioanna filia sua tunc infante, condito testō, qd̄ uobis ꝓducitur, facta in eo institutionē de posthumo masculo, nā natus tp̄e conditi testī prædecessit testatori, ꝑ d. Antonio fuit adita paterna hæreditas, decessit Antonius impubes. ¶ Modo cū Antonius sit impubes & in potestate patris tempore mortis patris, quæro an uirtute istius substitutionis compendiosæ, sub qua cōprehēditur substitutio pupillaris, an hospitale uocetur ad hæreditatem Cecchi & Antonij pupilli impuberis. Et reperto in hæreditate pupilli esse ius adeundæ hæreditatis matris uigore statuti communis Flo. an hospitale eam possit adire, & an statutum excludens fœminam extante masculo includat monialem.

S V M M A R I A.

1 *Substitutio compendiosa facta impuberi per uerbum cōe. puta quandocunque decesserit pupillus substituo talem, an intra tēpora pupillaris ætatis sit directa, an fideicōmissaria, & quid quando mater est in medio, & de hoc etiam in fi. consilij. & nume. 3.*

2 *Falcidia sicut cessat in relictis ad pias causas, ita & trebellianica.*

3 *Substitutus pupill. uenit ad hæreditatem matris eius ab eo nondum aditam.*
Minora hæreditatem non decedens transmittit beneficium restitutionis ad ipsam adeundam ad quoscunque.

4 *Statutum si excludit fœminam masculis extantibus, an comprehendat fœminā monialem, & an debeat esse contenta dote data in ingressu religionis, an uero debeat consequi quod in testō relictū est, & agere ad supplementum legitimæ.*
Moniales an comprehendantur in statuto, quo cauetur, ꝙ filiæ fœminæ non succedāt extātibus masculis, et de ualiditate ipsius statuti uidebis multa et pulchra.

5 *Intellectus ad l. precibus. C. de impu. & aliis substi.*

6 *Alienatio bonorum an ualeat in præiudicium substitutorum.*

CONSILIVM. CCCV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Primum dubiū, de quo q̄rit, satis tritum & ruminatum est tā ꝑ glosas iuris ciuilis, q̄ ꝑ doctores antiquos & modernos. 1 †uidelicet utrum substitutio compendiosa facta impuberi ꝑ uerbū cōe, substituo, ꝓut fuit ista, de qua q̄ritur, cōprehendat pupillarē directā, [a] si pupillus decesserit in pupillari ætate. [b] Nā gl. in l. ꝓcibus. C. de impu. & alijs substi. tenuit eā oī tp̄e esse fideicommissariā ad hoc, ut sp̄ sit uniformis, & maximè qn̄ fuerūt apposita uerba illa, si decesserit sine liberis, quasi ꝑ hoc non uideatur se retulisse ad tp̄s pupillaris ætatis, quo liberos hr̄e non pōt. ar. l. 1. in prin. ff. de suis & legi. Alij tenuerunt, ꝙ infra pupillarē ætatē sit directa pupillaris, postea uerò fideicom. ꝑ d. l. ꝓcibus. ubi uī casus. & ꝑ c. si pater. de testa. li. 6. Bar. aūt distinguit ꝙ aut supererat mater tp̄e mortis impuberis, & uera sit prima op. fauore matris. aut nō supererat, & tunc uera sit scd̄a, ut ipse plenè disputando refert in l. centurio. ff. de uul. & pup. in 3. q. prin. qd̄ ēt Bal. post longam disceptationē tenere uī in d. l. ꝓcibus licet dicat se ꝓ prima opi. simplr̄ q̄plurica cōsuluisse tanq̄ cōi quasi oīum antiquorū. Mihi aūt uisa fuit sp̄ scd̄a opi. uerior, ut ēt si mater nō sit in medio, sit directa. ꝯ. pupillarē ætatem. ꝑ tex. de q̄bus. s. in q̄bus manifeste ꝓbatur. & ad responsiones Bar. quas facit ad illos tex. rn̄di clare cum legi in hac materia & in reportatis hr̄. tn̄ in casu nostro, cū mater non supersit, clarū est ēt s̄m Bar. Bal. ꝙ ꝯ. ætatem pupillarem est pupillaris, & sic hospitale prędictum pōt directo & ex directa pupillari adire, & consequi non solum bona q̄ fuerunt testatoris, sed ēt alia q̄cunq; ptinentia ad pupillū. l. sed si plures. §. ad substitutos. ff. de uul. & pu. uerba aūt illa si decesserint sine liberis, non habent in hoc uitiare. ꝑ d. l. centurio. ubi casus. & ꝑ d. c. si pater. & ꝑ Bar. in d. l. 1. uer. qd̄ si testator sic substituit &c. iura uerò 2 & rōnes aliter non allego, q̄a satis patent habentibus lecturas. †Nō ergo habet dubitare hospitale detractionem trebel. postq̄ substitutio est directa. l. si q̄s ad declinandam. C. de epis. & cleri. sed ēt si esset fideicōm. idem esset, quia illa cessat in testamentis ad pias cās [c] sicut cessat falcidia s̄m Bar. q̄ ita determinat in l. marcellus. ff. ad trebel. licèt q̄dam ꝯ. sed primam sp̄ tenui. ¶ 3 †Sup̄ scd̄o q̄sito notandum est, ꝙ filius hæreditatem maternam non aditā nō transmittit nisi ad suos descendentes. ꝑ tit. C. de his qui añ aper. tab. Et iō dictum hospitale non posset de iure cōi mero iure adire hæreditatē matris, nisi sd ipsum esset transmissum ius deliberandi, qd̄ esset, si dictus pupillus decessisset. ꝯ. annum a die sibi delatæ hæreditatis, & habuisset tutores q̄ sciuissent eam sibi delatam. C. de iure deli. l. cum antiquioribus. & qd̄ ibi no. per Bar. & ꝑ eundē in l. q. duos. de rebus dubijs. Sed non deficit sibi beneficiū restitutionis in integrū in casu, quo alterū p̄dictorū defecisset, & dictū ius deliberandi non fuisset transmissum. Nā minor decedens hæreditate non adita transmittit bñficiū restitutionis ad ipsam adeundam ad quoscunq; eius hæredes. [d] s̄m no. per Ia. de are. & Bar. in d. l. q. duos. & in l. si infanti. C. de iure deli. & l. p antonius. ff. de acq. hære. & C. de testa. mili. l. 1. Et p̄dicta ꝓcedunt de iure cōi. Sed hospitale sanctæ Mariæ ut audio habet priuilegiū ꝑ reformationē cōis florē. ꝙ possit adire quascunq; hæreditate delatas illis q̄bus succedit, & ꝑ illos non aditas, & sic ꝙ in ipsam transmittant hæreditates adeundæ, sicut ēt de iure cōi contingit in multis casibus no. in l. uentre. ff. de acq. hære. Et iō nulla relinquitur q̄ō, qn̄ dictā hæreditatē maternā dicto pupillo delatā adire non possit postq̄ ipsi pupillo directo succedit 4 ut dictū est. ¶ †Superest tertiū dubiū difficilius, de quo in pūcto p̄mittitur, q̄a dr̄ superesse q̄dā filia testatoris soror dicti pupilli, q̄ tp̄e mortis testatoris erat monialis ꝓfessa, & q̄ tp̄e testamenti non erat nata, tn̄ in testō cuilibet posthumæ nascituræ fuit certa quantitas relicta iure instōnis, petit nunc dicta filia seu monasteriū loco eius integrā legitimā in bonis paternis cōputata dicta quantitate relicta in testō. Sed hospitale ꝯ. dicit, quia si tp̄e mortis testōris fuisset in seculo, nō potuisset petere nisi q̄titatē relictā, postq̄ extabat masculus ꝑ statutū cōis Florētiæ sub rubrica, qualiter mulier ab intestato suc. añ finē. Vñ non debet esse effecta melioris condōnis ex eo, ꝙ reperta fuerit monialis, sed deterioris. s. ut ēt quātitatē sibi relictā petere non possit, q̄a illa fuit relicta ꝓ ea maritanda in seculo uñ cū nupta fuerit christo per patrē & in monasterio dotata s̄m condecentiam ꝑsonæ & monasterij, uī pater reuocasse relictū illā factū in testō, cū defecerit cā ob quā factū fuit. s. m̄rimonium carnale. per ea q̄ no. per Dy. ff. de lega. 2. l. lucius. la prima. per. l. libertia quos. in prin. ff. de ali. & ci. leg. cum dos sit constituenda s̄m condōnē & qualitatē personarū. l. q̄ro. & l. siue g̃nalis. ff. de iure do. Et cōstat ꝙ aliā dotē exigit sponsus carnalis, q̄ Christus qui est sponsus spiritualis, hic. n. bonorū nostrorū non indiget. teste psalmista. uñ minori dote contentatur, & sic est stilus & obseruantia cōis, ut primo plus detur quā scd̄o. Remanet ergo monasteriū contentū ca dote quā recepit in ingressu, q̄a nec sub sp̄e alterius dotis creditur decepisse illā. ar. extra de simo. c. ne satis. & qd̄ no. Bar. in l. titio cētū. §. 1. ff. de condi. & demō. ¶ In ꝯrium dr̄ & allegatur ꝑ monasterium ꝯ hospitale, ꝙ statutū cōis Florentiæ nullū p̄iudicium facere pōt uel potuit dictæ moniali uel monasterio, ex quo tp̄e delatæ successionis illa erat monialis, q̄a cū tunc temporis p̄latū statutū operaretur suū effectū exclusionis mulieris & succedendo masculo extante, dictaq; monialis tunc non esset subiecta iurisdōnis statuentiū, nec ēt monasteriū non potuit p̄fatū statutū eam excludere nec aliquē effectū in eas operari, non solum dannosum, sed nec utile. de consti. c. ecclesia sanctæ Mariæ. ff. de iuris. om. iud. l. extra territoriū. s̄m unā expositionē. Et si non potuisset statutū spāliter & expresse disponere, ꝙ monialis non succedat extante masculo sequitur ꝙ nec in generali dispositione statuti, ꝙ mulier non succedat, includitur. ff. de ritu nup. l. quamquā. ff. quæ in frau. credi. ff. si pater. ff. ad munici. l. lucius. §. penul. de offi. eius cui mā. est iurisd. l. 1. §. huius rei. & quod ibi. no. in glo. quæ incipit argumentum triplex. de iuris. om. iud. l. solet. & quod ibi no. Ad qd̄ facit quod no. Bar. in l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. & Io. An. in c. 1. de immu. eccle. lib. 6. in nouella. Et ad p̄dicta allegatur determinatio doc. s. Ia. bu. Bar. & Bal. C. de pac. l. fin. de epis. & cle. l. Deo nobis. & in auth. cassa. C. de sac. san. eccle. per Bar. de sali. ante fi. Sed si ista procederent, uidebitur laicis resultare magna iniquitas, quod euitandum uidetur. ut not. gl. C. de transac. l. si maior. Nam sequeretur, ꝙ si quis decesserit intestatus relicto filio & filia moniali & in monasterio competenter dotata, nihilominus monasterium ueniat ad dimidiam hæreditatis quantumcunq; magnæ unà cum masculo conferendo illam modicam dotē, quam habuit, quia sic esset de iure communi, ut in titulo de coll. dotis. & per ingressum non efficitur deterioris conditionis, quā si non esset ingressa in eo qd̄ habet a iure communi. C. de episco. & cler. l. Deo nobis. sed efficietur melioris, q̄a non excludetur a statuto, a quo si non esset ingressa excluderetur, quod quidem absurdū & intolerabile uidebitur laicis. Iccirco in hoc articulo saluo iudicio melius sentientis uī mihi sic dicendū, ꝙ longè aliud sit quādo statutū specificè & expressè disponit de monialibus tantum, dicendo quod non succedant extante, masculo, sed de non monialibus nihil disponit. Et aliud sit, quando generaliter disponit, quod mulier non succedat extante masculo, quia disponit ad grauamen ecclesiarum, & hoc tenet Io-

a ¶ Pupillaris. Vide do. Alex. d̄ ma. in cōsi. 71. in ulti. col. in 2. parte.

b ¶ Pupillus. An pupillus intestatus decedere ꝓprie dicatur. vide Cor. in cons. 76. inci q̄. nu. 2. & 3 & in 2 li. 336. in ci. q̄stat. per text in l. pre.

c ¶ Ad pias cās. Vide omno. d. Bar. soz. in cons. 77. inc. in p̄nci. circa fi. 4. col & in consi. 144. inc. diligenter circa fin. 2. col. usq; ad fi cō sil. & in cōsi. 196 inci nō. pōt. uerificari. postremo ēt in 3. parte.

d ¶ Hæredes. Ad de eundē Pau. & quod ibi dicit fuit in apost. 1. in cons. 197.

tenet Io.an.in d.c.fi.de immu.eccle.in 6.& But.in c.qđ clericis.de
foro cõpe.in 12.col.& Dñicus in c.1.de pac.in 6. Primo casu puto
indistinctè statutũ nõ valere alia rõne. Nã aut ingressus monaste-
rij pcedit statutũ,& tũc est clarũ ẜm Ia.but.& Bald.q̃ nõ ualet ut
ipsi notant in d.l.Deo nobis.qa statutũ nunq̃ potuit caredere suũ
effectũ ad dictũ ingressum cũ ad ipso initio ↄditi statuti nõ eẽt de
sua iurisdictione.Aut statutũ pcessit ingressum, tũc aut loquit̃ p
uerbũ pteriti tpis, puta ingressa monasteriũ &c.seu monialis &c.
qđ intelligit̃.s.effecta, & tunc idẽ ẜm eosdẽ & Bart.in l.fin.C.de
pac.qa cõfert effectũ suum in tps,quo nõ est de iurisdictione sta-
tuẽtiũ.Ad hoc tex.optimus.ff.de manu.testa.l.llichus seruus me⁹.
in prin.Aut loquit̃ p verbũ pñtis tpis , puta q̃ ingrediens mona-
sterium nõ succedat.& tunc d.doct.tnt q̃ statutũ valet,qa cõfert ef-
fectũ in tps quo ingreditur,quo tpe adhuc laica & secularis est.ar
gu.l.qui duos.de manu.testa.¶Sed mihi vr̃ ↄtriũ , quia licet dicat
ingrediens &c.tñ postea subdit nõ succedat &c.qđ est uerbũ futu
ri tpis,& sic refert̃ ad tps quo delata est successio , quo tpe ,ppriè
fit exclusio,nõ prius, sicut.n.prius non põt excludi per expressã
repudiationem a tali iure,qđ non est in actu, sed in habitu , nec in
re sed in spe.l.qui superstitis.ff.de acqr.hær. ita vr̃ q̃ exclusio sta-
tutaria ad dictũ tps nõ referat̃, sed ad illud quo erit in re & ĩ actu
s.cum delata erit successio . Sed ↄstat q̃ tunc reperitur monacha
& exempta a iurisdictione statuentium,ergo statutũ nõ põt in illã
aliquẽ effectũ priuatiuũ inducere, qa eã secũa nõ põt esse maioris
effectus,q̃ eã prima,sed statuentes nõ possent hodie cũ deferẽ suc
cessio eam excludere,ergo nec statutũ factũ ab eis.facit.C.de leg.
l.digna uox.& quod ibi no.Et si dicat̃,imo dictũ statutũ insliait in
eã effectũ priuatiuum in ipso actu ingrediendi.s.a iure succeden-
di,qđ est in spe & in habitu , ut sic exponatur non succedat.i.effi-
ciatur inhabilis ad succedendũ , sicut uidemus in deportato & in
matre q̃ nõ petiit tutorẽ filio impuberi ĩ.annũ, qa perdũt ius suc
cedendi qđ est in habitu & in spe.s.ẽt uiuentibus illis, de quorum
hr̃ditate agit̃.l.j.§.fi.de ↄ tabu.l.si necesse.§.si deportatus.de bon.
lib.de libe.& posth.l.gallus.§.& quid si tñ . ad tertul.l.2. §.si mr̃.
cũ si.& ita forte dicti doct.intellexerũt. Rñdet̃,q̃ ẽt si ita esset, &
ita intelligeret̃ deñ statutũ,tñ hoc facere nõ põt,non pp impotẽ-
tiã statuentiũ uel in dispõnẽ subiecti seu personæ circa quã dispo
nunt,cũ in illo actu ingrediendi & añ perfectũ ingressum sit sub-
dita statuentibus.arg.d.l.qui duos.de manu.testa.sed pp cãm , ob
quã talẽ priuationẽ inducit.s.pp ingressum. Nã ea hoc reddit sta-
tutũ turpe,tanquã impediens vitam contemplatiuã,quæ celsior ẽ
& melior q̃ mundana. in Auth.de monas.in prin.& ideo tale statu
tũ est nullũ ar.in Auth.de sanctis.epis.§.sed hoc prici. retraherẽt
eñ mulieres ab ingressu timore d.statuti. Itẽ est ↄ libertatẽ eccl'ia
sticã,qa timidiores efficerent ad ingrediendũ.arg.l.1.§.q̃ bonorã-
dæ.ff.quarum rerum actio non det̃. & qa facit deterioris ↄdõnis
pp ingressum,q̃ essent si ingressæ nõ fuissent, qđ esse nõ debet.C.
de epis.& cler.l.Deo nobis.si.n.dr̃ cõtra libertatẽ eccl'iasticam, qñ
aufert ecclesiasticis personis illa,q̃ sunt eis indulta in priuilegium
a principe,per quã ablationẽ efficiuntur eiusdẽ cõdõnis cũ alijs ñ
ecclesiasticis,ẜm Inno.in c.nouerint.de sent.excõ.& alios doc.in
auth.cassa.quanto magis , qñ aufert eis id qđ a iure cõi cõcessum
est eis,cum per hoc efficiantur deterioris cõdõnis,q̃ sint aliæ non
ecclesiasticæ.Et ista vr̃ mihi uerissima conclo,sed per tale statutũ
aufertur ingredientibus pp ingressum beneficium succedendi cũ
masculis,qđ hẽbant a iure cõi,& efficiuntur deterioris cõdõnis,
q̃ si ingressæ nõ essent, qa statutũ loquit̃ de ingredientibus tñ, er
go &c.Itẽ cũ talis priuatio infligatur in illo actu quo statim sub-
secuturus est ingressus , q ex eo q̃ statim censetur inesse, perinde
vr̃ habendũ,ac si post ingressum conferretur, & sic q̃ nõ ualeat tã
quã facta in fraudem canonicæ sanctionis ,phibentis laicos statue
re sup ecclesijs uel ecclesiasticis psonis.d.c.ecclesia.de cõsti. iun-
cta.l.si ventri.in fi.de priuil.credi.¶Si verò statutum nõ loquitur
spẽlr de ingredientibus vel ingressis monasterium , sed gnalr̃ q̃
nulla mulier succedat extante masculo,tunc cessant rõnes prædi-
ctæ,qa nõ efficiuntur deterioris cõdõnis pp ingressum , cùm etiã
si non ingrediantur excludantur.Vñ nõ põt dici cõtra libertatem
ecclesiasticã,nec ex hoc capite põt dici nullũ.¶Videndũ est ergo,
a an possit cõprehendere moniales.[a] Et puto q̃ sic tali rõne. Nam in
loco ubi tale statutum viget,cẽsetur correctũ ius cõe, qa cũ illud
deferat hr̃ditatẽ fœminæ vnà cum masculo, statutũ verò delationẽ
reseruat,si masculus non extat,sed si extat, aufert, ex hoc toto ius
municipale efficitur.ff.de iusti.& iu.l.ius ciuile. Et non dr̃ deferri
mulieribus hr̃ditas de iure cõi,sed ex forma legis municipalis.ff.
de legi.& senatuscon.l.1.lgr̃ eo ipso, q̃ mulier nascit̃ , infligitur
sibi hæc potentia succedendi, vcȝ ab ipso statuto.s.in totũ si nõ ex
titerit masculus,& in nihilũ si extiterit. Transeundo igitur in mo-
nasterium,transit cũ illa potentia sic limitata,& sic cõditionata,&
nõ cũ illa quã mulieres hñt a iure cõi,qa ut dixi in loco , ubi tale
statutũ viget,nõ censetur vigere ius cõ: quo ad fœminas, vel si vi
get,sub cõdõne dr̃ vigere adiecta a statuto,vcȝ si masculus nõ ex-
tabit.Sicut igr̃ ingrediens monasteriũ in loco, ubi tale statutũ nõ
viget,ingreditur cũ illa potẽtia succedendi, quã habet a iure cõi ,
& cũ illis cõdõnibus,limitationibus,& qualitatibus , quas adijce
ret ius cõe,& non alr̃,ne fiat deterioris condõnis propter ingres-
sum,q̃ esset si nõ ingrederetur.d.l.Deo nobis.& arg.ff.de manu.l.
gaius.in fi.& qđ no.in auth.ingressi.de illo q hẽbat emphiteusim
vel usumfructũ.& c.nup.de do.inter vi.Ita & hñs potẽtiã succedẽ
di ex lege municipali certo mõ p eandẽ legẽ limitatã seu ẽt de iu-
re cõi , limitatam tñ p statutũ,qđ tñ valet quãtũ si ab ipso eodem
iure cõi,a quo statutũ sumit robur, trãsit cũ eadẽ potentia sic stri-
cta & limitata,& nõ alr̃.Satis est.n.q̃ nõ efficiatur deterioris cõdi
tionis pp ingressum,nõ ergo debet petere , q̃ sit melioris,& si nõ
fiat melioris,nõ ,ppterea põt monasteriũ cõqueri . ar.ff.q̃ in frau.
cre.l.qui aũt.§.sitt mõ.Nõ ergo obstat, q̃ uulgariter põt in cõtra
riũ allegari,vcȝ q̃ statutũ nõ põt moniales ligare uel impotẽtes
ad succedẽdũ efficere.uide Io.an.in d.c.fi.de imu.eccl. & canoni-
stas in d.c.qđ clericis.de fo.cõpe.qa dico q̃ nõ ligauit moniales ,
nec eas impotẽtes effecit,sed effecit dudum añ.s.tpe suæ natiuita
tis,& sic anteq̃ de ingressu esset cogitatũ,qđ maxime ,pcedit in fi-
liabus,q̃ de iure cõi & naturli hñt potẽtiã & ius succedẽdi pñi, ta
lẽ & tale q̃ est p se separata & separatũ a filiatione,& est p se & ,p-
babile ẽt uiuente pñe pp notũ parentũ, ut no.Bar.in l.is põt.ff.de
acq.pos.sup secũda oppo. Etiã tale ius & potentia ẽt uiuente pñe
põt auferri per statutũ,& ablata cẽsetur sub cõdõne si mascul⁹ ex-
tabit,igr̃ ingreditur cũ illa qualitate & cõdõne.ar.ff.de iure fisci.l.
statius.§.cornelio.ff.de leg.2.l.peto.§.pdiũ. Alr̃s sequeretur , q̃ si
heret hodie lex imperialis statuens illud idẽ qđ statuit hoc statu-
tũ,nõ ligaret moniales qa possent venire ẜm ius cõe anterius , q̃
rõne statutũ nõ ligat ecclesiasticas psonas , eadẽ nec lex imperia-
lis,nisi quatenus per ecclesiã recipitur, ut no.in auth. hoc ius por
rectũ.& tñ hoc esset ridiculũ dicere. Cõcludo ergo dictã moniale,
vel eius monasteriũ audiendũ nõ esse cõtra hospitale ad aliqd pe-
5 tẽdũ,ultra q̃ habuit tpe ingressus. ¶†Circa secũdũ q̃siũ dicit , q̃
substõ fcã illi filiæ de dictis substitutis sub cõdõne, si decesserit an
tequã nuberet,fuit expressa pupillaris,vel põt dici, q̃ fuit cõpen-
diosa cõprehẽdẽs vulgarẽ & pupillarẽ.uulgarẽ, si nolet acceptare
relictũ sibi fcm̃.nã bñ potuit uulgariter sibi substitui , licet nõ es-
set sibi relictũ ultra lĩimam, qa talis substõ uulgaris nõ cõtinebat
grauamẽ.l.si posthumus.§.qđ uulgo.de lib.& posth.l.iã dubita-
ri.de hr̃di.insti.cũ si.pupillarẽ, si decederet anteq̃ nubilis eẽt, sic.n.
exponũtur d.uerba, interdũ ut sic faciãt expressam pupillarẽ.ff.de
hr̃di.insti.l.q hẽbat.& ibi no.in gl.& per Bart.Itẽ ẽt pupillaris cõ
prehẽsa in cõpẽdiosa vel reciproca dr̃ expressa uerbis gñalibus, &
✱ excludit matrẽ* ẜm cõem opi.ut not.Bart.in l.1.& l.lucius.in 2.
col.uers.sed q̃ro.de uulg.& pupil.Itẽ qñ fit per uerbũ cõe,substõ
cõpendiosa.licet Bar.dicat in l.cẽturio.ff.de uulg.& pup.q̃ ea istẽ
te mr̃e in medio non cõprehendit pupillarẽ.ĩ.pupillarẽ ætatẽ. At
tamẽ illa opi.nõ est uera iudicio meo, qa casus est in cõtrariũ in l.
pbus.C.de impub.& alijs substi.Et rñsio data per Barto.ad illã.l.
nã est bona.s.q̃ ibi substõ fuit facta a milite, q ex priuilegio mili-
tari põt oĩ tpe substituere directò,sed fauore matris post puber-
tatem obliquatur, qñ fuit usus uerbo cõi ut ibi , secus si directo.
Nã dico, q̃ qñ utitur uerbo cõi, non cẽsetur uoluisse in dubio uti
priuilegio militari,sed iure cõi, nisi alr̃ de sua uoluntate appareat,
ut est tex.in l.in testõ.in fi.C.de testa.mili.ff.e.l.q̃rebatur. 2. rñso.
ibi.si hoc specialiter &c.& quod no.eod.tit.si miles unum.per gl.
& expressè per eundem Bart.in l.lucius.de uulg.& pupil.in j.col,
in 3.q.prin.ibi . tu dic &c.bene facit quod no. Bal.in l.bonorum,
C.qui admit.ad bo.po.pos.Et sic dico, q̃ in l.precibus. ista substõ
tepet de iure cõi, perinde ac si fuisset fact a pagano,quod ẽt ,pba-
tur,qa si teneretur iure militari,nõ esset rõ quare magis obliqua
retur post pubertatem, q̃ ante. Nam si fauor matris tanquam fun-
datus in causa naturali præfertur fauori militis post pubertatem
tanquam fundato in causa ciuili.argu.l.& habet.§.si pub.ff.de tu-
tel,deberet etiam præferri ante pubertatem, qa uiget eadem ratio.
uel

[a] ¶ Moniales Vide omnino do. Bar. soci in cõ. 230. inci. uiso. uers. tertio & ultimo. & in cõ. 241.inci. circa primam in princ.cũ uers.seq; ad uers. 2. difficultas subtilior.in 2. parte.

vel si priuilegiū militis est potentius, q̄ fauor matris ante pubertatem, debet ēt esse post, q̄a est eadem rō, prima ꝓbatur per rōnē cui non est dare rósum. Nam miles nō est priuilegiatus nisi in bonis ꝓprijs, ut in oī tpe ēt post pubertatem & post aditam hr̄ditatē possit substituere directo, q̄a pōt facere vnum hr̄dem ad tps, & post tps alium directo. l. certi iuris. C. de testa. mili. in bonis aūt filij sui nō, ut est tex. in l. centurio. ff. de uulg. & pup. ver. postea aūt. At in bonis ipsius militis mr̄ pupilli & uxor militis nullū meretī fauorem, sed solū in bonis filij sui. l. fi. C. de insti. & substi. sub cōdi. fa. Si ergo in l. precibus. illa substō tenetet iure directo militari & ex priuilegio militis, hoc esset solū in bonis militis; igit̄ post pubertatem nō deberet obliquari fauore matris, quæ in illis nullum meret fauorē, & tn̄ ibi dr̄ ꝯrium. Dicendū est ergo ut dixi, ꝙ ibi illa substō tenebat de iure cōi tanquā facta a pagano, posito ꝙ esset facta a milite, quia hoc ibi nō attendit. vō cū ibi dicat, ꝙ ꝫ. pubertatem ualet iure directo pupillaris, & matrē excludit, postea non nisi iure fideicō. nō pp matrem, q̄a idem si ibi mr̄ nō esset, sed pp impotentiam testōris, q̄ de iure cōi nō pōt post aditam hr̄ditatem substituere iure directo post pubertatem, licēt miles possit qn̄ cōstat ꝙ vult, sed ibi nō ꝯstabat, sequit̄ qđ est ibi casus, ꝙ cōpendiosa facta impuberi per uerbum cōe continet pupillarem expressam verbis gn̄alibus ēt matre existente in medio, & eā excludit: postea verō ualet iure fideicō. est ēt casus in c. si pr̄. de testa. lib. 6. licet loquat̄ qū ꝑ uerba directa, sed ibi sunt directa nō ciuilia q̄ æquiparātur cōibus. ¶ Ex his relinquit̄ tertiū dubiū seu quæsitū supuacuū. Posito tn̄ ꝙ p̄dicta cessarēt, rn̄deo ad illud, ꝙ si mr̄ nō agnouit hæreditatē filiæ, nō transmisit eā. C. de iure delibe. l. qm̄ sororem. sed táquā defecta in personā matris deuoluta esset ad vterinam hr̄ditas illius puellæ, in qua reperiret̄ ius acceptandi relictū sibi factū a pr̄e, de quo fuit reiecta ꝯdō, ut ꝫ. dixi, uata plenē no. in l. qui se patris. C. vō liberi.

6 ¶ † Ex q̄bus oībus patet rn̄sio ad vnū, de quo non q̄ritur in pūcto. s. an alienationes bonorum factæ ꝑ filiū aut nepotem, ad quos successio nō pertinebat, valuerint, uel non. Et dicendum est, ꝙ non in præiudicium illorum, ad quos pertinet. s. istorum substitutorum. & idem de factis per matrem, licet in præiudicium ipsorum vendentium sic. l. rem alienam. ff. de contrahē. emp.

¶ Ex ita dico & consulo ego Paulus de Castro.

S V M M A R I A.

1 *Procurator qui crediderat merces uenales, & condemnato debitore dederat sententiam dominus mercium, ut eam Venetijs exequerentur super credito sibi dicti debitoris, quacunque modo, si non potest procuratori culpæ ascribi cui crediderit, an per cessionem talis sententiæ fuerit ipso iure liberatus. & 2.*

2 *Debiti insolutum dati si pars euincatur, an salua sit prima actio creditori aduersus eum qui dederat insolutum.*

Nomen an sit datum insolutum, an nomen nominis, quid differat, & quomodo ex recipientis libro ho. dignoscatur.

3 *Statutum si cogat ad compromissum consortes nulla obstante exceptione, nisi lis sit terminata, an possit opponi ꝙ conueniens fuit liberatus per tutorem agentium, & quæ exceptiones contra possunt opponi.*

CONSILIVM CCCVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis & ponderatis oībus de quibus ꝫ. fit mētio, notādum ꝓ fundamento & radice istius negotij, & eius de quo principaliter & finalr̄ † q̄ritur, qđ est an d. Mattheus teneatur refundēre d. Thadeo dictas libras. 72. & fin ꝫ. euictas ꝑ Guidotū de credito Ducis Mediolani librarum. 155. assignato Paulo pr̄i d. Thadei & Anto. patruo suꝑ impreſsis Venetorum uirtute sn̄iæ obtentæ per Mattheum ꝯ Ducem Mdiolani, & missæ d. Paulo & Anto. ut facerent eam executioni mandari. Et ēt interesse præstitum ꝑ hr̄des d. Pauli & Anto. d. Mattheo de pecunijs ꝑ eos illi a debitis, cūm dicant nullas fuisse illi debitas, si ipse tenebat̄ eis ecōuerso ad restōnem dictarum. 72. librarum, q̄a debebat hinc inde fieri compensatio, imo ipso iure censebatur facta ad impediendum cursum dicti interesse. ff. de compē. l. cum alter. Notandum dico est, ꝙ ꝓut ꝑcipio ex partitis libri dictorum Pauli & Antonij, in quorū una ponit̄ d. Mattheus ꝓ debitore in certa quātitate pecuniæ ꝓ mercantijs ipsorū illi transmissis Mediolanum & per ipsum venditis. Et in alia partita describit̄ ꝓ creditore in libris. 155. & dr̄ ibi silr̄ ꝓ mercantijs ꝑ ipsum venditis & occasione dictæ sn̄iæ iam ꝑ eos executæ; p̄fatum debitum in quo d. Mattheus tenebatur p̄fatis Paulo & Anto. añ obtentam dictā sn̄iam, de quo fit mentio in principio puncti, debuit esse ex eo, q̄a d. Antonius & Pau. miserunt Mattheo mercantias forte pannos siricos ut uenderet ꝓ eis, & ipse uendidit Duci Mediolani, & cum nō potuerit ab ipso ꝯseq̄ pecunias obtinuit sn̄iam p̄dictam, quam ad illos trāsmisit Venetias, ut sibi satisfieri facerent de pecunijs ad ipsum ducem ꝑtinentibus. Et si ita se habet rei ueritas, qđ est satis uerisimile, ꝓut colligitur ex dictis partitis, & ēt arbitri pōs de hoc ueridicam informationē capere, res esset satis clara ꝓ d. Mattheo, ꝙ ipse ueniret absoluendus ꝑ dictos arbitros, ēt si aliā liberationē nunq̄ habuisset d. Castrutio. Et ēt si dicat̄ istā cām uenire in compromissū. Et hoc aperta rōne, q̄a si nulla culpa potuit imputari d. Mattheo, nec ex eo q̄a vendidit, q̄a ad hoc missæ erant ut uēderent. ar. ff. de vsufru. l. arboribus. §. si nauis. in fin. nec ex eo ꝙ uendidit existenti non soluendo, q̄a imo p̄sumit̄ ꝯtrariū, sicut in fisco. l. 2. ff. de fund. do. l. 2. §. si ad fiscum. & ibi no. ff. vt lega. no. caue. Nec ex eo ꝙ fidē habuit de ꝑtio, q̄a sic forte consuetū erat. l. si pignore. §. fi. ff. de pigno. act. vel q̄a forte non potuisset resistere, uel maxime timore reuerentiæ ob fuit ausus. l. 1. §. q̄ hu ncrandæ. ff. quarū rerū actio non datur. imo forte tales pannos siricos nulli alteri cōmodius, q̄ duci potuisset uendere. Vnde & ad hoc censebatur hr̄e mādatum ex qualitate rerū trāsmissarū. Dico ꝙ p̄fatus Mattheus nō tenebatur ad aliud d. Anto. & Paulo, nisi ut cederet eis actionē ꝯtra Ducem Mediolani. ff. de pig. ac. l. eleganter. §. si uendiderit. ibi. aut si nō expectat, mandet ei actiones &c. de dist. pig. l. quæsitū. in prin. Nā iō tenebat̄ Mattheus, q̄a actionē hēbat ꝯtra Ducem, ergo &c. l. quod debetur. ff. de peculio. nec decuit aut decet, ꝙ suum officium cū diligentia & sine culpa sibi fuerit dānosum. l. videlicet. ff. q̄bus ex cau. maio. Ipse aūt Mattheus transmittendo illis dictā sn̄iam censetur fecisse illud, ad quod tenebat̄. s. mandasse vel cessisse illis actionem, & fecisse eos ꝓcuratores in rem suā. i. ad eorū utilitatē. C. de pact. ꝯuen. l. fi. cū ibi no. & ꝑ gl. & ꝑ Cy. C. de ꝓcu. l. maritus. ergo fuit liberatus. Insti. q̄bus mo. tol. obli. in prin. vn̄ si creditū, qđ sibi assignari fecerūt, fuit sibi euictum, agat utili actione ꝯtra Ducem Mediolani p̄tem hr̄dem illius fratris sui, q̄a soluendo est, & ꝯstat de debito, & reseruatum est huic Thadeo ius agēdi ꝓ laudū illud, in quo ipse & alij fuerūt cōdēnati ad restituendō illi Guidoto p̄fatas libra. 72. Nec ob. ꝙ illa cessio debet fieri periculo cedentis, ut dr̄ in d. §. si vendiderit. q̄a periculū ꝯsisteret, si postea deprehenderetur aliqua culpa sua, vel q̄a cessisset ꝯtra nō obligatū, vel q̄a vendidisset ei quē sciuisset nō esse soluēdo, quorū neutrū hic est; non ergo pōt amplius conueniri ad pecuniā, q̄a nō erat debitor in pecunia, cum illam nō percepisset, nec per eū stetit quominus perciperet, sed tenebatur ad factū. s. ad credendum & mādādū actionem quā hēbat, & illud fecit, ergo &c. ff. mandati. l. si mandato meo. §. quotiens. Nec dico, ꝙ illa fuerit datio insolutum de noīe ducis, q̄a illud fit qn̄ datur res non debita ꝓ debita, sed hic debebatur ipsum nomen ꝯtractū, & ipsum fuit solutū mandando uel cedendo, cùm alia solu non cadat. iuxta no. in l. fin. C. qn̄ fiscus uel priua. & sic fuit solutio debiti, non insolutum datio, si res sic se habuit, ut dixi. ꝫ. Si uerò negotiū non sic se habuit, q̄a forte d. Mattheus non fuisset debitor dictorum Antonij & Pauli ex cā supradicta, sed ex alia, & sic tenebatur ad pecuniam, non ad factum, nec liberabatur cedendo actionem ꝯtra debitorē suum nolētibus creditoribus. ff. de neg. gest. l. nā & seruius. §. fi. tūc magis est dubiū, eo q̄a, cùm nō appareat ipsum Matth. dedisse dictis suis creditoribus insolutum nomen sui debitoris. s. Ducis Mediolani, sed solū misisse eis illam sn̄iam ut exigerent, nō sequitur ꝙ ꝑ hoc uideatur dedisse insolutū dictum nomē, & ꝙ illi videantur uoluisse recipere insolutū, cū possit subesse alia p̄sumptio minus p̄iudicialis recipiētibus. s. ꝙ fecerit eos ꝓcuratores ad exigendū. ꝑ id qđ not. in d. l. fin. C. de pac. ꝯuen. qđ ēt patet, q̄a ipsi nō posuerunt ad suū cōputū p̄fatā sn̄iam, anteq̄ exigerent, tūc. n. posset dici, ꝙ recepissent insolutum nomē Ducis, sed postq̄ exegerunt, & fecerunt sibi assignari debitum seu

2 creditū suꝑ impræstito, ut ꝫ. narratur i puncto posit prin. † Et sic bn̄ pōt dici ꝙ videantur uoluisse insolutū recipere dictū creditū, & ꝑ ꝯn̄s nomē noīs debitoris, inter q̄ longa est dr̄ia, q̄a si recepissent nomen dicti Ducis, cùm illud ab eis non fuerit euictum, non possent agere de euictione ꝯtra Mattheum, sed ꝯtra Ducem, q̄a fuit euictum id qđ habuerunt a Duce. Sed si dicamus, ꝙ receperint nomen nominis debitoris. s. nomen cōis Venetiarum, cùm illud censeantur habuisse a d. Mattheo, & illud fuerit euictum pro parte, & ex cā quæ habebat originem anteriorem, quia ex debito hæreditario ꝯtracto cū dn̄a Ducissa ad quā ꝑtinuit illud creditū, & Mattheus p̄tendit debitū cōtractū cū hr̄de. s. dn̄o Duce, clarū est ꝙ cā illius euincentis erat potior, ut patet in ti. ff. de separa. Et ꝑ consequēs vr̄ ꝙ d. creditores & eorū hr̄des possit contra dictum Mattheum, nō dico contra Ducem Mediolani, agere actione prima l.

li quis

si quis aliã. ff.de solu.uel actione utili exẽpto.l.eleganter. ff.de cõdi.indeb.uel in factũ.l.sed reuocata.ff.de iure fisci.C.de sen. libe. cũ si.& ac.l.si rẽ meã.ff.de solu.p quã vr,ꝙ Mattheus nõ fuit liberatus per hanc receptiunẽ in solutũ de credito,qđ poterat a recipientibus anocari. Et ꝙ nõ videant̃ recepisse in solutum nomẽ ducis,sed nomen cõis Venetiarũ, & sic nomen noĩs debitoris eorũ, vr ꝓbari;qa uoluntas tacita,q̃ colligit̃ ex aliq̃bus actibus,nõ colligit̃ ultra q̃ illi actus interuenerint,uel gesti fuerint. C.ne uxor ꝓ mari.l.fi.ff.de iti.actuq; priua.l.1.§.iul.ait. & qđ utrobiq; p Bart. & p eũdẽ in auth.q rem circa fi.C.de sac.san. eccle.& qđ no.gl.in cle.sæpe.de uer.sig.circa fi.q̃ incipit.vr p plurale.& l.uolũtarię. ff. de exc.tu.Sed hic nõ apparet de uoluntate expressa,sed ꝯiecturam⁹ tacitã ex eo,ꝙ illi gesserunt describendo ad rũnẽ eorũ, sed nõ descripserũt nomẽ ducis,sed nomẽ cõis Venetiarũ,qđ patet,qa post assignationẽ d.crediti eis factã sup impressis, ergo illud solũ vr in solutũ recepisse,& effectus est magnus,vt dixi.s. ¶ Bñ posito ꝙ esset verũ id qđ s.ꝓximè dixi,ꝙ nõ videat̃ recepisse in solutũ nomẽ ducis Mediolani,qđ tñ ꝓ cõstãti nõ pono,qa in partita libri ponitur Mattheus ꝓ creditore unius snĩæ &c. & sic vr ẽm quosdã, ꝙ imo acceperit insolutũ nomẽ ducis,attñ his, q̃ supradicta sunt, in ꝯriũ nõ obstãtibus, dicendũ est eos vel ipsorũ hr̃des nõ posse agere actione prima rõe dictæ euictionis tali rõne,qa in p̃fata euictione d.Mattheus nõ fuit req̃situs,qñ præfatis Paulo & Anto.fuit lis mota p Petrũ de rapendis,imo ipsi soli cõcordarunt cũ Petro, & fecerunt certã scripturã rõne cuius fuit postea scã euictio p Guidotũ filiũ & hr̃dẽ d.Petri uirtute cuius scripturæ latũ fuit postea laudũ,ut ex tenore laudi deprehendi⁊ & s.narrat̃ in puncto. Igit̃ d. Mattheus nõ tenet̃ illis, ac si euictũ nõ fuisset,cũ debuerint expectare ꝙ euincerẽt̃ p snĩam iudicis,& scã denũciatione d.Mattheo, a quo censet̃ habuisse cãm tanquã ab ipsorũ debitore, nõ a duce, qa ipse nõ erat eorũ debitor,& altero p̃dictorũ deficiẽte agi nõ p̃t de euictione actione prima, vel alia succedẽte in eius locum.ff.de euic.l.si fundo.§.si cũ possit.C.eo.tit.l.si cũ qõ.ff.de rei ueu. vtiq;. de neg.gest.l.at q natura.§.cũ me. pouit.n.facto ipsorũ censetur illud creditũ ꝓ parte euictũ, & rõne illius cõpositionis & scripturæ factæ p eos, q̃ culpa d.Matthei, ergo &c.ff.de euic.l.si seruũ cuius noĩe.cũ sequẽtib⁹.& l.si d.§.si cõpromisero. Nec obs.ꝙ Mattheus interuenit in illo cõpromisso, p cuius laudũ subsequutũ scã fuit euictio,& se obligauit ꝓprio noĩe;qa hoc nõ fecit ut vẽditor,nec aĩo p̃iudicandi sibi,ut uẽditori dicti noĩs p dationẽ vel receptionẽ insolutũ ꝯ hr̃des d.Anto.& Pauli, & quominus ꝯtra eos posset se defendere si cõueniret̃ ab eis occasione euictionis, sed fecit illud tãquã actor & administrator negotiorũ dictorũ hr̃dũ & pupillorũ,& ꝓ securitate Guidoti hoc poscẽtis, ut in puncto dr̃, & sic vr̃ ꝓmisisse Guidoto, ꝙ illi obseruabunt sibi laudũ, ar̃s uoluisset se illi teneri suo noĩe;nõ aũt uoluit dictis hr̃dibus aliquid ꝓmittere ꝯtra se tãquã dãtẽ insolutũ,qđ ẽt patet ex eo,qa uoluit securitatẽ a Castrutio, ꝙ p illos dãnũ nõ reciperet,sciebat ergo ius suũ ꝯtra illos sibi durare;ergo &c.l.sicut.§.nõ vr̃.ff.q̃bus modis pig.vel hypo.sol. Intererat aũt d.Matthei uocari in d.euictione, & rem iudicialiter discuti,qa poterat esse cã in quo d.Paulus & Anto.debuissent p̃ferri in d.credito p̃fato euincenti.l.si transactũ erat tp̃s separationis petẽdæ,aut si ille sequutus fuerat fidẽ hr̃dis,uel alius erat casus,in quo separatio peti nõ poterat p hr̃ditariũ creditorem de bonis hr̃ditarijs q sunt plures.ff.de sepa.l.1.§.illud. cũ seq. q̃bus casibus cũ creditores hr̃ditarij,& hr̃des,dẽant esse pares, ẽt in bonis hr̃ditarijs debuissent p̃ferri d.Pau.& Anto.& eorũ hr̃des, tanq̃ diligentiores in faciendo plus sibi assignari,añquã p illũ bona ducis essent possessa.ff.q in frau.credi.l.q aũt.§.sciẽdũ.& l.pupillus. de cõdi.indc.l.tutores.in ult.gl. Preterea d.Thadeus nõ venit p dictã uiã.s.agẽdo ꝯtra Mattheũ actione prima rõne dictæ euictiõis, sed agit actione neg.gest.descẽdente ex gestione facta p Mattheũ post mortẽ Pauli & Anto.de bonis eorũ. Et impingit ei,ꝙ a se nõ exegit ea,in q̃bus tenebat̃ occasione societatis, quã habuit cũ p̃fatis seu gestoriæ factæ uiuente d.Paulo, ut patet ex libello dato p ip̃m corã p̃tãte & ei⁹ officio, sup quo libello cõpulsus fuit Mattheus ad cõpromissum,& quẽ ille ꝓsequit̃ corã arbitris,sed p istã viã clarũ est d.Thadeũ venire ñ posse, eo qa a dicta administratione,gestoria,seu gestione facta post mortẽ Pauli & Anto. tãquã de 3 bonis hr̃dũ illius Pauli & Anto. † ipse Mattheus fuit absolutus a Castrutio tutore illorũ p publicũ instr̃m, in quo fuit ꝯfessus sibi fuisse integralr̃ satisfactũ de oĩ,in quo dicta occasione tenebatur, cui liberationi & cõfessioni stãdũ est ex forma statuti, nec põt venire ꝯtra p quõdã pupillos. Et iõ nõ uenit hæc cã uel articulus in gñali cõpromisso,seu ĩ cõpromisso sup d.libellũ facto uirtute statuti,de q̃õnibus uertẽtibus inter ꝯsortes, p p finẽ illius statuti vbi dr̃,ꝙ p̃dicta nõ hñt locũ in quæstionibus quomodolibet terminatis,sed ista põt dici determinata,qa fuit finita & terminata p dictũ instr̃m, in quo ꝯtinetur cõfessio de soluto,& liberato p acceptilationẽ,ex q̃bus resultat excep.solũonis & acceptil. q̃ sunt exceptiones litis finitæ,q̃ opponi pñt ad ingressum iudicij, imo & ꝯtra rescriptũ ẽm Spec.q ita tenet expresse in tit. de excep.§.dicto. versi. est & alia.in 8.col.& Bar.hoc ẽt vult gñalr̃ eẽ uerũ in oĩ exceptione,qua cõcluditur actori actionẽ nõ cõpetere, ut est in dictis casibus,aut audiẽtiã p legẽ vel statutũ dẽre denegari,ut ipse plenè no. in l.nã & postea.ff.de iureiur.hic aũt denegatur per dictũ statutũ, dũ dicit nõ obstãte statuto uel iure cõi in ꝯrariũ faciente,igit̃ ista cã tanquã scripta,finita,& terminata,in p̃dicto cõpromisso nõ uenit, qa nec spãliter potuisset peti partẽ cõpelli ad faciẽdũ sup hoc cõpromissum,p id qđ dictũ est, ergo &c.l.ob rõne gñali.ff.de pig. quã viã ergo elegit d.Thadeus, hæc sibi pateat.l.siir.§.fi. ff.quod me.cã. Et posito,sed nõ cõcesso, ꝙ posset agere actione prima, & ex prima gestione scã,tãquã de negotijs Pauli & Antonij, qa tñ ex illa nõ egit, sed ex scã tanquã de negotijs hr̃dũ, q̃ est ualde diuersa, ut patet in l.3.in prin.iũcto.§.hæc uerba.ff.de nego.gest. debet succumbere,postquã ex hac scd̃a nõ põt agere. l.hẽbat.in princ.ff. de insti. & qđ no.Inn.in c.1.de lit. cõtest. Et licet in libello deduxerit ẽt primã gestionẽ, nõ tñ eã deduxit tãquã agens actione descendẽte ex ea,sed tãquã illa fuit ecõuersa in scd̃am & actionẽ descendẽtẽ ex scd̃a administratione. ꝓut in si. hr̃ in l.at q natura.§. sceuola.ff.de neg.gest.iuncta.l.diuortio.eo.tit. & ff.mãdati.l.qui mutuã.§.nõ iõ minus. Per p̃dicta patet nõ obstare statutũ de discipulis & famulis ut cõpellantur pluries reddere rõnẽ non obstãte q̃etatione scã alibi q̃ Lucæ,qa illud hẽret locũ, si ageretur ex gestione scã uiuente Paulo & Anto.& sic tãquã cõtra sociũ, vel discipulũ,aut famulũ quõdã societatis;sed hic nõ sic,imo agitur tãquã ꝯtra acturẽ quõdã pupillorũ,& ex gestione facta finita societate, qa post mortẽ sociorũ alterius naturæ est una,q̃ altera. Prima dr̃, ut ex quadã lr̃a missa p ꝓcuratorẽ cõprehendo,ꝙ debitũ illarum. 155.librarũ non erat ex cã societatis uel administrationis factę de bonis societatis,sed ex alia cã de per se & separata, qđ si põt arbitris ꝯstare ex lr̃is societatis,clarũ est statutũ cessare, cũ cessent ei⁹ uerba.l.hos accusare.§.oĩbus.de accu. Ex p̃dictis patet arbitros ñ posse de hac cã se intromittere,& si facerent, nõ ualeret, qđ agerent, postq̃ in cõpromisso non uenit,ut dixi. Et posset de hoc opponi non ob.statuto,ꝙ nil possit opponi, qa hæc exceptio descendit ex eodẽ statuto in fi.ergo &c. l.ita pudor.C. de adul.l.1.ĩ prin. ff.qđ ui aut clã.per Bar.& qa ipso non obstante põt opponi exceptio,ꝙ nõ valet cõpromissum,vel ꝙ in ipso non uenit cã, sup qua ꝓnunciatũ est.ff.de pecu.l.3.§.si seruus, p Guil.de Cu. & per Bal. in l.2.C.de execu.rei iudi. Et ex p̃dictis patet rñsio ad oĩa, de q̃b⁹ q̃rit̃. Et per p̃dicta idẽ dicendũ est de persona Castrutij intercedentis, & se sir̃ cõtra Mattheũ opponentis in p̃dictis cum ipso Thadeo, qđ dictũ est circa personã d.Thadei eadem rõne & per eadẽ iura. Et qđ dictũ laudũ, p qđ aliq̃d fuisset attẽtatũ cõtra Mattheũ ut dcm̃ est uelut iniquũ,posset peti reduci ẽt ad arbitrium boni uiri impunè,quia quod nullum est,iniquum est;ergo &c.

¶ Casus dubius de quo quæritur talis est.

¶ Rizardus habens filiũ naturalẽ tm̃ noĩe. B.& ex eo nepotẽ legitimũ & naturalẽ noĩe.C.hñs filiã lẽgĩmã & naturalẽ, ueniẽs ad mortẽ suũ cõdidit testm̃,in quo dictæ filiæ iure instõnis reliquit certã summã pecuniæ cũ nupserit, iubens eã de his fore tacitã & cõtentam,& amplius in uel de bonis testatoris petere nõ posse. Et si dicta eius filia decesserit anteq̃ nubat, infrascriptos eius hr̃des sibi substituit. Et dictũ. B.eius filium sibi vlem hr̃dem instituit. Et si hæres non erit,uel eius hr̃ditatis capax nõ esset aliqua rõne vl cã, tũc dcm̃.C.eius nepoẽ filiũ d.B.& quoscũq; filios alios d.B.tam natos q̃ nascituros sibi æquis portionibus hr̃des instituit, & eos inuicẽ substituit. Et si d.B.eius filius, & oẽs eius nepotes decesserint in pupillari ætate,uel postea qñcũq; sine filijs legitimis & naturalibus,tũc & eo casu relictis p eũ certis legatis Zambrinũ & Nicolaũ eius cõsortes & agnatos ambos fratres & eorũ filios masculos legitimos & naturales tã natos q̃ nascituros hr̃des substituit. Post cuius testatoris obitũ d.B.filius naturalis &.C.nepos simul uiuente d.B.bona hr̃ditatis testatoris possederunt. Et alij filij ex d.B.nati nõ fuerũt, & dicta filia añq̃ nuberet decessit in ætate pubertatis

bcrtati ꝓxima superstite eius matre, & quadā eius sorore vterina, & superstite d. nepote a testatore instituto & substituto, ut s. Deinde decessit d. B. superstite d. nepote eius filio, qui bonis & hǣditati ipsius se immiscuit, & illa possedit? & tandem decessit ab intestato d. C. dictis Zambrino & Niculao iā ꝑmortuis superstite Antonio filio ltīmo & naturali d. Nicolai, & superstite dicta sorore vterina dictæ filiæ testatoris ea priori matrimonio dictæ mřis nata.

¶ Modò quærit primò, an dicta institutio primò facta ualuerit saltem in persona dicti C. nepotis legitimi & naturalis testatoris, & sic principaliter dubium propter superexistentiam dictæ filiæ testatoris, quæ est de liberis primi testatoris.

¶ Secundò præsupposito, ꝙ dicta filia in pupillari ætate decesserit, an ualuerit dicta substitutio sibi facta saltem de dicto nepote, ita ꝙ dicta substitutio, quæ comprehēdit omnem ætatem antequā nupserit, dici debeat pupillaris & matrem excludere.

¶ Tertiò inquantum non excludatur mater, quia non apparet eā agnouisse legatum dictæ filiæ relictum uel alias dictæ filiæ debitum, an dicta mater illud uel non agnitum transmiserit ad dictam eius filiam sororem vterinam filiæ testatricis.

¶ Vltimò cuius effectus est dicta substitutio facta de dictis agnatis & eorum filijs masculis prędictis.

S V M M A R I A.

1 *Testator instituta filia legitima & naturali in certa quantitate an possit facere uniuersalē hæredē nepotē legitimum & naturalem ex filio tantum naturali.*

Nepote excluso ab uniuersali hæreditate, an saltem habeat unam unciam in qua poterat pater institui.

2 *Filia an habeat totum, an solum legitimam suam, & reliquum ad substitutos deferatur, & sic an per substitutos excludatur filia, cuius contemplatione instituti redduntur incapaces.*

CONSILIVM CCCVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Circa primū[a] quæsitū vř dicendū, ꝙ d. instō facta de nepote ex filio naturali valuerit, nō obstante ꝙ superesset testatori filia ltima & naturalis, postq illi certā quātitatē iure instōnis reliquit; qa siue sufficeret illi ad ltimā, siue nō, cū posset agere ad supplemētū, poterat př residuū bonorū suorū relinquere cuicūq; alteri ēt penitus extraneo. ff. de inof. test. l. pap. §. qm aūt quarta. Eodē ergo mō vř ꝙ potuerit relinquere nepoti ltimo & naturali, licet nato ex naturali tm̄, quia macula pr̄na sibi nocere nō debet, quo ad ea q̄ ꝓueniunt ab auo. ff. de sena to. l. emācipatū. in fi. de in ius uoc. l. adoptiuū. in fi. iunctis his quę no. Bar. in l. gallus. §. qd si is. de lib. & posthu. ¶ Bř ꝯtrariū est verū, qa licet potuisset relinquere uni extraneo tali, tā nepoti relinquere nō potuit, postq̄ extabat ꝓles ltima; qa tūc ꝓhibitio, q̄ est circa psonā filij naturalis, extenditur ad nepotē ex eo, licet l. i. nū & naturalē. C. de na. lib. l. fi. vbi est casus. qđ tm̄ est verū, ꝑterquā in una uncia, q̄ poterat relinq ipsi filio naturali, ut l. 1. eo. tit. qa in illa nō debet esse deterioris ꝯdōnis nepos, q̄ filius, imo melioris, cū aā illā. l. fi. ꝓhibitio, q̄ erat circa filiū naturalē, nō porrigebatur ad nepotē ltimū & naturalē ex eo, sed p illā l. fi. fit extēsio dicto casu, cū extat ꝓles ltima, ut ibi patet aū. fi. in uer. ea. n. subsistēte. in uerbo extendimus. igitur multominus ubi nulla erat ꝓhibitio in filio naturali, ut quo ad unciā dēbat uel esse debet in nepote, qa lea illa extendit ꝓhibitionē de filio ad nepotē, sed ꝑmissio q̄ erat in filio nō tollitur quo ad cū, multominus quo ad nepotem, in quo nulla erat macula; tā in casu nřo, cū filius naturalis ꝑcederet in ordine q̄ fuit institutus p prius, & nepos p posterius, illa uncia ptinuit ad ipm filiū, nō ad nepotē, nisi post mortē filij ex sua psona tanquam

2 ad eius hrdē, & successiuè ad hrdes d. nepotis. ¶ † Residuum uerò bonorū nec ad filiū nec ad nepotē ꝑtinere potuit, licet de facto tenuerint. sed ad quē pertineat dubitatur. Et vř ꝙ ad filiā ltimam & naturalē dicti testatoris, q̄ tūc uiuebat, cuius cōtēplatione uel fauore filius & nepos reddebantur incapaces. p l. 2. C. de natu. libe. vbi vř casus. & ar. l. 2. §. si duo emācipati. ff. de colla. bono. & l. post legatum. §. amittere. de his q. ut indig. de litig. l. fi. in Auth. de hæredi. & fal. §. his igitur. ¶ Bř ꝯtrariū est dicēdū, postq̄ testator dicto filio & nepoti dedit substitutos. s. illos agnatos noiatos & eorū filios, q̄ substō sine dubio cōprehēdebat vulgarē, qa fuit cōpendiosa, cū esset fcā cū dinumeratione tpis. s. qñcūq; decesserint &c. Et ꝯstat ꝙ talis cōprehēdit uulgarē, cū ex ui verborū sit apta comprehendere * f̄m oēs doct. ut no. Cy. in l. precibus. & Bar. in l. centurio. in antepe. col. uer. q̄ro utrū substō cōpendiosa ꝯtineat vulgarem, quæ uulgaris locum sibi uendicat sibi institutus nolit adire, siue non possit. C. de hære. insti. l. 3. & sic incepit testm̄ a substōne vulgari. l. 3. §. fin. ff. de lib. & posth. vel partim ab instōne. s. quo ad unā unciā, de qua filius fuit capax, partim a substōne. s. quo ad residuū. Et sic est casus, in quo cōcurrit instō & substō uulgaris, quo ad diuersas portiones, nec est hoc nouū, ut l. pr̄fami. titium. cum l. seq. ff. de hæredi. insti. & no. Bar. in l. 1. de uulg. & pupi. facit quod in si. no. in l. 1. C. de secun. nup. Qđ aūt p tales substitutos, qui ueniūt ex expressa dispōne testatoris, excluderetur illa filia q̄ ueniebat ea dispōne legali virtute. d. l. 2. C. de natu. libe. patet, qa substitutio excludit ius accrescendi. l. 1. §. p scđo. de ca. tol. l. 2. §. si duo. de f̄m tabu. & facit. l. si fundū. §. stichū. cū ibi no. ff. de le. 1. licet ēt, si nō excluderēt in casu nřo, parū referat, qa si residuū bonorū pertinuisset ad ipsam filiā, sir pertinet ad istos substitutos q̄ sunt eius hæredes ea pupillari substōne, ut statim dicā, ad quos transmisisset iure suitatis. l. 3. C. de iure delib. qa lex censetur ad filios deuoluere f̄m qualitatē eis inhærentem. arg. l. plenum. §. equitij. de usu & ha. l. si quis filio. §. irritum. ff. de iniusto testa. cū de institutiōe sua reijceretur illa ꝯdō causalis, si nupserit, seu mixta usq; ad ltimā f̄m opi. Bar. no. in l. suus quoq;. ff. de hær. insti. Et qa illi agnati noiati in testō forte nō audiuerūt uiuēte filio & nepote, qa credebant forte ad illos ꝑtinere cūm defecit substō in psonis eorū. l. sed si plures. in prin. de uul. & pup. & locū sibi uēdicat hodie in psonia filiorū ipsorū, q̄ fuerūt substituti unà cū eis, sed itelligunt substituti ordine successiuo, p no. i l. gall'. §. j. đ li. & post. & l. cū ita. §. fi. đ le. 2.

¶ Casus sequentis consil j.

¶ Titius infirmitate grauatus uolens facere testm̄, fecit uocari notarium & testes in numero sufficienti, qui postquam uenerunt notarius interrogauit eū an uellet testari, & an uellet ꝙ ipse esset rogatus. Rñdit ꝙ sic, vnde notarius se reuoluit ad testes dicendo & uos eritis testes. Deinde incepit scribere uoluntatem testatoris, prout testator sibi dictabat, & scripta qualibet particula statim ipsam relegebat testatori, ut uideret an esset scripta f̄m suā intentionem, & testator approbabat, & sic fecit & scripsit usq; ad hęredum institutiones & substitutiones inclusiuè, apponendo in dicta scriptura annum & mensem & locum, & in fine apposuit hæc uerba. actum &c. pñtibus talibus &c. scribendo noīa testiū in sufficienti numero. Deinde antequā relegeret dictā scripturā iterū totā coram testibus, prout est moris, testator expirauit, testes tñ audiuerunt ab ore testatoris oīa p eū disposita & cōtenta in dicta scriptura. ¶ Quæritur ergo hic de duobus. Primò utrum dicta scriptura, quia non est authenticata cum sigillo & subscriptione notarij nec reperitur descripta in libro prothocollorū eius, sed inter scripturas eius, & ipse est mortuus, an possit peti a iudice, ꝙ faciat eā autenticari, & an sit autenticanda per alium notarium de mandato iudicis f̄m dispositionem in. c. cum p. tabellio. de fide instru. ut sic sufficiat ad probandum testamentum prædictum. ¶ Secundò, posito ꝙ non esset autenticanda, utrum dictum testamentum possit probari per illos testes, qui fuerunt præsentes & audientes, & si ipsi deponunt uera esse contenta in dicta scriptura utrum debebit scriptura depositionum ipsorum autenticari & publicari f̄m formam & dispositionem. l. publicati. C. de testa. cum ibi no.

S V M M A R I A.

1 *Cedula, in qua continetur uoluntas testatoris, quæ non fuit redacta in prothocollo notarii, an possit authoritate iudicis in publicā formā redegi & publicari, ut faciat fidem. & an generalis commissio iudicis hoc. asu sufficiat.*

2 *Scriptura notarii ut faciat fidem, quot perfectiones requirantur.*

3 *Testatoris uoluntas quæ non habuit suā perfectionē in testō, cum non fuerit per notarium lecta testibus, an possit per ipsos testes aliqum rogatos probari.*

Intellectus ad l. fidecommissa §. 1. cum ibi no. per Bar. ff. de leg. 3.

CONSILIVM CCCVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Ad primū quæsitum vř dicendum, ꝙ dicta cedula non debeat publicari per id quod habetur in text. & glo. per Barto. ff. de legat. 3. l. fideicommissa. §. 1. Sed certe id qđ not. Barto. potius facit in contrarium, scilicet quòd debeat publicari & autenticari per alium notarium de mandato iudicis, dum ipse notat & intelligit illum text. cum gloss. quando talis cedula non contineret, quòd testamentum fuerit factum coram testibus, & sic continet duntaxat uoluntatem defuncti, non autem testes coram quibus fuerat explicita. Item intelligitur quando continet uoluntatem imperfectam, & non consumatam, quod ex eo perpenditur, quia ibi non contineretur actum tali loco &c. quæ uerba demonstrarent, ꝙ testator habuit uoluntatem pro perfecta & consumata, ut not. Bald. super intellectu illius §. cum gl. in auth. quod sine. C. de testa. Sed quādo hoc non contineretur,

[a] ¶ Circa primū. Vide d. p. ephi. consi. in eod. 15. incip. in pnti. per totum.

neret, tunc voluntas videret imperfecta; & iõ non valeret. l. si is q. ff. de test. Innuit ergo Bar. q si d. cedula ptineret noĩa testiũ, & q corã eis esset factũ, q tũc bñ dret publicari; sed hic est hmõi, qa dr in ea manu eiusdẽ notarij actũ &c. pñtibus &c. & enumerat testes; q fuerunt pñtes, qd est intelligendũ & intelligentes. ff. de arbi. l. diẽ pferri corã. ff. de uer. si. l. corã. & qd no. in l. 1. C. de erro. aduo. Et sic patet ex illo uerbo actũ, q voluntas de se fuit perfecta; & sic nũ hẽt obstare. l. si is qui. de test. Itẽ dũ subdit pñtibus &c. apparet q fuit solennis & audita & intellecta d. testibus per os testatoris, & ẽt vt dr p singularẽ repetitionẽ notarij in singulis dispositis, lʒ postea iterũ non fuerit tota simul recitata p notariũ corã testib᷑, vt moris est. Sed illud nõ bẽt vitiare, qñ duo pcedentia interuenerũt, vt j. dicã. ¶ Bĩ ergo dicendũ, q sicut ista scriptura si ptineret in libro pthocollorũ esset publicanda de mandato iudicis; qa continet illa q ptinere dẽt ad finẽ hunc vt publicet, vt in c. cũ p. tabellio. de fi. inst. ita & nũc, qa nõ dẽt nocere parti negligẽtia notarij, q eã nõ posuit ad librũ. ar. ff. de lib. cau. l. si pariter. circa prin. Qd
2 aũt ad sint patet. nã vt inquit Bal. no. in d. l. ʒctus. † tres sunt pfectiones, q requirũt ad hoc, vt scriptura notarij fidẽ faciat. Prima q ptineat locũ & tps actus celebrati, & testes necessarios. Scda q conti
2 neat pfectionẽ actus. Tertia q cõtineat subscriptionẽ notarij cum signo. Primas duas pfectiones hẽt scriptura pthocolli, sed nõ vltimã; qa nõ est adhuc redacta in mũdũ; & iõ de se non facit fidẽ, nec dret in iudicio recipi tanq̃ publica, ut no. Cy. ibidẽ i fi. tñ illæ duæ pfectiones sufficiũt, vt pueniat ad vltimã ẽt p aliũ notariũ de cõmissione iudicis, si ille q cõfecit est mortuus. vt d. c. cũ p. tabel. & tũc tanq̃ autenticata fidẽ faciat. Cũ igi scriptura, de qua loqmur, duas primas pfectiones hẽat, ut ex superioribus pʒ; qa ptinet tps, & locũ. & testes necessarios, & sic primã. itẽ ptinet illa verba actũ &c. & sic scdam, q habuit voluntatẽ p pfecta & cõsumata, & q nolebat aliquid plus disponere. sequit q lʒ nõ esset authenticata, nec in mũdũ redacta cũ signo & subscriptione notarij, dẽt tñ authenticari, cũ illa duo ad hoc sufficerent, si esset in libro pthocollorũ vt dixi; puto tñ q requirat spãlis cõmissio iudicis cũ cãæ cognitiõe & examinatione testiũ sup ipsa volũtate, & q gñalis cõmissio scã alicui sup pthocollis defuncti nõ sufficeret, qa hæc scriptura nomine pthocollorũ nõ vr ptineri, cũ ẽm cõem usum loquẽdi pthocolla dicant libri notariorũ ptinẽtes originales scripturas, lʒ de iure magis ista possit dici pthocollus, q̃ illi libri, eo qa ista ẽ magis originalis & prima, cũ nullã hẽat pcedentẽ; sed libri sic, qa pficiuntur ex talibus cedulis, & pthocollus dr a pthos, qd est primũ, ut no. in Auth. de tabel. §. pe. & fi. tñ verba cõmissionis intelligerent ẽm cõem usum loquẽdi. l. cũ delanionis. §. asinã. de fun. inst. & hoc
3 de primo. ¶ † Sup scdo q̃sito, posito q d. scriptura nõ dret autenticari, utrũ uirtute attestõnũ pfatorũ testiũ possit d. testm̃ pbari per dictos testes & eorũ dicta publicari. Et vr dicendũ, q non possit p dictã l. fideicommissa. §. 1. cũ sua gl. ff. de le. 3. Sed certe ille. §. cum gl. & dictis doc. intelligitur, qñ quis uellet probare testm̃ per scripturam notarij confectã inter ipsum notariũ & testatorẽ sine præsentia testiũ, ut plerumq; fieri contingit, & postea corã testibus & testatore per notariũ non lecta nec publicata. Et idẽ si fuisset facta in pñtia testiũ; tñ ipsi non fuerant adhibiti nec rogati, quibus casibus talia scriptura non dr continere testm̃, sed pparationẽ ad ipm, vt pʒ ex illo tex. dũ dicit. exemplũ testi pparat &c. & C. qui test. fa. pos. l. hac consultissi. §. at cum humana. Sed si uellet probare per testes, qui fuerunt pñtes & rogati & audiuerunt totã uoluntatẽ, nulla est rõ quare hoc non posset, licẽt illa scriptura corã eis non fuerit relecta, cũ ẽt si nulla scriptura interuenisset, taliter pbari posset testm̃ nuncupatiuũ. l. hæredes palã. in prin. ff. de testa. postquã d. testm̃ fuit repletum respectu uoluntatis & habitũ pro perfecto, put colligitur ex illis uerbis. actum &c. ẽm Bal. in d. auth. q sine. & ita reperio quosdam solẽnes doct. antiquos tenuisse. s. dñm Andream ciaffi de pisis, & D. Nicolaum de Neapoli, qui super illo §. dicunt ista uerba formaliter. Intellige istum casum, qñ confecta esset scriptura continens uoluntatem sine testibus, alias eis staretur, cum stetur prothocollo, in Auth. de tabel. §. fi. C. de discus. l. 2. Itẽ intellige, qñ quis uult probare uoluntatem per illam scripturam, secus si per testes qui interfuissent. ut l. hæredes palam. in princ. de test. ẽm Andream de pisis. Nic. de Neap. &c. ita habeo super libro meo. licet Bar. de hoc non faciat mentionem, sed credendum est ipsum sic intellexisse, ut patet ex uerbis eius, dum dicit de scriptura, in qua non reperitur scriptum q testm̃ fuerit factum corã testibus, plerunque. n. hoc cõtingit, q testatores, ne testes nimio interuallo tpis attedient, faciunt primò scribi totã eorũ intentionẽ per notariũ, qd non fit in breui tpis interuallo, & plerique tenẽt hoc p q̃ plures dies, & faciunt uocari testes & corã eis legunt & eos rogãt i paruo spacio tpis. Isto casu loquit ille tex. cũ gl. & cũ his q̃ ibi no. Bar. & pbat in d. §. cũ humana. Nã anteqũ uocent, & legat corã eis talis scriptura, nihil ualet, nec põt pbari testm̃ p illã, nec per testes, qui nõ sunt q audiuerũt. Hoc ẽt mõ intelligit Io. And. in add. Spe. ri. de instr. edi. §. cõpendiosæ. in add. q incipit. ad lram fuit iste uer. &c. ibi. sed fuit qõ de facto &c. ubi recitat casum. d. l. fideicõ. §. j. & ponit in terminis, q testator fecit scribi suã intentionẽ solũ corã duobus testibus & scriptore non notario, & mandauit q traderetur notario, per quẽ confici possit instrm adhibito debito numero testiũ, & anteq̃ hoc fieret, mortuus est. dicit. n. q lʒ illi duo testes deponant de hoc, tñ non pbant testm̃, sed pparationem ad testm̃, & iõ nihil ualet illa scriptura, nec illa depositio p dictã l. fideicom. §. 1. vbi dicit esse casum. Ecce ergo, q intelligit illũ tex. cũ gl. qñ tpe cõfectionis illius scripturæ testes non fuerunt pñtes in sufficienti numero, sed ueniebant adhibẽdi postea cũ tota scriptura simul legeret. Sed in casu nro fuerunt testes pñtes a prin. usque in finẽ, & totã uoluntatẽ audiuerunt, unñ posito q per scripturam illã non posset uoluntas probari, quia non est authentica, & posito a q authenticari non dret, non sequitur quin per testes pbari possit, quia testator licet elegerit uiã pbõnis fiendæ p scripturã publicã adhibẽdo notariũ, nõ tñ cẽset renũciasse pbõni fiendæ p testes. ff. de test. mil. l. miles q destinauerat. ubi hoc bñ & solẽniter pbat.

a ¶ Subscriptionẽ. Qão vero ẽt qñ subscriptio omissa in instrũ vitiet. uid d. Alex. de Imo. in consil. 101. 1 vi. u. col. in 3. par. & Fe. d Se. 1 cõs. 113 & 1 cõs. 149. & in cõs. 1 18. & Ludo. Ro. cõs. 23.

¶ Factum ita se habet.

¶ 1368. quidã Nicolaus ritij suum condidit testm̃ sine scriptis, p quod in oĩbus suis bonis suos hæredes uñes instituit, fecit, & esse noluit Io. filium suum primum pro media parte, & Francis. & Ludouicũ nepotes suos & filios quondam Augustini ritij filij sui p alia media parte, & q unus alteri succedat. ¶ Item suis prædictis hæredibus sic æqualiter institutis & factis, posset casus contingere q neuter eorum uel filij nati uel nasciturí ex eis ex recta linea nõ succederet eis filius masculus, iõ uoluit huic casui prouidere dict᷑ testator, q dicto casu adueniente q si aliqua filia fœmina dictorũ suorũ hæredum uel filiorum eorum remaneret, q illa filia uel filiæ eorundem, quot reperirentur numero & ætate completa sexdecim annorum, quælibet habeat de bonis suis & suorum hæredũ florenos 50. auri dum nubent. ¶ Decessit dictus testator relictis d. hæredibus institutis, qui plures habuerunt filios masculos, qui filij non habuerunt filios masculos, postea ex Francisco nepote dicti testatoris natæ fuerunt duæ filiæ, quarũ una se nupsit, uidua est hodie, alia ẽt se nupsit, & iterũ uidua remanẽte se nupsit. ¶ Hodie deficit linea masculina p mortẽ unius filij d. Ioannis hæredis instituti pdicti, & non sunt neque reperiunt aliqui filij uel descendentes masculi dicti testatoris uel dicti hæredis. Quæritur quid iuris.

¶ De conditione nubendi impleta ante existentiam alterius conditionis.

S V M M A R I A.

1 *Filiabus si fiat legatum sub conditione dum nubent, & si masculus non succedat institutis secundum mentem testatoris, an adueniente cõditione prima nuptiarum debeatur legatum, si secunda conditio adhuc pendeat. & 2.*

2 *Instrumentum non uitiat mala grammatica.*

3 *Legatum factum filiabus quæ nuptæ non erunt tempore mortis, an comprehendat uiduas.*

CONSILIVM CCCIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † In isto facto plura vñr facere dubium. ¶ Primum est, q in isto legato non solum fuit apposita cõditio nubendi, quæ dr extitisse, sed ẽt vr fuisse apposita alia, quæ nõ extitit. s. si hæredibus institutis non succederet filius masculus, ut pʒ in uerbis illis positis in puncto ibi. itẽ suis pdictis hære. q condõ non extitit, qa dicti hæredes decesserũt cũ filijs masculis, q eis successerunt, ut mihi asserit, ergo &c. ff. de cõd. inst. l. si hæredi plures. Sed certè cõdõ illa fuit, si nec hæredibus institutis nec eorũ filiis masculis natis. uel nasciturís nõ succederet filius masculus, ut pʒ in uerbis testõris punctualr recitatis in puncto, q̃q̃ ineptis & malã grãmaticam continentibus, dum dicit. possit cã contingere q neuter eorum uel filij nati uel nasciturí ex eis ex recta linea non succederet eis filius masculus. nam posuit in casu nominatiuo illud uerbum neuter, & illud uerbum filij nati uel nasciturí, & cum drent esse in casu datiuo, ut patet ex illa dictione eis, quam subiungit dum dicit. non succederet eis &c. alias illi nominatiui nihil importarent, quia non habent unde regantur, uoluit ergo dicere

re sic, qa posset casus cōtingere, q neutri meorū hr̃dū uel filiis eorū natis uel nascituris succederet filius masculus. & tunc nō expediebat ponere illā dictionē, eis, nec repetere illā negatiuā, nō; qa satis colligebaẽ ex dictione neutri. Ista aūt ꝯdō extitit; qa licet hr̃des decesserint cū filiis masculis, illi tñ postea & nunc noniter dūr decessisse sine eis; ergo &c. iuxta not. p Bar. in l. cẽturio. ff. de uulg. & pup. in 3. qō. principali. de ꝯpendiosa facta p uerbū cōc. uer. q̃ro ul terius qd si testator dixit &c. l. si sic. ff. de le. 3. † cōstat nanq; q mala latinitas notarij nō hẽt uitiare dispōnem ultimæ uolūtatis. l. imperator. ff. de sta. ho. & no. Bar. in l. plautius. in fi. de auro & argẽ. legato. sed debet assumi ille significatus, q ex uerbis uerisimilius colligi pt. l. Gallus. §. 1. ff. de libe. & posthu. de reg. iur. l. in obscuris. ¶ Secundò facit dubium, qa ex mō legandi, ca quo colliẽ intẽtio testatoris, & cā legandi. ff. de iudi. l. sed & si susceperit. §. 1. vr̃ colligi d. legatū fuisse factū p ipsis nubendis, & in auxiliū nuptarū, qa dixit. q hr̃ent dū nuberent &c. Sed ista cā cessat in istis q̃ nunc tpe cōditionis existentis reperiẽ nupta; qa tali auxilio nō indiget, & ẽt in uidua q̃ nubere nō uult; igr̃ vr̃ q cōmodo institutorū & eorū hr̃dū cedere debeat d. quantitas legata. ar. ff. de leg. 3. l. lucius §. a te. qa cā legati multū attendiẽ. l. nomen debitoris. §. fi. de lega. 3. ff. de acqui. pos. l. si is q cū. de rei uẽdi. l. emptor. §. fi. & qñ cā, ob quā de futuro implendā factū fuit legatū, reperii aliūde impleta, nec amplius impleri pt, uel nō est reiterabilis, nō debeẽ legatū. ar. ff. de ali. & ci. lega. l. alimenta. §. basilice. Sed ad hoc r̃ndeẽ, q posset pcedere, si testator dixisset expresse p eis maritādis; secus si dixisset p dote, uel neutra dixisset, sed solū legauerit si nuberent, uel nō nuberent; ut patet ex no. p Bar. in l. lucius. la j. in fi. ff. de leg. 2. & ẽt ex. l. hæc cōditio. la j. ff. de cōdi. & dem. ubi nupserat in uita testatoris, & sic nō indigebat amplius nubere, & tñ sibi debeẽ legatū; potius. n. vr̃ relictū in augmentū dotis, qd fieri pt cōstante matrimonio. l. fin. C. de dona. ante nup. & p Bar. in d. l. lucius. alias dūtaxat sub illa ꝯdōne; ut d. l. hæc ꝯdō. & sic sufficit, q illa sit impleta q nupserit, licet dicta pecunia nō possit cōuerti in actū uel auxiliū nubendi; qa nō cẽsei ob hoc relictū ex quo nō fuit expresse dictum. vñ fauore legati sufficit, q illa uerba faciant cōdōnē, nec debeẽ intelligi ut ẽt faciāt cām uel limitationē in legato, pp cuius causæ defectum posset perire. ar. l. in testis. de reg. iur. cum si. ¶ Tertiò facit dubium, qa illud legatū nō fuit factū dum nupserint; tunc. n. exponeẽ. i. postq; & sic secuto nuptu oẽ tps, qd post sequereẽ esset cōgruum ad legatū petendū; qa censereẽ noluisse, q posset peti qñcunque postq̃ nupserint. Sed hic dixit, dū nubent, qd non pt exponi, nisi qñ nubẽt. & sic uoluit posse peti solum in actu nubendi; vñ cum ille actus nūc nō immineat, sed diu est q fuit celebratus, vr̃ q nō posset peti; qa d. dictiones significant tps limitatū. s. tunc cū nubent. vñ extra illud nō vr̃ peti posse. ar. l. 4. de cōdi. & demon. & qd no. in l. in substōne. de vul. & pup. Sed ad hoc rñdeo, q illa uerba, dum nubent, significāt principalr̃ tps, quo debeat eis solui; tñ habuit iclusam unā ꝯdōnē, sub qua testōr uoluit eis deberi, s. si nubent, sicut in dictione, cū [b], q̃ principalr̃ denotat tps. i. expresse, secundario. i. tacite denotat cōditionē. l. si titio. ff. qñ dies lega. ce. & no. in l. q pmisit. ff. de cōdi. & dem. sicut in alijs aduerbiis tpis, ut no. Bar. in l. j. ff. de cōd. & dem. q̃ ꝯdō licet in ordine uerborū dicaẽ secūdaria, qa est tacita ut dixi; tñ in ordine intellꝰ est primaria; quia prius incipere dẽt deberi, q̃ debeat solui. & sic est sensus, lego si nupserint, & solui uolo cū nupserint; cū igr̃ nupserint extitit ꝯdō sub qua incepisset deberi, si tūc altera ꝯdō de qua. s. extitisset, & sic quantū ad d. conditionem fuit purificatū. Solō uerò, q̃ ueniebat fienda tpe nuptiarum, ideo facta nō fuit nec fieri debuit, quia adhuc pendebat altera ꝯdō. s. si decesserint sine filius masculis. Nā ex appositione ambarū cōditionū pdictarum, in quarum euentū est debendum, psumẽdū est testatorem noluisse apponere solutioni d. legati illud tps nuptus; nisi tūc tpis altera ꝯdō extitisset; qa ut dixi prius uoluit q deberet, q̃ q solueret. Sed q deberet noluit, nisi ambabus cōditionibus existentibus; ergo nec q solueretur. Negandum est igr̃, q in casu nr̃o uoluerit solui cum nuberent, ex quo tunc adhuc penderet alia ꝯdō, & p ꝯñs d. legatum nō censetur habuisse in se dictum tps solōnis fiẽdæ, sed solum cōditionē si nupserint; licet ergo nunc nō immineat d. actus nubendi, non ppea prohibenẽ istæ petere; qa illud censetur appositum in fauorem ipsarum. s. ut tunc sit eis soluendum, nec possit hæres differre eis inuitis; nō ergo debet operari eorum odium, ve ẓ ut ex quo solutio non pt fieri tpe quo testator disposuit, non sit amplius fienda. ar. d. l. nomen debitoris. §. fi. & l. cum tale. §. fi. de cōdi. & demō. ubi uerba plura ad bonum effectum non inducunt alium diuersum. & l. mancipia. ff. de fund. instru. tps nanq; solōnis fiẽdæ non facit legatum cōditionale; ut si nunc fieri nō pt, legatū pereat. ar. l. ex his uerbis. C. qñ dies lega. ce. Nā si testator unā tñ condōnem apposuisset, dicendo lego titiæ cum nubet; si nuberet in uita testatoris, nemo diceret legatum ei nō deberi, licet tpe nuptus solō nō fuerit fienda, prout testōr noluit; qa hoc casu demum uoluisse censetur, cum nuberet post mortem, nō in eius uita; & sic cū nupserit in uita, dictū tps euanuisse vr̃, & censeẽ pro non apposito; & hoc p dicta doctorū, q indistinctè nolunt, q tales cōditiones nō faciles qñcunq; impleanẽ, purificent legatū p dictam. l. hæc ꝯdō. de cōdi. & demon. licet illa loquatur, qñ apposuit futurum subiunctiui, qd deriuaẽ a pterito. & l. si ita scriptum. §. fi. de leg. 2. qñ dixit cū nupsissent & ẽtñ idẽ est si p futurum indicatiui, qd deriuaẽ a pñti, rōne pdicta. Et qa pt saluari intentio testōris mō quo dixi. s. ut si nubat post mortem, habeat tunc; sed si nubet in uita testatoris, nō habeat tūc, sed post mortẽ; ideo ergo & fortius in casu nr̃o ubi nupserunt post mortem, tñ quia anteq̃ esset impleta altera conditio, & sic non debuit fieri tunc solō, ideo fiat post eam impletam; nec in hoc ꝯdicit in aliquo intentioni testatoris, ut ex prædictis patet. ¶ † Quartò facit dubium quo ad illam uiduam. nam istud legatum nō fuit factū certæ indeterminatæ psonæ. s. Titiæ cum nupserit; tūc. n. hr̃et locū. l. antepe. C. de insti. & substi. sub condi. fac. ve ẓ qd sufficit eā semel nupsisse, licet nupta nō durasset; sed hic fuit factum gñalr̃ filiabus, q̃ extare reperientur, dum nubent. in quo generali legato non vñr inuitatæ uiduæ; quia per hoc inuitarentur ad secundas nuptias, quæ sunt odiosæ: ut in auth. cui relictum. C. de indi. uidui. Sed ꝯtrariū est uerū, nā licet primæ nuptiæ sint fauorabiliores, q̃ secundæ, ut ibi; non tñ secundæ sunt odiosæ, imo fauorabiles ad replẽdum liberis ciuitatem, qd expedit reipublicæ. l. j. ff. so. ma. Et ideo D. Iac. Bu. disputando tenuit, q si qs legauerit cuilibet filiarū, q̃ nuptæ nō fuerunt, sub illis uerbis nō solum ueniunt illæ q̃ nunq̃ fuerunt nuptæ, sed ẽt uiduæ, ut hr̃ in qōne sua, q̃ incipit. qdam pateria. Ex quibus oibus concludo pro prædictis dominabus, q petere possint legatum, unà cum ā. scripto egregio consultore domino Io.

¶ Casus talis est, videlicet.

¶ Ioannes Stephani vice & noīe Bartholomæi Francisci populi S. Ambrosij de florentia ex parte una, & Gualterius quōdam Iacobi populi S. Simonis de florentia ex parte altera, fecerunt adinuicem generale compromissum de oibus litibus, & qōnibus inter d. partes uertentibus in Canobium picij eorum amicum pro tpe duorū mẽsium. Bartholomæus prædictus populi S. Ambrosij prædicti notificat d. compromissum ĩ. tps compromissi. Dictus Canobius laudauit, & sententiauit, & condemnauit Bartholomæum ad dandum & soluendum d. Gualterio flore. centum deñ. Notificatur laudum ad petitionem d. Gualterij s̃m formam statutorū d. Bartholomæo hoc modo ex parte iudicis ad instantiam sui actoris per bannitorẽ cōis florentiæ in populo S. Ambrosij in vicinia d. Bartholomæi, & ad domum habitationis d. Bartholomæi, qui hodie uidelicet tpe notificationis laudi moratur in populo S. Geruatij cōis flore. &c. Opponitur per Bartholomæum laudum non ualere; quia non ritè notificatum s̃m formam statuti cōis flore. Replicatur per Gualterium laudum legitimè & ritè notificatum, & per ꝯñs laudum ualere. ¶ Quæritur quid iuris, uisa forma statu. cōis de notificatione laudorum, & uisa notificatione prædicta, an ualeat dicta notificatio, necne, quæritur consilium uerum de prædictis.

SVMMARIA.

1 *Statutum requirens diuersas formas notificandi sententias arbitrorum, eis contra quos feruntur, quomodo sit interpretandum.*

Statutum si dicat, q inter eos de comitatu fiat notificatio laudi certa forma, sufficit eum esse de comitatu contra quem fertur laudum.

2 *Error, cuius causa fuit condemnatus uel eius procurator, non nocet uictori.*

CONSILIVM CCCX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Vr̃ dicendum dictam notificationem non tenere, & per ꝯñs ex dicto laudo nullum ius fore quæsitum dicto Gualterio. nā statutū sub rubrica, de notificatione laudorū, ponit tres formas notificandi. ¶ Prima est, q fiat per publicum instr̃m personaliter uel ad domum cum præsentia, tamẽ hoc vltimo casu, duorum de cōuicinia. Et ista forma est generalis tam quo ad habitantes in ciuitate, q̃ in comitatu, q̃ quo ad forenses non habentes habitationem in ciuitate uel comitatu, in quātum dicit personaliter &c. Et ista forma non fuit seruata in casu nostro, quia nō per instrumentum, sed per præconem & pnunciā cōis. flo.

¶ Secundò

a Voluntatis. vide Cor. in cons. 235. ic. uisa. nu. 8. in 4. parte. & qd per Bald. in cōs. 53. in 1. parte. & in cōs. 127. in 3. parte. An. in d. l. qui habebat. in prin. de man. testa. Bal. in l. cū anteā. C. de don. ante nup. per. tit. de resc. ph. l. §. j. agitur. uer. itē. & Bar. in l. d. mō stratu. col j. ff. de cōd. & dem. l. EO. a LEG.

b Cū. Pro qua dictione vide Cor. in cōs. lei. p decisione. nu. 3. & 4. in j. parte. & cōs. 312. incip. cir. nu. 1. in 2. parte & Bald. in cōs. 418. in 2. parte. & in cōs. 481. 4 parte. & in cōs. 414. in 5. par.

¶ Secundò ponit aliã formã in uer. & sufficiat. s. q̃ fiat p nũciũ & p p̃conẽ, & ista ẽ spãlis quo ad habitantes in ciuitate. uult n. statutũ requirere, q̃ utraq; ps habitet in ciuitate ad hoc, ut ista forma sufficiat, dum dicit inter habitantes in ciuitate, vñ si latũ esset p cõ. ciuitatẽ nõ habitante in ciuitate, l3 ꝫ habitãtẽ, talis forma nõ sufficeret, & sic ecõuerso, uerba n. statuti deseruiẽda sũt. l. 1. §. si is q̃ nauẽ. ff. de exerc. & cũ statutũ req̃rat plura. s. utrãq; ptẽ habitare, non sufficit alterã tm̃ habitare. l. 1. §. pterea. de tu. & ra. di. l. fi. de trãs. & cũ hi. §. si p̃tor. Sed in casu nr̃o d. Barthol. nõ habitabat in ciuitate tpe lati laudi, sed in comitatu, igr̃ l3 d. forma fuerit seruata, nõ suf ficit. dr̃. n. q̃ facta fuit p̃conẽ & in ciuitate, & p nunciũ in comitatu ad domũ suæ habitationis, qđ fieri nõ debuit in casu isto, q̃ nõ cõprehẽdit̃ a statuto. ¶ Tertia forma est, ut fiat p solũ nũciũ cũ cedula, ut in uer. in laudis uero &c. Et ista est ẽt spãlis, qñ fert̃ laudum ꝫ aliquẽ ds de comitatu nõ habitãtes in ciuitate. Et sic tria vr̃ requiri ad hoc, ut ista forma sufficiat, s. q̃ ille, ꝫ quẽ latũ est laudũ, sit de comitatu, qđ est intelligendũ. s. natiuitate. sic. n. significat illa dictio, de. 2. ff. de tu. & cu. da. ab his. l. 1. & ibi p Bar. & p eũdẽ in l. puinciales. in fi. ff. de uer. sig. & ff. ad muni. l. 1. ante finẽ. extra de spon. c. 1. Scđo reqr̃it, q̃ nõ habitet in ciuitate. Tertiò, q̃ habitet in comitatu, ut colli̇̃r ex. uer. seq. & si lauda &c. cũ. n. ibi puideat̃, qñ fert̃ ꝫ ñ habitãtẽ in ciuitate uel comitatu, dat intelligere q̃ in p̃cedentibus uoluit puidere qñ ferit̃ ꝫ habitãtes in ciuitate, ut i uer. & sufficiat. uel in comitatu, ut i uer. in laudis uerò. l3 ibi hoc nõ exprimat̃, q̃a unũ capl̃m legis. l statuti p aliud declarat̃. ff. de peti. hær. l. utrũ. At in casu nr̃o, l3 adsint illa duo req̃sita. s. q̃ d. Gualterius nõ habitabat tpe lati laudi in ciuitate, & q̃ habitabat in comitatu, ut s̃ plus ponit. Deficit tñ primũ req̃sitũ, q̃a nõ est de comitatu. i. inde oriũdus: igr̃ ista forma nõ potuit quo ad eũ obseruari. ar. d. l. cũ hi. §. p̃tor. ff. de trans. Cũ igr̃ in casu nr̃o deficiãt formę spãles, necesse fuit recurrere ad formã gñalẽ, de qua primo loco tetigi. s. q̃ fieret notificatio p publicũ instrm̃, illa. n. potuit obseruari, sed seruata ñ fuit. Aliæ uerò l3 seruatæ fuerint, tñ seruari nõ poterãt, & sic ut d. notificatio nulla, & p ɔ̃ñs laudũ effectũ nõ hẽt. ¶ His nõ obstantibus ꝯtrariũ puto dicendũ, cuius rei grã ɔsiderãdũ est, q̃ intẽtio d. statuti, q̃ magis attẽdẽda est, q̃ uerba, qñ de ipsa quoquomõ p̃t ɔstare. arg. C. de fideic. l. cũ uirũ. & qđ ibi no. p gl. & Iac. But. & Bal. C. q̃ res pigno. oblig. pos. l. fi. de arbi. ne in arb. in fi. facit de iure do. l. pmittẽdo. & qđ no. in l. nõ dubiũ. C. de legi. p gl. & Iac. in uer. tertiũ dubiũ &c. uoluit puidere in alijs casibus, s. qñ laudũ fert̃ ꝫ habitatores in ciuitate. Itẽ cũ ꝫ habitãtes in comitatu, & nõ in ciuitate. Itẽ cum ꝫ habitãtes extra ciuitatẽ & comitatũ, ut ꝫ forenses. Itẽ cũ ꝫ hẽditatẽ iacentẽ, q̃ nec in ciuitate, nec in comitatu, nec ẽt extra ciuitatem & comitatũ dr̃ habitare, cũ sit psona ficta, in qua nõ cadit habitatio, q̃ facti est, sicut nec possessio. l. 1. §. scæuola. ff. si q̃s testa. liber. esse iussus. Hæc patẽt ex discursu textus d. statuti. s. ex uersi. & sufficiat. & uer. in laudis uerò. & ex uer. & si lauda. Itẽ ex uer. & si hẽditati iacẽti. Rõ náq; diuersitatis formarũ introductarũ p d. statutũ in habitatione ɔsistit; q̃a qñ habitat in ciuitate illa ꝫ quẽ latũ est laudũ, rõ suadet ut duo interuenire debeãt. s. p̃co & nũcius cum cedula; quia utriusq; de facili p̃t haberi copia. Si uerò in ciuitate nõ habitat, sed in comitatu, suadet rõ q̃ solus nuncius sufficiat, q̃a nõ sic de facili p̃t ẽt p̃conis haberi copia, uel sine magno sumptu. arg. C. de testa. l. fi. Si & si nec in ciuitate uel comitatu habitationẽ hẽt, suadet ut fiat in locis publicis, sicut cõsueuerunt fieri citationes, ut in uersi. & si lauda. Et qñ ꝫ hẽditatẽ iacentẽ, q̃ fiat in domo habitationis defuncti. facit. ff. de dam. infec. l. 3. §. p̃tor. & §. sottens. Nulla. n. rõ posset alia assignari d. diuersitatis formarũ, q̃ diuersitas habitationis, dũtaxat illius ꝫ quẽ latũ est, igr̃ hr̃ p expressa. no. C. de fideic. l. quãuis in gl. & p Bal. & p eundẽ in l. maximũ uitiũ. de libe. p̃te. Ex hoc infero, q̃ licẽt in uer. & sufficiat &c. dicat tex. statuti, qñ laudũ est latũ inter habitãtes in ciuitate. & sic innuat q̃ req̃rat̃, ut utraq; pars habitet in ciuitate, tã illa ɔtra quã latũ est, q̃ illa p qua. tñ hoc ultimũ nõ est attẽdendũ, q̃a in hoc nulla rõ statuti p̃t fundari, nec aliqđ p̃t hæc habitatio illius, p quo latũ est, inferre ad formã illã, sed solum est attendendũ primũ. s. si latũ est ɔtra habitãtẽ in ciuitate, qđ colli̇̃r apte in uer. se. s. in laudis uero &c. ubi puidet, qñ latũ est cõtra habitantes in comitatu. nõ. n. in illo uer. põderat, an ille, p quo latum est, habitet in comitatu, sed solũ an ille, cõtra quẽ, ibi habitet. Igit̃ eodẽ mõ credẽdũ est, q̃ nec in p̃cedẽti uer. & sufficiat &c. uoluerit hoc põderare. Sil̃r colligi̇ in uer. & si lauda &c. ubi nõ põderat psonã illius, p quo latũ est, sed illius ɔtra quẽ latũ est. Ex q̃bus infero, qñ latũ est ɔtra habitantẽ in ciuitate, ẽt p nõ habitãte locũ sibi uendicat ille uersi. & sufficiat &c. & forma ibi tradita, l3 illud uerbũ, inter habitãtes, prima facie sonet in ɔtrariũ. Sed certè unũ capitulũ legis uel statuti, ut s̃. dixi, p aliud declarat̃. l. uerum. ff. de peti. hær. Sil̃r dico ex p̃dictis, q̃ in uer. in laudis uero &c. l3 tex. dicat cõtra aliquos de comitatu uel districtu &c. tñ hoc nõ est põderãdũ, s. q̃ sit oriundus de comitatu uel districtu, sed solũ qđ ibi habitet, sicut nec in uer. p̃cedẽti & sufficiat &c. põderat̃, qđ sit i ciuitate oriũdus, sed solũ q̃ ibi habitet. Et sil̃r colligit̃ ex uer. se. & si lauda &c. ibi dũ dicit, nõ hñtibus domũ uel habitationẽ in ciuitate comitatu uel districtu &c. quasi d. si forensis natiuitate, ɔtra quẽ latũ est, hẽret habitationẽ in ciuitate, comitatu, uel districtu, locũ sibi uendicent formæ p̃cedentes. Alia forma, q̃ seq̃t̃, ita colligitur manifestè ex d. uer. si q̃s nolit uerba captare & cauillare; sed potius sm̃ mentẽ & rõnẽ intelligere, qđ est fiendũ. ff. de exhi. l. pen. Si igr̃ forensis natiuitate, ɔtra quẽ latũ est, habitaret in comitatu, locũ sibi uẽdicaret forma tradita in uer. in laudis uero. Qui sufficeret notificatio facta per nũciũ, vt colligit̃ ex d. ver. & si lauda a ɔtrario sensu, q̃ est validus. l. 1. §. q̃ mãdatũ. de of. eius cui mãda. est iuris. ergo & eodẽ mõ, si ciuis, ɔtra quẽ latũ est, nõ habitet in ciuitate, sed in comitatu, dẽt illa a forma sufficere, q̃a eadẽ est rõ, l3 pprię loquẽdo nõ posset dici de comitatu rõne solius habitationis, p ut verba statuti vr̃ prima facie req̃rere. Fuit ergo potius vitiũ dictantis d. statutũ, & lubricitas linguæ in apponendo illud verbũ, de comitatu vel districtu, q̃ intẽtionis, vñ nõ dẽt attẽdi. ar. C. de test. l. errore. ad legẽ iul. maie. l. famosi. §. 1. Solũ. n. voluit põderare, an habitet in comitatu, vel non. Patet ẽt de d. errore; q̃a nec ẽt in d. ver. in laudis vero. fit mentio q̃ ille, cõtra quẽ ẽ latũ, habitet in comitatu; sed solũ dr̃ cõtra aliquos de comitatu vel districtu nõ habitãtes in ciuitate &c. & posset esse de comitatu vel districtu origine, & nõ habitare in ciuitate nec in comitatu, quo casu nõ hẽt locũ forma tradita in illo ver. in laudis &c. sed potius tradita in vut. & si lauda. sicut qñ contra forenses, vt colligit̃ ex illo ver. vbi põderauit, an in ciuitate vel comitatu habitaret &c. p qđ dat intelligere, q̃ idẽ voluit in versi. in laudis vero. ¶ Et hr̃ si singula verba d. statuti essent pponderanda, quãplures casus remanerent indecisi, & improuisi a d. statuto. s. qñ esset latũ cõtra habitantẽ in ciuitate p nõ habitante. Itẽ qñ contra ciuẽ vel forensem origine habitantẽ in comitatu, & nõ in ciuitate, vt patet ad sensum; & ẽt alij possent colligi, & sic sequeret̃ imperfectio legis, qđ in dubio nõ est dicendũ, si alius sanior intell's dari p̃t. arg. c. erit ãt. 4. dist. Sed si teneremus intellectum, quem s̃. dixi. s. q̃ ponderare voluerit solum habitationẽ illius, contra quẽ latũ est. s. an sit in ciuitate, vel comitatu, vel extra, vel in nullo loco, tunc statutum erit pfectũ, & in quolibet casu puidet q̃ cõtingere p̃t. Et ista interpretatio benignior est, iõ amplectẽda. ar. ff. de le. l. benignius. Ex quo sequitur, q̃ in casu isto, l3 d. Bartholomæus sit ciuis Florẽtinus natione, & nõ de comitatu, ex quo tñ habitabat in comitatu tpe lati laudi vel factæ notificationis, potuit sibi notificari sm̃ formã d. versi. i laudis vero &c. s. p solũ nunciũ cum dimissione cedulæ, sicut factũ fuit. Seq̃t̃ ẽt, q̃ notificatio facta Florentiæ in vicinia p p̃conem fuit superuacua; q̃a illa req̃rit̃ solũ cum habitet in ciuitate, tñ non hẽt vitiare, q̃a ad habundantem cautelam facta fuit. C. de testa. l. testm̃. & l. ea q̃ dubitationis. de reg. iur. Plus dico, q̃ habitans in comitatu, licet inde nõ sit oriundus, p̃t dici de comitatu. tex. est in l. puinciales. ff. de ver sig. & ibi expsse p Bar. q̃ dicit, q̃ perusinus dici p̃t, non solum qui natus est perusij, licẽt ibi non habitet; sed ẽt qui ibi habitat, licet inde non sit oriundus, eodem mõ p̃ot dici de perusio; q̃a perusinus, & de perusio idẽ sunt; vt no. in l. sed reprobari. §. amplius. de excu. tu. Nec ob. qđ idẽ Bar. no. in fi. d. l. prouinciales, quia vult dicere, q̃ de perusio dr̃ ille, q̃ est inde oriundus, licet ibi non habitet. non ãt vult dicere, q̃ si habitet, & inde nõ est oriundus, nõ dicatur de perusio, imo dr̃ sicut ẽt dr̃ perusinus, vt ipse idem ibi dicit; alias sibijpsi contradiceret, si bene inspiciatur. Et sic ex duplici capite sustinetur dicta notificatio, tum q̃a dr̃ de comitatu ex quo ibi habitabat, & sic sufficiebat q̃ p nũcium vt in illo ver. in laudis vero. tum quia, etsi non diceretur proprie de comitatu, non est curãdum, postquam ibi habitabat, quia statutum & eius ratio solum in habitatione fundatur, & non in origine, vt s̃. dixi. Potest ẽt substineri ex alio capite, s. quia procurator d. Bartholomæi appellauit eum de populo S. Ambrosij de Florentia, & ipse Bartholomæus ratificauit compromissum in ea forma in qua factum fuerat; vnde iuste potuit credere dictus Gualterius, q̃ esset de illo populo. ar. l. j. §. si omnes. ver. cæterum. ibi. vel ipsa enim illæserat &c. de vent. inspi. † Ex quo ergo fecit quod potuit. s. faciendo eum perquiri in di

¶ D. Pro quia dictione uel cor. in cõs. 53 inci. p tertiõne. n. 3 & 4. s 1. par. & in cons. 48 inci de pluribus nu. 16. & 17. s 2. par. & in ɔs. 26. inci. in hac. nu. 4. & 7. & in cõs. 400. inci. ar dus nu. 3. la 2. & 3. par. & in cõs. 10. nu. 14. in 4. par. & Bald. in ɔs 201. s 5. par.

ctu populo, & quia non reperijt eius habitationem fecit fieri præconiũ in vicina, vr̃ sibi sufficere, ar. l. si iõ. & qđ ibi no. in gl. C. de his qbus vt indig. ẽt si in eo comitatu nõ fecisset fieri aliã notificarionem; qa nõ tenebaĩ eum ꝑquirere nisi in populo, vñ se asseruit. Nã non potest d. Bartholomæna imputare d. Gualterio credulitatem uel errorem, cuius ipse & suis procu. fuit causa. l. quæsitum. qñ ac. eu. de pecu. est an. & no. Bar. in l. error. ff. de confes.

S V M M A R I A.

1 *Dos a patre profecta debet soluto matrimonio eidem restitui, etiam mortua filia relictis liberis in matrimonio, & quid de consuetudine quæ uidetur in ꝯtrium.*

2 *Consuetudo contra ius commune quæ est in locis uicinis an extendatur ad alium locum.*

CONSILIVM CCCXI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † In instr̃o dotali non reperio, ꝙ pr̃ mulieris fuerit a marito stipulatus sibi reddi dotẽ soluto matrimonio; tunc. n. sine dubio posset repetere qđ soluit, & residuũ non tenereĩ soluere, vt no. in l. dos a patre. C. so. ma. p Cy. & Ia. Bu. Dicet aliquis, imo fuit stipulatus; qa maritus in casu restitutionis dotis dedit aliquos q fideiusserũt, & sic præsumendũ est, ꝙ p stipulationem ꝓmiserit, vt Insti. de fideiussoribus. §. fi. & ff. de fideiusso. tuto. l. cũ ostendendum. §. fi. Rñdeo, verũ est ꝙ p̃sumitur stipulatus a fideiussoribus, sed non a marito, qa non colligitur ex instr̃o vbi stipl̃o facta cũ fideiussoribus non nouauit nec mutauit obl̃onẽ mariti, imo sibi accessit in casu restõnis dotis. Videndũ est ergo, an dos sit in casu restõnis, vt sic sciant an fideiussores teneantor. Et qdem de iure certum est, ꝙ sic *s̃m cõem opinionem, quia dos fuit ꝓfectitia, vt not. in d. l. dos a patre. & p Bar. in l. post dotẽ. so. ma. de consuetudine vero, postq̃ filia decessit relictis liberis, debet remanere penes maritũ pp liberos, vt not. in dictis iuribus, sic non tenetur restituere qđ percepit, imo qđ nondum solutum est, petere põt a patre mulieris, licet matrimonium sit solutum. ad hoc ff. so. ma. l. si socer. §. Inec. ¶ 2 † Prædicta vera sunt si in dote mariti ẽ talis consuetudo, secus si esset consuetudo ꝯtria; si vero non cõstaret de aliqua consuetudine vr̃ ꝙ debeat attendi consuetudo uicinorum locorum. extra de censi. c. sopite. de consue. c. cum olim. de elec. c. cum ecclesia. Sed verius puto, ꝙ cum talis consuetudo. s. ꝙ remaneat penes maritum pp liberos, sit ꝯ ius cõe, & onerosa patri, licet esset in aliis locis uicinis, non extenderetur ad istud, in quo non probatur fuisse. ar. de deci. c. tua. & c. cum contingat. de capel. mona. c. 2. de præscriptio. c. auditis. 12. di. c. omnia. 11. di. c. catholica. & ple. per Inn. de offi. archid. c. dilecto. in glo. quæ incipit, no. ꝙ ubi. & sic remanendum est in dispositione iuris communis, s. vt veniat restituenda patri mulieris.

a ¶ Valet. facit qđ hr̃ p d. Cor. in cõs. 253 incι. q̃tum. n. 5. in 3. p. ꝙ pactũ appositũ in ꝯtractu intelligit̃ s̃m naturã cõtractus.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Cum epĩ Taruisini inuestierunt ab annis centum & plus aliquos nobiles successiuè de feudo nobili existente in paduana diœceti, uidelicet ad feudum & iura feudi sine fidelitate, & homagio, & aliquo seruitio, pp qđ semel in anno debeant esse in termino vasallorum in ciuitate Paduæ si fuerint requisiti, & tã si essent, q̃ si non essent, vel aliquã culpã cõmitterent, vel ꝙ huius feudi inuestitura nõ fuerit postulata per se vel alios suos hr̃des vel successores, non ob hoc istud feudum amittatur, nec ob hoc sibi aliqđ præiudicium generet, sed hæc inuestitura in ꝑpetuũ duret & valeat; ita ꝙ p̃dicti. s. inuestiti & hr̃des sui tã masculi q̃ fœminæ, & cæteri sui hr̃des, q in bonis succederent, hoc feudum debeant hr̃e, possidere, vendere, & alienare, & pro aĩa iudicare, & oẽm suam voluntatem facere ex eo feudo, de toto, vel parte, sine d. epĩ successorumq; suorum ꝯdictione, & aliis pactis antiquis, imo antiquissimis, q̃ i suis antiquissimis iuribus plenius ꝯtinent̃. Et ita ꝯstat per plures inuestituras. ¶ Vltimatè qdã Titius de agnatione successor bis seu ter inuestitutus, & in ultima inuestitura p ꝓcuratorẽ acceptata, ut s̃. Sed in fine adiecta sunt ista uerba, Saluo & reseruato oĩ iure d. D. epõ & successoribus epatus, cum in aliis inuestituris non essent ista uerba, nec procurator esset in anno constitutus. in anno 1390. dominus Paduæ ꝯfiscauit omnia bona sua, & ab epõ fuit inuestitus pure, sed in fine illius inuestituræ per epm adiecta sunt ista uerba, ꝙ nulli fiat p̃iudiciũ, & saluo iure oĩum ꝑsonarũ, & de d. feudo fuit inuestitus frater dñi, qui erat spurius, qui decessit sine filiis masculis, sed filia sine inuestitura per 20. annos possedit, & ultimatè alius est inuestitus. filij d. Titij puberes tp̃e exilij, qui per annos 16. absentes reuersi per mutationem status, unus annorum 20. & nepos Titij annorum 2. tempore reuersionis tacuerunt per annos xxiij. modo facti scientes huius feudi petunt inuestiri debere. ¶ Quæritur primò, an dictę inuestituræ antiquæ cum illis conditionibus teneãt, & si reseruatio facta in ultima inuestitura præiudicet pactis appositis. ¶ Secundò, an confiscatio facta præiudicet filio ac etiam nepoti ut transeat ad fiscum uel reuertatur ad episcopum, & sic stipulatum ius hæredibus & descendentibus. ¶ Tertiò, an reseruatio q̃ fecit episcopus in inuestitura domini reseruet ius ipsis liberis. ¶ Quartò, an lapsus trigintanouem annorum præiudicet iuri istorum liberorum, cum nunquam fuerunt citati, & an possint recuperare feudum.

S V M M A R I A.

1 *Inuestitura, in qua dominus, non reseruat sibi ea quæ uasalli solent domino præstare, an ualeat.*

2 *Inuestitura in feudo si apponatur aliqua clausula, quæ immutet naturam primæ, an ualeat, & an procurator in hoc præiudicet domino feudatario, & an dominus directus eo inuito possit mutari dicti fendi naturam.*

3 *Delictum patris, an & quando noceat filio in perdendo feudo.*

Feudum an filius retinere possit, si non sit hæres patris.

Delictum an committatur in dominum feudi, an uero in dominum iurisditionis & contra fiscum, notabilem habes differentiam.

4 *Protestatio domini inuestien. te alium, conseruat ius descendentibus eius qui priuatur feudo propter confiscationem.*

5 *Feudum an amissum sit per præscriptionem longissimi temporis, si agatur, deducuntur ætates pupillares, & deinde inspicitur an fuerint in iusta ignorantia non petendi.*

CONSILIVM CCCXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Circa id, quod primò quæritur in ipso quæsito uel articulo. s. † an inuestituræ antiquæ factæ cum illis conditionibus, quę vr̃ repugnare naturæ feudi, ualeant. Br̃ & sine argumentis decisiuè procedendo dicendum est, ꝙ sic, & dicetur feudum non habens propriam naturam, ut in usi. fe. de feudo non ha. propriam naturam. c. j. & in ti. per quos fiat inuest. c. fi. sic in si. hẽmus depositum non hñtem ꝓpriam naturam depositi, vꝫ cum non uenit restituendũ illud idẽ corpus pecuniæ, qđ fuit traditũ, sed tñdẽ in gñe. ff. depositi. l. lucius. la. 1. Nam & pacta 2 facta ꝯ naturã seu ꝯ naturalia ꝯtus ualent. ff. de pac. l. pacisci. & qđ no. in l. pacta conuenta. de ꝯtrahen. emp. sed ꝯ substantialia ꝯtus nõ ualent. l. cum precario. ff. de preca. uel faciunt ipm transire in aliã spẽm ꝯtus, cui ꝯueniat pactũ. ff. de do. cau. mor. l. ubi ita donatur. ꝯ substantialia esset in casu nr̃o, si fuisset actũ ꝙ feudatarius nullo mõ recognosceret eccl̃am in dñam uel superiorem, & tunc foret potius ꝯcessio in allodiũ, q̃ in feudũ & transisset oẽ dñium. ¶ Sed in casu nr̃o non sic fuit actũ, lꝫ actũ fuerit ꝙ non teneretur ad fidelitatẽ seu fidelitatis iur̃m, nec ad aliqua seruitia p̃terq̃ ꝙ semel in anno in termino uasallorũ dr̃et esse Paduæ, & sic pꝫ ꝙ ecclesia retinuit sibi superioritatẽ, & p ꝯñs directũ dñium, & utile transtulit. iuxta ea q̃ plenè no. p gl. magnã. in c. 1. de capi. cor. Sed pactũ ꝙ nõ teneaĩ ad homagiũ, & ꝙ non pdaĩ feudũ pp inuestiturã nõ petitã, & ꝙ possit alienare nõ requisita eccl̃a, nõ dr̃ ꝯ substantiã feudi. qđ patet, qa ista pñt remitti ex post facto, & tñ remanet feudũ. facit in si. l. si ꝯuenerit. ff. de pac. iu ul. char. Nã si p p inuestiturã nõ petitã in annũ & diẽ uel pp alienõnẽ factã irrequisito dño feudũ esset ꝑditũ & reuersum ad dñm, posset dñs remittere hanc iniuriã, & pœnã, & remaneret feudũ ex ueteri ꝯcessione, ac si nunq̃ fuisset perditũ. ff. de pecul. l. peculiũ. §. si ære. & ibi no. p gl. igr̃ & a prin. potuit hoc pactũ apponi ad impediendũ q. non perdatur. ar. in l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui uel alie. iu. licet in ꝯtrium faciat. l. conuenire. ff. de pac. dot. & l. si unus. §. illud nulla. ff. de pac. quasi per hoc pactum inducaĩ ad delinquendũ. Sed certè non est verũ, quia actus de se nõ sunt de gñe ꝓhibitorũ, nisi qñ deficit uoluntas dñi; sed in casu nr̃o adest, igr̃ non delinquit non petendo inuestiturã uel alienãdo sine requisitione. ar. in l. inter oẽs. §. rectè. ff. de fur. Valuerũt ergo d. inuestituræ, & põt dici d. feudũ fore & fuisse seu dici posse francũ & liberũ pp d. pactũ, ita determinat expressè Io. An. in add. Spe. ti. de præsc. ubi plenè tangit & examinat hunc art. & determinat ꝙ non obstante quocunq; pacto gñali dante libertatẽ remanet feudatarius obligatus ad ea, q̃ ꝯtinent in forma fidelitatis. in ti. de no. for. fid. & 22. q. de forma. ꝓ quo facit optimè. l. fi. C. de ope. li. vbi q̃tũcunq; p̃ronus liberet libertũ a iure p̃ronatus, nihilominus remanet libertus subditus quo ad qdã, q̃ ꝯcernunt fidem & reuerentiam; & talia sunt illa quæ cõtinentur in forma fidelitatis. facit etiam l. quæ sub conditione. ff. de cond. inst. cum ibi no. ubi habeĩ, ꝙ licèt remittatur conditio iurisiurandi, non tñ remittitur illud, quod uirtute iuramenti erat explicandum, ut ibi habeĩ in §. si quis

sub

sub iurisiurādi. Et p̄dicta ꝓcedunt, p̄suppoſito ꝙ iſtud ſit ſeudum antiquū, quo caſu ſolus dn̄s ep̄s potuit ſub eiſdem pactis alienare. Sed ſi nō fuiſſet antiquū, nō potuiſſet ſolus ep̄s in feudū cōcedere, q̄a eſſet alienatio, ſed neceſſe fuiſſet interuenire cōſenſum capl̄i, & alia, de q̄bus in c. 1. de rebus eccle. non alie. li. 6. & in c. ſine except. 1 e. q. 2. p̄ſumit̄ aūt interueniſſe ſolēnitas, de qua in dictis iurib⁹, i pō quo fuit facta prima inueſtitura, q̄a tunc fuit facta alienatio, ſed in inueſtituris factis poſt non fuit neceſſaria, ſed ſolus ep̄s potuit eas facere. c. fi. de feu. q̄a fuerūt executionis alienatio ſemel factæ ſolēniter. iuxta no. p Inn. in c. q̄a runctis. de conce. p̄ben. li. 6. poſt principiū. ibi. niſi primo colla. feciſſet &c. ¶ †Circa ſc̄m, de quo q̄ritur in primo articulo. ſ. ſi reſeruatio facta in vltima inueſtitura p̄iudicat pactis appoſitis in primis. R̄ndeo, ꝙ ſi illa pacta fuerunt repetita in vltima inueſtitura explicitè vel implicitè, puta faciendo eā ſm̄ tenorē primarū, clarum eſt ꝙ per p̄dicta verba nō cenſetur receſſum a dictis pactis, q̄a reſultaret ꝯrietas, qđ non ē dicēdū. iuxta no. p Bar. in l. fi. §. idem q̄ſij. ff. de condi. inde. & p Cy. in l. cū falſa. in fi. C. de iuris & fac. igno dēt ergo dicta reſeruatio intelligi. ſ. de oī iure qđ h̄ret ep̄s ſtantibus dictis pactis, prout ſunt illa de q̄bus h̄r in d. c. deferā. & in c. primo de noua. for. fideli. iunctis his q̄ notā. per Io. An. in dicto tit. de p̄ſcrip. in addi. Spe. ne reſultet ꝯrietas. iuxta no. p Bar. in d. §. idem q̄ſij. & qđ no. Cy. in l. in exercendis. C. de fide inſtr. in 5. q. & Bart. in extraua. ad reprimē. ſup uerbo non obſtantibus. Si verò in dicta vltima inueſtitura non fuerūt repetita dicta pacta explicitè vel implicitè, & tunc quātū fuit in dn̄o ep̄o v̄r p dicta uerba uoluiſſe reddere a dictis pactis, & voluiſſe dictam inueſtiturā facere ſm̄ rectam naturā feudi, dū reſeruauit ſibi & ſucceſſoribus ſuis oē ius, q̄ ſ v̄r intelligendū. ſ. qđ cōſueuit h̄re dn̄s in vaſallū ſm̄ rectā naturā feudi, q̄a qui oē dicit, nihil excludit. l. in l. ff. de le. 3. tn̄ ſi ille procura. qui recepit dictā inueſtiturā. non hēbat ad hoc ſpāle mandatū. ſ. ꝙ poſſet eo mō innouare naturā feudi & dictæ inueſtituræ antiquæ, non potuit fieri i p̄iudiciū dn̄o, eius, nec auferri pacta cōſueta apponi in alijs inueſtituris. p l. nō abſtulit. C. de noua. ff. eo. l. ſtichū. §. fi. in q̄bus. ē caſus. facit. l. fi. & q̄ ſ ibi p Bar. no. in princ. ff. q̄ in fran. cre. ¶ Cōſtat aūt, ꝙ ipſe dn̄s ep̄s ſolus & ſine volūtate vaſalli nō potuit in p̄iudiciū vaſalli tollere dicta pacta, & īmutare qualitatē & naturā dicti feudi, q̄ habuit & acquiſiuit ex primis inueſtituris. argu. o p. ff. de ſolu. l. alti d. & l. fi. C. de do. q̄ ſub mō. l. pfecta & in c. 1. in prin. de alie. feudi pat r. ¶ †Circa ſc̄m principale quæſitū. An dicta cōfiſcatio p̄iudicet filijs & deſcendētibus ex dicto feudatario. V̄r ꝙ ſic; lꝫ .n. dictū delictū ď directo nō fuerit cōmiſſum ꝯ dn̄m feudi,[a] vt ſic fecerit feudū ad ipſum reuerti. iuxta. c. 1. §. deniq;. q̄ ſu. prima cā bñ. amit. nec ēt fecerit ipſum tranſire in fiſcum, q̄a fiſcus h̄r loco extranei hæredis, in quē nō tranſit feudū, vt pꝫ in ti. de alie. feudi. §. & ſi clientulus. & p ea q̄ no. per gl. in l. ex facto. §. fi. ad trebel. iuncto eo qđ no. Bar. in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ff. de dam. infect. facit tn̄ præfatum delictum vt feudum deuoluatur ad agnatos excluſis filij. vt in ti. ſi vaſ. feudo priue. cui deſer. c. 1. & in c. ſi vaſallus culpam. ti de feudo fue. controuer. & not. Bar. in d. §. ſi de vectigalibus. & deficiētibus agnatis v̄r deuolui ad dn̄m potius q̄ ad deſcendentes, q̄bus v̄r debere nocere delictū parentis vt dictis iuribus, & ſic ſunt deterioris ꝯdōnis filij q̄ agnati. l. q̄ſq̄s. C. ad le. iul. ma. nimirū, q̄a cenſet̄ eſſe pars corpis eius & eadē pſona cū eo. l. fi. C. de īpu. & alijs ſubſti. de agri. & cē. cū ſcimus. & p̄ſumptio eſt ꝯ eos, ꝙ dēant eē ſiles patri. ff. ď ali. & ci. le. l. cū vnus. in prin. & qđ ibi no. in gl. & iſta potuit eē rō dicti. c. 1. ſi vaſ. feudo priue. & d. c. ſi vaſallus. ti de feudo fue. cōtroue. ¶ B̄r p̄dicta viderētur ꝓcedere, qñ q̄a ſimpl̄r recepiſſet feudū nō dicēdo ꝓ ſe & liberis vel deſcēdētibus eius, quo ēt caſu venirēt liberi, poſito ꝙ ď eis non fuerit fctā expſſa mētio. vt in c. 1. §. cū vero corradus. q̄ feu. da. poſ. tūc q̄a q̄libet ea liberis cēſet̄ h̄re a p̄re ſuo potius q̄ ab auo, delictū pr̄is nocet filijs directò deſcēdētibus ex eo. ¶ Sed qñ prima inueſtitura fuit facta expreſſe ꝓ ſe & liberis & deſcendētibus, tūc quilibet ex ultimioribus deſcendentibus cenſet̄ h̄re potius ab auo uel proauo ſeu a primo inueſtito, q̄ cenſeatur habere a patre ſuo immediato, q̄ non fuit primus inueſtitus, & iō delictum patris ſui, a quo nō hēt nec h̄re cēſet̄, nō nocet ſibi, nec pōt, uel debet eē cā auferendi filio qđ ab eo non habet, ſed ab alio. arg. ff. de ſena. l. emācipatū in fi. l. adoptiuū. §. fi. de adop. & de interdic. & releg. l. e, ubi ē bonus tex. & ita v̄r expreſſe determinare Cy. in l. 2. C. de libe. & eorum lib. qui v̄r uelle, ꝙ tunc filius poſsit h̄re feudum, ēt ſi non ſit hæres patris, & ꝙ tunc non habeat locū ti. an agna. vel filius. in vſibus feu. ſed ſolū hēat locū ille ti. qñ feudū fuit alicui ſimpliciter cōceſſum non facta mētione de filijs, quo caſu adhuc ueniunt filij. ut in d. §. cū vero corradus. dūmodo ſint hæredes patris, ut i dicto ti. agna. uel filius meritò delictū patris nocet tūc filio, q̄a facit ut fili⁹ nō poſsit eſſe hæres patris, ſi bona cōfiſcant̄, & ipſe nō pōt h̄re feudū, niſi ſit hæres. ¶ Sed qñ cōceſſū fuit alicui & ſuis liberis uel deſcēdētibus, v̄r uelle ibi Cy. poſt Pe. ꝙ tūc liberi pñt h̄re poſito, ꝙ nō ſint hæredes patris. p l. ſtip. iſta. §. ſi q̄s ita. ff. de ver. ob. & hoc ēt ſentit Bal. in dicto ti. an agna. uel filius. iō tūc delictū patris nō nocet. filio. ad qđ ēt facit. l. ſi arrogator. §. 1. ff. de adop. ibi q̄a hoc non iudicio eius &c. in rōne ſui. Et hoc exp̄ſſè ēt determinat Bar. in d. l. r. ff. de interdict. & rele. aū fi. ubi tenet p̄fatā diſtinctionē Cy. qñ delictū nō eſt cōmiſſum principal̄r ꝯ dn̄m, & ſic ad dn̄m nō reuertitur, ut diſtinguatur, an filius uenit iō q̄a hæres, & nocet ſibi delictū patris, aut ñ q̄a hæres, ſed q̄a filius, & tūc ſecus, ut in d. ll. Et ſic patet ſm̄ eū, ꝙ filius pōt interdū uenire ad feudū paternū, non q̄a hæres, ergo ēt ſi nō ſit hæres, & hoc nō uideo poſſe contingere niſi qñ primus recipit ꝓ ſe & liberis eius exp̄ſſè, ꝓut ponit Cy. & Pe. in d. l. 2. de libe. & eorū li. ad quorū dictū Bar. ſe refert, igit̄ ille ti. an agna. uel filius. debet limitari mō quo dixi. & ita ſentit Bal. exp̄ſſè ibi. ¶ Cū igitur in caſu nr̄o fuerit receptū p primū inueſtitū ꝓ ſe & liberis eius ſeu deſcēdentibus, patet ꝙ delictū illius cōmiſſum non ꝯ dn̄m feudi, ſed ꝯ dn̄m ciuitatis, non potuit nocere filijs ſuis, & ꝙ iſto caſu non hēt locū ille ti. ſi vaſ. feudo prin. nec illud capitulū ſi uaſallus culpā. in ti. ſi de feu. fue. cōtro. ſ. ꝙ veniāt agnati filijs excluſis, imo ueniūt ipſi filij ex ꝓuidentia primi inueſtiti, & ab illo cenſet̄ h̄re non a patre ſuo, meritò delictū patris filijs non nocet. Et p̄dicta maximè ꝓcedunt ſi agnati non ſunt, q̄ habeant filijs nocere. arg. eius qđ h̄r in l. ea ſola. ff. de re. iu. ¶ †Circa tertiū principale q̄ſitū dicendū eſt, ꝙ p dictā reſeruationē factā p dn̄m epiſcopū in inueſtitura, q̄ facit de dicto feudo in pſonā fratris dn̄i ciuitatis, q̄ ut dr̄ erat baſtardus, fuit conſeruatum ius qđ habebant p̄fati filij delinquentis, ſm̄ ea q̄ ſupra ꝓ primo articulo dixi, poſito ēt qđ fuiſſet in p̄tāte dn̄i epiſcopi ius illud auferre p̄fatis filijs, q̄a præfata reſeruatio declarat animū eius, quod noluit auferre. ad qđ. ff. q̄bus mo. pign. uel hypo. ſol. l. 4. §. 1. ibi dum dicit. niſi ſalua cā pignoris &c. de lib. exhi. l. 3. §. pe. de aqua quo. & æſti. l. pe. ibi ſine p̄iudicio &c. de teſta. tu. l. idem fiet. ibi, ſine vllo litis p̄iudicio &c. quas conſueuit allegare. d. Oldrad. quòd proteſtatio conſeruat ius ſuper quo conſeruando fit, ſic. C. de agrico. & cenſi. l. litibus. §. huiuſmodi. de his q̄ ſpon. mune. ſulci. l. 1. lib. 10. Certe etiam ſine dicta ꝓteſtatione uel reſeruatione intelligebatur reſeruatū. q̄a non potuit dn̄s epiſcopus priuare filiū p̄fati delinquentis ſine iuſta cā, & ipſo non conuicto, ut in ti. de feu. ſine cul. non amit. poſtq̄ delictum patris ſui ſibi non nocuerat ſm̄ ea quæ. ſ̄. dixi. ¶ †Circa ultimum quæſitum v̄r dicendū, ꝙ non ſolū lapſus. 30. annorum, imo ēt lapſus anni & diei infra quē non petierunt inueſtituram p̄fati filij p̄iudicauerit eis. ut in ti. de ꝓhi. feu. alie. per Fed. §. præterea ſi q̄s. cum ſimi. Sed certe iſtud non habet eis obſtare, cum non poſſederint nec poſsideant feudum. Et illud tp̄s datur duntaxat, & aſsignatur ei qui eſt in poſſeſsione feudi, non ei q̄ non eſt, q̄ non arctatur, ad petendam inueſtituram ſm̄ Guil. de cu. & Bal. q̄ hoc notant eleganter in l. ſolennibus. C. de tei uend. Item ſaltem uidentur excludendi per lapſum. 39. annorum. ut in l. ſicut. C. de p̄ſcri. 30. annorum. Sed breuiter de iſta debēt deduci ætates pupillares, infra quas ipſo iure non currit dicta præſcriptio longiſsimi temporis, ut d. l. ſicut. in fi. Si uerò facta dicta deductione remaneret adhuc tempus ſufficiens ad præſcriptionem, debet uideri utrum fuerit aliqua iuſta cā ignorantiæ, quare non egerunt pro recuperatione dicti feudi, quia tunc ratione illius datetur in integrum reſtitutio ex clauſula generali, ſi qua mihi iuſta cā. l. 1. in fi. ff. q̄bus ex cau. maio. ſm̄ Bart. q̄ ita not. in l. 1. §. ſi q̄s pp inundationē. ff. de iti. actuq; pri. & in l. ab hoſtibus. §. ſed ſimpliciter, quibus ex cau. ma. & Dy. in regula ſi quis in ius. de regu. iur. lib. 6. & glo. ordinaria in l. ſicut. ff. quē admo. ſer. amit. in fi. glo. magnæ & l. ſi patrē. eo. titu. in 1. glo. & ſic poterunt petere reſtitutionem infra quadriennium continuū a die ſcientiæ conputandum aduerſus curſum dictæ p̄ſcriptionis, quia p̄ habita potuerunt feudū recuperare. Et ſatis de facili uidetur poſſe ꝓbari ignorantia, ſi non ꝓbetur p aduerſam partem ſcientia. arg. l. uerius. ff. de proba. uel ſi non apparet, ꝙ penes dictos filios fuerint inueſtituræ priorum parentū, q̄a tunc ignorantia cauſata fuit ex iuſta & ꝓbabili cā quæ ſufficeret ad reſtitutionem petendam.

¶ Punctus ſuper quo petitur exhiberi conſilium.

¶ Quidam Ioannes Blaſij Roſsi ritagliator de Florentia. de

[a] ¶ Cōtra dn̄m feudi. Adđ Sozi in cōſ. 66. incip. uiſa donatione fcā i pe. col. narſ qui to cōfirmatur. i 3. uol & adde qđ feuda. ñ cōfiſcantur pp delictū dn̄s imo ua falli ipſi efficiunt franchi pp delictū dn̄i. ut nota. Hyppo. Mar. ſin. 121. ici. vaſallus pdu ſeu dum H. Fer.

anno dñi 1409. de mense Aprilis ex titulo emptionis acquisiuit iꝰ cuiusdã intraturæ super quadã apotheca acta ad ministeriũ ritigali sita ĩ populo sancti Andreæ in uia callis malæ. ¶ Et postea ars portæ S. Mariæ ciuitatis Flo. de anno 1412. emit d. apothecam a dñis hñtibus proprietatem in d. apotheca. Et locauit d. apothecam ad pẽsionem dicto Ioanni Blasij hñti ius intraturæ pro certo tpe. ¶ Et postea d. Ioannes Blasij nolens amplius tenere d. apothecam ad pẽsionẽ a dicta arte & consulibus dictæ artis portæ S. Mariæ refutauit d. apothecam, & ipsam disgomberauit. ¶ Nunc verò illi de arte prædicta dicunt d. Ioannem amisisse dictũ ius intraturæ, quod habebat, allegant quoddã statutũ dictæ artis, cuius copia talis ẽ, vcz. Item allegant aliud statutũ positũ in quarto libro uoluminis statutorũ ciuitatis Flo. in tractatu & materia consulum rub. 29. sub ru. ꝙ dimittens apothecã qua conduxit, teneatur renunciare oĩ iuri, qđ hẽbat. Cuius statuti talis tenor talis est, vcz. ¶ Quibus statutis rñdetur per Ioannem. Et primo, quo ad statutum dictæ artis portæ S. Mariæ, quod uerum est, ꝙ post refutationẽ potest quilibet alius conducere, vcz apothecã locatã, & non incidit in pœnam statuti; non tñ tollit ius competens ante conductionem conductori. ¶ Itẽ statuto communis Flo. respondetur, ꝙ debet intelligi de iure acquisito per conductionem. Modo quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Iura diuersæ naturæ quando apud aliquem reperiuntur, ille duarum personam repræsentat, puta ius intraturæ, & ius conductionis in apotheca, & renunciando apothecam simpliciter, non uidetur renunciare ius intraturæ, quod est separatum a iure conductionis, sed tantum conductionem.*

Locari rem alteri licet de iure communi, cessante non finita prima locatione.

CONSILIVM CCCXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Notandum est pro rñsione eius, de quo quæritur, ꝙ istud ius intraturæ diuersum est a iure cõductionis, quod patet ex pluribus. ¶ Primò, quia pñt esse penes diuersas psonas, & sic unum sine altero, ergo &c. ff. de fur. l. inter oẽs. §. si seruus. ver. vsq; adeo. Itẽ quia alterius qualitatis & uitæ est unum, q̃ aliud, ergo &c. ff. de dolo. l. hæredibus. in fi. gl. primæ. l. j. circa prin. C. de iure emph. Nam ius intraturæ est ius prohibendi alteri, ne cõducat se inuito, prout in fi. ff. cõi di. l. sabinus. Sed ius conductionis est pura ꝯductio seu ius inhabitandi ea cõductione. C. locati. l. uiã ueritatis. Et primũ est ppetuũ, ſm rẽ ẽ ipale.

2 ¶ †Secũdò notandũ, ꝙ qñ duo iura q̃ pñt esse penes diuersas personas reperiunt ꝯcurrere in persona unius, iudicandũ est de illo tan q̃ de duabus personis. ff. de his qui. ut indi. l. tutorẽ. ¶ Nunc ad ꝓpositũ in personã istius Ioannis Blasij ꝯcurrit ius intraturæ, qđ acquisiuit ex titulo emptionis ab uno. Itẽ ius ꝯductionis seu inhabitandi, qđ acquisiuit ex ꝯctu ꝯductionis ab altero. s. ab artæ portæ S. Mariæ, q̃ dr̃ esse proprietaria, ut ꝓponit. Ex quibus duobus etiã deprehẽditur diuersitas iuriũ, qa ex diuersis titulis habitis a diuersis acquisita fuerunt. Sed ꝯstat, ꝙ si alia psona diuersa a d. Ioanne ꝯduxisset a d. arte cũ uoluntate & parabola Ioannis hñtis ius intraturæ, deinde renunciaret d. apothecæ seu iuri cõductionis, non acquireret ars ꝑdicta ius intraturæ, qđ esset penes d. Ioannẽ, sed duntaxat oẽ ius qđ hr̃et ipse renuncians, nec posset dicta ars cõpellere renunciantẽ ad redimendũ ius intraturæ, qđ esset penes aliũ, & ad ipm renunciandũ, qa statutũ hoc non disponit, sed duntaxat de iure qđ hẽt ipse renuncians, loquitur, ergo idẽ esse dẽt in casu nr̃o, quia iste Ioãnes repñtat duplicẽ personã. s. personã hñtis ius intraturæ, & in hoc repñtat venditorẽ, & personã hñtis ius conductionis, & in hoc repñtat artẽ locatricem. Cũ ergo renunciat ex forma statuti cõis Flo. oĩ iuri, qđ hẽt in apotheca conducta, censetur renunciare duntaxat iuri qđ habet ut conductor, nec ad aliud tenetur ex forma d. statuti qđ loquit̃ duntaxat de conductore, non aũt renunciat nec renunciare tenet̃ iuri intraturæ, cũ illud non hẽat ut cõductor, sed ut emptor, & sic ut diuersa persona. Nec dẽt ars ꝑdicta plus ex poscere ab eo, q̃ exposceret si ius intraturæ ipse Ioannes nõ hr̃et, sed quidã tertius. Nã constat, ꝙ tunc dr̃et contentari ars ꝑdicta de iure, quod hr̃et d. Ioannes ut conductor, ergo & idem in casu nr̃o, quia non debet esse deterioris conditionis d. Ioannes ꝙ in eius psona concurrant ambo iura seu ꝙ habeat ius intraturæ, q̃ si ipsum non hr̃et, sed duntaxat ius conductionis. ar. ff. de iniur. l. sed si uniꝰ. §. si seruo. Et sic patet, ꝙ d. statutum cõis Flor. positum in quarto libro non facit pro d. arte. Et multo minus facit statutum artis prædictæ. Nam illud solum facit & operatur, ut pp renunciationem dicti Ioannis alius possit conducere a dicta arte prædictam apothecam, quod prius facere non poterat impunè obstante dicto statuto. Sed ꝙ teneatur renunciare aliud ius quam illud quod habet ut cõductor, statutum illud non dicit, nec ad hoc potest quoquomodo adaptari. Et ideo concludo pro dicto Ioanne non obstantibus statutis prædictis. ¶ Et ita dico & consulo ego Paul. de Cast. V. I. doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui. Anno domini 1424. die ultimo Aprilis.

SVMMARIA.

1 *Castellionenses subiecerant se Florentinis cum quibusdam pactis quorum uirtute per 30. annos non soluerant gabellas & onera nunc autem grauabãtur, q̃ritur.*

Libertas non soluendi collectas spatio 30. annorum præscribatur an sicut filius per longum tempus liberatur a patria potestate & 2.

2 *Libertatis minus ualidus titulus confirmatur tempore.*

3 *Clausula ac ista assumo te in dominum patrem & protectorem, an inducat generalis & uniuersalis subiectio, quando sunt alia uerba repugnantia.*

Dominus, dictio, quid importat.

Pacta inita in ipsa subiectione an habeant uim priuilegii, an uero contractus.

4 *Limitatè disponere, uel perfectè paria sunt in eodem contextu uerborum limitatè disponere.*

5 *Reformatio breuiter non censetur derogare exemptis, nisi spãlis de eis fiat mẽtio.*

CONSILIVM CCCXIIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Postremo res ista satis clara uidetur, quia præponitur quòd castellionenses iam sunt triginta anni & a tempore dictorum pactorum, quòd ipsorum uirtute nunquam soluerunt gabellas contractuum de quibuscunque contractibus ubicunque factis, & de quibuscunque rebus, quod si ita est, non solum sunt in quasi possessione libertatis a dicto onere, sed sunt in perfecta & plena libertate, quod sic probatur. Nam posito quòd castellionenses essent subditi uirtute primi capituli, quod negari potest, ut infra subiiciam. tamen dicta subiectio æquiparatur ei, qua filius subijcitur potestati patris, ut probatur. ff. de iusti. & iur. l. ueluti. & C. de inoff. testamen. l. si qs filium. ver. sed nos. & de defen. ciui. l. 4. sed si pater pmittat stare filiũ tanq̃ sui iuris p longũ tps, censetur ipsum emancipasse solẽniter, & efficitur sui iuris. C. de pa. pote. l. 1. & ar. l. si filius. C. de peti. hære. & l. q in aliena. ff. de acq. hære. uel si ipsum emancipauerat nõ solẽniter, talis emãcipatio cõfirmat̃. l. si post mortẽ. ff. de adop. Igit & in ꝓposito, licèt pacta de exemptione a principio nõ ualuissent, tñ ex quo cõe Florẽtiæ passum fuit non solũ longo tpe, sed longissimo pstatos castellionẽses stare in quasi possessione libertatis a dictis oneribus, censet̃ illa pacta cõfirmasse, & hoc ẽt ꝓbatur ex no. p Bar. ff. de usur. l. cũ de in rẽ verso. in primo mẽbro, ubi tractat, †an titulus

2 inhabilis cõfirmetur ex sequẽti ꝓestatione. Nã dicit inter alia, ꝙ si q̃ritur de liberatione inducẽda, cõfirmat̃, si est tale qđ solo cursu tpis põt induci, ut d. l. si post mortẽ. cõiuncta. d. l. 1. de pa. po. Sed constat, ꝙ liberatio ab isto onere gabellarum põt induci solo cursu tpis, qa licet ꝯ vl̃em subiectionẽ non possit pscribi, nec ꝯ censum ordinarium qđ pstatur in signum subiectionis. ut l. comperit. C. de pscrip. 30. annorum. & in c. cum non liceat. de pscrip. bene tñ põt præscribi contra tales præstationes, q̃ non habet cõtinuum & uniformem modum, seu cãm, ut in c. de quarta. de præscrip. quia talia onera non soluuntur in signum subiectionis, sicut soluitur census, sed soluũtur per subuentione superioris, ut colligitur ex. d. c. de quarta. coniuncto. c. cum non liceat. Idem dicit Barto. si erat tale quid, quod solo cursu tpis non potest induci, quia ius resistit, ut d. l. comperit. Nam & tunc si interuenit titulus ab eo qui poterat supra ius dispensari, similiter confirmatur titulus per patientiam longissimi temporis. C. de sun. pa. l. fin. Sed hic titulus interuenit a cõmuni Florentiæ quod poterat in hoc supra ius dispensare in suo territorio, ergo &c. Sic ergo aduertendum, quia hic est quærendum, an castellionenses præscripserint hanc libertatem, cum proponatur eos fuisse exemptos per pactum factum a communi Florentiæ, quod eximere potuit, vnde quæritur an dictum pactum eis prosit, ex quo tanto tempore fuit eis seruatum in hac forma, etiam si diceretur ipsum pactum non ualuisse, uel non sic debuisset intelligi, cum tanto tempore sic fuerat intellectum. Et dicendum est quòd sic, quia cum tale pactum sit lex. ut l. cæsar. ff. de publi. sic est hodie interpretandum, prout hucusque interpretatum fuit. ff. de legi. l. si de interpretatione. ad hoc non solum triginta anni, sed decem sufficere uidentur. eod. tit. l. diuturna. & not. in l. de quibus. Dicam ergo istos esse exemptos non ex præscriptione tanti temporis, sed ex pacto; quod quidem pactum tanto tempore sic fuit interpretatum, & ex tanti tpis obseruantia ualidatum per iura prædicta.

dicta. Quinimo & si pactū prædictū non interueniſſet, pōt dici ꝙ præſcripſerint tanto tpe ſtando in libertate p dictā l.primā. C.de pa.pote. vel ſi quis dicat eā in diuerſo caſu loqui accipiat alterā q̄ loquit̃ magis ad propoſitū. ff. de diuer. & tēpo.pſcri. l.in oībus. vbi ponitur regula gñalis, ꝙ in his q̄ non ſunt fiſco incorporata, præſcribitur ꝫ fiſcū ſpatio xx. annorū, niſi aliud ſpāſ reperiatur expreſſum. Nec obſtat l.fi. de ſacroſan.eccl. quia in certis ſpālibus caſib' loquitur; nec l.cō petit, quia loquit̃ in cēſu ſeu tributo. Itē qñ præſcribēs habet titulū ab extraneo præſcribit ꝫ rem publicā eo tpe, quo cōtra priuatū l.quāuis. ff. de vſucap. hic aūt hñt caſtell. titulū pacti; ergo &c.

3 ¶ † Verū quia, vt dr̃ pro altera parte, fit fundamentum ſuper primo capitulo dictorū pactorū, per quod dr̃ caſtellionenſes ſe ſubieciſſe cōi Florētiæ generali & vl̃i ſubiectione; quia elegerunt & aſſumpſerunt cōe præfatū in dñm, pp quod dr̃ ꝙ ſequentia pacta vel capitula cōtinentia exēptionē nun hñt vim contractus, ſed vim priuilegij, quod ſubditis conceſſum pōt qñcunq; reuocari ad libitū ſuperioris. de præſcrip. c.veniēs. de reſcrip. c.cū ordinē. facit quod not. Inno. de iniur. c.in noſtra. Neceſſe eſt ergo ad hoc rñdere, ne ſi omittatur rñſio, fruſtra & incaſſum laborauerim in ſcribēdo quæ ſcripta ſunt. Et in veritate libēter abſtinerem a ſcribēdo ſuper hoc puncto, ne temerariè videar ponere os in cœlum; tñ ne per hoc pereat iuſtitia caſtellionenſiū, quæ eſt clara, & quā puto præfatū magnificū cōe Florētiæ nolle minuere vel turbare; ſed potius tueri vbi oſtēdat auſum ſcribendi ſumpſi.

¶ Dico ergo ponderatis verbis dictorū capitulorū ꝙ nō reperio verbū aliquod, per qd' dici poſſit pſatos caſtellionēſes fore ſubmiſſos & ſubditos factos vl̃i ſubmiſsione, niſi illud verbū, dñm; quod quidem verbū æquiuocum eſt, & interdū profertur gratia honoris. ff. de lega. 3. l.cum quis decedens. §. Seiam. facit l.talē. ff. de hære.inſtitu. & hoc clarū eſt apud oēs; quia interdū appellamus dominos eos, quibus nullo iure ſubiecti ſumus; ſed ſunt nobis pcellentiores; qui cōis vſus loquendi debet attēdi in cōtractu, maximè cum ſunt alia q̄ hoc habeāt indicare. Dico ergo, ꝙ in caſu iſto non fuerūt vſi caſtellionēſes illo verbo, ex quo ꝙ vellent ſe ſubijcere ſeu ſubiectos facere, cū ex alijs verbis dictorū capitulorum appareat expreſſè cōtrarium; ſed vſi fuerūt gratia honoris & excellentiæ dicti cōis Florētiæ; & quia nō eſt oīmodo extranea interpretatio, ſuſtinetur vt cōcordet cū alijs verbis; quia ſi aliter intelligeretur, diſcordaret. arg. dictæ. l.talē. de hære.inſti. Verba aūt alia iuncta dicto verbo ſunt iſta. ſ. protectorē, patrem, & defenſorē: quæ verba non importāt ſubmiſsionē, nec vr̃ per ea tranſlata aliqua iuriſdictio, merū, vel miſtū imperiū, in dictū cōe. ſic expreſſe determinat Bart. C. de excu.mune. l.ēt. & poſito ꝙ eſſet tranſlata iuriſdictio & imperiū, nontū p hoc poſſet imponere collectas & onera; vt idem Bart. ibi not. in fin. ergo non pñt dici per dicta verba ſubiecti, cum ſubiectio ſtet in iuriſdictione. Quinimo ſunt alia verba, quæ indicant expreſſè dictos caſtellionenſes non eſſe ſubiectos, ſed potius recōmendatos. Nam in tertio & quinto capitulo cōtinetur, ꝙ cōe Florētiæ debeat cōſeruare libertates & iuriſdictiones cōis caſtell. Cōſtat aūt, ꝙ ſi eſſent ſubditi, nō poſſent dici liberi; quia liber populus eſt, qui nullius alterius populi ptāti ſubiectus eſt. ff. de cap. l.non dubito. verſi. liber aūt. Poſito verò ꝙ ſint recōmendati, & ꝙ populi Florentini maieſtatē colāt tanquā pcellētioris, & in æqualibus pactis fœderati ſint, bene pñt dici liberi; vt ea. l. probat. verſ. itē ſiue æquo. & hoc modo ſumēdo, propriè ſtabūt illa verba, ꝙ cōſeruētur eorū libertates, quæ propriè nō ſtarent ſi eſſent ſubiecti. Itē in alio capitulo fuit actū, ꝙ ptās ibi mittēdus habeat iudicare ſm ſtatuta illius loci facta & fiēda; & ſic voluerūt poſſe facere ſtatuta, q̄ nō requirūt aliquā ꝯfirmationē cōis Florētiæ; igit̃ nō ſunt ſuppoſiti, quia tūc requireret̃. C. de iuriſ.om.ind. l.fi. Itē in alio capitulo. ſ. in quinto cōtinetur, ꝙ ſi ad manus cōis Florētiæ deuenirent aliquæ villæ ibi nominatæ, debeat ipſum cōe eas reducere ad obedientiā cōis caſtel. ſicut prius erāt; ex quo patet, ꝙ noluerunt ſe ſubijcere; quia ſi eſſent ſubiecti & ſub obedientia cōis Florentiæ, nō poſſent habere alios ſub obediētia ſua. C. de legiti.tute. l.fi. Sequitur ergo, ꝙ nō ſunt vl̃r ſubiecti virtute illius verbi, dñm, qd' pōt aliter aſſumi, cùm plura ſint alia verba, q̄ indicant cōtrarium; ſed ſunt ſubiecti ſolū quo ad cōtēta in capitulis. vnde nō procedit fundamentum illud, ꝙ rōne ſubiectionis iſta non dicātur pacta & conuētiones, ſed priuilegia.

¶ Præterea dico, poſito ꝙ generaliter & vl̃r ſe ſubmiſiſſent, adhuc iſta dñr pacta & conuētiones, non priuilegia. Nam tunc eſſet verum, quod dicerētur priuilegia, qñ poſt perfectam & abſolutā ſubmiſsionē ex interuallo fieret exemptio. Sed in caſu noſtro facta fuit in ipſo actu ſubmittēdi. Et licet actus ſubmittendi pceſſiſſet; tñ quia incōtinenti facta fuit exēptio, dicit̃ ineſſe, & eodē inſtanti vñr actus facti; & ſic nō pōt dici priuilegiū vel exēptio propriè; quia iſta pſupponūt eſſe ſubditos illos, qbus cōceduntur; ſed in ipſo actu ſubmittendi iſti nō erāt ſubditi ante pfectam ſubmiſſionē, vt patet in l.qui duos. §. j. de manumiſ.teſta. & quod no. in l.arboribus. §. de illo. ff. de vſufru. vñ potius cum non ſubditis dr̃ factū dictū. vj. capitulū, & ſic vim pacti & ꝯtractus habet, q̄ cū ſubditis, cū tūc ſubiectio nōdum eſſet perfecta. Nam ſi a principio dixiſſet ille ſyndicus, ſubmittimus nos cum iſta reſeruatione & ꝯdōne, ꝙ non teneamur ad onera, talis ſubmiſſio tanquā limitata nō extenderet̃ ad onera, & quo ad illa pro nō ſubditis haberent̃; idem ergo ſi ſubmiſit eos ſimpl'r, & poſtea in eodē ꝯtextu verborū & antequā ad illos actus diuerterint, dictā ſubmiſſionem limitauit,

4 † cū paria ſint a principio limitatè diſponere, vel pfectè in eodē ꝯtextu verborū diſpoſita limitare. ff. ad Trebel. l.Lucius. §. quæ habebat. ff. de teſta.tute. l.ſi certarū.

5 ¶ † Præterea & oībus his ceſſantibus, poſito pro cōſtanti ꝙ caſtelliunenſes eſſent ſubditi, & ꝙ iſta capitula habeāt vim priuilegij, & ꝙ poſſit reuocari, dico ꝙ non cōſtat de reuocatione. Nam in generali diſpōne reformationum poſtea factarū, quibus cauetur ꝙ oēs ſubditi & diſtrictuales ſoluant gabellas, &c. non cōprehendūtur caſtellionenſes habētes priuilegia ꝙ nō ſoluant; ſed neceſſe eſſet ad reuocationē priuilegij eorū, ꝙ de ipſis fieret expreſſa mentio. vt in c.cū ordinē. extra de reſcrip. quia in dubio in generali diſpōne nō includūtur priuilegiati, ſeu exēpti, aut prohibiti. C. de ſilentia. l.ij. facit quod no. in l.ſi quis ſub ꝯdōne. ff. de cōdi.inſtitu. per Bar. & in c.eos. de immunita.eccle. per Io.And. quia de ordinata ptāte nō debet eis auferri priuilegiū. & in c.decet. de reg.iu.lib.vj. ſed de ſuprema ptāte non pōt auferri. non aūt eſt veriſimile, ꝙ princeps velit vti ſuprema poteſtate in derogationē alterius, niſi conſtet, ſicut nec miles cenſet̃ vti priuilegio militari, niſi conſtet, ſed iure cōmuni. C. de teſt.mili. l.in teſtamēto. vnde non pñt officiales gabellæ turbare dictum priuilegium caſtellio. vigore alicuius ſtatuti prius vel poſt facti, quod de caſtellionenſibus expreſſam mentionem nō faciat. Et ita fuit iſto anno conſultum in facto cuiuſdam cōmunitatis prætendentis eandem cauſam per ſapientes communis, & per dñm Torellum eis adiunctum.

S V M M A R I A.

1. *Tempore ingruentis horrendæ peſtilentiæ multa condebantur Florentiæ teſtamenta ſine iuris ſolennitate, præſertim in fauorem hoſpitalis, hoſpitalarii obtinuērunt ꝙ talia teſtamenta ſic facta exequi poſſint, quæritur.*
   Ordinatio facta ſuper teſtamentis factis, an trahatur ad futura, quod uidebatur eſſe ceſſante cauſa, id eſt, peſtilentia.
2. *Cauſa finalis, & impulſiua, pulchra diſtinctione dignoſcuntur.*
3. *Ordinatio, quæ non fit ad inſtantiam poſtulantis, an dicatur ambitioſa, an verò conceſſa motu proprio. & nu. 4.*
4. *Intellectus ad c.ſi motu proprio. de præben. lib. 6.*
5. *Lex loquens per verbum præteriti temporis, an trahatur ad futurum. & nu. 3*
6. *Circa, dictio quid importet.*
   Ordinatio ad pias cauſas, quare fauorabilis, & ſuſtineatur.
7. *Laici poſſunt ſtatuere ſuper iuramento per indirectum.*

CONSILIVM CCCXV.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Super eo, quod quærit̃, facit dubiū. Primò, quia cauſa pp quā emanauit reformatio in fauorē hoſpitalis in parte, de qua quærit̃, cōcernebat teſtamenta facta a calēdis Martij tunc proximè pteriti vſq; ad tps editæ reformationis dūtaxat. ſ. magna mortalitas, quæ illo tpe fuerat, in qua moriebantur hoīes in ictu oculi. vnde ſuadebat æquitas, vt reformaretur eo modo quo fuit reformatū, quia non poterant adhiberi ſolēnia pp repentinos caſus mortis, & ſic aliquid de iuris rigore fuerat relaxandū pp neceſſitatē, quæ legē non habet. ff. de manu. teſtam. l.qui potuerūt. de excu.tuto. l.nō ſolum. §. fi. ff. de offi.conſul. l.j. cū cōcor. ibi alleg. ¶ In teſtamentis aūt factis poſt dictā reformationē non ſuffuit dicta neceſsitas vel cauſa, igitur in eis ceſſare debet diſpō dictæ reformationis. de iure patrona. c.adigere. §. quāuis. Nam limitata cauſa limitatū producit effectum.[a] ff. de iure immu. l.ſemper. §. negotiatores. ibi, quādiu &c. Sed aduertendum eſt, ꝙ etſi dicta magna mortalitas in veritate dederit occaſionem dictæ legis condendæ, attamen nō fuit hæc cauſa expreſſa in dicta reformatione, ergo non eſt attendēda, vt no. Bar. ff. de verb.ſign. l.liberorum. in prima inductione, quā facit ad qōnes ſtatuti reprehendendo quandam rōnem Iac. de Are. Nam cenſetur pp hoc dicta cauſa impulſiua magis, q̄ finalis. ff. de poſtulan. l.j. §. ſexum. finalis

[a] ¶ Effectū. Ad. de Mariano Soc. in cōſ. 31. verſ. ſecundo probat. in ij. parte.

nalis.n.ꝓsumitur fuisse, ne defectus solẽnitatis impediat testamenta ad pias cās, qđ & sic de iure cõi statutũ sit de testa.c.relatũ. & c.cũ tales. aliquātulũ impinguatũ fuit p dictā reformationẽ, videlicet ut capitanei horti sancti Michaelis babeant videre & terminare, an dispositio, de qua agetur, emanauerit de volũtate testatoris, uel non. Nec est inconueniẽs dicere φ modica data occasione.s.ꝓp illā mortalitatẽ facta fuerit reformatio gñalis cõprehendens non solũ testamenta tunc facta, sed ẽt post fienda.ff. de manu.test.l.4.§.si ex die, ibi modicā data occasiõe &c.& qđ hẽtur.ff.qñ lice. ab emp. d.l.si.§.fi.& qđ ibi p Bar.& de peri.& ꝯmo.rei uen.l.pe.§.fi.p glossā q̃ incipit. nunqd & ꝯ alios &c.p Bar. † Nec ob.l.adigere.§.q̃uis.ff.de iurepatro. ubi ẽt si cā, ꝓp q̃ lex facta fuit, non sit expressa in lege, si tñ põt de ipsa apparere, dr̃ finalis, & ea cessante cessat legis dispositio. qa dico drĩam esse inter cām & cām. Nā q̃dā est cā q̃ mouet legislatorẽ ex parte añ.i. impulit ad statuendũ, ut fuit improbitas & inuerecundia Calfurniæ, & illa nisi fuerit expressa in lege, nõ dicit̃ finalis, sed impulsiua. ut in §.sexum.s. alleg. & ita fuit in casu nostro magna mortalitas & casus repentini, q̃ tunc contigerunt. Quædam est cā ꝓp q̃ legislator mouetur ex parte post.i.ꝓpter cuius finem & effectum, ut fuit verecundia sexus muliebris in edicto prætoris, & in casu nostro est fauor piæ cāæ, & in illa procedit ꝯtriũ, quia qualitercunq; possit de ipsa opponere, licẽt in lege non fuerit expressa, dr̃ finalis, & ea cessante cessare, debet legis dispositio, ut in l.ꝯtria. ẽt si lex sit facta motu ꝓprio, qa hæc scđa magis insuit. ob nullũ.n.aliũ effectũ & ad nullũ finẽ fuerunt hic moti statuentes, nisi ad finẽ piæ cāæ & piarũ dispositionũ. tñ casus contingentes in magna mortalitate impulerunt, & aduertere fecerũt. fuerunt ergo illi casus impulsiui, sed pia cā fuit finalis, de quo per Bar. in extr. ad reprimen.

3 ¶ † Sed õ facit dubiũ, φ dicta reformatio loquat̃ p uerbũ p̃teriti tpis, dũ dicit testamenta & ultiæ uolũtates scriptæ &c. sic vr̃ φ loquat̃ de illis tm̃, q̃ tũc erãt scriptæ, nõ de post scribendis. Nā si verbũ p̄ntis tpis nõ cõprehendit futurũ.l. si ita.ff. de auro & argen.le. multominus verbũ p̃teriti tpis cõprehendere debet.ff.de le.l.cũ lex. Sed certè illud uerũ cũ ꝓfertur a testāte vel a ꝯhente.ff.de ver.ob.l.cũ stipulamur.& l.si a colono. secus si a legislatore.ff.de of.p̄si.l.illicitas.in prin.in uerbo, sacras.& in uerbo, extortas.ubi casus & l.t.de cõd. ex leg.in uerbo introductũ sit &c. vñ tñ si priuilegiũ esse dicamus, non vr̃ obstare qđ no.gl.in d.c.qa circa.ex quo non indefinitè, sed p uerbũ singulare loquatur & clarũ ibi scriptæ &c.qđ ibi no.in fi.magnæ gl.q̃ exponit, sit.i.erit &c. & plene p Bar.in l.oẽs populi.de iusti.& iure.in q.illa.an lex ꝓlata p uerba p̃teriti tpis extendatur ad futura. Constat aũt φ ista reformatio dr̃ lex, licẽt non vl̃is, sed particularis.s.in fauorẽ tm̃ hospitalis sanctæ Mariæ & aliorũ ibi compreheñsorũ. C.de legi.l.2. Et sic idẽ iuris esse debet de ipsa quo ad illos quos comprehendit, q̃ si esset de gñali quo ad oẽs.argu.C.de p̃scri.30.an.l. oẽs.ff. de admini.tuto.l.si duo.

¶ Nec ob, φ non est in corpore iuris saltẽ municipalis, s.in uolumine statutorũ clausula. & sic non vr̃ iudicanda ut lex, sed ut priuilegiũ.C.de iusti.co.confir.§. si qua uerò pragmaticæ.& qđ no.in auth.qua in ꝓuincia.C.ubi de crimi.agi.opor.& in auth.quas actiones.& ibi p Bar.C.de sacrosanc. eccle.cũ simili.qa ẽt priuilegia, qñ non tendunt in p̃iudicium alterius q̃ concedentis & sunt fauorabilia, debent latẽ interpretari. iuxta no.de dona.c.cũ dilectus.ff.de constitu.princi.l.beneficiũ.& ibi p Cyn.C.de bo.vacan.l.si qñ.lib.10.p Bar.& in c.qa circa.de priuilegi.ibidẽ p Ioan.An.post Host.& Abba. & in.c.cām q̃. de rescrip.post Compost.& plenius in.c.olĩ.de ver.sig.su p glo.fi.& ista est huiusmodi. sufficit ergo mihi, φ habeat uim legis, licẽt priuatæ, ut sic, si aliud non impediat puta p̃iudicium alterius uel odiũ, uerba eius latā recipiant interpretationẽ, & sic cõprehendant futura, si põt salua ꝓprietate sermonis, sicut est de natura legis, imo ẽt & priuilegij, uel beneficij ius alterius cõprehendentis non tangentis, ut ꝓbat in.c.qa circa, & in c.olim.cum ibi no. p Ioan.An.& maximè cum conceditur locis pijs, ubi maior fauor ut not.Io.An.in dicto c.cum dilecta.in uerbo beneficij. Nec etiam ob, φ non fuit facta proprio motu, sed ad postulationẽ. Nam diligent notandũ, φ postulantes non tractabant de proprio cõmodo, sed publico, quoniam publice utile est, pias uoluntates in rem piam tendentes mitti executioni ꝓp meritũ animarũ defunctorũ, & propter alimoniam pauperum, in qbus uertitur publica utilitas. C. de sacrosanc. ecclesi. l.priuilegia. Et sic non põt dici ambitiosa, postq̃ postulantes de ꝓprio cõmõ non tractabant. Nā & lex gñalis cõsueuit fieri aliquo ꝓponẽte & suadẽte.ff.de peti.hæredita.l.itẽ ueniunt.§.cũ ante q̃, & tñ non ꝓp hoc

2 minus dr̃ facta motu ꝓprio, nec dr̃ ambitiosa rõne p̃dicta.

¶ † In ꝯtrium facit.c.si motu ꝓprio.extra de præben. lib.6. ibi uel alterius &c.sed illud, qñ aliqd concederetur ad commodum impetrantis uel alterius priuatæ seu singularis personæ in ipso repræsentatæ, & sic ambitiosa impetratio, hic non, ut.s.dixi. Nam ibi ille cuius noĩe impetrabat̃, censebatur impetrasse. quod patet, quia sibi non acquiritur nisi eius uoluntas p̃cesserit uel sequatur.ff.de neg. gest. si ego.& præben.c.si tibi absenti lib.6.quia nec est intentio concedentis illi acqri.ff.de acq.rer.pos.l.& q absenti.in prin.de dona.ab senti.& qđ no.in q.mercuriali super rubrica. qđ ob. ꝯtriam. & hoc iõ, qa concernit duntaxat cõmodũ illius. At in casu nostro pauperes, quorũ noĩe capitanei supplicarunt, non censeret̃ supplicasse. qđ patet, qa eis ignorãtibus fuit ius acq̃sitũ ex ista cõcessione, nec alia expectabat̃ ipsorũ ratificatio. Et hoc iõ, qa non ꝓp eos tm̃, sed ꝓp Deum, cui censet̃ hoc impensum, ut in auth. de ecclesiasti.ti.§. si qs in noĩe. qui sp est p̃sens & consentiens in talibus, ut no.Cy.C. de sacrosan.eccle.l.illud.& ꝓp animas defunctorũ, quorũ ratificatio sequi non poterat, & iõ censent̃ uoluisse statuentes statim eis ñt ignorantibus acquiri, ex quo non ꝓp illos, sed ꝓp alios. Præterea si ipsi defuncti, quibus hoc concessum censet̃, impetrassent hãc reformationẽ, non esset ambitiosa, & p cõsequens magis esset iudicanda tanq̃ facta motu ꝓprio, q̃ tanq̃ ad supplicationẽ, cũ nulli sit nociua & eis ꝓficua, & sic cessare illud capitulũ, ergo & si isti capitanei ꝓ eis ĩpetrarint.ar. ff.de aqua plu.arcẽ.l.a.§. idẽ varus. Vñ et ergo dicti capitanei fuisse incitatores & ꝓmotores huius reformationis magis, q̃ supplicãtes, sicut cũ sit lex gñalis aliquo ꝓmouente & petente. Vel dic ut.s. φ iõ nulla ambitio in ipsis impetrantibus est notanda, eo φ nec ꝓ se, nec ꝓ alia singulari p̄sona, ad cuius priuata afficiatur cõmoda, quo casu loquit.c.si motu. sed ꝓ re publi. hoc est pro dictis societatibus pijs, & omnibus hospitalibus, seu pauperibus illorũ, in quibus Deus repræsentatur, ut in euangelio iudicij, impetratũ uerò huiusmodi tale non ambitiosum & reprobatum, sed meritorũ ꝓbatũ est. Præterea & priuilegia ad postulationẽ cõcessa, q̃tenus alteri q̃ cõcedenti nõ nocet, maximè pijs locis concessa latā recipiũt interpretationẽ, ut patet ex.s.dictis. licet

5 latiorem cum motu ꝓprio. ut de præben.c. si pluribus.

¶ † Nec ẽt ob.l.cum lex.ff.de legi. quia illa intelligitur, cum lex concedit delictorum indulgentiam, ut in casu.l.2.C. de gene. aboli. tunc.n. iõ non extenditur ad futura, ne detur materia delinquendi.ff.de pac. l.si unus.§.illud.de pac.dota.l.conuenire. fm Bar. in d.l. oẽs populi. secus si contineret aliā dispositionẽ, maximè fauorabilẽ & nulli nociuam, ut est ista & .j.patebit. pro quo optimè facit qđ ibi not. Cy. videlicet φ si uerba sint implicita. φ ẽt futura cõprehendunt. l.cũ tale.§.1.eum si.ff.de condi.& demon. & hoc modo r̃nderi põt ad.c.ad hæc.de rescri.& ad c.fin.

6 ¶ † Tertiò facit dub.ñ, qa dictio, citra, [a] vr̃ significare tẽpus præteritum vsq; ad tempus quo profertur. ut extra de proba.c.licet causam. Sed illud est uerum, si ita exposcit subiecta materia, ut cum profertur ab hoĩe in iudicio puto dicendo in libello, uel in articulis, se possedisse a tanto tempore & citra. Non.n.põt dici, φ deduxerit possessionẽ futuris temporis, quæ nondum fuit, quia nec põt deduci l. non quemadmodũ.ff.de iud. Sed qñ profertur a lege cõi uel speciali, de cuius natura est ꝓspicere futuris negotijs & causis.C. de legi.l.leges & constitutiones. secus est per eandem rationem, quia fm subiectam materiam uerba sunt intelligenda.l. si uno.ff. loca.& subiecta materia in dispositione legali hoc exposcit, ut dictum est.

¶ Prædictis ergo in ꝯtriũ facientibus, qbus est satis r̃sum, non obstantibus teneo ꝯtriũ. s. φ dicta reformatio locum sibi vendicet ẽt in testamentis factis post ipsam editam pluribus rõnibus.

¶ Primò, qa in dubijs stare debemus significatui uerborum.l. non aliter.ff. de leg.3. Sed uerè & propriè loquendo testamenta facta ẽt post dictā reformationẽ editam, dicuntur facta a calendis illius martij, de quo reformatio loquatur citra. Constat namq; φ si reformatio diceret hoc mõ. testamenta facta vel fienda a calendis martij citra &c. testamenta p̃dicta facta post dictā reformationẽ cõprehẽderent, & postq̃ essent facta dicerent̃ facta a calendis illis citra, licet tpe cõditæ legis dicerent̃ fienda, ergo & licẽt non fuerit expresse dictũ, qm̃ subintelligitur, nā illud uerbũ, facta, uel scripta, nõ refert̃ ad tps quo lex fuit ꝯdita, sed ad tps quo facta erũt, ut ẽ tex. bonus in d.l.illicitas.in prin. ff.de of.p̄si.cũ alijs.s.allegatis. Dictio.n.citra, limitat tp̄s ex parte ante, non ẽx parte post de sui significatu, nisi qñ subiecta materia ad hoc nos arctat, & ideo dr̃ hr̃e implicitum significatum, quia potest comprehendere vtrunq; tps, ut dictũ est, quare ergo debemus

restringere

[a] ¶ Citra. Vide Bal. in cons. 473. in prima p te. & in cons. 412. in quinta par.

bemus restringere si necessitas non non arctat. ¶ Secdò, q a ex pcedentibus & sequentibus colligit intellectus eorū, q sunt in medio. ff. de le. 3. l. q̄situm. §. j. & l. q sq. 2. & l. predus. in prin. & l. pe. in prin. & qd̄ in eis no. sed in p̄cedentibus & sequentibus, ut in uer. & q ī. noia u. qui praecedit. & in uer. & q data seu adiudicata, qui sequit̄, apparet q uoluit prouidere futuris casibus & negotiis, ergo &c. Facit l. uerum. ff. de pet. hær. vbi unum caplm legis per aliud declaratur. ¶ Tertiò petitio facta p capitaneo intelligit̄ facta largè s̄m suá intentioné. ar. l. si quis intentioné. cū ibi no. ff. de iud. & sic ut cóprehendat & futura, ergo & ᵓcessio eodé mō. Inst. de inut. stipu. §. pterea. du interro. act. l. si defensor. §. qui interrogatus. ¶ Quartò, q dispō est fauorabilis & publicæ utilis. ff. queād. test. aper. l. uel negare. nulli nociua. Ná uenientes ab intestato non pñt ᵓqueri, postq̄ apparet sic placuisse testatori, cū eis non sint bona uel hæreditas d̄ bina. iuxta no. per Bar. in l. gallus. §. & quid si tñ. de lib. & posth. ff. si quis aliqué testa. prohi. l. fi. lȝ forma, per q̄ posfit apparere, gradata sit ab illa reformatione ultra ius cōe, quod facere potuit, sicut & ius cōe, q coram duobus testibus interdū ualeat. ut l. oēs popu. iuncto §. ex imperfecto. in l. hac consultissima. C. de testa. & in testō militis. ff. de testa. mil. l. 1. in prin. Item respicit fauoré præ causæ, ergo &c. l. sunt personæ. ff. de reli. & sump. fu. item ista pars est benignior, ergo &c. l. benignius. ff. de legib. Licet. n. uenientes ab intestato possent ᵓqueri de ista reformatione, si simplr auferret eis hæreditaté, non quæsito hoc colore, quia sic testōr uoluit; ex quo tñ aufert cū hoc colore, conqueri nō pñt, sicut nec possent de testatore. † sic in si. laici non pñt statuere directō super iure, sed per in- directū, puta q censeatur dolo p̄stitum, nisi talis solēnitas adhibeatur, bene pñt, ut no. Bar. in l. oēs pop. de iust. & iu. quia tunc magis autoritate iuris canonici non obseruabitur, quod mandat iurm dolo p̄stitum non seruari. de pac. c. 2. li. 6. ita & hic uīr exclusi a testatore magis, q̄ a reformatione, & sic non dr̄ alicui nociua, sed fauorabilis, ergo extendenda. l. illud. in fi. cū ibi no. C. de sa. san. eccle. & quod no. Bar. in l. si cōstante. ff. so. ma. in fi. 1. q. prin. qui dicunt, q constō fauorabilis extenditur ad simtlia, ēt si sit ibi dictio taxatiua. per gl. dictæ l. illud. insuper pro hac parte facit, quia lex sp loquitur & est in uiridi obseruantia. l. arriani. C. de hære. & probatur in omnibus legibus quæ dūs hodie hoc iure utimur. ut l. saris gentium. in fi. ff. de pac. & in omnibus auth. quæ incipiunt. hodie. nā l. illud. intelligitur de eo de quo lex loquitur, & per pñs cum oi tpe. ut in l. j. ff. de cond. ex le. & ibi expresse no Bart. in uer. item oppo. circa prin. Nec ob. l. si ita ff. de au. & ar. le. & similes, quia loquuntur in testatore & ᵓhente, qui tñ semel loquitur, iō ad futura non trahitur, secus in lege q̄ sp loquitur, ut ī. dixi. ¶ Præterea facit ad prædicta rō decisionis in c. quia circa. extra de priui. & quod ibi no. sc. in si p̄dicta aliquid dubitationis habuit, tñ ea infrascripta rōne prædicta remanent clara, quia nobis præsupponitur d. capitaneos societatis B. Mariæ virginis horti S. Michaelis in q̄pluribus d. legem obseruasse in testis minus solenniter factis, & sine ullo teste, ét scriptis a testatore, ac ét scriptis a priuata persona, scriptis post d. legé conditam, & sic constat q dicta lex huius Interpretationem sp habuit, ut etiam in testamentis & ultimis uoluntatibus minus solenniter conditis, etiam post d. legem conditam sibi locum uendicaret, iduo minime mutanda. l. minime. ff. de leg. 2. l. si de interpretatione. ff. eo. ti. & in c. cum dilectus. de consue. ¶ Ex his itaq; omnibus, uel saltem ex hoc ultimo claré concludi potest, hodie d. legé sibi locum uendicaret in testamentis minus legitime conditis, etiá post d. legem scriptis. Optimé facit ad ultimum dictum de interpretatione, quod scripsit Bar. in l. 1. de sa. san. ec. non in repetitione, sed in lectura, ubi postquam conclusit quid iuris in eo quod quærebatur de solennitatibus in relictis ad pias causas &c. totidem sic formaliter dixit, vcȝ licet disputando ista duo possent sustineri, tamé quia minime sunt mutanda q̄ interpretationé certá habuerunt, ut ff. de leg. l. minimé. ideo teneatis opi. gl. quam dixi ī. * quæ communiter tenetur.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam Martinus ciuis Lucanus, cùm esset debitor Antonij p instrm mutui cum hypotheca omnium bonorum, ᵓxit societatem cum Iacobo ciue Lucano in quadam apotheca speciariæ in qua societate & apotheca idem Iacobus posuit libras 300. & d. societaté & apothecam ipse Martinus gubernauit certis annis insimul cum Petro filio suo emendo & uendendo, ut moris est. Postea decessit d. Martinus relicto d. Petro filio & hærede suo uli. Et per l. brū dictæ societatis apparet, q d. Martinus tpe suæ mortis habebat in d. societate & in d. apotheca implicitas de capitali libras 200. uel circa. Deinde d. Petrus suo proprio nomine de nouo ᵓxit societatem cum d. Iacobo in eadem apotheca speciariæ sub forma prædictæ societatis patri sui, & cum eisdem pactis & modis, & in eadem societate posuit & dimisit pro capitali dictas libras 200. quæ remanserunt in hæreditate sui patris, & q̄ remanserant in ipsa apotheca implicitæ, dictamq; administrationem ᵓtinuauit duobus annis. Tádem durante tpe d. societatis decessit Petrus, creditores d. nouæ societatis, & quidam alii creditores subscriptæ societatis p̄mæ translati in rōnem nouæ societatis, prout apparet per librum nouæ societatis p̄dictæ, uolunt sibi satisfieri in bonis quæ reperiuntur in d. apotheca. Antonius creditor subscripti Martini petit fieri separationé bonorū, q̄ remanserunt in hæreditate d. Martini, & spāliter ī. dicti capitalis, quod habebat in d. prima societate, a bonis dicti Petri eius filij & hæredis, ut in illis consequatur creditum suum. Opponitur per subscriptos creditores, q non potest fieri separatio, maxime quia bona fuerunt & sunt commutata. Quæritur an dicta separatio impetrari & fieri posit, ut sic d. Antonio de illis & in libris 200. satisfiat, cùm bona ipsius Petri ad satisfaciendum omnibus creditoribus non sufficiant, & in ipsa apotheca non reperiantur nisi speciariæ, & mercantiæ, & nomina debitorum & creditorum, & alia iura ex societate prædicta.

S V M M A R I A.

1 *Separatio bonorum potest impetrari a creditoribus hæreditariis contra creditores hæredis, etiam quando bona sunt commista, dummodo constet de quantitate & summa debiti. & 2*

2 *Bona quomodo dicantur commista, ut non possint separari.*

Intellectus l. 1. §. præterea. ff. de separa. & nu. 3.

3 *Diuisio in rebus incorporalibus facilis fit, quia consistit in intellectu.*

Creditores consentientes bona primi debitoris transferri in secundam societaté, non possunt petere separationem.

CONSILIVM CCCXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Vr̄ dicédum, d. separationem impetrari non posse, postq̄ bona hæreditaria cum bonis hæredis sunt commixta taliter, q non pñt discerni. ff. de sepa. l. 1. §. præterea. & no. in l. pe. C. de hær. act. in gl. Præterea separatio impetratur per creditores hæreditarios ᵓ creditores hæredis, non cōtra alios creditores hæreditarios. d. l. j. circa prin. de separa. Sed hic vt vr̄, extát alij creditores primæ societatis, qui sunt creditores hæreditarij, sicut iste Antonius, & ᵓdūt huic petitioni, ergo &c. Licet n. sint translati in nouá societaté p hr̄dē d. Martini, non tñ desierūt esse hr̄ditarij, cū eorū debita descendant ex cā hr̄ditaria. ff. de fideius. l. tutor. ibi. no. titulus actionis, sed debiti cá &c. de dona. qui id qd̄. C. si cer. pe. l. si ex pretio. ¶ Br̄ ᵓriū dico q̄tū ad creditores nouæ societatis, qui sunt creditores hr̄dis, ut possit ᵓ eos impetrari separatio per d. Ant. de d. libris 200. ut d. l. pe. C. de hære. acti. circa 2 fi. & in toto ti. de sepa. † Nec ob. §. p̄terea. all. in ᵓriū. quia dēt intelligi, qñ ex commixtione inducit̄ talis ᵓfusio, q nullo mō possibilis est separatio, ut ibi pȝ espressé. vñ m̄gr̄ in gl. ibi exemplificat in his, q̄ ᵓsistunt pondere, numero, uel mensura, puta cū frumentum uel uinū hr̄ditariū cōmixtū fuerit cū frumento, uel uino hr̄dis, intelligo sané. s. eo casu quo ignorabatur q̄titas utriusq;: nā tunc est impossibilis separatio tá respū corporū, q̄ respū q̄titatis. Sed si sciebat q̄titas utriusq;, uel alterius tm̄, túc lȝ sit impossibilis respectu corporū, est tñ possibilis respū q̄titatis, si n. in hr̄ditate erant 200. nūmi, qui sunt cōmisti cū nūmis hr̄dis, qd esse pōt, qd̄ impediat separationé. Lȝ. n. non possint discerni corpora nūmorū. hoc nō dēt attendi pp uicissitudiné, q̄ hēt unus nūmus cū alio, sed sufficit q sit certa q̄titas. s. ducentorū, & illi q separabunt censebuntur fuisse hr̄ditarij. ar. ff. si cer. pe. l. nā & si fur. § si seruus. & §. nā & si. de le. 2. l. cū pr̄. in prin. & qd̄ ibi no. ff. ad treb. l. deducta. §. nūmis. ff. p so. l. si titius. ff. de ᵓd. ind. si pœnæ cá l. fi. Hoc ergo casu non loquitur. ille. §. p̄terea. q a solū intendit denegare, cū est impossibilis oi respectu. Et si aliud uellet dicere, esset ᵓ oém rōné & æquitaté, & esset in p̄tāte hr̄dis impedire separationé sp in rebus talibus, q̄ pōdere, numero &c. qd̄ esse non dēt. ff. de lib. leg. l. si id qd̄. de le. 1. l. cætera. in fi. cū l. se. Cū igr̄ in casu isto sit certa q̄titas hæreditaria. s. ducentarum librarum ut proponitur, non uideo cur denegari debeat separatio q̄ ex æquitate conceditur, & hic æquitas suadet, sicut si non esset facta cōmistio. † Præterea. §. ille præterea loquitur, qñ bona hæ- 3 reditaria sunt commista cū bonis hæredis, & commistio proprie cadit in rebus corporalibus. In iuribus uerò incorporalibus, quæ consistunt in intellectu, non dicit̄ commistio, quia intellectus de

facili pôt facere pro se separationē. & probatur, C. sa. er. l. ea quæ, ubi iura diuiduntur ipso iure per l. absq; diuisione hominis. Pôt. n. intellectus considerare res alio mō, q̃ sint s̄m corpus. ut in fi. no. Bar. in l. ambitiosa. ff. de decr. ab or. fa. in 4. col. super illo uerbo principaliter qualiter intelligitur. & no. in fi. in c. præterea. de ap. ¶ Mō in casu nostro ius hæreditarium non consistit tm̃ in corporib. mercium, cùm illæ sint uenales, & non censentur esse in loco l. gñali. §. uxori. ff. de usuf. leg. de le. 3. l. suos. §. fi. Sed consistit potius in parte æstimationis mercium, ad quam æstimationem redigendā dictæ merces sunt destinatæ. Sed ista æstimatio cū non sit redacta ex mercibus, potius dr̄ ꝯsistere in intellectu qui pôt eam ꝯsiderare separatim ab aliis bōis & sine aliqua commistione. Et si dictus hæres nulla bona acquisiuit, potius diceretur ista commistio cum Iacobo socio, q̃ cum hærede, & sic cessaret ille. §. ꝓterea. Sequitur ergo, ꝙ d. bona non sunt commista, postq̃ consistunt in intellectu, uel si sunt cum bonis hæredis, sed non cum bonis socij. Et ꝓdicta quantū ad creditores nouæ societatis, qui sunt creditores hæredis, & non hæreditarij, ut d. Ant. possit se iuuare ꝯ eos ex d. separatione. Sed quātum ad creditores primæ societatis, qui sunt creditores hæreditarij, non sic potest, ut s̄. dixi, sed bene potest se iuuare hypothecam, q̃ ut dr̄ habet d. Antonius, si creditores illi non hn̄t, sed sunt simpliciter cyrographarij, qm̄ hypothecarij præferūtur ēt in illis bonis, q̃ a cyrographariis prouenerunt. ff. de trib. l. procurationis. §. sed est quæsitum. ver. si quid tn̄. & §. plane si in eadem. Facit. l. 4. C. de bo. autori. iudi. pos. ¶ Constat. n. ꝙ in gñali hypotheca, q̃ habet d. Ant. ueniunt bona post eam ꝯtractam quæsita, l. fi. C. quæ res pig. ob. pos. ēt incorporalia iura. ut no. in l. 3. C. de hære. act. ¶ Ex quibus concludo pro dicto Ant. hæreditario & hypothecario creditore. Quæ autem dixi de creditoribus primæ societatis procedunt, si nō consenserunt transferri in secundam societatem. Si uerò consenserunt, tunc quia secuti uīr fidem hæredis, hn̄r pro creditoribus hæred. in omnibus. Et tunc etiam separatio contra eos locum habebit. l. 1. §. quæsitum. in fi. ff. de separa. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Cast. V. I. doctor, & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1. *Debitor per solutionem potest liberare unum ex fideiussoribus, quem ipse uult, quod ius etiam reseruatur ipsi, postquam bona per iudicem data sunt insolutū propter eius contumaciam.*
2. *Contumacia non nocet citato nisi in eo ad quod ipse citatur.*
3. *Hipotheca, quam fideiussores habent in bonis debitoris, soluitur & extinguitur quo ad ea bona quæ dantur insolutum ipsi creditori, & eorum respectu non potest creditori opponi exceptio, quòd non possit cedere actiones.*
4. *Præscriptio statutaria interrupta quo ad unum ex contutoribus non censetur interrupta quo ad alios.*

CONSILIVM CCCXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Certū est, ꝙ si Castellus soluisset aut insolutum dedisset pro ea summa, pro qua curia dedit, potuisset constituere ꝙ cederet insolutum d. Bartholomei fideiussoris, & ipsum liberasset ipso iure, postq̃ quilibet istorum fideiussorum fideiussit pro parte, & alij fideiussores remansissent obligati pro residuo. Casus est. ff. de solu. l. 5. q̃ incipit. in his. §. 1. qui incipit si duos. & ibi gl. facit. l. quotiens. c. u. Sed dubium est, quia ipse non soluit, nec insolutum dedit, sed curia q̃ tn̄ repútat factū Castelli. l. si ob cām. ff. de eui. & in d. datione Terius reseruauit sibi i° ꝯ fideiussores, & curia consensit postquam non ꝯdixit, & sic ipse Castellus consensisse uī. Ex quo sequitur, ꝙ censetur actū ꝯtrium. §. ꝙ dicta datio insolutum fideiussoribus non profit. ff. qui. mo. pi. uel hyp. sol. l. si debitor. §. 1. igitur non potuit Castellus postea cōstituere, ꝙ illi soli Bartholomæo prosit, quia ius censetur quæsitū Terio ex prima protestatione, quæ censetur facta cū parte ex quo facta fuit cum iudice, ergo &c. ff. de pac. l. fi. ¶ Contrarium tn̄ uī uerius. nam si Castellus fuisset præsens in datione insolutum, fuisset in sua potestate facere ꝙ cederet in liberationem totalem d. Bartholomei, ut d. §. si duos. Sed istam facultatem non censetur iudex sibi abstulisse per dationem insolutum factam in eius ꝯtumaciam, eo quia † contumacia non nocet nisi in eo, ad quod quis est citatus[a]. ff. quod ui aut clam. l. aut qui aliter. & no. Bal. in l. nō ignorat. in fi. C. de fruc. & lit. expen. facit quod no. Inn. de ele. c. ecclesia uestra. de accu. c. ad petitionem. Sed hic Castellus fuit citatus ad dicēdum causam quare sententia non deberet executioni mandari, nō autem proponitur ꝙ fuerit citatus ad dicēdum causam, quare Terius non possit declarare ꝙ non cedat in liberationē fideiussorum seu quia non possit sibi reseruare ius ꝯ fideiussores. Igitur d. contumacia solum sibi nocuit, quia potuerunt bona dari insolutum; nō autem abstulit sibi ptātem declarandi, in cuius liberationem cederet sibi concessam a lege, ad quod non fuit citatus facit quod not. Inn. ut lite non conte. c. quīn. circa fin. & quod no. Bar. in l. peregrē. §. quibus explicitis. in fi. ff. de acq. poss. & l. 2. C. ubi in rem act. circa med. qui uolunt in effectu, ꝙ non censetur iudex uoluisse facere præiudicium absenti ultra id quod expedit pro actu quē facit, sed hic pro datione insolutum, q̃ iudex facere intendebat pro executione sententiæ, non fuit necesse auferre d. Castello facultatem sibi datam a lege constituendi in cuius liberationem cedat. Igitur sibi remansit, & per consequens potuit postea, cum primum ad eius notitiam peruenit, hoc constituere, sicut fecit. Et sic dedit in liberationem illius insolidum si a prin. hoc fecisset, ut d. §. si duos.

[a] ¶ Citat°. vid. Bal. in cons. 4. in 5. par.

¶ † Super secundo dubio posito ꝙ Castellus non potuisset hoc cōstituere, & sic d. Bartholomeus soluere uellet, utrum Terius teneretur sibi cedere iura ꝯ Castellum & eius bona. Certum est ꝙ sic. l. cum his. ff. de fideiuss. Sed cū q̃ritur, an extendetur cessio ꝯ bona data Terio insolutum? Rn̄. ꝙ non, quia in illis fuit extincta hypotheca Terij. l. neq; pignus ff. de reg. iur. & quod not. in l. 1. C. si aduer. cre. Et si dicatur igitur Terius agens contra Bartholomeum repelletur excep. cedendarum, quia non pôt cedere de pos. super bonis datis sibi insolutum. l. stichum. §. pe. ff. de sol. l. si pupillus. ff. de admi. tu. Rn̄. non est uerum, quia d. Terius potest uti dicta hypotheca ad sui utilitatem primo loco, quia non tenebatur fideiussorem plus se diligere. C. de ser. & aqua. l. si præses. unde nō potest sibi imputari, cur recepit illa bona insolutum, & sic cur fecit extingui hypothecam quam in eis habebat, cùm hoc fecerit ad commodum suum. Sed bene posset sibi imputari, si hoc fecisset ad commodum alienum. Vt si per pactum liberasset pignora & sic ad commodum Castelli uel alterius, & ita loquuntur contraria. Nam primo casu non est in culpa, secundo sic, ergo &c. per ea quæ notan. in gl. Bar. ff. de pac. l. & hære. §. fi. & quod no. Bar. in l. dedit. §. si fideiussor. ff. qui satisd. cog. ¶ Extenditur ergo cessio contra personam Castelli & contra alia bona, quæ reperirentur non data insolutum.

¶ † Super tertio dubio his diebus consului in hoc proprio passu ꝓ aliis contutoribus, ꝙ non teneantur in eo, in quo Castellus reperiatur non soluendo, eo quia præscripserunt liberationem ꝑ quinquennium, quo Terius tacuit, quo ad eos uirtute statuti Lucani, quia promotione litis facta Castello non fuit interrupta ꝓscriptio statutaria nisi contra eum, non autem contra contutorem, ut est casus s̄m quod Bar. eam intelligit in d. l. si pupillus. ff. de admi. tut. & ibi in fi. expresse per eum. & sic non potest cedi actio contra eum, per ꝯñs uidetur, ꝙ hoc debeat nocere Terio ut possit repelli ꝑ exceptionem cedendarum, quia sui culpa & defectu, non interrumpentis præscriptionem, contra alios non potest dicto fideiussori cedi actio contra eos, ut d. l. si pupillus. de admi. tu. in fi. & ibi expressè per Bar. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Ca. V. I. doct. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

S V M M A R I A.

1. *Veneti fecerant generale mandatum subditis, ut intra certum terminum referrent omnes substantias suas sub pœna, & dederant potestatem officialibus cogēdi quoscunque habentes priuilegium, uel immunitatem, quæritur.*
Mandatum generale an comprehendat ciues exemptos, ut nisi pareant inciderint in pœnas mandatis & banni. & 2.
2. *Miles testandi an & quando censeatur uoluisse uti priuilegio militari.*
3. *Potestas data ad quoscunque, intelligitur si ipsi officialibus uidebitur. unde ante, nam declarent exemptos debere referre, ipsi non possunt cadere in pœnam statuti & 4.*
4. *Sine, uel son, dictiones quid significent.*
5. *Mandatum specifice loquens de exemptis non habet locum in his, qui sunt exempti ex conuentione & contractu.*
Exemptorum multa genera hic habentur.
Veneti non recognoscunt superiorem.
Princeps, qui non cognoscit superiorem in suis terris, sicut pro utilitate publica potest tollere dominium subdito, an ita etiam possit tollere ius quæsitum tertio eius subdito ex contractu & pacto, & ibi de differentia inter dominium & fidem promissorum.
Princeps non censetur uti plenitudine potestatis.
Princeps tenetur seruare pacta inita cum subditis.

CONSILIVM CCCXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso & examinato puncto suprascripto, tria uidentur per ordinem examinanda. † Primū est incipiendo ab ultimo, de quo quærit in puncto, uerū ꝓfati ciues inciderint in pœnas non referendo substantias eorū in termino ꝓfixo in bāno

missio

missu per dictos officiales. Ad quod brẽ & sine disputatione dicendum est, ꝙ si in d. banno nõ fuit spãliter facta mentio de hñtibus priuilegiũ uel immunitatẽ de oneribus non soluendis uel subeundis, sed solum fuit dcm̃ in banno gñalr ꝙ & singuli cõtenti in d. primo c. de quo s. fit mẽtio, debeant referre eorũ substantias ĩ. certũ terminũ ꝓut ex s. narratis in puncto in uer. dicti officiales &c. innuit ꝙ præfati ciues non referendo non inciderunt in pœnas dictæ reformationis seu ꝓuisionis, triplici rõne. ¶ Prima, qa in dictis gñalibus uerbis bãnimenti seu assignationis termini præfati cioes non cõprehenduntur. quod sic oñdit. Nã in d. primo c. continentur duo inter alia. Primum est, ꝙ oẽs & singuli ciues ciuitatis Venetiarũ, & quicunq; alij qui deberent in d. ciuitate præstantias & alia onera supportare, teneantur tradere & referre &c. Verba illa. q deberent &c. pñt intelligi duobus modis. Primò deberẽt s. si non hẽrent priuilegium uel immunitatem &c. non enim dñt q debent seu q soluunt aut hactenus soluerunt hacusq;, sed dñt q deberent &c. quæ uerba pñt referri ẽt ad illos qui nõ soluebãt tũc, nec hactenus soluerunt ꝑꝑ immunitatem, sed soluere debuissent si nõ habuissent eã. Et iste intellectus nõ est bonus, qa ẽm ipsum cõprehenderent d. uerba ẽt hñtes immunitatẽ, qđ nõ est dicẽdũ cum statim de ipsis spãliter subiiciat in eod. c. in uers. q possint cogere ad sic referendũ &c. & statim dicam. igit sub prima gñali cl'a non comprehendunt. ff. de uulg. & pup. l. cohẽdi. §. q patrem. ff. de uer. obl. l. stipl'ones cõmodissimum. & l. doli cl'a. ff. de pœnis. l. sanctio legum. ff. de alim. & ciba. lega. l. alimenta. §. basilicæ. & l. stichus. nutritis. Secundus intellectus est, vt intelligatur hoc mõ, vcʒ ꝙ oẽs & singuli qui deberent soluere præstantias &c. s. si onera imponerent per præstantias, ꝓut hactenus fieri consueuit. & si pñs nouus modus imponẽdi per catastrũ & æstimum nõ esset inuentus &c. Et iste est uerus & congruus modus intelligendi d. uerba, cum nullus alius magis ꝯgruus dari possit, ẽm quem præfati ciues liẽr nõ comprehenduntur sub d. prima cl'a, eo quia ipsi non soluerũt usque tunc ꝑꝑ eorum immunitatem, nec soluere debuerunt pstantias, nec soluere debebant, posito ẽt ꝙ pñs nouus modus soluendi per catastrum & æstimum nõ fuisset inuentus, ꝓut in pũcto ponitur ꝑ cõsl'ãti. Scd'm qđ ꝯtinet in d. c. est in uer. q possint &c. ꝙ præfati officiales possint cogere ad referendũ quãcũq; personã ẽt hñrẽ priuilegium uel immunitatem &c. Et hic est notandũ, ꝙ hæc uerba nõ dirigũtur ad habẽtes soluere seu grauãdos, sed ad dictos officiales ꝓut alibi. ff. de mino. ꝙ si minor. §. si. itẽ notãdũ, ꝙ non imponit eis necessitas hoc faciẽdi, sed dat eis ptãs, qđ est intelligẽdũ si eis uidebit & placebit ꝑ l. nõ qcqd. ff. de iudi. C. qũo & qũ iudex. l. 1. ff. de offi. præsi. l. sæpe. Reqrebat ergo expressa & specifica declaratio uolũtatis, si uolebãt eos cõprehendi sub d. bãnimento, vcʒ ꝙ diceret in ipso ẽt si hẽant immunitatẽ uel priuilegiũ nõ soluẽdi ar. ff. de cõdi. & demõ. l. si ita expressum. de leg. 1. l. si ita legatũ. §. illi si uolet. nec ꝑ prima uerba gñalia cẽsentur uoluisse uti d. cl'a posita in d. uersi. qui possint &c. per tex. q hoc optimè probat. C. de testa. mili. l. in testõ. in fi. iuncta. l. 1. §. 1. ff. eo. tit. †Nã milites pñt testari, qũo uolũt ẽt ꝑter iuris ciuilis obseruãtiam, & tñ si vtunt uerbis, ẽm q põt valere testm̃ de iure cõi, nõ censent uoluisse uti priuilegio militari, nisi hoc appareat, & ꝓbet expresse. d. l. in testõ. in fi. Patet ẽt, quia princeps põt uti suprema ptãte si uult. de cõces. pben. c. ꝓposuit. & tñ si uerba eius pñt intellig ẽm ordinatam ptãtem, nõ censet uoluisse uti suprema, nisi hoc appareat expresse, ut no. Bal. C. q admit. ad bo. pos. l. bonorũ. post prin. q allegat Io. an. de deci. c. dudũ in nouella. Et sic ꝯcludit, ꝙ dicto casu pfati cioes nullo mõ cõprehẽdebant in bãnimẽto præfato, & ꝑ ꝯñs ꝙ non inciderũt in pœnas dictæ ꝓuisionis nõ referendo substantias eorum in d. termino. Et ad prædicta bñ facit tex. in l. qui aũt. §. plane si noiatim. iuncto tex. ꝓcedenti. ff. si qs omis. cã testa. Bãnum ergo uel termini assignatio fcã oĩbus & singulis cõprehensis in dictis capitulis &c. debebatur intelligi de illis, q comprehendebantur ipso iure absq; aliqua declaratione dictorũ officialiũ, ut sunt non exempti, qbus ipsum primum capl'm imponit necessitatẽ præcisẽ ꝙ referant in termino eis assignando, nõ aũt de illis, q nõ cõprehendebãtur ipso iure, sed secuta declaratione dictorũ officialiũ, cũ anteq̃ illa fiat nõ cẽseantur cõprehẽdi. ¶ Secda rõ quare nõ inciderunt in dictas pœnas, est; qa iusta cã excusat a pœna legali, ut no. gl. Insti. de actio. §. itẽ iniusta est actio ꝯ eos. & Bal. C. de epis. & cleri. auth. gñalr. in fi. 4. col. q̃ allegat ad hoc Ioan. and. in c. 1. de elec. lib. 6. in nouella. Sed isti ciues nedum iustam, sed iustissimam cãm habuerunt credendi se non cõprehendi sub dictis bãnimentis seu uerbis dictæ ꝓuisionis, eo qa, ut ꝓponitur immunitas sp fuit obseruata usq; tũc vñ verisilr credere putuerunt, ꝙ ẽt in futurũ eis seruaretur, cũ ex præterito præsumatur in pñs, [a] vel in futurum. extra de præsump. c. mandata. & c. scribã. & ibi no. & plenè ꝑ Bar. in l. si cui. §. 1. ijsdẽ. de accus. sicut eꝯ de pñti præsumitur in præteritum. C. de ꝓba. l. 3. & no. ff. e. l. 2. quinimo nõ solũ iusta cã uel iustissima, sed iniusta excusat a dolo, & uero contumacia, & ꝑ ꝯñs a pœna q̃ ꝑꝑ cõtumaciam infertur. ut no. gl. mag. in fi. ff. si qs ius dicen. nõ obtẽ. circa fi. de lib. cau. l. igr. de peti. hære. sed & si. §. scire. ¶ Tertia cã seu ratio est, qa cũm dicta relatio substantiæ fiat ad finẽ ponendi summã restantẽ factis certis detractionibus ad rõnem medij ducati ꝓ centenario, ut patet ex narratis s. in puncto. & sic ad finem grauandi in futurũ oẽs illos, q substantiã ipsorum retulerint, & isti ciues de qbus q̃ritur nõ possint nec dẽant de iure grauari ad soluendũ ẽt si retulissent, ut ĩ. dicetur, non pñt dici fuisse cõtumaces uel inobedientes, licet nõ retulerint. ff. de iudi. l. nõ vñr frustrandi &c. q est l. 3. & l. vir bonus. ff. iudi. solui. qa ꝓhibito uno ꝓhibetur oẽ aliud, ꝑ qđ ꝑuenitur ad illud. ff. de spon. l. oro. cũ cõcor. C. de pdijs mino. l. si ad resoluendam. Et iõ in si. habemus, ꝙ cũ redditio rõnis fiat & ordinetur ad reliquorũ restõnẽ, si nulla sunt reliqua. iussus rõnes reddere non tenetur ad reddẽdũ sed purè censetur sibi relicta libertas. ff. de cõdi. & demon. l. iulius paulus. ff. de euic. l. q libertatis. §. si seruus. Ita & isti nõ tenebãtur referre, postq̃ nec soluere, & relatio fit ad finem soluendi, quia ad finem describendi summã restantẽ ad rõnem medij ducati ꝓ centenario, ut dr in ꝓuisione, & s. narratur in puncto, & dr cõtineri in vno capl'o ꝓuisionis. Et hæc de primo pũcto. ¶ †Scd'o principlr uidendum est, qd si in d. bãno seu assignatione termini fuisset fcã spãlis & expressa mentio de hñtibus priuilegium uel immunitatẽ, & sic cessarent ea q̃ dicta sunt in præcedenti articu. in prima rõne, quia appareret tũc, ꝙ dicti officiales uoluerũt uti ptãte eis attributa per dcm̃ primum capl'm ꝓuisionis de cogendo ẽt exemptor si eis vr, nõ tñ fuisset facta mentio singularis de istis ciuibus de quibus agitur, inter quæ longa est dña. Nam plus astringit singularis mentio, q spãlis patet ex notatis ꝑ Bar. in l. 1. de uulg. & pup. & l. filius. de dona. & Cy. in l. j. C. ẽt ꝑ ꝓcura. cãm in integrũ resti. agi pos. Et hic brẽ est dicẽdum, ꝙ ẽt isto casu dicti ciues nõ incidissent in pœnam nõ referẽdo, eo quia in generali dispõne non ueniunt ea quæ in specie fieri nõ possent. ff. ad munici. l. lucius. §. pe. & qđ no. in l. 1. in prin. de offi. eius cui manda. est iurisd. in gl. quæ incipit. argumentum triplex. ad fi. nec illicita uel ꝓhibita. l. si pr. ff. quæ in fraudem credi. de ritu nup. quãq;. de ope. lib. l. hę demum. & qđ no. Bar. in l. si qs sub ꝯdõne. in fi. ff. de condi. insti. & per Ioã. an. in c. 2. de consti. super uerbo noscuntur. & de immu. eccle. eos. lib. 6. Maximè si sunt talia, quæ facerẽt dispõnẽ incidere in pœnam. ff. qđ quisq; iuris. l. 3. §. si ꝓcurator. de cõdi. indeb. l. si ꝓcurator. Sed in proposito cl'a illa, ꝙ ẽt habẽtes priuilegium uel immunitatem debeant referre, licèt respectu aliorum ciuium sit spãlis, respũ tamẽ istorum ciuium singularium, de quibus agitur, est generalis, cũm habentes immunitatem possint esse multiplicis generis. Nã q dam habent ex pacto, quidam ex priuilegio merè gratuito, quidam ex priuilegio nõ merè gratuito, sed remuneratiuo alicuius operis bene gesti. l. aquilius regulus. & l. si pater. ff. de dona. uel interuentu alicuius pecuniæ commensuratæ pretio priuilegij. iuxta not. per gl. in l. licèt. ff. si quis omis. cã testa. ff. de obsequijs. l. titius. ¶ Constat autem ꝙ immunitas, quæ habetur ex pacto & ex conuentione, non põt tolli. iuxta not. per Bar. in l. omnes populi. de insti. & iure. quia etiam princeps debet seruare suum ꝯtractum etiam initum cum eo, qui erat subditus tempore contractus celebrati. [b] C. de legib. l. digna uox. per Cyn. extra de probatio. c. j. Fortius cum eo, qui non erat tunc subditus, sed occasione pacti vel contractus uenit in suam subiectionem, ꝓut fuit in casu nostro. & optimè probatur in d. l. titius puerum. ff. de obsequijs. & per Bar. in d. l. oẽs populi. & C. de prædijs curia. l. fi. Sed illa, q habentur ex priuilegio ẽt nõ merè gratuito, possunt reuocari ẽt sine aliqua cã; principes nõ est obligatus ad obseruantiam d. priuilegij, ut patet in l. fi. iuncta auth. quas actiones. C. de sac. san. eccle. & patet expresse ex his, q̃ hñr in tex. & gl. in c. ueniens. de rescrip. & in c. 1. de rescrip. & not. Bal. pulchrè ad ꝓpositũ in l. q se pris. C. unde liberi. in antepenult. col. ẽm Nico. de Mata. qui reprehendebat Guid. de suza. dicẽtẽ, ꝙ nec priuilegiũ posset princeps reuocare, postq̃ ex eo ius est q̃situ, cuius ꝯtriũ dicit Nico. & Bald. nisi forte concessum esset non subdito, quia tunc posset procedere opin. Guid. de suza. per id quod no. Inn.

[a] ¶ In p'ens. Adde Bal. in cons. 31. in 2. parte.

[b] ¶ Celebrati. Add' idẽ per Cor. in consi. 70. incip. in hac ma. 12. in 2. parte.

n ¶Et nõ sen tiam Adde dem tenẽtem. Corn. in cõs. 191. inci. proposita. nu. 4. i 3. par. & in cons. 113. in cipiẽ. circa nu. 2. in 4. parte.

b ¶In ipsorũ ciuitate. Adde Bal. in rub. ff. de re. dimi. in 2. col. uers. circa ædificia quæro. ubi tenet φ de iure ueneti sunt liberi, quia eorum ciuitas fundata est i mari. & uide Iasonem p d. 4 Iasonem i a l. ex hoc iure. in 4. co. ner. eodem modo ueneti. ff. de iusti. & iure. & an ciuitas Venetiarum dicatur insula. uid. Bal. in cõs. 473. incip. quidam emerunt ad incantum. in uer. secunda quæstio. I primo uo. alias consi. 4n. in §. un. & ibi etiã an ciuitas Venetiarũ sit citra an uero ultra tyberim. H F.

c ¶Vt dñiũ. Vide d. Bartho. sozi. in consi. 164. incip. uiso, ner. secundam fundamentum in 2. parte. ubi tenet cõtra Angel. qui cõtrarium tenet in d. §. uerberatum.

no. Inn. in c. nouit. de iud. super uerbo theodosius. & de iniur. c. in nr̃a. Sed illa, q̃ hñt ea ɔ̃ctu, non pñt reuocari ẽm Nico. & Bal. in d. l. qui se patris. Et si concessio fuit facta per uerbum, indulgemus. ẽm eos qui allegat ad hoc d. l. fi. C. de prædi. cu. ¶Postquã igitur primum capitulum dictæ ꝓuisionis faciens mentionem de hñtib⁹ immunitatem, põt sanè intelligi & restringi ad illos qui hñt eã per priuilegium gratuitum uel non gratuitum, quo casu ẽt sine aliq̃ iusta cã põt reuocari ẽm Nico. & Bal. in loco præalleg. & sic nihil continebit ɔ̃ ius seu quod fieri non possit, nõ debet extẽdi ad illos q̃ hñt ex pacto uel conuentione, ut sunt illi de quibus agitur, quia tunc contineret id, quod in specie facere non potuissent statuẽtes, & id quod esset ɔ̃ ius & ꝓhibitum, & quod faceret eos incidere I pœnas cõuentionũ. per iura s̃. allegata. Et eodem mõ dicendum ẽ de banno misso per dictos officiales in forma prædicta, qa ptãs eorum non extenditur ultra contenta in d. capitulo nec pñt eã exercere ɔ̃ illos qui in d. c. non comprehẽduntur. Dicet aliquis, φ imo statuentes uoluerunt cõprehendere ẽt illos, q̃ hñt immunitatem ex pacto, eo quia uerba dñt habẽtem priuilegiũ seu immunitatẽ &c. ad hoc ut illa uerba seu immunitatem &c. aliq̃d operentur. l. si qñ. ff. de leg. 1. & aliquid addant. l. ea tñ adiectio. ff. de leg. 3. Ad qđ rñdetur, φ cùm dictus intellectus esset absonus & ɔ̃rius, uerba illa, priuilegiũ seu immunitatem, ponuntur ꝓ uno & eodẽ, & debẽt exponi. i. immunitatem per priuilegium, sicut ibi Alexander siue pa ris,† quia dictio siue uel seu interdum disiungit uerba, & non sensum, ⁰maximè gr̃a uitandæ absurditatis. iuxta plenè not. in l. si qs ita. ff. de aur. & arg. leg. per Bart. & l. ad ꝓtegeodam. C. de in litem dan. tu. & l. t. C. cõia de lega. ibi legato seu fideicõmisso. qđ hodie idem est. sicut in simi. placitus & consensus exponitur. i. placit⁹ cõsensus. l. 1. in prin. ff. de pac. Et sic concluditur, φ dicti ciues non cõprehenduntur in uerbis dicti capl̃i loquentibus de hñtibus priuilegiũ seu immunitatem, postq̃ hñt eã ex pacto uel conuentione, & sic est irreuocabilis, sed solum illi, q̃ ex priuilegio gratuito uel nõ merè gratuito, quo casu põt reuocari uel ex cã, uel sine cã, ẽm Nico. mata. & Bal. in loco præalleg. Et p ɔ̃ñs ẽt non potuerunt dicti ciues comprehendi in banno misso ẽm formam d. capituli, & ideo non inciderunt in pœnam. Illud aũt certum est, φ si in dictis capitulis prouisionis non fieret expressa mentio de hñtibus priuilegiũ immunitatum quantumcunq; verba essent fortia non censerentur per ea sublata priuilegia singularium personarum, ut patet in sc̃da ɔ̃stitu. C. §. si quæ vero pragmaticæ. C. de silen. l. decurionibus. lib. 12. & no. in c. 1. in gl. antepe. de capel. mo. lib. 6. 22. dist. c. renouantes. p Archi. Et iõ non est bona allegatio, q̃ fit ɔ̃tra p̃fatos ciues paduanos, vc̃ φ ipsi sunt hodie ciues Venetiarũ, & iõ pp hoc solũ debent cõprehendi in d. c. ꝓuisionis, qđ loquit de ciuibus, eo maximè quia statim se restringunt, dũ subdit qui deberent in d. ciuitate soluere p̃stantias & alia onera &c. cuiusmodi isti non sunt. ff. de leg. 3. l. ea tñ adiectio. Patet ẽt ex p̃dictis, φ nec est bona sc̃da allegatio, q̃ fit ɔ̃tra eos, vc̃ φ ipsi habent immunitatem, ergo cõprehẽduntur in dispõne d. capituli, cùm comprehẽdãtur in uerbis eius; qa negatur φ comprehendantur in uerbis. Tũ quia uerba censent esse ɔ̃dõnalia quo ad exẽptos, s. si uoluerint eos grauare, & sic ante q̃ declarent se uelle, non comprehendunt, sed si bannimẽtum fuit gñale non specificans expresse de exemptis, nõ apparet φ uoluerint eas cõprehendere, ergo &c. ut dixi in primo artic. Item posito φ dixerit tñ, quia capitula intelliguntur de alijs exemptis, non de illis qui hñt ex pacto, sĩr nec uerba ipsorum officialiũ in assignatione termini uel bannimenti ꝓlata potuerunt istos cõprehendere, ut dixi in 2. artic. Nec etiã est bona allegatio, q̃ fit ɔ̃tra dictos ciues, s. φ ista relatio substantiæ non est onus nec fit ut eis imponatur, sed ut substantiæ, q̃ soluere debent, inueniantur &c. qa ɔ̃trariũ patet ex s̃. narratis in puncto, dũ dr̃ in ꝓuisione ɔ̃tineri φ d. officiales teneant æstimare &c. & summam restantẽ ponere ad rõnẽ medij ducati. unde dicti ciues referendo ponerent se in periculo, qa statim ponerentur de facto ad librũ soluere debentiũ, & non pñt postea reparare faltẽ unde melius est ante tp̃s decurrere &c. l. fi. C. in quib. cau. in integ. resti. Nec. n. põt ꝑpendi ad q̃d sit expediẽs relatio istorũ, si nolũt ponere eos ad librũ soluẽtiũ, cũ rõnes & substãtiæ allorũ tanquã separatæ possint discerni sine scĩa nullius istorum. l. at q. §. 1. ff. de neg. gest. vr̃ ergo ista allegatio cauillosa & malitiosa, & ꝓ hoc ẽt, qa interest nr̃a non diuulgari facultates nr̃as. 5 l. 2. C. qñ & quibus quar. pars. lib. 10. ¶†Tertiò & ultimò licet in puncto de hoc principal̃r non quæratur, tñ ɔ̃sequenter de his quæ superius dicta sunt, ut dicit tex. in l. in rõne. §. si filio. post princ. ff. ad l. fal. uidendũ est, posito φ uerba d. capl̃i dũ dicũt uel immunitatem &c. deberent gñal̃r intelligi de habentibus eã ẽt ex pacto uel conuentione ad hoc ut aliquid adderent p̃cedenti uerbo priuilegium &c. utrũ potuerunt hoc facere de iure. Et vr̃ φ sic, qa cũ Veneti nõ recognoscant superiorem, locũ principis obtinent in ipsorũ ciuitate b & subditis. iuxta no. per Cy. C. de condi. ob cau. l. ea lege. per Bar. in l. hostes. de cap. & l. ambitiosa. de decre. ab ordi. fac. Sed princeps est cã publicẽ utilitatis põt eius subdito auferre etiã quæ habet a iure gentium ut dñium c l. item si uerberatũ. §. 1. ff. de rei uen. de euic. lucius. qa non est qui sibi dicere possit, cur ita facis 19. dist. in memoriam. & qđ no. in Spec. de leg. §. nũc tractem⁹ uer. 89. fortius debet posse auferre id quod subditus habet a iure positiuo seu a se ipso principe. iuxta no. in c. quæ in ecc̃iarum. de ɔ̃sti. per Inno. & l. fi. C. si ɔ̃tra ius uel utili. publ. per docto. Sed isti ciues paduani sunt effecti ciues Venetiarum, & sic sunt effecti subditi & superpositi iurisdictioni & ptãti illorũ. l. 1. ff. ad municip. ẽt quo ad onera, si nõ haberent priuilegiũ, qa hoc est cõnexũ ciuilitati, ut expresse uult Bal. in l. qđ fauore. de legi. & dicit hoc esse de mente Petri. ¶Nec ob. qđ not. in l. 3. §. si emancipatus filius. ff. de contra tabu. in fi. p Bar. qa fateor, φ priuilegiũ qđ forensis hẽret in ciuitate aliqua tãquã forensis p postea factã receptionẽ ad ciuilitatẽ nõ p̃deret, ut ibi. & l. falsa. §. 1. de cõdi. & dem. Sed hic anteq̃ isti essent effecti ciues, non habebant hoc ex priuilegio a d. cõitate Venetiarũ φ nõ tenerent soluere onera, sed habebãt ex eo, q̃ a nõ erãt subditi, si ergo faciunt se ciues, licẽt eorũ fauore hoc eis cõcedat, faciũt se subditos, ergo & ad illa, q̃ occasione subiectiõis ꝓueniũt s. subeunda onera, censent se uoluisse obligare. argu. optimũ. ff. de acqui. hære. l. si duo. licẽt ergo fuerit eis concessum priuilegiũ in cõtrariũ, attamen postq̃ subditi sunt, & cã rõnabilis subest concernens publicã utilitatem, s. guerra ꝓ tuitione libertatis & ciuitatis de qua ẽt ipsi cõmodũ sentiunt, vr̃ φ possint præfati veneti eis in hoc auferre immunitatẽ prædictam, ad quod facit. l. quod semel. in fi. ff. de decre. ab ordi. fa. & arg. ff. de peti. hære. l. diuus. qa q̃ de nouo emergũt &c. l. de ætate. §. ex cã. ff. de interroga. acti. Et vr̃ determinatio Io. an. in c. peruenit. de immu. eccle. p c. suggestum. de decimis. ¶His non obstantibus cõtrariũ est dicẽdũ, vc̃ φ nullo mõ de iure pñt hoc facere, tum quia præfati ciues paduani, qui cõtemplatione dictæ immunitatis fuerunt ut dr̃ magna cã φ Veneti haberent dñium ciuitatis Paduæ, alias hoc facturi, & uenerunt sub dominio & iurisdictione cõis Venetiarum, sub eadem spe non debẽt remanere decepti nec fraudati intentione ipsorum. ff. de iusti. sed & si pupillus. §. sed alias. de exer. l. 1. §. magistrum. C. de pact. si quia in conscribendo. circa med. nec præfati dñi Veneti debent fidem eorum frangere, qđ est graue. l. 1. in prin. ff. de cõsti. pecu. Maximè quia fides publica & conuentio publica præ omnibus est seruanda. l. conuentionum. ff. de pact. alias daretur occasio alijs, φ nunquã de ꝓmissis a d. cõitate confiderent & retraherentur hoĩes a faciendo filia obsequia dictæ reipublicæ Venetorum, qđ est summè præcauendum tanquã contra publicã utilitatem. ar. C. de bo. q̃ libe. l. 2. uers. ꝓspiciendum est. n. C. de dona. ante nup. l. si constante. post prin. ibi. ne cum negetur &c. & ff. de acqui. hære. l. iul. post prin. ibi. impugnat. n. &c. & ibi metu. n. &c. Tum quia cõiter doctores tradunt. φ ibi ẽt princeps contractum initum cum subdito tenetur seruare, & non põt uenire contra de iure, etiam ex suprema potestate, quia faceret contra ius naturale primæuũ, seu legem naturæ, quæ est ut fides data etiam hosti sit seruanda. Nam seruare fidem & promissa fuit inuentum de iure gentium primæuo, qđ appellatur ius naturale, qa fuit eo ipso φ gentes esse cœperunt, ut expresse dicit Bar. in l. si id qđ. ff. de condi. indeb. & ꝓbatur. 1. dist. c. ius naturale. ibi dum dicit, depositæ rei restitutio. iõ non licẽt uenire cõtra pacta inita ẽt cum hostibus. ut no. gl. in l. 1. §. non fuit. ff. de dolo, quia tale ius gentium seu naturale princeps ex suprema etiam potestate non potest tollere. Institu. de iure nato. §. sed naturalia. quia semper æquum & bonum est. ff. eodem titu. l. penulti. in princip. de usufruc. earum rerum quæ usu consu. l. 2. in fi. & ideo concessiones, quæ transiuerunt in contractum, tolli non possunt, ut not. in l. item eorum. §. si decuriones. quod cuiusq; uniuer. no. & Bar. in l. omnes populi. Nec ob. l. item si uerberatum. cũ alijs s̃. in contrarium alleg. quia ibi princeps auferẽdo dominium rei suæ subdito non ueniebat contra fidem suam seu promissa, hic sic. Nam dominia rerum fuerunt inuenta de iure gentium secundario, sed fidem seruare de primæuo, ut dicit Bar. in d. l. si id qđ. iõ seruus bene est capax naturalis obligationis actiuè & passiuè, sed

dominij

dūm nō, vt ipse ibi no. & sic primū est potētius. Itē nō ob. qđ no. Io. And. in d.c. peruenit. de immu. eccle. qa ipse loquit, qđ immunitas cōpetebat ex priuilegio, si bene inspiciat, tunc ēt vult q̄ non posit auferri nisi ea magna cā. s. qñ multū detraheret collectis, & sic tēderet ad noxā. per c. suggestū. de decimis. & sic vr̄ tenere opi. Guid. de Suza. quam Nicol. de Mata. reprobat, vt refert Bal. in d. l. qui se patris. sed hic nec est ea priuilegio nec multis detrahit collectis. Et eodem modo respondetur ad l. quod semel. de decre. ab ordi. faci. quia ibi decretum non transiuerat in contractum.

¶ Casus consilij sequentis.

¶ In anno dñi. 1353. cōe Sancti Geminiani p̄ eius legitimos syndicos submisit se liberè & generaliter quo ad oīa cōi & in cōe Florentiæ. ¶ Deinde eadē vel sequēti vel alia veriori die dicti syndici a cōi Sancti Geminiani habentes plenā autoritatē cū syndicis cōis Florentiæ similiter habentibus plenam autoritatē fecerunt q̄ plura pacta, & inter alia infrascripta. ¶ Quod cognitio & decisio ciuilium, quęstionū, & cuiuscunq; rei quantitatis vel summæ inter homines & personas de Sācto Geminiano seu eius curia vel districtu de vno ipsorū ad alium sit, & pertineat, & spectet solū ad potestatem terræ Sancti Gemi. & eius iudicē & curiam f̄m formā statuti dictæ terræ. Cognitio verò causarū siue quæstionū inter aliquē de Sancto Geminiano, seu eius curia, vel districtu, ex vna parte, & aliquem Florentinū seu de ciuitate comitatu, & districtu, qui nō esset de dicta terra Sancti Gemi. &c. ex parte altera &c. sit, remaneat, & spectet ad potestatē & alios rectores & officiales ciuitatis Florētiæ de prædictis cognitionē habentes f̄m formā statutorū dictę ciuitatis &c. ¶ Viget statutū in ciuitate Florentiæ, q̄ instrumēta dotiū mittant executioni in bonis obligatis ēt nulla pręcedente citatione, & tūc postea alia erat & est forma ordinaria cognoscēdi, licet oēs causæ factæ sint summariæ certa forma seruata & alia erat & est forma data in causis executiuis, cuiusmodi sunt causę instrorum dotis & instrorum habentium guarentigia &c. ¶ Contigit, q̄ quædā mulier de Sancto Geminiano nomine domina Catherina & olim vxor alterius de Sancto Geminiano nunc vidua non habens instr̄m dotis, sed solūmodo solutionē & fidē solutionis gabellæ in ciuitate Florentiæ, vbi gabellæ contractuū solui debēt, habuit recursum ad M. dominos priores ciuitatis Florentiæ & eorū collegia, qui cū consilijs oportunis repræsentantibus populum & cōe Florentiæ seruatis seruandis statuerunt, q̄ nō obstante q̄ ipsa dña Catherina instrumēta matrimonij & dotis seu confessionis dotis non habeat, ipsa domina & eius hæredes & successores tam per se q̄ per suos procuratores possit & possint, & sibi liceat dictam dotē flo. 65. aur. petere & exigere cōsequi & hr̄e ab hr̄dibus & in bonis & possessionibus prędicti quondā Santini, & in bonis de hor is & super bonis quibuscunq; præfati olim Santini & quæ per dictū olim Santinū t̄pe suæ vitæ tenebant & possidebant &c. & potiri & gaudeat & potiri & gaudere posit & debeat dicta dña Catherina oībus & singulis beneficijs, priuilegijs, & fauoribus, quibus gauderet & potiret si hr̄et dotis instr̄m cū oībus &c. ac ēt posit, sibiq; liceat vigore p̄ntis reformationis eius propria autoritate & abiq; decreto vel licentia alicuius iudicis vel curiæ capere tenutā &c. & retinere bona &c. quousq; ei de dicta dote fuerit integral̄r satisfactū, fructus in sortē minimè computādo. ¶ Et q̄ dñs p̄tāt ciuitatis Florētiæ, & q̄libet eius iudex ad ciuilia deputatus teneat & debeat ad petitionē dictæ dñæ vel sui procuratoris vel eius hæredū & iuris successorū, dare, pnūciare, & assignare tenutā & corporalē possessionē dictorū bonorū dictæ dñæ vel eius procuratori vt. s̄. dr̄. & in ipsa tenuta manutenere, & cōtra dictos hr̄des & bonorū successores & possessores dicti olim Santini executionē facere pro integrali satisfactione oīum p̄dictorū &c. in forma plenissima & in fine cū clā, nō obstāte, in forma cōi. ¶ Virtute huius reformationis procura. dictæ dñæ Catherinæ autoritate curiæ p̄tātis cōis & ciuitatis Florentiæ fuit imissus in tenutā, & fuerūt facta p̄cepta possessoribus bonorū dicti Sātini f̄m effectū & importātiā dictę reformationis, q̄ possessores sunt de S. Gemi. vel eius curia, & opponūt q̄ vigore dictorū pactorū nō p̄nt cōueniri corā p̄tāte ciuitatis Florētiæ vel eius curia, quia cognitio & decisio hmōi q̄ōnum spectat solū ad p̄tātem terrę Sancti Gemi. & q̄ dictæ reformationi non potuit derogare dictis pactis nec derogare voluit. ¶ Pro parte verò dictæ dñæ Catherinæ dr̄ q̄ imo potuit talis executio peti corā p̄tāte ciuitatis Florētiæ & eius curia, maximè tribus rōnibus. Prima, quia cum ante illa pacta p̄ p̄ liberam submissionem p̄tās ciuitatis Florētiæ esset in oībus, & per oīa iudex &c. q̄uā inter illos de S. Geminiano virtute illorum pactorū priuatus fuit solū cognitione & decisione, nō aūt executione, vt patet ea verbis pactorū. Nō ob. q̄ illi cui cōmittit cognitio & decisio videat cōmissa executio, qa dato q̄ illud gñaliter verum sit, tñ p̄p̄ id non tollit propterea executio ēt alteri cōpetens maximè superiori & iudici ordinario, cū de illa expresse nō disponat. Et sic ēt non ob. dictio, solū, posita in pactis, quia nō tollit ea quæ sunt de natura ipsius dispōnis. Secūda, quia pactū habet locū in iure cōpetenti alicui suo iure, sed istud ius cōcedit a superiore, qui potuit illud cū qualitatibus sibi placitis cōcedere. Tertia, quia cùm posset domina Catherina propria authoritate ingredi tenutā & illā capere, &c. debuit etiā posse coram potestate Florentiæ vrbanius agendo id facere, quasi tunc incompetentia, si aliqua esset, non debeat attendi. His ergo attentis & alijs quæ consultoribus videbuntur, attentis, quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1. *Pactis stantibus inter municipales & principem, q̄ cognitio & decisio causarum ciuilium & cuiuscunq; rei qualitatis vel summæ inter eos ipsius municipij iudici pertineat iudicanda, an comprehendantur causæ executiuæ.*
   Iudex superior non obstantibus pactis an concurrere cum iudice municipali in causis eiusdem territor. 1.
2. *Clausula, quid operetur cuiuscunque quantitatis vel summæ.*
3. *In causa quæ cum committitur si ita qualificentur ut possit comprehendi in pactis, an possit in ipso actu ita alterari, ut possit coram alio iudice cognosci non obstan. pactis.*
4. *In actu contrahendi multa possunt filius, seruus, & clerici, quæ ex post facto non possunt, pulchra usque decisio & notanda.*

CONSILIVM CCCXIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Cōsiderandum est, q̄ ista reformatio dat illi scripturæ repertæ in libro gabellę illud robur & efficaciā, quod & quā hn̄t instr̄a dotalia super fiēda executione. Et sic si p̄ eam spāliter non cōmitteret executio p̄tāti ciuitatis Florētiæ, & quæreret, an p̄ eū fieri potuisset virtute suæ ordinariæ iurisdictionis, dicendū esset illud, quod dicendū foret, si dicta dña haberet instr̄m dotale, quia cū hæc cōcessio facta fuerit ad similitudinem instri, dicendū est de ipsa quod de instro foret dicendū. arg. C. de inoffi. dona. l. fi. Vidēdū est ergo quid iuris esset, si dicta dña haberet instr̄m dotale, verū potuisset petere executionē fieri per p̄tātē Florētiæ sine spāli cōmissione dicti cōis Florētiæ, sed solum ex virtute sui officij & suę generalis & ordinarię iurisdictionis. Secūdò, an saltē de spāli cōmissione facta p̄ cōe Florētiæ. Tertiò, quid iuris in casu nostro, vbi nō habet instr̄m, sed hāc concessionē æquiualentē instro cū adiūctione qualitatis, q̄ p̄tās Florentinus exequeret. Et circa primū vr̄, q̄ non potuisset, sed debuisset tale instr̄m petere executioni mandari p̄ p̄tātem S. Geminiani. Nā constat, q̄ ante submissionē illius terræ factam dicto cōi, sic facere debuisset, quia ille solus erat iudex cōpetens inter eos nō potestas Florentiæ, ergo & nunc post submissionem prædictā p̄ p̄ dicta pacta & capitula, per quæ vr̄ actū fuisse, q̄ inter se remaneant in illo statu, in quo erant ante submissionē, & sic si eadem die qua fuit facta submissio, fuerint facta dicta pacta, vr̄ p̄tāti Florentiæ nunquā attributa iurisdictio inter homines illius terræ in causis ciuilibus & inter se siue alia die vel ex interuallo vr̄ iam attributa per submissionem postea adeptā, quod tantūdem valet. ff. ad Trebel. l. Lucius. §. quæ habebat. & per cōs vr̄ q̄ se impedire nō potuerit potestas Florentiæ, postquā alteri magistratui censetur hoc reseruatū. arg. bonū. C. vbi causæ fisca. l. dñicis colonis. cū sua glo. ff. de offic. procōsul. l. nec quicquā. ij. rn̄so. C. de testa. l. cōsulta diualia. de hæreti. c. per hoc. lib. vj. per locū a spāli. Nā dicta pacta nō solū comprehendūt causas ordinarias, dū dn̄t q̄ cognitio & decisio ciuiliū qōnum. &c. quæ verba cōueniūt ordinarijs causis, sed ēt vn̄r comprehēdere causas executiuas, dū postea subijcit gñaliter, & cuiuscunq; rei quātitatis vel summæ, &c. quia natura copulæ est aliq̄d addere. ff. de leg. 3. l. ea tñ adiectio. sed nihil adderent dicta verba, nisi cōprehenderēt causas executiuas, ergo &c. arg. l. j. in fi. cū ibi no. ff. ad mun. cū simi. Cōstat aūt ēt in executiuis versari causę cognitionē & decisionē l. a diuo pio. §. si sup. ff. de re iudi. & sic verba capitulorū p̄nt ad eas adaptari. ergo &c. ¶ Circa hoc breuiter aduertēdū, q̄ aut p̄ statuta terræ S. Gemi. nō dat instr̄is dotalibus robur executionis spāliter eo modo vel simili, quo datur per statuta Florentina, & tūc clarum videtur, q̄ dicta capitula seu pacta non p̄nt cōprehendere executionē taliū instrumentorū, eo quia in dictis capitulis dr̄, q̄ pertineat ad iudicem S. Geminiani f̄m formam statutorū dictæ terræ, &c. Et sic intelligitur solū de illis causis de

quibus

quibus statuta dictæ terræ loquũtur nõ de illis, de quibus nil disponunt, quia cũ illis verba prædicta nõ conueniant, nõ põt dispositio capitulorũ in eis locũ habere. ff. de dam. insc. l. iiij. §. toties. ff. de aqua quot. & æsti. l. j. §. loquit. ff. de accusa. l. bos accusare. §. omnibus. cũ si. Et sic isto casu, si præfata domina habuisset instrũm dotale, potuisset nõ obstãtibus dictis pactis petere executionẽ ipsius corã ptãte Flo. ẽt sine aliqua speciali cõmissione dicti cõis Florẽtiæ, posito q̃ ẽt potuisset petere corã ptãte Sancti Geminiani non ex virtute statutorũ dictæ terræ, postq̃ præsupponit ipsa nil disponere de hoc, sed ex virtute statutorũ ciuitatis Florẽtiæ, q̃ sunt seruanda in terris subditis, cùm illarũ statuta deficiunt.[a] vt no. in. l. ex ea. ff. de postu. ff. de legi. l. de quibus. Et si sic dicẽdum est, q̃ eodem modo potuit dicta domina petere executionẽ dictæ prouisionis & cõcessionis sibi factæ per cõe Florentiæ super illa scriptura reperta in libro gabellæ, ẽt si in dicta prouisione specialr̃ non demãdaretur executio potestati Florẽtiæ, postq̃ dicta scriptura virtute dictæ prouisionis assumit robur instrumẽti publici, & instrũm publicũ potuisset executioni mãdari per ptãtem Florẽtiæ dicto casu, vt dictũ est. ar. d. l. fi. C. de inoffi. dona. & extra de cõsti. c. translato. Si verò per statuta Sancti Geminiani specialr̃ prouidet̃ super executione instrumentorũ dotaliũ, tunc est magis dubiũ pp primã rõnẽ allegatã in ɔ̃riũ. Tñ illis nõ obstãtibus adhuc idẽ dico, videlicet q̃ licet tunc potuisset peti executio corã ptãte dictæ terræ ſm formã statutorũ eiusdẽ, adhuc tñ potuit peti corã potestate Florẽtiæ ſm formã statutorũ Florentiæ non obstantibus dictis pactis & capitulis. Et hoc ideo, quia re vera dicta capitula vñr comprehẽdere nisi causas ordinarias, licet ex forma statutorũ oẽs sint summariæ, non tñ oẽs executiuè loquunt̃, ergo de nõ executiuis, quia illis conueniunt verba capitulorũ, dum dñt, cognitio & decisio &c. Nã in illis incipit̃ a cognitione & decisione, & sic cognitio & decisio principaliter & per prius in illis veniũt, licet facta decisione perueniat̃ postea ad executionẽ p̃ posterius, & non principalr̃, sed secũdariò. In executiuis verò ecõuerso cõtingit, quia nõ incipit̃ a cognitione & decisione; nõ. n. discutit̃ & decidit̃ an executio sit fienda vel nõ, anteq̃ fiat; sed fit, & ab ea incipit̃ nulla facta cognitione & decisione. Postea verò si quis cõparet ad eã retractandã, bene cognoscit̃ & decidit̃, an sit bene facta vel nõ, & an debeat retractari. vt d. §. si super. Et istud est per posterius & secũdariò, & sunt inter se diuersa. ar. eorũ quæ hñr in. l. ij. ff. de in diẽ adiec. vbi aliud est actũ cõditionaliter fieri, aliud sub cõditione resolui. Cũ igit̃ rl̃r tradat̃, q̃ verba sint intelligẽda p̃ prius, nõ p̃ posterius, & in potiori significatu. l. j. §. qui in perpetuũ. ff. si ager vecti. ff. de leg. ij. l. si ita q̃s. i fi. C. de his qui veni. æta. l. fi. & no. Cy. quib. ex cau. maio. l. respubli. ad l. Iul. maie. l. quisquis. dicendũ est dicta capitula, dũ dñt cognitio & decisio causarũ &c. dr̃e intelligi de causis nõ executiuis, in quibus per prius & principalius versat̃ cognitio, nõ de executiuis in q̃bus per posterius & secũdariò. † Nec obstãt illa verba, q̃ subijciunt̃. & cuiuscunq; rei quãtitatis vel summæ &c. quia dico, q̃ p̃ illa verba noluerunt adijcere nouã spẽm causarũ ab illa, de qua primo locuti fuerant, sed voluerunt declarare verba præcedentia, dũ dixerant. cognitio & decisio ciuiliũ quæstionũ &c. Nã ciuiles q̃ões pñt esse sup̃ diuersis rebus, tã parui q̃ magni p̃iudicij, vt sunt causæ status. C. de iud. l. quotiẽs. ff. de pena iud. l. placet. ff. de ordina. iud. l. j. Itẽ sup̃ quãtitatibus paruis & magnis & maximis. Ne igit̃ verteret̃ in dubiũ, an intelligeret̃ de paruis tñ, subiecerũt dicta verba ad significandũ q̃ intellexerunt de oĩbus, i. sup̃ quacunq; re corporali vel incorporali, cùm sit vocabulũ gñale. l. j. ff. si cert. pet. & de quacunq; summa, licet qñ est de maxima summa, dicat̃ esse de maxima iurisdictione, quæ nõ cõpetit nisi magnis magistratibus ẽt silr̃ qñ vertit̃ sup̃ cã status, iuxta plenè no. in. l. Imperium. ff. de iurisd. om. iudi. vnde si verba p̃dicta nõ fuissent apposita, potuisset probabilr̃ quis dicere, q̃ cognitio taliũ causarũ pertineret ad ptãtem Florẽtiæ tanq̃ ad maiorẽ magistratũ. Et q̃ p̃ prima verba nõ videret̃ sensisse nisi de paruis & mediocribus, q̃ solent p̃tinere ad magistratus municipales. ar. l. plenũ. §. equitij. ff. de vsu & habi. ff. de iniusto testa. l. si q̃s filio. §. irritũ. de leg. 3. l. cũ filio. Ideo ad hoc dubiũ tollendũ fuerũt dicta verba apposita, non aũt ad addendũ nouũ genus seu spẽm causarum; imo debẽt intelligi dicta verba de eodẽ genere causarũ, de quibus primò fuerãt locuti; quia talia sunt subiecta, qualia p̃dicta demonstrãt.[b] l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino triti. & oleo leg. ff. de sun. instr. l. 3. in prin. ff. de verbo. obl. l. stipulo ista. §. hi qui. ¶ Postq̃ pñt verba aliquid, & nõ parũ, operari per iã dicta. arg. l. si qñ. cũ ibi no. C. de inoffi. testa. sequit̃ ergo, q̃ si dicta capitula non hñt obstare, q̃a loquunt̃ de causis ciuilibus nõ executiuis, potuisset dicta domina, si haberet instrũm dotale, petere executionẽ corã ptãtem Florẽtiæ, qui per submissionẽ dictæ terræ factus fuit iudex cõpetens inter hoies dictæ terræ sicut est inter oẽs alios subditos. ff. de offic. procon. l. cũ in aliquã. in fi. & concurrit in iurisdictione cũ specialibus magistratibus terrarũ, & sic est locus præuentioni. C. de offi. præfec. vrbis. l. j. & q̃d ibi per Bar. C. vbi causæ fisc. l. fi. de diuer. offi. l. viros. lib. 12. & q̃d ibi per Bar. nõ obstãte dictione taxatiua, solũ, vel solus; vt est tex. cũ gl. in d. l. fi. C. vbi causæ fisc. & in l. j. §. suspecti. ff. ad Turp. vbi bonus tex. cũ gl. & l. cognitio. in prin. ff. de offi. eius cui mãda. est iurisdi. Et prædicta deberent sufficere, tñ posito q̃ cessarẽt, adhuc dico q̃ saltẽ virtute spãlis cõmissionis factæ potestati Florentiæ p̃ cõsilia representãtia totũ cõe Florentiæ. iuxta no. C. q̃ sit lõga ɔ̃sue. sup̃ rub. & ff. de dolo. l. sed ex dolo. potuisset ptãs Florẽtiæ, si habuisset dicta dña Istrũm hoc facere; q̃a per dicta capitula censet̃ cõe Florentiæ solũ restrinxisse generalẽ iurisdictionẽ dicti dñi ptãtis Florentiæ, & voluisse q̃ virtute ipsius nõ posset adiri ab aliquo de illa terra cõtra alterũ in causis ciuilibus, quod fieri potuisset, si hæc capitula nõ fuissent per iam dicta. Non aũt censet̃ ligasse sibi manus, quominus ad ipsum cõe posset recurri in aliqua speciali cã, & quominus ipsum cõe possit aliquã specialẽ cãm delegare vel cõmittere cuicunq; sibi placeret; q̃a satis absurdũ esset, q̃ tã lata potestas cõis Florẽtiæ, quã habet supra suos subditos tanq̃ princeps. iuxta no. per Cy. in. l. ea. lege. C. de cõdi. ob cau. ante fi. & l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faci. censeretur per dicta capitula restricta vel impedita, postq̃ aliud pñt operari. Et hoc p̃ tex. qui optimè faciũt ad p̃positũ. ff. de do. inter vir. & vx. l. quod aũt. § pe. ante fi. ibi dũ dicit. nõ sibi vult legẽ imponere ne possit, sed ei qui accipit &c. & in c. dudũ. circa mediũ. de p̃bẽ. li. 6. Nã & princeps quotidie cãs ad inferiores iudices pertinentes alijs cõmittit, per q̃d vr̃ ab illis eas auocare. de offi. leg. c. studuisti. ff. de iudi. l. iudiciũ soluit. & hoc de secundo. ¶ † Sed & tertiò, posito q̃ hoc nõ potuisset cõe Florẽtiæ facere super instr̃o dotis, si ipsum haberet, quasi illud statim quod fuit confectũ, fuerit affectũ cõditionibus dictorũ capitulorũ, & sic nõ potuisset alterare naturam eius sibi impressam a dictis capitulis, ne veniat cõtra suũ cõtractũ. iuxta no. per Cy. C. de legi. l. digna vox. saltẽ potuit in casu nr̃o; vbi dicta domina nõ hẽt instrũm sed impetrauit cõcessionẽ a dicto cõi vt scriptura libri gabellæ hr̃et illud robur, quod hr̃et instrũm & dictũ cõe cõcessit, & in ipsa eadẽ cõcessione cõmisit ptãti Florẽtiæ q̃ exequeret̃. Nã dicta cõcessio nunq̃ fuit affecta nec supposita dispositioni dictorũ capitulorũ, sed fuit inesse producta cũ qualitate ɔ̃ria dispositioni prædictæ, q̃ fieri potuit. Posito sed non concesso, q̃ si prius fuisset simplr̃ facta, s. q̃ illa scriptura hẽt vim & robur istr̃i, nõ potuisset ex postfacto p̃ dictũ cõe fieri q̃ executioni mãdaret̃ p̃ ptãtem Florẽtiæ, ne cõditio & qualitas quã assumpsit dicta cõcessio, ex eo q̃ prius simplr̃ facta fuit, alteraret̃. Nã a principio bene potuit inesse p̃duci cũ dicta qualitate cõtraria dispõni dictorũ capitulorũ. p̃ l. sin aũt dñicã. & q̃ ibi no. p̃ Ia. Bu. & Bar. ff. de pac. & p̃ l. 2. ff. de reb. eo. Nec dr̃ factũ ɔ̃tra capitula, q̃ debẽt intelligi de iure simplr̃ acquisito, & p̃ ɔ̃ns statim affecto & subiecto dispõni prædictæ, nõ de acquisito cũ qualitate p̃dicta & cõtraria dispõni p̃dictæ, † sicut seruus, & filiusfa. sup̃ cõtractu p̃ eos simplr̃ celebrato non pñt apponere pactum ex postfacto nociuũ patri, & dño, ne ius eis quæsitũ tollant vel minuant. C. de pact. l. seruus. sed a principio cũ contrahunt, bene pñt tale pactũ apponere. vt d. l. sin aũt dominicã. vnde dixit ibi Iac. Bu. q̃ licet ecclesia non possit rẽ immobilẽ alienare sine requisita solẽnitate, si tñ acquisiuit rem cum hoc pacto, q̃ nisi soluat totũ preciũ infra certum terminũ res sit inempta, nõ soluto precio resoluit̃ venditio, & trãsfertur dominiũ sine aliqua solennitate per illã l. sin aũt dominicã. Licèt Fran. Accur. videatur aliter dixisse, vt refert Io. And. in addi. Spe. tit. de pact. super rubr. per l. si ad resoluendã. C. de prædijs min. Sed glosella ibi posita est contra eum, quia intelligit illã, qñ ex postfacto & post dominium simpliciter acquisitũ tale pactũ fuisset factũ, & sic innuit esse secus si a principio tẽpore acquisitionis. Sic in proposito dicendũ est, q̃ licet ius agẽdi vel executionẽ petendi simplr̃ acquisitũ alicui de S. Geminiano contra alterũ de eodẽ loco, non posset cõe Florẽtiæ facere q̃ corã potestate Florentiæ tractaret̃, quasi fuerit a principio affectũ dispositioni dictorũ capitulorũ, ne corã alio iudice q̃ potestate Sancti Geminiani tractaretur, bene tñ potuit modificare cõcessionẽ suã ab ipso principio, tanq̃ nunq̃ affectã a dictis capitulis. per l. ĩ. alleg. Satis etiã cõfert ad prædicta, q̃ virtute concessionis præ-

[a] ¶ Deficiunt. Vide d. Mana. Soci. in consi. 7. incipiẽ. asic. ver si. præterea etiã in j. par.

[b] ¶ Demõstrant. Adde. d. Mar. Soci. in cõsi. 23. inci. circa. ver. 6. probatur. in j. parte.

nis ꝑ licitæ potuisset ꝑ sata d̄ia ꝓpria autoritate & sine iudice occupare bona, fortius cum n. diceret, ēt si diceretur q̄ eēt incōpetēs, ita arguit in simili iurisconsul. ff. de bo. pos. l. si seruus. §. q̄ si bonorum possessio pōt concedi ꝑ iudicem absenti & non petenti, fortius petente aliquo, licet inhabili ad iudicia. facit. l. j. post prin. C. de rei uxo. actio. ¶ Ex quibus omnibus patet dictam executionem posse multipliciter sustentari non obstantibus in contrarium allega.

SVMMARIA.

1 *Princeps, qui confiscauit bona damnatorum, non efficitur dominus bonorum existentium extra suum dominium.*

2 *Iurisdictio quæ habetur in personam an extendatur etiam ad bona alibi existentia pulchrè hic tractatur.*

3 *Princeps utrum possit expresse confiscare bona damnati alibi simili modo existentia.*

4 *Testandi inhabilitas, quæ accidit propter condemnationem ad mortem, an sequatur damnatum in iure bonorum.*

5 *Testamentum condemnati ad mortem nec etiam ad pias causas ualet.*

CONSILIVM CCCXX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Primū q̄sitū hēt duo dubia. Primū est an ꝑ cōfiscationē factā Florentiæ debitū in quo præfatus comes poppi tenebat, fuerit cōfiscatū fisco cōis Floren. Scd̄m est, posito q̄ hoc non sit, an saltē censeatur cōfiscatū fisco comitia poppi, ut sic inducat̄ cōfusio. ¶ Circa primum vr̄, q̄ sic, q̄a cōe Florentiæ per cōfiscationē p̄fatā censet̄ dictis cōdēnatis successisse tanq̄ hæres. C. ad legē iul. de ui. publ. l. tutoris. in fi. iūcta gl. ibi posita. & l. 1. C. si cer. pe. l. inter eos. in fi. ff. de fide. Sed nulli dubiū, q̄ sic successisset iure hr̄ditario, puta ex testō dictorū ɔdēnatorū adeūdo hr̄ditatē acq̄siuisset dcm̄ cōe Floren. ius in d. credito & in bonis q̄buscūq; dictorū ɔdēnatorū ubicunq; sitis. ff. de acq. pos. l. cū hr̄des. in prin. licet alibi sita cōseq. nō posset, nisi mediante autoritate iudicū p̄sidentiū in loco, vbi essent dicta bona. C. de iudi. l. ꝓperandū. §. sin aūt reus. de fo. cōpe. c. romana. §. ɔtentes. & no. ff. de iudi. l. hæres absens. §. 1. in gl. mag. q̄ incipit. supplēt. in fin. ergo & idem hoc casu, si cōe Floren. cōfiscationē agnouit. ff. de fideicō. liber. l. 4. §. si bona. de iure fisci. l. 1. §. an bona. iuncta. d. l. inter eos si duiussores. §. fi. ff. de fide. vbi æquiparat fiscū hr̄di ꝑ cōfiscationem.

2 ¶ †Præterea iudex, q̄ hēt ꝑsonā sub sua iurisdōne, pōt statuere ēt sup rebus eiusdē, licet sitis extra suā iurisdōnē. ff. de rebus eorum. l. magis puto. §. illud q̄ri. q̄a bona sequunt̄ ɔdōnem ꝑsonæ tanquā accessoria. C. de imponen. luc. descrip. l. 1. ff. de acq. hære. l. paulus ꝑ ꝓcu. in fi. de iure patro. c. si laicus. in fi. lib. 6. Vñ hñs ꝑsonā sub sua iurisdictione pōt indicere eidē onera ꝑsonalia ēt ꝓ rebus extra iurisdictionē positis, q̄a inspicit̄ ꝑsona tanq̄ principalis. ut no. in l. scripto. §. fi. de mu. & ho. ꝑ Io. an. in c. 1. de imu. eccle. lib. 6. licet gl. sentiat ɔtriū, q̄ tn̄ nō tenet̄. C. de mulie. & in quo loco. l. j. sup uerbo possederit. ¶ Itē tutor statutus a iudice domicilij vel originis, q̄ habet ꝑsonā in sua iurisdictiōe, cēsetur datus ad uniuersum p̄timoniū ēt alibi sitū, & acq̄rit in illo p̄tātem administrādi, licet possit se excusare. ff. de excu. tut. l. ꝓp litem. §. licet. & no. Bar. post Dy. in l. pupillo. ff. de tuto. & cura. da. ab his. & Cy. in l. 1. C. ubi petantur tuto. ¶ Sic eodē mō vr̄, q̄ p̄tās Florentinus, q̄ hēbat p̄tātem s. ꝑsonā p̄dictorū cōdēnatorū, q̄ erat principalis, habuerit ēt sup rebus vbiq; sitis, vt sic potuerit ea cōfiscare. i. transferre ius q̄d habebant p̄dicti cōdēnati in cōe Floren. & ꝑ ɔñs veniant in gñali cōfisca. bona ēt alibi sita, licet executio nō possit fieri nisi ꝑ iudicem territorij ubi sita sunt, ut in iuribus. s. alleg. Sed istud nō ꝓpterea cōcludit q̄n ius actionis & dñium fuerit q̄sitū cōi Floren. per confiscationē, & per ɔñs q̄n ꝑ suos ministros & syndicos possit actionem mouere in quocunq; loco. C. de præscrip. lon. tēp. l. fi. ¶ Præterea cū nomen debitoris sit ius mere incorporale, sicut nō dr̄ eē ubi est instr̄m debiti. l. gaius. de lega. 2. & de leg. 3. l. si mihi meuia. ita nec ubi est debitor, sed potius vbi est creditor apud quē ius obligationis actiuè residet, & sic ius crediti de quo agitur, vr̄ fuisse Florentiæ, ergo uenit in confiscatione sicut alia bona Florē. residētia. ¶ Sup scd̄o dubio, q̄ si nō cōi Floren. saltē fisco comitis poppi sit cōfiscatū dcm̄ debitū, & sic inducat̄ cōfusio, sic sui ipsius debitor & creditor reperiatur. l. si ab eo. C. de neg. gest. & q̄d no. in l. frater a fratre. ff. de cōd. inde. ¶ Vr̄ ꝓbari ꝑ id q̄d determinat Bal. in l. cūctos populos, circa fi. C. de Sum. Tri. ubi dicit q̄ q̄ñ ꝑ cōdēnationē sup crīe status ꝑsonæ sic mutat̄, q̄ nō pōt hēre ꝓprietatē bonorū, ut cū cōdēnet̄ ad mortē naturalē uel ciuilē, tūc bona ubiq; sita cōfiscant̄, nō tn̄ fisco iudicis cōfiscātis, sed fisco illius loci ubi sita sunt, & ille pōt occupare. alleg. q̄d no. Inn. de fo. cōpe. c. postulasti. Sed hic tñ Floren. q̄ Bononiæ fuit bānitus & cōdēnatus ad mortē, & Bononiæ facta fuit executio, & sic redditus fuit incapax retentionis bonorū, cū fuerit factus seruus pœnæ, ergo &c. ¶ Sz licet ista satis urgere videantur prima facie & parū per docto. scribētes, fuerint ruminata iudicio meo, stat tn̄ determinatio doc. cui ɔdicere terminarium vr̄, q̄ñ iurisdōnes sunt distinctæ & ēt burse fiscales sunt diuersæ, & cōfiscatio ñ sit facta de iure cōi, sed de iure speciali alicuius terræ, q̄a tunc nō porrigit̄ ad bona alterius territorij q̄ cōfiscantis, ut inquit Bar. in d. l. cūctos populos. circa fi. Pro solutione verò eorū, q̄ s. in ɔtriū sunt allegata, distinguēdū puto, q̄ interdū iudex q̄ hēt ꝑsonā sub sua iurisdictione, exercet circa eā aliquē actū q̄ principal̄r cōcernit personā secūdariò res, & tūc talis actus extendit̄ ad bona vbiq; sita. ita loquit̄ q̄d dixi de tutore, q̄ dat̄ a iudice originis uel domicilij; nā principal̄r datur ꝑsonæ secūdariò rebus. l. q̄a personæ. cū l. p̄ce. ff. de test. tu. Idē in collecta quę ponit̄ principaliter ꝑsonæ ꝓ rebus, ut l. scripto. de mu. & ho. in fi. & auth. itē nulla cōitas. C. de epi. & cle. idō ēt ꝓ rebus alibi sitis indicit̄, & in gñali indictione imposita s̄m facultates puta, q̄ q̄libet soluat solidū ꝓ qualibet libra. Nā & alibi sita cōputarētur, si aliud nō appareret ex cōiectura. Et iste nō est casus nr̄, q̄a actus cōfiscationis principaliter non exercet̄ in personā, sed circa bona, ut patet ex no. per Bar. in d. l. cunctos populos. in ulti. q. ¶ Interdū exercet actū principaliter circa bona, & tūc aut in uolentem & petētē, & idē, vt cùm interponit decretū in alienatione facta per minorē subditū suæ iurisdictioni de re sita extra iurisdictionē, ut d. l. magis puto. §. illud de rebus eorū. fauorabilis est. n. actus q̄ s̄m uoluntatē exerceretur & extendēd. ar. eorū q̄ no. gl. ff. q̄bus mo. pig. uel hypo. sol. soluitur. in fi. prin. sup uerbo discedatur. & q̄d no. gl. ff. de acq. pos. l. 1. circa prin. q̄ incipit. secus si alius &c. & hic ēt nō est casus nr̄, & sic nō obstat. §. illud. s. in ɔtriū alleg. ¶ Interdū exercet talem actū in inuitū uel ignorātem, & tunc aut gñaliter super eius bonis, & nō extenditur nisi ad bona sita in sua iurisdōne. ff. de bon. auto. iud. pos. l. cum vnus. §. is q. Et iste est rectè casus nr̄, q̄a Florētiæ fcā fuit gñaliter confiscatio de bonis prædictorū, vñ ad sita in territorio florentino dūtaxat extēditur. Si verò expresse disponit de bonis alibi sitis, tunc in missione posses. determinatū est q̄ pōt iudex domicilij uel originis pronunciare, q̄ fiat missio in bonis alibi sitis, & tunc fiet executio ꝑ iudicem illius territorij ubi sūt, de fo. compe. c. romana. §. ɔtentes. & no. in l. hæres absens iud. per glo. & ꝑ Bar. in d. l. cū vnus. q̄a est actus fauorabilis, & nō tendit ad immediatam iuris acquisitionem, sed mediante facto illius iudicis.

3 †An aūt sic posset in casu nr̄o. s. expresse confiscare bona alibi sita, putarem q̄ nō; q̄a est actus odiosus & tendit ad immediatā acquisitionem, i. vt statim acquiratur dñiū, q̄d facere nō pōt sic manus mittendo in messem alienam. hoc tn̄ nō est p̄ntis speculationis. Patet igitur ex prædictis, q̄ cū hæc confiscatio fiat ex forma statutorum Floren. non de iure cōi, ut in auth. bona dānatorū. nō veniūt bona alibi sita, & ꝑ ɔñs nec debitū quo tenetur dictus comes, q̄a licèt ius actionis sit incorporale & penes creditores, persona tn̄, sup qua competebat illud & ɔ quā uenit exercendū, est corporalis & extra territorium, & sic alibi censetur esse, sicut in rebus immobilibus, q̄a licet dñium sit ius incorporale, si tn̄ res sup q̄bus cōpetit sit extra territoriū, reputatur ēt dñiū esse extra territorium, ut nō ueniat in confiscatione eo mō quo ueniūt res sitæ. ɔ. territorium, ut ex prædictis patet. & sic non obstat q̄d s. dixi. de iure incorporali. ¶ Dico ēt q̄ nec fisco comitis Poppi cōfiscatur dcm̄ debitum nec uirtute confiscationis factæ Florentiæ seu dānationis ad mortem, q̄a cum lata fuerit in contumaciam, & non fuerit facta executio, non fuit adeo status eorum mutatus, quin potuerint alibi bona acquirere & etiam retinere. l. si tibi. §. is cuius. ff. man. de lega. 3. l. si deportati. cum ibi no. & sic non obstat determinatio Bald. in l. cūctos populos. in fi. nec ēt per sn̄iam latam Bononiæ, q̄a cùm statim facta fuerit dñio executio licet priuatus fuerit uel redditus inhabilis ad retinendum ꝓprietatem, tn̄ immediate succedunt uenientes ab intestato, & sic cessat rō & fundamentum Bald. quod hēret locum de iure veteri in deportato uel damnato in metallum, q̄ superuiuit & bona non pōt retinere, nec uenientes ab intestato succedunt cum adhuc uiuat, ideo necessariò uenit fiscus, non sic in casu nostro & breuiter hoc est de mente Bar. in d. l. cūctos populos. q̄ bona alibi sita nulli fisco confiscentur, si bene inspiciatur. ¶ Cōcludo ergo unà cum suprascripto eximio consultore domino Antonio debitum præfatum non esse confiscatum, sed pertinere ad hæredes dictorum condemnatorum, de quibus. ɔ. subijciam.

¶ Super

4 ¶†Sup̃ secũo q̃sito facit dubiũ, q̃a determinatio Bart. in l. cunctos populos. in ult. q. q̃ ꝯdẽnatus ad mortẽ, fit ubiq; & quo ad bona ubiq; posita intestabilis, q̃a nõ põt esse ꝑ parte seruus. l. si pariter. in fi. ff. de lib. cã vr intelligenda, q̃ñ esset ꝯdẽnatus ꝑ eo qđ cẽt vbi que delictũ, sed decisio dictorũ bãnitorũ nõ reputabat delictũ Florentiæ. vñ si ꝯdẽnati euasissent & uenissent Florentiã, fuissent rebãniti, & p̃miati & habiles redditi quo ad omnia, & sic vr̃ q̃ saltẽ quo ad bona existentia Florentiæ nõ confiscata valeat testm̃, q̃a licet non possit q̃s esset seruus ꝑ parte uisibili & corporali, põt tñ quo ad q̃dam reputari seruus, quo ad q̃dam liber diuersis respectibus. ar. eorũ q̃ hñr. ff. de judi. l. vix certis &c. Cõtrariũ tñ puto veri⁹. Nã inhabilitas testãdi nõ resultat ex titulo crĩs, sed ex s̃nia vel eius qualitate. ff. de pœnis. l. q̃ ad statũ. posito ergo q̃ nullũ crimẽ cõmisisset dãnatus tñ ad mortẽ efficitur seruus pœnæ & intestabilis, sicut dãnatus de furto efficitur infamis, licet furtũ nõ cõmiserit. ut not. ff. de infami. l. athletas. in fi. p gl. Et si p̃dicti euasissent, fuissent Florentiæ intestabiles s̃m Bar. in d. l. cunctos populos. de illa muliere q̃ euasit. Nec ob. q̃ ex forma statuti Florentiæ potuerunt occidi, & q̃ fuissent Flor. habiles, q̃a verũ est, si alibi nõ fuissent ꝯdẽnati, al's secus. nisi aduersus inhabilitatẽ ex d. s̃nĩa resultantẽ fuissent re
5 stituti. l. fi. de sen. pas. ¶†Sup̃ tertio q̃sito dico idẽ, qđ s̃. ꝯsultũ ẽ, s. testm̃ cõdẽnati ad mortẽ ẽt quo ad piar causas non valere, & ultra allegata p suprascripsũ ꝯsultorem determinat hoc Io. an. in addi. Spec. tit. de instru. edi. §. cõpendiose. in addi. q̃ incipit. qd de dãnato. ¶Super ulti. q̃sito dico p oĩa quod s̃. cõsultum est, q̃a satis est allegatum, unde ulterius me non intromitto.

SVMMARIA.

1 *Statuto stante q̃ ante testium depositionem petatur compromissum de certis causis, si non petatur in causa principali non potest peti in causa appellationis.*
2 *Appellatio reponit causam in pristino statu quo ad ea quæ respiciunt merita causa, non autem ad alia, nec ad exceptiones declinatorias, uel dilatorias.*
3 *Statutum cogens ad compromissum debet intelligi in casu quo ambabus partibus possit prodesse, ut in lege seruetur æqualitas. & 4.*
4 *Compromissum an ordinetur ad litem decidendam.*
5 *Statuta loci, ubi agitatur iudicium, sunt seruanda quo ad eius ordinationem, in decisione uerò statuta contrahentium, & an statutum de compromittendo tendat ad decisionem, an uerò ad ordinationem iudicii.*

CONSILIVM CCCXXI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Qđ in cã applõnis non possit peti cõpromissum ex forma statuti, sic clàre deducitur. Nam statutum disponit, q̃ dẽat hoc peti añ terminũ datũ ad faciendũ deponere testes, sed hoc fcm̃ non s̃uit in cã principali, ergo nec
2 fieri põt in cã appel. †Nã licẽt applõ reponat oĩa pristinũ statũ. C. de tẽpo. ap. l. p hanc l. furti. §. 1. ff. de infam. istud est verũ q̃tũ ad cõcernentia negotium principale uel eius determinationẽ, nõ q̃ãtũ ad exceptiones seu allegationes dilatorias nõ ꝯcernentes determinationẽ negotij principalis. In illis. n. applñ non reponit in pristinũ statũ per oĩa. i. in illum q̃ erat a prin. litis, imo si lapsus erat terminus eas ꝑponendi in prima instantia, & sic erat p̃clusa via opponendi, durat idẽ lapsus termini & remanet adhuc via p̃clusa in cã appel. casus est in l. ita demũ. C. de ꝑcu. ubi litis cõtestatio, q̃ erat terminus dilatoriarũ ꝑponẽdarum, & eius effectus. s. exclusio ab eis ꝑponendis, durat adhuc in cã applõnis. Et idẽ est in quocunq; alio termino exclusorio talium exceptionum s̃m Bald. ibi, q̃ dicit rõnem esse, q̃a applõ rescindit grauamen illatũ a iudice, nõ illud qđ q̃s intulit sibijpsi negligendo tales exceptiones & ꝑpositiones facere ĩ. terminũ statutũ a iure uel statuto q̃ rõ multũ facit ad ꝑpositum. Nã pars q̃ in prima instãtia nõ petijt cõpromissum ĩ. terminum p̃fixum a statuto, sibijpsi intulit grauamen & seipsam exclusit a d. petitione sequuta prima s̃nĩa ꝑ altera parte & interposita appellatione non recuperat p̃tãtẽ petendi tale cõpromissum, q̃a hæc est allegatio dilatoria nõ ꝯcernens decisionẽ negotij principalis. vñ licet in cã applõnis iterũ det terminus ad faciendum deponere testes, nõ tñ iterum recuperat dictam p̃tãtem, sicut dicit ibi Bal. in casu illius. l. q̃a in cã appel. iterum cõtestat lis, si partes sunt p̃ñtes, ut no. in l. fi. §. illud. C. de temp. appel. & tñ pars q̃ p cõtesta. factam in prima Instantia fuit exclusa ab opponendo excep. dilatorias. nõ recuperat facultatẽ p̃dictã. Pro hac facit rõ uiua & demonstratiua. Nã ideo statutũ noluit posse peti post terminũ datũ ad ꝑbãdũ, q̃a p̃sumit q̃ malitiosè petat. s. ex eo q̃ videt se iustitiã nõ souere si ꝑbationes non fecit nec facere potuit. si. n. fecisset compromissum, non peteret, sed tunc solet petere, q̃ñ ꝑbationẽ nõ habet. fuit igit̃ iusta cã præcludendi uiam petitioni talis compromissi lapsus dicti termini. ar. opti. C. de compen. l. fi. Sed hæc eadem rõ subest de p̃ñti in cã applõnis. Nam magis præsumitur appellasse ob hunc finem, s. vt faceret cãm compromitti, q̃ q̃ foueat iustam cãm, & sic ut fraudet statutum qđ præfixit ei certum terminum, ut est quò post eius lapsum non poterat in prima instãtia petere, possit nunc mediante appellatione; sed malitijs hominum est obuiandum. l. cũ his. §. si cũ lis. ff. de trans. de rei uen. in fundo. sufficit. n. q̃ per appellationem reseruent iura negotij principalis. non. n. est eadẽ rõ, eadẽq; æquitas in dilatorijs, ꝑut est ista, q̃a potius tendit ad declinãdũ forum iudicis ordinarij, q̃ ad terminationẽ negotij. ¶Pro hac ẽt qđ expresse no. Bal. in l. per hanc. C. de temp. ap. q̃ dicit, q̃ tales excep. q̃ non concernunt negotiũ principale uel eius determinationẽ, sed potius personas existentes in iudicio, dñr pertinere ad nouum capitulum, & si non fuerunt oppositæ in prima instantia, non p̃ñt opponi in cã appel. ut exceptio, q̃ aduersarius impetrauerit ius iniquum, uel q̃ sit bannitus, ut ipse not. in d. l. per hanc. in 7. col. ¶Ex quibus satis clàrè ꝑbari vr̃, quod primo loco dixi. facit ẽt cle. 1. de testi. vbi q̃ñ idem timor subornationis est in cã appel. q̃ erat in prin. non admittũtur ꝑba. & hic subest eadem præsumptio
6 calumniæ. ¶†Item & ex rõne, quia statutum prædictum a latissima p̃tãte deriuans nunq̃ arctat, q̃ñ per compromissum altera partium tñ læderetur. ita concludit Bar. in j. consti. C. in §. quibus. & ibi vr̃ per Bald. ad hoc optimè facit, q̃a lex debet intelligi ꝑdita ĩ casu, in quo utrique partium paratur prouisio. leges. n. æqualiter oĩbus securitatem tribuũt. tex. est no. in l. capitalium. §. ad statuas. ff. de pœnis. & hac eadem rõne lex ẽt in extensione priuilegij conditionẽ litigatorũ in iudicio parificat. l. fi. C. de fruc. & litis expen. Ex his infero, q̃ cùm pars petens cõpromissum in prima cã appellauerit, & in hac cã petatur cõpromissum per appellantem & in arbitros & arbitratores & ab arbi. non appelletur. l. diem ꝑferre. §. stari. ff. de arbi. nec ab arbitratoribus. ut no. in §. arbitrorũ. ff. ꝑ socio. & in l. ab arbitro. qui satisda. cogã. nec ẽt reductio peti ut uult statutum, sequitur q̃ dictum statutum dẽat intelligi ut æqualiter ꝑuideat, & ne beneficium appellandi tollatur alteri parti, cum altera appellauit, & per ꝯñs hm̃õi statutum non loquitur in cã appellationis, sed principali, cùm ius quæsitum sit ipsi appellato ex cã appellationis; ne ergo effectus s̃niæ sine causæ cognitione impediatur & ne omnia de nouo in dubio refricentur, denegandum est compromissum, quinimo calumniosè petitum, iõ denegandum. l. satis apertè. ad l. cor. de fal. C. & ibi per Bal. propterea nulli dubiũ dictum compromissum peti cã ꝑrogandi litem, quæ iam finita dici põt, cùm ex actis appareat quæ s̃nĩa sit ferenda coram arbitratoribus, & a capite oportebit de meritis causæ iterato cognosci. iuxta. l. si de meis. ff. de arbi. hoc autem est iniquum & ꝯ mentem statuti est, cum disponat causas cognosci amicabiliter inter coniunctos, ut causæ facilius terminentur, sed postquam cã est plenè discussa sententia lata in principali causa, tunc per compromissum de nouo disentere coram arbi. & arbitratoribus est rigorosum, & vr̃ non esse æquum. ut est etiam casus in c. abbate sanè. ad fin. de re iudi. lib. 6. mens autem statuti debet attendi, & non uerba menti ꝯtraria. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excu. tuto. ¶Insuper non uideo responsum ad id quod s̃. tactum est, q̃ licẽt in causa appellationis non probatum in causa principali & non deductum possit reprobari illud uerum nisi omnino nouum. ut est text. in l. per hanc. Compromissum autem in principali cã non petitum oĩno nouũ, quid est quoad deducta in principali causa nec abortum habens uel dependens requiritur ut opponi possit in cã appellationis. ut not. in si. no. glo. in l. per hanc. superius alleg. nos. in c. fraternitatis. extra de testi. noua ergo omnino in causa appellationis nõ sunt admittenda ut l. non põt. ff. de iudi. & in d. c. abbate sanè. ¶Item q̃a qõ est de lauda. & de lauda statutum negat consortes ad compromissum cogi, ut patet ex eo, & quia fuit uerus contumax qui petit compromissum ad audiendã s̃niam, ut patet ex actis, igitur appellare non potuit. l. ex cõsensu. §. enim qui. de ap. & ibi Bar. cum simi. igitur sumus in casu rei iudicatæ adeo, q̃ nulla pendet appellatio, & sic nullus pendet terminus. Clara est ergo conclusio supra facta, q̃ pronunciandum est compromissum nõ debere fieri, ad hoc mitto nobis unum consilium in terminis redditum, cum fuit commissa causa ad consilium sapientis, & ita iudicatum & terminatum
4 fuit. ¶†Nec ob. si dicatur q̃ compromissum pertinet ad lites decidendas. ff. de arbi. l. 1. Et sic videtur, q̃ quantũ ad ipsum petendũ appellatio reponat in pristinum statum s̃m ea q̃ dixi in prin. Nam dico, quòd licet compromissum ordinetur ad litem decidendam, sicut

sic ut & quodlibet iudicium.vt d.l.j.ff.de arbi.non sñ ordinatur ad modu decidendi pu1a ad partem absolutoriã.Nec.n.arbiter ex cõ promisso informatur quã vel qualẽ sñiam ferre debet, imo si ex eo informaretur, nõ ualeret.ff.de arbi.l.qualẽ.Nõ sic in exceptionibus peremptorijs uel alijs concernentibus negotiũ principale, & ista sunt illa.q̃ reseruantur per applõnem.¶ Itẽ ex cõpromisso nulla exceptio inducitur ad elidendã actionẽ uel oblõnem negotij principalis.l.si qs rem.ff.de arbi. ubi patet, ꝙ eo nõ obstãte pt negotiũ principale in iudiciũ deduci, & sic in eo nulla deducit alteratio vel clisio,sed est qd penitus separatũ ab istu negotio principali.illa aũt,in qbus p applõnẽ reponit qs in pristinũ statũ,sunt illa p q̃ aliqd infligitur in negotio principali.l.exceptiones.§.rei sũt.ff.de excep.¶ Præterea nos non loqmur de cõpromisso,postq factũ est,sed loqmur de cõpromissi petitione.s.ut fiat. Cõstat ãt, ꝙ ista petitio seu ius petendi cõpromissum ex forma statuti,est q̃dã declinatoria seu dilatoria iudicij,nõ tñ ꝑpriẽ p ea q̃ no. Bar.in l.1.C.ubi in rẽ actio. Sed ad similitudinem eius, qa tendit ad hoc,ut per iudicem non ꝑcedatur,non aũt ut absoluatur petens sup negotio principali.Sed tales declinatoriæ non reseruantur in cã appellationis multominus q̃ dilatoriæ.ut d.l.ita demũ.iuncta.l.fi.C. de excep.ubi dr ꝙ ĩ initio debet ꝑponi,i.añ oẽm actũ.l.sed si lusce petit.ff.de iudi.& ibi p Bar.Sed dilatoriæ pñt usq; ad litem ꝯtesta tã.Si ergo dilatoriæ non reseruãtur in cã applõnis diffinitiua,multominus declinatoriæ post terminum datum a iure, uel pfixum a

3 statuto. ¶ † Præterea ꝙ compromissum ꝑtineat potius ad ordinẽ ꝑcedendi,q̃ ad modũ ꝑnunciandi, patet in casu de facto contingente. Nã si duo pistorienses ꝯsanguinei litigarent Floren. vbi est statutum de causis inter ꝯsanguineos compromittendis Pistorij verò non est ut peteret cõpromissum, dẽret ꝓcedi attento statuto Floren.quod est seruandũ in concernentibus modũ ꝑcedendi, nõ aũt esses attendendũ statutũ Pistorij,ꝙ solũ attendi debes in ꝯcernentibus decisionẽ, qa statutũ tale de cõpromisso licet ordinet ut cã decidatur, non tñ per quẽ modũ decidatẽ, & ita vidi teneri & obseruari, & est uerissimũ apud quencunq; intelligentem, sicut in si. no.Bar.de statuto ꝙ posit ꝑcedi p inquisitionẽ.C.de sum.trini. l.cũctos populos.ubi qñtũ ad modũ ꝑcedendi p inq̃sitionẽ uel accusationẽ dicit inspiciendũ statutũ loci, vbi de crimine agit, sed quãtũ ad modũ puniendi dicit inspici statutũ loci, vbi delictũ est cõmissũ.sic ubi agitur de mõ ꝑcedendi, s. an dẽat ꝑcedi ordinarie coram iudice vel coram arbitro, seruanda sunt statuta loci vbi agit, sed eũ agitur, per quẽ modũ sententietur & terminetur, tunc statuta loci ꝯtractus. Patet ergo statutum de cõpromissis ptinere ad ordinẽ iudicij seu modũ ꝑcedendi, nõ aũt ad terminationẽ negotij.s.p quem modũ terminetẽ, licet ordinet ut terminetur, & sic est uera ꝯclo.s̃.dicta. ¶ Pro ista parte consului ꝑ dño Mattheo de castellanis potissimè per rõnẽ, qa statutum vr̃ cõsiderasse, ut tũc petatur, cũ est dubium de euentu litis, non cùm est certũ, cũ in cã applõnis pp lapsum termini sit iam certum debet negari quia maliosè & ex diffidentia sui iuris vr̃ petere.de simo.c.ptuas, in fin. quia ibi irritaretur probatio alterius partis quod esset iniquum.argu.eorum quæ no.in c.cum quidam.de iureiuran.per Bartolum.

S V M M A R I A.

1 *Licentia concessa de capiendo debitore obligato ad diem, elapso eo die non extendatur ad debitorem soluere ex præcepto iudicis cum die eo etiam elapso.*

2 *Præceptum iudicis nudum a causa non necessitat, sicut nec testatoris.*

3 *Captura facta uigore literarum non ualet, forma earum non seruata, uel præpostere seruata, & maximè quia ante capturã bona nõ fuerũt debitoris excussa.*

4 *Sententia de ualiditate capturæ lata contra incarceratum etiam citatum, an ualeat, ex quo fuit indefensus.*

CONSILIVM CCCXXII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Visis actis & actitatis ĩ captura Thomasij de admirarijs & ipsis diligenter ꝯsideratis dico, ꝙ d.captura vr̃ primò deficere ex forma lñiæ concessæ de capiendo, qa fuit cõcessa ut caperentur debitores qui possent capi uigore alicuius oblõnis, vñ termini essent elapsi, & sic loqtur de oblõnibus hñtibus diem, ut patet ex illa dictione, vnde, quæ significat cãm intrinsecam. exponit.n.unde.i.ex qua, ats.n.vnde, cùm sit aduerbium loci non hẽret rectum significatum.vñ sæpe cõtingit, ꝙ vna dictio ponitur pro altera, ut sensus saluetur.ff.de condi.& demon.l.eas causas.& ibi no.Sed constat dictionẽ, ex, denotare cãm ꝓximam, intrinsecam, & imediatã.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.& nau.ff.de pecul.l.eo tpe.in fi. C.de legi.l.nõ dubium. ibi ex eo, uel ob id.ff.si ser, extc.l.1.Constat ẽt, ꝙ in oblõnibus hñtibus diem ipsa, dies est pars oblõnis, & facit aliqñ ꝙ ante lapsum eius actio non nascatur, non sic qñ oblõ non habet diem a princ.sed apponitur ex postfacto.iuxta plene no.C.ut actio. ab hæredi. & ꝯtra hæredes.l.1.per Cy.& ff.de uerb.obli. l.ita stipulatus. in 2. q.per Bar.Sed oblõ, qua dr̃ illum captum teneri, non habuit a prin.certam diem, nec ẽt sñia dñi Pantaleonis, qd ex eo colligere possumus, qa ille capi faciens fecit sibi denunciari ꝟm formam statuti sub rubrica de cogendo debitorem ad soluendum, ꝙ solueret.j.15.dies, quod necessarium non fuisset, si haberet d.sñia certum terminum, ut in d.statuto, sed tunc fit, qñ non habet, debitor ergo prædictus non põt dici captus uirtute dictæ lñiæ, posito ꝙ terminus assignatus per iudicem foret lapsus, qa nõ ꝑpterea d.oblõ dr̃ hẽre diem, ꝙ terminus a iudice fuit assignatus, cùm ille nõ ꝑcedit ex consensu partium, & ẽt apponit ex postfacto. sed tunc proprie dr̃ habere diem, qñ habet a principio & ex consensu partium, & tunc dr̃ extrinsecus & pars oblõnis.ff.de eden.l.1.§.editiones.licẽtia verò vr̃ concessa super oblõnibus hñtibus diem annexam; ut s̃.diai igitur ad hanc non extenditur, quæ non habuit licet ex postfacto posita fuerit dies non oblõni, sed solutioni seu præcepto iudicis. unde nullo mõ comprehendit sub d.lñia, tanquã sit oblõ diuersa.ff.de ser.ur.præd.l.si domus.ff.de aqua plu.arcẽ.l.si prius. ¶ Si ergo captus est sine lñia debet relaxari.C.de exhi.reis.l.neminem.quia paria sunt licentiam non fuisse datam, uel taliter datam fuisse, ꝙ adhunc casum non extendatur.ff.de iureiurã.l.alias.cum ibi no.& quod no.in l.1.§.fuit quæsitũ.ff.ad trebel. ¶ Scdõ vr̃ deficere d.captura, inquantum sit fundata sup statuto cõis Flor.supradicto, s.de cogendo debitorem ad cogendum in iustificatione, quia non fuit debito modo iustificata. Nam duo fuerunt principaliter ꝑducta ad eius iustificationem.s.litera D.Pantaleonis. Item processus & sñia lata ab eo. ¶ Quantum ad primum dico, ꝙ litera prædicta nihil profuit ad iustificandum, eo quia ex ea nullum debitum nulla obligatio probatur, uel resultat, ut patet cuilibet intuenti, sed ad iustificandum necessarium est producere talia, ex q̃bus appareat debitorem obligatum, & capi posse ex forma statuti, alias.n. captura de iure cõ ĩ ꝑhibita est.C.de actio.& obli.l.ob æs. & qd no.Bar.ad l.iul.pecu.l.cum ex eo. ¶ Secundò non ꝑfuit, qa præceptum contentum in dicta litera suis nullum ex duplici capite, qa non continet aliquã cãm, sed solum dicit ꝙ soluat tali tãtam

2 quantitatem in qua sibi tenetur, non dicendo ex qua cã. † constat aũt ꝙ præceptũ testatoris sine cã tanquam nudum non ualet.l.cõsilium.§.iul.agrippa.ff.de leg.3.idem ergo vr̃ in præcepto iud. qa factum iudicis & testatoris æquiparantur.ff.de pig.acti.l.non est mirum.ff.de manu.testa.l.si ita fuerit.& no.gl.in l.centesimis.§.fi.ff.de uer.obl.habuit.n.iustam cãm non soluendi, qa si soluisset ex una cã, potuisset postea dici ꝙ ꝑceptum intelligebatur de alia cã, & sic ꝙ non paruisset ꝑcepto, non ergo debuit sub incerto uagari cũ ꝑiudicio dicti capti.arg.ff.de iniurijs.l.prætor. sic & in libello exprimenda est cã, ut reus reddatur certus an uelit cedere uel contendere.ff.de eden.l.1.in prin.& ibi plene not. Et neminem sine cã audit prætor.ff.de transa.l.cum hi.§.cã cognita.multominus ipse debet sine cã præcipere, quia quod in persona alterius factur⁹ eẽt, facere debet in ꝑpria.ff.de condi.inde.l.frater a fratre.in princ.ff.mandati.l.si negotia.cum concor.ibi not. ¶ Scdõ fuit nullum, qa factum super re pleni præiudicij, in qua non debet incipi ab executione nec a præcepto; non.n.ꝯstat ea qua cã factum fuerit, & potuit fieri ex tali cã, super qua nulla præcessisset causæ cognitio nec sñia, & per ꝯñs fuisset nullum.C.cõmi. uel epi.per totum.& quod not. Bal. C.de ope.liber.l.liberti libertæq;. post princ.& per Inno.de resti.in integrũ.c.2.in 4.col.super uerbo inhabitationem.maximè quia non fuit iustificatum. iuxta not.ff.de ope.no.nun.l.de pupillo.§.meminisse.per glo.& docto. ¶ Quantum ad secundum scilicet licentiam latam a domino Pantaleone dico adhunc, per eam

3 non fuisse iustificatam capturam. ¶ † Primò ex eo quia cum lata fuerit ab alio iudice, non potuit mitti executioni sine expressa requisitione illius iudicis qui eam tulit.C.de iudi. l.properandũ. §.sin autem reus.& ibi per Cy.ff.si quis in ius uoca. non ierit. l.2.§.5.& ibi no.in glo.quæ incipit no.& plenè per Bart.ff.de re iudi.l.a diuo pio.§.sententiam romæ datam.sed hic nulla specialis requisitio dicti domini Pantaleonis, qui eam intulit, interuenerit, ut iudex Florentinus ipsam exequeretur, litera namque, de qua.s̃.nõ facit mentionem de dicta sententia, nec requirit ut ipsa mittatur executioni, sed requirit ut mittatur executioni præceptum illud ꝟm per dictum auditorem de soluendo nulla expressa causa, & sic

nihil

nihil ad rumbum. ¶ Itē p̄sata sñia vr̄ nulla prima facie & apparenter, q̄a apparet lata per iudicem ecclesiasticum ꝫ dictū captum asserentē se lacū nō expresso in d. sñia q̄ sic clericus vel cortesanus, nec fuit in termino iustificationis aliqđ̄ istorū ꝓbatum, ppt̄ qđ d. sñia posit dici inualida, & p ꝯñs prima fronte vr̄ apparenter inualida, tanq̄ lata a iudice incōpetente. de fo. cōpe. c. si clericus lacū. ergo iudex secularis non debuit ipsam mittere executioni, sed supsedere, & scribere iudici qui eā tulit. iuxta ea q̄ plenè no. in c. pastoralis. §. q̄a uerò. de offi. deleg. per gl. & doc. de offic. ordi. c. 1. ꝑ Inn. ff. de re iud. l. a diuo pio. in princi. licèt. n. non dēat ꝓnunciare sñiam illam nullā, debet tñ supersedere. ut ibi no. & p ꝯñs si hoc n̄ fecit, sed ꝓcessit, debet reuocare tanquā de facto, & nō lrimè attētatū. facit. l. si ptor. in fi. ff. de iudi. ¶ Inquātum vero dicta captura fundet sup lr̄a D. Pātaleonis inquāt ū inuocat brachiū seculare, adhuc clarius vr̄ debere ruere, q̄a ppostere facta fuit, & non seruata forma dictæ lr̄æ in duobus. ¶ Primò. n. dicta lr̄a dirigit̄ ꝑsonis ecclesiasticis mādans eis, q̄ debeant p̄fatum Thomasium denunciare excōicatum, grauare, & re aggrauare iuxta solitum stilum. Postea subdit in lr̄a. Demum uerò si d. Thomasius adhuc aīo indurato & suæ salutis immemor &c. & subijcit in dictū casum inuocatio brachij secularis, ut ex tenore literæ patet. Non ergo potuit recurri ad secularem iudicem, nisi postquā ecclesia non habebat q̄d ultra facere, quia tunc p̄fatus Thomasius deductus fuisset in ꝓfundum malorūm. iuxta not. in c. cū non ab hoīe. de iudi. & sic postq̄ dicta aggrauatio & reaggrauatio p iudices ecclesiasticos facta fuisset, q̄a sic postulat ordo tam dictæ literæ, q̄ ēt iuris. Debuit ergo de hoc fieri fides iudici seculari, cuius brachiū implorabatur, q̄ hoc fcm̄ fuisset, q̄a ꝯstare liquereq̄; debet priori id qđ est cā suæ iurisditionis. ff. quibus ex causis in poss. eatur. l. hæc aūt. & qđ no. Bar. in l. multum. ff. de ꝯdi. & demō. ff. de dā. infe. l. si finita. §. iulianus. aīs non ualet qđ agit, ut ibi no. & in l. ꝓperandum. C. de iudi. Hoc aūt minimè fcm̄ fuit, ergo &c. Nā ppostera̧tio in his, q̄ sunt de substantia, nitiat. C. de sent. l. ꝓlatam. de hære. uel act. l. ut debitum. ff. de uulg. & pup. l. 2. §. si prius. cū simi. ¶ Scd̄ò fuit præposteratio, q̄a dicta lr̄a mandat, q̄ primo capiantur bona, q̄ perueniatur ad capturā, quod est ēt de iure cōi, quo innitit ur auditor cameræ, ut patet ex no. ff. de suspec. tut. l. 3. §. tutores. fed hic nulla p̄cessit discussio bonorū, ergo &c. C. de fideius. anth. pōte. Si dicat̄, q̄ notorium erat p̄dictū Thomasium non esse soluendo, & sic discussio nō uidebatur necessaria. per ea quæ no. Bar. in l. xx. de uerb. obli. & l. fi. si cer. peta. q̄a cum non esset tale notorium, qđ subiaceret oculis iudicis l. si irruptione. §. ad offm̄. ff. finium regun. requirebatur ꝓbatio, ut fieret notorium iudici, cui nō erat, iuxta no. in Spe. de noto. cri. §. 1. uers. sed qualiter. & §. fi. in pen. col. & per Bal. C. de his qb° ut indi. l. cum fratreio. Et si dicatur, ad qđ ꝓdcrit q̄ esset notoriè non soluendo, ex quo requiruntur ꝓbationes. rideo q̄a sufficiēt testes deponentes ita notoriū esse, absq; eo q̄ deponant de ueritate, q̄ si alias non esset. Sequitur ergo q̄ præposteratio prædicta uitiare debet capturam. de rescrip. c. cum dilecta. quia non solū fuit ꝫ formam mandati, sed etiam ꝫ formam iuris cōi. per not. in d. §.

4 tutores. ¶ † Restat tollere onū, q̄a diceretur q̄ omnia prædicta sunt sublata per pronunciationem factam super ualiditate capturæ citato d. Thomasio, a qua non fuit appellatum, & sic transiuit in rē iudicatam. Sed rñdeo citationem factam de dicto Thomasio incarcerato & non ualente comparere a iudice hoc sciente, nullā fuisse ipso iure, & per consequens etiam ipsam sñiam. ff. de re iudi. quæsitum. & ibi not. ff. si quis cau. l. 2. §. si quis in iudicio. cum si. Et posito q̄ dicta ꝓnunciatio ualeret mero iure, potest d. Thomasius petere restitutionem aduersus eam, cum non fuerit defensus, eo quia erat in uinculis, & nullus pro eo cōparuit. ff. quibus ex cau. ma. l. succurritur.

S V M M A R I A.

1 *Legatum factum filiabus pro dote est conditionale si nubant, ideo mortuæ ante nuptias ad suos hæredes non transmittunt, nec reijcitur omnino, uelut de legitima quando et forma statuti excludebantur ab intestato.*

2 *Legatum pro dote, an dicatur propriè dos, ita ut gaudeat dotis priuilegio.*

3 *Legatarius utrum concurrat cum alijs creditoribus hæredis in bonis ipsius hæredis, si adiuit hæreditatem sine beneficio inuentarij, quia si statutum præcipit, ut non prosit talis confectio.*

4 *Hæres pro dimidia, qui adiuit hæreditatem sine beneficio inuentarij tamen tenetur legatarijs pro dimidia, quando bona hæreditatis non sunt soluendo, & si alia pars deficiat per repudiationem, non accrescit ion. ro, ita ut teneatur, imo potest & partem suam, quam iam adiit, repudiare.*

5 *Intellectus singularis ad l. cum hæreditate. ff. de acqui. hære.*

Cautela pro euitandis oneribus creditorum hæreditariorum.

CONSILIVM CCCXXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE. AMEN. ¶ † Viso puncto suprascripto & dubijs notandum est primò io. incipiendo ab ultimo, q̄ anteq̄ dictæ puellæ nubant, sine dubio nō pñt petere dictas q̄titates legatas ꝓ dotib°, q̄a dictum legatū censet̄ ꝯdōnale, si nuptiæ cōtrahantur l. tali stipl'one. ff. de iure do. & l. ꝓmittendo. q̄ cōdō in casu nostro nō reijcitur per l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. q̄a illa loquitur de relicto facto filio, cui lrima debebatur, sed istis filiabus non debebatur, q̄a nō erāt successuræ p̄ri ab intestato, postq̄ extabat Iacobus frater carnalis p̄ris, & ēt nepotes ex alio fratre ꝑm illatutū cōia Flor. sub rubrica, qual. mulier ab intestato succedat. & lrima nō debetur nisi illi, q̄ ab intestato successurus est, cùm sit portio eius q̄ ab intestato debetur. C. de inof. testa. l. parētibus. & hæc oīa hñr ex no. per Bar. in l. titio centū. §. titio gño. ff. de cōdi. & demon. nō ergo debetur dcm̄ legatū, anteq̄ nubat lrimè. ff. q̄n dies legā. ce. l. q̄ pupillæ. & si prius decederēt, q̄ nuberent, extingueretur legatū, & remaneret penes hr̄des. C. de cad. tol. §. finaūt sub cōdōne. Et per hoc est expeditū tertiū & ultimum dubium in ordine. de relicto uerò alimentorū, quod est purū, debetur interim. l. qui filiā. ff. ubi pupil. edu. deducendū est idē qđ io sequēti. ¶ Postquā uerò dictæ filiæ nupsissent, & sic legatum esset purificatū, & ēt ad quātū ad legatū alimentorū, q̄d iuris sit tāgendo primū & secūdū dubiū simul. dico aduertendū, q̄ si superessent bona p̄na. s. Petri primi testatoris, sine dubio in illis dictæ puellæ p̄ferentur creditoribus hr̄dis impetrando separationē, ut est casus in l. quotiens. q̄ est lex pen. ff. de separa. ¶ Si uerò nō supersunt bona p̄ris, sed duntaxat hæredis, adhuc vr̄ idem, q̄ debeā: p̄ferri creditoribus hr̄dis, per id qđ no. Bar. in l. 2. §. fi. ff. de priui. credi. ubi dicit, q̄ tale relictū fcm̄ ꝓ dote est priuilegiatū, ut si bona nō sunt soluendo, p̄feratur alijs. ¶ Sed illud nihil facit, q̄a verū est, q̄ si cōcurreret cum alijs legatarijs p̄ris, & subessent bona p̄na nō tñ sufficientia alijs, præferretur legatū fcm̄ ꝓ dote, & reduceretur tanquā æs alienū respectu aliorū legatorum. ita loquitur Bar. in loco p̄alle. Sed nos sumus in casu penitus diuerso, q̄a hic concurrit nō cum legatarijs, sed cum creditoribus. Itē non patris, sed hr̄dis, nec agitur de bonis patris, sed hr̄dis, iō nihil facit. Itē adhuc vr̄ idem p̄ statutum de cessantibus, q̄ excceptuat dotes a cōcursu cū alijs, & sic

2 vr̄ uelle eas præferri. † Cōstat aūt, q̄ relictum ꝓ dote largo mō dr̄ dos, & illa cui tale relictum est factum, dr̄ eo ipso dotata, licet adhuc nupta non sit. iuxta plenè no. per Bar. in d. §. titio gño. & negari nō pōt quin istæ sint creditrices hæreditatis, & fuerunt hæredes falliti facti per aditionem hæreditatis, per quā quasi cōtrahitur l. apud iul. in fi. ff. quibus ex cau. in pos. ea. cum concor. ibi alle. iuncta l. creditores. & l. creditorum. ff. de uerbo. signifi. q̄a quo ad heredem & eius bona ēt legatarij dñr creditores. C. de bon. auto. iud. pos. l. 1. & no. Bar. ff. de acq. hære. l. cum hæreditate. ¶ Sed certè statutū prædictum non obstat, q̄a in exceptuando dotes a concursu, nō dicit ipsas præferendas alijs, sed reliquit eas dispositioni iuris cōis, ut patet ex tex. statuti. Cōstat aūt q̄ relictū factum ꝓ dote, quod largo mō dr̄ dos, nō strictè nec ꝓpriè, cùm non dicatur nisi post ꝯtractum matrimonij, & postq̄ fuerit tradita marito, vel eius patri. l. 3. ff. de iure do. sol. mat. l. de diuisione. nō reperitur, q̄ hēat priuilegium prælationis, nisi in casu tacto p Bar. in loco s. alleg. in quo de præsenti non sumus, ergo posito q̄ uerba statuti ēt ad illam dotem sic impropriè largè sumptum extenderentur, non ꝓpterea facerent eam præferri, postquam de iure communi non p̄ferretur. ¶ Præterea statutum de tali dote non sensit, sed de illa quæ propriè dicitur dos, scilicet quæ tradita fuit marito uel eius patri, pro q̄ua fallitos est obligatus, quia illa habet præcipuum fauorem de iure communi. l. 1. ff. solu. mat. quem statutum voluit sibi conseruare, & in nullo uiolare, cùm uerba statuti sint intelligenda in proprio & stricto significatu. l. constitutionibus. ad municip. l. 3. §. hæc uerba. ff. de nego. gest. cum ibi not. maximè quando præsumptio est, q̄ potius de illo senserit, prout est in casu nostro, in quo plures sunt rationes pro ista parte & magis rationabiles & urgentes, quòd potius uoluerit conseruare uetera priuilegia, q̄ noua inducere in præiudicium creditorum. argumen. l. 2. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. cum si. sed intelligendo statutum in illa, quæ est propriè dos, tenderet ad conseruandum uetera, de quo creditores non possunt conqueri, cum statutum nil eis auferat. sed si intelligeretur de ista, quæ est impropriè dos, & uellet q̄ p̄ferretur alijs creditoribus, induceret priuilegium

legiam nouú, quód de iure cói non est, vt. s. dixi, & faceret iniuriá alijs creditoribus, q nó est credendú voluisse. l. meminerint. C. vnde vi. ¶ Ecótra vr, q nullo modo admittant istæ filiæ ad cócurrédú cú alijs creditoribus hrdis, sed q bona ipsius hrdis debeant diuidi inter solos alios creditores, quia istæ prætédút cám lucratiuá vel quasi, sed illi onerosam, ergo &c. ff. de relig. & sump. fune. l. at si quis. §. a. qui incipit. sed si adita. in fi. C. de iure deli. l. fin. §. licentia creditoribus &c. in fi. ¶ † Præterea ante ius authenticorú legatarijs nihil debebat, si nó suberát bona testóris, ét si inuentariú non cósiciebat hrs. C. de leg. l. si vniuersę. & no. in. l. fi. §. fi. C. de iure deli. ff. ad Treb. l. j. §. fi. Sed per Auth. de hæ. & fal. §. hinc nobis. inducitur, q si nó facit inuentarió teneat hrs ad integra legata etiá vltra vires hæreditarias vt no. in d. l. fi. §. fi. quod est intelligendú, qn cófectio inuentarij prodesset, quia tunc esset hrdi imputandum, cur ipsum nó fecit. sed per statutum cóis Florétiæ cófectio inuentarij nihil prodest, igit imputádum nó fuit hrdi, si nó cófecit inuentarium, postq cófectio nó erat profutura. ar. ff. quis ordo in bo. poss. ser. l. fi. §. pe. & sic attéto dicto statuto, dicédum est id, quod dicere debe..mus, si dicta Auth. de hære. & fal. nó esset, vt nó fuerit obligatus Iac. hrs ad hoc legatum vltra vires hæreditarias Petri primi testatoris, sed de bonis eius nihil reperit, vt dr in puncto, igit nihil debebat dictis filiabus, & per ꝯ is non dicebat debitor illarú, nec illę creditrices hæredis, igitur cú creditoribus non debent concurrere. ¶ Præterea bona hrdis non sunt obligata pro debitis defuncti. l. Pau. in prin. ff. de pig. nihilominus pro legatis factis a defuncto: vt no. in. l. j. C. communia de leg. Nec in bonis hæredis fit missio pro legatis, nisi concurrentibus pluribus, quæ hic non sunt. ff. vt in poss. lega. l. si cui. §. Imperator.

¶ Sed ad istas rónes rńderi pót. Et ad primá, q istæ filiæ non prætendunt in dicto legato cám omnino lucratiuá, cú pater teneretur eas dotare, & poterat cópelli. l. qui liberos. ff. de rit. nup. C. de dotis promiss. l. fi. iúcta. l. fi. C. de codi. & l. j. de imponen. lucr. descrip. Et posito, q prætenderent cám lucratiuam, non tń hoc lucrú habuerunt ab hrde, sed a patre ipsarú, & ideo quantum ad creditores hæredis non debét reputari hre causam lucratiuá. arg. l. a. §. meritó. & §. si quis a principe. ff. ne quid in loco publico. ¶ Ad śm rńdetur, q aut dicimus istud esse merú legatú aut creditum respectu patris ex eo, quia poterat cópelli ad dotandu, primo casu cófectio inuentarij proderat hrdi, quia statutú cóis Florétiæ dicit q nó psit quantú ad creditores, quin eis teneat ét vltra vires hæreditatis. & sic vult q quantú ad legatarios bene prosit. ¶ Pót ergo imputari hrdi, cur inuentariú nó fecit, & ideo teneť ad tale legatum vltra vires hrditatis & de suo proprio soluere per dictá Auth. de hær. & fal. §. hinc nobis. & §. si veró nó fecerit. postq est quid sibi imputet. ar. ff. de separa. l. j. §. pe. sibi debet imputare &c. Secúdo casu si dicimus ipsum creditú, posito q sibi nó sit imputandú, cur inuentariú nó fecit, quia statutú disponit, q nihil prosit, nihilominus teneret in solidú ét vltra vires, quia statutú hoc disponit, imputet ergo sibi cur adiuit postq statutu sciebat vel scire debebat. arg. ff. de acq. hær. l. si duo. ¶ Sed aduertendú est hic subtilr & diligéter, q posito q istud posset dici creditú ea róne, q pater poterat ad dotádú cópelli, tń nó est, sicut alia credita ꝯcta per patré, ná ad illa teneret pater ét si nihil haberet in bonis. l. cótinuus. §. illud. ff. de ver. obli. & potuisset cóueniri & cődénari & carcerari nisi bonis cederet. ff. qui bonis. ce. pos. per totú. sed ad istud creditú cú sit legale & ꝯctú sine facto suo principalr ad hoc ordinato, & ideo pro ipso nó cópetit actio, sed iudicis officiú, vt d. l. qui liberos. & l. fi. C. de dotis promiss. nó tenebat pater vltra vires bonorum suorú, imo deducto ne egeat. ff. sol. ma. in. l. ex diuerso. in prin. iúcta. l. qro. cú se. de iur. do. & eadé róne nec hrs eius ét inuentariú nun cóficiens, & ét ante beneficiú inuétarij inuentú, quia nó debet esse hrs deterioris códitionis q defunctus, sicut nec melioris, sed eiusdé. ff. de reg. iur. l. hrdem. similr nec post inuentá confectioné inuétarij, quia illa facta fuit pp creditores, quibus hrs adeundo tenebat insolidú ét vltra vires hrditatis. l. quæ dotis. ff. sol. ma. C. de iu. deli. l. si te. cuiusmodi talis creditrix dotis nó erat olim nec est hodie, & sic inutilis est hrdi cófectio inuétarij, cúm & sine eo nó debeat teneri vltra vires hrditatis, & sic nó esset imputandú hrdi, si inuentariú nó cófecit, ét si statutú nó esset, & eodé modo státe statuto, quia illud debet intelligi quantú ad credita, ad q hrs teneret vltra vires hæreditatis innétario nó cófecto de iure veteri, sed pp inuentariú cousequebat beneficiú, ne teneret vltra vires, statutú auté hoc beneficiú tollit. in debitis aút, ad q hrs nó tenebat vltra vires de iure veteri, vt sunt ista debita legalia, cófectio inuentarij nullú beneficiú tribuit hæredi, ergo nec statutú aliquod beneficiú tollit, remanemus ergo in dispositione iuris veteris, q erat ante. l. fin. C. de iure deli. videlicet vt sicut hęres tunc simpliciter adeundo nó tenebatur dotare filiam defuncti, si nulla bona defuncti supererant, sicut nec ipse defunctus, ita nec hodie post dictam legem finalem, & post dictum statutum, quia non videntur in casu illo aliquid disponere.

¶ Ex quibus vr concludendum, q ex quo nulla bona paterna repe riuntur siue culpa & facto Iacobi, præfatus Iacobus adeúdo simpliciter & non conficiendo inuentariú, licet fuerit obligatus alijs creditoribus Petri tam ex forma iuris cóis q statuti, ad hoc tń debitum legale. s. dotandi filias Petri non fuit obligatus, nec poterat compelli, sicut nec ipse Petrus per iam dicta, igitur dictæ puellæ non vidétur debere computari in numero creditorú dicti Iacobi, & per consequens nec illis præferuntur, nec cum eis concurrunt.

¶ Sed & tertio & verius vr dicendú, q imo dictæ puellæ debeant concurrere cú dictis creditoribus Iacobi p soldú & librá śm formá statuti supra relati de creditoribus cessantiú, eo quia illa, quę. s. proximé dicta sunt, possent procedere, si hoc debitú seu creditum dotis stetisset in mera dispositione legali, quia Petrus pater & pri. testór nihil in sua vltima volútate reliquisset dictis puellis pro dotibus earú, verú quia ipse reliquit in testó dictas quátitates, nó vnr supradicta procedere, quia vbi primó erat debitú meré legale, núc per aditioné hæreditatis effectú est quasi cóuentionale, eo q hæręs adeundo ex testó de cuius contentis censet habuisse notitiá, ex quo erat extraneus. iuxta no. in. l. cú hrs. ff. de lib. leg. & p Bar. in. l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de ver. obli. vr se obligasse & astrinxisse ad obseruandú oia cótenta & disposita in testó, vt patet in. l. quidá elogio. C. de iur. delib. vbi hrs adeúdo censet se obligare ad acceptandú hęreditaté pupilli, in qua fuit pupillariter substitutus, quá obligationé transmittit ad suos hæredes. l. qui patri. ff. de acq. hær. & hoc, quia fuit expressé substitutus, & per rónem quá dixi, quia cé..tur se obligasse & obligare voluisse ad obseruandú disposita p testórem, pp quá róne.n dńt doct. Mod. in d. l. qui se patris. q ét, qú quis est substitutus suo cohæredi vulgariter, cé..t se obligasse ad capiendú portioné cohrdis ex vulgari, vnde nó pót illá repudiare ex vulgari & capere p ius accrescédi, imo inuitus habet eam vtroq; iure. de quo est casus in. l. si quis hrs. eo. tit. ibi. ex cá quoq; substóuis &c. Nec isto casu haberet locú. l. cú hrditate, eo. ti. videlicet vt p ꝓportioné cohrdis desectá det sibi optio repudiádi suá, vel illá acceptádi, quia illud est verú, qn nó esset substitutus cohæredi, & sic obueniret sibi casualr p ius accrescédi tm & ex improuiso. Sed qú est substitutus, nó censet ex improuiso obuenisse, sed ex prouiso, quia adeúdo censet se obligasse ad illá acceptandum ex substitutione, vt voluntaté defuncti impleat, q ró cessat qn non est substitutus. & ita no. dńs Ang. de Peru. in d. l. cum hrditate. & l. qui patri. Postq igit ita est, q Iac. adeundo vr promisisse dictis filiabus soluere legatú róne cuiusdá quasi ꝯctus qui gerit in adeúdo, & iux & actio fuit illis puellis acquisitú & acquisita ꝯ Iacobum ad dictas quátitates legatas, negari nó pót quin ipse Iac. fuerit effectus debitor illarú, & istę creditrices, & sic cóprehédunt applone creditorú prolata a statuto dicente, q cuilibet creditorú satisfiat per soldú & librá. l. creditores. & l. creditorú. ff. de verb. sig. Nec bona Iacobi hæredis sunt obligata prædictis quantitatibus, quia in hoc non est vis, cum statutú disponat nullú alteri præferri róne hypothecæ vel priuilegij personalis actionis, vnde ét si alij essent hypothecarij, creditrices istæ cú illis concurrerent śm formam dicti statuti. Et ista pars vr mihi verior, & tutior, & humanior. & hoc tń in quátitatibus relictis duntamen nubant, & in alimétis etiá si nó nubát.

4 ¶ † Sed his præsuppositis, q dictæ puellæ cóncurrant cú dictis creditoribus Iacobi p soldú & librá, videndum est pro quáta quátitate, verú pro integra quátitate legata, & pro integra quantitate necessaria pro alimétis. An veró pro dimidia tń vtriusq;. Et vr ista secúda pars verior, quia Iac. de cuius bonis agitur, fuit institutus in dimidia tń, & sic adeúdo fuit effectus debitor illarú solú pro dimidia dictarú quantitatú, & similr illæ creditrices in dimidia, & non vltra. ff. de leg. a. l. legatorú. in prin. Sed in contrariú, quia dr mihi nunc nouiter extra punctú, quod cohæredes eius instituti in altera dimidia repudiarunt, & sic illa dimidia Iacobo, si viueret, accresceret ei inuito, ac si fuisset a principio insolidú institutus. ff. de acq. hę. l. si quis hrs institutus. & l. qui ex duab. §. fi. Et ipso mortuo accrescit eius hrdib. vel hrditati. l. q pri. eo. tit. ff. de suis & legi. l. si ex pluribus. l. j. §. his ita. C. de cadu. tol. & sic efficitur hæreditas Ia-

cobi hodie debitrix totius quãtitatis ac si Iacobus ab ipso principio fuisset in solidũ institutus & adiuisset. Nec refert, ꝙ nulla bona reperiunť in ista hæreditate, quia hæreditas vel eius portio nõ cõsistit in corporibus, sed in iure. l. hæreditas. ff. de pet. her. vnde ẽt si essent corpora, nõ ipsa diceren̄t accrescere, sed dimidia hęreditatis in iure cõsistens cũ suis oneribus & corpora venire. et in ꝯ̃iam, satis ergo est, ꝙ propter aditionẽ Iacobi factam de dimidia, in qua etiam nihil erat, & repudiationem alterius dimidiæ factam per cohæredes tota hæreditas etiam inutilis & damnosa reperitur apud hæreditatem Iacobi, vt sic teneatur ad solida legata relicta a dicto Petro testatore, sicut tenetur ipse Iacobus si viueret.

5 ¶ † Bñ istud dubium determinat per l. cũ hæreditate. ff. de acq. hæ. & ex his quę ibi no. Bar. videlicet, ꝙ postq̃ ista repudiatio sit hodie post aditionẽ factã per Iacobũ, si dictæ puellæ vellent per hoc sibi satisfieri de tota summa legata, ac si Iacobus fuisset a prin. in solidũ institutus, præfatus Iacobus si viueret haberet electionẽ vel illam accepiãdi & totũ soluere, vel illã & ẽt portionẽ suã aditã repudiãdi & nihil soluere. per illã. l. singularẽ. & idẽ põt facere hr̃des eius, si extarent vel syndici, in quos oĩa iura hæreditaria sunt translata, ar. in. l. si cui, C. de nõ nu. pec. ¶ Nã licèt illa lex loqueretr̃ in creditoribus Bar. tñ ibi dicit idẽ in legatarijs hodie, si nõ est confectum inuentarium; Et dicit, ꝙ istud propterea sibi nõ nocet, quoniam habet hæres beneficiũ illius legis, & sic ad literã determinat dubium nrm. ¶ Si verò illæ puellæ & alij creditores sunt contenti de dimidia tñ tꝑe primæ aditionis, tũc neuter posset repudiari, sed illa repudiata accresceret sine detrimento creditorum, quia syndici non tenentur illis dare nisi pro dimidia, ac si illa portio nõ accresceret per ill. sand. in legem singularem, sed si fuisset repudiata ante aditionem Iacobi, & ipse hoc sciuisset; cassaret beneficiũ illius legis cum hæreditate per l. si dun. cod. tit. ¶ Requirant ergo syndici eas, si volunt insistere in petitione totius summæ propter portionem nouiter repudiatam & accrescẽtem, & si dixerint, ꝙ sic repudient dimidiam quam Iacobus adiuit & in nihilo concurret cum eis, & ista est optima cautela. & vr̃ ꝙ postea non poterat pœnitere. ¶ Restat etiã declarare aliud dubiũ. s. de alimentis pro quãta quãtitate debent concurrere. Et vr̃ ꝙ pro tota illa, quæ est necessaria, quia alimenta non põt diuidi, sicut nec augeri. l. dãs. §. si. ff. de vsufr. cũ ibi not. cum debeant̃ sm̃ necessitatẽ sicut vsus. l. vsus pars. ff. de vsu & hab. Sed bñ his non ob. dico idem ꝙ supra. s. ꝙ pro dimidia tñ, vt si taxata est quantitas. 24. flor. in anno pro alimentis cõcurrant in 12. Nã licèt sint indiuisibilia respectu alimentarij, quia non potest alimentari pro parte, bene tñ sunt diuisibilia respectu illorũ, a quibus fuerunt relicta, vnde si relicta fuerunt a pluribus, non tenet̃ quilibet in solidum ꝓp hoc ꝙ legatarius nõ potest alimentari pro parte, imo quilibet tenet̃ pro parte, vt est casus in l. cum hi. §. in causæ. ver. aut si a pluribus. ff. de trãsac. & l. 3. in prin. de ali. & cib. leg. de iure pa. Cornelia. in fi. ¶ Postq̃ igitur Iacobus, si viueret, non teneretur nisi ad dimidiam dictæ quantitatis necessariæ pro alimentis cohæredibus adeuntibus vel etiam repudiãtibus, & ipse attento beneficio. d. l. cum hæreditate. per dicta iura, similiter nec creditores, in quos sunt hr̃ditaria iura Iacobi translata.

SVMMARIA.

1 *Testamentũ, in quo filiæ nihil relictũ est titulo institutionis, an sit ipso iure nullũ. Statuto stante ꝙ filia fœmina ab intestato non succedat extantibus agnatis masculis, & sic non successura ab intestato, an rumpat testamentum, si in eo sit præterita, an dicat nullum ad vtilitatem suam vel agnatorum.*

2 *Filia a statuto extantibus masculis prohibita succedere patri, quando non sunt instituti nominatim ab intestato, sed extranei, an possint contratabulare, vel querelare testamentum.*

3 *Filiæ si aliquid relinquatur non titulo institutionis, sed dicatur in testamento ꝙ valeat omni meliori modo, &c. an censeatur relictum titulo institutionis propter prædictam clausulam & similes.*

4 *Legatum filiæ factum non iure institutionis, an dicatur purum quando pro dote relictum est, an vero sit conditionale si nubat.*

CONSILIVM CCCXXIIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Super primo puncto, quo quærit̃ an testm̃ sit nullum ex eo, ꝙ nihil reperitur relictũ in ipso dictis filiabus iure institutionis, sed solũ mandauit pater eas dotari, matremq́; & sororẽ vlr̃ instituisset, vr̃ eo casu quo masculus non nasceretur, cũ dixerit, ꝙ ad eas perueniret bona non obligata quę erant incerta, & sic omnia cõprehendebantur, præter obligata quæ erant certa, propter quod sine dubio potest dici substitutionem factam de matre & sorore fuisse directam vulgarẽ & vniuersalẽ in hæreditate, factã verò de illo cui bona erant obligata, de ipsis bonis obligatis fuisse factã in rebus certis, & sic vim legatorum hr̃e dato cohr̃de in vniuerso. C. de hæt. instit. l. quoniam. iũctis his quæ no. in. l. his verbis. in prin. ff. eod. ti. & l. si certarũ. in prin. de test. mil. per Bar. dubiũ facit principalr̃, quia hic extat patruus, qui ex forma statuti fuisset dictas filias a successione intestati exclusurus, ꝑp ꝙ præfatis filiabus nulla legitima debebat̃, cũ sit portio portionis debitæ ab intestato. C. de inosfi. test. l. parẽtibus. vnde nõ debet̃ eis, q̃ ab intestato nõ forẽt successuræ vlr̃, cũ nõ debeatur alicui nisi iure hæreditario, vnde repudians hr̃ditatẽ vltm, legitimã petere non põt no. Cy. C. de impub. & alijs substi. l. hæres insti. & Bar. ff. de acq. hær. l. gerit in 4. col. sicut ergo excluso ꝑ suã repudiationẽ nõ debet̃ legitima, sic nec excluso per l. municipalẽ a succedendo, q̃ exclusio potẽtior est cũ sit prior & veniat ad radicem, quia impedit hęreditatẽ deferri, sed prima fit sup iã delata. ff. de acq. hæ. l. is qui hr̃s. & si legitima nõ debebat istis, ex eo ꝙ non succedebãt ab intestato patruo extante nec earũ præteritio nocere debet, cũ illorũ tm̃ ꝑteritio testm̃ vitiet, quibus testator legitimã debebat quã tollere nõ potuit nisi exhr̃dato legitimè, vt patet. ff. de inosfi. test. l. Pap. §. quarta & §. qm̃ aũt. & ex his quæ not. ꝑ Bar. in. l. Gallus. §. & quid si tm̃. & le. in suis. ff. de lib. & posth. ¶ In ꝯ̃riũ vr̃, quia statutũ loquit̃ ab intestato, & sic de cã testamẽti nil cẽset immutare. iuxta no. per gl. in d. §. & quid si tm̃. & in. l. si mancip. C. de coll. bõ. sunt. n. diuersæ. ff. de acq. hæ. l. quã diu. ergo de vna ad alterã non vr̃ aferendũ. ff. de min. l. Pap. exuli. ff. de cal. l. pe. ff. de verb. obli. l. inter stipulantẽ. §. sacram. ibi sed hæc inter se &c. Et posito, ꝙ hr̃et locũ ẽt facto testõ & filiabus ꝑteritis vt preteritio non noceat, deberet hoc esse vẽrũ eo solo casu quo fuisset institutus solus patruus, qui fuisset eas exclusurus, & in cuius fauorẽ statutum est factũ, vt sic patruus nõ sit deterioris cõditionis ex testõ & ex volũtate expressa, q̃ ab intestato & ex tacita. ff. de lega. 2. l. Titia Seio. §. fi. ff. ad l. Fal. l. Titia. & qđ no. Bar. in. l. pater filiũ. ff. de inosfi. test. in 2. q. ff. de vulg. & pu. l. si filius qui patri. versi. ꝑtertium Nec insuper filia sit melioris cõditionis facto testõ & ipsa ꝑterita, q̃ esset ab intestato, cũ primo casu cõcurrat ẽt pr̃is volũtas ad ipsam excludẽdam, quia ꝑteritio largo modo dr̃ exhr̃datio. iuxta no. per Bar. in. l. filio ꝑteritio. ff. de iniu. te. ¶ Cæterũ illo non instituto, qui erat eas exclusurus, sed alio, vt est hic, quia mater & soror, de patruo verò nulla fit mẽtio, vel si cõprehendit̃ appellatione illius, cui sunt bona obligata, nõ est institutus vlr̃, sed in certis rebus vel proprijs, nec in illis vr̃ institutus, cũ testõr fuerit vsus verbo cõi qđ adiectũ

* certæ rei vel rebus nõ importat institutionẽ * sm̃ cõem theoricã, sicut nec fideic. vlr̃e, si est alius vlr̃ institutus. l. cogi. §. & gñalr̃. ff. ad Treb. & no. in d. l. his verbis. in prin. & l. Cẽturio. ff. de vul. & pu. ꝑ Bar. vr̃ tñc ꝯ̃rium esse dicendũ, vt si dictus patruus, postq̃ ex testõ succedi vlr̃ ꝑ iã dicta, nec ab intestato stante cã testati, habeat pro mortuo. l. j. §. si pr̃. ff. de cõiun. cũ eman. li. & bene facit l. nlli. de success. liber. §. nĩa. vbi patet, ꝙ paria sunt filios liberti non extare, vel extare & fore exclusos ꝑ testõrem, quia vtrobiq; dat patrono ꝯ̃ta. sed hic patruus vr̃ fuisse ꝑ testõrem exclusus, quatenus in eo fuit ipsum nõ instituẽdo, igit filiæ potuerũt dicere nullũ, ac si patruus nõ esset in rerũ natura. ¶ Bñ sup isto passu, q̃ difficilis est & subtilis, vt patet ex no. ꝑ Bar. in d. l. j. §. si pr̃. ff. de coniungen. recordor alĩs vidisse varia cõsilia doctorũ excellentiũ Bononiensiũ. ¶ Quidã. n. tenebãt, ꝙ ẽt eo casu quo esset institutus ille idẽ, q̃ fuisset exclusurus filiã ab intestato, nihilominus filiæ præteritio reddebat testm̃ nullũ ꝑ rõnem. s. tactã, & quia pr̃ pro nouo beneficio statuti qđ eligere poterat decedẽdo intestatus si volebat filiã excludere, vetus elegit grauamen. s. cãm testats, vnde debebat ea vti cũ sua cã, quę est filia instituat̃ vel exhæredetur. l. inter cætera. ff. de lib. & post. & l. Gallus. §. in oĩbus. arg. l. Põp. §. cũ quis. ff. de acq. poss. iũcta. l. fi. §. si aũt hoc. in pe. col. C. de iur. delib. ista snĩa reprobat̃ ꝑ ea quæ notant̃, & expresse in ꝯ̃riũ decidunt̃ per Bar. in. l. si. ff. ad Ter. & per Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. ꝑteritis in q̃one, quorũ decisio debet hoc casu intelligi, quia nõ debet imputari pr̃i cur intestatus nõ decessit. Alij tenebant, ꝙ dicto casu testm̃ tenebat mero iure, & poterat adire hæreditas, sed ipsa adita filia ꝑterita põt cõtratabulare, licèt ante potuerit, nec possit dicere nullũ, quia cõtratab. est ex testõ, vt patet in. l. j. in prin. ff. si tab. testa. nul. ex. & ex no. per gl. in. l. j. ff. de bon. poss. a qua cã testati filia nõ est exclusa. cautela ergo est, ꝙ filia taceat quousq; hæreditas sit adita, ne institutus timore cõtratab. omittat adire ex testõ, postea per contratab. totum perdat, & adeat ab intestato, filiamq́; excludat. Et istam partem vr̃ firmare

firmare Bal.C.de colla.l.si emancipati.in 5.op.& ẽt Ang. credo ꝙ tangat, quæ opi.vr̃ reprobari ex his q̃ no.Bar.in d.l.j.§.si pr̃.ubi de vtroq; istorũ simul dicit tã de remedio dicendi nullũ, q̃ de remedio ꝯtrabulandi,& quia remediũ ꝯtrabulandi datur illis tm̃, qui possunt dicere nullũ, aut possent si non essent emancipati, uel alias capitis diminutio non obstaret l.j.primo r̃nso.ff. de ꝯtra. & ꝑ hoc. l. non est ambigendũ.§.ubicunq;.ff.de bo.pos.uer.non datur bonorum possessio exclusis a successione ab inte.prout hic est. ¶ Alij tenent, ꝙ dicto casu ualeat teſtm̃, nec poteſt expugnari ẽt per ꝯtrabu. & isto casu loquitur determinatio Bar.in l.fi.ff.ad ter. & Bald.in l. maximũ uitiũ.ubi plenè disputat,& iſta pars tanq̃ tutior & æquior est tenenda, q̃ ẽt tenet Ang.in §.& quid si tm̃. ¶ †Cũ verò institutus fuit alius, q̃ ille qui erat filiã exclusurus ab intestato, prout fuit in casu nostro de m̃re & sorore, tunc adhuc tres alias opi. reperio. ¶ Quidã.n.dixerunt tunc testm̃ esse nullũ per rationẽ s.tactã, posito ꝙ illa nullitas non prosit ipsi filiæ, sed ei q̃ ab intest.ipsam excludit, nec est hoc mirũ, quia & alibi hoc ꝯtingit.ff.de li.& posth. l. si filius qui in ptãte.ubi testm̃ s̃m, in quo filius est p̃teritus, est nullũ, & tm̃ non ꝓdest hoc filio, sed instituto in primo in quo ipse erat exhæredatus. Sed poteſt r̃nderi, ꝙ illa debeat intelligi, qñ filius i primo fuerat institutus, si uerò exhæredatus, loquitur l.si ex duobus. §.si prius.de ꝯtrab.quæ uult, ꝙ tunc ualeat, quia intereſt sua ualere, ut tollat primum, & ipse contratabulet s̃m.uel aliter ẽt si in primo fuit exhæredatus, s̃m in quo fuit præteritus, est nullũ, quia interest sua, ut si instituti in primo non adeant, hæreditas ad ipsum deuoluatur ab intestato, quod non esset si ualeret.& hæc rõ & dictum probatur in l.si posthumus a primo.in prin.co.ti.ff.de lib. & posth.sed in casu nostro non põt interesse sua rõne successionis, cũ ea non sit habitura, sed alius.& ideo iſta opi. non vr̃ uera per l. si post mortẽ.§.liberi.ff. de contrata. Nec ob.l.posthumus.§.si is.ff. de inof.test.ubi rumpitur ad instantiam eius, cuius non interest, q̃a ibi fit ruptura p ſnĩam iudicis non ipso iure, per p̃teritum, s̃m ea q̃ no.p gl.q̃ incipit imo.in fi.in l.si antiqui.ff.si pars hære.peta.& pro iſta parte, ꝙ non sit nullum, facit, q̃a p̃teritio q̃ non est iniuriosa filio, ñ reddit teſtm̃ nullũ, p ea q̃ no.per Bar.in cũ l.ex filio.ff. de uul.& pu.& l.gallus.in prin.ff.de li.& posth. sed hæc non põt dici iniuriosa, cũ filiæ nihil auferat de eo qđ sibi debet ab intestato, q̃a nil debẽt. Itẽ quia p̃teritus rumpit, ut sibi locũ faciat. l. nã & si suo ꝯdõe.ff.de iniu.te.quẽ locũ sibi hic nõ faceret, sed alteri. Itẽ facit, quia talis institutus succedit tunc in locũ illius masculi, qui fuisset exclusurus filiã ab intest.in Auth.de hære.& fal.§. in oĩbus. & ibi no.in gl.& ẽt in auth.hoc amplius.C. de fideic.in glo. quæ incipit. nam nullo mõ.circa med. Sicut ergo ille excluderet filiam & rumpendo si ipse fuisset institutus, ut dixi s.s̃m opi.& determinationẽ Bar.& Bal.in locis s.all.ita & institutus extraneus, qui succedit loco illius, cũ idẽ sit iudicium.de substi.ar.ff.de condi.& de.l.filiæ.§. titia. ¶ Alia opi.vr̃ fuisse Ang.in d.§.& quid si tm̃. ꝙ tunc nõ sit nullũ p̃cisè; sed ita demum si uult dicere nullum, & sic erit in pendenti, ꝓut alibi no.gl.in fi.in l.is q.ff.de leg.p̃st.in prin.ff.de iniu. test. l.filio.& licet illæ gl̃ r̃r non teneantur per doc.qui dñt; ꝙ imo statim est nullum testm̃, in quo filius in ptãte præteritus est.l.j. de iniu.test.non expectata declaratione uoluntatis filij.qđ pꝫ, quia statim aliis filiis est aperta uia intestati.l. fi.ff.si tabu. testa. nul. extã. tm̃ in casu isto ꝓcedent illæ gl.ut ualiditas uel inualiditas pendeat ex approbatione uel improbatione filiæ,& effectus erit magnus, q̃a poterit gratificare filia, cui uult uel instituto uel uenienti ab intest.& sic erit b̃nficiũ uenale, ut & alibi.ff.de ꝯtra.l.filiũ, qđ ñ posset, si simpl̃r esset nullũ, q̃a nõ posset ius alteri q̃sitũ & apertum ad uiã intestati auferre p suã approbõnẽ.l.si post mortẽ.§.fi.ff.de ꝯtra. & d.l.fi.de li.& posth.lꝫ Bar.videaẽ dicere ꝯtrũ in d. l.filio p̃terito. in pe.col.rephendendo Iac.de Bel.qui tenebat id qđ dixi, saltẽ hodie p tex.in Auth.ut cũ de ap.cog.§.siue igr̃. ubi lex ultra ꝓcedit assignando bona aliis filiis ab intest. Nã dicit Bar.d.assignationẽ intelligi factã, nisi filius p̃teritus approbauerit, ut d.l.filio. iuncta l.nã & posterioris.ff. de legi. qđ non vr̃ bñ dictũ q̃tum ad hoc, ut auferat fratribus scriptis ius succedendi ab intesta. si ipsorũ interest ab intestato uenire, ut q̃a maiores portiones sunt habituri, uel ẽt filiis exhæredatis, ut d.l.fi.ff.de li.& posth.& d.l.si post mortẽ.§.fi.sic iſtud erat uerũ ẽt iure ueteri, sed bene posset approbare in p̃iudiciũ fratris instituti, quantũ ad hoc ut teneat ad legata in testõ relicta, quia cum posset h̃re ex testõ, si nollet h̃re ab intestato, teneretur ex ti.si quis omis.cau.te.B̃r illa opi. dñi Ang. non vr̃ uera, quia ualiditas uel inualiditas testi non põt esse in pendenti, sed uel statim est nullũ uel inualidũ.l.fi.in fi. ff.cõia p̃d. Et si ita est, non poterit filia gratificare, ut Ange.uult.uel uendere hoc b̃nficiũ. Nam si dicamus eẽ nullũ, aperta erit uia patruo in casu ñro & filiabus tacentibus succedendi ab intest.q̃ filiæ approbando non poterũt auferre per iura s.all. Sil̃r si dicamus testm̃ ualidum, non poterit ex postfacto rũpi rõne p̃teritionis iã nati, quia in hoc inspicimus initiũ.l.si quis filio.ff.de iniust.test. Nec ob.l.filiũ.de ꝯtra. quia ibi certũ erat testm̃ ualere & institutum posse adire & esse in sua ptãte & uoluntate adire, uel non; vñ bñ põt gratificare uel filio exhæredato non adeundo, uel p̃terito adeundo, sed hic non est certũ ualiditatẽ & inualiditatẽ pendere ex arbitrio filiæ p̃teritæ, imo est certũ de ꝯtrio ꝙ non pendet ex eius uoluntate, sed statim est nullũ, ut in iuribus s.all.igr̃ non h̃et de quo gratificet alicui, nec habet aliquid ꝙ filio assignet per iã dicta. ¶ Vnde reperio tertiam opi. de qua s. feci mentionẽ, ꝙ imo testm̃ est ualidum ẽt isto casu, quo institutus est alius q̃ ille qui fuisset filiam uel filias exclusurus, per rõnes s.tactas. Et istam vr̃ expressè approbare Bar.in d.l.1.§.si pr̃.ff. de coniungen.cum eman.lib.ubi subtiliter tractat iſtum passum. q̃a filia excluditur ab intestato extante masculo & masculus excludatur a succedendo facto & uoluntate testatoris aliũ instituentis q̃ illum, & qñ filia excludaẽ a rũpendo p ius dicendi nullũ, uel p ꝯtra. Et distinguit ipse, ꝙ aut actus exclusionis illius, & actus translationis hæreditatis in aliũ, est unus & idẽ, ut est in casu ñro, quia instõ facta de matre & sorore est exclusio patrui, qui nõ erat necessario exhæredandus, cũ non esset filius.ff. de uer.ob.l.quidã cũ filiũ. & tũc filia uel filiæ excludunẽ a rũpendo per l.1.§.fi.ff. de assigna. liber. q̃a instituti ingrediunẽ locũ patrui, qui ipsas filias exclusisset, ergo & ipsi excludunt.l.æquissimũ.ff.ad ter. Aut actus exclusionis masculi & actus translationis in aliũ erant diuersi, ut si masculus erat de suis seu descendentibus in quo fuit necessaria exhæredatio, quæ est diuersa ab instõne, per q̃ fit in aliũ translatio, & tunc aut filia uult uenire per ius dicendi nullũ, uel per ꝯtra.tanq̃ p̃terita, & tunc sil̃r non põt quin iſtud ius oriatur dẽt a prin.aut per q̃relam, & tunc põt uenire, q̃a illa oritẽ post aditã h̃ditatẽ. Et iſta est sua theorica, s̃.n q̃ in casu ñro p̃dictæ filiæ dẽnt excludi a rumpendo ex duplici capite. Tũ q̃a exclusio patrui & actus translationis h̃ditatis in sororẽ & matrẽ, fuit unus & idẽ. Tũ q̃a, etsi essent diuersi, uolunt uenire filiæ per ius dicendi nullũ, aut per ꝯtra.q̃ non põt s̃m Bar. Et iſtã theoricã tanq̃ tutiorẽ & melius fundatã sequimur in casu p̃nti, per q̃ ꝯcluditur d.testm̃ nõ esse nullũ ex eo ꝙ dictis filiabus nil fuerit relictũ iure instõnis. Posset quis dicere, ꝙ interest dictarũ filiarũ testm̃ esse nullũ, ẽt pp ꝓpriũ cõmodũ, q̃a si hoc est, h̃ebunt tertiã partẽ h̃ditatis ab intest.ex forma statuti, q̃ non poterunt consequi ex testõ. Sed certè posset dici, ꝙ ẽt ex testõ possint ꝯsequi cõdõnẽ ex d.statuto, quia cũ m̃r & soror utantur beneficio statuti dicendo testm̃ non esse nullum pp exclusionẽ filiæ ab intesta. dẽt ipsum uti cũ sua cã.ar.l.pompo.§.cum quis.ff.de acq.pos.ff.de hær.insti. l.qui uolebat, quia excludit ꝯtẽplatione d.tertiæ h̃ditatis, uel posito ꝙ aliter esset iſtud interesse non redderet testm̃ nullũ, sed solũ interesse succedendi ab intest.per iam dicta, quod hic non prætendunt, quia d.tertiam non essent habituræ titulo hæreditario & directo, sed titulo singulari & de manu patrui, ne illa particula statuti obuiet alteri particulæ dicenti, ꝙ tota hæreditas sine diminutione perueniat ad masculos.& ita dr̃ fuisse d. statutũ cõiter intellectũ. ¶ †Confirmatur ẽt ꝯclusio s. dicta ꝙ testm̃ ualeat pp uerba testatoris, qui dixit, ꝙ uolebat testm̃ & omnia s.scripta ualere oĩ modo iure & forma &c. Et sic in casu, quo necessaria fuerit instõ, censetur reliquisse iure instõnis, prout expressè determinat Bald. in l. quotiens.C.de hær.inst.ad qđ facit quod no.Bar.in auth.vñ si parens.C.de inof.testa.ubi dicit, ꝙ si dicat, relinquo pro sua falcidia uel ltima, vr̃ reliquisse titulo instõnis quo ltima dẽt relinqui. Idem si per alias ꝯiecturas põt probari ꝙ uoluit relinquere ꝓ sua ltima, ẽt si hoc non dixit expresse, ut si prohibuit filiam amplius petere, ut eleganter no.Bal.C.de hær.act.l.si adulta. Sed dicendo, ꝙ uolebat ualere meliori mõ &c. satis apparet per coniecturã de intẽtione testatoris, ꝙ uoluit relinquere eo mõ quo relinquere tenebaẽ. Et hoc si uerba erant talia ꝙ poterant adaptari ad utrunq; intellectum, alias si solum ad titulum singularis relicti nõ instõnis secus; quia stante tali relicto ut tali, non esset in ptãte patris facere ꝙ ualeret iure testi. facit quod no.gl.in l.is qui putat.ff.de acq.hær. Facit ẽt ad prædicta quod no. Bal.in l.fi.C.fa.er.ubi dicit, ꝙ s̃liẽ de æquitate canonica tale testm̃ ualet, in quo pr̃ relinquit filiæ certam quantitatem & non dicti iure instõnis uel pro ltima. per c. raynutius

tina. de testa. ubi dicit esse casum. Et licet hoc in terris Imperij non seruaretur iuxta no. per gl. c. fi. de arb. li. 6 tñ iunctum cum aliis ī. dictis debet sufficere ad ualorem testi. ar. l. si stipulatus. de usu. iun ctu. l. in testis. de reg. iur. ¶ †Super eo uerò quod quæritur, an relictū dictis filiabus debeatur pure, an uerò si nupserint & qñ nupserint. ista vr esse qō mota per Cy. in l. sancimus. C. de nupt. ubi tenet fm Ric. Malum. φ debetur pure. Sed Bar. in l. titio centum. §. titio genero. ff. de cond. & dem. tenet ɔtrium eo casu, quo filia excluditur a succedendo pp masculum, quia tunc non debetur lutima, & io non relicitur condō tanq̄ de relicto pro ltima. de se autem relictum p dote constat esse condōnale. ar. l. promittendo. & l. talis. ff. de iu. do. Bal. uerò in l. sancimus. præal. tenet opi. Ricar. ɔ Bar. hr in hoc passu inspiciendum est, qualiter statutum loquatur. Nam aut dicit, φ filia dotata non succedat extante masculo, & tunc quia non excluditur nisi sit dotata, & si esset relictum condōnale nō diceretur dotata pendente condōne. l. cedere diem. ff. de uer. si. vr opi. Ric. Cy. & Bal. uerior, φ relictum sit purum ad hoc, ut excludatur & testm ualeat, quia sic consulitur tam filiæ q̄ testō. ar. l. omo. & l. qm. C. de inof. test. cum si. & ideo Bar. in themate quod ponit non vr bene dixisset, dum ponit de statuto dicente, φ filia dotata non succedit, nā si est condōnale, ut dicit, non esset dotata; ergo succederet, & testm esset nullum, aut dicit simplr, φ filia non succedat extante masculo, debeat tñ dotari; & tunc quia sufficit sola superexistentia masculi ad ipsam excludendam a successione, & per ɔ̄s a debito litimæ, pōt tunc procedere opi. Bac. per cōnem suam, & ita est in casu nostro, & sic non debetur statim, sed cùm nupserint. Præterea est alia rō hic, quia relictū nō ɔtinet certā qtitatē, sed mandauit eas dotari fm facultates suas, unde cum nemini hoc declarādum ēt ex qualitate mariti. l. quæro. ff. de iu. do. vr φ debeat expectari tempus nuptus, legatum uerò mille flo. factum filiæ iam natæ fuit factum eo casu, quo nasceretur posthumus; tunc. n. uoluit limitari quantitatē fauore posthumi, qui casus non euenit, sed in casu, quo non nasceretur masculus, non limauit quantitatem dotis, sed uoluit φ dotarentur fm facultates suas, & sic forte uoluit, φ hrent maiorem dotem. Ad prædicta ēt facit quod no. Dy. & Bar. in l. lucius. §. a te. ff. de le. 2. φ relictum ad aliquod negotiū expediendū non debet, nisi cūnō poterit illud negotiū aspetari. l. nec semel. §. si in habitatione. & qñ dies le. cc. & l. quod pupillæ. 1427. die 13. Iulij.

Cyp. sa. An āi & qñ dicā l. emissa pp se, & qn pp aliud ut d. l. 4. ver. Sox in 3 sl. a 4. 3 ai in ci. nersi. in primis. & uersi. resoluta & sedo, q a po fi. in a. par. ubi & an p 2 beni. & in cons. 317. in ner. qui to. quia nerba, diuersi. se. & in 5 sf. 113. ver. secunda ɔ cla. circa. fi. in 2. par.

S V M M A R I A.

1 *Conuentio inter uiuos, quòd nemo ex eis alienaret extra familiam quatenus respiciat testandi facultatem, non ualet, & est de omnibus bonis, secus si de quibusdam particularibus, & impedit donari etiam transmissionem.*

2 *Effectus conuentionis de non alienando extra familiam, est conseruare ius succedendi ab intestato, idest respondent parenti nuiuus ex contrahentibus non posse reperire uertitur conuentionis, & 3.*

3 *Verba enunciatiua in ultimis dispositionibus.*

Si contrahentibus fit per filios contrahentium committitur dispositio & promissio ipsorum. Et quid si decessit unus cum filio, sed ille fi. sine nominem habuit filium, & an contrahes ipsi tenetur de extraneum & 4.

5 *Bona prohibita alienari extra familiam, an eliter ex contrahentibus possit reuocare ab institutione ex usu tanquam bo, etiam a fi. in obseruantiā nominem.*

Heredes tenentur de mente testat. via debet eam observare, et non possit et cui ueredis apparere.

CONSILIVM CCCXXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Super secūdo puncto pro declaratione eius de quo quærit uidēda sunt plura. ¶ †Primo utrum dicta conuentio fuerit & sit ualida. Ad quod rādetur φ inquantum continet, φ neuter illorum alienet inter uiuos sine dubio est ualida. per ea quę plenè hn̄ in l. ea lege. C. de condi. ob cau. sed inquantum continet, φ non possit alienare in ultima uoluntate, vr non ualere, quasi per hoc impediatur libera testi factio. ff. de uerb. ob. l. stipu. hoc mō concepta. & vr casus in l. licet. C. de pac. Cōtrarium est dicendū, quia ibi loquitur qñ esset facta conuentio de omnibus bonis, & sic de vr̄ successione, hic non sic, sed de certis particularibus bonis, in quibus non stat vr̄s successio, ergo & c. ar. eorū quæ no. in l. fi. C. de pac. & in d. l. stip. hoc modo. in q. de donatio ne omnium bonorum. quia si aliqua reseruantur p̄ntia uel futura, ualet, quasi per eam non tollatur libera testamenti factio. pro hoc etiam facit, quia licet non possit quis se astringere ad non renocādum vltem irstōnem, ut plc. no. in l. si quis in princi. testamenti. de le. 3. per Bar. post Dy. bene tñ potest se astringere ad non reuocandum particulare legatum, & in casu quo reuocaret at tunc res legatas donat. ut no. Bal. C. de test. l. sancimus ad fi. & ēt ad relinquendum tit. legati fm quosdam, & dr fuisse dictum Bar. in antiquis re- collectis per tex. cum gl. in l. iubemus. §. fi. in gl. desiderabant quidam. C. de sa. san. ec. hoc tñ pro certo non est ponendum. ¶ Secundò uidendum est præsupposita ualiditate ɔuentionis, quis esset eī effectus, si fuisset ɔfactū. Rñd. φ fuisset impedita trāslatio dñij pp expressam hypo. & subiectione bonorū factā pro eius obseruantia fm opi. Bart. per l. si creditor pignoris. §. fi. ff. de dist. pig. & not. per Bar. in d. l. ea lege. Et fuisset purificata donō facta alteri parti de dictis bonis in d. casum, nō tñ dico φ in ipsam esset translatū dñium nisi in instro ɔtineretur ficta tradō per ɔstōnem precarij, uel aliū simile modū. C. de pac. l. tradōnibus. cum si. & una cū l. quisquis. C. de donat. cum si. ¶ †Tertiò uidendū est de effectu dictæ ɔuentionis in casu quo non fuerit ɔfactū, put est in casu nr̄o re uera, ut dicā in sequenti ponamus. n. φ d. Seius decessisset nullo relicto filio & ab intestato, & Titius repudiasset hērditatem suā, φ peruenisset ad alium, utrū posset pfatus Titius petere d. bona uirtute dictæ conuentionis ab illo hærede? Rñ. non, cum in d. cōuentione nulla contineat pmissio affirmatiua de dando d. bona fratri superstiti in d. casum, sed solum pmissio negatiua de non alienando d. bōa licet adiecta fuerit cā. Cut peruenirent de uno in alterū si ɔtingat alterum decedere sine liberis. †φ uerba sine dubio in ultima uoluntate indncerent dispōnem, postq fuerunt prolata per modum causæ uel rōnis ff. de le. 3. l. fideic. §. hæc uerba. & l. nomen debitoris. §. fi. 3 secus si non per modum causæ, sed enunciationis futuri euentus. l. pater filium. §. fundum. ēt. i. & ibi per Bar. Sed in ɔtibus hic non reperi, φ uiuus uel uerba in modum causæ pcolata habeant um promissionis. Nam ea q̄ no. Bar. in l. ex hac scriptura. ff. de don. in uerū. uel mio ad fm de uerbis enunciatiuis prolatis per modum cāe. loquitur in ultimis uoluntatibus, & ita patet ex legibus ibi alleg. §. Lemptor. §. fi. de ret. uen. l. si socer. §. lucius. ff. so. ma. Itē p3 expressē no. per Bar. in l. ex hac scriptura. ante fi. ubi dicit, φ inter uiuos nō faciunt disp̄ōnem, nisi qñ emittuntur ad liberandum, alias faciunt pbonem, si emittuntur principlr pp se, alias secus, & hæc nec ad liberandum, nec principlr pp se, vnc ergo dicti fratres per d. conuentionem uoluisse inter se reseruare liniam successionem, sicut in si. ff. de usl & pu. l. uel singulis. C. de impu. & aliis subsli. l. pe. nr alter alteri in illis succederet ab inte. prout in si. hr in tea. & gl. ff. de hær. inst. l. lucius. cū. n. inter eos nigeret dictū ius succedendi ab intestato, ut no. per Bar. in his post fi. de le. 3. censetur illud reseruare uoluisse, prout in sim. de iure accrescendi hr in l. codicillis. ff. de usuf. le. C. de impu. & alis subll. l. quamuis in fin. Sic ergo si repudiasset hæreditatem ab inte. nec d. bona posset hre. arg. eius. qd no. Cy. in l. hæres instituta. C. de impu. & aliis subst. Idem dicendū est, & multomagis, si Seius decessit cum filio, sed eius filius sine liberis, p tout hic fuit, φ agi non potest ex d. conuentione. nam isto casu et si fuisset dispō ultimæ uoluntatis, cum non posset agi, cum de ipso tm Seio dictum fuerit si decederet sine liberis, non de eius liberis & ipsi sine liberis decederent; & ideo ipso decedente cum liberis, condō illa euanuit. C. de inst. & substi. l. si quis hæredem. & patet ex no. per Bar. in l. si sic. ff. de le. 3. l. centurio. ff. de uul. & pu. in 3. q. p in de compendiosa facta per uerbum causæ. uersi. quæro ulterius, quid si testator dixit, Non ob. auth. fed si q ws. C. de secun. nup. quia ibi est casus specialis, φ dispositio facta, si aliquis decederet sine liberis, locum habet si decessit cum liberis, tm illi liberi sine liberis, & ita expresse determinat ibi Cy. in si. & Io. An. in addi. Spe. ti. de testa. §. in primis. ucr. si. in ult. q. ubi ita expresse determinat per l. cum auoru. C. qñ di. le. cc. & ff. ad tre. hr in princ. ¶ Quarto loco uidēdum ex cuius facto censeri posset ɔfactum in casu nostro, an ex facto Sei tm pacifcentis, an etiam ex facto filij dicti Sei. Et vr prima pars uera, postquam de Seio tm fuit facta mētio si decessisset sine liberis, non de filiis eius si & ipsi eodem mō decederent, ut dixi. Contrarium est uerius, nam illud uerū quantum ad hunc effectum, ut peruenirent d. bona ad superstitem si nō esset ɔfactum pp mortem alterius eorū. ut dixi. Sed quantū ad hoc, ut peruenirent ex donōne, si ɔfieret, ad non ɔfacientem, ēt filij & hæredes alterius eorum comprehēduntur, ut p3 in illa parte dum qui libet eorum pmittit per se & suos hæredes promissa seruare, & in illa parte dum dixerunt φ factum per alterū dictorū fratrū & eorundē hæredū ɔ pdicta intelligeretur ipso iure irritū & nullum, & sic committeret stipulatio donōnis per factū filij, sicut per factum alterius eorū. ¶ †Quinto loco uidendū est, vtrū in casu nr̄o dicatur fuisse ɔfactum. Rñ. per Seium clarum est φ non, quia nec inter uiuos nec in ultima uolūtate ipse alienauit in extraneos. Sed per filiū Sei vr ɔfactum, quia ipse uidetur alienasse in extraneos instituendo

dū matrem & sororem. Nam oēs vñr hñi pro extraneis excepto Titio & descendentibus suis, ad quos fuit eorum intentio ꝙ peruenirent illo decedente sine liberis. Constat aūt, ꝙ ꝓhibita alienōne in extraneos, ēt hr̄dis instō de ipsis censeť ꝓhibita. l. peto. §. fratre. ff. de le. 2. ¶ Sed ꝯrium est uerius, nā ibi res ꝓhibita alienari erat ipsiꝰ ꝓhibentis & fiebat ꝓhibō in ultima uoluntate, per q̄ potuit prohibens facere ꝙ nō transiret in hr̄dem extraneum ipsius ꝓhibiti, nec ex hoc resultabat incōueniens aliquod. s. ꝙ ea hoc uidereť sibi sublata libera facultas testandi, quod. n. ibi notať ut uideať ꝓhibita hæredis instō, non hoc importat ut hr̄dem extraneum instituere non posit, sed hoc ut in illū dñiū rei ꝓhibitæ ñ transeat, sed ad familiā redeat. Nec ꝑ hoc vř decedere ꝓ parte testatus, & ꝓ parte intestatus. sed in casu nr̄o res ꝓhibita alienari erat ipsius ꝓhibiti, & si diceremus ꝙ non potuisset instituere extraneas ꝑsonas, censeť ꝑ hāc ꝯuentionē restricta uel adēpta libera facultas testandi, & sic nō ualeret. ꝑ l. l3. C. de pac. & iō, ut s̄. dixi, nō est dicendū ꝙ d. ꝯuētio hoc illicitū contineat. iuxta no. in l. si quis sub condōne. ff. de cond. insti. Itē si diceremus ꝙ dñiū illarū rerū non transiret in d. hæredem, sequereť absurdum ꝙ decederet ꝓ parte testatus, & ꝓ parte intestatus, ꝯ siam. l. ius nr̄um. de reg. iu. dicendū est ergo, ꝙ ex ui necessariæ ꝯñtiæ d. bona sequanť hæredes scriptos. ff. de hær. inst. l. si ita quis hæres institutus fuerit excepto fundo. & ꝙ d. ꝓhibō solum habeat locū, qñ fieret alienatio per ult. uoluntatē de d. bonis expressè & spāliter; non aūt qñ uřr per instōnē hæredis, sicut & alibi contingit, qñ fit ꝓhibō per legem gñaliter & in quoscunque. l. j. ff. de fundo dotali. l3 non sic qñ incertū genus personarum. d. l. peto. §. fratre. Nam & multa transeunt cum uniuersitate, quæ per se & spāliter non transirent. l. q̄dam. ff. de acq. rer. do. l. immodicis. ff. de ꝯ hen. emp. Et sic si dicta mr̄ & soror fuissent solæ institutæ uel substitutæ, transiret ad eas dñium dictarū rerū, nec per hoc cēseretur fuisse ꝯfactū, quia ista spēs alienōnis per uřem instōnē non pōt cōprehendi in d. gñali ꝓhibōne, ne sequantur inconuenientia de quibus s̄. & per ꝯñs non potest d. Titius agere ad d. bona tanquam donata ex d. conuentione, quia ꝯfactum fuerit, quia ꝯfactum non est.

5 ¶ † Sextò & ult. uidendum est, utrum d. Titius saltem posit petere d. bona uirtute instōnis factæ de bonis obligatis, & de illo cui obligata sunt, quasi ipse sit ille, & ista sint illa bona de quibus testator sensit. Et bř dicendum vř, ꝙ non, nam aut dicimus, ꝙ ista sint illa bona obligata ex eo quia sunt obligata pro obseruantia conuētionis, & certè de tali obligatione testator non sensit, quia ipse distinxit inter bona obligata & non obligata instituendo in singulis diuersos, sed pro obseruantia conuentionis oīa bona erant obligata, ergo de ista indistincta obłone non sensit, postq̄ distinctè locutus est. Aut dicimus ꝙ ista bona dicanť obligata ex eo, quia de ipsis fuit facta conuentio, ꝙ non alienarenť, & certè istud non est uerū, quia talis conuentio de se non afficit res, sed personā. ut ata plenè no. in l. ea lege. C. de cond. ob cau. ¶ Et iō vř, ꝙ propriè loquendo non reperiantur aliqua bona obligata, in quibus posit uerificari d. instō facta de bonis obligatis; & iō nihil excipiunt d. uerba de uřı instōne, quia exceptio obscura pro non facta hř. l. titiæ textores. ff. de le. j. & l. si quis legauerit fundum cornelianū exceptis uineis. iuncta l. si sic. §. j. e. ti. C. de sal. cā. l. si non designata. Verū quia credendum est testatorem sensisse de illis, cum nulla alia sint de q̄bus sentire potuerit, potius de benignitate q̄ de rigore & proprietate uerborū uidereť ad illas admittendus; frequēter. n. contingit, ꝙ testatores errore labunť loquendo impropriè. l. qui fructus prædiorum. ff. de usuf. le. ubi talis error & imperitia uitiare vř dispōnē, & in casu nr̄o credidit illa bona obligata, ex eo ꝙ ꝑsona erat ꝓ illis obligata, & non erat uerū, vñ vř hic hr̄e locū. l. in ambiguo. ff. de red. du. s. ꝙ qui aliud dicit quam quod uult, neq; id dicit qđ vox significat; quia id non uult, neq; id ꝙ uult, quia id non loquitur. remitto ergo hoc in cōscientia partis, pro qua consulo, si certa est de intentione testatoris. 1427. die 12. Iunij.

SVMMARIA.

1. *Notario asserenti testes interfuisse actus, etiā quòd ipsi non subscribant, creditur.*
1. *Subscriptio testium non est necessaria in instrumento inuentarii, nec etiam requiritur quòd cognoscant testatorem sed hæredem.*
2. *Citatio generalis sufficit quo ad creditores, si erant incerti.*

CONSILIVM CCCXXVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Non multū vř necessariū discurrere ꝑdicta dubia, q̄a subscriptio dicti testis non est necessaria, ex quo notarius rogatus de inuentario attestať ipsum interfuisse. † Nā creditř ei de ꝑñtia dicti testis, l3 ipsi testi indicat se non recordari an interfuerit. hoc. n. non diminuit de fide instrī. ut not. Io. An. in nouell. in c. cum Io. de fi. inst. & Bar. in l. t. §. fi. ff. queād. test. ape. ¶ Postq̄ ergo ꝯstat de ꝑñtia ipsius non est necessaria subscriptio, quia nullus tex. hoc dicit. ut p3. in l. fi. §. sinaūt dubius. C. de iur. deli. ubi facit mentionē solum de subscriptione hæredis si scit scribere, uel alterius notarij pro eo si nescit scribere, de testibus verò non dicit eos subscribendos, sed assumendos. Itē in auth. sed cū testator. C. ad legem fal. & in corpore vnde sumit. dř, ꝙ loco legatariorū & creditorū absentiū requiriť ꝑñtia trium testium, non āt aliquid dř de subscriptione eorū. Constat aūt, ꝙ de ꝑñtia testium creditur notario de hoc attestanti, ēt si de centū testibus faceret mētionē, qñ ꝯrium non probatur, quia tot testium uices obtinet instrm, quot ibi sunt descripti s̄m opi. Io. tam de ꝯsuetudine q̄ de iure approbatam, ut ple. no. C. de fideic. l. fi. per gl. & per Dy. & Bar. ff. de test. l. hæredes palam. in prin. Nec ēt reperio glo. aliquam uel doctorem dicentem requiri testium subscriptionem. Sic bñ dicit Bar. in d. §. sinautem dubius. ꝙ requiruntur primò duo testes qui hæredem cognoscant ad ꝯfectionem inuentarij, in quorum ꝑñtia res uideantur ut possint deponi apud heredem nullius malignitatis conscium. Item requiruntur alij tres testes eiusdem ciuitatis locupletes & bonæ opinionis loco creditorum & legatariorum absentiū, ut in auth. sed cū testator. ff. ad leg. fal. ꝙ autem subscribānt, non dicit. Nec ēt spe. in ti. de instr. edi. §. fi. uersi. nunc dicamus. vbi ponit formam inuentarij heredis, dicit aliquid de subscriptione testium. ¶ Habeo ēt formam inuentarij q̄ Bar. dicit habuisse a Iaco. Bu. qui dicebat in ea interfuisse 5. doctores, ubi quantum ad testes sic inquit, adhibita namq; ꝑñtia ī. scriptorum testium fidedignorū & idoneas facultates posidētiū & asserētiū & affirmātiū se cognoscere d. talem hæredem &c. Nota infrascriptorum nō dicit ī. scriptorum, & sic uerificatur illud uerbum de testibus, de quibus notarius attestatur quod interfuerint, licèt subscripti non sint; illi . n. sunt descripti, licet non subscripti. ¶ Et sic inquantum prædicti doc. concipiunt uerbum in personam notarij, uolunt ꝙ de omnibus credatur notario de inuentario rogato. s. de præsentia testiū de idoneitate, & de ipsorum assertione. ¶ Gl. etiam in corpore vnde sumitur. auth. sed cum testator. de qua Bal. ibidem facit mentionem & eam notat, tenet ꝙ si inuentario se subscripserunt tres notarij ultra illum qui principaliter fuit de ipso rogatus, licet nulli alij testes fuerint adhibiti, sufficit; quia unus vř alteri attestari, nec minus creditur eis ꝙ sint tabelliones, imo plus. In casu autem nostro, vt proponitur continetur subscriptio principalis notarij & trium aliorum qui uicem testium tenent, & sic affuit sufficiens numerus, cùm ad plus quinque requirantur, cum adsunt creditores & legatarij; & hic interfuerunt. 6. s. tres notarij & tres alij testes, l3 unus eorum se non subscripserit, ea quo vř ꝙ ēt si necessaria foret subscriptio testium, sufficit in casu nostro subscriptio dictorum triū notariorum & aliorum duorum testium. ¶ Nec ēt reperio in text. uel gl. ꝙ requiratur ut testes cognouerint defunctum, sed sufficit ꝙ cognoscant hæredem, ut patet in d. §. sinautem dubius. Nec aliquis doctor hoc dicit. Difficile. n. esset, si forte stetit hæres per longum tp̄s anteq̄ sciret sibi delatā hæreditatem. nam ius adeundi durat annis 30. l. licet. & ibi no. C. de iu. deli. unde difficile esset reperire testes, qui defunctum cognouissent, si in fine 30. annorum hæres adiret. ¶ † Circa citationem uerò creditorum ꝯstat, ꝙ si de certis creditoribus non ꝯstabat, [b] sufficiebat citatio gñalis, prout facta fuit. iuxta no. per Inn. de procu. c. in nostra. qui mat. accu. pos. cum in tua. C. de remi. pi. l. si eo tpe. & tenent doc. in d. auth. sed cum testator. & in auth. si oēs. C. si ut se minor ab hær. abst. Et sic dicta citatio fuit solennis, maximè si seruata fuit forma statuti ut proponitur, & facta fuit cū dimissione cedulæ ad domum hr̄ditariā. arg. ff. de dam. inf. l. 4. §. totiens. ¶ Ea quibus ego concludo d. inuentarium non uitiari ꝑp defectum subscriptionis dicti testis, sicque superflua relinquuntur dubia præfata prout in si. dř de off. del. c. prudentiam. post prin. ibi. testibus eodem die & tempore scribētibus &c. uer. si autem. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Ca. V. I. doc. & ad fidem me subscripsi & sigillaui.

a ¶ De si. inst. Ad de iō ꝙ alterdicēdū ē, si testes dicāt ꝙ notariꝰ errauit, quia nō audiuimus hęc verba, sed q̄dā alia de q̄bus nō recordamur s. n. do. Bar. Socr. in cōs. 13 5. nec. confirmo hoc. circa med. in 2. q.

b ¶ Nō cōstabat. Add. A. le. in cōsil. 147. inc. i cā & lite uertēte. in 1. co. in 2. uo. ubi an sufficiat gñalis citatio ubi nō reperiuntur certus aduersarius. H. F.

SVMMARIA.

1. *Testator si mandat ecclesiam construi per hæredes in loco declarando per executorem testamenti sub pœna transferendæ hæreditatis in alium, non transfertur nisi executor locum designauerit.*
2. *Legati translatio censetur fieri cum onere nisi sit translatio inutilis.*
3. *Capella nondum constructa an possit conferri, & ad mandatum de ea conferenda expirat mortem mandatarii.*

CONSILIVM CCCXXVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †De primo q̃sito vr̃ casus legis, q̄ ea quo dicti executores nõ declarauerunt in quo loco d. ecclesiæ dr̃et construi d. capella, non sit deuoluta dicta hæreditas ad dictũ hospitale. ff. de cond. & dem. l. multa non committitur. in prin. quia duo mandauit testatrix. s. capellam construi, itẽ in loco ubi per illos fuerit declaratum, & ambo ista vr̃ copulasse respũ pœnæ translationis in hospitale, & sic requiritur concursus utriusque. l. q̄ fuerit capl̃m negligens in construendo, item in loco declarato. l. si hæredi plures. ff. de condit. inst. Sed si illi non declarauerunt, non pt̃ dici negligens saltem in secundo; ergo &c. Potest tñ cogi capl̃m ad ædificandum, licet in pœnam priuationis non inciderit. l. an testõ. al. 1. ff. de cond. & dem. in fi. & trãslata est piãs exequendi in epm̃. c. tua nos. de testa. ¶ De secundo q̃sito vr̃ casus. ff.
2 de ali. & ci. le. l. gaio. in prin. ubi hr̃, † q̄ trãslatio legati facta de uno in alium intelligit facta cũ codẽ onere, nisi aliud sit q̃le onus fuisset appositũ in personã illius, in quẽ facta est translatio. ff. de adi. le. l. alumnæ. in prin. facit de le. j. l. 13 imperator. sed hic si sobstõ facta de hospitali in pœnam negligentiæ d. capl̃i locum hr̃et q̄ r̃. negaui, & diceret esse q̃dam translatiõ hæreditatis de capitulo in hospitale; ergo &c. facit auth. hoc amplius. C. de fideic. Item hæc uera nisi translatio esset inutilis. nã si nil restaret expleto onere, tunc. n. nõ censeretur repetitum, quia credendum est q̄ testatrix aliquid uoluit distribui inter pauperes, cum transtulit in hospitale. vñ si nil
3 testaret facta capella & dotata translatio esset inutilis; ergo &c. ff. de adi. le. l. si tibi certam. vbi probatur in si. ¶ †Super tertio quæsito duo uidenda occurrunt. Primum est, an d. capella nondum constructa potuerit conferri, aut mandari conferri cũ constructa erit. Rñ. sic, primò per l. si seruitut. §. fi. ff. de ser. ur. præd. & de ali. & ci. le. l. seruos. & quod ibi no. per Bar. & quod not. in c. ad audientiã. de ec. ædifi. Secundò, quia collatum fuit mandatum in tp̃s, quo poterat conferri; ergo &c. ff. de hær. instit. l. in tp̃s. ¶ Secundò uidendũ occurrit, an d. mandatum de conferendo expirauerit per mortem ciuilem & naturalem Ioannis, antequã sortiretur effectum. Vr̃ q̄ nõ, quia emanauit super gratia facta non fienda. per c. si super gratia. de off. del. li. 6. ¶ Contrarium tñ vr̃ uerius. quia imo super fienda, cùm non contulerit, sed conferri mandauerit. de præb. c. si cui. §. secus. li. 6. & sic non uidet capellanus deputatus d. capellæ uirtute d. bullæ. ¶ Et ita uidetur mihi Pau. de Ca. fore de iure dicendum, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

SVMMARIA.

1 *Testamentum primum factum ad pias causas cum omni solennitate an tollatur per secundum similiter ad pias causas, in quo tantum duo testes interuenerũt.*

2 *Testamento ad pias causas admittitur mulier & prælatus ecc'siæ cui relinquitur, maximè si eorum testificatio adiuuatur ex aliis coniecturis inferentibus uoluntatem testatoris.*

CONSILIVM CCCXXVIII.

¶ Dubiũ facti an & qñ fm testm̃ tollat primũ vide d. Alexã. de Imo. 1 ȝ fi. 84. in s par. & adde cõ in consi. 304 pro tum. ubi ponit q d si testor dixit. nolo meũ testm̃ valere. nõ faciẽdo alud. an sit sublatũ. & in ȝ fi. 144. in s. co. in s. par. ab ēt an & ȝ primũ testamẽtum tollatur p fm.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Dubium facit in s. scripto puncto, †quia primum testm̃ fuit factum ad pias cãs, sicut fm; vnde cum primum habeat debitam solennitatem, vr̃ præferendum secundo in quo solennitas deficit. & ita vr̃ de mente tex. in si. in l. hac consultissima. §. si quia autem. C. de testa. ubi fm testm̃ nõ solenne, in quo sunt instituti uenientes ab intes. tunc tollit primum, cùm in eo sunt instituti extranei; cum uelit, q̄ si ēt uenientes ab intestato in primo sicut in secundo, præferretur primum pp duplicem cãm. s. solennitatis & fauoris uenientium ab intestato, cùm in secundo unica tñ sit. s. fauor illorum attinentium cum extraneis; ideo præfertur fm, quia fauor uenientium ab intestato præfertur solennitati primi testamenti. Nam aliquid additum uni ex paribus reducit ea ad imparitatem, & facit illud præponderare. ff. de pac. l. maiorem. C. de usuf. l. quotiens. extra de præscr. c. si duobus. lib. 6. Sed hic inter duo paria testamenta, quorum quolibet pia cã fuit instituta, primo ex eis addita est solennitas; ergo &c. Pro hoc facit; quia par fauor piæ causæ vr̃ q̄ faciat primum præferri, prout in si. hr̃. C. ad treb. auth. nisi rogatus. in 1. gl. & in corpore unde sumitur. facit. ff. de cond. & dem. l. titio usuf. in si. ¶ Br̃ his non ob. contrarium est dicendum. s. fm testm̃ licèt nõ solenne præferri primo solẽni, ea quo fm est ad pias causas, dummodo legitimè probetur per illos duos testes, qui dñr fuisse legitimè examinatos & ritè deponentes, cum eandem & tantam uim habeat testm̃ ualidum de iure speciali ad tollendum primum, quãtum ualidum de iure cõi, nec alias priuilegium concessum in certis casibus de stando sine solennitate sit inutile, & hoc probatur in l. 2. C. de inio. testa. facit l. cum ea orõne. ff. de excu. tu. ubi tñ operatur dignitas per priuilegium adepta, quantum adepta de iure cõi. ¶ Nec obstant in ȝrium allegata; quia etsi in primo testõ affuerit solennitas, quæ in secundo defecit; tñ in secundo hic adest aliud potentius, quod in primo defecit, quia hoc fm est ultimum, & primum nõ, hoc aũt in ultimis uoluntatibus præcipuè attenditur. l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de le. 1. C. de sa. san. ec. l. j. Hoc igitur præponderat solennitati primi, unde etsi in primo adsint duo, similiter & in secundo hic adsunt alia duo maioris potentiæ. ¶ Nec ob. §. si quis autem. quia intelligo ibi maximè cum extranei fuerunt instituti in primo. Nam idẽ si uenientes ab intestato per d. rationem, cùm in pari cã debeat ultima præferri. Inst. qui. mo. testa. infir. §. posteriore. & ff. de iniu. testa. l. 1. & l. cum in secundo. Nec igitur ob. quod no. in auth. nisi rogatus. & in l. titio usufr. in si. s. alle. quia in illis prima causa pia inhærebatur uoluntati testatoris, secunda uerò non, sed soli dispositioni legali, quæ dispositio legis cessat, cum in prima uoluntas testatoris adsit; eo quia lex non disponit de secunda, nisi ea coniectura mẽte defuncti, quæ præsumitur abesse, cum primo disposuit in cãm piam; ideo lex non disposuit in secundam causam piam; quia præsumitur testatorem noluisse, ex quo primò in causam piam disposuit, quam non præsumitur tollere noluisse. ¶ Præterea solennitas in primo testamento non erat necessaria, ex quo fuit ad piam cãm, & sic non magis ipsum fortificat q̃ si non fuisset; sicut si in primo fuissent 10. testes, posset tolli per fm in quo essent q̃. fac. tr. l. hæ
2 redes palam. in si. prin. ff. de testa. & de fm tabu. l. cum tabulæ. †Illud autem constat testõ ad piam cãm sufficere duos testes, cum relinquatur dispositioni iuris naturalis uel gentium, q̄ in ore duorum stat oẽ uerbum. vt in c. cum esses. & c. relatum. de testa. ad simi litudinem testamenti militis. l. j. & l. diuus. ff. de test. mili. & plenè p Bar. in l. 1. de sa. san. ecc. ubi ēt dicit, q̄ non requiritur q̄ sint rogati, cum ista sit solennitas iuris ciuilis, quæ censetur remissa. Constat ēt, q̄ mulier potest esse testis in testõ tali, ut no. gl. in si. in auth. q̄ sine. C. de testa. & l. hac consultissima. §. ea impetuiecto. per Bart. cũ prohibitio mulieris sit de iure ciuili in testamentis. l. qui testõ. §. mulier. de test. ¶ Item etiam abbas d. monasterij, cùm ad ipsum non respicit commodum l. in tantum. §. vniuersitatis. ff. de rerum diui. & c. cum nuncius. & c. insuper. de test. & ibi per Inn. expresse. & de iureiu. c. & si Christus. in si. ¶ Et posito q̄ prima facie non uideantur omni exceptione maiores; tñ eorum testificatio fortificatur ex aliis indiciis & testationibus aliorum examinatorum ut audito deponentium de uoluntate defuncti; licet. n. non taliter q̄ sufficiat eorum dispositio, saltem fortificat depositionem dicti abbatis et mulieris, et tollit exce. si qua de suspicione posset opponi. argu. eorum quæ notantur per gl. in l. eacusantur. circa prin. ff. de excu. tu. facit. l. iudicia. C. de rei uen. de prob. l. si. Illud autem cõstat, q̄ in rebus donatis & traditis dicto conuentui fuit reuocata prima uoluntas sola donatione. l. rem legatam. de adi. le. l. fideicõmissa. §. si rem. de le. 3. cum si. ¶ Et ita dico & consulo ego Pau. de Ca. V. I. doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

SVMMARIA.

1 *Laudo contrauenire uidetur, & in pœnam incidit, qui opponit compensationem infra tempus, in quo fuit prohibitus ab arbitro agere. & 2.*

2 *Tempus datum condemnatis a lege, & tempus datum ab arbitro ad soluendum, quomodo differat.*

3 *Compromissum si sit iuramento uallatum, contrauenient laudo eius compromissi uigore laudo incidit in pœnam l. si quis maior. C. de transf.*

CONSILIVM CCCXXIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quòd Nannes & Gorus ȝuenerint laudo lato per Meum & Gerardum in fauorem ipsius Nannis & Gori ȝ Simonẽ in sexcentis florenis apponendo exceptionem & cõpensationis ĩ. terminum duorum mensium appositũ in d. laudo, probatur. Nã arbitri pñt apponere diem solutionis in laudo. ff. de arb. l. quid tñ. §. solutioni. & l. celsus. in prin. & censetur appositus a partes, cum ipsæ partes uideantur promittere inuicẽ & implicitè, qcquid p arbitros explicite fuerit dictũ & laudatum; & sic laudũ dr̃ implementũ cõpromissi, & declarat ipsum cõpromissum, ut no. per Bar. in l. 2. ff. de arb. & l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro soc. qui aũt apponunt diẽ, censentur noluisse ipsum seruari, sicut qui apponunt ȝdõnẽ. l. si quis locuples. in fi. ff. de manu. testa. & per ȝũs egisse videntur, ne ante diem agatur. l. 1. in fi. ff. quando dies usufr. lega. cedat. l. si tibi mandauero. in princi. & §. 3. ff. manda. Ac etiam ne fiat aliud æquipollens, cùm ista sint paria

facere aliquid formaliter vel æquipollenter. ff. man. la. l. fin. §. fi. de cõdi. & demon. l. mulier. C. de cõdi. insit. l. si in iter. facit quod not. in. l. ab emptione. ff. de pac. per Bart. & l. vel legatum. de procu. Ista verò equipollent, sante diem agere, & compensationem obijcere. vt probat. ff. de sta. lib. l. si peculiũ. §. j. vbi paria sunt soluere, & cõpensare, ergo qui petit cõpensari, petit sibi solui. ad idẽ. ff. qui po. in pig. hab. l. 4. in fi. Et ideo sicut non põtante diẽ agi vt soluat, ita nec peti vt cõpensetur. l. quod in diẽ. in prin. ff. de cõpen. Et sicut ille qui petit debitũ solutũ, interdũ incidit in pœnam, si hoc dictat statutũ, ita & ille qui de dicto debito cõpensationẽ obijcit, quasi hoc petere videat, vt expressè no. Bar. in. l. ampliur nõ peti. in fi. ff. rem ra. habe. & sicut exẽcutus nõ pôt agere, ita nec cõpensare fm canonistas. extra de excep. c. cũ inter. etiã Bart. in d. l. amplius in fi.

¶ Ex quibus concludi, q̃ præfatus Nannas & Gorus exceptionẽ cõpensationis opponendo ante lapsum termini oppositi in laudo, pertinde in pœnã inciderunt, ac si iudicẽ agẽdo interpellassent. C. de trãs. l. si quis maior. cũ censeant fuisse vetiti de nõ agendo ante terminũ. arg. ff. de arbi. l. quid tñ. §. si arbiter. & per consequens de non compensando, vt dictum est. facit. l. aduersus. eo. ti. de arb.

2 ¶ † Restat nunc rñdere ad aliqua, quæ faciunt in cõtrariũ. Et primò vr ob. l. si eũ miliri. §. j. intra. ff. de cõpen. vbi vr casus huius quæstionis in cõtrium. Nã ibi dr, q̃ si vnus cõdemnatus infra tps, qđ dat iudicatis ad soluendũ, agat cõ illũ cui condẽnatus est ex alia cõdẽnatione, pôt ille sibi obijcere cõpensatione & ēt ante lapsum termini quod dat iudicatis. ¶ Sed rñdeo, q̃ ibi loquit in tpe qđ indulget a lege condẽnatus miserationis gratia, quod quidẽ tps nõ cõcernit obligationẽ, sed executionẽ. Nos verò loquimur de tpe apposito ab arbitris, quod censet appositũ a partibus & est alterius naturæ. hoc expressè probat in. l. si cũ dies. §. fi. cõiuncta. l. Celsus. in prin. ff. de arb. ¶ Nã post lapsum primi tpis admittit purgatio moræ. vt in d. §. Post lapsum secũdi nõ. vt d. l. Celsus. i. prin. sicut nec post lapsum termini appositi a partibus. vt. l. magnã. ff. de cõ. stipula. & l. Traiectitiæ. §. de illo. ff. de actio. & oblig. ¶ Et in tñ est hoc verũ, q̃ tempus appositũ ab arbitris non sit eiusdem naturæ cum tẽpore quod indulget a lege iudicatis, vt etiam si illud idem tempus quod a lege datur ab arbitris assignetur seu tantundem, verum sit quod dixi, vt videlicet non succedat loco temporis legalis, sed censeatur diuersum. ita expressè & plenè disputando determinat Cy. fm Pe. in. l. si arrogator. ff. de adop. in pe. & vlt. col. & Bal. in. l. 3. ff. de le. 1.

¶ Concludo ergo, q̃ sicut ante diem appositam a partibus nõ potest obijci compensatio, ita nec ante diem appositam ab arbitris.

¶ Secundo vr obstare prædictis, quia dicta exceptio cõpensationis fuit de facto opposita & nõ de iure. vt d. l. q̃ in diẽ & ea dicta oppositione nõ fuit dãnificatus nec incommodatus ipse Simon, quia stetit in verbis tñ, nec propterea perdidit commodum dilationis, ergo vr, q̃ opponentes non inciderint in pœnam laudi. arg. ff. de verb. obli. l. stipulatio ista. §. quæsitũ. & C. si ma. ita fue. al. l. ea quidem. & quod no. Bart. in. l. vbi pactũ. C. de trãs. in fi. ¶ Sed ad hoc rñdeo, q̃ in hoc cõpromisso, vt mihi asserit, fuit appositũ, q̃ cõ laudum ferendũ nõ venirent de iure vel de facto, sicut moris est, quo casu non est necessaria cõuentione de facto pars incommodetur, vel non, sed solũ sit illa distinctio eo casu quo non fuit dictũ q̃ de facto non venirent cõ, ita expressè apparet ex no. per Bar. in d. l. vbi pactum. in fi. C. de transa. per l. qui Romæ. §. Flauius. ff. de verb. obli.

¶ Præterea satis vr incõmodatus, q̃ oportuit ipsum se d. fendere aduersus dictã exceptionẽ arg. ff. de mi. l. minorib. 25. an. subuenit.

¶ Tertiò vr obstare determinationi prædictæ, quia dicta exceptio cõpensationis fuit obiecta sub conditione. s. si aliæ exceptiones nõ obstarent, & sic in euentũ cõditionis aliarũ exceptionũ obiectarũ cẽset opposita, sed tpe quo pronunciatũ fuit super aliis exceptionibus, s. eas non obstare, iã erat lapsus terminus duorũ mẽsium ab arbitris assignatus, ergo legitimẽ cẽsetur opposita, ex quo collata fuit in tps quo potuit opponi. l. in tempus. ff. de hære. insti. cũ simi.

¶ Sed ad hoc rñdetur, q̃ licèt dicta pronunciatio facta fuerit post terminum, tñ non prodest eis, eo quia perinde hr, ac si facta fuisset eodẽ instanti, quo dictæ exceptiones oppositæ fuerunt, cùm non fuerint repertæ legitimæ. hoc probatur in. l. 3. §. si hac. ff. cõmoda. inquantũ ibi hr litera rei iudicandæ. Nã exponitur fm vnam lecturam. i. tempore moræ, quo debuit iudicari, vt ibi not. in fin. magnæ glo. Tempus autem moræ cẽt tempus lit. contesta. si alia mora non præcessit. ff. de trinca. l. fi. & l. in bac. & ab illo tempore censet mora semper facta fuisse. l. nemo rẽ suam. in fi. ff. de verb. obl. Ex quibus sequitur, q̃ cùm Simon petierit executionẽ suæ sententiæ pu-

3 ræ, & Nannes & Gorus cõdixerint quasdã exceptiones opponẽdo, q̃ pro cõtestatione pôt haberi, ex quo lis alter non cõtestabatur. iuxta no. per Cy. C. de procu. l. nihil. cùm post ea repertæ fuerint & pronunciatæ non hre obstare, perinde hr, ac si illo tẽc eũ fuissent oppositæ fuerunt, sic fuisse pronunciatũ, & ab illo tpe prædictæ de Birindellis fuerunt in mora, & per cõs dicta exceptio cõpensationis censet facta infra terminũ assignatũ partibus, sicut & ipsa pronunciatio, postq̃ in euentũ pronunciationis prædictæ censet eã opposuisse, nã intelligi. s. cũ sua causa & qualitatibus. facit quod not. in l. j. §. fi. ff. si famil. fur. fecis. dica. & l. j. de recepta. vnde cùm pronũciatio retrotrahat, vt dixi, ergo & obiectus illius exceptionis q̃ ad ipsam refertur. ¶ † Ex quibus vr concludendũ dictos de Birindellis per oppositionẽ dictæ compensationis videri cõtrecisse laudo p dicto, & in pœnã compromissi incidisse de iure. Simil & in pœnas. l. si quis maior. C. de transa. cũ fuerit compromissum iuramẽto vallatũ, quod cõpromissum cùm factũ fuerit de iure & de facto vim transactionis habet. vt auth. si verò cõtigerit. C. de iud. & quãtum ad dictos de Birindellis factum fuit sponte & libero arbitrio, eo quia ad instantiam eorum dñs Lucanus mandauit Simonẽ cõpelli, vnde verificant in eo verba dictæ. l. si quis maior. C. de trã.

¶ Ego Nellus de S. Geminiano ciuis Florẽtinus minimus legum doctor cõcato colloquio idẽ quod supra per eximium doctorem do. Paulũ scriptũ & conclusum est, iuris esse puto, & maximè quia in talibus pœnis non inspicitur ao intersit. iuxta ple. no. in. l. 2. §. itẽ si in facto. ff. de verbo. obli. & quia sic consulerem si mihi quæstio consulenda committeretur, propria manu subscripsi, & sigillaui.

SUMMARIA.

1 *Onera rerum dotalium nimente marito contracta cum repu. post mortem mariti non uxor sed heres exoluit, si uero contracta sint postea, ipsa uxor tenetur, quia onus est prædicta.*

2 *Compositio inita inter uirum & rempubli. super oneribus est personalis, nec trãsit ad uxorem etiam in uiduitate permanentem.*

3 *Vidua gaudet priu legio mariti in concernentibus dignitatem & personam eius, non in patrimonialibus.*

4 *Compromissum factum in fraudem publici meritò non ualet.*

5 *Bona si transeant in eum, qui sit immunis uerum respectu an extinguatur onus quod eis erat impositum.*

6 *Simulatis quæstio uel exceptio potest opponi ante descriptionem æstimi, non post.*

7 *Non subditur an tenemur soluere collectas in loco ubi bona sunt sita.*

Statutorum aliquorum interpretatio.

CONSILIVM CCCXXX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis & cõsideratis omnibus quæ in puncto narrati, & statutis, & reformationibus, de quibus fit in eo mentio, notandum est ad euidentiã q̃ de iure cõi pro rebus dotalibus tenet ipse maritus qui recipit fructus onera publica subire, non aũt mulier. ff. de impensis. l. neq; stipendiũ. & no. C. de mulier. & in quo loco. l. j. lib. 10. pro quo. ff. de vsufru. l. si pẽdente. §. si quid cloacarij. Pro alijs autẽ rebus non dotalibus ipsa mulier soluere debet de iure cõi, & cõtribuere in locis vbi sunt. vt l. vnica. C. de mulie. & in quo loco. † Sed per statutũ cõis Florentiæ sub rubrica, q̃ vxor viuente viro in quarto libro statutorũ, vr disponi generalr q̃ pro nullis bonis siue dotalibus siue nõ dotalibus vxor viuente viro grauari possit soluere librã vel præstãtias. Et hoc addit dictũ statutũ ad ius cõe, s. in rõ dotalibus. Ex his sequitur, q̃ cùm in casu nostro tractemus de dotalibus viuẽte dicto Bonifacio, præfata dña Ioanna non habuit soluere, sed ipse Bonifacius, & per cõs dicta cõitas Pisciæ nõ potest nunc petere a dicta domina Ioanna q̃ soluat pro tpe quo vixit dictus Bonifacius, etiã si ipse Bonifacius nihil pœnitus soluisset, sed bene posset petere ab hæredibus dicti Bonifacij dicto casu quo nihil soluisset pro dicto tempore præterito quo ipse Bonifacius fructus percepit. ff. de leg. 1. l. apud Iul. §. hæres. circunscripta omni compositione facta inter dictũ cõe & dictum Bonifaciũ, sed ea præsupposita quid iuris sit, s. dicam. ¶ † Nec potest dicta compositio facta inter communitatem Pisciæ & dictum Bonifacium de soluendo certũ quid annuatim, nocere dictæ dominæ, videlicet q̃ in residuo, quod ipse Bonifacius soluere debuisset & non soluit, teneatur dicta domina præsupposita etiam inualiditate dictæ cõpositionis. Nam & si nihil a dicto Bonifacio exegisset, deberet sibi imputare dicta cõitas, nec possit dicta domina petere cui onus soluendi nõ incumbebat pro marito qui non soluerat. C. de decurio. l. prouidẽdum. lib. 10. & vt nullus ex vita. l. vnica. lib. 1 . ergo & si aliquid soluit, nõ potest ad ea petere quæ non minus soluit, cùm sit eadẽ ratio de toto ad partem. ff. de rei vendi. l. quæ de tota. ¶ Posset tamen dici, q̃ licèt

licèt dicta dña nõ teneatur dictæ cõitati personali actione pro tpe quo vixit Bonifacius, sed hæc ea ipsius Bonifacij si nihil fuisset solutũ per eum in solidũ, vel si aliquid fuit per eum solutum virtute dictæ cõpositionis, & ipsa esset nulla pro eo ꝙ restaret soluẽdum. attamẽ si ipsa possideret hodie dicta bona dotalia, cũ illa sint obligata pro dicta libra tã de iure cõi ꝗ ex forma statuti cõis Florẽtiæ sub rub. de exactio. præstantiarũ, & libræ. bene posset cõueniri hypothecaria ẽt pro eo quod soluere debuit maritus. ff. de publica. l. Imperatores. cũ cõcor. ibi alle. prius tñ excussis hr̃dibus dicti Bonifacij. ff. de iure fisci. l. Moschis. Et hoc de tpe præterito quo vixit Bonifacius. Eo vero mortuo dicta bona, si non fuerunt data æstimata tali æstimatione quæ faceret emptionẽ, ipso iure redierunt ad ipsam dñam Ioannã. C. de iure dotiũ. l. in rebus. & cũ suo onere soluendi libram, & hæredes dicti Bonifacij fuerunt a dicto onere exempti, & liberati, vt expressè patet. C. sine censu vel reliquis. l. j. & de pac. l. ex cõuentione vbi hr̃, ꝙ hr̃s mariti non pt̃ agere contra ipsam mulierem, vt pro futuro tempore id est postquam bona ad eam redierunt, soluat, etiam ex conuentione facta inter maritũ & eã ꝙ ipsa soluat, eo quia non interest hæredis mariti agere, cùm ipse non sit amplius reipublicæ obligatus ad soluendum, postq̃ bona ad vxorẽ redierunt, sed ipsa vxor, vnde cum hæres non possit conueniri a republica, nec ẽt ipse põt vxorem cõuenire. secus si remãsisset apud hæredẽ, quia fuissent data æstimata. vt dictis legibus hr̃ in fin. & sic est ibi casus. ¶ Nec aliquid in hoc immutat dicta cõpositio facta inter cõe Pisciæ & dictũ Bonifacium, quia illa non vr̃ valere, quia erat iam astrictus ad onera illarũ rerum tpe dictæ compositionis dictæ cõitati. per no. per Bar. in. l. vacuatis. C. de decur. lib. 10. & per eundẽ in. l. 2. ff. de iure immuni. qui dicit ꝙ cõitates subditæ nõ tales immunitates cõcedere non subditis, qui aľs non tenebant̃ soluere, secus si tenerent̃. Et posito ꝙ valeat, adhuc idẽ, quia illa est finita, cùm intelligat̃ fuisse facta solũ pro tpe quo ipse Bonifacius tenebit soluere. s. quousq; dicta bona apud eum vel suus hæredes remanebunt. Ipsis ergo redeuntibus ad dictam vxorẽ ex causa necessaria & habente ortũ ante dictã conuentionem finita est dicta conuentio quo ad dictũ Bonifacium, vt nec ipse nec eius hæres amplius ex ea teneatur. ff. de in diẽ adiec. l. 3. §. sed Marcellus. cũ ibi no. in gl. & quod no. Bar. ff. de aqua plu. arc. l. in diẽ, & de excep. rei iud. l. si ante. §. Iul. bene facit. ff. de leg. 3. l. cũ quis decedens. §. 1. vbi promissio facta cõtemplatione certi emolumẽti eo cessato vel finito cassatur & annihilatur. Et ita fuit hic, qa contemplatione bonorũ dotaliũ promisit & cõposuit, & illa bona desierunt esse dotalia, ergo & compositio desijt vires hr̃e. Nam & onus soluẽdi pro dictis bonis quo ad eũ desijt, vt. s̃. probaui, ergo & cõpositio quæ contẽplatione dicti oneris facta cẽsetur, & sic intelligitur ſm ipsum vt eatenus duret quatenus & onus. ar. ff. vt leg. nomine caue. l. j. §. si quis sub cõditione. C. de epi. & cle. l. serui. in fi. & quod ibi not. Bal. qui dicit per illũ tex. ꝙ cõsensus pſtitus occasione certæ causæ successiuæ eatenus durat, quatenus durat illa causa, & quod idẽ no. de ope. lib. l. Libertæ. l. 2. ¶ Nec etiã transit virtus dictæ cõpositionis ad dictã dñam, videlicet vt ipsa possit ea gaudere & non cogi soluere vltra ꝗ cogeret maritus, pſupposito etiã ꝙ esset valida. Qm̃ si fuisset nociua & grauosa marito, nõ noceret ipsi dñæ. Nec posset ex ea cõueniri, quia nõ est eius vlis successor, sed singularis, ad quem non trãsit obiectio ẽt occasione rei ꝗctæ. ff. de ꝗhen. emp. l. fi. §. fi. ff. ad Treb. l. j. §. si hr̃s. ff. de indi. l. si fideicõmissum. §. tractatũ. C. de do. l. æris alieni. Ergo nec sibi debet prodesse, vt ꝗriorum eadem sit disciplina. ff. de vulg. & pup. l. & si ꝗ. de leg. 3. l. fi. & quia nõ debet audiri postulans id, cuius cõtrarium non esset postulatura. C. de sol. l. pe. ff. eo. l. j. ff. de pet. hęr. l. si & rẽ & pretiũ. ad quod. ff. de pact. l. si tibi. §. cũ possessor. Nec ob. qd̃ ibi no. per doc. in contrariũ de. l. si post. de consti. pecu. qui dñt, ꝙ pactum de non petendo factũ possessori qui habebat ius administrãdi, & sic non erat nudus minister, bene transit ad illũ ad quem postea trãsit possessio. & quod not. in. l. iusiurã. quod ex cõuentione. §. 1. ff. de iureiur. in vlt. gl. in fi. Et hic iste maritus durãte matrimonio habuit ius administrãdi. Et illa conuentio fuit de nõ petendo, quatenus fuisset vel foret soluendum, vltra duos florenos ad quos Bonifacius se obligauit, & sic parit exceptionẽ pacti, ꝗ facilius trãsit in singularẽ successorẽ, ꝗ actio vel obligatio actiuè vel passiuè. ff. de iureiur. l. ẽt in rẽ. iuncta. l. oẽs. in fi. vsufru. quemadmo. ca. ff. de dam. infe. l. Fluminũ. §. adijcit. Et sic vr̃ ꝙ dicta dña, ad quã dicta bona deuenerunt, sed nõ titulo vli, possit se ex dicta cõuentione ope excep. tuare. p dictã. l. si post. de cõsti. pecu. & p no. p Bar. in d. l. si tibi. §. cũ possessor. de pact. Sed rñdetur qa illud posset pcedere qñ nõ contẽplatione psonę, sed contẽplatione rei vel hęreditatis quã possidebat ille cui factũ est pactum, erat verus hr̃s, quod præsumit̃ in dubio qñ factũ est sup cã hr̃ditaria. arg. ff. de ꝗdit. & demõ. l. sub diuersis. §. fi. & ideo trãsit eius virtus ad eũ, ad quem postea transit hæreditas. vt d. l. si post. de cõsti. pe. ſm intel. ſm doct. facit. l. 2. §. fi. cũ l. se. ff. de cõd. ind. ¶ Sed in casu nr̃o pactũ illud factũ fuit dicto Bonifacio cõtemplatione suæ personæ, tum quia ciuis, & subibat, onera præstantiarũ in ciuitate Florẽtiæ forte etiam pro dictis bonis, & sic non erat æquum ꝙ pro eisdem in duobus locis talliaret̃. vt dicit gl. in d. l. vnica. C. de mulie. & in quo loco. ¶ Item quia dictæ cõitati seruiuerat, & pro ipsa laborauerat, vt patet ex tenore dictæ cõpositionis, cui standũ est pro cã fina. ff. de hære. insti. l. fin. igitur nõ extenditur ad dictam dñam, in qua dictæ causæ & rõnes non vigent. casus est. C. de pac. l. si actionẽ. facit. l. fi. in princ. & qd̃ ibi not. C. de iure dotiũ. vbi exceptio quæ obstat cedenti nõ obstat 3 cessionario qñ in eo nõ viget eadẽ rõ. ¶ † Nec ob. ꝙ vidua gaudet priuilegiis mariti quousq; stat in viduitate. C. de bon. ma. l. fi. ff. ad muni. l. filij. §. vidua. de priuile. scho. l. quotiens. & no. in. l. j. §. exa- a ctio. de rei vxo. act. quia illud est verũ quantũ ad fnrũ a & quãtum ad dignitatẽ & alia concernentia suã personã, non quantũ ad con- 4 cernentia patrimoniũ, quia hoc non reperit̃. ¶ † Item nõ obstat, ꝙ ista dña abdicauit a se ista bona, & transtulit per cõpromissum & laudũ in filiũ qui est ciuis Florentinus. vnde non vr̃ ipsa cogenda soluere, quia hoc facere non potuit in præiudiciũ onerũ publicorũ seu dicti cõis, imo nullũ est ipso iure dictũ laudũ virtute statuti cõis Pisciæ sub rub. de non liberando aliquẽ a datijs, quod quidẽ statutũ valet quo ad ligandũ manus dictæ dñæ, quæ est ipsis supposita & quantũ ad ipsa bona in eorũ iurisdictione & territorio cõsistentia. ff. de cõtrah. emp. l. si in emp. §. 1. ibi. mores ciuitatis &c. & C. non licet habita. in rubro & nigro. lib. 11. Item quia ſm statutũ cõis Piscię dicta domina non potuit se obligare nec cõpromittere sine consensu duorũ proximorũ consanguineorũ, inter quos nõ debet numerari ipse filius, cũ quo cõpromisit, quia non potuit cõsensum præstare in acquisitione sibi fienda, vt no. per glo. & Bar. in l. j. ff. de auto. tuto. ¶ Et posito alienatio non esset nulla, non propterea se eximit ab onere soluendi libram. vt in statuto cõis Florentiæ sub rubrica de exactione præstantiarum. circa medium. in ver. & nihilominus ꝙ quolibet cõe &c. ibi. non obstãte ꝙ talia bona alienata fuissent &c. posset etiam cogi ipse filius possessor vt in eodẽ statuto hr̃, & etiã in alio statuto cõis Pisciæ sub rubr. de soluendo datia & collectas, capiendo. s. ipsa bona, quod etiã iure cõi probatur in d. l. Imperatores. ff. de publica. cum concor. ibi alleg. Nam & cõitas potest facere statutum super bonis sitis in sua iurisdi. possessis per non subditum, licèt non possit contra personam non subditam vt not. Inno. de foro cõpe. c. postulasti. & quod not. Bar. in. l. omnes populi. de iusti. & iur. circa mediũ. in q. illa de cõsuetudine angliæ. & Bal. in. l. iubemus nullã. C. de sacr. san. eccl. vbi 5 expressè in terminis nostris videtur hoc firmare. ¶ † Præterea dictum compromissum & laudum vident̃ simulata & fictitia, & facta magis ad euitandũ onera publica, ꝗ pro veritate, quod colligitur ex coniunctione personarũ, quia in filiũ. per ea quæ plenè no. Bar. in. l. post contractum. ff. de dona. & quia erat persona prohibita. s. non supposita oneribus. l. qui testm̃. ff. de prob. de leg. 3. l. cũ quis §. Titia. & quia non apparet quæ lis foret inter eos, & sic fingi potuit & præsumitur. ff. de transa. l. cũ hi. §. s. d cũ lis. & quia quasi de omnibus bonis. l. omnes. §. Lucius. ff. quæ in frau. credi. Hñt ergo pro non factis. l. nuda. ff. de cõtrahen. empt. & l. imaginaria. de reg. iur. & sic põt cogi dicta dña ad soluendũ, ac si dicta bona minium nõ alienasset, quia verè nõ alienauit, licet simulauerit alienare. C. plus valere ꝙ agit. in rubro & nigro. Et posito ꝙ valeret alienatio posset cogi filius eius, qa trãsiuerũt ad ipsum cũ onere dictæ librę, vt patet in dictis statutis. ¶ Nec ob. statutũ ꝙ cõitates non possunt directè vel indirectè grauare ciues &c. ꝗ loquit̃ de illis ciuib⁹ ꝗ nõ deberẽt soluere, cuiusmodi sunt illi ꝗ ante allibrationẽ acquisiuissent bona. Nã nõ deberẽt postea allibrari, vt in statuto cõis Florẽtiæ sub rub. de exa. pſtãtiarũ. circa fi. ibi & ꝙ nullus ciuis Flor. &c. Sed si durãte libra acquirit, bene trãseũt ad eũ cũ dicto onere, vt in dicto statuto ĩ fi. & ẽt in dicto statuto sub rubr ꝙ cõitates &c. post prin. ibi dũ dicit. nisi pro bonis ad eũ deuentis durante æstimo &c. sed ista translatio facta fuit in dictũ filiũ durante æstimo, ergo &c. Nã cõe Florẽtiæ semel taxauit cõe Pisciæ in certa quãtitate, & dicta taxa ĩ camera cõis Flo. licet nõ sit distributio ĩter singulares personas

a ¶ Quãtum ad forum. Adde Soz. in cõsi. 31. incip. non est dubium ꝙ licet &c. in prin. vbi ꝙ immediate ꝙ vidua iterum nubit perdit domiciliũ primi viri. arg. l. feminæ. cum ibi no. ff. de senato. & adde ꝙ licet mulier sit forẽsis origine, matrimonio tamen cõtracto efficitur de domicilio viri. glo. est in. l. origine. C. de municip. & origi. li. 10. quã dicit ad hoc. singu. Soci. in parte. consi. in princ. & tenent Barto. & alij in. l. cũ quædam puella. in principio. ff. de iur. om. iu. H. F.

sonas.vnde dico æstimū ipsorū durare, quousq; durat dicta taxa in dicta camera, & ꝙ ad quęcunq; transeant dicta bona, transeunt cum onere solu ēdi cui annexa sunt, cū sit eadē rō, q̄ est in illis in quibus continetur distributio inter personas. ¶ Nunc esset videndum, qa dixi ꝙ ꝓ tpe quo maritus vixit nō pōt dicta dña cogi ad soluendū tam ex forma statuti cōis Floren. sub rubr. ꝙ vxor viuente viro, &c. q̄ ēt de iure cōi, fm qd̄ pro rebus dotalibus non vxori sed viro incumbit onus soluēdi, vt l. neq;. C. de impen. & l. vnica. C. de mulie. & in quo loco. Dixi ēt, ꝙ si dictus Bonifa. nihil soluisset, posset ab eius hæredi. peti illud qd̄ soluere debuisset. p. l. apud Iul. §. hæres. ff. de leg. j. nunc ergo esset videndū, an ipse teneret soluere, attento ꝙ erat ciuis. Et si tenebaẽ, an illa cōpositio valuerit. Et si nō valuit, vtrū quatenus erat soluendū vltra quantitatē contentam in eā, possit peti a dicto hęrede. ¶ Super quibus me nūc nō intromitto, qa solū quæritur de præsenti ad qd teneaẽ dicta dña, & ad quid soluendū cogi possit. In quo cōcluditur, ꝙ pro tpe decurso, vel decursuro post mortē mariti tenetur non obstātibus allegatis p eā in ꝯtrariū. s. statuto ꝙ vxor viuente viro, &c. qa loquitur viuente viro, nos loqmur post mortē. Et non obstante cōpositione facta cum viro, qa ipsa non pōt ea gaudere cū contēplatione viri, & ꝑ causas in psonā eius cōcurrentes, quæ cessant in psonam vxoris. ¶ Et ēt non obstante ꝙ vidua gaudet priuilegio mariti, quia verū est in concernentibus dignitatē, & psonā eius, non in patrimonialibus. ¶ Et ēt non ob. statutū. ꝙ cōitates, &c. qa illud non tangit eam, cū non sit originaria ciuis, & posito ꝙ per nuptiū fuisset effecta ciuis, & hodie in viduitate duraret, tñ ꝑ hoc nō debet eximi ab onere libræ comitatus, ēt si esset præstantiatā Florentiæ, nisi adhibita solēnitate de qua in prouisione facta p cōe Florētiæ in fauorē cōis Pisciæ, quæ incipit. item ꝙ vigore alicuius statuti, &c. ¶ Et prædicta vera, potissimè si dicta dña reperitur descripta in æstimo dicti cōis existentis in camera cōis Florentiæ. Sed si non ipsa, sed eius filius reperiretur ibi descriptus, tunc ipse habet soluere, & non posset euitare solutionē ex eo ꝙ esset ciuis, nec possent regulatores cōtrariū disponere, vt in statuto cōis Flor. sub rubri. ꝙ oēs descripti in æstimo, &c. Quasi cum summa deliberatione, & reuocata omni exceptione ciuilitatis censeaẽ ibi descriptio.

6 † Quæstio ergo vel exceptio de ciuilitate pōt opponi ante descriptionē dicti æstimi, nō post. arg. C. sen. resc. nō pos. l. perēptorias.

7 ¶ † Post prædicta requisitus vt scribam super his, quæ. s. dimisi indiscussa. super primo. vr̃ dicendū, ꝙ dictus Bonifacius non facta dicta cōpositione cū dicta cōitate, non tenebaẽ aliquid soluere pro dictis bonis dotalibus, cū ipse nō esset subditus cōi Pisciæ, & onus libræ imponitur psonis ꝑ rebus, & sic non subditis imponi nō pt l. libertus. §. sola. ff. ad muni. & l. rescriptū. §. fi. de mun. & hono. & vtrobiq; p Bar. ¶ Breuiter cōtrariū est verū. Primo, qa vt dr̃ cōe Pisciæ habet pacta cū cōe Florentiæ, ꝙ quicunq; Forensis venerit ad habitandū in terra Piscię, & habitauerit p decēniū habeaẽ vt verus, & originarius terrigena quo ad honores, & onera, & iste Bonifac. tāto tpe habitauit & habuit honores & officia; ergo & fact⁹ fuit eorū supposit⁹ quo ad onera virtute dictorū pactorū. ad hoc. ff. ad muni. l. libertus. §. sola. & de mun. & ho. l. fi. §. præterea. ¶ Itē posito ꝙ non fuisset verus suppositus adhuc idē est attenta forma legū municipaliū. Et primo attento statuto cōis Pisciæ sub rubri. de soluendo datia, & collectas. in 4. lib. voluminis statutorū, p qd̄ statuiẽ vt possessores ēt non subditi cogantur soluere, qd̄ qdē statutū vr̃ valere de iure cōi vt non afficiat personas non subiectas, adeo ꝙ capi ipsi possint & molestari p iura supradicta, sed vt afficiat ipsas res positas in iurisdi. statuentiū. p ea q̄ no. Inn. in c. postulasti. de foro cōpe. & Bal. expressè vr̃ hoc tenere in l. iubemus nullam. C. de sac. san. eccl. ¶ Itē quia dictū statutū approbatur potius q̄ reprobetur p statuta cōis Floren. vt patet in statuto cōis Floren. sub rub. ꝙ cōitates, &c. post prin. ibi. nisi pro bonis ad eū deuentis durantes æstimo, &c. & alio statuto sub rub. de exactione præstantiarum, in fi. vbi hoc expressè disponitur. vnde & si statuto cōmunis Piscię non posset hoc operari, saltem illud operatur statutū cōis Floren. cui cōi dicti ciues sunt suppositi. Et si dicatur, non dicitur durare æstimum dictæ terræ, cū nulla distributio æstimi singularium psonarū dictæ terræ sit in camera cōis Florentiæ, sed solum taxa de qua. s. Rñdetur licet non sit in ca mera cōis Florentiæ est in camera cōis Pisciæ. & dictum statutum sub rubrica. ꝑ cōitates, &c. non requirit ꝙ sit in camera cōis Floren. cū simpliciter dicat durante ęstimo, &c. & sic potest intelligi etiam de illo, quod est in camera cōis Pisciæ, & eodem modo aliud statutum de exactione præstantiarum, &c. ¶ Ex his rñdetur ad fm, ꝙ cùm soluere teneretur, compositio facta cū eo vt solueret certum quid annuatim, & a residuo esset im munis, non valuit, sicut nec in totū potuit eximi a dicto onere tā de iure municipali cōis Florentię facto anno. 1396. quod incipit. itē qd̄ vigore, &c. q̄ ēt de iure cōi. p. l. vacuatis. C. de decur. lib. x. & ibi per Bar. & per eundē plenè clarè, & expressè in l. ij. ff. de iure immu. qui dicit ꝙ dictas cōitates subditæ solis forensibus, qui alias nō tenebanẽ soluere, pñt tales immunitates concedere, nō aũt illis qui alꝰs soluere tenebanẽ, vt erat iste. Nec ob. approbatio facta de dicta compositione p quatuor ciues florentinos extractos de marsupio vel ducento, &c. quia nisi habuerint expressam, & spālem ptātem illam faciendi, quā non vidi facere non potuerunt virtute generalis, cū esset contra ea quæ specialiter erant prouisa p dictam prouisionem, de qua. s. ff. man. l. si hominem. & per Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret. ab ord. facien. ¶ Et ex hoc ēt sequitur responsio ad tertiū, videlicet ꝙ si non valuit compositio, & confirmatio, hæres d. Bonifacij pōt cogi ad soluēdū ꝑ tpe quo vixit Bonifacius, quatenus ipse minus soluit q̄ deberet. per l. apud Iul. §. hæres. ff. de leg. j. & qd̄ hr̃ in Spec. de loca. §. nunc verò aliqua. ver. xij. sed si non fuisset cōitas in culpa exigēdi a d. Bonifa. posset eligere quē vellet ēt ꝑ tpe pterito, vel hrẽdē eius vel possessorē. ar. l. impatores. de pub. & in cōsil. Fed. de senis. 74.

SVMMARIA.

1 *Donatio facta in testamento cum pacto ꝙ non reuocetur, dicitur contractus inter viuos, & valet vsque ad quingentos aureos sine insinuatione.*

2 *Donatarius si donet rem sibi donatam alteri ex dispositione primi donantis, an secundus donatarius dicatur habere a primo donante, an vero a primo donatario.*

3 *Dispositio facta de contractu conditionali an valeat ante conditionis implementum.*

4 *Donator, si credidit se posse de mille disponere, cum tamen solum de quingentis possit, si vni. 700. alteri. 300. dederit; quomodo fiat diuisio inter eos.*

CONSILIVM CCCXXXI.

1 a IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Super primo [a] quæsito dicendū est, dictam dispositionē valere iure donationis inter viuos, postq̄ dicta dña fuit psens & consentiens, & donator expressit ea q̄ tali donationi conueniunt. s. ꝙ esset irreuocabilis, & ꝙ donataria posset disponere de summa donata, ēt si prædecederet donanti, & ante conditionē impletā, vt patet ex l. vbi ita donat. ff. de don. cau. mor. iuncto eo qd̄ no. Bar. in l. cū quis decedens. §. codicillis. de leg. iij. Constat aũt in testō posset talem donationem, & alios contractus fieri. ff. de test. l. hæredes palam. §. fi. & ibi not. fuit aũt conditionalis conditione casuali, si donans decesserit sine liberis, quæ conditio non habet eā abstrahere a natura contractus. ar. ff. de condi. inde. l. nā & si cum moriar. ¶ Super secūdo quæsito dicendum est, eam non valere vltra quingentos aureos sine insinuatione. C. de dona. l. si quis pro redemptione. §. fi. licet donataria esset soror donantis. eo. ti. l. data iam lege, &c.

2 ¶ † Super tertio quæsito vr̃ dicendū, ꝙ donatio facta operæ per dictam dñam donatariam censeatur facta a primo donante, postq̄ illi dedit ptātem disponendi qualitercunq; vellet. argu. ff. quod cuiusque vniuer. nomine. l. item eorum. §. si decuriones. de leg. ij. l. vnum ex familia. §. si de falcidia. C. de iudi. l. apertissimi. & quod ibi not. in vltima gl. ¶ Sed istud esset verum, si dixisset, se illi donare cui illa donaret, vt patet ex dicto. §. si decuriones. & si in dictam dominā non transtulisset ius proprietatis, sed nudam eam ministram fecisset ad donandum alteri. argum. ff. de rebus dubijs l. verum. §. cum quidam. ¶ Sed quia voluit in eam transferre proprietatem summæ, quam donabat, censetur per suprascripta verba voluisse, quòd dicta domina magis iure suo posset alteri donare vel aliter disponere, q̄ iure & nomine dicti primi donantis. verba sunt Barto. in fin. ff. de opi. leg. l. ij. circa med. in ver. sed nunc quæro. sic in simi. videmus in substituto a procuratore. Nam si substitutus est, postq̄ procurator effectus est dominus litis, licèt habuerit potestatem substituendi, non dicitur substitutus a domino, sed a procuratore, & inter ipsum & procuratorem oritur actio mandati, nō inter ipsum & dominum, vt nota. per eundem Bar. in l. si procuratorem. §. j. ff. manda. Prædicta ergo verba & licentia disponendi videtur fuisse superflua. Nam postquam sibi donauerat, poterat disponere pro libito voluntatis, ēt sine dicta expressa licentia, imo etiam contra voluntatem donantis. ff. de dona. l. hoc iure. §. si quis dederit. & qd̄ not. eo.

a ¶ Super primo. In dubio an, & quando, quo, & qualiter dicatur donatio cā mor vel inter viuos, & quid sit donatio inter viuos, & quid cā mortis, vide do. Bar So. in cōsil. 1: inci. in pñti. versi circa primā cum ver seq. & versi. iij. confirmatur in j pte. & vide eū in cōsi. 17. incip. multū. versi. sed contra hāc. eū vers. seq. ea pte. vbi pōit qñ stipsu ē collata p⁹ mortē. an & qñ & in qb⁹ casibus censeat cā mor. uel inter viuos, & q l hoc casu de eius reuocatione.

no.eo.ti .l.2.§.si pecuniã.in gl.4.C.de cõd.ob cãm.l.ea lege.cũ sua materia. Fuit ergo magia q̃dã monitio seu declaratio inducta p dicta uerba.s.ptãtis collatæ ex ipsa donatione, q̃ noua ɔcessio.arg.ff. de tutel.l.muto.§.sub cõdõne.C. de iure doti.l. si mulier. facit.c. licet. de officio or. ¶ Dicendũ est ergo, ꝙ dicta opera censet hre a d.dña donataria, non a primo donatore. ¶ †Su p quarto dicẽdum est, ꝙ postq̃ pdicta dr donatio inter uiuos, licet pdicta donataria disposuerit de ea añ condõnis existentiã, & ẽt añ decessit, tñ dispositio p eã facta in operã ualet, & tenet, qm p eius mortẽ añ cõdõris existentiã nun fuit annihilata donatio sibi facta. insti. de ver.ob.§. ex cõdõnali. sicut non anihilat, qñ donator sic decedit.ff. de dona. l.2.§. si pecuniã.l gñ potuit de spe q habebat, & q̃ erat ad hæredes trãsmissibilis disponere. C.de dona.l.spem.cũ concor.ibidẽ in gl. ¶ Sed uidendũ est ultimo ultra q̃sita in puncto q̃tũ transtulit in operã. Ad qđ rñdeo, ꝙ cũ donatio facta operę dicatur facta ab ipsa donataria, non ab ipso primo donate, ut.s.dixi nõ potuit plus trãsferri in operã, q̃ apud donatariã esset.l.traditio. in prin.ff. de acq. re.do. Vñ posito ꝙ rõne piæ cãæ potuisset donari operæ ultra summã quingentorũ, qđ tñ non assero, qa tñ ipsi dñæ non potuit plus donari a primo donatore, ut.s.dixi, nũ est tractãdũ an in operã sit translatũ ius ultra summã q̃ngentorũ, cũ cõstet in ipsam donatariã, a qua opera cãm habuit, non fuisse in plus translatũ p ea q̃ dicta sunt. ¶ †Sed uidẽdũ est an in solida q̃ngenta fuerit ius trãslatũ. Et dicendũ est ꝙ non. Nã dicta donataria credẽs donationẽ ualere in mille noluit tota mille in operã trãsferre, qa reseruauit sibi trecẽta de q̃bus uoluit posse facere velle suũ. si ergo de dictus trecentis in alia psonã uel alio mõ disposuit, q̃ in dictã operã, debet fieri diminutio de dicta summa q̃ngentorũ, in q̃bus re uera ualet donatio p ea rata, p qua fieret, si ualuisset in totis mille, videlicet in tribus partibus de decẽ. Debent ergo diuidi.500.in 10.partes, quarũ q̃libet facit q̃nquaginta, & tres partes de pdictis, uidelicet.150.ptinebunt ad illum, in quẽ disposuit de 300.residuum, videlicet trecenta quinquaginta ad dictam operam, & hoc probatur.ff.de lib. & posthu.l.si ita ff.de hære. insti.l.clemens patronus. ff.ad trebel. l.marcel.cum si.

¶ Et ita dico & cõsulo ego Paul. de Cast. utriusque iuris doctor, & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

S V M M A R I A.

1 *Rei duo debendi quando sunt si ad unum tantum peruenit utilitas obligationis, aliter censetur potius fideiussor quam principalis, & qui obligat se principaliter, uidetur potius obligari.*

2 *Libro in rationum qui scripsit duos debitores eiusdem summæ, an pro parte uelli uideatur eos scripsisse, an uero insolidum declaratur si unum ex eis insolidum conuenerit.*

3 *Testes si dicant aliquem promisisse, an intelligi possit, promiserit per stipulationem, sicut si uerbum promitto esset in instrumento.*

Testes & instrumentum quo ad præsumendum stipulationem, quomodo differant.

4 *Obligatio si acquiritur mihi per negotiorum gestorem, debet esse apud me cum ea qualitate, cum qua est apud ipsum.*

Soluit si quis simpliciter creditor suo de diuersis quantitatibus, quomodo intelligatur soluere in duriorem causam, & quod durior est ubi est fideiussor.

CONSILIUM CCCXXXII.

IN Christi nomina aman. ¶ In cã Siluestri ꝯ Talozũ cõsidero tres casus, & in quolibet vr mihi ꝙ Taluzus foueat clarũ ius, & p consequẽs cũ alius non sic clare, debet Taloaus obtinere. ¶ †Prim.' casus est, si dictus Siluester cõfitetur ad istud debiuũ. 26.librarũ fuisse uel esse obligatos istos duos, uidelicet Talozum & Antoniũ, nõ tñ dicit alterũ eorũ eẽ principalẽ, alterũ eorũ fideiussorẽ, sed dicit ambos esse principalr obligatos, ut sic p hoc effugiat id q̃ dr h.r.ff.de sol.l.& magis.in fi.q̃ de fideiussore loquitur. Et tunc dico, ꝙ si hoc est, uel si ea actis põt hoc apparere, ꝙ confiteatur ambos esse ad hoc obligatus, si ultra disputat an sit pbatũ d.Antoniũ fideiussisse, uel non. Nã hoc cõfessato, ꝙ sit ad ipsum debitũ obligatus, q̃tuncunq; dicat ipsum principalr obligatũ, satis apparet fideiussorẽ ẽe, qa cũ frumẽtũ, vñ descendit debitũ, puenerit ad manus dicti Talozi, d. Antonius q̃ũcunq; principalr se obligauerit dr fideiussor, cũ istud uerbũ, fideiussor, possit dupliciter intelligi, s. p eo q accedit alienæ obligationi, & p eo q principalr p alio se obligat, ut expresse no.Bar.in l.reos.ff. de duobus reis. & not. p gl.in l.in psonã.§.1.ff.de pac. vñ in effectu s. ille, ad quem puenit utilitas ɔtus, dr principalis, alter uerò dr fideiussor, qcqd in ɔriũ uerbis actũ fuerit.ff.ad mace.l.sed iul.in prin.& §.non solũ.uersi. idẽ & si duos.& ibi no.in gl.& in Anth.de fideius. in prin. ¶ Præterea qd ad rũbũ, utrũ se fideiussorio noie principalr obligauerit d. Antonius cũ d. Talozo p dicto debito, cũ vtrobiq; quo ad ppositũ sit eadẽ rõ, q̃nimo maior in casu illo, si.n. dr dabitũ grauius illud, p quo unus ẽ obligatus principalr, alter fideiussorio noie fortius illud p quo ambo sunt principr obligati, cũ strictius intẽdat se obligare q principr, q̃ q fideiussorio noie se obligat, nec ob aliã cãm facit qs aliquẽ principalr obligari, nisi ut strictius eũ habeat obligatũ, & pdat bñficia q̃ fideiussoribus dantur, ipse tñ principaliter obligatus repetit ab eo, ad quem utilitas peruenit, sicut si fideiussorio noie se obligasset, & sic respectu illius uere dr fideiussor. in ata ea q̃ plene no. Bart.in l.reos.præallega. & sic viget hic rõ dictæ.l.& magis.in fi.ff.de solu. ut dicatur grauius debitum. ¶ Et si dicatur, frustratoria sunt prædicta, cũ iste Siluester neutrum pdictorum fateatur, uel ꝙ principaliter uel fideiussorio noie se illa obligauerit. Respondeo dr mihi ꝙ constat ex libro ipsius Siluestri in iudicio pducto, in quo pdictos duos scripsit debitores in dicta summa. vñ licet dictus liber fidem non faceret p scribente, si pfati duo negarent contenta in eo. C.de pba.l.rationes. & ff. de eden.l. q̃dam.§.nũmulario.& qđ ibi no.tñ ex quo pdicti confitentur, bene facit fidem ꝯ eum in eo qđ contra eum facit. ut ubi no. Nec põt dicere dictus Siluester, ꝙ ipse pduxit librum in ea parte tñ, q p eo facit. Nam hoc non pdest ei, quominus ei stetur ẽt in eo quod ꝯ cum facit, qa postq̃ in iudicio productus est liber, dicitur cõis inter partes.l.1.§.edenda.ff.de eden.& ita not. glo.in ea.l.§.editiones.in fi.gl.magnæ.& not. Inn.in c.cum uenerabilis. de exce. & de censi.c.cum olim.& no. p gl.in c.psentium.de test.cũ si. Nec pdest illa ptestatio, ꝙ solũ in his q̃ p eo faciunt, ipsum pducit, cũ hoc non sit in eius ptãte postq̃ pducit, licet in ipsius ptãte esset producere, ut patet ea no.in pdictis locis coniuncto eo qđ no. in l.alimenta.C.de neg.gest. ¶ †Itẽ si dicatur, ꝙ in libro pdicto reperiuntur ambo descripti debitores dictæ summæ, nec dr ꝙ q̃libet insolidũ, sic dicetur ꝙ q̃libet p parte.ff.de duobus reis.l.reos.§.cũ tabulis. Igitur cessant oia pdicta qa cum utriq; ipsorũ teneatur p parte, neutra pars habere reperitur duos obligatos pro ea uel principaliter uel fideiussorio noie, & sic cessat.l.& magis. ¶ Respondeo, dicta scriptura libri cum ab ipso tñ Siluestro facta fuit, & sine alterius partis consensu, sm ipsius Siluestri uoluntatem tñ interpretari debet.l. inter vestẽ. & qđ ibi no.ff. de auro & argen. lega. ¶ Sed ea eo ꝙ d.Silue.dictum Talozum conuenit p tota dicta summa, apparet ꝙ cum scripsit eos debitores, intellexit ꝙ q̃libet insolidum esset debitor. Nam ea postea gestis uel dictis declaratur qualis fuerit uoluntas intentio in pcedentibus.ff. de leg.3.l.uxori.§.fi. & ibi no.ff.rerũ amo.l.si cõcubinam.§.res amotas. q & a quibus.l. sed si maritus.§.fi. Nisi aũt intellexisset quẽlibet eorũ insolidum fore debitorem, cũ scripsit, uel utrunq; principaliter, uel alterum principaliter, alterũ fideiussorio noie sciuisset, uel scire debuisset se non posse alterum tñ insolidum conuenire, ergo conueniendo unũ in solidũ, dedit intelligere, ꝙ sic scripturam suam intellexit, ergo & sic est intelligenda in sui pæiudicium per iura.s.allega. & hoc de primo casu. ¶ †Secundus casus est psupposito, ꝙ nec ea confessione sua, nec ex suo libro constaret de hoc, & ipse negauit & negat dictum Antoniũ quoquo mõ fore ad dictũ debitũ obligatum seu fideiussisse, notandũ est hic, ꝙ fideiussio continet duo.s.factum.i.pmissionẽ q̃ facti est.ff. de cura.furi.l.consilio.§.fi. Itẽ ius, uidelicet stiplõ, q̃ ex pmissione resultat, ea q̃bus duobus resultat fideius.C. de fide.l.blãduus. Iste ergo negãdo d.Ant.fideiussisse, qđ est ut sic dicã genus, vr negasse q̃libet eius spẽm, videlicet factũ.i. pmissionẽ & ius.s.stipulationẽ cũ remoto gñe censeat remoto q̃libet eius species.C.de transa.l.si cã cognita.& ibi no.& l.fi.de usur. rei iudi. ff.de suis & leg.l.1.in fi.& qa negatio de sui natura, gñalr est intelligenda.iuxta.no.ff.de cõd.& demun.l.hoc genus.in glo.& de reb. dub.l.si is q ducẽta.§.sed verũ. facit qđ no.gl. de cõf.c.cũ dilectus. Tunc dico sicut q̃tum ad factum ipse depechensus est in mẽdacio, qa reprubatum est iã p dictum Antonium, q̃ per Iacobum qui pmissionẽ recepit qualiter ipse Antonius pmisit, q̃bus est danda fides, cum sint contestes, ut statim dicã. Igit dicta pmissio intelligatur facta cũ stipulatione nisi ɔrium pbetur per d.Siluestrum, quia cũ de uno negato cõuictus fuerit in mendacio sup alio negato psumit contra eum nisi ɔrium ipse probet, qa per hoc altera pars, releuetur ab onere pbãdi. casus est.ff.de pba.l.cũ de indebito. post prin. ¶ Et per hoc tolluntur allegata per aduocatum alterius ptis dicẽtis, ꝙ licet pmissio esset pba: a p testes pdictos, tñ postq̃ non constat

constat nec deponût. p̃ ñ ec ꝯfferit Interrogatio & sequuta fuerit ꝓmiſio, nō eſt ꝓbata ſtip̃lo. nec per ꝯñ fideiuſſio. per no. in l. 1. C. de vſuris. ¶ Nā dico, ꝙ d. Talozo non incumbit onus ꝓbandi hoc, cū dcm̄ Silueſtrum nō cōuicerit de mēdacio in uno, ſed ꝓ eo p̄ſumitur, cū Silueſter ꝯtrariū ꝓbet. ꝯ dictā. l. cū de indebito. Et iſta ſunt uera, p̄ſuppoſito ꝙ ſcm̄ fuerit ꝓbatū, vcʒ ipſa ꝓmiſſio. ¶ Præterea ꝙ dicta ꝓmiſſio licet ꝓ'lata per teſtes intelligatur cū ſtip̃lone, ſi ꝓbatur. Rō quare uerbū, ꝓmiſit, ᵃ appoſitum in inſtrō intelligitur per ſtip̃lonem. l. 1. C. de ꝯhen. ſtip. eſt, quia inſtrm̄ conficitur de voluntate partium. Rō uerò quare ꝓlatum a teſte intelligitur ſine ſtipul. eſt, quia teſtis inducit̃ ꝯ voluntatem eius ꝯ quem inducit̃. ita dicit Bar. in l. 1. C. de uſur. & l. ſciendū. de uerb. obli. ſed in ꝓpoſito ꝯtra iſte, de quo diſputatur, ſeu dicta ꝓmiſſio fuit celebrata inter dictos teſtes deponentes, quia dr̃ ꝙ Antonius ꝓmiſit Iacobo recipienti ꝓ Silueſtro, & ſic ei tanquā procura. Silueſtri & ipſimet ꝯhentes inducunt̃ in teſtes, & in hoc concordant, vcʒ ut d. Anto. fideiuſſit, quod verbū importat ſtip. l. cum oñdimus. in ñ. ff. de fideiuſſo. cū p̄ſerit̃ inter ꝯſentientes. ſicut igitur inter p̄dictos Iacobū & Anto. fuiſſet cōfectū inſtrm̄ de dicta ꝓmiſſione intelligeret̃ dcm̄ uerbū cū ſtip. nō uirtute inſtri, ſed ea uirtute ꝯſenſus partiū cōſentientium illud uerbū apponi, & extenderet̃ d. ſignificatio nō ſolū ad prædictos duos Iacobum & Ant. ſed ẽt ad Silueſtrū, cui ex d. inſtrō oblō quæreret̃, & hoc clarum & apertum eſt, ita dicā in teſtificatione ipſorum Iacobi & Anto. vt cum in hoc cōſentiāt & cōcordent ꝙ extitit fideiuſſor & ꝓmiſit, dico dicta uerba debere intelligi cū ſtip. quia eadē eſt rō, q̄ eſſet ſi in inſtrō facto de ipſorū conſenſu dicta uerba eſſent appoſita. cōſenſua. n. prædictorū ꝯhentium debet in hoc præiudicare Iacobo cui ex d. ꝓmiſſione ueniat q̄renda oblō. ar. l. 1. §. 1. ſi quis ali. te. ꝓ. & quod no. ff. de ædili. edic. l. cū mācipiū. ut ſic cōcludamus, ꝙ ſicut d. uerba ꝓlata in inſtrumento important ſtip̃lonem ex ui conſenſus, ita & ubicunq; idem conſenſus reperitur, ut eſt in iſta teſtificatione. ¶ Si uerò dicta promiſſio reuocetur in dubium, an ſit ꝓbata uel non, & ꝓ cōſtanti non ponatur, tunc reſtat tertius caſus & punctus, vcʒ an per teſtificationes p̄dictorum Iacobi & Anto. ſit probata. Et ut audio dr̃ ꝙ non, qa D. Anto. teſtificaret̃ in cā ꝓpria, cū ex hoc cōſequat̃ liberationem. Nam hoc p̄ſuppoſito ſequitur ꝙ ſolō facta cedit in cām iſtius debiti, p p quod tā principalis q̄ fideiuſſor remanent liberati, ergo &c. C. de teſti. l. oibus. Sed aduertendū, qa hic eſt una magna fallacia, nā qđ dixi ꝓcederet, ſi d. Silueſter aſſereret dictum Anto. obligatū ad dcm̄ debitū, & ipſe Anto. teſtificaret̃ in oppoſitū, ſ. ut appareret liberatus, at in propoſito Silueſter negat Anto. vnq̄ fideiuſſiſſe, uel unq̄ obligatū fuiſſe uel eſſe, igitur nō pōt dicere, vcʒ ꝙ d. Anto. teſtificet̃ ꝓ ſua liberatione, qa ſibi ipſi ꝯtriat̃. C. de codi. l. fi. Nā ex eo, quod q̄s negat, ſe fundare nō pōt. ut no. Bar. in l. decē. de uer. obli. & ff. de his qb. ut indi. l. poſt legatū. facit qđ no. Inn. de excep. c. cū uenerabilis. ſed iſte negat oblōnē Anto. ergo nō pōt ſe in ea fundare dicendo, ꝙ teſtificatio eius tendit in derogationē oblōnis. ¶ Præterea d. teſtificatio potius tendere pōt ī dānū teſtificātis, q̄ in eius utilitatē. Nā ea nō ſcā, cū d. Silueſter aſſerat eū nō fideiuſſiſſe vel obligatū nō eſſe, nullū dānū poſſet ꝯſequi, ſed ea ſcā pōt cōſequi, qa poſſibile eſt ꝙ ea nō obſtāte ꝓnunciabitur ſolōnē illā nō cedere in iſtā cām, ſed in uetuſtiorē, cū poſſint ſubeſſe aliæ cauſæ, q̄ hoc inducant, & ſic d. Anto. rōne ſuæ confeſ. ſ. remanebit obligatus, igitur nō pro ſe ſed ꝯ ſe potius teſtificatur. illud eſt ei credēdū, potiſſimè qa de facto ſuo agit̃. l. cū probatio. ff. de proba. Ex qbus ꝯcludo, ꝙ in quācūq; partē nos flectam', ſp̄ reperimus iuſtitiā d. Talozi clarā & manifeſtā, & pro eo pronūciari debere. ¶ Sed ꝯ p̄dicta obiicit̃ p alterā partē. Nā p̄ſuppoſitis oibus p̄dictis pro ueris, tū proficere nō vr̃ Talozo. qđ ſic oñdit̃.

4 † Si qua oblō fuit q̄ſita ꝯtra Talozum & Anto. d. Silueſtro fuit acquiſita p illū negotiorū geſtorē, vcʒ Iacobū, & ſic requirebatur ratihabitio Silueſtri. l. ſi ego. & quod ibi no. ff. de neg. geſt. ſed Silueſter non reperit̃ ratificaſſe oblōnē d. Anto. fideiuſſoris, imo expſſè eam reprobat, & reprobauit, & negat, ergo nō pōt dici, ꝙ non debitum habuerit fideiuſſorem. ¶ Nec obſt. ſi dicatur, ꝙ ipſe deſcripſit ambos in libro ſuo pro debitoribus, & ſic vr̃ ratificare, qa liber in illa parte nō fuit productus in iudicio p Silueſtrū, ſed in alia penitus diuerſa. Itē per Talozum in illa eadem parte nō vr̃ ꝓductus, ut apparet ex ſua ꝓductione, qa ꝓduxit ea q̄ per Silueſtrū fuerunt ꝓducta inquantū ꝓ ſe faciat, ſed per Silueſtrū ſola illa particula ꝓducta fuit, in qua apparet de alio debito, & nihil in ea continet̃ quod faciat ꝓ Talozo, igr̃ &c. ¶ Præterea nō apparet, ꝙ iudex uiderit illā particulā libri, in qua p̄dicti ambo erāt deſcripti, igitur fuit excuſatus, ſi credidit hoc debitū purū & ſine fideiuſſione, cū ſibi nō ꝯſtaret de aliqua fideiuſſione. ¶ Sed ad prædicta rñdeo, ꝙ nō obſtant. Nā ꝙ dcm̄ debitū, de quo arguitur, fuerit ꝯtractū cum fideiuſſore, cōſtat ex depoſitione d. Iaco. negotiorū geſtoris & d. Anto. fideiuſſoris, q̄ facit optimè fidē & ꝓbat pfectè, ex quo tollit̃ qđ ultimò allegat̃, vcʒ ꝙ iudex ignorabat iſtud debitū hēre fideiuſſorē, imo ſciebat p ex actis corā eo factis hoc cōſtaret, q̄ uidiſſe præſumitur. ut l. ꝓperādū. §. & ſi q̄ dē. circa fi. C. de iudi. & ar. ff. de tranſ. l. nō eſt ferendus. Et notādū ꝙ d. oblō tā principalis q̄ fideiuſſoria ſtatim fuit pfecta in pſonā Iacobi negotiorū geſtoris, eo ipſo ꝙ fuit ꝯtracta, cui Iaco. fuit q̄ſita oblō cōtra utrūq;, quā cedere hēbat Silueſtro. ff. de leg. 1. l. hmōi. in prin. & qđ ibi. no. ¶ Solū reſtat tollere illud, qđ primo loco dixi, vcʒ ꝙ d. Silueſter nō reperitur ratificaſſe dictā oblōnē fideiuſſoriā, ergo nō fuit ꝯtracta. Sed ad hoc ſubtiliter & dupl̃r rñdetur. ¶ Primò, ꝙ illa ratificatio nō eſt in caſu nr̃o attendenda, nec in aliquo debet cōſiderari, nec fuit neceſſaria. qđ probatur ſic, tūc. n. eſt de illa tractādū, cū q̄ritur de acq̄ſitione dñij uel poſſeſſionis acq̄rendi uel acq̄rendæ p negotiorū geſtorē, illa. n. & illud nō habet radicari in ipſo negotiorum geſtore, ſed immediatè trāſitū facere in illū pro quo acq̄ritur. l. ſi. C. de acq. poſ. vñ cōſenſus negotiorū geſtoris nō pficit acq̄ſitionē quouſq; ratificetur per illū cui acq̄ritur, cū hic nō agatur ut acquiratur ipſi negotiorū geſtori, ſed dño, at ipſi dño q̄ri nō pōt, anteq̄ ratū hēat, iō acq̄ſitio eſt interim in pēdēti, & dñiū a tradēte nō recedit, & hic eſt caſus cū ibi no. in d. l. ſi ego. ff. de neg. geſt. Sed oblō pſonalis p ꝓcuratorē vel negotiorū geſtorē q̄ſita pficitur ex conſenſu ipſius geſtoris, qa in pſonā ipſius primo loco acq̄ritur & radicatur, ut l. quæcūq; gerimus. de act. & obli. & per ipm̄ habet cedi dño. l. poſ. quaq;. §. & ſi poſſeſſio. & ibi not. de acq. poſ. vñ & ceſſa principali ſimpl̃r videret̃ ceſſa ẽt fideiuſſoria. ar. C. de act. & obli. l. ſi a creditore. & l. ſi in ſolidū. & no. in l. ſi pignori. ff. fami. erci. licet Silueſter ignoraſſet fideiuſſoriā, qa trāſiret in ꝯſētiam principalis nō rōne ratihabitionis, cū ex ratihabitione p̄dicta non ſumpſerit fundamentū & ſuū eſſe, ſed ex cōſenſu geſtoris, ut dixi. ſiue ergo Silueſter p̄tendat obligationē ſibi ceſſam, ſiue p̄tendat alio mō q̄ſitā, apparet ꝙ aſſerat eā ſibi q̄ſitā cū ſua cā & ſua cōdōne, & eo mō quo pōt in eſſe ꝓducta, ſ. cū fideiuſſore, & cū cā duriori quā ex ipſa fideiuſſione aſſumpſit. ar. ff. de manu. l. gai'. eſt ergo impertinēs tractare de ratihabitione in caſu nr̃o. ¶ Scđ ad idē rñdeo, & dico ꝙ cū obligatio tā ꝯ principalē q̄ ꝯ fideiuſſorē ſtatim in pſonā Iacobi fuiſſet pfecta, ẽt anteq̄ Silueſter ſciret, uel ratū hēret, & hoc ad utilitatē d. Silueſtri cui erat cedenda, reputabat̃ d. Talozus debitor Silueſtri p p hoc ſolū, ꝙ Silueſtro cedenda eſſet rō ꝯ cū, licet adhuc ceſſa nō eſſet, & licet re vera debitor nō eſſet. qđ patet, qa Silueſter poterat eū liberare ẽt añ ceſſionē. ſm̄ qđ cōſuluit Bar. ꝓ no. in l. apud celſum. §. mādati. de doli. excep. & l. mulier. §. fi. de iure do. & l. idē q̄. §. ſi cur. ff. mā. tūc dico ſicut. Ex quo d. Talozus ꝓp obligationē, qua tenebatur Iacobo pro Silueſtro, reputabatur debitor ipſius Silueſtri, ergo neceſſe eſt dicere, ꝙ eo mō & forma cēſebat̃ debitor Silueſtri, quo erat debitor Iacobi ꝓ eo Silueſtro, cū oē qđ ad aliquid refertur, tale cenſeat̃, quale eſt illud ad qđ refertur. l. atſi toto. ff. de hr̃di. inſti. ¶ Sed quo ad Iacobum d. Talozus erat debitor in iſta forma cū fideiuſſore, ut ꝓbatū eſt, & ſic ſoluiſſet ipſi Iacobo qđ potuiſſet in iſtā cām tanq̄ in duriorē ceſſiſſet ſolutio, ſi aliæ cāæ qbus eēt obligatus Iacobo, nō hērēt fideiuſſorē. ¶ Igr̃ & eodē mō ſoluendo d. Silueſtro, cuius ex pſona d. Iacobi debitor cenſebat̃. Nā eo ipſo ꝙ obligatio fuit ꝯcta & pfecta in pſona d. Iacobi cū fideiuſſore debitū iſtud cēſebat̃ eſſe durius ſeu duriorē cām hēre tā reſpectu ipſius Iaco. cui uerè tenebat̃, q̄ reſpū Silueſtri cui cenſebat̃ teneri fictione iuris ẽt añ aliquā ſciam uel ratihabitionē Silueſtri. uā & ſi ratū nō habuiſſet, remanſiſſent ambo obligati d. Iaco. ut ar. l. abſentia. C. ſi cer. pet. ſoluēdo igr̃ ſimpliciter, cū interſit ipſius in duriorē cām cedere, dico ꝙ cedit in hāc cām tam reſpū Iac. q̄ reſpectu Silueſtri. Iam. n. erat aſtrictus Talozus ipſi Iaco. ad iſtud debitum cū fideiuſſore, & ſic durius. cuicunque ergo ſolueret ſiue Iaco. recipienti pro Silueſtro, ſiue ipſi Silueſtro ad quem finaliter debebat deuenire, & cuius cenſebat̃ debitor, vr̃ in iſtam cām potius ſoluiſſe, quia magis ſua intererat, & qa electio primo loco ad eū ſpectabat, & p̄ſumitur uoluiſſe magis in hanc. l. 1. ff. de ſol. & hæc eſt rō urgentiſſima & uera. & ſic ſequit̃ cōcluſio p̄fata vcʒ partes iudicis fuiſſe in abſoluendo dictum Talozum, & ſi aliter fecit, malè & iniuſtè fecit.

SVM.

a ¶Promiſſe. De hoc uerbo uide Bal. in cō. 476. in 1 parte & q̄ſo dicat & intelligat̃ promiſſum. uide p eum in con. 27. ca. pre. & qualiter promitto capiat̃ uide per eū I cōſ 243. in 5 parte & Alde C. in in cōſ 138. inci. uiſa copia, circa fi. in 3 uo. & plenius per Sozi. in cō. 156. inci. dū cōſulatio Sec. poſt uel. in uo. Et ꝙ ſi ꝓmiſſio ꝓbat p teſtes tunc cēſet̃ ꝓbata ſtipulatio. vi de eūd. Sozi in cō. 197. inci ſcđo. in 1 4. col. uer. nec obſtat licet teſtes. e.n. dū. a. H. B.

SVMMARIA.

1 *Prohibitio testatoris ne heredes se impediant de apotheca, nisi ex voluntate executorum, an & quando finiatur.*

2 *Executores testamentorum debent reddere rationem de executione rerum administratarum.*

3 *Haeres qui est & executor, si aliquid mouerit de capitali seu sorte dictae apothecae contra prohibitionem testatoris factam heredibus sub poena priuationis, an priuandus sit parte sua, & remouendus ab officio exequendi.*

Delinquens in officio, in quo est, illo priuari debet.

CONSILIVM CCCXXXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso testõ Michaelis de brocardis de imo. & contentis in eo dubitatur de tribus. 1 † Primò, quantũ duret ꝓhibitio testatoris fcã hæredibus de non impediẽdo se de apotheca, & de non remouendo aliquid de capitali uel introitibus eius, nisi ꝓut videbit̃ executoribus testi, & ꝓut de ipsorũ ꝓcessit uoluntate, q̃ ꝓhibitio hr̃ circa fi. testi. Et certũ vr̃, ꝙ duret perpetuò, postq̃ facta fuit sine tp̃is p̃finitione. ff. de excu. tu. l. iureperitos. in fi. prin. C. de pœn. l. seruus. & qđ no. Inn. de cõsti. c. ex literis. Cõtrariũ dico. Primo durat quousq; tot redditus percipiunt̃, q̃ sufficiant ad satisfactionẽ debitorũ hr̃ditariorũ & legatorũ, qa ꝓut ex uerbis testr̃is manifeste deprendit̃ pp hanc cãm fecit dictã ꝓhibitionẽ, ut ex dictis redditibus debita & legata soluerentur, qđ fiendũ mãdauit ipsis executoribus. Et ꝯstat, ꝙ dispõ testatoris limitat̃, restringit̃, & declarat̃ ex cã uel rõne, q̃ ex uerbis testatoris colligitur, & ea q̃bus fuit motus. ff. de leg. 3. l. nomen. debitoris. §. fi. de leg. 2. l. cum pr̃. §. dulcissimis. ff. de rei uẽ. l. emptor. §. si ancilla. ff. de usuris. l. in fideicõ. §. cum pollidius. Præterea non est credendum, ꝙ testator uoluerit hr̃des stare in perpetua cõione apothecæ, q̃ parit discordias, ᵉ. d. §. dulcissimis, sed in tp̃ibus 1 ar. l. in hoc iudicio. §. si conuenerit. ff. cõi diui. Præterea si deberet dicta ꝓhibitio seruari perpetuò, ꝓut iacet dicta apotheca, nõ eẽt vtilis in aliquo hr̃dibus q̃ sunt dñi ipsius, sed executoribus q̃ sunt & esse debent nudi ministri. l. mulier. alias incipit sulpitius. ff. de do. inter uirum & uxo. l. creditor. §. si inter. & ibi no. ff. mand. ff. de le. 3. l. si quis titio. per glo. & doc. qđ esse non debet, qa testõr p hanc ꝓhibitionẽ uoluit ꝓspicere hr̃dibus non executoribus, qđ est in dubio præsumendũ. ut nu. in l. filiusfa. §. diui. ff. de leg. 1. in gl. q̃ incipit. sed nõne. in prin. de le. 2. l. pero. in prin. debemus ergo uerba testõris, quãtuncunq; prima facie uideant̃ præcisa, restringere s̃m mentẽ q̃ præcipuè debet attendi. l. cum qõ. in fiu. C. de leg. & argu. eius qđ no. in l. 3. §. in amittenda. de acq. pos. q̃ incipit. hic est ꝯ. ibi uel tu dic. & ff. de uerb. obli. l. si stipulatus sum decem. in quibꝰ uerba quantuncunq; præcisa limitationem recipiunt.

a ¶ Dist. 8 dicat. Ad de eundẽ Pau. s. in cõ. 507. & qđ ibi i apostil. dictum fuit.

2 ¶ † Sequitur rñsio ad 2dm q̃situm, s. an isti executores teneant̃ reddere rõnem administrationis dictæ apothecæ ipsis hr̃dibus. Et dicendũ est, ꝙ sic, qa interest ipsorũ ut uideant redditus apothecæ, & an sint soluti in cãm in quam testõr uoluit. s. ex soluendis debitis & legatis, nõ. n. debent dicti executores redditus præfatos sibi appropriare, sed conuertere ubi uoluit testõr, q̃s gratuitã, integrã, & abstinẽtem ab oĩ lucro, fidẽ p̃stare debẽt. ff. de neg. gest. l. q̃s sine usuris. circa medium. & sibi diceret, ꝙ nõ tñr rõnem reddere, dare eis occasio prędæ, qđ esse non debet. l. si minoris actũ. in fi. ff. de admi. tuto. l. conuenire. ff. de pact. dota. l. si unus. §. illud nulla. & ita determinat Specu. ꝙ teneant rõnem reddere. in tit. de instr. edi. §. nunc uero aliq̃. uer. sed an simplex executor. in 12. col. dicti. §. & l. nulli. de epis. & cle. Et poterunt cõpelli officio iud. p̃cisẽ captis pignoribus & mulctis indicta, vt sciant hr̃des qñ possit diuidere apothecam. Plus dico, ꝙ si oẽs hr̃des concordarent ut diuideret̃ apotheca, cessaret ꝓhibitio, qa cum fcã fuerit fauore ipsorum, pñt ei renunciare. l. nihil ꝓponitur. §. oibus. de leg. 1. & d. §. diui.

3 ¶ † Tertiò dubitatur, si põt ꝓbari, ꝙ dicti executores uel saltem ille q̃ est executor & hæres abstulit de dicta apotheca capitale vel lucrum, & conuertit in suos usus, an sit priuandus vel priuandus officio executoriæ & ẽt hæreditatis ꝓ parte qua est hæres, & applicanda sit cohæredibus, ꝓut testator disposuit. Et de officio vr̃ dicendũ ꝙ sic, qa q̃ delinquit in officio in quo est, debet illo priuari. C. de suscep. & archa. l. si aliqd. lib. 10. de fa. sugi. l. mancipia. & ibi per gl. & Bal. ff. de libe. & eorũ libe. l. 2. & ibi ẽt p Bal. ff. de ꝓcu. l. cũ qui. ff. de offic. p̃si. l. diuus. in fi. Et si remouetur pp culpam negligentiæ, ut dictis iurib.ꝰ fortius pp dolum rapinæ q̃ p̃ponderat. l. item si obstetrix. ff. ad l. aq. l. iuncta. d. l. si q̃s sine usuris. Silr quoad hr̃ditatem dicendũ vr̃, quia quod ipse ex officio executionis per alios hr̃des fieri debebat pati. s. ꝙ extraheret̃ de apotheca capitale uel lucrũ sine cã, & in p̃iudicium cohæredum, ipse cõmittere non debuit. ff. si ser. ui. n. l. altius. ff. mandati. l. si negotia. & ibi no. ff. de ꝯdi. indeb. l. frater a fratre. §. porro. & qđ no. in c. 1. extra de natis ex libe. uen. & in c. dudum. ll. 2. de elec. sicut ergo alius ex hr̃dibus mouendo de capitali apothecæ anteq̃ debita & legata esse exsoluta, ueniret priuandus sua portione hæreditaria, qa sic testator uoluit & potuit, non ut ipso iure desinat hæres esse, sed ut iure fideicom. restituere teneat̃ cohæredibus, ut no. in l. pr̃ fami. testõ. ff. de hr̃di. insti. hoc ẽt vide in l. 1. C. de his q̃ pene noie. & l. vxorem. §. hæres. de leg. 3. per Bar. ita & iste quia fungitur duplici iure. s. hr̃dis & executoris, & inquãtũ hæres subiacebat ꝓhibitioni sicut & alij. arg. ff. de leg. 1. l. ab oibꝰ. §. si a titio. de cõdi. & demon. l. q̃ hæredi. §. fi. ¶ Nec ob. ꝙ poterat alteri ex hr̃dibus hoc p̃mittere, qa verũ est post debita soluta, non ante, ita innuitur ex uerbis testõris, sed hic nõ sunt soluta. Itẽ poterat alteri p̃mittere, & cũ cã, & suã tñ partẽ, vñ ñ sequit̃, ergo põt ꝓ se recipere & sine cã & in dãnũ aliorũ, vñ concludi vr̃, ꝙ inciderit in pœnam priuationis per iura prædicta, si fecit id qđ alij hr̃des facere sine pœna non potuissent. ¶ Et ita vr̃ mihi Pau. de ca. vtriusque iuris doctori Bononiæ legenti posse ꝓbabiliter dici de iure & ad fidem me subscripsi, & sigillaui.

IN NOMINE SANCTAE ET INDIVIDVAE TRINItatis fœliciter. Amen. Anno a natiuitate dñi nr̃i Iesu Chr̃i. 1419. indi.   die 26. Ianua. Illustrissimus princeps & extre. dñs. dñs Ioannes Iacobus Marchio Montisferrati &c. pro se & successoribus suis ex authoritate deliberatione & concessum ꝓcerum nobiliũ suorum, ac totius consilij sui seruatisq; oibus solẽnitatibus, q̃ ad hmõi negotia tam de iure q̃ de facto ac de cõsuetudine requirñtur, inspectis innumeris uirtutibus fide, ardore, ingenti deuotiõe, magnificis gestis, clarissimisq;, ac perpetuò memorandis meritis spectabilis & egregij uiri D. Francisci de montilio & loco tridini ad honorẽ, statum, & gloriam, atq; decus præfati illu. D. Marchionis & marchionatus sui multis & præclaris rerũ experientijs, fœlicibusq; successibus non mõ mentali verũ ẽt actuali p̃sonaliq; exercitio multifariã comprobatis, pro quibus tam & si ante oim oculos sita foren, publicis tñ & decoris insignis efferendus est, ut ẽt uenture posteritati clarius elucescant ex certa sciã, animoq; deliberato, ac motu ꝓprio, & de sua plenitudine ptãtis Chr̃i gloriosęq; uirginis Mariæ noĩbus inuocatis, a quibus oẽ bonum ꝓuenit prædictũ spectabilem D. Fran. de montilio, ac ex eo ltimæ descendentes masculos de ltimo mr̃imonio ꝓcreatos & procreandos comitem & comites Salugiarũ fecit creauit, decorauit, & insigniuit erigendo dcm̃ locum Salugiarum in dignitatem comitatus, ita ut ipse Franciscus eiusq; descendentes prædicti & eorũ quilibet, ex nunc in antea comes & comites Salugiarum ꝑpetuis tp̃ibus nuncupentur, & hẽantur, ac oĩbus priuilegijs, honoribus, dignitatibꝰ, nobilitate, immunitatibus, iuribus, præeminentijs, libertatibus, & consuetudinibus frui debeant, & gaudere, quibus cæteri comites cuiuscunq; insignis gradus tam de iure q̃ de cõsuetudine frui, & gaudere cõsueuerũt, & quodlibet potiuntur, saluis sp oĩbus in pñti ꝯctu ꝯtentis. Insuper ẽt p̃fatus illustrissimus dñs Marchio ꝓ se & successoribus suis ẽt deliberatione & authoritate p̃fatorum nobilium & procerum suorum ac cõsilij sui uolens præfatum D. Fran. de montilio comitẽ, ut s̃. creatum & insignitum in amplioribus gratijs decorare, dedit, tradidit, & concessit in feudum nobile & gentile de iure feudi nobilis & gentilis p̃dicto D. Franc. comiti pñti, atq; recipienti ꝓ se & descendentibus suis masculis ex ltimo mr̃imonio ꝓcreatis & ꝓcreandis tam natis q̃ nasciturĩs, ac flexis genibus reuerenter acceptanti spãliter & noĩatim dcm̃ locum Salugiarum, ac locum & terram Liburni, q̃ loca sunt de diœcesi Vercelleñ. cum oibus eorum & cuiuslibet eorum iuribus, seruitutibꝰ, adiacentijs, & pertinentijs, iurisdõnibus, introitibus, ꝓuentibus, emolumentis, vsibus, utilitatibus, aquis, paludis, nemoribus, siluis, & pascuis ad prædicta loca & quodlibet eorum, & ad præfatum D. Marchionem & marchionatum Motisferrati rõne dictorum locorum quomodolibet ptinentibus. Declarato tñ, ꝙ in hac feudali cõcessione non intelligant̃ nec cõprehendantur aliqua loca uel bona q̃ nõ fuerũt de ueris pertinentijs ipsorum locorũ, & cuiuslibet eorũ, licet deputata forẽt, & hactenus cõprehensa sub squadra Liburni & Salugiarũ, uel alicuius eorũ, quas terras & loca Salugiarũ & Liburni cũ eorũ & cuiuslibet eorum ueris pertinentijs, & iuribus &c. vt s̃. in feudum cõcessis prælibatus dominus Marchio pro se & successoribus suis solennitatibus præcedentibus

tibus oportunis exemit, & separauit, ac eximit, & separat a iurisdône & subiectione Tridini & cuiuslibet alterius loci, cui d. loca feudalia ꝓ toto uel pro parte subdita forēt, q̃ exēptio & separatio duretetanto tpe, q̃to tpe durabit pñs ꝯcessio feudalis, ita ut dict⁹ spectabilis D. Fran. & eius hędes ꝑdicti & hoīes ipsorū locorū, & ipsa loca sint & esse intelligant cū eorū bonis immunes, franchi, liberi, & totaliter exēpti, nec cogi pñt nec teneant ad cōtribuendū cum aliqua cōitate vel ꝑsona pro aliquibus muneribus & oneribus realibus, personalibus, ac mixtis, ordinarijs, & extraordinarijs; dãs, & cōcedens ipse illustrissimus D. Marchio ꝑdicto D. Fran. de montilio & descēdentibus suis, ut s. in ipsis locis merū & mixtū imperiū, gladij ptātē, & oīmodā iurisdônē, ita ēt ut decætero idē D. Franc. de montilio deniq; descendentes masculi lẽimi de lẽimo mřimonio ꝓcreati & ꝓcreandi hēant, teneant, & possideant, & quasi iure feudi oīa suprascripta loca cū oībus & singulis, q̃ ĩ. suos cōtinentur cōfines, ac iuribus & pertinentijs suis, accessibus, ingressibus, & egressibus ad prædicta loca ad ꝑfatū D. Marchionē & eius dictorū locorū ptinētibus cū mero, & misto imperio, & oīmoda iurisdône, & hæc oīa nō obstātibus aliquibus iuribus tā cōibus q̃ municipalibus, aut alijs in ꝯtriū facientibus, saluo sp iure debitæ & veræ fidelitatis ac superioritatis directi dñij, & incudētiā & confirmationē huius comitatus & feudalis cōcessionis ꝑfatus D. Marchio in eminēti solio suo cōsedens ꝓ se & successoribus suis ꝑdictū D. Franc. de mōtilio pñtē ac flexis genibus acceptātem & reuerenter accipientē ꝓ se & descēdentibus suis, ut s. cum uno ense euaginato, quē idē D. Marchio tenebat in manibus, & quē per capulum d. D. Francisco tradidit de d. comitatu Salugiarum, ac oībus & singulis ꝑdictis locis iure feudi solēniter inuestiuit dans & cōcedens ꝑfatus illustr. D. Marchio prædicto D. Fran. comiti licentiā & oīmodā authoritatē adipiscē. & recipiēdi ꝓpria authoritate, ac decætero retinendi possessionē liberā & expeditā oīm & singulorū ꝑdictorū in feudū cōcessorū, & cōstituēs se dicta loca tenere possidere noīe d. D. Fra. donec tenutā & possessionē acceperit corporalē, ꝓmittensq; ꝑfatus D. Marchio d. D. Franc. ibi pñti ꝑdicta oīa & singula bona & iura feudalia d. D. Franc. & suis descēdentibus suprascriptis defendere, manutenere, autorizare, & disbrigare ab oī ꝑsona, ꝑsonis, cōi, collegio, & uniuersitate, ac hēre ratū, gratū, & firmū qcqd d. D. Fran. faciet, deinceps cōstituet & ordinabit in d. locis dūmō talia sint q̃ ipsius D. Mar. & marchionatus sui honorē & statū cōspiciant, & q̃ naturā feudi sequunt. qua inuestitura sc ã econuerso ꝑdictus D. Franc. de montilio comes ꝓ se ac filijs, & descendentibus suis masculis lẽimis de lẽimo mřimonio ꝓcreatis & ꝓcreandis natis & nascituris per lineā masculinā spontè, liberè, & ex certa scia nulloq; errore vel metu ductus, sed aīo deliberato oīmodo, uia, iure, & forma, quibus melius ualuit & efficacius potuit, & pōt, interuenientibusq; oībus solēnitatibus, q̃ in talibus tā de iure q̃ de ꝯsuetudine requirunt per solēnē stipulationem ꝓmisit atq; ꝓmittit ꝑfato illustr. D. Marchioni pñti ac ꝑsonaliter recipienti ꝓ se & successoribus suis tenere, regere, & custodire ꝑdictas terras & loca Salugiarū & Liburni ad honorē & bonū statū ꝑfati D. Marchio. & successorū suorū iurauitq; & ꝓmisit, ac iurat & ꝓmittit in manibus ꝑfati D. Marchionis recipientis ꝓ se an successoribus suis ad sancta Dei euāgelia corporalr tactis scripturis uerā fidelitatē, & uasalligiū ſm formā & tenorē iuři veræ fidelitatis uasalligij, ꝓq; ipse D. Fran. suiq; liberi & descendēte, ut s. decætero toto tpe vitæ eorū, & cuiuslibet eorū erunt boni, ueri, fideles uasalli ꝑfati D. Marchionis, suorūq; successorū & marchionatus Montisfer. in ꝑpetuū, ac oīa alia faciēt ad q̃ veri fideles & vasalli ex forma iuris & consuetudinis eorum dñis & superioribus obligant. q̃ qdē oīa & singula suprascripta & ꝯscripta ꝑfatus illustris. D. Marchio ꝓ se & successoribus suis & ꝑdictus D. Franci. de montilio pro se ac liberis & descendentibus suis masculis lẽmis, vt s. per solēnem stipulonē sibi inuicem & uicissim ꝓmiserunt, & conuenerunt, ac mihi notario infrascripto tanq̃ publicæ ꝑsonæ stipulanti & recipienti noīe & uice ꝑdictorū cuiuslibet eorū in ꝑpetuum rata, grata, & firma hēre, tenere, attendere, & obseruare, & non ꝯfacere, dicere, uel uenire per se vel aliū, seu alios aliqua cōe, vel cā, de iure uel de facto, sub pœna integræ restōis sine refectione oīm & singulorū dānorū expen. & interesse litis & extra, q̃ pœna soluat p partē inobseruātē vel ꝯuenientē parti obseruanti. qua pœna cōmissa uel nō soluta vel nō, nihilominus oīa & singula suprascripta, & hincinde ꝓmissa & cōuēta firma ꝑmaneāt, promittēs insuper ꝑfatus D. Fran. de montilio pro se & descendentibus suis ꝑdictis ꝑlibato D. Marchioni & successoribus suis, ꝙ nullo vnq̃ tpe renunciabit d. feudo absq; lnīa & consensu ꝑfati D. Marchionis seu successorū suorū facientibus d. D. Marchioni & eius successoribus erga ꝑfatum D. Franc. id qđ requiritur ex ordine feudali, renunciãsq; ipse D. Fran. ex nunc ex certa scia oī iuri seu cōsuetudini feudorū, p qđ uel quā tribueret vel tribui posset libertas siue ptās ipsi D. Franc. & descendentibus suis ꝑdictis renūciātes, & ipse D. Franc. & descendētes sui, ꝙ ꝑdicta ad fidelitatē & alia superius cōtenta remaneant in ꝑpetuum D. Marchioni eiusq; successoribus & marchionatui Montisferati, renūciantesq; sibi inuicē & uicissim ꝑlibatus D. Marchio, & idē D. Fran. de montilio nominibus s. scriptis exceptioni nō sic factæ feudalis cōcessionis, & non ꝑstito iuro, & nō ꝑstite fidelitatis exceptioni oīm ꝑdictorum nō sic gestorū, promissorū, & factorū, ut s. exceptioni doli mali, metus, in factū actioni, ꝯdictioni sine cā, & ex iusta cā siue ob turpē cām, oīq; alij iuris exceptioni & defensioni, ac oībus ꝓductionibus & probationibus testiū ꝯ oīa & singula suprascripta; uolueruntq; & mādauerunt ꝑfatus illustr. D. Marchio & suprascriptus. D. Fran. comes ac rogauerunt de ꝑmissis ꝯfici unū & plura instřa publica tlřa, sicut fuerit oportunū p me notariū ĩ. scriptū die vero 26. acta sunt hæc ĩ castro Mōtisfe. in camera audiētię pñtib⁹ &c.

¶ Casus.

¶ Illustris D. Marchio Montisf. accepit a Dño ēpo Vercelleñ. locū Liburni, deinde dedit in cābiū ꝑfato D. ēpo pro loco Liburni locū Crepacorij, & qa Crepacoriū nō ualebat tm̄, quātū Liburnū, ꝑdictus D. Eṕs oī anno hēbat super introitibus & redditibus Liburni lib. 10. imperialiū. & post hæc ꝑfatus D. Marchio dedit, trāstulit, & cōcessit in feudū nobile & gentile &c. ut in suprascripto instřo cotinet dcm̄ locū Liburni spectabili D. Fran. de montilio. ꝑfatus D. Eṕs petit a d. D. Franci. dictas libras 10. super redditibus Liburni. d. verò D. Franc. dicit ꝙ nō tenet, qa habuit ipm̄ locum Liburni in feudū, & uigore cōcessionis feudalis suprascriptæ, iō. nō tenetur soluere. ¶ Quærit qd iuris, an ꝑfatus D. Franc. de mōtilio dēat soluere de intratis Liburni, an ꝑfatus D. Marchio. Non obstante ꝙ d. D. Fran. sciebat, ꝙ præfatus D. Eṕs percipiebat ipsas libras 10. super ipsis introitibus, pro quo positū fuit in instřo suprascripto feudali, ꝙ ꝑfatus D. Marchio disbrigaret & defenderet ipsum locū Liburni, prout in ipso instřo feudali continetur, & silr sciebat præfatus D. Marchio, licet de his uerbis multum disputatum fuerit inter præfatum D. Marchionem, & dictum D. Francis. quousque præfatus D. Eṕs petijt ipsas libras decem.

SVMMARIVM.

1 Annuum censum qui solet præstare alicui de aliquo fundo, si alienet eum fundum, utrum successor particularis possit conueniri ad dictam præstationem annuam ratione hypothecæ.

CONSILIVM CCCXXXIIII.

IN CHRISTI NOMINA AMEN. ¶ Viso puncto suprascripto duo sunt hic videnda. ¶ 1 † Et primū est, utrum ꝑfatus D. Eṕs possit petere dictā q̃titatē annuā a d. D. Fran. An uerò hēat eā petere solū a D. Marchione. Et ad hoc rñdeo, ꝙ principalr & directo nō pōt eā petere, qa nō est ei obligatus ex ꝯtractu uel quasi celebrato cū eo, nec ex delicto uel quasi, nec ex aliqua iusta causa, ergo &c. l. 1. in prin. ff. de ac. & obli. iuncta. l. si pupilli. §. sed si ego. ff. de neg. gest. Si uerò q̃ritur, an saltē per indirectum petere possit. tunc dicēdū est ꝙ si præfatus D. Marchio assignationem aliquam fecit de dicta annua quātitate super redditibus d. castri, per quam assignationem dcm̄ castrum esset obligatū. d. D. Ēpo. iuxta ea q̃ no. p gl. & Bar. ff. de an. lega. l. fundus. de ali. & ciba. lega. l. 2. & l. luci⁹. de leg. 2. l. codicillis. §. instituto. & tunc bene posset ꝑfatus D. Eṕs per indirectum compellere dcm̄ Franciscum agendo, l. hypothecaria & auocando castrum, nisi soluat. & prout in simi. in l. in uenditorem. ff. de act. emp. p gl. & usufruct. quēadmodū caue. l. si vsufructus nomine. simile per gl. transisset enim tunc in Francis. cum sua obligatione reali. l. si conuenerit. §. si fundus. ff. de pign. actio. ff. de serui. rustico. prædio. l. via. §. si fun. & dicta. l. 2. de ali. leg.

¶ Si uerò talis assignatio facta non apparet, nec etiam alio modo ꝙ dictum castrum foret præfato domino Episcopo obligatum, tunc nullo modo directo uel per indirectum posset præfatus dñs Eṕs compellere dictum Franciscum ad soluendum, quia castrum transisset ad ipsum liberum, & posito quod de redditibus eius præfatus Do. Marchio annuatim soluere promisisset, uel consueuisset, sed agendum esset contra ipsum dominum Marchionem

qui nõ ꝓpterea ꝓhibebaẛ alteri in feudũ cõcedere, ꝙ ſi obligaſſet de red .itibus eius annuatim ſoluere. ut eſt caſus in l.fi.§.fi.ff.de ʒ hen.emp.& l.liberto.in prin.ff.de an.lega. ¶ Secũdò uidendũ eſt, an eo caſu quo per indirectũ poſſet cõpelli ad ſoluendũ, an hẽat prædictus D.F.an.regreſſum ʒ dcm̃ D.Marchionem, & ſic ad quẽ ptineat hoc onus ꝓ tpe futuro, an ad D.Marchionẽ, an ad Fran.poſſeſſorẽ. Et vr̃ ꝙ ad Fran.l.iul.§.hæres.de leg.1.in uerbo ꝓteritũ a ʒ rio ſenſu.de uſufru.l.ſi pendentes.§.ſi qd cloacarij.ff.de impenſ.l.neq; ſtip. ſed certè iura illa loquunt in unere reali & rei incumbenti.l. imperatores.ff.de publica. ſed hic non erat onus rei ſed pſonę licet res eſſet ꝓ ipſo obligata, & ſic nil faciũt illa iura. Item adhuc ad idem vr̃ ꝓbari, qa venditor nõ tenet tradere rem liberã a ſeruitute niſi hoc dixerit expreſſẽ.l.cũ venderes. ff.de ʒhen. emp.ff.de euic.l.qd ad ſeruitutes. Sed ad hoc ẽt vr̃ per ea q̃ no.gl.in d.l.cum uenientes. qa imo ʒrium eſt verũ, & ille text. aliter intelligitur & exponitur, ꝓut ẽt ꝓbat in l.in uenditione.de ac.emp.ſ.alle.verũ tñ eſt, ꝙ ſi venditor ignorat ſeruitutẽ nõ tenetur ad intereſſe, ſed quãto minoris.l.quotiẽs.ff.de ædil edic.& no.in d.l.qd ad ſeruitutes. Sed tertiò ad idẽ vr̃, ꝙ regreſſum hẽre nõ poſſint, qa ꝓponit qd ſciebat ipſi Fran.hoc ius; ergo &c.d.l.ſi fundu.C.de euic. Sed rñdet, ꝙ nõ ſufficit ſciuiſſe, ꝙ annuatim inde ſoluebat, niſi ẽt ſciuiſſet feudũ obligatũ, ſed nec iſtud ſufficit ad ꝓiudicium faciendũ, ex quo præfatus D.Marchio p ſtipu. ꝓmiſit ipm caſtrũ d.Franciſco defendere & disbrigare. ut d.l.ſi fundũ. Et iõ cõcludo dcm̃ on' ad præfatum D.Marchionem pertinere, & ſi Franci.cõpelleret ſoluere ʒ ipſum hẽret regreſſum, quãtũcunq; ipſum ſubeſſe ſciuiſſet.

¶ Et ita dico & conſulo ego Paul.de Caſ.utriuſq; iuris doct. legẽs Paduæ iura ciuilia, & ad fidem me ſubſcripſi, & ſigillaui.

SVMMARIA.

1. *Appellare legitimè poteſt impeditus ex iuſta cauſa intra primas dilationes, ſi nona dilatio non detur ad producendum teſtes & ad opponendum, & quot dilationes dentur.*
2. *Opponens contra teſtes de criminibus quomodo debeat ſpecificare crimina. Et quid de inimicitia.*
   Terminus opponendi contra teſtes debet dari poſt habitam copiam atteſtationum.
3. *Appellari debet a grauamine expreſſæ interlocutionis infra decendium.*
   Interlocutoria expreſſa quid ſit.
4. *Appellatur etiam poſt decem dies a grauamine interlocutoriæ factæ.*
   Interlocutor a tacita quæ ſit.
5. *Appellatur ab interlocutoria tacita continente aliquam declarationem ſimili modo tacitam, quæ eſt tertia ſpecies interlocutoriam, & quomodo.*
6. *Notabilis differentia inter expreſſam & tacitam interlocutoriam.*
7. *Contumaciæ pœna quæ ſit.*
8. *Qualiter impeditus infra primum annum ad proſequendum appellationem debeat habere biennium, & quantũ tempus impedimenti ſuffiiat, & quæ cauſa.*

CONSILIVM CCCXXXV.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Viſa applõne interpoſita p magnificos uiros Cõſtãtinum, Federicum, & Ioannem thomam de porris ſeu ꝓcuratorẽ ipſorum aduerſus grauamina eis illata per uicarium D.Archiepi Mediola.ſubdelegatum apoſtolicum & his q̃ opponunt ʒ eã, & rñſionibus factis ad illa ſup eo qd̃ qri', an d.applõ poſſit ſuſtentari.notandũ eſt, ꝙ cũ dicti nobiles uel eorũ ꝓcura.principaliť conquerant de dilatione nõ data ad ꝓbandum, cum intra primas fuerint impediti ꝓducere quoſdam teſtes, & ſic erat danda dilatio petita.ff.de ferijs.l.orõne.& l.fi.& ibi plene no. & ẽt conqueruntur de non admiſſione articulorum cõtinentium obiectione criminũ ʒ perſonas teſtium; iſta ſine dubio ſunt talia grauamina, a quibus ſaltem de iure canonico põt appellari, ꝓ ut hr̃ expreſſè in Spe.de appel.§.in qbus.uer. porro cũ appella. in iudicio ibi.& gñaliter ubicunq; legitimæ exceptiones non admittũtur. de offi.deleg.c.ex parte &c.& ibi dũ dicit.& hr̃ vbicunq; iudex dilationẽ denegat &c. erant.n.legitimæ exceptiones de inimicitia capitali.C.de teſti.l.ſi quis teſtibus.& Auth.ſi teſtis.extra eo.tit.c.quotiens.2.q.1.c.in primis. Nec obſtat ad primũ ſi dicatur, ꝙ iſti vñr petijſſe quartã dilationem, quã nõ potuerunt petere ſine ſolẽnitate legali.C.de ꝓba.auth.qui ſemel.& in corpore vñ ſumitur. extra.de teſti.c.ultra tertiã.qd hic nõ ꝓponitur fcm̃ fuiſſe. nam dicto ꝙ licet in puncto dicat, ꝙ fuerunt datæ duæ dilationes cões; tñ iſta, qa petebat, nõ erat quarta, ſed tertia, & dicebatur dẽre dari, qa & actori data fuerat tertia, ꝓut colligo ex puncto. ¶ Præterea tex.in cõtrarium allegati loquunt de quarta ꝓductione teſtiũ, q̃ diceretur ſi tres aliæ ꝓceſſiſſent cũ examinatione ẽt ʒ. eãdẽ dilationem, non aũt loquunt de quarta dilatione, nam ſi non ꝓceſſerunt tres ꝓductiones cum examinatione, poſſet peti non ſolum quarta, ſed quinta dilatio, uel ſexta, ex cã iuſti impedimenti. ꝓut declarat Bar.in d.auth.qui ſemel.

2 ¶ † Item non ob.ſi dicatur, ꝙ crimina non fuerunt ſpecificata, ſed in gñe oppoſitum fuit, ꝙ erãt inimici, periuri infames &c.& ſic non vr̃ ſufficere. ut in c.pñtium.de teſti.lib.6.in uer.teſtes.nã Io. and. ibidẽ in nouella dicit illũ text. nõ ꝓbare illud ad quod allegatur, ſed potius cõtrariũ, ꝙ tanta ſpecificatio non eſt fienda in exceptionibus, licet in examinatione ſit fienda; ſic ergo dicti articuli uidebãtur admittendi ſaltem in vim exceptionis, ſi quælibet ſpecie criminum obiectorum repellere hẽbat teſtea per id quod no.gl.ordi.in c.pia.de excep.lib. 6. ſuper uerbu ſpeciem, quæ incipit.hoc iõ dixi &c. licèt in his, q̃ opponũtur cõtra electum, aliter uideatur uelle.in c.ut circa.de elec. per illum tex.ſed non debet trahi ad ꝯñiam in alijs caſibus, in quibus non eſt expreſſum, cum rõ ſit ẽt cõtrarium per gl. q̃ eſt in d. c.pia. de excep.facit quod no. Bar.in l.filius.ff.de dona. ¶ Præterea quicquid ſit de obiectione criminum per text.illius c.pñtium. non ſic eſt in obiectione inimicitiæ capitalis, qa illa non eſt obiectio criminoſa, cum potuerint inimicitiæ prædictæ interuenire ſine aliquo delicto illorum teſtium cõtra quos opponebatur, unde nõ cadebat alia ſpecificatio quia nõ ſigillabat perſonas teſtium aliqua infamia iuris uel facti, qd̃ non ſic eſt in exceptione criminum, nec reperitur ſtatutum in criminibus qd̃ ſigillatim ſpecificetur. ¶ Cõcluditur ergo, ꝙ dicti nobiles fuerunt grauati in prædictis duob', ſ.quia fuit denegata dilatio ſaltẽ tacitè poſtq̃ ex iuſta cã impedimenti fuit petita, item quia nõ fuerunt articuli obiectini admiſſi contra perſonas teſtiũ.ſi.ſilr̃ fuerunt grauati in nimis breui dilatione data ad opponendum cõtra teſtes, ſ.quatuordecim dierum cùm tanta eſſet copia atteſtationum, ꝙ uix. ĩ.menſem potuerit haberi. ¶ Nam debuit dari ut inciperet poſtq̃ copiam habuiſſent, vel per eos ſtetiſſet quominus haberent; non aũt debuit dari taliter ꝙ inciperet antequam haberet dicta teſtium, & ſic antequam ſcirent ꝙ haberent opponere ſaltem cõtra dicta, quia nõ ualenti actum facere non debet incipere terminus currere.ar.l.ſi ſeruus.ff.de ſtip. ſer.C.de anna.excep.l.1.in fi. Conſtat autem iſtud eſſe tale grauamen a quo poteſt appellari.de dila.c.1.& 2.non ergo ruit dicta appellatio ex quo non fuerit interpoſita ex cauſis iuſtis, nec ẽt ex eo ꝙ non fuerint ſpecificati in appellatione, quia imo fuerunt & ex tenore eius apparet.

3 ¶ † Solum ergo eſt uidẽdũ an ruat, ex eo ꝙ nõ fuerit interpoſita. ĩ.decẽ dies a die illati grauaminis, qd̃ vr̃. ut in c.concertationi.de appel.lib.6. ¶ Br̃ circa hoc cõſidero tres caſus ꝓut poſſum colligere ex dictis doctorum. Nam interdum iudex grauat partem expreſſè interloquendo, & tunc eſt appellandum ĩ.decem dies a die latæ interlocutoriæ. ut d.c.cõcertationi.& no. in Spec.appel.§.reſtat.uer.ſed qd dices.in prin.& ita ſm̃ eũ debet intelligi qd̃ no.Hoſt.in c.ut debet.in fin.de appel. ſuper uerbo de maioribus. appello aũt quantum ad ꝓpoſitum interlocutoriam expreſſam illam, per quam iudex declarat aliquid fiendum uel nõ fiendum, puta articulos admittendos uel non admittendos, talis nanq; interlocutoria uim habet diffinitiuæ quo ad illum articulũ. ut eſt tex.cum gl.in l.ſi quis iuſiurandum.C.de rebus credi.& hoc uoluit Hoſt.& Specu.in præalleg.uer.ſed quid dices.ſ.ꝙ tale grauamen habet uim diffinitiuæ, meritò debet appellari. ĩ.decẽ dies a die talis interlocutoriæ latæ, quia ipſa interlocutoria uerbalis eſt illa, quæ grauat partem, non autem id quod ſequitur poſt eã, quia illud peruenit in ꝯñiam ꝓnunciationis prædictæ, & tanquã eius executio & implementum, & ſic non debet illud attendi, ſed illud ad cuius executione n uenit.ar.ff.de noua.l.ſi ita ſtipulatus.§.fi.cũ l.ſeq.ff.de nuua.Si.n.pronunciauit iudex articulos non admittendos & poſtea non admittit, iſta non admiſſo non eſt illa quæ grauet, ſed ꝓnunciatio ad cuius implementum uenit & neceſſariam executionem, & iõ a pronunciatione eſt appellandum, nõ ab eius executione, ſicut in diffinitiua.l.ab executore.ff.de appel. Pronũciatio aũt eſt actus inſtantaneus, ergo ab illo inſtanti incipit currere tempus appellandi.

4 ¶ † Interdum iudex grauat partem nõ interloquendo expreſſè uel tacitè, ſed potius exequendo, ut cum incipit non a declaratione alicuius dubij, ſed ab executione, ut qa facit aliquem capi & detineri, uel ponit quem in tenutam bonorum aduerſarij, uel citat aliquẽ ad locũ nõ tutũ, uel aſſignat terminum nimis breuem, qui actus licet largè loquendo poſſint dici ſñie interlocutoriæ, ut hr̃ in tex.& gl.C.de epiſ.& cle.l.cum clericis ſup uerbo ſñiarum.tñ nullo mõ habent inſtar diffinitiuæ vel ſimilitudinis cũ ea, qa non declarat aliqd̃ dubiũ, ſicut declarant diffinitiuæ, non ſic interlocutoriæ declarant aliqd̃ dubiũ ut dixi, & tũc di

co ꝙ

eo, ꝙ isto casu locũ habet dictũ Hostien. qđ ponit in c. Romana, de appella. lib. 6. & refert Spec. in d. §. restat. verũ. sed quid dices. & Archi. in c. cõcertationi. eo. tit. videlicet ꝙ põt appellari etiã post decem dies a die incepti grauaminis. & ratio est, quia tunc grauamen censetur hr̃e cãm successiuã, eo quia medium vel finis grauaminis non põt dici, ꝙ veniat ad executionẽ principij, quia cùm nõ præcesserit declaratio de sic faciẽdo, sed incepit facto, æquè principale est mediũ & finis grauaminis, sicut principiũ, ideo nullum eorũ prævalet alteri. ar. l. si reus. ff. de duob. re. & de fideiu. l. gñalr. ideo non solũ ipsum primũ grauat, sed ẽt mediũ & finis, & ideo licet quis sit exclusus ab appellando ꝑ lapsum. x. dierũ a princ. nõ tñ est exclusus a medio & a fine, quibus nondũ sunt lapsi x. dies, ideo põt adhuc appellare a grauamine qđ infert hodie, & pro hoc opti. gl. quæ est. C. de seruit. & aqua. l. ij. in glo. magna post mediũ. ibi dũ dicit. alij dñt ꝙ ẽt lapsis 30. annis intentat negatoria pro præsenti actu, licet nõ pro præteritis. & qđ no. ꝑ glo. & Bar. in l. mariti lenocinium. §. sex mensiũ. ff. de adul. & de iureiur. eũ qui. §. in popularibus. & qđ idẽ Bar. no. in l. ab hosti. §. sed qđ simplr. ff. quib. ex cau. maio. circa mediũ. ibi. pro euidẽtia debet scire & c. quæ oĩa faciunt optimè ad ꝓpositũ, & pro sustẽtatione dicti Hostiẽ. & Spec. ¶ Nec ob. si dicat, ꝙ ipsi habuerũt respectũ ad tps, qđ erat ante c. cõcertationi. sed hodie ꝑ illud c. vr̃, ꝙ debeat appellari. ĩ. decem dies cõputandos ab initio grauaminis ꝑ illud c. Nã Archi. & Ioan. And. ibidẽ in nouella vr̃ sentire ꝙ ẽt hodie sit locus dicto Host. en. & Specu. ꝙ illud c. loquit in grauamine extraiudiciali, sed in iudiciali remittũt ad no. ꝑ Host. & Spec. in loco p̃allegã. ¶ †Interdum 5 verò infertur grauamẽ per interlocutoriã tacitã cõtinentẽ aliquã tacitã declarationẽ, vt qñ non incipit a iudice, sed a parte prouocãte iudicẽ, & si pars petit admitti articulo. vel exceptiones, aut dari nouã dilationẽ, & iudex contẽpta petitione procedit ad vlteriora, quo casu censet tacite declarare talẽ petitionem nõ esse admittẽn. vt in c. ex parte M. de appel. Et per ꝯñs dictos articulos vel exceptiones reprobare, quod tñ est verum si eos vel eas examinauit, nõ aliter, vt no. Bar. in l. a procedente. C. de dila. Tũ aduertendũ, ꝙ ista repulsio vel declaratio, cũ sit tacita, nõ est tanti effectus, quãti est expressa, nam nõ censet facta nisi respectu illius petitionis quæ tunc facta fuit, non aũt alterius quæ postea fieret. Secus in expssa, quia censet esse generalis quo ad oẽs q̃ fieri possent, & sic in rem. ¶ Nam actus & voluntas tacita vel taciti non sic latè sunt interpretandi, sicut expressi, sed catenus, quatenus se extendũt actus, ex q̃bus resultant l. j. §. Iul. ff. de itine. actu q; priua. & ꝙ ibi not. & l. fin. C. ne filius pro patre. de execu. tu. l. voluntarie. & ꝙ not. Bar. in auth. qui rem. in fi. C. de sacrosan. eccle. plures bonæ cõcordantiæ colliguntur ex iuribus allegatis ꝑ Ioan. in q̃õne posita super regula accessorium. in mer. circa prin. Et hoc expressè voluit quasi in terminis nostris glo. ordi. quæ ẽt in cle. sæpe. circa fi. de verb. sig. in gl. quæ incipit vr̃ ꝙ plurale. vbi determinat expressum cõsensum partium præiudicare in tota lite, sed tacitũ solũ in actu ex quo resultat. & allegat ad hoc quod no. in Spe. de appell. §. restat. ver. & not. sm Vin. & de cita. §. j. ver. quid si reus. in quibus locis recitat dictũ 6 Hosti. in casu nostro loquẽtis de qua. ĩ. dixi. † Et per ista alleg. dr intelligere dicta gl. ꝙ tacita interlocutoria præiudicat solũ in illo actu ex quo resultat, & in illa petitione nõ in alia quæ postea fieret. Modo nos idem debemus dicere in casu isto. si. n. procura. dictorũ nobiliũ non petijssent iterũ articulos admitti die xij. Maij. non habuissent ius appellãdi rõne denegationis factæ per prius, quia quo ad petitiones factas per prius præfata tacita interlocutoria transiuisset in rem iudicatã, postquam infra decẽ dies, a die processus ad vlteriora ex quo resultat declaratio & interlocutoria p̃dicta, non fuit appellatũ, verũ licet ꝑ hoc esset exclusus a beneficio primarũ petitionũ, non tñ fuit sibi clausum os, quominus iterũ posset petere per iam dicta, & per ꝯñs a denegatione facta ab ista vltima petitione bene potuit appellare, quia appellauit infra tps debitũ. ¶ Nã ex renouata petitione & ex reiterata denegatione censet renouatũ grauamen, ꝙ non esset si nõ fuisset renouata. ar. eorũ quæ hñt per Bar. in l. Valerianus in fi. de præt. stip. a qua noua petitione nõ erãt exclusi per præcedentes tacitas interlocutorias vt dixi, & ideo cẽsetur nouũ grauamen. Sed si fuisset interlocutoria expressa secus, quia fuisset per eã exclusus tã a præcedẽtibus petitionibus, q̃ a sequẽtibus, ideo non censet grauamẽ nouũ ꝑ iã dicta & allegata. ĩ. 7 ¶ † Nec ob. ꝙ p̃dicti nobiles vel eorũ ꝓcura. fuerint reputati cõtumaces quantũ ad exceptiones nõ oppositas, q̃a cõtumacia nõ afficit quẽ nisi dãno expensarũ, nõ aũt dãno litis seu perditionis iuris sui. l. contumaciam. §. contumax. & ibi no. ff. de re iudi. vnde dicta interlocutoria nõ obstante, quia adhuc poterant petere articulos & exceptiones admitti, nec etiam excludebantur propter lapsum termini breuis, tum quia non fuit assignatus cũ causæ cognitione, ergo &c. per ea quæ no. Dy. in c. indultũ. de reg. iur. lib. 6. tũ quia ius alterius partis non erat effectum deterius, sed erat æquè saluum post terminum, sicut ante. arg. l. 2. si post tres. in fi. ff. si quis can. & de opt. leg. l. mãcipiorũ. & qđ no. Cy. C. q. acc. nõ pos. l. si ea. 8 ¶ † Circa vltimũ, s. de lapsu anni si vera sunt q̃ narrant per allegãtem. s. ꝙ postq̃ appellãs cepit prosequi corã delegato Papæ dictã cãm anocauit a delegato primo ad instantiã appellati, & ei cõmisit dño epo mãtuano & fuit negligẽs in præsentando cõmissionẽ, clarissimũ est ꝙ lapsus illius anni nõ nocet appellãti, quia per eũ nõ stetit, cũ sp fuerit diligẽs & nunq̃ cãm deseruit ꝓsequi, sed stetit per Papã, & ꝑ partẽ aduersam. vnde ẽt alio impedimẽto in ꝑsonã appellati nõ subsistẽre debet hr̃e sm annum, ita determinat expressè Io. And. in nouel. in c. ex rõne. de app. in vlti. col. ibi. sed vr̃ aliquibus &c. pro hoc in auth. itẽ si appellatione. C. de tẽpo. app. & in cor. vnde sumit. vbi qñ stat ꝑ iudicẽ non per appellantẽ nõ currit tps, pro hoc ẽt. l. intra vtile, ff. de mino. de excu. tu. l. si cũ ipse. & quod no. Cy. in l. fi. C. de adul. s. ꝙ tps nõ currit, qñ stat per alteram partẽ. ¶ Præterea ẽt qñ nõ stetit ꝑ iudicẽ, nec per alterã partẽ, sed stetit ꝑ casum cõtingentẽ in personã appellãtis quominus posset prosequi, licet rr̃ talis casus soleat nocere illi, in cuius personam accidit. ff. de cõsti. pec. l. itẽ illa prinsi prin. s. in ver. proinde, si valitudine fuit impeditus &c. & not. in. l. itẽ si vno. §. itẽ cũ quidã. ante fi. gl. magnæ. ff. de loc. tñ hoc casu sibi nõ nocet imo impedimentũ etiã vnius diei, facit vt totus secũdus annus & integrè detur cũ restauret a iure sine ministerio iudi. licet eo casu quo iud. ministeriũ requirit, nõ restauret nisi tm̃ tps quantũ est illud in quo fuit impeditus. l. ab hostibus. §. sed ꝙ simplr. & l. necnon. §. si feriæ. ff. q̃bus ex cau. ma. ita no. ꝑ gl. in c. si electo de ele. lib. 6. super verbo fraudulenter. & alleg. Iono. & Host. in d. c. ex rõne. & ibi ẽt Io. And in nouella in vlt. col. & Ang. de Peru. in l. & ideo hæreditatẽ. ff. de ver. obl. vbi hoc idẽ recitat & dicit se ita cõsuluisse in ciuitate Venetiarum. Si ergo impedimentũ proueniens ex casu cõtingente in ꝑsonã appellãtis nõ aũt facto iudi. vel appellati, etiã si sit vnius diei, facit vt integrè secũdus sm Inno. & Host. & gl. ordi. de quibus. ĩ. & etiam Ang. de Peru. quãto fortius si impedimentũ quod prouenit facto aduersarij vel iudi. per iura. ĩ. alleg. ¶ Quod ergo dr̃ in c. sicut appellatio. de appel. io cle. vt per lapsum anni, si tñ appel. nõ fuit expedita sñia transeat in rẽ iudicatã procedit qñ toto anno appellãs fuit negligẽs vel partim diligẽs & partim negligẽs, si verò nunquã fuit negligẽs, sed semper diligens vel partim negligẽs seu partim diligens & partim impeditus, quo impedimẽto durãte nec negligens nec diligens põt dici fuisse, tunc datur secundus annus ipso iure ẽt si in vno die fuerit impeditus sm Innu. Host. & gl. vbi. ĩ. licet Bar. in auth. itẽ si appellatione. C. de temp. appel. videat requirere ꝙ fuerit impedimentũ vnius mensis, sed esset temerariũ recedere a supradictis canonistis, maximè cũ causa cognoscit ea delegatione Papæ. credo ẽt ꝙ & si opi. Bar. esset vera in casu nr̃o fuerit impedimentũ vnius mensis & vltra, cũ igit in casu nostro semper fuerit diligẽs pars appellans, & nunq̃ negligẽs nec ꝑ eã stetit quominus cã terminaret infra annũ, sed stetit per alterã partem q̃ fecit cãm anocari a primo delegato & commissionẽ neglexit p̃sentare, sine dubio dat secũdus annus, q̃a ẽt si ꝑ appellatũ nõ stetisset, sed ꝑ appellantẽ ꝑꝑ casum cõtingentẽ in eius ꝑsona, idẽ esset vt. ĩ. dixi. ¶ Consilia mei Pauli de Ca. vtriusq; iuris doctoris reddita in Auinione tempore quo ibi residentiam feci per annos decem & octo. 1395. vsq; in 1402.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã nobilis cõstituit procuratorẽ & dedit sibi mandatum ad laudãdũ alienationes, q̃ fierẽt de feudis q̃ tenent ab eo & inuestiẽdũ illos qui fierent & qui sibi viderent & placerẽt & vbi mandatũ magis exigerent spãle, modo quidã nobilis q̃ tenebat ab eo quoddã feudũ nobile, vẽdidit illud cuidã ignobili, & procurator prædictus laudauit & inuestiuit, nũc dictus nobilis cõstituens nõ habet ratũ factũ procuratoris dicẽs ꝙ ipse nõ intẽdebat sibi dare ptãtem laudãdi alienationes factas ignobilibus de feudo nobili, quia ipse nõ cõsueuit tales alienationes approbare nisi aliqđ emolumẽtum sibi proueniret, & ideo vẽdidit iurisdictionis cuidã militi, & similr eps loci q̃ est maior dñs dicti feudi a quo dictus cõstituẽs tenet nõ hẽt illã vẽdi. ratã, q̃rit nũc q̃d iuris & q̃s habeat potius ius an ille emptor

emptor, an miles quem dñs inuestiuit de iure prælationis & simi. quæ actio intentari debeat contra possidentem.

SVMMARIA.

1 *Procuratorem constituens ad laudandum & approbandum alienationes feudorũ intelligitur constituere secundum naturã feudi & consuetudinẽ ipsius domini.*
2 *Feudi alienatio debet fieri in similem personam ut nobilis nondat nobili.*
3 *Videtur & placet dictiones intelliguntur arbitrio boni viri.*
4 *Mandato in generali, si dicatur, & concedo potestatem in his, quæ requirunt speciale mandatum, quid operetur.*
5 *Actio quæ competat habenti ius prælationis contra possidentẽ feudum indebitè.*

CONSILIVM CCCXXXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Laudatio & innestitura facta p procuratorẽ istũ nõ valuit, qa nõ habebat mãdatũ ad inuestiẽdũ nõ nobilem, vt. j. ostendã. & ideo nõ pstat impedimẽtũ quominus valeat inuestitura vel traditio futuræ plationis postea facta per dñm in militẽ. vt in c. nõ pstat. de reg. iu. lib. 6. de spõ. c. cũ apostolica. de elect. c. cõgregato. Quod aũt nõ haberet ad hoc mãdatũ, patet; quia ille qui cõstituit eu nõ potuit plus iuris in ipsum trãsferre, q̃ ipse haberet, nec aliud sibi mandare, q̃ ipsemet posset. arg. ff. de leg. 3. l. si domus. §. fi. de acqui. rer. do. l. traditio. 1. q. 7. c. daibertũ. de iure patro. c. q̃ aũt. sed cõstituẽs nõ potuisset hoc facere sine cõsensu episcopi, qui vt dr̃ est maior dñs feudi, qa ille qui tenet ab altero in feudũ, nõ põt alteri in feudũ dare q nõ sit ita bonæ cõditiones sicut ipse, vnde si vasallus est miles sine volũtate dñi dare nõ põt in feudũ nisi militi de. l. Cor. c. sifr. in vsib. feudo. ergo istud feudũ sic nobile & p nobiles tenet nec ipse dñs de laugiaco nec ẽt nobilis Ioãnes poterãt sine cõsensu epi alienare vel cõsentire q̃ alienarẽtur in nõ nobilẽ, & p ɔ̃ns nec mãdatũ ad hoc dare potuit procuratori, quod ergo ille fecit vr̃ factum a non procuratore, cum in eius mãdato non caderet, & ideo nõ piudicat dño. ff. de manumis. l. seruus furiosi. de cura. fur. l. ab agnato. & l. fi. ff. qui & a quibus. ¶ Præterea posito q̃ potuisset hoc sibi mandare cõstituẽs, tamen mandasse non vr̃, quod pluribus modis ostenditur.

2 ¶ † Primò, quia nõ vr̃ mandata q̃ laudet vel cõsentiat alienationi prohibitæ, sed permissæ. arg. ff. de cõdi. inde. l. si procura. ff. de sol. l. is cui. §. Flauius. sed nobilis Ioãnes, qui tenebat feudũ, prohibitus erat alienare in nõ nobilẽ, cũm ipse esset nobilis: vt d. §. sifr. de lege Cor. Nã & dñs sine volũtate vasalli, nõ põt proprietatẽ & directũ dñiũ alienare in hoiem inferioris dignitatis & gradus ab eo, eo. tit. §. ex eadẽ lege. ergo nec ecõtra, multo fortius, qa pariter adinuicẽ tenẽtur. vt in tit. qualiter vasal. de propri. pri. tacit. c. cũ dilecti. de maio. & obe. ¶ Secũdò ostendit, quia nõ vr̃ sibi mãdare q̃ cõsentiãt alienationi, cui cõstituens nõ erat solitus cõsentire. ff. de pig. act. l. vel vniuersorũ. & ibi no. sed illi tñ, cui cõsentire dñs solitus erat. ff. ad Maced. l. Iul. §. quod dr̃. qa cũm de verbis dubitat, recurrit ad cõsuetudinẽ loquẽtis. de leg. iij. l. nũmis. de testa. l. hæredes palam. §. sed si notũ. in fi. & de insolitis nõ vñr loquẽtes sentire. C. de pign. act. l. quæ fortuitis. ff. de cõtrahen. emp. l. fistulas. §. frumẽta. sed cõstituens nõ erat solitus consentire alienationi, quæ fieret in nõ nobilẽ, sed in nobilẽ tñ, ergo nec illud dr̃ mãdasse. facit. ff. de ædil. edi. l. q̃ si velit. §. qui assidua. & C. de iure fiscal. l. sup creãdis. lib. x. ¶ Tertiò, quia in generali mãdato nõ veniũt ea quæ quis non esset spãliter cõcessurus[a]. ff. de pigno. l. obl'one gñali. nec illa quæ in signũ cuiusdã specialitatis solitus erat dñs sibi reseruare. extra de offic. leg. c. quod translatione. nec illa q̃ sapiunt gratiã vel donationẽ, quia libertates vr̃ dñs sibi reseruare. ff. mãda. l. creditor. §. Lucius. ff. de pact. l. contra iuris. §. filius. C. de trãsa. l. si præses. ff. de decre. ab ordi. fa. l. ambitiosa. cũ simi. sed certe dñs constituens non fuisset spãliter concessurus, q̃ consentiret alienationi q̃ fieret in non nobilẽ, quia illud solitus erat sibi retinere in signum cuiusdã specialitatis & gratiæ, quia tali alienationi vt mihi refert, dictus constituẽs non cõsentiebat, nisi aut volens facere gratiã specialem, aut ma. pretium vel cõmodũ offerretur quã gratiã facere, nõ est credẽdũ quod noluerit procuratori cõmittere, nec ẽt commodum perdere, nec vr̃ procurator sed dissipator, qui cũ damno dñi aliquid facit. ff. pro empto. l. qui fundũ. §. tutor. & gratiæ non conferũtur ignotis, cũm pp merita vel affectionem personæ fiant. arg. ff. pro soc. l. nec adiecit. quæ in ignoto non cadunt. ¶ Quartò probatur, quia procurator videtur constitutus s̃m cõditionẽ rei, super qua cõstitutus est. de offi. delega. c. cũ olim abbas. & illa conditio inest ei procuratori sup illo facto. argu. ff. vt leg. no. l. j. §. sub conditione. de vsur. l. stipulatus. ff. si quis cau. l. si cũ. §. qui iniuriarum. de lega. iij. l. cũ quis decedens. in prin. sed istud feudũ est nobile, & non nobilis non est capax eius sine voluntate dñi expressa. arg. ff. de leg. 3. l. fideicom. §. si seruo. de leg. 1. l. apud Iul. §. fi. cum l. seq. & quod ibi no. vr̃ ergo tñ sibi mandasse, q̃ cõsentiat alienationi q̃ natura feudi requirit, nec vr̃ cõstituens de non capace huius feudi sensisse. arg. ff. de lega. 2. l. Lucius. §. Lucius Titius damn.

3 ¶ † Quintò, quia constituens dedit sibi ptãtem inuestiendi illũ vel illos, quos sibi videbit & placebit, & sic fuit vsus his duobus verbis. s. videbit & placebit, quæ verba nõ importãt liberam ptãtem, sed arbitriũ boni viri. s. illud qd' de iure vel consuetudine fiẽdum est. De primo patet in l. fideicõmissi. de fideicõ. lib. & no. in c. ij. de cor. vitia. in gl. sup verbo videbit. De secũdo patet in l. thais. §. sororẽ. de fideicõ. liber. & l. Lucius. cõiuncta. l. fideicõmissa. eo. tit. & no. in l. fi. in prin. de leg. 1. per Bart. Videri aũt nõ debet iustum & æquũ huic procuratori cõsentire alienationi, q̃ fit ɔ̃ naturã feudi, & per quã eius cõditio deterior ẽ, quia fiat de nobili ignobile, sicut dicimus in vsuario vel vsufructuario, qui debent vti & frui arbitrio boni viri, quod importãt illa verba videbitur & placebit. vt l. j. §. habet aũt. ff. vsufruct. quẽadmo. cauea. & in arbitrio boni viri cadit vt non mutẽt statũ rei ẽt in melius, quia per oẽm mutationẽ vr̃ deteriorari. vt l. fi. de vsu & habi. de vsufr. l. hactenus. vr̃ aũt mutari conditio feudi si de nobili transiret ad non nobilẽ, quia mutatione personæ mutat statũ rei. ff. de acqui. hære. l. j. §. per procuratorẽ. in fi. C. de imponẽ. lucra. descri. l. j. in fi. lib. x. ff. de colla. l. j. §. antepe. facit de leg. 3. l. patro. §. qndecim. & C. de inof. test. l. fi. i fi.

4 ¶ † Sed prædictis obstare vr̃, quia dñs constituẽs dedit sibi ptãtem etiam in his quæ mandatũ exigebant spãle, vt patet ex forma procuratorij, sed per mandatũ spãle potuisset hoc fieri, ergo &c. Rñdeo, illa verba generalia parũ operãtur, imo nihil nisi aliquod de specialibus exprimatur, tunc. n. veniũt oẽs alij similes, alias nullus casus spãlis venit. ff. si quis cau. l. sed & si quis. §. quæsitũ. & ibi no. ff. de procu. c. qui ad agendũ. lib. 6. no. in c. ex parte tua. de offi. delega. in glo.

5 ¶ † Vltimò, si quæratur quã actionẽ intẽtabit iste miles contra possidentẽ? Rñdeo, personalem actionem non habet, quia secum non ɔ̃xit, nec rei ven. quia non est dñs rei feudalis, quia non fuit in possessionẽ inductus l. traditionibus. C. de pact. verũtamen habet quoddã ius incorporale & rei annexum. s. ius prælationis in re, de quo fuit inuestitus a dño vigore cuius iuris cõpetit sibi confessoria vel quasi. Insti. de act. §. æqua. & quod no. Inno. de maio. & obe. c. inter quatuor. quæ competit ɔ̃ qncũq; detentorẽ & turbatorem iuris. ff. si serui. vend. l. si quis diuturno. & quod not. per Cy. in rub. de vsufru. intẽtabit ergo confessoriã directam vel vtilẽ petens declarari se præferendum in dicta re, quo facto petet officio iudicis illum cogi & compelli ad restitutionem rei, restituto sibi pretio. facit. ff. de rei ven. l. ex diuerso. §. j. in verbo declarauerit. & si seruitus ven. l. sicuti. §. si quæratur.

¶ Casus talis est.

¶ Dominus Hugo Bornazoli in suo vltimo testamẽto inter cætera legauit tribus neputibus suis cætera bona sua. Item ordinauit & præcepit, q̃ si vnus prædictorũ trium nepotũ legatariorũ contraheret matrimoniũ vel religionem intraret vel decederet, q̃ bona prædicta ad reliquos duos æquis partibus deuoluerentur. Item si duo contraherẽt vel religionem intrarent vel decederẽt, quo ad tertiũ superstitẽ bona prædicta deuoluerentur. Item voluit & ordinauit, q̃ si ipsi tres per mortem vel introitum religionis vel per contractũ matrimonij, vt prædictum est, deficerent bona ipsa, deuoluerentur plenè & integrè ad clericũ maiorem natu generis sui descendẽtem per rectam lineam masculina ex aliquo duorũ fratrũ ipsius testatoris, & prohibuit dictos tres legatarios bona legata alienare. Mortui sunt tres legatarij antedicti & nepotes testatoris prædicti, & nunc quidam monachus expressè professus ordinis S. Benedicti descendẽs ex recta linea masculina fratris & maior natu, quia maior natu dicit ad ipsum bona prædicta ex verbis & mẽte testatoris plenè & integrè deuoluta. Alter clericus secularis ẽt de genere descendens ex recta linea vt monachus, minor tñ natu, dicit contrarium, & ad ipsum bona prædicta pertinere, dicẽs monachum ex eo quia religiosus non posse venire ad bona prædicta obstante, vt allegat, voluntate testatoris. Quæritur, an conditio apposita instituto cẽseatur apposita substituto. Secundò, an in facto proposito noĩe clerici veniat monachus. Tertiò, quis illorum an monachus maior natu, vel secularis clericus minor natu, qui ambo descendunt ex recta linea masculina fratrũ testatoris sit potior in ipsis bonis, & ad quem pertineant maximè cũ nulli eorũ debeatur nisi ad vitã, & qa secularis clericus minor natu intẽdit excludere mo-

[a] Concessur*. Adde idẽ do. Pe Phi. Cor. in cõs. 22 incipi. de plurib*. per totum. in ij par.

dere maiorem natu ex eo tantum, quia est monachus.

S V M M A R I A.

1 *Conditio expressa uel tacita, per quam retrahitur legatarius a suo instanti re- ligionis, reiicitur de legato, & puerum remanet.*

2 *Monacho non relinquere quod aliud fit, aliud si non fiat monachus, illud enim fie ri potest, hoc uero minime, & aliud est cessatio uoluntatis, aliud conditio.*

3 *Monachi tonsurati & in ordinibus ex stentes, ueniunt appellatione clericorum.*

CONSILIVM CCCXXXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †In hac sub- stõne facta de clerico maiori natu ultra ɔdõnes ex- pressas in esse puto quandã tacitã ex p̃sumpta uolun tate defuncti. s. si dictus maior natu monachus non est, uel non fuerit. hanc. n. puto fuisse testatoris intẽ tionẽ, ut substitutus non sit monachus, sed secularis, noluit. n. bo- na sua deuenire in monasteriũ, sed in cognatione sua ɔseruari, qđ colligit ex duobus. Primò, ex mõ substituendi. substituit. n. alterũ alteri si monasteriũ intraret. Secundò, quia ꝓhibuit alienari bona. Ex quibus duobus apertè colligitur testatoris intentio. arg. ff. de uul. & pu. l. uel singulis. in fi. C. e. ti. l. pe. ff. de le. 1. l. filius. §. diui. & l. 2. §. fratre. si. n. uoluit, ꝙ personæ nepotũ quas plus dilexit, per in troitum religionis priuentur bonis, fortius hoc uoluisse uĩr in per sonã substituti, ut si monachus sit, non admittat. ff. de cond. & de. l. publius. §. titia. & l. si quis cũ. alter. n. statim uĩ uelle, ꝙ statĩ noluit, s. bona peruenire ad monasteriũ per substitutũ, ꝙ prius noluerat in psona nepotũ, qđ nõ est p̃sumendũ ꝙ uoluerit testator statim pœnitere prioris uoluntatis. ff. de cond. & de. l. nã ad ea. Iccirco pu tandũ est talẽ uoluisse fore substitutũ, qualẽ ꝑmanere uoluerit pri mos legatarios. & ff. de fun. instr. l. 3. in prin. ibi dũ dicit. tandem in cãm fideic. uideri deductũ placuit &c. qui tex. bñ facit. talia. n. sunt subiecta, qualia p̃dicata demonstrant. ff. de uino tri. & oleo leg. l. fi. §. cui dulcia. & ꝙ de tali non uideat sensisse, bñ facit. l. q̃ q̃. ff. de rit. nup. subest igr̃ in hac substõne q̃dam tacita ɔdõ ultra expressam ex p̃sumpta mente defuncti, ue3 si maior natu monachus non fuerit sed secularis clericus. nã & si uerba pura sint, interdũ tacita subest condõ. ff. ad treb. l. ubi purè. in prin. & l. epistolã. §. fi. de au. & arg. leg. l. filiam. Ad propositũ igitur puto sic dicẽdũ. ꝙ aut iste maior natu tpe testi monachus erat, & tunc ad substõnẽ non admittitur, quia nunq̃ in substõne fuit comprehensus. illa. n. uerba gñalia non includebant religiosum uel monachos, cũ prius monachos factos priuari uoluit. ar. ff. de le. 2. l. lucius. §. lucius titius damã. & l. cũ pr̃. §. libertis. nec dici põt hanc ɔdõnem reiici q̃ ɔ̃ uotum religionis tẽ dat. non. n. ɔdõ sed uoluntatis cessatio; qa non affuit illa qualitas, q̃ testator requisiuit, ue3 ꝙ sit secularis; ergo sp fuit in eo substõ ꝓ non scripta. C. de hær. inst. l. si pr̃. & l. nec apud. & ff. de fideius. l. eã q̃. ff. de excu. tu. l. athletæ. §. dat remissionẽ. fuit. n. sibi liberũ mo nachũ non substituere. C. de epi. & cle. l. Deo nobis. §. 1. Item non põt dici hoc esse ɔ̃ uotum religionis, cum iã monachus sit; non. n. amodo est in ptãte sub spe lucri uitã religiosam relinquere. Si ve- rò tpe testi erat secularis, tunc sub uerbis substõnis cõprehẽdeba tur, sub tacita tñ ɔdõne si monachus non fieret. hæc aũt condõ tan q̃ turpis & ɔ̃ uotũ religionis reiicitur. ut in auth. de sanc. epis. §. sed hoc pñti. uerè. nulla tacita condõ tunc est ɔ̃ religionis uotum, cũ n. secularis sit in ptãte sua intrare religionẽ uel non bñ sub spe sub stõnis posset ab introitu retrahi, idcirco reiicienda est, perinde ac si expresse sub illa condõne esset substitutus, ue3 si religionẽ nõ in traret, q̃ reiici constat indubitanter. p d. §. sed hoc pñti. & q̃ñ no. in c. in pñtia. de prob. Idẽ putarẽ si ingressus esset religionẽ tpe testi, sed non esset tacitè uel expresse ꝓfessus, nã sub spe bonorũ & sub- stõnis posset a ꝓposito resilire. ad hoc. de reg. c. statutũ. li. 6. Cũ ve rò testi tpe iam erat professus, hæc rõ non subest, & idcirco testa- 2 toris intentio seruanda est; quia seruari põt sine iuris offensa. † Pa tet igitur, ꝙ aliud est nolle iã monacho relinquere quod fieri põt, qa nihil sequitur quod sit ɔ̃ iuris dispõnẽ; aliud est relinquere se- culari sub condõne, si non fiat monachus, uel sub illa cõdõne ipm grauare, & hoc fieri non põt; qa offenderat iuris dispõ, & uotũ ca stitatis. uñ ualet legatũ tanq̃ utile reiecta condõne uel legato inuti- li. primo. n. casu nunq̃ monachus habuit uoluntatẽ defuncti. secun do casu sic, sed cũ grauamine. ad quod facit. l. in prioribus. & l. oĩ- modo. ff. de inof. test. nam si filio relinquitur lẽima, grauamẽ in ea appositum reiicitur, qa uoluntatẽ p̃ris filius habuit. sed si priuatus. oĩno, non potest dici grauamen reiici, imo nunq̃ fuisse sibi relictũ, & sic rũpit. facit. l. nunq̃. C. de reu. do. C. de pac. l. tale pactum. §. fi.

3 ¶ †Sed subest dubium an appellatione clerici comprehẽdatur mo nachus. Rñ. sic, si clericus tonsuratus erat; potest. n. esse monachus professus, non tñ clericus, & tunc comprehenderetur. de ele. & ele ctio. li. 6. nam non omnis monachus est clericus, nec omnis cleric' est monachus. sed si utraq; qualitas in eodẽ concurrit altera per al teram nõ absorbetur. ff. de extraor. cogni. l. si eum. §. j. in fi. de act. & obl. l. cessat. ff. de cond. & dem. l. falsa. §. j. ideo expressa una qua- litate uenit alia sibi coherens, expresso. n. nomine monachatus ue niunt monachi clerici & non clerici, & expresso noĩe clericatus ve niunt clerici monachi & clerici nõ monachi nam si testator h bet quosdam seruos textores tantum, quosdam uernas tñ, quosdam non textores & uernas; legando seruos uernas ueniunt illi q̃ sunt uernæ tñ & illi qui sunt uernæ simul & textores. de le. 3. l. seruis urbanis. §. fi. Item quia dicitur clericus a cleros grecè. i. sors latinè. i. in sortem domini uocatus. 12 q. 1. c. duo sunt. hæc autẽ interpre- tatio conuenit etiam monacho si clericus est, igitur & interpreta- tum. ff. de dolo. l. 1. §. ad prædicta facit. c. clerici. de uer. si. c. cum di lectus. de sim. de priui. per exemptionem. li. 6.

¶ Casus talis est.

¶ Petrus religiosus cluniacen. electus est in abbatem d. monaste- rij, sed eius electio in romana curia repulsa est potentia cuiusdam magni principis secularis, qui nepotulum suum Ioannem mona- chum alterius monasterij fecit præferri electioni ipsius Petri. qui nepos factus abbas bullis suæ prouisionis a curia obtentis ad ho- norem sui auunculi. s. illius potentiæ principis personaliter pñtia suum pomposum in d. monasterio fecit ingressum ultra consuetũ fieri & magnas consumit pecunias pro ingressu, pro quibus soluẽ dis sub sigillo suo proprio absque sigillo conuentus dicto princi- pi auunculo suo cousitetur se dẽe ex uero mutuo. M. & ponitur in lrã pro utilitate monast. præstitum. princeps sciens firmiter nepo- tem suum debere de proximo ep̃ari dubitãs ne lrã obligatoria sub sigillo proprio abbatis sufficeret ad executionem faciendam ɔ̃ suc cessorem abbatem facit citari Ioãnem abbatem nepotem suum ad recognoscendum sigillũ & debitũ in curia parlamenti regis Parisi. in qua d. Ioannes abbas confessus est sigillum & debitum, prout in lris lrã continetur. datur arrestum sub his uerbis. d. Ioannem ab- batem bona sua & tpale d. monasterij condemnat curia usque ad illam summam &c. conuentum & bona sua absoluit ab impensis. His factis princeps uirtute arresti prædicti facit poni ad manum re giam tpale abbatis prædicti, sed non exequi. postea ɔ̃. paucos dies Ioannes abbas prædictus factus est ep̃s, & in abbatia successit Pe- trus, ɔ̃ quem & eius tpale exequitur arrestum usq; ad summam p̃- dictam, & ultra damnificatur in totidem ultra sortem per officia- les regios, qui etiam abbas trãslatus ad ep̃atum uniuersa bona mo bilia dicti mona. secum deportauit ad ecclesiam, ad quam transla- tus est, & tpe quo monasterio præfuit, nihil soluit de debitis nec reparationes fecit. Nunc quæritur de sequentibus dubiis.

D V B I A E T S V M M A R I A.

1 *Ecclesia aut successor an teneatur ad expen. pomposas ad honorem gestas, non ne- cessarias nec utiles ecclesiæ.*

2 *Abbas an possit mona. & successorem sub proprio sigillo obligare pro debito per eum contracto, intantum quòd successor teneatur.*

Abbas factus episcopus debet reddere rationem administratæ abbatiæ successori, & sibi res monasterii relinquere.

Abbas si non conuertit fructus in necessariam monasterii utilitatem potest de nouo conueniri ut eos restituat quatenus debuerat in negotiis ecclesiæ conuertere.

3 *Arrestum curiæ latum contra Ioannem abbatem & temporale abbatiæ an possit exequi contra Petrum abbatem successorem, an eo ipso ꝙ translatus est Ioan- nes, expiret arrestum & obligatio quo ad mon. & successorem & sequatur per sonã Ioannis abbatis obligatam, hoc est quærere an personalis fuerit an realis obligatio de qua supra.*

4 *Illa principalis sententia curiæ parlamenti, quæ facta est per sententiã latam tempore Ioannis abbatis, scilicet ante eius translationem an afficiat successorẽ scilicet Petrum, intantum ꝙ executio possit fieri contra eum post Ioannis transl lationem, & si sit an habeat Petrus actionem contra Ioannem nunc episcopum pro damnis & interesse &c.*

5 *Mutuum factum consanguineo etc. per secularem consanguineum an censeatur fa ctum intuitu ecclesiæ aut personæ, & quis teneatur an persona aut ecclesia.*

6 *Abbas factus episcopus an possit bona monaste. deportare, & si fecerit, an tenea- tur ad restitutionem.*

7 *Abbas an teneatur soluere debita, in quibus annuatim tenetur monasterium, sal tem de tempore quo præest monasterio.*

8 *Abbas factus episcopus ad reficienda tecta & reparationes an teneatur saltem, prout suppetunt facultates ecclesiæ.*

CONSILIVM CCCXXXVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Primò quæ ritur, ꝓposito ꝙ de uero mutuo constet facto soli ab bati sine conuentu, hoc est de actuali numeratione pecuniæ, utrum ex hoc teneatur ecclesia uel succes- sor,

1 ¶ Primo quærit. Ad h' ɔ. filio ma teriɔ ni ll d. Ma si. Soci. in ɔf. s c Ic. nisi. ner. nec est ve- rũ. cum uer. seq. & uer [illegible] erge ad nertẽ si cõ uers. se & uer si. hec [illegible] ɔclu. cũ uer. seq. quasi ex q ad fi. ɔsi. in i- par.

for, si pecunia numerata consumpta fuit non in utilitatem uel necessitatem ecclesiæ, sed in pomposum ingressum iulius abbatis & ultra mortem solitum sumptuosum. Ad hoc responsio clara est, quod non; quia non obligatur ecclesia ad pecuniam mutuatam abbati; nisi sit in ipsius necessitatem uel utilitatem conuersa. C. de sac. san. ec. auth. hoc ius. ad fi. canonizata. 10. q. 2. c. hoc ius. C. quod cum eo. l. ea quæ. extra de deposito. c. grauis. de fideius. c. quod quibusdam. 3 Et habet hoc locum in tribus casibus secundum Inn. in d. c. quod quibusdam. ut uerè debeat probari in utilitatem ecclesiæ uersum, primò in mutuo, secundo in deposito, tertio quando res ecclesiæ uenditur pro debito. qui casus sunt in iure expressi. in aliis uero casibus non debet esse creditor ita curiosus, ut sciat pecuniam uerti in utilitatem ecclesiæ secundum Inn. ¶ Sed hic quæritur de aliquibus pro declaratione præsentis dubij. ¶ Primò, qualiter dicatur in utilitatem ecclesiæ pecunia conuerti. Rñ. cum expenditur in rem ecclesiæ perpetuò duraturã, ut in refectione domorum uel emptione prædiorum. idem si in quamcunq; aliam expensam necessariam ecclesiæ côuertatur ut in alimentis monachorum, uel uestes, uel creditorib' monasterij fuerit ex ea satisfactum. ff. de in rem uerso. l. 3. §. in rem autem. ff. de impensis. l. 1. & 2. & per totum. no. Inn. in c. quod quibusdam. de fideiuss. ¶ Sed tunc ob. secundum hoc, quia uidetur hęc pecunia in utilitatem ecclesiæ conuersa; cum sit expensa pro ingressu monasterij, cuius onus ad monasterium spectare uidetur. ar. ff. de le. 3. l. his uerbis. §. fi. ff. de cond. & de. l. publius. in prin. & quod no. de elec. c. ut præteritæ. Sed rñdeo, hoc uerum esse, si facti essent sumptus intra modum solitum ab ecclesia subministrari, secus si ultra solitũ modum & quantitatem fiat. ff. de pi. act. l. uel uniuersorum. ff. de neg. ge. l. siue hæreditaria. C. de epi. audi. l. 3. de cond. & dem. l. cum seruus. circa med. Nam & seruus obligat dominum de in rem uerso, si ex pecunia quam accepit se aluit uel uestiuit secundum modum & quantitatem quam dominus sibi ad hoc subministrare solebat, & non ultra. ff. de in rem uerso. l. 3. §. proinde. idem in filio studente. ff. ad mace. l. sed iul. §. quod dicitur. in proposito autem præsupponitur expensas pro ingressu fuisse factas ultra solitum; ergo ecclesia nõ obligatur. ¶ † Secundò quæritur, uidimus qualiter dicatur in utilitatem ecclesiæ conuerti. sed quæritur qualiter hoc probetur. Aliqui dicunt oportere hoc plenè & uerè probari. ar. ff. de in rem uerso. l. 3. §. sed si sic. & ibi hoc tenet gl. & ff. de exer. l. fi. Alij dicunt, quod sufficit hoc probari per coniecturas, puta quia prælatus erat diligens uel res ecclesiæ indigebant reparatione tempore mutui, & nunc reperiuntur reparatæ, præsumuntur. n. reparatæ ea pecunia mutuata. C. de ali. pu. præstan. l. fi. in fi. ff. de exercito. l. fi. & hoc tenet glo. in auth. hoc ius. Ad hoc respondeo, si quidem pecunia fuit mutuata a prælato & capitulo, hoc ipso uidetur in utilitatem ecclesiæ conuerti possunt. n. prædicti ecclesiæ præiudicare. extra de or. cogni. c. cum dilectus. & ibi no. C. de sa. san. ec. l. iubemus nullam. Si uerò fuit mutuata prælato tantum, tunc siquidem habebat consensum capituli, uel conuentus, ut pecuniam simpliciter mutuo acciperet, idem. ff. de institο. l. habebat. in prin. si uerò habebat cõsensum, ut acciperet in certam cãm, tunc sufficeret ipsum confiteri se in illam causam accepisse. ff. de exerci. l. j. §. non autem. & §. sed si in pretiis. & Azo. in summa de exerci. Inn. in d. c. quod quibusdam. de fideius. Si uerò nullũ habebat expressum consensum capituli, ut est in casu nostro; tunc puto quod sufficeret probari per legitimas coniecturas; puta quod prælatus erat diligens & res ecclesiæ, quæ indigebant reparatione, reperiuntur reparatæ, ut d. l. fi. C. de ali. pu. præstan. de exerc. l. ul. præsumendum est pro prælatis & legitimis administratoribus ubi cõtrarium non apparet. C. qui acc. non pos. l. 2. ff. de publi. l. si multi. de admi. tu. l. tres tutores. hoc uerum nisi uberiores redditus prælatus habuisset, ex quibus præsumi posset factam esse reparationem. una. n. præsumptio tollit aliam. ff. de in integ. rest. l. diuus. & ita intelligo prædictas gl. contrarias. ¶ Nec ob. l. 3. §. sed si sic. de in rem uerso. quia loquitur in eo, qui nullum habet mandatum, qui non obligat dominum nisi uerè probetur uersum in eius utilitatem. prælatus autem mandatum habet, & quidem legitimum & a superiore. extra de cau. pos. c. cum super. per Inn. in casu uerò nostro præsumptiones istæ cessant, quia præsupponitur quod pecunia conuersa fuit in pomposum ingressum. & posito quod hæc non probaretur, nulla reparatio nulla emptio reperitur facta in quã hæc pecunia præsumatur consumpta; ergo ecclesia non est obligata. casus est in d. l. fi. ff. de exerci. ¶ Tertiò quæritur, utrum ipse abbas sit obligatus pro isto mutuo, licèt ecclesia non sit obligata. Resp. sic. ff. si cer. pe. l. ciuitas. de depo. c. grauis. de pigno. c. ex præsentium. per Inno. facit quod no. extra de arb. c. per tres. in gl. c. licet. circa fi. & tenetur certi condictione ex mutuo, cum etiam ipsius gratia factum præsumatur. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. j. prædicta procedunt si de uera numeratione constaret, & etiam in quam causam numerata pecunia sit conuersa, uel si constat de numeratione duntaxat, ex quibus secundum ea quæ proponuntur dico ecclesiam non teneri, sed ipsum tantum abbatem recipientem mutuum. ¶ † Secũdò principaliter quæritur, cum in casu nostro appareat solius abbatis confessio sua suffulta sigillo duntaxat, qua dixit se mutuo pecuniam accepisse pro utilitate ecclesiæ, utrum hoc præiudicet ecclesiæ & successori. Et uidetur quod sic. æquiparatur. n. prælatus tutori. in Auth. de eccle. ti. ad fi. cuius confessio præiudicat pupillo licet restõnem habeat. ff. de cõfes. l. certum. §. pe. Item quia confitetur de facto suo, ergo sibi credẽdum est. ff. de ædi. edi. l. quæro in fi. 4. q. 3. c. item seruus. C. de qõ. l. interrogari. Circa hæc duo sunt uidenda. Primò, utrũ hæc cõfessio probet numerationem. Secundò, utrũ probet pecuniam in utilitatẽ ecclesiæ uersam. ¶ Ad primũ dico, quod non nec factum prælati præiudicet ecclesiæ. extra de excep. c. cum uenerabilis. 16. q. 6. c. si episcopum. Item quia tunc statur confessioni cũ præiudicat tantum cõfitenti non alteri. in Auth. de æqua. doti. §. primũ quidẽ illud scimus. C. de proba. auth. quod obtinet. de bonis proscri. l. si quis hæc. qui pot. in pi. habe. l. assiduis. de epi. & cle. l. Deo nobis. ff. ad velle. l. sed mancipium. ff. quæ in fra. cre. l. qui aũt. §. similimodo. & quod no. C. de iu. do. l. vbi. in 12. q. per Cy. Item quia per cõfessionẽ inducit mutuũ ciuile, non naturale. ff. si cer. pe. l. j. §. fi. & ibi no. ad quod non põt administrator obligare dñm. ff. si quid in fra. pat. l. j. §. si mutuã. vbi uidetur casus in rõne sui. ff. de noua. l. si quis debitorẽ. per Iac. de Are. per Bar. in d. l. 2. in fi. si cer. pe. ubi ẽt dicit, quod si facio aliquẽ procuratorẽ ad recipiendã pecuniã mutuò & ad cõfitendũ se recipisse, quod ex illius cõfessione cõueniri nõ possum, nisi de vera numeratione cõstet. illa. n. verba ad cõfitendũ se recepisse dẽnt intelligi. s. pecuniã receptã, alias esset donũ. vt d. §. si mutuã quæ non uidetur permissa nisi exprimatur. ff. de pac. l. iurisgentium. §. 1. secundum Bar. cuius verba satis in proposito cõcludũt. ¶ Et prædicta cõfirmantur autoritate glosarũ. extra de ele. c. dudũ. il 2. in gl. quæ incipit. no. ergo. quæ dicit cõfessionẽ prælati nõ nocere ecclesiæ. Ad idẽ gl. in auth. de ali. & emphi. §. si vero quis. hoc ẽt tenet Gui. de Cu. in auth. hoc ius porrectũ. in ver. sed pone. Cæterũ si contrariũ diceretur, aperiretur via prælatis illicitas excogitare donatiõnes, & in præiudiciũ ecclesiarũ, quod facere non põt, cũ sint procuratores non dñi. extra de dona. c. 2. & 3. idcirco ipsorũ malitiis est obuiandũ. ff. de rei. ven. l. in fundo. ff. de trans. l. cũ hi. §. si cum lis. ¶ Nec ob. prædictis appositio sigilli, quæ non plus operatur quam ipsius abbatis vera confessio vel consensus. C. de reb. ali. non ali. l. 2. & ibi not. est enim sigillum signum confessionis & cõsensus. ff. de pig. l. si fideiussor. quia a prælato facta ecclesiæ non præiudicat, ut prædixi. Itẽ quia sigilla prælatorũ inferiorũ ab episcopo parũ operantur secundum Innoc. de fide instru. c. 2. Guil. in spec. de proba. c. fi. uer. decimo. ¶ Nec ob. ẽt quod de tutore dixi, tunc. n. eius confessio præiudicat pupillo, cũ facta est in iudicio, cuius factus est dñs per contestationem litis. itẽ propter autoritatẽ iudiciariam & eius rigorẽ seruandũ. arg. C. de iudi. l. properandum. ad fi. Sed si tutor vel curator extra iudicium confiteretur se pecuniã pro pupillo cepisse, non præiudicaretur pupillo uel minori, nisi probaretur vera numeratio & in eorum utilitatem versa. C. quãdo ex fac. tuto. l. si in rem. ubi casus. Item non ob. quod hæc confessio sit de facto suo. nam non propterea debet alteri præiudicare. ut not. glo. ord. notanda. ff. si ex noxa. causa agatur. l. 2. §. si absens. ubi habetur, quod pater uel dominus possunt reuocare confessionem filij uel serui de suo facto interrogati. Et hoc de primo puncto. Ex quibus concludo hanc confessionem probare numerationem tantum respectu abbatis, & ut ex ea posit conueniri. ff. de posi. l. publia. in fin. non in præiudicium ecclesiæ. 4 ¶ † Quæritur subsequenter utrum saltem vigore illorum uerborum, quibus confitetur se tanquam abbas recepisse & pro utilitate ecclesiæ, fiat ipsi ecclesiæ præiudicium. Videtur, quod sic. arg. C. de dona. l. si quis pro redẽptione. ubi creditur executori confitenti se, quod recepit, in redemptionẽ captiuorum expendisse. ad hoc C. de quadri. præscript. l. oẽs. §. fi. & quod no. in l. in contractibus. de non nume. pecu. ff. de iure fisci. l. si procur. §. fi. ¶ Contrariũ dico. nã hæc confessio præsumitur fraudulenta & simulata respectu ecclesiæ. vnde omnia uerba in ea posita simulationẽ sapiunt. ff. de leg. 3. l. cum quis decedens. §. titia honestissima. de proba. l. quoniam testium. & quod no. de emp. & vẽdi. c. ad nostram. per Io. An. C. ad velle. l. antiquæ. ¶ Simulatio aũt & fraus præsumitur primo ex parte confitentis; nã posito quod uerè mutuauerit, tamen præsupponitur mutuasse non contẽplatione ecclesiæ, sed

---

a ¶ Tutores. Adde idem d. Mar. Soci. in cõsi. 15. incip. uisis ues. hæc aũt conclu. cir. me. & in cõs. 32. incip. ex huius uer. hoc probatur. cir. me. in 2. par. & do. Bar. Soc. in cõsi. 45. incip. circa uer. prima part. cir. pri. ea. part. quod sunt similes tutoribus & curatoribus, quia post titulũ administrationẽ si accessit, nisi prius per superiorẽ eis administratió decernatur obtẽta. s. confirmatione, alias ipso iure priuarentur sicut tutores & curatores & hæc idẽ tenet in cõsi. 211. inc. cũ in præsenti. ver. fi. sicut uidemus. in 2. par.

b ¶ Cõstet. Addẽ idẽ pd. Ma. Soc. in cõsi. 3. inc. cir. principẽ uer. quinto probatur cir. me. in 2. p. & per eundem Paul. de Ca. in cõs. 136.

siæ, sed ipsius tñ Abbatis qui suos erat nepos & cõsanguineus.dicit.n.lex, q cùm quis actum liberalitatis exercet incõsanguineum aliquam administrationẽ gerentem, potius vr̃ hr̃e respectũ ad sanguinem q̃ ad officiũ, ẽt si nomẽ expressit officij.ff.de excu. tu.l.tutor.§.quæ tutoribus.C.de epis.& cle.auth.licentiam.de testa.c.requisiti.& quod no.ff. de reb.dub.l.ciuibus.de annu.leg.l.annua.§.fi.licet igit̃ dicat, se tanq̃ Abbas recepisse & in vtilitatẽ ecclesię cõuertisse, his verbis nõ stat̃, quia ficta præsumunt̃.ff.de castr. pe.l.si forte.C.de col.l.si donatione.& ibi no. de sacr.san.eccl.l.illud.i gl. ordinaria.sæpe.n.tutores & prælati sub prætextu nominis pupilli vel ecclesiæ suas simultates tegunt.C.de admi.tut.l.nõ est ignotũ. C.de sac.san.eccle.l. sub prætextu. ¶Secundo præsumit̃ fraus & simulatio ex parte eius, qui cõfessionẽ recepit, est.n.cõsanguineus cõfitentis, prælatus aũt quantuncunq; cũ alijs ꝯhere permutat̃, cũ consanguineis tñ prohibet̃, ᵃ quia præsumitur cũ eo fraus & machinatio ꝯ ecclesiam adhibita.C.de sac.san.eccl.auth. quibuscunq; modis.idem in tutore, & curatore, & alijs administratoribus, qui adhibendo consanguineos ad ꝯhendum fraudulenter gerere præsumuntur.ff.de auto.tu.l.pupil.§.fi.C.qđ me.cau. l.si per impressionem.de contra.iud.tu.l.j. præsumunt̃.n. cõsanguinei circa suos consanguineos liberales.ff.de lib.leg.l.Aurelius.§. Titius testamẽto.hæc ergo confessio præsumit̃ facta cõsanguineo potius animo donandi, q̃ pro vtilitate ecclesiæ.ff.de donat. inter virũ & vxor.l.si seruus cõis.in tex.& gl.de proba.l.procula.de donat.l.donationes in concubinã.§.species.ff.sol.mat.l.quæ dotis.in glo. ordi.facit.ff. de cõdi.& dem. l.hr̃s me'.§.fi. ¶Tertiò præsumit̃ fraus & animus donandi rõne meriti & reciprocę vicissitudinis & obligationis ad antidora.hic.n.consanguineus eius, cui est facta confessio, ipsum fecerat ad Abbatiã promoueri. vnde in retributione huius vr̃ hic Abbas se confessum fuisse debitorem eius, cùm ex præcedentibus meritis & liberalitatis animus donandi & retribuendi præsumit̃. ff. manda.si verò.§.Papa.de leg. 2.l.codicillis.§.1.de pe.hær. l.sed si lege.§.consuluit.de fideins.l.qui testõ.§.s.no.de iusti.& iur.l.ex hoc iuregẽtiũ.ff.sol.matri.l.quæ dotis.de do.l.si pater. & l.Aquilius regulus. ¶Quarto præsumit̃ fraus rõne honoris & reuerentiæ, vel verecundiæ, hic.n.Abbas erat, vt præsupponitur, iouenis & nepos huius principis & dñi tpalis. vnde de facili potuit p ipsũ induci ad faciendũ hanc confessionẽ, nec ipse denegare sciuisset verecundia tentus & cõcurrentibus alijs circunstantijs, de quibus.ĩ. ff.quarum rerũ actio.non datur.l.j.§.quæ onerandæ.& qđ ibi no. ¶Quintò præsumit̃ fraus ex nimiæ cautelæ adhibitione, fecit.n. eũ ad parlamentũ vocari, vt suum recognosceret sigillũ.quod fieri non oportebat, cũ de ipsius confessione constaret, quæ etiã sine sigillo idem operatur.ad quod.ff.de condi.insti.l.si sub cõditione. ¶Sextò pręsumit̃ vehementer fraus ex his, quæ postea non p magnũ interuallũ, vt dr̃, subsecuta sunt, videlicet quia post cõfessionẽ fuit ad ep̃atum promotus, ex quo dat̃ intelligi fraudẽ fuisse cõmissam in cõfessionẽ.iste.n.cũ hoc sciret futurũ esse de proximo, vt aliquid lucri ex Abbatia sentiret, fecit ipsum confiteri se ab eo pecuniã recepisse mutuo, quod fraude nõ caret, cũ ex his quæ incontinenti subsequunt̃, fraudis resultat præsumptio.de ele.c.officij, vbi hr̃, q si monachus nouiter monasteriũ ingressus fiat Abbas, præsumit̃ sub hac spe in monasterio receptus.ad hoc.ff. de priuileg.credi.l.si ventri.§. in bonis.ff.si cer.pe.l.lecta.§.dicebã. Nam & si quis se debitorẽ alterius cõfitet̃ vel bona sua alienat, deinde alios creditores incontinenti acquirit, præcedẽs cõfessio vel alienatio præsumit̃ facta in fraudẽ nouorũ creditorũ, ideo reuocatur C.de do.ante nup.auth.sed iam necesse.ff.quæ in frau.credi. l.si qs cũ haberet.ff.si quis se liber esse iussus.l.j.§.proinde. idẽ in eo qui post alienationẽ vel donationẽ incontinenti deliquit, pręsumit̃.n. ob futurũ delictũ donasse.ff.de do.l.post ꝯtractum.vbi no.de iure fisci.l.in fraudẽ. in proposito igit̃ cũ iste sciret se de proximo promouendũ, vr̃ ob hoc confessus fuisse potius vt præda fiat ex monasterio, q̃ pro ipsius vtilitate. ¶Vltimò præsumit̃ fraus ex his, q p istũ principẽ qui cõfessionẽ recepit, acta sunt, cũ.n.fecisset arrestũ fieri, noluit q executio fieri nisi postq̃ ille nepos suus fuit translatus, vt totũ onus reseruaret successori & ecclesiæ sub dolo, & fraudulenter nõ dubiè gestũ est.ar.ff.quib.mo.pig.vel hyp.sol. l. sicut. §.superuacuũ.ff.de vsufr.leg.l.pe.in gl.loc.l.& hæc distinctio.§.cũ fundus. Patet igit̃ q̃ fraudes & simulationes circa istã cõfessionem occurrũt, ex quibus sequit̃ q oĩa verba circa ipsam posita fraudẽ sapiũt & simulationẽ, nec in præiudiciũ ecclesiæ vel successoris est eis adhibenda fides, sed tñ in præiudiciũ cõfitentis, vt.s̃.ostensum est. ¶†Sed dicet̃ prædicta pcederent, si res esset integra & nõ esset ad aliq̃ sñiam processum, post sñiam vero has exceptiones non licet obijcere.C.sent.resc.nõ pos. l.peremptorias.hoc ẽt tenet Inno, expresse de fideiu.c.q quibusdã. vbi dicit, q si cũ dubitat̃, vtrũ pecunia mutuata p̃lato sit in vtilitatẽ ecclesiæ cõuersa, lata sit sñia vel secuta trãsactio, amplius hoc in dubiũ non est reuocandũ. in casu vero nr̃o secuta est sñia curiæ parlamẽti, ergo &c.in hoc stat pondus nr̃æ materiæ. ¶Sed rñdeo dictũ Inn.intelligo trib. mod. Primò, cũ illud dubiũ fuit in iudiciũ deductũ, & de eo plene discusso vel reiecto secuta sit sñia diffinitiua in ꝯrium.ff.de nego.gest.l. sinaũt.§.fi.sed in casu nr̃o nulla secuta est sñia diffinitiua, sed potius interlocutoria vel præceptũ.quod patet, quia in breui tpe lata fuit & sine tpis interuallo iudiciario ordine nõ seruato vel maturè de iuribus partiũ discusso. de sent.& interlo. om.iudi.l.prolatã.ff.de resti.in inte.l.tũ ex literis.quod no.ff.quib.ex cau. maio.l. sed si prætorẽ.§.quotiẽs.de ꝯsti.c.ecclesia Sãctæ Mariæ.2.q.j.c.nos in quenq̃.secũdò qa lata est in cõfessum & iudiciũ declinantẽ.ff.de iud.l.si debitori.ff.de pcu.l.si reus paratus.ad l.Aq.l.proinde.§.fi. Non ergo debet qđ summariæ fit, plenariæ cognitioni p̃iudicare. ff.de lib.agno. l. si quis a liberis.§.si vel parẽs.ff. de his qui sunt sui vel alie.iur.l.si iudex.& ibi not. ¶Secũdò intelligo dictũ Inn.cum sñia lata est ꝯ ecclesiã vel prælatũ sub noĩe p̃laturæ & ecclesiæ existentẽ in iudicio cũ cõsensu capituli vel cõuentus.est.n.tũc intentio iud.p̃iudicare ecclesiæ, sed hæc sñia lata fuit ꝯ Ioannẽ Abbatẽ, & sic potius sub nomine proprio, q̃ p̃laturæ, qa propriũ nomẽ pcedens attendi debet.ff.de stipu. ser.l.si seruus cõis.de offi. dele.c. qm̃ Abbas. vnde nõ intẽdebat curia parlamẽti p̃iudicare ecclesiæ. sed soli Ioanni Abbati.qđ expressius patet, quia conuentũ absoluit.ad qđ facit qđ no.Inno.vt lite nõ ꝯte. c. qm̃ frequenter.vbi dicit sñiam iudicis nõ p̃iudicare nisi illi cui iudex p̃iudicare intẽdit. ff.si cer.pet.l. non oĩs. ¶Tertio modo intelligo eius dictũ, cũ sñia lata est ꝯ prælatũ qui nõ ꝯtraxerat. poterat.n.ille lrĩmã exceptionẽ cõpetentẽ omittẽdo ecclesiæ p̃iudicare, vt.C.de sac. san. eccle.l. iubemus nullã.& qđ ibi not.ff.mandati.l.si procuratorẽ.§.si ignorantes.ᵃ Cæterũ si p̃latus ille, ꝯtra quẽ lata est sñia, fraudulẽter ꝯtraxerat, nõ puto dictũ Inno.locũ hr̃e, cùm ea fraude, qua ꝯtraxit, potuit exceptionẽ omisisse, & pmisisse cõtra se ferri sñiam.ar.ff.de re mili.l.non oẽs.§.a Barbaris.ad hoc facit quod dicimus de præscriptione, q̃ currit ꝯtra prælatũ, qui non alienauit & ꝯtra ecclesiã eius tpe, sed tpe p̃lati malè alienãtis nõ currit, quia fraudẽ quã alienãdo cõmisit, vr̃ negligẽdo cõmittere.16.q.3.c.si sacerdotes.no.extra de præscrip.c.2.facit ad hoc de in integrũ resti. c. tũ ex literis. vbi tpe Papæ malè pronunciantis nõ currit tp̃s petẽdæ restitutionis.Iste aũt Abbas, ꝯtra quẽ lata fuit sñia parlamenti, fraudulentã confessionẽ in præiudiciũ ecclesiæ fecerat, ergo & eius taciturnitas in sñia adhibita eandẽ sapit fraudẽ, & ideo eccle. p̃iudicare non debet. ¶†Sed dicet̃, hæc procedunt cũ sñia nõ est executioni mãdata, post executionẽ verò nihil põt dici.argu. ff.de ꝯdi. indebit.l. qui ob rẽ.hic aũt executioni mandata fuit p dationẽ arresti & eius executionẽ. sed rñdeo illa datio arresti nõ fuit perpetua sed tẽporalis in vita tñ illius prælati duratura. ¶Sciendũ est.n. q nõ debito proprio prælati põt fieri executio in redditibus beneficij sui, si alia bona nõ habet.extra de fideiu.c. puenit.de præbẽ. c.de multa. & ibi no.de appe.c.reprehensibilis.q quidẽ executio ppetuò durat, si talis erat clericus qui faceret fructus suos, vt qs esset simplex clericus s̃m no.in c.pñti.de offi.ordi.lib.6.si verò erat talis, q fructus nõ faceret suos, vt sunt curati vel Abbates qui nõ pñt hr̃e ppriũ, & sic æqparant̃ vsurarijs, illud tñ põt p eius debito capi qđ pro eius vita solebat expẽdi attenuata vita, puta expẽdebat. cc.poterit eius vita attenuari ẽt centũ tñ, & alia centũ capi in eãm indicati.vt no.in d.c.reprehẽsibilis.de appe. reliquũ verò pro eius debito capi nõ põt, quia nõ est suũ. C.ne vxor pro marito.l.ob maritorũ.& si captũ in eius tñ vita durabit, vel dũ ibi durabit Abbas, post finiet̃ arrestũ & executio facta.ff.de leg. 2. l.peto.§.prædiũ.ff. loca.l.si quis domũ.§.hic subiungi.ff.de pig. l. lex vectigali.extra de arbi.c.3.& quod ibi not.p gl. quæ ad hoc bene facit. ¶†Ex hoc sequitur, q pñs Abbas duo habet remedia. Primũ vt vendicet res monasterij si extant tanq̃ in eis finitũ sit arrestũ & executio, & hoc ꝯtra nobilẽ tpalẽ. Secundũ est, vt si hoc facere non possit, in subsidiũ hẽat recursum ꝯtra illũ Abbatẽ factũ ep̃m, quia eius facto eccle.damnificata est.ff.de cõdi.ob.cau.l.3.in fi.ff.de eo p quẽ fac.est. l.fi.de leg.1.plane.§.1.C.de rei ven.l.cũ a matre. vel quis ex bonis monasterij suo creditori satisfactũ est. ¶Ex p̃dictis oĩbus eliciũtur plu-

ᵃ ¶Prohibetur. Sed nũquid fructus beneficiorum suorum suis consanguineis donare possit vide dom. Pet.phi. cor.i cõ sil.314. nu. 2. in 3.parte.

plures cõclusiones, videlicet. ¶ Prima posito q̃ de vera numeratione cõstet facta Ioanni Abbati, si tñ pecunia, vt dr̃, fuit expẽsa in põposum ingressum Abbatis, nõ tenet monasteriũ nec successor. ¶ Secũda cõclusio est, q̃ posito q̃ nõ cõstet, in quã cãm fuit expẽsa, nõ tenet monasteriũ nisi probet in eius vtilitatẽ versa, quod apparere põt aut vere aut per cõiecturas, vt. s̄. dixi. ¶ Tertia cõclusio, q̃ per confessionẽ mutui sequutã cũ sigillo solius Abbatis nõ probat numeratio vera in præiudiciũ monasterij. ¶ Quarta cõclusio, q̃ licet Abbas confiteat pecuniã acceptã in vtilitatẽ monasterij cõuertisse, hoc tñ nõ p̃iudicat monasterio, potissimè cùm ɔfessio rõne cõfitentis vel eius cui fit cõfessio aut alterius coniecturæ, vt hic erat, præsumitur fraudulẽta. ¶ Quinta cõclusio, q̃ snĩa præcepti super his lata ꝯ ipsum Abbatẽ prædicta confitentẽ monasterio nõ p̃iudicat. ¶ Sexta cõclusio, q̃ arrestũ de tẽporalibus monasterij pro hac causa factũ est tẽporale non perpetuũ in vitam tñ illius Abbatis, vel quousq; in Abbatia permanet duraturũ. ¶ Septima, q̃ successor eius Abbatis res vendicare põt, si extant ab illo nobili, aut si hoc non põt, ab ipso Abbate trãslato recuperabit interesse. ¶ Octaua, q̃ licèt prædicta monasterio nõ præiudicẽt, ipse tñ Abbas obligatus est prædicto nobili. ¶ † Nouissimè quærit̃ de duobus. Primò, vtrũ Abbas factus eps̃ possit bona monasterij deportare. Et dicendũ est indubitanter q̃ non, quia nõ est rerũ monasterij dñs, sed administrator. de do. c. 2. not. p Inno. de cõ. poss. & proprie. c. cũ sũ p. administratores aũt nil subtrahere debẽt nec lucrifacere de administratione. sed Deo & ecclesiæ mundas seruare manus.[a] ff. de procu. l. qui proprio. §. p̃curator vt in cæteris. & finita administratione tenent̃ actus sui rationẽ ex fide reddere. ff. de tute. & ra. dist. l. j. §. officio. in quo venit reliquorũ restitutio & rerũ aliarũ ex administratione susceptarũ ff. de cõdi. & demõ. l. quis rõnes. & l. Iulius Paulus & l. cũ seruos. si igitur secũ asportauit, cùm successori reseruãdæ essent. de offi. or. c. p̃nti. lib. 6. restituere tenetur. ff. loc. l. & hæc distinctio. §. cũ fundus. & quod no. de vsufr. leg. l. pe. ¶ Vltimò quærit̃, vtrũ Abbas tpe quo monasterio præest, teneatur ad annua debita monasterij, & ad reficiẽda tecta p̃ut suppetunt facultates. R̃ndeo sic. ad illũ. n. spectat onus rei qui redditus percipit. ff. de vsufr. l. si pẽdẽtes. §. si qd cloacarij. & de leg. 2. l. Lucius. §. q̃ marito. de cõdi. & demon. l. quibus diebus. §. 1. & ibi no. de of. or. p̃scrip. §. Porro. lib. 6. dũ igitur administrationi præest, reficere debet & debita soluere. ff. de vsufr. l. Hactenus. de admini. tu. l. quotiẽs. §. nequaq̃. & si hoc nõ facit, cũ fructus collegerit in hanc cãm sufficiẽtes, & cõsumpserit nec in aliã vtilitatem ecclesiæ, puto post translationẽ posse ab eo repeti quod sibi incumbebat. ar. ff. de leg. 1. l. apud Iul. §. his. & qđ ibi no. & qđ no. de leg. 3. l. qui cõcubinã. § qui hortos. & hoc tenet Io. And. expressè in q. posita sup r̃la nõ est in mora. lib. 6. creditores verò non ab Abbate promoto petent, sed a successore ẽt ex promissione primi Abbatis, q tanq̃ Abbas promittere vr̃, ideo finito officio nõ põt cõueniri s̃m Fed. de Se. ɔsi. 203. Si verò fructus sufficiẽtes nõ recollegisset, aut perceptos in aliã vtilitatẽ monasterij cõuertisset post eius translationẽ cõueniri nõ posset, quia obligatio q̃ ex administratione ꝯhitur, ea finita finitur. ff. qñ ex fac. tut. l. post mortẽ. §. 1. & qđ no. ff. de p̃cu. l. p̃cur. qui pro euictione. sed tn ꝯrium facit. l. deducta. §. qui post. ff. ad Treb. ibi. nec ideo querelæ &c. vbi vr̃ casus in ꝯrium. & C. de bo. q̃ lib. l. fi. §. vbi aũt. vbi dr̃ patrẽ, ad quẽ spectant fructus, nõ teneri de fructibus soluere debita, sed ibi loquitur in illis qui percipiũt fructus iure suo & lucro sui faciũt, sed nos loquimur in Abbate qui percipit fructus noĩe monasterij nec lucratur, qa vsuario cõparatur. vt no. de pec. cle. c. fi. & in c. p̃nti. de offi. or. lib. 6. quantũ aũt ad refectionẽ domorũ, leges illæ nõ ɔtradicũt, cõ ad illa teneantur prædicti, vt eod. tit. ad Treb. l. vbi purè. §. fin. & d. l. Hactenus. de vsufr. & facit ad prædicta. ff. de pe. hær. l. si quid possessor. §. sicut aũt. de rei ven. l. sumptus. & l. emptor se ma. insulã. §. fructus.

¶ Casus talis est.

¶ Papa assignauit dño Cardinali S. Martialis quãdam pensionem. 500. flor. exoluendã de & super fructibus & prouentibus mẽsæ & prioratus ep̃i Viuariensis, quẽ prioratũ tenebat dictus dñs S. Martialis, & cũ spõte resignauit vt mẽsæ dicti ep̃i vniretur, voluitq; Papa, q̃ si dicta pẽsio nõ solueretur certis terminis, dicta vnio dissolueretur & rediret prioratus ad pristinũ statũ, valet ad dñm S. Martialis antedictũ. post aliqđ tp̃s p̃fatus ep̃s intimauit Papæ, q̃ redditus & prouentus dicti prioratus p̃p guerras adeo sunt attenuati q̃ ad soluendũ dictam pensionem nõ sufficiunt, p̃p quod Papa fecit quandã declaratoriam, in qua declarauit suæ intentionis fuisse tẽpore dictæ assignationis & nunc esse dictũ ep̃m ad solutionẽ dictæ pensionis vltra non obligari q̃ de fructibus & prouentibus dicti prioratus alijs eius supportatis oneribus persolui posset, & hoc irrequisito dño S. Martialis antedicto qui erat in curia & de facili requiri poterat. ¶ Hic quæritur post, vtrum attentis verbis bullę, & intentione Papæ pensionem assignãtis fructus prioratus, & mẽsæ videantur taxatiuè vel demonstratiuè adiecti ad effectũ, q̃ eis extantibus vel non pensio debeatur. ¶ Secundò, in casu quo facienda sit aliqua sumptuũ deductio ante solutionẽ pensionis, qualis & quanta erit illa. ¶ Tertiò, an fructus prioratus & mensæ qui in assignatione pensionis exprimuntur, sint obligati, vel non. ¶ Quartò, an Papa qui narrat in prima parte bullę declaratoriæ fructus prioratus & mensæ & in dispositione declarationis de mẽsa nihil dicit, videatur mensam ab obligatione eximere tacitè, vel videatur in prima obiec. durare. ¶ Quintò, an hæc declaratoria ex aliqua cã possit dici surreptitia, vel iniusta, & iniqua, attento q̃ præfatus dñs S. Martialis non fuerit vocatus, cùm esset in curia, & cõmodè vocari & requiri potuisset. ¶ Sextò, an ista dicatur declaratoria vel noui iuris concessoria.

S V M M A R I A.

1. *Rescripti seu priuilegij, ad interpretationem per quam modificatur vel corripitur rescriptum, debent citari hi quorum interest talem modificationem non fieri. & nu. 2.*
2. *Rescriptorum triplex interpretatio.*
   De dictionibus taxatiuis.
3. *Pensio quando debetur de redditibus certi fundi, vtrum si redditus non sufficiant, pensio nihilominus debeatur, & quid si sequenti anno fuerit maior prouentus fructuum.*
4. *Fructus, ex quibus annua pensio præstari debet, non sunt obligati prout nisi in causa alimentorum.*
5. *Bullæ declarantis verba debent intelligi secundum primam disponentẽ bullam.*
6. *Snĩa potest pro parte valere, & pro parte non, quando continet plura capitula.*

CONSILIVM CCCXXXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quia exceptiones, quæ oppo. & tangunt rescriptũ, debent esse priores, q̃ illæ q̃ tangunt cãm, idcirco de viribus huius declaratoriæ videamus. † Quæritur. n. an valeat, cum fuerit obtenta existente dño Cardinali in curia, & non vocata eius parte. vr̃. n. dicendũ eam nõ tenere, quia in actu præiudiciali illius est semper pars vocanda, cui præiudicium generatur[b] ff. de re iudi. l. de vnoquoq;. ff. de aqua plu. arc. l. in diẽ. & l. in concedendo. hanc autẽ declaratoriã esse præiudicialẽ dño Sancti Martialis nemini dubiũ est, vt & j. ostẽdei. ¶ Itẽ lex dicit, q̃ ille q põt aliũ cõmodè certificare, & nõ facit, ĩprobus & fraudulẽtus esse vr̃. C. de distr. pig. l. creditor hypothecas. poterat aũt hoc commodè fieri cũ præfatus dñs continuo sit in curia. si igitur eo non certificato hæc declaratoria sit obtenta, videtur in impetratione surreptũ, & sic eã non tenere. extra de app. c. oblatæ. fortè. n. papæ aliqua secreto suggessit, q̃ si p̃fatus dñs fuisset p̃ns ausus nõ fuisset exprimere, potuissetq; sua p̃nia papã ab hmõi cõcessione retrahere. ar. ff. de arb. l. si tres. merita. n. cãæ partiũ assertione pãdunt̃. C. si p vim vel alio mõ. l. fi. obreptitiũ. ergo quodãmodo vr̃, & sic non tenere. arg. ff. de fal. l. si qs obrepserit. de tut. & cu. da. ab his. l. tutor si petitus. & l. Seiæ egressæ. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hæc verba. ¶ Itẽ cũ ĩprob⁹ fuerit, nõ debet ex sua ĩprobitate fructũ cõseq. ff. de fur. l. itaq; fullo. Præterea vr̃ hoc determinari per text. & gl. ordi. ff. de adopti. l. nã ita diuus. ff. de iudi. l. obseruandũ. quarũ legũ ar. dicũt ibi gl. q̃ cñ impetratur rescriptũ alteri p̃iudiciale, pars est vocãda, maximè si est in curia. hoc etiã vr̃ determinare decretal. extra de re iudi. c. cũ olim. & ibi Inno. super verbo circũuentus. vbi sic inquit. No. literas dici surreptitias, quia impetratæ sunt aduersario absẽn. qui erat in curia, post cuius verba vr̃ super hoc dubitari nõ oportere, cũ ipse sit pater veritatis s̃m Arch. ar. ff. de leg. 2. l. Titis. §. Imperator. Ad p̃dicta facit qđ no. Inno. in c. de cõfirmationibus. extra de cõfir. vtili vel inutili. vbi dicit, q̃ in impetratione cuiuslibet cõfirmationis est pars vocanda. de ele. c. fi. lib. 6. Nã & arbitramentũ est mera voluntatis declaratio, & tñ pars est vocãda. ff. de verb. obli. l. si quis arbitratu. facit. ff. de vsufr. leg. l. legatũ. & qđ not. in l. alio hærede. de ali. & cib. lega. per Bar. ff. de ven. inspici. l. j. §. denũtiare. ¶ In contrarium facit, quia vnicuiq; licet proprio cõmodo inuigilare. C. depositi. l. fi. C. de alluuionibus. l. vlti. de bo. aut. iud. poss. l. si non expedierit. §. 1. nec. n. tenetur quis aduersarium suum instruere. ff. de libe. agno. l. j. §. denunciare. Præterea tunc videtur pars citanda, cùm tenditur ad noui iuris constitutionem, contra partem. n. non vocatam nil debet innouari, vt. ff. de re milita. l. 3. § si adire.

---

[a] ¶ Maa⁹. Adde d. Mari. Soci. in cõsil. 32 inci. ex his ver. circa secundã. q. circa prin. in j. parte. q̃ dr̃ bonis ecc. illud ẽ clericorũ dumtaxat q̃ p̃babili rõne cõsumitur, & quatenus necessitas vrget. alleg. illud apostoli. Victũ & tegmen to his cõtenti simus. vñ s̃m eũ ibidẽ si vltra debitũ aliqd expẽdit d̃ bõn ecclesiæ ad restitutionẽ tenetur ex quo vt ibi dicit in fi. nõ est p̃prie vsufructuari⁹, qa esset oẽs fru ct⁹ suos faceret.

[b] Generatur. Ad hoc vid̃ tu olno d. Bart. Soci. in cõs. 256 incip. in cã ver. sed tñ nõ obs. cũ vers. seq. in ij. part.

si adire. ¶ Sed ex hac declaratoria nil noui statuit, sed quod statutũ est, significat & ostendit. ff. de test. l. hæredes palã. §. si qs post. & §. si notã. ergo nulla vocatio fieri debuit. Itẽ vr̃ expressum pluribus iuribus. Primò lex dicit, ꝙ si cã appellationis acceperit fatũ. i. quatuor fatalia excesserint, põt infra tres menses peti reparatio a principe, in qua petitione nõ est pars vocãda licet alteri sit p̃iudicialis. C. de tẽp. app. l. 2. §. si ita cõtigerit. in tex. & gl. Citationes. n. in actibus iudiciarijs sunt inuẽtæ, non in extraiudicialibus, licet & ibi requisitio dici possit, vt no. Inn. de ele. c. cũ nobis olim. In impetrationibus q̃ fiũt a principe nunq̃ iura dñt partẽ vocãdam, sed sufficere ꝙ exprimant iura partis, q̃ lædi possit ne ob id reddat rescriptũ surreptitiũ. de decimis. c. ex multiplici. de verb. sig. c. venerabili. de vsu pal. c. ex tuarũ. Hic aũt iura dñi Cardinalis fuerunt expressa, quia in hac declaratoria cõtinet tenor bullæ in qua fuit assignata pẽsio, ergo nulla interuenit hic pro parte impetrãtis surreptio, q̃ debeat hãc declaratoriã vitiare. ¶ Itẽ expressum est ꝙ ĩ impetratione rescripti vel priuilegij nõ est pars vocãda. extra de ver. sig. c. ex parte vestra. & c. olim. & ibi p Inn. plene. ¶ Itẽ si subditus epi impetrat priuilegiũ exẽptionis, nõ est pars epi vocãda, licet sibi per hoc p̃iudicet. probat in c. cũ psonæ. de priuile. lib. 6. si. n. eps vocaret, frustra dubitaret de priuilegio. bene quod faceret ꝯ exẽptũ nõ allegantẽ, priuilegiũ nõ teneret, vtpote factũ ab eo qui scit illũ tutũ exceptione. vt extra de app. c. si duobus. qđ no. Inno. in c. præterea. de dila. ff. iud. so. l. vir bonus. cuius ꝯriũ dr̃ in d. c. cũ psonæ. & ff. de iudi. l. si quis ex aliena. qd dicendũ.

3 ¶ † Pro declaratione huius passus aduertendum est, ꝙ interpretatio trib. mod. sumit. Primò, pro omnimoda correptione. Secũdò, pro modificatione q̃ in augmẽto vel diminutione ꝯsistit. Tertiò, pro cõgrua verbi dubij declaratione, vt hæc not. ff. ad Ter. l. j. §. qui o pas. de ori. iur. l. j. Hoc autẽ tertio modo dr̃ propriè interpretatio declaratio. Primis aũt duobus casibus interpretatio propriè dici nõ debet, sed correctio vel modificatio. p̃supponit. n. rẽ esse certã, sed corrigi vel modificari. Sed vbi verba sunt clara, nõ subest dubitatio. ff. de lega. 3. l. ille. §. cũ in verbis. de vul. & pup. l. iam hoc iure. §. sed hoc ita. ff. de manu. test. l. si quis locuples. vbi vero nulla subest dubitatio, non est interpretationi locus. ff. de aur. & arg. leg. l. pediculis. §. argẽto. de verb. obl. l. cõtinuus. §. 1. ¶ Hoc præmisso vr̃ mihi salua meliori determinatione, cui me in hoc & in alijs submitto, ꝙ hæc nõ possit dici merè declaratoria, quia hic nõ stat in finibus merè declarationis, imo qđ primò concessum erat, modificat & restringit, hoc aũt ex tenore ipsius clarè liquet. Nã cũ primò cõcesserit pensionẽ debere solui de fructibus & redditibus mensæ & prioratus, nunc vult solui tñ de fructibus prioratus & vltra epm nõ obligari, per hoc aũt vr̃ mẽsam ab obligatione eximere. istę. n. dictiones taxatiuæ, nõ vltra,[a] nõ amplius, solũmodo, dũtaxat, & similes, in residuo exemptionẽ inducũt. ff. de ali. & cib. leg. l. 3. §. cũ Titio. C. de pbat. l. rõnes. C. de p̃di. min. l. ob æs. & quod ibi no. C. de trãsl. l. si q̃ridẽ. de cã pos. & proprie. c. cũ ecclesia sutrina. nã & qui maiorẽ quãtitatẽ legat in vna scriptura, & in alia minorẽ, vr̃ a maiori recedere. ff. de ali. & cib. leg. l. Libertis quos. in prin. & per legatũ partis derogat legato totius. de leg. 3. l. vxorẽ. §. i testõ. C. de leg. l. cũ qõ. Hæc est igit modificatio primæ cõcessionis, qa eã restringit. Ad propositũ ergo redeũdo qñ ꝯcessio vel priuilegiũ modificat vel corrigitur, pars est vocãda, aľs nõ tenet qđ agit, vt no. Inno. expressè in c. olim. de ver. sig. vbi verò dubietas declarat, partis præsentia nõ est opus, vt ibidẽ dicit, cũ nihil det, sed datũ significat. vt in d. §. sed si notũ. & c. §. si qs post. Cũ ergo pars dñi Cardinalis nõ fuerit pñs nec vocata, hæc modificatio suæ ꝯcessionis nõ tenet. & ꝯfirmat per dictũ Spec. q dicit ꝙ interpretatione priuilegij vel rescripti pars est vocãda i ti. de rescrip. p̃sen. §. 9. ver. itẽ ꝙ ad rescripti. cuius dictum intelligo sm ea q̃. s̃. dixi. s. de interpretatione modificatiua vel correctiua, nõ de ppria, q̃ est verbi dubij declaratio. maximè aũt hoc verũ est, cũ dñs Cardinalis sit cõtinua ĩ curia, & potuerit facilr vocari. p no. in c. cũ olim. de reiudi. & l. obseruandũ. ff. de iudi. vbi gl. dicit ꝙ ita seruat curia. Nõ ob. alle. in ꝯriũ, qa locũ hñt parte non existẽte in curia, vel locũ hñt cũ impetrat qs sup eo qđ nõ est gestũ cũ parte, aľs secus, vt hic erat. arg. c. oblatæ. de appe. vbi terminus datus a parte vel iudice nõ põt p̃ueniri, secus in dato a iure. & ad hoc qđ no. Inno. ĩ d. c. de cõfirmationibus. de cõfir. vti. vel inuti. ¶ Ex prædictis patet rñsio ad quartũ & quintũ dubiũ. Restat nunc rndere ad alia dubia.

3 ¶ † Quærit igit subsequenter, posito ꝙ hæc declaratoria nõ valeat, & sic veniat fiẽda solutio de fructibus prouẽtibus mẽsæ & prioratus, vel si valet & sic de fructibus prioratus dũtaxat, vtrũ fructus & prouẽtus videant appositi gr̃a taxationis an demonstratiuè. Et quidẽ magni est effectus dubitatio. Primò. n. casu fructibus nõ pceptis nil debet tanq̃ legato certo corpore qđ in rerũ natura non sit. ff. de leg. 1. l. si seruus. §. qui quinq;. & l. talis scriptura. & est. n. tũc tacita cõditio si nascent. ff. de verb. obli. l. interdũ. ff. de cõdi. & demõ. l. j. secũdo verò casu demõstratio nõ restringit. ff. de leg. 3. l. Paulo Calimacho. §. fi. ¶ Pro ĩtellectu huius dubij est aduertẽda talis theorica & doctrina, q̃ vr̃ de mẽte textuũ & gl. ꝙ interdũ præcedit aliqua dispõ significans qd solui debeat, postea subnectit locus vnde dẽat p̃statio fieri, & sic sunt duæ orationes. vt v. g. dicit testõr. volo decẽdari Titio, q̃ volo sibi solui ex redditu talis rei. & tũc redditus ille vr̃ appositis gr̃a demõstrationis, & licet redditus nõ subsit. hẽs tñ soluere cogit. hic est casus. ff. de leg. 1. l. quidã testamẽtis. in prin. de leg. 3. l. Paulo Callimacho. §. fi. ff. de ali. & cib. leg. l. Lucius. Interdũ vna tñ est oratio significãs qd & vnde solui debeat. v. g. dicit testõr. volo ex fructibus vel redditibus talis rei solui. 10. Titio quolibet anno, tũc fructus vñr appositi gr̃a taxationis, & eis nõ existẽtibus nõ dẽt hrẽs ad solutionẽ cõpelli, nec vltra q̃ vires fructuũ patiãtur. hic est casus apertus. ff. de leg. 3. l. nomẽ debitoris. §. vni ex hr̃dibus. de leg. 2. l. si qs seruum. §. 1. si qs legauerit. & l. Lucius. §. ciuibus. In casu igitur nostro attẽtis verbis bullæ negare non possumus, illa verba apposita esse cã taxationis, iussit. n. solui pẽsionẽ de & sup fructibus & redditibus mẽsæ & prioratus. & sic in vna oratione. sed si primò iussisset pensionẽ solui, deinde dessignasset. vnde tũc demonstrationẽ facerẽt, sed hic subnectitur dubiũ fructibus nõ extãtibus vno anno nõ cogitur eps pensionẽ soluere. Quid si alio anno extãt fructus abũdãtes, vtrũ suppleri debeat pẽsio p̃cedẽtis anni, in quo cessatũ fuit. Rñdeo sic, nã cũ annua præstãtia fiẽda est ex redditibus certæ rei, si vno anno fructus nõ extant, expectãda est vbertas anni sequẽtis, & fertilitas cũ sterilitate cõpensanda. ff. de vino tri. & oleo lega. l. ex eo. maximè cũ p̃statio ꝯsistit in pecunia. ff. qñ dies leg. ce. l. firmio. in prin. nõ sic esset, si vna tñ solo fieri deberet. ff. de vino & oleo. l. cũ certus. & qđ plene legitur & no. ff. de verb. obli. l. inter stipulantẽ. §. sacrã. C. de do. l. si qs argentũ. & hoc de secũdo dubio.

4 ¶ † Tertio q̃ritur, vtrũ pro hac pẽsione fructus mẽsæ & prioratus sint obligati. Rñdeo nõ, hoc. n. nõ reperitur nisi in alimẽtis, vt res ex qua p̃stari debeat, sit p eis obligata. ff. de ali. & cib. le. l. 3. & l. Luci⁹. & ibi no. in alijs verò p̃stationibus annuis secus est. ff. de an. le. l. Gaius. & ibi no. de ꝯh. emp. l. fi. §. fi. facit quod no. ff. de transl. l. cũ hi. §. si vni. Sed dicetur, ꝙ hoc vr̃ ꝯ tex. & gl. extra de pb. c. nisi essent. ibi. n. fuit constituta quædã pensio soluẽda de redditibus capituli & prioratus, & Papa declarat illã constitutionẽ respectu prioratus esse psonalẽ, quia facta cũ illo, qui adhuc prior nõ erat, & ea cum psona extinguitur, sed quo ad capitulũ est realis. & gl. dicit, ꝙ si Papa illã interpretationẽ nõ fecisset, esset realis quo ad vtrunq;. Sed rñdeo ꝙ tres sunt casus. Aut. n. q̃rimus verum psona epi sit obligata, cui erat iniũcta pẽsio. & dico ꝙ sic, & põt ad solutionẽ cõpelli. aduertendũ tñ ꝙ illa nõ est ppriè obligatio ciuilis vel naturalis, quę ex rescripto nõ oritur, sed dici põt q̃dã astrictio. vnde nõ cogitur iure actionis, sed iudicis officio. tex. est. ff. de reli. & sump. fune. l. si quis sepulchrũ. §. 1. facit qđ no. Cõpost. & Io. And. in c. mãdatum. de rescrip. Aut q̃ritur vtrũ dignitas epalis sit obligata, eo tõ modo quo. s̃. dixi, & tũc etiã dico ꝙ sic. & hic est tex. cũ gl. in c. nisi essent. de pb. & hoc modo accipitur ibi realis, qa nõ extinguitur cũ psona. Aut q̃ritur an res mẽsæ vel prioratus vel fructus eorũ sint obligati, & dico ꝙ nõ, vt. s̃. dixi. p ea q̃ no. in d. l. Gaius. de ann. leg. Ex his sequũtur duæ ꝯclões. Prima ꝙ post mortẽ epi adhuc durat pẽsio, cũ sit realis annexa dignitati. vnde successor teneretur ẽt soluere. de so. cõpe. c. dilecti. de sol. c. 1. Secũda ꝯclusio est, ꝙ res mensæ vel prioratus aut fructus eorũ, si p epm venderẽtur, nõ posset per dñm Cardinalẽ p hypothecariã auocari, cũ vt dixi nõ sunt obligati. & hoc de tertio. ¶ Quartò q̃ritur, qa ex tenore bullæ fienda est sumptuũ & expẽsarũ deductio, q̃ & quãtæ sint. Rñdeo de quãtitate nõ põt absolutè rñderi, cũ ex quãtitate & cõditione rei æstimanda sit, bene dico ꝙ deducẽdi sunt primò oẽs sumptus facti gr̃a recolligẽdorũ fructuũ, illi. n. minuunt fructus. ff. sol. mat. l. fructus. ff. de pe. hæ. l. si a prẽ. §. fi. nullus. n. casus euenire põt qui hanc sumptuũ deductionẽ impediat. ff. fa. erci. l. fundus. q deducẽtur ẽt oẽs expẽsæ q̃ fieri debẽt pro cõseruatione rei prioratus & mẽsæ. ff. de le. 3. l. p̃onus. §. codicillis. solitus. n. & antiquus status ipsius ĩ sua integritate seruari dẽt, nec dẽt ex aliquo casu variari. de p̃b. c. maiorib⁹. & c. de monachis. & hęc verba ipsi⁹ bullæ declarãt. & hoc de q̃rto.

[a] ¶ Vltra. De qua dictione vide do. Alex. de Imol. in cõs. 133. in 5. co. & in cõs. 139. in 7. col. in 3. parte. & adde Bal. in ꝯsil. 351. in 5. parte. ꝙ vltra dictio taxatiua apponit circa id qđ alias erat de iure dispositum nihilo peratus.

5 ¶Quintò, quæritur, cũ in hac declaratoria Papa nolit dissolutionẽ vnionis fieri, quousq; pensio soluatur, in bulla verò assignationis pensionis disposuerit, eã fieri post ternã cessationẽ, qualr verba huius declaratoriæ debẽt intelligi. Rñdeo, ꝙ intelligi debẽt ſm primã assignationẽ. lex.n. declarans debet intelligi ſm legẽ declaratã & in illũ casum. ff. de cõiun. cũ emtn. lib. l. nihil. in Auth. de filijs ante dota. instru. na. §. a. Cũ ergo dicatur, ꝙ quousq; soluat pẽsio nõ fiat dissolutio, debeat intelligi vt ea dissolutio fiat non facta solutione. hoc aũt debet intelligi, si ter fuerit cessatũ ſm priorem bullã, nec est hæc interpretatio extranea, imo iuri cõgruit & volũtati principis, ideo amplectenda. ff. de leg. t. l. ab oĩbus. in princ. ff.
6 de hær. insti. l. talẽ. §. fi. ¶†Ex prædictis patet hanc partim esse declaratoriã, partim esse modificatiuã prioris concessionis. Inquantũ.n. declarat qualr intelligat solutionẽ fiẽdã ex fructibus, est declaratoris, nã & sine ipsa hæc erat interpretatio iuris, vt. s̃. ostendi. Inquantũ verò disponit, solutionẽ debere fieri de redditibus prioratus duntaxat, est modificatiua prioris concessionibus, cùm illa voluerit etiã de fructibus mensæ fieri debere. ex hoc sequit, ꝙ pro parte valet, pro parte non, valet.n. inquãtum declarat, quia in hoc non est præiudicialis dño Cardinali, inquantũ verò modificat, nõ valet, quia præiudicialis est & obtẽta non vocata parte dñi Cardinalis in curia existentis, vt. s̃. ostensum est. vnam sũt & eandẽ scripturã pro parte valere, pro parte non, nec mirũ nec nouũ est, cum plura capitula separata continet. ff. de mino. l. etiam. facit. c. Raynutius. de testa. vbi sñia pro parte rescinditur, pro parte cõfirmatur.

¶Casus talis est.

¶Testatrix in suo testõ iurauit aliud testm̃ nõ facere nec donationẽ, postea donauit oĩa bona sua cuidã, q̃rit an donõ valeat, cũ ipsa dixerit ꝙ si cõtingeret eã facere, volebat ꝙ nullũ robur obtineret.

S V M M A R I A.

1 *Iuramentum de non donando non impedit donationem, sicut nec venditionem, & dominii translationem, & testamenti factionem, & similes actus, licèt incurratur periurium.*

2 *Donatio omnium bonorum valet, quia de præsentibus tantum intelligitur, secus si fieret de præsentibus & futuris.*

3 *Venditio valet, si iuro non vendere & postea vendam.*

CONSILIVM CCCXL.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Dico non obstãte iuro donationẽ valere quod iuribus probat & rationibus. Nam iure cauetur, ꝙ si iuro non ꝯhere matrimoniũ, vel nõ ꝯhere cũ Berta, vel ꝯhere cũ Seia, & per ꝯñs non cũ Berta, omni casu si cũ Berta ꝯho tenet matrimoniũ, licet sit imponenda pœnitentia de periurio. hæc probãtur de voto. c. vno. li. 6. extra de spon. c. sicut. & r. si inter. de spon. duorũ. c. 1. Itẽ si iuro certã religionem ingredi, si aliã ingredior, tenet ingressus. de regula. c. post votũ. lib. 6. Itẽ si iuraui librũ non vendere Titio, vel vendere tibi, si vendo Titio & trado transferẽ dominiũ. C. de rei vend. l. quotiens. ex cuius legis rõne, & his quæ ibi no. doc. hoc probatur. remanet.n. penes me dñium nõ obstãte iuramento, ideo possum in aliũ transferre. Itẽ si iuro testm̃ non fa-
* cere possum nihilominus aliud facere, & tenet * ſm cõem determinationem doctorum. 13. q. 2. vltima voluntas. per gl. C. de sac. san. eccl. l. j. per Cy. de leg. 3. l. si quis in prin. testamẽti. & p Bar. de reg. iur. quod semel placuit. lib. 6. per Dyn. & Io. And. in q. Mercuriali. quã super illa regula ponit, ex cuius verbis huius quæstionis determinatio satis apertè colligitur. Confirmantur aũt prædicta rationibus. Primò, quia nemo põt sibi legẽ imponere, a qua recedere nõ liceat, vt d. l. si quis in prin. testa. hoc.n. nulla pactione fieri põt, vt quis liberã sui rei alienationẽ nõ habeat, etiã si pactio interposita fuerit cũ alio, & sic ex illa obligetur sibi ad non alienandum. ff. de pac. l. nemo. C. de cõdi. ob causam. l. ea lege. & ibi plene not. de cõtrahen. empt. l. dudũ. multofortius ergo si sibi soli paciscatur, vel vt proprius loquar protestetur, cùm ex hoc nõ posit sibijpsi obligari. dña.n. esse debet inter obligatũ, & illum cum quo obligatio cõtrahitur. ff. de fide. l. hæres. §. quod si stipulator. nec ẽt põt quis sibijpsi imperare. ff. de arbi. l. pe. ¶Item certum est, ꝙ non obstanse iuro vel sua protestatione remãsit domina rerum suarum, & de hoc nullus sanæ mentis dubitat, quia dominium non perditur sola vel nuda voluntate, nisi quis habeat rem pro derelicta quod hic non fuit, licet secus sit in possessione, quę sola voluntate perditur. ff. de acq. poss. l. si quis. in. §. differentia. vbi probatur, ꝙ vtrũq; potuit, ergo donare & dominiũ transferre, quia cùm agens est liberũ, & patiens est dispositum, actus perficitur. ff. de acq. hære. l. Paulus per procur. ff. de hæredi. insti. l. iam dubitari. circa fin. no. de leg. 1. l. serui electione. p Bar. nã actus actiuorũ sunt in agente, & patiente dispõ ſm Arist. Item, posse vendere, vel donare, testari, vel adire, sunt habitus, & potentiæ libertatis, q̃ dr̃ naturalis facultas. ff. de sta. ho. l. libertas. & nihil peritus diuersum ab ea sicut vsufruc. Causalis non est diuersum a dñio, vt l. vti frui. in prin. si vsufr. pet. sicut igitur sola voluntate nõ p̃t q̃s sibi adimere libertatẽ, vt C. de lib. cã. l. nec si volens. ita nec istas potẽtias vel habitus, q idẽ sunt cũ libertate. iuxta no. p Bar. ff. de acq. hær. l. is p̃t. sed p̃dictis obstãt multa. ¶Primò iurm̃, qđ est seruandũ, cũ põt seruari sine interitu salutis æternę. de iureiur. c. si verò. qđ me. cã. c. cũ dilecti. Et cũ sit de iure naturali, & obliget ea p̃cepto. 27. q. j. c. si pactũ. de iureiur. c. & si Xps. non licet nec p̃t cõueniri. C. si aduer. ven. auth. sacra. de iureiur. c. cũ contingat. & c. 2. e. ti. lib. 6. & de pac. c. quãuis. eo. lib. Item cũ p̃stet Deo, si legis interdictũ, vel principis p̃t donationem nullã reddere & alios actus. C. de don. l. sancimus. de vsur. c. q̃q̃. in fi. lib. 6. de præb. c. dilecto. fortius interdictũ Dei. C. de sac. san. ec. auth. multomagis. Sed ad primũ rñdeo, licet sit seruãdũ, & ad hoc sit iurans obligatus, nõ tñ actus i ꝯtrariũ factus est nullus, vt patet ea dictis iuribus, nã & vendẽs rẽ suã vni obligatus est ad sibi tradendum. ff. de act. emp. l. j. & tñ si alteri vendat & tradat, in eũ trãsfert dñium. C. de rei ven. l. quotiẽs. p̃t.n. quia eiusdẽ nominis pluribus esse obligatus. ff. de act. emp. l. si ea res. §. fi. nihil ergo prohibet hanc donatricẽ obligatã esse Deo ex iuro, & donatario ex ꝯtracta ad obseruantiã eius, & cũ in donatariũ fuerit translatum dñiũ, ipse p̃tertur, vt d. l. quotiẽs. Ad ſm rñdeo, ꝙ auth. sacra. cũ alijs iur. alleg. loquunt in actibus, in q̃bus oportet adire p̃torẽ, q cũ nõ debeat viam aperire piurijs, nõ permittat venire cõtra iurm̃ sine iusta cã, & ideo si donatrix ista adiuisset ordinarium, & petijsset licẽtiã donandi, nõ fuisset audita. de spon. c. ex literia. il ij. sed q̃n actus est talis, q põt expediri sine aditione p̃toris, vt sunt oẽs cõtractus, regulariter valẽt, ẽt si ꝯtra iurm̃ fiant, vt dixi. & ex dictis iurib. probatur. & qđ per Io. an. no. in d. q. posita sup regula qđ semel. licet igitur hæc donare nõ debuerit & male fecerit venire ꝯ iurm̃, si petijsset lniam donãdi non fuisset audita, ex quo donauit valuit donatio nimirũ. multa.n. p̃hibent fieri, q tñ facta tenẽt. d voto. c. j. li. 6. Ad tertiũ rñ. ꝙ licet iurm̃ sit p̃missio facta Deo, nõ tñ habet vim interdicti. nã interdictũ interponit a supiore, sed iurm̃ interponit a pte. ¶Secundò p̃dictis obstat p̃testõ donatricis in testõ facta, q facit p̃sumi deesse consensum in actu subsequẽti sibi ꝯrio, & ipm non valere, nisi p̃testationis expresse pœniteat. ff. de acq. hær. l. q in aliena. §. Celsus. de relig. & sup. fun. l. at si quis. §. pleriq; de leg. j. l. si mihi & tibi. §. in lega. vr̃ ergo ꝙ debuerit in hac donatione fieri spãlis mentio de verbis derogatorijs in testõ prolatis, vt l. si q̃s in prin. testamẽti. ꝙ cũ factũ nõ sit nõ, vr̃ valere. Sed rñd. p̃dicta p̃cedere cum actus subsequens p̃testõni ꝯtrarius dependet ex mera voluntate testãtis, & nõ explicat cũ alio, vt testari, hr̃ditatẽ adire, & sic tunc.n. nullus defraudatur, si non valet. sed si cum alio explicatur, & sic ea duorũ voluntate dependet, nõ reddit nullus ex p̃ceden. protestõne ꝯtraria, nisi facta fuerit cum illo, cũ quo subsequens actus geritur, & sibi assenserit, & cãm contineat, p̃ut ff. naut. cau. sta. l. fi. §. itẽ si prædixerit. l. si fideiussor. in prin. ff. man. l. actione. §. renunciatio. ff. pro so. & l. j. in prin. de lib. agnos. & l. cũ in plures. §. locator horrei. ff. loca. & no. in d. §. Celsus. Cum igitur p̃testatio prima facta fuerit in testõ, & sic sine partis p̃sentia, q̃ in testõ non requiritur. ff. de leg. 2. l. miles ad sororem. in prin. & l. cum pater. §. donat. subsequens verò donatio geratur cum parte, nec depẽdeat ex sola voluntate donantis, vt no. C. de sac. san. ecc. l. illud. nõ obstãtibus verbis derogatorijs, vel p̃testõne valet, alias deciperetur donatarius, ꝙ esse non debet. arg. ff. cõmo. l. in cõmodato. §. sicut. de rerum permu. c. pe. liberalitatem.n. captiosam interpretatio. prudentũ fregit. ff. de transf. l. cũ Aquilianã. sicut propositũ huius donatricis in mente retentũ non deberet nocere huic donatario, sic nec p̃testõ vel derogatoria verba, q̃ ad ipsius notitiã nõ p̃uenerũt, vt C. de ꝯdi. ob cãm. l. si repetendi. ¶Tertiò p̃dictis obstat donationis annullatio facta p donatricem in testõ, dixit.n. ꝙ si contingeret eã aliquã donationẽ facere, nullũ robur obtinere volebat, q̃ verba reducũt actũ nullũ. de p̃ben. c. dilecto. de ꝯces. p̃b. c. qa cũctis. §. ex parte. lib. vj. Rñdeo verũ est, cũ apponunt a iure vel a principe qui. s̃. ius est. de conces. præb. c. proposuit. & sic habẽt p̃tãtem actum annullãdi, secus si a priuato q nõ p̃t facere, ꝙ leges in suis actibus non habeãt locũ. ff. de le. j. l. nemo p̃t. loquor de actibus, qui cum alio gerunt, ne alius decipiat, secus si ex sua mera voluntate

a luntate dependebat ut test.ch.d.l.si quis.in prin.de le.3.¶ † Quarto prædictis ob. gñalitas donõnis oium bonorum, quæ vr̃ auferre liberam testi factionem,& sic non ualere.de uer.ob.l.stip.hoc mõ.
a Rñ.verom cum donantur pñtia & futura; sed hic donabant pñtia tm̃,& sic nõne extenditur ad postea q̃sita.ff.de au.& ar.le.l.cum ita. cum igr̃ spes sit, ꝙ postea possit acquirere,donõ tenet, ut no.C.de pac.l.fi.¶ Concludo igr̃ non obstante iuro derogatoriis uerbis vl̃ annullatione donõnem ualere,lʒ fieri non debuerit, nec requirit, 3 ꝙ de uerbis derogatoriis fuerit facta mentio.† ad quorom ꝯfirmõ nẽ accedat autoritas Inno.q dicit,ꝙ si iuro non uendere rẽ meam, si.postea uendam, vʒ vendõ , & idem esse debet in donõne; quia rõ diuersitatis reddi non potest,ergo &c.ff. de inin. test. l. polthumi. §.2.in fi.hoc ipse no.extra de præb.c.dilecto.in gl.quæ incipit.no. si aliqua.& idem dicunt doc.de receptione canonici supra numerum iuratum facta per capitulum,ut in c.cum M.de conlt.

¶ Casus.

¶ Dñs nr̃ papa modernus in rotolo principali suorum familiariũ grãm fecit expectatiuam de beneficio cum cura uel sine cura &c.p tanen.ad tabel.dñorum Archiepi capli &c.ecc.Tholos.sub data 3. idus Octobris dño Ioanni de costa legum doctori nepoti reuerendissimi patris D.Card.Aupitan. Deinde fecit grãm in rotulo dñorum auditorum palatij Apostolici D.Stephano laboria licentiato in legibus & Baccalario in decretis in diœce.Tholos. de beneficio cum cura uel sine cura sub data 3.idus Octob. ¶ Deinde concesiit d.D.Stephano ꝙ prærogatiuis auditorum gauderet, perinde ac si die data esset auditor. ¶ Deinde cum factis bullis grãrum principalium utriusq; partis & ꝓcessibus factis uacauit ec.de bategia Tholo.die ac.16.mensis Septemb.q̃ uterq; prædictorum acceptauit p ꝓcuratores & ꝓuideri obtinuit.17.die dicti mensis.ad cuius possessionem dictus Io.fuit admissus,& iam possidet de pñti,quo tpe d.D Stephanus erat factus auditor palatij. ¶ Exinde dñs nr̃ declarauit auditores palatij esse familiares suos,& fuisse a tpe assũptionis suæ,& eos uoluit gaudere prærogatiuis suorum familiarium in assecutione beneficiorum collatorum & conferendorum sub data chal.Octobris.anno 2. ¶ Deinde concessit d.D.Stephano,ꝙ grã si bi facta illum sortiret̃ effectum,ac si esset posita in rotulo principali d.D.nostri,& situata immediate post D.Petrum borreni , q dñi Petrus borreni in situatione d.rotuli præcedit d.Ioannem. ¶ Circa præsens factum oriuntur dubia sequentia. ¶ Primõ an prærogatiuæ factæ per modum declarationis, quas uoluit princeps extendi ad tempus præteritum,annullent seu infirment collationes ualidas,alias siue firmas viuificent,siue corroborent collationes nullas siue inualidas. ¶ Secundò quæritur,an dato ꝙ d.declarationes seu prærogatiuæ annullarent seu infirmarent collationes præcedentes. & uiuificarent seu corroborarent &c. nunq̃ ipsarum vigore iuuet & releuetur d.D.Stephanus qui tpe gratię principalis sibi factæ ñ erat auditor nec doctor, vigore saltem prærogatiuæ, quam habuit ꝙ gauderet prærogatiuis auditorom, perinde ac si tpe grẽ principalis auditor extitisset. ¶ Tertiò quæritur an uisis & consideratis regulis cancellariæ, quæ ĩ. ponuntur , prærogatiua gradus sit potior, q̃ prærogatiua familiaritatis etiã in rotulo domini nostri papę,& quantum ad familiares ipsius,an econtra. ¶ Quartò quæritur,an prærogatiua gradus sit potior quam prærogatiua ordinis, etiam in rotulo dñi nostri papæ.

¶ Quintò quæritur,nũquid ex assertione facta per d.Steph.in cõmissione & citatorio per ipsum impetrato ꝯ d. Ioannẽ & ex positione d.Stephani,in quibus omnibus dicit d.Ioã. fuisse & esse in d. ecclesia intrusum sit sufficienter probatum d.Ioannem possedisse a tpe prouisionis sibi factæ ad hoc,ut vltra declaratio facta p dñm nr̃um 26.Nouembris ipsum releuet ꝯ prærogatiuas dictorum auditorum,de quibus s̃.d.Io.asserit se potiorẽ in iure in d. ecclesia; quia maior in gradu,quia nepos Cardinalis,quia in principali rotulo dñi nostri papæ.& quia possessor fundat se ĩ regulis cancellariæ,quæ ĩ.continentur,& in iuribus cõibus ĩ.deductis. Dictus Stephanus dicit se in iure potiorem, fundat se in prærogatiua auditorum ĩ.contenta & in regulis super hoc datis,quibus dicit se gaudere debere,ut omnia ĩ.continentur.& dictus Io.dicit ꝙ prærogatiuæ ipsorum auditorum sunt factæ post prouisionem ipsius Ioannis.Ideoque non debent nec possunt extingere ius ipsi Ioanni iam quæsitum,nec hoc vr̃ fuisse de mente principis prærogatiuas concedentis.& d.Stephanus dicit d.prærogatiuas factas in uim & per modum declarationis cõis , itaque vñr declarare nullas prouisiones præcedentes ; & quia etiam princeps uoluit eas extendi ad tempus præteritum.

¶ Allegationes ad prædicta.

¶ Venio nunc ad primum dubium,ꝙ vr̃ fortius in ista materia in quo uoluitur in dubium,an prærogatiuæ hmõi factæ per modum a declarationis & extensæ per principem ad tp̃s ꝑteritũ expssa annullent seu infirment collationes alias ualidas; viuificent seu corroborent collationes alias nullas seu inualidas. & vr̃ triplici motiuo ꝙ collationes hmõi p ꝑrogatiuas,de quibus s̃.declarentur fuisse nullæ,ac nullius valoris.& primò sic , lex declarans seu impetrans ligat & hẽt vigorem ex tpe editionis.l.declaratæ seu interpretatæ.in Auth.de fi.an.dot.inst.na.circa fi.ibi.tertia verò &c.& in Auth. de rap.muli.q rap.nubunt.circa fi.colla. 10.ibi q̃ interpretationẽ &c. ergo hic istæ ꝑrogatiuæ, cũ sint factæ in uim declarationis, declarant nulla ꝑcedentia.Secundò princeps põt trahere legẽ ad tp̃s ꝑteritum,& lex ex spãli dispõne principis habet vigorẽ ẽt in factis ꝑteritis, ut l.leges C.de legi.io l.pe.& fi.C.de sa.san.ec. in l. iubemus. C.ad velle.cum fi. Ergo hic huiusmodi ꝑrogatiuæ per principem ad ꝑteritum irritauit ꝑterita. Tertiò & fortius vbi papa narratiuè testificatur super facto suo proprio eius testimonio est standum, nec admittitur ꝓbatio in ꝯtrium in c.cum a nobis.de testi. & in cle. literis.de ꝓb.ergo hoc in casu nostro,cum papa declarat auditores fuisse &c. & eius testimonio est standum, & sic per ꝯũs irritabantur collationes alias ualidæ.facit ad ꝑdicta cle.ista.de imm. eccl. in prin.cum ibi no. ¶ Non obstantibus ꝑdictis credo ꝯtrium,vcʒ ꝙ dictæ ꝑrogatiuæ non annullent ꝓuisiones alias validas, & ꝙ hoc nõ possint facere de validis inualidas,nec videatur fuisse mens dñi nostri Papæ d.ꝑrogatiuas concedentis;ꝑsupponendum tñ est primò ꝙ quantum ad propositum declarare est aperire per principẽ seu manifestare super aliqua.l.seu constõne intellectum siue sensum, quem ipse habuit tpe editionis legis;qñ.s.lex est obscura vel erratur in eius intellectu.in Auth.de incest.nup.§.dubitatum. in prin. ibi.etenim cum tali intellectu &c.in c.olim.extra de ver.si.ibi.nostrum intellectum aperien.&c.in Auth.de fi.ante do.instru.na. circa medium.Ex hoc etiam sequitur,ꝙ ex declaratione non sequitur ius nouum;quia ille qui declarat,non dat de nouo.in l.hæredes palam.circa prin.ff.de test.l.vnum ex familia.§. si de falcidia.ff.de le. 2.Est vlterius præsumendum secundò , ꝙ priuilegia principis inquantum possunt,debent trahi ad ius cõe,vt non generent alteri ꝑiudicium vel grauamen ; nec debent trahi ad casum, de quo princeps non cogitauit in l.ex facto. ff.de vul.faciunt no. per Inn. in c. olim,alleg.de ver.si.no.per Io.An.post Compo.in c. causam quæ. de rescr.in gl.fi. ¶ Est vlterius ꝑsumendum, ꝙ tunc demum qñ papa narrat factum proprium,super quo fundat intentionem suam, eius testimonio statur omnimodo,alias non;vt in cle.literis alleg. cum ibi no,in gl.super verbo fecisse narramus. ¶ Est ergo nunc ad uerẽdum in facto ꝑsenti,ꝙ dñs noster papa post annum a tpe sui pontificatus vel circa declarauit , auditores fuisse & existere suos familiares &c.vt in dicta declaratione continetur . ¶ Nunc ergo, aut dicetur dictas ꝑrogatiuas habere vim cõstõnis & nouæ gratiæ, quasi per hoc dñs noster videatur eos assumpsisse in familiares; aut dicetur hr̃e vim testimonij & ꝓbationis,quasi dñs noster testificet eos esse familiares,cuius testimonio sit credendum; aut dicetur habere vim declarationis iuris,quasi cum ante ipsi auditores se assererent esse familiares vigore alicuius constõnis inclusæ in corpore iuris , vel extra obscurę vel malè intellectæ, dñs noster declarauit eam sic debere intelligi, vt per illam primam.s.sint veri familiares. Si dicatur hr̃e vim constõnis & nouæ gratiæ, cum constet de tempore editionis,non potest operari respectu præteriti tpis, nisi per modum cuiusdam fictionis & retrotractionis , q̃ non operatur in ꝑiudicium alicuius,nec tollit ius alienum,nec ex origina ius medio tpe q̃situm.pro hoc facit.c.quamuis.de rescr.& c. si proce. eo. ti.li.6.c.si apostolicæ.de ꝑb.e.li.cum si. Pro hoc multum bene facit qõ q̃ disputauit Io.An.regula sine culpa. si post naturalem natum ex concubina &c.pater ꝯhat cum alia , ex qua suscipit ltĩmũ, & illa mortua ꝯhat cum concubina prima,quis dicatur primogenitus.ponit ẽt & Bar.in l.ex facto.all.ff.de vul. pro hoc qõ quam ponit ẽt Bar.in l.fi.C.de sen.pas.an impetrata restõne restituant medio tpe per fiscum alienata.facit multum qõ mota de test. in l. furti.ff.ex qui.cau.infa.irro.per hoc etiam quia ubicunque cessat æquitas,cessat fictio.in l.posthumus.ff.de cap.& postli.facit.l. sciendũ. cum l.seq.ff.ex qui.cau.ma.deduxit hoc multum latæ d.Bar.in materia fictionum in l.si is qui pro emptore.ff.de usuca. pro hoc ẽt, quia hoc esset auferre ius alienum , quod nunq̃ princeps ꝑsumit.fa

> a ¶ Cũ donant pñtia & futura. ad de ꝙ si q̃ donatio omnia sua bõa pñtia & futura & aliqd sibi reseruat , vʒ talis donõ , nec dr̃ impediri de libera testandi facultate. ut no.Bar. in l. si ipso hoc mõ.uer. q̃ro aliq̃ mult facer. ff. de uerb. obl.& se q̃ Ale. in ꝯs. . 9 inc. uisa themate ꝑdicto. ĩ 2. col.uer. nec ob. si diceretur.ins. no.H.F.

cere, nec facere dēt sine maxima cā. in l. quotiens. C. de pci. imp. offe. in l. 2. §. meritò. & §. si quis a principe. ff. ne lis in lo. pub. faciunt no. in c. cām q. all. Vlterius, qa hic erunt duo miracula, & duæ fictioēs extinguere & viuificare, q non occurrunt. in l. mulieri. ff. de cond. & de. l. j. de do. pmis. vltra qa princeps de hoc nunq̄ vr̄ cogitasse; qa hic irrogaē iniuria, q in principe non est psumendū. in c. nonnulli. de resc. cum multis si. ergo vt s. est dcm̄, ad hoc non eatēdant d. progatiuæ, vt non magis debeat operari fictio q̄ veritas. Sed pllō principis p tpe pnti nunq̄ tollit ius alienū, saltē in re, vt s. est deductū; ergo multominus respectu tpis pteriti, vbi operaē p modū fictionis. Vlterius priuilegiū principis inquantū pōt, debet trahi ad ios cōe, vt non opereē in pudiciū alienū, vt s. est dictū. ergo hic opereē sine alieno pudicio, vt. s. habeat effectus in his, in qbus non absorbeē ius tertij, vt j. deducetur. facit. l. 3. C. de mil. testa. cū si. faciunt no. in d. c. cām q. q̄ vr̄ hoc decidere. si aūt dicatur hr̄e vim testimonij & pbōnis, hoc non pōt stare; quia papa hic non narrat aliquod de facto pprio. si papa diceret dudū, dū fuimus assūpti ad apicē summi apostolatus &c. recipim' in familiares nostros auditores palatij &c. tunc testificaretur de facto proprio, & hi et locum cle. lr̄is. alle. Nunc aūt dicit. cū sicut accepimus a nonnullis in dubiū &c. nos ad hmōi dubiū tollendū &c. tenore psentium declaramus pfatos auditores a tpe quo ad apicē fuimus summi apostolatus assumpti &c. & sic papa non fundat se super facto proprio nec narrat cum sic accepimus a nonnullis &c. & tn̄ re vera nullum erat dubiū, vt j. deduceē. Si aūt dicaē hr̄e vim meræ declarationis, hoc non pōt stare; qa declarō oportet q emanet respectu alicuius pstōnis pcedentis, vt s. est deductū. q̄ hic non reperio nec in corpore iuris nec extra. Nā c. sicut. de vet. si. quod magis vr̄ appropriari ad istā materiā non pōt pati tale declarōnē; quia non esset declarō, imo decisio merè pria. & q non possit operari in vim declarōnis, pbant verba ipsarū progatiuarū; qa dicit a tpe quo &c. ergo ante non erant. & est verū, q veri familiares & cōmensales hnt certas progatiuas, quas auditores nō hn̄t. hn̄t primò distributiones super emolumentis cameræ aplicæ munitis seruitiis, expediuntur eorū lr̄æ gratis, & multa alia, de quibus in auditoribus nihil, & qn̄ cōtingit retroact. tpibus auditorū cōmorandi in libertis dn̄orum cardinalium mote eorū beneficia psueuerunt vacare in libratione dn̄orū cardinaliū, & non dn̄i nostri papæ. Ex his apparet, q non fuerūt reputati priscis tpibus familiares; ergo d. progatiuę non pnt operari per vim testimonij seu pbōnis, nec in vim declarationis, opz ergo vt opereē in vim nouæ grē & pstōnis. Tunc non obstant primæ rōnes, vt patet ex s. dictis. Non ob. prima rō; quia hic vt dixi si potest hr̄e naturā meræ declarōnis, & si hr̄et deberetur deduci principalis constō, ex qua tribuiē progatiua familiaritatis; qa ex d. declaratione non tribuitur, vt dixi. Non obstat secunda, quia dico ut dixi, quia dēt operari respectu tpis pteriti in his in quibus nō enacuatur ius tertij, utpote si non pcessisset prouisio, p quā alij fuisset ius affixum in re. Non obstat tertia, qa dico ut dixi, q hic papa nō testificatur de proprio facto, ut patet ex uerbis rescripti. & q hic iste prærogatiuæ non debeant operari ex mente concedentis in vim meræ declarationis, nec in uim pbationis, constat p scd̄am declaratioē q̄ fuit facta per dn̄m nr̄m. 26. Nouemb. pontificatus sui anno 2. de qua daē p parte dicti Ioannis. & est aduertendum q papa non dixit, q sint veri familiares. Non ob. secunda cl̄a d. rescripti, q̄ magis vr̄ tangere eos q̄ ipsos ēt in assecutione beneficiorum ecclesiasticorū autoritate aplica eis collatorū &c. quia intelligo collatorum. s. canonicè, non per hmōi verba collationes alias nullæ vel inualidæ viuificētur seu corroboreē; nec collationes canonicæ & als validæ annulleē seu irriteē. iux. no. in d. c. cām q. de resc. all. Dicere āt, q p ista verba pnceps voluerit irritare collōnes alias validas, de quibus ipse non cogitabat, ridiculosum est diceret, vt s. deductū. Sic ergo patet, q d. progatiuæ operabunē in vim pstōnis, & sic respū bn̄ficiorū tunc vacantiū vel vacaturorū; respū aūt illorū, quorū ius illorū tpe ad alios erat canonicè deuolutum & eis affixū, nullo mō pnt operari, cū rescripta & lex debeant cōformari legi naturali. in c. erit autem. 4. di. cum ibi no. per Arch.

SVMMARIA.

1 *Constitutio quæ propriè dicatur declaratoria, & an constitutio declarans trahatur retro ad tempus constitutionis editæ quæ declaratur. & 2.*

2 *Familiares papæ qui propriè dicuntur, & qui dicantur ficti familiares.*

3 *Princeps per suam constitutionem an in dubio censeatur tollere gratias iam effectum sortitas.*

4 *Papa si dicat nolle per constitutionem suam præiudicare his, quibus prouisum erat & possidebant, an utrumque requiratur ad euitandum præiudicium constitutionis. & 5.*

5 *Media colliguntur per extrema.*

Titulo ex præcedenti præsumitur possessio causata ex illo.

6 *Prærogatiua quæ sit potior, an graduu, an vero ordinis.*

CONSILIVM CCCXLI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Præmissis allegationib' adhæreo, quia vr̄ mihi veræ & benè fundatæ, addens circa primum dubiū † q interpretatio vel declaratio tribus modis sumitur. Primò p omnimoda correctione. Secundo p modificatione q̄ in augmento vel diminutione consistit, vel non constōne. Tertio p congrua verbi vel orōnis dubiæ explanatione, vt hæc hn̄r. ff. ad tert. l. j. §. qui operas. & de oti. tu. l. j. hoc aūt vltimo mō pptiè dr̄ declaratio vel interpretatio. primis verò duobus non cū psupponat rē esse certam, sed corrigi vel mutari; illa verò q̄ certa sunt, interpretatione non indigent. ff. de le. 3. l. ille aut ille. §. cū in verbis. ff. de au. & ar. l. pediculis. §. argento. ff. de mann. test. l. si qs locuples. de vul. & pup. l. iam hoc iure. §. sed huios. Itē tunc aūt dici debet noua cōstō, quia ius de nouo facit. Tertiò vero casu ius non facit, sed factū declarat. ff. de testa. l. hæredes palam. §. sed tu. no. ff. de acq. rer. do. l. adeo. §. cum quis. ff. de reb. du. l. vtrum. §. cum quidam. ff. de cōdi. & de. l. si ita scripsisset. hinc est, q cū primis duobus casibus impetratur a parte, alia pars requirenda est; secus in tertio, vt pla. no. Inno. de ver. si. c. olim. † Nunc ergo dicendum est, q illa declaratoria facta post ius quæsitum dn̄o Ioanni, q auditores palatij censeantur familiares, propriè non potest declaratoria dici; quia significatio huius vocabuli familiaris certa est in iure, & sic declaratione nō indiget. Familiaris namq; pptiè & verè dr̄, quem superior circa se & sui cultus cā tenet, & continuus commensalis suæ domus existit. ff. de le. 3. l. cum quæreretur. §. j. in fi. & ibi per Old. de publica. l. j. §. familiæ. circa fi. de ædi. edi. l. ædiles. §. familiæ. de ver. si. c. fi. li. 6. Cęterum si duntaxat ipsum familiarem noīat vel reputat, sibi tn̄ alimenta non ministret, nec sui cultus cā deputatus est, non verè sed fictè familiaris dr̄, nec gaudere debet prærogatiuis familiariū. ff. de al. & ci. leg. l. alimenta. §. libertis. in fi. qui bene facit. ff. de iure immuni. l. sp. §. fi. & §. negociatores. C. de sa. san. ec. l. qui sub prætextu. & de deeu. l. quidam ignauiæ. li. 10. & in d. c. fin. in uerbo, fictè. sola namque professio statum personæ non immutat. C. de testa. l. neque professio. de prob. l. non nudis. & l. non epistolis. ff. de iure pa. l. gaios. igitur hæc q̄ clarè loquitur auditores sacri palatij pprie non dn̄i familiares de iure cōi sunt, quia superius dicta non conueniunt eis; & iō dicendū est, q aut pdicta iura corriguntur p d. declaratoriam, aut supplentur vel modificantur quo ad auditores, & vtroq; mō dici debet nouum ius, non declaratio. nam cum princeps p̄ ppriam significationem vocabuli facit, ius nouum facere dr̄. ff. de suppelle. leg. l. 4. in fi. non ergo dn̄o Ioanni præiudicat, cū emanauit post ius sibi q̄situm; quia natura constōnis est futuris negotiis non præteritis iam finitis dare formam. extra de consti. c. cognoscentes. & c. fi. licet secus in pendentibus. ar. ff. de le. 2. l. lucius. §. q̄ marito. & quod no. in c. licet canon. de ele. li. 6. Nec obst. q princeps vtitur verbo præteriti tpis. s. fuisse. item appellet eos commensales. Nam hoc non est s̄m veritatem, quia nō fuerūt nec sunt commensales, & princeps veritatem mutare nō potest. C. si se ab hære. abst. l. j. ff. de capti. l. in bello. §. factæ. assumptio. n. in hanc familiaritatem, quæ non est, veritatem mutare nō potest. ff. ad muni. l. assumptio. in prin. est ergo s̄m fictionē, quia bene potest p̄ veritatem fingere, vt pz in fictione postliminij, & legis corneliæ. facit. ff. de libe. & posthu. l. filio quem pater. illa verò, q̄ s̄m fictionē sunt, non tollunt ius alteri medio tpe q̄situm. ff. de pta. l. j. in fi. de mino. l. q si minor. §. sceuola. no. de lib. & posthu. l. gallus. §. & q si tantum. & de iniusto testamen. l. si quis filio. §. quatenus. & in cle. cum ei quem. de concess. præben. Facit quod not. Bart. in l. fin. C. de sen. pas. in q. de restituto, an recuperet bona medio tempore vendita. & quod not. Io. And. in regula sine culpa. in merc. de filio nato ex concubina ducta postea in matrimonium, an legitimetur nō obstante matrimonio interim cum alia contracto. de quo etiam p Barto. in l. ex facto. de vulg. & pupil. † Præterea princeps nunquam intendit per suam constitutionem reuocare gratias, quæ sortitæ sunt effectum, & in quibus ad vacantis beneficij collationem est processum. de conces. præben. c. fin. ad fin. lib. 6. esset enim princeps alteri iniuriosus, q esse non debet, vt inde nascatur iniuria, vnde iura nascuntur. C. vnde vi. l. meminerint. Rursus sine causa nō est aliquis suo beneficio priuandus. de rest. spo. c. conquerente. qua. vas.

seu

feu.priue.c.1.colla.10.nec ẽt princeps debet hoc facere,nec est literis eius in hoc stãdũ,tanq̃ obreptitiẽ impetratis.de rescrip.c.ex parte.in Auth.ut nulli iu.fi.§.& hoc uerò iubemus.C.si ꝯ ius uel: uti.publ.l.1.de petitis bonorũ subla.l.1.li.10.de decimis.c.ex multiplici.de usu pal.c.ex tuarũ.bñ facit.c.cũ olim.de iudi.ubi non intendit princeps reuocare sñiam bñ latã ꝑ suũ rescriptũ,licet noluerit ipm capere uim ex ꝑterito.† Præterea Papa hoc expressè declarauit, ꝙ nolebat illam declaratoriã locũ hẽre in illis, qbus tpe datæ ipsius erat ꝓuisum & possidebant, ergo nulla dubitatio relinquitur in casu nr̃o,qa ꝯsonat rescripto.ff.de uulg.& pup.l.ex facto.d pecu.l.si peculiũ.§.licui.in fi.hoc ẽt est de iure cõi,ut priuilegiũ non ualeat in ꝑiudiciũ illius,q possidet tpe datæ ipsius,nisi de hoc in priuilegio fiat mentio.de priuil.c.dudũ.Sed diceret,licet illo tpe fuisset D.Ioanni ꝓuisum,nõ tñ cõstat ꝙ possederit,sed hæc ultima declaratoria reqrit ꝓuisionẽ & possessionem. sed rñdeo unũ reqrit de necessitate.s.ꝓuisionẽ,aliud.s.possessionem ꝑ accñs. qđ patet,quia hæc ultima declaratoria consonat iuri cõi,& ꝓpriè declaratoria dr̃,& iõ debet fm ius cõe interpretari, ut not. in c.cum q̃.de rescrip.ꝑ Inn.& quia scriptura declarãs debet intelligi fm declaratã.in Auth.de filijs ante dota.instr.na.§.fi.ff.de cõiũ. cũ emã. l.nihil.sed de iure cõi sufficit D.Ioanni fuisse ꝓuisum, licet non possederit tpe primæ declaratoriæ,ne illa sibi nõ noceat,ut s̃.ꝓbatũ est,ergo sic debet intelligi hæc scđa declaratoria, ut sufficiat ꝓuisio.cũ aũt de possessione locutus est Papa uoluit accidẽtiã q̃dam denotare,cũ ꝓuisione secuta possessionis acq̃sitio. ¶ Sic cũ duo copulatiuè mãdant,quorũ unũ per se sufficiẽs est,sic sufficit tãtũ unũ existere.de rescrip.c.a.& ibi no.de iudi.c.exhibita.in ult.glo. de ꝑben.c.cũ iã dudũ. qđ est uerũ in rescriptis, q̃ interpretanĩ fm ius cõe,ut d.c.cũm q̃.Sed in ꝯctibus & ultimis uoluntatibus reqritur ꝯcursus utrinsq;,cũ ex uolũtate ꝯhentiũ uel testatoris uim capiant,ut ff.de uerb.obli.l.si q̃s ita.& de hære.insti.l.si hr̃di plures. Posset ẽt attentari,ut dicamus ꝙ ex quo cõstãt de titulo,s.de ꝓuisione & de pñti possessione ꝑsumat ꝯtinuè possedisse a tpe ꝓuisionis,† qa ꝑ extrema colligunẽ media,ut ꝓbat & no.28.distin.quia sunt,ad hoc bñ facit.l.q̃cunq;.C.de apo.pu.ubi q̃ ꝓbat de pñti tpe solũisse,ꝑsumit ẽt in ꝑteritũ soluisse.& no.C.de iure emph.l.2.extra de dila.c.literas.de cau.pos.& ꝓprie.c.cũ ecclesia.& qđ notat in Spec.de ꝓba.§.sequiẽ.ver.sed qrit quãr.bñ facit qđ not.Ioan. in sorone.q.posite super regula.sine possessione.ubi dicit,ꝙ ecclesia parochialis ꝓbans titulũ,ꝙ quartã nõ teneat soluere,& nũc est in possessione nõ soluẽdi,ꝑsumit medio tpe a die tituli fuisse in talis quasi possessione nõ soluẽdi,nisi ꝯriũ ꝓbet.nã ex titulo ꝑcedente ꝑsumit possessio ex illo causata.ff.de rei uen.l.q̃dam mulier, & sic bene,ꝙ ex cõfessione D.Stephani q cõfitetur de pñti possessione,ꝓbet possessio de ꝑterito.& sic rñsum est ad ultimum q̃situm.

¶ † Nũc uidendũ restat, posito ꝙ illa declaratoria emanasset an ꝓuisionẽ D.Ioannis,q̃ ꝑferatur inde ꝙ D.Stephanus primò,qa priorẽ locũ uoluit cũ Papa hẽre,ratiõne familiaritatis ꝑ ꝯstõnes ꝓductãs ꝑ D.Stephanũ ꝯriũ puto.nã ꝑrogatiua gradus D.Ioannis est potior ꝑrogatiua ordinis,ut patet ꝑ primã ꝯstõnẽ ꝓductã per D.Ioannem,in qua ꝑrogatiua gradus primò noĩatur bñ ꝑsumẽdũ est ꝙ Papa uoluerit illã ꝑrogatiuã eẽ potiorẽ oĩbus alijs, nã in dubijs ordo scripturæ debet attendi.ff.de usufr.l.quotiẽs.Itẽ de iure cõi, q̃ potior est in gradu,ꝑfertur alijs,ẽt si ꝑ rescriptum obtinuerit se primò describ,ut C.de offi.magi.offi.l.2.ubi est expressum. facit l.1.& l.fi.eo.tit.& de cõdi.in pub.hoc.l.2.lib.10.& de tuto.l.fi.ff. de fide instr.l.fi.de iure immuni.l.sp.in prin.de albo scribẽ.l.1.& fi.eũ si.de maio.& obe.c.statuimus.& ibi no.Itẽ nõ obstat ꝑrogatiua familiaritatis,nã illa est familiaritas ficta ex sola noĩatione ꝓcedens non ex actu famulãdi, ut ꝓbatur in l.alimenta.§.1.de ali.leg. & in c.fi.de uerb.signi.lib.6.in uerbo fictè.sed Papa uult ueros tñ familiares oĩbus indistinctè ꝑferri,nõ fictos,ut patet in ꝯstõne tertia ꝓducta ꝑ D.Stephanum,ficti uerò familiares non oĩbus ꝑferri debent,sed illi tñ qui non sunt potioris gradus,uel melioris prærogatiuæ non gaudent, & istam puto non fuisse mentem Papæ, si bene considerentur prædictæ constitutiones.

¶ Casus sequentis consi.talis est.

¶ Pr̃ filium impuberem hr̃dem instituit insolidum, & sibi substituit pupillr̃. Itẽ posthumo nascituro certam quãtitatem & usumfructum quorundã bonorũ iure instõnis reliquit,& sibi substituit fratrẽ suũ impuberẽ iam natũ per hæc uerba. si in pupillari ætate decesserit,uolo ꝙ dicta quantitas & usufructus redeat uel ꝑtineat ad filium impuberem iam natum,deinde in codicillis dictum relictum factum posthumo ademit,& sibi quasdam proprietates reliquit.decessit posthumus per paucos dies post natiuitatem,deinde pupillus institutus insolidum superstite matre & substituto.Quæritur ad quem ipsorum bona pertineant.

S V M M A R I A.

1. *Substitutio facta per uerbum commune non de quota hæreditatis, sed de certis rebus, nunquam potest esse directa: sed omni tempore est fideicommissaria siue in testamento siue in codicillis.*
2. *Filius de relicto in testamento & grauatus restituere, an & quando detrahat legitimam & trebellianicam.*
3. *Filius an debeat habere legitimam de fructibus rerum hæreditariarum, an uero de ipsis rebus.*
4. *Pupillus si non adiuit hæreditatem alterius pupilli, cui erat substitutus, cui debeat illius tota legitima, an ad matrem, an uero ad substitutum substituti pupilli.*

CONSILIVM CCCXLII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Mr̃ ista in bonis impuberis Ludouici ultimo decedentis nullũ ius habet,quia per pupillarem subst.excluditur. ff.de inof.testa.l.pap.§.sed nec impuberis.& in c.si pr̃.de testa.lib.6.sed de relictis illi posthumo primo decedẽti uidendum est,an aliqd ad matrẽ pertineat.Circa quod aduertẽdũ,† ꝙ substõnes illi posthumo factæ tã in testõ q̃ in codicillis nõ sunt directæ sed obliquæ.i.non pupillares, sed fideicõmissariæ. qđ patet euidenter:nam & in testõ & in codicillis fuerunt posthumo relictæ res certæ,non quota hr̃ditatis.item substõ facta fuit ꝑ uerba cõia;s.perueniant,sint, & reuertantur. quæ quidem uerba sunt cõia, cum possint utranq; significationem importare,s.directam & obliquam.ar.de uerb.sign.l.uerbũ pertinere.& not.Bar.in l.centurio.de uulg.& pupil.circa fi.non ergo potuit esse nisi fideicommissaria substõ,qa uerbũ cõe adiectum certæ rei, uel quantitati, nunquã trahitur ad directam substõnem,sed obliquam tñ impoetat.ff.ad treb.l.cogi.§.& gñalr̃.& ibi per Dy.& arg. in Auth.ut cũ de appel.cogno.§.aliud quoq;.capitu.coniuncto.§.cæterũ. & hoc expressè no.Bar.in l.centurio.in 3.prin.q.de compendiosa facta ꝑ uerba cõia.in uer.quo ulterius.& uersi.& hoc uero ad q.dicens, ꝙ si testator instituit filiam in certa quantitate uel specie,& si decesserit sine liberis uel q̃ũcunq;, uolo ꝙ talis quãtitas deueniat in talem.ꝙ talis nõ dr̃ substõ directa pupillaris,sed fideicõmissaria.sic fuit in casu nr̃o. item substõ facta in codicillis ex alio non potuit esse directa.nam ẽt si fuisset per uerba directa facta, traheretur ad fideicommissum.ff.de leg.3.l.cũ quis decedens.§.seiam.ff.ad treb.l.scæuola.Ex hoc sequitur rñsio ad q̃situm. nam d.posthumus decessit ab intestato,& iõ lĩtima sibi debita iure naturæ remanet penes uenientes sibi ab intestato,qa in illa non potuit ꝑ fideicõmissum grauari.C.de inof.testa.l.oĩmodo.& l.qm̃ in prioribus.ff.de uulg.& pup.l.cohæredi.§.cum filiæ. residuũ uero restituendũ erat illi impuberi sibi substituto,qui si ante restõnem decessit, transmisit petitionem fideicommissi ad eius hr̃dem pupillariter substitutum.ff.ad treb.l.cogi.§.idem metianus.& not.eod.tit.l.apud iul.§. ✲ uerum.licẽt ꝯrium teneat gl. quæ cõiter reprehenditur in l.cũ filio.ff.de leg.1.& ista sufficiunt intelligenti. ¶ Sed quia circa prædicta posset curiosus subtiliter cõsiderans plura mouere dubia, & materiam altercationis incitare,iccirco ad ipsorũ clariorẽ intelligentiam & defensionem aliquas qõnes & oppositiones formabo, ut ipsarum dissolutis nodis in sua firmitate ꝑmaneant, etenim pñs materia de iuris apicibus est. ¶ † Primò nanq; q̃ritur,quid sit illud quod remansurum est penes uenientes ab intestato posthumi, & quid & quantũ sit restituendum substituto.rñdeo si fuisset posthumus institutus in testõ in quota hæreditatis, tunc primò debet detrahi legitima sua, q̃ est tertia pars eius quod habiturus fuisset ab intestato, item de residuo detrahenda esset quarta trebellianica, nam filius erat cogatus restituere post mortem, & sic sub conditione.ff.de conditio.& demonstra.l.hæres meus.a.responso.& regula est,ꝙ cum filius rogatur sub conditione detrahit duas quartas,ut in c.raynutius.& in c.Raynaldus.de testam. & C.ad l.falc.l. q̃q̃.& ibi not.sed in casu nostro dico detrahendam esse legitimam tantum.i.tertiam partem eius qđ ab intestato habiturus fuisset, ut in Auth.de trien.& semis.§.1.C.de inoffi.testa.auth.nouissima. trebellianica uero non,nam de eo quod relictum fuit in testõ, detrahi non potest,licet etiam per codicillos,quibus sibi ademptum fuit,uideatur rogatus de restituendo cohæredi,ut statim declarabo,tamẽ fuit rogatus pure, quo casu non detrahitur nisi una quarta ut dictis iuribus not. Item de his quæ relicta sunt in codicillis

sitr.

siss. nã illa nõ potuit habere posthumus, nisi iure legati uel fidei-
cõmissi, q̃a directus titulus instõnis non dat in codicillis, fideicõ-
missarius aũt uel legatarius nõ detrahit quartam ex persona sua,
ut ff. ad l. fal. l. pœnales. §. fi. & ad trebel. l. 1. §. inde neratius. Tertia
igitur portio tñ remanere debet penes uenientes ab intestato.

3 ¶ †Scdõ q̃ro, vñ deduceẽ hæc tertia, utrũ ex relictis in testõ, uel
relictis in codicillis. rñdeo in testõ fuit sibi relictus usus fructus &
certa quãtitas, filius aũt debet hẽre ltĩmam suã nõ p impetratione
redditnũ, sed ex ipsis rebus hẽditarijs, ut C. de inof. test. l. sancim⁹.
§. repletionẽ. & ad treb. l. iubemus. Dico igiẽ, q̃ hæc q̃titas in testõ
relicta cõputabiẽ principaliẽ in ltĩma, & residuũ supplebiẽ de reli-
ctis in codicillis, q̃ licet titulo legati relicta sint, tñ ex quo quanti
tas in testõ relicta fuit titulo instõnis cõputanẽ i ltima, ut in Auth.
vt cũ de appel. cog. §. aliud quoq; cap. fin. & in Auth. & de trien. &
semis. §. 1. sed diceẽ, hæc quãtitas adẽpta fuit, ergo cõputari nõ pt.
Rñdeo nõ potuit adimi, q̃a talis adẽptio facta in codicillis uim ha
bet grauaminis, ut statim dicã. cũ ergo quãtitas illa relicta fuerit
p ltima, reijciẽ grauamẽ, ut in l. q̃m in prioribus. ff. de inof. testa.

4 ¶ †Tertiõ q̃ro; q̃ sint illi uenientes ab intestato, quibus hæc ltima
remanere debet. Rñdeo posthumo ab intestato decedenti æqualiẽ
delata fuit hẽditas mr̃i & eius fratri pupillo, q̃ sibi substitus⁹ erat.
ut in Auth. defun. C. ad tertul. aut igiẽ appatet illũ pupillũ adiuis-
se hẽditatẽ eius posthumi cũ authoritate tutoris, & tũc medietatẽ
illius ltĩmæ transmisit ad substitutũ pupillarem eius hẽdẽ, ut ff. de
uulga. & pup. l. sed si plures. §. ad substitutos. altera uerõ medietas
spectat ad matrẽ. si verõ nõ ꝯstat q̃ adiuerit, tunc hẽditatẽ nõ aditã
transmittere nõ potuit. ff. de suis & legi. l. si ex pluribus. & iõ totũ
ptinebit ad matrẽ, partim iure suo, partim iure accrescendi. ff. de
uulg. & pupil. l. sed si plures. in prin. ¶ Sed p̃dictis obstant multa.
Primõ, q̃a posthumus natus post 15. dies decessit, nec appatet q̃
tutor extiterit qui hẽditatem agnouerit, vr̃ ergo q̃ in testõ respectu
quartæ defecerit, & accreuerit fratri suo, q̃ ad substitutum trãsmi
sit, ut C. de iure delib. l. si infanti. §. si uerõ. uer. si sit tutor. Rñdeo,
uerũ esset hoc in hẽditate extranei, & ita loquitur ille. §. si uerõ. ut
colligiẽ ex uerbo delatæ. hẽditas uerõ p̃ris ẽt nõ agnita trãsmittiẽ
pp existẽtiã sui hẽdis, quia filius immediatẽ post mortẽ p̃ris est hę
res, licet abstinere posset. ff. de mili. testa. l. ex militari. §. fi. cũ l. seq.
ff. de acq. hæred. l. ventrem. ff. si q̃s omis. cau. test. l. 1. §. qui sunt in
p̃ãte. cũ sim. licet aũt Ia. But. dixerit, q̃ filius in ltĩma tñ nõ ẽ suus
hæres, cũ illa sit portio bonorũ nõ hẽdita. & dr̃ ære alieno deducto
in l. pap. §. quarta. de inof. testa. existentia uerõ sui & necessarij hæ
redis inuenta est pp patrem, ut hẽat hẽdẽ quẽ creditores ꝯueniãt.
ff. de inetro. act. l. & q̃a interest. qđ esse nõ põt in filio in ltĩma tñ
instituto. qđ ꝯtrium uerũ est, q̃a licet filius dicaẽ necessarius respũ
& fauore patris, dr̃ tñ suus respũ sui pp ꝯtinuationẽ dñij. ff. de lib.
& posthu. l. in suis. negari verõ nõ põt in filiũ institutũ in ltĩma cõ
tinuari dñium, alias esset peioris ꝯdõnis ille cui relinquitur debitũ
tñ, q̃ ille cui relinquiẽ plus debito, qđ non est dicendum; cũ ergo
sit suus hæres in ltĩma, ergo & necessarius, quia una qualitas insepa
rabilis est ab alia. nõ. n. posset hẽre dñium nisi ut hæres, q̃ si est ne
cessarius dr̃, cũ ille necessarius dicaẽ quẽ ius facit hẽdem sine facto
suo. ff. de acq. hẽd. l. cũ bonis. & l. necessarijs. de leg. 1. l. si post mor-
tem. Præterea aut dicemus instõnẽ factam in ltĩma esse verã instõ-
nem, & habeo ppositũ ut rõne suitatis transmittaẽ. aut dicemus
vim instõnis nõ hẽre, & tunc habebit uim legati. Sed legata ẽt non
agnita trãsmittunẽ, priusquã dies cessit. ff. de leg. 2. l. cum pr̃. §. sur
do. C. de cadu. tol. §. 1. & sic patet hanc ltĩ nam per posthumã trãs-
missam in aduenientes ab intestato. ¶ Sed õ op. qđ in testõ relictũ
erat, fuit. n. in codicillis ademptũ, & sic vr̃ testm̃ nõ ualere, quasi fi-
lius remaneat sine instõne, & sic p̃teritus. Rñdeo, p illã ademptio
nem non potuit tolli directus titulus instõnis, tum ex impotentia
codicillorum. de lega. 3. l. cũ quis. §. sciam. tum q̃a non debent eẽ
codicilli cã infirmandi testm̃, sicut non sunt cã confirmandi. ff. de
iure codi. l. qđ per manus. ar. de uul & pup. l. ex pupillari. illa vero
ademptio operatur, ut uideaẽ rogatus posthumus de restituendo,
qđ sibi relictum est suo cohæredi, ut d. §. sciam. & de leg. 2. l. peto.
in prin. hoc aũt grauamẽ bene tenuit in vsufructu, q̃a nõ põt dici
relictus p ltĩma, cùm illa debeat esse ex ipsis rebus hẽditarijs, non
in fructibus, ut l. iubemus. ꝯ. alleg. in quãtitate uerõ relicta nõ te-
nuit, q̃a illa vr̃ relicta p ltima. ad hoc. l. 2. & qđ ibi no. ff. de cõd. &
demõ. & de ltĩma reijcitur grauamen. ¶ Tertiõ oppo. fortissimẽ,
licet filius non possit in ltima grauari per patrem, uenientes tñ ab
intestato impuberis grauari pñt, ut ff. de leg. 2. l. si fundum per fi-
deicõmissum. §. fi. p quẽ textũ ita cõsuluit Dyn. ut refert Cyn. C. de
inof. test. l. ex tribus. sed hic pariter cõtoliẽ grauamẽ post mortem
posthumi, vñ vr̃ grauare uenientes ab intestato. ar. C. ut ac. ab hæ-
re. & ꝯ hæ. incip. l. 1. vr̃ ergo, q̃ mr̃ uideaẽ restituere hunc substitu
to portionem quartæ, quã habet ex persona sua, & p ꝯñs aliam si
quã habet ex psona impuberis filij, per ius accrescẽdi. ff. de acq. hę
re. l. si totũ. ad treb. l. marcellus. §. quidẽ liberis. & ibi not. & l. pap.
Rñdeo hoc uerũ est, cũ uenientes ab intestato grauenẽ expressẽ,
alias in dubio vr̃ appositũ grauamẽ in persona filij, & sic nõ tenet.
casus est. ff. de uulg. & pup. l. cohæredi. §. cũ filio. ibi, ut ab impube
re fideicõmissum &c. quẽ tex. ualde no. d. Bar. ad hoc. Nec obst. q̃
post mortẽ sit collatũ, nã cùm quis post mortẽ grauaẽ, sumiẽ ini-
tium grauaminis in persona sua, ut d. §. dum loquiẽ. post mortem
eius relictũ &c. et facit. l. hæreditatium. ff. de bonis auto. iudi. pos.
Sed instaẽ fortissimẽ, pupillaris substõ facta in codicillis resoluiẽ
in fideicommissum, & licet fuerit in persona impuberis collata, tñ
uenientes ab intestato tñr ex tali fideicommissaria substõne resti-
tuere ẽt bona in pupillari retenta quarta, ut ff. ad treb. l. sceuola.
vbi est casus singularis recte inspiciendo. vr̃ ergo, q̃ hic mr̃ dẽat
ltĩmam restituere retenta quarta. Rñdeo illud est verum, cum dire
cta pupillaris cõuertitur in fideicõmissum, nam tunc oẽm suã na-
turam in fideicõmissariam transfert, ut ff. de testa. mili. l. q̃ crbatur.
ibi in cãm fideicõmissi vim prioris test. cum uertisse &c. vñ cùm in
directa pupillari venirent bona impuberis, ut l. si plures. §. ad sub-
stitutos. si in hac fideicommissaria, ut d. l. sceuola. quod est no tan-
dum. ad hoc qđ no. Bar. in l. 1. post prin. ff. de iure codi. sed in casu
nr̃o non fit conuersio directæ in obliquã, q̃a substõnes istæ semp
fuerunt obliquæ, quia perfecte per uerba cõia vñ naturam hñt p-
priam, ut ppriæ facultates filij, & sic ltĩma in eis non ueniat. ut d.
§. cum filiæ. ¶ Vltimõ posset opponi, q̃ cùm iste substõnes factæ
sint per uerba cõia, censeantur directę pp illa uerba testatoris, sine
diminutione & detractione quacunq; &c. ut no. Bar. in l. centur io.
in 3. q. princip. sed quantum ad illam, quæ est in codicillis, fac ilis
est rñsio quo ad aliam in testõ factam. rñsio, quia uerum esset, si
posthumus esset institutus in quota. sed ex quo fuit institutus in
certis speciebus uel quantitate, illa uerba cõia nunquã põt trahi ad
directam significationem, quæcunq; uerba fuerunt ibi apposita,
ut d. l. cogi. §. & gñaliter. ad trebel. illa uero uerba important phi-
bitionem falcidiæ, quæ necessaria non fuit, cùm & sine ea detrahi
non potuisset a legatario. ff. ad l. fal. pœnales. §. fi. ¶ Ex quibus con
cluditur, q̃ si constat impuberem ultimõ decedentem adiuisse hæ
reditatem posthumi cum tutoris authoritate, tunc mater habere
debet medietatem ltĩmæ, alias legitimam totam partim iure suo,
partim iure accrescendi, quæ quidem legitima est tertia pars eius
qđ habiturus erat ab intestato, nisi esset substitutus adhuc ĩ. anni
iuris deliberandi, vt C. de iure delib. l. cum antiquioribus.

¶ Casus sequentis consi. talis est.

¶ Mi, quæ filiæ tutelam gesserat, cũ ad scdã uota migraret, petijt
sibi tutorem dari, cui rõnem administrationis reddidit, & decreto
iudicis absoluta est, quasi plus expenderit q̃ perceperit. iterum a
filia adulta facta impetitur, quasi non bñ rõnem reddiderit, nec re-
liqua restituerit; quæ cum bñ & legaliter rõnem reddidisse & reli-
qua restituisse assereret, filia nil alio discusso dictam matrem quieta
uit & liberauit, eo q̃ bonum & legale cõputum reddiderat, & hoc
fecit sine consensu curatoris quem hẽbat, dixit tñ se non hẽre nec
hẽre uelle, præstititq; iurm de dicta quietatione seruanda, quem
transactionem appellant. Nũc iterum filia matrem molestat petẽs
rõnem administrationis & reliqua reddi, cum ex ipsius cõputi in-
spectione appareat, q̃ non bñ redditum fuerit. Nã in cõputo ma-
ter cõfiteẽ se quãtitatẽ mille floren. & ultra de bonis pupillæ rece-
pisse, quam dicit se expendisse in utilitatẽ dictæ pupillæ, nullam tñ
cãm assignat, in quam sit expensa, nec aliqua uerisimilis subest. di
cit ẽt filia, q̃ plures redditus percepit mater, q̃ cõfessa sit, quos nõ
restituit. Mater verõ se tuetur ex illa quietatione per quã dicit hęc
omnia uideri remissa, nec ad rõnem reddendã teneri. Filia uerõ pe
tit illam quietationem & transactionem rescindi, tanquam læsa p
ipsam, matremq; ad prædicta compelli. & Papa mandat relaxari iu
ramentum, & si prout de iure. Quæritur nunc quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Quietatio generalis facta per filiam matri, quæ gesserat tutelam, non liberat eã si apparet computa non rectẽ fuisse facta cum tutoribus filiæ, & hoc pluribus rationibus & argumentis demonstratur in hoc consilio.*

2 *Donatio facta a minore etiam cum decreto iudicis non ualet.*

3 *Iuramentum super generali quietatione non ligat minorem, quoniam po-*

tas

tot residuum administrationis, si fuit erratum in computo, siue de iure, siue de facto. & 1.

Tutores absoluentes dictam matrigem & credentes sim plici assertioni eius in red dendis rationibus an potuerint filiæ præiudicare. & 1.

CONSILIVM CCCXLIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Cõsiderandũ est primo, q̃ hæc ultima qetatio facta p filiã, p q̃ mater se tuet, non põt vllo mõ dici trãsactio, lʒ qdã hoc dicãt, qđ patet ex duobus. Primò, qa trãsactio nõ est nisi aliquo dato uel retẽto, alias dr̃ gratuita liberatio. ff. de trãsa. l. 1. sed hic nihil datũ fuit a matre filiæ pp hãc liberationem. Item in uera transactione intendit quis ,ppter id, qđ pcipit, debitũ remittere, ẽt si uerũ sit, qa rõne dubij tñ vr̃ æstimare debitũ q̃tũ pcipit, & sic quodãmodo vendere vr̃ illud. facit qđ no. ff. ad treb. l. lucius. §. fi. qđ hic non fuit. Nã filia nõ intẽdebat liberare matrẽ ab illa obligatiõe, qua tenet reddere rõnẽ, q̃ uocat de rõnibus distrahendis. ff. de tu. & rõ. distra. p totũ. nec ab actiõe tutelæ, qua tenet restituere reliqua, qa putabat eã iã liberatã ab eis, cũ mater assereret se bonũ cõputũ reddidisse, & restituisse reliqua, putabat aũt, q̃ si uerũ fuisset, sine dubio iã liberata erat ab ambabus, putabat aũt filia seipsam liberare. Nã si uerũ fuisset, qđ mater asserebat, cũ ipsa iã esset liberata de iure ab ambabus obligationibus, filia tenebat eã liberare de facto. i. de tali liberatione instrũ qetationis facere, ut apparere posset. C. de cõd. ob cãm. l. dissolute. de libera. cau. l. cũ astirines. facit qđ not. Bar. ff. de dam. infect. l. si finita. §. eleganter. & ff. de liber. lega. l. 3. §. 1. q̃ non est qetatio iuris, cũ iã p̃cesserit, sed facti, cũ ergo filia seipsam liberare putaret p hanc qetatiõnẽ, non debet operari liberationẽ matris, q̃ filia non intẽdebat. Nã actus non operat ultra intentionẽ agẽtis. ff. si cer. pet. l. non oĩa. Inducta ad vnũ effectũ non debent diuersum operari. ff. de solu. l. q decẽ. §. fi. ff. de cõd. & demon. l. cũ tale. §. ultimo. Qñcunq; igit cõstare põt cõputũ nõ fuisse bñ redditũ. Nec reliqua restituta agi põt primis actionibus, q̃ p hanc qetationẽ sublatæ non sunt. & hæc est urgens rõ. qua sic oportet necessariò dici. Nã nemo dixerit, q̃ debitor meus asserat se mihi soluisse uel ,pcuratori meo, & ego ignarus de facto ex ltima ex instrũ qetationis fecero non possim prima actione agere, cũ mihi cõstiterit eũ non soluisse, qa prima actio nõ est sublata. facit. l. 3. §. subtilius. de cõd. ob cau. Nec ob. si dicat hanc filiã non errasse in facto, qa uerè cõputũ fuerat a matre redditũ, sed in iure qa nõ fuerat bñ redditũ, ergo vr̃ sibi imputandũ, sed certè minoribus. 25. annis ius ignorare pmissum est. ff. de iuris & fa. igno. l. regula. & pinde subuenit eis cũ errant in iure, sicut si errãt in facto. ff. de cõd. inde. l. interdũ. ubi plenè no. cõputũ aũt non a fuisse bene redditum ex ipsius inspectione constat,ᵃ cũ ibi cõfiteat mater certã summã ultra mille de bonis pupillæ recepisse, q̃ asserit se in utilitatẽ eius expẽdisse, & tñ nulla cãm assignat, in q expenderit, nec aliqua subest uerisimilis in q̃ hoc p̃sumi possit expensum, non ergo debuit suæ nudæ assertioni credi p illos q cõputũ receperunt. Nã bonus & diligens paterfamilias non ita facit, ut exhibitis rõnibus se statim subscribat, sed examinat & excipit an accepta & expẽsa ,pbè uel in improbè referant. ff. de cõd. & demõ. l. cũ seens. circa finẽ. neminẽ. n. sine cã audit prot. ff. de trãs. l. cũ hi. §. cã cognita. sic nec credit p̃posito nauis dicenti se in utilitatẽ nauis uel dñi recepisse, nisi hoc ostẽdat, uel cã uerisimilis subsit. ff. de exercito. l. 1. §. non aũt. & l. fi. nec plato dicenti se in utilitatẽ ecclesiæ conuertisse, nisi ,pbet. in auth. hoc ius porrectũ. C. de sac. san. eccle. facit l. si forte. ff. de castren. pecu. Tutor ergo & iudex, q cõputare ceperunt, negligenter se habuerunt, nec potuerũt p̃iudicare pupillæ absoluẽdo matrẽ, bñ talis absolutio sapit uim donationis. ff. de pac. l. tale pactũ. in prin. & de transa. l. 1. q̃ tutori nõ est pmissa nisi certis casibus. ff. de tutel. & ra. distra. l. 1. §. 1. ff. de admi. tut. l. cum plures. §. fi. facit. ff. de pact. l. ꝯ iuris. §. si filius. Nec ẽt est pmissa minori cũ tutoria autoritate & decreto iudicis, & si fiat, non ualet ipso iure. C. si maior factus. l. fi. §. cũ aũt. ¶ Ex quo patet, q̃ ẽt si filia intendisset liberare matrẽ a uera obligatione, qua tenebat reddere rõnes, & reliqua non potuisset, cũ illa esset donatio q̃ sibi interdicta est, ut dixi. patet igit hanc qetationem matri non ,pdesse quominus teneatur reliqua & rationes reddere. Itẽ ex alio dico nõ ualere qetationẽ hanc, cũ facta fuerit sine interuentu curatoris, quẽ filia habebat. C. de in inte. restitu. mino. l. si curatorẽ habẽs. & licèt filia ,pfessa sit se curatorẽ non habere, nec habere uelle, nõ mutatur ex hoc ueritas. nam ueritas uerbis enunciatiuis non mutat. ff. ad muni. l. assumptio. in prin. de liber. & host bu. l. filiũ quẽ pater. de iure patru. l. gains. C. si ut se ab hæredi. absti. l. 1. Sed certè nec mutare potuit filia ueritatẽ, si uoluisset. Nã si non põt alios actus facere sine curatore sic, non debet posse curatorem a se abdicare multo fortius. nã ipsa sibi curatorem non dedit, sed iudex, & eius est tollere, cuius est dare, nec sine iudice potest recuperare administrationem, quã sibi iudex interdixit, censetur enim curator tanquam caput eius quo ad administrationem bonorum. C. de nupt. l. in copulandis. & non licet a capite membra recedere uel resilire sua propria autoritate. de præscrip. c. cum non liceat. Item sicut curator post quã curam suscepit, non potest sine causa legitima se excusare in præiudicium minoris. ff. de mino. l. uerum. §. ex facto. & ibi not. in gloss. sic nec econtra debet minor ipsum a se remouere sine cã. ar. ff. de ,pcur. l. post litem. est tñ aduertendum, q̃ si de mala reditione computorum non constaret, hæc quietatio prodesset matri, non compelleretur iterum rationes reddere, cum sit iuramento uallata quę sine fraude facta ualet, ut no. glo. ff. de contrario iudi. tute. l. 3. §. 1. tunc autem de fraude non constaret. Cæterum si de mala redditione computorum constare potest, tunc apparet de fraude & dolo matris contrarium asseuerantis, & p hoc quietationem hanc extorquentis, cum dolus sit falsa uocis asseueratio scienter facta cũ intentione fallendi. ut l. 1. ff. de dolo. & not. C. si contra ius uel utilita. public. l. præscriptione. per Cy. p consequens patet ipsam quietationem ẽt iuratam non ualere per eandem gl. & sic mater de nouo cõpelleretur rõnes reddere, & reliqua si qua sunt restituere. & hæc dicta sufficiant. ¶ Sed ut particularius attingamus, notandum q̃ ,pparte filiæ dr̃ matrẽ aliqua omisisse in inuentario ponere, uidelicet duas uineas, ex quibus pcipere potuit fructos ascendentes ad ualorem ducentorum, item quosdam alius census, itẽ p̃tium seu restũ eius ex uenditione cuiusdã census, q̃ si uera sunt, p̃sumendũ est de his non fuisse rõnem redditam, nisi ꝯtrium doceatur p matrem,ᵃ cum ꝯ omittentẽ p̃sumatur dolus & subtractio, ut. ff. de admini. tuto. l. tutor q repertorium. ad l. falci. l. dolo. q̃ p̃sumptio transfert onus ,pbandi in matrem. C. de ,pba. l. siue possidetis. ff. qđ me. cau. l. non est uerisimile. dr̃ etiam pro parte filiæ q̃ mater professa est se mille, quæ de bonis eius percepit, in utilitatem eius conuertisse, nec in relatione facta per auditores computorum constat filiæ, in quas cãs exposita fuerit, nec subest aliqua uerisimilis, cũ in tribus annis qbus tutelam rexit, dicta mille non potuerint uerisimiliter exponi, imo ẽt auditores computorum p̃sumuntur p matrem decepti, non ergo tenetur filia huic relationi stare, nisi sibi exhibeantur computa p quæ appareat in quas cãs fuerint exposita, ut patet in l. fi. ff. de exercito. ubi tali asseueranti se in utilitatem dñi conuertisse non creditur, & quæ. ſ. in fi. scribam nisi cã subsistat, & sic ut superius dixi, nec prælato asseueranti se in utilitatem ecclesiæ conuertisse, ut in auth. hoc ius porrectũ. facit. l. si forte. de castren. pecu. C. de sacrosan. eccle. l. illud. & quod ibi not. ff. de lega. 3. l. cũ qs. §. sesa. C. de proba. l. q testm̃. Nã bonus paterfamilias & diligens, ,put ẽt. ſ. dixi, nõ sic facere solet, ut exhibitis sibi rõnibus statim se subscribat, sed examinat & excipit, ut uideatur an accepta b & expensa probè uel improbè referantur. ff. de condi. & demon. l. cũ seruus. nec añ debet tutores pupilli attingere, q̃ inuentariũ pfectè fecerit. l. fi. C. arbi. tute. ¶ Ex quibus patet, q̃ nisi mater doceat se rationem reddidisse. de his, q̃ omissa sunt in inuentario, uel computa exhibeat, ex qbus constet in quas cãs mille fuerint exposita, p̃sumitur computa male fuisse reddita, cum præsumptio iuris sit cõtra matrem. Ex quo sequuntur plura pro filia. ¶ Primò, q̃ illa repeti possunt tanq̃ reliqua non restituta, nec dici potest filiam per quietationem hanc illa remisisse, cùm illa ignorauit, & ignorans remittere non uidetur ᵇ, quia consensum non habet, ex qua remissio causatur. ff. de transac. l. qui cum tutoribus. §. qui per fallaciam. Nam talis non tam paciscitur, q̃ decipitur. ad hoc. ff. de iurisd. om. iudi. l. si per errorem. sed nec remittere potest ignorans. ff. de acquiren. hæredit. l. clodius. ff. de inoffi. testamen. l. mater decedens. scientiam enim non ignorantiam lædi volumus. C. de tabula. l. gñalia. Nam licèt in generali remissione inter uiuos facta uideatur remissus dolus præteritus, ut no glo. C. de transac. l. actione. uerum est de illo, per quem nihil adest doloso. Sed si aliquid adest remissus non uidetur. ff. de pac. l. tres fratres. de liber. lega. l. lucius. ubi casus. & Bart. expressè not. eo. titu. l. aurelio. §. gaius. Per hunc au-2 tem dolum adest matri. † Sed certè nec si uelit minor talia remittere, potest, cùm sit donatio quæ non est minori permissa, ẽt cum iudicis decreto ẽt matri. ut. C. quando decreto opus non est. l. fin. ff. de tute. & rati. distra. l. 1. §. 1. ff. de administ. tuto. l. cum plures. §. fi.

a Cõstat Ex quibus causis & modis dici possit q̃ nõ sufficienter rõ administrationis legitime reddita sit. uide do. Bar. sozi. in cõs. 159 incip. in præsenti uers. primo qa dicta ratio. in 2. parte.

b ¶ Non ut. Ad hoc adde q̃ habentur per do. Bar. sozi. in cõs. 272. incip. in præsenti ot ca fi. 4. col. in 2. parte. q̃ liberatio tutoris gñaliter non impedit ex actionẽ reliquorũ q̃ remansissent in eius manibus, & erant incognita, testatori.

Nec obst. de liber. leg. l. Aurelius. §. Titius. quia loquitur in maiore, vel minore testante, cui nõ est necessaria curatoris autoritas, vel iudicis decretũ, cũ in actu testãdi lẽtimã habeat psonã, vt d. §. gaius. in l. Aurelio. c. ti. p gl. Sed hæc ratio tolleret pp iurm, qđ hic interuenit, et aũt qđ s. dixi † nõ obst. iurm, qa cũ de illis nõ fuerit cogitatum, qa filia nesciebat, sicut non videret remissa p quietationẽ, vt probaui, sic nec p iurm sup ea interpositum qđ ad illa tm̃ extẽdit, ad q̃ extendit q̃etatio, q̃ est principale, cũ accessoriũ iuxta principale reguler. Itẽ qa iurm ad incogitata non extẽdit. de iureiur. c. pe. & ibi no. & c. ad nr̃am. in tertio. & c. venient. & c. quianallis. Nã iura intelligunt ſm intentionẽ iurãtis. 22. q. 5. c. humanæ. nec ẽt extendit ad id, de quo nõ est verisimile fuisse actũ, si fuisset expressum. de ho. c. cũ iuro. facit. ff. de pig. l. obl̃one generali. Sed nõ est verisimile, q filia remisisset illa, si sciuisset non fuisse exposita, vel restituta, cũ esset donatio q̃ qs dos non psumit velle facere. ff. de pb. l. cũ de indebito. potissimè mulier cuius genus auarissimũ est. ff. ad Velle. l. sed si ego. in fi. vbi no. cũ ergo de nouo ad notitiã filiæ pueniat non excludit iuro. arg. in c. pastoralis. de exce. de test. c. psentiũ. de elect. c. vt circa. lib. vj. & c. nulli. qa sup his iuratum non est, cũ iurm procedat ex animo, qa non adest sup eo qđ quis ignorat. Sed dicetur, hæc filia, cũ hanc quietationẽ fecit, notitiam habebat de hac relatione facta p auditores cõputorũ, qua dr̃ mille fuisse exposita, & non assignat cã, non ergo põt postea opponere, cũ tunc non opposuerat. arg. ff. de pecu. l. pe. §. ti. de except. c. pastoralis. sed vr̃ remisisse qđ posuit cũ iuro. Sed rñdetur ɔ̃rium esse, quia tpe cõpositionis illa relatio non fuit ostensa filiæ, quam si vidisset forte excepisset. Præterea posito q ostensa fuisset, tñ illa refert ad prima cõputa, cum dicatur in ea fuisse exposita in causas particulares prout in cõputis apparet, nõ ergo adhibetur sibi fides nisi cõputa exhibeantur, vt C. de edẽ. auth. si qs in aliquo. sicut de libellante dicimus, q si dicat sibi deberi prout in instrõ cõtinet, non auditur nisi añ oia instrm pducat, ut. ff. de edẽ. l. j. §. edẽda. sic de cõfitente se debere in vlt. voluntate, put in instrõ cõtinetur, nõ creditur cõfessioni, nisi instrm pducatur, vt ff. de lib. le. l. legani. & no. in Spe. de cõfes. §. nũc dicẽdũ. uer. sed nũqd sicut ergo hæc relatio ad cõputa refertur, & nõ datur ei fides, nisi ostẽdantur cõputa, sic ẽt cõpõ, & q̃etatio sup ipsa facta a iurm, i qbus subintelligitur tacita conditio si vera sunt q̃ in relatione cõtinẽtur, q̃ ueritatẽ p ostensionẽ cõputorũ oportet ostẽdi. sicut in rñsione papæ subintelligitur cl̃a, si preces veritate nitãtur. ut in c. ex parte cõuentrensi. de rescr. sic ẽt ois rñsio ad interrogata restringitur & refertur. Inst. de inutil. stipu. §. pterea. ff. de lib. leg. l. Aurelius. §. Sticho. ad qđ optimè facit qđ no. Inn. de except. c. cũ venerabilis. de censi. c. cũ olim. vbi dicit, q si quis cõfitetur illa q̃ in instrõ vel priuilegio cõtinentur, intelligitur ɔfiteri sub condõne si priuilegiũ, vel instrm est verũ, & ideo reprobato instrõ de falso, nõ stat confessioni, q̃ ipsi instrõ innitit. Facit ẽt optimè qđ no. Io. an. in deci. q. positæ sup rub. inspicimus. de reg. iur. lib. vj. vbi dicit, q si canonici aliquẽ recipiunt vigore literarũ suarũ cõcedentiũ aliqd contra statutum, vel consuetudinẽ ecclesiæ, puta q non teneat pmoueri, cùm de consuetudine sit secus, & ipse receptus iurat seruare ɔsuetudines, & statuta ecclesiæ, q tam receptio q̃ iurm intelliguntur fieri ſm formam literarũ, ex quo vigore ipsarum fiunt, vt sic per tale iurm non arctet ad pmotionẽ. habent. n. iura in se tacitas condõnes, ut no. de rescr. c. cõstitutus. per Bar. & p Io. an. de reg. iur. c. in obscuris. in merc. Ex quibus concludo, q licet relatio ista fuisset tpe compõnis ostensa filiæ, sicut ipsa non habet vigorẽ nisi ostensis cõputis p quæ iustificetur, sic nec confessio quietatio, & iurm sup ipsa interposita, cũ intelligantur ſm cã. [2] Et si dicatur matrem fuisse q̃etatã ab hac summa p decretum iudi. qđ transiuit in rem iud. Rñdetur decretũ fuisse nullũ ex pluribus causis. Primò, [3] quia hæc quietatio esset donatio, quã tutor q cõputũ recepit facere non potuit ẽt cũ decreto, nec valet tunc ipso iure decretũ. C. qñ decreto opus non est. l. fi. Scđò, quia fuit iniustũ, & sine cã & dolo matris extortum, ideo nullũ. ff. de reb. eorũ. l. magis puto. §. si æs. & l. q̃uis. ne uis fiat ei. l. j. §. hæc verba. Aliã. n. naturã habet decretum, q snia. Nam cũ decretũ ĩterponatur fauore pupilli & ob hoc sit introductũ, quotiens ex eo ius pupilli læditur, est nullũ. arg. C. [1] de legi. l. q fauore. Nẽpe snia similiter est nulla ɔ̃ pupillũ indefensum lata. C. si aduer. rem iud. l. cũ & minores. quã defensionẽ constat hic nõ interuenisse, si tutor nõ petijt a matre assignari causas, in quas exposita fuerit illa q̃itas. ¶ Secundò principal̃r sequitur p filia, q mater iterũ tenetur reddere cõputũ, nã cũ mater asserit se bonũ cõputũ reddidisse, qđ si verũ fuisset, liberata erat de iure a filia, & ipsa filia sibi obligata fuisset ad faciendũ q̃etationẽ de facto, ut C. de cõd. ex le. l. dissolutæ. C. de lib. cã. l. cũ affirmes. not. Bar. in l. 3. §. j. de lib. le. l. si finita. §. eleganter. de dã. infec. putãs filia ad hoc se teneri q̃etauit credens se liberare non matrẽ, quã putabat iam liberatã. si igitur reperitur coputa fuisse male reddita, nihil põt opari q̃etatio, qã non põt operari liberationẽ filiæ ad qđ principal̃r facta est, cũ filia nõ teneretur. nec ẽt liberationẽ matris, qa filia nõ intendebat. & nõ debet illud qđ fit ad vnũ effectũ operari ɔtrariũ, uel diuersum, vt s. dixi. vt l. cũ tale. §. fi. de ɔd. & dem. & de sol. l. q hoiem. §. fi. vñ tã liberatio, q̃ iurm, hñt in se tacitã condõnẽ si verũ est q mater asseuerat. ad hoc. C. de nõ nu. pe. l. fi. ¶ Ex quo sequitur tertiũ hæc q̃etatio non põt dici transactio cũ per transactionẽ intendat qs remittere actionẽ sibi cõpetentẽ pp dubiũ litis & pp id qđ pcepit, qđ hic non fuit, cũ filia non intẽderet liberare matrẽ ab actione, qua tenebat reddere rõnes, & reliqua cũ putaret eã liberatã ex sua assertione, sed credebat liberare seipsam. Itẽ qa hic nl dedit mater de suo filiæ pp dubiũ litis, & aliter non dr̃ transactio, licet actũ sit q aliqua restituat de bonis filiæ, q̃ restõ nõ facit transactionẽ, & est expressum q hæc quietatio non dr̃ transactio. ff. de dona. l. qdã in iure. Illud ergo iurm non ligauit cũ eius condõ defecerit, nec est necessariò relaxatio iuris, sed facti, ut no. p Inn. de elec. p venerabilẽ. ¶ Quartò, & vlt. seq̃tur hãc q̃etationẽ fuisse frauduleñter, extortã, & erroneè pstitã, cũ facta fuerit ad assertionẽ matris falsum scienter asseuerantis, q si filia sciuisset non fecisset. [a] ff. de dolo. l. cũ affirmes. & ideo põt qñcunq; retractari. vt l. q̃situm. ff. qñ act. de pec. est annal. in fi. gl. mag. quæ optimè facit, ff. qđ cũ eo. l. sed si ex parte. nec põt sibi impingere mater, cur mihi credidisti. ff. de eo p quẽ factũ est. l. j. §. j. & ibi Bar. Alius. n. posset, non ipsa, potissimè cũ matri filia credere debeat, cuius psona facta, & honesta sibi videri sp debeat. ff. de obseq. l. antep. ideo excusanda est si credidit. ff. de bon. lib. l. paulus respondit exhæredatione nepotis. §. j. & l. qui cum maior. §. fi. & no. gl. de cond. & demon. l. Titio fundus. circa fi. magnæ gl. Nec ob. iurm, quia per errorem fuit præstitum & p dolum, ideo non obligat. arg. de reg. iur. l. non est obligatoriũ. & gl. sentit expressè in l. 3. §. j. de contrario iud. tu. & expssum q iurm dolo præstitum est nullũ, sicut præstitũ metu. de pac. quãuis. lib. vj. & ibi per Arch. vel saltem relaxandum iuxta cõmissionem, de qua s. fit mentio. Nec obst. si dicatur ſm hoc ois transactio erit dolosa, cum fiat asseuerante reo se nõ teneri. Respõdeo in transactione vera, quis non cõmittit se asseuerationi partis, nec illi totaliter credit. quod patet, quia aliquid ob dubium percipit & remittit actionem, etiam si in veritate competat, si enim putaret eum non teneri, nl perciperet, sed simpliciter liberaret. sed in casu nostro filia totaliter credidit matri, & ideo ipsam simpliciter liberauit nl percepto de bonis matris. perinde est ergo, ac si debitorem meum dicentem se soluisse liberarem errans, nam reperto contrario nullum effectũ habebit liberatio. Prædicta sequũtur, si mater non vult ostendere computa. Ideo consulo sibi, q si sentit se bonam rationem reddidisse in exhibendo computa nõ faciat difficultatem, quia per ipsa constabit in quas causas fuerit pecunia expensa, & de bona redditione rationum, & per hoc omnia ista euitabunt, alias nõ video ipsam posse excusari sub correctione melius sentientis.

[a] ¶ Nõ fecisset, Adde dominũ Bartho. Soci. in ɔsi. 159. ver. cõfirmantur etiã pdicta. nu. 1. p te. q liberatio exerrore falsæ cãæ finalis simpliciter facta est ipso iure nulla.

S V M M A R I A.

1. *Donatio facta de omnibus bonis hæreditariis alicuius non comprehendit donata inter uiuos.*
2. *Donatio facta alicui restituenda, si donatarius decederet sine liberis, intelligitur & si liberi eius decedunt & ipsi sine liberis, quando erat res quæ non poterat relinqui extraneis hæredibus.*
3. *Voluntas dubia in uno contractu declaratur per uerba sequentis contractus.*

CONSILIVM CCCXLIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quia ex allegationibus alias p me factis sup ista materia colligitur rñsio quasi ad oia ista quæsita, idcirco solũ tãgã illud qđ alias fuit omissum in casu, & nũc nouiter dicitur; † [1] videlicet q Raynaldus in donatione, q̃ fecit Margaritæ suæ sorori, dixit se donare bona hr̃ditaria, q̃ hẽbat vt hr̃s d. Imberti. ex quo clarè colligit, qđ posito put qdã dicũt, q illa [2] donatio valuerit, quæ facta fuerit Imberto patri d. Raynaldi de duobus partibus illius castri, tñ in donatione facta p Raynaldum illæ duæ partes castri non ueniunt, certum est. n. q si valuit prima dona-

donatio, dictũ castrũ exiuerat patrimoniũ Imberti, vñ Raynaldus non habebat ipsum quo ad illas duas partes ex cã hæreditaria, nec tanq̃ hæres Imberti, sed ex titulo donationis inter uiuos, sicut dicimus in dote, q̃ pater donat filiæ. Nã licèt postea gñalr ipsam instituat, non vr̃ hr̃e dotẽ ex cã hæreditaria, nec tanq̃ hæres Imberti ex cã hereditaria, sed ex iure ꝓprio, ut ff. ad l. falc. in l. pater filiũ. in prin. ubi est expressum. & de colla. bono. l. filiũ. hinc est q̃ si rogat restituere bona hæreditaria, non tenet̃ restituere dotẽ q̃ habet iure ꝓprio, ut ff. ad trebel. l. filia. in prin. & eodẽ tit. l. debitor. §. fi. in rõne sui. sic & in donatione ꝓp nuptias, q̃a regulat̃ eisdẽ regulis. C. de bonis q̃ lib. l. 2. Aut ergo marit' illi' Margaritæ dicet, q̃ illæ duæ partes castri fuerunt hæreditariæ, & sic cadebant in donatione, & tunc ꝑ cõsequens dicit donationẽ primã non ualere, & ꝑ cõsequẽs nec suã, q̃a d. Raynaldus in bonis hęreditarijs erat grauatus, vñ in ꝑiudiciũ scd̃æ substitutæ non potuit donare primæ, quia mortua Margarita, q̃ erat primò substituta, resoluit donatio, ut al's allegaui. aut dicet ualuisse donationẽ primã, & tũc dicet illas duas partes non fuisse hæreditarias, & ꝑ cõsequẽt non fuisse suas sed ꝑtinere ad hæredes Raynaldi. ¶ †Præterea posito q̃ prima donatio facta Imberto ualeret, ꝓbo q̃ ꝑ mortẽ Raynaldi decedẽtis sine liberis fuerit resoluta, sicut si Imbertus sine liberis decessisset, & sic peruenerit ad Bochinã scd̃o loco substitutã ꝑ Imbertũ. qđ sic ꝓbat̃. Nã in prima donatione facta Imberto fuit actũ, q̃ si ipse Imbertus decederet sine liberis, illæ duæ partes castri donatæ redirẽt ad Imbertũ & eius hæredes institutos uel substitutos, licet añ Imbertus decesserit cũ liberis, tñ Raynaldus eius filius decessit sine liberis, hoc autem exinde valet, ac si Imbertus sine liberis decessisset, ut C. de secũ. nup. auth. sed & si q̃s. ubi vr̃ tex. exp̃ssus cũ glo. & ibi ẽt Cy. firmat istã q̃õnẽ in terminis, si q̃s relinquat Titio rẽ aliq̃, & si sine liberis decesserit, substituit Seiũ, ipse uerò titius decessit cũ liberis, sed eius liberi sine liberis, utrũ seius admittat̃. & determinant ibi ſm Dy. q̃ si talis est res, q̃ nõ cõsueuit trãsmitti ad hæredes extraneos, puta castrũ feudale q̃ Seius admittat̃ ꝑinde ac si titius sine liberis decessisset. sic est in casu nr̃o. Nã istud castrũ, qđ donabat̃, non ꝯsueuerat ad extraneos hæredes trãsmitti. qđ patet p̃rĩo ex cõsuetudine nobiliũ, q̃ habent ut loco principalia a q̃bus ipsi & eorũ cognatio denoĩat̃, nõ relinquãt extraneis hæredibus sed suis primogenitis, ut dignitas domus sua seu familia salua sit & integra, q̃ ẽt publicè interest. ff. de uen. inspiciẽ. l. 1. §. denunciare. posito ergo q̃ ex̃p̃ssè non dixerit, uel eius liberi siue liberis, tñ ꝑinde est, ut si dis isset. arguit̃. ff. de edi. edic. l. sed si nolit. §. q̃ assidua. de pig. acti. uel omnino seorũ. ff. de aqua plu. ar. l. prius. §. rectè placuit. C. de iure fisci. l. sup ferẽdis. li. 10. & qđ notat̃ de agri. & cẽsi. l. dñi p̃diorũ. & loca. l. accepto. ꝑ gl. & Cy. C. hoc ẽt patet ex uerbis ꝓlatis ab ipso Imberto in testõ suo, dũ ꝓhibuit detractionẽ cuiuscũq; quartæ, dixit. n. se hoc facere, q̃a cupiebat hospitiũ suũ & hæreditate in statu durare & nõ diminui, q̃si dicat nolo q̃ diuidat̃ nec trãsmittat̃ ad hęredes extraneos. itẽ ex uerbis appositis in scd̃a donatiõe facta eidẽ Raynaldo, in q̃ dixit exp̃ssè q̃ uolebat, ut d. Raynaldus decederet sine liberis, reuerteret̃ ad donãtẽ & ei' hæredes, ex quo patet q̃ ista fuit mẽs sua, q̃ñ donauit Imberto patri d. Raynal. ut lʒ appusuit tñ ꝯdõnẽ si Imbertus decesserit sine liberis, tñ idẽ uoluerit si ei' liberi sine liberis decessirant, nã q̃ñcũq; dubitat̃ q̃ mẽte q̃s fecerit aliq̃d in ꝯctu donatiõis ĩter uiuos, hoc p̃t declarari ex uerbis postea ꝓlatis ĩ testõ, vł ĩ alio actu ĩter uiuos. hoc ꝓbat̃ exp̃sse. ff. de le. 3. l. uxori. §. fi. nã † ex actu seq̃nti declarat̃ q̃lis fuit uolũtas ĩ actu p̃cedẽti. ff. rerũ amo. l. si ꝯcubinã. §. res amotas. ad mace. l. sed iulianus. §. ꝓinde. ibi dũ dicit. ĩtelligẽdũ ab initio sic accepisse &c. de priui. credi. l. vẽtri. in fi. 3. q. 1. ꝯstat. & qđ no. 69. di. ꝑuenit. facit. C. de naturali. lib. l. cũ q̃s. circa. fi. ibi neq;. n. uerisimile &c. ¶ Ex q̃bus patet, q̃ marit' istius Margaritæ nullo mõ p̃ot illas duas partes castri sibi uendicare, & ꝯ iuris dispositionem & mentem primi donatoris esset ipsum defendere, & sic sum in eadem opinione, qua prius.

SVMMARIA.

1 *Registrum siue assumptum de registro romanæ curiæ facit plenam fidem de gratia concessa sicut bullæ, ad similitudinem prothocolli notariorum & scripturarũ ex archiuo publico producentium.*

2 *Gratiam prouisiuam qui habet super benefi. io, non efficitur incapax gratiæ expectatiuæ si prima prouisiua non ualet.*

CONSILIVM CCCXLV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In p̃senti casu quatuor sunt uel quinque, ex quibus uidetur gratiã prouisiuam fore surreptitiam ꝑpter expressionẽ gratiæ expectatiuæ. ¶ †Primò, quia de gratia expectatiua non constat ꝑ bullas, q̃ ad hoc necesse vr̃, cũm ex ipsis in bñficialibus oriatur titulus, vt no. Inn. de rescrip. c. cõstitutus. Nã de principis uoluntate nemini credit̃, nisi cõstet ꝑ pragmaticas sanctiones, q̃ sunt ipsæ literæ ſm casuũ diuersitatẽ diuersimodè cõfectæ. C. de diuersis offi. l. ꝓbatorias. & de iure fis. l. prohibitũ. li. 10. de manda. prin. l. j. de superindicto. l. j. extra de hære. c. cũ ex iniuncto. & qđ not. Host. de re iud. c. quo ad cõsultationẽ. & archi. 25. q. 2. c. & si fraus. ꝑ Inn. de dila. c. 2. & c. cũ in iure. de of. dele. Sed hic non obstat, q̃s homo cõstat ꝑ sumptũ de registro, qđ debet facere plenã fidẽ, sicut ꝓthocollũ notarij, licet adhuc non sit redactũ in formã. ar. eius qđ no. in l. gaius. de lega. 2. ꝑ Bar. Itẽ scripturæ, q̃ ꝓducunt̃ ex archiuo publico, plena fides dat̃. in Auth. de his q̃ ingrediunt̃ ad appellandũ. §. illud. C. de fide instru. auth. ad hoc. de p̃scri. c. ad audientiã. ff. de iure fisci. l. in fraudẽ. §. quotiẽs. nec est uerũ, q̃ ex ipsis lr̃is det̃ titulus, sed ex gr̃a q̃ in lr̃is cõtinet̃. ff. de act. & obli. l. non figura. ita dẽt intelligi qđ no. Inn. in d. c. cõstitutus. hinc est q̃ gr̃a dr̃ facta prius q̃ lr̃æ cõficiant̃, ut no. Archi. in procœmio 6. lib. ¶ †Scd̃m principale est, q̃a gr̃a, supplicatio, uel rotulus, in quo ꝯtinebat̃ supplicatio sup gr̃a expectatiua, t̃pe gr̃æ ꝓuisiuæ non erat signatus, & sic facit mentionẽ de gr̃a q̃ nondũ erat, non ergo vr̃ q̃ gr̃a recõualescat ex superueniẽti significatione. arg. de ele. c. auditis. Nã si Papa sciuisset se gr̃am ꝓuisiuã cõcessisse, illã supplicationẽ ñ signasset, q̃a non intendit duas p̃bendas in eadẽ ecclesia cõferre. Itẽ signando gñaliter rotulũ, non vr̃ illã supplicationẽ signasse, q̃a mens sua non fuit signare nisi supplicationes habiliũ. C. de sac. san. eccle. l. 1. & ibi no. ff. de mune. & bono. l. ut gradatim. §. & si lege. & iste Io. de boscho. ꝑꝑ gr̃am ꝓuisiuã redditus est inhabilis ad aliã p̃bendã in eadẽ ecclesia, ut in c. sup inordinata. de p̃bẽ. Præterea posito q̃ sp̃ãliter signasset, nil operat̃ signatio ꝑꝑ gr̃am ꝓuisiuã iam concessam, q̃a si prius signasset, per subsequentem prouisiuam gratiam expirasset. de rescrip. c. gratiæ. in clemen. Non ergo debet incipere gratia ista ab eo tempore, quo finire deberet, si sua esset. ut ff. de usufru. l. titio cum morietur. nec dici potest signationẽ trahi ad tempus datæ in gratia contentæ, quasi perfectionem uideatur ex illo tempore facta gratia. Nam hoc esset uerum, si facta esset signatio tempore quo gratia potuisset concedi, s. ante gratiam prouisiuam. Sed ex quo facta est post, nõ p̃ot hic fictio locum habere, ut ff. rem ra. habe. l. bonorum. quæ optimè facit. Ad hoc enim ut istæ fictiones retrotractiuæ locum habeant, oportet omnia esse in eodem statu, & esse extrema habilia. vñ si qđ impedimentum interuenit inter terminum a quo, & terminum ad quem fit fictio, post quod ille actus uerè fieri non potuisset, impeditur fictio. ff. qui potio. in pig. habe. l. qui balneum. §. titia. de rescrip. c. quamuis. lib. 6. ¶ Sed aduertendum quia licet iste rationes uideantur multum apparentes prima facie, tamen in ueritate faciunt pro contraria parte, scilicet pro Io. de boscho. Nam prout ex ipsis apparet, tunc demum procedunt, si gratia prouisiua ualet. Nam si non ualeret, tunc esset habilis ad gratiam expectatiuam, & tunc omnes illæ rationes cessarent. Hoc autem est quod vult Ioan. de boscho, & sic qui rationes illas faceret, contra se allegaret.

¶ Casus est talis.

¶ Dñs Vbertus miles filio suo Vbertino uolenti nuptias ꝯhere, donauit duas partes cuiusdam castri ut m̃rimonium citius sortiretur effectum, dicens se ꝑꝑ nuptias donare motus dilectione & sanguinis affectione, q̃ habebat ad filium & ꝑꝑ multa seruitia quæ sibi quotidie impendit, hoc acto q̃ si filius masculus ex eo m̃rimonio nasceretur, ad ipsum deuenirent q̃ donantur, non ad fœminas. iurauitq́; & renunciauit iuribus de insinuatione loquentibus, nec rem corporaliter tradidit, sed retinuit sibi usufructum ad uitam constituens se precario possidere. Natus est ex eo m̃rimonio filius Mõdonetus decessitq́; filius primus donatarius uiuo patre suo superstite filio ex eo, eodemq́; nepote. Auus huic nepoti iterum dictas duas partes castri donauit in forma qua supra, uoluitq́; q̃ si sine liberis decederet dicta donatio esset pro non facta, deinde dictum nepotem emancipauit, eidemq́; iterũ donauit tã dictas duas partes quam etiam duas partes omnium bonorum suorum, & si sine liberis decederet, uoluit dicta bona deuenire ad eum donantẽ, uel eius hæredes institutos uel substitutos, dictumq́; nepotem hæredem instituit, & substituit sibi filiam suam amitamq́ue. dicti nepotis si decederet sine liberis, & si dicta filia Margarita similiter sine liberis decederet, substituit sibi Alasiam nepotem suam, sororemq́ue dicti nepotis primò instituti. Mortuo auo dictus Mondonetus institutus omnia sua bona donauit dictæ Margaritæ

garitæ primæ substitutæ & sine liberis decessit, similiter Margarita decessit sine liberis instituto marito, q posaidet omnia bona domini Vberti primi testatoris. modo petit Alasia dicta bona tam ex substõne facta in testõ, q̃ in donatione. quæritur ad quẽ ptineant dicta bona. scđo dr̃, ꝙ Mondonetus institutus promisit cum iurõ nullam legitimã retinere si sine liberis decesserit, quæritur ad quẽ dicta legitima ptineat. Tertiò dr̃, ꝙ Margarita prima substituta fuit dotata p d. Vber. boc acto ꝙ si sine liberis d̃cesserit, dicta dos deueniret ad d. Vber, vel ei⁹ hr̃des, q̃rit̃ ad quẽ dicta dos ptineat.

S V M M A R I A.

1. *Donatio facta filio in potestate existenti, ut donet uxori propter nuptias, an ualeat, & quid quando filius moritur ante patrem.*
   Pater, an donet mulieri propter nuptias pro filio, an uero donet filio ut ipse donet uxori similimodo propter nuptias, plurimum differt.
2. *Donatio facta filio in potestate propter merita, an & quomodo iure hodierno computetur in bonis aduentitiis ipsius filii.*
3. *Iuramentum utrum ualides donationes factas a patre filio, qui alias sit incapax donationis.*
4. *Insinuatio an & quando requiratur in donationibus propter nuptias.*
   Insinuationibus utrum possit per partes cum iuramento renunciari, & quid de donatione ob causam meritorum.
   Donatio an computetur in legitima. & 6.
5. *Donatio facta ante conditionis fideicommissi aduentum, si aduenias postea, conditio conuertitur in causam fideicommissi.*
6. *Iuramentum præstitum contra publicam utilitatem nõ ualet ẽt de iure canonico.*
7. *Iuramentum ꝙ quis præstat de non retinenda sua legitima an ualeat, Et contra lis legitima applicetur.*
   Fideicommissum factum de dote ultra legitimam, an ualeat.

CONSILIVM CCCXLVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Circa bona q̃ fuerunt d. Vberti notandũ est, ꝙ de tertia parte bonorum, quæ penes eum remansit post vtrãq; donationẽ non est dubitandũ qn ad Alasiam ptineat, cũ illa peruenerit ad Mondonetum ex instõne, in qua Alasia fuit substituta si Mondonetus & Margarita eius substituta decederent sine liberis, qđ euenit, & si dicat̃ illa tertia pars puenit ad Margaritam primò substitutã ex donatione Mondoneti, q cũ esset sibi rogatus sub condõne restituere si decesserit sine liberis, ante conditionis euentũ sibi donauit, qđ potuit, & in eam transtulit dñiũ ex donatione, cũ esset dñs, vt C. de fideic. l. post mortẽ. ff. de act. emp. l. cui res. nõ ergo vr̃ venire in substõne facta de Alasia, cũ illa tm̃ venire debeant, q̃ cõsecuta sit Margarita ex testõ d. Vberti. nã cũ legatarius consequitur rẽ ex alia cã, q legati puta ex donatione, fideicõmissum sibi iniunctũ inane efficitur. ff. de leg. 3. l. vxorẽ. §. testõ. in fi. §. in scđo. q multũ facit ꝫ, sed ad ista rñdet̃, uerũ esse ꝙ Margaritæ fuit dñiũ illorũ bonorũ q̃sitũ ex donatione, sed adueniẽte cõdõne substõnis, qa instituta sine liberis decessit, mutata fuit cã dñij, & vr̃ habuisse ex testõ. ut ff. ad l. fal. l. fundo. vbi casus. de hæ. inst. l. si seruus. §. q fideicõmissariam. non potuit hæc donatio iuri Alasiæ derogare. ff. de leg. 3. l. uxorẽ. §. sexta. de leg. 2. l. cũ pater. §. a filia. & §. hæreditate. de leg. j. l. filiusfa. §. diuus. Nec obst. §. testõ. qa donauit ibi testõr, q pt voluntatẽ mutare & fideicõmissum adimere. ff. de adi. leg. p totum, de leg. j. l. planc. in prin. sed hic donauit institutus qui non pt uoluntati testõrum derogare. ff. de lib. le. l. non solũ. §. si. venit ergo in fideicõmissum, cũ aduenerit tp̃s fideicõmissi, & ipsa Margarita ea testõ fuerit illã partẽ consecuta, similiter de illis duabus partibus bonorũ, quas donauit d. Vber. Mondoneto tp̃e emancipationis, non est dubiũ qn ad Alasiã ptineant, cũ in illa donatione fuerit actũ, ꝙ si sine liberis decederet Mondonetus deuenirẽt bona ad d. Vber. uel eius hr̃des institutos, vl̃ substitutos, & hæc Alasia est hæres substituta, ut ff. qđ cũ eo. l. si fili⁹. ff. ad Treb. l. q quadraginta. & l. postulante. Posset hic similis oppõ fieri, vt ã. & eodẽ modo rñdetur. Aduertẽdũ est. n. ꝙ illæ duæ partes bonorũ ad Margaritã deuenerunt ea cã fideicõmissi, & p ꝯñs in scđo fideicõmisso de Alasia cadunt, nã cũ Mondonetus obligatus esset d. Vberto ea pacto apposito in donatione, adeundo hæreditatẽ eius confusa est illa actio de ꝯtractu, & conuersa est in cãm fideicõmissi, vt. ff. ad leg. fal. l. fi. in prin. & no. ad Treb. l. ita tñ. §. si ex trebelliano. in gl. ordi. ¶ Restat nunc dubiũ de illis duabus partibus castri donatis d. Vbertino filio d. Vberti. nã si illa donatio ualuit, puenerunt ad Mondonetũ ex ea. s. prima donatione, q̃ cũ i psona Mondoneti nullã habet substõnem, uel grauamen, potuit dictus Mondonetus illa donare Margaritæ liberè, & cap. diiè, sed si non valuit prima donatio, peruenerunt ad eum ex scđa donatione, in qua fuit actũ ꝙ si sine liberis decederet, donatio esset irrita, & sic rediret ad donantẽ, & eius hæredẽ, non ergo potuisset tunc Mondonetus donare, qa eo sine liberis moriente illa bona efficiũtur hæreditaria. & sic in substõne ueniunt. ¶ Ad qđ dico saluo meliori iudicio donationẽ illã primã nullã fuisse. Primò † quia facta fuit filio in ptãte patris existenti. vt. C. de do. int. vir. & uxo. l. donationes. & de inof. do. l. ij. nec dici pt morte confirmatã, tũ qa filius pdecessit. ff. de reb. dub. l. si inter uirũ. tum quia non interuenit uera traditio, q̃ reqritur ut ex morte seqnatur ꝯfirmatio. ff. de dona. inter uir. & uxo. l. papinianus. C. de inof. dona. l. 2. per Cyn. si quis alteri vel sibi. l. 2. per gl. ord. sed certe hic interuenit ficta, quæ sufficeret, si pater prædecessisset. ut C. de dote cau. l. 2. & ibi no.

¶ Sed huic dicto obstant plura. ¶ Primò, qa filiusfa. ẽt de iure antiquo. ffor ũ. capax est dotis, & donationis pp nup. ut ff. fam. ercisc. l. pompo. philadelphus. & no. in d. l. 2. de inof. don. sed hæc donatio facta fuit filio pp nup. ergo ualuit, cũ in hoc repnteẽ paterfamil. Rñ. uerũ est, si pater pro filia det dotẽ uiro uel pro filio donationẽ pp nup. mulieri, ꝙ filio uel filiæ quærit̃ actio p repetitione dotis & donationis pp nup. & huius actionis sunt capaces, ꝙ in alijs non cõtingit q̃ ipso iure p filiũ q̃runtur patri, nec momẽto penes filiũ cõsistũt. & in hoc uertitur spãlitas dotis pp nup. p q̃ q dẽ actionẽ mortuo patre, uel emancipatione secuta pp cõsolidationẽ consequunt̃ ẽt dñiũ, & ita intelligit̃. l. pomp. & gl. d. l. 2. sed si pater rẽ aliquã donet filiæ, ut det in dotẽ, uel filio ut donatione pp nup. ut in casu nr̃o fuit, non reperies cautũ ꝙ donatio ualeat, & dñiũ eis quæratur. nã anteq̃ res illæ in dotẽ uel in donationẽ dent̃ p filiũ uel filiã, nõ dñr dotales uel añ nuptiales. ff. de cõdi. & dem. l. Titio centũ. §. Titio genero. ibi ante nup. unde cum adhuc non fuit dos uel donatio pp nup. propriè non habet locũ illud priuilegium. dr̃ aũt donatio ob cãm nuptiarũ facta, q̃ diuersa est a donatione pp nup. uel ante nuptias. ut colligit̃ ex. l. cũ multa C. de don. ante nup. Postq̃ uero traditæ sunt p filiũ vel filiam, non ipsi dñium hñt, sed vir vel vxor, ipsi verò actionẽ vt dictũ est. & si aliud diceres, sp posset fingi cã dotis, vel ante nuptialis donationis in donatione q̃ fieret filijsfami. vt circũueniret̃. l. qđ euitare debemus. vt ff. de transa. l. cum hi. §. si cum lis. ¶ † Scđò vr̃ obstare, quia q̃ dicta sunt, locũ habebãt de iure antiquo, quo iure qcqd quærebat filius, q̃rebat patri, sed cũ filius sibi hodie quærat aduẽtitia quo ad proprietatẽ, vr̃ donationẽ valere, vt C. de inof. test. auth. vnde si parens. & ibi no. Sed rñdeo, hoc verũ esset, si pater donaret filio tanq̃ extraneo pp benemerita expressa in specie & natura & seruitia, nã tunc qđ donatur, repntaret̃ aduentitiũ. vñ licet antea non teneret, qa aduentitia q̃rebant̃ patri, & sic uideretur pr̃ sibi donare, hodie tenet, qa quæruntur filio,[a] vt cesset absurditas. Sed si donat sibi tanq̃ filio, adhuc hodie subest ratio, cur non valeat. nam habendo respectũ ad filium vr̃ hr̃e respectum ad seipsum tanq̃ ad membrũ corporis sui, & vnam & eandem carnem secum. arg. ff. de colla. bo. l. dedit dotem. & si subest illa ratio, quia sibijpsi videtur velle donare, donat. n. sibi contemplatione suimet patris, & sic sibijpsi. ff. de vul. & pup. l. sed si plures. §. in arrogato.* & hæc est cõis opinio, vt no. in l. si donatione. C. de coll. Sed hic pater donauit filio tanquã filio, vt patet ex verbis instrumenti, quæ dicunt motus dilectione, & sanguinis affectione, &c. Et si dicatur, ꝙ fuerit in donatione expressa cã meritorũ, ibi ob multa seruitia sibi impensa, &c. Rñdeo cã sanguinis præponderat, cũ illa expressio fuerit in genere facta, vt ff. de excu. tut. l. tutor. §. quæ tutoribus. de tutel. l. q habet. de lib. leg. aurelius. §. titius. Itẽ quia cũ sit in genere facta, non datur ei fides, quia p̃sumitur in fraudẽ apposita, cũ non sit in potestate donantis simpliciter donare, & ideo requiritur veritas meritorũ, vel expressio in specie. ad hoc. ff. de castrẽ. pecu. l. si forte. de leg. iij. cũ quis decedens. §. Titia. de prob. qui testm̃. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. & ibi not. ¶ † Tertiò videtur obstare iuramentũ interpositum per patrem, p qđ vr̃ validari donatio filio facta.[b] de pact. c. quãnia. lib. vj. de iureiur. c. cum contingat. Dicunt quidam contractum initum inter patrem & filium esse nullũ, nec ex eo naturalem obligationem oriri, ideo non cõfirmatur iuramẽto, quod ipso iure nullum est. arg. de leg. j. l. si quis inquilinos. §. fina. de pact. l. iurisgen. §. vlti. Sed hæc responsio parum valet. nam licet actus sit ipso iure nullus, & ex eo nulla oriat̃ obligatio, nec actio, tamen iuramentum est seruandum de iure canonico, si potest sine interitu salutis æternæ. d. c. q̃uis. de pact. lib. vj. de iureiu. c. sicut. & c. cũ cõtingat. nã nõ ideo seruandũ est iurm̃, quod contractum nullũ cõfirmat, qđ facere nõ põt. vt d. l. si quis inquilinos. §. si. & de legi. l. non dubiũ. sed qa de se obligatorium est quo ad

Deum

[a] ¶ Filio. Amplia hoc ẽt esse verũ quo ad vsũfructũ si donator apponat ꝙ patri nõ q̃rat̃ qa tũc pr̃ non acq̃rit. sm̃ do. Bar. soci. in cõs. 198 inci. primo aspectu. uer. secũdo ista conclusio. i 2. parte.

[b] ¶ Facta. Vide d. Bar. Soci. i cõsi. 91. incip. visa. versi. 3. & vlt. in j. parte. & i quibus casibus valeat. vide p eũ in consi. 63. ver. sed præmissis circa me diũ. ea parte.

Deum; vnde non seruatẽ iurm iure actionis, quæ nõ oritur ex actu nullo, licet iuro uallato; nec ẽt ex ipso iuro nascit actio, nisi in ope re libertorũ, ut ff. de oper. liber. ut l. iusiurã. §. si liberi. & ff. de fide iuss. l. si qs ꝓ eo. in prin. & ibi no. sed seruat iudicis officio, ad quẽ spectat iura tueri. de iureiur. c. ad nram. & c. cum mr. & eo. tit. c. licet mulieres. lib. 6. ad ꝓdicta facit eo. tit. c. debitores. Itẽ dicere, ꝙ inter prẽm & filiũ nõ oriat obl'o naturalis, falsum est, cũ inter eos sit consensus, ex quo naturalis obligatio nascitur. ff. de cõdi. inde. l. filius a fratre. Nec ob. leges dicentes inter eos emptionẽ nõ ꝯhi, & tñ emptio solo cõsensu pficitur. Nã uerũ est quo ad effectũ pariẽdæ actionis uel ciuilis obligationis. Sed naturalis obligatio bñ nascitur. ¶ Præterea qd attinet in ꝓposito de natu. uel ciuili obligatione tractare, cũm in donatione nõ nascaẽ, cũ a præcedenti traditione incipit. ff. de do. l. aristo. C. de iure delib. l. 1. non ergo vñr hẽre sensum, q talia dñt. Dic ergo melius, ꝙ hæc donatio iuro nõ ꝯfirmatur, ex eo qa cũ pr̃ filio ut filio donauerit, vr̃ sibijpsi donasse, pp quod redditur iurm frustratoriũ & inutile, & quasi sup impossibili, vñ non est obligatoriũ. de reg. iur. c. nõ est obligatoriũ. lib. 6. quis namq; dubitet, ꝙ si mihijpsi dono & iuro, nullius momenti est tam donatio q̃ iurm. ¶ Præterea licet iurm astringat iurantẽ, nõ tñ facit capacem illum cui iurat, si alias erat incapax. ar. ff. de cõdi. & demõ. l. cũ fundus. nec hoc reperitur iure cautũ. Sed cũ huic filio donaret ut filio, non ut extraneo, incapax erat; vñ per

4 iurm capax nõ potuit fieri. & hæc est uera solutio ad ꝯriũ. ¶ † Secũdò principaliter dico donationẽ illã non ualere, saltẽ ultra qngentos aureos, qa caret insinuatione, ut C. de dona. inter ui. & uxo. l. donationes. & de dona. l. si qs ꝙ redẽptionẽ. in fi. introducta. n. est insinuatio fauore publico, & ad tollẽdũ fraudes, q̃ in donationib' clãdestinis cõtingi solet, ne quis effusa largitate & inordinata affectione pẽimoniũ suũ exhauriat, qa interest reipublicæ ne quis re sua malè vtaẽ. Insti. de his qui sunt sui uel alie. iur. §. si maior asperitas. ꝙ uel maxime inter ꝯiunctissimas necessariasq; psonas cõuenit custodiri, inter quas plerunq; tales fraudes cõtingunt, ut C. de dona. l. datam iam pridem. ¶ Sed huic similiter obstant plura. Primò, qa hæc donatio fit pp nup. q̃ insinuatione ñ Indiget. in Auth. vt spõ. largi. in prin. coll. 9. Sed illud verũ ex parte mulieris, q̃ donationem recipit, secus ex parte uiri, ut in Auth. ut fratrũ filij. in prin. & a. coll. Præterea in persona istius filij nõ põt ꝓpriè dici donatio pp nup. vt ĩ. oñsum est. licet sit sibi facta ob cãm nuptiarũ; nõ. n. facta fuit in recõpensatione dotis, quod est ꝓprium talis donationis, sed facta fuit, ut mr̃imoniũ ꝯhatur, ut patet ex uerbis istr̃i dũ dõt. ut citius mr̃imonium sortiatur effectũ &c. Et hæc est euidens rõ, per quã hoc clarè demonstratur. ad quod bñ facit qđ no. Bar. in l. titio centũ. §. titio gño. in fi. ff. de cõdi. & dem. & de leg. 2. l. lucius. ubi dicit aliud esse alicui mulieri legari ꝓ dote, aliud ut nubat. primũ. n. legatũ peti nõ põt nisi ꝯctis nuptijs, fm sic, qa fcm ob actũ nubendi qui expeditionẽ põt hẽre, ẽt anteqũ fiant nuptiæ. ¶ Scđò vr̃ obstare, qa fm ꝓdicta hæc donatio fuit ob cãm, & donationes ob cãm non reqrũt insinuationem, ut ff. de dona. l. aqlius regulus. & l. pẽ. Sed istud verũ est, si cã est de præterito, puta meritorũ ꝓcedẽtiũ, qa tunc nõ est tã donatio, q̃ debiti dissolutio. secus si fiant ob cãm de futuro, ut est casus aptus. C. de dona. l. donatio siue. & hæc cã fuit de futuro. ¶ Tertiò vr̃ ob. nã & hic fuit ob cãm meritorũ fcã, ut ex uerbis instr̃i patet, pp multa seruitia &c. Rñdeo seruitia debent eẽ spãliter expressa, & esse talia q̃ psonæ cõueniãt, alias talibus verbis nõ creditẽ, qđ hic nõ fuit. ut C. de sac. san. eccle. l. illud. & ibi est expressum. & ff. de castrẽ. pe. l. si forte. de ꝓb.

* l. q testm̃. de leg. 3. cũ qs. §. titia.* & hæc est cõis opi. doc. cã. n. filiationis & sanguinis præponderet, ut ĩ. oñsum est. ¶ Quartò vr̃ obstare, qa donatio facta filio vr̃ facta ut in ltimã cõputet, ut ff. ad l. falc. l. cũ quo de peculio. §. fi. vr̃ ergo potius debiti exolutio, q̃ donatio, & sic nõ reqrit insinuationẽ, ut C. de imponẽ. luc. descrip. l. 1. & d. l. aqlius regulus. & tenet hoc Spe. in tit. de dona. & dñs Bal. de perusio in l. illud. C. de sac. san. eccle. ꝙ donatio fcã filio emancipato usq; ad ltimã nõ reqrit insinuationẽ p rõnem supradictã. Sed isti doc. loquunẽ cum d. donatio cõputaẽ in ltimam, nõ aliter, hoc aũt tũc verũ est, cũm actũ fuit expressè nõ aliter, ut C. de inof. testa. l. si qñ. ĩ. fi. ff. eo. l. si nõ mortis. in prin. & ita dr̃ fecisse Accursius dũ filium suũ emancipasset, & q̃dam sibi donasset. dixit. n. ꝙ in ltimam imputaretur. ad quod facit. ff. de bo. liber. l. si uerò. §. si ser uo. vec. cæterum, qđ hic dcm̃ nõ fuit, & sic d. oppositio cessat, quia

5 dici nõ põt assignatio ltimæ, sed gratuita donatio. ¶ † Tertiò principaliter sciendũ, vr̃ ꝙ licet prima donatio fcã filio ualuisset, & ex ea peruenissent ad Mondonetum q̃ donata sunt, tñ ad Alasiã pertineãt eũ actũ fuerit in vlti. donatione cũ duæ partes aliorũ bonorũ sibi donabanẽ, ꝙ si sine liberis decederet oĩa bona tã primò donata, q̃ de pñti peruenirent ad D. Vbertum uel eius hr̃des institutos uel substitutos, cui Modonetus assensit pp quod obligatus fuit D. Vberto actione præscriptis uerbis ex pacto in traditione apposito. ut ff. de pac. l. traditionibus. potissimè si tñ pcepit interim ex ultima donatione, ꝙ æquiualeat primæ donationi, ut ff. de leg. 1. l. filiusfa. §. apud marcel. de leg. 2. l. Imperator. §. si cẽtũ. q̃ qdẽ obligatio p aditionẽ hr̃ditatis cõfusa fuit & ꝯuersa in cãm fideicõmissi, ut l. fi. in prin. ad l. fal. & ĩ. dixi. per qđ patet, ꝙ licet ad Margaritã deuenerit ex donatione Mõdoneti aduenieẽte tñ ꝯdõne substõis de ipsa factæ mutatur cã dñij, & dñr esse penes eã ex cã hr̃ditaria. ad l. fal. l. fundo. & sic cadũt in fideico mmisso facto de Alasia. Alij uerò dñt, ꝙ & si ipsa donatio ualuit, fuit nouata per secũdã q̃ pl' cõtinebat, qđ truffa est, cũm nouatio nõ fiat nisi de una obligatione in aliã, ut l. 1. de noua. sed hic fieret de una cã dñij ad aliã cãm, qđ nunq̃ legi, nec procedere põt. qui ex una cã ex dñs non põt ampli' effici dñs, uel mutare cãm dñij, ex cã q nõ habuerit ortũ añ primã acqsitionẽ, ut no. d. l. fundo. alias sequereẽ, ꝙ si rẽ meã emerẽ, uel mihi legareẽ emptio & legatũ ualerent, qa possem cãm dñij mutare, qđ est ridiculũ, non. n. põt qs nuda uoluntate desinere esse dñs

6 ex una cã, & acqrere ex alia. ff. de acqr. pos. l. si qs ui. §. diu. † Vnum omiserã circa ꝓcedẽtẽ articulũ de insinuatione emissa, quia videt non nocere, cui fuit renũciatũ cũ iuro iuribus de insinuatione loquentibus. Rñdeo nec renunciatio tenuit nec iurm, cũ introducta fuerit insinuatio fauore publico, ne qs re sua male utaẽ, & ad excludendas fraudes quæ committi solent, & in odium recipientis clandestinas donationes. ut d. l. iaui. C. de dona. & ĩ. dixi. non ergo per priuatũ põt iuri publico renunciari. ff. de pac. l. iurisgen. §. si paciscar. ff. solu. mat. l. alia cã. §. eleganter. de postulã. l. quos ꝓhibet. de iur. calũ. l. 2. sed quia ueremur. & hoc tñt doct. & Guil. de Cu. in l. illud. C. de sac. sanc. eccle. Item iurm ꝯtra publicã utilitatem præstitum nõ ualet, ẽt de iure canonico, ut in c. si diligenti. de fo. cõp. & quod no. Bar. in l. seius & augerius. ad l. fal. & ff. de fideiusso. l. si quis ꝓ eo. in prin. nec ẽt iuri in odiũ alterius introducto põt renũciari, ut ff. ad mace. l. tam & si. iurm ẽt, q' daret oĩã fraudibus, nõ est seruandum, quia ꝯtra bonos mores. de reg. iur. c. non est obligatorium. lib. 6. & hoc tenet Bal. de Perusio in d. l. illud. summe au-

7 thoritatis uir. ¶ † Subsequẽter q̃riẽ de ltima, quã iurauit Mõdonetus se non petiturũ, ad quã ptineat. rñdeo iurm ualuit. de pac. c. q̃uis. lib. 6. & ideo ad Alasiã pertinet. vr̃. n. testator, q iurm exegit, suis hr̃dibus & substitutis ꝓspexisse. ff. de pig. ac. l. necessarias. §. de pignore. de ꝓba. l. si pactũ. & ad substitutũ ptinet q̃ supest. arg. ff. de colla. bo. l. 2. §. duo fratres. de his qb. ut ĩdi. l. post legatũ. §. amittere. in fi. ff. de leg. 2. l. peto. i prin. sed vr̃ spectare ad Margaritã vel eius hr̃dẽ. nã cũ hæres nõ detrahit quartã. qa nõ uult aut nõ põt, applicaẽ primo substituto, nõ scđo. ut ff. ad tre. l. 1. §. idẽ neratius. & l. marcel. §. ꝙ si suspecti. sed Margarita fuit prima substituta. Rñdeo illud verũ, cũm hr̃s nõ detrahit uolẽs primo fideicõmisso facere grãm, uel facto primi fideicommissarij fuit priuatus, ut puta coegit eũ adire. sed hoc uoluit facere grãm testõri cũ iurauit. Itẽ eius facto priuatus est, q iurm exegit, testõr aũt nõ vr̃ ꝓuidisse primæ tñ substitutæ, sed ẽt scđæ. cũ ergo rogata sit prima substituta oĩa restituere, si sine liberis decesserit, ẽt hæc ltima uenit ĩ restõe, ut arg. ff. ad l. fal. l. pen. tales. §. fi. ff. ad treb. l. marcellus. §. qdã libe. ¶ Postremò q̃rit, qd de dote Margaritæ, an aliqd ex cã pertineat ad Alasiã. Rñdeo sic, qđ ultra ltimam est, cum grauata fuerit p testatorem in testõ restituere si sine liberis decesserit, tenet aũt fideicommissum in dote in eo qđ ultra ltimam. ut ff. de le. 2. l. fi. §. filiæ. & ibi casus fm Mar. si qui ita disputando determinauit. & Dyn. & Bar. & Cy. de quo per eum. C. de rei uxo. ac. §. uideamus.

¶ Casus talis est.

¶ Factum tale est, monachæ monasterij sancti. E. præsen. nume. 12. tribus ex ipsis absentibus in eodem monasterio pulsata campana, ut moris est, ad electionem processerunt, ita ꝙ 11. ex præsentibus, ut asseritur, professis elegerunt nulla alia obseruata forma quandam. B. reliquæ uerò moniales sex numero & mochildis una ex ꝓdictis. 11. numero ꝓ tribus monialibus absentibus, de quarũ mandato aliter nõ cõstat, q̃ ex eius assertione, elegerũt quadã. E. vtrãq; electionem Eps cassauit, qui nulla forma seruata elegerant; assignauitq; terminum in quo decerneret eas priuãdas prima uice eligendi ptãte, a qua fuit oppositum, ex eo qa tardabat & tradauerat

declarare

declarare dictas moniales posse eligere, uel assignato termino ad dandum apostolos aliquæ ex dictis monialibus. 13. numero, in numero quarum paucis exceptis. 11. q̃ elegerãt dictã. B. incluserũt ad electionẽ processerũt prius uocatis omnibus, & an oĩa deliberatione habita, p quã uiã & seu formã esset in electione procedẽdũ, & tãdẽ placuit uniuersis de futura abbatissa p uiã sancti spũs eidẽ monasterio puidere. ¶ Ex isto facto q̃rit an electio dicat facta lite pendẽte; & si sic an ex pendẽtia huiõi lit. sit sequẽs electio, maxime pẽden. appel. & datione termini ad dandos apostolos nulla. ¶ Quærit ulterius, si attento q̃ pmissa deliberatione circa uiam seu formã eligendi & secuta electione per uiam spiritussancti, huiõi electio sit nulla. ¶ Tertiò sine pudicio partis posito, q̃ non dicatur p hoc uitiosa, si adeo præsumatur suspecta, attento q̃ ferè omnes. 11. q̃ eandem alias elegerant, eandem elegerunt.

S V M M A R I A.

1 *Electio abbatissæ non seruata forma c. quia propter. de electione, scienter est ipso iure nulla, & potestate eligendi iterum pro prima uice priuantur eligentes.*

2 *Electio facta lite pendente de potestate eligendi, ualet si fiat ab existentibus in possessione eligendi, etiam ius nullum habentibus.*

3 *Electus qui nulliter est propter defectum formæ, potest iterum eligi, & ita alter fiat electio per inspirationem.*

CONSILIVM CCCXLVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Formæ capituli, quia pp. de elec. seruandæ sunt ẽt in electionibus monialium, ut patet in c. indẽnitatibus. eo. ti. lib. 6. & si nõ seruat, electio est nulla saluo eo qd̃ ibi dr̃, nõ tñ vr̃, q̃ ex hoc sint priuãdæ iure eligendi p illa uice, nisi pbet q̃ scienter elegissent, cùm liceat mulieribus ignorare iura, ff. de iur. & fac. igno. l. regula. sed si scienter 9 formas eligerent, essent in dolo, ff. ad l. fal. l. dolo. & iõ nõ subuenitur eis, sicut cũ eligerent sciẽter indignũ, ut no. in d. c. indẽnitatibus in gl. no. ex hoc apparet, an eps bñfecerit assignãdo eis terminũ. 1. quẽ decernetet eas priuãdas fore; posito ecrõ q̃ bñfecerit, q̃rit an electio post earũ appl̃onẽ fcã sit nulla. Rñdeo nõ ex hoc, cũ facta sit ab hñtibus potestatẽ eligendi. nã anteq̃ priuentur p sniam nõ amittunt ptãtem. ut no. in d. c. quia pp. per Inn. facit. C. de sac. san. eccle. l. iubemus. §. œconomus. & qd̃ ibi no. ualet ergo electio per eas facta antequã priuentur, dũmõ fiat sine suspitione pœnæ, q̃ ppterea cessat in uacationibus, cũ uacatio sit eã periculosa. de appel. c. abbate. in fi. ad hoc. ff. de dona. l. post 9ctũ. de sol. l. reo criminis. C. de bonis dãna. l. si q̃s post hoc. & ita determinat Inn. & Cõpo. q̃ sic dici fuisse obtentũ in d. c. q̃a pp. † & si dicatur electionẽ hanc fuisse factã lite vl̃ appl̃one pendente. Rñdetur, q̃ lis pendere põt tripliciter quãtum ad ppositũ. Primò inter duos electos in discordia, & tũc interim alia electio nõ est fienda quousq; lis sopiatur, ut in c. 1. & 2. ut lit. pen. lib. 6. & hic nõ est casus nr̃. scd̃ò pendere põt sup iure eligẽdi, vt cũ dr̃ captm nõ posse eligere. & hæc est qõ doctorũ. de qua per Cõpo. & Inno. de asti. c. cũ M. ad fi. de arbi. c. ex parte. per Ber. de iurepatro. c. ex literis.* & cõis opi. est, q̃ si captl̃m erat in possessione eligendi valeat electio nõ obstãte lite uel appellatione, ut no. gl. q̃ hoc determinat i c. nõ solũ. de appel. lib. 6. Nã fructus possessionis est eligere, ut in c. cũ wintoniẽsis. de elec. & lite pen. nõ debet q̃s cõmodo possessionis priuari, ut lit. pen. c. 1. & 2. facit. n. fruct⁹ suos possessor ẽt post litẽ motã, licet illos teneat restituere si succumbat. ff. de usuris. l. q̃ sciẽt. §. fi. q̃ testõ nõ cadit in electionẽ, per quã q̃rit ius electo, q̃ debet sine facto suo priuari. ff. de regu. iur. l. nõ debet. facit. ff. de edi. edic. l. bonẽ. §. pignus. ff. de in diem adiec. l. iul. §. sed marcellus. ff. q̃bus mod. pig. uel hypo. sol. l. si creditor. sufficit. n. eligentes esse in possessione iuris eligẽdi, licet ius nõ haberent, ut electio ualeat. de elec. c. q̃relã. de cã pos. c. cũ olim. de iurepatro. c. cõsultationibus. & ita determinatur in q. posita sup regula. mora. lib. 6. in mercuria. ad qđ facit qđ no. Io. an. de excep. super uerbo admonitionis. nec dr̃ tunc lite uel appel. pen. innouari, sed dr̃ possessio cõtinuari. 9rium aũt dicere esset innouare, ut no. gl. in d. c. nõ solũ. Hic ẽt nõ est casus nr̃, cùm dicatur per epm has moniales fore priuatas & ius eligendi nõ hẽre sed priuandas, qui est tertius casus in quo dicendũ est fm cõem opi. electionẽ ãn priuationem factam ualere. nam motio huius litis non est realis, sed personalis, & sic uitium litigiosi non habet locũ, ut no. Inn. in d. c. cum M. ferrarien. ad fi. de cõst. † Ex hoc ergo capite nõ est electio nulla, nec ex eo q̃ eandem quã primò elegerũt, cũ prima electio nõ fuerit cassata uitio personæ, sed ex defectu formæ & iõ potuit illam et eligi. ut est casus in c. super eo. de elec. Itẽ nec ex alio esset electio nulla, q̃ præcesserit tractatus & deliberatio de forma spũsancti seruanda, & licẽt ex hoc nõ possit dici per inspirationem facta, sed debeat fieri nullo tractatu pẽdente, dr̃ tñ facta per quasi inspirationem, ut no. Specu. in ti. de elec. §. fi. uer. s. si aũt nõ simul. Sed certe ibi vr̃ loqui in diuersis tractatibus & noĩationibus diuersorum, secus vr̃ in unius noĩatione, licẽt de forma sit tractatus. ex alio non vr̃ electio, cùm in forma inspirationis uel quasi requiratur eligere debentiũ cõcursus, qđ hic nõ fuit; nam ẽt si q̃dam ex moñ. sunt ptãte eligendi priuatæ, si tñ simul cũ hñtibus ptãtem nõ cõuenirẽt, nõ dr̃ electio inspirata; vt no. in d. §. fi. in Spec. de elec. versi. ex præmissis. Hoc aũt in facto cõsistit, & uidendus esset processus, & forma electionis, ex quibus colligi posset quid iuris est.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam noĩe Pontius de sancto Iuliano donauit pp nuptias Pontio filio suo adoptiuo certa bona, & dixit in dona. q̃ si d. Pontius donatarius susciperet liberos ex illo mrĩmonio, q̃ ipsi essent hr̃des d. Põtij legatarij pr̃is eorũ sine diminutione q̃cũq; susceptis liberis moritur pontius donatarius, deinde dicti liberi superstite adhuc Pontio donãte, quibus liberis tanq̃ pximiores ab intestato successerunt Alasia & Io. frater eius. Nunc d. Alasia & Io. donauerunt Titio oĩa dona, q̃ fuerunt quondam Pontij patris dictorum puerorum prædictiq; donatarij, necnon ẽt illa q̃ fuerunt d. patris naturalis dicti donatarij, uigore cuius donationis tradita fuerunt d. Titio oĩa bona, q̃ Pontius habuerat a patre suo naturali uel aliũde, illa uerò quæ donata sibi fuerunt per pontium de sancto Iuliano patrem adoptiuum, tradita non fuerunt, sed remanserunt penes dictos donantes, s. Alasiã fratrem eius & eorum hr̃des p 25. annos. Nũc a dictis hr̃dibus petuni d. bona p Titiũ donatariũ, q̃ dicit q̃ sibi fuerunt donata oĩa bona quæ fuerunt Pontij. Sed ista fuerunt Pontij ex dona. sic facta per Pontium de sancto Iul. ergo ueniunt. cõ dr̃, q̃ dicti donantes non senserunt de his bonis, sed de illis tñ q̃ ad Pontium deuenerant a patre suo, uel aliunde, quæ tradita fuerunt. quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Donatio facta de omnibus bonis, quæ fuerunt alicuius, debet intelligi de his bonis quæ eius fuerunt pleno iure, nec extenditur ad bona quæ debebat alteri restituere in morte. cum nu. seq.*

Donatarius in contractu donationis potest grauari de restituendo res donatas alicui.

2 *Hæres dictio hæc in contractu inter uiuos trahitur ad particularem successorem, quando aliter actus non ualeret.*

3 *Mortem nomine quid notat, & quid nomine fuerunt.*

4 *Donationis enarratio demonstrat qualis fuerit mens donantis, si de quibusdam rebus dubitetur an in donationem uenerint.*

CONSILIVM CCCXLVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quia circa donationẽ factã per Alasiã & fratrẽ eius de bonis q̃ fuerunt Pontij & patris naturalis eius plus dubitatur, utrũ cõtineat bona q̃ d. Pontio donata fuerũt p Pontium de S. Iuliano patrẽ eius adoptiuũ, hũc passum aggrediẽdo. Visis instr̃is donationũ puto de iure defendi posse, q̃ nõ. Pro eius euidentia cõsiderandũ est, q̃ dicta bona p Pontium de sancto Iuliano donata subiacebant restõni post mortem donatarij, uoluit donans q̃ si donatarius susciperet liberos de illo mrĩmonio, per cuius contemplationem fiebat illa donatio, q̃ ipsi essent hæredes dicti donatarij sine diminutione quacunq;, ut ex instr̃o donationis constat, q̃ uerba pprie non pñt operari, cũ non possit q̃s ad testãdũ uel certũ hr̃dẽ relinquẽdũ astringi, nec per 9ctũ, ut ff. de uer. obli. l. stipulatio hoc mõ. nec per testm̃. ff. ad trebel. l. ex facto. in prin. de leg. 1. l. filiusfami. §. ut q̃s hr̃dem. operent aũt impropriè & per indirectũ id quod pñt, vcȝ ut Pontius donatarius post mortem suam teneat illa bona filijs suis restituere, qđ fieri potuit, & per hoc q̃situm fuit ius naturaliter filijs dicti donatarij, ut C. de dona. quæ sub mõ. l. quotiens. ff. de uerb. obli. l. q̃ Roma. §. flauius hermes. in fi. ff. depo. l. publia. in prin. maximè quidem uerum est hoc in donatione propter nuptias, sicut in dote q̃ iudicantur ad paria. C. de bon. quæ lib. l. 2. in his enim vcȝ pactum factum per auum, ut propter nepotes retineantur. ff. solu. matri. l. si dotalis. ff. de pactis dota. l. inter socerum. §. cum inter. quo casu remanent penes nepotes etiam uiuo auo mortuoque patre uel matre, non enim potest auus dictis nepotibus auferre, cùm semel uoluerit ad eos peruenire, ut not. ff. solu. matri. l. post dotem. per Lyn. & Bar. qui quidam nepotes licet sint in potestate aui, sunt tales donationis capaces, licèt secus in alijs. ff. fami. erciscun. l. pomponius filadelphus. C. de inoffic. do. l. 2. nam cum ipse filius uel

filia

filia sit capax, ut d.l.pomoo.sic ēt nepos ex eo uel ea.ar.ff.de le.3.l. pr.§.quindecim.ꝙ aūt sua verba donōnis, in quibus voluit filios nascituros esse hæredes, hoc operanē, vt ad eos puentaē post mortem donatarij, ꝓbatur; nam hoc idē operarent illa verba, si posita essent in testō, quia videreē hæres rogatus dē restituendo, ut d.§.vt quis hæredē.in l.filia.de le.j.& ad treb.l.ex facto. in prin. ergo idē operari dēnt in ꝯctu, quia de ultima uoluntate ad ꝯctus bona est argumentatio, ubi ꝯtriū non reperiē.ff.de le.j.l.seruū filij.§.eū q cyrographū. Itē ista interpretatio non est oino extranea a verbi significatione & uoluntate donantis, imo ꝯgruit; ergo est amplectāda. ff.de hær.inst.l.tales.§.fi.de le.j.l.ab oibus.in prin.ꝙ aūt non sit ex-

a tranea, p3.nam hæres[a] idē est, ꝙ dñs.ff.de hære.insti.l.his uerbis.in

2 prin.& ibi no.†cū ergo dixit.volo ꝙ sint hæredes.debet & pōt intelligi.i.dñiū illarū rerū donatarū post mortē donatarij, quasi dicat deueniat ad d.filios post mortē pris,& hoc facere dēmus, vt voluntatē donantis seruemus; & res magis valeat q pereat.ff. de reb. du.l.quotiens.& si hoc notarius nesciuit dicere, non dēt eius imperātia nocere d.filiis. C.de test.l.error.ff.de reg.iu.c.si librarius.alias multa testamenta & instrā subuerterenē hodie, in quibus imperiti notarij vtplurimū ēt in partibus substantialibus vtunē uerbis incongruis,& ineptis. Itē hæres idē est, ꝙ successor.ff.de eden.l.quædā.§.is aūt. Cū ergo dixit.volo ꝙ sint hæredes. pōt intelligi.i. successores in illis bonis,& sic nō est penitus extranea interpretatio, & veri tūc sunt successores.nam ēt qui succedit in re, dr̄ successor. ff.de iu.iu.l.ēt.& ff.de exce.rei iud.l.fi.& si dicaē nomen, hæres, significat successurē & vlem.ff.ad treb.l.j.§.si hæres.& de eden.l.quædā.§.is aūt.hi aūt filij dnr̄ ſm hoc in illis bonis successores rerū & particulares, sed non dicenē hæredes. Rū. ꝙ ēt in certa re pōt quis interdū hr̄e nomen hæredis largo mō sumptum, vt actus valeat.vt no.ff.ad treb.l.si quis priore. in Auth.vt cū de ap.cog.§. aliud quoque cap ſm.plene per Bar.de hær.inst.l.ex facto. Itē ut dicantur hæres.i.dñs; sic ergo hic, vt voluntas donantis valeat. & hic est cōis vsus loquendi hodie.nā vulgares hoies appellant hæredes illos, ad quos post mortē alicuius bona deueniunt, licet non iure hæreditario, sed usus est attendendus per maxime.ff.de uer.si.l.anniculus.in prin.& l.in uulgari.in fi.de le.3.librorū.§.qd̄ tñ cassius. de fun.instr.l.cū de lanionis.§.asinā.porro cū verba non pſit intelligi ꝓpriē, tā in ꝯctibus q̄ in ultimis uoluntatibus obliquanē.ff.loca.l.si in prin.de iureiu.l.sed & si possessori.§.ꝙ si rerū.ad trebe.l.sceuola.& potius mens q̄ verba ꝯsideranda est, potissimè in indoctis, q nesciunt ꝓferre verba ꝓpria.ut ff.de le.3.l.non aūt.in fi.C. de lib. pte.l.3.extra de reg.iu.c.intelligentia. Ex quibus p3, illa bona p Pontiū de S.Iuliano donata subiacuisse restōni,& sic donatarij fuerunt semel sed reuocabiliter. Ex quo sequitur, ꝙ non ueniunt in donōne facta per Alasiam; donauit.n.bona q̄ fuerunt Pontij, quod est intelligendū de bonis q̄ simpl'r & absolutè fuerunt Pontii, ista verò non fuerunt simpl'r & absolute, sed cum ꝯdōne & mō tpal'r, vnde fuisse non vnr̄, sicut non pōt dici debitū qd̄ pōt exceptione repelli.ff.de ver.sig.nec creditores vnr̄ in loco circa id quod ipaliter est.ff.de hær.inst.l.ex facto.de le.j.l.hmōi.§. legatum.ff. de pigno.

3 l.debitor.†nec quod uenale habeo, meum dici potest absolute, vñ ap.meorum non uenit.ff.de au.& ar.le.l.pediculis.§.item cum quæreretur.& l.pe.in prin. Cum.n.quis legat quæ sua sunt, non veniūt illa q̄ habebat uenalia.ff.de usuf.leg.l.cum gñali.§.uaori. Cum igitur ista donō potest intelligi facta de bonis q̄ fuerunt Pontij simpl'r & absolutè, non debemus eam extendere ad ea q̄ fuerunt sua cum deteriorōne & mō.ff.de le.3.l.hoc legatum.de au.& ar.lega.l. quintus.quia uerba cum possint, sunt intelligēda in potiori significatu.vt no.ff.si ager.uec.l.2.de le 2.qui habebat.in prin.tunc aūt ista bona venirent, cum nulla alia bona potius habuisset, de fun.instru. l.fundus.de cond.& dem.l.quibus diebus.§.dñs.de au. & arg. le.l.pediculis.§.item cum quæreretur.de le.3. l. cum quæreretur. §.lana, qui tex.faciunt ad ꝓpositum. Item app: suorum continenē illa, q̄ sunt plenissimo iure Pontij, qd̄ p3, quia illud est plenū, cui nihil deest.ff.de hær.inst.l.solum.96.di.bene quidē.6.q.j.c. si oīa. Sed huic Pontio deerat aliquid, nā non poterat perfectè disponere de his rebus tanq̄ subiacentibus restōni, ut in auth. res q̄. Item tñ deerat sibi, q tunc aderat filiis suis quibus tenebatur restituere; illius aūt ius aderat ēt in uita patris, ut l.quotiens.de don.q̄ sub mō. C.ut in pos.le.l.cum archimedora. Non ergo de d.bonis intelligenda sunt uerba donatricis; sed de illis q̄ fuerunt Pontij pleno iure. s.q̄ peruenerunt ad eum a patre suo, quod præsumitur tripl'r. Primò ex ꝯdōne donōnis, quæ est strictè interpretanda, vbi nō sumus certi, non.n.ꝑsumitur quis iactāre pecunias suas.de ꝓb.l.cū de in-

a debito. potissimè mulier qd̄ genus auarissimū est.l.sed si ego.ff. ad vell. Secdò ex verbis donōnis, donat.n.bona q̄ fuerunt Pontij & patris eius naturalis. p hoc qd̄ dixit patris eius, vr̄ sentire de his tm̄ bonis q̄ a patre ꝓuenerunt. nā vna pars copulatiuè p alterā declaratur & restringitur.ff. de le.3.l.q̄situ̅.§.fi.de fun.inst.l.scio.§.gaio.

4 †Tertiò ꝑsumitur ex ipsius donōnis executione, nam dr̄, ꝙ illa tm̄ bona fuerunt uigore donōnis, q̄ a patre d.Pontij prouenerunt uel aliunde; illa verò q̄ donata fuerunt a Pontio de S.Iul.remanserunt penes donātes & eius hæredes p p 25.annos, ex quo colligitur hāc fuisse mentē donantiū. ff.qui.mo.pi.uel hyp.sol.l.sicut.§. superuacuū.euentus.n.declarat qd̄ actū sit.ff.de test.tu.l.in re nostro.de iure fisci.l.3.§.qñ aūt.ff.ad tul.l.senatus.& certe cursus 10.anno.sufficeret ad hoc ꝓbandū ꝙ ita senserunt donantes & donatarius, si ad hoc ꝓbandū allegetur.ar.ff.de usu.l.cū de in rē uerso.C. de pet. hær.l.si filius.ff.de acq.hær.l.qui alienā.§.sed si non adierit.ex ante.n.tpis patientia ꝑsumitur consensus, ut d.iuribus; nec erit hæc ꝑscriptio, quia non sufficeret ips, sed induceret ad declarōnē ꝯctus, nā ꝑscriptio super re certa ꝓcedit, sed hic sumus in casu dubio, q2 facilius est declarari q̄ qd̄ certū est tolli.ff.de test.l.hæredes palam. §.si quis post. snīa verò cōpromissi facti per Alasiā non obstat, q2 gñaliter dicit d're seruari donōnē, qd̄ est intelligendū quatenus seruanda est de iure.extra de rescr.c.si qñ.non aūt determinat hæc bona venire,& non ꝓbat hoc esse &c.C. unde cogna.l.non hoc. Item posito ꝙ hoc ibi caueretur expsse non nocuit fratri Alasiæ, q nō ꝯpromisit.C.res inter alios acta.p totum.& idē per oīa dico in snīa parlamenti, si ꝯtinet idem quod sententia compromissi uel aliter.

¶Casus est talis.

¶Quidā rector parochialis ecclesiæ p uiolentiā adulterauit quandā suā parochianā alteri nuptā & ꝑgnantem, ꝯ quem facta fuit secreta informatio p officialem epi, recepti sunt quidam testes, qui deponunt de auditu. Item ipsa mulier stuprata, q̄ deponit de ipsa rei euidentia,& ēt quidam clericus qui sociauit d.rectorem qui depoīt de uisu, licet ipse fuerit consentiens. Officialis uidens nō sufficienter probari, d.rectorem admisit ad compositionem. Nam ad euitandā snīam & sumptus litis dictus rector soluit 30.francos,& dictus officialis absoluit eum ab oī maiori pœna, si q̄ incurrisset ex d.cā,& hæc sine aliqua inquisitione solenni,& attenta uoluntate epi tunc absentis, nunc eps d.compositionem non uult habere ratam, sed uult ꝙ de nouo inquiratur & debitè puniatur. Econtra excipitur de dicta absolutione, quæ cum facta sit ab officiali, debet nocere epo, cum unum & idem sit tribunal utriusque. Item quia de delicto unius sæpius quæri non debet. Quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Compositio pecuniaria facta cum officiali episcopi per clericum de adulterio non præiudicat ipsi episcopo, quominus possit iterum cognoscere & legitimè criminosum punire.*

2 *Episcopus licet possit dispensare super adulterio simplici, non tamen potest super adulterio aliter conditionato, & tanto minus eius uicarius uel officialis.*

3 *Probationes quæ admittantur in adulterio & similibus.*

CONSILIVM CCCXLIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Notandum ꝙ adulterium est graue & capitale crimen[b].25.di.§.criminis.circa med.32.q6.7.c. ꝙ in omnibus, potissimè in casu nostro, ubi plura crimina simul concurrerūt. s.uiolentia, læsio prægnantis & partus, & ideo grauius reddiē. ff.de priua. deli.l.nunq̄ plura.C.de epi.aud.l.3. extra de pœnis.c.j.& etiam ex qualitate personæ adulteræ, quia rector erat parochialis, a quo procedere debent salutifera monita & ministrari ecclesiastica sacramēta, unde tanto detestabilius redditur, quantomagis professioni contrariatur.ff.ad l.iul.maiest.l.famosi. in fi. C.de epi.& cle.l.presbyteri.in fi.ff.de pœnis.l.quædam. in authen.ut defuncti seu fune.§.1.propter quod patet, ꝙ dictus rector veniebat priuandus beneficio si ciuiliter agatur, & etiam deponēdus ab ordine si criminaliter accusetur.de acc.c. qualiter & quando.post med.§.fi.& non solum cum uerum adulterium commisit, sed ēt si iactat se commisisse, idem est si ex illo sequutum sit aliqd̄ scandalum.de exces.præl.c.q̄ sit graue.coniuncto eo quod no. In no.in c.bonæ.de æta.& qua.ad hoc.c.si quis eps.& c. si quis sacerdotum.81.di. Nec ob.c.quæsitum.de temp.or.ubi dr̄, ꝙ criminosi præter reos homicidij post peractam pœnitentiam tolerantur, si crimen est occultum. Nam illud uerum, si penitus est occultum, adeo ꝙ probari non potest alias, non tolleratur nisi per dispensationem.de iud.c.at si clerici.hoc autem probari potest vt j̄.osten-

a Hæres. Quo modo pnaē u l iure uo me hæredis, ri de Bar. Sox. l. 9 fi.243.l cip. mā. uersi. a. hāc ꝯcl. in a. p. ubi ēt ꝙ id qd venit ap ꝑsone hæredis uenit ap ꝑsone successoris, & eā j dubio ibidē in ver. tertiū ꝯsē mar, & i ꝯsi.250. me. l cā. uer. ita ꝯclu. ea dē pte. & l cōs. 257.ici. uisis. uer. ali qū.& 4. ibi. nam ubi mā. cū uers. seq. ea. pte. vbi ponit 1 mā quę transitoria nō ē ad hæredes extraneos sed tm̄ ad filios ueniunt tm̄ filij. vbi ētan idē sit ꝯ successoribus & descēdētibus.

b ¶Crimen. Et quid sit grauius an adulterū vel raptus. vid Alexā in cō si.62.in 3.col.in 2.pte.& in cons. 24.l 3.col. ea. pte. ubi pōit an sit grauius furto.

¶Adde tu. Lud. ro. l sin. 667.ici. nos su m° l mā adulterij &cæ. ubi pulchrè ponit q̄ sit pœna

adulterij & an iudex ecclesiasti cus sit iudex cõpetens. nu. 1. & nu. 7.

1 detur. †ex quibus pʒ, ꝙ illa cõpositio facta ꝑ officialẽ non ualuit, & ea non obstante põt eps̃ de nouo inquirere. Non.n.potuit officialis pœnã depositionis uel priuationis a bñficio mutare in pœnã pecuniariã, q̃a non lʒ hoc nisi hñtibus ptãtẽ dispensandi super crimine, ut in c.lʒ. de pœ.& ibi per gl. de rap. c. archieṗatu. per Ho. de collu. detegen. c.1. per gl. & Inn. sed officiali nõ lʒ super adulterio dispensare, cũ dispensatio ꝑtineat grãm. & sic liberalitatem. ut in c.fi. de trans. q̃ liberalitas non vr̃ sibi ꝯcessa, nec cadit in eius mandato. ff. de off. vica. c.2. li.6. ff de pac. l. ꝯ iuris. §. si filius. licet.n. eps̃ dispensare posset, non tñ vr̃ officiali ꝯcedere ptãtem dispensandi. facit quod no. Bar. ff. de decr. ab or. fa. l.2. uer. item ex uigore alicuius doctorũ &c. Rursus non solum officialis, sed eps̃ delinqueret pœnã depositionis in pecuniariã transmutando. de off. or. c. irrefragabili. C. de ser. l.1. li.12. per gl. 5. q.2. c. si primates. per gl. Nõ est ergo verisimile, ꝙ hanc ptãtem ꝯcesserit officiali ꝙ ipse verisĩr nõ esset hoc facturus. ar. ff. ꝓ so. l. merito. de off. præfe. præto. l.j. circa fi. ibi. credit.n. princeps &c. quod quisq; iuris. l.3. §. si procurator. Præterea dispensatio debet fieri cũ aliqua iusta cã. de ele. c. innotuit. alias peccat qui sine cã dispensat, ut no. Inn. in c. diuersis falla. de cle. coniu. de fi. presby. c. ueniens. vnde posito ꝙ videreẽ officiali dare ptãtem dispensandi intelligi debet cã rõnabili subsistente, non aliter. Non.n. vr̃ plus concedere q̃ penes se habeat. 1. q.7. c. daybertũ. de iurepa. quod autem. ff. de le. j. l. si domus. §. fi. sed hic nulla cã subsistebat dispensandi, quinimo scandalosa esset dispensatio ꝑp enormitatem criminis & populi rumorem & detestationem, & iõ non uideretur aliquo mõ hoc casu permissa non solum officiali, sed nec epõ, sed potius est exagerenda pœna. ar. ff. de pœnis. l. aut facta. §. fi. quod autem in officialatu continetur, ꝙ possit cõpositiões recipere, debet intelligi eo casu quo de iure recipiẽdæ sũt, puta in criĩbus leuibus & extraordinariis, in quibus imponitur pœna iud. arbitrio. quia non est a iure determinata. ff. de effra. l.j. §. expilatores. Nã tunc multas pecuniarias indicere põt iuxta facti qualitatem, & de talibus cõpositionibus intelligitur. c. dilectus. de off. or. & quod ibi no. & de pœnis. c. j. Sed in casu nostro pœna ordinaria statuta est a iure, cũ sit graue crimen, vnde mutari non debet sine cã. ff. de infa. l. quid ergo. §. pœna. cum sua materia. C. eo. l. & si seuerior. Præterea in crimine adulterij non lʒ transigere uel per pecuniam se redimere. C. de trans. l. transigere. maximè de iure canonico, quod pro crimine non imponit pœnam sanguinis sed ciuilẽ. s. priuationem a beneficio, uel crialem. s. depositionem ab ordine, q̃ pœnæ sunt ecclesiasticæ, quia non merentur criosi a Deo ministrare, & ideo non habet ibi locum compositio. 5. qõ.7. c. si primates. ff. de pac. l. iurisgẽtium. §. si paciscar. & §. item ne experiar. Sed oppo. ꝯ prædicta crimina semel dimissa ultionem non merentur. de pœni. di.4. c. diuina clementia. de accu. c. de his. ẽt si per inquisitionem fuerit quis semel absolutus amplius super eodem criẽ non potest inquiri, ne de eodem facto sepius quæratur. ut not. Inno. de ele. c. cum dilecti. per Bar. ff. de accu. l. si cui. §. iisdem. sed rñdeo primo, ꝙ hic non fuit absolutus sententialiter, quia nulla fuit inquisitio. Nam facta fuit duntaxat secreta informatio præparatoria ad solennem inquisitionem, q̃ non potest dici inquisitio, cum fiat dũtaxat ad animum iudicis informandum, ut no. Inn. de ele. c. bonæ. de postu. c. bonæ. Nec seruatur ibi forma inquisitionis, cum fiat ẽt non præcedente infamia, ut ibidem no. Inno. secus in inquisitione solenni. de acc. c. cum oporteat. Item fit parte non uocata & nõ data copia depositionis & articulorum, secus in uera solenni. de accu. c. qualiter. §. debet. cum ergo nulla fuit formata inquisitio, non põt dici ꝙ fuerit sententialiter absolutus. nam sententia non potest esse non præcedente iudicio. de sim. c. licet heli. C. de sent. l. prolatã. fuit aũt hæc q̃dam illicita redemptio uel collusio. vnde non obstante ea potest denuo inquiri, ut d. l. transigere. extra de collu. dete. c. fi. præterea cũ prima inquisitio non est solenniter facta uel in aliquo est erratum, potest iterum inquiri. de acc. c. qualiter & qñ. il j. idem si per primam non fuit debite punitus. 2. q.1. & c. notum. ar. de calum. c.1. in fi. & quod no. de iud. c. at si clerici. in gl. fi. Sed ista prima inquisitio non fuit solennis, ut dictum est, nec fuit per eam iste ꝑsbyter debitè punitus. ad prædicta facit quod no. Bar. ff. de accu. l. senatus. ubi determinat, ꝙ si fuit aliqua qualitas omissa in accusatione & fuit reus condemnatus pecunialiter ubi ꝑp qualitatẽ debebat condemnari corporaliter, ꝙ ꝑp illam potest denuò accusari & pœna pecuniaria restituetur & cõdemnabitur corporaliter. ar. ff. commo. l. unde quæritur. ¶ Sed si diceretur, ꝙ imo fuerit hic sententialiter absolutus. Nã nolens expectare euentum iudicij nec sñiam soluit, ꝑp quod absolutus fuit ab instantia iudicij. ff. de procu. l. si reus para. Sed ista absolutio habet uim diffinitiuæ. ut not. ff. de acc. l. ania cum testm̃. per Bar. Sed rñ. tunc est illud uerum, cum conuentus soluit illud quod petebatur, & quod dẽbatur. ut Inst. de perpe. & temp. ac. §. fi. sed hic non fuit solutum id quod debebatur uel petebatur. Nam dẽbat pati pœnam priuationis, & ipse soluit pecuniam, male ergo fecit officialis. Nam aut de criẽ sibi constabat, & non dẽbat recipere pecuniam, aut non constabat, & tunc idẽ, sed dẽbat eũ relaxare. ff. de pub. iud. l. custodias. C. de custo. reo. l.2. ꝑp quod pʒ, quòd illa pecunia non fuit soluta, ꝑ pœna maleficij, cũ adhuc officiali non constaret per legitimam inquisitionem, sed ad hoc ut iudex non inquireret ulterius, soluit, quod fuit illicitũ, ut dictũ est. Sed diceres, lʒ malè fecerit, tñ eps̃ non potest uenire ꝯ, cum reputetur factum suum. ff. de ui & ui ac. l. j §. deiecisse. l.3. §. gessisse. de admin. tu. Est.n. idem consistorium officialis & epĩ. de consue. c.2. li.6. sed si ipse eps̃ compositionem admisisset; non posset eam retractare, lʒ malè fecisset. de cle. coniu c. diuersis falla. Sed cũ. tunc factum officialis censetur factum epĩ, cum bene agit, alias secus. Nã malè agere non est sibi commissum, & ideo facit tunc tanq̃ priuatus, non tanq̃ officialis. ff. de manu. l. ab agnato. de cura. fur. 10. l. ab agnato. ff. manu. l. creditor. §. lucius. & iõ dñs non tenetur illi facto stare, cum in illo nunq̃ consenserit ẽt tpe quo ipsum officialem cõstituit, nec debet culpa officialis nocere dño epo. de excep. c. cum uenerabilis. si quis ius di. non obtem. l.1. §. si procu. Præterea dico, ꝙ etiam idemmet eps̃ si fecisset, posset uenire ꝯ. cum illa compositio sit a iure reprobata. de ele. c. nosti. de ui. & ho. cle. c. ut clericorum.

2 †Nec obstat c. diuersis fallaciis. nam ibi loquitur in casu, quo põt eps̃ dispensare, sed hic non vẽ posse, cùm hoc adulterium propter alias qualitates annexas reputetur grauius, q̃ simplex adulterium, ut dictum est, epõ uerò non licet dispensare, nisi in simplici adulterio, uel minoribus criminibus, ut in c. at si clerici. de iudi. §. de adul. & c. qualiter. in prin de accu. & 2. q.1. c. notum.

3 ¶ † Nunc quæritur ultimò utrum attestationes receptæ sufficiant ad cõdemnationem uel ad torturam? Resp. dictum mulieris non puto sufficere ad probationem. ff. ad l. iul. de adult. l. si quis in graui. §. 1. sed facit magnam præsumptionem potissimè in crimine adulterij, quod nisi ꝑ coniecturas probari non potest. extra de testi. c. præterea. ff. de proba. l. cum probatio. ff. de ædi. edi. l. quæro. §. fi. & idem dico de illo clerico, qui licèt fuerit particeps, tñ quia non potest aliunde adulterium hoc aliter probari, in defectum admittitur dictum eius. ff. de quæsti. l. diuus. C. de repu. l. consensu. §. super plagiis. de testi. c. veniens. in fi. Nam in defectum probationis admittuntur, qui alias nõ admitterentur. ar. C. de his qui ad ec. confu. l. pñri. §. sic obi. ubi statur iuramento partis in defectum probationis. ff. de iore de li. 1. fi. §. licentia. de ele. c. cum dilecti. Nec audeo dicere, ꝙ ꝑp illam solutionem illicitam uideatur reus confessus crimen, cum soluerit ut euitaret iudicium, non ut confiteretur. ff. de procu. l. si reus. & qđ no. Bar. de pub. iu. l. is qui. circa fi. Nec ob. l. quoniam. ff. de infa. quia ibi solutũ fuit parti, hic iudici, istæ siquidem attestationes sine dubio sufficiunt ad torturam, cum ad illam sufficiant præsumptiones, quæ ex dictis istorum uehementer resultant, & etiam ex cõi fama & ex sua solutione. ut ar. de suc. ab inte. c. cum dilectis.

¶ Casus.

¶ Plures fratres remãserunt mortuo patre simul, & in communione bonorum hæreditariorum. Ioan. maior exercuit artem speciariæ, & multa lucratus ẽ. Raphael qui tẽpore mortis patris erat paruus, postea creuit & in apotheca se exercuit confectando, pistando, & alia faciendo, & ad diuersa loca per fratrem suum missus est pro emendo mercantias ad d. apothecam. s. in Alexãdriam Damascum & in Flandriam, petit nunc Raphael a Ioanne ut secum communicet lucra per ipsum acquisita. Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Fratres plures negociantes in apotheca tacita uidentur societatem coiisse, & sic lucra debent inter se diuidi, etiam si pecunia erat unius tantum.*

2 *Societas si nominatur simpliciter intelligitur societas omnium bonorum.*

3 *Frater minor an debeat participare de lucro etiam tempore quo nil faciebat in apotheca.*

CONSILIVM CCCXL.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Ex die quo iste Raphael factus maior incepit operari in apotheca cum Ioanne fratre suo, & lucra secum communicare, vr̃ inter eos tacitè contracta societas, & extunc

quæ

quæ dictus Io. lucratus est, secũ cõicare tenetur. arg. ff. de proba. l. & procula. qa insimul habitatio & lucrorũ in cõe collatio & eius q alter superlucratur inuicẽ nõ reddita rõne faciunt psumi tacitã societatẽ [a] fm Olde. & Iac. de Are. in l. Titiũ & Mæuiũ. §. altero. de admi. tut. Nã & re ipsa ɔhitur societas ex tacito cõsensu psumpto. vt. ff. pro soc. l. 4. sicut & tacitè dissoluitur, cũ separatim agere cœperunt. eo. ti. l. itaq;. Et si aľr diceremus, resultaret iniquitas q dictus Raphael tãto tpe laborasset sine fructu, nã & si alteri locasset operas suas, aliquid fuisset superlucratus, non ergo decẽs est, q si lucrũ laboris sui peruenerit ad fratrẽ, q ipse nudus remaneat. nã tũc ad extremũ malorũ peruenitur, cũ inde dãna proueniũt, vnde sperãtur auxilia prouenire. arg. C. vnde vi. l. meminerint. de rescrip. c. nonnulli. sed a fratre vel consanguineis non dãna, sed lucra & auxilia prouenire debẽt. arg. de hoc. ff. de receptato. l. eos. ff. de lib. lega. l. Aurelius. §. Titius tellõ. ff. de excu. tut. l. tutor. §. q tutoribus. ff. ad l. Iul. repetun. l. j. in fi. nec debet vnus fratrũ defraudare alterũ labore suo vel spoliare, sed ipsum æquanimiter & misericorditer tractare. arg. ff. pro socio. l. verũ. in prin. Itẽ æqualitas est inter eos seruãda. arg. C. de fru. & lit. expen. l. fi. vt sicut Raphael participauit Ioanni lucrum laboris sui, sic & Ioannes eɔ debet, quia ex tali participatione facta ab ipso Raphaele Ioannes sibi obligatus est ad antidora, q vr̃ inducere dña vicissitudinẽ cõiouis. arg. ad hoc. ff. man. l. si verò nõ remunerandũ. §. idẽ Papi. & qđ not. de cõdi. indeb. l. si non fortẽ. §. Libertus. ff. de pe. hær. l. sed si lege. §. cõsuluit. ff. de fideiuss. l. si testõ. §. 1. nõ. n. psumitur dictũ Raphaelem voluisse de ipso cõicare, nisi ita & sibi cõicaretẽ. ff. de sol. l. si cũ aurũ. de ope. lib. l. Campanus. ff. de probat. l. cũ de indebito. vnde si Ioannes cõicare recusat q ipse lucratus fuit, retinere nõ deberet cõmoda q sentit a Raphaele per rr̃am illã. Cõmoda q sentis iũgas onus emolumentis &c. ff. de reg. iur. l. fm naturã. esset. n. huic Raphaeli labor suus luctuosus, & lucrũ meroris, si sibi nõ proficeret, sed fratri tñ, qđ esse nõ debet. vt Instit. p quas pers. nob. acq. §. 1. in fi. ¶ Sed ɔ prædicta posset opponi pluribus mod. Primò qa ex parte Raphaelis nulla pecunia interuenit, sed processit lucrum istius Ioannis ex pecunia sua industria acquisita, & sic non vr̃ ɔcta societas, q vr̃ requirere rei interuentũ hincinde, vt sit æqualis. Nã ẽt dr̃, q iste Ioannes erat diues sui industria, & dictus Raphael nihil habebat. Sed rñdetur, q imo ex cõi pecunia dictus Ioannes auxit facultates suas, q præsumitẽ nisi cõstat in quas cãs exposuisset pecunias, quas redigit ex vẽditione rerũ hereditariarũ, q ad manus suas peruenerunt, vt præsupponitẽ. arg. ff. de donat. inter virũ. l. quintus. Itẽ posito q hoc nõ esset, sufficit q Raphael posuerit operas suas, quæ succedunt loco pecuniæ, & supplent q alteri p cõparationẽ patrimonij deest. ff. pro socio. l. cũ duobus. §. sr in coeunda. hinc est, q ẽt inter eos, q nõ sunt æquis facultatibus, ɔhi potest societas, vt vnus ponat pecuniã, alter operã [b] eo. ti. l. vit. §. 1. Nã dictus Raphael solus nauigabat, solus peregrinabatẽ in Alexandriã & alia loca, periculosa psonæ subibat, vnde industria sua plurimũ conferebat societati, & plus erat amissurus q Ioannes, quia ipse personã perdere poterat, sed Ioãnes pecuniã, q ergo æquitas dictat, q dictus Raphael solũ pericula debeat subijsse & dãna, & Ioannes lucra, quasi sit inter eos fraternitas Leonina vel vrsina, iniquissimũ ẽt est, hoc genus fraternitatis vel societatis. ff. pro soc. l. si nõ fuerit. §. ita coiri. & §. Aristo. ¶ Secundò opp. si Io. nõ fuerit lucratus i oĩe fratris, vel societatis, sed proprio, ergo cõicare non debet. Sed rñdetur, q inter socios nõ est fienda hæc distinctio, vtrũ nomine proprio vel societati quæsiuerit, nam & qđ proprio noĩe alter q̃sierit, cõicare debet actione p socio. vt. ff. pro socio. l. sed & si socius. §. si absenti. & l. actione. §. dicimus. & l. si quis societatẽ ɔxerit. nã si noĩe cõi acquireret, tunc statim esse cõe, nec esset agendũ vt cõicaretur. C. de acq. poss. l. per procuratorẽ. ff. de acq. rer. do. l. ea quæ ciuiliter. ¶ Tertiò vr̃ prędictis obstare. l. Titiũ & Mæuiũ. §. altero. de admi. tut. vbi patruus nõ participat nepoti lucrũ quęsitũ suo noĩe ex pecunia, quã redegit ex rebus ipsius nepotis. Sed rñdetur clare, q ibi nepos pupillus in nullo fuit negociatus, nec aliquod lucrũ cũ patruo participauit, & sic cessant oĩa prædicta, quia nõ põt videri cõtracta societas inter eos, sed in casu nostro secus, quia ex mutua negociatione & participatione psumitur societas cõtracta, vt dictum est. arg. ff. de rit. nup. l. in liber. & de concubi. l. in cõcubinatus. fm Bar. ¶ Quartò & vltimò opponitur, quia psumitur quis velle sibi & hæredi suo quærere, nõ alteri. vt. ff. de proba. l. pactũ. nec subintelligitur persona extrinseca. ff. de verb. obli. l. ita stipulatus. §. Grisogonus. Sed illud est verũ, nisi alia cã subsistat, q hoc ipsum impediat, nã & liber homo, qui bonafide seruit, hoc idẽ psumit, & tñ nõ sibi quærit sed illi cui seruit iure disponente, ratio ergo societatis tollit contrariũ, quia eoipso q contrahit societatẽ, vr̃ hr̃e animum [a] redigendi in cõe quicquid quæritur. ¶ † Iuxta prædicta quęritur, quæ societas sit ista, vtrũ oĩum bonorũ. Rñdeo nõ, quia illa nõ cõtrahitur nisi speciaľr & ea presse agaẽ, quod hic non fuit. vt. ff. pro socio. l. 3. §. 1. sed dicet illius tñ negociationis & quæstus, in quo operabanẽ. s. speciariæ, nõ alterius quæstus, quia cum sit tacita, non extendã eã vltra actũ ex quo resultat. ar. ad hoc. ff. de pactis. l. si tibi decẽ milia. secus si esset expressa, nã tũc simpľr cõtracta vr̃ vniuersi quæstus. vt. ff. pro socio. l. coiri. ex his patet solutio ad duo. Primò, q si dictus Ioannes q̃siuit aliquid ex alia negociatione, q speciariæ, nõ tenetẽ illud cõicare Raphaeli. Secũdò, q si ex lucro. d. speciariæ dictus Ioannes aliquas possessiones emit, non tenetur illas cõicare, quia nõ sunt societatis, sed propriæ, postq̃ nõ est societas [a] omniũ bonorũ. arg. ff. de fur. l. qui vas. §. fin. & extra de vsuris. c. cũ tu. per locũ a speciali. sed illud, qđ ex pecunia dictæ societatis & artis speciariæ exposuit in dictis emptionibus, tenetẽ dictæ societati refundere, si esset societas oĩum bonorum, bene teneretẽ cõicare res emptas. vt d. l. si quis societatẽ ɔtraxerit. ¶ † Secundò q̃ritẽ, pro quota parte sit huic Raphaeli cõicandũ, & a quo tpe. Rñdeo ad primũ pro rata ipsum ɔtingẽte inspectis alijs fratribus, nã si erãt quatuor fratres operantes in apotheca, debet hr̃e quartã partẽ, si tres, habeat tertiã, quia vr̃ in dubio contrahi societas, vt æquales partes fiant. vt l. si nõ fuerit. in prin. ff. pro socio. & Bart. ẽt hoc tenet in d. §. altero. in fi. Ad fm rñdeo, q a tpe quo dictus Raphael incipit negociari, debet Ioannes cõicare, nõ ante. ar. ff. pro soc. l. si quis q. §. fi. aľs incõueniẽtia, q sequerentẽ ex parte Raphaelis, sequereñ ex parte Ioannis, si teneretur cõicare eo tpe quo Raphael de nullo operabatẽ. ¶ Vltimò q̃ritur de materia data per vtrunq; qd operetur. Rñdeo tota tendit ad hoc, vtrũ ista lucra prouenerint ex pecunia cõi hæreditaria, vel ex propria Ioannis. Sed ego dico, q istud nõ expedit q̃rere Raphaeli. Nã ẽt si de ppria pecunia Ioãnis puenissent, nec aliqd de pecunia Raphaelis interuenisset, sufficit sibi q interposuisset operas suas tã in laborando in apotheca, q in peregrinãdo, vt d. l. si nõ fuerit. §. 1. & l. 5. §. societas. & supius dictũ est.

[a] ¶ Societatem. Adde d. Bartho. Soci. in ɔsi. 162. inci. cõsideratẽ 1 5. colũ. ver. cõfirmantẽ præmissa ibi. nam dicta in 2. parte.

S V M M A R I A.

1 *Rector hospitalis laicus subest iudici ecclesiastico, in quatuor casibus hic enumeratis.*

2 *Hospitalis rector quamuis laicus subest iudici ecclesiastico, cum agitur de re vel causa spectante ad pauperes hospitalis.*

CONSILIVM CLI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quæritẽ an laicus vxoratus cõstitutus p diœcesanũ ad regimẽ hospitalis, licet ibi nõ resideat sed faciat paliũ deseruire tanquã ecclesiastica psona, subsit quo ad forũ ipsi diœcesano constituenti, vel suo seculari iudici. ¶ Ad quod rñdeo q in quatuor casibus subest ecclesiastico foro. ¶ Primus est, cũ agiẽ de re vel causa spectante ad ipsum hospitale. C. de epi. & cle. l. Orphanotrophos. Et est rõ, quia hospitalia constituta diœcesani autoritate dñr religiosæ dom', & ad ipsius episcopi vel diœcesani ordinationẽ & defensionẽ ptinet. extra de reli. do. c. de Sinodochijs. & c. ad hoc. eo. tit. quia cõtingit. in cle. secus si nõ sunt fundata cũ autoritate diœcesani, sed p solũ laicũ, qđ quilibet facere põt, nã tunc nõ essent loca religiosa, cũ ipse dñs erigẽs possit pœnitere & reuocare qđ fecit, vt no. in d. cle. qa cõtingit. in gl. pe. 18. q. 2. c. quidã. facit de dona. c. inter dilectos. hoc autẽ hospitale, de quo præmittiẽ, præsumiĩ fundatũ cũ autoritate diœcesani, cũ p ipsum vt præmissum est ordinetẽ. ¶ Secũdus casus est cũ agiẽ de re vel cã principaľr spectante ad pauperes hospitalis, puta si relicta sint eis alimẽta quotidiana. iuxta. l. si qs ad declinandã. C. de epi. & cle. nã tale relictũ licet principaľr nõ respiciat monasteriũ, respicit tñ secũdariò. arg. ff. de cõdi. & demon. l. filio. Itẽ dr̃ relictũ piũ, cuius tuitio & defensio spectat ad forũ ecclesiasticũ. de test. c. cũ esses. & ibi no. & ff. de ali. & cib. leg. l. solẽt. p Bar. de offi. deleg. c. significãtibus. Itẽ quia cũ ipsi pauperes sint tanq̃ miserabiles psonæ spectãt ad forũ ecclesiasticũ. 23. q. 3. c. si qs de potẽtibus. & c. si qd cõperas. 87. dist. c. de sublatis. de verb. signi. c. sup quibusdã in fi. & ipse rector hospitalis, cũ pauperes ipsius hospitalis defendit, q a loco tutoris vel curatoris hr̃. vt d. l. Orphanotrophos. C. de epi. & cler. & defensor debet sequi forum defensi. ff. de iudi. l. si venditor. ¶ Tertius casus est, si dictus rector obtulisset se & bona sua hospitali, nã tunc diceretẽ cõuersus vel Deo deuotus. de priuileg. c. cum

[b] ¶ Operam. Quomodo tunc diuisio fieri debeat. vide dom. Alex. de Imol. in ɔsi. 117. 5 vlt. co. in 3. parte. vbi ponit qđ plus vel min' assignetur industriæ q pecuniæ. & in cõsi. 137. in 2. col. in 2. parte. & in cõsi. 130. in 4. co. ea. gle.

& plãtare. §. de ꝯfratribus. & c. vt priuilegia. & c. pe. Et iõ tanq̃ ec-
clesiastica persona subesset ecclesiastico foro, licet viueret laicaľr,
qa oẽs ꝯuersi tenent ꝯtinere. vt 39. q. j. c. vt lex cõtinẽtiæ. t a. q. j. c.
duo sunt genera Christianorũ. in gl. j. 17. q. 4. c. quisquis. ¶ Quar-
tus casus est, si dictus rector esset pauper, & sic miserabilis psona,
& sup re sua ageret, nã tũc nõ rõne hospitalis, sed qa miserabilis p-
sona posset ad iudiciũ ecclesiasticũ recurrere. vt d. c. si qs de porẽ-
tibus. & c. sup qbusdã. Si verò nõ ageret, sed ꝯueniret, tũc ea quo
laicus est, dẽt rñdere sub suo iudice seculari, licet sit paup. vt not.
Inno. in d. c. significãtibus. de offi. deleg. i gl. mag. & ver. itẽ dñt q-
dã. & idẽ est si sit diues, & in oĩ alia cã præter supradictas tenet sub
suo seculari iudice rñdere. ita no. expresse Gui. de mõte lau. in cle.
per literas. de præb. vbi dicit idẽ esse in eremitis laicis, vt non sub-
sint epo, sed suo iudici seculari, cùm sup re ipsorũ vel rõne crimi-
nis ꝯueniuntur, licet gl. videatur ꝯtrariũ dicere. 16. q. c. qui vere.

S V M M A R I A.

1. *Frater habens bona cõia cum sorore quando ipsam simpliciter dotat, videtur dota-re de bonis ipsius sororis, & ideo non potest pactum aliquod vel legẽ dotis dicere.*
2. *Pactum initum inter fratrem dotantem & sororem dotatam, quatenus respicit mariti præiudicium, non valet, secus quo ad ipsos paciscentes, & an præiudicet filiis suis in duabus partibus dotis.*
3. *Soror si stipulata sit dotem reddi fratri, si eius filii decederent sine hæredibus, an intellexerit de filiis.*
4. *Filius qui potest aliquid tenere special titulo donationis & titulo hæreditario, in dubio an videatur tenere iure speciali.*

CONSILIVM CCCLII.

In Christi nomine amen. ¶ Pro funda-
mento prædictorũ videndũ est de pactis ꝯuentis sup
hac dote, vtrũ valuerũt, & an eorũ ꝯditio extiterit, p
qđ apparebit de obiectione fideiussorũ & de execu-
tione. ¶ 1 † Circa primũ quærit primò, vtrũ pactũ factũ inter Pon-
tiũ, qui maritabat sororẽ & dotẽ tradit, & maritũ cui tradidit, va-
leat. Et vr̃, ꝙ si ex dicto mr̃imonio nascant̃ filij masculi, ꝙ vnus suc-
cedat in dicta dote, ꝙ sic, quia dãs dotẽ põt pacisci sup ea. C. de rei
vxo. act. §. accedit. & valet pactũ in traditione rei positũ. ff. de pact.
l. traditionibus. ad hoc. l. publia. in prin. ff. depos. C. de donat. q̃ sub
modo. l. quoti. ff. de verb. obli. l. q. Romæ. §. Flauius hermes. ¶ Sed
ꝯtrium dico, nã iste Pontius dotauit sororẽ suã de bonis cõibus cũ
his q̃ fuerũt paterna, in quibus bonis cũ dicta soror ius hr̃et, nõ po
tuit frater suus pacisci in eius præiudiciũ ea nõ ꝯsentiente, nec au-
ferre sibi ptãtem disponẽdi de dicta dote ad sensum suũ, qđ esset
si pactũ valeret, vt probat. ff. sol. mat. l. 2. §. ꝙ si in pris. & l. quoti. in
rõe sui. ff. de pac. l. inter creditorẽ. vbi ex pacto duorũ ius tertij le-
di nõ põt. C. de pac. l. pacto successorũ. ff. de pac. dota. l. cum auus.
¶ Præterea cũ dñs Põtius frater teneret bona cõia, & sic esset debi
tor sororis suæ, dotãdo eã vr̃ facere tanq̃ eius administrator vel ne
gotiorũ gestor. vt no. ff. de leg. 3. l. vxorẽ. §. pr̃ naturalis. & C. de do
tis pmis. l. fi. sed tales nõ pñt facere pactũ pіudiciale illi, cuius ne-
gotia gerãt vł administrãt, qa tũc nõ dicerent̃ administratores sed
dissipatores. ff. pro empto. l. q. fundũ. §. tutor. ff. de manu. l. seruus
furiosi. Ex quo patet ꝙ istud primũ pactũ in nullo nocet secundo
2 pacto, cũ sit inualidũ. ff. de reg. iur. l. nõ pstat. ¶ † Sed videamus an
teneat scđm pactũ factũ inter dictũ Pontiũ & eius sororẽ in forma,
de qua cõstat in instr̃o. Rñdeo br̃, aut quærit an valeat in hoc ꝙ ex
illo maritus obliget̃ dicto Põtio ad dotis restitutionem, & dico ꝙ
nõ, quia nõ potuit illa vxor maritũ suũ obligare sine mãdato, vn-
de maritus tenet̃ restituere dotẽ vxori vel hr̃dibus eius ĩ casu do-
tis restituẽdæ, nõ aũt ipsi Põtio rõne pacti facti cum vxore, & hoc
clarũ est, qa cũ ipso marito nõ sit ꝯctum, sed cum vxore. ¶ Si verò
quærit̃, an teneat quo ad ipsam vxorẽ. Rñdeo, pactũ siue stipl̃o cõ-
cepta fuerũt sub duabus ꝯditionibus, s. si dicta vxor decederet sine
hr̃dibus, maximè si prima ꝯdõ extitisset, qa decessisset mulier sine
filijs, nõ est dubiũ qñ in totũ esset stipl̃o commissa, potuit. n. dicta
mulier post mortẽ suã donare dicto fratri suo, qa ex hoc nulli re-
sultat pіudiciũ, & rei suæ moderator & arbiter est q̃libet. C. mã. l. ĩ
re mãdata. incepisset aũt obl̃o nasci ꝯ hr̃des dictæ mulieris, si quos
alios reliquisset q̃ fratrẽ, & diceret̃ hr̃ditaria. ff. de bo. aut. iudi. pos.
hæreditariũ. ¶ Sed qa nõ extitit prima ꝯdõ, sed secũda, qa decessit
dicta mulier cũ liberis, & eius liberi sine liberis, quærit̃ vtrũ p di-
ctũ pactũ potuerit mater filijs præiudicare. Rñdeo, nõ est dubium
ꝙ in duabus partibus dictæ dotis pіudicare potuit dictis filijs, nõ
solũ per ꝯctum, sed p vltimã volũtatẽ, qa parẽtes habẽt de bonis
suis liberã dispõnem vltra legitimã debitã filijs. ff. de inoff. testa. l.
papi. §. quarta. & §. qm̃ aũt quarta. & in Auth. vt cũ de appel. cog. §.
aliud quoq; capitulũ. ¶ Sed de tertia pte dotis, q̃ est legitima filio
rũ vtrũ potuerit eis præiudicare. Videtur ꝙ nõ. vt l. qm̃ in priori-
bus. & l. oĩmodo. C. de inof. test. & qđ no. in l. fi. §. in cõputatione.
ff. de iure delib. In ꝯtrariũ vr̃ quia p ꝯctũ pñt parentes pіudicare fi
lijs in legitima, vt ff. si quis a pa. fuerit manu. l. nõ vsq; adeo. & no.
p Dy. l. hr̃ditariũ. de bo. auth. iud. pos. sed primũ placet, videlicet
ꝙ istud pactũ in legitima & tertia parte dotis non potuerit pіudi-
care filijs, qa illud est pactũ gratuitũ, & sic donationẽ sapit. ff. de
pact. l. tale pactũ. in prin. sed pater vel mulier non pñt pіudicare fi
lijs in legitima, nã eo ipso, ꝙ donatio tangit legitimã, censet̃ inof-
ficiosa & reuocat̃, vt in auth. vñ si parens. C. de inof. test. & de inof
ficio. don. l. j. & ij. & ibi plene no. Nec ob. l. non vsq; adeo qa loqt̃
in cõtractu non gratuito. Patet ergo, ꝙ dicta tertia pars dotis spe
ctat ad maritũ ex psona filiorũ, & nunc ad eius hr̃des. Itẽ patet, ꝙ
si de dicta dote nihil fuisset solutũ Ioanni marito, possent hr̃des di
cti Io. petere vsq; ad legitimã, sed si tota dos fuisset soluta, nũc de
berent restituere duas partes hr̃dibus Pontij & tertiã retinere. Si
verò certa pars fuit soluta, & alia nõ, sicut fuit ĩ casu nr̃o, tũc si qđ
solutũ est tñ, ꝙ faciat tertiã ptẽ dotis, sicut dr̃ hic fuisse factũ, tunc
in residuo hñt hr̃des Pontij exceptionẽ, & p ꝯñs fideiussores ex p
sona eorũ. ff. de excep. l. exceptionis. p qđ patet, ꝙ maleficiũ fuit
actũ ꝯ Hug. filiũ Petri fideiussoris, nã ipse habebat duas except. ꝯ
agentem, vnam ex psona Pontij & eius hr̃dũ, aliã ex psona sua. Ex
psona nãq; Pontij dicere poterat, male agis, qa per mortẽ mulie-
ris & filiorũ suorũ non debet penes te remanere nisi tertia pars do
tis, residuũ verò spectat ad Pontiũ & eius hr̃des, sed illã tertiã iam
habes, ergo frustra petis, residuũ aũt petere nõ potes nec a Põtio
nec a fideiussore. Itẽ ex sua psona dicere poterat se fuisse emanci-
patũ, & non successisse patri suo Hugoni, vnde ex eius psona non
tenet̃, & licet habeat bona eius non tñ ex cã hr̃ditaria sed ex dona-
tione, vnde non ex hoc obligatus est. ff. de iur. dot. l. mulieri bona.
¶ Sed si dicas exceptiones nõ opposuit vel opposuit, sed non fue-
runt admissæ tũc sña ꝯ eũ lata licet iniusta sibi soli pіudicat. ff. de fi-
deiu. l. exceptione. Ex quo sequit̃ ꝙ cũ sña pariat actionẽ ĩ factũ q̃
est psonalis, ꝙ licet iniusta tñ filius dicti Hugonis tenet̃ ex psona
pris ad dictã quantitatẽ petitã, si fuit, vel est eius hr̃s. C. de hær. vel
act. ven. l. pro hr̃ditarijs. l. j. siue pe. cũ si. & ff. mã. l. si fideiussor. §. in
oĩbus. hoc tñ est intelligendũ iuxta ea, q̃ dicã. ĩ. circa fi. ¶ Sed ꝯtra
pdicta posset opponi, ꝙ imo hr̃des Pontij & fideiussores, vel eius
hr̃des possint ꝯueniri ab hr̃dibus Ioãnis mariti ad totã dotẽ, qa nõ
3 extitit conditio, sub qua veniebat dicta dos restituẽda dicto Põtio
vel eius hr̃dib᷒, scđm quã ꝯcepta fuit stipl̃o, si mulier decederet sine hæ-
redibus ex suo corpore, vel dicti hæredes sine hæredibus. Sed pri-
ma conditio non extitit, quia mulier decessit superstitibus filijs.
Item nec secunda vr̃ extitisse, nã illa verba vel ei᷒ hr̃des sine hr̃di-
bus &c. aut intelligunt̃ pprie & largè de quolibet hr̃de, & tũc non
extitit ꝯditio, qa filij decesserũt cũ hr̃de. s. pr̃e. Aut intelligi debẽt
strictè. i. sine filijs. vt. s. allegatũ fuit, & tunc simil̃r extitisse nõ vr̃,
nã dicti filij decesserunt in pupillari ætate, & sic nõ vñr decessisse
sine liberis, qa liberos hr̃e non poterant, sicut non põt dici dece-
dere intestatus qui est pupillus, quia testari nõ põt. ff. de suis. & le-
gi. l. j. in prin. sicut nec dr̃ nolle qui non potest. ff. de condi. & dem.
pater seuerinã. in princ. hinc est ꝙ gl. dicunt hanc cõditionẽ videri
conceptã in tẽpus pubertatis, vt no. ff. qui petunt tu. l. credendũ. §.
pe. & C. de impub. & alijs substi. l. precibus. ¶ Sed certè rñdeo ad
primũ, ꝙ illa verba debent intelligi sine hæredibus. i. sine filijs. vt
d. l. ex facto. §. fi. ad Trebe. & quia sic intellexerunt partes verbum
hæredes in superioribus, dũ dixerunt ex suo corpore descenden-
tibus, vnde vr̃ eodem modo intellexisse in sequentibus. l. Titia. §.
idem rñdit de verb. obli. l. itẽ quia. de pact. ¶ Ad scđm rñdeo, ꝙ imo
descendentes in pupillari ætate videntur decedere sine liberis. vt
probatur. ff. de vulga. & pupil. l. Centurio. & in c. si pater. de testa.
lib. 6. nã ibi concepta fuit ibi substitutio, si sine liberis decederent
filij, & dicitur ꝙ locum habet, si decedant in pupillari ætate. Item
quia sic se habet cõis vsus loquẽdi, qui est attendendus. ff. de leg. 3.
l. liberorũ. §. quod tamen Cassius. ff. de fun. instru. l. cũ de lanionis.
§. Asinam. Nec ob. l. j. de suis & leg. quia alia est significatio huius
verbi intestati, & alia si sine liberis, & ideo dictæ gl. reprobantur
per doc. per dicta iura, vt no. Bar. in d. l. centurio. & Cy. in l. preci-
bus. ¶ Vltimò videndũ est de executione facta in medietate dicti
castri ꝯtra Hugo. & renouata cõtra filium eius, vtrũ noceat dicto
filio. Videtur ꝙ sic, nam vt dixi dictus Hugo propter sententias
latas tenebatur ad illam quantitatem, in qua fuit condemnatus,
licet

dicèt iniustè latæ fuerunt. extra de re iud. inter uos. ff. fam. er. l. cum putarem. & sic facta fuit ex cã ueri debiti; ergo filius Girardus tenetur eam ratam hře, lʒ istud castrum ad ipsum post mortem pr̃is deuenerit ex cã donõis factæ ꝑ auum. nam ꝓsupponitur, ꝙ d. Girardus est hæres Hugonis. vñ ex qua ꝑsona lucrum sentit, eius factum improbare non debet. ff. de reg. iu. l. ex qua ꝑsona. nam si dictus Hugo d. castrum alienasset in uita sua uoluntariè, filius eius postq̃ fuit hæres non posset reuocare. ut C. de rei uen. l. cum a mr̃e. ff. sol. mat. l. si cum dotem. §. si pac. ergo & pontius, si fuit alienatio necessaria, sicut hic fuit. ff. de le. j. l. filiusfa. §. diui. uel de le. 3. l. pr̃ filium. in prin. ff. fa. er. l. alienationis. Præterea reuocando d. executionẽ teneret̃ tanq̃ hęres Hugo. de eui. qa d. castrum datum fuit in solutum, vt C. de sen. & interlo. om. iu. l. libera. ff. de pig. act. l. eleganter. in prin. ff. de euic. l. si plus. §. j. ergo agendo repelliẽ ꝑ exceptionem, quam de euictione tenet actio eundem agentem repellet

4 exceptio. C. de eui. l. uendicantem. ¶ †Pro istius euidentia sciendũ est, ꝙ ad d. Girardum ꝑuenerit d. castrum ex donõne, q̃ fecit auus pr̃i suo, qui uoluit ꝙ post mortem eius deueniret ad filios, qđ facere potuit. C. de dona. q̃ sub mõ. l. quot. & ualuit d. donõ, lʒ nepos fuisset in ptãte aui, qa collata fuit post mortem eius donantis uel ꝑ eius mortem ꝯfirmata. ff. de hær. inst. l. 3. ꝯiuncta. l. 2. C. de inoff. don. & ideo licet Girardus fuerit vel sit hæres sui pr̃is Hugonis, tñ hoc castrum non vr̃ tenere ex cã hæreditaria, sed ex cã donõis. nã oẽ ius qđ hẽbat ꝑ eius mortem fuit extinctum, & ideo in ꝑsona filij ius nouum incepit. ff. de uer. ob. l. stipſo ista. §. si quis ita facit. l. vt iurisiurandi. §. si libert. ff. de ope. li. & l. de interdi. & rele. l. a. Itẽ qa posito ꝙ ius patris non fuisset finitum, tñ qa põt ẽt ꝑ eum tenere ex cã donõnis, & sic citra ius & nomen hr̃dis vr̃ ex illa cã tenere, maximè postq̃ hoc mõ dicit se uelle tenere. ff. de acq. hær. l. ꝓ hærede. §. pe. Itẽ cum qs põt rem tenere ex cã hr̃ditaria & ex titulo spãli, vr̃ tenere ex ti. spãli, si hoc sibi expedit. ut ff. de diuer. & temp. p̃. l. an uitium. §. ex facto. & ad treb. l. debitor. in prin. facit. de excep. rei iud. l. sextante. §. latinus. Nunc ad ꝓpositum dico, ꝙ illa executio facta ꝯ Hugonem vr̃ tñ facta in iure qđ dictus Hugo hẽbat. ff. ad vulle. l. si postulauerit. §. iubet. ff. de dam. infe. l. si finita. §. fi. de vectig. non. u. intendit iudex alteri ꝑiudicare q̃ illi ꝯ quem facit missionem. ff. de re iud. l. a diuo pio. §. si super rebus. & §. post aditum. & ea q̃ iudex facit regulantur ẜm eius intentionem. ff. de arb. l. qualem. §. dicere. & l. seq. & ibi no. per gl. de exce. rei iud. l. si cum testõ. in prin. sed ius Hugonis fuit ꝑ eius mortem extinctum, qa pr̃ eius uoluit, ꝙ hr̃et d. castrum, nisi ad uitam, & post eius mortem ad filios deueniret, ut ff. de le. 2. l. titia. §. fi. in prin. ergo sir̃ effectus dictæ executionis ꝑ mortem Hugonis fuit finitus, ut ff. de le. 2. l. peto. §. ꝑdium. C. de le. l. uxor patrui. de le. a. ꝙ si rerum. §. j. Nec ob. l. cum a mr̃e. C. de rei uen. qa loquitur in alienõne facta ꝑ pr̃em, q̃ filius non põt rescindere si fuit hæres pr̃is. nam pr̃ alienando rem filij vr̃ velle filio ꝑiudicare, & ideo dimittendo eum hr̃dem vr̃ dimittere aĩo compensandi. ff. so. ma. l. si cum dotem. §. si pr̃. & ff. de leg. 2. l. cum pr̃. §. q̃ dotale. & l. lucius. §. qui ẽt. Sed ista alienatio facta fuit ꝑ iudicem, qui non intendit nec põt alteri ꝑiudicare, q nõ fuit in iudicio ut dictum est. Ad l. uendicantem. de eui. tñ deo ꝙ si Ioannes vel eius hr̃des qñ fecerunt se mitti in possessionem d. castri rõne suarum, sciebant ꝯdõnem d. castri, ꝙ subiacebat restõni post mortem Hugonis, quod scire ꝓsumitur si fuit ꝑ Hugonẽ oppositum, ut C. de rei uen. l. si fun. ff. de leg. ꝑst. l. uirilis. §. sed si adierit. ff. q̃ in frau. cre. l. ait ꝑtor. §. si quis particeps. tunc imputetur sibi cui talem rem insolutum receperunt, unde post mortem Hugonis executione finita non hñt recursum de eui. ex quo scienter rem alienam vel subiectam restõni receperũt, sed vñr ius eorum remittere ꝓ tali re sic cõdõnata, ut pʒ. C. de eui. l. si fundum. cõia utriusque iudi. l. si fratres. §. loca. si qs domum. §. j. & sic non hẽt locum. l. uendicantem, qa loqtur qñ agens tenet̃ de euictione. Sed nũc ut dixi, d. Girardus non teneret̃, si verò ignorabat d. Ioannes uel eius hæredes ꝯdõnem rei, tunc locum habet. l. uendicantem. & ideo puterem tunc d. Girardũ petentẽ reuocari executionẽ repelli nõ posse. Pʒ ergo ex ꝑdictis, ꝙ si d. Io. uel eius hæredes sciebant ꝯdõnem d. castri qñ ipsum receperunt insolutum, ꝙ d. Girardus lʒ sit hæres Hugonis patris sui non tenetur ad quantitatem condemnationis, quia satisfactum vr̃ dicto Ioanni uel eius hæredibus, postq̃ talem rem receperunt. ar. ff. de act. emp. l. si factum. Nam si res insolutum recepta minus ualet, q̃ debitum, tñ totum debitum extinguitur. ff. de re iudic. l. a diuo pio. §. si pignora. nec ẽt tenetur stare executioni. Si uerò ignorauerunt, secus. Ex prædictis patet responsum ad singula quæsita, ad quæ particulariter non expediret respõderi sub correctione melius sentientis.

¶ Casus.

¶ Iudex secularis recepta informatione primò, ꝙ Bertrandus hauili clericus solutus malè bona sua administrabat, eidem dedit curatorem seu bonorum administratorem Gulielmum eius fratrem vterinum, ipseque Gulielmus circa onus curæ bene & legaliter se hřet & bona sua fideliter regeret, & rõnem redderet cum tempus esset. ¶ Demum durante cura d. Bertrandus dicto curatori suo absenti notario tñ nomine eius stipulãti dedit omnia bona sua ꝑñtia & futura retento usufructu cum iurõ in bona forma. ¶ Dubitatur an valeat datio curæ facta per laicum iudicem; & si non ualeat, an ualeat donatio facta prout ualere posset alteri non curatori. ¶ Itẽ an dando curatorem bonis ꝑdictis uideatur datus personæ ipsius Bertrandi. ¶ Item an notorio prodigo sit interdicta administratio ipso iure, an requirat̃ iudicis comminatio. ¶ Item an dicta donõ videatur facta ꝯ bonos mores, cùm sint data bona futura non ob. retentione usufructus, ut sic sentiat donata in donatione censuisse, ꝙ si quid de fructibus superesset tp̃e eius mortis, comprehendant̃ sub donatione bonorum futurorum, & sic fuerit facta intestabilis.

SVMMARIA.

1 *Iudex secularis potest dare curatorem clerico prodigo ratione bonorum quæ subiciuntur iurisdictioni temporali, quibus etiam possunt tributa imponi.*

2 *Bona si sunt de una iurisdictione, & persona de alia, potest uterque iudex dare curatorem, & est locus præuentioni.*

Legitimatio an possit in alieno territorio expediri.

3 *Donatio facta putatiuo curatori non ualet, sic nec facta uero curatori exemplo donationis factæ uxori.*

CONSILIVM CCCLIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Curator datur principalr̃ rebus, secundario ꝑsonis. ut C. de nup. l. in copulandis. & ibi no. Et ideo puto † ꝙ iudex secu-

1 laris possit clerico dare curatorem; quia bona clerici sunt de iurisdõne secularis iudicis. 8. dist. c. quo iure. hinc est, ꝙ clerici tenentur ad onera & tributa realia. i. quæ reb' imponũtur. C. de exa. tri. l. fi. li. a. de epi. & cle. l. 3. 24. q. 8. c. tributũ. xj. q. j. c. magnum. extra de censi. c. j. & ibi no. de immu. ecc. c. non minus. vnde põt laici per suum statutum imponere tributum uel aliquod onus reale bonis clericorum, sicut bonis cuiuscunq; nõ subditi, dummodo sint bona in iurisdõne imponentium. ut no. Inno. de fo. comp. c. postulasti. & Bar. in l. rescripto. §. fi. ff. de mun. & hono. per hoc ẽt consuluit d. Old. ꝙ si bona clerici ꝑꝑ aliquod delictum sint confiscanda, ꝙ bona immobilia fisco temporali sunt applicanda, quia licèt persona clerici non sit de sua iurisdõne, sunt tñ bona. & hr̃ in consilijs suis. consi. 61. & Io. An. refert in addi. Speci. de feu. facit. C. de hære. auth. si non dñs tpalis. & de his qui in sacro pala. mili. l. j. quia bona immobilia non sequuntur conditionẽ personæ, secus in mobilibus, ut l. j. de impo. lu. description. de pace tenen. & eius uiola. l. j. §. si verò violator pacis. hinc est etiam, ꝙ si conuentus habeat bona in aliqua ciuitate, unde non sit oriũdus, nec domicilium habeat, ꝙ ille iudex mittit in possessionem illarũ rerum, in cuius sunt iurisdõne. ff. de bonis auct. in pos. l. cum vnus. §. pe. & ibi no. lʒ persona non sit de iurisdõne illius. ff. de re iud. l. a diuo pio. circa priu. Item in alienatione illarum rerum, si decretũ necessarium est, modo recurrendum est ad iudicem ipsius loci, vbi sunt. C. de prædijs mino. l. si prædium. x. q. 2. c. casellas. & ibi not. lʒ aliter videatur Inn. sentire. de priui. c. pastoralis. Item cum agit̃ reali potest quis conueniri vbi res est, lʒ ibi non habeat forum. C. vbi

2 in rem actio. l. fi. † Ex quibus ẽt dñt doct. ꝙ si pupillus habeat aliqua bona in loco, vbi non habet forum rõne originis vel domicilij, ꝙ tutor dabitur sibi per illum iudicem, qui habet personam pupilli in sua iurisdõne. i. per iudicem domicilij vel originis; sed in illis bonis dabitur curator per iudicem, in cuius iurisdõne sunt positæ, lʒ persona non sit illi subdita, & hoc per rõnem, quia curator datur principaliter rebus, secundariò personę, sed tutor æqualr̃. no. Bar. ff. de tuto. & cu. da. ab his. l. pupillo. in fi. per cuius dictum vr̃ hoc apertè determinari, quod ipsemet dicit in l. t. ti. eo. ꝙ clerico detur curator per epm̃, sic est intelligendum, ꝙ ẽt laicus dare possit, & erit locus præuentioni; nam secularis dare potest ratione bonorum, eps̃ rõne personæ, ar. ad hoc. d. l. fi. C. vbi in rem act. & l. magis puto. §. illud quæri. de reb. eo. & ff. de excu. tu. l. ꝑꝑ litẽ. §. j. & l. iurisperitos. §. cũ oriundus. Sed ꝯ, quis ẜm hoc non vr̃ dr̃ia inter curatorem datum bonis & curatorem prodigi, & tñ est magna. vt ff. de admi. tu. l. inter bonorum. Rñdeo fateor, ꝙ magna ẽ;

quia curator bonorum non habet nisi custodiã rerum; sed curator litis hẽt administratiõnẽ lĩtimam, ut d. l. inter bonorũ. & 16 eñ; q̃a curato. bonorũ dat ita bonis q̃ nullo mõ psonæ, sed curator. p digi dat principaliter bonis, secundariò psonæ. Sed in hoc nõ est dña; q̃a vterq; dat ab eo iudice in cuius iurisdõne sunt bona. facit. l. si. C. de adm. tu. ubi curator ad litem dat ab eodem iudice coram quo lis uertit, lz persona non sit sibi subdita. p quem tea. consulum, q̃ si clericus minor agit coram seculari iudice dabit curator ad litem p ipsum secularem. Et si dicat, si curator dat secundariò psonæ, ergo non põt dari clerico p secularem, ne p indirectum fiat quod p directum fieri non põt. d. l. qui decedens. de adm. tu. Rñdeo, cum secularis hẽat iurisdõnem in bonis, & sic in principali; licet in psona. i. an accessorio. ar. C. de iu. om. iud. l. quoniam. ff. de auto. tuto. l. j. ubi p mittitur in põtia, quod alias non pmitteretur principaliter. Et põt & confirmantur, q̃a curatoris datio est actus voluntariæ iurisdõnis; & ideo põt expediri coram illo, qui non habet iurisdõnem in psonã, vt l. j. C. de eman. li. & de off. procõ. l. s. & a. vñ dicimus, q̃ põt imperator confirmare in terris ecclesiæ quo ad spalem iurisdõnem quo ad epalia. sed ad hæreditates, & sic papa in terris imperij quo ad ordines, quia cum lĩmatio fit de iurisdõne uoluntaria, potest in alieno territorio expediri, ut per Inn. & Host. in c. per uenerabilem. qui fi. sunt le. Vel potest satis probabiliter dici, q̃ si detur clerico curator a seculari iudice, hẽbit administrationem bonorũ duntaxat q̃ sine sua autoritate uel consensu non potuerunt aliena re, sed circa personam non; vnde non requiritur eius consensus in obligatione personæ. Sed si ab ecclesiastico detur, tunc econtra, q̃a in bonis non hẽbit administrationem, sed circa personam sic. Et ideo consilium bonum est, q̃ detur curator per utrunque iudicem, ut d. l. iuris peritos. §. cum orinndus de excu. tut. In casu verò nostro cum datio cura. quo ad bona ualuit, non potuit ab illo donationem recipere, q̃a sub ipsi autor fieri non põt, vt l. j. de auto. tuto. & in cle. si una. de reb. ec. non alie. Et ideo non ualuit ipso iure datio, quia facta fuit ab illo qui non hẽbat forum rerum administrationem. Item q̃a facta est curatori, & sic psumitur facta mala fide. ff. de auto. tuto. l. popillus. §. pupillus. quia sustineret iste cura tor uicem donantis & donatarij, quod esse non potest, ut ibi. † Itẽ dico, q̃ lz non naleret datio curatoris, tñ hæc donatio non ualeret, nã ipse putabat ualere dationem, & iurauit bñ & legaliter administrare. & posito q̃ non iurasset, eandem fidem & diligentiam tenebaĩ pstare, q̃ verus curator. vt ff. de eo q̃ p tu. l. pen. sed si alteri fuisset facta donõ ipso consentiente non valeret, q̃a donare nõ est administrare, sed dissipare, vt ff. de cura. fu. l. ab agnato. & l. si. ff. de pac. l. 3 iuris. §. si filius. imo teneretur actione neg. gest. ad similitudinem tutoris putatiui, qui tenetur actione p tutela, ut ff. de eo q̃ p tuto. per totum. C. de ne. gest. l. curatoris. ergo si facta est sibi similiter non debet ualere, nec sibi ex ea ius q̃ri, quia cuius rei noie ti bi tenere, eiusdem rei ooie 3 te non possum actionem uel ius q̃re re. C. de fur. l. apud antiquos. ad hoc bene facit, quod lege cauetur q̃ sicut nõ ualet donatio facta vere vxori. sic ẽt si putatiua sit uxor, ne melioris condõnis sit putatiua q̃ vera vxor. ff. de dun. inter vir. & vxo. l. 3. §. 1. vñ sicut non teneret donatio, si esset verus curator; sic & si est putatitius; utroq; n. casu fraudem committeret donationem recipiendo, cum ne alteri fieret studere debet, sicut in fideiussore dicimus, qui cum pignus debitorum iuxta fidem pstitam luere dẽt, si ipsum emit, & tanq̃ alius tenetur actione mandati pp dolum restituere. ff. man. l. si mandatio. §. j. C. de dolo. l. 1. de le. a. l. fi. §. quatuor. hic ergo curator putatiuus donõnem recipiendo teneẽ ẽt actione neg. gest. ar. dictorum iurium. ergo si bona petit, repelli potest per exceptionem. ar. ff. de cui. l. uendicantem. vel si possidet bona põt conueniri rei uen. & si excipiet de donõne, replicabiẽ de dolo. Per quod rñdetur ad id quod posset obiici, q̃ replicando ueniret 3 factum suum, & sic allegaret eius turpitudinem, vñ non debet admitti. nã non solum fundat se quis in facto suo nel in eius turpitudine, vel contra factum suum principaliter, sed in pñtiam si deducetur in iudicium. s. per modum replicationis, vt dixi. facit quod plene no. Bar. ff. de iureiu. l. alias. Præterea cum iste putatiu' curator lucrum sentiat, nõ pot turpitudinem opponere, maximè quia particeps fuit. C. de fer. pign. dato ma. l. a. de le. 1. l. si seruum. §. si hæreditaris iudex. facit. l. filium. C. de liberali causa.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam nobilis tenet quoddam castrum in feudum a quodã barone, in cuius territorio est quoddam flumen qd̃ ducit aurum per hunc modum; quia cum arescit foditur arena, & ibi reperitur. Dictus nobilis consueuit a tanto tpe, cuius non est memoria in 3riũ, vedere singulis annis cõmoditatẽ d. fluminis, & sibi appropriare. Nunc baro, q̃ est superior dñs, vult eũ impedire dicens d. cõmoditatẽ ad se spectare. Primò, q̃a ipse emit baroniã illã cũ cõmoditatibus venæ auri, argenti, & similiũ, & sic d. venã siue cõmoditatẽ. Secũdò, q̃a cũ p d. auro fodit ipse dãnificat; q̃a terra eius destruitur, vñ dẽt cõmodũ hre. Tertiò, q̃a dicit esse lucrũ aducutitiũ & casuale, & sic ad cũ spectare non ad feudatariũ. Quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Feudatarius qui habet utile dominium in castro, & eius territorio, potest piscari aurum in flumine eiusdem territorij, & non dominus directus. & quid sit habere utile dominium & 2.*
2 *Redditus, & prouentus, quomodo in eligentur.*
3 *Feudi concessio non debet esse fructu.*
4 *Aurũ colligendi ius, & similia acquiritur p longissimũ tps, cuius memo. nõ extat.*
5 *Aurũ, & argenti, & similium collectio an dicatur lucrum casuale nomine.*

CONSILIVM CCCLIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Cõmodũ d. venæ auri de d. flumine spectat ad d. nobilem Gulielmũ tenentẽ castrũ in feudũ & ñ ad baronẽ, qd̃ pluribus modis ostendit. Primò, q̃a d. Gulielmus feudatarius habet utile dñium in d. castro & eius territorio, ut in cap. 1. §. rei autem. de inuestitu. de re. alie. fac. col. nm. 10. & no. in c. s. de capi. cor. in gl. ma. fi. de feu. contr. fue. c. vasallus. Nam ea oĩ feudatario 3cu transferẽ utile dñium, ut Inst. loca. §. adeo. ff. de superfi. l. 1. §. quod ait. C. de loc. pd. ciuilium. l. fi. li. 11. & de feu. patri. l. possessores. in fi. li. 11. Sed hoc nil aliud est, q̃ hre utilitatem rei, & ptãtem disponendi de ipsa cum superioris autoritate, quem recognoscit, ut d. l. fi. de luc. pd. ciui. recepit. n. feudatarius rem ad fruẽdum vel vendendum sicut emphyteuta. vt ff. si ager vect. l. 1. §. qui imperpetuum. & d. §. adeo. Inst. loc. Et iõ q̃cunq; commoditas, redditus, vel puentus, castri, vel territorij, spectat ad eum, sicut ad vsufructuarium. vt ff. de vsuf. l. vsufructu legato. & sicut ad maritum, ad quem spectat et commodum lapicidinæ, auri, vel argenti fodinæ, q̃ sunt i fundo dotali. ff. so. ma. l. diuortio. §. si vir i fundo. & l. si fundus. in prin. de iure do. l. fructus. Et si hoc est in vsufructuario & marito, fortius in feudatario qui est verus dñs utiliter. Et est expressum in feudatario. de consue. regni. c. si vasallus. & no. ff. de vsufr. l. defuncta. & d. l. diuortio. in prin. Rursus hæc vena ferri loco redditus & puentus hẽ, † q̃a nomen hoc redditus vel puentus latè p3 oẽm vtilitatem comprehendens. vt no. Inn. de dona. pastoralis. Præterea q̃ sibi d. castrum concessit in feudum, vr ẽt territorium concedere cũ oĩbus dependentibus & connexis; & rõne ipsi competentib', sicut erat penes ipsum concedentem. ff. de pie. vrbis. l. j. §. cũ vrbẽ. de le. 3. l. pdũs. §. balneas. de ac. emp. l. creditor. §. fi. si seruitus ven. l. testatrix. subiacet. n. territorium castro. ff. ad muni. l. qui ex vico. C. de epi. & cle. l. nulli. ergo venit cum castro territorium & eius cõmoditas. ar. de peculio eius qui lib. mer. l. vnica. facit. 16. q. j. c. si q̃s episcoporum. & quod no. de off. le. c. quod translationem. p Bart. de off. del. præterea. in gl. super verbo primariam. per Inn. de foro comp. c. conquestus. & c. ei. c. j. in clem. per Gul. de monte Lau. de reliquiis & vene. san. decet. li. 6 per Io. An. Item dr̃ hæc vena accessoria ad castrum & eius territorium, & sic venit cum principali. ff. de off. eius cui mandata est iurisd. ff. de iur. om. iu. l. a. ff. de insti. l. quicunq;. §. non tñ. Item territorium & oĩs commoditas ei' inest castro tanq̃ pars in toto. ar. ff. de iud. l. insulæ. ergo concesso castro & ipsum concessum vr̃, alioquin nec traditum vr̃ castrum parte detracta. ff. de verbo. obli. l. qui vsumfructum. de ali. le. l. j. de acce. iei iud. l. si quis cum totum. Item in gñali concessione ueniunt oĩa, q̃ non fuerint expresse excepta. ff. de act. emp. l. in modicis. ff. de acceptila. l. si pluribus. de off. præsi. l. 3. de fideiusso. l. si quis pro eo. §. si nummos. Item non debet idem territorium uel eius redditus duplici iure censeri, vt partem habeat vnus, partem alter, nisi fuerit actum. ff. de cond. & dem. l. si fine. & de vsucapi. l. cum qui ędes. Itẽ si illud diceremus, sequeretur absurdum. nam qua rõne posset iste baro subtrahere huic oobili commoditatem castri & territorium, dicendo q̃ sibi vẽdita fuerit baronia cum omnibus prædictis emolumentis, & sic domos & vineas & homines, & ita redigeretur ad nihilum feudum, qd̃ non est dicendum. iuxta no. per gl. a. col. de capi. qui curiam ven. c. j. in fi. magnæ gl. & in auth. quomo. opor. epi. in princip. quia cum sentiat onus dictus feudatarius sentire debet & commodum. de reg. iu. l. sm naturam. & concessio feudi non debet esse sine fructu, sed aliquid operari. ar. de feu. da. in vicem legis com. c. j. & 2. de le. j. l. si quãdo. potissimẽ q̃a appellat beneficium. quæ

quæ sit prima causa benef.amit.in rubro & nigro.& §.si non est bene.debet largè & benignè interpretari pro illo, cui concessum est. ff.de consti.prin.l.beneficiũ.C.de nup. l.si furiosi.de dona. c.cum dilectus.ad prædicta facit.c.pastoralis. de do.vbi eps simplr concedendo oẽ ius & cõmoditatẽ excepta superioritate cõcedere vr, sic ergo in illo q concessit huic militi feudũ. ¶ † Postremò cõfirmantur prædicta p diuturnã possessionẽ istius Gulielmi & antecessorũ suorũ, q̃a dr, q possederũt tanto tpe, cuius nõ extat memoria in contrariũ, & ideo sibi ius acq̃sierũt in dicto flumine, sicut si fuisset expsse cõcessum, q̃a tanti tpis possessio vim habet ꝯstitui. ff.de aqua quo.& æsti.l.hoc inter.§.ductus aquæ.& vim principalis cõcessionis vel priuilegij.de ver.sig.c.sup q̃busdã. §.præterea. de præscri.c.j.lib.vj.& qđ no.ff.de serui.l.seruitutes. Nec obst.illa q̃ allegat dictus baro.& primò dũ dicit baronia fuit sibi vendita cum venis auri & argenti, &c.certè ista allegatio parũ valet, q̃a nõ sequitur emi talem rem, ergo sum dñs, q̃a põt esse q emi rẽ alienã. ff.de cõtrah.emp.l.rẽ alienã.& ideo dicũt doc. q ista nõ est sufficiens probatio dñijs.C.de prob.l.cum res.& ibi no.quia nõ probat hoc esse &c.C.vnde cogna. l.nõ hoc.& probationes debẽt necessariò cõcludere.ff.vi bo.rap.l.a.§.der ẽ.& l.decẽ. ne quis eũ qui in ius voc.est vi exi. ¶ Præterea Baronia fuit ẽr vendita cũ castris villis & alijs redditibus & cõmoditatibus eiusdẽ, vt patet ex ipsius tenore.& tñ nõ sequit q iste Baro possit sibi appropriare illud castrũ, qđ tenet iste Gul.& al's cõmoditates eius, ergo nec istam.al's sequeret absurdũ quod.s.dixi. & ideo debẽt intelligi pdicta vendita quo ad directũ dñium & superioritatẽ, nõ quo ad vtile.beneficteor q dictus Gul. debet recognoscere dictũ Baronẽ in superiorẽ in cõmoditate dicti fluminis, sicut in castro & alio territorio, sed vtile dñium & cõmoditas spectat ad dictũ Gul. q p dictã venditionẽ non intendebat vẽditor auferre nec ptãtem.ff. de pollici.l. quotiẽs.in fi.sed intẽdebat tm̃ vẽdere ius qđ habebat.s.superioritatẽ & dñium directũ.ff.de leg.1.l.si domus.§.fi. de cõtrah.emp.l. alienatio.vnde si qđ impedimẽtum sibi affert iste Baro, põt Gul. prædictus se aduersus eũ defendere.ff.si ager vec.l.j.qui in perpetuũ.Insti.loca.§.adeo.Ideo nõ ob. ẽm qđ dicit,s.quia cũ sit dñs directus & de dicta vena sentiat damnũ, q̃a fodiẽdo damnificat terra sua, ergo sentire debet cõmodũ.certè nõ põt hoc damnũ allegare, postq̃ tanto tpe cõsueuit ex hoc flumine tale cõmodũ percipi.ff.de aqua plu.arc.l.j.§.fi. tollerabilia.n.sunt q̃ vetus consuetudo probat.ff.de pol.l.Imperatores.in fi.C.de noua.vec.l.fin.facit extra de exces.pla.c.2.vbi per gl. ¶ † Itẽ qđ dicit tertiò, q istud est lucrũ aduentitiũ & casu proueniẽs, & sic spectat ad eũ, certè nõ est verũ, postq̃ tanto tpe consueuit percipi, nõ.n.dñr venire a casu illa quæ cõtinuè percipiunt, sed potius dr cõsistere in fructu in illis quę percipiunt semel tm̃.vt.ff.sol.mat.l.diuortio.§.si vir in fundo. & §.si fundũ.Itẽ posito q diceretur lucrum casuale spectat ad feudatarium, ex quo fuit in possessione tanto tempore &c.vt in c.1.§. si quis de manso.de controuer.inuestitu.colla.10.& ibi not.

¶ Casus talis est.

¶ Quædã mulier postq̃ per trienniũ steterat cum viro, petijt se ab eo separari dicẽs ipsum esse frigidæ naturæ, & q non poterat esse pater, & acta causa fuit per sniam auditoris cameræ separata, & data sibi licentia cũ alio ꝯhendi, a qua snia vir appellauit, qui dicebat se non esse frigidũ, sed q mulier nõ pmittebat se cognosci, pẽdẽte appellatione mulier ꝯxit cũ alio, de quo prolẽ habuit, & secũ per 10.annos stetit, infra quos primus vir nõ fuit prosecutus appellationẽ, sed decessit mortuo secũdo viro & instituto hærede filio ex illa suscepto, opponit per consanguineos eiusdẽ secundi viri cõtra filiũ dicẽtes illũ matrimoniũ nõ tenuisse, quia nupta erat alij, cum quo litẽ adhuc habebat, & ipsam lite pendẽte vel appella. non potuisse ꝯtrahere cũ secũdo, & per ꝯñs prolem filiũ esse illegitimũ, & sic eius institutionem non valere. ¶ Item q dicta mulier nun põt dotem suã repetere, postquã non fuit matrimoniũ, non potuit esse dos nec actio de dote. Quæritur ergo vtrũ propter dictam sententiam separationis nõ obstante appella. potuerit hæc mulier cõtrahere cũ secũdo, & an filius sit legitim⁹, & an dotẽ repeterẽ possit.

S V M M A R I A.

1. *Mulier, quæ fuerit separata a primo viro per sententiam prætextu frigiditatis, pendente appellatione potest alteri nubere, & filij dicuntur legitimi qui inde nascuntur.*
2. *Sententiam in causa matrimonij non transire in rem iudicatam quomodo intelligatur.*
3. *Ad hoc quo ad legitimationem prodest, si saltem unus sit in bona fide.*
Matrimonium qualiter per cohabitationem conualescat.

CONSILIVM CCCLV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Videretur dicendũ nõ valere ẽm matrimoniũ, & sic prolẽ inde susceptã illegitimã, & hoc iõ quia cõtraxerat cũ primo per verba de psenti, vnde nõ potuit cõtrahere cũ secũdo, nisi cõstiterit primũ matrimoniũ nõ tenuisse. de sen.excõ.c.1.2.& 3. imo ꝯtrahendo cũ secũdo cõmittit adulteriũ.C.de adult.l.eũ qui duas.& ideo nõ põt ẽr mortuo primo postea remanare cũ secũdo eũ quo p adulteriũ polluta est. de eo qui du.in matri.quã pol.p adul.c.cũ hẽret. Hic aũt pp sniam dñi auditoris cameræ non videbat cõstare primũ matrimoniũ nõ tenuisse, tũ quia fuit per appellationẽ suspensa vel recisa.ff.ad Trebe.l.j.& sic interim nullũ effectũ produxit.ff.de infami.l.furti.§.1. de testa. qui alienationibus.§.1.tũ quia snia in matrimonijs nunq̃ trãsit in rẽ iudicatã, sed semp põt retractari.de re iudi. c. tenor.& c.cõsanguinei.& ipsius effectus semper dependet ex futuro.de frigi.c.fraternitatis.in fi.Itẽ quia contractũ fuit.lit.& appel.pendẽte, qđ fieri nõ debuit, ideo vr nullũ.vt lit.penden.per totũ. & nil noua. appel. pen.per totũ, fuit.n.vt ita dicã, hæc mulier facta litigiosa, & iõ se ipsam in aliũ nõ potuit alienare.de iure patro. c. ex literis.de cõsti. e.cũ M.Ferrarien.in fi. & ibi p Inno.C.de litig. auth. nũc si hæres. ¶ Itẽ quia cũ tm̃ steterit hæc mulier, q de frigiditate viri nõ reclamauerit, non vr q postea possit, de frigi.c.1.potissimè quia cũ vir contrariũ asseueret, vr sibi credendũ, tũ quia caput mulieris, tũ q̃a stat pro matrimonio. de despon.impube. per q̃ vr illã sniam erroneã. ¶ His nõ obstantibus contrariũ dico, s.ẽm matrimoniũ valere & prolẽ esse legitimam, & hoc ideo, quia fuit a primo separata per sniam cũ autoritate ecclastici, & secũdo nupta, debet.n.secũ remanere.de frigi.c.fraternitatis.circa mediũ.ver.pdicta, presumitur.n. pro snia.ff.de euic.l.Herennius.§.Gaiũ.& sic est suspensa quousq; fuerit rescissa.ff.de inoffi.test.l.suspecta.§.1.& patet in cle.j.de sequestra.pos.& faciũt ad hoc.de rit.nup.c.in præsentia.de elec.c.bonæ memoriæ.ff.de proba.l.ob carmen. ¶ Nec obst.pendentia litis vel appellationis, q̃a illa nõ impedit matrimoniũ cõtrahi. de spõ. c.veniens.& de matri.ꝯtracto ꝯ interdic.eccle.c.2. q̃ tura loquunẽ cũ primo lis pendebat & nulla snia lata pro ꝯhente, & sic nullũ habebat colorẽ ꝯtrahendi, fortius ergo procedunt in illo, qui iã habet vnam sniam pro se, vt in casu nostro. † Itẽ nõ ob. q in matrimonialibus snia nõ trãsit in rẽ iudicatã, q̃a verũ est quo ad hoc vt nõ possit pbari ꝯtrariũ, quia pt pbari q̃cunq; sed anteq̃ probeẽ vel impugnata sit snia, bene fingit post lapsum legitimè lata, & sic defertur appella.in cã matrimonij, nec alia cã tpis in rẽ iudi.trãsisset, al's nunq̃ snia in cã matrimoniali mereret executionẽ, & sic talę iudiciũ esset ludibrio, qđ nõ est dicendũ.ff.de iudi. l.cũ ptor.ad hoc d.c.fraternitatis.de frigidis.& quod no.Inn.in d.c.tenor. de re iu. vbi dicit, q talis snia sine magna & euidenti cã non debet rescindi, nec pars admitti ad probandũ ꝯtra ipsam nisi euidentibus probationibus præcedẽtibus, per qđ innuit, qđ habet effectũ anteq̃ probetur cõtrarium. ¶ Itẽ posito q a prin.nõ fuisset matrimoniũ, qđ tñ negaẽ mortuo primo viro per continuã cohabitationẽ cũ secũdo recõualuit, quia cessabat impedimẽti cã.de cõiugi.seruorũ.c.2. de spon.c.ad id quod.de eo qui duxit in matri.quã pol.per adul.c. significauit.qui ma.accu.pos.c.insuper.& intm̃ est hoc verũ, q nõ admittiẽ probatio in contrariũ.de spon.c.is qui.de condi. appo.c. de illis.facit.ff.de rit.nup.l.minorẽ. Nec ob.prædi.c.cũ hẽret.de eo qui duxit in matri.quã pol.per adul.quia posito q a prin.nõ valuerit, tñ non cõmiserũt adulteriũ, q̃a ꝯxerunt cũ autoritate ecclię, & ideo psumunt hẽre bonã fidẽ, arg.ff.de noxa.l.& gñaliter.ff. de acq. pos.l.iustè possider.de infamibus.l.furti.§.qui iussu.qđ fal.tut.au. l.interdũ.de admi.tu.l.tutores qui.§.interdũ. † Sed hñtes bonã fidẽ vel ignorãtes nõ cõmittunt adulterium.34.q.2.c.in lectũ.ff.de adul.l.pe.& posito q ista mulier nõ habuisset bonã fidẽ, vt q̃a sciebat primũ virũ ptãtem hẽre, & sic p errorẽ fuisse separata ab eo, tñ sufficit q secũdus vir fuerit in bona fide, ad hoc vt post mortẽ reconualescat matrimoniũ secũdo, & secũ cogaẽ stare.de eo qui duxit in matri.quã pol.per adul.c.1.& c.veniẽs.hoc aũt negari nõ pt, q secũdus vir habuerit bonã fidẽ, quã hẽre præsumiẽ pp sniam diuortij latã, vt d.l.gñaliter.de noxa. ¶ Præterea posito q nec a prin. nec ex postfacto matrimoniũ tenuisse, tñ pp ignorantiã etiã vnius cõiugis filij censenẽ legitimi quo ad vtrũq;.qui filij sint legitimi.c. ex tenore.& c.cũ inter.& no.glo.in d.c.1.de eo qui duxit in matri. quã pol.p adul.& de clãdesti.despon.c.cũ inhibitio.& C.de incest. nup.l.qui cõtra.sufficit ergo huic filio bona fides pris, vt sibi suc-

cedere possit,& censeat̃ legitimus,posito q̃ matrimoniũ s̃m nunq̃ tenuisset.ad p̃dicta facit q̃ si duo stant p longũ tẽpus & tanq̃ vir & vxor si per 10. annos vt hic fuit,& per ignorantiã iuris status filiorũ cõfirmat̃,vt inde nati dicant̃ legitimi,licet verè nõ sint cõiuges. ff.de rit.nup.l.qua in prouincia.§.dñs. ¶ Ex quibus pater rñsum ad prima dubia,& ẽt ad vltimũ, q̃a cũ fuerit matrimoniũ põt mulier repetere dotẽ.& posito q̃ nun fuisset, idẽ est q̃ possit repetere. p̃bat̃ in c.2.de cõiugio seruorũ . sed tunc non haberet locũ actio de dote sed conditio sine causa.ff.de condit.sine cau.l.auuunculo. & si diceretur tunc quasi dos & esset priuilegiata sicut vera dos.ff.sol. mat.l.si cum dotem.§.pen.& de priuileg.creditorum. l.2.

¶ Casus talis est.

¶ Pater dedit tutorẽ filiæ suæ,quã hæredem instituit , & releuauit ipsum a cõfectione inuẽtarij & a redditione computorũ, qui tutor cũ haberet bona cõia cũ patre pupillæ, statim post mortẽ sua autoritate administrauit bona cõia,& pupillã hr̃ditati immiscuit . Nũc petit̃ a iudice,& dr̃ q̃ ipse dẽt petere confirmationẽ tutelæ. Itẽ cõficere inuentariũ. Itẽ docere,q̃ pater non mutauit voluntatẽ. Item dr̃,q̃ non potuit pupillã immiscere hæreditati, quia eius datio requirit confirmationẽ per hæreditatis aditionẽ , & anteq̃ nõ dr̃ tutor , & sic alius est dandus ad adeundum. Quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Tutor qui non petiit administrationem tutelæ, non potuit pupillum immiscere hæreditati, & nisi promiserit utilia facere & pupillum defensare. & 4.*
2 *Suitatem confirmare dationem tutoris, qualiter intelligatur. & nu.4.*
3 *Suitas quomodo per dationem uulgaris substitutionis tollatur.*
4 *Tutor qui nõ legitimè accepit administrationem tutelæ, an excusetur, & an acta tutorum noceant pupillo uel prosint.*

CONSILIVM CCCLVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Postq̃ iste tutor datus fuit a patre filijs in p̃ñte constituris vel posthumæ in testõ solenni, valet datio.ff.de testa.tute.l.j. ¶ Ex quo sequit̃ primò,q̃ nõ indiget cõfirmatione.ff.de confir.tu.l.j.& no.eo.tit. l.naturali.§.t.p Dy.& Bar.rei.n.satis validæ confirmationẽ adijcere frustra est.arg. ff.de dote præleg.l.j.cùm ẽt si fieret , parũ imo nihil operaret̃. arg. de cõfir.vti.vel inuti.in c.dilecta.& qđ no.C.de do.inter vir.& va. l.ea his verbis.ff.de pac.l.legitima.facit de testa. l. hæredes palã.§. si quis post.& superuacaneis actibus nõ est vtendũ.ff. de procur.l. nõ cogẽdũ.§.Sabinus.ff.vt le.no.l.hæc stipulatio.§.dinus. Itẽ nulla inquisitio faciẽda est de qualitate p̃sonæ huius tutoris p iudicẽ, postq̃ a patre datus est.ff.de cõfir.tut.l.si filio.nec ẽt de mutatione voluntatis patris , vel si morũ an celata vel ignotũ emersit improbitas , quia vt dr̃ pater infra modicũ tẽpus post testm̃ factũ de eadẽ infirmitate decessit, & sic nõ præsumit̃ mutasse volũtatẽ , vel mores eius ignorasse,vt l.in cõfirmando.in prin.de cõfir.tut.q̃ induritr pro alia parte,sed re vera facit pro ista.& ad hoc de cõdit.& demõ. l.nã ad ea.& qđ ibi no. Itẽ non tenebat̃ nec tenet̃ satisdare rem pu. sal.fore quia testamẽtarius.C.de tu.qui nõ satisde.l.oium. Itẽ nec tenet̃ facere inuentariũ, primò q̃a testor remisit sibi cofectionẽ. vt l.fi.C.arbi. tute.nec refert vtrũ pater prohibeat inuentariũ cõfici, an remittat confectionẽ , vel ab ipsa turorẽ releuet.nã dr̃ q̃ cũ bona sua sint cõia pro indiuiso cũ bonis tutoris, si dictus tutor compellit̃ facere inuentariũ,intẽdit diuidere dicta bona, q̃a nõ vult in inuẽtario ponere bona cõia tanq̃ bona pupillæ,ne præiudicet̃ sibi. vt d.l.fi.2.rñso.sed diuidere nõ expedit forte pupillæ,cum diuisio sit alienatio quã popillus facere nõ põt,potissimè quia ipsa pupilla videret̃ p̃uocare ad diuisionẽ,qđ sibi nõ p̃mittit̃ [a] ff.de reb.eo.l. si pupillorũ.in prin.ff.fa.erci.l.Lucius.facit.l.j.C.cõia vtriusq; iudi. & hæc vera nisi iudex manifestè perpendat cõtrium.s.q̃ ipsi pupillæ expedit,q̃ fieret inuentariũ vel diuisio.vt argu.in.l.vtilitate. de cõfir.tu.& per Bar.in l.tutor qui reptoriũ.de adm.tu. ¶ † Itẽ se2 quit̃ vltimò,q̃ dictus tutor potuit s̃m qđ.ĩ.dicã hr̃ditatẽ apprehẽdere pro pupilla,quia per existentiã sui hæredis fuit cõfirmata talis datio.vt no.per Dy.& Bar.in d.l.si nemo.de testa.tute. & l.si filius qui patri.de vulg.& pupi.licet cõtrium innuat gl.Insti.de Attiliano tu.§.itẽ si pure.sed primũ verius, quia p̃illã existentiã confirmant̃ illa,quæ tendũt simpliciter in fauorem filij , vt tabulæ pupillares. vt d.l.si filius.de vulga.& pupil.ff.de acqui. hæredi.l.si filius qui se patri.& l.Iul. & datio tutelæ fauorabilis est, & ideo latè interpretatur.de test.tute.l.si quia ita,in prin.& §.1.& 2.quia beneficiũ cõcessum filio p p̃torẽ fuit inductũ in fauorẽ filij ne inuitus creditoribus obliget.C. si vt se ab hæredi. absti.l.j.non ergo debet operari eius odium,vt impediat confirmationẽ tutelæ , quæ sine dubio cõfirmaret̃,si bñficiũ abstinendi nõ fuisset ĩtroductũ. ¶ † Nec ob, 3 qđ dr̃ de datione substituti,p q̃ vr̃ tolli existẽtia sui hæredis, quia illud verũ in subst.vulgari ca p̃sa.vt l.si filius hæres.de lib.& post. qui a per illam vr̃ p̃r dare filio lniam abstinendi,l.j.§. si proponat̃ ff.si quis omis.cau.test.p q̃ lniam tollitur dicta existentia, q̃a efficitur de necessariu voluntarius.ff.de hær.insti.l.cornelius. & sic dubitari.sed ĩ alijs substõnibus istud nõ reperitur. & ideo p illas nõ tollitur,& primò de pupillari expressa,& de vulgari tacita in ipsa contenta, clarũ est,q̃ p illas non tollit̃, imo ambæ p existentiam confirmant̃.vt d.l.si filius,& l.Iul.de acq.hær. illa.n.tacita vulgaris in expressa pupillari contenta non est ex mente testõris ab ipso s̃. p̃cogñita,sed est ex interpretatione legis coniecturantis mentem testõris, vt l.iam hoc iure.de vulg.& pup.& sic nõ põt dici p illã testõrem dedisse lniam abstinendi,cũ de illa nõ cogitauerit.ad hoc.l.Iul.si quis omis.cau.test. Item nec p fideicõmissariã tollitur imo ipsa p existentiã confirmat̃, vt l.ita tñ.§.si p̃r.ff.ad Trebel.sed ista substõ facta huic pupillæ fuit in p̃te pupillaris, si decederet in pupil.ætate & in parte fideicõmissaria, si decederet post qđ totum intelligit̃.s.adita hr̃ditate. Item si dicamus illa uerba si decesserit in pupil.ætate uel post,&c. intelligi debeat ante aditã hr̃ditatẽ , & sic continere vulgarem qđ est verũ,vt no. in materia cõpendiosæ. tñ adhuc idem dicendũ est,tum quia in ipsam non vr̃ data lnĩa abstinendi,cum non conferatur in casum voluntatis.s.si voluerit,sed in casum impotẽtiæ.s.si decesserit,vt d.l.Iul.si quis omis.cau.test. & de cõd.& demõ.l. pater seuerinam.in prin.tum ẽt quia vulgaris comprehensa in compendiosa , non est nĩsi expressa, sed quo ad verba specialia tacita.ita no.Bar.in l.centurio,& ideo nõ tollit existentiam,nam dãdo cohæredem suũ vr̃ tacitè dare substitutũ, vt l. si titius & meu. Iul li. de leg.ij. & tñ non tollitur existentia sui hæ4 redis, vt l.Gallus.de lib.& posth.per totã l.& ibi not. ¶ † Licet igit̃ in prædictis ex parte huius tutoris non fuerit defectus, tñ in tribus alijs deficit iste tutor. Primò, q̃a non debuit occupare administrationẽ propria authoritate, sed debuit expectare q̃ sibi decerneretur decreto iudi. iuxta solitũ morẽ, vt l.fi.§.illo proculdubio. in verbo tradantur.C.arb.tut.& ff.de aut.tut.l.4.no.in l.cus eorũ. in prin.de posth.C.de tut.& cur.illu.p̃so.l.ij.nõ.n.debet q̃s p̃pria authoritate administrationẽ capere, sed debet installari p habent̃ potestatem, de insti.c.ex frequẽtibus.de off.arch.c.ad hæc. qđ no. p Inn.in c.cũ super.de cã pos.& p̃prie. ¶ Secũdò, q̃a debuit iurare vtilia facere,& inutilia p̃mittere, licet sit testãrius. vt in Auth. hi qui obl.§.fi. ¶ Tertiò, quia debuit expressè p̃mittere defendere pupillũ,& spãliter, vt l.fi.§.defensionẽ.C.de admin. tut.& ibi dicit Cy.hoc esse notandũ, q̃a multorũ facta p hoc reprobabilia. ita ẽt no.gl.& Bar. in l.legitimos.in prin.ff.de leg.tut. & de admi. tut. l. tutor q reptoriũ,& dicit Bar.in d.l.legitimos.q̃ per istũ vltimũ defectũ vidit multas tutelas cassari.& certè si iste tutor fuisset extraneus & nõ excusaret̃, p illa q̃.ĩ.dicã posset remoueri vt suspectus, tanq̃ dolosè omittẽdo q̃ sibi ex officio incũbebant , vt d.l.tutor q reptoriũ.in prin.& l.fi.C.arb.tut.& ad l.fal.dolo.cũ si. ¶ Itẽ dico,q̃ si dictus tutor aliq̃d fecit qđ possit p̃iudicare dictæ pupillæ, nihil valet tanq̃ factum a nõ habente administrationẽ, secus in his q̃ non p̃nt obesse pupillæ, sed p̃desse tñ, q̃a valent, vt d.l.tutor q reptoriũ.post prin.& ibi p Bar.in fi. Ex hoc dico , q̃ licet per solam existentiam sui hr̃dis eius datio fuerit confirmata , & sic ex hoc capite non esset alius tutor necessariò dandus ad ĩmiscendum pupillã hr̃ditati paternæ , sed ipsemet potuisset vt.s̃.dixi. tñ q̃a nõ fuit sibi decreta administratio p iudicẽ illã immiscere non potuit. casus est in.l.& si pluribus.ff.de aut.tut. s̃m intellm̃ Bart. qđ intelligo verũ si hr̃ditas paterna erat dãnosa uel habebat debita quibus nõ potuit pupilla obligari per tutorẽ non habentẽ adhuc administrationẽ.arg.de acq.hær.l.qui aliena.in prin. secus si esset omnino opulẽta & nulla debita hr̃et.arg.d.l.tutor qui.in fi.prin. & de offi. procu.cæsa.l.j.in fi.licet aũt in p̃dictis defecerit iste tutor, tñ puto eũ excusari vt nõ remoueat̃ tanq̃ suspectus, nec puniat̃, q̃a nõ p̃sumit̃ q̃ dolo fecerit, sed bona fide & pp tria. primò, q̃a habebat bona cõia cũ pupilla & indiuisa , & nõ poterat administrare sua quin etiã administraret bona tangentia pupillã , & iõ magis est credendũ ipsum voluisse iure suo vel bona fide vti , q̃ consiliũ cõ pupillam inire vel dolũ.ff.pro socio. l. meritò. q̃ benè facit de seruo cor.l.si quis seruũ cõcm.in fi.ptini rñ.esset.n.iniustũ, vt p p tutelã priuaret vel suspenderet ab administratione rerũ suarũ, cũ offm̃ nõ debeat esse dãnosum.vt l.valet.ff.ex q.cau. ma. Itẽ præsumit̃ in bona fide,

[a] ¶ Sibi nõ permittit. Aduerte tñ q̃ licet pupillus qui habet rem communem cũ alio nõ possit dum est pupillus prouocare ad diuisionem, pe tñ si sit rixosus. vt not. Bar. per illũ tex. l.l.si cõuenerit ff. pro soc. H. Fer.

fide, qa consanguineus. vñ magis vFusus officio pietatis, & ppenso iudicio, q̃ fraudulẽto. ar. ff. suspec. tu. l. t. in fi. & §. pe. rõ. n. consanguinitatis p̃sumptionẽ calomniæ tollit, ut l. q cũ maior. §. si patris. de bonis libe. & §. fi. tertiò qa dicit q est onus simplex homo, & simplicitati parcendũ est. l. 1. in fi. ff. de edẽ. & l. cũ de indebito. de proba. qd est uerũ, ẽt si potuit consulere piriores, qa tractatur de damno uitando. s. pœnã & infamiã facti si remoueret ut suspectus. l. t. in fi. de suspec. tuto. secus cũ tractat̃ de lucro captando, ut l. in bonorũ. ff. de bo. pos. ¶ Ex p̃dictis concludo plura. Primò hunc tutorẽ non esse remouendũ a tutela nec puniendũ pp illa q̃ misit, sed excusandũ. ¶ Secdò, qa dz cogi ad illa tria, si uult totelã administrare, q̃ omisit. s. ad petendũ decretũ iudicis, ut decernat̃ sibi administratio, & iurandũ q utilia faciet & inutilia p̃termittet. Itẽ q promittat specifice defendere pupillã. Ad alia uerò. s. ad cõfectionẽ inuentarij, vel cauendũ rẽpu. sal. fo. uel petendũ confirmationẽ, nõ cogit̃, ut s̃. ondi. ¶ Tertiò q de nouo recipiat hereditatẽ p pupilla his pactis, qa prima apprehẽsio nõ ualuit, nisi fuisset omnino hæreditas opulẽta, ut. s̃. dixi. nec requiritur q alius tutor detur ad hoc ut dictũ est. ¶ Quartò concludo, q quicquid actum est, quod possit esse p̃iudiciale pupillæ, non ualet, alias sic, ut dixi. ¶ Vltimò, si quæritur penes quem debeat alimentari, Iudex hoc decernere dẽt. C. ubi pu. edu. de. l. t. licet. n. sit suspitio q alatur penes substitutũ, ut l. t. in prin. ff. ubi pu. edu. de. tñ põt esse hõ ita bonæ cõdõnis, q sine suspitiõe fieri posset. ar. ff. de re mil. l. si oẽs. §. a barbaria. maximè pp auiã maternã, q̃ forte facit cessare fraudẽ & suspitionẽ, qa parẽtes solent cõsiliũ capere pro liberis suis. ff. de adul. l. nec in ea quod me. cã. l. isti quidẽ. q̃ auia dr̃ habitare cũ isto tutore, hoc tñ totũ discretioni iudicis & inquisitioni relinquit̃. ut d. l. t. ubi pu. edu. debe.

¶ Casus.

¶ Titius instituit Põtiũ & Guidonẽ eius filius hæredes, & si alter ipsorũ sine liberis masculis decederet, substituit supuiuentẽ, quẽ grauauit ut maritaret filias fœminas p̃morientis cum fœmina decederet. Itẽ quibusdam aliis filijs reliquit legitimas, mortuo Guido accepit vxorem, a qua recipit quadraginta in dotem, & obligauit omnia bona sua pro resti. deinde decessit sine filiis masculis cum una fœmina, instituto quodam nepote ex filia hærede. orta quæstione inter istum nepotem institutum & Pontiũ superstitẽ sup hæreditate primi testatoris cõpromiserunt in quosdã qui p̄nunciauerũt o hunc modũ, uidelicet q bona q̃ fuerãt Titij penes. d. Guidonẽ defunctũ uigore substi. restituant Pontio supexistenti cum onere paterno fratrũ & sororũ, & sic factũ ẽ. ¶ Nũc hæredẽs uxoris d. Guidonis, q̃ uocata fuit Brianda, agit p̄ recuperatione dotis ꝯ d. Pontiũ dicẽs bona sibi restituta esse effecta oneri dotis pp uerba sñiæ latæ p arbitros, in quibus dr̃ q restituantur cum onere fratrum & sororum, hoc autem fuit onus Guidonis fratris sui maritique dictæ Briandæ, ergo illud subire debet. Quæriturque quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Actio dotis cum sit personalis datur solum contra recipientem dotem, uel contra eum cuius nomine recepta est.*
Is cui bona ex fideicommisso restituuntur cum primo testatori succedat non tenetur ex persona restituentis cui non succedit.
2 *Compromissi sententia non extenditur ad personas non comprehensas in eo, sicut nec iurisdictio delegata.*
Compromittens an possit cogere alterum compromittentem ad utilitatem alterius non comprehensi in compromisso ultra intentionem arbitri. & 3.
3 *Verba propter adiuncta declarantur & limitantur.*
4 *Bona subiecta restitutionis qualiter possint obligari pro dote restituenda.*

CONSILIVM CCCLVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Primo uidẽdum est, utrũ hæres pontij de calma conueniri possit ab hærede huius Briandæ actione de dote. Secundò, utrum conueniri possit ex sententia arbitri. Tertiò, utrum possit conueniri hypothecaria. ¶ 1 † Ad primũ dicẽdũ est indubitãter, q nõ, nã actio de dote est p̃sonalis, ut C. de rei vx. act. l. t. & qui potio. in pig. habe. l. cessionis. & cõpetit ꝯ illum qui recepit dotem, uel cuius nomine recepta fuit, ut. ff. solu. ma. l. si cum dotem. §. transgrediamur. hic autem Pontius uel hæredes eius non receperunt, & sic eorum nomine non tenentur. Item nec pater dicti Pontij recepit, quia matrimonium fuit contractum per Guidonem post mortem patris, & sic dictus pontius uel eius hæres similiter non tenetur ex persona patris sui. Item nec tenetur ex persona Guidonis, nam licet illa bona quæ fuerunt primi testatoris per mortem Guidonis ex causa fideicom. deuenerint ad Pontium uel eius hæredem, non tamen ex hoc dicuntur succedere Guidoni, sed primò testatori cuius fuerunt bona, ut. ff. de vul. & pu. l. cohæredi. §. cum filiæ. Restat igitur, q actio p̃sonalis de dote dirigenda est, duntaxat ꝯ hæredem Guidonis, ualet Gonetum & Ioannem patrem tanq̃ legitimum, ut d. §. trãsgrediamur.

2 ¶ † Ad secũdum rñdeo, hæredem d. Pontij non posse conueniri ex sententia arbitrali p hæredem dictæ Briandæ, & id satis est in euidenti, nã compromissum illud non fuit factũ cum Brianda uel eius hærede, sed inter Pontiũ & Io. patrẽ Goneti, sñia igitur cõpromissi non dz p̄desse uel nocere Briandæ uel eius hæredi, q non cõpromiserunt. C. res inter alias acta. p totum. cõpromissa. n. non extenduntur ultra p̃sonas cõpromittentiũ. ff. de arbi. l. aduersus. de euic. l. si dictũ. §. si cõpromisso. exorbitant. n. a iure cõi, cum p ipsa derogetur ordinariæ iurisdictioni & sibijpsi fiat iniuria, ut ff. de arbi. l. sed si in seruũ. §. si iudex. & ibi no. in gl. & l. litigatores. in prin. & ideo strictè est interpretanda, ut p̃sonã extrinsecus non cõprehẽdant. ff. de ver. ob. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. & l. qecqd astringẽdæ, ff. so. ma. l. si verò. §. de uiro. sic delegata iurisdõne, q̃ cũ deroget ordinariæ, ut in c. ad hoc. de resc. ad extrinsecas p̃sonas in rescripto nõ cõprehensas non extendit̃. de offi. deleg. c. p. & g. & ista rõ clara est & demonstratiua quo ad hæredẽ Briandæ. ¶ Sed q̃ro utrũ illa sententia p̄sit quo ad hanc dotem hæredi Guidonis, q cõpromisit ut possit cogere hæredem d. Pontij ad soluendũ hanc dotẽ, licet p hæredem mulieris cogi non possit, q̃ non cõpromisit. Vr̃ q sic, qa illa uerba sñiæ cũ onere fratrũ & sororũ &c. vñr apposita in fauorẽ hæredũ d. Guidonis, & sibi cõpetat actio, qa sua interest, ut. ff. de le. 1. l. seruo legato. §. si testator. de leg. 3. l. fideicõ. §. interdũ. de li. leg. l. 3. §. fi. cæterũ uerba illa sufficere vñr ad hoc, cũ istud sit onus fratris. sed ꝯriũ dico pp multa. primò, qa arbitri nõ intellexerunt de hoc onere dotis, qd incumbebat Guidoni passiuè, & ex eo suo ꝯctu, sed de onere paterno apposito p patrẽ in substõne fideicõ. facta de superstite, intellexerunt ergo de onere qd incũbebat Pontio uigore subituitionis paternæ respectu aliorũ fratrũ & sororũ necessariò istius Guidonis actiuè. & q illa fuerit mens eorũ, pz expsse ex uerbis ipsius sñiæ. dñr. n. q bona illa remaneãt penes Pontiũ uigore substõnis cũ onere patrono fratrũ & sororũ. Not. qd dicit paterno. i. a patre eorũ iniuncto in dicta substitutione, sed onus huius dotis non fuit iniunctum in substitutione, sed ex ꝯctu suo processit. Itẽ posito. q fuisset iniunctũ a patre, idẽ esset, nã arbitri senserunt de onere iniuncto supstiti. s. Põtio p patrẽ in casu, quo locũ hr̃et substõ quo ad alios fr̃es, & sic quo ad Pontiũ passiuè, & quo ad alios fr̃es actiuè, sed hic totũ est ecõtra. nã hoc est onus Guidonis passiuè secdo mens arbitrorum non dirigebatur ad hoc p consequens nec uirtus sñiæ q̃ non operatur ultra intentionem p̄nunciantis. ff. de arbi. l. qualem. §. dicere. & l. qa arbiter. & ibi no. in gl. & ff. si cer. peta. l. non oĩa. & not. Inn. in lit. non contest. c. qm̃. frequenter. patet ergo q illud uerbũ, onus, debet restringi ad onus iniunctũ in substitutione p patrem pp uerbũ, substitutionis, & uerbũ, paterno, in sñia positũ.

3 † rã uerba pp adiuncta declarãtur & limitantur. ff. de lega 3. l. q̃sitũ. §. t. & l. p̃dijs. in prin. & ibi p gl. de lega. t. l. si seruum. §. fina. de peti. hære. l. utrum. Item si aliud diceremus, sequeretur q sñia istorum esset iniusta, & ipsi peccassent, & sic pronunciando lederent. n. dictum Pontium sine causa, cum ad hanc dotem de iure communi non teneatur ut dixi, nec subest causa cur condemnari debuerit, non aũt est uerisimile, q elegerit uiã, p quã delinquatur. ff. p̄ soc. l. meritò. uel per quã reddatur sententia iniusta. ar. extra de postu. c. bonæ. uer. ꝯ lega. de cenũ. in p̃sentia. a. q. t. c. primum qdem. ubi dr̃ sententiam continere debere iustitiam. Itẽ lederetur ius alterius indebitẽ, qd non est dicendũ. ff. cõia p̃dio. l. uenditor. §. si constat. C. de noxa. l. si serui uestri. de priu. credi. l. anthiocensiũ. ff. de pollicita. l. totiens. in fi. nec. n. vult hoc princeps. extra de priui. c. pastoralis. de usu pal. c. ex tuarũ. de decimis, c. ex multiplici. nec igit̃ alij uelle vñr multotiens. ar. ff. de of. p̃fe. p̃to. l. t. circa fi. ibi. credit. n. princeps &c. & extra. de rescri. c. super literis. in fi. Cõcludo ergo, q hæres d. Pontij uigore illius sñiæ arbitrorum molestari non potest nec per hæredem mulierum, quia ipsa non compromisit, nec per hæredem Guidonis, qa nec mens nec uerba sñiæ hoc patiuntur.

4 ¶ † Restat nunc tertiũ dubiũ, an hypothe. possit hæres Pontij cõueniri. Ad qd sciendũ, q res q̃ subiacent restõni pñt in cãm dotis alienari & obligari[a], & non solũ dotis cõstituendæ, sed ẽt reddendæ, qd est uerũ si grauatus alia bona sufficientia ad dotẽ non habebat, ut in Auth. res q̃. & in corpore da resti. & ea q̃ parit. §. & facta quidem. & §. quaobrem. si igitur tempore quo recepit dotem, illo Guido habebat alia bona, tunc obligare potuit, sed utrum si postea acquisiuerit bona illa obligatio expira-

[a] ¶ Et obligari. Vide do. Alexã de imol. in cõs. 56. y totũ. in 3. p. & in cõ. 56. in 2. col. in j. par. & l cõ. 112. in s. pe. & in cõ. 186. 15. col. in 2. parte.

expirauerit?vt q sic,vt ff.de mun.& hon.l.cura.§.deficientium.& de vaca.munc.l.is muneribus.§.auct.in ɔtrariū qđ no.gl.C.de iure do.l.vbi adhuc.& Bar.so.ma.si cōstante.in fi. sui cōmēti. qcqd tñ sit,licet illa bona essent obligata primò expedit mouere actionē psonalē de dote ɔ hrdē Guidonis,& discurere eius bona vndecunq; qlita q intentet hypo.ɔ hrdē Pontij.ff.de iu.fisci.l.moschis & C.de pig.act.l.hoc si debitor.& in hoc iudicio debet adesse cōsensus patris, qui habet vsumfruct.ut C.de bonis quæ liber.l.cū non solum.§.necessitatem.

S V M M A R I A.

1 *Priuilegium si concedatur alicui cum clausula generali, an tollatur priuilegium alteri concessum, an verò requiratur specialis mentio.*

2 *Priuilegia concessa motu proprio,& ad petitionem partis,quomodo differāt,quo ad clausulam. non obstante &c.*

3 *Concessio principis quatenus tertio præiudicialis est strictè intelligenda est.*

CONSILIVM CCCLVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Dicendū vr ꝓbabiliter istā scđam decłonē seu ꝓpriā ordinationem nō nocere d.Ioanni p dñm ducē Burgundiæ nominatū.primò,qa surreptitia.scdò,qa ea verbis snis ad ipsum nō extendit.primū ꝓbat.† Nā ad hoc vt valeat scđa concessio principis,requiritur q de prima mentionē faciat,siue loquamur in rescriptis litigiosis.de rescript.c.cæterū.siue in priuilegijs suis eisdem concessis.de præscrip.c.veniens.siue sint concessa diuersis,vt no.25.q.2.in summa. debet ista de prima mentionē facere,& si dica' q mentionē facit gñaliter,& sic vr sufficere,quia tñ operatur generalis in genere quantum specialis in specie.arg.de admi.tut.l.si duo.de leg.3.l.si chorus. maximè quia sunt illa verba sub quacunq; forma verborū,&c.de sepul.c.j.in fi.& in cle.& c.super curandam.§.nos.n.co.ti.& de sen.excō.c.alma.in fi.lib.vj.& de exces.præla.c.vnico.& de elec.c.quia sæpe.& de hære.c.vt effectum.e.lib.in quibus vr casus.& ibi no.p gl.& doct.& facit extrauagans Bon.viij.quæ inci.rē verò ponā.& c.j.de consti.lib.6.in fi. vbi per l.cōem corrigunt singularia statuta & consuetudines,si sit in illa de his expressa mentio,& tñ constat q fieri non potest nisi generaliter,quia de illis nō habet princeps memoriam spālem.facit ēt gl.in l.j.C.de natu.lib.quæ dicit q in priuilegio concesso cōtra ius cōe,sufficit q dicat non obstante aliqua lege & sic in genere.se cōtrarium est verū,quia reqritur spālis,nec sufficit generalis.[a] de dolo & contu.c.ij.& ibi no.in gl.pe.de offic.deleg.c.ex literis.de re iudi.c.nec monasteriū.de cōfir. vti. vel inutil.c.3.ff.de leg.3.l.si quis in prin. testamenti.ibi.& cætera. fecit l.si quis.§.quæsitū n.& de proc.c.qui ad agendū.lib. vj.& diceretur specialis,si fieret mentio de qualitate primæ, puta non obstāte ꝓrogatiua,& concessione q singula singulis alternatim præstrant, vt no.gl.notabilis.ff.de leg.j.l.si mihi & tibi.§.in legatis.in fi. dum dicit,nihilominus pōt pœnitere si exprimat in secunda qualitate illius primæ,qđ semel voluit.q.d.non sufficit generalis.ita ēt not.Dy.de reg.iur.qđ semel.lib.vj.& Arch.13.q.2.c.vlti.& Guil.in spec.de instr.edit.§.compendiosi.ver.sed quid si in primo.& facit qđ idem Arch.no.de præb.c.ei cui.lib.vj.& Bar.in consil.qđ inci.condidit testator.Item si diceretur non obstantibus alijs prærogatiuis,& concessionibus in contrarium loquentibus.vt not. Bar.in l.fi.C.si contra ius vel vtil.pub. vel hinc derogatorijs. vt not.p Fede.in consi.46.qđ incipit.habita sup casu ꝓdicto,&c. quæ verba hic non fuerunt.Nec obstant contraria,quia loquūtur in legibus vel constitutionibus generalibus, in quibus papa intendit tollere generaliter omnia priuilegia,vel consuetudines,vel statuta de quibus cum impossibile sit principi spālem hrē memoriam, sufficit expressio generalis,alias oporteret papam īfinitorum priuilegiorum per orbem concessorum tenores inserere,quod esset impossibile vel esset auferre sibi potestatem dicta priuilegia concedendi quod esset absurdum,sufficit ergo tunc generalis pp necessitatē.arg.ff.de qō.l.diuus.de manu.testa.l.qui potuerunt.de offi. cons.l.j.sed hic agebatur de vna tñ concessione tollenda, de qua poterat Papa faciliter recordari.Item ibi in constitutionibus factis motu proprio Papæ,in quibus non ita astringitur ad mentionem faciendam.arg.de præb.c.si motu proprio.sed ista facta fuit ad supplicationem dñi ducis Victuriaceñ. vel nominatorū ab eo, vnde imputent sibi si de prima ordinatione,quā sciebant,expressam mentionem non fecerunt, quia non sufficit scienti gener. Item mentionem facere.primo vr dolo versari,si non facit specialem,vt est tex.sing.ff.de act.emp.l.quæro.facit.l.j.§.j.e.ti.& l.qui liberalitatis.§.j.de euict.& C.de dist.pig.l.creditor hypothecas.& ita tenet exp[illegible] sic Abbas pr̃ canonum,& magnus practicus in c.ei cui.de præb. li.vj.vbi dicit,† q si Papa nouā constō em facit vel aliquid concedit motu proprio,sufficit generalis cl'a,non obstante.alleg.de magistris.c.vlti.de hær.c.sicut.de consti.c.j.e.lib. & d.c.si motu ꝓprio.si verò facit grām ad petitionē illius vel aliquid aliud, tunc nō sufficit generalis mentio de eo de quo habebat notitiā impetrās, sed debet esse spālis & specifica.de of.or.c.j.& ita fuit in casu nostro.Constat aūt,q si expressam mentionē fecissent in supplicatione, similiter Papa in literis suis idē fecisset,cū ergo nō fecerint, tāq dolo versati careant īpetratis. de resc.c.sup literis.Itē non obs. gl.d.l.j. C. de natu.lib.q vr velle exp'sse,q sufficiat mētio generalis. nā aliæ gl.cōtrariæ sunt.C.de trā.l.causas vel lites.& de test.auth.hoc inter liberos.q dicūt,q debet dici nō obstāre tali.l.& sic q fiat specialis mentio,& illas tenēt doc.vt no.Bar.in d.l.fin.si ɔtra ius vel util.pub.Itē obstare vr ꝓdictis,qa illa secūda fuit declaratoria, vt patet ex uerbis eius,q refert ad tps primæ cōcessionis.arg.ff.de cōiung.cū emā.lib.l.nihil.ergo mentio nō vr fienda, cū nihil det de nouo,sed tñ significet.ff.de test.l.hæredes palā.§.si notū. sed hoc esset verū,si prima cōcessio esset dubia de iure cōi,sed ista erat certa. si verò fuisset ista vltima declaratoria, nullo mō debuisset, ita interpretari vt la.nominati per vnū ꝓferret alijs.la.nominatis per aliū,imo ꝑm cōem opi.nominati per Ducē victuriaceñ. indistinctè præferrent,non ergo dici pōt declaratoria, sed noua iuris constitutoria,sic.n.interdū sumit verbū,interpretatio,vel declaratio, vt no.ff.ad Tert.l.j.§.qui operas.de orig.iur.l.j.facit qđ no.p Bar.ti.de app.l.ab executore.& Inn.in c.olim.de verb.sig.verisimile qđ est,q si facta fuisset expressa mentio de prima ordinatione, Papa nō reuocasset ipsam,qa æqor erat q ista.facit.c.cū olim.de re iu.di.† secundò dixi,q sibi non nocet,quia ad ipsum non extenditur, nam hæc scđa ordinatio fuit facta sup noiandis,q verba sunt futuri tpis,& ad præterita nō extendunt,sicut nec ecōtra,vt l.si ita.de aur.& arg.leg.& ibi no.gl.Cum.n.sit alteri ꝑiudicialis, restringēda est.arg.de deci.c.ex multiplici.sed nec obst.qđ in fi.ponit verbum præteriti tpis.s.non obstātibus concessionibus, & ꝓrogatiuis nominatis & noiandis cōcessis,&c.quia uerū est, q illa prima concessio facta fuit noiatis & nominandis, sed ista secunda fiebat nominandis tñ,vt patet ex eius tenore qui debet inspici. de priui.c.porro.ff.de fideiuss.l.fideiussores magistratuū.§.Aurelio romulo.¶ Et ita dico ego Pau.&c.

¶ Casus talis est.

¶ Quidā ɔstruxit duas capellas in vna ecclia,& in testō ordinauit q ibi deberēt celebrare quotidie duo sacerdotes, q ponerent & ꝑsentarent p syndicos talis cōfraternitatis,& deputauit eis certos redditus annuatim dādos p d.syndicos.epūs illā erexit ī bñficiū ꝑpetuū, & ꝑꝑ ɔfirmauit,qrit an ualuerit erectio,qa dr̃ facta ɔtra volūtatē testatoris q voluit illos sacerdotes poni & ɔstitui p illos syndicos, & p illos ministrari redditus,sed si valet q poneret p epm, & de sua manu videret posse redditus capere.¶ Itē qa testōr ordinauit, q qñ immineret repatio calicis,vel planetæ,vel si.q vnus tñ celebraret & ipse solus haberet redditus ꝓ pte sua,& de alterius pte fierent repationes,nisi essent parati dictā reparationē facere de suo, quia tunc volebat nullum remoueri.ex hoc patet, q noluit q erigeret, qa tūc ī nullū casum posset aliquis remoueri. Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Priuatus constituens capellam & assignans eis annuam præstationem dandas sacerdotibus earum per hæredē non potest facere q tales capellæ cum sint beneficium ecclesiasticum,non sint in collatione episcopi & ordinanda per eum. & 2.*

2 *Sacerdotes instituti in talibus capellis, qualiter differant a custodibus simplicibus & conductoribus.*

CONSILIVM CCCLIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Primò est sciēdū,q collectari' in c.de xenodochiis. de re. legē do format hāc q.q dā dedit mansum ecclæ sub condōne,q rector dēat tenere in ecclia sua vnū ꝑsbyterū ꝑpetuu nō tpalē,quo mortuo rector.ī.mēsem debeat aliū isti tnere,nūqd hoc fieri posit sic,q instō,nec spectet ad epm nec ad eū fiat deuolutio.De ista qō.tenet q nō,tñ qa hoc vr esse cōtra ius publicū autoritate & vtilitate.nec priuatus dispōnē iuris pt imutare.de testa.c.reqsisti.il 2.c.tua.& c.nos qdem,& x.q.ij.c.sic qdem,& 16.q.j. c.in parochia.iū qa priuatus nō pōt creare bñficiū ppetuū in ecclesia sine epo,vt in c.ad hæc.de relig.do.& in his q colligunt.de insti.c.cū venissent.nā fieri debet interpretatio ꝑm eū, vt iuri cōi cōsonet.de rescri.c.cām.de cōsue.c.cū dilectus. & q non valet ista ordinatio, vt legit de despon.impu.c.vnico. lib.6. & per

qa que

a ¶ Generalis. Vide d.Pe phi.cor. in consi. 343. incipié. in hac. per totum. i j. parte. & d. Al. de imo. in consi. 132. in pe & vl. col.in j. parte.

ea q̃ colligunt de iurepat.c.qđ aũt.sic impetratio ptinebit ad rectorẽ, & instõ ad Epm, fm eũ.& ex his noto, q̃ nõ dixit ordino capellanũ, sed perpetuũ psbyterũ, nã sic ordinando vr̃ ordinare ppe suũ bñficiũ. Ad istã partẽ ego induco tex.clc.qa cõtingit. de du.reli.uer.nisi in fundatione.cũ expositione doctorũ, q dicũt q̃ hospitale nõ debet cõferri in bñficiũ, nisi in fundatione sit institutũ. dr̃ autẽ institutũ, si a fundatore sit dcm̃ q̃ unus psbyter ppetuò celebret in d. hospitali; nã tũc sic loquẽdo testtõr uoluit hẽre illud in beneficiũ. Ad istã partẽ induco gl.Iun.Host.Ioã.an.in c.authoritate.de cen si.dñt.n.q̃ si priuatus faciat oratoriũ, cui deputet ppetuũ ministrũ, qui ibi celebret, illud statim est sacrum, & in ptãte ipsius Epi quo ad instõnem, utilitationẽ, & pcurationẽ psbyteri, & vr̃ sic ordinando creare oratoriũ in formã ecclesiæ, qđ noto; cũ dicit ecclæ, ergo p ecclesia hr̃.de xenodochijs.alleg.c.& c.unicuiq;.de conse. dist.1.18.q.2.c.qdam.& c.parochia.& 16.q.7.c.oẽs basilicæ. Ad istã partem inducu no.per Hosti.in c.postulasti.de rescript.dicens q̃ licet pstimonia in tpalitate persistant, censẽtur tñ beneficia ecclesiastica, ex quo necessariò psonis ecclesiasticis conferunt, sic est in pposito &c. Reducendo. Testator ordinauit oratoriũ nõ seruatum ad orandũ, sed ad celebrandũ in æde publica & sacra sancti Petri, cui deputauit perpetuum psbyterum ad celebrandũ, & de dote puidit, ergo uoluit hẽre illud oratoriũ in formã ecclesiæ seu ecclesiastici beneficij. pdicta authoritas ergo Papæ & camerarij procedunt fm mentem testatorũ, qđ ex aduerso dr̃ q̃ nõ dixit de capellania, sed de psbytero, falsum est, ut docet testamẽtũ nec ualet hoc dicere fm rerm.nos collectarij, quia si dicat. instituo unũ psbyterũ. tm̃ est si dicat. unũ presbyterũ siue capellanũ. nec differũt. Itẽ nec ualet, qđ dr̃, q̃ capit de manu alterius redditus, qa hoc est reperire fere de oĩbus bñficijs q capiunt de mensa capituli & de manu capituli; ergo p tanto nõ sunt beneficia, pũtia falsa, nec ualet qđ s. dr̃ q̃ insto sit hr̃dis, qa rñdeo ut s. p collectariũ. nec ualet qđ dr̃, q̃ p tpe reparatio vestimentorũ unius presbyteri sit, qa & testator ẽt in illũ casum iã puidit. s. q̃ presbyter maneat casu quo uelit sustinere onera reparationis, & negari nõ põt, qn sp unus maneat, ut patet in d.testõ. Itẽ oẽs presbyteri tñr ad refectionẽ suorũ beneficiorũ, ergo p illo tpe quo bñficia reficiunẽ, cessabunt beneficia esse. pũtia falsa. Itẽ dato, q̃ presbyter nõ possit uiuere de pprio beneficio, uiuere debet de officiolo. †Cõcludo, q̃ ex quo ista duo presbyteriæ siue capellaniæ per camerariũ & subsequenter q̃ primi sint ordinati ẽt fm mẽtẽ testõrũ, qđ sine dubio est beneficiũ ecclesiasticũ & ulterius nisi quo ad patronatũ nõ pñt esse in dispõne hr̃dũ. pbat dicta decre.ad hæc.de dom.relig.ibi authoritate.& ibi. mũdanus usus &c.& c.decernimus.de iud. p hoc gl.ordi. Io.an.& Guil.in cle.grãæ.de rescrip.& hẽre redditum in titulũ bñficij, & illũ facere & suũ p labore.c.cũ fm.de pben. & sic differt a custode. Itẽ differt a cõductore, q tpaliter nõ ppetuò habet. Itẽ non uideo grauamen testatorũ si inuestiat psbyter de capella p Epm, qm̃ magis erit durabilis & ppetuũ, put uoluit testõr, vt esset q̃ si sol' hæres faceret disponeret, q p tpe pprio usui applicare redditũ capellæ posset. ar.d.cle.qa cõtingit certè non dr̃ Ep̃s uel Papa aliud ordinare, q̃ testõr; qñ ordinat in melius, q̃ testõr usus est ordinal se.c.scripturæ.de uoto.instõnẽ ergo, quã Papa fecit, ea intẽtione fecit, ut res esset ppetua.c.ad hoc alle.& hoc uoluit testõr, ut eẽt ppetuũ. Itẽ forma eccle.quã adiecit, nõ fuit aliud. q̃ uoluit testator, ut dcm̃ est. forma aũt hæc nõ remouet redditum testõris, nec eius usum, sed illum magis conseruat. ergo &c.

¶Casus talis est.

¶Decessit creditor pluribus filijs relictis, quorum unum fecit hæredem ulem, alijs reliquit legitimam. Institutus vr̃ conuenit cum debitore hæreditario, ut ibi solueret integrum debitum, & ipse promisit debitori idoneè cauere de indemnitate, & cum promissionibus & submissionibus quarumcunque causarum. Nunc petit dictus hæres partem debiti, & pro illa uult cauere, & debitor uult q̃ caueat de toto. quæritur quid iuris. ¶Item quæritur, utrũ fideiussores debeant se obligare ad alias curias, q̃ suorum ordinariorum. ¶Item quæritur cum habeat bona immobilia, utrum teneatur dare fideiussores propter uerbum, idoneè.

SVMMARIA.

1 *Fideiussores dare non cogitur, qui promisit cauere idoneè, si sit paratus iuratoriam cautionem cum obligatione & hipotheca bonorum immobiliũ præstare.*

2 *Hæres, qui partem debiti petit, pro parte solum tenetur cauere soluenti de indemnitate quo ad alios cohæredes.*

3 *Conueniens sub quibuscunque iudicibus se posse promittens potest etiam cogi respondere coram non suo iudice.*

CONSILIVM CCCLX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Super ultimo puncto, ex quo prima dependẽt, dico q̃ si Eltrarius hẽt immobilia bona sufficiẽtia. i. æqualẽtia quãtitati, q̃ petit, nõ tenẽt dare fideiussores, sed sufficit iuratoria cautio cũ hypotheca bonorũ, sicut nõ teneret, si uellet dare pignora. hoc tenet gl.ordi.ff.mandati.l.si mãdatoritij.§.fi. p qua est casus. C.de fundis pri.l.quicunq; ad emphiteusim.lib.11.& de oĩ agro deser.l.quicunq;.ubi expressè dr̃, q̃ cautio cũ hypotheca bonorũ immobilium dr̃ idonea.& no.in l.j.de loca. prædiorũ ciui.eo.lib.in 3.glossella. p quas leges vr̃ hoc dixisse Oldra.in cõsi.suo.237.[a] securior.n.remanebit soluens ex d.hypotheca, q̃ ex ob. psonali fideiussorum, cum illa bona sp remaneant, & ad quẽcunq; uadant transeũt cũ eadẽ ca, ut in c.significante. de pigno. facit.l.uia cõstituti.§.fi.de seru.rusti.prædi. sed fideiussores possent effici nõ soluendo.ff.de admi.tut.l.emilius.& l.tutores.§. adolescẽs.& in l.inter eos.in fi.ff.de fideiusso. plus ergo facit, qui obligat bona, q̃ q dat fideiussores; nõ ergo debet alter cõqueri, sed regratiari.ff.de pericu.& cõmo.rei uendi.l.1.§.licet aũt. Nã & q plus facit, utiq; tm̃ facit.ff.de in hẽt iur.l.cum furti. †posito uerò q̃ teneretẽ dare fideiussores, qđ nõ credo, dico ipm teneri ipsos dare nisi p quãtitate quã petit p l.q solidũ.in prin.de leg.2.& quod ibi p Bart.& p l.uxorẽ.§.agri plagã.in fi.de leg.3.ubi vr̃ casus in simili. iniquũ.n.esset, si teneretẽ in plus q̃ pcipiat, qa reciproca oblĩo cõtrahitur ad tãtũdẽ nõ in plus. ar.ff.de pac.l.si tibi.10.milia.ubi dr̃, q̃ oblĩo q̃ re cõtrahitur, nõ põt in plus cõtrahi, q̃ percepit. Item sequeretẽ, q̃ si reperiret creditor se non hẽre ius nisi in parte pecuniæ, q̃ cogeretur illam perdere, uel p toto cauere, qđ esset iniquũ. facit.l.si quidem.C.de transact.& ff.de cri.stel.l.quidã æstimauerunt.& ita debent iudicare arbitri sup hoc assumpti, alias ipsorũ arbitriũ cõtineret manifestã iniqtatẽ, & esset captiosum, & ideo reduceretur ad arbitrium boni uiri, ut ff.de trãsa.l.cũ aquiliana.& qđ ibi p Bar.cuius notabilia verba multũ faciũt ad ppositũ. ¶†Ex quibus patet, q̃ de alio dubio nõ est tractãdũ, quia præmissis attẽtis nõ pcedit, nõ uideo tñ, q̃ si diceremus dãdos fideiussores, cur nõ tenerent se obligare oĩbus curijs indistinctè ẽt nõ sui iudicis. iuxta.l.lucius.ff.depositi.& qđ no.in l.1.& 2.de eo qđ cer.locu.alias uerba instr̃i quarũcũq; curiarũ &c.parũ operarentur, qđ nõ est dicẽdũ.ff.de leg.1.& l.si qñ.& in c.si Papa.de priui.lib.6.cum simi.quia in curijs ordinariorum suorum tenerentur respondere, ẽt si se non obligarẽt ad illas.l.hæres absens.de iudi.cum similibus.

[a] ¶ Consilio suo.237. Ad de quòd alias est cõsi.63. ici. nota cautiõis regulariter &c. H. F.

¶Casus talis est.

¶Maritus cũ consensu uxoris uendidit quasdã res dotales inter alias unũ cẽsum ptio.200.libr.& cõfessi sunt ambo insolidũ recepisse pretium. Ex post maritus recognouit se habuisse ab uxore pria dictarũ rerũ uenditarũ, saluo q̃ de dictis.200.libris, q̃ fuerunt pretium dicti census, nullam fecit recognitionẽ. ¶Quæritur utrũ hæres mariti teneatur ad restõnem dictarum ducentarum librarũ in totum uel pro parte, attento q̃ simul cũ uxore fuit confessus ab emptore recepisse, licet postea non recognouerit.

SVMMARIA.

1 *Maritus & uxor si uenditis rebus dotalibus confiteantur insolidum pecuniam recepisse, censentur pro parte tantum recepisse.*

Portionis nomine in dubio intelligitur dimidia.

Maritus si confiteatur recepisse totam pecuniam ab uxore exceptis pecuniis certe rei, de qua in prima confessione, potest ad dimidium pretii dictæ rei conueniri ex prima confessione.

2 *Confessio facta tertio an prosit uxori præsenti uel absenti, quando pecunia redigebatur de re dotali.*

CONSILIVM CCCLXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Bar.in quodam consilio, quod incipit domina.P.determinando dicit, q̃ quando maritus & uxor simul uendunt rem dotalem, & uterque alias quilibet insolidum & confitetur se insolidum recepisse pretium, præsumendum est, ubi aliud non constet, q̃ ad quemlibet ipsorum peruenerit pretium pro medietate. argumen. primo ad hoc.ff.de duo. reis.l.reos.§.cum tabulis.& C.si plures una senten.l.1. ¶Item quia inter eos quædam societas generatur. argumen.l.1.ff.rerum amot.& C.eodem titu.l.2. ergo uidentur inter se dictum pretium communicare, ut not.ff.de condictio.indebi.l.frater a fratre. in prima gloss.magna.& de lega.2.l.in ratio aut scio.& de solu.l.qui hominem.§.1. præterea impossibile est, quòd ad utrunq; ipsorũ insolidum

dum peruenerit dictum pretium cum effectu, argu. ff. commo. l. si certo. §. si duobus uehiculum. & C. si cer. pet. l. si nõdũ. sed ex cõfessione utriusq; cõstat, q̃ saltẽ p parte puenit ad utrũq;, sed noĩe portionis intelligitur in dubio dimidia. ff. de uerb. sig. l. nomẽ filia rũ, §. portionis. p̃sumitur ergo ad quẽlibet ipsorũ peruenisse medietatem. Præterea qñ p utraq; parte facit rõ insolidũ, & tñ est impossibile in iure uel in facto, eligitur media uia possibilis. ar. ff. de hære. insti. l. pr̃fami. extra de sepul. c. 2. facit qđ no. ff. de libe. agno. l. siue ℨ. §. qui plautianũ. & de execu. tut. l. iur. peritos. §. cũ oriud'. Ex qbus dictis & rõnibus determinaĩ casus nr̃, nã licet iste marit' nõ recognouerit ab uxore p̃tiũ dicti census, sicut pretia aliarũ rerũ venditarũ, tñ in uenditione dicti census ɔfessus fuit unà cũ uxore recepisse dcm̃ p̃tiũ, & licet nõ sit credẽdũ q̃ recipit insolidũ, licet sic fuerit cõfessus, qa cõfessa fuit ẽt mulier recepisse, credẽdũ tñ est in dubiũ q̃ recepit partẽ & medietatẽ, ad quã restituendam tenẽt hr̃des eius uigore dictæ cõfessionis, p ea q̃ dicta sunt, si uero recognouisset sicut & alia, tunc teneret insolidũ sicut ad alia tenetur.

2 ¶ † Sed p̃dictis obstat, qa dicta cõfessio nõ fuit fcã p maritum ipsi mulieri, sed emptori, nõ ergo vr̃ q̃ psit mulieri, ut ff. de instito. acti. l. fi. sed istud esset uerũ, si fcã fuisset in absentia mulieris. ff. de cõfes. certũ ergo si qs absente, sed ipsa mulier fuit hic p̃ns in uẽditione & in ɔfessione, ergo põt ex illa se iuuare, ut colligiĩ ex no. in d. l. fi. Si uerò q̃riĩ qua actione teneaĩ ad dictã medietatẽ pretii. Rñdeo, q̃ actione de dote, qa pecunia redacta ex re dotali efficiĩ dotalis, ut ff. de iure doti. l. si ex lapidicinis. & no. C. eo. tit. l. ex pecunia. licet gl. ibi dicat, q̃ hoc est verũ, si est actum expressè, & sit expediens mulieri. sed Bar. in d. cõsilio dicit, q̃ sp vr̃ hoc agi, alias remaneret penes maritũ sine cã, qđ nõ est dicẽdũ, uel esset donatio usus pecuniæ, q̃ nõ est p̃sumẽda, vbi alia cã põt subsistere. ff. de solu. l. si cũ aurũ. de op. lib. l. cãpanus. de causis paruis maximè in muliere. ff. ad uelle. l. si ego. p̃sumẽda est ergo cã dotis, ex quo nulla alia subesse põt. ar. ff. de acquirẽ. hære. l. p hr̃de. §. pap. ff. sol. ma. l. pe. §. uxori. nã illud, qđ est ex natura ℨctus sp p̃sumiĩ, licet nõ dicaĩ. ff. si cer. pet. l. cũ qđ. sed ex natura dotis est hoc, q̃ p̃tiũ succedat loco rei, cũ sit qđ vr̃c. no. ff. de impẽsis. l. qđ dr̃. & in vr̃sibus pretiũ loco rei succedit. l. si & rẽ & p̃tiũ. ff. de peti. hære. l. ad hoc. ff. de uer. sig. l. habeo. q̃ vr̃ hoc uelle ẽm Bar. in d. cõsi. p quã ultimã rõnẽ patet, q̃ ẽt si d. mulier fuisset absens, qñ maritus fuit cõfessus nihilominus posset se iuuare ea illa cõfessiõe, qa cõstat, q̃ dcm̃ cẽsum recepit ĩ dotẽ, & ad illũ tenebaĩ; ergo & ad p̃tiũ qđ ĩ eius locũ succedit. sed l. fi. loqr̃, qñ nõ ɔstat de p̃cedẽti ob. sed uult qs tñ se iuuare vigore cõfessionis in absentia sua factæ, qđ nõ põt, ut dcm̃ est.

S V M M A R I A.

1. *Præsentandi ius non transit in conductorem alicuius uillæ uniuersalem, licèt transeat in feudatarium uel emphiteutam.*
2. *Intellectus c. ex literis de iurepatro.*
   Locare uel arendare nihil aliud est quàm fructus rei uendere.
3. *Procurator ad conferendum non potest præsentare, præsertim quando ex aliis cõiecturis apparet id non esse de mente constituentis.*
4. *Præsentatio facta per uicarium iam reuocatum, qui ignorauerat reuocationem, non ualet.*
5. *Reuocatio Vicarii si non intimetur secundum formam clemen. causam quæ. de elec. an poterit impedire præsentationem ipsius.*
6. *Reuocatus ius quis dicatur etiam ignorans, quæ requirantur.*

CONSILIVM CCCLXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Venerabilis uir & clarissime dñe uidi p̃cessum p uos mihi trãsmissum cũ allegationibus iuris sup facto, de quo p binas literas quas mihi scripsistis, qbus oĩbus diligẽter uisis & examinatis sum in opinione, q̃ dẽatis instituere p̃niatum per dñm priorẽ, & nõ p p̃ntatũ per arẽdatorem uel eius uicariũ reuocatũ. Et qa p parte ista multũ diffusè allegatũ est, solũ tãgã illa q̃ omissa sunt, in qbus magis uersaĩ dubitatio uestra. & cõsistũt p̃dicta in quatuor dubiis.

1 ¶ † Primũ est, vtrũ uirtute arendamẽti habuerit ille ptãtẽ p̃ntandi. Et rñdeo q̃ nõ, qa cũ aliqs arendat vel locat bñficium suũ p pecunia nõ trãseunt in arẽdatorẽ seu conductorẽ nisi tpalia, s. redditus & puentus, non aũt iura spũalia uel spũalibus annexa. De primo. s. de tpalibus est casus in c. fi. ne prælati vices suas. & ibi plenè & clarè p gl. & in c. cum uenerabilis. de reli. domi. De scđo. s. de spũalibus, q̃ nõ trãseũt, est casus in c. 1. & 2. eo. tit. ne præla. uices suas. De tertio. s. de spiritualibus annexis, puta iuspatronatus quòd non transeunt, est casus in c. quia clerici. & c. de iurepat. Vñ licet arẽdator possit pcipere redditus tpales, qa sibi uenditi vñt non tñ posset officiales ponere & iurisdictionem ecclesiasticam exercere, vel p̃ntare, quia talia nõ p̃nt uendi spãliter, ut in dictis iuribus. ergo nõ transeũt in gñali vẽditione, ut ff. de pign. l. obl̃one. & l. deniq;. & C. q̃ res ex pig. obli. pos. l. alunos. & de priui. credi. l. pe.

2 † Nec ob. c. ex literis, de iurepa. ubi dr̃, q̃ ille qui recipit uillam ad firmam põt p̃ntare, qa illud. c. intelligiĩ qñ talis fuit ℨctus, q̃ in illũ trãsiuit utile dñium uillæ, in qua erat ecclesia. Ita no. ibi Inn. in t. gl. & idem sentit Io. an. in summario. idẽ ẽt sentit Inn. in c. cũ bertoldus. de sent. & re iud. Et dr̃ talis emphiteuta seu feudatarius, nã in multis locis tales ℨctus sic denominantur. vt no. p Bar. in l. 1. C. de iure emphi. Tunc. n. nimirũ, si põt p̃ntare, qa cũ uẽdita sit uilla principalr̃, q̃ est res tpalis, in cõsequentiam transit iuspatronatus sibi cohærens, qđ p se vendi non posset. ut l. in modicis. ff. de ℨhen. emp. Si aũt sit talis ℨctus, p quẽ non transeat dñium directum uel utile, puta locatio uel arendamẽtũ, ut ff. locati. l. nõ solet. tunc ius p̃ntandi non transit. ita intelligiĩ. c. cũ bertoldus. ẽm Inno. ubi ĩ. dixi. locare uel arendare nihil aliud est, q̃ fructus rei uendere. iuxta illa q̃ plenè no. p Bar. ff. de publi. l. cotem. §. qui maximos. aut ergo dices, q̃ videaĩ uendidisse iuspatronatus, & hoc est falsum, qa vendi nõ põt, ut in d. c. de iure. de iurepatro. Item quia est res ipsa, q̃ p locationem non vr̃ vendi, ut in l. t. de iure emphi. & Insti. locati. §. adeo. ut dices, q̃ uideatur uendidisse fructus iurispatronatus, & sic ipsum p̃ntare, q̃ est factus iurispatronatus. ut in c. q̃relam. & ibi no. de elec. & in c. consultationibus. de iurepatro. & idem quia p̃ntare est ius spũali annexũ, sicut ipsum iuspatronatus. unde non posset patronus p pecunia concedere mihi ptãtem p̃ntandi in perpetuum, uel ad ips, sicut nõ posset mihi uendere iuspatronatus. Si aliquid aũt tpale ẽm antiquam consuetudinem ueniret pcipiendum ex dicta p̃ntatione, put dr̃ in simili in c. ad apostolicam. de simo. tũc illud bene uideretur vẽditum, & trãsiret in arendatorem, ut in d. c. fi. ne præla. uices suas. & sic patet, q̃ illud. c. ex literis. nihil facit p altera parte ẽm uerum intellectum ipsius, cũ in istum arendatorem prioratus nullũ utile dñium terrum prioratus transiuerit, & miror q̃ hoc fuerit omissũ p allegantem. Aliud est ergo concedere in emphiteusim, uel feudum, uillam alicuius prioratus uel epatus, quo casu transit utile dñium in emphiteutam & feudatariũ, & ẽt iuspatronatus sibi cohærens. ut d. c. ex literis. aliud est locare uel arendare prioratũ seu uillam prioratus, quo casu non transit aliquod dñium, nec p ɔ̃ns iuspatronatus sibi cohærens, sed solum fructus & redditus tpales videntur uenditi, ut in casu nr̃o, non aũt ipsa iura spũalia uel spũalibus annexa, ut in iuribus. s̃. alleg.

3 ¶ † Scđò principalr̃ quæro, utrũ rõne pcurationis habuerit ptãtem p̃ntandi dictus arendator. Rñdeo nõ, quia per dictum pcuratorium non intendebat dñs prior aliud transferre in ipsum nisi exercitium actionum directarum ad petendum redditus & prouentus tpales, q̃ sibi competebant. Nã per arendamentum transiuerunt in illum utiles actiones, sicut in emptorem nominis. C. de act. & obli. l. 2. de leg. l. ex legato nois. cõstituendo uerò ipsum pcuratorem in rem suam, put in instr̃o cauetur transtulit in ipsum exercitium directarum, ex quo dr̃ qs pcurator in rem suam & non p p utiles tñ actiones, ut hoc pbatur. C. de hæredi. uel act. uen. l. emptor noĩs. & l. penu. ff. de pcura. l. qui stipendia. ff. eo. l. seruum quoq;. §. fi. cum l. seq. & q̃ ista fuerit intẽtio sua patet, quia statim eadem die post arendamentum factum constituit eum procuratorem ad leuandum & exigendum omnes & singulos redditus & prouentus &c. nomine ipsius domini prioris. nam utiles actiones, quas habebat uirtute arendamenti poterat exercere nomine proprio, sed directas non nisi fuisset factus procur. & tunc nomine cedentis seu constituentis, ut d. l. qui stipendia. Item ex uicinitate actuum resultat iuris præsumptio, q̃ noluerit plus iuris transferre per procuratorium, quàm transtulerit per arendamentum. arg. ff. de priui. credi. l. uentri. §. in bonis. de elect. cap. officij. per arendamentum non transtulerat potestatem præsentandi; ergo nec per procuratorium. Nec obst. illa clausula, quæ reperitur in instrumento procuratorij. s. ad conferendum beneficia &c. quia aliud est conferre, aliud præsentare, ut in c. cum in illis. de præbẽ. lib. 6. & de p̃ntatione non fit mentio in instr̃o; ergo non uenit. arg. de offi. uica. c. fin. lib. 6. & d. c. cum in illis. Item fateor, q̃ illa clausula multum inepte posita est, si bñ inspiciaĩ uerba præcedẽtia & sequẽtia, iõ reputo ipsam ualde suspectam. Sequitur igiĩ ex p̃dictis, q̃ ille nõ poterat p̃tendere se posse p̃ntare, nisi ratione uicariatus, in quo sibi data fuit expressa illa potestas.

4 ¶ † Nunc ergo quæritur tertiò, utrũ dñs prior potuerit ip̃m destituere a uicariatu & ab oĩ potestate sibi in eo data. Vr̃ q̃ non, quia promisit

ꝓmisit non reuocare. Sed ꝯriũ est uerũ, nã in his q̃ depẽdent ex mera uoluntate unius, nec sunt ꝯctus uel quasi, non põt qs sibi legẽ imponere, a qua recedere non liceat. ut. l. si qs. de lega. 3. sed constituere vicariũ, in mera uoluntate constituentis consistit, ergo & reuocatio, sicut in ꝓcuratore videmus, & in legatis. facit. ff. de pac. l. nemo. & qđ no. in l. ea lege. C. de cond. ob cãm. ubi nõ põt qs sibi adimere ptãtẽ disponendi de rebus suis ꝓut vult. Itẽ dñt qdã, ꝙ reuocare non potuit, qa iurauit non reuocare. Sed rñdeo, ꝙ in istrõ uicariatus non iurauit, sed in instrõ ꝓcuratorij, de quo ad p̃sens non est curandũ, posito tñ ꝙ iurasset non reuocare vicariũ, tñ adhuc potuit, licet remansisset piurus, ut no. p Inn. & Io. An. in c. dilecto. de p̃ben. sicut ille q iurat non reuocare testm̃. 13. q. 2. c. ultima uoluntas. & ibi no. p gl. & p Bar. in l. si qs. in prin. de le. 3. p Cy. in l. 1. de sacrosan. eccle. in Spe. de leg. §. nunc tractemus. ver. sed si. legatus: ad hoc facit. c. si inter. de sponsa. & de iureiu. c. mulieri. ubi hr̃, ꝙ lʒ qs iurauerit ꝯhere cũ una, põt ꝯhere cũ alia, licet remaneat piur⁹. Nec ob. iura dicentia, ꝙ non põt qs uenire ꝯ suũ iurm̃, ut in c. cũ contingat. de iureiu. de pac. c. q̃uis. Nã illud est verũ in illis, in quibus necessariũ est adire p̃torẽ, q non dʒ quẽ audire ꝯ ꝓpriũ iurm̃, ne sit autor piurijs, secus in his, in qbus non est necesse p̃torẽ adire, qa in illis põt qs uenire ꝯ iurm̃, licet remaneat piurus. ita not. p Io. An. in c. quod semel placuit. de re. iur. in q̃õne mercuriali. & ꝓbatur in c. mulieri. de iureiu. Nunc ad ꝓpositũ si iurasset nõ reuocare, nihilominus potuisset, qa in hoc non est necesse p̃torẽ adire, sed si iurasset nullũ p̃sentare durante arendamento, fateor ꝙ non deberet audiri, qa in p̃sentando habet necesse superiorem adire, s. ep̃m uel eius uicariũ, q non deberent eũ audire ꝯ suũ iurm̃. In casu uero nostro, neutrũ iurauit, ut patet ex inspectione instrĩ vicariatus, ergo reuocare potuit. ¶ † Quartò q̃ritur, cum dicta reuocatio non fuerit intimata uicario ſm̃ formã cle. cãm quæ. de ele. vtrum potuerit impedire p̃sentationem vicarij. Vr̃ ꝙ nõ. ut ibi not. in gl. 6 h. coniuncta cle. cum illusio. de renun. ꝯtrarium dico. † Nam q̃cunque concurrunt ista quatuor, uidelicet ꝙ qs sit ꝯstiutus ad actus extraiudiciales. Itẽ ꝙ actus qui geritur p ꝓcuratorẽ uel vicarium sit talis, ꝙ geri non posset sine expressa voluntate dñi. Itẽ ꝙ reuocatio non redundet in damnum pecuniariũ alterius tertij, nec ipsius ꝓcuratoris. Item ꝙ sit talis actus, quem dñs non habebat de necessitate facere, tunc his quatuor concurrentibus põt quis ignorans reuocari, nec ualet quicquid facit reuocationẽ licet ignorans. fallit in uno casu tm̃. s. in dicta cle. cũ illusio. de renun. Ecce exempla, nam si constituo ꝓcuratorem ad manumittendũ seruum meum, deinde ipsum ignorantẽ reuoco, non ualet manumissio facta per eũ. ff. de manu. vin. l. si pater. hic. n. illa quatuor concurrunt. nã iste actus est extraiudicialis, nec põt seruus meus manumitti sine uoluntate mea. Item posito ꝙ non ualet manumissio, non damnificatur tertius, nec ꝓcurator, nec ego habebam necesse manumittere. Item dicit lex, si rem aliquam ꝓcuratori meo tradidi ut tibi donaret, deinde ipsum reuoco licet ignorantem, licèt postea ignorans ti adat, non trãsfert in te dñiũ. ff. de dona. l. 2. §. sed & si quis donaturus. Nã & hic concurrunt oĩa p̃dicta. Idem hr̃. ff. si certũ peta. l. eius qui. §. quas vero. de acqui. hære. l. si quis mihi bona. §. penu. de spõ. l. si pœnituerit. secus si deficeret alterum istorum, puta qa constitutus esset ad iudicia, tunc. n. non solũ in suã notitiã dẽt deuenire reuocatio, sed ẽt iudicis uel aduersarij. C. de satisda. l. 1. ff. de ꝓcur. l. si ꝓcuratorẽ. eo. titu. c. mandato. Idẽ si poterat geri sine voluntate dñi, puta si mando alicui ꝙ talem rem emat ꝓ me, quod facere põt sine mandato, nã tunc necesse est reuocationẽ sibi notificari, alias si emat, teneor sibi, sicut si non reuocasset, ne in damno uersetur. ff. mã. l. si mandasset. idẽ si reuocatio redũdaret in damnũ alterius tertij, qa tunc necesse est illi intimare uel notificare, puta si constituo ꝓcuratorẽ ad exigendum debita, redundaretur. n. in damnum soluẽtiũ reuocatio, si ualeret. ff. de sol. l. uerò ꝓcuratori. §. 1. Inst. mã. §. recte. de exercito. l. sed & si pupillus. §. ꝓscribere. idẽ si tenebatdñs illum actum facere, ut l. fundi. de acquir. pos. de publici. l. si qs ꝓhibuerit. ita traditur p doc. Dy. Pe. Ia. & Cy. C. de man. l. mandato. ex quorum dictis ista colliguntur. Sed in casu nostro concurrunt oĩa p̃dicta quatuor, nã actio p̃sentandi est extraiudicialis, nec põt geri p uicariũ sine expresso mandato dñi. c. si. de offi. uica. nec dãnificatur, pecunialiter dictus vicarius uel aliquis alius de reuocatione, licet. n. non ualeat p̃sentatio, non consequitur p̃sentatus damnum, licet lucrũ nõ sentiat. C. de codicillis. l. fi. nec ẽt tenebat dñs prior illud facere, si nolebat, sequitur ergo ꝙ potuit ignorãs reuocari, & ꝙ p̃sentatio postea p eum facta non ualet. Nec ob. cle. cũ illusio. nã ibi est casus spãlis in ꝓcuratore constituto ad renunciandũ ab ecclesiastica psona, in quo licet oĩa p̃dicta concurrant, requirit tñ ad notitiã ꝓcuratoris uel superioris deueniat. extra casum illũ habẽt locũ illa q̃ s. dixi. & ita sentit ibi gl. expresse in duobus uel tribus locis, si bñ inspiciatur, nos aũt sumus in alijs terminis, iõ nihil ad ꝓpositũ. ¶ Præterea reuocatio ista p instrm̃ publicum ꝑuenit ad notitiã superioris. s. dñi uicarij, anteq̃ p̃sentatio de qua agitur, esset facta, ꝓut mihi scripsi, ergo satisfactũ est illi cle. lʒ essemus in terminis ipsius. Nec ob. ꝙ facta non sit ſm̃ formã cle. cãm q̃. Nã ibi loquitur in casibus, in quibus iura dñt esse necessariã intimationẽ, sed in cle. cũ illusio. non dr̃, ꝙ sit necessaria intimatio, sed ꝙ ꝑueniat ad notitiam ꝓcuratoris uel superioris, qđ fieri põt a quocunq; uel qualitercunq;. ff. de peti. hære. l. item ueniunt. §. a quo. & l. t. in fi. de act. emp. ¶ Concludo ergo ex p̃dictis ꝙ p̃ntatio facta p arendatorẽ non ualet, qa non põt fundari in aradamento, nec in ꝓcuratorio, nec in vicariatu a quo destitutus erat, & p cõsequẽs ꝙ ualeat p̃sentatio facta p dñm priorẽ, & p̃sentatus p eũ tanq̃ p verũ patronũ debeat institui, ut in c. cũ bertoldus. de re iu.

S V M M A R I A.

1 *Statutum loquens de filia dotata debet intelligi si filia tantum in dote habeat ut totam legitimam exhauriat.*

Nepos ex filia succedit in locum matris ad legitimam, quam habet loco dotis.

2 *Fœminam qui excludit ab intestato, fortius si sit institutus in testamento.*

CONSILIVM CCCLXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Si statutum dicit, ꝙ filia dotata non succedunt cũ masculis, debet intelligi si dotata est arbitrio boni uiri, [a] vnde si non habet in dotam tm̃ quod sufficiat ad legitimam, non dr̃ arbitrio boni uiri dotata. ar. in l. cũ post. §. gener. & l. q̃ro. de iure dotiũ. coniuncta. l. scimus. in princi. de inof. testa. vbi dr̃, ꝙ arbi. boni uiri sit repletio legitimæ, iõ sibi debet suppleri l. si non mortis. de inof. testa. p q̃ Bal. sic consuluit. nam statutum non intelligitur excludere, nisi ab eo quod ultra legitimã esset habiturus, non a legitima. arg. in auth. hoc amplius. C. de fideiu. & qđ no, in auth. sed cum testator. nam qđ ultra est, lucrum est, sed in legitima damnũ &c. arg. l. fi. C. de codicil. & statutum debet destringi, ne quis &c. l. 2. de noxali. Idem ergo in nepote ex filia, ut possit petere supplementum usq; ad legitimã matris. qa venit ex eius psona, licèt mortua sit in uita patris, ut in auth. in successiõe. de suis & legi. vñ si p̃supponemus matrẽ exclusam, ẽt filius ex ea esset exclusus, ut no. Cy. in auth. post fratres. C. de legiti. hæredi. facit. c. 1. §. hoc aũt nondum. q leu. da. pos. & qđ no. Bar. in l. qui superstites. de acqui. hæredi. & hoc disputando tenuit Ricar. Ma. dispu. q̃ incipit testator instituit etiam. † Item dico, ꝙ si præsupponeretur eam exclusam ab intestato, quia statutum hoc expresse diceret, ꝙ quandocunq; modicam dotem haberet, non succederet tunc etiam ex testamento, in quo masculi instituit non posset petere supplementum, quia masculi præferentur ab intesta. in eo quod est ultra dotem, fortius ex testamento, eum habeant uoluntatẽ testatoris, q̃ nõ debet eis nocere, sed prodesse, quia duplex funiculus &c. & quia statutum factum est in eorum fauorem, nõ debet operari in odiũ.

[a] ¶ Boni uiri. Quanta aũt tũc esse debeat dos. vid. d. Alex. de imo. in cõs. 69. in 2. col. in 1. parte. & quo ipe essa debeat dotata ad hoc ut excludatur. vide p eũ in cõs. 48. in 1. & 2. col. in 2. parte. & in cõs. 97. in 4 parte. ubi ẽt qualiter tale statutũ intelligat.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã abbas habens parochiã & curã animarũ cõsueuit a parochianis suis ꝓ funere certũ quid recipere p hunc modũ, vcʒ quia antequã corpus admitteret ad sepulturã, recipiebat iurm̃ a cõsanguineis, ut ſm̃ arbi. dicti abbatis, & ſm̃ facultates ipsorũ deberent soluere ꝓ dicto funere. ꝯtingit ꝙ dicti parochiani sentientes se in hoc grauari inceperunt recusare dictũ iurm̃ p̃stare, nec aliquid soluerunt a. x. annis citra. Nunc abbas petit ꝯsuetudinẽ seruari. parochiani dicũt se esse in possessione nõ soluendi, & dictã ꝯsuetudinẽ nõ seruandã, quia iniqua & extorta q̃ritur quid iuris. ¶ Item inter dictum abbatẽ & dictos parochianos facta fuit semel quædã cõpositio, p quã actũ fuit inter eos ꝙ dicti parochiani soluerent dicto abbati uicesimã partem lanarũ & caseorum de pecudibus dictorũ parochianorũ, q̃ pecudes consueuerunt pasci ꝓ maiori parte anni extra dictã parochiã in montibus, & aliqñ i. dictã parochiã, verũtamen nunquã uigore dictæ cõpositionis soluerunt dicti parochiani nisi de caseis & lanis recollectis in dictis mõtibus, nõ de recollectis in dicta parochia, nunc abbas petit sibi solui de omnibus. q̃rit an teneani. ¶ Tertiò quæritur, cum dictus abbas sup dictis petitionibus impetrauerit quendam iudicem sub forma ea quæ de bonia, utrum dicti parochiani teneantur super dictis iuribus & petitionibus corã illo respondere, uel habeant s̃edere corã iudice seculari

dum peruenerit dictum pretium cum effectu, argu. ff. commo. l. si certo. §. si duobus uehiculum. & C. si cer. pet. l. si nōdū. sed ex cōfessione utriusq; cōstat, q saltē p parte ꝑuenit ad utrūq;, sed noīe portionis intelligitur in dubio dimidia. ff. de uerb. sig. l. nomē filiarū. §. portionis. ꝓsumitur ergo ad quēlibet ipsorū peruenisse medietatem. Præterea qñ ꝓ utraq; parte facit rō insolidū, & tñ est impossibile in iure uel in facto, eligitur media uia possibilis. ar. ff. de hære. insti. l. pſsumi. extra de sepul. c. 2. facit qđ no. ff. de libe. agno. l. siue 3. §. qui plautianū. & de excu. tut. l. iur. peritos. §. cū oriūdꝰ. Ex qbus dictis & rōnibus determinaẽ casus nr̃, nā licet iste maritꝰ nō recognouerit ab uxore ꝓtiū dicti census, sicut pretia aliarū rerū venditarū, tñ in uenditione dicti census ꝯfessus fuit unà cū uxore recepisse dcm̃ ꝓtiū, & licet nō sit credēdū q recipit insolidū, licet sic fuerit cōfessus, qa cōfessa fuit ēt mulier recepisse, credēdū tñ est in dubiū q recepit partē & medietatē, ad quā restituendam tñt hr̃des eius uigore dictæ cōfessionis, ꝑ ea q̄ dicta sunt, si uero recognouisset sicut & alia, tunc teneret insolidū sicut ad alia tenetur.

2 ¶ † Sed ꝓdictis obstat, qa dicta cōfessio nō fuit fcā p maritum ipsi mulieri, sed emptori, nō ergo vr̃ q ꝓsit mulieri, ut ff. de insti. acti. l. si. sed istud esset uerū, si fcā fuisset in absentia mulieris. ff. de cōfes. certū ergo si q̄s absente, sed ipsa mulier fuit hic pn̄s in uēditione & in ꝯfessione, ergo pōt ex illa se iuuare, ut colligiẽ ex no. in d. l. si. Si uerò q̄rii qua actione teneaẽ ad dictā mediciatē pretii. Rñdeo, q actione de dote, qa pecunia redacta ex re dotali efficiẽ dotalis, ut ff. de iure doti. l. si ex lapidicinis. & no. C. eo. tit. l. ex pecunia. licet gl. ibi dicar, q hoc est verū, si est actum expressè, & sit expediens mulieri. sed Bar. in d. cōsilio dicit, q sp vr̃ hoc agi, alias remaneret penes maritū sine cā, qđ nō est dicēdū, uel esset donatio usus pecuniæ, q̄ nō est ꝓsumēda, vbi alia cā pōt subsistere. ff. de solu. l. si cū aurū. de op. lib. l. cāpanus. de causis paruis maximè in muliere. ff. ad uelle. l. si ego. ꝓsumēda est ergo cā dotis, ex quo nulla alia subesse pōt. ar. ff. de acquirē. hære. l. ꝓ hr̃de. §. pap. ff. sol. ma. l. pe. §. uxori. nā illud, qđ est ex natura ꝯctus sp ꝓsumiẽ, licet nō dicaẽ. ff. si cer. pet. l. cū qd. sed ex natura dotis est hoc, q ꝓtiū succedat loco rei, cū sit qd vſe. no. ff. de impēsis. l. qđ dr̃. & in vſibus pretiū loco rei succedit. l. si & rē & ꝓtiū. ff. de peti. hære. l. ad hoc. ff. de uer. sig. l. habeo. q̄ vr̃ hoc uelle ſm Bar. in d. cōsi. ꝑ quā ultimā rōnē patet, q ēt si d. mulier fuisset absens, qñ maritus fuit cōfessus nihilominus posset se iuuare ex illa cōfessiōe, qa cōstat, q dcm̃ cēsum recepit ī dotē, & ad illū tenebaẽ; ergo & ad ꝓtiū qđ ī eius locū succedit. sed l. si. loqr̃, qñ nō ꝯstat de ꝓcedēti ob. sed uult qa tñ se iuuare vigore cōfessionis in absentia sua factæ, qđ nō pōt, ut dcm̃ est.

S V M M A R I A.

1 *Præsentandi ius non transit in conductorem alicuius uillæ uniuersalem, licet transeat in feudatarium uel emphyteutam.*

2 *Intellectus c. ex literis. de iurepatro.*

Locare uel arendare nihil aliud est quàm fructus rei uendere.

3 *Procurator ad conferendum non potest præsentare, præsertim quando ex aliis cõiecturis apparet id non esse de mente constituentis.*

4 *Præsentatio facta per uicarium iam reuocatum, qui ignorauerat reuocationem, non ualet.*

5 *Reuocatio Vicarii si non intimetur secundum formam clemen. causam quæ. de elec. an poterit impedire præsentatorem ipsius.*

6 *Reuocatus ut quis dicatur etiam ignorans, quæ requirantur.*

CONSILIVM CCCLXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Venerabilis uir & clarissime dñe uidi ꝓcessum p uoa mihi trāsmissum cū allegationibus iuris sup facto, de quo p binas literas quas mihi scripsistis, qbus oībus diligēter uisis & examinatis sum in opinione, q dēatis instituere pñtatum per dñm priorē, & nō p pñtatū per arēdatorem uł eius uicariū reuocatū. Et qa ꝓ parte ista multū diffusè allegatū est, solū tāgā illa q̄ omissa sunt, in qbus magis uersaẽ dubitatio vestra. & cōsistūt ꝓdicta in quatuor dubijs.

1 ¶ † Primū est, vtrū uirtute arendamēnti habuerit ille ptātē pñtandi. Et rūdeo q nō, qa cū aliqs arendat vel locat bñficium suū ꝓ pecunia nō trāseunt in arēdatorē seu conductorē nisi tpalia, s. redditus & ꝓuentus, non aūt iura spūalia uel spūalibus annexa. De primo. s. de tpalibus est casus in c. si. ne prælaivices suas. & ibi plenè & clarè p gl. & in c. cum uenerabilis. de rel. domi. De scđo. s. de spūalibus, q nō trāseūt, est casus in c. a. & 2. eo. tit. ne præla. uices suas. De tertio. s. de spiritualibus annexis, puta iuspatronatus quòd non transeunt, est casus in c. quia clerici. & c. de iurepat. Vñ licet arēdator possit pripere redditus tpales, qa sibi uenditi vūt non tñ posset officiales ponere & iurisdictionem ecclesiasticam exercere, vel pñtare, quia talia nō pñt uendi spāliter, ut in dictis iuribus. ergo nō transeūt in gñali vēditione, ut ff. de pign. l. obl̄one. & l. deniq;. & C. q res ex pig. obli. pos. l. alūnos. & de priui. credi. l. pe.

2 † Nec obs. c. ex literis. de iurepa. ubi dr̃, q ille qui recipit uillam ad firmam pōt pñtare, qa illud. c. intelligiẽ qñ talia fuit ꝯctus, q in illū trāsiuit utile dñium uillæ, in qua erat ecclesia. Ita no. ibi Inn. in c. gl. & idem sentit Io. an. in summario. idē ēt sentit Inn. in c. cū bertoldus. de sent. & re iud. Et dr̃ talis emphiteuta seu feudatarius, nā in multis locis tales ꝯctus sic denominantur. vt no. p Bar. in l. 1. C. de iure emphi. Tunc. n. nimirū, si pōt pñtare, qa cū uēdita sit uilla principaliter, q̄ est res tpalis, in cōsequentiam transit iuspatronatus sibi cohærens, qđ p se vendi non posset. ut l. in modicis. ff. de ꝯhen. emp. Si aūt sit talis ꝯctus, p quē non transeat dñium directum uel utile, puta locatio uel arendamētū, ut ff. locati. l. nō solet. tunc iura pñtandi non transit. ita intelligiẽ. c. cū bertoldus. ſm Inno. ubi s̄. dixi. locare uel arendare nihil aliud est, q̄ fructus rei uendere. iuxta illa q̄ plenè no. p Bar. ff. de publi. l. eotem. §. qui maximos. aut ergo dices, q videaẽ uendidisse iuspatronatus, & hoc est falsum, qa vendi nō pōt, ut in d. c. de iure. de iurepatro. Item quia est res ipsa, q̄ p locationem non vr̃ vendi, ut in l. 1. de iure emphi. & Insti. locati. §. adeo. ut dices, q uideatur uendidisse fructus iurispatronatus, & sic ipsum pñtare, q est factus iurispatronatus. ut in c. q̄relam. & ibi oo. de elec. & in c. consultationibus. de iurepatro. & idem quia pñtare est ius spūali annexū, sicut ipsum iuspatronatus. unde non posset patronus ꝓ pecunia concedere mihi ptātem pñtandi in perpetuum, uel ad tps, sicut nō posset mihi uendere iuspatronatus. Si aliqnid aūt tpale ſm antiquam consuetudinem ueniret pcipiendum ex dicta pñtatione, ꝓut dr̃ in simili in c. sd apostolicam. de simo. tūc illud bene uideretur vēditum, & trāsiret in arendatorem, ut in d. c. si. ne præla. uices suas. & sic patet, q illud. c. ex literis. nihil facit ꝓ altera parte ſm uerum intellectum ipsius, cū in istum arendatorem prioratus nullū utile dñium rerum prioratus transiuerit, & miror q hoc fuerit omissū p allegantem. Aliud est ergo concedere in emphiteusim, uel feudum, uillam alicuius prioratus uel epatus, quo casu transit utile dñium in emphiteutam & feudatariū, & ēt iuspatronatus sibi cohærens. ut d. c. ex literis. aliud est locare uel arendare prioratū seu uillam prioratus, quo casu non transit aliquod dñium, nec p ꝯñs iuspatronatus sibi cohærens, sed solum fructus & redditus tpales videntur uenditi, ut in casu nr̃o, non aūt ipsa iura spūalia uel spūalibus annexa, ut in iuribus s̄. alleg.

3 ¶ † Scđò principaliter quæro, utrū rōne ꝓcurationis habuerit ptātem pñtandi dictus arendator. Rñdeo nō, quia per dictum ꝓcuratorium non intendebat dñs prior aliud transferre in ipsum nisi exercitium actionum directarum ad petendum redditus & prouentus tpales, q sibi competebant. Nā per arendamentum transiuerunt in illum utiles actiones, sicut in emptorem nominis. C. de act. & obli. l. 2. de leg. l. ex legato noīs. cōstituendo uerò ipsum ꝓcuratorem in rem suam, ꝓut in instrō cauetur transtulit in ipsum exercitium directarum, ex quo dr̃ q̄s ꝓcurator in rem suam & non p p utiles tñ actiones, ut hoc ꝓbatur. C. de hæredi. uel act. uen. l. emptor noīs. & l. penu. ff. de ꝓcura. l. q stipendia. ff. eo. l. seruum quoq;. §. fi. cum l. seq. & q ista fuerit intētio sua patet, quia statim eadem die post arendamentum factum constituit eum procuratorem ad leuandum & exigendum omnes & singulos redditus & prouentus &c. nomine ipsius domini prioris. nam utiles actiones, quas habebat uirtute arendamenti ꝓpo terat exercere nomine proprio, sed directas non nisi fuisset factus procur. & tunc nomine cedentis seu constituentis, ut d. l. qui stipendia. Item ex uicinitate actuum resultat iuris præsumptio, q noluerit plus iuris transferre per procuratorium, quàm transtulerit per arendamentum. arg. ff. de priui. credi. l. uentri. §. in bonis. de elect. cap. officij. per arendamentum non transtulerat potestatem præsentandi; ergo nec per procuratorium. Nec obst. illa clausula, quæ reperitur in instrumento procuratorij. s. ad conferendum beneficia &c. quia aliud est conferre, aliud præsentare, ut in c. cum in illis. de præbē. lib. 6. & de pñtatione non fit mentio in instrō; ergo non uenit. arg. de offi. uica. c. fin. lib. 6. & d. c. cum in illis. Item fateor, q illa clausula multum inepte posita est, si bñ inspiciaẽ uerba præcedētia & sequētia, iō reputo ipsam ualde suspectam. Sequitur igiẽ ex ꝓdictis, q ille nō poterat ꝓtendere se posse pñtare, nisi ratione uicariatus, in quo sibi data fuit expressa illa potestas.

4 ¶ † Nunc ergo quæritur tertiò, utrū dñs prior potuerit ipm destituere a uicariatu & ab oī potestate sibi in eo data. Vr̃ q non, quia

ptomitit

promisit non reuocare. Sed contrariũ est uerũ, nã in his q̃ depẽdent ex mera voluntate unius, nec sunt contractus uel quasi, non põt q̃s sibi legẽ imponere, a qua recedere non liceat. ut. l. si q̃s. de lega. 3. sed constituere vicariũ, in mera uoluntate constituentis consistit, ergo & reuocatio, sicut in procuratore videmus, & in legatis. facit. ff. de pac. l. nemo. & qđ no. in l. ea lege. C. de cond. ob cãm. ubi nõ põt q̃s sibi adimere p̃tãtẽ disponendi de rebus suis prout vult. Itẽ dĩt q̃dã, q̃ reuocare non potuit, q̃a iurauit non reuocare. Sed r̃ndeo, q̃ in instr̃o uicariatus non iurauit, sed in instr̃o procuratorij, de quo ad p̃sens non est curandũ, posito tñ q̃ iurasset non renocare vicariũ, tñ adhuc potuit, licet remansisset piurus, ut no. p Inn. & Io. An. in c. dilecto. de 2 p̃ben. sicut ille q̃ iurat non renocare testm̃. 13. q. 2. c. ultima uoluntas. & ibi no. p gl. & p Bar. in l. si q̃s. in prin. de le. 3. p Cy. in l. 1. de sacrosan. eccle. in Spe. de leg. §. nunc tractemus. ver. sed si legatus: ad hoc facit. c. si inter. de sponsa. & de iureiu. c. mulieri. ubi hr̃, q̃ licet q̃s iurauerit contrahere cũ una, põt contrahere cũ alia, licet remaneat piurus. Nec ob. iura dicentia, q̃ non põt q̃s uenire contra suũ iur̃m, ut in c. cũ contingat de iureiu. de pac. c. q̃uis. Nã illud est verũ in illis, in quibus necessariũ est adire p̃torẽ, q̃ non d3 quẽ audire contra propriũ iur̃m, ne sit autor piurijs, secus in his, in q̃bus non est necesse p̃torẽ adire, q̃a in illis põt q̃s uenire contra iur̃m, licet remaneat piurus. ita not. p Io. An. in c. quod semel placuit. de re. iur. in q̃õne mercuriali. & probatur in c. mulieri. de iureiu. Nunc ad propositũ si iurasset nõ reuocare, nihilominus potuisset, q̃a in hoc non est necesse p̃torẽ adire, sed si iurasset nullũ p̃sentare durante arendamento, fateor q̃ non deberet audiri, q̃a in p̃sentando habet necesse superiorem adire, s. ep̃m uel eius uicariũ, q̃ non deberent eũ audire contra suũ iur̃m. In casu uero nostro neutrũ iurauit, ut patet ex inspectione instr̃i vicaria-
5 tus, ergo reuocare potuit. ¶ † Quartò q̃ritur, cum dicta reuocatio non fuerit intimata uicario s̃m formã cle. cãm quæ. de ele. vtrum potuerit impedire p̃sentationem vicarij. Vr̃ q̃ nõ. ut ibi not. in gl.
6 h. coniuncta cle. cum illusio. de renun. Contrarium dico. † Nam q̃ñcunque concurrunt ista quatuor, uidelicet q̃ q̃s sit constitutus ad actus extraiudiciales. Itẽ q̃ actus qui geritur p procuratorẽ uel vicarium sit talis, q̃ geri non possit sine expressa voluntate dñi. Itẽ q̃ reuocatio non redundet in damnum pecuniariũ alterius tertij, nec ipsius procuratoris. Item q̃ sit talis actus, quem dñs non habebat de necessitate facere, tunc his quatuor concurrentibus põt quis ignorans reuocari, nec ualet quicquid facit reuocationẽ licet ignorans. fallit in uno casu tm̃. s. in dicta cle. cũ illusio. de renun. Ecce exempla, nam si constituo procuratorem ad manumittendũ seruum meum, deinde ipsum ignorantẽ reuoco, non ualet manumissio facta per eũ. ff. de mann. vin. l. si pater. hic. n. illa quatuor concurrunt. nã iste actus est extraiudicialis, nec põt seruus meus manumitti sine uoluntate mea. Item posito q̃ non ualet manumissio, non damnificatur tertius, nec procurator, nec ego habebam necesse manumittere. Item dicit lex, si rem aliquam procuratori meo tradidi ut tibi donaret, deinde ipsum reuoco licet ignorantem, licèt postea ignorans tradat, non trãsfert in te dñiũ. ff. de dona. l. 2. §. sed & si quis donaturus. Nã & hic concurrunt oĩa p̃dicta. Idem hr̃. ff. si certũ peta. l. eius qui. §. quas vero. de acqui. hære. l. si quis mihi bona. §. penu. de spõ. l. si pœnituerit. secus si deficeret alterum istorum, puta q̃a constitutus esset ad iudicia, tunc. n. non solũ in suã notitiã dẽt deuenire reuocatio, sed ẽt iudicis uel aduersarij. C. de satisda. l. 1. ff. de procur. l. si procuratorẽ. eo. titu. c. mandato. Idẽ si poterat geri sine voluntate dñi, puta si mando alicui q̃ talem rem emat p me, quod facere pòs sine mandato, nã tunc necesse est reuocationẽ sibi notificari, alias si emat, teneor sibi, sicut si non reuocasset, ne in damno uersetur. ff. mã. l. si mandasset. idẽ si reuocatio redũdaret in damnũ alterius tertij, q̃a tunc necesse est illi intimare uel notificare, puta si constituo procuratorẽ ad exigendum debita, redundaretur. n. in damnum soluẽtiũ reuocatio, si ualeret. ff. de sol. l. uerò procuratori. §. 1. Inst. mã. §. recte. de exercito. l. sed & si pupillus. §. proscribere. idẽ si tenebat dñs illum actum facere, ut l. fundi. de acquir. pos. de publici. l. si q̃a prohibuerit. ita traditur p doc. Dy. Pe. Ia. & Cy. C. de man. l. mandato. ex quorum dictis ista colliguntur. Sed in casu nostro concurrunt oĩa p̃dicta quatuor, nã actio p̃sentandi est extraiudicialis, nec põt geri p uicariũ sine expresso mandato dñi. c. fi. de offi. uica. nec dãnificatur, pecuniariter dictus vicarius uel aliquis alius de reuocatione, licet. n. non ualeat p̃sentatio, non consequitur p̃sentatus damnum, licet lucrũ nõ sentiat. C. de codicillis. l. fi. nec ẽt tenebat dñs prior illud facere, si nolebat, sequitur ergo q̃ potuit ignorãs reuocari, & q̃ p̃sentatio postea p eum facta non ualet. Nec ob. cle. cũ illusio. nã ibi est casus sp̃ãlis in procuratore constituto ad renunciandũ ab ecclesiastica p̃sona, in quo licet oĩa p̃dicta concurrant, requiritur tñ ad notitiã procuratoris uel superioris deueniat. extra casum illũ habẽt locũ illa q̃ s̃. dixi. & ita sentit ibi gl. expresse in duobus uel tribus locis, si bñ inspiciatur, nos aũt sumus in alijs terminis, iõ nihil ad propositũ. ¶ Præterea reuocatio ista p instr̃m publicum peruenit ad notitiã superioris. s. dñi uicarij, antequã p̃sentatio de qua agitur, esset facta, prout mihi scripsi, ergo satisfactũ est illi cle. l3 essemus in terminis ipsius. Nec ob. q̃ facta non sit s̃m formã cle. cãm q̃. Nã ibi loquitur in casibus, in quibus iura dĩt esse necessariã intimationẽ, sed in cle. cũ illusio. non dr̃, q̃ sit necessaria intimatio, sed q̃ perueniat ad notitiam procuratoris uel superioris, qđ fieri põt a quocunq; uel qualitercunq;. ff. de peti. hære. l. item ueniunt. §. a quo. & l. 1. in fi. de act. emp. ¶ Concludo ergo ex p̃dictis q̃ p̃ntatio facta p arendatorẽ non ualet, q̃a non põt fundari in aradamento, nec in procuratorio, nec in vicariatu a quo destitutus erat, & p cõsequẽs q̃ ualeat p̃sentatio facta p dñm priorẽ, & p̃sentatus p eũ tanq̃ p verũ patronũ debeat institui, ut in c. cũ bertoldus. de re iu.

SVMMARIA.

1 *Statutum loquens de filia dotata debet intelligi si filia tantum in dote habeat ut totam legitimam exhauriat.*

Nepos ex filia succedit in locum matris ad legitimam, quam habet loco dotis.

2 *Fœminam qui excludit ab intestato, furtius si sit institutus in testamento.*

CONSILIVM CCCLXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Si statutum dicit, q̃ filia dotata non succedunt cũ masculis, debet
2 intelligi si dotata est arbitrio boni uiri, [a] vnde si non habet in dotem tm̃ quod sufficiat ad legitimam, non dr̃ arbitrio boni uiri dotata. ar. in l. cũ post. §. gener. & l. q̃ro. de iure dotiũ. coniuncta. l. scimus. in princi. de inof. testa. vbi dr̃, q̃ arbi. boni uiri sit repletio legitimæ, iõ sibi debet suppleri l. si non mortis. de inof. testa. p q̃ Bal. sic consuluit. nam statutum non intelligitur excludere, nisi ab eo quod ultra legitimã esset habitura, non a legitima. arg. in auth. hoc amplius. C. de fideiu. & qđ no. in auth. sed cum testator. nam qđ ultra est, lucrum est, sed in legitima damnũ &c. arg. l. fi. C. de codicil. & statutum debet destringi, ne quis &c. l. 2. de noxali. Idem ergo in nepote ex filia, ut possit petere supplementum usq; ad legitimã matris. q̃a venit ex eius persona, licèt mortua sit in uita patris, ut in auth. in successiõe. de suis & legi. vñ si p̃supponeremus matrẽ exclusam, ẽt filius ex ea esset exclusus, ut no. Cy. in auth. post fratres. C. de legiti. hæredi. facit. c. 1. §. hoc aũt nondum. q̃ sen. da. pos. & qđ no. Far. in l. qui superstites. de acqui. hæredi. & hoc disputando tenuit Ricar. Ma. dispu. q̃ incipit testator instituit titium.
2 † Item dico, q̃ si præsupponeretur eam exclusam ab intestato, quia statutum hoc expresse diceret, q̃ quandocunq; modicam dotem haberet, non succederet tunc etiam ex testamento, in quo masculi instituit non posset petere supplementum, quia masculi præferentur ab intesta. in eo quod est ultra dotem, fortius ex testamento, cum habeant uoluntatẽ testatoris, q̃ nõ debet eis nocere, sed prodesse, quia duplex funiculus &c. & quia statutum factum est in eorum fauorem, nõ debet operari in odiũ.

[a] ¶ Boni uiri. Quanta aũt tũc esse debeat dos. vide d. Alex. ĩmo. in cõsi. 69. in 2. col. in 1. parte. & quo ipse esse debeat dotata ad hoc ut excludatur. vide per eũ in cõsi. 48. in 1. & 2. col. in 3. parte. & in cõsi. 97. in 4. parte. ubi & qualiter tale statutũ intelligatur.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã abbas habens parochiã & curã animarũ cõsueuit a parochianis suis p funere certũ quid recipere p hunc modũ, vc3 quia antequã corpus admitteret ad sepulturã, recipiebat iur̃m a cõsanguineis, ut s̃m arbi. dicti abbatis, & s̃m facultates ipsorũ deberent soluere p dicto funere. contingit q̃ dicti parochiani sentientes se in hoc grauari inceperunt recusare dictũ iur̃m p̃stare, nec aliquid soluerunt a. x. annis citra. Nunc abbas petit cõsuetudinẽ seruari. parochiani dicũt se esse in possessione nõ soluendi, & dictã cõsuetudinẽ nõ seruandã, quia iniqua & extorta q̃ritur quid iuris. ¶ Item inter dictum abbatẽ & dictos parochianos facta fuit semel quædã cõpositio, p quã actũ fuit inter eos q̃ dicti parochiani soluerent dicto abbati uicesimã partem lanarũ & caseorum de pecudibus dictorũ parochianorũ, q̃ pecudes consueuerunt pasci p maiori parte anni extra dictã parochiã in montibus, & aliq̃ñ intra dictã parochiã, verũtamen nunquã uigore dictæ cõpositionis soluerunt dicti parochiani nisi de caseis & lanis recollectis in dictis mõtibus, nõ de recollectis in dicta parochia, nunc abbas petit sibi solui de omnibus. q̃ritur an teneant. ¶ Tertiò quæritur, cum dictus abbas in dictis petitionibus impetrauerit quendam iudicem sub forma ea quæ de bonis, utrum dicti parochiani teneantur super dictis iuribus & petitionibus corã illo respondere, uel habeant r̃ndere corã iudice sæculari

SVM-

SVMMARIA.

1 *Sacerdos pro sepultura nihil petere potest, sicut nec pro sacramentis ecclesiæ.*
Intellectus ad c. ad apostol. cum de simo. & 2.
Parochianos consuetudine ligari ad soluendum pro spiritualibus illud quod solitum est, quomodo intelligatur.
2 *Consuetudo ut inducatur circa solutione pro spiritualibus, quot requirantur.*
Populus an recedere possit a tali consuetudine soluendi pro spiritualibus.
3 *Decimandi utrum ius possit præscribi pro parte fructuum, etiam si ex conuentione certæ decimæ debeantur.*
4 *Rescriptum loquens de bonis ecclesiæ alienatis comprehendit etiam ius decimandi, quod nunc a subditis denegatur.*

CONSILIVM CCCLXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Circa primũ quæsitum vr̃ mihi dicendũ, ꝙ isti parochiani nõ sunt cogendi ad soluendum illa, q̃ petit Abbas, † qa ꝓ sepultura sicut pro sacramentis vel alijs spũalibus nihil est exigẽdũ, ẽt si consuetudo hoc habeat, quæ dicenda est potius corruptela. de simo. c. nõ satis. in fi. cũ. c. seq. & c. sua. & c. sicut. Nec ob. c. ti. c. ad apostolicã. vbi dr̃, ꝙ cõpescant illi q malitiosè talẽ ꝯsuetudinẽ soluẽdi laudabilẽ pia deuotione fidelium introductã nituntur immutare. Nã illud intelligit̃ fm Inno. de illis, q solicitant vel statuunt, ꝙ nihil det̃ p alios, nullus tñ seruare cogitur. vt d. c. nõ satis. & rõ est fm eum, qa aut dedit coactus, & sic fuit simoniacũ, & ꝯtra ius naturale, & sic p̃scribi non potuit, p ꝯ̃ña nec est cõsuetudo. de consue. c. fi. Aut dedit sponte, & sic nõ cogitur in futurũ. arg. C. de pac. l. si certis annis. gl. tñ & Host. velle vr̃, ꝙ ad consuetudinẽ seruãdã debeat populus cogi.[a] p c. ex pte de censi. & ar. in auth. de san. epis. §. ꝓ cõsuetudinibus. & si nõ iure actiunis, saltẽ officio iudi. vt no. gl. in d. c. sua. & c. cũ ecclesiæ. Et ideo tunc rõdeo ꝙ d. c. ad apl̃icam. loquitur de consuetudine laudabili, & pia deuotione fideliũ introducta, ad cuius essentiã requiruntur plura q̃ non sunt in casu nr̃o, & p ꝯ̃ñs non est pia, nec laudabilis, nec seruanda. ¶ † Primò nãq; requirit̃, ꝙ parochiani gratis, & gratanter soluerint. de sim. c. dilectus. in fi. & c. tua. 18. dist. c. de eulogijs. qđ hic non fecerunt, imo soluerũt ad petitionẽ, & ĩportunam reqsitionẽ abbatis, & sic non soluerunt gratis, qa fm Sene. non satis gratis accipitur munus, qđ petenti donatur. vt no. c. titu. de sim. c. & si qões. ĩ gl. & ideo. ¶ Scđo requirit̃, ꝙ soluerint spõtè, & liberaliter, & sic nulla necessitate cogente, cũ in necessitatibus nemo liberalis existat. ff. de adi. le. l. rẽ legatã. hoc tollitur ex d. c. ad apl̃icam. ibi dum dicit. piam deuotionẽ fideliũ. reqritur. n. ꝙ ipsa deuotio fuerit cã principalis & motiua soluendi, alias. n. si qua necessitas alia subest, nõ ipsa deuotio impellit ad soluendum se ipsa necessitas. ar. ff. de ope. li. in l. cãpan'. & ff. de so. l. si cũ aurũ. Sed in casu nostro, cũ abbas ipsos cõpelleret iurare, vt proponit̃, patet ꝙ non ea deuotione mera soluebãt, nec spontè, sed ex necessitate iuramenti, qa qđ ꝑp iurm̃ fit, vr̃ ex necessitate fieri, vt ff. de cond. ob cãm. l. si pecuniã. post prin. & ibi gl. super verbo necesse. quæ dicit, vt quia iurasti. & no. in eadẽ. quibus ex cau. maio. in gl. q̃ incipit. licet detur. semp. n. iurantes vr̃r facere contẽplatione iuramenti, quia non præsumunt̃ immemores suæ salutis. C. ad l. iul. re. l. fi. ¶ Tertiò requiritur, ꝙ purè & simpl'r fuerit oblatũ illud, qđ fuit per parochianos solutũ nulla ꝓcedente pactione vel pignore. j. q. 2. c. q pio. de sim. c. tua nos. & in Auth. de san. epis. §. qa verõ talem. Et sic debent primò spiritualia purè ministrari, anteq̃ aliquid tpale, vel spes de ipso habeat̃, vt in d. c. ad apl̃icam. circa fi. in verb. liberè conferant̃. & ibi Host. q sic dicit. s. vt nec exigat̃ præsens pecunia, nec satisdatio, nec fiat pactio, ne teneat sacerdos, q̃si loco pignoris tacim, sic loquuntur iura, q̃ dicunt cõsuetudinẽ in talibus non valere fm Host. & Io. an. Ex quibus verbis satis euidẽter vr̃ nostra qõ determinari, nam expressius exprimit venditionis spẽm, qui prius recepit spem q̃ rem cõtulerit pretiosam, cũ gratis sit gratia conferenda. c. ti. c. in tm̃. & c. audiuimus. Nã pactio facit rem suspectam, vt no. ff. ad Turpil. l. mulierũ. & C. e. ti. l. si fœmina & ff. de infa. l. quia vr̃. Sed iste Abbas anteq̃ admitteret corpora ad sepulturã, conueniebat cũ parochianis, & paciscebat recipiendo iurm̃, qđ fuit illicitũ & de radice cupiditatis procedens, parochiani igitur soluentes potius vidi bant̃ soluere, vt redimerent vexationem suam, q̃ vt consuetudinẽ inducerent. de simo. c. dilectus. il primo. ad prædicta facit qđ no. 16. q. 3. c. quia sancta. & 7. q. 3. c. ar taldus. vbi hr̃, ꝙ ista iura, quę exiguntur ante administrationẽ spiritualium, præsumuntur suspecta, & simoniaca. & qđ nu. Hostiẽ. in sum. de simo. §. 3. ver. verũtamen. Cũ prædictis ẽt concordãt Theologi Tho. de Aquino & alij, vt satis hr̃ in sum. fratris Raymundi. & in sum. confess. ti. j. q. 18. & q. 30. & 34. Dicit. n. Host. in d. §. 3. vers. quid de his. & ver. seq. ꝙ licet clericus consueuerit hr̃e lectos vel pannos de moriente, si tñ nõ vult sepelire corpus, nisi fiat sibi certitudo de lecto reddendo, spẽs mali dicitur, & simonia, ergo p tales modos non inducitur consuetudo, ea quo sunt reprobati.

¶ Quartò requiritur, ꝙ illud quod soluitur sit certum arbitrio parochianorum taxatum, non. n. taxari debet per ipsum Abbatem vel sacerdotem, quia illud speciem manifestam exprimit cupiditatis & simoniæ, vt patet in d. c. dilectus. il. ij. in fi. & no. per Host. in d. c. non satis. super ver. requiratur. Sed hic proponitur ꝙ iste Abbas habeat taxare, quod est valde illicitum. Nã per hoc patet, ꝙ nõ offertur gratis, sicut iura volunt, sed ab inuitis exigitur & extorquetur. ff. sol. mat. l. non solum. de leg. 3. l. fideicommissa. §. si rem. quod tamen iura reprobant. ¶ Quintò videtur requiri, ꝙ totus populus vel maior pars persistat in seruando dictã laudabilẽ consuetudinem, nã tunc poterunt cogi singulares non seruant. s. Sed si totus populus vel maior pars vellet dictam consuetudinẽ immutare, non video quare non possint, quia non magis ligat eos consuetudo, q̃ statutum. Sed statutum non ligat eos, nisi quatenus durat. Nam si volunt, possunt ipsum tollere; quia non possunt sibi legem imponere a qua recedere non liceat. vt l. si quis. in prin. de leg. 3. & tunc non ligabit eos amplius. iuxta no. per Ioan. And. c. j. de his quæ fiunt a maio. par. capi. & de regu. iur. c. j. in mercu. Cum ergo hic maior pars parochianorum velit immutare consuetudinem, credo quòd possit, quia non sunt ad illam seruandã obligati, licet singulares de populo cogi possent illam seruare, si non esset immutata per maiorem partem, & ita intelligo notata in d. c. ad apostolicam. ¶ Sequitur ergo ex prædictis, ꝙ per istã coactã solutionem parochianorum, & ab inuitis exactam non fuit introducta laudabilis consuetudo, quia non ex deuotione fidelium fuit introducta, sed radice auaritiæ. Et ideo nõ põt abbas dicere ꝙ ipse vnq̃ fuerit in possessione istius iuris, cũ ius nũq̃ fuerit in esse formatum. Nã Inn. dicit, ꝙ nõ põt quis esse in posses. iuris, qđ nũdum fuit quęsitum, licet possit esse in pos. actuũ, quia illa quæ nõ sunt, possideri non possunt, vt ipse notat eleganter in c. j. de cau. pos. & proprieta. Ex prædictis etiam patet, ꝙ dicti parochiani potuerunt propria autoritate subtrahere & denegare solutionem dicto abbati, si res ita se habet vt proponitur, quia sic soluendo dabant sibi occasionem peccandi. iuxta no. per Inno. in c. in literis. de restit. spol. Item dictus Abbas, si ageret possessorio, non esset ad dictam perceptionem restituendus per eandem rationem, vt in c. literas. eo. titu. ¶ † Super secundo dubio dico, ꝙ si dicti parochiani nũquàm soluerunt de lana vel caseis, qui fiebant ĩ. parochiam, sed tantum de his qui fiebant in montibus, soluere non tenentur non obstãte dicta compõne. Nam illa debet intelligi fm mentem ipsorum componentiũ, sicut cæteri ꝯtractus. ff. si cert. pet. l. nõ omnis. de act. & obli. l. non solum. ff. deposi. l. j. §. si conuenerit. Sed ex eo quòd nunq̃ soluerunt, nisi pro illis q fiebant in montibus, apparet ꝙ illa fuit intentio componentium, & ꝙ de illis tm̃ componendo intellexerint, quia dicta consuetudo est optima cõpositionis interpres. arg. de usur. l. cum de in rem uerso. & de legi. l. cum de interpretatione. & de consuetu. c. cum dilectus. Nam si hoc est in legibus & statutis vt ibi, idem debet esse in contractibus. arg. ff. de pact. l. non impossibile. quia sicut contractus ꝑficiuntur ex cõuentione singulorum, ita leges & statuta perficiuntur ex conuentione omnium. ff. de legi. l. de quibus. facit quod not. ff. de condit. & demon. l. municipibus. Nam non solum verbis, sed etiam rebus ipsis & factis declaratur voluntas, vt d. l. de quibus. de off. deleg. c. cum super. & ibi no. & de his q̃ fiunt a maiori parte capituli. c. ex ore. de app. c. vt nostrum. Ex hoc ergo ꝙ tm̃ de lana vel caseis extra parochiã factis soluerant, declaratur ꝙ de illis tãtum cõponẽdo senserunt. ¶ Item sicut vltimæ uoluntates, quæ dependent tm̃ ex voluntate vnius, vt no. ff. de aur. & arg. leg. l. inter vestem. ex illius solius consuetudine interpretani. de le. iij. l. nũmis. de vino & tritico leg. l. cum certum. de alimen. leg. l. cum alimenta. Ita cõtractus, qui dependent ex voluntate duorũ, debent interpretari ex cõsuetudine amborum. arg. de leg. j. l. seruum filij. §. cũ qui. & de le. 3. cum qui cyrographũ. ¶ Præterea, licet a principio intellexissent vel actũ esset expressè, ꝙ de oĩbus soluerent, si tñ saltẽ 30. ann. nõ soluerunt de his quæ fiunt intra parochiã, ꝑscripserunt, qa ille q habet ius plenũ, si vtit̃ semipleno p tps legitimũ ad ꝑscribẽdũ, sibi ꝑiudicat, vt nõ possit vti decętero, nisi sicut vsus est. ff. de aqu. plu. ar. l. si prius. in prin. qb. mod. vsusf. amit. l. is qui vsufructũ. de censibus.

[a] Cogi. Adde Bald. in cõs. 58. in 2. pt.

sibus.c.olim.vbi tex.cū gl.facit.l.si qs alia.& l.si cōem.§.2.ff.quēadmo.seru.amit.& qđ not.C.de præscript.30.ann.,l.cū notissimi.§.in his & in Spec.de locato.§.nunc aliqua.uer.42.& de præscrip.ver.qd si cū deberē.& per Io.an.in regula plus sp . in mercurialibus.ubi determinat,ꝙ si una ecclesia solebat ab alia percipere annuatim.20.& per 40.annos stetit,ꝙ nō pcepit nisi. 10. nō pōt de cætero nisi 10.petere, qđ est uerū, si fecit ignoranter credens sibi non plus deberi,secus si sciebat plus sibi deberi,ut d.l.is q. & arg.de agri.& censi.l.cū scimus.§.illo,sed in casu nr̄o præsumēdū est, ꝙ d. Abbas crediderit sibi non dēri uigore dictæ cōpositionis, nisi de his q fiebant in mōtaneis,nisi pbet Ꝯriū.ff.de ꝓ ba.l.uerius.Nā alias credendū est,ꝙ petijsset si plus deberi credidisset.ar.eo.tit.l.cū de indebito.¶Vltimò vr̄ casus.C.de fun,pa.l.fi.§.hoc ēt adijciē do.lib.10.ubi dr̄ ꝙ ille qui per 40.annos non soluit canonē,nec a prin.vnq̄ soluit,nō pōt ulterius inquietari, qa p̄sumitur recepisse fundum dempto canone.p quā cōsuluit Bart. si qs per 30.ann.uel 40. certa tm̄ onera subijt in ciuitate,nō pōt ad alia cōpelli,q̄ ad illa q subijt.arg.ēt in l.2.ff.de iure immuni.& hr̄ in cōsi.suo qđ incipit.cōe Spoleti.¶Super tertio q̄sito utrum d.parochiani cōueniri possint sub iudice delegato sub forma ea q̄ de bonis. Dubiū facit uerbū,de bonis,utrum hoc ius pcipiendi licet esset lītimè q̄sitū, dicerēt in bonis ecclesiæ,cū sit incorporale.Et certe sic.ff.de uer.signi.l.bonorū.& qđ no.ff.đ statu homi.l.j. ¶†Scdō utrū hoc ipo, ꝙ parochiani denegant soluere, dicat hoc ius alienatū, & sic cōprehendat sub forma rescripti, licet per abbatē nulla fuerit facta alienatio. Rn̄det Inno.in c.Epi.de rebus eccle.nō alie. ꝙ sic, quia hoc uerbū sumitur largè, ēt p alienatione possessionis. ff.de alie.iudi. mu.cā fac.l.nō solū.in prin.qđ metus cā.l.si mulier.nec requirit ꝙ alienatio facta sit ab aliqua psona, sed sufficit ꝙ res ecclesiæ sit ita sa,ut p tale rescriptū possit recuperari,ut ibi plenè p eum. ¶Tertio facit dubiū,qa isti parochiani sunt laici, & negāt hoc ius pertinere ad ecclesiam,& sic vīr cōueniēdi sub iudice seculari,de fo.comp.c.si clericus laicum.vbi vr̄ casus. ¶Sed ad primū rn̄deo, ꝙ super bonis ecclesiæ quotidie Papa talia rescripta concedit Ꝯ laicos.ut ibi oot.in gl. Nā cognoscere vtrū hæc consuetudo ualuerit vel nō,pōt iudex secularis cū sit res sp̄ualis.de or.di. cog.c.tuā. & qđ plene no. ff.sol.mat.l.titia.p Bart.c.verò.si clericus,loquit qñ nulla p̄sumptio erat p ecclesia,sed hic erat, qa semel percepit. Et ideo cōcludo sub illo delegato conueniendos,& ipsum cognoscere debere an consuetudo ualeat, pnunciare ꝙ non, ut s̄.patet sub correctione melius sentientis.

¶Casus talis est.

¶Cōitas loci de ripa maura ordinauit, ꝙ p muris ipsius uillæ ędificandis quilibet solueret decimā partem vinorum & uigesimam partem bladorū de terris sitis in territorio ipsius uillæ,de qb' solent contribuere in tallijs regijs, & in quodam rotulo fuerūt descripti hoīes d.loci,& p̄dicta ordinatio.postea quidam D. Ioānes baccalarius in legibus recepit s̄.se factionem dictorū murorum p dictis decimis & uigesimis.& hoc in decem annis.Instr̄o uero sup hoc confecto cauet ꝙ hoīes d.loci & cōsules pmittunt soluere d. D.Ioanni dictā decimā & uigesimā de terris suis loco mercedis, put in d.rotulo continet, cuius tenor postea inseritur in d.instr̄o. Mō.d.D.Ioannes uel eius hæres petit decimā & uigesimā de oib' possessionibus d.ctorū hoīum,ēt sitis extra territoriū; al's nō vult opus facere,& hoc uigore uerborū notarij,q simplr̄ loquit de possessionibus. Hoīs verò dīt se nō teneri nisi de possessionibus sitis Ꝯ.territoriū. Item dictus hæres uellet se libere exonerare de dicto opere,quia dicti cōsules nō faciūt sibi sului . Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Verba instrumenti generalia declarantur uerbis specialibus subinde appositis & restringuntur,nec propterea dicitur instrumentum falsum.*

2 *Locatio super opere faciendo ut contrahatur,tria requiruntur res solita locari, persona solita locare operas,merces in pecunia numerata , alias est contractus innominatus.*

3 *Opus si pro parte factum est,licet pœnitere quo ad reliquum.*

4 *Merces si non præstatur propter mortē hominū, an liceat recedere contractu . .*

5 *Contractus si sine stipulatione uallatus,an liceat pœnitere.*

CONSILIVM CCCLXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Viso instr̄o q̄ritur de aliqbus. † Primò, utrum illa gn̄alia uerba notarij , q̄ loquunt indefinitè de possessionibus hominū de ripa maura,restringant per posteriora uerba rotuli in d. instr̄o inserta ad illas tm̄ possessiones, q̄ sunt in territorio d.loci,p quibus cū uniuersitate eiusdē contribuunt in tallijs reg.Rn̄deo sic, qa notarius in præcedentibus uerbis & ubicunq; ipse loquitur in psona sua in d.instr̄o, se refert ad dctm̄ rotulum; ergo s̄m illud debent eius uerba intelligi & limitari.ar.ff.de hære.insti.l.asse toto.ff.de cōdi.& demon.l.si ita scripsero.de leg.1.l.si mihi & tibi.§.in legatis. Præterea uerba indefinitè plata declarant & limitant ex contextu posterioris scripturæ uel prioris.ff.de leg.3.l.nummis.& l.q̄situm.§.1.& ibi no.& l.qsquis. cum gl.fi. Ex hoc patet rn̄sio ad q̄sita in cedula mihi tradita specialiter ad illud,qđ q̄ritur an instr̄m p̄dictū possit redargui de falsitate uel Ꝯrietate. Nā certū est ꝙ nō,qa notarius nullū falsum cōmiserat,sed qđ indefinitè dixerat p insertionē rotuli limitat & declarat,qđ fieri pōt sine uitio falsitatis.facit qđ no.ff.fami. erc.l.& putto.in glosella q̄ dicit,saluo qđ Ꝯ.dicā, & falsum non cōmittit sine dolo,q hic nō fuit.ff.de fal.l. in prin.Nec ēt est sibi Ꝯrius. Na cum quis indefinitā locutionē limitat , nō Ꝯriat sibi,sed seipsum exponit.ff.de testa.l.hr̄des palam.§.sed si notā . & indefinita uel gn̄alis locutio nō falsificat,licet in oībus non uerificet.[a] ff.de leg.3. l.habebat in puincia.in prin. Verum est ergo , quod dixit notarius ꝙ hoīes de ripa maura pmiserunt soluere certā portionē redditum de possessionibus suis,ēt si dixit de oībus,licet re uera nō pmiserint de possessionibus sitis extra territorium , qa illa indefinita & gn̄alis locutio pōt uerificari in sitis territorij,ut d.l. q hēbat. Tūc ergo esset sibi Ꝯrius,si primò dixisset de oībus ēt extra territoriū sitis,& postea de sitis in territoriū tm̄;hæc.n.essent rectè Ꝯria. Sed in casu nr̄o nō sic,sed una scriptura per alteram exponit. ¶Scdō q̄r̄,utrū hr̄des D.Ioannis possint se exonerare ab isto opere faciēdo.Recedendo a Ꝯctu p pœnitentiā. dubiū stat in hoc , utrum iste fuerit Ꝯctus noīatus locationis,quia tunc non liceret. l.sicut.C.de acti.& obli.aut Ꝯctus innoīatus,do ut facias,qa tūc liceret.ff.de cōdi.ob cām.l.si pecuniā.& l.3.§.j. Vr̄ ꝙ fuerit locatio. Na hic ex vna parte fuit pmissum opus , qđ solet locari . ff.locati.l.opus.ex alia parte fuit merces,ut patet in pluribus locis in instr̄o,ergo locatio est.ff.locati.l.2.in prin. ¶Contrarium dico, ꝙ imo fuit Ꝯtractus innoīatus, do ut facias. † Nā ad hoc ut locatio cōtrahat sup opere , tria req̄runt. ¶Primò, ꝙ sit tale opus qđ consueuerit locari.ff.de p̄scrip.uerb.l.naturalis.§.at cum do.puta vt ædifices domum.nam si daret,ut capitolium ascendas uel turrim, ista non pōt esse locatio, cum tale opus nō consueuerit locari, ut d.l.naturalis.§.qđ si tale. ¶Scdō req̄ritur, ꝙ sit persona q̄ consueuerit locare operas suas,ut si daret fabro uel lapicidario ut ædificaret domū, uel nuncio ut iret Romā. Si verò daret uni doctori ut p̄lecta faceret, non posset dici locatio,quia non consueuit ad talia locare operas suas ut no.in l.si pecuniā.de condi.ob cām.per gl.& Bar. ¶Tertiò requiritur, ꝙ fuerit constituta merces in pecunia numerata, puta tu facies tale opus p mille florenis,tunc.n. postquā in pecunia semel constituta est merces , licet p illa pecunia postea darentur redditus certi p̄dij,adhuc locatio dr̄, casus est. ff.locati.l.& hæc distinctio. §.fi. s̄m uerum intellectum qui tangitur in loco . Si verò de pecunia nihil conuenit a principio,sed actū fuit deberes facere tale opus p fructibus talis fundi,tunc talis non esset locatio,sed Ꝯtractus innoīatus do, ut facias,& inde oritur actio præscriptis uerbis, non locati.casus est notabilis.ff.depositi.l.1.§.si quis seruum.uers.qđ si opere.facit l.si conuenerit.ff.cōi diui.& d.l.naturalis.§.at cū do. Per illum ergo uer.qđ si opere.deciditur nr̄a q̄ō , nam hic nō fuit conuentum de aliqua pecunia, sed tm̄ de certa parte redditum , ergo non est locatio,sed cōtractus innominatus. ¶Item D.Ioannes erat baccalarius in legibus , nec consueuit locare operas suas ad murandum , ueruntamen opus bene erat consuetum locari . Sed hoc solum non sufficit deficientibus primis duobus .

3 ¶†Concludo ergo , quòd cum iste fuerit contractus innominatus , do ut facias , locum habet pœnitentia [b] pro eo quod est fiendum , quia ex utraque parte res integra , pro eo uero quod est factum, non, quia quo ad illud contractus est perfectus.

4 ¶†Item ex alio uidetur , quòd possit se exonerare, qui D.Ioanni promissa fuit uigesima uel alia quota portio fructuum & laborum,& dicitur ꝙ magna pars hominum perijt propter mortalitatem , de quo casu non fuit cogitatum a principio, quia de raro contingentibus , ut l. fistulas.§.frumenta . ff . de contrahen . emptio. & ibi nota . Ex quo ergo diminuitur sibi præmium & labor, deberet diuidi.argu.ff.de annuis lega. l.seio amico . in princip. & de conditio .& demonstra. l.plautius. §.item sciuditur . sed labor scindi non posset, quia opus est indiuisibile , ut ad l. falcidiam . l. his qui quadringenta.§.quædam.ergo uidetur a toto onere exonerandus,

[a] ¶Verificet. Adde d.m. Bar.soz. in consi. 25 . incip. qm̄. uers. cōfirmatur ista oṗi. in 2.par. ubi ponit q̄m possibilia non comprehendit.

[b] ¶Pœnitentia. Vide d. Pe. phi. cor.i cōs.2. in cipiē in hac. per totum.1 .parte. & Bal. i cōs.167. in 3. parte & in cō. 348. in l. pte. ubi ponit ꝙ a Ꝯtractu non ē recedendū cum sint contractus noīati.

randus ne grauẽt in debite, nisi vellent sibi supplere, qđ ꝑ defectũ bonorum deficeret. facit l.ex ꝯ ducto.§.vis maior.ff.locati &.c.ꝑ ꝑ ste rilitate.extra eo.ti. in rõne sui. ¶ Itẽ ex alio nõ debẽt dicti hr̃des cogi ad opus, qa sindici nõ seruãt qđ promiserũt; ergo nõ põt petere qđ sibi ꝓmissum est.ff.de action.empt.l.Iulianus.§.offerri.de elec.c.significasti.in fi. † Si verò q̃rit, si dicti hr̃des vellent dictum opus facere, vtrũ possint dictos ꝯsules cogere ad seruãdũ qđ ꝓmiserũt. Rñdeo, cũ sit ꝯtus innominatus, si nõ interuenissent stipũo, hoc petere nõ possent, nisi primò implerẽt ex ꝑte sua opus. vt C. de rerũ ꝑ.nu. l.ex placito. Sed qa stipũo interuenit, vt patet ex verbis instrumenti petere põt. ¶ Et si q̃rit coram quo. Rñdeo, corã superiore dictæ villæ, vel forte corã vicario eiusdẽ, q nõ solũ est iudex inter priuatos, sed inter cõitatẽ & priuatũ, per tex. cum gl. no. C. de senten. quæ sine cer. quanti. l. ij.

¶ Casus talis est.

¶ Inter cætera cauet in cõpositione siue sñia arbitrali ecclesię cathedralis ꝑ metropolitanũ à cẽtũ decẽ annis citra facta per epm, suosq; p̃decessores, & ꝑ capitulũ iurata & emologata sup collatione archidiaconat' ecclesię p̃dictæ, dũ vacat, vt seq̃tur. ¶ Imprimis ordinamus statuimus volumus in ꝑpetuũ obseruari, q ad epm solũ ꝑtineat sine ꝯsẽsu capituli plena collatio archidiaconat' eiusdẽ ecclesię, canonico tñ dictæ ecclesiæ duntaxat nõ cuiq̃ alteri facienda. ¶ Itẽ cauet in alio ipsius ecclesiæ statuto ꝑ capitulũ iurato & ꝑ apostolicã sedẽ ꝯfirmato, vt seq̃tur. ¶ Statuimus & ẽt ordinamus certũ canonicorũ numerũ in dicta ecclesia ꝑpetuò, firmiter, & inuiolabiliter obseruandũ, videlicet. xx. canonicorũ, & non vltra, sex canonicis ꝑsonatus seu dignitates vel officia in eadẽ ecclesia habẽtibus, videlicet p̃posito, præcẽtore, sacrista, vicario, archipresbytero, in dicto numero cõputatis, & inclusis. ¶ Cõtingit aũt q vacãte archidiaconatu p̃dicto eps cõtulit eundẽ non canonico ipsius ecclesię, sed alteri penitus extraneo, post cuius collationẽ capl̃m certificatũ deñ epm ꝯtulisse incapaci & ꝯ statuta & libertates ipsius ecclesiæ, iure sibi deuoluto ꝯtulit canonico p̃bẽdato ecclesię, p̃dictæ sine alia declaratiõe vnanimi ꝯsensu atq; pari possessionẽ tradẽdo ꝑ stallũ certũ & cõsuetũ in choro & locũ in capl̃o, a qua collationẽ epa appellauit ĩ. tẽpus iuris. ¶ Primò q̃rit, nunqd collatio ꝑ epm nõ canonico facta valeat. ¶ Itẽ si nõ valeat, an sit nulla ipso iure, vł annullãda. ¶ Itẽ si nõ valeat, an iure deuoluto poterit capitulũ canonico p̃bẽdato dictũ archidiaconatũ cõferre, nõ expectatis sex mensibus sine alia declaratione. ¶ Itẽ si nõ valeat, an eps ecclesię sit audiendus p̃dictis nõ obstantibus, si vellet ĩ. semestre variare, & canonico cõferre. ¶ Itẽ an canonico nõ p̃bẽdato, sed expectatiuo archidiaconatus p̃dictus posset cõferri ꝑ aliũ, q̃ ꝑ Papã. ¶ Item an hoc casu ista duo nõ cõferre uel cõferre non canonico æquiparentur, ad hoc ut capitulum saltem semestri possit iterato conferre, non obstante ipsius capituli prima collatione.

S V M M A R I A.

1 *Conuentio inter capitulum & episcopũ, ut ipse solus cõferat aliquã dignitatẽ uni ex canonicis, ligat eum ne possit extraneo conferre, & si secus fiat, irritatur.*

2 *Eps q nulliter cõtulit primo, põt secundo loco conferre non declarata nullitate primæ collationis, si adhuc sit intra tempus legitimum sex mensium.*

Episcopus ut priuetur potestate conferendi, quot requirãtur.

3 *Canonico si dignitas sit cõferenda, an possit conferri canonico qui habet expectatiuam in ecclesia.*

CONSILIVM CCCLXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Super primo & scđo dubio videret primò dicendũ, q collatio istius archidiaconatus facta per Epm non canonico ualeat, & teneat tali rõne. Nam postq̃ ad ipsum Epm solum pertinebat ipsa collatio, licèt ẽt debuisset uni canonico d. ecclesiæ cõferri, tñ de iure cõi nõ arctabat ad hoc, sed poterat cõferre ẽt extraneo, ut no. in c. cũ inter canonicos. de elec. in gl. hic sumit. circa fi. in talibus. n. nõ est exceptio ꝑsonarũ, sed undecunq; ueniant admittunẽ, dũmõ sint honestæ uitæ & morib', ut in c. venerabilis. de p̃bẽ. Et si tu dicas, q Eps arctabat ad cõferendũ canonico, & nõ alteri ꝑ cõpositionẽ & transactionẽ factam cũ capitulo, non vr̃ hoc ualere, qa illa cõpositio nõ potuit sibi ligare manus ultra q̃ uellet, & licet bene faceret ipsam seruare, si tñ non seruat, nõ vr̃ ꝑ hoc collatio nulla, aut. n. attendemus nisi pacti, & illa nõ põt ipsum impedire uti iure suo, ut ff. de pact. l. nemo. ubi ꝑ pactum non possum mihi auferre p̃tãtem vendendi rem meam cuicunq; uoluero. & ff. de acti. obli. l. si ita qs. §. ea lege. & C. de cõdi. ob cau. l. ea. l. & ibi plenè no. itẽ facis, qa licet canonici iurent nõ recipere aliquem ultra numerũ, si tñ recipiunt, ualet receptio, licet incurrant periuriũ, & idẽ si iurauit nõ uendere rẽ suã, & postea vẽdat, qa tenet vẽditio, ut no. in c. dilecto. de p̃ben. per Inn. & gl. in c. ꝓ illorũ. eo. lib. Aut tu cõsideras arbitralẽ sñiam dictæ cõpositionis, & idẽ, qa arbitriũ sumit uires a pacto, & iõ nõ põt plus q̃ pactum, l. non distinguemus. §. nunc de officio. de arbi. & C. eod. tit. l. i. & no. ꝑ Inn. de testa. c. raynutius. & ꝑ Bar. de leg. i. l. filiusfami. §. diui. q dñt, q per sñiam arbi. nõ põt qs impediri transferre dñiũ rei suæ in quẽcunq;, sicut nec ꝑ pactũ; iõ nec iste eps potuit impediri cõferre cuicunq; uoluerit, postq̃ ius cõferendi hẽbat per dictã cõpositionem, licet male faceret eã non seruare, & ex hoc incurreret periurium. Iste rões vrgẽt, tñ in ꝯtrium vr̃ veritas. Nã de iure cõi Eps solus nõ hẽbat p̃tãtem cõferendi, sed vnà cum capitulo, ut no. in c. cũ ecclesia uulterana. de elec. & in c. postulasti. de cõces. p̃ben. Illam aũt p̃tãtem, q solus conferat, habet a d. cõpositione. Mõ sic, aut ipse cõtulit ex iure cõi, & nõ potuit solus cõferre, ut dcm̃ est, aut ex iure dictæ compositionis, & non potuit cõferre nõ canonico, qa nõ põt dictam cõpositionem approbare ꝓ parte, si & inquisum confert ius cõferendi sibi soli, & ꝓ parte reprobare. s. ut conferat canonico, imo debet aut totã approbare, aut totã reprobare. ut ff. de ope. libe. l. si ita stipũo. in fin. de bo. libe. l. nã absurdum. & de admin. tuto. l. cũ q̃ritur. nullo ergo iure subsistit collatio. ¶ Præterea capl̃m cõsentiendo per compositionem, q solus Eps conferret, transferebant in ipsum ius qđ habebant cõferendi vnà cũ ipso. vñ licuit eis apponere cõditionem quã uolebant. ff. de pac. l. in traditionibus. & qđ factũ est in ꝯtrium nõ ualet, sicut in illo q recipit rem de manu hæredis sub conditione ne alienet, nõ. n. põt alienare, postq̃ de manu alterius sub tali cõdõne recẽpit. ff. de cõdi. & demon. l. tuo centũ. in prin. & no. ꝑ Bar. in d. §. di ui. in ꝯ alleg. ff. de lega. i. cũ prohibitio non est gñalis, sed respicit tm̃ certas personas, ualet & impedit actũ. ff. de leg. 2. l. codicillis. §. matre. de condi. & demon. l. cũ ita legatũ. ubi hr̃, q licèt gñalis ꝓhibitio de nõ nubẽdo, non ualet, si tñ ꝓhibetur q non nubat nisi tali, ualet, si põt sibi nubere licitè. Sed in casu nostro ꝓhibetur non cõferre extraneis, sed canonicis tm̃; si ergo reperiebatur aliquis canonicus dignus, non debebat conferri extraneo, hæc aũt prohibitio est iusta & rõnabilis, quia quonsq; reperitur aliquis idoneus in ecclesia, non debet eligi extra ecclesiam. 61. dist. c. nullus. & c. obitum. 85. dist. c. archidiaconum florentinum. Item ista prohibitio est facta in fauorem canonicorum, ergo ualet, & impedit collationem extraneo fiendam; sicut prohibitio facta in fauorem familiæ ualet, & impedit alienationem extraneo fiendam. ff. de leg. 2. l. cum pr̃. §. libertis. C. de fideicommis. l. uoluntas. cũ si. Nec ob. l. si ita quis. §. ea lege. cũ simi. quia subueniebatur parti paciscenti, quia poterat agere ad interesse, si alienabatur ꝯ ꝓhibitionem, ideo sustinet alienatiõ. Sed in casu nr̃o si ualeret ista collatio, non subueniretur capitulo in aliquo, quia non possent agere ad interesse, cum isti actus sacri non recipiant æstimationem, & ideo subuenitur ne actus ualeat, ne remaneãt frustrati de dicta compositione. ar. ff. de eo per quem
2 factum est. l. fi. & C. si man. ita fu. alie. l. ea quidem. ¶ † Ad tertium quæsitum rñdeo, q Eps non fuit priuatus iure conferendi; quia licèt ille, cui contulit, non sit capax; non tñ est indignus ea dignitate, q̃ faciat eum priuari. Quatuor enim sunt casus, in quibus Eps si cõferret indigno, perdit potestatem conferendi, qui hñr in c. cũ in cunctis. de elec. extra illos uero casus non priuatur, licèt collatio sit nulla, ut habetur per Ioan. an. in c. hodie. de reg. iur. in mercurialibus. ¶ Ex quo patet responsum ad quartum; quia postquã non ualuit collatio, potest Eps, si est infra ips iuris, conferre cuã non expectato q prima collatio declaretur nulla; quia non p̃stat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. de reg. iur. non præstas. facit quod hr̃ de elec. c. nosti. per glo. & c. considerauimus. & c. per inquisitionem. de re iudi. cum Bertoldus. per Inn. ¶ Per hoc rñdetur ad ultimum quæsitum, cum possit alicui conferre, si non faciat, currit sibi tempus sex mensium, etiam non declarata prima collatione nulla, regulariter enim ualẽti aliquid agere, & non agenti, currit tempus, ut in c. fi. de elec. & paria sunt Episcopum contulisse non legitimè, uel nullo modo contulisse. 19. q. 1. c. pudenda. 22. q. 2. c. faciet homo. de iurepatro. c. q autem. de reg. iur. c. qui ex timore. in antiquis. & c. quæ ꝯ ius. lib. 6. & ff. qui satisda. cog. l. quotiens uitiose. Sed si non contulisset, cucurrisset tempus. de conces. præben. c. nulla. ergo & nunc. Et ad prædicta facit. c. si electio. de elect. lib. 6. vbi dicitur, q quando propter occultũ uitium cassatur electio, currit tempus a die cassationis; ergo si

erat

erat manifestū vitiū, nec ꝯferens erat priuatus ptāte ꝯferendi, vt in casu aᵗo, dēt currere ab ipso initio, q̃ a ꝑrio sensu illius. lſæ. In casu verò nō poterat esse nisi manifestū, q̃ ēpūs sciebat & scit cōpositio nem, & ēt illū non esse canonicū, lapsis ergo 6. mensibus à die vacationis & notitiæ deuoluet ptās ꝯferendi ad cap. in pnegligentiā eius, vt d.c. nulla. ¶ † Ad id verò, qđ qrit, vtrū possit ꝯferri canonico expectatiuo non pbendato. Vr dicendū q̃ si fuerit receptus & in stallatus in capīo & assignatus sibi locus in choro p se vel p pcuratorē, q̃ possit sibi conferri; q̃a oībus hī p canonico ēt quo ad quotidianas distributiones, vt no. p Inn. de const. c. cum M. Ferra. Iɜ Io. An. dicit in c. dilectus. de pb. q̃ illud de quotidianis distributionibus est verū, qñ est receptus voluntariē, secus si ex mandato papæ. Si verò non sit receptus nec installatus, secus vr, q̃ cū careat possessione canonicatus, caret ēt commodo. commoda. n. ex possessione perueniunt, vt Insti. de interdictis. §. commodum. & ff. si seruitus uen. l. sicuti. § sed si quæratur. ff. de acq. pos. l. exitus cōtrouersiæ. de iurepa. c. cōsultationibus. & de cle. c. querelam.

S V M M A R I A.

1 *Mulier nubens infra annum post mortem primi mariti an incurrat pœnas. l. 1. C. de secun. nup.*

Lex 1. C. de se. nu. nup. an sit per aut. correcta per c. pe. & fi. extra eo. ti.

2 *Mater si substituatur filiæ pup illariter, & similiter matri substituatur ab nepos se, ad nepotem bis casibus subst. in omnem hæredes matris deferuntur primo legatum filiæ, & in alijs duabus partibus restituendis nepoti trebellianicam.*

3 *Substitutus potest cogere hæredem facere inuentarium nosso ex. post. quando hæres vegetus restituere saluæ reuæ... et ... ab onere conficiendi inuentarium.*

CONSILIVM CCCLXVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Sup primo puncto videretur dicendum q̃ l. j. C. de secun. nup. non corrigatur per canonem, nisi quo ad pœnam infamiæ, quia de illa sola fit mentio in c. pe. & fi. extra e. ti. ergo non debet ad alios casus extendi. C. de tella. l. sancimus. de app. l. præcipimus. & C. de secun. nup. l. si vero. §. de viro. & quod nn. C. de sa. san. ec. auth. quas actiones. & in c. cū expediat. de ele. li. 6. & hoc tenent legistæ. Contrarium tenent canonistæ, quod credo verius, q̃ sit correcta quo ad oēs pœnas. Nā oēs illæ pœnæ procedunt ex una radice & origine. s. quia phibitū erat mulieri j. annum luctus ad secunda uota transire. Sed ista radix & origo est ablata per dictum apostoli, mortuo uiro nubat in dño. & per dictum c. pe. & fi. ergo & oēs pœnæ, quæ pcedunt ab illa. quouens. n. plura ex una radice nascuntur, sublata radice consequens est vt oīa tollantur. C. de nup. l. si, in fi. ar. ff. quod ui aut clam. l. nā origo. & sublato fundamento tolluntur oīa quæ ab ipso dependēt. ar. ff. de exce. rei in iu. l. egi. & quod no. C. de inta. l. & si seuerior. Nec ob. q̃ de infamia fit tm mentio in dictis cap. nam rō quare tollitur infamia, gñalis est, & quadrat ēt quo ad alias pœnas; ergo dēt idem operari, cum rō diuersitatis reddi non potest. ff. de iniusto test. l. 3. §. non dius, de fonte. l. j. ad l. aqui. l. illud. Nec debent d. pœnæ diuerso iure censeri, cū a ex eodem iure & eadem rōne sint introductæ. ff. de vsu. l. cum qui ædes. Præterea lȝ conditor canonis exprimat unum casum, s. de infamia, tñ oēs alios expressisse vr, in quib' potest procedere rō q̃ principaliter considerauit, vt pȝ in testatore qui uolens relinquere filiolam, itaut sibi acquiratur, expressit condōnem in reliquendo, si fuerit per patrem emancipatus; certe lȝ non emancipetur, si tñ post mortem patris efficiatur sui iuris, relictum consequitur, quia exprimendo casum emancipationis consi derauit principaliter, q̃ efficeretur sui iuris; & ideo vr oēs similes casus expressisse, per quos sui iuris efficitur. ff. ad tre. l. mulier. & in condō formaliter non est adimplenda. de cond. & dem. l. meuius. & l. qui hæredi. Idem in uulgari substōne si exprimat unum casum, per quem desinat esse hæres, oēs similes vr expressisse, quia intentio testatoris fuit gñalis, ne remaneat intestatus. ff. de liber. & posth. l. gallus. §. & quid si tm. C. de hær. inst. & l. cum proponas. lȝ ergo conditor expresserit infamiam, tñ quia rō fuit, quare tollebat infamiam, erat quia sublata ēt phibō p capīm, ne j. annum nubat, q̃ rō est gñalis quo ad alias pœnas; ideo idem de alijs pœnis statuisse vr. Nam & in curis eptionibus legum interdum & per similitudinem rōnis fit extensio. C. de fur. l. si quis seruo. & ibi no. ¶ Itē non ob. q̃ pœna perditionis eorum, quæ a primo marito sunt relicta, sit introducta pp iniuriā factam primo marito. nam hodie per dictos canones & dictum apostoli nulla fit sibi iniuria, postq̃ sibi dāt licentiam nubendi; quia in ptāte legit uel canonis est tacere, q̃ aliqua actus non dicatur iniuriosus. ff. de iniurijs. l. iniuriarum. §. si qs de honoribus. lȝ ergo lex reputet illum actum iniuriosum, ex quo tñ canon nō. C. de sa. san. ec. l. priuilegia. & auth. cassa. & quod ibi no. maxime quia cā matrimonialis est spūalis. de iud. c. dispendiosam. in cle. & in spūalibus sp canones uincunt legem, ª ut not. in c. 2. de reg. iu. li. 6. & ibi gl. ponit exemplum de d. c. pe. & fi. de secun. nup. & hanc opi. tenent Ian. Ho. & Io. An. quam credo ipsam ueritatē, quicquid alij legistæ subtilizauerunt, quæ subtilitates respuendæ sunt. ff. qui. mo. uel hyp. sol. l. sicut. §. si debitori. ff. de uerbo. ob. l. si seruum. §. sequitur. ¶ † Super secundo dubio dico substōnem factam de matre fore pupillarem, si filia decessit j. pupillarem ætatem, vt in c. si pr. de resta. li. 6. Illam verò, quæ facta fuit matri post mortem suam, fore fideicommissariam. ff. de le. 2. l. titia. in §. fin. Ex quo sequitur, q̃ post mortē matris qñ erit locus substōni factæ de nepote, detrahentur duæ quartæ per hæredem matris. s. legitima quæ est tertia pars ex persona d. filiæ. Nam in illa legitima nō fuit mater grauata, nec potuit, sicut nec ipsa filia. de uul. & pup. l. cohæredi. §. cum filiæ. nisi esset j. tps pupillaris ætatis filię. ff. de lega. 1. l. quod fideicommissum. & quæ per Dy. tenuit ergo fideicommissum in duabus partibus hæreditatis, & de illis duabus retinebunt hæredes matris quartam trebellianicam, & sic habebunt dimidiam omniū bonorum, residuum deueniet ad nepotem substitutum, si supereu aut matri, alias non. ff. de rond. & dem. l. hæres meus, in princ.

3 ¶ † Ad ultimum rñdeo, q̃ lȝ ista mater sit releuata a confectione inuentarij per testatorem, si tñ nepos substitutus petit bona descri bi suis expensis ne perdantur & dissipentur, audiendus est, q̃ hoc sibi prodest, & nulli nocet, ergo non potest per matrem prohiberi. ff. de aqua plu. arc. l. 2. §. item nam & probatur. ff. de uen. in poss. mittendo. l. j. §. pe. & no. C. de iure fisci. l. facultas. li. 10. per And. de Barulo & Bar. Fit. n. talis descriptio gratia facilioris probationis & minuendarum litium, ergo &c. de agri. & cen. l. litibus. Hoc autem fiet per iudicem loci, ubi est maior pars hæreditatis, ar. ff. de uul. l. si fideicommissum. & C. ubi in rem act. l. fi.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam Bernardus donauit Bernardo iuueni cā mortis certa bona, inter quæ donauit quendam censum hoc acto, q̃ d. Bernardus donatarius teneatur singulis annis de dicto censu, qui ualebat centum, dare x. conuentui fratrum carmelitarum. Item fuit actum q̃ si d. donatarius decederet sine liberis, bona donata reuerterētur ad donatorem uel eius hæredes, & idem si liberi decederent sine liberis. Decessit donatarius cum liberis hæredibus institutis, & si si ne liberis decederet quosdam alios substituit, accidit q̃ d. liberi sine liberis decesserūt, & sic fuit locus substōni. Item purificata fuit condō in donōne apposita, q̃ bona rediretur ad donatorem & eius hæredes. substituti dictorum liberorum possident censum, contra quos hæredes donatoris mouerunt litem, dicentes ad eos esse censum reuersum. religiosi nihilominus petere nolunt pensionem. Quæritur an possint ab hæredibus donatoris uel donatarij, qui p fideicommissum habent eius bona, d. pensionem petere. ¶ Itē vtrū liberi d. donatarij post eius mortem ad d. pensionem tenerentur.

S V M M A R I A.

1 *Legatum cum onere si fiat caducum, accrescit cum onere, si inceptum ualere & de non deficeat, reuertitur sine onere.*

2 *Ius tertio potest allegari, quando est exclusiuum iuris agentis ipso iure. & aduersus diuersas personas licet uariare.*

3 *Donator si impositum grauamen donatario nominatim de præstandis decem annuis, ... successores ad ea x. præstanda tenentur.*

CONSILIVM CCCLXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Super eo, quod quæritur, vtrum hæredes donatoris, ad quos reuersus est census uigore condōnis appositæ in donōne, teneantur fratribus carmelitis ad annuam pensionē, ad q̃ tenebatur donatarius. Videretur dicendum q̃

1 sic, † quia relictum alteri factum deficiens reuertitur ad hæredes cum onere. ff. de vsufr. le. l. si ab eo. & plene no. de le. 2. l. codicillis. in prin. Sed contrarium est verum. Nam illud, quod dictum est, p̃cedit qñ illud quod alicui fuit relictum cum onere, efficitur caducum, ita q̃ in eius persona non habuit subsistentiam, si verò semel subsistentiam habuit & incepit iam soluere, quod debebat, postea verò relictum sibi factum finitur, ēt onus iniunctum finitur, & redit ad hæredem sine onere. ff. de an. le. l. titia. in prin. & de alim. le. l. stichus. §. titia. in quibus est casus de ista q. per quas leges ēt probatur, q̃ hæredes donatarij ad d. pensionem non tenentur, postq̃ census ad hæredes donatoris reuertitur. ¶ Sed hic incidit qō, cum hæredes donatarij adhuc possideant d. censum ac si ad hæredes dona

ª ¶ Legē. Adde Bal. ib 9 fi. 46. 1 2. par. & Cor. l. 2 fi. 17. in c. ei. in pā ti. i pri. & in 2ſ. 148. ici. vī. i psi. in 3. pc. & in 2ſ. 35 inci. sp nu. 5. ... e p vbi dicit q̃ ius can. licat iue ciuile in rerū um petij.

toris non esset reuersus, & de hoc ipsi q̃önem faciant, an reuersus sit uel non, utrum possint se defendere aduersus d. religiosos, quo minus teneantur soluere saltem quousq; possident. Vr̃ q̃ non, q̃a non pñt se defendendo allegare, nisi q̃ donatio dicti census est finita, & ad hæredes donatoris reuersa. Sed si illa est, male possident, & sic turpitudinem suam allegant, ergo non sont audiendi. ff. de le. 1. l. si seruus plurium. §. si hæreditatis iudex. in fi. C. de transf. l. transactione finita. Item quia non pñt allegare de iure tertij. ff. si ser. uẽdi. l. loci corpus. §. competit. ¶ Contrarium puto uerius; † nam q̃ñ ius tertij est exclusiuum iuris agentis ipso iure, tunc põt de illo iure allegari, ut C. de rei uen. l. fi. & de ser. log. l. cum seruum quispiã. & plenè no. ff. de exce. rei iu. l. 2. & de cond. inde. l. indebiti. §. sed si minimus. per Bar. Sed hic ius hæredum donatoris, ad quos d. census est reuersus, excludit ipso iure relictum & intentionem religiosorũ, ergo de ipso potest allegari, nec vñr allegare turpitudinẽ suã, quia possunt hr̃e iustam cãm retinendi quoad hæres donatoris, q̃ tñ non iustificat intentionem religiosorum. ar. ff. de ui & uiar. l. colonus. in fi. & ff. de cond. ind. l. si non sortem. §. si centum. & C. etiã ob cyro. pecu. l. j. ¶ Item licitum est eis aduersus diuersas personas uariare, & quo ad hæredes donatoris dicere donationem census ñ esse finitam, nec ad eos esse reuersam, & quo ad religiosos dicere ꝯ rium. ff. de inoff. testam. l. papi. §. sed nec impuberis. ad quod etiam facit, quia inter hæredes donatoris & donatarii pendet lis, vtrũ donatio census sit finita uel non, tenentur interim hæredes d. donatarij aliis r̃ñdere. ff. ad treb. l. ita tñ. §. quotiens. ubi est text. optim. ad hoc. ¶ † Super eo uerò, quod quæritur, utrum liberi d. donatarii, in quorum persona donatio dicti census adhuc non erat finita, tenerentur ad d. pensionem. videretur q̃ non, quia nominatim fuit imposita Bernardo donatario, ergo non transeunt ad alios. ff. de le. 2. l. celsus pater meus. & ff. de cond. & dem. l. quæ conditio. Itẽ quia si uoluisset expresse donator grauare d. liberos, non potuisset, q̃a per illa uerba si sine liberis decesserit, nihil vr̃ donare liberis, ut nota. ff. de hær. inst. l. lucius. Sed dñr liberi habuisse ex casu fortuito, & sic non potuerunt grauari. C. de fideicom. l. ab eo. ff. de le. 3. l. s3 si sic. §. 1. vbi vr̃ casus. ¶ Contrarium tñ vr̃ uerius, quia relictum annuum ab aliquo factum in morte grauari potest, & non extinguitur, imo transit ad illos ad quos transeunt bona rõne quorum relictum fuit factum ẽt si sit nominatim iniunctum, ut ff. de an. le. l. annua. in prin. & de cond. & dem. l. publius. §. titia. facit quod not. per Cy. C. de ne. ge. l. alimenta. in fi. ff. de libe. agna. l. si quis a liberis. §. si ita scriptum. Nec ob. l. fi. §. fin. ff de ꝯben. emp. quia ibi loquitur in successore particulari, sed isti filii fuerunt vr̃es. ¶ Item non obstant l. celsus. quia non sp̃ psona adiicitur, ut personalis sit præstatio. ff. de pac. l. iurisgen. §. pactorum. maximè cum relinquitur ecclesiæ uel collegio, quia rr̃ præsumitur ppetua, ut no. in c. cum nouisset. de insti. ff. de serui. lega. l. pater. per Bar. Item non ob. l. sed si sit. de le. 3. quia loquitur q̃ñ nominatim relinqueretur a filiis, a q̃bus nihil est relictum, sed hic fuit relictum ab ipso donatario, in cuius persona cepit effectum hr̃i tñ in uita, q̃tum post mortẽ eius, ut ibi no. per Bar. & in l. centurio. de uul. & pup. & de usus. le. l. codicillis. in prin. ¶ Pau. de Ca. V. I. doct. Sen.

a ¶ In possessioné Quæ si requirant ut fiat missio. vid Bal. in cons. 2 3.15. parte.

¶ Casus.

¶ De quadã missione in possessionem facta ad petitionem cuiusdam asserentis se rectorem talis ecclesiæ, & petentis rem quandã a minore possessam quam dicebat ad ecclesiam pertinere, & hoc coram iudice ecclesiastico, cum possidens esset laicus.

SVMMARIA.

1 *Clericus si agat contra laicum de re quam asserit ecclesiæ esse, quis sit iudex competens, & hic sunt duæ opi. contrariarum.*

2 *Ante missionem in possessionem ex primo decreto.*

Citari ter uel semel peremptoriè quis debet alias non ualet missio.

3 *Agens pro ecclesia debet facere fidem q̃ ipse sit rector ecclesiæ, item & iurare de calumnia, alias non ualet missio. & 4.*

5 *Missio in pos. contra minorem indefensum non ualet, & debet admitti procurator ad defendendum sine mandato.*

CONSILIVM CCCLXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Iste processus est nullus ea pluribus causis. ¶ Primò pp defectum iurisdõnis citantis. Nam † cum iste minor esset laicus, non potuit per iudicem ecclesiasticum citari, l3 conueniretur super re quæ dicebatur ad ecclesiam pertinere, Sed debuit ꝯueniri coram iudice suo, ut in c. si cleric' laicum. de fo. comp. ubi casus. & c. l3 ex suscepto. eo. ti. Non. n. sufficit, q̃ actor asserat rem esse ecclesiæ, ut conueniat laicum corã ecclesiastico, nisi reus ẽt hoc confiteat̃, qd̃ hic non fecit, nec fecisse intelligit̃, nec cõparendo. ff. de ꝓcu. l. filiusf. §. innitus. & ita dẽt intelligi qd no. Inn. in d. c. si clericus. Præterea l3 aliqui dicant, q̃ etiã si negat rem esse ecclesiæ, tñ adhuc cõueniet̃ corã ecclesiastico. illud est uerũ, si adhibita fuit summaria cognitio, an esset ecclesiæ vel nõ ſm Goff. qd̃ hic non fuit factũ, vñ non ꝑsumit̃ ecclesiæ, sed eius q̃ possidet. C. de rei uen. l. fi. Sed certè ſm Ho. ẽt illa summaria cognitio non sufficit ut conueniat̃ corã ecclesiastico, quia hoc esset ꝯ casum illius c. Nec talis cognitio debet adhiberi, q̃a sic disputaret̃ de negotio principali ante li. conte. qd̃ fieri non dẽt. ut li. non cont. c. j. Sed ad illa q̃ dixi de cognitione causæ, q̃ sit adhibenda. facit quod no. Inn. de resc. c. super lr̃is. in gl. forsan. & per glo. ff. ad muni. l. de iur. & p Cy. C. si ꝯ ius uel uti pub. l. ꝑscriptione. Sed q̃cunq; opinionẽ teneas, huic fuit malè ꝓcessum. ¶ † Scd̃o fuit hic defectus citationis, q̃a non fuit citatus nisi semel, nec fuit dcm̃ ꝑemptoriè, & q̃ñ venit̃ ad talẽ missionẽ, dẽt ter citari uel semel ꝑemptoriè, sicut q̃ñ ꝓuenit̃ ad s̃niam. ut ꝓbat̃ in l. pñti. circa med. C. de his qui ad eccl. confu. & no. in l. si finita. §. iul. de dam. inf. p gl. & Bar. & de iud. l. & post edictũ. in gl. ma. circa fi. in uer. sed qualiter. facit qd̃ no. Inn. in c. 1. ut li. non cont. Nec ob. q̃ in citatione dcm̃ fuerit, q̃ ueniret ad videndum iudicem ꝓcessurũ, & alias facturũ ꝓut fuerit rõnis. hæc .n. uerba non faciunt citationẽ ꝑemptoriam, ut no. p Bar. in d. §. iulianus. & C. de coarta. l. si apparitor. oportuit ergo ponere uerbũ, & ꝑemptoriè, qd̃ appositũ non fuit. ¶ † Tertius defectus est, quia iudex non fecit fieri sibi fidẽ, q̃ actor esset rector parochialis ecclesiæ, qd̃ facere debuit; non. n. tenebat̃ reus aliter sibi r̃ñdere, ut not. p Inn. de rest. spo. c. in lr̃is. in gl. mag. uer. item no. q̃ si possessor. & p Io. And. de iudi. c. cũ deputati. super uerbo ꝓhibemus, q̃ dicit q̃ administratores locorum religiosorum admittunt̃ ad agendũ, dũ faciant fidem de sua administratione, & rõ est, q̃a si non est verus rector s̃nia lata ꝓ reo non afferret sibi fructũ aduersus uerũ rectorem, ut ff. de pac. l. si tibi. §. cũ possessor. & de ꝓc. l. pompo. §. sed est his. dẽbat ergo iudex, postq̃ ꝓcedebat ꝯ absentem, supplere uices eius, & facere fieri sibi summariam fidem de titulo, & hoc inserere in ꝓcessu. ad hoc. C. de sp. l. ampliorem. in fi. prin. ff. ot in pos. le. l. si his a quo. post prin. et §. si ꝓcu. ¶ † Quartus defectus manifestus fuit, nam ẽt si fuisset facta fides de titulo rectoriæ, et iudex fuisset competens et sic nõ oportuisset summariè cognoscere, vtrum res ad ecclesiam ꝑtineret rõne iurisdõnis; tñ oportebit summatim cognoscere ad excludendũ calũniã actoris, ne forte p calũniam peteret, et hoc sp̃ est fiendũ, cũ venit̃ ad missionẽ in possessionẽ tam in reali, q̃ in ꝑsonali. ut C. ubi in rẽ act. l. 2. de bo. auto. iud. pos. l. cũ ꝓponas. et auth. ei q̃ iurant. et d. l. is a quo. ut in pos. le. et extra ut li. non cont. c. qm̃ frequenter. §. q̃ si sup. q̃ summaria cognitio fit recipiendo ab actore iur̃m calumniæ, ut ff. ad exhiben. l. thesaurus. et no. per gl. in dictis legibus. imo ſm Iac. de Are. et Cyn. non sufficit iur̃m calumniæ, sed debet semiplene probari saltem per unum testem, ut l. fi. C. de bo. auth. iud. pos. et not. per eos in d. l. 2. C. ubi in rem act. quod etiam tenet Spe. in ti. de contumacia. §. sequitur. uer. item quod dr̃. licet in titulo de primo et secũdo decreto. §. 2. post prin. uideatur tenere q̃ sufficiat iur̃m calumniæ, sed quancunque opi. teneamus nullum ipsorũ interuenit hic, ut apparet ex forma interlocutoriæ, inter qua non fit de his mentio. vñ iudex iste multũ incantè processit. debebat. n. dicere. Nos igr̃ talis adhibita summaria cognitione, uel prius ab ipso recepto calumniæ iur̃o, quo asseruit vera esse in sua petitione contenta, et se credere ea posse rõnabiliter petere, interloquendo ꝓnunciamus etc. iuxta formam, q̃ ponit Spe. et in d. §. 2. de primo et secundo decreto. uer. in Dei nomine amen. et facit quod ipse no. e. §. uer. sed nunquid præcedet. ¶ † Vltimò vr̃. q̃ malè fecerit iste iudex non admittendo illum ꝓcuratorem ad defendendum. Nam l3 non esset lr̃imè constitutus, potuit tñ tanq̃ defensor sine mandato venire ad iudicium, et impedire missionẽ, q̃ fit ex hoc solo q̃ quis non defenditur. ff. qui. ex cau. in pos. eatur. l. 2. & l. hæc autem. §. non defendi. Sed potest alium defendere ẽt sine mandato. ut ff. de sol. l. solutionem. & ff. de ꝓcu. l. plautius. imo uerè expressum ẽst, q̃ q̃ñ minor non defenditur per procuratorem. uel quia non hẽt, uel q̃a abest, põt sibi reperire defensorem. ff. de bo. auct. iud. pos. l. si minor. ibi dum dicit. defensorem inueniat. nec potest intelligi de curatore, quia iam curatorem ibi habebat. ¶ Item si procurator erat legitimè constitutus, requirendi erant cognati consanguinei & affines. ut d. l. hæc autem. §. non defendi. quæ omnia cum fuerint omissa, & sint substantialia, redditur processus nullus, ut ff. de transf. l. cum hi. §. si prætor.

¶ Casus

¶ Casus talis est.

¶ Bernardus quidā existēs in cōione & societate in quadā arte fabricæ cum Bartholomeo eius fratre decedēs de anno. 71. condito prius eius testō vltimo, in quo post plura legata hæredē suū fecit & nominauit Iacobū eius filiū, cui si decederet in pupillari ætate, aut postea qñcunq; absq; liberis, substituit dictū Bartholomeum eius fratrē. Ordinans, q si dicti filius & frater decederent absq; liberis legitimis, q d. casu per fideicōmissum medietatē oīum bonorum suorū perueniret ad Michaelem Hoschi nepotem suū, & ad Bernardam filiā suam alia medietas ipsorum bonorū. Et post decessit dictus Iacobus filius in pupillari ætate. Et postmodum pro nunc dictus Bartholomeus absq; liberis cōdito prius testō, in quo Guilielminā eius vaorē sibi hæredē instituit, & qui per plures annos bona dicti Bernardi virtute dictæ substitutionis possedit. ¶ Nunc vero veniuot ipsi Michael & Bernardi tequitentes se poni in possessionē hæreditatis & bonorū dicti Bernardi primò defuncti, adhuc pro indiuiso cū bonis dicti Bartholomei existentiū. Dicta aūt Guilielmina relicta & hæres dicti Bartholomei vltimò defuncti dicit se debere retinere medietatē dictæ hæreditatis & bonorū dicti Bernardi quondā, videlicet vnā quartā q pertinebat ipsi Bartholomeo iure institutionis, & aliā quartā pro Trebellia. pro restitutione fienda dictis Michaeli & Bernardæ. Dicit etiā ipsa Gulielmina q dictus Bernardus dū agebat in humanis in matrimonio collocauit dictam Bernardā filiam suā, & constituit sibi dotē quæ de bonis cōibus dictorū amborū fratrū fuit exoluta. Etiā dicit, q ipse Bernardus veniēs ad mortē testauit. & plura legata fecit quæ post eius mortem per dictū Bartholomeū & ex dictis bonis cōibus exoluta fuerunt, & etiā funeralia sua ac dicti Iacobi filij sui. De quibus petit sibi reddi partem mediam dictorū solutorū aut de bonis ad partem ipsorū Michaelis & Bernardæ peruenientibus ex causa pdicta vsq; ad valorē dictæ partis mediæ assignatæ. Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Pupillus post pupillarem ætatem sicut non potest grauari in legitimo, ita nec eius substitutus si & ipse post pupillarem ætatem filij decedat, & ideo si substitutus pupillo decedat post pup. ætatem filij. s. pupilli, si sit rogatus per fideicommissarium alteri restituere, hæres substituti detrahit duas partes, legitimā scilicet pupilli, & quartam Trebellianicam.*

2 *Substitutus pupillo, potest detrahere ea quæ soluta sunt pro dote per primū testatorem de bonis substituti, vt in casu h. consilij, & sic de alijs legatis solutis per eū stantum datum pupillo, non tamen deducit expensas factas pro funere pupilli.*

CONSILIVM CCCLXX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ 1 † Dico q ista Guilielmina vaor & hæres Bartholomei vltimo defuncti potest primò ex psona dicti Bartholomei detrahere de ista hæreditate legitimam, quæ debebatur Iacobo filio testatoris, cui dictus Bartholomeus successit ex pupillari substitutione. Et hoc per talem rationem. Nam ipse Bartholomeus pupillariter substitutus nō potuit in plus grauari per illam substitutionem fideicommissariā, si decederet sine liberis & c. q potuerit grauari ipse filius pupillus, tñ decessit dictus Bartholomeus post pupillarē ætatem filij, i. dicere, q si eo tēpore, quo decessit filius, si viueret excessisset pupillarem ætatem. vt ff. de lega. 3. l. quod fideicommissum. & ibi per Dyn. Sed ipsius filius per fideicōmissum non potuisset grauari in legitima. vt plenè not. per Cy. C. de inoffi. testa. l. ex tribus. quia legitima tanq̃ æs alienum & propriū patrimonium filij non cadit in fideicōmissum. ff. de vulg. & pupi. l. cohæredi. §. cum filiæ. ff. de adopt. l. si arrogator. §. sed an impuberi. de leg. 2. l. cum patronus. ff. de inoffi. test. l. Papi. §. si quis impubes. C. eo. ti. l. qm̃ prioribus. ff. ad l. fal. l. patrēfamilias. in prin. imo reijcitur tale onus ip so iure, & remanet legitima pura, vt not. ff. de hær. insti. l. suus quoq;. in prin. C. de insti. & sub. l. si pater. per a aduenientem tñ cōditione fideicommissa. substitutionis, de residuo detrahit quarta Trebellianica. iuxta no. ff. de inoffi. testa. l. Papi. §. meminisse. per gl. & C. ad l. fal. l. quanq̃. & io c. Rayn. & c. Raynaldus. de test. quæ omnia cùm locum haberent in persona filij, si cōditio substitutionis fideicommissi aduenisset, locum etiam habent in persona substituti pupillaris, & etiam Guilielminæ eius hæredis, vt d. l. quod fideicommissum. & l. si fundum. §. fin. de leg. 1. & ff. de leg. 3. l. hæredem. ¶ Ex quibus sequitur q dicta Guilielmina de dicta hæreditate potest detrahere dimidium, secus si Bartholomeus decessisset intra pupillarem ætatem filij. Nam tunc legitima filij caderet in fideicōmissum, & sic non posset detrahere nisi vnā quartam Trebellianicam, vt plenè no. per Cy. in d. l. ex tribus. C. de inoffi. test. ¶ 2 † Secundò dico, q si Bernardus dotauit filiam de bonis cōibus cum Bartholomeo potest similiter detrahere portionē quæ contingeret Bartholomeo ratione societatis. nam socius non b potest dotare filiam suam de bonis cōibus, [a] nisi sit actum expressè. ff. pro so. l. si socius pro filia. vnde dictus Bernardus erat obligatus Bartholomeo pro quantitate, quæ ipsi Bartholomeo contingebat actione pro socio, & per pñs Iacobus eius filius, quæ quidem actio licet fuerit extincta adeundo hæreditatē dicti Iacobi ex pupillari substitutione, tñ cum hæreditas venit ad casum restitutionis pōt illud quod debebatur deduci tanq̃ æs alienū. ff. ad Treb. l. debitor. §. fi. & no. eo. l. in fi. prin. per Bar. & ff. de sol. l. Stichum. §. aliqñ. facit. l. a filia. post prin. ad Treb. & de cōdi. indeb. l. si is qui hæreditatem. & de inoffi. testa. l. cum qui. §. fi. ¶ Tertiò si dictus Bartholomeus soluit aliqua legata de propria pecunia, quorum legatorum onus pertinebat ad filium testatoris, similiter pōt deduci, quia dictus filius testatoris erat obligatus pro illa pecunia dicto Bartholomeo actione negotiorum gestorū. ff. de neg. gest. l. quæ vtiliter. §. fi. quæ actio licet fuerit cōfusa pro aditione, tñ habet locū retentio, vt. s. proxi. dictū est. Et idē dico de pecunia quam exposuit pro funere testatoris. nam ad illam habebat obligatum pupillū tanquā hæredē eius. ff. de relig. & sumpt. fune. l. at si quis. §. t. eadem sunt dicenda, quæ in superioribus, pro eo verò quod exposuit in funere ipsius pupilli, nullā habet retentionē, quia cùm Bartholomeus esset hæres pupilli ex pupillari substitutione, pertinebat ad ipsum onus funeris, vt d. l. at si quis. §. fi. de re. & sump. fune. tamen nō potest ab alio repetere quod sibi incumbebat.

[a] ¶ Communis. Vide d. Bartho. Soci. in cō. 213. incip. in præsenti. versi. circa aliam dubitationem. in 2. parte. & d. Pe. phi. cor. in consi. 52. inci. quāuis. per totum. 1 3. parte. & d. Alex. de Imo. in consi. 103. in j. & 2. col. in 4 par. & in cōsil. 87. p totum. 1 3. parte. cū subscriptionibusq; plurimorū doct.

S V M M A R I A.

1 *Hæres tutoris tenetur reddere rationem administratæ tutelæ, & si petat aliquid ab eo, cui erat ratio reddenda, an & quando possit opponi compensatio de administratis contra hæredem tutoris petentem.*

2 *Statuto stante, q filia dotata non succedat ab intestato, an possit fieri pactum q dos reuertatur ad dotantem vel eius hæredes, ita vt præiudicetur legitimæ ipsius filiæ dotatæ.*

3 *Mater, quæ non petijt tutorem infra annum, an semper priuetur successione filiorum.*

4 *Mater si administraret non decreta sibi administratione tutelæ, an priuetur successione filiorum.*

CONSILIVM CCCLXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Iste, qui formauit casum, omisit aliqua substātialia declarare, & aliqua superfluè posuit, & ideo non possum determinare. Rñdetur tñ sm illa quæ possunt percipi. ¶ Ista Alasecūda petit a Bāseta ex persona matris suæ duo. Alasecunda primo petit dotē dictæ matris suæ, quā dicit esse in bonis dictæ Bansetæ, & ad quā pater dictæ Bansetæ restituendum tenebatur, cum ad eū peruenerint omnia bona Alberti primi defuncti filiorū & nepotum. Secundò petijt portionem hæredi. de bonis Blaccacij & duarum sororū, quibus dicta mater decessit vnà cū Alberto patre dictæ Bansetæ. Quo ad primā petitionem Banseta b vł se defendere vigore duplicis cōpensationis, & primo, quia dicta mater per 15. annos administrauit bona patris sui Alberti, de qbus nō reddidit computū, vnde cū esset obligata ex dicta administratione, & pñs Alasecunda eius hæres perijt dotē cū dicto debito cōpensari. Quæritur ergo hic de duobus. ¶ 1 † Primò postq̃ probat dicta mater administrasse per dictū tēpus & rationē non reddidit, vtrū Alasecunda eius hæres teneat rōnem reddere. Et ad hoc rñdeo, q sic. vt C. de neg. gest. l. curatoris. & l. curatorē. ff. de fideius. tutorū. l. j. & l. fi. & C. de hæredibus tutorum. per totū. tenetur aūt de dolo & lata culpa dictæ matris, & de eo quod ad dictam Alasecundā peruenit de dicta administratione. vt dictis iuribus hř. ¶ Secundò quærit, vtrū de hoc debito rōne administrationis, quod adhuc nō est liquidatū quia non sunt reddita cōputa possit opponi cōpensatio [b] per Bansetā? Rñdeo, super hoc debet iudex cōsiderare vtrū debitū dictæ dotis, quæ petit per Alasecundā, sit liquidum per confessionē tñ Bansetæ. Nā tunc expectabit q debitū administrationis liquidei, & sic fiet cōpensatio. ar. ff. de iureiu. l. cū qui. an per instrm vel alio modo, & tunc si pōt de proximo liquidari, idē. arg. ff. de do. except. l. apud Celsum. §. si quis aūt. als aūt de liquido ad nō liquidū quod non pōt de proximo liquidari, nō admittit cōpensatio. vt ff. de cōpen. l. fi. & ibi no. per doc. ¶ Secūdò allegat cōpensationē in alio. Nā dicit, q Cōstantiæ filiæ Alberti primi defuncti vigore pacti appositi in dotis constitutione debebat redire ad hæredes dicti Alberti, si Cōstantia decederet siue liberis, q cōditio euenit, vnde cū Albertus pater dictæ Bāsetæ fuerit hrs dicti primi Alberti, & p pñs ipsa Bāseta, vt C. de hæ. inst. l. fi. & ff. de vul. & pu.

[b] ¶ Compēsatio. Adde q vbi cōpensatio locū nō habet ex retētione supplenda vt p do. Pet. phi. cor. 1 cōsi. 61. incip. visa. nu. 13. adsi. ver. in 3. par. & ad id qđ hic dicit Pa. adde d. Mari. Soz. in cōsi. 21. incip. visa. ver. accedit ad hæc etiā.

l. paterfami. primis tabulis. ergo debet ad eã redire. cùm ergo Alasecunda sit hæs mariti dictæ Cõstantiæ, qui ad dictã dotẽ restituendã tenebatur, ergo & ipsa tenet, & ideo debet vna dos cũ alia cõpensari. Quæritur quid iuris. Rñdeo q̃ dicta Alasecunda fuit hæres primi Alberti vnà cũ fratribus & sororibus suis, sicut Albertus ex cuius psona venit Banseta in stirpẽ ex psona Gulielmi patris eorũ, & ideo pro illa parte, pro qua succedit, debet ad ipsam pdicta dos redire, neq; põt pro illa parte opponi cõpensatio. ad hoc. ff. de leg. 2. l. ab oĩbus. §. si a Titio. pro alijs verò portionibus, quæ tãgerent dictã Bansetã ex psona patris sut cõsideraada sunt quæ statim dixi. s. verũ ambo debita sint liquida vel nõ, & verũ ambo sint debita pecuniaria, vel altera psistat in spẽ, qa tunc nõ admitteret cõpensatio. ff. de pig. act. l. si conuenerit. & hoc si dos dictæ Cõstantiæ est apud Alasecundã, si verò sit apud Bansetã, qd in puncto mihi transmisso nõ declarat, sed vtrunq; innuit, tunc põt dicta Alasecunda petere partẽ sibi cõtingentẽ tanq̃ vni ex hrdibus, psupposito q̃ ordinatio facta per Constantiã de dicta dote nõ valeat, sed an valeat vel non oportere videre verba instri, in quo fuit dos cõstituta, & illã ordinationẽ, & verũ dicta Cõstantia dictã dotem habuerit de bonis paternis causatã q̃ sufficiat ad suiam vel nõ. † Nam in quibusdã locis sunt statuta vel cõsuetudines, q̃ filia dotata nõ succedat ab intestato, & si ita esset in casu nostro, pactũ appositũ in ipsa dotis cõstitutione. q̃ si decederet Cõstantia sine liberis rediret dos ad hrdẽ dotantis, saltẽ vsq; ad legitimã nõ potuisset piudicare Cõstantiæ, nisi cõsensisset. C. de inoffi. testa. l. qm in prioribus. q̃ oĩa fuerũt omissa in cã narrationis. ¶ † Secundò petit Alasecunda portionẽ, q̃ cõtingebat matri eius in bonis fratris & sororũ Alberti, quibus successit vnà cũ Alberto, cõ dr q̃ dicta mater fuerat priuata dictæ successionis, qa nõ petierat illis liberis tutorẽ ĩtra annũ sup hoc fuisset declarãdum vtrũ dicti filij decessierint impuberes vel puberes. Nã primo casu esset priuata, secũdo nõ, vt ff. ad Tertu. l. mřes. Item fuisset declarandũ vtrũ dicta mater licet tutores nõ petierit administrauerit bona Alberti ẽt si nõ fuerit decreta tutrix. Nã tũc tenẽt quidã, q̃ nõ priuaret, vt no. ff. q̃ petãt tutores. l. credendũ. Sed ɔ̃riũ est verius. ff. ad Ter. l. 2. §. si mater. ver. q̃ si pater. & ibi no. ĩ gl. nõ. n. sufficit administrare, nisi legitimè administrare, qa p talẽ simplicẽ administrationẽ nõ ita cõsulit pupillo cũ nõ possit actiones mouere, & alia exercere q̃ posset si esset decreta nutrix. vt ff. de nego. gest. l. q̃ aliena. §. quanq̃. Super eo verò, qd quærit, vtrũ mater dictæ Alasecundæ potuerit illud vltimũ testm̃ facere, cũ primũ fecisset & iurasset ipsum nõ mutare. certũ est q̃ sic, etiã nõ obstãte iuro, vt no. plenè p Bar. ff. de leg. 3. l. si q̃s in prin. testi. & p Inno. de pbẽ. c. dilecto. 13. q. 2. c. vltima voluntas. & ita dispuntãdo tenuit Io. And. ¶ Item cũ quærit, vtrũ donatio facta per illas mensales in Albertũ & eius hrdes masculos sit finita, qa decessit Albertus sine hrdibus masculis. Rñ. non, qa semel sumpsit effectũ in persona Alberti, ar. ff. ad Trebe. l. ex facto. §. si quis aũt. & C. de insti. & substi. l. hæredẽ. facit. de leg. 3. l. cũ pater. §. quindecim. si igit prædicta nõ sufficiũt, mutat casus magis p extẽsum & magis clarus cũ oĩb' monumẽtis.

a ¶ Fuerat priuata. Adde p Lu. Ro. sing. 219. incip. tu habes q̃ mat. vtr an mater priuet tutela filiorũ ɔ̃hẽdo sed an imp. per uerba d psenti, licet nõ traducatur. Et qb' priuet successione filij si si petat tutorẽ. vid eũdem Ro. fin. 104. incip. secũdo q̃ro si mater. H. F.

b ¶ Vel quatuor. Adde d. Bar. So. ĩ cõ. 170 inc. diu. ver. confirmat, nam. in 2. parte.

c ¶ Recurritur. vide do. Pe. Phil. Cor. in cõsi. 28. incipiẽ. alias. p totũ. in j. parte.

SVMMARIA.

1 *Instrumenti falsitatem ad probandam tres saltem testes requiruntur, qui deponant sensu corporeo, non autem intellectus iudicio.*

2 *Testes duo probant, testamenti tenorem quando non producitur aliquod instrumentum, secus quando producitur & testes dicunt aliud instrumentum esse alterius tenoris, nam standum est producto.*

Copiæ instrumenti creditur, si discordat cum originali probatio redarguens de falso debet esse patentior ea, de qua in contrarium opponitur.

3 *Testis si dicat se audiuisse ea quæ deponit ab omnibus, & notarius scribat a pluribus, an propterea sit falsarius.*

Notarius an possit attenuare dicta partium addendo aliqua uerba.

4 *Testis si deponat per uerbum scio, quia præsens, & notarius scribat & addat, prout credit, an per hoc dicatur immutasse ueritatem, ut puniatur de falso.*

Dubitans parum discrepat a negante.

5 *Ratio sanguinis præualet dolo, & ideo excusatur notarius qui noluit parere homini paterno, etiam si alias de dolo posset puniri, quia pro ratione sanguinis quam dolo fecisse iudicandus est.*

Falsum non committitur sine dolo.

CONSILIVM CCCLXXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Præmittendum est ad euidentiam dicendorũ, q̃ hic agit de falsitate huius dispositionis secretæ, quæ dr in aliquibus verbis mutata, vt in verbo, omnibus, loco cuius dr positum, pluribus. Quædam verò dicuntur addita vt verba illa, prout credit &c. Si igitur falsitas huius probatur, tunc notarius venit puniendus, non alter, & in hoc stat substantia huius facti. Modo dico falsitatem huius scripturæ non esse probatam, & per cõsequens notariũ non puniendũ, & hoc probo multipliciter. Primò ex defectu numeri testiũ. Scdõ ex defectu depõnis eorundẽ. Tertiò ex ipsa falsi proprietate & natura. Quartò ex proposito, & intentione notarij scribentis. ¶ † Circa primũ sciẽdũ, q̃ licet hic plures testes sint recepti, duo tñ tm̃ vñr appropĩquare ad probõnem falsi, vcz And. fab. & Bouitua grassæ. Isti. n. tm̃ deponunt se vidisse originalẽ informationẽ, in qua non erãt ista verba quæ sunt in ista q̃ asseritur originalis. Alij verò testes de illa nil dicunt. Sed tñ, q̃ eis vr q̃ illa verba, vt credit, nõ cõcordant cũ suis depõnibus, vbi redditur rõ, q̃ præsens fuit, &c. Et sic testificantur de eo, qd pcipitur iudicio intellectus, non sensu corporeo, vñ potius vñr iudices, q̃ testes. Et ideo non est eis credendũ. vt plc. not. Inn. de testi. c. cum caus. Nihil. n. mali dicunt notariũ fecisse, sed illa verba non bene sonare. hoc aũt potuit esse ex defectu illius testis deponentis, qui & si varia deponat, notarius tñ scribere debet, nec p hoc dr falsarius, imo falsarius potius diceretur, si omitteret. facit q. 1 no. Inn. de prob. c. qm̃ ɔ̃tra falsam. dicunt ẽt illud folium, in quo dicta informatio scripta est, non esse de eodẽ papiro cum sequentibus, nec de eodem signo. Sed hoc non probat falsitatem notarij, quia ipsam non concludit necessariò. ff. ne quis eũ qui in ius voc. est vi. exi. l. pen. §. docere. C. vñ cog. l. nõ hoc. ¶ Patet duos tm̃ testes appropinquare ad probõnem falsi. Sed certè duo testes non sufficiunt ad reprobandũ scripturam notarij de falso, sed requiruntur tres, vel quatuor, b vt pl. nõ. C. de fide instr. l. in exercendis de ɔ̃trahen. stip. l. magnam. de fide instr. c. cum Ioannes. Et si quis hoc inspiceret, ista leuis ratio sufficeret pro absolutione dicti notarij, quia nisi scriptura de falso redarguatur, non pñt notarius dici falsarius. Et hoc est clarum, sed altiora petamus. ¶ † Et dico secundò hic deficere probõnem falsi pp defectum depõnum, quia hi duo testes non probant qd intenditur. dr. n. notariũ verba depositionis mutasse, & addidisse q̃ non erant in originali secreta quam illi testantur se vidisse. Sed nunc non apparet nisi copia eius. hoc autem directo probarent duobus modis. primò si deponerent testes se vidisse notarium hoc facientẽ. secundò si produceretur illa, quam isti asserunt originalem, & facta comparatione, & ambabus inspectis iudici de hoc constaret. Sed neutro ipsorum modorum fit hic probatio. Sed quia non producitur prima, sed isti asserunt se vidisse in tenorem. Sed cũ ista constet, illa verò non appareat, huic standũ est, & credendũ istam esse ueram, & originalem depositionem, nullã aliam fuisse, nisi exhibeatur, ut. C. de proba. l. precibus. potissimè cum iste notarius attestetur, cui credendũ est. C. de fal. l. si quis decurio. Nam tenor scripturarum nõ probatur nisi p ipsarum inspectionem. de priui. c. porro. ff. de fidei. l. fideiussores magistratuum. §. pro Aurelio. nisi. n. inspectis cognitisque verbis scripturæ iudex de ipsa deliberatione non potest. ff. de transi. l. de his cum igitur ista tm̃ appareat, credere debet iudex istam esse veram & vnicã, nisi alia sibi ostendatur. non. n. debet iudex nisi eo, qd corã se pducit, dare fide. ff. de offi. præsi. l. illicitas. §. veritas. & ibi no. nec sufficit parti dicere habeo instrm̃, nisi illud exhibeat. ff. de edẽ. l. argẽtarius. §. cũ aũt. ¶ Sed si dicet isti duo testes deponũt de tenore illius. Itẽ illius extat copia & testes cũ copia ɔ̃cordãt, q̃ verba sunt in aliquo mutata, in aliquo addita, pinde ergo est, ac si ipsa originalis pduceret. C. de pb. l. si de possessione. & ibi no. de testib. l. testiũ. §. fi. de priuil. c. cum olim. Sed hæc non obst. imo nec copiæ, nec testibus credendũ est in præiudicium huius, q̃ apparet, nisi illa originalis ostendat. C. de edẽ. auth. si q̃s in aliquo. sunt. n. tã copia, q̃ testes in hoc casu exẽplũ, cũ de tali scriptura mentionẽ faciãt, hæc aũt scriptura, q̃ apparet, asseritur p notariũ, cui credendũ est in hoc esse originalis. Sed originale p exẽplũ nõ põt de falso redargui, sed potius ecõtra. Nam quotiens de veritate exempli dubitatur, ad originale recurrit, c & illi stat. ff. de leg. 2. l. Gaius. p Bar. vbi dicit stari prothocollo vel imbreuiature, cũ de instrõ publico dubitat, quia originalior est, esset. n. per q̃ absurdũ, per copiam vel exemplũ principale redargui. ar. ff. de vul. & pup. l. ex pupillari. ¶ Præterea cùm de hac cõstet, de illa non præsomendũ est, illã aut esse eiusdẽ tenoris, aut si est diuersi q̃ nõ fuerit scripta manu eiusdẽ notarij, ne alr præsumendo dicamus notariũ deliquisse in suo officio, qd iura non præsumunt. extra de præscrip. c. ad audientiã. de app. cũ parati. de renunc. c. in præsentia. ff. de proba. c. ab ea parte. sed licet isti testes probent illã fuisse alterius tenoris, q̃ sit ista, non tñ probant illam esse de manu istius notarij. Nã istud non potest probari nisi per comparationem literarum, potissimè cùm de falsitate quæritur. C. de proba. l. cõparationes. hæc autem comparatione

paratio fit ambabus scripturis exhibitis corã iudice, & illo autoritatẽ interponente, cæterũ solis testibus in cõparõne non creditur, vt d. l. ꝓbat. cum scriptura melius oculo percipiat, q̃ mente. ff. de his q̃ in testa. delen. l. s. Et iõ lex in talibus iubet rem oculis subiici, nec aliter iudex determinare põt. ff. finium reg. l. si in ruptione. §. ad officiũ. sed illa scriptura, de qua isti testes deponunt, nec exhibita ẽ, nec exhibebit ad comparõnem faciendã. Et iõ iudex æstimare d3, ꝙ non fuerit de manu istius notarij, qa non d3 in uia iudicij æstimare notariũ delinquere, nisi sibi ꝯstet ꝑ modũ a iure dispositũ. ¶ Præterea cum scriptura de falso accusat, in iudicio exhibenda est, alias o. redargui non põt. C. de fi. inst. l. fi. si hoc est in illa q̃ redarguitur, forte esse d3 in illa ꝑ q̃ redarguit, qa d3 esse maioris potẽtiæ, sicut ꝓbõ reprobans instrũm potentior esse d3, ut no. C. de fi. instru. l. in exercendis. extra e. ti. c. cũ Ioannes. Sed potentior est ꝓbõ scripturæ exhibitæ, q̃ scripturæ non exhibitæ, cũ illa fiat ꝑ illum sensum corporis q sibi adaptat. s. ꝑ uisum, alia fiat ꝑ illũ q sibi nõ adaptat. s. ꝑ intellectũ, ut d. l. j. §. t. ff. de his q̃ io re. delẽ. Sed potentior est illa ꝓbõ, q̃ fit ꝑ sensum sibi appropriatũ, q̃ illa q̃ fit ꝑ sensum extraneũ. vñ in ꝓbõne dulciũ, potentior est illa q̃ fit ꝑ gustũ, q̃ illa q̃ fit per odoratũ vel uisum, ut no. Inn. extra de testi. c. cũ cãm. Ex qb' cõcludi, ꝙ huic informationi exhibitæ, & q̃ notarius dicit esse originalẽ & vnicã, tanq̃ plenius & magis ꝓprie approbatæ potius credẽdũ est, q̃ scripturæ q̃ nõ exhibet, q illi testes dñt fuisse alteri' tenoris. Ex his p3 rñsio ad c. cũ olim. de priui. & C. de ꝓb. l. si de possessione. vbi credit testibus de tenore scripturæ deponentibus. Nã illud

1

verũ, cũ alia non apparet scriptura ꝯtra depositioni, tunc. n. iõ creditẽ, ne veritas angusta ꝓbõnũ occultet. C. de iure fis. l. facultas. ff. de rei uen. l. si in rẽ. & ibi no. nec tendit ibi uel sequit ad aliqd odiosum. Sed ex spãlitatẽ quadã, ne ueritas occultet, cũ non sit directa ꝓbõ, sicut nec de auditu auditus. ff. de ꝓb. l. si arbiter. ff. de aq. plu. arc. l. 2. §. idẽ labeo. & d. auth. si qs in aliquo. C. de eden. Sed in casu nr̃o apparet alia scriptura alterius tenoris, q̃ illa de cuius tenore testes deponunt. vñ testibus non est credendũ, cũ ipsorũ ꝓbõ sit de iure spãli, ut dixi. Sed ꝓbõ istius est de iure cõi, qa ꝑ exhibitionẽ; ius aũt spãle cedit iuri cõi. ff. de test. mil. l. eius militis. §. militia. ff. de mino. l. in causæ. Item qa sequeretur absurdum, ꝙ impotentior ꝓbõ tolleret potentiorẽ. Item qa tenditur ad rem odiosam. s. ad ꝓbõnem falsitatis. vnde dico illa iura non hr̃e locum hoc casu. Et cõfirmantur prædicta, quia cum notarius dicat, hanc esse ueram informationẽ & depositionem, nec aliter deposuisse testem istum, q̃ scriptum sit, hi aũt testes dicãt aliter fuisse primò depositum, & aliter scriptum prima uice, q̃ nunc reperiatur, credẽdum est notario non testibus. Nam etsi testes oẽs receptĩ dicant notarium aliter scrip

b

sisse, q̃ deposuerunt, credendum tñ est notario ꝑꝑ fidem officij. ut extra de præscr. c. ad audientiam. ar. de ap. c. cum parati. & ff. de reb. co. l. mag. puto. & no. in Spe. de instr. edi. §. restat. uersi. quid si dum. si ergo dictum tabellionis præponderat dicto testium subscript. receptorum qui de facto & dicto suo certi esse debent, fortius præpõderare debet dicto aliorum extraneorum qui tm̃ de relatu testantur. Item posito, ꝙ crederetur testibus in hoc casu, tñ cùm de falso quæritur, non creditur nec testibus ꝯ notarium, nec eꝯ. vnde dicit Spec. ꝙ si testes accusatur de falso, & ipse dicit aliter sumptum eius dictum, q̃ dixerit, notarius uerò neget, ꝙ in qõne falsi nulli aduersus alterum creditur, cum debeant esse probationes luce clariores, & ideo nullus punitur. & in hoc dicit concordasse oẽs doctores Bononienses in sua examinatione priuata. Ex cuius dictis vr̃ hæc qõ determinata. hoc ponit ipse in d. §. restat. uer. quid si unus. de insti. edi. Concludo igitur ex oĩbus, ꝙ cũ alia informatio, q̃ ista nõ appareat, & hæc dicatur esse uera unica & originalis, l3 ꝯtrium deponant testes, ẽt si in hoc concurreret ipse pr̃ examinatus, falsum tñ non est ꝓbatum. Et hoc de secundo. ¶ Tertiò dia i hunc notarium defendi ex ipsius falsi natura & qualitate. Nam falsum dr̃ mutatio ueritatis. ut in Auth. de fid. inst. circa priu.

3

† Sed posito ꝙ iste notarius illa uerba mutauerit uel addiderit, nõ tñ mutauit ueritatem sed exposuit. Et primò in eo quod dr̃ mutare uerbum, omnino is; sciendum est ꝙ uerba testis sunt interpretanda ita, ut non sint captiosa, nec sapiant ꝯtrietatẽ uel impossibilitatẽ, sed benigne & ſm cõem usum loquendi. de testi. c. cum tu. not. Inn. de resc. r. cãm q̃. de testi. c. cum clamor. Sed posito ꝙ testis dixisset se audiuisse ab oĩbus, intelligi nñ dñt. l. a pluribus. tũ qa si aliter intelligeretur, esset interpretatio captiosa ipsi testi, qa ñ potuit audire a minoribus, infantibus, uel pupillis, & sic testis esset mendax necessariò, tũ qa hoc requirit subiecta materia, cũ sumus in ꝓbanda fama, in qua sufficit deponere de auditu pluriũ, & verba ſm subiectam mãm exaudienda sunt. ff. loc. l. si vno. in priu. ff. de iu. in. sed & si possessori. §. ꝙ si rerũ. tum ẽt, qa sic se hẽt cõis vsus loquendi, ut dicatur quis ab oĩbus audiuisse, qd̃ a pluribus audiuit, q vsus loquendi attendi dẽt ẽt in dictis testium. ff. de le. 3. l. liberorũ. §. qd̃ tñ castius. & no. Inn. in d. c. cũ clamor. de testi. ad fi. nec est ista interpretatio oĩno extranea. Nã & ab oĩbus fieri uel dici vr̃, qd̃ a pluribus fit uel dr̃. ff. ad muni. l. qd̃ maior. ff. de pac. l. iuris gentiũ. §. fi. & l. maiorẽ. Itẽ & uerba gñalia recipiunt restrictionẽ, ne incidamus in inconueniens. ff. de mu. & ho. l. ut gradatim. §. & si lege. ff. de seru. l. si cui simplici no. C. de sac. san. ecc. l. 1. cum ergo non sit extranea, non est abhorrenda. ff. de hær. inst. l. talẽ. §. fin. Si ergo notarius loco illius dictionis, ab oĩbus, posuit, a pluribus, non mutauit ueritatem, imo exposuit illud uerbum. Nam & ita exponendũ erat s. ẽt si notarius tacuisset, ut dixi. Et l3 hoc non ꝑtineret ad notariũ, q dẽt sua uerba ponere, pure dr̃, sed ꝑtineret ad iudicẽ, nõn tñ, si fecisset, falsum cõmisit, qa ueritatẽ non mutauit. Nẽpe tabellioni ꝑmissum est non mutata substantia uerba ampliare, addere, & mutare, & oĩa ponere, q̃ ad rem de qua agr̃ utilia sunt. uerba sunt Spe. in ti. de instr. edi. §. instrũm. ergo pu. sub. §. postremo. uer. itẽ opponit ꝙ res aliter. ibi. hoc ãt puto & c. cuius uerba satisfaciunt ꝓ accusatione istius notarij. erat. n. utile testimonio, ꝙ loco dictionis, omnibus, poneretur, pluribus, ne reddatur testimoniũ inutile & testis de mendacio redarguatur, & sic vr̃ notario licuisse hoc facere, vt dictũ est. Ad ꝑdicta facit, qa uerba notarij dẽnt intelligi ſm iuris di-

4

spõnem. ut no. Bar. ff. de testa. tute. l. ꝙ si nepotes. ¶ † Sed uideam' nunc de uerbis illis, ut credit, & prout credit. Sed certe dico, ꝙ l3 dubitationem in se sapiant, non tñ discrepant, nec sunt extranea a fine depositionis, ubi redditur rõ de uisu & de pñtia. Nam ẽt de facto & proprio & de eo quod semel sciui uel in quo pñs fui, non solum dubitare, sed penitus obliuisci possum, aut longitudine tpis. ff. de acq. poss. l. peregrẽ. in prin. per Dyn. in d. regula præsumitur. li. 6. aut intricatione negotij. ff. de pecu. l. summa. ar. ff. de pac. l. emptio. §. lucius. de confes. l. cum fideicom. ante memoriæ labilitate. ff. de li. le. l. fi. circa fi. prin. ubi hoc probatur. & quod no. Bar. ff. de le. 1. l. si res obligata. sic ecõtra potest quis se reddere certum de eo quod nescit per auditum uel uehementem opinionem. ff. de testa. tut. l. si quis ita. §. si quis cum ignoraret. ad fin. & no. extra de testi. c. præterea. Cum ergo ista uerba se compatiantur, non potest dici notarium commisisse falsum, quia ueritatem non mutauit nec depositionis substantiam. Sed dicetur imo, quia testis locutus est assertiuè, dicendo se uidisse & fuisse pñtem, hic aũt addidit uerba dubitatiua, & sic facit testimonium uacillare, qd̃ non ualet, nisi fiat ꝑ uerba assertiua, non. n. testis rñdere debet per uerbum credit, sed ꝑ uerbum est, ut no. in l. a. C. de iur. cal. Sed rñdeo, hoc faterer si notarius ille amouisset uerba assertiua, & posuisset illa dubitatiua, tũc

b

. n. ex toto mutasset substantiam testimonij, quia faceret ipsum nõ ualere, cum dubitans parum discrepes a negante, ut no. Inn. de ma. & ob. c. inter quatuor. ad fi. Sed ex quo illa uerba assertiua nõ amouit, dico ꝙ illa uerba dubitatiua trahuntur ad assertiua, & sic capiũtur consensu affirmatiuo, non negatiuo, sicut in sili dicim' de verbis cõibus, ꝙ si apponũtur iuxta uerba directa, accipiuntur in sensu directo, & idem econtra, si iuxta uerba obliqua, ut no. ff. de uul. et pu. l. centurio. in 4. q. prin. verba. n. rõne adiuncti declarantur, et determinantur. ff. de le. 3. l. uxorem. in prin. et l. q̃litum. §. j. et l. ꝑdiis. potissime ꝑ rõnẽ. de le. 2. l. cum pr̃. §. dulcissimus. ff. de li. le. l. aurelius. §. sticho. Non ergo ex illis uerbis redditur testimonium nullũ, imo ꝓ eodẽ sumũtur. Nã et puto hoc testimonium ualere, credo titium mutuasse a. seio, qa uidi et pñs fui. exponitur. n. illud uerbũ credo. i. affirmo, ꝑꝑ rõnẽ q̃ subnectitur, qa uidi et tunc. Ex qbus concluditur, ꝙ cũ notarius iste uerba assertiua non amouerit, l3 uere ꝓbaretur, ꝙ apposuerit illa uerba, ut credit, et ꝓut credit, cũ ꝑ ipsa non mutetur rei substantia, non commisit falsum. fuerunt aũt superuacuè posita, cũ sufficerent assertiua, nec mutat substantiã rei non necessaria verborũ multiplicatio. ff. de ar. et ar. le. l. pediculis. §. sed non mutat. ¶ Ad ꝑdicta bene facit qd̃ no. Inn. in c. fraternitatis. de hære. et Spe. in ti. de instr. edi. §. ostenso. uer. et no. qd̃ si. ubi dicunt, ꝙ l3 in instr̃o inserantur aliqua q̃ non sint necessaria, si tamen illa non erant superuacanea, non redditur instrũm falsum. Item quia ex appositione istorum uerborum nullus damnificatur, quia testimonium remanet firmum, unde non debet notari' puniri, ut no. ff. de eui. l. fundum. in fi. per gl. fi. in fin. insti. de act. §. item mista. et quod no. in c. super eo. de eo qui cog. cõsan. uxo. qd

a ¶ Scripturæ. Qualiter aũt testes deponẽ habeant de ueritate scripturæ seu contẽtorũ l ea ex quo ista suis diuersa scriptã fuisse factã, & scriptam sub illa forma, & fuisse scriptã a tali. uide do. Bar. Soci. in ꝯs. 174. inc. in cã. uer. circa primũ. cũ uer. se. usq; ad uer. circa ſm punctũ in 2. parte.

b ¶ Officij. Adde do. B. r. Soc. in ꝯs. 29. inci. primo aspectu. uersi. itẽ notarius. in 2. parte.

enim offuit conatus &c. ff. qd' quisq; in. l. 1. Ex hoc de tertio puncto. ¶ † Postremò dico hunc notariū defendi ex eius aīo & ꝓposito. Nā falsum non committit sine dolo. ff. de fal. l. 1. in prin. & l. impuberē. in prin. & no. p Cy. C. e. ti. l. nec exemplum. hic āt non fecit dolosè, qd ꝓbo. Nam quotiens aliqua cā subesse pōt, ēt non iusta, excusat quis a dolo. ut no. gl. ff. si qs ius di. non ob. l. j. in fi. magnæ gl. & ꝓbat. ff. de exe. tu. l. qui testō. Nā & actio doli cessat, ubi aliud auxilium competit. ff. de rest. in int. l. diuus. de dolo. l. 1. §. an ꝑtor. Sed hic suberat alia cā. s. affectio pr̄ni honoris, & defensionis, nō. n. dolosè fecit, sed piè, nec hoc fecisset in alio extraneo quod in patre fecit. quotiens. n. rō sanguinis cum alia rōne ꝯcurrit, ꝑsumitur qs hr̄e respectum principr̄ ad cām sanguinis. ff. de exe. tu. l. tutor. §. q tutoribus. extra de testa. c. requisisti. facit de li. le. aurelius. §. titius testō. ¶ Ex quibus concluditur ꝙ cum iste non fecerit dolosè, sed culpabiliter, mitius est agēdum cum eo, ut non puniat de falso nec priuetur officio. quod est magna capitis & honoris diminutio. ff. de mann. testa. l. testō centurio. Sed posito, ꝙ ꝓbaretur hunc mutasse ueritatem, ꝙ nō ꝓbatur, quadam extraordinaria mulcta mulctandum esset ad arbi. iudi. quia ꝑ culpam non ponitur quis criminaliter & ordinariè, sed extraordinariè. ff. de pœ. l. respiciendū. §. delinquunt. Inst. de iniu. §. pœna. ff. ꝓ soc. l. nec quicq̄. enim si. ad hoc facit optimè. l. eos. ff. de recepta. l. graecus. C. de adul. Ignoscēdum est. n. ei, qui paterna ductus affectione & pietatis stimulo ēt calumniosam accusationem instituit. de iuregen. ff. de bo. libe. l. qui cum maior. §. si pa. libertus. uer. si p̄ris. qui bene facit ad hoc. de exe. tut. l. amicissimos. §. lucius. ibi ꝯ naturalem stimulum &c. ¶ Ex qbus oībus, si bene considerentur, luculenta p3 huius notarii defensio, quæ quidem necessaria puto esse de iure. Ego Pau. de Ca. minimus V. I. doct. sub correctione consilii sanioris.

¶ Casus talis est.

¶ Pater & mater constituerunt filiæ dotem de bonis cōibus, & stipulatus est notarius dotem illam reddi filiæ uel alteri, cui de iure deberet reddi in casum restitutionis. decessit filia in matrimonio relicta quadam filia, quæ postea mortua fuit. pater & mater repetunt dotem a marito, quæritur an possint.

SVMMARIA.

1. *Pater dotando filiam si stipuletur reddi dotem filiæ, uel simpliciter, intelligitur eam stipular. filiæ uel liber. ipsius, & ideo non reuertitur ad patrem mortua filia cum liberis.*
2. *Consuetudo locorum uicinorum seruatur.*
   Consuetudo ciuitatis uel regni extenditur ad loca de nouo creata & eis adiuncta.
3. *Notarius stipulatus dotem reddi e, cui debet de iure reddi, intelligitur etiam stipulatus e. cui debet de consuetudine reddi.*
4. *Dos data pro omni eo, quod filia habere debet in bonis patr. s., intelligitur data pro legitima, & ideo mortua filia remanet penes eius filios & hæredes.*

CONSILIVM CCCLXXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Quantum ad illam partem dotis, q̄ constituit mr̄, non est dubiū ꝙ non uenit restituenda, postq̄ non fuit mr̄ stipulata, sed debet remanere penes hæredes filiæ, quia ut dr̄ filiæ fuisse donata, ut C. de rei uxo. act. §. accedit. & no. de dotis ꝓmis. l. fi. Quantum uerò ad illam partem, q̄ dedit pr̄, dico idem. Nam postq̄ patre sciente & nō ꝯdicente notarius fuit stipulatus reddi filiæ, ur̄ pr̄ sibi donasse, q̄ quidem donatio ēt iure ueteri potest consistere in persona filiæ, ut ff. fa. er. l. pompo. Philadelphus. & ideo penes hæredes filiæ debet remanere. de hoc est casus legis expressus. ff. so. ma. l. post dotem ꝭm lecturam Dy. ubi hr̄, ꝙ si pr̄ stipulatur nomine filiæ dotem q̄ dedit, uel stipulatus simplr̄, quo casu intelligitur stipulatus noīe filiæ, non dꝫ sibi restitui dos nisi filia decesserit sine liberis; secus si uiuat, uel cum liberis decedat, quia tunc remanet penes liberos. & idem est, si ipsa filia stipulata esset, uel alius noīe filiæ sciente & consentiente patre, ut ibi no. per Bar. in 4. q. Quod autem talis donatio dotis facta filiæfam. ualeat & in ea possit hr̄e hæredem ēt iure ueteri hr̄. ff. de iure do. l. inter soterum. §. cum inter. ubi est ēt casus de ista qōne ꝭm intellectum Odof. & Ia. de Bel. in quadam q. disputata. facit quod no. in l. si cum dotem. so. ma. in prin. & C. de inoff. do. l. 2. Præterea licēt stipulatio ista non fuisset interposita, tñ idem est, quia ꝭm gn̄alem cōsuetudinem, quam obtinet, dos a patre profecta mortua filia in matrimonio remanet penes maritum ꝓ liberos. ut no. in l. dos a patre. C. sol. mat. ēt potiꝰ, ꝙ ista consuetudo non probaretur uigere in loco ubi dos est constituta; si tñ non probaretur ꝯtrium, sufficit
2 ꝙ probetur uigere in aliis locis uicinis, † quia consuetudo locorū uicinorum seruatur, extra de censi. c. super eo. c. ecclesiis. & c. sopite. de consue. c. cum olim. ff. de legi. l. de quibus. 2. responso. facit. ff. de test. l. 3. §. fi. de off. procon. & legati. l. obseruari. §. etiam. & l. cum aliam. & quod no. per Cy. C. de iure do. in l. etiam. in add. post Ricar. Malum. qui dicunt, ꝙ consuetudo ciuitatis uel regni porrigitur ad loca de nouo creata & eis adiuncta. ar. de fun. instr. l. seia. §. tyranne. & de exeu. tu. l. non tm̄. §. iliensibus. & sic talis consuetu-
3 do obtinet prout attestantur glosatores. † notarius stipulando reddi illi cui de iure reddi dr̄et, ur̄ stipulatus reddi liberis, quia illis debet reddi de consuetudine, & sic de iure, quia consuetudo facit ius. ff. de legib. l. de quibus. & Insb. de iure naturali. §. ex non scripto. ad huc quod no. ff. so. ma. l. gaius. & ibi expresse per Bar. uideretur tñ posse dici, ꝙ cùm talis consuetudo sit ꝯ ius cōe & odiosa sine onerosa patri, non extēdatur de loco uicino ad locum, in quo non probatur esse. ar. de deci. c. tua. & c. cum contingat. de capell. mon. c. 2. de præscr. c. auditis. 12. di. c. omnia. 11. dist. c. catholica. & plenè per Inn. de off. arch. c. dilecto. in gl. no. & ꝭm hoc dicta stipulatio ut reddatur filiæ uel alteri, cui de iure debet reddi, intelligi debet. s. patri cui de iure postposita consuetudine deberet restitui mortua filia, & ita alias consului. sed quia iura contrariæ partis ma-
4 gis stringunt, quicquid alias dixerim, teneo ꝙ s. ¶ † Vltimò facit ad prædicta, quia dos ista fuit data filiæ pro omni iure, quod deberet habere in bonis paternis, & sic loco legitimæ. ar. C. de inoff. testa. l. sancimus. circa prin. & l. si quando. §. generaliter. & ff. eo. l. si non mortis. in prin. quod etiam potest fieri in uita patris, ut ipsi filiæ pleno iure quæratur. iuxta tex. ff. ad legem fal. l. cum quo de peculio. §. fi. In his autem quæ quæruntur filiisfa. constat ꝙ ipsi habēt hæredes ab intestato in Auth. de hære. ab intesta. §. j. & C. de legi. l. hæredibus. l. leg. 12. tabularum. ab intestato uero prima causa est tam liberorum quam parentum. eo. ti. in auth. in successione. & ff. de inoff. test. l. pater filium. ¶ Ex quibus concluditur, dotem istam non debere restitui patri mulieris, sꝫ penes patrem liberorum tanquam hæredem eorum remanere.

SVMMARIA.

1. *Mulier habens actionem de dote priuilegiatam, si ei renunciat, ut aliud habeat, non dicitur habere eadem priuilegia in eo quæ prius habebat in dote.*
2. *Repudiatio facta per hæredem non prodest substitutis sub conditione, si hæres decedat sine liberis, licet hæredi hæredis repudiantis donec ipse repudiās uiuit.*

CONSILIVM CCCLXXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Vxor istius testatoris, materque hæredis instituti succedit dicto hæredi ab intestato decedenti unà cum sorore dicti hæredis, ut C. ad tert. auth. defuncto. Nec obstat repudiatio facta per eam, quia non repodiauit nisi dotem, & ius quod habebat de præsenti; non autem hanc hæreditatē, quæ sibi non erat adhuc delata. iuxta illa quæ plenè notantur in l. qui romæ. §. fi. uer. ob. de le. 2. il. paulo calimacho. §. fi. Item dictam hæreditatem adiuit, quia prout mihi dicitur recepit possessionem & administrationem bonorum. ff. de acq. hære. l. gerit. sequitur ergo, ꝙ ipsa tenetur uxori ipsius hæredis ad restitutionem dotis ꝓ
1 portione hæreditaria. ¶ † Sed nunc quæritur, utrum dicta mr̄ possit petere, ꝙ ante omnia deducatur tātum de bonis, quod sufficiat sibi ad alimenta per ipsum retenta, & quantum renunciauit, & etiā quinquaginta francos, an uerò sit primo soluenda dos uxori istius hæredis. Resp. hanc ultimam partem puto ueriorem, ꝙ uxor hæredis præferatur in dote sua. Primo, quia hæc mater non facit inuentarium. unde posito ꝙ bona non sufficerent, tamen tenetur ad integram solutionem dotis. ff. so. ma. l. quæ dotis. Item posito ꝙ inuentarium fecisset, tamen uxor istius hæredis præfertur, cum habeat actionem de dote priuilegiatam. ut patet expresse. C. de iure deli. l. fi. in compositione. ibi. dum de temporum tamen prærogatiua &c. Nec obstat si dicatur, ꝙ etiam dicta mater habebat actionem de dote, quæ præcedebat dotem istius, & sic debet sibi præferri, ut C. qui pot. in pi. ha. l. assiduis. §. exceptis. nam illi actioni renūciauit & retinuit sibi alimenta, & quinquaginta francos, sed huic retentioni non insunt illa priuilegia, quæ erant in actione dotis. ut expresse patet. ff. de noua. l. aliam. facit. ff. de mino. l. si iudex re conuento. Concluditur ergo uxorem hæredum præferendam esse
2 in recuperatione dotis suæ. ¶ † Super eo uerò, ꝙ q̄rit, utrum consobrini d. hæredis secundo loco substituti debeant statim admitti ad subst̄ōnem, postq̄ sorores hæredis primo loco substitutæ renūciauerunt oī iuri earū. Vr̄ ꝙ sic, ac si essent mortuæ. ar. ff. de inoff. test. l. qui repudiantis. Contrarium est uerum, quia testator uoluit hæreditatem

reditatẽ ad eos pũenire, si ambæ sorores decedant sine liberis. qđ pꝫ, qa substituit ultimò morienti, ut ff. de uul. & pu. l. uel singulis. Non ergo sufficit alterã esse mortuã, ut C. de impu. & alijs subst. l. pe. ff. eo. l. qdam testõ, pculum. & qđ plenè no. ad treb. l. hr̃des mei. §. cum ita. Nec ob. dicta repudiatio, qa illa excludit repudiantes, ñ tñ facit admitti istos consobrinos, antequã purificet eorum condõ. vñ bona debent esse penes hæredem hæredis quousq; altera soror moriat̃ sine liberis, ut ff. de iure fisci. l. statuis. §. cornelio. de le. 2. l. peto. §. pdium. extra de don. inter ui. & uxo. c. nuper. Nam illa repudiatio sororum non dẽt pdesse istis consobrinis, sed hæredi cui facta est & hæredib' suis. ar. ff. de his qui. ut indi. l. post legatum. §. amittere. de colla. bonorum. l. 2. § si duo. & ff. de litigiosis. l. fi. & qđ no. de so. comp. c. si diligenti. in gl. super uerbo perdant.

¶Casus talis est.

¶Quidam notarius testm̃ suum manu ppria scripsit, & in eo posuit nũa trium testium. Instituit ãt in eo quatuor liberos suos. s. Isnardum, Iacobũ, Ioannetũ, & Ioannetã, q Ioannetus & Ioanneta erant papilli & in eodem testõ substituit hoc mõ, vcꝫ si Ioannetus decesserit in pupillari ætate, uel post ea qñcunq; substituo Isnardum, Iacobum, & Ioannetam. Item si Ioanneta decesserit qñcunq; sine liberis substituo sibi Ioannetum & suos. Mortuus est pr̃ anteq̃ recitaret testm̃ coram testibus. Sed filij post eius mortẽ recognouerunt illud esse scriptum manu propria ipsius, & ẽt mr̃ ipsorũ pupillorum tutrix. decessit deinde Ioannetus primò in pupillari ætate, postea decessit Ioanneta sũr in pupillari ætate superstitib' sibi duobus fratribus, mater ipsa uult uenire ad successionem eorum vnà cum fratribus superstitibus, quæritur an possit.

SVMMARIA.

1. Testamentum scriptum manu patris nisi sit cum tribus testibus ualet inter liberos, etiam si decedat testator antequam recitauerit testamentum ipsius testib.
2. Testamentum patris imperfectum sicut ualet inter liberos, sic etiam ualet pupillaris subst. in eo facta.
3. Substitutio pupillaris qualiter excludat matrem in medio existentem.
4. Substitutio si fiat sub hac forma. substituo titium & suos. an fratres titij dicantur sui, ut succedant, ut substituti, titio tamen mortuo ante pupillum, cui erat substitutus.

Verba debent intelligi prout adaptari possunt.

CONSILIUM CCCLXXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Visis oĩbus punctis mihi traditis & allegationibus factis tam in iure q in facto. Reduco oĩa sub compendio ad tria principalia dubia. Primum est de ualore testi paterni. Scđm est de ualore substõnum in eo factarũ. Tertio est de ipsarum substõnum effectu. ¶1 † Quantum ad primum q̃ritur, vtrum istud testm̃ pñum ualeat. vi q non, qa non fuit recitatum coram testib', & sic nullus põt de ipso testificari. ff. de le. 3. l. si deicom. §. j. vbi vr̃ casus. de test. mil. l. diuus. & l. lucius. & ita vr̃ tenere gl. de testa. l. si is q. Ꝯriũ est uerũ, qa hoc testm̃ fuit pfectũ quo ad uoluntatẽ testantis, q habuit ipm̃ p pfecto & absoluto, cũ decesserit post p interuallũ tpis. ar. C. de fi. inst. l. Ꝯctus, nec ob. q nõ fuit recitatũ corã testib. Nã hoc nõ nocet, qñ fit inter liberos; qa ñ requirit̃ solennitas iuris, sed sufficit qbuscunq; iudicijs pbet volũtas pr̃is. C. fa. er. l. si. & C. de testis. l. hac ꝯsultissima. §. ex imperfecto, facit. l. quẽ hr̃di. de re. du. & ita expsse determinat Bar. in d. l. si is q. facit qđ idẽ no. ff. de ꝯd. & de. l. si ita scripseru. In casu ãt nr̃o satis ꝯstat de uoluntate testatoris, qa filij recognouerunt semel illã scripturã esse de manu ipsius testatoris, & ẽt ipsa mr̃, qđ sufficit, ut ff. depositi. l. publia. §. fi. & qđ no. in l. admonendi. ff. de iureiu. p Bar. ñ ergo dẽt audiri mr̃, postq semel recognouit. ar. eorũ q̃ not. Inn. de ele. c. p inquisitionẽ. & C. de nõ nu. pe. l. gñalr. Illud aũt constat, q notarius põt conficere testm̃ suũ manu ppria, & ẽt publicare. ff. de testa. l. seruus. & ibi no. p Bar. ¶2 † Quantũ ad scm̃ q̃rit̃, an illæ substõnes inq̃tum sunt pupillares ualeant. vr̃ q non. Nã pupillaris substõ est testm̃ filij, ut C. de inoff. test. l. ex tribus. ff. de uul. & pu. l. patris & filij. Sed isti filij qbus erant factæ substõnes non potuissent sibi substituere fratres sibi substitutos cũ duobus uel tribus testib. sed ad minus quinq; fuissent necessarij, lꝫ sint de uenientibus ab intest. ut in l. hac consultiss. §. si q s ãt. C. de testa. in testõ ãt isto tres tm̃ fuerunt testes. vñ vr̃ q lꝫ valeat testm̃, ut isti filij possint succedere pr̃i, ut in §. ex imperfecto. non tñ ut possint succedere inter se, cùm ut dixi non possent se adinuicẽ instituere cũ minori numero quinque testium. Bar. tñ expsse determinat ꝯriũ, q substõ pupillaris põt fieri in testõ imperfecto, ubi sit numerus triũ testiũ, si substituant̃ alij liberi, sicut hic fuit, ut ipse no. in l. 2. in uersi. 6. dixi. ff. de uul. & pu. Sed nescio, si rõnem pdictã considerauit. ab ipsius tñ opinione non est tutũ recedere in consulendo, postq̃ alterius doctoris autoritatem non hẽmus in ꝯrium. Rñ. ergo ad ꝯrium fortificãdo dictum suum, q lꝫ pupillaris substõ sit testm̃ filij quo ad successionẽ, tñ quo ad ordinationẽ dr̃ testm̃ pr̃is, vñ lꝫ filius non potuisset instituere fratres coram tribus testibus, tñ pr̃ bñ potuit substituere, sicut uidemus in fili, q si filius ordinaret testm̃ nõ posset auferre mr̃i lẽgitimã,[a] & tñ si pr̃ ordinat pupillariter substituendo bene põt. ut l. pap. §. sed nec impuberis. de inof. test. Itẽ pater põt filio facere necessarios hæredes, quos ipse filius non posset sibi facere, ut in l. sed si plures. §. quos possum. de uul. & pu. Si ergo pt̃ ista pater, q̃ concernunt ipsam successionẽ, rõne cuius substõ pupillaris dr̃ testm̃ filij, fortius põt substituare cum tribus testibus, cũ hoc concernat simplr̃ ordinõnem, rõne cuius dr̃ testm̃ patris. ut d. l. patris & filij. & no. in d. §. sed nec impuberis. Item quia pupillaris substituto est pars & sequele pr̃ni testi, ut in c. si pr̃. in fi. de testa. li. 6. vnde non dẽt alia solennitas requiri, q̃ in ipso paterno, alias turpis esset pars q̃ suo non congrueret uniuerso. Item dr̃ accessoria, paternum verò principale, ut l. ex pupillari. ff. de uul. & pu. vñ dẽt sequi ipsi' patris naturã, ut sicut ibi sufficiunt tres testes, ita & in illa. ar. ff. de pub. l. si ego. §. q tñ p alluuionẽ. de pac. dot. l. inter socerũ. §. cũ inter. in fi. de lega. 1. l. si ex toto. in prin. ¶3 † De tertio verò q̃ritõ. s. de qualitate & effectu istarum substõnum. Rñd. quo ad illam, q̃ facta fuit Ioanneto, non est dubium q fuit pupillaris expressa, qa facta fuit cum distribõne tpis, si decederet in pupillari ætate, uel postea qñcunq;, & ipse decessit in pupillari, vñ succedunt substituti penitus exclusa matre, ut l. pcibus & ibi no. p gl. & p Bar. in l. centurio. in 3. prin. q. ff. de uul. & pu. Quantũ verò ad substõnẽ factã Ioannetæ dico, q illa fuit compendiosa facta p verbũ cõe. vnde ſm cõem opi. si decedat in pupillari ætate interpretat̃ directa pupillaris, qñ mater non est in medio, uel qñ est, sed fuerunt substituti filij testatoris ut no. p Bar. in d. l. centurio. in 3. q. prin. imo vr̃ idem, si extranei fuerunt substituti, ut in c. si pr̃. de testa. li. 6. lꝫ Bart. dicat, q ibi fuerunt uerba directa. Sed si bñ considerent magis vñr cõia q̃ directa. ¶Cum ergo ista Ioanneta decesserit in pupillari ætate, mr̃ excluditur, & hæreditas ipsius uenit ad substitutos. Dicet aliquis, q sunt isti substituti? Nam fuit substitutus sibi Ioannetus & sui, sed Ioannetus decessit in uita istius Ioannetæ, ergo substõ facta est caduca, qa non potuit eam transmittere ad suos, ut l. sed si plures. in prin. de uul. & pup. & l. qui hẽbat. de suis & lẽgitimis. l. si ex pluribus. Rñ. verum est, q est effecta caduca quo ad ipm̃ Ioãnetum, sed quo ad suos Ioanneti non, quia vñr principalr̃ & expressa substituti, sicut ipse Ioannetus sub condõne tñ, si substõ non hr̃et effectum in persona Ioanneti, & sic ipse Ioannetus primò videatur vocatus ad substõnem, & in eius defectum sui, vñ lꝫ ille mortuus fuerit, isti ñ excludunt, imo exclusio illius est inclusio istorum. ff. de li. & post. l. gallus. §. quidam recte. & qđ ibi no. §. & qđ si tñ. Non. n. ueniunt isti ex persona Ioanneti, qa tunc pcederet oppositũ; sed ueniunt ex psona ppria vigore substõnis de ipsis factæ, sicut si princeps cõcederet feudũ Titio & liberis eius, mortuo Titio vocant̃ liberi ex psona ppria & non pr̃is. vñ ẽt si pr̃ uellet non posset eos priuare, qa non hñt ab eo sed a principe postq̃ fuerunt expresse noiati in cõcessione, ut plenè no. p Bar. in l. vt iusiurandi. §. liberi. de oper. lib. sic ergo in casu nr̃o, cũ isti sui fuerint expsse noiati in substõne, ueniant ex psona ppria, & non Ioanneti, nec mors illius eis nocet, imo uiã eis aperit, q̃ aret añ pclusa, cũ Ioannetus q primò fuerat vocatus ad substõnem, eis obstaret, & nunc non obstat. facit. l. peto. §. frater. de le. 2. ¶4 † Itẽ dicet aliquis, q isti fratres Ioanneti non pñt dici sui, qa non erat in eius ptãte, ut l. in suis. de lib. & posth. & l. gallus. §. nunc de lege. ibi. is oĩs uirilis sexus &c. Sed rñdeo illud verbũ, & suos, non est ita strictè intelligendũ, qa plerunq; testãtes de tã subtili interpretatione iuris non cogitant. ut l. non adr. de leg. 3. sed dẽt intelligi de uenientibus ab intest. ipsi Ioanneto ſm gradus pꝛogatiua n. ar. eius qđ no. C. ad turp. l. si fœmina. & ff. de accus. l. 2. in uerbo suorum. & ff. ad le. cor. de sic. l. j. §. 1. in uerbo. uel suis. ad hoc facit, quia uerba dẽnt intelligi put pñt adaptari, ut l. si uno. in priu. ff. loca. & ff. de iureiu. l. sed & si possessori. §. item si iurauero, facit. l. hæredibus. §. fi. ff. ad treb. & de le. 2. l. cum pr̃. §. cum inter. de pecul. l. nec seruus. de cond. & de. l. quibus diebus. §. dño. ff. de ver. ob. l. stiplo ista. §. hi quoq;. In casu verò nr̃o nulli possunt dici magis sui istius Ioanneti, q̃ isti fratres qui sunt sibi pximiores ab intestato, & ẽt sibi succedunt ex testõ uigore pupillaris substõnis, vnde dico matrẽ dẽre penitus excludi, & ad illos deuenire totam hæ-

[a] ¶Lẽgitimã Adde Bal. in ꝯsi. 314. in 4. p. vbi idẽ & l cõ. 308. in 2. p. ubi dẽ p terita an posset priuare matrem lẽgitima. ¶Adde tu Lud. Ro. ꝯsi. 130. incipiõ. te stõ. H.F.

reditatem Ioanni & Ioannetæ. Posito verò q Isnardus excluderetur, posset redire ad donõnẽ suã, qa non intendebat illã remittere, nisi ius successionis esset sibi saluũ, ergo &c. ff. de inof. test. l. nihil. §. si cũ filius. & l. cũ qui. in prin. & l. mr̃ decedens. Circa approbõnẽ verò testamenti non multum insisto, quia non est necessarium.

¶ Casus.

¶ Quidã Pontius dñs Montis lauri hñs filium ex prima uxore nomine Guidonẽ ipm emancipauit, & dedit sibi totã terrã suam quibusdam castris retentis, de quibus posset ad libitũ disponere. item fuit actũ inter ipm & d. Guidonẽ in quadã transac. q si d. Pontius decederet sine liberis masculis ex alia uxore pcreandis, d. bona retenta redirent ad d. Guidonẽ, & idẽ si d. masculi decederent sine filiis masculis. contingit q ex secunda uxore habuit Guilielmum & Ioannẽ, quẽ Ioannẽ ipse & uxor eius uouerunt religioni S. Ioannis. postea Pontius fecit testm̃ & d. Guiliel. qui erat iunior, hęredẽ instituit Io. q̃dam legauit non iure instõnis & mandauit q religionem intraret. Item in eodem testõ confirmauit contenta in transactione Io. neglecto mandato p̃rno ꝯxit matrimonium & filiã Dalfinam suscepit. postea ꝯ Guil. mouit qõnem super testõ, cum quo transegit, ut unum castrum deberet habere. in cæteris testm̃ confirmauit, & decessit relicta Dalfina filia quæ nunc petit bona paterna diuidi dicens testm̃ nullum, uel si non est, petit castrum quod in transactione deuenit. quæritur an possit.

S V M M A R I A.

1. *Filius præteritus si taceat per annum, testamentum de iure prætorio conualescit, & datur bo. poss. secundum tabu. scripto hæredi.*
   Transigendo cum videtur test. tum approbare.
2. *Clausula codicillar. s. si non valet &c. grauat uenientes ab intestato de restituendis bonis hæredi scripto, si testamentum non sustinebitur filius per clausulam codicillarem grauatus an duas quartas possit detrahere.*
3. *Legitima debet detrahi viri boni arbitratu, ideo filia non debet habere unum castrum pro legitima, quia uidentur ad masculos pertinere ut salua sit familiæ dignitas.*
4. *Transigi non potest super rebus subiectis fideicommisso.*
   Transactio potest valere quo ad unum effectum, & quo ad alium non valere filia instituti filii magis delecti si non admittitur, minus admittitur filia præteriti filii.
5. *Consentiens donationi de re, quæ ad eum non pertinebat, non præiudicat sibi, si acquirat postea. ut ueniat in illa.*
6. *Donatio propter nuptias facta per matrem mortuo filio non reuertitur ad ipsam matrem, si non fuit stipulata, sicut nec dos, secus in patre.*

CONSILIVM CCCLXXVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ne sub æquiuoco pcedamus, pmitto tria. Primò, q iste Pontius pater & ẽt mater non potuerunt ex uoto ipsorũ obligare Ioannem eorum filium ad religionem, quia parentum deuotio non facit filium monachum, nisi cõsentiat. 20. q. 1. c. monachum. & c. illud. & c. puellæ. de regularib. c. cum uir. & ibi no. sicut nec potest obligare, nisi consentiat matrimonio carnali. de despon. impu. c. j. in si. lib. 6. Secundò præmitto, q testm̃ istius Pontij patris nullum fuit, quia non reliquit Ioanni iure instõnis, ut in Auth. ut cum de ap. cog. §. aliud quoq; capitulũ. & §. hunc autem disponimus. & no. C. de inoff. testa. auth. nouissima. tñ per auth. ex cã. oĩa in eo contenta remanent firma excepta instõne, quod proderit ad illa q̃ subiiciam. Tertiò præmitto, q illa transactio facta inter Pontium patrem & Guidonem, vcʒ q illa bona retenta per ipsum deueniret in Guidonem, si ipse decederet sine liberis ex alia uxore suscipiendis uel ipsi liberi sine liberis masculis. q̃tum ad ipsum Pontium de se non ualuit cũ esset turpis & auferret sibi liberam testi factionẽ. ff. de uer. ob. l. stipulatio hoc mõ. vnde non potuit ẽt iureiurando firmari, ut ibi no. per Bar. & ff. ad l. fal. l. seius & augerius. de reg. iur. c. non est obligatorium. Nec ẽt ualuit quo ad filios, quia cum non intenderet pr̃ p tunc facere ultimam uoluntatem. ut ar. C. de testa. l. non codicillum. & ff. de iure codic. l. illud. §. tractari, non poterat illos filios p illũ ꝯtum transactionis obligare, nec ẽt per ultimam uoluntatẽ poterat eos grauare quo ad legitimam, ut C. de inof. test. l. oĩnõ. & l. qm̃ in prioribus. & plenè no. e. ti. l. aa tribus. de uul. & pu. l. cohęredi. §. cum filiæ. Dico tñ, q lʒ de se non ualeret, poterat tñ in testõ confirmari si fuisset ualidum. ff. de iniusto testõ. l. posthumus, §. si paganus. de testõ mil. l. q̃rebat. & ff. ad treb. l. si quis priore. facit de cond. & de. l. si ita scripsero. & q ibi no. & ff. de hær. inst. l. asse toto. per quas pbai, q lʒ in testõ gñali hñr confirmauerit illa, q̃ in transactione continent, tñ pinde est ac si expresse & spãliter dixisse, q illa bona retenta deuenirent in Guidonẽ, si Guilielmus quẽ in ipsis instituebat, decederet sine liberis, sicut in transactione continentẽ. posito vero q testm̃ ualeat, vt dictum est, illa tñ cl̃a q̃ uim hʒ fideicommissi vñis, sustinetur p auth. ex cã. ut in coc. vñ sumit. i §. aliud quoq; capitulũ. ibi dũ dicit, legata & fideicõmissa. & ista est cõis opi. doc. p illũ tex. q illa bona cætera uãq; &c. cõprehendant ẽt fideicõmissum vle, qa lʒ p ipsum succedat defuncto, ut d. §. cũ filiæ. non tñ directo, sed per obliquũ, nec p hoc tolliẽ effectus pteritionis, qa pteritus succedit ab intest. rupto testõ, restituere uerò tenet, ut no. in d. auth. ex cã. & in l. filio pterito. de iniu. test. p Bar. & alios. Ex quo pʒ, q lʒ medietas istorũ bonorũ deuenisset ad Io. ab intest. pp nullitatẽ testi, tñ quia decessit sine liberis masculis, vr̃ q sit in cã restõnis, de qua tñ stati dicã. his pmissis. ¶ † Quærĩ an Dalfina filia illius Ioannis pterita bñ agat ꝯ Guiliel. & an possit petere medietatẽ illorũ bonorũ vel illud castrũ de qđ fuit transactũ inter ipm Io. & Guili. & vr̃ q sic, ex quo testm̃ erat nullũ, & sic ab intest. admittaẽ ad uirilẽ ex psona patris. ¶ Contrariũ dico, primò inq̃tum agit pp nullitatẽ testi ad medietatẽ bonorũ, non est audienda triplici rõne. prima est, qa pr̃ eius pteritus tacuit ultra annũ dicere testm̃ nullũ, imo p decenniũ & ultra, & sic testm̃ fuit ꝯfirmatũ de iure ptorio, & potuit ex eo peti bonorũ pos. s̃m tabu. ut ff. ad car. l. si impubes. §. q̃litũ. & ita vr̃ expsse determinare Bar. in l. filio pterito. super 3. par. sui cõmẽ. ver. si verò tanto tpe non taceat &c. qui vr̃ tenere, q filius tacẽdo p annũ habeaẽ p omittẽte, & excludaẽ a successione intestati. & q institutus possit obtinere hr̃ditatẽ p bo. pos. s̃m tab. p dictũ §. q̃litũ. cũ gl. sua. & p l. 2. §. expectandi. de bo. pos. s̃m tab. lʒ apud alios hoc non sit expeditũ, sed autoritas tanti uiri multũ adminiculatur maximè cõcurrentib alijs de q̃bus subiiciã. Dicet aliq̃s, si necessaria erat bo. pos. s̃m tab. q̃ dẽt peti ĩ annũ corã iudice. ut C. qui admi. ad bo. pos. l. fi. nec appareat q Guil. eã petierit, vr̃ ipse suit excludendus, ut eo. ti. l. emancipata. Sed rñ. q ex quo p longũ tps possedit bona. s. p decenniũ & ultra psumiẽ oĩa solenniter egisse præsumptione iuris & de iure, ut C. de pe. hær. l. si filius. & ff. de acq. hęre. l. q alienã. §. j. & de usuca. l. cũ de in rẽ uerso. & qđ no. de censi. c. peruenit. & C. de pac. l. si certis annis. ¶ Scđ ò dico filiã istã excludi pp transactionẽ facta inter Io. eius p̃rem & Guilielm. in qua expresse Ioannes approbauit testm̃, qđ facere potuit, ut d. l. filio pterito. & posito q expresse non approbasset, tñ tacite vr̃ approbasse transigẽdo, & iuri dicendi nullũ renunciasse. C. de transf. l. cũ mota. ff. e. l. 3. in prin. & l. controuersia. & ideo tale ius ad filiam non transmiserit, ut d. l. cum mota. & ff. de inoff. test. l. papi. §. si quis post rem. & l. nam & parentibus. §. 1. & C. e. ti. l. si quis filium. ¶ Tertiò excluditur hæc filia, quia in testamento ut dr̃ est cl̃a codicillaris. si nõ valet iure testamenti ualeat iure codicillorum per quam cl̃am vr̃ rogasse dictum Ioannem, q si Guilielmus nõ posset habere bona ex testõ propter nullitatem eius, deueniret medietas ab intestato ad ipsum Ioannem, & q ipse Ioannes teneatur ab intestato restituere dictam hæreditatem Guilielmo, † quia clausula illa codicillaris nõ solum operatur in singularibus relictis, sed etiam in tota hæreditate, ut uenientes ab intestato propter nullitatem testamenti teneantur restituere hæreditatem scripto hæredi, uoluit enim per illam clausulam, ut si non posset eam habere directo, habebat per obliquum, ut no. ff. de testa. l. ex ea scriptura. per glos. & probatur in d. l. posthumus. §. si paganus. de milit. testãm. & d. l. quærebatur. de testamen. mil. & plenè per Bar. in l. 1. de iure codicillorum. Item constat, q licet testamentum sit nullum ex causa præteritionis, tamen adhuc illa clausula codicillaris operatur effectum suum & remanet firma, licet gl. in auth. ex causa. quę fuit additio noua, teneat ꝯtrum, ꝯ quam sunt omnes doc. Dy. Mar. sym. et etiam antiqui glosatores per l. si patroni. in priu. ad treb. ut etiam refert Bart. in d. aut. ex cã. et d. l. 1. de iure codicillorum. in 5. q. fateor tñ q p hoc nõ potuit piudicari dicto Ioanni, quin hr̃et suam lrĩmam. Nec est ẽt dicendum, q duæ quartæ dẽant detrahi ex persona istius Ioannis, et sic dimidia dimidiæ, quia illud esset uerum si rogatus fuisset Ioannes sub condõne, sed in casu nostro istud rogamen intelligẽ onus quo ad istum Guilielmum, quia uoluit testator, ut si Guilielmus non posset habere iure insti. directæ, statim haberet per fideicommissũ rigore illius clausulę, licet ad Guidonem rogamen fuerit factum sub conditione, si decederet sine liberis masculis, non ergo potest detrahi nisi una quarta, ut in c. raynutius et ca. raynaldus. de testa. et no. ff. de inoff. testa. l. papinia. §. meminisse. et C. ad legem fal. l. quanquam. † Item dico, q cum legitima sit detrahenda viri boni arbitratu. ut C. de inoff. testam. l. sancimus, circa princip. et ff. eo. l. non mortis. q non potest dicere ista Dalfina se uelle habere partem in singulis castris, vel unum castrum pro lrĩma, hoc. n.

bonus

bonis uir nō arbitraret, q̃a eſſet ꝫ intentionē teſtatoris, q uoluit dñia caſtrorū nō eſſe penes fœminas, & ēt ꝫ publicā utilitatē, q̃ eſt ut dignitas ordinū atq; familiarū ſit ſalua. ff. de uen. inſpi. l. 1. §. denunciare. ſed domus & familiæ taliū nobiliū, q hñt dñia caſtrorū, nō cōſeruant per fœminas, ſed per maſculos, vñ ut plurimū ꝓhibent fœminæ ſuccedere. Itē q̃a cōio in dñio maxime caſtrorū ſolet excitare diſcordiā,[a] quā publicè utile eſt ſedare. ff. de lega. 2. l. cū pr̃. §. dulciſsimus. de uſufru. l. æquiſsimū. ff. de oper. no. nun. l. j. §. & poſt operis. ſufficit ergo dare æſtimationē legitimæ in pecunia; & ita vr̃ in ſi̇̄li ꝯſuluiſſe Old. ꝯſi. 304. † Quantū verò ad illud caſtrū, qd petit uigore tranſactionis, ſiſr nō debet audiri. qđ ſic ꝓbat; nā aut dicimus iſtū Guilielmū hr̃e ius in hoc caſtro & in alijs bonis vigore teſtī cōfirmati per taciturnitatē annualē, ut ſ. dcm̄ eſt. uel uigore clæ codicillaris, & tunc tenebat iſtud caſtrū cū alijs bonis reſtituere Guidoni, ſi decederet ſine liberis maſculis; ergo nō potuit ſuper eo trāſigere, q̃a res ſubiecta reſtōni nō pōt alienari.[b] ut l. fi. & auth. res q̃. C. cōia de leg. & ff. de leg. 1. l. ſeruo legato. §. j. aut dicemus teſtm̄ fuiſſe cōfirmatū vigore trāſactionis dūtaxat, & tūc quo ad medietatē q̃ Guilielmū cōtingebat ab inteſtato, idē dicendū eſt. Nā ēt illa ſubiacebat reſtōni ab inteſtato, q̃a clā teſti, ꝑ quā ꝯfirmant ꝯtenta in tranſactione, remanet ualida ꝑ authē. ex cā, ut dcm̄ eſt. & ſic nō potuit nec pōt vigore tranſactionis alienari. & ſi dicat ſi tranſactio nō ualet, ergo ꝑ ipſam non confirmat teſtm̄. ar. ff. de ino ſti. teſta. l. cū q. in prin. Rñdeo, ꝙ imo ualet quo ad oblōnem pſonalē ex ea trahendā ad intereſſe vel æſtimationē, licet non quo ad rem ipſam de ſui natura alienabilē, ut hr̃ in ſiſi. ff. de ꝯtrahen. emp. l. ſi in emptione. §. itē ſi emptor. & no. C. de rei uen. l. mr̃. in t. gl. & ff. de uſuc. l. cū uir ꝓdiū. & ibi plenè ꝑ Bar. Præterea etiam ex actu nullo reſultat uoluntas & cōſenſus. ff. de reb. corū. l. fin. Item dico, ꝙ ēt quo ad aliam medietatē, q̃ tunc contigiſſet patrē ſuū ab inteſtato, filia nō debet audiri, poſtq̃ deceſsit ſine liberis maſculis, & ſic finitū eſt ius ipſius Ioannis, de filia nō pōt ex eius pſona venire, ne inde incipiat vñ deſinere debet. ar. ff. de uſufru. l. ſtitio cum morietur. ff. de leg. 1. l. qđ in rerū. §. 1. C. de leg. l. vxor pr̃i. dicet aliquis, hoc nō pōt ꝓcedere, nā poſtq̃ teſtator relinquebat oīa bona Guilielmo, licet uoluerit ꝙ deuenirent in Guidonē ſi decederet ſine filijs maſculis, non vr̃ intellexiſſe niſi de morte ipſius Guilielmi, nā de morte Ioannis, cui tertas illas nō dimittebat, nō vr̃ cogitaſſe, maximè q̃a credebat ipſum debere intrare religionem, ex quo ſequitur ꝙ per mortē Ioannis nō eſt purificata ſubſtō, ſed debet expectari mors Guilielmi, & interim debet eſſe penes iſtā Dalfinā filiam Ioannis. ar. ff. de pericu. & cōmo. rei uen. l. neceſſariò. §. fi. de iure dotiū. l. cū in fundo. §. mulier. de leg. 2. l. peculiū. §. fi. Rñdeo, fateor ꝙ debet expectari mors Guilielmi, nec ante purificabitur ſubſtō, q̃ ipſe deceſſerit ſine maſculis, & de ſua tm̄ morte cogitauit teſtator, poſtq̃ ipſum ſolum inſtituebat, vt dcm̄ eſt. & ita determinat expreſsè Bar. in auth. ex cā. circa fi. ꝑ tres columnas. uer. ſed circa hoc dubitatur &c. tangit ēt in l. filio ꝑterito. ver. 6. eſt videndū. Dico tñ, ꝙ interim nō debent eſſe penes filiā Ioannis, quia fieret ꝫ uolūtatē teſtōris. q noluit illa caſtra eſſe penes fœminas, q̃ uoluntas ſeruanda eſt. ff. de cōdi. & demō. l. in ꝯditionibus. primū locū. de lega. 1. l. ſi mihi & tibi. in fin. Præterea ſicut non poſſent eſſe penes filiā Guilielmi ſi decederet ſine maſculis, ita nec penes filiā Ioannis. Nā ſicut ꝓdilexit Guilielmū Ioanni in his bonis, in quib[us] eum inſtituit. ff. de cōdi. & demon. l. ſi q̃s eum. in fi. ita & filiā Guilielmi magis q̃ filiā Ioannis. iuxta no. ꝑ Bar. ff. de libe. & poſthu. l. gallus. §. ēt. facit de cōdi. & demō. l. publius. in fi. ſi ergo filia Guilielmi excluderetur, multo fortius filia Ioannis, ne ſequatur incōueniens, ne melioris ſit ꝯditionis illa quam minus dilexit. arg. de peti. hære. l. ſi a pr̃e. §. ſi dolo. Sequitur ergo, ꝙ iſta bona debeant eſſe penes Guilielmum, q̃a ex tacita uoluntate defuncti excluditur filiā Ioannis. arg. optimum ad hoc. ff. de reb. dub. l. ſi is qui ducenta. §. pe. & ff. de uſufr. leg. l. codicillis. poſt princ. & quod plenè. no. in l. hæredes mei. §. cum ita. ad trebel. per Bart. & C. de condi. & demon. inſti. l. cū q̃dam. ꝑ Guil. de Cu. ſi verò ipſe morietur ſine maſculis, deuenirent in Guidonem & eius hr̃des. Et hæc dicta ſufficiant quo ad bona pr̃na. † Quo ad mr̃na uerò minor dubitatio vr̃, ꝙ hæc filia nō admittatur. Nā aut illa petit ex teſtō, & nō pōt, q̃a nō fuit in illis inſtituta, ſed in certa portione quā ſolā petere pōt. Itē q̃a non erant in bonis mr̃is tēpe mortis, cū per prius mr̃ illa donaſſet Roſtagno & ſic axiuerant eius p̄rimoniū. Aut petit uigore donationis factæ patri ſuo ꝑꝑ nup. & tūc idem; q̃a cū primo donaſſet Roſtagno oīa bona & tranſtuliſſet dñium, retinendo ſibi vſumfructū. ut C. de dona. l. q̃ſq̃s. ff. de rei uen. l. q̃ iā mulier. nō potuit poſtea medietatē donare Ioāni. C. de rei uen. l. quotiēs. ꝑtinēt ergo ad Guilielmū qđ Roſtagnus poſtea redonauit, nec obſt. ꝙ Guilielmus fuit pñs, qñ donatio facta fuit Ioāni, ꝑꝑ duo. Primò, q̃a cū nullū ius haberet in dictis bonis, tūc nō potuit eius pñtia uel conſenſus ſibi ꝑiudicare in his q̃ poſtea ꝑ Roſtagnū ſibi donata fuerunt. ff. quorū lega. l. 1. §. qđ ait ꝑior. & qđ plenè not. C. de pac. l. 1. Scđò, q̃a erat pupillus, q nō poterat in ſui ꝑiudiciū cōſentire. C. de ꝓcu. l. nō eo minus. maximè qñ ex cōſenſu reſultat donatio. ff. de tute. & rōnib[us] di. l. 1. poſt prin. & C. ſi maior fact[us]. l. fi. aut uult iſta filia dicere donationē illā fuiſſe inofficioſam, & tūc nō audit, q̃a pr̃ eius tacuit vltra q̃nqueniū, quo tollitur illa q̃rela. ut C. de inoſ. dona. l. fi. Præterea lꝫ oīa iſta ceſſarēt, tñ adhuc pōt Guilielmus retinere rōne debiti, qđ ꝑtendit de adminiſtratione matris, ꝓ qua erāt dicta bona obligata. ut C. de admi. tut. l. ꝓ officio. licet ergo adiuerit hr̃ditatē matris, ut ſic fuit extinctū debitū quo ad actionē, nō tñ quo ad retentionē. ut ff. ad treb. l. debitor. & qđ no. facit. l. cū q. §. fi. de inoſ. teſt. & de ſol. l. ſtichū aut pāphiliū. §. 1. Et hęc dicta ꝓ nūc ſufficiāt. † Qđ aūt q̃rit an donatio ꝑꝑ nuptias facta per matrē reuertat ad eā mortuo filio. Rñdeo non, ſi non fuit ſtipulata, ſicut nec dos, q̃a donaſſe uidetur. ut C. de rei uxo. act. §. accedit. ſecus in patre. C. de bo. quæ liber. l. 2. unde poſſet Guilielmus ex hoc capite defendi.

a ¶ Diſcordiā. Ad de Cor. in conſ. 24. inci. ad euidentiā. nu. 13. 2. parte.

b ¶ Alienari. Vide d. Alex. de imo. in conſ. 88. 1 ul. n. col. in 3. parte ubi ponit de alienatione voluntaria neceſſaria quō fieri poſſunt.

¶ Caſus.

¶ Cū eſſet q̃ō inter quādā uniuerſitatē, & quē dā dñm ſuꝑ q̃buſdā paſcuis & pratis, electus fuit & datus iudex de cōſenſu ambarū partiū, q ꝓnūciauit ad uniuerſitatē ꝑtinere uſum paſcēdi & oē mandamentum in dictis paſcuis, q̃ritur vtrum ex his uerbis adiudicauerit uniuerſitati ꝓprietatem uel uſum tantum.

S V M M A R I A.

1. *Iudex adiudicans uni uſum uel uſumfructum talibus uerbis, quibus apparet eū ſenſiſſe etiā de proprietate, ut actus ualeat cenſetur proprietatē adiudicaſſe.*
2. *Pertinet, dictio quid importet.*
3. *Sententia iudicis in dubio intelligenda eſt, ut ſit conformis petitioni.*
4. *Proprietas per quæ uerba uideatur petita.*
5. *Iudex ſi declarauit uſum in perpetuum eſſe alicuius, an propter hoc dicatur adiudicaſſe proprietatem, & ſaltem utile dominium.*
6. *Fluminis alueus qui ſiccus remanſit, cuius ad ud candus ſit.*

CONSILIVM CCCLXXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Licèt iudex in hac ſnia declarauerit debere ꝑtinere ad uniuerſitatē ꝑdictā uſum paſcēdi & uerādi in pratis & paſcuis ꝑdictis, dico tñ ꝙ ēt declaraſſe videt ad eos ꝑtinere ꝓprietatem ipſorū. qđ ſic ꝓbat, q̃ncunq; ex uerbis ꝑcedentibus & ſequētibus uel alijs cōiecturis conſtare pōt de intētione loquētis, vel qñ verba nō pñt aliter ſane intelligi, ut actus ualeat cōcedendo uſum vel uſumfructū, uidet q̃s cōcedere ꝓprietatē ſiue cōcedat rē ad uſum uel uſumfructū, ſiue non facta mētione rei cōcedat uſum uel uſumfruct. Primū ꝓbat. ff. de dona. l. donationis in cōcubinā. §. ſpecies. q bñ facit. & ff. de au. & ar. leg. l. ſpecies. ff. de uſufru. earū rerū q̃ vſu conſu. l. fi. facit de alimē. leg. l. 4. de leg. 2. l. tiria. §. fi. & q̃ſ no. de tranſac. l. cū hi. §. ſi uni. Scđm ꝓbatur. ff. de uſufr. l. ꝑculus. Sed in caſu noſtro cōſtat ex pluribus iudicē ſenſiſſe de ꝓprietate & illā uoluiſſe uniuerſitate adiudicare, nec aliter poſſent eius uerba ſanè intelligi, licet de uſu tm̄ fecerit mentionem, ergo &c. ¶ Quod aūt cōſtet, patet primò ex ꝓpoſitione ſeu petitione uniuerſitatis, q̃ narrabat dicta prata & paſcua ad ſe pertinere, & qđ alij indebitè uolebant ſibi appropriare, ex q̃bus duobus uerbis colligitur ꝙ ſuper ꝓprietate petebat ſnīam ſeri. nā uerbū, ꝑtinere,[c] prolatum ab actore in iudicio intelligitur pleniori modo quo poteſt. ſ. quo ad proprietatem, quia hoc eſt ſibi utilius. ut ff. de iudi. l. ſi quis intentione. ubi de hoc eſt glo. ordinaria. Item ex quo conquerebatur, ꝙ alij uolebant ſibi appropriare indebitè, uidebatur dicendum ꝙ ad ipſam pertineret proprietas. Nam ſi de ſolo uſu uoluiſſet agere, ſequeretur quòd alterius eſſet proprietas, cùm non poſſet eſſe uſuaria & proprietas ut ff. ſi uſufru. petatur. l. uti frui. male fuiſſet conqueſta ꝙ alij uoluiſſent ſibi appropriare, cum hoc ipſo ꝙ ageret ad uſum, præſupponetur alios eſſe proprietarios; debent ergo uerba intelligi ut congruant intentioni ſuæ ꝙ peteret ſententiam ſuper proprietate. ff. de uerbo. obliga. l. inter ſtipulantem. §. 1. ff. de iudi. l. ſolemus. de cauſa poſſeſ. & propr. c. cum eccleſia. ſucceſſiue ergo & eodem mō debet intelligi ſententia. Nam alias diſcreparet a petitione, & ſic eēt nulla. cōi di. l. ut fundus. de ſimo. c. licet heli. C. de fideicom. liber. l. ſi item non eſſet plena; quia totam q̃ōnem, quæ inter

c ¶ Pertinet. Qđ aūt cōprehendat. Vide d. Mariana ſozi. in conſ. 8. incip. uiſi in uerſ. ſecundo princip. cir. me. & in cō. ſi. 47. circa med. 2. col. & d. Bart. ſoz. eius filium. 1 cōſ. 111. inci. cōſidera ciu. uerſ. præterſit. circa me. in j. parte.

inter partes erat, nõ determinasset, & sic hẽret ꝓ non dicta. ff. de ar bi. l. qualem. §. 1. qđ no. C. si aduersus rem iudi. l. 1. debet ergo taliter intelligi, ꝙ ualeat. ff. de reb. dub. l. quotiens. de testa. milit. l. miles q destinauerat. ¶ Scđò ꝓbatur ex eo qđ dixit in eadẽ sñia ptinere ad eos vsum, ꝓut in alijs pratis & pascuis d. Castri. Sed alia prata & pascua pertinent ad dictam uniuersitatem quo ad ꝓprietatem, ut dr̃, ergo & ista, quia qñ vna dispõ refert̃ ad aliam intelligit̃ & declaratur ſm illã ad quã refert, & ſm illam limitat̃. arg. ff. de hę re. insti. in l. 2. in fi. & ner. aliter atq;. & l. asse toto. de ꝯhen. emp. l. si qs fundũ. & qcqd est in illo ad quã refert, cẽset̃ in ipsa repetitũ. ar. ff. ad treb. l. si quis priore. de inofficio testa. l. posthumus. §. si paganus. ff. de ꝯdi. & demon. l. si ita scripsero. ¶ Tertiò ꝓbat̃ mens iudicis ex eo ꝙ declarauit ad dictã uniuersitatẽ spectare oẽ obedimẽtũ in dictis pascuis, q̃ uerba sapiũt, ꝙ hẽant in eis plenũ ius & plenũ seruitiũ, ut possint de ipsis facere qcqd uelint, qđ nõ esset si haberent solũ usum, non. n. tunc possent uendere uel seruitutẽ ĩponere vel ædificare. ff. de usufru. l. æquissimum. §. idẽ nerua. & sic nõ haberent oẽ obedimẽtũ. ꝓ ꝯñs loquẽdo de usu, vr̃ de ꝓprietate locutus, ut d. l. ꝓculus. de vsufru. ubi quasi vr̃ expressum. ¶ Quartò ꝓbatur, qa uetuit alijs ꝙ sibi nõ appropriarẽt, ergo tacitè vr̃ uoluisse ꝙ ad alios nõ pertineret ꝓprietas: nã sibijpsi alias fuisset iudex ꝯrius, qđ non est dicendũ. C. de fur. l. 1. cũ si. vñ debẽt intelligi taliter uerba sua, ꝙ nõ resultet ꝯrietas. de testi. c. cũ in. ¶ Vltimò ꝓbatur, qa declarauit ad ipsam uniuersitatem ptinere usum in perpetuũ, & per ꝯñs vtile dñium, ut ff. si ager. uecti. uel emphi. l. 2. §. q in ꝑpetuũ. & ibi no. & qđ no. p Dy. de leg. 2. l. codicillis. §. instituto. & iõ uendere & alienare pñt, postq̃ nulli nunq̃ censum ꝑstiterunt, vt C. de loca. ꝑdiorũ tit. l. fi. lib. 11. ff. de leg. 1. l. si domus. §. fi. de ꝯhen. emp. l. q tabernas. Ex qbus oĩbus cũ cõstet de mente iudicis, verba illa quo ad usum nõ restringunt effectũ sñiæ, sed intelliguntur. i. ꝓprietatẽ usum. facit. ff. de hære. insti. l. qđ nõ militauit. §. lucio. hoc ẽt corroborat longitudo tpis quo possederunt ista tãquã sua pleno iure, s. p centum annos & ultra, nec recognouerunt vnquã alium dñm, vnde non debet amplius molestari. arg. eius qđ no. C. de fide instr. l. plures apocis. de ꝑscrip. 30. anno. l. male agit̃. p Guil. de agricolis & censi. l. iisbus. facit. ff. de aqua quoti. & æsti. l. hoc iure. §. ductus aquæ. de uerb. sig. c. sup qbusdã. §. ꝑterea. & de præscrip. c. 1. lib. 6. Præterea licet ista cessarent, adhuc uniuersitas hẽret petitionẽ suam fundatam de iure cõi. nã talia pascua & prata dñt esse in peculio uniuersitatis, licet hẽat dñm. ff. de ꝯhen. empt. l. sed celsus. circa priu. nou. n. plus iuris habet ille spãlis dñs, q̃ haberet Rex uel Imperator, si non esset ibi spãlis dñs. Sed certe tũc non obstante dñio Imperatoris uel Regis essent in peculio dictæ uniuersitatis, ut ibi. & C. de uen. rebus ciuitatis. l. fi. & de pascuis publicis & priu. l. 2. lib. 11. ergo & nũc, licet ista sñia nunq̃ fuisset lata, nũc aũt, qa lata est in hac forma, ẽt si iudex intellexisset de solo vsu, tñ p hoc non abstulit uniuersitati dñium qd de iure cõi habẽbat, nec ꝑpm adiudicauit dño, cũ de illo nõ fuerit locutus, & sic nõ posset dñs in hac sñia se fundare. ff. de excep. rei iudi. l. si inter me & te. & de iureiur. l. sed & si possessori, nec ĩ uniuersitati ꝑiudicat. ar. ff. de excep. rei iud. l. cũ testõ. † Super. alio, qđ q̃rit ad quẽ pertineat alueus, quẽ Rodanus dimisit iuxta frontem territorij dñi & territorij uniuersitatis. Rñdeo aut simul & semel remansit dictus alueus in statu, in quo est si ꝓtensus p totã fronteriam territorij dñi & territorij vniuersitatis, tũc cuiuslibet ipsorũ est pro mõ latitudinis cuiusq; territorij, quæ latitudo ꝓpe ripam est, s. quatenus correspondet territorio dñi, sit suus, quatenus verò territorio vniuersitatis, sit vniuersitatis. ut ff. de acq. re. do. l. adeo. §. insula. Si uerò remansit alueus sic e uacirca frontem territorij dñi tñ, nec ꝓtẽdebatur ad territoriũ vniuersitatis, postea uerò creuit, tũc aũt creuit paulatim p modũ alluuionis & debet esse solius dñi, aut non p modũ alluuionis, sed qa aqua recessit de loco illo & dimisit alueũ siccũ, & tũc debet esse uniuersitatis quatenus respicit frontẽ territorij sui. ff. eo. tit. l. insulã. ubi est tex. cũ gl. Non. n. posset assignari rõ, quare magis dño deberet, q̃ uniuersitati. & iõ debet eẽ utriusque, ar. ff. de fideiusso. l. gñalr. & qđ no. si pars hæredi. petatur. l. 1. versi. qñ imo. p gl. & ff. de lib. agno. l. q cõ. §. si ad plautianũ. facit. ff. cõi diui. l. arbor. & ff. de acq. rerum domi. l. ꝓ regione. Et ut meli' hoc declaretur, subijcio figuram ocullis, sic enim fiendum est in ꝗbus, ff. fi. regun. l. si in ruptione. §. officium.

¶ Casus talis est.

¶ De quodam, q dr̃ venisse ꝯ transactionẽ iuratam, in qua ꝓmiserat restituere quandam domũ cũ oĩbus reparationibus & meliorationibus eius in certo termino, & nõ fecit, qa nec in termino restituit, sed post. itẽ abstulit de domo quasdã postes, perticas, & similia. Quæritur an incidat in pœnam. l. si quis maior. C. de transac.

S V M M A R I A.

1 *Meliorationes quæ dicantur.*
Reparationes domus quæ dicantur.
Instrumenta domus quæ dicantur.
Domus instructæ appellatione quæ ueniant.
2 *Promittens sub pœna cum iuramento amplius non mouere litem super trãsactio, non incidit in pœnam si petat in iudicio transactionem seruari.*
3 *Transactio sponte non inita non patitur pœnas. l. si quis maior. C. de transactio.*

CONSILIVM CCCLXXVIII.

IN Christi nomine amen. ¶ Quantum ad illa q̃ facta fuerũt ante cõcordiã habitã inter partes, nõ est dubiũ ꝙ nulla pœna peti põt, qa p dictam ꝯcordiã oĩs pœna vr̃ remissa, nisi pars fuerit ꝓtestata. ff. si q caui. l. 2. circa prin. de leg. cõmis. l. post diẽ. sed quãtum ad illa, q̃ fcã sunt post, dr̃ ꝙ incidit in pœnã. ¶ Primò, qa nõ soluit in termino pcto dictũ, sicut in cõcordia actũ. Sed certè hoc nõ obstat, ꝙ dictus terminus fuit ꝓrogatus de cõsensu partiũ. itẽ interuenerunt certæ aliæ pactiones, anteqũ d. terminus laberetur, vnde vr̃ a d. termino recessisse, & per ꝯñs a pœna q̃ per eius lapsum ueniebat cõmittẽda. ff. de uer. obl. l. cũ stipulatus sim mihi a ꝓculo. ff. si cer. pet. l. lecta. §. sed cũ furtis. de ꝑto. stipu. l. ualerianus. ff. locati. l. cũ plures. §. lege dicta, in qbus est casus. ¶ Scđò dr̃, ꝙ incidit in pœnã, qa non restituit domũ plenè, ꝓut deuenerat in transac. qa ꝓmisit restituere domũ cũ oĩbus reparationibus & meliorationib' in eadẽ factis. Ipse uero amouit aliquas postes, rastellos, perticas, & similia. ¶ † Pro istius intellectu est videndũ, q̃ dicãtur reparationes & meliorationes domus. Rñdeo, reparationes dicuntur illæ, p quas pristina forma uel facies domus cõseruant̃ absque dilatatione, uel ꝓductione, seu depressione. Puta si reficerent tectũ uel parietes, qa minabantur ruinã. Idẽ. n. sonat reparare, qđ reficere, qđ illud importat, vt ff. de iti. actuq; priu. l. 3. §. pen. & de uia pub. l. 1. §. si qs specie. de ope. no. nũ. l. 1. §. si qs ædificiũ. Ex quo patet, ꝙ dictæ postes & perticæ nõ dicebant reparationes domus, cũ pristina forma uel facies sine ipsius cõseruetur. Meliorationes aũt domus dñr illæ, p quas domus efficitur melior, dũm sint ita affixæ, ut pars domus efficiuntur; puta si in domo fieret una camera, uel furnus, aut cellariũ. Nã ista sunt pars domus & cã dom' fiunt. hoc ꝓbatur expressè. ff. de impẽ. l. qđ dr̃. §. fi. cũ l. sequenti. de act. emp. l. iulianus. §. fi. cũ l. seq. & sequenti. Si uerò nõ sint ita affixa, ut sint pars eius, ut qa põt ꝓ libito amoueri, tunc nõ dñr ꝓpriè meliorationes, sed instrm uel instrã, & si qdẽ grã domus erant, dñr instrumenta domus, puta illa q̃ apponuntur grã tempestatis arcẽdę, uel uentorum, aut incendij. si uerò nõ grã domus, sed prisfamiliæ puta casuæ, lectuæ, perticæ ad tenendũ pãnos. Ista dñr prisfamiliæ & nõ domus. Et si quidẽ legetur domus cũ instrõ talia instra prisfami. non ueniunt, sed instrã domus tñ, licet secus erunt si legaretur domus, ꝓut instructa est, ut hæc hñr. ff. de fun. instr. l. qũitũ. §. si domus. & §. sed & si fundus. de actio. emp. l. fundi. in prin. Ex quibus sequitur, ꝙ illa q̃ fuerunt amota, nõ poterant dici meliorationes domus, qa non erant affixa, ut essent pars domus nec erant instrumenta domus, qa non erant grã domus, sed prisfamiliæ, vñ licuit sibi auferre, qa non ueniebant in transac. facit. ff. de rei uen. l. habitator. Præterea posito ꝙ non licuisset, tñ uenit excusandus a pœna, quia aliqualẽ cãm hẽbat credendi, ꝙ sibi liceret, sicut licitũ est in aliquibus auferre talia. ff. loca. l. sed & ædes. §. si inquilinus. Modica uero uel non iusta causa excusat a dolo, ut not. in l. 1. in fi. si quis ius di. non obtem. ff. de abigeis. l. 1. ff. de peti. hæredi. l. sed si lege. §. scire. & per ꝯñs a pœna. no. Insti. de actio. §. item mista. Præterea ipse seruauit transactionem in eo quod erat principalius, qa restituit domum, non ergo curandum est de alijs, quæ tanquã accessoria ueniebant. argu. ff. de contrahen. emp. l. si in emptione. in princ. maximè, quia parum ualebant. & qui parum trãsgreditur, non punitur. ff. de condi. & demon. l. quanuis. §. rões. Quod autẽ ueniebant tanq̃ accessoria, patet, quia fuerunt adiuncta p istam dictionem, cũ q̃ ꝯiugis accessoriè. ut plene no. de fund. instru. l. si cui fundũ. Tertiò dr̃, † ꝙ incidit in pœnam, qa post restõnem domus dedit libellum, sed hoc non obstat; qa nõ fecit ut ueniret ꝯ trãsactionem, sed magis ut ea seruaretur. Petijt enĩ, ut dicitur, imponi silentium de iacturis & transac. seruari quod sibi licuit, ut l. diffamari. C. de inge. & manumis. ¶ † Vltimò vr̃ dicendũ, & pœna. l. si qs. C. de trãsa. nõ possit hic hr̃e locũ, qa illa loqt̃ ĩ trãsactiõe spõte facta

facta nullo cogente imperio, sed iste transegit pp minas D. Raynaldi de torena, & sic non spõte. Et si dicat, q hic nõ fuit metus vel cruciatus corporis iminens, & sic nõ cadebat in cõstantẽ. C. de trãsac. l. interpositas. Rñdeo, q licet nõ esset sufficiẽs ad pariẽdũ act⁹, qđ metus cã. iñ a pœna dictæ legis bene excusat, qa oĩs coactio ẽt b iusta puta iudicis ᵃ vel statuti ab ea pœna excusat, ut ibi no. expssẽ per Bar. itẽ si dicat, q ille metus fuit purgatus p illa q̃ fcã sunt post ea sponte. vt C. qd metus cã. l. 2. ff. de cõdi. ob tur. cãm l. si nõ turpẽ. Rñdeo sufficit q metus uel coactio fuerit a principio, loquit̃ eñi. l. illa de transactionibus sponte cõfectis, & sic an spõte vel nõ debet inspici primus ʒctus. ar. de dona. l. qd id qđ. circa prin. de fideinssorib. l. tutor. Cũ. n. sit pœnalis a uerbis eius non est recedendum. ff. de exerci. l. 1. §. si is qui nauem. unde licet actus subsequentes valident transactionem non tñ faciunt cõmitti pœnam. Nam sicut in pœna cõmittenda non recedit̃ a forma data, ita nec a persona. item nec a uerbis legis ut dcm̃ est. ar. ad hoc optimũ. ff. de cõdi. & demon. l. multa testamento. non committitur.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã recognouit uxori suæ ʒcto mr̃imonio se habuisse ab ea in dotẽ medietatẽ oĩm bonorũ suorũ ipsius uiri, q postea decessit ab intestato relictis liberis; deinde dicta decessit relicto quodam hr̃de, qui si decederet sine liberis, substituit filios seu hr̃des Ioannis fabri tunc uiuentis, & hæres decessit sine liberis superstitibus filiabus duabus Ioannis fabri ibi tunc uiuentis, q̃ petunt ab hr̃dibus illius uiri dicta bona tanquã substitutę ipsius uxoris. q̃rit̃ an possint, cum pr̃ eorũ uiuat, & sic non pñt dici eius hæredes.

S V M M A R I A.

1. *Maritus si recognoscat se possidere dimidiam omnium bonorum suorum nomine dotis ab uxore, an talis recognitio ualeat & morte mariti confirmetur.*
2. *Substitutio facta de hæredibus alicuius uiuentis intelligitur de filiis ipsius. Hæredis appellatione quando intelligatur de filio.*
3. *Clausula filios seu hæredes titij substituo, an stet copulatiuè, & quomodo intelligatur.*

CONSILIVM CCCLXXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Primò vidẽdũ est, utrũ recognitio fcã p istũ Petrũ fabri suæ vxori valeat. Scd̃ò, si ualet, utrũ filij Ioãnis fabri tãq̃ substituti p ipsam uxorẽ possint illa bona petere, q̃ in recognitione continent. Tertiò, quatenus petere pñt.

1 ¶ † Quo ad primũ vr̃ dicendũ, q non ualeat nisi doceat, q illa bona fuerint in dotẽ tradita, p̃t continet recognitio, qa cũ fuerit facta ꝯstante mr̃imonio, p̃sumendũ est q fuerit facta in fraudẽ donationis, q̃ p̃hibet̃ inter cõiuges, licet de donatione nõ fiat mẽtio in recognitione, qa pp ꝯdõnẽ p̃sonarũ & actus p̃hibitionem, & pp tp̃s in quo fiebat, fraus p̃sumit̃. ar. ff. de leg. 3. l. cũ qs decedẽs. §. titia. de pba. l. q testm̃. de castren. peculio. l. si forte. & C. de sac. sanc. eccle. l. illud. de colla. l. si donationẽ. & q̃ ibi no. Itẽ hoc satis apte colligit̃, dum recognoscit se recepisse in dotẽ medietatẽ oĩm bonorũ suorũ. nã p hoc dat intelligere, q ante recognitionẽ erat dñs simplr̃, & q nũc uult medietatẽ illorũ bonorũ retinere tanq̃ dotalia, & sic larga manu primò donasse vr̃, & eadẽ in dotẽ vel augmentum dotis ab uxore recepisse. ff. de dona. inter uirũ & uxo. l. 3. §. fi. & C. de dona. ante nup. l. 1. ubi vr̃ casus de ista q̃õne. Sed certè ista optimè p̃cederent, si uxor prædecessisset, sic intelligitur. d. l. 1. sed postq̃ p̃supponit̃ maritũ p̃decessisse nõ reuocata donatione, p ipsius mortẽ fuit cõfirmata. ut C. de dote cau. nõ numerata. l. 2. ubi determinat̃ hæc q̃õ. Nec ob. qđ nõ interuenit traditio, & sic vr̃ nõ posse cõfirmari. ut l. papinianus. de dona. inter ui. & uxo. nã interuenit aliud q p traditione hr̃, qa recognouit se in dotẽ recepisse, p qđ vr̃ ut dixi quodã uiri intellectu primò tradidisse uxori, & ab ea postea recepisse. ut no. in d. l. 2. facit de iure dotiũ. l. si sponsalibus. §. Præterea hic interueni iurm̃, quod facit istam donationẽ in effectu ualere s̃m Guil. de cu. in l. sed & si possessori. §. si iurauero. de iureiur. & Bar. ff. ad l. falci. l. seius & augerius. ex quibus sequitur, q ista bona pñt peti ab hæredibus uiri.

2 ¶ † Circa scd̃m vr̃ dicẽdum, q filiæ illius Ioannis fabri non sint admittendæ vigore substõnis, postq̃ uiuit pr̃ earũ, qa testatrix substituit filios seu hr̃des Ioannis fabri. Sed in eius uita nõ pñt dici hr̃des. ut l. 1. de hr̃di. uel act. uendi. & l. 1. ff. p hr̃de. ʒtrium dico siue ꝯsideremus uerbum filios per se, siue uerbum hr̃des per se, siue utraq; simul. primum patet. Si. n. testatrix substituisset filios Ioannis fabri non esset dubiũ q admitterentur, qa filijfamil. p̃priè dñr in uita pr̃is, post mortẽ uerò dñr patresfamilias, & iõ primo casu hñt peculium tanq̃ filijfamil. secundo nõ. vt C. de inof. testa. l. fi. Scd̃m sitr̃ patet. nã dico, q si testatrix substituisset tm̃ hr̃des Ioannis fabri non facta mentione de filijs, q isto casu uenirent isti filij tã in uita pr̃is, q̃ post mortẽ, & nulli alij extranei hr̃des. qđ p̃bat duobus modis. Primò, qa qñ uerbum, hæredes, refertur uel referri põt ad tp̃s uitæ alicuius, b intelligitur de filijs tm̃. ᵇ ut ff. de lib. & posthu. l. gallus. §. nunc de lege. uers. ẽt. ibi dũ dicit. si quis ex suis hr̃dibus suus hæres esse desierit &c. Non. n. quis desinit esse suus hæres, nisi in uita pr̃is, & tñ appellatur hæres, qa exponitur hæres. i. filius. & ibi plenè p Barto. Cum. n. in uita non possit quis propriè & strictè hr̃des hẽre, intelligitur largè p filiis, ut uerba aliqd operent̃. arg. ad hoc ff. de fundo instructo. l. fundus qui locatus. de auro & arg. leg. l. pediculis. §. cum quæreret. de peculio. l. nec seruus. de condi. & demon. l. quibus diebus. §. dñs.

3 ¶ † Nunc ad p̃positũ substituendo filios seu hæredes Ioannis fabri, vr̃ testatrix se retulisse & ad tp̃s uitæ illius Ioãnis fabri, qa in eius uita poterat purificari ꝯdõ, & poterant in eius uita mori hr̃des, sicut mortui sunt. vñ credendum est, q testatrix q̃ sciebat uel scire poterat hoc euenire posse, uoluerit sibi in illum casum p̃uidere, cùm in testis sit larga interpretatio fienda, & in oẽm casum vr̃ quis sibi prouidere, in quem prouidisset si interrogatus fuisset. ad hoc. ff. de lib. & posth. & l. 1. §. fi. & l. gallus. §. & qd si tm̃. ad trebel. l. mulier. C. de insti. & substi. l. in f. de hæred. insti. l. 2. non. n. est uerisile, q uoluerit illum casum dimittere improuisum, & facere substõnem caducam. arg. de reb. dub. l. quotiens.

¶ Secundò probatur, qa posito q testatrix se retulisset tm̃ ad tp̃s post mortem Ioannis, tñ adhuc idem est in casu nostro. Nam qñ testator substituit hæredibus suis sub condõne, si decederet sine liberis. Titius & eius hæredes, quo casu vr̃ primo substituere Titiũ, & post eius mortem eius hæredes, dñt doct. q nõ intelligitur substituisse extraneos hæredes. Titij, sed filios tm̃, & tñ verbum, hæredes, tunc non intelligitur nisi post mortem. & est rõ s̃m eos; qa si aliud diceremus, sequeretur inconueniens. s. q extranei hæredes Titij excluderent extraneos hæredes hæredum, qa si decederent hæredes sine liberis relictis extraneis hæredibus. & simile Titius tunc decessisset sine liberis relictis extraneis hæredibus, certè extranei hæredes hæredum deberent restituere extraneis hæredibus Titij, quod non est uerisimile q testator uoluerit, qa sicut p̃dilexit hæredes suos Titio. ut l. publius. §. titius. de cond. & demon. ita extraneos hæredes hæredum extraneis hæredibus Titij. unde determinant, q non intelligant̃ substituisse nisi filios Titij. & ita tenuit Ricar. malũb. & Bar. refert in d. l. gallus. uersi. etiam. sed nos sumus in eisdem terminis, qa testatrix substituit nepotibus suis, si sine liberis decederẽt, filios seu hæredes Io. fabri, ergo de solis filijs intellexisse vr̃, licèt uerbum hæredes potuisset tm̃. sed filij dñr. ẽt in uita pr̃is; ergo &c.

¶ Tertiò dico, q si consideramus utrunq; uerbum simul coniunctum, adhuc idem est. nam qñ unus casus mistus componitur ex duobus simplicibus, idem est censendũ de eo c qd de simplicibus. ᶜ ff. de lib. & posth. l. si ita scriptũ. ff. de hæredi. insti. l. clemens. in prin. & no. in l. 2. de uerb. obli. sed in simplicib⁹ p̃cedunt ea quæ dicta sunt; ergo & in isto misto. sed dicet aliquis s̃m ista illud uerbum, siue hæredes, positum in substõne erat superfluum, quod non vr̃ dicendum. arg. ff. de mino. l. 1. §. fin. rñdeo q ponitur expositiuè, & sic non omnino superfluum fuit. sicut alibi, Alexander siue paris. nam qñq; duo sic ponuntur, & unum exponit aliud, & sic illa dictio, siue, non semp ponitur disiũctiuè vel co d pulatiuè, sed expositiuè. ut no. C. de in litem dã. tuto. l. ad p̃tegẽdam. & ff. de au. & arg. leg. l. si quis. ita exponitur aũt hoc mõ. Nam hæres idem est q dñs. vt no. in l. his uerbis. in princ. de hæredi. insti. sed filij dñr quodãmõ dñi uiuẽte pr̃e, ut l. in suis. de lib. & posth. cum ergo dixit filios seu hæredes intelligitur. i. qui sunt hæredes . i. qui sunt dñi rerum paternarum. & sic uerbum hæredes, licet sit substantiuum, non ponitur pro diuerso substantiuo, sed magis ut adijciat qualitatem primo. ut in Virg. Arma virumq; cano. i. uirum armatum ut no. in l. 1. ff. de pac. & de tutelis. l. 1. vel potest intelligi. siue heredes. i. qui sperantur esse hæredes effectualiter Ioãnis fabri, quia si filius, ergo hæres non autem intelligit̃ noluisse suspendere. insti. quousq; essent hæredes effectualiter, quia ista interpretatio nõ est fauorabilis testõ. de reg. iur. l. in testis. unde cõcludo, istas filias fore admittendas tanquã substitutas per istã uxorem.

¶ Super tertio dubio, quo quæritur quãtum petere possint de dictis bonis. Respondeo medietatem tantum; nam illa medietas debet remanere penes hæredes dictorum nepotum ratione legitimæ & trebellianicæ, quam debent habere in bonis dictæ uxoris ex persona dictorum nepotum.

¶ Casus

---

a ¶ Puta iudicis. Add. de dñm Bartho. soz. in cõs. 51. loci. considerãt. uer. & sic restat. & si eũ uer. seq. in 1. parte.

b ¶ De filiis tm̃. Vide d. Alex. de imol. in cons. 56. in 1. col. cũ sequ. in 2. pte. & in cõ. 1. 136. col. in fi. in 1. pte.

c ¶ De simplicib⁹. Adde d. Bartho. soz. in cõs. 246. ic. elegã. ter. uc. i. 3. consi. mo. cir. fi. in 2. parte. q similis licet hẽat multas q̃litates, tamen i materia etiam fauorabili dispositio facta i uno ex simplici, hus non extendi tur ad casum mistũ, ipum i tali mistura q̃litatũ potius uitõ dẽda vr̃ qualitas quæ nocet & impedit in illem dispositionem.

d ¶ Expositiue. Ad de Cor. in cons. 13. nu. 1. in 4. parte.

¶Casus.

¶De quadá remissione facta p minoré ei q fuerat administrator suus, & cõ p ipsum dictæ minori, an ualeat uel possit retractari.

S V M M A R I A.

1 *Remissio facta in testamento, an habeat uim contractus, uel ultimæ uoluntatis.*
Minor an possit retractare remissionem reciprocam, & infra quæ tempora.
Retractatio si fiat respectu minoris, fit ex toto etiam respectu maioris contrahentis cum ipso minore.
2 *Contractus & alij actus inter uiuos fieri possunt in testamento, & remanent contractus.*

CONSILIVM CCCLXXX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Primò uidendú est, utrú remissio fcá p Catherinã uxoré Guilelmo de mõtillis & cõ in hoc testõ hêat uim 3ctus, uel ultimæ volútatis, qd est necessariú scire, qa primo casu sumerent effectú in uita Catherinæ, scdo uerò nõ, & sic cú ista Catherina viuat, posset uenire 3.C. famil. erci. l. in ipsius. cú si. Rñdeo, q hút uim 3ctus, non ultimæ uoluntatis, q2 notarius fuit usus uerbis ptinentibus ad 3ctú, dú dixit p modú transactionis côuenimus & c. ná transactio est 3ctus, nõ ultima uoluntas. ut C. q met. cá. l. si donationis. ité côuétio fit in 3ctibus, qa fit p 3sen sum ambarú partiú. ff. de pac. l. 1. in prin. Sed in ultimis uolútatib°, nõ fit conuentio cú solus testõris 3sensus reqrač. ff. de leg. 2. l. cú pr. §. surdo. & §. donationis. de lega. 1. l. si seruus. §. q margaritá. de aur. & ar. l. 1. §. inter uesté. & ibi no. Ité usus est verbo remiserunt, côpensauerút, & pmiserút alter alteri nõ 3 uenire & c. q oia uerba nõ ptinêt ad ultimá uolútaté, sed ad 3ctú. ff. de uerb. sig. l. uerba gesserút. & 3xerút. Nec ob. q ista fcá sunt in testõ. † ná & 3ctus & alij 2 actus inter uiuos fieri pñt in testõ, & remanent 3ctus, ut not. ff. de testa. l. hâdes palá. §. fi. & patet in l. 1. §. assignare. & l. fi. ff. de assigna. libe. Ex qbus patet, q tanq actus inter uiuos potuerút sumere effectú in uita istius Catherinæ. ¶Sed núc qrit scdò, utrú ista Catherina possit uenire 3 illá remissioné p se factá rõne minoris ætatis? Rñdeo nõ. Primò, qa túc oporteret q pbaret se læsam. ff. de mino. l. q si minor. §. 1. de iureiur. l. ná & postea. §. si minor. nõ. n. pôt dici, q lis nulla, cú facta fuerit post pupillaré ætaté. Sed ipsa nõ fuit læsa, qa sicut ipsa remisit Guilielmo, ita Guilielmus remisit sibi illa q p ipsa expêdiderat, ut in instro ptinet, & ét cêsus per ipm Guiliel. recuperatos; vñ pp mutuá & reciprocá remissioné, neuter ipsorú læsus vr. arg. C. de transac. l. de fideicômissa. facit de inof. testa. l. si pr puellæ. & qd no. C. fami. ercis. l. si familiæ. in gl. ordi. & de vsur. l. si ea. Et iõ cú fuerit usa iure côi, nõ pôt petere se restitui. C. de in integ. resti. l. nõ vr. ¶Præterea iste Guil. poterat ppria authoritate sibi soluere de bonis Catherinæ illa q p ipsa expêdiderat & usq; ad illá summá de pecunijs Catherinæ in suá utilitaté côuertere, ar. ff. de 3rio iudi. tutel. l. 3. §. plane si forte. & ff. de admi. tuto. l. quotiens. §. sicut. multò fortius cú uolútate ipsius Catherinæ. arg. duplex rõ fortior est. C. de fide instru. & iure hastæ fisca. l. duplex. Prædicta uera, nisi Catherina pbaret, q in maiori summa tenebar sibi Guiliel. q ipsa sibi. Ná túc posset qs dicere, q in eo qd excedit côcurrêté qtitaté, posset restõné petere. sed certè 3riú dico, qa lapsum est tps petendę restõnis. debet. n. peti i. quadriennsú continuatum [a] a die, quo finiuit 25. annú. ut C. de temp. in integ. resti. l. fi. Sed ista, ut dr habet ultra. 36. annos uel forte. 40. & sic expirauit tps vñ nullo mõ est audiêda ét si pbaret se læsam. facit cle. 1. in integ. resti. Sed qrit posito q Catherina posset venire côtra remissioné factá p eá, utrú Guiliel. sit côtra remissioné cêsuú & expêsarú factarú p eú? Rñdeo sic; qa restituto minore, aduersarius eius, côtra què restituit, reponit in pristinú statú. ut C. si aduersus tráf. l. 1. & 2. de reputa. q fuit i iudicio. l. 1. ff. de mino. l. q si minor. §. restõ. Nõ. n. est credêdú, q voluerit illa remittere, nisi ét remissio sibi facta haberet effectum; & iõ retractata una, retractatač altera, ne indebitè dámnú patiač. ff. de inoff. testa. l. cum qui. §. si sub hac.

S V M M A R I A.

1 *Iudex debet iudicium suum semper cum ueritate conformare, & semper quod est ueritati similius amplecti.*
Testes an semper ad probandum requirantur.
2 *Testis unus deponens de mutuo, & duo de confessione mutui facta a debitore, possunt plenam fidem iudici facere, præsertim si etiam reus creditor.*

CONSILIVM CCCLXXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Iudex est minister Dei in terris. 15. q. 4. c. ne is. 23. q. 5. c. nõ solú. ut igič ipsius pdeat de uultu Dei iudicium, q est uia, ueritas, & uita. de app̃lone. c. ut nostrú ut ecclesi. benefi. c. 1. in prin. debet côformare iudicium suum cú ueritate, & ipsam summopere iuuare, & ad lucé pducere. ff. de pba. l. fi. in fin. ibi dú dicit, ueritati locú sp fore. de offi. præsi. l. illicitas. §. ueritas. ipsiusq; ueritatis pbationes ampliare, & eis fauere ut saluæ sint. ff. de testi. l. current. ff. de incen. rui. & nau. l. ne q d. §. de his. ff. de inter ro. act. l. 2. cú l. seq. C. de hæret. l. qm. si nãq litera legis seruata uel cortice repugnante côscia ueritaté offendit uel supplantet, ædificat ad gehennam, & aiam occidit. Cú scriptura dicat, q litera occidit, spús uiuificat, & eius iudiciú nõ solú in côspectu summi iudicis sordescit, sed ab ipsis legibus dánač. Cú dicant q uerba legis nõ sunt capienda nec calumnianda, sed qua mente dicta sunt côsideranda. ff. ad exhibed. l. ad exhibendú. dñt ét, q cú de ueritate vel de bona fide agič, nimia subtilitas uel scrupulositas iuris sectáda nõ est, imo plerunq; p eam perniciosè errač. ff. de uerb. obl. l. si seruú. §. sequitur. ff. mádati. l. si fideiussor. §. qdá. ff. de iniusto test. l. posthumus. circa prin. ¶His peroratis ad ppositú infero, q licet lex dicat, q ad pbationé ltimá reqrantur duo testes uel plures deponentes de ueritate, quá perceperunt censu corporeo. ff. de testi. l. ubi numerus. C. si cer. pet. l. fi. & de testi. l. testiú. nõ tñ est hoc ita ruditer intelligendú, ut p alias ltimas seu pbabiles côiecturas, q p direb ctú uel indirectú possint animú iudicis mouere, ñ possit pbari, [b] cùm lex alia dicat, q an sufficienter pbatú sit vel nõ, remittič arbic trio iudicis, [c] q nulla certa regula dari pôt. Ná plerúq; sine publicis instris uel solêni numero testiú ueritas deprehenditur, si concurrant alia arguméta vel psumptiões, qa nõ debet iudex se astringere ad uná specié pbõnis, sed aium suú ex diuersis psumptionibus & côiecturis informare, & si reputet sufficienter pbatú, p illa parte sniam ferat. ff. de testi. l. 3. §. tu magis. de renuncia. c. in presentia. de testi. c. pterea. & de re iud. c. cúm q. Et alibi dicit, q iudex debet côfirmare motú animi sui ex argumentis & testimonijs, quę rei aptiora & uerò pximiora esse côparuerit. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. de pba. c. licet. §. ex pmissis. hinc est, q interdú unus testis cum fama, uel cú fuga, uel cú priuata scriptura, seu alijs psumptionibus, facit plená fidé, ut no. in d. §. tu magis. & in l. in bonæ fidei. C. de iureiur. & eo. tit. l. admonêdi. p doc. † Cú igič in casu nro 2 ista mulier hêat unú testé bonú, q deponit de certa fcia & de uisu, & sic facit semiplená pbatiunem, hêbat ét unum alium. s. primú pductú corá dño iudice, q deponit q ille Ioannes fuit côfessus se teneri dictæ mulieri in summa petita; isti duo sufficiunt ad ferendá sniam p muliere. casus est in c. cum dilectus. de succês. ab intest. habet ét duos alios, q deponunt q audiuerút istá mulierem repetenté a d. Ioanne illud, in quo sibi tenebač; & unus corú dicit de certa summa, s. de duodecim florenis, ille uerò rñdit q nõ hêbat túc, sed q citius posset redderet, p quod vr confessus se teneri. ar. ff. de leg. 2. l. ét hoc mõ. & qd ibi no. cú ergò isti tres testes pbent côfessionem, alter uero probet rei ueritatem, sufficienter pbatum est. ut d. c. cum dilectus. vñ miror, q côtra illá sit data snia. Et si dicač, q isti tres non sunt contestes in pbando confessioné, quia unus deponit de confessione facta modicú ante quadragesimam, alij duo de requisitione facta circa festum S. Michaelis, & sic non concordant in tpe. Rñdeo, saltem illi duo, qui dñt circa festum S. Michaelis, sunt contestes. Item posito, q nullo modo essent contestes, qa unus deponeret de confessione facta die lunæ, alter de confessione facta die martis, alter de confessione facta die mercurij, tamen probant, quia non inducuntur principaliter ad probandum confessionem, sed ad probandum debitum, quod ex ipsa confessione probatur, sicut dicimus in simili, cum quis uult probare se fuisse in possessione iurisdictionis, & unus testis dicit q uidit eum suspendere unum hominem die lunæ, alter dicit q uidit alium suspendere die martis, alter q alium die mercurij. Nam illi non reputantur singulares, licet non conueniant in tempore, quia non inducunt ad pbandum suspensiones, sed possessionem iurisdictionis q per suspensiones pbatur, & iõ tales sufficienter pbãt. ut no. in Spe. de inquisitio. §. 1. uersi. quod si unus. & de testi. §. iam de interrogatorijs. uers. br. ¶Consulo igič iudici, ut ad maioré claritatem & cautelam huic mulieri petenti deferat iurm, & si iurauerit, pro ipsa ferat sniam. ut in c. fi. de iureiuran. & C. eod. tit. l. in bonæ fidei. & d. l. admonendi, licet etiam si non peteretur securè posset ex dictis attestationibus idem facere, & conscientiam suam, q cum prædictis ueri similiter concurrere debet, & etiam ueritatem saluare, ut clare ostensum est. Esset enim magnum peccatú & quasi furtum tot concurrentibus pro ista domina sibi auferre, & quod gratiosè mutuauit, & quod iste reus ingratus de sua ingratitudine & malitia commodum reportaret.

[Margin notes:]

a ¶Contrariú. Adde Bald. in cons. 92. in 1. parte. & d. Cor. in cons. 95. nu. 3. in 2. parte. & in cons. 31. nu. 74. in 3. parte.

b ¶Probari. Adde d. Bart. socin. in cons. 187. incip. in controuersia. uerú ea quibus omnib°. circa fi. & uersi. confirmantur præmissa. in 2. parte. & adde d. Cor. in consi. 4. incipiê. multù. in 7. in 2. parte. q probatio tum ex coniecturis q iudicé mouent nec certa doctrina p batione datur.

c ¶Arbitrio iudicis. Add d. Bartho. socin. in cons. 187. in uersi. ex quibus omnibus in fi. & in cons. 162. incipit in uersi. & præterea c. circa fi. in 2. parte. ibi idê.

¶C 02

¶Casus talis est.

¶Quidam maritauit filiā suā Mariā & ɔstituit' ei tot in dotē ꝓ oī iure qd' habere posset in bonis paternis & maternis. Itē fuit actū ꝙ maritus donaret sibi iocalia pro capite usque ad ualorē centum flore. Itē ꝙ si dictus maritus prædecederet in matrimonio, donabat sibi centū, quia maritus ueniens ad mortē ultra pdicta legauit sibi alia centum; mortuo ergo marito dicta vxor donauit in quadā ultima uoluntate cuidā capellaniæ dictā dotē. Itē dicta iocalia & dicta centū sibi debita ea donatione. Itē dictum legatū de centū repudiauit, & hoc factū sine ɔsensu patris, in cuius erat potestate, & mortua est. nunc pater ab hæredibus viri petit dotē & dicta centū donata, & ēt alia centū legata, & vlterius illa centum ꝓ iocalibus, hæres mariti dicit illa fuisse donata capellaniæ. Quærit qd iuris.

S V M M A R I A.

1 *Donatio facta in testamento si sit inter uiuos, ualet etiam rupto testamento, & quomodo intelligatur ꝙ fuerit inter uiuos.*

2 *Donatio aduentitiorum, in quibus nullus usufructus patri acquiritur, pot esse fiers sine consensu patris.*

3 *Ornamentorum muliebrium non est usufructus, sed usus qui sine dedecore masculis non aptatur.*

4 *Filia si remisit & quietauit patrem de omni iure, quod speret in bonis paternis, an dotis sua pleno iure, ut de ea soluto matrimonio disponere possit ad libitum.*

5 *Actio utilis si est penes unum, directa penes alium, quis præferatur. Actionem utilem habens quid debeat facere soluat habenti directam.*

CONSILIVM CCCLXXXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Primò uidendū est, qualis fuerit ista donatio facta p Mariā filiāfamil. utrū fuerit vltima voluntas, vel ɔtus, qd' est necessariū scire ppter id qd statim quærā. Secdò videndū est, vtrum valuerit quo ad ista, de qbus agit. Tertiò, posito ꝙ ualuerit, vtrū iste Guilielmus hæres mariti possit se defendere aduersus prem petentē de iure illius capellaniæ. ¶ 1 †Quo ad primū videret dicendū, ꝙ fuerit vltima voluntas, cū fuerit facta ɔtēplatione mortis, & de morte facta fuerit mentio, & in multis collata post mortē, vt ff. de dote ple. l. seia. & plenè no. ff. sol. mat. l. q dotis. & sic vr non valere; quia filiusfamilias nec testari nec codicillari pt. a vt ff. de testa. l. qui in ptāte. de leg. 3. l. 3. §. si filius. de leg. j. l. 2. Rndeo fateor, ꝙ quo ad multa fuit vltima voluntas; sed quo ad bona, de quibus agit, fuit ɔtractus. s. donatio inter viuos, vt patet ex tenore instrī dū dr, ꝙ donauit inter viuos donōne pura &c. q verba non faciunt vltimā voluntatē, sed ɔtractum. ff. de verb. sig. l. verba gesserunt & ɔtraxerunt C. qd' me. cā. l. si donationis. qui ɔtractus pt fieri in vltima voluntate. vt ff. de assigna. lib. l. j. §. assignare. & l. fi. & no. in l. hæredes palā. §. fin. de testa. Et posito ꝙ vltima voluntas non valeret, tn̄ valere pōt ɔtractus in ea factus, quia non dependet ab ea. vt ff. de inof. test. l. ēt. & qd ibi no. & facit qd no. per Pe. & Cy. C. de non nu. pe. l. gnāliter. & p Bar. de leg. 3. l. cū quis decedens. §. codicillis. & de reb. corū. l. fi. Itē ex alio patet, ꝙ fuit donatio; quia facta notario pnti & stipulanti noīe capellaniæ, qd' in vltima voluntate non requirit. vt ff. de leg. 2. l. cū pater. §. donōne. quia nō refert in vltimis voluntatibus cū quo testator loquat &c. de leg. j. l. seruo legato. §. si testator. & l. si seruus. §. qui Margaritā. de leg. 3. l. fideicōmissa. §. interdū. ¶ 2 †Secdò qrit vtrū ista donatio facta p Mariā valuerit? & primo qro de illis iocalis, vtrū potuerit ipsa donare capellaniæ. vr ꝙ nō; quia illa q vnus ɔiugum lucrat ab altero, sunt aduentitia. C. de bo. q lib. l. j. & l. quæcunq;. sed aduētitia nō pōt filiafamilias donare sine ɔsensu patris, nec alio mō alienare. eo. ti. l. cū nō solū. §. filius aūt. notat. ff. de dona. l. filiusfam. in gl. fi. ¶Cōtrariū credo, nā illud est verū in casibus, in quibus pater in aduentitiis hēt vsumfructū; quia tunc prohibetur, ne fiat pīudiciū patri. Secus si talia sunt, de quibus vsufr. nō habeat, vt patet in d. §. filius. in verbo dumtaxat. qd importat affirmationē, in ɔtrario casu, cū sit dictio taxatiua. arg. ff. de alimē. leg. l. 3. §. cū titio. C. de transac. l. si idē. de prob. l. rōnes. de csu. pos. & ꝓprie. c. cum eccl'ia sutrina. Nā in illis pōt liberè disponere, cū nullum pīudiciū resultet patri, sicut posset de castrensi peculio vel quasi; vt no. ff. de don. l. a. 3 †Sed in illis iocalibus nullus cadit vsusfructus; sed vsus tm̄. iux. no. ff. de rei ven. l. cū in rē agit. in fi. primæ gl. ¶Itē ille vsus nō pōt pertinere ad patrē, quia sunt ornamenta mulicbria, quibus vir non pōt vti sine vituperatione & dedecore. vt ff. de au. & ar. leg. l. vestis. §. vestimēta. vn̄ non dr habere posse, quod sine dedecore nō pōt. vt ibi no. in gl. de verb. sig. l. nepos proculo. de ɔdi. insti. l. filiꝰ. Nā talia non vīr ad alium vsum parati, nisi ad vsum mulieris. ff. de au. & ar. l. arg. §. ornamenta vn̄ vir donādo vr voluisse, ꝙ ad mulierem tm̄ pertineat vsus, & nōn ad patrē, ergo ad ipsum non ptinet. ut. C. de bō. q li. auth. excipitur. ¶Ad hæc facit, quia hæc filiā iusta rōne mota fuit ad donandū capellaniæ, q. ad piā cām & ꝓ salute animæ, quæ cā iusta est. ff. de dona. inter uirū & uxo. l. si sponsus. §. concessa. ver. ꝓinde & si maritus. Sed ꝓ cā iusta pōt filius donare ēt de ꝓfectitio peculio, ut d. l. filiusfamilias. ff. de dona. post prin. ponit aūt ibi exemplum gl. si donat matri vel coniunctis personis. Ista āt donauit ecclesiæ, quæ dr mater nr̄a; quia sicut mater carnalis generat nos ad hoc seculum, ita eccl'ia regenerat nos ad seculū futurum, & licèt donauerit vni capellæ; totū tn̄ eccl'iæ, q vna est, donasse vr. arg. 24. q. 2. c. loquit. ¶Si verò qrit de donatione centū florenorum sibi facta per maritum, vtrū potuerit donare in pīudicium patris vel refutare. Rndeo non; quia in pecunia consistit cōmoditas, q quodammodo vsumfructum operat. vt ff. de vsufru. earum rerum q vsu consu. l. 2. & l. hoc senatus. & l. qm̄. q cōmoditas vsufru. pōt pertinere ad patrē, iō sine licentia sua ordinare non potuit. vt d. l. non solum. §. filius āt. ¶Præterea filiusfamilias non pōt legatum vel hæreditatem aut donationē sibi factā inuito patre repudiare, ēt vbi solus vsusfructus quæritur patri, & si fecerit totum qritur patri si vult, vt in l. eum oportet. §. j. de bo. quæ lib. vbi pōt colligi determinatio huius dubij. 3 †Si verò qratur de dote, rndeo ɔstitutio dotis fuit facta huic filiæ ꝓ omni iure quod habebat iā in bonis paternis, q maternis, pp quæ quidē bona paterna & materna promisit maritus facere, ꝙ ipsa quietaret & remitteret patri donatu; nō tn̄ ɔstat mihi ex productis ꝙ remiserit. ¶ 4 †Dico ergo sic, ꝙ aut ista filia non remisit, & tunc ɔstitutio dotis fuit simplex, & iō soluto matri. per mortem viri debebat redire ad patrem, a quo profecta erat. vt C. sol. mat. l. dos a patre. nec habet hic locum retentio pp liberos s̄m opi. Mar. postq̄ vir prædecesserat. vt no. ff. solu. matr. l. si dotale. de dote ꝓleg. l. j. in prin. ¶Item mortua filia ēt solu. matri. ɔsolidata fuit actio de dote in patrē, ēt si tēpore quo filia decessit, superuixisset filius vel filia ex ea. vt no. ff. solu. matr. l. post dotem. per Bar. in vlti. vel penul. col. ver. sic. item facit ad aliud &c. qui refert ita fuisse determinatum Bonon. bene per octo doctores. isto ergo casu non potuisset hæc filia donare in præiudiciū patris. vt ff. sol. matri. l. 2. § itē si voluntate. Si verò dicta bona paterna & materna remisisset, tunc videretur istā dotem habuisse in recompēsationem illorum bonorum; ergo esset idem censendum de eo qd de illis. vt l. si cum. §. qui iniuriarum. si quis cau. Modo sic certum est, ꝙ de bonis paternis nō potuisset disponere in vita patris; quia nullum ius formatum vr habere ēt quo ad legitimam; vt ff. de coll. bo. l. j. §. si impuberi. de lib. agno. l. fi. no. C. de sac. san. eccl. auth. si qua mulier. ¶Itē filr de bonis maternis dispnere non poterat. vt d. §. filius autē. ergo nec de ista dote, quæ successit loco ipsorum, nisi quis diceret ꝙ dando dotē pro illis bonis, videat dedisse quo ad proprietatē & vsumfructum, & tunc disponere potuisset s̄m ea quæ. s. dixi. sed hoc nō est mihi bene clarum; iō vellē super hoc maturius deliberare. Patet ergo ex prædictis, ꝙ illa donatio valuit tn̄ quo ad iocalia; quo ad dotē verò, vel donationē cētum florenorū, non valuit de pnti, nec pōt iste Guilielmus se defendere aduersus patrem vxoris.

> ¶Pōt. Sed nū- qd pos- sit aesta ri de do te uidē Bald. in ɔsi. 441. in 4 par te & qd de legiti ma & trebel- lianica si sit gra uatus. unde per eum in cōsi. 90. in scda parte.

Dicunt tamen quidā dnc. ꝙ post mortem patris reconualescit; quia cessat patris interesse, in cuius fauorē prohibita erat alienatio. arg. ad hoc. ff. de vsuc. cum vir pdium. ad trebel. l. filiam fratribus. in Auth. de nup. §. qm̄. sol. matri. l. 2. §. denique. ff. ad macedo. l. iulianus. §. si filius. Sed hoc vr ɔtra mentem. §. filius āt. cōiuncta. l. ꝙ ab initio. de reg. iur. nec est pntis speculationis; quia pater viuit ideo omitto. ¶ 5 †De tertio & vltimo si quæritur, verū iste Guilielmus possit se defendere aduersus petentem quo ad illa iocalia propter donationem factā capellaniæ. Videtur ꝙ nō per ea quæ no. ff. de rei ven. l. fructus. in vlti. glo. si ager vecti. vel emphi. pe. l. 2. Sed rndeo ꝙ per illam donationem transiuit vtilis actio in capellaniā contra hæredes mariti; directa verò remansit penes donantem & hæredem eius. argu. C. de actio. & oblig. l. 2. quæ vtilis pfertur directæ. ff. de procura. l. in causæ. §. fi. est ergo conclusio, ꝙ postquā iste Guil. nondum soluit patri petenti penes quem sunt directæ actiones, ꝙ rector capellaniæ penes quem sunt vtiles denunciet sibi ꝙ non soluat, & tunc soluere non tenet. vt C. de nou. l. 3. & ibi nu. per docto. quicquid gl. ibi sentiat. imo videtur ꝙ nec requiratur denūciatio, ex quo iste Guil. scit alteri competere vtiles. vt no. ff. de transac. l. si. per gl. verum quia alia gln. est contraria. C. quæ res pig. oblig. poss. l. nomen. ideo securior est primæ opi. ꝙ ille rector denunciet vel veniat ad causam. facit ad prædicta quod not. per Bar. ff. ad trebellia. l. facta. §. si hæres.

¶ Casus talis est.

De quadam examinatione testium facta super quadã substitutione parte non vocata, vtrum valeat.

S V M M A R I A.

1 *Substitutio vtrum sit facta necne, si dubitetur, debent in examinatione testium citari illi quibus facta dicitur, & etiam qui veniunt ab intestato ad illa bona, alias non valet. & nu. seq.*

2 *Succedendi spẽ habentibus, licet causam sibi defendere & conseruare, nec propterea dicuntur solliciti de hæreditate uiuentis.*

3 *Decretum per iudicem interpositum quo casu dici possit obreptitium.*

CONSILIVM CCCLXXXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Dubitatio poterat eẽ, quia cũ tp̃e examinationis testiũ viuerẽt filij, nõ videbatur q̃ essent aliqui vocandi. nã filij nõ quia substõ super qua examinabantur non poterat habere locũ in uita ipsorum, sed post mortẽ. Sed illo tp̃e non poterant illi filij interesse prætendere, quia mora omnia soluit. vt in Auth. de nup. §. deinceps. & no. ff. si cert. pet. l. eius qui in prouincia. Sed uocandi non sunt, nisi illi quorũ interest. de maio. & obe. c. inter quatuor. Item nec venientes ab intest. illis filijs videbantur vocandi, quia non poterant aliud interesse p̃tendere, nisi quia illis filijs erãt successuri. Sed hoc prætendere nõ poterant in vita ipsorũ, viderentur. n. sollicití de hæreditate viuentiũ hinc est q̃ spes illa succedendi in uita alterius non est probabilis. ff. de vul. & pup. l. ij. §. interdũ. de coll. bon. l. j. §. si impuberi. de liber. leg. l. post emãcipationẽ. §. illud. & ibi p Bar. Non ergo erant vocandi rõne istius interesse, nec spei q̃ erat ĩprobabilis. ad hoc. C. de pact. l. fi. ¶ Contrariũ dico, q̃ tam filij q̃ illi q̃ successuri erãt ei ab intestato vocandi erant p ea q̃ plenè, & copiosè allegata sunt per venerabilem allegantẽ. ¶ Nec ob. prædicta. Et primò de filiis, & dico q̃ in vita ipsorũ poterant interesse p̃tendere, q̃ eis nõ eẽt facta substõ post mortem. qd̃ patet. Nã si eis esset facta, non poterant de illis bonis disponere. C. cõmu. de leg. auth. res quæ. Sed si non esset facta, poterant disponere tam in vita, q̃ post mortẽ, sed nostra interest hr̃e liberam nr̃am rerum administrationẽ. ff. si q̃s a paren. fue. ma. l. non vsq; adeo. C. de ptrahẽ. emp. l. dudum. Itẽ interest nostra hr̃e in bonis nostris hr̃dem, vt ff. de interr. act. l. ij. qd̃ interesse hr̃e non poterant isti filij in bonis illis, si facta esset substitutio fideicõmissaria, quia per illã non succederetur eis, sed primo testõri, vt ff. de vulg. & pup. l. cohæredi. §. cũ filiæ. ¶ Præterea substõ fideicõmissaria continet onus, sed illorum filiorum intererat, q̃ illud onus non esset eis iniunctũ, hinc est q̃ pp̃ tale onus appositum in legitima dabat̃ olim q̃rela, hodie verò remanet, qd̃ non esset si filiorum non interesset, vt C. de inof. testa. l. oĩno. & l. qm̃ in prioribus. ¶ † Item dico q̃ illorum venientiũ ab intest. intererat substõnem non esse factam, pp̃ spem succedendi q̃ habebant, quã quidem spem pmittitur eis defendere, & conseruare, vt patet in matre & venientibus ab intestato pupillo. quibus pmittit̃ in vita pupilli spem q̃ non habent succedendi, confirmare petẽdo tutorem. j. annum. C. de legi. hær. l. sciant. ff. ad Ter. l. ij. §. si mater. Nec ob. q̃ non debent esse sollicite de hæreditate viuentium, quia verum est agendo & prouocando, sed defendendo possunt, si p̃uocati sunt. arg. eius qd̃ dicimus de excõicato. de excep. c. cum inter. & qd̃ no. de iud. c. exhibita. in gl. q̃ incipit. exceptio. ¶ Ad prædicta facit. ff. de euic. l. pr̃. ubi dr̃ q̃ interest patris defendere spem quam habet recuperandi dotem, vel spem cõsolidationis p mortem filiæ ẽt in uita ipsius filiæ, sic ẽt eẽ interest filiæ conseruare spẽ consolidationis, q̃ habet ẽt in vita patris. vt patet. ff. de min. l. iij. §. sed verũ. in fi. Debebant ergo citari illi, quos proxima cã successionis contingebat tp̃e examinationis testiũ. ff. de vend. inspi. l. j. §. denunciari. de test. c. albericus. cũ ibi no. ¶ Præterea si fuissent citati fore aliquã cãm allegassent, pp̃ q̃ iudex examinationẽ nõ fecisset. arg. ff. de arb. l. si in tres. † Sed qñcunq; aliquid officio iud. petit̃ in quo possit esse aliquis specialis ꝯdictor, ibi debet ille citari, si verò non sit specialis, debet fieri proclama generale, vt no. p Inn. de maio. & obe. c. humilis. de p̃c. c. in nostra. Et si nõ fiat, tunc decretum interpositũ per iudicem põt dici obreptitiũ, quasi p ĩportunitatem vnius partis obtentũ, & sic non valet. arg. ff. de fideicõ. lib. l. si verò subuentum. ff. ne vis fiat ei. l. j. §. hæc verba. §. deinde. l. si prætor. §. Marcellus. vel potest dici ambitiosum, quia cũ index debeat vtriq; parti consulere, quia positus est ad discernendũ veritatem, & sic pro vtraq; parte, sicut testis, vt no. C. de eden. l. is apud quẽ. si aliquid facit contra partem absentem, & in auditã, vr̃ facere ob fauorem, & gratiam partis præsentis, & sic est ambitiosum, & p ꝯñs inualidũ. arg. ff. de decre. ab ord. fac. l. ambitiosa. ff. ad Treb. l. seruo inuito. §. cũ p̃tor. & qd̃ ibi per gl. facit de cã pos. & propr. c. j. in fi. 2. q. j. c. uos in quẽquã. C. si p vim vel alio mõ. l. fi. Itẽ non solũ sunt vocãdi illi quorũ interest de p̃senti, sed quorũ interesse p̃t in futurũ. ff. de aqua plu. arc. l. in diẽ. & l. in cõcedendo. ¶ Ex quibus patet, q̃ prima examinatio nõ valuit, sed nec secunda, quia laborat eodẽ morbo, & ẽt maiori, q̃a fuerunt receptæ mulieres, q̃ in testamento esse non possunt. ff. de test. l. qui testõ. §. mulier.

a Familiæ Qui sit tñ. uominant, & cóprehẽdant vide d. Al. de Imo. in consi. 56. i 2. col. in ij parte.

¶ Casus talis est,

¶ Testator q̃ erat p̃sbyter & Ven. in suo testõ inseruit talẽ clãm. Itẽ lego cuilibet de consanguineis meis habitantibus in mandamento gaudiatij vtriusq; sexus cuilibet. x. flore. auri semel tãtum. ¶ Est in facto, q̃ testõr habebat habitantes in dicto mandamento fratres & sorores habitantes liberos. ¶ Itẽ habebat plures cõsanguineos in diuersis gradibus tam masculos q̃ fœminas habentes liberos. Modò q̃ritur, vtrũ oẽs p̃dicti admittant̃ ad legatũ, ita q̃ cuilibet soluant̃. x. flore. vel si nõ admittant̃ oẽs, qui erunt admittẽdi.

S V M M A R I A.

1 *Legatum quando sit consanguineis, quomodo intelligatur tale relictum, & an omnes de familia ueniant ad utilitatem legati.*

2 *Legatum quando sit quibuslibet de familia, an omnes quotquot erunt, ueniãt ad tale legatum insolidum & 3*

3 *[illegible] si sit inst. tutus hæres, & grauatus tal. legato. & quid si sit inst. tutus extraneus, & usque ad quem gradum adm [illegible].*

CONSILIVM CCCLXXXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Notandũ est ad euidẽtiã, q̃ si testõr facit vnũ legatũ familiæ a sub isto nomine collectiuo puta legat decem, tũc habemus iura clara, quæ dicũt q̃ primò admittuntur nominari, & si illi non sunt, admittuntur p̃ximiores in gradu alijs exclusis, vt ff. de leg. 2. l. cũ ita §. in fideicõmisso. & l. peto. §. fratre. C. de verb. sig. l. fi. † Idem est, si quis faceret vnum legatum consanguineis, & sic sub verbo indefinito, quia vr̃ cognationi factum, & sic familiæ, sicut econtra factum cognationi videtur factum consanguineis. ff. de reb. dub. l. si cognatis. & ibi no. facit. ff. eo. ti. l. ciuibus. ideo aũt est in prædictis, quia per talem interpretationem saluantur verba testõris & mens. de verbis patet, quia licẽt proximiores in gradu admittantur ad legatum cæteris exclusis tamen uerum est dicere familiæ vel cognatis esse relictũ, etiam si vnus solus esset in proximiori gradu, & multi in inferioribus, vt patet. ff. de leg. j. l. filiusfamilias. §. diui. il secundo. circa fi. ibi dũ dicit. Verum est. n. in familia reliquisse, &c. de leg. 3. l. is qui cum plures ff. de leg. 2. l. unum ex familia. C. de fideicõ. l. voluntas. De mente verò similiter patet, nam mens testõris est q̃ legatum sit vtile, & aliquod emolumentum contineat, alias. n. derisorium esset, & nullum, qd̃ non præsumitur velle testõr. hoc patet ff. de leg. 2. l. Mæuius. post princip. ibi debitor autem, &c. de leg. iij. qui concubinam. §. qui hortos. & ibi notatur de legat. j. l. si res obligatas. ibi vel potest aliquid esse superfluum, &c. & no. eo. tit. l. legato generaliter. in gl. magna. Modo quando vnicum est legatum, si diceremus omnes de familia admitti, posset reddi inutile, puta si legatum esset modicum & multi essent in familia, & ideo bene statuit lex q̃ potiores tantum admittantur in gradu, postquam verba hoc patiuntur, mens testatoris non refragatur, & legatum vtile redditur ff. de leg. j. ab omnibus. post princip. Sed nos sumus in casu valde diuerso, & in quo diuersa est ratio, vnde cogimur aliud dicere. Nõ enim hoc legatum factum fuit consanguinitati, vel cõsanguineis sub nomine indefinito, vt dicũt illa iura. Sed cuilibet ex cõsanguineis, † quæ dictio, cuilibet, est dictio vniuersalis, quia ad verificationem sui requirit concursum omnium. vt ff. de arb. l. non distinguemus. §. cum in plures. Item est distributiua, quia cuilibet legatum attribuit insolidum, vt ff. de leg. iij. l. si pluribus. in prin. & ibi not. de hæredib. insti. l. hoc articulo. & ibi not. per Bart. vnde non esset verum dicere, q̃ cuilibet consanguineorum foret legatum, nisi omnes cuiuscunque gradus admitterentur, & quilibet insolidum, non ergo debemus recedere a verbis, postq̃ aliter non possunt saluari, & voluntas testatoris non repugnet, vt j. dicam. de lega. 3. l. non aliter in prin. Et argu. de exerci. l. j. §. si is qui nauim. Præterea ex quo ista qualitas consanguinitatis competit cuilibet insolidum, licet sint in diuersis gradibus constituti, dictio distributiua, cuilibet, videtur similiter legatum cuilibet insolidum attribuere. arg. de leg. j. qui filiabus. §. j. ¶ Præterea hic non intendebat testator vnum legatũ facere, sed plura, quia voluit multiplicari summas sm̃ numerũ p̃sonarũ, & sic tot sunt legata quot summæ. ff. de verbo.

de uerb. obl. l. scire debemus, unde patet, ꝙ habuit respectũ ad singulas ꝑsonas, & singulos cõsanguineos noĩasse vr̃. ff. de admi. tut. l. si duo. de leg. 3. l. 1. chorus. Nã & filii vñr noĩatim exhr̃dati, si q̃s hr̃dat oẽs filios suos. ff. de libe. & posth. l. titius. in prin. nõ ergo se quit, hic illa absurditas quod legatũ vr̃ inutile, si oẽs admittant in solidũ. & iõ dico nõ debere remitti, ut saluent̃ uerba gñalia testatoris. Nec ob. si dicat, ꝙ idẽ debet dici de vl̃i, qd̃ de indefinita: nã interdũ multo & plus operat̃ vl̃is. de leg. 3. l. iulianus. sed dicet aliq̃s

3 † ꝙ ista interpretatio erit ꝯ̃ voluntatẽ testõris, q̃a per hoc multum grauabit̃ hæres, qd̃ nõ ꝑsumit̃ uelle testõr. de leg. 2. l. titia. §. q̃ in uita. & l. sempronius. & l. si ita relictũ. in prin. Sed r̃ndeo, ꝙ ꝯ̃ria cõiectura sumit̃ ex ꝑsona testõris hr̃dis scripti & q̃ititate hr̃ditatis; nã testõr erat clericus & instituebat sibi extraneũ; nã si fuisset laicus & instituisset filiũ nõ esset credẽdũ, ꝙ uoluisset eũ ita grauare. ar. de iure codicillorũ. l. is q̃. & d. §. q̃ in uita. itẽ relinquebat pinguem hr̃ditatẽ & soluendo oĩb' adhuc diues remanet. Postq̃ ergo verba cõsonãt, ista cõiectura ꝑualet alteri. facit qd̃ no. ff. de in integ. rest. l. diuus. Si aũt q̃rit̃, usq; ad quẽ gradũ admittant̃, puto ꝙ usq; ad septimũ gradũ, sicut ad successionẽ. ar. ff. de gradi. l. nõ facile. in prin. & qd̃ no. C. ad tertul. l. si fœmina. licet q̃nq; reperiat̃, ꝙ intelligant̃ usq; ad quartũ gradum. de epis. & cler. auth. Iniam. & in c. nõ debet. de consanguini. & affini. sed illi sunt casus spãles & aliam rõnẽ habentes, unde non sunt trahendi ad casum istum.

¶ Casus.

¶ Ponit̃ in facto ꝙ Berẽgaria filia Ioãnis hr̃dis uxorq; Pontij benedicti existens in infirmitate de cõsensu d. p̃ris sui fecit donationẽ cã mortis, ꝑ quã inter cætera donauit dicto eius marito quinquaginta flor. aur. Itẽ Piereto bñdicti viginti flo. aur. Itẽ Ioãneto uecherij fratri suo viginti flo. aur. Itẽ liberis r̃ndibamer̃. decẽ. flo. aur. Cætera uero bona sua dedit Ioannetæ Benedictæ filiæ suæ & d. Põtij. & si d. Ioanneta decederet q̃ñcunq; sine ꝓle ltĩma, eadẽ bona dedit donatione cã mortis ꝓ medietate m̃ri suæ Berengariæ, & pro alia medietate d. Pontio marito suo. Inclusis tñ in ipsa medietate dictis quinquaginta flo. sibi donatis, & ltĩma q̃ sibi posset cõpetere ꝑ mortẽ d. Ioannetæ filiæ suæ. ¶ Contingit aũt in facto, qd̃ d. Berẽg. a d. infirmitate conualuit, & d. Ioanneta filia sua ipsa matre uiuente decessit. ¶ Mõ quæritur utrum ualeant prædicta donata per dictam Berengariam causa mortis modo prædicto taliter, ꝙ donatarij ea petere & consequi possit.

S V M M A R I A.

1 *Donatariæ causa mortis potest substitui & directè, & per obliquum.*
Substitutio in donatione causa mortis facta tenet etiam mortua donataria uiuo donatore, & qualiter directè fiat uel obliquè.

2 *Donatio facta contemplatione periculi, cessante periculo reuocatur, & quid in dubio quando non fit per modum causæ.*

CONSILIVM CCCLXXXV.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Si q̃rit̃, utrũ ista donatio fuerit reuocata ex hoc, ꝙ filia prima donataria decessit in uita donatricis. dico ꝙ nõ quo ad eos, q̃ sibi substituti erant, s. maritũ & matrẽ dictæ donatricis. ff. de usufruc. leg. l. si ab eo. C. de cad. tol. l. 1. §. & cũ triplici. cõiuncto. §. ꝓ secũdo. in q̃bus hr̃, ꝙ mortuo illo cui lcã est substitutõ in uita testatoris, adhuc durat substitutõ, & loquũtur de substõne fideicõmissaria, ꝑ quã substitutus hẽbat capere ꝑ manus illius, cui substitutus erat, fortius ergo indirecta, ꝑ quã capit a seipso, vñ mors illius minus sibi nocet. qd̃ ẽt colligitur. ff. de uulg. & pup. l. q̃dã testõ. ¶ Sed in casu nr̃o fuerũt isti directò substituti, q̃a donatrix usa est his uerbis, vz. si d. filia decederet sine liberis donabat ꝓ medietate tali, & ꝓ alia medietate tali &c. q̃ uerba donabat &c. faciunt in p̃sti casu substõnẽ directã. iuxta no. ꝑ Dy. ff. de don. cã mor. l. si cui mortis. & de leg. 2. l. ut hr̃dibus. & ibi ꝑ Bar. & C. de dona. cã mor. l. 1. Itẽ patet ex eo, q̃a dicti substituti nõ stipulabantur in illũ casum ad illã filiã primã donatariã, cũ esset infans, sed stipulabantur ab ipsa donatrice. Primo. n. casu fuisset obliqua, si habuisset ꝑcipere per manus filiæ. vñ cũ in persona filiæ fuerit reuocata, magis fuisset dubium, an reuocata fuisset quo ad substitutos, sed in secũdo casu, cũ hẽant percipere ab ipsa donatrice, minus habet dubij. arg. ad hoc. ff. de adimen. lega. l. 3. §. 1. & §. si quis ita. ¶ Si q̃ritur utrũ fuerit reuocata donatio; q̃a donatrix recõualuit ab infirmitate, in qua iacebat tpe donationis, tunc maius est dubiũ. Nã si dixisset hoc expresse donatrix, ꝙ in illũ casum uolebat reuocari, uel si dixisset ꝙ iõ donabat, q̃a dubitabat mori de illa infirmitate, & sic illa infirmitas esset cã donationis, tũc cessante ea infirmitate tanq̃ cã finali, cessaret ẽt donatio, & ipso iure esset reuocata, ita vi-

2 dentur loq̃ leges. ff. de dona. cã mor. l. senatus. §. nec dubitauerũt. & l. si mortis cã. de dona. l. 1. §. itẽ eũ ipse. si cer. pet. l. non oĩs. ff. de adimen. leg. l. alũnæ. §. fi. tales. n. ꝑfationes per modũ cãæ appositæ inducũt cãm finalẽ. ff. de hr̃di. insti. l. fi. sed in casu nr̃o neutrũ istorũ fecit, sed simplr̃ narrauit se infirmã, nec dixit iõ se donare, quia dubitabat de illa infirmitate mori, & certũ est ꝙ multi infirmant̃, q̃ non ꝓpterea mori dubitant. unde licet infirmitas det tũc occasionẽ donationi, q̃a ꝑp eã inducitur ad cognitionẽ mortis, ad quã alias nõ induceretur, nõ ꝓpterea talis infirmitas est cã finalis donationis, q̃a non facit eã ꝑp mortẽ, quã dubitat ex instanti infirmitate, sed ꝑp illã quã scit se aliq̃ñ posse cõtingere, q̃ ꝑp instãtẽ infirmitatem inducitur, sicut peccator q̃ aliq̃ñ percussus a Deo aliqua aduersitate inducitur ad cõtritionẽ & mortis cogitationẽ, quã de p̃nti tñ non dubitat. nõ ergo vr̃, ꝙ isto casu sit reuocata donatio, postq̃ non expresserit. arg. C. de cõdi. ob cãm. l. si repetendi. & qd̃ no. per Dy. in l. 1. de dona. cã mor. in prima glosella. alias sequeretur absurdũ, ꝙ si q̃s in quacunq; leui infirmitate constitutus donaret cã mortis, eo reconualescente reuocata esset donatio, qd̃ nõ est dicẽdũ. † uerũtñ gl. ordinaria. in l. 3. de dona. cã mor. vr̃ determinare ꝯ̃riũ, ꝙ q̃cunq; q̃a in infirmitate constitutus vel periculo donat eo liberato ab illa infirmitate uel periculo, reuocata est donatio, nec distinguit, an donans hoc dixerit, uel nõ, sed põt intelligi s̃m ꝑdicta, & ita vr̃ eã intelligere Bar. si cõsiderentur uerba sua. dicit. n. ꝙ cũ illa cã adijcitur de instãti periculo vel infirmitate, vr̃ ad illa se astringere, & iõ reuocata est ipsa cessante, & sic innuit ꝙ dẽat addici ꝑ modũ cãæ. ¶ Br̃ cũ correptione sanioris puto sic dicendum, ꝙ si constat infirmitatem illam fuisse grauẽ adeo, ꝙ verisimilr̃ dubitabat de ipsa mori, licèt non fuerit expressum in donatione, donatio sit reuocata ꝑ illã gl. q̃a cũ dixit se donare cã mortis, vr̃ se retulisse ad illã quã ex instanti infirmitate dubitabat, alias aũt si hoc nõ constet, postq̃ in instr̃o non fuit dictũ, ꝙ iõ sit reuocata ꝑ rõnes allegatas ꝓ ista parte. itẽ dico, ꝙ onus ꝓbandi talem fuisse infirmitatẽ, de qua verisilr̃ poterat dubitare mortẽ, incumbit ei q̃ dicit reuocatã esse donationẽ. ff. de ꝓba. l. ei q̃ dicit. poterat ꝓbare per medicos uel obstetrices sibi assistentes, uel custodes q̃ audiebant uerba & q̃relas suas, uel si fecit alia signa de dubitatione mortis, q̃a cõfessa fuit, & recepit Corpus Chr̃i, & similia. itẽ dico, posito ꝙ esset reuocata, si postea declarasset se uelle decedere cum eadem uoluntate, adhuc remaneret firma donatio quasi ex recenti uoluntate. arg. ff. de leg. 3. l. 1. §. si filius. de bono. pos. s̃m tab. l. qui ex liberis. §. testõ. quod est uerum, si pater consensisset, alias

1 ius sibi q̃situm ex reuocatione donationis non potuisset filia sibi tollere. ff. de pact. l. fi. sol. mat. l. insulam. §. fi. cum simi.

¶ Casus talis est.

¶ De quadam remissione facta per quadam filiam fratri suo ad instantiam & asseuerationem matris de omnibus paternis, hoc acto ꝙ dotaretur de certa summa, ut ualeat.

S V M M A R I A.

1 *Remissio facta a filia fratri suo etiam iurata potest retractari, si fuit decepta per suasionibus & dolo matris, uel si non fuit insinuata.*
Insinuationi renunciari non potest etiam iuramento. & nu. 2.

2 *Iuramentum non extenditur ad incogitata nec ad id de quo non est uerisimile fuisse actum si expressum fuisset.*

CONSILIVM CCCLXXXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Siue dicamus istam quietãtiam uel remissionẽ habere uim vẽditionis, ex eo ꝙ filia ista remittebat bona ꝓ pecunia. iuxta no. per Bar. in l. 2. ff. si cer. pet. siue uim donationis, ex eo ꝙ plus ascẽdebat ualor rerum, quàm esset illa pecunia. arg. ff. de contrahen. empt. l. si quis donationis. tamen utroque casu dicendum est, ipsam de se non ualere, quia res immobiles minores sine decreto non possunt alienari. ff. de rebus eorum. per totum. C. de prædijs mino. l. prædiorum. & l. si quidem. cum tamen ad reuocationem eius agitur ipsa pecunia ꝑcepta restituenda est: ut d. l. prædiorum. Item inquantum uim donationis habet idest in eo quod excendit summam dotis, etiamsi decretum interuenisset, non ualeret, quia decretum interponi a debet in fauorem & prouisionem minoris, non in odium quod est semper cum donat. C. si maior fac. ra. ha. l. fi. ff. de tute. & ra. di. l. 1. §. 1. item si ascendat summam quingentorum propter aliud non ualet, si non fuit insinuata. C. de donat. l. datam. nec potest illi iuri de insinuatione loquenti renunciari;[2] quia introducta fuit propter publicam utilitatem; ergo &c. ff. de procura. l. filiusfa. §. militea. de postu. l. quos prohibet. ff. solu. matri. l. alia causa. §. eleganter.

¶ Renunciari. Ad de eodẽ Pau. 3 in cõs. 140. nu. 2.

ꝑleganter. & ita tenet Goil. de Cu. in l. illud. C. de sac. sanc. eccle. & Old. et ita ꝯsuluit. vñ nec cū iurā vr̄ posse renunciari, qđ nō ualet ꝯ pub. utilitatē ꝑstitū. de so. cōpe. c. si diligenti. in fi. no. Bar. ff. ad l. fal. l. si ius & augerius. Itē ꝑp aliud dicta q̄etatio vr̄ nō esse seruanda. nā si uerū est hoc, qđ pouit, vꝫ ꝙ mr̄ ut induceret eā ad remittendū asserebat, ꝙ oīa bona q̄ remittebat nō ascēdebāt ad illā summā. 90. & tñ multo plus ualebāt, uel asserebat ꝙ erāt implicita litigijs, qđ erat falsum, tūc cōstat ꝙ inducta fuit per dolū, q̄a si ueritatē sciuisset, illud nō fecisset, & iō nō ualet. ff. de dolo. l. si q̄s affirmauerit. in prin. & §. 1. & l. cū a te. & l. si legatarius. tales. n. falsæ ꝑsuasiones dolū inducūt, ut dictis. ll. & iō reddit̄ remissio nulla. ut no. in l. de tutela. C. de in integ. resti. tit. gn̄ali. in gl. vel si q̄s dicat, ꝙ dolus tertij nō reddit actū nullū, ut l. eleganter. in prin. ff. de dolo. saltem reddit ipsum annullandū in subsidiū, cū ꝯ tertiū nō pōt h̄ri recursus. ut ibi no. uel illud verū de dolo penitus extranei; secus si sit tutor, vel gestor negotiorū, ut ibi sir̄ no. & l. sed ex dolo. ī prin. eo. tit. quacunq; opi. teneas, nō est in effectu seruanda remissio facta ꝑ dolū. † Itē ea hoc patet, ꝙ iurm̄ nō facit eā recōualescere, qu nō extēdit̄ ad incogitata. de iureiur. c. pe. & ibi no. & c. ad nostrā in tertio. & c. veniēs. nec ad id, de quo nō est verisir̄e fuisse actū, si fuisset expressū. de homic. c. cū iurm̄. nō aūt est verisir̄e, ꝙ oīa bona remisisset ꝓ tāta summa, si sciuisset multo plus ualere, maximè mulier cuius genus auarissimū est. ff. ad uelleia. l. si ego. Itē cū remittebat & iurabat, intelligebat̄, si uera sunt q̄ sibi asserebant̄. ar. de rescrip. c. ex parte. in primo. Hn̄t. n. iurā tacitam ꝯdōnem, ut no. de rescrip. c. cōsti. cum si. Postq̄ ergo de nouo venit ad notitiam suam, ꝙ res aliter se habet, non nocet sibi iuramentum. ar. de excep. c. pastoralis. de testi. c. præsentium. de elec. c. vt circa. lib. 6.

S V M M A R I A.

1 *Collectas utrum is soluere teneatur pro illis bonis, quæ habet in loco in quo non habent domicilium, an uero in loco domicilii, pulchra hic distinctione deciditur.*

2 *Constitutio facta per rectorem prouinciæ, quatenus est contra iura communia disponentia aliter de collectis soluendis non ualet.*

3 *Confirmatio pont. ficis an & quando possit præiudicare.*

Confirmatio principis debet intelligi quatenus nil fiat contra ius commune.

Princeps quando uideatur tollere iura, licet mentionem non faciat.

CONSILIVM CCCLXXXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Primò uidēdū est, qualiter de iure cōi possidentes bona in loco de mōtillis, uel in eius territorio, dēant cōtribuere ī collectis. Scdò de ualore ordinationis dudū factæ in comitatu uenesini, utrū ꝓcedat de iure. ¶ † Quo ad primū a distinguēdi sunt tres casus. Nā aut loq̄mur de collectis impositis per ipsam uillā cōcernentibus statutū & cōseruationē ipsius uillæ, puta ad refectionē uel ædificationē murorū uel alicuius pōtis, sine quo uilla nō posset inhabitari vel aquæductus, & tūc dico ꝙ oēs possessores debēt cōtribuere ꝓ solido & libra, siue hēant domiciliū in loco, siue nō, dūmō possideāt in territorio, nullius enī possessor a talibus oneribus excusat̄. C. de op. pu. l. ad portus. & l. oēs. & de īmu. ne. cō. l. fi. lib. 10. in uerbo possessores. C. de sac. san. eccle. l. ad instructiones. talia. n. onera vr̄ realia, q̄a nō solū cōcernūt ꝯseruationē ambitus loci, sed et oīm possessionū in territorio positarū, nisi. n. locus inhabitaret̄, possessiones remanerent incultæ, & iō sicut possidentes bona ī. locū cōtribuere tn̄r, & ita possidentes in territorio, qđ censet̄ pars ipsius loci. ar. ff. de iudi. l. insulæ. ff. ad municipa. l. q ex uico. C. de epis. & cle. l. nulli. ff. de offi. ꝑfe. ꝑto. l. 1. §. cū urbē. Cōstat aūt, ꝙ onera realia pn̄t indici possessionibus, licet dn̄s earū nō sortiat̄ in loco domiciliū vel forum, ut no. p Inn. de fo. cōpe. c. postulasti. Est aūt cōueniēs, ut postq̄ possessiones territorij ex inhabitatione loci recipiūt culturā & curā, sic meliorationem. ff. de iure fi. l. 3. §. diui. ꝙ ex earūdē possessionū redditibus locus & inhabitatio cōseruet̄. iuxta illud. Cōmoda qui sentis iungas onus emolumentis. & de reg. iur. l. sm̄ naturā a ꝯrio sensu. & eo. tit. c. qui sentit. & c. iōni. ff. de usufru. l. vsufructu legato. §. fi. cū l. seq. & l. pendentes. §. si q̄d cloacarij. Interdū verò collecta nō respicit statutū loci, uel eius inhabitationē, sed cōitatem ipsius & ꝑsonas eiusdē, & tūc talis collecta nō pōt indici per ipsam cōitatem, nisi incolis ipsius loci vel hn̄tibus ibi forū, talis. n. collecta indicitur ꝑsonis ꝓ rebus, & iō oportet ꝙ personæ sint subditæ, ita intelligo. l. reīp. ipso. §. fi. & l. munerū. §. mista. & §. ꝑterea. & q̄ ī ibi dr̄ per argumentū a spāli. ff. de mune. & hono. Possessorib⁹ ergo nō hn̄tibus ibi forū nō indicunt̄, q̄a nō sunt de populo illo, sed si indicant̄ per locū, in quo sortit̄ forū, tūc et ꝓ bonis alibi sitis soluēda est. ar. ff. de reb. eorū. l. magis puto. §. illud q̄ri. prima vero collecta potius rebus, q̄ ꝑsonis indocit̄. & sm̄ istā distinctionē intelligo gl. q̄ est. C. de mulie. & in quo loco. l. 1. q̄ dicit, ꝙ cū alicui incolæ collecta imponit̄, res alibi sitæ nō cōputant̄, ne in duob⁹ locis res tales tallient̄. Nā illud est verū, cū imponit̄ ꝓ onere loci. nā tūc nō deberent dictæ res talliari nisi in loco, in cui⁹ territorio sūt, si. n. talliarent̄ in loco, in quo dn̄s earū domiciliū habet, tūc in duobus locis talliarent̄, qđ esset incōueniēs. ꝯ uero si imponat ꝓ onere cōuatis, tūc in loco tm̄ domicilij, q̄a de cōitate illa dn̄s est, & sic intelligo opinionem doctorū aliquorū reprehendentiū illā gl. Interdū verò collecta nō imponit̄ per ipsam uillā spāliter, sed imponitur gn̄alr̄ ꝑ superiorē totius ꝓuinciæ seu cōitatis, puta ꝑ Papā uel rectorē imponitur una collecta gn̄alis toti comitatui, puta uigintimilibus. deinde distribuitur q̄titas ꝑ loca ut unus locus soluat mille, alter duo milia, alter tria milia, tūc nō eo hic disputandum an possessores bonorū hēant domiciliū in loco uel nō, cū imponatur ꝑ illū, cuius interdicto subditi sunt ubicunq; habitēt, vel ubicunq; bona possideant. sed est cōsiderādū, q̄ sit mens superioris in distribuendo ꝑ d. loca. & rn̄deo ꝙ mens eius est, ꝙ q̄libet locus soluat partē suā ꝓ possessionibus sitis in suo territorio. Nō. n. distribuendo cōsiderauit ꝑsonas tm̄ nec bona, q̄ alibi possident, sed bona tm̄ q̄ in loco sunt, alias. n. sequeretur incōueniēs, ꝙ si habitatores de mōtillis pauca bona haberēt in territorio, q̄a ꝓ maiori parte sunt forensiū ibi nō habitantium, sicut de facto et cōtingere posset ꝙ habitatores dicti loci soluerent in duplo uel in triplo ꝓ possessionibus suis, q̄ habitatores aliorū locorū si bona extraneorū ibi nō inhabitātiū nō cōtribuerent in d. summa, ꝙ esset iniquū, q̄a in talibus est æqualitas seruanda. arg. C. cōmu. diui. l. pe. in fin. de fructi. & lit. expen. l. fi. de ꝓxi. sac. seri. l. in sacris. §. in oibus. lib. 12. de re mili. l. fin. §. ita vꝫ. Itē sequeretur, ꝙ possessiones q̄ sunt in territorio loci de montillis, ex cuius inhabitatione recipiūt culturā & adiutamentū, ut dcm̄ est, nō ꝓdessent illi loco, sed alteri in quo dn̄s habet domiciliū, ꝙ esset sir̄ inhumanū. ar. C. de serui. l. si ꝑses. de alluuionibus. l. fi. ibi dū dicit. ne doleant diligentes &c. de bo. q̄ libe. l. cū oportet. ī prin. ibi dum dicit. & filij nō lugebūt &c. Facit qđ h̄r de ꝯsti. c. cū M. ferrariensis. in gl. sup verbo industriā. dico ergo, ꝙ si cōsiderata mente superioris, & bona æq̄tate, ac iuris dispōne, distributio quātitatū fcā ꝑ loca debet intelligi sm̄ q̄titatē possessionū existētiū in territorio d. loci, & iō dictæ possessiones dn̄t in illa summa cōtribuere, licet dn̄s earū alibi hēbat domiciliū, ex q̄bus seq̄tur respōsio. ¶ † 2 Ad scdm, vꝫ inquātū ordinatio fcā in uenesino cōcordat ꝑdictis, ualuit, inquātū verò ꝯdicit, nō ualuit de se, q̄a nō potuit rector tollere ius cōe. C. de offi. ꝑfec. ꝑto. l. normā alias formā. 25. q. 2. c. instōnis. ¶ † 3 Patet et ex ꝑdictis resꝑōsio ad tertiū, s. utrū cōfirmatio papæ ualeat inquātū ꝑdicta ꝯdixit, sup quo ꝯsiderādū est, ꝙ d. cōfirmatio nō fuit facta motu ꝓprio, sed ad instātiā cōitatū venesini asserentiū ꝑdictā ordinationē ꝓcedere de iure, ut patet ex tenore ipsius, ex quo patet, ꝙ Papa nō intēdebat iura tollere, sed perinde est ac si cōfirmasset si & ꝓut de iure. b Cū ergo iura dicant ꝯriū, repellēda est cōfirmatio, maximè si d. cōfirmatio ꝑiudicialis est alijs. C. de ꝑci. impe. offe. l. rescripta. si ꝯ ius uel utili. pub. l. fi. de rescrip. c. si quādo. Nec ob. de cōsti. c. 1. lib. 6. ubi princeps vr̄ tollere iura, licet mētionem non faciat, q̄a illud est verū cū legē cōdit ꝓprio motu. Secus si ad postulationem alterius aliq̄d concedit ꝑ ꝗ. dicta iura. ¶ Præterea hoc patet ex eo ꝙ Papa dicit circa fi. si aliquid canonicum nō obsistat. canon. n. idē est, ꝙ regula; regula uerò dr̄, q̄a rectè ducit. 3. dist. c. canon. Ius autē ciuile recte ducit, & iō canonicum & regulare dici potest. ar. C. de legi. l. leges. si ergo iura ciuilia obuiant, vr̄ obuiare qđ canonicū, & ideo confirmatio non ꝓcedit. Præterea non solum ciuilia, sed et merè canonica iura obuiare uidentur, q̄a cū non reperiatur in eis ꝯriū, et ꝑ canones sunt leges seruandæ, & pro canonibus habentur, ut no. de oper. no. nūc. c. 1. Præterea, posito ꝙ semel ualuisset cōfirmatio, hodie tamē non vr̄ seruāda, q̄a quādo fcā fuit, pauci forenses tenebant bona in territorio de montillis, hodie verò quasi oīa tenentur ꝑ forenses. & ideo si seruaretur, esset multū dispendiosa incolis. Priuilegium autē uel concessio principis, cùm ex postfacto deducit ad iniquū compendiū, non debet seruari. de decimis. c. suggestū. in text. & gl. q optimè facit. Sequitur ergo ex prædictis, ꝙ dominus urgens non obstante ordinatione uel confirmatione prædicta debet executioni mandare & domini camerarij cogere possidentes bona in loco uel territorio de montillis, licet ibi non habeant domicilium ad conferendum in collectis & alijs oneribus secundum ea quæ supra dicta sunt.

SVM.

a ¶ Quo ad primū. Ad materiā discurreq; hic 1 cōsil. 22. incip. vr̄ I 1. parte. per Cor. in cōsil. 99. inci. circa nume. 11 & seq. ead. parte. & in cons. 217. incip. cir. per totū 1 1. par. & Bald. in cons. 138. in 2. par. & in cons. 434. in 3 par. & D. Cor. in cons. 72. inci. in hac. nu. 12. & 13. in 4. par. & 1 cons. 83. per totum. ea. parte. & in cons. 194. inc. licet per totum.

b ¶ De iure. qualiter aūt intelligatur. ul de Bal. in cons. 514. in 3. parte.

SVMMARIA.

1 *Filiusfa. sicut est capax dotis & donationis propter nuptias, ita & obligationis eiusdem.*

2 *Hæres detrahit quod sibi debetur a defuncto, quando est grauatus restituere, licet per aditionem confusæ sint actiones.*

3 *Donatio propter nuptias computatur in legitimam, & quod ultra est potest grauari filius restituere.*

4 *Substitutus an, filios habuerit, & an prædecesserint instituto, si dubitatur quis probat.*

5 *Inuentarium, qui non facit an perdat Trebellianicam.*

6 *Legitima & Trebellianica quando non sufficiunt ad dotem filiæ saluo honore non deduci potest de fideicommiss. ultra eas per rones.*

CONSILIVM CCCLXXXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Pro declaratione primi dubij & aliquorū aliorū, quæ cū ipso simul expediā, † præmitto q sicut filius vel filiafamilias sunt capaces dotis & donationis pp nuptias, vt l. Pomp. Philadelphus. ff. fami. erci. & no. in l. 2. C. de in offi. dona. ita & obligationis pro dote vel donatione. arg. eorū quæ no. C. de inoffi. testa. auth. vnde si parens. erat ergo pater obligatus huic filio suo Francisco ad id quod promiserat & nondū tradiderat. Secūdò pmitto, q licèt p aditionē hǣditatis confundantū actiones, quas hǣs habet ʒ defunctū, cū tñ rogatus est restituere hǣditatē, pōt aduersus fideicommissariū retinere qđ sibi debebat. C. ad l. fal. l. imponenda. ff. ad Treb. l. debitor. & ibi no. & si restituit retētione nō facta, potest repetere quasi plus soluerit q̄ debuerit. ff. ad Treb. l. pe. & idē est, cū restituit nō retenta quarta Trebellianica p errorē facti. eo. tit. l. hǣs cū debuerat. † Tertiò pmitto, q si pater qñ grauauit filiū suū de restituēdo hǣditatē, nō fecisset mētionem de eo qđ sibi promiserat in donatione pp nuptias, sed simplr ipsum grauasset de restituēdo hǣditatem, si decederet sine liberis, tūc adueniente casu substitutionis potuisset filius vel eius heredes facere duplicē detractionē seu retentionē, nā primò potuissent deducere illud qđ fuerat promissum p patrē tanq̄ æs alienū. ff. ad Treb. l. 2. si filia. in prīnc. & l. si pater filiā. ad l. fal. & illud qđ pp istā cām detraxisset, fuisset cōputatū in legitima, adeo vt pro ltima aliud nō detraheret, si illud sufficisset. C. de inoffi. test. l. qm̄ nouella. Itē si plus fuisset, q̄ ascēderet legitima similr nō fuisset restituendū, vt dictis iuribus. secūdò potuisset detrahere Trebellianicā, vt dñt etiā dictæ leges. Nunc aūt in casu nr̄o pater voluit expressè, q illud qđ pmiserat nō exigeret p filiū, qđ facere potuit quatenus erat vltra legitimā, qa sicut in illo pōt filius grauari vt alteri det, ita & prohiberi ne deducat, qa p hoc vr̄ grauari vt restituat fideicommissario. ff. de leg. 2. l. fi. §. filio. & no. C. de rei vxo. act. §. videamus. in quibus locis no. p doc. q filius vel filiafamilias pt grauari in dote & donatione pp nuptias, quatenus est vltra legitimā. Prohibetia aūt ne deducat, idē est, vt dixi. ff. ad l. fal. l. debitor. Ad solutionē ergo veniēdo dico, q actio quā habebat ipse filius p aditionē hǣditatis, fuit cōfusa. Itē si hǣdes dicti filij Francisci possiderent bona, possent aduersus fideicōmissariū petentē restitutionē retinere. primò de eo quod promissum fuit quantū sufficeret ad legitimā, & vltra hoc ēt Trebellianicā, & sic medietatē bonorū, residuum aūt veniret restituendū. Si verò bona possideant p fideicommissariū vel eius hæredē. i. p illā Serenettā, tūc pñt hǣdes dicti filij oīa repetere, vt de oībus retineāt medietatē, si pōt fieri cōmode vel in aliquibus rebus fm̄ arbitriū iudicis, vt d. l. hǣs cū debuerat. ff. ad Treb. facit. ff. quorū legat. l. j. §. redigunt. si vero hǣdes dicti filij possiderēt aliqua, q̄ sufficerēt ad legitimā & Trebellianicā, & essent ambo contenti, q in illis tm̄ rebus detraheret, hǣdes aūt filij nō vellēt repetere illa q̄ possident p dictā Serenettā, qa nō recepit de manu sua, hoc facere nō posset ēt si Serenetta esset parata statim docere de fideicōmisso. nā illo casu fideicōmissarius est legitimus ʒdictor, vt no. C. de edi. di. Adr. tol. l. fi. p gl. & doc. ff. ad Tre. l. filiā fratribus. An aūt possit aliqd detrahi ex psona filiorū Fracisci, rñdendū est q nō, qa cū pr̄ eos præcederet tpe mortis, nihil eis debebat. ff. de inoffi. test. l. si qs filio exhǣdato. & de ioff. test. l. pr̄ filiū. ¶ † Ex pdictis patet rñsio ad q̄tuor prima dubia. Itē ad 7. penultimū & vltimū. Sup quinto, quo q̄rit, cui incūbebat onus pbādi an hǣdi Cōstāntiæ q ipsa Constāntia decesserit cū liberis, vł d. Serenettæ q decesserit sine liberis, postq̄ ꝯstat q Constantia semel habuit liberos. Rñd. si cōstaret, q d. liberi decessissent, dubitar ē tñ vtrū anteq̄ Cōstantia vel post tūc Serenettia hr̄et intentionē suā fundatā, qa psumeretē conditionē fideicōmissi extitisse, & sic liberos prædecessisse. ff. ad Treb. l. ex facto. §. si quis autem. vbi est casus. & not. de rebus dub. l. qui duos. §. cum in libello. per Bart. incūberet ergo tūc onus probādi hǣdibus Cōstantiæ, q decesserit cū liberis, si vero cōstat q habuerit, nō tñ cōstat q mortui sint, & dubitatē an præsumatē habuisse tpe mortis ex quo semel habuit, & rñdeo q nō præsumitē habuisse, nisi probetur. & sic idē dico qđ in casu præcedēti, vt incūbat onus probādi hǣdibus Cōstantiæ. tex. est cū gl. ordinaria. ff. de excu. tut. l. spadonē. §. q absolutus. & maximè hoc verū est in casu nostro, vbi hǣdes Cōstantiæ agunt ʒ Serenettā, & sic incūbit eis onus probandi illud, qđ est 5 fundamentū suæ intentionis. ff. de proba. l. ei qui. C. eo. tit. l. actor. a † Super sexto, quo quæritē, vtrū hǣs qui non cōfecit inuentariū. priuetur Trebellianica.[a] ista quæstio mouet p doct. C. ad l. fal. auth. sed cū testōr. & p Bar. ff. ad Treb. l. Marcellus. qui plures rōnes arguē6 do hincinde determinat, q nō priuet, & ipsorū determinationē sequor. ¶ † Sup octauo, quo quærit an hǣdes dnæ Cōstantiæ possint deducere de hǣditate dotē quā ipsa Cōstātia dedit pro se viro suo, rñdeo q nō, quia grauata est de restituēda hǣditate, tunc demū pōt se dotare de ipsa, qñ legitima, quā detractura est, nō sufficiebat ad dotē, alś secus, vt. C. cōmu. de leg. l. resq;. & in corpore vnde sumitur. & ea q̄ parit. §. q̄ ob rē. & no. ff. ad Treb. l. mulier. §. cū pponeretur. p Iac. de Are. & Bart. Sed hic nō solū legitimā, sed Trebellianicā petant deducere q̄ debēt sibi ad sufficere. si tñ talis fuisset cōditio psonæ q salua dignitate sua & eius honore non potuisset de dicta legitima & Trebellianica maritari, tunc quatenus vltra illud esset necessariū posset deducere, dicta tñ legitima & Trebellianica cōputatā, vt d. auth. res q̄. Sup nono, quo quæritē, vtrū cōfessio facta p dñm Raymundū primū testōrem in suo testō, q ipse soluat filio suo patrē eorū, q̄ promiserat, faciet fidē, puto q nō, qa cōfiteē pro se. C. de proba. l. rōnes. & C. de iu. fisci. l. inter cartulas. libr. 10. In hoc tñ nō est magna vis, quia posito q nihil soluisset, tñ nō pōt retineri nisi illud, qđ sufficit ad legitimā & Trebellianicā, quantūcūq; magna quātitas eēt pmissa, postq̄ testōr mādauit q nihil posset deducere, vt s. dictū est. patet ergo ex pdictis ad oia q̄sita rñsio.

¶ Casus.

¶ Decanus & capitulū Sancti Petri vendidit vni laudimium certæ domus pro decē hoc pacto, q si alius plus offerat, recedatur a venditione, & possit sibi vendere, quidā alius offert centum, Decanus vult a venditione recedere & sibi vendere per emptorem. dr̄ q nō valet laudimium medietatem eius quod offertur, & sic illa oblatio vr̄ fraudulēta, nec debet ad emptione discedi. quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1 *Venditio, si apponitur, q alio plus offerente res sit inempta, an possit longe maior quantitas offerri, ut primus emptor excludatur.*

2 *Oblatio, de qua conuentum est in venditione, si dicatur esse simulata an valeat talis allegatio.*

Simulatio an probari possit coniecturis & similibus.

CONSILIVM CCCLXXXIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Plus quatuor modis dr̄. s. re, loco, tpe, & cā. insti. de act. §. plus peti. c. 1. circa fi. de plus petitionibus. & ī materia nostra plus dr̄ offerri p 2 ēm emptorē, cū aliquid ēt modicū adijcitē pretio dato p primū. ff. de in diē adiect. l. Iulianus. §. melior. Fortius ergo cū magna quantitas adijcitē, qa quod plus est vtiq; tanti est. ff. de in lit. iur. cū furti. Cū ergo magister Petrus Maiorelli multo plus offerat, q̄ dederit dictus Guilel. si Decanus & capitulū Sancti Petri hoc approbat, hr̄ prima venditio pro nō facta, potestq; præfatus Decanus & capitulum adijcere secūdo, nisi primus tantundē offerat, ff. de in diē. adiec. l. licet. & l. si venditor. ibi. qa ea intelligitē &c. Nec obst. qđ obijcitur p Guili. ad excludendū magistrū Petrū. s. quod dicta oblatio est excessiua, & vr̄ per inuidiā fieri, & sic sit repellendus quasi videatur actū de condecenti oblatione. Nā hæc allegatio multū friuola est. & euidenter tollitur trib. mod. ¶ Primò quia dictus Guil. semel cōsensit, q si plus offeretur recederetur ab emptione, nisi tantundē daret, q verbū, plus, est indefinitū, & pōt ad oē plus referri, siue paruum, siue magnū. argu. ff. de leg. 2. l. si pluribus. de leg. 3. l. Iulia. nec ob. quod not. ff. si qs cau. l. post tres. quib. ex cau. ma. l. ab hostibus. §. sed quod simplr. quia ibi cum profertur a lege vel in materia necessaria, quo casu solet limitari, hic in materia merè voluntaria, & sic tm̄ pōt extendi quantū volūtas extenditur, & hoc euenire posse prospicere debuit. ff. loc. l. si quis domū. §. hic subiungi pōt. Nō ergo fit sibi iniuria, cū semel cōsenserit. ff. de aqua plu. arc. l. iudicet. ff. de iniu. l. j. §. non vsq; adeo. ¶ Secundò sic. aut iste Guil. vult 2 hoc impingere magistro Petro & iā excessiue offerat, aut Decano & capitulo q illā oblationē recipiat. primum non pōt duplici ratione. Prima, quia licitum est vnicuiq; sibi prospicere & inuigilare

commodo suo. Nec per hoc alij facit iniuriam, si ab eo nihil aufert indebitè. ff. quæ in frau. credit. l. qui aũt. §. sciendũ. & l. pupillus. de pecu. l. in summa. §. sed si alij. hic aũt nihil aufert indebitè Guil. cũ semel sibi placuerit, vt dictũ est. Secũda, q̃a posito ꝙ ſm cõem æstimationẽ dictũ laudimiũ & ius prælationis, nõ tñ valet quantũ offert magister Petrus, tñ ſm affectionẽ eius põt valere tñ & plus. Hinc est ꝙ interesse affectionis in infinitũ ascẽdit. ff. de rei ven. l. q̃ restituere. sed in tali oblatione inspicit̃ interesse affectionis. ff. de mino. l. si in emptione. vbi est casus. facit. ff. de bo. lib. l. Libertus q̃ soluẽda. de leg. 2. l. si cui. ff. mandati. l. cum seruus. sed si impingere vult Decano & capitulo, similr̃ oĩno nõ põt duplici rõne. Prima, q̃n plus offert̃ p ſm emptorẽ, nihil põt obijci vẽditori, nisi dolus. ff. de in diẽ adiec. l. pe. sed hic Decanus & capitulũ nullũ dolũ cõmittit, & qui hoc diceret, hr̃et ꝓbare. ff. de proba. l. quotiẽs. §. q̃ dolo. Secũdò q̃a si posset eis hoc impingi, sequeret̃ ꝙ dñs astringeret̃ ad vendendũ iusto pretio rẽ suã, qđ est falsum, q̃a põt vẽdere plus cũ licitũ sit ɔ̃hentibus inter se decipere. ff. de mino. l. in causæ. §. pe.

2 ¶ † Tertiò principaliter probatur illã allegationẽ esse friuolã sic. nã primus emptor non põt allegare ɔ̃ ſm nisi duo, s. ꝙ meliorẽ cõditionem nõ offerat, aut ꝙ sit falsus seu simulatus emptor. ff. de in diẽ adiec. l. Iulianus. §. cũ igit̃. & l. si vẽditur. sed primũ nõ põt hic allegari, quia meliorẽ conditionẽ offert, cùm offerat multo plus q̃ primus. ſm similr̃ nõ põt, vnde simulatio ista põt dici quoad propositũ trib. mo. Primò, si simularet se emere cũ sibi donaret̃, & hoc modo dici non põt hic simulatio cũm interuenerit pretium. ff. de reg. iur. l. imaginaria. Secundò, si vellet dicere ꝙ esset venditio simulata modicũ duratura, vt quia dictus magister Petrus deberet statim restituere Decano & capitulo, & tunc oporteret expresse probare, ꝙ hoc fuerit actũ expresse inter eos, alr̃ nunq̃ præsumeretur simulatio, & idẽ in superiori casu. ff. de manu. l. 3. §. si ab ignoto. vbi est tex. cũ gl. & alibi dicit tex. ꝙ oportet simulationẽ dilucidis probationibus ꝓbari. ff. qui & a quibus. l. sed si maritus. §. fi. ff. rerũ amo. l. si mulier. in prin. & ita cõsuluit Bart. ꝙ simulatio nõ ꝓsumat̃ ex cõiecturis, sed necesse sit eã probare [a] expressè, vt hr̃ in cõsilio suo qđ incipit. Petrus Nicholæ. probet ergo dictus Guilielmus, ꝙ hoc fuerit actũ inter Decanũ & capitulum ex vna parte, & magistrũ Pet. ex altera, ꝙ dicta vẽditione nõ sit vera vẽditio, sed donatio. vel ꝙ debeat statim res redire ad præfatũ Decanũ & capitulũ. quod si facere nõ põt, succũbet. C. de eden. l. qui accusare. de ꝓba. l. actor. Tertiò non posset dicere eam simulatam ex eo ꝙ dictus magister Petrus re vera non emat pro se, sed pro Ioãne Mosini & Iacobo qui emerunt ab vxore Guilielmi, & ꝙ eis debeat statim restituere, & ꝙ ita fuerit actũ inter eos secretè. Et hoc similr̃ dicere non põt, nisi probet̃, vt. s. dictũ est. Item posito ꝙ probaret̃, adhuc idẽ est. Nã dictus Ioannes & Iacobus admitterent̃, si expressè vellent offerre dictã summã, sicut ipse magister Petrus. de in diẽ adie. l. itẽ ꝙ §. fi. cum nihil sit qđ prohibeat, ergo posito ꝙ tacitè fuerit hoc actũ inter eos & magistrũ Petrũ, hoc non nocet, quia illud qđ non prohibet̃ fieri expresse, nec tacitè. C. de dilat. l. j. lib. 10. ꝓterea maior ꝓsumptio fraudis est ɔ̃ ipsum Guilielmũ, qui semel cõsensit conuẽtioni factæ p vxorẽ, & nũc conatur eã infringere, tũ pp affinitatẽ quã habet cũ vxore, & sic vr̃ hoc facere in eius fauorẽ, vñ sicut ipsa repelletur, & ipse. ar. ad hoc. C. de sac. san. eccl. auth. q̃cunq;. Itẽ q̃a incõtinẽti die sequẽti venerit ɔ̃. & ex actu incontinẽti facto fraudis ꝓsumptio resultat. ff. de priui. credi. l. si vẽtri. §. in bonis. de ele. c. officij. cũ ibi no. vñ nõ viderent̃ fraudẽ cõmittere dicti Iacobus & Io. si fraudẽ excludant. ff. de leg. 2. l. cum pr̃. §. Tirio.

a ¶ Probare. Adde tamẽ Bartho. Sozi. in ɔ̃si. 214. incip. visis. versi. 7. & vlt. circa fi. in 2. pt. vbiq; cũ simulatio occultè fiat, sufficit ꝓbatio per cõiecturas, cum probationes ſm subiectam materiã requirũtur.

¶ Casus.

¶ Grã expectatiua facta ad certũ tp̃s & postea ꝓrogata vtrũ cẽseat̃ vna & eadẽ post ꝓrogationẽ, & habeat ꝓrogatiuã datæ, sicut pri°.

SVMMARIA.

1 *Gratia facta alicui cum tempore puta triennij si postea tempus prorogetur antequam finiatur, non dicitur noua gratia, vel nouum priuilegium, sed semper remanet idem quod multis casibus comprobatur.*

2 *Præscriptio si interrumpatur, & perpetuetur ad 40. & ad mille ann. et si fierẽt mille interruptiones, non nouæ dicerentur, sed remanerent eedem.*

3 *Iurisdictio prorogata eiusdem est naturæ cum prima.*

Ad hoc dicitur ... semper prima gratia, l. cum ... tẽpus additũ in princi. Nouum quid dicatur.

CONSILIVM CCCXC.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Si cõsideremus tenorẽ prorogationis, † ad quẽ debemus recurrere. de priuil. c. porro. & accidẽtib. arg. ff. de fideius. l. fideiussores magistratibus. §. pro Aurelio. & quod no. C. de iureiur. l. fin. ipsiusq; prorogationis attendamus naturam, clarè patebit ipsam nõ cõtinere, nouã grãm, sed primã, quæ limitata erat, extẽdere, sicq; attẽtatio, & prouisio facta p reuerẽdiss. in Xp̃o p̃rem dñm Card. Anxitañ. licèt post primum trienniũ dicũt primæ gratiæ inniti, & tanquã vigore ipsius priuilegij factas debere ꝓrogatiuã ꝓlationis sortiri, ac si ɔ̃. primũ triẽniũ facta esset, vel proprius ac si prima grã cõtinuisset a principio sex annos, qđ sic ostendit̃. Nã in d. ꝓrogatione cõtinent̃ primò q̃dam verba enũciatiua de ꝓterito, in quibus pp̃ narrat se fecisse grãm ꝓfato dño triẽnio limitatã, p q̃ verba cõstat, ꝙ nouã grãm facere nõ intendebat, sed denũciare quã fecerat. ff. de leg. 2. l. Titius. §. Gaius. & qđ ple. no. ff. de don. l. ex hac scriptura. deinde subijciuntur verba dispositiua, in quibus pp̃ nihil aliud facit, nisi q̃a terminũ triennij tollit, & aliud triẽniũ adijcit, p q̃ adiectionẽ nouã grãm nõ facit, sed primã extẽdit, vel crescere facit̃. Constat. n. ꝙ aliud est aliq̃d de nouo fieri, aliud q̃d factũ est crescere, vel extendi. ff. de imp. l. ꝙ dr̃. ver. sed impensis. ff. de pec. l. peculiũ. §. si ære. & qđ vtrobique no. p gl. hoc luculenter patet in hoĩe, q̃ cũ paruulus nascat̃ & quotidie crescat, nõ diuersificat̃, sed vsq; ad c. annos idẽ hõ est. ff. de iu. l. ꝓponebat̃. tunc. n. dr̃ q̃d nouũ, cũ primũ totaliter extinctũ est, & reuiuiscit. ff. de in diẽ adie. l. itẽ ꝙ. §. fi. vt in Lazaro resuscitato no. ff. de legi. l. ex his. Cũ ergo grã ꝓlati dũm nondũ esset extincta, licet mille prorogationes interuenissent, adhuc durat eadẽ aucta, tñ cũ ampliatio nouũ q̃d nõ faciat, vt dcm̃ est. ff. de sta. ho. l. nõ sunt liberi. in fi. hic est, ꝙ talia augmenta nõ p se iudicant̃, sed ſm illa q̃bus accedũt diuidant̃. ff. de pub. l. si ego. §. ꝙ tñ p alluuionẽ. ff. de vsufr. l. itẽ si fundi. §. huic vicinus. de pac. dot. l. inter socerũ. §. cum inter.

2 † Item hoc patet in actionibus q̃ 30. ann. tollũtur, nã si ꝓscriptio interrũpatur, & ꝑpetuet̃ ad xl. vel ad mille, et si mille fierẽt interruptiones nemo diceret eas esse nouas, sed remanẽt eedẽ. C. de ann. exce. l. j. q̃uo. n. possent dici nouæ, cũ p interruptiones nõ adijciat̃ noua materia, ex qua possent oriri. ff. de pact. l. iurisgentiũ. §. & iõ puto. ff. de ac. & ob. l. j. in prin. prima grã continebat duo. s. ipsam grãm, & tp̃s triennij, q̃ sunt diuersa. ff. de arb. l. celsus. §. j. de dolo, & cõtu. c. cũ dilecti. licet ergo extẽdatur tp̃s, nõ mutatur grãm, q̃a in separatis & diuersis de vno ad aliud nõ infertur. ff. de cal. l. fi. & qđ no. ff. ad car. l. de bonis. in prin. C. de do. int. vir. & vxo. l. si maritus. prima gratia principis de sui natura ꝑpetua est. C. de diuer. rescri. l. falso. & si tp̃s adijciat̃ hoc est ex accidẽti, licèt ergo tollat̃ tp̃s, vel extendat̃, nõ variat̃ grã, q̃a accidẽs variari põt præter subiecti corruptionẽ, hoc patet in simi. si in legato adijciat̃ tp̃s vel ɔdõ, & postea p testõrẽ tp̃s vel ɔdõ adimat̃, nõ. n. nouũ legatũ est, sed idem. ff. de adi. leg. l. iij. §. conditio. itẽ si delegatus fuit iudex ad certũ tp̃s, & partes tp̃s ꝓrogent anteq̃ labatur, non dr̃ iudex ex prorogatione ꝑtiũ nouã iurisdõnẽ acq̃rere, nã nõ possunt partes illã sibi dare. C. de iurisd. om. iud. l. priuatorũ. Sed illã q̃ hẽbat, qđ dr̃ extendi, qđ facere pñt ptes. ff. de iudi. l. 2. §. si iudex. de off. dele. de clausis.

3 † Et ex hoc dicũt. ꝙ iurisdõ prorogata eiusdẽ condõnis, & naturæ est cũ prima. i. dicere ꝙ non ẽ diuersa, sed eadẽ, p qđ determinant plures alias q̃ones, vt no. per Cy. C. de epis. aud. l. si quis ex consensu. circa fi. Vlt. probatur p leges cões & vulgares. ff. de precar. l. sed si manente. ff. de dã. infec. l. iij. circa prin. vbi renouare cautionẽ, & ꝓrogare ponuntur tanq̃ diuersa, vt patet ex disiunctiua, vel, q̃ ibi ponitur, & nõ solet nisi inter diuersa poni. ff. de iniur. l. j. §. ait ꝓtor. sicut nec copulatiua rõnalis. ff. de reb. dub. l. si is qui ducẽta. i prin. ¶ Ex his omnibus tales elicio conclusiones. Prima est, ꝙ per hanc prorogationẽ non fuit innouata gratia, sed tempus primæ gratiæ prolatũ. Secunda, ꝙ cũ primo triennio adiũ fuerit aliud trieñiũ per hanc prorogationẽ, perinde est, ac si in prima gratia fuissent a principio sex anni positi, & ꝙ ſm trienniũ fuit coniunctũ & cõtinuatũ cũ primo nullo medio interueniente. Tertia est, ꝙ acceptatio & prouisio præfati dñi innituntur principalr̃ primæ gratiæ, & secundariò huic prorogationi, quæ primæ gratiæ cohæret inquantũ illã extendit, & hoc vult dicere tex. bullæ. ibi, ꝙ possit tã vigore primarũ q̃ præsentiũ literarũ. i. dicere vigore primarũ prorogatarum per præsentes. Quarta conditio est, ꝙ cum gratia prima contineat meliorem datam, prædicta acceptatio & prouisio sortiuntur prærogatiuam prælationis quo ad posteriores. iuxta conclusionem primo loco præmissam.

SVMMARIA.

1 *Testamento aui si quod mihi debetur aliud relinquatur mihi in testamẽto patris dicor habere ex primo testamento, non ex secundo.*

2 *Legatum acceptans non tenetur onus sub. ... in plus, quam sit legatum.*

3 *Legatum acceptans ex testamento patris, non renunciat legitimæ quatenus excedit legatum. & quod alias debebatur non computatur in legitima.*

CON-

CONSILIVM CCCXCI.

IN christi nomine amen. ¶† Primò videndum est de bonis, quæ fuerunt auiæ, vtrù valuerit legatum factũ de ipsis per Iacobum dicto Bandineto, ex quo apparebit ea cuius testõ dicta Bãdinetus illa bona vindicat hre.& hic rñdeo, quòd in omnibus illis bonis, quæ fuerunt auiæ, non tenuit legatũ factũ per Iacobũ filiũ ipsius, quia debebantur Bandineto ex testõ auiæ, & substitutio erat iã purificata. vnde ex testõ ipsius auiæ vr Bandinetus hre nõ ea legato sed ꝑ Iacobũ. casus legis est expressus. ff. de leg. 2. l. vnũ ca familia. circa prin. Non. n. tenet legatũ factũ alicui de re sibi debita, quia nullã continet vtilitatẽ. eo. tit. l. Mæuius. post principiũ. versic. sed debitor. quinimo licet ex testõ Iacobi semel habuisset, vt quia cõditio substitutionis factæ per auiã nondũ extitisset, illa tñ eueniente mutatur causa dñij, & vbi primo habuerat ex testõ Iacobi, nũc incipit hre ea testõ auiæ. ff. ad l. fal. l. fundo. & no. & arg. ff. de hær. insti. l. si seruus. §. qui fideicommissariã. ex quo patet quòd in illis bonis nõ potuit Bandinetus grauari per Iacobũ nec iure cõpensationis. §. vt illa loco legitimæ vel alterius iuris sibi cõpetẽtis haberet, nec alio modo. ff. de dote pleg. l. 3. in prin. & ff. ad l. fal. l. pr filiã. ff. sol. mat. l. si cũ dotẽ. §. si pater. Non. n. a Iacobo percipiebat quo ad illa, ergo grauari nõ poterat. C. de fideicom. l. ab eo. Secundò videndũ est de bonis Iacobi, si inter illa legata erant aliqua de bonis ipsius. Respõdeo, quousq; ad quantitatẽ legitimæ tenuit in illis legatũ iure institutionis factũ, nec in illo potuit apponi aliquod grauamẽ, videlicet quòd illud hret loco bonorũ maternorũ vel auitorũ &c. quia legitima sine onere debet relinqui. l. oĩmodo. & l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. test. si vero aliquod erat vltra legitimã, tũc potuit grauari vsq; ad cõcurrentẽ quantitatẽ, & non plus. ff. de leg. 1. l. filiusfami. §. apud Marcellũ. de leg. 2. l. Imperator. §. si cẽtum. cũ. §. se. & l. cũ pater. §. Titio. & ad Treb. l. Lucius. §. Maritus. † in quibus est casus, quòd et si acceptauit legatũ, non tenet onus subire in plus quàm sit legatum. facit. ff. ad Treb. l. ita tñ. §. Treb. & C. de inoffi. test. l. si quã. §. fi. † vbi filius acceptando quod sibi relictũ est, non prohibetur petere illud, quod vltra sibi debet, licet pater legando dixerit quòd plus petere nõ posit. & d. l. cũ pater. §. Titio. vbi est casus bene inspiciẽdo. Nec ob. quòd ꝯsenserit, quòd dicta bona sibi legarentur, nam per hoc non renunciauit iuri suo, quòd in plus sibi posset competere, nisi in acceptando legatũ post mortẽ expressẽ renũtiauerit, vt d. l. si quã. §. fi. cõcludo ergo quòd ad dictũ Bandinetũ spectabant & pertinebãt oĩa bona, quæ fuerant auiæ, in quibus fuit substitutus excepta legitima quæ debebat Iacobo, nã illa pertinet ad hæredẽ ipsius Iacobi. Secũdò quòd de bonis Iacobi debebat dictus Bãdinetus hre legitimã suã, & in his duobus nullo modo potuit grauari. Tertiò, quòd si de bonis Iacobi aliquid sibi fuit relictũ vltra legitimam, vsq; ad concurrentem quantitatem illorum potuit grauari, vt de bonis, quæ sibi deberentur a dicto Iacobo patre suo, illo iure non posit petere. Sed vltra illã quantitatem non, ex quo patet trñio, vtrum legatum factum per Bãdinetum de dicta vinea valeat. & certẽ si erat de bonis auiæ, non est dubium quòd sic, idem si de bonis Iacobi sibi legatis, aũt si legata sibi non erãt, tollit determinationem extra prædicta.

¶ Casus talis est.

¶ Creditor egit insolidũ ꝯ vnũ ex correis debendi, qui renunciauerat beneficio diuisionis & ab eo partem recepit & fideiussores pro residuo, nunc vult agere ꝯ aliũ pro residuo, quòd sibi opponit quòd excutiat primò illũ, ꝯ quẽ primò egit. quærit quid iuris.

SVMMARIA.

1. *Creditores, qui egit primò contra vnum ex correis & partem solutionis accepit, liberum est redire ad alium correum primo non excusso quo ad reliquum.*
2. *Creditor pendente lite & instantia aduersus unum potest agere contra alium. Notatur quomodo necessarium facit a cum primo correo per aliquam conuentionem.*

CONSILIVM CCCXCII.

IN christi nomine amen. ¶† Non reperio iure cautũ, quòd si creditor egerit ꝯ vnum ex correis debendi in habentibus beneficiũ diuisionis insolidũ, vel pro parte, vel & partẽ receperit, non posit agere ꝯ aliũ ex correum pro eo quòd non receperit, nisi primo discusso & reperto non soluendo, imo magis vr̃ dicere iura ꝯtrã. ff. de eg. 1. l. si ex toto. §. 1. in fi. vbi dr̃, quòd liberũ est sibi ad alium recurrere, non aũt esset liberum, si necessaria esset discussio primi, vt C. de fideiuss. l. fi. vbi dr̃, quòd per electionem vnius sibi nõ præiudicat aduersus alterum. † Item vr̃ expressum. ff. manda. l. creditori. vbi probatur, quòd pendente lite contra vnum pot creditor petere ab alio, quòd facere non posset, si necessaria esset discussio primi electi, imo deberet expectari snia cõtra primũ & caecutio. & per illũ tex. Iac. de Are. reprehendit glosam, quæ est in Auth. de duob. re. circa fi. quæ vr̃ dicere contrariũ, quòd lite pendente contra vnũ non posit agi contra aliũ. quod Dy. intelligit vtrũ pendente prima instantia, secus in instãtia appellationis, vt ipse no. in l. 2. ff. de duob. re. quẽ Bar. ibi reprehendit, quia eadẽ est ratio vtrobiq;. & tenet cũ Iac. de Are. quòd tã prima quàm secũda instãtia pẽdente cõtra vnũ, pot agere cõtra alterũ. nec ob. ff. de peculio. l. quotiẽs. §. si creditor. ꝑ quẽ Dy. se fundat, quia ibi loquitur in duobus, quorũ vno electo alter statim liberat ipso iure, licet de æquitate requirat discussio primi, vt si reperiat nõ soluendo, posit de æquitate redire ad alterũ, vt eo. ti. l. si ex duob. re. secus in duobus, in quibus per electionẽ vnius nõ liberat alter, & sic nõ requirit discussio primi. Ista sunt verba Bart. in d. l. 2. & in auth. hoc ita. C. de duob. reis. in secũdo articulo principali. q. j. circa fin. ex quibus satis vr̃ aperte colligi quod. ꝯ. dixi. ponit ipse et vnũ casum, in quo requirit excussio vnius anteq; deueniat ad alterũ. scĩ pecunia ad vnũ peruenerit. arg. ff. cõmo. l. vnde quærit annuit ergo in contrariũ sir regula. argu. ff. ad munici. l. j. in fi. de his qui sunt sui vel alieni iuris. l. patre furioso, pteres in casu nostro fuit protestatio, quæ cõseruat ius protestãtis. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. l. si creditor. ff. de rei vẽdi. l. finalis. Nec ob. l. reos. cũ glo. C. de fideiu. quæ videtur dicere, quòd primo reperto non soluendo, quòd recurritur ad alium. ponunt. n. facti contingentiam nõ iure necessitatis. plerũq;. n. contingit quòd ad alium non recurritur, nisi primo reperto non soluẽdo. Si tñ vult sibi nõ denegatur, imo liberũ est, vt d. l. si ex toto. Nec ob. quòd iste debitor cõposuit cũ creditore, & fibi debit fideiussorẽ, per quod vr̃ satisfecisse, & sic aliũ liberasse, nã p hanc satisfactionẽ non recedit ab obligatione, nisi sit factũ expresse. ff. de pig. ac. l. si rẽ. §. oĩs. Itẽ non ob. quòd videat p hoc facta nouatio. ff. de ftip. l. Valerianus. nã hic fuit actũ cõtrariũ expressẽ, qui pro tũc cũ solutione partis recepit tanquàm bene peritus fuit protestatus, quod non intendebat aliquid de priori obligatione immutare, nec ipsam nouare, ergo nouatio non fit, vt l. fin. ff. de nouatio. imo si voluisset, pro tunc nõ potuisset, quia nõ habebat ad hoc mandatum. C. de noua. l. non abstulit. nõ video ergo qualiter iste quartus correus, de quo agitur, defendi posit, quòd ad minus sententia lata contra cum executioni mandetur in eo, quod restat soluendum etiam priori non discusso. in eo vero quod solutum est per priorem, secus, quia per talem solutionẽ soluta est obligatio quo ad omnes correos pro illa quantitate. ff. de duob. re. l. 2. in fi.

¶ Casus talis est.

¶ Fideicommissarius vniuersalis absente hærede vel eius hrẽdibus dixit se nolle esse hæredẽ primi testatoris in præsentia iudi. petens dari curatorẽ bonis, a quo volebat debitum petere in quo defunctus sibi tenebatur, nunc tanquàm hæres vult agere debitorem defuncti, opponitur sibi quòd hæred. repudiauit, quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1. *Hæreditate, addita bona sunt hæredis, non defuncti, & adeo curator datus bonis per iudicem tanquam nacan. non ualet, nec per talem petitionem de curatore dando facta per substituuntum inducitur fideicomm. repudiatio.*
2. *Fideicommissarius, qui repudiat hæreditatem iam aditam per granatum & in iudicio hærede absente non præiudicat sibi, quominus agat ex testamento ad cõsequendum fideicommissum.*
3. *Debitores non pos aut opponere exceptionem pacti facti hæredi de non petendo fideicommiss. contra ipsum fideicommissarium.*
4. *Fideicommissi repudiatio non fit nisi per consensum duorum grauati & repudiantis.*

CONSILIVM CCCXCIII.

IN christi nomine amen. ¶ Vt attingamus radicem facti, ex quo ptebit clara determinatio, consideranda sunt tria. Primò, quòd dña Martha hæredem instituit maritũ suũ fm, & voluit quòd post mortem suã hrditas deueniret ad Antonietã sororẽ suã, prout mihi asserit, quæ fuit substitutio fideicõmissaria. ff. ad Treb. l. ex facto. in prin. de leg. 1. filiusfa. §. vt qui hæredẽ. † Secundò, quòd dicta Martha pmortua est, & superuiuit maritus, qui vt dr̃ hæreditatẽ eius adiuit, sicq; hrditas Marthæ cœpit esse iuncta cũ bonis mariti, nec potuit ammodo dici hrditas Marthæ, vel hrditas vacans, sed bona vacãtia, sed bona ipsius mariti. ff. de vul. & ppi. l. sed & si pres. §. si filio. facit quòd no. in l. j. §. veteres. de acq. pos. & ff. de pet. hæ. l. licet non tñ. §. quia sit pro emptore. & l. quòd si in diẽ. §. si quis. ¶ Tertiò, quòd mortuus maritus hra incẽpit esse post aditionẽ obligatus dictæ Antonietæ sub cõditione, si pmorietur actione personali ex testõ ad restitu-

restitutionē dictę hr̄ditatis, vt no. C. ad Tre. l. & sine scriptura. & ff. eo. l. si legatus. q̄ cōditio extitit ex eo q̄ dictus maritus hr̄s p̄decessit, sicq; hr̄des eius remanserūt eodem modo obligati purè. ff. ad Treb. l. Seius §. si quis rogatus. C. de fideic. l. quanq̄. in fi. ff. de cōdit. & demon. l. Publius. §. Titia. Ius ergo, qđ habebat dicta Antonieta, erat actio p̄sonalis ad dictā hæreditatē petendā, q̄ hæreditas, vt dictū est, non erat vacans, nec poterat dici ipsius Marthæ ante restitutionē, sed bona ipsius hr̄dis. Ex quibus sequunt̄ tres conclusiones. Prima est, q̄ petitio curatoris & datio de ipso facta per iudicē hæreditati Marthæ tanq̄ iacenti, vel tanq̄ bonis vacantibus, nō valuit ipso iure, quia errabat in cā, qui error reddit decretū ipso iure nullū. ff. de iu. & cu. da. ab his l. Selæ egressæ. & l. tutor petitus. ff. de fideicōmissa. lib. l. si vero. l. subuenium. & l. j. § hæc verba. ne vis fiat. Secūda est tacita repudiatio, q̄ resultabat ex petitione dicti curatoris, simil'r non valuit, quia cū non valuerit expressum & principale non potuit valere tacitū. ff. de serui. rust. prædi. l. 3. §. qui habet haustū in fi. † Tertia est, q̄ verba dicta per Antonietā, q̄ nō erat hr̄s, nec bona tenens, nec esse intendebat se hr̄dem dictæ dñæ Marthæ, nō inducunt nec inducere potuerūt aliq̄ repudiationē, nec sibi p̄nt p̄iudicare triplici rōne. Prima, q̄a errabat in iure putans hęreditatē iacere, cū nō iaceret, qui error cōsensum impedit. ff. de iudi. l. 2. & p̄ ɔ̄ns repudiationē. ff. de pet. hær. l. legitimā. & expresse p̄ Bar. de acq. hær. l. Clodius. Secūda, q̄a errabat in cā, putabat. n. sibi delatā directo, ex quo petebat dari curatori tanq̄ hr̄ditati iacēti, & sic putabat se eā posse adire directò & nuda volūtate, q̄ oīa falsa erāt, q̄a delata erat p̄ fideicom. nec adire poterat nuda voluntate, sed requirebat̄ restitutio. ff. ad Treb. l. restituta. quia error in causa impedit repudiationē, sicut aditionē. ff. de acq. hæ. l. si is ad quē. l. is qui putabat. & l. in repudianda. cōiuncta. l. is pōt. Tertia est, q̄a posito q̄ fuisset certa de modo quo delata erat, t̄n per dicta verba & per dictā repudiationē tollere nō potuit actionē personalē, q̄ sibi cōpetebat. pro cuius intellectu est sciendū, q̄ repudiatio innititur voluntati vnius t̄m vt not. C. de pac. l. j. & ideo p̄priè nō cadit nisi in his q̄ dependent a solo repudiāte, vt est dñium qd in solo repudiante fundat̄, nec aliā dependentiā vel extremū, idē est in facultate adeūdæ hr̄ditatis directò delatæ. Nā illa depēdet a solo instituto, & in eius nulla volūtate fundat̄. hoc colligit̄ ex l. postq̄ liti. C. de pac. & ex his q̄ no. Inno. de tēp. ordi. c. veniens. sed in his quæ nō depēdet a solo repudiāte, sed hn̄t duo extrema in quibus fundant̄, sicut est actio p̄sonalis, q̄ fundat̄ in p̄sona debitoris & creditoris, ibi non cadit propriè repudiatio, q̄ cōsistit in volūtate duorū, sicut est acceptilatio vel pactū de nō petēdo, in quibus requirit̄ cōsensus liberātis & liberatio. hinc est, q̄ inter absentes nō p̄fici nisi interueniēte nuncio vel epistola, loquor de pacto, nā acceptilatio requirit p̄ntiam, ad hoc de act. & obl. l. ex cōsensu. vñ dicit gl. ordinaria, quā sequunt̄ doc. ff. de pac. l. idē in duobus. q̄ si creditor debitorem suū absentē liberaret p̄ pactū p̄fitēdo ipsum nō teneri, & nullus pro dicto debitore reciperet, talis liberō nō valeret, nec quæreret̄ absenti exceptis pacti vel doli, q̄a pactū p̄ficit ex cōsensu duorū. eo. tit. l. j. in prin. & ex illo oritur oblō ad nō petendum. eo. tit. l. si vnus. §. pactus ne peteret, q̄ simil'r requirit duorū cōsensum, ve d. l. ex cōsensu. de act. & obl. hanc ēt opi. sequitur Bar. in l. nō solū. §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. ¶ Nunc ad propositū. Cū dña Antonietā solū hr̄et actionē ex testō ɔtra hr̄des dicti mariti, sicq; dicta verba per ipsam prolata non poterant operari in vim repudiationis, sed pacti, & in eis nō fuerint p̄sentes dicti hr̄des, nō potuit q̄ri libero, & sic actio ex testō remanet sibi salua. Nec obst. si dicatur, q̄ dicta verba fuerunt prolata in iudicio, & sic p̄ iudicem fuit q̄sita liberō absenti, vt ff. rē pu. sal. fore. l. non quasi. nā illud est verū q̄n̄ iudex recepit pro absente, al's nō sufficit actū fieri in p̄sentia iudicis, vt absenti q̄ratur, vt patet. ff. de interroga. act. l. fi. & de cōfes. l. certū. §. si q̄s absenti. ita no. expresse Pe. & Cy. in auth. sacra puberū. in s. o. q. hoc aūt nō apparet, q̄ iudex voluerit quærere liberationē dictis hr̄dibus, cùm ignoraret eos obligatos, imò putabat hæreditatē vacare ex eo, q̄ prouidebat de curatore, & sic errabat fortiter in iure, nō ergo debet eius p̄ntia operari vltra intentionē suā. ff. de excep. rei iudi. l. si ea testō. & l. si cū testō. post prin. Præterea posito q̄ dicta verba haberēt vim pacti, nō esset sublata actio ipso iure seu ope excep. cū p̄ ipsum nō tollatur oblō ciuilis, sed solū nālis, vt l. Stichū. §. naturalis. ff. de sol. & d. l. si vnus. §. pactus. ff. de pac. q̄ quidē exceptio cōpetit illis solis hr̄dibus, & p̄ ipsos solos p̄t opponi. si ergo ipsi tacēt, nō p̄t sibi opponi p̄ alios, ɔ̄ quos agit d. Antonieta tanq̄ hr̄s, vt no. ff. fa. erci. l. his ɔsequēter. post prin. in gl. ordinaria notabili. quotiēs. n. ina tertij nō expulsiuū iuris agea tum ipso iure, sed ope exce. ibi non p̄t aliter de illo opponi, vt no. p̄ doc. C. de ser. fug. l. cū seruus q̄spiā. & p̄ Bar. in l. ij. de exce. rei iu. facit qđ no. in l. fructus. in vlt. gl. ff. de rei ven. & l. si ager vectigal. l. 3. Isti aūt hæredes viri d. exceptionē nolūt opponere, imo vt dr̄, dicunt se illā hr̄ditatē Marthæ nolle retinere, & sic eā restituere videntur, vt d. l. restituta. ad Treb. p̄inde hr̄ ac si d. verba nunq̄ emanassent p̄ Antonietā. Nā si debitor noluit vti excep. pacti conueniri, pōt ac si factū non eēt. arg. ad hoc ff. ad exhib. l. Iulianus. §. quantum. & qđ no. per Bar. in l. 2. de dot. præle. & ff. de ver. obl. l. si Titius & Seius separatim. Concludit̄ ergo d. Antonietam a repetitione dotis ex p̄sona sororis suæ non esse repellendam.

¶ Casus.

¶ Pater filiæ legauit quingenta p̄ dote, & q̄ posset augeri vsq; ad alia. c. ad arbitriū talis, & si decederet sine liberis, dedit in illa substitutū, postea in vita sua dotauit d. filiā de septingentis. quæritur an substō duret in dicta dote data inter viuos si filia sine liberis decedat. Et notandū, q̄ pater dixit, q̄ volebat eam esse contentā pro omni iure, quod habere poterat filia in bonis paternis ratione legitimæ, vel in alijs bonis maternis dictæ filiæ, quæ pater tenebat.

S V M M A R I A.

1 *Filia non potest per fideicommissum grauari in bonis maternis & in dote quatenus non excedit legitimam.*

2 *Filia si accipit dotem relictam in testamento inter viuos, an videtur accipere ex testamento, an vero ex contractu, & an testamentum sustineatur.*

CONSILIVM CCCXCIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Substitutio facta huic Dragonetæ cū decederet sine liberis, vt dos deueniret ad hr̄dem testōris, fuit fideicōmissaria, & sic erat onerosa. ff. de vul. & pup. l. cohæredi. §. cū filiæ. vbi no. & p̄ Cy. C. de inof. testa. l. ex tribus, nunc ergo cōsiderandū, q̄ pr̄ cum d. dotē legauit, voluit eā esse cōtentam p̄ legitima, q̄ poterat petere in bonis paternis, & ēt p̄ bonis maternis pertinentibus ad filiā, q̄ pater possidebat. primò igit̄ de d. dote debet deduci quātitas sufficiens ad legitimā, q̄ est tertia pars eius qđ erat habitura ab intestō in bonis paternis. C. de inof. test. & l. parentibus. & auth. nouissima, & in illa nō potuit filia grauari q̄ p̄ust eius mortē restitueret hæredi testōris, ut l. q̄m in prioribus. & l. oīmodo C. de inof. test. & plenè p̄ Cy. in d. l. ex tribus. sequitur ergo q̄ vsq; ad illā quātitatē dicta dos p̄tinet ad hr̄dē Dragonetæ, non ad hr̄dē testōris vigore substōnis, & si tota dos non trāscenderet summā debitā ad legitimā, tota pertinet ad hr̄dē Dragonetæ. Si verò trāscēdit, tūc scđo loco dēt considerari quantū valebant bona materna, q̄ pertinebant ad Dragonetā, & vsq; ad illā summā similiter p̄tinēt ad hr̄dē Dragonetæ, q̄a sicut in ipsis bonis maternis non poterat Dragoneta grauari, q̄a erāt sua, vt ff. de leg. l. 3. §. si rem. ita nec in eo qđ relictū sibi fuit loco rū illorū, vt ff. de dote præleg. l. 3. in prin. & §. mulier dotē. alias est lex vbi hoc apertè probatur, dicitur. n. ibi, q̄ sicut maritus legando vxori dotē nō pōt eā grauare, ita si legat aliq̄d pro dote vel in recōpensationē dotis. Sic in proposito, si pater reliquisset filiæ bona materna, nō potuisset illa in illis grauare, vt d. l. 4. §. si rē. ita nec cū legauit dotem vel quantitatē loco illorū, & ista sunt vera & clara ēt, si Dragoneta nō fuisset ɔsecuta dotē p̄dictā in vita p̄ris, sed post mortē vigore testamēti. † Sed nunc est videndū, qđ si illa q̄ pr̄ in dotē dedit in vita sua, transcendant in summā legitimæ & bonorū maternorum puta legitima pōt ascēdere ad ducenta, bona materna simil'r ad ducenta, ista p̄tinēt ad hæredē Dragonetæ indubitāter, vt dictū est. Sed qđ de alijs trecentis. Rñdeo considerandū est, q̄ licet pater in testō legauerit q̄ngenta, & illa voluit p̄uenire ad hr̄dem suū, & sic videret prima facie q̄ substō non se vlterius extēderet, t̄n, q̄a antequā substitutionē faceret, voluit q̄ posset augeri dos de ducētis, & postea substituit, dicta substō se extendit ad omnia septingenta, vt C. de fideic. l. cū virū. & qđ ibi no. si ergo q̄rit̄ verū in eo, qđ transcēdit summā legitimæ & bonorū maternorū, dicta substō valeat, & sic ad hr̄dem testōris p̄tineat. vr̄ q̄ non, q̄a q̄n̄ quis cōsequit̄ legatū in vita testōris non vr̄ habere ex cā legati, sed vigore donationis inter viuos, nisi sit expressè dictū per testōrem, q̄ ipse dat ex cā legati, vt no. ff. de leg. 2. l. legatū per gl. & Bar. q̄n̄ aūt quis legatum nō consequit̄ ex testō, sed inter viuos nō tenetur ad onus sibi iniūctū, vt ff. de lega. 3. l. uxorē. §. testō quo filiū. in fi. ubi vr̄ expressus tex. cum glo. sed certè, si dicemus Dragonetam non habuisse dotē prædictā ex cā testamēti, sed inter viuos, sequitur incōuenies, q̄ testām erit nullum, quod patet, quia nihil poterat ex eo Dragoneta petere,

petere,tñ q̃a pr̃ ita uoluit cũ dotẽ dedit.s. q̃ relicta in testõ ꝯcluderent,& sic ex eo nil posset petere,tñ q̃a ẽt si non dixisset ita esset de iure.ff.de le.2.l.lucius.& l.titia.§.q in uita. & sic tanq̃ pterita reddere testm̃ nullũ,qđ non ꝓsumit pr̃ uoluisse.iuxta not.in l.3.§. sed vtrum.ff.de mino.ubi no.gl.q̃ non sufficit filiã hr̃e dotem inter viuos,nisi sit in aliquo institutã in testõ, iõ puto q̃ ex cã testi videat̃ sibi dotẽ dedisse,& testm̃ ualeat.ar.ff.de re.du.l. quotiens. de teg.iu.l.in testis.& quidẽ tota dotẽ,ne diuerso iure censeat̃.ff. de usuc.l.eũ qui ædes.ex quo sequit̃,q̃ in illa parte durat substõ, postq̃ iure legati censet̃ facta,& oĩa de illa deducenda sunt, sicut si p9 mortẽ pr̃is ad ipsam deuenisset.ff.de li.le.l.3.in prin.& expressè p Bar.in d.l.legatũ.de leg.& sic ptinebit ad hæredẽ testatoris uigore substõnis,non ad hr̃dẽ filiæ. Cæterum illud constat, q̃ in dote pt̃ filia grauari,quatenus est ultra ltimam, ut no.in l.fi.§.filia.de le.2.per Mar.sill.& Bar.& per Cy.in l.2.§.uideamus.de rei uxo.act.

¶Casus talis est.

¶Instm̃ testi factum in longinquis partibus p illum, de quo dubitat̃ an fuerit notarius,an fidẽ faciat,maximè q̃a una l̃ra officialis loci attestat̃ illum esse notarium.Item de tenore d.testi,in quo instituit posthumos,& ultimò morienti Guidonem substituit,& posthumi nati non sunt,an ad Guidonem aliquid pertineat ratione dictæ substitutionis,uel uirtute clausulæ codicillaris.

SVMMARIA.

1. *Instrumentum factum in longinquis regionibus qualiter probet, & hic triplex habetur opinio.*
2. *Testimonialis litera potestatis an probet aliquem esse notarium, & an plurium sigilla requirantur.*
3. *Substitutus posthumo ultimo morienti, an habeat hæreditatem, si nullus posthumus nascatur.*
4. *Clausula codicillaris an grauet uenientes ab intestato.*
5. *Soror remittens fratri ius, quod habebat in bonis paternis, an uideatur remisisse ius succedendi fratri ab intestato.*

CONSILIVM CCCXCV.

IN Christi nomine amen. ¶Videndũ est vtrum fides sit adhibenda huic,q̃ asseritur instm̃ testamenti.circa quod reperio tres opin.†Prima est, q̃ cum producitur instm̃ factum in longinquis partibus per illum, cuius notitiam non hr̃ & qui negatur esse notarius,& testes ẽt ibi descripti sunt ignoti,q̃ si quidem producens sit homo bonæ famæ,qui non consueuit committere falsitates,& instm̃ sit in bona & publica forma non abolitum nec cancellatum,q̃ iudex debeat ad fidem adhibere non obstante ꝯdictione partis,nisi ille,qui negat illum esse notarium, hoc ꝓbet. & hoc dñt ꝓbari.Inst.de inut.stip.§.itẽ uerborũ.& §.si scriptũ. & de fideiuss.§.fi.& in Auth.de inst.cau.& fi.§.apparet ãt.& hanc opi.tꝫ ibi Azo.in sum.q̃ ẽt reperio tenuisse ꝯsulendo dñm Fran. tigri de pẽlis magnę autoritatis uirũ,al's.n.esset ꝓcessium in infinitũ, si ꝓducens hr̃et illum ꝓbare notarium, q̃a si ꝓduceret̃ instm̃ notariatus,sic negaretur q̃ ille qui confecit,esset notarius,& sic nunq̃ posset ꝓbari notariatus per instm̃,quod esset iniquum.Secunda opinio est cꝫ,q̃ iudex nullam fidem debeat adhibere,nisi ꝓducens ꝓbet illũ esse notarium, q̃a testimonia documentorum debent esse nota. ut C.de tõci.agi opor.l.2.in fin.vñ sicut non creditur ignotis sigillis, ita nec ignoto notario.ar.de cle.pereg.c.1.& c.2. & quod ibi p Inno.& per eundem de fi.inst.c.1.quod ẽt vr̃ sentire Cy.in l. a. de fi.inst.Tertia est,ut distinguat̃,nam aut ille ꝯ quem ꝓducit̃, negat illũ esse notariũ,& tunc opꝫ ipm̃ ꝓbare notariũ p testes uel instm̃ tabellionatus,uel q̃ ita publicè se gerebat.ar.ff.de ritu nup. l. quã in ꝓuin.§.diuinis.aut non negat,& tunc si quidẽ agat̃ de magno ꝑiudicio,& ille ꝯ quẽ ꝓducitur sit absens, dẽat illi iudex adhibere fidem recepto,tñ prius iurõ a ꝓducente,q̃ instm̃ sit uerum a publica persona factũ.ar.in auth.de fi.inst.§.si uerò moriant̃.& §.si verò nihil.ꝓsumitur.n.p ꝓducente,q̃ non sit immemor suæ salutis,& q̃ nõ committat falsitatem.1.q.7.c.scimus.alias si agatur de modico ꝑiudicio,uel pars sit pñs,indistinctè illi stetur.ar. eius qđ no. in d.c.2.de cle.pereg.per Inn.& hanc distinct. teneo. & vr̃ colligi ex dictis Spe.in ti.de inst.edi.§.restat. uer. sed quid si ꝓducitur. & uer.& scias.& uer.illud ãt.ꝓ quo ẽt bñ facit, quod alibi dñt canonistæ.decreto electionis sit fides adhibenda,si nõ apparet ꝯdictor, alias secus,ut in c.cum olim.de do.& cont.per Io.An.de ele.c. cupientes.li.6.Cum ergo in casu nr̃o agatur de magno ꝑiudicio, & ille ꝯ quem ꝓducitur,negat illum esse notarium,debet ꝓducẽs hoc ꝓbare.¶†Sed nunc est videndũ, vtrum l̃ra testimonialis ptãtis,ut dr̃,illius loci sufficiat ad ꝓbõnem?Rñ.non,quia dicto unius q̃tum cunq; ꝑ sideali honore refulgeat,non creditur.4.q.3.c. unius verò.de testi.c.cũ a nobis.6.q.2.§.qđ ãt.& c.qđ placuit.C.de ar. l. ne in arbitris.Itẽ talibus l̃ris testimonialibus,cũ sunt narratiuæ de eo q̃ non ptinet ad offm̃ iudicis,& cum agitur de magno ꝑiudicio, non creditur.ar.C.si p uim uel alio mõ.l.fi.& no.per Guil.de Cu.C.de epi.& cle.l.si qua p calumniam.in fi.& p Arc.expresse in c. ut circa.de ele.li.6.p Inn.de fi.inst.c.1.circa fi.& de testi.c.cum a nobis.p Io.An.de ꝓba.c.post cessionem.Non.n.testimoniis,sed testibus credendum est,de testi.l.3.§.idem diuus.nec dꝫ plus credi l̃ris alicuius,q̃ uiuæ uoci.in Auth.de testi.§.si quis eũ. hoc aũt, quod iste iudex testificatur,non pertinet ad offm̃ suum, non.n. ad hoc eligitur ptãs.Item magnum ꝑiudicium importat. Præterea nec de ptãte nec de suo sigillo notitia hr̃,cũm sit in ualde remotis partibus,ergo non datur sibi fides,ẽt ubi de modico ꝑiudicio ageretur, sed requirerentur literæ uel sigilla plurium,ut ar.de acc. c. cum dilecti.

¶†Sed nunc uidendum restat secundo loco de tenore d. asserti testi,posito q̃ instm̃ faceret fidem, utrũ ipsius uigore potuerit iste Guido hr̃ditatem apprehendere. vbi ꝯsiderandum est,q̃ testõr instituit posthumos sibi nascituros,& eos inuicem substituit,vltimo verò morienti substituit Guidonẽ,q̃ q̃dem substõ Guidonis in dubio vr̃ fideicommissaria.ff.de le.2.l.titia seio.§.seia.de usuf.le.l.codicillis.vr̃.n.vltimò decedens grauatus de restituendo. Cum ergo nullus posthumus natus sit,instõ ꝑdicta vr̃ ꝓ non scripta, sicut cũ instituitur ille,qui non est in rerum natura.C.de cad.tol. §. cũ triplici.uer.ea.n.ff.de his q̃ ꝓ non scrip.ha.l.pe. Per qđ pꝫ, q̃ hæreditas est in cã intestati,& sic ptinet ad sororẽ testõris,q̃ est ꝓximior, nec põt dictus Guido uigore substõnis factæ ultimò morienti hæreditatẽ obtinere;nã aut uult uenire iure directo,& non põt, quia cùm substõ de sui natura sit obliqua,non trahitur ad directam nisi in certis casibus spãlibus,ut no.ff.de uul.& pu.l. uerbis ciuilib. de mil.test.l.neq;.n.§.fi.de fideicom.l.pantonius. aut uult uenire iure obliquo,& idem, quia non est qui sibi restituat,cum nullus nat9 sit,& sic substõ ꝑdicta effecta est inutilis.ff.de iure codi. l. quidam referunt.sicut cum hæres rogatus de restituendo ante aditam hæreditatem decedit,efficitur fideicommissum inutile.ff.ad treb. l. ille a quo.§.si de testõ.in fi.& plene no.C.de fideic.l.eam q̃. ¶†Sed q̃rõ utrum uigore cl'æ codicillaris,q̃ est in d.testõ, quia testator dixit se uelle ualere iure testĩ,& codicillorum,utrum dicta substõ videatur repetita a uenientibus ab intesta. & sic teneatur dicta soror restituere hr̃ditatem dicto Guidoni. Vr̃ q̃ non, quia testõr uoluit ad Guidonẽ deuenire,cũ ultimus moreretur,sed nullus natus est, ergo condõ non põt existere,q̃a non põt dicĩ mori, q̃ nunq̃ natus fuit.ar.ff.de cond.& de.l.titius usus fructus.Contrarium puto.s. q̃ si ꝓsupponeremus instm̃ facere fidem, lꝫ hæreditas ab intest.pertineret ad ipsam sororẽ,q̃a posthumi nati non sunt,tñ dicta soror vigore cl'æ codicillaris teneretur restituere Guidoni purè & simplr̃, nam paria sunt cl'am codicillarem apponere, uel a uenientibus ab inte.relinquere, ut no.C.de fideic.l.ex testõ.& l.quid ãt.in prin. ff.si quis omis.cã testĩ.de le.2.l.lucius.§.filiam.& l.codicillis.§.fi.per Dy.Nec ob.q̃ illa condõ non possit existere. nam ex quo nati non sunt, redditur impossibilis,& sic hr̃ pro non apposita.ff.de condi.& dem.l.multa.§.si seruos.de le.j.l.ab oĩbus. §. in testõ. Item quia redderetur fideicommissum nullum,non vr̃ repetita in uenientib9 ab intest.de le.j.l.si quis a filio.de uer.ob.l.titia.§.idem rñdit. ¶Sequitur ergo, q̃ fideicom.est pure,& si instm̃ faceret fidem teneretur dicta soror restituere statim Guidoni deducta quarta. ¶†Sed nunc q̃ritur ultimò.posito q̃ non facit fidem, & sic restituere non teneatur, uel posito q̃ faciat,& sic possit retinere quartam ab intestato,utrum remissio & quietatio facta p dictã sororẽ ipsam excludat a ꝑdictis.Rñ.q̃ non,q̃a ipsa remisit ius qđ hẽbat ꝯ fratrẽ rõne substõnis paternæ,non ãt successionis ab intest. quotiens aũt quis hꝫ duas uias diuersas,repudiando unã non excludit̃ ab altera, siue ambæ sint ab intes. ut in l.j.§.sed uidendum.de suc.edicto.siue ambæ ex testõ,ut in l.recusare.§.titius.ff.ad tre.C.de codicil.l.fi.siue una ex testõ,altera ab inte.de le.2.l.cum pater.§.titio.ff.de inof. testa.l.pap.§.quarta ãt.in fin. Preterea hic expresse reseruauit sibi ius succedendi ab intest.ipsi fratri,& per ꝯñs dictum ius sibi conseruauit.ff.qui.mo.uel hyp.sol.l.debitor.§.j.de lib.exhib.l.3.§.pe. ff. de aqua quo.& æsti.l.pe. Preterea ẽt si expresse uoluisset,non poterat, quia spes succedendi ab intest.non est in rerum natura uiuo testatore,nec cadit in repudiationem.ff.de transl.l.qui cum tutoribus.& ibi per Bar.ff.de li.le.l.post emancipata.ff.de col.l.pactũ.cũ si. Ex qb9 pꝫ,q̃ ius hẽat dicta soror in hr̃ditate fratris sui ꝯ d.Guidonẽ.

¶Casus.

¶De ualore cuiusdã testi & occupatione quarundã rerũ legatarũ.

SVMMARIA.

1 *Rectores prouinciarum & consilia earum non possunt immutare solennitatem testandi introductam de iure communi.*

Papa non potest immutare solennitatem testamenti introductam de iure communi extra suam iurisditionem nisi in piis causis.

2 *Testator si casu mutus uel surdus efficiatur, non tamen rumpitur testamentum.*

3 *Legatorum possessionem quomodo sine autoritate hæredis liceat apprehendere.*

CONSILIVM CCCXCVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Quantum ad id, quod qritur de ualore testi, non uideo quare non ualeat non obstantibus his quæ in 3rium allegantur. 1 †Primò namq; non ob. q non interfuit proprius sacerdos fm ordinationẽ concilij Tholosani & concilij Narbonen. qa talia 3cilia non potuerunt auferre testatrici liberam facultatem testandi sibi datam a iure ciuili. Imo nec ẽt papa pt quo ad laicos nouam solennitatem in testante introducere nisi in relictis ad pias cãs, uel in tertis sibi subditis quo ad tpalem iurisdõnem, iuxta ea q̃ hñr in c. relatum. & c. cum esses. de testa. quia cum separatæ sint iurisdõnes, nec potest papa nec intendit se de laicis intromittere, ubi non agitur de periculo animæ, quia per hoc turbaret iurisd. principis cui subditi sunt. de iud. c. nouit. qui si. sint legi. c. cãm quæ. cum si. facit. l. normam. C. de off. præte. prato. Secundò non obstat, q ibi sint aliqua uerba inepta, necnõ & obscura quo ad legata, quia per hoc non redditur testm̃ nullum, imo solent aliqñ suppleri, ut l. cũ pr̃. §. cum ex imperfecto. de le. 2. Item hoc non tangit hæredis instõ, quæ est caput testi & ualere põt, lʒ nulla legata sint. ff. de hær. inst. l. 1. §. q neq;. posito ergo q illa incerta uitiarent, remanet adhuc testm̃ quo ad alia. ar. ff. de mino. l. ẽt. §. j. 2 †Tertiò non ob. q ea post p̃ surdum sit muta. nam talis casus superueniens non rumpit testm̃ ritè factum. ff. de testa. l. qui in pñte. §. surdus. Quo ad id uerò, quo qritur de codicillis factis postq̃ effecta ẽ muta. Rñ. q illi non ualent, si scribere nesciebat, alias si essent scripti manu sua ualerent. C. qui test. fa. pnt. l. discretis. §. fin. 3 † Quo ad legata uerò, quæ legatarius ppria autoritate occupauit. Rñ. q quã tum ad illud hospitium, in cuius erat possessionem, non requirebatur lnĩa hæredis, ut ff. de rei uen. l. quædam mulier. circa fi. de pub. l. sine antem. §. t. & inst. de rer. diui. §. interdum. Quantum uerò ad illud prælegatum, dico q si ipsum occupauit postq̃ hæres hæreditatẽ adierit & possessionẽ apprehendit, cecidit a iure suo, nt C. de leg. l. non dubiũ. alias ãt non, sed tenet restituere p interdictũ. quo leg. dũmõ immineat falcidia, & nõ afr. ff. quo. le. l. redigi. & ibi no. & C. eo. l. unica. & ibi hoc tenet Pe. & Cy. sequendo glo. licet alii 3.

¶Casus talis est.

¶Testator duos filios hæredes instituit æqualiter, & mandauit q hospitium suum tale non uenderetur, alias q deueniret ad pauperes, & eos inuicem substituit si decesserint sine liberis, & si ambo sine liberis decesserint, quendam Petrum substituit in illo hospitio tm̃, lĩr iussit q non alienaret unus de d. liberis si sine liberis decesserit, & sic ad superuenientem deuenit eius portio, qui superueniens hæredem instituit uxorem suam & d. Petrum substitutum ĩ hospitio, & iussit omnia bona ipsorum esse adinuicem cõia, & q uxor nil detraheret rõne dotis, nec d. Petrus rõne quinti denarij quem habere debebat super dicto hospitio & apotheca. Modo quæritur an ex his uerbis d. hospitium debeat esse cõe inter d. Petrum seu eius hæredem & dictam uxorem ultimi testatoris. Item quia dicta uxor ad secunda uota transiuit datis 7. milibus in dotem, an p̃sumantur data de bonis communibus, an de aliis.

SVMMARIA.

1 *Testator potest facere q bona propria hæredum inter eos communicentur.*

Testator si dicit omnia æqualiter diuidi debere, an ea quæ prohibita sunt alienari, ueniant hoc casu in communionem.

2 *Testator quibus uerbis, quibusue censeatur uoluisse [illegible] inter hæredes suos.*

3 *Mulier quæ dotem dedit an præsumatur dedisse de bonis quæ habebat communia cum alio, an uero de suis bonis.*

L. quoties. ff. de donat. inter ui. & ux. loquitur constante matrimonio.

4 *Q. [illegible] limitata limitatam producit liberationem.*

CONSILIVM CCCXCVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. 1 ¶† Præmittenda sunt ad euidentiam tria. Primò q si Accapitus Petrũ & Leonardam simpl̃r instituisset, & rogasset eos simpl̃r bona æqualiter diuidere, tunc sine dubio hospitium quod debebatur Petro ea cã fideicom. non ueniebat diuidendum, sed penes solum Petrum remanere debuisset, ut ff. de le. 2. l. cum pr. §. dulcissimis. & ibi expresse per Bar. Secundò p̃ intelligendum, q si accapitus dixisset expresse, q p̃dictum hospitiũ inter eos diuideretur, sed soli Petro deberetur ea cã fideicõmissi, in ex quo ipsum bidem insl [illegible] p parte, adeũdo hæreditatem tenebatur cõicare, ut ff. ad treb. l. lucius. in prin. & de le. 2. l. fi. §. lucius. quinimo ẽt si totum hospitium & totam dimidiam suam hæreditatem rogasset Leonardã restituere, adeundo hæreditatem teneretur restituere utrunq;, dummodo trebellianica, q̃ detr. heret de hæreditate æquiualeret d. hospitio. ff. de le. 2. l. cum pr. §. titio. uer. planè. & ad treb. l. lucius. §. maritus. in quibus est casus. talis. n. trebellianica dari potest cum onere compensandi ff. ad l. fal. l. si debitor. facit. ff. ad treb. l. ita tñ. §. trebellianum. de leg. 1. l. filiusfa. §. apud marcellum. Nec ob. si dicatur q dictum hospitium erat prohibitum alienari. non autem loquimur de prohibõne facta filiis primi testatoris, cũ de illa nihil ad propositum, quia ipsi non alienarunt, lʒ. n. Accapitus rogasset Petrum restituere vel cõicare, si Petrus hoc acceptaret, non dr̃ ipse Accapitus alienare, sed Petrus in cuius erat potestate se astringere ad cõicandum, uel non. aut loquimur de prohibõne facta ipsi Petro, & tunc illa parum operatur, nec potest impedire cõionem, qa non apparet q facta fuerit nisi in fauorem eius & hæredum suorum; non. n. prouidit testator de alio, in quem dr̃et deuenire si alienaretur, vnde hr̃ prohibõ pro non facta. de leg. 3. l. pr̃ filium. §. mr̃. & §. iulius agrippa. de le. 1. filiusfa. §. diui. ibi. nisi in uenerint personam &c. Et si dicatur, q imo prouidit, vt deueniret ad pauperes. Rñ. q illud dixit, cũ prohibuit filios alienare, nec ex themate mihi dato apparet q hoc repetierit in prohibõne facta Petro. nec intelligo hoc repetitum, cum tale fideicom. pauperum a filiis nominatim foret relictum. de leg. 2. l. celsus pr̃. §. cum alicuius. de cond. & dem. l. quæ conditio. Tertio præmittendum, q in ultimis uoluntatibus ad inducendum fideicom. uel grauamen sufficit tacita uoluntas, quæ ex uerbis colligitur, licet non fuerit expressa. de le. 2. l. unum ex familia. §. fi. & l. peto. in prin. & ibi no. & l. cũ p ponetetur. in fin. C. de fideicom. l. & in epistola. de le. 3. l. netu.

2 ¶†Nunc ergo ad propositum, cũ Accapitus potuerit, si uoluerit d. Petrum grauare. vt d. hospitium cõicaret cum Leonarda non obstante, q sibi esset debitum ex cã fideicommissi, & d. Petr⁹ ad hoc tenebatur postq̃ adiuit hæreditatem. Restat nunc qõ voluntatis. s. vtrum ea verbis testi constare possit, q hoc voluerit. Et m̃. q hoc vr̃ constare, ea pluribus. Primò, quia iussit eos oĩa cõicare, nã aliud est iubere oĩa diuidere æqualiter, quo casu non veniret cõicandũ, aliud iubere oĩa cõicare, quo casu cõicandum est, vt dicit Bar. in d. §. dulcissimis. in fi. Secundò, quia iussit q neuter ipsorum aliqd deduceret de d. bonis, nec Leonarda rõne dotis, nec Petrus ratione quinti denarij vel alia quacunq; ratione super dicta apotheca. sicut ergo Leonarda non poterat deducere dotem, ita nec Petrus fideicom. tum quia verba sunt generalia & hoc possunt importare. ff. de pac. l. emptor. §. lucius. & quod ibi no. mentiq; testatoris congruere possunt. de le. j. l. ab omnibus. in prin. tum quia fideicom. minus fauorabile est, q̃ dos. vnde q̃ dicebatur de dote, fortius videbatur dictum de fideicommisso. ar. C. de sa. sa. ec. auth. multomagis. tum ẽt vt æqualitas seruetur. nam si Leonarda excluderetur a deductione dotis, Petrus autem a deductione solius quinti denarij, esset inæqualitas magna inter eos, q a Leonarda sentiret damnum & excluderetur a proprio. Petrus aũt a solo lucro, uel saltem esset in damno non æquali, quod non præsumitur uoluisse testator, qa Leonardam prædilexit Petro, cum ipsam in testõ primò nominauerit. ff. de vsuf. l. quotiens. item & p memoriam præteritæ vitæ, & honore bene transacti matrimonii, vt d. l. vnum ex familia. l. fi. de l. 2. ff. re. amo. l. j. quod ẽt apparet ea multis verbis testi, & sic vr̃ ipsam minus voluisse grauare; quia quem quis plus diligit, minus grauat. ar. de le. 2. l. titia. §. qui inuita. tã ẽt, quia in dubio æqualitas est seruanda, vt C. cõi diui. l. pe. in fi. C. cõia vtriusq; iud. l. si. C. de prepo si fac. scri. l. fi. §. in omnibus. de re mi. l. fi. §. ita vʒ. & de fru. & lit. is pen. l. vl. Tertiò constat de mente testatoris, ea eo q dixit, q si fieret discussio dictorum bonorum ad instãtiam creditorũ, q d. Leonarda deduceret dotem, & Petrus alia iura sibi debita ex testõ pñs. Ex quo sequitur a 3rio sensu, q si dicta discussio non immineret, noluit q iura debita ea testõ. i. fideicommissum deduceretur, sed esset cõc. ar. ad hoc de iud. cum prætor. in prin. de leg. 3. l. cum pr̃. §. fundum. de lega. 2. l. statuliberum. §. stichum. de libe. agnos. l. j. in princi. coniunctio §. si mulier. Quartò colligitur voluntas ex eo q uoluit, ut si dicta L. onarda conuolaret ad secundas nuptias dictus

ctus Petrus iure prælegati haberet solũ sitũ apothecæ cũ parte superioris hospitij, ergo si nõ ꝯheret, noluit ꝙ hr̃et solus, sed cõiter. Et ex hoc clarissime colligitur eius volũtas. Aut ergo dicemus eã non ꝯxisse, qa nuptiæ non habuerunt effectũ, & tunc hospitiũ ad huc est cõe. Aut dicemus eã ꝯxisse vt sufficiat conatus. arg. de cõd. & demõ. l. hæc cõditio. & tunc cũ uoluerit dictũ Petrũ hr̃e partem superiorẽ & apothecã ad vitam suã, ipsæq; mortuus redibit ad cohæredẽ Leonardã aut insolidũ, aut pro parte. de leg. 2. l. Titia. §. fi. & at. in l. Peto. in fi. c. t. de lucro ãt apothecæ dubitandũ non est ꝙ illud debet esse cõe, qa ita voluit testõr expresȇ, vnde quæstionẽ nõ recipit. de leg. 3. ille aut ille. §. cũ in verbis. ¶ De illo verò, qđ quærit̃, vtrũ Petrus perdiderit portionẽ suã nõ adimplendo voluntatẽ testõris in portãdo arma sua. Rñdeo non, nisi præceptũ sibi fuerit factũ per iudicẽ, & p annũ contẽpserit, tunc. n. bene pderet & applicaret̃ cohæredi, vt in auth. de hære. & fal. §. si qs aũt non
3 implens. & C. de fideicom. auth. hoc amplius. ¶ †Super eo vero q̃ quærit̃, an quatuor milia data per dñam Leonardã in dotẽ illi comiti, videantur fuisse de bonis cõibus. Rñdeo, nõ video quar̃ hoc posset dici, qa bona immobilia, q̃ erant tpe mortis mariti, extant adhuc vt dr̃, & administratio dictorum bonorum erat penes ambos, & dr̃ ꝙ quolibet anno diuidebant redditus & lucrum, & quo ergo põt dici, ꝙ illa dos venerat cõicanda tanq̃ fuerit de cõibus, cũ de parte cohæredis nihil põt dici habuisse, si quolibet anno diuidebant, sed tñ de portione sua, vel aliunde, vt arg. l. si defunctus. ff. urb. tu. præterea nõ posset dici de portione cohæredis habuisse, nisi diceremus eã fuisse furatã, qđ p̃sumendũ non est. ff. pro soc. l. merito. & sic vbi vellemus fugere vnam suspitionẽ, incurreremus aliã. Præterea l. quintus. de do. inter vir. & vxo. loquit̃ cõstante ma-
4 trimonio, nõ eo finito. ¶ †Ad aliud qđ quærit̃, An quietãtia facta per procuratorẽ Leonardæ illi Petro sibi noceat in illa summa, quã Petrus recepit a debitoribus. Respondeo non, quia potestatẽ habebat quietandi & liberandi in gestis & administratis per Petrum, & ita loquit̃, hoc autem debitum non erat ex administratione, sed aliunde, ideo nõ venit. l. emptor. §. Lucius. de pac. præterea expressè reseruauit in quietantia debita & credita, ergo &c. ff. quib. mod. pig. vel hypo. sol. l. si debitor. §. 1.

¶ Casus talis est.

¶ Quidã mercator ad mãdatum vnius Bartholomei certam pecuniã soluit cuidã Luchino, cuius in veritate ille Bartholomeus erat factor, scripsit illi soluẽti ꝙ volebat eũ ꝯseruare indemnẽ de dicta pecunia. Nũc reperit̃ in cũ dictus Luchinus tanq̃ legatus regis Dragonetæ, quærit̃ de tribus. Primò, an vigore dictæ literæ sit obligatus ad dictam pecuniam. Secundò, vtrũ in curia teneat̃ rñdere, posito ꝙ sit obligatus. Tertiò, vtrũ processus & snĩa facti ꝯ dictũ Bartholomeum noceat agenti quominus agere possit ꝯ Luchinum, si præsupponamus ipsum teneri, cum adhuc sibi satisfactum non sit.

S V M M A R I A.

1 *Indemnem qui per literas promisit seruare soluentem pecuniam alicui, uidetur constituere se postea ipse soluturum & de constituta pecunia tenetur.*
2 *Ambasiator uel legatum qualiter habeat ius reuocandi domum, & quas cautiones præstat, & de stilo curiæ.*
3 *Insolidum quando plures obligati sunt, per electionem unius non liberatur alter.*

CONSILIVM CCCXCVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Ad primum quæsitũ rñdeo, vigore dictæ literæ teneri Luchinus ad dictam summã actione de cõstituta. Nam Bartholomeus ad dictã summam, quia mandato suo fuit soluta, licèt esset factor alterius. s. Luchini. C. si cert. pet. l. cũ qui. & plenè no. ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. 1. facit. ff. man. l. si verò. §. si filio. & §. ꝯrio. & l. si quis alicui. §. si scribẽdo. igit̃ Luchinus, qui volebat ipsum conseruare indemnẽ, vr̃ cõstituisse se soluturũ pro illo, & sic remansit ex dicta litera obligatus. ff. de cõsti. pecu. l. cũ qui. §. Iulianus quoq; scribit si Titius &c. & l. Titius. & l. quidã ad creditorẽ. & l. fi. in quibus est casus, ad hoc. ff. de act. & obl. l. fi. in fin. Cũ præcedit obligatio in persona cõstituentis vel alterius, non est necessaria stipulatio, sed sufficit nudũ pactũ, quod fieri põt inter absentes per nunciũ vel epistolã. Insti. de act. §. de constituta. cõiuncta l. Labeo. ff. de pac. & quod not. in. l. si verò renũciãdi. §. si post creditã. ff. man. p glo. Item Michael & Henri. recipiendo literas prædictas vñr consensisse, & sic perfectũ est pactũ inter eos. ar. de procu. c. 1. in cle. & no. per Bart. in d. l. fi. de cõsti. pecu. Itẽ paria sunt promittere se soluturũ vel indemnitatẽ præstaturũ. C. de sen. quæ siue cer. quã. l. 2. & C. de iure fisci. debi. l. j. lib. 10. facit l. fin. in
2 prin. ff. si cer. pet. ¶ †Ad 2m quæsitum rñdeo, ꝙ si Luchinus est hic Ambasiator vt dicit non põt cogi hic personalr̃ litigare, sed habet ius reuertendi domũ. ff. de iudi. l. 2. §. Legatis. de foro cõpe. c. fin. põt tñ cogi ad dimittendũ hic procuratorẽ, ꝯ quẽ nõ procederet quousq; Luchinus fuerit reuersus ad patriam, & ipsum de iure suo informauerit, & ad hoc dabit̃ sibi dilatio. vt extra de dila. c. 1. a posuit. vbi vr̃ casus. vel põt cogi ad cauendũ, ꝙ postq̃ ad patriã redierit, & facta sua ordinauerit, redibit huc ad curiã vel mittet procuratorẽ ad litigãdũ s̃m Hosti. & Io. And. qui ita determinant in c. fi. de foro cõpe. licet Inno. videat̃ alr̃ sentire, quẽ ipsi referũt. vel põt cogi ad cauendũ, ꝙ in domicilio suo rñdebit. ff. de iudi. l. 2. §. sed si dubitet. & tales cautiones fierent sub pœna, licet non cũ fideiussoribus, vt ibi no. & l. nisi. §. quãuis. si cui plus q̃ per leg. fal. nisi iudici videat̃ huc nõ sufficere, qa aduersarius esset suspectus, ꝙ rñderet, vt l. si fideiussor. §. fi. ff. qui satis. cog. & not. in d. §. si dubitet. harũ aũt viarũ electio est ipsius actoris, ne sit in ptãte rei se eximere a iudicio. l. non vtiq;. ff. de eo quod certo loco. C. de iur. om. iud. l. fi. dico ẽt, ꝙ si actor eligat, vt hic rñdeat p procuratorẽ dimittẽdum nunc vel mittendũ de partibus, põt cogi dictus Luchinus principalis rñdere interrogatorijs, quę sibi fiunt, siue sint præparatorij, siue tendant ad decisionẽ cãæ s̃m cõem stillũ palatij, nec põt se excusare rõne legationis, qa per hoc non impedit̃ eius officiũ, vt probat̃. ff. de iudi. l. qd. n. & l. sed & si restituat̃. in prin. ad Treb. l. si legatus. Nec ob. l. sed & si restituebat̃. §. ex quibus sũt causis. vbi sicut nõ cogit̃ litẽ cõtestari, sic nec iurare, quia stilus curiæ hoc operat̃ in casu
3 nostro, quod ibi nõ est. ¶ †Ad tertiũ quæsitũ rñdeo, ꝙ pcessus & snĩa lata ꝯ illũ Bartholomeũ nõ nocet agentibus quominus agere possit ꝯ Luchinũ, qa cũ essent obligati insolidũ p electionẽ vnius, non liberat̃ alter. Sed ita demũ si alter soluat, nã licet vnum eligat quousq; sibi satisfactũ sit, habet recursum ꝯ alterũ. ff. man. l. si quis alicui. §. fi. ẽt si snĩam obtinuerit ꝯ primũ electũ. ff. eo. ti. l. creditor. in prin. ad hoc. ff. de sol. l. Stichum aut Pamphilum. §. si mandato. & C. de fideiusso. l. reos. & l. fi. in quibus hoc clare probatur.

¶ Casus talis est.

¶ Iudex mandauit cuidã, ꝙ infra. 10. dies solueret tali tñ sub pœna nisi cãm rõnabilẽ &c. ad quã assignandã dedit sibi & assignauit decimã & vltimam diẽ dicti termini, q̃ decima dies si cõputet a die datæ dilationis erat dies sabbati, als erat dies dñica, cõparuit pdictus die sabbati volẽs allegare cãs quare. Sed illa die nõ comparuit aduersarius eius, qui fecerat sibi fieri præceptũ, sed comparuit die sequenti. s. die martis, qa die lunæ similiter fuit festũ, quærit̃ quis veniat alteri in expẽsis condemnandus, & quis melius cõparuerit.

S V M M A R I A.

1 *Comparens ultima die termini incluso die dati termini frustra dicitur comparere, & ideo aduersarius non comparens non condemnatur in expensis.*
2 *Comparens debito die licet feriato an & post terminum liceat comparere.*
Opiniones doctorum ubi sunt diuersæ, litigantes non condemnantur in expensis.

CONSILIVM CCCXCIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Dies dati termini non cõputatur in termino, vt no. ff. si qs cau. l. j. p Iac. But. & Bar. & in Spe. de citatione. §. viso. circa fi. de restit. spol. c. frequens. lib. 6. Sequitur ergo, ꝙ decima dies & vltĩa dicti termini, q̃ erat assignata de allegandũ cãs quare, fuit dies dñica, & p ꝯñs talis assignatio termini nõ valet. ff. si qs in ius voc. nõ ie. l. 2. in fi. C. de ferijs. l. fi. & extra eo. ti. c. fi. & no. de accu. c. veniẽs. in gl. p Bar. in. l. j. §. nũciatio. ff. de ope. no. nun. non. n. tenebatur Dragonetus illa die cõparere, qa feriata, vt in dictis iuribus. nec in die pcedenti, qa decima dies fuit assignata, non aũt dictũ fuit vt infra 10. dies pponeret, quo casu potuisset qualibet die dilationis, sed assignauit sibi iudex decimã & vltimã diẽ, quo casu nõ põt nisi in illa, vt not. in cle. quia. de appel. in gl. q̃ incipit no. ad qđ facit qđ no. p Bar. in l. itẽ Mela. ff. de cõsti. pecu. nec ẽt tenebatur venire die sequenti. s. die lunæ vel martis. licet Inn. hoc tenuerit, vt plenè no. per Pe. & Cy. ĩ d. l. fi. C. de ferijs.
2 †Nunc ad propositũ, si Dragonetus cõparuisset die dñica, tunc qa pp solam feriã non potuisset procedere, Aduersarius eius veniebat sibi condemnandus in expensis, quia temerariè talem terminũ fecit sibi assignari, vt ff. de iud. l. eũ quem temerè. & no. in d. §. viso, ver. quod si aliqua. & in versi. itẽ excipitur quod citatio fit. in spe. de citatione. Verum quia ipse comparuit die sabbati, quæ non erat sibi assignata, & sic pp aliam causam q̃ propter feriam impediebatur de iure suo liquidare, puto quod non veniat aduersarius in expensis condemnandus, quia temerariè comparuit, nec illa die tenebatur aduersarius eius comparere, vnde non est sibi imputandũ.

Item licet ipse non cōparuerit die martis prima, sequēti verò vt dr̄ aduersarius eius cōparuit virtute primæ dilationis, simil'r dico q ipse nō venit condemnandus aduersario suo in expensis factis rōne dictæ cōparationis. Nā sicut aduersarius eius non tenebaẽ cōparere die præcedēti, ita nec ipse die sequenti, vt not. in d. l. fi. per Pet. & Cy. ex quibus sequi. neutrū fore cōdemnandū, sed alterū ab altero absoluendū. & hoc de expensis factis rōne primarū comparitionū.

3 †Idē puto de expēsis factis ex post, cū quilibet se defendet se bène comparuisse. nam enim de hoc sint opiniones, quia quidam dicunt q debet comparere die præcedenti, aliqui q die sequenti, quilibet eorū habuerit iustam causam se defendendi, & ideo quilibet excusatur ab expensis, vt l qui solidum. §. etiam. de leg. 2. & quod nota in auth. genera. C. de epis. & cler. & in c. fi. litibus. de dolo. & cōtu.

¶Casus talis est.

¶Quidā nobilis de prouincia proditoriè intrauit castrū cuiusdā alterius, & dn̄m eius cepit & ĩterfecit, & filios expulit, post lapsum temporis vnus ex filijs interfecti requisiuit Reginā dominam loci, vt faceret sibi iustitiā de prædicto quod facere recusauit, qa pp guerras patriæ, quæ tunc erāt, se excusauit. prædictus autem filius videns se delusum quadam die clandestinè intrauit dictū castrū, in quo non reperit prædictū spoliatorem nec aliquem pro eo, prædictus autē primus spoliator petit se restitui, quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Bellum iustum omni iure permissum est diuino, naturali, gentium, & ciuili.*

2 *Iustitiam qui non potest consequi per superiorem, potest propria autoritate eam sibi ministrare.*

3 *Possessionem castri qui clam ingreditur, an debeat obtinere eam aduersus spoliatum, qui simili modo cum armis & violentia fuerat adeptus eandem castri possessionem.*

4 *Ad intellectum l. si quis in tantam. C. unde vi. & l. extat. ff. quod metus causa. & similium.*

CONSILIVM CCCC.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Priusq̃ iura fierent, nullo ordine iudiciario, qui tūc erat incognitus, consequataẽ quis ius suū. Sed aut regia manu, si Regis aderat copia, vt. ff. de origi. iur. l. 2. circa prin. vel si non aderat autoritate propria suscepto bello. Quod quidem omni iure licitū videbatur diuino, s. naturali atq; gentiū. Primo si quidē iure filij Israel ꝯ amorreos terram ipsorū patribus repromissam adepti sunt. 23. q. 2. c. notādū. hoc eodē iure Iudith, vt liberaret populū sua priuata manu Olofernē occidit, quia nullus erat in terris, qui de pdicta iustitiā ministraret. De his aūt carnalibus bellis iure diuino permissis pro iustitia ꝓsida tota veteris testamēti pagina plena est 24. q. j. c. nisi bella. Secundo quidem iure animalia bruta instinctu naturali mouentẽ ad iniuriā propulsandā. ff. si quadru. pau. fe. di. l. j. §. cū arietes. Tertio simil'r iure. s. iure gentium bella introducta sunt. ff. de insti. & iu. l. ex hoc iure gen. q̃ non nisi pro iustitia prosequenda rerū aut personarū licita sunt 23. q. 2. c. t. ¶Postq̃ verò condita fuerunt iura, creatiq; magistratus, vt illa tuerentur. Idcirco iudiciorū vigore iurisq; publici disciplina fuit in mediū constituta. Ne quisq̃ tibi ipsi permittere valeat vltionē. C. de iudæ. l. nullus.

2 †Cæterū si deficit copia magistratus, qa parū est iura fuisse cōdita, ex quo non est qui tueatẽ ipsa. ff. de orig. iu. l. 2. §. post originem. Ad iura primæua redimus, quibus omni iure nobis liceat autoritate propria ius nostrū consequi. C. de episc. & cle. l. si quis curiali. de decurionibus. l. generali. & ar. in l. ait prot. §. si debitorē. q̃ in frau. cre. C. de mech. in l. deuotū. & not. in l. si alius. §. bellissimè. ff. q vi aut clam. & iure canonū. 23. q. 2. dn̄s noster. p Inno. de resti. spo. c. olim. facit quod idē no. de foro cōpe. c. postulasti. q quidē rōnibus fulcitẽ. Primò, qa iura facta sunt pro vtilitate vel remedijs subiectorū, nō vt eis noceāt, sed vt pnideāt. in Auth. vt diuinæ iussiones. in prin. & ĩ Auth. vt nulli iudicū. ĩ prin. coll. 9. dēt. n. l. esse vtilis subiectis. 4. di. c. erit aūt. & nisi talis esset, corrigēda foret. in Auth. vt fra. filij. in prin. de sepultu. c. super cathedram. in cle. essent aūt iura ociua, si deficiente administratore iustitiæ p ipsa cogeremus ius nostrū delinquere. si quis nanq; pelagus nauigans ventis prosperis obuiaret ipsis vela cōmitteret & seipsū totū regimē nautarū q si ventis aduersis ruptis velis & peremptis nautis desereret ne seipsam, vt quo remedio posset nō recuperaret salutē naturalis rō repugnat, & humana mens refragaẽ. Si quis infirmus copiā medicorū haberet, se totaľr eis committeret, q si nō adessent, quo melius posset ad sanitatē peruenire tentaret. sic & in iuribus, qa cū nobis prodesse possent, ipsis vti debemus, sed si nobis deficiant ius nostrū omittere nō debemus, qa qđ medicamēta morbis, hoc exhibent iura negotijs, vt in Auth. hæc constitutio innouat. in prin. subest. n. necessitatis articulus, qui legē non habet. i. legū necessitati non submittit, sed q aľs per legē non liceret, necessitas licitū facit. ff. de manu. te. l. qui potuerunt. de offi. cōsul. l. j. de ferijs. l. j. §. excipiuntẽ. Permittitẽ. n. aliqd nobis, ne ius nr̄m pereat, qđ aľs nō permitteret. ff. de iudi. l. sed & si restitui. §. sed si dies. de offi. pſi. l. senatus. & in defectū vnius daẽ recursus ad aliū, qđ aľ ane cessitate nō imminēte nō fieret. ff. de eo p quē factū est l. fi. ĩ prin. de leg. 1. l. planè. §. t. in fi. & quod no. l. vti frui. §. vsufructuario. ff. si vsufru. pe. Itē qa ꝯ naturalē æquitatē esset, q quis locupletaretur cū aliena iactura. de reg. iur. c. locupletari. lib. 6. ff. eo. l. iure naturę. ff. de condit. inde. l. nā nec natura. Cū igit Alzearius sæna sępius & frequenter præsentiam dn̄æ Reginæ adierit supplicando sibi, q de violētijs prædis, & vsurpationibus sibi iustitiā ministraret, dictaq; dn̄a Regina se excusauerit q cansantibus guerris, q̃ erāt ĩ patria, non poterat hoc facere, licuit sibi fecisse qđ fecit & autoritate ppria recuperare castrū suū, p ea q̃ dicta sunt. Dicet aliqs, q hoc nō cōstat nisi per literas testimoniales dn̄æ Reginæ, q̃ non vr̄ fidē facere, qa sæpe talia eulogia nō ea bona fide scribuntẽ. ff. de cust. reo. l. diuus. sed certè hoc non præsumitẽ in principe, imo pp excellentiam dignitatis solo verbo suo statẽ. 27. dist. c. nobilissimus. facit de proba. c. literas. in cle. & qđ ibi not. de priuile. c. si Papa. l. lib. 6. Itē attestaẽ de facto suo, vō credendū est ei. vt in l. q̃m. in fi. ff. de ædil. edi. Itē de eo qđ pertinebat ad eius officiū, quo casu literis cuiuslibet ordinarij statur præterq̃ in actibus iudiciarijs. ff. de publica. l. si publicanus. §. de rebus. & no. in l. si qua per calumniā. de epi. & cle. per Guil. p cano in c. post cessionē. de probat. de fid. instr. c. 1. ĩ fi. per Inno. de ele. vt circa. lib. 6. per Archi. Itē dicit aliqs, q postquā habebat superiorē, s. Reginā debebat hoc facere de licētia sua. 23. q. j. c. t. Sol. Illud esset verū, si voluisset ingredi cū violentia & scādalo, sed ipse ingressus est clam & furtinè sine violētia q scandalo quocunq;, qđ facere potuit ēt sine licentia. ita tenet Inno. in d. c. olim. de restit. spol. patet ergo ex pdictis Alzeariū pdictum defendi ab eo quod fecit, quia non reperit, qui ministraret sibi iustitiam.

3 ¶†Sed nunc ad aliā subtilitatem stilum conuertamus, & pedestri sermone pcedamus. Vr̄. n. posse probabil'r dici, q licet Alzearius habuisset copiā iudicis, qui de aduersario suo ministrasset sibi iustitiā, nihilominus causa sua melior sit q̃ aduersarij, & q ipse aduersarius sit sibi in pluribus condēnandus, & ipse ab eius impetitione absoluēdus. Quod sic ostenditẽ, considerandū est. n. q aduersarius eius cōmisit primā violentiā cū armis expellēdo patrē dicti Alzearij, & cū eadē violētia duo alia grauissima crimina adiūxit. s. proditionē & homicidiū, ex quibus orta sunt Alzeario plura remedia ꝯ ipsum. s. interdictū vnde vi. ad recuperandū possessionē. Secūdò idē interdictū vel actio in factū ad oīa dāna & interesse. Tertiò accusatio criminalis, vt hæc probātur in l. si quis ad se fundū. C. ad l. Iul. de vi publi. & l. q̃m cū multa facinora. ff. de vi & vi ar. l. j. §. qui aūt. & §. rectissimè. pro soc. l. nec quicq̃. & l. qui nomine de falsis. Quartò cōditio ex l. si quis in tantā. ad pœnā. qa si aduersarius aliqđ ius habebat, illud perdidit, vel si nō habebat, tenebaẽ ad æstimationē, postea vero Alzearius ingressus est castrū nō violēter, vt dr̄, sed clandestinè absente aduersario suo & nullo ibi reperto resistente, p quē ingressum nālem poss. q pro tunc vacabat, sibi acq̃siuit, & dr̄ clandestina, nō violenta, nec est ita vitiosa, sicut violenta, vt l. clā possidere. ĩ prin. ff. de acq. poss. postea verò cū aduersarius eius dubitās forte se posse repelli, nō statim venit ad recuperandū possessionē ciuilē, quā retinebat, & ideo timore amisit [a] & acquisita fuit Alzeario. ff. de acq. poss. l. sed si noli. & illa ciuilis dr̄ largo modo violēta. Inquantū aduersarius dubitauit violentiā, sed strictè & propriè nō pōt dici violēta, qa ipsam acquisiuit ex pusillanimitate aduersarij, qui seipsum sua voluntate priuauit, & sic ex eius voluntate vr̄ Alzearius hr̄e. ff. de acq. poss. l. 3. §. in amittēda & l. si quis vi. §. dr̄ia. & plenè no. ff. de vi & vi ar. l. 3. §. si qs aūt. in gl. q̃ incipit. si alio. Ex quibus patet, q possessio istius Alzearij nō est ita vitiosa, sicut fuit possessio aduersarij. illa. n. fuit oīno violēta, & cū armis, & ꝯ voluntatē pr̄is Alzearij. Hæc aūt quo ad naturalē nullo modo violēta est, sed clādestina vt dixi. & no. expressè per gl. in §. q ad nundinas. quo ad ciuilē vero est violēta, sed nō cū armis sicut prima, & per ꝯn̄s nō ita vitiosa. vt patet in l. 3. ff. de vi & vi ar. ĩ §. t. Itē nec ꝯtra voluntatē aduersarij sicut prima, imo cū voluntate, & per consequens non propriè violenta sicut prima, sed impropriè.

¶Nūc ad propositum dico q Alzearius per istum ingressum solā perdi-

a ¶Amisis Adde d. Bar. So. in cōsil. 47. inci. prio prę sētn. ver si. postremo. circa prin. in j. par. & vide Corn in cōsi. 48. inci. præ supponiẽ nu. 3. in 4. pt. vbi ponit an possessio pdaẽ illū q nō timet se posse repelli a possessione, sed timet de psona.

perdidit vnum remediū de his, quę habebat ɔtra aduersariū suum rōne primæ violentiæ. s. interdictum vnde vi. ad recuperādam possessionem. Cū. n. ipsam de facto recuperauit, non pōt amplius eam petere, qa qđ peteret, intus habet. vt probatur. ff. vti pos. l. j. §. interdictū aūt. alia verò tria remedia. s. interdictū, vel actio ꝓ damno & interesse. Itē condictio ex. l. si quis in tm̄. ad æstimationē. Itē accusatio criminalis salua sibi remanet. Cum. n. ista sint extra rem, de qua agitur. s. extra castrum, ēt si Alzearius violentiā cōmisisset, talia non pdidisset, nec quo ad ista prima violentia fuisset absorpta p secundā. vt ff. de fur. l. qui vas. in prin. p q̄ hoc tenuit Dy. originaliter in l. q possessione. de vi & vi ar. quē sequunī Cy. & Bar. in l. si quis ad se fundū. Ex quibus patet aduersariū fore in prædictis huic Alzeario cōdēnandū. Item dico, ꝙ ab impetitione aduersarij sui venit absoluendus. nā aut agit cōdictione ex l. si quis in tantā. dicens ipsum cecidisse a iure suo ppclandestinum ingressum. aut condictione ex l. extat. qđ me. cā. aut interdicto vn̄ vi. ad recuperā-
4 dam poss. Primō casu non pōt, † quia l. si quis in tantā. non habet locū contra inuasorem violentū, vt ex litera patet. non aūt ɔ clandestinum: nisi redeuntē incōtinenti non admitteret, quia tunc cōmittere violentiam. & ita tenet ibi Cy. expressè circa fin. quicquid ibi mutauerit gl. post mediū ante ver. qui incipit. super quarto. quā glo. Cy. non sequitur, hic aūt aduersarius Alzearij non rediuit statim ꝙ sciuit Alzearium fuisse ingressum, & sic non habet locū qđ ipse dicit de redeunte non admisso, quia intelligitur cū reddit antequā ciuilē amittat, quia tunc in illa pateretur violentiam, si nō admitteretur. Sed si redijt ex interuallo ciuili possessione iam amissa pusillanimitate non dr̄ pati violentiam, si non admittatur, imo violentiam faceret, si recuperare vellet. vt in l. 3. §. cū igitur. ff. de vi & vi arma. Secūdo casu similiter nō pōt, quia cōdictio ex d. l. extat. non ɔpetit illi q primā violentiā cōmisit, sed illi tm̄ qui ipsam passus fuit, & secundā cōmisit. Nā qđ prius fecit, passus est, vt violentiæ adinuicē compensenī, vt patet. ff. quod met. cā. l. sed & partus. §. quæri poterit. Cū. n. lex illa sit posita in illo titu. intelligo eā fm̄ naturam illius tituli & actionis. qđ no. eā. arg. ff. de in diē adi. l. Imperatores. † Tertiò similiter non pōt. nā tunc est verū, ꝙ secunda violentia absorbet primam, & rōne secundæ datur interdictum qn̄ secunda par est cū prima vel maior. ita intelligo. l. si quis ad se fundū. fm̄ cōem lect. gl. & doctorū. Sed si prima violentia maior est sicut in casu nostro, qa prima fuit propriè violētia cum armis,
a secunda vero fuit clandestinitas,[a] nullo mō saluo saniori iudicio ꝙ prima p secundā tollaī, qa qđ minus est, non pōt absorbere qđ maius est. arg. ff. de fideius. l. hæres a debitore. §. ꝙ si seruus. imo qđ maius est præponderat, & absorbet id qd minus est. ff. ad l. aqꝉ. l. item si obstetrix. §. fi. & quod ibi no. & quod no. ff. sol. ma. l. si morte. aut ergo dicemus primā violentiam absorbere secundā clandestinitatem, aut inuicem compensari, & ita pōt saluari opinio in d. l. si quis ad se fundum. vtroq; aūt casu denegatur interdictū vnde vi. primo spoliatori. Præterea ex parte ipsius sunt tria delicta criminē lata, vt s. dictum est, q̄ multū aggrauant factū suum & excusant Alzearium, qui non tm̄ deliquit. arg. ff. de adul. l. si adulterū cum incestu. ff. de priua. deli. l. nūq̄ plura. C. ad l. Iul. de vi. l. qm̄ multa. qđ multū mouere dēt illos q hn̄t iudicare, ut mitius agant cū Alzeario, quasi motus fuerit iusto dolore. C. de adul. l. gracchus. non. n. fuit in eo nocendi cupiditas, vlciscēdi crudelitas, implacatus animus, aut libido dn̄andi, q̄ culpanē in talibus, 23. q. j. c. q culpatur. sed fuit necessitate cōpulsus in ingrediēdo pacificè, qa nullū iter fecit cupiens aduersariū eius ad pacis vtilitatē, & iustitiā pducere. qđ patet, qa post hoc de plano cōsensit vt de iure suo cognosceretē & sic dedit occasionē fiendæ iustitiæ, q̄ aduersario suo obtinente obtineri non poterat, q̄ oīa cōmēdanda sunt, vt in eadē cā & qōne. ē noli existimare. Præterea ɔ clandestinū possessorē non competit nisi qn̄ mala fide ingressus est, sciens rem ad se nō ptinere, hic aūt non sic, vt C. vn̄ vi. l. non ab re. Nec ob. qđ not. in l. 3. §. non aūt. ff. de vi & vi ar. vbi dicit gl. ꝙ absenti, q sciens alium fuisse clandestinē ingressum pp timorē non redijt, datur interdictū vnde vi. rōne ciuilis possessionis, quā pp hunc timorem amisit. nā illud intelligo verum, quando ipse nō cōmisit primā violentiam, & tunc clandestinus est in priori cā q ipse, secus si cōmisisset primā violentiā, quia illa non absorbetur pp clandestinitatem, & sic ipse est in deteriori, vt s. probatum est. sequiī ergo tā ex primis principijs, q̄ ex secundis manifestā esse iustitiam Alzearij, ibiq; possessionem castri admittendam fore, & aduersariū in his quæ s. dicta sunt, sibi fore ɔdemnādū, quæ dicta sufficiāt cū correctione iudicij sanioris.

SVMMARIA.

1 *Condemnatus de falso, de stupro, & similibus criminibus publicis etiam per inquisitionem permissam a statuto, efficitur infamis.*
2 *Condemnatus de crimine publici iudicij non admittitur ad officium vel dignitatē de iure communi.*

CONSILIVM CCCCI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Præsupposito ꝙ dictæ condēnationes valeant, & sint ritè latæ. Videndum est primò vtrum talis condēnatus sit in-
1 famis de iure cōi. Et breuiter certum est ꝙ sic † Nā condemnatus de crimine publici iudicij est infamis ut l. j. ff. de his qui not. infa. & l. infamē. de publ. iudi. etiam si fuerit processum per viam inquisitionis, ut ibi determinat Bar. maximè quia inquisitio per statutum cōis Senarū in talibus criminibus est permissa, quia per hoc redditur processus ordinarius, vt not. idē Bar. in l. si maritus. §. j. ff. de adul. Sed constat ꝙ crimen falsi est crimen publicum, qā descēdit a capitulis. l. Cornel. de fal. vt no. in l. j. ff. de pub. iud. in gl. & p doc. Itē ēt crimen sodomiæ est crimē publicum, quia descendit ex l. Iul. de adul. cuius præcepta ponunē in l. auxilium. §. in delictis. ff. de min. inter quæ fit mentio de stupro. Cōstat aūt ꝙ stuprū dr̄ illud, qđ cōmittitur in puerum. ff. de adult. l. stuprum. §. adulteriū. facit. C. e. ti. l. cum vi. item constat ꝙ crimen descēdēns ex l. Iul. de adul. est crimen publicū, ut d. l. j. ff. de pub. iud. Ex quib' cōcludiī, ꝙ dictus cōdēnatus de iure cōi est
2 infamis. ¶ † Secundò videndū est, an infamis de iure cōi possit hēre offīn de publico vel dignitatem. Et ad hoc breuiter dicendū est, ꝙ non. C. de digni. l. 2. & expressè no. glo. in l. 2. §. ignominiæ. ff. de infam. In casu aūt nr̄o non solum de iure cōi, sed ex forma statuti cōis Senarū prohibetur cōdēnatus de falsitate assumi ad aliquod officium cōis Senarū, ut patet in copia reformationis cū casu transmisso, & sic nulla videtur dubitatio ꝙ dictus condemnatus offīn in cōi acceptare vel exercere non pōt. & p dicta vera fm̄ ea, q̄ proponuntur non visis aliter dictis cōdemnationibus, sed supposito ꝙ sint validæ, ut s. dixi. & oīa concurrant quæ necessaria sunt. Nā ex inspectione processus & dictarum condēnationū alia possent apparere, quæ ɔtrium suaderent, de quibus nō quæritur de psti.

SVMMARIA.

1 *Interdicta recuperandæ & retinendæ possessionis sunt contraria, sicut rei vendicatio cum interdicto retinendæ, & ideo eorū cumulatio reddit processum nullū.*
2 *Ordo iudiciarius in contestandæ seruandus est in possessorijs.*
Sententia in iudicio possessorio dicitur diffinitiua, & qualiter litis contestatio fiat, hac omissa processus est nullus.
3 *Instrumentum notarij creati ab inferiore a principe non facit fidem extra eius territorium.*
Sententia sine processu est nulla, vel si processus ineptus est, retractanda.
4 *Prælatus non potest cogere subditos ad soluendum aliquid pro funeralibus, & huiusmodi, nisi præcedat consuetudo pia deuotione fidelium introducta.*
Consuetudo, ut aliquid soluatur pro funeralibus, qualiter introducatur.
5 *Prælatus aliquid petens pro spiritualibus habet ius commune contra se, ideo nō restituitur ad possessionem nisi probet titulum.*

CONSILIVM CCCCII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso processū unà cum sentētia & attestationibus, manifestè patet ipsius processus & sn̄iæ nullitas, & ēt iniustitia
1 dn̄i Abbatis tā in petitorio, q̄ in possessorio. † Primò quidem. s. nullitas ex pluribus ostēditur, & primò ex tenore articulorū datorū per Abb. quos voluit habere vim libelli. nā ex ipsis articulis seu libellu duplex possessoriū colligiī, s. retinendæ possess. inquantum dicebat se fuisse & esse in possessione percipiēdi funeralia, de quibus agitur, & petebat se in ea tueri, ut Insti. de interdi. §. retinendæ. Item possessorium recuperandæ, inquātum dicebat ꝙ a pauco tempore citra denegauit soluere dicta funeralia, ex quo sequitur, ꝙ ipsum spoliauerunt, & possessorium soluendi intentasse, ut patet in c. querelam. de electio. & no. C. de præscri. xxx. anno. l. competit. ꝙ etiam confessus fuit procurator Abbatis circa finem processus, ea qua spoliatione cōpetebat interdictum recuperandæ, & illud videbatur intentasse, ut institu. de interdictis. §. recuperandæ. Sed ista duo interdicta contraria sunt, quia in primo dicebat se possidere, in secundo se non possidere, sed aduersarios, ergo dicti articuli seu libelli tanquā contrarij, & inepti erant repellendi per iudicem, ut C. de fur. l. j. ff. qū app. sit. l. pe. §. sed si alius. & C. de hære. vel act. ven. l. ut debitum. non. n. concurrunt ista duo interdicta, sicut rei vendica. per quā dicit aduersarium possidere cū interdicto recupandæ p qđ dicit se possidere, & si cumulantur, libellus tanq̄ ineptus & ɔtrarius repel-

a ¶ Clādestinitas. An aūs posterior possessio psumatur clā destina, vel violenta. vide Cor. in cō. 130. inci. viso. na. 2. in §. pe.

repellitur. de iud. c. examinata, & plenè no. ff. de iu. l. fi. de acq. pos. l. naturaliter. §. nihil cõc. hæc aũt ineptitudo reddit processum ipso iure nullũ, & in quacunq; parte iudicij põt opponi, vt no. p Cy. vt quæ desunt adito. par. l. j. & si nõ fuerit oppositũ ante sniam, põt opponi post, & snia venit retractanda, vt in c. cũ ad sedẽ. de resti. spo. debebat, n. iste abbas petere se restitui & in pristinũ statum, & hoc facto se tueri in possessione, vt hoc colligit̃ expsè ex dicto. c. q̃relam. de ele. & in c. ij. vt lit. non cõtest. & ita debebat iudex facere, hic aũt petebat declarari esse in posses. & in ea tueri, cũ tñ confitetur se spoliatũ. & sic nullã posses. hẽre, vnde valde imperitè egit.

2 ¶ † Secũdò pbat̃ nullitas ex defectu ordinis iudiciarij. Nã quodcunq; illorũ interdictorũ si volebat abbas intentare, debebat seruari iudiciarius ordo, & litẽ cõtestari, & alia fieri de quibus habebatur in l. platã. C. de sen. & in c. qm̃ ɔtra falsam. de pb. alias nõ valet processus, vt ibi hr̃. & q̃ hoc sit verũ, pbat̃, qa iudicia possessoria sunt ordinaria, & plena causæ cognitio requirit̃, & p ɔñs ordo iudiciarius, vt C. de iud. l. iudices. & no. p Pe. Cy. in l. monetãneæ. C. qui legi. pso. ha. in iudi. qd ẽt patet, quia snia lata sup possessorijs est diffinitiua,[a] ergo seruandus est ordo iudiciarius. hoc tenet gl. in l. j. ff. de iurisd. om. iud. de re iud. l. qđ iussit. C. si de momenta. pos. l. vnica. & in c. cõsultationibus. de offi. deleg. vbi glo. dicit, q̃ est diffinitiua, & reqrit̃ lit. ɔtest. alias snia nõ valet. vt in c. 2. vt lit. non contest. vbi est expressum vtrũq; de possessorio recupandæ. Idem in possessorio retinendę, vt sit diffinitiua. de prob. c. licet causam. de resti. spo. c. audita, vbi hr̃, q̃ iudex non põt retractare sniam latam in possessorio retinẽdę, qđ facere posset si nõ esset diffinitiua. vt d. l. qđ iussit. ff. de re iud. & ff. de arb. l. qualẽ. §. fi. Sed hic non fuit lis ɔtest. nec alia necessaria seruata, qđ probat̃ manifestè. nam aut dicemus, q̃ habeatur p cõtestatã per supplicationẽ porrectã regi, & p cõcessioẽ literarũ, & hoc est falsum, qa in certis tm̃ casibus est spãl, vt per illũ modũ habeat p cõtestata quo ad interrũpendã pscriptionẽ, & in ɔtrariũ est ius cõe, vt C. qñ lib. prin. datus lit. l. j. & ij. & ibi no. aut dicemus q̃ fuerit cõtestata per insinuationẽ literarũ regiarũ factã dño abbati, vt opponeret si vellet. & idem quia p istũ modũ non dr̃ incepta lis, nec ɔtestata, vt qño & qñ iud. auth. qui semel ſm intellm̃ glosarũ doctorũ dicentiũ, q̃ ibi est speciale, vt feratur snia lite nõ cõtest. & tñ ibi literæ erant a parte insinuatæ, aut dicemus q̃ fuerit cõtestata p r̃nsionẽ factã postea p abbatẽ in articulis, & idem pluribus rõnibus. Primò, qa p parochianos non erat datus libellus, ergo non poterat contestari, vt C. de lit. cõ. ic. auth. offerat̃. Nec obst. si dicat̃, q̃ literæ regis habeãt vim libelli, nã in cõtestiõne reqrit̃, q̃ libellus det̃ a parte parti, & aliter cõtestatio facta non valet, vt in d. auh. offerat̃. Sed ille libellus qui supplicatio dr̃, dat̃ a parte principi, & a principe scribit̃ iudici, vñ non põt sup eo fieri cõtestõ, cũ non fiat ad illũ finẽ, sed ad dandam iurisdõnẽ, vel ad eam excitandã. ff. de of. ord. c. licet vndiq; & c. si. reqrebat̃. ergo nouus libellus qui datus non fuit. Secũdò probat̃, quia contestõ habet vim cuiusdã stiplonis, cũ per eam quasi contrahat, vt in l. 3. §. idẽ scribit. ff. de pec. & ideo requirunt̃ in ea verba expressa, & q̃ incõtinenti facta narratione sequat̃ r̃nsio, sicut in stiplone. ut in l. j. de ver. obl. alias nõ diceret cõtestõ, q̃ propriè dr̃ simul testatio. & ita tenẽt doc. in l. j. C. de lit. cõtest. vbi plenè p Cy. & Bar. Ex quo sequitur, q̃ p istã r̃nsionẽ factã in articulis non põt dici facta cõtestatio, qn̄ illa nõ fiebat verbis, sed scriptura, nec fiebat incõtinenti, sed ex interuallo. magnũ. n. interuallũ interuenit inter narrationẽ factã Regi p parochianos, & dationẽ articulorũ. Tertiò probat̃, qa in ɔtestõne requiritur animus contestare volẽtium, alias nõ fit, si cõtrariũ cõstat. vt no. in d. l. j. de lit. contest. Sed hic non intẽdebant parochiani cõtestari lit. per illos articulos imo petebant libellum dari in forma. & cõtrariũ fuerũt protestati pluribus vicibus. ¶ Quartò probatur, qa cõtestõ debet fieri iudice instante, audiente, & præcipiente, vt in d. l. j. qđ hic nõ fuit, qa nunq̃ mandauit iudex narrationem fieri, & ei r̃nderi. ¶ Quintò probat̃, quia consuetudo iudiciorum se habet, vt contestõ fiat p hæc verba, dico narrata in libello prout narrantur esse vera, & petita fieri debere, & econtra statim r̃ndetur. Dico narrata prout narrantur non esse vera & petita fieri non debere, q̃ consuetudo seruanda est, vt ff. de test. l. 3. §. fi. & C. de priuil. schol. lib. xij. l. fi. in princ. & p Inn. in c. j. de lib. obla. ¶ Vltimò probatur p casum c. j. de lit. contest. & eo. ti. c. j. lib. 6. vbi p tales articulos & positiones, & per r̃nsionẽ factam ad eas non fit contestõ lis. sed p narrationem congruã modo quo supradictũ est facta, & r̃nsionem ad eam. vt C. de iud. l. rem non nam. §. patroni. q̃ hic facta non est, malè ergo dicebat procura. abbatis, q̃ per dictã r̃nsionem factam in articulis videbatur facta lit. contest. parum. n. sciebat, q̃ esset lis contest. & qualiter fit, stu dueratur in ti. de iuris & fact. ign.

3 ¶ † Tertiò principalr̃ pbatur nullitas processus, quia fuit factus cũ non legitima psona, qa vt dr̃ mandatũ procura. abbatis nõ pbatur, ergo iudiciũ est nullũ, vt in l. licet. C. de proc. instrm̃. n. qđ producitur nõ facit fidẽ, qa cõfectũ fuit p notariũ creatũ a comite valẽtinẽsi, q nõ põt cõficere instra nisi in territorio d. comitis, sicut. n. ipse comes nil facere posset extra territorium suũ, vt in l. fi. de iurisd. om. iud. ita nec creatus ab eo. arg. ff. de acq. rerum do. l. traditio. & hoc vr̃ tenere Spec. per c. j. de offi. ord. lib. 6. & de foro comp. c. romana. & Spec. in ti. de instr. edi. §. restat. ver. quid de his. si ergo processus est nullus, ergo snia nulla, qa nõ põt valere snia sine processu. in d. l. prolatam. patia verò sunt non esse processum, vel esse nullum aut inutilẽ, vt ff. si tab. test. nullæ ex tab. l. j. in fi. ff. de lib. & posthu. l. fi. ff. de edil. ædic. l. qui clauum. & quod no. C. vt infra certum temp. l. 2. & de seruis fugi. authen. sed nouo iure. per doct. sententia náq; refertur ad acta, & in illis fundatur, vt C. de sen. quæ sine cer. quan. l. hæc sententia. si ergo non sunt acta, caret fundamento, & ideo non potest subsistere. ff. de except. rei iudica. ego. ff. q̃ vi aut clam. l. nam origo. Præterea probatur nullitas sententiæ, quia iudex dixit sibi constare ex processu, q̃ abbas erat in possessione, cum tamen sibi constaret de contrario tam per confessionem suam, q̃ procuratoris, & sic lata est sententia ex falsa causa, & ideo nulla, vt no. in l. si is ad quem. ff. de acqui. hære. quod etiam videtur expressè notare Inno. in capit. cum bertoldus. de re iudi. in glo. not. post diffinitiuam. & posito q̃ non esset nulla, tamen ex ijsdem actis veniret retractãda tanq̃ inepta, vel super ineptis articulis fundata, vt in capi. cum ad sedem. de restitutio. spol. Nunc de iniustitia dñi Abbatis videndum est, & certè quo ad petitorium certum est, q̃ iniustissimam causam fouet, prout ostensum est per alias allegationes, quæ verificantur per testes productos per ipsummet Abbatem.

4 ¶ † Nã quicquid dicant illi deponunt de locis vicinis. illi tamen qui depõnũt de loco, de quo agit, qui incipiunt a xij. teste vsq; ad xxiiij. vel quintum, omnes dicunt q̃ putant parochianos inuitos soluisse, qđ exigebatur ab eis iuramen. de soluendo anteq̃ corpus sepeliretur, & q̃ interdum cogebantur soluere, plusq̃ possent, & q̃ de hoc murmurabãt & plorabãt, & plures dñt, q̃ magna mortalitate citra hoc fuit ĩtroductũ per arrendatores, quia recordabãtur, q̃ ante non soluebãtur nisi duo lintheamina & xxx. denar. nullus ergo sanæ mẽtis dicere põt, q̃ hæc sit cõsuetudo laudabilis, pia deuotione fideliũ introducta, imo potius detestabilis corruptela per auaritiam & cupiditatẽ extorta, & ideo penitus abolẽda, ut in c. abolẽdæ. de sepul. xiij. q. ij. c. quæsta. cũ alijs iuribus alias allegatis. Nõ. n. potuit introduci consuetudo p tales actus extorsiuos, qui habebãt in se peccatũ & simoniã. de cõsue. c. fi. sic. n. introduceretur laudabilis ɔsuetudo, qñ parochiani spõte tradito corpore sepulturæ nullaq; pcedente cõuentione, aliquid offerrẽt sacerdoti. nã facit̃ do sic p longũ tp̃s possent postea cogi ad soluẽdũ. tales. n. oblationes ad hoc ut sint piæ & iustæ & acceptæ Deo, debẽt fieri put Apl̃s ait. prout unusquisq; destinauit in corde suo, nõ ex tristitia aut ex necessitate, sed hilarem datorẽ diligit Deus. & in psalmo. uolũtariè sacrificabo tibi. & alibi, uolũtaria oris mei beneplacita fac dñe. Hic aũt ex tristitia & ex necessitate pstiti iuramenti soluerunt, nõ uoluntariè. unde caueat dñs abbas ne talis percipiendo iudiciũ sibi manducet & bibat, licet enim debeamus fauere ecclesiæ, non tñ cum iniuria aliorũ. argu. de foro compe. c. ex tenore. ff. de administ. tuto. l. impuberi filio. ff. de inoff. testa. l. Papinianus. §. si Imperator. & quod ibi no. nam ecclesia, quæ est cultrix iustitiæ, pati non debet in se uel in alium aliqd iniustè fieri. x. col. de feu. alien. cap. primo, nec alicui uelle nocere, sed omnibus prodesse. xiiij. q. v. c. denique. Ex his patet, q̃ per testes productos per abbatem intentio ipsius non est fundata in petitorio, sed potius intentio parochianorum. Constat enim quòd intentio mea potest probari per testes productos ab aduersario meo adiurantes pro utraque parte dicere ueritatem. ut. C. de episco. & cleri. auth. sed iudex. & ibi no. & in c. præsentium. de testib. per Innocen. xiiij. quæstio. v. c. non sane. & quod not. C. de fide instrumen. l. scripturæ. in fin. glo. Nec est curandum quod dicant testes de locis uicinis; sed quod dico de loco, de quo agitur; tunc enim consuetudo locorum uicinorum attenditur, quando de loco de quo agitur, non apparet. de consuetud. c. cum olim. & quod plene not. de officio archidiaco. cap. dilecto. per Innocen. Ex his etiam sequitur, quòd Abbas non debet obtinere in possessorio, postquam

[a] ¶ Diffinitiua. An autẽ talis snia sit diffinitiua, & an requiratur libellus & li. cõtest. vi. de Bal. in consil. 318 i v. pt. & d. Alc. de Imol. in cõs. 2. in j. parte.

postq̃ ꝓbatũ est, ꝙ parochiani nõ ex deuotione soluerũt. Nam sic recipiendo, cõtinuè peccauit, & simoniã cõmisit, & in actibus hñtibus peccatum annexum nõ cadit possessio, sed extorsio, uel usurpatio, q̃ nõ meret restõnem. ar. de cõsue. c. fi. ¶ †Præterea ubi qa nõ põt sine peccato aliqd possidere sine tit. uel sine cã, ibi spoliat' nõ restituit, nisi titulũ uel cãm ꝓbet. hoc patet in eo q dicit se spoliatũ ab uxore; nã nõ restituit, nisi ꝓbet cũ illa mr̃imoniũ ꝯxisse, & in possessionẽ fuisse, & sic ꝓbet duo, ut in c. ex trãsmissa. & ibi no. de resti. spo. qa nõ põt esse in possessiõe mulieris sine peccato, nisi cũ illa mr̃imoniũ ꝯxit; idẽ in eo q petit resti. beneficij: nã nõ audit nisi ꝓbet titulũ, sine quo canonicè possidere nõ põt. ut in c. ex frequentibus de iusti. de regul. iur. c. s. lib. 6. & ita determinauit Old. ꝯsulendo in consilio, qđ incipit. in cã eborraceñ. sed in possessione pcipiẽdi aliqd ꝓ sepultura, nõ põt qs esse sine peccato, nisi rõnabilis ꝯsuetudo pia deuotione fideliũ introducta sit. ut in iuribus als allegatis. ergo nõ sufficit Abbati ꝓbasse se fuisse in possessione pcipiendi, ex quo nõ ꝓbauit deuotionẽ fideliũ, habet ergo hoc possessoriũ secũ annexũ cãm ꝓprietatis, sicut alia. de qbus hr̃ in l. 2. §. q. liã. ff. de interdictis. ꝑterea ꝯ Abbatẽ facit ius cõe. ut in c. abolẽdę. de sepul. cũ similibus. ergo nõ sufficit ꝓbasse se expoliatũ, ut in c. ad decimas. de resti. spo. lib. 6. Præterea qa cõstat de nõ iure agentis. & tñ q̃ no. Inn. de ꝑscri. c. si diligẽti. in gl. sup uerbo nemine. q̃ incipit. 6. q. 6. & p gl. ff. si ser. uend. l. sicuti. §. sed si q̃rat. & p Pet. & Cy. C. de si. milit. l. solẽnibus. q dũt, ꝙ qñ ꝯ possidẽtẽ facit ius cõe, possessio nõ releuat eũ, sed debet ꝓbare iustũ titulũ. Præterea qñ constat de nõ iure agẽtis in petitorio, ibi agẽs nõ restituit. iuxta not. p Inn. de filijs ꝑsby. c. ꝯstitutus. facit. c. ꝯquerẽte. & c. qm̃. eo. tit. & qđ nu. de cau. pos. & ꝓprie. c. cũ dilectus. Sed hic ex ipsis actis ꝯstat de nõ iure Abbatis in petitorio, qa testes sui nõ ꝓbãt rõnabilẽ ꝯsuetudinẽ, sed corruptelã & simoniã; ergo &c. ꝑterea licitũ fuit parochianis denegare soluere id qđ hacten' indebitè soluerũt. 10. q. 3. c. qa cognouimus. & ibi bonus tex. cũ gl. ergo nõ restituit' Abbas. ut no. in c. olim. el 1. de resti. spo. i gl. & sic patet. q̃ ita itelligit illud capl̃m. & in Spe. de pe. & possessorio. §. qm̃. uer. 57. q̃ sic intelligit. ¶ Itẽ si restitueret, resultaret scãdalũ; qa parochiani soluẽtes fuit deuotionẽ pderẽt; ergo nõ vr̃ restituẽd'. 3. q. 6. c. hoc quope. a. q. 1. c. i primis. ¶ Ex his patet rñsio quasi ad oia q̃sita, excepto illo de reuocatione ꝯsuetudinis, in quo nõ insisto; qa nõ necessarium est.

¶ Casus.

¶ Cuidam mulieri repetenti dotem suam ab hæredibus uiri opponitur exceptio adulterij, ipsa replicas de tribus, ut ĩ. patebit; quæritur an sit audienda.

S V M M A R I V M.

1 *Uxor non remouetur a dotis petitione propter crimen adulterij, quando constat de lenocinio mariti.*

Hæredes non possunt conqueri, quando ipse maritus in uita adulterij querelam non mouit.

CONSILIVM CCCCIII.

1 2 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Hæc mulier a non debet excludi a petitione dotis suæ triplici de cã. Primò, qa ut dr̃, uir eius legem mr̃imonij violauit, sicut ipsa tenendo concubinas, & sic adulteriũ cõmittendo; & sic crimina paria pari cõpensatione tollunt. de diuort. c. significasti. de adulte. c. pen. 32. q. 1. c. 6. & p totũ. 2. q. 3. c. nemo. Scđò, qa dictus uir, ut dr̃, sciens ipsam adulteram detinuit eam & carnaliter cognouit. Nam aut hoc fecit pœnitentia nondum peracta per uxorem, & tunc reus est lenocinij. 32. q. 1. c. 1. & 2. & §. crimen. C. de adul. l. castitati. ff. eo. tit. l. 2. §. lenocinij. extra. eo. tit. c. si quis sciens. ergo non potest per hæredes mariti mulier excludi a petitione dotis, qa replicatio lenocinij facta p uxorem excludit exceptionem adulterij factam per uirum, cũ agit de perditione dotis. ff. soluto matri. l. uiro atque uxore. & l. cũ mulier. ubi est casus. aut hoc fecit post peractam pœnitentiam, & tũc vr̃ eam sibi reconciliasse, & crimẽ adulterij remisisse. 32. q. 1. c. qđ autem. & c. non erit. de iureiuran. c. quemadmodum. de dona. inter uirum & uxor. c. plerunq;. & sic non põt de ipso opponi. arg. ff. de ædil. edic. l. quæritur. §. si uenditor. Tertia rõ est, quia maritus in uita sua de hoc non fuit conquestus, unde non potest hæres eius conqueri, quia tales odiosæ querelæ non transmittuntur ad hæredes, nisi motæ sint per testatorem. ut in c. fi. de dona. C. de reuo. do. l. fi. Ex quibus dico, sm ea, quæ proponerentur, uxorem a repetitione dotis suæ non fore repellendam.

¶ Casus.

¶ Quidã Eps uolebat conferre quẽdam prioratum, quẽ Abbas cõtulerat uni minoris ætatis, prout Eps dicebat, quod Abbas negabat, petebatur remedium ut Episcopus non conferret.

S V M M A R I A.

1 *Collatio prima facta per abbatem de prioratu, si ualet non aliter per Episcopum prouideri debet, quia cum debeat esse obseruator canonum, si esset uiolator,*

2 *Appellatione etiam extraiudiciali pendente non potest Episcopus conferre beneficium de iure speciali sibi competente.*

3 *Prioratus curatus debet conferre ei, qui sunt. 25. annorum, ac potest in hoc Episcopus dispensare.*

CONSILIVM CCCCIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Illa q̃ infirmari uel uituperari põt, præcaueri debent. de seruis nõ ordi. c. 1. in fi. maximè p Epm, q qđ nõ rectè facit, reuocare cogit. de elec. c. nosti. ꝙ in confusionem eius & ecclesiæ uertitur, uile authoritate & usu pallij. c. nisi. & iõ ne ipsius uilescat authoritas, cautius & prudentius facit, si in dubijs supersedeat, q̃ aliquid inordinatè agat. de accusa. c. qualiter & qñ. el 1. nam maior tristitia contingit sibi, cũ reuocatur qđ facit, q̃ nascat̃ gr̃a. dis. 51. c. ꝑterea. & c. designata. Et iõ dnr̃ Epi, qa talia præuidere debent ne cõtingant; uocant. n. speculatores seu præuidentes. 2. dist. c. cleros. 8. q. 1. c. qa Epm præbentesq; alijs ducatum & exemplũ tãquã arietes gregibus. 7. q. 1. c. sciscitaris. & iõ nihil nisi cautè agere uellent, ne similem pbeant alijs occasionem, quia io: pœnis digni sunt, quot alijs mala præbent exempla. ¶ †In casu aũt nr̃o plures sunt causæ, ex quibus D. Eps bñ faciet supersedere in cõferendo prioratũ, de quo agit, illi, cui dr̃ velle cõferre. Primò, qa asserit ꝙ ille primus, cui Abbas cõtulit, est ætatis legitimæ, & hoc se offert legitimè ꝓbaturũ; quod si uerũ est, non poterit ualere collatio Epi, cũ ius fuerit illi q̃situm, q Eps auferre nõ põt sine cã legitima. de resti. spolia. c. conquerente. Beneficium autẽ unius debet esse clerici, & nõ pluriũ. de præben. c. cum non ignores. debet ergo Episcopus se legitimè informare, & ad plenum parte vocata, si uult cautè agere. ¶ †Secundò, quia appellatum fuit legitimè ab Episcopo; unde non debet appellatione pendende innouare, ut in c. non solum. de appel. lib. 6. Et si dicatur, ꝙ appellatio extraiudicialis non impedit potestatem ordinarij collatoris, ut ibi not. in glo. hoc est uerum de ordinario, qui confert de iure cõmuni, & est in continua possessione conferendi, nam tunc propter oppositionem partis non debet priuari sua possessione, sicut nec lite pendente. extra ut lite penden. c. 1. sed iste Episcopus prætendit ius conferendi de iure speciali, scilicet propter malam collationem Abbatis, nec est in possessione de iure communi conferendi beneficia regularia; & ideo si post appellationem conferat, potius uidebitur attentasse, quàm possessionem continuasse, unde periculum est, quòd propter hoc solum collatio sua reddatur nulla, ergo antequam conferat, debet ad plenum se informare de ætate primi. ¶ Tertiò non ob. si dicatur, ꝙ si ille cui uult conferre, non est ætatis legitimæ; ꝓ propter utilitatem seu necessitatem ecclesiæ posset Episcopus dispensare. ut in c. 1. de ætate & qualita. libro 6. quia hic non subest illa utilitas uel necessitas magna, propter quam Episcopus dispensare posit secũdum opinionem quorundam, ut plenè recitat Archi. in c. licet canon. de elec. lib. 6. tam posito, ꝙ illa opinio sit uera, ꝙ propter utilitatem uel necessitatem ecclesiæ posit Episcopus dispensare in ætate ultra illud quod dicitur in dicto c. 1. de æta. & qualita. tamen requiritur, ꝙ illa utilitas uel necessitas sit magna, ut quia immineat periculum prioratui, nisi ita fiat. 56. distinct. c. cenomañ. & quòd adhibeatur super hoc causæ cognitio, ut no. Archi. in d. c. licet canõ. Nam illa necessitas, quę habet excusare quod contra legem fit, debet esse summa. de consecra. distinct. 1. c. 1. prout tamen ibi recitat Archi. illam. opin. non amplectitur rationem, cur quòd propter aliquam necessitatem Episcopus posit dispensare contra iura & sacros canones, nisi in casibus sibi permissis à iure. & hæc sententia uidetur confirmari per ea quæ not. Inno. de tempo. ordi. c. cum dilectus item per rationem, quia Episcopi custodes canonum appellantur. 24. q. 3. c. cùm quilibet. in fi. & a regulis prælibatis negligentia uel præsumptione nõ debet discedere. 22. q. 2. igitur. in fi. Nec canones uiolare. 61. distin. c. statuimus. 11. distin. c. 2. 12. distin. c. ridiculum. unde in septima sinodo scriptum legitur, ꝙ Episcopi debitores sunt sacras regulas custodire. 9. q. 3. c. cum scimus. ¶ Itẽ uidetur expressum. 25. q. 2. c. institutionis. ubi dicitur, ꝙ nullus Episcopus in totum uel in partem potest tollere canones.

3 ¶ †Ex quibus concludo, ꝙ cum iste prioratus sit conuentualis & curatus, requiritur ꝙ ille, cui confertur, peruenerit ad 25. annum, ut

a Hæc mulier. Ad huius ꝯ. materiã uiđ bal. in cons. 137. i 3. parte & quid requirat ad hoc ut hære des mariti de adulterio opponere possint. uide p eum in ꝯsi 301. ea. parte. ubi ẽt q̃d si uir sciat uxorem adulterã & dissimulet, taceat, auideatur eam approbasse, ita ꝙ cã postea ñ posit accusare. Adđ in Lud. ro. sing. 315 ĩnci pp adulterũ. ubi dicit ꝙ uxor pp adulterium ꝑdit parafernalia per glo. quã dicit notabilem i. c. plerũque. de do. inter uirum & uxo. & q̃ sit pœna adulterij. & an index ecclesiasticus sit index cõpetẽs, & an adulterum cõmitti posit cũ uirgine. uide eũ dẽ Lud. ro. sing. 667. incip. nos sumus in materia adulterij. H. F.

ut in cle. ne in agro. §. cæterũ. de statu monachorũ. scd'ò q Eps nõ põt dispensare, si tñ tps nõ habet ille, cui uult cõferre. ut in c. 1. de æta. & qualita. lib. 6. Tertiò, q posito q esset ltimæ ætatis, nisi prima collatio fuerit nulla, nõ ualebit scd'a. facit qđ hr in c. cõsiderauimus. de elec. de excessi. pla. c. inter dilectos. ¶ Itẽ si fuit post appellationẽ, dubitandũ est q sit nulla ea hoc solo. per ea q̃. s. diai. & iõ Eps cautè faciet supcedere, quousq; sibi ltimè ɔstat de ętate primi, nec debet timere q labat sibi tps, q a pẽdẽte dubitatione nõ currit, ut expressè vr notare Inn. in c. cũ vintoniẽsis. de elec. debet etiã Eps pcauere, ne intẽpestiuè ɔferẽdo ponat arma in manibus amborũ, & multa scãdala sequanť grauiora iã sibi, q̃ priora tiui. ff. de usu fru. l. æquissimũ. & p Inno. de purga. cano. c. in præsentia.

S V M M A R I A.

1 *Substitutio facta per hæc uerba substituit suos, intelligitur de consanguineis proximioribus.*

2 *Substitutio de uno quando pluribus fit, post mortem eius illi plures consentur inuicem & ipsi substituti.*

Substitutionem tacitam fideicommissariam ad inducendam, plura differuntur. Intel. ad l. uel singulis. ff. de uulg. & pupil.

3 *Soror grauata sorori restituere partem suam in quota parte, an possit instituere maritum non obstante fideicom. & an in legitima, & etiam trebellianica.*

Sorores si fratri ab intestato successerũt, an ex eius psona duas quartas detrahãt.

CONSILIVM CCCCV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Duo uidẽda sunt. primò utrũ ex tenore testi Raymũda fuerit substituta Philippæ. scd'ò utrũ d. Philippa potuerit disponere de bonis pñis instituendo maritũ, & q̃tenus potuerit. ¶ Circa primũ vr dicendũ, q nõ, quia ex tenore testi non apparet, licèt n. legatur in testõ, q filius fuerit substitutus sororibus, & eɔ, tñ non legitur in eo q sorores fuerint substitutæ adinuicem, ergo non pñt hoc dicere. arg. ff. de fideius. l. fideiussores. §. pro aurelio. C. de reb. credi. l. fi. & qđ ibi no. i principio p gl. & Bar. de priuile. c. porro. ff. de his q̃ in testa. delen. l. 1. in prin. ¶ Contrarium dico, q imo fuit substituta expressè & tacitè. primum pbat. † Nam pr substituit filiũ & suos, si aliqua ea filiab' moreref, hoc aũt uerbũ, & suos, fm cõem & uulgarem interpretationẽ intelligitur de proximioribus cõsanguineis ab intestato venientibus. ut arg. ff. de iure do. l. mutus. §. manẽte. de accu. l. 1. & 2. & qđ no. C. ad turpi. l. si fœmina. & ita cõiter interpretatur & seruatur, ergo &c. l. si de interpretatione. ff. de leg. l. cũ delanionis. §. asinã. ff. de fun. instru. Sed ille filius decessit ab intestato sine liberis, & sic pximior quem hẽret ab intestato erat ipsa Raymũda; ergo virtute illius verbi, & suos, vr expressè substituta; q a ipsa est illa sua, & non alij. ¶ † Scd'ò dico, q vr substituta tacitè. nã testator substituit uxorẽ suã, si oẽs filij morereuť sine liberis, per hoc vr tacitè uoluisse, q portio pmorientis pueniret ad superstitẽ, vt C. de impu. & alijs substi. l. pen. circa fi. sed per talem tacitã uoluntatem inducitur substõ fideicõmissa. ff. de leg. 2. l. cum pponeretur. & l. unum ex familia. §. fi. & l. peto. in prio. & ibi no. de lega. 3. l. mutu. ergo &c. ¶ Tertiò probatur sic. nã pr substituẽdo uxorẽ, si oẽs liberi morereuť sine ple, vr eam uxorẽ substituisse vltimo morienti. casus est. ff. de uulg. & pupil. l. q duos. sed l. cauetur q cum quis pluribus institutis substituit ultimò morienti, vr fecisse duas substitutiones. unã, qua substituit ultimo moriẽti, & illa est expressa. aliam, qua primo morienti vr substituisse superuiuente, & ista est tacita, ut ff. de leg. 2. l. titia seio. §. seia. ubi vr casus nostrę. q. ɔiũcta. d. l. qui duas. per quos patet, q Philippæ præmorienti vr substituta Raymunda superuiuens. Nec ob. l. vel singulis. de uulg. & pupilla. per quam probatur q superuiuens non vr substitutus pmorienti, quia uerũ est, q non vr substitutus pupillariter, ut ibi, sed per fideicommissum sic, ut dixi. Rõ diuersitatis est, quia cum pupillaris substõ sit directa. C. de impu. & alijs substi. l. precibus. de uulga. & pupil. l. uerbis ciuilibus. de testa. l. si pr. non põt fieri tacitè, sed debet fieri uerbis expressis. de testa. l. hæredes palã. in prin. fideicommissaria uerò bene fit tacitè, ut d. l. cum pponeref. & l. peto. i prin. Sed hæc substitutio, de qua dixi, est tacita; iõ licèt non possit esse pupillaris, erit fideicommissaria; & ita vr sentire Dy. in d. §. seia. q dicit, q ibi loquiť in fideicommissa. Sed l. uel singulis, loquitur in directa. ¶ Quartò pbať. nã pr substituit, si oẽs filij morerenť, in tota hæreditate & in oĩbus bonis suis uxorẽ suã, & post uxorem propinquiorem de gñe, & post illum pauperes. Mõ sic ex eo q dixit, in oĩbus bonis suis, vr voluisse q superuiuẽs caperet a pmoriẽte. Nam uxor uel alij substituti non possent ultimo filiu moriente capere oĩa bona, nisi ad illum ultimò moriente deuenissent; ergo vr uoluisse, q ad ipsum deueniant ex persona primi morientis. ar. ff. de peculio leg. l. si peculium. §. sicut. ff. de ali. & ciba. lega. l. alio. & ibi no. per Bar. de usufru. l. peculium. sed ex tacita uoluntate resultat tacita substõ fideicommissa. ut s. probatũ est. Dicet aliquis, q ista pcederent, si uxor substituta uiueret, sed ipsa mortua est; ergo expirat tacita substõ, q̃ ex eius psona causabatur. ar. ff. de ser. rusti. pdio. l. 3. §. qui habet haustum. sed rñdeo, q licèt mortua sit uxor, tñ extant alij substituti, s. ppinquior de gñe si reperiretur, uel pauperes qui succedunt loco uxoris primæ substitutę. ff. de acq. hære. l. q̃din institutus. §. is aũt. & ibi per Dy. & Bar. Cum ergo adhuc duret substõ facta Raymundæ, durat ẽt substitutio qua Raymunda substituta est Philippæ pp ea quæ s. dicta sunt. Ex quibus concludo dictam Raymundam fuisse substitutam Philippæ tam expressè q̃ tacitè. ¶ † Nunc quæro secundò, utrum d. Philippa potuerit disponere de rebus paternis instituẽdo maritum, prout fecit & quatenus potuit. Rñdeo, q instituere potuit in eo q rõne legitimæ contingebat eam, videlicet in illis ducentis libris relictis p patrẽ, si ad legitimum sufficiunt, uel si non sufficiunt facta suppletione, intellecta uerò ipsa legitimata Philippæ ad personam suam, non quo ad ipsa bona subiacentia restõni, quia cùm illa bona per mortem fratris habuerit ex substitutione fideicommissaria, ut j. dicã, nõ potest aduersus sororem detrahere trebellianicam, quia fideicommissarius regulariter aduersus fideicommissum non detrahit trebellia. ff. ad trebel. l. 1. §. inde neratius. q est. §. pen. vnde dico, q ista Philippa prima fideicommissaria ex persona sua non poterat detrahere nisi legitimã iure naturæ, & in illa potuit instituere maritum, q a nullum grauamen appositum in ea ualet. l. qm̃ in prioribus. & l. oĩmodo. ff. de inoffi. testa. Itẽ dico q potuit instituere maritum in medietate legitimæ & trebel. quæ debebatur filio præmorienti. nam cum ambæ sorores essent substitutæ fratri per fideicõmissum sub cõdõne, si decederet sine liberis, locum habebat ex psona filii detractio legitimæ & trebellianicæ. ut in c. raynutius. & in c. raynaldus. de testa. ff. ad l. falci. l. quãq. & ibi no. ff. de inof. test. pap. §. meminisse. cum ergo decesserit dictus filius ab intestato, sorores successerunt in illa ltima & trebellianica tanq̃ hẽdes ab intestato, & quælibet earum in dimidia, residuum uerò bonorum debebatur eis ex testõ patris rõne substõnis, & sic illius substõnis virtute vĩr habuisse, nõ tãquam hæredes. ff. ad l. fal. l. fundo. & quod ibi no. de leg. 2. l. unũ ex familia. in prin. in eo igitur in quo Philippa successit fratri suo tanq̃ hæres ab intestato, vz in dimidia legitimæ & trebel. potuit instituere maritum, quia in illo nullum consistebat grauamen. in alio verò, qđ peruenit ad eam iure fideicommissi, non potuit, quia illud rogata fuit restituere Raymũdæ sorori suæ, si primò decederet q̃ ipsa Raymunda, ut s. ostensum est. ergo &c. ut in auth. res quæ. C. cõia de lega. Et si q̃rat quanta sit illa legitima fratris. rñdeo tertia pars eius, q habiturus fuisset ab intestato. ᵃvt C. de inoffi. testa. auth. nouissima. unde cum essent tres fratres, & sic portio sua ab intestato erant quatuor unciæ diuisa hæreditate. in 12. legitima sua erat una uncia, & in tertia pars vni', trebellianica uero erat quarta oĩm bonorum aliorum relictorum filio. Computando igitur singula diuisis omnibus bonis paternis in 12. partibus tàm relictis filio q̃ filiabus, de quibus ipsa Phillippa reperiebatur hẽre sex partes. i. sex uncias, ipsa potuit relinquere marito suo unam unciam, & tertiam unius ex parte sua; item unã vnciam & tertiam unius ex psona fratris, & sic sunt duæ vnciæ & duæ partes; Itẽ quartam partem illarum trium unciarũ, q̃ restãt & tertiæ partis unius. & ut clarius uideatur, diuidantur illæ tres cum tertia in quatuor partes, & recipiať quarta pars, & apparebit quãta sit. Residuũ uerò pertinet ad Raymundã uigore substõnis fideicommissariæ tã expressè q̃ tacitè factæ, & post eius mortem perueniẽt ad filios eius si habebit, uel ad alium propinquiorem, uel ad pauperes fm formam testamenti, & ea quę suprascripta sunt.

ᵃ ¶ Ab intestato. vidẽ bal. in consi. 456. in 3. parte. & ĩ cõsi. 391. ĩ 4. parte. & do. Cor. cõs. 202. inci. circa num. 13. in 1. parte & late per d. Mari. soci. ĩ cõ si. 30. inci. quãnu. uer. 3. princi paliter. & uersi. decimo nota. circa fin. cũ uer. seq. & d. Bar. soci. ĩ cõ si. 93. in ci. circa. uer. tertium. cũ uer. seq. & uer. p terea. & in consi. 150. me. & nos. uer. succedit a-lia circa med. & uersi. con cõ firmatur. in fi. cum uer sicu. seq. usq; ad fi. & ĩ cõ si. 108. in ci. 1 hac uersi. his tñ nõ ob stan. l si. & d. Alexan. de imol. in cõsi. 41. in 1. col. cũ seq. ĩ 3 parte.

¶ Casus.

¶ Quidam. 10. in dotem receperat & ita inter uiuos cõfessus fuit, sed in testõ postea fuit confessus. 16. recepisse, quæritur utrũ utraque summa peti possit, an uerò testamento dũtaxat. s. 16. quasi in illis etiam insint illa. 10.

S V M M A R I A.

1 *Confessio testatoris de deb. tamen probat illud sed fideicom. in casu, ergo suprascripta decem ut debitum, sex ex fideicommiss. petentur, & quod ultra solutũ est repetetur.*

2 *Annum quid quando legatur, & si tantum non percipitur singulo anno, totum tamen præstandum est, quando legatum est temporale, & fundi proprietas perpetuò est remansura penes grauatum, alias secus.*

CON-

CONSILIVM CCCCLX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Primò quæro, cū maritus recognouerit in testō se habuisse ab uxore .16. floren. auri ꝓ dote. & filias recognouerit inter uiuos se habuisse ꝓ dote decē flore. quos re uera habuit, & non plus. Quæritē quantū debeat ipsi vxori, an utraq; sūma in utraq; recognitione cōtenta, uel altera tm̄. Rńdeo sciendū est, ꝙ recognitio facta in testō non ꝓbat numerationē dotis, nisi p alias lītima ꝓbationes ꝓbetē. ut ff. de leg. 2. l. lucius. §. qsqs licèt iuditat fideicōmissi petitionē, ut ibi hř. uera igit numeratio dotis non p illā recognitionē factā in testō ꝓbat, sed p aliā factam inter uiuos, ex quo sequit ꝙ vsq; ad summā contentā in prima recognitione vcꝫ decē floreñ. pñt peti tanq̄ debitū, residuum verò vsq; ad 16. pñt peti tanq̄ legatū, & sic dico ꝙ non debet nisi summa ꝯtenta in recognitione facta in testamento, q̄a illa debet includi in alia recognitione. vt ff. de verb. obl. l. si diuortio. vbi est casus. cū. n. recognouerit illa .16. habuisse in dotē, & re vera de illis .16. non habuerat nisi decē, non valuit in illis legatū, sed solū in aliis sex. vt. ff. de dote ꝑleg. l. 2. in prin. & l. 3. & de leg. 2. l. meuius. post prin. nec est credendū, ꝙ voluerit hæredes suos duplici onere grauare, vcꝫ in summa ꝯtenta in prima recognitione, & in secunda; imo credendum est, ꝙ in scd'a, in quo continebat maior summa, uoluerit includi primā. ff. de leg. 2. l. titia. §. q in uera. Ex q̄bus sequitē, ꝙ cū hęredes seu fideicōmissarii soluerint illi uxori .17. flor. soluerūt unū plusq̄ debent, & iō pñt illū repetere, q̄a p errorē solutū. ff. de cōd. indebi. l. 1. nec tenentē plus soluere, nec ob. si dicatē, ꝙ ipsi ꝓmiserūt soluere summā contentā in vtraq; recognitione, q̄a illā ꝓmissio facta fuit p errorē, & iō tuti sunt exceptione. ut ff. si q̄s cautio. l. sed & si q̄s. §. fi. Præterea illa ꝓmissio intelligitē s̄m naturā rei, sup qua fuit interposita, & s̄m eius cās & condōnes. ut. ff. ut lega. nomi. caueа. l. j. si q̄s sub condōne. de leg. 3. l. cū q̄s decedens. §. j. sed ut dixi de iure non debetē nisi una summa, q̄a in una recognitione includitē

2 altera, ergo vř eodē mō se obligasse. ¶ †Scd'ò q̄ro vtrū isti fideicōmissarij teneantē soluere dictæ uxori. bladū & uinū legatū annuatim, & ēt pecunias. Rńdeo si verō est, qđ fideicōmissarij dnt, ꝙ de bonis testōris non plus ꝑcipit annuatim, q̄ illud ꝙ sufficit ad soluendū census & seruitia ac tallias reg. certū est ꝙ non tenentē. Primò, q̄a ipsi fecerunt inuentariū, non tenentē ultra vires hæred. ut in l. fi. C. de iure delibe. Scd'ò, q̄a testator vult, ꝙ illud bladum & uinū solueretē de bonis suis, ut ptꝫ ex tenore testi. Si ergo de bonis non pōt ꝑcipi, non debetē. ut. ff. de vino & oleo lega. l. cū certus. de ꝯhē. emp. l. si debitor. §. uerisimile. de annu. lega. l. liberto. §. j. Nec ob. si dicatē, ꝙ istud legatū non est ꝑpetuū sed tpale, ergo cū ꝓprietas sit sp remansura penes fideicōmissarios, tenentē soluere de suo, q̄a dꝫ hoc cū ꝓprietate cōpensare. ar. ff. de leg. 1. l. filiusfa. §. apud marcellū. Nā illud esset uerū, si finito dicto legato ꝓprietas esset allatura aliquā vtilitatē fideicōmissarij. Sed ut dnt, quicq̄d ꝑcipitur ex dictis bonis deductis impēsis, ēt si legatū non deberet, vix sufficeretē ad soluendū census & seruitia & tallias reg. & sic ꝓprietas erit sp inutilis. Nō ergo debet pati damnū nec grauari, ubi nō habent uel habituri sunt cōmodū. C. de fideicōmiss. l. ab eo. cū simi. Itē non obstat transactio & promissio facta p eos, q̄a facta fuit p errorē, cum adhuc ignorarent vires hæreditatis, & sic sunt tuti exceptione, ut d. l. sed & si q̄s. §. præsumitē autem ignorantia. ff. de prob. l. uerius.

SVMMARIA.

1 *Scriptura priuata ut faciat fidē, requiritur ꝙ sit originalis, uel citata parte exēplata, ꝙ testes uiuant subscripti, & similia.*

2 *Confessio extraiudicialis quomodo inducat perfectam donationem.*

Verba enunciatiua nō disponunt.

3 *Causam ab aliquo qui prætendit se re, debet probare illum cuius rei dominum esse fuisset, cum causam habebat.*

4 *Castrum quando donatur an transeat merum & mixtum imperium in donatarū.*

Exceptio qualiter firmet regulam in non exceptuatis.

5 *Prælati conuentio quando obliget successorem.*

Canonicorum consensus possit ex post facto interuenire.

6 *Titulus putatiuus an præbeat causam præscribendi.*

7 *Confessio, ꝙ quis non habet ius aliquid ꝑcipiendi an deroget in iurisdictione.*

CONSILIVM CCCCVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Satisfaciēdo singulis dubijs formatis p iudicē sup hac cā orta inter dńm de thoris, & abbatē sancti Andreæ. ¶ †Quæro primū, utrū scripturæ ꝓductæ p dńm abbatē sup donatione facta p comitē Tholosanū fidem faciant ꝯ dńm de thoro. Rńdeo, clarū est ꝙ non, q̄a non sunt originalia, sed copiæ factæ p modū uariū & parte non uacata, non ergo faciunt fidem. de fide instru. c. j. ff. eo. titu. l. 2. C. de eden. auth. si quis in aliquo. nam cum tales copiæ fiunt autoritate iudi. requiritur ꝙ pars vocetur, cum posset ex hoc lædi. ff. de aqua plu. arcen. l. in concedēdo. & l. in diem. de adop. l. nam ita diuus. & ibi hoc tenetē Guil. de cu. & Innocen. in c. fin. de fide instr. & de testi. c. Albericus. Pet. & Cyn. & Bart. in auth. si quis in aliquo. & ita seruatur. ad quod facit. C. de fide instru. l. iudices. & quod ibi not. & in spe. de instru. edi. §. ostenso. & sic debet intelligi quod hř in. l. chyrographus. §. fi. de fi. instru. & C. de testa. l. publicati. Secundò non faciunt fidē ex alio, quia posito ꝙ essent scripturæ originales, tñ non sunt scripturæ publicè sed priuatè, nec scitur cuius manu scriptæ sunt, & mortui sunt testes in eis descripti, vnde cum non possit eis fidem imponere, nullam vim habentē. de fide instru. c. 2. & no. p gl. ar. C. quem

a admo. testa. ape. l. 2. & in Auth. de instru. cau. & fide. §. si quis agitur. ubi glo. dicit, ꝙ testes debent priuatæ scripturæ fidem imponere, ad hoc ut fidem faciat. si ergo sunt mortui, non possit fidem facere, & sic non ualet, ut expressè not. in Specu. de instru. edi. §. nūc dicendum restat. post prin. Tertiò probatur, quia posito ꝙ viuerent testes, tamen priuata scriptura facit fidem ꝯ conficientem, nō contra alium, sicut confessio, quæ facit fidem contra confitentem, non contra tertium. ff. ad velleia. l. scia. mancipia. C. de proba. auth. ꝙ obtinet. in fi. facit quod no. per Cy. C. de iure do. l. ubi ad huc. in 12. q. ratio quia posset hoc fieri per malitiam in necem alterius, ut ff. de fide instrumen. l. repetita. facit quod not. in Specu. de instrumen. edi. §. postremo. versi. sed nunquid. & C. q pot. in pign. ha. l. assiduis. in glo. parua.

a ¶ Hībēt. Add. d. Ma. soa. in cons. 33. inci. ꝑsequē do. uers. secunda conclusio. circa fi. & in 3 fi. 41. inci. antequā uer fi. nō obstante. arg. ibi non obstante quantum. arg. in j. pte. qđ ēt si scriptura subscriptionē plurium testium, annum, mēsem, diē, & similes solēnitates haberet, tñ si testes non recognouerint suprascriptionē suam, uel mortui sint, nō probat, si pars neget.

2 ¶ †Secundò quæro, posito ꝙ fidem fecerunt utrum ex illis resultet perfecta donatio. Respondeo aut loquimur de prima facta per dominum Raymundum comitem Tholosanum. dico, ꝙ ex illa non resultat donatio, quia non loquitur dispositiuè per verba præsentis temporis, scilicet dono, sed denunciatiuè per uerba præteriti temporis scilicet donaui ac laudaui, quæ uerba secundum legistas appellantur enunciatiua. ff. de dona. l. ex hac scriptura. de hæredi. insti. l. qui uolebat. & inter viuos habent vim confessionis, quæ cum sit extra iudicium, non inducit dispositionem, sed probationem. ff. deposi. l. publia. §. fi. hinc est, ꝙ potest probari ꝯrium, ꝙ non esset si dispositionem induceretur. ff. de proba. l. quidam ita. C. de iuris & fac. ign. l. cum falsa. & ibi not. expressè p Cy. in 3. q. & per eundem de non nume. pecu. l. generaliter. in 2. q. & per Bar. in d. l. ex hac scriptura. circa fi. facit. ff. ad l. aquil. l. inde neratius. §. fin. Sed si quærimus de secunda scriptura facta per filium eius, fateor ꝙ ex illa resultat donatio, quia utitur verbis dispositiuis, scilicet do quæ pater meus donauit &c. Sed aduertēdum, quia istud est uerum quo ad res expressas in ista secunda donatione, nam licet non reperiatur patrem donasse, & sic sit falsa demonstratio, tamen ex quo constat de corpore, non uitiat, secus in non expressis in ista secunda scriptura. hoc probatur. ff. de au. & arg. leg. l. quintus mutius. il. 1. facit. ff. de verbo. obli. si diuortio. & de con

3 trahen. emp. l. si quis fundū. & C. de fal. cau. adiec. lega l. 1. ¶ †Tertiò quæro, posito ꝙ istę scripturæ importent donationem, & de se fidem facerent. Vtrum ea ipsis solis sit fundatum ius abbatis, cùm non constet comitem Tholosanum fuisse dominium venesini vel castri tudonæ, nec de hoc fit mentio in donatione, ꝙ ea ipsis solis non est intentio abbatis fundata, quia cùm quis prætendit se habere causam ab aliquo, debet probare rem fuisse in bonis illius tempore quo causam habuit. ff. de pigno. l. quæ nondum. §. ꝙ dicitur. C. quæ res pigno. obli. pos. l. cum res. potest enim esse ꝙ donauit rem alienam. ff. de contrahen. emp. l. rem alienam. C. de fur. l. alienum. & ideo non sequitur, comes tholosanus donauit abbati castrum de tudone, ergo abbas est dominus, nisi probet ꝙ ipse comes erat dominus, ut plenè not. C. de probatio. l. cum res per Cyn. & l. matrem tuam. circa finem. si tamen allegaret præscriptionem, es-

4 set aliud dicendum. ¶ †Quartò quæritur, posito ꝙ omnia ista cessent, vtrum donando castrum videatur donasse merum & mixtum imperium, de quo agitur, & iste est articulus magis substātialis ad propositum nostrum. Vř ꝙ sic, quia castrum est quædam uniuersitas continens in se iurisdictionem altā & bassam, q̄ cū ipsa uniuersitate transit. ff. de ꝯhen. emp. l. in modicis. & qđ no. p Inno. de iucepa. c. ex literis. & hoc vř determinasse Oldra. in quadam. q. quæ incipit ad quæst. de qua quæritur. ad qđ facit. ff. de of. præs. vrbis. l. 1. §. cum urbe. C. ubi & apud quē. l. fi. uer. cū hos. C. de fundis limi. l. quicunq;. in princip. libro. 10. Præterea hic excipit in donando albergam & caualcatam, ergo omnia alia videtur donasse, quia exceptio firmat regulam in non exceptuatis. ff. de penu legato. l.

nam

nam qđ liq-dè.§.fi.¶Sed rñdeo, ista ꝓcederent sine dubio, si apud ipsum castrū fuisset merū & mixtū imperiū, & eius exercitiū, quia tunc tanq̄ cohærens veniret. Sed si ꝓsupponamus, ꝙ comes tholosauus esset dñs Venesini, tūc nō est dubiū ꝙ merū & mixtū ĩperiū non erat penes dcm̄ Castrū, nec exercebat̃ p magistratū eius, sed p rectorē totius ꝓuinciæ, sicut videmus de facto, ꝙ penes rectorem Venesini est merū & mixtū imperiū totius Venesini, & non penes magistratū Castorū. hoc ēt de iure cōi, qa præses prouincie habet merū ĩperiū prouinciæ, non magistratus municipales. ff. de off. ꝓsi. l. illicitas. §. q vniuersas. de iurif. om. iud. l. magistratibus. in Authē. de defen. ciui. §. audient. & §. iusiurandū, in fin. facit l. iij. C. de natu. lib. C. de epi. & cle. l. nulli. ff. ad muni. l. qui ea vico. & qđ no. p Bar. in l. imperiū. ff. de iur. om. iud. Si ergo non erat imperiū penes ipsum Castrū, nō trāsiuit cū Castro. Nā & hodie si Papa cōcedat alicui vnū Castrū Vene. non trāsit ad ipsum imperiū, sed remanet penes rectorē, nisi ex̄pssè dicat̃. & hoc de facto videmus. Præterea imperiū est penes supiorē in signum supioritatis. Vñ in gñali cōcessione non venit. arg. de of. dele. c. qđ translationē. de don. c. pastoralis. ff. de pig. l. obl̄one generali. Nec ob. ꝙ excipit tm̄ albergā, & caualcatā, p qđ vr̃ oīa alia ꝯcessisse. Nā verū est, ꝙ exceptio firmat regulā in nō exceptuatis, nō tñ facit comprehendi illa, q̄ de sui natura nō cōprehēderent. vt ff. de vsufr. leg. l. generali. §. vxori. vbi est tex. notabilis. Sed hic ĩperiū de sui natura nō venit, qa non erat penes ipsum Castrū, vt diai. ergo nec exceptio facit ipsum venire. ¶ Præterea exceptio firmat regulā in nō exceptuatis similibus sibi, nō in diuersis, vt patet in d. l. nā qđ liquidè. §. fi. sed merū & mixtū imperiū non hēt similitudinē cū alberga & caualcata, qa illa consistūt in pcipiēdo, ista cōsistūt in iustitiā ministrādo, q̄ sunt diuersa, sicut dicimus de legis diœcesana & iurisdōne. nā illa quæ consistūt in pcipiēdo, sunt de lege diœcesana, illa q̄ in ministrādo sunt de lege iurisdōnis, & ista sunt diuersa. qđ patet, quia monasteria sunt exēpta a lege diœcesana, & non a lege iurisdōnis. vt in c. conquerente. & c. cū dilectus. de of. ord. de stat. mon. c. j. & ibi per Inn. fateor igit̃ ꝙ excipiendo albergā, & caualcatā vr̃ donasse oīa alia q̄ consistūt in pcipiendo, nō aūt imperiū qđ cōsistūt in ministrando. ¶ Viso de iure dñi Abbatis qđ debile vr̃, videamus de iure dñi de thoro. & quæritur. ¶ †Quintò vtrū trāsactiones ꝓductæ p dñm de thoro fundēt intētionē suā ꝯ Abba. cū factæ fuerint cū eius ꝓdecessore. Vr̃ ꝙ nō, qa cū non interuenit autoritas superioris, fuerūt psonales, nec ligāt successores. vt in c. veniens. & c. dece tero. de trans. Sed illud esset verū, si fuissent factæ p solū abbatē sine cōsensu cōuētus, qa nō ꝓsumerent̃ factæ p vtilitate monasterij, & ita loquunt̃ illa iura. Sed hic interuenit cōsensus conuentus & sic præsumuntur cōcernere vtilitatē monsterij, & obligāt successorē. iuxta no. p gl. & Bar. in Auth. hoc ius porrectū. C. de sacr. san. eccl. & p eundē in l. ciuitas. ff. si cer. pe. de sol. c. j. de for. cōp. c. dilecti. & qđ no. in c. cū dilectus. circa prin. de ordi. cog. in gl. q̄ incipit. sed quare. Nec ob. c. ea multiplici. de decl. vbi interuenit cōsensus cōuētus, & tñ est psonalis, qa ibi fuit hoc expssè actū, & ita sentit ibi Io. an. facit. c. cōtingit. & qđ ibi no. p Inn. de transa. ¶ Sextò quæritur, vtrū requirat̃ ꝙ cōuentus cōsenserit in ipso actu, an sufficiat ꝙ ratificauerit factū Abbatis. Rñdeo, sufficit ꝙ ratificauerit ex postfacto tacitè vel expressè. vt d. c. contingit. de trāsa. & de his q̄ fiunt a præla. c. a. de iure pa. c. circa in qbus hoc expssè ꝓbatur. & est regula generalis, ꝙ vbicunq; reqrit̃ cōsensus, sufficit ꝙ interueniat ex postfacto. vt ꝓbat̃ in l. si quis mihi bona. §. iussu, de acq. hær. & p Inn. de reb. eccl. non alie. c. dudū. lib. 6. & de consuet. c. cū consuetudinis, facit c. cum nos. de his q̄ fiunt a præla. ¶ †Septimò quæritur, posito ꝙ transactiones non valerent, vtrū dederint dño de thore cām præscribēdi. Rñdeo sic, qa titulus putatiuus dat cām præscribendi, sicut verus * ff. de vsu. l. celsus. ēt si sit iniustus error fm iura canonica. s. error iuris. vt no. p gl. in c. de quarta de præscr. & per Inn. in c. cum dilectus. de consue. ita debet intelligi. c. si diligenti. de præscrip. & c. j. eo. ti. lib. vj. nam si ibi loqueret̃ de titulo valido, non esset necessaria pscriptione, qa statim esset ius q̄situm vt l. sequitur. §. lana. de vsuc. Constāt aūt ꝙ merū & mixtum imperium possunt præscribi, vt plenè no. p Pet. & Cy. in l. j. C. de emāc. lib. ¶ †Octauò quæritur, vtrum confessio, quam fecit olim dñs de thoro. s. ꝙ non habebat in castro de tudone albergam, nec caualcatam, præiudicet sibi vel successoribus quo ad merum & mixtū imperium. Rñdeo non, quia ista sunt diuersa, vt s̄. dixi. vnde licèt per confessionem voluerit remittere albergam & caualcatam, non tñ remisit merum & mixtum imperium, quæ sunt diuersa. ff. de ser. vrb. pręd. l. & l. si ædes. in prin. ff. quē ad ser. amit. l. aquā. in prin. ff. de aqua plu. arc. l. si prius. facit de præscr. c. auditis. vbi si ep̄s patit̃ contra se præscribi in certis iuribus, nō amittit alia q̄ sunt diuersa. Præterea posito ꝙ expressè fuisset cōfessus se nō hr̃e mixtū & merum imperiū, tñ de contrario constat, & sic nō præiudicat. vt l. in. de neratius. §. fi. ff. ad l. aquil. & qđ not. in l. cum falsa. de iur. & fac. ign. ¶ Nonò quærit̃, an præscriptio sit cōpleta & probata. Rñdeo de hoc remitto me ad processum, vnū tñ dico, ꝙ sufficit ꝙ ipse fuerit vsus mero & mixto imperio. al. ann. cū sit ius ecclesiasticū, si dicamus abbatē hr̃e ius, & econtra præscribentē non facit ius cōe, ergo &c. vt in c. j. de præscr. lib. vj. ¶ Decimò & vlt. quærit̃ verū homines de tudone ꝓducti in testes sint idonei. Respō. quo ad dñm de tudone sic, qa cā ipsius est separata a cā vniuersitatis. Sed quo ad ipsam vniuersitatē, aut fuit aliqui, qui sperant ex hoc hr̃e commodū vel vtilitatem singularem, & tunc non pñt. aut non sperant, & tunc pñt, quia cā vniuersitatis non est singulorum. vt l. in tm̄. §. vniuersitate. de rerū diu. & plenè no. p Cy. C. de testi. l. parētes l fi.

> a ¶ Verum. An & qñ & qualiter ꝓcedat præscriptio cum titulo putatiuo vel errore iusto, iniusto. & insistimo. vide do. Bartho. Soz. in cōs. 47. ver. circa secundā dubi. circa prin i j. part. & qđ de titulo reprobato an vllā cām præscribēdi tribuat. vide do. Alex de Imol. in cōs. 46. i vlti. co. in fi. in j. parte.

S V M M A R I A.

1 *Iudex potest cogere filiumfa. agentem cauere de expensis soluendis, quando non habet peculium, quod multis rationibus comprobatur.*

2 *Aequalitas in iudicijs est seruāda, quia iura volūt oībus consulere, & prouidere.*

CONSILIVM CCCCVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quòd iudex debeat istū filiumfami. agentē cogere ad cauendū de expensis, si contingat eū succumbere, probatur primò per auth. gñaliter. C. de epi. & cler. vbi vr̃ expressum. Et si dicat̃, ꝙ cautio, de qua ibi loquit̃, nō est in vsu. s. ꝙ caueatur de decima parte litis. vt no. Instit. de satisda. §. sed hodie. tñ quantū ad casum nostrū adhuc probatur. Secūdò sic. nā iste filiusfami. nō habet peculiū vt dr̃. Et discretus iudex debet ꝓspicere, ne sñia sua fiat ludibrio, vel illusoria. ff. de iudi. l. si ꝓtor. ff. ne quid in loco publi. l. fi. Sed si agens succumberet, & sic condemnaretur in expen. non esset de quo soluerent̃, cū non sit peculiū, vt diai. ff. de nox. l. & si condēnatus. ergo debet iudex sup hoc prouidere cogendo ad cauendū. Tertiò probat̃ per iura dicentia, ꝙ sunt quædā cautiones iudiciales, q̄ interponunt̃ officio iudicis mercenario & incidēter, vt iudiciū, i. sñia ipsius iudicis rata sit. ff. de ver. obl. l. 5. ff. de ꝓto. stip. l. j. circa prin. & ibi no. Hæc aūt cautio interponitur vt sñia iudi. condemnatoria expēsarū sit rata, i. effectum habeat vt diai, ergo pōt iudex eā facere interponi tanq̄ judicialem cautionē. Quartò probatur per tex. in l. si fideiussor. §. fi. ff. qui sat. cog. & qđ ibi no. Iac. But. qui dicit per illū text. ꝙ quotienscunq; iudici vr̃ expedire, pōt facere cautionē iterponi. Sed hic debet hoc sibi videre expediri, per ea q̄ dicta sunt, ergo prudenter faciet si faciet interponi. Quintò probatur. nā video, ꝙ si reus est suspectus, vel immobilia non possidet, pōt cogi cauere, vt d. l. si fideiussor. §. fi. & l. sciendū. in prin. qui satisd. cog. Idem ergo & fortius in isto actore, q nihil habet vt dr̃, & sic suspectus esse vr̃ verisimiliter, qđ si succūbat, truffabit̃ de reo, ergo &c. qa nō dꝫ licere actori, qđ nō liceat reo † & ĩ iudicijs est æqualitas seruāda. l. fi. C. de fru. & lit. ex pē. cū si. Sextò ꝓbat̃ qa iura volūt oībus consulere & ꝓuidere. ff. de pœ. l. capitaliū. §. ad statuas. idē ergo dēt facere iudex q est minister iuris. l. si ob cām. de euic. nō aūt prouideret hic reo, nisi actor cauēret, ergo &c. Septimò ꝓbat̃, qa cū qs timet dānum de re ad rem vel de psona ad rē, pt peti cautio. vt no. p Guil. de cu. ff. de ol. ꝓsi. l. illicitas. §. ne potentiores. & p Bar. ff. de dā. infe. l. q bona. §. si qs iusta. Sed hic timet̃ dānū ĩ bonis, qa si actor succūberet, reus nō posset recuperare expēsas, si nō fuisset cautū, ergo cauendū est. Octauò ꝓbat̃. arg. l. vbicunq;. ff. de interr. act. vbi iudex pt partem interrogare in quacūq; pte iudicij sibi vr̃. arg. in c. ij. de iur. cal. li. vj. in fi. vbi iudex qñcūq; sibi vr̃ pt exigere iurm̄ malitiæ a ptibus, ergo & eodē mō si sibi vr̃, & iusta cā subsit, pt exigere cautionem. Nā talia remittunt̃ eius arbitrio, ipse verò dēt eē ꝓuidus & discretus, vt cōsultat indēnitati ptiū, maximè cū possit hoc fieri sine magno præiudicio ptis. ar. ff. de aq. plu. arc. l. 2. §. idem varus. ff. de cui. l. in creditore. & ita faciunt boni iudices vbiq; prout ab experto vidi, & in simili de facto seruaui.

¶ Casus talis est.

¶ Mater habens quatuor filios, inter quos Iacobum, & Bandonū in potestate patris constitutos, instituit Iacobum, & descendentes ex eo insolidum. Alijs verò quædam iure institutionis reliquit & dictus Iacob. vel eius liberi decederēt sine liberis, substituit Bādo, Itē mandauit Iac. vt portaret arma sua, & si nō faceret, eundem

Bandonum

Bandonum ſubſtituit. Mortua matre Iacobus deceſſit ſuperſtite patre ſuo, & vno filio nomine Riperto anniculo; qui poſt patrē deceſſit eadem die relicta matre ſua vxore Iacobi, & etiam auo paterno & dicto Bandono. Nunc oritur quæſtio inter matrē dicti Riperti, & dictū Bandonum de hæreditate matris Iacobi auiæque Riperti. Quæritur ad quē pertineat, & quatenus.

S V M M A R I A.

1 *Subſt. ordinum materiam n. do per multas concluſiones.*
2 *Intellectus ad l. ſi infanti. C. de iure delibe.*
Auus ex priuilegio l. ſi infanti. C. de iur. delib. an habeat hæreditatem nepotis exiſtente matre in medio.
3 *Actio ex teſtamento qualiter competat ad fideicommiſſum petendum.*
Ceſſio actionum qualiter fiat ante reſtitutionem verbalem.

CONSILIVM CCCCIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quia hic occurrunt aliquæ cōſiderationes ſubtiles, vt oīa dubia quę poſſent formari, remaneant ſoluta, procedo ꝑ modū ꝯcluſionum. ¶ 1 † Et primò dico, ꝙ inſtitutio facta ꝑ matrē de Iacobo & filiis eius, cū inter ipſos cadat affectio ordinata, intelligit̄ ordine ſucceſſiuo. ſ. vt primò ſit inſtitutus Iacobus, & poſt eius mortē filij ſui. iux. no. per doc. in l. gallus. §. j. de lib. & poſthu. & ſeqn. ff. ad treb. l. hæredes mei. §. peto. de leg. 2. l. cū pr. § fi. & l. peto. §. frater. & qđ no. in c. cū plures. de off. de leg. lib. 6. in gl. ¶ Secundò dico, ꝙ iſta inſtitutio de filiis Iacobi poſt mortē ipſius Iacobi non pōt dici directa inſtitutio; quia cū Iacobus fuerit ſemel hæres, non pōt per eius mortē ita deſinere, vt alius incipiat eſſe filr hæres; quia hæreditas ex die vel ad diē dari nō pōt. ff. de hære. inſt. l. hæreditas. niſi per militē. C. de mili. teſt. l. certi iuris. Itē non pōt dici directa ſubſtitutio, quę poſt aditā hæreditatē nō pōt fieri maiori 14. annis. ff. de vul. & pu. l. verbis ciuilibus. Nec ēt minori ꝑ matrē, cùm nō habeat filium in ptāte. ff. de vul. & pu. l. 2. in prin. & not. e. ti. l. ſi mater. & inſti. de pupil. ſubſti. in prin. Eſt ergo dicta inſtitutio filiorū Iacobi fideicōmiſſaria ſubſtitutio; quia verba directa dictę inſtitutionis trahuntur ad fideicōmiſſum, cùm aliter valere non pńt. ff. de leg. j. l. filiusfa. §. vt qs hæredem. & ff. ad trebel. l. ex facto in prin. & l. 2. ¶ Tertiò dico, ꝙ in dicta ſubſtitutione fideicōmiſſaria poſt mortē Iacobi purificata nō fuit niſi medietas hæreditatis maternæ. Nā alia medietas remanet in hæreditate Iacobi rōne legitimæ & trebellianicæ. iuxta ea quę hn̄t in c. Raynutius & Raynaldus. de teſta. qđ no. in l. quāquā. C. ad l. fal. & ff. de inoff. l. papinianus. §. meminiſſe. nec cadūt in fideicōmiſſo. ff. de vul. & pu. & cohæredi. §. cum filiæ. ¶ Quartò dico, ꝙ per mortem Iacobi duplex ius fuit delatū Riperto filio ſuo. ſ. hæreditas ipſius Iacobi. Itē & actio perſonalis ex teſtamento matris ꝯtra dictā hæreditatem Iacobi ad petendū fideicommiſſum. ſ. medietatē hæreditatis maternæ, de qua. ī. dicā. ¶ Primū ius. ſ. hæreditas nō fuit ſibi plenè acquiſitū; quia hæreditas non acquirit̄, niſi adeatur. ff. ad l. fal. l. pretia rerū. circa medium. C. de hæredi. inſti. l. cū proponas. nec pōt dici, ꝙ eſſet ſuus hæres, cùm non eſſet in ptāte Iacobi, vt ſtatim dicam; ſecundū vero ius ſic. ſ. actio ex teſtamento ad petendam hæreditatē ipſius iacētem, cùm illa ſit actio perſonalis, quæ pro legato vel fideicōmiſſo petendo quæritur ipſo iure ēt ignorāti. l. de leg. 2. l. cū pater. §. ſurdo. & quia pro tali fideicōmiſſo vniuerſali cōpetat perſonalis actio ex teſtamento. not. C. ad trebe. l. & ſiue ſcriptura. & cōia de leg. l. j. & ff. ad trebe. l. ſi legatus. in prin. Quintò dico, ꝙ iſte Ripertus filius Iacobi cū deceſſerit infans & anniculus nō adita hæreditate Iacobi, non tranſmiſit eā ad hæredē ſuum, ſ. matrem eius; nec aliquod ius pōt ipſa mater ꝓtendere in dicta hæreditate, qđ ſic probatur. Nā aut dicis, ꝙ tranſmiſerit ꝑ ꝑ exiſtentiā ſui hæredis, & hoc eſt falſum; quia cū viueret, & adhuc viuat auus paternus, non erat in ptāte patris ſui, ſed ipſius aui, & ſic non potuit dici ſuus hæres patri, ut ff. de libe. & poſthu. l. filius a patre. §. 1. & hr̄ expreſsè ꝑ docto. eo. ti. l. ſi filius hæres. aut dicis ꝙ tranſmiſerit iura deliberandi, cū deceſſerit ꝑ modicū interuallū poſt patrem, & hoc eſt falſum, qa ad hoc ut illud tranſmittatur, requirit̄ ꝙ ille q tranſmittit, ſciat hæreditatē ſibi delatā. ut C. de iure delib. l. cū antiquioribus. qđ hic non erat, cū eſſet anniculus. Nec pōt dici ꝙ ſcientia matris tanq̄ tutricis potuerit illud operari. iuxta no. ꝑ Bar. in l. qui duos. ff. de reb. dub. qa non declarauerat ſe velle eſſe tutricem. ergo &c. ut no. in Auth. matri & auiæ. Aut dicis, ꝙ tranſmiſerit bñficiū reſtitutionis in integrū, & tunc licet hoc poſſet concedi. iuxta no. ꝑ Ia. de are. & Bar. in d. l. q duos. qa hic lapſum eſt quadrienniū a morte infantis, non pōt mater, cū ſit maior, de illo ſe iuuare. C. de temp. in integ. reſt. l. ea q̄. §. cum verò maior. & l. fi. hr̄ ergo hæreditas dicta quo ad hæredes dicti Riperti perinde, ac ſi delata nō eēt Riperto; vt C. de iur. deli. l. ſi infanti. ¶ 2 † Sextò dico, ꝙ dicta hæreditas Iacobi pertinet inſolidū ad auū paternū iure paterno ſeu auito ex priuilegio dictæ. l. ſi infanti. & notandū ꝙ dico iure pr̄no & inſolidū, non. n. dico ꝙ pertinet ad ipſum tanq̄ hæredē Iacobi; qa tūc nō ptineret inſolidū. Sed alij fratres ipſius Iacobi, ſi ſint viuentes coniuncti, haberent partē cū eo, vt in auth. defuncto. C. ad ter. nec dico ꝙ ptineat ad ipſum tanq̄ ad hæredē Riperti, cū ipſe nō ſit hæres eius, ſed mater q̄ eſt in medio. vt in d. auth. defuncto. ibi dū dicit. ſalua gradus ꝓrogatiua. ¶ Sed dico, ꝙ pertineat ad eū iure ſpāli. d. l. ſi infanti. Nec ob. qđ ibi not. ꝑ glo. q̄ dicit ꝙ hodie venit pr̄ vel auus tanq̄ hęres. nā illud eſt verū, qn̄ pt eſſe hæres; quia nullus eū ꝓcedit, ſed hic cū ꝓcedat mater, nō puto ꝙ ex hoc auus ꝑdat priuilegiū ſuū, qđ hēt ex illa lege; & hoc eſt aliquantulū ſubtile. Hæreditas igit̄ Iacobi ꝑtinet ad patrē, eius hæreditas verò Riperti eius filij ptinet ad matrē. vt d. auth. defuncto. Nā licet eſſet in ptāte aui, tn̄ habere pt hæredē ab inteſtato. vt in Auth. de hære. ab inteſt. §. j. & C. de ſuis & legi. auth. in ſucceſſi. C. de bo. q̄ libe. l. qđ ſcitis. & l. eaq;. ¶ 3 † Septimò dico, ꝙ licèt Ripertus nō tranſmiſerit ad matrē hæreditatē pr̄is ſui, tn̄ berè tranſmiſit actionē ex teſtamento ad petendum fideicōmiſſum ſibi relictū in teſtō auiæ mr̄næ. de quo. ſ. dixi. qa poſtq̄ fideicōmiſſum eſt purificatū, actio cōpetens ad illud tranſmittit ad hæredē, ēt ante factā reſtitutionē verbalē. ff. ad treb. l. cogi. §. mecianus. & no. eo. tit. l. verū. in prin. ꝑ Dy. & Bar. in l. cū filio. de leg. j. reprobat gl. q̄ eſt ibi. & ꝑ Cy. in l. j. C. cōia de lega. poſt prin. ¶ Octauò dico, ꝙ iſta actio ex teſtamēto cōpetit matri ꝯtra auū paternū Riperti, tanq̄ ꝯ tenentē bona Iacobi, qui rogatus erat reſtituere Riperto. vt d. l. cū filio. de leg. j. facit. l. filium. de bo. poſ. ꝯtra ta. ¶ Nonò dico, ꝙ cū mortuus ſit Iacobus & ſubſequēter Ripertus ſine filiis, purificata eſt ſubſtitutio, quā facit mater Iacobi in perſona Bandoni fratris ipſius Iacobi; ex quo ſeqnit̄ ꝙ dicta medietas hæreditatis auitæ, ꝓ qua Ripertus actionē perſonalē tranſmiſit ad matrē ſuā, dēt pertinere inſolidū ad dictū Bandonū ex dicta ſubſtitutione. Nec pt detrahi trebellianica, cùm dictus Ripertus habuerit ex cā fideicōmiſſi, & fideicōmiſſarius aduerſus alium nō detrahit trebe.[a] vt l. j. §. inde neratius. ff. ad treb. & l. lex fal. §. nūquā. ad l. fal. Eſſet ergo rectus ordo, vt mater Riperti ꝑ actionē perſonalē, q̄ hēt ꝯtra auū Riperti, faceret ſibi reſtitui medietatē dictę hæreditatis auitæ, & ipſa poſtea reſtitueret Bādono. ¶ Si verò hoc nō faciat; tūc dēt cedere actionē ipſi Bādono, ſi iā agnouerit fideicōmiſſum, vel ſi nō agnouit, remanet hæreditas Iacobi cum onere apud hæredē ſuū, ſicq; recta via cōpetit actio Bādono ſine ceſſione. iuxta no. ꝑ gl. & do. in l. imperator. in prin. de leg. 2. & l. fideicōmiſſum. de leg. j. Quatr āt Bādonus cogere poſſit patrē ſuū ad reſtituēdū, inſpiciēdū eſt, an ſubſit lrīma cā; vt l. imperator ad trebe. Nō eſt ergo dubiū, quin dicta medietas ꝑtineat ad Bādonū ex cā fideicōmiſſi, & ēt qa Iaco. nō adimpleuit voluntatē teſtatricis in portādo arma. ꝑ ea q̄ no. ꝑ Bar. ff. de hære. inſti. l. pr̄. in fi. & de leg. 3. l. vxorē. §. legauerat. & in ꝯſilio ſuo qđ incipit. proponet ꝙ in teſtō. Sed de alia medietate, q̄ pertinebat ad Iacobū rōne lrimæ & trebellianicæ, dubitat̄ an ꝑtineat ad Bādonū. & hr̄ dico ꝙ ſic, quia Iacobus de voluntate pr̄is donauit eam cā mortis Riperto filio ſuo, & ſibi ſubſtituis Bādonū, & caſus ſubſtitutionis euenit; ergo &c. de leg. 2. l. vt hæredibus. q̄ ſubſtitutio facta eſt per ſtipl̄onē quā interpoſuit notarius noīe Riperti, cui potuit acquirere ſm̄ gn̄alem ꝯſuetudinē in re fulcitam. ff. de magi. ꝯue. l. j. §. exigere. & in Auth. vt ſine phi. ma. §. pe. & no. Inſti. de inuti. ſtip. §. ſi quis alij. & ff. de vſuris. l. gaius. Qđ tn̄ puto verū, ſi inſtrm̄ loquit̄ in tertia perſona; vt qa dicit. mihi notario ſtipulāti &c. Nā illa ſunt verba notarij, cui credēdū eſt. C. de fal. l. ſi qs decurio. & ꝓſumitur interueniſſe ſtipl̄o. vt l. ſciēdū. de verb. ob. ſecus ſi loqueret̄ in prima pſona, vt quia dicit. mihi notario ſtipulāti. nā iſta ſunt verba partis, cui nō eſt ita credēdum, nec præſumitur ſtipulatio niſi probetur. iuxta no. in l. j. C. de uſuris. & ex his patet reſponſio ad oīa dubia quæ poſſent formari.

¶ Caſus ſequentis conſilij.

¶ Titius procura. ſeiū conſtituit ad manuleuandū, aut mutuo recipiendū noīe ipſius cōſtituentis, aut noīe ꝓprio ipſius cōſtituti q̄ſcunq; pecuniarū ſummas eidē ꝓcuratori cōſtituto neceſſarias. & ꝓ ipſis pecunijs manuleuā. ꝑ ipſum ꝓcuratorē noīe conſtituētis, aut noīe ipſi' ꝓcuratoris reddendis & reſtituēdis, dedit eidē ptātē obligādi oīa bona &c. ꝯſtituētis ¶ Nunc iſte ſeius ꝓcura. nomine ſuo & cōſtituētis, & qdā ſempronius ambo ſimul & uterq; ipſorū inſolidū mutuo receperūt quādā pecuniæ quātitatē. Mō creditor agit

[a] ¶ Trebel. Vide d. Ale. de imo. in ꝯ ſi. 61. li. eo. in 4. parte.

agit contra constitutionem de tota summa mutuata Seio & Sempronio, quæritur an pt. ¶ Allegat creditor, q sic per ea quæ satis apparent ex forma pñtis datæ. ¶ In contrariũ allegat pro parte cõstituẽtis. nã licet Seius nomine ipsius constituentis potuit pecunias mutuo recipere, & ipsum obligare, nõ tñ potuit eũ obligare pro parte contingente Sẽpronium, q cõdebitor eius est. Quærit nũc qd iuris.

SVMMARIA.

1. *Procuratorem si quis constituat ad accipiendum pecuniã mutuo, non potest obligari nisi ad receptionem pecuniæ.*
2. *Procurator & alter si insolidum se recepisse pecuniam confiteantur, an dominus insolidum possit conueniri, & concluditur posse si interuenit iuramentum eius de rato habendo quicquid factum sit per procuratorem, & si ii beneficio diuisionis renunc. sunt.*

CONSILIVM CCCCX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Consideranda sunt verba instrũ. Nã si põt ex ipsis aliquo mõ constare, q iste constitutus procurator totã pecuniam receperit a mutuante, tunc constituens tenet insolidum, vt C. de instit. l. si mutuaui. & ff. de neg. gest. l. si pupilli. §. j. & ibi plenè no. quæ actio competat. Nec obst. tunc q alius se obligauerit insolidũ vnacũ procuratore. Nã talis vr esse magis fideiussor, q principalis correus, quia ille dr principalis, ad quẽ peruenit tota vtilitas cõtus, ẽt si se fideiussorem appellat. ff. ad vell. l. aliqñ. ff. de lib. leg. l. si quis reũ. post prin. in ver. sed & hoc puto. Hinc est, q si cõueniret, ille correus posset petere, q excuteret primò ille ad quem peruenit pecunia, sicut fideiussor. vt probat. ff. cõmo. l. vñ quæret. & in l. actionis. §. si cõis. pro socio. & ff. loca. l. cum in plures. §. 2. no. per gl. in Auth. de fideius. in gl. magna. p Cyn. C. de test. l. dictantibus. per Bar. in l. 3. de duob. reis. & l. si ex certo. §. si duobus. cõm. facit qd no. Guil. de cu. in l. vnica. C. vt nemo. inuitus. ¶ Si verò nõ pt hoc apparere, tunc in dubio præsumit, q ad quẽlibet peruenerit dimidia, arg. ff. de duob. reis. l. reos. §. cũ tabulis. de exer. l. si tñ plures. in prin. & ideo quantũ ad oblõné, q re cõtrahit, quilibet eorũ tenet pro parte. ar. C. si cer. pet. l. nõ singuli. & l. cũ te in gallia. de non nu. pe. l. cũ vltra. qtũ verò ad oblonem, q cõtrahit verbis, quilibet est obligatus insolidũ, qa quilibet pmisit insolidũ vt d. l. si non singuli. & hoc quantũ ad ipsos pmittentes, †qtum verò ad illũ, qui constituit alterũ ex eis procuratorem, aduertendum, qa ipse non obligat ex pmissione procuratoris, qa alter alterum verbis obligare nõ pt, sed ex mutuo sibi facto bñ obligat, & sic obligatione illa, q contrahitur re, nõ illa q cõtrahitur verbis. Cũ ergo non psumat ad ipsum procuratoré peruenisse nisi medietas pecuniæ vt dixi, videret dicendũ q ad medietaté solam teneret, nã ipse constituit procuratoré ad recipiendũ non ad cõfitendũ, vel pmittendũ, vnde quia non præsumitur recepisse, nisi medietatem vt dixi, & tñ fuit confessus se recepisse totum, & pmisit, talis cõfessio & pmissio non obligat constituenté, vt ff. si quis in frau. pa. l. j. §. mutuã. & no. p Bar. ff. si cer. pet. l. j. in fi. facit. l. pe. C. de nõ nu. pec. & hoc puto verũ nisi duobus cõcurrentibus. s. q isti pmittentes renũciauerint beneficio diuisionis. Item q ille cõstituens in instro procuratorij iurauerit se ratũ & gratum habiturũ & impleturũ & obseruaturũ quicquid p procuratoré factum fuerit, nam tunc vr iurasse non solum de eo qd recepit, sed de eo qd promiserit, quia promissio facti est. n. ff. de cur. fur. l. cõsilio. §. fi. C. de vsur. l. j. & quod ibi not. & sic non solũ obligatur re, sed verbis. s. iuro, in quo non fuis necessaria psentia partis, quia pstatur et Deo, qui vbiq; præsens est. C. de iud. l. pperandum. §. cũ sũt hermodiciũ. Maximè ãt me mouet, quia iste non constituit istũ procuratorem ad vtilitatem ipsius constituentis, sed procuratoris, patet ex tenore instri. vnde non ita restringitur iusm, sicut si ad vtilitatem suã constituisset, videlicet vt pro ipso constituente pecuniam reciperet, tunc enim ne constituens defraudet in oĩbus promissionibus, & iurĩs, subintelligeretur conditio, si verè pecuniã recipiet. C. de non nu. pec. l. fi. Sed postq hoc fecit ad vtilitatem procuratoris, licet re vera nõ totam pecuniam receperit, nõ defraudatur cõstituens, tenet. n. magis locũ fideiussoris vel mandatoris, q principalis. ff. ad velleia. l. quis. §. si cũ essem. vñ non magis ptinet ad ipsum cõstituenté q pro tunc insolidũ pecuniã promiserit, q si re verá totum recepisset. ¶ His igitur duobus cõcurrentibus puto cõstituenté teneri insolidũ, altero verò deficiente tenet pro parte. Nã si nõ renũciasset bñficio diuisionis, tunc illa exceptio sicut cõpeteret procuratori, ita & constituenti, vt C. de non nu. pec. l. tam mandatori. idem si nõ iurasset, vt dixi, quia tunc nõ obligaretur nisi obligatione q re contrahitur, illa verò non in plus cõtrahitur, q peruenerit. ff. si cer. pe. l. rogasti. §. si tibi. & ff. de pac. l. si tibi. Nõ aũt psumit in dubio puenisse, nisi medietas, quia eandem pecuniã duo insolidũ nõ possunt habere, ergo ad illã solam medietatem tenetur, vt dictum est.

SVMMARIA.

1. *Instituitur si aliquis sit, & eidem sine liberis decedenti alii plures substituantur gradatim, & etiam filii substitutorum, sicut primus substitutus excluderet sequentes, an etiam nepotes eo similiter excludat aliorũ liberos vel descendentes.*
2. *Substitutio facta per verba directa an obliquentur post pubertatem, si nunquã iure directo potuerunt valere.*
- *Clausula si decedat sine liberis, apposita in institutione pupilli, reddit substitutionem fideicommissariam.*
3. *Substituto moriente ante euentum conditionis, non excluditur eius nepos ex sua persona proueniens ad hæreditatem.*
4. *Substitutione in prima sub nomine liberorum nominatæ, &c. an secunda substitutione sub nomine hæredis substitutorum primorum, an admittuntur si substitutorum hæredes non existant.*
- *Liberorum appellatione, an veniant immediati, an etiam mediati.*
- *Filii secundo loco substitutorum, an excludant nepotem primo loco substituti.*
5. *Intellectus ad l. Lucius, cum gl. de hær. insti. an liberi uideantur substituti tacitè per verba, si tamen decesserit sine liberis substitue gatum.*
6. *Conditio apposita in una substitutione, an censeatur in alia repetita.*

CONSILIVM CCCCXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso facto & dubijs mihi traditis pro meliori declaratione tenebo hunc ordiné, quia primò rñdebo ad principale quæsitum, secũdò ad dubia quæ fieri possunt, ipsa cõgruis locis collocanda. ¶ †Quantũ ad primũ cum quæritur, an nepos Sauræ habeat aliquod ius in bonis quæ fuerunt Geraldi ex testõ ipsius Geraldi & per morté Ioannis filij, & hæredis sui, sicq; agere possit cõtra hæredes d. Ioan. Rñdeo, q ius habet quia põt petere dicta bona ex hæreditate sibi restitui detracta legitima & trebellianica ex persona Ioannis, & hoc ideo, quia dictus nepos fuit institutus in dictis bonis, si Ioannes decederet sine liberis, & conditio substõnis euenit, ergo, &c. C. de inst. & subst. l. pe. cũ aũt fuerit substitutus, probatur & primò q expressè, & secundò q tacitè, q expressè substitutus fuerit, probatur ex illa clausula testamenti, dum dicit, & si contingeret q dictæ substõnes non venirent de gradu in gradum, &c. Nam primò substituit Saurã Mascarosam & alios p ordinem, & postea p illã clam volnit, q si dicti substituti nõ viuerẽt oẽs vel aliqui tpe quo cõditio substõnis eueniret, q tunc venirent hrdes masculi pdictorũ substitutorum, sed sic est, q añ euentũ cõdõnis oẽs decesserunt, put in facto ponitur suprstitibus liberis ex quolibet, ergo substõ pdicta deuoluta fuit ad dictos liberos, & inter eos vocat iste nepos Mascarosæ, & cum sit de liberis primi substituti, debet pferri oĩbus liberis aliorũ substitutorũ, sicut ipsa Saura pferebat oĩbus alijs substitutis, put j. declarabo. Cõcludo igitur, q p d. clam dictus nepos venit ex substitutione expressa. ¶ Secũdo dico, q et tacitè fuit substitutus, qa testõr substituit Mascarosam Sauræ sub condõne, si Saura decederet sine liberis. Nã per hæc verba tacitè vr voluisse, q si Saura liberos haberet, bona deuenirent ad dictos liberos, & sic dicti liberi præferrentur Mascarosæ. vt dicit tex. expressè in l. Lucius. in fi. ff. de hær. insti. & C. de insti. & subst. l. gñaliter, ex qua tacita voluntate vr liberos Sauræ substituisse ipsi Sauræ, si. n. tacitè voluit ad eos deuenire, vt dicta iura dñt, ergo necessariò seqt, q tacita fuerit substõ fideicõmissaria, q p tacitã uolũtaté fit, ut ff. de leg. 2. l. cũ pponeretur. & l. peto. in prin. & ibi no. facit. l. vnũ ex familia. §. fi. eo. ti. de leg. 3. l. metũ. C. ad treb. l. in epistolis, & qd ibi not. Cũ igit Saura decesserit anteq Ioannes, remansit hæreditas penes Ioãné, cum onere substõnis factæ Sauræ de liberis ipsius Sauræ, vt ff. de vsufru. leg. l. si ab eo. & C. de cad. tol. §. pro scdo. & qd plené not. ff. de leg. 2. l. codicillis. in prin. ¶ Nũc restat rñdere ad aliqua dubia, ex quibus pdicta clarius apparebunt. Et primò ex psona Ioannis, secundò ex persona Sauræ, tertiò ex psona nepotis. ¶ Quantũ ad primũ opponitur substitutio facta de Saura & eius liberis, † & etiam omnes aliæ substitutiones fuerunt factæ per verba directa, ergo non debent obliquari etiam post tempora pubertatis, vt ff. de vulg. & pupil. l. verbis ciuilibus. & in l. pupillari. Sed respondetur pluribus mod. Primò quia illud esset verũ sm opinionem glosarum, qñ semel potuerunt valere iure directo, aĩs verba directa, q nunq iure directo potuerũt valere, obliquantur, vt hic ex facto. & l. Scæuola. ff. ad Treb. ff. de leg. 2. l. filiusfa. §. cũ qs hrdé. Hic aũt non proponit, q Ioãnes fuerit pupillus tpe testaméti, & sic nõ potuerũt valere iure directo. Præterea posito, q sũc fuerit pupill', tñ idẽ est, qa testõr i alia pte testaméti dicit, q volebat ita substitutiones

valere

lere iure directo ĩ pupillari ætate & post iure fideicõmissi; quo casu nõ est dubiũ ſm oẽs, ꝗ post pupillarẽ ætatẽ obliqõ nĩ, qa tot vr̃ fecisse substõnes, quot instõnes. & hoc tenet gl. C. de impu. & aliis subst. l. ꝑcib. in fi. magnæ gl. q̃ oẽs tenet. Præterea hic fuerũt apposita verba illa. si decederet sine liberis. quo casu non est dubium ſm gl. & oẽs, ꝗ post popillarẽ ætatẽ v3 iure fideicommissi, l3 dubitet an in pupillari ætate v3 iure directo, vt no. in d. gl. & ꝓbatur in c. si pr̃. de testa. li. 6. Nam pp illa verba vr̃ se retulisse ad tp̃s pubertatis quo liberos h̃re ꝑt, vt ff. qui pe. tu. l. ꝓdendum. §. fi. & ibi no. illo vero tp̃e non potuit fieri nisi fideicommissaria post aditam h̃ditatẽ. Præterea posito ꝗ oĩa ista cessarent, tñ ſm bonam opi. q̃ tenet Io. An. in d. c. si pr̃. l3 verba directa valuerunt semel iure directo, tñ postea obliquant; quia ſm varietatem tp̃is debet variari verborum interpretatio. ar. ff. de cond. & dem. l. pr̃ seuerinam. §. cond. verba. ff. de hær. inst. l. si seruus. §. qui fideicom. & hoc de primo.

3 ¶ † Quantum ad ſm. s. ex pſona Sauræ opponit̃. nam Saura erat substituta cũ condõne, si Ioannes decederet sine liberis, & añ condõnis euentũ decessit, ergo non potuit aliquod ius transmittere ad liberos eius, ut l. vinea. §. sin aũt ius condõne. C. de cadu. tol. ff. de vul. & pup. l. si plures. in prin. ff. qñ dies le. ce. l. cum illud post prin. & qđ no. de le. 2. l. cũ filio. ꝯ gl. Sed rñ. ꝗ dictus nepos non venit ex pſona Sauræ, sed ex pſona sua & ex sua substõne tacita & expressa, ſm ea q̃ s̃. dixi. & sic oppositio non facit ad ꝓpositũ. & hoc de scđo.

4 ¶ † Quantum ad tertium. s. ex persona nepotis opponit̃ magis fortiter, & primò inquantum dicit ip̃m venire ex substõne expressa vigore illius cl̃æ, & si contingeret &c. vr̃ hoc non posse ꝓcedere; nã ibi si substituti ꝑcederent, non substituit liberos eorũ, sed hæredes masculos, sed vt dr̃ iste nepos non est hæres Sauræ, nec esse põt qa iam sunt lapsi 30. anni ꝗ non adiuit, & sic est exclusus, vt no. C. de iure deli. l. l3. ergo non admittit̃. iuxta ea q̃ no. p Bar. in l. vt iureiuran. §. si liberi. de ope. li. sed rñ. ꝗ hic non requiritur ꝗ sit hæres, sed sufficit ꝗ sit de liberis. hoc p3. nam in princi. cum substituit masculos Sauræ; liberi Sauræ fuerunt appositi in ꝯdõne, & p hoc tacitè substituti, ſm ea q̃ s̃. dixi. Sed ꝯstat, ꝗ qñ liberi apponunt̃ in ꝯdõne sine expressione nominis h̃ditarij, non requirit̃ ꝗ sint hæredes, nec esse possint, vt ff. de leg. j. l. filius. §. cum his. & ibi no. p doc. qcq d ibi dicat gl. & p Pe. & Cy. de ꝯd. ind. l. 1. Sicut ergo testator intellexit, cum eos primò tacitè substituit & primò noĩauit, eodem mõ vr̃ intellexisse cum eos secundò noĩauit & expresse substituit; qa verba sequentia p ꝑcedentia declarant̃, & ſm illa intelligunt̃, vt C. fa. er. l. quotiens. de imp. & aliis subst. l. 1. de hær. inst. l. q̃ non nulli. §. lucio. cum si. necconstat, ꝗ posuit verbum hæredes. nam illud verbũ intelligit̃ multotiens de solis liberis, vt no. l. ex facto. §. fin. ff. ad treb. qui l3 non sint ſp hæredes actu, sunt tñ habitu, vt p3. ff. de li. & posthu. l. gallus. §. nunc ex lege. ibi dum dicit. si quis ex suis hæredibus &c. Nam ibi appellat liberos hæredes in uita pr̃is, cum tñ non sint actu & habitu. hoc ẽt videmus in nepote & ꝓnepote. nã præterito filio dñr sui hæredes habitu, vt in l. suis quoq; in prin. de hære. inst. non tñ actu, qa p̃teritio non reddit testũ nullum. eo. ti. l. sed si in ꝯdõne. §. nepotes. ẽt p3 ex verbis testõris, dum dicit hæredes masculos ex ipsorũ lĩmo matrimonio ꝓcreatos. ex quo p3 ꝗ sentit de liberis potius q̃ de hæredibus. p hoc ẽt bene facit quod not. Bar. in d. l. gallus. §. nunc ex lege. vbi dicit, ꝗ si qs substituat tuium & eius liberos & hæredes, sufficit ꝗ sint liberi tñ, vel hæredes tñ.

¶ Scđò ad idẽ opponit̃, nã siue intelligamus de liberis tñ, vel hæredibus, dẽt intelligi de immediatis, vt l. qui liberũ. §. hæc verba. ff. de vul. & pu. sed iste nepos non est immediatus; ergo &c. Sed rñ. ꝗ imo si consideremus verbum liberos intelligit̃ de mediatis & immediatis. s. nepotibus & ꝓnepotibus, vt in l. liberorũ. de ver. si. Itẽ si consideremus verbũ, hæredes, r̃r ẽt sic intelligit̃, nisi in certis casibus sp̃alibus, vt in l. sciendum. e. ti. Sed casus nr̃ non est de illis. ꝑterea. §. hæc verba. loquit̃, ꝗ qñ illud verbum ꝓlatum a testatore põt referri ad primos h̃des, qui ueniunt ex iudicio testatoris. vñ non intelligit̃ de h̃dibus secundis q̃ veniunt ꝑter iudiciũ eius, sed in casu nr̃o qũ substituit h̃des Sauræ, verbũ illud nõ põt referri nisi ad illos qui veniunt ꝑter iudicium testõris; ergo intelligat̃ de oĩbus hæredibus, qa non est rõ quare magis intelligatur de primis & immediatis, q̃ de scđis & mediatis, qa oẽs veniunt ꝑter iudicium eius. ar. ad hoc. C. de li. ꝑte. l. 1. in fi. & ff. q. bæ. ex test. l. 3. nec est nouũ, qđ verba intelligant̃ de h̃dib' mediatis, ut C. de hær. inst. l. fina.

¶ Tertiò opponitur; nam per illam cl̃am, & si contingeret &c. testator substituit hæredes masculos substitutorum indefinitè. si ergo intelligat̃ de liberis tñ, ut dcm̃ est, cum ex aliis substitutis sup sint liberi, dẽnt oẽs simul venire, & non solũ nepos Sauræ, imo pl' ſm quosdã cũ ex aliquibus substitutis supersint filij ipsi soli dr̃ent venire q̃ ꝓprtè & immediatè sunt ex lĩmo matrimonio ipsorum ꝓcreati, non nepos qui non est natus ex mr̃imonio Sauræ, sed ex mr̃imonio filij Sauræ. sed rñ. ꝗ imo natus est ex mr̃imonio Sauræ, & ꝗ ꝑfert̃ aliis. primum p3, quia si non fuisset matrimonium Sauræ, de quo natus fuit filius, non fuisset matrimoniũ filij de quo natus est nepos, quia non põt nasci nepos, nisi primò nascat̃ filius; l3 ergo verũ sit dicere nepotẽ istũ natũ ex matrimonio filij, non tñ negari põt ꝗ non ex matrimonio Sauræ, quinimo ẽt ex matrimonio Adæ & Euæ dicimur oẽs nati. Non. n. aliquis resistit, qñ plura mr̃imonia ordine successiuo ꝯcurrunt in natiuitate unius, & iõ oẽs descendentes dñr eadẽ persona & eadẽ caro cũ ascendentibus, qđ nõ esset, nisi dicerent̃ ex eis nati, ut C. de imp. & aliis subst. l. fin. si ergo dñr ex eis nati, ergo ex eorũ matrimonio, qđ est cã natiuitatis. Præterea de hoc tex. in l. si lucius. C. de hær. inst. ubi testõr substituit cũ illis uerbis, si decederet sine liberis ex se natis, & tñ in fine legis dr̃ gñal̃r ꝗ oẽs liberi excludunt substitutũ, & sic nepotes. qđ etiã firmat Bar. in l. liberorũ. in ul. col. de uer. si. sic ergo dictus nepos præfert̃ aliis substitutis, si uiuerent, vt est casus in d. l. lucius. fortius ꝑferi filiis eorũ, quos minus testõr dilexit q̃ substitutos. ar. ff. de ꝯd. & de. l. publius. §. titia. & qđ no. p Bar. in l. gallus. §. j. de li. & post. dicta ergo verba, h̃des masculos, ẽt dẽnt intelligi ordine successiuo, vt eo ordine quo fuerunt substituti parentes eorũ, eodẽ ordine videant̃ ipsi substituti, ne fiat ꝯ intentionẽ testõris. facit. l. peto. §. fi. de le. 2. & l. cõ pr̃. §. fi. nam talia sunt subiecta qualia ꝑdicata demõstrant, ut l. fi. §. cui dolcia. ff. de uino & tri. le. & l. quotiens. C. fa. er.

Interpretatio. Adde d. Ma. So. in cons. 6. inc. ꝑdicta cõsultatio versi. ad cuius claritatem. cir. pri. in 1. pt. ꝗ interpretatio fieri d3 ſm tp̃s ꝗ dispõ applicat̃ ad actũ. & iõ in ꝯtractibus fit interptõ ſm tp̃s mortis testõris quo tp̃e dispõ sua altã mã suã cõsequi turuoluntatem.

5 ¶ † Quartò opponit̃ eo, qđ dixi, ꝗ iste nepos uenit ex tacita substõne; qa p illa verba, si Saura decesserit sine liberis, vr̃ substitutus ipsi Sauræ, ꝯ hoc vr̃ gl. or. in d. l. lucius. de hæri. inst. p q̃ cõiter dñt doc. ꝗ p illa uerba, nihil vr̃ relictũ liberis, qa positi in ꝯdõne non vñr positi in dispõne, ut ff. de hære. inst. l. ex facto. ff. si quis ob cau. te. l. si sub ꝯdõne. facit ff. ad treb. l. facta. §. rescripto. Sed rñ. ꝗ istud dcm̃ non puto verũ, nec illa gl. hoc uult dicere, si bñ inspiciat̃; & licet alias hoc crediderim, tñ occurrentia casus me facit magis speculari. ecce ꝓbat̃ manifestè tex. illius. l. lucius. in fi. dicit expresse ꝗ p illa verba vr̃ pr̃ liberos ꝑtulisse substituto; ergo tacitè voluit ad liberos bona deuenire. hoc ẽt ꝓbatur in l. gñal̃r. de inst. & subst. & l. cũ acutissimi. de fideic. Sed non est dubiũ, ꝗ ex tacita uolũtate resultat substõ fideicommissaria. vt l. cum ꝓponeret̃. & l. peto. in pr̃. de le. 2. & ibi no. & l. titia seia. §. seia. vbi hoc ꝓbat̃ apertè. nã ibi dr̃, ꝗ qñ testator substituit vltimò morienti, vr̃ ip̃m vltimũ morientẽ tacitè substituisse ꝑmorientibus. & ita est, ꝗ qñ illo mõ substituit tacitè, voluisse vr̃ ꝗ portiones ꝑmorientiũ deueniant ad ultimum morientem, ut C. de imp. & aliis subst. l. pe. ibi dum dr̃. cogitasse. n. &c. Ex qua tacita uoluntate resultat tacita substõ fideicõmissaria. Sic in ꝓposito, postq̃. l. dicit, ꝗ vr̃ liberos ꝑtulisse, & sic uoluit ad eos deuenire, non uideo cur debeamus dicere, ꝗ liberi nõ videantur tacitè substituti. Præterea sequeretur absurdũ & ꝯ mentem testatoris, nam si non uiderentur substituti, posset ille, cuius sunt liberi, d. bona alienare, & nihil relinquere liberis; & tñ decedendo cũ eisdẽ liberis excluderetur substitutus; & sic nec liberi h̃rent nec substitutus, qđ esset ꝯ mẽtẽ testatoris, qui uoluit substitutũ excludere, ut liberi h̃rent. Ne igr̃ frustretur eius intentio dicendũ est, liberos tanq̃ substitutos admitti. ꝓ hoc facit, quia qũ unus pp aliũ excluditur uel priuatur, illius d3 esse cõmodũ, in cuius fauorẽ excluderetur uel priuaretur. ff. de his qui. ut ind. l. post legatum. §. admittetur. & quod h̃r in l. 2. §. duo fr̃es. de colla. bo. & quod not. de fo. cõp. c. si diligenti. in gl. sup uerbo perdant. facit. l. fi. ff. de litigi. Cũ ergo testõr substitutũ uoluerit excludere pp liberos, ergo bona dẽnt ad liberos deuenire. Sed hoc esse non põt, nisi uideantur esse tacitè substituti, nã alias, ut dixi, pr̃ posset & substitutos & liberos priuare, & mentẽ testatoris frustrari. Nec ob. gl. in l. lucius. non. n. dicit, ꝗ non uideantur tacitè substituti, sed dicit ꝗ vr̃ eos pertulisse ab intest. idest dicere ꝗ si pr̃ ab intest. decesserit, liberi succederent sibi ab intest. in cuius hæreditate reperient hæreditatem, in qua facta est substitu. nec hoc negari põt. Nam si alius ex testõ succederet patri, reciperet in hæreditate sua d. hæreditatem, in qua filij sunt instituti, & tenentur dictis liberis restituere, ut l. ꝑcibus. in fi. de impu. & aliis subst. Idem ergo si d. liberi ab intest. succedunt, quia d. hæreditatem reperient in hæreditate patris a principio. Sed post aditionem uenit sibi cã succedendi, quia ubi primò inceperunt hæreditatem h̃re ab intest. ex post tanq̃ si sibi ipsi restituerent

incipiunt hæ est testō primi testōris, ut ff. ad l. fal. l. fundo. facit. l.
si seruus. §. qui fideicommissariam. ff. de hær. inst. & iste est uerus in
tellēs illius gl. sicut euangelium. Cōis aūt intells posset ꝓcedere, si
poneremus, si qs instituisset extraneum & substituisset sibi, si dece
deret sine liberis, qa tunc posset dici, ꝙ non uideret apposuisse illā
ꝯdōnem in fauorem filiorum, quos nec diligit, nec diligere posset,
cū forte adhuc nati non sunt, secus in suis, quos in infinitū dilige-
re tenet. Nec ob. ꝙ illa, q̄ ponunt̄ in ꝯdōne, non ponunt̄ in dispō-
ne, nā non hoc sn ꝓcedit, ut pꝫ in l. fideicommissaria. §. cum esset.
de le. 3. & quod no. ad l. fal. in rō. §. tam & si. coniuncta. l. attestatio
ne. de cond. & dc. ¶ †6 Vltimò circa casum nrm dubitatur in illa cō
dōne apposita in substōne facta Sauræ, si decederet sine liberis, in-
telligat repetita in oībus substōnibus subsequentibus. Certè ista
qō tunc esset necessaria, si poneremus ꝙ Mascarosa uel aliquis de
aliis substituris decessissent sine liberis, tunc. n. possent dicere illi,
q sibi substituti sunt, ꝙ ꝯdō substōnis eorum euenerit, & ꝙ sic bo
na drent ad eos deuenire, excluso nepote Sauræ. Sed præsupposito
ꝙ oēs decesserint cum liberis, non est multum necesse super hoc in
sistere. verumtn̄ satisfaciendo q̄renti uideretur primò dicendum,
ꝙ non censeat̄ repetita per l. sub ꝯdōne. ff. de hęr. inst. In ꝫrium vr̄.
l. 1. §. pro secundo. de cad. tol. br̄ distinguendi sunt tres casus. Nam
aut q̄rimus, an condō apposita in instōne videatur repetita in sub-
stōne uulgari. & tunc loquuntur d. iura, & nihil ad propositum.
Aut quęritur an condō posita in instōne uideatur repetita in sub-
stōne fideicommissaria uel legataria, & tunc loquitur. l. aliqn̄. & l.
auia. e. ti. & de hoc sir̄ nihil ad propositum. Aliqn̄ quæritur, an cō
dō adiecta in una substōne fideicommissaria, videatur repetita in
alia fideicommissaria, & tunc glo. no. vr̄ dicere, ꝙ sic in l. condōnea
quæ extrinsecus. ff. de cond. & dem. pro qua facit. l. cum sine. §. cū
ab eo. qō dies le. re. Sed illa gl. debet sic intelligi quatū ad hoc, ut
secundus substitutus possit petere a primo, tunc. n. hoc pōt qn̄ cō
dō primæ substōnis euenit, & ad primum substitutum deuenit hæ
reditas, alias āt, si alterū deficit, non pōt secundus substitutus pete
re a primo substituto, sed a prio grauato uel ipso iure si ꝯdō primæ
substōnis non euenit, uel euenit, sed primus substitutus non acce
ptauit, aut cessa sibi actione per primum substitutum euenit & ac
ceptauit, ut l. imperator. in prin. de le. 2. & l. fideicommissum. de le.
1. & utrobiq; condō in prima substōne adiecta nunq̄ intelligit̄ sic
repetita in secunda, ut reddat eam ꝯdōnalem. quinimo deficiente ꝯ
dōne primæ substōnis remanet hæreditas penes grauatum cū one
re secundę substōnis, ut l. 1. §. sināt sub condōne. C. de cad. tol. & l.
si ab eo. ff. de usuf. le. facit quod no. in l. quandiu. ff. de acq. hære. in
fi. per Bar. quod non esset, si redderet eam ꝯdōnalem, imò deficien
te condōne primæ substōnis deficeret ēt secunda substō. Et hæc ve
ra sunt, nisi ex p̄sumpta uoluntate testatoris alr̄ appareat, q̄ p̄ualet
oībus. l. in condōibus. ff. de cond. & de. ꝓut est in casu nr̄o. nā illa
condō, si Saura decederet sine liberis, dico ꝙ vr̄ in oībus sequenti
bus repetita in tm̄, ꝙ ea decedente cum liberis oēs expirent, quia
fuit apposita in fauorem liberorū Sauræ, quos testōr uoluit omni
bus substitutis aliis p̄ferre, & si ꝫrium diceret̄, fieret ꝫ uoluntatem
eius, quia si Mascarosa decessisset sine liberis posset dicere ille qui
sibi erat substitutus, ꝙ cùm condō suæ substōnis euenisset, bona p
tinerent ad eum, & sic excluderet liberos Sauræ quos testator no-
luit alios excludere. Ne igr̄ hoc inconueniens contingat, dico talē
condōnem in oībus sequentibus substōnibus repetitam, ex quo
sequitur ꝙ postq̄ Sauræ decesserit cum liberis, oēs sequentes sub-
stōnes expirarunt. Ex his pꝫ rn̄sum ad principale q̄situm, vcꝫ ꝙ ne
pos Sauræ debet hr̄e uigore substōnis suæ medietatem dictorū bo
norum. Rn̄sum est ēt ad oīa dubia mora per uenerabilem uirum, q
casum formauit, & in quampluribus subtiliter motus est.

a ¶ Operatur. Et qd operetur vide d. Ale. de Imol. in consi. 9. in 6. co. in 1. pt. & qd in testō nul. Jo. vid. p eū in cō sil. 16. in 5. col. in a. p & d eius effectu uide late per eū in cō si. 31. in 3. p. pto tū & uide Bal. i ꝯsi. 319. in 5. pt. & in ꝯsi. 387. ca. par.

b ¶ De necessitate Vid Bal. i ꝯs. 208 in 5. pt.

c ¶ Certiorata. Et sic sibi sit p̄ui ica t. Ad qd adde d. Bar. Sa. i ꝯs 163 ic. capio uer. 1. ꝙ imo. circa fin. in 2. par.

CONSILIVM CCCCXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso facto &
dubiis mihi traditis, quo ad primum quo q̄rit̄, quod
ius hēbat Dalfina in bonis Elidis filiæ suę an̄ appro-
bōnē testī. Rn̄. ꝙ hēbat ius in tertia parte oīm bono-
rum ꝓ sua lēima, si Elidis filios non hēbat, ut in auth.
1 nouissima. C. de inoff. test. & ibi no. †residuum verò tenebat̄ resti-
tuere marito Elidis instituto in testō vigore clæ codicillaris in te-
stō appositæ, q̄ non solū operat̄ in legatis, sed ēt in instōne. ff. de te
sta. l. ex ea parte. & ibi no. ff. de iniu. test. l. posthumus. §. si paganus.
a q̄ ita operat̄, ᵃcū testm̄ est nullū rōne p̄teritionis, uel exhæredatio
nis, sicut cū est nullū rōne solennitatis s̄m cōem opi. de quo plenè
no. in auth. ex cā. C. de lib. p̄te. & in l. 1. ff. de iure codi. p Bart. Con-
stat āt hoc testm̄ fuisse nullū, qa non fuit relictum matri iure instō
nis, & sic p̄terita fuit sine cā, q̄ p̄teritio reddit testm̄ nullū, siue præ
tereat̄ ascēdēs siue descēdēs, qa cāæ insertio est hodie de necessita-
b teᵇ, ut in Auth. ut cū de ap. cogn. §. aliud quoq; captm. & ista ē cōis
opi. doc. in auth. ex cā. & l. uiso p̄terito. ff. de inin. testa. p Bar. & sic
matri delata est hæreditas ab intest. & tenebat̄ eā restituere marito
detracta lēima, ut dcm̄ est. trebellianicā verò detrahere non pote-
rat, qa grauamē erat purū, cū ab ipso initio testm̄ esset nullū, & sic
illa uerba, si non vꝫ iure testī &c. non fecit fideicommissum cōdō
nale, ut l. cū ad p̄ns. ff. si cer. pe. qn̄ aūt fideicōmissum est purū, non
detrahitur nisi una quarta s̄m cōem opi. no. in l. pap. §. meminisse.
2 de inof. tes. & in c. raynutius. & c. raynaldus. de testa. ¶ † Quantum
ad s̄m, quo q̄ritur, an ex dictis testium ꝓbetur dolus militis, & an
testm̄ Elidis & donō dotis & approbō testī videant̄ dolo factæ sic,
ꝙ subiaceant nullitati. Rn̄. quo ad testm̄ nihil apparet ex dictis te-
stium, per quod dicta Elidis fuerit inducta dolo militis uel eius fi-
lij ad ipm instituendum, imo ꝫrium apparet, cū vnus dicat, ꝙ neu-
ter eorum erat p̄ns in testō. Sed rectè ēt si p̄ntes fuissent, licitū eis
fuisset blandis verbis inducere d. mulierem ad instōnem mariti,
nec ex hoc testm̄ esset uitiosum. ut C. si quis aliquem testa. prohi.
l. fina. vbi est casus. Item nec quo ad donōnem dotis aliquid depo-
nunt, ex quo reddatur nulla. Sed quantum ad approbōnem testī ni
hil ēt deponunt, ex quo dolus militis non ꝓbetur nisi in uno, vcꝫ
c quia notarius dicit, ꝙ dicta mulier nō fuit certiorata ᶜ de iure suo,
& de uirtute illorum verborum, lēimæ & trebel. & supplemento,
nam illa fieri potuerunt sine dolo, ergo dolum non probant. C. ut
de cogna. l. non hoc. ff. ne quis eum qui in ius uoc. l. pen. §. docere.
Sed non informare eam de eo, ad quod renunciandum inducebatur,
non potuit fieri sine dolo notarij & militis, quod sic ꝓbatur.
Nam licitum est mulieri ignorare iura, ut l. 1. in fi. ff. de eden. & ista
ignorantia semper præsumitur in ea. ff. de prob. l. cum de indebito.
ff. de adul. l. si adulterium cum incestu. ignorās autem nihil potest
remittere, quia non habet consensum. l. si per errorem. ff. de iuris.
om. iu. de iud. l. 2. de acq. hær. l. clodius. & quod ibi plenè per Bart.
Et ideo debet certiorari, ut no. in l. antiquæ. C. ad velle. per Cy. & l.
sciendum. ff. de uer. ob. per Bar. facit. ff. de peti. hære. l. legitimam.
ff. de inoff. test. l. mater. & l. nihil. §. si cum filiis. & ita determinauit
Dy. in consi. suo, quod incipit. quidam nomine Loffredus. hoc ipso
uerò, ꝙ notarius scripsit renunciationem & approbationem, & po
suit verba, quæ nec ipse nec mulier intelligebat, & sic eam non cer
tiorauit, dolo versatus est, & fecit id quod facere non debebat; vt
no. in l. dolum. C. de dolo. debent enim notarij scire iura, q̄ loquun
tur de eo de quo conficiunt instrumentum, alias sunt in lata cul-
pa, quæ in hoc casu æquiparatur dolo. C. de testa. l. iubemus. in fin.
& no. in l. generaliter. de tabula. & l. fin. de eunuchis. & in Auth. vt
fac. no. const. §. j. Quō. n. potest notarius cum veritate scribere, ꝙ
renunciauit legitimæ & supplemento, si ipse ignorat quid hoc sit
dicere. Nam quis nō debet esse facilis de temeraria assertione, nec
faciliter asserere quæ ignorat. ff. de act. emp. l. iulianus. post princi.
in ver. quid autem si ignorauerit. Ex quibus pꝫ notarium fuisse in
dolo seu lata culpa, quæ dolo ęquiparatur. De dolo ēt militis con-
stat, ꝙ prout apparet ex dictis aliquorum testium, dictus miles in
formauerat se cum iurisperitis de valore testī, & de iure d. Dalfi-
næ, & tn̄ eum fecit renunciare non certiorando eam, nec certiora
ri fecit, propter quod dolum commisit tacendo veritatem, vt eius
extorqueret renunciationem, vt probatur. ff. de contrahen. empt. l.
ea quæ commendandi. in fin. de actio. emptio. l. j. §. j. & l. seruus. §.
fi. de euictio. l. qui libertatis. §. pe. Nam tacere veritatem, est contra
bonam fidem, vt d. l. j. §. j. de actio. emptio. Sed nihil est tam con-
trarium bonæ fidei, sicut dolus. C. de rescin. vend. l. dolo. quicquid
igitur

SVMMARIA.

1 *Clausula codicillaris an inducat fideicommissum conditionale, uel purum.*
Clausula codicillaris an operatur, quando testamentum est nullum tam propter so-
lemnitatem quam propter institutionem omissam de matre & similibus.
2 *Dolo quem inductum fuisse ad renunciandum, quomodo cognoscatur ꝙ quis dolo*
induxerit ad renunciandum.
Notarius qui non certiorauit mulierem renunciantem, an dicatur dolosus, ut renū
ciatio retractetur.
3 *Dolus est duplex.*
Dolus administratoris legitimi quando noceat.
4 *Dolosè qui alium induxit ad renunciandum, quomodo puniatur.*
Actio criminis [illegible] quando competat.
5 *Transigens qui retinuit res certas hæreditarias an obligetur ad onus.*

Igitur contra bonam fidem fit, dolo factũ vr. Itẽ dolus non solum in faciendo cõmittitur, sed ẽt in tacendo frandẽ. C. si contra ius vł vtil. pub. l. pscriptis. de rest. c. sup literis. C. de epis. & cle. l. psbyteri. Hinc est, q nou solũ testis, qui dicit falsitatẽ, sed q celat veritatem, punitur de falso, ut ff. de fal. l. j. & ibi not. Item posito, q dictus miles non se informasset, & sic nec ipse sciret ius mulieris, tñ negari non põt dolum fuisse in re ipsa. ff. de ver. obli. l. si quis cum aliter. †quia dolus est duplex [a] s. re ipsa tñ, & re & consilio. facit. l. instituta. in fi. cum l. seq. ff. de inof. & vtroq; casu dicendum vel remissionem esse nullam ipso iure, uel retractandũ ope replicationis, quod verius est. C. de transa. l. sub prætextu instri. & de in integ. resti. l. de tutela. & vtcubiq; no. p gl. & d. l. si quis cum aliter. de condi. inde. l. in summa. Et si dicat, q dolus militis nõ debeat nocere filio, ut no. in l. eleganter. in prin. ff. de dolo. Rñdeo, q illud est verũ in dolo alterius penitus extranei, sed dolus administratoris legitimi, vt tutoris & curatoris bene nocet, qñ quis ex eo sentit lucrum. ff. de dolo. l. sed ex dol. de pec. l. in summa. §. emptor. de act. emp. l. Iul. §. idem Iul. Sed pater est legitimus administrator filij. l. j. C. de bon. mater. & tractat filius de lucro, quia si ualeret remissio fieret locupletior ex dolo patris, ergo põt ex illo conueniri; non autem de dolo, sed alia, vt j. patet. Concludo igit, q dictus miles non habet bonam cãm nisi constet mulierem certioratã. Ideo consulo, q non prosequatur, sed quærat concordiam si potest.

¶†Sed nunc quæritur, an ex dicto dolo posit miles criminaliter puniri per curiam Regis. Rñdeo q non, qa non cadit in spãle nomen delicti. Sed si qđ crimen esset, diceret crimen stellionatus, p quo imponitur pœna extraordinaria, quotiẽs ex eo daretur actio de dolo [b] ciuiliter, vt ff. de cri. stel. l. iij. §. j. & ibi no. Sed hic nõ cõpetit actio de dolo contra militem vel eius filium, quia illa nõ dat, nisi cum aliter succurri non põt, ut l. j. §. ait prætor. ff. de dolo. Sed hic alia via succurritur, quia vel est remissio nulla, uel ope replicationis annullanda, ut dixi, ergo non cõpetit actio de dolo, vt l. eleganter. in prin. & l. cum a te. ff. de dolo. facit. l. actione. C. de transa. ergo non cõpetit ẽt accusatio ex crimine stellionatus, ut dictũ est.

¶†Quantum ad ultimũ, quo quæritur an substitutus, cũ quo miles transegit, teneatur ad onera hrditaria. Rñdeo, si ex transactione deuenit ad eũ certa res hrditaria, non tenet ad aliqua onera. Si vero certa quota hæreditatis puta tertia, uel quarta, tunc pro illa tantum portione tenetur ad onera, & non ultra, ut ff. de transac. l. controuersia. & ibi plene. not.

¶Casus sequentis consilij.

¶Hactenus fuit inhabita certa compositio seu trãsactio inter episcopum Nem. dñm loci de Ameglano ex parte vna. Et consules dicti loci de Ameglano ex altera, quæ fuit per ambas partes emologata & iuramento firmata. ¶Et inter cætera episcopus petit vigore dictæ compositionis, q bladum suum, quod habet in dicto loco, portetur apud Nem. per dictos homines & vniuersitatem.

¶Item petit ẽt non virtute dictę compositionis sed quia asserit se & suos prædecessores esse & fuisse in possessione, q quilibet habitator habens animal teneatur facere cum aratro suo vnum iornale siue dietam t pe seminum epo prædicto, licẽt non cõstet de hoc per instrm, sed dicit se esse & suos prædecessores fuisse in possessione præmissorum a tanto tempore citra, quod de contrario memoris hominum non extat. ¶Et ex his præmissis petit dictã vniuersitatẽ condẽnari ad præmissa. ¶Consules verò noĩe dictæ vniuersitatis dicunt se ad præmissa non teneri. Et pro eo, quia in ea compositione sunt plura capitula, quæ dictus eps seruare recusauit & recusat. Et merito, quia eps fidem fregit, ipsi eam infringere possunt, & assignant tales rationes. ¶In dicta cõpositione est vnũ capitulum, q anno quolibet dictus eps dare & soluere teneret aliquibus singularibus dicti loci. xvij. sestaria boni vini ad radiũ tinæ quod vocatur vinum tabernas, quod vinum dictus eps soluere recusauit a x. annis citra, vel circa, & ideo quia nõ soluit, nec ipsi pdictũ bladum portare tenentur. Et sic trãsactio est interrupta seu cassa. ¶Item in dicta cõpositione est aliud capitulũ, q de pdiis facientibus quartum, & quintũ fructuum dictus eps. s. ecclesia de dictis pdiis leuet pro decima duas uel duos garbayronos. dñs pdii põt, & debet pro suo labore leuare unam gardam vel nnũ garbayronom, qui labor debet æquipollere medietati decimæ, tñ epa totum recipit, aut saltem non patit dñm pdij leuare pro suo labore nisi uicesimã partem. Et ideo quia non seruat transactionẽ, nec uniuersitas seruare tenetur. ¶Itẽ est aliud capłm in d. trãsactione q duo seruientes debẽt esse in curia d. loci, q uel un' eorũ solũ dumtaxat psit bãnciare in toto territorio. i. dãna inferẽtes pignorari, excepto Monuerio, Boaterio, & Boscaderio epi, q psit in pratis & nemoribus epi bãnciare, absq; eo q nullus alter hoc facere posit. Tñ episcopus facit banneiare per suos baiulos, & als suas gẽtes, & officiarios. Et ideo, quia venit ꝫ dictam compositionem, ideo homines loci eam seruare amplius nõ tenentur. ¶Item est aliud capitulum in dicta transactione, q de paruis cõibus dictæ vniuersitatis neutra partium aliquid posit vendere, seu sibi aliquid de eis appropriare. Tñ eps sine consensu consulum vendidit herbas dictorum paruorũ, & sibi appropriauit dictam trãsactionem infringendo, & ideo dicti consules etiã seruare non tenentur, quia frangenti fidẽ &c. ¶Episcopus dicit, q non obstantibus prædictis cõsules & homines teneri portare blada & facere iornalia aratrorũ. Et allegat rões contentas in quodam folio sic incipiẽti. primò q transegerunt &c. in quo folio sunt eius rationes pro maiori parte cõtentæ. ¶Consules verò replicant & dñt se non teneri ad obseruantiã dictæ transactionis, quia pro parte episcopi est infricta non seruando contenta in ea, igitur nec ipsi. ¶Itẽ quia eps dicit, q nõ infregit transactionẽ in ea parte, qua fit mentio de 17. sestarijs vini, quia illud vinum debet singularibus dicti loci, & non vniuersitati. Item etiã debet ex quadã causa, videlicet ne dimittant possessiones & prædia, quæ teneñ ab episcopo ad quartum vel quintum fructuum, & quia dicti singulares non laborant dictas res, per qñs non tenetur ad solutionẽ, & ideo in nullo infregit transactionem. ¶Rñdetur per cõsules, & dñt q dictum capitulũ fuit inhabitũ inter dictas partes & per mediũ vniuersitatis, ex cuius pacto fuit ius quæsitũ singularibus, & etiam vniuersitati, & ideo interest vniuersitatis, vt singularium, vt exoluatur. Secondò, quia maior pars singularium tenentium dicta prædia iura sibi competẽtia in vino pdicto remisit consulibus prædictis, & sic ex iure etiã quæsito competit ius vniuersitati petendi vina prædicta, & quia idem eps soluere recusauit & recusat, ideo ipsi ad obseruantiã dictæ transactionis non tenẽtur. ¶Et ideo his oĩbus attentis videatis instrm cõpositionis & aliquas cedulas quas portat, & allegetis, si placet, vtrũ teneantur ad seruandũ transactionem, attento q ex parte ipsorum non fuit infricta prius, sed ex parte episcopi. ¶Item casu quo ad seruandum dictam transactionem tenerentur, vtrum posint petere vinum prædictum vnà cum arreragijs debitis pro tẽpore præterito, vel vtrum actio competat singularibus, & non vniuersitati. ¶Itẽ quia in alijs capitulis superius expressis eps deuiauit a trãsactione, vtrum cõsules posint agere ꝫ episcopum ad id, quod illicitè fecit, & exegit. ¶Item super facto aratrorum, vt prædixi, nõ constat de titulo, sed est in possessione habendi a tanto tpe citra, q nõ extat memoria, vtrũ expediat istis agere negatoria. ¶Et si agãt, vtrũ posint repelli exceptione tanti temporis, cuius cursus habeatur loco constituti. ¶Itẽ forte aliqui ex singularibus dicti loci nõ fecerunt 10. vicibus illud iornale arare, vtrũ posint repellere epm si non doceat de titulo. ¶Item etiam alleget super alijs, quæ vobis videbuntur allegandum in facto eorum visis eorum instrumẽtis ſm veritatem iuris, ad finem vt si teneantur de iure, q faciant quod debebunt, si non teneantur, se defendant.

[a] ¶ Duplex. Quomodo plex dicitur dolus. vide Bal. cõs. 343. in 2. parte.

[b] ¶De dolo. Qñ dat actio de dolo uel stellionatus cõpetat vid Bal. in cõsil. 15. in j. parte.

S V M M A R I A.

1. *Contractus quando sunt diuersi, nec se adinuicem respicientes, non habet locum quod dici solet, frangenti fidem frangenda fides, seruanda seruanti. & ideo.*
Consuetudinis uigore si oblige me tibi aliquid facere, si tu mihi certum quid dederis, licet tu pro parte tua non obserues, potes tamen me cogere ad faciendum propter consuetudinem.
2. *Obligatus ad aliquod annuum, si per aliqua tempora non præstiterit, obligatur ad interesse pro præteritis temporibus.*
3. *Communitas an agat pro interesse particularium de communitate, & an tiu quæratur per consules.*
4. *Actio negatoria, an detur contra consuetudinem, ne fiat quod consuetum est.*
Consuetudo aliquid dandi, qualiter probatur.
5. *Præscribens contra aliquos de uniuersitate an præiudicet omnibus.*

CONSILIVM CCCCXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Quia breue spaciũ habeo, brr dicã, quod mihi vr. †Et pro intelligẽtia primi dubij sciendũ est, q qñ quis nõ seruat transactionẽ in eo, quod debet, vel promisit, non est ei seruanda in alio qđ rõne illius debet, vel promissum est. v. g. Si agebã ꝫ te rei ven. ad fundũ, inde venimus ad transactionẽ, in qua promisi desistere a lite & amplius nõ agere, & tu mihi pmisisti. 10. ista pprie est trãsactio. ff. de repu. hære. l. 7. Si igit tu nõ seruas ex parte tua, quia nõ dás. 10. ego non teneor seruare ex parte mea, qa possum agere prima actione. & si mihi opponas exceptionem

sem pacti vel transactionis, replicabo de fide rupta. ita intelligit̄. l. siue apud acta. C. de trans. & de pac. l. cū ꝓponas. fateor tñ, ꝙ si per stipulationē promisisti, possum agere vt des, & debeo tunc transactionē seruare, vt dictis legibus. & sic duplici via mihi succurrit̄. rō aūt de eo, qđ primò dixi, duplex est. Prima, quia cū tu ꝓmittis decē, & ego promitto nō agere vel ał̄r desistere, tacita conditio inest in promissione mea. l. si decē dederis. vt probat̄. ff. locati. l. quæro. §. inter locatorē. C. de nō nu. pec. l. fi. facit de act. emp. l. Iul. §. offerri. si igit̄ non des decē, non potes te iuuare de promissione mea, qa non extitit cōditio. ff. de verb. sig. l. cedere diem. Secunda ratio est, quia ex promissione mea & tua, licet sint diuersæ, resultat vnus ꝯctus, qui dr̄ transactio, q̄ non pōt esse nisi sit vltra citroq; obligatoria, vt d. l. trāsactio. C. de trans. & no. eo. tit. l. si cā cognita ꝑ Bar. sicut videret̄ in empt. & vendi. nā licet aliud sit emere, aliud vēdere. ff. de rerū permu. l. j. tñ ex his duobus resultat vnus ꝯctus, q. dr̄ ꝯctus emptionis & vēditionis vltro citroq; obligatorius, cum non possit esse venditio sine emptione. nec eꝯ. vt patet. ff. de verb. sig. l. labeo. §. ꝯctum. Modo sic est, ꝙ vnus & idē ꝯctus non debet claudicare, nec diuerso iure cēseri. ar. ff. de vsuc. l. cū qui ædes. sed æqualitas hincinde seruari. C. de fru. & litis expen. l. fi. de ꝓxi. sacr. scri. l. in sacris. §. in oībus. cōi diui. l. pe. si igit̄ tu nō seruas transactionē ex parte tua, nec ego teneor seruare ea parte mea, alias. n. claudicaret cōtractus. & cū sit vnius cōsistens ex ꝓmissione tua & mea, diuerso iure cēseretur, nec seruaret̄ æqualitas, qđ esse non debet. vbicūq; vero cessant dictæ rōnes, vt quia ex his duabus promissionibus nō resultat vnus cōtractus, sed plures, cessant illa quæ dicta sunt, qđ est qñ promissio tua nō fit ꝯtēplatione ꝓmissionis meæ, vel ecōtra, puta si promisi nō agere, & tu promisisti. x. ex cā donationis, licèt nō des nō tñ agam, qa ꝓmissio mea est pura & diuersa a tua & diuersos cōtractus importāt. Diuersorū aūt diuersa est rō, nec inferi de vno ad alterū. ff. de calū. l. pen. & qđ no. in l. de bonis, ad Car. ¶ Nūc ad propositū. Si bene attendat̄ instrm̄ cōpositionis sup portatione bladorū & sup p̄statione iornalis, nō erat qō inter ep̄m & cōmunitatē, sed sup quibusdā alijs cōtentis in p̄fatione instrumēti q̄ debet attēdi. ff. de hære. insti. l. fi. sic ergo dici nō pōt, ꝙ sup illis sit facta trāsactio, q̄ nō p̄t esse nisi sup re dubia, & lite incerta.[a] ff. de transa. l. j. ¶ Itē portatio bladorū & p̄statio iornalis, si bñ inspiciātur verba instri, nō fuerūt promissæ ꝯtēplatione aliorū capitulorū, in quibus ep̄s obligabat̄, imo nullo mō ꝓmittebatur ꝑ ꝯsules, sed protestati fuerūt ꝙ ꝑ dictā trāsactionē nō intēdebantur præiudicare cōsuetudini de portādis bladis vel alijs cōsuetudinibus, si quas haberet ep̄s ꝯ dictos hoīes, & sic nihil ꝓmittebāt, sed consuetudini relinquebāt, cui ꝑ trāsactionē præiudicare intēdebant. Ex quibus infero duas ꝯclusiones. Prima ē, ꝙ si ep̄s petit ista duo vel alterū eorū vigore. d. transactionis, malè petit, quia nec super his trāsactū fuerit, cū sup ipsis nō esset qō, vt dixi, nec ꝑ istrm̄ trāsactionis reperit̄ aliqđ ipsorū ꝓmissorū, sed cōsuetudini relictum, debēt ergo ambo se fundare in cōsuetudine. Scđa cōclusio, q̄ seqtur ex hoc, est ꝙ cū ista duo non sunt promissa cōtēplatione illorū, ad q̄ ep̄s se obligauerat, & sic sunt obligatiōes diuersæ, vna ex instro. s. oblō epi, alia ex consuetudine. s. oblō cōitatis, ex his non resultat vnus ꝯctus trāsactionis, ꝙ licet ep̄s non seruat transactionē, non tñ ex hoc capite pñt hoīes cōitatis se excusare p̄statione iornalis & portatiōe bladorū, cū ista sit oblō diuersa ab oblōne epi, nec habebat in se tacitā cōditionē, si ep̄s transactionē seruauerit, sed est pura ex cōsuetudine ꝓcedēs, & sic cessant rōnes de qbus. s. nec pōt opponi exceptio, primò ex l. cū ꝓponas. C. de pact. & l. sine ap. de trās. nec ex. l. si non sortē. §. si centū. de cōdi. inde. ut colligit̄ ex no. ibi ꝑ Bar. & ꝑ Cy. in l. fi. C. cōm. Ex his patet rñsio ad primū quæsitum. ¶ † [2] Ad 2m, quo quæritur, an possit agi ꝯ ep̄m ad p̄stationem vini, & ꝓ arreragijs præteriti tpis. Rñdeo sic. vt l. quæsitū. ff. de vsufr. & l. ꝙ si hæres. & ff. si vsufr. peta. l. vti frui. in fi. in quibus bene probatur. ¶ † [3] Ad tertium, quo q̄ritur, cui cōpetat actio vel cōitati, seu cōsulibus, aut illis singularibus ꝑsonis. Rñdeo, ꝙ si nulla vtilitas vel interesse consulum vel vniuersitatis vertitur, tunc nulla sibi cōpetit actio, sed illi tm̄ singulares agere pñt, non consules, vt in c. autoritate. in fi. de priui. lib. vj. ꝑ gl. & de ap. c. dilec. & in c. noui. e. ti. per Inn. in quibus hoc determinat̄. Cæterum constat ex cōtractu facto ꝑ consules potuisse quæri actionē singularib' ꝑsonis vniuersitatis, cū illi sint publicæ ꝑsonæ, ex quorū contractu alteri quæritur. iuxta no. ꝑ Inn. de conuer. coniug. c. dudum. de pact. cum pridem. tacit. l. j. §. exigere. ff. de magi. cōue. & C. de aduo. diuer. iudi. l. restituendæ. ibi dum dicit. nam vniuersis reddit̄ &c. parū post prin. In his aūt quæ tangunt vniuersitatē, de directo pñt agere cōsules seu syndicus vniuersitatis, qđ melius est ad id qđ ep̄s illicitè fecit & exegit, vt restituat condictione sine cā, vel idebiti, seu alia q̄ videbit cōpetere. ¶ † [4] Ad quartū, quo q̄rit̄, an cōitas possit agere negatoria ꝯ ep̄m sup his, q̄ ep̄s p̄tendit debere recipe. Rñ. nō, qa negatoria cōpetit, qñ p̄tendit̄ aliqua seruitus realis vel ꝑsonalis, qđ hic nō est, sed p̄tendit ep̄s quandā oblōnē ꝑsonalē orientē ex cōsuetudine, q̄ dici pōt cōditio ex consuetudine, sicut condō ex lege. facit de excel. pl. c. ad hæc. & qđ ibi not. in gl. si igit̄ cōitas cōfidit, ꝙ ep̄s nō possit ꝓbare cōsuetudinē, pōt implorare iudicis offm̄, ut iponatur epo silentiū sn ꝑ iactantiis. ff. de lib. le. l. Aurelius. §. cētū. ff. de fideius. l. si cōtēnat. ff. de inge. & manu. l. diffamari. Si vero ep̄s ꝓbare p̄t consuetudinē, tūc dupliciter agere pōt. s. ꝑ modū possessoriū. de ele. c. q̄relā. Itē ꝑ modū petitorii fundando se ex tpe, a quo cōtrarii memoria nō existit, ut not. ꝑ Bar. ff. de vsur. l. cū de in rē verso. & ꝑ Io. an. de cēli. c. ꝑuenit. facit d. c. ad hoc. de excel. p̄la. si uerò cursum tanti tp̄is non allegaret succūberet, qa tp̄s nō est modus, &c. l. si certis annis. C. de pac. Sed si dicet̄, ꝙ n̄ sit necesse ꝓbare consuetudinē, postq̄ fit de ipsa mentio in instr̄o, ut in c. abbate. de uer. sig. Rñd. ꝙ illud posset ꝓcedere, si in instr̄o essent verba dispositiua ꝓmissionis, q̄ hic non sunt, licet ꝓtestent ꝙ cōsuetudines saluæ maneant. ¶ Ad vltimū, quo q̄rit̄, si aliq tm̄ ex dictis hoībus fecerūt illud iornale paucis vicib', an ex hoc q̄siuerit ius ꝯtra oēs. Rñdeo, vr̄ ꝙ non. ꝑ ea q̄ no. Inno. de capel. mona. c. dilectus. vbi tenet, ꝙ q̄ vtitur iurisdōne in aliqbus de populo, nō acq̄rit in aliis, nā p̄scriptio stricti iuris est, & nō porrigit effectū suū vltra id, quo q̄s usus est. ff. de itin. actuq; priu. l. j. §. Iul. §. hoc interdictio. & quod no. Inno. de deci. c. tua. & quod no. Bar. in d. l. cum de in rem uerso. de usu. in fi. Et hæc dicta sufficiant pro nunc, salua meliori deliberatione.

SVMMARIA.

1. *Testator si legat rem, quam habet communem cum suo hærede, an si dicat se legare rem suam, totam legasse videatur.*
2. *Legata res si partim testatoris, partim alterius sit, quo tempore dominium rei legatæ transeat in legatarium.*
3. *Libellus quomodo sit formandus, & quomodo fructus sint soluendi, quando res legata petitur, quæ tamen partim testatoris, partim alterius erat.*

CONSILIVM CCCCXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Præmittēdū ad euidentiam, ꝙ ista terra de xiiij. sextariis, q̄ fuit p̄legata ꝑ Raymundū Rondo & Bertrādo filiis suis, ꝑ ipsorum filiorum mortē ueniebat restituēda Alfonso fratri ipsorū rōne substōnis factæ ꝑ matrē in codicillis, qa cum p̄legatū p̄cesserit substōnē p̄dictam, & in substōne nō fuerit facta mentio de hr̄editate, sed tm̄modo dictū fuit ꝙ portio p̄morientis uel p̄morientiū deueniat ad sup̄stitē, cadit in d. substitutione, ut ff. ad treb. l. marcellus. §. quidē liberū. & C. de fideic. l. cū virū. & hoc verum detracta legitima & trebellianica, q̄ debebātur Bertrando & Rondo quas debent hr̄e sine onere. ff. de vulg. & pup. l. cohæredes. §. cum filiæ. cum si. ¶ Scđò est p̄mittendum, ꝙ illa legitima & trebellianica, q̄ debebantur Rondo pertinebant ad Antonietam, q̄ sibi successit ab intestato. Alia uerò legitima & trebellianica, q̄ debebant̄ Bertrando, ꝑtinebant ad d. Antonietā, & ēt ad Ioannetā superstitem ꝓ æquali portione rōne substōnis factæ per ipsam Bertrandū. Seqnitur igitur ꝙ dicta terra erat cōia inter dictā Antonietā ab vna parte, & dictā Ioannetam & Alfonsum hæredis ipsius Antonietę ex altera parte ꝓ inæqualibus portionibus. ¶ † [1] Ex his sequitur determinatio pñtis dubij, cū dicta Antonieta legauerit marito suo dictam terram, dicendo ꝙ continebat. 14. sextaria vel. 18. computata alia terra. Quæritur an uideatur legasse solummodo portionem, quæ ꝑtinebat ab eā, an ēt portiones, q̄ ꝑtinebant ad dictam Antonietā & Alfonsum eius hæredis, & vr̄ ꝙ portionem suam tm̄ videat̄ legasse p. l. serui electione. in fi. de leg. 1. qa in legando apposuit verbum, suā, & sic ius tm̄, quod habebat, legasse vr̄. ut l. si domus. §. fi. e. tit. Contrarium dico quia qñ q̄s legat rē hæredis sui, uel q̄ habet cōem cum hærede, licet putet eā suā, tm̄ tota cadit in legato, & tota debetur. ff. de le. 2. l. unū ex familia. in §. si rē. & l. cū filius. §. dūs. Nec obstat. l. serui. electione. in fi. qa loquit̄ de re, quam habebat cōem cū extraneo non hærede, ut ibi not. Itē non obstat, ꝙ apposuit verbū, suā, ꝑ qđ vr̄ ꝙ uoluerit se restringere ad suā portionē tm̄, nā illud est verū, nisi ex aliis verbis testōris appareat ꝙ noluerit eam integrā legare, qa tunc tota debet̄, puta si apposuit verbū, totā, uel omnem. ut l. iulianus. in princ. de lega. 3. uel si declarauit mensurā fundi, puta dicendo, lego fundum meum

continentem

---

[a] ¶ Incerta. Et hoc idē tꝫ Cor. nu. 4. in 4. parte.

ꝯtinentem decẽ iugera, ꝓut hic dixit, nã tunc si non dẽberet totus fundus non hr̃et legatarius illud, quod testator uoluit, & iõ tot⁹ debet, ut no. Bar. in d. l. serui electione. in fin. qui expresse determinat istam q. Prædicta vero, si soluto dicto legato tm̃ remanebit penes hr̃des testatricis, quod facit quartã, alias, si fecerit inuentariũ, nõ in plus teneret, ut C. de iu. deli. l. fi. §. & si p̃fatam. † Item aduertendum, quia q̃tum ad illam portionem, q̃ pertinebat ad Antonietam, dñium transiuit recta via in maritum legatarium ab adita hæreditate. de le. 1. l. si tibi hõ. §. cum seruus. vel ẜm fictionem iuris a morte testatricis, ut l. a titio. ff. de fur. & iõ ꝓ illa portione cõpetit rei uend. C. cõia de leg. l. 1. Itẽ ueniunt fructus ꝑcepti a morte testatricis, vt no. C. de vsu. & fru. le. l. fi. & ff. de vsur. l. herennius. Item ꝓ illa portione d. Alfonsus & Ioanneta, q̃ æqualiter successerunt Antonietæ, æqualr̃ dẽnt ꝯueniri. C. de hær. act. l. ꝓ hr̃ditariis. Sed quãtum ad alias portiones, q̃ sunt & erant ipsorũ hæredũ, nõ transiuit dñium recta uia in maritum legatarium, ut no. ff. de serui. l. pap. & sic non cõpetit rei uendicatio, ut no. in l. a. C. cõia de le. nec veniũt fructus nisi a tpe moræ, vt l. j. in fi. ff. de vsuf. le. & quatenus ꝑtinet ad eos, eatenus ꝯueniri dẽnt. † Ex qbus colligit̃, qualr̃ dẽat formari libellus, & quid sit ꝓbandũ ꝓ parte mariti legatarij. Dẽt. n. formari libellus ꝯ ambos hr̃des. Itẽ dꝫ narrari qualr̃ Antonieta soror ipsorũ hẽbat q̃dam terram cõem cũ eis ꝯtinentẽ in totũ 14. sextaria. Item ꝙ d. Antonieta illos hr̃des instituit. Itẽ ꝙ marito suo d. terrã integrã & insolidũ legauit. Itẽ ꝙ dicti hr̃des adiuerunt hr̃ditatem d. Antonietæ. Itẽ ꝙ d. legatarius, legatũ agnouit, & uult hr̃e. Itẽ ꝙ soluto d. legato penes dictos hr̃des remanebit tm̃, qđ faciat quartã partẽ hr̃ditatis d. Antonietæ, nec vltra. Item ꝙ d. cti hæredes fuerunt pluries requisiti, ut traderent d. terrã integrã ꝓut legata fuit & recusarunt. Quare concludit, vt declaret̃ ꝑ iudicem d. terram ꝓ ea portione, q̃ pertinebat ad d. Antonietam, fuisse & spectasse ad d. maritum legatarium a tpe mortis Antonietæ, dictosq; hr̃des condemnandos fore ad d. portionem vnà cum fructibus ꝑceptis a tpe mortis. Pro aliis uero portionibus, q̃ erant & sunt ipsorum hæredum, petitur ꝑ iudicẽ declarari eos teneri & esse obligatos ad tradendum d. legatario, vnà cum fructibus perceptis & percipiendis a tpe moræ. i. qui percipi potuerunt; & idem quo ad fructus qui ꝑcipi potuerunt petendum est quo ad portionem q̃ erat Antonietę, quia licet in illa fructus percepti ueniant a tempore mortis, tamen fructus percipiendi non ueniunt nisi a tempore moræ, ut not. in d. l. fi. de usur. & fru. le. & de le. j. l. apud iul. §. fructus.

SVMMARIA.

1. *Papæ, qualiter credatur asserenti per literas de facto suo uel alieno, & quid si princeps dicat ꝙ uult suis literis simpliciter credi.*
2. *Ecclesiarum bona sunt communia tempore necessitatis.*
3. *Ecclesiæ omnes tanquam filiæ a romana ecclesia uelut matre emanauerint.*
4. *Papa an possit alienare & obligare res ecclesiarum inferiorum pro utilitate Romanæ ecclesiæ.*
5. *Princeps an & quando censeatur uti plenitudine potestatis, pulchra distinctione d. gnoscitur.*
6. *Subscriptio cardinalium an in alienatione rei ecclesiasticæ requiratur.*
7. *Pignoratio rei ecclesiæ inferioris facta per papam, an sit personalis, uel realis, & an transeat ad successorem.*
8. *Creditoris spoliatio de re sibi pignorata per papam quomodo succurratur*

CONSILIVM CCCCXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In facto p̃nti non intendo adulari Reuerendiss. in Christo patri & dño meo epo Auinionensi. sed dicere, qđ mihi vr̃ de iure procedere, quia qui adulatur, decipit, qui verò affectione postposita ẜm ueritatem dicit, cõsulit. Ad quod ego teneo uirtute iur̃i præstiti. Considero ẽt ipsius immensam sciam; cui nihil latere potest, & frustra iacitur rhete ante oculos pennatorum. Nec est simulationibus locus ante oculos cuncta cernentes. Scribam ergo non sicut uellem, sed sicut de iure possũ. Et ideo multo breuius, q̃ si cum uoluntate potestas concurreret.

1 ¶ † Pro declaratione igitur primi dubij, & multorum aliorum sequentiũ pondero uerba bullæ in tribus. Primò dnm D. Clemens narrat, ꝙ misit D. Georgium ad diuersos principes & loca pro arduis factis tangentibus Romanam ec. Item pro guerra Reginæ Ioannæ & Regis Ludouici, quæ similiter cõi æstimatione reputabatur tangere Romanam ecc. Cum Regnum Siciliæ sit eiusdem ecclesiæ feudum, & d. Regina D. Clementi adhæserat, & sic pertinebat ad eum ipsam & regnum defensare a Bartholomæo & eius cohærẽtibus. Itẽ & tertiò dicit, ꝙ pro dictis negotiis d. Georgius expendidit de proprio uiginti milia florenorum, ꝓut reperit ꝑ diligẽtem informationem. Mõ sic, inquantum dicit ꝙ ipsum misit pro d. negotiis, credendum est sibi, nec posset ꝯtrium probari, cum istud sit factum ipsius papæ, & in eo fundet̃ eius intentio, ut in cle. lr̃is. de ꝓba. inquantum dicit, ꝙ expendidit de suo viginti milia, hoc nõ erat factũ papæ, sed ipsius D. Georgij, & ideo silr̃ sibi credendum est iuris p̃sumptione, lꝫ de iure cõi posset ꝯ probari, ut in c. si papa. de priui. & no. in d. cle. lr̃is. facit. c. cum a nobis. in fi. de testi. Itẽ posito ꝙ illa gl. in cle. lr̃is. non esset nec seruaretur in practica, vꝫ ꝙ qñ non est factum papæ, non credat̃ sibi nisi ꝯtrium ꝓbet̃, tñ in casu nostro non vr̃ hoc hr̃e locum, quia hic papa in fine bullæ subdit, ꝙ uult ꝙ stetur verbo suo, & ꝙ p̃ntes lr̃æ faciant plenam fidem, sed certum est, ꝙ papa põt legem facere, ut sibi soli credatur, ut in d. cle. ꝯtus aũt principis uim legis[a] habet. C. de do. inter ui. & uxo. l. donõnes. ff. de publica. l. cæsar. & ibi not. & sic sibi est credendum, nisi contrarium probetur, postq̃ ita uoluit expresse. Ex quibus habemus sumere ista fundamenta pro constanti. s. ꝙ d. Georgius fuerit missus pro factis ec. Romanæ. Item ꝙ expendiderit 20. milia de suo. Item ꝙ ex hoc d. ecclesia Ro. erat sibi obligata. Item ꝙ non habebat unde satisfaceret, prout in d. lr̃is attestatur. ¶ His præsuppositis r̃ndetur ad primum dubium, ꝙ potuit D. Clemens pro dicto debito obligare sibi castrum berbentanæ, ꝙ est ecclesiæ Auinionẽsis,[b] quod ostenditur sic. Certum est quod dominium omnium rerũ ecclesiarum non est ipsarum ecclesiarum, sed Christi, quia Christo offeruntur a fidelibus in remissione peccatorum. 12. q. j. c. turturã. & plenè no. per Inn. in c. cum super. de cã poss. & propr. Item certũ est, ꝙ solus papa est immediatus vicarius Christi, & quod ipse facit,[b] ab ipso dño fieri vr̃. u de transla. c. inter corporalia. post prin. & c. quanto. ipse enim solus dñs fundauit Romanam eccl. cuius ipse papa caput est. 2 2. di. c. j. Aliæ uero particulares ecclesiæ fundatæ fuerunt non immediatè a Christo, sed a Petro, & eius successorib⁹, vt ibi dr̃. maximè in Italia, Gallia, Hispania, & Aphrica, in quibus nullus alius apostolus legitur prædicasse, nec ecclesias ĩstituisse nisi Petrus, & eius successores. xj. di. c. quis nesciat. Ex quo. c. manifestè pꝫ, ꝙ omnem potestatem quam habent episcopi in dictis prouinciis, habuerunt a Petro & eius successoribus; qui cum assumpti essent a Christo in plenitudinem potestatis, ipsi sibi assumpserunt episcopos in partem sollicitudinis uices suas illis impartiendo. 2. q. 6. c. decreto. & c. qui se scit. 3. q. 6. c. multum stupeo. facit c. mandata. de præsump. Item episcopi in alienatione bonorum ecclesiasticorum non habent potestatem, nisi quatenus papa eis concedit in casibus a iure permissis, ut patet. 12. q. 2. c. sine exceptione. & c. si quis qualibet. & c. terrulas. cum pluribus aliis. Nunc ad propositum, si D. Georgius seruiuisset ecclesiæ Auinionensi, sicut seruiuit Romanę ec. & tm̃ expendisset, potuisset episcopus Auinionensis sibi obligare dictum castrum, si pecuniam non habuisset, nec res mobiles, imo ẽt totaliter alienare, si aliter fieri non poterat. x. qõ. 2. §. hoc ius. 12. q. 2. c. quicunque suffragio. ergo multofortius papa ꝓ debitis Romanæ ec. tum quia dominium dicti castri est apud Christũ, ut dixi, licet usus sit penes epm Auinionens. & papa est immediatus vicarius Christi, & non eps Auinionensis, & quæ ipse facit, ab ipso Christo fieri uidentur, ut d. c. quanto. tum quia papa maiorem potestatem sibi retinuit, q̃ epo concesserit, ut in c. dudum. de ele li. 6. Item ut alibi d. cit Io. Mo. papa pater patrum cum omni prælato in potestate & iurisditione concurrit. ut probatur. 9. q. ul. c. cuncta per mundũ. Præterea si pro debito ecclesiæ Auinionẽsis, q̃ fundauit Petrus uel eius successores, potuisset illud castrum obligari, potius pro debito romanæ uel uniuersalis ecclesiæ, quã fundauit Christus immediatè, qui ipsius castri habet dñium. d. c. j. 2 2. di. † Præterea tempore necessitatis bona ecclesiarum cõia sunt. 12. q. j. c. dilectissimi. c. expedit. facit. ff. ad legem rhod. de iact. l. 2. §. cum in eadem. in fi. † Præterea Romana eccl. mater est, & magistra omnium aliarum ecclesiarum; aliæ verò dicuntur filiæ. 12. di. c. j. 2. & 3. q. 6. c. dudum. & pro utilitate aliarum inuigilat & noctes ducit insomnes, ipsasq; regit & gubernat, & subuenit eis, cum opus est, tanquam mater filiabus, ut in prohemio. 6. li. de postu. prela. c. sequens. eo. li. & sic econtra debent aliæ tanq̃ bonæ filiæ sibi subuenire, cum opus est. C. de bo. q̃ li. l. cum non solum. §. ipm ãt filium. q̃ sicut caput subuenit membris, ita & cꝯ mẽbra dẽnt capiti subuenire, alias deficiente capite membra arescerent. 24. q. j. c. loquitur. a 3. q. 7. c. quemadmodum. facit de p̃ se. c. cũ non liceat. ¶ † Præterea uideo, ꝙ papa põt rẽ unius ecclesiæ uel clerici, uel ius eius sibi auferre. 9. q. ul. c. per principalem. & ibi no. & in c. constitutus. de relig. do. multofortius obligare. hoc idem põt imperator. s. rem auferre priuato & dare militibus pro præmin. ff. de rei uẽ. l. item si verbe-

[a] ¶ Legis. add. bal. 1 ꝯs. 456 in §. pe. vbi põit ꝙ ꝯtractus principis hꝫ duas ui res.

[b] ¶ Vr̃. vñ dicat d. Bar. So. 1 ꝯs. 163 inc. una bulla Bonifacij. ver. quomodo casu nostro. 1 2. par ꝙ papæ valũtas non est resistẽdum, cũ in dubio d facti ipsi⁹ sacrilegiũ esse videat̃. & ibidẽ ẽt 1 ver. tertio loco. põit ꝙ papa ẽ unicus foris iustitiæ fugans tenebras. nã ei p̃sumunt̃ illa tria ꝯcurrere quæ ꝯ actib. hominis ꝯsiderant̃ s. bona uolũtas. modi ꝯgruitas. concessa ptãs.

verberatus.§.1.ff.de eui.l.lucius.C.de quadr.præsc.l.bñ a zenone. fortius ergo pp pt rē auferre uni ecclæ, cū dñiū rerū priuatarū sit apud ipsos priuatos, sed dñiū rerū ecclarū non est apud ipsas ecclas. facit ad pdictā qđ no. p Inn.& alios.de cōsti.c. q in ecclarū. Itē ad pdicta facit.c.hoc cōsultissimo.de re.ec.non ali.li.6. vbi dr, q eps bona immobilia ecclæ suæ non pt laico supponere vel obligare sine cōsensu papæ, ergo si papa facit cōtctū inter eis validū suā autoritatē interponendo, fortius p seipsm cōhendo. Nec ob. pdictis.c.non liceat.12.q.2.qa put ibi dicit gl.ille papa non potuit imponere legē successoribus, sed iudicare duntaxat.de elec.c.innotuit.ff.de le. l.digna uox. vel dēt dici, q dēat intelligi, qñ non subest cā rōnabilis, & apparet manifestè q tēdit ad dilapidationē, qa tūc pt sibi in faciē resisti, sicut Paulus resistit Petro.2.q.7.c.paulus. qa tunc scandalizat ecclam, nō sibi nō est obediendū.40.di.c.si papa.& not. ī c. p principalē.in fi.gl. Nec pt tūc dici pastor, cuius pprīū est cōgregare & cōseruare; sed lupus, cuius pprium est rapere & dispergere. Nec ēt dici pt rector aut administrator, cū dilapidat.ff.p emptore. l.q fundū.§.tutor.C.de bo.mī.l.1.ff.de bo.q li.l.cū non solū.§.nō aūt lnīa. vñ cū tūc nō faciat tanq̄ pastor, sed tanq̄ priuatus, sibi pōt resisti. iuxta ea q no.in c.cōquerente.de rest.spo.in casu verò nro assignabat cā ltīma.s.p remuneratione suitij impensi p d.militē. vñ nō erat donō, sed debiti exolutio.ff.de don.l.aquilius reg.& l.si pf. ff.mandati.l.si remunerādi.in prin.& in c.q pio.12.q.2.facit.l.lucius.ff.de eui. Itē non ob.q ista oblō non sit facta motu pprio; qa illud cadit in gratiis seu priuilegiis; iste vero erat cōtctus, q pficiebatur ex consensu duorū.s.dñi Clementis & D.Georgij, vt ff.de pig.ac.l.j. vñ non cadit motus pprius, sed vr factus eo iure qđ meliꝰ valere pt, ēt de plenitudine ptātis p pprogatiuā principis, ut C.de dona.inter ui.& vxo.l. donōnes. & sic valeat oblō pignoris posito q als non valeret.ff.de reb.eo.l.2.in fi.de trans.c.j.facit.l.oīm. C. de testa.& ff.de test.mil.l miles q destinauerat. 5 †Nec ob.q non cē scē papa uelle uti absoluta ptāte, nisi dicat expresse, vt not. p Inn. in c. innotuit.de ele. ad qđ bene facit.l. in testō.C.de test.mil. vbi miles, q solutus est legibus quo ad instituendum vel substituendū, nō vr velle vti illa absoluta ptāte, nisi pbetur expresse. Nā illud est verū in tribus casibus. Primus qñ actus pōt de se valere sm ordinatā ptātē, vt C.de inof.test.l.si qo.secus si non pōt valere nisi de absoluta, quia tunc vr velle vti absoluta, ut l.ēt.ff.de bo.lib.& ita soluitur cōrium illius l.in d.l.si qñ.& hoc ne actus pereat & nihil operetur, q non præsumitur velle.l.si qñ.de le.1.& hoc ēt bene probatur in d. l.si miles qui destinauerat.& d.l.in testō. coniuncta l. centurio. de vul.& pu. Secundus casus est, qñ non poterat valere nisi de absoluta, princeps tñ credebat, q ualeret de ordinata errando in facto. Nam tunc non præsumitur velle vti absoluta in præiudicium alterius, ita intelligo Inn.in c.innotuit.ad hoc.l.2.§. si quis a principe. ne quid in loco pub.cum si.si vero sciebat non posse ualere nisi de absoluta, præsumitur illa velle vti, vt actum suum faciat valere, ut d.l.si qñ.& l.quotiens.de reb.dub.nec est necesse, q de aliquo iure faciat mentionem, ex quo facit ea certa scīa.l.idem vlpianus. ff. de execu.tu.c.eam te, de rescr.& no.in c.1.de const.li.6.hic autem posito, quod non valeret de ordinata ptāte, papa sciebat, cum in eo ñ cadat error iuris.l.oīm.de testa.ergo &c. 6 †Item non ob.q non interuenit subscriptio dñorum Cardinalium. Nam licèt consuetum sit in talibus alienationibus eam interuenire, qđ ēt iure vr probari.12.q.2.c.cum redemptor.25.q.9.c.quis.& no.in c.cum a nobis. de testi.tñ papa ad hoc non astringitur, si non vult, sicut videmus in siti, q oīa consueuit expedire de consilio fratrum cardinalium, non tñ de necessitate tenetur, si non uult, quia nō pōt sibi dici cur ita facis [a], de pœ.di.3.§.ex persona.& ita no.in c.ad apłicæ. de re iudi.li.6.& in c.2.de cle.non resi.de off, ord.c.quamuis.per Arch. in gl.tria facit.& in c.fundamenta.de ele.li.6.in glosella super verbo contigerit, & in extrauag. Ioannis 22. quæ incipit execrabilis. in gl.quæ incipit.s. Cardinalium, vnde sufficit sola bulla.hæc vera, nisi de stilo & consuetudine cōrium reperiretur seruatum, vcz q tales alienationes non haberentur ratæ, sed fuerint informatæ qñ tales subscriptiones non interuenerint, quia tunc staremus stilo & ex præsumpta uoluntate papæ, q solennitatem talem omisit, dicendum esset dictas lras non ualere, ut in c.q̄ graui.de cri.fal.de const. e.ex literis.ubi hr q stilus facit ius. Ex hoc ēt patet, q multominus requirebatur consensus canonicorum ecclesiæ Auinion. Item non ob.q hic non suberat aliqua utilitas ecclesiæ Auinionensis; qa saltem suberat necessitas ecclesiæ Ro.q illi erat obligata, & aliter satisfacere non poterat, ut pz ex tenore bullæ cui stare debemus, ut s, ostensum est. & bona ecclesiarū ita dēnt esse ad usum Rom. ecc. cum opus est, sicut ad usum ipsarum ecclesiarū particulariū q ab ipsa ecc. fundatæ sunt, & ab ipsa nutrimentū & fomentū recipiunt, vt in iuribus s.alle. 7 ¶†Nunc venio ad sm & tertium dubium simul, vtrum dicta pignoratio fuerit psonalis uel realis tam ea parte dñi Clementis, q ex parte D.Georgij; & verum q est realis, & durare dēt quousq; sit sibi de pecunia satisfactum, & sic ēt postq̄ D. Clemens ecclesiam Auinion.dimisit, & ēt post mortem eius. Item & post mortem D.Georgij, quousq; sit sibi uel hæredi suo satisfactū. Hoc pbatur primò ex tenore bullæ, quia ita uoluit & declarauit papa, & potuit, ut s.ostensum est. Item posito q hoc non dixisset, quia hæc est natura pignoris, ut non liberetur nisi sit integrè satisfactum, ut ff.de pig.l.grege.§.ēt.& ff.de pig.act.l.si rem.§.oīs. vnde durat pignori oblō, ēt sublata principali oblōne uel per confusionem, ut ff.ad treb.l.debitor.uel per pscriptionem, ut C.de præscri.30.an.l.cum notissimi.de lu.pign.l.intelligere. si tñ non fuit integrè satisfactum.C.de dist.pig.l.quandiu. Item patet, quia principalis obligatio, cui inhæret obligatio pignoris, est perpetua & trāsitoria ad hæredes vtriusq; cōhentis.ff.uer.ob.l.cū qui ita.§.q ita.ff. de act.& ob.l.obligationum ferè.§.placet. Inst.de uer.ob.§.si ex cōditionali. ergo idem est dicendum de obligatione pignoris accessoria, q sequitur naturam principalis.C. per quas perso.nobis acqui. l.fi. Nam ēt q alias de sui natura non transirent ad hæredes, cum cohærent transitoriis, efficiuntur transitoria, ut ff.de statu li.l. stichꝰ. si hæredi.in prin.facit.ff.de cōhen.emp.l.in modicis. Nec obst.q in bulla fuerint apposita uerba personalia, si tibi, & per te, & similia, quia talia nō faciunt obligationem personalem, q de sui natura est perpetua. ut ff.qui.mo.uel pig.hyp.sol.l.sicut.§.si debitori.& ff.de pign.act.l.necessarias.§.de uendendo.in quibus est expressum. Nā plerunq; persona pacto adiicitur, nam ut personale pactum fiat, sed ut demonstretur persona cum qua fit, ut ff.de pactis.l.iurisgentium.§.pactorum.uersi. utrum.alias sequeretur q oēs contractus essent personales. Quod ēt ex parte D.Clementis fuerit realis, pz, quia quando papa confirmat contractus inferiorum, qui de sui natura essent personales, facit eos reales & perpetuos; ergo multomagis quando ipsemet contrahit, ut in c.ueniens.de trans. ¶Ad quartum dubium.s.utrum sit danda fides narrationi bullæ. Respōsum est s.nec aliud video posse dici, vnde non repeto. ¶Ad quintū dubium resp.q lz d.castrum non ualeat uiginti milia, tamē bene potuit pro uiginti milibus obligari; quia res pōt obligari pro maiori pecunia q̄ valeat, ut pz, quia pōt eadem res diuersis obligari, & cuilibet insolidum, ut ff.de pignori.l.si debitor.& ff.qui po. in pi. hab.l.qui balneum.cum pluribus aliis. vnde attendi dz quantū percipit de redditibus d.castri.& illud extenuat debitum, ut in l.1.ff. de pig.act.pro residuo remanet adhuc obligatum, ut d.l.quandiu. 8 ff.de dist.pig.nisi probetur q D. Clemens sibi satisfecerit. ¶†Ad sextum dubium respondeo, q non video qualiter ecclesia Auinionen. possit in integ.rest.petere, quia non fuit læsa sui facilitate, nec dolo aduersarij, sed facto D.Clementis, quod quantumcunque sit graue, tolerandum est.19.di.c.in memoriam.100.di.c. cōmorem. 3.q.6.c.multum stupeo. Item quia passa est, quod pati potuit iure cōi, ut s.ostensum est, ergo non restituitur, ut in l.fi. C. de in integ. resti. Fateor tamen q ecclesia Auinio. agere potest contra ecclesiā Ro. ut dictum pignus luat, ut ff.de pi.act.l.petenti. Ad septimū dubium respondeo, q si hæres D.Georgij ageret hypothecaria contra D. Epm, posset sibi opponi, q faceret excuti bona Clementis uel ecclesiæ. Sed si agit possessorio, tanq̄ spoliatus cōdi.ex canone. sæpe.de rest.spo. nulla exceptio potest opponi, nisi super alia spoliatione, imo restituendus est ante oīa, ut in c.fi.de or.cog.C.de dona.inter ui.& ux.l.si maritus.ad l.iul.de ui.l.si quis ad se fundum.

a ¶Facis. Adde d. Ma. So. in cō.13. uer. tertiodecimo.cum uer.seq. in 1.pt.

S V M M A R I A.

1. *Societas contracta in una negociationis specie, non extenditur ad lucrum quod socii faciunt ex alia, etiam de pecunia redacta ex tali societate.*
2. *Societas contracta ad tempus, eo finito finitur societas.*
Pecunia si exercetur per alterum ex sociis, lucrum tamen est exercentis eam nomine suo, & non commune.
3. *Socii an obligentur de pecunia posita in societate ultra mandatum.*

CONSILIVM CCCCXVI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Ista fuit societas certæ negociationis, videlicet artis cambij seu nummulari, non omnium bonorum, ut patet ex instrumento, quæ societas certis modis consuetis inter campsores consueuit exerceri, ut mihi dr. Cum ergo fuerit actum inter illos socios, q quilibet eorum posset quo

libet anno extrahere partem ſuam lucri, licitũ fuit Herrico de pecunia quæ ipſum tangebat pro lucro, trafficare ad commodũ ſuũ duntaxat, & non tenetur cōicare. quod ſic probatur. ¶ Primò, quia vt mihi dr̄, aſr trafficauit dictam ſuam pecuniam, q̃ conſueuit trafficari pecunia ſocietatis artis cambij, ergo ſuum ſolum eſt cōmodum, & non ſociorũ cōe. ff. pro ſoc. l. cum duobus. §. cũ duo. & §. ſi fratres. in quibus vr̄ expreſſum. ¶ Secundò, quia illa erat pecunia propria, & non cōis, licèt ex cōi redacta. Item trafficauit noīe proprio, & non cōi, ex quibus duobus ſequiẗ, ꝙ lucrũ eſt ipſius proprium, & non cōe, vt expreſſè no. per Bar. ff. de admi. tut. l. Titiũ & Mæuium. §. alterc. in ver. & ideo pro huius declaratione. Et in Spe. de iudi. §. ſequitur. ver. vt aũt circa hor. tu. ſimplex canoniſta. quod .n. ex re mea nomine meo quæſitum eſt, meũ eſſet deber. ff. de rei ven. l. ſolum. §. meũ. ne quod mihi meis laboribus & proſpera fortuna acceſſit, hoc ad aliũ proueniens luctuoſum mihi fiat. Inſti. per quas perſo. no. acqui. §. igitur liberi. præſumiẗ aũt ſemper quis in dubio ſuo nomine, & non alieno ꝯtrahere. ff. de ſol. l. & magis. ff. de ver. obli. l. ſi ita ſtipulatus. §. Griſogonus. ¶ Tertiò probaẗ, quia vt mihi dr̄, tota pecunia ſocietatis poſita erat in traffico, ſi ergo Herricus vltra pecuniá ſocietatis, aliã in traffico poſuit, non tenebanẗ ſocij de dãno contingenti in illa, vt. ĩ. dicã in alio dubio, ergo nec lucrũ debẽt ſentire, vt ſeruet̃ æqualitas. C. cōi diui. l. pe. & ne vnius ſit lucrũ, alterius damnũ, ꝯ naturalem æquitatem. ff. pro ſoc. l. ſi nõ fuerit. §. ſi. non. n. debent audiri ſocij petentes lucrũ ꝯtrium nõ poſtulantes damnum. ff. de peti. hær. l. ſi rẽ & pretiũ. Et hoc de primo.

2 ¶ † Ad ſm dubium. Rñdeo, ꝙ finito tp̃e ſocietatis libetũ fuit Herrico ab ea ſocietate recedere, & cũ alio ſocietatẽ contrahere. ff. pro ſoc. l. actione. §. item qui ſocietatẽ in tempus. in fi. Itẽ poſito, ꝙ ſocietas. i. pecunia ſocietatis non eſſet diuiſa, tñ ex quo ſocietas erat finita, nõ tenebaẗ dictus Herricus trafficare ad vtilitatẽ ſociorũ, & ſocietatẽ, q̃ non erat, vt ibi hr̄. ex quo ſequiẗ ꝙ ẽt ſi pecuniam, quę fuerat ſocietatis, trafficauit Herricus noīe proprio, ſocietate finita non teneẗ cōicare lucrũ inde ꝓueniens, quia negligentia ipſorum ſociorũ non petentiũ pecuniã diuidi perceperit, ergo reddere nõ teneẗ. ff. ad Treb. l. mulier. §. ſi hr̄s. & plenè no. eo. ti. l. in fideicommiſſaria. Conſtat aũt, ꝙ poſtq̃ ſocietas erat ꝯcta ad tp̃s, ipſum tempus interpellabat ſocios ad diuiſionẽ, & ponebat eos in mora ſine interpellatione hominis. C. de ꝯtrah. emp. l. magnã. Nec ob. ꝙ illa pecunia eſſet cōis cũ ſocijs, nã non ſequitur ꝙ propterea lucrũ ſit cōe, ex quo nomine proprio trafficauit, pp eorũ negligentiã, vt ff. de fur. l. vas. §. fi. vbi hoc probatur.

3 ¶ † Ad tertiũ dubiũ. Rñdeo, ꝙ ſi Herricus vltra pecunias ſocietatis aliã pecuniã poſuit in traffico, non potuit pro illa ſocios obligare, quia non habebat mandatũ ad hoc. ff. mand. l. diligenter. ſequitur ergo ꝙ pro illa pecunia damnum & lucrũ eſſet ſolius Herrici per iura allegata in primo dubio. ¶ Factũ ſuper quo petiẗ cōſiliũ, proponiẗ in iſta forma, videlicet.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Duo fratres, vnus nomine Iacobus, alter nomine Claretus poſt mortẽ patris eorum in hr̄ditate cōi remãſerunt, & vnuſquiſq; vxorem accepit, & dotes quas habuerunt cōicauerunt adinuicẽ. Quorum quidẽ fratrum ille Iacobus diuiſione non facta fecit teſtm̃, in quo Agneſinæ filiæ ſuæ iure inſtitutionis reliquit ducentas libras denariorum, & ei ſubſtituit vulgariter & pupillariter & per fideicommiſſum Antonium filium dicti teſtatoris, & voluit ꝙ ſi dictus eius filius non viueret aut de eo hæredes nõ remanerent, dictæ ducentæ libræ denariorum deuenirẽt in Claretum prædictum. Et reliquit ꝙ certa pecunia expenderetur in funerum impenſis. In alijs ſuis bonis inſtituit dictum Ant. eius filium, & ei ſubſtituit vulgariter pupillariter & per fideicommiſſum abſq; detractione Trebellianicæ vel falcidiæ Claretum prædictum in oībus ſuis bonis præterq̃ in vna petia terræ, quã reliquit eccleſiæ S. Franciſci. Poſt hoc mortuo dicto teſtatore deceſſit dicta Agneſina in pupillari ætate. Deinde dña Sancta habitans cũ dicto ſuo filio cōmiſit ſtuprũ cum quodã, ex quo in prædicta domo peperit filium in maximã iniuriã dicti Anto. eius filii, cui matri fuit reſtituta dos, & ſe nuptui tradidit. Et ex iſto ſecundo matrimonio habuit filios & nõ petijt tutorem dicto Antonio eius filio. Demum Antonius prædictus factus adultus ſimiliter indiuiſus a dicto Clareto fecit quandam donationem inter uiuos, finaliter fecit teſtamentum in quo reliq̃t matri iure ſubſtitutionis quinquaginta ſolidos, & ab oībus alijs bonis eã exhæredauit pp dictum ſtuprum commiſſum per eam, & in alijs ſuis bonis inſtituit Claretum prædictum eius patruum, & aliqua diuiſione non facta a dicto Clareto de eius bonis deceſſit.

¶ Quæritur modo qualiter debeat fieri in prædictis bonis ſucceſſio habita conſideratione omnium, quæ ſuperius ſunt pro ueritate propoſita, ita quæritur.

S V M M A R I A.

1 *Mater inſtituta in teſtamento filii in modica quantitate iuſſa ut ea contētaretur ad legitimæ ſupplementum agere poteſt, etiam ſi ſtuprum commiſit, & deinde ad ſecundas nuptias tranſierit non petito tutore.*

2 *Legitima matris, qualiter detrahatur, & ex quibus bonis, quando filius erat grauatus reſtituere per fideicom. patruo ſuo.*

3 *Deductiones quæ & quot fieri debent, ut appareat quæ ſint bona propria grauati per fideicom.*

4 *Legitimæ ſupplementum poteſt deduci de legato facto eccleſiæ, quod tanquam ius reale ſequitur res hæreditarias.*

CONSILIVM CCCCXVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Iſta dña Sãcta debet hr̄e ſupplementũ legitimæ in bonis Antonij ſui, poſtq̃ ſibi fuit aliquid relictũ iure inſtōnis. C. de inof. teſt. l. oīmodo. & in Auth. vt cũ de app. cog. §. verũ. Nec excludiẗ ex eo, ꝙ filius prohibuit eã plus petere vel hr̄e, ut in d. §. uerũ expreſſè dr̄, licet alias prohiberi poſſit ius accreſcendi. ff. de uſuf. l. dñs. & ibi no. ff. de iniu. teſt. ſi ergo. de hær. inſti. quotiens. §. ſi duo. nec ẽt excludiẗ ex eo ꝙ ſtuprũ cōmiſit, quia non eſt de cauſis, ex quibus parentes poſſint exhr̄dari, ut paret [a] in Auth. vt cũ de app. cog. §. & hoc quidem de parẽtibus. licet ſint cãæ ex quibus exhęredanẗ filij. e. ti. §. aliud quoq; capſm. ver. ſi alieni. & C. de inof. teſt. l. filiã. nec ẽt excluditur ex eo ꝙ trãſiuit ad ſcd̃a uota non petito tutore d. Anto. ſuo filio pupillo. Tũ quia tutelã eius nõ ſuſceperat, quo caſu nõ debuiſſet tranſire niſi prius aliũ tutorẽ feciſſet ordinari, & reliqua reſtituiſſet. C. ad tertul. l. oẽm. nã ẽt cũ hic tutelã nõ ſuſceperit pp tranſitũ nõ puniẗ, quia ceſſat rō illius. l. nec ẽt puniẗ ex eo ꝙ tutorẽ nõ petiis, quia factus pubes deceſſit. e. ti. l. mr̄es. Inſt. e. ti. §. fi. & ff. de leg. hæ. l. ſciãt.

2 ¶ † Nũc vidẽdũ eſt de qbus bonis dẽt ſuppleri d. legitima. Rñdeo de bonis Antonii, quæ iure ſuo habeant, & in rõne fideicõmiſſi nõ cadebant, vcʒ de legitima ſibi debita iure naturę in bonis patris, q̃ eſt tertia pars eius qd̃ habiturus fuiſſet ab inteſtato. C. de inof. teſt. l. parentibus. & Auth. nouiſſima. & ſi qua alia bona poſt mortem patris acq̃ſiuit uel ante ex cã aduẽtitia, talia. n. in fideicõ. non cadebant. Et ideo claretus tanq̃ hæres eius & nõ tanq̃ fideicõ. hʒ. ff. de vul. & pupi. l. cohęredi. §. cum filiæ. C. ad fal. l. q̃q̃. Non aũt ideo dico ĩ trebellianica, cùm illa fuerit in teſtõ l. prohibita, & prohiberi potuit. ut plenè no. per Cy. in Auth. ſed cum teſta. C. ad l. fal. & per Bar. in l. Marcellus. ad treb. Alia uero bona ultra pdicta partim hʒ Claretus iure ſuo, cũ eſſent cōia inter ipſum, & Anto. partim tanq̃ fideicõmiſſarius. ſ. illa quæ tangebãt Anto. & in reſtõnẽ cadebant. ff. de leg. 2. l. vnũ ex familia in prin. & ff. ad l. fal. l. fundo.

3 † Sed ut iſta clarius appareant, & ſciantur q̃ ſit legitima Antonii, de qua detrahenda eſt legitima matris, ſciendũ eſt plures deductiones ſunt fiendæ de dictis bonis, anteq̃ perueniatur ad legitimam. Ex quibus apparebit reſponſio ad ſingula dubia, quæ poſſunt oriri. ¶ Et primò cum dicta bona fuerint cōia inter Claretum & Ant. patremq; ipſius, debet deduci dos vxoris Clareti, ſicut fuit deducta dos dominæ Sanctę, quæ poſitæ fuerant in cōi. Non dico ꝙ tantum ſit deducendum, quantum fuit reſtitutum dominæ Sanctæ pro ſua, ſed quantum fuit dos vxoris Clareti in communi poſita, ſi minor fuit vt hæc probantur. ff. pro ſoc. l. actione. §. fi. ff. famil. erciſ. §. hoc amplius. ¶ Secundò debet deduci illud, quod tangebat Claretũ ratione cōionis & ſocietatis, q̃ habebat in d. bonis cum Ant. & eius patre. Quod quãtum ſit, colligiẗ ex portione qua Claretus patri ſucceſſit vna cum Iacobo patre Antonii. Et ex prædictis & conuentionibus habitis inter eos, quæ in facto conſiſtunt. ff. ad l. fal. l. ſi ex plagiis. §. in cliuo. de conſti. c. j. lib. vj. vt eccle. bene. c. vt noſtrum. Et iſta bona dicitur habere Claretum iure ſuo, non ab Anton. uel eius patre. ¶ Tertiò debent deduci illæ ducen. lib. relictæ Agneſinæ in quibus fuit Antonius pupillariter ſubſti. condõ ſubſtõnis, & ſic mater quo ad illas fuit excluſa ab oī legitima, quã poſſet ꝑtendere ex pſona Agneſinæ. ff. de inof. teſta. l. papin. §. ſed nec impuberis. C. de impu. & aliis ſubſt. l. p̃cibus. & in c. ſi pater. de teſta. lib. 6. Item cũ poſt pupil. ſubſti. factam in aliis ducentis libris pater ſubſtituerit Claretum per fideicõ. dictę ducentæ lib. dena. cadunt in ſubſtõne fideicõmiſſaria, ſicut ꝑlegata priua facta. C. de fideicõ. l. cũ uirum. & qd̃ ibi no. ff. ad Treb. l. Marcellus. §. quidã liberis. & l. ita tamen. §. qui ſuſpectam. per Bar. & eo. titu. l. ſceuola. Conſtat autem, ꝙ in eo, qd̃ quis habet ex pupillari ſubſti. grauati.

[a] ¶ Vt p3 Vide ẽt q̃ hiis p Bald. in cōſ. 112 in 5. pt. & in cōſil. 208. ea. pt. & in cōſi. 213. in 3. parte.

pôt per eũ qui substituit ipsum. ff. de lega. j. l. si fundũ. per fideicõ. §. fi. cum l. seq. Dico aũt, ꝙ illæ ducentæ libræ cadũt integrè in fideicõmissum, nec aliqua legitima cõpetebat Antonio illo nisi tanq̃ hrẽs Agnesinæ, nõ tanq̃ hæres patris. l. papi. §. sed nec impuberis. de inof. test. & in hẽditate fratris vł sororis nõ debeť fratri legitima, nisi turpe ꝑsona hẽd. istituta. C. de inof. test. l. fratris. & l. fratres. Ex quibus patet, ꝙ claretus debet hr̃e illas ducentas libras tanq̃ fideicõmis. & a patre Antonij nõ ab Antonio vr̃ hr̃e. d. l. si fundũ ꝑ fideicõmissum. §. fi. Et ꝑ ꝯñs mater antonij nil debet in eis hr̃e pro legitima, nec ex ꝑsona Agnesinæ, nec ex ꝑsona antonij. ¶ Quartò debent deduci de dictis bonis expensæ funeris factæ in sepultura Iacobi patris Antonij, & ẽt æs alienum, ut ff. de inof. testa. l. papi. §. quarta aũt. Factis bis quatuor deductionibus, tunc totũ residuum debet diuidi in tres ptes. quarũ duas habebit Claretus tanquã fideicõmissarius, & sic a patre Antonij non ab Antonio. d. l. vnum ex familia. in prin. ꝑ ꝯña mater Antonij nil debet hr̃e ꝓ legitima. facit qđ no. in l. fi. C. de inst. & substi. Tertiam verò partẽ habebit tanq̃ hrẽs Antonij. l. q̃q̃. ad l. falc. Et idẽ in alijs bonis, quæ nõ fuissent Iacobi, sed Antonij, vt l. cohæred. §. cum filiæ. ff. de vulg. & pup. De illa ergo tertia parte & alijs bonis, si qua sint matri supplenda, est legitima, videlicet vt habeat tertiam illius tertiæ aliorũ bonorũ Antonij deducto primo ære alieno Antonij, & impensis sui funeris. d. §. quarta. † Legatum uerò factum fratribus minoribus non deducitur, imo debet ẽt de illo legitimã habere, cũ speciale sit in legato libertatis, vt non deducatur, vt d. §. quarta. Si ergo nondum solutum est legatũ fratribus, agere põt dicta dña Sancta ꝯ Claretum ẽt pro eo qđ hr̃e debet in illo legato, & ipse Claretus tanto minus restituet fratribus. ff. ad Trebel. l. ita tñ. §. qui ex trebelliano. in fi. & l. marcellus. §. idem pomponius. facit ad l. fal. l. pœnales. §. pœnæ. Si iam restituisset, puto ꝙ agere posset contra fratres, quia ius agendi ad supplementum sequitur res ipsas hæreditarias. C. de inof. test. l. sancimus. §. repletionem. & ff. ad Treb. l. iubemus. Item nec per donationem factam ab Antonio legitima matris potuit diminui, vt C. de inof. dona. l. j.

¶ Cum aũt vltimo loco quæritur an fratres Vterini d. Antonij venire possint ad eius successionem. certum est, ꝙ non, postquam Antonius testamentum fecit, & aliam non turpẽ personam hæredem instituit, vt l. fratris. & l. fratres. C. de inof. testam.

¶ Casus talis est.

¶ Cõe Senarum vendidit quibusdã ciuibus dictæ ciuitatis introitus castri asciani comitatus Senarũ per hæc verba, valet. ¶ Omnes & singulas gabellas curiæ & districtus d. Castri cum omnibus fructibus & emolumentis ad dictas gabellas & redditus ꝑtinentibus & spectantibus, quæ gabella & redditus ad præsens exiguntur, & exigi pñt ꝑ cõe Senarũ & eius officiales ꝑ formã capitulorũ vltimò ꝑ d. cõitatem factorũ cũ cõi Sen. &c. & ĩ. subijcitur. Quæ gabellæ introitus redditus & prouentus ꝑ cõem Senarũ ꝯñr ꝑ quoscunq; emptores illarũ & dicti cõis Senarum cõmissarios ẽm dicta capitula exiguntur, & exigi debent, & pñt, vt inferius effectualiter continetur. Ista sunt verba formalia instri, præsupponitur aũt in facto ꝙ tpe venditionis prædictæ dicti introitus colligebãtur ꝑ quendam officialem cõis Senarũ nomine dicti cõis, inter quos specialiter colligebatur introitus damnorum datorum, & cõdemnationẽ nomine dicti cõis senarum. ¶ Item quòd uigore dictæ [a] venditionis fuerunt oẽs prædicti redditus & introitus assignati dictis emptoribus, inter quos ẽt redditus prædicti dãnorũ datorũ, & cõdemnationũ, qui vt dictum est nomine dictæ cõis Senarũ exigebantur & in eorũ quasi possessione steterunt emptores prædicti ꝑ plures menses ipsos exigendo, sicut ꝑ dictos officiales exigebantur. Nunc verò cõitas asciani dicit, & asserit dictos introitus dãnorũ datorũ & condẽnationem non pertinere ad cõitatẽ Senarum, sed ad se certis de causis seu virtute quorũdam pactorũ & capitulorum, de quibus nihil ad præsens. Et si unq̃ fuerunt dicti introitus collecti nomine cõitatis Senarũ, dicit hoc fuisse factũ indebitẽ & de facto, & ꝑ consequens dicit eos non venire de dicta venditione, nec potuisse per ipsum cõe Senarũ uendi in præiudicium dictæ cõitatis Asciani. Et ꝑsupposito ꝙ dicta cõitas Asciani, quo ad se bene dicat, & ꝙ dicti redditus dãnorum datorum & cõdemnationum ad ipsam pertineant. Nũc quæritur vtrũ dicti redditus ueniant in uenditione prædicta quo ad præiudicium cõitatis Senarum, & sic dicta communitas teneatur dictis emptoribus ad interesse, vel ad restitutionem pretii, seu ad remissionem quando valẽt dicti introitus damnorum datorum & condemnationum.

[a] ¶ Qui. Vide d. Alex. de Imol. in cõs. 107. in 2. col. in 3. par. & in cõsil. 23. in in vl. co. in 3. par.

SVMMARIA.

1. *Venditor, qui uniuersitatem redditnum generaliter uendidit, ex quibus quidam de iure, quidam de facto percipiebantur, an uideatur omnes redditus tam de facto quàm de iure perceptos uendidisse.*
2. *Venditor an teneatur de euictione, si euincantur redditus quos de facto percipiebat. & concluditur teneri.*
3. *Relatiuum qui, quæ, quod an restringat genus præcedens, nomen, & quid in ultimis uoluntatibus, & quid in contractibus inter uiuos, & per totum de natura relatiui.*

CONSILIVM CCCCXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ [1] † Quod dicti redditus dãnorũ datorũ non veniant in dicta venditione generali, postq̃ pertinebant ad cõitatẽ Asciani, sed solũ illi q̃ pertinebant ad cõitatẽ Senarũ, & ꝙ de illis tm̃ videatur actũ inter partes, sicq; cõitas Senarũ dictis emptoribus nõ teneatur pluribus rõnibus ꝓbari vr̃. Et primo, quia cũ aliqua res certa & determinata uendiť uel legať, in qua vendẽs vel legans partẽ iuris hẽt & alius partẽ, nõ vr̃ venditũ uel legatũ nisi ius vel partẽ quã hẽt venditor vel testator non ius qđ hẽt alius, nec ad plus venditor, vel hæres teneť. ff. de ꝯhẽ. empt. l. q̃ tabernas. de leg. j. l. serui electione. §. fi. & l. si domus. in fi. de lega. 3. l. q̃ cocubinam. §. q̃ fundũ. Fortius ergo cũ venduntur plures res simplr̃ vel in gñe, vt non videať actũ de his in q̃bus vendẽs nõ hẽt ius. arg. ff. de aur. & ar. leg. l. quintus. il j. post prin. ibi. multum n. interest gñaliter, &c. Nã primo casu fit aliqualis ĩpropriatio, cũ tota res fuerit vendita, & tñ restringitur ad partẽ eius. Scđò vero nõ, q̃a verba gñalia vel indefinita pñt in illis rebus, q̃ ptinẽt ad vẽdentẽ, ꝓpriè verificari, ergo &c. ar. ff. de aur. & arg. leg. l. plautius. ¶ Præterea. l. dicit, ꝙ si q̃s legat oẽs res quas habet in tali loco, & sic cũ signo vlĩ, nõ vr̃ sentire nisi de illis rebus, in quibus hẽt plenum ius dñii, non de aliis in q̃bus hẽt ius semiplenũ. s. obłonis, licet illas in d. loco habeat. ff. de le. 3. l. q̃ habebat. in prin. ff. de sup. leg. l. legata. §. fi. multominus de aliis, in q̃bus nullũ ius hẽt, sentire vr̃. Si hoc est in legatis, idẽ in ꝯctibus. ff. de leg. j. l. seruũ. §. q̃ chyrographũ. de leg. 3. l. q̃ chyrographũ. hic aũt vendidit cõe Senarũ redditus quos hẽt & ꝑcipere põt in Asciano, vr̃ ergo tm̃ illos vendidisse, in quibus hẽt ius plenũ, non illos qui ptinẽt ad cõe Asciani. [2] † Præterea qñ relatiuũ, q̃s, vel qui, venit ad determinationẽ alicuius gñis, nõ certæ vel determinatæ rei, si iungatur verbo p̃sentis tpis, limitat & restringit illud genus ẽm limitationẽ & restrictionẽ, q̃ seq̃tur post relatiuũ. ff. de leg. 3. l. nup. ff. de aur. & arg. leg. l. q̃ntus. alias, scribit q̃ntus. Sed in uerbis Instri cõtinetur relatiuũ. s. q̃ gabella & redditus ad præsens exiguntur, & exigi pñt ꝑ cõe Senarum, & ita subijcitur & exigi debet, &c. q̃ verba exigũtur & exigi debẽt, sunt p̃sentis tpis. Itẽ p̃cedũt verba gñalia. s. itẽ oẽs & singulas gabellas redditus, &c. Et sic vr̃, ꝙ illud relatiuũ, q̃ debeat limitare genus p̃cedens ẽm q̃ sequũtur, vcʒ vt intelligatur vẽdere illas tm̃ gabellas & redditus, q̃ pñt exigi vł debẽtur ꝑ cõe Senarũ, & sic de ptinẽtibus tm̃ ad ipsum cõe, non ad cõe Asciani, q̃a verba illa debẽt intelligi. s. de iure. ff. de verb. sig. l. nepos ꝓculo. ff. de cond. inst. l. si filius. ff. de ver. ob. l. stipło illa in princ. & qđ ibi nor. ff. rẽ ra. ha. l. siue. §. cũ aũt. & l. ꝓcu. Redditus aũt, de q̃bus agitur, si ptinebãt ad cõe Asciani, nõ poterãt exigi de iure ꝑ cõe Senarũ, ergo de illis nõ vr̃ actũ in d. venditione, nec ad eos tenet cõe Senarũ dictis emptoribus. ¶ Præterea relatiuũ, q̃s, vel q̃, [a] positũ sine copula restringit suũ antecedẽs. de leg. 3. l. ea tñ adiectio. ff. de alimẽ. leg. l. a filio. §. testator. & sic uerbũ gabella, redditus, & ꝓuentus, q̃ sunt antecedens illius relatiui, q̃ limitanť ẽm ea q̃ post relatiuũ sequuntur, vt ã. dictũ est. ¶ Præterea licet relatiuũ, q̃, sit gñis fœminini, & sic salua rõne recti sermonis nõ videať restringere nisi verbũ, gabella, tñ ex quo positũ est in alia & diuersa oratione de ꝑ se, vt ex ꝯtextu scripturæ appet, limitat oĩa. ff. de le. 3. l. hæres meus. §. vxori. ubi tex. sing. licèt secus sit in qualitate q̃ adijcitur in ea oratione ꝑ modũ qualificatiuũ. ff. de aur. & argẽ. leg. l. plautius. ff. q̃ñ dies leg. ce. l. filiũ. & qđ ibi no. Ad hoc de rebus dub. l. fi. & ibi no. ꝑ Bar. Præterea uerba p̃cedentia gñalia per sequentia limitãtur & restringuntur regulariter. ff. de hær. insti. l. qui non limitabat. §. Lucio. & l. si quis ita hæres. & l. cum ictũ. §. fi. de leg. 3. l. q̃ritum. post prin. & l. qđ his verbis. & l. prædiis. post princ. & l. quisquia. & ibi no. ¶ Vltimò facit ad prædicta lex expressa, q̃ dicit, ꝙ si quis vendidit alicui iura quæ habet in aliqua uniuersitate, puta in hæreditate non uenit in venditione nisi ius qđ habet ea, & ideo si nullũ ius habet, nihil teneť emptori præstare, & nihilominus ꝑtiũ cõquærit. ff. de hær. vel act. ven. l. ꝙ si in vẽditione. cũ l. seq. sed hic vẽdidit introitus

troitus, redditus, & prouentus, & sic iura q̄ cōitas Senarũ habebat in castro Asciani vel eius districtu, q̄ verba.s.castrũ & districtũ seu curia faciunt quandã vniuersitatẽ. Nã districtũ & territoriũ idem a sunt. de ele.c.vbi periculũ.§.porro.lib.6. Territoriũ aũt dr̄ q̄dam vniuersitas.ff.de verb.sig.l.pupillus.§.territoriũ.sequit igit, ꝙ in venditione p̄dicta solũ illa veniunt, quę cōitas Senarũ habebat, alia non, nec pro illis aliquid dictis emptoribus pręstare tenet. ¶ In 𝔷trium ꝙ dicti redditus veniant, probat pluribus rōnibus. ¶ Primò, ex signo vr̄i oēs & singulos &c. quod signũ vr̄r operat in oībus.ff. de leg.3.l.Iulianus.in prin.ff.de aur.& arg.lega.l. pediculis.§. Labeo.dũmodo sint de natura generis.de vsufr.leg.l.generali.§. vxori. ¶ Secundò ex illis verbis redditus, introitus, & prouentus &c. quæ verba sunt gn̄alia & cōprehendunt omne emolumentũ qualitercunq; prouenientes ēt rōne iurisdictionis, sicut sunt isti de quibus agit.ff.de vsufr.l.vsufructu legato.& qđ not.per gl.in l.frugẽ. de verb.sig.& expressè p Inno.in c. pastoralis. de donat.sup verbo redditus.facit qđ not.Bar.in l.fi.ff.sol.mat.de ele. c.statuiũ. in cle. ¶ Tertiò ex verbo, curiæ, quod est in instr̄o. Nã nulli alij redditus curię pn̄t esse, nisi illi de quibus agit, igit de ipsis expressè fuit actũ, & sic non relinquit qō voluntati.ff.de vulg.& pup.l. iã hoc iure.§. fi.de leg.3.l.illud aut illud.§.cũ in verbis.ff.de ma.test.l. si qs locuplex. Nec ob.s dictis verba q̄ subijciunt, s.q̄ percipiunt seu exiguntur & exigi pn̄t &c. qa dicta verba cũ sint posita in alia oratione p se, & separatis maxime cã repetitione sui antecedentis, s.q̄ gabella &c. Non.n.ponit gratia limitationis, sed magis causa demōstrationis, arg.ff.de leg.1.l.quidam relictõ.ff.de ali.& cib.l. Lucius.ff.de lib.leg.l.fi.§.Titia.& qđ no.Bar.de vulg.& pu.l.Cẽturio. in quarta qōne principali.vbi dicit in versi. q̄ro circa p̄dicta.ꝙ verba q̄ pn̄t intelligi, vt ponat demonstratiuè & dispositiuè, in dubio ponunt demōstratiuè. ¶ Præterea qn̄ p relatiuũ, qs, vel qui, adijcit aliqua res q̄ cōpetit cuilibet de genere p̄cedenti, tunc nō ponit restrictiuè sed declaratiuè seu demōstratiuè.ff.de iusti.& iur.l.oēs populi. C. de summa tri.& l.cunctos populos.& l.oībus ciuitatibus. ad Tre. sed hic adijcit qualitas cōpetens cuilibet de genere, s.q̄ exiguntur & exigi pn̄t &c. No.duo.s.exigunt, qđ intelligi pōt de facto. Item exigi pn̄t.s.de iure. Cōstat aũt ꝙ isti redditus & oēs alij exigebant per cōe Senarũ seu eius officialẽ & eius nomine, & sic qualitas ista cuilibet de genere p̄cedenti cōpetit, igit non ponit restrictiuè, sed declaratiuè. Quartò sic, affirmãdo arg.s̄.proxi.facti qn̄cunq; duæ qualitates copulant non respectu certi & determinati substantiui, sed respectu alicuius generis nō requirit cōcursus vtriusq; qualitatis, sed sufficit alterũ adesse. Vnde si testōr legat alicui vestes emptas & paratas sui cã, nō requirit ꝙ sint simul emptæ & paratæ, sed veniunt emptæ tm̄, vel paratæ tm̄.ff.de leg.3.l. q cōcubinã.in prin. vbi tex.de quo Bar.multũ mirat, secus respectu certi & determinati substantiui, vt ibi per eũ. Modo hic copulant duæ qualitates, s.q̄ exigunt, ecce vnã, q̄ refert ad factũ. Itẽ exigi pn̄t, ecce aliã q̄ refert ad ius. Sic ergo veniunt in dicta vẽditione nō solũ redditus q exigunt & exigi pn̄t simul ita ꝙ ambæ qualitates cōcurrunt, sed ẽt illi qui exigunt tm̄ licet exigi nō possint. Itẽ qa exigi pn̄t, licet nō exigant. Hic aũt exigebant p dictos officiales dicti redditus vt supponit, ideo venditi vn̄t, licèt de facto exigent. ¶ Quintò & vltimò, quia dicti redditus damnorũ datorũ & condemnationũ fuerũt dictis emptoribus assignati, qui ipsos exigetunt per p̄ses menses. Ex quo vr̄ ab ipso initio de ipsis actum fuisse, vt venirẽt in vẽditione, quia per actus subsequentes declaratur voluntas in præcedẽtibus. ff.ad mace.l.si Iulianus.§.proinde.ff.rerũ amo. l.si concubinam.§. res amotas.ff.de leg.3.l.vxori.§.fi.& quod not.18.dist. c.peruenit. de ele.c.officij.C.de natu.li.l.cum quis.circa fi.ibi.neq;.n. ¶ Quid dicendũ? bŕ istam vltimã partẽ puto verã, primò p dictas rōnes & argumẽta facta pro ipsa.per l.expressam.ff.de act.emp.l.q̄ro.dicẽtẽ, ꝙ si qs vendidit alicui quicquid possidebat intra certos terminos sciens se certã partẽ nō possidere, nec certiorauit emptorẽ qui credebat ipsum totũ possidere, tenetur vẽditor actione ex empto pro eo quod non possidebat, ne emptor ex hoc capiatur vel decipiatur. Si ergo hic cōe Senarum vendidit dictis emptoribus oēs & singulos redditus, quos habebat vel p̄cipere poterat ĩ castro asciani, sciẽs se nō posse exigere vel exigere vel percipere dãna data vel cōdẽnata debebat de his specialr̄ certificare emptores q hoc ignorabãt, qđ cũ nō fecerint agere pn̄t emptores, vt fiat remissio pretij quantũ valẽt dicta dãna data & ꝯdẽnationes.ff.de act.emp.l. si quis seruũ.ĩ fi.ff.de ædi.edi.l.si plura.ff.de eui.l.j.in fi.& l.vẽditor.de hære.vel act.ven.l.ꝙ si sit. Nec ob.argumẽta facta in 𝔷riũ. nã quantũ ad iudicata in vltimis volũtatibus nō obstãt, qa illa iudicant s̄m voluntatem testōris dũtaxat, ex cuius solius volũtate depẽdent.ff.de ꝯdi.& demon.l.in cōditionibus.ff.de aur.& arg.leg.l.inter vestem. Nos loquimur in 𝔷ctu emptionis & vẽditionis, qui diiudicat nō so a lũ ex intẽtione emẽtis, sed vendẽtis.facit.ff.de act.& obl.l. nō solũ. vnde verba gn̄alia prolata a vẽditore, q̄ tendunt ad diminutionem 𝔷ctus, vel in præiudiciũ emptoris, nō nocẽt emptori si ipse ignorabat, & venditor sciebat.ff.de act.emp.l.j.post prin.ff.de eui.l. q libertate.in prin.& pe.§.& fi.de ser.l.q arborẽ.§.fi.vnde fit interpretatio s̄m intentionẽ emptoris ignoratis, vt oīa veniãt quæ credidit emptor venire, dũmodo de significatione verborũ venire possint, vt dictis iuribus. In quantũ verò sunt ĩ 𝔷ctibus, tũc habẽt locũ emptor, sciẽte, sed eo ignorãte & vẽditore sciẽte locũ nō habent, imo fit interpretatio 𝔷 venditorẽ.ff.de hr̄d. vel act. vendi. l.hoc aũt.vbi plenè probatur. Cōcludo ergo ꝙ redditus dictorũ dãnorũ datorũ & condẽnationũ venũt in dicta vẽditione tã pp generalitatẽ verborũ, q̄ pp ignorantiã & bonã fidẽ emptorũ quantuncunq; nō ptineat ad cōe Senarũ, sed ad cōe asciani. Et ideo ipsis euictis dictũ commune Senarũ tenetur dictis emptoribus ad remissionem vel restitutionem pretij vniuersalis, quatenus dicti redditus valent.

a ¶ Sunt. Et quid aũt differãt vide Bald. in consi. 499. in j. parte.

¶ Casus.

¶ Attende lector & olim sæpius ecclesiã Dei schismatæ laborasse, nã hoc cōsilio & duobus sequentibus tres clarissi. Iurecō. pro eo sedando iã annos. 30. in maximã Christiani nominis perniciẽ ptinaciter durãte ꝯsulerũt. Id qđ superiore anno valde ẽt formidabatur, nec citra ingentẽ hominũ stragẽ incepta tm̄ scissura pertransiuit, quod & nunc super iniectis cineribus nō satis tute perambulatur. In creatione aũt Gregorij.12.ꝯuentũ fuerat vt is post ea Pōtificatui renũciaret, quo facilius & antipapa Benedictus noīe, si qd iuris hr̄et, ad renunciãdũ induceretur, fieretq; vnanimiter noui legitimiq; pastoris electio. ¶ Quod inter Cardinales & Gregoriũ p̄missione, iureiurãdo, & voto fuerat roboratũ, idq; ex ꝯuentione Saonæ fieri debuit. Gregorius renuebat ad locum designatum accedere, nec etiam permittebat vt Cardi. accederent consulitur.

S V M M A R I A.

1. *Papa an teneatur renunciare papatui tempore schismatis, & ex conventione sua.*
2. *Cardinales non obstante prohibitione Pontificis ad locum in conuentione designatum accedere sua promissione tenentur, eo ꝙ Papa notoriè sit criminosus & periurus. & 4.*
3. *Concilium q̄ñ Cardinales conuocare possunt propter scandalosum crimẽ Pontificis.*
4. *Papa in quibus casibus (& hoc melius in seq. cōsilio) possit a concilio iudicari. vide in seq. consi. nu. 9.*

Concilij quanta authoritas sit omnia consilia multa eleganter adducuntur.
Schisma an sapiat hæresim.
Papæ notorium crimen an sapiat hæresim.

CONSILIVM CCCCXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Præmitto a l euidẽtia 𝔷 duo. Primò ꝙ ĩspectis & ꝯsideratis verbis instrumẽti facti in ꝯclaui Papa est obligatus ad renunciandũ sub duplici conditione. Prima est, si & qñ antipapa renunciabit. Secunda est, si & anticardinales dummodo velint effectualr̄ conuenire cũ dn̄s Cardinalibus, vt sequatur cōis electio.i.dicere si effectualr̄ cōueniãt ambo collegia. Nã cũ ista cōuentio sit mutua, qđ de vno collegio dr̄, vr̄ dictum de alio.ar.ff.de accepti.l.fi.vnde sensus verborũ est iste, videlicet dũmodo anticardinales effectualr̄ cōueniãt cũ dn̄is Cardinalibus & ecōtra. Et no.ꝙ in oblōne, quã fecit Papa de renũciatione, nō exprimit cōuentio de necessitate fiẽda. Sed simplr̄ dr̄, ꝙ renũciabit si & qñ &c. Ex quibus elicio tres cōclusiones necessarias pro intellectu eius qđ q̄ritur. ¶ Prima est, ꝙ ista electio certo loco fiẽda principalr̄ respicit dn̄os Cardinales, qui habent cōuenire, vt purificetur obligatio Papæ, & ẽt possint ad nouã electionẽ procedere facta dicta renunciatione, s̄m formã iuris q̄ seruari nō pōt nisi ĩ vnũ conueniant, vt in c.vbi periculũ.de ele.lib.6.co. tit. ne Romani.in cle. Papã verò eius obligatio principalr̄ nō respicit, cũ possit vbiq; existens renunciare vel per procuratorẽ ad hoc constitutũ, impletis tñ dictis cōditionibus, vt ex verbis instrumẽti luculenter apparet. ¶ Secunda conclusio est, ꝙ licet conuentũ sit per Papã de loco Saonæ, tñ si ambo collegia ibi conueniant & cōcordent de electione futura, & antipapa velit renunciare cũ effectu illic vel alibi ꝙ si Papa paratus est renunciare in quocunq; loco, vel procuratorem ad hoc constitutũ mittere, non tenetur ibi personalr̄ conuenire, quia postq̄ habemus effectũ, s.cessionem vtriusq;, nouamq; electionẽ non est curandũ de modo, licet de ipso sit expressè conuentũ, ex quo nihil importat, ff.ad Treb.l.mulier.C.de cōdi.insti. l.si mater.

b ¶ Præmino ad euidentiã. Adde quod in simili elegãter cōsuluit Lud Ro. ꝯsi. 513. inc beatissimus pr̄ sixtus & d.Phi. deci. icō si.151.i. cip.diuino implorato præsidio maximi ponderis &c. in 1.vol.nu. 8.& 6.

l. si mater. ¶ Tertia conclusio est, q nisi ambo collegia ibi effectu
litec conueniant, obligatio Papæ non est purificata, qa quousq; cõ
ueniant pn ssibile est eos mutare voluntatẽ & non conuenire, licet
.n. dicant p̄fati dñi se velle conuenire, non tñ est pucificata condõ,
qa ,put ea uerbis instr̄i apparet, reqnirit nolnntas cũ effectu. i. effe-
ctualis cõuentio, & ubi facto opus est, noluntas non sufficit. de eo
q mit. in pos. cau. rei seruan. c. j. ¶ Scd'ò p̄mitto, q lʒ ista cõuentio
respiciat dños cardinales principal'r, sed secũdario Papã, si & ipse
cõuenire nelit, tñ electio loci vigore dicti instr̄i fuit p dños cardi-
nales cõmissa Papæ. qđ ptʒ in ea parte dũ se obligat ad mittendum
nuntios & oratores j. certum tp̄s, & ad dandũ eis plenam ptãtem
conueniendi de loco cũ consilio eorũdẽ, fuit ergo sensus illorum
uerborũ, q papa mittat ad eligendũ dictũ locũ uice & noĩe suo, &
noĩe dictorũ dñorũ, in quo ipse si uelit, & d. dñi ẽt in eundẽ locum
hãt conuenire. Nã lʒ quo ad papã sit in eius volũtate, ut dictũ est,
qa põt dicta rennnciatio fieri sine dicta connentione, tñ q̃tũ ad car
dinales est in obligatione, qa post ea se obligant ad oĩa contingen-
tia, necessaria, & oportuna. dicta verò conuentio dñorũ cardinaliũ
est necessaria, qa sine ipsa non purificat̃ obligatio pape, nec noua
electio fieri põt p eos. ¶ Ex qbus elicio talẽ cõclusionẽ, uidelicet,
q electiu facta loci p oratores papæ non solũ vr̃ facta p papã quo
ad ipsum papã, sed ẽt facta vr̃ p dños cardinales quo ad ipsos dños.
qđ ,pbatur dupliciter. Primò p ipsos dños fuir papæ cõmissa, ut di
ctũ est. & electio facta p illũ, cui cõmissa est, vr̃ facta p ipsum cõmit
tentẽ. ff. qđ cuiusq; uniuer. no. l. itẽ eorũ. §. si decuriones. de le. 2. l.
vnũ ex familia. in princ. & §. j. Itẽ facta fuit noĩe dictorũ dñorũ, &
ipsi postea ratificarũt vt p̄supponit, ergo &c. C. ad mace. l. si. l. ita ãt
4 §. cessisse. de admini. tuto. Concludit ergo, q d. dñi cardinales sunt
obligati ad conueniendũ vigore dictorũ verborũ, qbus ,pmiserũt
nil omittere de necessarijs. Item in dicto loco Saonę, q p ipsos vr̃
3 electus, nt ,pbatum est. ¶ †Ea his sequit̃ rñsio ad id qđ q̃rit, uideli
cet vtrũ d. dñi teneant̃ accedere Saonã sine papa. Rñdeo q sic, ẽt si
papa iustã cãm hr̃et non eundi q̃tum ad se solũ ut puto. qđ sic ,pba
tur, licèt aliquã rationabilẽ cãm hr̃et p̄sonal'r non eundi, puta pp
infirmitatẽ uel alia q p̄sunã suã solũ respiceret, nõ tñ est liberatus
ab obligatione facta in conclaui, s. de renunciando, cũ illæ duæ cõ
dõnes implebunt̃. s. q antipapa renunciet, & collegia conueniant,
sed dẽt uel renũciare in quocunq; loco sibi plʒ, uel ,pcuratorẽ ad
hoc mittere, ut dictũ est. Sed alter iã est ibi, & offert se paratũ cede
re & seruare ,pmissa sil'r & collegiũ suũ cõuenire. debent ergo ipsi
simul accedere ne cõstituant̃ in mora, & ẽt ut dictã obligationem
papæ purificent, alias p ipsos staret quominus impleret̃ cõuentio,
& quominus papa efficaciter obligaret̃, & p cõsequens p ipsos im
pediret̃ vnio, s. p. n. papa posset eis dicere, si fecissetis debitũ vestrũ
in conueniendo, fecissem ego debitũ meũ in ueniendo uel mitten-
do, aut hic cedendo, & sic dñi Cardinales totũ onus istius negotij
ĩ. se susciperent, & se reos in ↄ̄spectu Dei & hoĩum facerent. ¶ Nec
ob. si dicat, istud est arduũ negotiũ, vñ non cogit̃ mittere ,pcurato
rẽ, si accedere non põt, ut in c. q̃relã. de ,pcu. qa illud verũ vbi obli
gatio non p̄cederet, sed hic p̄cedit obligatio de renunciando, nec
est arctata loco aliquo cõuentionis. Sed solũ tp̄e. s. quo alter renun
ciabit. & sic pp primã obligationẽ incidit in sc'dam. arg. ff. de act.
emp. l. q seruũ. Itẽ dico, q dicti dñi tenent̃ accedere in termino cõ
uento, alias essent in mora & transgressores ,pmissi. ff. de ↄ̄hen. sti-
pula. l. magnã. ¶ Pręterea posito q papa non esset dispositus aliqđ
p̄dictorũ facere, siue hr̃et cãm non eundi, siue non, tñ adhuc dñi
Cardinales accedere debent, ut faciant qđ in eis est, & ad qđ te-
nent̃, non. n. ptinet ad eos declinare maximè in partẽ deteriorẽ. Sed
credere debent q faciet, & posito q non faceret, accessus eorũ non
3 erit sine fructu. †Sed debent ,puocare conciliũ, ut prouideat̃ quid
agendũ sit, cum videant ipsum esse in notorio periurio, & noti fra
ctione, & incorrigibilẽ, & ecclesiã ex hoc scandalizari. ar. in c. si pa
pa. & q̃ ibi no. in gl. 40. di. vñ pertinet ad dictos dños s̄m Deum &
mundũ ,puidere unã cum concilio. Ista. n. sunt cõtingentia necessa
ria & oportuna istius negotij, ad q̃ dñi Cardinales tenentur, & sine
qbus optatus finis haberi non põt, nec sibi obedire debent si man
daret eis q non accederent. ff. de actio. & obliga. l. seruus. cõ coge
ret eos ad peccãdum & ad contemnendum promissa. Votum enim
quod emiserunt dicti domini Cardinales, fuit uotum necessitatis,
idest eius ad qđ etiam sine uoto facere tenebantur. in quo quidem
uoto non intelligitur excepta superioris auctoritas, quia nec super
hoc papa posset aliquid contra statuere s̄m ea quæ habentur. 25.
q. j. c. sunt quidã. 15. dist. c. sicut. & Gosf. in summa de voto. §. oĩa
uota quinimo secũ post terminum conuentionis salua conscientia
participare non debent, cũ uideant ipsum esse in notorio crimine,
& sic traditũ sathanæ & excõicatũ a Deo. iuxta ea q̃ not. in c. si qdẽ
de senten. excõmu. si ergo p̄sistant in eius obedientia, vñr esse fau
tores eius, & participare in crimine p̄stãdo ei auxiliũ & fauorẽ, &
sic eandẽ s̄niam quo ad Deũ incurrunt. de senten. excõi. c. nup. &
c. si concubinæ. ¶ Præterea posito, q absit, ut ex dicta cõuentione
nulla ,puisio sequeret̃, qa nec papa faceret debitũ suũ, nec cõciliũ ↄ
uocaret̃, tñ ire tenentur ut exonerent se ab obligatione, qua tenent̃
s. facere q̃tũ in eis ẽ sed accedere illud & offerre separatos. Sed ,pce
dere ad nouã electionẽ vtroq; renunciante est in eis, & in factu cõ
sistit, ergo debent illud facere, licèt non sequat̃ effectus. arg. ad hoc
optimè. ff. de cond. insti. l. 4. in prin. l. mulier. §. si qs hæreditarium.
¶ Cæterũ p̄supposito, q pp iustam cãm, quã hr̃et papa in non eun
do, esset excusatus ab omni promissione & contractu facto in Mar
silia uel in conclaui, deberet intelligi si talis cã debeat uel esset no-
toriè iusta uel legitima, puta sit propter infirmitatem uel aliam na
turalem cãm impediretur. Nam tunc naturalis cã, cui lex deseruit,
ipsum excusaret. ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. sufficit. ff. si qs
cau. l. 2. §. si qs in iudicio. Sed si cã non est notoriè iusta, sed p̄tensa
ut in casu nr̃o, in quo allegant̃ aliquę cãe, q̃ apud papã sunt iustæ,
apud alios non, & sic sunt dubiæ, certè hoc casu cum promissio &
iur̃m papæ & ipsorũ transgressio & in obseruantia sit notoria, ex-
cusatio uero sit dubia, tenendũ est contra papã, quia oĩs excusatio,
q̃ fit ab eo qđ de se est illicitũ, non censet̃ vera, nisi probetur. C. de
iniur. l. si non conuitij. nn. p hoc. ff. de lib. lega. l. aurelius. §. idẽ quæ
4 sit. †Hæc aũt ,pbatio in gñali concilio fieri dʒ, quod est iudex pa-
pæ in hoc casu, non corã cardinalibus, & sic apud ipsos dños cardi
nales reputari dʒ notoriè criminosus, quousq; fuerit apud cõciliũ
gñale purgatus, & cãs excusationis p̄tẽsas apud ipsum ltimauerit.
interim verò stãdũ est ei, qđ euidẽter & notoriè apparet. ¶ Cõclu
do igit̃ ex oĩbus p̄dictis primò q cardinales tenent̃ accedere Saonã
ẽt papa recusante accedere triplici de cã. ¶ Prima est, ut p hoc pu
rificet̃ obligatio papæ, qa tenet̃ ad renunciãdũ sub illa ↄdõne si al-
ter renunciabit, & si ambo collegia ↄuenerint, & ↄcordẽt in noua
electione, q̃ ultima cõdõ purificata non dr̃, nisi realiter conueniãt
alias aũt uideret̃ p eos stare, quominus vnio ecclesiæ subsequatur.
¶ Scd'a cã est pp obligationẽ gñalẽ, qua tenent̃ ad oĩa contingen-
tia necessaria & oportuna, ut patet ex instr̄o ↄclauis. Ista uero con
uentio necessaria est, sine qua unio sequi non põt, licèt conuentio
papæ non sit necessaria, dũmodo velit ,pcuratorẽ ad renunciandũ
constituere. ¶ Tertia cã est propter obligationem specialẽ, q̃ sunt
ascripti per electionem loci & contractum factum in Marsilia de
mandato papæ & de consensum cardinalium, cùm omnia uidean-
tur etiam ab ipsis cardinalibus facta, eo q facta fuerunt de man-
dato Papæ, cui dñi Cardinales per instr̄m conclauis prædicta com-
misisse vñr. Item pp ratificationem postea subsecutã. Itẽ propter
ṁ̃ssionem eorum, q facerent debitum suum. ¶ Ex qua conuentio-
ne sequetur alterum de tribus, vel q Papa mutabit propositum &
accedet, cum voluntas mutabilis sit. ff. ad Tert. l. filij. §. 1. aut mittet
procuratorem ad renunciandũ, aut in quocunq; loco fuerit renũ-
ciabit videns conditiones suæ obligationis purificatas, & se nulla
excusatione iunari, sic faciet debitum suum, & sic est vnum. Vel si
facere nolet dñi præfati sequentes euangelicam doctrinã post mo
nitiones salubrem sibi factas cũ non audierint, dicent ecclesiæ cõ-
uocando generale conciliũ narrando prædicta & faciẽdo de salu-
bri & canonico remedio prouideri. & hoc est s̄m. ¶ Vel si prædi-
cta, quod absit, deficerent, saltem fecerint debitum ipsorum. s. cõ-
ueniendo & offerendo separatos facere quod eis incumbit, & sic
erunt iustificati apud Deum & mundum. Si verò timore siue pusil
lanimitate aut aliqua humana gratia torpescant, & resiliant, perpe
tua nota maculabuntur. Et hoc quantum ad principale quęsitum.
¶ Secundò concludo incidenter, q Papa est obligatus ad renun-
ciandum, etiam si non conueniat cũ aduersario suo, dummodo illæ
duæ conditiones impleantur, scilicet q aduersarius eius cedat &
collegia conueniant. & sic nèc astringi põt ad conueniendũ, dũmo
do cedat, vel ad hoc procuratorem cõstituat, nec etiã excusari põt
n renunciando propter aliquas causas, quibus impediat conueni-
re. Sed tenetur dictis conditionibus impletis. s. omnino cedere, &
hoc si bene verba instrumenti ponderentur, & in hoc videtur mihi
q multum consistat declaratio eius, quod principaliter quæritur.
¶ Tertiò concludo, q cùm promissio, iuramentum, & votum
Papæ sint notoria, similiter & electio & approbatio loci Saonæ,

Insup ēt & trāsgressio ƥdictorū, & nō obseruatio qđ quātūcunq;
cāæ quas ƥtēdit de nō cōueniēdo, sint de se uerę & iustæ, tñ qa no
toriæ nō sunt sed dubię, debet in isto dubio reputari Papa notoriè
criminosus, ut stet ei qđ notoriū & liqdū est; nō.n. qđ est dubium
quousq; p cōciliū fuerit hoc declaratū. Ista tutior pars est quo ad
aīam. ergo &c. de spon. c. iuuenis. & boc ƥsupposito q dictæ causę
excusarent eū a ƥmissis ēt ɔclaui, si uere essent qđ ī. negaui. ¶ Po-
stremò venia tātorū dñorū ƥmissa ɔsiderent & attendāt q̄tū bonū
sequeť, si ƥdicta uiriť ƥsequenť tā publicū q̄ priuatū. Quātaq; cō
fusio, quātaq; ignominia, stragesq; verisiľr euētura est, si dānabiľr
negligant; multo.n. melius fuisset nihil attentasse, q̄ atiētū uitupe-
rosè dimittere. Memores ei⁹ qđ scribit. Nemo ponēs man⁹ ad ara-
trū & rediēs retro accept⁹ erit dño. Erigāt ergo se in uirtute altissi
mi, & studeāt magis Deo placere, q̄ hoīb⁹. Nā & si Deo placebūt, ñ
uni hoī placebūt, sed pluribus imo & toti mūdo. Sed & ƥ eis orō
fiet sine ītermissiōe ab eccľa ad Deū, ut ƥsperenť ī oībus vijs suis.

S V M M A R I A.

1 *Cardinales a præsentia Papæ nec momento abesse debent.*
2 *Papa inferiorum iudicio subiicitur solum propter hæresim.*
4 *Schisma quamquam & in principio differat ab hæresi, in fine verò deriuatur ab hæresi ubi perseueratur.*
4 *Concilio conuocato Papa nonconuocante pertinet ad cardinales ubi sit aliquid dissentiendum cum Papa.*

CONSILIVM CCCCXX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso pūcto
& transmisso ac medietatis tribulationibus & angu
stijs, aīarū pditionibus, corporū afflictionibus, quas
hucusq; iā lapsis 30. annis passusē populus Xpianus,
ac attentia decisionibus susurrationibus & oppro-
prijs, qbus tradita est chřiana religio & sacerdotiū Iesu Chři, & iā
quodāmō obscurato pestifero scismate, quo dicto tpe incōsutilis
tunica Xpi scissa est, qđ fit ut populo christiano luporū dētibus ex
posito pastoribus impinguatis de lana & ouiū uellere ɔtendētibus
penitus exulante charitate & cōpassione tot aīarum capitiliatim in
abyssum inferni & ƥfundū ruentiū quotidie pœnata pœnatis accu
mulenť, ecclesiæ claues in cōtēptū & derisum hēant, necnō penitus
tota xpiana religio ruēdo cōquasset pōderatis iuřis a cardinalibus
in cōclaui ƥstitis couentionibus in capitulis in Marsilia p oratores
dñi nři Gregorij firmatis, ac oibus alijs scripturis hincinde ɔfe-
ctis, de qbus in pūcto trāsmisso mētio hť. palpatis ēt excusationi-
bus, quas dña nř allegat de nō accedēdo Saonā. Cōsiderato ēt ƥce-
pto dñico, quo ƥximos vt nos diligere & amare debemus, quo q-
libet xpianus quātūcūq; minimus astringiť ad dandū ɔsiliū auxiliū
& fauorē ad extirpationem tā crudelissimę pestis huius inueterati
scismatis, quo penè totus populus xpianus dānationē submittitur
æternæ nō reputās in hoc Deo primo necnō dño nřo displicere,
reqsitus vt dicā qd sentio de re, de qua q̄rit. vñ sic aggredior. ¶ Du
bitať.n. an positis, q̄ in facto ponunť, dño nřo nō uolēte, aut nō ua
lēte Saonā accedere ƥ pace ecclesiæ iuxta uota & iuřa ac ɔuēta po
pulo Chři dāda Cardinales accedere teneanť. Primo aspectu vř Car
di. nō arctari nec debere oppositū maximè Papa imperāte absq; cā
tāquā para corporis eius. 6. q. 1. l. si qs tñ militibus. C. ad l. iul. ma-
ie. c. qsqs. & tanq̄ astricti ad residētiā, cū Papa ut illi assistāt in cōsi
1 lis & in alijs oportunis † nec momēto ab eius pñtia abesse dēant.
de cler l. nō resi. c. ex gestis. & c. si tuæ. 6. q. 1. per totū. ¶ Scđò atten
tis excusationibus, quas Papa allegat. Nā ex causis añcedentibus &
sequētibus ɔuētionē de loco Saonę se nō obligatū ƥtēdit adeūdū;
ex qbus satis rňdeť ad dubiū an ire teneatur, cū res negatiua & ex-
cusatiua dubia efficitur. l. eadē qbus ad li. ƥcla. nō li. no. de ƥcu. c.
1. l. 2. de ƥcu. c[illegible] In dubijs aūt pinde est. centesima dis. c. ɔ mo
rē. 29. dist. c. [illegible]oriā. 8. q. 1. c. sciēdū. de re milit. l. 3. §. in bello. de
tēp. ordi. c. a[illegible] aures. 11. q. 3. c. q resistit. cū simi. ¶ Tertiò qa oīno
inutilis & inanis eēt Cardi. accessus, nō.n. vtiľr accedent pp electio
nis actū, qa eligere nō pñt nō data renūciatione Papę q̄ verisiľr nō
dabitur eo nō accedēte. 7. q. 1. ƥ totū. de conces. ƥben. c. 1. & c. post
electionē. & fi. de exces. inter. & c. tñ. Item nec vtilis est pp purifi
cationē cessionis uel necessitatis cedēdā in iuřo apposito; qa pōde
ro triplicē actū inuicem subordinatū. Primus est, ut Cardi. couenī
re velint, & cōcordēt de electione faciēda. Scđs actus ƥmissio Pa
pæ de renūciando ubi & dūmō boc facere velint. Tertius actus est
facti, s. ipsius actualis electionis. Primus q oñdat se uelle habet se
vt cōdō ad renūciationē Papæ & hmōi necessariū est implemētū,
nunq̄ Papæ instřm purificetur; hoc aūt purificari pōt absq; acces-
su, dūmō vtraq; pars collegiorū se offerat & obľonibus sę astrin-
gat ad boc faciēdū, & tūc nō erit mutabilis uolūtas, sicut in mutia
na cautione impletur cōdō de nō faciēdo ī uolūtate cōsistēte. ff. de
cōdi. & demō. mutiana. Tertius actus tāgens Cardinales. s. actualis
electio necessariò habet seq renūciationis actū, ut locus valet. Nō
pōt ergo se hēre vt cōdō ad ipsam renūciationē, ut l. qbus diebus.
§. termilius. ff. de cōdi. & demō. & no. de condi. appo. l. uerū. quare
nec pōt Cardinaliū acces. necessariū aut utilē ad cōpellēdū ambos,
vt cedāt uel aľr molestādū vt nō cedāt. Nā primò Papa arctari nō
pōt rōne obľonis ex iuřo descēdētis, cū rľr illa Deo est directa de
iureiur. c. debitores. solū Deū habet ultorē, ut C. de reb. credi. l. 2.
& qa Papa ī hoc iudicē nō recognoscit. Solus.n. Deus iudicat cām
suā. 9. q. 3. c. nemo aliorū. cū pluribus seq. 21. dis. c. nūc añi. 17. dis.
§. fi. 40. dist. si Papa. de cle. c. licet. ad fi. Nō.n. Cardi. aut alij iudices
esse pñt, vt inferiores. 21. dist. c. inferior. de maio. & obe. c. cū infe-
2 riores. † Nō.n. molestari pōt quasi nō seruādo iuřm incurrat pec-
catū aut delictū cū nō sit de his qbus Papa inferiorū iudicio subij.
ciatur ēt si talis sit q cateruatim post se multitudinē trahat ad ƥ-
3 fundū inferni, vt d. c. si Papa. 40. di. † Solum.n. excipitur hæresis, &
quāq̄ scisma in prin. differat ab hæresi, in fine uerò deriuatur ab
hæresi, vbi ƥseueretur. 24. q. 3. c. inter scisma. & ibi gl. & Arch. 24.
q. 1. c. nō afferamus. cū gl. fallit boc in Papa, vt dñt duæ gl. c. i summa. 24. q. 1. & ea. cā & q. c. didicimus. in gl. 2. ¶ Cōcludēdū ergo vř
eos accedere nō debere capite nō eūte & multominus Papa oppo
nēte, & vt nō vadāt imperāte, maximè qa mulcta in capitulis com
prehensa ad ƥsonā Papæ referūtur p alios nō expedibilia. ¶ Quin
imo aduertēdū, qa post capitula de Marsilia aliqua fuerunt addita
cū ambasiatoribus Frāciæ, qbus Cardinaliū maior pars assensit, li-
cēt aliq reuocauerint p q̄ iā impleta ñ sunt. Et sic expřsè vř & quo
ad Papā & Cardinaliū necessitas nō sit de eūdo Saonā, maximè cū
recessisse videatur a prima cōuentione. ¶ Nō obstāti. bis puto eos
de iure accedere dēre. ¶ Primò, qa nedū Cardi. sed qlibet minimus
chřianus operari tenetur, qcqd operis & cōsilij pōt, ut pax & uni
tas sit in ecclesia Dei & vinculo ƥcepti quo ƥximum vt se diligere
debet, a quo vinculo charitatis ligati vnū cor, aīa vna in Chřo, ut
mēbra Xpi eē debemus, Nā dicit canō, q cōiūctionē pacis nec uni
tatē spūs obseruat, se ab ecclesiæ uinculo separat, & xpianū nomē
hēre nō meretur. 7. q. 1. c. nouatianus. & maximè vt dixi boc perti
net ad ƥlatos & plus ad Cardi. q sunt cardines, qbus tota machina
mūdi & ecclesiæ sanctæ sustentatur, & ad quos post pœna spectat
ƥuidere aīabus populi xpiani, q cateruatim vt dixi, ex hoc dicto
scismate descēdūt ad chaos inferni ī periculū aīarū ƥlatarū. & hoc
qa saccus eorū excutitur de manibus eorū in extremo iudicio. de
offi. ordi. c. irrefragabili. & in c. fi. si inquātū viribus pñt vnitatē nō
q̄rerēt, vt ab ecclesiæ vinculo atq; collegio sacerdotū separati nec
Epi aut ƥlati ptātē aut nomē hēre merētur, utpote q nec pacē nec
vnitatē hēre noluerint, & inter aduersarios & antichristos noīari
& describi merentur, ut d. c. nouatianus. 24. q. 1. c. didicimus. ¶ Ex
necessitate ergo obľonis religionis xpianæ ac obľonis eorū officij
astricti sunt Cardinales ad agēdū qcqd iustè & sanctè agere pñt, vt
tāta pestis de populo xpiano eruatur, & tñ in hoc diligētiā habere
debēt, vt onus totū ad eorū humeros nō redeat, ut sic cū Paulo di
cere audeāt. mūdæ sunt manus meæ a sanguine oīm vestrū. Actuū.
20. 43. dis. c. ephesis. Attēdētes ad uerba canonis dicentis. q error
cui nō resistitur, approbatur, & q ƥlatus tacēdo cōsentit. 2. dis. c.
si rector. 18. dist. c. error. ¶ Scđò ultra has obľones religionis &
officij adhuc spūali voto & iuřo astringūtur, ut patet in iuřo in cō
claui ƥsti. versi. insup. ibi. ac ēt inchoata. ubi iurāt & vouēt incboa
ta circa schisma mediate ƥseq & finire q̄tū in eis erit, nihil de con
tingētibus omittēdo necessarijs vel oportunis, seu qūolibet utili-
bus, q̄ uerba latissime cōcepta sunt, & nulli dubiū q si eorū acces-
sus Saonā ī aliquo necessarius est aut vtilis ƥ dāda pace, ipsi ēt vin
culo voti & iuři sunt astricti, ac negligēdo & ƥseuerādo dici pos
sent schimatis fautores, ac pœnas incurrerēt vltra piuriū, de qbus
dicā primò. & hoc absq; dubio est, nec ƥbatione eget, dūmō neces
sitas aut vtilitas aliqua in accessu oñdatur. primò aūt oñditur uti-
litas & necessitas in accessu Cardi. qa primò se liberāt a voto periu
rij & ruptura voti. Itē se liberāt a suspitionibus futuræ schismatis
cū decursu ad hæresim debetur, q̄tū ī eis ē, īfamiā & opprobriū to
totius Italiæ & obediētiæ nřæ de ruptura fidei, de fractura iuři, &
de trāsgressione voti, de iuřo, & manutētione tā iniquæ & misera-
bilis pestis huius schismatis tollere. Tollūt ēt audaciā alteri parti
ascēdēdi ad cor altū in scribēdo & tubādo ad oēs principes, & oēs
partes mūdi infamiā de Italicis & tota obediētia nřa cōseruabunt

bonam

bonam famam partis & obedientiæ nræ apud Vltramõtanos, q̃ ex toto aboleret eis non accedentibus in aliquo iustificant narrata p oratores Papæ de bona firma & cõstãti uoluntate Cardinaliũ, qđ si nõ facerent mendacia & falsitates reperient, & in aliquo releuarent desideriũ oĩm xp̄ianorũ, & implent q sitibundi stant aquã expectandã pacis ad restringendũ anxietates, q̃ ex hoc schismate ꝓcedunt, & ẽt alterius partis spẽ eius, maximè q se ꝑ Papa gerit & securat forte dñi nr̃i, q in hoc vr̃ timidus in eundo. Itẽ qa oblõ Papæ pendet ab eorũ accessu purificabunt ꝯdõnẽ ad renunciandũ, de qua posset Papa excusari quare nõ renũciat. Ponderandũ est.n.ꝙ inter ꝯdõnes appositas ad renũciãdũ apponit cõdõ, dũmõ q pro Cardi. se gerũt uelint cũ eisdẽ dñs sacri collegii sic cõuenire & cõcordare, ꝙ ex ipso sacro collegio, & ex ipsis iusta & canonica seq̃tur electio. hæc uerba in sonũ verborũ adijciunt ꝯdõnem, & ipsi q pro Cardi. se gerunt accedendo ad locũ satis declarauerunt facto, ꝙ intendunt cũ nr̃is cõuenire, si nr̃i Cardi. idem non agant nõ est purificata cõdõ, cum conuentio dari nõ possit, nisi simul existunt, anteq̃ ergo cõdõ purificet̃, Papa nõ põt in mora cõstitui. ff. de verbo. obli. l. si pupillus. & l. quoties. ¶ Cõuenire ergo hñt & ꝯcordare inuicẽ participando ius eligendi, qđ pñt. de elec. c. cũ uinto. ac alia oportuna faciendo iur̃is & alijs oblõnibus astringendo, ꝙ remaneãt astricti in casu renũciatiõis, simul unũ & nõ duos eligere. Itẽ qa natura rei pp picula statim post renũciationẽ seq debet electio. Oportet ergo ut se sil̃ in loco reperiant tpe renũciationis, vt absq; mora in tali actu ꝑmaximè periculoso valeat eligere; fuit ergo intẽtio, ꝙ anteq̃ renũciẽt, p prius det̃ cõuentio & cõcordia de eligendo canonicè. Et ꝙ inuicẽ se reperiant in loco, ut sic data renunciatione possint eligere. alias posset Papa causare ꝙ ꝯdõnẽ nõ impleuerint. Nõ ob. ꝙ Papa nõ accedat, qa posset uel nõ posset accedere iustè uel iniustè sit impeditus, p hoc nõ liberãt̃ Cardinales a uoto suo, ex quo iure pñt & hãc cõdõnem purificare, separata.o. est eorũ oblõ ab obligatione Papæ, imo implementũ obligationis eorum & ꝯdõ p̃cedere debet obligationẽ Papæ seu oblõnis ĩplemẽtũ. Et qa Papa se ñ restringit ad renũciãdũ ad locũ determinatũ, vñ renũciare põt & tenet̃, vbi accedere nõ vult ubicũq; altero parato in eius absentia renũciare. Cũ renũciare iurauerit simplr̃ se nõ determinando ad locũ; p q̃ cõcludit̃, ꝙ electio loci de loco eligendo fuerit pp Cardinales principalr̃, cũ aliter ad electionẽ ꝓcedere nõ possint, nisi certo loco vniant̃; qđ secus est in renũciatiõe Papæ, q̃ fieri põt absq; cõuentione ad locũ. Scđo oñdit̃ necessitas & utilitas in accessu supposito, ꝙ Papa nec q ꝑ Papa se gerit, nunquã velint uel cõcordare de loco, vel si cõcordarent de loco alter nollet accedere, uel si nollet vel allegaret se nõ posse allegatis causis friuolis, aut ẽt dubijs, si Cardinales accedẽdo possent cõmodi° dare iudicẽ uel ꝓuidere ꝑ schismate tollendo, non est dubiũ hoc esse de oportunis, hoc de necessarijs, atq; utilibus ad p̃ficiendum unitatẽ & schisma tollendũ, & sic ex obligationibus p̃dictis & uinculis eorum tenerent̃, & sic hoc casu utriq; posset dari iudex, q arctaret eos in casu quo ea p̃sẽ pateret cõtumacia in cedendo. posset ẽt dari vbi esset dubiũ de cõtumacia ut cognosceret, an esset iudex pp dubiũ. ff. de iudi. l. si qs ex aliena. de rescrip. c. sup literis. no. de offic. deleg. c. 1. lib. 6. solũ ergo relinqtur sub dubio, an Papa possit hẽre ĩ casu nr̃o iudicẽ, & si põt, q sit iudex, & qs iudicẽ dare possit, nõ inuenit̃ Papã ab inferioribus iudicari, ẽt si cõmittat delictũ, in quo cateruatim plures secũ cõducat ad gehẽnã nisi in hæresi, vt hr̃ hoc ca tex. 40. dist. c. si Papa. 9. q. 4. c. nemo. & c. aliorũ. cũ c. seq. 17. dist. §. h. 24. q. 3. c. sup re. adn. p glo. a nemine reprobatã in d. c. qñ cõmittit crimẽ notoriũ, & incorrigibilis est, & ea eo scandalizatur tota ecclesia, si illa gl. est uera, ubi Papa vel q ꝑ Papa se gerit, ꝑtinaces essent in renũciãdo ꝑ dãda pace ecclesiæ ꝯ votũ & iur̃m, non cognosco casum magis illi adaptabile isto; hoc.n. delictũ eẽt notoriũ, in hoc notaretur incorrigibilitas, & notari posset, & etiã ex hoc tota ecclesia & uniuersitas chr̃iana scãdalizatur. Itẽ data incorrigibilitas & resistentia in dãda pace ꝯ notũ & iur̃m an hoc posset incurri ad delictum hæresis, aliquæ glosæ dñt, schisma a principio differre ab hæresi, sed si det̃ p̃seuerãtia & incorrigibilitas, trãscurrit ad hæresim in fine. 24. q. 3. c. inter schisma. ubi glo. ea. cau. & q. c. nõ afferamus. ubi tex. dicit hoc delictum nutriendi schisma excedere oĩa delicta, q̃ cõmitti possint. Et ꝙ decurrat̃ sic ad hæresim ponit Archi. ꝑ regula in d. c. inter schisma. in gl. Papã excipiũt gl. in summa. 24. q. 1. & ea cã. & q. c. didicimus. In gl. 2. q̃ gl. intelligendæ sunt, ut ẽt oĩbus patet, qñ duo cõtẽderẽt de papatu ꝓbabiliter dubitando de se qs Papa foret, & q nõ foret, aliter nõ astricti ad aliqd in dãda pace, qa tunc nõ pateret de incorrigibilitate, secus qñ essent astricti iur̃o & uoto ad aliquã uiã, qa tũc incorrigibilitas pateræ posset, & si ꝑtinaciter resisterent, nõ est dare cãm quare plus in alijs, q̃ in Papa schisma transfert̃ in hæresim. Nã & tũc apertè ostẽderent se uelle duas ecclesias, & duo capita plus appreciando tpalem dignitatẽ, q̃ æternã salutẽ. Scđs casus quo Papa iudicẽ habet, hr̃. 78. dist. c. si duo. cõiuncta gl. ubi duo cõtẽdunt de papatu, vt in dicet an alter uel uterq; p nephas sit electus; hoc ad nr̃m casum ẽt põt adaptari. iudicem aũt qdã dñt fore Cardinales, alijq; cõciliũ, & in hoc residet gl. in d. c. si duo. & hæc tutior est. & qđ no. 19. dist. c. anastasius. 15. dist. c. sicut. in fi. 17. dist. c. huic. 2. q. 6. §. item simacus. 79. dist. c. si qs pecuniã. 40. dist. c. si Papa. 24. q. 3. c. sane. sequit̃ hoc Io. And. post Archi. de hære. & in fi. lib. 6. hinc est, ꝙ gl. dicit, ꝙ in cã hæresis maior est cõcilium q̃ Papa, ut in d. c. anastasius. no. gl. † cõuocatiõnẽ aũt concilij nulli dubium Papa nõ cõuocãte spectare ad Cardinales, vbi sit ad aliquid discutiendũ cũ Papa. Digniores.n. & superiores sunt q post Papã primum locũ obtinẽt. ar. eorũ quæ no. ff. de albo scribẽ. l. 1. & l. 2. C. de decur. lib. 10. & qđ no. Ion. de maio. & obe. c. 1. & Io. and. de elec. c. in causis. & c. sup & c. cũ nobis olim. Ad qđ ꝯtrium dr̃ a subdiacono. 16. dist. §. fi. ¶ Cõcluditur ergo, ꝙ cũ obligatio de cedẽdo ab utroq; si notoria, electio loci sit notoria, nec sit necessariũ adire locũ ꝑ renunciando, cũ alibi possit renunciari, vel si uelint dicere hoc nõ esse notoriũ, cũ excusationes sint dubiæ nec ammodò receptę, debent oĩno Cardinales ad locũ Saonæ accedere, vbi in cõcordia aliorũ poterunt cõuocare cõcilium, ubi cũ eo iudicare de excusationibus quas p̃tendũt vincere eos de incorrigibilitate & in eligendo alium locum vel renunciando cõtra locũ, alias sine fine duraret tanta pestis cũ faciliter possent, licet hoc nõ sit dicẽdũ, constringere hæc impedimenta, q̃ ẽt si sint uera, peti debet patienter Papa & q ꝑ Papa se gerit, ut iusto iudicio discutiantur, ut una uice sit finis tanti mali, sicut .n. põt concilium cognoscere in casu certi, ita ubi appareret certũ quoquo mõ in dubium reuocatum, cognitio est eius qui habet cognoscere an sua sit iurisdõ, ut est dcm̃. qs ergo dubitat hunc accessum fore de contingentibus, fore de necessarijs, q imo & de oportunis. Caueant ergo Cardinales, ne cãm alienam faciant ꝓpriam, & ne pœnis p̃dictis & delictis inuoluantur. Nã & ꝯ eos ubi negligerẽt fortiùs posset cõgregare cõciliũ p Patriarchas, q primates sunt post Cardinales. hæc oĩa puto vera ut accedere dẽant, ẽt Papa indebitè ꝯriũ opponente, qa si ex debito religionis christianæ, ex debito officij, ex debito uoti & iur̃o ad hoc astringuntur, præceptum Papæ nõ astringit ad euidens peccatum, & ad rupturã uoti & iur̃i, nec a talibus excepta censetur autoritas Papæ; qa notoria nõ est in manibus Papæ, ut no. gl. de rescrip. c. cõstitutus. vñ sine cã nõ posset in tali casu dispensare. 15. q. 6. c. authoritates. & c. 2. per glo. de noto. e. nõ est. ubi gl. 85. dist. Archi. floren. & 22. q. 4. c. si aliqd. qđ no. glo. & docto. de iureiurã. c. quanto. Inno. de renuncia. c. inter. ¶ Non obstat, ꝙ in dubijs est parendum Papæ, quia notoria est obligatio iuramenti cardinalium, & impedimenta Papæ non tangunt eos, & excusationes Papæ sunt dubiæ; unde non offuscant notorium nisi aliter approbaretur, quia negatio simplex contra notorium non facit rem dubiam, & quia tales excusationes causales non offuscant notorium, ut no. de coha. cler. c. tua. per Cald. eo. tit. vnde per hoc patet responsum ad primam & secundam rationem. aliæ de facili tolluntur. ¶ Ex his pono has conclusiones. Prima, ꝙ ex debito christianæ religionis officij, iuramenti, & uoti Cardi. si uident necessitatem aut utilitatem ꝑ tollendo schismate arctantur sub periculo animarum suarum, & sub periculo hæresis ad accessum ad Saonam, domino nostro etiam non accedente, quia non uelit, aut non possit. Secunda ꝙ in accessu apparente est utilitas & necessitas. Primò, ut impleant condictionem iuramenti Papæ, qua purificata forte mouebitur ad cedendum, & ne possit eis imputari, quare non purificauerunt. Secundo, quia Papa nolente accedere uel uolente renunciare accedere debent, ut conuocetur concilium & determinetur locus, & deliberetur qđ agẽdum pro christianitate, quod melius deliberabitur utroq; collegio misto q̃ separato. Tertiò, ꝙ in ꝓposito sunt tres causæ apparentes, pp quas potest concilium congregari. Prima, pp apparentiam notoriam delicti scandalizantis totam ecclesiam destruẽs oportunam excusationem. Secunda propter apparentiam nutrituræ schismatis decurrentis ad hæresim, ubi excusationes non sunt legitimæ, & ubi appareat incorrigibilitas, qđ probare & discernere habet concilium. Tertiò, propter probabile papatus dubium, quia

factum

ctum proponit dubiū, & cōcilia sunt 3ria, hæc tn̄ subsidiaria est, quo casu decisio est cōsilij. quanq̄. n. apud aliquos sciētes des sciētia veri Papatus, dubitatio est apud oēs cōiter nec atē p̄ fide hr̄ notitia, & saltē exigit p̄ errāt, ex quibus patet Cardi. accedere debere, qui pro Deo adeant, quia si res vlterius inducet priori plaga in futurū res est impendulo, qd̄ perpetuò firmet & ponderet. qd̄ pro nūc nulla alia via occurrit prouidēdi, ideo q̄ citius occurrant, si pōt, vt tanta pestis de collo Christianorū auferatur. ¶ Sic scripsi & subscripsi ego Ant. de But. iuris vtriusq; doctor, p̄testās, q̄ si aliqua dixissem erronea, vel ab ecclesia Sancta deuiantia volo pro nō dictis h̄ri, & ex nūc me submitto determinationi ecclesiæ Sanctæ.

S V M M A R I A.

1 Concilium generale debet esse index in causa schismatis, & ad deponendum Papā.
2 Collegiū conditionalit̄ est post Papam honorabilius membrū quod habeat ecclesia.
3 Facto ubi opus est, verba non sufficiunt.

CONSILIVM CCCCXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Vr omissis superuacuis quibuscunq; q̄ dñi Cardi. teneant ante Kalēdas Nouembris accedere ad locum Saonæ absq; dño Gregorio papa. 12. & si ipse dñs Gregorius hoc expressē prohiberet. ¶ Et moueor primò, qa in conclaui Card. 14. venerunt, & iurarunt q̄ inchoata mediabunt, p̄sequentur, & finient, quantū in eis erit, & nihil de contingentibus necessarijs vel opportunis quomodolibet seu vtilibus omittēdo. Sed ita est, q̄ quanq̄ dictus dñs Gregorius allegat aliquas cās non veniendi ad locū Saonæ 3 votum suū & iur̄m notoriū, q̄ causę primæ facie cuilibet vīr esse friuolæ, vel saltē suspectæ, tn̄ necessarium vel saltē valde vtile est, q̄ Cardi. prædicti conueniant ad dictū locum Saonæ simul cum alio collegio anticardi. pp multas causas & respectus. Primò, vt dictus dñs Gregorius tubore suffusus cōnectatur ad faciendū id quod voluit & promisit vidēs fratres suos hoc facere & ipsos locū Saonæ non hr̄e suspectū, arg. c. vestra. de coha. cle. & mulie. Secundò, vt dicti dñi Car. cū dictis dñis anticardi. possint deliberare & cōcludere de optima via eligenda pro sublatione huius pestiferi schismatis qd̄ per 30. annos & vltra in Christianissimo inualuit, maximè quia pp antiquitatē tāti discordias varias in facto & probabilia dubia in iure pp varias opi. docto. q̄ cōsuluerunt pro & 3, negari non pōt esse probabile dubiū, quis sit verus, propterea & qui sint veri Cardi. necne. & ideo ad tollendū tale dubiū deber index aliquis inueniri, videlicet generale cōsilium episcoporū orbis eorū, qui pro e piscopis hn̄r & collocant, qd̄ cōcilium adunari & congregari debet ad petitionē seu instātiā Cardi. seu eorū qui pro Cardi. se gerunt hn̄r & reputantur publicè ab vtraq; parte vel eorū altera. arg. 8. q. 4. c. oi no. & c. ad probādū. extra de reindi. & l. 2. C. de sent. & interlo. om. iudi. & 3. q. 7. §. 3. vet.

1 verò si serum. fecit l. Barbariur. ff. de offic. præto. † Et q̄ generale conciliū debeat esse index in tali causa probat tali rōne. Nam sicut ad deponendū Papam vt hæreticū non est alius iudex, nisi concilium generale episcoporū. vt no. Arch. & Io. And. in c. in fidei. de hære. lib. 6. pro quo alleg. 2. q. 7. c. si hæreticus. & 17. dist. c. huic ēt. versi. at hoc sereniſsimus. pro quo. c. si Papa. 40. dist. ita ēt ad declarandū quis sit verus Papa, qn̄ super honest probabile dubiū, iudex debet esse generale conciliū episcoporū orbis. Et q̄ tale concilium debeat cōgregari ad petitionē Cardi. seu eorū qui publicè hn̄r & reputant pro Cardi. & de quibus est probabile dubium an sint Card. necne. probat, qa ipsi sunt partes corporis Papæ. l. quisquis. C. ad l.

2 Iul. maie. & 6. q. j. §. si quis. cū si. ¶ † Item quia post Papā collegiū Cardi. honorabilius & dignius dr̄ esse membrū, quod habeat ecclesia. ar. 96. dist. c. cōstant. facit c. 1. de offi. deleg. lib. 6. & c. felix. de pe nun. lib. 6. igit ad aliud spectare non debet conuocatio generalis consilij, quod vniuersam ecclesiā militantē seu Christianos habet repræsentare. arg. c. 1. extra de ma. & obe. iūctis his q̄ ibi no. p doc. Item ad hoc allegari possent multæ rōnes per gl. tactas in c. 1. in si. de schismati. lib. 6. Itē necessaria vel saltē valde vtilis est ista conuentio vtriusq; collegij facienda Saonæ, quia ipsi poterunt facere cōgregare generale conciliū ad hoc vt tā Gregorius q̄ Benedictus qui hæretici per conciliū, si ei videbit, deponant à Papatu, vel p̄tenso iuri qd̄ habent in Papatu, nisi ambo sponte renunciare voluerint post monitionē eis factā per vtrunq; collegiū, vel saltē nisi offerret se paratū renunciare, si renunciabit alter per quē sciēter noluerit renunciare, postq̄ per conciliū fuit primo depositus ille, per quē primō steterit quominus vnio subsequat. Nā tale delictū periurij & rupturæ promissionis & nutritio schismatis in ecclesia Dei est notoriū & valde scādalizat vniuersos Christianos, ergo & c. vt no. gl. 40. dist. si Papa. forte. n. generale conciliū eligeret opi. quam ibi ponit gl. Itē non leuis p̄sumptio hæresis est hominū ætatis debitæ p̄seuerare in tā notario & scādaloso crimine & monitū nō desistere, & nihilominus plurics sumere publicē corpus Dñi nr̄i Iesu Xpi, ar. c. si. extra de pœnis. facit c. literas. de p̄sump. & c. vel non est. extra de tēp. ord. ¶ Secūdò principalr̄ moueor, qa Ambasiatores ex parte dñi Gregorij missi ad p̄dictū Petrū, q̄ se Benedictū dicit vīr habuisse mandatū etiā a p̄dictis dñis Cardi. vt patet ex litera eorū scripta Romæ die 26. Feb. sed ita est, q̄ ex primis & secundis capitulis approbatis in Marsilia de cōsensu dictorū Ambasiatorum dicti dñi Gregorij & dictorū Petri & sui collegij clarè colligit, q̄ tā p̄fati dñi, s. dñs Gregorius & dñ: Petrus, q̄ ēt ipsorū collegia debet adesse Saonæ saltē ante Kalē. Nouēb. ergo licet dictus dñs Gregorius nō velit adimplere dictū suū votū & iur̄m, tn̄ ipsi dñi Card. hoc debēt & tenenē facere. 33. q. 5. c. qd̄ Deo pari. 22. q. 5. iur̄i. & in c. nō est. extra de voto. nec debet obedire p̄cepto dicti dñi Gregorij 3rio, qm̄ illud esset euidēter iniustū, & 3 salutē animarū ipsorū Card. & 3 propriū honorē ipsorū, ergo & c. 11. q. 3. Iulianus. & c. q resistit. & c. si dñs. & c. nō. n. Itē hoc esset 3tra 3stantiā ipsorū dñorū Cardi. qui mādato 3trario obedire nō debent, vt in c. literā. in fi. extra de resti. spo. e. inquisitioni. extra de sen. excōi. c. cū si. ¶ Præterea quilibet ēt Imperator & Papa tenenē obseruare ea quę sunt de iuregen. vt patet. nā graue est fidē fallere. l. j. in princ. de cōstit. pec. & l. j. ff. de pac. & bene facit. c. t. extra de p̄ba. & qd̄ no. Cy. in l. digna vox. C. de leg. ¶ Itē nō est licitū alicui venire 3tra votū vel iuramentū propriū, cū Papa 3tra illud dispēsēr, si nō subsit iusta cā dispēsandi, vt in c. magnæ. extra de voto. & no. gl. in c. nō est. co. tit. & no. Inno. in c. cū inter. P. extra de renun. sed in casu proposito nō apparet aliqua iusta cā, imo est vehemēs p̄sumptio 3tra dictū dñm Gregoriū, ergo & c. ¶ Tertiò principaliter moueor, quia tā dictus dñs Gregorius q̄ eius collegiū approbasse vīr oīa capitula firmata & cōclusa in Marsilia p dictos suos Ambasiatores. Primo tacitè, eo ipso q̄ dicta capitula sibi inscriptis destinata receperunt, nec statim 3tradixerūt. l. si filius. ff. ad mace. & in cle. j. extra de procu. cū si. Ad qd̄ ēt facit c. cū olim Abbas. extra de offic. deleg. & c. si. de iūreiur. lib. 6. & maximè vr̄ approbasse, quia dictus dñs Gregorius dr̄ in p̄sentia dictorū dñorum Cardi. recepisse iur̄m fidelr̄ & securē ab oratoribus ianuensiū & saonensium & gubernatoria Ianuæ habētibus sufficiēs mandatū, prout fuerat in 3tractū Marsiliæ celebrato cōuentū. ¶ Itē q̄ p dictos dños Cardi. r̄nsum esse dr̄ Ambasiatoribus regis Frāciæ de mandato dicti dñi Gregorij, q̄ ipsi credebant q̄ ipse dñs Gregorius faceret illa, q̄ tenebat, & si qd̄ absit, non faceret, ipsi tn̄ facerent debitū suum. Cū igit talia pacta sit facta cū non subiectī, saltē quo ad quasi possessionē & sint honesta & grata Deo, & sunt oīno obseruanda ēt ab ipso Papa, nec pñt postq̄ perfecta sunt reuocari ex interuallo, vel nouus modus lex vel cōditio illis apponi, vt l. perfecta. C. de donat. q̄ sub modo. & l. qd̄ semel. ff. de decre. ab ordi. faciē. & l. fient. C. de act. & obl. & in regula qd̄ semel placuit. de regu. iur. lib. 6. ¶ Quartò principalr̄ moueor, quia dictus dñs Gregorius est ex voto & iuro suo obligatus ad renunciandū papatui, sub ista 3ditione duplici, si ēt qn̄ antipata qui est & qui pro t pe fuerit simil̄r renunciabit, & cedet iori suo, & papatu, siue decedat, dummodo ante Cardi. effectualr̄ velint cū eisdem dñis sacro collegio sic congregari conuenire & 3cordare, q̄ ex facto collegio & ipsis sequat iusta canonica electio vnici sum mi Romani Pontificis, nam illa conditio, dūmodū ante Card. & c. determinat non solū illud uerbū, siue decedat. i. moriat, sed etiam præcedentia uerba. arg. l. j. in fi. C. de libe. præte. vel exhære. & l. 3. §. filius. & §. seq. ff. de libe. & posthu. omnia enim contenta in illo primo capitulo iuramenti præstiti Romæ in conclaui, sunt connexa quo ad materiam & etiā quo ad cōstructū verborū, ergo illa clausula, dummodo & c. determinat & qualificat etiam contenta in illo capitulo, ut in illo c. secundo requiris. extra de appellatio. Ad hoc ergo vt dictus d. Gregorius constituatur in mora, & notari possit euidenter de periurio & fractione noti oportet q̄ ambo collegia. s. Card. & anticardi conueniant Saonæ animo postea eligendi vnum Romanū Pontificem. ¶ Item q̄ dominus Petrus de luna offerat se paratum renunciare prætenso papatui suo, & si inquantum dominus Gregorius renunciet cum effectu. l. iure ciuili. ff. de regu. iuris. & in regula cum stat per eum. de regu. iuris. lib. 6. & in l. in executione. §. fina. ff. de uerbo. oblig. ergo dicti domini Card. omnino accedere debent ad locum Saonæ, nc unquam possit

posit d. dñs Gregorius se excusare, dicens si uos fecissetis debitũ vestrũ & cõdõnem ꝑ parte vestra impleuissetis, ego similiter fecissem, vñ q̃a uos non fecistis, mihi imputari non põt. ar. l. iulianus. §. offerri. & l. q. ff. de actio. emp. & l. q̃ro. §. inter locatorem. ff. locati. & extra de iurciu. c. ꝑuenit. lo sc̃do. & in c. sicut. in fi. eo. tit. & ꝑ consequens d. dñi Car. totũ pondus huius rei crimen & infamiam principalr̃ sup se reportant apud deum & hoĩes huic aũt oĩno ipsi oẽs debẽt cunctis viribus adhærere. Et q̃ oporteat ambo collegia conuenire Saonæ ad hoc ut d. dñs Gregorius dici ualeat transgressor uoti & iuramenti in conclaui ꝑstiti, ꝓbatur ex illis verbis dum modo ante Cardi. effectualiter veliut cum eisdem dñia sic conuenire, & concordant &c. nã non sufficit hoc intimare ꝑ lr̃am, sed oportet eos effectualiter velle. i. in unum locũ conuenire, nam † ubi opꝰ est facto, non sufficiunt uerba, nec uoluntas, ut in c. j. extra de eo qui mit. in pos. cã rei seruan. Item illa uerba conuenire ne superfluant, sonant q̃ in eundem locum conuenire. i. simul uenire debeãt ambo collegia. arg. l. item apud labeonem. §. cõuirium. ff. de iniur. facit c. in his extra de priuile. Præterea licet aliquando d. dñs Gregorius dixerit, se nolle ire Saonã, & hr̃e locũ illum suspectũ, tñ optimum consilium est, q̃ dñi Car. illuc vadant. Nam forte ipse mutabit ꝓpositũ eundo, post eos, ꝑsonaliter ad illum locũ. Nã uoluntas hoĩs est ambulatoria. uel forte mutabit ꝓpositũ mittendo Saonam ꝓprium nuncium habentem sufficiens mandatũ ad renunciandũ cũ iur̃o de non reuocando ipsum, videns se tunc nullã excusationẽ hr̃e a transgressione voti & ꝑiurio, cũ supradictæ cõdõnes in toto fuerint purificatæ, & ẽt q̃a forte timebit pœnã & verecũdiã depositionis a papatu, q̃ ꝯ ipsum posset insurgere. & hæc ad ꝑsena sufficiat ad laudẽ dñi nostri Iesu Christi, cuius cã principalr̃ agit.

¶ Et ita dico & ꝯsulo ego Matheus de matasselanis Ciuis Bonoñ. iuris utriusq; doctor, prout scriptũ est, licet alterius manu scribi propterea meas occupationes fecerim. Et ad ipsorum fidem me subscripsi, sigilloq; meo magno signaui. Die 11. octobris. 1407.

¶ Sicut superius plenissime scriptum est & consultum ego Ioannes de Gannetulo puto esse de iure & in rei sti. me subscripsi & sigillari feci sigillo mei nominis consueto &c.

¶ Casus talis est.

¶ Statuto ciuitatis Senarũ cauet sub hac forma, vcꝫ. Si qua ꝑsona decesserit ab intestato sine filijs & ascẽdẽtibus ex linea pr̃na & nõ superstite fratre vl̃ sorore, siue filio uel filia fratris uel sororis ipsiꝰ defuncti ex eodem tpe suæ mortis, non permittatur mater auia uel auus talis ꝑsonæ defunctę ex parte matris ad plus venire q̃ ad quartam partem legitimę successionis ab intestato omnium rerũ mobilium & immobiliũ & se mouentium ꝑter domos & castra olim talis ꝑsonæ defunctæ. Alia verò bona talis ꝑsonæ defunctæ habeant masculi parentes ex parte patris uel aui paterni vsq; ad quartum gradũ vulgariter intellectum s̃m gradum proximioris ordinis, & si superfuerit tali ꝑsonæ defunctæ frater vel soror siue filius vel filia fratri uel sororis, tunc mater vel auus vel auia ex parte matris in nullo succedant. ¶ Itẽ alio statuto cauetur. Quicunq; ciuis Senensis decesserit sine liberis & descendentibus ab intestato, proximiores parentes ipsius defuncti vsq; ad quartum gradum vulgariter intellectum, siue sint masculi, siue fœminę liberè & quietè habeant bona defuncti, ita q̃ filij fratris carnalis in stirpẽ eis succedant, & si parẽtes vsq; ad quartũ gradũ non superfuerint, abinde in antea curia cõis Senarũ succedat saluis capitulis ꝑcedentibus. Mõ q̃dã Viua habuit duos filios, videlicet Ceccũ & Necchã, ex d. Cecho natus fuit Petrus, & ex d. Petro natus fuit alius Petrus filius. Et ex d. Neccha filia fœmina d. Viuæ natus fuit Nãninus. decessit Viua, decessit ẽt d. Neccha & d. Cecchus filius d. Viuæ, decessit ẽt d. Petrus filius dicti Cecchi. vltimò decessit alius Petrus, de cuius hæreditate tractatur, filius dicti Petri superstite domina Eunofris matre dicti Petri vltimò decedentis & superstite dicto Nannino filio dictæ Necchæ. ¶ Quæritur ergo de hæreditate dicti Petri vltimò decedẽtis sine testamento an pertineat ad dictam dñam Eunofriam tanq̃ ad matrem & proximiorem, an verò ꝑtineat ꝓ tribus quartis & ꝓ domibus castellis in totum ad d. Nanninũ tanq̃ ad ꝓximiorẽ parentẽ ex parte patris, & pro quarta solum exceptis domibus & castellis ad d. dñam Eunofriam eius matrem vigore dicti statuti, præsupposito q̃ gradus vulgariter computentur s̃m ius canonicum. Vr̃ enim q̃ dictus Nanninus in nihilo admittatur hac potissima rõne, q̃a si domina Neccha eius mater viueret in nihilo admitteretur, cũm statutũ loquatur de parẽtibus masculis, ergo multominus Nanninus filius eius põt admitti. & ultra hanc rationem, quæ clarissima videtur, sunt ẽt aliæ quas videre poteritis, scribatis secundum q̃ in pura vestra conscientia vobis rectum videtur.

a Coniunctus. Vide Cor. in cons. 21. inci. vl̃ num. 12. in j. par. ubi ponit q̃ quatuor modis in iure sumuntur consanguinei. & an appellatione consanguineorum veniat femina. aids ꝑ eũ in ꝯs. 7 . inci. de duobus, in litera. T. ca pre. ¶ Adde tu Sozi. ia consi. 95. incipi. nulli dubium est. col. fi. 1 quarto uol. & Alc. in consi. 82. inci. ia cũ vertente. post prin. in primo vol. nu. 8. & nume. 9.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante q̃ parentes masculi ex parte patris succedant ab intestato exclusa matre defuncti, utrum in filius amitæ excludat matrem defuncti.*
Consanguineus quis dicatur.
Quomodo intelligantur in statutis illa uerba, parentes masculi ex parte patris uel ant. capiantur enim pro agnatis masculis quibus familia conseruatur, quibusque talia statuta intendunt prouidere. & 2.
2 *Statutum si excludat fœminam ex. stante mas an excludat filium fœminæ.*
Statutorũ ratio excludentium fœminas & admittentium masculos etiam remotiores in gradu est pro conseruando ordine & dignitate familiarum, ideo non extenditur ad masculos descendentes ex fœminis.
3 *Gradus quando computentur de iure ciuili, & quando de iure canonico. & 1.*
Ius commune est ius ciuile in terris imperij, in terris ecclesiæ ius canonicum.
4 *Fratres tantum utrinque coniuncti admittuntur cum parentibus.*
Statuta excludentia fœminas quo quo intelligantur, pulchra hic habentur.

CONSILIVM CCCCXXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quòd iste Nanninus ter admittatur solũ ad quartã partem & a residuo excludatur, persuaderi põt aliquibus rõnibus licet contrariam partem teneam, ut ĩ. apparet. ¶ † Prima ratio sumitur ex uerbis statuti, si superficialiter considerẽtur arg. l. 1. §. is q. de exerci. Nã primũ statutum excludit matrem sub ista condõne, uidelicet si defunctus decesserit sine filijs & sine ascendentibus ex linea paterna & sine fratre vel sorore, uel filijs eorũ ex latere paterno, q̃ condõ extitit, qm̃ nullus ꝑdictorũ superest. igitur dispositio statuti exclusiua matris locũ sibi vendicat, q̃a sufficit condõnem dispositionis de facto impleri ad hoc, ut dispositio sumat effectum. ff. de cond. & demonstra. l. mæuius. & l. qui hęredi. Nec videtur requiri, q̃ extent alij q̃ admittantur ad id, a quo mater excluditur. arg. de lega. j. l. filius. §. cum quis. Nam statutum non excludit matrem sub hac condõne, si extant consanguinei uel parentes masculi ex parte patris, sed sub ista, uidelicet si illi de quibus supra dictum est, non extant, quod hic euenit. ergo &c. Secundò si dicamus, q̃ statutum excludat matrem propter parentes masculos ex parte patris, quod uerũ est, ut. ĩ. dicam. Considerandũ est, q̃ statutum requirit quatuor qualitates in persona excludente, s. q̃ sit parens, q̃ sit masculus, q̃ sit ex latere patris, item q̃ sit ĩ. quartum gradum, q̃ oẽs vĩr existere in isto Nannino. Nam primò est parens, quod interpretatur s̃m modũ loquendi idem quod consanguineus. Secundò consaguineus s̃m eundem usum loquendi, dr̃ qualitercunq; sanguine coniunctus[a], vnde etiam cognati dicuntur consanguinei, licèt de stricta significatione aliter intelligatur. ff. de suis & legi. l. post consanguineos, tñ usus loquẽdi aliter vult, qui etiam approbatur per tex. & gl. ff. de acqui. hære. l. cum quidam §. quod dr̃. & ibi per Bar. & extra de consangui. & affin. per totum. Iste enim Nanninus licèt nõ agnatus sed cognatus esset defuncto, tñ eius consanguineus dicebatur, & per consequens parẽs. Itẽ masculus & ex parte patris defuncti coniunctus & infra quartum gradum, prout sumitur de iure canonico, quod videtur statim voluisse secundum vulgariter intellectum. Nam s̃m vsum loquendi capitur gradus, prout sumitur de iure canonico non de iure ciuili. Cõmuniter. n. dicimus, q̃ filij duorum fratrum sunt in sc̃do gradu, ꝓut canones volunt non in quarto, prout uolunt leges. Cum igitur omnes qualitates a statuto requisitę reperiantur in isto Nannino, & sic sibi conueniant uerba legis ꝑ consequens, & sibi conueniet legis dispositio. arg. ff. de flumi. l. j. §. non omne. de accusati. hos accusare. §. oĩbus. ff. de donatio. inter virum & uxorem. l. cũ hic status. §. si sponsus. & sic matrem excludat succedendo in tribus partibus. ¶ Tertiò sic. licet Nanninus natus sit ex fœmina, q̃ succedere non poterat huic defuncto extante matre, nõ tamen sequitur, ergo nec ipse succedere põt. Nam mater eius non poterat succedere nec excludere matrem defuncti, quia erat fœmina, & sic deficiebat in ea qualitas a statuto requisita, quæ persona eius non fuit egressa. arg. de le. 2. l. cum patronus. ff. de serui. leg. l. pater. ff. de admini. tuto. l. ex pluribus. sed iste Nanninus est masculus, & sic adest qualitas a statuto requisita, ergo &c. ¶ Quarto ad idem sic. qñ extrema de se sunt habilia, licèt medium sit inhabile, non impeditur transitus de uno extremo ad aliud. ff. de noui oper. nuncia. l. non solum. in prin. ff. si seruitus vendi. l. loci corpus. §. fi. cum. l. sequen. sed hic iste defunctus q̃ faciebat vnum extremum erat habilis ad successionem passiuè. Item iste Nanninus, qui facit alium extremum, erat habilis ad successionem actiuè, q̃a qualitates oẽs adsunt, licet ergo mediũ scilicet mater istius Nannini fuerit inhabilis, non propterea debet

impediri

impediri successionis effectus, quominus ad dcm̃ Nāninum faciat transitum & quodāmō per saltum, ut dictis iuribus. ¶ Quintò sic ad idem. in his q̃ quis nō habet a parente, sed a lege & a gñe suo defectus existens in parente nō nocet sibi. ff. de interdi. & relega. l. 3. de adop. l. emancipatū. §. fi. ff. de in ius voc. l. adoptiuum. §. fi. de bonis liber. l. paulus. de iure patro. l. dini fratres. Sed isti Nāninus habet ius succedendi huic Petro a lege statutaria. Item & a gñe simul iuncto, qa consaguineus siue parens eius, igiť defectus existens in matre sibi nocere nō pōt. ¶ Sextò & ultimò, qa licet pr̃ sit inhabilis, tñ nō sequiť ergo & filius, qa filius habet ius succedendi ex sua psona, licet pr̃ sit exclusus. ff. de boo. pos. ꝯtab. l. 1. §. fi. ff. de inof. testa. l. si is q. & l. pr̃ filium. & qđ ibi no. de ꝯtabu. l. 3. §. si emancipat⁹. Idẽ ergo in casu nr̃o, qa licet mr̃ istius Nānini eẽt inhabilis ad succedendū existente matre defuncti, nō tñ sequiť ꝙ idem sit in filio suo, cū ipse filius immittať iuri suo & ex sua persona, nō aūt ex psona matris. ¶ † Ad cōfirmationẽ aūt pdictorum adduco anthoritatem duorum illustrium doctorum. Primam Iac. But. qui consuluit in simili, ꝙ si statutū dicit ꝙ existente masculo nō succedat fœmina, ꝙ filius fœminæ per masculum ñ excludiť, qa defectus & q̃litas fœminini sexus existens in matre nō debet filio nocere. Itẽ D. Guil. de Peru. qui cōsuluit ꝙ si statutum dicat, ꝙ existente patruo nō succedat mr̃, ꝙ filius matris nō excludeť p patruū, quasi statutū restringať ad personas tm̃ expressas, sic vr̃ dicendum hic, cꝫ ꝙ licèt statutum hic uelit ꝙ parens fœmina non excludat matrem defuncti, non sequitur ergo nec filius parentis fœminæ, imo vr̃ ꝙ excludat eo quia masculus. ¶ His nō ob. ꝯtrium puto & teneo, ꝙ ista mr̃ insolidū admittatur excluso Nānino, qđ pbatur sex alijs rōnibus & etiam authoritatibus aliorum duorū doctorū nō in minori æstimatione q̃ sint primi pro altera parte inducti. ¶ Et primò pbatur sic. Iste Nāninus uenit ad successionem istius Petri ex persona matris suæ. s. ipsius Nānini, qđ patet; qa eius loco succedit, & in locum eius substituiť, & ingrediť. ff. de lib. & posthu. l. gallus. p totam. l. C. de inoffi. l. si q̃s filiū. ergo idẽ dicendum est de ipso, quod de matre sua. ff. si q̃s cau. l. cū q. §. qui iniuriarū. de regu. iur. ex qua psona. de do. exce. l. apud cellsum. §. de autoris. Sed mr̃ eius ñ poterat ad successionem uenire cum matre defuncti, nec de iure cōi, nec de iure municipali, ergo nec ipse Nāninus. alias sequeretur ꝙ si hodie viueret mr̃ ipsius Nānini, ꝙ ipsa excluderet, & Nāninus veniret ad successionem, qđ esset absurdum & inconueniens. arg. ff. de bo. libe. l. qriť. Nam maior rō esset in matre ipsius Nānini ꝙ admitteret, q̃ in ipso Nānino, qđ patet, qa ipsa esset in potiori gradu. s. in quarto; Nāninus in qninto. Itẽ ipsa erat agnata defuncto, Nāninus cognatus, & maior est rō admittendi agnatos. ff. si ta. te. nullę exta. l. 1. post prin. Cum igitur sequeretur hæc absurditas, si Nāninus admitteretur, dicendū est eum nou admitti. ff. de neg. gest. l. pompo. de bo. liber. l. nam absurdum. de ope. lib. l. si ita stipulatus. ¶ † Scđ ò sic. qñcunq; de uno extremo ad aliud fit transitus p medium, si illud medium est inhabile, transitus impeditur. ff. de seru. rusti. prædio. l. q sella. §. fi. & l. tria prædia. de serui. l. seruitutes pdiorū. in fi. sed successio seu ius succedendi, quod trāsire debet de psona istius Petri defuncti, q facit terminū uel extremum a quo ad psonā istius Nānini, q facit terminū ad quẽ, habet trāsire p mediā psonā matris ipsius Nānini, q̃ erat in potiori gradu, qa oīs success. est ut transeat de gradu in gradū, & finito gradu tunc facit trāsitū ad aliud caput edicti. vt hæc pbaniť. de suc. edi. l. 1. §. quibus. & §. sed uidendū. vñ cogna. l. octaui. insti. de legi. agna. suc. §. placebat. de acqui. hære. l. in plurium. & l. quādiu. Si igiť ipsa mr̃ Nannini, q̃ tenebat medium, erat inhabilis ad succedendum, impediť transitus dictæ successionis ad dcm̃ Nāninū, tanquā præexistẽte obstaculo. ar. ff. ad tur. l. 2. §. si sit cōsanguinea. ¶ Tertiò sic, & ista est fundamentalis & potissima rō. Statutū istud censetur factum gr̃a domus conseruandæ ẽm cōem opi. doctorum, ex eo ꝙ parentes masculos ex parte patris uoluit excludere matrem quo ad tres partes successionis, ut no. Iac. de are. & Cyn. C. de adulte. l. si publico. domus aūt cōseruatur per agnatos masculos, nō per fœminas, neque per cognatos. ff. de uerbo. signi. l. pronunciatio. §. familiæ. & not. in l. 1. in priu. ff. ad sillr̃. per Iac. de are. igitur istud statutum, dum loquitur de parentibus masculis ex parte patris, debet intelligi de masculis natis ex masculis, ita ꝙ sint agnati, quia in eis habet locum mẽs statuti, cùm ipsorum contemplatione sit factum, & ẽt domus, quæ p ipsos conseruať, nō aūt debet intelligi de natis ex fœmina; [a] quia cum illi sint cognati nō faciunt nec conseruant domum defuncti, & iō statutum & eius mens locum nō habet in eis; ergo nec lex. de iure pa. l. adigere. §. quāuis. ꝙ aūt sic debeat intelligi statutum, pbatur per rōnem ultra authoritatem doctorum. Nam ita intelligendo, s. ꝙ sit factum gr̃a domus & agnationis conseruandæ, tale statutū est iustū & rōnabile cōtinens publicam utilitatem, & ẽt priuatā ipsius defuncti, vt ff. de uen. inspi. l. 1. §. denūciare. ibi. ut ordinum dignitas familiarū q; salua sit. Nam familia idẽ est, qđ agnatio, ut d. l. pnunciatio. §. familiæ. Cum igiť publicè utile sit, ꝙ familia. i. agnatio cōseruetur, tale statutū sustinetur, licet matrem excludat a iure suo, quia utilitas publica pfertur priuatæ. C. de cad. tol. §. fi. & plene no. in l. s. sol. mat. si verò aliter intelligereť, s. de qbuscunque masculis ẽt natis ex fœmina, tunc nō cōtinet publicā nec priuatā utilitatẽ ipsius defuncti; iō tale statutū excludẽs matrẽ esset iniquum, & sine iusta, & rōnabili cā. Nō. n. pōt subesse aliqua iusta cā, cū quilibet cognatus in remoto gradu dẽat pferri matri, q̃ potior esse debet quolibet cognato; iō non esset seruandū. 4. dist. c. erit autem. ff. de pol. l. totiens. §. fi. q & a qbus. l. si priuatus. C. de preci. imper. offe. l. quotiens. Solū. n. statutū istud ꝯtineret odiū matris sine fauore defuncti, qui nō uertitur in cōseruandis cognatis, sed agnatis & sine fauore publico, igiť nō ualeret. arg. ff. de ꝯtab. l. filium. §. sed cū exhæredatio. ibi. ne testm̃ p oīa irritum ad solam notā exhęredationis perficeret. & ad tertu. l. 2. §. si sint. ibi. ne dum nomẽ &c. Non ergo psumendum est, ꝙ statuentes habuerint istum intellectum, per quem ipsorum statutum redderetur iniquum & inualidū, sed potius p quẽ iustū & rōnabile, ꝯtinensq; publicam utilitatẽ. arg. ff. de testa. mili. l. si miles q destinauerat. Cū igitur iste Nāninus sit natus ex fœmina, & sic cognatus, non habet in eo locū mẽs statuti, per ꝯñs nec dispō exclusoria. ¶ Quartò ad idẽ. nā cum ipm statutum contineat odium matris, nū debet ex toto laxari, sed restringi, ut intelligatur de parentibus masculis agnatis, nō cognatis, si rō supradicta cessaret. ff. de libe. & posthu. l. cum qnidā. de regu. iur. c. odia. ¶ † Quintò sic. statutum vult ꝙ masculus excludẽs matrẽ sit ĩ. quartū gradum. certè hoc vr̃ intelligendum de quarto gradu, put sumitur a iure ciuili, nō put a iure canonico. qđ pbatur tripliciter. Primò, qa qñ pfertur in materia successionis, intelligitur ẽm ius ciuile. sed qñ in materia mr̃imonij, tunc ẽm ius canonicum, ut est expressum. 35. q. 1. c. ad apostolicam. hic aūt pfertur ĩ materia successionis. Item quia statutū debet intelligi ẽm ius cōe. ff. de mun. & hono. l. ut gradatim. §. & si lege. sed in terris imperij ius cōe est ius ciuile; in terris ecclesiæ ius canonicum. iuxta ea q̃ no. in c. cum esses. & c. relatum. de testa. & in c. 2. de regu. iur. lib. 6. igitur ẽm ius ciuile debet intelligi. Item qa cum cōtineat odiū matris, & dẽat restringi, ut dcm̃ est s. si accipiatur ẽm ius ciuile, restringeretur. sed si ẽm ius canonicum, ampliabitur; ergo &c. Cum igitur iste Nāninus nō sit ĩ. quartum gradum de iure ciuili, sed sit in qnto, nō admittitur ad excludendum matrem defuncti. ¶ Sextò & ultimò sic. iste Petrus decessit, ut audio, relicta matre [a] & fratribus uterinis, q fratres uterini si mater nō extaret, excluderent dcm̃ Nāninū tā de iure cōi, q̃ de iure municipali per scđm statutum, cùm sint potiores, in gradu, mater præfertur dictis fratribus uterinis. ut patet in auth. defuncto. & in corpore vnde sumitur. † ubi dr̃ ꝙ fratres tm̃ utrinq; coniuncti admittuntur cū parentibus. & no. in auth. in successione. C. cōia de succes. & in dist. magna per Cy. Cū igitur mr̃ ista præferatur fratribus uterinis, qui ea nō extante præferrentur d. Nānino, merito & ipsa præfertur Nānino, p regulā si uinco &c. & per tex. ff. ad ter. l. 2. §. si sit cognita. & per ea q̃ plene no. Bar. ff. de bo. pos. ꝯtab. l. 1. §. fi. vñ reperio quosdā nō leuis authoritatis viros p dicta iura & rōnes cōsuluisse, si statutum dicit ꝙ existente patruo [b] nō succedat mater, & qdam decesserit relicto patruo matre & fratribus uel sororibus uterinis, ꝙ cū dicti fratres uterini nō extante matre præferantur patruo, dictaq; mater pręferatur eisdem, ꝙ sola mr̃ ad successionem uocabitur excluso patruo; & sic mr̃ obtinebit ex psona fratrū uterinorū eiusdemq; filiorum, qđ ex persona sua obtinere nō posset. ff. quæ res pig. obli. pos. l. aristo. vñ ẽm eos, si cum matre existant fratres, qui præferuntur patruo, quia illos non exclusit statutum, igitur ipsi, pderunt matri & non sibi. arg. ad hoc. ff. de inoffi. testa. l. posthumus. §. si quis ex his. quæ determinatio videtur optimè concludere ad casum nostrum quasi in terminis. prædicta quidem confirmantur authoritate domini Cy. qui determinat auth. post fratres. C. de suis & leg. ꝙ si statutum uel consuetudo dicat, ꝙ extante masculo non succedat fœmina, ꝙ etiam filius fœminæ masculus excludetur, cum uenit ex persona matris quæ erat exclusa. Idem determinat expressè Bar. in l. 2. §. uidendum. ff. ad tertul. in fin. Cum ergo

[a] ¶ Fœmina. Vide ad hoc. d. Alex. de imo. in cons. 75. in 7. col. cum seq. in 2. parte.

[b] ¶ Patruo. Qualiter autẽ tale statutū intelligať. uide do. Alex. de imol. in cons. 97. in 2. col. in 2. parte. & in ꝯsi. 201. in 4. col. ex. eec.

ergo mr̃ istius Nānini nō excluderet matrē defuncti; ergo nec fili⁹ eius. & in hac opi. & determinatione tanquā æquiore & benignio re magisq; amica naturæ & intentione statuentiū resideo. ¶ Ad rō nes factas in ɔ̃riū rñdeo, & primò ad primā, & dico q̄ mr̃ uigore primi statuti nō excludit solum pp nō existentiā descendentiū & ascendentiū linea pr̃ na fratrisq; & sororis ipsorū filiorū, licet uer ba statuti sic innuāt prima facie. Sed excludit pp existētiā parentū masculorū & agnatorū cōsiderata mente statuti. Primū patet, nam ñ. existētia psonarū supradictarū nō debet esse cā cur mr̃ excludat, sed potius debet eē cā q̄ admitteret. ar. C. de legi. hære. l. lege. §. fi. & l. meminim⁹. §. cum aūt. & Inst. de hære. ab intesta. §. ita demū. de lib. & posth. l. gallus. p totā. l. Scd'm patet, nam statutū uult, q̄ in tri bus partibus hr̃ditatis, a qbus mr̃ excludit, admittant parentes ma sculi, igit̃ ipsorū contemplatione & respectu ur̃ mr̃ excludi, nō pp non existentiā p̄dictam; qa qn̄ cōmodū alicuius dispōnis ad aliquē sil'r spectat, ipsius contemplatione censet̃ facta dispō, licet in ea nō fuerit noiatus. ff. de leg. 1. seruo legato. §. si testator. de leg. 3. fidei cōmissaria. Perinde est ergo, ac si statutū dixisset, q̄ nō existētibus personis p̄dictis & extantibus parentibus masculis & mr̃ admittat ad solā quartā; illis verò existentibus, in nihilū, neutris verò existē tibus, in totū, & sic tres casus cōsideranit statutū p̄dictum, si bene inspiciatur eius mens. ¶ Ad secūdā rñdeo, qd' in isto Nānino bñ reperiūtur duæ qualitates a statuto reqsitæ, s. quia parēs & qa ma sculus, sed aliæ duæ nō, s. q̄ sit ex latere patris co mū, quo cōsidera uit statutū. s. illa q̄ sit agnatus, & sic ex masculo descendens ut s̃. ōnsum est. Itē nec alia, q̄ sit ĩ. quartū gradū s'm ius ciuile, put hic sumi debet, ut s̃. dixi. Nō ergo excludit matrē, qa paria sunt nō esse, & esse sed inhabilē. ar. ff. de bo. liber. l. si ex modica. §. si fili⁹. de bono. pos. ɔ̃tab. l. 1. §. fi. ¶ Ad tertiā rñdeo, q̄ non sufficit eē ma sculus, nisi ēt ex masculo descendat, ut s̃. dixi. ¶ Ad quintā rñdeo, q̄ defectū patris vel parentis non nocet filio in his q̄ nō habet ab ipso parente, sed a lege & a gñe. hoc est uerū, nisi ille idē defectus uel maior sit in ipsu filio; nā tūc nō defectus parentis, sed ipsius fi lij nocet sibi. In casu aūt nr̃o idē defectus uel maior est in illo Nā nino, q̄ esset in eius matre. qd' patet, nā mr̃ ipsius Nānini iō nō ex cluderet matrem defuncti, qa licet esset agnata, tñ in ea finit̃ agna tio & incipit cognatio. ff. de uerb. signi. l. pnunciatio. in fin. ubi dr̃ q̄ mulier suæ agnationis & familiæ caput & finis est. Statutum aūt noluit fauere cognatis, sed agnatis, sed filius eius. s. Nāninus est co gnatus huic defuncto, igit̃ maior est in eo defectus, q̄ in eius mr̃e q̄ erat agnata. Si ergo mr̃ excludebat̃, qa dabat cām cognationi, for tius filius q̄ cognatus est. ar. C. de sac. sanc. eccle. auth. multomagis. Iura uerò, q̄ allegant̃ p ista rōne, loquunt̃ cū defectus parentis nō repetitur in filio, si bene inspiciat̃. Ad prædicta facit, quia ubi lex cōsiderat duas causas impeditiuas, licet esset una, si remanet alte ra, remanet ēt impedimentum. Insti. de nup. §. affinitatis. ff. de hæ redi. insti. l. si non sex eliescentia. ff. ad uell. l. si quis io grau. §. fin. & l. qui posthumos. de his q̄ no. insa. l. liberorum. Hic aūt statutū in matre cōsiderauit duas qualitates, s. fœmina, & quia caput cogna tionis. in filio uero eius. s. Nānino, licet esset prima, subest secūda, & quidem fortior, quia in eius matre cognatio erat in habitu, in ipso uerò est in actu; ergo &c. ¶ Ad quartam uero rōnem, quam omisi, respondeo q̄ procedit nisi transitus habeat fieri per mediū, ut patet in secunda rōne facta pro ista parte quam teneo. Ex qua sa tis apparet rñsum ad istam per iura quæ in ipsa allegantur. ¶ Ad sextam & ultimam rōnem rñdeo, q̄ iste Nanninus nec ex persona matris uenire potest, nec ex sua, quia maior rō subest in eo uel ea dem quæ erat in matre sua, ut s̃. ōnsum est. Ad authoritates vero doctorum allegatorum p prima parte rñdeo, q̄ succumbunt au thoritati aliorum duorum allegatorum p ista secda, qui non mino ris ponderis fuerunt. Item posito, q̄ determinatio illorum fuisset in casu suo, non tñ aliud dicendum est in casu nr̃o, nec ad casum nostrum facit, quod ondo. Ipsi. n. loquunt̃, cùm statutum dicit q̄ extante masculo non succedat fœmina, & determinant q̄ cum ista exclusio statuti sit odiosa, quo ad exclusam, debet restringi ad ip sam fœminam tm̃, non aūt debet extendi ad filium fœminæ. Sed nos tractamus de exclusione, vez quia parens fœmina non exclu dit matrem defuncti, utrum eodem mō filius parentis fœminæ nō excludit, & sic utrum ista non exclusio extendatur, & certe dicen dum est qd' sic. Nam sicut exclusio, de qua ipsi loquuntur, est odio sa & restringenda, ita non exclusio, quæ sibi ɔ̃riatur, est fauorabi lis & amplianda ut sic sit eadem rō & disciplina ɔ̃riorum, ff. de uul ga. & pup. l. & si ɔ̃tab, de leg. 3. l. fin. Sequit̃ ergo, q̄ sicut mr̃ istius Nānini nō excludebat matrē defuncti, ita nec Nānin⁹; qa tam hoc est fauorabile, sicut exclusionē restringere. Nā ampliare nō exclu sionē, est restringere ipsam exclusionē. ¶ Ex quibus omnibus con cludo dictam matrem insolidum admittendam excluso Nannino. ¶ Pau. de Cast. utriusq; iuris doct. Señ. &c.

¶ Casus talis est.

¶ Cōpromissum fuit factū i aliquos usq; ad certū tp̄s sup iniurijs inuicē factis, deinde altero absente fuit p quēdā eius noīe proroga tū, & de nouo factū cū altera parte. Arbitri ɔdēnauerūt absentem in cc. Itē ad faciendū pacē utrūq; ɔdēnauerunt, & in fin. dicti laudi dcm̃ ɔdēnatum absoluerunt sub ɔdōne si dictam prorogationem & compromissum nouum ratificarent, postquam sñiam frater ab sentis alteram partem offendit. ¶ Quæritur an dicta cōdemnatio ducentorum ualeat, & an puniatur de pace rupta.

S V M M A R I A.

1. *Arbiter si unum ex litigantibus condemnat in cc. purè, deinde in fine sententiæ absoluat eum a dicta quantitate si ratum habeat id quod non comprehende batur in primo compromisso super quo directè non poterat iudicare, an ua leat talis condemnatio, an uerò uitietur propter illam aditionem.*
2. *Arbitri iudicantis mens est attendenda, nec potest per indirectum quod directè non potest.*
3. *Statutū, quo cauetur, ne quid opponatur contra laudum arbitri, non habet locum quando arbiter iudicat super eo de quo non fuit compromissum.*
4. *Arbiter si iudicat pacem esse faciendam sub pœna, an ex hoc dicatur pax fa cta, ut contrauenient puniatur.*
5. *Verba futuri temporis & præter si temp au factum & faciendum quid im portent.*

CONSILIVM CCCCXXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Pro cōfir matione eorū, q̄ s̃. scripta sunt per eximios doctores D. Philippum de corsinis patrem & dñm meum sin gularissimum, & ɔ̃iter per dñm Pet. de Aach. Præ mitto ad euidētiā primi q̄siti, q̄ si arbitri uoluissent condemnare istum Lapum siue Simonem ad emologandum com promissum gñale factum in eos noīe dicti Lapi absentis, & ēt treu gam eodem noīe factam, non potuissent, cùm illud non uenit in compromisso, ut l. non distinguemus. §. fi. ff. de arbi. idem si uolui ssent eum condemnare ad pœnam ducentorum sub ista condōne si non emologasset. ea. l. §. de officio. & l. qui tñ. §. fi. & ibi per Bar. Sed nos sumus in tertio casu, quia ipsi in prin. sui laudi condemna uerunt eum in ducentis florenis purè & simplr. Item postea con demnauerunt utranq; partem ad faciendum pacem. Tertio loco absoluerunt dictum Lapum a ɔdemnatione primo loco facta, s. du centorum sub conditione si dictum compromissum & treugam ra tificaret. ¶ Videndum est ergo, utrū ex ista absolutione tertio lo co facta uitiet̃ cōdemnatio facta primo loco. Et ur̃, q̄ non, quia si dicta solutio seu cl'a absolutoria non fuisset apposita, prima con demnatio remansisset firma, cum illam potuerint arbitri facere ex potestate eis data. Igitur per sequentem adiectionem nō uitiat̃, & si dicta absolutio fieri nō potuisset, cum sint separabilia diuersa & penitus ɔ̃ria. arg. ff. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. trebatius. in fi. ff. de dona. inter uirum & uxorem. l. si spōsus. §. generaliter. Prima con demnatio facta fuit propter iniuriam & delictum commissum p dictum Lapum in dictum Ioannem. Igitur absolutio postea facta non potest eam tollere in præiudicium dicti Ioannis, cum uerba semel transierint in condemnationem, sicut uidemus in simili, q̄ si testator aliquem hæredem instituit, non potest in eodem testam̃ to solo uerbo exhæredare. Sed uitiata exhæredatione remanet in stitutio. ff. de testa. milita. l. si certarum. §. si eodem. in fi. de hæredi. insti. l. pater sa. testamento. Posito q̄ potuerunt ipsum absoluere, ur̃ q̄ utraq; ualeat, s. condemnatio si non ratificabit compromis sum, & absolutio si ratificabit. quod probatur. Nam ex diuersis causis factæ fuerunt, quia condemnatio in pœna delicti per eū cō missi, & hæc est licita. Itē & absolutio in præmium & retributionē dictæ ratificationis, quia ex ea forte dici pōt maius bonū inter par tes, & sic arbitri potuerūt remunerare. Nā licet nō potuerint ipsum condemnare ad ratificandum nec ēt ad pœnam, si non ratificabit, ut s̃. dictum est, tñ ad ratificandum potuerūt ipsum inducere sub spe præmij. s. releuando ipsum a condēnatione quam iustè & ex ip sorum potestate facere potuerunt si ratificabit, sicut in simili vi demus, q̄ ad mr̃imonium nō pōt qs cogi metu pœnæ, sed sub spe præmij sic. ff. de cōdi. & demon. l. titio centum. §. 1. de uerb. obli. l. titia. ¶ His non obstantibus contrarium puto; nam prædicta lo cum haberent & essent uera iudicio meo, si cōstaret ex uerbis sen tentiæ uel ex actis, q̄ dicti arbitri fuissent moti ad faciendū dictam

cōdemnationem

ꝯdemnationem pp maleficium d. Lapi, puta q ipse solus deliquisset ꝯ Ioannem, uel grauius ipse q̃ Io. ita ꝙ delictum suum mereretur ad grauationem pœnæ, tunc.n. nõ video quare non teneret ꝯdẽnatio, siue diceremus ꝙ absolutio postea facta ualeret, siue nõ, sm ea q̃ dicta sum. pro hac distinct. vide Bal. C. de vsu. l. cum allegatis. in 2. col. ubi. deinde q̃ro &c. sed in caso nostro ꝯstat de ꝯrio; q istiadinuicem pariter deliquerunt, & pariter alter alterum offendit, nam lʒ plures fuerint percussiones illatæ a Lapo, tñ illatæ a Ioanne fuerunt grauiores, qõia illatæ in facie & manu, ex quibus seq̃tur difformitas, sed illæ in capite ut ex tenore sñiæ seu laudi apparet, igitur non suberat cã, pp q̃ dñent d. Lapum magis condemnare in ducentis q̃ Ioannem. Cum.n. Ioannes sumpsisset de d. Lapu æqualem uindictam corporalem, non dñbat ex eodem facto iterũ puniri pecunialiter, cũ utraq; pœna tendat ad uindictam, & sic altera per alteram tollitur. ff. de iniur. l. prætor. §. si dicatur. nec debet quis duplici pœna puniri. de iud. c. at si clerici. in si. tacit. ff. na. cau. stab. l. l. lʒ. §. si. † vr̃ igr̃ mens dictorum arbitrorum facere d. condemnationem pro dicta ratificatione fienda non pro alia cã, q̃ non apparet. Et sic vñr excogitasse istam cautelam seu fraudem, qõia non poterant eum condemnare ad dictam ratificationem nec sub condõne ad pœnam, si non ratificaret, ut s̃. dictum est. cogitauerunt ipsum condemnare pure tanq̃ ꝓ maleficio, deinde ipsum absoluere si ratificaret tanq̃ in præmium dictæ ratificationis. Et sic fecerunt fraudem legi de pœna ad ꝓmium. ff. de leg. l. fraus. Sic ergo perinde debet hñri, ac si condemnatio fuisset facta sub condõne si non ratificaret, quo casu non est dubium ꝙ non ualeret, igr̃ nec pura, quę facta est in fraudem condõnalis. ff. de cond. & dem. l. hoc mõ. & l. hæres meus. §. si. Ad hoc optimè quod no. per Dy. quasi in terminis. e. ti. l. cum tale. §. rescriptum. in si. gl. quę incipit. ideoque. uersi. oĩ no. vide Dy. & Bar. Alioquin inuenta esset fraudandi occasio, qđ euitandum est. ff. de reb. eo. l. magis puto. §. si pupillus. Quod autẽ ista fuerit mens arbitrorum, satis ex his, q̃ post dictam condemnationem subiiciuntur, apparet, maximè ex d. cl̃a absolutoria, ex qua mens ꝑcedentium declaratur. ar. ff. de le. 3. l. ꝑdiis. in prin. & l. quisquis. & ibi no. & l. nummis. & ff. de hær. inst. l. qui non militabat. §. locio. † Nec ob. statutum cõis Flor. de laudis arbitrorum, quominus prædicta possint allegari ꝯ d. laudum. Nam illud statutum loquitur de laudis latis ab arbitris. Sed quantum ad dictam ratificationem & condemnationem pœnæ non dñr isti arbitri, cum in cõpromisso non ueniant, ut d. l. non distinguemus. §. de officio. & per ꝯñs nec sñia uel laudum dr̃ quo ad illud, ergo potest de hoc opponi. iuxta ea quæ not. per Bart. ff. quod ui aut clam. l. j. §. j. prius. n. rõ personæ quærenda est, &c. ff. de iure codici l. l. quidam referunt. ff. de testa. l. si quæramus. Nam & iudicis incompetentis exceptio nunq̃ vr̃ exclusa[a]. ut not. in cle. de seq. poss. & fru. debet ergo intelligi statutum, qñ laudum latum est super eo, de quo compromissum ẽ. Et hoc de primo puncto. ¶ † Quantum ad sm considero, ꝙ in uerbis laudi sunt aliqua uerba futuri tpis, dum ꝓnunciant pacem reddendam & reddi debet ĩ. certum tps & certa forma, & quo ad illa certum est ꝙ pax per illa non censetur facta, sicut cum iudex pronunciat aliquem liberandum, non ꝓpea est liber ex ipsa sñia, sed requiritur manumissio. C. si aduersus li. l. j. & ibi no. in gl. & quod no. ubi & apud quos. l. ul. sicut ẽt videmus, ꝙ si testator condẽnat hæredem ad aliquem ꝯtum fiendum, non censetur factum ex ipso testõ, sed requiritur ꝙ postea fieret. ff. de act. empt. l. si hæres a testõ. de le. j. l. si fideiussor. §. si. ff. de le. 3. l. uxorem. §. agri plagam. cęterum pax contractus dr̃ vt ĩ. dicam. Item continentur uerba præteriti tpis, dum ꝓnunciant pacem factam esse, & illa sunt in medio. Nam ꝑcedentia & sequentia sunt futuri tpia, & plura fortiora & magis specificata, ergo illa q̃ sunt in medio, dñent intelligi sm ꝑcedentia & sequentia, vcʒ ut ex eis non sit facta pax, sed fienda. ar. de le. 3. l. q̃situm. §. j. vbi hr̃, ꝙ uerba media intelliguntur sm ꝑcedentia & sequentia, dñent ergo sic intelligi, dum dõt factum esse. s. quo ad destinationem. Nam cum ex isto laudo obligentũ ad pacem fiendam loquendo tñ sine ꝑiudicio ueritatis, censetur iam esse facta ex destinatione partium & arbitrorum. Nõ tñ realr̃ facta est. h. d. tex. in si. ff. de don. l. lucius. & quod ibi no. in gl. ff. de acq. pos. l. si quis ui. in prin. ff. de re. iu. l. qui actionem. Præterea probaĩ, dr̃ pars contractus, cũ partes in unum ꝯueniunt. ut no. ff. de pac. l. j. vñ dicit Bart. in quodam consilio quod incipit. ad declarationem &c. ꝙ pax dr̃ pactum, quo sit finis discordiæ. ꝯctus ãt sunt facti. l. consilio. §. si. ff. de cura. fu. Est ergo impossibile ꝙ arbitri possint ꝓnunciare & inducere per suam sñiam ꝙ factum futurum qđ nunq̃ factum fuit cẽseaẽ factum sicut nec eʒ posset fieri. ff. de capti. l. in bello. §. factæ. ff. quibus ex cau. ma. l. deniq;. & facit optimè. ff. de ædi. edi. l. ꝓonem. §. sub ꝯdõne. & vr̃ casus de hoc. ff. de iudi. l. qm se dicit. ubi dr̃, ꝙ si seruus dicit se liberandum, iudex non debet pronunciare ipm liberum, sed liberandum, si tñ pronunciat eum liberum, vr̃ liber ex sola sñia. C. si aduer. li. l. si. sed illud in libertate, quæ potest contingere facto legis sine manumissione, sed contractus non possunt fieri nisi partibus consentientibus & contrahentibus, quod in facto consistit, & ubi non interuenit, non potest fingi ꝙ interuenerit ex sola dispõne iudicis, ut dictum est. ¶ Ex quibus concluditur pacẽ non censeri factam ex tenore d. laudi, & per ꝯñs ad tertium & quartum dubium rñdetur, ꝙ non dñent puniri de pace rupta, q̃ facta nõ fuit, quia impossibile est, ꝙ dicatur rupta quæ nunquam fuit contracta[b]. ar. ff. de hær. inst. l. si meuia. ff. de uer. ob. l. x. ff. de iniu. testa. l. nam & si sub condõne. §. post defectum. Maximè autem hoc verũ est in fratre d. Lapi, qui puniri non debet de pace rupta; ẽt si verè facta esset, si ad sui notitiam non peruenit, ut præsupponitur; cum ignorans non delinquat. ff. de act. & ob. l. ex maleficiis. §. j. ver. longe minus. C. de rabu. l. gñali. Nec ob. statutum cõis Florẽtiæ, quod loquitur de instr̃is guarentigiæ. Nam & si hoc instr̃m sñiæ seu laudum dicatur instr̃m, tñ ex eo non est pax facta, sed obligantur partes ad faciendam, ut s̃. dictum est. lʒ ergo non possint partes uenire contra, & possint cogi ad dictam pacem uigore d. statuti, si tñ alter alterum offendat, non debet puniri pœna statuti de pace rupta q̃ non fecit, sed pœna compromissi si nollet finaliter parere laudo præsupposito sine præiudicio quod teneret̃. hoc determinat Bart. in si. ff. de solu. l. innumerationibus. ff. de le. j. l. si fideiussor. §. fin. in quibus dicit, quòd si arbitri condemnauerunt aliquem ad uendendũ, qui uenditioni sub certa pœna promisit non contrauenire ueniendo contra post uenditionem factam tenetur pœna apposita in contractu non pœna compromissi, quia uendendo fuit a compromisso liberatus. Sentit ergo & uult expresse, ꝙ si nollet parere laudo uendendo, tunc teneretur solum pœna laudi. Sed si paruit laudo, tunc pœna contractus, ita in proposito si lapus recusat facere pacem, tenetur pœna compromissi, non statuti de pace rupta. Sed si pacem faciat & rũpat, tunc de pace rupta, per ea quæ dicta sunt.

[a] ¶ Exclusa. Add Bal. in cõsil. 369. in 3. pt.

[b] ¶ Citra cta. uid q hñr p Cor. in cõs. 40. in ca. I hac. p totũ. 2a. pt.

SVMMARIA.

1. *Officialis uel locumtenens alicuius domini habet actionem pro rebus suis & iniuria sibi illata ultra actionẽ competentem domino, cuius personam repræsentat.*
2. *Actio competens officiali offenso an tollatur per compositionem communitatis cui præsidet, si ipse non consentit, & maximè si sindici communis potestati sunt se non facere nomine dicti officialis, & quid si officialis interponat autoritatem in tali compositione an præiudicet sibi quo ad ius proprium.*
3. *Actio competit non solum aduersus officialem uel capitaneum communis offendẽtem, sed etiam aduersus communitatem ipsam scientem & patientem tales oblationes rerum & iniurias fieri.*
4. *Ius an & quando possit quis sua autoritate facere quando reus & offendens non habet superiorem.*
5. *Represaliæ in quibus casibus contra subditos concedi possint, & quod requirantur, & an prius sint requirendi ut soluant, & an per duelli postulationem uideantur offensus requisisse.*
6. *Officialis & gubernatoris communitatis ex delicto an ipsa communitas conueniri possit, ubi multa in simili adducuntur.*
Intellectus ad l. 1. §. familiæ. ff. de publica. ubi dominus tenetur ex delicto sui officialis.
7. *Communitas an teneatur ex delicto ciuis, qui deliquit ex mandato præsidis & rectoris ipsius ciuitatis.*
8. *Communitas an ex uerbis pacis initæ teneatur pro delicto ciuis sui, si in pace nõ fiat mentio de ipsis subditis & ciuibus.*
9. *Ciuitas si patiatur ciuem suum delinquentem esse in ciuitate, nec eum puniat, an propterea obligetur ꝙ uideatur approbare, quando iste talis criminosus habet securitatem & saluumconductum per iudicem ciuitatis.*
Saluumconductum quis possit concedere.

CONSILIVM CCCCXXIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quia scio, ꝙ super isto facto copiosè allegatum est, iccirco super singulis dubiis quam breuius potero conclusiuè & determinando procedam, sm quod mihi iuri consonum videbitur. ¶ Pro declaratione igitur primi dubij videnda sunt quatuor. † Primò utrum ex aggressura & pirratica facta illustri D. Ioanni locumtenenti regio & gubernatori Ianuæ per Karolum Geno capitaneum galearum dñorum venetorum, q̃tum ad res proprias ipsius D. Ioannis ibi amissas, ac ẽt damna suscepta & iniurias illatas habeat idem D. Ioannes actionem seu persecutionem suo proprio & priuato nomine, ultra illam quæ competebat cõitati Ianuæ seu regiæ maiestati pro damnis illatis eisdẽ. ¶ Et hic dico, ꝙ sic, ut colligitur ex l. cum duobus. §. quidam saga

riam.ff.pro so.ff.mandati.l.inter cās.§. non omnia. Nam in illis determinatur utrum possint repeti ab his, quorum negotia gerebāt. Sed quin ab his, qui intulerunt, nullum est dubium. facit qđ nota. Cy.C.ad l.iul.de ui.l.qm̄ multa in fi.secundæ q.& per Inn. de iure iu.c.sicut.in fi.magnæ gl.¶ Præterea qñ damnum uel iniuria infertur alicui, qui personam alterius repñtat, utriq; competit actio. s. repñtanti in cuius personam fuit illata, & ēt repñtatio.ff. de iniur. l.1.§.2.& §.fi.p quaa Ia.de Are.hoc determinat in pcu.alicuius vel officiali alicuius ciuitatis uel dñi.ar.de rel.& sum.fu.l.ossa.i fi. ff. de ædi.edi.l.quod si nollit.§ quod in procuratore.C.ad l.iul. ma. l.quisquis. Præterea qñ committitur delictum circa unam rem pertinentem ad plures, omnibus competit actio, seu cuilibet, quaten⁹ sua interest.ff.de sepul.uio.l.3.§.si ad plures.arbo.fur.cæsa.l.si plures.2.rñso.facit.ff.de iniu.l.item apud labeonem.§.fi.idem ergo & fortius quando in pluribus rebus ad plures pertinentibus.ar.ff. de priua.deli.l.nunquam plura.¶ Præterea qñ delictum committitur in pluribus rebus ad eundem pertinentibus pro singulis competit persecutio, quia tot censentur esse delicta, quot res.ff. de term.mo to.l.agraria.& colligitur in l.uulgaris.§.idem iulia.& §. certe si pponas.ff.de fur.fortius igitur si committatur in pluribus rebus ad plures & diuersos pertinentibus, sicut fuit in casu nostro, quia in rebus pertinentibus ad d. D.Gubernatorem, & in pertinētibus ad cōitatē Ian.ut uterque habeat actionem quatenus sua interest. ff. de fur.l.itaq; fullo.§.fi.ibi. Ideo autem utrique &c. Et hoc de primo.

2 ¶ † Secundò videndum est, vtrum dicta actio & persecutio sublata fuerit per compōnem & concordiam postea factam inter cōitatem Ian.& cōitatem Venetiarum occasione dictæ pdationis seu piraticæ. Et hic dico, q non, quia dicta concordia uel compositio soli cōitati Ian.pīudicare potuit; non āt d.dño Gubernatori. ff. de pac.l.si unus.in prin.& §. si ante oīa. sicut nec remissio filii nocet patri, ēt super iniuria commissa in personam filii.co. ti.l. in personam.in prin.no.de iniuriis.l.sed si unus.§.filio.in gl.quæ incipit secus.¶ Prętere a narratur in puncto, q procur.seu sindici, qui dictā compōnem fecerunt, expresse protestati fuerunt ante dictam compōnem in ea & post eam, q ipsam non faciebant nomine d. dñi Gubernatoris, & ipsius priuato nomine, uel ēt Regis Franciæ a quib⁹ non habebant mandatum, sed tm̄ noīe cōitatis Ian. igitur per hoc ius d. D.Gubernatoris saluum & illæsum remansit, ēt si ab eo mādatum habuissent. Nam per protestationem prædictam ēt ius aliquod cōitatis Ianuę conseruare potuissent.ff.qui.mo.pi.uel uel hypo.sol.l.si debitor.§.1.de li.exhi.l.3.§.pen.de aqua quoti.& æsti.l. pe.ibi.sine præiudicio &c.ff.de test.tut.l.idem fiet.ibi. sine ullo litis præiudicio &c.C.de agri.& censi.l. litibus.§.hmōi. de bonis li. l.si pater exheredato.ff.de reli.& sump.fu.l.at si quis.§. interdum. in fi.¶ Nec ob. q in instrō syndicatus d.dñs Gubernator nominatur & autoritatem præstitit, quia uerum est tanquam gubernator & gubernatorio nomine per quod nil super iure suo fecisse uel cōsensisse vr̄.Sed solum super iure cōitatis Ian.ar.optimum.ff. de offi. eius cui man.est iurisd.l.& si prætor. Nam cum procurator uel administrator aliquid facit administratorio nomine, totum negotiū alienum dr̄.s.eius cuius nomine administrat, nil autem de iure suo vr̄ immiscere, hinc est, q nec tunc de suo proprio dolo, si opponitur, quod esset si ius suum deduxisse uideretur.ff.de doli exce. l. si procurator.ubi prædicta benè probantur.

3 ¶ † Tertiò uidendū est, ꝯ quem competat sibi ista actio seu persecutio. Et quidem ꝯ ipsum Karolum Geno principalem inuasorem non est dubium quod cōpetit, ēt si habuisset expressum mandatum ad illud committendū, quia per hoc non excusaretur.ff.de act.& obli.l.seruus non in omnibus.ff.de ui & ui.ar.l.j.§.quotiens.ff.quod ui aut clam.l. deniq;. §.fi. ff.de iniu.l.non solum.§.si mandato.C.de accu.l.non ideo minus.Sed dubitatur de ipsa cōitate Venetiarum, vtrum ad restōnem teneatur suo proprio nomine. Et certe ēt facto præsupponitur, q d.D.Karolus Geno erat capitaneus Venetorum, & erat deputatus super gubernatione galearum sibi commissarium. Ex quo dico q ex delicto per ipsum commisso cum d.galeis tenetur cōitas Venetorum seu proprio noīe. Nam ex maleficio officialium commisso super eo ad quod deputati sunt seu in officio eis commissio tenetur dñs suo pprio noīe.ff.de pub.l.j.§.familiæ.& ibi no.per glo. & doc.furti aduersus nau.l.j.uer.ita ut in ptāte &c.ff.nau.cau. sta. l.fi.ac ēt facit.l.uideamus.in prin.ff.loc.de iud.l.non alias.§. j. Præterea ex delicto commisso per subditum dño sciente & phibere ualente tenetur dñs suo noīe & ex sua ppria persona. ff.de noxa.l.j. 3.& 4.in prin.& §.cum dñs.ff.si familia fur.fecisse dica.l.j.§.j.ff. de dam.inf.l.fluminū.§.q̄q̄.ff.loc.l.si fundus.§.fi.Sed hic, licet cōitas Venetiarum a prin.nesciuerit rapinam per d.Karolū eis subditū commissam, sciuit tñ ex post facto, cum d. D. Karolus res ablatas detulit Venetias, & potuit phibere.s.mandando eidem q dictas res remitteret ad illos quibus abstulit, & non fecit, imo ratificauit & approbauit, vt ēt facto psupponitur, igr̄ tenetur, quia non refert vtrū sciuerint & passi fuerint a prin.uel ex postfacto.ff. de aqua plu. ar. l.si āt plures.§.1.facit.C.de commerc.& merca.l.2. ¶ Præterea ex delicto commisso in territorio alicuius dñi ēt per non subditū dñs sciens & phibere ualens, tenetur ēt ipse.ff.de incend.rui.nauf.l.nec quid.& ibi per gl.& doc.C.de fal.mo.l.j.Sed hic ista pdatio licet prima licet fuisset commissa in mari, & extra districtū Venetorū, tñ iterum postea commissa vr̄ in territorio eorum, saltē quo ad simplex furtū. Cum res pdatæ fuerint Venetias portatæ & ꝯtrectatæ, & sic mutatione territorij secuta noua ꝯtrectatione nouum furtum commissum vr̄, iuxta ea q̄ no.ff.de fur.l. diuum.per Bart. ad quod inducitur.ff. de lib.ho.l.qui furem.& hoc ipsis venetis scientibus & phibere ualentibus, igitur &c.¶ Prętere a ex delicto commisso per subditos tenetur ciuitas seu dñs contracte si ad eos peruenit. ff. de vi & vi ar. l.si vi me.& l.j.§.si filius.cum seq.Sed hic ad dictos venetos peruenerunt dictæ res ablatæ, quia dr̄ q eisdem fuerunt assignatæ.ff. de hære.vel act.ven.l.2.§.peruenisse. Et gñaliter oīs ille, ad quem res ablatæ scienter peruenerunt, conueniri potest ad restōnem. extra de rest.spo.c.sæpe.de iud.c.quia gu. ¶ Præterea receptans furem vel latronem sicut ipse fur tenetur.C.de fur.l.eos.ff. de incen. rui. l.3.§.non tm̄. Ex quibus concludo non solum d.Karolum Geno, sed ipsa cōitas suo proprio nomine teneri.

4 ¶ † Quartò videndum est, vtrum prefatus dñs locumtenens regius & gubernator Ianuæ poterit de iure capere sua propria autoritate dictam nauim Venetorum, & sic ipsi sibi ius dicere pro d.damnis ab eo receptis. Et hic dico, q si illa nauis & res ibidem existentes essent vel fuissent dictæ cōitatis venetorum, & ad ipsam cōitatem pertinuissent, tanq̄ bona vniuersitatis non singulorum; nō vr̄ dubium quominus potuerit. Nam vt s.probatum est, ipsa cōitas tenetur ad restōnem ablatorū d.dño locumtenenti.Item notorium est, q dicta cōitas non recognoscit superiorem, coram quo potuerit d.dñs locumtenens consequi iustitiam suam de ipsa, siue de iure siue de facto non recognoscat. iuxta ea quæ no.in l.hostes.ff.de cap.per Bar. C. de anno. & tribu.l. mediterraneæ.& l.pro locis.Igitur licuit eidem dño sibi ius dicere, & propria autoritate capere rem sui debitoris seu debitores.C.de iud.l.nullus.ff.quod ui aut clam.l. si alius. §. bellis &c. & quod utrobiq; no.alias.n.ius d.dñi perisset, quod lex non patit. ff.q in fra.cre.l.ait ptor.§.si debitorem.& quod no.ff.de pi.l. quæsitum.¶ Præterea cum non subsit magistratus, qui ius reddat de ipsa ciuitate vel cōitate, perinde hr̄ quo ad ipsam, ac si iura edita non fuissent.ff.de orig.iu.l.2.§.post originem. Et sic sumus in institutis iurisgentium, quo vim vi propulsare licet, non solum a principio, sed ex interuallo, & non solum per tuitionem personæ, sed etiam rerum.ff.de iust.& iu.l.vt vim.C.vnde vi.l.j.ad l.aqui.l.4.§.j. cum l. seq.dummodo non ad vindictam.eo.tit.sciam. §. qui cum alter. Nam illo iure magistratus non erant creati, & oīa manu regia & militari exercebantur.de ori.iu.l.2.in prin.& etiam propria autoritate vbi cessabant auxilia brachij seu manus regiæ. Igitur in casu nostro, cum ius sibi dicere potuerit, litigare non habuit.ff.de tut. l.serui & filij.in prin.nec fuit necessarium dictam cōitatem ad hoc requiri, nisi de honestate, vt satisfaciant.ff.de ser.vrb.præd.l. quidam hiberus.sicut nec habet necesse quis debitorem suum requirere, qñ vult eum conuenire, imo interpellatione nō præcedente potest.iuxta ea quæ no.in l.in hac.ff.de triti.ff.si cer.peta.l.vinum.factum autem proprium succedit hic loco iudicialis ꝯuētionis, quæ fieri non potest, igr̄ &c.ff.si quis cau.l.eum qui.§.iniuriarum.Si verò dicta nauis cum rebus sibi existentibus non erat ipsius cōitatis, sed singularis personæ, vr̄ magis dubiū. Nam aut ēt cepit pro debito seu oblōne ipsius cōitatis, & non vr̄ potuisse.ff.quod cuius. vni. uo.l.sicut.§.1.& quod no.per glo.C.quæ sit longa consue.l.2. aut pro debito seu obligatione Karoli Geno, de quibus ambabus.s̄.dixi in 3.quæsito.& idem.C ne fi.pro pa.& C.ne uxor pro mari. per totum.cū autēticis ibi positis.C.de ac.& ob.l.ob æs.cū auth. ibi posita.

5 † Nā tunc ista captura in ambobus casibus diceretur pignoratio seu represaliæ, q̄ pmissæ non sunt.in Auth.vt pi.non fiant. & de iniu.& dam.da.c.j.li.6.nisi duobus concurrentibus.s. quod requisitus fuerit superior ipsius debentis, q faciat iustitiā, & non fecerit, quo casu pp delictum talis superioris negligentis iustitiam facere,

tere, pñt capi subditi ipsius superioris negligentis: Secundò ꝗ autoritas superioris ipsius exercẽtis represalias interuenerit. 23. q. 2. c. dñs nr. & c. 1. Sed hic neutrũ istorũ interuenit, de primo ostẽdit. Nã si cepit dictã nauim pro obligatione dictæ cõitatis, certũ est ꝗ nullus superior dictæ cõitatis fuit requisitus, vt de ipsa faceret iustitiã, cũ nullus sit, & sic non põt dici, ꝗ in defectũ nõ ministrantis iustitiã fuerit licitũ. Aut cepit pro obligatione Caroli geno, & sic idẽ, qa cõitas Venetiarũ, q̃ est eius superior, fuit requisita, vt faceret iustitiam de dicto Carolo per Ambasiatores cõis Ianuæ vice & noĩe cõitatis Ian. non dicti dñi gubernatoris suo proprio nomine. ¶ His nõ obstantibus ꝯrium vr̃ de iure dicendũ. s. ꝗ pro vtraq; capere potuerit, quod ostẽdit. Et primò, ꝗ pro obligatione cõis Venetiarũ, certũ est ꝗ dicta cõitas est obligata ad restitutionẽ ablatorũ. Itẽ certũ est, ꝗ res & nauis dictæ cõitatis capi licitè potuisset, cũ nullus sit superior qui de ipsa iustitia ministret, vt. s̃. hoc codẽ quæsito quarto dictũ est. igit̃ & singulares psonæ ipsius cõitatis, & etiã bonorũ ipsorũ, qa censent̃ esse res dictæ cõitatis hoc casu, qđ probat̃. Certũ est, ꝗ dicta cõitas habet ius tã in psonis sibi subditis, q̃ i bonis ipsarũ. ff. ad muni. l. de iure. & qđ no. i l. j. §. p hãc. ff. de rei ven. de pciui. credi. l. Antiochensiũ. ff. ne quid in loco publi. l. 2. §. 1. in gl. sup verbo ciuitatis. & in §. viã publicã. in gl. super verbo publica udi. facit. l. venditoc. §. si cõstat. cõia prædi. igit̃ dictæ personæ subditæ, & bona ipsarũ capi pñt in subsidiũ pro debito cõitatis, qa nõ dr̃ capi alius pro alio, vel bona vnius pro obligatione alterius, imo res cõitatis pro ipsa cõitate. pro hoc tex. cũ gl. ff. de acq. hæt. l. pro hærede. §. Papi. in fi. gl. magnę. & ibi no. per Bar. vnde sicut res, quæ verè fuissent dictæ cõitatis, potuissent capi. vt. s̃. dictũ est. ita & istæ q̃ hoc casu necessitatis censentur. Nec ob. l. sicut. ff. qđ cuiusq; vniuer. no. & q ĩ not. in l. 2. C. q̃ sit longa cõsuetudo. qa verũ est, ꝗ pro debito vniuersitatis nõ pñt capi res singulorũ, qñ ꝯ ipsam cõitatẽ põt esse prouisum vel cõsultũ, & sup cõi dictæ ciuitatis, vt l. j. §. j. qđ cuiusq; vni. als in subsidiũ deuenit̃ ẽt ad personas illi subditas. vt no. in d. §. quid tñ. ¶ Præterea posito ꝗ ista cessarẽt, & ꝗ dicerent ista represalia seu pignoratio, adhuc vr̃ fuisse licita, qa interuenit requisitio. Nã licet nõ fuerit requisitus superior, q non est, fuit requisita dicta cõitas ꝗ faceret iustitiã de seipsa restituẽdo res ablatas & captiuos, & ẽt punitionẽ de dicto Carolo faceret, poterat aũt dicta cõitas hanc iustitiam de seipsa facere & debebat. ff. de iusti. & iur. l. iustitia. §. iuris præcepta. poterat ẽt iudicẽ eligere, corã quo discuteret an restitutio fieri deberet. ff. de iur. om. iudi. l. est receptum. ff. de iudicijs. l. j. & 2. C. de iurisd. om. iud. l. j. & quod not. C. de sen. quæ sine cer. quanti. l. 2. per gl. ordi. in fi. q̃ cũ facere contempsit, ex hoc ẽt solo reddidit se reã & culpabilẽ, vt possent ꝯ eã vel eius subditos represaliæ exerceri, vt ĩ c. dñs noster. 23. q. 2. Nec ob. si dicat̃, ꝗ non fuit requisita pcoprio noĩe dicti gubernatoris, sed cõis Ianuæ. Nã vt ex narratione facti apparet Ambasiatores licet essent cõstituti a dicta cõitate ante cũ autoritate dicti dñi gubernatoris, tñ gñaliter requisiuerunt dñm ducẽ & cõitatem Venetorũ, qui facerent oĩum ablatorũ restitutionẽ, & ẽt relaxationẽ tã gallicorũ q̃ aliorũ & suarũ rerũ, & sic ẽt pro dicto dño gubernatore vr̃r requisiuisse. Nec ob. ꝗ non habebant ad hoc mandatũ ab eo suo pcopcio noĩe, quia vr̃ sufficere ꝗ aliquocunq; ẽt sine mãdato fuerint requisiti. ff. de vsur. l. si quis solutioni. §. mora. ff. de pet. hæ. Item verificat. §. a quo. qđ vi aut clam. l. prohibere. circa prin. potissimè si interuenerit ratihabitio. C. ad Mace. l. fi. ¶ Præterea etiã proprio noĩe vr̃ dictus dñs gubernator eos requisiuisse p oblationem duelli, q̃ vim requisitionis habet. arg. ff. de leg. 1. l. & eo modo & l. ẽt hoc modo. & qđ ibi no. p Bar. Concluditur ergo ꝗ respectu vtriusq; obligationis tã dictæ cõitatis Venetiarũ, q̃ dicti Caroli geno interuenit requisitio sufficiens ad represalias exercendas, si represaliæ dici debent, qđ negat̃, quia tunc dicerent propriè represaliæ, qñ pro debito unius ciuis uel delicto caperet̃, alr̃ propter denegatã iustitiã [a] u cõitate. Sed hic p p delictũ dictæ cõitatis cõmissum, prout. s̃. ostensum est, captæ fuerunt res subditorũ, q̃ censentur fuæ. s. dictæ cõitatis in casu isto necessitatis, ut. s̃. probatũ est. Inquantũ uerò dr̃, ꝗ de autoritate regis Franciæ non apparet. Rñdeo illa fuisse requirenda si contractus ageretur uel esset præsens. Sed quia agitur pro furtis & rapinis, & superior est absens, non vr̃ ꝗ ualens exercere represalias habeat requirere superioris sui autoritatẽ, sed sufficit ꝗ requisiuerit superiorẽ ipsius iuris, ꝗ iustitiam ministret & neglexerit, ne dũ superioris expectat̃ autoritas, sint maleficia impunita. ar. optimè ad hoc. ff. de iudi. l. si lõgius. §. si filius. de mur. l. sed si unius. §. filiosa. Et hæc sufficiat circa primũ q̃sitũ.

6 ¶ † Venio ad scd̃m dubiũ, quo quærit̃ vtrũ ex facto d. dñi gubernatoris tenet̃ cõitas Ianuæ, psupposito sed non cõcesso ꝗ licitè facere non potuisset qđ fecit, & ẽt ꝗ ex illo facto nil peruenerit ad dictã cõitatẽ. Et hoc dicendũ est indubitãter ꝗ nõ, pbatur p discursum plurimũ similiũ. Primò, qa ex delicto tutoris & curatoris, qui sunt legitimi administratores, non tenetur pupillus vel adultus, si ad eos nil peruenit. C. vñ vi. l. meminerint. de reg. iur. l. neq; interdicto. de trib. l. 3. §. j. de ac. emp. iul. §. sed cum in facto. ¶ Itẽ ex delicto pcuratoris non tenetur dñs. ff. qđ q̃sq; iur. l. 3. §. si procu. & l. j. §. si procura. si quis ius di. nõ ob. de cõd. indeb. l. si procurator. de vi & vi ar. l. j. §. quotiens. & ibi no. extra vt lite nõ contest. c. j. in fi. & ibi plenẽ no. ¶ Item ex delicto prælati non tenet̃ ecclesia. de exce. c. cũ uenerabilis. de ordi. cog. c. cũ dilectus. in prin. & ibi no. ¶ Item & melius ad propositũ, ex delicto magistratus nõ tenetur ordo decurionũ, licet ab ordine ipse datus sit magistrat⁹. ff. de magi. cõue. l. j. in prin. ff. qđ q̃sq; iur. l. j. §. j. & qđ ibi no. per gl. ¶ Itẽ ex delicto decurionũ non tenet̃ vniuersitas, sed ipsi tñ decuriones. ff. de dolo. l. sed ex dolo. §. j. in fi. Nec ob. ꝗ ex delicto officialis tenetur dñs, qui ipsum deputauit. ut l. j. §. familiæ. ff. de publica. qa illud verum, cũ deliquit circa offm̃ sibi cõmissum, puta officialis publicani in extorquendo plus debito a trãseuntibus, uel officialis ptãtis recipiendo pecuniam p simoniã uel indebitè grauando sumpta occasione officij uel tutor sup negotij pupilli ꝯhẽdo. ff. de cura. l. illud. Sed in casu nostro extra offm̃, & non sumpta occasione officij, nec tanq̃ gubernator hoc fecit, igitur cõitas nõ tenetur. ita declarat hoc gl. ord. ff. si quis omis. cau. test. l. si dolo. Itẽ non obst. ꝗ cõitas Ianuæ hoc scit & patitur. nã imo eius scientia non habet patientiã, cũ d. dñm gubernatorem non possit prohiberi, nec ipsum coerceri, uel ad restituendũ ablata cõpelli, cũ sit eius superior. Sed hoc ptinet ad Regem Franc. qui ad offm̃ illud ipsum deputauit. ff. de arb. l. nã magistratus. ff. de alien. iudi. mu. cau. fac. l. 3. in prin. igitur dictæ cõitati non imputatur d. scientia, quæ non habet patientiã. ff. si fami. fur. fec. dica. l. j. §. cæterum. de noxa. l. in delictis. in prin. Præterea posito, ꝗ ratum haberet quicquid p eum factũ esset, non tenet̃, qa duo requirũtur ad hoc ut quis teneatur ex delicto cõmisso per alium ex sua ratihabitione, ꝗ sit cõmissum noĩe ipsius ratum habentis. Itẽ ꝗ ratũ habeat tanq̃ suo nomine cõmissum. ut no. in l. j. §. quotiens. de vi & vi ar. in gl. quæ ĩcipit. duo. quæ hic nõ apparet interuenisse, igitur, &c. ff. de transa. l. cũ hi. §. si prætor. de diuor. l. fi. & qđ ibi no. ff. quib. ex cau. ma. in pos. ea. l. fulcinius. §. cũ hoc edictũ. cum seq. nec ẽt ad ipsam cõitatẽ aliquid peruenit. ff. de vi & vi ar. l. si vi me deiecerit. Ex hoc de secundo quæsito, venio ad tertium dubium.

7 ¶ † Quæritur ergo tertio loco vtrũ cõitas Iañ. teneatur de iure cõi ex facto Nicolai de morbiella ciuis & subditi cõis Iañ. qui de mandato d. dñi gubernatoris cepit dictam nauim Venetorũ, præsupposito ꝗ obedire nõ debuerit, & ꝗ dicta cõitas Iañ. nihil sciuerit, nec ad eã aliquid peruenerit, nec vnq̃ ratificauerit. Et hæc clarè & sine quacunq; dubitatione dicendum est, [a] dictam cõitatẽ non teneri. Nã si vniuersitas non tenetur ex delicto decurionũ, qui totam vniuersitatem representant. ff. de dolo. l. si ex dolo. §. j. in fi. nec ex delicto magistratus. ut l. j. in prin. ff. de magi. cõue. & l. j. §. j. ff. ꝗ quisq; iur. & s̃. pcobatũ est. multominus ex delicto unius ciuis licet subditi. Nam & ex delicto serui qui magis est subditus non tenetur dñs ignorans, & ad quẽ nil peruenit, nisi vt ipsum det pro noxa si põt. ff. de dam. infe. l. prætor. §. hoc edicto. ver. cũ. n. animalia, &c. Inst. de noxa. in prin. ff. si ex noxa. cã aga. l. 3. §. si absens. nec ex delicto filij tenetur pater. C. de bo. proscri. l. si fil. fam. ff. de pec. l. 3. §. fin. Et generalr̃ ex delicto unius alter non tenetur. [b] ff. de no. oper. nun. l. de pupillo. §. si plurimum. ne in potestate alterius sit cõditionem alterius nihil delinquentis deteriorem facere. ff. qđ vi aut clam. l. j. in fi. cum l. seq. ff. de arbi. l. ne in ptãte. facit. ff. ad sil. l. fi. ff. de publica. l. fraudati. §. fi. Et qz hoc clarũ vr̃ mihi de iure, non me in allegationibus vlterius extendo. Sed pro confirmatione tam præsentis quæsiti q̃ ẽt præcedentis adduco determinationem Iun. qui in utroq; determinat idẽ quod. s̃. dictũ est in c. grauamen. de sen. excõ. & Bar. ff. de pœ. aut facta. §. fi.

8 ¶ † Capio quartum dubiũ, quo quæritur utrum dicta cõitas saltẽ teneatur ex facto d. Nicolai inspectis uerbis contentis in articulo pacis factæ inter d. cõia. Et hic finaliter dico, ꝗ nõ, nam uerba dicti articuli, quæ faciunt ad propositum, si diligenter considerentur, tres hñt partes. ¶ Prima est, quæ continetur ab alio uersi. & si formatis, usq; ad uer. uidelicet in quibus actum fuit hoc inter partes, videlicet ꝗ si dictæ partes uel ipsorum altera facerent aliquid

a ¶ Iustitiã. Ad. de Cor. in cõsil. 62. in princ. in 3. pt. & an & qñ & in quibus concedi possunt. vt de dom. Bar. So. in cõsil. 231. versi. circa 7. & vlt. q. cũ versi. seq. vsque ad fin. in s. parte.

b ¶ Nõ tanẽ. Ad de Old. in cõsil. 66. inci. an ex delicto.

contra dictam pacem offendendo uel damnificãdo, uel ẽt subditi, aut gentes earundem partium nõ intelligatur dicta pax rupta seu fracta, sed durare debeat modis qui sequuntur. Certè ꝑ hæc uerba neutra pars se obligauit alteri pro factis seu delictis subditorũ, cũ hic non sint uerba obligatiua seu promissiua. ff. de uerb. obl. l. 5. §. stipulatio. Sed solum operantur dicta uerba, ꝙ pax non frangitur, nec rumpitur ex facto alterutrius, uel subditorum, ac gentiũ earũ. ¶ Secunda pars uerborũ est ab illo uer. uidelicet usq; ad uer. si uerò dictã emendam. Et in ista parte disponitur, ꝙ tunc & eo casu, quo prædicta contingant, pars quæ diceret se offensam requirat partem offendentẽ, ꝙ sibi faciat emẽdam, & ꝙ pars offendens teneatur ipsam emendã facere. Per ista uerba quælibet pars obligat se alteri ad euendã in casu quo contrafecerit. Videndũ est ergo qñ dicatur ꝯtrafecisse. & certè tunc cõtrafecisse vr̃, qñ subditi alterius partis uel cõitatis de mandato ipsius cõitatis offenderent alteram, alias si sine mandato, tunc non ipsa cõitas contrafecisse ur̃, sed ipse gentes uel subditi, per ea quæ dicta sunt, hinc est ꝙ in tali casu nõ esset formanda inquisitio Ʒ ipsam vniuersitatẽ tanq̃ contra offendentem, sed Ʒ ipsos subditos uel gentes, ut not. per Bar. in d. l. aut facta. §. fi. ff. de pœ. Ponderãda ergo sunt uerba istius secũdæ partis, in qua se obligant ad emendam, nã hic non nominantur subditi, sicut in superiori parte, sed solũ dicitur, ꝙ pars offensa reqrat partem, ꝑ quã assereret Ʒfactum, & quo ad istã requisitionem sufficit assertio ipsius requirentis, ut alterã partẽ trahat ad iudicium. Postea dr̃, ꝙ pars offendens teneatur emendã facere. Et reqrit ad hoc, ꝙ verè offendiderit, vt teneatur ad emendam, nec sufficit assertio alterius partis, vt patet ex illo participio, offendens. vnde si pars requisita tanq̃ offendens re vera non offendidit, non tenetur ex illis verbis emendã facere. ff. ex quib. cau. in pos. ea. l. fulcinius. §. j. & §. cum hoc edictũ. & §. si quis bona. quia defecit qualitas ex verbis requisita. ad hoc. ff. vi bo. rapto. l. 2. §. quis homines. & §. docere. ne quid in flu. pub. l. j. §. qđ ãt. ver. & generaliter. & qđ ibi no. ergo est sensus verborũ, qđ ex facto subditorũ vel gentium alterutrius cõitatis non rumpatur pax, siue fecerint cum mandato, siue sine, ut in prima parte uerborum. ¶ Item, ꝙ ex facto subditorum facto cũ mandato teneatur altera pars ad emendã, cũ tunc verè offendiderit. Sed ad id qđ facerẽt sine mandato se non obligãt, cùm tunc nõ offendant, sed ipsi subditi. ¶ Tertia pars verborũ sequitur ab illo ver. si verò d. emendã. vsq; in finẽ. Et in illa disponitur ad quos iudices eatur, cum pars requisita ꝙ emendam faciat, non facit nulla iusta cã assignata. Et quo ad ills certum est neutra pars se obligauit pro factis subditorum. Sed solũ agitur de iudicibus, maximè si pars requisita iustam cãm allegat, cur nõ teneatur. Et sic est in casu nostro, nã cõitas Ianuæ requiritur ꝙ faciat emendam qđ fecisse dicitur Ʒ & offendisse pacem, dicta verò cõitas dicit se non fecisse ꝯtra nec offendisse, quia nullum mandatum dedit illi Nicolao, nec eius factum ratũ habuit, nec ad ipsam aliquid ꝑuenit, & sic nõ tenetur ad emendam uirtute verborũ d. capit. quia non est offendens prout capitulum & verba requirunt, nec ipsa se obligauit, nisi cùm esset offendens, vt ex tenore capituli, paret, qui diligenter attendi debet. ff. de fideius. l. fideiussores magistratũ. §. ꝑ Aurelio romulo. ff. de ver. obl. l. quicquid astringendæ. & l. triticũ in fi. quibus liquidatis absolui debet. d. cõitas. ¶ †Venio ad quin- 9 tum dubium, quo quæritur vtrum d. cõitas Ianuæ teneat̃ ex eo, ꝙ d. Nicolaũ eorum subditũ & ciuem reuersum & morã trahentẽ in d. ciuitate Ianuæ cũ saluoconducto d. dñi gubernatoris sciẽtibus præsidentibus d. cõis pro punientibus. Et hic est considerandũ & aduertendũ, vtrũ d. cõitas possit d. Nicolaum punire, & ad restitutionem ablatarum compellere, non obstante dicto saluoconducto, vel non. Nã si potest, tunc non puniendo fauere vr̃, & approbare delictũ & sic teneret̃. 2. q. vij. c. negligere. C. de cõmer. & mer. l. 2. si verò non potest, non tenetur, siue sit in potestate vel in potentia facti. ff. si quis cau. l. 2. §. si quis in iudicio. ad l. rhod. de iac. si vehenda. §. idem iuris. ff. de excu. tut. l. scire oportet. §. sufficit. siue sit in potentia iuris. ff. de cond. insti. l. si filius. ff. de verb. sign. l. nepos procul. de his q̃ pœnæ nomi. l. j. Inst. de leg. §. fi. ¶ Et videtur, ꝙ ipsi possint, quia tales securitates seu saluiconductus non prosunt in criminibus. in Anth. de mand. prin. §. neq; aõt. & quod not. C. de his qui ad eccl. confu. l. 2. cũ sua gl. ff. de in ius uoca. l. plerunq;. & quod ibi not. de reg. iur. l. nemo de domo. ¶ Contrariũ dico; nam d. iura intelliguntur & loquuntur in securitate simpliciter concessa, q̃ non extenditur ad cãm maleficiorũ. Sed si expressè data est sup ꝑ criminibus & maleficiis ab eo, qui dare potuit, seruanda est & si dare non debuerit, vt no. per Pe. & Cy. C. de his qui ad eccle. confu. l. præsenti. in fi. & ꝑ Old. in publ. disputatione, ut refert Bar. in l. his qui reus. de publi. iud. Põt aũt d. securitatem concedere quilibet iudex ex cã legitima, vt ibi no. per eundem Bar. Item per ptia. ex sola voluntate concedi potest. ff. de pœ. l. relegati. in fi. vbi dicit ꝙ princeps criminosis etiam damnatis comeatum & remeatum in vrbem dare potest. ff. de qõ. l. j. in fi. ad hoc. ff. de pac. l. conuentionum. tale autem auctoritatem a principe concessam inferiores violare non debent. ff. de leg. l. fi. imo ꝯtrarium facientes crimen læsæ maiesta. incurrunt. ff. ad l. Iul. maies. l. j. in prin. ibi aduersus securitatem &c. vt plenè no. ꝑ doc. quia talis securitas, si per epistolã cõcessa sit, vim legis habet. ff. de const. prin. l. j. ideo non licet inferioribus eam violare. ff. de publ. & vecti. & quod ibi no. imo contrarium faciens punitur. ff. de rerum diui. l. sacra. §. propriè. ¶ Nunc ad propositum cõitatis Ianuæ oẽ ius dñij & proprietatis meri & mixti imperij & iurisdi. transtulit in Regem Frã. & sic nihil remansit. ff. de orig. iur. l. 2. §. nouissimè. C. de veteri iure enucle. l. j. §. sed hæc. ff. de consti. prin. l. j. & quod no. ff. de leg. l. non ambigitur. igitur si vellet punire, de iure non posset, cũ iurisd. non habeat. imo si contrarium faceret, esset Ʒ Regis voluntatem & suorũ officialiũ & vsurparet sibi ius superioris, & sic in crimen læsæ maiest. incideret. ff. ad l. Iul. maies. l. 2. ¶ Itẽ dictus dñs gubernator est locũtenẽs Regis ab ipso rege deputatus, & sic habet eandẽ ꝑtãtem in d. ciuitate q̃ habet Rex. ff. de leg. 3. l. j. §. hi quibus. ver. a præfectis verò. de tut. & cur. dat. ab his. l. j. C. de offi. eius qui vicem alte. gerit. l. j. & 2. Cum igitur d. dñs Locũtenens concessit huic Nicolao saluũconductũ expressè & specificè ꝑꝑ cãm prędictam, & mandauit ꝙ occasione prædictorum non possit molestari, non est dubiũ ꝙ dicta cõitas ipsum de iure molestare non põt, nec punire, & sic contrarium faciens dictum saluũconductũ violãdo maius crimen cõmitteret. s. læsę maie. & per ꝯñs non tenet̃, si non facit quod facere non esset sine crimine, & qđ de iure non põt. ff. ad hoc de ver. obl. l. si plagij. Et hæc sufficiant quo ad dubia, quę oriuntur ex prima dubij narratione. ¶ Quo ad illa verò, quę oriuntur ex secunda, minus insistendũ vr̃, cum ex superius dictis satis appareat determinatio, ꝙ dicta cõitas Ianuę non tenetur ex facto Ioannis de spinolis cum eadem sint dubia cum pręcedentibus, & eadem iura conueniant, & rõnes vtriusq; dubij, verũtamen vt aliquid specialiter circa ipsa dictũ videãtur, dico. ¶ Aut enim dicetur, ꝙ teneatur ex eo, quia d. Ioan. erat ciuis & subditus cõis Ianuæ, & est falsum, cũ ꝑꝑ hoc non teneatur nisi d. cõitas mandauerit, aut ratum habuit, vel aliquid ad ipsam peruenerit, quorũ nullũ hic factum fuit. ff. de vi & vi arma. l. j. §. deiecisse. & l. si vi me. de resti. spol. c. cum ad sedem. Cæterum d. Ioan. capitaneus dictæ cõitatis non erat, nec per ipsam deputatus ad nauigandum, vt euitemus id quod hr̃. ff. de public. l. j. §. familiæ. & quod dixi. s. in primo dubio circa tertiũ quæsitum. aut dicemus ꝙ teneatur ex eo, ꝙ non adhibuit curam & diligentiam ne prædicta committeret, & hoc etiam falsum, cùm recepit fideiussores iuxta solutum morem, & ex hoc videtur satis curam adhibuisse. arg. optimum ad hoc. ff. de verb. obli. l. ills stip. §. cum. ff. si cer. pe. l. si. §. fi. ¶ Præterea sufficit fecisse, quod consuetũ est fieri. arg. ff. de aqua plu. arc. l. si prius. §. rectè. ff. de ædil. edict. l. qđ si nolit. §. qui assidue. ff. de pig. act. vel vniuersorum. ¶ Aut dicet̃, ꝙ teneatur ex eo, qđ passa est suũ subditũ delinquere, & non ꝓhibuit, & hoc ẽt falsum, quia hoc cõmisit in remotis partibus & extra districtũ Ianuensiũ ipsis ignorantibus, igit̃, &c. arg. ff. ad Sil. l. j. §. occisorum. versi. hoc ideirco, &c. & §. eodem aũt tecto. C. eo. l. fi. ¶ Aut dicetur, ꝙ teneatur ex eo ꝙ dictum non comprehẽdit, & non puniuit in persona. Et idem, cum ipse nunq̃ accesserit ad ciuitatem Ianuæ, nec repertus fuit in eius districtu, igitur nil imputandum cõitati, maximè cùm fecerit qđ potuit, ut ipsum haberet. C. de his quib. vt indig. l. si ideo. ibi bo. tex. cum gl. ¶ Præterea dictus Ioannes non est in districtu Ianuensium, sed alibi, vnde Ianuenses nõ possunt eum capere vel capi facere de iure, cum in alio territorio non possint exercere iurisdi. talem. ff. de ædil. edic. l. qd sit fugitiuus. §. idẽ celsus. & quod ibi no. glo. & quod no. in l. si cui §. cum sacrilegium. de accu. per Bar. nec potest petere remissionẽ nisi de vrbanitate, cum nõ habeat eũdem superiorẽ, vt ibidem no. & in Anth. qua in prouincia. C. vbi de crimi. agi opor. igitur non est imputandum dictæ communitati, si non cepit. argu. ff. quod vi aut clam. l. semper. §. annus. ¶ Præterea sufficit ꝙ cõitas Ianuæ fecerit omnem diligentiam ꝙ potuerit comprehendere, nec imputat̃, si non cõprehendat. C. de rapt. virg. l. j. §. fin. aũt post commissum.

ibi. vt

ibi.vt possint comprehendere &c. ¶ Præterea d. Ioannes in suam quodammõ libertatem se recepit intm̃, q̃ difficilis est eius persecuuo, igr̃ non est imputandum dictæ cõitati.ar.ff.de acqu.re.do.l. nãlem.in prin.ff.de acq.poss.l.3.§.nerua filius. ¶ Præterea aut imputabir̃ cõitati, q̃ eũ non puniuit in bonis, & hoc minimè dicendũ est, cũ ꝫ bona sua & suos fideiussores fecerit, quicquid fieri põt, & in hoc totum ciuile offim̃ occupauit in faciendo fieri ꝯfiscationes, condemnationes, & banna consueta, igr̃ excusata est.ar.C.de his q latro.l.2. Ex quibus manifestè concludit, dictam cõitatem Ianuæ non teneri de iure ꝑ factum d.Ioannis de Spinolis. Cæterũ ex forma seu uerbis capl̃i pacis clarum est, ipsam lr̃r non teneri, prout clarè deductum est ĩ.circa quartum dubium primæ facti narrationis, quæ non repeto, sed quæ ibi dixi, & hæc dicta intelligantur & sufficiant. ¶ Pau.de Cast.V.I.doct.Sen.&c.

¶ Declaramus dicimus & sn̄iamus, q̃ si d. Andreas ꝓbabit incumbentiam sibi in dicta applone, condemnamus d.Ioannem Antonij. Et si per d. Andream non extitit ꝓbatum sibi incumbentiam, d.Ioannem absoluimus, & uictum uictori in expensis lẽimis ꝯdẽnam^a, taxationem quarum nobis & successoribus nostris in posterum reseruamus. ¶ Opponitur ꝫ istam vlti.sn̄iam allegando q̃ sit nulla, quia non fuit seruata forma statuti, modo quæritur quid iuris.

SVMMARIA.

1. *Sententia lata sub tali forma, si est probatum condemnamus, si uerò non est probatum absoluimus.est nulla, & reprobatur m op.Bar.l.cum iudex.C.de senten.*
2. *Statutum si requirat certam formam pronunciandi, ea non seruata sententia reddit ur nulla.*
3. *Sententia, quæ de se non est certa, nec certificari potest per relationem ad acta, est nulla.*

CONSILIVM CCCCXXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ad confirmationem prædictorum facit, quia sn̄ia diffinitiua dẽt imponere finem liti.ff.de re iud.l.j.ff.de arbi.l. qualem.in prin.ver.dicere ãi &c.no.2.q.7.c.ci qui.§. diffinitiua.ideo dr̃ ex ea oriri exceptio litis finitæ. ff. ad tert.l.j.§.fi.non autem debet esse talis, q̃ ex ea noua lis oriatur ex lite primæ materiæ.C.de fru.& li.expen.l.terminato.ff.de reb.cre.l.si quis iusiurandum.in fi.facit extra de cã poss.& propr.c.pastoralis.de or.cogn.c.tuam. †[1] Sed per istam sn̄iam non imponitur finis liti, sed potius ex ea oritur occasio nouæ litis.quod patet. Nam condemnamus sub condõne si probatum est, & si non est probatũ absoluit. Hoc ãt utrum sit ꝓbatum, vel non, ad examen & cognitionẽ iudicis pertinet.ff.de testi.l.3.§.tu magis.in prin.§. & in fi. ꝓbõ.n. nil aliud est, nisi iudicem ad fidem rei gestæ deducere.ff. de testi.l. ad fidem.de prob.l.quinquaginta.in fi.vnde dicit Bar.de iureiu.l. admonendi.q̃ tunc dr̃ aliquid probatum esse, cum per ea q̃ iudici ostensa sunt, deductus est iudex ad firmam credulitatẽ eius, de quo agitur, & sic totum dependet ex iudicio animi sui, ut expresse dicit tex.in d.l.3.§.tu magis.in fi.ff.de test. Ex quo sequitur, q̃ vtrũ probatum sit uel non, nouo iudicio & noua pronunciatione iudicis opus erit, & sic per primam sn̄iam liti non est impositus finis, sed imponeretur per istam sn̄iam, quod est ꝫ naturam & substantiam sn̄iæ diffinitiuæ, igr̃ non ualet.ff.de preca.l. cum precario. ff. si usuf.pet.l.2.§.1.de vsu & ha.l.per seruum.in fi. Præterea iudicẽ oportet cuncta rimari anteq̃ sn̄iam diffinitiuam det, & videre vtrũ si probatum, uel non.30.q.5.c.iudicantem.& c. nullum. & anteq̃ hoc fecerit, & sibi de cã plenè liqueat, ꝓnunciare non debet.ff.qui.ex cau.in pos.ca.l.hoc ãi.ibi.constare liquereq; &c. melius. C.de falsis.l.vbi.circa med.ibi.postrema sn̄ia quid sibi liqueat &c. & expresse.1t.q.3.c.summo opere.nec dr̃ sibi liquere, licet testes sint ꝓducti & examinati, vel ẽt instr̃a producta, nisi ipsa perlegerit & cẽsuerit naturaq; deliberatione pensauerit ^a.ff.de arbi.l.si de meis.§.fi.in gl.vl.q̃ incipit.sed nonne.ubi gl.hoc dicit expresse. facit de iudi.l.properandum.§.& si quidem.in glo.super uerbo termino. Et iste est cõis usus & modus iudiciorum, alias diceretur sn̄ia lata cũ præcipitatione, & cã non cognita, & sic non ualet.C.de sen. ex peri.reci.l.2.extra de rest.in integ.c.ex lr̃is. ¶ Cum igitur iudex iste hoc non fecerit, quia non examinauit nec cognouit, utrum esset ꝓbatum uel non, d.sn̄ia tanq̃ lata sine causæ cognitione non valet. pro hoc gl.optima cum tex.extra de eo qui mit.in pos.cã rei seruã.c.cum venisset.in gl.2.quæ incipit.hic pronunciauit malè &c.facit quod no.gl.de off.del.c.cum contingat.in gl.quæ incipit.no.q̃ nõ debet.non.n.quælibet vox iudicis pro sn̄ia diffinitiua debet hẽi. Sed illa, quæ s̃m ordinem solitum & cã cognita prolata est. C. de sen.& interlo.om.iud.l.ex stiplone.uer.quaꝓ.& d.c.ci qui.§. diffinitiua.2.q.7.quod hic factum non fuit. Nam hic uoluit se exonerare a labore, & ipsum relinquere successori, quod facere non dẽt. ¶ Præterea qñcunq; quia facit aliquem actum sub ꝯdõne, quẽ per ipsum poterat impleri, ipse tñ implementũ confert in aliquem casum vel euentum incertum, non valet quod agit̃; q̃a ipse implere dẽbat, non ãt alteri implendum dẽbat relinquere.vñ dicit lex, q̃ si quis relinquit legatũ seruo ꝓprio, cũ ipse seruus erit liber, nõ valet legatum, q̃a cũ ipse posset sibi libertatem relinquere nõ debuit in incertum euentum hoc ꝯferre, sed ipse dare eã debuit, secus si relinqueret seruo alieno sub tali ꝯdõne, q̃a tunc non est ptãte sua. ff.de cond.insl.l.seruus alienus.& l.quia rõ.q̃ optimè faciunt.cum igr̃ iste iudex potuerit ipse declarare, vtrum ꝓbatum esset, uel nõ, non debuit in incertum euentum conferre, vel successori relinquere, cum igr̃ ꝯtrium fecerit, non valet, vt d.l. ¶ Concludit̃ igr̃ ex hoc capite sn̄iam nullam, quicquid dicat Bar.in l.cum iudex.C.de sen. cuius determinationem non sequor, quia ꝫ oẽm rõnem.& l.in qua se fundat nil facit, vcꝫ lex a diuo pio.§.j.ff.de re iudi. vbi dr̃, q̃ põt ferri sn̄ia sub condõne.s.q̃ si non sint mobilia, capiantur immobilia; certe ista est diuersa condõ a præcedenti, quia hoc magis in facto consistit, q̃ in declaratione iudicis; nec.n.opus est sua declaratione in hoc, sicut est necessaria ad cognoscendum verum sit ꝓbatum vel non, nec sequuntur inconuenientiæ, de quibus ŝ. dixi.

¶ †[2] Item dico eam nullam ex eo, quia non seruata forma statuti. Nam lꝫ de iure cõi non cogatur iudex applonis præcisè sub hac forma ꝓnunciare.s.malè vel bñ appellatum. Sed possit condemnare uel absoluere, sicut primò in prima sn̄ia.facit.ff. iudi. sol. l. cum apud sempronium.ff.de solu.l.creditor.& utrobiq; no.per glo.de re iud.l.in summa.tñ statutum ŝ.positum dat istam formam, vt ꝓnuncietur benè vel malè appellatum, quæ forma seruanda est, tum quia continet verbum necessitatis, dum dicit, debeat.iuxta ea quæ no.ff.de off.præsi.l.sæpe.tum quia iurat statuta seruare in his, quæ per ista statuta sunt.vnde non debet seruare formam a iure traditam, sed a statuto, quod apparet clarè. Nam in maleficiis non posset se imponere pœnam a iure statutam, sed solum a statuto, lꝫ per ipsum statutum non foret expresse abrogatum ius cõe.ff.de act.& ob.l.quotiens.cum igitur non sit seruata d. forma non valet dicta sn̄ia ꝑ vitium ꝓnunciationis.C.de sen.ex peri.reci.l.j. & 2. ff. de exc.tu.l.testõ. ¶ †[3] Vltimò non valet ex capite ã.tacto per eximium doct.D.Raphaelem, q̃a non continet certam q̃titatem, nec per se nec ꝑ relationem ad aliquid, cum non se referat ad libellum vel ad acta, igr̃ &c.ff.de re iu.l.in summa.& l.ait prætor.§. si iudex. & ibi plenè per Bart.facit C.de fal.cã adiec.lega.l.si non designata.ff.de le.e.l.si sic.§.j.de li.le.l.legaui.§.contra autem.

SVMMARIA.

1. *Vsufructuarius, qui facit expensas utiles in re, potest repetere eas a proprietario, dato q̃ res destruatur, & sic expensè ex postfacto reddatur inutiles.*
2. *Vsufructuaria res, puta molendinum si ruat, eo q̃ non reficiatur ab usufructuario, an is teneatur proprietario quando refectio casu fortuito superueniente fuisset inutilis hominibus alio euntibus ad molendum propter bellum.*
Tempore abbatis uel prælati qui scit se teneri ad aliquid.
3. *Præscriptio non currit secundum ius ciuile & canonicum.*
Expensarum utilium uel inutilium ad materiam multa hic habentur, & 2.

CONSILIVM CCCCXXVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †[1] Super primò q̃sito dicendum est, q̃ cùm d. impensæ refectionis fuerint magnæ & ad perpetuam rei utilitatem, vt ꝓponitur, possunt repeti a dicto monasterio, cũ tales impensæ pertineant ad proprietarium.ff.de vsufru.l.hactenus.C.eo.ti.l.cum ad quem.ff.so.ma.l. diuortio.§. impendia.de impensis.l.3.§.& gñaliter.lꝫ cura & solicitudo reficiendi pertineat ad fructuarium, vt plenè no.Bar.ff.de publ.l. quot.§. qui maximos.ff.de dam.inf.l.q̃uis.& l.damni infe.§.ei cuius. in gl. itaq;.& l.inter fructuarium. ¶ Nec ob. q̃ molendinum postea destructum est, ex quo sine sui culpa, vt statim dicam. Nam sufficit vtiliter fuisse gestum.ff.de neg.gest.sed an ultro.§.j.de pi.act. l. necessarias.in prin. Et prædicta vera, nisi aliqua præscriptio legis uel statuti obstaret. ¶ †[2] Quantum ad s̃m dubium vr̃ dicendum, q̃ d. molendinum sit restituendum in eo statu, in quo erat tpe concessionis, nec sufficiat ipsum restituere deterioratum. Nam vsufructuarius cauere debet, q̃ ꝓprietatem non deteriorabit, & si contra facit tenetur ^b.ff.vsufr.quemad.ca.l.j.§.cauere.& §.rectè. C. de vsufru.l.vsufr.constituto.vñ & de culpa commissa non faciendo, ꝑ q̃ proprietas est deteriorata tenetur.ff.de vsuf.l.si cuius.§. deniq;. consultus.ibi nam qui agrum non ꝓscindit &c.ex quo sequitur, q̃ si

a ¶ Pensauerit. vide Bal. in ꝯs.9a in 1. pt. vbi põit nũquid sn̄ia lata ex nimio breuitẽ sit ipso iure nulla.

b ¶ Tenet. Sed qd de eius hr̃de an teneat. vid cor. in ꝯs.119 inci. cir. nu. 20. I a.par.

restitueretur deterioratum tanq̃ non esset restitutum teneret. ff. cõ mo. l. 3. §. si reddita. ¶ His non ob. ea hia, q̃ pmittuntur in puncto. Dico Ↄrium, vcӡ vel Ioannes ꝙ eius hæredes non tenentur restituere molendinum in eo statu, in quo erat tpe concessionis, nec ẽt ad deteriorationem contingentem pp non refectionem, & sic sufficit restituere in eo statu, in quo est, & hoc pluribus rõnibus.

¶ Prima, quia ea q̃ s̃. dicta sunt in Ↄrium hñt locum, si d. Bartol. vel eius filij commisissent culpam in non reficiendo d. molendinum, & in permittendo ipsum destrui, quod destructum nõ esset, si suis tpibus fuisset refectum. Et ita loquitur. l. si cuius. §. fin. ff. de vsuf. & alia quæ s̃. dixi. Sed in casu nostro nullam culpam commiserunt, & probabo, igr̃ non tenentur. ãntia probatur, quia de casu ꝯtingente sine culpa nunq̃ quis tenetur, nisi ipm in se susceperit. ff. commo. l. si vt certo. §. quod vero senectute. & l. in rebus. de peri. & comm. rei ven. l. 2. §. custodiam. ff. si quis cau. sed & si quis. §. q̃li tum. & quod no. in l. si quis nec cãm. in prin. ff. si cer. pe. C. de pi. ac. l. q̃ fortuitis. Debitor. n. spẽi non tenetur de deterioratione cõtingente sine mora uel culpa sua, sed solum de illa q̃ contingit post moram. ff. de tritica. l. in hac. in fi. & l. fi. uel eius culpa uel dolo. ff. de uer. ob. l. si seruus. ff. de hæred. uel act. ven. l. uenditor ea hæreditate. ver. quemadmodum. ¶ Restat probare añcedens, vcӡ ꝙ isti nõ commiserint culpam in non reficiendo d. molendinum tpibus debitis, & vr̃ ꝙ hic ipsi culpam commiserunt. Nam oẽm rei curam vr̃ usufructuarius in se suscepisse. ff. de vsuf. quemadmodum caue. l. j. in fi. cum l. seq. Ↄrium dico. Nam in puncto p̃supponitur, ꝙ illi qui consueuerant accedere ad macinandum in dicto molẽdino pp guerram delinquerunt ipso & composuerunt cum duabus cõitatibus vt ad molendina earum accederent, & sic molendinum prædictum redditum est ex hoc inutile. ¶ Item p̃supponitur, ꝙ si hodie refectum esset, nullius esset vtilitatis. Tunc ergo si oĩs refectio & expensæ, quas illi fecissent, fuissent inutiles & sine fructu, imo in casu perditionis, ergo non fuerunt in culpa, si non fecerunt. Quod pӡ, quia usufructuarius tenetur de leui culpa, maximè cum in casu nostro fuerit celebratus Ↄctus grã vtriusq;. l. si vt certo. §. nunc videndum. ff. commo. Sed leuis culpa est non facere, quod diligens paterfam. faceret[a]. Constat autem ꝙ diligens paterfam. nunq̃ faceret expensas & refectiones inutiles, imo quanto diligentior esset paterfam. tantomagis abstineret a dictis sumptibus inutilibus. cũ lex prohibeat, ne quis malè utatur substantia sua. ff. de his qui sunt sui uel alie. iu. l. 1. & 2. inst. eo. §. j. ¶ Præterea vsufructuarius teneт facere circa ꝑprietatem illud qđ faceret in re sua propria. ff. usuf. quemad. caue. l. 1. §. cauere. Sed si hoc molendinum fuisset ꝑpriũ istius Bartoli & filiorum, laudabiliter fecissent tales refectiones & inutiles impẽsas omittere, & de hoc nullus eos reprehendisset, sed potius commendasset, quia utilius fuisset eas omittere, q̃ facere, qa omittendo nullam læsionem sensissent. Sed faciendo sensissent læsionem duplicem. s. de inutilitate molendini, & de ꝑditione expensarum, & sic non posset eis imputari. Nam & sapiẽs dicit. Quę nocitura teneс q̃uis sint chara relinque. quod licitum est in caulis allegare. l. in tm̃. in fi. ff. de rer. di. imo ad fatuitatem fuisset eis imputatum. Nec ad diligentiam, sed ad dissolutionem, si tales impensas fecissent in re propria, & quodammõ insani dici potuissent, q̃ quo ad rem attinet furiosum fecissent exitum & reputari tanq̃ male vtẽtes substantia sua. ff. de tu. & cu. da. ab his. l. is qui. §. j. Si ergo d. negligentia vel proprius nmissio dictæ refectionis non posset culpari in re ꝑpria dictorum vsufructuariorum, imo potius laudari & commendari eodem mõ in aliena. vt d. l. j. §. cauere. vsufr. quemad. caue. ¶ Præterea vsufructuarius in proprietate censetur ꝓcurator ꝑprietarij. l. j. in fi. cum l. se. ff. de no op. nun. Sed ꝓcurator potest & debet interdum omittere, qñ omissio est vtilis dño, & omittendo vr̃ benefacere. ff. de procu. l. sed hæ. §. fi. vbi procu. non defendẽdo sed permittendo aduersarium mitti in possessionem domus rui nosæ vr̃ defendere, si hoc magis expedit dño, q̃ cauere de dãno infe. ¶ Præterea si dicti fructuarij fecissent d. impensas, non possent recuperare a d. monasterio eo casu, quo recuperatio permittitur, vcӡ in impensis magnis, quia monasterium posset eius obiicere, ꝙ d. impensæ inutiles essent & onerosæ. ff. de ne. ge. l. sed an vero. §. j. de in rem uerso. l. 3. §. sed si mutuam. ff. mand. l. idq;. §. idem ait. nõ ergo potest imputare d. monasterium, si non fecerunt expensas, quas si fecissent recuperare non possent, imo imputãdum esset eis cur fecissent, alias. n. sibiipsi viderentur Ↄriari. ff. de condi. & dem. l. titiæ si non nupserit. non. n. potest monasterium petere illud, cui Ↄrium non esset postulaturum. ff. de peti. hær. l. si rem & p̃tium. & ibi no. C. de solu. l. pe. ¶ Et si dicat saltem poterit eis imputare cur non fecerunt expensas paruas, qa illæ non repetunt, & qa si factæ fuissent locis & tpibus congruis, non fuissent necessariæ magnæ & molendinum non fuisset destructum. Sed rñ. ꝙ ea rõne qua monasterium non p̃t eis imputare cur non fecerunt magnas, eo qa inutiles & onerosæ fuissent monasterio, eadem rõne nõ p̃t imputare cur non fecerunt paruas, qa sir̃ fuissent inutiles & onerosæ facientib. & ẽt monasterio nun ꝓfuissent. Nam illam æqtatem, q̃ monasteriũ posset allegare ꝓ se quo ad expensas magnas, teneт recipere cõtra se quo ad paruas. ar. ff. de sol. l. 1. ver. dummõ id constituat. Nam & vera iustitia dicit, ꝙ tibi non uis alteri uelle non debes. 50. di. c. põderet. Si ergo monasterium nollet factas fuisse magnas impensas ad onus & damnum ipsius, ergo nec paruas ad damnum facientis. ¶ Præterea monasterium petendo, ꝙ restitueret in eodẽ statu peteret qđ sibi non ꝓdesset & alteri noceret, & sic non dẽt audiri. ff. de rei uen. l. in fundo. circa fi. ibi. nihil laturus nisi ut officias &c. ꝓsertim quia ecclesia cum sit cultrix iustitiæ diuinæ non dẽt petere aliquid ex quo ꝓximus lædat. ¶ Præterea monasteriũ pp dictam deteriorationem non posset agere, nisi ad interesse. vt not. in l. 1. §. habet ãt. vsuf. quemad. ca. in gl. j. Sed hic nullum est interesse, quia vt dr̃, si hodie esset in statu, nullius vtilitatis esset, igitur &c. arg. ff. de act. emp. l. prædis. in fi. ff. de act. & ob. l. qui seruum. §. si is cui.

Pręterea d. molendinum non est redditum inutile pp refectiones non factas. Sed ex quo, quia derelictum est ab omnibus, qui cõsueuerant ibi macinare, vnde idem cõtingisset, si fuisset refectum, imo ideo non fuit refectum, qa derelictum fuerat, ꝙ si non fuisset refecissent. mõ. l. dicit ꝙ expensarum non factarum ita demum rõ hr̃ & non facienti imputatur, si pp hoc ꝙ factæ non sunt, res malè gesta est, secus si ẽt eis factis res malè gesta fuisset. ff. de impensis. l. & in totum. vbi bo. tex. ¶ Ad propositum ex quo pӡ, ꝙ cum ẽt factis dictis refectionibus & impẽsis molendinũ p̃dictum redditum fuisset inutile, non põt imputari fructuarijs, cur non fecerunt. ar. ff. quod me. ca. l. si cum ex te. §. ꝙ si hõ. ver. sed si non culpa. a contrario sensu. Concludo ergo ex p̃dictis oĩbus duo. † Primo, ꝙ d. Ioannes põt repetere sumptus factos in refectione d. molendini cum illo tpe fuerunt vtiliter facti, lӡ res malè successerit, dummõ non obstet aliqua pręscriptio, de iure ãt cõi non vr̃ obstare nec currere toto tpe quo fuit abbas ille qui erant tpe refectionis, quia sciebat se tenere, & sic tanq̃ malæfidei non pręscribit. ut in c. 2. de reg. in. lib. 6. quod seruatur ẽt in foro ciuili, ut ibi no. Secundò concludo, ꝙ præsuppositis his quæ præsupponuntur in puncto, vcӡ ꝙ molendinũ fuerit derelictum a macinantibus sine culpa vsufructuariorum, & ꝙ hodie esset inutile, si esset in statu integro, non potest imputari fructuariis, cur ipsum non refecerunt, nec tenetur d. Ioannes restituere in statu in quo erat tpe concessionis, sed sufficit ipsu᷑ restituere tale quale est. ff. de le. 1. l. si a substituto. in fi.

a ¶ Faceret. Sed quo dicerct in culpa ille qui n facit qđ diligentissimus faceret. vid Cor. [illegible] ꝯs. 160 incr. primo n. 17 & sequ. in 2. pt. & nsq d culpa leuis obligat in Ↄctu grã vtriusq; iuuo. vide p cõ in ꝯs. 18. nu. 3. in 2. par.

S V M M A R I A.

1 *Statutum si permittat bannitum impunè offendi, potest ab omnibus etiam a patre uel filio offendi & occidi.*

2 *Bannitus habetur pro hoste suæ ciuitatis, & tanquam contumax nullo modo debet audiri, nisi prius purgata contumacia.*

Hostes ille dicitur, cui ciuitas bellum inducit.

3 *Reformatio si concedat potestatem cogendi inimicos ad pacem uel treugam, an talis reformatio intelligi possit quo ad bannitos, cum ipsi non sint ciues, sed hostes ciuitatis.*

4 *Statutum si deneget audientiam bannitis testes pro eis non debent admitti.*

5 *Consuetudinis probatio de uno tempore, non extenditur ad aliud tempus, quãdo statutum est in contrarium.*

CONSILIVM CCCCXXVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Quòd isti officiales pacis non p̃nt aliquem cogere ad faciendum treugam cum bannito pp homicidium, ostẽditur aliquibus rõnibus. Et primò sic. ¶ † Talis bannitus ex forma statuti põt impune offendi, ut mihi asseritur, & sic non solum ab illis, qbus commisit iniuriam, sed ẽt a qbuscunque aliis, ẽt a patre uel filio ipsius banniti. ff. de reli. & sump. fun. l. minime. ff. de adul. l. si adulterium cum incestu. §. liberto. & ibi no. p Bar. Sed si illi, qbus commissa est iniuria vel homicidium, cogerent ad faciendũ treugã, sequeret ꝙ ipse bannitus posset impunè occidi a p̃re, vel filio suo, & ẽt ab aliis extraneis, quibus injuriã nõ commisit, quia cum illis non habet treugam, & ab illis quibus iniuriam commisit non posset propter treugam, quod esset iniustum & inconueniens, ut plus concedatur aliis qui prætendunt solum publicam uindictam, q̃ illis iniuriatis qui prætendunt publicam uindictam & etiam priuatam iniuriam, contra l. prima & 2. ff. de

accu,

accu. C. de accu. l. senatus. ff. de sepul. viol. l. 3. §. si plures. de lib. ho. exhi. l. 3. §. si tñ plures. ff. de procu. l. licet. in prin. duplex. n. ratio. s. publicæ & priuatæ vindictæ, q̄ viget in istis iniuriatis fortior esse debet ad compendū, q̄ vnica rō q̄ viget in alijs. C. de fid. instr. & iure hastæ fisca. l. duplex. lib. 10. de treuga & pace. c. 1. & ibi no. Sed illa vnica quę viget in alijs. s. vindicta publica non rumpit p treugā, igit nec istæ duæ multominus rumpi debēt arg. C. de sacr. san. eccl. auth. multomagis. facit qđ no. in l. iurisgentiū. §. si paciscar. de pac. ¶ †Secundò probat sic. iste bannitus cū possit impunè offendi, vt dictū est, æquiparatur trāsfugæ qui sūt de iure cōi offendi pōt in prin. ff. ad l. Cor. de sica. l. 3. §. si. & sic perdit iura suæ ciuitatis, nam cū ciuitas indicat sibi bellū, permittēdo cuilibet q̄ ipsum offendat impunè, hr̄ loco hostis ciuitatis,[a] quia hostis est ille, cui ciuitas bellū indicit. ff. de cap. di. l. missione. §. q. deficiunt. & l. hostes. ff. de capti. quod ēt no. Bar. plenè in q. dispu. p eū q̄ incipit. Lucas ciuitatis. sequit ergo, q̄ ipse non pōt vti beneficio istius reformationis statuti, seu ↄ̄suetudinis de treugis fiendis, nā illæ prosunt tantummodo ciuibus senēsibus, vt etiā ex tenore ipsarū reformationū patet, iste aūt bannitus non hr̄ pro ciue, sed pro hoste, vt dictū est, igitur &c. hoc ēt a parte indicat statutū cōis Senarū quo cauet, q̄ nulla psona possit interuenire pro bannito pcurando vel defendēdo corā quocunq; officiali, mandans q̄ non audiat, ex quo seqtur, q̄ oīs petitio facta de treuga noīe istius bāniti igit est nulla, & ēt productio & examinatio testiū, & sic officiales rōne dictæ petitionis nil cōcedere debent. arg. eorū quæ no. in l. pcor. in princi. de opec. no. nun. ¶ Tertiò probat sic. iste bannitus est in contumacia cōi, cū oē bānum pp ↄtumaciam fiat. l. j. ff. de reqr. reis. cum ibi no. & l. abutendis. ff. de pœnis. Item hr̄ in numero eorū, q̄ deficiunt. s. ab obedientia ciuitatis. de quibus loquit l. amissione. §. qui deficiunt. ff. de capi. di. constat aūt, q̄ cōtumax non debet audiri corā eo iudice, coram quo cōtumax est. C. de iudi. l. sancimus. nisi ↄtumaciā purget. de dolo & contu. c. j. lib. 6. imo pp d. contumaciā oīs audientia debet sibi denegari. ff. quib. ex cau. maio. l. sed & si p prætorem. §. q̄ si dū decreto. Ex quibus sequitur, q̄ durante d. banno contumacia seu inobedientia non debet audiri ab officialibus cōis Senarū, in cuius cōi contumacia seu inobedientia est, nec debet a dicto cōi defendi, nec vnde debet reportare pœnā, reportet præmiū. ff. de interdi. & rele. l. relegatorū. circa si. ff. de neg. gest. l. siue hæreditaria. & sic treugā petere non pōt, nec sibi debet cōcedi durāte dictā cōtumacia & banno. ad qđ facit qđ no. Bar. ff. de dam. infe. l. q̄uis. de sepul. viol. l. sepulturæ violatio. in prin. ¶ †Quartò probat sic. ptās data istis officialibus ad faciendū treugam inter inimicantes data est ob publicā vtilitatē. Nā ex istis ciuilibus & priuatis cōtentionibus seu inimicitijs respublica lædit. ff. de capti. l. si qs ingenuam. §. in ciuilibus. & §. si. ideo publicè vtile est, quod ad concordiā reducant. ff. de vsufr. l. æquissimum. hoc ēt tenet Bar. in l. ambitiosa. de decretis ab ordi. fac. sed ista rō solū viget & locū habet in ciuibus senēsibus existentibus in ciuitate vel existere valentibus, non aūt in expulsis pp ipsorū demerita & delicta. Nā quo ad illos non est publica vtilitat, q̄ non offendat, sed potius ↄ̄rium. Si publicè vtile est, q̄ offendant. C. vt liceat se sine iu. vin. l. j. ff. de fideius. l. si a reo. §. q̄ vulgo. ad l. Aqui. l. si ita vulneratus. ff. depositi. l. bonafides. post prin. ibi. Nam malè meritus pu. &c. quod ēt patet ex forma statuti pmittētis ipsum impunè offendi. Sequit igitur, q̄ dicti officiales virtute ipsorū arbitrij non pūt cogere inimicantes ad faciendū treugā cū bannitis, imo si facta esset, non esset seruanda. l. j. §. t. ff. de dolo. ¶ Quintò probat sic. nam virtute gñalis arbitrij nil vr̄ concessum circa bannitos, sed requirit concessio spālis. ff. de pœn. l. lega. in fi. de offi. pcu. cæs. l. fi. & no. Bar. in d. l. ambitiosa. ¶ Sextò probat sic. certum est, q̄ dicti officiales virtute arbitrij eis dari a cōsilio gñali non pūt tollere vel infringere ea quæ statuta & ordinata sunt a toto populo. ff. man. l. si hoīem. & no. p Bar. in d. l. ambitiosa. Sed per statuta facta a toto populo statutū & permissum est oībus volentibus offendere dictū bannitū, vt possint impunè, igitur virtute dicti arbitrij non pūt dicti officiales cogere offensos ad faciēdū treugam, quia p hoc darent bannito securitatē, quæ a statuto prohibita est. ¶ Ex quibus concludendū vr̄, dictos officiales non posse prædictos cogere ad dictā treugam. †Nec obstāt attestationes receptę pro parte dicti banniti, quia non faciunt fidem pluribus de causis. Prima, qa per statutū cōe Senarum expressè prohibet, ne aliqua psona pro bannito interueniat sub certa pœna, & q̄ nulla det audientia, constat aūt q̄ testes prædicti vnr̄ interuenire pro dicto bānito, cum igit prohibiti sint per statutum, nullam fidem faciūt. ff. de testi. l. j. coniuncta. l. 3. §. l. Iul. Secunda, qa dicti testes non sunt contestes, sed quilibet est ↄtestis in dicto suo. Nā non deponūt de eodem vel eisdē factis, sed quilibet deponit de facto personis diuersis, vnus. n. deponit de treuga facta vni bannito, alius de treuga facta alteri, & sic de singulis, & sic sunt in suis dictis singulares, cum nulla de dictis treugis probetur, nisi per vnū testem, cui fides dari non debet. ff. de quæstio. l. maritus. extra de testi. c. cum a nobis. igit nihil probant. extra de proba. c. licet cām. †Tertia rō, qa non probant intentionem producentis. Nā reformatio nouiter facta dicit, q̄ treugæ debent fieri & firmari eo modo, quo factæ fuerunt treugæ tunc ad pn̄s vigentes, & sic attendi debet cōsuetudo quæ erat de treugis fiendis tpe dictæ reformationis virtute dicti verbi ad pn̄s in reformatione positi. arg. ff. de cōdi. & demon. l. 4. §. si ita. & posito q̄ illa verba non essent apposita deberet intelligi dictū arbitriū concessum ēm consuetudinē tunc immediate vigentē. C. ne de statu defun. l. si mr̄. in fi. ff. de ali. & cib. leg. l. Mæla. §. sed si alimēta. sed si dictæ attestationes inspiciant, non deponunt dicti testes de tpe immediatè pcedente. Sed de tpe dudū ante pcedente per 10. ann. & vltra, igit non releuant dictos producentes, nec ipsarū attestationum virtute potest producēs se iuuare de dictis reformationibus, quinimo postq̄ ex forma statutorū & iuris dicta treuga fieri non debet dicta cōsuetudo, licet esset probata locū hr̄et solum pro illo tpe, de quo testes deponunt, nō pro alio. arg. C. de test. l. sancimus. de app. l. pręcipimus. ¶ Itē statuimus, q̄ si mulier habeat filios vel filiū vel filias seu nepotes ex filio vel filia pmortuis vnū vel plres, q̄ filius filij vel filia aut filiæ debeant hr̄e legitimam in dote & bonis matris de decē vncijs, seu partibus vnuē intantū augemus legitimā debitā iure naturæ filio vel filiæ, si sunt vnus vel plres. ¶ Itē statuimus & firmiter ordinamus, q̄ mulier hn̄s filios vel filias laicos filiū vel filiā ex filio laico, & maximè ex diuersis mr̄imonijs pcreatos, non possit testari nec codicillari nec aliquē ↄtractum facere vel ↄ̄hcere extra psonas filiorū, vel filios suos de suis bonis & dotibus priuare, & tm̄modo pro aīa sua. 10. pro centenario relinquere, q̄ si ↄfacere tētauerit, vel ad actū ↄfaciēdi deuenerit, tunc tale testm̄ & codi. & quiuis ↄtus sint nullius efficaciæ vel valoris, & nihilominus talē ↄfacientē seu ↄfacere attentantē inhabilē reddimus quo ad illud, & viens puniat in 2. lib. quoquomodo denūciatur, possit tñ mulier hn̄s filios super bonis suis & liberorū ↄhere & de eis vel ea vendere & obligare cā necessaria vel vtili interueniēte. Quæ cā pbetur per duos cōsanguineos liberorū proximiores coram iudice cārum ciuilium cōis Viterbij, q̄ venditio vel obligatio valeat & teneat nullo statuto vel lege loquente in ↄtrarium obstāte. Et quilibet filiorū masculorū vel nepotū ex filio natorū habeat & hr̄e debeat de bonis talis mulieris suā virilē & æqualē portionē, nō obstāte testō codicillo vel quouis alio ↄtractu p talē mulierē facto &c.

¶ Punctus quæstionis talis est.

¶ Quædam dn̄a veniens ad mortem suum vltimū condidit testm̄, in quo testō Magdalenæ ipsius testatricis filiæ nuptæ reliquit centū, & in oībus alijs bonis suis Petrū dictæ testatricis filiū instituit, d. Magdalena petit relictum ei factū p dictā testatricem. Ex aduerso rn̄detur, q̄ nō debet legatū, nā legatū factū dictæ Magdalenę nō tenet, pro eo quia statutū dictat, q̄ mulier hn̄s filium vel filiam nō possit testari, codicillari, vel aliquē contractū facere extra psonas filiorū. Et sic cū ista Magdalena dicat non esse, nec non numerari intra psonas filiorū, concedit vt relictū sibi factū non teneat. Præterea statutū dictat, q̄ filij masculi tm̄ succedūt pro æquali portione in bonis talis mulieris, & sic masculi tm̄ vnr̄ succedere vel relictum posse capere, & non filia. Præterea talis mulier non pōt filios suos priuare, nisi de decē pro cētenario pro aīa, sed hic priuaret filios in maiori quātitate. p parte dictæ Magdalenæ dr̄, q̄ sibi debet relictū per rn̄am, q̄ quilibet pōt liberè testari. Itē qa ipsa cōtinetur sub noīe filiorū, maximè qa alr̄ dicendo sequeret q̄ talis mater nō posset relinquere siue instituere istā filiam suā, de qua fit mētio in principio statuti, vbi dicit, q̄ mulier hn̄s filium vel filiam &c. quod esset falsum. nam & sibi relinquere & ipsam hæredem instituere pt.

SVMMARIA.

1 *Statuto ex quo si de decem partibus totius hæreditatis paternæ nouem partes debeantur filijs pro legitima. Et aliud statutum disponat, q̄ mulier habens filios non disponat extra filios nisi de decem pro centenario, an intelligatur statutum de tota hæreditate, an solum de decima. & 2.*

2 *Statuto ab uno quod specialiter dispositum est, non comprehenditur in alio statuto generaliter loquente.*

3 *Statutum si in verbis narratiuis facit mentionem de filijs & filiabus, in dispo-*

Margin notes:

a ¶ Ciuitatis. Adde idem p Cor. in cons. 55 nu 18 I 2. par.

Statuto verò de filiis, an nihilominus etiã dispositio habeat locũ in filiabus. & 4.
4 *Masculinum genus an comprehendat fœmininum, & quando ex propria significatione, & quando per extensionem comprehendatur, & quid in odiosis.*

CONSILIVM CCCCXXVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Inhærendo puncto secundo loco formato, & allegationibus factis ꝫ dñam Magdalenã pro parte hæredis scripti declarandam, primitus puto mente & intellm præcedẽtium statutorũ, in quibus vis huius q. cõsistit, & quidem mens primi statuti hæc fuisse vr, videlicet ꝙ diuisa tota hæreditatis in 10. partes, nouẽ partes de dictis decẽ habere debeant filij pro ipsorũ legitima. Et sic diuident inter eos æqualiter & viriliter ſm numerũ liberorũ. in Auth. de trien. & semis. §. 1. C. de inoffi. testa. auth. nouissima. De residuo verò. s. de 10. partibus possit mulier facere qđ vult, & sic ẽt inter extraneos testari. ff. de inoffi. testa. l. Papi. §. qm̃ aũt quarta. Et hoc ea primo statuto dicendum esset, si aliud statutũ non subesset. Mens aũt secundi statuti est limitare, qđ dixi de parte. 10. videlicet vt de ipsa nõ possit testari extra psonas filiorũ nisi in duobus casibus. s. cũ testari vult pro aĩa. Itẽ qñ subest iusta causa necessaria, vel vtilis, & probata fuerit. Et ꝙ hæc fuerit mens secundi statuti disponere. s. de decima tm̃ parte hæreditatis, q̃ per primũ statutũ videbatur relicta suæ liberæ dispositioni, patet ex eius tenore, dũ dicit ꝙ possit disponere de 10. pro centenario q̃ est decima pars totius assis, & hoc important dicta verba rectè in-
2 tuenti. De alijs aũt nouem partibus non intendit disponere, † cum per aliud statutũ specialr sit dispositũ, vt filijs debeant necessariò relinqui. Et sic dispositio istius secundi statuti generalis ad illas nõ porrigit. arg. ff. vti pos. l. j. §. 1. & quod ibi no. in gl. q̃ incipit. sortes ideo. de verb. obl. l. stipulationes cõmodissimũ. & l. doli clã. de pœnis. l. sanctio legũ. ff. de vulg. & pu. l. cohæredi. §. qui patrẽ. ff. de ali. lega. l. alimẽta. §. Basilicæ. & l. Stichus. Et erit hæc dña inter illas nouem partes, & istã decimam. Nam illas in oẽm casum filijs tenetur relinquere, istam verò in oẽm casum duobus tm̃ exceptis de quibus dixi. ¶ Itẽ illas nouem æqualr & viriliter tenetur eis relinquere. vt. ĩ. ostendi. istã verò decimam põt inter eos inæqualiter vel totam vni soli relinquere per iura superius per primũ consulentẽ & alios allegata egregiè. ff. de leg. 1. l. filiusfami. §. fin. de assi. lib. l. j. in princi. C. de secun. nup. l. fœminæ. pro quorũ concordia allego qđ in simili determinare vr Spe. per prædicta iura in tit. de loca. §. nũc aliqua. versi. 8. C. de fideiusso. l. voluntas. vbi casus. ¶ Veniens igit ad propositũ dico. Non est dubiũ, ꝙ si alij filij testatoris non reperient se hře legitimam integrã. s. quantũ tangit vnũquẽq; ipsorum de nouem partibus de decem totius hæreditatis, relictum factum huic filiæ ratũ non esset vsq; ad illud quod deficeretur, sed deberet eisdẽ suppleri. Nam ẽt in persona vnius filiorũ non pñt parẽtes disponere in præiudiciũ aliorũ. s. eorũ legitimã diminuendo & si faceret dispositio reuocatur vsq; ad legitimè supplementũ. C. de inoffi. test. auth. vnde si parens. de inoffi. dona. l. si loquatur. Præsupposito aũt ꝙ alij filij habeant legitimã a statuto ꝯcessam vel relictã suppletã, dubitatur virũ in residuo teneat relictũ factũ huic filiæ, cũ supersint masculi. Et dubitatio ꝯsistit in hoc, vt apparet ea his q̃ narrant in puncto. Nam statutũ dicit, ꝙ mulier hñs filios vel filias non possit testari extra psonas filiorũ, & filios suos de dotibus pri-
3 uare. † Notandũ ergo, ꝙ in primis verbis narratiuis fit mẽtio de filijs masculis, & ẽt de filiabus fœminis dũ dñt. mulier hñs filios vel filias &c. Sed in sequentibus verbis dispositiuis non fit mentio nisi de filijs in masculino genere, dũ subdit ꝙ nõ possit testari extra personas filiorũ, de filiabus nihil dicit. Itẽ in prin. & subdi. & filios suos de dotibus priuare. nõ dicit. Certũ est aũt, ꝙ cũ statutũ prohibeat testari extra p sonas filiorũ, ꝙ infra psonas eorũ vr pmittere. casus est. C. de fideiu. l. voluntas. facit l. pr. §. fundus. de leg. 3. l. statuliberũ. §. Stichũ. de leg. 3. dubitat virũ relinquendo filiæ fœminæ
4 videat testata infra psonas filiorũ. † Et sic verũ masculinũ genus cõ-
a cipiat fœmininũ, [a] & certè qñ pferat a lege vel testatore clarũ est ꝙ sic in materia fauorabili vel odiosa iusto odio & indifferenti, ita ꝙ ꝯueniat masculis & fœminis. ff. de test. tute. l. si qs ita. ff. de ver. sig. l. pronũciatio. in prin. & l. j. & ibi plenè p doc. C. de ser. fug. l. quicunq;. cũ si. Sed hic prolatũ est a statuto dubitat an ꝯtineat. Et certè Dy. in d. l. j. ff. de verb. sig. tenet ꝙ nõ p talẽ rõnem, qa hoc ꝙ masculinũ ꝯcipiat fœmininũ nõ est ea ppria significatione verborũ, sed ex interpretatione vel extensione, vt no. gl. in d. l. j. & pbat i d. l. pnunciatio. i prin. eo. ti. dũ dicit porrigit. q̃ interpretatio vel extensio locũ non habet in statutis. vt l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. gest.

a ¶ Fœmininũ. Vide Cor. cõsi. 18 inci. stãtibus. p totũ. in j. pte. & qđ i statutis vide p eũ in cõsil. 69. inci. visis nu. 20. & in cõsi. 8. inci. vr in prin. nu. 1. ea parte.

b ¶ In filias fœminas. Vide vnũ not. d. Hyp. Marsil. sing. 39. inci. capias vnũ de pane lucrãdo & latꝰ p And. Barb. in cõsi. 16. inci. circa cõsultationẽ in 2. colũ. ver. sed ista æquitas in j vol. H. F.

Sic ergo vr, ꝙ cũ dictũ statutũ vbi loquit de verbo dispositiuo, loquatur in masculino gñe dicendo, ꝙ nõ possit testari extra psonas filiorũ, intelligatur strictè & pprie. s. masculorũ, & sic nõ possit te-
b stari in filias fœminas, [b] & sulr cũ dicit, ꝙ nõ possit filios priuare de suis dotibus nisi ĩ x. pro cẽtenario, intelligat de masculis, & sic nec vltra x. pro cẽtenario, nec ẽt vsq; ad a. poterit relinquere filiæ fœminæ nisi relinquat pro aĩa vel cã rõnabili subsit q̃ hic psupponuntor. Et sic vr, ꝙ relictũ factũ huic Magdalenæ quatenus ea cedit id qđ sibi debetur pro legitima, non valeat quoquomodo. Sed debeat ptinere ad masculos maximè p inferiora verba statuti. in ver. & quilibet filiorũ masculorũ &c. Et in hoc ꝯsistit dubitatio huius qõnis, vt ex narratione puncti colligitur, q̃ dubitatio p superiores dños ꝯsulentes tacta nõ fuit. ¶ Bñ his nõ obstãtibus ꝫrium dico. s. ꝙ ap-
a pellatio filiorũ hic ꝯtineat fœminas, & ꝙ istud statutũ dũ phibet testari extra personã filiorũ, intelligatur vel filiarũ, & sic videatur pmittere, ꝙ in filios & filias testetur, & silr dũ dicit, ꝙ non possit priuare filios, ĩtelligitur vel filias. qđ sic pbatur. Nã licet opi. Dy. esset vera, q̃tum multi reprobãt, deberet intelligi nisi de ꝫria intẽtiõne statuentiũ appareat. arg. ff. de leg. 3. l. Lucius. quæsitũ. Sed hic apparet, ꝙ voluerunt sub masculino cõprehendere fœmininum, vt pbabo, ergo &c. qđ aũs appareat, patet primò, qa in præcedẽtibus verbis narratiuis fecerũt mẽtionẽ de filiabus, dũ dr. mulier hñs filios vel filias &c. ergo &c. silr in sequẽti parte, dũ noiauit filios; vr statutũ ibi de filiabus sensisse, licèt de ppria signatione nõ sit. ff. de leg. 1. l. q filiabus. in prin. in tex. & gl. preterea statutũ vult, ꝙ pp filios & filias, quas mr hẽt, cæteri excludãtur ab eius testõ, sic ergo dicta exclusio facta est pp filios & filias in eorũ fauorẽ, licèt ergo in ea parte; in qua vr statutũ ad filios dispõnem vocare nõ fiat mẽtio de filiabus, nihilominus vr ipsam ad dispõnem uocare, quare contẽplatione cæteri sunt exclusi. ff. de leg. 1. l. seruo legato. §. si testator. & hoc ea pressè determinat Bar. de leg. 3. fideiu. §. interdum Præterea qñcunq; qs excludit ab aliquo cõmodo p legẽ contẽplatione alterius, illud cõmodũ applicatur ei, cuius contẽplatione fit exclusio. ff. de his quibus vt indig. l. post legatũ. §. amittere. de coll. bo. l. 2. §. duo fratres. & qđ not. p Iac. de Bel. in Auth. de nup. §. oĩc no. & p Bar. in l. uxorẽ. §. hrs de leg. 3. facit l. fi. ff. de litigi. & qđ no. gl. in c. si diligenti. de for. cõp. de increpat. c. quia clerici. Sed ista cõclusio facta est contẽplatione filiorũ & filiarũ, ergo ipsas ad dispositionẽ vñr admittere. s. ꝙ in cæterũ psonas possit testari. Præterea d. opi. Dy. non debet intelligi, qñ statutũ est ꝫ seu pter ius cõe, vt l. si vero. §. de uiro. ff. sol. mat. cũ si. Sed in casu nr̃o, ꝙ inter filios & filias possit testari, est ſm ius cõe tã naturale q̃ ciuile. ff. de bon. dã. cũ com. l. nihil. §. facilior. de bo. lib. & ẽt fauorabile, ꝫrium aũt, s. ꝙ non possit inter filias testari, sed inter filios tm̃, esset ꝫ ius cõe, & contra ius naturale, quia inculparetur natura cur nõ masculos pcreasset. l. maximum uitiũ. C. de lib. præte. igitur prima interpretatio amplectenda est, & posito ꝙ uerba statuti ad fœminas nõ porrigerentur saltem ius commune porrigitur cui per statutum non censetur derogatum propter odium. de libe. & posthu. c. cum quidam. Et prædicta quo ad prima uerba. ¶ Quantum uerò ad illam clausulam statuti & quilibet filiorum mascolorũ &c. Dico ꝙ omnia ut. s. per alios dominos consultores scriptum est satis plenè, ideo non me extendo. dico tamen unum, ꝙ illa uerba possunt sanè sic intelligi, ꝙ ad bona extra filios relicta reuocanda soli masculi non fœminæ admittantur, qui tamen non est casus noster. ¶ Nam hoc satis congruit uerbis & menti, & de leui respondetur absurditatibus, quæ possent allegari, maximè his de quibus tetigit doctor dominus Onofrius.

SVMMARIA.

1 *Instrumentum debiti qui habet purum & efficax, licet fecerit compromissum propter quod speretur dominus uel aliquid innouare, pendente tamen compromisso potest petere executionem instrumenti. & 2.*
2 *Represaliæ sicut quando sunt generaliter concessæ & deinde committitur ut moderentur interim, tamen libere fieri generaliter possunt.*
3 *Qui promisit aliquid facere, licet non fuerit repetitum in compromisso, tamen habetur pro apposito.*
4 *Statutum si plura requirit in compromisso, omnibus non seruatis non tenet compromissum.*
5 *Officialibus asserentibus omnes solennitates seruasse, an & in quantũ credatur.*
Confessioni unius non statur, si tendat in præiudicium alterius.
Notario non creditur, nisi de his quæ tempore instrumenti fieri potuerunt.
6 *Eo ipso ꝙ minor compromisit de iure & de facto in arbitratores uidetur læsus.*
Compromissum non cadit super actione indubitata.
Minor si iuratus non petere pendente compromisso.

CON.

CONSILIVM CCCCXXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Visis & cōsideratis diligenter omnibus supradictis incipiā ab vno, qđ in puncto non tangitur, ex quo id qđ principaliter quæritur, satis clarū & indubitatum redditur. Dico igitur, ꝙ licet oīa, quæ tangunt, in puncto cessarent, videlicet quia dictum cōpromissum valere, & nō posset peti restō, nihilominus iste Ioan. potuit licitè petere executionem sui instrī, & facere capi d. Ang. suum debitorē, nec debet relaxari
1 pp d. cōpromissum. qđ sic ostenditur. †Dictū instrm est purū, & efficax, & habet executionē paratā, vt in pūcto ꝑmittitur, licet igit super eo factum sit cōpromissum, & sic speretur ꝑ sniam arbitrorum in aliquo tolli mutari vel nouari, nihilominus interim suas vires hēt in nullo læsas per dictū cōpromissum, quo minus in iudicio posit exerceri, & executioni mādari. ff. de do. excep. l. purè. in prin. ff. de lib. lega. l. non solum. §. fi. de noua. l. quotiens in princi. ¶Debet. n. inspici præsens status istius obligationis, qui est purus & non tendit ad exclusionē, non aūt ille, q pōt euenire ex snia ꝑdicta & tendere ad exclusionē. ff. de asig. lib. l. sub ꝯdōne. ff. de statu lib. l. statuliberi a cæteris. in prin. & l. statuliberorū. ff. qui & a qb.
2 l. Iulianus. ff. quod vi aut clā. l. si alius. §. est & alia. ¶†Vn̄ dicit Baeto. per hoc not. ff. de condandeb. l. Iulianus. versi. debitorē in fine sui commenti. ꝙ si in aliqua ciuitate sunt concessæ pluribus represaliæ, deinde ꝑ consiliū deputent aliqui reuisores qui habeant ipsas reuidere & quas interuenerint iniustas reijcere, ꝙ licet ea hoc dictæ represaliæ tolli sperentur in totū vel ꝑ pte, nihilominus quia purè concessæ fuerunt, potuerunt interim executioni mandari attento præsenti statu, non eo qui pōt euenire. ar. ēt ad hoc. ff. de in diem adie. l. vbi aūr. §. idem Iulianus. de rei ven. l. non ideo minus. qui sat. cog. l. sciendum. §. si fundū. in fi. ex cuius verbis satis clare vr̄ colligi determinatio huius qōnis. ¶Nec ob. l. pecuniā. si certū pet. ꝑ q̄ vr̄ probari, qđ pp hoc cōpromissum videatur actū de non petendo interim. Nam illud est verū qn̄ obligatio sperat̄ tolli ad cōmodum tertij, tunc interim non pōt ex illa agi ne fiat illi tertio præiudicium. Sed hic ad cōmodū ipsius obligati, quo casu non vr̄ hoc actū, vt d. l. purè. in prin. ff. in cōem opi. Item quia illa loquitur, qn̄ sequens obligatio fuit interposita animo nouādi primam, secus qn̄ non animo nouandi. Ita tenet gl. in l. id qđ. de consti. pec. super verbo vtile. quā Bae. ibidē sequi vr̄, licet aliud innuat in d. l. pecuniam. in fi. Sed hoc cōpromissum non apparet factū animo nouandi primam obligationē, nec ēt præsumitur. C. de noua. l. fi. facit qđ hr̄. ff. de excep. rei iud. l. euidenter. & l. duos. & l. si a te §. si fundum. C. de iudi. l. j. de leg. j. l. si creditori. ver. id qđ. per glo. circa fi. igitur interim non impeditur executio & effectus dicti in
3 strumenti, vt no. in d. l. id quod. ff. de consti. pecu. ¶†Præterea posito ꝙ videret̄ hoc actū, ꝙ interim nō peteret̄, tn̄ adhuc idē est. Nā in puncto circa finē dr̄, ꝙ ante cōpromissum & post fuit actum inter partes, ꝙ dictus Ang. deberet securare d. Ioan. vnde licet in instrumento cōpromissi hoc non fuerit appositum, si tn̄ de hoc constat pro apposito hr̄. ff. de pac. l. item quia. ff. de ver. obli. l. Titia. §. idem rn̄dit. ff. si cer. pet. l. lecta. ¶Si ergo nō securauit nō pōt se ex illo tacito pacto iuuare. ff. de rescin. ven. l. fi. §. fi. luca. l. quæro. §. inter locatorē. C. de pac. l. cū proponas. ¶Nūc videamus vtrū istud cōpromissum valeat. Et certè vr̄ dicendū ꝙ non. Primò pp defectū substātiæ. Scđò pp defectū formæ. primū patet, quia obligatio sup qua factū fuit erat certa, & indubitata, ꝑinde ac si super ea lata esset snia, cū extet instrm guarentigiæ, qđ hēt vim rei iud. ideo nō potuit cōpromitti, cū cōpromissum sit trāsactio. in Auth. vt diffe. iud. in prin. q̄ trāsactio sup re iudi. non pōt fieri, nec ēt vbi extat ta
4 le instrm, vt expressè determinat Bar. in l. post rē. ff. de trās. †Quantum ad fm, ꝙ sit defectus formæ patet. Nam ꝑ statutū tertiū ī. de scri. quatuor reqrebant̄ in hoc cōpromisso, de quibus duo tn̄ interuenerunt, igit̄ non valet. arg. ff. de trās. l. cū hi. §. scripto. de itin. actu. priu. l. 3. §. hoc aūt. de dinor. l. fi. ¶Qđ sic ostēdit̄ ꝑ d. instrm requiritur ꝑsentia consanguineorū & officialiū. Itē iurm dictorū consanguineorū, & ista duo interuenerunt. Itē tertiò requiritur, ꝙ officiales diligenter ꝑquirant, vtrum d. cōpromissum tendat in vtilitatem istius minoris. Item quartò, ꝙ re vera tendat, frustra. n. tria præcedētia reqrerent̄, nisi subesset hoc tertiū, vn̄ prædicta tria pp hoc tertiū requirunt̄. ar. ff. de reb. cor. l. magis puto. §. ne pas-
5 sim. †Hęc aūt duo non interuenerunt. nā ꝙ officiales ꝑquisiuerint non probatur, nisi ꝑ assertionē ipsorū officialiū, vt patet ex tenore d. cōpromissi circa fi. vbi notarius nō attestat̄ nisi de assertione officialium. Sed tali assertioni non creditur, ita expssè determināt Bar. in l. j. C. de fide inst. & iure hastæ fis. lib. x. vbi dr̄ qn̄ in aliquo ꝯtractu gerēdo corā officiali certæ solēnitates reqrunt̄, non credit̄ assertioni officialis, ꝙ interuenerint, imo opꝫ ꝙ de qualibet solēnitate vel eius interuētu extet instrm, qđ dispositiuè loquatur nō narratiuè. Et est rō, qa tales solēnitates reqruntur in fauorē illorū, quos respicit ꝯtractus illæ vel reipublicæ. vn̄ officiales nō pñt illas remittere, nec eis renūciare. ar. de pac. l. ius publicū. si aūt crederet̄ eorū assertioni, iā esset inuenta via renūciationi, igitur non valet l. doli exceptio. ff. de noua. ꝑ quo facit, qa cōfessioni vnius, q̄ tendit in ꝑiudiciū alterius, nō statur. ff. ad velle. l. seia mācipia. in Auth. de æqua. do. §. primū qdē. C. de do. añ nup. Auth. sed iā necesse. ff. ad sil. l. si qs in gñi. §. j. & qđ ibi no. in Spe. de inst. edi. §. postremo. ver. sed nūqd. ¶Præterea posito ꝙ notarius attestaret̄ de ipsa inqsitione, nō crederet̄ istro, qa d. inqsitio nō dēt fieri repente, & vna die, sed cū diligētia, vt dn̄s verba statuti, vn̄ dēt cōmitti nūcio seu viatori vt se informet, & ille dēt se informare, & deinde referre. ff. de reb. eo. l. magis puto. §. nec tn̄. vel ipsi officiales ꝑ seipsos recipe testes. ar. C. quo & qn̄ in. l. 2. Hæc aūt nō expediant̄ vna die nec repēte, qa tūc ꝑsumeret̄, ꝙ ex abrupto & sine delibarōne ꝓcessissent, & sic nō valeret, qđ ageret̄, ar. extra de in integ. rest. c. cū ex literis. in fi. C. de sen. ex peri. reci. l. 2. in prin. de sen. & inter. om. iu. C. l. ea stipl'one. & qđ no. e. ti. l. prolatā. ꝑ Bar. facit qđ no. gl. ff. qbus ex cau. ma. l. sed & si ꝑ ꝑtorē. §. quot. in gl. magna. Hæc. n. res n̄ est eis cōmissa negligēda vel ꝑcipitāda, sed inqrenda diligēter. ff.
a de trās. l. cū hi. §. ꝑtor. Cū igit̄ ita sit nō creditur notario a asserenti hoc interuenisse, qa sibi nō credit̄, nisi de his q̄ tpe instri fieri potuerūt no. Inn. de ꝓb. c. qm̄ ꝯtra falsam. Spe. in ti. de instr. edi. §. restat. ver. in summa. ꝑ Cy. in Auth. si qs in aliquo documēto. in addi. & per Bar. in d. l. j. C. de fide inst. & iure hastæ fisca. q. oēs dicūt non credi verbis instr. dicentis sit ꝯtc. iura. de calū. &c. qa tpe istri nō potuerūt interuenire, dēt ergo de oībus actis ꝯfici spālis scriptura. nā hic deberet in actis curiæ dictorū officialiū cōstare de cōmissione facta nuncio & eius relatione vł de examinatione testiū. qđ cū non appareat verbis d. notarij, licet assereret īteruenisse, nō credit̄, vt expræssè dicit Bar. ī d. l. j. facit de ac. pos. l. ꝑdia cū seruis. & qđ ibi no. C. e. ti. l. 2. Ex qbus cōstat, ꝙ hic nō interuenit inqsitio, q̄ a statuto reqrit̄, ex quo nō ꝓbat īteruenisse, qa paria sūt &c. ff. de ꝯh. emp. l. rutilia. ff. de test. tut. l. duo sunt titij. ¶Quartò, & vlt. reqrit̄, ꝙ vera cā sub sistat. s. ꝙ tēdat ī vtilitatē istius minoris, aīs frustratoriæ cēt ꝑdictæ solēnitates. ff. de reb. eo. l. magis puto. §. si æs alienū, & §. fi. C. e. ti. si ꝑses, nec credit̄ ꝯsanguineis vł officialibus asserētibus eā subesse, si ꝯriū apparere ꝑt d. l. magis puto. §. in primis. imo deberēt puniri. e. ti. l. q̄uis. hic aūt manifestè appet, ꝙ n̄ tēdit in eius vtilitatē. Primò qa cōpromissum licet mere volūta-
6 riū, nulla tn̄ necessitate cogēte scm̄ est. †Vn̄ eo ipso, ꝙ minor compromittit, vr̄ læsus. ff. de min. l. si minor. 25. an. filios. §. fi. de euic. si d. §. si cōpromissorē. Scđò ex eius forma, qa cōpromisit de iure & de facto, & tanq̄ in arbitros & arbitratores, & sic vr̄ dedisse sniam, ꝙ auferāt de iure suo & dēt alteri l. de meis. §. recepisse. ff. de ar. cū ibi no. hoc āt donōnē sapit, q̄ nūq̄ tēdit ī vtilitatē minoris. Sed dānū, cū sit pditio. ff. de do. l. filiusf. iō sp ꝓhibita est l. j. in prin. ff. de tu. & ra. dist. Tertiò, qa sup actione īdubitata, de qua extabat clara ꝓbō ꝑ instrm, quo casu nō, licet administratoribus minorū trāsigere vel cōpromittere, qa esset ꝯ vtilitatē minorū. Sed ita demum, cū probatio non subest. ff. de in reiur. tutor. in prin. C. de trāsa. l. si ꝑses. Porro si dicat̄, ꝙ huic Ioāni debeat obstare iurm, prōpta est rn̄sio in ꝯtrarium. Nā si dicamus, ꝙ ꝑ hoc cōpromissum nō videatur actū, ꝙ īterim nō petat executionē instri, ꝑ id qđ primo loco diximus. Sibi nō obest iurm, qa nihil facit ꝯtra cōpromissum, cū vtrūque stet simul. s. ꝙ petat̄ executio, & cōpromissū remanet ī suis viribus. Itē si attēdamus qđ dixi scđo loco, qa nō ꝑstitit iste captus securitatē, ꝓut ꝓmisit & actū fuit, idē est, qa illa cōdō, q̄ inerat pacto tacito de nō agendo interim, s. dūmō seruētur ꝓmissa illa, eadē inest iurō sup ipso interposito. C. de nō nu. pec. l. fi. Si verò attendamus quod dixi tertio loco, vcꝫ ꝙ istud cōpromissum est nullū pp defectū substātiæ, qa super debito liqdo, tūc idē est. nā pp hunc defectū esset nullum, ēt si iste Ioan. fuisset maior, vt d. l. post rem. & quod ibi no. igitur iurm sibi non obstat, cū illud eū præsentet eā maiorem, & excludat eū a beneficijs q̄ sibi cōpetunt tanquā minori, non his quæ tanquā maiori vt plenè no. in Auth. sacramenta puberum, nisi fuerit dictū, ꝙ nō veniet rōne minoris ætatis vel alia quacūq;. qđ hic dictum non fuit. ¶Postremò si dicamus hoc

¶Notario. In quibus autem credatur notario. vide de Bal. in cōsi. 1 sa. 1 a parte.

com-

cōpromissum esse nullū pp solennitatis defectū, tunc hoc contingit ex eo qa minor, & sic iuramen. sibi vr̄ obstare, si uult hanc nullitatem allegare, ut in d. auth. sacra. Sed tunc responderi pōt ſm opi. Bart. quia illa debet intelligi, qñ uerba essent in rem prolata, sicut si prohibitio facta esset in personam, quia tunc faciendo ꝫ, peccat mortaliter, cum ueniat ꝫ prohibitionem legis. ideo iuramentū non est obligatorium, ut in regula iuris. & p eandē in d. auth. & l. si quis pro eo. de fideiusso. hic aūt prohibitio statuti est in personam, dū dicit. nullus &c. igitur iuramentum non obligat eum. Et prædicta sufficiāt. nam de restitutione in integrum tractare nō expedit, ex quo nullum est compromissum, ut l. in causæ. ff. de mino.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam Nerutius de pisis debeat recipere a quondam Ioāne de Federicis de Pisis habitatore palermi. M. flore. auri & vltra, qui Io. mortuus est relictis qbusdam fratribus & sororibus, q in ciuitate Pisana habebāt bona, d. Nerutius obtinuit a cōsilio dictæ ciuitatis, ꝙ cōmitteret qbusdā ciuib', ut summariè de plano &c. & sine citatione ponerent eū in possessio. dictorū bonorū, & ei adiudicarent, qa erant hæredes d. Io. eorū fratris & debitoris, q executores ita fecerunt, & ipse stetit in pos. p annos. 20. & ultra. Nā redierūt dicti fratres & petunt se restitui ad pos. vigore statuti pisani de restitutione possessionis, opponitur eis p̄scriptio. quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Adiudicatio facta creditori de bonis minorum tanquam hæredum debitoris, si sit facta contra minores indefensos, an ualeat.*
Adiudicatio facta in bonis minorum ut hæredum debitoris an præbeat usucapion. conditionem per longum tempus. & 2.
2 *Consilium & decuriones ciuitatis non possunt tollere solennia legitimantia personam litigantium.*
3 *Commissarius facientibus mentionem de instrumento aditionis in suis actis nō creditur nisi totum instrumentum sit insertum.*
Instrumentum inter alios actum an probet quem adiuisse hæreditatem.
4 *Rescriptū in dubio tribuit solū iurisditionem cognoscendi de ueritate supplicatorum, & de ea prius sit cognoscendum.*
5 *Citatio facta de eo, qui nō est subditus, non ualet, & qualiter fieri debeat.*

CONSILIVM CCCCXXX.

IN CVRIATI NOMINA AMAN. ¶ In quadā informatione mihi tradita asserit, ꝙ fratres & germani istius Io., quorū bona fuerunt assignata & insolutum tradita. s. scripto Nerutio creditori, erant tpe assignationis p̄dictæ qdā pupilli, qdam adulti minores. 25. qđ si ita est, rēs expeditū hēt exitū p eisdē. ¶ † Nā si dicamus, ꝙ illa adiudicatio vim hēt diffinitiuè sniæ, qa plenū p̄iudiciū parat, & qa pnunciarunt Nerutium & eius socios fore creditores p̄dictorum fratrum, & illos fratres fore debitores, qa actus pronunciandi est actus diffinitiuè sniæ, eo quia totum negotium diffinit & expedit, tunc clarū est ꝙ dicta adiudicatio & snia nullius fuerint roboris uel momenti, cū non essent hæredes, & nullus p eis extitit legitima defensor, siue haberent tutores uel curatores, siue non. C. si aduer. rē iudi. l. cū & minores. & qđ ibi no. ff. de re iu. l. acta. & l. ꝫ pupillū. in pri. Si uerò dicamus, ꝙ fuerit interlocutoria, eo qa lit. non cōte. & iuris solennitatibus non seruatis lata tūc pp totale p̄iudiciū æquiparat̄ diffinitiuæ, & hēt uim interlocutoriæ q̄ ferī cum scd̄m decretū interponit̄, s. de vendendo uel adiudicādo, qđ qdem scd̄m decretū ꝫ pupillos interpositum sup rebus ppriis ipsius pupilli non ualet ipso iure, ēt si fuerit actū ꝫ eos ea contractu hæreditario, licet tunc possint peti missio & venditio in bonis hæreditarijs, non in pprijs. ff. ex q cau. in pos. ea. l. ꝙ hæc aūt. in prin. §. fi. & l. in positione. §. hoc primo. His igit̄ duobus casibus, cū talis adiudicatio sit nulla, non p̄staret cām p̄scriptio longi tempo. s. 10. anno. uel 20. ff. p empto. l. 2. si a pupillo. & §. si a furioso. Nam tunc uel Nerutius fuit in mala fide, si hoc sciuit. s. adiudicationem esse nullam, & sic non præscripsi, uel si hoc ignorauit, fuit error iuris q nō pdest ad p̄scribendū ff. de vsucapiē. l. nunq̄. & l. si fur. §. j. & d. §. ꝙ si qs a pupillo. sed q̄tum ad illos, q erāt maiores. 14. an. minores in 15. Si dicamus illā adiudicationem æquiparari scd̄o decreto, uerū est ex hoc solo non esse nulla ꝙ illi fuissent minores. ff. de bonis auto. iudi. pos. l. si minor. ueruntamen ex ea non fuit incepta p̄scriptio durante minori ætate, ut. C. in qbus cau. in integ. resti. non est neces. §. fi. uidēdū ergo esset, uerū a tpe quo 25. an. compleuerunt oēs, uel q superstites sunt & alij successerunt, lapsi sunt anni. 20. qđ si lapsi non sunt, frustra eis opponitur p̄scriptionis exceptio, q̄ nondum completa est, & ideo pñt agentes gaudere beneficio statuti pisani de recipienda possessione non obstante p̄scriptione q̄ procedere non potuit ex ista adiudicatione, si dicamus eā nullam, ut in primis duobus casibus. ¶ † Vel si ipsam dicamus aliq̄ fuisse, tu in tertio, non incipit ex ea p̄scriptio durante minori ætate, & si ad hoc completa non esset, constat aūt ꝙ suprascripta iura tolli non potuerunt p consilia ciuitatis Pisarum ex illa commissione, ꝙ pcedatur summariè de plano &c. Nam p ea sublata fuerunt solum illa, q̄ ptinent ad ordinē iudiciariū, non illa q̄ ptinent ad legitimationē p̄sonarū, sicut est hoc, qđ minores defendant̄ p suos administratores. C. q da. tu. pos. l. uniuersus. & in consti. ad reprimendū. & ibi p Bar. sup uerbo figura iudicij q terminat, ꝙ ēt qñ sic cā committitur, debent p̄sonæ legitimari. Præterea istud ptinet ad defensionē, quā minores p se facere non pñt pfectè, ideo ipsorum defectus supplentur p administratores. Illa uerò, q̄ ptinent ad defensionem, cū sint de iure naturali, nec sunt sublata, nec tolli potuerunt, cum sint de iure naturali. C. de iure fisci. l. facultas. ff. de iust. & iu. l. uim ui. 6. & qđ no. de pac. l. pactū. in gl. magna. ¶ His peroratis vr̄, si rectè consideremus, ꝙ hic frustra de p̄scriptione loquamur. Nā tūc de ipsa tractandum esset, si ista bona q̄ erant fratrum & germanorū istius Ioannis debitoris, fuissent capta & adiudicata tanq̄ si fuissent ipsi' Ioannis, cūm non essent, ut l. p̄toris. in prin. de dam. infec. l. si finita §. ꝓ si de vectigalibus. & de re iud. §. ꝙ si sup rebus. uer. sic euenit. l. a diuo pio. tunc. n. sicut si ipse Ioannes tradidisset eas insolutum, tanq̄ suas transtulisset cām p̄scribendi, si datio ualuisset. ff. p solu to. p totū. ita si non ipse sed isti cōmissarij, quorū factū censet̄ esse factū ipsius Io. ut l. si ob hanc cām. C. de euic. ad qđ facit qđ not. in l. pomponius. §. qđ si iustā. de acquiren. pos. Sed in casu nostro ista bona fuerunt capta & adiudicata tanq̄ bona ipsorū fratrum, eo qa asserebantur hæredes Ioannis, & sic esse debitores, quo casu certū est, qđ si datio insolutum facta fuisset ab ipsis fratribus, non esset tractandum de p̄scriptione. Sed alterū de duobus esset. Nam uel datio tenuisset, & tunc dñium translatum esset, cum Nerutius a dñis cām habuisset, uel si non valuisset, nec dñium fuisset translatum, nec usucapiendi conditio, ut d. l. 2. §. si a pupillo. ff. p empto. Sic ergo idem dicendum in ista datione facta ab istis officialibus, qui repræsentant factum illorū, ut d. l. si ob cām. uidelicet qđ si ualuit ex ea fuit translatum dñium incontinenti. ff. si ex noxa. cā aga. l. 2. in fi. & no. expresse p glo. in d. l. p̄toris. in prin. ff. de dam. infe. quo casu competeret istis fratribus, si tunc erant minores & enormiter læsi, beneficium resti. in integrum. ff. de mino. l. si ex cā. in prin. & no. in d. l. si minor. ff. de bo. au. iu. pos. ad qđ petendum tps non currit nisi pfecta minori ætate, ut l. fi. C. de tempo. in integ. resti. & si aliqui mortui sunt, tunc superstites q successerunt hñt tps ad petendum, uidelicet quadriennium a die quo ipsi minorē ætatē cōpleuerunt, videant ergo si tps suppetit. C. de temp. in integ. resti. l. ea q̄. Si uerò datio non ualuit, tunc nec dñium trāslatum est, nec usucapiendi seu præscribendi conditio, ut s. dictum est. ¶ Ipsam aūt non ualuisse supra ostensum est aliquibus medijs. ¶ Nūc alijs medijs ostendamus. Cōsiderandum est igit̄, quod iste Nerutius in sua supplicatione inter alia asseruit, ꝙ illi fratres & germani Ioannis, contra quos supplicabat, erant hæredes d. Ioannis. Et hoc fuit eis necessarium exprimere, alias. n. non obtinuissent cōmissionem cōtra eos & eorū bona pp debitum fratris. Nā ille debet ex contractu conueniri, q cōtraxit, non alius. C. si cer. pe. l. aduersus. C. de posi. l. desiderium. ne fi. pro pa. & ne vxor pro ma. p totum cum authenticis ibi positis. de act. & ob. l. obæs. & auth. imo. cū fi. nec est verisimile, ꝙ consilium Pisanū, qđ factū & constitutū erat pro iustitia ministranda, aliud concessisset, q̄ ius & iustitia velit. ar. C. de os. ciui. iud. l. j. de pcu. in nr̄a. de renun. c. in p̄sentia. † Itē considerādū est, ꝙ ex pcessu facto corā dñis officialibus nō apparet, utrū istud fuerit sufficienter liquidatū, uel non. solū. n. in pcessu continetur qualiter fuit pductū vnū instr̄m publicū, ex quo apparuit ipsos esse hæredes, qđ aūt continetur in instr̄o non dr̄, ex quo sequitur qđ huic pcessui facienti mentionem de dicto instr̄o non creditur, ex quo non continet eius tenorem, ut in auth. si quis in aliquo documento. Nam processus & acta instrumentū sunt. ff. de iure fisci. l. in fraudem. §. neq; & ibi no. per Bar. & vnū instr̄m de alio faciens intentionē non pbat illud[a], ut. d. auth. debebant ergo facere ipm, uel eius tenorem describi de uerbo ad uerbū in actis, & tūc pp autoritatē cōmissariorū fecissent de illo fidem. ff. de admi. tu. l. chyrographis. §. fi. C. de testa. publica. Præterea tale instrumentū potuit esse confectum inter alias personas, & sic non faciebat fidem quo ad istum agentem. s. Nerutiū, ut no. per Pe. & Cy. C. ad velleia. l. antique. in. 3. q. ar. ff. de iti. actu. l. fin. & quod no. in Spe. de loca. §. nunc vero aliqua

a ¶ Illud Vide d. Bar. so. 21. l con si. 231. inci. cū in p̄nti. uer. pri mo. cū uer. seq. in 2. parte.

vero aliqua.ner.57.Cum igit nō cōstet,qualiter fuerit liquidatū, pinde hr ac si nullo mō liquidatū fuisset.ff.de lega.t.l.titię textores.Et per ɔ̄ns hr perinde,ac si illud uerū nō esset,l.ꝙ cēnt hr des. ff.de test.tu.l.duo sunt.de leg.2.ff.si qs seruū.§.si inter duos.ff.de reb.dubijs.l.si fuerit.ff.de ɔ̄hē.empt.l.in lege.& l.rutilia polla. Ex quo sequit,ꝙ perinde hr,ac si in supplicatione fuisset expressa falsitas.Tūc ergo ꝓ regula tradit,ꝙ si exprimat per dolum & malitiā,rescriptum est nullum[a] ipso iure.de rescrip.c.super literis.Sed iste Nerutius vr ꝑ dolum expressisse falsè asseuerando ꝙ nō erat, vel ꝙ ignorabat an esset;maximè qa hoc fecit ad sui commodū, ut obtineret istā cōmissionē sic a iure exhorbitantē. ff.de dolo.l.si qs affirmauerit.ff.de ac.emp.l.iulia.uer.qd.n.si ignorauit. ibi. sed nō debuit falsè q̄ ignorabat asserere &c.ubi bonus text. igit sequit ꝙ cùm commissio fuerit nulla,nō fuit eis attributa aliqua iurisd.nec ipsius uigore potuerunt aliquid facere. Si uerò dicamus,ꝙ ista expressio nō fuit facta per dolum,tunc idem vr dicendum,cùm fuerit expressa talis falsitas,q̄ si nō fuisset expressa, cōmissionē istā nō obtinuisset,vt s.ostensum est,& sic locū habet in d.c.super literis.

4 † Vel si dicamus,ꝙ tunc ista cōmissio ualuerit, hoc est uerū quantū ad hoc vt potuerint illi cōmissarij cognoscere de ueritate ꝑcū. s.an illa q̄ asserebant in precibus,essent uera. Sed si uera nō reperiant, tunc habuerunt ptātem exequendi uel executioni mādandi cōtenta in cōmissione.rō est,qa qn̄ cōmittit principalr executio, sicut hic factum fuit quantū ad ipsam executionem,q̄ expresse cōmittit,inest tacita cōdō si ꝑces ueritate nitant.C.de diuer.rescrip. l.fi.extra.e.tit.c.2.licet quātū ad cognitionē de ueritate ꝑcum illa ɔdō nō insit. Si igit nō reperiant uera in supplicatione cōtenta, vr cōmissio facta sub cōdi.falsa de pn̄ti,& sic nulla fuit attributa potestas exequendi seu assignationē talem faciendi.ff.si cer.peta.l.cū ad pn̄s.de cōdi.insti.l.cum in seruo.ita expressè no.Bart.in l.ꝑscriptione.C.si ɔ̄ ius uel util.pu.uers.ɔ̄ Axo opp.fortiter &c. Ex quibus patet,ꝙ uel ista cōmissio fuit ipso iure nulla, ex quo cōtēta in ea nō fuerunt liqdata, & sic nulla penitus iurisdō fuerit attributa, uel si dicamus,ꝙ fuerit aliqua, verū est quātū ad hoc ut de ueritate ꝑcum potuerint cognoscere,nō aūt ꝙ potuerint ipsam cōmissionem executioni mandare, cū cōdi.sub qua fuerit illa ptās eis attributa,fuerit falsa,ꝓut ex euentu apparet, & sic qd factū fuit ꝑ eos nulliter factum fuit & de facto,nec transtulerunt dn̄ium,nec usucapiendi ɔdōnē,sed potius spoliasse vn̄r absentes.de resti.spo.c.cō querentes.cū si. ¶ Præterea alio capite vr,qd fecerunt, nō valere.

5 † nam citatio ꝑ dictā cōmissionē tolli nō potuit ſm doct. oēs, ut no.Bar.in consti.ad reprimēdā. q̄ citatio licet per eos facta fuerit, b tn̄ non fuit legitimè facta;[b] qa audio Regem Siciliæ esse sub ecclesia Romana,iō nō potuerunt citare ꝑ nūciū vel epistolā, sed habebant scribere iudici illius ꝓuinciæ,ꝙ citaret eos. vt in cle.pastoralis.de re iudi.& in c.romana.ɔ̄tentes.de fo.cōpe.& not.Bar.in l.t. ff.de req. reis. nec potuerant cōsilia ciuitatis Pisarū hāc solēnitatē tollere,licet sit de iure positiuo,qa tendit ad cōseruationē iurisdictionis illi iudicis,cui nō potuit popul Pisan ꝑiudicare,licet quātum ad suos subditos poterint tollere ea q̄ de iure positiuo sunt. ad hoc extra de iureiur.c.uenietes. Nā & Imperator solutus est legibus,tn̄ non potuit illā solenoitatem tollere in præiudicium iurisditionis ecclesiasticæ,ut patet in dicta clementina pasturalis.

S V M M A R I A.

1 *Debitor quidam societatis impetrauerat saluumconductum non conueniretur a suis creditoribus forensibus.unus ex socijs ciuis egit ad totam summam ex consuetudine ciuitatis quæ socios tanquam duobus reis credendi insolidum tribuebat actionem.sententia secuta est ut is condemnatus esset pro parte pertinente dictum socium ciuem de quo saluusconductus non loquebatur, concluditur ꝙ sententia totam summam debiti comprehendat ut forenses habeant ex persona socij quod alias ex persona sua non fuerant habituri.*

2 *Vtile per inutile an uitietur,quando sunt inseparabilia & cōnexa,& illud quod est inutile sit de iure speciali.*

3 *Sententia diiudicans pro parte an possit uerificari in tota summa petita, quando non est ratio cui parti magis applicetur, & ne sequatur eiusdem nullitas & similes absurditates.*

CONSILIVM CCCCXXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Si qrit,vtrū supradicto Christophoro sit ius q̄situ in tota integra qn̄titate petita,vcɜ ducētorū nonagintatriū florenorū attēto tenore suprascriptæ sn̄iæ. ¶ Primò uidēdū est,utrū officiales mercantiæ poterint Fació & fratres in tota dicta summa cōdēnare,si voluissent hoc expressè & specificè facere. ¶ Frustra.n.de primo q̄reret, vcɜ an in tota cōdēnasse videant,si cōdemnare nō potuissent;qa qn̄ summa cōtenta in libello vel in condemnatione excedit metam iurisdōnis, nō ualet qd agit,quatenus excedit, tanquā factū a non cōpetenti iudice, ut satis colligit ex l.si idem cum eodem.& l.cū q̄dam.in fi.ff.de iuris. oīm iud.facit.C.q. ꝓ sua iur.l.1.

1 ¶ † Et hic certe uidendū vr, ꝙ ēt si uoluissent expressè non potuissent cōdēnare ꝑdictos, nisi in illa parte tm̄, q̄ ex dicta quantitate remansura est penes dcm̄ Christophorum,non aūt in alijs partibus, q̄ ad socios eius forenses ꝑuenturæ sunt in iudicio societatis. Nā ꝑ saluumconductū concessum Facio & fratribus interdicta est eis iurisdō, ꝑterq̄ in debitis ciuiū.[a] Sed istud debitum non pōt dici Christophori ciuis, nisi quatenus apud eum remansurum est ex eo, quatenus aūt ad socios forenses est peruenturum,ipsi forenses dn̄r ueri creditores,& eorum debitum dr,sicut cɜ illi dn̄r veri & principales debitores,ad quos redūdat onus obl'onis.ff.de lib.lega.l.si quis reum.post prin.in ver. sed hic puto.ad uelle.l.aliqn̄.& quod no.in Auth.de fideiuss.§.t.in gl. uo.dn̄iam.Igitur in partibus ꝑuenturis ad socios nō habuerūt officiales iurisdictionem, uel habuerunt eam ligatam virtuti dicti saluiconductus,& sic in illis partibus cōdemnare nō potuerūt. iuxta ea q̄ no.per Iac.But.& Bal.in auth.statuimus.C.de epis.& cler.

¶ Præterea qn̄ sunt plures rei credendi socij, censet ɔ̄ctus & stipulatio diuisa inter eos,perinde ac si qlibet eorum stipulatus fuisset partem.ff.ad l.fal.l.in lege falcidia.hoc obseruandū.quo casu nulla esset dubitatio, ꝙ in parte sociorum non hērent iurisdictionē. Ergo & idem hic, qa licet uigore consuetudinis cuilibet compe- tat ius agendi in totum, tn̄ nō titulus actionis inspiciendus vr qui respicit Christophorum insolidum,sed debiti cā q̄ respicit eum ꝓ parte & socios ꝓ alijs partibus.ff.de fide.l.tutor. de do. q id qd.

¶ Præterea qn̄cunq; aliquis est ꝓhibitus capere per legē vel aliā dispōnem, vr ꝓhibitus alius ex cuius persona posset ad ꝓhibitū peruenire.ff.de bonis libe.l.quæritur.ubi uiuente filio exhæredato,q excluditur a bonis liberti,non admittitur nepos ex eo ad dicta bona,hic aūt forenses sunt exclusi per saluumconductū;igitur & ciuis socius,ex cuius persona peruenturum esset ad forenses in dicio societatis, quatenus esset peruenturū. Nam & inutile trahit ad se utile,[c] qn̄ inseparabilia sunt & connexa. ff.de aqua quori. & æsti.l.t.§.trebatius. ¶ Præterea aut ɔ̄ctus,ex quo actum fuit, celebratus fuit cā sociorum forensium, & tunc Christophorus ciuis agens ex eo pōt & poterant repelli ex persona forensium sociorū, ex quorū ɔ̄ctu sibi fuit actio quæsita,sicut & ipsi forenses agentes repelli poterant.ff.de doli excep.l.apud celsum.§.in hac exceptione.& §.illud non explicat iulianus &c.aut fuit celebratus cū Christophoro,& tunc ipse Christopho.agens repelli poterat ex ꝑsona sociorum,quatenus ad ipsos socios peruenturū erat incontinenti.ea.l.apud celsum.§.ait iulianus.si maritus &c.& §.mādaui.Sicq; relinquitur concludendum,ꝙ cum in oēm casum Christophorus agens ueniebat repellendus ex persona sociorum uirtute dicti saluiconductus,non habebant officiales potestatē cognoscendi quatenus illos tangebant,& sic nec uideretur in eo,qd non condemnasse,& si condemnassent,non valeret,ideoq; ius non vr q̄situm ad totam summam. ¶ His non obstantibus ɔ̄rium dico, vcɜ ꝙ dicti officiales potuerunt & debuerunt condemnare Facium & fratres in tota summa petita per Christophorum non obstante saluoconductu.quod probatur. Nam in dicto saluoconductu excipiunt debita,in quibus idem Facius & fratres tenerentur alicui ciui Senēsi iuridicè & principaliter.ex quibus verbis tria colliguntur esse necessaria,ut dicta exceptio locum habeat. ¶ Primò,ꝙ ille cui tenetur,& q vult eos molestare,sit ciuis Senēsis, & istud adest hic,quia Christophorus est ciuis & tota summa sibi debetur uigore consuetudinis præsuppositæ. ¶ Sed ò requiritur,ꝙ iuridicè sibi debeatur,quasi dicat efficaciter.arg.eius quod no.in l.1.ff.de testam. in uerbo iusta. Nam pro debito inefficaci non haberet locum exceptio.arg.ff.de ɔ̄tabu.l.non ꝑmauit.§.non queuis.de re iudi.l.4.§. condemnatus. Sed istud debitum insolidum sibi debetur ratione consuetudinis,igitur efficaciter & iuridice sibi debetur,quia consuetudo ius est,[d] & ius facit.ff.de le.l.de quibus. uer. nec in uerbo ius quo urbs &c. ¶ Tertiò reqritur,ꝙ principaliter debeatur.q.d. non accessoriè.constat autem ꝙ huic Christophoro debetur principaliter.Nam præsupposita consuetudine, de qua supra socij oēs dictæ societatis habentes ut plures rei credendi,de quibus cōstat, quòd in personis singulorum propria & principalis obligatio cōsistit.ff.de duobus reis.l.eandem.§.fina.& sunt verba Barto.ad literam.ff.de decre.ab ordi.faci.l.ambitiosa.in 4.uel 5.colum.dum tractat de significatione istius dictionis principaliter. Nā dicit, ꝙ ex

a ¶ Nullā. Adde. Bald. in ɔ̄si.252. in 1.parte.& omnino in cōs.388. ea.ꝑte.& in cō. 339.1 5. parte.

b ¶ Nō fuit legitimæ facta. Aduerte tn̄ ꝙ ita arctat citatum illegitima citatio una cū notitia subsecuta sicut ltima ca fus est i cle.cām. ad fi. de ele. quā allegauit pro no. Ludro.sing. 410.ic. ut clarior reddat.ver. 2.ꝙ quā un. H.F.

c ¶ Vule. Vid.bal. I cō.42. & in cō. 475.1 5. parte.& in consi. 117.1 5. parte.

d ¶ Ius est. Adde d. Corn.in cō.268. incip. in hac. nu. 14.in 4. parte.& d. Bart. sozin.in cōs. 99. inc.I cā. I fi.1.co. I 1.ꝑto.

ex pluribus reis debendi quilibet tenet principaliter, & eʒ singulis reis credendi principaliter debetur. Cum igitur oĩa uerba exceptionis dicti saluiconductus in isto casu conueniant, hẽt locum exceptio, sicut eʒ, ubi non conueniuntur verba, oec dispõ. ff. de accu. l. hos accusare. §. oĩbus. ff. de flumi. l. t. §. non autem omne. ff. de aqua quoti. & æsti. l. 1. §. loquitur. de dona. inter uirum & uxo. l. cum hic status. §. si sponsus. q̃a ꝯriorum eadem est disciplina. ff. de leg. 3. §. fi. de uulg. substi. & l. si ꝯtab. Nec requiritur ꝗ sit tale debitum, qđ sit torum remansurum penes ciuem, ita ꝗ non conuertatur in utilitatem forensis. Nam hoc nõ colligitur ex uerbis exceptionis. vñ nos subintelligere non debemus. Sed sufficit ꝗ satisfiat uerbis & ipsorum tenori. arg. in auth. de ind. §. oportet. & ff. de iudi. l. 2. §. 1. ibi. legi satisfactum sit &c. potissimè q̃a dictus saluusconduct' cõtinet iniustitiam respũ forensium, q̃a denegat uel mandat eis audiẽtiam & iustitiam denegari, ad quam reddendam tenetur quælibet cõitas de eo, q sibi quacunq; rõne suppositus. 23. q. 2. c. dñs nr̃. alias punitur, si superiorem habet in Auth. ut diffe. iud. & no. Bar. in l. si iudex. de uarijs & extraor. cogni. ¶ Et per prædicta rñdet ad primam rõnem factam in ꝯrium, q̃a licet istud debitum dici possit debitum forensium, quatenus ad eos est peruenturum habito respectu ad finem, & habito respũ ad titulum oblĩonis totum dici põt debitum istius Christophori, qđ sibi principaliter & iuridicè debet. vñ & si uerba saluiconductus in eo uerificarentur, verũ est dicere ꝗ uerba exceptionis uerificant, & hoc potius attendi debet, q̃a exceptio tendit ad conseruandum ius & iustitiam, & sic fauorabiliter & largè interpretanda; concessio verò saluicõductus tendit ad iustitiã lædendam, iõ restringenda est, ut intelligatur solum in illis debitis forensium, q̃ nullo non essent debita ciuibus iuridicè & principaliter. Nam exceptio restringit per regulam & concessionẽ. de lega. t. l. titia textores. Intelligit ergo saluusconductus in debitis forensium, in quibus ꝯueniret per ipsos forenses uel per aliũ ipsorum noĩe tanquã ꝓcuratorem ipsorum forensiũ vel hñtẽ ab eis iura cessa, qb' casib' posset fieri fraus saluocõductui. Sed iste Christophorus ñ cõuenit istos noĩe dictorũ sociorũ, sed noĩe suæ oblĩonis quã ẽt inuitis socijs potuit in iudicio exercere suo noĩe nisi socij ꝯcompassent, & sic nõ põt dici, ꝗ in fraudẽ saluiconductus ipsos cõuenerit, igit repelli non debuit. arg. ff. de colla. bono. l. 1. §. is quoq;. ¶ Præterea intentio istius saluiconductus fuit & est, ꝗ isti non molestent a forensibus in debitis ipsorũ forẽsiũ, qđ esset, siue ipsi forẽses per se, siue alius eorum noĩe molestaret. Sed ipse Christophorus nõ egit noĩe sociorũ, sed suo ꝓprio rõne oblĩonis ĩ sua ꝑsona radicate, ergo nõ vñr ipsi socij forenses molestasse, sed ipse Christophorus ciuis, & licet ad socios sit pars ꝑuentura, certè hoc nõ ꝓhibet saluusconductus, ꝗ ad forẽses nõ ꝑueniat ex molestia facta per ciuem, sed hoc solũ ne forenses molestent. Et p hoc patet rñsio ad l. q̃ri. ff. de bo. liber. & l. apud celsum. §. in hac. & §. illud. de dol. excep. q̃a in illis iuribus ꝓhibita erat acq̃sitio pp dolũ vel demeritũ, iõ ꝓhibet oĩa alius, p quem posset acq̃sitio fieri. Sed in casu nr̃o nõ ꝓhibet istis forensibus acq̃ri, sed ipsi forenses ꝓhibentur molestare, qđ hic nõ faciunt socij Christophori, sed ipse Christophorus; qđ ẽt inuitis socijs potuit, iõ nõ ab illis, sed ab ipso ꝓcedit molestia, qđ nõ est ꝓhibitũ p saluũcõductũ. ¶ † Præterea q̃n cũ utili innctũ est inutile, & cõnexũ taliter ꝗ separari nõ põt, tunc utile trahit ad se inutile, & utrũq; ualet, si tale inutile erat, pp cãm spãlem inutilem. ff. de dona. inter uirũ & uxo. l. si spõsus. §. gñaliter. & no. per Dy. c. utile p inutile. de reg. iu. lib. 6. Præsupposito ergo, ꝗ tale debitũ, de quo hic agit quantũ ad partẽ Christophori ciuis sit vtile ad agendũ, quãtũ ad partes sociorũ forẽsiũ sit inutile pp saluumcõductũ, certũ est ꝗ ista inutilitas ꝓcedit ex cã spãli, l. pp saluũcõductũ, q est de iure spãli & singulari ꝯtra rõnem cõem inductũ. ff. de lega. l. ius singulare. Item cõnexum est cũ parte utili inseparabiliter, q̃a impossibile est ꝗ Christophorus suã partẽ cõsequat nisi cõsequat partes sociorũ, q̃a q̃cq̃d cõsequeret cõicare tenet cũ socijs, ut no. ff. de sol. l. q hoiem. §. 1. in gl. de lega. 2. si q̃a titio. de ꝯdi. inde. l. frater a fratre. & sic si ꝯsequeretur partẽ suam tm̃ nõ remaneret penes eũ, ergo seq̃tur ꝗ pars sua utilis debeat ad se trahere partes sociorũ inutiles, ut sic oẽs partes istius debiti sint utiles, ne pars utilis per inutiles uitietur. Nã cõcedentes saluũconductũ verisimile est, ꝗ cũ ciuibus uoluerint cõseruare ius, net uoluerint ẽt illud, sine quo ius ciuium cõseruari non posset, maximè si totum hoc ad conseruandum ius ad iustitiam tendat, ꝯtrariũ uerò huius ad derogandũ. ff. de acq̃ri. hære. l. illud. de iurisd. om. iud. l. 3. cum sim. Et p hoc rñdetur ad l. 1. §. trebatius. de aqua quoti. & æsti. ubi apparet, ꝗ vtile p inutile vitiatur, q̃n sunt cõnexa. & ff. de iniusto testa. l. si ego. q̃a illud est uerũ, q̃n inutile est de iure cõi, secus si de iure singulari & spãli, ut d. l. si spõsus. §. & gñaliter. sicut hic erat, q̃a tũc eʒ ꝯtingit. Ex q̃bus oĩbus cõcluditur, ꝗ isti officiales nõ obstante d. saluocõductu potuerunt, imo debuerũt istũ Facium & socios in tota summa petita p Christophorũ. s. 293. florenorum ꝯdemnare d. Christophoro. ¶ † Nũc videndũ restat ex quo potuerunt & debuerunt in tota summa cõdẽnare. Vtrũ attento tenore suprascriptæ sñiæ videantur in tota cõdemnasse, ut sic in tota summa sit Christophoro q̃situ ius agendi ex dicta sñia. Et certè vr̃ dicẽdũ ꝗ nõ; q̃a licet primò totã summã expresserint in sñia, tñ postea se restrinxerũt dicentes ꝓ ea vcʒ parte, q̃ dcm̃ Christophorũ tangit &c. Et sic pinde hr̃, ac si in parte tm̃ fuisset ꝯdẽnatio fcã pp verba sublequẽtia. ff. de leg. 1. l. planè. il 1. §. fi. ff. ad treb. lucius. §. q̃ habebat. & qđ no. fam. erci. l. itẽ labeo. ĩ gl. ff. de re iud. l. iudex postq̃. Ad istius intelligentiã sciendũ, ꝗ istud debitum dr̃ cõtingere Christophorũ duobus modis. Primò quantũ ad utilitatẽ & effectũ ei', & tunc cõtingit eũ solũ ꝓ parte q̃ remansura est penes eũ ꝓ iudicio societatis. ita loquitur. l. in lege fal. hoc obseruandum. ff. ad l. fal. Scđò quantũ ad ius oblĩonis & actionis, & tũc ipsum cõtingit insolidũ, cũ insolidũ cõpetat ius agẽdi ex cõsuetudine, de qua præmittitur. ¶ Nũc ad ꝓpositũ cũ officiales in eorũ sñia dicant ꝓ ea parte vcʒ dictæ summæ, q̃ tangit dcm̃ Christophorũ &c. Si intelligeretur primo mõ. l. de eo qđ tangit rõne commodi, ut sic vñr cõdẽnasse solũ in parte q̃ remansura esset ex dicta summa penes eum, tunc plures inconuenientiæ sequerentur. ¶ Primò, q̃a non fecissent qđ debuissent, q̃a debuerũt in tota summa cõdẽnare, ut dcm̃ & ꝓbatũ est. s. & cõdẽnauerũt in parte. & sic Christophoro non fecissent iustitiã, hoc aũt nõ est præsumendũ ipsos uoluisse. ar. de renun. c. in pñtia. de euic. herennius. §. gaia. C. de offi. ciuilium iudi. l. 2. extra de ꝓcu. c. in pñtia. ¶ Scđò sequeretur, ꝗ d. sñia nõ ualeret, q̃a fuit petita tota q̃ntitas, & ipsi cõdẽnassent in pte, & de alia parte mẽtionẽ nõ fecissent absoluẽdo uel cõdẽnãdo, & sic sñia eẽt nulla. ff. fami. ercis. l. in hoc iudicio. & no. C. si aduersus rẽ iud. l. 1. hanc aũt viã nõ ꝓsumuntur elegisse dicti officiales, p quã eorũ iudiciũ seu sñia dicatur nullũ vel nulla. ar. ff. de testa. mili. l. miles q destinauerat. nam intellectus, q uitiat, nõ est ꝓsumendus. ff. de leg. 1. l. seruo alieno. §. si ab impubere. & l. si quis a filio. & qđ no. eod. tit. l. talis scriptura. ĩ gl. sup verbo ꝓrogabitur. p Bar. vi bo. rapto. l. ptor. ¶ Tertiò sequeretur, ꝗ nõ ꝓuidissent Christophoro, ꝓut ꝓuidere intendebat, vcʒ ꝗ hẽret partem ipsum cõtingentẽ rõne societatis, q̃a si illã solã consequeretur, teneretur cõicare socijs, vt no. in d. l. qui hoiem. §. 1. & sic nõ remaneret penes eũ, vñ nõ esset plenè sibi consultum per dictã sñiam. Vt igitur istæ inconueniẽtiæ cessent, sumenda est scđa interpretatio, vcʒ vt videantur cõdẽnasse ad id uel quatenus tangit dcm̃ Christophorum quo ad ius oblĩonis, & sic ad totã summã ad quã actionem & oblĩonẽ hẽbat insolid. q̃a tunc oĩa pdicta cessabunt. Nã uidebantur fecisse qđ debuerunt & sñia ualebit, & ꝓuisio quam facere intendebant Christophoro sortietur effectum. Nec ob. qđ dixerunt p ea vʒ parte &c. q̃a cũm non reperiatur aliqua pars dicti debiti, q̃ ipsum Christophorũ nõ cõtingat rõne oblĩonis & actionis dicta uerba nõ restringunt effectum dictæ sñiæ. ff. de leg. 1. l. si q̃s ita legauerit fundum cornelianum exceptis uineis. & l. titiæ textores. Nam & applĩone partis cõtinetur totum, q̃n qualitas adiecta parti conuenit toto, & qñ non possumus dicere, ꝗ magis de una parte uideatur intellectum, q̃ de altera, ut incertitudo euitetur. tex. est cum gl. no. ad nostrum ꝓpositum. ff. de leg. 3. l. uxori. in prin. Hic autem qualitas adiecta parti s. quæ contingit &c. conuenit toto, quia totum contingit Christophorum rõne oblĩonis, & non possumus dicere ꝗ magis de una parte uideatur intellexisse, q̃ de altera. facit quod not. in l. plures. de dam. infe. in gl. super uerbo pars in fi. ¶ Concluditur ergo, ut oĩs cessat absurditas, ꝗ attento tenore suprascriptæ sñiæ dicti Facius & fratres videntur condẽnati ad integram summam. 293. flo. petitam, & in tota dicta summa ius acquisitum est Christophoro. Sicq; dicta sñia rõne connexitatis & indiuisibilitatis proderit socijs forensibus, quibus eorum pars restituetur. Nec hoc mirum, cũm uerba saluiconductus non repugnent, & ius cõe assistet ut sñia lata pro uno ex socijs in causa connexa prosit alijs socijs. ff. si serui. uen. l. loci corpus. §. si fundus. de ap. l. si quis separatum. §. fi. ff. de statulib. l. statuliberi. a ceteris. §. quintus.

¶ Casus talis est.

¶ Religiosi duo ordinis humiliatorum fecerunt rixã adinuicẽ & la

se verberauerunt in claustro eorũ, qui demũ capti p officialẽ curię tẽporalis traditi fuerũt curiæ dñi epi ordinarij loci seu diœc. ẽt in qua locus & in claustrũ prædictorũ religiosorũ existit, q curia tenuit eos in carceribus seu in fida custodia p aliquos dies, demũ in præsentia superioris seu pposidi eorũ officialis dictæ curiæ coegit ipsos ad faciendũ pacẽ adinuicẽ, insup condẽnauit eos ad certam pecuniæ quãtitatẽ applicandã dictæ curiæ pp excessum prædictũ, & etiã certas al's pœnas vt dr̃ arbitrarias eis imposuit. Qui prior hoc audiens ꝯdixit condẽnationi & impositioni dictarũ pœnarum dicens locũ eorũ cũ claustro, in quo dicta rixa fuit commissa, fore exemp. & ẽt ipsos oẽs religiosos fore exẽptos a iurisdictione ordinaria dicti dñi epi p apostolica priuilegia, q corã dicto dño epo & eius curia produxit, & sic dicit illã condemnationẽ nõ valere tanq̃ factã ab eo q iurisdictionẽ sup dicto crimine & sup dictis religiosis nõ habet. Ex aduerso p dictã curiã dr̃, & r̃ndetur q dicta cõdẽnatio lata fuit anteq̃ dicta priuilegia exemptionis fuissent corã eo producta vel allegata, & sic non opitulanẽ, quia produci debebant ante, cũ intentio curiæ esset fundata de iure cõi contra illos. Præterea dr̃, q dicti religiosi perdiderunt dictum priuilegium per nõ vsum, eo quia longis tẽporibus vsi non sunt nec produxerũt, quinimo frequẽter in ciuilibus causis de se querelantibus coram dño Episcopo & in dicta curia responderunt. Quæritur quid iuris.

S V M M A R I A.

1 *Processus & sententia lata contra religiosos exemptos per episcopum non allegato priuilegio, an & quando sit ipso iure nullus, & an possit opponi de priuilegio post sententiam.*

Priuilegium suum quis perdit, si eo non vtatur infra decennium.

Priuilegium perdit qui facit contra priuilegium per vnicum actum.

2 *Priuilegium suum an & quando teneatur quis allegare ut iudicium impediatur.*

3 *Religiosi exempti an possint renunciare tacitè vel expressè suo priuilegio, & consentire in ordinarium loci.*

4 *Episcopus utrum præsumatur sciuisse exemptionem religiosorum ex quo communiter sunt exempti.*

Forensis delinquens in loco secundum quæ statuta puniatur.

5 *Prælatus potest reuocare confessionem & consensum in alienum iudicem factum per suum subditum, sicut pater respectu filij.*

6 *Ad intellectum l. si quis ex aliena. cum si. de iudiciis. ubi in dubio debet quis comparere allegan. priuilegium suum.*

7 *Renũcians uni capitulo sui priuilegij an uideatũ renũciasse alteri diuerso ab illo.*

Separatorum separata est ratio.

CONSILIVM CCCCXXXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Vr̃ dicendũ, q dicta cõdemnatio & impositio pœnæ valeat p primam allegationẽ factã pro parte curiæ. 1 † Nam qñ intentio ordinarij procedẽtis ꝯ aliquem est fundata de iure cõi, si ille, ꝯtra quem procedit, prætendit priuilegium exemptionis quod non est notoriũ vel corpore iuris clausum, debet illud allegare, al's valet pcessus ꝯtra eum factus. ff. si q̄s in ius voc. non ie. l. 2. de iudi. l. si quis ex aliena. & quod plene not. Inno. in c. præterea. de dila. Hic aũt erat fundata intẽtio dñi Epi. de offi. ordina. c. cũ eps. lib. 6. & ibi no. Et vr̃ casus satis clarus de priuileg. cũ persona. circa fi. eo. lib. Exceptiones. n. tangentes iurisdictionẽ debent opponi a principio, al's spõte litigans postea nõ põt opponere. ff. de iudi. l. sed & si susceperit. in prin. de re iudi. c. inter monasteriũ. & qđ ibi no. Itẽ vr̃ valere pp secundã allegationem factam pro parte curiæ, quia qui priuilegio suo non vtitur infra de- a cenniũ, perdit ipsum [a] ff. de nundinis. l. j. Itẽ faciens contra priui- b legium per vnicũ actũ [b] perdit ipsum. C. de iure domi. impetran. l. 2. de cõsti. cum accessis. & quod ibi not. de priui. accedens p Inn. Isti aũt fecerunt vt dr̃, cùm in causis ciuilibus r̃nderint in dicta cu- 2 ria. ¶ † Pro cuius rei clariori notitia notandum est, q si exemptus vocatus coram ordinario comparet, & allegat priuilegium suũ, & ostendit, & iudex hoc non obstante procedit ꝯ eum, & condẽnat, talis processus & condemnatio non valet, tanq̃ facta a non cõpetẽti iudici. C. si a non cõpe. iudi. per totũ. ff. de offi. præsi. l. 4. extra de iudi. c. at si clerici. cũ si. Nec põt dici consensisse in eũ, ex quo contraxit expressè, & cãm contradicendi habuit & ostẽdit. Sed potius eo inuito factum vr̃, quicquid factũ est. ff. de leg. 2. l. Titia. §. qui in vita. & quod ibi no. in gl. j. vnde nec priuilegiũ põt dici renunciasse nec iurisdictionẽ prorogasse. ff. de iudi. l. j. & 2. Interdũ nullo modo cõparet, sed pmittit cõtra se pcedi. Et tunc, si priuilegium eius erat notoriũ, idẽ est per dicta iura. & per l. fi. ff. de iur. om. iu. & ita no. gl & doc. in d. l. 2. ff. si quis in ius voc. non ie. Si verò nõ erat notoriũ, tũc aut ille erat exemptus ipso iure a iurisdictione dicti iudi- 4 cis, & tũc idẽ, qa non tenet cõparere nec priuilegiũ allegare. C. de epi. & cler. l. gñaliter. & ibi hoc tenet Pet. Cy. & Bal. & dñt esse satis notabile, & p alios antiquiores non fuisse aĩaduersum. Aut nõ erat exemptus ipso iure, sed ope excep. vt patet in scholari qui ipso iure habet tres iudices, põt tñ se p exceptionẽ tueri ab altero. ¶ Itẽ in legato reperto Romæ, q ipso iure subditus est magistratui populi Romani, tñ habet ius reuocandi domũ ex priuilegio. Et tunc tales debẽt in dubio cõparere & allegare priuilegiũ suũ, al's valet quod agit ꝯtra eos. ita debet intelligi. l. si q̄s ex aliena. ff. de iudi. cũ si. sm Pet. Et in his duobus casibus principalibus non sumus nos de pñti.

3 ¶ † Sed est tertius casus principalis, qa interdũ exemptus cõparet, & est pñs, tñ priuilegiũ nõ allegat & pmittit cõtra se pcedi & cõdemnari, & post cõdemnationẽ allegat priuilegium exemptionis dicens illã esse nullã tanq̃ latã a non suo iudice, & in non suũ subditũ. Et quærit qd iuris. Et iste est nr̃ casus, in quo dicendũ est, q si iudex scit illũ esse exemptũ, non valet qđ actũ est, qa factum est ab eo, q sciuit se iurisdictionẽ nõ hr̃e. arg. eorũ quæ hñr & no. ff. de re iudi. l. quæsitũ. in tex. & gl. & sufficit qualitercũq; & p quẽcũq; peruenerit ad eius notitiã. ff. de pet. hære. l. itẽ veniunt. §. a quo. de act. emp. l. j. in fi. Si verò ignorat, tunc aut est talis exemptus q põt renunciare suo priuilegio, & valet qđ actũ est, qa tacẽdo vr̃ renũciare, & in iudicẽ consentire, snamq; iurisdictionẽ prorogare, vt d. l. & si susceperit. de iudi. Si verò nõ põt renunciare, tunc sua taciturnitas nihil operat. Nã cùm expressè renunciare nõ possit, vt psupponitẽ, nec ẽt tacitè, nec plus operet tacitus ꝯsensus, q̃ expssus. ff. de loca. c. qui ad certũ. cũ si. Ideo. n. taciturnitas & nõ allegatio priuilegij facit pcessum & sñiam valere, qa vr̃ in iudicẽ cõsentire & suo priuilegio renũciare, quod cũ facere non possit expressè, nec ẽt tacitè fecisse vr̃. facit. ff. de leg. 2. l. Titia cũ testõ. §. Titia. circa mediũ. ¶ Nunc ad propositũ dico, q nõ sumus in his vltimis terminis, qa isti exempti fuerunt pñtes, & eorũ priuilegiũ non allegauerũt ante condemnationẽ, & curia dñi Epi ptendit ignorantiã priuilegiorũ. Sed qa isti sunt tales, qui non potuerunt renunciare priuilegio eorũ, nec in dictã curiam ꝯsentire expressè, vt. j. pbabo. Igit eorũ taciturnitas eis non piudicat, nec per eam fuit attributa iurisdictio dño Epo, nec facta fuit iurisdictionis prorogatio, ideo ẽt hodie post dictam condemnationẽ põt allegari dictum priuilegiũ, qa per hoc apparet iudicium retro nullũ, & tanq̃ factũ a non hñte iurisdictionẽ, vt no. in l. pe. de excep. §. nũc videndũ. ver. qd si termino. hæc. n. exceptio de non iurisdictione qñcunq; põt opponi, cum funditus iudiciũ nullũ sit. iuxta ea quæ no. gl. in cle. j. de cau. posses. & ppriet. & Bar. in d. l. generalr. C. de epi. & cle. Quod aũt non potuerint expressè renunciare, nec se spontè subire iurisdictionis dñi Epi, patet clare, qa pp dictũ priuilegium & exemptionẽ effecti sunt immediatè subiecti dño Papæ & ecclesiæ Romanæ, vt patet ex tenore dicti priuilegij. vnde licet sint infra diœc. tñ proinde hñr, ac si non essent. Sed de alia pœnitus & quodammodo vñr p se ꝯstituere aliã diœcesim hñtem alium in suum prælatum. arg. 18. q. 2. c. luminoso. & d. c. cum eps. de offi. or. lib. 6. Igitur sine licentia Papæ nõ pñt in alium consentire, quia hoc tenderet in derogationẽ iurisdictionis Papæ & ecclesiæ Romanæ, sicut clericus vnius epi nõ põt sine ipsius licentia consentire in aliũ. de fo. comp. c. significasti. 11. q. j. c. clericũ. 3. q. 6. c. nõ liceat. de iur. cal. c. 1. circa fi. & qđ no. de ope. no. nun. l. j. §. & post operis. per Bar. de arbitris. c. cũ t pe. vbi est expressum. ¶ Præterea dictum priuilegiũ vr̃ fuisse cõcessum in odiũ ordinariorũ, qui dictis religiosis erant nimis infesti & nimis eos grauabant, vt patet ex tenore ipsius priuilegij qui debet attendi. ff. du a hær. insti. l. fi. de priuile. porro. vnde renunciari non põt tali priuilegio. arg. ff. ad macedo. l. tã & fi. & no. gl. in simi. de fo. cõp. c. si diligenti. in j. gl. mag. Sequit ergo q licèt non allegauerint dictũ priuilegium, & licèt dictus Eps se ignorasse dicat, non propterea valeat dicta condemnatio, & pœnæ impositio, tanq̃ factæ in non suũ subiectũ. ¶ Præterea vt dr̃ & asserii non fuisse dictis religiosis datus aliqs terminus ad se defendendũ, nec fuit ꝯtra eos pcessum or- b dine iudiciario, qa tunc forte priuilegiũ allegauissent. Sed dr̃, q solum simplr̃ & de plano nullis dilationibus datis fuerũt condẽnati, vnde potius quædã interlocutio vel mulcta seu præceptũ dici põt, q̃ sñia diffinitiua, vnde non est eis pclusa via & terminus ad allegãdum de iure & exemptione eorũ. C. de sentẽ. l. ex stipulatione. & l. post sñiam. sicut videmus in causis summarijs, in quibus plena causæ cognitio non debet. Nã ẽt post sñiam latam põt iterũ cognosci de his, de quibus prius cognitũ fuit vel nõ cognitum. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. si index. ¶ † Præterea non vr̃, q curia dñi Epi potuerit iustam ignorantiã allegare vel prætẽdere, nã isti religiosi

cõiter

a ¶ Ipsum. Adde d. Bart. Socy. in cõsi. 163 inc. visa ver. j. qa vr̃ dici. in 2. pe.

b ¶ Actũ. Vide tñ Bart. in cõs. 317 in 4. pe.

cōiter consueuerunt esse exempti. vñ verisimiliter debuit dicta curia hoc cogitare, qm̄ in illis, q̄ cōiter esse cōsueuerunt, p̄sumit scīa, & ignorantia allegata non est iusta. ff. de publica. l. fi. §. licet. ubi bñ, q̄ cū vectigalia cōiter esse cōsueuerunt in locis, non pōt q̄s de ipsis iustā ignorantiā p̄tendere. vñ p hoc dicit. Bar. in l. cūctos populos. de summa trinita. q̄ forensis cōmittens in loco aliqđ crimen, qđ p statu. loci duntaxat ubi crimē fit, puniri dēt, si tñ est tale, q̄ cōiter in oībus locis consueuit esse p̄hibitū p statutū, & sic ligatū ad pœnā statuti licet ignorauerit, q̄a debuit interrogare vtrū p statutū p̄hiberetur, sicut in aliis locis est p̄hibitū, sic in p̄posito debuit curia explorare & inuestigare ab eis uel ab alijs, utrū essent exempti ante q̄ p̄cederet ad dictā condemnationē, qđ cum non fecerit, potius vr̄ fuisse affectata ignorantia, uel simulata q̄ non p̄dest, q̄ ueta. C. de incestis nup. l. q̄ 3. Et sic debet reputari perinde ac si sciuisset dictū priuilegiū, quo casu non est dubiū, q̄ p̄cessus nō ualeret, ut. s. dictū est. & j. dicet.

5 ¶ † Præterea p̄positus dictorū religiosorū pōt p̄ interesse monasterij venire ad defensionē eorū, & reuocare oēm confessionē factam tacitè uel expressè 3 priuilegiū exemptionis, sicut dñs & pater ad defensionē filij vel serui eorum confessionē reuocare. ff. si ex noxa. cā aga. l. 2. & ibi no. Et est rō, q̄a sicut condemnatio facta 3 seruum vel filiū p̄iudicaret patri & dño, q̄a mitteretur executioni in peculio, ut l. quotiens. & l. & si condēnatus. ff. de noxa. so. ma. l. si filio. sic & lata 3 dictos religiosos, cū nihil habeant in bonis, nec in p̄prio, sed in cōi, vñ saltem causatiuè p̄iudicaret monasterio, q̄a si uellet suos religiosos recuperare, cogeretur soluere condemnationem, hoc tñ non assertiuè bono, sed argumentatiuè, qm̄ opi. sunt ut tangitur in Spe. de exe. sen. §. sequitur. ver. qd si filius. l. tñ 2. si ex no. cā. aga. cum gl. bene facit ad propositum. ¶ Postremò q̄stio nostra determinatur in regula scienti. de regu. iur. lib. 6. per Io. An. pro ista parte. Nec est uerum, q̄ ibi loquatur, qñ priuilegiū exemptionis erat notoriū, imo qñ cōiter reputabatur non exemptus, & diœcesanus ignorabat ipsum esse exemptum. Si enim esset notorium, non esset q̄ō, sed clarū esset q̄ p̄cessus non teneret, q̄a factus ab eo qui scit se non iudicē. Constat. n. q̄ duo requiruntur ad hoc ut ualeat q̄ iudex agit. s. q̄ sit iudex & iurisdictionē uerè habeat. Itē q̄ sciat se hr̄e alias si haberet & crederet eam nō hr̄e, non ualet. ff. de eo. q̄ pro tu. l. quæro. q̄bus ex cau. in pos. ea. l. hoc aūt. §. 1. de acq. hære. l. sed si de sua. & clarè p Bar. ff. de condi. & demon. l. multū interest. multo fortius ergo si non habet, & scit se nō hr̄e non ualet. ad hoc qđ no. in d. l. q̄sitū. de re iud. non ergo fuisset q̄ō dubitabilis, ideo nec disputanda. ff. ad carbo. l. qđ labeo. Ex quibus concludendū vr̄ dictā condenationē non tenere tanq̄ latam ab eo q̄ iurisdōnē non habet in p̄sonis dictorū religiosorū, nec ēt super crimine cōmisso p eos, quia ut dr̄ commissum fuit in claustro, & sic in loco exempto. de priuil. c. 1. li. 6.

6 ¶ † Nec obst. l. si quis ex aliena. & l. ex quecunq;. s. in 3rium allegatis. q̄a s̄m Pe. intelliguntur in illis, qui non erant exempti ipso iure, sed ope exceptionis, ut referunt doc. in d. l. gñaliter. vñ debent allegare priuilegiū & dictā exemptionē opponere, alias videretur omittere, & sic intentio iudicis est fundata mero iure. q̄a iurisdictionē habet. nimirū si ualet p̄cessus, q̄a factus ab eo q̄ hēt iurisdictionē mero iure & p excep. non elisam nec repetitā. arg. ff. de pac. l. si unus. §. pactus ne peteret. Sed in casu nostro ipso iure exempti sunt, & sic dñs eps prorsus iurisdictionē non habet, vñ licet non fuerit oppositū de priuilegio, non pōt ualere qđ actū est, q̄a non habet sup quo fundet, nec fuit expediens allegare, sed sufficit qualitercunq; postea appareat. ad qđ bñ facit qđ not. gl. C. de transa. ubi pactū. & in d. §. pactus. in gl. in opponendo. & qđ no. Bar. in l. eū qui ita. §. qui ita. de ver. ob. & ff. si cer. pe. l. lecta. Præterea posito q̄ illæ leges loquerentur indistin. non dñt q̄ s̄nia & p̄cessus facti ɔtra non subditū valeat. Sed dñt, q̄ citatus a iudice debet cōparere & allegare priuilegiū suū, qñ intentio iudicis est fundata, ut q̄a citat forensem existentē j. territoriū, tunc ergo si non cōparet, pōt iudex p̄cedere contra eū tanq̄ contra contumacē, quousq; constet eū non esse subditū, sed ipso postea comparente & ostēdente se non esse subditū, apparebit esse nullū quicquid, factū est tanq̄ ab incōpetenti. & hoc non negant illæ leges. p̄ hoc. ff. iudi. sol. l. vir bonus. interim aūt rōne dubij tenet p̄cessus, ita intelligit gl. notabiliter illas. C. de peti. hære. l. si putas. dū allegat. l. si q̄s ex aliena. ff. de iud. & dicit q̄ ibi tenebat iud. & p̄cessus rōne dubij, uidelicet q̄a non erat ostensum priuilegiū exēptionis, & ita esset hic si non ostēderetur, cum ergo ostendatur, apparet esse nullum. Itē non ob. c. cum p̄sona. nam illud. c. loquitur cum priuilegium exemptionis fuit allegatum [a], quo casu ad requisitionē epi debet allegans ipsum p̄ducere s̄m tenorē illius. c. alias si non p̄ducit p̄ceditur contra eum, ac si nō allegasset, q̄a nil ualet allegare nisi p̄ducatur, & hoc ibi statuitur. Sed si post processum factum producatur exēptio, utrū processus remaneat validus, hoc ibi non dr̄. Sed ego dico, q̄ ex tunc apparebit ipsum retro nullum esse. per ea quæ dicta sunt, interim aūt processus ratione dubij reputabitur ualere. ut s. dictum est. Item non ob. q̄ non fuerunt vsi hoc priuilegio, & sic perdiderunt. nam istud priuilegium exēptionis concessum fuit potius ad parandum exceptionem & iurisdictionē episcopi, si uellet eam in ipsos exercere, q̄ ad agendū, igitur est perpetuū. ff. de doli excep. l. pure. §. fi. C. de diuer. rescri. l. fal so. in tex. igitur. nec ob. l. 1. ff. de nūdinis. q̄a ibi speciale. ut dicit glo. in d. l. falso. Nec obst. q̄ aliqñ in causis ciuilibus responderunt corā dicto dño epo. nam per hoc non præiudicauerunt sibi in criminalibus, cum istæ cāæ sint distinctæ & separatæ, & ideo posito q̄ possent renunciare suo priuilegio, tñ renunciādo quo ad cās ciuiles, non videntur renunciasse quo ad criminales, quæ sunt separatæ & diuersæ. ar. ad hoc. ff. de aqua plu. ar. l. si prius. in princi. ff. de serui. urb. p̄d. l. si domus. de leg. 2. l. lucius. §. testator. & expresse p Bart. in fi. ff. de iti. actuq; priua. l. 1. §. iulianus.

7 † Nam qñ priuilegiū continet plura capitula æque principaliter, licet q̄s renunciet quo ad vnū capitulū, non vr̄ renunciare quo ad alterum. ar. ff. de mino. l. etiam. ff. fami. erc. l. quædam mulier. secus si unum esset principale & aliud accessoriū, q̄a renunciādo principale, videreī ēt accessoriū renunciasse. iuxta ea quæ hñr in q. disputata quæ ponitur in regula iur. accessorium. lib. 6. Nec ob. l. 2. C. de iure do. impe. q̄a in eo capitulo, in quo facit contra priuilegium, bene videtur illi renunciare. & ita loquitur illa. l. Sed in alio non, quia separatorum separata est ratio. ff. de calum. in l. penul. ff. ad carbo. l. de bonis. & ibi not.

¶ Casus talis est.

¶ Et ita ut s. scriptū est, vr̄ de iure dicēdū mihi Pau. de ca. utriusq; iuris doctori saluo saniori consilio, ac etiā sub omnimoda correctione & emēdatione necnō beniuola supportatione R. patris dñi epi & suæ curię, corā qua uertit̄ p̄sens casus, ut q̄ in s. dictis uisa fuerint eisdē non dicenda p̄ non dictis penitus habeant̄, q̄ aūt visa fuerint iuribus & rōne subsistere, potius ad decus & honorem curię q̄ in derogationem suæ iurisdictionis dicta intelligantur. Quoniā, ut mihi asseritur, & ita indubitanter credendum est, a rectitudine ueritatis & iustitiæ deuiare non intendit, sed potius de eo, quod iustitia exigit, informari, quod pro modulo capacitatis & ingenij summa cum instantia requisitus obtuli.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante q̄ in minorum contractibus interueniant officiales, & licentia, & iuramentum consanguineorum, & q̄ fiant in utilitatem minorum.*
Donatio simplex an uideatur prohibita etiam in sororem, & multa quæ cum consanguineis conceduntur prohibita extraneis.
Donatio si dicatur q̄ fiat propter merita consanguineo, an præsumptio quod fiat propter sanguinem.

2 *Acta coram iudice an præsumantur solennia si ex alia p̄sumptione appareat cōtra.*

3 *Statutum requirens certam solennitatem in contractu an habeat locum in contractu celebrato cum persona ecclesiastica, & quid si nō erat professa, sed intra annum probationis adhuc consistens. & nume. 3.*

4 *Beneficium eius, qui est intra annum probationis, non potest alteri conferri, nec professione postea secuta collatio confirmaretur.*

CONSILIVM CCCCXXXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Cum statutum principaliter requirat, q̄ contractus vertat̄ in utilitatem minoris, ad hoc vt valeat. Et p̄p hoc statuat nouā solennitatē adhibendā, s. de p̄sentia officialiū mercantię & de licentia & iur̄o consanguineorū, non videtur esse dubium, q̄ donatio simplex per dictū statutum oīno reprobata est, q̄a illa non pōt redundare in utilitatē minorū, & sic nec iur̄m consanguineorū sup ea pōt saluari, nec ēt inquisitio officialiū pōt operari effectū. Talis nanq; donatio non cadit in administratione tutoris & curatoris, qui tenentur vtilia facere, & inutilia prætermittere. C. de epis. audi. l. de creationibus. in auth. ut hi q̄ obli. §. fi. ff. de manu. l. seruus furiosi. de cura. furio. l. fi. Et ideo statutum p̄dictum, inquantū de donatione loquit̄, ut sibi nō cōtradicat, dēt intelligi de donatiōe ob cām, puta meritorū q̄ magna dr̄ remuneratio, & uerti pōt in utilitatē minorū, q̄a ex ea pronocatur donataria ad alia merita. ff. de dona. l. aquilius regulus. & l. si pater. & l. hoc iure. §. fi. facit mandati. si uerò. §. inde papi. quæ merita nō præsumuntur nisi probentur. etiam si quis ob merita dixerat se donasse. ff. de castren. pecu. l. si forte. not. C. de colla. l. si donatione. maximè cum donat propinquo, quia præsumitur magis quod ob causam

---

[a] ¶ Fuit allegatū Adde Bal. in 3. 6. 313. l. 5. parte.

ob cām sanguinis, q̃ ob aliam. ff. de excu. tu. l. tutor. §. q̃ tutoribus. & q̃ no. C. de sac. sanc. eccle. l. illud. in gl. ar. ff. de ꝓba. l. q̃ testm̃. de leg. 3. l. cum qs decedens. §. titia. Ex quo sequitur, ꝙ hæc donatio tāquā nō subsistente cā ꝑ statutum reqsita non ualet, & ꝑ pñtiā officialium mercantiæ non roborat, qa pñtia non sufficit, nisi vera cā subsistat. ff. de fideicō. liber. l. cùm verò. §. subueniū. ne uis fiat ei. l. 1. §. hæc uerba. C. de ꝑdi. mino. l. & si pũs. ff. eo. l. magis puto. §. si æs alienum. Nec ēt cōfirmatur ꝑ iurm̃ cōsanguineorum, cui manifestè veritas ꝯriatur, quinimo si uiuerent de periurio & tam callido commento puniendi essent. ff. de reb. eorū. l. quãuis. Cæterum ēt si uera cā subsisteret, tñ si officiales mercantiæ non ꝑquisiuerūt ſm formam statuti, sed ex abrupto consenserunt, non ualeret, ut no. in spe. de ꝓcura. §. uersus. sed quid si solum. Nam duo requirūtur per statutum, s. ꝙ ꝯctus tendat in utilitatem minoris, & ꝙ de hoc inqrirāt per officiales mercantiæ; vñ nō sufficit alterū interuenisse. ff. de tutel. & rõni distrahen. l. 1. §. pterea. de diuor. l. fin. & ibi no. in gl. de bonis liber. si patruus. §. si qs. de acquir. pos. l. 3. §. in amittenda. Sed ꝑdictis obstant aliqua. ¶ † Primò, qa ex quo hic interuenit pñtia officialiū, & eorū authoritas & decretum, vr̃ oĩa solēniter acta, & sic inquisitionem interuenisse. arg. ff. de ꝓba. l. ab ea parte. §. 1. extra de ꝓba. c. in præsen. & quod no. Ion. de transa. c. de cætero. post prin. gl. 2. & expresè in Spe. de emp. & uen. §. j. uers. & bñ scias. nō. n. est præsumendū, ꝙ ex abrupto ꝓcesserint. arg. de ꝓcu. c. in pñtia. Sed certe hoc esset uerum, nisi esset alia ꝓ̃sumptio fortior in ꝯrium, qa una ꝓ̃sumptio tollit aliam, ut no. in l. diuus. ff. de resti. in integ. hic aũt constat ex ipso tenore instr̃i, ꝙ ipse ꝯctus cedit in damnum minorum, qa est donatio simplex, igit̃ nō est credendū, ꝙ inuestigauerint, si. n. inuestigassent & causæ cogñitionē adhibuissent, nō esset credendum, ꝙ isti ꝯctui consensissent ꝯ formam statuti. ar. C. de osti. riui. in. l. 2. Posito aũt ꝙ inuestigassent, talis inuestigatio ꝓ̃sumitur simulata & fraudulenta, cum nō cedat in utilitatem minorū, nō ipsorū authoritas interposita ꝯ ueritatem non ualet, nec ꝯctum validat. ff. de tu. & cu. da. ab his. l. seiæ. egressæ. & l. tutor petitus. ¶ † Scd̃ò vr̃ obstare, qa statutū prædictum vr̃ intelligendū, qñ ꝯtractus minorū fieret cū extraneo, secus si cum sorore. C. de fidei. l. uoluntas. ar. extra de iurepa. c. ex insinuatione. Nã & feudū sine cōsensu dñi ꝓhibet̃ alienari. ar. ff. de in diē adie. l. ubi aũt. §. cū igit̃. ff. qui. mo. pig. uel hypo. so. l. sicut. §. superuacuū. ff. de acq. hære. l. 2. qui bonis. Et tñ frater fratri sine consensu dñi pōt alienare.[a] 10. colla. de alie. feud. c. & si clientulus. §. fratri vero. de alie. feu. pr̃. c. 1. Itē in emphiteusis nō pōt alienari sine reqsitione dñi, & tñ ex duobus emphiteusis alter alteri pōt alienari sine dñi requisitione. no. ꝑ Guil. de Cu. & Bar. ff. de condi. inde. l. & iō. per eundē Bar. de leg. 1. l. si domus. §. fi. Sed ad l. voluntas. rñdeo, ꝙ loquatur, qñ ꝓhibitio alienationis est limitata. s. ne fiat extra familiā, cū fiat sorori nō ꝓhibetur, qa non fit extra familiam. hic autem ꝓhibitio ista simplex est, ꝙ in nullū fiat sine solēnitate statuti. Ad c. ex insinuatione. rñdeo ꝙ loquitur in duobus hñtibus iuspatronatus insolidū, quo casu alter alteri ꝯcedere pōt, licet in extraneū nō possit sine cōsensu Epi. Et est rõ, qa alter alteri cōcedēdo nullū ius in eū trãsfert, cū qlibet hēat ius insolidū, & solã administrationē, ut ibi no. in gl. sed nos nō sumus in casu illo, ut patet ad sēsum. ¶ Ad id qđ dr̃ de feudo & emphiteusi. Rñdeo, ꝙ ꝑ alienationē factam in fratrē, nō fit deterior cōdō dñi superioris, cū ille in quem fit, sit obligatus ad seruitiū uel pensionē. vñ cū illa ꝓhibitio principaliter fiat, ne ius dñi lædatur, & in casu ꝑdicto nō læditur, ergo ualet; sed in casu nr̃o ꝓhibitio est ob hanc cām, ne lædantur minores, & in hoc casu ita lædunt̃ donando sorori, sicut donando extraneo, ergo &c. de iurepatro. adigere. §. quãuis. ¶ Tertiò principalr̃ vr̃ obstare, ꝙ ista soror erat ingressa monastrium tp̃e donationis, & licet nō esset ꝓfessa, tū ꝓ ꝓfessa uidebat̃ habenda. ar. ff. de testa. milit. l. pen. qđ ēt ex euētu apparet, qa monasterium est ingressa, & sic a principio uidebat̃ ꝓfessa. ar. ff. ad sille. l. si exhæredat̃. ff. de vsu fruc. l. sed & si quid. §. 1. ergo talis donatio nō est subiecta regulæ & solennitati statuti, qa statuta laicorum non pñt ligare monasteria, nec super ꝯtractibus factis cum monasterijs uel cum ecclesijs aliquid disponere. ut no. in l. fi. C. de sacrosan. eccle. ꝑ Bar. ſm Oldra. quem ita dicit determinasse in publica disputatione, vel ꝙ statuta q̃ certam solēnitatem adhibent in ꝯctibus, nō hñt locum in cōtractibus q̃ fiunt cum ecclesijs uel monasterijs, q̃ nō sunt subdita statuentibus, & uergunt contra ecclesiasticam libertatem, vel contra priuilegium eis datum ꝑ illam legē. ꝯstat aũt ꝙ ꝯtractus factus cum monacho uel moniali vr̃ factus cum monasterio; sicut factus cū seruo, vr̃ factus cū dño ad hoc qđ no. Inno. de priuile. cū olim: Sed rñdeo, hoc posset ꝓcedere si iam fuisset illa soror ꝓfessa tp̃e donationis, sed ut ꝓ̃supponit̃ nōdum erat ꝓfessa, nec poterat ꝓfiteri iure ꝓhibente, uel ꝓp fragilitatem ætatis, vel quia intra annum ꝓfessionis, ideo talis donatio non uidebatur facta monasterio, sed ipsi sorori, & licèt postea ꝓfessa fuerit, non tñ retrotrahit̃ ꝓfessio ad tp̃s, quo erat ꝓhibita. iuxta ea q̃ no. per glo. in l. talis scriptura. §. fi. de leg. 1. C. de dona. inter uirum & uxo. l. donationis. & ꝑ doc. de lega. 2. sequeas qō. ¶ Præterea posito ꝙ fuerit ætatis legitimæ ad profitendum & potuerit profiteri iure non prohibente, tñ ex quo non erat professa tp̃e donationis, licet postea fuerit professa non retrotrahit̃ illa ꝓfessio. quod patet. † Nam beneficium eius, q̃ est ĩ. annum probationis, non pōt alteri conferri, ut in c. beneficium. de regu. iur. lib. 6. nec ualet ipso iure collatio, nec confirmaretur, licet postea ꝓfiteret̃, ut ibi patet. Sed certe si ꝓfessio retroraheret̃ talis collatio depēderet ex futuro euentu, & secuta ꝓfessione confirmaretur. ff. si cer. pet. l. ꝓinde. ideo aũt nō cōfirmatur, qa nō retrotrahitur. ff. de rei uēdi. l. si a te. & ff. de excep. rei iudica. l. si a titio. ff. de excep. doli. l. apud celsum. §. si a titio. Præterea status, q̃ erat tp̃e donationis, debebat attendi, cū ille esset certus, non aũt status futurus, qui erat incertus, qa poterat nō ꝓfiteri. ff. de statulibe. l. statuliberi a cæteris. in prin. & l. statulibe. de in diē adiec. l. ubi autem. §. idem marcellus sed tp̃e donationis non erat adhuc religiosa, sed secularis, ut in c. religioso. §. fi. de senten. excom. lib. 6. igitur iudicandum est de ista donatione, ac si facta fuisset seculari, non aũt religiosæ seu monasterio, ut ff. de assi. libe. l. sub conditione. & quod not. per Bar. in l. iulia. uerum debitorem. de condit. indebi. circa finem. ¶ Ex quibus omnibus concludo vnà cum suprascriptis dñis doctoribus consulentibus ipsam donationem nullius fuisse uel esse efficaciæ uel momenti. Ideoque per ipsos donatores posse infringi seu contrauenire tam per modum exceptionis, q̃ actionis. ff. de reb. eorum. l. magis puto. §. fi. C. de agri. & censi. l. quemadmodum.

S V M M A R I A.

1. *Donatio facta ei quæ futura sit uxor in compensationem nobilitatis etiam facta a minore an ualeat & teneat, & est conditionalis, si matrimonium sequatur.*
2. *Donatio si fiat futuræ uxori, ut in dotem conuertatur contracto matrimonio, dicitur impletus modus & conuersio facta.*
 Dos potest esse contracto matrimonio per uerba de præsenti & pactum uel sta. de lucranda dote, tunc locum habere potest, ut tunc non lucratur fructus dotis, nisi subeat onera matrimonij.
 Vxore decedente ante copulam an possit pater puellæ agere contra minorem maritum, & an habeat actionem contra eum qui se ex deposito confessus fuit dictam donationem seu pecuniam habere.
3. *Pupillus si se non potuit obligare, quia non sunt seruatæ solennitates statuti, an alter possit se obligare.*

CONSILIVM CCCCXXXIIII.

IN Chnisti nomsna amen. ¶ Visis oĩbus[a] scripturis mihi traditis, & his q̃ superius solenniter scripta & consulta sunt per eximium legum doctorē dñm Onofrium de Perusio, ad hoc ut eneruem aliqua dubia, q̃ mihi occurrunt circa istud negotiū satis ineptè compositum, q̃ram de quatuor, q̃ ꝑ ordinem apparebūt nō sequēdo ordinē dubiorū. s. formatorum. ad q̃ oĩa patebit rñsio ex his q̃ dicā in ultimo q̃situ. ¶ † Primò igitur quæro de uno, qđ est fundamentum omnium dicendorum. s. quæ fuerit intentio Ioãnis martiron ergo Geneuram & Antoniotum eius patrem, super qua depositum fuit fundatum. Respondeo, ut ex omnibus scripturis colligitur, Intentio Ioannis fuit donare Geneuræ trecentos nummos, si secum contraheret matrimonium in præmium dicti matrimonij & recompensationem nobilitatis Geneuræ. iuxta ea q̃ no. in l. si uoluntati. C. de dotis ꝓmis. & in hoc intentio dicti Ioannis circa dictam donationem fuit conditionalis. s. si matrimonium contraheretur. Item uoluit, ꝙ dicti. 300. nummi conuerterentur in dotem, & sic essent apud ipsum quousque matrimoniū duraret, nec ante cogi uoluit ad eos exbursandum, q̃ matrimoniū esset solutum, & in hoc intentio sua fuit modalis, cum istud ueniat implendum perfecta donatione. Nam hic est ordo, ut prius a Ioanne in Geneuram ex donatione uideantur peruenisse, deinde econtra a Geneura in Ioannem profecta & in dotem conuersa. ff. de donatio. inter uirum & uxorem. l. 3. §. finali. ff. de iure do. l. si sponsalibus. §. 1. ff. si certum pet. l. lecta. Constat autem, ꝙ ea quæ an ante quæsitum emolumentum fiunt, ut est hic conuersio in dotem, faciunt modum. ff. de condi. & demonst. l. cum tale. §. primo. uer. quid ergo. ubi traditur hæc regula per iuris conditionem, ad

hoc

[a] ¶ Alienare. Vide Bal. in cō. si. 16. 15. par. ubi ponit nū quid ꝑ amiorbus alienari possit. Adda tñ ꝙ regulariter frater in feudo nō succedit fratri, ut per d. Mar. sozi. in cōl. 19. & in consi. 23. uer. 7. probat̃. 1. s. parte.

hoc qđ no. in l. cum pr. §. titio. de leg. 2. p gl. & doc. ¶ †Scđo principaliter q̃ro, utrum itẽtio d. Io. fuerit purificata tã circa ꝯdõnẽ, q̃ circa modũ. hoc est. n. necessarium scire; qa cum depositũ fuerit fundatum sup ea, nisi ipsa esset purificata, nec ẽt depositũ ad cõmodum Geneuræ. ar. ff. de dist. pig. l. cum soluẽdæ. ff. qui. mo. pig. vel hypo. l. soluit. §. si paciscat. ff. si cer. pet. l. lecta. uer. sed cũ sortis. ad hoc rñdeo, q quãtũ ad ꝯdõnem nõ est dubiũ, q fuit purificata, cũ ꝯctũ esset mrĩmoniũ per uerba de pñti, licet ad domũ uiri nõ fuit traducta. ff. de cõdi. & dem. l. cui fuit hac. ubi casus. Item dico, q ẽt circa modũ fuit purificata. Nã ꝯcto mrĩmonio p uerba de pñti põt esse dos, licet nõ sit p copulã cõsummatũ. hinc est q pactũ vel statutum de dote lucranda, tũc locũ hr̃e põt. C. de epi. & cle. l. Deo nobis. uer. & hoc tãtũmõ. & ibi expresse p Bal. fateor tñ, q añq̃ uir subeat onera mrĩmonij, licet dos esse possit, vir tñ fructus eius nõ lucratur.[a] ff. sol. mat. l. in suiã. §. usuras. & plene no. eo. tit. l. de diuisione. ¶ Tertiò principaliter q̃rit, q̃ fuit intentio Corradi & ẽt partiũ circa suprascriptũ depositũ; hoc. n. necessarium est p declaratione eorũ, q̃ in puncto q̃runt. Rñdeo intẽtio eorũ fuit, q d. Geneura esset secura ex dicto deposito de d. donatione eo casu quo matrimonium ꝯheret, eo mõ & forma quo esset secura si d. Io. fuisset ætatis legitimæ & potuisset pmittere uel donare dictã summam, quã nõ poterat pp defectũ ætatis; debet ergo intelligi dcm̃ depositũ ſm cãm p̃dictam. Ex quo seq̃tur si bñ ꝯsideret, q dcm̃ depositũ comprehendebat tres casus. ¶ Primus erat q si Io. impetraret ueniam ætatis, & faceret instrm̃ ualidum de dictis trecentis dcm̃ depositũ & esset finitũ & nõ teneret Corradus Geneuræ, eo qa cessasset cã finalis ipsius. Nã d. Geneura satis fuisset secura tunc de promissione d. Io. vñ cum cã dicti depositi fuerit, qa d. Geneura ñ erat secura, superueniente securitate cessare debebat depositũ. ff. de tutel. & ra. di. l. si tutor reipublicę. in prin. Insti. de excu. tu. §. item si reipublicę. C. de epis. & cle. l. gñaliter. & hoc ĩdicat dictio, quousq; apposita in scriptura depositi. ff. de vend. in pos. mit. l. 1. ff. de cõdi. fur. l. siue. §. tam diu. de cura. furio. l. 1. ibi. & tam diu &c. & hic primus casus nõ euenit. ¶ Secundus casus erat, q quosq; pẽderet, an d. Io. impetrata uenia ætatis faceret instrm̃ de dicta summa. q tunc ẽt penderet depositũ penes dcm̃ Corradũ; ita q nec restitueret Io. nec Geñ. Nã ex quo cã pendet, & effectus pendet. ff. ad macc. l. 1. §. si pendeat. Sed ista pẽdentia in casu nr̃o finita est, qa Ioannes licet possit hodie veniam ætatis impetrare, nõ tñ põt facere q pẽdentia dicti depositi sit finita, vcʒ q amplius non debeat esse penes Corradum depositarium, sed sit restituendum. Cui aũt dẽat restitui, declarabo in sequenti casu, & hoc est, qđ primus cõsultor voluit dicere circa finem sui consilij, ubi dicit & condõ istius depositi fuit destituta, qa nõ põt Ioannes conficere instrm̃, postq̃ Geneura est mortua. Et iõ cõcludit, q Antonioto non competit actio ꝯ Corradum tanquã deficiente condõne. Certè salua pace sua ualde inconsiderate loqui[?], qa istud depositum nõ fuit factum sub ista cõdõne si Ioannes impetrata uenia ætatis faceret instrm̃. Nã tunc fateor, q licet hodie posit ueniam ætatis impetrare, tñ ex quo nõ põt cõficere instrm̃, diceret defecta cõditio. ar. l. in stipula. si calendis. de uerb. obli. cũ allegatis per eũ. ad uelle. l. aliqñ. §. fi. & sic depositum non vr̃ incœpisse nec habuisse originem. Sed in pposito nõ fuit ita factum depositum, sed purè, & sic statim suppressit originem, tñ pendere debebat effectus, quousq; pendebat an faceret instrm̃ vel desineret posse facere. non ergo debebat consulens dicere, q destituta erat condõ depositi, sed debebat dicere q pendentia depositi erat finita, & ideo non debebat amplius pendere effectus eius, ex quo sequit̃, q dictus consulens pessimè conclusit, dũ dixit q Antonioto non competebat actio tanquã defecta cõdõne depositi, imo debuit rectè ꝯtrium cõcludere, vcʒ q cùm dicta pendentia sit finita, per cõsequẽs effectus depositi nõ debet ampli' pẽdere, & si ita est, effectus depositi est, ut ex eo oriatur actio ad ipsius depositi repetitionẽ. Cui aũt sit acq̃sita actio, certũ est q ipsi Antonioto tãq̃ hr̃di Geneuræ, ut ĩ. pbabo. malè ergo cõclusit indubitãter. ¶ Tertius casus, q̃ in dicto deposito comprehendit̃, est, q si prædicta cõpleta non fuerint, vcʒ q d. Ioannes impetret veniam ætatis, & ea impetrata conficiat instrm̃, tunc demum depositum sit liberum d. Antonioto uel Geneuræ, qđ est intelligendum. s. ꝯcto mrĩmonio, non aliter, qñ illa condõ inest principali intentioni Ioannis; eodẽ mõ inest deposito, qđ super ea fundat̃ quantum ad dictam Geneuram, videndũ est ergo, utrũ dictus casus euenerit, & sic utrũ cõditio nõ dico depositi, cum illud sit purificatum ꝯcto mrĩmonio, ut ex superioribus patet. Sed sub qua depositũ effici debet liberũ Geneuræ & Antonioto si extiterit. Et certè dictus cõsultor in fine sui cõsilij dixit, q nõ, qa & illa uerba & inquãtũ p dcm̃ Ioan. nõ fuerit cõpletum &c. debent intelligi solũ eo casu, quo p dcm̃ Ioannẽ stetit quominus p̃dicta fuerint cõpleta, vcʒ qa potuit & noluit. Sed in pposito nõ vr̃ stetisse p eum, cùm impetrare veniã ætatis nõ dependeat ex suo arbitrio, sed superiori, vñ non põt d. Ioannes inculpari, si non compleuit p̃dicta; igit̃ depositũ nõ est effectũ liberum p isto suo dicto facit. l. pr̃ seuerinam. in prin. ff. de cõdi. & demõ. Itẽ facit, qa nõ fuit interpellatũ, ut obseruaret p̃dicta; ergo &c. ar. ff. ar. qñ dies leg. ce. l. si penã. in prin. ibi. & tũc pecuniam deberi cũ interpellatus. ¶ Sed his non obstantibus ꝯtriũ dico. Nã p̃dicta uerba sua pcederent, si Ioannes pmisisset obseruare p̃dicta, & in casu quo nõ seruaret, pmisisset aliq̃d noĩe pœnæ, & ita loquunt̃ iura. s. alle. Sed qñ quis pmittit mihi aliq̃d facere uel dare, & in casu quo ipse non faciat uel det, alius p securitate mea pmittat mihi illud idem dare uel facere, nõ dico p pœna, sed ut sim securus sicut hic fuit, qa ꝯ dotem p securitate Antonioti pmisit principaliter dictã pecuniam, quam pmissurus erat Io. impetrata uenia ætatis, tũc illa verba intelligunt̃, siue ille, qui principaliter pmisit, potuerit dare uel facere, & noluerit, siue ẽt nõ potuerit. casus est ad literam de hoc. ff. de fideius. l. fideiussor obligari. §. fi. ſm uerum intellectũ quẽ tangũt doct. & sic cõprehendunt duo casus. s. Cum fuit in mora faciendi. Itẽ cũ desijt. rõ est satis in pmptu, qa illud, qđ p securitate pmittitur, debet intelligi in oĩ casu, quo securitas est necessaria, sed ipsa necessaria est in ambobus casibus p̃dictis, ergo &c. Sed illud, qđ pmittitur p pœna, debet intelligi solũ eo casu, quo est in mora vel culpa; alias non debet q̃s pati pœnam. ad hoc. ff. de cõdi. & dem. l. multa nõ cõmittit̃ &c. in prin. Cũ ergo Ioannes desierit posse implere p̃dicta, saltem quo ad instrm̃ pp mortẽ Geneuræ, vr̃ extitisse cõdõ liberãdi depositũ. Præterea posito, ut dicit cõsultor. q illa verba deberent intelligi, si p Ioãnẽ steterit &c. adhuc idẽ est, qa p eũ vr̃ stetisse. qđ sic pbat, nã licet nõ fuerit in ptãte Io. impetrare. i. obtinere veniã ætatis a superiori, ut idẽ dicit; tñ in sua ptãte fuit eã postulare, & facere q̃cq̃d in eo erat, cũ igit̃ ipse nõ postulauerit eã, vr̃ p ipsum stetisse quominus ipsam obtinuerit, & iõ sibi imputet tex. est optimus ad hoc. ff. de ꝯtrio iudi. tu. l. 3. §. q̃d ergo. facit. ff. de cõdi. & demõ. l. q̃bus diebus. in prin. ibi. nec pstarent &c. & qđ ibi no. Bar. de reg. iur. l. q̃ põt. C. de p̃scrip. 30. an. l. cũ notissimi. §. si aũt cõiungere. ĩ gl. q̃ incipit. q̃d ergo. in fi. de cõcess. p̃bẽ. e. qa diuersitatẽ. si aũt postulasset, & nõ obtinuisset tũc pcederet dictũ cõsultoris, quia nil esset sibi imputãdũ, ut dicit tex. in d. §. q̃d ergo. Cõcludo ergo, q cõdõ, q̃ habet reddere depositũ liberũ Antonioto, verè extitit, & factũ est sibi liberũ, & sic patet rñsio ad scdm q̃sitũ. s. in themate formatũ. ¶ His uisis, q̃ ex ordine pcedere debẽt, uidẽdũ est quarto & ultimo loco principaliter, utrum huic Anto. cõpetat actio ꝯ dictũ Corradũ ad repetendũ dcm̃ depositũ. Circa qđ aduertẽdũ q Corradus nõ vr̃ cõfessus se habuisse in deposito dictã summã a d. Anto. qa tũc nõ esset dubiũ, q eidẽ Anto. cõpeteret actio depositi directa, & dicta cõfessio nõ induceret depositũ, sed pbaret. ff. depositi. l. publia. §. fi. & p totũ. sed vr̃ confessus se habuisse a Ioanne vel eius patre, ut restitueret Anto. ut satis ex oĩbus, q̃ narrantur in scripturis, colligitur, licet uerba ipsius depositi sint trũcata. Videndũ ergo est, utrũ dicta cõfessio pbet depositũ, quia certũ est q ipm nõ inducit, ut d. l. publia. in fi. & vr̃ q nõ p l. nuda. ff. de donatio. ꝯtriũ dico p ea q̃ ibi dñt doc. s. Dy. Bar. & dñt, q cõfessio, q̃ reperitur in codice rõnum alicuius mercatoris uel nũmularij, pbat ꝯ eum, licèt sit facta parte absente, ex quo confecta est scriptura q̃ hodie constat. & ad hoc allegant gl. in l. q̃dam. §. nummularios. de edendo. & C. de conuen. fisci debi. l. inter cartulas. lib. 10. Nec obstat. l. nuda. quia aliter intelligitur, ut ibi no. per eos. sed huic determinationi uidetur obstare illud, quod ibi not. Bart. qui dicit prædicta sunt uera, quando scriptura est scripta manu ipsius confitentis, secus si manu alterius puta notarij, ut l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. ubi dicit esse casum. Sed ut ex actis apparet. s. in articulis datis per Anto. dicta confessio nõ fuit scripta manu Corradi, sed per scribam dicti banchi tanquam per personam publicam. Sed rñdeo & dico, q dictum Barto. si uerum est, debet intelligi, qñ scriptura esset confecta manu alterius, q̃ confitentis sine uoluntate & mandato ipsius confitentis. sed si suo mãdato, tunc idem est, ac si per ipsum esset confecta, ar. ff. de admi. tu. l. ita autem. §. gessisse. sicut uidemus in notarijs, qui cũ sint impediti scribere publica instrumenta, committunt tali q scribat & ualeret ac si per eos essent scripta.[b] arg. ff. de officio eius cui manda. est

[a] ¶ Nõ lucratur. Sed qđ econtra si sustineat onera matrimonij & sit sponsus & nõdum maritus, an tunc dotem petere possit. uide Bal. ĩ ꝯs. 125. in 2. parte. & cui' sint fruct' an te q̃ res in dotem datæ sint. uide per eum ĩ cõs. 276. in 3. parte.

[b] ¶ Scripta. Vide do. Alex. de imo. ĩ cõ. 50. ĩ 2. & 3. pte.

est iurisd.C.de iure deli.l.fi.§.finat dubius.ibi uel scribere impeditus &c.quod no.Bar.ff.de fal.l.diuus.§.item senatus. sed in articulo dr̃,& ita confessatum extitit ꝙ de mandato & uoluntate Corradi fuit scriptum d.depositum,ergo probat ut dictum est. ¶Nunc ergo q̃ritur secundò, an ex boc oritur actio d.Antonioto? Rñ.sic, non directa,sed utilis.ff.depo.l.publia.in prin.cum gl.& est casus. C.de vsu.l.acceptis.circa fi.sed huic obstant multa, ea quorum rñsione apparebit rñsio ad alia dubia formata,& quædaio alia quæ in consiliis tanguntur. ¶ Et primò cum ca ʒ̃ctu Ioannis nou vr̃, ꝙ alteri potuerit acquiri actio. Inst.de inu.stip.§.alteri.rñ.illud rr̃ fallit,cum quis facit pactum in tradõne rei suæ.q̃ durat sua,ut d.l.publia.in prin.& l.pe.C.ad exhi.facu.l.quotiens.quę sub man. ¶Secundò ob.qa hic ꝓponitur ꝙ antoniutus non fuerit pñs in d.deposito.Sed rñ.ꝙ pñtia requiritur in stipl̃onibus;in aliis ât ʒ̃ctib⁹ rr̃ non requiritur,sed sufficit consensus uel rei tradõ.ff.de act. & ob. l.consensu.& patet in terminis nostri casus in d.l.publia.& d.l.acceptis. hic ât interuenit tradõ saltem ficta ex patte Ioanois, quæ probatur ex dicta confessione Corradi.Item interuenit consensus Antonioti,vt patet in coufessione facta per Corradum in actis.

¶ Tertiò obstare vr̃,quia d.Ioannes potest d.depositum reuocare vt l.j.§.si deposuero.ff.depo.pro quo bene facit. l. cum cornelius. ff.de solu.sequuta ergo reuocatione per Ioannem, vr̃ ꝙ oĩs actio quæsit a Antonioto euanescat,quasi habeat in se istam condõnem, si reuocatio non sequatur.ar.ff.de leg.3.l.cum quis decedens. §.1. Sed rñ d.verum est,ꝙ depositum pot est reuocari,qñ factum est ad commodum ipsius deponentis,secus si ad commodum alterius, & illi alteri ius sit q̃situm,vel actio , qa tunc nou pôt reuocari , imo inuito deponente pôt illi solui.ar.ad hoc.ff.de sul.l.fi.facit.l.fi. de pac.& l.si cum fundum.so.ma.l.insulam.§.fi.nec ẽt ob.l.si cum cornelius.quia ibi non erat ius alteri q̃situm.Nec ẽt ob.l. cum quis decedens.§.j.quia ibi in ultima uoluntate q̃ in uita testõris non sortitur effectum,iõ stipl̃o super ea interposita censeẽ cum eadem condõne & cã.l.j.§.sub condi.noĩe caue. ¶†Quartò vr̃ obstare, qa d. Ioannes erat minor,& ex forma statuti nou poterat se obligare ad d.summam sine certa solennitate,ergo nec alius pro eo , maximè cum non p̃supponatur hic obli.principr̃ cui adhæreat hæc assessoria.vt l.fideiussor obligari.§.fideiu.ff.de fide. ¶Sed ad primũ rñd. ꝙ nou sequitur,ipse non poterat efficaciter obligari,ergo nec ali⁹ ꝓ eo,nam hæc ꝯñtia tollitur per l.marcel.ff.de fide.ubi pupillo naturaliter tñ obligato,pôt obligari fideiussor naturaliter, & ciuiliter,& non hẽt actionem mandati ꝫ pupillum , sed sibi imputet. sic erit hic,nam Ant.uolens sibi ꝓspicere secutus est fidem Corradi non Ioannis,teneẽ ergo Corradus,& sibi imputet,si sibi non prospexit aduersus Ioannem,potissimè quia d.Anto.non est consultum aduersus d.Ioannem,vode Corradus ea persuna Ioanni non iuuatur.C.de fideius.mino.l.2.& ibi no. ¶ Ad ẽm dum dr̃, ꝙ ibi õ p̃supponatur obl̃o principalis.Rñ.ꝙ hoc non nocet,cũ iste Corradus se obligauerit tanq̃ principalis eapromissor.pro quo bo. text. ff.de ope.li.l.qui libertinos.in fi.Præterea lʒ ex ʒ̃ctu minoris non possit alteri q̃ri actio ꝯtra ipsum minorem,si noo seruẽt debita solennitas,tõ cootra alterum bñ pôt q̃ri,si hic minor oon lædatur.ꝓ hoc.ff.de inst.l.sed & si quis.in fi.Sic ergo bic ca isto ficto deposito,ꝙ iste Ioannes vr̃ fecisse apud Corradum,ꝓ mandato.ut d.l.marcellus. ¶Quintò vr̃ obstare,quia d.depositum vr̃ factum aio donãdi,ut ibi circa ptin.& ista donõ fuit collata in tp̃s matrimonij , qa ob cãm dotis;ergo est inualida , nec fuit confirmata. qa Geneura p̃decessit vt l.j.C.de do.añ nu.& l.ꝙ de suo.de do.cau. & utrobiq; notaẽ.rñ.hæc obiectio tolliẽ,quia ꝓpouiẽ ꝙ ista Geneura erat nobilior q̃ Ioannes;& iõ in recompensationem oobilitatis vr̃ facta, vñ statim ualuit & efficax fuit,ut exprẹsse determinat Bar.in l.si voluntate.C.de dot.promis. ¶Sextò vr̃ obstare,qa d.depositũ vr̃ factum io fraudem pœnæ,ergo &c.ff.de uer.ob.l.titia.rñ.hoc esse verum,si factum esset sub ista coodõne , si mr̃imonium oon ꝯtrahaẽ p Io.sed in casu oñ̃o fuit factum sub ꝯdõne si mr̃imoniũ ꝯtrahaẽ p Geneuram, vñ nou est pœna,sed p̃mium,ob cuius spem uoluit Ioannes d.Geneuram ad matrimonium inuitare,ideo ualet. ff. de ꝯd. & de.l.titio centum.§.j.Ex quibus oĩbus pʒ rñsio ad oĩa q̃sita , & in contrarium allegata, & sic concludo unà cum excellentissimo legum doctore D.Onofrio de Perusio,ꝙ huic Antonioto competit ius agendi contra d.Corradum ad repetitionem d. depositi, qa purificata est donatio quam fecit Ioannes in Geneuram, & etiam purificatum est depositum ad ipsius commodum ut supra dictum apparet.

SVMMARIA.

1 *Filiatio qualiter probari possit.*
Filiationis possessio quid prosit, quando quis habetur taliter pro filio alicuius.
2 *Donatio facta alteri inter uiuos, an reuocetur prætextu filiæ olim natæ, sed post donationem legitimatæ & bene.*
3 *Intellectus ad l.si unquam.C.de reuo.don.& an habeat locum in dona. cau. mortis.& 2.*

CONSILIVM CCCCXXXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Rñdeo por diuem cuilibet quæsito. ¶†Quo ad primum dico,ꝙ per ea q̃ circa filiationem ꝓponuuẽ in princ.thematis,recta filiatio probata oon est,cum directa ꝓbatio filiationis sit impossibilis.ff.de condi.& de. l. lucius. & ibi no.Item nec ẽt indirecta,q̃ fit ex coniecturis, q̃ hr̃ in l.filiũ. ff.de bis qui sunt sui nel alic.iur.qa illa coniectura hic non cadit , cum ista filia non p̃ponat nata ex lrĩmo matrimo.sed ea illa,q̃ erat alteri coniugata.Præterea possibile est,mr̃em ipsius fuisse adulteram,& eam habuisse cum isto D. Francisco donatore , & tñ ipsam esse lrĩmè natam,vcʒ ea matre sua,& ea eius marito.ff.de adulte. l. miles.§.defuncto.& quod no.C.de fal.l.j. per Cy. oou ergo sequiẽ habita & tractata fuit ut filia ab isto d.Francis.igr̃ eius erat filia. C. vñ cognati.l.ñ boc.& ibi no.ꝑ Bar.in l.non nudis.& l. nõ epistolis. C.de prob.& de li.agn.l.j.§.iul.& lʒ Bar.ibidem dicat,ꝙ ista quasi possessio prodest ad oĩa, quuusq; ꝓbeẽ contrarium , tñ forte hoc est intelligendum quo ad ea q̃ modici p̃iudicij suut,sicut aliméta, non quo ad ea q̃ sunt magni p̃iudicii ut hr̃ditas.ff.de li.agno.l.j. §. quemadmodum ꝑ contrarium.& §.idem iul.ait. vbi vr̃ satis expressum,ad qđ facit qđ idem no.iu l.fi.ff.de cond.insti. boc tñ aliter ñ determino,qa de hoc non q̃riẽ in dubiis r̃. formatis. Sed relioquo adno.cãæ inuestigãdũ. ¶†Circa ẽm dubiũ,iu quo cõsistit tota vis, mihi vr̃ ꝙ ista filia non teuocet dictam donõnem beneficio.l. si vnq̃.ex quo erat nata tp̃e dictæ donõnis.nam illa l.si vnq̃ [a]. loquiẽ de filiis susceptis post donõnem;tũc.n.ideo reuocant , quia donator de ipsis non cogitauit,& si cogitasset se habiturum, donõnem nõ fecisset ipsis;igr̃ p̃ter spem & cogitatum postea susceptis deficit cã ob q̃ facta fuisse p̃sumit donõ.s.defectus liberorũ,& sic tanq̃ deficiente cã finali reuocaẽ.ff.de uul.& pu.l.ex facto.circa prin.& ff.de hær.inst.l.fi.Sed iu casu nr̃o cum iam esset nata tp̃e donõnis, de ipsa cogitauit,vñ non vr̃ donasse ꝑꝑ defectum liberorum, cùm iam liberos hr̃et,sed simpliciter & purè.vñ non pôt dici ꝙ renoceẽ ex defectu causæ finalis,quasi esset defectus liberorum,qui tuuc non cessabat,imo ẽt tunc cessabat,cum illam hr̃et , & seipsam hr̃e sciebat.ad hoc.ff.de le.3.l.post emancipationem.in prioc.Nec obst.ꝙ tunc tp̃e donõnis ista filia non erat lrĩma,sed fuit postea lrĩma.Nã de isto casu seu lrĩmatione d. D.Franciscus potuit cogitare tp̃e dictæ donõnis,cũ dependeret ea suo arbitrio,& ea cã de p̃nti.s.tunc vigente,quia filia iam nata erat.ff.loc.l.si quis domum.§.hinc subiungi.de adul.l.si uxor.§.diuus.& quod ibi no.per Bar.de cõdi.ob cau.l.ꝙ seruius.perinde ergo hr̃,ac si cogitasset,ut d.§. hic subiungi.quo casu non esset dubium,ꝙ noo reuocaretur donõ, quia non accidit casus incogitatus,de quo loquitur illa l. Præterea dico ꝙ cogitasse p̃sumiẽ,ex quo post dictam donõnem interposito modico tp̃is interuallo fecit eam lrĩmari.ar.ff.de priui.cre.l.si ventri. in fi.& quod plenè no.Bar.in l.post contractum.ff.de dona. ex eo. n. quod postea,fit animus p̃cedens p̃sumitur,& declaratur.ff. de rerũ amo.l.si concubina.§.res amotas.ff.ad mace.l. sed iuli. §. proinde. facit de le.2.l.uxori.§.fi.j.q.j.c.constat. & quod oo.18. di.c. peruenit.C.de natu.li.l.cum quis.circa fi.ibi,neq;.n.uerisimile &c.Et ꝙ no.ff.de li.le.l.aurelius.§.sticho.per Bart.vr̃.n.mr̃ uoluisse prouidere prius sibi donando q̃ filiam lrĩmaret , quam lrĩmare intendebat,ut prius sit dono perfecta quam filiæ ius aliquod acquiratur in bonis pr̃nis ꝑꝑ lrĩmationem,hoc.n.frequenter mulieres exposcunt in talibus casibus magnum boc existimantes,non est ergo cõueniens,ꝙ hæc cautela sibi noceat.ar.ff.ad l.fal.l.io rõne. §. tam & fi.in fi.ff.de car.edi.l.3.§.duæ cãæ. ¶Concluditur ergo,ꝙ cũ huic D.Francisco nihil p̃ter cogitatum acciderit, cessat rõ.l.si unquam. per ꝯñs & ipsa cessat. Præterea si aliud dicereoius , sequeretur ꝙ si post donõnem perfectam donator aliquem extraneum adoptaret, reuocaretur donõ,quia eadem esset rõ , quod tñ minime concedẽdum vr̃.per l.si ita quis.§.fi.ff. de le.1.& per l.fideicom.de cond. & de.alias.n.esset aperta uia fraudis,quia donator uidens se non posse hr̃e liberos naturales aliquem adoptaret,ut donationem reuocaret in necem donatarij,cui fraudi obuiandum est. ff.de transac.l. cum hi.§.si cum lex.& ar.ff.de cond.& demon.l.huc mõ.& l.hæres meus.

[a] ¶L.si unq̃. an & qñ uirtute.l.si vnq̃. donõ reuocari possit, & qñ ñ, & an d.l. renũciari possit. uide d. Bart. So.in ꝯs. 147. inc. visa.ver. circ. tertiã.& ul. qõ. cum uer. seq. in 1. pt. & uid d. Alex.de Imol. in ꝯs.40. in 6.col. in 13.p.ubi late tractat d. l.si unq̃. & in ꝯs. 72.ea.p. & in ꝯs. 102.in 2. col. 1 2. par.

a ¶ L. si unq̃. d ite. d. l. si vn q̃. vide latius per Corn. in 2s. 206. inc. uiso ĩ scripto co. 7. ver si itaque ẽ aduertẽdum. & col. se. in 3. uol. H. F.

b ¶ Paupere. uide Corn. in 2s. 28. in ci circa. n. 3. in 4. par. ubi ponit an mr expẽsis factis in educãdo filium repetere possit.

c ¶ Fratrẽ. uid̃ Bal. in 2s. 103 in 5. pe. ubi põit nũ q̃d si teneatur alimẽtare fr̃em.

meus. §. fi. Sed pdictis obstare vr̃, quod in testõ videmus, nam nõ solum rũpit̃ natiuitate ueri posthumi pteriti, sed ẽt quasi posthumi, puta eius qui post testm̃ adoptatus est, vel de nouo reincidit in ptã tẽ, cũ prius non esset. ff. de li. & post. l. filius a p̃re. §. filiusfa. Sed certè alia rõ est in testõ, q̃a ibi ad eius solennitatẽ requiritur instõ uel exhr̃datio filij tã nati q̃ nasciturі. e. ti. l. inter cætera. & l. gallus. §. in oibus. & p totam l. & ff. de iniu. test. l. posthumorum. hinc est, q̃ si non instituat uel exhæredet, ẽt si ipsos hẽat & hr̃e se sciat, testm̃ deficit pp omissam solennitatem. Sed hæc locum non hñt in donõne, in qua talis solennitas non requiritur, & ex liberis quos donans se hr̃e sciebat non reuocatur. & pdicta sufficiant quoad hunc pũctũ, est & alia cã cur non põt reuocare, de qua dicetur ĩ. ultimo q̃sito. ¶ Venio ad tertium quo q̃ritur, an ista fuerit donõ cã mor. br̃ nulla dubitatio est, q̃ sic pbo. Primò, q̃ hoc dñt verba donõnis expssè, ergo &c. ff. de le. 3. l. ille aut ille. §. cũ in uerbis. Scd̃ò, q̃a oẽs eius effectus collatus est post mortem donatoris. ff. de do. p̃le. l. seia. ff. de do. cã mor. l. seia. & no. so. ma. l. q̃ dotis. ¶ Circa quartum, an dicta donõ dicatur facta ob merita, ut sic sit irreuocabilis ex isto capite. ar. ff. de don. l. aquilius reg. Rñ. q̃ non, cum merita causæ sint specificata. C. de colla. l. si donõne. & ibi no. ff. de cast. pec. l. si forte. ubi ẽr no. ¶ †Circa quintum dico, q̃ cum l. si unq̃ᵃ. locum hẽat in donõne inter uiuos, quæ maiori nititur firmitate, fortius bẽt locum in donõne cã mortis uel actibus morientium, quia maior est rõ, & hoc vr̃ expresse dicere Bar. in l. filio præterito. ff. de iniu. test. in 2. q. prin. dum tractat de præteritione posthumi, ibi dum dicit. pterea certum est q̃ donõ inter uiuos maiori nititur firmitate &c. ¶ Circa sextum non uideo rõnem spãlitatis in libertis, plusquã in aliis, ideo puto q̃ illa opi. nihil ualeat, * & hæc est cõis opi. & idẽ fit in liberis & extraneis, ut ex uerbis doctorum colligit̃, tã ibi, quã in l. titia. §. imperator. de le. 2. l. lʒ Bar. ponit aliqua de intellectu illius l. & ibi æquiparat libertos & alios s̃m Dy.

S V M M A R I A.

1. *Statutum alienationis prohibitiuum si permittat alienare dotem pro matris necessitate, extenditur etiam ad filios, fratres, & huiusmodi.*
2. *Alienationis concessio causa uictus extenditur etiam ad redemptionẽ captiuitatis.*
3. *Statutum si prohibet dotem alienari, an propterea possit alienare pro debitis bonafide a matre contractis in præiudicium filiorum.*
4. *Contrauenire quis potest actui, quem teneretur ipse facere necessitate præcisa uel causatiua.*

CONSILIVM CCCCXXXVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ad confirmationem eorum, q̃ superius eleganter scripta & cõclusa sunt per eximios legum doctores D. Onofrium, & D. Ioannem. l. isti quidem. in fi. ff. quod me. cau. † ubi illud, quod statutum est in eo, q̃ facit pr̃ pro euitanda infamia uel morte ciuili suæ personæ, locum hẽt in eo q̃ facit p euitanda infamia uel ciuili morte filii sui, quia plus terretur in filio, q̃ in seipso. sic in proposito, cum statutum s̃. scriptum pmittat mr̃em alienare ultra quartam dotis suæ pro necessitate sui uictus, & sic ad euitandum necem. ut l. necare. ff. de li. agno. non est dubiũ, q̃ ẽr pro redimendo se ab hostibus vr̃ statutum permittere, quia non minus necessaria est ista cã, q̃ alimentorum. ff. sol. mat. l. q̃uis. Si ergo permittit hoc statutum pro persona ipsius matris, vr̃ ẽt pmittere pro persona unius filiorum, pro qua pariter teneretur mater. ut d. l. isti quidem. Nec ob. q̃ illa l. loquitur in patre, qui habet filios in ptãte. Nam in hoc non considerauit patriam ptãtem, sed charitatem sanguinis & æquitatem, quæ non minores sunt inter matrem & filium, quam inter patrem & filium. ff. de li. agno. l. si q̃s a liberis. §. j. ibi. & cum ex æquitate hæc res descendat &c. de cur. furio. l. furiosæ matris. ¶ † Præterea mens ipsius statuti fuit præferre salutem matris cuicunq; commodo pecuniario filiorum uel nepotum remanentium, dum permisit alienare pro necessitate uictᵘ, ergo eodem mõ credendum est, q̃ uoluerit pferri salutem unius filii commodo pecuniario alterius filii uel nepotis. ar. ff. sol. matr. l. quamuis. de iu. do. l. mutus. §. manente. alias. n. contineret istud statutum iniquitatem & inhumanitatem, si pro commodo unius filii uel nepotis permitteret alienari, & alium filium prohiberet alienari pro recuperanda salute ipsius, cum animæ & salutes hominũ quibuscunque aliis rebus & lucris præponendæ sint, unde & sacra uasa uel uestes, quarum apud priuatos non est commercium nec alienari possint, imo expresse ipsarum alienatio prohibetur, tñ in istum casum alienari permittuntur. s. pro redemptione captiuorũ, ut hæc hñr. C. de sa. san. ec. l. sancimus. quod ergo ibi statuitur in ecclesia, q̃ dr̃ mr̃ spãlis suorum subiectorum, ut p salute & redẽptione captiuorum unius filii seu subiecti possit alienare uasa sacra, q̃ tñ erant phibita alienari ob reuerentiam Dei & aliorum subditorum deuotionem, idem & fortius in hac matre carnali dicendum est, ut p redemptione unius filii possit alienari res, q̃ pbibitæ erãt alienari p commodo pecuniario & lucro alterius filii, lʒ iste casᵘ in statuto non sit expssus, q̃a similis est expssus, uñ expsso non uenit alter sibi siñis. ar. ff. de li. & posth. l. gallus. §. & quid si tñ. ad tre. l. mulier. in prin. ¶ Præterea certum est, q̃ si ista D. Beccha uendidisset p redimendo ab hostibus istam neptem, q̃ hodie uult reuocare, vel mr̃ eius ẽt si totam dotem uendidisset, non posset ꝯqueri, nec uendõnem reuocare dicendo potius uoluisset in carceribus stare uel mori, q̃ q̃ ista bona essent uendita. ff. de pec. le. l. stichus. & ibi hoc determinat̃ per doc. in fi. ergo eodem mõ non põt conqueri nec reuocare, ex quo facta est p redemptione fratris sui uel patrui, qui erat eiusdem priuilegii & condõnis. ar. ff. de ex. tu. l. sed & milites. §. j. ibi. coæqualitas. n. &c. & l. non tñ. in fi. & §. iliensib. ff. de ri. nu. l. non solum. §. j. ibi par rõ &c. C. qui po. in pi. ha. l. assiduis. §. exce. ¶ † Præterea statutum istud, quod prohibet dotem alienari p matrem, dẽt intelligi de alienatione merè uoluntaria, non de necessaria. ff. de fun. do. l. j. ff. fa. er. l. alienationes. de le. 3. l. pr̃ filium. ĩ prin. vñ non est dubiũ, q̃ pexoluendo debito bonafide ꝯtcto posset dos capi & uendi, lʒ iste casus non sit in statuto expressus, quia statutum non intendit p̃iudicare iuri alieno, qd̃ quis hẽt ꝯ matrẽ. cõa ṗd. l. uenditor. §. si constat. C. de p̃ci. imp. off. l. quotiens. ne quid in lo. pu. l. 2. §. meritò. Sed ista alienatio fuit necessaria necessitate p̃cisa & cãtiua, primum pʒ, quia mr̃ cogitur alere filium pauperemᵇ & aliunde non hñtem, si tñ mr̃ põt, & ad hoc põt præcisè cogi officio iud. ff. de li. agn. l. si quis a liberis. §. j. ergo eodem mõ tenetur ipm redimere ab hostibus, quia eadem rõ pietatis est eadem. l. q̃uis. ff. so. ma. non ergo statutum istud vr̃ hanc alienationem phibere, q̃ ob hanc cãm necessariam facta est, quia tolleret ius quod competit filio ꝯ matrem in casu isto necessitatis de iure naturali, quod facere non põt, nec p̃sumitur, ut dictum est, & esset iniustum, vnde sicut põt dos uendi p soluendo creditoribus matris, ut dictis iuribus s̃. all. ita p redimendo filium, qui censet̃ in hoc creditor de iure gentium seu naturæ, ut dcm̃ est, lʒ isti casus non fuerint in statuto comprehẽsi. Item dico, q̃ hic fuit necessitas cãtiua, quia nisi mr̃ redemisset, priuabat̃ sua successione ut in auth. si captiui. C. de epi. & cle. & s̃. tactum est per d. Onofrium. non ergo põt sibi imputari, si fecit illud quo non facto incurrebat pœnam & indignationẽ legis. ff. de bo. li. l. qui cum maior. §. j. ibi neq;. n. imputare &c. neq;. n. decipi dʒ, sed potius adiuuari autoritate. l. sibi mandantis, ut filium redimat. ff. commo. l. in commodato. §. sicut. in fi. & in cle. j. d̃ pm. Vñ credendum est, q̃ statuentes in isto casu idem statuissent, si fuissent interrogati, ne ius naturæ debitũ filio tollerent, uel legem hic mandantem offenderent, atq; ẽt impietatẽ inducerent, pp aliorũ filiorũ cõmodũ merè pecuniariñ salutẽ aliorũ filiorũ postponẽdo, q̃ oĩa essent ꝯ nãm legis. 4. dist. c. erit ãt lex. pinde est ergo, ac si expresse de p̃dicto casu statuissent. ff. de pac. l. tale pactum. §. fin. ¶ † Præterea & ultimo non solum ex parte matris fuit necessitas p̃cisa & cãtiua, sed ẽr parte illius Franciscæ sororis, & ẽt filiæ suæ, q̃ probatur, nam frater tenetur alere sororem inopem & aliunde nõ hñtem, & ẽt dotare si põt, & ad hoc cogi põt offõ iudicis, si sunt ex eodem patre, ut ff. ubi pu. edu. debe. l. qui filium. & ibi no. ff. de lib. agno. l. si quis a liberis. §. 1. de admi. tu. l. cum plures. §. cum tutor. & l. tutor. s̃m dignitatem. §. fi. per ꝯñs ẽr ab hostibus redimere, q̃a eadem est pietas, ut s̃. dictum est, ergo & eodem mõ eꝯ. Soror teneturᶜ alere fratrem & eum redimere ab hostibus, si potest, & frater eꝯ, ut eadem sit rõ correlatiuorum. de accep. l. fi. & d. l. si quis a liberis. §. j. cum igr̃ ista dos sp̃ctaret ad illam Frãciscam uel filios ex ea posse pertinere post mortem matris, tenebat̃ d. Francisca ex eadem dote redimere fratrem suum, & per ꝯñs, si mater dictam dotẽ ob hanc cãm alienauit, potuit dñium transferre, tanq̃ ex causa quæ d. filiæ incumbebat. ff. man. l. si procuratorem. §. si ignorãtes. C. vbi de cri. agi opor. auth. qua in puincia. & auth. si captiui. C. de epi. & cle. & no. Bar. in l. eadem. §. cato. de uer. ob. vñ d. filia, si uiueret, nõ posset hunc ꝯtum rescindere, per ꝯñs nec neptis ex ea, ad q̃ ius ex persona filiæ transiturum erat inde subducta persona filię ab actu rescisionis subduci dẽr ẽt persona neptis, ad q̃ per personam filiæ eius transire debebat. ar. ff. de fal. l. filius. §. sequens quæstio. in fin. Dico etiam, q̃ fuit necessitas causatiua, quia filia eademque soror non redimendo fratrẽ priuatur eius successione, ut in d. auth.

si ca-

ſi captiui.videtur ergo, ꝙ conſenſiſſet matri ob hanc cauſam alienanti.arg. ſol.mat.l.2.§.voluntate.& per conſequens tam ipſa, ꝗ neptis excluditur, vt dictum eſt.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Viſa copia particulæ teſtamẽti Be.a Bon. & viſa renunciatione vſusfructus factã ꝑ dñam Surinaldã & viſa cõſignationes domus facta ꝑ fideicõmiſſarios teſtamẽti ꝓ dote d.capellæ Quęrit̃ vtrum fratres d. Aug.cũ licentia eorũ gñalis ſiue eorũ ſyndici ꝓ vtilitate d.capellæ poſſint vẽdere dictã domũ & preciũ conuertere ĩ poſſeſsiones maioris & ſecurioris redditus,ꝗ dicta domna ꝓ dote dictæ capellæ,præſuppoſito ꝙ dicta capella ſit de corpore dictæ eccleſiæ ſancti Auguſt.de multis,& nunquid poſsint dictam venditionem facere ſine ſyndico ſocietatis ſancti Auguſtini.

SVMMARIA.

1 *Prædium,quod capellæ pro dote aſſignatum eſt,ut poſſit efficaciter alienari,quæ requirantur.*

2 *Conſenſus patroni an in tali alienatione ſit neceſſarius.*

3 *Patronus admittitur ad reuocandum alienationem malè factam.*

CONSILIVM CCCCXXXVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Viſis omnibus ſ.dictis,vr̃ mihi breuiter dicendũ,ꝙ d.venditio valeat,qa interuenerunt oĩa, ꝗ neceſſaria ſunt in venditione rei eccl'iaſticæ. Nã primò cã eſt neceſſaria & iuſta, videlicet neceſsitas vel vtilitas eccleſiæ. Secundò neceſſarius eſt cõſenſus cõuentus cũ tractatu. Tertiò cõſenſus ꝑlati illius cõuẽtus. Quartò autoritas ſupioris habẽtis illũ cõuentũ diſponere vł ordinare, vt hęc hñr.xij.q.ij.c.ſine exceptione.de reb.eccl.non alie.c.dudũ.li.vj.e.ti.c.monaſteriorũ. in cle. ꝗ oĩa hic interuenerunt. Nã cã interuenit,vcʒ vtilitas ꝗ ꝓſupponit, vcʒ qa facta fuit venditio ꝓ emendo poſſeſsiones melioris, & ſecurioris redditus,vt patet de reb.eccl.nõ alie.c.vt ſup.§. ſi.facit l. ſi.de iure dot. ¶ Itẽ interuenit cõſenſus cõuentus & tractatus, vt patet ex inſtr̃o ꝓc.factæ de fratre petro, vbi apparet ꝙ pulſata cãpana,& cõicato cõſilio fecerunt ipſum ꝓcuratorẽ ad vendendũ,ergo &c.ff.ꝙ vi aut clã.l.ſp.§.ij.& qđ no.de reg.iur. aliud. §.referẽ. ¶ Itẽ ex eodẽ inſtr̃o patet,ꝙ interuenit cõſenſus prioris,q põt dici ꝑlatus d.cõuentus,& ẽt ſuperioris q habet d.cõuentũ ordinare, vcʒ prouincialis ſeu generalis, vñ cõſenſus alterius ſuperioris puta epi non reqrit̃,vt no.Inn.in c.hoc cõſultiſsimo. de reb.eccl. nõ alie.lib.vj.& Bar.ĩ auth.hoc ius porrectũ.C.de ſac.ſan.eccl. ¶ Præterea ſatis debet iuſtificari d.venditio ex diſpõne teſtõris,q in ſuo teſtõ conceſſit, ꝙ poſſet vendi dicta domus ex cã,ex qua vẽdita eſt a ſuis executoribus, quorũ cõſenſus ẽt hic interuenit.arg.ff.de rebus eo.l.j.§.j.ibi niſi vt id fieret &c.C.qñ decre.opus non ſit. l.j. Et licet iſta domus fuerit iam aſſignata capellæ ꝓ dote,tñ adhuc vr̃ teſtõris diſpõ durare,quaſi trãſiuerit cũ ſua cã.arg.de pig.c. ex literis.ff.de ſer.ruſti.pd.l.via.§.ſi fundus.ff.man.l.Gaius.& qđ not. 2 ꝑ Hoſt.de for.cõp.c.verũ.ꝑ Bar.ĩ l.3.C.de pig. ¶ † Nec ob.ꝓdicta 1 ꝙ hic non interuenerit cõſenſus patronorũ,[a] vcʒ ſocietatis S.Augu. qa non repit̃ iure cautũ,ꝙ talis cõſenſus debeat interuenire, vñ ſufficit conſenſus eorũ, q a iure exprimunt̃.x. q.j.c.nouerint. Nã per hãc alienationẽ non fit aliqđ ꝓiudiciũ patronis vel iure eorum,ſi.n.fieret,fateor ꝙ reqreret̃ eorũ conſenſus.ſ.cum ageret̃ de transferendo iuſpatronatus in alterũ,ſic intelligit̃ de don. c.paſtoralis.de iurep.c.ſuggeſtũ.alias nõ reqrit ad qđ facit.e.ti.c.pe.Præterea hoc nõ reperit inter iura patronatus,ꝗ enumerant̃ ꝑ Io. an. in rub.de iurepa.& ꝑ Hoſt.in ſum.de iurepat. §.ꝙ cõpetat.q dicunt ꝙ ꝓter illa,ꝗ ibi enumerant̃,nil aliud patroni debẽt vendicari 3 ſibi in eccleſijs,in quibus hñt iuſpatro. ¶ † Præterea patronus admictit̃ ad reuocandum alienationem malè factam.vt no.xvj.q.j.c. conſtitutũ.de reb.eccl.non alie. c.ſi quis presbyterorum , non tñ habet ꝙ in alienatione debeat cõſentire,ſed potius ꝯriũ innuitur.

SVMMARIA.

1 *Eccleſiam ſi unus impetrauit in titulum & beneficium habetur loco uſufructuarii, & ideo ualet ſecunda gratia impetrata per hoſpitale que ad uniendam talem eccleſiam perpetuè ſibi etiam non facta mẽtione de prima impetratione,quia ſecunda gratia cenſetur ſuper proprietate.*

2 *Intentionẽ ſuã qui fundat ſuper minore ætate,debet eam probare,aliàs ſuccũbit.*

CONSILIVM CCCCXXXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In qõne ꝗ [b] vertitur inter rectorem hoſpitalis miſericordiæ, & 1 ipſum hoſpitale ex vna parte, & dominum Guidonem Nicolai palmerij de Senis ſtudentẽ in iure cann. ex altera parte, ſuper eccleſia ſancti Sam ad olſanũ Canonica nuncupata aretinæ diœceſ. extitit mihi conſulenda cõmiſſa per magnificos & potẽtes D.D. Priores & gubernatores ciuitatis Senarum, viſis igitur bullis vtriuſq; partis ac etiã omnibus ſcripturis earundẽ mihi traditis, & matura deliberatione digeſtis, ac etiam habito colloquio ſæpius cũ eiſdem partibus, & auditis & conſideratis oĩbus quę dicere & allegare voluerunt, dico & rñdeo 1 in forma quæ ſeqnit̃, valet.† Quia primò & ante oĩa conſidero,ꝙ gratiæ ipſorũ non ſunt ꝯriæ adinuicem,nec opponunt̃,ſed ſe adinuicem cõpatiuntur. Nã dictus d.Guido primo loco impetrauit dictam eccleſiam ab Innocentio in titulum & beneficium,per quod æquiparatur vſufructuario , quia ius eius morte ſua extinguit̃ . de offi.ord.c.præſenti.l.b.6.cũ ibi no. Dictus verò rector ſeu hoſpitale ſecundo loco impetrauit,ꝙ ſibi perpetuò vniret̃, per quod æquiparatur proprietario & proprietatẽ dicti beneficij vr̃ impetraſſe. Cõſtat aũt ꝙ iſta ſimul ſtant.ſ. ꝙ unus habeat proprietatẽ alicuius rei,alter verò vſumfructũ ad ipſ.ff.de vſufru.l.qui vſufr.§.1.& per totũ. ¶ Itẽ conſtat,ꝙ ſi alicui cõceſsi vſumfructũ rei meæ, ꝙ alter põt a me proprietatẽ acquirere ſaluo iure vſufr.ff.de vſufr.l.locũ. §.proprietarius de vſuc.l.iuſto §.non mutat.facit.C.de pig.l. vſucapio.ff.eo.l.j.§.cũ prædium.Ex quo infero , ꝙ gratia dicti rectoris ſeu hoſpitalis valet & tenet,licèt de gratia dicti d.Guidonis vel poſſeſsione iuſta uel colorata nullam faciat mentionẽ,& eſt ratio, quia tunc in ſecunda gratia fienda eſt mentio de prima vel de primi poſſeſſoria,qñ ſecunda eſt ꝯria primæ , nec ſe adinuicem cõpatiuntur,quia tunc ſecunda tendit ad derogationẽ primæ , vt eſt qñ ambo impetrant in titulũ ſeu beneficium , ita loquitur.c.cum noſtris.de conceſ.præb.cũ oĩbus alijs de materia loquentibus. Sed in caſu noſtro ſecunda gratia hoſpitalis non tendit ad derogationem primæ gratiæ d.Guidonis, imo intelligitur ſaluo iure ipſius domini Guidonis,ita ꝙ quouſq; viuit nõ debeat inde amoueri,ipſo uerò mortuo redeat pleno iure ad hoſpitale,vt ſic cõſolidet̃ vſusfructus cũ proprietate,vt hoc probant̃ in c.conſultationibus. de don. & in c.ſi una.de reb.eccl.non alie.in cle.Inſti.de vſufr.§.finitur.Itẽ dico,ꝙ gratia dicti dñi Guidonis ſtr̃ ualet,non obſtantibus exceptionibus oppoſitis ꝓ parte dicti hoſpitalis , uidelicet ꝙ dictus d. Guido non erat conſtitutus in 18.anno , ſicut in ſua bulla narratur cpe impetrationis eius. Nam iſta exceptio non fuit probata ꝑ dictum hoſpitale ſeu rectorem, igitur nõ nocet,cùm exceptio ſit ꝓbanda per illũ,qui ipſam opponit,aľs ſuccumbit.ff.de excep. l.j.C. a eo.tit.l.ſi quidem. ¶ † Nã ille qui allegat minorẽ ætatem ad impugnandum intentionẽ alterius,debet eam probare, & ẽt ſi ſit cã ſuæ intentionis.C.de in integ.reſtit.l.ſi minorẽ.& cũ theorica doctorũ maximè Bar.in l.de ætate.ff.de min.facit qđ no.Inno.in c.ſup his. de accu.& Bar.in l.hoc iure.ff.de ver.obl.hic aũt rector allegat minorem ætatem , ꝗ non continetur in bulla ad excludendũ ipſum d. [b] Guidonem a dicta bulla.igitur habebat probare. ¶ Præterea illa,ꝗ continetur in literis principis,præſumuntur vera, quouſq; ꝯrium probetur,etiam ſi non dependeant ex facto ipſius principis, vt no. Cy.C.ſi contra ius vel utili.publi.l.præſcriptione.circa fi.ibi.Item quæro quis debeat probare exceptionẽ mendacij &c.de dil.l.ſi qñ. & quod no.in cle.literis.de probat. ¶ Ex quibus oĩbus concludo, ꝙ cùm nihil oſtenſum ſit,vel appareat, ex quo aliqua iſtarũ gratiarum reddat̃ inualida,ꝙ ambæ valent & tenent.Secũdò, ꝙ cũ gratia ſecunda.ſ.hoſpitalis intelligat̃ ſaluo iure primi impetrantis,ꝙ ipſe do. Guido debet gaudere dicto beneficio quouſq; uiuit.Ipſo verò mortuo pleno iure pertinet ad hoſpitale. Tertiò ſequitur ꝙ ambo debent in poſſeſsionem mitti.ſ.do.Guido reſpectu vſusfructus, & hoſpitale reſpectu proprietatis,quæ miſsio hoſpitalis ſortiet̃ plenum effectum mortuo dicto d.Guidone, vt in iuribus.ſ.allegatis.

[a] ¶ Patronorũ vi de Bal. in cõſi. 17.in v. parte.

[b] ¶ Nõ valet. Vid Cor. in cõſi. 69 inci.conſuluit ꝓ totũ.i ꝑte vbi põit qđ de teſtõ banniti excõicati infamis.

SVMMARIA.

1 *Teſtamenta damnatorum ad mortem naturalem de iure communi ſunt ipſo iure nulla,licèt bona non confiſcentur.*

2 *Statutis ex duobus ſi unum dicat teſtamentum ualere damnati, aliud neget , primũ debet intelligi quando bona non confiſcantur,aliàs ſequeretur repugnantia.*

3 *Teſtamentum damnati ad mortem,cuius bona confiſcata ſunt, an reconualeſcat ſi fiſcus repudiet bona ipſius.*

4 *Legatum factum ad pias cauſas in teſtamento damnati ad mortem, an ualeat.*

CONSILIVM CCCCXXXIX

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ De iure cõi non eſt dubiũ,ꝙ teſtm̃ iſtius Bartholomei nõ ualet,[b] 1 † quia ſtatim per cõdemnationem fuit effectus ſeruus pœnæ & perdidit ciuitatẽ & libertatẽ. ff. de pœnis. l. qui vltimo,quæ hodie non corrigitur per auth. in his quæ damnantur ad mortem naturalem ſtatim ſecuturam , vt ibi no. Ex quo ſequitur,

quitur, q testm̃ suum siue factū fuerit post cōdemnationē est nullum, siue factū fuerit ante irritatur,[a] pp maximā capitis diminutionem. ff. de testa. l. eius qui. ēt si bona eius non cōfiscarent, vt ibi no. per doc. Si verò consideramus legem municipalem statutū secūdo loco. s. relatū. s. de bonis homicidæ confiscandis, adhuc idem vr̃ & multofortius. ¶ Primò, quia ēt si dicamus istum fuisse condēnatū ex virtute dicti statuti non de iure cōi, ad hoc tñ dicendū est ipsum fuisse passum dictam capitis diminutionē, & q ciuitatē & libertatē perdiderit, quæ faciunt testm̃ irritari, qm̃ in damnatis ad mortē sola sñia spectatur, non genus criminis, nec alia causa ex qua sñia lata fuit quantū ad statum eius. ff. de pœnis. l. quod statum. ¶ Secundò, quia de iure cōi testm̃ eius non valet, ēt si bona ipsius non confiscantur, quia sufficit sola capi. dimi. vt no. in d. l. eius qui. §. j. de testa. fortius ergo sm̃ formā d. statuti, sm̃ quod & capitis dimi. patatur, vt dictum est, & ēr bona confiscantur, vt patet ex ipsius tenore. & hoc firmat Bar. in d. l. eius qui. §. j. in j. qō. ¶ Tertiò, quia cùm omnia bona, q̄ habebat tpe condemnationis & ēt tpe quo condēnatio mittebatur executioni pertinerent ad fiscum virtute d. statuti, vt patet ex eius tenore, dum se refert ad tempus quo capitur, & ēt patet ex l. 2. C. de bon. præscri. Non video qualiter de dictis bonis possit testari pp duas regulas, quarum vna est, q de bonis in præiudicium dñi quis testari non potest. Secunda est, ille q nulla bona habet in ciuitate actu vel habitu testari non pōt. q̄ duæ regulæ colliguntur ex auth. ingressi. C. de sac. sanc. eccl. & ff. de vul. & pupil. l. lex Cor. circa med. & vtrobiq; no. de iure codi. l. conficiūtur. §. si post constat aūt q si istud testm̃ valeret, fieret contra primam regulam, quia testaretur quis de bonis fisci in præiudiciū fisci. Item fieret ꝯ secundā regulam, quia iste non habebat aliqua bona in ciuitate habitu vel actu, cū ēt acquisita post condemnationē venirent confiscanda[b] per d. l. 2. C. de secun. præscrip. & ēt ex forma d. statuti patet, non video ergo qualiter istud testm̃ possit valere. † Nec ob. statutum primo loco relatū. Nā certum est, q si ista statuta intelligerentur in vno & eodem casu essent inter se repugnantia, quia primū vult testm̃ valere, sm̃ vult non valere, pp qđ de necessitate sequeretur, q sm̃ statutū tolleret & corrigeret primum, cū sit posterius in ordine compilationis. iuxta ea q̄ not. per Cy. C. de testa. tut. l. 2. & per Bar. in l. oēs populi. ff. de iust. & iur. in 3. q. prin. q. vlt. Si verò possunt aliqua subdistinctione adiuuari, vt non intelligatur in eodem casu, sed in diuersis, fiēdum est pro euitanda correctione. j. consti. condi. §. quibus. de inof. do. l. j. de elec. c. cum expediat. lib. vj. & quod no. per Cy. in l. in exercenda. C. de fide instr. ¶ Nunc ergo statutum primum pōt intelligi in alio casu, q sm̃ & habebit dubitationem & continebit vtilitatē, videlicet in dānatis ad mortē, quorum bona nō veniant confiscanda de iure cōi vel ex forma statutorū, vt patet regulariter in illis q dānantur ad mortem naturalem, vt in auth. bona dānatorū. Nam testamenta talium non valent, licèt bona non confiscentur, vt no. per Dyn. & Bar. in d. l. eius qui. ff. de testa. in §. j. & hoc pp capi. dimi. Statutum ergo supradictum vult, q valeat, & q talis capi. dimi. quo ad hoc non noceat, & sic cōtinebit vtilitatem & dubitationem, si aūt intelligeretur vbi bona sunt confiscanda, contineret repugnantiam cum secundo statuto, quia nil operari posset confiscatio si testm̃ valeret, & econtra si confiscatio operatur, non pōt testm̃ valere, non ergo debet intelligi hoc casu, vel si intelligeretur, p sm̃ corrigeretur, vt dictum est. Sed prædictæ determinationi vr̃ obstare quia ex forma dicti secundi statuti bona veniant confiscanda, tñ in casu nostro fiscus nō vr̃ curare de hoc, nec acceptat dicta bona, si. n. acceptaret procederent quæ dicta sunt. ¶ Nunc ergo vr̃ haberi perinde ac si confiscatio facta nō esset vt d. l. eius qui. §. j. ibi. aut si non videbunt lucrosa, &c. † Rñdeo per hoc non seq̄t, q testm̃ valeat, q probatur, si. n. hodie fiscus vellet ista bona, non est dubium q deberet hře, nec possent ptinere ad hospitale vel ad dictā neptē vt dictum est. Sed si non vult, remanet ī cā testati, quia testm̃ ab ipso initio vel statim valere debet, vel statim debet esse nullū, pendere. n. non potest. l. fi. ff. cōia prædio. constat aūt, q a principio non possumus dicere q valuerit, quia tunc fieret præiudicium fisco, si hodie vellet qđ esse non potest, vt dictum est. Item cōstat, quia ex voluntate fisci non potest pendere per d. l. fi. & l. illa institutio. ff. de hær. insti. sequitur ergo, q ab ipso initio de necessitate fuit nullum, & si ita est, non confirmatur ex postfacto pp repudiationem bonorum, quæ per fiscum fieret hodie, vt in regula ab initio. de reg. iur. de leg. 3. l. j. §. j. Nam inspicitur tempus testamenti. de testa. l. 2. Concluditur ergo testm̃ non valere, nec confirmari ex postfacto. Item q si fiscus non vult occupare bona deuoluuntur ad proximiorem venientem ab intesta. facit. l. j. §. an bona. ff. de iure fisci. ¶ † Quātum ad scđm dubium, præsupposito q testm̃ valeret, si q̄ritur quantum veniat in restōnem fideicommissi, & hoc est dubiū, quia istud fideicōmissum est ad pias causas, vtrū detrahatur trebellia. Ioan. an. tenet q sic in c. si pater de test. lib. vj. Bartol. cōtra in l. Marcellus. ff. ad treb. per plures rōnes, quas de pñti omitto, q a de hoc in pñti casu nō expedit q̄rere, cū testm̃ nō valeat dictū est.

a ¶ Irritatur. vid Cor. in cōs. 278 incip. in causa in prin. nu. 1. in 4. parte.

b ¶ Cōfiscanda. Vide d. Alex. de Imol. in cōs. 22. in 1. c. ... in 3. pt. & i cōs. 75. in 8. col. in j. parte.

S V M M A R I V M.

1 Pactum mulieris, per quod conditio dotis redditur deterior, ipso iure est nullū.

C O N S I L I V M CCCCXL.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Duo fratres obligauerunt se pro restōne dotis vxoris tertij fratris, mortuo fratre pro quo se obligauerūt, alij repudiauerunt hæreditatē eius, & fecerit conuentionem cū vxore defuncti, q ipsa deberet recipere pro sua dote certas res dicti defuncti sm̃ æstimationem fiendā p quosdam, & ipsi essent liberati, q arbitri electi nunq̄ arbitrati sunt, consului q non teneatur d. dña obseruare pactū, quia deficit conditio l. a testōre. ff. de condi. inde. l. fi. C. de ꝯhen. stip. Item q d. conuentio sit nulla de se, quia p eā fit condō dotis deterior. l. de die. cum l. seq. ff. de pac. conuen. & consilium est, q dicta dña cedat illis ius hypothe. quod habet in d. bonis, & illi sibi soluant. iuxta ea q̄ not. in l. post dotem. sol. mat. per Bar. in fi.

S V M M A R I A.

1 Statutum prohibentis, q mar. suo nihil possit lucrari de dote uxoris, non excludit lucrum q fit ex pacto uxoris & ipsius mariti.

2 Pactum simpliciter factum de lucranda dote, est reciprocum quo ad donationē propter nuptias lucrandam. & 3.

3 Oratio negatiua simpliciter prolata generaliter est accipienda.

Statuta Senen. circa lucrum maritorum disponentia, quomodo interpretentur, intelligantur ue.

C O N S I L I V M CCCCXLI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ista quæstio soluitur ex fine seu cauda adiectionis suprascriptæ, vbi dicitur salua sp dispōne mulieris facta sm̃ formā statutorū cōis Sena. 1 † ex quo fine apparet, q principium dictæ additionis, quo cauet q maritus nihil lucretur in casu proposito, debet intelligi de lucro qđ perueniret aliunde, q̄ ex dispositione ipsius mulieris. Illud. n. non intendit sibi auferre, vt ex dicto fine apparet. Cōstat aūt, q istud lucrū, qđ puenit ex pacto expressè, dr̃ ex dispōne mulieris puenire, cū in tali pacto mulier cōsenserit, & donasse videat. ff. de pact. l. j. facit de verb. sig. l. Labeo. Itē d. dispositio seu pactū est sm̃ formā statutorū cōis Senarū, quibus cauetur q mulier possit disponere de quarta parte dotium suarū in præiudicium filiorū. Istud aūt pactū de lucrandis. x. ex centum dantis in dotē, non excedit imo nec attingit quartā partē, igitur habet locū finis dictæ additionis, non aūt principiū. ¶ 2 † Secūdò dico, q ista qō determinat ex principio statuti veteris, vbi dr̃ q de lucro donationis pp nup. maritus nō possit priuari, qđ est intelligendum. i. de lucro dotis proueniente ex pacto reciproco donationis pp nupt. alias statutum non haberet intellectum, quia cū donatio pp nupt. proficiscatur a marito, non lucratur ipse maritus ex ea, sed mulier. Ex pacto verò maritus lucratur ex dote tm̃, quantum mulier ex donatione pp nup. & hoc est quod voluit dicere statutum prædictum, q maritus non possit priuari lucro donationis, idest de lucro dotis proueniente ex pacto reciproco ad pactum factum super donatione pp nuptias, sicut est in casu proposito. Nunc ad propositum, principium dicti statuti veteris, in quo d. verba continentur, non corrigitur per dictam additionē, q a illa corrigit solū finē d. statuti, valet a vers. si verò mulier. vbi dr̃, q maritus lucretur tertiā partē dotis, cū mulier decessit relictis liberis ex vtroq; marito, vt patet ex tenore dictæ additionis, dum dicit fuerunt addita in fine dicti capi. &c. vbi loquitur de muliere secundò nubente. ¶ Quantum verò ad principium dicti capituli vel contenta in eo, nil intendit dicta additio innouare, quin imo intendit confirmare, quia corrigendo finem vr̃ approbare principiū. ff. de test. mil. l. tribunus. §. j. cū igitr̃ principium d. statuti contineat, q tali lucro proueniente ex pacto maritus non possit priuari, patet q dicta additio nihil nocet huic marito volenti dicta. x. trahere pro lucro suo, quinimo pdest, tanq̄ illa particula statuti veteris fuerit p eā tacitē cōfirmata. arg. ff. de iniusto rupto test. l. posthumus. §. si paganus. ad treb. l. si q s priore. ¶ Nec ob. si dicat, q principiū d. stat. loquitur, qñ mulier decessit sine liberis, qa

ris,quia hoc est verum in ea parte,in qua loquitur affirmatiuè.Sed in parte,in qua loquitur negatiue dando regulam φ maritus non possit priuari lucro donõnis p p nuptias &c.debet intelligi gñaliter in omnibus casibus possibilibus euenire, quia hęc est regula, † φ negatiua orõ ,plata simpliciter æquiparatur uñi indistinctè , & uñr debet intelligi.ff.de re.du.l.si qui cc.§.vtrum.not.in l.si plurib. ff. de le.2.per Bar.de cond.& dem.l.hoc genus,per gl.fi.circa fi.

¶Tertiò confirmant pdicta per rõnem ĩ. narratam in puncto , qa si aliud diceremus,sequeretur inęqualitas in d.lucris,quia si maritus præcessisset,sine dubio uaor fuisset lucrata x.ex donõne pp nu ptias seu ante nupt.uirtute d. pacti.& idem nunc ua ore pcedente maritus non lucraretur,quod esse non debet,quia æqualitas in talibus lucris est seruanda in tm̃,φ si ex parte unius est factum pactũ de lucrando,intelligitur factum ex parte alterius,ẽt si dictum nõ sit.C.de do.ante nu.l.fi.§.fi.& ibi no.de pac.connen.auth.æqualitas.& l.lege leonis.¶Quartò quia dicta additio vr̃ solũ auferre lucrum,quod maritus erat consecuturus ex forma veteris statuti sine sua prouisione,vc3 illam tertiam partem dotis, q̃ statutum uetus sibi dabat,non ãt lucrum,quod consecuturus est ex sua ,puisione uel pacto.quod muluplicitet oñditur.¶Primò,quia illud lucrũ statutarium est quodammõ de iure spãli,illud ãt quod ex conuentione partium,ẽt de iure cõi.Sed fortius est,quod bf de iure cõi,φ quod de iure spãli,& sic difficilius tollit in auth.de non alie. §. qa verisiĩe.ff.de test.mil.l.eius militis.§.militia missus.¶Secundò,qa lucrum statutarium consequit maritus ab ipso statuto ,& per ɔñs pt sibi auferri per 3̃rium statutum,nec põt de hoc maritus conqueri,qa sicut in ptãte statuentiom fuit dare,ita & tollere.ff.de le.3.l. si in prin.testi.de le.3.l.si mibi & tibi.§.in relegatis.facit de in lit.inr.l.uideamus.§.sed an index.de reg.iu.l.qui uetante.§.eius ẽ. Lucrum uerò proueniens ex pacto consequitur maritus ex sua ,puisione,vñ non censẽt statutum ĩ.dictum,seu additio sibi auferre, quod non dedit.ff.de adop.l.si arrogator.uer.cæterum.facit.l.2.ff. de interd.& rele.ad l.fal.l.3.§.sed si his.& l.pr.in prin.ff.ad treb.& l.debitor.in fi.q̃ ll.bene faciunt.possit.n. maritus conqueri tũc de tali statuto,tanq̃ iniusto,quia auferret,quod uon dedit. Sed ipse maritus sibi procurauit,& sic tanq̃ iniquum non ualeret.ff.de pol. li.l.totiens.in fi.Ad prædicta adde , quod alibi legitur,φ lex suum non denegat auxilium,ut no.in l.assiduis.ff. qui po.in pi.ha.in gl. magna.circa med. ¶Postremò facit ad prædicta, quia fortius est a quod quis ex sua ,puisione consequit,q̃ illud quod aliunde , & iõ difficilius sibi auferẽ.nt no.ff.de leg.3.l. id quod apud hostes.in 1.charta.per gl.& ff.de capti.l.ante pe.& C.de cond.inser.l.si uxorem.& ff.de fideic.lib.l.si filius.§.erit rubriano. ¶Dico igitur con cludendo,φ maritus non ob.additione statutaria , de qua ĩ. põt de dicta dote deducere dicta x.uirtute stipu.seu pacti de lucrando, dummodo forma d.pacti uel stipulationis hoc patiatur, vc3 quia conditiones d.pacti uel stipulationis sint impletæ.

SVMMARIA.

1 *Statuto stante, φ mulier habens filios possit tantum disponere de quarta suorum bonorum reliquis tribus reseruatis,& æqualiter distributis inter filios.*

2 *Mulier an possit de illis tribus quartis testari,& quo iure in illis ipsi succedatur.*

3 *Filius efficacius debetur portio de qua statutum disponit , quam legitima naturæ iure debita,quia hæc potest dissipari in uita,illa autem minimè.*

4 *Statutum an disponat formiter,an uero informiter,quid differat.*

Iura formiter,uel uniformiter,quid sit.

5 *Succedendi modus triplex est,ex testamento ab intestato & tertia species successio successor uniuersalis.*

6 *Soror dotata a fratre si ex forma statuti non succedit matri,an hoc intelligatur solum ex testamento,uel ab intestato,an uerò possit uenire tertio modo succedendi,ut successor uniuersalis cum fratre in tribus partib.reseruatis per statutũ.*

Statutum loquens in uno casu an extendatur ad aliud simile.

Materia auth.quas actiones.C.de sac.san.ec.hoc tractatur.

CONSILIVM CCCCXLII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN.¶Pro declaratione eius,quod quæritur , oportunum vr̃ declarare statuta, quæ p̃mittuntur.¶ 1 † Et quantum ad primum statutum non est dubium,φ de quarta parte bonorũ suorum potest mulier disponere,prout uult tam in filios q̃ in extraneos, tam in masculos q̃ in fœminas,ut ex fiue ipsius statuti patet.Et ideo cum quarta pars sit in sua dispõne, poreft in ea hr̃e hæredes ex testõ,& ab intestato. Et quibus sequitur, φ ista D.Vangelista non disposuit in uita sua de quarta parte bonorum suorum,prout in puncto p̃pponitur fecisse,tunc allegatio istius D.Bartholomeæ 3̃ fratres suos masculos esset optima, quia cum ipsa inuitetur testõ in petendo sua legata,non posset excludi uirtute secundi statuti,quod loquitur de filia uolente uenire ad successionem matris ab intestato.Si verò in d.quarta uellet uenire ab intest.cum fratribus,tunc posset excludi,postq̃ fuit ab eis dotata.& ita loquitur,& debet intelligi,& potest sanè dictum statutum s̃m.

¶Sed tunc est uidendum de tribus partibus bonorum, quas statutum primum unà cum additione uoluit reseruari filiis inter ipsos æqualiter diuidendas,qualiter dicti filii ad eas uocabuntur,& quo iure.Ad quod animaduertendum,φ dictæ tres partes bonorũ vñr ex forma d.primi statuti cũ additione subiacere restõni post mortem matris.Et sic est simile ei,quod subiacet restõui ex dispõne testatoris,quæ legi æquiparatur.in Auth.de nup.§.dispo nat. ¶Item est simile ei,quod unus coniugum lucratus est ab altero coniugũ, quia tenetur illud reseruare post mortem suam filiis ex illo matrimonio susceptis,si transeat ad secunda uota,& sic subiacet restõni legis dispõne.C.de sec.nup.l.fœminæ.Ex quibus elicio tres conclusiões.¶† Prima est,φ ad dictas tres partes seu quartas dicti filij non possunt uocari ex testõ ipsius matris,ẽt si ipsa mater eos instituerer æqualiter,uel inæqualiter,uel eis legaret.hoc probatur primò ex tenore d.statuti,quo permittitur matri disponere de quarta parte,de residuo uerò ptãtem disponendi sibi aufert.Ex quo sequitur si bene consideretur, φ proprium patrimonium mulieris hñtis filios,est quarta pars bonorum suorum,nam in illa censetur dña in uita & morte,ut possit de ipsa disponere.reliquæ uerò tres partes non censentur proprium patrimonium,cum de illis sit dña in uita,si in morte,& sic magis usufructuariæ cõparatur, sicut dr̃ in simili de eo,quod mater consecuta est ex successione unius filij, si postea transit ad secunda uota.C.de sec.nup. l. fœminæ. §. illud. ff.ad tert.l.mater.Hoc ẽt probatur eo.ti.auth.lucrum hoc.ubi dr̃, φ talia bona post mortem parentis reseruanda sunt filiis, & debẽt inter eos diuidi,non s̃m arbitrium ipsius parentis, ex quo sequit, φ dispõ ipsius parentis super eis nihil ualet.¶Item probatur.ff.de le.2.l.unum ex familia.§.si de falcidia.& §.sed si duos.in text.& gl. super uerbo hæreditario.ubi hr̃,φ in his,quæ subiacent restõni ex dispõne testatoris, ille cui debebat fieri restõ,instituatur ab eo,φ illam facere debebat,non vr̃ capere iure hæreditario , nec ex testõ ipsius,sed iure legati & ex testõ eius qui mandauit restõnem fieri, ita hic non ex testõ matris,sed ex dispõne statuti quod mandat filiis reseruari.¶Item probatur in l.sinautem.de le.1.& de leg. 2.l. meuio.ubi si debitor legat creditori,quod debet,non vr̃ legatum[a], nec ut legatum capitur,sed ut debitum.ff.de li.le.l.aurelius.§.fina. Sed istę tres quartæ sunt debitæ ex forma statuti , cum additione, igitur non capiuntur ex testõ ipsius matris,sed ex dispositione statuti.

a ¶Legatũ vid.Cor. in cons. 258.inc. quo ad primum. nu. 3. in 3.par.

¶Præterea facultas testandi debet esse libera in relinquendo æqualiter uel inæqualiter. Sed hic non esset libera,quia ex forma statuti debent istæ tres partes æqualiter diuidi inter filios.Aut igitur mater non æqualiter diuideret,& tunc non obseruat statutum, ideo eius dispõ non ualet,ut expresse patet in fi.in d.auth.lucrum. C.de sec.nup. Aut diuiditur æqualiter,& tunc nihil vr̃ dare de nouo,sed executioni mãdare quod lex uel statutum dat,ut in d.anth. lucrum hoc.in uerbo,lege distribuitur &c. Ex quibus omnib. concluditur in proposito nostro,ex quo d.D.Vangelista in uita sua disposuit de quarta parte bonorum suorum,res prælegatæ huic D.Bartholomeę cadunt sub aliis tribus quartis,φ prædicta D.Bartholomea non potest dicere se hr̃e ex cã testi. Si.n. uult uenire ex forma d.statuti & eius adiectionis,ubi dicitur φ reliquæ tres partes inter filios diuidantur æqualiter debet uenire ut filia & ad partem æqualem cum fratribus ex forma seu dispõne statutaria, quæ oĩa cessarent,si ueniret ut legataria,nam tunc non ut filia, sed ut extranea, nec æqualiter , sed pro eis quæ relicta sunt, nec ex dispõne statuti,sed ex dispõne testi,quod facere non potest,ut patet ex iuribus & rõnibus ĩ.all.non est ergo alle gatio sua 3̃ fratres suos ad euadendum s̃m statutum.¶Dicet aliquis,si prædicta sunt uera,φ filii in dictis tribus quartis non possint uenire ex testõ, ẽt si fint instituti,ut dictum est,sequeretur absurditas. Pone enim, φ mater quendam extraneum instituit in quarta parte bonorum suorum,filios uerò in tribus partibus,cæteri filij videbuntur præteriti, quia illas tres partes consequeretur iure instituto ut dictum est, & sic institutio extranei facta in quarta non ualebit,ut in Anthen. ut cum de ap.cogno.§.aliud.& quod no.in l.3.§.sed utrum.de mino.quodvi detur absurdum,& 3̃ mentem statuti , quod uoluit matrem libere posse disponere de quarta parte,dummõ tres partes remaneant filiis.Ad hoc rñ.& dico,φ imo ualebit tale testm̃, l3 filij non hẽant dictas tres partes ab eo,quia hñt ex forma seu dispõne d.statuti , q̃

succedit loco dispõnis testatricis, & in omnibus sapit eandẽ naturam, & sic est perinde ac si ista mr̃ hr̃et duo patrimonia, vnum liberum in quo põt quemlibet instituere quartam partem bonorũ suorum. Aliud quod ex dispõne d. statuti reseruatur liberis, q̃ reseruatio statutaria non minoris uigoris est, q̃ instõ matris, & hoc ne mr̃ ista defraudetur legis dispõne, & ut mens d. statuti seruetur, & uitetur absurditas. ff. de neg. gest. l. pomponius. ¶ Item dicet aliquis, pr̃ tenetur filio relinquere ltĩmam, & tñ constat de iure cõi ꝙ si pr̃ instituat filium in ltĩma, ꝙ ipse filius eam habebit iure instõnis, lʒ esset sibi debita, quod est ꝯ ea, quæ s̃. dicta sunt de his tribus partibus. ¶ †Sed tñ. ꝙ ltĩma debita filio de iure cõi non est ita debita, sicut iste tres partes sunt debitæ ex forma istius statuti. quod pʒ, quia quousque pr̃ nihil uult de iure cõi est debitum filio in bonis suis. de colla. bo. l. j. §. si impuberi. & quod no. in auth. si qua mulier. C. de sa. san. ec. hinc est, ꝙ pr̃ potest alienare & dissipare bona sua in eius uita, & filius fraudabitur ltĩma, ut l. non usq; adeo. ff. si quis a pa. fuerit manu. hinc est ꝙ dr̃ quasi magis esse debita, ut not. C. de iu. & fa. ig. l. 3. Sed non est ita in his tribus partibus, q̃ debentur ex forma statuti, quia statutum disponit ẽt in uita matris, hinc est ꝙ ipsa mr̃ non põt de eis aliquid disponere in eius uita, quod possit ualere post mortem, in uita tñ ipsius matris ualet dispõ pro iure, quod ipsa mr̃ uiuens habet, sed post mortem reuocatur. sicut dicimus in qualibet alia re debita verè in uita, lʒ effectus porrigatur post mortem. ff. de le. 2. l. peto. §. p̃dium. meritò ergo sequitur ꝙ s̃. ꝓbatum est, ergo dispõ matris in illis tribus partibus nihil operatur, ẽt si eas relinquat filiis, & ꝙ ipsi filii magis ꝯsequuntur ex statuto, q̃ ex dispõne matris. Sicut dicimus in quarta, q̃ debetur impuberi arrogato in bonis arrogatoris. ff. de ado. l. si arrogator. & hoc de prima conclusione. ¶ Secunda principalis conclusio est, ꝙ ad dictas tres partes filii non uocanẽ tanq̃ hæredes ab intest. si cõtingat matrem de ipsis non disponere. quod sic ꝓbaẽ. si hoc diceremus, sequeret talis absurditas. ¶ Pone ꝙ mater fecit testm̃, in quo extraneum instituit in quarta de aliis tribus partibus, & de filiis nihil dixit, puto ꝙ tale testm̃ ualeat, quia d. filiis prouidetur per statutum de dictis tribus partibus, q̃ ꝓuisio succedit in locum prouisionis matris, & sic cum satis sit eis consultum, præteritio ipsorum non est eis nociua, ideo non reddit testm̃ nullum. ar. ff. de li. & posthu. l. si posthumus. §. quod uulgo. & quod no. Bar. eo. ti. l. gallus. §. qd & si tm̃. facit. eo. ti. l. mulis. & no. ff. de uul. & pup. l. cum ex filio. in prin. ¶ Nunc ergo, si diceremus, ꝙ dicti filii hr̃ent dictas partes ab intesta. sequeretur absurditas. s. ꝙ ista mater hr̃et unum hæredem in suo testõ, s. in tribus quartis, quod ius nostrum non patitur, ut in regula iuris.

4 ¶ †Præterea statutum istud cum additione disponit informiter de illis tribus partibus dicendo, reliquæ tres partes inter filios æqualiter diuidantur, si. n. diceret in reliquis tribus partibus filii æqualiter succedant, uel sint hæredes æqualiter, tunc diceretur disponere formiter, & iure successionis ab intest. posset dici ꝙ uenirent ea dispõne huius statuti. Sed quia dicit, ꝙ diuidantur est iformis dispõ, iõ ex ea tm̃ ueniũt, sicut dicimus in si. in iurõ, qd̃ si præstitum est formiter, ut puta iuraui ꝙ titius uendidit mihi talem rem. tunc oritur uel datur mihi actio exempto. ff. de iu. iu. l. si duo pa. §. si quis iurauerit. Sed si informiter, puta ꝙ titius tenetur mihi in x. non exprimendo ex qua cã. tunc datur mihi actio in factum ex illo iurõ. C. eo. ti. l. actori.

5 ¶ †Tertia principalis conclusio est, ꝙ ad dictas tres partes uocantur filii ex dispõne huius statuti non tanq̃ hæredes ex testõ, uel ab intest. ut dictum est, sed tanquã successores u r̃es, quæ est tertia species separata a prædictis, sicut uidimus in fisco, in quem bona alicuius deuoluuntur qui non est hæres, sed uniuersalis successor. ff. de fideiuss. l. inter eos. §. fina. & ibi no. & in patre qui occupabat olim omnia iure peculii non hæreditario. ff. de cast. pecu. l. 1. & 2. & dicebatur uniuersalis successor, ut in eum transiret illa quæ in hæredem transire solent. ff. de iud. l. tã ex ꝯtibus. Et ideo dicti filii tenentur ad onera, sicut si essent ueri hæredes pro illis tribus partibus. C. ad l. iul. de ui. pub. l. si tutoris. cum habeant bona tanquam successores uniuersales ex dispõne legis uel statuti. iuxta ea quæ no. per doc. in l. pu. bon. ff. de uer. si. & l. mulier bonum. de iure du. l. bonorum poss. l. 1. per Bar. Nec potest sequi absurditas de qua s̃. quia quis bene potest esse cum uno hæres ex testõ in certa parte, & cum alio successor uniuersalis in alia parte, ut patet in relegato, cui est adempta in sñia certa pars bonorum. Nam in illa parte fiscus erit successor uniuersalis, & in alia parte poterit testm̃. ff. de interd. & rele. l. 3. & l. relegatorum. §. ad tps. & §. hæc est dñia. de testa. l. eius qui. §. j. ea quibus vr̃ sequi talis conclusio, ꝙ matre mortua ab intesta. filii possint petere & hr̃e tres partes bonorum tanq̃ filii & tanq̃ eis debitas ex dispõne statuti, ẽt si dicant se nolle esse hæredes matris, quæ conclusio vr̃ ad literam probari in si. C. de sec. nup. auth. hæres. ff. de le. 1. l. filiusfam. §.

6 cum quis. Et prædicta quantum ad primum. ¶ †Quantum uerò ad fm statutum, quo mulier dotata a fratre prohibetur succedere matri, non est dubium ꝙ d. statutum habet locum, qñ succeditur ab intest. non cum ex testõ, & sic in quarta parte, de qua põt mulier disponere, locum hr̃e põt, quia in ea põt hr̃e hæredem ex testõ, & ab inte. ¶ Sed in his tribus partibus, in quibus nec est testõ nec ab inte. iure hæreditario. sed mõ q̃uo s̃. q̃ritur. An locum hẽat, vcʒ ꝙ ad partẽ dictarum trium partium non vocet, si dotata sit. Et vr̃ ꝙ non, quia causæ sunt diuersæ, ut dcm̃ est. ꝯrium puto, ꝙ iste modus veniendi. s. ex forma statuti tanq̃ successores vr̃es hẽt quasi oĩmodam similitudinem cum cã intestati, quia sicut illa cã intestati a lege cõi descendit. ff. de ver. sig. l. lege obuenire hæreditatem. sic ista cã descẽdit a lege statutaria. ¶ Item sicut veniens ex illa cã sentit onera actiuè & passiuè, sic venientes ex ista d. l. tutoris. ad l. iul. de ui. Igitur dẽt idem iudicari de ista quod de illa, sicut dicimus in si. de ꝯtibus innoĩatis, de quibus idem iudicandum est, ꝙ de noĩatis q̃bus assimilantur. ff. de p̃scr. uer. l. nãlis. §. at cũ do. & §. ꝙ si faciam. ¶ Ad ꝓpositũ ergo & ad solõnem nostræ q̃õnis redeundo rñdeo, & dico ꝙ ex quo ista D. Vangelista in sua uita alienauit tot bona, q̃ ascendebant ad quartam partem, d. bona alienata computantur ĩ quartam q̃ sibi concedit a statuto. ff. ad tre. l. marcellus. §. res q̃. ubi casus in fi. ¶ Restat igitur, ꝙ residuum dictorum bonorum deuolutum fuit ad oẽs filios æqualiter iure vl̃is successionis, & tanq̃ ad filios, & sic dispõ seu testm̃ d. D. Vangelistæ super eis nihil valuit, maximè quia inæqualiter distribuit inter eos faciendo d. prælegata, ut in præal. auth. lucrum hoc. C. de sec. nu. ¶ Cum itaq; d. cã deuolutionis filiis causæ intestati, ut s̃. probatum est. & in utraq; filia dotata a fratre excludatur per statutum fm, dictaq; D. Bartholomea fuit a fratribus suis dotata. Concludendum est d. D. Bartholomeam esse excludendam, omniaq; bona inter masculos æqualiter diuidenda, pro cuius confirmatione facit statutum s̃. ultimo loco relatum. ubi dr̃, ꝙ soror dotata a fratribus de bonis cõibus non possit redire ad diuisionem cum eis. Nam & ista bona in uita ipsius matris videbantur cõia inter istos filios oẽs, ex quo post mortem eius erant omnimodo communicanda. ar. ad hoc optimum. ff. de cond. inst. l. 4. in prin. ¶ Restat nunc respondere ad vnum, quod facit dubium. Nam cum statutum fm s̃. relatum, per quod filia seu soror a fratre dotata excluditur a successione materna, loquatur cum ab intestato succeditur matri, non vr̃ habere locum in casu nostro, in quo veniunt filii non tanq̃ hæredes, sed tanquã successores vl̃es, quia isti casus sunt diuersi, vt dictum est. & lex loquens in vno casu non extenditur ad alium similem, qñ legis correctio inducitur, vt no. C. de sac. san. ec. auth. quas actio. hic autem per istud statutum corrigitur ius commune, quod vult masculos & fœminas succedere æqualiter matri, cum ergo statutũ hoc corrigat ius cõe cùm filij veniunt ad successionem tanq̃ hæredes non debet extendi ad alium casum. s. cum veniunt tanq̃ successores vl̃es, quia iste casus in verbis statuti nõ comprehenditur, & sic relinquitur dispositioni iuris communis. l. si cum dotem. in prin. ff. so. matr. cùm sit stricti iuris. l. quicquid restringendę. de ver. ob. ¶ Ad hoc respon. pluribus modis. Primò sic, & est satis clara responsio. Dico ꝙ imo casus noster est expressus in uerbis statuti. Nam statutum dicit, ꝙ mulier dotata a fratre matri suæ ab intestato non succedat, certè illa verba sunt ita generalia de se, ꝙ casum nostrum comprehendunt. Quod sic ostenditur, mulier dicitur decedere ab inte. qñ non fecit testm̃, vel fecit sed est nullum. ff. de suis & leg. l. j. in prin. Item tali mulieri sic decedenti sine testõ possunt filii dupliciter succedere. s. tanq̃ hęredes. s. in vna quarta, & tanq̃ successores vniuersales, vt in tribus aliis quartis, & vtraq; dicitur successio, quia successio dicitur in vniuersum ius quod defunctus habuit. ¶ Cum igiẽ istud statutum non arctet se ad eum casum, cũ filij veniũt tanq̃ hæredes, sed loquitur generaliter & indefinitè. s. ꝙ non succedat. pʒ ꝙ casus noster est expressus in statuto prædicto verbis generalibus. Nam expressio dicitur tripliciter. s. verbis gñalibus, verbis specialibus, & verbis singularibus, vt no. Bar. in l. 1. ff. de vul. & pup. cum itaque verba statuti cõueniant & locum habeant in casu nostro, ergo & ipsum statutum vel eius dispositio, quia cùm cõueniũt verba legis, conuenit ipsa lex. & econtra. ff. de accus. l. hos accusare. §. omnibus. de dona. inter vi. & vxo. cum hic statut. §. si sponsus non

est ergo

est ergo verū dicere, q iste casus noster sit diuersus a casu in statuto cōprehensus. Nā istud posset pcedere, si statutū diceret, q mulier dotata nō posit esse hæres matris, sed istud dicit, q posut succedere, qđ est verbū generale cōprohendens vtrāq; successionem, ergo in verbis d. statuti comprehenditur iste casus. ¶ Præterea gl. q est in d. auth. dicit, q lex correctiua,[a] q loquitur in vno casu, puta in ecclesia, non extenditur ad aliū casum q est diuersus in substantia, puta ad ciuitatem, licèt in aliquo habeant similitudinē, puta ī præscriptionibus. nā ecclesia & ciuitas diuersæ sunt oīno inter se, & quo ad substantiā licèt olim in præscriptione centū ann. essent similes. dicta ergo auth. quæ corrigit d. cpa in ecclesia, nō extenditur ad ciuitatem. Sed in casu nřo isti duo modi succedendi. s. iure hæreditario & iure vl'is successionis non sunt diuersi in substantia, imo se hñt vt genus & species, & sic participant in substantia. qđ patet, quia ad positionē speciei seqī positio generis. ff. de lega. 3. l. si quid carū. §. inter emptū. & ēt genus inest speciei, sicut animal inest homini. facit de fun. instr. l. fi. ¶ Præterea ad hoc apparet, q isti modi succedendi sint quasi idē, qa vtroq; modo succeditur æqualiter. Itē in vniuersum ius qđ defunctus habuit, & sic vterq; in honore debitorū actiuè & pasiuè. Itē vterq; p rebus suæ successionis hēt petitionē hrditatis, vt no. C. de his qb. vt indi. l. j. vbi gl. dicit, q fiscus q non est hæres, sed vl'is successor, vt d. l. inter ea. §. fi. de fide. hēt petitionē hæreditatis, & oēs ll. ti. de pet. hære. quæ habent locū in hærede, habēt ēt locū in fisco, vt patet ex illa gl. & eodē mō puto in mō agnoscēdi. nā eo mō, quo agnoscitur hæreditas, puto q ista successio agnoscat, solū est dria in hoc, quia hæreditas ab intestato deferī ex cā volūtaria defuncti, qa defunctus pt alīū instituere & auferre venientibus ab intestō, q si non facit iure tacito, eis relinqueī vt l. qs cū nullū. de iure codi. Sed si ista successio deferī ex cā necessaria, mater non pōt filijs eā auferre obstāte statuto, pp qđ pdit illud nomen hrditariū, & remanet in generali noīe successionis, cū itaq; sit idē cā i substātia, patet q nō ob. illa gl. quæ loquit in casu penitus diuerso. ¶ Præterea in casu nostro est illa & eadem ratio, q mouit statuentes, voluerūt. n. q dos, q frater dat sorori, succedat in locū portionis, q soror erat habitura de bonis maternis, ne frater duplici onere grauet, q rō locū hēt qualitercunq; soror velit cū fratre venire, siue tanq hæres de iure cōi, siue tanq successor vl'is ea forma statuti, ergo vtroq; casu excluditur. Quinimo magis vī excludēda, cū vult venire vt vl'is successor, qa tūc venit ex dispōne statuti, ergo ex forma alterius statuti facilius pt sibi auferri dicta successio, q si veniret de iure cōi magis. n. pōt statutū auferē qđ ipsum statutū dat, q id qđ dat ius cōe. arg. ff. de reg. iur. l. qui vetante. §. eius est. ff. de adop. l. si arrogator. vbi ergo est eadē rō vel maior q sit in statuto, debet hēe locū statutū, qa statutū hēt locū, vbicūq; mēs statuentiū locū habet, mēs aūt ex rōne colligit. l. cū pr. §. dulcissimis. de leg. 2. & ideo dicimus, q vbi habet locū mēs statuti, similiter & verba eius. ff. de verb. sig. l. noīs & rei. §. verbis ex legibus facit qđ no. Bar. in l. 2. ff. vti posi. Itē casus tacitus a statuto vī expressus, qñ ex mente & idētitate rōnis pcedit. ff. de no. op. nun. l. pćtor. in prin. cū sua gl. & C. de reuo. dona. l. his solis. in fi. ibi. satis ēt tacitè cautū putamus, &c. ¶ Præterea statutū supradictum hēt locū in vna quarta, de qua mater pōt disponere, vt s. dictum est, ergo & eodē mō in alijs tribus quartis, de quibus non pōt disponere, qa re vera vnicū est patrimoniū, & non plura. ff. de eac. tut. l. iurisperitos. §. j. ergo non debet diuerso iui censeri. ff. de vsur. l. cū q ædes. & ad l. fal. l. in quarta. §. j. & ibi not. in gl. ¶ Concluditur ergo ad gl. d. auth. quas actiones. q statutum loquens in vna psona vel in casu non extendit ad alium casum diuersum in substantia, sed aliū, qui est idem in substantia, licèt in accidentibus sit diuersus, bene extenditur, vt in casu nostro. Item dico, q statutū loquens in vno casu non extenditur ad alium casum similem diuersam tñ rōnem hñtem. Nam ecclesia & ciuitas erant similes in præscriptione, quia ī vtraq; locū habebat præscriptio, centum ann. p l. fi. c. ti. tñ rōnes erant diuersæ. Nā Imperator fuit motus ad statuendū hoc in ecclesia fauore religionis, sed in ciuitate fauore publico, vel alia ratione diuersa. Illa ergo auth. quæ corrigit. l. fi. in ecclesia & ēt suam rōnem, non corrigit in ciuitate in qua viget ratio diuersa. Sed qñ est alius casus similis habens eandem oīmodā rōnem, dī esse idē, ideo ad illū extendit, qa est ex mente statuti, q magis debet extendi q verba. C. de lib. præter. l. iij. Nam vt inquit eleganter dñs Bald. in l. de quibus. ff. de legi. quando in pluribus casibus est vna & eadem ratio, tunc vna & eadē rō decidit oēs illos casus non per extensionē, imo sicut genus cōprehendit spēs, sic generalis rō diuersas species. Et ideo expresso vno casu pp dictam rōnem veniunt oēs, in quibus viget dicta ratio. ad qđ optimè. ff. ad Treb. l. mulier. in prin. & quod no. in l. Gallus. §. & quid si tm. de lib. & posth per Pet. & Bart. & ita loquitur casus noster. Nā vna est ratio istius exclusiui, videlicet ne filia duas habeat portiones. s. dotē a fratre, & postea portionē in bonis matris, certe ista ratio locū habet siue velit venire tanq hēs siue tanq vniuersalis successor, & ideo expresso vno casu pp dictam rōnem, venit alter qui sub eadem rōne cōprehenditur, quia statutū non expresit dictū casum pp se, sed pp dictam rōnem, ergo vbicūq; locū habet d. ratio, similiter & statutū, quia posito fundamēto sequunī oia, q ex illo fundamento depēdēt. ff. qđ vi aut clā. l. nam origo. ergo dr tunc extensio, sed idētitas tunc aūt dicitur, q extensio, qñ essent diuersi casus habentes diuersas rōnes, licet similes, vt in ecclesia & ciuitate quoad pscriptionem, tunc. n. est extensio, quia est qdā progressio termini ad terminū per adæquationē seu paritatē rōnū. & sta loqī gl. d. aut. Nā tūc correctio i vno casu nō extēdit ad alterū.

[a] ¶ Lex correctiua. An aūt lex correctiua extēdat. uid Cor. in cōs. 198 incip. licet nu. 9 in 4. parte.

S V M M A R I A.

1 *Pensionem pecuniæ certam qui recipit de aliquo fundo, uidetur habere illum fundum pro dicta pensione obligatum, nec cessione facta de tali pensione uidetur factus dominus fundi nec usufructuarius.*

2 *Pensionem percipiens in pecunia non tenetur ad onera fundi & expen. sed is solum qui percipit fructus.*

CONSILIVM CCCCXLIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ 1 † Vī dicēdū prima facie, q d. Sempronius debeat cōferre ad dictas expen. pro sua rata. Nā ipse & seius vīr hēe istum fundū cōem, vz Seius p nouē partibus, quia soluit noningentos flore. & Sēpronius pro duabus, qa soluit ducentos, quasi totus fundus diuidaī in xj. partes, quarū nouē Seius, duas Sēpronius habeat, sicut fit in simili. ff. ad Treb. l. marcellus. ff. de lib. & posth. l. si ita scriptū. ff. de hær. inst. l. clemens patronus. & l. si seruū. §. hæreditas. & si sic, ergo vterq; teneī conferre pro sua rata, C. de edi. priua. l. si vt pponis. ff. p soc. l. cū duobus. §. idē rndit. ¶ Præterea iste sempronius fuit positus in locū istius titij cedentis, vt patet ex instřo cessionis, ergo debet subire oīa onera q incūbebant Titio. ff. ad Treb. l. q quadringenta. Sed nō est dubium, q Titio tanq dño incūbebant d. impensæ. ff. de vsufru. l. hactenus. ergo & sempronio p ea parte, qua Titio successit. s. p duabus partibus de. xj. ar. C. de hær. ac. l. pro hæreditarijs. ¶ Præterea si diceremus, q res nō esset cōis inter eos, sed q seius sit insolidū dñs, Sempronius aūt sit vsufructuarius, adhuc idem vī dicendū, q ad aliquas impensas teneaī, vt d. l. hactenus. de vsufr. & l. si pendētes. §. si quid cloacarij. cū. n. sentiat emolumentū, naturali rōne 2 debet sentire onus. iuxta illud. Cōmoda qui sentit, &c. vt in regula iuris. facit. ff. cōmo. l. cōmodato. §. possunt. ¶ His non obst. Zriū puto, pro cuius euidentia videndum est, quod ius videatur in istum Sempronium translatum per cessionem factam a Titio. Et certè non potest, dici quòd in ipsum sit translatum dñium directum, qđ habebat ipse Titius. Nam aut diceremus, q esset translatum in totum, seu in toto fundo, & hoc est falsum, quia precium, qđ ipse Sempronius dedit, non æquiualet toti fundo, ergo &c. vt not. in l. j. ff. de superficie. Aut dicemus, q sit translatum pro parte, & tunc idem, quia non apparet pro quota parte. s. verum pro tertia, quarta vel vj. ergo cum portio sit in certa, non pōt dici q aliqua quota sit portio translata. arg. ff. de acq. pos. l. locus. Nec ob. qđ s. dixi q videtur translatum dominium pro duabus partibus de xj. nā istud posset procedere, si simpliciter fuisset facta venditio vsq; ad quantitatem ducentorum. Sed in casu nostro fuit ista cessio restricta in effectu. s. ad annuam qtitatem. xvj. florenorum. ¶ Constat aūt, q duæ partes de xj. possunt annuatim reddere plus vel minus, q sit ista quantitas expressa, igitur pro hoc vīr partes illud voluisse, qa ex posterioribus præcedentia declarantur. de leg. 3. l. quisquis. & quod ibi no. de hæred. inst. l. qui non militabat. §. lucio. & l. cum in testō. §. fi. ¶ Per hoc rñdetur ad fundamentum primo loco factū, quia ex hoc q limitata fuit quantitas emolumēti, qđ sempronius erat percepturus, non pōt dici q duæ partes de xj. sint translatæ. q plus vel minus reddere possunt. ¶ Item dico, q nec vtile dñium in dicto fundo videtur translatum in totum, vel pro parte eadem ratione, quia dñium vtile regulariter fm directum. ar. ff. de negor. gest. l. sctio. ¶ Itē dico, q nō pōt dici trāslatū ius vsuf. qđ patet, qa vsufructuarius dī ille, q pōt fundū colere, & fructus de manu sua p ipsum pcipere, si verò hēt pcipere de manu aliena, non dī habe-

re ius vsufructus.ff.de vsufru.lega.l. fundi Trebatiani.& plenè per gl.ff.de vsufr.l.si quis ita. Sed iste Sẽpronius non habet colere nec fructus pcipere, sed solũ quantitatẽ pecuniariã, s.16.annuatim, ergo &c.& p hoc tollit rõ, q.s.facta est in ƺrium. ¶Quid ergo dicemus? rñdeo nõ uideo, q alius intellꝰs possit dari huic, nisi iste, videlicet q iste Titius pro ducẽtis, q̃ pcepit Sempronio, uoluerit eidẽ Sempronio. 16. annuatim dare sup dicto fuodo, & sic dictus fundus & eius fructus fuerunt huic Sempronio pro dictis.16. obligati, hoc vr̃ in simili determinare Bar.post Dy.ff.de an.lega.l.fundus. per l.codicill.a.§.institutu de leg.2. facit l.2.& l.Lucius.de ali.leg. & sic dictus Titius est personalr̃ obligatus ad dicta.16.& ista obligatio non traosit in singularẽ successorẽ fondi.l.Seiom.ff.de ƺhen. emp.l.fi.¶Item dictus fundus est realr̃ obligatus.& ista obligatio bene tranbt.ff.de pig.act.l.si conuenerit.§.fundus. ¶Nuuc ad ppositum certũ est, q creditor hñs fundũ pignoratũ nõ tenet ad expensas fundi, imo si quas fecit necessarias vel utiles, põt repetere.ff. de pig.act.l.si necessarius, in prin.& l.si seruos. Nec ob.qd̃ i instro dr̃, q Titius cessit & Semproniũ posuit io locum suum, per qd̃ ur̃, ius, qd habeat, in eũ transtulisse. Nã ex his q̃ dixi, apparet ƺrũ, qa talis cessio non patit̃ hunc iotellꝰm, quia esset absurdũ p ea q̃ dicta sunt, ergo &c.ut l.Pomp.de neg.gest.Sed intellꝰn quẽ.. s.cũdo loco dixi, bene patitur, nec istud verbũ repugnat. Nã & ille, qui cedit actionẽ quã habet, nõ abdicat a se oẽ ius, cũ apud eũ remaneat directa, q̃ nõ põt ab eius ossibus separari.l.si qs ergo. de pec. ergo oec iste Titius vr̃ a se abdicasse, p ea q̃ dicta sunt. Sed solũ obligaise, pp qd̃ vr̃ positus Sempronius in locũ suũ, qa vtit iure ipsius Titij, vt patet.ff.de pi.l.superatus.§.p iniuriã. Sol. vr̃ ista qõ determinari p gl.q̃ est.C.de anno.& tribu.l.j.& qd̃ ibi no.per Bar.qui dñr, † q qñ qs locat fundũ suũ ad anouã pecuniariã pẽsionẽ, ita q oẽs fructus siot remãsuri peucs colonũ, & dñs pcipit solã pecuniã, q tunc oia onera rei ptinent ad illũ, ad quẽ puoent fructus, sed hic iste Sẽpronius solã pecuniã pcipit, & Seius oẽs fructus, ergo ipse solus Seius tenet ad onera. Sempronius aũt sioe diminutione dẽt ƺsequi suã pẽsionẽ. Et p p̃dicta rñsum est ad id, q q̃rit̃, & ad rõnes in ƺriũ factas.

a ¶Dotare. vide tamẽ d. Bar. Sozi in cõ li.6.ς.ic. cir.ver.] qa ul-l. in cir ca prin. io] pec. q licet pater te neal totiens & quotiẽs opus fuit e.i filiã dotare. tñ si semel fuit dotata & eã cõ sumpsit non teneri amplius do tare si sua culpa ƺsum psit.

SVMMARIA.

1 *Pater tenetur satisfacere tertio redimenti filium suum de captiuitate etiam emancipatum, etiam q filius mortuus sit antequam domum accesserit.*

2 *Item & expensas in infirmitate, & expen.funeris. & 3.*

3 *Confessioni filij quod stetur de redemptione, & q ex ea pater obligetur etiam si summa sit maxima. & 1.*

CONSILIVM CCCCXLIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶Viso puncto supradicto, dico q pater dicti Bar.& eius heredes tenentur dicto Gabrieli ad dictas summas. Et quantum ad summam solutam pro talia probatur. † quia pater tenebatur dictõ Bar. redimere a dicta captiuitate necessitate causatiua. alias.n. tanq̃ indignus veniebat priuandos eius successione. C.de epis.& cler.aoth. si captiui. ergo si Gabriel redemit, gessit negocium ipsius patris ipso gestu, & sic tenetur ratificare & soluere.ff.de neg.gest.l.soluendo.& l.oam & seruus ad qd̃ optime facit.l.quis.cum l.seq.ff.sol.mat.vbi habetur, q si maritus soluit dotem constante matri. de redimẽdo filium molieris ex alio matrimonio de captiuitate, vel als necessarias personas mulieris, dr̃ iustè & utiliter soluere, & mulier teneatur ratificare, nec a marito potest repeti sol.mat. quia liberata est per dictam solutionem. vertitur.n.in hoc paterna pietas.C.capti.capriuum. ¶Sed huic videntur obstare aliqua. Primò, q gestio prædicta nõ fuit sortita utilem effectum, cum dictus Bar.fuerit mortuus anteq̃ domum rediret. Sed respondeo, q hoc non obstat, quia sufficit q utiliter fuerit negocium gestum a principio, licèt effectus noo fuerit secutus. ff.de neg.gest.l.sed an vltro.§.1. ¶Secundò, quia pater uel eius heredes vr̃ q possint dicere se potius voloisse q d. Bar. moreretur in carceribus, q̃ q fuerit redemptus pro tãta pecunia, vnde cùm præcisè non teneretur redimere, vr̃ q eius negocium utiliter nõ sic gestum, maximè si sit graue dicto patri vel eios hæredibus dictam pecuniam soluere, arg.ff.de pign.act.l. seruos.de rei uen.l.in fundo. Sed ad hoc respondeo, q ipse pater non poterat hoc dicere. qood patet, quia de seipso noo potuisset hoc dicere, si fuisset captus & redemptus pro quacunq; qoantitate etiam maxima. ff.de pec.leg. l.Stichus.ubi no.per glo.& doc.ergo non potest dicere de filio, de quo non minus terretur, q̃ de seipso.ff.quod met.cau.l.isti quidem oec ergo hæres dicti patris. ¶Tertiò posset obijci, quia dicitur in facto q dictus pater emancipauerat dictum filium, & sibi assignauerat iuam portionem & ultra, vnde cum illa consumpserit, non tenetur vlterius.arg.ff.de leg.3.l.fin.§.si quis.10.ff.de leg.3.l.cum pater.§.pater certam.ad l.fal.l.cum qoo de pe.§.fin. Sed respondeo q imo tenet, qa hæc necessitas pcedit ab ipsa natura, q̃ adhuc durat eadẽ, licet fuerit emãcipatus.ff.de lib.& posthu.l.filio, ad hoc bene facit.ff.de lib.agn.l.si qs a liberis.§.j.vbi dr̃, q pr̃ tenet alere filiũ emancipatũ, sicut filium io ptãte, qa hæc necessitas descendit ex æqtate & charitate sanguinis, q̃ durat post emancipationẽ. facit de acc.l.hos accusare.§.oĩbus.ff.de ca.di.l.tutelas. ideo ergo in redẽptione, cuius cã ita fauorabilis est, sicut alimẽtorũ.C.de do.l.si quis p redẽptione. Nec ẽt ob.q sibi assignauit partẽ suã, quã consumpsit. ¶Nã & hoc videmus in simili, licet filia pdiderit dotẽ, q̃ pater sibi dedit, tũ adhuc tenet pater iterũ eã dotare.a ff.so.ma.l.si cũ dotẽ.§.j.& ibi no.per gl.& doc.hoc ẽt expssè determinat Bal.in auth.si captiui.in fi.de epis.& cle. p l.libertus q operarũ.ff.de op. lib. Nam & si legitima non sufficit io dotẽ vel alimenta, tenet pr̃ supplere.vt patet in l.mulier.§.cũ proponeretur.ff.ad trebel.

2 ¶†Quartò põt dici, q iste Gabriel probat se soluisse d. tallã per cõfessionẽ d.Bartoli, q̃ nõ vr̃ piudicare patri, & eius hæredibus.ff. ad Velle.l.seia mãcipia.C.de don.ante nup.autheo. sed iam necesse.C.de bon.pscr.l.si quis posthac.& qd̃ no.Bar.in l. cum filius.de ver.obl.Itẽ instrm factũ inter Gabrielẽ, & Bart. oon vr̃ probare ƺ patrẽ d. Bartoli & eius hẽdes.arg.ff.de iterr.act.l.fi.& qd̃ no. per Cy.C.ad velle.l.antiqoẽ.& depositi.l.desiderũ.& p Bart. in l. admonendi.ff.de iureiur.Sed ad ambo p̃dicta rñdeo, q dicta cõfessio & instrm nõ possent piudicare alteri penitus extraneo, & æque principali, cuius obligatio nõ depẽderet ex obligatione istius Bartoli. Sed cũ obligatio istios pr̃is depẽdeat ex obligatione istius filij, qa se habet tanq̃ fideiussor, confessio filij piudicat patri, sicut confessio principalis piudicat fideiussori, & ẽt instrm cũ principali cõfectõ. extra de fideius.c.ij.ad hoc.ff.de pb.l.cũ pba.ff.de ædi. edic.l.qro.§.fi.expssè determinat glo.in l.3.ff.si ex noxa. cã aga. q̃ dicit, q coofessio filij nocet patri, nisi pater contrariom probet.

¶Concluditur ergo, q d.Gabriel põt conuenire hæredes patris d.Bartoli actione neg. gest. maximè, qa coniecturæ sunt, q dicta impensa & redẽptio fuit facta de voluntate d.patris, quia dr̃ in facto, q dictus pater fecit vel fieri depositum in Florentia pro redimedo d.filium, & cũ sciret eũ mortuũ, restitui fecit sibi depositũ, & hoc probatur. Cum ergo ex hoc appareat, q ipse voluerit eũ redimere, psumendã est, q voluerit ẽt, vt alius redimat.ff.de condi.& dem.l.cũ seruus.circa fi.& qd̃ no.de vsufr.l.æqssimũ.§.j.in gl. q̃ incipit.& ita mutat.de pig.ac.seruos.in prin.& qd̃ ibi not. de iure fisci.l.edicto.§.extat.ver.si tñ. Prædicta vera de expen.ipsius talliæ principaliter impositæ, idem est de alijs impensis sine quibus redẽptio fieri potuisset.ar.ad hoc.ff.ad l. fal. l.quantitas patrimonij.C.de iure delib.l.fi.§.in cõputatione. ¶†Item in expensis factis in infirmitate, puta in medicinis q̃ ita incũbebant patri, sicut expensa redẽptioois & alimeotorũ.arg.eorũ q̃ no.ff. sol. matr.l.si ab hostibus.§.fi.per gl.ff.de ædil.edic.l.q si nolit.§.culpam. ff.de lib.agn.l.necare. ¶Idẽ in expensis funeris, q̃ similiter incũbebant patri, licèt iste filius esset emancipatus, si hęres nõ reperitur vt psupponitur, & nulla eius bona extabant, vel extant. ff. de relig. & sump.fune.l.in patrem. & l.q si nulla.

SVMMARIA.

1 *Directa rei uendicatio, vel utilis, vel publiciana quando intentatur, qualiter procedatur, quidue probari debeat.*

2 *Iurisdictio an præscribatur spatio longi temporis.x.annorum & an sufficiat habere titulum ab uno & possessionem ab alio.*

3 *Libelli uerba in quo dicitur petit iure quasi dominij quid intelligantur de utili dominio.*

4 *Ciuitas retinet possessionem iurisdictionis loci per potestatem.*

5 *Testes singulares an præscriptionem iurisdictionis probant.*

6 *Solennitas iuris ciuilis, quando remittitur idem est ac si diceretur, procedatur de plano sine strepitu &c.*

CONSILIVM CCCCXLV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶In causa, q̃ vertitur inter cõitatem ciuitatis Massæ agentẽ & petentem ex parte vna, & filios d. Orlandi de malauoltis de senis ex altera super castro petra posito in maritima ciusq; iurisdictione & districtu q castrum p dictos filios possidetur. ¶Super eo, qd præsentialiter a me quæritur, vcз vtrum sententia lata per officiales mercantiæ ex cõmissione magnificorũ dñorũ priorũ cioitatis Senarũ sup dicta causa io fauorem dictæ communitatis, & cõtra dictos filios, sit iusta attẽta veritate facti, & his quæ corã dictis officialibus pducta sunt. Ad hoc, vt veritas magis elucescat detegẽda prio loco existimaui

ea, quæ

ea q̃ rẽ istã põt reddere dubiã, & q̃ opponuntur ei, & qđ uerũ puto, concludere intendo. Si quidem opposita iuxta se posita clarius elucescunt. ar. de his q̃ sunt sui uel alie. iur. l. j. in prin. ff. de pecu. l. pomponius. §. si is. ¶ †Vr̃ ergo dicendũ, ꝙ dicta snĩa sit iniusta arguendo a sufficienti partiũ enumeratione, nã aut ipsa cõitas uel eius sindicus intentauit in suo libello dñium directũ & directã rei uendicationẽ, tanq̃ ipsum dñium habuerit a suis auctoribus, aut intentauit dñium utile, & utilẽ rei uendicationẽ, tanq̃ a suis actoribus habuerit cãm acquirendi, uidelicet titulũ & traditionem. Sed ipsa postea possidendo longo tpe p̃scripserit, & p p̃scriptionẽ acquisiuerit, aut intentauit quasi dñium & publicianã q̃ ꝓ ipso cõpetit, q̃ datur ei q̃ incepit vsucapere uel p̃scribere, ut colligitur ex illo uerbo apposito in libello, dũ dicit, uel quasi. Quodcunq; nũc istorũ dicamus, vr̃ manifestẽ ꝙ dicta cõitas non ꝓbauit suã intentionẽ, uel id qđ erat cã suæ intentionis, & sic debuerunt dicti filij possessores absolui. C. de eden. l. q̃ accusauit. ff. de ꝓba. l. actor. ff. de rei uẽ. l. fi. vñ cũ oppositũ fuerit factũ, vr̃ iniusta snĩa. Nã iniustũ est alicui tribuere, qđ suũ non est. ff. de iusti. & iur. l. iustitia. in prin. a ꝯrio sensu. paria verò sunt non esse, & non apparere. de testa. tute. l. duo sunt titij. ff. de ꝯhen. emp. l. in lege. & rutilia polla. ¶ Primũ ꝓbatur sic. ille q̃ intentauit dñium directũ, debet ꝓbare se acquisiuisse dictũ dñium aliquo de modis, q̃ hñt in l. j. cũ multis sequentibus in tex. & gl. ff. de acq. re. do. & qñ dicit se habuisse dñium a suis auctorib⁹, debet ꝓbare ꝙ sui auctores fuerunt dñi, alias succumbit. Et iõ, q̃a hoc est difficile ꝓbare, consulit lex ꝙ q̃ vult agere rei uendi. ꝓspiciat primò verũ possit possessionẽ aduocare p aliqđ interdictũ, q̃a hoc est vtilius, q̃ agere rei vend. ff. de rei. vend. l. is. q̃. Sed in casu nostro nõ fuit ꝓbatũ p cõitatẽ Massæ, ꝙ sui auctores habuerint dñiũ dicti castri, sed ꝓbatũ fuit de venditione facta p eos, certè possibile est, ꝙ uendiderint, & tñ non erant dñi. ut l. rẽ alienã. ff. de ꝯhen. emp. sequitur ergo, ꝙ debuit succumbere inquantũ egit ex isto capite, ut expressè determinatur p doct. C. de ꝓbatio. l. cũ re. in ult. q̃one p Cy. Præterea venditor tenetur emptori tradere possessionem vacuam. ff. de ac. empt. l. 2. Sed hic non est ꝓbatũ, ꝙ illi uenditores haberent possessionem; ergo non potuerunt eam transferre. l. traditio de acqui. re. do. & p consequens vr̃ ꝙ non transtulerint dñium, ẽt si habuissent, q̃a possessio est cã translationis dñij. l. j. in prin. ff. de acquirẽ. posse. ¶ †Quantũ ad scđm similiter vr̃. Nam ad hoc, ut quis p̃scribat, requiritẽ ꝙ habebat possessionem ab eo, a quo habuit titulum, alias non p̃scribit. ff. de publi. l. cũ q̃. §. fi. ff. de usuca. l. cũ solus. Sed hic licet sit ꝓbatum de titulo habito ab illis venditoribus & de traditione, tñ q̃a non est ꝓbatum ꝙ haberent possessionẽ, & possibile est rẽ traditã ẽt p eũ q̃ possessionẽ non haber. ut l. si fundum. ff. de fun. do. & ibi no. licet fuerit probatũ, ꝙ dicta cõitas possedit p aliqđ tps, non sequitur ꝙ illam possessionem habuerit a dictis venditoribus, q̃a potuit enim hr̃e ab alio, & sic non potuit p̃scribere, ut in iuribus. s. alleg. & sic sequitur ꝙ non ꝓbauit id qđ erat cã suæ intentionis, s. se habuisse possessionẽ ab illis, a q̃bus habuit titulum. Cum ꝓbationes debeant necessariò concludere. l. non hoc. C. vñ cog. ¶ Præterea hic agitur de p̃scriptione iurisdictionis, q̃ est ius incorporale habẽs cãm discontinuã, ne vr̃, cũ non continuo exerceatur, sed ex actibus interpellatis, & sic non vr̃ potuisse p̃scribi, nisi tanto tpe cuius ꝯrij memoria non existit. ff. de serui. l. seruitutes. ff. de aqua quoti. & æsti. l. hoc iure. §. ductus. aquæ. ¶ Quantũ ad tertium vr̃ eodẽ mõ dicendũ. Nam publiciana dat ei [a], q̃ p̃scribebat tpe quo cecidit a possessione. vt in l. j. in pri. ff. de publicia. Sed ista cõitas non p̃scribebat, p ea q̃ s. ꝓximè dicta sunt, ergo &c. ¶ Præterea si diceremus, ꝙ cõitas p̃scribebat, iam completa fuisset præscriptio, anteq̃ a possessione caderet, quia dicitur ꝙ possedit longo tempore. Sed constat, ꝙ post finitam præscriptionem non datur publiciana, ẽt quæ est prætoria, sed ciuilis actio in rem. ar. l. & non tñ. §. ꝙ si pro empto. ff. de peti. hære. & no. per gl. in c. abbate sanè. de re iudi. lib. 6. ¶ Ex quibus concludendũ vr̃, ꝙ ex nullo capite virtute istius libelli potuit sententia ferri pro dicta communitate, sicut lata est, & sic sequitur ꝙ est iniusta. ¶ Breuiter his non obstantibus dico contrarium, ꝙ imo est iusta, & sic debuit ferri. Pro cuius declaratione primo loco dico, ꝙ duplex dominium fuit intentatum sub alternatione scilicet directum, inquantum dixit ad se pertinere iure dominij. Item utile inquantum dixit, uel quasi dominij, & sic directa rei uendicatio & utilis, non autem publiciana, per ea quæ. s. proxi. dicta sunt, & infra dicam. In quantum dico fuisse intentatum directum dominium & directa rei vendicatio, dictus sindicus uel communitas se fundauit in iure suorũ auctorum, p̃supponendo ꝙ ipsi habebat dñium dicti castri, qđ p dictam uenditionẽ transtulerunt in eã, & hoc apparet in eo ꝙ allegauit dictã uenditionẽ & traditionem. In casu uerò, quo dicti emptores non fuissent dñi, tunc narrauit dicta cõitas se possedisse longo tpe, ex qua possessione unà cum titulo p̃cedente sequuta est p̃scriptio, ex qua p̃scriptione sequitur acquisitio utilis dñij. iuxta not. in auth. nisi tricennalis. C. de bo. mater. qđ dñium vr̃ intẽtasse in casu, quo non hr̃et directũ. Et iste libellus de consuetud. ne admittitẽ. ut in c. abbate. de re iud. li. 6. Nã si admittitẽ ille, in quo intentatẽ dñium directũ & quasi dñium, qđ re uera non est dñium, & sic est ibi q̃dam repugnantia, multo fortius ille, in quo intentatur directũ & utile, qđ utile uerũ dñium est, & habet similitudinẽ cũ directo, imo absorbet in casu nr̃o ipsum directũ, q̃a p̃scriptio, p q̃ acquiritur utile dñium, occidit directum. ut no. in l. si ædes. §. libertas. de serui. vrba. pdio. & ff. de acquir. posses. l. 3. §. ex plurimis. †patet ergo, ꝙ in casu nostro illud uerbũ appositũ in libello dũ dicit, uel quasi, capiẽ impropriè ꝓ utili dñio, nec est hoc nouũ, nã & alibi gl. appellat tale utile dñiũ, qđ ex p̃scriptione acquiritẽ, quasi dñiũ. ut no. ff. de dam. infec. l. cũ postulassem. §. fi. in prin. & glossella parua in p uerbo, dñiũ, q̃ exponit. i. quasi uerba. n. libelli debent intelligi s[e]c[un]d[u]m subiectã materiã [b], q̃ ex uerbis & narratione colligi põt. ff. de iureiu. l. sed & si possessori. §. si rerũ. de libe. & posthu. l. gallus. q̃dã recte. De ipso uero, qđ ꝓpriè dr̃ quasi dñium, non põt intelligi, cũ in libello narretur ꝙ cõitas possedit longo tpe, & sic p̃supponitẽ p̃scriptione fuisse completa, quo casu non competit quasi dñium uel publiciana, ut dictũ est. ¶ Itẽ notandũ, ꝙ qñ libellus concipitẽ isto mõ. dicit gl. in d. c. abbate sane. ꝙ qñcunq; pars istius alternatiuè ꝓbetur, obtinet actor. Nunc ad ꝓpositũ dico, ꝙ ista cõitas de necessitate ꝓbauit alterã partẽ istius alternatiuæ. Nam aut sui auctores erant dñi, & tunc ꝓbauit primã partẽ p instrũa emptionũ & traditionum, ẽt si apud illos non erat possessio, q̃ non est necessaria. ff. de fun. dota. l. si fundũ. in tex. & gl. maximè in ciuitate. l. fi. C. de sac. san. ecc. p qđ patet rñsum ad id qđ primo loco dixi in ꝯrium, q̃a non est uerum, ꝙ ad translationẽ dñij requiratur translatio possessionis, sed sufficit traditio facit, ut d. l. si fundũ. & in ciuitate ẽt sine traditione transfertẽ, ut d. l. fi. bñ tñ fateor, ꝙ aliquando non liberatẽ venditor, nisi possessionẽ transferat. ut d. l. 2. de act. emp. sed dñiũ bñ transfertẽ ut d. l. si fundũ. ff. de fundo dota. ¶ Si uerò dicti [a] auctores non fuerunt dñi, tunc ꝓbata est scđa pars alternatiuè, q̃a ꝓbatus est titulus p instrũa, & ẽt traditio. Itẽ p testes ꝓbata est possessio longi tpis. 10. & 20. annu. ut patet ex attestationib⁹, q̃ possessio cũ titulo sufficit ad p̃scribendũ tam res immobiles, q̃ ẽt iura incorporalia. C. de p̃sc. long. temp. l. fi. & sic p̃scriptum est castrum & iurisdictio. Cũ igitur in omnẽ casũ ꝓbata sit altera pars isti⁹ alternatiuæ, sequitẽ ẽt, ꝙ ignoretẽ q̃ pars sit ꝓbata, q̃a nescitur an auctores fuerint dñi, quo casu eẽt ꝓbata prima, & nõ scđa, q̃a ex quo trãslatũ fuisset dñiũ, non posset p̃scribi. l. sequitur. §. lana. ff. de usuca. si uerò nõ erãt dñi, tunc esset ꝓbata scđa, & nõ prima. ut no. in d. l. cum res. C. de ꝓba. l. 3. ergo incertũ esset iudicibus, q̃ pars ꝓbata esset, tñ q̃a certi erant ꝙ altera ꝓbata erat, potuerunt snĩam ferre ꝓ dicta cõitate. ar. ff. de lib. & posthu. l. gallus. §. si eius. in fi. ff. de acq. hære. l. ꝙ dubitet. ff. ad uelle. l. aliqñ. in fin. Respond. ad rationes factas in ꝯriũ. & primò ad id, ꝙ dixi, ꝙ ista cõitas nõ ꝓbauit se habuisse possessionẽ ab illis a q̃b⁹ habuit titulũ, cũ nõ ꝓbauerit suos auctores habuisse possessionẽ, & sic vr̃ ꝙ p̃scribere nõ potuerit. ut l. cum solus. ff. de vsuca. Respondeo, illa lex loquitur s[ecundu]m doc. qñ titulus est fictus, tũc. n. bene noceret hoc. Sed qñ titulus est uerus, ꝓut est hic in casu nostro, tunc distinguitur. Nam aut constat ꝙ titulus hr̃ ab uno, & possessio ab altero, & tunc idem. ut l. cum q̃. §. fin. de pub. & in istis duobus casibus non sumus nos, q̃a hic non cõstat, ꝙ habuerit ab alio q̃ a suis auctoribus. [b] si uerò dubitatur, ut est in casu nostro, q̃a non docetur apud auctores fuisse possessionem, tunc in dubio præsumitur habere ab eodem & ratione eiusdẽ tituli. ar. in l. q̃dã mulier. ff. de rei uen. C. de acq. pos. l. 2, & ita tenet expressè Bart. in d. l. cũ solus. alleg. l. hoc si res. & qđ ibi no. ff. de rei uen. ¶ Itẽ ẽt qñ quis putat se hr̃e ab eodem, a quo habuit titulũ, licèt re vera habuerit ab alio, tñ non nocet, ut est gl. in l. cum nemo. C. de acquit. poss. Sed hic ista cõitas putauit se hr̃e ab eisdem, ergo &c. ¶ Item non obstat, quod dixi de iurisdictione, ꝙ est ius corporale habens cãm discontinuam, & sic uidetur non posse præscribi longo tempore, quia illud est uerum in seruitutibus prædialibus, non autem in personalibus, uel iuribus competentibus personæ, ut est iurisdictio. ut no. p docto. in 2. C. de serui. & aqua. & l. iusto. §. non mutat. de

[a] ¶ Dat ei. An & qñ actio publiciana competat, & quæ ad obtinendũ requirantur. uid. do. Bar. Soz. in cõ si. 62. in cip. in p̃senti. uer 1. ꝯcludo. cũ. me. 1 parte. & uide. d. Alex. de imo. in cons. 45. in 1. & 2. col. in 3 parte.

[b] ¶ Materiam. Adde. d. Pet. phi. cor. in cons. 18 nu. 1. in 3. parte.

tat. de vsucapio. & probat in c. auditis. de præscriptio. cũ moltis similib. l. si ego. §. t. ff. de publi. & d. l. fi. de præscrip. long. temp. ¶ Itẽ non ob. quod allegatur per partẽ aduersam, ꝙ isti actus, de quibus testes deponunt, nõ probant possessionẽ subiectionis, videlicet ꝙ cõitas Massæ cõsueuit mittere ptãtem ad dictum castrũ, & ꝙ homines dicti castri consueuerunt dare vnũ cereũ annuatim. Nã dico, ꝙ imo probãt possessionẽ, de primo patet p ea q̃ not. expressẽ Bar. ff. de iti. actuq; pri. l. j. §. pe. & fi. vbi ipse dicit, † ꝙ hñs iurisdictionẽ in aliquo loco mittendo ptãtem, retinet quasi possessionẽ iurisdictionis, ẽt si ille ptãs vtat illa iurisdictione precario ab illa cõitate, ad quã missus est. de secundo patet in c. oĩs oĩa. extra de censib. vbi dr̃, ꝙ præstatio tributi est signum subiectionis. ¶ Nec obst. c. fi. de cau. poss. & proprie. quia ibi non fuit facta tpe legitimo, vnde non fuit sufficiens ad præscribendum. Hic aũt sic quia per x. annos titulo & bona fide. & ita colligitur ex his quæ ibi no. per doc. ¶ † Itẽ non ob. si dicatur, ꝙ dicti testes sunt singulares, quia non deponũt de eisdem actibus. Sed vnus de uno, alius de alio, ergo &c. de probati. c. licet. Nã hoc tollitur per id quod no. Inno. de acensa. c. qualiter & qñ. qui dicit, ꝙ in probanda præscriptione iurisdictionis. Si vnus testis deponit de uno actu iurisdictionis, vt quia suspẽdit talem, alius testis de alio, & sic de singulis, sufficit, quia oẽa tendunt ad probandum vnum actũ qui conficitur ex pluribus, ut in iurisdictione, & in hoc sunt omnes contestes, licet in medijs, per quẽ pueuitur ad istũ, hoẽm sint diuer. ad hoc gl. ordi. ff. de testi. l. ob carmen. §. fi. ¶ Item non ob. si allegatur præscriptio pro parte dictorũ filiorum. Nam de iure cõi non potuerunt præscribere ꝫ ciuitatem minori spacio. c. annorum. vt l. fin. C. de sac. san. eccl. & no. in auth. quas actiones. per doc. nec etiam ex forma statutorũ ciuitatis Senarũ, quia dicta ciuitas non est supposita dictis statutis, sed habet ppria statuta, quibus regitur, & hoc est verum, prout a fide dignis percepi. ¶ Et ad confirmationẽ omniũ prædictorũ facit, quia pro parte dictorũ filiorũ nõ est probatũ, ꝙ alius fuerit dñs dicti castri, q̃ venditores vel dicta cõitas, vnde cũ pro parte dictæ cõitas sit pbatum, ꝙ ipsa semel habuit titulum & possessionẽ dicti castri, nec constat ꝙ alius primò habuerit vel fuerit dñs, præsumitur ꝙ dicta cõitas fuerit & sit domina, quia quod in nullius bonis est vel esse non apparet, occupanti conceditur. iuxta ea quæ no. Bart. ff. si cer. pet. l. nam & si fur. ex cuius dictis apparet, ꝙ eoipso ꝙ dicta cõitas probauit se possessionem habuisse, præsumitur domina, ex quo nõ apparet alium fuisse vel esse dñm. Nam ex possessione præsumitur dñs. ut no. in l. pe. ff. de condi. insti. ex quo sequitur, ꝙ dicta cõitas suam intentionem probauit eoipso ꝙ de possessione probauit, & sic de directo dñio. Itẽ ex quo possessio sua præcessit possessionẽ istorũ filiorum, & etiã docuit de titulo dicti uero filij non, ꝙ possessio dictorũ filiorum fuit & præsumitur clãdestina & vitiosa. C. de acq. poss. l. in proba. de proba. c. licet. & sic per condictionẽ ex. l. cum quærebatur. C. vnde ui. tenentur dictam possessionẽ restituere dictæ cõitati, quã condictionem vr̃ dicta cõitas intentasse, cũ intentauerit omnia iura sibi cõpetentia &c. arg. ff. de iodi. l. solemus. de cau. poss. & propric. c. cum ecclesia sutrina. ¶ Et ad cõfirmationem omnium prædictorum facit, quia actor dictorum filiorum in principio comparuit coram officialibus mercantiæ delega. & habuit terminũ ad producendũ omnia iura sua, & infra terminũ nihil produxit, & sic ꝫ eos præsumitur, & pro dicta cõitate q̃ potiora iura produxit. C. de edic. diui Adri. tol. l. edicto. ibi. & ei possessio acquiratur &c. ¶ Item post testes receptos pro dicta cõitate nihil validum opposuit sed solum friuola & inania, per quæ iura & producta pro dicta cõitate non tolluntur nec eliduntur, vt apparet ex processu. Non ergo põt dicta snia reprehendi de iniustitia, cũ dictus actor habuerit terminum & facultatem se defendendi, & nõ fecerit, vnde nõ põt dici ꝙ facultas defensionis fuerit dictis filijs sublata. C. de iure fisci. l. facultas. Ex quibus omnibus sequitur & concluditur dictam sniam esse iustam attenta naturali iustitia & facti veritate, quæ colligitur ex prædictis. & hic est pũctus, de quo quæritur, super quo tñ consulendum est. iuxta ea quæ no. Bar. in l. lecta. ff. si cer. pe. ¶ Si aũt quæratur de processu & eius ordine, & sic vtrum ritè lata sit, non rñdeo de præsenti, quia quæsitũ non est, tñ est aduertendũ, † ꝙ per verba capituli laudi inter cõitatem Florẽtiæ & cõitatem Senarũ, vr̃ remissa solennitas iuris ciuilis cõsueta in iudicijs obseruari, vt ex dictis verbis satis colligi & pbari põt quæ vñr idem importare, ꝙ illa verba, summariè & de plano sine strepitu & figura iudicij, quo dictus processus satis euidenter sustineri posset. Sed quia de hoc nõ quærit, super hoc me vlterius non extẽdo.

a Q ... in consi. ... Bal. in consi. ... in parte.

SVMMARIVM.

1 *Hostium bestiæ fines nostros ingressæ si priuatus denunciauit, & ob id capiantur, an priuato an vero fisco acquirantur.*

2 *Denuncians de bonis fisco acquisitis habet tertiam partem denunciatorum.*

CONSILIVM CCCCXLVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Dico, ꝙ istæ oues pertinent ad cõitatem Sarciani, non ad illũ Sarcianensem, qui denunciauit, qd sic probat. Istæ oues statim, ꝙ ingressæ fuerunt territorium Sarciani sine licẽtia fuerunt perditæ, & earũ dñium acquisitum fuit cõitati Sarciani ipso iure, cũ illicitè fuerint ad illud territoriũ ductæ. Nã cũ illis, cũ quibus quis habet guerrã, non habet hospitiũ vel conuersationẽ. ff. de capti. l. postliminij ius. §. in pace. Cũ igitur fuerint ductæ ꝫ prohibitionẽ, statim ipso iure ꝯfiscatæ fuerunt. ff. de pub. l. cõmissa. & l. quotiens. §. dñs. & §. illicitarũ. denũciatio igitur istius Sarcian. non abstulit cõitati dñium rerũ sibi acquisitarũ, sed potius detexit seu manifestauit id qd erat. ff. de iure fisci. l. j. vbi patet per plura exẽpla. de acq. re. do. l. adeo. §. cũ qs. in fi. hoc ẽt patet. ff. de capti. l. 2. vbi dr̃, ꝙ equi hostiũ nostrorũ prærípiendo seu in præsidia nostra, ẽt sine culpa equitũ & sine captura alicuius, efficiunt nr̃i eoipso ꝙ fines nostros ingrediunt, hoc aũt nõ põt intelligi ꝙ fiant alicuius priuati, si nullus priuatus cepit, sed efficiunt fisci per solũ ingressum. arg. ff. ad l. Iul. pec. l. pe. de iure fisci. l. diuus. Si ergo post ingressum aliquis priuatus caperet, vel denũciaret, nõ est dubiũ ꝙ dñium acquisitũ fisco nõ auferret. de reg. iu. l. id quod nostrũ. ¶ Præterea ad hoc, vt res hostiũ fiant alicuius priuati, requiritur ꝙ ipse priuatus ceperit in territorio hostiũ & in nr̃a pſidia. i. infra nostra cõfinia duxerit. vt d. l. postliminij ius. in prin. ff. de capti. sed iste Sarcianensis nõ fecit hoc, igit &c. Requirit. n. probitas corporalis in acquisitione taliũ rerũ. iuxta ea q̃ no. in l. si qd in bello. co. tit. q̃ pbitas non ꝯsistit in sola denũciatione verbali, cũ quilibet ẽt debilis & infirmus posset hoc facere. ¶ Præterea res hostiũ fiunt occupantiũ. ff. de acq. re. do. l. transfugas. occupari aũt dñr nõ solo verbo vel visu, sed corporali apprehensione. C. de fide. l. si Barbarorũ. no. in l. j. in prin. de acq. poss. facit. l. 3. §. 1. eo ti. sed in casu nostro ista realis occupatio vel apprehensio non fuit facta p illũ Sarcianẽsem, sed per ptãtem cõitatis Sarciani, ergo ipsi cõitati fuerunt acquisitæ. ¶ Præterea si altæ oues fuissent in territorio Sarciani tpe motæ guerræ, deinde mota fuisset guerra sine colpa Sarcianensiũ, sicut fuit in casu nr̃o, fuissent statim pditæ & acquisitæ ipsi cõitati seu fisco Sarciani. ff. de capti. l. in bello. circa prin. in ver. itẽ in pace. nec. n. põt intelligi, ꝙ fiãt alicuius priuati, sed fisci rectè intelligẽdo, igit & nũc. sed post motã guerrã puenerũt ad territoriũ Sarciani sine industria, diligẽtia, vel pbitate alicuius priuatæ psonæ de Sarciano, quia eadem est ratio. non. n. fuit probitas in ducendo sed in denunciando iam ductas. ad prædicta facit. l. diuus. de iure fisci. vbi res obsidiũ acquisitæ in obsidatu vel captiuorum sunt fisci, neq; alicuius priuatæ personæ, cùm nulla priuata persona pbitatem uel diligentiam in acquisitione illarum cõmiserit. ¶ Concludo igitur, ꝙ dictæ oues primo & ordinario fuerunt & sunt acquisitæ communitati Sarciani, & ad ipsam pertinent per ea quæ dicta sunt. † Tamen quia ille priuatus Sarcianensis denunciauit, ex cuius denunciatione communitas consequitur istud lucrũ, quod forte non fuisset consecuta, dico ꝙ iste denuncians debet cõsequi vulgare præmium, quod consequuntur regulariter illi qui denunciauit bona in fiscum, quæ apud ipsos denunciantes non erant remansura, videlicet tertiam partem istarum ouium. ff. de iure fisci. l. edicto. §. catat. & ibi no. in gl. super verbo vulgare. & l. senatus. §. senatus. & ibi not. plene per Bar. & sic in effectu communitas Sarciani debet sibi retinere duas partes istarum ouium, & tertiam assignare debet illi denuncianti in præmium denunciationis.

SVMMARIA.

1 *Debetur sortis & usurarum simpliciter soluens, confs. ut in sortem soluisse, non in usuras, cum hodie omni iure sint prohibitæ.*

2 *Vsuras qui soluit de facto, & deinde reuocauit eas, an si usurarius non sit soluendo integraliter alijs debeat conferre cum alijs restitutam sibi pecuniam.*

3 *Creditor qui totum creditum suum consecutus est a debitore qui non est soluendo in quibus casibus cogatur pro portione communicare cum reliquis creditoribus.*

CONSILIVM CCCCXLVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Respondeo & dico, ꝙ isti executores non pñt ipsum cogere, nisi ad dictos tres flore. qd sic deducit manifestè. ¶ † Nã aut uolunt ipsum cogere ad soluendũ ultra tres flo. tanq̃ pro sorte non soluta, vt sic illa cẽtum quadraginta-

gintaseptẽ soluta nõ cepant in sortẽ, sed in usuras, & sic remaneat sors debita.arg.C.de sol.l.c.in fi.ubi dr̃, q quãtitas soluta simplr̃ cedit in usuras, & dico q hoc non põt facere. Nã illa lex cũ si.loq̃tur, qñ usuræ sunt debitæ ciuili & naturali oblĩone, quod poterat olim esse de iure ciuili.sed qñ vsuræ nullo iure sunt debitæ, tũc illud qđ soluit ẽt si expressè soluatur ꝓ usuris, nõ cedit i cãm usurariã, q̃ nulla est, sed cedit in sortẽ & extinguit debitũ sortis in tm̃, q si postea sors soluat̃, tanquã indebitè soluta repetit̃.ff.de cõd. indeb.l.si nõ sortẽ.in prin.ubi casus. ¶Cũ igitur hodie usuræ sint reprobatæ utroq; iure,[a] & sic ipso iure sint indebitæ, ut no.in c.debitores. de iureiur.apparet, q illa centũ quadragintaseptẽ soluta extenuarunt debitũ sortis, & per ꝯñs de sorte non debent̃ ipso iure nisi illa tria q̃ restant soluenda, & ad illa tm̃ põt cogi.ff.de sol.l.q stipulatus.§.q decẽ. ¶Aut eẽ uolunt dicere executores, q illa sint soluta ꝓ sorte & in sortẽ cedãt ut dictũ est, sed nolunt, nũc, q ipse soluat ꝓ usuris q̃ currissent ꝓ tpe, quo tenuit, vt sic postea recuperet ꝓ æquali portione cũ alijs, & tunc longè clarius hoc dicere nõ põt. ¶Primò, qa usuræ non põt hodie deberi, cũ sint reprobatæ. vt no.in d.c.debitores.& de usur.super eo.C.eo.tit. auth. ad hæc.vñ cũ nulla cõpetat parti actio uel oblĩo, nõ audit̃.ff.de admi.tu.l.quotiẽs.§.item sitt pali.ff.de neg.gest.l.si pupilli. §.uideamus. & qđ no.in l.ubi pactũ. C.de transac. ¶Scđò qa, & si possent deberi, si ponamus sortẽ solutã, ut dictũ est, vsuræ postea currere non potuerunt.C.de usur.accepta.l.si constat. ¶†Sequitur ergo, q nõ põt aliquid plus exigere tanquã usuras debitas defuncto nõdũ solutas. Aut illi executores nolũt exigere tãquã usuras solutas p istũ debitorem defuncto, deinde sic restitutas, sed ut sic reuocet dicta restõ, & reducatur ad paritatẽ cum alijs. Sicut uidemus in eo, q nõ est soluendo, nã si soluit uni ex creditoribus ultimũ debitũ, cũ alij non possint ex suis bonis integrũ cõseq̃, reuocat̃ interdũ illa soło, & reducitur ad æqualitatẽ cũ alijs.ff. de bon. auto. iudi. pos.l.si nõ expedierit.§.t.sic vr̃ in ꝓposito, ut pinde sit, ac si iste soluisset defuncto sortẽ & usuras, deinde per defunctũ uel eius hr̃des fuerint sibi restitutæ integræ usuræ. ¶Vñ cũ nũc bona nõ sint sufficientia ad restituendũ integras usuras alijs debent reuocari dicta restõ & reduci ad paritatẽ cũ alijs. Quærit̃ ergo an hoc dicere possint. Rñdeo q nõ. Nam re uera iste nõ soluit nisi alterã summã tm̃, s. vł vsuras uel sortem, ut dictũ est. Quod aũt fingamus ipm soluisse sortem & usuras, & q usuræ sibi postea fuerint restitutæ, nõ uideo vñ ista fictio possit causari. ¶Præterea posito, q ita esset re uera q sortẽ & usuras soluisset, deinde usuræ sibi integraliter fuissent restitutę adhuc dico q ad petitionẽ aliorũ creditorũ dicta soło nõ debet reuocari, qa ipse sibi inuigilauit & sua diligentia sibi ꝓdesse debet. †Nã illa reuocatio deberet fieri, qñ subesset aliqs de inscriptis casibus, ve3 qñ ille, cui satisfactũ ẽ, nõ hĩbat hypothecã, alij sic, vt uot. gl.in l.priuilegia.ff.de priui.credi.facit.l.scimus.§.licentia. & §.si verò hr̃des.de iu.delibe.vel qñ illi qbus non fuit satisfactũ erant priuilegiati in act.p sonali. Sed ille, cui satisfactũ fuit, nõ l.deferre.§.fi.cũ l.sequenti.de iure fisci. Vel qñ bona erãt cõiter possessa p oẽs.de his q̃ in frau.credi.l.q aũt.§.sciendũ. Vel qñ oẽs instabant & debitor uni gratificauit.ut d.l.si non expedierit.§.t. Vel qñ illicitè uel per illicitos modos extorsissent.ff.de his, q̃ in frau.credi.l.pupillus. ¶Isti casus colligunt̃ ex dist.Iac.de are.& Bar.in d.l.pupillus.extra illos casus nõ fit reuocatio, qa sua diligẽtia cuilibet ꝓdesse debet, & alijs negligentia nocere, ut dictis iuribus. Sed nos ñ sumus in aliquo pdictorũ casuum, qa isti, q petũt sibi satisfieri, nõ sunt potiores ista rõne hypothecæ uel priuilegij psonalis actiõis, nec bona erant possessa, nec facta fuit gratificatio uel extortio.

¶Vñ concludo, q ista paritas uel æqualitas debet seruari solum quo ad illos, q soluissent sortem & usuras, & nunc tractãt de recuperatione usurarũ, ut oĩbus debeat satisfieri ꝓ rata bonorum. Sed quo ad istum, q nõ soluit nisi alterum tm̃, s. usuras, q̃ soło cedit in sortẽ, nõ est hoc seruãdũ, qa ipse nõ tractat de aliqua recuperatione. Itẽ qa posito q soluisset sortẽ & vsuras, & usuræ fuissent sibi restitutæ, ad hoc, non est reuocandus ad paritatem cum alijs, qa non sumus in aliquo de casibus, in quibus illud permittitur, vt s. ostensum est. Et ideo solum tres florenos, qui restant soluendi de sorte, cogitur soluere, & non ultra.

SVMMARIA.

1 *Testator si prohibuit certam domum alienari, & uoluerit eam deuenire ad masculos descendentes, an unus masculus possit partem suam relinquere filiæ suæ sibi ab intestato succedenti.*

2 *Prohibitus unus ex pluribus prohibitis alienare extra famil. uendat partem suam consocio, an illa pars possit promiscuè & simpliciter alienari in quemcunque.*

3 *Res prohibita alienari an dicatur subiacere fideicom. & de opi. Dy. & Barto. in l. qui romæ. §.cohæredes. de uerb.oblig.*

Intellectus ad l.pater.§.quindecim.de leg.3.& 1.

CONSILIVM CCCCXLVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Si iste masculus, q possidet istas portiones, uult eas relinquere filiæ suæ, tũc clarũ & expeditum est, q põt oẽs relinquere, si tm̃ dicta filia sibi succedat. Nã licèt ipsa filia nõ sit de descendentibus masculis, ad quos testator uoluit domum deuenire, tm̃ qa filia est & ab intestato successit ex huic pr̃i, põt dictus pr̃ ad eam transmittere, nec alij descendentes masculi põt reuocare.ff.de leg.2.l.cũ pr̃.§.cum iter.ubi casus sm̃ Dy.Iac.de are.& Bar.hæc ẽt fuit opi.Io.antiqui glosatoris, quã refert gl.eo.tit.in l.peto.§.fratre.in sol.xij.de l.pr̃.§.t5.de leg.3.refert ẽt gl.in d.l.pr̃ filiũ.§.iulius agrippa.in q.q̃ incipit fratrem. licet nõ allegent illum.§.cũ inter.ubi est casus.firmat ẽt hoc Bar.in l.peto.§.fratre.de leg.2. Et in hoc oẽs concordant.[a] ¶Si aũt uult disponere in aliam personam, q̃ in filiam quæ nõ sit de descendentibus masculis, tũc liquidẽ illos descendẽtes, q supersunt hodie seu ꝯsobrinor, de quibus in themate præmittitur requisierit ut emãt, & ipsi nolint emere ꝓ eo pretio qđ reperitur ab alijs. Et tunc simr̃ clarũ vr̃, q ipse sit liber & solutus ab oĩ ꝓhibitione facta in testõ, & q oẽs prædictas portiones possit alienare, & de eis disponere in qñcunq;.ff.de uerb.obli.l.q romæ.§.cohæredes. ubi casus sm̃ Dy.qui dicit per illum.§.q res ꝓhibita alienari extra familiam, si illi de familia requisiti nolint emere, põt extra familiam alienari.[b] hoc idem tangit ipse & Bar.post eum in l.codicil.§.instituto.in fi. de leg.2. Sed hic unũ est, qđ facit dubium. Nam Bar. in d.§.cohæredes, dicit hoc dictum esse uerum, qñ sola prohibitio alienationis facta est, sed si cum prohibitione prædicta mandauit rem in familiam relinqui, tunc dicta requisitio & contumacia non sufficeret, quin post mortem requirentis deberet ad familiam deuenire, quæ limitatio satis consona iuri vr̃. Nam hoc casu duplex est ꝓhibitio. una expressa & illa facta est a testatore, & est istius naturæ q reddit alienationem nullam incontinenti & inuita alienãtis, si alienetur inter uiuos. alia tacita, q̃ fit a lege, quæ ꝓhibet res subiectas restõni alienari; & ista non reddit alienationem statim nullam. Sed post mortem tm̃ alienantis, & post euentum ꝯdõnis, nec ante põt retractari, sed primo casu incontinenti retractatur, ut hæc hñr.ff.de leg.2.l.cum pater.§.libertis.in tex.& gl.de leg.1.l.seruo legato.§.j.& ibi no. Sed etiam vr̃ testator mandasse q domus remaneat descendentibus masculis, & sic cum subiaceat restitutioni, subest prohibitio legis tacita, ut hoc colligitur ex uerbis testatoris primo loco relatis dum dixit. Cùm uelim quòd infrascripta domus & palatium perpetuò remaneant descendentibus ex me per lineam masculinam, & q de dictis descendentibus non exeat; quæ uerba dispositionem inducunt & importani hoc, ut quilibet uideatur rogatus relinquere portionem suam descendentibus masculis. ff.de legat.3.l.fideicommissa.§.hæc uerba.retenta ergo limitatione, quã facit Barto.ad dictum Dyn.videtur dicendum, quòd ista requisitio & contumacia consobrinorum operetur hoc solum, ut tollat illam prohibitionem expressam, & sic si iste alienaret in extraneũ inter uiuos, talis alienatio non erit statim nulla, sicut esset si dicta prohibitio non esset sublata. Sed eo mortuo retractabitur uirtute tacitæ prohibitionis legalis, quæ non est sublata secundum eum. ¶Sed ad prædicta respondeo, & dico q si dictum Dyn. est uerum, prout ipse Barto.etiam præsupponit, limitatio Bart. non uidetur uera. Nam quandocunque testator prohibet alienari rem extra familiam, uidetur tacitè rogare, quòd in familia relinquatur cuius contemplatione fecit dictam prohibitionem.de lega.1.l.filiusfami.§.diui. & l.seruo legato.§.si testator.de legat.3.l.fideicommissa.§.interdum. in fin.licet ergo testator unà cum dicta ꝓhibitione mandet expressè, q in familia relinquatur, hoc mandatum nihil importare uidetur, quia tacitè subintelligebatur propter dictam prohibitionem. de lega.1.l.3.C.de fideiusso.l.nõ rectè. Cùm igitur secundum opin.si facta esset prohibitio expressa, & nihil aliud esset dictum, posset alienare in extraneum, si alij de familia requisiti nollent emere per dictum.§.cohæredes. qđ ẽt tenet Bart.& tm̃ in illa prohibitione tacitè includitur mandatum, & si fuerit a testatore expressum, idem erit; quia tantum ve3 tacitũ quantum expressum in ultimis uoluntatibus regulariter, de leg.2.l.cum proponeretur. Et sic vr̃, q dicta limitatio Bartol. nihil ualeat. uel si uolumus eam tenere, quia non omnes audent a dictis suis

[a] ¶Iure. Vide d. Anton. de pra. ue. in consi. 49. in 2. col. 14. par. cõs. d. Alex. de imol. & oino. d. Mari. sozin. in consi. 2. inci. sequẽdo. uer. circa tertiam. q. cir. prin. 15. pte.

[b] ¶Alienari. Vide d. Bart. soz. 1 cõ si. 227. 1 uer. secũdo fortius. circa. fin. in 2. parte.

suis recedere, dico q eius dcm̃ & limitatio ꝓcedit in casu nr̃o quã
tum ad portionem, quã habet iste iure hr̃ditario. Nã in illa fateor
q primus filius, deinde secundus, & iste tertius, demũ uiderent ro
2 gati de relinquendo ipsam in familia. †Sed in alijs duabus portioni
bus, q̃ peruenerũt ad istũ iure redemptionis vel emptionis, nõ ꝓce
dit, qa in illis nõ fuit iste grauatus de relinquendo eas in familia;
nec & sui antecessores, qbus illæ portiones nõ fuerunt a testatore
relictæ. Sed illi tm̃ filij, qbus relictæ fuerunt, & ẽt illi q dictis filijs
successerunt iure hr̃ditario & titulo vlĩ. ꝓbat hoc. ff. de leg. 1. l. si
fundũ sub cõdõne. §. libertus. ubi grauamẽ testõris nõ extẽdit nisi
ad portionẽ, quã grauatus habet a testõre, vñ cũ hic essent tres filij
primi, qlibet eorũ vr̃ grauatus in sua tertia tm̃, & ẽt illi q eisdem
successerunt iure hr̃ditario. Sed hic non p̃supponit, q iste, de quo
agimus, successerit illis iure hr̃ditario. Sed dr̃, q illæ duæ portio-
nes ꝑuenerunt ad eũ titulo singulari, s. emptionis; ergo in illis nõ
transit ad eos grauamẽ p̃dictũ, ꝑ ꝯñs pñt illas alienare in quẽ uo-
lunt. casus est in l. pr̃. §. 15. de leg. 3. ¶ Dicet aliqs. hoc vr̃ falsum &
ꝫ. l. unum ex familia. §. q si talia. de leg. 2. & l. peto. §. fratre. eo. tit.
in qbus hr̃, q nõ solũ tenet qs relinquere in familia portionẽ suã
sibi directò relictãs testõre, sed ẽt illã quã habuit a cohærede uel
collegatario. hoc idẽ ꝓbat. ff. ad trebel. l. sceuola. & qd̃ ibi ꝑ Bart.
q dicit per illã l. q si testator substituit filios adinuicem, deinde
vnũ eorũ grauat de restituendo alteri, vr̃ eum grauare nõ solũ de
portione sua, sed ẽt de portionibus q̃ sibi obueniẽt a cohæredi-
3 bus rõne reciprocæ substõnis. ¶ †Sed rñdeo & dico, q dicta iura
loquuntur de portionibus, q̃ obuenirent ex testõ rõne substõnis
uel fideicom. vñ fateor, q si istæ duæ portiones ꝑuenissent ad illã
nõ ex ꝯctu suo vel sui pr̃is, sed ex eo q primi filij decedentes sine
liberis eis reliquissent, s̃m q testator mãdauit, q tunc caderent in
fideicõmisso qd̃ debet ab isto possessore. Nã tũc hñt illas portiões
ex dispõne defuncti immediatẽ, & ex titulo lucratiuo, meritò cadit
in eis grauamẽ. ¶ Sed in casu nr̃o peruenerunt ex ꝯctu emptionis,
& sic nõ ex testõ, licẽt ꝑꝑ testm̃. Nec ex uoluntate defuncti imme-
diatẽ, sed potius ex ꝯctu sui pr̃is, & ex illius diligentia, meritò in fi
deicõmisso non cadunt. ff. de leg. 3. l. uxorẽ. §. testõ quo filiũ. in fin.
facit. l. debitor. in fi. ad treb. ff. ad l. falci. l. si hæres institutus. i prin.
§. sed & his. & l. pr̃ filiã. in prin. facit de leg. 2. sequens qõ. ff. de do-
te prælegata. l. 3. §. si vxor. in fi. & est casus rectẽ intelligẽdo. in d. l.
pr̃. §. 15. ¶ Nã licet ibi qlibet esset grauatus de portione sua, tñ ista
uerba possent extẽdi ẽt ad partẽ, quã haberet a cohærede iure fi-
deicõmissi. ut est casus in l. marcellus. §. quidã liberis. ad trebel. vñ
rõ, quare ibi nõ uenit in grauamine portio quã habuit a cõsocio,
nõ põt esse alia, nisi qa ipsam habuit ex suo ꝯctu, nõ principalr̃ ex
dispõne testõris. Cũ. n. dederit ꝓ eis p̃tiũ, non vr̃ eas hẽre, cùm tm̃
dederit q̃tum receperit. de leg. 1. l. ciuitatibus. §. si. in fi. ¶ Itẽ pos-
set qs dicere, ista non vñr ꝓcedere. Nam licet pr̃ istius acqsiuerit
istas portiones titulo emptiõis, tñ mortuis illis primis filijs vr̃ im
mutata cã dñij & possessionis, & nunc hẽre vr̃ ex testõ, uel iure fi-
deicommissi. ff. ad l. fal. l. fundo. de leg. 1. l. hmõi. §. q seruum: in q-
bus hr̃, q si ille cui relicta est res sub ꝯdõne, pendente ꝯdõe ipsam
emat ab hærede, licẽt interim teneat titulo emptionis, tñ existẽte
ꝯdõne incipit tenere titulo legati, & pretium repetere põt. ad idẽ
de actio. empt. l. cui res. Sed in casu nr̃o uidebant̃ istæ portiones re
lictę patri, uel auo istius possessoris, uel ẽi sibi sub ꝯdõne. si illi filij,
quibus erant primo loco relictæ, decederent relictis hr̃dibus extra
neis. Si ergo interim emptæ sunt, & postea decesserunt sine filijs
masculis, & sic extitit ꝯdõ, incipit iste hẽre ex cã fideicõmissi, & p̃-
tium repetere põt ab eo qui venditori successit. ¶ Sed rñdeo & di
co, q p̃dicta locũ hẽrent, si in euẽtum dictæ ꝯdõnis istæ portiones
fuissent deuẽturæ ad istũ emptorẽ certũ & determinatũ, vt qa illi
filij sic fuissent expresse grauati, tũc. n. rõ esset ꝓ pompin, cur cã dñij
mutet̃, sed in casu nr̃o nõ est ita, qa fateor q illi primi filij vñr fuis
se grauati de restituendo suas portiones si decederent sine descen-
dentibus masculis, tñ aduertendũ quia vñr grauati de relinquendo
in familia masculorũ nõ magis vni q̃ alteri, vñ potuissent relinque
re alteri, q̃ isti cui venditæ sunt. ut est casus. ff. de leg. 1. l. filiusfa. l.
cum pr̃. in fi. sufficeret. n. q in familia relinqueret. Cum igit̃ nõ es-
set certũ ad istũ emptorem omnino deuenturas illas portiones, dico
q ex ꝯdõne fideicõ. non immutat sibi cãm dñij, qs cessat rõ illorũ
iurũ, & sic adhuc titulo emptionis vñr hẽre, & hñt locum q̃ s̃. di-
cta sunt. ¶ Postremò q̃tum ad istas duas portiones, q possit alie-
nare quãtumcunq; facit illud qd̃ cõiter dicimus, q qñcunq; res se
mel licitẽ alienata est s̃m voluntatem testõris, s. ꝫ. familiã, ꝑpetuò
facta est alienabilis in q̃cunq;, sicut fuit in casu nostro. ut in d. §.
15. s̃m alium intellectum. facit. l. si pupillorum. §. 1. ff. de reb. cori.
Fuit aũt in casu nr̃o ꝓhibitio in ꝑsonam non in rem, ut patet ex
uerbis testatoris, q̃ semper ad filios dirigantur & descendentes, &
per hoc non obstat. l. peto. §. fratre. de leg. 2.

a ¶ Reprobat. Vide d. Barth. Soz. i cõsil. 163. incip. nõ fuisset opus. uer. ad 2. uero. circa fi. i 2. parte. & olim no Bal. i cõs. 8. 1. 4. parte. ubi disputat eundem articulũ put hic Paul. & uide eũ in cõ. 6. 13. pte.

SVMMARIA.

1 *Consensus præstitus contrahentibus & paciscentibus de hæreditate consentientis certo modo post mortem eius disponenda potest reuocari pro libito ipsius.*
2 *Pactum de futura hæreditate alicuius adhuc uiuentis iuramento firmatum, an sit obligatorium.*
Iuramentum intelligitur rebus sic stantibus. & 3.
3 *Filia, quæ fecit fratri pactum de non succedendo patri, & iurauit non prohibetur succedere ex testamento.*
4 *Renuncians iuribus suis intelligitur solũ de præsentibus renũciasse, nõ de futuris.*

CONSILIVM CCCCXLIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Non est du
biũ, q si iur̃m non interuenisset, dicta donatio nulli'
esset vigoris, ex quo dña Biancina de cuius hr̃ditate
agit̃, reuocauit consensum ꝑ se præstitum in eadẽ. C.
de pac. l. fi. potuit. n. dcm̃ cõsensum liberẽ reuocare,
cũ ñ fuisset obligatorius. ff. de condi. ob cãm. l. si pecuniã. in prin.
& l. 3. §. 1. & qd̃ ibidẽ no. cõiuncta. l. pactum qd̃ dotali. C. de pact.
& reuocatione facta perinde est, ac si nunquã p̃stitum fuisset. ff. de
leg. 1. l. si mihi & tibi. §. in legatis. de leg. 3. l. si qs i prin. testi. Neq;
ẽm potuit uel debuit d. D. Antonia sollicita esse uel disponere de
hæreditate viuentis. ff. de uulg. & pup. sub. l. 2. §. interdum. ff. quẽ-
ad. testa. ape. l. 2. §. si dubitet̃. cum in ea spẽ ponere, sit a iure repro-
batum, nec talis põt dici spes. ff. de lib. leg. l. post emancipationem.
de colla. bo. l. 1. §. si impuberi arrogato. cũ dependeat ex sola uolũ
tate eius, de cuius hæreditate agitur. ff. de auro & ar. le. l. l. inter ve
stẽ. & ibi no. iõ magis dr̃ a fortuna ꝓuenire. de leg. 1. l. apud iulia-
num. in fi. & qd̃ no. ideo non debet inspici uel considerari. ff. qui &
a quibus. l. iulianus. & sic non ob. l. spem. C. de dona. quia loquitur
de spe approbata non fortuita. ¶ Nũc ergo dubitat̃, quia iur̃m in
teruenit, utrũ ex eo reddat̃ ualida, uel saltem timore iur̃i sit seruan
da. & vr̃ q sic. ut in c. 2. de pac. lib. 6. Item qa põt seruari sine interi
tu salutis æternæ. de iureiu. c. cum contingat. & c. debitores. eo. tit.
c. licet mulieres. lib. 6. Sed not. Bart. in d. l. fi. C. de pact. & in l. stip.
hoc mõ. ff. de uer. obl. in fi. & in prin. determinat expresse ꝯriũ tali
rõne. Nã talis donatio reprobat̃, quia qd̃ ꝫ bonos mores ẽr de iu-
re canonico nõ est seruandũ, ut in c. nõ est obligatoriũ. de reg. iur.
lib. 6. & reprehendit opi. Dy. qui vr̃ sensisse ꝯrium, dicens qui non
bene intellexit dictũ. c. non est obligatoriũ. Nõ ob. c. 2. de pac. lib.
6. quia ibi loquitur de pacto facto de nõ succedendo, qd̃ nõ est re-
probatum, eo qa sit ꝫ bonos mores. Nam & in ueteri testõ legit̃,
q Esau renunciauit Iacob iura primogenituræ: Sed reprobatur a
lege, iõ qa p̃sumit̃ q ꝓ modico renunciaret magnam hr̃ditatem;
2 vñ de iure canonico bene firmatur, † sed pactum de succedendo
uel de hr̃ditate tertiæ personæ certo mõ dispõẽda, ꝓut fuit in ca
a su nr̃o, reprobatur, [a] qa ꝫ bonos mores. de primo patet in l. stipu.
hoc modo. de secundo patet in d. l. fi. C. de pac. ideo iur̃o non fir-
matur ẽt iure canonum, ut d. c. non est obligatorium. ꝓ quo ẽt fa-
cit qd̃ idem Bart. no. ff. ad l. fal. l. seius & augerius. & de fideius. l. si
quis ꝓ eo. in prin. Et s̃m opi. quam puto uerissimam, cum ista do
natio de se non ualuerit, ex quo consensus D. Biancinæ non dura-
uit, nec sit iur̃o confirmata, poterit ista D. Antonia petere ꝯsequi,
qd̃ sibi relictum est in testõ D. Biancinæ, vz quartam partem præ
legatam, & dimidiam aliarum trium, in qua fuit instituta, ut sic ha
beat duas quartas iure institutionis, & dimidiam unius iure præle
gati a cohærede. de lega. 1. l. legatum. §. hæres. nec nocebit sibi do
natio, quæ locum habuit, sicut dr̃ in fi. ff. de ꝯhen. empt. l. pacta cõ-
uenta. in fin. Pro quorum confirmatione adduco, quia ista dona-
tio tendit in alterius præiudicium uel læsionem, vz eius de cui'
hæreditate agebatur, cum per eam inducatur uotum captandæ suæ
mortis. vnde dicit text. in d. l. fi. qd̃ tales pactiones sunt odiosæ &
plenæ tristissimi euentus & periculosi. Sed constat q illa, q̃ tendũt
in præiudicium & periculum alterius, non firmantur iuramento,
quia iuramentum unius non debet alteri damnosum esse. ff. de iu-
reiuran. l. 3. §. pen. & l. nam & postea. in fi. cum l. seq. & l. sed posses
sor. in fi. & hoc est verũ ẽt de iure canonico. ut d. c. cum cõtingat.
circa fi. ibi. cum alterius p̃iudiciũ nõ redundet &c. ꝑ qd̃ patet re-
sponsio ad id qd̃ dicebatur, q poterat seruari sine interitu salutis
æternæ. Nam hoc non sufficit qñ alterius præiudicium redun-
dat sicut est in casu nostro, ¶ Præterea si ualeret, tolleretur dictæ
dominæ

dñæ Biãcinæ libera testamẽti factio. qđ patet, qa cũ voluerit ꝙ ad dictam dñam Antoniam perueniant cũ effectu duæ quartæ cũ dimidia, & ad Cechũ vna tñ quarta cũ dimidia, hoc nõ potuisset facere, imo si donatio valeret, oĩa bona peruenirent ad dictũ Cechũ ꝯ testatricis inuentionẽ, qđ esse nõ debet. de leg. 2. l. codi. §. matre. & ideo dicta donatio & iurñ tanq̃ tollens liberá testamẽti factionẽ reprobaꝛ. vt l. stipꝉo hoc modo. de uerb. obli. & d. l. pactũ quod dotali. C. de pac. arg. C. de sac. san. ecc. ad fi. l. j. ¶ Præterea posito ꝙ dictũ iurñ ualeret & esset seruandũ, tñ in casu oĩo debet intelligi rebus sic se habẽtibus, & sic sub ꝯditione si res perseuerabũt in eodem statu, talis. n. cõditio in iurõ subintelligitur.[a] arg. ff. de sol. l. cũ quis. in prin. ff. qui satisd. cog. l. fi. & no. gl. in c. 2. de rescrip. & de iura. cal. quemadmodũ. facit l. ꝙ seruus. & qđ ibi no. ff. de condit. ob cãm. Cũ igitur tpe dictæ donationis & iuri consensus dñæ Biãcinę accederet, qui consensus erat de se mutabilis, ut. s̃. probaui. certè in dicto iurõ subintelligebatur ista conditio,[b] si dicta dña perseuerabit in eodẽ consensu per dicta iura, cũ igiꝛ consensus fuerit reuocatus, certè dictum iurñ ẽt si fuisset licitũ & de se validũ, tñ nũc tanq̃ deficiente cõditione, sub qua factũ esset, censeꝛ nõ obligatoriũ. C. de non nu. pe. l. fi. ¶ † Præterea, ille qui renunciat iuri suo cũ iurõ, si postea ex noua causa sibi conferaꝛ, põt illud acceptare & effectualiter consequi nõ obstante iurõ, ut in c. 2. de renun. hoc ẽt no. Bar. in d. l. stip. hoc modo. vbi dicit, ꝙ si soror facit pactum cũ fratre, ꝙ ipsa non succedat patri, sed solus frater, si postea instituaꝛ a pr̃e dicta filia põt succedere. nec ob. dictũ pactũ etiá si fuerit iurõ validatum, ne auferaꝛ patri libera testamẽti factio. alle. l. pactũ. C. de pac. pro quo bene facit d. c. 2. de renun. & ff. ad muni. l. fi. in prin. q̃. n. de nouo emergunt &c. ff. de interro. act. l. de ætate. §. ex causa. facit ad prædicta qđ no. Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. de verb. obli. & l. si vxor. §. diuus. de adul. qui dicit, † ꝙ renũcians iuribus, q̃ habet vel hr̃e sperat, intelligit hr̃e ex causa de præsenti, non de futuro, & licet hic donauit oĩa iura, q̃ habitura erat ex causa de præsenti vel de futuro, non tñ vr̃ ꝙ comprehẽdatur causa testãria, de qua nulla spes poterat hr̃i, cũ ꝓcederet ex nuda uolũtate testãtis, ut. s̃. ꝓbaui. & per ꝯñs ad hanc cãm tanq̃ incogitatá non vr̃ extendi iurñ, de iureiu. c. clericus. ¶ Concludo ergo br̃, ꝙ ista dña Antonia consequi debet cũ effectu quicquid in testõ sibi relictũ est, non ob. dicta donatione vel iurõ, de quibus tanq̃ inualidis sibi opponi non põt.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante ꝙ deficien. ascen. & descen. ex linea paterna mater defuncti in una, & parentes masculi ex tribus partibus succedant, an comprehendatur casus, quando mater & auia ex parte patris superest.*

2 *Mater propter auiam admittitur, licet ipsa auia nihil possit habere. & 3.*

3 *Statutum, ꝙ filia extantibus fratribus non succedat, si superstes frater ex latere patris tantum, & soror ex utroque parente cum matre, an talis frater excludat sororem & matrem.*

CONSILIVM CCCCL.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis statutis infrascriptis, & puncto prædicto dico hæreditatẽ dictæ Iacobæ pertinere insolidum ad matrem exclusis alijs ꝯsanguineis suis seu parẽtibus masculis in quarto gradu, vel infra ipsum existentibus, & etiam auia paterna, quod pluribus modis ostenditur & probatur. ¶ † Et primò, nam dictum statutũ determinat duos casus tñ. Primus est, qñ deficientibus ascendentibus & descendentibus fratribus & sororibus superest mater vel alius de ascendentibus ex linea materna ex vna parte, & parentes masculi ex transuersali linea paterna vsq; ad quartum gradum ex altera, quo casu vult ꝙ mater habeat quartã, & alij parentes tres alias quartas. Secundus est, qñ deficiẽtibus descendentibus & ascendentibus superest mater vel alius ex sui parte ex vno latere, & ab altero superest frater soror aut filij eorũ, tũc vult matrẽ in totũ excludi, & fratrẽ in totum admitti. Sed nos sumus in tertio casu, quia superest vnus de ascendentibus per lineam paternã, videlicet auia. Item mater defuncti. Itẽ parentes masculi vsq; ad quartum gradum, qui casus non est tactus a statuto, cũ totum statutum loquatur, qñ deficiunt oẽs ascendentes ex linea paterna, & ẽt descendentes, igitur remanet in dispositione iuris cõis. ff. de condi. ob cau. l. si extraneus. ff. sol. ma. l. si cum dotem. in prin. Sed de iure cõi non est dubiũ, ꝙ hæreditas istius pertinet ad matrẽ tanq̃ proximiorẽ excluso auo paterno, & etiam dictis parentibus, vt in auth. defuncto. C. ad Tertu. igitur &c. ¶ Secundo sic. aut dicemus istam matrem excludi per aliquem istorum de iure cõi, & falsum est, vt. s̃. dixi. aut dicemus ipsam excludi per statutum, & similiter falsum, quod probetur. Nam aut dicemus eam excludi per auiam maternam, & non est verũ, quia statutum de ascendentibus ex latere patris nihil dispositiuè loquitur, sed conditionaľr. s. si decesserit sine ascendentibus &c. & si c. non intendit statutũ eos principaliter vocare, sed solum in vocatione, quá ius cõe ciuile facit de ipsis, eos conseruare, & non impedire. ar. l. si quis sub cõditione. ff. si quis. omis. can. te. de iure aũt cõi mater præfer ꝛ vt dixi. ergo &c. Aut dices cã excludi per istos parẽtes masculos, & hoc est falsum. Nam statutũ vocat istos parentes, de cuius hæreditate agiꝛ, si decesserit sine ascendentibus ex latere seu linea paterna, vt patet ex prin. dicti statuti. Sed ista cõditio defecit, quia decessit relicta auia paterna, ergo dicti parentes non vocantur in aliquo, licèt etiá ipsa auia in nullo vocetur. casus est in simili. in auth. licet. C. de nat. lib. vbi filij naturales vocantur ad certam portionem sub cõditione si non supersit coniunctio legitima, vnde si illa superest, licet in nullo admittatur, tñ extendunt filij naturales, quia deficit conditio, sub qua vocantur. facit de leg. 1. l. filiusfa. §. cũ quis. deficiente. n. cõditione, deficit dispositio. ff. si cert. peta. l. pecuniam. & perinde est enim &c. † Ex quibus patet, ꝙ ista mater cõsequitur ꝑꝑ auiá paternam, ꝙ al's per se non consequeretur. pro quo. l. Aristo. ff. quæ res pig. obli. pos. l. 3. vr̃ casus in fi. ff. ad Tert. l. j. §. si sit agnatus. vbi mater quæ per patrẽ excludebaꝛ, si agnatus defuncti superest, qui obstat patri, admittitur mater & tñ agnatus nil habebit, & sic consequitur mater ꝑꝑ agnatũ, quod per se nõ fuisset habitura, & dictus agnatus prodest matri, nõ sibi. ff. de inoffi. test. l. posthumus. §. si q̃s ex his. ¶ Tertiò. d. Bar. vr̃ istam. q. terminare in l. j. §. fi. de bo. poss. contra tab. vbi determinat, † ꝙ si statutũ dicit, ꝙ extante fratre non succedat soror, si contingat ꝙ extat frater ex vno latere tñ & soror vtrinq; coniuncta, & mater, licèt non existẽte matre soror excluderetur in totum a fratre vigore dicti statuti, tñ ex quo superest mater, quã statutũ non excludit, dictus frater, qui ex vno latere tñ excluderur a dicta matre, deinde soror vtrinq; coniuncta admitteꝛ vnà cum matre. per auth. defuncto. & sic consequetur soror ex ꝑsona matris, ꝙ per se non consequeretur. alle. l. 2. §. si sit cõsanguinea ad Ter. ioh oc tñ casus iste diuersus est a nostro, quia in isto mater, quæ facit sororem admitti, admittiꝛ vnà cum sorore, quã facit admitti. Sed in casu nostro auia paterna, quæ facit matrẽ admitti, non admittitur vnà cũ matre. Sed hoc est ideo, quia sic disponit ius cõe, s. ꝙ mater admittatur vnà cũ sorore vtrinq; coniuncta, & eodẽ modo disponit ꝙ mater præferatur auiæ maternæ, & sic vtroq; casu seruatur d. ꝓpositio iuris cõis, nec immutatur supradicta determinatio per dictum. §. si sit agnatus. hoc idem reperio fuisse cõsultum per d. Guilielmũ de Perusio in his terminis, videlicet. Si statutum dicit, ꝙ existente patruo non succedat mater, & aliquis decessit superstite matre patruo & fratre vterino, cùm dictus frater vterinus per statutũ non excludatur, sed ipse de iure cõi excludat patruum, ꝙ certe tunc mater per patruum non excludetur, cũ ipse sit exclusus a dicto fratre. ¶ Cũq; mater excludat fratrem vterinũ de iure cõi, vt d. authẽ. defuncto. sola mater admitteꝛ excluso patruo per fratrẽ & excluso fratre per matrem, & sic frater proderit matri, non sibi, & incipit consi. sicut tres sunt personæ &c. pro quo est casus. in d. §. si sit agnatus. licèt ipse nõ alleget. Sed hic posset opponi de regula si vinco vincẽtem te &c. Nam ex isto statuto parentes masculi excludunt matrem, in quibus partibus, ergo & auiam paternam quã mater excludit. Sed rñdeo, ꝙ tunc est verũ ꝙ dicti parentes excludunt matrem, qñ non supersunt ascendẽtes ex latere vel linea paterna, vt patet ex eius tenore. Sed hic supest ascẽdens, ergo cessat illa exclusio. regula igitur illa procederet, si excluderet simpliciter, non sub conditione. Item posset dici, ꝙ ista auia debeat totũ habere & mater nihil. arg. ff. ad Tert. l. æquissimũ. §. 1. vbi si quis decesserit relicto patre auo & mater, auus paternus solus admittitur, eo quia pater excludit matrem, & auus patrem, sed ibi ideo, quia auus intrat locum patris, & ibi refertur, quod nõ est in casu nostro, quia auia materna non intrat locum matris, quæ nõ est ex eius linea, ita vr̃ declarare Bar. illum tex. in d. l. j. §. fi. de contra tab. quicquid dixerit Rich. malumb. qui vr̃ terminare contra in q. quæ incipit lege municipali cau. tur. ¶ Concludendum est igitur, dictam hæreditatem ad solam matrem pertinere exclusis parentibus per auiam paternam, & exclusa auia per matrem. vide hic q. dispu. per Rich. malumb. quæ incipit. lege municipali cauet &c. vbi videtur contra determinare.

S V M M A R I V M.

1 *Statuta alicuius artis utrum possint dici statuta ciuitatis.*

Aduerte tamen lector, quia hoc consilium est imperfectum.

CON-

a ¶ Subintelligi. Adde Corn. in cõsi. tot inc. visis ꝑ totũ. & in ꝯsi. 104. inci. nu. 4. & f. 1 j. part. vbi ꝙ iurñ recipit tãtas cõditiões vel expssas quas recipit ꝯctus.

b ¶ Subintelligebaꝛ ista condõ. Adde ꝙ iurñ recipit tacitas cõditiões quas recipit ꝯctus sup quo iter ponit. c. pueni. & c. quẽadmodum de iureiur. vñ q iurat seruare nõ efficitur piurus. si nõ obseruauit ex iusta cã. q̃ venieb natura ꝯtract'. l. fi. ff. q sat. cog. l. fi. C. đ non nu. pec. pont. do. Phi. De. cõs. 305 inci. iurisdicã esse arbitror. l j. vn. H. F.

CONSILIVM CCCCLI.

IN CHRSSTI NOMINE AMEN. ¶ Sup eo quod q̃rit a dñis regulatoribus in cã, q̃ vertit inter Iacobũ dñi Marci petentẽ in curiã dñi ptãtis ex una parte, Ex Antoniũ bini se opponentẽ in curia officialiũ mercãtiæ & nitentẽ ad dictã curiã cãm trahere, & de curia dñi ptãtis amouere ex altera, duo principalr uidenda sunt. ¶ † Primũ est, cũ p parte d. Antonii & ẽt dictorũ officialiũ mercantiæ dicat, q statura curię dictorũ officialium obseruanr inter dictas partes, p parte uerò Iacobi hoc neget, & dicat q dicti officiales, pcedendo eo mõ, quo pcedunt, statuta non seruanr, sed ea offendũt & trãsgrediunt, & p hoc recursum habuerit ad dictos dominos regulatores, ut ea faciant obseruari, vtrum d. dñi regulatores virtute ptãtis eorũ sup hoc possint se intromitrere & cognoscere, utrũ p dictos officiales mercantię sic pcedendo statuta seruent, uel non, & si cognouerint ea non obseruare, possint eos cogere ad obseruandũ. ¶ Scd'm dubiũ est, vtrũ re vera dicti officiales sic pcedẽdo ut faciunt, statuta seruent vel offendant, & sic utrũ debeant audire d. Antoniũ sic se opponentẽ in eorũ curia, ut facit, & dictã cãm trahere possint ad curiã eorũ, an uerò debeant cã remittere ad curiã ptãtis, vbi extitit incohata. ¶ Circa primũ dubiũ tria sunt, q̃ vñr facere dubiũ p parte negatiua, sed ad singula rñdeo, & sic concludã p parte affirmatiua. ¶ Primũ est, qa dicti statutarij seu regulatores habent officium & potestatem faciendi obseruari statuta, & reformationes cõis Senarũ, sed ista statuta, q̃ Iacobus petit q obseruen, q̃ sunt sub rubrica de qbus q̃stionibus officiales se intromittere uel cognoscere non pñt, & de q̃rimonijs non recipiendis, sunt statuta curiæ officialium mercantiæ, & sic non videntur staruta cõmunis Senarum, sed mercatorum. arg. C. de const. pecu. l. 3. in fi. vñ non vr eorum potestas ad hoc se extendere. Sed hoc non obstante dico contrarium. Nã statuta cõis Senarum pñt dici tripliciter. primò illa, q̃ facta sunt ab ipso communi seu populo Senarum immediatè, ut sic genitiuus ille cõmmuni Senarum denotat causam efficientem, sicut dicimus liber Aristo. uel Homeri. ff. de leg. 3. l. liberorũ. §. j. no. de verb. obli. l. quotiens. & de no. oper. nuncia. super.

SVMMARIVM.

1 *Legatum factum uxori quantum, inquantum abstinnerit a secundis nuptiis, si ea moneatur in statu uiduali, legatum remanet penes hæredes ipsius, quia non pôtest amplius resolui in conditionem.*

CONSILIVM CCCCLII.

1 IN CHRSSTI NOMSNE AMEN. ¶ † Legatũ istius domus cũ medietate torcularis fuit purum, qa testator uoluit, q uxor statim haberet & penes eam duraret, q̃diu se abstineret a scd'is nuptijs, ueniebat aũt resoluendũ sub conditione si ab scd'as nup. trãsiret. nã illa verba tm̃ q̃tũ se abstinuerit &c. inducunt conditionẽ resolutiuã, sicut ista verba, tandiu q̃diu, uel donec[a]. qa idẽ important ut. ff. de serui. l. q̃ta. & de ali. leg. l. gayo. §. imperator. de condi. & demõ. l. pater seuerinã. §. fi. & in l. fi. ad tertul. Constar aũt, q aliud est legatũ esse conditionale, aliud purũ sub conditione resoluendũ. circa primũ nisi conditio constat, non habet effectum. scd'm uerò nisi conditio existat, non resoluit, nec pdit effectũ. iuxta q̃ pbare notã tm r. ff. de in di. adiec. l. 2. ¶ Itẽ pmittendum, q si testator legasset p hæc uerba, tanq̃ q̃tum uiueret in uita uiduali, uel tandiu q̃diu uel donec & similia, tunc sub duplici conditione esset resoluendũ legatũ, s. si transiret ad scd'a vota. Itẽ & cũ moreretur, & hæc. n. duo videretur uoluisse. s. cũ desineret uiuere in uita uiduali, uel cũ desineret viuere simpliciter. ar. ff. de arbi. l. celsus. in prin. de dolo & cõtu. c. cũ dilecti. tunc ergo sine dubio p mortẽ mulieris rediret legatũ ad hæredes uiri, licèt ad scd'a uota non migrasset. vt C. de le. l. fi. & de le. 2. l. titia. §. fi. In casu uero nostro non ita dixit, qa de uita uel morte mulieris non fecit mentionẽ, sed dixit tm̃ q̃tũ se abstinuerit conuolere &c. Ex hoc sequitur, q ipse uoluit legatũ resolui, nisi sub una condõne si se non abstinuerit, sed ad scd'a vota migrauerit, & sub contraria condõne uoluit legatũ durare, s. si se abstinnerit. ¶ Cum ergo hæc mulier non trãsiuerit ad scd'a vota, & mortua sit, illa condõ sub qua veniebat legatũ resoluendũ, defecit, & p consequens non resoluitur. Alia verò condõ contraria, sub qua uoluit durare legatũ, facta est necessaria & infallibilis, qa impossibile est amodo se non abstinere, non. n. põt aliter se non abstinere, q̃ transeũdo ad scd'as nuptias, qd' omodo impossibile est sibi facere, facit de cond. & demon. l. multa. §. j. Ex quo sequitur, qd' dictum legatum debet ppetuò remanere penes hæredes mulieris, sine spe vel timore resolutionis, sicut si mulier facta fuisset in uita sua pfessa, uel regligiosa. ut. C. de indicta vidu. auth. cui relictũ. & ibi no. facit qd' no. p Cy. eo ti. l. fi. & ff. de annuis leg. l. filie. Nã post mortẽ censetur remanere in eo statu, in quo erat tpe mortis. arg. ff. de ali. leg. l. mala. §. sed si alimenta C. ne de statu defun. l. si mater & not. p Cy. C. de usufruc. l. ambiguitatẽ. ¶ Vltimò de hac q̃õne vr casus in d. l. ambiguitatẽ. Vbi si testator legat alicui, quandiu titius pmanserit in furore, & sic uoluerit resolui q̃n in furore desierit esse, dr ibi q si titius anteq̃ efficiatur sane mentis, decedat, legatũ non resoluitur, licet. n. non uideatur in furore permanere, postq̃ mortuus est, qa in mortuo non cadit furor, tñ non põt dici q in furore desierit esse, postq in ipso furore, decessit, nec amodo pt desinere, cũ mortuus sit, sed censetur pmanere iuris fictione post mortẽ in eo statu in quo decessit, ita hic licèt non possit pprię dici, q ista mulier se abstineat a secũdis nup. postq̃ mortua est, qa non põt conuolare. ar. de condi. & demon. l. pater seuerinã. in prin. tñ censetur se abstinere, postq̃ nunq̃ cõuolauit. & sic conditio resolutionis nõ extat, nec extare põt, & ideo legatum penes hæredes mulieris debet perpetuò remanere, hoc etiam bene probatur in l. sufficit. ff. de cond. indebi. si bene inspiciatur.

a ¶ Vel donec. de qua dictiõe uid' Bal. in cons. 153. & in cons. 420. in 5. parte. & in cõ si. 43. in 2. parte. & d. alexan. de de imo. in consi. 40. in 2. col. in prima parte.

SVMMARIA.

1 *Sequestrum & tenutam reuocan. si iudex, pronunciauit non obstante allegatione partis de legitima causa impedien. potest appellari ex quo pars granata est, quia non potuit probare.*

2 *Tenuta iam concessa quibus casibus possit reuocari.*

3 *Instrumenta donationis non probant intentione filii legitimati, nisi producatur instrumentum legitimationis.*

Possessio ficta non transfertur ex inutili contractu.

CONSILIVM CCCCLIII.

IN CHRISTI NOMSNE AMEN. ¶ Ad euidentiam dicendorum præmitto duo. ¶ Primum est, q determinatio istius dubij pẽdet ex hoc, vtrũ ista fuerit iusta & legitima cã impediendi reuocationem dicti sequestri & tenutæ, uidelicet q ista bona tenebantur & possidebantur tempore mortis p defunctum, uel non. ¶ Scd'ò q p̃suppposito p constanti q ista fuerit iusta & legitima cã tunc, ex quo filia obtulit se paratã cã pbare, & non fuit admissa, hoc ipso fuit grauata, & hr p uera, nec est necesse ipsam aliter pbare corã iudice appellationis, imo hoc ipso reuocare debet qd' a primo iudice factũ est. ut est text. in c. interposita. de appel. ¶ † Venio ad primũ, & hic br dicendũ vr, q illa fuerit iusta cã impediendi reuocationẽ tenurę & ẽt sequestri. ¶ Primũ pbatur sic. si defunctus possidebat tpe mortis, tunc illa possessio, licèt non ptinuet in hæredem sed requiratur noua apprehensio. ut l. cum hæredes. de acqui. posses. & l. q uniuersas. §. q p colonũ. tñ dnm vocat & anteq̃ apprehendatur, non licet alteri ppria autoritate occupare, ẽt si res sibi sit debita. Sed debet expectare, ut ipsam habeat de manu hæredis, & si contrafecerit, restituere tenetur. ff. quorũ lega. l. t. in pri. & §. rediguntur. Si ergo non licuit huic filio occupare ppria autoritate ea, q̃ p defunctũ possidebantur tpe mortis, ergo hæres erat conseruandus in dicta tenuta & possessione, quousq; in iudicio pprietatis uel ordinatio de iure istius filij constaret, & si ita est, ergo non erat reuocanda. ¶ Ex hoc infertur ad scd'm. Nam si tenuta non erat reuocanda, ergo nec sequestrũ. Nã cũ ex dicta tenuta possessionẽ acquisiuerit, dictũ sequestrũ factũ ad petitionẽ possessoris est conseruandũ, qa non tendit in alterius p̃iudicium. Tunc aũt põt qs petere reuocari sequestrũ, q̃n ipse est potior possessione, q̃ ille q fieri ipsum fecit, ne p sequestrũ turbetur sibi possessio. l. j. de sequest. poss. Sed in casu nostro potior est illa filia, ex quo defunctus possidebat tpe mortis, ergo non debet fieri reuocatio sequestri, qa turbaretur in sua tenuta & possessione, in qua potior est q̃ q reuocationẽ sequestri petijt. Ex quibus sequitur, q iudex male 2 vr sequestrũ reuocasse, & iustè fuit ab eo appellatũ. † Et ad confirmationem huius adduco quod no. Bart. in l. edicto. C. de edic. diui adri. tol. circa. fi. q dicit, q q̃n aliquis contradictor post tenutã uenit ad reuocationem dictæ tenutæ, dicens se fuisse possessorem tpe datæ tenutæ, tunc tres sunt casus, q colliguntur ex dictis suis. Aut enim citatus non fuit, & tunc obtinebit reuocationem, & iste non est casus noster, quia præsupponitur q emanauerint citationes generales q̃ sufficiunt. l. si eo tpe. C. de remis. pig. l. j. cũ dicitur si cui plus q̃ per leg. fal. Aut fuit citatus, & tunc aut allegat aliquid, q est exclusiuũ beneficij illius. l. edicto. ut quia dicit defunctum nõ possedisse tpe mortis res illas, q̃rũ tenutã petit reuocari, & idẽ qa debet audiri, & ipse sit non est casus noster, qa iste filius hoc non dicebat

nō dicebat, sed solū se possedisse tpe datæ tenutæ, & posito q hoc dixisset, filia offerebat se paratā ꝓbare ꝯriū, & sic magis erat audiē da filia in ꝓbando affirmatiuā, q filius in ꝓbando negatiuā, ut no. in l.diē ꝓterre.§.si plures.vers.inde q̄rit. ff.de arbi.vel si uoluisset ꝓbare filius patrem nō possedisse tpe mortis, sed se possedisse, & sic affirmatiuā, cū filia uellet ꝓbare ꝯriū, s.patrem possedisse, mos sibi gerendus erat, & danda facultas ꝓbandi.ff.de ꝓba.l.circa.qa ꝓbationes suæ potuissent esse tales, q ꝓbationes filij eneruassent. l.ob carmē.§.fi.de testi.C.de ꝯhen.lsp.l.optimā. qđ cū factū non fuerit, fuit filia grauata. ¶ Interdū verò non allegat aliquid, qđ sit exclusiuum bñficij illius ꝯstōnis, sed solū dicit se possedisse tpe datæ tenutæ, tūc ex quo nō cōparuit, cū fuit citatus imputet sibi, vt nō posit facere tenutā reuocari, sed oē ius suū reseruet in iudicio petitorij, seu ordinario. & iste recte est casus nř. Ex quo seq̄t, q ad instantiā istius filij citati, & nō cōparentis tpe datæ tenutæ n̄ erat dicta tenuta reuocanda, cū allegaret patrē non possedisse tpe mortis, imo ipsa filia allegabat & offerrebat se ꝯriū ꝓbaturā. Et si sic est, ergo nec dictum sequestrū factū ad petitionē suā q potior erat q̄ filius. Alias ex reuocatione sequestri seqneret̄ reuocatio tenutę in effectū, qđ nō est fiendū. ¶ Præterea iudex iste reuocauit sequestrū, & non tenutā, & tñ fuit utrūq; petitū, ergo vř snīa sua nulla. iuxta ea q no.in l.1.C.si aduer.rē iudi. Itē nō vř hoc potuisse facere, qa sequestrū erat reuocatū tenuta remanēte, ergo tenuta in esse nō potuit iudex effectū sibi tollere.ar.ff.de furtis.l.nō pōt.de iniurijs.l.diuus seuer⁹. †Sed his q dicta sunt, obstare vř, qa iste filius ꝓduxit instrā donationū, in qbus př ꝯstituebat se precario noīe filij possidere, ex qbus satis vř ꝯdidisse, q př nō possidebat tpe mortis, sed ipse filius, qa ille possidet, cuius noīe possidet.de resti.spol.c. cū uenisset. Sed ad hoc rñdet, q nō sufficit illa ꝓduxisse, nisi ꝓduxerit instrā legitimationis, nā cū cōstet ipsum esse illegitimū, ex ipsa inspectione instrorū apparet donationē esse inutilē, nisi appareat de legitimatione.l.1.C.de natu.lib.cū si. Et p ꝯñs qcqd lequit ab illa. l.nō dubiū.C.de legi.& sic cōstituēdo se noīe filij possidere, nō trāstulit possessionē, qa ex inutili ꝯtu ficta possessio non trāsfert, ut no.p gl.& doct.in l.q nemo.ff.de acq. pos.in prin.& l.si rē aliquā.eo.tit.C.locati.l.q rē. ¶ Præterea posito, q de legitimatione docuisset, adhuc filia fuit grauata, qa nō fuit sibi datus terminus ad ꝓbandū, id qđ offerebat se ꝓbaturā; forte.n.ꝓbauisset ꝯriū eius, qđ instrā cōtinebat, & incōtinēti ꝓbasset & exclusisset intētionē filij petētia reuocationem, & sic ea dicta denegatione termini iustè appellauit.ut d.c.interposita.de appel.

S V M M A R I A.

1 *Casamenti appellatione ueniunt apothecæ, ubi merces uenduntur.*
Domus comprehendit apothecam.
2 *Alienatio ultimus ex illis quorum causa prohibita est potest efficaciter alienare.*

CONSILIVM CCCCLIIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†De eo, qđ primo loco q̄rit̄, utrū appllone casamenti ꝯtineātur apothecæ, q sunt sub casamento, & sub eadē cōtinentia ædificij seu murorū. dico q sic p l.ꝓdijs.§.fi. & §.pe.& āñpe.ff.de leg.3.& l.si cui ædes.in qbus est casus.facit de dā.infec.l.q cōclaue.de fun.instr.l.seiæ.§.tyrāne. facit ēt, qa istud uocabulū, casamentū, in plus se habet, q istud vocabulū, domus, s̄m uulgarē usum loquēdi, qa casamentū est quoddam uocabulū vle comprehendens in se uniuersitatē pluriū stationū simul cōiunctarū, & sic oēs insulas, apothecas, stabula, officinas sub eisdē parietibus cōtentas, sicut dicimus in hoc uocabulo, podere, qđ cōprehendit plures possessiones simul iunctas. ff.de rebus dub.l.1.per Bar. Sed applo domus vř magis districta.ᵃ s.ad illā tm̄ partem, q inhabitat̄ cū familia.ar.de leg.3.l.uxori. in prin.de iniurijs.l.lex cornelia.§.domū. Istæ aūt apothecæ nō uocant̄ domus, sed meritoria domus, eo qnia qs ex eis mercedē meret̄ eo.§.domū.in fi.& de verb.signi.l.urbana prædia.in eis.n.non cōtinuè qs habitat, sed tantisper morat̄.& tñ video q applone domus talia cōtinent̄.ᵇ ut d.l.ꝓdijs.§.fi.multomagis applone casamēti, q gñalior est, ut dixi. ¶†Quātū ad scđm vtrū valeat venditio facta p hūc filiū su pltitē, dico q sic, nā ꝓhibitio testatoris fuit facta contēplatione ipsorū filiorū, qlibet.n.ipsorū vř ꝓhibitus alienare partem suā cōtemplatione fratris, qđ pater, qa uoluit portio alienantis deueniret ad nō alienantē, & sic cōtemplatione nō alienantis censet̄ facta alias tanqā nuda nō valet, ut l.filiussa.§.diui.de leg.1.& l.pater.§.iul.agrippa.de leg.3. Sed l.cauet, q licet plures sint ꝓhibiti alienare extra se, si oēs mortui sunt excepto uno, cessat ꝓhibitio, & ille ultimus pōt alienare in quē vult, qa nō superest ꝑsona, q reuocare posit alienationē.tex.est.ff.de leg.2.l.cū př.§.libertis.& l.qui solidum.§.pe.in quibus est casus de hac. q.cum hic proponatur q duo tātum erant filij prohibiti, & unus mortuus est, superstes autem alienauit, ualet.n.cum non supersit qui posit reuocare, ipse enim alienans reuocare non potest.de leg.3.l.unum ex familia.§.sed si uno.& §.si duos. in quibus probatur, alius non superest, ergo &c. Nec ob.quod dixit, q uolebat alienationem non tenere, quia si non superest persona quæ reuocare posit tale præceptum, uel dispositio tanquam nuda non ualet, cùm non sit cuius contemplatione facta sit.ut d.§.iul.agrippa.

S V M M A R I A.

1 *Petens se mitti in possessionem bonorum ex l.fi.de edicto diui adri.tol.debet probare defunctum possedisse.*
2 *Testes defunctum possedisse, qualiter hoc probent.*
3 *Filiū se dicens, & ideo uti filius aliquid petens si taceat q defunctus alios filios haberet, non debet obtinere possessionem & tenutam.*
4 *L. bellus in remediū d.l.fi.debeat dari & qualis qualis petitio. & quid si contradictor probat se usucepisse dicta bona quorum tenuta per filium petitur.*

CONSILIVM CCCCLV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso & examinato ꝓcessu acto & actitato in curia dñi ptātis ciuitatis Aretij, inter Cecbum filiū olim Nānis de aretio agētē & petētē ex pte una, & dñam Ioānā uxorē ser Iuliani notarij de dicto loco ex altera.sup quodā tenimēto suis terminis cōfinato, ut apparet ex dicto ꝓcessu. Videt̄ mihi de iure dicendū salua meliori deliberatione, q partes iudicis debent esse iste, vꝫ ꝓnunciare, q sup dicto tenimento nulla fiat nouitas, uel immissio ad instātiā d.Cechi ex cā per eum intentata, & in ꝑiudiciū dictæ D.Ioannæ, cum constet dictam potius ius habere. Et q hoc sit uerū, ꝓbatur ex pluribus. ¶ † Primò, qa d.Cechus nō ꝓbauit id, qđ erat cā suæ intentionis.s.patrem suum cui dicit se succeasisse, possedisse istud tenimētum tpe mortis suæ, qđ est necessariū cū petitur immissio ex.l.edicto. ut patet in l.illa. dū dicit earum rerum, q tpe mortis &c. qđ intelligitur s̄m oēs de his q possidebantur. ¶ Quod antem iste non ꝓbauerit, hoc patet, nam istud continetur in 6.articulo dato per ipsum Cechum, q articul⁹ est implicitus & continet plures.s. possessionē dicti tenimenti peruenisse ad Nānē post mortem sui patris, Secundò, q d.Nānes tenuit & possedit per spacium.30.annorum. Tertiò, q etiam vsque ad tempus suæ mortis.& sic non procedebat tanquam implicitus. Sed debebant de ipso fieri tres. ¶ Modò primus testis super hoc examinatus, dicit uera esse contenta in articulo, & in causa scientiæ interrogatus dixit, quia uidit Nannem tenere & possidere per tempus contentum in dicto articulo & ultra. certè propter istud uerbum, & ultra, apparet, q ipse intendebat testificari super primis duabus partibus articuli, non super ultima q est, q possedit usq; ad tps mortis, si enim intellexisset de isto ultimo, nō dixisset, & ultra, qa post mortem nō potuit possidere, cū mors oīa soluat, ut in Auth.de nup.§.deinceps.no. in l.eius q in ꝓuincia. ff.si cert. peta. patet ergo q intellexit de tpe comprehenso in 2. parte articuli.s.de 30.annis. Nam uerba sequentia dant intelligere præcedētia.ff.de hære.insti.l.qui non militabat.§.lucio. & l.cum in testamento.§.fin.de testa.hæredes palam.§.sed si notum. hoc autem nō sufficit, quia quando aliquid requiritur certo & determinato tempore, d.bet specificè probari determinatio de illo, alias succumbit agens.ff.de neg.gest.l.eum actum.C.de proba.l.matrem tuam. & arg. ff.de oper.no.nunc.l.non solum.§.sed ut probari.not.ff.de testi.l.ob carmen.§.fi. ¶ Secundus testis super toto articulo deponit de credulitate, non de ueritate, & sic non ꝓbat, cum dictum eius & iuramentum debeat esse de ueritate. C.de testib.l.testium. & not.ff.de iureiuran.super rub. ¶ Tertius testis quo ad possessionem loquitur assertiuè, sed quo ad tempus possessionis loquitur de credulitate, & sic laborat eodem morbo. Præterea etiam quo ad possessionem non reddit sufficientem causam sui dicti, quia dicit, quòd audiebat ab eo, cùm dicebat ego uado ad locum meum de stañano, uel redeo; certè per hoc non probatur possessio, sed debebat reddere causam sic, videlicet quia uidit ipsum colere, arare, seminare, fructus colligere &c. isti enim sunt actus possessionis. ff.de solu.l.titia. non autem sequitur talis dicebat se ire ad talem locum suum, ergo possidebat, hoc enim non cōcluditur necessariò, quia poterat mentiri, ut l.nō hoc.C.ubi cogn.& qa non sequitur talis est dominus rei, ergo & possessor, ut patet in debitore qui est dominus rei obligatus, & tñ non possidet ipse sed

a ¶ Stricta nū quid aūt appellatione domus ueniat apotheca q ē de sub tus vide d.Alex. de imo. in cons. 120. in 2.parte. ubi etiā qd in legatis. & quid de hortote naculo & stabulo. & uide p eū. in cons. 56. li. 1. col. 14. parte. & quid ueniam appellatione apothecæ. uide p eum in cōs. 47. in 2.co. & in cō. 102. in 2.col. in 2.parte.

b ¶ Talia continētur. & an statutū puniens offendētem aliquem in domo sua habeat lo cū in domo conducta vide And. barb. in cōs.48. inc. pelare scribitur. in 2. colū. uers. facit qđ uoluit Bal. 1 2. uo. H F.

sed creditor. ff. de pign. act. l. cũ & sortis. i fi. & not. i l. debitor. §. fi. eo. tit. ¶ Quartus testis dicit se nihil scire. ¶ Quintus testis testificat de auditu, q̃d nõ ualet, cùm possessio sit res q̃ p alios sensus pcipit̃, q̃ p auditũ, & sic nõ est sufficiens redditio rõnis p auditũ. ut no. p doc. in d. l. testiũ. C. de testi. plures testes nõ sunt, & sic patet, ꝙ ea defectu ꝓbationis Cechus debet succũbere. ut l. actor. C. de ꝓba. & no. doc. in d. l. edicto. ¶ †Sedò principalr̃ debet succũbere; q̃a ipse narrat se filiũ Nãnis, & Nãnẽ filiũ Frãcisci, & petit se imitti ea ꝑsona Nãnis: nec narrauit ex d. Francisco alios filios remãsisse, q̃ Nãnẽ; & tñ ꝓ parte dñæ Ioannæ ꝓbatũ est, ꝙ alij filij remanserunt potissimè illa dña, a qua titulũ habuit, & per Philippum de quu ẽt primus testis Cechi deponit, mõ sic, cũ cõstet plures filios remansisse, ꝓsumit̃ ꝙ oẽs fuerint hr̃des tàm masculi q̃ fœminæ. ff. de acqui. hære. l. necessariis. & sic non cõpetebat ius in hr̃ditate dicto Nãni nisi ꝓ parte sua, & ꝓ illa ẽt tm̃ competebat remedium. l. edicto. debebat ergo specificare ꝓ qua parte petebat, q̃d nõ facit, ergo succumbere debet. ff. si pars hære. peta. l. 1. §. 1. & l. antiqui. & q̃d no. in l. cũ quidã. §. suum hẽre. ff. de acq. hære. per Bar. nec ob. si dicat̃, ꝙ in sua petitione petijt se imitti ꝓ parte sibi cõpetenti, q̃a non sufficit hoc dicere, sed debet specificare ut reus sciat, an uelit cedere, uel contendere; hinc est, ꝙ petitio partis incertæ nõ admittit̃ nisi ex iusta & rõnabili cã. s. pp incertitudinẽ filiorum nasciturorum, q̃ cã hic non fuit. vt l. 2. §. fi. si pars hr̃di. peta. dẽbat ergo discuti uel declarari ꝓ qua parte huic Cecho ius cõpetebat. ff. de leg. 2. l. si tñ. petendo. u. simpliciter, & non declarando, vr̃ asserere sibi ius cõpetere in solidũ. ff. de interro. act. l. si defensor. §. q interrogat̃. ¶ †Tertia rõ principalis est, q̃a petitio q̃lis qualis, q̃ i hoc iudicio requirit̃, non fuit data a principio, sed circa fi. litis, nec altera pars habere potuit copiã, vñ non habuit ptãtem se defendendi sicut p aduocatum allegatũ est; iõ non debet aliquid ꝓnunciari ꝯ eam, q̃a parti inauditæ nihil est statuendum. 2. q. 1. c. nos in quemq̃. & q̃d not C. de senten. l. ꝓlatam fuit. n. ꝑposterum, prius dare articulos & inducere ꝓbationes, q̃ det petitionem, cum articuli dẽant fundari super petitione; vñ ante petitionem dña Ioãna nesciuit sup quo suas defensiones facere deberet, cũ petitio nõ ꝓcessisset, post petitionem fuit sibi denegatus terminus ad accipiẽdum copiam & opponendum, & sic tanquã inaudita & indefensa nil in eius periudicium fiendum est. ¶ Quarta & ultima rõ est; q̃a d. D. Ioãna probauit se præscripsisse titulo & bona fide per iustr̃m emptionis & traditionis, & ẽt per testes de possessione longi tp̄is, ergo dictus Cechus est exclusus a beneficio. l. edicto. ut est casus in l. illa. circa fi. ¶ Præterea cum p præscriptionem acq̃sierit dñium. ut in auth. nisi triennalis. & quod ibi no. C. de bo. mater. excludit agentem petitorio adipiscendæ, in quo admittit̃ exceptio dñij, cum quia paratus est ip̃m incontinenti ꝓbare. vt l. 2. de edicto diui adri. ita etiã dicit Bar. in l. edicto. super illo articulo, q̃s sit lr̃imus ꝯdictor in primo membro dum dicit. ꝙ q̃n q̃s venit ad impediẽdã missionẽ nõdum factam, si q̃dẽ allegat titulũ ab extranea post mortem defuncti acquisitæ, tunc si allegat se uel actorẽ suum fuisse uel esse dñm, est legitimus ꝯdictor, & impeditur missio, si paratus est incontinẽti ꝓbare, & ita fuit huius, cũ ꝓbauerit de titulo & de possessione tp̄is, q̃d sufficit ad acq̃sitionem dñij inter pñtes de iure cõi. & ẽt dr̃ ꝙ subest. l. municipalis, hoc disponens: ergo &c. ¶ Præterea etiam is non debuisset admitti, ex quo admissu tunc ad probationem proprietatis & possessionis excluditur actor. ut in c. 1. de restitu. spol. ubi ille, qui non debet admitti in interdicto recuperandæ possessionis ad probationis proprietatis, si admissus est aduersario patiẽte, non debet aduersario restitui possessorio propter exceptionem dolo fac. eis &c. ¶ Ex quibus omnibus concluditur, ut s. dictum est, ꝙ iudex pronunciare debet in dicto tenimento nullam nouitatem fiendam in præiudicium dictæ dominæ Ioannæ, & ad petitionem dicti Cechi, dictumque Cechum in tenutam & possessionem dicti tenimenti non esse immittendum, cum dicta domina potiora iura habebat, dictusq; Cechus suam intentionem non ꝓbauerit, ut superius allegatum est.

a ¶ Loco. nunq̃d aũt forẽsis dicat̃ q̃ domũ conductam habet in ciuitate, licet firmiter ñ habitet uide d. Cor. in cõ. 209. incip. in hac. per totum. in 1. parte. & ad de ꝙ nñ dñr forẽses homines uniuscastri in alio castro territorij eiusdẽ ciuita. ut. p d. Cor. in cõ. 147. cir. me. consi. in 2. parte. sit̃ adđ ꝙ uarijs modis sumitur in iure forensis. sm̃ eũ l cõ. 194. nu. 5. in 4. parte.

b ¶ Incolæ sunt q̃ liter autẽ imponatur col lecta originarijs incolis & nouiter icorporatis. uiđ Bal. cõsi. 47. in 3. parte.

S V M M A R I A.

1. *Forenses, qui ad certum locum gratia ibi perpetuò habitandi uenerunt statim ad onera eiusdem loci tenentur.*
2. *Statutum imponens collectas quid differat an dirigat uerba in fructus loci, an uero in personas habitan.*
3. *Gabella soluenda est semel tantum de una re; unde si portio olei gabellati detur facienti oleum, non est de ea soluenda gabella.*
4. *Statutum loquens de habitatoribus & de fructibus in loco collectis, non habet locum in mercatoribus ultro citroque fructus uendendi causa deferentibus.*

CONSILIVM CCCCLVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis & cõsideratis uerbis capitulorũ ꝑdictorũ in instr̃o locationis cõprehensorũ sup singulis s. q̃sitis per ordinem. ¶ †Et primò ad primũ dico, ꝙ dicti forenses, qui reuerti sunt, q̃dẽ nõ uenerũt hoc aĩo, vt ibi morent̃, nõ tñr soluere, q̃a nõ cẽsent eẽ in d. loco.[a] ff. de hære. insti. l. ex facto. de leg. 1. l. hmõi. §. legatũ. de leg. 2. l. gaius. ff. de fun. instr. l. q̃sitũ. §. pap. Si aũt uenerũt ut ibi morent, & ꝯtinuò sint & habitẽt, tũc soluere tñr pluribus rõnibus. ¶ Prima, q̃a efficiunt̃ de ipsa uniuersitate & cõitate Asciani; vñ subijci debẽt statutis & ordinamentis dictæ cõitatis. Nã q̃d iuris est de ipsa cõitate, idẽ esse debet de hoĩb9, q̃ postea dictæ cõitati adiungunt̃. ar. ff. de pig. act. l. si cõuenerit. §. si nuda. & q̃d ibi no. de pac. dota. l. inter socerũ. §. cũ inter. in fin. & q̃d no. C. de iure do. l. ẽt p Cy. i addi. ¶ Præterea dicta cõitas est q̃dã uniuersitas iuris. ff. q̃d cuiusq; vni. no. p totũ. q̃ uniuersitas sumit augmentũ & diminutionẽ. arg. ff. de leg. 2. l. peculiũ. in princ. de leg. 1. grege. de fun. instr. l. mãcipia. & l. pe. Iõ pacta facta cũ dicta uniuersitate extendunt̃ ad illos, q̃ de ipsa uniuersitate postea efficiunt̃, cũ sp eadẽ esse dicatur. ff. de iudi. l. ꝓponebat. ¶ Præterea, ex quo uenerũt ad habitandũ, dñr incolæ. C. de inco. p totũ. Sed lex dicit, ꝙ incolæ debent fungi oĩbus publicis muneribus, q̃bus funguntur illi q̃ sunt in loco in quo incolæ sunt.[b] ff. ad muni. l. incola ẽt his. ¶ Præterea cũ hac ꝯdõne vñr recepti ad habitãdum, vt vz subeãt cũ alijs munera. eo. ti. l. 1. & sic nõ ob. si diceretur ꝙ isti nõ sunt oriũdi de Asciano uel de ascialẽghis. Nã sufficit, ꝙ ad habitandũ sint recepti, cũ uideãtur se astringere ad oĩa, ad q̃ tñr alij, eoipso ꝙ ibi cõstituũt domiciliũ. ¶ Præterea uerba capituli dñt, ꝙ describantur buccæ habitatorũ, & sic debent intelligi de illis q̃ habitant tp̄e descriptionis. ff. de noxa. l. in delictis. §. si extraneus. de testa. mili. l. titius. forenses igitur q̃ uenerũt ad habitãdũ, & ibi reperiuntur tp̄e descriptionis debent describi; & postq̃ fuerint descripti, nõ pñt mutare domiciliũ, nisi soluãt ꝓ illo anno quo descripti sunt. ff. ad munic. l. incola de iudi. l. si q̃s postea. cũ si. & hoc de primo. ¶ †Quãtũ ad scđm dubiũ rñdeo & dico, ꝙ dicti medij pñt cogi ad soluẽdũ gabellã musti, sicut alij ascialẽghi & habitatores ꝯtinui. Et hoc uirtute tertij capituli, quo cauetur ꝙ facto vino postq̃ uegetatũ fuerit, dẽat scribi ꝓ quo solui dẽat gabella &c. Notãdũ ergo, ꝙ dicti capituli sunt in rẽ scriptã, quo ad uegetationẽ, q̃ quo ad solutionẽ. dñt. n. de uino postq̃ fuerit uegetatũ, nõ dñt p quẽ. s. p ascialenghos uel mediarios. Sed dñr simpliciter, postq̃ fuerit vegetatũ, q̃d intelligitur p quoscunq;. Itẽ dñt de quo soluatur gabella, nõ dñt q̃libet ascialẽghus soluat gabellã de uino &c. Sed simpliciter de quo soluatur gabella, q̃ sunt uerba in rẽ ꝓlata. ex q̃b9 dico, ꝙ ubicũq; sit uinũ siue apud hoĩes de Asciano, siue apud mediarios, & p quẽcunq; fuerit uegetatũ, solui debet gabella p illũ apud quẽ est. ff. de publica. l. Imperatores. Nã uerba in rẽ ꝓlata cõprehẽdũt quoscũq; apud quos res illa est, ut patet expressè. ff. ꝙ metus cã. l. 1. in priu. ꝯiuncta. l. metũ. §. fi. & l. fi. de excep. §. in hac. ꝓ quo bñ facit. l. aut q̃ aliter. §. fi. ꝙ ui aut clã. & de acq. hær. l. si seruũ. §. nõ dicit. ¶ †Sup tertio dubio cõsiderandũ est, utrũ illi q̃ recolligũt oleum de suis possessionibus, soluant gabellã de tota q̃titate olei recollecti, deĩde de dicto oleo sic semel gabellato dẽt portionẽ illis q̃ tñt oliuariũ ꝓ factura olei. Nã tũc cũ totũ oleũ semel fuerit gabellatum, exoneratũ est a gabella, & ad ꝑdictos oliuarios trãsit si eis traditur sine onere gabellæ, q̃a postq̃ semel est soluta, amplius de eadem re solui nõ debet. tex. cũ glo. est. ff. de publica. l. fi. §. quotiens. & ibi Bar. vr̃ hoc expressè, determinare in fi. facit. l. fideicõ. §. si quis. to. de legat. 3. Si verò traderent dictis oliuarijs portionem eos tangentẽ, anteq̃ soluãt gabellam, deinde soluũt gabellã de eo q̃d eis remanet, dico ꝙ dicti oliuarij debent soluere de oleo quod lucrantur, sicut ipsi recolligerent de suis proprijs arboribus, & sicut alij ascialenghi, qui de suis arboribus recolligũt, & hoc propter uerba dicti. 6. capituli, quæ sunt in rem. dicunt enim de loco quod recolligitur; si enim dicerent quilibet ascialenghus de oleo, ꝙ recolliget, soluat gabellam, tunc uerba essent in persona, & non comprehenderent nisi ascialenghos, qui recolligerent de proprijs arboribus. Sed hic dicunt de oleo, quod recolligetur, quod intelligitur per quemcunq;, soluatur gabella non dicit per quem, & sic comprehendunt tam colligentem, q̃ etiam quemlibet aliũ possessorem, q̃ nõ recolligit, sed de recollecto lucratus est. tale. n. oleum cum sit affectum oneri gabellæ, & ẽt obligatum, trãsit ad quẽcunq; cũ onere suo. ff. de pig. act. l. si cõuenerit. §. si fundus.

¶ †Super

4 ¶†Sup ultimo dubio puto, q forenses de oleo qđ portãt ad uẽdẽ dũ, non teneant soluere gabellã vigore dictorũ capitulorũ. Primò qa oĩa dicta capitula loquunt, si bñ inspiciant, de ascialenghis, vel de babitantibus in asciano, uel de fructibus q in territorio asciani recolligunt, quorũ neuerũ est hic. Itẽ expresse in ultimo capitulo continet, q extra illa q̃ specificata sunt, non soluat nec in portis nec in mercatis ibi faciendis, sed sint libera. vñ cũ verba sint clara, non est ulterius q̃rendũ. l. ille aut ille. §. cũ in uerbis. de leg. 3. ¶ Sup scđo dubio omitti rñdere ad uerba quarti capituli, p q̃ vr̃ q mediarij nõ teneant soluere gabellã musti, sed solũ de bobus. Rñdeo, q p illud capitulũ eximunt mediarij a gabella buccarũ soluendo gabellã boũ, illa. n. imponit psonis. Sed gabella uini iponit rei. l. uino, a qua nullus eximit, p ea q̃. ĩ. dicta sunt. Præterea cũ expresse in dicto capitulo eximat eos a gabella buccarũ, vñr uelle, q in cęteris non sint excẽpti. arg. l. maritus. C. de pcu. C. de in. l. cũ ptor. cũ simi.

SVMMARIA.

1 *In testamento ad pias causas remissæ sunt oẽs solennitates iuris ciuilis, & statur iuri diuino uel naturali, sicut in testamento inter liberos.* & 2.

2 *Institutio an inducatur per ista uerba, uolo relinquere hæreditatẽ meã hospitali, uel uolo q sit hæres. & quid si notarius non potuit scribere. & quid si solum mulieres fuerunt testes. & quid si quo ad legata retulit se testator ad cedulã.*

3 *Testamentum qualiter dicatur imperfectum.*

CONSILIVM CCCCLVII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Visis & examinatis attestationibus receptis p parte hospitalis misericordiæ sup hæreditate dñæ Catherinæ uxoris quondam dñi Benciuennis rectoris dicti hospitalis. ¶ Quæritur, an ex illis sit fundata & pbata intentio dicti hospitalis ad petendã dictã hæreditatẽ, tanq̃ instituti a d. dña 1 Catherina, & prima facie vr̃ dicendũ q non. † Primò, qa dicti testes sunt p maiori parte mulieres, q̃ in testi. i. hæredũ institutionibus repelluntur. ff. de testa. l. q. test. §. mulier. Scđo, qa non deponunt se fuisse rogatos q requirit in testis. ff. de testa. l. hæredes palã. §. fi. vñ ipsorũ depositio vr̃ nulla licet tractemus de dispositione facta ad pias cãs. ff. de testa. mili. l. diuus. §. certũ qđ. & ibi no. Bar. Tertio licet deponant q ista fuerit intentio d. dñæ. s. instituere dictũ hospitale, non tñ deponunt, q instituerit, imo missum fuit p notorio ut esset rogatus de institutione, & tñ anteq̃ pfectè fuerit rogatus, decessit, & sic vr̃ ista voluntas tanq̃ imperfecta non ualere. ff. de testa. l. si is q. & de leg. 3. l. fideicom. §. j. & ibi no. ¶ His non obstantibus salua meliori deliberatione vr̃ mihi ꝯrium esse dicendũ, uidelicet q ex his q̃ dicti testes deposuerunt, apparet & pbatũ est dictã dñam Catherinã instituisse vl̃em hæredẽ dictum hospitale, & q dicta institutio ualeat & teneat, & p consequens fundata est intentio dicti hospitalis ad petendã dictã hæredıtatẽ tanq̃ ad se ptinentem. ¶ Primũ uidelicet q ex uerbis platis p d. dñam, & q̃ p testes pbantur, resultet vera institutio & pfecta, pbatur. ff. de leg. 3. l. pamphilo. §. ppositũ. ubi hr̃ q ista uerba, volo relinquere, plata in ultima uoluntate ẽt ad interrogationẽ alterius important dispositionẽ, & 2 idẽ est dicere, q relinquo. † Nã verbũ, uolo, licet videatur hr̃e depẽdentiã in futurũ, tñ platũ in vltima uoluntate q̃ tacitè habet depen-a dentiã, dispositionẽ importat [a], cũ pfertur cũ aliqua determinatione uel adiuncto. ut no. in l. serui electione. in prin. de leg. 1. p Bart. & l. cunctos populos. de summa tri. Sed isti testes dicunt, q dicta dña dixit, q uolebat instituere hæredẽ vl̃em dictũ hospitale, & aliq dñt q dixit q uolebat q dictũ hospitale esset eius hæres, vel sit, qđ uerbũ, esset uel sit, est uerbũ substantiuũ & plus importat q̃ relinquere uel instituere. arg. eorũ q̃ no. in l. j. C. de sen. q̃ p eo. ergo sufficit, ut. d. §. ppositũ. qa pinde est, ac si dixisset, instituo, uel hæres esto, quo casu non esset aliqđ dubiũ. ff. de hære. insti. l. j. §. q neq;. Præterea uerba enunciatiua plata principalr̃ pp se inducunt dis-b positionẽ [b]. l. ex hac scriptura. ff. de dona. potissimè in uoluntate, q̃ fit ad pias cãs. ar. C. de testa. mili. l. ex his uerbis. & no. Bar. in l. j. C. de sacrosan. ecc. Præterea dicti testes dñt q̃tũ ad institutionẽ hæredis dictũ, q uolebat ut dictũ hospitale esset hæres vl̃is oĩum bonorũ suorũ. Sed q̃tũ ad q̃dã legata retulit sed ad q̃dã scripturã, q̃ fecerat dñs Benciuenne, sup qua dixit habendũ consiliũ sapientis. Mõ dico, q ex hoc apparet eius uoluntatẽ fuisse pfectã, quo ad instõnẽ dicti hospitalis, licet non fuerit scriptura, & ualebit ut testm̃ nuncupatiuũ. Itẽ est pfecta q̃tũ ad illa legata contenta in illa cedula, ad q̃ se retulit, & illa valebit ut codicilli. casus est de hoc qua in terminis. ff. de iure codicil. l. fi. & illũ intellm̃ habuit gl. quo ad illã. l. in l. si q. ff. de testa. q̃ ẽt sequitur Dy. & Bar. in d. l. fi. dicentes, q qñ qs non intendit facere testm̃ in scriptis, nuncupatio hæredis facta corã testibus ualet ut testm̃ nuncupatiuũ, & scriptura in qua continẽtur legata non institutio, ualet ut codicillus. Nec ob. si dicatur, q testes ignorabant contenta in illa cedula, & sic quo ad illa vr̃ non ualere. Nã imo cẽsentur scire uel audiuisse licet impliciter p l. asse toto. ff. de hære. insti. & p l. si ita scripsero. ff. de cõd. & demõ. & qđ ibi no. Bart. Itẽ non ob. q uoluit sup illa cedula hr̃i consiliũ sapientis, nã ex hoc non suspendit vel suspensa fuit, quo ad uoluntatẽ & ea quæ facta erant. Sed solum quo ad solennitatẽ, & ea q̃ erant iuris. iuxta no. per gl. in l. illa institutio. ff. de hære. insti. & l. si mandato titij. §. fi. ff. mãda. ¶ Qđ aũt ista institutio valeat & teneat, de iure pbatur, qm̃ est facta ad pias causas, & p remedio peccatorũ. & sic nõ subiicit regulis iuris ciuilis, seu positiui. Sed iuris diuini seu naturali, quo hr̃, q in ore duorum uel trium stet omne uerbum. & in c. cũ esses. & c. relatũ. de testa. Ex quo patet, q mulieres possunt testificari qm̃ illa solennitas, q masculi tm̃ adhibeantur in testamentis, est de iure ciuili & positiuo, ut patet in d. l. q testõ. §. mulier. ff. de testa. vbi dr̃, q mulier rõr admittitur in teste, præterquã in testamentis. Sed talis solennitas in testamentis ad pias causas nõ requirit, vt dictũ est, ergo &c. ¶ Præterea in testõ facto inter liberos, in quo solẽnitas iuris remittitur, mulier põt esse testis. ut nor. C. de testa. auth. q sine. ergo & in facto ad pias causas, vbi est eadẽ rõ. Et p hoc patet rñsum ad id qđ primo loco dicebatur in ꝯtrarium. ¶ Itẽ non ob. q nõ fuerunt rogati. Nã & hæc est solẽnitas iuris positiui, cũ de iure naturali sufficiant testes fortuiti. ff. de test. l. ad fidem. Præterea hoc tenet expressæ Bar. C. de sacr. san. eccl. l. 1. in vlti. char. p d. c. cum esses. & c. relatum. Nec ob. l. diuus. ff. de testa. mili. quia ibi loquitur in milite testante in castris, cum non imminet mortis periculum, quo casu licet aliæ solennitates videãtur sibi remissæ, tñ ista q saltem duo testes rogati adsint, non est remissa per l. illã. secus est in milite, q est in periculo vitæ, quia põt testari qualitercunq; vult & põt, & sufficiunt duo testes fortuiti, imo & quæcunq; indicia. eo. ti. l. fi. C. eo. ti. l. milite in expeditione. sed ista dña erat in articulo mortis, & sic pugnabat cũ aduersario p salute animæ. vñ non minus erat priuilegiata q̃ milites q pugnabãt p republica, qa magis tenetur qs Deo, q̃ reipublicæ. & hic est casus in d. l. j. C. de sacr. san. eccl. ꝟm intellectum Bar. q̃ ꝯcedit priuilegium his q relinquunt piis locis, cùm sint in articulo mortis ꝯstituti, ut ibi colligitur in verbo decedens. Præterea hodie extensum est ad quoscunq; & qñcunq; testantes ad pias causas per dicta capitula, quæ pcedũt declaratiuè. vñ nulla dispositio legis humanæ in ꝯtrarium valeret, ꝟm qđ plene disputando tenet Bar. in d. l. j. circa fi. ex quo patet, q ẽt in eo, q non esset in articulo mortis, non requirerentur testes rogati. Nec ob. l. diuus. qa ibi in militibus, in q̃bus lex ciuilis potuit relaxare solennitatem in q̃busdã, & in aliis non. Sed in relictis ad pias causas nullo modo põt se intromittere. Sed quo ad oĩa relinquuntur iuri naturali & diuino. arg. de ꝯsti. c. ecclesia sanctæ Mariæ. Et per hoc patet rñsum ad secũdũ, qđ in ꝯtrariũ 3 primo loco allegabatur. ¶ † Restat rñdere ad tertiũ, in quo dicebatur q ista voluntas vr̃ imperfecta, & sic non valere, vt l. si is q. ff. de testa. & l. fideicõ. §. j. de leg. 3. Sed rñdeo, q l. si is qui. loquitur qũ testator quondã hæredes nuncupauit, & dum liberabat de aliis nũcupandis, morte puentus nõ fecit, & sic eis voluntas erat imperfecta, qa ꝯstat q non volebat totã suã hæreditatẽ pertinere ad nominatos. Sed ad alios cũ eis quos intendebat nominare, & nõ fecit. & ita vult ibi tex. expresse. ita ẽt ponit casum Cy. ꝟm l a. de arc. in l. iubemus. C. eo. ti. de testa. cuius opi. Bar. sequitur in d. l. si is q. Sed in casu nostro declarauit, q uolebat hospitale esse hæredẽ uniuersalẽ omnium bonorũ suorũ, & sic nõ intendebat alios instituere. Ex quo sequitur q uoluntas eius quantũ ad institutionẽ fuit perfecta & absoluta, ex quo fuit totaliter declarata, nec alios instituere volebat, ꝟm ea quæ no. Bar. in d. l. si is q. q dicit, q tunc voluntas dr̃ pfecta, qñ fuit in totũ declarata, & testator habuit eã p perfectè declarata; secus si ꝯstat, q volebat plus dicere, & nõ dixit. In casu aũt nostro negare nõ possumus quin fuerit totaliter & perfectè declarata, ex quo dixit q volebat ipsum esse hæredẽ vniuersalem omnium bonorũ suorũ; licet ergo nõ fuerit hoc scriptum, non nocet quasi fuerit plus dictum & minus scriptum. vt d. l. fi. ff. de codicil. & qđ no. gl. in d. l. si is q. & d. l. iubemus. ¶ Præterea licet fuerit missum pro notario, hoc non fuit factum, vt notarius eius voluntatẽ perficeret, qa iam erat perfecta, ex quo erat declarata, sed solum vt redigeret in scripturã publicã ad perpetuã memoriã. ff. de pigno. l. ꝯtrahitur. qđ licet factum non fuerit, non debet viciari voluntas iam perfecta. arg. ff. de hære. institu. l. 2. de leg. 2. l. cum pater. §. vi-

a ¶ Importat. ad d. Bar. sonz. in cõsil. 249. uer. tertia rñsio in fin. in 2. par.

b ¶ Dispositionẽ. vide do. Alex. de imo. in ꝯsi. 45. in 5. & 6. col. in j. par. & in ꝯsil. 66. p totũ. & domi. Bar. soz. in consi. 228. inc. in cã Gabriel. uer. in prima. n. dico. & ver. resultat secunda. qa posito. in 2. pte ubi ponit ẽt qñ dicatur emissa pp se. & qñ propter aliud.

cos. ¶ Præterea cũ qs testa: inter liberos, sufficit p q̃cunq; indicia constare de voluntate sua, & seruanda est, licet videat prima facie imperfecta. C. famil. erci. l. si. multo magis cũ reliquit deo, cui magis qs tenet, q̃ filius, ut in euangelio. nisi qs reliquerit patrẽ matrẽ filios &c. non est me dignus. Itẽ relinquit p anima sua, q̃ charior esse dẽt, q̃ liberi. ar. l. si p̃ses. C. de serui. & aqua. C. de sacrosan. eccle. l. sancimus. in fi. Itẽ non obstat. l. hdeicõ. §. j. de le. 3. tex. cũ gl. qa ibi loquit in illa voluntate, in qua requirit solẽnitas iuris. Nam tũc clarũ est, q si fuit in scriptis redacta p notariũ, deinde auteq; eã lege ret testibus, decessit testator, non v3, q testes non audiuerũt ⁊tenta in ea, nec fuerunt rogati. Nam de more est q tunc notarius rogat testes, cũ scripturã eis legit, & sic est ibi duplex defectus, & ita voluit gl. si bñ ponderet. Sed in casu nostro testes audiuerũt ab ore testatricis, & sic cessat primus defectus. Itẽ non requirit q sint rogati, & sic cessat scd̃us. Ideo ibi dicit Bar. in d. l. si is q. q illa cedula seu scriptura bñ faceret fidẽ & sufficeret inter liberos, ergo & ad pias cãs, ut dictũ est. Si ergo scriptura non lecta testibus sufficeret ad pias cãs, p ea q ibidẽ no. Bar. multomagis dẽt sufficere in casu nostro, ubi testes palã audiuerunt voluntatẽ testatricis. ¶ Ad p̃dicta satis adminiculare debet dolus illius dñæ Catherinæ relictæ Martini, q q̃tũ potuit disturbauit, q ista voluntas dñæ Catherinæ non redigeret in scriptis p notariũ, clamãdo & uociferando ipsam uacillare, q dolus & malitia non dẽt esse lucrosus illis nepotibus, q bus illa Catherina Martini consulere intendebat. ff. si qs aliquẽ te sta. ꝓhi. l. j. §. j. l. fi. ꝓcur. de doli excep. l. j. §. si qs tñ. ff. de us & ui armata, nec damnosus hospitali, cui uolebat dicta dõa relinquere. arg. l. 2. §. fratris. ff. si qs aliquẽ testa. ꝓhi. & qđ plenẽ no. e. ti. l. fi. p Bar. de leg. 2. l. lucius. §. sempronia. ¶ Ex qbus oibus concludit, hæreditatem dictæ dñæ Catherinæ pertinere ad dictum hospitale misericordiæ, tanq legitimẽ institutũ, suamq; intentionẽ satis sufficienter & legitimẽ ꝓbatam & fundatam p dictos testes. Hæc itaq; determinatio pia est & fauorabilis, p q̃ veritas sustinet, & uoluntas dictæ dñæ non defraudat, & eius animæ saluti ꝓuidet, amputatq; malitiis illius dñæ Catherinæ martini, ne sinil hæreditas dictæ dñæ p nephas & flagitiũ ad nepotes dictæ testatricis deuenire, cui omnino est obuiandũ, ex quo constat per dictas attestationes, q ad ipsos uoluit peruenire. ff. de leg. 2. l. codicillis. §. matre.

S U M M A R I A.

1 *Confinia præscribuntur inter communitates spacio. 30. annorum.*

2 *Princeps si confirmat concessio, ꝗ continentur tenent & possidebat sicut solita est, quod intelligitur quatenus de iure tenebat & possidebat, non de facto.*

CONSILIUM CCCCLVIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Rñdeo & dico investigandũ esse, an cõe & hoies castri. B. fuerint in possessione dictorũ cõfiniũ tanto tpe q p̃scripserint, uidelicet. 30. annis sine molestia de iure cõi uel alio tpe minori de iure statutorũ cõis Senarũ, si qua sunt & tunc non p̃nt molestari ab hoibus castri Pratæ, cũ ex tali p̃scriptione dicti hoies castri Pratæ sint exclusi a iudicio finiũ regũdorũ qđ sup talibus confinibus solet instituũ, & ẽt a rei vendicatione super eo qđ dicti hoies castri. B. posside rent uel occupasseut de ipsoru territorio. C. de anna. excc. l. j. de p̃scri. 30. an. l. sicut. ff. finiũ regundorũ. l. fi. & sic dñi prioris ciuitatis Senarum isto casu debet eos conse: uare in tenuta & posseſ. dictorũ confiniũ, & nihil eis diminueret s̃m uerba capituli. 3. relati, & hæc uera, siue p̃scriptio p̃dicta erat cõpleta p dicti capituli fue nõ, sed hodie cõpleta est, qa eadẽ est cõ verobiq; sinaũt non fuerunt in posseſ. tãto tpe q p̃scripserint, & hoies castri Pratæ p̃nt ꝓbare q dicti confinea non sunt veri. Sed q hoies castri. B. occupant de iure ipiorũ uel eorũ territorio, tũc dico q cõe Sen. seu dñi priores dẽnt dictos hoies castri. B. cogere ad relaxandũ quatenus occupant de iuribus seu territorio castri. P. & patefacta veritate p insp̃ectione loci, & aliis cõmittere p̃nt. ut l. si irruptione. §. ad officiũ. ff. finiũ regũ. terminos statuere seu confines. C. finiũ. reg. l. 3. & l. pcu. Et non obstante. d. c. seu uerbis ipsius, q̃ vñr prima facie obstare p̃dictis. Sed re vera nõ ob. vñ vñdet ad ipsa pluribus modis. ¶ Primõ, qa cõitas Sen. p uerba dicti capituli, non est uerisimile q uoluerit piudicare iuribus castri B. nec auferre de territorio dicti castri, & concedere castro. B. p in ra vulgari a. ff. ne qđ in loco publico. l. 2. §. merito. &. §. si qs a principe. l. de le. ꝓstan. c. si emancipato. in fi. extra de usu pal. l. ex tnarũ, de dec. c. multiplici p̃supposito ẽt q potuerit hoc facere, ut ponitur in fine puncti, qa si hoc uolebat exprese, dicere debebat. Nam 2 in dubio non ꝓsumit uoluisse ut in dictis iuribus, vñ uerba dicti capituli debent intelligi de finibus, quo soliti sunt hre & habebant tpe olim dñi Benurij &c. sinistrẽ & sine iniuria aliarũ cõitatũ, sic. n. põt & dẽt fieri restrictio dictorũ verborũ gñaliũ, ne alter indebitẽ damnũ patiat. C. de noxa. l. si serui vestri. ¶ Præterea cũ sup prior aliqđ cõcedit vni, qđ tendit in piudiciũ alterius, nisi ille sit vocatus, non tenet ⁊fessio. ff. de nata. resti. l. si. & l. penul. ff. de adop. l. nã ita diuus. & sic vr̃, q ẽt si exprese uoluisset concedere in piudiciũ castri P. debuisset dicta cõitas vocari, alias non ualeat, qđ hic factũ ñ ꝑponit. ¶ Præterea cõe Sen. p hoc capitulũ vi hoibus castri B. cõ firmare confines, quos habebant cũ aliis cõitatibus. †Sed p talẽ cõfirmationẽ, q facit superior, non intelligit plus iuris tribuere, q̃ habeat ille cui confirmat, nec tollere petitiones aliorũ. de cõcef. p̃bẽ. c. qa diuersitatẽ. de priui. c. qa intentionis. de confir. uti. uel. inuti. c. j. & ibi no. so. u. inest illa condõ. s. sicut iure possides &c. arg. de rescrip. c. 2. ¶ Præterea verba capituli dñi confines, quos soliti sũt hre &c. Illa verba debent intelligi de confinibus quos solere dẽnt hre. i. de his q habent de iure, non de facto, ut exponit gl. ordi. in fi. ff. ad macedo. l. sed iulianus. §. qđ dr̃. sup verbo solebat. q̃ exponit. i. solere debebat, ut sic non intelligat de eo qđ solet de facto. Sed ad id qđ solere debet de iure, certũ est aũt q si hoies dicti castri. B. occupant de territorio castri. P. poterant dicere se solitos habere de facto, non de iure, igi: &c. ¶ Præterea verba, q p̃nt intelligi de iure, non dẽnt intelligi de facto. ff. de seruis expor. l. si venditor. ff. de condi. & demõ. l. hæc conditio. Sed ista uerba p̃nt intelligi de his cõfinibus, quos de iure soliti sunt hre, ergo nõ debent intelligi de nudo actu facti. ut dictis iuribus. ¶ Præterea uerba capituli debent & habebant &c. verbum habebant debet intelligi de his, quos habebant iure dñij, non iure detentionis. ff. de leg. 3. l. q habebat. in prin. Sed si isti occupabant, non habebant iure dñij, ergo &c. Itẽ verba illa soliti sunt &c. debẽt intelligi de his, quos iure ꝑpetuo soliti sunt hre. ff. de leg. 3. l. q saltẽ. Sed si isti occupabant nõ dñr hre ꝑpetuo. Sed quousq; repetat p illos, ad quos ꝑtinet, vñ & magis dñr hre hoines castri. P. q habent actionẽ ad repetendum, q̃ homines castri. B. quibus cito auferri potuerant. ff. de in integ. restit. l. nemo vr̃. & ibi not. ff. de acqui. po. l. 3. non uidetur. ¶ Concluditur ergo ex hominibus prædictis, quod si cõitas castri P. probat occupationem prædictam; & qualiter confines non sunt ueri. Si ea aduersõ p homines castri. P. non ꝓbatur p̃scriptio, de qua. c. debent præfati dñi priores pronunciare pro castro P. & facere illis restitui, qđ indebitẽ occupatum est p homines castri B. non obstante dicto. c. & eius verbis, quibus multipliciter est responsum.

S U M M A R I A.

1 *Liberatio facta uni ex correis an & quando prosit alteri, & quid si fiat cum reseruatione solidi.*

2 *Duo obligantur sortem ne unus possit alterum quando liberatio nomine non prodest alteri etiam per indirectum exceptione soluendarum affiorum.*

CONSILIUM CCCCLIX.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Quando creditor liberat unum ex duobus reis debendi, vtrũ prosit alteri, iura & docto. distinguunt. Aut liberatio fit p acceptilationem, & ꝓdest, qa uim solutionis habet ut l. 3. §. nunc de effectu. ff. de lib. leg. Aut per pactum & tunc si erant socij, idem est. ff. de pa. l. idem in duobus. in prin. Aut non erãt socij, & tunc aut alter exactus hret regresſũ 3 liberatũ, & idẽ, ne liberatio sit illi inutilis p indirectũ, sicut in pacto facto reo, qđ dẽt fideiussori, q habiturus esset regressũ. ff. de pac. l. & hærede. in fi. & argu. de arbi. l. aduersus. Nã & tunc alter reputatur quodammodo fideiussor l. air. vxori. §. j. ff. ad uelle. ¶ Si aũt non erat habiturus regressum non ꝓdest, ita intelligitur quod dr̃ in d. §. nunc. de effectu. in pacto de non petendo. Quatũ uerõ ad casum nostrũ non est opus reccurrere ad dictã distinctionem, qa debet intelligi, qñ liberatio facta fuit simpliciter, sed qñ agitur exprese q ad aliũ nõ porrigatur, tũc qualitercunq; facta fuerit & si p acceptilationem, non porrigitur ad eum, ut tenet gl. ordi. ff. de acceptila. l. & p iusiiurãn. §. si legatorum. p qua gl. facit text. ff. de lib. l. si quis reum. §. at q. & ibi hoc tñ Bar. & alleg. l. modestinus. & qđ ibi no. Dy. ff. de li. le vbi dẽ dr̃ in solutione. idẽ tenet in materia duorum reorũ. cũ ergo i casu nostro dictus ser Iacobus exprese sibi reseruauerit ius insolidũ cõtra dictum Ioannem Francisci, apparet q dicta liberatio de se ipsa nõ ꝓfuit, nec prodest dicto Ioãni Fran. nec porrigit effectum suũ ad eum per ea quæ dicta sunt. 2 ¶ †Sed nũc videndũ, an saltem per indirectum prosit. Et vr̃, q sic, qa ex forma statuti supra relati dictus ser Iacobus agendo contra dictum

ꝯ d. Ioannem Francisci & exigendo teneretur sibi cedere iura sua & actiones ꝯ illos socios liberatos pro portionibus quas habebāt in societate. sed istas actiones cedere non potest facto suo, cū eas ꝑdiderit per d. pactum, ergo pōt repelli per exceptionem cedendarum. ff. de soln. l. stichum. §. pe. Sed rñ. ꝯrium vr̄ verius duplici rōne. Prima, quia proponitur iu facto, ꝙ dicta liberō non fuit facta illis principalibus, sed cuidam tertię personæ recipienti pro ipsis. Et lꝫ per illam tertiam personam potuisset eis acquiri exceptio doli, iuxta ea q̄ no. Bar. in l. non solum. §. si liberationis uerba. ff. de li. le. illud verum si fuisset per illos ratificata, quorum noīe illa tertia persona recepit, alias non potuit eis aliquod ius quærere. ff. de ne. ge. l. si ego. ff. de acq. poss. l. cōis seruus. §. procur. facit l. si vendidero. §. titius. ff. de fur. & quod no. in l. qui mihi donatum. ff. de don. sed in casu nostro ꝓponitur, ꝙ de ratificatione illa non apparet, ergo pactum hoc non potuerit illis prodesse, quia pactum est duorū placitum & consensus. ff. de pac. l. j. §. j. vñ cum hic non interuenerit consensus & ratificatio illorum duorum, non pōt dici ꝙ eis fuerit factum pactum, & sic d. pactum tanq̄ inutiliter non abstulit dicto ser Iac. actionem, & per ꝯñs non impedit quominus cedi possit ꝯ illos & eorum hæredes. de reg. iu. c. non præstat. ¶ Secunda rō est, quia posito ꝙ d. pactum seu liberatio teneat & ratificata fuerit, tñ adhuc dico ꝙ non potest ser Iac. repelli per exceptionem cedendarum. nam illud cessat. Verum si ipe, quo numerauit d. pecunias Ioanni Fran. illi quos liberauit. fuissent socii sui, tunc. n. dictus Io. Fran. videretur se obligasse insolidum contemplatione mutui periculi, & contemplatione actionum cedendarum ꝯ socios. Sed cùm in casu nostro proponatur, ꝙ tunc non erant socii, prout narratur in cedula s̄. scripta dico ꝙ dictus Io. Fran. non vr̄ se obligasse contemplatione illorum .s. Placidi & Naunis, nec habuisse respū̄ ad actiones cedendas ꝯ eos, cum non essent socii, imo vr̄ potius se obligasse pro seipso, & non sub spe alicuius cessionis, per ꝯñs licet illi liberati sint, quorum respectu se non obligauit, non pōt creditorem repellere per exceptionem cedendarum, imo ipse solus totum onus debiti cogitur suscipere. tex. est. ff. de fideiusso. l. si titius. in uer. sed ita demum. & l. si stipulatus. §. si ex duobus. ꝫm le. Mar. positam in gl. quæ est ultima lec. & ibi no. per Bar. eo. tit. & ita debet intelligi statutum s̄. relatum de actionibus cedendis. Nam in illa parte statutum illud disponit id, quod ius cōe. ut patet. ff. de exerci. l. nec quicq̄. & l. habebat. §. fi. de inst. licet in prima parte, inquantum dicit pro debito societatis teneri quemlibet insolidum, disponat ꝯ ius cōe. ff. de inst. l. si tñ plures. in prin. Cum igitur in secunda parte de actionibus cedendis disponat id, quod ius cōe ꝓ iure cōi debet reputari, & ꝫm illud iudicari ꝫm ea quæ no. in l. j. ff. ad l. fal. per Bar. ius autem cōe disponit ut s̄. dixi, vcꝫ ꝙ tunc actio sit cedenda uni ex duobus obligatis contra alterum, qñ simul se obligarunt, & sic contemplatione mutui periculi & actionum cedendarum, secus si unus primò, & alter postea. Nam ei qui primo se obligauit, non est de necessitate actio cedenda, quia nec huius contemplatione vr̄ se obligasse, & per ꝯñs liberato secundo primus totum onus subire compellitur, nec habet exceptionē cedendarum. ut l. si titius. & l. si stipulatus. §. si ex duob. ꝫm prædictam lect.

S V M M A R I A.

1. *Quietatio facta a filia patri ipso autoran. etiam iuramento firmata non valet.*
2. *Debitor restituendæ dotis, si ei deferatur hæreditas nec expresse adeat, si intra annum dotem non restituit ei qui poterat & ipse succedere debitore non adeunte, tacitè uidetur hæreditatem admisse per debiti retentionem.*
3. *Ius adeundi qualiter transmittatur de patre in infantem filium, & de infante in auum paternum.*
4. *Petitio restitu. in inte. an impediat executionem instrumenti & sententiæ.*
Pupillus qualiter censeatur læsus in non adeundo in puncto mortis, quando habet legitimum administratorem.

CONSILIVM CCCCLX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Sequendo ordinem s̄. dictorum dubiorum rñdeo ad primum.

1 † Et dico, ꝙ duo continet. primum, an finis seu quietatio prædicta de se ualeat. secundò, si non ualet an iuro firmetur, uel ex eius tenore sit seruanda. Et ad primum rñ. ꝙ non ualet de iure. Primò, quia facta patri, in cuius erat ptāte, ipso patre autorante uel consensum autorizabilem præstante, & sic est nulla de iure cōi. iuxta no. in l. j. in fi. de auto. tuto. Nam hæc remissio uim donōnis habet, ut not. in l. si quis obligatus. de reg. iu. q̄ filius non potest facere patri ipso patrę autorāte, ut d. l. 1. in fin. ¶ Præterea per statutum sancti Gem. positum sub rub. de instr̄is pub. obseruandis, expresse disponitur in secūda parte, ꝙ contractus facti a minoribus 25. annis in ptāte patris constitutis, in quibus extiterint obligati, non ualeant nisi sint artifices. mō dico, ꝙ ista quietatio facta per acceptilationem, ut ex eius tenore patet, obligabat ipsam filiam ad non petendum ciuiliter & naturaliter, si diceremus ipsam tenere. C. de trans. l. ubi pactum. in gl. super uerbo subnixa, & ibi per Pe. & Cy. facit. ff. de pac. l. si unus. §. pactus ne peteret. & ff. so. ma. l. meuia. §. fi. & ibi per Ia. de Are. igit̄ non ualet obstante d. statuto, quod uoluit obuiare oblōnibus filiorumfamilias. ¶ Ad aliud de iur̄o puto, ꝙ non confirmet dictam quietationem per d. statutum, quod totum est intelligendum, qñ iur̄m interuenit, ut ex eius contextu patet. Præterea iur̄m præstitū a minore simpl̄r unum tm̄ effectum operatur, quia representat eū maiorem, ut in auth. sacra puberum. Sed alium defectum, quia sub esset, ēt si actus celebratus esset a maiore, non tollit. ut ibi not. sed ista quietantia non ualeret ēt si facta fuisset a maiore. per ea q̄ not. in d. l. j. in fi. de auto. tuto. ergo &c. Item nec ob. ꝙ potest seruari sine interitu salutis æternæ. Nam hæc rō locum hr̄et, si uiueret ipsa Bartholomea, sed post eius mortem effectus d. iur̄i non transit ad hæredes uel filios eius, cum sit personale [a], ut not. in c. ueritatis. de iureiu. per Inn. & hoc de primo. ¶ Ad ꝫm quæsitum resp. ꝙ hæreditas d. D. Antoniæ pro dimidia pertineat ad d. magistrum Hypolitum ex persona matris suæ, q̄ ipsam hęreditatem transmisit ad eū, ēt non aditam, cum sit hæreditas ascendentis, q̄ transmittitur ad descendentem, ut in l. j. C. de his qui ante aper. tab. potest ēt d. magister Hypolitus d. dimidiam amplecti ex sua persona tanquā nepos d. auiæ. & hæc uia est sibi utilior, quia cum non inuitatur ex persona matris, non obstaret sibi iur̄m matris. ut no. Bar. in l. qui superstitis. ff. de acq. hær. & hoc si dicta mater non adiuit, alias non posset nisi ex persona matris uenire, & hoc forte uerius in casu nostro cum in instr̄o quietationis se hæredem appellet, & sic adire vr̄ & eā tanq̄ aditam transmittere, & sic non est locus. l. j. de his qui ante aper. tab. Præterea pars aduersa confitetur in suo libello [b] dato sup restōne in integr. dictam hæreditatem delatam fuisse pro dimidia d. Bartholomeæ, & sic non est dubium. l. cum precum. ff. de li. cau. ¶ Quantum uerò ad alteram dimidiam delatam Ludouico, si præsupponamus ꝙ non fuerit adita per ipsum, nec per eius filios, nec per d. Iacobum eorum filiorum noīe, ꝓut in puncto ꝓsupponitur, non est dubium ꝙ accreuit d. magistro Hyp. ut l. si ex plurib. ff. de suis & legi. cum aliis uulgaribus. hoc idem ēt pars aduersa confitetur in suo libello, cui vr̄ standum, ut in d. l. cum precum. C. de libe. cau.

2 † Sed aduertendum diligenter, ꝙ hic est unum de quo pars aduersa, nec eius aduocatus, nec doctores consulentes perpenderūt. Nam non est verum, ꝙ non fuerit adita, imo dico ꝙ Iac. prædictus auus illorum infantium, cui post mortem Ludouici delata fuit potestas adeundi noīe dictorum infantium, & post mortem infantiū noīe ꝓprio, vr̄ adiuisse eoipso ꝙ dotem d. D. Antoniæ, ad q̄ restituendam tenebatur, retinuit ultra annum, & ipsam non restituit d. magistro Hyp. ad quem deuentura erat d. dimidia per iura accrescē di eo non adeunte. ita disputando determinat d. Bar. in q. quę incipit. debitor in diem. & refert ēt in l. gerit. ff. de acq. hære. in quibus ipse per plures rōnes determinat ꝙ debitor in diem, cui delata est hæreditas creditoris, eoipso ꝙ non soluit in die statuta ei ad quem deuolueretur hæreditas eo non adeunte vr̄ adire, & ex hoc infert ipse recte ad casum nostrum in terminis circa fi. dictæ disputationis, ꝙ si hæreditas matris defertur filio, in qua non est nisi debitū in dote & pr̄ legitimus administrator d. filii eo casu quo pro ipso pōt adire, quod est qñ est infans, ꝓut est in casu nr̄o, non soluendo dotem ī. annum ei ad quem deuolueret̄ hæreditas, eo non adeunte vr̄ adire vel noīe filii si uiuit, uel iure patruo si filius mortuus est, ita uult ipse expresse circa fi. dictæ disputationis. & sic casus nr̄ determinatus est per eum, vcꝫ ꝙ iste Iac. censeatur adiuisse, & sic illam dimidiam transmisisse ad suum hæredem tanq̄ aditam, lꝫ in pūcto ꝯrium ꝓsupponatur, & ēt pars aduersa per iuris errorē & inaduertentiam fateat, nec doct. ꝓdicti perpenderint. vnde uolendo recognoscere bonam fidem, & consulere aīæ & cōsciæ d. magistri Hypo. dicerē, ꝙ illā dimidiā ulterius non ꝓsequat̄, sed remaneat contentus una dimidia, q̄ pars aduersa vt uideo sine ꝯdictione relaxabit, & uolendo sequi hoc consilium non expedit super aliis dubiis

3 aliquid scribere, tamen ut satisfaciam q̄renti. ¶ † Super tertio quæsito resp. ꝙ ius adeundi d. hæreditatem transmissum fuit per Ludouicum in suos filios infantes, per l. j. de his qui ante aper. ta. & per infantes in auum paternum. per l. si infanti. C. de iu. delibe. ¶ Ad quartum dubium resp. ꝙ tenendo id qđ s̄. dixi, non est dubium, ꝙ

[a] ¶ Personale. Ad de eodē v. in ꝯsil. 165. & ꝙ ibi dictū fuit in ꝓstil.

[b] Libello. an & qñ libellus resultat ꝯfessio. uide do. Bar. So. in cōsil. 144. inci. considerat. uers. sed hanc. cū uer. seq. in 2. p.

cum d.auus non soluendo ꝫ.annum videat adiuisse noie infantium si ipse auus postea hæreditaté infantiú adiuisset, sic transmisisset ad suú hæredé hæreditaté d.dñe coniunctam cú illa, sed qa ꝑsupponi tur in facto, ꝙ d.auus hæreditaté infantiú non adiuit, non possumus dicere ꝙ transmiserit ad suú hæredé hæreditaté auæ, ea quo non transmisit hære ditaté infantiú, cui illa hæreditas est cóiuncta. sed bene possumus dicere, ꝙ ipsi infantes d.hæreditaté auiæ cóiunctá cú bonis & hæreditate ipsorú transmiserint ad suú hæredé, & sic ad istú Dorem qui dicit se hǽdé ipsorú, & ét d.aui non tanq̃ hæredé aui, sed tanq̃ ad hæredé ipsorú infantiú. Ít ꝑsupponamus, ꝙ nullo mó fuerit adita, put in puncto narrat, non est dubiú ꝙ non transmisit ad suú hæredé extraneú d.auus, nec ét dicti infantes ꝑ iura uulgaria. C.de cad.tol.§.in nouissimo. & l.si infanti.§. si uero. uel non si tutor.cum si. ¶ †Quantú ad quintú dubiú rñ.ꝙ peti.rest. in integ.qñ non opponit malitiosé, impedit executioné sñiæ. ff.de auto.tu.l.defendente.alias non impedit, sed fit executio ꝑstita cautione de restituendo si obtineat. incá rest.ut in c.suscitata.de resti. in int.C.de ꝑci.imp.off.auth.q̃ supplicatio.& no.Bar.in d.l. defendente. Ita dico in ꝓposito, cú agat de executione instri guarentigiæ, qđ hét uim sñiæ, ut hoc totú relinquat in arbitrio iud.ut colligit ea d.c.suscitata, nisi ꝑ statutú aľr disponat circa instra guarentigia, qa tunc ei standum esset. ¶ Circa ult.q̃situm rñd.& dico, ꝙ iste Dores sciuisset se defendere non erat sibi necessariú búficium resti.qa poterat dicere hæreditaté ꝑdictá fuisse aditá noie infantiú & tanq̃ aditá ad ipm transmissam, ut ꝫ.ondi. Sed quia fatet eam nó fuisse aditá recurrit ad búficiú restónis ꝑsupponendo, ꝙ fuerit adita, q̃rit an ex ꝑsona infantiú sit restituendus. Et vr ꝙ sic, quia in púcto mortis fuerunt læsi, ergo &c. l.panthonius. ff.de acq.hær. & l.q. duos.de reb.du.per Ia.de Arc.& Bar.in ꝫrinm facit, quia nec in uita fuerunt læsi, cum ꝑ potuerit adiri eorú noie, nec in púcto mortis, quia per morté eorú non fuit extinctú ius adeundi, imo transmissum in auum, ergo si auus non adiuit, læsio vr hére originé in ꝑsona sua, non in ꝑsona infantiú, & sic non concedat restó, cú esset maior. l.3.§.sed utrum.ff.de mino. Præterea d.Bar.in d.l.qui duos. intelligit dcm Ia.de Arc.quia maior non adeundo fuit læsus ĩ mortis articulo ꝑp sui tm̃ facilitaté, nec superest aliquis ltimus administrator, cui culpa potuerit imputari, ut quia non hébat administratoré vel si hébat decessit repente.i.ꝫ.centú dies, q dauit ad deliberandú, & sic non est qđ imputeť administratori, cur non adiuit, uel si sit aliqnid ꝙ imputet, ipse non est solueudo, & sic non pt esse ꝑsultum minori, alias ét si hébat administratoré qui fuit negligés, & ꝑp eius negligentiá ꝑdita est hæreditas, & ipse est soluendo, túc quia pôt esse ꝑsultú ꝫ administratoré, cessat æquitas concedendę restónis, q̃ concedit ex gñali cla, si qua iniusta cá, tunc ió negatur. Fm ergo dictá distinct. ipsi infantes hébant aui ltimú administratoré, qui fuit negligens & ꝑp eius defectú ꝑditú est ius adeundi, qa uel débat adire uel añ morté infantiú ꝓuidere ꝙ ius adeundi non perderet, ꝙ cú non fecerit, vr ex boc obligatus infantib. ad interesse, & per ꝓis infantiú hédib. & sic hédi d.aui vr dicendú, ꝙ negeť sibi restó sicut denegaret cuidá alteri, qui esset hæres infantiú, qui héret regressum ꝫ ipm Dorem hǽdem aui. ¶ Bñ in isto passu ego sum ual de dubius, finaliter ꝓnúc magis in istam partem inclinor, si d.auus ninentibus infantibus stetit per tps datum ad deliberandum, qđ non adiuit, quia ex boc vr in negligentia fuisse & in culpa, & sic casus & damnum postea contingens debet sibi & hæredi suo imputari. l.in rebus.ff.commo. vnde cum hæres suus sit hæres infantium sibiipsi soluat, & satisfaciat vel de hæreditate aui pro damno dato in hæreditate infantium, & sic cessat æquitas restónis, per ea q̃ not. Bar.in d.l. qui duos. & hic cum dubitatione dico, quia non affuit tempus cogitandi.

[Margin:] a ¶ Declarat. Facit ꝙ hé ꝑ Cor. ta cons. 3... in eo. uso. in prin. I 3.par. ꝙ uicini tas ꝑ ce détis có missiós inducit præsumptioné actus se quétis.

SVMMARIA.

1 *Clausula in fine contractus posita quod nó referatur ad ea quæ specificata sunt. Aedificium qui promittis facere ad similitudinem alterius operis, si illud opus habet aliquas qualitates, quæ sint in contractu diffinita, an eas sic determinatas, an vero qualitates operis præstare debeas.*

CONSILIVM CCCCLXI.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ †Viso instro locationis magistri Laurentii Philippi & magri Egidii Blasij per quosdam ciues ad hoc deputatos per cóe Sena, ad complendum fortelitium de Prasciano, in quo instro continentur ꝫ.scripta uerba & pacta, vel ꝙ d.magri conductores teneant super damnis de terra sic perficie dis facere pectoralia de laterib. & calce, & curritoria grossa ad tria quarra, aut ultra, ac ét menia q̃ sint ad similitudiné eius, quod est iam factum iuxta ianuam. Ista sunt uerba formalia, super quibus oritur talis dubitatio, quia d.magri fecerunt curritoria alta sen grossa tria quarta, put in d.uerbis continet, uerumtamé curritoria, quæ prius erát iuxta ianuam, & ad quorum similitudiné d.uerba circa fi. vñr vel le, ꝙ fiant, sunt magis grossa seu alta, vel uno brachio, & sic in tali grossitiæ seu altitudine é dissimitudo inter curritoria q̃ prius erát, & ista q̃ no uiter facta sunt, vel in uno quarro. Sed q̃tum ad pectoralia & menia non est dissimilitudo, quia sunt eiusdem altitudinis & grossitiei. ¶ Quæritur nunc consideratis ꝑdictis uerbis, utrú d.magri fecerint & adimpleuerint ꝓmissa, uel non. Ad quod bř rñd. & ꝓmissa adimpleuerunt. ꝙ sic ꝓbatur, ipsi ꝓmiserunt facere curritoria grossa ad tria quarra, aut ultra, & sic alternatiue. mõ rľaté, ꝙ ĩ alternatiua pluris & minoris solum est in obligatione illud qđ est minus. ff.de uet.ob.l.si ita stipulatus fuero a.aut 15. & l.inter stipulantem.§.si stipulante.cum ergo in casu nõ ista alternatiua sit posita inter plus & minus, d.magri erant obligati solú ad id qđ minus erat. s.ad faciendú curritoria alta ad tria quarra. Sed hoc fecerunt, ergo sublata est obligatio. Inst. qui mo.tol.obli.in prin. Restat solú rñdere ad id qđ in oppositá parté facit dubiú, vel ad finé dictor ſi verború, dú dñt q̃ sint ad similitudiné eius, quod est iam factú. iuxta ianuam, ꝑ q vñr ꝙ requirat omoda similitudo quo ad oía q̃ hic non est in curritoriis, ut diai. Sed ad hoc rñd. & dico, ꝙ d. verba ultima pñt intelligi duobus modis. Primó v. determinent oía ꝑcedentia, vel pectoralia curritoria & menia, vel ut oía sint ad similitudinem eius quod erat ante, & boc esset ꝫ d.magistros. Secundó, ut determinent aliqua tm̃, & non oía vel pectoralia & menia, non at verbum curritoria, & hæc interpretatio est uera de iure. qđ ꝓbatur. Nam q̃tum ad curritoria fuit apposita ſ. aliis & expressa determinatio, q̃ postea in fine adiicit, vel q̃ sint ad similitudiné eius, non refert ad illud uerbum, ꝙ hz per se spálem determinationem. ff.de u.nl.& ꝑp.l.cohęredi.§.qui pfem.cum si.& quod ista fuerit intentio partium ꝓp per verba q̃ paulopost illa subiiciunt ibi. quod pectorale & q̃ menia sint ad similitudiné eius pectoralis & menium &c. De curritoriis aút nullam faciunt mentionem, ut dent intelligere, ꝙ in illis non requirat similitudo, dummó sint grossa tribus quarris. Ná ex uicinitate unius scripturæ altera declarat. ff.de leg.3.l.seruus plurium.§.fi.& l. qui filiabus. ¶ Præterea verba ultima tunc referuntur ad oía, qñ pñt raferri salua róe recti sermonis uel sñiæ, alias secus. l.plautius.ff.de au.& ar.le.Sed in ꝓposito uerba illa, q̃ sunt ad similitudiné &c. non pñt referri ad uerbú curritoria salua róne rectæ sñiæ. Ná si hoc fieret, videretur recessum a ꝑsi determinatione fi bi data de trib. quarris, qđ non est dicendú, ut incontinenti noluerint se corrigere. l.nam ad ea.ff.de cond.& de.& ibi no.debent ergo referri ad illa, q̃ non hńt spálem determinationé. s.ad pectoralia & menia. ¶ Præterea similitudo istá pôt intelligi duob.modis. s. quo ad formam & decorem. item quo ad altitudinem, & sic quo ad qualitatem & quantitaté. mó cú specificata & declarata fuerit quantitas, vel trium quarrorum, dicendú est ꝙ significatio illius verbi similitudinem restringatur quo ad qualitatem duntaxat, ut dř in si. ff.de nal.& pu.l.cum ex filio.§.filio. Vbi expressa uulgaris, q̃ continet tacitam pupillarem de sul natura a dicta pupillaris fuit specificata, eam non continet, imo restringitur ad uulgarem tm̃. ¶ Præterea potest altera pars dicere, ꝙ intentio eorum fuit ista, ꝙ in omnibus esset similitudo, & ꝙ illa uerba, ad tria quarra aut ultra, fuerunt apposita ex superabundanti, quia sic putabant, ꝙ essent illa q̃ prius erant, & si putassent ꝙ altiora fuissent, maiorem altitudiné posuissent. Sed ad hoc respon. ꝙ licet ista fuisset intentio locatorum, tñ hoc non sufficit, quia d.uerba possunt recipere altum intellectum, de quo ꝫ. dixi. modo regula est, ꝙ pacta & uerba obscura semper debent interpretari contra illum, pro quo fuerunt apposita, cum potuerit legem apertius dicere. ff.de pac.l.ueteribus. ff. de ser.urb.præd.l.si arborem.§.fi.ff.de contrahen.empt.l.cum lege.debent ergo dicta uerba, cum sint obscura, interpretari contra locatores, pro quibus fuerunt apposita, & pro magistris fm ea quæ ꝫ. dixi. ¶ Præterea dicitur, ꝙ dicti locatores fuerunt præsentes quádo dicta curritoria fuerunt facta, & non reclamauerunt. & sic uidentur consensisse & opus approbasse, & per consequens etiam si supradicta cessarent, tuti sunt dicti magistri. ff. loca. l. cum in plures. §. lege dicta. & l.opus. coniuncta l.labeo. ff. de aqua plu. arcen. & l.si proprius. in prin. & §.j.de mortuo inferendo.

¶ Concludo

¶ Concludo ergo ex omnibus supradictis, quod postquā d. curritoria sunt grossa tribus quartis, licet illa quæ prius erant iuxta portam sint grossiora, tñ dicti magistri videnẽ adimpleuisse proxima, maximè cum pectoralia & menia sint eiusdem altitudinis per omnia, & sic dicti magistri sunt liberati ab eo quod promiserunt.

SVMMARIA.

1 *Feudorum materia, & de natura feudi auiti, paterni, & antiqui, & de natura noui feudi, & quod sit feudum nobile copiosè tractatur. & 2. & 5.*

2 *Legitimatus utrum filius exclusis agnato succedat in feudo auito & paterno, maximè quando in legitimatione dictum est quod succedat in feudo.*

3 *Legitimatur ubi filius ad feudum, an sit citandus agnatus qui erat successurus, & quando citandus sit, & quando debeat consentire.*

4 *Filius qui vult succedere in feudo an debeat esse hæres patris, an non.*

Inuestiturarum duarum diuersarum prior an posterior sit attendenda & reliqua. & 5.

CONSILIVM CCCCLXII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Visis & diligenter examinatis priuilegijs & cōcessionibus imperialibus suprascriptis, ac ēt legitimatione facta de Ioanne fortuna, qm tota præsens inspectio vertitur circa hoc, an dictus Ioānes virtute dictæ legitimationis obtinere possit partẽ bonorũ feudalium, quæ contingebat comitem Petrũ eius genitorẽ, potissimè bona sibi per laudũ diuisionis adiudicata. Iccirco omisso ordine dubiorum in puncto formatorum hoc solũ principale dubiũ & quæsitũ facio in quo & dubia formata veniunt accessoriè declaranda. Et quia Nerius filius comitis Tancredi se opponit d. Io. dicens omnia bona prædicta pertinere ad se non dictũ Ioannem, pro pleniori & clariori intellectu videnda sunt duo. ¶ Primum est, qm ille qui petit ius, nõ ex eo metitur quod aduersarius occupauit, sed ex suo iure. ff. si pars hær. peta. l. j. §. 1. videndũ est primò de iure ipsius Nerij, quod prætendit in dictis bonis, q̃ fuerunt comitis Petris. ¶ Secundò videndũ est de his quæ ipse Nerius obijcit ad excludendum d. Io. & sic vtrũ fundamenta dicti Nerij tā admissiua q̃ exclusiua sint bona, & de iure ꝓcedant. Et quantum ad primum fundamentũ ipsius Nerij est, quia dicta bona sunt feudalia, vt apparet ex concessionibus & inuestituris factis suis progenitoribus. vnde cũ comes Petrus decesserit sine filijs masculis ex legitimo matrimonio descendentibus, dicit dicta bona deuoluta ad eum tanq̃ ad proximiorẽ agnatũ, seu tanq̃ ad filium fratris defuncti. quod fundamentũ sumiẽ in vsibus feud. de gra. suc. in feu. c. 1. §. his vero deficientibus. ¶ Videamus an sit bonum anteq̃ ad vlteriora procedamus, ad cuius notitiā sciendum quod dictum fundamentũ tunc procederet, qñ feudũ prædictñ esset antiquum, paternũ, seu auitum, quæ omnia pro eodem sumo, tunc. n. deficientibus liberis succedit agnatus, & diceretur paternum seu auitũ, si constaret quod fuisset concessum illis a quibus comes Tācredus & comes Petrus patres dictorũ Nerij & Ioannis processerunt puta patri eorũ vel auo. Si aũt de dicta cōcessione non constat, sed solum de concessione facta comiti Tancredo & Petro, tunc quantum ad portionem comitis Petri respectu filiorũ comitis Tancredi nõ dr̃ paternũ, nec antiquũ, sed fraternũ seu nouũ, eo quia portio illa non fuit cōcessa patri vel auo ipsorũ, a quibus ꝓcesserunt, sed potius fratri patris seu patruo, vt hæc hñt in d. §. his deficientibus. & in c. j. §. paternũ. de natu. suc. feu. in tex. & glo. in quo quidẽ a fraterno frater non succedit fratri,[a] nec nepos patruo, nec agnatus agnato, sed potius ad dñm reuertiẽ defuncto vasallo sine filijs legitimis, nisi aliter sit dictũ in cōcessione, vt hæc hñr in pluribus locis, prima consti. q feu. dar. pos. §. cũ vero corradus. de succes. feu. c. j. §. fi. de feudo march. c. si duo fratres. de fratribus de nouo bñs. inuesti. c. j. no. gl. accur. ff. de impẽ. l. qđ dr̃. q̃ incipit. sicut de peculio. l. de peculio. §. si hære. ¶ Nunc videndũ est, an concessionibus prædictis probetur feudũ hoc esse auitũ, an fraternũ, seu nouũ. Et certè per concessionem factā comiti Petro Tancredo & fratribus non probatur esse auitũ vel paternũ quantũ ad portionẽ comitis Petri & filios Tancredi, sed potius nouũ, cũ non fuerit facta ei a quo d. Nerius descendit, sed transuersali, & hoc satis clarũ est, & demonstratione non indiget, licèt quantũ ad portionẽ comitis Tācredi respectu filiorũ eius dicaẽ paternũ. vñ d. Nerius volens venire ad successionẽ in d. parte comitis Petri nõ pōt se fundare in dicta cōcessione facta patri suo & fratribus. Sed videndũ est an possit se fundare in d. cōcessione facta p Henricũ Imperatorem comiti Tancredo, cuius priuilegij tenor inseritur in priuilegio Caroli Imperatoris, & vr̃ quod sic, quia ille comes Tancredus fuit proauus, vt dicitur, d. Nerij & Ioannis, a quo pater ipsius Nerij & Io. descẽderet, & sic per illud probaẽ esse auitũ, cũ totius illius priuilegij tenor in hoc scđo inseraẽ. l. chyrographis. §. fi. ff. de admi. tu. & qđ no. in glo. in c. abbate. de verb. sig. Contrariũ dico. Nā illud esset verũ, si bona de qbus agiẽ, fuissent in illo priuilegio Henrici inserta, & specificata, qđ hic factũ non fuit, sed solũ in genere concessit sibi bona & iura, q̃ quondā Bandinus frater comiti Tancredis tenebat in Tuscia ab Imperio, nõ specificando hæc vel alia. Modo possibile est, quod erāt alia; q̃ ista, & nõ probaẽ hoc esse &c. probõnes. n. necessariò debẽt cõcludere. vñ dico, quod ex tenore d. priuilegij non ꝓbaẽ, hæc bona de quibus agitur, fuisse cōcessa p Henr. d. comiti Tancredo, nisi ꝓbet quod ista erāt illa q̃ possidebanẽ per illũ Bandinũ. hoc ꝓbaẽ. C. de falsa cā adie. leg. l. si non designata. ff. de leg. j. l. si sic. §. j. ibi. nā si id qđ ego &c. de lib. leg. l. si legaui. vers. ꝫ aũt. bñ facit qđ no. gl. in d. c. abbate. de ver. sig. & Bal. in l. j. in fi. C. de epis. & cle. ¶ Ex quibus apparet, quod ex nullo dictorũ priuilegiorũ ꝓbatur hoc feudũ esse auitũ, vel antiquũ. Sed potius ex scđo priuilegio Caroli ꝓbaẽ esse fraternũ. Dicet aliquis hoc non esse verũ, cũ Carolus concessit illis d. bona sicut iustè & rõnabiliter habebant, & possidebant, & sic non vr̃ de nouo cōcedere, sed cōcessionẽ quā prius habebant cõfirmare, vñ non vr̃ feudũ nouũ, sed antiquũ habito respectu ad cōcessionẽ antiquā, ad q̃ vr̃ Imperator se retulisse. ¶ Rñdeo & dico istud esset verũ, si de alia cōcessione cõstaret, cũ aũt non cõstet, & ista bona sint specificata in ista vlti. ꝯcessione Caroli, d. concessio seu cõfirmatio habet vim nouæ cōcessionis sicut dicimus in testõre, q legat alicui certā quantitatẽ, q̃ dicit se illi debere. Nā si aliter nõ constet de debito, hẽt vim legati, & sic nouæ concessionis, ut d. l. si sic. §. j. de lega. j. & d. l. legaui. Et expresse vr̃ 3 hoc notare Bar. in l. fi. ff. de consti. pecu. l. cum qui. §. Iulianus. ubi dicit, quod si iudex cõdẽnat aliquẽ ad dandũ mihi certũ quid annuatim, licet sui antecessores fecerũt, sed nõ cõstat quod sui antecessores fecerint, nihilominus cõdẽnatus remanet, qa illa uerba non faciũt conditionẽ. vñ licet nõ cõstet de ueteri præstatione antecessorũ tñ fiendũ est noua uirtute snīę. facit. l. admonendi. de iureiur. & ibi ẽt tangitur p eũ in fi. Sic in proposito si alia cōcessione nõ cõstat dicta concessio Caroli hẽt uim nouæ cōcessionis, & probat hoc feudũ esse nouũ non uetus. Ex quibus oībus sequitur quod d. Nerius petens portionẽ q̃ fuit comitis Petri, pōt repelli ex defectu iuris sui ẽt si d. Ioā. non haberet ius, qđ negaẽ, ut j. dicā. Neq;. n. pertinet ad d. Neriũ allegare de non iure dicti Ioan. si ipse ius non hẽt, & pōt repelli per Ioan. possessorem eo iure, quo possessores sunt potiores. C. de rei uen. l. fin. ff. famil. ercis. l. his ꝯñt. §. j. ff. & qđ ibi not. ff. seru. uendi. l. loci corpus. §. competit. Ius. n. excipiendi metiri possum' ex ꝑsona agentis, cũ ius agendi vel petendi non habet, licet nec nos ius retinendi. ff. de test. mil. l. militis. §. ueteranus. patet ergo ex prædictis quod primũ fundamentũ d. Nerij non est bonum, nisi probet aliud q̃ in dictis priuilegijs contineẽ, cum non constet ex dictis priuilegijs hoc feudũ quantũ ad hanc partẽ, q̃ petit esse paternũ vel antiquum, quod requiritur vt possit in ea succedere, sed potius nouũ, in quo nõ succedit agnatus. vt in iuribus. s. allegatis.[a]

2 ¶ † Nũc trāscam' ad fundamēta exclusiua, q̃ d. Nerius obiicit ad repellendũ Ioānẽ. Et ista si bene recolligo sunt quattuor, q̃ p ordinẽ ꝯfundemus. Primũ est, qa naturales filij ẽt si sint legitimati nõ b succedunt in feudo,[b] vt in c. naturales. si de feudo fuer. cōtrouer. ¶ Præterea iste Ioan' cum fuerit natus ex adulterino coitu, prout patet ex tenore legitimationis, ẽt naturalis dici nõ pōt nec debet. in Auth. quib. mo. na. effi. sui. §. fi. sed p legitimationẽ pōt dici legitimus dũtaxat. constat aũt quod legitimus tm̃ filius & non naturalis, nõ succedit in feudo, vt in c. adoptiuus. c. ti. si de feu. fue. ꝯtrou. ergo &c. ¶ Sed ad hoc rñdeo primo ad. c. naturales. quod illud loqẽ in naturali q fuit ltĩmatus simplr̃, quo casu vr̃ solũ ltĩmatus quo ad bona allodialia, q̃ sũt ĩ plena dispõne pr̃is naturalis, & ĩ eius primonio reputanẽ eẽ pleno iure in ei' hr̃ditate, nõ quo ad feudalia q̃ nõ aũt ĩ eius dispõne ꝑcisè, & ẽt extra cām hr̃ditariā reputanẽ, vt ĩ ti. an agna. uel filius. c. j. & qđ no. p gl. ff. de pe. hær. l. itẽ videndũ. §. fi. ff. de acq. hær. l. ꝓ hr̃de. §. qd tñ. p doc. Sed si expssè dcm̃ est, quod legitimatio trahaẽ ad bona feudalia, sicut fuit in casu nr̃o cessat illud & illa ꝑsumptio, qa in incertis & nõ certis &c. Et sic in bonis feudalibus succedat. ita tenet ibi gl. ita tenet ẽt expssè Bar. ff. ad treb. l. ex facto. §. si qs rogatus. quasi iuxta finem. ibi. Quæro qd in feudis &c. hic eps Floren. ptātẽ hẽt legitimandi quo ad feudalia, & ita legitimauit, vt ex tenore priuilegiorum apparet. Cæterũ dubitare quin Impator hoc ꝯcedere potuerit instar sacrilegij est. C. de crimine

[a] ¶ Fratri. Quo āt frater in feudo succedat fratri. vide d. Al. de imo. in consi. 30. in v. col. in j. par.

[b] ¶ In feudo. Vide d. Alex. Imol. in consi. 2. in 3. col. & in consi. 94. in 4. col. in j. parte. & Bal. in cõsil. 129. in 3. parte ubi etiā qd si sit legitimat' p subsequens matrimoniũ.

mine facril.l.instar.maximè in feodis imperialibus, sicut est hoc, de quo agitur, qa in re sua moderator est, & arbiter. C.mã.l.re mã data. Ad c.adoptiuus.rñdet, ꝙ loquit iu filio legitimo, in quo uul la naturalis viget vel subsistit, sed iu isto Ioanne viget naturalitas. Nec ob.§.fi.iu Auth.quib.mod.na.effi.sui.quæ dicit, ꝙ naturalis appellari non debet, nã illi.§.est explsè derogatũ per priuilegium concessum D.Epõ Floré.vbi.§.ille tollitur expressè. ¶ Præterea.§. ille loquitur in filio illegitimo remanéte illegitimo, tũc perdit no mẽ naturalis filij. Sed postq̃ est legitimatus, sicut tollitur defectus illegitimationis, ita & oĩs macula seu pœna, q̃ ex illo defectu sibi in fringitur.arg.C.de nup.l.fi.& perinde hr, ac si nunq̃ fuisset illegitimus.[a] co.ti.l.imperialis.& quod ibi no.in gl.sup oẽ macula quæ incipit.no.ar.& ff.de nata.resti.l.a.in Auth.quib.mod.na.effi.leg. §.reliqui.Constat aũt, ꝙ si non fuisset illegitimè natus, diceretur naturalis.illud.n.ꝙ nomen naturalis pdiderit ea defectu legitima tionis procedebat.vñ cũ iste Ioan.recuperauerit ius legitimatio- nis, similiter & nomẽ naturalis filij. Nã a principio, qñ solũ natura sanciebat, oẽs naturales, & legitimi nascebantur.in Auth.quib. mod.na.effi.leg.§.sicut.n.postea pp concupiscentiã p leges positiuas statutom est, vt nati ea dãnatu coitu, nec naturales, nec legitimi, & hoc totum ea iure positiuo est. Si ergo imperator, q est lex viua, nou ob.dicto iure restituit quẽ ad prima iura naturæ, cõstat ꝙ restitutus ambo nomina recuperat, cũ restõ sit in pristinũ statũ impositio.ff.de min.l.ꝙ si minor.§.restitutio. & sic dicet legitimus & naturalis.ea qbus seq ꝙ d.Ioan.cũ p d.legitimationẽ factã in plena forma dici possit legitimus & naturalis, nõ ob. si quo ad successionẽ feudi.d.c.adoptiuus.qđ loq̃ i legitimo rm. Et hue de primo.

a ¶ Illegitimus. Nunqd aũt legitimatus dicat vere legitimus vide d.Al. de Imo. in consi. 89 in 3. colũ in 2.parte.

3 ¶ † Scd'm principale fundamentũ d. Nerij est ad impugnandum d.legitimationẽ, ꝙ d.Nerius non fuit in ea citatus. Ad qđ rñdeo & dico considerandum, ꝙ quantũ ad bona allodialia, & quantum ad hæreditatẽ comitis Petri non fuit necesse d.Nerium vel alios agnatos citari, postq̃ legitimatio fuit facta in vita comitis Petri patris, & ad eios instãtiam, prout expressè determinat.d. Bar.ff.de lib.& posth.l.Gallus.§.& qđ si tm̃.circa fin.& hæc est rõ in promptu, quia dictus comes Petrus poterat d.Nerio & alijs agnatis suis auferre d.bona, & eius hæreditatem sine quacunq; iniuria instituendo quẽcunq; extraneũ hæredẽ.arg.C.de inof.testa. l.fratris.& l.fratres.ergo non habebat necesse facere requiri eos, quos non lædebat casus est in fi.ff.de adop.l.adoptio. ¶ Sed quantum ad bona feudalia maior est dubitatio, quia ĩ illis d. Nerius in vita comitis Petri habebat spem, ꝙ ad ipsum essent reuersura post mortem dicti comitis Petri, quæ spes erat probabilis de iure com non speraret ea tanq̃ eius hæreditatem, sed tanq̃ bona q̃ post eius mortem sine filijs legitimis subiacebant restõni fiendæ dicto Nerio, q̃ spes est legitima, & ꝓbabilis.C.vt in pos.leg.l.cũ archimed. secus si sperasset ea vt successionẽ dictis comitis petri. ff.de vul. & pup.l.a.§.interdũ.de lib.l.c.post emãcipationẽ.C.de pac.l.fi. Cũ igitur p d.legitimationẽ dicta spes ꝓbabilis veniret sibi auferẽda, videbat debere requiri tanq̃ ille q lædebat.ff.de re iud.l.de vnoquoque.ff.de adop.l.nã ita diuus.& ibi vr̃ glo.ordi.de nata.resti.l.a.in fi.& l.fi.in quibus vr̃ tex.ꝙ illo demũ cõsentiẽte, q lædit debeat legitimatio fieri.ꝓ hoc tex.in c.j.in prin.de alie.feu.pater.vbi dr̃, ꝙ agnatus non pt disponere de feudo paterno ẽt consentiẽte dño nisi consentiente agnato, ad quẽ post eius mortẽ erat reuersurum, & sic vr̃ ꝙ licet in ista legitimatione consenserit Imperator, qui est istius feudi superior dñs, nõ tñ ꝓficiat quoad ipsum, ex quo d.Nerius nõ consensit nec sibi p̃iudicet. Sed ad hoc rñdet, ꝙ oĩa ſ.dicta ꝓcederent, si ꝓbaret p d.Neriũ dictũ feudũ esse paternũ. Sed ex dictis priuilegijs hoc nõ ꝓbat, sed potius ꝙ sit nouũ, vt ſ.ostẽdi, igitur nõ erat citandus vel requirendus, cũ sua nõ interesset, eo qa p eam non lædebat, nec ius suũ minuebat. ¶ Præterea posito ꝙ ꝓbaretur hoc feudum esse paternũ, adhuc pt subtiliter ostẽdi d.citationem non fuisse necessariã. Pro cuius rei euidentia considerandasunt duo. ¶ Primũ est ꝙ iura superius alle.in ꝯtrariũ nõ dñt, ꝙ sufficiat citatio, sed dicũt ꝙ reqrit ꝯsensus eius q lædit, vñ eo casu, quo locũ vẽdicarẽt, nõ sufficeret agnatos eẽ citatos, nisi cõsensissent.ar. ff.de ser.rus.pd.l.p fundũ. Itẽ eo casu, quo ltĩmatio posset fieri eis ĩuitis & ꝯdicẽtibus, multofortius posset fieri eis absentibus ignorãtibus & non citatis.[b] ff.de fideicõ.lib.l.4.§.illud.de reg.iur.l.qui pt inuitis. nec.n.iste casus est de exceptuatis ibi in glo. & sic habet locũ illa regula.

b ¶ Et nõ citatis. Vide d. Ale. de Imol. in consi.67 1 5. col. cũ seq.& in consi. 838.1 2. col. in 3 parte.

4 ¶ † Scđ'o ꝯsiderãdũ est, ꝙ iste Ioan. põt ex dupli ci capite venire.p̃imò ea p̃sona pr̃is sui, tanq̃ sibi succedẽs.& hoc posset ẽt si in ꝯcessione facta patri suo nõ fuisset facta mentio de filijs, sed simpl'r sibi facta fuisset, ex quo legitimatus fuit cũ clausula ꝙ in feudalibus succedat, vt hæc probant in c.1.de natu.suc.feu. circa prin.cõiuncto eo quod no.gl.in d.c.naturales. & ita ꝓcedit quod.ſ.dixi. Circa primũ fundamentũ exclusoriũ, tũc isto casu fateor, ꝙ si probaret feudũ esse paternũ, non posset hoc modo venire rõne dictæ legitimationis, ea quo dictus Nerius nõ cõsensit. ita loquunt iura.ſ.alle.rõ, qa tunc ius & spes dicti Nerij pcessit dictã legitimationẽ, vnde nõ potuisset sibi auferri sine eius cõsensu.l.qđ nostrũ.de reg.iur. Nã tunc per solũ actũ legitimationis auferretur ius & spes d.Nerio, non aũt p prius erat sublatũ, & ita loqui & intelligi pñt iura p̃dicta. Secũdo modo põt venire dictus Ioannes ex p̃sona sua ꝓpria, non iure successionis, vel tanq̃ hr̃s patris, sed ordine successioo ea concessione facta patri pro se & filijs legitimis recipiẽti, q̃ vñr facta primo loco sibi & eo mortuo liberis, & vtraq; est directa & principalis.ff.de lib.& posth.l.Gallus.§.quidã recte. & quod ibi no. Constat nanq;, ꝙ pater post eius mortẽ põt acquirere & stipulari filijs vt filijs, & acquirit eis ius vtile, nec veniũt vt hæredes patris, sed ex propria p̃sona.ff.de verb.obl.l.quodcunq;. §.1.quo casu delictũ pr̃is non nocet filijs, cũ veniant ea eorũ p̃sona, vt no.in spe.de loca.§.nunc aliqua.ver.calitij. Et hoc caso cõ recipit feudũ pro se & liberis, vr̃ recipere non tanq̃ pro hr̃dibus, sed tanq̃ pro liberis.vt no.ff.de pac.l.si tibi.§.si pactus. per gl.& doct. Itẽ hoc casu forte nõ habet locũ.c.1.agna.vel filius vbi dr̃ ꝙ filius nõ põt hr̃e feudũ paternũ, nisi sit eius hr̃s saltẽ in aliquo, qa illud pt intelligi, cùm non fuit expressè receptũ pro filijs, al's nõ vr̃ requiri, ꝙ sit hr̃s, sicut dicimus in emphyteusi sic recep.vt no.Bar. in l.vt iurisiurandi.§.si liberi.de ope.liber.l.ac.de Bel. sentiat aľr in feodo per illud.c.sed põt intelligi vt dixi.pro quo facit in Auth. de nup. §.si verò expectet & §.qm̃ in sec.& posita.C.de secun.nup.auth.hæc res.vbi lucra, q̃ filij consequuni, vt filij consequunt, etiã si non sint hr̃des eius, post cuius mortẽ consequuni. Sed hic est videndũ, quia verba cõcessionis dñt, pro vobis & liberis & posterioribus vestris ltĩmis duntaxat &c. Vtrũ sub illis verbis veniat filius legitimatus. Rñ. sic, vt declarabo.ĩ.in vltimo fundamento exclusorio. Quo p̃misso dico, ꝙ cùm d.Ioannes possit venire ex sua persona tanq̃ legitimatus ex tenore dicti priuilegij & ex primordiali concessione Imperatoris, non tanq̃ hr̃s patris, nõ fuit necesse dictum Nerium vocari ad dictam legitimationẽ vel ei consentire. quod patet, quia ipse habet ius ea concessione prima Imperatoris facta sibi tanq̃ legitimato. Sed Imperator non habuit necesse a principio adhibere consensus agnatorũ, cũ tpe concessionis agnatis nõ esset ius quæsitum vel spes, vnde potuit impedire ius acqui. vel spem, licet postq̃ acquisitũ vel acquisitam non possit vel debeat auferre. ff. de his q sunt sui vel alie.iuris.l.patre furioso.& eadem ratio vr̃ in eo isto casu, quæ est in patre qui adoptat extraneũ vel legitimari facit in bonis allodialibus, qa nõ tenet requirere agnatos, quibus nõdũ erat ius quæsitũ, sed impedit p hoc acquiri, vt l.cũ adoptio.ff.de adop. & no.Bar.in d.l.Gallus.§.qđ si tm̃. Præterea isto casu posset dictus Ioannes venire, ẽt si in legitimatione non esset expressè dictum, ꝙ succederet in feudis, vel Ep̃s Florentinus non habuisset ptãtem ad hoc legitimandi, sed simpl'r. quod probat, quia concessio est facta Petro & eius filijs legitimis. ¶ Sed verũ est dicere, ꝙ iste Ioãnes p dictã legitimationẽ est effectus filius legitimus, ẽt si non esset expressè dictũ in legitimatione ꝙ succederet in feudis, vel ep̃s Florẽtin. nõ hr̃et hanc ptãtem, ergo virtute dictę primæ cõcessionis admitti põt. Non ergo fuit requirẽdus d. Nerius in dicta legitimatione hoc casu, cũ ep̃s non fuerit ille, qui eũ læserit, sed Imperator ex prima cõcessione, nec si venisset & ꝯdixisset potuisset dictam legitimationẽ impedire, q̃ fieri potuisset ẽt nulla facta mentione de feudalibus. & hoc sufficiat quãtũ ad hoc ꝙ veniat ex sua ꝓpria p̃sona, vt.ſ.dixi. ¶ Cõcludit ergo ꝙ tũc demũ ꝓcedit, qđ dr̃ ip̃m debuisse vocari, cũ Io. veniret ex p̃sona pr̃is tanq̃ eius successor & hr̃s & ex ltĩmatione facta cũ cl'a ꝙ in feudalibus succedat, qa tũc d.ltĩmatio fuit directè in p̃iudiciũ Nerij & tollit ius & spẽ sibi q̃sitam. Sed cõ venit ea ꝓpria p̃sona & ex concessione sibi facta expressè post mortẽ pr̃is sec' est, qa tũc sufficeret sibi ltĩmatio simpl'r facta, nec tũc d.ltĩmatio fit ĩ p̃iudiciũ Nerij vr̃ tollit sibi ius. Sed sublatũ fuit poti' p primã ꝯcessionẽ, vr̃ poti' dicẽdũ ꝙ ĩ p̃iudiciũ fuit sibi acq̃ri qđ sine iniuria potuit ĩpator a prin. facere. Et qa si venisset & ꝯdixisset, nõ potuisset ltĩmationẽ ĩpedir̃, nec p ꝯñs effectũ primæ ꝯcessionis, q̃ extẽdit ad ltĩmatũ, vt.ĩ.dicã, ergo &c.arg.ff.ad velle.l.aliqñ.de ꝯdi.ind.l.Iul. ¶ Tertiũ principale dubiũ seu fundamentũ ad impugnãdũ d.legitimationẽ est, qa dictũ feudũ est nobile, & sic nõ

videtur

vr̃ cadere in ꝯcessione facta dño epõ.& posito ꝙ caderet,non vr̃ ꝙ ltĩmatio simplr̃ facta ad feuda se extendat ad hoc,cùm de ista qualitate non sit facta mentio.ar.ff.de in ius uoc.l.sed si hac.§.pronũ.

5 ¶†Sed ad hoc rñdetur dupliciter.primò ꝙ ista non est qualitas, q̃ si fuisset expssa mouisset principẽ in ꝯtrium. Nam non iõ dr̃ nobile feudũ,quod hẽat dignitatem annexam,cum ẽt tenuissima & uilissima castra ꝯcedantr̃ in feudũ nobile.Sed dr̃ a seruitio, & a pstatione. s.qñ p ipso sit aliqua pstatio nobilis,puta reddit annuatim vnũ accipitrẽ,vel vnũ canẽ,& ad aliud non tenetr̃,non nobile vero dr̃, cũ sit aliqua seruilis uel durior pstatio,seu seruitiũ, vt sunt illa de quibus in Spe.de feudis.§.qm̃.in pe.col.ver.& no.p vasalli. Mõ vr̃ dicendũ,ꝙ citius fuisset motus princeps ad ltĩmandum in feudo nobili,q̃ non nobili,cũ maior cura immineat feudo non nobili, q̃ nobili,sicut dicimus in bñficio sine cura,ꝙ facilius papa ꝯcedit, q̃ cũ cura,de pb.c.cum in illis.¶Secundò rñdetr̃, ꝙ obiectio pcederet si d.Ioannes veniret solum ex persona patris & ex ltĩmatione facta cũ illa cl̃a,Sed cum venit ex persona sua & ex concessione sibi expssè facta per Imperatorem post mortem patris,dicta appositio non ob.quia Imperator cum expressione dictæ qualitatis sibi concessit d.feudum,& sic nulla est surreptio,nec.n.fundat se in cõcessione epĩ cũ isto casu ltĩmatio ẽt simpliciter facta sufficeret,ut s̃.dixi. sꝫ fundat se in prima concessione imperatoris,q̃ nullam cõtinet surreptionem,cũ in ea fuerit facta mentio de isto feudo spãliter,&sic cũ oĩbus suis qualitatibus vr̃ concessum.ar.ff.de iu.iu.l.duobus.§.exceptio.Et hoc de tertio fundamento.¶Restat ultimo uidere ꝺ quarto,ꝙ obiicir̃,vꝫ ꝙ priuilegia pdicta requirunt ꝙ sit ltĩmus& nãlis,& de ltĩmo matrimonio pcreatus,ꝙ hic non est. Ad quod rñ.ꝙ in concessione facta p Henricũ comiti Tancredo bñ hoc exprimit.Sed illa non est curandũ,qa non constat ꝙ ista bona sint illa,q̃ p illam concessa fuerunt,vt s̃.dixi.& posito ꝙ hoc non constaret,tñ in concessione facta postea p Carolũ continentr̃ alia uerba, q̃ dñt,uobis & filijs uestris ltĩmis duntaxat,nec additr̃ ex suo corpore ltĩmè descendẽtibus.Mõ videndum est de duobus. ¶Primo an sub illis uerbis comprehendatr̃ iste Ioannes, qui põt dici ltĩmus & nãlis,ut s̃.oñdi,non tñ ltĩmè natus.& rñ.ꝙ sic,quia alia qualitas ñ fuit expressa nisi ꝙ sint ltĩmi, nec dictũ fuit ꝙ essent ltĩmè nati, ergo &c.ar.de priui.c.porro.ff.de exer.l.j.§.si is qui nauem. sicut ẽt doc.dñt in si.quia si quis recipit emphiteusim pro se & filijs & hæ

a redibus[a] cum exprimat duas qualitates.s.ꝙ sint filii.Item ꝙ sint hæredes requiruntr̃ ambæ,ut quis admittatr̃, secus si exprimatr̃ vna tm̃ dicendo p se & filiis,quia tunc sufficit ꝙ sit filius.ut not.Bar.in l.ut iur.iuran.§.si liberis.de ope.li. Nec per hoc dico,ꝙ ueniant filii adoptiui,lꝫ ltĩmi sint,quia cum non subsistat in illis aliqua naturalis uel uinculum sanguinis,non cadit in eis tanta affectio, vt pr̃ de ipsis cogitare videatr̃,uel ẽt imperator.ar.ff.de le.2.l.si ita quis.§.fi. ff.de cond.& de.l. fideic.secus in filio ltĩmato,quia si ibi subest naturalis & uinculum pñum, rõne cuius pr̃ ad ipsum vr̃ affectionẽ habuisse & sibi pspexisse,quia natura est eadem ltĩmi & illtĩmi. ff.de accu.l.hos accusare.§.oĩbus.facit.l.qui concubinam. in prin. de le.3.de capi.dimi.l.tutelas.ibi.ut personæ uãliter designentr̃ &c. Itẽ subest sibi autoritas imperatoris,rõne cuius vr̃ ab ipso imperatore de nouo creatus ciuiliter,sicut a patre nãli fuit creatus naturaliter,vñ põt dici imperator quodammõ pr̃ eius ciuilis,sicut videmus in cõpaternitate,q̃ ꝯhitr̃ in baptismo,in quo quis renascitr̃ spũaliter.extra de cogna.spi.p totũ.vñ & imperator cũ ltĩmat uel natalibus restituit æquiparatr̃ Deo in nouiter creando,ut l. ĩperialis. post prin.ibi.Nam ita credimus Dei clementiam imitari &c. Sequitur ergo, ꝙ ĩperator sub illis uerbis ltĩmis &c.vr̃ sensisse de ltĩmatis p eius rescriptũ,cũ ad tales videatr̃ hr̃e affectionem tanq̃ ad eius creaturã uel filios ciuiliter creatos ab eo.ar.opt.ff.de condi.& de. l.cũ uir vxori.& l.si vir.ꝯcurrit ergo in tali filio affectio pñna rõne naturæ,& affectio imperialis rõne ltĩmationis,& sic includitur sub illis verbis,secus in adoptiuo,in quo neutra concurrit. Concluditr̃ ergo,ꝙ virtute verborũ contentorũ in priuilegio Caroli Imp. nõ requiritr̃,ꝙ filij sint ltĩmi & nãles & ltĩmè nati,& sic concursus triũ qualitatũ,sed sufficit concursus duarũ.s.ꝙ sint ltĩmi & nãles,licet nõ sint ltĩmè nati,sed ex postfacto ltĩmati,vt s̃.pbaui, lꝫ verba priuilegij Henrici Imp.aliter se hẽant. ¶Sed nunc scd̃ò videndũ est, vtrũ stari dẽat verbis scd̃i priuilegij,an primi.¶Rñ.verbis secũdi, quasi p illud videatr̃ in hoc recessum a primo, & quasi q̃dã nouatio facta.ar.ff.de pto.stip.l.valerianus.ff.loc.l.cũ in plures.ff.lege.ff. ꝺ fideiuss.l.stipulatus es opus.¶Concussis itaq; fundamentis d. Nerij tã positiuis q̃ adiectiuis, necesse est vt eius intentio corruat, & intentio d.Io.fortuna tanq̃ illæsa a dictis iaculis firma & illibata p maneat.Ad cuius corroborationẽ adducitr̃ laudum diuisionis latũ inter comitẽ Petrũ & comitẽ Tancredũ patrẽ pdictorũ,p ꝙ q̃dam bona fuerunt adiudicata dicto comiti Petro ad hñdũ tenendum & possidendũ,& quicquid placuerit perpetuò faciendũ.Itẽ ad vendẽdũ alienandũ &c. Itẽ ꝙ d. comes Tancredus non contenderet vel molestaret &c. sed defenderet & disbrigaret &c. Ex quibus verbis vr̃ d.Nerius dupliciter posse repelli.¶Primò,qa ea psona sui pr̃is tenetr̃ defendere aduersus aliũ molestantẽ d. Io. ergo multofortius aduersus semetipsum Neriũ.ff.de cond.ind.l.fr̃ a fr̃e. ver. porro. si mandatũ negotia.Et tex.alibi dicit.qꝺ aliũ facientẽ phibere debuisti,idipm facere non debuisti.ff.de ser.uen.l.alterius.¶Secũdò,qa per d.verba vr̃ comes Tancredus renunciasse oĩ iuri,ꝙ hẽbat in bonis adiudicatis comiti Petro occasione successiõis feudi,ergo &c. vt in ti.de eo qui fi.feu.agna.de pa.feu.c.j.nisi feudũ oĩno refutauerit &c.& quod ibi no.in 1.gl.illius c.& quod no.in l.qui romę.§. duo fr̃es.ff.de uer.ob.in gl.in quadã solu.q̃ 13 Dy. sed in ꝯtriũ facit quod expresse no.Bar.in d.§.duo fratres.in 8.q. ¶Br̃ super hoc ñ pnto insistendũ,cum per ea q̃ s̃.scripta sunt absq; aliis adminiculis satis oñsum sit ius d.Ioannis. Ex quibus oĩbus concluditur & rñdetur ad primum principale q̃situm,vꝫ d.Ioannem tam ex persona patris sui,q̃ ea persona sua posse succedere in parte feudi, quæ contingebat patrem suum,& in bonis sibi per laudum adiudicatis, non obstantibus his, quæ in contrarium subiiciuntur, quibus supra plenissimè responsum est.

SVMMARIA.

1 *Moniali succedens matri in partem dotis,eam acquirit monasterio, & sic in reliquis agnatis.*

2 *Statutum prohibens monialem succedere an ualeat,& an possit prohibere audientiam ecclesiasticis.*

3 *Statutum an dicat extan.masculis fœmina non succedat,uel non possit hæreditatem petere quid differat.*

CONSILIVM CCCCLXIII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶†Non est dubium,ꝙ de iure cõi dicta monialis vel monasterium ex eius persona dẽt hr̃e dimidiam dictæ dotis matrræ,& ẽt lucri,vꝫ tertiam ea persona sua, qa successit matri ab inte.& in tertia cum essent tres filii,& dimidiam tertiæ, quia successit fratri primo morienti vnà cũ fratre superuiuente.C.de epi.& cle.l.Deo nobis.§.hoc ẽt cognitũ. cõiuncta auth.in successione.C.de suis & le.& auth. cessante. C.de le.hære.Altera verò dimidia tanq̃ pertinens ad fratrẽ vltimò morientẽ dꝫ diuidi inter eius creditores p officiales mercantiæ virtute statuti s̃.relati.Sed videndũ est qꝺ iuris attenta reformõne s̃. relata, & edita cõtra ingressas monasterũ.Et hic videnda sunt duo, vel tria.[a]

2 ¶†Primũ est, vtrũ dicta reformatio valeat in ea parte, in qua phibet eas aliquid petere viuentibus filiis masculis psonæ defunctæ, Et ad hoc rñ.ꝙ non, primò, qa saltẽ quo ad istũ edita est post eius ingressum,vt s̃.pꝫ.& sic ꝯ personã non subditã,ergo &c.vt in c.S. Mariæ,de const.in c.q̃ in ecclesiarũ.nã statutũ ꝙ expresse & specificã statuit aliquid ꝯ personas ecclesiasticas, vel super rebus ecclesiasticis,ipso iure non tenet[b],ut no.Bar.in l.cunctos pop.de sum.tri, & per alios in auth.cassa.C.de sa.san. ec. Itẽ qa ẽt si ante ingressum facta fuisset idẽ est,qa cõferitr̃ in tp̃s quo ingressa est, ut pꝫ in verbo pteriti tpis in ea positis dũ dñt intrauerit vel ingressa fuerit &c, ar.ad hoc.ff.de manu.test.l.stichus.& qꝺ no.in si.per Bar.in l.si filiusfa.§.diui.de le.1.& per Inn.in c.pterea requisisti. de ap. ita expresse determinat Bar.in d.l.Deo nobis.in propris terminis. vbi ẽt refert Iac.But.idem tenentem. ¶Secundò videndũ est an teneat & valeat in ea parte in qua denegat rectorib.& officialib.cõis Senarũ ꝙ de pdictis non dẽant cognoscere vel aliquẽ audire. Et in hoc reperitr̃ quoddã dictũ Ia.Bu.qui vr̃ determinasse ꝙ sic,qa tunc non videretr̃ statuentes misisse falcẽ in messem alienã. Sed solũ ꝙ suũ erat denegasse,vt ipse no.in auth.cassa.C.de sa.san.ec.& ibi Bal. vr̃ hoc tenere ad idẽ qꝺ ipse no.in l.ad administra.C.de leg.,p quo facit ꝙ no.Bar.in l.ambitiosa.ff.de decr.ab or. fa. Sed certè dcm̃ suũ si esset verũ dr̃et intelligi cũ statutũ procedit iurisd. non conferendo, puta si diceret ꝙ rectores cõis Sen.super talib. non hẽant iurisdõnem.Sed si sic non dicat,sed vetat ꝙ audientiã non adhibeant vel ꝙ non audiant put est in casu nr̃o,tunc cũ psupponatr̃ iurisdõ nõ põt denegari exercitiũ.ita determinat d.Bal.litando dcm̃ suũ in auth. statuimus.C.de epi.& cler.idem dicit ipse si procederet iurisdõnẽ iam collatam adimendo.Præterea ẽt in primo casu non vr̃ eius opi. vera,quia cum principale statutum sit prohibitum & a iure reprobatum

a ¶Hr̃dib. Quale ãt talis ꝯcessio itelligatur.uide d.Alex. de Imo. in ꝯs.25 in 2. co. in 1. pe. & in ꝯs. 56.in 2. part.ubi ponit q̃ dr̃ a sit l ter ꝯcessionẽ p se & suis hr̃dib.& p se suis filiis & hr̃dib.

b ¶Nõ 13. Adde d. Bar. So. in ꝯs. 16 in casu, uer. prima parte. cũ uers. se. in 5. par.

batũ. & ꝙ non possit petere hẽditatem sibi delatam & debitam, etiã oẽ aliud est ꝓhibitum quod ob hoc uel ꝑ hoc fit, quia totum vr esse factum in fraudem, iõ totum est nullum reprobatũ. ar. ad hoc. in l. j. C. & ff. de his ꝗ pœnæ no. C de leg. l. non dubium. ff. de cond. & de. l. hæres meus. §. quod in fraudẽ & l. hoc mõ. neq;. n. lex d3 cir conueniri. ff. de dolo. l. arbitrio. §. quod cuius. & quod una uia ꝓhibet & c. vt in reg. iuris. & de spon. l. orõ. Concludit ergo, ꝙ dicta reformõ in nulla parte ualet, nõ obstante Ia. Bu. & ita reperio tenuisse doctorem eximium & famosum D. Bar. de Saly. in d. auth. cassa. reprobando dictum Ia. But. ¶ Tertio uidendum est principl̃r, posito ꝙ dicta reformõ ualeret, quod negat, utrum hẽat locum in casu nostro, & noceat huic moniali. Et br̃ dico, ꝙ non, duplici rõne. Prima, quia dicta reformõ loquit eo tm̃ casu, quo pr̃ uel mr̃ aliqd dat filię, cùm illam immittit in monasterium ſm̃ ſuam possibilitatem, ut p3 ex pœmio seu ꝓlogo dictę reformõnis, ex quo declarant & liũtantur sequentia. ff. de hær. inst. l. si. & l. rela. §. fi. de iu. & fa. ig. tunc .n. vr̃ uoluisse, ꝙ illud succedat loco totius ltimæ, & nil plus possit peti, iuxta ea ꝗ not. Bart. in l. j. §. si parens. ff. si quis a pa. fu. ma. & l. cum quo. de pecul. §. fi. ad l. fal. & sic non intendit in totum tollere ltimam, sed minuere, ꝙ non põt facere ſm̃ quosdã, ut no. Dy. in c. indultũ. de reg. iu. li. 6. & Cy. C. de nup. l. sancimus. Sed in casu nostro nihil habuit de bonis m̃ris, ut ꝓponit, dicta monialis, & sic si excluderet, auferret sibi ex toto ltima, quod facere non intẽdit dicta reformõ. nec ẽt põt ſm̃ dictos doc. ut not. ubi ṡ. Secunda rõ est, quia ubi ba dñt, ꝙ non possit aliquid petere filis masculis viuentibus. ¶ Pro cuius euidẽtia sciendum est, ꝙ si diceret sic, vc3 ꝙ monialis non succedat extantib. uel uiuentib. filiis masculis, túc ad eꝰ exclusionem sufficeret ꝙ extarẽt masculi eo tpe, quo successio deferẽt, cum. n. successio, semel tñ deferat, & tunc extat impedimentũ, impedit dilatio, nec amplius defert. ar. inst. de hær. ꝗ ab intest. §. ita demũ. Sed in casu nro verba dñt, ꝙ petere nõ possit, certe actus petendi põt pluries & pluries fieri, & sic hẽt cãm successiuam, ut no. in l. j. C. de pac. in fi. magnæ gl. & de transl. l. fiue apud acta. Mõ ergo dico, ꝙ monialis per d. reformõnem excludat a petendo viuentib. filiis masculis, tñ ipsis mortuis non excludit, qa ꝓhibitũ ad tpũ, pꝰ tpᷤ vr̃ pmissum[a]. l. pr̃ filiũ. §. fundũ. de le. 3. vñ cum hic oẽs masculi sint mortui, cessat ꝓhibõ pdicta, & hodie tanꝗ tpe, quo decessit frater, & modo, sicut tpe mortis põt petere tertiam, tanꝗ hæres fratris põt petere dimidiam tertiam. ita vr̃ determinare Bar. in §. ff. ad ter. in l. fi. ¶ Præterea ꝗtum ad dimidiam tertiæ, in qua successit fratri, nunꝗ habuit aliquod obstaculum, quominus ipsam potuerit petere, & si oĩa ṡ. dicta cessarent, quia ipse non fuit ille, qui eã immiserit in monasterio, sicut uerba reformõnis requirunt, & idẽ esset in bonis m̃ris, si ab eo nõ fuit immissa. Concludit ergo ex oĩbus pdictis, ꝙ ex nullo capite dicta monialis põt excludi, quominus hẽat dimidiam dictæ dotis. ¶ Nunc videndum est, an officiales mercantiæ possint se intromittere super d. bonis, tanꝗ super bonis fallitorũ virtute statuti ṡ. relati. Rñ. ꝙ non. Nam illud statutum ꝑsupponit aliqua esse bona fallitorũ, super quibus immineant ꝗrelæ, & sic prius cõstare d3 ꝙ sint bona fallitorum. l. diuus. ff. de test. mil. sed ista sunt bona istius monialis, usq; ad d. dimidiam, ergo d. statutum non habet locum, solum. n. locum sibi uendicat, cum dubitat de ipsis distribuendis, nõ ãt an sint sua, uel non. Secundò, posito ꝙ possint cognoscere, quod erit eorũ offĩn? Rñ. primò & ante omnia dẽnt assignare dictæ moniali d. dimidiam, tanꝗ potius ius hñti, siue extent res ipsæ dotales, siue non, ut ff. de tribu. l. ꝓcuratoris. §. si plures. de pecu. l. deposui. in prin. & quod no. in l. priuilegia. ff. de priui. c re.

[a] Permissum. ad. de dom. Bar. So. in cons. 271. inc. in pñti. uer. postremo. in fin. 2. par.

SVMMARIVM.

1 *Annua quantitas certa cui est præstanda super aliquo fundo, an is teneatur pro portione ad collectas & onera publica, & de mater in hunc consiliu dictum est cons. 542. supra eo. li.*

CONSILIVM CCCCLXV.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ 1 Nouissimè dubitatur, quia per officiales mercantię declaratum fuit d. Semproni um non teneri ad contribuẽdum sumptibus & impensis, ꝗ fierẽt pro manutentione d. fundi ſm̃ formam ṡ. scriptorum cõsiliorum, d. Seius possessor nititur ex alio capite docere d. Sempronium teneri contribuere ad onus cõis Senarum, quod ipse Seius subiicit ꝓ affictu d. fundi, cũ ſm̃ statuta & ordinamenta cõis Senarum, qñ fundus locatur ad certam summam pro quolibet floreno, soluatur certum quid, ipse aũt Seius d. fundum uouiter affictauit ad pecuniam, unde cùm in toto affictu Sempronius debet hr̃e florenos 16. ꝓ illis 16. debet soluere, ꝗritur quid iuris. Et vr̃ ipsum teneri, & in electione Seij esse vel de dictis 16. Rñd. deducto qd̃ soluendũ est cõi Senarũ, ut ipse totũ cõi soluat, uel ipsi 16. soluere integraliter recepta cautione a Sẽpronio, ꝙ ipse Sẽpronius soluet qd̃ eũ tangit, & Seiũ defendet & indemnẽ seruabit aduersus cõe Senarũ. ar. ff. ad treb. l. marcellus. §. idẽ Sẽpronius. & l. cogi. §. ĩde ꝗritur. 3rium dico & uerũ puto. nã qd̃ ṡ dixi, ꝓcederet si Sẽpronius perciperet a Seio certam partem affictus. l. quota puta dimidiã tertiã, uel quartam, tunc. n. cum hoc vnus solueudi respicit totũ affictũ, ad quẽcunq; transit affictus, trãsiret cũ onere suo. ff. de pi. act. l. si ꝯuenerit. §. si fundũ. de publica. l. imperatores. vñ & ille ad quẽ transiret pars, teneretur ꝓ ulla parte. ff. de rei uen. l. ꝗ de rota. idẽ si non deberet ꝑmodũ quotæ, sed per modũ quantitatis habito respũ ad rpm̃ fictũ, vt si Sẽpronio cõcessa essent 16. de affictu talis fundus, quia ꝓ rata teneret, nã tunc non dicer, nisi affictus pciperet. l. debitor. §. verisiſe. de cõtrah. emp. Sed in casu nr̃o non debetur huic Sẽpronio quota pars istius affictus, nec quantitas ista 16. flo. debetur ut ex ipso affictu, uel per respũm ad ipsũ affictum, sed debetur simplr̃. Vñ & si fundus iste ad affictũ non esset datus, nihilominus dr̃etur, cum igitur ista summa 16. flo. non sit pars istius affictus quotitatiua uel quantitatiua, sed sit quãtitas per se diuersa & debita simplr̃ non per relationem ad affictũ, nõ dẽt subiici oneri dicti affictus. ar. opt. ad hoc qd̃ no. in l. sump. per gl. & doc. qui faciunt istam d̃iam in si. in alio casu. ꝓ quo optime faciunt intra. ff. de ann. le. l. liberto. §. j. de le. 2. l. cum pr. §. j. ver. si m. ff. ad l. fal. l. maritum. §. a liberto. & l. pœnales. §. fi. & quod plene no. ff. de cond. & de. l. plautius. ff. ad tre. l. facta. §. titius, in quibus traditur hæc theorica. Quod qñ alicui debetur aliquod emolumentum, & ipsi occasione d. emolumenti tenetor ad aliqd̃ noua alteri pstandum seu quantitatem, siquidem illud onus erat intrinsecum. i. erat portio ipsius emolumenti, ut quia legata sunt titio c. & rogatur de illis c. restituere mihi quinquaginta, tunc ego teneor subire & participare de omni onere, quod incumbit illis c. Sed si sit extrinsecũ, ut qñ non de ipso corpore emolumenti nec eius respũ debetur, ut si legatus est tibi fundus, & rogatus es mihi pstare annua x. tunc onus quod tibi incumbit in fundo, ego nõ teneor, imo l3 defalcetur tibi fundus, tu tñ ad integra x. teneris siue diminutione. Sic in ꝑposito. Nam huic Sempronio non fuerunt assignati 16. annuatim, tanꝗ portio affictus, imo cum fundus totus esset uendi tus Seio, fuit factum ꝙ subiret onua de 16. & sic vr̃ esse casus in d. l. liberto. §. j. si bene inspiciatur, ꝙ l3 totus fictus diminuat pec solutionem, ꝗ fit cõi Senarum, non tñ diminuatur pstatio fienda d. Sempronio, cum sit magis extrinsecum onus, ꝗ intrinsecum, attento mõ concessionis, de quo ṡ. ¶ Præterea ut patet ex his ꝗ dixi ṡ. in alio consilio, ista pstatio 16. flore. est magis commodum pecuniæ solutæ per Sempronium, vc3 cc. flor. ꝗ sit commodum fundi. nam vt ibi dixi per cc. flo. quos Sempronius soluit, constituta est sibi pstatio & emolumentum 16. flo. super isto fundo, & sic fundus pro ipsis obligatus est. vñ d3 illud emolumentum illorum cc. flor. Sed affictus, quem percipit Seius, est emolumentum ipsius fundi. Modo dico sic, ꝙ præstatio 16. ꝗ fit cõi Senarum, fit pro affictu, & sic pro emolumento fundi. Sed ista præstatio 16. flo. non est emolumentũ fundi, ut dixi, sed pecuniæ solutæ per Sempronium, igitur tali oneri non subiicitur. Præterea hoc onus uenit ex facto ipsius Seii qui fundum affictauit, si enim non affictasset, hoc onus non subesset, ergo sequitur ꝙ Sempronius ipsi subire non tenetur, quia d. Seius non potuit aliquid facere, ex quo cõdõ d. Sempronij fieret deterior, ꝗ esset tpe concessionis sibi Sempronio factæ. ff. de re. iu. l. non debet. tpe verò dictæ concessionis 16. flo. factæ Semprenio nõ suberat dictum onus. ergo affictando d. fundum, quod mere uoluntarium fuit, non potuit d. Seius Sempronio præiudicare. arg. eius, quod no. ff. de diuer. tem. præscr. l. j. §. sed marcellus. in gl. j. de ædil. edi. l. bouem. §. pignus. qui. mo. pi. uel hyp. sol. l. si debitor. in princ. ¶ Concluditur ergo d. Sempronium non teneri ad contribuendũ in eo quod soluitur cõi Senarum pro fictu, sicut in eo quod expẽditur pro ipsius fundi recuperatione, ut in alio consilio dixi. sed ipsum debere habere dictos 16. florenos nitidos ab omni præstatione & onere.

SVMMARIA.

1 *Compromissũ si ex forma dubia orientia ex laudo debeant decidi ex sententia supra ditt., an sufficiat de facto aliqua dubia allegari per unum ex partibus.*

2 *Sententia arbitri non valet quatenus dimisit dotem matris uiuentis soror fratres.*

3 *Arbitri ex forma sua si oriatur dubium de nimia lapsone non obstan. renunciationibus & statutis, quid agendum, & nu. 5.*

Arbitrorum

4 *Arbitrorum dictio aliquid afferende an stetur.*

CONSILIVM CCCCLXV.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Viso laudo & arbitramento lato inter Ragnutium qoondã Nerij Ragnutii de Senis ea parte una, & Franciscũ eius germanum ex altera, super diuisione bonorum p̃rno rum & h̃ditariorum per eum arbitros & arbitratores. Viso ẽt quodam compromisso facto inter eosdem coram officialibus mercantiæ in egregium militem d. Ang. de Senis occasione dicti primi laudi seu arbitramenti. Quæritur utrum dubia p d. Ragnutium allegata ꝫ d. laudum vel arbitramentum sint talia, & ita ꝓbabilia q̃ p̃fatus d. Ang. dẽat super eisdem h̃re consilium sapiẽtia expensis partium ẽm tenorem d. compromissi, & si reperiat ipsa dubia de iure ꝓcedere dẽat p̃fatum laudum vel arbitramentũ in illis corrigere uel reformare, q̃ q̃dem dubia sunt infrascripta.

¶ Primum est, quia d. arbitri assignauerunt d. Francisco q̃dam bona, q̃ erant de dotibus D. Lisæ matris cõis p̃dictorum, tunc & nunc viuentis, q̃ do. Lisa d. bona habuit auctoritate curiæ; dr̃. n. q̃ dicta assignatio facta per d. arbitros d. Francisco non ualuit. ¶ Secundũ 5 est, inquantum condemnarunt d. Ragnutium ad soluendum oĩa de a bita h̃ditaria q̃ ascendunt ad summam mille flo. de quibus quingenti tangebant d. Franciscum, & sic d. Ragnutius dicit se læsum in quingentis flo. ex isto capite, & idem quæritur de debitis cõtractis post mortem patris per d. Ragnutium occasione bonorũ cõiũ & ex cõi cã & utilitate. ¶ Tertium dubium est, quia dicit d. Ragnutius, q̃ d. arbitri fecerunt portionem d. Francisci pinguiorem, quã suam in 80. flo. & sic ipsum Ragnutium ex isto capite læserunt in quadringentis; dr̃. n. q̃ prædicta facere non potuerunt, quærit̃ quid iuris. ¶ Br̃ si q̃ritur utrum p̃dicta possint appellari dubia in tm̃, q̃ ad requisitionem & postulationem d. Ragnutii noui arbitri dẽant super ipsis h̃re consilium sapientis, & ipsa dubia debeant admittere. Rñ. q̃ sic, p̃rimò quia in compromisso continetur q̃ debeat h̃re consilium super dubiis q̃ allegarent seu allegari p̃tenderentur per aliquem compromittentium &c. sufficit ergo, q̃ pars alleget ut res reddatur dubia, postq̃ sic actum fuit. ar. C. quibus ad liber. procla. non licet. l. ult. ff. de transa. l. post rem coniunctam. l. j. §. si conuenerit. ff. deposi. ¶ Præterea ẽt si hoc non contineretur in compromisso, p̃nt dici dubia, quia sunt talia q̃ si uera sunt, reddunt laudum iniquum & faciunt ut debeat corrigi uel emendari, ut ĩ. probabo. igitur debent recipi per d. arbitros duos. ar. ff. de iu. om. iu. l. cum quædam puella. in fi. ubi cum tractatur de iurisdõne iudicis inspicitur quantum petitur. s. si sit tale q̃ comprehendatur sub iurisdõne iudicis, si re uera debentur, non aũt inspicitur, an re uera debeatur. Sic ãn ꝓposito debet inspici, an ista q̃ allegantur, sint talia quæ inducant rescissionem laudi; si uera sunt ad hoc ut admittantur, non aũt an uera sint. ¶ Præterea illa dr̃ rem facere dubiam, quæ inducunt aliquam præsumptionem pro allegante. ff. ad carb. l. 3. §. causæ. Sed ista satis inducunt præsumptionem, maximè cùm super illa d. Ragnutius habeat consilium eximii doctoris D. Onofrij, qd̃ magnam præsumptionem inducit pro se. ar. ff. de sta. ho. l. septimo mense. ff. de solu. l. si pr̃. ff. si pars hære. peta. l. antiquæ. cum fi. Concluditur ergo, q̃ d. dubia sunt recipienda per arbitros duos, & sup his consilium peritorum est h̃ndum ẽm formam compromissi.

¶ Nunc est uidendum, si d. dubia uera sunt in facto, verum primi arbitri potuerunt illa facere, & utrum laudum ipsorum sit super il- 2 lis reformandum. Ad quod rñ. ¶ † Et primò ad primum, q̃ d. arbitri non potuerunt se impedire de bonis dotalibus matris eorũ adhuc uiuentis; & quod ipsi fecerunt, non ualuit, nec quoad matrem uel eius præiudicium, nec quo ad præiudicium Ragnutii. Primum probatur. ff. de pac. l. si unus. §. ante omnia. ff. pro soc. l. cum duob. §. idem rñdit. Secundum probatur. C. de capti. l. nec uos. in fi. Item quia contra bonos mores est de bonis uiuentis disputare. C. de pa. l. fi. ff. de lib. leg. l. post emancipationem. & quia diuisio hæreditatis non cadit in bonis uiuentis, q̃ nondum fuit hæreditas. ff. fam. er. l. 2. isti autem intendebant bona hæreditaria diuidere, ergo &c. Cõcluditur ergo q̃ dicta adiudicatio facta d. Francisco de bonis dotalibus est ipso iure nulla, quia ad illa se non extendebat compromissum. l. quid tamen. in fi. & l. non distinguemus. §. de officio. & §. fin. ff. de arb. & sic nec dictæ matri eorum præiudicat, nec d. Ragnutio volenti uenire ad successionem matris in d. bonis post eius mortẽ.

3 ¶ † Quantum ad ẽm rñ. q̃ d. arbitri non potuerunt grauare d. Ragnutium ad soluendum oĩa debita, & q̃ in hoc ipsum enormiter læserunt, & in maxima quantitate, vnde debet d. laudum in hoc reformari. ff. pro soc. l. vnde si nerue. cum seq. vnde quia quantitas est excessiua, præsumitur in arbitris dolus. ar. l. oẽs. §. lucius. ff. q̃ in frau. cre. & no. Bar. in l. si societate. §. arbitrorum. ff. pro so. Ideo non obstat quibuscunq; uerbis compromissi põt reformari. l. creditor. §. lucius. ff. mand. Item ẽt non ob. statutum officialium mercantiæ, in quo intelligitur exceptus dolus, ne detur materia delinquendi. ar. 4 ff. de pac. do. l. conuenire. ff. de arb. l. ita demum. † Item nõ ob. q̃ d. arbitri assignarunt cãm. s. quia reperierunt quod d. Raynutius habuit de d. bonis cõibus tm̃, quod ascendebat ad d. summam. Nam verbis eorum in hoc non statur, ex quo ea dictis coram eis factis d̃ hoc non constat. ut in c. qm̃ contra falsam. de prob. & expresse per Bar. quasi in terminis in l. si is ad quem. ff. de acq. hæ. nec ẽt crederetur hodie, si adhiberentur ad testificandum super hoc cum iur̃o ni si essent duo. Nam ut dr̃, alter eorũ est mortuus, ideo dicto unius superuenientis non staretur. extra de testi. c. cum duobus. ff. de q̃ō. l. j. §. idem cornelio. & expresse per Bar. in §. arbitrorum. circa fi. facit. 2. q. 6. c. statuendum. 4. q. 2. c. si testes. §. item si res. & quod ibi no. & no. in l. ob carmen. §. j. ff. de testi. & d. c. cum a nobis. & c. sup 5 eo. per Inn. extra de testi. ¶ † Concluditur q̃ d. statutum tanq̃ ini- a quum & enormem læsionem[a] continens in dicta parte debet reformari non obstantibus renunciationibus & statutis prædictis. Et idem dico super tertio dubio, quia nimis magna est læsio quantitatis trigentorum flo. super qua non vr̃ fuisse data ptãs d. arbitris. Solum. n. super quantitate data vr̃ per verba simpl̃r prolata, ut possint auferre de iure unius & dare alteri, iuxta ea quæ not. Bar. in l. si q̃s cum aliter. de uer. ob. & de præto. stip. l. fi. & ita intelligitur qd̃ not. in l. si de meis. §. recepisse. ff. de arb. facit. ff. de uer. si. l. hoc adiecto. ff. si quis cau. l. & si post tres. ff. qui. ex cau. ma. l. ab hostib. §. sed qd̃ simpl̃r. cum si. Item nec per illa, q̃ possit cognoscere de facto, vr̃ eis data fuisse ptãs lædendi iura partis, maximè immoderatè, ut expresse no. Bar. in const. ad repri. super uerbo uidebitur. circa fi. facit quod no. in l. si filius. ff. de don. per eundem. & quod no. glo. in cle. sæpe. de uer. sig. Quantum autem ad res, quæ per primos arbitros non fuerunt diuisæ, uel de quibus non fecerunt mentionem, sine dubio potest peti ab istis arbitris secundis, ut diuidant & ꝓnunciant, prout eis uidebitur. ff. de arb. l. de rebus. & quia sic se habet forma secundi compromissi, igitur &c.

[a] ¶ Læsionẽ, q̃ aũt dicatur magna læsio, uel enormis ad finem reclamãdi, uid̃ d. Alex. de Imo. in § fil. 67. in 4 col. in 1. part. & in consi. 1na. in 4 col. in 2. par.

S V M M A R I A.

1 *Statuto stante q̃ filiusfa. non possit contrahere sine consensu patris, non potest filius cum ipso patre contrahere compromittendo super dote uxoris.*

Compromissum factum inter patrem & filium super dote uxoris filii restituenda non ualet.

2 *Laudum quod lædit in 6. parte eius, quod petitur, est iniquum & retractãdum.*

3 *Pater tenetur præstare alimenta præterita uxori filii & ipsi filio, si ipsi absuerint per tempus non restituta dote.*

4 *Statutum si dicat non posset opponi de nullitate compromissi, non excludit nullitatem ex alio statuto descendentem.*

Statuto si caueatur, q̃ non possit allegari iniquitas an excludatur ea quæ ex dolo arbitrorum introducta est.

5 *Laudum si sit ratificatum per fraudem arbitrorum, an possit peti dolus ut rescindatur qualiter probetur.*

Arg. a communiter accidentibus ualidum est.

Præsens non potest dici, qui non intelligit.

6 *Statutum prohibens personas contrahere uel se obligare, non firmatur iuramẽto.*

CONSILIVM CCCCLXVI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso compromisso facto inter Bernardinum quondam Franci. de Senis ab una parte, & Iacobum eius filium ab altera, super dote Do. Ludouicæ uxoris dicti Iacobi recepta, ut dr̃, per d. Bernardinum, quam d. Iacobus, qui iam diu est a patre suo d. Bernardino recessus, petebat sibi solui & assignari, ut deseruiret oneribus matrimonij. Viso ẽt laudo lato inter dictas partes, in quo d. Bernardinus condemnatur ad dandum d. Iacobo florenos 290. pro residuo dictæ dotis, quæ fuit florenorum 700. ut patet publico instr̃o. & præcipitur eidem Iacobo, q̃ liberet d. Bernardinum ab omni alio quod petere posset occasione 3 alimentorum pro t̃pe quod stetit extra domum patris; uisa insup ratificatione facta per d. Iacobum & eius uxorem vnà cum iur̃o. Quæritur utrum d. Iacobus teneatur ad obseruantiam d. laudi, & an possit ipsum dicere nullum uel iniquum & petere ipsum reduci ad arbitrium boni uiri; attento maximè statuto cõis Senarum posito sub ru. de compromissis, & laudis, & adiunctione tertij. ¶ Ad quod br̃ rñ. & dico, d. Iacobum non teneri ad obseruantiam d. laudi, nec ad hoc potest cogi; imo potest ipsum dicere nullum, & etiã 1 iniquum. Primum q̃ sit nullum, patet euidenter. † Nam compro-

missum sem inter Bernardinum prem & Iac. eius filium, & in eius ptate constitutum, fuit nullum ex duplici capite. Primò ex forma statuti cõis Senarum, quo cauetur ꝙ nullus filiusfamilias possit se obligare in aliquo ꝯctu uel quasi sine consensu patris, ut patet in statuto & ꝯctibus filiorumfam. ex quo sequitur, ꝙ cum ipso patre non põt ꝯhere, nec se sibi obligare, quia cũ ipsis pris requirat consensus autorizabilis in filiorumfa. oblone, non põt pr consentire ut sibi oblige, ne uideat in ꝓpria cã autorizare, prout determinat gl. & doc. ff. de auto. tu. l. j. in fin. Constat aũt ꝙ compromissum est quidam ꝯctus transactionis, & ad hoc fit ut alter alteri oblige ad obseruantiam eius quod laudatum fuerit, ut no. in auth. ut diffc. iu di. §. j. & per Bar. in §. arbitrorum. in 2. q. ergo inter patrem & filiũ non potest fieri obstante d. statuto. Secundò dico nullum esse, quia factum est super dote & oblone dotis, quas dictus pr Bernardinus tenebatur D. Ludouicæ uxori d. Iacobi; non aũt ipsi Iacobo, quod pꝫ, q2 ipse Bernardinus recepit dotem & obligauit se d. D. Ludouicæ, non ergo potuit d. Iacobus compromittere de re uel oblone ad suam uxorem pertinente, nec dictæ uxori ꝑiudicium aliquod gñare. ff. de pac. l. si unus. §. ante oĩa. & probatur de dote prælc. l. pr. in prin. & l. 2. §. per ꝯrium. ubi hr ꝙ hæredes patris restituendo filio non liberantur a muliere; ideo cautiones interponuntur. Sicut ergo filius nõ potest ꝑiudicare uxori recipiendo dotem ut ibi, ita nec compromittendo, cũ facilius per solutionem quis alteri ꝑiudicare possit, q̃ per pactum. ff. de pac. l. si unus. in fi. principii. & §. 2. patet ergo ex prædictis, ꝙ si compromissum est nullum, ergo laudum nullum, quod ab eo dependet. Nam a primordio tituli posterior ꝓbatur euentus. C. de imponen. lu. descri. l. 1. Nam arbitri nõ hñt ptãtem, nisi quatenus dat eis a partibus, ut l. nõ distinguemus. §. de officio. ff. de arb. ex compromisso aũt nullo nulla datur ptãs, sicut ex rescripto nullo nulla datur iurisdõ. iuxta no. in c. ad audientiam. de rescr. Quod aũt istud laudum sit iniquum, imo manifestã contineat iniquitatem, patet clare, quia cum d. Bernardinus recepisset septingentos flo. pro dote d. dñæ, ut asserunt d. arbitri; non tñ condemnarunt eum nisi in 290. & sic abstulerunt eidem Iacobo & uxori satis ultra dimidiam dictę dotis. 2 † Sed lege cauetur, ꝙ ẽt auferendo sextam partem eius quod debetur, dr laudum ꝯtinere manifestam iniquitatem. ff. pro so. l. unde si neruæ. cum l. seq. & ita tenet ibi Bar. 3 † Item abstulerunt illud quod eisdem debebatur a die, quo recesserunt a d. Bernardino, pro alimentis & oneribus mrimonii, quia cum apud ipsum Iac. fuerint onera matrimonii, debuit esse ẽt commodum dotis. ff. so. ma. l. filia. §. hoc amplius. quod commodum ẽt hodie licitum potest peti, ut in c. salubriter. de usur. & ibi no. & ff. so. ma. l. insulam. §. usuras. pr ergo iste tenebatur ad præstandum ꝓuisionem illius rpis, quo retinuit dotem, & onera matrimonii non sustinuit, ut d. §. vsuras. & ar. l. fi. in prin. ff. de doli except. mandati. l. creditor. §. cum inter. Ex quibus patet, ꝙ d. Iacobus fuit læsus per d. laudum in florenis sexcentis, & ultra, quæ quantitas est maxima, & ideo facit præsumi ꝙ interuenerit dolus arbitratorum. ar. l. oẽs. §. lucius. ff. quæ in frau. cre. & tenet Bart. in §. arbitrorum. in q. illa. utrum possit renunciari reductioni ad arbitrium boni uiri ex quo sequitur, ꝙ d. laudum non est seruãdum nec executioni mandandum. ff. loca. l. si in lege. circa princ. ibi. quibus ꝯña est, ut iri ita sit approbõ dolo conductionis facta &c. ubi casus. facit. l. ita demum. ff. de arb. ¶ Concluditur ergo d. Iacobum posse petere d. laudum retractari tam ex cã nullitatis, q̃ ex cã iniquitatis. ¶ Nunc restat rñdere ad alia, quæ faciunt in oppositum; ex quibus 4 ueritas eorum quę dicta sunt, lucidius & clarius apparebit. † Et primò vr obstare ꝑdictis statutum cõis Senarum sub rub. de compromissis & laudis, quo cauetur ꝙ ꝯ lauda ſm formam istius statuti ñ possit opponi de nullitate uel grauamine. Sed ad primum rñ. ꝙ uerum est de nullitate non posse opponi nisi procederet ex capitulo alterius statuti. Nam illa non vr exclusa per hoc gñale statutum. ar. eius. quod no. in l. ita pudor. C. de adul. & no. Bart. in l. j. §. j. ff. ꝙ ui aut clam. Sed nullitas, de qua s. dixi, procedit ex capitulo alterius statuti, quo cauetur ꝙ filiusfam. non possit se obligare sine ꝯsensu patris, ut dixi, igitur illa non vr exclusa per hoc gñale statutum. Præterea statutum hoc dicit, ꝙ ꝯ lauda non possit opponi de nullitate, certè hoc põt intelligi, qñ nullitas ꝓcederet ex ipso laudo tñ, põt. n. esse ꝙ laudum sit nullum, tñ compromissum ualeat, b quo casu talis nullitatis obiectus per hoc statutum est sublatus. Si uerò tam compromissum sit nullum q̃ laudum, quin de nullitate compromissi possit opponi, statutum hoc non ꝓhibet. nec ego ad hunc casum extendam tanq̃ odiosum. ar. de li. & posth. l. cum q̃dã.

a ¶ Ergo nec p sta tutũ. vid Soc. in ꝯ si. 106. in ca. 1 pñti ꝯsulta. 1 pon. col. uer. ꝯfir mat. l. 4. nolu. & Bar. in l. non im possibile in fi. ff. d pa H. F.

b ¶ Cõpensatio. ad de tamẽ Bal. in ꝯ sil. 58. in 2. par. ꝙ qñ relin quit spẽs ꝓ ꝗtita te, vr re licta alo cõpẽsan di. & hoc idẽ ꝙ hic dicit Pa. de Ca se quit. tñ Cor. in ꝯ sil. 2. a 3. 1 ca. licet. nu. 2. in 4. par.

¶ Ad ſm rñ. ꝙ de iniquitate uel grauamine non potest opponi. uerum est nisi ꝓcedat ex dolo pris uel arbitrorum, illius. n. obiectus per hoc statutum non vr exclusus, quia in oĩ gñali dispõne dolus vr exceptus. ff. mand. l. creditor. §. lucius. nam per pactum non põt remitti dolus futurus, q2 esset ꝯ bonos mor. ff. de pac. do. l. si vnus. §. illud nulla. ff. de pac. dot. l. cõuenire. ergo nec per statutum, quia bona est ista argumentatio isto casu, si non põt fieri per pactum, quia ꝯ bonos mores, ergo nec per statutum[a], ut no. C. de decre. decurio. super rub. & Bar. in l. oẽs pop. ff. de iust. & iu. in q. illa. super quibus pñt fieri statuta, ꝓbatur ẽt, quia sñia arbitrorum iuris non põt redargui de iniquitate, ut l. diem ꝓferre. §. stari. ff. de arbi. & tñ doli exceptio non denegatur, e. ti. l. ita demum. Sed vt s. ꝓbaui, qñ est excessus & læsio in magna quantitate, ꝓsumitur dolus, ut dixi. & ẽt Bart. hoc tenet in d. §. arbitrorum. ergo de tali iniquitate non obstante d. statuto põt opponi, alias d. statutum esset iniquum & iniustum & ꝯ bonos mores, quod esse non debet, ut in c. erit autẽ. 4. di. Et ita uidi in ciuitate ista determinari per ualentissimos uiros in li. & super hoc statuto, & ẽt consuluerunt, quorum consiliis me subscripsi. ¶ Pręterea d. statutum dẽt intelli, nisi iniquitas esset euidens & manifesta, & apparet ex tenore laudi; in illa. n. iudex dẽt de facto supplere, & ꝑter partis allegationem non debet sñia ipsa effectum sortiri. ar. opt. ad hoc id quod no. gl. ff. de pac. l. si unus. §. pactus. in gl. in oppo. & C. de transf. l. ubi pactum. & clarius per Bart. in l. cum qui ita. §. qui ita. de uer. ob. & l. lecta. ff. si cer. pe debet ergo intelligi statutum de iniquitate occulta, non euidendi, in illa. n. requiritur allegatio partis, de qua statutum loquitur. l. si adulterium. §. idem pollioni. ff. de adul. in euidenti uerò iudex supplet, ne uideatur scienter auctor iniquitatis. facit. l. emptorem. in prin. ff. de ac. emp. In casu aũt nostro iniquitas est euidẽs, & patet ex ipso laudo, dum primò arbitri asserunt d. Bernardinum accepisse septingẽtos, demum condemnant eum in 290. tñ. Nec ob ꝙ in primo cap. laudi dicant arbitri, ꝙ ipse Iacobus & uxor sua restabant hẽre certã quantitatem de dicta dote, & sic condemnauerunt ad dictos 290. florenos pro resto & residuo dictæ dotis; per quod vñr declarasse ꝙ residuum dictæ dotis prædicti habuerant, & sic non vñr eos grauasse. Nam rñ. ꝙ hoc non est uerum, ꝙ unq̃ aliquid habuerint, nec de hoc constat ex actis factis coram d. arbitris, unde non staretur uerbis eorum, etiam si in dicto laudo hoc expresse dixisset, ut in c. qm̃. ut li. non contest. & quod no. Bar. in l. si is ad quem. ff. de acqu. hær. ¶ Præterea non dicunt d. arbitri, ꝙ prędicti Iacobus & uxor eius habuerint residuum dictæ dotis tantum, dicunt ꝙ restabant habere certam quantitatem. vnde cum constet per instrm publicum, ꝙ ipse Bernardinus receperit septingentos, nec per deducta & probata per eum constat, ꝙ aliquod restituerit de prædictis, nec arbitri hoc dicunt. certe dicta uerba, cum dicunt ꝙ d. domina restabat habere certam quantitatem, nec ex actis uel ex laudo apparet quantum, debent intelligi ꝙ totam dotem & quantitatem prædictam restabat habere. Quia uerbum, residuum, totum comprehendit, qñ non constat de una parte magis, q̃ de altera. C. de hære. inst. l. 2. sicut & uerbum, pars, totum comprehendit qñ id quod dr non magis conuenit uni parti, quam alteri. ff. de lega. 3. l. uxori. in prin. facit. l. j. §. hæc uerba. si cui plus quam per l. falc. hic autem illud, quod asseritur per arbitros. s. istam dñam restare habere certã partem, non magis uerificatur in una parte, q̃ in altera, cùm nõ cõstet ipsam aliquid habuisse, ergo sequitur ꝙ per prædicta uerba vr declarasse, ipsam restare habere totam dotem prædictam, ut ꝓbatum est; & si ita est, ergo malè fecerunt condẽnare illum Bernardinum ad 290. tantum. vnde ex eorum uerbismet colligitur manifesta iniquitas istius laudi, cum ut dixi primò declarent prædictam dominam debere habere totam dotem, deinde adiudicant sibi minus q̃ dimidiam partem, quod fuit ualdè iniquum, ut l. 2. C. de rescin. uen. Nec ob. si dicatur, ꝙ d. Iacobus, qñ recessit de domo pris asportauit secum quasdam massaritias, quæ debent computari in dotem. Nam posito ꝙ asportauit, tamen nego ꝙ in dotem debeãt computari. ¶ Primò, quia ut dr nunq̃ illæ massaritiæ fuerunt dicto Iacobo assignatæ pro dote, vnde cum dos consisteret in pecunia numerata, non cogitur d. Iacobus inuitus aliud pro alio recipere. ff. si cer. pet. l. 2. §. j. in fine. de leg. primo. si domus. §. cum alicui. ¶ Secundò, quia de quantitate ad speciem non fit compensatio[b]. l. si conuenerit. ff. de pigno. act. ¶ Tertiò, quia etiam si uoluisset Iacobus illas res pro dote recipere, non potuisset hoc fieri nisi duobus concurrentibus, scilicet quòd uxor sua consentiret. Item ꝙ hoc esset sibi utile, vcꝫ ꝙ dos consistens in pecunia conuertatur & commutetur

cõmutet in spẽs.ff.de iure dotiũ.l.ita cõstante.C.eo.tit.l.ex pecunia.& ibi no.in gl.In casu aũt nr̃o nõ apparet, q̃ vxor Iacobi ꝯsenserit,& posito q̃ cõsensisset talis tñ cõmutatio no esset utilis dictę mulieri, cũ fiat de pecunia q̃ nõ deteriorat in spẽt mobiles, q̃ per usum quotidianũ deteriorant; & deterioratio cederet in dãnũ dictæ dñæ.ff.de iure do.l.plerunq;.in prin. Itẽ fit de oblone quãtitatis in gñe,q̃ nõ perit.l.incendiũ.C.si cer.pet.ad spẽs uel oblonem spẽrum,q̃ ipsarũ spẽrum interitu extinguit.l.qđ te.ff.si cer.pet. Ex qbus sequitur,q̃ ẽt si dictæ massaritiæ fuissent assignatæ ꝓ dote d. Iacobo cõsentienti, & ẽt cõsentiente uxore sua, nõ esset liberatus d.Bernardinus ab oblone quantitatis,qua tñr dictæ dñæ, & sic hodie d.dña petere põt cõsignationẽ dictæ dotis ꝓ sustentatione sua & familiæ.ff.sol.mat.l.si cũ dotẽ.§.si naũt.in fæuissimo . cum §.seq. ¶ Vlterius uñr obstare p̃dictæ renunciationes & clæ appositæ in cõpromisso,qbus ꝓmiserunt nõ opponere de nullitate uel iniquitate,& ẽt iurarunt.Sed ad primũ de illis renunciationibus & promissionibus,rñdeo pluribus modis. Primò,qa laborãt eodẽ modo quo cõpromissum,sicut.n.non ualuit cõpromissum,qa filiusfamilias nõ potest obligare pr̃i cũ ipsius patris cõsensu,ut s. ꝓbatũ est, ita & per dictas clausulas & remissiones nõ potuit se obligare, qa eadẽ est rõ. Scd̃ò, qa dictæ renunciationes factæ fuerunt incontinenti & in eodẽ cõpromisso;ergo &c.ff.de noua. l.doli mali.§.diuersum. Tertiò, qa doctores determinant q̃ tales renunciationes nõ ualeant,maximè qñ arbitri fuerunt in dolo verò, vel p̃sumpto; qđ est qñ lædunt in magna quãtitate,ut no.p Dyn.in l.quidã cũ filiũ.ff.de verb.obl.& per Bar.in §.arbitrorum.hñt.n.in se ꝯdõnem, vcʒ nisi immoderatè lædant. Sed hic est immoderata læsio, & sic dolus p̃sumptus;ergo &c. ¶ Ad id quidem,qđ dr̃ de iur̃o, rñdeo q̃ nõ obstat, qa habet in se illas ꝯdões, quas hñt dictæ renunciationes,ut in c.q̃ntauallis.de iureiur. & l.fi.C.de non nume. pecu.

5 ¶ † Restat nunc rñdere ad ult̃,qđ est difficilius, vcʒ ad ratificationes dicti laudi factas per dictum Iacobum & eius uxorem ad iur̃a de non ueniendo ꝯ,q̃ p̃nt obseruari sine interitu salutis æternę; ergo &c.vt in c.cũ contingat.de iureiurã. Sed ad primũ de ratificationibus,rñdeo q̃ non nocet, qa dcm̃ laudum nõ fuit eis lectum, cùm ratificarunt.ita vt dr̃ attestant hi q̃ p̃ntes fuerunt, qđ ẽt verisimile est,quia ita cõsueuit obseruari in ciuitate ista, licet p̃niciosa sit obseruantia.Nã portãt laudũ scriptũ, & dñt se ꝓnunciare ꝓut in illa scriptura continet;& absq; eo qđ legant, faciunt partes ratificare,licet ignorẽt cõtenta in scriptura, ea qua obseruantia p̃sumit sic fuisse factum in casu nr̃o; qa bona est argumentatio a cõiter accidentibus.[a] l.certi ꝯdõ.§.si nũmos.ff.si cer. pet.patet ẽt hoc, quia d.dña in paucos dies uenit ad reuocandũ & ꝯdicendum suæ ratificationi tanquã melius informata de contentis in laudis,& sic p̃sumitur q̃ t pe ratificationis ignorauerit.arg.l.nam ad ea.de condi.& demon.l.si uentri.§.fi. de priuil.credi. Ex qbus sequit, q̃ dicta ratificatio eis non nocet tãquã facta ab ignorantibus cõtenta in laudo.tex.est.C.plus ualere qđ agitur.l.fi.& gl.ff.de pigno. act. l. gaius.in gl.magna. Non sufficit esse p̃ns, ad hoc ut qs videatur cõsentire,[b] imo debet ẽt intelligere quod fit.ff.de auto.tut.l.1.§.fin. & qđ no.C.de erro.aduo.l.1.imo nec põt dici p̃ns, q̃ nõ intelligit. ff.de arbi.l.diẽ ꝓferre.§.corã.& l.coram.ff.de uerb.sign. Dico ẽt, q̃ vñr se malitiosè habuisse arbitri,cũ partes essent p̃ntes. quod patet,quia incontinenti ratificauerunt & dcm̃ laudũ eis nõ legerũt; p̃sumit.n.in hoc dolus & malitia;qa si legissent dubitarunt q̃ non ratificassent,& sic p dolum & malitiam extorserunt dictã ratificationem.arg.bonũ ad hoc.ff.de euic.l.si dictũ.§.si p̃nte.de act.emp. l.1.§.1.& l.q̃ro.& l.tenet.§.fi. Sequit ergo, q̃ ipsimet ratificantes p̃nt uenire ꝯ dcm̃ laudũ,ut expressè determinat Bar.in l.1.§.fi.circa fi.2.col.ff.quẽadmodũ testa.aper. ibi. ¶ Quæro q̃d si instr̃m est scriptum manu eius &c. Actus.n.factus ab ignorante nõ p̃iudicat. ff.de pac.l.tres fratres.ff.de transac.l.q̃ cũ tutoribus.§.qui p fallaciam.C.de tabul.l.gñali.ff.de act.& obli.l.ea malefcicijs.§.lõge minus. Nec ob.q̃ notarius in instr̃o laudi circa finem dicit latum, datum, ꝓnunciatũ,& ꝓmulgatũ &c.p qđ vr̃ q̃ fuerit lectum, qa ibi non fit mentio de p̃ntia partium,sed testium duntaxat, & ista p̃nt simul stare.s.q̃ lectum fuit testibus & non partibus, & tñ partes erant in eodem loco & potuerunt statim ratificare, non tñ audiuerunt laudum legi.modica.n.distantia potuit impedire quominus audirent.Item non obs. q̃ notarius attestatur dictum Iacobum & eius uxorem fuisse confessos se habere plenam notitiam dicti laudi & contentorum in eo.Nam illa confessio potuit fieri spe futuræ notitiæ,sicut illa q̃ fit spe futuræ numerationis.l.in ꝯtractibus. C. de non num.pecu.& hoc ẽt p̃sumitur ex pluribus coniecturis. Primò, qa si fuisset eis lectũ, non oportuisset q̃ notarius diceret illos fuisse cõfessos se hẽre notitiã dicti laudi, imo dixisset eos fuisse p̃sentes & intelligẽtes,ea uerbis ergo notarij & colligitur ista fra'. Item colligitur ea eo qđ sic fieri consueuit, vt d.§.si nummos. Ea qbus ẽt sequitur, q̃ iur̃m prædictum non nocet eis;tum quia iur̃m non extenditur ad ea,q̃ quis ignorauit.ut in c.breui.& ibi no.de iureiuran.tum qa dolo & fraude vr̃ extortum, eo qa eis in p̃ntibus non legerunt vt diai.de pact.c.q̃uis. lib.6. Item quantum ad iur̃m d.Iacobi,quod sibi non noceat,facit opin. Bar.quã ponit in l.si qs

6 ꝓ eo.in prin.de fide.qui dicit,† q̃ qñ statutum ꝓhibet p̃sona ꝯtrahere uel obligare,tunc ꝯctus non firmatur iur̃o,[c] quia inducet peccatũ.Istud aũt statutum ꝓhibet filiosfami. se obligare sine cõsensu patris;ergo &c. ¶ Concluditur ergo ex oĩbus prædictis, q̃ d.Iacobus & eius uxor nõ tñr nec cogi p̃nt ad obseruantiam dicti laudi,imo possunt ipsum dicere nullum & iniquum, & petere ipsum reuocari,quatenus de facto processit, uel ad arbitrium boni uiri reduci,& officiales debent eorum querelas audire,dictumq; laudum ad consilium ponere s̃m stilum & obseruantias eorum, qñ lauda continent manifestam iniquam.

¶ Casus sequentis consilij.

¶ Quidam nomine Antonius de ciuitate Massæ decessit ab intestato relicta matre & Michaele fratre suo consobrino filio patrui sui. Quæritur quis eorum succedat dicto Antunio in domo uel domibus quæ fuerunt dicti Antonij,an mater, an dictus Michael consobrinus attento statuto ciuitatis Massæ posito sub rubrica de successione matris.

S V M M A R I V M.

1 *Verba legis ubi clara sunt, de aliqua super eo casu eo non cadit iuris dubitatio.*

C O N S I L I V M CCCCLXVII.

1 IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ † Ad qd breuiter rñdeo, q̃ succedit d.Michael exclusa dicta matre.Nam statutum prædictũ expressè hoc disponit, & statuit q̃ in domibus, curribus, castellis, iurisdictionibus,& territorijs castrorum mater uel alia mulier in nullo succedat.Sed succedant patri defuncti & filij patruorum.Iste autem Michael est filius patrui, ergo solus ipse succedit, nec de hoc aliqua dubitatio fienda est, cum uerba dicti statuti sint clara. ff.de lega.3.l.ille aut ille.§.cum in uerbis.de uulga. & pupil.l.iam hoc iure.§.fina. ratio autem istius statuti potuit esse, scilicet ut talia, in quibus nomen agnationis construatur, perueniant ad agnatos seu ad masculos,in quibus nomen agnationis cõseruatur.iuxta ea quæ no. per Cyn.C.de adul.l.1. Et his sum contentus,cum res sit satis clarara de se.

¶ Casus talis est.

¶ Quidam ser Laurentius de Senis in absentiam suam & contumaciam fuit condemnatus de duplici crimine, ut apparet ex condemnationibus duabus; quarum una lata fuit per consulea artis notariæ,altera per senatorem. Nunc uisis dictis condemnationibus & processibus,uisis etiam statutis uniuersitatis notariorũ, & etiam communis Senarum. Quæritur an dictus ser Laurentius possit habere officia in communi Senarum.

S V M M A R I A.

1 *Officia ciuitatis quæ dicantur habere dignitatem annexam.*

Infamia facti an repellat a munere notariatus ad bancham iuris, & aliis muneribus personalibus.

2 *Condemnatus propter contumaciam non ex ueris probationibus non notatur iuris infamia.*

Munera publica & personalia quæ dicantur.

3 *Statutum remittens iuris ordinem non remittit ordinem alterius statuti, nec tollit debitas probationes.*

4 *Statutum prohibens infra certum tempus, post id uidetur permittere.*

Nullitas sententiæ resultat iuris ordine non seruato.

C O N S I L I V M CCCCLXVIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Super hoc puncto interrogatus alias a regulatoribus non uisis nec ostensis dictis cõdemnationibus dixi, q̃ præsuppositis dictis cõdemnationibus pro ualidis,& q̃ habeant omnia quæ requiruntur, non poterat habere officia; quia irrogant infamiam, propter quam dicta officia publica denegantur,ut no.in l.2.§.ignominiæ.ff.de infa. Nam in puncto mihi transmisso non ponebatur latas esse in absentem uel contumacem, diai insuper q̃ ea earũ inspectione posset aliud apparere,qđ suaderet aliud esse dicendum. Nũc aũt dictarum condemnationum

[a] ¶ Accidẽtibus ad de idem d.Barth. lozi.l cõ bi.93.in e. circa uers.p̃stre.circa prin. l 1.pte.

[b] ¶ Vide ad hoc singulariter hyp.mar. fil singula.1. & ad f Pht lip.cos.l cõs. 21. inci.uisa dicta 12 pudiatio ne. i pe. col uer. & arg a cõiter ꝯtingẽtibus.i 5. uol.&cõs.194.in ci. circa prĩcm. l 3.co.ver fi.& ar.a cõiter accidentibus. eo. uol.2 ubi dicit. q̃ in materia ꝓbatioris ualidũ est,ut p gl Bald. & doc. l l. neque natales. C.de ꝓbat. & l. nõ hoc. C. unde cog & p gl.in l p. C. de ae bi.H. F.

¶ Cõsensisse. Vide Bal.l cõs.461. in 4. parte. ubi quod cõsentire uidetur.

[c] ¶ Info. Adde d. Bart.fo-21.l cõs. 68 inci. frustra. uer secũdo principaliter cir. me. in 1.parte & do. Alex.de imo. i 2 fil.106.l ulti. col. cũ seq l 4 parte.

nationũ inspectio, nec nõ ꝓcessuũ & statutorũ, q̃ tũc nõ oĩa fuerũt ostensa, me in aliã sniam trahit. Vidẽdũ est primò, qd dicẽdũ sit de iure cõi. Scd̃ò, qd de iure municipali attento statuto cõis Senarũ, quo cauet ꝙ cõdẽnatus de falso nõ possit hr̃e officiũ in cõi. Et ad euidẽtiã primi p̃mitto duo. ¶ † Primò, ꝙ ex dictis cõdẽnationib᷑ ita demũ ꝓhiberet ab officijs cõis, si ex illis irrogetr̃ infamia. Nam pp̃ infamiã q̃s arcetr̃ ab officijs publicis, ut not. gl. in d. §. ignominiæ. & l. eadẽ. §. hac. l. ad l. iul. repe. al's aũt pp̃ dictas ꝯdẽnationes & pœnas si nõ irrogarẽt infamiã, dicta officia nõ denegatẽt. Nã cũ ipsa officia ꝓ maiori parte dicantr̃ munera ꝑsonalia. ff. de mune. & hono. l. munerũ. in prin. & quasi p duas colũnas, a talibus muneribus snĩa criminis uel pœna p cã irrogata liberare nõ dẽat tribuere immunitatẽ. ff. de inter. & rele. l. relegatorũ. §. fin. & ibi text. hoc bñ ꝓbãs. ¶ Scd̃ò p̃mitto, ꝙ snĩa lata sup crĩe publici iudicij, tũc irrogat infamiã, cũ fert̃ ꝯ p̃ntem vel ꝯ absentẽ ex ueris ꝓbationibus. Sin aũt ex ꝓbationibus fictis, ut ꝯ bannitũ q ex forma statuti hr̃ ꝓ cõfesso, tũc est secus; qa cũ grauetr̃ cõdẽnatus in ꝓbatione, qa sola absentia cũ ꝯtumacia hr̃ ꝓ uera ꝓbatione, qđ est ꝯ iura. ff. de custo. reo. l. diuus. circa med. ibi. nõ quasi ꝓ damnis &c. de publi. iudi. l. inter accusatorẽ. ibi dũ dicit. ne p triduũ ter citatus reus damnetur &c. & p ꝯñs grauetr̃ in snĩa vr̃ cũ infamia dispensatũ. ut l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de insa. l. si posidoneum. & l. & si seuerior. C. eo. Et ita determinat expressè Bar. in l. ictus fustiũ. in fi. ff. de insa. & in l. non solũ. §. fi. de ꝓcu. hoc idẽ affirmauit in quodã cõsilio suo qđ incipit. ser Ioãnes. hoc ẽt tenere vr̃ Spe. in tit. de senten. §. 1. uer. quid de illis. ad qđ facit; qa bãnũ æquiparatr̃ mulctæ, & ꝓ mulcta hr̃, ut not. in l. 1. §. ex hoc rescripto. ff. de ven. inspi. in gl. super verbo molctis. & l. illicita. §. fi. de offi. p̃si. p doct. Sed mulcta nõ irrogat infamiam, ut no. in l. 1. C. de mõ mul. ergo nec bannũ, & p ꝯñs nec snĩa lata occasione dicti bãni. ꝓ quo ẽt bene facit tex. cũ gl. C. de req. reis. l. fi. vbi dr̃ ꝙ in crĩalibus edictũ peremptoriũ ꝯ latitantẽ positũ nõ irrogat infamiã iuris, sed facti. ¶ † His p̃missis dico, ꝙ ambæ cõdẽnationes istæ sint latæ in absentem ex cõtumacia nõ factis ueris & legitimis ꝓbationibus, p̃supposito ꝙ in se ualerent, cuius ꝯtrium apparebit, s. saltem quantũ ad unã earum, infamiam iuris nõ irrogant, vt dictũ est, & per ꝯñs nõ impediũt dictũ ser Laurentiũ hẽre officia cõis Senarum de iure cõi, & per hoc rñsum est ad primũ q̃situ. Dicet aliq̃s, licet non irrogent infamiã iuris, irrogant infamiã facti, ut d. l. fi. C. de requi. reis. Et talis infamia repellit quẽ a dignitate. ut no. C. de infa. l. nulla. & de digni. l. 1. Sed rñ. ꝙ in officijs cõis Senarũ nõ video, ꝙ aliquod eorũ dicatr̃ hẽre dignitatẽ excepto officio prioratus, loquor de officijs q̃ decernunt ciuibus, nõ de his q̃ forensibus, ut est officiũ ptãtis & senatoris, de illis non loqoor. Quãtũ ad illa, q̃ decernunt ciuibus, fateor ꝙ officiũ prioratus habet honorẽ & dignitatẽ annexã. qđ patet, qa est supremũ officiũ in ciuitate ad instar senatorũ, q̃ erant in urbe Roma quos cõstat habuisse dignitatẽ. ff. de sena. l. emancipatũ. in fi. Itẽ dõr decoriones. iuxta ea q̃ no. in l. nulli. ff. qđ cuiusq; uni. noĩe. super uerbo ordo. ff. de dolo. l. sed si ex dolo. §. sed ao. C. de decuri. in rub. quos cõstat hẽre honorẽ & dignitatẽ. de decuri. l. 2. §. pe. in fi. & l. spurij. in prin. in uerbo dignitas. Et iõ p̃supposito ꝙ cõdẽnationes p̃dictæ valeant, dicendũ vr̃ ut impediant dictũ ser Laurẽtiũ hẽre officiũ prioratus pp̃ infamiã facti. ff. de decu. l. eos. vbi vr̃ tex. cũ gl. sed alia officia inferiora non hñt dignitatem, sed dñr simplr̃ munera personalia & publica. constat. n. ꝙ munera publica sine titulo dignitatis sunt. ff. de mune. & hono. l. honor. §. 1. ver. publicũ munus est &c. Ecce. n. discurrendo p singula. Esse notariũ ad bãchũ, est publicũ & ꝑsonale munus. ff. de mune. & hon. l. munerũ. §. hi quoq;, in uerbo tabularij. Esse ptãtẽ alicuius castri uel terræ subditæ cõi Senarũ, idẽ. eadẽ. l. §. iudicandi. Hẽre aliqood officiũ in gabellis, idẽ ea. l. §. 1, ibi. kalendarij quoq;. & §. sed & curatores. & sic de singulis, q̃ psũt aptari ad ea, de q̃bus fit mentio in l. illa. cũ igitr̃ ista appellẽtr̃ ibi munera publica, cõstat ꝙ dignitatẽ non hñt annexam, ut d. l. honor. §. 1. eo. tit. Scd̃ò posset obijci supradictis. ego dixi, s. ꝙ istæ snĩæ non fuerunt latæ ex ueris ꝓbationibus, sed ex fictis. istud vr̃ falsum saltem in snĩa lata per officiales vniuersitatis notariorũ. Nã in ea dr̃ habita plena inuestigatione de p̃dictis p scripturã p̃dictã, quã viderunt, & p cõfessionem factã p dictũ ser Laorẽtiũ pluribus de suppositis dictæ uniuersitatis, & sic vr̃ ꝙ ex ueris ꝓbationibus fuerit lata. Rñdeo & dico, ꝙ dicta uerba nihil importãt. Nã ꝙ p inspectionẽ scripturæ p̃dictæ potuerint hr̃e uerã informationem, ꝙ illa falsificatio fuerit facta manu d. ser Laurẽtij, hoc negatr̃. Nã cũ possit esse quasi oĩmoda similitudo inter scripturã unius & alterius, de facili põt q̃s decipi, ut credat circa scripturã unius, cũ sit alterius. Et iõ lex statuit, ꝙ nõ credatr̃ soli cõparationi literarũ [a] in apocis. Sed req̃rantr̃ testes, q̃ uiderint illã scribi. C. de fide instr. auth. & si contractus. & in cor. vñ sumitr̃. hic aũt nec cõparatio lr̃arũ fcã fuit p illos officiales, nec testes super hoc recepti. Sed sola inspectio scripturæ, ut ex tenore snĩæ appet, q̃ cũ sit fallax, nõ est ei stãdũ, ut dixi. Itẽ nec est stãdũ alijs verbis, dũ dñt de cõfessione d. ser Laurẽtij facta pluribus de suppositis dictæ artis. Nã de hoc nõ cõstat ex ꝓcessu, licet solũ ex assertione dictorũ officialiũ, q̃bus in hoc nõ est credẽdũ, ut in c. qm̃ cõtra falsam. de ꝓba. ¶ Præterea illi suppositi dictæ artis nõ iurauerũt, nec in forma testiũ deposuerũt de dicta cõfessione ser Laurentij; ergo non erat eis standum. C. de testi. l. iurisiuran. Ex quibus omnibus cõcluditr̃, ꝙ dictæ snĩæ & cõdẽnationes tanquã latæ nõ ex ueris ꝓbationibus, sed fictis, nõ irrogãt infamiã iuris de iure cõi. Itẽ seq̃tr̃ ex hoc, qđ de iure cõi nõ ꝓhibetr̃ d. ser Laurentius pp̃ eas hẽre officia cõis Senarũ excepto officio prioratus, qđ habet honorẽ & dignitatẽ annexã. Illud aũt cõstat, ꝙ infamia facti nõ habet nisi duos effectus, de q̃bus p gl. in d. l. nullã. C. de infa. & tertius ibi additr̃ per doct. ut ẽt no. in l. cũctos populos. C. de sum. tri. inter quos nõ est iste, ꝙ repellatr̃ ab officijs publicis nõ hñtibus dignitatẽ; ergo &c. ff. de his q̃ sunt sui uel alie. iur. l. p̃re furio. de actio. & obli. l. oblo nũ ferè. §. placet. ibi. nã qđ alicui &c. ¶ Vidẽdũ est, qd iuris sit attẽta lege municipali. Et hic de duobus est vidẽdũ. primò quo ad condẽnationẽ factã p cõsules de falsitate vidẽdũ est qd iuris sit attẽto statuto cõis Senarũ, quo cauetr̃ ꝙ cõdẽnatus de aliqua falsitate non possit in ꝑpetuũ hr̃e officiũ in cõi; cõstat aũt ꝙ iste cõdẽnatus fuit falsitate, & q̃dẽ tali q̃ descendit ex l. cornel. de falsis. ff. ad l. cor. de falc. l. 1. §. q̃ rõnibus. & l. paulus. uer. sed & certos. Si ergo uerba statuti cõueniunt in isto, ergo & statuti dispõ. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iurepatro. l. hos accusare. §. oĩbus. ff. de accu. a cõtrario sensu. Præterea statutũ debet sic intelligi, ut non sit supfluũ, sed aliq̃d addat ad ius cõe. ff. ad muni. l. 1. §. fi. & ibi no. aliss nõ diceretr̃ statutũ, sed ius cõe. iuxta ea q̃ hñr in c. 1. de rescript. & in c. 1. de cõsti. lib. 6. ff. ad l. fal. l. 1. in prin. per Bar. cũ ergo de iure cõi requiratr̃ ꝙ ex cõdẽnatione seq̃tr̃ infamia, ad hoc ut q̃s repellatr̃ ab officijs publicis, ut s̃. dixi. vr̃ ꝙ ex isto statuto nõ requiratr̃, sed sufficiat esse cõdẽnatũ de falsitate, maximè qa statutũ aliud cõis Senarũ dicit, ꝙ in statutis nulla fiat interpretatio, sed simplr̃ eorum uerba intelligantr̃ ꝓut iacent, vr̃ ergo ꝙ attentis dictis statutis non ꝓcedant ea q̃. s̃. dicta sunt. Sed cũ iste sit de falsitate cõdemnatus eorũ statutorũ vigore, officia non possit hr̃e. Sed his nõ obstantibus dico cõtrariũ, ꝓ cuius euidentia p̃mitto ꝙ dictũ statutũ de cõdẽnatis de falsitate debet intelligi, qñ cõdẽnatio tenet, alias si esset nulla nõ dr̃ hẽre nomẽ cõdẽnationis. C. de sente. ex peri. reci. l. fin. de re iudi. c. pastoralis. in cle. nec diceretr̃ cõdẽnatus. ff. de re iudi. l. 4. §. cõdẽnatũ. de cõtratab. l. non putauit. §. nõ q̃uis. Et sic istam interpretationẽ recipis, q̃ procedit ex significatione istius uocabuli, nõ obstãte alio statuto quo cauetur ꝙ non admittatr̃ interpretatio. Nam debet intelligi de extensiua, non declaratiua. Nam cùm illud statutum dicat, ꝙ condemnatus de falsitate &c. ad hoc ut istud statutum locũ habeat requiritur primò ꝙ sit cõdẽnatus, & hoc p̃supposito vendicat sibi locum aliud statutum ꝙ non admittatur interpretatio. ꝓbatur hoc. ff. de testa. mili. l. diuus. & per ea quæ no. Bart. in l. 1. §. 1. quod ui aut clam. Sed cum condemnatio est nulla, non potest dici condemnatus. ut dictis iuribus. s̃. allega. ergo neutrum statutum habet locum. ¶ Nunc ad propositum dico, ꝙ ista condemnatio facta per consules, est nulla ipso iure. quod patet ex multis. Primò, quia contra formam cuiusdam statuti uniuersitatis notariorum, quo cauetur ꝙ quando consules procedunt contra aliquem de uniuersitate delinquentem, debeant facere ipsum requiri duobus diebus uidelicet prima die semel, & secunda die iterum, & peremptoriè, & tunc si citatus non comparuit infra tertiam diem habetur pro confesso. Sed iste ordo non fuit hic seruatus, quia semper Laurentius fuit citatus die sexta mensis Martij, ut cõpareret mane sequenti, scilicet septima eiusdem, & sequenti mane quæ fuit septima eiusdem mensis ipso non comparente fuit cõdemnatus, & sic non fuit citatus bis, prout statutum illud uult semel tantum; nec etiam fuit expectatus per tres dies, prout etiam vult dictum statutum, imo nec per unam; ergo sententia nulla. ff. de transactio. l. cum hi. §. si prætor. Præterea sententia non debet ferri nisi in coniunctum uel confessum, alias non ualet. 2. q̃õne. 1. c. nos in quenquam. not. in c. ecclesia sanctæ mariæ. de constitutionibus

quod

[a] ¶ Literarũ. Vide Bal. in cõs. 218. in 1 par. & d. Alex. de imo. in cõsil. 66. pro tũ. in 3. pte. & in cõsi. 84. in 4. pte. & in cõs. 122. ea. parte.

quod intelligo, qñ prætermisso hîmo spácio, quo ꝓbationes fieri potuerũt, lata est. Sed in casu nõ nullæ fuerunt factæ ꝓbatiões. Nã testes nõ fuerũt recepti, ut patet ex tenore ꝓcessus; nec põt dici ꝙ iste hêretur pro cõfesso, cũ non fuerit citatus bis ſm formam statuti, ergo nõ debuit cõdẽnari nullis habitis ꝓbationibus ex solo ꝙ fuit semel citatus & nõ cõparuit. ff. de publi. iudi. l. inter accusatorem. Nam snía debet ferri maturè & cũ deliberatione, alias si ꝑcipitanter & sine cãæ cognitione nõ valet. C. de sent. ex peri. reci. l. 1. de sent. & interlo. om. iud. l. ex stipłone. maximè in crĩalibus, ubi requirunt ꝓbationes luce clariores. l. sciant. C. de proba. Sed ista snía lata fuit cũ magna ꝑcipitatione & festinatione, q̃a citatus fuit semel tm̃, s. de sero ꝓ mane ad dicẽdũ cãm quare nõ deberet cõdemnari & de mane fuit cõdẽnatus, qđ nunquã fuit auditũ; nam in tam breui spacio tp̃is non potuerunt plenè informari. de rest. in integ. c. cum ea literit. & qđ no. gl. ff. q̃bus ex cau. ma. l. sed & si. per prætorem. §. quotiens. ergo snía est ipso iure nulla, ut expressè determinat Bar. in l. ꝓlatã. in fi. C. de senten. † Nec ob. alia statuta, q̃ dĩt ꝙ cũ cõsules ꝓcedũt p inquisitionẽ, nõ teneant seruare aliquẽ ordinẽ iuris. nã verũ est, nisi sit datus ordo p aliud statutũ, q̃a ille nõ excludiẽ ut not. C. de adult. ita pudor. & l. 1. §. 1. ff. qđ vi aut clã. p Bart. sed hic datus est. Itẽ dico ꝙ pp dicta statuta. licet ordo iuris tollaẽ, nõ tñ debet ita lis abbreuiari, ꝙ ꝓbationes necessariæ, & lĩmæ defensiones excludani, sicut uidemus in eo, cui cõmittit, ut procedat summariè & de plano &c. ut in cle. sæpe. de verb. sign. ver. nõ tñ iudex &c. ¶ † Nunc est videndũ scđò, quo ad aliã cõdẽnationẽ latã p senatorem, qd iuris sit, attento statuto seu reformatione de cõmittentibus peccatũ ꝯ naturã, cũ per illud statutum seu reformationẽ ꝓhibeaẽ condẽnatus de tali crĩe habere officia cõis Senarũ, & non ꝓponiẽ aliqd p qđ dicaẽ illã sniam esse nullã, & sic cessant ea q̃. s. dixi circa aliam sniam. Sed rñdeo, ꝙ p tale statutum ꝓhibeẽ hêre officia usq; ad duos annos a die cõdẽnationis, ergo ultra duos annos vr̃ permittere quæcunq; officia hêre, q̃a ꝓhibitum ad tp̃s vr̃ alio tpe permissum. ff. de leg. 3. l. pr̃ filiũ. §. fundũ. sicut ꝯ permissum ad tp̃s vr̃ post tp̃s ꝓhibitum. de leg. 2. l. statulibe rũ. §. stichũ. l. 1. §. si mulier. ff. de lib. agno. l. coniuncto prin. Sed isti duo anni iam sunt elapsi a die dictę ꝯdẽnationis. ergo cessat omnis ꝓhibitio statutaria. ff. de lega. 1. l. si cui legeẽ. §. 1. concludo. ergo ex oĩbus p̃dictis tria. ¶ Primũ est, de iure cõi p̃supposito ꝙ ambæ ꝯdẽnationes istæ ualerẽt, cũ sint latæ in absentẽ & cõtumacẽ, & nõ ex veris ꝓbationibus, non irrogãt infamiam iuris, sed facti tm̃, & sic nõ ꝓhiberet ab officijs cõis excepto officio prioratus. ¶ Scđò, ꝙ snia lata per consules est ipso iure nulla, & per ꝯñs nec iuris nec facti infamiã irrogat, ex quo sequiẽ, ꝙ nõ impedit aliqđ officium, nec hêre ẽt officiũ prioratus, siue loquamur de iure cõi ſm qđ, aliqua infamia requiritur, ut quis ab officijs repellatur, siue de iure municipali, q̃a statutum loquens de condemnatis de falso ut ab officijs perpetuò repellantur, debet intelligi qñ condemnatio tenet, & est ualida. ista est nulla, & sic statutũ non habet locũ. ¶ Tertio est, ꝙ snia lata p senatorẽ, licet sit valida, tñ virtute ipsius ꝓhibeẽ habere officia solum usq; ad duos annos a die cõdẽnationis, ut patet in statuto de peccantibus ꝯ naturam. vñ cum iam duo anni sunt elapsi, cessat omnis ꝓhibitio. Et ideo d. ser Laurentius potest hodie habere officia cõis Senarum ẽt officium prioratus, & quæcunque alia habentia dignitatem, uel non.

S V M M A R I A.

1. *Gravatur per fideicom. qualiter legitima computetur, & alienat an alienata sibi in quartam computet.*
2. *Statuto stante ꝙ filia dotata non succedat cum fratribus, dos non succedit loco legitimæ, & ideo in tota dote potest gravari de ea restituenda per fideicom.*
3. *Fratribus morientibus qui dotarunt sororem ultra modum & ultra legatum pro dote a patre factum quomodo subveniatur.*
4. *In eventu fideicõmissi prædia si de pecunia restituenda emantur & deinde alienentur, an talia fidea possint nudicari, & qualiter succurratur fideicommissariis.*

CONSILIVM CCCCLXIX.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ad primum, quo quæriẽ, an dictæ filiæ fuerit relicta integra legitima de dictis. 5. flore. Rñdeo, ꝙ sic, imò ultra lẽimã, ut. ĩ. oñdam. ¶ Videndũ est ergo consideratis oĩbus in facto ꝓpositis, † quanta sit lĩima dictæ filiæ, Rñdeo, qñ supersunt filij ultra quatuor numero, tũc lĩima oĩum est semis. i. dimidia oĩm bonorum inter ipsos æqualiter diuidenda. C. de inof. test. auth. nouissima. de quibus bonis primò debet deduci æs alienũ, & funeris impensa. ff. eo. tit. l. pap. §. quarta. nõ aũt legata & fideicõmissa, per q̃ non põt diminui lĩima, nisi sint legata libertatum, ut ibi hr̃. In casu aũt nr̃o ꝓponitur, ꝙ bona ualebant quatuor milia, & ꝙ debita tam dotalia q̃ alia ascendebant ad 1240. floren., funeris uerò impensa ad ducentos, quibus deductis de summa quatuor milium restant. 2550. quorum medietas pertinet ad dictos filios ꝓ lĩima. s. inter masculos, & fœminas æqualiter diuidenda, q̃ medietas. 1280. videndum est quantum tangit pro quolibet, & hic aduertendum, ꝙ illa filia q̃ erat maritata & dotata tpe mortis testatoris, non computatur in numero dictorum filiorum, quantum ad hoc, ut de. 1280. debeat habere partem pro sua legitima, quia ex quo dotem habuit semel, vr̃ habuisse legitimam, quia dos in legitimam computatur.ª ut l. qm̃ nouella. C. de inof. test. unde non debet amplius habere, ne bis idem consequatur. Itẽ q̃a p statutũ excluditur filia dotata a succedendo cũ fratribus, & ita tãquã mortua non facit alijs partem.ᵇ ff. de inof. test. l. q. repudiandus, in prin. de ꝯtab. l. 1. §. fi. Sequitur ergo, ꝙ dicti. 1280. floreni debent diuidi inter alios octo filios, & sic si bene computemus, quemlibet eorum tãgunt. 160. Erat ergo legitima dictæ filiæ, de qua quæritur, 160. & usq; ad istam summam non potuit pr̃ sibi p fideicõmissum substituere filios masculos post pubertatẽ, q̃s talis subsito est grauamen, qđ in lĩima non põt apponi, ut l. qm̃ in prioribus. & l. omnimodo. C. de inof. test. & no. p Cy. eo. tit. l. ex tribus. ff. de uulg. & pup. substi. l. cohæredi. §. cũ filiæ. uer. nec fideicõ. In residuo verò dictorũ quingentorum florenorum eidem filiæ relictorum bñ potuit substituere fideicõ. dictos filios masculos, licet essent ꝓ dote relicti, quia in dote, quatenus est ultra lĩimam, põt pr̃ filiam per fideicõ. grauare. ff. de leg. 2. l. fi. §. filiæ. ff. ad trebel. l. lucius. §. maritus. per quas leges hoc disputando tenuit. Ricar. malũ. quẽ sequitur Bar. ibidẽ. & Cy. C. de rei uxo. ac. §. uidesmus. Sequiẽ ergo, ꝙ mortua dicta filia sine liberis, ꝓdõ dictæ substõnis euenit. & sic de iure cõi ad dictos filios de dictis quingentis peruenire debent iure substõnis prædictæ trecenti quadraginta, residuum v3. 160. remanere deberet apud hr̃dem dictæ dñæ ꝓ lĩima debita filiæ, nec vr̃ hic tractandũ de trebellianica cũ fuerit relicta dictæ filiæ certa quantitas, & de ipsa fuerit rogata, quo casu cessat senatuscõsultũ trebel. ff. ad trebel. l. cogi. §. & gñaliter. & l. si mulier. §. fi. & ibi no. Ex quibus patet rñsio ad primum & secundum quæsitũ. s. quãta sit legitima. Item utrum dicta dña de dictis quingentis potuerit testari & alijs relinquere in præiudiciũ substitutionis, & certè ut dixi, legitima est. 160. & de ista potuit testari, si aliud non obsisteret, de quo subijciam, de residuo non. ¶ Sed nunc ꝓ declaratione p̃dictorum, & ẽt sequentium dubiorum q̃ritur de tribus. Primò quia ut ꝓponitur in ultimo articulo thematis de cunctis, q̃ habuit dicta dña non reperiunẽ ultra quadraginta q̃ nõ sufficiũt ꝓ utroq;, s. pro fideicommisso quod ascendit ad summam. 340. & pro legitima, quæ ascendit ad 160. quæritur quid fiet de illis centum, q̃ deficiunt, utrum erit dãnum hæredis filiæ tm̃, an filiorum substitutorum, an utrorũq;. Rñdeo, ꝙ hæreditas dictæ dñæ, quæ cũ per ipsam dissipata & consumpta sit, ad eius damnum consumpta est & sic computantur in lĩimam perinde, ac si extarent in dictis quadringentis, deducetur integrum fideicõmissum. s. 360. q̃ ptinent ad masculos. text. est. ff. ad trebel. l. marcellus. §. res q̃. ubi hr̃ ꝙ res q̃ sunt ab hærede alienatæ & consumptæ, computantur sibi in quartam.

¶ † Scđò dubitatur p̃dicta sunt de iure cõi. Sed quid erit attenta lege municipali uigente in ciuitate Senarum, qua caueẽ ꝙ filia dotata a pr̃e nõ ꝑmittitur venire ad successionem cũ fratribus. rñdeo dñs Bar. in l. ex facto centũ. §. titio gño. in pen. q. dicit aliqua, ex quibus alia determinatio colligitur, q̃ ea quæ. s. dixi. ¶ Primò nanq; dicit, ꝙ ista filia cui pr̃ in testõ reliquit quingenta nomine dotis, dr̃ dotata; quia pr̃ in ipsa dotandi actum exercuit. l. mulier. §. 1. de condi. insti. & l. si stichũ hr̃di. ff. de statulibe. & statutum p̃dictũ habet in ea locũ, ꝓ quo adducit. l. nõ est matrimonium. de ritu nup. ff. de adul. q. pupillã in prin. ¶ Secundò dicit, ꝙ deñ statutum vr̃ filiam priuare legitima ex toto, ex quo uult, ꝙ cum est dotata, non succedat. & põt dictum statutũ hoc facere, licet alij dicãt ꝯ; ut not. per Dy. in c. indultum. de reg. iur. hoc idẽ tenet Cy. in l. sancimus. in fi. C. de nup. ¶ Tertiò dicit, ꝙ ista dos non succedit loco legitimæ ex quo per statutum pater non tenetur legitimam dare. ¶ Quartò ex prædictis infert, quòd cum loco legitimæ non succedat de dicto relicto non remouetur dilatio tp̃is, sicut de legitima remouetur. & iõ tanquã conditionale non potest peti, nisi matrimonium ꝯhatur, sicut si esset relictũ cuidã extraneo. C. de nup. l. sancimus. ¶ Ex q̃bus oĩbus ego infero quintum in casu nr̃o, vz ꝙ dictũ relictum non succedat loco legitimæ, a qua p statutũ priuata est, qđ

totum

a ¶ Cõputatur ad dẽ d. Mariano sozi. in consi. 25. l. ner si. quarto ꝓbat. 11. pte. & d. Bartho. soz. in cõsil. 207. incipi. uer. quoniã. & I. cõs. 187. incip. i. ꝯclu. cũ uer. seq.

b ¶ Parẽ. Vide d. Bartho. sozin. in cõ. 188. inci. uisa uersi. probat. circa si. cum ver si. seq. in 2. parte. ubi ponit nun qd filiæ dotatæ exclusæ a statuto annumerent in numero filiarum in cõputatione legitimæ ac si nõ ẽent in rerũ natura.

totū cadit in fideicō. & nihil debet hæres mulieri a retinere p legitima debitā dictæ mulieri, cū nulla esset debita, imo oīa quadringēta, q reperiunt, restituenda sunt dictis masculis nulla facta deductione, quinimo ēt si reperirentur integra qngenta, idē esset fiendū, ut nihil deducto ad dictos masculos ptinerent. Et sic attento dicto statuto essent ea q. s. dixi de retentione ltimæ. Nā in eo, qd non relinqnit p ltīma, pōt qs in totū granari, & si per modū quātitatis relinqnr, nec trebellianica nec falcidia deducit. ff. ad l. fal. l. lex falci. §. nunq. & plenē in l. 1. §. pen. & fi. ff. ad trebel. in gl. not. fideicom. primū &c. ¶ Tertiò principalr dubitat, an pdicta pcederēt, si dicta dña non fuisset consecuta a fratribus ultra dicta qngenta a pře relicta. Sed ut ppnnit ipsa habuit ultra prædicta seacenta, vez trecenta p dote, & sic in totū octingenta, & trecenta p iocalibus, & sic. 11. centenaria & ultra. qrit primò utrū licitè fuerit consecuta a dictis fratribus, quorum unus erat. 20. anno. alter. 18. alter. 7. Rñdeo si non interuenit solēnitas reqsita a statuto cōis Senarū, s. pñtia consanguineorū &c. nō est dubiū, q nō, qa tales dñr esse donationes ex mera liberalitate pcedentes, q reseruanda sunt arbitrio ipsorū cū tps legitimū habuerint. ff. de admi. tuto. l. cū plures. §. cū tutor. in fi. interim aūt sine debita solēnitate non potuit fieri. ¶ Præterea ēt cū solēnitate fieri nō potuit, qa non tēdebat in utilitatē ipsorū, dicta. n. solēnitas tunc p'lest, cū ꝯctus tendit in utilitatē minorū, iō donationes ēt cū decreto[a] & authoritate tutorum non ualent. ff. de admi. tuto. l. tutor ad utilitatē. in fi. C. eo. tit. l. nō oī. in fi. si maior fac. ra. ha. l. fi. ff. de tute. & rati. dist. l. 1. §. 1. cum. n. isti dñæ fuerint relicta. v. p se maritanda, nō tenebant fratres amplius ei dare. ut d. l. cū plures. §. 2. in tex. & gl. ff. de admi. tut. nec ēt munera uel iocalia, ut l. tutor ſm dignitatē. §. fi. eo. tit. & l. 1. §. præterea. de iure. & rati. distra. ubi nō tenetur frater sorori nisi duob' cōcurrentibus. s. q soror multū egeat, & frater multū abundet, ut qd ibi dr in mře, idē sit in sorore, in casu aūt nřo plus erat relictū dictæ sorori q tāgeret quēlibet ex masculis ab intestato. Nā deductis debitis non tāgebant qngenti floreni p quolibet, sicut isti fœminæ fuit relictū, æquū ergo sit istā dñam de suo dotari dūtaxat. ff. de colla. do. l. 1. §. filiū. in fi. Cōcludit ergo, q cū dicti fratres nō tenerent dare dictæ sorori ultra q sibi fuerit relictū a patre, quatenus dederūt ultra tanquā ex mera liberalitate dederint, nō valuit, cū talibus nō sit permissa donatio maximè nō interueniente solēnitate statuti. Ex quo sequitur q dicta dña cū niuebat, poterat cōueniri ꝯdictione sine cā ad restōnem, maximè quatenus erat effecta locupletior, qa ut dr recuperauerat ab hřdibus mariti oīa pdicta. ff. si cer. pet. l. si & me & titiū. poterant. n. dicti fratres uenire ꝯ factum eorū, qa factū lege statutaria phibente. C. de agri. & censi. l. quemadmo. Itē qa nō seruata solēnitate in eorū fauorē introducta. C. si qs ignorās rē mino. eme. l. 2. de pdijs mino. l. 2. si adner. rē iudi. l. 2. Et hæc vera, si nulla pscriptio legis uel statuti obstaret, ex qbus sequit q hæres dictæ dñæ post aditionē tenet ad pdicta, sicut ipsa dña ēt si ꝯfecerit inuētariū, qa statutum huius ciuitatis hoc dictat, q hæres ēt ꝯficiens inuētariū teneat creditoribus insolidum. Ex hoc ēt seqnt aliud, vez q licet aliq esset detrahendū p ltima p hřdes dictæ dñæ, cuius ꝯriū. s. diai attento. s. dicto statuto, d pñti nullā poterit detractionē facere, cū ipse teneat dictis filijs masculis ēt ultra id qd reperit in bonis, ut d. §. res q. Itē pdicta sic sunt intelligenda, qm ut mihi dr, dicti filij masculi oēs excepto uno mortui sunt anteq dicta dña soror eorū, certè quātū ad substōnē fideicō. factā illi in dictis qngentis dicēdū est, q illi q prius decesserūt, nō trāsmiserūt spē dictæ substōnis ad suos hřdes, cū esset ꝯdōnalis, s. si ipsa pdecesserit sine liberis. ff. de leg. 1. l. cū filio. §. fi. & ideo totū fideicō. ptinet ad superstitē filium partim iure pprio partim iure accrescendi. C. de cadu. tol. §. sin aūt sub ꝯdōne. fuerunt. n. dicti filij in d. substōne cōiuncti uerbis, cū fuerunt substituti & noīati p nomē collectiuū dicēdo substituo hřdes meos s. scriptos. qd nomē collectiuū inducit cōiunctionē verbalē. ff. de hær. insti. l. interdū. in prin. de uulg. & pup. l. si pater. & not. Bar. in l. re cōiuncti. de leg. 3. in 3. q. prin. circa prin. Et sic iste superuiuens poterit petere totū fideicōmissum, vez. 340. de iure cōi, uc in 1. parte cōsilij deduxi. uel integra quingenta attento eo de quo s. mētionē feci. s. q filia dotata nō succedat ut deduxi in 2. parte cōsilij. Quātū uerò ad reuocationē eorū, q indebite donata fuerunt, & nō solēniter p dictos filios, dico q illi q decesserunt p portionibus eorū trāsmiserunt actionē quā hñt ad reuocationē ad eorū hřdes, qm illa est ad hřdes transmissibilis, ille aūt superstes p sua tm̄ portione pōt reuocare, nisi successisset directo, uel p indirectū fratrib' suis, qa tunc partim suo, partim hřditario noīe reuocaret, & hoc satis clarū est. Et ex prædictis remanet rñsum ad tertium principale qsitū.

4 ¶ † Restat postremò ad quartū & ultimū qsitū rñdere, quo qritur in effectu, quia in bonis & hřditate dictæ dñæ nō reperiunt nisi certæ possessiones ascendentes ad summā quadringentorū florenorū & nō ultra, & sic nō sufficiunt ad id qd debet huic fratri supstiti, tm̄ iure fideicōmisso attento. s. relato statuto, qa ut dixi in l. fideic. cadit tota summa quingentorū, & hic nō reperiunt ultra quadringenta, tum ēt iure reuocationis eorū q ultra relicta p patrē donata fuerunt nō solēniter, qritur an pdictus filius superstes possit habere recursum sup possessionibus emptis per dictā dñam de pecunia prædicta sibi restituta p hřdes sui mariti post eius mariti mortē, quā qdā pecuniā pro magna parte inuestiuit in certis possessionibus, ut dr, & postea dictas possessiones vendidit, qritur ergo an dictus filius possit recurrere ꝯ possessores. Rñdeo quantū ad possessiones, q hodie reperiunt in hřditate dictæ dñæ dicendū est, q illæ succedūt loco pecuniæ q in fideicō. cadebat, cū reperiant i bonis tpe cōdōnis dicti fideicō. existentis. ff. de leg. 2. l. Imperator. §. fi. cū duab' seq. Sed quātum ad possessiones alienatas anteq cōdō fideicom. existeret, ꝯ dico, qa licet illæ fuissent emptæ de pecunia, q subiacebat restōni, tm̄ uerū est dicere q effectæ fuerūt dictæ dñæ. Nā ēt si dicta pecunia nō fuisset sua, sed dicti filij superstitis, cuius tm̄ ꝯriū est uerū, tm̄ adhuc res empta de dicta pecunia p dictā dñam essent eius, nō illius cuius erat pecunia. C. de rei uend. l. si ex ea, & sic rectè potuit in alios alienare, nec pōt ab illis auocari. text. est in siml. satis ad ppositū. ff. loca. l. in naue saufelli. uer. ſm ea. Nō ergo pōt dictus filius aduocare per rei uē. qa non est dñs nec unq fuit. Item nec p hypothecariā, qa hic nō est de casibus, in qbus ꝯhitur tacita oblō, vñ licèt dicta dña psonalr esset obligata ad pecuniā restituēdā, res tm̄ emptæ p ea nō fuerūt obligatæ, qa hic casus nō est inter alios q ponunt in tit. in quibus casibus pig. taci. ꝯhat. Itē nec pōt dictus filius agere aliqua actione psonali, s. ex testō, vel cōdictione sine cā, qa illæ nō trāseunt in singularē successorem actiuè uel passiuè. ff. de edē. l. qdā. §. is aūt. ff. usufru. quēadmo. caue. l. oēs. §. fi. psonalis. n. actio nō sequit fundū. l. 1. §. si hæres. ff. ad trebel. & l. si fideicō. §. tractatū. ff. de iudicijs. Si uerò uellet agere actiōe subsidiaria, eo qa bona p dictā dñam relicta nō sufficiūt ad satisfactionē pdictoru, & sic in subsidiū velit recurrere ꝯ dictos possessores, tūc siquidē illi hñt cām onerosam, ut qa emerunt, non est dubiū q ꝯ eos recurri non pōt in subsidium, ut not. ff. si cer. peta. l. si cū seruum. si uerò hērent cām lucratiuā, ut quia fuissent eisdē dotata, tūc dici posset ꝯrium. arg. ff. de eo per quem fac. est l. fi. post prin. & de dona. inter uirum & uxorem. l. uxor marito. & quod not. in d. c. si eum seruum. facit. l. planè. il. 2. in §. 1. ff. de leg. 1.

S V M M A R I A.

1 *Pater si promisit trecentum in bonis declarandis per tertium, an sit debitor quantitatis, an speciei.*

Maritus licet cogatur capere bona insolutum, non potest tamen dare uxori dicta bona in casu dotis restituendæ.

2 *Potestas declarandi ualorem bonorum an tollatur si sine tertii declaratione data sunt & accepta, & an dicta potestas duret mortuo marito, & quo tempore currat.*

CONSILIVM CCCCLXX.

1 IN Christi nomine amen. ¶ † Præmittendum est ad euidētiā, q attentata forma pmissionis factæ p do. Philip. vez de trecētis florenis in illis bonis, q p illum Chiarmanum declarabunt &c. Summa 300. flore. deducta fuit in oblōne, sed bona p illum declaranda fueruut deducta in solōne tm̄, ut pbat. ff. de sol. l. si stipulatus fuero decē in melle. in tex. & gl. ubi casus, cum. n. d. D. Frāciscus ad dictam summam. 300. tm̄ se obligauerit, seruabit sibi facultatem dandi insolutum bona per illum declaranda. ff. loca. l. si ædes. §. si dñs. ex quo sequit, q in casu nřo summa tm̄. 300. est i dotē, & ad illam tm̄ restituendam vr se maritus obligasse, ēt si fuisset facta declaratio p Chiarmanum & bona tradita, cū illa traditio insolutum uim emptionis habeat. ff. de pig. act. l. eleganter. in princ. sicq; maritus summæ pdictæ velut ptij debitor effectus fuisset. C. de iure do. l. quotiens. & q ista fuerit intentio mariti se ad summā tm̄. 300. restituendam obligare, licet bona reciperet, patet in fi. sup oblōnis ubi se obligat ad restituēdū dotē usq; ad annū, qd fieri solet, cū dos cōsistit i pecunia, si cū specie. C. de rei uxo. ac. §. exactio. ¶ Sed ò pmitto, q actio ad repetendā dotē cōpetit in casu nostro dñæ Ioannæ filiæ duntaxat, non autem dño Philippo, & hoc

[a] ¶ Decreto. Et hoc idē tenet Corn. in cōsi. 11. incip. in pñti. nu. 6. in 3. parte.

ex duplici capite. ¶ Primò, qa præfatus D. Phil. stipulatus fuit eam dotem pro ipsa filia, & eidem filiæ restituit, vt patet ex his, q̄ proponuntur in themate, & sic ipsi tñ quæritur actio, quã pater potuit sibi q̄rere, videturq; d. dotem eidem filię donasse. casus est. ff. sol. mat. l. post dotem. ẽm lect. Dy. & ibi ẽt per Bar. in q. q̄ facit l. si cũ dotem. in prin. & qđ ibi no. c. tı. est aũt filia huius donationis capax ẽt iure antiquo, ẽt si sit in potestate patris ff. famil. erciscũ. l. Pompo. philadelphus. ¶ Secundò probatur, q filiæ tñ competat actio, quia est emancipata, & sic ẽt si pater sibi non fuisset stipulatus, consolida esset in ipsam. C. de rei vxo. act. §. videamus. Ex quibus oibus sequuntur infrascriptæ conclusiones. ¶ Prima q ista dña Ioanna habet actionẽ ꝯ hæredes mariti ad d. summã ccc. flor. præcisè restituendam. ¶ Secunda, q hæredes dicti mariti habent actionem contra D. Phil. similiter ad d. summã ccc. quæ sola est in obligatione, vt s̃. dixi, non tñ præcisè, quia dictus D. Phil. habet facultatem tradendi insolidũ bona declaranda per Chiarmanũ, nec pñt hæredes d. mariti agentes contra dictũ D. Phil. repelli per exceptionem dolo facis, l. cẽt agant soluto matri. cum nõ habeant restituere eidẽ D. Phil. sed eius filiæ. ff. sol. mat. l. si socer. §. Lucius. ¶ Tertia conclusio est, q dicti hæredes mariti non liberantur cedendo huic dñæ Ioannæ actionẽ contra patrem, cũ ipsi teneantur eidem dñæ ad summã ccc. præcisè, nec habent facultatem aliud soluendi ex pacto vel ex lege, sed ipsi contra D. Phil. non hñt actionem pręcisè ad d. summã, cum idẽ D. Philip. habeat facultatẽ soluendi bona declaranda ea pacto, vt s̃. dictum est. & sic d. dña p dictam cessionem non consequeretur a patre qđ sibi debetur ab hæredibus mariti, quia dictus pater haberet facultatem soluendi cessionario id qđ soluere posset cedenti. Abstulit ergo dictus maritus tam sibi q̄ suis hæredibus facultatem liberandi se per cessionẽ fiendam d. dñæ facto suo, cum concessit dicto D. Philip. facultatẽ soluendi sibi bona pro pecunia, & tñ ipse ad pecuniã se dictæ dñæ præcisè obligauit, igitur &c. arg. ff. de sol. l. stichum. §. pe. ¶ Quarta conclusio sequitur ex prædictis, q dicta dña cum habeat actionem præcise ad pecuniam, nõ solũ potest eam petere, sed ẽt alimẽta pro tpe retardationis solutionis ẽm formã iuris, C. de rei vxor. act. §. exactio. & quod ibi no. vel statutorũ, si qua sunt q̄ in hoc ꝓuideant. Et in prędictis duobus punctis sum cũ supradicto consultore. ¶ Nec ob. supradictæ tertiæ conclusioni. d. §. Lucius. vbi maritus liberatur cedendo actionem contra hæredes soceri, quia ibi hæredes soceri non habebant facultatem soluendi aliud pro alio, & sic mulier idem poterat consequi ab hæredibus soceri, suiq; patris per actionem cessam marito, qđ posset consequi directo agendo contra maritum, qđ hic non est, vt s̃. dixi. ¶ Item non obst. l. si extraneus. ff. de iure do. quia non imputatur huic marito vel eius hæredibus, q patrem eundemq; socerũ non conuenit vel ad soluendum se non insterit, sed imputatur cur concesserit eidẽ socero facultatem soluendi bona pro pecunia, & tñ ipse se præcisè ad pecuniam obligauit, & sic abstulit sibi facultatem cedendi & se a dicta dña cedendo actionem liberandi, sicut dicit gl. in simil. in d. §. Lucius in ij. solu. ad d. l. si extraneus. sicut. n. potest imputari marito, cur non cedit actionem contra patrem, cũ cedere potest, vt ibi dicit gl. ita ẽt põt imputari, cur suo facto sibi abstulit potestatẽ cedendi. arg. d. l. stichum. §. pe. de sol. Et hæc de primo abstulit puncto. ¶ Quantũ verò ad id, qđ quæritur, an possit dicta domina q̄rere lucrum donationis pp nuptias. Dico q non, & ẽt in hoc discrepo a supradicto consultore, quia legatum ducentorum sibi factum computaĩ in illud lucrũ, cũ sit lucrũ necessariũ ex forma legis municipalis procedens. vt C. vnde vir & vxor. auth. præterea. in fi. & ibi expressè per Bar. & per eundem. ff. sol. mat. l. si cũ dotẽ. §. si pater. ¶ 2 † Quo ad tertiũ passum, an iste Chiarmanus possit hodie declarare super bonis & super ęstimationẽ ipsorum inter domi. Phil. & hæredes mariti, cũ maritus fuerit mortuus añ declarationẽ. Puto q sic, cũ dictus maritus dederit D. Phil. facultatem soluendi bona sub conditione, si chiarmanus declarabit, &c. quæ cõditio põt impleri post mortẽ dicti mariti. ff. de pac. dot. l. pater cũ filiæ. Aduertendũ tñ, quia cũ ꝓponatur q dictus maritus habuerit duos affictus a dicto D. Phil. præsumitur eos habuisse ex dicta causa dotis. arg. l. quædam mulier. ff. de rei ven. & quod ibi not. & sic illi debent apud dictos hæredes remanere, licet super illis nulla fuerit facta declaratio per Chiarmanum, quia D. Phil. tradendo & ille recipiendo videntur mutuo consensu recessisse a declaratione dicti Chiarmani, quantum ad hoc vt dictos affictus habeat insolidum, t̃ñ io alio durat potestas declarandi apud dictum Chiarmanum. s. per æstimationem dictorum affictuũ, quæ nondũ facta est, super duobus habebat potestatem declarãdi. s. quæ bona deberet. Item pro qua æstimatione. Quantum verò ad primũ vr̃ recessisse partes tradendo affictus prædictos & recipiendo, sed quantũ ad secundũ nõ, ideo põt hodie Chiarmanus æstimare quantũ valent, & pro quanta pecunia videant insolidum dari, & si non sufficiant ad totam summã trecẽtorũ, faciat declarationẽ super alijs bonis vsq; ad intergrã summã. Ad ꝓdicta facit, quia cũ duplex potestas sibi fuerit concessa vt dixi, licèt sit per partes recessum ab vna parte durat altera. ff. de ser. vrb. præd. l. si domus. ¶ Quantum ad quartum, quo quæritur an potestas istius Chiarmanus duret, cũ lapsus sit annus. Videtur q nõ. vt l. fi. §. sed si quis. C. cõia de lega. & qđ not. Bar. in l. j. de leg. j. Sed certe ille. §. loquitur, qñ ille qui debeat arbitrari, fuit in mora arbitrandi, vt patet in uerbo supersederit. & sic intelligo, q annus incipiat currere a die quo fuit req̃situs, vt arbitretur, & non añ. arg. ad hoc. ff. quod vi aut clã. l. semper. §. annus. In casu vero nostro non proponitur q fuerit requisitus, ergo &c.

S V M M A R I A.

1. *Actione reali si quis conuenitur, an nominando dominum in iudicio liberetur, & quid in actionibus personalibus.*
2. *Conductor, procurator, laborator, & huiusmodi, si damnum mihi dederint de cõsensu locatoris uel mandatoris, an consequi possim ab eis.*
Locator si erat directus dominus & eius laborator mihi damnum dederit, qualiter succurratur mihi, & successoribus eius.

CONSILIVM CCCCLXXI.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Ad primum quæsitum vr̃ dicendum, q prædicti non teneantur r̃ndere d. Minutio, postq cp̃s cõparuit, & vult iudicium suscipere, sed totam iudicium sit agitandũ cũ procuratore d. Epi. vt in l. 2. C. vbi in rẽ act. ¶ 1 † Cõtrarium dico p auth. qua in prouincia. uer. eo aũt. C. vbi de cri. agi opor. vbi casus est de hac. q. ẽm positionem casus docto. Modernorum. nec ob. l. 2. C. vbi in rem act. quia ibi loquiĩ in cõuento actione reali, qui si noiat dñm in iudicio non cogitur iudiciũ suscipere sed ipse dñs si veniat, suscipit, idem in conuento actione personali in rem scripta, vbi tenent doct. per l. locum. §. j. ff. de tabu. exhi. Sed qñ q̃s cõuenit actione personali, licitũ est noĩare dñm seu locatorem in iudicio, & daĩ sibi terminus ad denũciandũ quantũ ad hoc vt ipse dñs veniat, & instruat cõuentũ de iuribus & defensionibus suis. ita loq̃ d. Auth. qua in prouincia. ver. eo aũt. nõ vt hic cõuentus possit declinare iudiciũ, & ab ipso se eximere, imo teneĩ r̃ndere actori, siue dñs cõpareat, siue nõ. ita intelligit ibi Bar. & in d. l. 2. vbi in rem act. circa med. ibi qũo hunc conuentũ actione ꝑsonali, &c. Sed in proposito isti dãnificantes conueniuntur a Minutio act. ꝑsonalibus. nam pro eo, q Minutius dicit se dãnificatũ in vineis & arboribus, colligitur act. l. Aq. l. ff. arb. fur. cæs. l. j. ꝓ eo vero, q agit ꝓ grãdibus herbis de pascuis, intelligiĩ act. ꝑsonalis descendens ex l. xij. tab. q̄ dicit de pastu pecoris. ff. de præscr. ver. l. q. seruandarũ. l. fi. vel act. in facto subsidiaria. l. Aq. cũ cõsumpti sint fructus maturi ad eũ vsum, ad quẽ erãt destinati. ff. ad l. Aq. l. q. occidit. §. si quis alienũ. Constat. n. q illa actio vel actio intentata vr̃, q̄ ex verbis & ex narratione colligi pñt. ff. de lib. & posth. l. Gallus. §. q̄dã recte. Ex quibus sequitur, q cũ isti conuenti sint vel videantur actionibus ꝑsonalibus ꝑ noĩationẽ ipsius dñi, & ꝑ ipsius dñi Epi cõparitionẽ, non põt se eximere & liberare a iudicio vel ipsũ declinare, quominus dicto Minutio teneantur r̃ndere. ¶ Quantũ ad ẽm videtur, q si constat dicto potestati & vicario dictos conuẽtos conduxisse a dicto ep̃o, & de ipsius ep̃i mandato & licẽtia eos fecisse, quæ fecerunt, non teneanĩ d. Minutio dãnificato, nec pñt compelli ad emendationem dãni, vel ad æstimationẽ seu pecuniã quæ petitur, quia bona fide fecerunt non animo damnificandi vel damnũ inferendi d. Minutio. pro quo vr̃ gl. ff. de rei vẽdi. l. in rem actio. §. pe. in gl. magna. post mediũ &c. Et quod ibi no. Bar. qui dicit eam esse notoriam ad excusationem laboratorum. ¶ 2 † Sed in ꝯtrarium vr̃ casus in d. auth. qua in prouincia. ẽm positionem casus vltramontanorũ, quam tenent nostri doctores, vbi expressè per Pet. & Cy. q licèt procu. laboratores, vel conductores, mandato domini seu locatoris aliquid fecerunt in re mea bona fide, tãquam in re ipsius locatoris, quia ita ipse affirmabat, & ex hoc ego sim damnificatus, q prædicti mihi tenentur ad emendam, licèt possint a domino vel locatore recuperare qui eos decepit affirmãdo esse suũ quod non erat. Ad idem facit, quia ratione mandati non sunt excusati. ff. de vi & vi ar. l. quotiens. §. t. Item ad idem, quia quatenus senserunt vtilitatem ex pascuis dicti Minutij in pascuando sua animalia

malia debēt sibi teneri actio. in facto. ff. si cer. pe. l. si & me & titiū. facit qđ no. ff. de agri. & censi. l. dñi prædiorū. per gl. & l. excepto. C. loca. per Cy. Ad idem facit, quia licēt aliquas de dictis possessionibus recognoscat Minutus a d. Epō tñ non poterat d. Eps aliqd facere in pỹudicium d. Minutij, quia ipse Minutius tanquā habens vtile ius, præferī ipsi dño epo, intantū ꝙ pro d. dānis si essent illata ab epo, possent ipsum epm conuenire. vt arg. l. j. §. qui in perpe. ff. si ager vecti. fortius ergo pōt ipsum epm venientē ad defensionē dictorū laboratorū seu conductorū repellere arg. ff. de superfi. l. j. §. ius aūt. ¶ Concludiē ergo, ꝙ potestas & vicarius prædicti pñt & debent dictum dānificantē compellere ad emēdationē dānorū, & ēt ad estimationē pascuorū, quatenus tangit ipsum Minutiū, nō obst. ꝙ tanquā conductores dñi epi, vel de ipsius mandato, vel licētia fecerint. Et si quæraē an ab epo possint recuperari, tunc aduertenda est forma locationis factæ per epm, ex qua pōt cōprehendi, an eps spāliter mandauerit de istis possessionibus, vel non, & an fuerit in culpa, ſm ea quæ no. Bar. in d. auth. qua in prouincia. circa fi. ¶ Ad gl. quæ est in l. in rem. §. pe. Rñdetur, ꝙ loquiē in actione quæ datur cōtra illū, q̄ est in mala fide, vel aliquid tenet de alieno, non sumus aūt in casu illius. §. quia nec ex mala fide, nec habet de alieno, & sic nos loquimur in act. quę datur contra eū, qui non est in dolo, nec in mala fide, ſm ea q̄ no. Cy. in d. auth. qua in prouincia. Item isti conductores hñt de alieno, cùm senserint vtilitatē ex dictis pascuis vt ṡ. dixi. prima satis vr̄, ꝙ eis possit imputari dolus, si vineas deuastarunt, quia non videtur illud fuisse concessum nomine pascuorum.

SVMMARIA.

1 *Nauis custos non tenetur si ea perit, vel instrumenta ipsius sine culpa custodis vi hostium fuerunt ablata, & quid si periculum in se suscepisset.*

2 *Custos si p. ſi deterioratam rem apponat manum suam ad eam, an uideatur cognoscere periculum in se, & sic ut teneatur.*

CONSILIVM CCCCLXXII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ Viso suprascripto puncto & consideratis his, q̄ in eo narrātur, dicendum est indubitanter dictū Nānē nō teneri ad 1 emēdā dictæ nauis, nec instrorū eius. † Et hoc ideo, quia perditæ sunt sine ipsius Nānis culpa leui, vel leuissima, sed casu fortuito videlicet in cursu hostium, & p vim gētium armorū, aduersus quā vim custodia parū prodest, & sic dici nō pōt ꝙ de negligentia custodiæ teneatur, ex quo nō ꝓponitur culpa Nānis præcessisse. habent casum. ff. de act. emp. l. si ea res. in prin. cōmo. l. in rebus. & l. argentū. & l. si vt certo. §. ꝙ non senectute. Nam & in ꝯtu locationis si res perit casu fortuito, nō tenetur conductor eam emēdare, sed potius locator tenetur sibi remittere mercedē pro futuro tpe. ff. loca. l. si quis domū. §. Imperator. & l. ex conducto. §. si vis. & §. sed si ager. & l. sed & ædes. §. si quis cum. & l. qui insulā. §. j. nisi expressē & specialiter conductor talē casum in se receperit. [a] vt d. l. si quis domū. §. si quis fundū. alias est princ. l. si quis fundū. hic aūt non recipit Nānes in se istū casum, imo potius cōtrarium actū fuit, vez ꝙ non teneretē, & sic ēt si ex natura cōtractus de tali casu teneretē, dictū pactum expressum in ꝯtrarium factū faceret eum non teneri, qa cōtractus ex cōuentione partium legē capiunt. [b] ff. deposi. l. j. §. si conuenerit. Præterea ēt si expressē suscepisset in se periculum, nō teneretē de casu fortuito absq; sui culpa contingente, sed requireretur saltē leuissima. vt no. ff. si cer. pet. l. si quis nec cām. in gl. su p verbo piculo. oportet. n. ꝙ expressa & specialis fiat mentio de periculo casus fortuiti. iuxta ea q̄ hōr in l. sed & si quid. §. q̄sitū. ff. si quis cautionibus. Præterea sp res perit ei cuius est dñium, vt l. pignus. & l. quæ fortuitis. dñium aūt huius nauis erat cōis groseti, igiē sibi soli perit nō Nāni, q̄ in nulla culpa 2 fuisse præsupponitur. ¶ † Nec ob. quod allegaē in ꝯriū pro parte dicti cōis, vez ꝙ ipse Nānes postq̄ perdita fuerunt instrā seu ablata tetigit ipsam nauē, hoc. n. non facit eū teneri de casu. qđ patet, nā ex hoc solo ꝙ eā tetigit, pdita non est, imo ēt si non tetigisset, eā perdita similiter fuisset, igitur nō tenetur, ex quo actus ille tangendi non fuit ordinatus ad hunc casum. ff. ad l. Rhod. de iactu. l. si vehenda. §. si ca. ver. paulus. de impen. l. & in totū. de statulib. l. nō oē. facit. l. si alius. §. non & alia. qđ vi aut clā. in fi. ff. dep. l. si plures. §. fi. ff. de rei ven. l. itē si verberatū. §. fin. Itē si quis vellet dicere, ꝙ ex eo ꝙ tetigit, vr̄ se ad casum astrinxisset, falsum est, quia cū requiratur ꝙ expressē & spāliter hoc faciat. iuxta no. in d. §. quæsitū. talis actus tangendi non facit videri expressē & specialiter actū. text. est in simili. ff. cōmo. l. si vt certo. §. si de me. in fi. ſm intellect. Azo.

[a] ¶ Recepesit. Sed nunquid vi tra expsſum obligetur vide Cor. in cōs 12 inc. licet nu. 3. & 4 in 4. pte.

[b] ¶ Accipe. Ad de idē p do. Bar. Socy. in cōsi. 167 inci. non inutilis. uersi. postremo, & in consi. 154. inci. cōsultationē circa principium. in 2. parte.

q̄ per gl. & doct. approbatur. ¶ Præterea ꝓbatuē per gl. q̄ est. ff. de leg. l. qđ nō rōne. q̄ dicit ꝙ consuetudo, q̄ est Bononiæ, vez ꝙ si dñs vini ponat manū ad plaustrū ēt cā iuuandi, ex tunc sit suū periculū, est ꝯ rōnem & p errorē introducta, & sic non extenditur ad aliū locū, vel ad alia liquamina. Ex quibus cōcludiē, ꝙ d. Nānes nō teneē ad emendā d. nauis ex hoc solo, ꝙ eā tetigit post ablationem instrorum nauis, nisi alia consuetudo in contrarium probaretur.

SVMMARIA.

1 *Debitor ut caperetur, & sic quae requirantur de iure communi ut liceat incipere a captura debitoris. & 2. & 3.*

2 *Statutum permittens capturam si fideiussori antequā soluerit, fortius uidetur permittere post quam soluit.*

Statuti Sen. de fideiussorum indemnitate loquentis, interpretatio.

Interpretatio sumenda est per quam euitatur absurditas.

3 *Extensio fit in statutis correctiuis de uno casu ad alium ex identitate rationis, maximè in fauorabilibus.*

Citatio non semper de iure communi requiritur in executione sententiæ.

4 *Captura non visa facta utrum conualescat, si post captū debitorē constat debito.*

CONSILIVM CCCCLXXIII.

IN CHRISTI NOMINE AMEN. ¶ In cā capturæ Iacobi pacis factę ad instantiam Andreæ bonrisbori de Aretio mihi cōmissa consulenda p nobilē virū Ludonicū ser Viuiani de Florē. capitaneū & iudicē appel. ciuitatis Aretij. visis allegationibus hincinde factis, & quodā solēni cōsilio sup hoc reddito in fauorē d. capti in prima instantia sup eo qđ q̄rit, quæ debeant esse partes d. dñi capitanei. Visis actis & actitatis in vtraq; instantia omissis supfluis 1 duo principaliter occurrunt videnda. † Primū est, vtrū viso tenore statuti Aretini sub rub. de fideius. potuerit incipi a captura d. Iacobi. Secundò, posito ꝙ potuerit, vtrum fuerit necessaria monitio vel citatio de dicto Iacob. anteq̄ caperetur. ¶ Circa primū vr̄ dicēdum ꝙ nō, qa d. statutū eo casu quo fideiussor soluit & vult recuperare a principali, pmittit ipsum capi, si fideiussor suspicatus fuerit de ipso, vt ex tenore ipsius patet, qa primò loqē de fideiussore q̄ nōdū soluit. vsq; ad ver. itē si aliqs. secundò de illo q̄ iam soluit s. ab illo ver. j. & dicta secunda pars subdiuidiē in duas. Prima est, qñ principalis nō est suspectus, & tūc nil dicit qđ possit capi. Secūda, qñ est suspectus, & tunc dicit posse capi. s. in ver. itē teneaē. vñ cū verbis eius sit in dubio deseruiendū. l. j. §. si is q̄ naue. de exer. ci. Et cū pmittēdo ipsum capi vno casu. s. cū est suspectus, videaē ꝓhibere alio casu. l. si maritus. C. de proc. ff. de iudi. l. cū prætor. in prin. a contrario sensu, & arg. l. statu liberorū. §. stichū. de leg. a. nō vr̄, ꝙ possit capi nisi in d. casu expresso a statuto, potissimè, quia in ꝓhibitis de iure cōi pmissio in vno casu non extēdiē ad aliū casū. C. de appel. l. præcipimus. & qđ no. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. & plenè p Bar. in l. si constante. ff. sol. mat. in j. q. prin. q. vlt. in v. col. & per Dy. in c. in argumētū. de regul. iur. Sed capere quē pro debito priuato & incarcerare, ꝓhibitū est, nisi postq̄ est cōdēnatus & eius bona non sufficiūt. vt no. in l. 3. §. tutores. de suspe. tut. & ad l. Iul. pec. l. cū eo. a's est. §. sed iste Iacob. nec erat condēnatus, nec fuit captus vt suspectus, quia oportuisset hoc narrare iudici. l. hæc aūt. ff. quibus ex cau. in pos. eat. ibi. constare liqueret; &c. & ēt iurare ipsum suspectū, sicut cū petit quis se immitti in pos. bono. quia debet saltē per iurm fidē facere de cā quā alle. vt no. in l. cū proponas. C. de bon. aut. iud. pos. Et ēt debet cā suspitionis superuenisse post debitū ꝯtractū, alias non prodest. l. qui bona. §. de illo. ff. de dā. infec. C. de spon. l. fi. ff. vt ī pos. leg. l. si is a quo §. fi. cum l. seq. de priui. cred. l. si creditores. & expresse per Bar. in l. ait prætor. §. si debitorē. ff. quæ in frau. cred. Debet. n. hoc statutum, dum loqē de debitore suspecto, intelligi ſm ius cōe. C. de noxa. l. 3. & quod no. gl. in l. fi. §. in cōputatione. in fi. magnæ gl. C. de iure deliberan. Sed de iure cōi oīa pdicta sunt necessaria, vt ex prædictis iuribus patet, quorū nullū hic interuenit, & sic non pōt dici captus vt suspectus, per consequens nec ſm permissionem statuti, igiē &c. ¶ Circa secundū vr̄, ꝙ ēt si a captura potuerit incipi, debuerit præcedere monitio, videlicet ꝙ solueret. ff. de seruit. vrb. prædio. l. quidam hyberus. & etiam comminatio, videlicet ꝙ nisi soluerit capietur. ff. de administ. tut. l. tutor qui repertorium. §. si deponi. Et etiam citatio. s. ꝙ veniat ad dicendum causam, quare non debeat contra ipsum decerni captura. argu. ff. de re milit. l. 3. §. si ad diem. sicut qñ fit executio sentētiæ super alia re, quam illa, quæ est in obligatione, vt plene nota. Bart. in l. a Diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iudicata. & C. vnde vi meminerint. & Bald. de iu-

de iuris & fac.ign.l.1.& ibi alleg. Inno.idem tenentem. Constat aũt personã istius Iacobi non esse in obl'one, licet sit obligata, q̃a ista sunt diuersa.ff.de stip.seruo.l.2.ubi colligitur de his oĩbus, q̃ requirerentur anteq̃ ꝓcederetur ad hanc capturam. & text.C. de epis.& cle.l.si quis curialis.in uerbo cõuentione ꝑmissa &c. & ibi expresse per Bal.q̃ determinat ꝑ illũ tex.ꝙ q̃n captura fit pro a executione s̃niæ vel instr̃i, debet præcedere citatio,[a] non sic q̃n fie b ret rõne suspitionis,[b] & sic potius pro cautela & securitate, quia tunc non debet præcedere citatio, ne fuga instruatur. ff.de req. reis.l.si.in si.& not.Iac.but.& Bald.post eum in l.consentaneũ.C. quõ & q̃n iud.& per eundem Bal.in l.2.C.de ser.fugi.post princ. Hic aũt non fuit facta rõne suspitionis, ut s̃.dixi. sed ꝓ executione, s.nisolueret, ideo si ualeret captura, nõ deberet relaxari, nisi solueret, sed si esset facta rõne suspitionis, relaxaretur præstita securitate.l.pecuniæ.§.si.ff.ut in pos. leg. ¶ Igitur ex prædictis uẽ dicta captura duplici rõne uel cã fuire nulla. ¶ His tñ non obstãtibus in utroq; passu dico ꝯtrium, cuius rei gr̃a notandũ, ꝙ ꝑdicta uideren͂ uera prima facie, si statutum ꝑdictum sub rubrica de fideiussorib. diuideretur mõ quo.s̃.diai, vcʒ ꝙ primò ꝓuideret fideiussoribus, q̃ nõdũ soluissent. usq; ad uer.item si aliqs fideiussur soluerit &c. postea illis, q̃ soluissent. nã esset sensus, ꝙ illis, q̃ soluissent non ꝓuiderent nisi in casu sospitionis, quia ille uer.item si aliquis. respiceret sequentia, non ꝑcedentia. Sed ista diuisio non est bona. Primò, q̃a ex ea sequeret̃ absonus intellectus, & redderetur statutum irrationabile.ꝯ.c.erit aũt.4.di.eo q̃a pinguius & latius ꝓuideret fideiussori antequã solueret, q̃ post. Nã primò casu ẽt si non hẽat debitorem suspectum põt facere ipsum capi s̃m tenorem primæ partis statuti. Sc̃dò nõ posset, nisi q̃n eẽt 2 suspectus, qđ est ꝯ oĩm rõnem. † cùm dictum statutum intendat ꝓuidere indẽnitati fideiussoris. Sed ipse plus indiget ꝓuisione statuti, postq̃ soluit, q̃ ante; ergo plus debuissent sibi ꝓuideri ad similitudinem iuris cõis, qđ plus ꝓuidet postq̃ soluit, q̃ ante, ut patet ex his q̃ hñr.C.manda.l.si ꝓ ea.ff.eo.l.lucius. sed hic heret ꝯ. ¶ Præterea, ꝓ u qđ unumquodq; & illud magis. ut in auth. multomagis.C.de sac.san.eccle. Sed ꝓuisio antequã soluat, fit, ne soluere cogatur, igitur si soluit, plus sibi faueri debet. Nam ubi maius dãnũ uel periculũ &c.ff.ad carbo.l.1.§.sed & quis. Sc̃dò non est bona dicta diuisio, q̃a resultaret superfluitas in statuto, eo q̃a in sc̃da parte, vbi tractat de illis q̃ soluerunt, repeteret ẽt de illis qui non soluerunt, ut patet in uer.itẽ teneatur. ibi donec soluerit uel traxerit de obl'one &c. qđ nõn est dicendũ, cũ ẽt una syllaba non dẽat uacare, si fieri põt.ff.qđ me.cã.l.1.& ibi not. Et uere si sic diuideret, uideret̃ dc̃m statutum factum ab hoĩbus imperitis, qđ non dicendũ, cũ ad talia soleãt eligi peritiores, ut patet in procemijs.C.Institutionum, & digestorũ. ¶ Dico ergo, ꝙ debet aliter diuidi, & cessabunt supradicta inconuenientia, & oĩa erunt plana, vcʒ ut primò ꝓuideat fideiussoribus, q̃n non hñt debitorẽ suspectum de fuga, vcʒ ut sit nondũ soluerunt, possint post certus terminos cogere debitorẽ ad extrahendũ ipm̃ ab obl'one, & aliqũ statim. Si uerò soluerũt ad restituendũ. & hoc usq; ad versi. itẽ teneat. ¶ Sc̃dò ꝓuidet eisdẽ eo casu quo hũt debitorẽ suspectũ de fuga, & tunc indistinctè & non seruato aliquo termino de ꝑdictis possit facere ipm̃ capi & cogi ad extrahendũ de obl'one, si nondum soluerunt uel ad restituendũ si soluerunt. Et sic sunt duæ partes principales, quarum q̃libet ꝓuidet in duobus casib᷒. s.q̃n fideiussor nõdũ soluit, itẽ q̃n soluit. Fuit aũt utilis sc̃da pars statuti.q̃ incipit.in uer.itẽ teneatur. q̃a ꝑꝑ ea, q̃ dicebat in prima parte, uidebat ꝙ ẽt q̃n fideiussor habet debitorẽ suspectũ, nõ posset facere ipsum capi, nisi post terminũ contentum in instr̃o, uel post sex menses s̃m qđ dicebat in prima parte, qđ͛ remouet & ꝑmittit indistinctè ꝙ possit facere ipm̃ capi & detineri quousque soluerit uel extraxerit de obl'one, & sic ꝓuidet vt dixi; hæc sc̃da pars in duobus casibus, s.cùm fideiussor soluit, ut colligitur ex uerbo soluerit, & q̃n nõdum soluerit, ut colligit̃ ex uerbo, traxerit de obl'one &c. Et sir̃ prima pars, q̃ durat usq; ad uer.item teneatur. primò ꝓuidet illis q̃ non soluerunt usq; ibi, item si aliqs, sc̃dò illis q̃ soluerunt. Et s̃m hoc ille uer.item si aliquis. respicit ꝑcedentia non sequentia. Et ꝑ ꝯñs debet a ꝑcedẽtibus declarari & determinari nõ a sequẽtibus. Et ex hoc sequit̃, ꝙ dum in illo ver. dr̃, ꝙ teneatur ille ꝓ quo fideiusserit, cõseruare eũ & eius hr̃des indẽnes, debet intelligi. s.mõ quo dictum est s̃.s.faciendo ipsum capi personaliter, & qualibet die, & quolibet loco. ista.n.oĩa intelliguntur repetita, quia conueniunt huic casui q̃n soluit, sicut casui q̃n non soluit, non aũt intelligitur facta repetitio terminorum de quibus.s̃.quia illa nõ conuenit, & ideo statim ad suã uoluntatem postq̃ soluit, facere hoc põt. Facit qđ in simi.no.glosella de illis quæ pñt adaptari, ut intelligãtur repetita, nõ alia. C.de transac.l.si ex fallis.in glosella antepe. Facit ẽt l.5.§.1.in fin ff.ad l.fal. Non ergo ille qui soluit, põt facere capi debitorem solũ eo casu quo habet eum suspectum, vt dr̃ in sequenti particula statuti, & s̃m qđ innuit prima diuisio quã s̃.reprobaui, sed ẽt q̃n non habet eum suspectum, vt dr̃ in principio, & s̃m quod innuit secũda diuisio, ne sequat̃ inconueniẽs, de quo.s̃.s.ꝙ pinguius ꝓuiderit ubi de minori præiudicio tractatur, q̃ ubi de maiori. ꝙ aũt ille uers.item si aliquis. debeat suppleri ex ꝑcedentibus, cum q̃bus coniungitur, patet in l.quã allegat consultor ꝓ altera parte, s.ff. de publi.l.5.§.1. Nã sicut ibi uerba illa. iudicium dabo. posita in sequenti orone adiuncta per dictionem, item, quia non dñr qualiter & quõ supplentur per præcedentia.s.in duplum.ĩ.annum, & post annum in simplum, ut ibi no. ita hic cũ ille uer. dicat, ꝙ q̃n fideiussor soluit, teneatur ille pro quo fideiussit, cõseruare ipm̃ indẽnem, & non declarat qualiter uel quõ debet intelligi s̃m ꝑcedentia. s.ut possit cogi realiter & personaliter ad uoluntatẽ fideiussoris, & ꝙ detineri possit &c. alias nihil operaretur ille uersi. quia ẽt sine dicto statuto tenetur de iure cõi cõseruare idẽnẽ, ut in toto tit.ff.& C.manda. quod nõ est dicendum. ff.ad muni.l. 1.in fi.cũ ibi no. ¶ Potuit ergo incipi a captura, licẽt ñ fuerit allegatus suspect᷒, & licẽt nõ eẽt cõdẽnatus, nec facta excussio bonorum suorum ꝑꝑ dictum statutum, qđ alias non licuisset, & hoc quãtum ad primum. ꝙ aũt non requiratur monitio uel citatio, patet ex pluribus. ¶ Primo, q̃a statutum ꝑdictum uult, ꝙ non requiratur citatio, q̃n fit fides iudici de obl'one & fideiussione. ad hoc eñ referuntur illa uerba ẽt nulla citatione facta &c. qđ patet, q̃a nõ stant in orone de per se, sed ueniunt qualificatiuè ad ꝑcedẽtia, igitur referuntur ad ꝓxima duntaxat, & sic ad illa uerba facta fide &c.l.filium.in prin.& quod ibi no.ff.q̃n di.lega.ced.& ꝑ Bar. de reb.dub.l.fi. Si ergo nõ requirit citationem in hoc actu, a quo depẽdet captura forte ne fuga instruatur.l.fi.in fi.ff.de req. reis. multominus, cùm captura decernitur, q̃a in hoc maior uiget dicta rõ.ff.de fonte.l.1. Item quia citatio potius videbatur expediens, cum fides fit iudici de debito, ut decernat̃ captura. s.ut posset ꝯdicere & suas defensiones facere ne decernatur, q̃ cùm decernitur. Non.n.ad alium finem vr̃ expediens, nisi ut suas defensiones posset facere, & istæ uenirent fiendæ, cùm fides fit iudici & petitur captura decerni, nõ postq̃ iudex deliberauit decerni. Ex quo igitur statutum disponit, ꝙ in illo actu, in quo dictæ defensiones erant fiendæ, non sit necessaria citatio, ergo fortius in actu cum decernit̃ captura, in q̃ua non est ips defensionis & ꝯdi- 3 ctionis fiendæ, sed executioni s. ¶ † Nec ob. ꝙ in statutis correctiuis non fit extensio de uno casu ad alterum, quia uerum est ꝑ similitudinem rõnis, ita loquitur gl.in auth.quas actiones. relata ad tex. Nam alius est fauor publicus, alius fauor ecclesiasticus seu pius, licẽt sint similes. Sed per identitatem rõnis bene fit, ut patet in l.fi.in prin.C.de indic.vidui.facit.ff.ad mace.l.filiũ. hoc maximè in fauorabilibus.l.illud.in fi.C.de sacrosan. eccle. ¶ Secũdò patet, quia permittit capi ẽt diebus feriatis, ergo citatio non requiritur, quia non fit, nisi ut quis ueniat ad se defendẽdũ.l.de uno quoq;.ff.de re iudi. Sed illis diebus non fiunt actus iudiciarij, quibus &c. ¶ Item tertiò probatur, utrumque dictum. s.ꝙ poterit incipi a captura, & ꝙ citatio non requirebatur in fine dicti statuti, quod uult ꝙ ꝯ talem possit ꝓcedi, sicut si esset obligatus per instr̃m guarentigiæ, iuncto alio statuto de executione instrorum guarentigiæ, quod uult ut incontinenti uiso instr̃o guarentigiæ debitor capiatur & carceretur, q̃n instr̃m non habet terminum, & sic non requirit aliam discussionem, & per ꝯñs nec citationẽ, q̃ ad nihil aliud fit. ¶ Sic ergo nõ ob. allegata in ꝯriũ, quia ꝓcedũt de iure cõi, & ubi aliud per statutum nõ disponit. Quod aũt per statutũ hoc fieri possit, patet, q̃a id põt fieri per statutum quo ad statuentes, quod per ius cõe quo ad oẽs, ut l.oẽs populi. ff.de iusti.& iure. Sed per ius cõe in multis casibus disponitur nõ esse necessariam citationem, potissimè in actibus non inferentibus plenum & totale ꝑiudicium. iuxta not.ff.de bono.pos.l.3.§. cã cognita. per gl.& per Bal.C.qui admit.ad bono.pos.l.s.facit. l.recusa.in prin.ff.ad trebel.de fidcic.liber.l.si cum.§.fi. Et in ꝓprijs terminis.s.cum committitur captura ꝯ suspectum, non requiritur de iure cõi citatio, ut patet ex no.per Bal.in d.l.ait ꝑtor.§.si debitorem.

a ¶ Citatio. Vide Bal. in consi. 186. in 2. parte.

b ¶ Suspitionis. Quot autẽ requirant ut captura fieri poss. it. vide Bal. in cõsi. 279. in 2. pte & oino in cõ. 319. in 4. pte. & unde ad materiã eãdẽ q̃ hñr p eũdẽ Paul. in consi. seq.

debitorem.ff.q in frau.cred.& per Ia.but.& Bal.in l.cõsentaneũ.C.quõ & qñ iud.sicut ergo ꝓpter suspitionem põt ius cõe dispẽsare, ut nõ requirat citatio, ita & ꝓp aliã cãm. vñ & in executione sñiæ nõ sp de iure cõi reqrit citatio, ut no. Bar. in l.a diuo pio.§.i uẽditiõe. ff. de re iud. Sicut ergo põt ius cõe, ita & statutũ, tollere in cã capturæ citationẽ, qa nõ affert plenũ ꝑiudiciũ, cũ post eã factã discutiat de iurib' ptiũ, & reuocet si malè fcã ẽ; ergo &c. ¶ †Postremò ẽt si nõ ritè fcã fuisset dicta captura eo nõ citato, si tñ ꝯstat debito, qa captus cõfitet, uel alio mõ apparet, debet sustineri, ff. qđ me. ca. l. fi. §. fi. Nã & in cã possessorij recuperãdæ, licèt spoliatus sit añ oia restituẽdus, tñ si de ꝓprietate manifestè ꝯstat qđ ptinet ad spoliantẽ, vr deneganda restõ, ut patet in c. cũ ecclesia. de cã pos. & ꝓprie. & c. cũ sup. de resti. spo. ad decimas. lib. 6. ita hic denegãda est restõ ĩ pristinã libertatẽ, si de debito ꝯstat, ex quo poterat capi, posito q reqrat citatio & ñ iteruenit. ¶ Ex qb' ꝯcludit, dcm captũ nõ fore relaxãdũ. ¶ Et ita de iure dicendũ vr mihi Pau. de Ca. utriusq; iu. doct. & ad fidẽ me subscripsi & sigil.

a ¶ Q. s. tria. Vide qđ s. di. sũt in pcedenti cons. per euadẽ Pau. & per me in apost. hic adde.

b ¶ Signa vel iudicia. Ad de Ange. p gl. ibi. in l. pignoris cã. C. de pigno. ac. vbi singu. dixit q debitor fugitiu' pt capi a creditore & duci ad iudicẽ, nedũ qñ ipse debitor est in fuga, sed ẽt si nõ est in fuga, sed sunt aliqua signa euidẽtia quæ sr uult aufugere. Et qd si debitor fugiens sit clericus an possit capi a creditore laico sine incursu excõicationis. dic q sic ẽm Inn. in c. ut fame. de sen. excõ & da materia capturæ debitoru fugitiuorũ late p Soz. ĩ ꝯs. 5 t g. ẽm ordinẽ meũ. inci. qm in cã capturę. in 3. uol. & per Lu. ro. cõs. 2 10. ic. Hæc istorũ qnq; captura fcã. H.F.

c ¶ Iudici. Quæ aũt si des iudici fiẽda sit. Vide Bald. in cõs. 338. & in ꝯs. 318. & i ꝯs. 374. in 4. parte.

d ¶ Per iurm. Vide Bal. q tenerẽ in eius cõs. 265. i 1. parte. & qs di cat fugitiuus. Vide p eũ in cõs. 250. e. pte. & ĩ ꝯs. 3 2 2. i 5. pte. sed ab extra q ro nũqd qs teneat iudicare & pde re debitorẽ uolẽtẽ fugere creditoribus uide p eũ in d. cõs. 31 2.

SVMMARIA.

Capturæ debitorum materia hoc tractatur.

Debiti probatio utrum fieri possit per iuramentum, & concludit quod sic, quia non sit plenum praeiudicium debitori, sed tantum ut caueat.

Creditor quas causas debeat narrare iudici, ut captura concedatur.

Iudex qui cognoscit in causa laicali in terris ecclesiæ, in foro seculari quæ statuta debeat obseruare.

CONSILIVM CCCCLXXIIII.

In Christi nomine amen. ¶ Pro pleniori examine eius, de quo q̃rit, sunt tria vidẽda. ¶ Primũ est, q̃ sunt narrãda iudici, cũ postulat, ab eo captura de aliquo tãquã de suspecto & fugitiuo. ¶ Secũdũ est, qualiter de illis sit fiẽda fides iudici. ¶ Tertiũ est, an in cã nřa fuerint obseruata q̃ obseruari debuerũt tã in narrando, q̃ in fidẽ faciẽdo. ¶ †Circa primũ dicẽdũ est, q tria s. debitũ, sicut qñ petitur ĩmissio in bonis. C. de bo. auth. iud. poss. auth. ei q. circa fi. ibi iuxta mẽsurã debiti &c. Nã æqparãtur missio in bonis, & in ꝑsona, sicut. n. prima tollitur ꝑstita cautione de judicio sisti, ut eadẽ auth. circa fi. de ꝑscrip. 30. an. l. si qs emptionis. §. sed si qs. ut lit. nõ ꝯte. c. qm frequẽter. §. sũt & alij. ita & secũda. ff. q satis. cog. l. si fideiussor. §. fi. ¶ Scđõ reqritur, q allegetur cã suspitiõis, nõ. n. sufficit dicere. hẽo talẽ debitorẽ suspectũ, sed debet dicere ꝓp qđ, seu ꝓp quã cãm habet. ff. de ꝓcu. l. itẽ si suspectũ. in tex. & gl. & arg. de trãsa. cũ hi. §. i cãe. C. de ꝑdi. curi. l. t. li. 10. Et hoc uoluit dicere Bal. C. de iud. l. aprissimi. circa fi. l. secus in hrde rogato de restituẽdo. l. qa poterat. ff. ad treb. & ẽt qñ recusatur iudex ut suspect' de iure ciuili, ut ibi no. Sed de iure cañ. est idẽ. de appel. c. cũ spãli. & no. ĩ d. l. aprissimi. sed alia rõ est ĩ dictis causis, ut patet rectè intuẽtibus. ¶ Hæc aũt cã põt eẽ duplex, uel qa debitor nõ possit ĩmobilia, uel nõ ad sufficiẽtiã. Nã ẽt si nõ instat pñs fuga, nec aliqua signa de fuga apparcãt, tñ hoc solũ, q nõ possidet iñobilia ad sufficiẽtiã, reddit eũ suspectũ, ut tenet gl. in d. l. si fideiussor. qđ est intelligẽdũ q̃tũ ad hoc, ut iudex ad partis instãtiã facta sibi de hoc fide possit si velit facere debitorẽ capi & detineri quousq; caueat de stãdo iuri, nõ aũt ut cogatur si nolit, vñ si denegauit allegata instãs fuga nõ fecit, & hoc ꝓbatur in d. §. fi. ibi dũ dicit, si iudici sederit &c. sic remittit in eius arbitrio; ergo &c. ff. de iu. nõ q. c. q. d. C. quõ & qñ iud. l. t. ¶ Scđa cã est instãs fuga, qñ allegãtur de ipsa aliqua signa vel indicia.[b] Et tũc iudex tenetur facere eũ capi & cõcedere familiã, alr tenetur in sindicatu. & hoc est qđ uoluit Dy. & Bar. in l. ait ꝑtor. §. si debitorẽ. ff. q in frau. cred. facit qđ idẽ Bar. no. ĩ fi. in l. ꝯsentaneũ. C. quõ & qñ iu. Est alia dña inter casus ꝑdictos, qa qñ nõ allegantur signa instãtis fugæ, sed solũ carẽtia ĩmobiliũ, nõ põt concedi ut capiatur die feriata in honorẽ Dei. C. de feri. l. dies festos, ibi. nulla fideiussionia &c. sicut ẽll qñ allegatur instãs fuga, sic debet intelligi gl. ibi posita. ¶ Tertiò reqritur, ut alleget dictã cãm suspitionis superuenisse de nouo post debitũ ꝯctũ, uel saltẽ ad notitiã, qđ tãtũdẽ v3. ff. de cõfir. tut. l. in cõfirmãdo. & l. utilitatẽ. extra de excep. c. pastoralis. de testi. c. pñtiũ. Si. n. cã subsistebat tpe debiti ꝯcti, & creditor cã sciebat, sibi ĩputet; qa vr ꝑsonã approbare. ff. de dam. infec. l. q bona. §. de illo. ff. ut in pos. leg. l. si is a quo. in fi. C. de spõsa. l. fi. de priui. credi. l. si creditores. & in qualibet earũ no. p Bar. & p eũdẽ in d. §. si debitorẽ. in l. ait ꝑtor. Hoc aũt ꝓcedit qñ debitũ ꝓuenit ex ꝯctu vel ex cõsensu creditoris, tũc. n. est qd imputetur ei, si sciuit cãm suspitionis subesse, & ꝯxit. Si verò ꝑter ei' uolũtatẽ ut multotiẽs cõtingit, puta ex delicto uel quasi, uel ex q̃si ꝯctu. l. si is q. in fi. ff. cõmo. tũc nõ est qd possit creditori imputari, & iõ ẽt si cã subsistebat tpe debiti ꝯcti, & creditor eã nesciebat; nõ ꝓhibetur facere capi, qa ꝑsonã eius nũquã approbauit, cùm ꝑter eius uoluntatẽ & cõsensum ille inciderit in oblĩonem. vnde cessante cã, ꝓp quã ꝓhibetur, cessat ꝓhibitio. l. adire. §. q̃uia. de iurepatro. Et hoc est utile ꝓp casum nřum, vt dicã. ĩ. in tertio articulo. ¶ Scđs articulus qualiter de ꝑdictis sic narratis debet fieri fides iudici.[c] Circa qđ notãdũ, q ad talẽ fidẽ faciẽdã nõ habet actor necesse facere debitorẽ citari, ne fuga eius instruatur. ar. ff. de req. reis. l. fi. & no. p Iac. but. & Bald. in l. cõsentaneũ. C. quõ & qñ iu. & sic parte absente & nõ citata põt fieri dicta fides. l. sed & si interpelletur. §. t. ff. de arbi. & Bar. in d. §. si debitorẽ, ibi. sed q̃ro illud qualiter &c. Ex quo sequitur, q talis fides dr summariè fieri, qa nõ põt ꝑiudiciũ parti nõ pñti nec citatæ afferre. l. de uno quoq;. ff. de re iu. & si ꝑ uim uel alio mõ. l. fi. vñ ẽt si diceremus reqri sufficiẽtẽ numerũ testiũ vel instřm ad ꝓbationem, diceretur summaria cognitio, ut patet ex no. p gl. & doc. ĩ l. sulcinius. §. cũ aũt. ff. q. ex cau. in pos. ea. & plenius p Bar. in extrauagã. ad reprimẽ. sup uerbo sũmariè. in 3. col. ibi. ꝑdicta uerba. ibi. ꝯ pñtẽ &c. ¶ Ex his seqtur rñsio ad duo. Primo, q̃ ꝓbatio requiratur an per testes, uel an sufficiat iurm. Et vr q saltẽ ꝑ unũ testẽ, qa reqritur semiplena ꝓbatio, ut dñt qdam. p no. in c. fi. de succes. ab intesta. Sed ista allegatio nõ cõcludit, qa ẽt ꝑ iurm fit semiplena ꝓbatio, ut patet ex his q̃ hñr in l. in bonæ fidei. C. de iureiur. & ff. eo. l. admonẽdi. Dicẽdũ est ergo, q de oĩbus supradictis sufficit facere fidẽ ꝑ iurm[d] de iure cõi per rõnẽ, de qua. s. qa cùm dicta ꝓbatio quasi nullũ afferat ꝑiudiciũ capto sup debito principali. qđ patet, qa ꝑstita satisdatione de stãdo iuri relaxatur, & nisi actor postea ordinariè agẽdo ꝓbet debitũ & faciat illũ cõdẽnari, nullum dãnũ patietur, igitur sufficit iurm sicut in missione q̃ fit ex primo decreto, ut not. in l. cũ ꝓponas. & auth. ibi posita. & in corpore vñ sumitur. C. de bo. auth. iud. pos. & per Bart. in d. extrauag. sup uerbo summariè. & C. de iud. l. iudices. & ff. de ꝑto. stip. l. t. §. qđ si sit aliqua. per. l. thesaur'. ff. ad exhi. & hoc tñt Moderni in l. carcerẽ. C. de exac. tribu. Et patet ꝑ rõnẽ, qa si exigeretur ꝓbatio ꝑ testes uel instřa, posset fugã arripere. l. argẽtarius. §. cũ aũt. ff. de eden. vñ nõ plenè ꝓuideretur, qđ nõ est dicẽdũ. vñ tps nõ patitur plenè deliberãdi consiliũ. l. t. in prin. ff. de exerci. ¶ Præterea nõ plus põt deduci ad fidẽ iudex ꝑ ꝓductionẽ unius testis parte non citata, q̃ ꝑ iurm actoris, cùm plura possint opponi ꝯ testem, q̃ cõtra iurm, qđ nõ nisi ex magna cã retractatur. l. uideamus. añ fi. ff. de in lit. iurã. & no. in d. l. admonendi. ergo &c. Et ita seruat totus mundus. Sed ex forma statuti Anconitañ. clarissimum est. Nam primò de cã suspitionis puta q nõ possideat immobilia disponit expresse in uer. & de hoc an possideat immobile &c. q sufficiat iurm. silr est dicendum de primo. s. q̃sito, vz q dicta causa seu carentia bonorũ, qđ superuenit post debitũ cõtractũ, ut debeat stari cũ iuro, qa quod nũc est de ipsa cã suspitionis, idem eẽ debet de omni alia q̃ ipsam cãm suspitionis contingat, qa tanquã accessoria iudicatur ẽm principalẽ. ar. ad hoc q̃ no. in l. 4. ff. de ali. leg. per Bar. añfi. per l. cum hi. ff. de transa. Esset. n. absurdũ q sufficeret iurm sup cã suspitiõis, & sup tpe quo dicta cã orta sit, nõ sufficeret. arg. l. quod per manus. de iure codi. Sup debito uerò, q sufficiat iurm ad ipsum ꝓbandum & fidem de ipso faciendã iudici, nõ dr in dicto statuto expresse, sed satis ex eo potest colligi, quia dr q si captus non põt satisdare, dẽat capi faciens ĩ. decẽ dies ꝓbare suã intentionẽ. Et sic post capturã reqrit fieri cõsuetas ꝓbationes. In cõmissione ergo capturæ vr uelle sufficere iuramẽtũ ꝑ ꝑcedẽtia verba, dũ dicit negãs debitũ ꝓ quo iura est suspitio &c. Nam illud uerbũ, iurat, põt ad utrũq; referri. s. ad uerbum, debitũ, & ad uerbũ, suspecta. Et posito q ex statuto ꝑdicto non colligeretur, remaneremus in dispõne iuris, ẽm quã sufficit iurm, ut s. dixi. l. cũ dotẽ. in prin. ff. sol. mat. ff. de cõdi. ob cãm. l. si extraneus. ¶ Nec ob. qđ no. Bal. in l. aprissimi. in fi. C. de iudi. q vr velle q nõ sufficiat iurm, nisi super suspitione fugæ. Postq̃ de cã uel alijs fuerit summatim facta fides, qa ipse aliquãtulũ imperfectè & ineptè loquitur, & noluit dicere nisi illud qđ s. dixi, vz q nõ sufficeret solũ iurm q habet talem suspectũ de fuga nõ allegata aliqua cã ꝓpter quam sic suspicetur, sed debet eam allegare & de ipsa fidem facere, puta q nõ possideat immobilia, qđ ego intelligo etiam per iurm per rationes. s. allegatas. Et si dicatur, si sufficit iuramentũ super debito & super causa suspitionis, ad quid ulterius requiritur iuramentũ super ipsa suspitione, quod

ipse

ipse Bal. videtur requirere, vt ex eius verbis patet; cũ probata causa suspitionis. s. q immobilia non possideat, eoipso sit probata suspitio, vt patet ex no. per gl. in d. l. si fideiussor. §. si. ff. qui satis. cog. Respondeo si allegaretur instans fuga, ad hoc vt iudex cogatur dare famulum. Nam deberet duo iurare. s. q immobilia nõ possidet, & q suspicatur ipsum de proximo recessurum; nec sufficeret primum ad arctandum iudicem, vel vt fieret die feriata, vt s. dixi. sed si iudex sponte vult concedere, sufficeret iuramentum primũ. per glo. d. l. si fideiussor. §. si. Similiter in alio loquitur Bal. imperfectè; quia dicit, q captura debet committi pro debito liquido, non pro incerto. quod est verum qñ fieret vt solueret; sed qñ fit, vt satisdet de stando iuri, non est verum illud dictum; quia tunc semper fit pro incerto debito; & ita colligitur ex iuribus & rõnibus quæ & quas ipse allegat, si bene inspiciantur, alias non posset capi quis vt suspectus nisi portaretur sententia diffinitiua coram iudice, vel instrumentum habentem vim sententiæ, pota guarentigiæ, quod est ridiculum. & pro ista differentia inter capturam quæ fit pro executione, & vt quis soluat, & illa quæ fit per suspitionem vt caueat. facit quod idem Bal. no. in l. si quis curialis. C. de epis. & cle. & Bal. in l. it pecuniam. §. si. vt in pos. leg. ff. ¶ Concluditur ergo tam de iure cõmuni, quàm ea forma dicti statuti sufficere fidem fieri de omnibus s. narratis per iuramentum impetrantis capturã. Secundò ex prædictis sequitur responsio ad aliud. s. q non requirebatur iudicem sedere pro tribunali tempore concessæ licentiæ, cùm actus modicam causæ cognitionem requirat, & sic fieri potuit in camera iudicis. l. volunt. ff. de inter. act. & l. 3. §. dies. ff. quia or. in bo. pos. ser. & quod no. Bart. in l. a procedente. C. de dila. de prima dilatione.

¶ Nunc super tertio articulo videndũ est, an in casu nostro dictus capi faciens fecerit omnia quæ sibi incumbebant secundum iam dicta. Et sine dubio dicendum est, q sic. primò quantum ad narrationem, quia narrauit debitum in pluribus summis & ex diuersis causis. Item narrauit causam suspitionis. s. quia non possidebat immobilia. Item quantum ad summam mutuatam narrauit causam superuenientem satim ad notitiam. Item q etiam alia duo debita superuenientia inter eosdem. s. de pecunia recepta ex venditione illarũ centum salmarum frumenti sibi restitui & etiam 300. flor. de Aragona pro vectura æquorum & stipendiariorum, quæ pecunia peruenit ad manus illius. Modo reddit de eis rationem & fuerunt hęc vltima debita contracta post primum contractum mutui, vnde bene præbent iustam causam capturæ pro illo tanquam causa superueniens. Item fuerunt contractus sine consensu & voluntate Angeli cuius est nauis, & sic non censetur persona illius in hoc approbasse; vnde potuit pro eis impetrari captura, licet alia causa de nouo non superuenerit secundum ea quæ s. dixi in primo articulo.

¶ Probauit etiam & fidem fecit de omnibus tempore capturæ per iuramentum &c. Nec ob. q statutum requirit, vt fiat ad instantiam creditoris. Nam requirit, q sit creditor ille, qui capi facit, & hoc fateor. Nam si postea plenè non appareret de debito, relaxaretur tanquam obreptitiè. d. l. j. §. hæc verba. ff. ne vis fiat ei. Non aũt requirit q fidem plenam fecerit de debito tempore impetratæ capturę; quia nec fieri posset, cùm vt dixi parte absente & nõ citata fieri debeat, tãtum sufficit narrasse se creditorem & causas ex quibus erat creditur, & sic intrasse quantum ad concedendam capturam, sicut quantum ad concedendum iurisdictionẽ, licet non sufficeret quantum ad condemnationem quæ plenum præiudicium affert, vt patet in l. cum quædam. in fi. ff. de iurisd. om. iu. & quod no. in l. j. in prin. ff. de dolo. & si quadru. pau. fe. di. l. j. in prin. Sed quia in termino ad probandum fecit fidem plenam, vt ex actis apparet quis condemnari potest & in carcere confirmari.

2 ¶ † Ex quibus omnibus sequitur partes iudicis appel. esse in pronunciandu bene fuisse iudicatum per vice potestatem, & male fuisse appellatum. Illud autem constat, q præfatus iudex appellationis non cognouit vt iudex ecclesiasticus, sed vt temporalis, videlicet ratione temporalis iurisdictionis quam exercet ecclesia romana in ciuitate Ancon. Et ideo debet inspicere statuta & consuetudinem curiæ secularis, secundum quæ habet videre an bene fuit pronunciatum vel non. Et illud est adeo clarum, quòd probatione non indiget.

Series Chartarum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg.

Omnes sunt quaterniones; præter A. & Gg. quæ sunt quinterniones.

VENETIIS,

Apud Ioannem de Gara.

1570.

REPERTORIVM AVREVM HVIVS PRIMAE PARTIS CONSILIORVM PAVLI DE CASTRO IVRIVM INTERPRETIS SVPREMI.

NOVISSIME PER H. FERRANDAT NIVER. SVPER SVMMARIIS DECISIVIS

complatum: omnes cum principales tamen emergentes quæstiones etiam ultra summaria complectens: & secundum numerum & alphabeti ordinem rectè & mirifice demonstrans. Ad laudé clementissimi Dei virginisque deipare feliciter Incipit.

De litera A.

ABBAS an possit monasterium & successorem sub proprio sigillo obligare pro debito per cum [illegible] contracto [illegible] tantum quod successor teneatur. in con. 1.338 numero 2. [illegible]

Abbas factus episcopus debet reddere rationem administrate abbatie successori & ibi res monasterii relinquere, ibi. nume [illegible].

Et si non conuertit fructus in necessariam monasterii utilitatem potest [illegible] conuertit ut eos restitu[illegible] quatenus debebat in negotiis ecclesie conuertere. [illegible]

Abbas si confitetur pecuniam acceptam in utilitatem monasterii conuertisse an præiudicet monasterio. in cons. 337 nu. 4. [illegible]

Abs[illegible] & mor[illegible] æquiparantur. [illegible] consi. 240. nu. 3. [illegible]

Absentes vocantur solum in tribus casibus de quibus ibi in consi. 4 numero 2. fol. [illegible]

Absens per electionem acquiritur ius cum ad acceptandum offi[illegible] uel illud ad quod eligitur potest cogi quia etiam in uoluntarius acquiritur ius. in [illegible] 9. nu. [illegible] fol. [illegible]

Absens & præsens quis dicatur. in consi. 94. nu. 3. fol. 46

¶ Accusator cum damna sunt uniformia potest astringi ad cumulandum accusatione, & etiá potest astringi per accusatori. in [illegible] 4 nu 4. [illegible] 77

¶ Acta coram iudice an præsumantur solemnia si ex alia præsumption[illegible] appareat contra. in consi. 433. nu [illegible]. fol. [illegible] 24

Acta possunt probari per testes, quia de necessitate nó requiritur scr[illegible] ra. in consi. 60. nu. 2. fo. [illegible]

¶ Actio dotis cum sit personalis datur solum contra recipientem [illegible] tem uel contra eum cuius nomine recepta est: & hæres bona ex fidecómisso restituentes cum primo testatori succedat non tenetur ex persona restituentis cui non succedit. in consi. 35[illegible]. nu. 2. fo. 139

Actiones plures licet uideantur tñ fingitur unica. in cós. 64. nu. 3. [illegible] 77

Actio quæ oritur creditori ex nominibus debitorum sibi pignorat[illegible] consi. 198. nu. 2. fol. [illegible]

Si quis conuenitatur actione reali an nominando dominum in iudicio liberatur, & quid in actionibus personalibus. in con[illegible] 47 [illegible] nu. 1. fo. 240

Actio ex testamento qualiter competat ad [illegible] dic. petendum, & qualiter fiat cessio actionú ante restitutioné uerbalé. in consi. 409. nu. 3 [illegible] 208

Actio negatoria an detur contra consuetudinem ne fiat quod consuetum est, & qualiter probatur consuetudo aliquid dandi & an præscribens contra aliquos de uniuersitate præiudicet omnibus. in [illegible] 41 nu. 4. fo[illegible] 21[illegible]

Actiones duæ utiles quomodo possunt esse apud duos de eadem re in consi. 181 nu. 5. fol. 88

Actio utilis si est penes unum directa penes alium quis præferatur, & quid debeat facere habens utilem ne soluatur habente directam. in consi 382. nume. 5. fo[illegible] 109

Actione communi diuidundo contra possidentem n[illegible] si prius constet de communione rerum diuidendarum. in consi. [illegible] 79. nu. 6. f[illegible] 6

Actiones actiuæ & passiuæ an transeat in re[illegible]ionarium. [illegible] consi. 207 nume. 2. fol [illegible] 00

Actorum oblatio an coram iudice appellationis sit necessaria ut certus sit de instantia. in consi. 117. nu. 2. fol 57

Actore non probante reus est absoluendus, & talis sententia est diffinitiua. in consi. 169. nu. 2. fol. 79

Actore non probante reus absoluitur etiam si nullum ius habet in [illegible] si. 98. nu. 1. fol. 47

Actum faciens autoritate alicuius & sua cum id propria facere posset an ualeat cú autoritaté illius nominare nó habebat. in cós. 84. nu 5 f. 41

Quod quis non possit contrauenire, actum quem tenerettur & ipse facere necessitate præcisa uel causatiua. in consi. [illegible] 36. nu. 4. fol. 15

Actum nihil uidetur cum aliquid superest ad agendum si constat [illegible] lud fuisse sponte omissum. [illegible] consi. 5. fol 31

Actus continuatus uidetur idem, quia si præscriptum fuit principio uidetur etiam præscriptum finis. consi. 90. nu. 2. fol 43

Actus quando & uenditio & locatio dici potest si aliud non apparet [illegible] dum est uerbis contra hentium consi. 144. nu. 3. fol 68

Aditio non est necessaria cum filius habet dotem matris ex consuetudine Martini quam tamen transmittit ad patrem. in cósi. 129 nu. 4. f. 62

Per habitationem domus communis nec astando testatori inducitur aditio, sed per non aditionem heredis institutio admittitur institutio particulariter. in consi. 114. nu. 2. fol. 55

Aditio hereditatis qualiter probetur, & an per testes singulares. in consi. 113. nu. 1. fol. 54

Si quis non adeat per triginta annos an excludatur a iure adeundi & an adire sit ius uel facultas. in consi 279. nu. 2. fol. 135

Aditio hereditatis potest fieri clausis tabulis: habita tamen notitia in[illegible]stitutionis per literas uel per famá uel aliter. in c[illegible] nu. 2. fol 20

¶ Administrationi ratio si prælato cui debet restitui quod superest de [illegible] non episcopo. in consi 177 nu 3. fol. 91

¶ Ad alteriú. Compositio pecuniaria facta cum officiali episcopi per ele[illegible] de alio tertio non præiudicat ipsi episcopo quominus possit iterum [illegible] cere & legitime criminosum punire. in consi. 349 nume. 1. fol. [illegible] 185

¶ Aff[illegible] reputetur pro effectu. in consi. 27 nu 4. fol. 17

Affectus an puniatur. in [illegible] nsi. [illegible] nu 2. fo. 02

¶ Al[illegible] hæredis legatarii præferuntur, & habent potius ius in [illegible] quam habeat allibratores occasione allibrationis factæ de bonis hæreditatis [illegible] consi [illegible] nu 1. fo 53

Allibratio patris est allibratio filii. ibi nu. 3.

¶ Alienatio bonorum an ualeat in præiudicium substitutorum. in consi. 30[illegible] nu. 6. [illegible] 158

Alienatio feudi debet fieri in similem personam ut nobilis uendat nobili. in consi [illegible] 36 nu 2. fo. 176

Quod [illegible] putantur ut prædium quod castelle pro dote assignatum est pos[illegible] t [illegible] ficac[illegible] ter alienari [illegible] consi. 4[illegible] nu 1. fol. 226

An consensus patroni in tali alienatione sit necessarius. ibi. nu. 2.

[illegible] inter mortuos quod non liceat alienare extra familiam quatenus [illegible] testandi facultatem non ualeat si est de omnibus bonis se[illegible] quibusdam particularibus, & impedit dominii translationem. [illegible] fol. 170

E[illegible] conuentionis est conseruare ius succedendi ab intestato, [illegible] pactum [illegible] partem unius ex contrahentibus non potest repo[illegible] conuentionis [illegible] nu 2

Si [illegible] dum [illegible] per [illegible] contrahentium committitur dispositio & pr[illegible] ip[illegible] rum in con[illegible] nu. 3. fo. 170

Et [illegible] ec [illegible] sit unus cum [illegible] lle fil[illegible] neminem habuit filium, & a[illegible] tr[illegible] extraneum. ibi nu. 4.

Al[illegible] prohibitione, possunt alienari pro restitutione dotis non obstan[illegible] legit[illegible] & [illegible] ferent ei sumpta, & nó obstante q[illegible] mulier [illegible] de fideiussore. in [illegible] nu 1 & 3 fol. 39

Si [illegible] ex pluribus prohibitis alienare extra fami[illegible] uendat partem suam [illegible] an [illegible] pars possit promiscue, & simpliciter alienari in quem [illegible] in co[illegible] 43 [illegible]. 2. f[illegible] 130

Item an talis res dicatur [illegible] com. & de op. Dy. & Bart. in l. [illegible] §. coheredes de uerb. oblig. & de intellectu l. pater. §. quin[illegible] de leg. 3. ibi. nu [illegible].

Alienatio rei ecclesiasticæ facta in casibus a iure non permissis non ualet, licet super[illegible] fact[illegible] permisso, quia sibi non creditur, admittitur tamen ille cui facta est concessio ad probandum iustam causam alienationis. in consi. 74. nu. 1. fo. 36

Alienare prohibitus eo quod uult bona remanere in familiam non prohibetur hæredem [illegible] nec quod ultimo loco ueniant uenientes ab intestato. in [illegible] si. [illegible] 5. nu 1. fol 55

Bona [illegible] cta hospitali conditione apposita quód non possint alienari, possunt tamen [illegible] melius permutari uó obstante prohibitione, & pœna [illegible] fiat [illegible] in consi. 27[illegible] nu. 1. fol. 126

Alienatio [illegible] nem non omnium tenet totis reuocatur per eum [illegible] quem tradere debebant in casu contrauentionis. in consi. 77. nu [illegible]. fol 37

An part[illegible] cohæredum prohibitorum alienare possint reuocari sicut propria & [illegible] quod sic, quia prohibitio est potius realis quàm personalis. [illegible] nu. 5

Vltimus ex his qui [illegible] rum [illegible] prohibita est alienatio potest efficaciter alienare. in c[illegible] 454. nu[illegible] fol. 232

Alienatio [illegible] extenditur etiam ad redemptionem captiuitatis. [illegible] 436. nu. 2. fo. 225

Alienatio [illegible] expleri per duas partes præsentium consentientium. in co[illegible] 4. fol. 3

Aliud est [illegible] relinquere mona[illegible] ho, aliud si non fiat monachus [illegible] aliud enim fieri potest h[illegible] uero minime. & aliud [illegible] cessatio [illegible] aliud códitio. [illegible] consi. 336 nu 2. fol. 77

¶ Alimenta [illegible] sit dictum pro [illegible] tis inspicitur indigentia, ut si ind[illegible] get hæres [illegible] datum testatoris implere te[illegible] non [illegible] get non implens [illegible] incidit in pœnam [illegible] consi 5 [illegible] fol. 4

Ad patrem spectat onus alendi filium capu[illegible] de mo[illegible] in consi. [illegible] numero [illegible] fol. 37

A[illegible] puella non debet ubi moratur sponsus. in consi 127. nu 3. fol. 61

¶ Alternatiue una pars trahit ad se partem alterius alter[illegible] in consilio [illegible] 9. folio. 39

¶ Alueus flumi[illegible] remansit cui adiudic[illegible] sit in con[illegible] 377 numero 1. fol 197

¶ Ambasiatores si fiunt c[illegible] pt. & rede[illegible] debet fieri contributio a tota communitate eos mittente. in consi. 220. nu. 3. fol. 104

 Anienna

Amentia qualiter probanda sit.in consi.130.nu.1. fol.58
Annus de quo fit mentio in d.§.coutell em ad gol statuator in consi.147. nu.2. fol.69
Annua la cui certa quantitas annua est pręstanda super aliquo fundo an teneantur proportione ad collectas & onera publica.in consi.464. num.1. fol.236
Annuum quando legatur & si tantum non percipitur singulo anno totum tamen pręstandum est quando legatum est temporale & fundi proprietas perpetuo est remansura penes grauatum: alias secus. in consi.406.nu.2. fol.207
¶ Appellatio non dicitur fuisse deserta: licet sententia lata super ea fuerit ipso iure nulla.in consi.131.nu.2. fol 107
Appellari an possit uiua uoce ab interlocutoria.in consi.371. numero 2. fol.137.
Appellari non potest a sententia qua pronuntiatur aliquem mittendum iure in pos.ex l.edicto.C.de edi.diui.adri cum apparuit contradictor & repulsus fuerit rationibus & iuribus de quibus ibi. ubi etiam habes quod sibi non placet opi.cardo.q appellari possit a momentanea possessione:quia talis appellatio non impedit executionem in consi. 39.nu.1. fol.81
Appellatio a mero executore non tenet.in consi.170.nu.1 fol.137
Appellans uiuauoce reseruans sibi appellationem in scriptis si post non appellet in scriptis an dicatur semel tantum appellasse. ibi.nu 2.
Appellatio reponit causam in pristino statu quo ad ea quae respiciunt merita causę:non autem ad alia nec ad exceptiones declinatorias uel dilatorias.in consi.321.nu.2. fol.167
Appellationis prosecutio quando sit nulla:& a quo tempore incipiat currere tempus.in consi.117.nu. . fol.57
Appellare non potest taliter citatus elapso tempore dato ad appellandum alio non apparente.in consi.66.nu.8. fol.31
Appellatio alterna[illegible] na de iure canonico non ualet; nisi infra.10. dies eligatur ad quem.ibi.nu.10.
De appellatione inter posita ad dominum non potest cognoscere eius uicarius absque commissione:uel nisi ita sit consuetum.in consi.114. nu.1. fol 54
Appellatione etiam extraiudiciali pendente non potest episcopus conferre beneficium de iure speciali sibi competens.in consi.404.num.2. fol.206
Appellationum geminatio super eodem facto non uidetur inducere pluralitatem appellationum nec per secundam tertia, quartam tolluntur effectus quos prima secum traxit.in consi.7.nu. fo.4
Appellari qualiter possit a pronuntiatione & sententia de exequendo causa grauaminis expressa.in consi.289.nu.1. fol.145
¶ Arbiter an possit laudare & dicere condemno te ad reddendam rationem:& casu quo non reddes adiudico totam hereditatem titio cui ratio reddenda erat cum tertia hęreditatis pertineret condemnato.in consi.25.nu.5. fo 16
An pręsumatur pro sententia arbi.in consilio 360.numero 6. fol.182
Arbitrorum dictis aliquid afferendo an stetur.in consi.16 nu.4. fol.[illegible]7
Arbiter si unum ex litigantibus condemnat in 10 pure deinde in fine sententię absoluat eum a dicta quantitate si ratum habeat id quod non comprehendebatur in primo compromisso super quo directe non poterat iudicare an ualeat talis condemnatio an uero sit ei ur propter illam adiectionem.in consi.423.nu.1. fol.216
Arbiter si iudicat pacem esse faciendam sub pęna ex hoc dicatur pax facta ita ut contrauenien puniatur:& de uerbis futuri temporis & pręteriti temporis factum & faciendum quid importent.ibi.nu.4.
Arbitri cuiuscunque potestas quantumcunque generalis & larga restringitur ad id,quod de iure communi licet consi.107.nu.2. fol.58
¶ Argumentum a contrario sensu ualet in consilio 85 nu 6. fol.41
Argumentum a contrario quomodo sumatur in statutis ad correctionem iuris & an per statutum possit in totum legitima filiorum tolli. quod sic.in consi.175.nu.3. fol.82
Arg.a paritate uel maioritate rationis an sumatur in statutis.ibi. nu.2.
Argumentum non ualet de datia ad sportulas. in consi.79.nu.4. fol.38
Arg.a communiter accidentibus an sit ualidum.in consilio 466.num.5 & ibi.in apostil.
Arg.a communiter accidentibus ualidum est.in consi.465.nu.5. fo.237
Arg.de rebus ad personas ualidum est.& uide in consi.115.nu.1.uersi. maxime autem.in consi.103.nu.2. fol.49
¶ Articulorum diuersitas qualiter deprehendatur.in consi. 193. num.1. fol.93
Qui prius articulauit de solutione in causa principali potest in causa appellationis articulare de confessione qui tales dicuntur articuli diuersi &c.in consi.258.nu.3. fol.[illegible]
¶ Ascendentes quibus pręferantur. in consi.175.nu.7. fo[illegible]3
¶ Asserens aliquid non uerum succumbere debet.in consi.136.nume.7. fol.64
¶ Attinens ille non dicitur qui non est natus tempore quo offertur hęreditas.in consi.98.nu.2. fol.47
¶ Auus an transmittat ius deliberandi suis hęredibus in bonis nepotis. in consi.300 nu 2. fol.154
Autoritate propria dato quod quis posset aliquid facere si facit per iudicem tenetur sequi formam statutorum in illo actu.in conf.78.nu.3. fol.38

De litera. B.

BAnchum ista dictio dupliciter sumitur.in consi.286.nu. 3.fol. 141
Bannum ęquiparatur mulctę & pro mulcta debetur. in consi.467. numero 1.
Bannitus propter contumaciam appellare potest a banno sicut appellat qui recusauit iurare ad mandatum iudicis & in causa appellationis possunt iustificare ius suum.in consi.141.nu.1. fol.67
Et quod talis ficta confessio non durat in causa appellationis immo curia.habet probare causam banni quia appellatio reponit eum in statu in quo erat antebannum ibi nu 2
Bannitus habetur pro hoste suę ciuitatis & tanquam contumax nullo modo debet audiri nisi prius purgata contumacia. in consi. 417.nume.2. fol.210
Banniti nostri temporis qualiter perdunt beneficia ciuitatis non iura communia id[illegible] pater bannitus succedit filio defuncto una cum matre.in consi.5[illegible] nu.1. [illegible]1.37
Bannitus qui [illegible] forma statuti poterat offendi impune si occidatur eo tempore quo habebat saluumconductum an occisores teneantur in consi.199.num.1. fol.96
Et an pr[illegible] nantur habuisse notitiam dicti saluiconducti.ibi.nu.2
Et an & [illegible] ando teneantur inuestigare si erat rebannitus uel [illegible] habeat [illegible] uum [illegible] nductum.ibi.nu.4.
Bannitum defendens qui poterat impune occidi si occidatur [illegible] defensor an occisor teneatur pęna homicidii.in consi.455.nu. . f[illegible]
Bellum ullum omni iure permissum est diuino naturali gentium & [illegible] ciuili. in consi.400.nu.1. fol.[illegible]
Promittens habere amicos pro amicis & inimicos pro inimicis [illegible] cuius.item facere bellum contra uolentes alterum ex contrahentibus turbare in rebus quas possidet utrum emendo rem ab al[illegible] quam ipse tempore contractus non possidebat dicatur rumpere pacem si dicatur illam rem pertinuisse ad contrahentem.in consi 196.nu.[illegible]
Si promittitur habere amicos pro amicis, & inimicos pro in[illegible] reperiatur tertius amicus unius & inimicus alterius quid iuris [illegible] in [illegible].ib nu.
¶ Beneficium [illegible] ius quęrit intra annum probationis non potest alteri conferri nec professione postea secuta collatio confirmaretur.in cōs. 433.nu.4. fol.224
Benefic[illegible] acceptatio facienda per procuratores qui non habebant [illegible] uo cationem [illegible] si fiat per unum an possit per dominum ratificari. in consi.28 .nu . fo[illegible]36
Beneficium intitulatū an quis pręsumatur tenere & quando gratia prorogari censeatur eadem cum prorogata. in consi.[illegible]81.nu [illegible]
¶ Bona omnia pręsumuntur allodialia & libera: nisi probet[illegible] & feudum p[illegible] ex causa uni ex filiis assignati sine con[illegible] dire[illegible] & domi[illegible]i.in consi.179 nu.1. fo[illegible]5
Bona hęreditatis quando sunt mixta cum bonis hęred[illegible] an possit per creditores hęreditarios separatio bonorum impetrari.in c[illegible]245. nu.1. fol.123
Quomodo dicantur bona commixta ut non fiat separatio.in consi.245. numero.2. [illegible]3
Bona si transeant in eum qui sit immunis eorum respectu an extinguatur onus quod eis erat impositum.in consi [illegible] nu 5 fol.72
Bona a quo tempore incipiant esse obligata legatariis. in consi.[illegible]o.nu 4. fol. 3
Bona subiecta restitutioni sunt obligata mulieri pro dote restituenda etiam [illegible] mulier prouiderit sibi de fideiussore.in consi. 5 nu. f[illegible]9
Bona subiecta restitutioni qualiter possint obligari pro dote restituenda in consi.356 nu 4. fol [illegible]
Bonorum separatio potest impetrari a creditoribus hęreditariis contra creditores hęredis etiam quando bona sunt commixta dummodo constet de quantitate & summa debiti.in consi.[illegible]16.nu. . & [illegible] fol.164
Bona commixta quomodo dicūtur ut non possint separari.ibi.nu.2.& 3.
Bona fides inducitur etiam ex errore iniusto.in consi. 98.nu.3. fol.47

De litera. C.

CAmerarius siue thęsaurarius si soluat debitum camera ante tempus habita conuentione cum creditor de minori summa an censeatur soluisse tanquam thęsaurarius an tanquam priuatus ita ut sibi acquirat ius ad [illegible]ium debitum contra cameram: an uero censeatur cameram liberasse. in consi.350.nu.1 fo[illegible]16
Canoni noui quod non concurrant cum ueteribus canonicis ad distributiones quotidianas nec ad mortuaria: & anniuersaria rationibus de quibus ibi. consi.[illegible]70.nu.1. fol. 9
Canonici super numerarii debent habere quotidianas distributiones desuper excuscotibus fructibus & cōmuni mensa cō[illegible] 74.[illegible] fol.80
Qui per 40.an non soluit canonem nec a principio unquam soluit an pręsumatur recepisse fundum dempto canone.in consi.363.nume.3. uers.ultimo uidetur. fol.192
Capella nondum constructa an possit conferri & mandatum de ea conferenda expiret morte mandatarii.in consi.387.nu.3. fol.178
Priuatus constituens cappellā & assignans eis annuam pręstationem dandam sacerdotibus earum per hęredem non potest facere quod tales capelle cum sint beneficium ecclesiasticum non sint in collatione episcopi & ordinande per eum.in consi.359.nu.1 fol.189.
Qualiter tales sacerdotes instituti in talibus cappellis differant a custodibus simplicibus:& conductoribus. ibi.nu.2
¶ Capitula laicorum obseruata de facto circa res ecclesiasticas extenduntur ad res existentes in terri torio licet ecclesie ipse sint extra territorium.in consi.173.nu.1. fol.83
Captura de iure communi non est permissa.in consi 79.nu.5. fol.38
Captura alicuius ut iustificetur quę requirantur. in consi.31.on.1. fol.19
Capturam & efuge suspitionem an cuitor possides multa bona mobilia. ibi.nu.4.
Et an ex eo quod dicatur aliquis nobilis & uiuens honorifice possit dicere esse in casu inopie taliter quod possit allegari suspectus.ibi.nu.5.
De captura debitorum & [illegible] ipaliter utrum probatio debiti fieri possit per iuramentum & concludit quod si [illegible] fit plenum pręiudiciū debitori [illegible] tantum ut caueat [illegible] consi 474 nu.1. fol.248
Captura facta de aliquo qualiter debe[illegible] iustificari in c[illegible] 19 nu.1. fol.[illegible]
Et an sufficiat quod iudex uiderit instrumentum debiti oculo mētis.ibi.

Captura quando fit pro executione sententiæ uel instrumenti an de- de debito. in consi.473.nu.4. fol.240
Captura quando fit pro executione sententie uel instrumenti an debeat præcedere citatio,& quid si fiat ratione suspicionis.in consi. 473 nu. 1 uers.circa secundum. fol. 240
Captura facta uigore literarum non ualet forma earum non seruata uel præpostere seruata,& maximè quia ante capturam bona non fuerunt debitoris excussa.in consi.322.nu.3. fol.168
Quot requirantur de iure communi ut liceat incipere a captura debitoris. in consi.473.nu.1.2.3. fol.240
¶ Cardinalium subscriptio an requiratur in alienatione rei ecclesiasticę.in consi.425.nu.6. fol 211
Cardinales à presentia papę nec momento abesse debent consi.420.numero 1. fol.214
Cardinales quomodo possint conuocare concilium propter scandalosum crimen papæ.in consi.419.nu.13. fol.213
Castrum quàdo donatur an transeat merum & mixtum imperium in donatarium,& ibi qualiter exceptio firmet regulam in non exceptuatis. in consi.407 nu.4. fol.207
Casus unus pôt poni pro altero pro saluando sensu loquentis . in consi.259. nu.3. fol.75
¶ Causa non dicitur terminata ex eo quod index dixerit compromittendum.in consi.42.nu.1. fol.22
Causa postquam est terminata non dicitur amplius causa: & non cadit super ea transactio:nec lex ad tales causas extenditur nec etiam refertur principis.in consi.281.nu.14. fol.136
Causa possessorij an & quando faciat cessare causam petitorij super qua iam fuerat lis contesta.in consi.278.nu.1.& 3. fo.132
Quomodo differant causæ beneficiales a prophanis in ista materia petitorij & possessorij.ibi.nu.3.
Quæ requirantur ad obtinendam uictoriam in materia possessorij . ibi.
Pactis statibus inter municipales & principem quod cognitio & decisio causarum ciuilium & cuiuscumque rei qualitatis uel summæ inter eos ipsius municipij iudici pertineat iudicanda an cõprehendantur causę executiue.in consi.319.nu 1. fol.166
Quid in causa quæ cum cõmittitur ita quod qualificatur ut possit comprehendi in pact s an postea ipso actu ita alteratur ut possit coram alio iudice cognosci , non obstan.pactis.ibi.nu.3.
Causa præiudicialis quod multis modis dicatur.in consi. 267. num.3. folio.125
De causa finali & impulsiua uide quædam pulchra.in consi.315. numero 2. fol.163
Causam habens à diuersis personis non considerat prioritatem.in consi.110.nu.2. fol.53
Causam pretendens ab aliquo in re debet probare illum eius rei dominum tunc fuisse cum causam habebat.in consi.407.nu 3. fol.207
Causæ prophanæ ea quæ expediuntur in ecclesia per ecclesiasticum iudicem processus non est nullus.in consi.66.nu.5. fo.31
Causa iniusta excusat à malafide quo ad prescript.in consi.98. numero 3. fol. 47
Causa habetur pro terminata quando concesse sunt litere executorie sa per ea in consi.281.nu.13. fol.136
Causa propria quando dicatur.in consi. 136. numero 4. fol.64.
¶ Cautela pro herede uolente gaudere beneficio inuentarij.in consi.275. nu.1. fol.129
Cautela pro aduocato agentis contra heredem qui obiicit de inuentario iam confecto uel conficiendo dum asserit superesse de tempore. ibi.
Cautela pro euitandis oneribus creditorum hæreditariorum. in consi. 323.nu.5. fol.169
Cautela elegans qua mulieri cauetur de dote conseruanda & restituenda per tertium non obstante.tit.C.ne fideiul. do. dentur. in consi. 190. numero 1. fol.92
Cautele quomodo possit cautio prestari contra titulum.C.ne fideiuss. dotium dentur.in consi.188.nu.2. fol.91
Cautio quomodo concipienda sit ne legatarius uideatur factum alienum promittere.in consi.189.numero 2. fol.92
¶ Cessionarius an teneatur de euictione sicut is qui sibi cessit actionem ad pretium aduersus emptorem.in consi.207.nu 3. fol. 100
¶ Censum annuum qui solet prestari alicui de aliquo fundo si alienet eum fundum uerum successor particularis possit conueniri ad dictam prestationem annuam ratione hypothe. in consi.334.nu. 1. fol.175
¶ Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere nec resistere potest iudici,qui si pro mittat notificare aduentum inimicorum citato ualet talis promissio:& importat promissionem interesse si non notificatur.in consi.37.nu. 1. fol.21
Citari quis debet ter ante missionem in possessionem ex primo decreto uel semel peremptorie: alias non ualet missio. in consi. 369. nume.2. fol.193
Citatio delegati & subdelegati facta ad omnes & singulos actus ualet usque ad sententiam diffinitiuam inclusiue, maxime cum in rescripto data sit potestas citandi per edicta.in consi.66.nu.7. fol.31
Citatio non semper de iure communi requiritur in executione sententię.in consi.473.nu.3. fol.240
Citatos personaliter non potest appellare: & cessionarius cui fit cessio ex necessitate habet idem priuilegium super re cessa quod habebat cedens.in consi.222.nu. 1. fol.105
Citatio facta die feriata an ualeat.& quid de commissione citandi & relatione nuntij.in consi.271.nu.3. fol.127
Citatio adeo legitimat citati personam quòd nihil opponi potest : quia necessario reus & stimulatus est:ideo autor citatus non potest repelli ea eo quòd non fecerit inuentarium. nec satisdederit. in consi. 12. numero 2. fol.7
Citatio generalis sufficit quo ad creditores si erant incerti.in consilio 326.nu.2. fol.171
Citatio facta de eo qui non est subditus non ualet ; & qualiter fieri debeat.in consi.430.nu.5. fol.222
¶ Ciuilitatis quæstio uel exceptio potest opponi ante descriptionem estimi non post.in consi.330.nu.6. fol.172
Ciuitas si patiatur ciuem suum delinquentem esse in ciuitate nec eum puniat an propterea obligetur quod uideatur approbare quando ille talis criminosus haberet securitatem & saluumconductum per iudicem ciuitatis: & quis possit saluumconductum concedere. in consilio 424.nu.9. fol.217
Ciues non tenentur ad onera quę proprie conueniunt:licet indictio sit facta per uerba generalia.in consi.50.nu.1. fol 25
Dispensatiue quando aliquis quo ad quædam efficitur de comitatu uel districtu alicuius ciuitatis quod ultra contenta in capitulis & ordinamentis non dicitur de comitatu nec districtu.in consi.85.nume.1. fol.42.
Ciuitas subiecta debet regi statutis ciuitatis cui est subiecta nisi propria sint confirmata:ubi eum sint diuersa attenditur statutum proprium.unde si pisis sit statutum quòd decedente muliere in matrimonio uir lucretur dimidiam & florentiæ quòd nihil lucretur attenditur statutum pisanum : & de altera dimidia debet stari decisioni iuris communis per dictum statutum quod quidam disponit quòd seruetur ope. Martini.in consi.229.nu.1. fol.64
Si quis per 30.an.uel 40.certa tantum onera subiit in ciuitate non potest ad alia compelli quàm ad illa quæ subiit. in consi.363.nu.3.uer. ultimo uidetur. fol.192
Ciuitas retinet possessionem iurisditionis loci per potestatem.in consi. 445.nu.4. fol 228
Deputati ad administrationem ciuitatis non possunt bona obligare nisi in habito mandato & probata uersione.in consi.20.nu.2. fol.12
¶ Clausula cuius principium non est appositum in prothocollo non censetur per notarium apposita.in consi. 10.nu.6. fol.6
Et quando per clausulam quorum bonorum &c.censeatur apposita clausula iurandi propria autoritate.ibi.nu.5.
Elegans differentias quo ad clausulam non obstante . inter priuilegia concessa motu proprio: & ad petitionem partis.in consi.357.num.2. fol. 189
Clausula codicillaris an institutionem directam possit obliquare & detrahere ad fideicommissum . in consi.200.nu.1. fol.97
An habeat locum quando testamentum est nullum ex præteritione filii. ibi.numero 2.
An habeat locum quando rumpitur ex natiuitate posthum. ibid. numero 3.
Quod in casu prædicto si testator superuiuat post natam posthumam institutus consequenter hereditatem ab ea per fideicommissum uigore clausulę codicillaris.ibi.nu.4.
De clausulis derogatoriis testamentorum.uide.in consi.284.per totum. fol.141.
Clausula stante in laudo tali quod concordia stet semper firma & si contingat oriri dissensiones quod eligantur certi homines qui habeant illas terminare si unus pars contrauenia: quia non seruet clausulam altera pars etiam potest contrauenire & petere restitutionem datorum ob dictam causam etiam si altera pars uenit ex interuallo acquiescere & purgare moram : nec requiritur expressus consensus ambarum partium in contrauenendo sed mutua conuentione redditur ab illa.in consi.70.nu.8. fo.33
Clausula quòd sublata sint omnia priuilegia in contrarium sub quacunque forma uerborum concepta non intelligitur sublatum priuilegium in quo est clausula quòd illi non intelligatur derogatum nisi fiet expressa nomina omnium monasteriorum suorum:ut habent cartusienses.in consi.3.nu.6. fol.3
Clausula codicillaris an habeat locum postquam testamentum potuit ualere iure testamenti.in consi.268.nu.2.& 3. fol.125
An exclusus per querelam inofficiosi per dictam clausulam codicillarem debeat habere per fideicommissum hereditatem. in consi.268. nu.2.& 3. fol.125.
Clausula codicillaris si non ualet &c.grauat uenientes ab intestato de restituendis bonis heredi scripto si testamentum non sustinebitur & an tunc filius duas quartas possit detrahere. in consil. 376. nume. 2. fol.196
Clausula quæ requiratur ad reuocandum priuilegia rescripta uel e iure commune.in consi.279.nu.1. fol.133
Ad reuocandum priuilegium habens clausulam derogatoriam quæ reuocatio requiratur an generalis an specialis an uero singularis:& quo modo cognoscantur dicte reuocationes.ibi.nu.2.& 3.
Paria sunt clausulam codicillarem apponere uel relinquere a uenientibus ab intestato.in consi.395.nu.4. fol.203
Clausula in fine contractus posita non refertur ad ea quæ specificata sunt.in consi.461.nu. 1. fol.234
Quid operatur clausula de omni & toto eo intelligatur esse lis &c.super quo fuerit pronuntiatum. & an per talia uerba ueniat redditio rationis.in consi.25.nu.3. fol.16
Clausula si sit quod alioquin ipso non obseruante laudum sit irritum an possit nihilominus cogi ad obseruantiam.in consi.116 numero 1. fol.56
Clausula cum modificatione & pactis quid operetur. in consi. 85.nu.4. fol 41
Clausula codicillaris operatur officium suum quando testamentum est nudum causa præteritionis.in consi.29.nu 2. fol.18
Clausula codicillaris an inducat fideicommissum conditionale uel purum: & an operatur quando testamentum est nullũ tam propter sola

tionem quàm propter institutionem omissam de matre & similibus, in consilio 412.numero 1. fol. 209
Clausula codicillaris an grauet uenientes ab intestato. in consilio 394 numero 4. fol. 203
Que clausule derogatorie uerbis generalibus tollantur & que uerbis specialibus. in consi. 285.nu.1. fol. 141
¶ Clerici bona si sunt confiscanda cui applicentur bona immobilia. in consil. 352.nu.1. fol. 187
Clericus si agat contra laicum de re quam asserit ecclesiæ esse quis sit iudex competens: & hic sunt due opi. canonistarum. in consi. 369.numero 1. fol. 193
Clericus sine dioecesani episcopi licentia iurisditioni non sui iudicis se submittere non potest. in consi. 432. nume. 3. uer. igitur sine licentia. fol. 223.
Clericali priuilegio renuntiare non potest clericus ut conueniatur coram iudice seculari. in consi. 259.nu.5. fol. 130
¶ Cognationis & agnationis differentia est sublata & proximior preferetur. in consi. 96.numero.1. fo. 47
Collegium generale debet esse iudex in causa scismatis & ad deponendum papam. consi. 431.nu.1. fol. 215
Collegium condicionalium est post papam honorabilius membrum quod habeat ecclesia. cōs. 431.nu.2. fol. 215
Collatio prima facta per abbatem de prioratu si ualet non aliter per episcopum prouideri potest: quia cum debeat esse obseruator canonum sic esset uiolator. in consi. 404. numero. 1. fol. 206.
Bona habentes in loco in quo non habent domicilium an teneantur pro illis bonis soluere collectas in eo loco: an uerò in loco domicilii, in consi. 387. numero 1. fol. 200
¶ Collectas an non subditus teneatur soluere in loco ubi bona sunt sita. in consilio 330. num. 7. fol. 173
¶ Commissio si fiat de causis que inter partes uerti pretenduntur non uenit causa iam terminata. in consi. 281. nu. 13. fol. 136
¶ Communitas an teneatur ex delicto ciuis qui deliquit ex mandato presidii & rectoris ipsius ciuitatis. in consi. 424. nu. 7. fol. 217
Et an ex uerbis pacis inite cōmunitas teneatur pro delicto ciuis sui si in pace non fiat mensio de ipsis subditis & ciuibus. ibi. nume. 8.
Per generalem baliam concessam per florentinos aliquibus officialibus qui officiales potestati sunt quòd non intendunt per eorum gesta inferre aliquod preiudicium communi prati non intelligitur deinde derogatum per clausulam derogatoriam eorum pactis & conuentionibus que & quas habebant cum certis uillis quarum communitas florentie erat superior. in consi. 61. nume. 1. fol. 29
Communitas an agat pro interesse particularium de communitate: & an eis queratur per consules. in consi. 413. num. 3. fol. 210.
¶ Comparens ultima die termini incluso die dati termini frustra dicitur comparere: & ideo aduersarius non conparens non condemnatur in expen. in consi. 398. num. 1. fol. 204.
Et quid si compareat debito die licet feriato, & an post terminum liceat comparere. ibi. nu. 2.
¶ Compensationem opponens infra tempus in quo fuit prohibitus ab arbitro agere uidetur contrauenire laudo, & in penam incidit. in consi. 329. nume. 1. & 2. fol. 171
¶ Compositio inita inter uirum & tempuli. super oneribus est personalis nec transit ad uxorem etiam in uiduitate permanentem. in consi. 330. nume. 2. fol. 172
¶ Compromissum si fiat in quatuor ex forma ut duobus in idem consentientibus stetur quo ad laudum ferendum & corrigendum alii duo nō possunt contrarium iudicare nec laudare per alios corrigere. in consi. 215. num. 3. fol. 105
Compromissum non potest nocere his qui non compromiserunt. in consi. 139. nu. 1. fol. 66
Per nullam cautelam uerborum appositorum in compromisso siue dicatur quod possit facere alte, & basse, ledere in parua & magna quantitate fieri potest quominus reductioni ad arbitrium boni uiri locus sit: nec plus potest renunciatio tacita quàm expressa, & dolus arbitratoris presumitur ex enormi lesione, & arctando se ultima die termini ad ueniendum ad locum ubi arbitrari tenebatur non dato nec habito tempore ad uidendum iura partium. in consilio 70. numero. 1. folio. 33
Compromissum peti non potest cum petitur executio instrumenti habētis executionem paratam nec cum opponuntur exceptiones requirentes altiorem indaginem nec cum petitur post aperturam testamenti. in consi. 91. nu. 7. fol. 44
Compromitti si non potest super principali similiter nec super articulo incidenti. ibi. nu. 9.
Compromissum factum inter patrem & filium super dote uxoris filii restituenda non ualet. in consi. 465. nu. 1. fol. 237
Compromissum si sit iuramento uallatum contraueniens laudo eius cōpromissi uigore lato incidit penas. l. si quis maior. c. de transact. in cōsi. 329. nu. 3 fol. 171
Quid ueniat in compromisso in quo dictum fuit super litibus questionibus & controuersiis causis & differentiis que uertebantur occasione hereditatis &c. in consi. 25. nu. 1. fol. 16
Et an tale compromissum sit speciale. ibi.
Compromittentes possunt efficaciter renunciare appellationi & iuri dicendi nullum ipsum laudum ferendum ab arbitratore. in consi. 260. nu. 1. & 2. fol. 121
Si ex forma compromissi dubia orientia ex laudo debeant decidi ex sententia sapientis, an sufficiat de facto aliqua dubia allegari per unam ex partibus. in consi. 465. nu. 1. fol. 237
Compromissum an extendatur ad litem decidendam. in consilio 321. numero. 4 fol. 167
Compromissum factum in fraudem publici oneris non ualet. in cōsi. 330 nu. 4. fol. 172
Promittens aliquid facere licet non fuerit repetitum in compromissum tamen habetur pro apposito. in consi. 429. nu. 3. fol. 220
¶ Commixtio propriè cadit in rebus corporalibus. in consi. 245. nume. 2. fol. 13
¶ Concessio principis quatenus tertio præiudicialis est stricte intelligenda est. in consi. 358. nu. 3. fol. 189.
In concessione principis facta alicui ueniunt regalia omnia cum fuerint specificata aliqua & subiecta clausola generalis aliis iuribus & rationibus de quibus ibi: & etiam habetur quòd beneficium interpretatur in præiudicium concedentis eo quod non desinit esse beneficium licet soluatur cuiquam census. in consi. 63. nu. 1. fo. 29.
¶ Concilii conuocatio papa non conuocante pertinet ad Cardinales ubi sit aliquid dissentiendum cum papa. consilio 410. nu. 4. fol. 214.
Concilium licet sit inferior papa tamen potest talem causam committere simpliciter & de plano &c. licet legatus cardinalis nō possit: quia sede uacante gerit uices pape: & uices uniuersalis ecclesie cum autoritate pape est congregatum: & de pertinentibus ad fidem disponit. in cōsi. 61. numero. 2. fol. 31.
¶ Condemnatus propter contumaciam non ex ueris probationibus non notatur iuris infamia. in consilio. 468 nu. 2. fol. 238.
Condemnatus per laudum sub pena satisfacere aliquibus creditoribus: & propter tale onus assignentur sibi bona cum clausula rato manente pacto quod non obseruante committatur pena an potest obiici compensatio & quando admittatur ibi. in consi 101. nu. 1. fol. 56.
Condemnatus per inquisitionem an efficiatur infamis: & an infamia facta sufficiat ad exclusionem. in consi. 269. nu. 1. fol. 125.
Condemnatus ad euacuandum & disgomberandum domum per sententiam arbitri an dicatur obligatus ad dominium transferendum. in consil. 204. num. 1. fo. 100.
Et utrum talis sententia obliget hæredes condemnati. ibi. nu. 2.
Condemnatus de falso de stupro & similibus criminibus pub. etiam per inquisitionem permissam a statuto efficitur infamis. in consi. 401. nu. 1. fol. 205.
Condemnatus de crimine publici iudici non admittitur ad officium uel dignitatem de iure communi, ibi. nu. 2.
Condemnatio contra unum an releuet alios contutores quantum ad illam summam in qua fuit condemnatus. in consi. 236. nu. 2. fol. 109.
Et quid de transactione facta cum uno: & an salua sit actio prima post transactionem contra alios contutores. ibi. nu. 3.
Conditio apposita in uno legato an censeatur repetita in altero legato. in consi. 276 nu. 8. fol. 130.
¶ Conditio apposita in una substitutione an censeatur in alia repetita. in consi. 411. nu. 6. fo. 208.
Conditio apposita a legatario censetur sepelita in persona sibi substituti consi. 88. nu. 2. fol 43.
Conditio ista, uxor mea sit heres si & quatenus in domo mea se maritauerit & in ea perpetuo habitauerit. an sit onda a causa. in consilio 259. nu. 2 & 5. fol. 120.
Consensus substitutorum remittentium dictas conditiones an noceat ipsis ut filiis eorum qui tertio loco uocabantur ad hereditatem. in consil. 259. nu. 4. fol. 120.
Conditio ex illo canone an detur contra titulo possidentem. in consil. 105, num. 2. fo. 50.
Camera apostolica semper presumitur idonea & soluendo. in consi. 106. nume. 2. fo. 51.
Camere apostolice redditus qui dicantur. ibi. nu. 3.
Camera apostolica quid sit. ibi. num. 4.
Conditio canonis reintegranda. 3. q. 1. quando possit intentari. in consi. 105. num 1. fo. 50.
Conditio ex illo canone an detur contra titulo possidentem. ibi. numero. 2.
Implendum post aditam hæreditatem non potest dici factum conditionale sed modale rationibus de quibus hic colligitur modus. in consil. 5. nume. 1. fo. 4.
Conditio expressa uel tacita per quam retrahitur legatarius a uoto intrādi religionis reiicitur de legato & unum remanet. in consil. 336. nu. 2. folio 177.
Conditio an debeat impleri in forma specifica. in consilio. 53. numero. 3 folio. 27.
Conductores primi semper sunt preferendi aliis eodem pretio. in consi. 4. nu. 6. fol. 3.
¶ Confessio que reperitur in codice rationum alicuius mercatoris uel nummularii an probet contra eum licet sit facta parte absente. in consi. 433. in 4. col. uer. his uisis que. fol. 224.
Confessio testatoris de debito non probat illud sed fideicommis. inducit: in casu ergo suprascripto decem ut debitum sex ut fideicommis. petentur & quod ultra solutum est repetetur. in consi. 406. numero. 1. fol. 206.
Confessio facta ad inquisitionem super tollit omnes defectus inquisitionis. in consi. 17. nu. 2. fol. 11.
Confessio criminis purgat omne uitium & exceptio quod non interuenit accusator uel quod causa debuit: remitti ad ecclesiasticum: omnes isti per taciturnitatem remittuntur. ibi. nu. 3.
Confessio abbatis & conuentus in qua confitentur se habuisse & recepisse quicquid eis debebatur &c. ualet maxime quando constat quòd nō fuit gratuita licet autoritas superioribus non interuenerit nec reprobetur uersioni. in consi. 34. num. 1. fol. 20.
Confessio talis an præiudicet monasterio: & concludit quòd præiudicet sicut confessio tutoris nocet pupillo. ibi. nu 2.
Si quis confiteatur aliquem esse suum iudicem reuocetur in dubium an debeat

debeat iurisdictionem confitenti incumbit onus probandi illum non esse iudicem. in consi. 203. nu. 1. fol. 99.

Confessio mariti dicentis se recepisse quantitatem ab uxore pro augmento an præiudicet creditoribus: & an hoc augmentum probare possit per testes. in consil. 291. nu. 4. fol. 147.

Confessio extraiudicialis quomodo inducat perfectam donationem & an disponant uerba enunciatiua. in consi. 407. nu. 2 fol. 207.

Confessio quòd quia non habet ius aliquid percipiendi an deroget iurisdi. ibi. nu. 7.

Confessio non est proprie probatio. in consilio. 115. numero. 4. fol. 59.

Confessio filii asserentis se spurium sibi præiudicat maxime aliis concurrentibus de quibus. ibi. nu. 5.

Confessio in absentia partis præiudicat cum est frequens & continuata. ibi. nu. 6.

Confessio testatoris dicentis in codicillis se testatum in scriptis confirmando ipsum testamentum licet esset nuncupatiuum simpliciter nõ nocet. in consi. 93. nu. 5. fol. 46.

Confitens se debitorem prout in instrumento non confitetur simpliciter ut procedi possit contra eum. in consi. 87. nu. 4. fol. 43.

Confessioni unius non statur si tendat in præiudicium alterius. in consi. 429. nu. 5. fol. 220.

Confessio cedentis facta post cessionem non præiudicat cessionario. in consi. 134. nu. 2. fol. 63.

Confessio cedentis non nocet cessionario. in consi. 110. num. 6. fol. 53.

Ex confessione facta fideiussori per creditorem de recepto fideiussor agere potest contra principalem. in consi. 64. nu. 1. fo. 30.

Cõfessioni filii de redemptione statur & quòd ex ea pater obligetur etiã si summa sit max ma. in consi. 361. nu. 2. fol. 228.

Confessio facta tertio an prosit uxori præsenti uel etiam absenti quando pecunia religebatur de re dotali. in consilio. 360. nume. 2. folio 190.

Confessio partis probata per duos testes recognoscentes suam subscriptionem chyrographo plene uel simpliciter quomodo probet. in consi. 193. nu. 2. fo. 94.

Confessio facta in tormentis quomodo præiudicet confitenti & quantũ temporis requiratur inter torturam & confessionem. in consil. 274. numero. 1. fo. 128.

Confessio parte absente an noceat: & quid de testibus de loco & tempore non concor. & quid de duabus semiplenis probationibus. in consi. 297. nu. 3. fol. 152.

Confessio geminata quod operetur. In consi. 151. num. 2. fol. 71

¶ Confinia præscribuntur inter communitates spacio. 30. ann. in consi. 458. nume. 1. fol. 233.

¶ Confirmatio pontificis an & quando possit præiudicare & quòd confirmatio principis debet intelligi quatenus nil sit contra ius commune. in consilio. 387. numero. 3. fo. 200.

Confirmatus in officio qualiter per literas uel patiẽtiam superioris quis uideatur. in consilio. 203. nu. 1. & 2. fo. 99

¶ Consanguineus quis dicatur. in consi. 321. num. 1. fo. 215.

¶ Consentiens donationi de re quæ ad eum non pertinebat non præiudicat sibi si aliunde post ea ius nanciscatur in illa. in cõs. 376. nu. 5. fo. 197

Consentire ad hoc ut quis uideatur non sufficit esse præsentem: imo debet etiam intelligere quod fit in consi. 465 nu. 5.

Consensus præstitus contrahentibus paciscentibus de hæreditate consentiens certo modo post mortem eius disponenda potest reuocari pro libito ipsius. in consi. 449. nu. 1. fo. 230.

¶ Constitutio declaratoria quæ proprie dicatur: & an cõstitutio declarãs trahatur retro ad tempus constitutionis editæ quæ declaratur. in consi. 361. numero. 1. & 2. fo. 180.

Constitutio noua quando liget & quid in statutis & reformationibus. in consi. 51. nu. 2. fo. 26.

Constitutionis medium an intelligatur esse tale quale est principium & an recipiat intellectum a princ. & fine. in consi. 268. nume. 2. uersicul. nec rursum. fol. 129.

Constitutio facta per rectorem prouinciæ quatenus est contra iura communia disponentis aliter de collectis soluendis non ualet. in consilio. 387. numero. 2. fo. 200.

Per simplex constitutum transfertur tã ciuilis quam naturalis possessio. per constitutum aũt precario transfertur ciuilis tantum: & nõ cẽsetur appositũ p notariũ nisi mos sit notarii apponere. in cõsi. 10. nu. 3. fo. 6

Et dato quod per constitutũ cum precario non præiudicetur habenti ius hypothecæ: tamen sibi præiudicatur per negligentiam cum scit rem ab aliis possessam & tacet: & idem est si est uocatus: quia omni casu omittit suam ciuilẽ quam habet negligendo: nec lapso dicto tẽpore posset recusare omissam pos. licet plus iuris habebat creditor quam si haberet pactum ingrediendi propria autoritate. ibi. num. 4.

¶ Consuetudo contra ius commune quæ est in loco uicino an extendatur ad alium locum. in consil. 311. num. 2. fol. 16

Consuetudo qualiter intelligatur quòd liget parochianos ad soluendũ pro spiritualibus illud quod solitum est. in consi. 364. num. 1. fol. 191

Et quot requirantur ad inducendam consuetudinẽ circa huiusmodi spiritualia: & de intellectu. c. ad apostolicam. de simonia: & an possit populus à tali consuetudine recedere. ibi. num. 2.

Consuetudo locorum uicinorum seruatur. in consi. 373. nu. 2. fol. 195

Consuetudo ciuitatis uel regni extenditur ad loca de nouo creata & eis adiuncta. ibi.

Consuetudinis probatio de uno tempore non extenditur ad aliud tempus quando statutum est in contrariũ. in cõsi. 427. num. 5. fol. 219

Consuetudo generalis quæ ubique seruatur uidetur generaliter derogare iuri scripto. in consi. 129. num. 2. fol. 61

¶ Contractus ratificare uideor cũ rationes compono uel quid aliud ago propter quòd uideor non consentire contractui. in consi. 2. nu 3. fol. 2

Contractus quando sunt diuersi nec se adiuuicem recipientes non habet locum quod dici solet. Frangenti frangenda fides: seruanda tenenti. & ideo. in consi. 413. nu. 1. fol. 208

Differentia quæ fit inter contractum actum à prælato cum consensu superioris & sine consensu. in consi. 2. num. 7. fol. 2

Contractus & alii actus inter uiuos fieri possunt in testamento & remanent contractus consi 380. num. 2. fol. 198

Contractus factus á conuentu cum autoritate superioris uacante monasterio creato prælato expirant: sed si detur defensor tunc contractus firmi stant. hoc dicit in totum in consi. 2. num. 8. fol. 2

Contractus duo si fiant circa hæreditatem diuidendam: & in secundo contractu apponantur aliqua capitula obscura debent intelligi secundum primum contractum ne reddantur superflua: nec ad hoc censetur facta nouatio. in cõsi. 227. nu. 1. fol. 106

Contractum an & quando partes dicantur habere pro perfecto si dicatur quòd fiat ex interuallo instrumentum. in consi 242. nu. 2. fol. 111

Quod iuris est in duobus contractibus penitus separatis idem iuris est in uno coniunctim celebrato: qui tamen fictione iuris in duos contractus debet resolui in effectu. in consi 266. num. 1. fol. 124

Contractus in statuto põt capi pro instrumento. in consi 44. nu. 3. fo. 23

In actu contrahendi multa possunt filius seruus & clerici quæ ea post facto non possunt. in consi. 318. num. 4. fol. 166

Dubitatio cuiusdam contractus initi per quandam mulierem cum quadam communitate an sit contractus innominatus uel donatio inter uiuos. in consi. 365. num. 5. fol. 192

Contractus si sua stipulatione uallatus an liceat pœnitere. in consi. 21. num. 1. fol. 13

¶ Contraria illa non dicuntur quæ cum distinctione duci possunt ad cõcordiam. in consi. 21. num. 1. fol. 13

Contraria sibi nõ dicitur qui indefinitã locutionem limitat sed seipsum exponit. in consi. 317. num. 2. fol. 164

¶ Contumacia non nocet citatio nisi in ea ad quod ipse citatur. in consil. 316. num. 2. fol. 164

Contumacia notarii accusati de falso non nocet uolenti defendere instrumentum uerum. in consi. 335 nu. 7. fol. 175

Contumacis pœna quæ sit. in consi. 366. nu. 1. fol. 192

¶ Conuentio inter capitulum & episcopum ut ipse solus conferat. aliquã dignitatem uni ex canonicis ligat eum ne possit extraneo conferre: & si locus fiat irritatur. in consi. 365 num. 1. fol. 192

Scriptum si in conuentione facta inter aliquas partes reperiatur quod B. teneatur reddere rationem de omnibus gestis per eum de quibuscunque negotiis. B non tenetur de his quæ. B. habet communia cum aliis sociis. in consi. 145. nu. 1. 2. & 3. fol. 70

¶ Creditor hypothecam habens præfertur non habentibus etiam in rebus prouenientibus ab eisdem. in consi. 245. nu 3. fol. 113

Si trapezita siue bancherius habeat duos libros quorum in uno describãtur creditores banchi tantum in alio uero alii creditores & agatur mortuo mẽsario quis præferatur ex istis creditoribus in bonis: & pecunia reperta in dicto bancho an descripti in libro banchi sint potiores. in consi. 286. nu. 1. fol 142

An illi qui pecuniam crediderunt ut satisfiat creditoribus banchi dicantur & ipsi creditores banchi. ibi. nu. 2. & 3.

Creditores in una negotiatione quomodo intelligantur quòd præferantur in rebus eiusdem negotiationis. in d. consi. 286 nu. 3. fol. 142

Creditores duo si prætendant hypothecam in bonis debitoris is qui nititur ex scriptura priuata cedit ei qui habet instrumentum publicum. in consi 295. nu. 2. fol. 150

Et quid si instrumentum continet hypothecam legalem: ut quia est instrumentum dotis uel legati facti ad piam causam ibi. nu. 3.

Creditori adiudicatio facta de bonis minorum tanquam heredum debitoris si sit facta contra minores indefensos an ualeat: & an præbeat usucapiendi conditionẽ per longũ tẽpus. in cõsi. 430. nu. 1. & 2. fo. 222

Liberum est creditori qui egit primo contra unum ex correis & partem solutionis accepit redire ad alium correum primo non exclusio quod ad reliquum. in consi. 392. nu. 2. fol. 202

Creditor pendente lite & instantia aduersus unum potest agere contra alium: & quomodo uideatur facta nouatio cum primo correo per aliquam conuentionem. ibi. nu. 2.

Creditor liberans principalem repellitur à fideiussore in consequentiã liberato ope exceptionis: quia non potest cedere ipsi fideiussori actionem contra principalem. in consi. 239 nu. 3. fol. 110

Creditor qui totum creditum suum consecutus est à debitore qui nõ est soluendo in quibus casibus cogatur pro portione communicata cum reliquis creditoribus. in consi. 447. nu. 3. fol. 229

Creditori spoliato de re sibi pignorata per papam quomodo succurratur. in consi. 415. num. 8. fol. 211.

Creditor quas causas debeat narrare iudici ut captura concedatur. in cõsil. 474. num. 1. fol. 241

Creditoribus futuris de quibus iam est spes an possit fieri fraus per confessionem augmenti datis. in consi. 291. nu. 6. fol. 147

Creditores unius banniti non põt petere sibi satisfieri sit bonis aliunde existentibus nisi cum bona confiscata non sint sufficientia sub consi. 9. num. 1. fol. 5

¶ Crimen cum est occultum nõ currit tempus officiali qui habet inquirere ex forma statuti: maxime cum de facili notitia habere non potuit sicc. in consi. 17. num. 5. fol. 11

Crimen falsi an sit crimen publicum: & quid de crimine sodomiæ. in cõsil. 401. num. 2. fol. 205

Crimen lęsę maiestatis non committitur nisi contra principem uel aliũ superiorem iuste dominantẽ: secus si iniuste. in consi. 171. nu. 6. fo. 80

Christus solus fundauit ecclesiam romanam cuius ipse papa caput est. in consi. 414. num. 1. uersi. his præsuppositis. fol. 212

¶ Cumulatio quando admittatur & an pendente lite cum fideiussore

possit

possit conueniri principalis.in consi.87.num.1. fol.42
¶ Curator datus bonis vacantibus cum debuerit dari bonis absentis & indefensi nō est bene nec rite datus & si non seruetur forma tradita in dando curatorem absentis etiam non valet.in consi.143.num.1.fol.67
Curatores duo ad litem cum dati sint qualiter valeant gesta.ibi.num.2.
Curatoris datio facta per patrem filio an & quando teneat, in consi.131.nume.1. fol.62
¶ Custos nauis non tenetur si ea perit vel instrumenta ipsius sine culpa custodis vi hostium fuerunt ablata: & quid si periculum in se suscepisset. in consil.472.num.1. fol.240
Custos si post deteriorata tam rem apponat manum suam ad eam: an videatur agnoscere periculum in se & sic vt teneatur.ibi.num.2.

De litera. D

DAmnum si conductor procurator laborator & huiusmodi mihi dederint de consensu locatoris vel mandatoris an consequi possim ab eis & quid si locator erat directus dominus: & qualiter succurratur scientibus ex mandato. in consi.471.nu.2. fol.240
¶ Datio in solutum simpliciter facta à parte quantitate non expressa nō valet sicut nec emptio. in consi.267.nu.2. fol.124
Datio in solutum quæ fit sub conditione quæ res data sit in solutū pro pretio declarando per talem si non declaretur non valet: & si fructus interim percepti diminuunt sortem principalem. in consil.268.numero 1. fo.125
Idem si declaretur pretium dummodo declaratio ostendatur fuisse nulla propterea q̄ declarator non potuerit statuto prohibente declararet & quibus modis fiat nulla declaratio.ibi.
¶ Debitor sortis & vsurarum simpliciter soluens censetur in sortem soluisse non in vsuras cum hodie communi iure sint prohibitæ. in consil.457 num.1. fol.229
Debitor restitu.nde dotis si ei deferatur hereditas nec expresse adeat si intra annum dotem non restituit ei qui poterat & ipse succederet debitore non adeunt tacite videtur hæreditatem adiuisse per debiti retentionem.in consi 460.num.2. fol.234
Debitores duos eiusdem summe qui in libro rationū scripsit an pro parte vtili videatur eos l. ripsisse an vero insolidum declaratur si vnum ex eis insolidum conuertit.in consi.332. nu.2. fol.173.
Debitor soluens simpliciter censetur soluere in duriorem causam.in consil 238 nu.1. fo.110.
Debitor qui pro parte obligationis fideiussit pro parte non: si partem pecuniæ soluat an videatur pro parte fideiussoris liberasse. in consi. 238.nu.1. fol.110.
Recursus pro quadam deliberatione facta contra debitorem fabricæ male petitus fuit: quia uocati non fuerunt qui petierunt recursum aduersus deliberationem & alia non fecerunt.de quibus in consi. 89.num.1. folio 43.
Debitores non possunt opponere exceptionem pacti facti heredi de non petendo fideicommiss. contra ipsum fideicommissarium: & repudiatio fideicommissi non fit nisi per consensum duorum grauati & repudiati.in consi.393.nu.2. fo.202.
Debitor principalis de quo cessio facta fuit alteri potest se defendere contra cessionarium excipiendo quòd est paratus satisfacere fideiussori qui iam satisfecerat principali creditori. in consil°181.nu.2.fo.89.
Debitor per solutionem potest liberare vnum ex fideiussoribus quem ipse vult: quod ius etiam reseruatur ipsi postquam bona per iudicem data sunt in solutum propter eius contumaciam.in consi. 317. num. 1. folio 164.
¶ Declaratio siue confessio contraria ei quod est notorium & manifeste apparet de contrario sit in la tanquam continens expressum iuris errorem. nam si ex verbis scripturæ apparet mutuum & per iudicem declaretur quod sit venditio talis sententia est nulla.in consilio.22.nu.5. folio 14.
Declaratio successoris prælati an requiratur quòd uelit infringere uel non stare locationibus prędecessoris in consi.2.nu.5. fol.2
Et qualiter teneatur ad eius debita.ibi nu. 6.
Declaratio propriè fit super dubio.in consi.201.nu.1. fol.97
¶ Decretum iudicis interpositum ex falsa causa cum subesset vera causa qua expressa non aliter interponendū sustinetur & valet.in consi.201. num 1. fol.97
Decretum per iudicem interpositum quo casu dici possit obreptitium.in consil.283.num.3. fol.199
Decretum superioris an afficiat ensū ignorantes.in consi.199 nu.1.fo.97
Decreti interpositio an demandari possit. in consi.84.nu.4. fol 41
Decreti interpositio & autoritatis habet vim interlocutoriæ quæ non potest iustificari ex nouis actis. in consil.74.num 3. fol 36
¶ Delegatus à consilio subdelegat alteri cum eadem clausula simpliciter &c.in consi 66.num.3. fol.31
Delegatus cum clausula appellationis remota si se delegat non in totum vices suas retinet sibi iurisdictionem appellationis: ita q̄ ad ipsum nō autem ad papam appellatio debet interponi.ibi.num.9.
Delegati à dominis florentinis possunt subdelegare: quia populus florentinus non recognoscit superiorem.in consi.118 nu.1. fol.57
Delegati ad faciendum concordiam cum iudex possunt per subdelegatos facere.ibi.num.2.
¶ Delinquens in officio in quo est illo priuari debet. in consil.333.numero 3. fol.174
¶ Delictū patris an & q̄n noceat filiis in perdendo feudo: & quid si filius nō sit heres patris an possit retinere feudum.in cōsi 312.nu.3.fol.161
Delictum an committatur in dominum feudi an vero in dominum iurisdictionis & contra fiscum. notabilis differentia.ibi.
Duo requisita ad hoc vt quis teneatur ex delicto per alium commisso ex sua ratihabitione: q̄ sit commissum nomine ipsius ratum habens in item quod habeat ratum tanquam suo nomine commissum.in consil.423. num.6. versi.prætérea.
Delictum patris an & quando noceat filiis & agnatis & an per positionē offitialium quos præsumatur dominus loci.in consi.179.nu 4. fol.86
¶ Denunciatio q̄ renunciatur non potest fieri hæreditati iacentis. in consil.240.num.3. fol.111
Si priuatus bestias hostium fines nostros ingressas denunciasset & ob id capiatur: an priuato an vero fisco acquiratur.in cōsi.446.nu. 1.fo.229
Quod de bonis fisco acquisitis denuncians habet tertiam partem denunciatorum.ibi.num.2.
¶ Depositum quando possit reuocari.in consi.434.ante.num.3. versi.tertio obitare videtur. fol.225
Depositarius mercium diuersorum si pro conseruatione mercium aliquas sarcinas siue ballas tyranno vel similis dederit cuius debeat esse damnum deperditarum mercium.in consi.220.nu 1. fol.104
¶ Derogatio specifica quomodo cognoscatur.in con si.379.nu.4.fol.174
¶ Dictio heredes plerunque intelligitur de solis liberis. in consil. 410. num.4. fol 209
Dictio post significat extremitatem & lapsum totius temporis. in consil.117.num 4. fol.57
Dictio visa prolata à teste qualiter intelligitur. in consi.26.num.3.fol. 17
Dictio velut ...ca prolata à teste vel imp... in consi.113.nu.4 fol 56
De dictione redditus & prouentus.in consi.354.nu.2. fol.187
De dictione saltem quæ est subsidiaria. in consi.79.num.7. fol.38
Dictio & alia prolata á lege referetur ad modicum. secus si sit prolata ab homine.in consi.18. nu.2. fol.11
Dictio item an sit repetitiua oneris iniuncti in primo legato. in consil. 88.num.1. fol 43
De dictione heres.in consi.237 num.3. fol.110
De dictione citra in consi.314.num 6. fol. 163
Dictio heres in contractu inter viuos trahitur ad particularem successorem quando aliter actus non valeret. in consi.347. nu.2. fol.187
Dictio tantum non excludit equipollens. in consil.16. nu.8. fol.10.
Dictio cum continget accessorie.in consi 377.ante nu.2. fol.197
Dictio quousque est repetitiua sicut dictio donec. in consi.86.nu.9. fo.41
De dictione plus.in consi.388.num.1. fol. 201
De pronomine meum. in consi.132.nu 2. fol 63
De dictionibus existentium.in consi.339.nu.2. fol.178
Dictio extunc significat extremitatem tēporis.in consi.259.nu.23.fo.120
De dictionibus vltra & hoc amplius.in consi 276.nu.8. fol.130
Dictio residuum quid importet in consi.71.nu.2.vel 1. fol 35
Dictio linea quod significet in consi.121.nu.4. fol 54
De dictione siue vel seu in consi.318.num.4. fol. 164
¶ Dies dati termini an computetur in termino. in consi 309.nu.1.fo.154
Dies incertus maxime an & quando ita reddit conditionalem dispositionem inter viuos sicut vltimam voluntatem. cōsi.153 nu.1. fol.73
¶ Dignitas si sit conferenda canonico an possit conferri canonico qui habet expectat iuam in ecclesia.in consi 366.nu.3. fol. 91
Dignitates sunt & superiores qui post papam primum locum obtinent in consi.419. num.12.
¶ Dilatio consumatio effecta vnius dilationis datæ à statuto ad aliquid faciendum statim.i.infra tempora primę dilationis incipit currere tēpus secunde dilationis datæ ad aliud faciendum vt statutum secundum ius commune intelligatur. in consi 304.num.1. fol.157
¶ Dispensatio qualites sit stricti iuris & an ostendatur & sublata radice omnes effectus ex ea sublati sunt. in consil 30.num.3. fol.19
Dispensatio est stricti iuris.in consi 85.nu 8. fol.41
¶ Dispositio c.quāquā. de vsuris.libro.6.non habet locum in illo qui vēdit mercantias suas ad tempus carius ratione temporis: nec excusatus aliquis sic faciens eo q̄ sit minor.in consi.150.nu.1. fol.75
Dispositio.l.1.C.de secun.nup. sit penitus correcta per.c.pe.et fi.extra.e. tit.in consi.367.num.1. fol. 98
De materia auth.quas actiones.C.de sacrosanct.eccle.in consil.412. numero 6. fol 227
Dispositio l.in omnibus.ff.de iudi. vendicat sibi locum quando obligatione contracta superuenit causa.in consi.207.num.4. fol 101
Dispositio facta de contractu conditionali an valeat ante conditionis implementum.in consi.331.num 3. fol.173
An illa quæ ponuntur in conditione semper ponantur in dispositione. in consi.410.nu.5. fol 209
Dispositio quando habet duos intellectus actor qui se fundat in vno debet illum intellectum probare.in consi.234.num. 1. fol.108
Dispositio vna quando refertur ad aliam intelligitur & declaratur secundum illam ad quam refertur & secundum illam limitatur: & quod continetur in alia ad quam refertur censetur in ipsa repetitum.in consil.376.num.1. ver. sed alia. fol.197
Dispositum cum quid de aliquo est de eo etiam quod deinde sequi potest dispositum censetur consil.144.num 2. fol.68
¶ Districtus plus continet quā comitatus.in consil.85.nu.2. fol 41
Distributor electus ad distribuendum pro anima testatoris potest dare totum vni pauperi.in consil.97.num. 3. fol.47
¶ Diuisio quomodo fiat si vni proprietas alteri vsusfructus relinquatur.in consi.218.num.3. fol.104
Si presidentes apothece in diuidendis bonis eius in his assignant pecunias numeratas & domino suo credendas & nomina debitorum: an ipse dominus possit agere contra me ad repetendas pecunias in consil 297.num.2. fol.150
Diuisio quam facit intellectus in rebus incorporalibus facilis est: & creditores consentientes bona primi debitoris transferri in secundam societatē non possunt petere separationem.in consi.316.nu.3.fol.164
Diuisio non parat titulum ad præscribendum.in consi.70.nu.9. fol.35

¶ Dolus

¶Dolus est duplex. in consi. 412. num. 5. fol. 209

Dolus administratoris legitimi quando noceat. ibi.

Modica vero vel nõ iuxta causa excusat à dolo & per consequens à pęna. in consi. 277. num. 1. ver. praeterea. fol. 97

Dolus an reddat actum nullum. in consi. 386. nu. 1. fol. 200

Dolus an reddat contractum nullum in consil. 74. nu. 1. fol. 36

Dolus quando dicatur committi circa volentem & scientem. in consi. 74 numer. 1. & 2. fol. 81

¶Domus si destruatur ne ignis toti vicinie noceat: an debeat tota vicinia domum reparare: & quid de ambasciatore communitatis redempta. in consil. 1 1 n num. 2. & 3. fol. 104

Domus consecuatur per agnatos masculos non per feminas neque per cognatos. in consil. 411 post num. 2. ver. tertio sic & ista. fol. 216

¶Dominii probatio deducta incidenter non est tam exacta sicut principaliter. in consil. 113. num. 1. fol 54

Dominium volenti probare non sufficit probare de sua vel antecessorum possessione nisi sit tanti temporis q̃ praescriptio potuit habere locum. in consil. 160. num. 3. fol. 79

Lis & questio de aliqua re est causa sufficiens ad dominii translationem. in consil. 204. num. 3. fol. 100

Dominus non potest obligare subditos pro eius debito cum non habeat administrationem bonorũ singularũ personarũ in cõsi. 50. nu. 1. fo. 12

Dominus non potest deducere iura nec actiones suorum subditorum in iudiciũ absque mãdato nec obligare nec eorũ bona alienare. ibi. nu. 3.

Dominus nõ posset facere per legem quod ex contractu facto per ipsum subditi eius essent obligati. ibi. num. 6.

Dominus qui non potest legem facere similiter non potest facere contractum qui habeat vim legis. ibi. num. 9.

Dominus nec potest transferre in alium ius quod habet in subditos eia inuitis. ibi. num. 10.

Dominus constituens procuratorem ad laudandum & approbandum alienationes feudorum intelligitur constituere secundum naturã feudi & consuetudinem ipsius domini. in consil. 336. num. 1. fol. 176

¶Donatio facta patriuo curatori non valet: sic nec facta vero curatori exemplo donationis facte vxori. in consil. 353. num. 3. fol. 187

Donatio supra quingentos aureos non insinuata videlicet vsque ad quingentos. in consil. 188. num. 1. fol. 85

Et an princeps possit quo ad reliquum conualidare in praeiudicium hęredum donatoris. & concludit q̃ sic ibi.

Donatio facta de omnibus bonis hęreditariis alicuius non comprehendit donata inter viuos. in consil. 364 num. 1. fol. 182

Donatio facta alicui restituenda si donatarius decederet sine liberis intelligitur & si liberi eius decedant & ipsi sine liberis quando erat res quae non solebat relinqui extraneis haeredibus. ibi. num. 2.

Donatio facta filio in potestate existenti vt donet vxori propter nuptias an valeat: & quid qñ filius moritur ante patrẽ. in cõsi. 366. nu. 1. fo. 183

Donatio iure hodierno facta filio in potestate propter merita: an & quo computetur in bonis aduentitiis ipsius filii. ibi. num. 2.

Donatio facta ante conditionis fideicommissi aduentum si aduenia postea conditio conuertitur in causam fideicommissi. ibi. num. 5.

Differt vtrum pater donet mulieri propter nuptias pro filio: an vero donet filio vt ipse donet vxori simili modo propter nuptias. in cõsi. 366. num. 1. fol. 183

Donatio de bonis regni non valet nisi astantibus principibus & populis regni: quia iuoiti non possunt transferri in alium: nec si praesentes taceant in talibus donationibus praeiudicium afferunt successionibus: & non modo mandatum sed rogatio domini necessitatem importat. in consil. 70 num. 6. fol. 34

Donatio facta in ecclesia an valeat: & quid de donatione constantini. concludit etiam q̃ res potest venire cõtra donationem per ipsum factam. ibi. num. 7.

Donatio facta de omnibus bonis quae fuerunt alicuius debet intelligi de his bonis quae eius fuerunt pleno iure nec extenditur ad bona quae debebat alteri restituere in morte. in consi. 368. num. 1. fol. 184

Et in contractu donationis potest quis grauari de restituendo res donatas alicui. ibi.

Donatio facta à marito vxori quae non incepit à traditione non confirmatur morte, nec ad rem facit quod habitauerit domum donatã cum marito: & quòd post mortem habuerit animum nanciscendi possessionem rerum donatarum. nec propria autoritate id facere poterat nec consequi potest donationem ex eo quòd in casu molestie maritus dixit quòd donabat & relinquebat. in consi. 138. numero. 1. fo. 65

Donatio aliud est aliud promissio de donando. ibi. numero 2.

Donationi causa mortis potest substitui & directe & per obliquum & tenet substitutio etiam mortua donataria viuo donatore: & qualiter directe fiat uel oblique. in consi. 385. numero. 1. fo. 200.

Donatio facta contemplatione periculi cessante periculo reuocatur: & quid in dubio quando non fit per modum causę. ibi nu. 2.

Donatio facta in testamento cum pacto quòd non reuocetur dicitur contractus inter uiuos & ualet usque ad quingentos aureos sine insinuatione. in consilio. 331. numero. 1. fo. 173.

Donatarius si donet rem sibi donatam alteri ex dispositione primi donantis: an secundus donatarius dicatur habere à primo donante: an uero a primo donatario. ibi numero. 2.

Donator si credidit se posse de mille disponere cum tamẽ solum de quingentis possit si uni. 700. alteri. 300. dederit quomodo fiet diuisio inter eos. ibi. numero 4.

Donatio facta ei quę futura sit uxor in compẽsationem nobilitatis etiam facta a minore an ualeat: & teneat: & est conditionalis si matrimonium sequatur. in consil. 434. numero. 1. fo. 224.

Donatio si fiat futurę uxori ut in dotem conuertatur contracto matrimonio dicitur impletus modus & conuersio facta. ibi. nu. 2.

An decedente tali uxori ante copulam possit pater puelle agere contra minorem maritum: & an habeat actionem contra eum qui se ex deposito confessus fuit dictam donationem seu pecuniam habere. ibid.

Donatio omnium bonorum ualet quia de praesentibus tantum intelligitur: secus si fieret de pręsentibus & futuris. in consi. 340. nu. 2. fo. 179.

Donatio facta in testamento si sit inter uiuos ualet etiam rupto testamento: & quomodo intelligatur quòd fuerit inter uiuos in consilio. 372. numero. 1. fo. 199.

Donatio aduentitiorum in quibus nullus usufructus patri acquiritur potest fieri sine consensu patris. ibi. nu. 2.

Donatio propter nuptias facta per matrem mortuo filio non reuertitur ad ipsam matrem si non fuit stipulata sicut nec dos: secus in patre. in consilio 376. numero. 6. fo. 196.

Donatio patris facta filio de usufructu dotis sibi spectante ex matre filii non nocet creditoribus paternis etiam si tempore quo dixit filio. tibi dono. non fuisset adita hęreditas & per patrem translata est tantum commoditas usufructus iure usufructus apud patrem remanente. in consilio. 135. numero. 1. fo. 63.

Donator si imposuit grauamen donatario nominatim de pręstandis decem annuis an eius successores ad ea in pręstanda teneantur. in consi. 365. numero. 3. fo. 193.

Donatio tollens facultatem testandi quomodo reiiciatur. in consilio. 363. numero. 1. fo. 90.

Donatio facta a minore etiam cum decreto iudicis non ualet. in consilio. 363. numero. 2. fo. 181.

Donatio simplex an uideatur prohibita etiam in sororem & multa quę cum consanguineis conceduntur prohibita extraneis. in consi 333. numero. 1. fo. 213.

Si dicatur quòd fiat donatio propter merita consanguineo an pręsumptio quòd fiat propter sanguinem uincat ibi.

Donationis executio demonstrat qualis fuerit mens donationis si de quibusdam rebus dubitetur an in donatione uenerint. in consi. 368 numero. 4. fo. 185.

Donatio facta alicui inter uiuos nõ reuocetur pretextu filię olim nate sed post donationem legitimate & bene. in consi 435. nu. 2. fo. 215.

Donatio propter nuptias computatur in legitimam & quòd ultra est potest grauari filius restituere. in consi. 378. nu. 3. fo. 201.

¶ Dos soluto matrimonio morte uiri existentibus liberis cui sit restituenda: & an ualeat pactum quod remaneat penes liberos uel maritum pręcedentem: & an debeat esse patris uel filię actio de dote & quomodo. in consilio. 11. numero. 1. fo. 7.

Dos recuperata per patrem dicitur esse in patrimonio patris: nec tenetur illam iterum dare in dotem secundo marito. ibi. nu. 2.

Dos cum promittitur arbitrio alicuius mortuo illo statur ad iudicem: secus si promittuntur centum & ultra id quod arbitrabitur titius: quia ipso uiuo arbitrante finitum est arbitrium. ibi. nu. 3.

Dos potest esse contracto matrimonio per uerba de presenti: & pactum uel sta. de lucranda dote tunc locum habere potest: uir tamen non lucratur fructus dotis nisi subeat onera matrimonii. in consilio. 434. numero. 2. fo. 224.

Nepos uel neptis imputent sibi in legitimam aui dotem maternam. in consilio 145. numero. 1. fo. 68.

Et quid si restator mandet ut imputet an ualeat. ibi. nu. 2.

Et quid si filia sit sui iuris effecta & duplici matrimonio copulata ibi. numero. 3.

Dos data pro omni eo quod filia habere debet in bonis patris intelligitur data pro legitima: & ideo mortua filia remanet penes eius filios & hęredes in consi 373. numero. 4. fo. 195.

Res dotalis immobilis data in dotem inestimatam non possit alienari nec a uiro consentiente uxore nec contra: tamen ubi uxor donat per omnia uiro consentiente ual. t maxime reseruando sibi usumfructum per quem euitatur inopia. in consi. 41. nu. 3. fo. 22.

Dos a patre profecta soluto matrimonio debet eidem restitui etiam mortua filia relictis liberis in matrimonio: & quid de consuetudine quę uidetur in contrarium in consi. 311. nu. 1. fo. 161.

Mulier siue pater qui fuerunt in mora soluendi dotem tenetur marito ad usuras propter alimenta nisi datus sit terminus ad soluendum in consilio. 11. numero. 4. fo. 7.

Dos potest esse apud uirginem. in cõsi. 154. nu. 2. fo. 73.

Dos profectitia penes quem remanere debeat mortua filia. in consilio. 373. numero. 1. fo. 195.

Dubitani parum discrepta negante. in consi. 372 nu. 4. fo. 195

De litera. E.

Ecclesia aut successor an teneatur ad expen. pomposas ad honorẽ gestas non necessarias nec utiles ecclesię in consi. 358. nu. 1. fo. 177.

Ecclesia existens in suburbiis ciuitatis dicitur esse in loco insigni adeo quòd commissio fieri potest tali plebano ecclesię. in consilio. 66. numero. 6. fo. 31

Ecclesiarum bona sunt communia tempore necessitatis. in consilio. 415. numero. 2. fo. 211.

Ecclesię omnes tanquam filię a romana ecclesia uelut matre emanauerunt. in consilio. 415. numero. 2. fo. 211.

Ecclesia diruta cui omnes alicuius oppidi dabant decimas ob sacramenta quę ab illa percipiebant & ipsi de illis dabant episcopo non possunt amplius peti ab episcopo a possessoribus bonorum dictę decimę & eo maximę quia etiam dictum oppidum fuerit destructum ita quod nec manet ipsa ecclesia nec homines qui dabant decimas. in consilio. 38. numero. 1. fo. 24.

Ecclesię adiudicatio facta de aliqua re prout tenent aliam rem non ualet cum non apparet de detentione altarius tenuee cum non fit pręsens qui accepit. in consilio. 70. numero. 5. fo. 34.

Ecclesiam in titulum & beneficium si quis impetrauit habetur loco usufructu.

fructuarii: & ideo ualet secunda gratia impetrata per hospitale suo ad uniendam talem ecclesiam perpetuo sibi etiam nō facta mentione de prima impetratione: quia secunda gratia censetur super proprietate. in consi. 438. nu. 1. fo. 216.
Agens pro ecclesia debet facere fidem quòd ipse sit rector ecclesiæ: item & iurare de calumnia: alias nec ualet missio. in consi. 369. numero 3. & 4. fol. 193
Christus solus fundauit ecclesiam romanam cuius ipse papa est caput: aliæ uero particulares ecclesiæ fundatæ fuerunt immediatæ a petro & eius successoribus & ubi. in consi. 413. nume. 1. uersi. his præsuppositis. fol. 211
Ecclesia an restituatur aduersus delictum prælati. in consi. 239. numero 9. fol. 121.
Ecclesia lapso quadriennio an possit petere se restitui aduersus confessionem prælati. in consi. 294. nu. 3. fol. 150.
¶ Electionis decreto est adhibenda fides non apparente contradictore: alias secus, in consi. 394. ante. nu. 2. fol. 203
Electio abbatissæ non seruata forma. c. quia propter. de election. scienter est ipso iure nulla: & potestate eligendi iterum pro prima uice priuantur eligentes. in consi. 347. nu. 1. fol. 184
Electio facta lite pendente de potestate eligendi ualet si fiat ab ex existentibus in possessione eligendi etiam ius nullum habentibus. ibi. nu. 1.
Qui nulliter electus est propter defectum formæ potest iterum eligi: & qualiter fiat electio per inspirationem. ibi. nu. 3.
¶ Emptor percipiens fructus rei prohibitæ in casu restitutionis quomodo teneatur de restituendis fructibus perceptis diuersis temporibus. in consi. 247. nu. 6. fol. 113
Emptori qui restituit rem prohibitam alienari quæ melioramenta debeant resarciri. ibi. nu. 7.
Emptori quot modis succurratur. in consi. 207. nu. 5. fol. 101
Emptio annui census puta si aliquis uendat mihi redditum centum floré. in perpetuum pro duobus milibus florenorum utrum sapiat usurariam prauitatem. in consi. [illegible]. nu. 1. fol. 146
Empio sicut est illicita sine pretio ita uenditio sine re, & idem in locatione consi. 102. nu. 3. fol. 49
Item quid iuris in præstantiis Venetiarum & Florent 15. nu. 2.
Quid si certus redditus pecuniæ ematur & ad certum tempus. ibi. nu. 3.
Quid si ematur per totum tempus uitæ & emptor sit iuuenis & diu uerisimiliter uicturus ibi. nu. 4.
Et no. in fi. quòd cautius & tutius est abstinere ab huiusmodi contractibus & post factum repetendum est pretium quod si uenditor non restituat tunc census ille potius dicitur interesse quàm lucrum quod est securius quo ad animam. ibi. nu 5.
¶ Emphyteota unus an possit alteri alienare emphyteosim sine requisitione domin. in consi. 438. nu. 3.
Emphyteosi recepta a patre pro se & filiis potest pater unum ex illis in illa præeligere & alios excludere: & quid in feudo. in consi. 179. numero 1. fol. 86
Emphyteotæ ecclesiæ si deficiat linea an emphyteosis cadat in commissum & consolidetur directo domin. in consi. 237. nu. 1. fol. 110
Et an transeat ad hæredes extraneos. ibi. nu 1.
Emphyteota quibus casibus recuperet sumptus m[illegible]ramentorum. ibi. numero. 4.
Emphyteosia si est recepta pro se & filiis & hæredibus non admittitur filius nisi sit hæres. in consi. 461. nu. 5. uer. primo an sub illis uerbis
Emphiteosis recepta a patre pro se & filiis suis usque in tertiam generationem: an altero filiorum decedente sine filiis accrescat alteri in consi. 86. nu. 9. fo. 42
¶ Episcopus licet possit dispensare super adulterio simplici non tamen potest super adulterio aliter conditionato & tanto minus eius uicarius uel officialis. in consi. 349. nu. 2. fol. 183
Episcopus an præsumatur sciuisse exemptionem religiosorum ea quo communiter talia sunt exempti. in consi. 432. nu 4. fol. 223
Episcopus qui nulliter contulit primo potest secundo loco conferre ob declarata nullitate primæ collationis si adhuc sit intra tempus legitimum sex mensium, & quot requirantur ut episcopus priuetur potestatem conferendi. in consi. 366. nu. 2. fol. 192
Episcopi & inferioris domini non possunt statuere contra ius commune. in consi. 20. nu. 8. fol. 10
Episcopi abbates & alii prælati qualiter possint agere sine consensu capituli in his quæ pertinent ad eorum administrationem & procuratorem constituere, tamen ardua expedire non possunt. in consi. 35. numero 1. fol. 21
¶ Error iuris non sufficit ad præscribendum etiam longissimo tempore. in consi. 70. nu. 10. fol. 33
Error cuius causa fuit condemnatus uel eius procurator non nocet uictori. in consi. 310. nu. 2. fol. 161
¶ Etas qualiter probetur & qui sint idonei testes. in consi. 114. numero. 2. fo. 60.
Quid fundat intentionem suam super minori ætate debet eam probare alias succumbit. in consi. 418. nu. 2. fol. 216
¶ Euictio de materia euictionis & an sufficiat cauere nuda cautione, & quando & quomodo sit præstanda. in consi. 46. nu. 1. fo. 24
Si pars debiti insolutum dati euincatur an salua sit primo actio creditori aduersus eum qui dederat insolutum. in consi. 306. nu. 2. fo. 158
Res si euincatur post mortem uenditoris hæreditate iacente an pœna promissa in casu euictionis debeat solui per bonorum possessorem. in consi. 240. nu. 2. & 3. fol. 111
¶ Exceptio contra rescriptum quod lis sit terminata per sententiam ita inficit rescriptum sicut lit. conte. in consi. 100. nume. 1 fol. 48
Exceptio inuentarii potest opponi ad moderandum condemnationem ante & post moderandum executionem. ibi. nu. 5.
Exceptio doli an & quando tollatur replicatione doli. in consi. 196. numero. 10. fo. 15[illegible]
¶ Forum quis sortitur tripliciter in loco, & de dictione quod ubique possit conueniri. in consi 203. nu. 4. fol. 9[illegible]
Exceptio præscriptionis an obstet contra gentem conditione ex canone reintegranda. 3. q. 1. in consi. 05. nu. 3. fol. 51
Exceptio quæ potest opponi cedenti obstat cessionario. in consi. 181. numero 2. fo 88
Exceptio peremptoria est proponenda usque ad sententiam uel conclusionem in causa aliter secunda sententia derogat primæ, & idem est si fuit proposita & contra eam pronunciatum nec testibus quantumcunque dignitatis existant creditur absque iuramento. in consi. 70. numero 3. fol. 33
Exceptio debet esse de regula. in consi 79 nu. 3. fol. 38
Exceptio quæ obstat cedenti obstat cessionario. in consi. 46. nu. 2. fol. 24
Exceptio laudat omia quæ similiter ex statuto requiritur omissa non uitiat processum, quia est dilatoria & debent opponi ante litem contestatam. in consi 277. nu. 2. fol. 132
Exclusio quot modis quis dici potest, & quibus modis faciat partem & quibus non. in consi. 287 nu. 2. fol. 143
¶ Executio potest impediri per tertium prætendentem interesse alias secus. in consi. 179 nu. 9. fol. 86
Executor nominatus ab episcopo ob negligentiam succedit loco hæredis in consi. 97. nu. 4. fol. 47
Executores qui fuerunt in mora exequendi priuari possunt potestate nominandi. ibi. nu. 7.
Executores testamentorum debent reddere rationem de executione rerum administratarum. in consi. 333. nu. 2. fo. 174
Is qui est & hæres & executor si aliquid mouerit de capitali seu sorte dictæ apothecæ contra probationem testatoris factam hæredibus sub pœna priuationis an priuandus sit parte sua & remouendus ab officio exequendi ibi nu. 3.
Executio sententiæ cum petitur in bonis absentis condemnati possessis tamen per tertium debet adhiberi summaria cognitio. in consi. 143. numero 3. fo. 68
Executores si sunt mortuis tribus alii tres exequuntur. in consi. 13. numero 3. fol. 8
Executores an possint constituere procuratorem ante lit. conte. ibi.
Executoris conscientiæ quando committitur an mouenda sit quæstio quomodo fructus fuerint bene consumpti in consi. 187. nu. 1. fo. 91
Quando in executione requiratur liquidatio & causæ cognitio & quando non in consilio. 79. numero. 2. fol. 38
¶ Expensæ cum ueniunt ex contractu iudiciali uel officio iudicis attenditur iusta causa litigandi: secus si ex contractu iudiciali. in consi. 16. numero. 10 fol. 10
Multa de expen. utilibus uel inutilibus. uide in consi. 426. numero. 3 & 2. fol. 219
Qui utiliter expendit alteri permissionem in aliquo contractu non potest deducere super expensam in præiudicium alterius contrahentis: immo illud cedit in utilitatem ipsius contrahentis qui prohibuerat ultra expendi. in consi. 248. nu. 1. fol. 115
Expensæ factæ in excutiendo principali debitore quomodo computentur. in consi. 239. nu. 4. fol. 110
¶ Expressum illud censetur quod tacite est conuentum. in consi. 85. numero 6 fol. 41
Pro expresso & scripto habetur id quod per errorem apparet omissum fuisse ex præcedentibus & sequentibus uerbis scripturæ. in consi. 60. numero. 6. fol. 29
¶ Extensio fit in statutis ad alium casum quando disposita per statuta in uno casu non possent commode sortiri effectum sine illa extensione. in consi. 175. nu. 3. fol. 85
Permissio in uno casu non extenditur ad alium casum in prohibitis de iure communi. in consi 473. nume. 1. fol. 241
Extensio fit in statutis correctiuis de uno casu ad alium ex identitate rationis materiæ in fauorabilibus. in consi. 473 nu. 3. fo. 242

De litera. F

Facta ubi est opus uerba non sufficiant. consi. 421. nu. 3. fol. 215
¶ Falcidia sicut cessat de relictis ad pias causas ita & trebellianica. in consilio. 305. nu. 1. fol. 157
Falcidia an possit prohiberi: & cui incūbat onus probandi plus esse in hereditate. in consi. 77. nu. 3. fol 84
¶ Falsum ille qui non committit falsificat scripturam cui non datur fides. in consi. 130. nu. 1. fol. 62
Falsum non est quod in se aliquid ueritatis habet. in consi. 110. numero. 4. fo. 58
Falsum non committitur sine dolo. in consi. 372. nu. 5. fol. 195
Falsum non dicitur committit absque dolo & nocumento alterius. in consilio. 157. numero. 1. fol. 74
Et quod ex eo quòd exhibens scripturam dimittat in imbreuiatura spacium alterius nominis ignorati si deinde addat non dicitur falsum committere. ibi. nu. 1.
Falsitas commissa uno die & probata altera alterius diei si in iudicio deducta sit ille debet succumbere qui deduxit. in consi. 168. numero. 1. fol. 78.
¶ Famam faciunt maior pars populi uel uicinie & non minor. in consi. 141. nu 7. fol. 67
Familia idem est quod agnatio. in consi. 421. post nume. 2. uers. tertio hic & ista. fol. 216
Familiares papæ qui proprie dicantur: & qui dicantur fictæ familiares. in consi. 340. nu. 2. fol. 180
¶ Fœminæ non competit ius exigendi bassagia nec creandi notarios nec

nec not statum exercendi.in consil.166.numero.2. fol.77

Feminam excludens ab intestato fortius si sit institutus in testamento. in consi.363.numero 2. fol.191

¶ Feudatarium qui habet utile dominium in castro & eius territorio potest piscari aurum in flumine eiusdem territorii & non dominus directum: & quid sit habere utile dominium.in consi.354.nu.1. fol.187

Quando dubitatur an res de qua est futura lis sit feudalis quis iudex adiri debeat,in consi.179.nu.5. fol.85

Actio quæ competat habenti ius prælationis contra possidentem feudum ind. b te.in consi.336.nu.5. fol.176

Feudi pars occupata per triennium & recuperata per unum ex inuestitis non mutat priorem naturam suam.in consi.176.num.4. fol.83

Feudi concessio non debet esse fructu.in consi.354.nu.2. fol.187

In materia feudali ubi habetur de natura feudi auiti paterni & antiqui: & de natura non feudi: & quid sit feudum nobile. in consi.462.nu.1. fol.235

Si agatur de perdendo feudo per præscriptionem longissimi temporis deducuntur ætates pupillares & deinde inspicitur an fuerunt in iusta ignorantia non petendi.in consi.312.nu.5. fol.162

Feudum francum in quo differat a non franco.in consi.179.nu.2.fol.85

¶ Fictio non habet locum in statutis.in consi.165.nu.3. fol.77

¶ Fideiussor dotis si habet obligatum aliquem annuum redditum pro ipsa dote & mulier illud exigat tenetur compensare in dotem & exonerare fideiussorem.in consi.62.num.1. fol.29

Fideiussor uenditoris potest suscipere in se iudicium pro interesse suo aduersus prætendentes ius hypothecæ.in consi.10.nu.7 fol.6

Fideiussio pro alio ut quis dicatur quæ requirantur in consi.244.numero 1. fol.112

Fideiussoris ad procuratorem non est bona æquiparatio.in consi.136.numero.4. fol.64

Dictum de fideiussore habet locum in expromissore.ibi.nu.5.

Et quid de sententia lata contra fideiussorem in suo defectu.ibi.

¶ Fideicommissum deficit ex eo quod ultimus filius testatoris substitutus decessit cum filia uel filiastri filia publica decedat sine liberis quando illa non uenit ex iudicio testatoris in consi.111.nu.2. fol.53

Si de pecunia restituenda in fauorem fideicommissi emantur prædia & deinde alienantur an talia prædia possint uendicari: & qualiter securatur fideicommissarius.in consi.468.nu.4. fol.239

Fideicommissarius qui repudiat hæreditatem iam aditam per grauatum: & in iudicio herede absente nõ præiudicat sibi quominus agat ex testamento ad consequendum fideicommissum. in consi.392.nume.2. fol.202

De deductionibus quæ fiunt ut appareat quæ sint bona propria grauati per fideicommissum.in consi.417.nu.3. fol.212

Fideicommissum postquam est purificatum an actio competens ad illud transmittatur ad heredem.in consi.409 nu.3. fol.208

Fideicommissarius non detrahit trebel.aduersus alium.ibi.

De quadam restitutione fideicommissi:quia fieri poterat uigore statuti. in consi.55.nu.1. fol.27

¶ Filiatio qualiter probari possit & quid prosit possessio filiationis quando quis habetur communiter pro filio alicuius.in consi.435.numero 1. fol.225

Filia non censetur dotata de bonis hereditatis materne nondum adite.in consi.201.nu.4. fol.98

Filia an habeat totum an solum legitimam suam & reliquum ad substitutos deferatur: & sit an per substitutos excludatur filia cuius contemplatione instituti redduntur in capaces.in consi.307.nu.2.fol.159

Filiæ si aliquid relinquitur non titulo institutionis. sed dicatur in testamento quòd ualeat omni meliori modo &c. an censeatur relictum titulo institutionis propter prædictam clausulam & similes.in consi.323.nu.3. fol.170

Et an tale legatum dicatur purum quando pro dote relictum est an uero sit conditionale si nubat.ibi.nu.4.

Filia quæ contra prohibitionem statuti propria autoritate occupauit hæreditatem patris ad alium ex testamento pertinentem an inciderit in pœnam statuti.in consi.298.nu 1. fol.153

Et quid si prætendat ignorantiam paterni testamenti. ibi.

In bonis maternis & in dote quatenus non excedit legitimam filia non potest fideicom.grauari.in consi.394.nu.1. fol.202

Filia si accipiat dotem relictam in testo inter uiuos an uideatur accipere ex testamento an uero ex contractu:& an testamentum sustineatur ibi.nu. 2.

Filia exclusa per statutum & nupta absque dote potest petere dotem secundum uires patrimonii tempore mortis patris licet tempore matrimonii non essent facultates.in consi.73.nu.1. fol.63

Filia talis acceptando legatum sibi factum cum hoc quod plus petere non possit,& ét faciendo quietationem generalem dicta de causa sibi non præiudicat quominus petere possit supplementum legitimæ uel dotem congruam.ibi.nu.2.

Filia nupta uiuente patre an possit petere patrem cogi ad se dotandum iure actionis uel officio iudicis;& an ab heredibus patris ad quos sit cessionis commodum peruenit.in consi.73.in prin. fol.38

Filia renuntians doti maternæ in manibus patris an uideatur renunciasse in totum, ita ut non possit petere portionem aliarum sororum.in consi.251.nu.1.& 2. fol.117

Filia exclusa per statutum accessione ab intestato propter fratrem testatoris uel eius filiam:si habet dotem minorem legitima non agit ad supplementum.in consi.275.nu.2. fol.130

Et quid si factum fuit testamentum:& est institutus extraneus. ibi.

Filia exclusa a successione per statutum si fuerit dotata an debeat esse contenta dote relicta a patre:& quid in extraneo puta curatore dotante.ibi.nu.6.

Filia quæ iubetur esse contenta dote sua an possit ultra eam petere dotem maiorem quæ alio iure uidetur sibi debita:& quid de fructibus dotis maternæ.ibi.nu 7.

Filia quæ per statutum excluditur a successione patris si morte eius patris reperiatur dotata si minus possit petere dotem an excludat filiam nuptam a petitione dictæ dotis.in cõs.266. nu. 1. fol.123

Filia prædicta acceptans legatum factum sibi a fratre debitore dictæ dotis cum conditione quòd sit contenta legato an possit non obstante simplici acceptatione legati agere ad supplementum dotis iuxta facultates patris.ibi.nu.2.

An per quietationem expresse factam simili modo sibi præiudicet.ibi. numero 4.

Filia tacendo per aliqua tempora an perdiderit ius petende hæreditatis in casu præteritionis,& an potuerit sibi præiudicare acceptando dotem paciscendo se maritari sine consilio dicti testis & huiusmodi. in consi.300.nu.2. fol.154

Filia quæ fecit fratri pactum de non succedendo patri & iurauit nõ prohibetur succedere ex testamento in consi. 458.nu.3. fo.231

Filia si renuit & quietauit patrem de omni eo quod speret in bonis paternis an dos sit sua pleno iure,ut de ea soluto matrimonio disponere possit ad libitum.in consi.382.nu.4. fol 199

Filia exclusa per statutum ab intestato præterita in testamento non potest dicere testamentum nullum.in consi.196. nu.1. fol.95

Filia exclusa per statutum si in testamento habet minus legitima an possit agere ad supplementum.diuersæ opiniones.ibi.nu.3

¶ Filii exclusi ut non succedant ab intestato an gaudeant legitimam aliorum capacium ut eis ascribatur potius semis totius hæreditatis quàm triens,in consi.277.nu. 1. fo.143

Filia quæ propter statutum non potest succedere matri existente masculo an faciat partem in hæreditate matris ut maior legitima masculis debeatur,puta quia sint quatuor & filia, an legitima semis uel triens hæreditatis.ibi.nu.3.

Et quid in hæreditate patris ubi uidetur aliquid concludere . Paul.hic quàm in hæreditate matris.ibi.nume.4.

Filius præteritus si taceat per annum testamentum de iure prætorio conualescit & datur bo.pos.secundum tabu.& ripeo hæredi.item & transigendo uidetur testamentum approbare in consi.376.nu.1. fo.196

Filius licet repudiauerit hæreditatem patris uel aliquam partem: arbiter tamen potest illi illam adiudicare. in consi.72 nu.2. fo.35

Filius de relictis in testamento & grauatus restituere an & quando detrahat legitimam & trebellianicam. in consi.342.nu.2. fo.181.

Filius an debeat habere legitimam de fructibus rerum hæreditariarum an uero de ipsis rebus.ibi.nu.3.

Filius natus ex uxore cohabitante cum uiro præsumitur natus ex eo alias secus.in consi.277.col.h.uersi.item dico. fo.133

Filius an uideatur adiuisse hæreditatem maternam possidendo bona hæreditatis per annum & non restituendo dotem hæredibus sequentibus ipsum filium.in consi.299.nu.1. fol.153.

Filius qui non adiuit hæreditatem propter iustam ignorantiam & minorem ætatem transmittit ius petendi restitutionem in integrum ad suos heredes ut de nouo possint adire.ibi.nu.2.

Et quando incipit currere tempus petendi talem restitutionem. ibi. numero 3.

Filius qui potest aliquid tenere speciali titulo donationis & titulo hæreditario in dubio,an uideatur tenere iure speciali . in consi. 352.numero 4. fol.186

Filius qui uult succedere in feudo an debeat esse hæres patris an non in consi.462.nu.4. fol.235

Filius an possit fraudari legitima patre uiuente.in consi.442.nu.3.fo.227

Filiusfa.sicut est capax dotis & dona.propter nuptias ita & obligationis eiusdem.in consi.388.nu.1. fo.201

Filii fratrum soli cum fratre & sorore utrinque coniunctis admittuntur non filii filiorum.in consi.119.nu.1. fol.58

Filii appositi in conditione expressa uel tacita an intelligantur substituti.in consi 86.nu.8. fo.41

Filii intelliguntur positi in conditione in substitutione si quis decesserit sine filiis.in consi.259.nu.7. fo.120

Filii quando ponuntur in conditione tacita uel expressa nihil uidetur eis relictum in consi.14.nu.2. fo.9

Filii fraudem creditorum an possint matri alienanti consentire in consi.198.nu.4. fo.96

Filii prohibiti alienare ante certum tempus an possint saltem ante idem tempus alienare usque ad legitimam.in consi.32.nu.2. fo.155

Filii censentur instituti generaliter in omnibus licet post legata relicta dicatur in aliis filios instituo, & quæ sit eorum legitima in consi.157. nume.1. fo.84.

¶ Fiscus non succedit in bonis postea quæsitis.in consi.56.nu.2. fol.27

Fiscus licet succedat deportato intelligitur in perfectè quæsitis.ibi. nu.3

Fiscus tenetur satisfacere creditoribus condemnati de bonis confiscatis in loco condemnationis sub consi.9.nu.2. fol.5

¶ Forensis posidens bona in aliquo territorio potest uti statuto illius territorii disponente circ. præscriptionem nisi statutum specifice disponat in personas subditas in consi.10.nu.2. fo.6

Forenses qui ad certum locum gratia ibi perpetuo habitandi uenerunt statim ad onera eiusdem loci tenentur.in consi.456.nu.1. fol.2.

Forensis delinquens in loco secundum quæ statuta puniatur.in consi.432. nume.4. fol.223

Forensis non gaudet beneficio statuti ciuitatis a qua est forensis in consi. 156 nu.2. fo 74

Pacta communitatis facta cum forensibus de nouo ad habitandam ciuitatem uenientibus quomodo intelligantur non posse tolli per statutum,quia sit ius quæsitum ipsis forensibus.in consi.284. nu.1. fo.139

Forum

¶ Forum quis fortitur triplicitet in loco, & de dictione quod ubique possit conueniri. in consi. 103. nu. 4. fol 99

¶ Fratres habentes bona communia. an dicantur focii si lucrum nō communicans inter se de negotiis suis. in consi. 242. nu. 1. fo. 112

Fratribus minoribus qui dotarunt sororem ultra modum & ultra legatum pro dote a patre factum quomodo subu.niatur. in consi. 468. numero 3. fo. 239

Fratrum unus si accipiat pecunias alicuius communis quod si non probatur uel societas uel quod pecuniae sint uersae in utilitatem omnium ille solus tenetur. in consi 68. nu. 1. fol. 32

Frater an possit esse testis pro fratre. in consi. 19. nu. 5. fo. 12

Fratres plures negotiantes in apotheca tacite uidentur societatem communi casse, & ita lucra debent inter se diuidi etiam si pecunia erat unius tantum. in consi. 340. nu. 1. fo. 185

Frater minor an debeat participare de lucro etiam pro tempore quia nihil faciebat in apotheca. ibi. nu. 3.

Frater habens bona communia cum sorore quando ipsam simpliciter dotat uidetur dotare de bonis ipsius sororis, & ideo non potest pactum aliquod uel legem dotis dicere. in consi. 352. nu. 1. fol. 186

Frater an teneatur alere sororem & etiam dotare. in consi. 430. nume. 4. fol. 215.

Fratres tantum utrinque coniuncti admittuntur cum parentibus. in consi. 422. nu. 4. fo. 215

Fraternitas inter aliquos qualiter probetur. in consi. 150. nu. 1. fo. 71

¶ Fraus presumitur ex eo quod quis eo die quo acceptat compromissum laudat etiam. in consi. 68. nu. 2. fo. 32

¶ Fructus ex quibus annua pensio prestari debent non sunt obligati pro ea nisi in causa alimentorum. in consi. 339. nu. 4. fo. 179

Furatur tascam cum duobus milibus denariis si fuit punitus solum pro mille & deinde constet quod fuerint duo millia non potest amplius puniri quia unicum furtum est, sed grauius ratione summe maioris, & maxime cum in inquisitione dictum fuit furatur est tascam cum mille & ultra. in consi. 18. nu. 1. fol. 11

Et an possit agere ciuiliter. ibi. in fine. uide ibi. nu. 3.

De litera G.

GAbella de una re semel tantum est soluenda. unde si portio olei gabellati detur facienti oleum non est de ea soluenda gabella. in consi. 456. nu 3. fol. 232

Gabella si ex forma statuti de diuisione non soluitur, sed de uenditione quod de adiudicatione necessaria facta socio habenti rem ipsam communem licet sub specie uenditionis non debet solui gabella. in consi. 144. nu 1. fo. 68

Stante ordinatione quòd res & merces quae portantur de loco ad locum eiusdem comitatus non sint subiectae datiis & gabellis, talis exceptio trahitur etiam ad locum qui non simpliciter est de illo comitatu, sed secundum quasdam conditiones & pacta. in consi. 293. nu. 1. fol. 149

Si in pactis loci adherentis apponatur quòd dicti homines teneantur soluere ordinatas gabellas de mercibus & uictualibus intelligitur de gabellis quas ueri subditi etiam soluere tenentur. ibi. nume. 2. & 3.

Gabella an debeat solui stante reformatione quòd ea omnibus scripturis priuatis in quibus partes se subiiciunt officio mercantiae soluatur gabella sicut si essent publica instrumenta &c. in consi. 22. nu. 1. fo. 14.

Stante ordinatione ciuitatis quòd de qualibet appellatione soluatur certum quid si in uno instrumento fiant plures appellationes à diuersis personis quarum interest in tota summa quilibet tenetur ad soluendum illud certum quid. in consi. 94. nu. 1. fol. 46

Castellionenses subiecerant se florentinis cum quibusdam pactis quorum uirtute per. 30. annos non soluerant gabellas & onera nunc autem grauabuntur. Quaeritur an spacio. 30. annorum libertas non soluendi collectas sicut filius per longum tempus liberatur a patria potestate. in consi. 314. nu. 1. & 2. fo. 162

¶ Generalis promissio uel statutum non refertur ad prouisum specialiter uel statutum. in consi. 21. nu. 2. fol. 13

¶ Gesta per eum qui me sciente & patiente negotia gerit teneor ratificare ac si mandatum dedissem. in consi. 1. nu. 1. fol. 1

Et non solum contractus sed quaelibet pacta in eis apposita maxime cum non redundet in meum damnum, sed sunt communia. ibi. nu. 2.

¶ Glo. auctoritas quanta sit in negotiis forensibus. in consi. 259. nume. 3. fol. 125.

¶ Gradus quando computentur de iure ciuili & quando de iure canonico. in consi. 422. nu. 3. fol. 215

Quae praerogatiua sit potior an gradus an uero ordinis. in consi. 361. nume. 6. fol. 160

¶ Gratia prorogans quando censetur eadem cum prorogata. in consi. 281. nu. 12. fol. 136

Gratiam promissiuam habens super beneficio non efficitur incapax gratiae, expectatiuae si prima promissiua non ualet. in consi. 245. numero 2. fo. 183

Gratia facta alicui cum tempore puta trienni si pluries tempus prorogetur antequam finiatur non dicitur noua gratia uel nouum priuilegium: sed semper remanet idem quòd multis similibus comprobatur: & ideo acta dicuntur uirtute semper primae gratiae licet sint infra tempus additum in principio. in consi. 390. nu. 1. fol. 2[illegible]

¶ Guarcorgia quid sit. in consi. 260. nu. 4. fol. 121

De litera H.

HAeres pro dimidia qui adiuit hereditatem sine beneficio inuentario tantum tenetur legatariis pro dimidia quando bona haereditatis non sunt soluendo, & si alia partes deficiat per repudiationem non accrescit inuito ita ut teneatur, immo potest & partem suam quam iam adierat repudiare. in consi. 323. nu 4. fo. 168

Haeres detrahit quòd sibi debetur à defuncto quando est grauatus restituere licet per aditionem confusae sint actiones. in consi. 388. nu. 2. fol. 201.

Heres qui semel fuit an possit directo desinere esse haeres propterea quòd non obedierit iussis testatoris & conditionibus appositis in institutione. in consi. 259. nu. 1. fol. 12[illegible]

Heres sciens hereditatem sibi delatam transfuerit ius deliberandi ad suos heredes si decedit infra annum. consi. 165. nu. 2. fol. 77.

Propter inobedientiam haeredis non parentis conditionibus dicentibus quòd esset haeres si & inquantum habitaret in domo testatoris haereditas in alium ipso iure transfertur & prima institutio efficitur caduca. ibi. nu. 2.

Haeredi minori uel eius filio non obedienti dictis conditionibus an detur restitutio in integrum & quid in ecclesia aduersus delictum suo praelati. ibi nu. 8.

Heres tutoris tenetur reddere rationem administratae tutelae: & si petat aliquid ab eo cui erat ratio reddenda ante, & quando possit opponi compensatio de administratis contra haeredem tutoris petentem. in consi. 371. nu. 1. fol. 194

Verum alter ex contrahentibus possit reuocare bona ab instituto extraneo tanquam hypothecata sibi in obseruantiam conuentionis & operes certus de mente testatoris debet eam obseruare licet non possit ex eius uerbis apponere. in consi. 325. nu. 5. fol. 170

Haeres si soluerit quibusdam ex legatariis plene an & inquantum praeiudicet sibi quo ad alios. in consi. 212. nu. 4. fol. 102

Heredes mariti tenentur restituere illud plus quod ex dote perceperunt ultra alimenta. in consi. 11. nu. 5. fol. 6

Haeres qui partem debiti petit pro parte solum tenetur cauere solenter de indemnitate quo ad alios cohaeredes. in consi. 359. nu. 2. fo. 190

Haeres uolens excludere legatarium rigore prioritatis uel posterioritatis debet eam probare. in consi. 197. nu. 3. fol 96

Haeredi imputatur in trebellianicam quicquid habet de haereditate. in consi. 137. nu. 2. fol 65

Heres institutus si sit rogatus restituere totam haereditatem pauperibus non uenit dimidia quae codicillis fuit adempta. ibi. nu. 3.

Haereditas potest dari & adimi codicillis ubi solennitas iuris positiui est remissa. in consi. 93. nu. 7. fol 46

Haereditas non adita non transmittitur nisi ad descendentes. in consi. 129. nu. 3. fo. 62

Haereditate adita bona sunt haeredis non defuncti, & ideo curator datus bonis per iudicem tanquam uacan. non ualet: nec per talem petitionem de curatore dando facta per substitutum inducitur fideicommissi repudiatio. in consi. 393. nu. 1. fol. 202

Quo tempore debeant uires haereditatis fideicommissariae inspici quando agitur de bonis eius alienandis pro dote data uel restituenda. in consi. 219. nu. 2. fol. 104

Haereditas descendentis ad ascendentes non adita non transmittitur. in consi. 201. nu. 3. fol. 98

¶ Hypotheca quam fideiussores habent in bonis debitoris soluitur & extinguitur quo ad ea bona quae dantur insolutum ipsi creditori, & eorum respectu non potest creditori opponi exceptio quod non possit cedere actiones. in consi 317. nu. 3. fol. 164

Non creditur dicenti se per prius aliquam rem hypotechasse alicui quam secundo habenti etiam ab eo causam etiam si eius scriptura sit recognita in iudicio. in consi. 134. nu. 1. fo. 63

Hostis ille dicitur cui ciuitas bellum indicit. in consi. 417. nu. 2. fol. 219

De litera I.

IGnorantia affectata & scientia equiparantur. in consi. 296. num. 2. fol. 150.

Ignorantia contrahentium non debet esse captiosa illis qui nullam causam dederunt errori consi. 104. nu. 3. fol. 50

¶ Imbreuiatura notarii si publicetur per alium notarium adhibita causae cognitione per iudicem licet non haberet subscriptionem facit fidem inter citatos, nec hoc casu generalis commissio iudicis sufficit. in consi. 292. nu. 5. fo. 148

¶ Impeditus ex iusta causa intra primas dilationes si noua dilatio non detur ad producendum testes & ad opponendum potest legitime appellare: & quot dilationes dentur. in consi. 335. nu. 1. fol. 175

Impeditus infra primum annum ad prosequendum appellationem qua licet debeat habere biennium, & quantum tempus impedimenti sufficiat, & quae causa. ibi. nu. 5.

De impedimento publicae honestatis. in consi. 278. nu 6. fol. 132

¶ Imperator electus potest ante coronationem concedere priuilegia imperialia & alia facere quae pertinent ad imperatorem. in consilio 178. nu. 2. fol 85

Incapacitas quae inspiciatur in implenda conditione. in consi. 5. nume. 3. fol. 3.

Et an imputari possit haeredi non implendi conditionem cum incapax est legatarius legati. ibi. nu. 4.

¶ Incolae noui quid consequantur propter adequationem factam ueteribus & originariis ciuibus. in consi. 284. nu. 2. fo. 139

Indefinita aequipollet uniuersali quando est eadem ratio omnium indefinita comprehensorum consi. 153. nu 3. fol. 73

¶ Infamia facti quos effectus habeat. in consi. 468. nume. 2. uer. illud autem constat. fol. 238

Infamia an repellat quem ab officiis pub. in consi. 180. nu. 3. fol. 87

¶ Inhibitio facta per unum ex coniudicibus non potest per alium reuocari. in consi. 225. nu. 2. fol. 105

Inno-

¶ Innocentia Testes alias inhabiles admittuntur quando agitur de probanda innocentia in consi.274.nu.3. fol.129

¶ Inquisitio. Balia data aliquibus inquirendi super contractibus usurariis sine illicitis non possunt inquirere de eo contractu per quem aliquis dedit quartam partem molendini pro solutione annua trium saccorum frumenti, nec ex eo quòd aliquis dedit pecuniam nullo tempore restituendam pro certo quid annuo, sed bene possunt cognoscere de locatione facta ex qua nulli fructus percipiuntur tanquam ille contractus sit illicitus. in consi.102.nu.1.& 2. fol.49

¶ Insinuatio an & quando requiratur in donationibus propter nuptias, & utrum possit per partes cum iuramento insinuationibus renunciare, & quid de donatione ob causam meritorum, & an computetur in legitimam donatio. in consi.346 nu.4. fol.183

¶ Instantiæ causæ appellationis prorogatio potest fieri per iudicem cum causa. in consil.141.nu.5. fol.67

¶ Instrumentum faciens mentionem de alio quando probet licet illud non exhibeatur. in consi.139.nu.3 fol.66

Instrumenta donationis non probant intentionem filii legitimati nisi producatur instrumentum legitimationis. in consi.453. numero 3. fo.232

Instrumenta confecta a notario infami qualiter tollerentur. in consi. 29.nu. [illegible] fol.12

Commissariis facientibus mentionem de instrumento additionis in suis actis non creditur nisi totum instrumentum [illegible], & an instrumentum inter alios actum probet quem adiuisse hæreditatem. in consi. 430.nu.3. [illegible]

Instrumentum factum in longinquis regionibus qualiter probat. & ubi triplex habetur opinio. in consi.399.nu.1. fol.203

Instrumentum sententiæ quomodo non probat inter alias personas. in consi.281.nu.10. fol.136

Instrumenta an habeant uim sententiæ. in consi 91.nu.8. fol.44

Instrumentum debiti habens purum & efficax licet fecerit compromissum propter quod spectetur diminui uel aliquid innouari pendente tamen compromisso potest petere executionem instrumenti. [illegible] consi. 429 nu.1 & 2. fol.220

Instrumentum antequam declaretur an sit liquidum quod ex eo possit fieri captura personæ. in consi.[illegible]3.nu.[illegible] fol.[illegible]

Instrumentum notarii creati ab inferiore a principe non facit fidem extra eius territorium, & sententia sine processu est nulla, uel si processus est ineptus est retractanda. in consi.402 nu.3. fol.205

Instrumenta licet non ualeant, tamen per testes probari potest quod actum est nisi scriptura requireretur. in consi.44.nu.1 fol.23

Instrumentum scriptum mano tertii & subscriptum manu notarii quæ requirantur ad hoc quod faciat fidem. in consi.209. nu.1. fo.[illegible]

Instrumentum falsitas qualiter probetur. in consi.372.nu.1. fol.194

Instrumentum non uitiat mala grammatica in consi.309.nu.2. fol.160

Instrumentum inter alios confectum aliis præiudicare non potest nec probat contra alterum. in consi.139.nu.4. fol.66

¶ Institutus si sit qui ueniebat ab intestato filia non agit ad supplementum & quid si habeat legitimam ex bonis matris. in consi. 196. numero 4. fol.95

An per ista uerba, uolo relinquere hæreditatem meam hospitali uel uolo quòd sit hæres, inducatur institutio. & quid si notarius non potuit scribere. & quid si solum mulieres fuerunt testes. & quid si quo ad legata retulit se testator ad cedulam. in consi.457.nu.2. fol.233

¶ Intellectus ad l. si infanti. C. de iure delib. an auus ex priuilegio illius l. habeat hæreditatem nepotis existente matre in medio. in consi.408. nume.2. fol.208

De intell. c. ea insinuatione. de iurepa. in consi.432.nu.3.

Intellectus singularis ad l. cum hereditate. ff. de acqui. here. & bona cautela pro euitandis oneribus creditorum hæreditariorum. in consi. 322.nu.5. fol.169

Intellectus ad l. precibus. C. de impub. & aliis substitu. in consi.303. numero 5. fol.158

Intel. ad l. 1. C. quando prouo. non est necess. in consi.258. nu.2. ver. nam posito quòd ille. fol.120

Intellectus ad l. fideicommissa. §. 1. cum ibi no. per Bar. ff. leg. 3. in consi. 308.nu 3. fol.159

Intellectus ad aut. ex testamento. C. de secund. nup. in consilio 351. numero 2. fol.117

De intellectu qui uitiat. in consi. 430. nume.3. uer. secundo sequeretur. fol.222.

Intellectus ad l. si quis ex aliena. cum si. de iudiciis. ubi in dubio debet quis comparere. allegan. priuilegium suum. in consi.431. nume.6. fol.223.

Intellectus ad clemen. unice. de causa pos. & proprietatis. & de opi. can. & legistarum admuicem contrariantium in consi.278. numero.2 fol.132.

Intellectus ad l. 2. §. præterea. ff. de separa. in consi. 316. numero 2. & 3. fol.164.

Intellectus ad c. si motu proprio. de præben. lib. 6. in consi.315. nume.4. fol.163

Intellectus ad l. cum tale. §. rescriptum. ff. de condi. & demonstra. in consi.301.nu.1. fo.154

Intel. ad l. uentri. §. in bonis. ff. de priuil. cred. in consi.286.nu.4. fo. 143

Intellectus ad §. si filius. l. papinianus. ff. de inoffi. testa. in consi. 171. numero 2. fol.80

Intel. ad c. ad apostolicam de simo. in consi. 362.nu.2.&.2. fol.191

Intellec. ad l. 2. C. arbi. tut. in consi.177.nu.4. fo.84

De materia aut. bona damnatorum. C. de bo. damna. pulchre. & de intellectu l. 1. ff. co. de bo. damna. in consi.171.nu.5. fo.80

Intel. ad c. cum ordinem de rescriptis intelligitur ut ibi in uersi. in quantum uero. in consi.3.nu.5. fol.3

Intellectus ad l. Lucius cum glo. de hære. inst. [illegible] uideantur substituti tacite per illa uerba si titius decedat sine liberis substituo gaium in consi 411.nu.5. fo.208

De intel. c. ea [illegible] de iurepa. in consi 362.nu.2. fo.190

Intel. ad l. [illegible] §. familiæ. ff. de publi. ubi dominus tenetur ex delicto sui officialis. in consi.423.nu.6. fol.217

De intel. c. cum olim de priuile. & l. si possessionis. C. de proba. in consi. 371.nu.2. uers. ex [illegible] apparet. fo.[illegible]

Intellec. ad §. con[illegible] ff. ad tertul. in consi.14[illegible] nu.[illegible]. fo.[illegible]

Intel. ad l. hac edictali. C. de secun. nup. in consi 192 nu.[illegible]. fo.[illegible]

Intellectus ad l. si quis in tantam. C. unde ui & [illegible] ff. quod metus causa. & similium. in consi 4[illegible].nu.4. fol.205

Intel. ad l. uel singulis. ff. de uulg. & pup. [illegible] in consi 405 nu 2. fo.206

Intellectus ad l. si unquam. C. de reuocan. dona. & an habeat locum in donationibus causa mortis. in consi.435.nu.[illegible]. fol.2[illegible]

¶ Interlocutoria postquam est executa non potest reuocari. in consi. 183.nu.3. fo 90.

Interlocutoriæ duæ si proferuntur per iudicem quæ debent attendi. in consi.91.nu.11. fo 44

Appellans a grauamine expressæ interlocutionis debet infra decem dies, & quid sit expressa interlocutoria. in consi. 335. nu 3. fo.175

Appellatur a grauamine interlocutione facta etiam post decem dies, & quæ sit tacita interlocutoria. ibi.

Quando appellatur ab interlocutoria tacita continente aliquam declarationem similimodo tacitam quæ est tertia species interlocutoriarum. ibi.nu.5.

Nota [illegible] differentia inter expressam & tacitam interlocutoriam. in consi 33[illegible] nu 6. fol.176

¶ Interdicta recuperandæ & retinendæ possessionis sunt contraria sicut recuperandæ [illegible] cum interdicto retinendæ, & ideo eorum cumulatio reddit processum nullum in consi.402 nu.1. fol.205

¶ Interpretatio sumenda est per quam euitatur absurditas. in consi.473 nume.2 fol.240

Ad interpretationem rescripti seu priuilegii per quam modificatur uel corripitur rescriptum debent citari hi quorum interest talem modificationem non fieri. in consi.338 nu.1.&.2. fol. 178

Et [illegible] interpretatione rescriptorum. ibi. nu.2.

¶ Interusurium medii temporis non consideratur hodie, quia est usura. in consi 234.nu.2. fol.103

¶ Inuentarium non faciens an perdat trebellianicam. in consi. 388. numero 5. fo.201

Inuentarii beneficium an prosit post aditam hæreditatem si postea fiat post aditam in consi.275.nu.1. fol.129

An & quando quis adeundo sine protestatione conficiendi inuentarium uideatur sibi præiudicare ita ut non possit postea conficere. ibi. numero 2.

Inuentarium facere quando possit cogi hæres. in consi. 366. numero 3. fol.193.

Inuentarii confectio prodest etiam in legatis ad pias causas ne hæres teneatur ultra uires. in consi.212.nu.1. fol.102

¶ Inuestitura in qua dominus non reseruat sibi ea quæ uasalli solent domini præstare an ualeat. in consi.312.nu.1. fol.161

Si in secunda inuestitura apponatur aliqua clausula quæ immutet naturam primæ an ualeat, & an procurator in hoc præiudicet domino feudatario, & an dominus directus eo inuito possit mutare dicti feudi naturam. ibi.nume.2.

An de duabus inuestituris diuersis prior an posterior sit attendenda & reliqua. in consi.472.nu.4 & 5. fol.235

Inuestituræ tenor in materia feu. in primis attendendus est. in consi.176. nume.1. fol.83

Ex [illegible] si masculis descendentibus ab uno inuestitorum in feudo aoti[illegible] quo[illegible] admittitur fœmina. ibi.nu.2.

Item de duabus inuestituris tenor prioris semper est attendendus. ibi. nume.3.

¶ Iudex quando teneatur sequi consilium sapientis. ibi. uide. in consi.6. nume.[illegible] fol.4

Et an si consilium sit petitum ultra formam datam a statuto possit iudex de [illegible] partium sequi ipsum consilium extra formam obtentum & conclud[illegible] ibi.nu[illegible].

Iudex incompetens super aliquam causa[illegible] pronunciat se competentem nec appellatur efficitur competens. in consi.258.nu.1. fol.120

Iudex si pronunciauerit [illegible] & tenutam reuocari. non obstante allegatione partis de legitima causa impedienti potest appellari ex quo pars grauata est, quia non potuit probare. in consi.453 nu.1 fo.231

Iudex adiudicans [illegible] usum uel usumfructum in talibus uerbis quibus apparet [illegible] etiam de proprietate ut [illegible] ualeat con eius proprietatem adiudicasse. in consi.377 nu.1 fol.197

Iudex secularis potest dare curatorem clerico prodigo ratione bonorum quæ subiiciuntur iurisdictioni temporali. quibus etiam possunt [illegible] imponi. in consi.353.nu.1. fol.187

Si bona sunt de una iurisdictione & persona de alia potest uterque iudex dare curatorem & [illegible] locum præuentioni. ibi.nu.

Iudex potest cogere [illegible] agentem [illegible] de expensis soluendis quando non habet peculium id quod multis rationibus comprobatur. in consi 403.nu.1. fo.207

Iudex cum facit decreta præiudicialia pars est uocanda. in consi.21.nu.3. fo.14.

Iudex in terris ecclesiæ qui cognoscit in causa laicali [illegible] foro seculari quæ statuta [illegible] obseruare. in consi 474. nu.2. fo.241

Iudex non debet supplere de facto ubi e[illegible] suppletio tendit ad impunitatem criminis de quo constat. in consi.17.nu.4. fo 12

Iudex

Iudex secularis potest cognoscere de falsitate bullę ex qua sequutus fuit incestus.ibi.nu.6.

Iudex qui non perfectè interrogauit testem iuxta tenorem capitulorum tenetur producenti ad interesse & an sufficiat legere & vulgarizare ea prima quando sunt implicita.in consi.246 nu 3. fol.113

Iudex superior non obstantibus pactis an possit concurrere cum iudice municipali in causis eiusdem territorii . in consilio. 310. numero.1. fol.166

Iudex debet iudicium suum semper cum ueritate conformare: & semper quod est ueritati similius amplecti,& an semper duo testes ad probandum requirantur.in consi.381.nu.1. fo.198

Iudex committens executionem fieri reiectis exceptionibus oppositis uidetur interloqui etiam super exceptionibus quod sint illegitime. in consi 289 nu 5. fo.148

Iudex ad quem appellatum est an possit iudicare super negotio principali priusquam iudicet an appellatio teneat , & si appellatio est nulla utrum pars omittens suas defensiones circa negotium principale sibi preiudicet.in consi 281.nu.5. fol.136

Iudex appellationis sufficit quod per equipollens pronuntiet bene vel male appellatum.in consi.16.nu.6. fo.10

Iudex coram quo productum fuit mandatum vel alia acta deficiente corā successore de nouo producenda sunt.in consi.11.nu 6. fo.8

Duo requisita ad hoc ut ualeat quod iudex agit.in consi. 43 t. nu. 5 ,uer. constat enim. fol.224

Iu lex an quis possit esse & notarius de gestis a se.in consi.84.numero 6. fo.49.

Iudicis pronuntiatio legitimando personam facit illam haberi pro tali. in consi.12.nu.2. fol 7

Iuramentum ex parte iurantis est personale & soli iuranti nocet non alteri consi. 165.nu. 1. fol 77

¶ iuramentum non extenditur ad incogitata nec ad id de quo non est uerisimile fuisse actum si expressum fuisset in consi 386 nu 2. fo.200

Iuramentum in supplementum probationis non debet deferri cum talis unius depositio de eo quod nō expedit nec cum est conclusum in causa nec in causis non parue quantitatis.in consi.59.nu.6. fo.79

Iuramentum utrum ualidet donationes factas a patre filio qui alias fit incapax donationis.in consi.356.nu.3. fol.183

Quomodo debeat peti relaxatio a iuramento allegata patris seductione vt detur actio in patrem ad repetenda bona matris in consi. 174.numero 1.2 &.3. fol.81

Iuramentum super generali quietatione non ligat minorem quominus petat residuum administrationis si fuit erratum in computo siue de iure siue de facto.in consi.353.nu.3. fol.181

Iuramentum est personale ex parte iurantis & nocet soli iuranti.in consi. 300.nume.1. fol.154

Iuramentum habet uim clausulę derogatorię . in consilio 206. num.2. fol.100.

Iuramentum de non donando non impedit donationem sicut nec uenditionem & dominii translationem & testamenti factionem & similes actus,licet incurratur periurium.in consilio 340.nu. 1. fo 179

Si iuro non uendere & postea uendam ualet uenditio.ibi.nu 3.

Iuramentum prestitum contra legem qualiter intelligatur quòd inducat peccatum. & de opi.Bar.super hoc.in consi.190.nu.2. fol 91

Iuramentum in causa matrimoniali non defertur in supplementum probationis in preiudicium secundi matrimonii.in consilio 45. nume. 3. fol.24

Iuramentum in litem non potest deferri contra fideiussorem tutoris rationibus hic in fine.in consi.114.nu.3. fol 60

Iuramētum habet uim clausulę derogatorię,nec tollitur ea forma uerborum qua solent aliæ derogatoriæ clausulę,sed opus est ut fiat mentio iuramenti.in consi.285.nu.2. fol.141

An & quando quis possit uenire contra iuramentum.in consi.371. nu.4. fol 161

Iuramentum prestitum contra publicam utilitatem non ualet etiam de iure canonico in consi.345.nu.6. fol.184

¶ Iurisdictio est penes ciuitatem non penes uillas subiectas:nec uilla habens merum & mixtum imperium potest dici de comitatu.in consil. 85 nu 7. fol.41

Iurisdictionis prorogatio fit de habitu ad actum in consi.84.nu 4. fol.41

Iurisdictio quæ habetur in personam an extendatur etiam ad bona alibi existentia in consi.310 nu.12. fol. 67

Iurisdictio non extenditur a persona ad personam.in consi.3.nu 9.fol.3

Quæ sunt ea quę sint prouinciarum ciuitatum & castrorum;hoc est quā iurisdictionem dare possint prouincię ciuitates & castra.in consi.84. numero 2. fol.40

Iurisdictio quòd coheret territorio quomodo intelligatur.in consilio 203 nu.3. fol.99

Iurisdictio an prescribatur spacio longi temporis.10. anno. & an sufficiat habere titulum ab uno & possessionem ab alio.in consi.444.nu.1. fol.229.

Iurisdictio procogata eiusdem est natura. cum t.consi.390.nu.3 .fo.201

Iurisdictio quo ad aliquos actus non extenditur ad alios . in consi. 10. numero 1. fol.13

¶ Iura duo diuersę naturę quando apud aliquem reperiuntur ille duo ... in personam ... representatiputa ius intrature & ius conductionis in apotheca & ... ypothecā simpliciter non uide tor renuntiare ius ... trature qu... d est separatum a iure conductionis , sed tantum con... uct... nem in consi... 3 nu.1. fol 262

Iure ius quis frequenter priuatur sine culpa sua non tamen sine causa in con... 9 nu ... fol.84

Iuri agend... supplementum legitimę fit prescriptum ,quinquennio in consil. 109.nu. ...& 1. fol.52

¶ Iustitiam qui non potest consequi per superiorem potest propria autoritate sibi administrare.in consi.400 nu.1. fol.104

¶ Ius accrescendi quòd non habeat locum nisi in portionibus omnino deficientibus.in consi.52.nu.2. fol.26

Ius accrescendi non cessat licet filius institutus in certa quantitate illam habuisset in uita patris , quia mortuo patre mutat causam & dicitur habuisse ut institutionis fauore testi.in consi.86.nu.3. fo.41

Ius decimandi an possit præscribi pro parte fructuum etiam si ex conuentione certe decime debeantur.in consi.364.nu.3. fol.191

Ius presentandi non transit in conductorem alicuius uille uniuersalem licet transeat in feudatarium uel emphiteotam & de intellectu c.ex literis.de iurepatro.in consi.361 nu.1.& 2. fol. 190

Ius colligendi aurum & similia acquiritur per longissimum tempus cuius memoria non extat.in consi.354.nu.3. fol.188

Ius retinendi est ius indiuiduum.in consi.231.nu. 1. fol.105

Ius adeundi qualiter transmutetur de patre in infantem filium & de infante in auum paternum in consi.460 nu.3. fol.234

Ius petendi legatum factum filio iure institutionis uel petendi supplementum legitime si erat monachus transit in monasterium episcopo etiam ignorante . nec per ingressum monasterii tollitur suitas & monasterium habetur loco sui heredis.unde hereditatem paternam non gratam filius monachus ignorans transmittit , & abbas potest repudiare legatum sibi factum.in consi.304 nu.3. fol.21

Ius omne potentius est in causa quàm in causato. in consi.119.num.5. fol.61.

Ius pignoris & hypothecæ extinguitur si res hypothecata alii uendatur & illam quiete & pacifice possideat spacio 10.annorum prædicto titulo maxime cum habens hypothecam & emptor sint in eodem territorio.in consi 10.nu.1. fol.6

Ius quæsitum alicui ad certam rem respectu certe artis , puta ius intrature in aliquam apothecam an sit personale:& sic an possit alienari in alium eiusdem artis an finiatur morte in consi 144 nu.1. fo. 112

An & quando possit quis sua autoritate ius facere quando reus & offendens non habet superiorem,in consi 424.nu.4. fol.217

Ius tertii potest allegari quando est exclusiuum iuris agentis pro iure, & a diuersis personis licet uariari.in consi.367.nu.1. fo.193

Ius commune est ius ciuile in terris imperii , in terris ecclesię ius canonicum.in consi.421.nu.3. fo.216

De litera L.

Laici possunt statuere super iuramento per indirectum. in cōsi.315 nume.7. fol.163

Laicus rector hospitalis quibus casibus subest iudici ecclesiasti co. in consi.351.nu.1. fol.186

Laudo probi quid quis digombret & euacuet domum intelliguntur perpetuo non ad momētum . consi.209.nu.1. fo 100

¶ Laudum non apparente compromisso non ualet . in consi.67 nume 6. fol 47

Laudum an reddatur nullum propter ineptitudinem uerborum , & quia de usuris iudicat similia.in consi.260.nu.6. fol. 12

Laudum quod ledit in.6.parte eius quod petitur est iniquum,& retractandum.in consi 466 nu 2. fol 157

Laudum si sit ratificatum per fraudem arbitrorum an possit peti ut rescindatur, & qualiter probetur dolus.ibi.nume.5.

Laudum & compositio facta cum prelato super negotio concernente ecclesiam an dicatur realis ut obliget etiam successores in ecclesia ad obseruandum comprehensa in laudo,in consi.149.nu.1 fol.116

Laudum licet dicatur transactio non tamen proprie est transactio . in consi.49.nu.1. fol.25

¶ Legatum & paterna hereditas acquiritur monasterio personam monachi etiam post ius mortem.in consi.194.nu.4. fo. 50

Legatum si fiat pro aliqua maritanda an censeatur factum pro ea dotanda nei ne.in consi.214.nu.1. fol.108

An si maritetur uiuo testatore per alium uel per se debeat habere legatum.ibi.nu.1.

Legata & fideicommissa ualent rescisso testamento per querelam. in consi.228 nu.2. fol. 26

Legata res partim testatoris partim alterius si sit quo tempore dominium rei legatæ transeat in legatarium. in consi. 14.nu.1. fol.111

In hoc casu quomodo sit formandus libellus:quomodo fructus sint soluendi.ibi.nu.5.

Legatum si cui relinquitur si ab heredibus tertius non petierit:quia testator ei debet non consequitur legatum nisi caueat quòd tertius non petet etiam quòd ille tertius iam remiserit.in consilio 89. nume.1. fol.91

Legatum quando sit consanguineis quomodo intelligatur tale relictum, & an omnes de familia ueniant ad utilitatem legati.in consi.384.nu. 1.& 3. fol.199

Legatum quando sit quibuslibet de familia an omnes quotquot erunt uenient ad tale legatum insolidum.ibi.nu 2.

Et quid si filius sit institutus heres & grauatus tali legato & quid si sit institutus extraneus: & usque ad quem gradum admittantur cognati. ibi.nume.3.

Legatum factum filiis & heredibus alicuius requirit quod sint filii & haredes.in consi. 7.nu 9. fol.38

Legatum factum filiis testatoris decederent simili modo sine filiis an habeat locum uno cum filiis decedente.in consi.303 nu.4. fol.56

Legatum si fiat filiis , & haredibus an sufficiat filios esse licet non heredes.ibi.nu 5.

Legatum si fiat respectu certi operis edificandi si non reperiatur tantum in bonis quid fiet de legato,& an conuerti debeat in alium usum

de uoluntate executorum qui testatore adhibiti fuerant operi faciendo.ibi.nume.6.
Depositio de tempore diuerso a tempore testamenti non uitiat legatū. in consi.197 nu.2. fol.95
Legatum si fiat filiabus sub conditione dum nubent,& si masculus nō succedat institutus secundum mentem testatoris an adueniente conditione prima nuptiarum debeatur legatum si secunda conditio adhuc pendeat.in consi 309.nu.1.& 2. fo.160
Legatum factum filiabus quæ nuptæ non erunt tempore mortis an comprehendant uiduas.ibi.nu.3.
Legatum factum uxori in tantum inquantum abstinuerit a secundis nuptijs si ea moueatur in statu uiduali legatum remanet penes hæredes ipsius,quia non potest amplius resolui in conditionem.in consi. 452.nu.1. fo 231
Legatum factum uxori de alimentis honorificis in domo testatoris debetur causa distinctionis,de qua ibi.in consi.167.nu.1. fol.78
Legatum eidum factum pinguius si in domo stare non poterit cum filijs si culpa filiorum uel uxorem filiorum uel alia iusta causa habitare nō possit legitimos debetur,& ille uel illi cuius uel quorum causa est quòd habitare non possit in domo tenetur & tenentur cohæredibus ad non nem damnum & interesse.ibi.nu.2.
Legatum factum filiabus pro dote est conditionale si nubant, ideo mortuæ ante nuptias ad suos hæredes non transmittunt,nec reijcitur onus ueluti de legitima quando ex forma statuti excludebantur ab intestato.in consi.323.nu.1. fo.168
Legatum pro dote an dicatur proprie dos ita ut gaudeat dotis priuilegio.ibi.nu.2.
Legatarius utrum currat cum alijs creditoribus hæredis in bonis ipsius hæredis si adijt hæreditatem sine beneficio inuentarij, quia sic statutum præcipit ut non prosit talis confectio.ibi.nu.3.
Legatum factum a debitore creditori an & quando ualeat.in consi.166. nume.3. fol.124
Legatum quando sit familiæ quomodo intelligatur tale relictum. in consi.384.nu.2.& 3. fo.199
Legatum si fiat de certo fundo ut si t cape la de fructibus dato executo rie non potest prælatus ecclesiæ in qua debet construi capella petere fundum sibi assignari.in consi.187.nu.1. fol.91
Legatum usumfruc.quando cadat.in consi.280.post nume.2.uer.nec obstant. fol.133
Legati translatio censetur fieri cum onere nisi sit translatio inutilis.in consi.327.nu.2. fo.171
Legatum acceptans ex testamento patris non renuntiat legitimæ quatenus excedit legatum,& quod aliàs debebatur non computatur in legitima.in consi.391.nu.2. fo 202
Legatum factum a debitore creditori an ualeat.in consi.73. numero 3. fol.36.
Legatarius non tenetur ad onus iniunctum legato si testator soluit . in consi.86.nu.11. fol.42
Legatum cum onere si fiat caducum accrescit cum onere si incipit ualere & deinde deficiat reuertitur sine onere.in consi.378. nu.1.fol.193
Legatorum possessionem quomodo sine autoritate hæredis liceat apprehendere.in consi 396 nu.3. fo.203
¶ Legatarijs incumbit onus probandi plura bona fuisse in hæreditate quàm in inuentario exprimatur.in consi.212.nu.2. fo.102
Legatariorum iuramento an stetur si bona descripta non extent & dubitetur de eorum ualore. ibi.nu.3.
Plures uocati ad legatum per uerbum collectiuum habent uiriles portiones si distributiuum uerbum subiungatur,puta cuilibet eorum &c. in consi.276.nu.3. fo.131
Legatarij coniuncti primo re & uerbis admittuntur uiriliter ad portionem deficientis etiam quod aliqui eorum secundo loco pluribus coniunctionibus coniungantur , quia primo attenditur . ibid. numero 4.
Legatarius in testamento an possit esse testis.in consi.19.nu.6. fol 12
Legatus uel ambasiator qualiter habeat ius prouocandi domum,& quas cautiones præstat,& de stilo curiæ.in consi 398 nu.2. fo 204
Legitima matris qualiter detrahatur & ex quibus bonis quando filius erat grauatus restituere per fideicom.patrus suo.in consi. 417. nu. 2. fol.213.
Legitimæ supplementum quod tanquam ius reale sequitur res hæreditarias potest deduci de legato facto ecclesiæ. ibi.nu.4.
Legitima debet detrahi uiri boni arbitratu,ideo filia non debet habere unum castrum pro legitima , quia uidentur ad masculos pertinere ut salua sit familiæ dignitas. in consi.376.nu.3. fol.19d
Legitima an cadat in fideicommissum in consi.380.nu.1. fol.194
Legitima filij ad sciendum quanta sit non computantur fœmine exclusæ per statutum quibus si legetur tale legatum computatur in legitimam filij & ipsam minuit.in consi. 52.nu 1. fol.2d
Legitima matris & filiorum potest in totum tolli per statutum sicut & minui. in consi.173.nu.6. fol.83
Legitima est portio debitæ successionis.ibi.
Legitimā portio an debeat relinqui iure institutionis. & an causa ingratitudinis debeat nominatim in testamentis inseri . in consi. 278.post nu 2.uer. nec rursum. fo.126
Legitima si filio fuit assignata in uita patris & ipse dolo uel culpa consumpsit sibi amplius non debetur. in consi. 80.nu.3 . fol.39
Iuramentum quòd quis præstat de non retinenda sua legitima an ualeat & cui talis legitima applicetur & an ualeat fideicommissum factum de dote ultra legitimam. in consi.346.nu.7. fol.183
Efficacius debetur filijs portio de qua statutum disponit quàm legitima naturæ iure debita,quia hæc potest dissipari in uita , illa autem minime.in consi.442.nu.3 . fol.227
Legitima quid sit.in consi.29.nu.6. fol.18
Leh timam an possit petere filius repudiata hæreditate paterna.in cōsi. 297.nu.5. fol.152
Legitima qualiter computetur.& an grauatus per fideicom.si alienet alienata sibi quartam computet.in consi.409 nu.1. fo.239
Legitima & trebellianica si non sufficiunt ad dotem filiæ saluo eius honore quid iuris.in consi.388.nu.6. fol 201
Legitima qualiter detrahatur cū bona alienantur.in consi. 77.nu.2.fo.37
Parentes an per pactum possint præiudicare filijs in legitima in consi. 332.nu.2.uer.sed de tertia. fol.186
¶ Legitimatus filius exclusio agnatis an succedat in feudo auito & paterno maxime quando in legitimatione dictum est quòd succedat in feudo in consi 462.nu.2. fol.235
An in tali legitimatione si citandus agnatus qui erat successurus & quādo citandus sit & quando debeat consentire. ibi.nu.3.
Legitimati per subsequens matrimonium quòd excludant filias fœminas in consi.180. nu. 4. fo.88
Legitimandi licentia generaliter data comiti non extendatur ad aditionem hæreditatis extantibus legitimis.ibi.nu.1.
Legitimatus an excludat substitutum.in consi.32.nu.2. fol.18
Legitimatus quando excludat substitutum.in consi.180.nu 4. fol 87
Legitimatio an possit in alieno territorio expediri. in consi. 353.num.2. fol.187
¶ Lex quintus ff.de dona. inter uir.& uxo.loquitur constante matrimonio.in consi.397.nu.3. fol.204
Lex qui ultimo. ff.de pœnis.an sit hodie correcta. in cōs. 438.nu.1.fo 226
Lex iubemus C.de testa.in quo corrigatur.in consi.93.nu.4. &.7. fol.46
Lex debet esse rationabilis & unumquodque uerbum legis debet esse cum ministerio aliquid operandi.in consi.150.nu.3. fol.71
Lex loquens per uerbum præteriti temporis an trahatur ad futurum & de uerbo citra & quædam de pijs causis ut earum fauore fallineatur ordinatio contra ius commune.in consi.315.nu.3. fol 163
Lex ubi considerat duas causas impeditiuas licet esset una si remanet altera remanet etiam impedimentum.in consi.422.nu. 4.uer. ad prædicta facit. fo.216
Lex loquens in uno casu nō extenditur ad alium similem quando induci tur correctio legis .in consi.442.nu.6.uer.restat.nunc. fol.227
Legis sensus contrarius non est assumendus quando alteri legi contradiceret uel ipsam corrigeret.in consi.184.nu.3. fol.90
Lex imperialis permittens usuras non ualet. in consi.302. nu.4. fo.911
Legem qui potest facere contrahendo absque solemnitate requisita uidetur illam tollere.in consi. 20.nu.7. fol.12
Lex una licet plures summas & diuersa capitula contineat lex est tamen & non plures in consi.233.nu.1 . fol.108
Quod lege noua specialiter expressum non est an credendum sit sub antiquis regulis & legibus relictum esse.in consi.278.numero 2.uers.nec rursum. fo.12d
Leges imperiales ligant etiam eos qui de facto non obediunt imperatori.in consi.171.nu.2. fol.80
Legis una particula declaratur limitatur & restringitur per alias præcedentes & sequentes. in consi.258.nu.2. fo.120
Lex una in dubio non debet diuerso iure censeri.ibi.
¶ Libellus contrarius certus & ineptus an procedat. in consi.65.nu.1.fo.30
Libellus qualiter dicatur contrarius incertus & ineptus.ibi
Et cum ponitur in libello quòd maritus adulteratur & tenet concubinas tendit ad separationem thori & plenam restitutionem dotis,& cū ponitur quòd uergit ad inopiam & uadit per mare concluditur ad consignationem dotis,& cum ponitur quòd fuit expulsa de domo mariti uel male tractatur uidetur petere alimenta ibi nu.3.
In libello non est necesse facere mentionem de tempore legati facti & petiti, & tamen fiat necesse habet probare nisi sit clausula non se astringens &c.in consi.36.nu 1. fol.19
Libellus obscurus quando possit per hæredem declarari.in consi. 148. numero 3. fol.70
Libellus calumniosus qualiter non admittatur . item quòd non cogitur quis admittere socium cum quo rixa timeatur. in cōsi.179.nu. 7.fo.8d
Libelli uerba in quo dicitur peto iure quasi dominij intelligantur dominij in consi.445 .nu.3. fo.229
Liberi quando apponuntur in conditione sine expressione nominis hæreditatis non requiritur quòd sint hæredes necesse possint . in consi. 411 nu.4. fol.209
Liberatio facta uni ex correis & an quando prosit alteri,& quid si fiat cū reseruatione solidi.in consi.459.nu.1. fol.233
Quando duo obligantur successiue unus post alterum liberatio unius nō prodest alteri etiam per indirectum exceptione cedendarum actionum.ibi.nu.2.
Libertatis titulus minus ualidus an cōfirmetur tempore.in consi.314 numero.2. fol.162
Asserenti creditur de licentijs quæ non tendunt in præiudicium alicuius. in consi.13 nu.2 fol.8
¶ Licentia faciendi aliquid potest concedi per literas.in consilio .13. numero.3. fol.8
Licentia concessa de capiendo debitore obligato ad diem elapso eo die non extendatur ad debentem soluere ex præcepto iudicis cum die eo etiam elapso.in consi.321.numero.1. fol. 168
¶ Liquidatio non fit nisi parte præsente uel citata.in consi 91. numero.6. fol.44.
¶ Limitate disposita idem est quod limitate disponere.in consi.83.nu.5 fol.41.
¶ Litera testimonialis potestatis an probet aliquem esse notarium ,& an plurium sigilla requiratur. in consi.393.nu.2. fol.203
Literæ dicuntur surreptitiæ si contractus iurati non fiat mentio in supplicatione.in consi.288.nu.4. fol.144

¶ Litigiosa res quòd non potest emi quomodo intelligatur. in consi.296 nume.8. fol.151

¶ Litis contestatio fieri debet eo contra quem libellus dirigitur non cum tertio pro suo interesse comparente.in consi.191.nu.1. fol.147

¶ Locatio facta a prelato qualiter etiam ualeat ut successor ibi stare teneatur.uide in uerb.breuiter.infra proxime.in consi. 2.nu.3. fol.2

Locatio ut super opere faciendo contrahatur tria requiruntur res solita locari.persona solita locare,operas merces in pecunia numerata,aliae est contractus innominatus.in consi 365.nu.2. fol.192

Locatio si sit facta ad certum tempus per gerentem negotia mea & ego pensiones recipiam & pactis appositis aquiescam finito tempore locationis ille qui conduxit uidetur a me tacite renouellitus non a gestore meo quòd nota. in consi.1.nu.3. fol.1

Locare vel arendare nihil aliud est quàm fructus rei uendere. in consi. 362.nume.8. fo.190

Locatio facta ad nouennium non dicitur facta ad longum tempus nec ad non modicum.in consi.4.nu.3. fo.3

Locatio ita finitur per resignationem sicut per mortem & ad esse contractus non requiritur scriptura.ib.nu 4.

Et ratificatio reponit illum cui est res locata in quo erat ante resignationem rei locate & fingitur noua locatio.ibi.nu.5.

Locare rem alteri de iure communi licet etiam non finita prima locatione.in consi 313.nu.1. fol.162

¶ Lucrum sentire dicitur ille qui damnum euitat.in consi. 248.nume.2. fol.116.

Collectio auri & argenti & similium an dicatur lucrum casuale necne in consi.354.nu.4. fol.188

¶ Ludum non extenditur ad quæstionem quæ nondum erat uel esse poterat in rerum natura.in consi.126 nu.1. fol.61

De litera. M.

MAlafides non potest allegari per eum qui se dominum prætendit.in consi.169 nu.4. fol.79

Mandatum generale an comprehendat ciues exemptos ne nisi pareant inciderint in pœnas mandati & banni.in consi.318.nu.1 fo.164

Mandatum specifice loquens de exemptis non habet locum in his qui sunt exempti ex conuentione & contractu, & de multiplici genere exemptorum.ibi.nu.5.

In generali mandato si dicatur & concedo potestatem in his quæ requirunt speciale mandatum quid operatur.in consi.336.nu.4. fo.176

Mandatum productum in causa principali non prodest in taxatione expensarum productarum. in consi.16.nu.1. fol.11

Mandatum habens ad unum potest aliud facere in quo est maior ratio, unde habens mandatum ad locandum potest primos conductores cōfirmare. in consi.4.nu 7. fo.3

Mandatum præsumitur reuocatum propter longitudinem temporis.in consi.12.nu.7. fol.8

Mandatum præsumitur ex longinquitate temporis & factum aliquid præsumitur nomine illius ad quem factum pertinet.in consi.174. numero 8. fol.41

Mandatum habens in principali non intelligitur habere mandatum ad accessorium cum principale potest expediri absque accessorio. in consi.12.nu.4. fol.7

Mandatum habens in una instantia non extenditur ad aliam, sicut habens mandatum ad appellandum non potest appellationem prosequi. ibi.nume.5.

¶ Maritus licet cogatur capere bona insolutum, non potest tamen dare uxori dicta bona in casu dotis restituende.in consi.470. nu.1. fol.239

Maritus & uxor si uenditis rebus dotalibus confiteantur insolidum pecuniam recepisse censentur pro parte tantum recepisse. in consi. 361. nume.1. fo.190

Maritus si stante dicto casu confiteatur recepisse totam pecuniam ab uxore excepit pecuniis certe rei de qua in prima confessione potest ad dimidium pretii dictę rei conueniri ex prima confessione. ibi.

Maritus qui fuit condemnatus deui armis illata si instituatur ab uxore fratoribus præteritis an excludatur a successione per querelam inofficiosi testamenti tanquàm turpis persona.in consi.269.nu.1. fo.125

Maritus qui promisit cautam uxorem facere de dote antequam reciperet eam non potest ipsam dotem exigere nisi prius promissum ad impleat.in consi.182.nu. 1. fol.91

Maritus an possit renuntiare statuto de lucro dotis.in consi.59.nume.2. fol.28

Maritus si recognoscat se possidere dimidium omnium bonorum suorum nomine dotis ab uxore,an talis recognitio ualeat & morte mariti confirmetur. in consi.379.nu.1. fol.198

Maritus qui non habet uxorem in seruitio sui culpa tenetur tantum ad alimenta licet dos sit magna.in consi.65.nu.3. fol.30

¶ Masculinum genus an comprehendat fœmininum,& quando ex propria significatione,& quando per extensionem comprehendatur, & quid in odiosis.in consi.498.nu.4. fol.250

Masculinum non concipit fœmininum in materia differenti quę congruit masculino & non fœminino.in consi.123.nu 3. fol.60

¶ Mater non excluditur a tutela filii licet per statutum excludatur ab hęreditate per agnatum.in consi.127.nu.1. fol.61

Mater propter auiam quòd admittatur licet ipsa auia nihil possit habere in consi.450.nu.2. fol.23

Mater describendo in inuentario bona obuenta eius pupille uide adire hæreditatem delatam.in consi.114.nu.3. fol.5

Mater quæ tempore testamenti iam transierat ad secunda uota an rumpat testamentum filiæ in quo est præterita.in consi.213.nu.1. fo.102

Item quid si post testamentum transierit an conualescat tale testamentum in quo similiter fuit pręterita.ibi.

Mater an cogatur alere filium.in consi.436.nu.3. fol.216

Mater quæ renuntiat hæreditati filiæ superstitie cum iuramento non potest ultra petere aliquid in ea,& tanquàm mutua alcit locum auo & auię eiusdem,& an iuramentum præiudicet sequentibus.in consi.300. nume.1. fol.154

Mater si substituatur filię pupillariter & similiter matri substituatur de nepote aduenientibus casibus substitutionum hæredes matris detrahent primo legitimam filię, & in aliis duobus partibus restituendis nepoti trebellianicam.in consi.367.nu.2. fo.193

Mater instituta in testamento filii in modica quantitate iussa ut ea contentaretur ad legitimæ supplementum agere potest etiam si stuprum commisit & deinde ad secundas nuptias transierit non petito tutore. in consi.417.nu.1. fol.212

Mater quę non petiit tutorem infra annum an semper priuetur successione filiorum.& quid si ipsa administraret non decreta sibi administratione tutele.in consi.371.nu.3. fol.194

¶ Matrimonii titulus & possessio quomodo probetur & ecōtra quomodo per coniecturas contrarium probetur.in consi.278.per totū fo.132

De quodam matrimonio contracto sub conditione si dos solueretur infra certum tempus in consi.45.nu.1. fol.23

Matrimonium quod non erat perfectum ponuntur aliquæ rationes ad probandum.ibi.nu.2.

Ad matrimonium non potest quis cogi metu pœnæ sed sub spe premii. in consi.422.nu.1.ante uer.his non obstantibus. fol.216

Quomodo intelligatur illud quod dici solet sententiam in causa matrimonii non transire in rem iudicatam in consi.354.nu.2. fol.188

Si saltem unus sit in bona fide prodest filiis quo ad legitimationem,& qualiter pro cohabitationem conualescat matrimonium. ibi. nu.3.

¶ Media colliguntur per extrema.in consilio.350.nu.5. fol.181

¶ Melioramenta quę dicantur,& quæ reparatione domus: & quæ incrementio.in consi.368.nu.1. fol.197

¶ Mens testatoris quæ colligi potest ex uerbis & coniecturis omni stricto uerborum significatui præfertur,& propter ipsam saluandam sæpe una dictio pro altera ponitur.in consi.123.nu.2. fol.60

Mens arbitri iudicantis est attendenda:nec potest per indirectum quòd directo non potest. in consi.424.nu.1. fol.217

Mens testatoris ut seruetur quando conditio & verba obliquantur. in cōsi.5.nu.8. fol.4

Mens & intentio contrahentium multis modis colligitur,& inter alia ex præfatione & ex causa loquendi seu ratione.in consi.148.nu.2. fol.70

¶ Miles testando an & quando censeatur uoluisse uti priuilegio militari.in consi.318.nu.2. fo.165

¶ Minor & ecclesia acquirendo an possint apponere pactum de retrouendendo.in consi.111.nu.3. fol.54

Minor hęreditate non adita decedens transmittit beneficium restitutionis ad ipsam adeundam ad quoscunque.in consi.305.nu.3. fo.157

Quomodo in ultimis uoluntatibus uideatur contractum, & an minor possit retractare remissionem reciprocam.& infra quę tempora, & si fiat retractatio respectu minoris sit ea toto etiam respectu maioris contrahentis cum ipso minore.in consi 380.nu.1. fol.198

Minor renuntiando statuto sine præsentia coniunctorum an sibi pręiudicet etiam in præsentia iudicis.in consi.302.nu.2. fol. 155

Minor eo ipso quòd compromittit de iure & de facto in arbitratores uidetur læsus, & super actione indubitata non cadit compromissum, & quid si minor iurauit non petere pendente compromisso. in consi. 429.nume.6. fol.221

¶ Missus in possessionem perdit esse si passus est possessorem tollere percipere fructus & custodire,quia illi ad ipsum spectant,& patiendo quòd alius faciat amittit ius quod habet.in consi.54.nu.1.2.3.& 4.folio 27.

Missio in possessionem non debet concedi & concessa debet reuocari ex eo quòd quis fuit contumax in non petenda copia libelli & dicendo contra eum: licet concedi debeat quando quis est contumax in lite cōtestanda.in consi.128.nu.1. fo.61

Missio in poss. contra minorem indefensum non ualet, & debet admitti procurator ad defendendum sine mandato.in consi.369.nu.5. fol.193

Missio in possessionem lata & data aduersus eum qui iuste possidens & qui habet iustam causam detinendi non urget possessorem ad dimittendum possessionem: & ideo debet retractari in causa possessorii. in consi.295.nu.1. fo.150

Qui petit se mitti in possessionem bonorum.l.fi.de edicto. diui adriani tollendi.debet probare defunctum possedisse, & qualiter testes hoc probent.in consi.455.nu.1. fo.232

Item si petens dicit se filium & tacet quòd defunctus alios filios haberet non debet obtinere possessionem & tenutam.ibi.nu.2.

Quod in remedio.d.l.fi.debeat dari libellus & qualis ; qualis petitio. & quid si contradictor probat se usucepisse dicta bona quorum tenuta per filium petitur. ibi.nu. 3.

¶ Moniales succedens matri in partem dotis eam acquirit monasterio, & sic in reliquis agnatis.in consi.463.nu.1. fol.236

¶ Monitio non acquiritur ubi executores testamenti sunt præsentes ,uel quia constitutio episcopalis registrata in uolumine aliarum constitutionum , uel quia communiter ubique ita uigeat.in consi.97.nume.2. fol.47

¶ Moræ purgatio non admittitur ubi est dies & pęna,quia executio facta intelligitur & nil restat ad agendum.in consi.99.nu 2. fol.48

Morosus dici non potest cui tantum temporis adhuc restabat quod sibi incumbentia exequi potuisset nisi ab eis superueniens impedimentum eum retraxisset consi. 141. nu.3. fol. 69

¶ Mors computator inter casus fortuitus.in consi.136.nu.1. fol. 64

Mors non minorem fidem facit adhiberi quàm iuramentum . in consi. 301.nume.4. fol.155

¶ Mulier cui testamento relicta fuerant alimenta si in codicillis postea relinquetur domina & usufructuaria an habeat integrum usumfructū an

an uero ultimum legatum restringatur ad alimenta iuxta formam testamenti.in consi.118.nu.1. fol.104
Mulieres duę consanguineę probant minorem ętatem maxime cum aliis adminiculis.in consi.31.nu.1 fol.155
Mulier si stipulata sit dotem reddi fratri si eius filii decederent sine heredibus an intellexeris de filiis.in consi.352.nu.3. fol.186
Mulier habens actionem de dote priuilegiatam si ei renuntiat ut aliud habeat non dicitur habere eadem priuilegia in eo quæ prius habebat in dote.in consi.374.nu.1. fol.195
Mulier an per cohabitationem pręsumatur carnaliter cognita. in consi.45.nu.4. fol.24
Mulier qualiter disponere possit de lucris habitis à primo marito.in consilio 52.nu.3. fol.26
Mulier quæ dotem dedit an pręsumatur dedisse de bonis quæ habebat communia cum alio, an uero de suis bonis in consi. 397. numero 3. fol.204
Mulier an ex eo quod uendat pro date sua censeatur repetisse dotem in consi.110.nu.5. fol.53
Mulier nubens infra annum post mortem primi mariti an incurrat pœnas.l.1.C.de secun.nup.in consi.367.nu.1. fol.193
Mulier nubens secundo uiro an possit per pactum conceptum a secundo marito nomine filiorum nasciturorum pręiudicare in dote filiis primi matrimonii ita ut uirtute talis pacti tota dos sit filiorum secundi matrimonii contra.l.hac edictali. C.de secun.nup.in consi.261.nu.1.& uide usque ad consi.265. fol.123
Item quomodo succurratur filio dicti primi matrimonii.ibi.
Mulier non habet idem priuilegium in augmento dotis quod habet in ipsa dote.& de materia aut. sed iam necesse. C.de dona.ante nup.in consi.291.nu.4. fol.147
Mulieri dicenti quod bona mariti ad quę agebat erant ultima cum alienationi consensit incumbit onus probandi. in consil. 71. numero 1. fo.35.
Mulier quæ fuerit separata a primo uiro per sententiam pretextu frigiditatis pendente appellatione potest alteri nubere & filii dicuntur legitimi qui inde nascuntur.in consi 355.nu.1. fol.188
Mulier nō potest se obligare pro uiro sed bene ambo possunt se obligare eodem instrumento.in consi.41.nu.2. fo.22
¶Munera publica & personalia quæ dicantur.in consi.468.nu.2. fol.238
Vacatio a muneribus publicis concessa propter paupertatem rescinditur superuenientibus facultatibus. in consi.210.nu.1. fol.101
¶ Mutuum factum consanguineo ecclesiæ per secularem consanguineum an censeatur factum intuitu ecclesiæ aut personę, & quis teneatur an persona aut ecclesia.in consi.338.nu.5. fol.177
Mutuum quotuplex sit,& an confessio procuratoris de mutuo recepto non constet de uera numeratione præiudicet domino. in consi. 186 numero 1. fol.90
Et quomodo teneantur expromissores ex mutuo confessato. ibi.nu.4.
Mutui quædam impugnatio,quia dicebatur factum mentecapto. in consi. 120.nume.1. fo.58
Item quod nulla interuenerat numeratio,sed pecunię erant in quadam bursa.ibi.
Ratificatio facta an arguat pro ueritate mutui.ibi.nu.5.

De litera. N.

NEgligentia commissa circa unum non nocet circa aliud penitus diuersum.in consi.54.nu.2. fol.27
¶ Nepotes an computent in eorum legitimam dotem matris, quam habuerunt ab auo.in consi.29.nu.5. fo.18
Neptis non computat sibi in legitimam dotem maternam datam ab auo. in consi 109.nu.3. fol.52
¶ Nomine grassie quid ueniat.in consi.40.nu.1. fol.22
Nomine frugum quid ueniat.ibi.nu.2.
Nomine annone quid ueniat.ibi.nu.3.
Nomine uenalium quid ueniat.ibi.nu.4.
Nominatione facta per episcopum ipse functus est officio suo.in consi. 97.nu 5. fol.47
Nominatus potest circa bona hæreditaria facere ea de quibus ultra medium consilii.uer.super septimo.ibi.nu.5.
Nomine hæredis quando intelligatur de filio.in consi. 378.nu.2. fo.198
Nomine filiorum an comprehendantur filiæ.in consilio 58. in princip. fol.28.
Nomine hæredis quando intelligatur de filio in consi. 369. numero 2. fol.198
Nomine populi qui contineatur.in consi.393. nu.3. fol.149
Nomine meorum quid ueniat & quid nomine suorum.in consi.348.numero 3. fol.184
Nomine domus quid ueniat.in consi.211.nu.1. fol.102
Nomine uenditionis an ueniat omnis alienatio. in consilio 269. nu.2. fol.126.
Nomine fratris quando contineatur soror.in consi.170.nu.3. fol.58
Nomine casamenti an ueniant apothecę ubi merces uenduntur,& quid de domo quæ uidetur non comprehendere apoth. in consil. 454. numero 1. fol.232
Nomine legitimorum an comprehendantur legitimati.in consilio 180 nume.4. fol.87
Nomine clericorum ueniunt monachi tonsorati,& in ordinibus existentes.in consi.327.nu.3. fol.177
Nomine domus instructę quæ ueniant.in consi.278.nu.1. fol.197
Nomine alienationis an ueniat permutatio.in consilio 269. numero 1 fol.126
Nomine filiorum quando ueniat nepos.in consi.149.nu.2. fol.70
Nomine protionis quid ueniat.in consi.180.nu.2. fol.87
Nomine protionis in dubio intelligitur dimidia.in consi.360.numer.1. folio.190
Nomina debitorum ueniunt in generali obligatione omnium bonorum in consi.198.nu.1. fol.96
Quid differant ad datum sit nomen an uero nomen nominis insolutum: & quomodo ex recipientis libro hoc dignoscatur.in consi.306.nu.2 folio.188.
¶ Notarius potest rogari de uoluntate in scriptis condita licet ignoret contenta in ea.in consi.63.nu.3. fol.46
Notarii uerbis non statur de his quæ tempore instrumenti geri non potuerunt in consi.186.nu.2. fol.91
Notario si dicat instrumento actum fuisse iudice sedente pro tribunali an credatur. in consi.202.nu.6. fol.99
Notarii infamia nec uilitas faciunt corruere instrumentum antequam ab officio deponatur cum à partibus fuit rogatus.nisi ipso iure ueniret priuandus.in consi.163.nu.4. fol.78
Ratio sanguinis pręualet dolo & ideo excusatur notarius qui uoluit parcere honori paterno.etiam si alias de dolo posset puniri quia potius ratione sanguinis quam dolo fuisse iudicandus est in consi.372.nu.5 folio.195.
Notarius creatus iudex ordinarius ex priuilegio potest decreta interponere emancipa & in alim.adop. quo quæ expediri possunt per habentes iurisdi.in consi. 84.nu. 1. fol.40
Notarius stipulatus dotem reddi ei cui debet de iure reddi intelligitur etiam stipulatus ei cui debet de consuetudine reddi in consi. 372 .numero 3. fol.195
Notarius qualiter habeat conficere instrumentum quando pecunia traditur in bursa.in consi.122.nu.4. fol.58
Notario non creditur nisi de his quę tempore instrumenti fieri potuerunt.in consi.429.nu.5. fol.221
Notarii relationi an & quando credatur.in consi.202.nu.4. fol.98
Notario creditur asserenti testes interfuisse actui etiam quod ipsi non subscribant.in consi.326.nu.1. fo.171
¶ Nouum quid dicatur.in consi.389.nu.3. fol.208
¶ Nullitas in causa appellationis uenit.in consi.16.nu.13. fol.10
Nullitatis causa pendente quę non potest incontinenti probari an debeat laudi executio impediri.in consi.260.nu.5. fol.122

De litera O.

OBligatio si acquiritur mihi per negotiorum gestorem debet esse apud me cum ea qualitate cum qua est apud ipsum.in consi.332. nume.4. fol.174
Per electionem unius ex obliga.in solidum non liberatur alter. in consi. 318.nu.3. fol.204
Si obligo me uigore consuetudinis tibi aliquid facere si tu mihi certum quid dederis licet tu pro parte tua non obserues.potes tamen me cogere ad faciendum propter consuetudinem. in consi. 413. numero 1. fol.120.
Obligatus si quis est ad aliquid annuum si per aliqua tempora non pręstiterit obligatur ad interesse pro præteritis temporibus. ibi. nume.2.
Obligati quando plures sunt ex diuersis speciebus obligationis uno soluente non liberatur alter, unde cessio facta de eo ualet ipso iure. in consi.181.nu.1. fol.88
¶ Obscura licet ex obiectuiris declarentur imperfacta.tamē quę uarie possunt perfici in præiudicium alienius non supplentur.in consi. 195. numero 3. fol.95
¶Occideus aliquem qui licite capi posset si se defendat non punitur.in consi.255.nu 3. fo.119
Occidendi animum non uidetur habere qui habet ensem, & cum lapide occidit.in consi.255.nu.5. fol.119
Si dubitetur de persona quę quicitur occisa debet iudicium de reo suspendi & differri.in consi.273.nu.2.& 3. fol.129
¶ Offensiones mutue qualiter inuicem compensentur inter eos qui pacem sub pœna non uiolare promiserant.in consi 296.nu.9 fol.151
Offendi qui potest licite uel impossibile an possit contra offendentem se defendere.in consi.255.nu.2. fol.118
¶ Officialis uel locum tenens alicuius domini habet actionem pro rebus suis & iniuria sibi illata ultra actionem competentem domino cuius personam repręsentat in consi.424. nume.1. fol.217
An actio competens officiali offenso tollatur per compositionem communitatis cui præsidet si ipse non consentit,& maxime si sindici communis præstati sunt se non facere nomine dicti officialis & quid si officialis interponat autoritatem in tali compositione an pręiudicet sibi quod ad ius proprium.ibi.nu.2.
Quod actio competat non solum aduersus officialem uel capitaneum communis offendentem, sed etiam aduersus communitatem ipsam scientem & patientem tales ablationes rerum & iniurias fieri.ibi.numero 3.
An ex delicto officialis & gubernatoris communitatis ipsa communitas conueniri possit ubi multa in simili adducuntur.in consilio 424 nume.6. fol.217
Officialibus asserentibus omnes solemnitates interuenisse an & in quantum credatur.in consi.419.nu.5. fol.221
Officiali alicui cum dantur charta statuta & ordinamenta secundum quę debet regere officium quousque alia lex fuerit sibi tradita & notificata quod aliter gerere non tenetur quam sibi commissum sit, licet.L. facta sit,quia ei notificāda est ut dictum iust & certus fieri debebat per constitutionem.in consi.51.nu.1. fol.26
¶ Officia quæ debentur ciuibus an debeantur comitatensibus tale.ibi. uide in consi.21.nu.3. fol.13

Officia ciuitatis quæ dicantur habere dignitatem annexam, & an infamia facti repellat a monere notariatus ad banchum iuris & aliis muneribus personalibus. in consi. 468 nu. 1. fol. 238

¶ Onera rerum dotalium uiuente marito contracta cum repu. post mortem mariti non uxor sed hæres exoluit, si uero contracta sint postea ipsa uxor tenetur, quia onus est prædictæ. in consilio 330. numero 1. fol. 172

Onera imposita post mortem testatoris tangunt non solum hæredes, sed etiam legatarios ususfructus pro portione. in consi. 275. nume 5. fol. 131.

¶ Opinio qualiter cedat ueritati. in consi. 2. nu. 2. fol. 1.

Opi. doctorum ubi sunt litigantes non condemnantur in expensis. in consi. 399. nu. 3. fol. 204

¶ Opponens contra testes de criminibus quomodo debet specificare crimina. in consi. 335. nu. 2. fo. 175

Et quid de inimicitia. ibi.

¶ Opus si pro parte factum est licet penitere quo ad reliquum. in consil. 365. nu. 3. fol. 192

Et quid si merces non præstatur propter mortem hominum. ibi. numero 4.

Oratio negatiua simpliciter probata generaliter est accipienda. in consi. 441. nu. 3. fol. 217

¶ Ordinatio quæ non fit ad utilitatem postulantis an dicatur ambitiosa, an uero concessa motu proprio. in consi. 315 nu. 3. fo. 163

¶ Originali quando statur. in consi. 372. post numerum 2. fol. 194

De litera P.

PActum simpliciter factum de lucranda dote est reciprocum quo ad donationem propter nuptias lucrandam. in consi. 442. nu. 2. & 3. fol. 226

Pactum de futura hæreditate alicuius adhuc uiuentis iuramento firmatum an sit obligatorium, & quod iuramentum intelligatur rebus sic stantibus. in consi. 449. nu. 2. & 3. fol. 230

Pactum de non agendo inficit rescriptum non pactum de non petendo. in consi. 100. nu. 2. fol. 48

Pactum mulieris per quod conditio dotis redditur deterior ipso iure est nullum. in consi. 440. nu. 1. fol. 226

Pactum initum inter fratrem dotantem & sororem dotatam quatenus respicit mariti præiudicium non ualet, secus quo ad ipsos paciscentes, & an præiudicet filiis suis in duabus partibus dotis. in consi. 351. numero 2. fol. 186

Pacta & reformationes circa idem negotium ita debent intelligi ne reddantur frustratoria & sint ludibrio. in consi. 248. nu. 2. fol. 116

Pacto si quis promisit aliquid facere sub pœna amissionis ius ciuilitatis infra certum tempus quod si non facit & commune cui promisit non sit damnificatum propter non facere non incidit in pœnam quæ etiã non committitur ipso iure, sed requirit sententiam. in consi. 99. numero 1. fol. 48

¶ Papa potest causam laicalem inter duos laicos committere, licet non sint de temporali iurisdictione ecclesiæ cum ei narrantur talia uera ex quibus potest iudex existere, scilicet oppressio paupertas, & quod non potest consequi iustitiam a laicis. in consi. 66. nu. 1. fol. 31

Papa si accipit mutuo pro necessitatibus ecclesiæ romane & mutuanti assignet aliquos introitus & obliget cameram apostolicam quòd absque alia discussione ille qui mutuauit potest agere contra quoscunque ad quos bona camere deuenerunt ex causa lucratiua, & etiã contra detentores, & quid sit camera apostolica. in consi. 106. nu. 1. 2. & 3. fo. 51

Papa uel episcopus potest adiri propter difficultatem superioris secularis. in consi. 203. nu. 2. fol. 98

Papæ asserenti per literas de facto suo uel alieno qualiter credatur, & quid si princeps dicat quod uult suis literis simpliciter credi. in consi. 415. nu. 1. fo. 211

Papa an possit alienare & obligare res ecclesiarum inferiorum pro utilitate romanæ ecclesiæ. ibi. nu. 4.

Papa inferiorum iudicio subiicitur solum propter hæresim consi. 420. nume. 2. fol. 214

Papa in quibus casibus possit a consilio iudicari. in consi. 419. nu. 4. f. 213

Et uide melius in seq. consi. nu. 9.

Et de potestate concilii, & an scisma sapiat hæresim, & quid de notorio crimine papæ. uide late in dicto consi. 418 cum duobus seq.

Papa uel imperator an & quando possit priuare quem dominio rei sue sine causa. in consi. 288. nu. 2. fol. 144

Papa potest sine causa tollere beneficium uni & dare alteri, non sic potest in laicis. ibi. nu. 3.

Papa solus est immediatus uicarius christi, & quod ipse facit ab ipso domino uidetur fieri. in consi. 415. nu. 1. uer. his præsuppositis. fo. 211

Papa si scribit quòd alias priuilegiatus teneatur ad onera ut alii clerici intelligitur quòd cogi possit per iudicem cleri. in consi. 3. nu. 7. fol. 2

Papa uniens unam ecclesiam alteri ecclesiæ si concedat autoritatem prælato ecclesiæ cui fit unio intrande possessionem bonorum ecclesiæ unitę, cedentibus tamen prioribus prælatis & clericis eiusdem ecclesiæ non ualeat acquisito possessionis dictis clericis cedẽtibus iura sua dicto prælato & non in manus sui superioris & iudicis ordinarii. in consi. 272. nu. 1. fo. 127

Papa an habeat iurisdictionem in laicos. in consi. 229. nu. 9. fo. 107

Papa si dicat nolle per constitutionem suam præiudicare his quibus prouisum erat & possidebant, an utrunque requiratur ad causandum præiudicium constitutionis. in consi. 341. nu. 4. & 5. fol. 181

¶ Paria sunt non esse & esse sed inhabilem. in consi. 421. nu. 4. uer. ad secundam respondeo. fo. 216

Paria sunt non esse uel inutilem esse consi. 151. nu. 1. fol 73

Paria sunt limitate disponere uel perfecte in eodem contextu uerborũ limitata disponere. in consi. 313. nu. 4. fol. 163

Paria sunt in statuto continens & specifice æquipollenter. in consi. 44. nume. 4. fol. 23

Parentela quo ad effectum succedendi non potest probari per testes de auditu. in consi. 56. nu. 4. fol. 27

¶ Pater non potest institutionẽ filii factã in re certa pro legitima in codicilis uel minus solemni uoluntate reuocare. in cõs. 86. nu. 4. fo. 41

Pater quando teneatur se obligare pro dote quam filius recipit. in consi. 209. nu. 3. fol. 104

Pater si est comitatensis & bona sint sibi scripta tanquam comitatensi, si uero sint ciues patre mortuo debet fieri descriptio in estimo ciuitatis & præstãdę ciuitati præstãde iuris de quibus. in consi. 8. nu. 1. fo 4

Pater si facit preceptum filiis de non alienando infra 30. annos sub pœna priuationis hæreditatis quam uult deuenire in aliquem tale preceptum ualet etiam ad legitimam eis debitam, quia dicitur prouisio filiorum non grauamen. in consi. 77. nu. 1. fol. 37

Pater non tenetur dotare filiam quem dotem semel consumpsit dolo uel culpa eius. in consi. 80. nu. 2. fol. 39

Pater tenetur præstare alimenta preterita uxori filii & ipsi filio si ipsi ab fuerint per tempus non restituta dote. in consi. 466. nu. 3. fo. 237

Pater an possit conditionem apponere doti assignate filiæ quod si dote dat absque filiis quod dos reuertatur ad suos hæredes. in cõs 59. nu. 1. fo 28

Pater relinquens filio aliquid cum clausula quòd amplius de bonis suis petere non possit & filius simpliciter acceptet relictum sibi non præiudicat quominus possit plus petere si illud ad legitimam non sufficit. in consi. 59. nu. 3. fol. 28

Pater tenetur satisfacere tertio redimenti filium suum de captiuitate etiam emancipatum etiam quòd filius mortuus sit antequam domum accesserit. in consi. 444. nu. 1. fol. 228

Item & expensas in infirmitate & expen. funeris. ibi. nu. 1 & 3.

Pater si promisit trecentum in bonis declarandis per tertium an sit debitor quantitatis an speciei. in consi 470. nu 1. fol. 239

Pater si instituit filios insolidum & si ante etatem triginta annorũ ineunt societatem aliquam sine aliis in dimidia, an in casu alienationis possit statim societas sibi partẽ aduocare. in consi. 303. nu. 1 fo. 155

Pater & filius si confiteantur se dotem recepisse in dubio presumitur ad quemlibet ipsorum peruenisse dimidiam. in consi. 197. nu. 1. fo. 152

Pater dotando filiam si stipuletur reddi dotem filiæ uel simpliciter intelligitur eam stipulari filiæ uel liberis ipsius, & ideo non reuertitur ad patrem mortua filia cum liberis in consi. 373. nu. 1. fol. 195

Pater testator an per dationem curatoris ab eo factam possit interdicere administrationem ei qui uere prodigus est. in consi. 131. nu. 1. uer. & eodem modo. fol. 62

Pater qui exheredat filium iuste, nepos tamen ex tali filio exheredato habet querelam ex successorio edicto si nihil ipsi nepoti sit relictum iure institutionis, & est communis opinio, & isto casu ius legitimæ transfertur in nepotes. in consi. 171. nu. 3. fol. 80

Pater solus habet ius adeundi hæreditatem filiorum suorum infantium non autem fratres & sorores. in consi. 252. nu. 3. fol. 117

Pater an possit grauare filiam in dote. in consi. 469. nu. 1. uer. item quia. fol. 239.

¶ Patiẽtia quæ cõtinet quasi præstationẽ operatur. in cõs. 108. nu. 3. fo 52

Patientia præstita circa usum unius rei extenditur ad aliam propter connexitatem. ibi.

Ex patientia filiorum qui passi sunt matrem habere & tenere legatum eidem factum si cum filiis moram traheret presumitur impleta conditio, scilicet de stando cum filiis. in consi. 108. nu. 1. fo. 52

Patientia præstita circa usum unius rei extenditur ad aliam propter connexitatem. ibi. nume. 4.

Patientia quę continet quasi præstationem operatur. ibi. nu. 3.

Patientia etiam habetur pro titulo in seruitutibus realibus & personalibus. ibi. nu. 2.

Patronus admittitur ad reuocandum una alienationem malefactam. consi. 437. nu. 3. fo. 216

¶ Paulus de castro fuit discipulus Baldi. in consi. 109. nu. 2. fol. 52

¶ Pax de pace quorundam A. & B. comprehensa certis capitulis, & queritur an ad inuicem eam ruperint. in consi. 296. nu. 1. fol. 150

An is qui credit personis fidedignis in preiudicium unius ex componentibus pacem sit in dolo uel culpa. ibi. nu. 1 & 2.

¶ Pecunia si sit deposita ad aliquem usum penes aliquem per commune alicuius municipii & ille expendat in proprios usus non potest puniri pœna statuti defraudante & furante pecunias communis rationibus de quibus ibi. in consi. 141. nu. 4. fol. 67

¶ Pœna imposita per statutum non disgomberantibus infra 30. dies nõ habet locum post illud tempus, quia non potest dici maleficium continuatum. in consi. 90. nu. 2. fol. 43

Pœna si imponitur respectiue ad aliam intelligitur cum omnibus qualitatibus illius pœne ad quã fit relatio. in consi. 284. nu. 5. fo. 140

Quãdo in pœnis considerari debeat an interfit. in consi. 95. nu. 4. fo. 46

Pœna si per statutum imponatur iudici non facienti in causa appel. infra 20. dies & ultra, quia firma remaneat sententia prima licet elapso tempore iudex incurrat pœnam, tamen non est perempta instantia. in consi. 140. nu. 1. fol. 66

¶ Pensionem pecunie certam percipiens de aliquo fundo uidetur habere illum fundum pro dicta pensione obligatum, nec cessione facta de tali pensione uidetur factus dominus fundi, nec usufructuarius. in cõs. 443. nu. 1. fo. 228.

Pensionem percipiens in pecunia non tenetur ad onera fundi & expen. sed is solum qui percipit fructus. ibi. nu 2.

Pensio quando debetur de redditibus certi fundi utrum si redditus non

non sufficiant pensio nihilominus debeatur, & quid si sequenti anno fuerit maior prouentus fructuum. in consi.339 nu.3. fol.179
¶ Pertinentie appellantur ille qui communi usu loquendi appellantur. in consi.143.nu.4. fol.68
¶ petitionis substantia quando non consistit in tempore non sunt de eo testes interrogandi.in consi.197.nu 1. fol.96
Petitioni legitime non præscribitur quinquennio, sed.30.annis reprobata opinione Bar.in consi.171.nu.4. fol.80
Petitio restitutionis in integrum an impediat executionem instrumenti & sententie, & qualiter censeatur lesus pupillus in non adeundo in puncto mortis quando habet legitimum administratorem. in consi. 462. fol.234
¶ Pignoratio rei ecclesiæ inferioris facta per papam an sit personalis uel realis, & an transeat ad successorem. in consi.415.nu.7. fol.211
¶ Plebanatus in pluribus partibus est dignitas, & dignitas efficitur tam consuetudine quàm constitutione.10 consi. 66.nu.4. fol.31
¶ Portio legitima liberorum quibus modis sumatur. 10 consil. 180. nunumero 2. fol.87
¶ Possessio ficta non transfertur ex simili contractu.in consi.453.nu.3. fol. 232.
Possessio ciuilis perditur ex ipso quòd possidens scit naturalē pos. occupatam & negligit eam recuperare.in consi.54.nu.3. fol.27
Possessio naturalis est diuersa ciuili secundum cōmunem opin. ibi.nu 4. Possessionem an perdat ille qui est in possessione beneficii per installationem & alterius, & quòd potest quis per alium retinere possessionem & quomodo perdatur.in consi.253.nu.1. fol.117
Possessionem castri clam ingrediens an debeat obtinere eam aduersus spoliatum qui simili modo cum armis & uiolenter fuerat adeptus eandem castri possessionem.in consi.400.nu.3. fol.204
Et qui pacifice possidet titulo & bona fide spacio debito potest implorare officium iudicis ut silentium imponat aduersario nec per tenutam datam habenti ius hypothece interrumpitur præscriptio super hypothechatia, sed lit.contesta.requiritur.10 consi.10.nu.8. fol.6
De quadam diuisione in qua unus deuolutam constituit in nomine alterius possidere, quæritur modo an debuerit intentare possessorium uel petitorium.in consi.43.nu.1. fol. 22
In possessoriis seruàdus est ordo iuridiciarius lis contestanda & sententia super eis dictur diffinitiua, & qualiter litis contestatio fiat, his omissis processus est nullus.in consi.402.nu.2. fol.205
¶ potestas data ad cogendum quoscunque intelligitur si ipsis officialibus uidebatur, unde antequam declararent exemptos debere referre ipsi non possunt cadere in penam statuti. in consi.328.nu.3. fol.165
¶ Præceptum iudicis an & quando transeat in rem iudicatam.in consi. 183.nu 3. fol.90
Præceptum testatoris ualet quòd filia maritetur con consilio tertii sub pęna amissionis hęreditatis ualet.in consi.301.nu.1. fol.154
Præceptum iudicis nudum a causa non necessitas sicut nec testatoris.in consi.322.nu.2. fol.168
De iure communi cum agitur ad aliquid dandum uel faciendum debet incipi a pęcepto ad soluendum nec tale præceptum transit in rem iudicatam secus si statutum aliter disponat in consilio. 183.nume. 1. fol 89
¶ prefatio Et ex præfatione pape colligitur eius mens. in consi.3.nu.2. fol.2
¶ Prælatus possit reuocare confessionem & consensum in alienum iudicem factum per suum subditum sicut pater respectu filii in consi.422. nu.5. fol.213
Prælatus non potest cogere subditos ad soluendum aliquid pro funeralibus & huiusmodi nisi præcedat consuetudo pia deuotione fidelium introducta, & qualiter talis consuetudo introducatur. in consi.402. num.4. fol.205
Prælatus aliquid petens pro spiritualibus habet ius commune cōtra se: ideo restituitur ad possessionem nisi probet titulum. ibi.nu.5.
Prælatus & capitulū liberauerūt quosdā debitores monasterii occasione legati & legitimæ quæ uni monacho debebatur in bonis patris: & quæritur utrum cōfessio capituli præiudicet monasterio ex quo in instrumento non attestator notarius de uera solutione. concluditur quòd sic.in consi.294.nu.1. fol.149
Prælati conuentio quando obliget successorem, & an consensus canonicorum possit ex postfacto interuenire, & an titulus putatiuus prębeat causam præscribendi.in consi.407nu.5. fol.107
¶ præscriptio non interrumpitur per litis contestationem factam cum principalibus contra possessorem, non enim litis contestatio porrigit effectum extra personas cum quibus fit.in consi.10.nu.9. fol.6
Præscriptio non currit non ualenti agere. in consi.166.nu. 1. fol.77
Prescriptio si interrumpatur & perpetuetur ad.40 & ad, mille annos. & si fierent mille interruptiones non nouæ dicerentur sed remanerent eadem consi. 390.nu.2. fol.201
Prescriptio statutaria conformis cum iure communi non definit esse statutaria.in consi.94.nu.3. fol.46
Præscriptio statutaria interrupta quo ad unum ex contutoribus non censetur interrupta quo ad alios.in consi.317.nu.4. fol.164
Præscriptio non currit filiabus uiuente patre, nec currit hæreditate iacente in consi.201.nu.2. fol.98
Præscribens contra aliquos de uniuersitate an præiudicet omnibus. in consi.413.nu.5. fol.215
Tempore abbatis uel prælati qui scit se teneri ad aliquid non currit pręscriptio secundum ius ciuile & canonicum. in consilio 426.nume.3 fol.219
¶ præsens non potest dici qui non intelligit.in consilio465.numero 5 fol.237
De quadam præsentatione facta præsente procuratore reuocato, & distinguitur.in consi.158 nu.1. fol.75
Presentatio facta per uicarium iam reuocatum qui ignorauerat reuocationem non ualet, & quid si non intimetur reuocatio secundum formam ele. cap. sam quæ de elect in consi.362.nu.4. fol.190
¶ Præsumptiones iuris sunt liquidissime probationes.in consi.116.nu.2. fol.56
Si capsæ apud te delatas esse probantur etiam nunc esse præsumuntur, & quid de rebus in eis contentis.10 consi.197.nu.4. fol.152
Pręsumuntur omnia solenniter acta & uera ea de quibus fit mentio elapso decennio.in consi.16.nu.4. fol.10
Et si appellatur non pręsumitur nisi quatenus appareat ex actis. ibi.numero 5.
¶ Pręterito lineę maternę ita reddit testamentum nudum sicut paternæ in consi.29.nu. 1. fol.18
Præteritio facta de ascendentibus sine causa hodie reddit testamentum filiorum nullum.in consi.213.nu.2. fol.102
¶ Princeps si confirmans confinia quòd communitas teneat & possideat sicut solita est quod intelligitur quatenus de iure tenebat & possidebat non de facto.in consi.458.nu.2. fo.233
Princeps qui confiscauit bona damnatorum non efficitur dominus bonorum existentium extra suum dominium. in consi. 320. numero 5. fol.267
Princeps an possit expresse confiscare bona damnati alibi similimodo existentia.ibi.nu.3.
Princeps quando uideatur tollere iura licet mentionem non faciat. in consi.387.nu.3. fol 200
Princeps quomodo potest ius quæsitum tertio ex certa scientia tollere. in consi.178.nu.2. fol.85
Princeps cum facit bellum uel nubit filiam nō debet uexare ciues.sed de suo exponere in consi.20.nu.5. fol.12
Princeps an & quando censeatur uti plenitudine potestatis. In consi. 415.nu.5. fol.211
Principi cum narratur presunctorie aliquem illegitimum esse & princeps dicat qualitercunque & ex quocunque coitu natu. uidetur cogitasse de omnibus & omnes tollere.in consi.30.nu.6. fol.19
Princeps qui non cognoscit superiorem in suis terris sicut pro utilitate publica potest tollere dominium subdito, ita etiam possit tollere ius quęsitum tertio cum subdito ex contractu & pacto, & ibi de differentia inter dominium & fidem promissorum. in consi.318.numero 5. fol. 165
Et per totum consilium quòd princeps non censetur uti plenitudine potestatis & quòd tenetur seruare pacta inita cum subditis. ibi.
Princeps an & quando concessa per se possit reuocare, & an papa habeat iurisdictionem in laycos.in consi.229.nu.2. fol.107
Princeps per suam constitutionem in dubio an censeatur uelle tollere gratias iam effectum sortitas.in consi.341.nu.3. fol.180
¶ Prioratus curatus debet conferri eis qui sunt.25.annorum nec potest in hoc episcopus despensare.in consi.404.nu.3. fol.206
¶ Priuilegium cōcessum uni regioni quod possint retinere bona acquisita debellando ad alia non porrigitur.in consi.70.nu.15. fol.35
Priuilegium auteoticę res quem.transit in ipsum fideiussorem cui mulier iura cessit rationibus & iuribus de quibus ibi.10 consil. 15.nu.2. fol.9
Priuilegium suum quis perdit si eo non utatur infra decennium.in consilio 432.nu.1. fol.225
Idem si faciat contra priuilegium per unicum actum. ibidem.
Priuilegium prælationis dotis an incipiat a tempore promisse dotis an uero tempore soluto dotis in consi.295.nu.4. fol.150
Priuilegium suum allegare an & quando quis teneatur ut iudicium impediatur.in consi.432.nu.2. fol.225
Priuilegium si concedatur alicui cum clausola generali an tollatur priuilegium alteri concessum an uero requiratur specialis mentio.in consi.358.nu.1. fol.189
Priuilegia concessa specialiter per aliquam ciuitatem sui iuris non censetur reuocata per ciuitatem uel dominum quæ uel qui illam sub misit generaliter reuocando, quia ciuitas submissa non potuisset nisi expresse.in consi 146.nu.2. fol.96
¶ Probatio nil aliud est nisi iudicem ad fidem deducere.in consi.193. nu.3. fol.94
Probationes quæ admittantur in adulterio & similibus.in consilio 349. nu.3. fol.185
¶ Processus non ualet lite contestata licet inferiore a principe mandauerit procedi summarie &c. in consi. 169.nu.1. fol.79
Processus & sententia lata contra religiosos exemptos per episcopum non allegato priuilegio.an & quando sit ipso iure nullus, & an possit opponi de priuilegio post sententiam in consilio .422. numero.1. fol.213
Processus quem quis est habiturus coram delegato debet esse talis quòd comprehendatur in rescripto. in consi.253 nu.2. fol.118
Processus non ualet lite non contestata licet inferior a principe mandauerit procedi summarie &c.in consi.169.nu.1. fol.79
¶ Proclama si fiat de bonis alicuius an quis uellet esse hæres post terminum proclamationis nemine adeunte bona efficiuntur uacantia. in consi.254.nu.2. fol.118
¶ Procurator constitutus a generali ministro uel conseruatore alicuius ordinis uel conuentus non dicitur procurator conuentus sed ipsius generalis, sicut procurator constitutus a tutore uel curatore post litem contesta.dicitur ipsius tutoris & curatoris in consi. 16.nume.2. fol.10
Procurator ante omnia debet legitimare personam suam & ostendere mandatum nec sufficit ipsum produxisse in causa principali diuersa a secunda.in consi.12.nu 3. fol.7

De procuratore qui crediderat merces uenales & condemnato debitore dederat sententiam dominus mercium ut eam Venetus exequeretur super credito dicti debitoris, quæritur modo si non potest procuratori culpe a scribi cui crediderit an per cessionem talis sententiæ fuerit ipso iure liberatm. in consi. 306. nu. 1. & 2. fol. 158
Procuratorem constituens tanquam hæres alicuius an presumatur habere notitiam testamenti, & non est bona argumentatio de noticia mortis ad notitiam testamenti. in consi. 33. nu. 4. fol. 20
Procuratorem constituens ad acci piend. pecuniam mutuo non potest obligari ultra receptionem pecunie. in consi. 410. nu. 1. fol. 208
Procurator & alter insolidum si se recepisse pecuniam confiteantur an dominus insolidum possit conueniri, & concluditur posse si interuenit iuramentum eius de rato habendo quicquid factum sit per procuratorem, & si is beneficio diuisionis renuntiauit. ibi. nu. 2.
Procurator constitutus ad lites a pluribus censetur constitutus ad lites quas unus habet cum altero. in consi. 72. nu. 1. fol. 35
Procurator ad conferendum non potest presentare præsertim quando ex aliis coniecturis apparet id non esse de mente constituentis. in consi. 362. nu. 3. fo. 190
Procurator ad exigendum potest spontaneam solutionem capere. in consi. 181. nu. 3. fol. 88
Procurator constitutus ad certum tempus finito tempore & lite contestata non poterit postea prosequi &c. si aduersarius uelit alias secus ut hic. in consi. 104. nu. 2. fol. 50
¶ Professio ex eo quod quis dedicat se alicui ecclesię regulari uel religioni cum pacto quod possit stare in quocunque habitu & acceptare officia ciuitatis & quod non dicitur facere professionem sed potest usurpare ad bona sua si pacta non seruentur quia potius censetur contractus quàm dedicatio. in consi. 69. nu. 1. fol. 33
¶ Prohibitio de fideiubendo pro mercibus forensium an habeat locum in eo qui fideiubet pro corpore nauis forensis. in consi. 251. nume. 2. fo. 116
Prohibitioni de non alienando an possit renuntiari & an possidendo bona hæreditaria dicatur quis hæreditatem adiuisse. in consi. 247. numero 1. fol. 113
Prohibita res alienari si alienetur nondum natis his quorum causa facta est prohibitio an possit repeti ab eis natis. ibi. nu. 3.
Prohibitus alienare certam rem an possit cum autoritate iudicis sibi in legitimam assignare ut alienatio ualeat in præiudicium familie cuius fauore facta est prohibitio. ibi. nu. 4.
Prohibitio an & quando censeatur facta in rem uel in personam. in consi. 302. nu. 3. fo. 156
¶ Proles legitimę dicuntur liberi. in consi. 180. nu. 2. fol 87
¶ Promissio de restituéda dote mulieri & eius hæredibus pręter quàm filiis secundi matrimonii an uitietur propter illam exceptionem. in consi. 190. nu. 3. fol. 93
Et an exceptis similiter debeat fieri restitutio eueniente casu. ibi.
De quadam promissione facta cum fideiussore de reducendo quendam captiuum sanum & saluum, & disputatur an ipsa promissio fuerit facta sub conditione mixta uel casuali. in consi. 136. nu. 1. fol. 64
Promissio de dote restituenda nō extenditur ad casum in quo uenit dos consignanda propter inopiam mariti. in consi. 230. nu. 2. fo. 107
Promissio facta ad banchum an habeat uim solutionis. in consi. 181. numero 4. fol 88
Promittens sub pęna cum iuramento amplius non mouere litem super transactis non incidit in pęnam si petat in iudicio transactionem seruari. in consi. 378. nu. 2. fol. 197
Promittens non appellare a sententia iudicis utrum possit postea appellare, & qualiter sustineatur talis sententia qualiter ue impugnetur & qualiter dicatur causa sopita. in consi. 281. nu. 1. fol. 136
Promittens edificium facere ad similitudinem alterius operis si illud opus habet aliquas qualitates quæ sint in contractu diffinite an eas sic determinatas an uero qualitates operis præstare debeat in consi. 461. nu. 1. fol. 234
Promittens quòd aliquis ratificabit compromissum infra. 15. dies, si ille qui debeat ratificare contrauenit laudo dicitur ratificare compromissum, nec pœna committitur, quia illa censetur apposita sub nisi laudū inde sequeretur & in fauorem debentis ratificare & fuit ualidum, & quolibet istorum deficiente pœna non committitur in consi. 95. numero 1. fol. 46
Promittens per literas seruare indemnem soluentem pecuniam alicui uidetur constituere se postea ipse soluturum & de constituta pecunia tenetur. in consi. 398. nu. 1. fol. 204
Promittens cauere idoneę non cogitur ad dandum fideiussores si sit paratus iuratoriam cautionem cum obligatione & hypotheca bonorum immobilium præstare. in consi. 360. nu. 1. fol. 190
Promittens se posse conueniri sub quibuscunque iudicibus potest etiam cogi respondere coram non suo iudice. ibi. nu. 3.
¶ Proprietarius de gratia & æquitate tenetur rem locatam finita locatione alicui de genere illo relocare non de rigore iuris. in consi. 32. nume. 1. fol. 20
Opinio Bar. non est uera quod possit appellari si non relocat iuribus & rationibus de quibus in consi. 32. nu. 2. fol. 20
¶ Protestatio nuda qualiter collitur per subsequentem actum contrarium, secus si sit uestita aliqua iusta causa, quia tunc non tollitur. in consi. 45. nu. 2. fol. 24
Protestatio domini inuestientis alium conseruat ius descendentibus eius qui priuatur feudo propter confiscationem. in consi. 312. nu. 4. fol. 162
¶ Prouisio hominis prouisionem legalem cessare facit in consi. 150 numero 2. fol. 71
Per nouam prouisionem censetur recessum a prima. in consi. 140. numero 2. fol. 66
¶ Pubertati proximus quis dicatur ut dicatur consumasse matrimonium in consi. 278. nu. 5. fol. 133
¶ Pupilus secundum communem usum loquendi etiam dicitur intestatus decedere cum statutum loquitur de decendente ab intestato. in consi. 47. nu. 1. fol. 25
Pupillus si se non potuit obligare quia non sint seruate solemnitates ita tuti an alter possit se obligare. in consi. 414. nu. 3. fol. 225
Pupillus si non adiuit hęreditatem alterius pupille cui erat substitutus cui debeatur illius tota legitima, an matrem an vero ad substitutum substituti pupilli. in consi. 342. nu. 4. fo. 181
Pupillus sicut post pupillarem ętatem non potest grauari in legitima ita nec eius substitutus si & ipse post pupillarem ętatem filiis decedat & ideo. in consi. 369. nu. 1. fol. 194

De litera. Q.

QValitas duplex cum requiritur in statuto non sufficit una. in consi. 44. nu. 3. fol. 23
Qualitatem facti allegans debet eam probare. in consi. 228. numero 3. fol. 105
¶ Quartę duę an possint detrahi. in consi. 29. nu. 3. fol. 18
Quarta portio quę debetur episcopo de relictis ecclesiæ maiori non habet locum quando testator grauat hæredes de erigendo altari in dicta ecclesia & subministrandis sumptibus sacerdoti eidem altari deseruienti ex fructibus possessionum quas mandauerat emi ex quadam summa pecuniarum. in consi. 223. nu. 1. fol. 107
¶ Quietatio generalis facta per filiam matris quæ gesserat tutellam non liberat eam si apparet computa non recte fuisse facta cum tutoribus filię. in consi. 343. nu. 1. fol. 182
Et an tutores absoluentes dictam tutricem & credentes simplici assertioni eius in reddendis rationibus potuerunt filię præiudicare. ibi. numero 3.
Quietatio limitata limitatam producit liberationem in consi. 397. numero 4. fol. 204
Quietatio facta a filia fratri suo etiam iurata quando retractari possit. in consi. 385. nu. 1. & 2. fol. 200
Quietatio facta a filia patri ipso autorante etiam iuramento firmata non ualet. in consi. 460. nu. 1. fol. 234

De litera. R.

RAtificans sponte uel subscribens instrumentum uel aliam scripturam si contra se producatur non potest dicere se fecisse per errorem. in consi. 216. nu. 3. fol. 103
Ratificare aliud est, aliud promittere ratum habere. in consi. 281. numero 1. fol. 137
¶ Ratio una sola quando assignari potest in statuto illa habetur pro expressa. in consi. 98. nu. 1. fol. 45
Rationum codex qui habet aliquas partitas ueras presumitur ueras in aliis. & pulchre de libro rationum tutoris quando ex statuto debet scribi manu notarii, ut si ipsius tutoris manu scribatur tantundem fides habeat. in consi. 302. nu. 3. fo. 155
Ratio in teste principaliter attenditur. in consi. 141. nu. 7. fol. 67
Rebelles & banniti a ciuitate non præsumuntur scire quę fiunt in ciuitate, quia eorum conuersatio prohibita & talia scire pręsumuntur. in consi. 33. nu. 3. fol. 20
Reductio habet uim appellationis. in consi. 42. nu. 2. fo. 22
Reductioni ad arbitrium boni uiri pacto iuramento firmato potest renuntiari vbi est magna enormis & enormior lesio, secus ubi enormissima. idest, in totum. in consi. 260. nu 3. fol. 122
Reformatio si concedat potestatem cogendi inimicos ad pacem uel treugam an talis reformatio intelligi possit quo ad bannitos cum ipsi non sint ciues sed hostes ciuitatis. in consi. 427. nu. 3. fo. 220
Reformatione stante quòd si in uno casu augeatur prætium pannorum in alio diminuatur an contra eum qui cepit augere possit agere, sed expectari diminutio. in consi. 24. nu. 1. fol. 16
Reformatio generalis non censetur derogare exemptis nisi specialis de eis fiat mentio. in consi. 314 nu. 5. fol. 163
¶ Registrum sine assumptum de registro romane curiæ facit plenam fidem de gratia concessa, sicut bulle ad similitudinem prothocollis notariorum & scripturarum ex archiuo publico producentium. in consi. 345. nu. 1. fo. 183
¶ Relatiuum qui quę quod qualiter referat substantiam sui antecedentis cum qualitatibus suis. in consi. 284. nu. 4. fol. 140
Relatiuum qui quæ quod an restringat genus pręcedens necne, & quid ultimis uoluntatibus, & quid in contractibus, inter uiuos, & per totum de natura relatiui. in consi. 418. nu. 2. fol. 214
De relatiuo quis uel qui. in consi. 140. nu. 5. fol. 67
De relatiuum quis uel qui. in consi. 84. nu. 3. fol. 43
¶ Religiosus an & quando possit esse executor testamenti & licentia data religioso per superiorem probari possit per sigillum uel subscrip. notarii de quibus dubitatur. in consi. 13. nu. 1. fol. 8
Religiosi exempti an possit renuntiare tacite uel expresse suo priuilegio & consentire in ordinarium loci. in consi. 432. nu. 3. fo. 229
¶ Remedia contraria uel actiones non solum copulatiue sed nec alternatiue possunt simul intentari. in consi. 65 nu. 2. fo. 30
¶ Remissio facta a filia fratri suo etiam iurata potest retractari si fuit decepta persuasionibus & dolo matris, uel si non fuit insinuata: nam nec iuramento potest insinuationi renuntiari. in consilio 386. num. 1. fol. 100
¶ Renuntiatio exceptionum generalis non excludit eam exceptionem quę

quæ colligitur ex contractu excepta.in consi.239.nu.2. fol.110
Renunciatio hæreditatis adite sine traditione an habeat uim. donationis & abdicetur a renunciante.in consi.228.nu.1. fol.106
De quadam renunciatione facta tempore contractus conditionis quę secundum statuta debebat fieri coram consulibus finita locatione.in cōsilio 112.nu.1. fol.54
Et ponitur quando quis renuociare possit iuri acquisito uel in ipso actu acquirendi quo ad se & tertium. ibi.nu.2.
Renunciant iuribus suis intelligitur solum de præsentibus renunciasse non de futuris.in consi.449.nu.4. fol.231
Renunciari an possit iuri de insinuatione loquenti.in consi.386.nu.1. fol.200
Quomodo cognoscatur quòd quis dolo induxerit ad renunciandum, & an notarius qui non certioraruit meliorem renunciantem dicatur dolosus ut renunciatio retractetur.in consi.412.nu.2. fol.209
Quando puniatur is qui dolose induxit ad renunciandum; & quando cōpetat actio criminalis stellionatus.ibi.nu.4.
Renuntians uni capitulo sui priuilegii an uideatur renuntiasse alteri diuerso ab illo.in consi.432. nu.7. fol.223
Renuntiare libere quis potest iuri & defensioni pro se introductis,& ualet renuntiatio.in consi.240.nu.2. fol.121
Renuntiare fauori suo an quis possit.in consi.181.in fi. fol.62
¶ Represaliç in quibus casibus contra subditos concedi possint, & quot requirantur, & an prius sint requirendi in soluant, & an per duelli postulationem uideatur offensus requisitus.in consi.424.nu.5. fol.217
Represaliç sicut quando sunt generaliter concessę & deinde committitur ut uideatur interim:tamen licere fieri generaliter possunt.in consi.229.nu.2. fol.221
Pro represaliis non potest quis propria autoritate quem capere cū adest copia iudicis nisi in concessione hoc esset.in consi.78.nu.2. fol.38
Represaliæ debent concedi tam contra innocentes quàm nocentes cum non constat qui fuerint delinquentes, sed cum constat debet fieri separatio sicut dicitur depercusso a pluribus, nec represaliæ extendantur ad filios postea natos.ibi.nu.7.
¶ Repudiatio facta per hæredem non prodest substitutis sub conditione si gerca decedat sine liberis, sed hęredi hæredis repudiantis donec ipse repudians uiuit in consi 374.nu.2. fol.195
Differentia quæ fit inter repudiationem usufructus facta, & donationem.in consi. 135.nu.3. fol.63
Repudiante uniuersaliter hærede instituto admittitur substitutus uigore uulgaris substitutionis conceptæ in compendiosa facta post mortem uel iure accrescendi cum plures sint instituti in certis quantitatibus,& substituti possunt etiam uenire ad bona uigore substitutionis & sic utroque iure.in consi.86.nu.1. fol.41
Repudiatio omnis siue remissio est stricti iuris, & non extenditur.ibi. nume.6.
¶ Rei debēdi duo quando sunt si ad unum tantum per uenit utilitas obligationis aliter censetur potius fideiussor quod principalis,& qui obligat se principaliter uidetur fortius obligari.in consi 332. numero 1. fol.173
Rei uendicatio directa uel utilis uel publiciana quando intentatur qualiter procedatur quidve probari debeat.in consi.445.nu.1. fol.229
Res unaquęque censetur esse eius iuris cuius est illud cui assimilatur.in consi.243.nu.2. fol.122
Rescriptum reddit surrepticium nō narrare principi quòd partes promiserint acquiescere primę sententiæ.in consi.100.nu.3. fol.48
Et talis conuentio ualet, & licet non noceat pupillo nocet tamen paciscenti ibi.
Rescriptum loquens de bonis ecclesiæ alienatis comprehendit etiam ius decimandi quod tunc a subditis denegatur.in consilio 363.nu.4. fol.194
Rescriptio generalis papę facta ad supplicata generaliter debet intelligi ut comprehendat priuilegiatos si mentio de eis in supplicatione facta sit, nec ex eo quod in aliqua parte rescriptionis fiat mentio de aliquo ordine habente priuilegium super nuntiis & procuratoribus intelligitur tali priuilegio derogatum, sed tantum rescriptum quantum supplicatum.in consi.3.nu.1. fol.3
Rescriptum continens ius commune faciens mentionem de priuilegio habente clausulam derogatoriam illud non tollit, & talis interpretatio est fienda.ibi.nu.4.
Rescriptum in dubio tribuit solum iurisdictionem cognoscendi de ueritate supplicatorum, & de ea prius sit cognoscendum. in consi.430. nu.4. fo 222
Rescriptum impetratum super restitutione rei ablate per uim an habeat locum si fuit ablata per dolum.in consi.253.nu.3. fol.118
¶ Restitutio Agens de restitutione debet probare de tali titulo & institutione, quæ si esset uera esset canonica.in consi.254.nu.4. fol.218
¶ Reuocatio Quod requirantur ut quis dicatur reuocatus etiam ignorans.in consi.361.nu.6. fol.191

De litera S.

SAlarium si fuit promissum alicui officiali ex quo certa summa ueniebat dettahenda pro gabella ex forma statuti si non exprimatur perfecta in promissione non nocet officiali.in cōsi.195.nu.1. & 2. fol.94
Salarium quibus casibus debet tutori constitui.in consilio 302.num.7. fol.155.
¶ Saluusconductus quod quis non possit in certo loco conueniri quomodo intelligatur.in consi.203.per totum. fol.99
Saluumconductum concedere quis possit.in consi.423.nu.9. fo.218
¶ Scisma quamquam & in principio differat ab hęresi in fine uero depriuatur ab hæresi ubi perseueretur consi.220.nu.3. fol.214
Scire quis dicitur id quod uehementer opinatur. in consi.19.nume.2. fol.12
¶ Scriptura priuata quæ sint requisita ut fidem faciat, & in quibus casibus fidem faciat. in consi.219.nu.1. fol.103
Et locus & tempus requirantur in scriptura priuata. ibi.nu.2.
Scriptum si reperiatur,scilicet scriptum & publicatum de. A. notarii floren.hoc satis probat licet nomen notarii deficiat.in consi.60.nu.4. fol.29
Et in scriptura imperfecta præsumptio iuris est quod fuerit dictū & specificatum illud quod deficit si ex præcedentibus & sequentibus potest colligi.ibi.nu.3.
Scriptura suspecta,qualiter iustificari debeat.in consilio 19.nume. 3. fol.12
Scriptura priuata quot requirantur ut faciat fidem quòd sit originalis uel citata parte exemplata quòd testes uiuant subscripti & similia.in consi. 407.nu.1. fol. 207
Scriptura notarii ut faciat fidem quot perfectiones requirātur. in consi. 308.num.2. fo.160
Ille qui habuit decem pro assecurando nauem si petat se eximi a dicta securitate & restituere decem,& ille cui facta est securitas dicat se facturum si possibile erit si inueniat æque idoneum, & reperiatur ęque idoneus & non eximatur a securitate non potest tamen agere,eo quia exemptus non fuerit:quia contractus innominatus est & debebat sequi implementum & quando liceat penitere. in consi.81.nu.1. fol.39
¶ Sententia prima censetur reuocata per secundam & non uitiatur sententia de exequendo licet quantitas & persona non nominetur: quia sufficit se referre ad instrumentum.in consi.91.nu.12. fol.45
Sententia lata in summario,& executiuo iudicio non facit præiudicium in ordinario etiam super eodem mouendo.in consi.116. nu.3. fo.56
Sententia lata in possessorio an pręiudicet in petitorio in possessoriis habentibus causam admixtam.in consi.43.nu.2. fol.23
Et an possit appellari à tali sententia.ibi. nu.3.
Quæ requirantur ad hoc ut sententia dicatur mere possessoria non pręiudicat in proprietate,& quando iudicium ordinarium pręiudicet extraordinario,& qualiter sit agendum & procedendum.ibi.nu.4.
Sententia lata contra hęreditatem iacentem an præiudicet ei qui postea agnouit bonorum possessionem.in consi.240.nu.1. fol.111
Sententia potest pro parte ualere & pro parte non quando continet plura capitula.in consi.339.nu.6. fol.179
Sententia dat iustam causam litigandi.in consi. 208.nu.3. fol.101
Sententia ꝙ non sit nulla ex eo ꝙ acta non fuerunt producta coram successore cum non concernant merita causæ, & satis est instantiam durare licet iudex ignoret. in consi.127.nu.1. fo.57
An in sententia diffinitiua præsumantur omnia rite gesta. in consi. 202. nume.5. fol.98
Sententia lata ex una causa falsa confirmari potest ex alia causa uera. in consi.74.nu.2.& 1. fol.35
Sententia iudicis in dubio intelligenda est ut sit conformis petitioni, & per quæ uerba uideatur petita proprietas, & quid si declarauit iudex usum in perpetuum esse alicuius: an propter hoc dicatur adiudicasse proprietatem & saltem utile dominium. in consi 378.nu.1. fo.197
Sententia lata super nullitate appellationis an sit interlocutatoria, ita ut possit per iudicem postea reuocari & interlocutoria de sui natura irreuocabilis per appellationem non mutat naturam.ad in consi.281. nume.2. fol. 136
Verum uideatur quis recessisse a prima sententia qua non licebat appellare ex promissione si procurator committat ut de nouo cognoscatur: uel propter contumaciam principalis, uel si impetratum fuerit quod audiatur condemnatus restituatur &c.ibi nu.3.&.4
Quomodo intelligantur dicta uerba audiat admittat restituat: ibid. numero 4.
Et quomodo sententia reuocans alias duas sententias conformes ex defectu iurisdictionis & aliis impugnatur.ibi nu.7.
Sententia est stricti iuris & non porrigit effectum suum ultra personas quæ fuerunt in iudicio.in consi.87.nu 3. fol.43
Sententia lata super libello inepto sit interlocutoria, & propter defectū probationis sit diffinitiua.in consi.65.nu.1. fol.30
Sententia lata ab obseruatione iudicii non est proprie diffinitiua.in consi.272 nume.2. fo.128.
Sententia lata sub conditione de præsenti dicitur pura licet ex internallo postea liquidetur.in consi.197.nu.3. fol.96
Sententia iudicis in quo differat à sententia arbitri.in consi.95.num. 2. folio 46.
Et per sententiam latam super crimine censetur quis priuatus officio licet mentio non fiat quando per sententiam imponitur pœna continēs maximam uel mediam capitis diminutionem.in consi.9.nu.2. fo.6
Sententia de ualiditate capture lata contra incarceratum etiam citatū an ualeat ex quo fuit indefensus in consi.322.nu.4. fol.168
Sententia sufficit quòd contineat ęquipollens condemnationis uel absolutionis.in consi.16.nu.7. fo l.10
Sententia de se ualida transactis decem diebus accepit a se robur & mittitur executioni: si autem sit nulla elapsis decem diebus si non opponatur sumit robur a statuto disponente quod sententiæ mittantur executioni elapsis decem diebus.ibi.nu.11.
Sententia diffinitiua requirit ordinem iudiciarium & non ualet contra aliam sine nouo processu.ibi.nu.12.
Sententia siue laudum arbitri seu arbitratoris an habeat executionem paratam si instrumentum sit guarentigiatum, & quid sit guarentigia. in consi.260.nu.4. fo 122
Sententia arbitralis si non potest reduci ad arbitrium boni uiri: tamen per uiam supplicationis potest adiri superior qui de enormitate cognoscat,

gnoscat: & cum alius superius nō est potest adiri papa qui per uiā denunciationis euangelicæ prouideat si sunt laici & clerici ne iuste aliquid occupent neque scandalum ueniat. in consi. 70. nu.2. fol 33
Sententia lata super tali forma si est probatum condēnamus si uero non est probatum absoluimus est nulla. & reprobatur in opinio. Bar. l. cum iudex. C. de senten. in consi.42.nu.1. fol.219
Sententia quæ de se non est certa nec certificari potest per relacionem ad acta est nulla, ibi.nu.3.
Sententia appellationis lata contra primam sententiam eo quia fuerat lata super inepto libello non parit exceptionem rei iudicatæ ipsi appellanti contra appellatum. in consi.273.nu.1. fol.128
Sententia appellationis lata in fauorem appellantis quæ requirantur ad hoc ut pariat exceptionem rei iu. aduersus appellatum. ibi.
Sententia diiudicans pro parte an possit uerificari in tota summa petita quando non est ratio cui parti magis applicentur & ne sequatur eiusdem nullitas & similes absurditates. in consi.431.nu.3. fol.222
Sententia lata per secundum iudicem an ualeat non declarata nullitate prioris sententiæ. in consi.233.nu.1. fol.107
Sententiam uitiare an habeat ordo præposterus. ibi.nu.2.
Sententia lata per iudicem recusatum nōn ualet. Item lata a minori parte collegii non ualet. in consi.232.nu.1. fol.107
Tacens per decendium uidetur acquiescere sententiæ: nec potest fieri taxatio expensarum indebitarum. in consi.16.nu.3. fo.10
Sententia erronea & sine ratione lata pro uno ex correis debendi nō prodest alteri quem creditor obtinuit condemnari per aliam sententiam: & quid de eo qui soluit coacte alteri quàm creditori an prosit alteri correo. in consi.289.nu.4. fo.145
Sententia compromissi non extenditur ad personas non comprehensas in eo sicut nec iurisdictio delegata, & an is qui compromisit possit cogere alterum compromittentem ad utilitatem alterius non comprehēsi in compromissa ultra intentionem arbitri. in consi.357. numero.2.& 3. fo.189
Sententia lata contra unum ex contutoribus non præiudicat aliis: & de similibus pariter obligatis. in consi.236.nu.1. fo.190
Sententia lata contra fideiussorem non nocet principali. in consi.136. nume.3. fol.65
Et quid de sententia lata contra fideiussorem suo defectu. ibi.nu.5.
Sententia cum potest ferri ex diuersis causis quarum una est iniusta alia iusta ex qua lata præsumatur. ibi.nu.6.
Sententia lata qua pronuntiatur laudum nullum est diffinitiua. in consi. 95.num.3. fol.46
Et sententia lata qua pronunciatur laudum nullum est diffinitiua. nu.3.
Sententia non nocet non citato, & quid si primam sententiam reformare. in consi.291.nu.3. fol.147
Sententia arbitri non ualet quatenus diuisit dotem matris euenitis inter fratres. in consi.465 nu.2. fol.237
Et quid si oriatur dubium de enormi læsione non obstantibus renuntiationibus & statutis. ibi.nu.3.& 5.
¶ Sepultura. Pro sepultura nihil peti potest per sacerdotem sicut nec pro sacramentis ecclesiæ. in consi.364.nu.1. fol.198
An possit aliquid peti pro sepultura. in consi.401.nu.45. fol.206
¶ Sequestrum solo cadit in cohærentibus. in consi.132.nu.3. fo.63
¶ Sermo sicut in generali sermone non uenit ut quis teneatur aliū iuuare contra se: ita nec contra compatrem sibi coniunctum coniunctione spirituali quod est not. in consi.296.nu.6. fol.151
In generali sermone quo quis se obligat uni contra alios debet hoc exceptum intelligi: scilicet præterquam contra illos quibus dedisset fidem. in consi.295.nu.7. fol.151.
¶ Simulatio an præsumatur ex coniecturis. in consi 389.no.2. fo.201
¶ Societas si teneatur simpliciter intelligatur societas omnium bonorum. in consi.390.nu.2. fol.201
Societate facta inter aliquot ad certum tempus finito tempore contrahentes cum aliquo ex sociis non obligant alios licet non sit præconizatum dissolutam societatem: idem si cum institore societatis contrahatur, & per constitutionem secundi procuratoris ad negotia tenetur primus. in consi.104.nu.1.& 2. fol.50
Socii plures quomodo obligentur insolidum per contractum unius nomine societatis, & de statuto lucano quòd nominatus in contractu cēseatur obligatus etiam nulla societate præcedente. in consi.242.nu.2. folio 112.
Societas contracta in una negotiationis specie non extenditur ad lucrū quod socii faciunt ex alia etiam de pecunia redacta ex tali societate. in consi.416.num.1. fo.212
Societas contracta ad tempus eo finito finitur societas, & si exerceatur pecunia per alterum ex sociis lucrum tamen est exercentis tam nomine suo & non commune. ibi.nu.2.
Socii an obligentur de pecunia posita in societate ultra mandatum ibi. numero.3.
Societatis debitor quidam impetrauerat saluumconductum nec conueniretur à suis creditoribus forensibus. unus ex sociis ciuis egit ad totam summam ex consuetudine ciuitatis quæ sociis cuiquam duobus reis credendi insolidum tribuebat actionem. sola secuta est ut is cōdemnatus esset pro parte pertinente dictum socium ciuem de quo saluusconductus non loquebatur, concluditur quod sententia totam summā debiti cōprehendat ut forenses habeant ex persona socii quod alias ex persona sua non fuerat habituri. in consi.431.nu.1. fol.222
¶ Solemnitas iuris ciuilis quando remittitur idem est acsi diceretur procedatur de plano sine strepitu &c. in consi.445.nu.6. fol.229
Quomodo diuturnitas temporis faciat præsumi omnia solemnia interuenisse in instrumento. in consi.202.nu.3.4.& 5. fo.98
Quod decuriones & consilium ciuitatis non possint tollere solemnia legitimantia personam litigantium. in consi.430.nu.2. fol.221
¶ Soluens pro carcerato an dicatur negotium utiliter gessisse. in consi. 244.nu.1. fol.112
Soluendi facultatem habens alternatiue uni uel eius sociis soluendo totū uni eorum uel partem uni & partem alteri liberatus est. in consi.36. nu.1. fol.21
Et qui non recepit debet agere contra eum qui plus debito recepit. ibi. numero.2.
Quando quis soluit simpliciter creditori suo de diuersis quantitatibus quomodo intelligatur soluere in duriorem causam, & quod durior est ubi est fideiussor. in consi 332. per totum. fol.174.
Solutionem legitimam probare debet qui uult repetere. in consil. 136. nume.8. fol.65.
Unus ex pluribus diuersimode obligatis soluens ipso iure non liberat alium. in consi.182.nu.1. fol.89
Solutionem recusandi iustam causam habēs non dicitur fuisse in mora. in consi.208.nu.2. fol.101.
¶ Soror grauata sorori restituere partem suam in quota parte possit instituere maritū non obstante fideicom. & an in legitima & etiam trebellianica, & quid si fratri ab intestato successerit an ex eius persona duas quartas detrahant. in consi.405.nu.3. fol.206
Soror remittēs fratri ius quod habebat in bonis paternis an uideatur remisisse ius succedendi fratri ab intestato. in consi.395.nu.5. fol.203
Soror an teneatur alere fratrem & eum redimere ab hostibus. in consil. 436.nu.4. fol.225
Soror dotata a fratre si ex forma statuti non succedit matri an hoc intelligatur solum ex testato uel ab intestato: an uero possit uenire tertio modo succedendi & successor uniuersalis cum fratre in tribus partibus reseruatis per statutum, & ibi pulchre an statutum loquens in uno casu extendatur ad alium similem & de materia. aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. in consi. 442.nu.6. fol.227
¶ Spes succedendi ab intestato non est in rerum natura uiuo testatore nec cadit in repud. in consi.395.nu.5. fol.203
Et licet habentibus spem succedendi causa sibi defendere & conseruare nec propterea dicuntur soliciti de hæreditate uiuentis. in consi.383. nume.2. fol.199
¶ Spurius non potest institui etiam si pater nō nominaret ipsum filium. in consi.115.nu.2. fol.55
Spurius filius alicuius qualiter quis possit probari cum eius mater esset alteri nupta. ibi.nu.3.
Spurio legari potest pro alimentis per patrem. in consi.5.nu.5. fol.4
¶ Statutum excludens sororem a successione fratris an uideatur sine intelligatur excludere a successione sororis. in consi.119.nu.3. fol.58
Statuta an extendatur. ibi. nu. 4.
Statutum in causa proxima censetur statutum in remota quæ per illam & ex illa descendit. ibi.nu.5.
Statutum quòd causa infra certum tempus terminetur an si post terminetur ualeat talis declaratio. in consi.184.nu.2. fo.90
Statutum præfigens terminum si dirigat uerba in iudicem quod sit post terminum ualet. & ibi de opi. Ricardi qui tenet contra alios. ibid. numero 2.& 3.
Statutum quòd in minorum contractibus interueniāt officiales & licentia & iuramentum consanguineorum & quòd fiant in utilitatem minorum. in consi.433.nu.1. fol.223
Statutum requirens certam solemnitatem in contractu an habeat locum in contractu celebrato cum persona ecclesiastica, & quid si non erat professa sed intra annum probationis adhuc constituta. ibidem. numero 3.
Statutum disponens quòd fideiussores possint conueniri indiscusso principali, non habet locum in promissore indemnitatis. in consi.239. numero 1. fol.110
Statutum laicorū an ligent ecclesias uel ecclesiasticas personas. in consi. 432.nu.3. uersi. tertio principaliter. fol.224
Statutum quod mulier quæ reperietur competenter dotata excludatur ab intestato utrum si sit competenter dotata tempore contracti matrimonii sed tempore mortis patris propter acquisitas diuitias sit incompetenter dotata possit agere ad supplementum competentis dotis. in consi.210.nu.1. fol.102
Statutum quòd mulier non possit se obligare nisi cum certa solemnitate non habet locum quando se obligat super ueteri obligatione. in consi.183.nu.2. fol.90
Statutum quòd in duobus casibus tantum fiat executio legatorum hæreditate non adita, scilicet ad pias causas, & cum assignatur terminus ad instantiam creditorum non poterit etiam fieri missio in possessionem ex primo uel secundo decreto. in consi.33.nu.1. fol.20
Statutum quòd filia extantibus fratribus non succedat si superfit frater ex latere patris tantum, & soror ex utroque parente cum matre, an talis frater excludat sororem & matrem. in consi.450.nu.3. fol.231
Statutum quòd quilibet ex sociis teneatur insolidum in contractu concernente societatem si ex una uia debeatur uni ex sociis mutanti societatem & ex alia ipse mutans debeat alteri, qualiter inter ipsos fiat hincinde compensatio. in consi.295.nu.1. fol.103
Statutum cum requirit notificationem alicuius actus non requiritur quod ille qui facit notificare det mandatum ad id in consi.84.nume.7. fol.41
Statuto prohibente certas personas ab officio communis an prohibeat a notariato ad banchum iuris, & an detur tertia species officii inter ordinaria & extraordinaria. in consi.216.nu.1. fol.106
Statutum nouum ueniens ad declarationem ueteris debet intelligi ut non sit superfluum. in consi.192.nu.1. fol.99
Quod ex statuto induci possit quòd filii primi matrimonii priuentur dote & maritus totum lucretur. ibi.
Et an tale statutum extendatur ad dotem non traditam sed confessatam solum.

solum.ibi.nu.3.
Statutum quòd ad inquisitionem procedi possit stante publica uoce & fama & testis examinatus nescit: quid sit fama non prodest ad inquisitionem.in consi.141.nu.6. fol.67
Statutum quòd agnatus præferatur matri in luitione uel emptione domus quod appel.domus uenit apotheca, & ibi uide qualiter multis modis capiatur hoc nomen domus.in consi.92.nu.1. fol.45
Statutum remittens iuris ordinem non remittit ordinem alterius statuti, nec tollit debitas probationes.in consi.468.nu.3. fol.238
Statutum prohibens infra certum tempus post id uidetur permittere,& nullitas sententie resultat iuris ordine non seruato.ibi.nu.4.
Statutum prohibens alienationem rei communis sine consensu consortis etiam si sit iuspatronatus habet locum etiam in donatione.in consi.194.nu.1.& 2. fol.94
Statutum tale an ualeat respectu iurispatronatus ecclesiæ.ibi.nu.2.
An sufficiat quòd contra tale statutum de facto opponi non possit propter pœnam.ibi.nu.3.
Statutum arctans litigantem alieno nomine ad faciendam mentionem de notario qui confecit mandatum.in consi 61.nu.1. fol.29
Statuta ubi iudicium agitatur semper sunt seruanda impertinentibus ad modum procedendi.in consi.140.nu.4. fol.67
Statutum quomodo intelligatur quòd mulier non habens uirum sed filios solum possit dimidiam bonorum alienare.in consil.198.nu.3. fol.96
Statutum quòd filiusfa.non possit contrahere sine consensu patris non potest filius cum ipso patre contrahere compromittendo super dote uxoris.in consi.466.nu.1. fol.237
Statutum si dicat non posse opponi de nullitate compromissi non excludit nullitatem ex alio statuto descendentem, & an si ex statuto non possit allegari iniquitas excludatur ea quæ ex dolo arbitrorum introducta est.ibi nu.4.
Statutum quòd maritus lucretur dotem uxoris si absque liberis decesserit,& dos sit data sufficit quòd sit nupta per uerba de præsenti, nec dotem amittit ex eo quòd mulier filios habere non potuisset.in consil.154.nu.1. fo.73
Et in talibus statutis de lucro dotis non considerantur expensæ, sed solum contractus matrimonii.ibi.nu.3.
Statutorum siue reformationum generalis reuocatio non complectitur specialiter concessa in priuilegium aliquibus personis uel locis nec ea ex quibus alteri est ius quæsitum, nec similiter censetur reuocata, nec possunt reuocari concessa personis non subiectis iurisdictioni concedentis non imperator legem factam in utilitatem uel fauorem ecclesiæ non potest postea reuocare.in consi.146.nu.1. fol.96
De duobus statutis Parmæ ex quibus colligitur quòd si per statutum permittitur appellari a laudo cum termino præfixo a statuto quòd multomagis cum terminus est præfixus a partibus, quia terminus legis durior est quàm hominis, quia primu licet purgare moram, secundo non.in consi.149.nu.1.2.& 3. fol.71
Statutum quòd contra laudum nulla possit opponi exceptio, & stante eo promisso in quo promissa sit pena si non paretur prædicta locũ nõ habent cum arbiter laudat quod perpetuo stetur in communione.in consi.107.nu.1. fol.52
Statutum si in contractu minoris requirat præsentiam iudicis & unius coniuncti, an iudex possit supplere absentiam coniuncti.in consi.301.nu.2. fol.155
Statutum permittens pecunias pupillares dari ad usuras non ualet. ibi.numero 6.
Statutum loquens de fratre carnali quomodo intelligatur.in consi.196.nume.2. fol.95
Statutum disponens quod credatur uni testi quãdo fideiussor agit ut extrahatur de obligatione cum sit contra ius commune non habet locum in eo qui dicit se soluisse & solutum repetere intendit. in consi.244.nume.1. fo.122
Statutum quòd inter affines fiat compromissum si sit factum cum procuratore alterius qui promisit de rato hic non ob. quin denuo cogatur compromittere altera pars,in consi. 128.nu 2. fol 61
Statutum quod præfert matri coniunctos ex linea paterna habet locum & excludit auiam paternam: quia illa non dicitur linea. in consi.112 nume 3. fol.54
Statutum quòd consors teneatur uendere domum habenti murum communem: an si duo fratres habeant murum communem possit nolens alienare cogi ad uendendum uni eorum fratrum.in consi.221.nu. 24 folio 104.
Item an sit locus præoccupationi, ut prius petenti teneatur uendere. ibi.nu.2.
In tempore.40.dierum utilium concessorum a statuto instantiæ non cõputantur dies quibus uacat officium potestatis, similiter nec tempus datum petitioni consilii sapientis.in consi 91.nu.1. fol.44
Et quid de tempore appellationis prosequendæ.ibid.
Statutum lucanum disponens quòd siquis steterit per decennium ad soluendum debitum quòd ipso iurante soluisse non possit molestari a creditore,an inducere uideatur præscriptionem an præsumptam probationem,& an uideatur tale statutum aperire uiam periuriis, & an faciat quòd iuramentum sit iniquitatis uinculum.in consi.162.num.1. folio 76.
Statutum quòd in bonis contumacis detur tenuta in duplum an creditor patens sibi adiudicari bona in duplum uel insolutum dari debeat audiri in consi.248.nu.1. fol.121
Statuto si caueatur ne de possessione agatur summariæ nisi de possessione turbata si super eadem turbata posses. uia ordinaria agatur & pars non opponat ualet iudicium.in consi.224.nu.1. fol.105
Statutum quòd mulier possit renuntiare hypothecæ quam habet in bonis uiri cum consensu duorum propinquorum si renuntiat sibi præiudicat: nec requiritur quòd supersint alia bona uiri. in consi. 41. numero 1. fol.21
Statutum quòd captura irritetur nisi infra tantum tempus incumbentia uerificentur ille qui fecit aliquem capi uel ipse detinuit propria auctoritate pro represaliis tenetur uerificare ea quæ asserit pro captura facta siue obtenta.in consi.78 nu. 1. fol.38
Statutum de quo supra potius est seruandum in eo qui est obligatus pro debito alieno,quia mitius agendum.ibi.nu 4.
Statutum quòd filii succedant in dote quod tamen mater potest testari usque ad legitimam; sed stante statuto quòd extantibus filiis maritus lucretur &c.tertiam partẽ dotis uxor non non potest facere quin maritus illam non habeat.in consi.82.nu.1. fol.40
Statutum quòd commune teneatur pro robaria uel latrocinio dato nõ habet locum cum robaria sit uel latrocinium in hospitio communis: nec potest hospitator habere regressum contra commune ex eo quòd soluit damnum passo in eius hospitio, eo quia a iudice condemnatus fuit ad solutionem damni.in consi. 156.nu.1. fol.74
Statutum loquens de compromisso non recipiendo habet locum etiam in compromisso super re de qua non erat lis: sed esse in futurum poterat.in consi.267.nu.1. fol.125
Statutum potest facere quòd contumacia citati infra certum tempus inducat litis contestationem.in consi.291.nu.2. fo.147
Statutum loquens simpliciter de prioritate mulieris in bonis mariti an habeat locum tam in dote quàm in augmento.ibi.nu. 5.
Statuta alicuius artis an possint dici statuta ciuitatis in consi.451. nu. 1. folio 231.
Statutum quòd deficiente ascendente,& descente ex linea paterna mater defuncti in uno & parentes masculi ex tribus partibus succedant an comprehendatur casus quando mater & auia ex parte patris superest.in consi.450.nu. 1. fo.231
Statutum imponens collectas quid differat an dirigat uerba in fructus loci: an uero in personas habitan.in consi.456.nu.2. fo.232
Statutum loquens de habitatoribus & de fructibus in loco collectis non habet locum in mercatoribus ultro citroque fructus uendendi causa deferentibus ibi.nu.4.
Statutum quòd mulier habens filios possit tantum disponere de quarta suorum bonorũ reliquis tribus reseruatis & qualiter distributis inter filios.in consi.441.nu. 1. fol.227
Mulier an possit de illis tribus quartis testari,& quo iure in illis ipsi succedatur.ibi.nu.2.
Statutum quid differat an disponat formiter an uero informiter,& quid hoc sit iurare formiter uel informiter.ibi.nu.4.
Statutum quòd potestas teneatur & possit inquirere infra quatuor menses de tali delicto,& alio statuto disponente quòd usque ad triennium possit de incestu cognoscere poterit cognosci uigore huius statuti ultimi & tempus currit a tempore quo non continuatur incestus. in consi.17.nu.1. fol.12
Statutum si dicat quòd iudex debeat uictum uictori condemnare in expensis sine terminare causam infra certum tempus, nam si id non facit sententia non infirmatur sed ipse punitur, secus si statutum prohiberet ne uictus absolueretur ab expensis, uel ne ultra mensem sententiam proferret quia tunc nulla esset sententia, quia plus importat prohibitio quam præceptum, & plus negatio quàm affirmatio, & statutum de quo in principio debet intelligi nisi uictus haberet iustam causam litigandi etiam si in statuto esset uerbum semper, quia sic debet intelligi.in consi. 16.nu.9. fol.10
Statutum loquens de iusta causa qualiter possit intelligi ut excusetur quis a pœna statuti.in consi.2.nu.1. fol.2
Statutum si apponit tempus ad appellandum & ad dicendum de nullitate sententiæ si inchoetur appellatio & labatur tempus statuti non poterit dicere de nullitate appelans licet secus de iure communi, quia elapso termino ad appellandum potest dici de nullitate.in consilio 279.nu.2. fol.145
Statutum si requirat commissiones fieri alicui de curia potestatis, & ne habenti aliquam qualitatem sufficit eam qualitatem adesse tempore commissionis ibi.nu.3.
Statutum quòd sententia feratur secundum consilium sapientis an possit retreactari consilium en quod contineat expressum errorem iuris. in consi.223.nu.3 fol.108
Statutum quomodo intelligatur quòd obtinentes gratiam uel taxationem siue remissionem debiti debeat soluere certum quid fabricæ alicuius ecclesiæ.in consi.214.nu.1. fol.118
Statutum terræ parti quòd notarius non matriculatus in dicta terra & non subditus non possit conficere instrumenta de certis contractibus Inter quos numeratur transactio, & si fiant non ualeant quòd talis notarius non poterit conficere instrumenta compromissi nec laudi, quia ueniunt possunt appellatione transactionis.in consi.44. num. 2. fol 23
Statuta terræ inferioris approbata per superiorem an dicantur terræ superioris.ibi. nu.6.
Statutum quòd ante testium depositionem petatur compromissum de certis causis si non petatur in causa principali non potest peti in causa appellationis.in consi.351.nu. 1. fol.167
Statutum agens ad compromissum debet intelligi in casu quo ambabus partibus possit prodesse ut in lege seruetur equalitas ibi.nu.3.
Statuta loci ut agitatur iudicium sunt seruanda quo ad eius ordinationem, in decisione uero statuta contrahentium, & an statutum de compromittendo tendat ad decisionem iudicii.ibi.nu.5.
Statutum quòd appellatus infra octo dies debet iudici præsentari, & aliquis appellauerit uiua uoce saluo iure appellandi in scriptis, tempus currere incipit a die interpositæ primæ appellationis non autem secunda

eunde interposite in scriptis rationibus & iuribus de quibus ibi.in fol.4
consilio 7.numero 7.
Statuta grauantia ciues de nouo facta an grauent equaliter ipsos no- fol.139
uos incolas.in consi.384.nu.3.& 4.
Statutum prohibens quòd maritus nihil possit lucrari de dote uxoris
non excludit lucrum quod fit ex pacto uxoris & ipsius mariti.in con- fol.226
si.441.num.1.
Et per totum de interpretatione quorundam statutorum Senen.circa
lucrum maritorum disponentium.ibi.
Sta. porrigitur ad casum similem ubi est eadem uel maior ratio si non fol.38
reperitur contra statutum a iure communi.in consi.78.nu.5.
Statutum prohibens monialem succedere an nascat, & an possit prohi- fol.236
bere audientiam ecclesiasticis.in consi.463.nu.1.
Quid differat an statutum dicat extantibus masculis femina non succe-
dat uel non possit hæreditatem petere.ibi.nu.3.
Statutum permittens capturam fideiussori antequam soluerit fortius ui
detur permittere postquam soluit, & ibi agitur de interpretatione
statuti Sen. de fideiussorum indemnitate loquentis.in consi.472.nu.2.
fol.240
Statutum quòd filia dotata non succedat cum fratribus dos non succe-
tedit loco legitimæ, & ideo in tota dote potest grauari de ea restituen fol.239
da per fideicom. in consi.469.nu.2.
Statutum si disponat quòd uxor non possit litigare sine consensu ma-
riti utrum si non opponatur exceptio hæc ante litem contestatam
possit postea opponi, & an iudicium sit nullum.in consi.277.nume.1.
fol.131
Statuta loquentia de gradu intelliguntur secundum quod computatur fol.27
de iure ciuili.in consi.55.nu.6.
Statutum excludens filiam propter masculum ab hereditate materna si
ne masculus adierit hæreditatem siue non excludit filiam non so-
lum propter fratrem sed per quascunque heredes fratris ad quos ius fol.28
adeundi transmittit.in consi.57.nu.1.2.& 3.
Statutum alienationis prohibitum si permittat alienare dotem pro ma
tris necessitate extenditur etiam ad filios fratres & huiusmodi.in con. fol.225
si.436.nume 1.
Statutum prohibet dotem alienari an propterea possit alienari pro de
bitis bonafide a matre contractis in præiudicium filiorum.ibi.nu.3.
Statutum quòd hereditas matris acquiritur filius eo modo quo lega-
tum acquiritur ignoranti, an sine aditione bona hæreditatis dicantur
esse in dominio filiorum ita ut possit de eis fieri adiudicatio credito fol.128
ribus ipsorum filiorum.in consilio 254.numero 1.
Statutum ciuitatis disponens quòd statuta debeant obseruari, ita de
mum si reperiatur in nolumine statutorum approbatorum cepit sta-
tuta alicuius collegii ciuitatis nō exclusa in aliis, quia nec taliter sunt fol.26
in statutis approbatis.in consi.53.nu 1.
De quibusdam statutis disponentibus circa solutionem gabelle quo-
rum unum disponebat quòd de laudis latis inter fratres non solua-
tur gabella, alterum uero quòd de transactione soluitur gabella, an fol.25
de laude solui debeat.in consilio 49.nu.3.
Statutum an differat quòd dicat bannitus possit impune offendi, an di- fol.118
cat licite offendi.in consi.255.nu.1 & 4.
Sta.quo cauetur ne quid opponatur contra laudum arbitri non habet
locum quando arbiter iudicat super eo de quo non fuit compromis- fol.217
sum.in consi.423.nu.3.
Statutum quòd lite non contest.uere uel ficte non possit peti consilium
sapientis non debet intelligi quando ambe partes sunt concordes in
petendo, nec debet intelligi quòd sit de forma iudicii quæ non pos-
sit remitti, similiter quod habet locum summariis in quibus lis nō
contestatur sed contradictio habet uim contestationis:& sic peti po- fo.44.
test.in consi.91.nu.2.
Statutum quod executio legati non fuit nisi ad petitionem eius cui le-
gatum est habet locum in herede legatarii & in eo qui habet iura ces
sa.ibi.nu.3.
Statutum quòd mulier non possit se obligare sine consensu proximo-
rum consanguineorum, potest tamen hæreditatem adire maxime si
iudex cognita conditione proximorum uolentium consentire dede-
rit licentiam, nec repelli potest per aliquem cum statutum fuerit la-
ctum in eius fauorem.ibi.nu.5.
Statutum de compromissis fiendis exceptuans instrumenta guarenti-
gie & fideiuss.intelligitur exceptuare instrumenta testamentorum pro
pter eandem causam & alia habentia similem causam, quia per talem
exceptuationem redditur ad ius commune quod nullum cogit com-
promittere.ibi.nu.10.
Dictans de debitore habet locum in eius herede. in consi.91.nume.4.
fol.44
Statutum quòd fratres preferantur feminis in successione fratris, an fra
tres legitimati excludant feminas.in consi.180.num.1.& 4. fol 87
Sta.prohibens personas contrahere uel se obligare non firmatur iura- fol.238
mento.in consi.465.nu.6.
Statutum si cogat ad compromissum consortes nulla obstante exceptio
ne nisi lis sit terminata an possit opponi quòd conuentus fuit libera
tus per tutorem agentium, & quæ exceptiones contra possunt oppo fol.159
ni.in consi.296.nu.3.
Statutum quòd causa concernens communitatem debeat certo modo
approbari uel determinari, an habeat locum in causis ciuium conten
dentium de causa communis ad utilitatem tamen priuatam.in consi. fol.119
266.nu.1
Si in statuto una tantum ratio reddi potest illa habetur pro expressa.
ibi.nu.2.
Stante ordinatione quòd si fiat per commune gratia uel remissio debiti in
aliqua quantitate quòd pro quantitate remissa soluatur fabricæ ali-
quid pro libra quomodo intelligitur. in consi.257.nu.1. fol.119.
An intelligatur quòd pro toto debito an pro parte rem. sa.ibi.nu.2.
An pro debitis que exigi nondum possunt, quia sunt in diem. ibidem
numero 3.
An si in futurum communitas iudicat minora onera etiam pro eo debeat
solui dictæ fabricæ.ibi.nu.4.
Statutum si requirat certam formam pronuntiandi ea non seruata sen- fol.219
tentia redditur nulla.in consi.425.nu.2.
Statutum quòd filia dotata an succedat ab intestato an possit fieri pactū
quod dos reuertatur ad dotantem uel eius heredes: ita ut præiudice- fol.194
tur legitimæ ipsius filie dotate.in consi.371.nu.2.
De statuto Veron. quòd deficiente iure statutario reddatur ius secundum fo.81
glo. Accursii per Dy.approbatas.in consi.192.nu 1.
Statutum quòd extantibus masculis fœmina non succedat nepos ex filia fo.216
non succedit.in consi.422.nu.4.
Statutum quod a sententia lata super causa trium librarum infra non ap
pelletur si plures accusatores simul & eodem tempore porrigant ac-
cusationem & sit una prosecutio: & petant accusatos condemnari in
octo & iudex condemnauit in quatuor poterit appellari.in consi.164. fol.77
nume.1.
Statutum quòd minor.25.annis non possit se obligare sine consensu con-
iunctorum licet probet se minorem & non probet quòd habeat con
iunctum qui poterat consentire nil operatur.in consi.124.nu.1. fol.60
Statuto prohibente ne ciues pro forensibus fideiubeant an possit renun- fo.116
tiari ut fideiubentes efficaciter teneantur.in consi.251.nu.1.
Statutum an intelligatur in casu ubi sit eadem ratio.ibi.nu.3.
Statutum quòd quis non possit capi in aliqua domo an habeat locum in
his quæ capiuntur in apothecis uel in tabernis quòd non. in consi. fol.102
221.nu.1.
Statutum si plura requirit in compromisso omnibus non seruatis non fol.221
tenet compromissum.in consi.429.nu.4.
Statutum quando loquitur in rem & quando in personam que sit diffe- fol.22
rentia.in consi.43.nu.6.
Statutum ciuitatis est seruandum in castris subiectis ipsi ciuitati dato q
homines dicti castri de facto non obediant communi ipsius ciuitatis fol.80
in consi.171.
Statutum loquens de filia dotata debet intelligi si filia tantum in do-
te habeat ut totam legitimam exhauriat & nepos ex filia succedit in fo.198
locum matris ad eam legitimam.in consi.363.nu.1.
Stante uno statuto quòd petens executionem contra obligatos per pu-
blicum instrumentum debeat soluere datiam: & subiungatur dumta-
men pro licentia capiendi debitore nulla prorsus datia soluatur, &
aliquis obtinuit licentiam capiendi suum debitorem, uel talium pre-
dam bonorum q per hoc non tenetur ad soluendam datiam de quo fol.38
in statuto.in consi. 79.nu.1.
Statutum de quo supra cum clausula quòd si non soluerent datiam intra
mensem teneantur ad duplum.ibi.nu. 8.
Statutum de guarentigia instrumentorum non ligat nisi illos qui com- fol.32
prehendunt in instituto consi.67. nu.3.
Et a quo tempore incipiat currere mensis.ibi.
Si de decem partibus totius hæreditatis maternæ nouem partes debean
tur filiis pro legitima ex statuto, & aliud statutum disponat quòd mu
lier habens filius non disponat extra filios nisi de decem pro centena
rio: an intelligatur statutum de tota hereditate an solum de decima. fo.220
in consi.428.nu.1.& 2.
Quod per unum statutum specialiter dispositum est non comprehendi
tur in alio statuto generaliter loquente.ibi.nu.2.
Statutum si in uerbis narratiuis facit mentionem de filiis & filiabus, in
dispositiuis uero de filiis: an nihilominus etiam dispositio habeat lo-
cum in filiabus.ibi.nu. 3.
Statutum quòd instrumenta guarentigiata mittantur executioni: & stā
te statuto quòd in causa dotis procedatur summarie &c. procurator
mulieris qui petiit tenutam in bonis quondam mariti possessis per
tertios possessores tanquam perperam agens debet in expensis condē
nari ut de suo soluat, quia debebat offerre libellum super hypotheca-
ria: maxime cum possessores id petiissent intendentes ostendere de fol.32
potioribus iuribus.in consi.67.nu.2.
Statutum si excludat fœminam masculis extantibus an comprehendat fœ
minam monialem, & an debeat esse contenta dote data in ingressu re-
ligionis, an uero debeat consequi quod in testamento relictum est, & fo.197
agere ad supplementum legitime.in consi.305.nu.4.
Statuti Senensis elegans interpretatio quòd si decedat quis sine filiis, &
ascendentes soror & frater & eorum filii excludant matrem in totum
& ulteriores agnati usque ad quartum gradum in tribus partibus & ea
stellis utrum auus excludat matrem in totum. quod sic. in consilio fo.82
175.numero 1.
Statutum quòd parentes masculi ex parte patris succedant ab intestato
exclusa matre defuncti, utrum filius amite excludat matrem defuncti. fol.215
in consi.422.nu.1.
Quomodo intelligatur in statutis illa uerba parentes masculi ex parte
patris uel aui, capiuntur enim pro agnatis quibus familia conserua-
tur quibusque alia statuta intendunt prouidere.ibi.nu.1.& 2.
Statutum si excludat fœminam existente masculo an excludat filium fœ-
minæ ratio statutorum excludendum feminas & admittentium ma-
sculos etiam remotiores in gradu est pro conseruando ordine & di-
gnitate familiarum, ideo non extenditur ad masculos descendentes
ex feminis.ibi.nu.2.
Et multa eleganter de statutis excluden. feminas.ibi.
Statutum quòd filia excludatur ab intestato masculis existentibus &
adeuntibus illis mortuis ante aditam hereditatem admittitur de iu
re communi, secus si fiat testamentum, quia tunc masculi ad suos he
redes non aditam transmittunt & filia excluderetur. in consi. 280.
nu.1.fol.134

Statutum si permittat bannitum impune offendi potest ab omnibus etiã a patre uel filio offendi & occidi.in consi.427.nu.1. fol.219

Statutum si denegat audientiam bannitis testes pro eis non debent admitti.ibi.nu.4.

De interpretatione statuti requirentis diversas formas notificandi sententias arbitrorum eis contra quos feruntur.in consi.318.num.1. fo..160

Statutum si dicat quòd inter eos de comitatu fiat notificatio laudi arcta forma sufficit cum esse de comitatu contra quem fertur laudum.ibi.

Statutum quòd filia nupta sine dotata non succedat patri extante masculo statutum debet intelligi de hærede masculo eiusdem gradus cuius est filia, nec de ulteriori, nec excluditur talis filia per neptem fœminam ex masculo.in consi.47.nu.1. fol.25

¶ Stuprum dicitur illud quod committitur in puerum.in consil 401. nu.1. fol.205

¶ Subditus qualiter quis possit dici, nec quis dicitur subditus licet fortiatur ibi forum aliqua de causa.in consi.44.nu.5. fol.23

An per hęc uerba assumo te in dominum patrem protectorem inducatur generalis & uniuersalis subiectio quando sunt alia uerba repugnantia, & de dictione dominum.in consi..313.nu.5. fol.163

Pacta inita in ipsa subiectione an habeant uim priuilegii, an uero contractus.ibidem.

¶ Subscriptio debet necessario nominare personam quæ subscripsit alias dicitur sufficiens consi.209.nu.4. fol.101

Subscriptio notarii in instrumento per quam probatur quòd ipse fuit rogatus est de substantia instrumenti.in consi.312.nu.3. fol.148

Subscriptio notarii si reperiatur in abbreuiaturis post testamentum & deinde sequantur codicilli, an etiam codicilli per eam perficiantur. ibi nume.4.

¶ Substitutio compendiosa facta filio per verbum commune substitui matre in medio existente an trahatur ad fideicommissum infra tempora pubertatis, & de opi.Bar.circa hoc in consi.276.nu.1. fol.130

Substitutio facta si sine filiis masculis decesserit debet intelligi de ueris non fictis.in consi.30.nu.1. fol.18

Substitutio compendiosa facta a pagano per uerbum commune impuberi sine præfinitione temporis est omni tempore fideicommissaria siue mater sit in medio siue non.in consi.142.nu.1. fol.67

Substitutio pupillaris qualiter excludat matrem in medio existentem. in consi.475.nu.3. fol.196

Substitutio si dat uno hac forma substituo titium & suos, an fratres titii dicantur sui ut succedant ut substituti cum titius mortuus sit ante pupillum cui erat substitutus.ibi.nu.4.

De materia.§.quandiu.ff.de acqui.hęredi.& diuersarum substitutionum materia.in consi.152.nu.1.& 2. fol.72

Substitutio facta de patre & filiis quomodo intelligatur.in consi.259 numero 3. fol.120

Substitutio pupillaris directa in testamento non potest adimi in codicillis in quibus sit facta alia substitutio, sed tenentur substituti in testamento restituere hæreditatem substitutis in codicillis iure fideicom. in consi.28.nu.1. fol.18

Substitutio sub conditione si filius instituti non peruenerit ad perfectam ętatem an filio perueniente ad ętatem post mortem instituti admittatur ad hęreditatem utrunque substitutionis, an uero dicta substitutio euanescat.in consi.298.nu.1. fol.148

Substitutio uulgaris concepta in uno casu extenditur ad alium casum. ibi.numero 2.

Substitutio si sit facta uni si decesserit sine liberis & deinde alias prædictis liberis descendentibus similiter sine liberis, an liberis non natis tempore testatoris intelligatur facta substitutio.in consi.5.nu.7. fol.4

Substitutio quando est facta per nomina collectiua requiratur mors omnium.ibi.nu.8.

Substitutio facta institutis in re certa pupillariter de instituto uniuersaliter ipso decedente una pupilla spem substitu.pupillaris non transmittit ad suos hęredes, sed pupilla defuncta mater succedit, nec habet locum hoc casu quod quando spes pupillaris substitutionis est cõiuncta cum iure accrescendi transmittatur.in consi.114.nume. 5.& 6. fol.55

Si dubitatur an is cui substitutum est filios habuerit & an prædecesserit instituto quis probet.in consi.368.nu.4. fol.201

Substitutus posthumo ultimo morienti an habeat hæreditatum si nullus posthumus nascatur, & de clausula codicillari an grauet uenientes ab intestato.in consi.395.nu.3. fol.203

Substitutio facta sub duplici conditione celeriori consequitur effectum suum nec ulterius admittitur.in consi.77.nu.3. fol.37

Substitutio licet facta sit sub duplici conditione. una si bona alienentur, alia si instituti decesserint sine liberis, & eueniat casus primæ conditionis, tamen onus quod uidetur adiunctum substitutis est adimplendum quomodo in rem conceptam nec curatur quomodocunque conditio existat.ibi.nu.6.

Substitutio facta de pauperibus si omnes filii decesserint in pupillari ętate, an euanescat si moriantur uiuo testatore.in consilio 13.num.5. & 6. fol.8

Substitutio compendiosa facta impuberi per uerbum commune, puta quandocunque decesserit pupillus substituo Gaium, an intra tempora pupillaris ętatis sit directa an fideicommissaria,& quid quando mater est in medio, & de hoc etiam in fine consilii.in consi.305.nu.1. &.5. fol.157

Substitutus pupilli quo iure ueniat ad hęreditatem matris eiusdem nondum aditam.ibi.nu.3.

De ualiditate statuti disponentis quòd filia fęmina non succedat extante masculo quantum attinet ad moniales.ibi.

Substitutus in casu quo institutus & alius decedat sine liberis si unus tantum reperiatur qui sine liberis decesserit ad substitutionem non admittitur, secus si testator locutus fuerit per alternatiuam seu.in consi. 219.nu.1. fol.104

Substitutio vulgaris concepta in casu mortis potest habere locum in casu repudiationis.in consi.86.nu.2. fol 41

Substitutioni directe nec per pactum nec liberationem quis uidetur renunciasse.ibi.nu.5.

Substitutio facta filiis sine expressione nominis collectiui non habet locum nisi omnibus mortuis.ibi.nu. 7.

Substitutio facta per hęc uerba.substituit suos.intelligitur de consanguineis proximioribus.in consi.405.nu.1. fol.206

Quando unus substituitur pluribus post mortem eorum illi plures censentur inuicem & ipsi substituti, & plura de tacita substitutione fideicommissaria inducenda.ibi.nu.2.

Si instituatur aliquis: & eo sine liberis decedente alii plures substituantur: & etiam filii substitutorum sicut primus substitutus excluderet sequentes: an etiam nepos ex eo similiter excludat aliorum liberos uel descendentes.in consil.411.nu.1. fol.208

Substitutio facta per uerba directa an obliquentur post pubertatem si nunquam iure directo potuerunt ualere: & alia uerba.si decedat sine liberis, apposita in institutione pupilli reddunt substitutionem fideicommissariam. ibi.nu.2.

Substituto moriente ante euentum conditionis non excluditur eius nepos ex sua persona proueniens ad hæreditatem.ibi.nu.3.

Et an nominati in prima substitutione sub nomine liberorum: & in secunda substitutione sub nomine hæredis substitutorum primorum an admittantur si substitutorum hęredes non existant: & an appel.liberorum ueniant immediati an etiam mediati: & an filii secundo loco substitutorum excludant nepotem primo loco substituti.ibi.nu.4.

Substitutus pupillo si decedat post pupillarem ętatem filii idest pupilli si sit rogatus per fideicommissarium alteri restituere hęres substituti detrahit duas partes: legitimam scilicet pupilli & quartam trebellianicam.in consil 370.nu.1. fol.194

Item potest detrahere ea quæ soluta sunt pro dote per primum testatorem de bonis substituti: ut in casu huius consilii.& sic de aliis legatis solutis per substitutum datum pupillo: non tamen deducit expensas factas pro funere pupilli.ibi.nu.2.

Substitutio compendiosa facta per uerbum commune continet uulgarẽ. in consil.152.nu. 2. fol.72

Substitutio pupillaris expressa uerbis generalibus in compendiosa per uerbum commune excludit matrem & admittit substitutum ex cõiectura mente testatoris.in consil.172.nu.2. fol.81

In dubio etiam uerior est opi.quòd substitutio pupillaris non obliquetur intra pupillarem ętatem matre in medio existente.ibi.nu 4.

Substitutus potest cogere hæredem facere inuentarium suis expensis quãdo hæres rogatus restituere fuit releuatus a testore ab onere conficiendi inuentarium.in consil.367.nu.3. fol. 193

Substitutionis ueris stantibus de quibus in consi.123.in prin.habet locum substitutio ultimo facta de altari in d.consi.123.nu.1.& 2.fol.60

Substitutio facta per uerbum commune non de quota hæreditatis sed de certis rebus nunquam potest esse directa: sed omni tẽpori est fideicõmissaria siue in testamẽto siue in codicillis.in cõs.342.nu.1.fol.181

De substitutione facta filiis si decesserint sine filiis, & quomodo intelligatur.in consi.58.nu.1. fol.28

Substitutio facta de hęredibus alicuius uiuentis intelligitur de filiis ipsius.in consi.37.nu.2. fol.198

Substitutio qualis est in persona patris talis censenda est in persona filii consi.161.nu.2. fol.75

Substitutio facta per patre & filiis ordine successiuo non comprahendit bastardos.ibi.nu.4.

Substitutio facta hoc modo, quia rogauit dictas filias institutas ut post earum mortem restituerent hęreditatem horti scilicet michaelis in quo casu dictam societatem hęredem instituit. non expectata morte omnium filiarum societas succedit morientis sine liberis.in consi.14. nume. 1. fol.9

Si dubitetur de substitutione utrum sit facta necne debent in examinatione testium citari illi quibus facta dicitur & etiam qui ueniunt ab intestato ad illa bona, aliás non ualet.in consi 383.nu.1.& 2. fol.199

¶ Successio. Triplex est modus succedendi, ex testamento: ab intestato, & tertia species successionis successor uniuersalis.in consi.442. nume.5. folio 227.

Successoris ex personæ conditio obligationis non debet immutari. consi.8.nume.2. fol.5

¶ Suitas qualiter intelligatur quòd confirmat dationem tutoris, & quomodo per dationem uulgaris substituti tollatur suitas. in consi. 356. nume.2. fol.188

Suitatis ius non tollitur per ingressum religionis.in consi. 34. nu.3.uer sed certe. fo.21

¶ Summa contenta in libello uel in condemnatione quando excedit metam iurisdictionis non ualet quod agitur quatenus excedit.in cõs. 430.in princ. fol.222

¶ Superior qui nimis grauat subditos si aliquid remittat an uideatur gratiam facere.in consi.235.nu.2. fol.109

De litera T.

Tempus instantie licet sit præfixum per statuta ciuitatis non recognoscente superiorem si post modum subiiciatur alicui domino debet stari ordinationi illius, & si non sit ordinatum stabitur dispositioni iuris communis in consi.140.nu.3. fo.67

Tempus appositũ in laudo arbitratoris qñ incipiat currere si utraq; pars compromittentium debuit aliquid facere.in consi.217. nu.1. fo.103

Tempus solutionis faciende incipit currere a tempore laudi lati, licet aliud sit in praecedenti casu.ibi.nu.2.

Tempus mortis non est de substantia causa agitur de haereditate mortui.in consi.113.nu.3. fol.54

Tempus datum condemnatis a lege & tempus datum ab arbitris ad solvendum quomodo differant. in consi.319.nu.2. fol.172

Tempus quando sit de substantia actus.in consi.26.nu.4. fol.17

Tempus instantie incipit a die litis contestate in ordinariis iudiciis,secus in extraordinariis.in consi.304.nu.3. fo.157

Tempus praefixum a statuto instantie succedit loco triennii dati a lege.in consi 42.nu.3. fol.22

Tempus non currit si per iudicem stat quominus appellatio prosequitur ibi.nu.4.

Tempus instantie quomodo currat.ibi.nu.5.

Tenuta & missio in possessionem pro residuo dotis cum petitur male peti ut aliter non specifica quantitate maxime quia pro modica re non datur tenuta.in consi.71.nu.1. fol.35

Tenuta iam concessa quibus casibus possit reuocari. in consil.453.nu.2. fol.231

Terminus opponendi contra testes debet dari post habitam copiam attestationum in consi.334.nu.2. fo.175

Termini prorogatio an sit remissio.in consi.233.nu.1. fol.108. & uide in consi.seq.nu.1. fo.eo.

Terminus iterum dictum datus a statuto ad iustificandum capturam debitoris incipit a die facte apture si eo die facta fuit representacio cum tamen per statutum fieri potuerit etiam die sequenti.in consi.304. nu.2. fol.157

Terrnorum qui sit.in consi.85.nu.3. fol.41

Territorio concesso ueniunt omnia merum & mixtum imperium & regalia.in consi.63.nu.3. fol.29

Testes qui dicunt pecuniam non interuenisse non nocent, quia potest saluari instrumentum per conuersionem unius debiti in alterum in consi 120.nu.3. fol.58

Testis dictum referentis se ad id quod alias dixit nisi specificet in redditione uere causae etiam se referre.in consi.168.nu.2. fol.78

Testes recepti in ciuili non faciunt fidem in criminali sicut acta in summariis non pariunt praeiudicium in ciuili.ibi.nu.3.

Testis deponens quod partes promiserunt adinuicem permutare na probet contractum fuisse stipulatione uallatum.in consi.241.nu.1.fo.111

Testis non potest esse unus de populo in causa populi. in cōsi.110.nu.7. fol.53

Testibus quantocunque dignitatis existant non creditur absque iuramento.in consi.70.nu.4. fol.33

Testes recepti super aliquo testamento non citata parte fidem non faciunt etiam si essent absfuturi uel ualetudinarii.in consi.96.nu.1.fo.47

Testes de nouo possunt etiam recipi non obstante quod didicata fuit testificata cum prima receptio fuit nulla.ibi.nu.4.

Testes examinare qui fecit inualide debet alteri parti uexate in expensis condemnari.ibi.nu.5.

Ad probandam instrumenti falsitatem tres saltem testes requiruntur qui deponant sensu corporeo non autem intellectus iudicio.in consilio 371.nu.1. fol.194

Testes duo probant tenorem instrumenti quando non producitur aliquod instrumentum.secus quando producitur & testes dicunt aliud instrumentum esse alterius tenoris, nam standum est producto,& an copie credatur si discordat cum originali,quia probatio redarguēs de falso debet esse potentior ea de qua in contrarium opponitur.ibi.nu. 2.

Testis si dicat se audiuisse quae deponit ab omnibus & notarius scribat a pluribus an propterea sit, & an notarius possit adiungere dicta partium addendo aliqua uerba.ibi nu.3.

Testis si deponat per uerbum scio,quia praesens, & notarius scribat & addat prout credit, an per hoc dicatur immutasse ueritatem ut puniatur de falso.ibi.nu.4.

Testium subscriptio non est necessaria in instrumento inuentarii, nec etiam requiritur quod cognoscant testatorem sed heredem in consi. 325.numero 1. fol.171

Testes an in causa appellationis potuerint super eisdem articulis iterum produci, & quando dicantur testes non rite recepti in prima causa.in consi.290 nu.7. fol.147

Testes singulares an probent summam redditiuum in bonis pupilli.in cōsilio 302.nu 8. fol.155

Testis obscure uel imperfecte deponens super capitulis an post didicata testificata possit denuo examinari.in consilio 246.nume. 1. fol 113

Et an hoc possit fieri ad petitionem producentis,an uero solum fiat officio iudicis.ibi.nu 2.

Testis unus deponens de mutuo & duo de confessione mutui facta a debitore possunt plenam fidem iudici facere, praesertim si etiam iuret creditor.in consi.381.nu.2. fol.198

Testis unus contradicens instrumento non facit uacillare fidem instrumenti.ibi.nu.5.

Et quilibet admittatur ad dicendum de innocentia accusati.ibi.nu.9.

Post didicita testificata admittantur testes super nouo articulo diuerso a primo,licet super eadem re & ad eundē finē.in consi.193.nu.1.f.93

Testes qui dicunt non concludunt quod pro fratribus reputabantur & tractabantur.in consi.151.nu.1 & 2. fol.71

Testes singulares an probent praescriptionem iurisdictionis.in consi.445 nu.5. fol.219

Testes producti pro informanda inquisitione non citata parte non nocent quo ad condemnationem.in consi.142.nu.3. fol.67

Testes si dicant aliquem promisisse an intelligi possit quod promiserit per stipulationem sicut si uerbum promitto esset in instrumento & de ratione diuersitatis inter testes & instrumentum quo ad praesumendam stipulationem in consi.332.nu.3. fol.173

Testium dicta non reducuntur ad concordiam cum dicto partis quando prima facie discordarent.in consi.26.nu.2. fol.17

Testibus tribus uel quatuor affirmantibus magis creditur quam mille negantibus.in consi.94.nu.2. fol.46

¶ Testator instituendo aliquem & eius heredes,filiam uero in re certa non uidetur praeposuisse heredes extraneos insistenti filie sue, sed illo defuncto absque filiis filia admittitur in consi.114.nu.4. fol.55.

Testamentum in quo filie nihil relictum est titulo institutionis an sit ipso iure nullum in consi.324.nu.1. fol.169

Statutum quod filia femina ab intestato non succedat extantibus agnatis masculis, & sic non successiua ab intestato an cum ex testamento agnatum si in eo sit praeterita an dicat nullum ad utilitatem suam uel agnatorum.in con.324 nu.1, fol.169

Et quid in casu praedicto quando non sunt instituti uenientes ab intestato sed extranei, an possint contratabulare uel querelare testamentum.ibi nu 2.

Ex testamento facto ad piam causam debentur legata facta extraneis personis licet non fuit nisi quinque testes, & adsit subscriptio testatoris licet per aliam personam scriptum.in consi.93.nu.1. fol.45

Testamenta facta inter liberos & ad pias causas sunt libera a iure positiuo sicut testamentum militum.ibi.nu.5.

Testamentum potest ualere tanquam nuncupatiuum nuncupatione implicita & si non ualet ut testamentum in scriptis ualet ut nuncupatiuū implicite licet non expresse.ibi.nu.4.

Testamenti confirmatio facta in codicillis coram quinque testibus facit omnia ualere tanquam recens testamentum si ex forma statuti sufficiunt quinque testes uel fit factum ad pias causas, intellige si testamentum quod confirmatur fit factum coram quinque testibus ut ibi dicitur.ibi.nu.6.

Testamentum filiifamilias confirmatur ipso effecto sui iuris si illud confirmat non facta expressione contentorum in eo.ibi.nu.7.

Testamentum habens clausulas derogatorias ad futura testamenta non potest reuocari nisi specialiter de talibus clausulis fiat mentio in testamento reuocatorio. in consi.206.nu.1. fol.100

Testamentum iuratum, scilicet quod aliud testamentum non faciet non censetur reuocatum per secundum nisi de iuramento fiat mentio in secundo ibi.nu.3.

Testamentum patris an ita sit nullum praeteritione filii legitimati sicut legatum, & legitimatio proprie non est de filiis eorum inter quos non poterat esse matrimonium.l.diuina prohibent sed dispensare. in consi.30.nu.4. fo.19

Testator si mandat ecclesiam construi per haeredes in loco declarando per executorem testamenti sub pena transferende haereditatis in illū non transfertur nisi executor locum designauerit. in consi.317.nu.1. fol.171

Testator si instituit, post legauit dimidiam bonorum suorum alicui & aliam dimidiam filiabus propriis, & deinde usumfructum uxori eius qua mortua filiabus quibus successerunt primo instituti cum institutis pro dimidia filiarum concurrit uxor in usufructu si mortua tamen non habito usufructu nec praestita cautione heredes uel consequi possunt.in consi.133.nu.1. fol.63

Testamentum ad pias causas cum duobus testibus non ualet si testator dixerit quaerite testes & usque in uesperis differemus. in consilio 75. nu.1. fol 37

Testamentum alicuius tanquam usurarii infringere uolēs quid facere debeat. in consi.163.nu. 1. fol.77

Testator si per secundum testamentum reuocat primum. & deinde in codicillis confirmat primum,institutus in primo capit iure fideicommissi quia codicillus &c.si tamen errore ductus adiuit non potest cogi per heredem restituere & expectare restitutionem suam cum possideat, & autore praetore & sciēte ac patiente herede, possit statim dicere de iure suo.in consi.137.nu.1. fol.65

Testator si legat alicui certam summam denariorum & iubeat heredi quod soluat tot pro tempore an liuite exigi possint quia ratione tarditate solutionis. in consi 105.nu.1. fol.48

Et quid si testator soluit in uita post testamentum ibi.

Testator instituta filia legitima & naturali in certa quantitate an possit facere uniuersalem heredem nepotem legitimum & naturalem ex filio tantum naturali.in consi 307.nu. 1. fol.159

Item excluso nepote ab uniuersali hereditate an saltem habeat unam unciam in quo poterat pater instituei.ibi.

In testamentis ad pias causas remisse sunt omnes solemnitates iuris ciuilis & statui iuri diuino uel naturali sicut in testamento inter liberos.in consi.457.nu.1. fol.233

Testamentum qualiter dicatur imperfectum.ibi.nu.3

Cedula in qua continetur uoluntas testatoris quae non fuit redacta in prothocollo notarii an possit autoritate iudicis in publicam formam redigi & publicare ut faciat fidem, & an generalis commissio iudicis hoc casu sufficiat.in consi.308.nu.1. fol.159

Testatoris prohibitione haeredes se impediant de apotheca nisi ex uoluntate executorum an & quando fiat.in consi.333.nu.1. fol.174

Testamentum suum promisit non reuocare, & hoc iuramento affirmauit utrum possit secundo testamento facto reuocare non obstante iuramento.in consi.285.nu.1. fol.141

Quod nihil debetur ex testamento aui si relinquatur mihi ex testamento patris dicor habere ex primo testamento non ex secundo.in consi.391.nu.1. fol.202

Testator si legat rem quam habet communē cum suo haerede, an si dicat se legare rem suam totam legasse uideatur.in consi.414.nu.1.fo.210

Testator potest facere quod bona propria heredum inter eos communicentur & quid si dicat unum uia equaliter diuidi debere, & an ea quae prohibita

prohibita sunt alienari ueniant hoc casu in communionem. in consi. 397. nume. 1. fol. 203
Testator quibus uerbis quibusve coniecturis uideatur induxisse communionem inter hæredes suos. ibi. nu. 2.
Testator turbatus cogitatione mortis propinque præsumitur non fuisse compos mentis sue. in consi. 155. nu. 2. fol. 74
Testatoris assertioni non statur de quantitate facultatum suarum, & qua hæreditatur in præiudicium hæredis. in consi. 177. nu. 2. & 5. fo. 84
Testandi solennitatem introductam de iure communi concilia & rectores prouinciarum an possunt mutare. in consi. 396. nu. 1. fol. 203
Immo nec papa extra suam iurisdictionem nisi in piis causis. ibi.
Testator si casu mutus uel surdus efficiatur non tamen rumpitur testamentum. ibi nu. 2.
Testamentum usurarii in quo substituti sunt pauperes non annullatur ob cautionem nó præstitam cum in certe sunt personæ quibus restitutio fieri debet in consi. 13. nu. 7. fol. 8
Testator si mandet quòd bona sua diuidantur per Nicolaum & Antonium si non fuit seruata forma iterum seruari potest in consilio 103. numero 1. fol. 49
Testator si prohibuit certam domum alienari & uoluerit eam deuenire ad masculos descendêtes, an unus masculus possit partem suã relinquere filiç suæ sibi ab intestato succedenti. in consi. 448. nu. 1. fol. 230
Testandi inhabilitas quç accidit propter condemnationem ad mortem an sequatur damnatum ubique locorum. in consi. 320. nu 4. fol. 167
Testamentum condemnati ad mortem nec etiam ad pias causas ualet. ibi. nu. 5.
Tempore ingruentis horrende pestilentie multa condebantur testamenta sine iuris solemnitate præsertim in fauorem hospitalis, hospitalarii obtinuerunt quòd talia testamenta sic facta exequi possint, quæritur. in consi. 315. nu. 1. fol. 163
Ordinatio facta super testamentis factis an trahatur ad futura quod uideatur esse cessante causa. i. pestilentia. ibi.
Testamenta damnatorum ad mortem naturalem de iure communi sunt ipso iure nulla, licet bona non confiscentur. in consi. 439. nu. 1. fol. 226
Ex duobus statutis si unum dicat testamentum ualere damnati aliud neget primum debet intelligi quando bona non confiscantur alias sequeretur repugnantia. ibi. nu. 2.
Testamentum damnati ad mortem cuius bona confiscata sunt, an reconualescat si fiscus repudiet bona ipsius. ibi. nu. 3.
Et quid de legato facto ad pias causas in tali testamento. ibi. nu. 4.
Quædam de piis causis ut earum fauore sustineatur ordinatio. in consi. 315. nu. 6 & 7. fol. 163
Testamentum scriptum manu patris notarii cum tribus testibus ualet inter liberos etiam si decedat testator antequam recitauerit testamentum ipsis testibus. in consi. 375. nu. 1. fol. 196
Testamentum patris imperfectum inter liberos sicut ualet sic etiam ualet pupillaris substitutio in eo facta. ibi. nu. 2.
Testator si instituto pupillo & dotatis filiabus etiam pupillis cum hic quòd pecuniç relictç pro dote deponerentur in loco securo & pro alimentis & uestibus ipsarum redditus expenderetur quòd si hoc factum non fuit nec hçres interpellatus ut faceret non possunt conqueri puellæ, licet pecunias in loco tuto haberet hçres. in consi. 125. nu. 1. fol. 60
Testator cum mandat emi domum pro usu & habitatione filiarum si côtingat uiduari, & quòd post si pii loci isto interim erit hæredis. ibi. numero 2.
Testamenti cedula reperta apud notarium extra librum ipsius si habet substantialia est in arbitrio iudicis illam in mundum reduci facere ex speciali commissione, licet illa deficiunt quæ faciunt scripturam publicam. in consi. 121. numero 1. folio 53
Ex generali uero commissione facta de imbreuiaturis defuncti non potest redigi. ibi. numero 1.
Testamentum non reuocare si quis cum iuramento promittat nihilominus potest, sed incurret periurium. in consi. 122. nume. 2. fol. 59
Testator si instituit duos in bonis suis & quemlibet pro dimidia eis substituendo filios proprios uulgariter & unus decedat uiuo testatore qui testatur in codicillis leget dimidiam bonorum suorum filiis præ defuncti, tamen isti filii non debent consequi nisi dimidium rationibus & iuribus de quibus ibi. in consi. 121. nu. 1. fol. 58
Testator si legat usumfructum alicuius rei ad uitam ille ad quàm redire debet proprietas illam transmittet ad hæredes suos. ibi. nu. 2.
Testamentum non redditur nullum ex eo quod attestationes super receptç sint nullæ. in consi. 96. nu. 3. fol. 47
Testamentum in quo testator mandauit bona distribui inter pauperes per executores ualet absque alia hçredis institutionem etiam si non sint nisi quinque testes, & ualet etiam quo ad legata facta non ad piam causam. in consi. 97. nu. 1. fol. 47
Testator qui promisit soluere legatum potest mutare codicillos non obstante promissione. in consi. 185. numero 2. fol. 90
Testamenti cuiusdam declaratio in quo erant plures gradus ex quo ex ordine substitutorum dicitur colligendo ordinem succedendi nec attendam copulatiuam, & substitutio uulgaris potest fieri in legatis & fideicommissis. in consi. 159. nume. 1. fol. 75
Testamentum primum ad pias causas cum omni solennitate, an tollatur per secundum simili modo ad pias causas in quo tamen duo testes interuenerunt. in consi. 358. nu. 1. fol. 171
In testamento ad pias causas admittitur mulier & prçlatus ecclesiç cui relinquitur, & eorum testificatio adiuuatur ex aliis coniecturis inferentibus uoluntatem testatoris. ibi. nu. 2.
De interdictione administrationis bonorum facta per testatorem filio usque ad certum tempus quòd non ualeat ob. sta. contrarium disponente ut post tale tempus quis habeat personam legitimam. in consi. 131. nu. 1. & 2. fol. 62
Testator quando interdicit ei habenti administrationem a lege ne administret sine alterius consilio non habentis a lege talem administrationem non ualet talis interdictio nec illud consilium tenetur sequi. in consi. 131. nu. 2. fol. 62
Testator per secundam substitutionem non censetur uelle aliquid adimere de eo quod iam peruenerat ad primum substitutum eueniente casu primç substitutionis. in consi. 303. nu. 1. fol. 155
Testatorem uoluisse mutare testamentum iam decem annis confectum qualiter appareat. in consi. 155. nu. 1. & 2. fol. 73
Qualiter reuocatum facere reuiuiscere. ibi. nu. 2.
Testator si facit testamentum & post codicillos in quibus substitutionê faciat, & ultimo faciat aliud testamentû cû clausula cassans & irritans, quod & codicilli intelliguntur reuocati. in consi. 161. nu. 1. fol. 76
¶ Titulus putatiuus an præbeat causam præscribendi. in consi. 407. nu. 6. folio 207.
Titulus qui requiratur ad præscriptionem. in consi. 70. nu. 9. & 10. fol. 35
Ex titulo præcedente præsumitur possessio causata ex illo. in consil. 341. nume. 5. fol. 181
Titulo matrimonii probato & cohabitatione, an admittatur probatio minoris çtatis. in consi. 178. nu. 4. fol. 133
Titulus & possessio matrimonii quomodo probetur & econtra quomodo per coniecturas contrarium probetur. ibi per totum consilium.
¶ Transactio filiç renuncianti bona matris in manibus patris etiam iurata rescinditur si ex dolo patris qui multis coniecturis præsumitur fuit enormiter lçsa. in consi. 174. nu. 1. fol. 81
Et ad mine debeant procedere isto casu. ibi. nu. 2. & 3.
Transactio sponte non inita non patitur pçnas. l. si quis maior. C. de transactio. in consi. 378. nu. 1. fol. 198
¶ Transigens qui retinet res certa hæreditaria an obligetur ad onus. in consi. 412. nu. 5. fo. 210
Transigi non potest super rebus subiectis fideicommisso, & ibi habetur quod potest transactio ualere quo ad unum effectum & quo ad alium non ualere, & si non admittitur filia instituti filii magis dilecti minus admittitur filia præteriti filii. in consi. 375. nu. 4. fo. 197
¶ Transumptum factum sine autoritate iudicis competentis eorum contra quos producitur non facit fidem. in consi. 202. nu. 1. fol. 98
Transumptum ad hoc ut faciat fidem quç requirantur. ibi. per totum consilium.
¶ Trebellianica an possit detrahi ab illo qui rogatus est restituere pio loco. in consi. 86. nu. 10. fol. 42
Trebellianicç detractio pertinet ad hçredem. in consi. 126. nu. 2. fol. 61
Trebellianica an cessat in relictis ad pias causas. in consi. 58. nu. 3. fol. 28
Trebellianica an detrahatur de relicto ad pias causas. in consi. 29. numero. 4. fol. 18.
¶ Tutor an possit capi ex productione inuentarii si bona immobilia dicantur deteriorata uel fructus consumpti non aliter appareat. in consi. 31. nu. 2. fol. 19
Et quid si bona tutoris sint hypothecata aliis hypothecata quç non habeat nocere pupillo. ibi. nu. 3.
Tutores & curatores qui contrahunt super re pupilli uel adulti censentur illorum nomine contrahere. consi. 149. nu. 2. fol. 116
Tutor etiam prætextu senectutis non debet se exonere tutela. in consi. 302. nume. 5. fol. 155
Tutor ex eo quòd producit inuentarium in iudicio tacite uidetur allegare quod ultra descripta non teneatur. in consi. 100. nu. 5. fol. 48
Tutor qui non petiit administrationem tutele non potuit pupillum immiscere hereditati, & nisi pronuiserit utilia facere & pupillum defensare. in consi. 356. nu. 1. 4. fol. 188
Tutor qui non legitimç accepit administrationem tutele an excusetur, & an acta interim noceant pupillo uel prosint. ibi. nu. 4.
Tutor legitimus admittitur matre transeunte ad secunda uota non petito tutore. in consi. 127. nu. 2. fol. 61
Tutoris apothecç quibus confitetur recepisse quòd pupillo debebatur præiudicant pupillo licet aliud sit quo ad obligandum ipsum pupillum. in consi. 214. nu. 2. fol. 149

De litera. V

Valorem bonorum declarandi potestas an tollatur si sine tertii declaratione data sunt & accepta, & an dicta potestas duret mortuo marito, & quo tempore currat. in consi. 470. nu. 2. fol. 240
¶ Venditor qui uniuersitatem redditum generaliter uendidit ea quibus quidam de iure quidam de facto percipiebantur, an uideatur omnes redditus tam de facto quàm de iure perceptos uendidisse. in consi. 418. nu. 1. fol. 212
Venditor an teneatur de euictione si euincantur redditus quos de facto percipiebat & concluditur teneri. ibi.
Res si uendatur a non domino uni & a uero domino alteri & dicatur primam uenditionem fuisse rectificatam per dominum ante secundam uenditionem cui incumbat onus probandi actori an reo. in consilio 228. nu. 2. fol. 106
Si in uenditione apponitur quòd alio plus offerente res sit inepta, an possit longe maior quantitas offerri ut primus emptor excludatur. in consi. 389. nu. 1. fol. 201
Et quid si dicatur oblatio esse simulata, & an simulatio probari coniecturis & similibus. ibi. nu. 2.
Venditio rei ecclesiasticç facta solenniter uel confirmata ita ut ualeat non potest per alium papam retractari. in consi. 288. nu. 1. fo. 144
Venditor quomodo tenetur cauere emptori de euictione ex natura consi. 207. nu 1. fol. 100
Venditor re tradita & facultate utendi recepit licite usuras pretii retar-

 dati

dati quæ magis dicuntur interesse. in consi. 102. nu. 2. fol. 49
Venditio rei prohibitæ alienare ab ignorantibus facta an valeat & teneat. in consi. 247. nu. 5. fo. 115
¶ Veneti fecerunt generale mandatum subditis ut intra certum terminum, referrent omnes substantias suas sub pęna, & dederunt potestatem officialibus cogendi quoscunque habentes priuilegium uel immunitatem, quæritur. in consi. 318. nu. 1. fo. 164
Veneti non recognoscunt superiorem. in consi. 317. nu. 5. fol. 165
¶ Verbum uidetur & uerbum placet intelliguntur arbitrio boni uiri. in consi. 336. nu. 3. fol. 176
De uerbo pertinet. in consi. 377. nu. 1. fo. 197
Nullum uerbum superfluo apponi debet si alius intellectus sanus possit ei dari. in consi. 57. nu. 2. fol. 28
Sta. q agnatus excludat matrem, an excludat auum maternum. in consi. 57. nu. 3. fol. 28
Verbum reperiri uerificatur in non palpabile ac uisibili repertione sicut uerbum reprehendi. in consi. 53. nu. 2. fol. 27
Verbum succedat est commune. in consi. 114. nu. 6. fol. 55
Verbum & fines quomodo intelligatur in consi. 404. nu. 1. fol. 206
Verba illa cuiuscunque quantitatis uel summę quid operentur. in consi. 319. nu. 2. fol. 166
Verba ad immediate præcedentia licet debeant referri; tamen ad alia præcedentia in quibus maior inest ratio referri possunt. in consi. 3. nume. 3. fol. 2
Verba enunciatiua siue narratio arbitrorum non nocent compromittentibus. in consi. 139. nu. 2. & 4. fo. 66
Verbis narratiuis non stari cum statur de alio instrumento debet esse metæ centum annorum. ibi. nu. 5.
Et quid operetur reseruatio iuris alicuius tertii in uerbis narratiuis. ibi numero 6.
Verba illa filios. seu hęredes titii substituo. an stent copulatiue, & quomodo intelligantur. in consi. 379. nu. 3. fol. 198
Verba ista, si hæredes erunt. an sint de substantiam pupil. substitutionis & quid operantur. in consi. 13. nu. 6. fo. 8
Verba instrumenti generalia declarantur uerbis specialibus sub inde appositis & restringuntur, nec propterea dicitur instrumentum falsum. in consi. 365. nu. 1. fo. 192
Verba indefinita extenduntur ad futura in quibus est eadem ratio & priuilegia extenduntur ad familiares futuros substitutos loco eorum qui erant pręsentes. in consi. 78. nu. 6. fol. 38
Verba dedit & tradidit quid importent. in consi. 186 numero 3. fol. 91
Verba debent intelligi prout adaptari possunt. in consi. 375. nu. 4. fol. 196
Verba bulle declarantis debent intelligi secundum primam disponentem bullam in consi. 339. nu. 5. fol. 179
Verba dent intelligi secundum subiectam materiam etiam si contingat ea impropriari in consi. 135. nu. 5. fol. 64
Verba propter adiuncta declarantur & limitantur. in consi. 357. num. 3. fol. 189
Verborum absurditas & superfluitas interpretandis statutis quomodo euitanda sit. in consi. 175. nu. 4. fol. 82
Verba sententię quòd non trahantur ad futura ne sequatur obligatio in infinitum, & quòd promittēs mouere bellum intelligatur de iusto. in consi. 295. nu. 4. & 5. fol. 151
Verba enunciatiua an inducant dispositionem. in consilio 325. num. 3. fol. 170
Verba legis uel cañonis intelligenda sunt in potiori & propriori significato, & potius in significato simplici quàm in significato secundum quid. in consi. 160. nu. 2. fol. 76
Verba obscura uel intellectum duplicem habentia declarantur ex adiunctis. in consi. 69. nu. 2. fol. 33
Verba cui conueniunt conuenit dispositio. in consi. 85. nu. 2. fol. 41
Verba rescripti intelligenda sunt secundum ius commune sicut & uerba statuti & etiam contrahentium. in consi. 273. nu. 2. fol. 127
Verba legis ubi clara sunt de aliquo casu super eo non cadit iuris dubitatio. in consi. 466. nu. 1. fol. 238
De uerbis futuri temporis & præteriti temporis factum & faciendū quid importent. in consi. 423. nu. 4. fol. 216
Verba audiat admittat restituat quomodo intelligantur. in consi. 281. numero 4. fol. 136
Verbum moriatur in ultima uoluntate positum an sit cōmune directum uel ciuile & de eius importantia, consi. 142. nu. 2. fol. 67
Quod multipliciter intelligi potest eius ueritas ignoratur. in consilio 195. nu. 2. fol. 91
¶ Vexare aliquem quando dicatur pluries. in consi. 87. nu. 3. fol. 43
¶ Vidua gaudet priuilegio mariti in concernentibus dignitatem & personam eius non in patrimonialibus. in consilio 329. numero 3. fo. 172
¶ Vinculorum pluralitas an & quando attendatur in successione in consilio 83. nu. 1. fol. 40
¶ Vindicatio quæcunque non præsupponit obligatum consil. 67. numero 2. fol. 32
Vis una executiua quando non sufficit possumm accedere ad aliam. in consi. 87. nu. 2. fol. 43
Viam competentem eligens si ex actis uel alias appareat de competenti non potest obtinere. in consi. 169. nu. 5. fol. 79
¶ Vis quid sit, quid uiolentia, & quid uiolenter factum. in consilio 37. nu. 1. fol. 19
Violentia qualiter & quot modis inferatur. ibi. nu. 3.
Violentia si infertur a priuato iuste non licet sibi resistere, idem si infertur a iudice. in consi. 255. nu. 3. fol. 119
¶ Vocabulorum quęstio pertinacibus relinquitur. in consilio 154. nu. 4. fol. 73
¶ Voluntas dubia in uno contractu declaratur per uerba sequentis contractus. in consi. 144. nu. 3. fol. 83
Voluntas testatoris quæ non habuit suam perfectionem in totum cum non fuerit per notarium lecta testibus, an possit per ipsos testes aliquin rogatos probari. in consi. 308. nu. 3. fol. 160
Voluntas testatoris colligitur si dixerit omnia bona perueniant in substitutum. in consi. 172. nu. 3. fol. 81
Item si dicat omnia bona hęreditatis & instituti. ibi.
¶ Vsuras soluens de facto & deinde reuocauit eas, an si usurarius non se soluendo integraliter alius debeat conferre cum alia restitutam sibi pecuniam. in consi. 447. nu. 2. fol. 230
Vsufructuarius qui fecit expensas utiles in re potest repetere eas a proprietario dato q res destituatur, & sic expensæ ex postfacto redantur inutiles. in consi. 426. nu. 1. fol. 219
Vsufructuaria res puta molendinum si ruat eo quòd non reficiatur ab usufructuario, an is teneatur proprietario quando refectio casu fortuito superueniente fuisset inutilis hominis alio euntibus ad molendum propter bellum. ibi. nu. 2.
An is qui nondum adiuit possit petere ab usufructuario fructus propter non præstitam cautionem de bene & legaliter fruendo. in consilio 280. nu. 4. fol. 135
¶ Vsusfructus omnium bonorum si sit relictus filiabus & post earum mortem institutus sit hæres, an tale legatum sit nullum ex quo non uidetur posse adiri hęreditas nisi post mortem legatariorum. in consilio 281. nu. 1. fol. 135
In c. supra pręcedenti institutio dicitur pura reiecta mortis conditione, & ideo hęres scriptus tacens spacio. 30. annorum est exclusus præscriptione. ibi nu. 2.
Vsufructuarius qui non cauit de legaliter utendo futuro hęredi in casu supradicto an incidat in pœnam statuti punientis non cauentem. ibi. numero 3.
Vsusfructus concessio an ualeat de aliqua re monasterii facta per papam sine consensu abbatis. in consi. 229. nu. 1. fol. 106
Vsusfructus fundi si legetur alicui mulieri & deinde proprietas filiis ex secundo uiro nascituris, subiungendo, post mortem uero ipsius reliquo Bertę & ipsa non extante cum filiis, si extant filii ex secundo uiro excluditur berta. in consi. 149. nu. 1. fol. 70
Vsusfruc. uniuersalis an possit dici hęres ut comprehendatur in statuto supradicto. in consi. 298. nu. 2. fol. 153
Vsusfructus an cadat in ornamentis mulierum. in consi. 382. nu. 3. f. 199
¶ Vtile per inutile an uitietur quando sunt inseparabilia & connexa & illud quod est inutile sit de iure speciali. in consi. 431. nu. 2. fol. 222
¶ Vxor non remouetur a dotis petitione propter crimen adulterii quando constat de lenocinio mariti, cum hæredes eius non possunt conqueri quando ipse maritus in uita talem querelam non mouit. in consi. 403. nu. 1. fol. 206
Quomodo intelligatur illa perplexitas. relinquo usumfructum bonorū uxori & post mortem eius instituo titium. in consilio 280. nume. 3. fol. 125.
Vxor cui maritus fecit relictum donec castę & honestę uixerit, pertransitum ad secunda uota perdit relictum. in consi. 259. nu. 6. fol. 121

F I N I S.

INDEX

INITIORVM OMNIVM CONSILIORVM CVM SVIS NVMERIS PRIMAE PARTIS PAVLI DE CASTRO VALDE VTILIS ET NECESSARIVS,

VT SI FORTE DIVERSI AVTORES SVB DIVERSIS NVMERIS CONSILIORVM Paulum citauerint, & propter uarias impreſsiones nõ facile inueniatur poſsit ſedulus lector illico indicem hunc per currere, & ſtatim inuento conſilij quod quæritur principio: rectè perget ad illud ſine multo labore. Et ſi non reperiatur in hoc indice recurrat ad indicem ſecundæ partis & econuerſo.

A

Antonius non tenebatur obedire. conſi.37
Ad confirmationem eorum quę ſupraſcripta & conſulta ſunt. conſi.76
Ad primum quęſitum reſpondetur. conſi.160
Ad confirmatione eorum quę ſupra pleniſsime. conſilio 253.
Ad primum uidetur dictas ſurores. conſi.267
Ad primum reſpondetur quòd a dicta pronuntia. conſi.287
Ad bene examinandum dubia de quibus. conſi.301
Ad primum quęſitum uidetur dicendum quòd dicta cedula. conſi 307
Ad primum quæſitum reſpondeo uigore dictę literę. conſi.397
Ad confirmatione prædictorum facit. conſi.424
Ad confirmationem eorum quę ſuperius eleganter. conſi.435
Ad euidentiam dicendorum pręmitto duo. conſi.452
Ad quòd breuiter reſpondeo. conſi.466
Ad primum quo quæritur an dictę filię. conſi.468
Ad primum quæſitum uidetur dicendum quòd prædictę. conſi.470

B

Bona de quibus agitur. conſi.55
Bar. in quondam quod incip. d.P. conſi.360

C

Circa primum dubium de quo dubitatur. conſi.4
Circa ea quæ ſuperius pleniſſima. conſi.15
Certum eſt quod D. Florentinus. conſi.26
Circa primum quęſitum dicendum. conſi.29
Clarum uidetur quòd dictus Fran. conſi.31
Cum elegantiſſime fuerit allegatum. conſi.35
Conſiderandum eſt quòd dicti. conſi.95
Circa ea quæ ſupraſcripta & conſulta. conſi.106
Contra ſuperius conſulta poſſet quis. conſi.113
Clarum eſt quòd uiuente domina. conſi.148
Contra ſuperius conſulta facere uidentur. conſi.174
Caſus pręſens ualdę dubitabilis eſt. conſi.175
Cum tempore contractus matrimonii. conſi.190
Clarum eſt teſtamentum prædictum. conſi.200
Confirmando quę ſuperius ſcripta ſunt. conſi.216
Cum per iſta materia. conſi.235
Circa primum quæſitum uidetur dicendum quòd dicta inſtitutio conſilio 306.
Circa id quod primo quæritur in ipſo quæſito. conſi.312
Certum eſt quòd ſi Caſtellus ſoluiſſet. conſi.316
Conſiderandum eſt quòd iſta reformatio. conſi.318
Conſiderandum eſt primo quòd hęc ultima quietatio. conſi.342
Circa bona quæ fuerunt do. Vberti. conſi.345
Curator datur principaliter rebus. conſi.352
Commodum dictę uenę auri. conſi.353
Circa primum quæſitum uidetur mihi dicendum. conſi.363
Conſideranda ſunt uerba inſtrumenti. conſi.409
Cum ſtatutum principaliter requirat. conſi.432

D

Dubitatio iſtius negotii. conſi.24
Dico dictum emptorem & dicta. conſi.58
Dubia ſupraſcripta multa ſunt. conſi.66
Dubitatio primi quæſiti. conſi.72
Dubitatio uertitur de bonis dicti. conſi.862
Dubia in quibus quæritur. conſi.109
Dubium facti in præſenti. conſi.135
Dicta donatio ſine dubio. conſi.138
Dubium uidetur facere. conſi.144
Dubium facit contra dictum Ioannem. conſi.172
Donatio prædicta tenet ſine dubio. conſi.178
Dico dictum ſer Franciſcum. conſi.226
Dubium ſtat in eo. conſi.234
Dubium facit contra fideiuſſores. conſi.238
Dubitatur nunquid hoſpitale. conſi.279
De primo quæſito uidetur caſus legis. conſi.326
Dubium facit in ſupraſcripto puncto. conſi.327
Dico non obſtante iuramento. conſi.339
Dicendum uidetur probabiliter iſtam ſecundam. conſi.357
Dico quòd iſta Guilielmina. conſi.369
Dubitatio poterat eſſe. conſi.382
Dies dati termini computantur. conſi.398
Duo ſunt uidenda. conſi.404
De iure communi non eſt dubium. conſi.438
Duo fratres obligauerunt ſe pro reſtitutione. conſi.439
Dico quòd iſtę oues pertinent ad communitatem. conſi.445
De eo quod primo loco quæritur utrum appel. conſi.453

E

Ego Pau. de Caſt. &c. puto iuris eſſe. conſi.34
Ego Pau. de caſt. &c. aſſumptus ad conſulendum. conſi.96
Ego Pau. de ca. &c. uerum puto. conſi.126
Ex capite de quo ſupra. conſi.127
Ego Pau. de caſt. &c. puto iuris eſſe prout ſupraſcriptum & allegatum eſt conſi.205
Ego Pau. de ca. &c. puto iuris eſſe ut ſupra conſultum eſt. conſi.210
Ego Pau. de caſt. V. I. doc. dico & conſulo idem quod ſupra cõſultum eſt. conſi.214
Effectus primi dubii conſiſtit in hoc. conſi.240
Equiuocatio eſt non modica. conſi.254
Ego Bal. de peruſio &c. conſului contrarium. conſi.264
Ego Pau. de ca. &c. puto &c. conſi.293
Ex dec quo iſte Raphael. conſi.349

F

Formeecapituli. quia propter. de elec. conſi.346

H

Hæreditas prędicta uidetur pertinere. conſi.210
Hæc mulier non debet excludi. conſi.402

I

In dubio prefati excellentiſſi. doc. conſi.7
Iſta bona paterna nouiter. conſi.8
In cauſa illorum de cerreto. conſi.20
Iſtud nomen graſſia non. conſi.40
In quæſtione quæ uertitur inter gabellarium. conſi.49
In quæſtione quę uertitur inter commune caſtri. conſi.78
In facto iſto quatuor ſunt principaliter. conſi.74
In hoc negotio tria uidentur. conſi.82
Id quod ſupra concluſum eſt. conſi.83
In cauſa quæ uertitur coram. d. poteſta caſtri. conſilio 87
In cauſa appellationis quæ uertitur. conſilio 91
In cauſa mihi commiſſa. conſilio 100
In quæſtione quæ ſperatur moueri. conſilio 105
In cauſa quæ uertitur coram. d. poteſtate ciuita. conſilio 124
In cauſa appellationum. conſilio 128
In cauſa ſer Ludouici. conſilio 134
In caſu præmiſſo non expedit. conſilio 164
In cauſa quam magnificus. d. Titus. conſilio 179
In cauſa quæ uertitur Lucæ inter Lauren. conſilio 182
In cauſa quę uertitur coram. d. uicario. conſilio 183
In cauſa quę uertitur Piſis inter Petrum conſilio 186
In cauſa & quęſtione quæ uertitur in curia poteſtatis piſarum. conſi.193
In puncto quæritur de quadruplici hæredi. conſilio 196
In cauſa confinium quę uertitur. conſilio 202
In facto præſenti ponam primo concluſionem. conſilio 206
In hoc paſſu duo ſunt propter quę. conſilio 228
In cauſa quæ uertitur Piſis inter. d. Beren. conſilio 232
In quæſtione quæ uertitur in ciuita. Caſtelli. conſi.241
In caſu de quo quæritur. conſilio 246
In cauſa quę uertitur Saone inter filios. conſilio 247
In nomine ſanctę & indiuiduę trinita. patris &c. uiſo compromiſſo laudo. conſilio 260
In facto illorum de gozadinis. conſilio 267
In cauſa iſta quinque principaliter ſunt uiden. conſilio 288
In facto præſenti ponam primo &c. conſilio 274
In cauſis & quæſtionibus uertentibus olim coram proxi. conſilio 294
In facto iſto plura uidentur facere dubium. conſilio 308
In inſtrumento dotali non reperio quòd pater mulieris. conſilio 310
In cauſa Silueſtri contra Talozum. conſilio 331
In hac ſubſtitutione facta de clerico. conſilio 336
In pręſenti caſu quatuor ſunt uel quinque. conſilio 344

a 2 Iſte

Iſte proceſſus eſt nullus ex pluribus cauſis. conſ.36
Iſte qui formauit caſum miſit aliqua. conſi.370
Iudex eſt miniſter dei in terris. conſ.380
Illa quæ infirmari uel uituperari poſſunt. conſi.403
In facto præſenti non intendo adulari. conſi.414
Iſta fuit ſocietas certe negotiationis. conſ.415
Iſta domina Sancta debet habere. conſi.416
Inhærendo puncto ſecundo loco formato. conſi.427
In quadam informatione mihi tradita. conſi.429
In quæſtione quę uertitur inter rectorem hoſpi. conſi 435
Iſta quæſtio ſoluitur ex fine ſeu cauda additionis. conſi.440
In cauſa quæ uertitur inter comunitatem ciuitatis Maſſe. conſ.464
In cauſa capturæ Iacobi pacis. conſi.472

L

Licet ſatis copioſe ſcriptum ſit. conſi.25
Licet per ſupraſcriptum eximium. conſi.45
Licet iſta domina Liſa uiuente. conſi.73
Licet iſta ſit quęſtio determinata. conſi.199
Licet multa fuerint ſcripta. conſi.227
Licet iſta domina Liſa &c. conſi.265
Laudatio & inueſtitura facta. conſi.335
Licet iudex in hac ſententia. conſi.376
Legatum iſtius domus. conſi.451

M

Mihi uidetur quòd dictus B. filius. conſi.261
Mater iſta in bonis impuberis. conſi.341

N

Non uideo quòd illa uerba & ultra. conſi.18
Notandum eſt quòd ſi domus. conſi.92
Nulli dubium eſt quòd ſi poteſt doceri. conſi.166
Notandum primo ad euidentiam. conſi.198
Notandum eſt pro reſponſione eius. conſi.312
Non multum uidetur neceſſarium. conſi.315
Notandum quòd adulterium conſi.348
Ne ſub equiuoco procedamus. conſi.375
Notan. eſt ad euidentiam quòd ſi teſt. to. conſi.383
Non reperio fore cautum. conſi.396
Non eſt dubium quòd ſi iuramentum. conſi.448
Non eſt dubium quòd de iure communi. conſi.462
Nouiſſime dubitatur. conſi.463

O

Omnis difficultas dubiorum. conſi.259

P

Pro declaratione eius quod quæritur ſciendum eſt. conſi.6
Præmiſſo quòd in dicto officio. conſi.9
Poteſtas ſupraſcriptus non habet. conſi.17
Primum dubium oritur ex tribus ſtatu. conſi.28
Proprietarius finito tempore. conſi.32
Proponitur in caſtro de monzono. conſi.47
Præſuppoſito quodam ſtatuto. conſi.48
Primo uidendum eſt de intellectu. conſi.57
Pro pleniori reſponſione. conſi.59
Pro euidentia eius. conſi.60
Præſuppoſito ut dicitur. conſi.61
Pro pleniori declaratione eius. conſi.79
Poſito quòd iſta eſſet unica. conſi.94
Procedendo breuiter & concluſiue. conſ.94
Præfati uanotius. conſi.133
Primum teſtamentum de quo ſupra. conſi.137
Pro declaratione &c. duo hic. conſi.139
Poſtpoſitis autoritatibus. conſi.147
Præſens dubium uidetur formari. conſi.152
Pro euidentia &c. pręmitto aliquos caſus. conſi.158
Pręſuppoſita obſeruantia dictorum appel. conſi.73
Pręfati promiſſores. conſi.188
Præſuppoſito ſine præiudicio ueritatis. conſi.204
Proponitur in facto quòd quidam ſolitus. conſi.210
Pro declaratione eius quod quæritur notam. eſt. conſi.218
Primo uidendum eſt utrum dominium utile ſit. conſi.237
Paſſus de quo quæritur tangitur. conſi.274
Paſſus iſte dubitabilis uidetur. conſi.278
Primum dubium procedit præſuppoſito ualore. conſi.187
Præſens dubium uidetur determinari. conſi.289
Puto dicendum quòd in dictam pęnam. conſi.297
Primum dubium de quo quæritur ſatis tritum. conſ.304
Poſtremo res iſta ſatis clara uidetur. conſi.313
Primum quęſitum habet duo dubia. conſi.319
Primo quæritur poſito quòd de uero mutuo. conſi.337
Præmiſſis allegationibus adhereo. conſi.340
Pro fundamento prædictorum. conſi.351
Poſtquam iſte tutor datus fuit. conſi.355
Primo uidendum eſt utrum hæres ponti. conſi.356
Primo eſt ſciendum quòd collectarius. conſi.358
Præmitten. eſt ad euiden. dicendorum. conſi.371
Primo uidendum eſt utrum recognitio facta. conſi.378
Primo uidendum eſt utrum remiſſio facta. conſi.379
Primo uidendum eſt qualis fuerit iſta donatio. conſi.381
Primo uidendum eſt qualiter de iure communi. conſi.386
Pro decla. primi dubii & aliquorum aliorum. conſi.387
Plus quatuor modis dicitur. conſi.388
Primo uidendum eſt de bonis quæ fuerunt auię. conſi.390
Præmittenda ſunt ad euidentiam tria. conſi.396
Priuſquam ulla fierent nullo ordine. conſi.399
Præſuppoſito quòd dictę condemnatio. conſi.400
Primo quæro cum maritus recogno. conſi.405
Præmittendum eſt ad euiden. quòd iſta terra. conſi.413
Promitto ad euidentiam duo. conſi.418
Pro confir. eorum quæ ſupra ſcripta ſunt. conſi.422
Pro declaratione eius quod quæritur oportunum uidetur. conſ.441
Pręmittendum eſt ad euiden. quòd attenta. conſi.469
Pro pleniori examine eius de quo quæritur. conſi.463

Q

Quoniam additione non indiget plenitudo. conſi.3
Quicquid dicatur ueritas eſt. conſi.5
Quod a ſententia lata per dictum. conſi.39
Quod dicti redditus ſilia. conſi.63
Quæritur utrum fideiuſſori. conſi.64
Quia fruſtra diſputaretur. conſi.70
Quia per ſupraſcriptum eximium. conſi.80
Quatenus dictus recurſus. conſi.89
Quia per per ſupraſcriptos excellentiſſimos. conſi.99
Quantum ad tempus. conſi.102
Quod dicti domini & collegia. conſi.118
Quod dicta domina. conſi.122
Quod uxor quodam dicti Riſtori. conſi.218
Quod iſta fuit quædam emptio iuris. conſi.250
Quia probabiliter dubitatur. conſi.276
Quia per primum egregium conſultorem. conſi.277
Quoniam fundamentum huius articuli. conſi.286
Quia in puncto quæritur an dicti. conſi.292
Quod dictus Guido uideatur. conſi.198
Quod in cauſa appellationis non poſſit. conſi.320
Quod Nannes & Gorus. conſi.328
Quia exceptiones quę oppo. & tangunt. conſi.338
Quia ex allegationibus. conſi.343
Quia circa donationem factam. conſi.347
Quæritur an laicus uxoratus. conſi.350
Quantum ad illam partem dotis. conſi.372
Quantum ad illa quæ facta fuerunt conſi.377
Quantum ad id quod quæritur de ualore. conſi.395
Quod iudex debeat iſtum filiumfami. conſi.407
Quia hic occurrunt aliquę conſiderationes. conſi.408
Quia breue ſpacium habeo. conſi.412
Quod dicti reddant damnorum datorum. conſi.417
Quod iſta mater admittatur. conſi.422
Quia ſcio quòd ſuper iſto facto. conſi.423
Quod iſti officiales pacis. conſi.426
Quoniam creditor liberat unum. conſi.458

R

Reformatio diſponens in fauorem. conſi.233
Reſpondeo per ordinem cuilibet quæſito. conſ.434
Reſpondeo & dico quòd iſti executores. conſi.446
Reſpondeo & dico inueſtigandum eſſe. conſi.457

S

Si iſte Nerius ſciente & patiente. conſi.2
Si uera ſunt quæ in themate proponuntur. conſi.10
Super primo dubio ſciendum eſt quòd. conſi.13
Si contingat dictam dominam. conſi.24
Si ponderarentur ea quæ alias per me. conſi.26
Supradictę exceptiones. conſi.29
Solet aromatum eſſe natura. conſi.23
Super puncto iſto plura ſubtiliter. conſi.30
Statutum Lucanum uult. conſi.33
Satis clara apparet res iſta. conſi.36
Super eo quod quæritur utrum. conſi.46
Si dicta reformatio. conſi.50
Super primo puncto quanta ſit. conſi.52
Statutum ſupra proxime relatum. conſi.53
Super primo quæſito dicendum eſt hæreditatem. conſi.56
Satis clarum uidetur. conſi.61
Super primo dubio dicendum eſt quod ſi per. conſi.71
Super eo quod primo loco quęritur in puncto. conſi.78
Super primo quæſito uidetur dicendum quòd teſtamentum. conſi.97
Super primo quæſito &c. quòd populus. conſi.110
Super primo &c. quòd dictus ſimon. conſi.115
Super primo dubio ſi quæritur. conſi.117
Statuta Piſana. conſi.129
Super primo quæſito dicendum eſt dicta natura. conſi.146
Super primo dubio uidetur dicendum quòd cum dicta. conſi.153
Super primo quęſito licet dominus. conſil.154
Statutum ſupra relatum nullo modo. conſil.156
Super primo quęſito reſpondeo quòd intellectus uerborum. conſ.159

Super

Super primo dubio formato. consi.162
Super primo dubio dicendum est quòd etiam si dicta. consi.163
Super primo dubio dicendum est quòd tam ex forma. consi.165
Super primo dubio dicendum est quòd cum diuersitas. consi.168
Super eo quòd primo loco quæritur quis. consi.180
Super primo puncto in quo maior est. consi.185
Super primo quæsito respondeo quòd dicti fratres. consi.187
Supradicta omnia quæsita reducuntur ad quatuor puncta. consi.212
Si d. domina Ioan. iam transiuerat. consi.213
Super secundo puncto quod est an pendente. consi.222
Statuta supra relata requirunt ad hoc. consi.224
Super hoc facto conclusiue. consi.239
Super primo dubio in quo consistit maior difficultas. consi.243
Super differentia quæ uertitur inter magnificum commune Sen. cōs.248
Super primo dubio puto dicendum quod tam in dispositis. consi.257
Si bene consideretur dictum statutum. consi.258
Super primo dubio clara est responsio. consil.270
Super primo quæsito dicendum uidetur dictam. consi.275
Super primo quæsito respondeo quòd si essemus. consi.279
Super isto negotio quatuor principaliter sunt discutienda. consi.282
Super primo dubio &c. consi.299.
Super primo dubio uidetur dicendum quòd iustificatio prædicta. consilio 303.
Super eo quòd quæritur facit dubium. consi.314
Super primo puncto quo quæritur an testamentum sit nullum. consilio 323.
Super secundo puncto pro declaratione eius de quo quæritur consi. 324
Super primo quæsito dicendum est dictam dispositionem ualere. consilio 330.
Super ultimo puncto ex quo prima dependens. consi.359
Si statutum dicit quòd filia dotata. consi.362
Super primo & secundo dubio uideretur. consi.365
Super primo puncto uideretur dicendum quòd d. l. t. consi.366
Super eo quòd quæritur utrum hæredes. consi.367
Si quæritur utrum ista donatio fuerit. consi.384
Siue dicamus istam quietantiam. consi.385
Si consideremus tenorem prorogationis. consi.389
Substitutio facta huic Dragonette. consi.393
Satisfaciendo singulis dubiis. consi.406
Super primo puncto dicendum est quòd cum dicte. consi.425
Si quæritur utrum supradicto Christophoro sit ius quæsitum. consi. 430
Si ille masculus qui possidet istas. consi.447
Super eo quòd quæritur a. d. regulatoribus. consi.450
Sequendo ordinem supradictorum dubiorum respondeo. consi.459
Super hoc puncto interrogatus. consi.467

T

Tota disputatio istius processus. consi.12

V

Visis omnibus suprascriptis & ponderatis uidetur in hoc. consi.2
Viso dicto libello & contentis in eo. consi.11
Visa quadam scriptura priuata. consi.22
Visa inquisitione facta contra. consi.27
Viso testamento Iacob quondam Venturæ. consi.28
Visis & consideratis omnibus de quibus. consi.41
Visa quadam contradictione. consi.42
Videtur dicendum dictam causam. consi.43
Videtur dicendum dictum compromissum. consi.44
Visis & ponderatis omnibus supradi. consi.51
Videtur dicendum quòd dicta tenuta. consi.54
Viso dicto testamento ponitur in facto. consi.58
Viso quodam libello porrecto. consi.65
Viso quodam processu uerboso. consi.67
Visa quadam commissione seu. consi.69
Visa dicta facti narratione uidetur dicendum. consi.75
Visis & ponderatis omnibus diligenter. consi.77
Viso quodam processu in curia. consi.81
Visa dicta facti narrationi & his. consi.84
Visis dictis ordinamentis. consi.85
Viso legato facto per Bartolinum. consi.88
Visa accusatione porrecta. consi.90
Viso dicto testamento & quæsito. consi.93
Visis quibusdam actis & actitatis. consi.98
Viso & ponderato tenore. consi.102
Viso testamento Christiani. consi.103
Visis & ponde. omnibus quæ in suprascrip. consi.104
Videtur dicendum quòd dictus Lusius. consi.107
Ultra supradicta quatuor. consi.108
Visis & ponde. quæ suprascrip. sunt. consi.111
Viso tenore suprascripti instrumenti. consi.112
Viso compromisso & laudo. consi.116
Viso quodam processu agitato. consi.120
Visa quadam petitione porrecta. consi.121
Viso testamento Michaelis quondam Cromei. consi.123
Viso testamento Ambrosii. consi.125
Videtur dicendum quòd dictus presbyter. consi.130
Videtur dicendum quòd dicti filii. consi.131
Videtur dicendum quòd dictum frumentum. consi.132
Visis & consideratis omnibus superius enarratis. consi.136
Visa reformatione communis. consi.140
Visa quadam inquisitione. consi.141
Viso testamento ser Battiani. consi.142
Visis & ponderatis &c. uidendum est primo. consi.143
Visis & ponderatis &c. abbreuiando uerba. consi.145
Viso & examinato puncto suprascripto cum omnibus. consi.148
Viso statuto ciuitatis Parmæ. consi.149
Viso puncto in facto. consi.150
Viso puncto & allegationibus. consi.155
Visa inquisitione formata. consi.157
Viso puncto suprascrip. & allegationibus. consi.161
Viso quodam processu agitato Forliuii super. consi.169
Viso puncto contrascripto & his quæ scripta. consi.170
Visa & ponderata dicta facti narratione. consi.171
Videtur dicendum dictam mariam debere. consi.176
Viso suprascripto puncto primo ueniam ad id. consi.177
Viso puncto in causa quæ uertitur Lucæ. consi.181
Videtur dicendum quod dicta declaratio. consi.184
Videtur dicendum quòd dicta domina Narda. consi.189
Videtur dicendum quòd admittantur in stirpem. consi.191
Verba apposita in statuto sic sunt. consi.192
Viso statuto communis Floren. sub rub. consi.194
Visis & consideratis omnibus supradictis, pro euidentia eius. consilio 195.
Visis & examinatis omnibus suprascriptis pro determinatione. consilio 197
Visis & consideratis &c. ac etiam actis & actitatis. consi.201
Viso quodam saluo conductu concesso. consi.203
Visis omnibus quæ in puncto narrantur. consi.207
Visa quadam petitione porrecta per Gayum. consi.208
Viso quodam instrumento continente in se tenorem. consi.209
Viso puncto subscrip. & consiliis. consi.211
Visis & consideratis omnibus supradictis breuiter & sine. consi.215
Videtur dicendum quòd tempus sex mensium. consi.217
Visis & consideratis quæ supra narrantur non multum. consi.219
Videtur mihi dicendum indubitanter dictam. consi.223
Visis & consideratis omnibus suprascriptis dico. consi.225
Visis & ponderatis omnibus suprascriptis de duobus. consi.229
Vera ea quæ superius scripta sunt. consi.230
Visis actis & actitatis inter ser Guid. consi.231
Visis suprascrip. punctis & dubiis. consi.236
Videndum est an fratres dicti N. consi.242
Viso suprascripto puncto & dictis reformationibus. consi.244
Videtur dicendum dictam separationem. consi.245
Viso quodam compromisso facto anno. 1411. consi.249
Visa quadam securitate facta. consi.251
Viso puncto suprascripto & narratis in eo. consi.252
Viso suprascripto puncto & statutis de quibus. consi.255
Videtur dicendum quòd dictum consi. indigeat. consi.256
Visis puncto & instrumento prædicto. consi.262
Unum supponendum aliud discutiendum. consi.263
Videtur dicendum quòd dictus creditor non debuerit. consi.266
Viso tenore suprascriptæ bullæ. consi.271
Visa prima sententia in qua facta fuit. consi.272
Visa relatione facta per do. Dio tesalui. consi.273
Visis dubiis propositis ac elegantissime consultis. consi.280
Visis & ponderatis dictis ordinatis. consi.283
Visis & ponderatis omnibus suprascriptis superfluisque & onerosis consi.285.
Visis his quæ supra narrantur, & etiam actis sententiis. consi.290
Videtur dicendum quòd debeant soluere. consi.292
Viso supra scripto puncto & contentis in eo, nos doct. infrascrip. consilio 295
Visis actis & acti. coram. d. Astor. consi.296
Videtur dicendum quòd dicta filia non sit hæres. consi.300
Visis & diligenter consideratis. consi.302
Visis & ponderatis omnibus de quibus supra fit mentio. consi.305
Videtur dicendum dictam notificationem. consi.309
Videtur dicendum dictam separationem. consi.315
Viso & examinato puncto suprascripto tria uidentur. consi.317
Visis actis & acti. in captura Tho. consi.321
Viso puncto suprascri. & dubiis notan. est primo. consi.322
Visis & conside. omnibus quæ in puncto narrantur & statutis & reformationibus. consi.329
Viso testamento Michaelis de brocardis. consi.332
Viso puncto. supra scri. duo sunt his uiden. consi.333
Visa appellatione interposita per magni. consi.334
Videretur dicendum non ualere secundum matrimonium. consi.354
Venerabilis uiri & clarissime domine uidi processum. consi.361
Viso instrumento quæritur de aliquibus. consi.364
Uxor istius testatoris materque hæredis. consi.373
Visis omnibus punctis mihi traditis. consi.374
Ut attingamus radicem facti. consi.392
Videndum est utrum fides sit adhibenda. consi.394
Viso processu una cum sententia. consi.401
Viso facto & dubiis mihi traditis pro meliori. consi.410
Viso facto & dubiis mihi traditis quo ad primum. consi.411
Viso puncto transmisso ac meditatis tribulationibus. consi.419
Videtur omissis superuacuis quibuscunque. consi.420
Visis & consideratis omnibus supradictis incipiam ab uno. consi.428
Videtur dicendum quod dicta condemnatio. consi.431
Visis omnibus scripturis mihi traditis. consi.433
Visis omnibus supradictis uidetur mihi breuiter dicendum. consi.436

Visis

Videtur dicendum prima facie quòd dictus Sempronius. consi.442
Viso puncto supradicto dico quòd pater dicti Bar. consi.443
Visis statutis suprascriptis & puncto prædicto. consi.449
Viso & examinato process. acto. & actitato. consi.454
Visis & consideratis verbis capitulorum prædictorum. consi.455
Visis & examinatis attestationibus recep. consi.456
Viso instrumento locationis magistri Lauren. consi.460
Visis & diligenter examinatis priuileg. consi.461
Viso laudo & arbitramento lato. consi.464
Viso compromisso facto inter Bernardinum. consi.465
Viso suprascripto puncto, & consideratis his quæ in eo narrantur. consilio 471

F I N I S.